MURTAZÂ SÜKÛTÎ DÎVÂNI'NIN
BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

Songül TAY

Yüksek Lisans Tezi

ESKİŞEHİR 2022

MURTAZÂ SÜKÛTÎ DÎVÂNI'NIN
BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

Songül TAY

T.C.

Eskişehir Omangazi Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eskişehir, 2022

T.C.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Songül TAY tarafından hazırlanan **Murtazâ Sükûtî Dîvânı'nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü** başlıklı bu çalışma **16/12/2022** tarihinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddesi uyarınca yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim/Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan Prof. Dr. Melike GÖKCAN

Üye Doç. Dr. Tuba ONAT ÇAKIROĞLU

(Danışman)

Üye Dr. Öğr. Üyesi Bekir BELENKUYU

ONAY

…/…/202…

Doç. Dr. Oytun MEÇİK

Enstitü Müdürü

16/12/2022

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümlerine göre hazırlandığını; bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu aşamasında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla taranmasını kabul ettiğimi ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim. Yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukiki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Songül TAY

ÖZ

MURTAZÂ SÜKÛTÎ DÎVÂNI'NIN
BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

TAY, Songül

Yüksek Lisans, 2022

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Tuba ONAT ÇAKIROĞLU

Klasik Türk Edebiyatı ürünleri çok geniş bir kültür coğrafyasından beslenerek günümüze kadar gelmiştir. Bu zengin mirasın gelecek nesillere aktarılması, tanıtılması ve anlamaları için çeşitli sözlük çalışmaları yapılmış ve hala yapılmaktadır. Edebi eserlerin söz varlığını ortaya çıkarmak, bu alan çalışmalarına katkı sağlamaktadır. Bu sebeple bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları Türk Edebiyatının ürünlerini daha geniş kapsamlı bir biçimde inceleme fırsatı sunmaktadır.

Bu doğrultuda TEBDİZ projesi kapsamında yer alan Murtazâ Sükûtî Dîvânı'nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü adlı çalışmamız proje içerisinde belirlenen kurallara uygun olarak hazırlanmıştır. XIX. yy mutasavvıf Türk şairi Sükûtî Dîvânı'nın söz varlığı ortaya konularak elde edilen verilerin sınıflandırılmasına yönelik üslûp incelemesine yer verilmiştir. Çalışmanın bağlamlı dizin bölümü, alfabetik sıralanan madde başlıkları altında toplanması ve Murtazâ Sükûtî Dîvânı'ndaki şiirlerin kullanım sıklıklarının ortaya konulmasından oluşmaktadır.

Böylece Murtazâ Sükûtî'nin şiir dilini oluşturan dil unsurları tespit edilmiş ve şairin kendine has üslubu ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Murtazâ Sükûtî, Bağlamlı Dizin, İşlevsel Sözlük, Üslûp.

ABSTRACT

CONTEXT INDEX AND FUNCTIONAL DICTIONARY OF MURTAZÂ SÜKÛTÎ DÎVÂNI

TAY, Songül

Master Degree, 2022

Department of Turkish Language and Literature

Field of Old Turkish Literature

Supervisor: Doç. Dr. Tuba ONAT ÇAKIROĞLU

Classical Turkish Literature products have survived to the present day by being fed from a very wide cultural geography. Various dictionary studies have been and are still being carried out to transfer, introduce and understand this rich heritage to future generations. Revealing the vocabulary of literary works contributes to this field work. For this reason, contextual index and functional dictionary studies offer the opportunity to examine the products of Turkish Literature in a more comprehensive way.

In this direction, our study named Context Index and Functional Dictionary Of Murtazâ Sükûtî Dîvânı, which is within the spoce of the TEBDİZ Project, has been prepared in accordance with the rules determined within the Project. XIX. the stylistic analysis of the data obtained by revealing the vocabulary of the 17th century sufi Turkish poet Sükûtî Dîvân is included. The contextual index part of the study consists of collecting them under the headings of items listed alphabetically and revealing the frequency of use of the poems in the Murtazâ Sükûtî Dîvânı.

Thus, the language elements that make up the poetic language of Murtazâ Sükûtî have been determined and the poet's unique style has been revealed.

Key words: Murtazâ Sükûtî, Contextual Index, Functional Dictionary, Style.

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKE VE KURALLARINA UYGUNLUK BEYANNAMESİ …….……iii

ÖZ ….…… iv

ABSTRACT ……....v

TABLOLARIN LİSTESİ ……...ix

KISALTMALAR LİSTESİ …….……x

ÖN SÖZ …… xi

GİRİŞ ……... 1

BİRİNCİ BÖLÜM

ESERİN MÜELLİFİ SÜKÛTÎ'YE DAİR TESPİTLER .…….…… 4

1.1.Hayatı ……4

1.2.Sükûtî'nin Yetiştiği Edebi Çevre ……. 6

1.3.Sa'diyye Tarikatı …….…….……..7

1.4. Edebi Kişiliği …..……14

1.5.Eseri …….…… 16

1.6. Dîvânın Nüshaları ……..……. 18

İKİNCİ BÖLÜM

DİVANIN DİL VE ÜSLÛP BAKIMINDAN İNCELENMESİ ……20

1.KELİMELERİN TÜRLERİNE GÖRE TASNİFİ ……...….....20

2.KELİMELER …….……..……20

2.1.Adlar ……20

2.1.1.Sık Kullanılan Adlar ……..20

2.1.2.Özel Adlar …….……27

2.1.3.Çoğul Adlar …….…...42

2.1.4.Somut ve Soyut Adlar …….....43

2.2.Fiiller …….....45

2.2.1.Sık Kullanılan Fiiller …….…….....45

2.2.2.Olumlu Olumsuz Fiiller ……..…46

2.2.3.Ek- Fiil ……....47

2.2.4.Birleşik Fiiller ……....48

2.3.Sıfatlar …….....52

2.4.Zarflar ……...56

2.5.Zamirler ……...58
2.6.Edatlar …….....60
2.7.Bağlaçlar ……..63
2.8.Ünlemler …….….66
KELİMELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ ……...……..68
3.KELİME GRUPLARI (Kelime Birlikleri) …….……..68
3.1.Tamlamalar ……..……68
3.1.1.İsim Tamlaması ……...…..….68
3.1.2.Sıfat Tamlaması ……..…....70
3.2.Tekrar Birlikleri (İkilemeler) …….…….……..71
3.3.Birleşik İsim ve Unvan Birlikleri …….……72
3.4.Atasözleri ve Deyimler …….……74
3.5.Ayet ve Hadisler ……...79
3.5.1.Ayetler ……....79
3.5.2.Hadisler …….……83
KELİME BİRLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ……..……87
4.CÜMLE ……..87
4.1.Yüklemlerine Göre Cümleler ……..……..87
4.1.1.Fiil Cümlesi …….……..88
4.1.2.Ad Cümlesi ……..……..88
4.2.Anlamlarına Göre Cümleler …….……..……..88
4.2.1.Olumlu Olumsuz Cümleler ……88
4.2.2.Soru Cümlesi ……...……...89
4.2.3.Ünlem (Nida) Cümlesi ……...89
CÜMLELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ …….……..90
5.AHENK UNSURLARI ……90
5.1.Redif ve Kafiye ……..…….……90
5.2.Ses Tekrarları (Yinelemeleri) ve Sıklıkları ……..……92
5.3.Aruz ve Aruzla İlgili Ses Olayları …….……..…….98
SONUÇ ……109
KAYNAKÇA ……..113
a.Bilimsel Kaynakça …….……113

b.Görsel Kaynakça …….....114

EK: Murtazâ Sükûtî Dîvânı'nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü……..116

Sözlük Kullanma Kılavuzu ……..116

TABLOLARIN LİSTESİ

Tablo

Tablo 2.1.2. On İki İmam ...……...33

Tablo 3.4. Deyimler .....……..75

Tablo 5.3. Aruz Kalıpları ……...……99

KISALTMALAR LİSTESİ

bk	:bakınız
b.	:Bin
cc	:Celle Celâluhu
C.	:Cilt
G	:Gazel
Haz.	:Hazırlayan
Hz.	:Hazret, Hazreti
H.	:Hicri
M	:Murabba
ö.	:ölüm
sav	:Sallallâhu Aleyhi ve Sellem
s.	:sayfa
TEBDİZ	:Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü
TDK	:Türk Dil Kurumu
TDV	:Türkiye Diyanet Vakfı
vb	:ve benzeri
yy	:Yüzyıl

ÖN SÖZ

Türk milleti birçok alanda zengin tarih ve kültürel geçmişiyle büyük bir devlettir. Bu zengin kültürün ve edebi eserlerden oluşan milli mirasın gelecek nesillere tanıtılarak aktarılması ve anlaşılması sağlanmalıdır. Bu geçmişin ve geleceğin dinamizmi için temel şarttır.

Osmanlı Devleti, geniş bir coğrafyaya hükmetmiş güçlü bir devlettir. Türk-İslam tarihinin büyük bir zaman dilimini oluşturan Osmanlı Devletinin teşekkülünde ve gelişiminde dinin, tasavvufun önemli bir rolü olmuştur. Üç kıtada hâkimiyet sağlayan atalarımız Rumeli'de aldığı toprakları Türkleştirmek ve İslamlaştırmak amacıyla çeşitli stratejiler uygulamıştır. Fethedilen bölgelere, Türk aileler gönderilerek bu bölgelerde Osmanlıya bağlılık sağlanmıştır. Ancak ilerleyen zamanlarda Osmanlı Devleti'nin dağılmasından sonra Türkiye dışında kalan Türklere, çeşitli baskılar uygulanmıştır. Bu bölgelerde Türk kültürünü yaşatan ailelere uygulanan şiddetler, baskılar neticesinde birçok eser yakılıp yıkılmıştır.

Çalışmamızda yer alan Murtazâ Sükûtî, Makedonya sınırları içinde kalan Köprülü kasabasında XIX. yy.da yaşamış Balkanlı mutasavvıf bir Türk şairidir. Hayatı hakkında kaynaklarda yeterli bilgi mevcut değildir. Bilinen tek eseri dîvânının orijinali, Almanya'dadır. Yapılan çalışmamızda Nurgül Özcan'ın Almanya'daki nüshadan elde edilmiş faksimile baskısında esas olarak hazırladığı metin ile Atiye Buket Karayiğit'in yüksek lisans çalışmasında yer alan metinden faydalanılmıştır. Şairin dîvânında 470 şiir bulunmaktadır. Şiirlerini sade bir dil ve kolay anlaşılır bir üslûp ile Türkçe olarak kaleme almıştır. Tasavvufî terim ve mecazlarla yüklü dîvândan anlaşıldığı üzere şair şiirlerini halkı irşad etmek için yazmıştır. Şiirlerin çoğunu aruz ölçüsü ile yazan şair, hece ölçüsü ile de şiirler yazmıştır. Şiirler konusunu tasavvuftan alır. Allah (cc.), Hz. Muhammed (sav.), Ehl-i Beyt, On İki İmam ve dünyanın gelip geçiciliği Sükûtî'nin en çok işlediği konular arasında yer almaktadır. Şair birçok şiirinde kelime tekrarları ile edebi derinliği ve müzikaliteyi yakalamıştır. Bazı şiirleri, ilahi olarak bestelenen Sükûtî'nin başka eserlerinin de olması muhtemeldir.

Atiye Buket Karayiğit'in hazırladığı yüksek lisans tezinden hareketle bu çalışmada Murtazâ Sükûtî'nin dîvânında kullandığı kelime hazinesi ve kelimelere yüklediği yeni anlamlarla birlikte söz varlığını açığa çıkarmak hedeflenmiştir. Çalışmamız iki bölümden ibarettir. Birinci bölümde eserin müellifine dair tespitler

hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde dil ve üslûp bakımından kelimelerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Ek olarak Murtazâ Sükûtî Dîvânının Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü verilmiştir. Sükûtî Dîvânının bağlamsal dizinini ve işlevsel sözlüğünü ortaya koyarak Balkanlı Türk şairimizin eseri üzerine soru işaretlerinin giderilmesi amaçlanmıştır.

Dîvânın bağlamsal dizin ve işlevsel sözlüğünün oluşturulmasıyla şairin özgün üslubunun ortaya çıkarılması ve söz varlığının önemini göstermek başta üslûp çalışmaları olmak üzere tarihsel sözlük çalışmalarına da katkı sağlayacaktır. Balkanlardaki tarikatlar ve şeyhler ile ilgili saptanacak bazı veriler sosyal hayata ilişkin kayıtlar da bu verilere ilave olarak düşünülebilir. Yapılan çalışmanın sonucunda ortaya konulan bu ürünün TEBDİZ projesine küçük de olsa bir katkıda bulunacağı kanaatindeyiz.

Murtazâ Sükûtî'nin yazı dilindeki malzeme ile deyim, ayet, hadis gibi ögeleri işleyiş şekli ve bunları bağlam içinde kullanım biçimini açıklamak, şiir şerhi çalışmalarına da katkı sağlayacaktır. Bu konuya ilişkin değerlendirmeler yapılırken kaynakça bölümünde belirtileceği üzere eski-yeni birçok kaynak/çalışma, edebiyat tarihleri, sözlükler başta olmak üzere birçok kaynaktan faydalanılıp Sükûtî'nin şiirlerinde kelimelere yüklediği anlamın en doğru şekilde aksettirilmesi amaçlanmıştır.

Murtazâ Sükûtî Dîvânı üzerinde çalışmam hususunda beni yönlendiren, tezin danışmanlığını yapan, çalışmamı titizlikle takip eden değerli hocam Doç. Dr. Tuba Onat Çakıroğlu'na, ders dönemi içinde bilgilerini, emeklerini bizlerden esirgemeyen sabırla dinleyip hatalarımızı düzelten ve yönlendiren Prof. Dr. Ahmet Kartal'a ve Prof. Dr. Melike Gökcan'a şükranlarımı arz ederim.

GİRİŞ

Milletlerin dil ve edebiyatları, kısa sürede oluşmaz. Ortaya çıkışı çok uzun süren bir olgu ve olaylar bütünüdür. Türk edebiyatı, kökü çok derinlere uzanan ve geniş coğrafyaya yayılan kendine özgü bir edebiyattır. Türk edebiyatı başlangıçtan bugüne çok gelişmiş ve değişimlere uğramıştır.

Klasik Türk edebiyatı, Müslüman Türklerin Arap ve Fars edebiyatları etkisi altında ve İslâm öncesi edebi birikimlererinin bir devamı olarak kendi zevk ve anlayışlarıyla ilk örneklerini Asya'da Fars diliyle verip İran edebiyatının gelişimine katkıda bulundukları, özellikle XIII. yüzyıldan sonra Türkçenin İslâmi kültür ve edebiyat geleneklerine adapte olmasıyla Osmanlı, Çağatay ve Azeri sahaları merkez olmak üzere yoğun biçimde Türk diliyle icra ettikleri, öz ve şekil itibarıyla klişeleşmiş ortak İslami değerlere bağlı kalmak kaydıyla vücuda getirdikleri edebiyattır.[1]

Bu yüzden Klasik Türk şiirini incelemek, anlamlandırmak için dönemlerin sosyo-kültürel şartlarının da iyi bilinmesi gerekmektedir. Edebi dönemlerin verdiği ürünleri anlamlandırmaya çalışmak için çeşitli tahlil ve tetkik çalışmaları yapılmış ve hâlâ yapılagelmektedir. Bu çalışmalardan biri TEBDİZ uygulamasıdır. Murtazâ Sükûtî Dîvânı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü adlı bu çalışma TEBDİZ projesi kapsamında hazırlanmıştır. "Sükûtî Dîvânı" şairin bilinen tek eseridir. Dîvânın aslı Almanya Berlin Devlet Kütüphanesi'ndedir. Şeyh Murtazâ Sükûtî, XIX. yüzyılda Balkanlarda yaşamış mutasavvıf bir Türk şairidir. Mutasavvıf şairler için şiir, sanat değil mesajını karşısındakine iletecek bir vasıtadır. Sükûtî'de şiirlerini halkı irşat etmek, doğru yolu göstermek ve manen aydınlatmak için yazmıştır.

İslamî hayat ve kültürünün bir parçası olan tasavvufun edebiyatımızdaki yeri çok mühimdir. Tasavvuf sözcüğünün hangi dilden ve hangi kökten geldiği üzerine farklı görüşler bulunmaktadır. Bunlardan biri Arapça yün anlamına gelen "sûf" tan türeyen bir kelime olup "yün elbise giymek" anlamına geldiği görüşüdür. Yün giymek mutasavvıfların tevazu ve ahlakını ifade eden sembolik bir giyim tarzıdır. Gerçekte tasavvuf bir yaşama ve düşünce şekli, bir hâldir.[2] Kuşeyri bu görüşü doğru bulmamaktadır. Ona göre tasavvuf "sof" Yunanca "sofya" (sofos: hikmet)

[1] Ahmet Kartal, *Baykara Meclislerinden Çırağan Eğlencelerine Lâlezâr Türk Kültür ve Edebiyatı Üzerine Araştırmalar,* Doğu Kütüphanesi, İstanbul, 2017, s.128.
[2] Mustafa Tatcı, *Edebiyattan İçeri Dini Tasavvufî Türk Edebiyatı Üzerine Yazılar,* Akçağ Yayınları, Ankara, 1997, s. 9.

kelimesinden alınmıştır. "Feylosof" taki "sof" un aynıdır. Nitekim feylosof da "hikmetsever bilge" anlamına gelmektedir. Varlığın temeli Allah'tır. Bilgilerin de en iyisi Allah'ın bilgisidir. Onun en güzel adlarından biri Hâkim (bilge) adıdır. Yunanca sofos veya sofya hikmet demektir. Sofos kısaltılarak "sof" haline gelmiş, Arapça "tefe'ül" babına geçerek tesevvüf (hikmetleşmek) ve sonra bazı ses değişmeleriyle "tasavvuf" olmuştur.[3] Tasavvuf Türk edebiyatında ve birçok doğu edebiyatında geniş ve derin bir tesir icra etmiştir. Ahmet Yesevî ile başlayan tasavvufî Türk şiiri geleneği Yunus Emre ile sağlam bir yer edinmiştir. Tasavvuf, çok büyük bir coğrafyanın klasik dönem şiir anlayışlarını şekillendiren en önemli estetik fenomenlerden biridir. Genellikle tekke ve çevresinde oluşan bu tasavvufî karakterli Türk şiiri, şairlerinin aynı asırlarda ve aynı coğrafyada yaşayan diğer sanatkârlardan ayrılan en önemli özellikleri, kendi bedîî ihtiyaçlarını gidermekten ziyade tasavvufu anlatmak ve öğretmek amacıyla şiir yazmalarıdır. Özellikle dîvân şairlerinde olan estetik endişe ve sanat gösterisi kaygısı tekke şairleri için söz konusu değildir. Mutasavvıf şairler, teknik bakımdan belli kurallara uygunluktan ziyade samimiyetin peşindedirler. Kullandıkları sade dil ile halkın büyük kesimini oluşturan orta ve düşük tahsilli insanları hedef okuyucu kitlesi olarak belirlemişlerdir.[4] Bu yüzden tekke şairleri şiirlerini, bazen aruz bazen hece vezni ile yazarlar. Bu anlayışla şiir yazan şairlerin nasıl söylendiği değil ne söylediği ve niçin söylediği önemlidir. Alıntı (iktibas) ve telmih sanatları tasavvufî şiirin yaygın özelliklerindendir. Tasavvufî şiirlerde kullanılan ayetler, hadisler, dört halife ya da ünlü şahsiyetlerin vecizeleri, deyim ve atasözleri gibi kalıp ifadeler sıklıkla kullanılan, atıfta bulunulan kaynaklar arasında yer almaktadır.

Balkanlarla asıl ve uzun süreli ilişkiler Osmanlılar zamanında başlamış ve günümüze kadar devam etmiştir. Balkanlardaki Türk hâkimiyeti ve ardından gelen uzun barış devresinde ortaya çıkan gelişmelerden bilim, kültür ve sanat kendine düşen payı almış ve bölgede bu açıdan büyük bir gelişme görülmüştür. Balkanlarda bugün mevcut pek çok merkezi yerleşim birimini şehir haline getirenler Türkler'dir. Şehirlerin Osmanlı medeniyeti doğrultusunda gelişme aşamasında bilim, kültür ve sanatın alt yapısı olan medrese, mektep tekke ve zaviyeler tesis edilmiş, bunları takriben bilim, kültür ve sanatın ilk temsilcileri bu topraklarda boy vermeye başlamıştır. Osmanlı devletinin şair kadrosunun önemli bir bölümü Balkanlarda

[3] Ahmet Kabaklı, *Tasavvuf Tarikat Edebiyat,* Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul, 2006, s. 10.
[4] Ömür Ceylan, *Böyle Buyurdu Sûfî,* Kapı Yayınları, İstanbul, 2005, s. 43.

yetişmiştir. Makedonya'nın iki milyonluk nüfusunun yaklaşık yüzde onunu Türkler meydana getirmektedir. Bu yörede Türkçe okullar, radyo, televizyon yayınları, tiyatro yanında Türk edebiyatı da gelişme göstermiştir. En çok Türkçe eserde Makedonya'da basılmıştır.[5] Görüldüğü gibi Balkanlar'da Türk edebiyatı gelişmeleri, Makedonya'da birçok açıdan iyi şartlara sahiptir.

Balkanlarda tasavvuf akımları XIII. ve XIV. yüzyıllarda yerleşmeye başlamış olmakla birlikte XVIII. ve XIX. yüzyıllarda sanat ve sosyal faaliyetler açısından daha etkili olmuştur. Osmanlılar Balkanlar'a gelip yerleşmeden önce seyyah dervişler bu bölgelere gelip bir taraftan İslâmı anlatmış, diğer tarftan da adaletsizlik pençesi altında yaşayan topluluklara alışkın olmadıkları alternatif bir tolerans anlayışı sunmuşlardır.[6]

Tarikatlar ve tekkeler Anadolu toplumu bünyesinde sosyal, siyasi ve dini alanda topladıkları sempatiyi Balkanlar'da yaşayan halk tarafından da görmüşlerdir. Balkanlar'da faaliyet gösteren tarikatlar şunlardır: Mevlevîlik, Nakşibendîlik, Halvetîlik, Kâdirîlik, Rifâîlik, Sa'dîlik, Bektâşîlik ve Melâmîlik.[7] Bu çalışmaya konu olan Şeyh Murtazâ Sükûtî Sa'diyye tarikatına mensuptur. Balkanlar'da XVIII. ve XIX. yüzyıllarda faaliyet gösteren Sa'dilik, Sa'deddin el-Cebâvî'ye nisbet edilen bir tarikattır. Şam'da kurulan tarikat, Selâmiye kolunun kurucusu Abdusselâm ile Anadolu'ya girmiş, İstanbul'dan Rumeli'ye geçmiştir.[8]

Sa'diyye tarikatına mensup olan Şeyh Murtazâ Sükûtî memleketi Köprülü'de bu tarikatın faaliyetlerini devam ettirmiştir. Tasavvufî terim ve mecazlarla yüklü eserdeki şiirlerin tamamı Türkçe'dir. Çalışmamızda XIX. yy.da yaşamış olan Şeyh Murtazâ Sükûtî'nin dîvânındaki şiirlerin bağlamsal dizini oluşturulup işlevsel sözlüğünü hazırlamakla birlikte şairin hayatı, edebi kişiliği, yaşadığı çevre, mensup olduğu tarikat hakkında da bilgi verilmiştir. Elde edilen bulguların ışığında Şeyh Murtazâ Sükûtî şiirinin, anlam özellikleri ve dili kullanış biçimi anlaşılmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda şairin standart dildeki malzeme ile ayet, hadis, deyim gibi dil ögelerini nasıl işlediği ve bunları hangi bağlamlarda kullandığı ortaya konulmak suretiyle, şiir şerhi çalışmalarına katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

[5] Mustafa İsen, *Ötelerden Bir Ses Dîvân Edebiyatı ve Balkanlarda Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler,* Akçağ, Ankara, 1997, s. 512-536.
[6] Metin İzeti, *Balkanlar'da Tasavvuf,* İnsan Yayınları, İstanbul, 2014, s. 47.
[7] İzeti, *Balkanlar,* s.145-146.
[8] Nurgül Özcan, *Murtazâ Sükûtî Dîvânı,* Kitapsal Yayın, İstanbul, 2011, s. 15.

BİRİNCİ BÖLÜM

ESERİN MÜELLİFİ SÜKÛTÎ'YE DAİR TESPİTLER

1.1.Hayatı

Murtazâ Sükûtî, günümüzde Makedonya sınırları içinde bulunan Köprülü (Veles) Kasabası'nda 1825 (H. 1241) yılında doğmuştur. Babası, Salih Ağa'dır. Murtazâ Sükûtî, bir tekke şairidir. Prizren'de askerlik yaptığı sırada Sa'diyye tarikatı mensuplarıyla tanışmış ve zamanla şeyhlik mertebesine yükselmiştir. Murtazâ'nın Sa'dilerle tanışması şu şekilde olmuştur: *Prizren'de askerlik yaptığı sırada günlerden bir gün Maraş'ın mesire yeri diye bilinen mekânda gezinirken orada bir dergâh dikkatini çeker. Bu dergâh Rumeli Sa'diliğinin Kol Piri olan Sa'dî Süleyman Efendi'nin dergâhıdır. Günlerden cumadır ve o gün dergâhta Sa'diyye usulü (ayin) vardır. Asker Murtazâ orada dolaşırken ayaklarını gönlünün emrine verir ve içeri girer.*[9] Prizren'in Maraş semtindeki Sa'dî Süleyman Efendi Tekkesi'ne devam eden Sükûtî askerlik görevinin sona ermesine rağmen, Prizren'den ayrılmamış ve Sa'dî Şeyhi Süleyman Efendi'ye intisap etmiştir. Bu tekkede irşadını tamamlayarak icazet almış ve memleketi Köprülü'ye dönerek tarikatın faaliyetlerini sürdürmüştür.

Sükûtî, Köprülü'de Köprülü Halvetî Derbent Dergâhının Şeyhi Süleyman Efendi ile yakın dost olurlar. Bir gün bir sohbet esnasında Süleyman Efendi ona; *"Sultanım görüyorum ki siz şiirle dolusunuz. Zamanla sizden bir dîvân zuhur etse gerektir. Mahlasınız Sükûtî olsun" der. Genelde sessiz sakin bir insan olan Murtazâ Efendi: "Eyvallah efendim, pek münasip sultanım öyle olsun "* deyince o andan itibaren Sükûtî olarak anılmaya başlar ve şiirlerinde bu mahlası kullanır.[10]

Köprülü'de Sa'dî Şeyhi Murtazâ Sükûtî ile Halvetî şeyhi Süleyman Efendi arasındaki dostluğu pekiştirmek için birbirleriyle akraba olmak isterler. Sükûtî bu isteğini "*Ya Rabbi! Aşk-ı Resul için bizi Şeyh Süleyman'a akraba et! Benim kızım olursa onun oğluyla, onun oğlu olursa benim kızımla kan karıştıralım!*." diye dua eder.[11]

Zamanla Murtazâ Sükûtî'nin üç kızı (Şehriban, Zarife, Esra), Süleyman Efendi'nin de iki oğlu (İsmail ve Yusuf) ve iki kızı (Safiye ve Zeynep) olur. Bu dostluk ve derin muhabbet sürüp giderken Süleyman Efendi'nin ömrü sona erer. Süleyman Efendi'nin erken vefat etmesi üzerine onun çocuklarının bakımını da Murtazâ Sükûtî üstlenir. Büyük oğlu İsmail'i Prizren'deki Sa'di zaviyesine göndererek şeyhi

[9] Mustafa Özdamar, *Şeyh Sükûtî Murtazâ Baba*, Kırk Kandil, İstanbul, 1997, s. 22.
[10] Özdamar, *Şeyh Sükûtî*, s. 28.
[11] Özdamar, *Şeyh Sükûtî*, s. 33.

Süleyman Efendi'ye isteğini bildirir. Orada bir medreseye kaydolan İsmail, geceleri tekkede gündüzleri medrese de eğitim görür. Eğitimini tamamlayan İsmail Köprülü'ye gelerek Halvetî tarikatı postuna oturur. Bu arada Murtazâ Sükûtî Efendi'nin kızı Şehriban ile evlenirler. Evliliğin ikinci yılında eşi vefat edince Murtazâ Sükûtî Efendi onu ikinci kızıyla evlendirir. Bu evlilikten olan iki şehzade (Ahmet ve Alaaddin) Halvetî Derbent dergâhını şeyh İsmail'den sonra devam ettirmiştir.[12]

Sa'di Şeyhi Sükûtî Murtazâ Baba, Sa'di Harâbâtî Baba dergâhında, yedinci postnişin olarak takriben 40 sene mürşitlik yapmıştır. Balkanlarda dîvân sahibi birçok büyük velilerden biri olan Sükûtî Baba, 1896 yılında yine bu dergâhta vefat etmiş ve buraya defnedilmiştir. Daha sonra Selanik demiryolunun dergâhtan geçmesi nedeniyle, Murtazâ Sükûtî Baba'nın kabri İştip kazasının Dorfullu köyüne nakledilmiştir.[13]

Sükûtî Dîvânı'nda yaşına ilişkin bir gazel bulunmaktadır. Aşağıda yer verilen bu gazelde Sükûtî, ömrünün uzadığını, saçının sakalının beyazladığını söyler. Sınırı aşan yaşından ötürü Peygamberin dünya yaşından fazla yaşamanın kendisine ağır geldiğini, bundan utanç duyduğunu şu şekilde dile getirmektedir:

Yaşım yetmiş işim bitmiş zevâle irdi bu hâlim
Tamâm oldu benim ʿömrüm Hakka döndü hemân râhım

Ağardı saç sakal penbe misâlinde katı ebyaz
Tükendi kalmadı femde ne ki cümleden dânem

Bu dünyâda neler çekdim vefâsı yok imiş aslâ
Şikâyet eylemem Hakdan ne itse baña sultânım

Ne ʿaceb taş atar münkir tarîkat ehline her dem
Dokunmaz sîneme darb hadîdindir bu ecsâdım

Duʿâlar eylerim belki huzâr rûz-ı mahşerde
Şefâʿat eylesün âl-i Muhammed anlara şâhım

Ricâmı kesmezim aslâ Cenâb-ı Hak Resûlünden
Bu ʿâsî ümmetiñ salsın cenâna isterim dâʾim

[12] Özdamar, *Şeyh Sükûtî,* s. 34.
[13] Özcan, *Murtazâ*, s. 11.

Bu tarihim hezâr üç yüz hem on bire irişmişdir
Sivâ hubbnı terk itdim Hak ile oldu pazarım

Sükûtî Dervişiñ ʿömr soñ âhir demlere irdi
Günâhıñ ʿafv ider lâ-şek ganîdir ol kerem-kânım

(G. 377)

Sükûtî Hak'dan ne niyaz etmiş ise hepsi ona verilmiştir. Derbent Dergâhı'nın şeyhi Halvetî Süleyman Efendi ile akraba olmak istemiş ve olmuş, Hakk'a yürümek için niyaz etmiş ve aşağı yukarı bir yıl sonra öte dünyaya göç etmiştir.[14]

1.2. Sükûtî'nin Yetiştiği Edebi Çevre

Türk milletinin yaygın olan tabirle Rumeli ile temasları V. yüzyıldan itibaren başlamaktadır. Atilla bu bölgenin büyük bölümünü ele geçirerek İstanbul yakınlarına kadar gelir. XI. ve XII. yüzyıllarda ise Peçenek, Kuman ve Uz Türkleri Balkanlar'a gelerek yerleşirler. XIII. yüzyıl ortalarında da muhtemelen Moğol istilasından kaçan Sarı Saltuk ile sonradan onun adıyla anılan Türkmen aşireti Balkanlar'a geçti ve Dobruca dolaylarında ilk Müslüman Türk topluluğunu meydana getirdi.[15]

Osmanlılar Balkanlar'a yerleşmeden önce seyyah dervişler bu bölgelere gelip İslâm'ı anlatmışlardır. Türk-İslâm adına bir gönül fethi gerçekleştiren dervişlerin önemli rol oynadığını günümüzde dahi yol kavşaklarında bulunan tekkelerin varlığını koruması ile açıklamak mümkündür.[16] Balkanlarda tasavvuf akımları XIII. ve XIV. yüzyıllarda yerleşmeye başlamış olmakla beraber XVIII. ve XIX. yüzyıllarda tasavvuf, sanat ve sosyal faaliyetler açısından daha faal olmuşlardır.[17]

Rumeli, Osmanlı Devleti'nde öne çıkmış kültür merkezlerinden biridir. Prizren bugün Yugoslavya sınırları içinde, Kosova özerk bölgesine bağlı, yaklaşık 80 000 nüfuslu bir şehirdir. Osmanlı Rumelisinin de önemli merkezlerinden biridir. Prizren'de meydana getirilen edebiyat, genelde Kosova Bölgesi Türk edebiyatının bir parçasıdır. Dolayısıyla bölgede teşekkül eden edebiyatın özelliklerini taşımaktadır. Yani bu edebiyat, dil ve ifade imkânları itibariyle Türkçe'dir.[18]

[14] Özdamar, *Şeyh Sükûtî*, s. 38.
[15] İsen, *Ötelerden*, s. 512.
[16] İzeti, *Balkanlar*, s. 48.
[17] İzeti, *Balkanlar*, s. 20.
[18] İsen, *Ötelerden*, s. 150-152.

Bir zamanlar Anadolu için kullanılan "Diyâr-ı Rûm" tabiri XIV. yüyıldan itibaren Osmanlı'nın Avrupa'da yaptığı fetihlerle birlikte Trakya'dan Balkanlara kadar olan bölgeye isim olur, buralara Rumeli (Rum ili) denilmeye başlanır. Âşık Çelebi'nin Rumeli şehirleri hakkında halk ağzından tespit ettiği "*Prizren'de oğlan doğsa adından akdem mahlasın korlar. Yenice'de doğan oğlan baba diyecek vakt Fârisî söyler. Priştine'de oğlan doğsa dividi belinde doğar. Binâen alâ-zâlik Prizren şair menbaı ve Yenice Fârisî ocağı ve Priştine kâtip yatağıdır." (Meşâirü'ş-şuarâ, vr. 141a)* sözü de bu gelişmeyi doğrulamaktadır.[19] Prizren'de doğmuş, hayatının büyük bir kısmını o çevrede geçirerek, Üsküp'te ölmüş olan Âşık Çelebi'nin şairler hakkında bilgiler veren şuara tezkiresinden edinilen bilgiye göre Priştine, Osmanlı bürokrasisine kâtip yetiştiren bir beldeymiş.[20]

Dîvânı incelenen Sükûtî de dâhil olmak üzere Balkanlarda Osmanlı hâkimiyeti döneminde tanınmış pek çok Türk şairi yetişmiştir. Şuara tezkirelerinden edinilen bilgiye göre Osmanlı döneminde seksen beş şair bugünkü Bulgaristan sınırları içinde doğmuştur. Osmanlı kültür coğrafyasının Rumeli' deki en önemli kültür merkezlerinden biri olan Filibede, on altı şair yetişmiştir. Şair yetiştiren bir diğer kültür merkezi Yunanistan sınırları içinde yer alan Serez, Vardar Yenicesi, Selanik ve Girit'tir. Balkanlarda yetişen Âşık Çelebi, Necâtî, Hayâlî, İshak Çelebi Mesîhî, Levhî, Leskofçalı Galip gibi Türk şairleri bunlardan bazılarıdır.[21]

Sükûtî'nin eserinde de Rumeli kültürünün özellikleri ve etkisi görülmektedir. Dilinin sade oluşu, ifadelerindeki samimiyeti, Bektaşilik etkisinin şiirlerin bütününe hâkim oluşu, dini düşüncenin katılığını tasavvufun yumuşatıcı hususiyetiyle ele alışı bu görüşü desteklemektedir.[22]

1.3.Sa'diyye Tarikatı

Tasavvuf, bir ilim olduğu kadar bir hal ve bir eğitim işi olduğundan gerek ferdi hayatımızda gerekse toplumsal hayatta derin izler bırakan müesseseler/kurumlar oluşturmuştur. Tarikat lügatta, aynı dinin içinde birtakım yorum ve uygulama farklılıklarına dayanan, bazı ilkelerde birbirinden ayrılan Tanrı'ya ulaşma ve onu tanıma yollarından her biri olarak tanımlanmaktadır.[23] Tasavvufta tarikat, Hakk'a

[19] Halil Çeltik, "Rumeli Şairlerinde Yöresel Kültür", *Bilig, Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi (Yaz 2000)*, S. 14, s.100.
[20] İsen, *Ötelerden,* s. 144.
[21] İsen, *Ötelerden,* s. 515.
[22] Özcan, *Murtazâ,* s. 14.
[23] TDK (Çevrim içi), https://sozluk.gov.tr/, 15 Ekim 2022.

ermek için tutulan birtakım kuralları ve ayinleri bulunan yol olarak ifade edilir.[24] Tanımlardan hareketle tarikatlar, insanın iç dünyası ve iç eğitimi ile ilgilenen kurumlardır.

Sa'diyye tarikatı ile ilgili kaynaklarda faklı değerlendirmeler bulunmaktadır. Bu değerlendirmeler şu şekildedir:

Sa'deddin el-Cebâvî'ye nisbet edilen Sa'diyye tarikatının ilk dönemleri hakkında yeterli bilgi yoktur. XVI. yy ortalarına kadar Sa'diyye adlı bir tarikatın mevcudiyetinden söz edilmemektedir. Tarikatın adab ve erkânı muhtemelen XVI. yy da Şam'ın Meydan (Kubeybâd) mahallesindeki zaviyenin şeyhi olan ve "Küçük Sa'deddin" diye bilinen Sa'deddin Muhammed b. Hüseyin el-Asgar eş-Şagûrî (ö. 986/1578) tarafından belirlenmiştir. Sa'diyye tarikatının Şam merkez olmak üzere Hama, Humus, Halep, Akkâ, Nablus ve Sayda şehirleriyle bunlara bağlı köylerde, XVIII. yüzyıldan sonra İstanbul ve Balkanlar'da yaygınlık kazandığı görülmektedir. Sa'deddin el-Cebâvî'nin mürşidi Ebû Muhammed Yûnus b. Yûsuf eş-Şeybânî'ye (ö. 619/1222) nisbet edilen Şeybâniyye tarikatının devamı olduğundan bazan Şeybâniyye diye de anılan Sa'diyye tarikatı Şerrâbiyye, Tağlibiyye, Abdüsselâmiyye, Vefâiyye ve Âciziyye adlı beş kola ayrılmıştır.[25]

Sa'diyye tarikatı Balkanlar'da XVIII. ve XIX. yüzyıllarda faaliyet gösteren tasavvuf akımlarından biridir. Sa'deddin el-Cibâvi eş-Şeybânî (ö. 700/1300) tarafından Şam'da kurulmuştur. XVIII yüzyılın ilk başlarında tarikatın Vefâilik kolu kurucusu Şeyh Ebu'l-Vefâî Şâmî ile Selâmîlik kolu kurucusu Seyyid Abdüsselâm Şeybânî (ö. 1165/1751-52) aracılığıyla İstanbul'a girmiştir.[26] Daha sonra İstanbul üzerinden Rumeli'ye geçmiştir. Sa'diliği Rumeli'ye taşıyan Kastamonulu Şeyh Osman'dır. Geçen asırda yapılan bir tespite göre, İstanbul'da yirmi iki tane Sa'di tekkesi vardı.[27]

Bütün tarikatlerin müşterek esası zikirdir. Sa'dilik, kıyâmî zikir usulünü benimsemiş bir tarikattır. Kıyâmî zikri tercih eden diğer tarikatların âyînlerinde olduğu gibi bu tarikatın âyînlerinde de ayakta karşılıklı zikir safları oluşturulur, vücut ve baş sağa sola sallanıp döndürülerek zikredilir. Önce oturularak oluşturulan zikir

[24] Süleyman Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü,* Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2005, 2. Basım, s.343.
[25] "Sa'diyye", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 2008, C. 35, s.410.
[26] İzeti, *Balkanlar*, s. 265.
[27] Mustafa Kara, *Tasavvuf ve Tarikatlar Tarihi,* Dergâh Yayınları, İstanbul, 2021, 17. Baskı, s.235.

halkasında şeyh efendinin Fatiha'sı ile zikir başlar. Sonra bir süre kelime-i tevhid çekilir. Kısa bir dua ve Fatiha'dan sonra ayağı kalkılarak kıyam zikri başlatılır. "Hû, Hayy, Allah, Dâim, Kayyûm" gibi Allah'ın isimleri zikredilir. Harfler belli edilmeden sadece sesle yapılan "kalbî zikre" geçildiğinde vurmalı sazlar kullanılmaya başlanır. İsm-i Celâl zikrinde mutlaka "halîle" (zil) vurulur. Zakirler zikrin usulüne uygun ilahiler ve serbest kasideler okurlar. Kalbî zikre başlandığında hastalar özellikle de çocuklar görevli dervişler tarafından tevhidhâneye getirilir ve yere yüzükoyun bir şekilde yatırılır. Şeyh efendi hastaların üzerinde zikir ve dua okuyarak yürür.[28] Sükûtî aşağıdaki şiirinde dergâhta hastaların şifa bulduğunu söylerken "def"ten de söz etmiştir. Nitekim bu beyitler yukarıdaki bilgilerin doğruluğuna delil niteliğindedir.

Cezbe-i ʿaşkı kaçan kim sunsalar bir tâlibe
Çûşa gelür misl-i deryâ şiddeti Saʿdîleriñ

Hânkâhında hezârân hasta dil bulmuş şifâ
ʿİllet-i ʿaşka devâdır şerbeti Saʿdîleriñ

Kuddamüñ defʿ râh-ı ʿaşkında ururlar bî-riyâ
Halkla tutmuş cihânı nevbet-i Saʿdîleriñ

(G. 232/4-6)

Kalbî zikre başlandığında şeyh efendi ile derviş göz göze bakışırlar. Derviş bir kalıp gibi donarak hareketsiz kalır. Ayinin sonuna doğru derviş, yine şeyhin bakışı ile eski haline döner. Buna "Saʻdî dondurması" denir.[29]

Tarikatın âdâb ve erkânı Harîrîzâde'nin Abiku's-Saadeti'l-Ebediyye adlı eserinde anlatılmıştır. Adâb ve erkânlarından bazıları şunlardır: Saʻdiler haftalık virdlerinde daha çok "Lâ ilâhe illâllah, Allah, Hû, Hak, Hay, Kayyum, Kahhar, Vâhid, Aziz, Vedûd, Vehhâb, Müheymin" ifadelerini kullanırlar.[30]

Saʻdiyye tarikatının önemli uygulamalarından biri "*devse*" ayinidir. Devse, çiğneme, döğme anlamlarına gelir. Ayin esnasında şeyh yüzükoyun yere uzanmış olan müritlerin üzerinden zikir ve dua ederek yürürdü. Sadece Mısır Sa´dileri arasında icra edilen bu ayin, 1881 yılında Hidiv Mehmet Tevfik Paşa tarafından Müslümanları zelil kıldığı gerekçesiyle yasaklanmıştır. Saʻdiyye mensupları yedi veya on iki terkli taç

[28] İzeti, *Balkanlar*, s. 266.
[29] "Saʻdilik", *TDV İslam Ansiklopedisi,* C. 35, s. 412.
[30] Özdamar, *Şeyh Sükûtî*, s.42-43.

giyerler. On iki terkli taç on iki burcu, yedi terkli taç güneşin etrafındaki gezegenleri simgeler. Tacın üzerindeki imamenin uzunluğu yedi parmak kadar olup sarık yukarıdan aşağıya doğru imamenin etrafına altı kat dolandırılır. Bu durum altı yönden (yer, gök, doğu, batı, kuzey, güney) gelecek olan ilim, marifet ve hikmeti tarikat büyüklerinin yine bu yönlerden gelen ruhaniyetleri sayesinde alabileceklerine işaret eder. Sa'diyye tarikatında biri teberrüken, diğeri hakiki olmak üzere iki türlü intisap vardır. Teberrüken intisap mücâhede ve biat olmaksızın gerçekleşir. Bu tür intisaplarda müntesiplere bazı zikirler telkin edilebilir, Sa'di sarığı giydirilebilir, evrâd okuma icazeti verilebilir. Ancak tarikata hakikaten intisap etmek isteyen kişinin mürşid-i kâmilden zikir telkini alıp seyrüsülûke başlaması gerekir. Tarikatlarda müridlere bulundukları seviyeye göre fukara veya derviş, çavuş, nakib, halife gibi isimler verilir.[31] Devse'de dövülen, çiğnenen, o insanların şeref ve haysiyeti değildir. Kör ve nankör nefsaniyetidir. Hayvaniyeti, canavarlık tarafı, egosu ve bencilliğidir. Bütün bunlar, o canavarı terbiye ederek, egodan, bencillikten, her şeye ve herkese faydalı kavi bir adam çıkarmak için yapılır. İnsanın işlenmesi madenlerin işlenmesinden daha zordur. İnsanlar, genelde isyan ve tuğyân üzere oldukları için nefs-i emmâreden kurtarmak, belli bir kalıba sokmak, haddeden geçirmek, insanı hamlıktan olgunluğa, cahillikten bilgeliğe taşımak kolay değildir. Tarikatlar, tekkeler, zaviyeler kısacası dergâhlar, kâmil insan yetiştirme ocaklarıdır. Her ocağın kendine has usulleri vardır.[32] Devse'de Sa'diyye tarikatına ait uygulamalardan biridir.

Sa'diyye tarikatına mensup olan Murtazâ Sükûtî de Sa'dilerin Rumeli koluna mensup Prizren'deki Sa'di Süleyman Efendi'den hilafet alarak Köprülü'de tarikatın faaliyetlerini sürdürmüştür.

Kaynakların birleştiği nokta Sa'diyye tarikatının Rıfâîlik ve Bektâşîliğin etkisinde kaldığı ve İstanbul üzerinden Rumeli'de yaygınlaştığıdır.[33] Dîvânda Rıfâî tarikatını öven bu şiir kanaati desteklemektedir.

Şeyh Rıfâ'î hânkâh-ı 'âşıka rûşen delîl

Kurb-ı Hakka vâsıl eyler sür yüzü gel zâhidâ

[31] "Sa'dilik", *TDV* , s. 412.
[32] Özdamar, *Şeyh Sükûtî,* s.44.
[33] Özcan, *Murtazâ,* s.16.

İnkiyâd it cân u dilden kalmayasın sen cehîl

Zât-ı Hakka irgürürler nice yüz biŋ bây geda

(G. 233)

Sa‘diyye tarikatı Hz. Ali’ye dayandırılan bir silsileden gelmektedir. Bundan dolayı Hz. Ali ve On İki İmam sevgisi tarikatın temelini teşkil eder.[34] Sükûtî birçok şiirinde Hz. Ali, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin’den söz etmektedir. Murtazâ, dördüncü halife Hz. Ali’nin lakaplarından biridir. Sükûtî Dîvânı’nda yer alan Hz. Ali ve Hz. Hüseyin redifli aşağıdaki gazeller örnek verilebilir.

Murtazâdır evvel âhir sırr-ı Sübhân Murtazâ

Murtazâdır şâh-ı merdân şîr-i Yezdân Murtazâ

Murtazâdır bâb-ı ʿilmiñ şehrine vâkıf olan

Murtazâdır ʿilm-i Hakda bahr-ı ʿirfân Murtazâ

Murtazâdır nûr-ı vâhid hem dahı lahmüke lahm

Murtazâdır Mustafâya yâr-ı akrân Murtazâ

(G. 9/1-3)

Aç durma gözün tâlib Hak görünce dünyâ ʿAlî geldi

Virdi ziyâlar cihâna zîb ile zîbâ ʿAlî geldi

Ahmedle ezel birlikte idi gelmesi oldu yakın

Bir katre sudan buldu vücûd nüshâ-i kübrâ ʿAlî geldi

Tavâfda iken maderi çün cemâl o dem itdi zuhûr

Dogdu cihân ʿâlemine kâʾbe-i ʿulyâ ʿAlî geldi

(G. 307/1-3)

[34] Özcan, *Murtazâ*, s.18.

Kurretüʾl ʿayn Habîb-i kibriyâsın yâ Hüseyn
Nûr-i pâk-ı şâh-ı kevneyn Mustafâsın yâ Hüseyn

Hak yaratdı kâʾinâtı sizin içün cümleten
Bâʿiŝ olduñ sen îcâda nûr-ı Hudâsın yâ Hüseyn

Sensin ol şâh-ı şehîd-i Kerbelâ sultânı hem
Pâdişâh-i dü cihânıñ her dem sezâsın yâ Hüseyn

(G. 219/1-3)

Şâh Hüseyn-i Kerbelânıñ mâteminde Hak mürîd
Her yılı bir yâre açdı kalbine tâze cedîd
Hem susuzluk her cihetden berhizi itdi şedîd
Âh Hüseynim vâh Hüseynim zulmile oldu şehîd
Haşre dek dâʾim okuruz cânına laʿnet Yezîd

(M 3/1)

Dîvânda Sa‘dilerle ilgili pek çok şiir mevcuttur. Bu şiirlerden bazılarında Sa‘diyye kelimesi redif yapılmıştır. Aşağıdaki şiirde Sa‘diyye dervişlerinin özellikleri, vazifeleri ve Sa‘diliğin dayandığı temeller anlatılmaktadır.

Bahr-ı ʿaşka dûş olup ʿummân olan Saʿdîleriz
Kurb-ı Hakka vâsıl olup cânân olan Saʿdîleriz

Bülbül-i şûrîdeler gör zâr idermiş her seher
Bir gül-i raʾnâ içün nâlân olan Saʿdîleriz

Neyleyim şemʿa bu cânım atarım pervâneveş
Yok karârım ʿaşkıyla sûzân olan Saʿdîleriz

Kayd-ı bendinden bu kesret ʿâlemiñ olduk halâs
Himmeti pîr-i mugândan ihsân olan Saʿdîleriz

Hubb-ı dünyâyı göñülden tarh idip bir vechile
Mâsivâya ülfetim yok mihmân olan Saʿdîleriz

Zîb u zîver nakşını dil mülküne hiç koymadık
Vahdet-i dâr-ı bekâda sultân olan Saʿdîleriz

Hep bu nefsiñ şiddetidir kalbleri emvât iden
Mahv idip ten varlıgıñ bir cân olan Saʿdîleriz

Nefsi sevmek ʿilletinden geçmiş Sükûtî çün bugün
Zât-ı Hakda zevkile her ân olan Saʿdîleriz

(G. 122)

Resm-i sûretden geçüp bir cân olan Saʿdîleriz
Maʿnâ-yı remz eneʾl-Hak izʾân olan Saʿdîleriz

(G. 118/1)

Şeyh Saʿded-dîn Cebâvî râhımı itdi güşâd
Reh-nümâmızdır muhakkak âsân olan Saʿdîleriz

(G. 121/5)

Şeyh Sükûtî Murtazâyım Saʿeddîn hem likâyım
Zât-ı Hakla hem bekâyım ʿâşıklarız Saʿdîleriz

(G. 123/6)

Bir başka şiirinde şair talibe seslenmekte ve ona nasihatta bulunarak Sa‘diliğe davet etmektedir. Bu nasihatler Sa‘dilerin adap ve erkânını göstermesi açısından mühimdir.

Tâlibâ sen sür yüzüñ meydân-ı Saʿdîlere gel
ʿÂrif isen aç gözüñ erkân-ı Saʿdîlere gel

Aldanma sivâ hubına virme göñül sen laʾbına
Hû diyelim biz demine sultân-ı Saʿdîlere gel

Uyma sakın sen hevâya beyhûde hem sivâya
Salma başın gavgâya devrân-ı Saʿdîlere gel

Eyle sen kîl ü kâl mürşide ir biʾat al
Olmak istersen visâl-i ʿirfânı Saʿdîlere gel

Dinleme münkir sözüñ açma aña hem râzın
Râh-ı Hakka tut yüzüñ meydân-ı Saʿdîlere gel

(G. 191/1-5)

1.4.Edebî Kişiliği

Osmanlı kültür coğrafyasına şöyle bir göz atacak olursak edebiyat tarihimize katkıda bulunan şairlerin büyük bir bölümünün Balkanlardaki şehirlerde doğduğu görülecektir.[35] Murtazâ Sükûtî'de bu şairlerden biridir. Dîvân edebiyatında önemli bir yere sahip olan mutasavvıf şairler inanç dünyalarını, benimsedikleri tasavvufî düşünceleri farklı şekillerde eserlerine işlemişlerdir. Dîvân edebiyatında tasavvuf iki farklı özellik taşıyan şairler elinde değişik hususiyetler gösterir: Hallâc-ı Mansûr, Nesîmî ve İbrâhim Hakkı gibi tasavvufî hayatı bizzat yaşayan şairler birinci grubu temsil ederler. Bunlar aynı zamanda şeyh veya mürşittirler. Bir başka ifadeyle önce mutasavvıf oluşları, sonra şairlikleri gelir. İkinci gruba giren şairler, tasavvufun zengin terim, mecaz ve alegori dünyasından yararlanmaktadırlar.[36] Tasavvufu amaç edinen birinci gruptaki şairler, şiiri halkı irşat etmek, doğru yolu göstermek için kullanırlar. Murtazâ Sükûtî bu tasnife göre birinci gruba giren şairlerimizdendir.

[35] İsen, *Ötelerden,* s. 515.
[36] İsen, *Ötelerden*, s. 210.

Sükûtî'nin sade bir dili ve kolay anlaşılır bir üslûbu vardır. Eserinden anlaşıldığı üzere pek çok mutasavvıf şair gibi şiiri sadece fikir ve görüşlerini ifade etmek için bir vasıtadan ibaret görmüştür. Türkçe, Arapça ve Farsça dillerine iyi derecede hâkim olan şair dîvânını Türkçe yazmayı tercih etmiştir. Dîvânda Arapça ve Farsça sözcükler kullanılmış ancak aşırıya kaçılmamıştır. Şairin yumuşak bir üslubu vardır. Şiirlerini çoğunlukla aruz ölçüsü kullanarak yazmıştır. Sükûtî eserini, görüşlerini ifade etmede bir araç olarak kullanmıştır. Ancak bu sanat anlayışının olmadığı anlamına gelmemelidir. Dîvânın 313. gazelinde şair "Nazmıyla beyân ahval-i Sükûtî" başlığıyla "Sükûtî" redifli bir gazel yazmıştır. Gazelde mest olup kendinden geçen, aşk hastalığına tutulan şair, ezel meclisinden kırmızı renkli badeyi içip dünyaya gelmiş ve aşk ile inleyip feryat etmektedir. Dertleriyle ağlayan şair asla mutlu olamayacağını, yaşının atmışı geçtiğini dile getirmektedir.

Tutdu şöhret bu cihânı her nevʿîyle ʿayân Sükûtî
Nazmıyla şâyeste ancak bir nice meydân Sükûtî

Meşreb-i pâk safî itmiş kalbini zikr-i Hudâ
Tabʿ-ı ahlâk hamîde hâk ile yeksân Sükûtî

Dergâh-ı bezm-i elestden bir kadeh laʿl-i şarâb
Nûş idip geldin cihâna olmuşun mestân Sükûtî

ʿİllet-i ʿaşka dûş olmuş zâr ider rûz u leyâl
Himmet ister her tabibden derdine dermân Sükûtî

ʿAndelîb âsâ hezârân nev-bahâr feryâd ider
Bûy-ı gülden bî-hoş olmuş ʿaşk ile nâlân Sükûtî

Leşker-i gâm çâr etrâfiñ kuşatmış her demi
Şâd-ı hürrem olmaz aslâ derd ile giryân Sükûtî

Sâç sakal penbe misâli nâ-tüvân olmuş yeter sanmañız civân
Yaşı altmışdan tecâvüz sañmanız civân Sükûtî

Hâne-i mihmâna konmuş gitmege ruhsat diler
Hâsılı durmaz konanlar ol demi kervân Sükûtî

Sermâyen var mı Sükûtî âhir ʿömründür bugün
Soñ nefes senden ararlar böyle bil îmân Sükûtî

(G. 313)

Murtazâ Sükûtî Baba ve Dîvânı ile ilgili çeşitli araştırmalar ve yayımlar yapılmıştır. Bilinen ilk yayım Mustafa Özdamar'ın 1997 yılında ilk baskısı yapılan "Şeyh Murtazâ Sükûtî Baba" isimli eseridir. Bu kitap Sükûtî Baba'yı genel olarak tanıtan, hakkında somut veriler oluşturan bir eserdir. Özdamar, eserde Murtazâ Sükûtî Babanın hayatı hakkında bilgi verip eserinden seçmeler sunmuştur. Bir başka yayım 2011'de Nurgül Özcan tarafından yapılan yüksek lisans çalışmasıdır. Bu alanda yapılan son çalışma ise Atiye Buket Karayiğit'in 2019'da hazırladığı Dîvân-ı Sükûtî (Metin-İnceleme-Dizin) adlı yüksek lisans tez çalışmasıdır.

1.5.Eseri

Hayatı boyunca tasavvuf yolundan ayrılmayan şairin tek eseri dîvânıdır ve eserinin adı "Dîvân-ı Sükûtî"dir. Dîvânın bilinen bir nüshası, Almanya'da Berlin Devlet Kütüphanesi, Türkçe El Yazmaları bölümünde XIII/2, NU. 445-446 Ms.or.quart 1419 olarak kayıtlıdır. Bu nüsha rik'a hattıyla kaleme alınmış 122 varaktan oluşmaktadır. Dîvânın sonunda 9 Ekim 1887 (H. 21 Muharrem 1305) tarihinde istinsah edildiği yazılıdır.[37] Eserde toplam 470 şiir bulunmaktadır. Şair kendi ifadeleriyle Dîvânını tamamladığını şu şekilde dile getirmektedir:

Bihamdulillah bu dîvânım fesâhatle hitâm oldu
Sekiz dört harf ile nazmım otuz iki kelâm oldu

[37] Atiye Buket Karayiğit, "Şeyh Murtazâ Sükûtî Baba Dîvânı ve Nüshaları", *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*(Nisan 2019), C. 3. S. 1. s. 149.

Muhibbân iltimâs ile bu eşʾâra şürûʾ itdim
Erenlerden olup himmet sadâkatle kıyâm oldu

ʿİnâyet eyledi Mevlâ kemâliyle olup ruhsat
Kalup ehl-i ʿuşşâkıñ bu demde hep bî-kâm oldu

Şerîʾatle tarîkâtden nice esrâr fâş itdim
Hakâyık kenzini açdım bu ʿâleme kirâm oldu

Muhakkak Hızır-veş zinde ide ʿâşıkları her dem
Bu esrârda olan vâkıf zamân içre müdâm oldu

Eger noksân kelâmımda yâhûd sehven hatâ kıldım
Cihânda var nice kâmil idüp tahsîn rızâm oldu

Sükûtî tarihiniñ cevher kelâmıñ fehm ider ʿârif
Cühhâl ehl-i belâ tefhîm kerâmetle tamâm oldu

1305 Muharremüʾl harâm 15 (G. 334)

Mutasavvıf bir şair olan Murtazâ, şiirlerinde "Sükûtî" mahlasını kullanmıştır. Dîvânındaki şiirlerin tamamı Türkçe'dir. Şairin dîvânı mürettep bir dîvândır. 18 tane na'at türünde şiiri bulunan Sükûtî mersiye, medhiye, elifnâme, ahvâl-i enbiyâ, vücûdnâme, ahvâl-i zamâne, besmele şerhi, pendnâme ve ramazâniye gibi türlerde de şiirler yazmıştır. Şairin dîvânındaki şiirler, kolay anlaşılır ve sade bir dille yazılmıştır. Şiirleri imla bakımından pek çok kusurla doludur. Aynı şekilde vezinlerde de hatalar bulunmaktadır. Şiirlerde şairanelik kaygısı güdülmüş denilemez. Bu durum mutasavvıf şairlerin genelinde var olan bir hadisedir. Hal böyle iken şairin şiirlerinin edebi değeri olmayan kuru bir üslûpla meydana getirildiği düşünülmemelidir. Şairin dîvânını okuyan kişi görecektir ki şiirlerinin kendine has bir müzikalitesi vardır.

Öyleki şairin, bazı şiirleri ilahi olarak bestelenmiştir. Balkanlarda dini tasavvufî Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olan şairin bestelenen şiirleri Balkanlardaki tekkelerde ilahi olarak söylenmektedir.[38]

Sükûtî Dîvânı'nda ayet ve hadislerin fazlaca kullanıldığı görülmüştür. Ayet ve hadislerin yanı sıra şair deyimlere de sıkça yer vermiştir. Şairin tasavvufî terim ve mecazlarla yüklü anlatımında içtenlik ve samimiyet ön plana çıkmaktadır. Şiirlerinin çoğunu aruz ölçüsü ile yazan şairin hece ölçüsü ile yazılmış şiirleri de bulunmaktadır. Şiirleri, konusunu çoğunlukla tasavvuftan alır. Allah (cc), Hz. Muhammet (sav), Hz. Ali, Ehl-i beyt ve On İki İmam sevgisi, bazı din ve tarikat büyükleri, dervişliğin esasları ve dünya hayatının geçiciliği gibi konular işlenmiştir. Zaman zaman rindane şiirler de yazan şair şiirlerinde edebi derinliği ve estetiği yakalamıştır. Sükûtî Allah'ın emriyle başladığını dile getirdiği eserini niçin kaleme aldığını dîvânının sonunda yer alan bir şiirinde şöyle açıklamıştır:

Emr-i Hakla bu kitâba başladım ben zâhidâ
Cevher-i nazmım saçılsın ʿâlem içre her yana

(G. 1/1)

Hayr ile yâd ide hem bizi ihvân
Haşre dek söylene ismimiz destan
İsterem kabrimde rûhumuz şâdân
Görmeye anda hiç aslâ cezayı

(Nazım)

1.6.Dîvânın Nüshaları

Sükûtî'nin dîvânı yazarın bilinen tek eseridir. Sa'diyye tarikatına mensup olan Sükûtî'nin dîvânı, 2011 yılında Nurgül Özcan tarafından yüksek lisans tezi olarak yayımlanmıştır. Metin ve inceleme olarak yayımlanan bu çalışmada Özcan, dîvânın aslının Almanya'da "Tübbinger depot der Staatsbibliothek"te bulunduğunu kaydeder. Suat Yaman (S.Y.) nüshası, Almanya (A.) nüshasından başka 5 nüsha olmak üzere toplam 6 nüsha olduğuna işaret etmektedir. Nurgül Özcan'ın hangi nüshayı çalıştığı

[38] Gonca Kuzay Demir, Sükûtî Murtazâ Baba (Çevrim içi), http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sukuti-murtaza-baba , 10 Ekim 2022.

veya S.Y. nüshasının hangisi olduğuna dair bir bilgi yoktur. Bu nüshaların hangi kütüphanelerde olduğuna dair bir bilgiye ulaşılamamıştır. Sadece Almanya'daki nüsha ve S.Y. nüshası ele geçirilebilmiştir. Ancak yine de iki nüshanın da farklı müstensihler tarafından istinsah edilip edilmediği konusu gizemini korumaktadır. Atiye Buket Karayiğit, 120 varaktan oluşan Suat Yaman nüshası üzerine yüksek lisans çalışması yapmıştır.

Şair, dîvânında 313 numaralı şiirde eserini 60 yaşını geçtikten sonra yazdığından söz eder. Dîvânın kendisi sağ iken mi yahut vefat ettikten sonra mı çoğaltılmış olduğu konusunda bir iz yoktur. Dîvânın A. nüshasında toplam 470 şiir, S.Y. nüshasında ise 412 adet şiir bulunmaktadır. A nüshasında 6 şiir hece ölçüsüyle yazılırken diğer şiirler aruz ölçüsü ile yazılmıştır. S.Y. nüshasında ise 18 şiir hece ölçüsü kullanılarak yazılmış diğer şiirler aruz ölçüsü ile yazılmıştır.[39]

[39] Karayiğit, "Şeyh Murtaza", s. 150.

İKİNCİ BÖLÜM

DÎVÂNIN DİL VE ÜSLÛP BAKIMINDAN İNCELENMESİ

2.KELİMELER

2.1.Adlar

Adlar, nesneleri karşılayan kelimelerdir. Nesne tabiri, hareket dışında kalan şeylerin hepsi için kullanılır. Nesneler canlı cansız bütün varlıklar, mefhumlar, vasıflar, şahıslar, durumlar hülasa zaman ve mekân içinde ve insan kafasında mevcut olan bütün maddi ve manevi varlıklardır. İsimler bütün bu varlıkları ve mefhumları tek tek veya cins cins karşılayan varlıkların ve mefhumların adları olan kelimelerdir.[40]

2.1.1.Sık Kullanılan Kelimeler

Pek çok mutasavvıf şair gibi Sükûtî şiiri sadece fikir ve görüşlerini ifade etmek için vasıtadan ibaret görmüştür. Kendine özgü oluşturduğu tamlama ve kafiyelerle samimiyetini gösteren şairin edebi bir kaygısı söz konusu değildir. Edebi bir kaygısı olmasada şairin dîvânda ahengi sağlamak amacıyla birçok kelime tekrarı yaptığı tespit edilmiştir. Tasavvufî terim ve mecazlarla yüklü dîvânda abdâl, aşk, derviş, Hâk, Kerbelâ, mâsivâ (sivâ), mürşid-i kâmil, Sa‘dî (Sa‘diyye), talip, zahit ve zikir gibi bazı kavramların sıklıkla kullanıldığı görülmüştür.

Abdâl, birinin yerine geçmek, değiştirmek, karşılık anlamlarına gelen “bedel” kelimesinin çoğuludur. Nefislerini ruhlarına bedel ettikleri, diledikleri zaman diledikleri yerde kendilerine bedel birer cesetle görünebildikleri yahut erenlerden biri ölünce Allah tarafından bir başkasının onun yerine geçirilmesi dolayısıyla Hak âşıklarının bir kısmına abdâl denilmiştir.[41] Abdâl kelimesi, tekil kabul edilerek Türkçe de abdâllar, Farsça’da abdâlân şeklinde çoğul yapılır. Abdâl, sayıları yedi, yetmiş ya da kırklar olarak gösterilen bir evliya zümresidir. Dünyadan habersiz kalacak kadar kendini ahirete, gönlünü Hakk’a veren saf derûn insanlar, ermişlerdir.[42] Dîvânda abdâl kelimesi genellikle ismin önüne getirilerek sıfat görevinde kullanılmıştır. Sükûtî, aşağıdaki gazelde ezelden abdâl olduğunu ve Hz. Peygamberin aşkıyla yanıp külhaneye döndüğünü ifade etmektedir.

[40] Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Basım Yayım Tanıtım, İstanbul, 2009, s. 217.
[41] İskender Pala, *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yayınları, İstanbul, 2018, s. 2.
[42] Uludağ, *Tasavvuf*, s. 19.

Biz ki **abdâlız** ezelden yanarız ʿaşkıñ ile
Bahr-ı ʿaşkıñla yetiş gel yanmadan külhânesi

(G. 306/2)

Sükûtî abdâlıñ nutku bir kândır
ʿÂşıklar içinde katı bürhândır
Fehm ider sırrını kim ki ʿirfândır
Kurʾândan ahz itmiş maʿnâyı gözle

(M 6/6)

Aşağıdaki gazelde şair kendini Hûdâ'nın abdâlı olarak vasıflandırır. Abdâl olan kişinin süslü elbiseler giymeyeceğini bunu abdâl olmayan ulemalara yakışacağını söylemektedir.

Müzeyyen hûb-ı libâs ancak ʿulemâ şânına lâyık
Biz **abdâl**-ı Hudâ olduk kanâʿat ehliyiz zâhid

(G. 70/5)

Dîvânda "abdâlıyım" redifli bir gazel bulunmaktadır. Bu örnek Sükûtî'nin abdâllığı nasıl yorumladığının güzel bir örneğidir. Şiirde abdâl olmanın yolu On İki İmam'a ve tarikatın esaslarına bağlı olmaktan geçer.

Anlagıl zâhid cihânda Mustafâ **abdâlıyım**
Şâh-ı merdân şîr-i Yezdân Murtazâ abdâlıyım

Ol Hasan hulk-ı Rızânıñ bendesiyim tâ ezel
Hâdimiyim Şâh Hüseynʾiñ Kerbelâ abdâlıyım

Cedd-i Haydar nûr-ı pâk-i Hazret-i Peygamberiñ
Ol velâyet serveri Zeyneʾl-ʿAbâ abdâlıyım

Künt ü kenziñ cevheridir Bâkır Muhammed Hazreti
Maʿden-i dürr-i hakâyık ehl-i sehâ abdâlıyım

Caʿferʾiñdir dîn ü mezheb iktidâmız gayre yok
Men ʿaref dersinde kâmil reh-nümâ abdâlıyım

Şems ü mâhıñ rûşen eyler vech-i nûr-ı Kâzımıñ
Her dü ʿâlem şuʿle-dâr-ı pür ziyâ abdâlıyım

Merkad derde devâdır ol imâm u heştümiñ
Kıble-gâh cümle ʿâlem Mûsâ Rızâ abdâlıyım

Kırklarıñ serdârı olmuş ol Muhammed şâh Takî
Ol gürûhuñ kutb-ı mutlak bî-riyâ abdâlıyım

Bahr-ı ʿilmiñ menbaʿıdır pişvâmız şâh Nakî
Enbiyânıñ vâris olmuş sezâ abdâlıyım

ʿAskeriniñ çakeriyim Derviş Sükûtî her müdâm
Mehdi-ʿi âl-i Muhammed bir livâ abdâlıyım

(G. 214)

Gerek edebiyatın gerekse tasavvufun bel kemiğini aşk oluşturur. Aşk, bütün evrenin yaratılma sebebidir. Tasavvufun özünü "*Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi istedim ve halkı yarattım*" kutsi hadis oluşturur. Bu hadisin içeriğinde aşk vardır. Mutasavvıflar aşkı, "mecazi" ve "hakiki" olmak üzere iki türde incelerler. Hakiki aşk, mutlak varlığı yani Allah'ı sevmektir. "Vahdet-i vücûd" felsefesi de Allah'ı bilmeyi ve tanımayı aşk yoluyla gerçekleştirmek ister.[43] Sükûtî aşağıdaki mısralarda bütün insanların aşk ile varından geçtiğini ve kendisine de aşk ile gönlünü harap etmesi gerektiğini söyler. Çünkü hakiki aşka erenler Hak'tan başka her şeyden vazgeçmişlerdir.

[43] Pala, *Ansiklopedik*, s. 38.

ʿ**Aşk** ile geçer kamu nâs küllî varından bugün
Hakka vuslat böyle bulmuş nitekim her şeyh ü şâb

(G. 19/8)

Yak bu gönül şehrini ʿ**aşk** ile harâb it
Mahv olunca yan yakıl hasta dile kebâb it

(G. 33/1)

ʿÖmrünü virdi hebâya ʿ**aşk-ı mecâzî** hükmile
Kendini ifnâ idince nefsiyle itdi fesâd

(G. 64/5)

Derviş, Farsça yok-yoksul kişi anlamındadır. Terim olarak bir tarikata intisap eden kişiye denir. Arapça kurallarına göre Farsçada "devâriş, devârişe" tarzında cemi' olarak da söylenir ve dervişler anlamına gelir. Tasavvufun esası, ferdiyetten soyunmak, varlık iddiasından vazgeçmek, gerek varlık sahibi olan ve daimi var bulunan Tanrı'ya karşı benlikten arınmak, onu, her mazharında takdis edip ferdiyetini topluma feda etmektir.[44] Dîvânın genelinde derviş kelimesi mahlas ile birlikte kullanılmıştır. Mutasavvıf şair Sükûtî, aşağıdaki gazelde kendisinin dervişliğini vurgulayarak posta doğru otur diye nasihatta bulunmaktadır.

Derviş Sükûtî tut temiz hânkâh-ı Ahmedi
Togru otur postuna mihmân ile sohbet it

(G. 28/5)

ʿAşk oduna yana gel **Derviş Sükûtî** sen bugün
Nâr-ı İbrâhîme olmak istersen müşterek

(G. 181/5)

Tasavvuf eğitimi, geçmiş dönemlerde tekke, hânkâh veya dergâh denilen mekânlarda gerçekleştirilmiştir. Tekkelerde dervişin uyması gereken üç kaide vardır: zikir, hizmet ve sohbet.[45] Sükûtî de dervişlerin dedikodu yapmadıklarını, kimseyle

[44] Abdülbaki Gölpınarlı, *Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*, İnkılap Yayınları, İstanbul 1977, s. 89-90.
[45] Tatcı, *Edebiyattan İçeri*, s. 10.

tartışmadıklarını ve sabah akşam Hakk'ı zikrettiklerini ifade ederek onları, gonca gül karşısında figan eden bülbüle benzetmektedir.

Çün itmezler kîl u kâl kimse ile aslâ cidâl
Dervişleri hep ehl-i hâl menzilleri râh-ı sebîl

(G. 190/2)

Dervişlerimiz Hak zikrin ider şâm u seher zâhid
Bülbüllerimiz gonca güle eyler figân bahâr zâhid

(G. 65/1)

Gönül, âşığın aşkıyla ilgili her türlü gelişmenin algılandığı yerdir. Gönül bir hitap yeridir. Âşık, gönlü ile dertleşir ve konuşur.

Ey **gönül** terk it bu fânî olma cihâna harîs
Bî-vefâdır kes ümîdiñ konma ol hâne harîs

(G. 142/1)

Sükûtî Dîvânı'nda gönül redifli gazeller bulunmaktadır. Aşağıda yer verilen gazelde şair gönle seslenerek mâsivâya aldanmaması gerektiğini, mâsivânın kendisini aldatacağını söylemektedir. Çünkü sadece hakikat sırrına arif olan gönüllerin, bu âlemin kesretinden kurtulabileceğini ifade etmektedir.

Virme dil gel mâsivâya bî-vefâdır ey **gönül**
İltifâtıñ itmeyüp gel pür cefâdır ey gönül

(G. 200/1)

Gönül geçmiş bu ʿâlemden nider dünyâ vü ʿukbâyı
Hakikat sırrına ʿârif olan neyler bu eşyayı

(G. 330/1)

Mâsivâ bir şeyden başka olan şeylerin hepsi "Mâsivallah" kelimesinin kısaltılmışı olarak "Allah'tan gayrı sayılan her şey" anlamında kullanılmıştır. Mâsivâdan geçmek kendini Allah'a vermektir. Sûfilere göre gönülde, Tanrı'dan başka

bir şey bulunmaz. Gönlünde başka bir sevgi olan kişi mâsivâdan kurtulmuş sayılmaz. Dervişliğin aslı ise mâsivâyı terk etmektir. Bu kelime "sivâ" şeklinde de kullanılır.[46]

Hakdan feyzin ulaşmasını isteyen kişi önce gönlünü mâsivâdan arındırmalıdır. Şair kendisinin mâsivâya karşı bir ilgisinin olmadığını ifade eder.

Mâsivâdır sed çeken bu gönlümüze her müdâm
Terkin itgil tâlibâ sen ire Hakdan feyz-yâb

(G. 23/2)

Mâsivâdan geç dilersen bulmaga her dem necât
Mevt-i îrâd gelmeden evvel kıl mekânıñ sen cedeŝ

(G. 42/4)

Gerçe bizde yokdur aslâ **mâsivânıñ** ülfeti
Nân yerine nefsimiziñ katline verdik zehir

(G. 80/3)

Sivâ hubını terk itmek degil mümkîn cihân söyler
Bunlar mürşid-i hâzık kemâliyle âsân söyler

(G. 96/1)

Hakk'a kavuşmak, yani (fenafillah) mertebesine erişmek için Hak'tan başka her şeyden yüz çevirmek, yalnız Allah'a teveccüh etmek, kalb ve fikri ona hasretmek lazımdır. Bu da ancak mücahede, riyazet ve bir mürşid-i kâmile intisap ile olur.[47]

Mürşit, tasavvufta genellikle şeyh kavramı ile eş anlamlı olarak kullanılagelmiştir. Mürşid, hekime benzer. Hekim nasıl kendisine başvuran hastayı tedavi ederse, mürşid de kendisine başvuran kimseleri aynı şekilde teşhis ve tedavi eder. Nefs düşmanıyla uğraşan müridin mücadele yolu, mürşid tarafından tayin edilir.[48] Mürşid, herkese nasibi ölçüsünde hak yolu gösterir. Sükûtî aşağıdaki beyitte zahide seslenir, bir mürşid-i kâmil arayıp bulmasını ve hizmetini yapmasını nasihat etmektedir. Zira kendisi aradığını bulmuş ve bundan ötürü Allah'a hamt etmektedir.

[46] Pala, *Ansiklopedik*, s. 298.
[47] Agâh Sırrı Levend, *Dîvân Edebiyatı Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar*, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1984, s. 23.
[48] Kamil Yılmaz, *Ana Hatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar*, Ensar Yayınları, İstanbul, 2021, s. 212.

Gel tarîk-i enbiyâya zâhidâ sen kıl taleb

Mürşid-i kâmil ara bul hizmetiñ it rûz u şeb

(G. 18/1)

Ey **mürşid-i kâmil** olan lâyıkıyla meydânı aç

Göster Hudâʾnıñ her yoluñ tâliblere erkânı aç

(G. 47/1)

Çok şükürler bize ihsân eyledi Rabb-i Celîl

Böyle bir **mürşid-i kâmil** gönderdin kadr-i cemîl

(G. 195/1)

Talep "istemek, arzu etmek, almaya çalışmak" tan talip olur. Tâlip, isteyen, talep eden, tasavvuf yoluna girmek isteyen kimse demektir. Cüneyd'e göre "talep eden bulur" (men talebe vecede). Şiblî'ye göre de "bulan arar". Matlûp (aranan) olmak talip (arayan) olmaktan iyi olmakla beraber talep iyidir. Talebi olmayanın matlubu yoktur demektir.[49] Dîvân genelinde talip, hitap edilen nasihat verilen biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Şair bu kavram aracılığıyla devamlı okuyucuya çağrıda bulunmaktadır.

Tâlibâ gel sırr-ı Hakkı bulmaga ʿirfân gözet

Küllî varından geçersün kâmil-i insân gözet

(G. 26/1)

Sükûtî aşağıdaki mısralarda talibe seslenir, fayda sağlamayan ucub, riya gibi kötü davranışları terkederek irfan zümresine katılmasını istemektedir.

Saña derim behey **tâlib** işit nutkum hevâdan geç

Ne kâr itdin bu dünyâda ʿucub ile riyâdan geç

(G. 49/1)

Sen seni bil **tâlibâ** gel ister isen seni

Zümre-i ʿirfâna gel gir bulmak dilersen sen anı

(G. 310/1)

[49] Uludağ, *Tasavvuf*, s. 342.

Dîvânda sık kullanılan kelimelerden biri de "zahit"tir. Dünyaya rağbet etmeyen, dünyadan yüz çeviren, el etek çeken, kendini bütünüyle ahirete ve Hakk'a veren; mala, mülke, makama ve şöhrete değer vermeyen, dünyayla ahiret arasında tercih yapmak gerektiği zaman ağırlığını daima ahiretten yana koyan, ham, sofu, ham ruhlu, pişmemiş, olgunlaşmamış, dinin özünden habersiz şekilci ve zahirci kişidir. Zahit, arif ve âşık olmayan kimsedir.[50] Şairler daima zahidin karşısında âşığı görürler. Sükûtî de "zahit" redifli gazelinde zahide karşı kendi şahsında âşıkları över.

Bugün meydân-ı ʿaşk içre harâbât ehliyiz **zâhid**
Sakın hor bakmasun bize melâmet ehliyiz zâhid

Bu köhne tâc ʿabâ hırka verilmiş bezm-i ervâhdan
Hakkıñ bu lütf-ı ihsânı ʿinâyet ehliyiz **zâhid**

(G. 70/1-2)

Zâhidâ gel nâzik ʿömrüñ yok yere itme telef
Mürşid-i kâmil ara bul oku ondan men ʿaref

(G. 167/1)

2.1.2.Özel Adlar

Özel adlar, tek olan ve eşi bulunmayan nesnelere verilen adlardır. Kişi adları, yer adları, basın ve yayın organlarının adları, kuruluş adları, tarihi olaylar vb. hepsi özel addır.[51]

Sükûtî'nin dîvânı özel adlar konusunda oldukça zengin bir dîvândır. Eserde dini, tasavvufî ve tarihi pek çok isme rastlanmaktadır. Dîvânda Allah (cc), esmâ-i hüsna, bazı Peygamberler, Hz. Muhammed (sav), Dört Halife, On İki İmam, şairin mensup olduğu tarikat ve başka tarikat büyükleri, edebi ve tarihi şahsiyetlerin isimleri yer almaktadır.

[50] Uludağ, *Tasavvuf*, s. 389.
[51] Erdoğan Boz, Ertuğrul Yaman, *Üniversiteler İçin Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Yargı Yayınevi, Ankara, 2013, 4. Baskı, s. 97.

Şairin kullandığı her kelime onun düşünce dünyasına, inançlarına, sosyal yaşamına tutulan bir ayna misalidir. Eserde karşılaşılan özel isimler Allah'ı, Hz. Peygamberi ve şairin kendisini ifade etmek için kullanılan isimlerdir.

Allah vardır, kendi varlığını ve kudretinin kemalini bildirmek için bütün eşyayı yoktan var etmişitir. Kemal sıfatlarıyla muttasıftır. Her türlü noksandan münezzehtir. Biz onu ancak (sıfat-ı ilahiyye) siyle tanıyabiliriz.[52] Allah lafzı dîvânda Allah, Rab, Mevla, Huda, Hak Teâla ve Cenab-ı Hak gibi farklı şekillerde kullanılmıştır. Rab, yetiştiren, besleyen, kayıran, perverdigâr; Allah. Tasavvufta, mürebbi, seyit, malik, sahip anlamlarına gelir. Rab-abd, rubibiyet-ubûdiyet, kayıran-kayrılan ilişkisi tasavvufta önemlidir.[53] Rab, yalvarma ve sığınma makamı olduğu için bu makamda Allah'a "ya Rab" diye dua edilir.

İtme **yâ Rab** câhilâne bizi bunda ihtiyâc
Ehl-i diller zümresiyle kıl bizi sen imtizâc

(G 45/1)

Gel geç gönül bu sivâdan gel **Allaha** gel **Mevlâya**
Kurtul artık bu gavgâdan gel Allaha gel Mevlâya

(G 287/1)

Zikr eyle sen **Hudâyı** cehd ide gör her sabâh
Bulmak istersen bekâyı cehd ide gör her sabâh

(G. 53/1)

Esmâ-i hüsnâ, Allah'ın her an, her yerde ve her zerrede tecelli eden yüce varlığını, birliğini kâinat üzerindeki mutlak hâkimiyetini ve bütün yönleriyle erişilmez bir mükemmelliğe sahip bulunduğunu belirten ve yalnız O'na ait olan en güzel isimlerdir.[54] Aşağıdaki gazelde Sükûtî, müşkül durumlardan ancak Gani ve Gaffâr olan Allah'ın yardımıyla kurtuluşun mümkün olduğunu söylemektedir. Bu yüzden şair günahlarıyla birlikte Allah'ın lütuf kapısına sığınmaktadır.

[52] Levend, *Dîvân*, s. 70.
[53] Uludağ, *Tasavvuf*, s. 289.
[54] Kubbealtı Lugatı (Çevrim İçi), https://lugatim.com/s/ , 15 Kasım 2022.

Ne mümkündür halâs olmak bu bendlerden katı müşkül
Meger lütf-ı ʿinâyetiñ kılarsa ol **Ganî Gaffâr**

(G. 109/3)

Bâb-ı ihsânıñ umarım geldim sezâyım yâ Hafîz
İlticâyım hazretine sâhib-i rızâyım yâ **Hafîz**

(G. 153/1)

Cürmümüz hadden tecâvüz lutfuna muhtâc olup
Sükûtî bir garîbe eyle nusret yâ **Kerîm**

(G. 208/5)

Sükûtî Dîvânı'nda birçok peygambere telmih yapılmıştır. Bir kısmına yer verdiğimiz "Ahvâl-i Enbiyâ-yı ʿAzâm ʿam" başlıklı gazelde on sekiz (18) tane peygamberin adı geçmektedir. Bu gazel dışında dîvânda peygamber adlarının geçtiği başka gazeller de bulunmaktadır.

Menbaʾ ol kâʾinâtıñ **Adem** ü Havvâ bugün
Cinsimiz andan tevellüd eyledi peydâ bugün

Şit Nebî geldi cihâna devrini tekmîl idip
İdris idersin gelmesiyle ʿazm idip ʿukbâ bugün

Nûh Nebîniñ tufânından buldular ol dem halâs
Kavm-i kâfirleri saldı garkıla deryâ bugün

Hazret-i **Hûd** kâh **Salih İbrâhîm İshâk** ile
İsmâʾilim kurbân oldu Hak içün evlâ bugün

Derde **Yaʿkûb** düşdü ol dem **Yûsufuñ** feryâdıyla
Buldu **Eyüb** sabrıyla çün derdine edvâ bugün

Hazret-i **Davûd Süleymân** saltanatda bir karâr
Hükm ider Kâfʾdan Kâfʾa ol ʿadlile icrâ bugün

Yunûsʾum deryâ içinde batn-ı mâhîya düşüp
Halvet itdi nice demler emr-i bir Mevlâ bugün

(G. 224/1-7)

Âdemle Havvâ nûrundan oldu **Şit** nebi **İdrîs Davûd Süleymân**
Envâr-ı Ahmed kıldı tecellî cümle nebiyye itdi sirayet

(G. 369/6)

Mûsâleyin Tur Dağında her dem münâcât eyleyen
Düşvâr-ı hâliñ ʿarz itmege Sübhâna irmekdir garaz

(G. 149/2)

Hâk dergâhı şifâdır ey Sükûtî sür yüzüñ
Nâr-ı Nemrûddan halâs ol miŝl-i **İbrâhîm Halîl**

(G. 195/8)

Hz. Peygamber'in tarih boyunca hiç bitmeyecek portresini Sükûtî de kendi üslubuyla tüm samimiyetiyle kaleme almıştır. Hz. Muhammet (sav), peygamberlerin ahiri ve en efdalidir. Kur'an ona nazil olmuştur. Sükûtî Dîvânı'nda Hz. Peygamber için 18 tane na'at yazılmıştır. Birçok şiirde hitap edilen, adına naatlar yazılan Hz. Peygamber, şiirlerde Resulallah, Ahmed, Mustafa, Habib-i Kibriyâ gibi tabirlerle ifade edilmiştir. Hz. Muhammed, cihanın yaratılma sebebidir. Aşağıdaki gazelde Peygamber için canını feda eden şair, ondan medet istemektedir.

Senin ʿaşkına Hak mutlak yaratdı iki dünyâyı
Vücûduñ cümlesi Hakdan ʿatâdır yâ **Resûlullah**

(G. 269/2)

Türâb-ı âsitânıñ derde devâdır yâ Resûlullah
Seniñ râhına cân u başım fedâdır yâ **Resûlullah**

(G. 282/1)

Figânım artmada gün gün dü çeşmimden akar pür hûn
Visâliñ şerbetiñ sen suñ meded kıl yâ **Resûlullah**

(G. 280/4)

Hazret-i Rabbüʾl-Kerîmiñ sevgili bir dânesi
Ol **Habîb-i kibriyâ**dır ʿâlemiñ sultânesi

(G. 293/1)

Cihânıñ halkına bâʿis **Habîb-i kibri**yâ oldu
Anıñ şânındadır levlâk kemâliyle sezâ oldu

(G. 325/1)

Allaha ve Muhammede inanan mümin için Hz. Muhammed'in ilk dört halifesi olan Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali eshabı güzinin ileri gelenlerindendir.[55] Şair dört halife için yazdığı "*çâr-ı yâr*" başlıklı aşağıdaki gazelde bu halifelerin Hayber Kalesi'nin fatihi olduklarını onları ne zaman ansa bahtiyar olduğunu dile getirir. Çünkü onlar Resul'ün sevdikleridir.

Ebû Bekir ʿÖmer ʿOsmân ʿAlîdir fâtih-i Hayber
Ki bunlar Ahmediñ yâr-i cihâna geldiler server

(G. 87/1)

Bu **dört yâri** kaçan ansam göñül şehr olur mesrûr
Buları kim sever cândan günâhıñ Hak ider mağfur

Bularla ser-te-ser dünyâ vü ʿukbâya hem müzeyyendir
Kamu elvân ile nakşı dü ʿâlemde hemân meşhur

Çerâg-ı nûr-ı Ahmedden uyanmış tâ ezelden çün
Kimin kim kalbine irse göñül mülkü olur maʿmûr

[55] Levend, *Dîvân*, s. 78.

Resûlüñ sevdigi bunlar **Ebû Bekir ʿÖmer ʿOsmân**
ʿ**Alî** damâd-ı peygamber cinân-ı heşt bâbına meʾmûr

(G. 88/1-4)

Ehlibeyt, genel mana bakımından ev halkı anlamına gelmektedir. İslam literatüründe "Ehlibeyt" özel bir isimdir ve Kur'an-ı Kerim'in onayıyla sadece "Peygamber Ailesi" için kullanılır. Tathir ayetiyle (Azhab, 33) tertemiz kılındığı belirtilen ve Hz. Muhammed (sav) Kisa'sı (abası) altına aldığı tertemiz ehlibeytten kasıt; Resulullah ile birlikte Hz. Ali, Hz. Fatıma, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin'dir. Hz. Hüseyin'in soyundan gelen ve on iki imamı tamamlayan diğer masum imamlar da aynı kavram (Ehlibeyt) kapsamındadır.[56] Sükûtî aşağıdaki mısralarda ehlibeyte gönülden bağlılığını ve ehlibeytin kulu kölesi olduğunu dile getirmektedir.

Hamdulillah cân u dilden olmuşum ben müptelâ
Ehl-i beytiñ çâkeriyüz nesl-i pâk-i Mustafâ

(G. 7/1)

Zümre-i âl-i Muhammed bendesiyüz zâhidâ
Ehl-i beytiñ çakeriyüz olmuşuz her dem likâ

(G. 371/1)

Arapça'da "*isnâ aşeriye*" denilen On İki İmam, Şiilerce dini korumak ve hükümlerini yerine getirmek için Peygamber'e halife ve varis olduklarına inanılan on iki kişidir. Caferiye, Onikiler Fırkası, İmamiye de denilen bu mezhebin inanışına göre Peygamberimiz, Veda Haccı'ndan dönerken Gadiruhum denilen yerde Hz. Ali'ye kendisine vasi ve halife tayin etmiş, on iki imam bulunacağını söylemiş, hatta sonuncusunun Mehdî olacağını açıklamıştır. Böylece Hz. Ali ve soyundan on iki kişi imam kabul ederler. Bunlardan her biri kendisinden sonraki imamı, ümmete bildirmiştir. Bu mezhep Alevi esavlara istinad etmekle beraber ehl-i sünnet akidesini de benimsemiştir. Mezhep, Şah İsmail tarafından resmileştirilmiş ve o devirden itibaren çeşitli ihtilaflara sebep olmuştur. On İki İmam sırasıyla şunlardır.[57]

[56] Cevad Muhaddisî, *A'dan Z'ye Kerbela Ansiklopedisi,* Önsöz Yayıncılık, İstanbul, 2018, s. 161.
[57] Pala, *Ansiklopedik,* s. 364-365.

Tablo 2.1.2. *On İki İmam*

1.Aliyyü'l-Murtazâ (Hz. Ali)	**7**.Musa Kazım
2.Hasanü'l-Müctebâ (Hz. Hasan)	**8**.Aliyyü'r-Rızâ
3.Hüseynü'ş-Şehîd (Hz. Hüseyin)	**9**.Muhammed Takiyyüddin
4.Ali Zeynelâbidin	**10**.Aliyyün-Nakiyyü'l-Hâdî
5.Muhammed Bakır	**11**.Hasanü'l-Askerî
6.Câferü's-Sâdık	**12**.Mehdî

Şairin birçok gazelinde yer verdiği On İki İmam'ın adları, doğum tarihleri ve vefat tarihlerine kısaca değinmek gerekirse şöyle sırayla yazalım:

1.İmâm Aliyyü'l-Murtazâ: İmâmiyye, Emîr'ül-mü'minin lakabını ancak Ali hakkında kullanır. Araplarda adet olduğu gibi büyük oğlunun adıyla ve Hasan'ın babası anlamında Ebü'l-Hasan künyesiyle anılır. Ebû-Türâb, yani toprak babası da lakaplarındandır. Hz. Peygamber'in amcaları Ebû-Tâlib'in oğludur. Fil yılının otuzuncu senesi Recebin on üçüncü Cuma günü Kâbe'nin içinde doğmuş (29. VII. 599), hicretin kırkıncı yılı Ramazan ayının on dokuzuncu günü Abdurrahman b. Mülcem tarafından başından zehirli kılıçla vurulmuş, yirmi birinci gecesi vefat etmiştir (9. II. 661). Necef-i Eşref'te türbeleri bulunan yere defnedilmiştir.[58] Sükûtî, na'atlarda olduğu gibi Hz. Ali'yi konu edindiği şiirlerde de coşkulu bir anlatım tarzı kullanır.

Ol şehinşâhı bu ʿâlem-i Mustafâsın yâ ʿ**Alî**
Nokta-ı ʿilm-i hakîkat Murtazâsın yâ ʿAlî

(G. 295/1)

Oldu kerem sırr-ı nebîden sırr-ı Hudâ **Haydar** ʿ**Alî**
Hem lahmüke lahm dedi şânında nemâ Haydar ʿAlî

(G. 326/1)

[58] Abdülbaki Gölpınarlı, *Türkiye'de Mezhepler ve Tarikatler*, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1997, s.56.

Nebîler efdal-i Ahmed Muhammed Mustafâ geldi
Velîler serveri **Haydar ʿAliyyüʾl Murtazâ** geldi

(G. 328/1)

2.İmam Hasan b. Alî: Lakapları Müctebâ ve Zekî'dir. Babası Alî, anneleri Hz. Peygamber'in kızı Fâtıma'dır. Hicretin ikinci yahut üçüncü yılı Ramazan ayının on beşinci gecesi doğmuş (12. III, yahut 1. III. 623, yahut 624) ismini Hz. Peygamber koymuştur. Hicretin elinci yılı Saferinin yirmi dokuzuncu günü, Muâviye tarafından kandırılan zevcesi Ca'de tarafından zehirlenerek şehit edilmiştir (28. III. 670). Künyeleri Ebû- Muhammed'tir. Medine'de Bakı' mezarlığına medfundur.[59] Hz. Ali'nin ölümünden sonra, oğulları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in şehadetleri bütün Müslümanlar için acıklı bir olay olmuştur. Hz. Hasan Medine'de zehirlenerek öldürülmüştür. Sükûtî de aşağıdaki gazellerde zehirlenme olayına atıfta bulunmuştur.

Ol **Hasan** şâh şehîd hem Hüseyn-i Kerbelâ
Teşnegân-ı ümmete ol sâkî-i kevserdir

(G. 76/4)

Biz Hasan ʿaşkına zehir sem kâtil nûş idip
Gâm degil zahid bu yolda şâh Hüseyne cân fedayız

(G. 119/2)

3.İmam Hüseyn: Lakapları Sıbt ve Şehîd'tir. Babaları Alî, anneleri Fâtıma'dır. Hicretin üçüncü yahut dördüncü yılı Şa'ban ayının üçüncü günü Medine'de doğmuştur (19. 1. 625 yahut 8. 1. 626) Künyeleri Ebû Abdullah'tır. Hicretin altmış birinci yılı Muharremin onuncu günü Kerbelâ'da şehit edilmiştir (12. X. 680). Kerbelâ'da medfundur.[60] Hz. Hüseyin bir yudum su içecek iken şehit edilmiştir.[61] Sükûtî Dîvânında Hz. Hüseyin adına gazel ve murabba türlerinde yazılmış mersiyeler bulunmaktadır.

Zulmüyle çok Kerbelâda itdiler cevr-i cefâ
Kimden umar ya şefâʿat kavm-i Mervân yâ Hüseyn

[59] Gölpınarlı, *Türkiye*, s. 56.
[60] Gölpınarlı, *Türkiye*, s. 56.
[61] Levend, *Dîvân*, s. 132.

Olmuş iken cümle nâs âb u Fırât hem mübâh
Mazbût itdi su yerin hep ehl-i tuğyân yâ Hüseyn

Oldu ʿatşân-ı şehîdân Kerbelâda bunca dem
Cismini kıldı hârâbe nâr-ı sûzân yâ Hüseyn

Sen gibi şâha iden kasd elleri mutlak kurur
Ber murâd olmaz Havâric fiʾil-i ʿisyân yâ Hüseyn

Bunca aʾdâ kahrile itdi havâle seyfini
Cism-i pâkın iki böldü şamar Yezîdân yâ Hüseyn

(G. 220/5-9)

Şâh Hüseyn-i Kerbelânıñ mâteminde Hak mürîd
Her yılı bir yâre açdı kalbine tâze cedîd
Hem susuzluk her cihetden berhizi itdi şedîd
Ah Hüseynim vâh Hüseynim zulmile oldu şehîd
Haşre dek dâʾim okuruz cânına laʿnet Yezîd

(M. 3/1)

4.İmam Ali Zeynelâbidin: Lakapları, ibadet edenlerin zîneti ve secde edenlerin efendisi anlamına gelen Zeyn'ül-Abidîn ve Seyyid'üs-Sâcidîn'dir. Babaları İmam Hüseyn, anneleri son İran hükümdarı Yezdcürd'ün kızı olan ve Şâh-zenân diye anılan Şehribânû'dur. Hicretin otuz sekizinci yılı Şaban ayının beşinci günü Medine'de doğmuştur (6.1.659). Künyeleri Ebû Muhammed ve Eb'ül Hasan'dır. Hicretin doksan beşinci yılı Muharremin yirmi ikinci günü Emevilerden Hişâm'ın buyruğu ile zehirlenerek şehit edilmiştir (17.X.713). Medine'de Bakı'de İmam Hasan'ın yanında medfundur.[62]

[62] Gölpınarlı, *Türkiye*, s. 57.

Cism-i nûr enbiyâdır dide-i maʾsûm pâk
Ceddi Haydar ol imâmıñ hazret-i Zeyneʾl-ʿAbâ

(G. 346/3)

5.İmam Muhammedü'l-Bâkır: Babaları İmam Zeyn'ül-Abidîn, anneleri İmam Hasan'ın kızı Ümmü Abdullah Fâtıma'dır. Hicretin elli yedinci yılı Saferinin üçüncü günü Medine'de doğmuştur (16.XII.676). Künyeleri Ebû-Ca'fer'dir. Lakapları ilim ve hikmeti yaran, künhüne varmış olan anlamında Bâkır'dır. Vefatları hicretin yüz on dördüncü yılı Zilhiccesinin yedinci günü Hişâm tarafından zehirlenmek suretiyledir (28.1.733). Medine'de Bakı'de babalarının yanında medfundur.[63]

Nesl-i Ahmedden Muhammed Bâkıra oldu hem zuhûr
Lutfuyla kıldı saʿâdet sâyesinde ağniyâyız biz

(G. 119/4)

6.İmam Ca'ferü's-Sâdık: Babaları İmam Muhammed-Bâkır, anneleri Ebû-Bekr'in oğlu Muhammed'in oğlu Kaasım'ın kızı Ümmü Ferve'dir. Doğumu hicretin sekizinci yılı Revîulevvelin on yedinci günü Medine'dir (23.V.995). Künyeleri Ebû-Abdullah, lakapları Sâdık'tır. Hicretin yüz kırk sekizinci yılı Recebinin on beşinci günü, Harun-ür-Reşid'in emriyle zehirlenerek Medine'de vefat etmiştir (6.IX.765). Medine'de babalarının yanında medfundur.[64]

Mezheb-i pâk-i Caʿferʾiñdir kulunu Hak görmeyen
ʿAkibet berzâhâ uğrar sanmañız rahmet bulur

(G. 84/5)

7.İmam Mûsâ-Kâzım: Babaları İmam Ca'fer'us-Sâdık, anneleri Hamîde Hâtun'dur. Hicretin yüz yirmi sekizinci yılı Sâferinin yedinci günü Mekke'yle Medine arasında Ebvâ' denen yerde doğmuştur (8. XI.745). Künyeleri Ebu'l-Hasan, lakapları Kâzım'dır. Harun-ür-Reşid, İmam Kâzım'ı bir yıl kadar Basra'da hapsettirmiş, sonra Bağdad'ta hicretin yüz seksen üçüncü yılı Recebin altıncı günü zehirlenerek şehir edilmiştir (13.VIII.799). Bağdat'da Kâzımeyn'de medfundur.[65]

[63] Gölpınarlı, *Türkiye*, s. 57.
[64] Gölpınarlı, *Türkiye*, s. 57.
[65] Gölpınarlı, *Türkiye*, s. 58.

Cümle müʾmîn kullara çün **Kâzım** oldu toğru râh
İktidâ it tâlibâ sen ol Resûl-i kibriyâdandır

(G. 77/4)

8.İmam Aliyyü'r-Rızâ: Babaları İmam Mûsâ'l-Kâzım, anneleri Necime Hatun'dur. Hicretin yüz kırk sekizinci yılı Zilka'desinin on birinci günü Medine'de doğdu (29.XII.765). Künyeleri Ebü'l-Hasan, lakapları Rızâ'dır. Abbasoğullarından Me'mûn, İmam Rızâ'yı Irak'a getirtti ve hicretin iki yiz birinci yılı Ramazan ayının ikinci yahut beşinci günü kendisine velîahd tayin etti. Bu iş Abbasoğullarına ağır geldi ve isyan çıkardılar. Bunun üzerine Me'mûn hicretin iki yüz üçüncü yılı Saferinin on yedinci günü İmam Rızâ'yı zehirli nar şerbetiyle, bir rivayette üzümle şehit etti (24.VIII.818). Tûs şehrinde medfundurlar ki şimdi o şehre Meşhed denmektedir.[66]

Şâh ʿAlî Mûsa Rızâdır ehl-i hakîkat maʿdeni
Hem tarîk-i evliyâda cümle Hakkı reh-nümâdır

(G. 75/5)

9.İmam Muhammed Tâkiyyüddin: Babası İmam Aliyy'ür-Rızâ, anneleri Hîzrân Hatun'dur. Hicretin yüz doksan beşinci yılı Ramazan ayının on beşinci günü Medine'de doğdu (11.IV.811). Künyeleri Ebû' Ca'fer, lakapları Takıyy ve Cevâd'dır. Hicretin iki yüz yürmüncü yılı Zil'kadesinin son günü Bağdat'ta, Abbasoğullarından Müsta'sım tarafından zehirletilerek şehit edildi (3.XI. 835). Bağdat'ta, Kâzımeyn'de atası İmam Musâ'nın yanında medfundur.[67]

Şâh Takîdir ol nebîniñ ʿilmine vâris olan
Mekteb-i ʿilm-i Hudâ sâhib-i ʿatâdır sevdiğim

(G. 201/8)

10.İmam Aliyyü'n-Nakıyy: Babaları İmam Muhammed'üt-Nakıyy, anneleri Semâne Hatun'dur. Hicretin iki yüz on ikinci yılı Recebinin ikinci günü Medine civarında bir köyde doğdu (27.IX.827). Künyeleri Ebü'l-Hasan, lakapları Nakıyy ve Hâdî'dir. Hicretin iki yüz elli dördüncü yılı Recebinin üçüncü günü, Abbasoğullarından Mu'tezz tarafından zehirletilerek şehit edilmiştir (28.VI.868). Samırâ'da medfundur.[68]

[66] Gölpınarlı, *Türkiye*, s. 58.
[67] Gölpınarlı, *Türkiye*, s. 58.
[68] Gölpınarlı, *Türkiye*, s. 59.

Ol Nakîdir evliyânıñ ser velîsi bî-hilâf
İlticâ-yı cümle ʿâlem müktedâdır sevdiğim

(G. 201/9)

11.İmam Hasanü'l-Askerî: Babaları İmam Aliyy'ün-Nakıyy, anneleri Sûsen Hâtun'dur. Hicretin iki yüz otuz sekizinci yılı Rebî'ulâhırının sekizinci günü Sâmira'da doğmuştur (27.IX.852). Künyeleri Ebû-Muhammed, lakapları Askerî ve Zekî'dir. Hicretin iki yüz altmışıncı yılının Rebî'ulevvelinin sekizinci günü, Abbasoğullarından Mu'temed tarafından zehirletilerek şehit edildi (2.I.873). Samıra'da babasının yanındanmedfundur.[69]

ʿ**Askeri** kutb bu ʿâlem hükm ider kafdan kafa
Vâris âl-i Resûldür Mehdi-i sâhib-livâ

(G. 346/8)

12.İmam Mehdî: Babaları İmam Hasan'ül-Askerî, anneleri Nercis Hâtun'dur. Hicretin iki yüz elli beşinci yılı Şa'banın on beşinci Cuma gecesi tanyeri ağarırken doğmuştur (30.VII.869). Künyeleri Ebü'l-Kaasım, lakapları Muntazar, Huccet, Sâhib'üz-zamân ve Mehdî'dir. Babalarının vefatından sonra gizlenmişler, birbiri ardınca, Saîd oğlu Osman, onun oğlu Ebû-Ca'fer Muhammed, Rûh oğlu Huseyn, Sâmırâlı Muhammed oğlu Alî kendileriyle Şîa arasında sefaret hizmetini görmüşlerdir. Son sefir olan Alî, üç yüz yirmi sekiz yılı Şa'banın on beşinde vefat etmiştir (26.V.940). Onun vefatından sonra büyük gizlilik devri başlamıştır. İmamiyye'ye göre Mehdî sağdır ve son zamanda zuhur edecektir.[70] Aleviler için velayet makamının temsilcileri olan kutsal On iki İmam bunlardır.

Devr-i hoş gelse gerekdir hükm ide kâfdan kâfa
Mehdi-i âl-i Muhammed ʿadlile sâhib vefadır

(G. 75/8)

Tarihin âlim ve şair olarak kaydettiği birçok meşhur şahsiyetlerle birlikte, zenginliği, cömertliği ve cesareti efsane haline gelmiş kahramanların adları klasik edebiyatta sık sık geçer. Şairler de şöhretlerine sebep olan hususiyetlerine telmihler

[69] Gölpınarlı, *Türkiye*, s. 59.
[70] Gölpınarlı, *Türkiye*, s. 59.

yaparlar. Sükûtî Dîvânı'nda da Mecnûn, Ferhad, Hallâc-ı Mansûr, Nesîmî, Şeyh San'an gibi birçok aşk kahramanlarına zaman zaman atıfta bulunmuştur.

Görse **Mecnûn** seni ol dem **Leylâdan** fârig olur
Perde çekmişdin yüzine şimdi oldun irtisâs

(G. 131/3)

Şîrîn içün dag u taşları gezüp
Sen suʾâl it neler çekdi **Ferhâda**

(G. 278/7)

Mansûr-ı Hallacıñ ʿaşkı ne galib
Bezl itdi cânını kurbân-ı ʿaşka

(G. 284/7)

ʿAşk ile bozmakda kimiñ bu vücûduñ resmini
Üzdüler **Seyyid Nesîmî** tenini oldum şitâb

(G. 19/6)

ʿAşk ile hem **Şeyh Sanʾân** düşdü Kayser-i Rûmîye
Bir kız içün terkin urdı bunca derviş bî-hisâb

(G. 19/7)

Mutasavvıf bir şair olan Sükûtî, dîvânında aşk kahramanlarının yanısıra dini şahsiyetlere de yer vermiştir. Bunlardan biri İbrâhîm Edhem diye şöhret bulan Ebû İshâk İbrâhîm b. Edhem b. Mansûr (ö. 161/778 [?]) dur. Edhem gençliğinde tahta çıkmışsa da kısa zamanda sultanlık yolunu terketmiştir. Yaşadığı bir olay üzerine tac ve tahtından vazgeçip dervişliğe soyunmuştur. Edebiyatta da daha çok dervişliği sultanlığa tercih edişi ve menkıbeleriyle ele alınır.[71] Sükûtî, aşağıdaki gazelde İbrâhîm Edhem'in tahtını, tacını ve bütün varını terkedip çöllerde gezdiğini söylemektedir.

Terk itdi tahtını **İbrâhim Edhem**
İtdi sefer gezdi kûh-ı Sahrâda

(G. 278/4)

[71] Pala, *Ansiklopedik,* s. 133.

İbn-i Edhem bunda terk itdi varıñ
Kûh Sahrâ gezdi ʿüryân-ı ʿaşka

(G. 284/6)

Süfyân b. Avf b. Mugaffel el-Ezdî el-Gâmidî (ö. 52/672). Muâviye b. Ebû Süfyân'ın en gözde kumandanlarından biri. Süfyân, sayıca az olan Hz. Ali'nin kuvvetlerini yendi, kumandanları Eşres b. Hassân el-Bekrî'yi öldürdü ve şehrin bütün zenginliklerini Muâviye'ye götürdü. Daha sonra Mekke'nin fethi sırasında Müslüman oldu.[72] Şair, Süfyâ'nın Hz. Ali ile cengine şu şekilde atıfta bulunmuştur.

İbn-i Süfyân leşkerile Şâm civârında o dem
Haydar ile cenk iderken urdular bed-kâre tîg

(G. 160/4)

Her gazâda **ibn-i Süfyân** ʿAskerîn alma dile
Şâm civârı meydânında anlagıl Haydar murâd

(G. 67/4)

Sükûtî Dîvânında Sa'diyye tarikatı'nın büyükleri hakkında yazılmış şiirler de vardır. Bu şiirler medhiye, mersiye türlerinde yazılmıştır. Şiirlerde söz konusu kişilerin tarikat içindeki yeri ve önemi, müridin büyüklerinden beklentisi ve bunların karşısında nasıl olması gerektiği anlatılır. Sa'diyye tarikatının kurucusu Sa'deddin el-Cebâvî dîvânda adı sıkça geçen tarikat büyüklerindendir. Cebâvî, Havran'da doğmuştur. Gençlik yıllarında Havran'ın haramilerinden biriydi. Daha sonra tevbekar olup babasına intisap etmiştir.[73]

Tasavvuf yolunda tarikat ulularından manevi yardım istemek yaygın bir gelenektir. Aşağıdaki şiirde şair, Şeyh Sa'deddin el-Cebâvî'den nefsiyle mücadele yolunda kendisine destek olması için himmet talep etmektedir.

Ben bir garîb bî-çâreyim meded şeyhim yâ **Cebâvî**
Komaz bu nefs-i emmâre meded şeyhim yâ Cebâvî

Zikrim benim her dem Hudâ dergâhından kılma cüdâ
Derdlülere senden devâ meded şeyhim yâ Cebâvî

[72] "Süfyân b. Avf", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 2010, C. 38, s. 21-22.
[73] Özdamar, *Şeyh Sükûtî,* s. 39.

Fehm idelim her esrârıñ duymaya hiç hem agyârıñ
Göster bize sen dîdârın meded şeyhim yâ Cebâvî

Artur bizim kemâlimiz hiç olmaya zevâlimiz
Dil Zevkile her hâlimiz meded şeyhim yâ Cebâvî

Dergâhında ben bir gulâm zikr iderim her subh u şâm
Saʿdeddîn-i gavsüʾl-ʿazâm meded şeyhim yâ Cebâvî

Bülbül gibi feryâdımız ʿarşa çıkar efgânımız
Artdı Sükûtî zârımız meded şeyhim yâ Cebâvî

(G. 299)

Şeyh **Saʿdeʾd-dîn Cebâvî** pirimiz nesl-i ʿAlî
Himmetle Hak-nümâyız bize Saʿdîler dinir

(G. 74/6)

Şeyh **Saʿdeʾd-dîn Cebâvî** pişvâ vü pîrleri
Dü cihânda zât-ı pâk serveri Saʿdîleriñ

(G. 237/2)

Şeyh Cebâvi'nin yanı sıra Sa'diyye tarikatının diğer büyüklerini anlatan şiirler de mevcuttur. Dîvânın muhtelif yerlerinde adı geçen Sa'di büyüklerinden Şeyh Harâbâtî Baba da "Tarîk-i Sa'diler şahı Şeyh Harâbâtî" olarak geçmektedir. Şeyh Harâbâtî XIX. yüzyılda Sersem Ali Dede yerine posta oturan kişidir. Kaynaklarda Harâbâtî Baba hakkında yeterli bilgi yoktur.

Ezelden Hak saña itmiş kemâliyle hidâyâtı
Seniñ bendelerin bekler hemân her dem ʿinâyâti
Bunu ol gelen erler ider pek çok rivâyâti
Tarîk-i Saʿdîler şâhı cenâb-ı **Şeyh Harâbâtî**

(M 8/1)

Gel ey derviş bulam dersen hidâyet
Muhibb-i hânedâna kıl riʾâyet
Erenlerden dile her dem ʿinâyet
Tarîk-i Saʿdî içre **Şeyh Harâbât**

(M 9/1)

Dîvânda, Harâbâtî Baba dışında Celvetiyye tarikatından Sadullah Efendi, Halvetiyye tarikatından Şeyh İsmail Efendi, Kâdıriyye tarikatından Şeyh Arif Bey, Kâdıriyye tarikatından Selim Baba, Sa'diyye tarikatından Ali Koç, Kır Tekyesi'nden Gılman Baba ve Asitane Şeyhi Prizrenden Şeyh Hüseyin Efendi haklarında da tarih düşürülen gazelleri bulunmaktadır. Şair söz konusu şahsiyetlerin bazen yaptığı çeşmelere bazen vefat tarihlerine atıfta bulunmuştur. Adı geçen büyükler hakkında da kaynaklarda yeterli bilgi mevcut değildir.

Kavm-i münkir ol münâfık dâʾimâ baʿîd
Tâ ezelden böyle gelmiş bu cihâna ol pelîd
Rahm yokdur eşkiyânıñ olamaz aslâ saʾîd
Kerbelâ ʿaşkına oldu şeyh ʿ**Alî Koç** hem şehîd

(M. 10/1)

Çün Harâbâtî Babadan bîʾatı **Gılmân Baba**
Dâhil oldu Hak yoluna buldu ol dâʾim bekâ

(G. 389/1)

2.1.3.Çoğul Adlar

Çokluk eki isimlerin çokluk şekillerini yapan işletme ekidir. İsmin tek bir nesneyi karşılayan şekline teklik şekli adı verilir. İsmin karşıladığı nesnenin sayısının birden fazla olduğunu ifade etmek için teklik şekline çokluk eki getirilerek ismin çokluk şekli yapılır. Türkçe'de çokluk eki eskiden beri *–lar, -ler'* dir.[74]

Âşık; tutkun, düşkün, vurgun, haddinden çok fazla ve aşırı derecede sevendir. Tasavvufta Allah Teâlâ'yı son derece ve azami mertebede sevendir.[75] Aşağıdaki gazelde Sükûtî Mevla'ya âşık olanların hayatından hatta canından vazgeçtiğini dünyanın çokluğuna aldırış etmeyeceğini ifade etmektedir.

[74] Ergin, *Türk*, s. 220.
[75] Uludağ, *Tasavvuf*, s. 48.

Cân u başdan çünki geçmiş ol Hudâ ʿ**âşıkları**

Keŝret-i dünyâya bakmaz eyleyen ol yâr ahz

(G. 72/3)

Mevlâm seniñ cemâline ʿ**âşıkların** hayrân imiş
İrgör bizi kemâline lâyık olan ʿirfân imiş

(G. 372/1)

Sa‘diyye tarikatına mensup olan Murtazâ Sükûtî Dîvânında Sa‘dilerle ilgili pek çok şiir mevcuttur. Şair aşağıdaki mısralarda kendisi gibi aynı tarikata mensup olan Sa‘diler için şunları söylemektedir:

Zikr-i Hakka dâhil olan ʿâşıklarız **Saʿdîleriz**
Bezme lâyık vâsıl olan ʿâşıklarız Saʿdîleriz

(G. 124/1)

ʿİllet-i ʿaşka düşelden zâr iderdim her seher
ʿAşk ile irdim devâya bize **Saʿdîler** dinir

(G. 89/5)

Seherde uyanur **kuşlar** nebâtâtla hem **agaçlar**
İder zikir kamu **taşlar** uyan Hak zikrini gel it

(G. 34/3)

2.1.4.Soyut ve Somut Adlar

Soyut adlar, görünürde madde olarak var olmayan, duyu organlarımızla kavranamayan ancak zihnimizde ve tasavvurumuzda var olan kavramlara ve niteliklere karşılık olan adlardır.[76]

Murtazâ Sükûtî’nin Dîvânının tasavvufî bir eser olduğunu daha önce de söylemiştik. Tasavvufî bir eserde soyut kavramların varlığı kaçınılmaz bir durumdur. Şairin sıklıkla ele aldığı tasavvufî terim ve mecazlarla yüklü dîvânı sade ve samimi söyleyişlerden oluşmaktadır. Şiirlerindeki soyut kavramlara şöyle birkaç örnek verilebilir:

[76] Zeynep Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, TDK Yayınları, Ankara, 2009, 3. Baskı, s. 196.

Yedi **tamu** ʿazâbından hemân bir zerre hiç havfım
Sekiz **uçmag** degil meylim ki anlarla pazarım yok

(G. 174/4)

Gel gönül geç mâsivâdan umma andan **şefkat** hîç
Zen ü dünyâ bî-vefâdır umma andan **himmet** hîç

(G. 50/1)

Aşk, nefse galebe içinde yegâne vasıtadır. Bizi ancak aşk Hakk'a kavuşturabilir. Hakiki aşk insan ruhunun (ruh-ı mutlak) olan Allah'a karşı bir iştiyâkıdır.[77] Şair bu aşkın kendisini sevdalara düşürdüğünü söylemektedir.

Bizi bu ʿ**aşk** her dem nice bir sevdâlara düşürür
Mecnûn gibi rûz leyâl bir saçı Leylâlara düşürür

(G. 85/1)

ʿ**Ucub riyâ** ile memlû bu kalbim hep **fesâd** ile
Buguz hased nifâk bende bu ʿâlem eylemiş menfur

(G. 99/4)

Somut adlar, duyu organlarımızla görüp kavrayabildiğimiz ve tabiatta madde olarak var olan gerçek nesne ve varlıkların adlarıdır. Şair dağlarla, taşlarla dolu olan yolun yalnız geçilemeyeceğini, bunun zor olduğunu söylemektedir.

Gerçe **yollar** katı sarpdır bunca **cebel** kâh **taş**
Yırtıcı hayvân çokdur hiç gezilmez infirâd

(G. 64/3)

Bugün bir **kürsüye** çıkmış bu halka pend ider vâʿiz
Okur açmış **kitâbını** bî-maʿnâ ders ider vâʿiz

(G. 152/1)

Sâkîyâ lebrîz **kadeh** suñ sâfî bir câm gerek
İçelim tâ mest olunca subh ile her şâm gerek

[77] Levend, *Dîvân*, s. 24.

(G. 179/1)

2.2.Fiiller

XIX. asırda yaşayan Sükûtî eserinde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Murtazâ Sükûtî Dîvânında dilin temel unsurlarından biri olan fiillerle, kalıp ifadeler, birleşik fiiller, deyimler ve atasözleri içinde kullanılan fiillerin dışında Türkiye Türkçesi'nin yazı dilinde kullanılmayan *"bular, yumak, bilesiz"* vb. Eski Türkçe'de kullanılan fiillere yer verdiği görülmektedir.

Küntü kenziñ sırrına hem mahrem oldu çün **bular**
Hep mezâhir oldu añlar halkına maʿnâ lezîz

(G. 73/4)

Bu kesretden eliñ **yumış** olurlar Hakkıyla mevcûd
Bekâ-yı vahdete irmiş kelâm-ı Hak beyân söyler

(G. 96/3)

Nefsini öñ bildirirler añlayasın Rabbini
Men ʿaref dersin okugıl **bilesin** Mevlâ gönül

(G. 194/7)

2.2.1.Sık Kullanılan Fiiller

Sükûtî'nin en sık kullandığı fiiller "*et-, eyle-, kıl-, ol- ve gel-*" tir. Etmek, eylemek, kılmak, olmak ve gelmek gibi sık kullanılan fiiller bulundukları bağlamda farklı anlamlar taşımaktadırlar.

Halîle nâr-ı Nemrûdu o demler gülistân **itdiñ**
Beni nâr-ı sûzanıñla bu kalbim eylediñ ihrâk

(G. 169/2)

Salât dâʾimâ **eyle** sözüñ tutma gel agyârıñ
Oku hüsnüñde âyetiñ namâz olsun her etvârıñ

(G. 183/1)

Hizmeti **kıl** şeyhine sen açıla ʿilm-i Hudâ
Men ʿaref dersin oku gel bunda ʿirfândır garaz

(G. 146/2)

Mahv olunca varlıgım Derviş Sükutî yandı çün
Kalmadı hiç zerre denlü bunda gülhân **olmuşam**

(G. 204/5)

Rû siyâh Derviş Sükûtî hâk-i-pâya **gelmişem**
Cürmüm ile it kabûl sen hâl fenâyım yâ Hafîz

(G. 153/6)

2.2.2.Olumlu ve Olumsuz Fiiller

Hareketi karşılayan köklere fiil kökleri denir. Fiil kökleri hareketlerin adları, yani dildeki karşılıklarıdır.[78] Bu fiiller bazen olumlu bazen olumsuz anlamlar içinde kullanılır.

Bu vücûdum şehri yandı tutuşup külhâne **gel**
ʿÂşık isen vech-i yâre sen dahı dîvâne gel

(G. 188/1)

Silsile sorar **ararlar** asl-ı nesil kim anıñ
Yâ ʿaceb böyle olur mu ʿakl ile izʾân bugün

(G. 231/3)

Men ʿaref sırrın **ögren** bend olagör bir ara
Hakkı bilmekde bekâ bul ʿömrüñ olsun izdiyâd

(G. 63/2)

-mA eki, fiil kök ve gövdelerinden olumsuz fiiller türeten bir ektir. *i-* ek-fiili dışında her fiil kök ve gövdesine gelebildiği için Türk dilinin en işlek türetme eki durumundadır. Fiildeki oluş ve kılışı bir iş adına dönüştürme özelliği taşıdığından her türlü olumlu olumsuz fiil kök ve gövdeleriyle çatı ekleri almış fiilere de gelir.[79]

Anma o sâfî cinânı mest olan ʿâşıklara
Gelmez aslâ vâʿizâ hiç belki cennetden neşât

(G. 150/3)

[78] Ergin, *Türk*, s. 109.
[79] Korkmaz, *Türkiye*, s. 128.

Mecnûn-ı ʿaşkdan **sorulmaz** vech-i hûbândır garaz
Sâlik-i Hakkın ezelden kurb-ı Rahmândır garaz

(G. 147/1)

Bir özge derde dûş olmuş Sükûtî bir garîb ednâ
Devâsına ʿilâc yokdur bu yolda hiç tımâr **olmaz**

(G. 120/4)

2.2.3.Ek Fiil

Gramerlerimizde birbirinden farklı terimlerle adlandırılmış olan ek-fiil Eski Türkçe' deki er- "olmak" yardımcı fiilinin *er->ir->i-* değişimiile ekleşmiş olan biçimidir. Bugün bu fiili her ne kadar *i-* (imek) diye adlandırıyor isek de fiilin tek başına bir anlamı yoktur. Asıl fiillerde olduğu gibi yalnız başına *i-* biçimiyle kullanılmaz ve yapım ekleri ile genişletilemez. Dolayısıyla fiilden bir ad ya da fiil gövdesi oluşturulması mümkün değildir. Varlığın *i-di, i-miş, i-se* gibi zaman ekleriyle ortaya koyar.

i ek-fiilinin dildeki görevi, ad soylu kelimeleri fiil durumuna getirmek ve basit zamanlı kiplerden birleşik zamanlı kipler oluşturmaktır.[80]

Bunca şehre Saʿdiyânda ol **idi** gerçe ulu
Bir nice çok halifeler bâb-ı lutfunda kulu
Himmetiyle Hakka vâsıl oldular bunda velî
Şeyh Hüseyn ʿukbâya gitdi oldu cennetler gülü

(M 15/3)

Der- beyân ahvâl-i ʿulemâ-ı zâhir
Sınıf-ı ʿulemâda merhamet **yokdur**
Zulmile her şahsa ızrâr itmişler
Hırs ile gazâbı nihâyet **çokdur**

(M 17/1)

Sükûtî "*imiş*" redifli birden fazla gazel yazmıştır. Dert içinde zevki bulan âşık için dert, bir dermandır.

[80] Korkmaz, *Türkiye*, s. 702.

Derde düşen âh ider ol ʿaşkile nâlân **imiş**
Derd içinde zevki bulan ʿâşıka dermân **imiş**

Mihneti renc almadan zevk bulup mesrûr olan
Derdine buldu devâ ol sıhhati her ân **imiş**

Bülbül-i şûrîdeler gör her sahrâ feryâd ider
Bir gül-i raʿnâ içün biñ zâr ile efgân **imiş**

Nefsini idrâk idenler zât-ı Hakka yol bulup
İrdiler esrâr-ı gayba rütbe-i ʿirfân **imiş**

Cân nisâr ider ezelden Hakkı bunda kim görür
Derd-mend Derviş Sükûtî her zamân kurbân **imiş**

(G. 139)

Çeşm-i ʿamâ kanda görsün nitekim hayvân **imiş**
Cân gözünü açа gör kim sende bil Sübhân **imiş**

(Müfret 15)

Gelse meclisine câhil bed lisân eyler tavîl
Hiç oturma tâlibâ gel ʿâkil **isen** durma kaç

(G. 48/2)

Merd **isen** nefs ʿaskerine tîg-ı Haydarla yürü
Darb ide gör virme fırsat dîv ile şeytâna gel

(G. 189/5)

2.2.4.Birleşik Fiiller

Birleşik fiil, bir yardımcı fiille bir ismin veya bir fiil şeklinin meydana getirdiği kelime grubudur. İsim veya fiil kelimesi önce, yardımcı fiil sonra getirilir. Yardımcı fiilin başına getirilen unsurun isim veya fiil olmasına göre birleşik fiiller ikiye ayrılır.

Bu iki çeşit birleşik fiilin yardımcı fiilleri de ayrı ayrıdır. İsimden birleşik fiil yapan yardımcı fiiller, fiilden birleşik fiil yapan yardımcı fiillerdir.[81]

Birleşik fiilleri, taşıdıkları birbirinden ayrı yapı ve anlam özelliklerine göre kendi içinde dört alt sınıfa ayırmak mümkündür.

Birinci grupta yer alanlar, bir isim ya da bir sıfat ile *et-, ol-* yardımcı fiillerinin veya esav fiil olma dışında yardımcı fiil olarak kullanılan *bul-, bulun-, buyur-, eyle-, kıl-, yap-* fiillerinin birleştirilmesi yoluyla kurulan birleşik fiillerdir.[82] Bu birleşiklerde, yardımcı fiiller, ad ve sıfatları fiil durumuna geçirme görevi yüklenmişlerdir.

Murtazâ Sükûtî Dîvânında yer alan birleşik fiillerin çoğunluğu bu grupta yer almaktadır.

Ehl-i hasûd nâ-kese itme takarrub her zamân
ʿÂşık isen gel bugün merdân ile **sohbet it**

(G. 28/2)

Hânkâh-ı enbiyâya **hizmet eyle** rûz u şeb
Mahrûm itmezler belâsıñ misl-i ashâb-ı selef

(G. 167/2)

Şerʿ-i pâk-i Mustafâya **kul ol**an şefkat bulur
Hem tarîk-i enbiyâda ʿaşkile ülfet bulur

(G. 84/1)

Dîvânda Türkçe birleşik fiil yapısının dışında, kelimeleri birbirine bağlayan atıf vavı ve bağlacı ile birleşik fiiller oluşturulmuştur.

Sükûti bir garîb ednâ ider evsâfını her dem
Yolunda **cân u baş vir**se revâdır böyle bir kemter

(G. 87/7)

Vahdet içre nice demler yâr ile yâr iden göñül
Şimdi düşdün gurbet içre **âh u zâr id**en gönül

(G. 192/1)

[81] Ergin, *Türk*, s.386.
[82] Korkmaz, *Türkiye*, s. 150.

Bu grupla ilgili yapılan inceleme tespitinde "*ol-", "eyle-" ve "et-*" yardımcı fiilleriyle kurulan bazı birleşik fiillerin vezin gereği "ne" soru zamirine ait olan son ünlü harfin yok edilip kelimenin direk "*ol-", "eyle-" ve "et-*" fiilleriyle birleştirilmiş olduğu görülmüştür. Aşağıdaki gazelde Sükûtî, kendisinin on ikinci imam Mehdî'nin meydana çıkacağı günü bekleyen bir asker olduğunu dile getirmektedir.

Muhammed Mehdîye Derviş Sükûtî muntazır olmuş
Nola bir gün zuhûr itse o şâhıñ leşkeriyim ben

(G. 218/7)

İltifâtım dehre yokdur göñlümüzde zerrece
Neyleyem ben mâl u mülkü eyledim dünyâyı terk

(G. 182/3)

Nidem göñül bu dünyâyı cefâsı çok vefâsı yok
Sevelim gel göñül Mevlâyı gıdâsı çok fenâsı yok

(G. 177/1)

İkinci grupta yer alanlar, karmaşık fiil diye adlandırılan birleşik fiillerdir. Bunlar değişik zaman kesimi içindeki sıfat fiillerin, "*ol-*" yardımcı fiili ile birleşmesinden oluşmuştur. Karmaşık fiiller *ol-* yardımcı fiilinden önce gelen sıfat fiilin bağlı bulunduğu zamana ve yüklendiği işlev ayrılığına göre üçe ayrılır (Öncelik Fiilleri, Alışkanlık Fiilleri ve Niyet Fiilleri).[83] Sükûtî Dîvânında bu çeşit kullanım çok nadir tespit edilmiştir.

Girdi ara şiddet ile ol ʿadüvv-i ehl-i nifâk
Reşk **ider ol** dem münâfık görünce kıskanarak

(G. 176/7)

Mecnûn oldum Leylâya **düşmüş ol**dum sevdâya
Tâ irince Mevlâya çagırırım dost dost

(G. 30/3)

Üçüncü gruptaki birleşik fiiller, iki fiilin birleşmesinden oluşmuştur. Burada birinci fiil bir zarf fiil kuruluşundadır. Buna esas fiilin anlamını tasvir eden ve ona yeni

[83] Korkmaz, *Türkiye*, s. 151.

bir anlam özelliği katan yardımcı fiil eklenir. Bu tür birleşik fiiller tasvir edici yardımcı fiil olarak kullanılan "*bil-", "ver-", "dur-", "yaz-", "gel-" "gör-", "kal-"* fiilleri ile karşılanır.[84] Sükûtî dîvânında en fazla "*gör-*" fiili kullanılmıştır. Bu fiilin kullanıldığı aşağıdaki mısralarda Sükûtî genel olarak nasihatlarda bulunmaktadır.

Terkini **uragel** ölmezden evvel
Hadîsinde Resûl itmiş cevâbdır

(G. 81/7)

Saʿy idip leyl ü nehârân **bulagör** bir kâmili
Dâmene pekçe yapışgil âsân eyle fenâdan geç

(G. 46/4)

Men ʿaref sırrın ögren bend **olagör** bir ara
Hakkı bilmekde bekâ bul ʿömrüñ olsun izdiyâd

(G. 63/2)

Merd isen nefs ʿaskerine tîg-ı Haydarla yürü
Darb **idegör** virme fırsat dîv ile şeytâna gel

(G. 189/6)

Dördüncü gruptaki birleşik fiiller, iki ayrı filin belirli biçim kalıpları içinde bir araya gelip kaynaşmasından oluşmuştur. Anlamca birbirine yakın ya da zıt fiillerin oluşturduğu bu birleşiklerde esav fiil geneliyle (*y*)*lp* zarf-fiil yapısındadır.[85] Sükûtî Dîvânında bu tarzda birleşik fiile rastlanmamıştır.

Yine incelenen, Sükûtî Dîvânı'nda bir beyitte yahut bir satırda birden fazla birleşik fiilin bulunduğu da görülmektedir.

Hasta oldum nice demler **zâr-ı efgân kıl**mışam
Bir tabîb bî-devâdan hiç şifâsın görmedik

(G. 184/4)

Kin kibirden hâlî olmaz bu derûnum rûz u şeb
Safî kılmak saña mahsûs **eyle şevkat** yâ Kerîm

[84] Korkmaz, *Türkiye*, s. 151.
[85] Korkmaz, *Türkiye*, s. 152.

(G. 208/2)

2.3.Sıfatlar

Sıfatlar, vasıf ve belirtme isimleridir. Nesnelerin çeşit çeşit vasıfları, çeşit çeşit belirtileri vardır. İşte sıfatlar bu vasıfların ve belirtilerin isimleridir. Demek ki sıfatlar nesneleri vasıflandırma ve belirtme suretiyle karşılayan kelimelerdir. Nesnelerin kendilerinin adları asıl isimlerdir. Sıfatlar ise nesnelerin kendilerinin değil vasıflarının adlarıdır.[86]

Belirtme sıfatları nesneleri belirten sıfatlardır. Bu sıfatlar nesnenin bünyesinde olan bir vasfı göstermez, nesneyi şu şekilde veya bu şekilde belirtirler. Nesneyi birkaç bakımdan belirtmek mümkündür. Nesnenin ya yerine işaret edilir, ya sayısı gösterilir, ya nesne soru şeklinde belirtilir veya belirsiz şekilde ifade edilir.[87]

Murtazâ Sükûtî Dîvânı'nda en fazla kullanılan belirtme sıfatı çeşidi, belgisiz sıfattır. Şiirlerde kullanılan belgisiz sıfatlardan en fazla kullanılanı ise "*bir*" kelimesidir. Belirsizlik sıfatları nesneleri belirsiz olarak bildiren sıfatlardır. Bu sıfatlar nesnelerin dış vasıflarını bilhassa sayılarını, miktarlarını belirsiz olarak bildirir, belirsiz bir şekilde ifade ederler.[88]

Dil mülküne virdi ziyân bî-mârıyla yatdım katı
Buldum ʿacâyib **bir** tabîb hiç itmedi nusret bana

(G. 13/6)

Menzil alur ol **bir** kadem tâ eneʾl-Hak bezmine
Mansûr gibi ol makâma ir kendini berdâr it

(G. 31/4)

Dîvânda Eski Türkçe'de "*bütün, hep*" anlamında kullanılan "*kamu*", belgisiz sıfatının da ara ara kullanıldığı görülmüştür.

Dîn ü mezheb **kamu** îmân yolundan olmuşum fârig
Kelâm-ı Hak nice hadîs bu güftârım seniñ olsun

(G. 238/4)

[86] Ergin, *Türk*, s. 244.
[87] Ergin, *Türk*, s. 247.
[88] Ergin, *Türk*, s. 254.

ʿAşk ile geçer **kamu** nâs küllî varından bugün
Hakka vuslat böyle bulmuş nitekim her şeyh ü şâb

(G. 350/8)

Sükûtî Dîvânında en fazla kullanılan işaret sıfatı "*bu*" kelimesidir. Şair aşağıdaki dizelerde yıpranmış hatta eskimiş bu tacın, abanın ve hırkanın Hakk'ın lütfuyla ruhlar meclisinden kendisine verildiğini dile getirmektedir. Bu aşk ile gönül şehri yakılıp kebap edilir.

Bu köhne tâc ʿabâ hırka verilmiş bezm-i ervâhdan
Hakkıñ **bu** lütf-ı ihsânı ʿinâyet ehliyiz zâhid

(G. 70/2)

Yak **bu** göñül şehrini 'aşk ile harâb it
Mahv olunca yan yakıl hasta dile kebâb it

(G. 33/1)

"*O*" nun eski ve asıl şekli olan "*ol*" Batı Türkçesinde ilk devrelerde çok kullanılmış, yerini ancak Osmanlıcanın sonlarında tamamıyla o'ya bırakmıştır. Bugün kullanılmamaktadır.[89] Şair aşağıdaki mısrada o âlîcenab hakikat erlerinden yardım istemektedir.

Himmete muhtâc hakâyık erlerinden kıl meded
Lutf idip eyler ʿinâyet saña **ol** ʿâlî cenâb

(G. 23/4)

Aldanma hiç bu dünyânın varına
Göñlünü oynatma **ol** bî-sebâtdır

(G. 81/2)

"*Şol*" kelimesi bugün unutulmuştur. Eski Anadolu Türkçesinde ve Osmanlıcada bol kullanılmakta idi. Fonksiyonu "*şu*"dan farksızdır.[90] Sükûtî Dîvânı'nda "*şol*" kelimesinin yirmiden fazla yerde kullanıldığı görülmüştür. Şair, aşk ile abad iden gönlünün dert, keder görmediğini söylemektedir.

[89] Ergin, *Türk*, s. 248
[90] Ergin, *Türk*, s. 248.

ʿAşk ile âbâd idermiş **şol** vîrâne gönlümüz
Gussa-ı gâm görmeziz biz târumâr eyler semâʾ

(G. 156/3)

Evliyâdan ceddi olsa bu zamân **şol** kimseniñ
Menfaʿat olmaz saña bil tutma gel akrân bugün

(G. 231/6)

"*işbu*" Batı Türkçesinde eskiden çok kullanılan işaret sıfatlarından biridir. Bugün nadir de olsa unutulmamış hâlâ kullanılmakta olan bir sıfatdır. Eski şekli *uşbu* olan *işbu*, *uş* gösterme edatı ile bu zamirinin berleşmesinden doğmuştur. *bu* 'nun kuvvetlendirilmişi olarak vazife görür.[91]

İşbu yol itmez Sükûtî kimseyi Hakdan baʿîd
Nahnü akreb sâbit olmuş bizlere ihsân-ı Rab

(G. 18/5)

Bakmaz olduk medh-i zemme **işbu** ʿâlemde bugün
Bir idendik kahr-ı lutfu şer ile hem de hayr

(G. 80/4)

Sayı sıfatları nesneleri sayılarını bildirmek suretiyle belirten kelimeler sayı isimleridir. Sayı sıfatları nesneleri sayı bakımından ya yalnız adet olarak, ya dereceli olarak, ya bölük, ya parça halinde veya topluluk şeklinde belirtirler. Fonksiyonlarına göre sayı sıfatları beş alt başlığa ayrılır.[92] Sükûtî Dîvânı'nda en fazla asıl sayı sıfatları kullanılmıştır. Asıl sayı sıfatları bazen yapılan çeşme tarihlerini belirtmek için bazen de önemli şahsiyetlerin vefat tarihlerini belirtmek için kullanılmıştır. Aşağıdaki gazel Halvetiyye tarikatından Şeyh İsmail Efendi çeşmesinin tarihini konu edinmiştir.

Himmete muhtâc idi bu lutf idip Rabbüʾl- mennân
Çeşm-i nev hamdulillah ʿaşk ile oldu revan

Teşnegân-ı ümmet içün saʿy idip her vechile
Bir ʿinâyet irdi Hakdan feyz ile oldu resân

[91] Ergin, *Türk*, s. 249.
[92] Ergin, *Türk*, s. 249.

Şeyh İsmâʿîl muhakkak himmetiñ kıldı yüce
Cereyân itdi sürʿatiyle sâye-i perde hemân

Hânkâhıñ ʿarsasında çeşmeyi kıldı binâ
İhyâ itdi cümle nâsı çaglayup akdı bu ân

Nûr-ı ʿaynı Mustafâdır şâh Hüseyniñ ʿaşkına
Gel suyun iç tâlibâ sen tâzelensün tende cân

Üç yüz iki tarihinde zan idip hem de hezâr **1302**
Derd-mend Derviş Sükûtî nazmıyla kıldı beyân **1** nisân

(G. 339)

Aşağıdaki gazel Dîvânın sahibi Sükûtî' nin kerimesi Molla Kadın' ın vefat tarihidir.

Hû diyüp cân teslîm itdi ʿaşkıyla Mollâ Kadın
Cennetüʾl mevâda buldu rifʿatı zâlim felek

Sâl ʿaded **biñ toksan altı** hem **iki yüz** tarihi
Bir ateş bırakdın Sükûtî cânına zâlim felek

(G. 385/8-9)

Aşağıdaki murabba Köprülü[93]'de medfun Sa'diyye tarikatından Şeyh Muhammed Harâbâtî Baba' nın vefat tarihidir.

O şâhıñ târihüñ itdim tamamıyla bugün ikrâr
Vefâtına dahı **biñ yüz ŝemâniyeniñ yek** gelir ey yâr
Sükûtî Dervişim mutlak iderim nazmıyla eşʾâr
Tarîk-i Saʿdîler şâhı cenâb-ı Şeyh Harabâtî

(M 8/ 7)

[93] Köprülü, Vardar nehri üzerinde Kuzey Makedonya' nın orta kısmında bulunan tarihi şehir.

2.4.Zarflar

Arapça kökenli zarf kelimesi dil terimi olarak gramerdeki bir kelime sınıfını karşılar. Zarflar fiillerden, sıfatlardan, sıfat-fiillerden ve zarf niteliğindeki sözlerden önce gelerek onları zaman, yer, yön, nitelik, durum, azlık-çokluk bildirme, pekiştirme ve sorma gibi çeşitli yönlerden etkileyip değiştirerek anlamlarını daha belirgin duruma getiren sözlerdir.[94] Sükûtî Dîvânında gece, gündüz ve yine sık kullanılan zaman zarflarındandır. Şair aşağıdaki gazelde mürşitlere gönül bağlayıp ummana ulaşıncaya kadar gece gündüz hep ağladığını dile getirmektedir.

Mürşidlere dil bagladım **gice gündüz** hep agladım
Sular gibi ben çagladım tâ bulunca ʿummânımız

(G. 126/5)

Gice gün iftirâkından dü çeşmimden akar hûn-ı yaş
Yusûfuñ ateşi ʿaşkı Yaʿkûb kalbiñ buhûr itdi

(G. 384/2)

Cehd iderim **leyl ü nehâr** Hakka tekarüb itmege
Bilmem ki nahnü akrebiñ sırrındaki maʿnâ nedir

(G. 86/2)

Bihamdulillah bu dehr içre gelürken hüccetim vardır
Yine ʿazm-i bekâ itsem Hak ile vuslatım vardır

(G. 104/1)

Bir gün olsun bunda başa ʿömrüñ irse biñler yaşa
Yine ölüm gelür başa gel Allaha gel Mevlâya

(G. 287/4)

Miktar zarfları içinde en fazla kullanılan kelime "*çok*" zarfıdır. Aşağıdaki dizelerde şair gönlüne hitap eder. Onun için bu dünyanın cefası çok ve vefası yoktur. Bu nedenle nimeti çok fenası yok olan Mevla'yı sevmeye davet eder. Çünkü Mevla'nın rahmet deryası pek çokdur.

[94] Korkmaz, *Türkiye*, s. 451.

Nidem göñül bu dünyâyı cefâsı **çok** vefâsı yok
Sevelim gel göñül Mevlâyı gıdâsı **çok** fenâsı yok

(G. 177/1)

Rahmetiñ deryâsı **pek çok** hiç nihâyet yok durur
Şefkâtiñle merhamet kıl ben revâyım yâ Hafîz

(G. 153/5)

Söylenir evvel ezel kim **gâhî** otdan bûk olur
Dahı bûkdan ot olup hem dillere destân bugün

(G. 231/9)

Sükûtî Dîvânı tasavvufî bir eserdir. Bu nedenle şairin sorularının muhatabı Allah, Peygamber, On İki İmam, tarikat büyükleri, rakip ve kendisidir. Şair çeşitli soruları kimi zaman "*nice*"; kimi zaman "*neden*"; kimi zaman da "*niçün*" vb. soru zarfları ile sormuştur.

Seniñ nûr-ı cemâliñden bu ʿâlemler olur işrâk
Seniñ vechiñ diler görmek kapında **nice** biñ ʿuşşâk

(G. 169/1)

ʿAkl-ı ʿâlem irmez aslâ **nicedir** devrân bugün
Kendi bildiginde kalmış nice biñ insân bugün

(G. 231/1)

Böyle iken zât-ı pâkın cevher-i aslı kadîm
Ya **niçün** kasd itdi saña Hâricî devrân yâ Hüseyn

(G. 220/3)

Sükûtî Dîvânı'nda Eski Türkçe'de kullanılan bazı kelimelerin kullanıldığından söz etmiştik. Bu kelimelerden biri "*nerede, nereye*" anlamlarında kullanılan "*kanda*" yer-yön zarfı şiirlerde sıkça karşımıza çıkmıştır. Şair hitapta bulunduğu gönle, merhemi yanlış yerden umduğunu söylemektedir.

Senden olmazsa hemân bil yârâna edvâ göñül
Kanda agyârdan umarsın merhem-i eşfâ göñül

(G. 194/1)

Hakk'a âşık olan, gönül bağıyla bağlanan kişiye her şey ayan olur. Âşık nereye bakarsa baksın gözleri hep Hak'ı ve tecellilerini görür.

Hep ʿayândır aña her nesne çünki olmaz ihtifâ
Hak görürler **kanda** baksa didesi her yanadan

(G. 226/3)

Hal zarflarından biri olan "*böyle*" kelimesinin de dîvânda birkaç yerde geçtiği görülmüştür.

Böyledir ahvâl-i ʿâlem silsile ister o kim
Kendi câhil fark yokdur nitekim hayvân bugün

(G. 231/11)

2.5.Zamirler

Zamirler nesneleri temsil veya işaret suretiyle karşılayan kelimelerdir. Zamirler nesnelerin dildeki gerçek karşılıkları olmayan, fakat gerekince onları ifade edebilen kelimelerdir. Bu işi zamirler nesneleri temsil etmek veya göstermek suretiyle yaparlar. Bu bakımdan isim cinsinden diğer kelimelerle zamirler arasında büyük bir fark vardır. Zamirler temsil ettikleri veya gösterdikleri nesnelerin gerçek karşılıkları olmadıkları için, ancak o nesnelerin ilk ve gerçek isimlerinin yerini geçici olarak tuttukları için tek başlarına bir şey ifade etmezler. Yani zamirlerin tek başlarına kelimi olarak manaları yoktur. Bir zamir tek başına hiçbir nesneyi karşılayamaz, hiçbir şeyin adı değildir. Ancak nesne biliniyor ve bir zamirle ifade ediliyorsa o nesne ile zamir arasında bir bağ kurulur, zamir o nesneyi karşılar.[95]

Şairin Dîvânında en çok kullandığı zamir türü şahıs zamiridir. Bunlardan "*ben*" ve "*sen*" şahıs zamirleri sıklıkla karşımıza çıkan zamirlerdir. Hakk'ı arayan, O'na kavuşmak isteyen kişi kendini yok etmelidir.

Ben beni kıldım fenâ mahv olunca dâʾimâ
Tâ bulunca hep bekâ çagırırım dost dost

(G. 30/5)

Sen seni bil tâlibâ gel ister isen **seni**
Zümre-i ʿirfâna gel gir bulmak dilersen **sen** anı

[95] Ergin, *Türk*, s. 262-263.

(G. 310/1)

ʿAşk yolunu göster **bize** âsân eyle varım **size**
Her yokuşu **sen** kıl düze **sen**den kerem ihsân imiş

(G. 372/5)

Dîvânın birçok yerinde birinci tekil kişi zamiri "*ben*" kelimesinin yerine "*men*" kelimesinin kullanıldığı görülmüştür.

Hüsnünü görmek içün **men** düşmüşüm sevdâlara
Şeyh-i kâmil himmetiyle bulmuşum dildâr-ı ʿaşk

(G. 168/4)

Âl-i Ahmed Murtazânıñ hânkâhında bugün
Men Sükûtî bir gedâyım evliyâdan dönmezem

(G. 210/9)

Dönüşlülük zamirleri, şahıs zamirlerinden daha güçlü bir anlam taşıyan, onları anlamca katmerli kılan pekiştirilmiş bir tür şahıs zamirleridir. Bunlara dönüşlülük zamiri denmesinin sebebi, zamirin, yapılan işin yapana dönüşünü gösteren bir işlev yüklenmiş olmasındandır.[96]

Beñzer anlar deryâ içre su arar misl-i semek
Çeşm-i aʿmâ görmez aslâ **kendi** bir yem içredir

(G. 90/4)

Ehl-i tecrîd idi **kendi** bu fenâyı terk idüp
Bakmadı evlâd-ı ʿıyâle dünyâdan oldu reha

(G. 389/3)

Belirsizlik zamirleri, kişileri ve nesneleri belirsiz olarak temsil eden zamirler.[97] Sükûtî dîvân incelemesinde "*herkes*" ve "*kimse*" belirsizlik zamirleri ilk göze çarpan belirsizlik zamirlerindendir. Şair, aşağıdaki mısrada ömrün gelip geçiciliğini samimi ve güzel bir üslûpla ifade etmektedir.

[96] Korkmaz, *Türkiye*, s. 414-415.
[97] Korkmaz, *Türkiye*, s. 433.

ʿÖmrüñ gelüp durmaz geçer evrâk gibi seni biçer
Bu şerbetden **herkez** içer kadası çok bekâsı yok

(G. 177/4)

ʿAsrımızda **kimse** bilmez hiç bizim ahvâlimiz
Fevtimizden soñra izhâr olunur her hâlimiz

(G. 125/1)

Soru zamirleri nesneleri soru şeklinde temsil eden, onların soru şeklindeki karşılıkları olan, onları soru halinde ifade eden, onları sormak için kullanılan zamirlerdir.[98] Sükûtî, irfan ehlinin sohbeti ile kalplerin dirildiğini ifade etmektedir.

Ehl-i ʿirfân sohbetidir kalbleri ihyâ iden
Hızr-ı vakte **kim** irmiş neylesün aña ʿilâc

(G. 48/3)

Sormañız Mecnûna ey cân kanda olmuşdur ferah
Zülf-i Leylâdan ʿaceb mi **kim** ola bunda ferah

(G. 55/1)

Seven oldur sevilen ol **nedir** bu nâz niyâz
ʿÂşıkların Saldı hemân hayrete bu maʿnâda

(G. 274/3)

2.6.Edatlar

Edatlar manaları olmayan, sadece gramer vazifeleri bulunan kelimelerdir. Tek başlarına manaları yoktur. Hiçbir nesne veya hareketi karşılamazlar. Fakat manalı kelimelerle birlikte kullanılarak onları desteklemek suretiyle bir gramer vazifesi görürler. Onun için manalı kelimeler olan isimlerin ve fiillerin yanında edatlara da vazifeli kelimeler diyebiliriz.[99]

Edatların cümle içinde kurdukları anlam ilişkileri geçicidir. Bunlar benzerlik, beraberlik, başkalık, miktar, sebep, vasıta, zaman, mekân, yön gösterme vb. ilişkilerdir. Edatlar eklendikleri ad, sıfat, zamir gibi ad soylu kelime ve kelime grupları

[98] Ergin, *Türk*, s.276.
[99] Ergin, *Türk*, s. 348.

ile bir edat grubu oluştururlar. Bu edat grupları cümlede adlardan önce sıfat, zarf görevi yaparlar. İyelik ve durum ekleri alarak ad gibi kullanılırlar.[100]

Sükûtî Dîvânında en çok kullanılan edat "*ile*" olmuştur. Ayrıca "*ile*" edatı kelimelerin sonuna gelerek "*-yla*", "*-yle*" şeklinde ek olarak da sıklıkla kullanılmıştır.

Seherde uyanan sürdü kamu tevhîd **ile** virdi
Cemâl-i Hakkı gördü uyan Hak zikrini gel it

(G. 34/2)

Derviş Sükûtî eyle nazar kalbine miskinleriñ
Hak ile maʿmûr olup **lâyıkıyla** ictinâb it

(G. 33/5)

İtme yâ Rab câhilâne bizi bunda ihtiyâc
Ehl-i diller **zümresiyle** kıl bizi sen imtizâc

(G. 45/1)

"*Gibi*" edatı klasik şiirde çok kullanılan belki de en çok kullanılan edatların başında gelmektedir. Türkçe kökenli olan, yalın durum isteyen ve benzerlik, denklik ilişkisi kuran bu edat Sükûtî Dîvânında da birçok yerde karşımıza çıkmaktadır. "*Gibi*" benzetme edatı örneklerin temelini oluşturmada önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle "*gibi*" şairlerin sahip oldukları görüş ifadesinde sıklıkla başvurulan bir edat olma özelliği taşımaktadır. Sevinç, korku, abartma, benzerini söyleme vb. durumlarda şairlerin başvurduğu gibi edatı aslında cümle veya kelime grupları arasında ilgi kurmayı kolaylaştırıp şiirin oluşmasına yardımcı olmaktır.

Klasik şiirde şair sevgiliyi, aynı zamanda kendini anlatırken bu edatı çok kullanır. Sükûtî kendini bazen seher vaktinde öten çaresiz bülbüle benzetirken bazen de çöllerde gezen Ferhat'a benzetmektedir.

Gülşen-i ʿaşka her zamân bî-çâre bülbül **gibi**
Feryâd iderek her seher biz zâre alışdık

(G. 173/3)

[100] Korkmaz, *Türkiye*, s. 1052.

Ayrılık irdi Şîrînʾden bir vakit Ferhâd **gibi**
Kûh-ı sahrâlar gezerdim mehlikâsın görmedik

(G. 184/3)

Sükûtî'nin Dîvânında yabancı kökenli edat ve benzerlik ilgisi kuran Farsça kökenli "*-veş*", "*-asa*" ve Arapça kökenli olan "*aceb*" edatları da kullanılmıştır. Şair bazen kendini pervaneye bazen bülbüle benzetmektedir.

Kime ʿarz kılam hâlim bu cismimi helâk itdin
Yanar **pervâneveş** her dem kapunda bir ricâliñdir

(G. 108/2)

Vechini çün kıldı rûşen her demi envâr-ı ʿaşk
ʿ**Andelîb-âsâ** seherde eyledik hep zâr-ı ʿaşk

(G. 168/1)

Bir ʿ**aceb** devre irişdik yok bize yârân bugün
Göñlümüze bir muvaffak kalmamış akrân bugün

(G. 234/1)

Son olarak bu edatların dışında Sükûtî Dîvânında kullanılan başka edatlar da mevcuttur. Olumsuzluk bildiren "*değil*", "*ancak*", "*mı*/*mi*" soru edatı, "*üzre*", "*içre*", "*çün*", "*için*", "*hem*", "*gerçe*" ve "*dek*" gibi edatların da kullanıldığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki mısralarda Sükûtî, talibe nasihatlarda bulunmaktadır.

Sükûtî pendini dinle **degil** alan güzel benle
Gice gün ney gibi inle yürü Hakka seher yalvar

(G. 94/5)

Añlagıl sen tâlibâ cümle bu ʿâlem bir cân imiş
Ahmediñ nûrundan **ancak** ol bize ihsân imiş

(G. 136/1)

Sormañız Mecnûna ey cân kanda olmuşdur ferah
Zülf-i Leylâdan ʿaceb **mi** kim ola bunda ferah

(G. 61/1)

Meyl-i dünyâ kesret **üzre** sandılar bâkî bunu
Gaflet içre kaldı anlar hubb-ı efzûn-ı bî-ʿâd

(G. 69/4)

Yak vücûduñ şehr **içre** zâhidâ bir sâfî ʿûd
ʿItr-ı bûyundan bu ʿâlem saña itsünler vürûd

(G. 71/1)

Kesretiñ emvâcı çokdur saldırır girdâba **çün**
Vahdet-i zâta irişgil saña bu sâfî cevâb

(G. 17/3)

Bir zamân Ferhâd da gezdi kûh sahrâlarda hep
Bir lebi Şîrîn **içün** daglarla itdi çok cihâd

(G. 64/4)

Yâr ile hem-dem olayım çok zamânlar cehd idip
Girdi agyâr **hem** arâya dil-rubâsın görmedik

(G. 184/4)

Gerçe sâdıksın bilürüm nutkuñuz lâ-taknetû
Kesmezem senden ümîd hiç bî-nevâyım yâ Hafîz

(G. 153/4)

Senden olmazsa şefâʿat haşre **dek** hâlim yaman
Sen şefîʾüʾl-müznibînsin cânlar cânânesi

(G. 306/4)

2.7.Bağlaçlar

Türkçe ’de çok geniş bir yer tutan bağlaçlar; kelimeleri, kelime gruplarını, cümleleri ve kimi zaman da paragrafları şekil ve anlam bakımından birbirine bağlayan ve yüklendikleri işlevleriyle, bağlandıkları sözler arasında türlü anlam ilişkileri kuran gramer ögeleridir.[101]

[101] Korkmaz, *Türkiye*, s. 1091.

Türkçe de bir tek bağlama zamiri vardır: kim. Tek başına soru zamiri olan bu kelime birbiri ile ilgili iki dil birliği arasında bağlama zamiri olarak köprü vazifesi görür. "*Kim*" bağlama zamiri olarak eskiden beri kullanılmış, ancak sonradan yerini "*ki*" ye bırakmıştır.[102]

Vechini kıldı nümâyân her cihetden ʿâleme
Nâzır u manzûr odur **kim** Hâlık-ı Rabbüʾl vedûd

(G. 71/4)

Ol ʿAlî Mûsâ Rızâdır şâh İran hem ʿArap
Hâdimim ben anıñ **kim** ʿadlile ehl-i vefâyız biz

(G. 119/6)

Ki" bağlacı sonuna gelen bir unsuru kendisinden sonra gelen bir diğer bir unsura bağlar. "*Ki*" bağlacından önce isim de fiil de edat da gelebilir. Bu bağlaç iki kelimeyi, iki fiili ve iki cümleyi birbirine bağlamış olur.

Bugün öñlüm güşâd olmuş ʿaceb kalbim sürûr eyler
Ki bir şâdı bulunmakla hezâr mâtem mürûr eyler

(G. 92/1)

ʿİlm-i zâhir mektebinden ders okurlar rûz u şeb
Nefsine ʿârif degil ol bilmez **ki** Rahmân kandadır

(G. 78/5)

Sükûtî Dîvânında en fazla kullanılan bağlaç "*u, ü ve vü*" bağlacıdır. Bu bağlaç sözcük, sözcük gruplarını ve cümleleri bağlamaktadır. Günümüz Türkçesinde ve bağlacı anlamına gelmektedir.

Bunca şâhlar kapusunda kul olur her **rûz u şeb**

Mülkünü yagmaya virdi umma andan nusret hîç

(G. 50/4)

Mûtû kable en temûtû sırrına mazhar olup

Bir gedâ Derviş Sükûtî **kem-ter ü ednâ** hakîr

[102] Ergin, *Türk*, s. 280.

(G. 80/5)

Bularla ser-te-ser **dünyâ vü ʿukbâya** hem müzeyyendir

Kamu elvân ile nakşı dü ʿâlemde hemân meşhur

(G. 88/2)

Dîvânda yukarıda geçen bağlaçlar dışında başka bağlaçlar da mevcuttur. Bunlar: *ancak, dahı, eger/ egerçi/ gerçi, hem, ile, meger, ya, ne...ne* vb.dir.

Müzeyyen hûb-ı libâs **ancak** ʿulemâ şânına lâyık
Biz abdâl-ı Hudâ olduk kanâʿat ehliyiz zâhid

(G. 70/6)

Sanma sen bunu ehl-i îmândır
Kimseye dost olmaz katı düşmândır
Agzında agusu heft ser yalandır
Sokarsa bulunmaz bir **dahı** deva

(M 1/4)

ʿAkl-ı maʿâş her tâlibe dâʾimâ dünyâ lezîz
Terk-i sivâ her kâmile hem **dahı** ʿukbâ lezîz

(G. 73/1)

Kalbine **ger** kin kibirle dâhil olsa hem riyâ
Yedi tamudan eşeddir dünyâda çekdi ʿazâb

(G. 22/3)

Eger müʾmîn **eger** müslim buları kim ki sevmezse
Behişt içre karâr itmez cehennemde yañar ekser

(G. 87/2)

Bunca gedâ ʿâşıklara **hem** yolunda sâdıklara
Gece gündüz yanıklara senden kerem eyle ʿatâ

(G. 11/6)

Saña derim behey tâlib işit nutkum hevâdan geç
Ne kâr itdin bu dünyâda ʿucub **ile** riyâdan geç

(G. 49/1)

Geldin **meger** rahmet içün kullarına şefkat içün
İhsân ile nusret içün senden olur her sâlikâ

(G. 11/2)

Mâl-i Kârûn **ya** Süleymân tahtını ger virseler
Destiñ urma yak vefâsı ʿaklile ʿibret gözet

(G. 38/4)

Sivâ hubı gelür geçer **ne** mâl kalur **ne** bir eser
Saña gelmezden öñ haber yürü Hakka seher yalvar

(G. 94/2)

2.8.Ünlemler

Ünlem, söz içinde konuşanın acıma, beğenme, sevinç, korku, çaresizlik, şaşkınlık, üzüntü, dua, hayret, pişmanlik, kıskançlık, özlem gibi çok çeşitli duygu ve heyecanlarını etkili ve kısa bir biçimde anlatmaya; karşısındakilere seslenmeye, çağırmaya, cevap vermeye, göstermeye, sormaya, onları onaylamaya, redde veya tabiattaki sesleri taklit yolu ile kelimeler türetmeye yarayan bir söz türüdür.[103]

Ünlemler söze beğenme, şaşma, kızma, acıma… duygularını katar. Bu duygulardan hangisinin söz konusu olduğu genel olarak söyleyişte ses tonuyla belirlenir. Yazıda ise sözün gelişi, noktalama işaretleri, ünlemlerin söze kattığı anlamı belirlemede yardımcı olur. Bir ünlem, söze tonlamayla üzüntüden sevince, öfkeden sevgiye kadar değişik anlamlar yükleyebilir. Kullanışta çoğu zaman ünlemlerden sonra söz konusu duyguyu açıklayan bir cümle getirilir.[104]

Ünlemlerin tek başlarına bir anlam değeri olmayabilir. Fakat şiirlerin ruhsal yapısını çözümlerken ünlemlerin etkisi oldukça fazladır. Çünkü ünlemler şiirde bir kişiye ya da bir varlığa seslenmenin yanında sitem, yakarış, sevinç, korku gibi hislerin vurgulanması ile de görevlidirler. Şairin şiirde vurgulamak istediği duyguyu kullandığı ünlemler ile hissedebiliriz.

[103] Korkmaz, *Türkiye*, s. 1140.
[104] Tufan Demir, *Türkçe Dilbilgisi*, Kurmay Yayın Basım Dağıtım Yayınları, Ankara, 2004, s. 535.

Sükûtî Dîvânında birden fazla ünleme yer vermiştir. En çok kullandığı "*ey*" ve "*ya*" ünlemleridir. Bu ünlemlerin yanı sıra *behey, meded, eyvah, aman, ah* ve *vah* gibi kavramları da kullanılmıştır. Sükûtî, aşağıdaki mısrada Hz. Peygamberin cemalini görmek istediğini dile getirmektedir. Çünkü O'nu görmek Hakk'ı görmeğe eş vuslattır.

Ey kerem kân-ı habibim lutf idip göster cemâl
Seni görmek Hakkı görmek ʿâşıka ʿayn-ı visâl

(G. 193/1)

ʿAşkına **ey** dost düşelden nice hayrân olmuşam
ʿAklımız çün zâyîʿ kıldım halka destân olmuşam

(G. 204/1)

Bu ahlak-ı kabîhlerden rehâyâb oldum **yâ** Rab
Riyâzât itdigim vâfir ne hikmetdir ʿaceb yâ Rab

(G. 24/1)

Fehm idip bu dehri **yâ** Rab hep yalandır nʾidelim
Feyz-i himmet irgörürsen saña senden gidelim

(G. 207/1)

Sözüm tutgıl **behey** zâhid seherlerde Hakkı zikr it
Evlâ gör Hakka sen ʿâbid seherlerde Hakkı zikr it

(G. 39/1)

Yâ İlahî derde düşdüm hem devâ senden **meded**
Ol Habîbiñdir Muhammed Mustafâ senden meded

(G. 62/1)

Özge bir derde dûş olduk **âh** göñül **eyvâh** göñül
Zen ü dünyâ bî-vefâya âh göñül eyvâh gönül

(G. 197/1)

Hâk-i pây-i devletine yüz sürüp geldim **amân**
Sen meded kıl fahr-ı ʿâlem hâlimiz gâyet yaman
Fatıma Hayruʾn-nisânıñ ʿaşkına ey zât-ı pâk
Zenb-i ʿisyânıma bakma ey Şehinşâh-ı cihân

(M 2/5)

Şâh Hüseyn-i Kerbelânıñ mâteminde Hak mürîd

Her yılı bir yâre açdı kalbine tâze cedîd

Hem susuzluk her cihetden berhizi itdi şedîd

Âh Hüseynim **vâh** Hüseynim zulmile oldu şehîd

Haşre dek dâʾim okuruz cânına laʿnet Yezîd

(M 3/)

KELİMELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.Kelime Grupları

Kelime grubu birden fazla kelimeyi içine alan, yapısında ve manasında bir bütünlük bulunan, dilde bir bütün olarak muamele gören bir dil birliğidir. Kelime grubu için birden fazla kelime bir takım kaidelerle belirli bir düzen içinde yan yana getirilir. Böylece belirli bir düzenle kurulduğu için kelime grubunun yapısında bir bütünlük bulunur. Kelime grubundaki bütünlük bilhassa mana bakımından göze çarpar. Kelime grubu tek bir nesneyi veya hareketi birlikte karşılayan kelimeler topluluğu demektir.[105]

3.1.Tamlamalar

Klasik Türk şiirinde şairlerin kendi üslûplarını oluşturmaları kelimeleri kullanışlarına bağlıdır. Her sanatçı şiirin ana malzemesi olan kelimeleri kendine has bir şekilde yan yana getirerek farklı hayal unsurları ve kavramlar meydana getirir. Şairlerin diğerleri ile ortak ve farklı özelliklerini belirleyebilmek kullandığı tamlamaları incelemek ile mümkündür.

3.1.1.İsim Tamlamaları

Bir ad başka bir adla ilgi durum eki alarak veya almadan bir anlam bağı oluşturduğunda ad tamlaması dediğimiz kelime grubu ortaya çıkar. Burada birinci ad tamlayan, ikinci ad tamlanan niteliğindedir. Arada ilgi durum ekinin kullanılıp kullanılmamasına veya tamlayanın da bir ad tamlaması olup olmamasına göre ad tamlamaları 1. Belirtili ad tamlaması, 2. Belirtisiz ad tamlaması ve 3. Zincirleme ad

[105] Ergin, *Türk*, s. 374.

tamlaması olmak üzere üç gruba ayrılır.[106] İncelenen dîvânda şairin kendine has tamlamalar oluşturduğu görülmüştür. Bu tamlamalara aşağıdaki gazeller örnek oluşturmaktadır.

Ahsen-i takvîm dimiş Hak çünki insân şânına
Nüsha-i kübrâdır âdem fark eyleyen ʿirfân imiş

(G. 134/2)

Bâb-ı lutfundan ʿinâyet senden ister yâ Resûl
Hâdimin olmuş kapında rûz u şeb Cibril emin

(G. 223/2)

Gaflet ile kaldı buñlar **dîde-i cân** açmadı
Mürşid-i kâmillere hiç sormadı bir ân bugün

(G. 231/2)

ʿ**İllet-i** ʿ**aşka** düşelden zâr iderdim her seher
ʿAşk ile irdim devâya bize Saʿdîler dinir

(G. 89/5)

İder pendini âheste **lisân-ı hâl** ile ol dem
Tarîkat bahsini söyler letâfetle hemân ol ân

(G. 236/2)

Mâsivâ âsârını söyler göñülden ezkâr-ı hû
Pâk ider **mir**ʾ**ât-ı kalbi** gösterir envâr-ı hû

(G. 245/1)

Mürşid-i kâmil gerek Derviş Sükûtî her müdam
Kurb-ı Hakka vasl ider ol tâlib-i ikrâr muhabbet

(G. 32/5)

Bugün **pazar-ı** ʿ**aşk** içre metâʿını alan gelsin
Hemân kalbiñ bu meydânda musaffâ hep kılan gelsin

(G. 229/1)

[106] Korkmaz, *Türkiye*, s. 270.

ʿÖmrümüzü virdi hebâ **mihnet-i devrân-ı felek**
Bir câzû zen nakş-ı zîbâ çekdirdi baña biñ bir çile

(G. 289/4)

Sen olduñ **fâtih-i ʿilm-i hakâyık** sırrını her gâh
Seniñ ʿilmiñ nihâyet gerçe gâyet yâ Resûlullah

(G. 290/3)

Bâde-i bezm-i elestden nûş iden tâlibleri
ʿAşk ile mecnûn olurlar anlarıñ mestânesi

(G. 297/2)

3.1.2.Sıfat Tamlamaları

Sıfat tamlaması bir sıfat unsuru ile bir isim unsurunun meydana getirdikleri kelime grubudur. Sıfat unsuru isim unsurunu vasıflandırmak veya belirtmek için getirilir. Sıfat tamlayan, yardımcı, isim tamlanan, asıl unsurdur. Sıfat tamlaması eksiz bir birleşmedir. Her iki unsur da ek almadan doğrudan doğruya yan yana getirilirler. Sıfat bu birleşmede daima teklik halde bulunur, sıfatların çoklukları yapılmaz. Sıfat tamlamasında sıfat ismin başına gelir.[107]

Elimde **bâde-i hamrâ** kadehler hep müheyyâdır
Ezelden nûş iden gelsin bugün meyhânesiyim ben

(G. 227/2)

Bülbül-i şûrîdeler gör her sahrâ feryâd ider
Bir gül-i raʿnâ içün biñ zâr ile efgân imiş

(G. 139/3)

Çeşm-i giryân ile Ferhâd düşdü taglar başına
Bir lebi şîrîn içün çok ugradı gavgâlara

(G. 288/4)

Hasanıñ sevdâsı olmuş kalbimi ifnâ iden
ʿAklımı aldı ser-a-ser **çeşm-i siyâh** bir bânû

[107] Ergin, *Türk*, s. 380.

(G. 253/2)

Geçerler **fânî dünyâdan** bekâ-yı vahdete iren
Bulurlar maksûduñ anlar niderler mâsivâ yâ hû

(G. 250/2)

Nev hayâta irmek içün ey Sükûtî kıl ʿamel
ʿ**Ömr-i bâkîye** irermiş didi her bir kâmilân

(G. 243/7)

Hâlime rahm it gönül neyler saña bu **rûy-ı siyâh**
Hakka makbûl yok bir işim geçdi ʿömrüm oldu günah

(G. 272/1)

3.2.Tekrar Birlikleri (İkilemeler)

Dîvân şiiri geleneğinde ikilemeler, özellikle gazellerde sık sık kullanılmıştır. Hatta tamamen ikilemelerle yazılmış gazeller de vardır. Ancak Sükûtî Dîvânında tekrarlara üç yerde rastlanmıştır. Yapılan tekrarlar genellikle aynı anlama gelen kelime tekrarlarıdır. Dîvânda geçen ikilemeler aşağıda verilmiştir.

Râh-ı Hakda rûz u şeb çagırırım **dost dost**
Çıkmayor dilimden hep çagırırım dost dost

(G. 30/1)

Terk idenler kîl u kâli bulurlar Hakka visâli
Bulmak dilersen ehl-i hâli gir meydâna **döne döne**

(G. 261/4)

Bu vücûdum **pâre pâre** sad hezârân itseler
Men gulâm-ı ehl-i beytiñ Murtazâdan dönmezem

(G. 210/2)

Sükûtî Dîvânında Türkçe ikilemelere göre Farsça birliklerin daha fazla kullanıldığı görülmüştür.

Her **dem-be-dem** cümle felek ʿarş yüzünde hem melek
Cevelân ider hû diyerek hû diyelim döne döne

(G. 285/2)

ʿAndelîbler çûşa gelmiş her biri feryâd ider
Gonca güller tâze açmış **nev-be-nev** elvân kadeh

(G. 370/3)

Vechini heft âyetini **harf-be-harf** yazmış Hudâ
Zülf-i kaşın kirpiginde yedi hat izhâr ʿAlîdir

(G. 363/4)

Yedi yer gök tamu sekiz cennet tamâmıyla
Yedi ahter tokuz eflâk **ser-a-ser** hükm-i sultânî

(G. 301/6)

Anıñ nûr-ı ziyâsından kamer şems çünki ahz itmiş
Münevver tutdu **ser-tâ-ser** iki ʿâlemde her yana

(G. 262/3)

Sen oldun **ser-te-ser** dünyâ vü ʿukbâya hemân bâʿis
Virildi şânına levlâk ʿatâdır yâ Resûlullah

(G. 282/3)

3.3.Birleşik İsim ve Unvan Birlikleri

Birleşik isim bir nesnenin ismi olmak üzere yan yana gelen birden fazla ismin meydana getirdiği kelime grubudur. Bir nesnenin çok defa tek tek de adı olan isimler aynı nesneyi karşılamak, aynı nesneye beraber ad olmak için doğrudan doğruya, eksiz olarak yan yana gelir ve birleşik isim yaparlar. Birleşik isimler Türkçe de hep has isimdirler. Bazı yer adları ile ikili üçlü bütün şahıs adları Türkçenin birleşik isimlerini teşkil eder.[108] Sükûtî'nin Dîvânı isim açısından zengin bir kaynaktır. Şairin Dîvânında Hz. Peygamber, aşk kahramanları, dini şahsiyetler, On İki İmam ve birçok tarikat büyüklerinin adları geçmektedir.

ʿAşk ile bozmakda kimiñ bu vücûduñ resmini
Üzdüler **Seyyid Nesîmî** tenini oldum şitâb

(G. 19/6)

[108] Ergin, *Türk*, s. 385.

Rehber ehl-i hakâyık **Bâkır Muhammed** hazreti
Caʿfer oldu râh-ı dîne tâ ezelden pişvâ

(G. 346/4)

Kesret-i dünyâdan olmak ister isen halâs
Hânkâh-ı enbiyâya gel bugün ʾâm u hâs
Cân nisâr eyle **Muhammed Mehdi**-i zamânıñ râhına
Mâsivâyı terk idip dünyâ içün olma harâs

(Rubai 14)

Sen şehinşâh bu ʿâlemde pâdişâhlar serveri
Hem delîl cümle ʿâlem ins ü cin rehberi
Sen Habîb-i kibriyâ **Ahmed Muhammed Mustafâ**
Sen nübüvvet hâtemisin ey hakikat cevheri

(Rubai 28)

Unvan grubu bir şahıs ismiyle bir unvan veya akrabalık isminden meydana gelen kelime grubudur. Şahıs ismi önce, unvan veya akarabalık ismi sonra gelir. Her iki unsur da ek almaz. Doğrudan doğruya yan yana getirilir.[109] Sükûtî Dîvânı unvan açısından oldukça zengindir. Daha önce şairin şiirlerinde On İki İmam sevgisinden söz etmiştik. Aşağıdaki mısralarda şairin kızı Molla Kadın, Gılman Baba ve On İki İmam'ın on birincisinin adları geçmektedir.

Hû diyüp cân teslîm itdi ʿaşkıyla **Mollâ Kadın**
Cennetüʾl mevâda buldu rifʿatı zâlim felek

(G. 205/8)

Çün Harabâti Babadan bîʾatı **Gılmân Baba**
Dâhil oldu Hak yoluna buldu ol dâʾim bekâ

(G. 389/1)

Kemâliyle ider şerhiñ kelâmullah ol nâtık
Hasanuʾl ʿAskerî Mehdî yoluna iktidâyım ben

(G. 222/6)

[109] Ergin, *Türk*, s. 389.

Nîş muhâcir erlerinden hazret-i **Ahmed baba**
Teşrîfinde cümle ʿâlem şâd olup buldu safâ

(G. 347/1)

Türkçe'de bir de unvan ve akrabalık isimlerinin başa getirilmesi vardır. Bu takdirde birleşik isim meydana gelir. Unvan veya akrabalık ismi şahsın bir ismi durumuna geçer.

Sâl hezâr üç yüz onunda rıhlet itdi dünyâdan
Şeyh ʿAlî semt-i bekâda buldu makâmıñ firdevsden

(G. 376/7)

Mühâcir ehl-i servetden **Hâcı Emîn aga-zâde**
Peder emvâl-i helâlinden nisâr itdi bu kazada

(G. 387/3)

3.4.Atasözleri ve Deyimler

Atasözü**;** atalarımızın, uzun denemelere dayanarak yargılarını genel kural olarak, bilgece düşünce ya da öğüt olarak düsturlaştıran ve kalıplaşmış biçimleri bulunan kamuca benimsenmiş özsözlerdir.[110] Sükûtî Dîvânında deyimlerin fazlaca kullanılmasına karşın atasözlerine sadece bir yerde rastlanmıştır.

İt ürür kervan yürür: gerçekleşmesi doğal olan işler engellenemez anlamında kullanılan bir söz.

ʿÂşık-ı sâdıklara zâhid sözüñ kâr eylemez
İt ürür kervân geçer gayrı efkâr eylemez

(G. 115/1)

Sözlükte deyim, "genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği, tabir" olarak ifade edilir.[111] Başka bir ifadeyle bir kavramı, bir durumu ya çekici bir anlatımla ya da özel bir yapı içinde belirten ve çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük topluluğu ya da tümcedir.[112]

[110] Ömer Âsım Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü,* TDK Yayınları, Ankara, 1981, s. 37.
[111] *Türkçe Sözlük*, TDK Yayınları, Ankara 1988, s. 576.
[112] Ömer Asım Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1., İnkılap Yayınları, İstanbul, 1988, s. 52.*

Murtazâ Sükûtî'nin şiirlerinde sade bir söyleyişin hâkim olduğunu daha önce de dile getirmiştik. Türkçe 'de deyimlerin çok mühim bir yeri vardır. Gerek içtimai hayatta gerek sanat çerçevesindeki ifadelerde sıkça başvurulan, halkın derin muhayyilesinden süzülerek anlatıma derin mana kazandıran deyimlere Sükûtî fazlaca yer vermiştir. İncelenen eserde deyimlerin güzel bir şekilde kullanıldığını ve bunun da üslubu başarılı kıldığı görülmüştür. Dîvânda sayıca fazla olan deyimlerden en sık kullanılanları aşağıda tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.4. *Deyimler*

DEYİM	**ANLAM**	**ÖRNEK**
Aşka düşmek	sevdalanmak, aşık olmak, aşırı tutulmak	ʿ**Aşkına** ey dost **düşelden** nice hayrân olmuşam ʿAklımız çün zâyîʿ kıldım halka destân olmuşam (G. 204/1)
Baş koymak	bir şey uğruna ölümü göze almak	Şâh Hasan hulk-ı Rızânıñ yoluna cân **baş koyan** Hem Hüseyn-i Kerbelâda her zamân ʿizzet bulur (G. 84/3)
Bel bağlamak	bir kimsenin yardım ve desteğine ihtiyacı olmak, birine inanmak ve güvenmek	Mürşide **bel baglayıp** her seherler aglayup Deryâ gibi hem çaglayup cehd ide gör her sabâh (G. 53/4)
Bezl-i can etmek	canını feda etmek, canını saçmak, ölmek	**İderler bezl-i cân** maʿşûk yoluna cânı biñ olsa Bu meydân-ı hakâyıkda nice biñ terki cân söyler (G. 96/4)
Bir pula satmak	bir kimseyi bir şeyi çıkar uğruna harcamak	Hubb-ı dünyâdan Sükûtî çünki geçdi her demi

		Bir pula satmış cihânı gayr bakmaz her yana (G. 5/7)
Can atmak	çok arzu ettiği bir şeyi veya durumu elde etmeye çalışmak	Şemʿ-i hüsnüñ âteşine **cân atar** pervâneler Aña karşu durmayıp hiç yanmağa dîvâneler (G. 102/1)
Cihandan geçmek	dünyadan vazgeçmek, dünyevi olan her şeyle ilişiğini kesmek	Zevk-i **cihândan geçem** deyü terk-i sivâ eylerken Derviş Sükûtî gel gör bugün güldü baña vefâ nedir (G. 86/5)
Dil uzatmak	laf atmak, saygısızca sözlerle birini kötülemek	**Dil uzatma** sakın beyhûde yere ey zâhid Bu yolun iktizâsı cân virene merdâne gerek (G. 180/5)
Diş bilemek	kötülük yapmak için fırsat beklemek, hıncını gösterir bir durum almak	Her şahsa alayla bir defʿa güler Biñ kere zehîrler kahrını kılar Hükmüne geçince **dişlerin biler** Ekl ider bu vücûd şehrin dâʾimâ (M 1/3)
El almak	tarikatlarda bir mürit, mürşidinden, başkalarına yol gösterme iznini almak	Sükûtî Dervişim râh-ı tarîkatdan **el almışım** Erenler râhına girdim nice merdânesiyim ben (G. 227/5)
El çekmek	vazgeçmek, ilgisini kesmek, dünyadan el etek çekmek	Hakâyık semtine düşdüm gözümden perde refʿ oldu Sivâdan **el çeküp** cümle irişince bize Haydar (G. 111/4)

Gark olmak	boğulmak, batmak, hüzün ve keder içinde olmak, çok üzülmek	Hele ben ʿaşkile her dem fenâ bahrında **gark oldum** Vücûdum küllî mahv olup ki aslâ hiç âsârım yok (G. 174/5)
Gönül vermek	birine tutulmak, âşık olmak	Sakın **dil virme** gel aslâ bu kahbe zen-i cefâdan geç Saña direm iki dedim yalandır hep safâdan geç (Müfret 7)
Kaşını çatmak	sinirlenmek, kızmak, öfkelenmek	Geldi agyâr kapumuza bir seherler akarak Bir harâm-zâde mürâʾî göz **kaşını çatarak** (176/1)
Kulak tutmak	konuşulanları dinlemek, işitmek istemek	Tâlibâ sen aç gözün ʿirfâna gel **tut kulag** Râh-ı Hakkı ögren andan erkâna gel tut kulag (G. 161/1)
Kul olmak	birine karşı büyük saygı ve sevgi beslemek, ona karşı her türlü fedakârlığı yapmaya hazır olmak, bağlanmak	Bunca şâhlar kapusunda **kul olur** her rûz u şeb Mülkünü yagmaya virdi umma andan nusret hîç (G. 50/4)
Kurban olmak	uğruna ızdırap veya büyük üzüntü, sıkıntı çekmek, ölmek	Her kim aňa bende oldu sıdk ile imân olur İkilikden kurtulup hem mazhar-ı Rahmân olur Hâk-i pây-ı şâh Takîyye yüz sürenler dâ'imâ

		Nakd-i cânlar bezl ider ol râhına **kurbân olur** (Rubai 10)
Meydan açmak	ön ayak olmak, sebep olmak, yol açmak	Ey mürşid-i kâmil olan lâyıkıyla **meydânı aç** Göster Hudâʾnıñ her yoluñ tâliblere erkânı aç (G. 47/1)
Olur olmaz	rastgele, sıradan, kimliği, niteliği belirsiz kişi	Özge bir zevke irişdim rehber-i tahkîk ile Fehm idemez **olur olmaz** kişiler etvârımız (G. 117/2)
Sevdalara düşmek	bir şeyi amaçlamak, birine tutkun olmak, aşık olmak	Bizi bu ʿaşk her dem nice bir **sevdâlara düşürür** Mecnûn gibi rûz leyâl bir saçı Leylâlara düşürür (G. 85/1)
Taş atmak	Dolaylı yoldan eleştirmek, birine dokunacak bir söz söylemek	Abdâl olalı mescid meyhâneleri bir itdik Zâhidlerin taş atdığı biz agyâre alışdık (G. 173/2)
Yüz çevirmek	gösterdiği ilgiyi ve yakınlığı kesmek	Sensin ol şâʾfi mahşer mücrim ʿâsîlere **Yüz çevirme** kullarından eyleme kahr u celal (G. 193/3)
Yüz sürmek	aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek	Sen nübüvvet hâtemisin her nebî bunca velî **Yüz sürerler** hâk-i pâya geldiler şâm u seher (G. 97/5)

Yüz tutmak	yönelmek, yönünü çevirmek	Hânkâh-ı evliyâya **tut yüzüñ** gel zâhidâ Hizmetinde bezl-i cân it semʿ-i cânın muhkem aç (G. 48/4)

3.5.Ayet ve Hadisler

Kur'an ve hadisler şairlerin farklı şekillerde istifade ettikleri bir ilim olduğu kadar aynı zamanda bir hazine kaynağıdır. Ayet ve hadisler telmih yoluyla, meal olarak ya da aynen alınarak kullanılır. Tasavvufta yaygın olarak kullanılan ve tasavvufî anlayışın özünü, temelini içinde saklayan bu kavramlardan Sükûtî'de fazlaca istifade etmiştir. Sükûtî sıklıkla kullandığı ayet ve hadisleri şiirlerinin arasına başarılı bir şekilde yerleştirmiştir.

3.5.1.Ayetler

Sufi, zikir ve vird olarak Kur'an-ı Kerim'i okur, okurken de tefekkür eder. Ayetlerin mana ve sırları üzerine düşünür ve yeni yorumlar getirir. Bu tefekkürle kendi manevi hayatını da geliştirir ve kemale doğru ilerler. Kemale doğru ilerledikçe gönül dünyası da derinlik kazanır.[113] Sükûtî bu mesajları ayetlerle farklı şekillerde bize sunmaktadır. Dîvânda on ayet kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu ayetler dîvân genelinde beyitlere özenle yerleştirilmiştir. Dîvânda geçen ayetler şunlardır:

Fe'zküru'l-lâhe kıyâmen ve ku'ûden ve alâ cünûbîküm: "(Namazı bitirdiğiniz zaman) ayakta, oturarak ve yanlarınız üzerinde (uzanarak) Allah 'ı anın. "

Fe'zkürû, zikir kökünden, anınız anlamına gelen bir emirdir. Kur'an'da Allah'ı anmaya çağıran çok sayıda ayet vardır: (Bakara, 2/152; Âl-i İmrân, 3/41; Mâide, 5/110; A'râf, 7/205…).[114]

Zikir, bütün tarikatlerin temel unsurudur. Anmak, hatırlamak, yâd etmek, Allah'ı anmak ve gaflet halinde olmamak anlamlarına gelmektedir.[115] Zikir her an her

[113] Kara, *Tasavvuf,* s.37.
[114] Mehmet Yılmaz, *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler Ansiklopedik Sözlük*, Kesit Yayınları, İstanbul, 2013, s. 182-183.
[115] Uludağ, *Tasavvuf, s.393.*

durumda yapılabilir. Bu nedenle şair ayetten hareketle her türlü zikrin her durumda caiz görüldüğünü söyleyerek zikre devam edilmesi gerektiği mesajını vermektedir.

Feʾzkürullah âyetinden almamış zerre haber
Hak bize envâʿ-ı zikriñ eylemişdir hep mübâh

(G. 56/4)

Fe'zkürûnî: "Beni anın…" "Öyle ise beni (ibadetle) anın ki ben de sizi (sevap ve afla) anayım. Bana şükredin, nankörlük etmeyin." (Bakara 2/152).[116]

Aşağıdaki beyitte şair, gece gündüz zikir ederek gönlünün açılıp ferahladığını dile getirmektedir

. **Feʾzkürûnî** âyetiyle cân u dil her subh u şâm
Zikre düşmüş bu Sükûtî gönli bulmuş inşirâh

(G. 56/7)

Kurb-ı Hakka vâsıl olur zikr ile muʿtâd olan
Fe'zkürûnî âyetinden geldi bize hayr zâhid

(G. 65/4)

Hel atâ: "*Gerçekte geldi*". Hel, soru edatlarından olduğu halde bazan tahkîk (gerçekleşme) ve takrir (doğrulama) anlamlarında kullanılır. Bu sözde, bu anlamdadır. Bu sözle, insanın, insan oluncaya kadar geçirdiği devreler hatırlatılmaktadır. Önemli olan bir gerçeği dile getirdiği için edebiyatımıza da aktarılmıştır. İlgili ayette şöyle buyuruluyor: "İnsanın üzerinden, henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı uzun bir süre geçmedi mi? (yani insan üzerinden öyle uzun süreler geçti ki henüz kendisi, anılan bir şey değildi. Topraktan süzüle süzüle, çeşitli aşamalarından aşarak, uzun zamanı geçerek nihayet nutfe (sperma) hâline geldi." (İnsan, 76/1).[117]

Murtazâdır vahy-i Hakla **hel etâ**dır şânına
Murtazâdır ʿayn-ı Ahmed dehre sultân Murtazâ

(G. 9/4)

[116] Yılmaz, *Kültürümüzde*, s.183.
[117] Yılmaz, *Kültürümüzde*, s. 219.

Şânına tahkîk buyurduñ ol ʿAlî bin Tâlibiñ
Sûre-i Kurʾân içinde **hel atâ** senden meded

(G. 62/2)

İrci'î: İrci'î ilâ rabbiki râzıyeten merzıyyeten. Nefsin (can, hayat, ruh) birtakım aşamaları vardır, bunlar: Nefs-i emmâre (çok zorlayan nefis, insanı kötülüğe sürükleyen nefis); nefs-i levvâme (azap veren nefis, kötülükten sonra içe huzursuzluk veren nefis); nefs-i mutmainne (iyilikle kötülüğü ayırdeden, temizlenerek insanı Allah'a yaklaştıran kuvvet); nefs-i nâtıka (insanın ruhunu ve canlılar arasındaki yerini belli eden cevher) derler. Bunlardan "nefs-i mutmainne" sahiplerine, ölümü anında şöyle denileceği belirtilmektedir: "Ey huzura eren nefis! Razı edici ve razı edilmiş olarak Rabbine dön! (iyi) kullarım arasına gir! Cennetime gir!" (Fecr, 89/27-30).[118]

Şair bu ayeti kullanarak nasihatta bulunur. Ebediyete ulaşmak isteyen kişi dünya sefasını bırakıp seher vaktinde Allah'a yalvarmalıdır.

İşit **irciʿî** nidâsını koyup dünyâ sefâsını
Bulam dersen bekâsını yürü Hakka seher yalvar

(G. 94/3)

Küllü men aleyhâ fânin: "(Yer) üzerinde bulunan her şey yok olacaktır. " (Rahmân, 55/26). Bu ayette, ömrün geçiciliği, bütün canlıların ölümlü olduğu, her şeyin zamanı gelince yok olacağı anlatılmaktadır. Sükûtî, aşağıdaki gazelde Mevla'nın kelamını okuyarak kalbini nurlandıranların bu dünyadan nefret edeceğini ifade etmektedir.

Okurlar **men ʿaleyhâ fân** kelâm zât-ı Mevlâʾnıñ
İder nefret bu dünyâdan derûnuñ eyleyen envâr

(G. 95/2)

Kün: "Kün fe-yekûn" sözü Kur'an'da çok sayıda ayette geçmektedir. (En'âm, 6/73; Gâfır, 40/68; Meryem, 19/35; Nahl, 16/40; Yâsîn, 36/82). Bu sebeple ediplerimiz, bu sözü değişik ifadelerle (kâf u nün, kün, kün fe-kân, kün fe-yekûn) edebiyatımıza aktarmışlardır. Kün, kevn (olmak) kökünden emirdir. Yüce Allah, bir şeyin olmasını

[118] Yılmaz, *Kültürümüzde,* s. 323.

İsteyince ona sadece "ol" der, o şey hemen oluverir. Çünkü o, her dilediğini anında yaratma gücüne sahiptir.[119]

Kün emrinle zuhûr itdi hezârân sad hezâr mahlûk
Sen oldun cümleye maʾbûd hemân yâ Rab saña mahsûs

(G. 143/2)

"Kâf" ve "nûn" harflerinden oluşan "kün" kelimesi, tasavvuf edebiyatında birçok sembolik anlam içermektedir. Kün kelimesindeki "kâf", kevn (dünya)'in kâfı, "nûn" ise Hakk'ın nurudur. (Necmeddin Kübrâ, Fevâihu'l-Cemâl, 156).[120]

Geldik bu mülke eñ sonu giydik ʿanâsır bir tonu
Urmadan tâ **kaf u nunı** ʿâşıklarız Saʿdîleriz

(G. 123/1)

Lâ raybe fîhi: "Onda hiç şüphe yoktur". Rayb, kuşku, suçlama, ihtiyaç gibi anlamlara gelir. Başlığımızın geçtiği ayetlerde daha çok kuşku anlamında kullanılmıştır. Bu söz, Kur'an'da yaklaşık on dört ayette geçiyor. Kur'an'ın hak olduğunda, kıyametin kopacağında ölüm ve dirimde kuşku olmadığı vurgulanmaktadır. Ancak mealini vereceğimiz ayette, Kur'an'da asla kuşku bulunmadığı belirtilmekte ve şöyle buyrulmaktadır: "İşte o kitap (Kur'an), kendisinde hiç kuşku yoktur; müttekiler için yol göstericidir." (Bakara 2/2).[121]

Ol Hadice Fatıma nûr-ı Ahmed **lâ raybe fîh**
Şâfiʾ rûz-ı cezâ hayrüʾn-nisâsın yâ ʿAlî

(G. 295/2)

Lâ-taknatû min rahmeti'l-lâhi: "Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin" (Zümer 39/53).[122] Sükûtî, aşağıdaki gazelde esmaîhüsna ile yaradandan ümit kesmediğini dile getirmektedir.

Gerçe sâdıksın bilürüm nutkuñuz **lâ-taknetû**
Kesmezem senden ümîd hiç bî-nevâyım yâ Hafîz

[119] Yılmaz, *Kültürümüzde,* s. 299.
[120] Selami Şimşek, *Tasavvuf Edebiyatı Terimleri Sözlüğü,* Litera Yayıncılık, İstanbul, 2017, s.206.
[121] Yılmaz, *Kültürümüzde,* s. 413.
[122] Yılmaz, *Kültürümüzde,* s. 417.

(G. 193/4)

Len terânî: "Sen beni asla göremezsin. " (A'râf, 7/143). Musa peygamber Tur'a gelip de Rabbi onunla konuşunca "Rabbim! Bana kendini göster, seni göreyim" dedi. (Rabbi): "Sen beni asla göremezsin. Fakat şu dağa bak, eğer o yerinde durabilirse sen de beni görebilirsin!" buyurdu. Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti, Musa da baygın düştü. Ayılınca dedi ki: Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tevbe ettim. Ben inananların ilkiyim.[123]

Hz. Musa, Klasik Türk Edebiyatında Allah ile konuşması, yılana dönen asası, Kızıldeniz'i yarması ve Yed-i Beyzâ mucizeleriyle telmihte bulunulur. Sükûtî de Hz. Musa'nın Allah ile konuşmasına atıfta bulunmuştur.

Mûsâya devrinde geldi zât-ı Hakdan bir hitâb
Len terânî çünki dedi şânına Hak müstetâb

(G. 16/1)

Nahnü akreb ileyhi min habli'l-verîdi: "Biz ona şah damarından daha yakınız" (Kaf 50/16).[124] Sükûtî, muradı Allah olanın vuslatı gözeten kişi olduğunu ifade etmektedir. Zahit, bu sırrı anlayamadığı için cahillik içinde kalmıştır.

Hak ise bunda murâdın râh-ı Hakka tut yüzüñ
Nahnü akrebden haberdâr ol bugün vuslat gözet

(G. 36/4)

Nahnü akreb sırrını hem zâhidâ fehm itmedi
Cehl içinde kaldı mutlak almadı Hakdan murâd

(G. 66/3)

3.5.2.Hadisler

Hz. Peygamber'in sözlerini, fiillerini ve tasviplerini ifade eden terim; hadisleri tespit, nakil ve anlamaya yönelik ilim olarak ifade edilmektedir.[125] Gerek atasözleri ve deyimlerin gerekse ayet ve hadislerin kullanımı şairin, bilgi birikimine işarettir.

[123] Yılmaz, *Kültürümüzde,* s. 452.
[124] Yılmaz, *Kültürümüzde,* s. 561.
[125] "Hadis", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 1997, C. 15, s.27.

Biz'atün minnî: "Benden bir parçadır." Hz Peygamber bu hadisini, damadı Hz. Ali'nin, kızı Fatıma üzerine kuma getirmek için Ebu Cehl'in kızı ile nişanlanmak istemesi, Hz. Fatıma'nın bunu duyup üzülerek kendisine bildirmesi üzerine söylemiştir. Hz. Peygamber'in de üzülüp bu ifadeye başvurması üzere Hz. Ali isteğinden vazgeçmiştir. "Fatıma(tü'z-zehrâ el-Betûl) benden bir parçadır. Kim onu öfkelendirirse kuşkusuz beni darıltmış olur.[126]

Fatıma Hayruʾn-nisâya **biz ʿate minnî** dedi

Ol Nebî-i fahr-ı ʿâlem şâfîʿ-i mahşerdir

(G. 76/3)

el-kanâ'atû mâlün lâ-yenfedü ve kenzün lâ-yefnâ: "Kanaat, bitmez bir servet; tükenmez bir hazinedir. "[127]

Men ʿarefden bahs iderler Hakkı isbât kıldılar

Kenz-i lâ-yefnâya mahrem oldular ehl-i şuʾûr

(G. 341/4)

Küntü kenzen mahfiyyen: "Ben bilinmeyen bir hazine idim, bilinmeyi diledim, yaratıkları, bilinmek için yarattım".[128] Belki de edebiyatta en fazla alıntı yapılan hadis "küntü kenz" dir. Sükûtî de bu hadise birçok gazelde yer vermiştir. Şair gizli hazinenin kapısının "Hu" zikri ile açıldığını ifade etmektedir.

Hû ile çün açdı anlar **küntü kenziñ** bâbını

Hû ile irmiş bugün ʿâşıkları ol kâne hû

(G. 247/4)

Küntü kenziñ sırrını bul sende hem zâhir durur

Cehd ide gör sen dahı irmek dilersen ol kana

(G. 277/2)

[126] Yılmaz, *Kültürümüzde,* s.71.
[127] Yılmaz, *Kültürümüzde,* s. 354.
[128] Yılmaz, *Kültürümüzde,* s. 162.

Lahmuke lahmî cismuke cismî demuke demî rûhuke rûhî: "Etin etimdir, cismin cismimdir, kanın kanımdır, ruhun ruhumdur, " Hz. Muhammed'in Hz. Ali için söylediği söz.[129]

Ol ʿAlî hakkında Ahmed **lahmüke lahmî** dedi
Zât-ı pâk Haydare Hakdan ʿatâsın yâ Hüseyn

(G. 219/6)

Lahmüke lahm kavl-i Resûldür Hakkına söyler zât-ı ʿAlîniñ
Mürşid-i ekmel hem nûr-ı vâhid demiş o bir gün kıldı ʿinâyet

(G. 369/2)

Levlâke levlâke le-mâ halaktü'l-eflâke: "Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım." Bu sözün, uydurma hadis olduğu bildirilmiştir (Albanî, Silsile, 1/7; Aclunî, Keşfü'l-hafâ, 2/164). Ancak Aclunî, "Hadis olmasa bile anlamı doğrudur." iddiasındadır. Aliyyü'l-Kâri de Aclunî'ye katılmaktadır. (Aliyyü'l-Kârî, Mevzû'ât, s. 67-68). Lafız itibariyle böyle bir kudsî hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed'e övgü olarak yazılan na'tların çoğunda bu söze yer verilmiştir.[130] Sükûtî aşağıdaki gazelde bütün âlemin Hz. Muhammed'in şanına, yüceliğine yaratıldığını ifade etmektedir.

Sen oldun ser-te-ser dünyâ vü ʿukbâya hemân bâʿis
Virildi şânına **levlâk** ʿatâdır yâ Resûlullah

(G. 282/3)

Seniñ şânındadır **levlâk** kemâliñle vücûd bulduk
Sen oldun bâʿis-i mahlûk ezelden yâ Resûlullah

(G. 283/3)

Lîma'a'l-lahi vaktün lâ-yese'unî fîhi melekün mukarrebün ve lâ-nebâyyün mürselün: ''Benim, Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir mukarreb melek, ne de mürsel bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir. " Bu, sûfîlerin ağızlarında çok dolaşan bir sözdür. Bu söz, bir din ve tasavvuf bilgini olan Kuşeyrî'nin Risâletü 'l-Kuşeyrî adlı

[129] Yılmaz, *Kültürümüzde*, s. 407.
[130] Yılmaz, *Kültürümüzde,* s. 456.

eserinde: “Benim öyle anlarım olur ki, Rabbimden başka kimse beni istîâb edemez.” şeklindedir.[131]

Lîmaʾallah remzini fehm eyler vâʿiz bugün
Çeşm-i aʿmâ perde çekmiş kalbe anıñ sihâb

(G. 16/4)

Sen olduñ Hak ile mevcûd sırr-ı **lîmaʾallahda**
Muhakkak bilmişiz kıldın şehâdet yâ Resûlullah

(G. 290/4)

Men aref: “Kendini bilen, kuşkusuz Rabbini de bilir”. Bu sözün, keşif yoluyla alınmış bir hadis olduğunu bazı sofular iddia etmişlerdir. Ünlü hadis bilginleri îbn Teymiye, Nevevî, Semanî ve îbn Garas, bu sözü uydurma hadisler arasında göstermişlerdir. Bunlardan özellikle Sem’anî, bu sözün, Yahya b. Mu‘az-ı Razî’nin sözü olduğunu söylemiştir. Nevevi ise, “Lafzı hadis değil, ama anlamı sahihtir.” demiştir. Bu söz şöyle açıklanmıştır. “Kendi bilgisizliğini bilen, Allah’ın bilgisini, kendisinin ölümlü olduğunu bilen, Allah’ın kalımlı olduğunu, kendisinin güçsüz olduğunu bilen, Allah’ın gücünü anlamış olur.[132]

“Men aref” tasavvufun temel hadislerinden biridir. Sükûtî, bu makama ulaşmak için önce mürşidin aranıp bulunması gerektiğini söyler.

Nefsini öñ bildirirler añlayasın Rabbini
Men ʿaref dersin okugıl bilesin Mevlâ gönül

(G. 194/7)

Men ʿarefden nefsini öñ bilesin
Mürşidi bul ol makâma iresin
Kanda baksan Hakkı dâʾim göresin
Senden iste aradıgıñ sende bul

(M. 4/3)

Mûtû kable en temûtû: “Ölmeden önce ölünüz.” Hadis bilgini Hafız İbn Hacer, bu sözün, uydurma hadis olduğunu söylüyor. Aliyyü’l-Kâri ise, sofu sözü olduğunu,

[131] Yılmaz, *Kültürümüzde*, s. 469.
[132] Yılmaz, *Kültürümüzde*, s. 492.

ölmeden önce, nefis ve şehvetinizin esiri olmaktan kendinizi kurtarınız anlamında kullanıldığını iddia ediyor. Bu söz, mutasavvıflarca, "Fenâ fi'l-lâh" (Allah'ın varlığı içinde yok olma) denilen makama işaret edilen bir hadistir. "îrci'î" (Dön) emri (bkz. Îrci'î) ulaşmadan önce, bütün dünya işlerinden ölü gibi sıyrılarak, Hakk'a teslim olmak, onun emirlerine sımsıkı sarılmaktır. Nefse uymamak, onu yenmek suretiyle benlikten sıyrılmak, böylece, "Fenâ-yı Asgar" (küçük yokluk) derecesine ulaşmak mutasavvıfların en önemli özellikleridir. Onlara göre kalbin hayatı, nefsin ölümüyle hâsıl olur.[133]

Mûtû kable en temûtû sırrına vâsıl olup
Haşr îcâd itdi bunda kalmadı uhrâ lezîz

(G. 73/3)

Mûtü kable en temûtû sırrına vâsıl olan
Kâr ider mi anlara çün ʿilleti emsâl-i tef

(G. 163/4)

Ölümden evvel öldüler bular haşr görüp bunda
Hayât-ı hızra irişmişdir gulâm kim olur Caʿfer

(G. 95/4)

KELİME BİRLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.CÜMLE

Cümle bir fikri, bir düşünceyi, bir hareketi, bir duyguyu, bir hadiseyi tam olarak bir hüküm halinde ifade eden kelime grubudur. Kelime grupları *belirtme grubu*dur. Cümle ise bir *hüküm grubu*dur. Cümlenin temel fonksiyonu hüküm ifade etmektir. Onun için cümle en tam en geniş kelime grubudur. Cümlenin varlığı için asgari şart bir çekimli fiildir. Çekimli fiil olmak şartıyla tek kelime de bir cümle olabilmektedir.[134]

4.1.Yüklemlerine Göre Cümleler

Türkçede fiil cümlesi ve isim cümlesi olmak üzere iki çeşit cümle vardır.

[133] Yılmaz, *Kültürümüzde*, s. 550-551.
[134] Ergin, *Türk*, s.398.

4.1.1.Fiil Cümlesi

Predikatı, fiil unsuru müstakil bir fiil olan cümledir. Şair, dert ve tasalardan kurtulmak isteyen kişiye maharetli bir tabip bulması gerektiğini söylemektedir.

Kayd-ı ʿunsur zulmetinden bulmak istersen halâs
Bir tabîb hâzık ara bul derdine dermân gözet

(G. 26/5)

Cism-i envâr hemân tutmuş bu ʿâlem mülkünü
Her tarafı kaplamış nûr-ı cihân ile itme bahs

(G. 41/3)

4.1.2.Ad Cümlesi

Predikatı, fiil unsuru isim fiili ile bir isim unsurundan mürekkep olan cümledir. İsim fiili predikatın fiil kısmını, isim unsuru ise predikatın isim kısmını teşkil eder. İsim fiili bildirme fiili olduğundan isim cümlesinin predikatı *predikat ismi* ile bildirici (bildirme unsuru)' den teşekkül eder diyebiliriz. Predikat ismi bir kelime veya bir kelime grubu olur. Bildirme isim cümlesinin temelini teşkil eder, onun başlıca fonksiyonudur. Sükûtî'ye göre kalbi mahzunların gönül açıcısı ehlibeyittir. Zira şair, hasta gönlünün şifasını Resullullah'ta bulmuştur.

Hasta olmuş gönlümüñ her dem devâsı **Mustafâdandır**
Kalb-i mahzûn her tâlibiñ dilgüşâsı Murtazâdandır

(G. 77/1)

Bi-hamdulillah bugün râh-ı Hudâda rehberim **vardır**
Muhammed Mustafâ ile hakikat-ı Haydarım vardır

(G. 83/1)

4.2.Anlamlarına Göre Cümleler

4.2.1.Olumlu Olumsuz Cümleler

Muradı Hak olan Sükûtî, aşağıdaki gazelde zahide, dünyadan el çekmesini eğer kendisine güvenirse sözünün delil, vesika niteliğinde olduğunu ifade etmektedir.

Kesret-i dünyâdan el çek zâhidâ Hakdır murâd
Dinle bu nutkum saña hüccet dilersen kıl iʾtimâd

(G. 63/1)

Cân semʾine **irdi** nidâ fehm eyledim hoşça sedâ
Zikrim benim oldu Hudâ gösterdiler meydanımız

(G. 126/3)

Nefsimizi katl itmege destimizde seyf-i celâl
Cehd ideriz leyl ü nehâr **urmaga** hançer zâhid

(G. 65/1)

Fezkurûnî âyetinden bî-haber ʿamâ fakîh
Tutdugu yol sanma togru **bulmadı** Hakdan murâd

(G. 69/6)

4.2.2.Soru Cümlesi

Aşağıdaki gazelde Sükûtî, mü'min olan bir kişinin inkâr eden bir kişiyle uyuşmayacağını çünkü karga ile bülbülün mizaçlarının birbirinden farklı olduğunu ifade etmektedir.

Münkir ile hiç ider **mi** müʾmîn olan imtizâc
Kanda olur karga ile ʿandelîbler bir mizâc

(G. 48/1)

Nâr-ı hicrâna dûş olmuş bu vücûdum ser-te-ser
Bahr-ı ʿummân kâr ider **mi** gör tutuşmuş cism-i cân

(G. 235/4)

Sermâyen var **mı** Sükûtî âhir ʿömründür bugün
Soñ nefes senden ararlar böyle bil îmân Sükûtî

(G. 313/9)

4.2.3.Ünlem (Nida) Cümlesi

Dîvânda en sık kullanılan ünlem "ey" dir. Ünlem cümlelerinde şair bazen zahide bazen gönlüne bazen de talibe hitap etmektedir.

Ey zâhid dünyâ-perest yokdur sırrına izʿânıñız
Hayvân gelüp bu ʿâlem bulunmaz hiç insânıñız

(G. 114/1)

Ey gönül terk it bu fânî olma cihâna harîs
Bî-vefâdır kes ümîdiñ konma ol hâne harîs

(G. 142/1)

Tâlibâ gel Hakkı añla cümlede aʿyân imiş
Sî vü dü harfle yüzinde âdemiñ beyân imiş

(G. 134/1)

Sâkîyâ lebrîz kadeh suñ sâfî bir câm gerek
İçelim tâ mest olunca subh ile her şâm gerek

(G. 179/1)

CÜMLELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5.AHENK UNSURLARI

5.1.Redif ve Kafiye

Sükûtî Dîvânının genel itibariyle klasik dîvân şekline uygun düzenlendiğini söyleyebiliriz. Şair şiirde ahengi sağlayan kafiye ve redife oldukça önem vermiş ve bunları başarı ile kullanmıştır.

Emr-i Hakla bu kitâba başladım ben zâhid**â**
Cevher-i nazmım saçılsın ʿâlem içre her yana

(G. 1/1)

Zikr-i Hakkı iden taleb virir kalbe cil**â yâ hû**
Anıñla matlûba irer bulurlar hep bek**â yâ hû**

(G. 250/1)

Hubb-ı dünyâdır bu halkıñ çeşmine çeken nik**âb**
Geç dilersen mâsivâdan feth ola cümle hic**âb**

(G. 17/1)

Başlamış bülbül figâna nâle vü gül**zâr muhabbet**
Derd-i ʿaşk ile çoşupdur eylemiş hep **zâr muhabbet**

(G. 29/1)

Maksûduñ bulmak dilersen bu cihânda zâhidâ
Gir tarîk-i evliyâya çeşm-i cânıñ anda **aç**
Saʿy ide gör râh-ı Hakda bulasın bir reh-nümâ
Feth ider her müşkülünü cân u başın aña **saç**

(Murabba 2/1)

Ezelden Hak saña itmiş kemâliyle hidâyât**ı**
Seniñ bendelerin bekler hemân her dem ʿinâyât**i**
Bunu ol gelen erler ider pek çok rivâyât**i**
Tarîk-i Saʿdîler şâhı cenâb-ı Şeyh Harâbât**î**

(Murabba 8/1)

Añla gel zâhid Habîbiñ nazmı bir envâr**dır**
Lahmüke lahmî hakkında söylenen Haydar**dır**

(G. 76/1)

Tâlibâ gel sırr-ı Hakkı bulmaga ʿirfân **gözet**
Küllî varından geçersün kâmil-i insân **gözet**

(G. 26/1)

Nehr-i ʿaşkıñ aratmadıkça ʿummânı **bilmez kandadır**
Bahra gavvâs olmayanlar pâyânı **bilmez kandadır**

(G. 82/1)

Uyan gafletden ey tâlib **seherlerde Hakkı zikr it**
Sivâya olma gel ragıb **seherlerde Hakkı zikr it**

(G. 35/1)

Sükûtî dîvânda farklı kelime tekrarları ile ahenkli gazeller oluşturmuştur. Bunlardan biri aşağıdaki musammat gazeldir. Mısra ortalarındaki kafiyelerle ahenk ve akıcılık sağlanmıştır.

Zikr-i Hakka dâhil olan ʿâşıklarız Saʿdîleriz
Bezme lâyık vâsıl olan ʿâşıklarız Saʿdîleriz

Meydândadır erkânımız tevhîd ider ihvânımız
ʿArşâ çıkar efgânımız ʿâşıklarız Saʿdîleriz

Gösterdiler bize bürhân dergâhında bu dem her ân
Tâlib-i Hak sürer devrân ʿâşıklarız Saʿdîleriz

Neyleriz biz bu dünyâyı satdık elden hem ʿukbâyı
İsteriz biz ol Mevlâyı ʿâşıklarız Saʿdîleriz

Bakmazız biz kîl u kâle evlâd ile hem ʿıyâle
İrdik bugün hem bir hâle ʿâşıklarız Saʿdîleriz

Şeyh Saʿdeddîn pişvâmız Hak yolunda iktidâmız
Zikrin ider her gedâmız ʿâşıklarız Saʿdîleriz

Men ʿarefden söyler dili iʾlân ider togru yolu
Şeyhimiz Hak gerçek velî ʿâşıklarız Saʿdîleriz

Kutb-ı cihân ol serveri sâliklerin hem rehberi
Olmuş Sükûtî bir kem-teri ʿâşıklarız Saʿdîleriz

(G. 124)

5.2.Ses Tekrarları (Yinelemeleri) ve Sıklıkları

Sükûtî, her ne kadar şiirlerini halka doğru yolu göstermek, mesajlarını karşıya aktarmak için yazmış olsada ahenge de önem vermiştir. Bu durum, gazellerinde yaptığı kelime tekrarlarından anlaşılmaktadır. Şair dîvânda ahengi ve akıcılığı sağlamak amacıyla birbirine benzer ekleri ve aynı kökten türemiş kelimeleri birlikte kullanmıştır.

Derde düşen âh ider ol ʿaşkile nâlân imiş
Derd içinde zevki bulan ʿâşıka dermân imiş

(G. 139/1)

Sükûtî'nin eserinde dîvân edebiyatında çok yaygın kullanılmayan orijinal bir söyleyiş tarzı dikkati çekmiştir. Aşağıda yer verilen örnekte şair her beytin ilk kelimesini aynı kelimeyle başlatmıştır. Bu şiirin hem söyleyiş açısından hem de şekil açısından son derece başarılı olduğunu söyleyebiliriz. Şiirde mısra başlarında ve mısra sonlarında kullanılan "*Murtazâ*" sözcüğü ile ahenk ve akıcılık sağlanmıştır. Bu şiir bedîi sanatlardan "redd'ül –acüz ale's-sadr" sanatına örnek teşkil etmektedir.[135] Bir dizenin sonundaki sözü ikinci dizede tekrar etmeye denir. Altı çeşidi vardır. Aynı kelime hem sadr hem de acüz bulunabilir. Bu kelime cinaslı da olabilir. Gazelin matla dizelerinden birinin maktada tekrarına da reddü'l-acüz ale's-sadr denilebilir.[136]

Murtazâdır evvel âhir sırr-ı Sübhân Murtazâ
Murtazâdır şâh-ı merdân şîr-i Yezdân **Murtazâ**

Murtazâdır bâb-ı ʿilmiñ şehrine vâkıf olan
Murtazâdır ʿilm-i Hakda bahr-ı ʿirfân Murtazâ

Murtazâdır nûr-ı vâhid hem dahı lahmüke lahm
Murtazâdır Mustafâya yâr-ı akrân Murtazâ

Murtazâdır vahy-i Hakla hel atâdır şânına
Murtazâdır ʿayn-ı Ahmed dehre sultân Murtazâ

Murtazâdır küntü kenziñ sırrını ifşâ iden
Murtazâdır dürr-i cevher bahrına kân Murtazâ

[135] Özcan, *Murtazâ*, s.56.
[136] Pala, *Ansiklopedik,* s.375.

Murtazâdır emr-i Hakla Haybere itdi hücûm
Murtazâdır ehl-i küfre virmez amân Murtazâ

Murtazâdır yedi iklîm taht-ı hükmünde anıñ
Murtazâdır kutb-ı ʿâlem şâh-ı cihân Murtazâ

Murtazâdır yevm-i mahşer her günâhkâr ümmete
Murtazâdır şefkât içre merd-i meydân Murtazâ

Murtazâdır havz-ı kevser sâkîsi her teşneye
Murtazâdır kâse kâse sundu her ân Murtazâ

Murtazâdır bu Sükûtî Dervişe ihsân iden
Murtazâdır cümle nâsıñ cismine cân Murtazâ

(G. 9)

Hz. Muhammed'e (sav) yazılan bir naatta Sükûtî, mısra başlarında "*sen*" zamiri ile ahenk sağlamıştır.

Vücûduñ cümleye câmiʿ ezelden yâ Resûlullah
Sen oldun Hak ile kayyım ezelden yâ Resûlullah

Seniñçün Hak yaratmışdır dü ʿâlem mülkünü cümle
Sen oldun hâlıka mahbûb ezelden yâ Resûlullah

Seniñ şânındadır levlâk kemâliñle vücûd bulduk
Sen oldun bâʿis-i mahlûk ezelden yâ Resûlullah

(G. 283/1-3)

Aşağıdaki şiirde mısra başlarında "*Hû*" sözcüğü kullanılarak ahenk sağlanmıştır. Sözcük ikinci beyit dışında diğer beyitlerin bir mısrasında başta ve sonda kullanılmıştır.

Cân bülbülü geldi yine ʿaşkile efgâne hû
Sâkî kadeh virdi bize eyledi mestâne **hû**

Hû sedâsıyla felekler devr ider ʿarşı bugün
Hû ile her dem melekler girdiler devrâne **hû**

Hû ile ʿaşk bahrına gelmiş ben salmışam
Bu vücûdum mevc gelmiş yürüdü ʿummâna **hû**

Hû ile her dem seherler ins ü cin ider figân
Oldular mecnûn gibi hem her biri dîvâne **hû**

Hû ile irdi Sükûtî bir tükenmez devlete
Küntü kenziñ bâbıñ açdı ireli ol kâne **hû**

(G. 249)

Sükûtî Dîvânı'nda hem söyleyiş yönünden hem de sanat yönünden güzel şiirler bulunmaktadır. Aşağıdaki gazelin de yukarıdaki örneklerde olduğu gibi her beyti aynı kelimeyle (*seher*) başlamaktadır. Gazel hem şekil hem de üslûp açısından oldukça başarılıdır. Şafağın çökmek üzere olduğu vakit, seher vakti olarak tabir edilir. Sükûtî, aşağıdaki gazelde seher vaktinde talibi zikre davet eder. Çünkü Allah bu vakitte yapılan ibadetlerle kişiyi hidayete eriştirmektedir.

Seher vaktinde ey tâlib uyan Hak zikrini gel it
Bu nefsine olup galib uyan Hak zikrini gel it

Seherde uyanan sürdü kamu tevhîd ile virdi
Cemâl-i Hakkı gördü uyan Hak zikrini gel it

Seherde uyanur kuşlar nebâtâtla hem agaçlar
İder zikir kamu taşlar uyan Hak zikrini gel it

Seherde ʿandelîb feryâd figânıyla okur evrâd
Kamu nâsı ider dilşâd uyan Hak zikrini gel it

Seherde uyanan her cân îcâbınca sürer erkân
Erenler nutkudur her ân uyan Hak zikrini gel it

Seherde olma sen gafîl çeker zahmet yarın câhil
Bulup bir mürşid-i kâmil uyan Hak zikrini gel it

Seherde kıl ʿibâdâtı irişür Hak hidâyete
ʿAyân olur zâtı uyan uyan Hak zikrini gel it

Seherde cân gözün açmış nihân sırrın Hakkıñ seçmiş
Ölümden evvel ol göçmüş uyan Hak zikrini gel it

Seherde görünür ol Hak Sükûtîden işit mutlak
İder tevhîd şecer evrâk uyan Hak zikrini gel it

(G. 34)

Sükûtî'nin bazı şiirleri bestelenmiştir. Bu şiirlerden biri "Meydan-ı Aşk" diğeri "Ateş-i Aşkına Düşdüm" başlığı ile Sinan Erdemsel tarafından nota yazım çalışması yapılmıştır.[137]

Bugün meydân-ı ʿaşk içre harâbât ehliyiz zâhid
Sakın hor bakmasun bize melâmet ehliyiz zâhid

[137] Özdamar, *Şeyh Sükûtî,* s. 141-145

Bu köhne tâc ʿabâ hırka verilmiş bezm-i ervâhdan
Hakkıñ bu lütf-ı ihsânı ʿinâyet ehliyiz zâhid

Cenâb-ı Hak habîbine behiştden eylemiş irsâl
Bize andan emânetdir sadâkat ehliyiz zâhid

Edeb erkân ile kimiñ meşâyih ittifâk itmiş
Resûlüñ sünneti mutlak itâʾat ehliyiz zâhid

Nice âyet ile Kurʾân dervişinde olup mestûr
Kelâm-ı Hakkıyla mevcūd şehâdet ehliyiz zâhid

Müzeyyen hûb-ı libâs ancak ʿulemâ şânına lâyık
Biz abdâl-ı Hudâ olduk kanâʿat ehliyiz zâhid

Sükûtî bir garîb miskin ʿabâdan hırka tâc giyse
Hakâretle nazar itme irâdet ehliyiz zâhid

(G. 70)

Ateş-i ʿaşkına düşdüm yok karârım gel yetiş
Hızır ile irgör hayâta küllî varım gel yetiş

Senden ötrü yaratıldı ey Habîbim kâʾinât
Bâʿis olduk cümlemiz âh u zârım gel yetiş

Kıblegâhı ʿâlem olduk saña mahsûs seyyidim
Vechine ben secde itdim hûb-ı dîdârım gel yetiş

Sende mahv oldu bu cismim mâh cemâliñ göreli
Vuslatıñ sevdâsı olmuş gülzârım gel yetiş

Kays-veş sahrâlara ben gice gündüz düşmüşüm
Bir saçı Leylâ yüzünden târumârım gel yetiş

Gitdi ʿaklım nâm u şânım zâyî olup bundan girü
Kalmadı hiç bunda aslâ âsârım gel yetiş

ʿAşkına düşmüş yanar Derviş Sükûtî bir garîb
Mahv olunca gör tutuşmuş artdı nârım gel yetiş

(G. 133)

İncelenen dîvânda, kelime tekrarına dayalı yapılan santlardan biride "*iâde*" (geri çevirme) sanatıdır. İâde, beytin son kelimesinin diğer beytin ilk kelimesi olmasıdır.[138] Aşağıdaki gazelde şair, iâde sanatına güzel bir örnek sunmuştur.

ʿÂrif olan Hak yoluna her vechile sâdık imiş
Cân u başıñ kıldı nisâr bezm-i ezel ʿ**âşık** imiş

ʿ**Âşık** olan zikr-i Hakka meşgûl olup leyl ü nehâr
Bakmaz hele sag u sola zevk-i Hakka **lâyık** imiş

Lâyık olan togru gider râh-ı Hakka misl-i nebî
Menzil alur rifʿatiyle üç semâ fayık imiş

(G. 135/1-3)

5.3.Aruz ve Aruzla İlgili Ses Olayları

XIX. yüzyılda kaleme alınan Sükûtî Dîvânı' ında 15 farklı vezin kullanılmıştır. Kullanılan vezinlerde % 64.76 oran ile 305 kez "Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün" kalıbı en sık kullanılan kalıp olmuştur. Söz konusu kullanılan vezinler ve bu vezinlerle yazılan şiirlerin dökümü aşağıda tabloda gösterilmiştir.

[138] Yekta Saraç, *Klasik Edebiyat Bilgisi,* Gökkubbe, İstanbul, 10. Baskı, 2012, s.263.

Tablo 5.3. *Aruz Kalıpları*

Vezin Adı	**Kulanım Sayısı**	Eserde Oranı	**19. yy. Oranı**	**Genel Oranı**	**Geçtiği Yerler**
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün	305	64.76			G1, G2, G3, G4, G5, G6, G7, G8, G9, G10, G12, G14, G15, G16, G17, G18, G19, G20, G21, G22, G23, G25, G26, G27, G28, G29, G30, G31, G32, G33, G34, G36, G37, G41, G42, G45, G46, G48, G50, G52, G53, G54, G55, G56, G57, G58, G61, G62, G63, G64, G65, G66, G67, G68, G69, G71, G72, G73, G74, G75, G76, G77, G78, G79, G80, G82, G84, G85, G86, G89, G90, G91, G97, G100, G102, G103, G105, G107, G113, G115, G117, G118, G121, G122, G123, G125, G128, G130, G131, G132, G133, G134, G135, G136, G139, G141, G142, G144, G145, G146, G147, G148, G150, G151, G153, G154, G155, G156, G157, G158, G159, G160, G161, G162, G163, G164, G165,

					G166, G167, G168, G169, G170, G171, G172, G176, G177, G178, G179, G181, G182, G184, G185, G186, G188, G189, G190, G191, G192, G193, G194, G195, G196, G197, G198, G199, G200, G201, G202, G204, G205, G206, G207, G208, G210, G211, G212, G213, G214, G216, G217, G218, G219, G220, G221, G222, G223, G224, G225, G226, G227, G228, G229, G231, G232, G233, G234, G235, G236, G237, G239, G241, G242, G243, G245, G247, G249, G251, G253, G259, G266, G288, G293, G295, G296, G297, G302, G304, G305, G306, G308, G309, G310, G311, G312, G313, G316, G321, G322, G323, G327, G333, G339, G340, G341, G342, G345, G346, G348, G349, G350, G351, G352, G353, G356, G359, G360, G361, G362, G364, G365, G366, G367, G368, G370, G371, G373, G376, G378, G379, G380, G388, G389, R1, R2, R3, R4, R5, R6, R7, R8, R9, R10, R12, R13, R14, R15,

					R16, R17, R18, R19, R20, R21, R22, R22, R23, R24, R25, R26, R27, R28, M2, M7, M10, M12, M13, M14, M15, M16, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M15, M16, M17, M18, M20, M21, M22, M23, M24, M25, M26, M27, M28, M29, M30
Mefãʿi̯lün mefãʿi̯lün mefãʿi̯lün mefãʿi̯lün	83	17.62			G35, G39, G40, G43, G44, G49, G70, G83, G87, G88, G92, G93, G94, G95, G96, G98, G99, G101, G104, G108, G109, G110, G111, G112, G129, G143, G174, G183, G187, G209, G215, G230, G238, G240, G244, G246, G250, G252, G255, G257, G258, G262, G263, G264, G265, G267, G268, G269, G271, G273, G280, G281, G282, G286, G290, G291, G294, G298, G300, G303, G314, G315, G317, G318, G319, G324, G325, G328, G329, G330, G331, G332, G344, G357, G375, G377, G383, G384, G387, M8, M1, M1, M19

Müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün	24	5.1			G11, G13, G47, G51, G59, G60, G114, G116, G124, G126, G127, G137, G138, G140, G149, G152, G175, G203, G261, G285, G292, G299, G372, G374
Fāʿilātü müfteʿilün fāʿilātü müfteʿilün	24	5.1			G106, G119, G120, G173, G254, G256, G260, G275, G276, G283, G289, G334, G335, G336, G337, G338, G343, G347, G354, G355, G358, G385, G386, M3
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün	10	2.12			G180, G272, G277, G287, G307, G320, G363, G381, G382, M11
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün	8	1.7			G274, G278, R11, M1, M4, M5, M6, M17
Vezinsiz	5	1.06			D1, D2, D3, D4, D5
Müfteʿilün müfteʿilün müfteʿilün müfteʿilün	3	0.64			G279, G326, M2
Mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün feʿūlün	2	0.42			G270, M9

Müstefʿilātün Müstefʿilātün Müstefʿilātün	2	0.42			G38, G369
Mefāʿilātün mefāʿilātün mefāʿilātün mefāʿilātün	1	0.21			G24
Mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü fā'ilün	1	0.21			G248
Fāʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	1	0.21			G284
Müfteʿilün mefāʿilün Müfteʿilün mefāʿilün	1	0.21			G301
Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilün	1	0.21			G81

Mutasavvıf şairler şiiri, düşünce ve görüşlerini halka anlatmak için kullanırlar. Bundan dolayı pek çok mutasavvıf şair, vezin ve kafiyeyi önemsememiştir. Murtazâ Sükûtî Dîvânı'nda da sık sık aruz hatalarına rastlanmıştır. Bazı şiirler mevcut aruz kalıplarına uymamaktadır. Sükûtî bazen aynı şiirde iki farklı vezin kullanırken bazen de hece sayısına dikkat etmediği görülmüştür.

Aşağıdaki şiirlerde bazı mısralar " Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün" kalıbı ile yazılmış bazı mısralar ise "Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün" aruz kalıbı ile yazılmıştır.

Başlamış bülbül figâna nâle vü gülzâr muhabbet
Derd-i ‘aşk ile çoşupdur eylemiş hep zâr muhabbet

Her seherler âh çekermiş bir gül-i ra’nâ içün
Na’ra-i yâ hû kılar çok şevk ile ezkâr muhabbet

Hep bu ‘aşkıñ gavgâsıdur bahr-i ‘ummâna salan
Anda elmas kâselerle sevk ider her bâr muhabbet

Bir beď estendir kurulmuş cümle ‘âlem halkına
İster isen sarrâf ol sen eylegil tüccâr muhabbet

Her cihetden el çeküp Derviş Sükûtî dâ’im
Bir kanâ’at kûşesinden eyleyüp dildâr muhabbet

(G. 29)

Vech-i nûrundan Muhammed bedr-i mâhımdır ʿAlî
Menbaʾ-ı esrâr kemâl hem de şâhımdır ʿAlî

Kurretüʾl-ʿayn Hasandır zehr-i ʿaşkı nûş iden
Hem Hüseyni Kerbelâda dökdügü kanımdır ʿAlî

Zeyneʾl-imâm Bâkır oldu kutb-ı ʿâlem serveri
Kırklarıñ serdârı oldur pâdişâhımdır ʿAlî

Caʿfer oldu bâb-ı ʿilmiñ vâris-i nesl-i Resûl
Pişvâmız mezheb-i Hak togru râhımdır ʿAlî

ʿİlm-i tahkika irişmiş Mûsâ-yı Kâzım dahı
Dört kitâbdan bahs ider ol tercümânımdır ʿAlî

(G. 327/1- 5)

Aşağıdaki şiirlerde de vezin problemi vardır. İkinci şiir vezin bakımından baştan sona tutarlı değildir. Mısralardaki hece sayıları birbirinden çok farklıdır.

Ey şâh-ı cihân al bendeki nâm ile şân seniñ olsun
Mülk-i derûn içre ne var küllîsi her ân seniñ olsun

Evrâdla kamu savm salât ezkârım ile hacc ü zekât
Mezheble bu gün dîn ile hem îmân seniñ olsun

ʿAşkıñla seniñ varlıgımı hep saña virdim
Bir zerre bekâ kalmaya hiç cism ile cân seniñ olsun

Hüccet vereyim şâhid ola arz-ı semâ halkı bütün
Bundan girü hiç kalmaya her demi bu ân seniñ olsun

Derviş Sükûtî neyleyelim fânî vücûd şehrini biz
İhrâk idelim ʿaşk odına tâ ola büryân seniñ olsun

(G. 241)

Suñ bizlere ey sâkî dolu peymâne gerek
Nûş idelim rûz u leyâl bize mestâne gerek

Bezm-i ezelden ehl-i harâbât olmuş gezeriz
Âbâd idemem gönlümü size Vîrâne gerek

Tutmuşuz melâmet yolunu biz ʿaşkile her dâʾim
Mecnûn olana ʿaşk yakışır dîvâne gerek

İhrâk-ı muhabbetle bu gönül şehrini yakmaga
Şemʾ-i ʿaşka cân atarız pervâne gerek

Dil uzatma Sakın beyhûde yere ey zâhid
Bu yolun iktizâsı cân virene merdâne gerek

Sırr-ı ʿaşkı fâş itme Derviş Sükûtî sen bugün
Söyler isen ihfâ ile her demi bir câna gerek

(G. 180)

Bazı mısralarda hece sayılarında problem vardır. Aşağıdaki örneklerde mısraların biri diğer beyitlere göre daha fazladır.

Tâlibâ Mecnûn gibi Leylâya itmesin tamaʿ
Hakkı koyup her mecâzî sevdâya itme sen tamaʿ

(G. 155/1)

Caʿfer oldu bâb-ı ʿilmiñ şehriniñ mahirleri
Küntü kenze mazhar olmuş sırr-ı Hudâdır sevdiğim

(G. 201/5)

Evvel ki gavvâs bahre olmaz gevheriñ hiç kıymetiñ
Fark idemez bunda aslâ zan ile vehm içredir

(G. 90/3)

Medh zemme bakmaz ol kesen Hak yoluñ tutmuş kavî
Kahr-ı lutfu bir idermiş düşmânını yâr iden

(G. 233/3)

İkiden fazla heceli gramer birliklerinde sonunda konsonant olmayan orta hece vokalinin çok defa düştüğü görülür. Bu orta hece vokalinin düşmesi hadisesidir.[139] Allah'ın zatı dışındaki bütün varlıklar gönle çekilen bir engeldir. Aşağıdaki gazelde Sükûtî, Hakk'ın feyzine ulaşmak isteyen talibe masivayı terk etmesi gerektiği nasihatında bulunmaktadır. Çünkü ömür gelip geçicidir.

Mâsivâdır sed çeken bu **gönlümüze** her müdâm
Terkin itgil tâlibâ sen ire Hakdan feyz-yâb

[139] Ergin, *Türk*, s.51.

(G. 23/2)

Bu saltanat çıkar elden kamu varlık hebâ olur
Bu ʿ**ömrüñ** tiz gelür geçer seherlerde Hakkı zikr it

(G. 35/2)

Nefsimizi katl itmege destimizde seyf-i celâl
Cehd ideriz leyl ü nehâr urmaga hançer zâhid

(G. 65/2)

Şeyh Saʿdeddîn pişvâmız Hak yolunda iktidâmız
Zikrin ider her gedâmız ʿâşıklarız Saʿdîleriz

(G. 124/6)

Sükûtî Dervişiñ nutku degil mahfî bu ʿâlemde
Nola bir gün gelür başa görürsün hep ʿayân eyler

(G. 93/5)

Kalbiñiz hem kara taşdan karadır reng-i siyâh
Neylesün yâ misk-i Sâbûn katrânı âr eylemez

(G. 115/5)

Ulama(Vasl): Bir kelimenin sonunda bulunan ünsüz harfin kendinden sonra gelen ve ünlüyle başlayan kelimeye, bitişik okunmasına denir. Özellikle aruzda kalıbı uydurmak için vasl yapılır ve bu durum bir nevi sanat kabul edilir.[140] Sükûtî, Sa'diyye tarikatına mensuptur. Memleketi Köprülü'de bu tarikatın faaliyetlerini devam ettirmiştir. Aşağıdaki beyitte Sükûtî, aynı tarikata mensup olan dostlarıyla birlikte tevhidde bulunduğunu ve bu zikrin arşa çıktığını ifade etmektedir.

Meydândadır erkânımız tevhî**d i**der ihvânımız
ʿArşâ çıkar efgânımız ʿâşıklarız Saʿdîleriz

(G. 124/2)

Mâsivânıñ ʿilletine pîrin olmuşdur tabîb
İnkiyâ**d o**l aña her dem derde derd-mend garaz

[140] Pala, *Ansiklopedik*, s.472.

(G. 146/3)

Çe**k** **e**lin iki cihândan zevk-i yâr saña yeter

Mâsivâyı terk idip ʿukbâya itme sen tamaʿ

(G. 155/4)

SONUÇ

Çalışmada XIX. yüzyıl Balkan şairlerinden Murtazâ Sükûtî Baba'nın Dîvânındaki söz varlığı ortaya çıkarılarak sözlüğü hazırlanmıştır. İncelemesini yapmış olduğumuz bu çalışmada öncelikle TEBDİZ sistemi aracılığıyla dîvânda kullanılan kelimelerin ve kelime gruplarının tespiti yapılmıştır. Kelime ve kelime gruplarına şiirlerin/beyitlerin bağlamından hareketle anlam verilmiştir. Hazırlanan bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğün yanında Murtazâ Sükûtî Baba'nın hayatı ve yaşadığı dönemin şiirlerinin içeriğine nasıl yansıdığı beyitlerinden örnekler verilerek açıklanmaya çalışılmıştır. Kelimeler, fiiller, sıfatlar, zarflar, zamirler, edatlar, bağlaçlar, ünlemler, tamlamalar, ikilemeler, atasözleri ve deyimler, ayet ve hadisler, cümleler, ahenk unsurları vb. dil unsurlarını kullanış tarzının, üslubunu nasıl şekillendirdiği de örnek beyitlerle ortaya konulmuştur. Yapılan gramer incelemesinde divanın özel adlar açısından oldukça zengin olduğu görülmüştür.

Balkanlar, Osmanlı Devleti tarafından fethedilmeden çok daha önce buralara gelen dervişler tarafından fethedilmiştir. Seyyah dervişler, tasavvufî düşüncenin ilk tohumlarını atmış ve İslamiyet'in yayılmasında etkili olmuştur. Sonrasında devam eden tasavvuf akımları sanat ve soyal faaliyetler açısından XVIII. ve XIX. yy.da daha aktif olmuştur. Bu akımlardan biri olan Sa'dilik, Sa'deddin el-Cebâvî tarafından Şam'da kurulmuş bir tarikattır. Sa'diyye tarikatının ilk dönemleri hakkında kaynaklarda yeterli bir bilgi yoktur. Tarikatın adab ve erkânı XVI. yy.da belirlenmiştir. Selamiyye kolunun kurucusu Abdüsselâm ile Anadolu'ya girmiş, İstanbul'dan Rumeli'ye geçmiştir. Sa'diyye tarikatına mensup olan Şeyh Murtazâ Sükûtî, Sa'dilerin Rumeli koluna mensup Sa'di Süleyman Efendi'den hilafet almış ve doğmuş olduğu Makedonya Köprülü kasabasında bu tarikatın faaliyetlerini sürdürmüştür.

Sükûtî, dîvânda birçok şiirinde Sa'di tarikatına mensup olduğunu vurgulamıştır. Mutasavvıf şair Sükûtî'nin bilinen tek eseri dîvânıdır. Şiirlerinde Sükûtî mahlasını kullanmıştır. Dîvândaki şiirlerin tamamı Türkçe'dir. Hayatı hakkında yeterli bilgi mevcut değildir. Ahenkten ziyade, anlama önem veren Sükûtî şiirlerini halkı irşad etmek, manen aydınlatmak ve doğru yolu göstermek için yazmıştır. Ahlâkî olgunlaşmayı hedefleyen eserlerde görülen öğüt verici, uyarıcı, öğretici tavır şairin şiirlerine de sinmiştir. Sükûtî şiirlerini, tekke edebiyatı şiir anlayışına uygun bir şekilde oluşturmuştur. Tekke şiirinde iktibas, telmih ve telmih unsurları temel ifade malzemelerindendir. Şeyh Murtazâ Sükûtî Dîvânı'nda iktibas ve telmihler bolca

istifade edilen bir kaynak olmuştur. Sükûtî Dîvânı'nda kullanılan vezinlere bakıldığında Klasik Türk şiirinde sıklıkla kullanılan vezin kalıplarının dışına çıkmadı görülmektedir. Şiiri görüş ve düşüncelerini anlatmak için kullanan mutasavvıf şairlerde vezin ve kafiye kaygısı görülmeyebilir. Sık sık aruz hatalarına rastladığımız Sükûtî Dîvânı'nda aruz hatalarının yannında beyit hece sayılarına da dikkat edilmemiş hatta bazen bir beyitte iki farklı aruz kalıbı kullanılmıştır. Gramer bakımından ele alınan çalışmada yer verilen beyitlerde herhangi bir düzeltme yapılmamış, aynen alıntılanmıştır. Ekseriyetle aruz ölçüsünü kullanan şairin hece ölçüsü ile yazılmış şiirleri de mevcuttur. Şiirleri konusunu çoğunlukla tasavvuftan alır. Allah, Hz. Muhammed (sav), Ehl-i beyt, On İki İmam ve dünya hayatının geçiciliği en çok işlenen konular arasındadır. Sükûtî, eserinde başta Hz. Muhammed (sav), Hz. Ali, On İki İmam ve bazı tarikat büyükleri olmak üzere edebi, dini-tasavvufî, tarihi pek çok şahsiyetlere yer vermiştir. Bu nedenle dîvân özel adlar bakımından oldukça zengindir. Sükûtî, Ehlibeyt'e olan sevgisini birçok gazelinde göndermeler yaparak göstermiştir. Şiirlerini takdir görme arzusundan ziyade okunmak, anlaşılmak ve insanları doğru yola ulaştırmak için yazan şairin dîvânında zaman zaman rindane söyleyişlere rastlanmıştır. Türkçede mühim bir yere sahip olan deyimlere şair bolca yer vermiş ve özgün kullanımlar oluşturmuştur. Sükûtî, tasavvufta yaygın olarak kullanılan ve tasavvufî anlayışın özünü temsil eden ayet ve hadisleri sıkça kullanmış, başarılı örnekler ortaya koymuştur. Bazı gazellerinde her beytin ilk kelimesini aynı kelime ile başlatarak dîvân edebiyatında yaygın olmayan orijinal bir söyleyiş tarzı oluşturmuştur. Velhasıl bazı şiirleri ilahi olarak bestelenen şairin dîvânında hem söyleyiş hem de sanat yönünden güzel şiirlere rastlamak mümkündür. Tüm bunlardan hareketle diyebiliriz ki şiirlerinde sade bir dil ve kolay anlaşılır bir üslûp kullanan Sükûtî'nin, tasavvufî terim ve mecazlarla yüklü anlatımında içtenlik ve samimiyeti ön plana çıkmıştır.

Murtazâ Sükûtî Baba'nın dîvânının bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğünün ortaya çıkarılması önemli çalışma alanlarına zemin hazırlayacaktır. Bu çalışmanın Sükûtî'nin üslubunu belirlemede önemli bir rolünün olabileceği düşünülmektedir. Şairin şiirinde kullandığı kelimelerden yola çıkılarak oluşturulan bu sözlük günümüz okurlarına şairin anlam dünyasına ışık tutması ve şairin daha iyi anlaşılmasını ümit etmekteyiz.

Resim 1. Şeyh Mürtazâ Sükûtî Baba (s. 146)

Resim 2: Harâbâtî Baba Türbesi- Kalkandelen/Makedonya

Resim 3: Sa'dî Tacı (İstanbul Belediyesi Şehir Müzesi, Envanter nr. 3096/6)

KAYNAKÇA

a. Bilimsel Kaynaklar

Aksoy, Ö. A. (1981). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü.* Ankara: TDK Yayınları.

Ayverdi, İ. (2005). *Kubbealtı Lugatı*. Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı: http://lugatim.com/ adresinden alındı

Boz, E., & Yaman, E. (2013). *Üniversiteler İçin Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım.* Ankara: Yargı Yayıncılık.

Cebecioğlu, E. (2014, 6.Baskı). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü.* Ankara: OTTO.

Ceylan, Ö. (2005). *Böyle Buyurdu Sûfî.* İstanbul: Kapı Yayınları.

Çakıroğlu, T. O. (2022). *Kayıp İstanbul* . İstanbul: Doğu Kütüphanesi.

Çeltik, H. (1983). Rumeli Şairlerinde Yöresel Kültür. *Bilig, Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, S.6,* 45-47.

Demir, G. K. (2013 (Güncelleme 2020), 06 23). *Sükûtî Murtazâ Baba*. http://teis.yesevi.edur.tr: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sukuti-murtaza-baba adresinden alındı

Demir, T. (2004). *Türkçe Dilbilgisi.* Ankara: Kurmay Yayın Basım Dağıtım Yayınları.

Devellioğlu, F. (2012). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat.* İstanbul: Aydın Kitabevi.

Dilçin, C. (2018). *Yeni Tarama Sözlüğü.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Ergin, M. (2009). *Türk Dil Bilgisi.* İstanbul: Bayrak Basım Yayım Tanıtım.

Gölpınarlı, A. (1997). *Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri.* İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Gölpınarlı, A. (1997). *Türkiye'de Mezhepler ve Tarikatlar.* İstanbul: İnkılap Kitabevi.

İsen, M. (1997). *Ötelerden Bir Ses-Dîvân Edebiyatı ve Balkanlarda Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler.* Ankara: Akçağ Yayınları.

İsen, M. (2012). *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı.* Ankara: Grafiker Yayınları.

İzeti, M. (2014). *Balkanlar'da Tasavvuf.* İstanbul: İnsan Yayınları.

Kabaklı, A. (2006). *Tasavvuf Tarikat Edebiyat.* İstanbul : Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.

Kanar, M. (2012). *Arapça-Türkçe Sözlük.* İstanbul: Say Yayınları.

Kanar, M. (2014). *Türkçe-Farsça Sözlük.* İstanbul: Say Yayınları.

Kara, M. (1992). *Tasavvuf ve Tarikatlar.* İstanbul: İletişim Yayınları.

Kara, M. (2021). *Tasavvuf ve Tarikatlar Tarihi.* İstanbul: Dergah.

Karayiğit, A. B. (2019, Ağustos). Dîvân-ı Sükûtî (Metin-İnceleme-Dizin). *Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*. Ankara.

Karayiğit, A. B. (2019). Şeyh Murtaza Sükûtî Baba Dîvânı ve Nüshaları. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi, Sayı 1*, 147-154.

Kartal, A. (2009). *Lugat-ı Naci.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Levent, A. S. (1984). *Dîvân Edebiyatı Kelimeler, Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar.* İstanbul: Enderun Yayınları.

Muhaddisi, C. (2018). *A'dan Z'ye Kerbela Ansiklopedisi.* İstanbul: Önsöz Yayıncılık.

Örnekleriyle Türkçe Sözlük 2. (2000). İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı .

Özcan, N. (2011). *Murtaza Sükuti Dîvânı.* İstanbul: Arı Matbaacılık.

Özdamar, M. (1997). *Şeyh Sükuti Mürteza Baba.* İstanbul: Kırkkandil Yayınları.

Pala, İ. (2018). *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü.* İstanbul: Kapı Yayınları.

Parlatır, İ. (2007). *Atasözleri ve Deyimler.* Ankara: Yargı Yayınevi.

Sami, Ş. (1992). *Kamus-ı Türki.* İstanbul: Çağrı Yayınları.

Saraç, Y. (2012, 10. Baskı). *Klasik Edebiyat Bilgisi.* İstanbul: Gökkubbe.

Şentürk, A. A., & Kartal, A. (2014). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi.* İstanbul: Dergah Yayınları.

Şimşek, S. (2017). *Tasavvuf Edebiyatı Termleri Sözlüğü.* İstanbul: Litera Yayıncılık.

Tatcı, M. (1997). *Edebiyattan İçeri Dini-Tasavvufi Türk Edebiyatı Üzerine Yazılar.* Ankara: Akçağ Yayınları.

Uludağ, S. (2012). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü.* İstanbul: Kabalcı Yayınları.

Yılmaz, K. (2021). *Ana Hatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar.* İstanbul: Ensar Yayınları.

Yılmaz, M. (2013). *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük).* İstanbul: Kesit Yayınları.

Yücer, H. M. (2008). Sa'diyye. TDV içinde, *TDV İslam Ansiklopedisi* (s. C.35, 410). İstanbul: TDV.

b. Görsel Kaynaklar

Resim 1: Özdamar, M. (1997). *Şeyh Murtazâ Sükûtî Baba.* İstanbul: Kırk Kandil.

Resim 2: Aruçi, M. (1997). *Harâbâtî Baba Tekkesi.*

https://islamansiklopedisi.org.tr/harabati-baba-tekkesi adresinden alındı

Resim 3: Yücer, H. M. (2008). *Sa'diyye*. https://islamansiklopedisi.org.tr/Sa'diyye adresinden alındı

EK

MURTAZÂ SÜKÛTÎ DÎVÂNI'NIN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

Bu bölüm tezin sözlük kısmıdır ve toplamda 2419 sayfadan oluştuşmaktadır. Bundan dolayı ek adı altında CD olarak Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne ve jüri üyelerine teslim edilmiştir.

SÖZLÜK KULLANMA KILAVUZU

1.Sözlük alfabetik bir sıraya göre dizilmiş olup madde başları içeriden, ara madde başları ise kenardan başlatılmıştır.

2.Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüklerin amacı kelimelerin kökenini, türünü veya yapısını ortaya çıkarmak olmadığı için, sözcüğün bu özelliklerini içeren kısaltmalar gösterilmemiştir.

3.Murtazâ Sükûtî Dîvânı'nı oluşturan tüm sözcüklerin kullanım sıklıkları madde başlığı altında sıralanmıştır.

4.Dîvân'ın söz varlığı oluşturulurken önce alfabetik sıralama esas alınmıştır.

5.Sözlükte kastedilen ilk anlam birinci sırada gösterilirken, bazı durumlarda kullanılan yan ve mecaz anlamlar gösterilmiştir.

6.Murtazâ Sükûtî Dîvânı'nın söz varlığı oluşturulurken kaynak gösterilmemiş birçok tamlama araştırma yapılan sözlüklerde bulunamadığından bağlama uygun olarak tarafımızca anlam kazandırılmıştır.

1: *Bir sayı sıfatı.*

Üç yüz iki tariḫinde żan idip hem de hezār 1302
Derd-mend Derviş Sükūtī naẓmıyla ḳıldı beyān **1** nisān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 12). [1,]*

1280: *Yıl, sayı sıfatı.*

Hū deyip dār-ı beḳāya eyledi ol dem revān / **1280**
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn muḥarrem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 27). [1280,]*

1293: *Miladi takvime göre 1876 yılı.*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī gözümüz gördü dīdār **1293**
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü Muḥarrem 19 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 27). [1293,]*

1302: *1302 (yıl) sayı sıfatı*

Üç yüz iki tariḫinde żan idip hem de hezār **1302**
Derd-mend Derviş Sükūtī naẓmıyla ḳıldı beyān 1 nisān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 11). [1302,]*

Üç yüz iki tariḫinde żam idip hem de hezār **1302**
Ṣuyun içe ey Sükūtī kim bunda mürūr mart 17 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 17). [1302,]*

1305: *Sayı sıfatı, Sükuti'nin divanını tamamladığı yıl. Miladi 1887.*

1305 Muḫarremüʾl ḥarām 15 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 15). [1305,]*

a: *" O" işaret zamiri.*

Yedi yüz hem yigirmi tam kirişler baġlayup **anda**
Ḳuruldu taḫt-ı ḫaḳānı otursun ol şāh-ı ebrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 11). [anda, -n, -da]*

Hemān on dürlü genc **anda** ḳomuş ol fāʾil-i muḫtār
Ḥavāṣ-ı ʿaşere *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 17). [anda, -n, -da]*

Seyl gibi göz yaşını deryālara durma Ṣal
Baḥre irüp mevci anıñ **anda** endāz ile ḥabāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 4). [anda, -n, -da]*

Gel göñül geç māsivādan umma **andan** şefḳat hīç
Ẕen ü dünyā bī-vefādır umma **andan** himmet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 1). [andan, -n, -dan]*

Gel göñül geç māsivādan umma **andan** şefḳat hīç
Ẕen ü dünyā bī-vefādır umma **andan** himmet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 2). [andan, -n, -dan]*

Kes ümīdiñ virme meyliñ cāzū bir mekkāreye
Ḫüdʾāsı çoḳ ictināb it umma **andan** şevḳat hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 4). [andan, -n, -dan]*

Bir vefāya biñ cefā eyler bugün ʿāşıḳlara
Zehr virmiş bal yerine umma **andan** şerbet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 6). [andan, -n, -dan]*

Bunca şāhlar ḳapusunda ḳul olur her rūz u şeb
Mülkünü yaġmaya virdi umma **andan** nuṣret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 8). [andan, -n, -dan]*

Bir kanāʿat kūşesinde ey Sükūtī ol muḳīm
Ehl-i mürüvvet ḳalmamışdır umma **andan** ġayret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 10). [andan, -n, -dan]*

Şemʿ-i ḥüsnüñ āteşine cān atar pervāneler
Aña ḳarşu durmayıp hiç yanmaġa dīvāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 2). [aña, -ñ, -a]*

ʿAnāṣırdan düzülmüşdür ser-a-ser bu vücūd şehri
Ḳodu on iki bāb **anda** anıñladır hemān maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 4). [anda, -n, -da]*

Ṭālibā sen aç gözün ʿirfāna gel ṭut ḳulaġ
Rāh-ı Ḥaḳḳı ögren **andan** erkāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 2). [andan, -n, -dan]*

Neşʾe-yāb oldum o dem ki cürʾāsından ben **anıñ**
Mest olup düşdüm ḫāba bilmem nice yataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 7). [anıñ, -nıñ]*

Kimseye ḳılmaz vefā gördüm cihānda bu felek
Mümkünü yoḳ ḳaḥbe zendir eyleme **andan** dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 2). [andan, -n, -dan]*

Çün nidā ẕāt-ı Ḥaḳdan irdi semʿ-i cāna hū
Anıñ içün başladı cān bülbülü efġāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 2). [anıñ, -nıñ]*

Seniñ ʿaşḳıñ hevāsına vücūduñ beẔl idip her dem
Seniñle ḥaşr olup **anlar** cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 6). [anlar, -n, -lar]*

Bunca şāhlar gelüp durmayup göçdü
ʿİbret al **anlardan** düşme cihada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 20). [anlardan, -n, -lar, -dan]*

Āyet-i heft Fātiḥadır çünki yüzine ʿayān
Cemʿ itdi Ḫudā **anda** ʿulūmuñ mecmāʿ-ı esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 12). [anda, -n, -da]*

Hem **anda** acı ṣuları ider ṭatlı ḳamu gölü
Füyūżāṭ-ı ilāhīyle kerāmetle anıñ yolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 17). [anda, -n, -da]*

Uçdu ol bāġ u cināna buldu **anda** devleti
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫ-i Ẕeyneʾl ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 7). [anda, -n, -da]*

Menzil-i maḳṣūda irdi buldu **anda** devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 7). [anda, -n, -da]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna **anda** itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 19). [anda, -n, -da]*

Evliyādan ẕāt-ı pāk **anda** medfūn şeyḫ Selīm
Himmeti günden ʿayāndır feyż alur bāy-ı gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 3). [anda, -n, -da]*

Menzil-i maḳṢūda irdi buldu **anda** devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 7). [anda, -n, -da]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna **anda** itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 19). [anda, -n, -da]*

Caʿfer-i Ṣādıḳ imāmıñ her kim oldu bendesi
Oḳudular ders **andan** her seḥerler men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 4). [andan, -n, -dan]*

a: *" O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

yol kesici taʿbīr olunur ve bu ḫuṣūṣda **anlarıñ** murād-ı ʿaliyyeleri kes̲ret-i cemāʿatle
nezr ü fütuḥāt ile dergāhları maʿmūr u ābād olmaḳdan neş̲ʾet ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 9). [anlarıñ, -n, -lar, -ın]*

Derd-mend Derviş Sükūtī dest-i dāmen ṭut ḳavī
İrgörür **anlar** viṣāle bulmaḳ istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 30). [anlar, -n, -lar]*

Vav vücūdum mülk içre ẕāt-ı Ḥaḳ itdi ẓuhūr
He hidāyet **andan** oldu bizlere her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 28). [andan, -n, -dan]*

Te Teberrā ḳılmışız biz āl-i merdān ḳavmine
He Hidāyet bulmaz **anlar** cins-i ḥar ehl-i cefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 6). [anlar, -n, -lar]*

Murtażādır yedi iḳlīm taḫt-ı ḥükmünde **anıñ**
Murtażādır ḳutb-ı ʿālem şāh-ı cihān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 13). [anıñ, -nıñ]*

Beyt-i Ḥaḳḳıñ şol göñüldür zāhidā eyle ṭavāf
Kaʾbe-yi muṭlaḳ Ḫudāyı **añla** gör dīdār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 8). [añla, -ñ, -la]*

Anlarıñ ʿilm-i nihāyet ʿarş-ı aʿlādan yüce
Her cihetden ḳalb dolmuş Ḳurʾān ile itme baḥs̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 3). [anlarıñ, -n, -lar, -ın]*

Sükūtī Dervişiñ pendiñ ṭutanlar bunda her dāʾim
İrüşür vuṣlata **anlar** Ḥaḳ ile hep liḳā bāʿiş̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 10). [anlar, -n, -lar]*

Pāye-i rifʿat bulanlar menzil-i ʿarşdan yüce
Bir ḳula olmaz Sükūtī bunda **anlar** iḫtiyāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 10). [anlar, -n, -lar]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād iderler cān u dilden her seḥer
ʿAşḳ şarābın içmiş **anlar** dün ü gün ʿaleʾs-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 12). [anlar, -n, -lar]*

Ḥaḳ cemāliñ gördü **anlar** bu cihānda şüphesiz
Dīde-i cānıñ güşāde eyledi bī-dār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 5). [anlar, -n, -lar]*

Mürşid-i kāmilden iste işbu yollar berzaḫıñ
Anlar bir ḳademde geçer ol rāh-ı Ḥaḳ eyler güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 4). [anlar, -n, -lar]*

Meyl-i dünyā keṣret üzre Ṣandılar bāḳī bunu
Ġaflet içre ḳaldı **anlar** ḥubb-ı efzūn-ı bī-ʿād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 8). [anlar, -n, -lar]*

Cenāb-ı Ḥaḳ ḥabībine behiştden eylemiş irsāl
Bize **andan** emānetdir Ṣadāḳat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 6). [andan, -n, -dan]*

Ṭarīḳinde sülük itdim muḥaḳḳaḳ **anlarıñ** dāʾim
Eneʾl-Ḥaḳ sırrına irdim ʿAlīden defterim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 3). [anlarıñ, -n, -lar, -ın]*

Ḫāk-i pāy-i Mehdīye Derviş Sükūtī yüz sürer
Anıñ çün rāh-ı dinde dāʾimā nuṣret bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 20). [anıñ, -nı, -ñ]*

Men ʿarefden baḥs yoḳdur nuṭḳ **anıñ** ḳāl ü ḳīl
Aġniyādan vaṣfa bir çoḳ medḥ-i cihān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 5). [anıñ, -nı, -ñ]*

Sükūtī bir ġarīb ednā ġulām bāb-ı Luṭfunda
İderse himmetiñ ol şāh **anıñla** ṣoḥbetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 14). [anıñla, -nıñ, -la]*

ʿAnāṣırdan düzülmüşdür ser-a-ser bu vücūd şehri
Ḳodu on iki bāb anda **anıñladır** hemān maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 4). [anıñladır, -nıñ, -la, -dır]*

Ol ʿAlī Mūsā Rıżādır şāh İran hem ʿArab
Ḫādimim ben **anıñ** kim ʿadlile ehl-i vefāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 12). [anıñ, -nı, -ñ]*

Muntaẓırız devrine Derviş Sükūtī biz **anıñ**
Seyfiyle itse ẓuhūr ol Mehdi-i Ṣāḥib-livāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 17). [anıñ, -nı, -ñ]*

Buldum delīl bir kāmili oldum **anıñ** ben sāʾili
Terk eyledim hep cāhili ders oḳudur ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 7). [anıñ, -nı, -ñ]*

Kenz-i maḫfiken ezel-i Aḥmed gelüp itdi beyān
Aṣḥāblara gösterdi ol **andan** bize iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 4). [andan, -n, -dan]*

Nāṭıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳı ehl-i dile ḳıldı beyān
Cümle cihān **añla** güzel ṭopṭolu ol Ḫālıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 10). [añla, -ñ, -la]*

Kim ki oldu bunda dāʾim vech-i yāre mübtelā
Ṭaʾn ḳılman bulmuş **anlar** çünki rüʾyetden neşāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 8). [anlar, -n, -lar]*

Revā mıdır ʿaceb böyle Sükūtī söyler ol densiz
Īmānı yoḳ **anıñ** billāh bu ḫalḳa ḳahr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 12). [anıñ, -nı, -ñ]*

Derd-mend Derviş Sükūtī Ḥaḳ yolunda başını
Virir ancaḳ **añla** bunda cān niṣār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 12). [añla, -ñ, -la]*

Raḥm idip gel ḥasta ḳalbim şehrine ḳaṣd eyleme
Elleri ḳurur **anıñ** kim kim urur bīmāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 4). [anıñ, -nı, -ñ]*

Ẕikr-i fikir māl-ı dünyā cemʿine eyler heves
Laʿnet **anıñ** mālına hem saʿy olan girdāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 6). [anıñ, -nı, -ñ]*

Ḳarābet gönlüme düşdü o şāhıñ iltifātıyla
İrişdim vaṣlına bir dem ki **andan** ġayr yārim yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 6). [andan, -n, -dan]*

İmām Kāẓım şehinşāhı bu ʿālem ḳıblesi oldur
Muḥaḳḳaḳ secdegāhımdır **anıñ** ḫāk-deriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 8). [anıñ, -nıñ]*

Bir Ẕinādan ḥāṣıl olmuş ol Yezīd bed- ḫārici
Kim umar **andan** mürüvvet ḳavm-i Süfyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 24). [andan, -n, -da, -n]*

Ṣad hezārān laʿnet olsun cānına her dem **anıñ**
Cins-i Mervān bir münāfiḳ deyü şeyṭān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 25). [anıñ, -nıñ]*

Naḳī nūr-ı ilahīdir bu ʿālem semʾāsı oldur
Anıñ bir Ẕerre ḥüsnüñden alıp her dem żiyāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 10). [anıñ, -nı, -ñ]*

Cām-ı ʿaşḳı nūş iden ol gözleri mestāneden
Farḳ idemez muṭlaḳ **anlar** Kāʾbeyi bütḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 2). [anlar, -n, -lar]*

Şeş cihetden ẕāt-ı Ḥaḳḳı ol ki gördü şüphesiz
Māsivāya baḳmaz **anlar** geçdiler bu ḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 4). [anlar, -n, -lar]*

Kemāl-i ḳadriniñ iẓhār idelden işbu ʿāleme
Naẓar itdim cemāline **anıñ** ḥayrānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 8). [anıñ, -nı, -ñ]*

Silsile Ṣorar ararlar aṣl-ı nesil kim **anıñ**
Yā ʿaceb böyle olur muʿaḳl ile iẓʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 5). [anıñ, -nı, -ñ]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī teʾsīr itse ḳalbine bir dem **anıñ**
Cesed cū ider cihānı maṭlub-ı erkān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 7). [anıñ, -nı, -ñ]*

Derdli olan bulsa cāʾiz ḳalbini tımār iden
Raḥat olur cismi **anıñ** bir gün ola Ẕār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 2). [anıñ, -nı, -ñ]*

Merhem ururlar **anıñ** her rūz u şeb dil zaḥmına
Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa irüp ḥālini eşʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 3). [anıñ, -nı, -ñ]*

Vilāyetle meger ol dem göründü Aḥmede ol şāh
Anıñ miʾrācı bābında alıp mihrini ol arslān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 10). [anıñ, -nı, -ñ]*

Nefsini ıṣlāḥ idenler mülk-i ten bulmaz fenā
Hiç memāte irmez **anlar** bunda oldu cāvidān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 12). [anlar, -n, -lar]*

Hū ile çün açdı **anlar** küntü kenziñ bābını
Hū ile irmiş bugün ʿāṣıḳları ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 7). [anlar, -n, -lar]*

Geçerler fānī dünyādan beḳā-yı vaḥdete iren
Bulurlar maḳṣūduñ **anlar** niderler māsivā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 4). [anlar, -n, -lar]*

Velīler rütbesi **anda** kemāliyle vücūd bulmuş
Ḥaḳāyıḳ ʿilmine kāmil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 9). [anda, -n, -da]*

ʿAceb biz özge ateşdir kimiñ ḳalbine dūş oldun
Yanar rūz leyāl **anlar** fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 10). [anlar, -n, -lar]*

Neyleyim Derviş Sükūtī irmemişler kāmile
Cehl içinde ḳaldı **anlar** şekl-i bir ḥayvān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 10). [anlar, -n, -lar]*

Olunca ġayretiñ itgil ḫalāṣ olmaya Saʿy ile
Anıñ bendin ḳıran cānlar baḳar mı rūz-ı ferdaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 4). [anıñ, -nıñ]*

İriş bir kāmil insāna ṭuta gör dāmenı her dem
Seniñ ḳalbiñ yuyar **anlar** virirler mesned-i pāye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 6). [anlar, -n, -lar]*

İmām Kāẓım muḥaḳḳaḳ bil cihānıñ pādişāhıdır
Anıñ bāb-ı eşigine sürüp yüzler ḳarār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 8). [anıñ, -nıñ]*

Bulur nesl-i Resūlullah niyāzıñ ḳıl dile ḥācet
Murādını virirler çün sen **anlardan** didār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 14). [anlardan, -n, -lar, -dan]*

Hiç terāḥḥum itmez oldu ḫavf yoḳ bilmem **anıñ**
Ḳanġı yüzlerle varır Ḥaḳ bir daḫı dīvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 5). [anıñ, -nıñ]*

Muḥabbet eyle evlāda ʿAlīniñ ḫānḳāhında
Olursan **anlara** bende ṣaḳın şekvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 6). [anlara, -n, -lar, -a]*

Derde düşen bunda sālik-i Ḥaḳ **anıñ** dermānesi
ʿİlleti ʿaşḳdan ölürse ẕevḳ ider dil ḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 1). [anıñ, -nıñ]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ görenler bunda lā yaʾḳıl durur
Farḳıñ itmez oldu **anlar** mescid ü meyḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 6). [anlar, -n, -lar]*

Bāde-i bezm-i elestden nūş iden ṭālibleri
ʿAşḳ ile mecnūn olurlar **anlarıñ** mestānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 4). [anlarıñ, -n, -lar, -ıñ]*

Şāh Takī vü bā Naḳīdir ḳırḳlarıñ serdārı hem
Ḫāk-i pāyinde **anıñ** biz bulmuşuz hem devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 10). [anıñ, -nıñ]*

Ẕāt-ı ṣıfātında **anıñ** şīr-i şecāʾat resm-i ḳavī
Şevḳ-i iṭāʿat-i Muṣṭafāda bir ehl-i vefā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 9). [anıñ, -nı, -ñ]*

Ölümden evvel öldürür maḳām-ı ḥaşr gör bunda
Zamān-ı ḥıżra kim irse bulur **anlar** muʾammāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 8). [anlar, -n, -lar]*

Gelüp Mūsā ile Harūn Firʿavun çoḳ nizāʾ itdi
Anıñ iġrāḳına bāʿiṯ bā- emr-i Ḥaḳ Mūsā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 16). [anıñ, -nıñ]*

Vaṣfını mümkün mi ide Derviş Sükūtī her Zamān
Meddāḥı **anıñ** Allah daḥı itdi ṯenā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 22). [anıñ, -nıñ]*

Şānında **anıñ** vārid olup hem bunca ḥadīṯler
Ẕikrin ideyor cehrile hep Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 13). [anıñ, -nı, -ñ]*

Mecāzī ʿaşḳa sen uyma kerem ḳıl eylegil terkin
Anlardan dile himmet bulasın Ḥaḳḳ-ı eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 8). [anlardan, -n, -lar, -dan]*

Men ʿarefden baḥṯ idenler nefsini öñ bilmiş
Ol ḳanda baḳsa gördü **anlar** ʿālemi niyāz ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 10). [anlar, -n, -lar]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ʿilm-i ẓāhir bāṭınıñ
Vaṣfiñ itdi kim ki **anlar** işbu naẓmım ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 12). [anlar, -n, -lar]*

Naḳd-i cānın rāh-ı Ḥaḳda şeyḫine teslīm iden
Her cihetden buldu **anlar** derdine tīmār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 6). [anlar, -n, -lar]*

Ehl-i dil ol rāh-ı Ḫudāya it inḳıyāḍ
İr erenler zümresine iste **anlardan** murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 10, Mısra 2). [anlardan, -n, -lar, -dan]*

Ehl-i dil ḫāliñ ifāde Ḥaḳḳa itdi çünki ʿarż
İlticā-yı Ḥaḳdır **anlar** ḫalḳa itmezler ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 17, Mısra 2). [anlar, -n, -lar]*

Cenāb-ı Ḥaḳ Ebū Bekir **anıñ** neslindedir mührü
Seḥāvetde ʿömr-i ʿOs̱mān kemāl ẕāt-ı Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 27). [anıñ, -nıñ, -]*

Ḥayāt nev bulur **anlar** bu naẕmım eyleyen iẕʾān
Olurlar ʿārif-i maʿnā bu nuṭḳu söyleyen insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 3). [anlar, -n, -lar]*

Ḳıldı nāẔik pāre pāre ol mübārek Ḥüseyni
Ol sāʾatler ḥāke düşdü boẔdu **anıñ** resmini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 14). [anıñ, -nıñ]*

Ḫācet içün dergāhına gelmiş olsa bir gedā
Müşkülin ḥāl eyler idi **anlarıñ** hep dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 22). [anlarıñ, -n, -lar, -ıñ]*

Ceddi **anıñ** şeyḫ Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 5). [anıñ, -nıñ]*

Anlardan bu ʿālem firār itmişler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 69). [anlardan, -n, -lar, -dan]*

Ḫāk-i pāy-i Şāh Ḥasanıñ çakeriyim ben bugün
Ḳulu ḳurbānıyım **anıñ** ḳapusında kem-terim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 4). [anıñ, -nıñ]*

ā̲b: *(Fars.) Su.*

Bitmez eyle Ṣafī ʿasel hem daḫı gümüş ḳalay
Āb u limon sirke ile bir Ṣanur abdalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 12). [āb,]*

Şol Zamān kim bunca ṭālib teşnelikden āh çeker
Dest-i pākıñla yürütgil anlara **āb** u Ẕülāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 10). [āb,]*

Olmuş iken cümle nās **āb** u Fırāt hem mübāḥ
Mażbūṭ itdi Ṣu yerin hep ehl-i ṭuġyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 11). [āb,]*

Ḫudānın nuṭḳuyla s̱ābit bu ʿālem **ābıyla** hiyedir
Ceʾalnā āyeti ḳılmış beyān cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 3). [ābıyla, -ı , -y, -ile]*

Ḫudānıñ nuṭḳuyla s̱ābit bu ʿālem **ābıyla** ḥaydur
Ceʾalnā āyete ḳılmış beyānıñ cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 3). [ābıyla, -ı , -y, -ile]*

āb u ḥayāt: *Ab-ı hayat, ebedi hayat suyu, bengi su.*

Dergāha aḳdı ser-a-ser çeşmesi **āb u ḥayāt**
Cereyān ile itdi memnūn cümlemizi çoḳ şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 15). [āb u ḥayāt,]*

ʿ**ābā:** *Hırkaya benzer. Döğme yünden ince olarak yapılır. Rengi beyazdır. Dervişler tarafından giyilir; dervişliğin, tevazuun ve fakr makamının işaretidir.*

Bu köhne tāc ʿ**abā** ḫırḳa verilmiş bezm-i ervāḥdan
Ḥaḳḳıñ bu lütf-ı iḥsānı ʿināyet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 3). [ʿabā,]*

Sükūtī bir ġarīb miskin ʿ**abādan** ḫırḳa tāc giyse
Ḥaḳāretle naẓar itme irādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 13). [ʿabādan, -dan]*

Terk-i tecrīd olmuşuz biz dünyāya meyl itmedik
Bir ʿ**abā** ḫırḳaya ḳandıḳ kimdeñ aṭlas ḥarīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 4). [ʿabā,]*

ābād: *1. Bayındır, mâmur, âbâdan. 2. Şen, neşeli.*

yol kesici taʿbīr olunur ve bu ḫuṣūṣda anlarıñ murād-ı ʿaliyyeleri keşret-i cemāʿatle
nezr ü fütuḥāt ile dergāhları maʿmūr u **ābād** olmaḳdan neşʾet ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 10). [ābād,]*

Rehber-i ʿaşḳa düş oldum rāhımız oldu güşād
Ḥıżr-ı vāḳte çün irişdim eyledi ḳalbim **ābād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 2). [ābād,]*

Zāhidā bu cismimi **ābād** iden hep Muṣṭafādır
Dīdemizde şevḳ uran nūr-ı żiyā bil Murtażādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 1). [ābād,]*

Verdiler muṭlaḳ ḫarāba işbu dehr ser-te-ser
Bir daḫı **ābād** olunmaz muḥkem oldu tarumar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 12). [ābād,]*

Bizi yoḳdan iden īcād ilāhi hep saña maḫṣūṣ
Ki sensin ḳalbimiz **ābād** iden Mevlā saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 2). [ābād,]*

ʿAşḳ ile **ābād** idermiş şol vīrāne göñlümüz
Ġuṣṣa-ı ġām görmeziz biz tār u mār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 5). [ābād,]*

Bezm-i ezelden ehl-i ḫarābāt olmuş gezeriz
Ābād idemem göñlümü size Vīrāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 4). [ābād,]*

Pādişāh-ı bī-zevāliñ mülkünü **ābād** ider
Taḥtgāhıñ her göñülde ḳurmuş ol Ṣāḥib-i kiram *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 15). [ābād,]*

Bu Vīrān kārḫāneniñ ben görmedim **ābādını**
Hedm olur dün ü gün ʿayāndır olmada ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 5). [ābādını, -ı, -n, -ı]*

Bu ḫarāb olmuş derūnum taʾmīre muḥtāc iken
Ḳıldı **ābād** her cihetden ʿadl ile her ān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 6). [ābād,]*

Biḥamdulillah Cenāb-ı Ḥaḳ idüp luṭf-ı ʿināyeti
Bu ḫayretle kemāl üzre irişdi cümle **ābāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 16). [ābāda, -a]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil ṣāḥib-i irşād ider
Ẓāhiri vīrān görünür bāṭını **ābād** ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 14). [ābād,]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil Ṣāḥib-i irşād ider
Ẓāhiri vīrān görünür bāṭını **ābād** ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 14). [ābād,]*

ābād id-: *Mamur etmek, düzeltmek, onarmak.*

Mümkünü yoḳ dirler imiş ṭaşrası maʿmūr olmadan
Ābād idemez bāṭınını saʿyile her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 2). [ābād idemez, -e, -mez]*

Bütün mülkün ider ābād zevāle irmeye aṣlā
On iki bāb güşād itmiş derūnuñ feyż alur her bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 13). [ābād ider, -er]*

abdāl: *Kökleri melametî düşünceye uzanan, geleneksel simgeleri (hükümdarlık tacı, iktidar tahtı) terk ve reddeden, boyun ve bileklerine halkalar takarak "başı kabak yalın ayak" gezen kalenderî dervişlerin adı. Bu dervişlerin diğer aksesuarları ise teber, keşkül ve nefîrdir. Bakî'de, vücutlarını dağlamaları, esrar kullanmaları ve çıplak gezmeleri (çıplaklıklarını koyun postuyla gizlerler) bağlamlarında geçmektedir.*

Bitmez eyle Ṣafī ʿasel hem daḫı gümüş ḳalay
Āb u limon sirke ile bir Ṣanur **abdalımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 12). [abdalımız, -ımız]*

Ḫāk-i pāyi **abdālım** Derviş Sükūtī ben bugün
Dürr-i luṭfunda ġulāmım kem-ter gedāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 17). [abdālım, -ım]*

Abdāl olalı mescid meyḫāneleri bir itdiḳ
Zāhidlerin ṭaş atdıġı biz aġyāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 3). [abdāl,]*

Ḥażır ol **abdāl** Sükūtī vaḳtiñiz oldu ḳarīb
Ṣon nefes aḫirde ancaḳ dīn ile īmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 9). [abdāl,]*

Anlaġıl zāhid cihānda Muṣṭafā **abdalıyım**
Ṣāh-ı merdān şīr-i Yezdān Murtażā **abdalıyım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 1). [abdalıyım, -ı, -y, -ım]*

Anlaġıl zāhid cihānda Muṣṭafā **abdalıyım**
Ṣāh-ı merdān şīr-i Yezdān Murtażā **abdalıyım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 2). [abdalıyım, -ı, -y, -ım]*

Ol Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ bendesiyim tā ezel
Ḫādimiyim Ṣāh Ḥüseynʾiñ Kerbelā **abdalıyım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 4). [abdalıyım, -ı, -y, -ım]*

Cedd-i Ḥaydar nūr-ı pāk-i Ḥażret-i Peyġamberiñ
Ol velāyet serveri Ẕeynʾl-ʿAbā **abdalıyım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 6). [abdalıyım, -ı, -y, -ım]*

Künt ü kenziñ cevheridir Bāḳır Muḥammed Ḥażreti
Maʿden-i dürr-i ḥaḳāyıḳ ehl-i seḫā **abdalıyım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 8). [abdalıyım, -ı, -y, -ım]*

Caʿferʾiñdir dīn ü mezheb iḳtidāmız ġayre yoḳ
Men ʿaref dersinde kāmil reh-nümā **abdalıyım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 10). [abdalıyım, -ı, -y, -ım]*

Şems ü māhıñ rūşen eyler vech-i nūr-ı Kāẕımıñ
Her dü ʿālem şuʿle-dār-ı pür żiyā **abdālıyım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 12). [abdālıyım, -ı, -y, -ım]*

Merḳad derde devādır ol imām u heştümiñ
Ḳıble-gāh cümle ʿālem Mūsā Rıżā **abdalıyım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 14). [abdalıyım, -ı, -y, -ım]*

Ḳırḳlarıñ serdārı olmuş ol Muḥammed şāh Taḳī
Ol gürūhuñ ḳuṭb-ı muṭlaḳ bī-riyā **abdalıyım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 16). [abdalıyım, -ı, -y, -ım]*

Baḥr-ı ʿilmiñ menbaʿıdır pişvāmız şāh Naḳī
Enbiyānıñ vāriş olmuş sezā **abdalıyım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 18). [abdalıyım, -ı, -y, -ım]*

ʿAskeriniñ çakeriyim Derviş Sükūtī her müdām
Mehdi-ʿi āl-i Muḥammed bir livā **abdalıyım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 20). [abdalıyım, -ı, -y, -ım]*

Sükūtī **abdālım** geldim viṣāliñ iştiyāḳından
Seniñ yoluna cān başım ḳoyarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 13). [abdālım, -ım]*

Sükūtī **abdālım** Mehdi-i zamānıñ ḳavlim muṭlaḳ
Ezelden ḫāk-i pāyinde bu cānım hep fedā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 15). [abdālım, -ım]*

Sükūtī **abdālım** zāhid bu esrār-ı ḥaḳāyıḳa
Cihān ḥāli degil muṭlaḳ bulunur bunda ʿirfānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 11). [abdālım, -ım]*

Biz ki **abdālız** ezelden yanarız ʿaşḳıñ ile
Baḥr-ı ʿaşḳıñla yetiş gel yanmadan külḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 3). [abdālız, -ız]*

abdāl-ı hudā: *Allah dostu.*

Müzeyyen ḫūb-ı libās ancaḳ ʿulemā şānına lāyıḳ
Biz **abdāl-ı Ḫudā** olduḳ ḳanāʿat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 12). [abdāl-ı ḫudā,]*

ʿabdüʾl-ḳādir: *Muhyiddîn Ebû Muhammed Abdülkādir b. Ebî Sâlih Mûsâ Zengîdost el-Geylânî (ö. 561/1165-66) Kādiriyye tarikatının kurucusu. Muhyiddîn, Gavs-ül-a'zam, Kutb-i Rabbanî, Sultân-ı evliyâ, Kutb-i a'zam, Bâz-ül-Eşheb gibi lakâbları vardır. 1077 senesinde İran'ın Geylân şehrinde doğdu. Bu sebeple de Geylânî denilmiştir. 1166'da 91 yaşında iken Bağdad'da vefât etti. Türbesi Bagdattadir.*

Şeyḫüʾl ʿ**Abdüʾl-Ḳādiriñ** her bendesi ḫulḳ-ı cemīl
Eşġālleri evrād ile ẕikr-i Ḫudā naẓm-i celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 1). [ʿabdüʾl-ḳādiriñ, -i, -n]*

Pāyına yüẔ süre geldi anıñçün velī
Seyyid ʿ**Abdüʾl-Ḳādir** oldu ser kibār-i evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 8). [ʿabdüʾl-ḳādir,]*

ʿabdüʾl-ḳādir geylān: *Muhyiddîn Ebû Muhammed Abdülkādir b. Ebî Sâlih Mûsâ Zengîdost el-Geylânî (ö. 561/1165-66) Kādiriyye tarikatının kurucusu. Muhyiddîn, Gavs-ül-a'zam, Kutb-i Rabbanî, Sultân-ı evliyâ, Kutb-i*

a'zam, Bâz-ül-Eşheb gibi lakâbları vardır. 1077 senesinde İran'ın Geylân şehrinde doğdu. Bu sebeple de Geylânî denilmiştir. 1166'da 91 yaşında iken Bağdad'da vefât etti. Türbesi Bagdattadir.

Murād aldı anıñ bāb-ı eşkin bekleyen kem-ter
Velādet Odur ḳutb-ı cihān ancaḳ şehā ʿ**Abdüʾl-Ḳādir Geylān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 10). [ʿabdüʾl-ḳādir geylān,]*

ʿabdüʾs-selām tekyesi: *İstanbul Koska'da XVI. yüzyılda Papaszade Mustafa Paşa Külliyesi'nin bir parçası olarak yapılan ve XVIII. yüzyılın ortalarından itibaren Sa'diyye Asitanesi olarak tanınan bir tekke.*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḫāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʿadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [ʿabdüʾs-selām tekyesi, -n, -de]*

āb-ı kevser: *Cennette bulunduğuna ve içenin bir daha susuzluk çekmeyeceğine inanılan kutsal su.*

Ol ʿAlīyyüʾl- Murtażādır **āb-ı kevser** sāḳīsi
Teşne-i leb ḳalmışımdır bir ḳadeḥ ṣun pādişāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 27, Mısra 3). [āb-ı kevser,]*

ʿābid: *İbâdet eden, kulluk eden kimse // Allah'ın emirlerine titizlikle uyan, ibâdete düşkün, takvâ sâhibi kimse [Bu anlamda daha çok zâhit kelimesiyle birlikte kullanılır].*

Sözüm ṭutġıl behey zāhid seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it
Evlā gör Ḥaḳḳa sen ʿ**ābid** seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 2). [ʿābid,]*

ʿābidīn: *Hz. Hüseyin'in oğlu olup on iki imamdan dördüncüsüdür.*

ʿĀbidīnem Bāḳır oldu mürşid ehl-i ṭarīḳ
Caʿfer-i ṣādıḳ ḥaḳiḳat dīn yolunda rehnümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 7). [ʿābidīnem, -em]*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu tāc-ı saʿādet başıma
Mezhebim Caʿfer ḥaḳiḳat hem bize Ḥaḳdan ʿaṭādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 5). [ʿābidīn,]*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu rāh-i dīn ʿāṣıḳlara
Mezheb-i Ḥaḳ ehl-i müʾmīn ḳullara Caʿferdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 9). [ʿābidīn,]*

ʿĀbidīnim Bāḳır oldu ḫoca ʿilm-i ledün
Caʿfer açdı ʿilm-i bāṭın ṣāḥib-i iẓhār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 7). [ʿābidīnim, -im]*

İmām-ı ʿ**Ābidīn** Bāḳır muḥaḳḳaḳ pişvāmızdır
İmām Caʿfer gibi bir zār bulunmaz şerḥ ide Ḳurʾān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 5). [ʿābidīn,]*

ʿĀbidīn Bāḳır Muḥammed ḳurretüʾl-ʿayn-ı Resūl
Caʿferüʾl-Ṣādıḳ yolunda reh-nümāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 7). [ʿābidīn,]*

ʿĀbidīn Bāḳır imāmıñ rāhına girsin bugün
Taʾlīm itdi dīn ü meẕheb Caʿfer Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 7). [ʿābidīn,]*

ʿĀbidīn Bāḳır Muḥammed Caʿfere ḳul olmayan
Bilmez aṣlā Mūsā-yı Kāẓım Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 7). [ʿābidīn,]*

aç-: *(Ağzı) Açmak.*

Her biri **açmış** dehānıñ taʾan ider bu ʿālemi
Ġıybeti kesmez dilinden Ṣunʾı bühtānı bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 3). [açmış, -mış]*

aç-: *Gönül gözü bağlamında batılın aradan çıkması, insan ile hakikat sırrının arasındaki perdenin aralanması.*

Açdı erkān-ı ṭarīḳat hem ḥaḳīḳat rāhına
Ḳullarına itdi iḥsān ol cenāb-ı kibriyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 17). [açdı, -dı]*

Cim Cemāli Muṣṭafāya tā ezelden ʿāşıḳım
ñıbāḳiN nuN ن**açdı** gördüm nūr ile ṭolmuş semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 10). [açdı, -dı]*

Bāb-ı dīni anlar **açdı** hem ḥaḳīḳat rāhını
Bunlar ile menzil aldı kim idendi reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 9). [açdı, -dı]*

Ẕevḳ-i dünyā şanma bāḳī devr ider miṣl-i felek
Bī-vefādır māʾil olma çeşmiñ **aç** nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 6). [aç,]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā gönlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir **aç** gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 6). [aç,]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā gönlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir **aç** gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 6). [aç,]*

Ẕikr it bize men ʿarefden Ḥaḳḳı güzel fehm idelim
Küntü kenziñ esrārını ketm itmeyüp ol kānı **aç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 6). [aç,]*

Āsān bulur ẕāt-ı Ḥaḳḳı reh-nümāsı kāmil olan
Ġafletle gezme **aç** gözüñ evvel gözet ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 4). [aç,]*

Aç niḳābıñ dilberā müştāḳıñ olmuş cümle nās
Māh cemāliñ görmege ʿāşıḳlar ider iltimas *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 1). [aç,]*

Aç gözüñ sen zāhidā gel Muṣṭafāya ṭut ḳulaġ
Şerʿini ẓabṭ eyle muḥkem enbiyāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 1). [aç,]*

Ṭālibā sen **aç** gözün ʿirfāna gel ṭut ḳulaġ
Rāh-ı Ḥaḳḳı ögren andan erkāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 1). [aç,]*

Hū ile çün **açdı** anlar küntü kenziñ bābını
Hū ile irmiş bugün ʿāşıḳları ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 7). [açdı, -dı]*

Hū ile irdi Sükūtī bir tükenmez devlete
Küntü kenziñ bābıñ **açdı** ireli ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 10). [açdı, -dı]*

Vechiniñ müştāḳıyım ben **aç** niḳābın sen baña
Bāb-ı ḥüsnüne çeker sed görünür her dem cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 7). [aç,]*

Gel ey Derviş Sükūtī sen iriş bir kāmil insāna
Açar ol dīde-i cānıñ göresin Ṣunʿ-ı Raḥmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 14). [açar, -ar]*

Ḥabīb-i kibriyā geldi düzeldi emr-i Ḥaḳ şerʿi
Ḥaḳīḳat kenzini **açdı** ṭarīḳatde revā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 26). [açdı, -dı]*

Şerīʿatle Ṭarīḳātden nice esrār fāş itdim
Ḥaḳāyıḳ kenzini **açdım** bu ʿāleme kirām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 8). [açdım, -dı, -m]*

Ḫāk-i pāya yüẔ sürenler oldular bunda velī
Bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ **açdılar** taḥḳīḳ yolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 16). [açdılar, -dı, -lar]*

aç: *Yara açmak.*

Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ māteminde Ḥaḳ mürīd
Her yılı bir yāre **açdı** ḳalbine tāze cedīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 2). [açdı, -dı]*

aç: *Söylemek, açıklamak.*

Līmaʾallah mektebinden oḳuyalım leyl ü nehār
Bunda cāhil ḳalmayalım bizlere sen ʿirfānı **aç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 8). [aç,]*

aç: *(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.*

ʿAndelībler çūşa gelmiş her biri feryād ider
Ġonca güller tāze **açmış** nev-be-nev elvān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 6). [açmış, -mış]*

aç: *Manevi anlamda uyanış, basirete erişmek.*

Ṣıdḳıla bel bağlayalım ḫiẕmetinde her rūz u şeb
Maṭlūbumuz senden bugün āsān ile sübḥānı **aç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 4). [aç,]*

Ḫānḳāh-ı evliyāya ṭut yüẔüñ gel zāhidā
Ḫiẕmetinde beẕl-i cān it semʿ-i cānın muhkem **aç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 8). [aç,]*

aç: *(Yol) göstermek.*

ʿĀbidīnim Bāḳır oldu ḫoca ʿilm-i ledün
Caʿfer **açdı** ʿilm-i bāṭın ṣāḥib-i iẕhār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 8). [açdı, -dı]*

Fetḥinde daḫı Ḥaḳ aña āsān ile ḳıldı müyesser
Açdı hemān rāh-ı dīni ol Ṣāḥib-i Zülfikār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 10). [açdı, -dı]*

Açdı Aḥmed bize ol dem işbu erkānı yolu
Cümle aṣḥāb taḥsīn itdi dediler gerçek belī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 1). [açdı, -dı]*

aç: *Gönül gözü bağlamında batılın aradan çıkması, insan ile hakikat sırrının arasındaki perdenin aralanması.*

Dīde-i cān **açılup** bir nesne olmaz hiç nihān
Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel iẕhār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 5). [açılup, -ıl, -up]*

Seḥerde cān gözün **açmış** nihān sırrın Ḥaḳḳıñ seçmiş
Ölümden evvel ol göçmüş uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 15). [açmış, -mış]*

Bu fenā mülkiñde dāʾim Ḳayṣ-veş gezmekdeyim
Kūh-ı ṣaḥrālarda ḳaldım sen hidāyet rāhıñ **aç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 6). [aç,]*

Ey mürşid-i kāmil olan lāyıḳıyla meydānı **aç**
Göster Ḥudāʾnıñ her yoluñ ṭāliblere erkānı **aç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 2). [aç,]*

Derviş Sükūtī her zamān Saʿy ide gör bul Ḥaḳḳı
Saña senden yaḳīn ol ḳalb evinde mihmānı **aç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 10). [aç,]*

Küntü kenzin dedi Ḥaḳ al bu maʿnādan sebaḳ
Cān gözün **aç** sen de baḳ cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 10). [aç,]*

Ḥaḳ saña senden yaḳın bil çeşm-i cānıñ **aç** bu gün
Naḫnü aḳreble mübīn ẕātına ḳılmış şuhūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 9). [aç,]*

Aç gözüñ Derviş Sükūtī ḥiẕmet it bir kāmile
Göster o ẕāt-ı Ḥaḳḳı cümleden aʿlā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 11). [aç,]*

Anıñ ʿaşḳıyla her dāʾim gürūh-ı evliyā içre
Hidāyet rāhıñ **açmışdır** cemāliyle bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 6). [açmışdır, -mışdır]*

Derviş Sükūtī **açmasun** bu esrārı cāhillere
İfşā ider ḫalḳa bir bir bilmez ḳatı ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 11). [açmasun, -ma, -s, -u, -n]*

Bugün bir kürsüye çıḳmış bu ḫalḳa pend ider vāʿiẓ
Oḳur **açmış** kitābını bī-maʿnā ders ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 2). [açmış, -mış]*

Aç gözüñ ġafletle gezme bu fenā dārında sen
Mürşid-i kāmil ara bul ṭut yedin meydāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 3). [aç,]*

Ṭālibā sen sür yüzüñ meydān-ı Saʿdīlere gel
ʿĀrif isen **aç** gözüñ erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 2). [aç,]*

Dinleme münkir sözüñ **açma** aña hem rāzın
Rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ meydān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 11). [açma, -ma]*

Küntü kenziñ sırrın añla fāş ider ʿāşıḳlara
Aç gözün sen gözle dāʾim olasın bīnā gönül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 12). [aç,]*

Ḥaḳ ʿayāndır nūru ṭutmuş yaʿnī şems-i māhveş
Yeri gögü rūşen itmiş **aç** gözün gel münẓiri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 16). [aç,]*

Ḥaḳ yolunda ʿārif iseñ ey gönül gel ṣādıḳ ol
Açma sırrın herkese sen remz ile gel nāṭıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 2). [açma, -ma]*

Çāresiz ḳaldım meded yoḳ ḥālimiz ġāyet yaman
Raḥm idip gel **aç** beḳāya yolumuzu gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 6). [aç,]*

AẔ ṭaʿāmla nevm-ı ḳıllet sālikin rāhıñ **açar**
Menzil-i rifʿatde dāʾim meskān-i darüʾs-selām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 11). [açar, -ar]*

Pendimiz çoḳdur saña hem semʾ-i cānıñ **aç** güzel
Naẓmımı dinle yaḳīn ol ḳurtarasın cān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 23). [aç,]*

Ġaflet ile ḳaldı buñlar dīde-i cān **açmadı**
Mürşid-i kāmillere hiç Ṣormadı bir ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 3). [açmadı, -ma, -dı]*

Erenleriñ budur rāhı **aç** gözüñ sen ol āgāhı
Bulmaḳ dilersen Allahı ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 5). [aç,]*

Çeşmiñ **açmış** gice gündüz derdiyle feryād ider
Laḥm-ı mevtāları yerler ḫınzīre dönmüş teni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 5). [açmış, -mış]*

Ġaflet ile dīde-i cān **açmadılar** bir Zamān
Murġ-ı ḫuffāş hiç görür mü gündüzü balıḳ Ṣuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 17). [açmadılar, -ma, -dı, -lar]*

Yoḳ vücūdu māsivānıñ ṭālibā virme gönül
Terk idip gel ister isen **açıla** gözden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 6). [açıla, -ıl, -a]*

Sür çıḳar ḥubb-ı sivāyı sen gönülden ṭālibā
Dīde-i cān **açılup** Ḥaḳḳı görürsün dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 3, Mısra 2). [açılup, -ıl, -up]*

Maḳṣūduñ bulmaḳ dilersen bu cihānda zāhidā
Gir Ṭarīḳ-i evliyāya çeşm-i cānıñ anda **aç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 2). [aç,]*

Semʾ-i cānıñ **aç** güzelce ṭoġru baḳ
Bu Sükūtī bir gedādan al sebaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 17). [aç,]*

FırṢatıñ var iken elde sermāye
Aç göẔün her demi Mevlāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 12). [aç,]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ **açup** ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 6). [açup, -u, -p]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ **açup** ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 6). [açup, -u, -p]*

Gel imām Ẕeyneʾl-ʿAbāya ḳıl muḥabbet cān ile
Çek elin bu māsivādan ʿāşıḳ isen dīdeñ **aç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 4). [aç,]*

ʿ**acāyib:** *Acayip, garip, tuhaf.*

Dil mülküne virdi Ẕiyān bī-mārıyla yatdım ḳatı
Buldum ʿ**acāyib** bir ṭabīb hiç itmedi nuṢret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 12). [ʿacāyib,]*

Ḳoma yā Rab bu ḥāl üzre ʿ**acāyib** derde dūş oldum
Devālar dest-i pākınla olursa her kemāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 7). [ʿacāyib,]*

Sükūtī Dervişiñ pendi sözüm saña ey efendi
ʿAcāyib dünyānıñ fendi cezāsı çoḳ ʿaṭāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 14). [ʿacāyib,]*

ʿAcāyib özge bir ḥāldir bu ʿaḳlım tārumār olmuş
Gezerim her demi Mecnūn bu huşyārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 11). [ʿacāyib,]*

Süleymān-ı nebī gibi yāḫūd ḳahr-ı yaman ḳātil hem
Zebūn oldu elinden hep ʿ**acāyib** pehlivāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 12). [ʿacāyib,]*

Özge bir derde dūş oldum kimse şefḳat itmedi
Bir ṭabīb buldum ʿ**acāyib** edvāya diḳḳat itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 2). [ʿacāyib,]*

Fehm idipdür ʿ**acāyib** ḥāl rüşvetle olur
Ḳāʾilim miḳdār-ı pahāya maḳbūle raġbet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 11). [ʿacāyib,]*

Bir vaḳit geldi ʿ**acāyib** ḫānḳāhlar sed olup
Vaḳfına maʿmūr meşāyiḫ ekl ider cins Ṣuyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 3). [ʿacāyib,]*

Artdı derd bu derūnum gün be gün bī-māredir
Hiç ṭabībler kār idemez ne ʿ**acāyib** yâredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 2). [ʿacāyib,]*

ʿ**aceb:** *"Acaba, yoksa" anlamında soru kelimesi.*

Bilmem ʿ**aceb** baʿżı faḳīh böyle nice ebḥāş ider
Ḳalbe duḫūl eylememiş ʿaḳsine virmekde cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 3). [ʿaceb,]*

Bu aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden rehāyāb oldum yā Rab
Riyāżāt itdiġim vāfir ne ḥikmetdir ʿ**aceb** yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 2). [ʿaceb,]*

Ṣormañız Mecnūna ey cān ḳanda olmuşdur feraḥ
Ẕülf-i Leylādan ʿ**aceb** mi kim ola bunda feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 2). [ʿaceb,]*

Ṣāfī itmeden bu ḳalb Ḥaḳḳa yol olmaz güşād
Ne ʿ**aceb** zāhid mürāʾī seng-i dil dāʾim fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 2). [ʿaceb,]*

Revā mıdır ʿ**aceb** böyle Sükūtī söyler ol densiz
Ḫmānı yoḳ anıñ billāh bu ḥalḳa ḳahr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 11). [ʿaceb,]*

Mürşid-i kāmil yedinden merhemiñ ḳılsam ṭaleb
Ḳābil-i mümkīn ʿ**aceb** mi āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 10). [ʿaceb,]*

ʿAceb mey hiç sivā ḥükmün göñülden olmaya iḫrāc
Muḥabbet nārına düşmüş velī pervānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 5). [ʿaceb,]*

Seniñ elṭāfnı her dem ʿ**aceb** mi itmeyim hiç yād
Benim Ẕikrim ḳamu fikrim göñülden hep ṣudūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 7). [ʿaceb,]*

ʿaceb: *Acaib, tuhaf, şaşılası.*

Bugün göñlüm güşād olmuş ʿ**aceb** ḳalbim sürūr eyler
Ki bir ṣādı bulunmaḳla hezār mātem mürūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 1). [ʿaceb,]*

İşit zāhid bu naẓmımı ḫilāfa iḥtimāl olmaz
Sükūtīniñ ʿ**aceb** nuṭḳu dehānından ʿayān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 10). [ʿaceb,]*

İltifātıñ eylemez hiç görse bir ġāyet faḳīr
Kendini begler paşādan ne ʿ**aceb** ekber ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 4). [ʿaceb,]*

ʿAceb bir ḥāle uġramış Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsız derde düş olmuş ṭabīblerden tımārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 11). [ʿaceb,]*

Bir ʿ**aceb** heyʾet Ṣıfātı file beñzer ḳāmeti
Her gören ḫavf itdi ġāyet bende şaşdım baḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 3). [ʿaceb,]*

Vechini rüʾyet idelden ʿaşḳ beni ḳomaz rāḥat
Ṣanmañız ʿaḳlım bu gün var bir ʿ**aceb** dīvāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 4). [ʿaceb,]*

Silsile Ṣorar ararlar aṣl-ı nesil kim anıñ
Yā ʿ**aceb** böyle olur mu ʿaḳl ile iẕʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 6). [ʿaceb,]*

Bir ʿ**aceb** devre irişdik yoḳ bize yārān bugün
Göñlümüze bir muvaffaḳ ḳalmamış aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 1). [ʿaceb,]*

ʿAceb biz özge ateşdir kimiñ ḳalbine düş oldun
Yanar rūz leyāl anlar fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 9). [ʿaceb,]*

Küntü kenziñ maʿnāsından baḥs ider her bir velī
Fehm idemez şol kişiler bir ʿ**aceb** nādān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 6). [ʿaceb,]*

Misāfir geldiler dünyā vü ʿuḳbāya nevbet bekler
Bu kār-ḫāne ʿ**aceb** ḫāndır fenāya ḳābil evṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 8). [ʿaceb,]*

Bir ʿ**aceb** ʿiṣyāna ġarḳım baḥr-ı girdāba düşüp
Cürmüne ben iʾtirāfım yek pāre ḥürmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 7). [ʿaceb,]*

Ṣūretde ʿ**aceb** ḫande ider cümle bu ḫalḳı bend itmek içün
Ẕāhirde ḳalay urmuş yüzüne ḳalbinde ṭulūʿ miżmār naḳūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 7). [ʿaceb,]*

Ne ʿ**aceb** ṭaş atar münkir ṭarīḳat ehline her dem
Doḳunmaz sīneme Ḍarb ḥadīdindir bu ecsādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 7). [ʿaceb,]*

Her millete bir gün ḳahhār itmişler
Kin kibir ʿ**aceble** riyā bunlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 6). [ʿaceble, -le]*

ʿacem: *İran ülkesi.*

Envār Muḥammed ṭoġdu bugün ṭutdu cihān güneşi
Pertevidir şuʿle viren mülk-i ʿ**Acem** hem Ḥabeşī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 2). [ʿacem,]*

ʿacem: *Ar. is. İranlı, İran ahalisinden olan.*

Biñde bir ḳābil naṣiḥat pendimi kimler ṭuta
Ḳanda ol ʿ**Acem** Semerḳand ḳavm-i ʿArab hem Rūmī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 18). [ʿacem,]*

Ki şöhret buldu Rūmī Şām ʿArab ʿ**Acemde** Ṣaḥrāyı
Anıñ her bendesi kesb-i Ṣadaḳatle her arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 57). [ʿacemde, -de]*

acı: *Bazı maddelerin dilde bıraktığı yakıcı duyu, tatlı karşıtı.*

Hem anda **acı** şuları ider ṭatlı ḳamu gölü
Füyūżāṭ-ı ilāhīyle kerāmetle anıñ yolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 17). [acı,]*

açık: *Açılmış, kapalı olmayan.*

Sen şefīʾüʾl müẔnibīnsin ʿarṣa-ı maḥşerde hem
Şol zamān kim saña geldik baş **açıḳ** ʿuryānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 10). [açıḳ,]*

Hem ʿayāndır hem nihāndır anıñçün ʿāleme
Cān gözü **açık** olan her yerde seyrān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 10). [açık,]*

ʿāciz: *Güçsüz, zayıf; zavallı, çaresiz.*

Nefsini bilmekde ʿ**āciz** irmedi bir kāmile
Ḳaldı ẓulmet içre dāʾim ḥırṢ ile ider fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 7). [ʿāciz,]*

Bunuñ destinden ʿ**ācizdir** nebīler her velī muṭlaḳ
Ne mümkīn dinlemez kimse seni terk-i vaṭān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 7). [ʿācizdir, -dir]*

Seniñ şükründe ʿ**ācizdir** nebīler her velī muṭlaḳ
Seniñ vaṣfına kim ḳādir ola bir ḳul saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 5). [ʿācizdir, -dir]*

Żaʿīfim ʿ**ācizim** miskin yolunda cān u baş virdim
Ḳabūl it ḫāk-pāyında sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 9). [ʿācizim, -(i)m]*

Bu menzilde olur ʿ**āciz** nice biñ ḥıżr ile Mūsā
ʿAref dersin oḳuyanın suʾāl it kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 9). [ʿāciz,]*

Seniñ vaṣfını meddāḥlar yāḫūd kātib ḳamu mollā
Benim ʿindimde hep ʿ**āciz** lisānında ḳuṢūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 12). [ʿāciz,]*

ʿ**ācizāne:** *Bir kimsenin kendisinden bahsederken kullandığı tevâzu ve nezâket sözü.*

Pes imdi bu faḳir zenb ü keşīr mūrdan ednā żaʾifüʾl-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Saʿeddīn el-Cebāvī mesmūʾ-yı ʿ**ācizānemize** naẓaran beyneʾn-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 2). [ʿācizānemize, -miz, -e]*

ad: *Ad, isim, san, nam, şan, şöhret.*

Bulardan her birin Ṣanma rıżā-yı Ḥaḳ içün gitmiş
Kimi bir **ad** ṭaḳınmaḳdır kimisi Ḥaḳḳa duʿācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 4). [ad,]*

ʿ**adā:** *Düşmanlar, hasımlar || Rakip.*

Hiç olur mu ḳaḥbe zenle izdivāc olmaḳ bugün
Aldadır bir cāzū muṭlaḳ oldum ʿ**adādan** ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 4). [ʿadādan, -dan]*

Zehrini ṭutmuş dehāna herkeze eyler nişār
Raḥm yoḳ inṢāf aşlā bir ʿ**adādır** ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 4). [ʿadādır, -dır]*

a**ʾdā:** *Düşmanlar, hasımlar.*

Bunca **aʾdā** ḳahrile itdi ḥavāle seyfini
Cism-i pākın iki böldü şamar Yezīdān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 17). [aʾdā,]*

ʿ**adālet:** *(Ar.) Hak ve hukūka uyma, herkesin hakkını gözetme, doğruluktan ayrılmama, hakkāniyet.*

Cin şeyṭān melek
Bu ḫalḳıñ iç vücūdunda ʿ**adāletle** ḳodu bir şāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 24). [ʿadāletle, -le]*

Risālet taḥtgāhında ḳarār itmiş ʿ**adāletle**
İmām Ẕeyneʾl Bāḳır Ḥaḳḳıñ ezelden kemteri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 9). [ʿadāletle, -le]*

Köprülü şehrine ḳāʾim maḳām geldi riyāsetle
ʿAdāletle olup maʿmūr ider iḥsān her efrāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 10). [ʿadāletle, -le]*

ʿ**aded:** *Ar. Tane, adet.*

Sāl ʿ**aded** biñ ṭoḳsan altı hem iki yüz tariḫi
Bir ateş bıraḳdın Sükūtī cānına ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 17). [ʿaded,]*

Ḳarye Kiliselü içre müceddeden beş ʿ**aded** çeşme
Aḳıtdı Ṣuların pek çoḳ muḥaḳḳaḳ zīr u bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 9). [ʿaded,]*

ādemʾ: *Adem, insan, insanoğlu, kişi.*

Dirler ʿālemden münezzeh yoḳ mekān-ı bī-nişān
Ādemʾiñ ḳalbinde dāʾim nice mihmān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 8). [ādemʾiñ, -i, -n]*

ādem: *Hz. Adem, ilk insan, ilk peygamber.*

Ḥaḳ Teʾālā Ḥażretleri **ādemi** bir ḳaʾlāya beñzedüp ṭoḳuz muḫtelif cevherden bünyād ḳıldığı beyānındadır
Ṭoḳuz ḳat bir cevherden yaratmış Ḫālıḳ-ı Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 3). [ādemi, -i]*

Sensin sebeb bu ʿāleme Ḥavvā ile hem **Ādeme**
Evvel ile aḫir deme irdin ḳamudan evvelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 5). [ādeme, -e]*

Vechine heft āyetini gördüm oḳurmış ehl-i ʿaşḳ
Secde-gāhı evvelde **Ādem** virdi esmāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 4). [ādem,]*

Ḳıble itdim vechini ben yārimiñ her rūz u şeb
Secde-gāhım oldu **Ādem** kibriyādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 8). [ādem,]*

Menbaʾ ol kāʾinātıñ **Adem** ü Ḥavvā bugün
Cinsimiz andan tevellüd eyledi peydā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 1). [adem,]*

Aḥsen-i taḳvīm dinledi her cihetden **Ādeme**
Resm göẔ ḳaş Ṣāç ile virdi yüẔine envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 9). [ādeme, -e]*

Kendi şeklinde yaratdı **Ādemi** Ḥaḳ ibtidā
Virdi revnaḳ-ı ḫüsnüne hem oldu ʿālem dilberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 5). [ādemi, -i]*

Si vü dü ḥarfle tamāmen yüzini ḳıldı beyān
Ādemin vechinde mevcūd ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ defteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 8). [ādemin, -i, -n]*

Yaratdı **Ādem** ü Ḥavvā Muḥammed nūr-ı pākiñden
Şit İdrīs Nūḥ nebī geldi bu ʿāleme żiyā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 5). [ādem,]*

Ādemle Ḥavvā nūrundan oldu Şit nebi İdrīs Davūd Süleymān
Envār-ı Aḥmed ḳıldı tecellī cümle nebiyye itdi sirayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 11). [ādemle, -le]*

Ādem ü Ḥavvā melāʾik yoḳ iken ins ü cin
Nūr-ı pākın ḳandil içre ʿāleme virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 3). [ādem,]*

ādem: *Adem, insan, insanoğlu, kişi.*

Bināsı ʿālemiñ böyle ḳurulmuş itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ her **ādemiñ** vücūdunda on iki bāb güşād itdiġi beyān ise behr bābınıñ kütüb-i *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 32). [ādemiñ, -iñ]*

Şemʿi ẕātından yaratdı **ādemiñ** ervāḥını
Nūr-ı pākın şuʿlesinden geldi bu nice enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 9). [ādemiñ, -iñ]*

Ḥaḳ beyānında Sükūtī aḥbāba yeter baḥsin eyledin
Bu kelāmıñ fehm idenler cinsi **ādem** içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 14). [ādem,]*

Nā-sezādır ġıybet itmek her ḫuşūşda **ādeme**
Bundan artıḳ ʿiṣyān olmaz her cezā ʿuḳbādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 5). [ādeme, -e]*

Her kimiñ ḳalbinde vardır ḥırṢ ile ʿucūb riyā
Ṣanma insān anı sen **ādem** degil bir ġayrı cins *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 8). [ādem,]*

Ḥaḳ müẓāhir 'ālem içre görmeyen nādān imiş
Vechi **ādemde** bilā şek görünen raḥmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 2). [ādemde, -de]*

Aḥsen-i taḳvīm dimiş Ḥaḳ çünki insān şānına
Nüsḫa-i kübrādır **ādem** farḳ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 4). [ādem,]*

Ṭālibā gel Ḥaḳḳı añla cümlede aʿyān imiş
Sī vü dü ḥarfle yüzinde **ādemiñ** beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 2). [ādemiñ, -iñ]*

Añlamazlar ẕāt-ı Ḥaḳḳı mürşide yol bulmayan
Kendüni **ādem** Ṣanur ol maʾnīde ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 6). [ādem,]*

Ṭabʾına eyler muvāfıḳ **ādemiñ** her vechile
Nefsine meydān virir çoḳ ṣāfī bir sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 3). [ādemiñ, -iñ]*

Ḳalbini eyler muṣaffā her ḫuşūşda **ādemiñ**
Ẕikr-i tevḥīd ile taḥmīd hem riyāżāt envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 5). [ādemiñ, -iñ]*

Ne müşkül kim bu ʿālemde ṣıfātı **ādemi** bulmaz
Anı sen Ṣanma insān kim bahāyım sekil bir rengdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 3). [ādemi, -i]*

Kin kibir benlik riyālar ḳanġı ādemde olur
Ṣanmañız **ādem** anı kim Ḥaḳ anı ḳılmış müżīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 6). [ādem,]*

Kin kibir benlik riyālar ḳanġı **ādemde** olur
Ṣanmañız ādem anı kim Ḥaḳ anı ḳılmış müżīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 5). [ādemde, -de]*

Ādemiñ seng olsa ḳalb hiç taḥammül kim ide
Tīġ-ı ḥançerle yürüdü Ḍarb ider virmez amān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 7). [ādemiñ, -iñ]*

Behey **ādem** ṣaḳın ḳavm-i āʿdānıñ
Ḫudʾası birçoḳ ẓulm ider saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 1). [ādem,]*

ʿ**ādet:** *Adet etmek. Alışılmış bir davranış haline getirmek.Huy, tabiat.*

Āl-i Aḥmed bendesine buġżunu eyler ẕiyād
İntiḳāma ʿ**ādet** itmiş ḳalbini şeyṭān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 8). [ʿādet,]*

Kim umar senden terāḥḥum bī-vefā ẓālim felek
Ġadrile cevr-i cefādır ʿ**ādetiñ** ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 2). [ʿādetiñ, -i, -n]*

ʿ**ādil:** *Adalet edici, adaletli (Allah).*

Gürūh-ı evliyā içre nice dem ḥiẕmetiñ itdik
İrişdi feyż-i Ḥaḳ ʿ**ādil** olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 4). [ʿādil,]*

Fażl-ı Ḫudā itdi kerem bunları bir nūr ile
Geldi nebī biri velī ʿ**adile** ġaffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 6). [ʿadile, -e]*

ʿ**adl:** *Adalet, hakkaniyet, doğruluk.*

Devr-i ḫoş gelse gerekdir ḥükm ide ḳāfdan ḳāfa
Mehdi-i āl-i Muḥammed ʿ**adlile** Ṣāḥib vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 16). [ʿadlile, -ile]*

Pādişāh baḫr u ber ḥükm ider ḳāfdan ḳāfa
ʿAdlile ṭutmuş cihānı hem şāh-ı kişverdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 4). [ʿadlile, -ile]*

Ol ʿAlī Mūsā Rıżādır şāh İran hem ʿArab
Ḫādimim ben anıñ kim ʿ**adlile** ehl-i vefāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 12). [ʿadlile, -ile]*

Ḥażret-i Davūd Süleymān salṭanatda bir ḳarār
Ḥükm ider Ḳāf'dan Ḳāf'a ol ʿ**adlile** icrā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 12). [ʿadlile, -ile]*

Bunca hezār düşman ile bābını urdu yere
Hasr eyledi aṣḥāblara ʿ**adlile** vefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 18). [ʿadlile, -ile]*

Meslek-i Naḳşī Ṭarīḳiñ ḫādimi olmuş bugün
Mürşid-i erbāb-ı kāmil ʿ**adliyle** itdi ẕuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 4). [ʿadliyle, -i, -(y)le]*

Kişver şāh-ı cihāndır ol ʿAlī Mūsā Rıżā
Ẕāt-ı pāk feyż-i Ḥaḳḳın ʿ**adliyle** ehl-i vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 12). [ʿadliyle, -i, -y, -le]*

Bu ḫarāb olmuş derūnum taʾmīre muḥtāc iken
Ḳıldı ābād her cihetden ʿ**adl** ile her ān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 6). [ʿadl,]*

Zümre-i hidāyet hem daḥı ġayret
ʿAdl ile itmekde dāʾimā şefḳat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 60). [ʿadl,]*

ʿ**adli:** *Adalet, hakkaniyet, doğruluk.*

Aṣḥāb-ı kirām taḥta geçüp bāʾde Nebī ḫilʾatiyle
İclāsa nevbet irdi o dem ʿ**adliyle** ekşer ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 16). [ʿadliyle, -yle]*

Luṭfuyla ihsānı kerem itdi bize ol ẕāt-ı pāk
Merd-i seḫāvetde Naḳī ʿ**adliyle** vefākār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 16). [ʿadliyle, -yle]*

Devlet-i ʿāli ʿabādan şāh İrān kişvere
ʿadliyle iḥsān idermiş ol kerem-kān vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 6). [ʿadliyle, -yle]*

ʿ**adn-:** *Cennetin en yüksek mevkiine veya değişik yerlerinin tamamına verilen ad.*

Müyesser Ḥaḳ kime ḳıldı bu āşārı cemīlinden
Anıñ ʿ**adn-ı** behişt içre maḳām-ı dār-ı ʿaliyye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 8). [ʿadn-ı, -ı]*

ʿ**adüv:** *Ar. is. Düşman, hasım.*

Himmet-i mürşidle her dem nefsimizi ḳatl idip
Ḳalbimizde ḳalmadı yer ol ʿ**adüv** itsün ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 4). [ʿadüv,]*

Nefsimiz ejder mişāli ḳatline mümkīn degil
Şeş cihetim ṭutdu muḥkem yol geçem virmez ʿ**adüv** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 6). [ʿadüv,]*

Ḫāricīye lerze düşüp feryād ile itdi fiġān
Ḳavm-i ʿ**adüv** leşkerine virdi fenā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 12). [ʿadüv,]*

Māsivāya virme hiç dil ṭālibā sevdāyı kes
Bī-vefādır terkini ḳıl ol ʿ**adüvden** ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 8). [ʿadüvden, -den]*

ʿ**adüvv-:** *Ar. is. Düşman, hasım.*

Girdi ara şiddet ile ol ʿ**adüvv-i** ehl-i nifāḳ
Reşk ider ol dem münāfıḳ görünce ḳısḳanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 13). [ʿadüvv-i, -i]*

Bezme duḫūl itmeyecek ol ʿ**adüvv-ü** ehl-i cefākār
Geldi hemān bir ansızın üstümüze çatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 5). [ʿadüvv-ü, -ü]*

āfāk: *1. Ufuk'lar, etraf, dünyanın köşesi bucağı. 2. Göğün etrafı, göze görünen kenarları.*

Muḥammed Şāh Taḳīdendir ḳamerle şems yedi aḫter
Münevver ṭutdu **āfāḳı** bularla bir żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 10). [āfāḳı, -ı]*

āferīn: *"Aferin, bravo, tebrikler" anlamlarına gelen takdir ve beğenilme sözü.*

Gerekdir vāʿiẓā ancaḳ bu ḥalḳa ḥüsn-i ḥāliyle
Diler **āferīn** herkez güzel taḳrīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 10). [āferīn,]*

āfitāb: *Güneş.*

Ḳalbimizi ẕāt-ı Mevlā nūruyla taḳdīs idip
Şuʿlesiyle pür żiyādır meşel ḳamer **āfitāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 10). [āfitāb,]*

Mihr-i vechinden anıñ hem **āfitāb** olmuş żiyā
Nūra ġarḳ itmiş cihānı eyledim envār aḫz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 9). [āfitāb,]*

Ol Muḥammeddir Taḳī bil **āfitābıñ** şuʿlesi
Şevḳ baḫş itmiş cihāna menbaʿ-i nūr-ı żiyādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 11). [āfitābıñ, -ın]*

Āfitābıñ şuʿlesinden cismine żiyā irer
Nūra ġarḳ itdi bu ḳalbim nice lemʿālar virir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 1). [āfitābıñ, -ın]*

Ḥüsnünüñ her şemʿāsından **āfitāb-ı** şuʿle alır
Vech-i nūrundan yaḳarlar āsumān üzre çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 9). [āfitāb-ı, --ı]*

Şeref-i sādātdan İbrāhim Desūḳī nesl-i peyġamber
Cemāl-i **āfitābıñdan** münevverdir yedi aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 32). [āfitābıñdan, -ı, -n, -dan]*

Zerresinden pertev almış çünki anıñ **afitāb**
Şuʿle Şalmış bu cihāna şems ile hep māhitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 1). [afitāb,]*

ʿ**afv:** *(Af kelimesinin asıl şekli) Affetme, suçunu bağışlama.*

Ḳuluñ Derviş Sükūtīdir dürr-i luṭfunda her dāʾim
ʿAfv ḳıl cürmünü bekler Cenāb-ı Ḥaḳ saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 10). [ʿafv,]*

Pür- günāhım ḳıl şefāʿat bu Sükūtī kem-tere
Cürm-i ʿiṣyānıñ ʿ**afv** ḳıl ey Şefīʾüʾl-müẕnibīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 12). [ʿafv,]*

Sevābım yoḳ günāhım çoḳ nola bir gün gidip bundan
Sükūtī ʿ**afv** ider itmez bu ġaffārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 14). [ʿafv,]*

Günāhkār ümmetiñ gelmiş der Luṭfuna her dāʾim
Ḳuṣūruñ ʿ**afv** ḳıl senden ʿiṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 12). [ʿafv,]*

Cürm ile gelmiş ḳapuna Derviş Sükūtī kem-terin
Şānına ʿ**afv** eylemekdir ḳulların ʿiṣyānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 10). [ʿafv,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz geldim viṣāliñ bābına
ʿAfv idip gel bu Sükūtī bir ġarīb ḳul nekbeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 10). [ʿafv,]*

Kesret ʿiṣyānına iḳrār eyleyen āṣıḳların
ʿAfv ider mi cürmni ġaffara ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 6). [ʿafv,]*

Sükūtī Derviṣiñ ʿömr Ṣoñ āḫir demlere irdi
Günāhıñ ʿ**afv** ider lā-şek ġanīdir ol kerem-kānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 16). [ʿafv,]*

aġaç: *Ağaç.*

Seḥerde uyanur ḳuşlar nebātātla hem **aġaçlar**
İder ẕikir ḳamu ṭaşlar uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 5). [aġaçlar, -lar]*

āgāh: *1. Haberi olan, haberli, haberdar. 2. Uyanık, basîret sâhibi, sırlara vâkıf, müteyakkız.*

Men ʿaref ilmine **āgāh** çünki oldu sālikān
Rabbini öñ bildi añlar oldular dānā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 9). [āgāh,]*

Men ʿarefle maʿrifet dersini oḳu bugün
Rabbine **āgāh** olup hem cümle ʿirfān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 10). [āgāh,]*

Şehr-i ʿilmine Resūlüñ olmadı **āgāh** faḳīh
ʿİlm-i ẓāhir cehle şalmış ṭamuda aḫker ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 11). [āgāh,]*

Men ʿaref sırrına **āgāh** it Sükūtī kem-teri
Mürşid-i kāmiller ile sen aña ver hem de ders *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 9). [āgāh,]*

Men ʿaref sırrına **āgāh** olmadı cāhil faḳīh
ʿİlmeyle maġrūr getirür ḫocası Şeyṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 7). [āgāh,]*

Men ʿaref sırrına **āgāh** itdirir ʿaşıḳları
Münkir-i nādānlarıñ ḳalbini ṭār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 9). [āgāh,]*

Men ʿaref sırrına **āgāh** eyliyor her ṭālibi
Ḥaḳḳa vāṣıl eylemekden ʿāṣıḳa oldu vekīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 5). [āgāh,]*

Men ʿaref sırrına **āgāh** eyledi ol şāh beni
Ḥaḳḳı bildirdi ʿayāne Murtażādır üstadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 3). [āgāh,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına **āgāh** olup
Mürşid-i erbāb kāmil ikṣiri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 7). [āgāh,]*

Heman şāfīʿ Yūsuf mālik bu dersden olmadı **āgāh**
Müfsidler beyānında ḳalurlar bunda hayrana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 7). [āgāh,]*

Men ʿarefle mā rameyte sırrına **āgāh** olup
Men reʾāni remzini ol fehm iderdi ḥikmetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 3). [āgāh,]*

Men ʿaref sırrına **āgāh** itmede her ṭālibi
Feṭḥ iderdi müşkülün her bir cihetden aña gelen sāliki *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 17). [āgāh,]*

Gel Taḳīniñ dāmeni ṭut ister isen zāhidā
Sende ol **āgāh** bu sırra cümle iḫvān itdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 4). [āgāh,]*

aġar: *Ağarmak, beyazlamak.*

Aġardı ṣaç ṣaḳal penbe miṣālinde ḳatı ebyaż
Tükendi ḳalmadı femde ne ki cümleden danem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 3). [aġardı, -dı]*

İḳtiżā-yı sīnim üzre ṣāç Ṣaḳālım **aġarıp**
Şimdi altmış oldu yaşım yolcuya kervān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 5). [aġarıp, -ıp]*

āġāz: *(Fars.) Başlama II. Başlangıç, giriş, iptidâ.*

Āġāz idüben nuṭḳumuza devr ile devvār ʿAlīdir
Ḥatm-i nebī yār-i ḳadim Ḥaydar gerek ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 1). [āġāz,]*

Āġāz idelim nuṭḳumuza ibtidā
Rāh-ı Ḥaḳḳı şerḥ idelim sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 1). [āġāz idelim, -e, -lim]*

aġız: *İnsan ve hayvanlarda yemek yemeye ve konuşmaya mahsus uzuv.*

Göz ḳulāḳ burun **aġız** meme göbek ṣu yolu
Ne ḥikmetdir bu ḳalbiñ çoḳ ḳılarlar naḳlini herkez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 15). [aġız,]*

Aġzında aġusu heft ser yalandır
Ṣoḳarsa bulunmaz bir daḫı deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 15). [aġzında, -ı, -n, -da]*

agla: *(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Mürşide bel baġlayıp her seḥerler **aġlayup**
Deryā gibi hem çaġlayup cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 7). [aġlayup, -y, -up]*

Mürşidlere dil baġladım gice gündüz hep **aġladım**
Ṣular gibi ben çaġladım tā bulunca ʿummānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 9). [aġladım, -dı, -m]*

Laʿl-i lebinden hemān ʿuṣṣāḳa virüp būseler
Aġlar iken rūz u şeb giryānım ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 8). [aġlar, -r]*

Gezerim tā ṣor ḥürrem göñülden çekerim mātem
Gice gün **aġlarım** her dem meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 6). [aġlarım, -r, -ı, -m]*

Her seḥer **aġlayup** ney gibi inle
Bulunca bir mürşid-i kāmil reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 27). [aġlayup, -y, -up]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
İşbu māhda müʾmīne **aġlamaḳ** oldu reva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 6). [aġlamaḳ, -maḳ]*

Aġlasunlar bu ḫuṢūṢda maḥşere dek ʿāṣıḳān
Kerbelā ʿaṣḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 27). [aġlasunlar, -s, -u, -n, -lar]*

aġna: *Çok zengin, daha zengin.*

Aġnaya cinsine raġbet iderler
Ehl-i fuḳarādan nefret iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 11). [aġnaya, -y, -a]*

aġniya: *Zenginler.*

Men ʿarefden baḫs yoḳdur nuṭḳ anıñ ḳāl ü ḳİl
Aġniyādan vaṣfa bir çoḳ medḥ-i cihān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 6). [aġniyādan, -dan]*

Nesl-i Aḥmedden Muḥammed Bāḳıra oldu hem ẓuhūr
Luṭfuyla ḳıldı saʿādet sāyesinde **aġniyāyız** biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 8). [aġniyāyız, -yız]*

agrāz: *Maksatlar,amaçlar,niyetler.*

Baḳma münkire ehl-i **aġrāż** ḫırṢ ile söyler kelām
Nuṭḳ kiẕb ile riyādır bıraḳmaz olsun hiç feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 3). [aġrāż,]*

aġu: *Zehir, acı.*

Aġzında **aġusu** heft ser yalandır
Ṣoḳarsa bulunmaz bir daḫı deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 15). [aġusu, -su]*

aġvā: *Aldanmış, dalalet ehli, sapkınlığa düşmüş, gafil.*

Behāyım ṭabʾ-ı ādemden ḥazer et yanına varma
Ḥasedle kin kibir dolmuş içi **aġvāya** meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 10). [aġvāya, -ya]*

aġyār: *Gayrılar, başkaları, yabancılar, muhalifler, yâr olmayanlar; rakip; tas. Sufi olmayan, tasavvufi hayata yabancı, zıt.*

Geç bu kesret ʿāleminde rāh-i Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Vaḥdet ilinde beḳā ol görmeye **aġyār** muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 6). [aġyār,]*

Rifʿat bulur rūz u leyāl evc-i semā eyler ʿurūc
Cibrīl olur hem rehberi neyler aña **aġyār** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 6). [aġyār,]*

Vaṣf iderim zāhidā ben her zamān ol yār murād
Medḥiñ itmez bunda bir cān hiç degil **aġyār** murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 2). [aġyār,]*

Ḳahr-ı luṭfı bir idendiḳ yār ile **aġyārı** hem
Ẕevḳ-i Ḥaḳla pür-Ṣafāyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 7). [aġyārı, -ı]*

Ḥar ṣıfātla müşkül ancaḳ kim ki maḳṣūda irer
Ḳābil vuṣlat olur mu nefs **aġyār** eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 8). [aġyār,]*

Urmayın siz zāhidā her ġarīb bī-çāre tīġ
Lāyıḳ oldur ḍarb idesiz her zamān **aġyāre** tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 2). [aġyāre, -e]*

Māʾil olma ey Sükūtī māsivānıñ ḥubbuna
Aldadır bir ḳaḥbe zendir böyle bir **aġyāre** yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 16). [aġyāre, -e]*

Abdāl olalı mescid meyḫāneleri bir itdiḳ
Zāhidlerin ṭaş atdıġı biz **aġyāre** alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 4). [aġyāre, -e]*

Geldi **aġyār** ḳapumuza bir seḥerler aḳaraḳ
Bir ḥarām-zāde mürāʾī göz ḳaşını çataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 1). [aġyār,]*

Ṣalāt dāʾimā eyle sözüñ ṭutma gel **aġyārıñ**
Oḳu ḫüsnüñde āyetiñ namāẔ olsun her eṭvārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 1). [aġyārıñ, -ın]*

Yār ile hem-dem olayım çoḳ zamānlar cehd idip
Girdi **aġyār** hem arāya dil-rubāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 4). [aġyār,]*

Ṣaḳın meylini hiç virme zen ü dünyā ḳatı murdār
Libās-ı ḫūb şīrīn sözle görünür bunda **aġyārıñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 4). [aġyārıñ, -ın]*

İnler idim her seḥerler ḳan gelince dīdeme
Ḥasret oldum uyḳuya ben yoḳ meded **aġyāre** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 6). [aġyāre, -e]*

Çekdigim derd-i belā **aġyār** cihān oldu bāʿiṯ
Bulmadım hiç istiraḥat dehr-i fenā ümmüʾl- ḫabāʿiṯ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 6, Mısra 1). [aġyār,]*

Naẓm-ı celīl nuṭḳ-ı velī cümle güftārdan leẕīẕ
Ṣoḥbet-i yār ehl-i dile ülfet-i **aġyārdan** leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 11, Mısra 2). [aġyārdan, -dan]*

Bulunmaz anlarda **aġyār** itmişler
Ḥaḳāyıḳ rāhında biʾlcümle ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 53). [aġyār,]*

aġyār-ı cihān: *Âlemin yabancıları, düşmanları, başkaları.*

Şīrīn içün Ferhādlan daġlarla itdim çoḳ nizāʾ
Aġyār-ı cihān bıraḳmaz olup vuṣlatına ol yüzü māh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 6). [aġyār-ı cihān,]*

âh: *"Ah!" özlem, sevgi, üzüntü bildiren ünlem.*

Her seḥerler **āh** çekermiş bir gül-i raʿnā içün
Naʿra-i yā hū ḳılar çoḳ şevḳ ile eẕkār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 3). [āh,]*

Bülbülüñ efġān-ı Ẕārı güllere vaḳt-i bahār
Yoḳ yere feryād-ı **āhı** çūş ider ʿaleʾṣ-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 8). [āhı, -ı]*

Āh idermiş bülbül-āsā gice gündüzler daḫı
Maṭlūb bir ġonca güldür ḫandānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 9). [āh,]*

Terāḥḥüm ḳıl bu **āhımla** enīnim ʿarş-ı aʿlāda
Melāʾik Zümresi taʿcīz olur bāʿiṯ vişāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 5). [āhımla, -ı, -m, -la]*

Derde düşen **āh** ider ol ʿaşḳile nālān imiş
Derd içinde ẕevḳi bulan ʿāşıḳa dermān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 1). [āh,]*

Āhımız eflāka çıkdı ey Sükūtī bu Zamān
Neyleyim bu ġurbet içre bir Şefāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 9). [āhımız, -ımız]*

Hem Ḥüseynʾi Kerbelāda ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk itdi feryād **āh** ile hep zār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 6). [āh,]*

ʿĀşıḳları olmaz tehī ẕākirlerin hūdur **āhı**
Āsān geçerler bir daḫı rehberleri çün Cebrāʾīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 5). [āhı, -ı]*

Özge bir derde dūş olduk **āh** gönül eyvāh gönül
Ẕen ü dünyā bī-vefāya **āh** gönül eyvāh gönül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 1). [āh,]*

Özge bir derde dūş olduk **āh** göñül eyvāh göñül
Ẕen ü dünyā bī-vefāya **āh** göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 2). [āh,]*

Bir ṭabīb üstāda ḥiẕmet eyledin bunca Zamān
Saʿyını virdi hebāya **āh** göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 4). [āh,]*

ʿillet-i ʿaşḳa giriftār olmuşum ḥālim yaman
Ḳalbimiz ḳıldı ḫarābe **āh** göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 6). [āh,]*

āh çek-: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek.*

Şol Zamān kim bunca ṭālib teşnelikden **āh çeker**
Dest-i pākıñla yürütgil anlara āb u Ẕülāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 9). [āh çeker, -er]*

āh u feryād: *Ağlama, inleme, feryat etme.*

Āh u feryād itme zāhid rehber-i kāmil gözet
İrelim vaṣfına anıñ şāfī-i yevmüʾl-cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 11). [āh u feryād,]*

āh u zār: *Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Vaḥdet içre nice demler yār ile yār iden göñül
Şimdi düşdün ġurbet içre **āh u Ẕār** iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 2). [āh u ẕār,]*

Ṣabr idüp Eyüb miṣāli ḥālimiz dün ü gün yaman
Āh u zārım artdı efzūn virmedi raḥat banā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 6). [āh u zārım, -ım]*

Senden ötrü yaratıldı ey Ḥabībim kāʾināt
Bāʿiṣ olduḳ cümlemiz **āh u zārım** gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 4). [āh u zārım,]*

aḥbāb: *Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.*

Ḥaḳ beyānında Sükūtī **aḥbāba** yeter baḥṣin eyledin
Bu kelāmıñ fehm idenler cinsi ādem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 13). [aḥbāba, -a]*

Aḥbāb-ı yārān keṣret ile cānımıza virdi elem
Sāḳī ḳadeḥ Ṣundu bize zehr ile ġām ḳatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 3). [aḥbāb-ı, -ı]*

Ḥayāt-ı nev bulam dāʾim ḳabirde cins-i **aḥbāba**
Selāmet bezmgāhında ḳuram bir taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 11). [aḥbāba, -a]*

Ehl-i ḫarabāt ile meyḫānede ʿişret ideriz
Ẕevḳ-i ṣefā **aḥbābıyla** ṣoḥbetimiz vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 4). [aḥbābıyla, -ıyla]*

Vaṣfında gezip çoḳ inẕār itmişler
Fehm idin siz bunu **aḥbāb-ı** yārān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 42). [aḥbāb-ı, -ı]*

ʿ**ahd:** *Ahit, söz verme, yemin, vaat.*

Zāhidā īmān dilerseñ Muṣṭafāya bīʿat it
Çünki ʿ**ahdıñ** var ezelden Murtażāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 2). [ʿahdıñ, -ı, -n]*

Verdiġüm bezm-i ezel çün eyledim güftār eḫas
ʿAhdimizde s̲ābit olduḳ gün-be-gün iḳrār eḫaz̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 2). [ʿahdimizde, -imiz, -de]*

Bir gün hemān ol yār ile ʿ**ahd** eyleyüp virdim ḳarār
Ḳavlinde Ṣādıḳ durmaz dönüp bu etdiġi cefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 5). [ʿahd,]*

İḳrārımız bezm-i ezel peymān olan Saʿdīleriz
ʿAhdımıza s̲ābit ḳadem her ān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 2). [ʿahdımıza, -ımız, -a]*

Ol dost ile rūz-ı ezel ʿ**ahdimizde** s̲ābit ḳadem
Bu cihāna geldim nice iḳrārımız īmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 3). [ʿahdimizde, -imiz, -de]*

Tā elestdendir o şāha ʿ**ahd** ile peymānımız
İtmisim iḳrār aña men Z̲eyneʾl-ʿAbādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 7). [ʿahd,]*

Ḳalmayor hiç yanına Ḥaḳ intiḳām alsa gerek
İtdiġiñ bulur cihānda durmuyor ʿ**ahd-i** felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 18). [ʿahd-i, -i]*

ʿ**ahd-i misāk:** *Söz ahdi, yemin etmek.*

S̲ābit ol iḳrārına zāhid dilerseñ Ḥaḳḳı sen
ʿAhd-i mis̲āḳıñ gözet gel şāh Rıżāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 14). [ʿahd-i mis̲āḳıñ, -ın]*

āheste: *Ağır ağır, yavaş bir biçimde.*

İder pendini **āheste** lisān-ı ḥāl ile ol dem
Ṭarīḳat baḥs̲ini söyler leṭāfetle hemān ol ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 3). [āheste,]*

āḫir: *Ahir, son, nihayet.*

Sensin sebeb bu ʿāleme Ḥavvā ile hem Ādeme
Evvel ile **aḫir** deme irdin ḳamudan evvelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 6). [aḫir,]*

Ṭarīḳinde sülük itdim irince ʿömrümüz **āḫir**
Dürr-i luṭfunda her dāʾim ġulāmı olmuşum ḳamber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 5). [āḫir,]*

Ḥażır ol abdāl Sükūtī vaḳtiñiz oldu ḳarīb
Ṣon nefes **aḫirde** ancaḳ dīn ile īmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 10). [aḫirde, -de]*

Üç beş gün içün geldim ise bu fānī dehre
ʿÖmrüm daḫı **āḫir** olup gitmege cānān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 4). [āḫir,]*

Caʿferüʾl Ṣādıḳ ḥaḳīḳat reh-nümādır sevdigim
Mehdi-i **ahir** zaman ol sahib-livadır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 15). [ahir,]*

Evvel oldur **aḫir** oldur ẓāhir ü bāṭın daḫı
Pādişāh-ı lā-yezāl ḥākim-i cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 15). [aḫir,]*

Sükūtī Dervişiñ ʿömr Ṣoñ **āḫir** demlere irdi
Günāhıñ ʿafv ider lā-şek ġanīdir ol kerem-kānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 15). [āḫir,]*

Oḳundu şānına āyet-i kelām Ḥubbu lā yenām
Ṣunarlar ceẔbe-i Ḥaḳḳı o demde oldular mestān ʿaṢr-ı **aḫir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 40). [aḫir,]*

Bilür iken ceddi kimdür hem anıñ yā maderi
Hiç terāḥḥum itmez oldu bunlara **āḫir** biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 22). [āḫir,]*

Sermāyen var mı Sükūtī **āḫir** ʿ**ömründür** bugün
Ṣoñ nefes senden ararlar böyle bil īmān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 17). [āḫir ʿömründür, -ün, -dür]*

ahkām: *Hükümler, emirler, buyruklar.*

Bir ālāyı bekler paşālar **aḥkām** şerʾi refʿ idip
Enbiyādan ḫavf hiç yoḳ yerleri ṭamuda nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 7). [aḥkām,]*

ahkar: *Çok hakir, pek âciz.*

Dergāhınıñ bir kem-teri mūrdan żaʿīf eñ **aḥḳarı**
Sükūtī ednā bir çakeri cürmile gelmiş ḳıl revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 13). [aḥḳarı, -ı]*

Ḳılsa ol mūr-ı żaʿīfden ḳalbini **aḥḳar** bu gün
Cümle ʿālem içre Mevlā hem anı sürūr ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 7). [aḥḳar,]*

Keşret-i dünyāya baḳmaẔ bunlarıñ her bendesi
Vaḥdet-i bāḳīye irdim **aḥḳarı** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 14). [aḥḳarı, -ı]*

Bu ʿāṣī bendeñiz kem-ter Sükūtī çakerin **aḥḳar**
Yolunda ḳoydu yüz biñ ser meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 13). [aḥḳar,]*

Cennet-i aʿlāya dāḫil Ḥaḳ içün iden edā
Nār-ı dūzaḫdan emīndir her dü ʿālem **aḥḳarī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 12). [aḥḳarī, -i]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānıñ şeyḫ Ḫarābāt bendesi
Dergāhınıñ ḫādimidir tā ezelden **aḫḳarı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 6). [aḫḳarı, -ı]*

ahker: *Ateş koru, ateş közü.*

Şehr-i ʿilmine Resūlüñ olmadı āgāh faḳīh
ʿİlm-i ẓāhir cehle şalmış ṭamuda **aḫker** ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 12). [aḫker,]*

ahlāk: *Bir kimsenin iyi niteliklerini veya kişiliğini ifade eden tutum ve davranışlar bütünü, mizaç, tabiat.*

Bu **aḫlaḳ-ı** ḳabīḥlerden rehāyāb oldum yā Rab
Riyāẓāt itdiğim vāfir ne ḥikmetdir ʿaceb yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 1). [aḫlaḳ-ı,]*

Sükūtī ictināb eyle bu **aḫlaḳ-ı** ḳabīḥlerden
Ṣıġın bir ulu dergāha seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 11). [aḫlaḳ-ı,]*

Bir fenā **aḫlāḳa** düşmüş rūz u şeb gör vāʿiẓi
Her ḫuṣūṣda bu Sükūtī göñlünü kem-ter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 13). [aḫlāḳa, -a]*

Sükūtī her ḳabīḥ **aḫlāḳ** bu ḳalbimden ḫurūc itdi
Şefāʿat- kān Aḥmedʾle yetişdi Ḥaḳ bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 9). [aḫlāḳ,]*

Māsivā ḫubı göñülden refʿ olup biʾl-cümleten
Ḳalmamış **aḫlāḳ-ı** mezmūm ṣāfī bir dürdāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 10). [aḫlāḳ-ı,]*

İnsānıñ ḥayvāna tebdīl itmede **aḫlāḳını**
Ẓabṭ olunmaz ḳatı müşkül aẔdırır sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 7). [aḫlāḳını,]*

Taṣḥīḥ itmezler seniñ bil rāhını ya **aḫlāḳını**
Böyle cārī olmamışdır anlagil her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 13). [aḫlāḳını,]*

Meşreb-i pāk ṣafī itmiş ḳalbini ẕikr-i Ḫudā
Ṭabʿ-ı **aḫlāḳ** ḥamīde ḫāk ile yeksān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 4).*
[aḫlāḳ,]

Ḫar Ṣıfāt **aḫlāḳı** bed hiç rehāyāb olmadı
Geçdi ʿömr miḥnetle ḥor ḥaḳir oldu ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 7). [aḫlāḳı, -ı]*

Şeyḫ-i kāmil her ḫuṢūṢda kendüsi ʿāli cenāb
Ḥüsn-i **aḫlāḳ-ı** muṢaffā meşrebi hem müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 10). [aḫlāḳ-ı,]*

Görünür maḥşerde ḳıyāmet güni
Aḫlaḳı ne ise gir ol ṭüni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 64). [aḫlaḳi, -i]*

Aḫlaḳıñ her yüzden iẓhār itmişler
Ḥāl ehlini her dem ġıybet iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 9). [aḫlaḳıñ, -ı, -n]*

aḥmak: *Gafîl, divane, aklı kıt. akılsız.*

Beyhūde hiç çekme **aḥmaḳlar** gibi
Emegi bu dehriñ ḳatı ʿazābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 11). [aḥmaḳlar, -lar]*

Raġbet itmek bu sivāya küllī **aḥmaḳ** şol kişi
Beyhūde eyler nizāʿlar bī-baṣar ʿamā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 11). [aḥmaḳ,]*

aḥmedʾ: *"Pek çok methedilmiş, övülmüş kimse" anlamında olup Hz. Muhammed (s.a.v.)'in isimlerindendir.*

Sükūtī her ḳabīḥ aḫlāḳ bu ḳalbimden ḫurūc itdi
Şefāʿat- kān **Aḥmedʾle** yetişdi Ḥaḳ bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 10). [aḥmedʾle, -le]*

Sāniyen **Aḥmed** Nebīniñ vaṣfını ḳılam beyān
Anıñ ile rāh-ı Ḥaḳḳa buldular yol sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 5). [aḥmed,]*

Āl-i **Aḥmed** bendesiyiz Derviş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfuñ bekler ancaḳ nice yüz biñ bay gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 13). [aḥmed,]*

Murtażādır vaḥy-i Ḥaḳla hel etādır şānına
Murtażādır ʿayn-ı **Aḥmed** dehre sulṭān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 8). [aḥmed,]*

Sen Ḥabīb-i kibriyā **Aḥmed** Muḥammed Muṣṭafā
Sen nübüvvet ḫātemisin ey ḥaḳiḳat cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 3). [aḥmed,]*

Zāhidā gel ister isen sen de bulasın necāt
Şerʿi pāk-i **Aḥmedīye** dāʾimā eyle ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 2). [aḥmedīye, -i, -ye]*

Bu cürmümle kime idem Sükūtī ilticā oldum
Şefāʿat kānı **Aḥmedden** iderim ʿār olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 8). [aḥmedden, -den]*

Gezme beyhūde bu fānī iḳlīmiñ sen ser-te-ser
Ḫānḳāh-ı **Aḥmede** gel her dāʾimī sivādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 6). [aḥmede, -+e]*

Aḥmediñ rāhında ḳāʾim post-nişīn olmuş bugün
Ḫānḳāha her gelen ikrām ile mihmān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 7). [aḥmediñ, -iñ]*

Hem daḫı **Aḥmed** buyurdu nūr-ı vāḥid Ḥaḳḳına
Laḥmüke laḥmī ki sensin Murtażā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 5). [aḥmed,]*

Ḫulḳ-ı **Aḥmed** olsa ṭālib Ḥaḳḳa ider inḳiyād
Ḥubb-ı dünyādan geçer ol Ḥaḳdan alur ber-murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 1). [aḥmed,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī serdār-ı şāh-ı evliyā
Vāriş-i **Aḥmed** Nebī hem şāh Ḥüseyn-i Kerbelādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 4). [aḥmed,]*

Ḫānḳāh-ı **Aḥmede** Derviş Sükūtī sen bugün
Yüz süre gel rūz u şeb dergāh dārüʾş-şifādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 19). [aḥmede, -+e]*

Ebū Bekir ʿÖmer ʿOs̱mān ʿAlīdir fātiḥ-i Ḫayber
Ki bunlar **Aḥmediñ** yār-i cihāna geldiler server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 2). [aḥmediñ, -iñ]*

Bilinmez **Aḥmediñ** sırr-ı kelām remzile itmiş
Ḫaḳāyıḳ ehline maʿrūf bu bir sırr-ı ʿaẓīm mestur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 15). [aḥmediñ, -iñ]*

Sükūtī mücrimiñ bilmem rehāyāb olması düşvār
Meger raḥm eylese **Aḥmed** şefāʿatde odur meşhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 14). [aḥmed,]*

Aḥmed gelüp ḳıldı beyān Furḳān ile Ḫaḳ sırrını
Dört kitābıñ sırrı bugün bir noḳṭadan itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 9). [aḥmed,]*

Anıñ evlād-ı eẔvācıñ yolunda cān fedā itdim
Cenāb-ı **Aḥmede** muṭlaḳ kemāl-i ġayretim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 6). [aḥmede, -+e]*

Ḫalḳ-ı **Aḥmed** kesb idenler kimseye ḳılmaz żarār
Ḫoş naẓarla vaṣfıñ iyler nitekim dünyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 11). [aḥmed,]*

Nesl-i **Aḥmedden** Muḥammed Bāḳıra oldu hem ẓuhūr
Luṭfuyla ḳıldı saʿādet sāyesinde aġniyāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 7). [aḥmedden, -den]*

Naẓmıyla Derviş Sükūtī Ḥaḳḳı is̱bāt eyledi
Āl-i **Aḥmed** Murtażāya ḳaydı ol cān u seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 14). [aḥmed,]*

Cān naḳdini beẔl eyledi rūşen Sükūtī **Aḥmede**
Şefḳat umar rūz-ı cezā yaḳmaya hiç nār ateşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 11). [aḥmede, -+e]*

Nebīler efḍal-i **Aḥmed** Muḥammed Muṣṭafā geldi
Velīler serveri Ḥaydar ʿAliyyüʾl Murtāẓa geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 1). [aḥmed,]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı Ṭarīḳ īcādına **Aḥmedle** bile
Bāʾs̱ olup ʿilm-i ḥaḳāyıḳ sırrına maẓhar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 7). [aḥmedle, -le]*

Zenūbūm çoḳ siyāh rūyuñ Sükūtī Ṣoñ deme irdin
Şefāʿat kān **Aḥmedden** dile ḥācet īmān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 10). [aḥmedden, -den]*

Pīrleriñ erkān-ı Ḫaḳdır şerʿ ile icrā ḳılar
Ḳul **Aḥmeddir** ḥaḳīḳat cümleye inhā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 2). [aḥmeddir, -dir]*

Sevmez niçün ḫāricīler **Aḥmed-i** muḫtār ʿAlīdir
Nesl-i nebiyy-i Hāşimīden Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 1). [aḥmed-i,]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı ṭālibe gül **Ahmed** muḫtāra ṣor ṣorma baña
Noḳṭa-ı bāde rumūzuñ Ḥaydar-ı kerrāra ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 1). [ahmed,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Nesl-i **Aḥmedden** cihāna geldi bunlar bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 12). [aḥmedden, -den]*

Zāhidā gel ister isen sen de bulasın necāt
Şerʿi pāk-i **Aḥmedīye** dāʾimā eyle Ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 2). [aḥmedīye, -i, -ye]*

Derviş Sükūtī ṭut temiz ḫānḳāh-ı **Aḥmedi**
Ṭoġru otur postuna mihmān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 9). [aḥmedi, -i]*

aḥmed baba: *Niş muhacir erlerinden hazreti Ahmed Baba.*

Nīş muhācir erlerinden ḥażret-i **Aḥmed baba**
Teşrīfinde cümle ʿālem şād olup buldu ṣafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 1). [aḥmed baba,]*

ahmed bedevī: *Ebü'l-Fityân Ahmed b. Ahmed b. İbrâhîm el-Fâsî et-Tantâvî el-Bedevî (ö. 675/1276) Kuzey Afrika ve Mısır'ın en büyük velîsi olarak kabul edilen mutasavvıf, Bedeviyye tarikatının kurucusu.*

Şehinşāh-ı cihān **Aḥmed Bedevī** Seyyid Sulṭān
Süleymān-zamān oldur elinde hem ḳamu devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 21). [aḥmed bedevī,]*

ahmed rifāʾī: *12. yüzyılda yaşamış din bilgini ve Rifâilik tarikatının kurucusu.*

Velādet Cihānıñ ḳutbudur **Aḥmed Rifāʾī** Seyyid
İkinci vāriṣ Ḥaydar kemāl ẕātı peyġamber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 5). [aḥmed rifāʾī,]*

aḥmed-i muḫtār: *Seçilmişlerin en övülmüşü, Hz. Muhammed.*

Buyurdu **Aḥmed-i muḫtār** cihānıñ ḥükmü zāʾildir
Güneş gölgesine beñzer ḳarār itmez bir arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 7). [aḥmed-i muḫtār,]*

Küntü kenzin dedi çünki ol ḫāliḳ-i muṭlaḳ
İtdi beyān herkes sırrını **Aḥmed-i muḫtār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 10). [aḥmed-i muḫtār,]*

Şānında anıñ vārid olup hem bunca ḥadīṣler
Ẕikrin ideyor cehrile hep **Aḥmed-i muḫtār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 14). [aḥmed-i muḫtār,]*

Ḳul Resūl laḥmüke laḥm ṣānına ḳıldı beyān
Ehl-i ḥaḳāyıḳ itdi ʿayān **Aḥmed-i muḫtār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 8). [aḥmed-i muḫtār,]*

Bāb-ı ʿilmine anıñ kim dāḫil olmuş rūz u şeb
Vāḳıf olmuş şehrine bil **Aḥmed-i muḫtār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 6). [aḥmed-i muḫtār,]*

Vay aña kim **Aḥmed-i muḥtāra** ḫāʾin oldular
Kerbelānıñ büsbütün ḥākini pür-ḫūn ḳıldılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 27). [aḥmed-i muḥtāra, -a]*

aḥmer: *Kırmızı, kızıl.*

Mest olalım cürʿasından bu şarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī engür meylerden vir bugün **aḥmer** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 8). [aḥmer,]*

Ṣāḳīyā nā-şād mey mesrūr ider **aḥmer** ḳadeḥ
Dedi zāhid mey ḥarāmdır ehline direm mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 1). [aḥmer,]*

Mest olalım cürʿasından bu şarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī engür meylerden vir bugün **aḥmer** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 8). [aḥmer,]*

aḥsen-i taḳvīm: : *"Ahsen-i takvîm" ifadesi, "Andolsun ki biz insanı en güzel şekilde yarattık" (et-Tîn 95/4) meâlindeki âyette geçmektedir. Yaratıkların en mükemmeli olan insandaki güzelliğin kaynağı, bazı âyet ve hadislerde dile getirildiği üzere, Allah'ın onu "tesviye etmesi", "kendi eliyle" yaratıp ruhundan üflemesi, kendi sûreti üzere yaratması ve onu yeryüzünde kendine halife kılmasıdır.*

Vücūduñ Ḥaḳ yaratmışdır hemān bil **aḥsen-i taḳvīm**
Kemāl ile ḳurulmuş hep bu cismiñ ṣafī nūrānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 5). [aḥsen-i taḳvīm,]*

Aḥsen-i taḳvīm dinledi her cihetden Ādeme
Resm göẔ ḳaş Ṣāç ile virdi yüẔine envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 9). [aḥsen-i taḳvīm,]*

Aḥsen-i taḳvīm dimiş Ḥaḳ çünki insān şānına
Nüsḫa-i kübrādır ādem farḳ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 3). [aḥsen-i taḳvīm,]*

Aḥsen-i taḳvīmle īcād eyledi ol Ḥaḳ seni
Ḳurdu taḫtıñ ḳalb içinde dāʾimā eyler ḳuʾūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 5). [aḥsen-i taḳvīmle, -le]*

Aḥsen-i taḳvimle düzdü ẕātını Ṣıfātını
Her cihetden gösterüp sır böyle iʿlān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 5). [aḥsen-i taḳvimle, -le]*

aḫter: *Yıldız.*

Muḥammed Şāh Taḳīdendir ḳamerle şems yedi **aḫter**
Münevver ṭutdu āfāḳı bularla bir żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 9). [aḫter,]*

Yedi yer gök ṭamu sekiz cennet tamāmıyla
Yedi **aḫter** ṭoḳuz eflāk ser-a-ser ḥükm-i sulṭānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 12). [aḫter,]*

Şeref-i sādātdan İbrāhim Desūḳī nesl-i peyġamber
Cemāl-i āfitābıñdan münevverdir yedi **aḫter** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 32). [aḫter,]*

aḥvāl: *"hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.*

İtdi beyān bu Sükūtī mülk-i ten **aḥvālini**
Ḳalb-i temiz pāk olanıñ aldı bu dem kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 11). [aḥvālini, -ini]*

Naẓmile Derviş Sükūtī **aḥvāl-i** ḳalb baḫş ider
Ḳalb içinde maḥzen-i Ḥaḳ münkire Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 13). [aḥvāl-i, --i]*

Bezm-i ʿāṣī yüzüm ḳara bu **aḥvālim** saña yā Rab
Ne mümkīn ideyim iḫfā ʿayāndır hep saña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 9). [aḥvālim, -im]*

ʿAṣrımızda kimse bilmez hiç bizim **aḥvālimiz**
Fevtimizden söñra iẓhār olunur her ḥālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 1). [aḥvālimiz, -imiz]*

Vaṣf iderim **aḥvālim** Derviş Sükūtī ʿāleme
Fehm eyleye herkez bugün biz eṣʿāra alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 9). [aḥvālim, -im]*

Çün bugün bāṭın gözüyle baḳmışım **aḥvāline**
Her biri bir isme maẓhar düşmüşüm ḥayrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 9). [aḥvāline, -ine]*

Ġarīb-i mecnūn gibi dāʾim perişān oldu **aḥvālim**
Gezerim kūh-ı Ṣaḥrāda rehā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 3). [aḥvālim, -im]*

Seniñ derd-i firāḳından perişān oldu **aḥvālim**
Der-i Luṭfundan her dāʾim türābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 5). [aḥvālim, -im]*

Dönüp Mecnūna bu ḥālim perişān oldu **aḥvālim**
Bu nefis ḳomaz ḳatı ẓālim meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 11). [aḥvālim, -im]*

aḥvāl-i ʿālem: *Dünyanın halleri,vaziyeti.*

Böyledir **aḥvāl-i ʿālem** her ṭabiʿat bir degil
Ḥaḳ yaratmış ʿunṣur üzre dürlü renk emsalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 17). [aḥvāl-i ʿālem,]*

Böyledir **aḥvāl-i ʿālem** silsile ister o kim
Kendi cāhil farḳ yoḳdur nitekim ḥayvān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 21). [aḥvāl-i ʿālem,]*

ahyār: *Hayırlı, iyi, faziletli kimseler.*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı ʿaşḳda beẕl idersen ṭālibā
Pāye-i rifʿat bulur ol menzil **aḫyār-ı** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 4). [aḫyār-ı, -ı]*

Şeyḫ Saʿeddīn Cebāvī vāriṣ-i ʿilm-i Resūl
Pīr-i erkān-ı ṭarīḳat kāmil-i **aḫyār-ı** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 10). [aḫyār-ı, -ı]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī vāriṯ-i ʿilm-i Resūl
Pīr-i erkān-ı ṭarīḳat kāmil-i **aḫyār-ı** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 10). [aḫyār-ı, -ı]*

Ülfetiñ kesmiş cihāndan ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl olan
Ḳalbine bir ẕerre ḳoymaz her ʿaṣır **aḫyār-ı** muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 10). [aḫyār-ı, -ı]*

ahz: *Ar. 1. Almak, alınmak. 2. Tutmak, tutulmak.*

Cān u başdan çünki geçmiş ol Ḫudā ʿāşıḳları
Keṯret-i dünyāya baḳmaz eyleyen ol yār **aḫẕ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 6). [aḫẕ,]*

Mihr-i vechinden anıñ hem āfitāb olmuş żiyā
Nūra ġarḳ itmiş cihānı eyledim envār **aḫẕ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 10). [aḫẕ,]*

Āsumānıñ şems ü māhı şol yüzünden **aḫẕ** ider
Nūruñ işrāḳ itdi bunda görünce şemʾaneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 7). [aḫẕ,]*

Mürşid-i kāmil gözetgil elde fırṢat var iken
Tevbe telḳīniñ **aḫẕ** it eyle murādına ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 6). [aḫẕ,]*

Anıñ nūr-ı żiyāsından ḳamer şems çünki **aḫẕ** itmiş
Münevver ṭutdu ser-tā-ser iki ʿālemde her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 5). [aḫẕ,]*

Seniñ nūrundan **aḫẕ** itmiş semāda şemsile ol māh
Münevver ṭutdu eşyā-yı ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 11). [aḫẕ,]*

Ḥıżrıyla itdi ser-a-ser ʿālemi geşt ü güẔār
Dersini **aḫẕ** itdi andan ʿilm-i ʿirfāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 10). [aḫẕ,]*

Fehm ider sırrını kim ki ʿirfāndır
Ḳurʾāndan **aḫẕ** itmiş maʿnāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 24). [aḫẕ,]*

Cümle nücūm şems ḳamer andan hemān **aḫẕ itdiler**
Şemʿ-i ḥüsnüñ envārıdır cümlesin ḳılan cilā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 3). [aḫẕ itdiler, -di, -ler]*

ak: *Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.*

Geldi aġyār ḳapumuza bir seḥerler **aḳaraḳ**
Bir ḥarām-ẕāde mürāʾī göz ḳaşını çataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 1). [aḳaraḳ, -arak]*

Çeşm-i ḫūnum oldu revān seyller gibi her dem be dem
Ġaddār felek raḥm itmedi deryāya **aḳdı** bunca ḳanım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 4). [aḳdı, -dı]*

Teskīn olmaz ey Sükūtī Kerbelānıñ ateşi
Dīdemizden şu yerine **aḳdı** hep ḳan yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 32). [aḳdı, -dı]*

Seniñ içün çeşm-i pür-ḫūnum **aḳar** rūz u leyāl durmaz
Cemāliñ ḥasreti oldum cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 3). [aḳar, -ar]*

Miḥnetle elem dürlü çile her vecihle ġām aratdı bu gice
Ḳalbimize virdi cefā çeşm-i ḫūnum **aḳdı** bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 2). [aḳdı, -dı]*

Ḫānḳāhıñ ʿarṣasında çeşmeyi ḳıldı binā
İḥyā itdi cümle nāsı çaġlayup **aḳdı** bu ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 8). [aḳdı, -dı]*

Gerçe cāmiʿ eṭrāfında çaġlayup Ṣūyu **aḳar**
Bir ḥayāt olur içenler maʿnīde cennāt-ı ḫūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 15). [aḳar, -ar]*

Dergāha **aḳdı** ser-a-ser çeşmesi āb u ḥayāt
Cereyān ile itdi memnūn cümlemizi çoḳ şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 15). [aḳdı, -dı]*

Gice gün iftirāḳından dü çeşmimden **aḳar** ḫūn-ı yaş
Yusūfuñ ateşi ʿaşḳı Yaʿḳūb ḳalbiñ buḫūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 3). [aḳar, -ar]*

ak: *Temiz, saf, arı.*

Yevm-i belāda ʿayāndır yüzleri **aḳ** nūr ile
Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya kim ki itdi iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 5). [aḳ,]*

ʿ**akāʾid:** *İtikad olunan hakikatlar. İtikada dâir kaziye ve hükümler, esaslar.*

Kürsīlerde vaʿẓ idersiz şerḥ ʿ**aḳāʾid** dersini
Bī-ḥabersiz ẕāt-ı Ḥaḳdan gördüm ḳurı bürhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 7). [ʿaḳāʾid,]*

Dört kitāb ṣāḥibi ṣanasın kāmil
Şerḥ-i ʿ**aḳāʾidden** baḥs ider cāhil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 40). [ʿaḳāʾidden, -den]*

aḳdem: *Önce, ilk önce.*

On iki gün ṣāʾim olmaḳ Muṣṭafānıñ ʿaşḳına
Nice yüz biñler ʿamelden ḫayrıla **aḳdem** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 6). [aḳdem,]*

aḳdes: *En kutsal.*

Bir gedā Derviş Sükūtī tārīḫiñ ḳıldı beyān
Şüphesiz gerçek velīdir ẕāt-ı pāk **aḳdesden** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 16). [aḳdesden, -den]*

ʿ**āḳibet:** *Neticede, sonunda, nihayet.*

Mezheb-i pāk-i Caʿferʾiñdir ḳulunu Ḥaḳ görmeyen
ʿĀḳibet berzāḫā uġrar ṣanmañız raḥmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 10). [ʿāḳibet,]*

Bir gün ola ḳıymet aṣlım ʿ**āḳıbet** ider ẓuhūr
Fehm iderler ṣāfī zerden naẓmıyla aḳvālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 19). [ʿāḳıbet,]*

Mat ider ḳalbiñ Sükūtī ser-te-ser aḳreb Zamān
Ṭamuya bāʿiş ider ol **ʿāḳibet** sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 14). [ʿāḳibet,]*

İrciʿi emr-i nidāsın şemʿi cāna ireli
Hū diyüp ervāḥ uçdu **ʿāḳıbet** bütün ḳafesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 12). [ʿāḳıbet,]*

ʿāḳil: *(Ar.) Us, akıllı (kimse).*

Gelse meclisine cāhil bed lisān eyler ṭavīl
Hiç oturma ṭālibā gel **ʿāḳil** isen durma ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 4). [ʿāḳil,]*

Ẕiynet-i dünyāya baḳma aldadır bir cāẕūdır
Virme göñlüñ bī-vefāya **ʿāḳil** isen itme ṣarf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 8). [ʿāḳil,]*

ʿakl: *Akıl, us, düşünme ve anlama yeteneği.*

Keṯüda **ʿaḳlıdır**
Bu insān tertibiñ Derviş Sükūtī ḫoş beyān itdin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 29). [ʿaḳlıdır, -ı, -dır]*

Gitdi **ʿaḳlım** nām u şānım żāyī olup bundan girü
Ḳalmadı hiç bunda aṣlā āṣārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 11). [ʿaḳlım, -ım]*

Ḥub-ı sivā derdi keşīr olma Ṣaḳın bunda esīr
Fehm eylemez **ʿaḳl-ı** ḳıSır belāsı çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 4). [ʿaḳl-ı, -ı]*

ʿAşḳına ey dost düşelden nice ḥayrān olmuşam
ʿAḳlımız çün żāyīʿ ḳıldım ḫalḳa destān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 2). [ʿaḳlımız, -ı, -mız]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 8). [ʿaḳl,]*

Vechini rüʾyet idelden ʿaşḳ beni ḳomaz rāḥat
Ṣanmañız **ʿaḳlım** bu gün var bir ʿaceb dīvāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 4). [ʿaḳlım, -ım]*

Silsile Ṣorar ararlar aṣl-ı nesil kim anıñ
Yā ʿaceb böyle olur mu **ʿaḳl** ile iẕʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 6). [ʿaḳl,]*

ʿAcāyib özge bir ḥāldir bu **ʿaḳlım** tārumār olmuş
Gezerim her demi Mecnūn bu huşyārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 11). [ʿaḳlım, -ım]*

Ḥasanıñ sevdāsı olmuş ḳalbimi ifnā iden
ʿAḳlımı aldı ser-a-ser çeşm-i siyāh bir bānū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 4). [ʿaḳlımı, -ım, -ı]*

Taḳī üçler gürūhundan Naḳī bil ḳırḳlara serdār
Bulara sen olup tābi var **ʿaḳlın** tımār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 12). [ʿaḳlın, -ın]*

Süleymān-ı zamān olsan bu mülk elden gider bir gün
Buna ʿ**aḳl** ireñ ṭālib ider mi bunda ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 4). [ʿaḳl,]*

Men ʿaref sırrına āgāh remziyle īmā ider
Fehm idemez ḳavm-i münkīr ʿ**aḳl-ı** ḳāṣır cāhiliñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 6). [ʿaḳl-ı, -ı]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 8). [ʿaḳl,]*

Sükūtī kem-terin pendini dinle
ʿAḳlını cemʿ idip güzelce benle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 26). [ʿaḳlını, -ın, -ı]*

ʿakl ir-: *Ne olduğunu anlamak, sırrını çözmek.*

Ehl-i şerʾin bu kelāma ʿ**aḳl irmez** ṭālibā
Farḳ idemez Muṣṭafānıñ olmamış ol çakeri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 11). [ʿaḳl irmez, -mez]*

ʿaḳl-ı ʿālem: *Herkesin aklı.*

ʿAḳl-ı ʿālem irmez aṣlā nicedir devrān bugün
Kendi bildiginde ḳalmış nice biñ insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 1). [ʿaḳl-ı ʿālem,]*

ʿaḳl-ı maʿāş: *Kazanç fikri, geçim düşüncesi.*

ʿ**Aḳl-ı maʿāş** her ṭālibe dāʾimā dünyā leẕīẕ
Terk-i sivā her kāmile hem daḫı ʿuḳbā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 1). [ʿaḳl-ı maʿāş,]*

Her zamān ʿ**aḳl-ı maʿāşlar** māsivāya meyl idip
Ḥaḳḳı itmişler ferāmūş ḳıldıġı inkāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 3). [ʿaḳl-ı maʿāşlar, -lar]*

akrān: *Denk, benzer, eş.*

Murtażādır nūr-ı vāḥid hem daḫı laḥmüke laḥm
Murtażādır Muṣṭafāya yār-ı **aḳrān** Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 6). [aḳrān,]*

Baḥs ider ehl-i ḥaḳāyıḳ baḥr-i ʿummān içredir
Zāhidiñ naḳli hikāye cins-i **aḳrān** içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 2). [aḳrān,]*

Ḥālimi fehm eyleyüp ʿālemde **aḳrān** bulmadım
Naẓmım anlar bir dānişmend ehl-i iẔʾān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 1). [aḳrān,]*

Evliyādan ceddi olsa bu zamān şol kimseniñ
Menfaʿat olmaz saña bil ṭutma gel **aḳrān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 12). [aḳrān,]*

Bir ʿaceb devre irişdik yoḳ bize yārān bugün
Gönlümüze bir muvaffaḳ ḳalmamış **aḳrān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 2). [aḳrān,]*

akreb: *Daha yakın, en yakın.*

Mat ider ḳalbiñ Sükūtī ser-te-ser **aḳreb** Zamān
Ṭamuya bāʿiş ider ol ʿāḳibet sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 13). [aḳreb,]*

ʿ**aksi:** *(Ar.) Ters, zıt, aykırı.*

Bilmem ʿaceb baʿżı faḳīh böyle nice ebḥāş ider
Ḳalbe duḫūl eylememiş ʿ**aḳsine** virmekde cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 4). [ʿaḳsine, -n, -e]*

akṭāb: *Kutuplar, veliler, manevi ulular.*

Āsitān-ı evliyādır zāhidā gel sür yüzüñ
Merkez **aḳṭāb-ı** ʿālem eylegil iḳrār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 8). [aḳṭāb-ı, --ı]*

Āsitān-ı evliyādır zāhidā gel sür yüzüñ
Merkez **aḳṭāb-ı** ʿālem eylegil iḳrār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 8). [aḳṭāb-ı, --ı]*

aḳvāl: *Kavl'ler, sözler, kelâmlar.*

Bir gün ola ḳıymet aṣlım ʿāḳıbet ider ẓuhūr
Fehm iderler ṣāfī zerden naẓmıyla **aḳvālimiz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 20). [aḳvālimiz, -imiz]*

al: *Almak, nasiplenmek.*

Himmetini **almaḳ** içün çoḳ zamān itdim niyāz
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa bir ḳademde eyledi viṣāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 5). [almaḳ, -mak]*

Ḫulḳ-ı Aḥmed olsa ṭālib Ḥaḳḳa ider inḳiyād
Ḥubb-ı dünyādan geçer ol Ḥaḳdan **alur** ber-murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 2). [alur, -ur]*

İmām Kāẓım cemālinden ḳamer şems nūruñ **almış**
Cihān pertevin Ṣalmış benim bir enverim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 9). [almış, -mış]*

Gel ey ṭālib **alam** dersen muḥabbet ẕevḳini bunda
Ḳanāʿat gibi devlet bulunmaz ḳalb nūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 7). [alam, -a, -m]*

Ḥüsnüne arzū idermiş āsumānda şems ü māh
Şuʿlesini senden **almış** vechine yoḳdur ḳıyās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 4). [almış, -mış]*

Ḥüsnünüñ her şemʿāsından āfītāb-ı şuʿle **alır**
Vech-i nūrundan yaḳarlar āsumān üzre çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 9). [alır, -ır]*

Tīġ-ī Ḥaydarla Sükūtī ḫandān düşmanına
Boynuna ur ḫāricīniñ **al** bugün bir kām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 10). [al,]*

Destine **al** seyf-i celāl berzaḫ itmiş yollar ḳatı
Ḳurd peleng arslān ḳamu ṭopṭolu cihān çaḳal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 7). [al,]*

Naḳī nūr-ı ilahīdir bu ʿālem semʾāsı oldur
Anıñ bir Ẕerre ḫüsnüñden **alıp** her dem żiyāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 10). [alıp, -ıp]*

Ledün ʿilminde māhirdir ki ol Ḫıżrʾıñ maḳāmıdır
ʿAref dersini kāmilden **alıp** gördüm nice ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 6). [alıp, -ıp]*

Vilāyetle meger ol dem göründü Aḥmede ol şāh
Anıñ miʾrācı bābında **alıp** mihrini ol arslān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 10). [alıp, -ıp]*

Bu kesretden elin çekmiş cihānıñ varını neyler
Virüpdür cümlesin yaġma alan **alsun** dükkânından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 8). [alsun, -sun]*

Ey şāh-ı cihān **al** bendeki nām ile şān seniñ olsun
Mülk-i derūn içre ne var küllīsi her ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 1). [al,]*

Sükūtī seyfini **al** gel iriş Mehdī zamānına
Yezīdiñ leşkerin ḳır geç bu yolda ḫāk-sār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 17). [al,]*

ʿAlī Mūsā Rıżādan çün ḳamer şems nūruñ **almışlar**
Vücūduñ mülkünü sen de dilersen şuʿle-dār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 9). [almışlar, -mış, -lar]*

Bunca şāhlar gelüp durmayup göçdü
ʿİbret **al** anlardan düşme cihada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 20). [al,]*

Seniñle zīb ü zīverdir ḳamu arż-ı semālar hep
Ḳamer-i şems nūruñ **almışlar** żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 8). [almışlar, -mış, -lar]*

Çerāġıñ şemʿāsı bezm-i ezelden nūr-ı vāḥiddir
Bu nūrdan pertev **almışdır** ḳamerle şems żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 4). [almışdır, -mış, -dır]*

Tecelli ḳıl baña yā Rab ḳoma beni bu sevdāda
Sivā ḥubını **al** benden neler çekdim bu dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 2). [al,]*

Şaḳın itme sen ḳīl u ḳāl var bir mürşide bīʿat **al**
Olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 3). [al,]*

Ḫavf iderim mülk-i dünyā destimizden Ḥaḳ **alur**
Ḥālimiz yaman olur bil kāfirin ḥükmü ḳavī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 21). [alur, -ur]*

Destine **al** tīġ-ı celāl ḥaşmına ur Aḥmediñ
Ḳahr-ı Ḫudā itse gerek ḥākim cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 13). [al,]*

Destiñizden refʿ idüp inṣāfa ġayret itmeden
İntiḳām **almaḳ** murādıñ her demi ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 10). [almaḳ, -maḳ]*

Zerresinden pertev **almış** çünki anıñ afitāb
Ṣuʿle Ṣalmış bu cihāna şems ile hep māhitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 1). [almış, -mış]*

al: *Almak (feyz).*

Bütün mülkün ider ābād zevāle irmeye aṣlā
On iki bāb güşād itmiş derūnuñ feyż **alur** her bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 14). [alur, -ur]*

Mürşid-i kāmil yüẔünden feyż **alur** bunca nebāt
Vaṣl ider ol ẕāt-ı Ḥaḳḳa nice yüz biñ ṭālibin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 9). [alur, -ur]*

Evliyādan ẕāt-ı pāk anda medfūn şeyḫ Selīm
Himmeti günden ʿayāndır feyż **alur** bāy-ı gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 4). [alur, -ur]*

al: *(Dersini) almak, öğrenmek.*

Bu pendimden ey Sükūtī her kim **alur** bunda sebaḳ
Menzil aldı rifʿat ile āsumān itdi ʿurūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 13). [alur, -ur]*

Küntü kenzin dedi Ḥaḳ **al** bu maʿnādan sebaḳ
Cān gözün aç sen de baḳ cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 9). [al,]*

Sūre-i sebʿaʾl meṯānī remzini iẕʾān içün
Men ʿarefden ders **alıp** esrāra irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 6). [alıp, -ı, -p]*

Sükūtī bir ġarīb ednā cemāl-i yāre vāṣıl olmuş
ʿArefden dersini **almış** iderdi ẕevḳ-i dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 10). [almış, -mış]*

Semʾ-i cānıñ aç güzelce ṭoġru baḳ
Bu Sükūtī bir gedādan **al** sebaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 18). [al,]*

al-: *Gönül kişveri bağlamında "kalp (kalbini) kazanmak (fethetmek)" deyimine benzer bir kullanımla bir davranış veya güzel bir sözle birinin sevgisini kazanmak. (ADS).*

Şevḳ ile eyler muḥabbet gönlümüz **aldı** yeter
Bilmezem görmüş o cāẕū geldi hemān Ṣallanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 11). [aldı, -dı, -]*

al-: *(Haber) almak.*

Zümre-i nādāna aṣlā Derviş Sükūtī ṣorma hiç
Şeyḫ-i kāmilden ḫaber **al** vech-i Yezdān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 12). [al,]*

Naḫnü aḳreb āyetine ḳıl naẕar
Vech-i Raḥmān saña yaḳın **al** ḫaber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 6). [al,]*

Fezkurūnī āyetinden **al** ḫaber
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 1). [al,]*

al-: *Almak, sağlamak, elde etmek.*

Miḫneti renc **almadan** Ẕevḳ bulup mesrūr olan
Derdine buldu devā ol ṣıḥḥati her ān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 3). [almadan, -madan]*

Hiç ḳalur mu ittiġi ẓālim sitem-kār yanına
İntiḳāmıñ Ḥaḳ **alur** ḳahrile her ān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 28). [alur, -ur]*

ʿala: *Yücelik, şeref. Daha yüksek, en yüksek, pek yüce.*

İder çün ḳalbini iḥyā Ḥaḳḳıñ ẕikrin iden **ʿālā**
Bulursun cennetüʾl mevā seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 11). [ʿālā,]*

Sükūtī tariḫiniñ üç ḥarf ġayn şın cim ḥisābıyla
Bu nev çeşme idüp cereyān kemāliyle hep **ʿālāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 14). [ʿālāda, -da]*

Aç gözüñ Derviş Sükūtī ḥiẕmet it bir kāmile
Göster o ẕāt-ı Ḥaḳḳı cümleden **aʿlā** leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 12). [aʿlā,]*

Ḫayr u şer efʿāl-i Ḥaḳdır kimse ṭaʿn eyleme
Müʾmīn muṭlaḳ olanlar ḥüsn-i ẓann-ı **aʿlādadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 8). [aʿlādadır, -da, -dır]*

Sāyebān-ı şemse beñzer didi ḫātem-i enbiyā
Bir zemīnde durmaz aṣlā devr ider **aʿlā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 10). [aʿlā,]*

Bunlar pazar-ı ḥikmetde müzeyyen bir dükkān açmış
Ḳumaşın ṭopṭolu cevher Ṣatarlar cins-i **aʿlāyı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 12). [aʿlāyı, -y, -ı]*

Murtażādır ser-firāzı her velīniñ bī-kemāl
Enbiyānıñ vārīṣidir her demi **aʿlā** ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 4). [aʿlā,]*

Ṭarīḳ-i nāzenīn içre Ḥacı Bektaş Velī server
Anıñ ki cedd-i **aʿlāsı** Ḥabīb-i Ḥaḳ ʿAlī Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 52). [aʿlāsı, -sı]*

Şeref-i sādāt ile meşhūr cihānda Seyyid Yaḥyā
Maḳām-ı ḳabr-i **aʿlāsı** anıñ Baküdedir ḥalā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 62). [aʿlāsı, -sı]*

ʿalāmet: *(Ar.) İşâret, belirti, nişan, emâre.*

Ḫātem-i nebīdir cümle Resūlʾden gelmiş maḳdem işbu cihāna
Resmen muʾaḫḫir gelmiş ise de ẕāt-ı ḳadīmden ḳılmış **ʿalāmet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 8). [ʿalāmet,]*

alay: *Kalabalık, topluluk, cemaat, güruh.*

YüẔ sürüp geldim ḳapuna bir **alay** ḳullar ile
İyleme red ḳıl şefāʿat ey cānların cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 11). [alay,]*

Bir **ālāyı** bekler paşālar aḥkām şerʾi refʿ idip
Enbiyādan ḫavf hiç yoḳ yerleri ṭamuda nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 7). [ālāyı, -ı]*

alay: *Hafife alarak eğlenme, küçümseme.*

Her şaḫṣa **alayla** bir defʿa güler
Biñ kere zehīrler ḳahrını ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 9). [alayla, -la]*

aldan-: *Aldanmak, aldatmak, kanmak, güvenmek.*

Naḳş-ı renk gerçe zībā göñlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 6). [aldadır, -ır]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā göñlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 6). [aldadır, -ır]*

Naḳşına **aldanma** dehriñ bī-vefādır ḳaḥbe zen
Kimseye itmez mürüvvet raḥm yoḳ ehl-i cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 3). [aldanma, -ma]*

Buna her kim göñül baġlar ṣonunda zehr-i ḳātildir
Ṣaḳın **aldanma** ey sālik ḳo naḳşını zībādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 8). [aldanma, -ma]*

Mülk-i fānī Ẕiynetine **aldanup** her vechile
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş ḳılmadılar bunda yād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 9). [aldanup, -up]*

Aldanma hiç bu dünyānın varına
Göñlünü oynatma ol bī-ṣebātdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 3). [aldanma, -ma]*

Naḳş-ı dehre **aldanup** beyhūde ḳılma iltifāt
Bī-vefādır dinleme muṭlaḳ dünyāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 3). [aldanup, -up]*

Uyma cāzū gel ḫāline Ẕehīr ḳatar hep balına
Aldanma zībā şālına boyası çoḳ esāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 6). [aldanma, -ma]*

Aldanma sivā ḫubına virme göñül sen laʾbına
Hū diyelim biz demine sulṭān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 3). [aldanma, -ma]*

Māsivāya baḳma aṣlā naḳşına **aldanma** hiç
Pādişāh mülk-i tende cümle ʿālem kişveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 7). [aldanma, -ma]*

Ṣaḳın **aldanma** sen yā hū durulmaz bir cihāndır bu
Ne umarsın gel ey ṭālib işi gücü yalandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 1). [aldanma, -ma]*

Aldanma sivānıñ Ẕevḳi yalandır
Bir vefāya her dem dürlü cefada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 17). [aldanma, -ma]*

Buna her kim ki **aldandı** belā baḫrına ġarḳ oldu
Ḫalāṣ olmaz ḳatı düşvār dün ü gün olmada ifna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 3). [aldandı, -dı]*

Aldanma naḳşına fānī dünyānıñ
Mürüvveti hiç yoḳ itmez bir vefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 3). [aldanma, -ma]*

Ẕiynet-i dünyāya Ṣaḳın **aldanma**
Mülk ü māla bunda aṣlā inanma *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 5). [aldanma, -ma]*

aldat: *Kandırmak, yoldan çıkarmak, kendine bağlamak.*

Gice gündüz degil yā hū Ṣaḳın **aldatmasun** cadū
Seni yaḳmaz od-ı ṭamu seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 3). [aldatmasun, -ma, -sun]*

ʿ**ālem:** *(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.*

İki pāy üzre ṭurṭurmış gezer semt-i Buḫārayı
Temāşā-yı cihān eyler bu ʿ**ālemde** ne kim her var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 10). [ʿālemde, -de, -]*

Bināsı ʿ**ālemiñ** böyle ḳurulmuş itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ her ādemiñ vücūdunda on iki bāb güşād itdiġi beyān ise behr bābınıñ kütüb-i *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 31). [ʿālemiñ, -iñ]*

Emr-i Ḥaḳla bu kitāba başladım ben zāhidā
Cevher-i naẓmım saçılsın ʿ**ālem** içre her yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 2). [ʿālem,]*

Şerʿ-i pākīn itdi īcād ḳıldı ẓāhir ʿ**āleme**
Anıñ ile buldu revnaḳ işbu eşyā dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 15). [ʿāleme, -e]*

Ṭoġdu cihān ʿ**āleminde** nūr-ı nebī virdi żiyā
Pertevidir her iḳlīme rūşen ider her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 1). [ʿāleminde, -i, -n, -de]*

Sensin sebeb bu ʿ**āleme** Ḥavvā ile hem Ādeme
Evvel ile aḫir deme irdin ḳamudan evvelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 5). [ʿāleme, -e]*

Bir şehre irdim nāgehan itmediler raġbet bana
ʿĀlemleri muṭlaḳ şaḳī hiç ḳılmadı ülfet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 2). [ʿālemleri, -ler, -i]*

Sen şehinşāh bu ʿālemde pādişāhlar serveri
Hem delīl cümle ʿ**ālem** ins ü cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 2). [ʿālem,]*

Sen şehinşāh bu ʿ**ālemde** pādişāhlar serveri
Hem delīl cümle ʿālem ins ü cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 1). [ʿālemde, -de, -]*

Sükūtī Dervişiñ ḥāl ḳatı düşvār bu ʿ**ālemde**
Ḥabībiñ ʿaşḳ-ı pākına hidāyet ḳıl aña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 13). [ʿālemde, -de]*

Bir bedestendir ḳurulmuş cümle ʿ**ālem** ḫalḳına
İster isen Ṣarrāf ol sen eylegil tüccār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 7). [ʿālem,]*

Geç bu kes̲ret ʿ**āleminde** rāh-i Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Vaḥdet ilinde beḳā ol görmeye aġyār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 5). [ʿāleminde, -in, -de]*

Baḳma ʿ**ālem** māl u mülkün tārumār olsa gerek
İr erenler ḥiz̲metine her demi himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 3). [ʿālem,]*

Cism-i envār hemān ṭutmuş bu ʿ**ālem** mülkünü
Her ṭarafı ḳaplamış nūr-ı cihān ile itme baḥs̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 5). [ʿālem,]*

Naẓmını Derviş Sükūtī eyleme bir ḳīl u ḳāl
Dürr-i maʿnādan nis̲ār it ʿ**āleme** olsun īrās̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 10). [ʿāleme, -e]*

Nūr-ı vechidir bu ʿ**ālem** ḫalḳına vireñ żiyā
Māh-tāb itmiş cihānı ser-te-ser ḳıldı īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 9). [ʿālem,]*

Biñ naẓar ḳıldı Sükūtī kāʾināta bu zamān
Cümle ʿ**ālem** bir görünür ḳalmadı aġyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 12). [ʿālem,]*

Yaḳ vücūduñ şehr içre zāhidā bir ṣāfī ʿūd
ʿIṭr-ı būyundan bu ʿ**ālem** saña itsünler vürūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 2). [ʿālem,]*

Vechini ḳıldı nümāyān her cihetden ʿ**āleme**
Nāẓır u manẓūr odur kim Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl vedūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 7). [ʿāleme, -e]*

Kāẓım oldu cümle müʾmīn ḳıblegāh şüphesiz
Secdegāh-ı ʿ**ālem** oldur hem imām u muḳtedādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 8). [ʿālem,]*

ʿAskeri serdār-i ʿ**ālem** üçler yediler ḳırḳlara
Ḥükm ider cümle cihāna ol imām u muḳtedādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 15). [ʿālem,]*

Baḳmaz olduḳ medḥ-i ẕemme işbu ʿ**ālemde** bugün
Bir idendik ḳahr-ı luṭfu şer ile hem de ḫayr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 7). [ʿālemde, -de]*

Bularla ser-te-ser dünyā vü ʿuḳbāya hem müzeyyendir
Ḳamu elvān ile naḳşı dü ʿ**ālemde** hemān meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 4). [ʿālemde, -de]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil maḫfī bu ʿ**ālemde**
Nola bir gün gelür başa görürsün hep ʿayān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 9). [ʿālemde, -de]*

Senden ötrü cümle ʿ**ālem** rāh-ı Ḥaḳḳa yol bulup
Ḳurtulup ẓulümāt-ı tenden buldular Ḥaḳdan ẓafer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 13). [ʿālem,]*

Fenā mülkünü fehm iden nider taḫt-ı Süleymānı
Elin çekmiş dü ʿ**ālemden** ġınāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 4). [ʿālemden, -den]*

ʿUcub riyā ile memlū bu ḳalbim hep fesād ile
Buġuż ḥased nifāḳ bende bu ʿ**ālem** eylemiş menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 8). [ʿālem,]*

Bir desiseden ʿibāret nev-be-nev ḳanūn īcād
Ẓabṭ-ı Rabṭa bu ʿ**ālem** māl-ı mülkün her ne var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 10). [ʿālem,]*

Zīb ü zīver Ṣūretinden pertev urmuş ʿ**āleme**
Muṭlaḳ ḥüsnüñ görenler şād olur her āneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 5). [ʿāleme, -e]*

Sükūtī ḫoş naẓar eyle bu ʿ**ālem** ḫalḳına her dem
Ḳamu fiʾl yalan billah Ṣıfāt şüphesiz bir ḥar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 9). [ʿālem,]*

Ḥaḳiḳat pādişāhıdır dü ʿ**ālem** mülkine cümle
ʿAliyyül-Murtażā taḥḳīḳ imāma şevḳatim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 7). [ʿālem,]*

Ḳılsa ol mūr-ı żaʿīfden ḳalbini aḥḳar bu gün
Cümle ʿ**ālem** içre Mevlā hem anı sürūr ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 8). [ʿālem,]*

Ṣāfī dil olan bu ʿ**ālem** ḫalḳına kem söylemez
Medḥ ider her dem lisānen ṣanmañız şekvadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 9). [ʿālem,]*

Cihān fānī degil bāḳī kim olur dāʾimā mesrūr
Görünür bunda her ʿ**ālem** giden gelmez olur maḫhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 2). [ʿālem,]*

Sükūtī Dervişiñ baḫş-ı kelāmıñ ḳılmadı taṭvīl
İderler fehm ḳamu ʿ**ālem** bu taʾdādım olan meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 10). [ʿālem,]*

Cehlile ẓulmetde ḳalmış işbu ʿ**ālem** ekṣeri
Hiç bilür mi ġaflet-i ehl nicedir āʿmālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 7). [ʿālem,]*

Seniñ nūr-ı cemāliñden bu ʿ**ālemler** olur işrāḳ
Seniñ vechiñ diler görmek ḳapında nice biñ ʿuşşāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 1). [ʿālemler, -ler]*

Muḥabbet ateşi şaldı vücūdum eyledi iḫrāḳ
Fenā bezminde maḥv olup bu ʿ**ālemde** beḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 6). [ʿālemde, -de]*

İrişdi çünki hem rāhım bir özge ʿ**āleme** ol dem
Sarāy-ı vaḥdete irdim o ḫażretden vefā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 7). [ʿāleme, -e]*

ʿālem halkı: *Bütün mahlukat, herkes, tüm canlılar.*

İki destiñ uzatmış ol bu ʿ**ālem ḫalḳını** ṭutmuş
Cehenneme atar bir bir ne ḫoş ḥiẕmet ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 7). [ʿālem ḫalḳını, -nı]*

ʿālem-i mülk: *Maddi âlem, varlık âlemi, dünya.*

Geçip bu fānī dünyādan iriş bir ʿ**ālem-i mülke**
Beḳā-yı vaḥdete irgör bulasın sen de dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 3). [ʿālem-i mülke, -e]*

ʿaleʾṣ-ṣabāḥ: *Sabahleyin, sabah vaktinde, sabah erkenden.*

Bülbülüñ efġān-ı Ẕārı güllere vaḳt-i bahār
Yoḳ yere feryād-ı āhı çūş ider ʿ**aleʾṣ-ṣabāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 8). [ʿaleʾṣ-ṣabāḥ,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād iderler cān u dilden her seḥer
ʿAşḳ şarābın içmiş anlar dün ü gün ʿ**aleʾs-ṣabāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 12). [ʿaleʾs-ṣabāḥ,]*

ʿalī: *On iki imamın onuncusudur.*

Şāh ʿ**Alī** imām Naḳīdir pādişāh-ı lā-yezāl
Çeşm-i nūru her velīniñ nesl-i pāk-i enbiyadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 13). [ʿalī,]*

Nesl-i evlād Resūldür ol Muḥammed şāh Taḳī
Hem ʿ**Alī** İmām Naḳīdir ehl-i vefāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 14). [ʿalī,]*

ʿalī: *Dört büyük halifenin sonuncusu olan, Hz. Muhammed'in damadı ve aynı zamanda amcası Ebu Talib'in oğlu, Hz. Ali.*

Kef keremkānı ʿ**Alīniñ** nesl-i imām ʿAskerī
Lam leṭāfet göster ol rāh-ı ʿaşḳda sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 23). [ʿalīniñ, -niñ]*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ḳalbi ḳıldı ḫarāb
Ol Ḥasan ibn-i ʿ**Alī** dir nūr-ı cism-i enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 4). [ʿalī,]*

Hem ʿ**Alī** muṭlaḳ Naḳīniñ cedd-i pāk-i Muṣṭafā
Anlara ḳıl iḳtidāyı ḳıble-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 17). [ʿalī,]*

Bā-yı bismillahda noḳṭa sırrına maḥrem olup
Bāb-ı ʿilminde ʿ**Alīniñ** mihmānıyla itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 8). [ʿalīniñ, -niñ]*

ʿAskeri Mehdī Muḥammed cümle müʾmīn ümmete
Şāfī-i rūz-ı cezāsın yā ʿ**Alī** senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 2). [ʿalī,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫānḳāh-ı Ḥaydara
Ḳul olup ehl-i vefāsın yā ʿ**Alī** senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 4). [ʿalī,]*

Şānına taḥḳīḳ buyurduñ ol ʿ**Alī** bin Ṭālibiñ
Sūre-i Ḳurʾān içinde hel atā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 3). [ʿalī,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿ**Alī** serdār-ı şāh-ı evliyā
Vāriṣ-i Aḥmed Nebī hem şāh Ḥüseyn-i Kerbelādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 3). [ʿalī,]*

Ṭarīḳinde sülük itdim muḥaḳḳaḳ anlarıñ dāʾim
Eneʾl-Ḥaḳ sırrına irdim ʿ**Alīden** defterim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 4). [ʿalīden, -den]*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez ʿ**Alīden** evvel üç yāri
Cehālet odına yanmış münāfiḳ cins-i bed-aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 7). [ʿalīden, -den]*

Ebū Bekir ʿÖmer ʿOṣmān ʿ**Alīdir** fātiḥ-i Ḫayber
Ki bunlar Aḥmediñ yār-i cihāna geldiler server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 1). [ʿalīdir, -dür]*

Resūlüñ sevdigi bunlar Ebū Bekir ʿÖmer ʿOṣmān
ʿAlī damād-ı peyġamber cinān-ı heşt bābına meʾmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 8). [ʿalī,]*

Bularıñ şānını Ḳurʾān ider taʾẓīm ile tekrīm
ʿAlīyi kim ider tefrīḳ Ḫudādan oldular mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 14). [ʿalīyi, -y, -i]*

ʿAşḳ ehline virdi ḫaber her vech ile sırr-ı ʿ**Alī**
Noḳṭa benim besmelede dedi o dem ol Ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 11). [ʿalī,]*

Ne deñlü var ise maḫlūḳ ḫayāt ile sürer devrān
Ḳamunuñ rızḳına bāʿiṣ ʿ**Alīden** ḳısmetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 12). [ʿalīden, -den]*

Temevvüc eyledi baḥr-ı ḥaḳīḳat bu derūn içre
Maʿārif sırrına irdim ʿ**Alīdir** çün baña rehber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 4). [ʿalīdir, -dür]*

Noḳṭa-ı sırr-ı ʿ**Alīyi** bulmaġa her bir nefes
Lāyıḳ-ı ḫiẕmet ile Ḫaydare irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 7). [ʿalīyi, -y, -i]*

Biz Ḥasan ibn-i ʿ**Alīniñ** ḳulu olduḳ tā ezel
Ehl-i beyt-i Muṣṭafādan umarız enʾām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 5). [ʿalīniñ, -niñ]*

Ol ʿ**Alī** ḥaḳḳında Aḥmed laḥmüke laḥmī dedi
Ẕāt-ı pāk Ḫaydare Ḥaḳdan ʿaṭāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 11). [ʿalī,]*

Muḥammedle ʿ**Alī** billah ikisi oldular bir cān
Ki bunlar nūr-ı vāḥiddir ezelden itmişim īmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 1). [ʿalī,]*

Gözüñ aç ṭālibā her dem ʿAlīye cān niṣār eyle
Muḥammed ʿilminiñ bābı ʿ**Alḭdir** āşikār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 2). [ʿalịdir, -dür]*

ʿAlī evlādına her dem bu cānım
Fedā itdim Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 3). [ʿalī,]*

Muḥabbet eyle evlāda ʿ**Alīniñ** ḫānḳāhında
Olursan anlara bende ṣaḳın şekvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 5). [ʿalīniñ, -niñ]*

Ol şehinşāhı bu ʿālem-i Muṣṭafāsın yā ʿ**Alī**
Noḳṭa-ı ʿilm-i ḥaḳīḳat Murtażāsın yā ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 1). [ʿalī,]*

Ol şehinşāhı bu ʿālem-i Muṣṭafāsın yā ʿ**Alī**
Noḳṭa-ı ʿilm-i ḥaḳīḳat Murtażāsın yā ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 2). [ʿalī,]*

Ol Ḥadice Faṭıma nūr-ı Aḥmed lā raybe fīh
Şāfiʾ rūz-ı cezā ḫayrüʾn-nisāsın yā ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 4). [ʿalī,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżādır Zehr-i ʿaşkı nūş iden
Hem Ḥüseynī şāh şehīd-i Kerbelāsın yā ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 6). [ʿalī,]*

ʿĀbidīn Bāḳır Muḥammed ḳurretüʾl-ʿayn-ı Resūl
Caʿferüʾl-Ṣādıḳ yolunda reh-nümāsın yā ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 8). [ʿalī,]*

Kāẓım oldu cümle müʾmīn pişvāsı şüphesiz
Merḳad-ı şāh-ı ʿAcem Mūsā Rıżāsın yā ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 10). [ʿalī,]*

Kişveriñ şāh Taḳīdir hem imām ʿ**Alī** Nāḳī
Ḥükm-i taḫtında cihān bir ṣāḥib-livāsın yā ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 12). [ʿalī,]*

ʿAskerī ḳıble-nümādır secdegāh-ı ʿālemiñ
İns ü cinne rāh-ı dīne muḳtedāsın yā ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 14). [ʿalī,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-zamānıñ gelmesi senden olup
Dürr-i pākıñdan ẓuhūr itmiş ʿaṭāsın yā ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 16). [ʿalī,]*

Bir gedā Derviş Süḳutī ḫāk-i pāy-i Ḥaydarıñ
Dürr-i luṭfuñ bir ġulāmı seyr-i Ḫudāsın yā ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 18). [ʿalī,]*

Aç durma gözün ṭālib Ḥaḳ görünce dünyā ʿ**Alī** geldi
Virdi żiyālar cihāna Zīb ile Zībā ʿ**Alī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 1). [ʿalī,]*

Aç durma gözün ṭālib Ḥaḳ görünce dünyā ʿ**Alī** geldi
Virdi żiyālar cihāna Zīb ile Zībā ʿ**Alī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 2). [ʿalī,]*

Aḥmedle ezel birlikte idi gelmesi oldu yaḳın
Bir ḳaṭre Ṣudan buldu vücūd nüsḫā-i kübrā ʿ**Alī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 4). [ʿalī,]*

Ṭavāfda iken maderi çün cemāl o dem itdi ẓuhūr
Doġdu cihān ʿālemine kāʾbe-i ʿulyā ʿ**Alī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 6). [ʿalī,]*

Ẕāt-ı ṣıfātında anıñ şīr-i şecāʾat resm-i ḳavī
Şevḳ-i iṭāʿat-i Muṣṭafāda bir ehl-i vefā ʿ**Alī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 10). [ʿalī,]*

Rāh-ı güşād itmesen emr-i Ḫudā bir vechile
Daʿvet-i Ḥaḳ oldu beyān cehrile peydā ʿ**Alī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 12). [ʿalī,]*

Aṣḥāb-ı kirām vaṣfıñ idip Derviş Sükūtī her müdām
Fehm ideler cümle cihān hem daḫı yektā ʿ**Alī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 14). [ʿalī,]*

Devr-i Resūl-i ser ʿ**Alī** gelmesiyle doldu cihān
Fitne fücūr itdi ẓuhūr urdu Ṣedā Ḥaydar ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 9). [ʿalī,]*

Vech-i nūrundan Muḥammed bedr-i māhımdır ʿ**Alī**
Menbaʾ-ı esrār kemāl hem de şāhımdır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 1). [ʿalī,]*

Vech-i nūrundan Muḥammed bedr-i māhımdır ʿ**Alī**
Menbaʾ-ı esrār kemāl hem de şāhımdır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 2). [ʿalī,]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseyni Kerbelāda dökdügü ḳanımdır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 4). [ʿalī,]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır oldu ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Ḳırḳlarıñ serdārı oldur pādişāhımdır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 6). [ʿalī,]*

Caʿfer oldu bāb-ı ʿilmiñ vāriṣ-i nesl-i Resūl
Pişvāmız mezheb-i Ḥaḳ ṭoġru rāhımdır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 8). [ʿalī,]*

ʿilm-i taḥḳiḳa irişmiş Mūsā-yı Kāẓım daḫı
Dört kitābdan baḫs ider ol tercümānımdır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 10).* *[ʿalī,]*

İbn-i Harūn māh ṣāʾim engüre Ẕehir ḳatup
Virdi İmām Şāh Rıżāya ʿaşḳ-ı pākımdır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 12). [ʿalī,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir rehnümāmız baḥr u ber
ʿAskeriñ ḳavliyle Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānımdır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 14). [ʿalī,]*

İlticāmız ey Sükūtī bunlar oldu dāʾimā
Naḳd-i cān virmek yoluna her dem āhımdır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 16). [ʿalī,]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır her dü ʿālemde
ʿAlīniñ cism-i pākından Ḥüseyn-i Kerbelā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 6). [ʿalīniñ, -niñ]*

Serdār-ı ʿArab şāh Necef ʿāleme server ʿ**Alī** geldi
Sādāt-ı kirām ehl-i seḥā Ṣāḥib-i Ḳanber ʿ**Alī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 1). [ʿalī,]*

Serdār-ı ʿArab şāh Necef ʿāleme server ʿ**Alī** geldi
Sādāt-ı kirām ehl-i seḥā Ṣāḥib-i Ḳanber ʿ**Alī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 2). [ʿalī,]*

MiṢbāḥ-ı ezel şemʾāsınıñ şuʾlesi rūşen
Mihr-i cihān nūr-ı żiyā ʿāleme enver-i ʿ**Alī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 4). [ʿalī,]*

ʿArş ile kürs rūy-ı Zemīn hem daḫı nār-ı saḳar
ʿAṭşān-ı behişt ümmetine sāḳī-i kevṣer ʿ**Alī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 6). [ʿalī,]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı Ṭarīḳ īcādına Aḥmedle bile
Bāʾṣ olup ʿilm-i ḥaḳāyıḳ sırrına maẓhar ʿ**Alī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 8). [ʿalī,]*

Envār-ı nebī ḳandilde iken nūr-ı ʿ**Alī** itdi cevāb
Cibrīl-i Emīne mürşid olup erbāb-ı hüner ʿ**Alī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 10). [ʿalī,]*

Ḥarb-ı ḳıtāl eyler idi divler ile bir çoḳ zamān
Süleymān nebiyye irdi ḫafī imdādına bir er ʿ**Alī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 12). [ʿalī,]*

Aṣḥāb-ı kirām taḫta geçüp bāʾde Nebī ḥilʾatiyle
İclāsa nevbet irdi o dem ʿadliyle ekşer ʿ**Alī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 16). [ʿalī,]*

Evṣāfını söyler isem Derviş Sükūtī her dāʾimā
Fehm iyledim lāyıḳıyla her devrile ekber ʿ**Alī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 20). [ʿalī,]*

Sevmez niçün ḫāricīler Aḥmed-i muḫtār ʿ**Alīdir**
Nesl-i nebiyy-i Hāşimīden Ḥaydar-ı kerrār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 1). [ʿalīdir, -dür]*

Sevmez niçün ḫāricīler Aḥmed-i muḫtār ʿ**Alīdir**
Nesl-i nebiyy-i Hāşimīden Ḥaydar-ı kerrār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 2). [ʿalīdir, -dür]*

Meẕheb-i pāk dīn ü mübīn şerʿ Resūl günden ʿayān
Kim ki ḳabūl itmez ise anlara aġyār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 4). [ʿalīdir, -dür]*

Dīdesi görünce göre vechini peyġamberiñ
Doġmuş cihān ʿālemine pertev-i envār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 6). [ʿalīdir, -dür]*

Virdi Ḥasan ibn-i ʿAlī şāh-ı cihāna Zehri
Ḳavm-i Yezīd Ḫāricīden ḳatl-i eşrār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 8). [ʿalīdir, -dür]*

Ḳıldı şehid Şāh Ḥüseyni ẓulmiyle ol ḳaltabān
İbn Ẕiyād bir münāfiḳ düşmān her bār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 10). [ʿalīdir, -dür]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır ile Caʿfer cān u baş fedā
Kāẓım ile Ḥaḳ yolunu itdiler iẓhār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 12). [ʿalīdir, -dür]*

Mülk-i ʿAcem cümle ʿArab Mūsā Rıżādır şāhımız
Şāh Taḳīʾden itdi ẓuhūr menbaʿ-ı esrār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 14). [ʿalīdir, -dür]*

Luṭfuyla ihsānı kerem itdi bize ol ẕāt-ı pāk
Merd-i seḫāvetde Naḳī ʿadliyle vefākār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 16). [ʿalīdir, -dür]*

Derviş Sükūtī ʿAskerīye itdi bugün ilticā
Mehdī gele bir gün ola ḥaḳim cebbār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 18). [ʿalīdir, -dür]*

ʿĀdemden evvel geldiġini itdiler iḫbār ʿ**Alīdir**
Bend urdu dive rūz-ı ezel eyledi iḳrār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 1). [ʿalīdir, -dür]*

ʿĀdemden evvel geldiġini itdiler iḫbār ʿ**Alīdir**
Bend urdu dive rūz-ı ezel eyledi iḳrār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 2). [ʿalīdir, -dür]*

Ḳandildeki nūra daḫı bir gün nāmūs ekber
Uġradı yolu gördü hemān gün gibi envār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 4). [ʿalīdir, -dür]*

Her bir Nebīniñ devrine daḫı geldi ḥafiyyen
Aḥmed ile birlikte gelen Ḥaydar-ı kerrār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 6). [ʿalīdir, -dür]*

Bir noḳṭa-ı müphem idi kimse anı fehm itmedi
Vechine urdu niḳāb eksilmeye nice aġyār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 8). [ʿalīdir, -dür]*

Küntü kenzin dedi çünki ol ḫāliḳ-i muṭlaḳ
İtdi beyān herkes sırrını Aḥmed-i muḫtār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 10). [ʿalīdir, -dür]*

Āyet-i heft Fātiḥadır çünki yüzine ʿayān
Cemʾ itdi Ḫudā anda ʿulūmuñ mecmāʿ-ı esrār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 12). [ʿalīdir, -dür]*

İsim anıñ her leyl ü nehār oḳunur
Noḳṭasıyım dedi yanıñ ol cümleye her bār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 14). [ʿalīdir, -dür]*

Kurʾānı ol nāṭıḳ idi ẕikr ider hep cehrile
Ehl-i müfesser taṢdīḳ idip ḳıldılar eşʿār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 16). [ʿalīdir, -dür]*

Ẕülfüñ ile ḳaşlarıñ hem daḫı müjġānlarıñ
Kıldı beyān çün vechini eyledi iẓhār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 18). [ʿalīdir, -dür]*

Derviş Sükūtī naẓmıyla sırr-ı ʿAlī vaṣf idip
Añlayalar maṭlūbını her ʿāṣıḳa dīdār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 20). [ʿalīdir, -dür]*

Ey ṭālib-i Ḥaḳ dinle bugün söylenen güftār ʿ**Alīdir**
Kurʾān daḫı nāṭıḳ aña her ne ki var eşʾār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 1). [ʿalīdir, -dür]*

Ey ṭālib-i Ḥaḳ dinle bugün söylenen güftār ʿ**Alīdir**
Kurʾān daḫı nāṭıḳ aña her ne ki var eşʾār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 2). [ʿalīdir, -dür]*

Miʿrāc yolunda Aḥmed ile itdikleri bir
Gösterdi vilāyet mihrini alan Ḥaydar-ı kerrār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 4). [ʿalīdir, -dür]*

Ṭoḳsan biñ kelām ki Ḥaḳ ile itdiler Ṣoḥbet
Aṣḥāblar içre Muḥammedʾe virdiġi iḫbār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 6). [ʿalīdir, -dür]*

Her bir ġazāda peyġamber ile olduġu meşhūr
Ḳaʾle-i ḫayberde nice biñ ḳatl-i küffār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 8). [ʿalīdir, -dür]*

Fetḥinde daḫı Ḥaḳ aña āsān ile ḳıldı müyesser
Açdı hemān rāh-ı dīni ol Ṣāḥib-i Zülfikār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 10). [ʿalīdir, -dür]*

Oldum ki Süleymān divler elinde maġlūpda idi
İmdāda nihān irdi o dem ḳatl eyleyen esrār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 12). [ʿalīdir, -dür]*

Şānında anıñ vārid olup hem bunca ḥadīṩler
Ẕikrin ideyor cehrile hep Aḥmed-i muḫtār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 14). [ʿalīdir, -dür]*

Derviş Sükūtī ister isen rūz-ı leyāl ḥażret-i şāhı
ʿAşḳile gel sen daḫı başını eyle niṩār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 16). [ʿalīdir, -dür]*

ʿAlī evvel ʿ**Alī** ẓāhir ʿ**Alī** bāṭın
ʿAlī Aḥmede yār olmuş ezelden yoḳ iki cihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 15). [ʿalī,]*

ʿAlī evvel ʿ**Alī** ẓāhir ʿ**Alī** bāṭın
ʿAlī Aḥmede yār olmuş ezelden yoḳ iki cihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 15). [ʿalī,]*

ʿAlī evvel ʿ**Alī** ẓāhir ʿ**Alī** bāṭın
ʿAlī Aḥmede yār olmuş ezelden yoḳ iki cihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 15). [ʿalī,]*

ʿAlī evvel ʿ**Alī** ẓāhir ʿ**Alī** bāṭın
ʿAlī Aḥmede yār olmuş ezelden yoḳ iki cihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 16). [ʿalī,]*

ʿAlīdendir ḳamu müʾmīn vücūduna olan bāʿiṩ
ʿAlīdendir ḳamu ḫalḳa virilen rızıḳ ġanī her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 13). [ʿalīdendir, -den, -di, -r]*

ʿAlīdendir ḳamu müʾmīn vücūduna olan bāʿiṩ
ʿAlīdendir ḳamu ḫalḳa virilen rızıḳ ġanī her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 14). [ʿalīdendir, -den, -di, -r]*

ʿAlīdir bil bu ʿālemde muḫaḳḳaḳ şor tā insān
Velī maʾnīde ẕāt-ı Allah ʿ**Alīdir** hem daḫı raḥmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 11). [ʿalīdir, -dür]*

ʿAlīdir bil bu ʿālemde muḫaḳḳaḳ şor tā insān
Velī maʾnīde ẕāt-ı Allah ʿ**Alīdir** hem daḫı raḥmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 12). [ʿalīdir, -dür]*

Āġāz idüben nuṭḳumuza devr ile devvār ʿ**Alīdir**
Ḫatm-i nebī yār-i ḳadim Ḥaydar gerek ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 1). [ʿalīdir, -dür]*

Āġāz idüben nuṭḳumuza devr ile devvār ʿ**Alīdir**
Ḫatm-i nebī yār-i ḳadim Ḥaydar gerek ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 2). [ʿalīdir, -dür]*

Aḥmed ile bezm-i ezel miṣbāḥ-ı ḳandilde idi
Geldi cihān ʿālemine ṣāfī bir envār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 4). [ʿalīdir, -dür]*

Faż̇l-ı Ḫudā itdi kerem bunları bir nūr ile
Geldi nebī biri velī ʿadile ġaffār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 6). [ʿalīdir, -dür]*

Ḳul Resūl laḥmüke laḥm s̱ānına ḳıldı beyān
Ehl-i ḥaḳāyıḳ itdi ʿayān Aḥmed-i muḥtār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 8). [ʿalīdir, -dür]*

Bāṭın Ṣadef Faṭımadan itdi ṭulūʿ cevheriñi
Virdim şeref nūr hemān eyleye iẓhār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 10). [ʿalīdir, -dür]*

Ḳıldı şehid ibn-i Yezīd bunları biñ cevr ile
Düşmānı āl-i Resūl fitne-i aġyār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 12). [ʿalīdir, -dür]*

Destine al tīġ-ı celāl ḥaşmına ur Aḥmediñ
Ḳahr-ı Ḫudā itse gerek ḥākim cebbār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 14). [ʿalīdir, -dür]*

Ḫāk ḳadim dergāhına sür Sükūtī sen yüzüñ
Çeşm-i cānıñ çün açıla eylegil enẓār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 16). [ʿalīdir, -dür]*

Naẓm ile itdim beyānıñ ḳıl bugün iḳrār ʿ**Alīdir**
ʿĀṣıḳıñ feryād-ı āhı ḳıldığı hep zār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 1). [ʿalīdir, -dür]*

Naẓm ile itdim beyānıñ ḳıl bugün iḳrār ʿ**Alīdir**
ʿĀṣıḳıñ feryād-ı āhı ḳıldığı hep zār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 2). [ʿalīdir, -dür]*

Ehl-i bāṭın ḳıblesidir ṭut yüzüñ zāhidā aña
Secdegāh her velīniñ maʿnīde dildār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 4). [ʿalīdir, -dür]*

Bāb-ı ʿilmine anıñ kim dāḫil olmuş rūz u şeb
Vāḳıf olmuş şehrine bil Aḥmed-i muḥtār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 6). [ʿalīdir, -dür]*

Vechini heft āyetini ḥarf be ḥarf yazmış Ḫudā
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginde yedi ḥaṭ iẓhār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 8). [ʿalīdir, -dür]*

Men ʿarefden baḫs̱ idenler nefsini öñ bilmiş
Ol ḳanda baḳsa gördü anlar ʿālemi niyāz ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 10). [ʿalīdir, -dür]*

Ḫüsnünüñ bir lemʿāsından şemsiyle necm-i ḳamer
Pertevin almış ezelden berḳ uran envār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 12). [ʿalīdir, -dür]*

Baḥr-ı ʿaşḳıñ menbaʿīdır ḳanda kim eyler ẓuhūr
Mevciyle ġarḳ eylemiş ol her demi aġyār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 14). [ʿalīdir, -dür]*

Evvel oldur aḫir oldur ẓāhir ü bāṭın daḫı
Pādişāh-ı lā-yezāl ḥākim-i cebbār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 16). [ʿalīdir, -dür]*

Dergāh-ı vālāsına Derviş Sükūtī sür yüzüñ
Şefḳat eyler her Zamānda Ḥaydar-ı kerrār ʿ**Alīdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 18). [ʿalīdir, -dür]*

Bāʿiṣi olmuş bu ʿālem faḫr-ı cihāndır ʿ**Alī**
Maẕhar sırr-ı ḥaḳāyıḳ baḫr-ı ʿummāndır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 1). [ʿalī,]*

Bāʿiṣi olmuş bu ʿālem faḫr-ı cihāndır ʿ**Alī**
Maẕhar sırr-ı ḥaḳāyıḳ baḫr-ı ʿummāndır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 2). [ʿalī,]*

Mürşid-i Cibrīl-i emīndir bunca berzaḫ dan ḫalāṣ
Merkezi ʿarş gizinde bir sübḥāndır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 4). [ʿalī,]*

Nūḥ Ṭufānında emīndir felegine dāḫil olan
Buldular ol dem necātı fażl-ı raḥmāndır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 6). [ʿalī,]*

Mūsāya ente nāran lafẓıyla itdi ḫiṭāb
Semʿ-i cāna irdi muṭlaḳ nuṭḳ-ı bürhāndır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 8). [ʿalī,]*

Ḥıżrıyla itdi ser-a-ser ʿālemi geşt ü güẔār
Dersini aḫẕ itdi andan ʿilm-i ʿirfāndır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 10). [ʿalī,]*

Şol saḳa hem şerbetinde engürüñ yek dānesi
Dest-i selmānla Resūle ṣunduġu cāndır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 12). [ʿalī,]*

Mansūr-ı ḥallaca taʿlīm hem eneʾl-Ḥaḳ sırrını
Dāre çekdi ḳahrile ol ateş-i sūzāndır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 14). [ʿalī,]*

Şeyḫ Ṣinʾān ḥażretine ḲayṢer-i Rūm duḫterin
Ḫiẕmetinde daʾvet itdi dīn ü īmāndır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 16). [ʿalī,]*

Vaṣfını abdāl Sükūtī itmege ḥācet degil
Ḥaydarıñ meddāḥı Allah her ʿaṣr-ı destāndır ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 18). [ʿalī,]*

Laḥmüke laḥm ḳavl-i Resūldür Ḥaḳḳına söyler ẕāt-ı ʿ**Alīniñ**
Mürşid-i ekmel hem nūr-ı vāḥid demiş o bir gün ḳıldı ʿināyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 3). [ʿalīniñ, -niñ]*

Nuṭḳ-ı nebīyye şāhım ʿ**Alīye** iḳrārıñ eyle zāhid mürāʾī
Īmān dilersen inkāra gelme Ṣoñra iderler laʿnet bīġāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 5). [ʿalīye, -y, -e]*

Şeyḫ Saʿeddin Cebāvī birmez nesl-i ʿ**Alī**
Ḫānḳāhıñ ḫiẕmetinde bulunur yüz biñ ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 3). [ʿalī,]*

Yolunda gördü üç atlı ki Ṣandı anı ḫāṢ u ʿām
Meger cedd-i Resūlullah Ebū Bekir ʿ**Alī** imām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 38). [ʿalī,]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Muṣṭafānıñ nūr-ı ʿaynı hem ciger-pāre ʿ**Alī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 16). [ʿalī,]*

Luṭf-ı Ḥaḳ ḳıldı hidāyet pīrleri nesl-i ʿ**Alī**
Şānına Aḥmed buyurmuş bir ḥadīṯ rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 5). [ʿalī,]*

Ṣofrāsı meydānda dāʾim ṣāḥib-i ehl-i saʾīd
Şeyḫ ʿ**Alī** merd-i mürüvvet ġanīdir ehl-i seḥā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 12). [ʿalī,]*

Şeyḫ ʿ**Alīniñ** her ḫuṣūṣda geçdi bunda ḥiẕmeti
Ḥaḳ müyesser ḳıldı aña dergāh-ı Selīm Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 7). [ʿalīniñ, -niñ]*

ʿ**alī:** *(Ar.) Yüksek olan, yüce, ulu.*

yol kesici taʿbīr olunur ve bu ḫuṣūṣda anlarıñ murād-ı ʿ**aliyyeleri** keṣret-i cemāʿatle
nezr ü fütuḥāt ile dergāhları maʿmūr u ābād olmaḳdan neṣʾet ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 9). [ʿaliyyeleri, -y, -ye, -ler, -i]*

Himmeti ʿ**ālī** yücedir ṭaşlara teʾṣīr ider
Ḳoymaz artıḳ bir mürīdīñ dünyā vü ʿuḳbā Ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 7). [ʿālī,]*

Derdmend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda gerçe bil
Himmet-i mürşidle bunda irdim bir ʿ**ālī** Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 12). [ʿālī,]*

Müyesser Ḥaḳ kime ḳıldı bu āṣārı cemīlinden
Anıñ ʿadn-ı behişt içre maḳām-ı dār-ı ʿ**aliyye** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 8). [ʿaliyye, -y, -y, -e]*

Nūr-ı Ḥaḳḳıyladır müzeyyen dergāh-ı ʿ**aliyyeleri**
ʿĀrif-i Ḥaḳ gerçe olmuş sālik-i dānālar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 7). [ʿaliyyeleri, -y, -ye, -ler, -i]*

Bil vücūduñ şehr içre beyt-i Raḥmāndır ġaraż
Yoḳ yere itme ṭavāfı ʿ**ālī** Sübḥāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 2). [ʿālī,]*

Devr-i ḫoş gelse gerekdir ḥükm ide ḳāfdan ḳāfa
Mehdi-i **āl-i** Muḥammed ʿadlile Ṣāḥib vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 16). [āl-i,]*

āl-i: *Sülâle, soy, hânedan. Akrabâ ve taallukat.*

Āl-i Aḥmed bendesiyiz Derviş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfuñ bekler ancaḳ nice yüz biñ bay gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 13). [āl-i,]*

Caʿferüʾs-Ṣādıḳ imāmıñ ḳolunu ṭut vāʿiẓā
Vāriṣ-i **āl-i** Resūldür ehl-i vefāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 10). [āl-i,]*

Āl-i Aḥmed Murtażānıñ ḫānḳāhında bugün
Men Sükūtī bir gedāyım evliyādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 17). [āl-i,]*

Mehdi-i **āl-i** Resūle Derviş Sükūtī ẓulm iden
Āline evlādına enṣārına ḳıl laʿneti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 15). [āl-i,]*

Naẓmıyla Derviş Sükūtī Ḥaḳḳı iṣbāt eyledi
Āl-i Aḥmed Murtażāya ḳaydı ol cān u seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 14). [āl-i,]*

Āl-i mervāna hezārān laʿneti her ān ola
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 13). [āl-i,]*

āl-i ʿabā: *Peygamberimizin kendisiyle birlikte kızı Fatma, damadı Ali torunları Hasan ve Hüseyin'den mürekkep ailesi.*

Her nebī devrinde gelüp imdādına itdi kerem
Fehm itmediler kim olduġuñ **āl-i ʿabā** Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 8). [āl-i ʿabā,]*

Devlet-i ʿ**āli** ʿ**abādan** şāh İrān kişvere
ʿadliyle iḥsān idermiş ol kerem-kān vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 5). [ʿāli ʿabādan, -dan]*

Kuṭb-ı aḳṭāb-ı cihāndır ol Muḥammed şāh Taḳī
Mesned-i rifʿatde ḳāʾim devleti **āl-i ʿabādandır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 12). [āl-i ʿabādandır, -dan, -dır]*

ʿAskeri āl-i Resūlüñ Derviş Sükūtī çakeri
Bilmiş ol Mehdi-i Zamānla **āl-i ʿabānıñ** ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 14). [āl-i ʿabānıñ, -nın]*

Müslim olmaz şol kişi kim **āl-i ʿabāya** ḳaṣd idip
Müʾmīn isen ey Sükūtī çal bugün küffāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 9). [āl-i ʿabāya, -ya]*

Şefḳāt-i āl-i Resūlʾden hiç ola mı bunlara
Ḳaṣd idip **āl-i ʿabāya** ẓulm ile her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 22). [āl-i ʿabāya, -ya]*

Muḥammed Bāḳırıñ rāhına muṭlaḳ
Girüp irdim bugün **āl-i ʿabāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 10). [āl-i ʿabāya, -ya]*

Ehl-i beyt-i Muṣṭafāya ḥürmet itmez oldular
Ḳaṣd idip **āl-i ʿabāya** dökdüler bunca ḫūnı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 14). [āl-i ʿabāya, -y, -a]*

Odur bende bugün **āl-i ʿabāya**
Ḥabīb-i kibriyā şāhı gedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 5). [āl-i ʿabāya, -y, -a]*

ʿAşḳile Derviş Sükūtī ḫāk-i pāy-i Ḥaydarıñ
Ḳapusında ḳul olup **āl-i ʿabāya** bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 22). [āl-i ʿabāya, -ya]*

āl-i ahmed: *Hz. Muhammed'in ailesi, soyu.*

Şübhemiz yoḳ şefḳat ider ol Resūl-i kibrīyā
Āl-i Aḥmed bendesine hem ʿAlī Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 2). [āl-i aḥmed,]*

Āl-i Aḥmed bendesine buġżunu eyler ẓiyād
İntiḳāma ʿādet itmiş ḳalbini şeyṭān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 7). [āl-i aḥmed,]*

Āl-i Aḥmed bendesiyim Derviş Sükūtī ben bugün
Dürr-i luṭfunda ġulām nice biñ hezār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 13). [āl-i aḥmed,]*

Āl-i Aḥmed Murtażāya ẓulm idip her vechile
Ḥānedān-ı ehl-i beyte oldular düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 17). [āl-i aḥmed,]*

Bendesi ol **Āl-i Aḥmed** Ḥaydarıñ
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 19). [āl-i aḥmed,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī vaṣfiñ ider her zamān
Dürr-i luṭfuñ bir ġulām **āl-i Aḥmed** ḳanberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 14). [āl-i aḥmed,]*

āl-i ʿalī: *Hz. Ali'nin ailesi.*

Ey göñül geç māsivādan itme bunda ülfeti
Bende-i **āl-i ʿAlī** saʿy idegör ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 2). [āl-i ʿalī,]*

Derviş Sükūtī **āl-i ʿAlīniñ** bendesi olmuş ḳālū-belādan
Ḳılmış teberrā cins-i Yezīde laʿnet kim ider buldu selāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 17). [āl-i ʿalīniñ, -nin]*

ʿāli cenāb: *Şerefli, haysiyetli, yüce gönüllü (kimse).*

Himmete muḥtāc ḥaḳāyıḳ erlerinden ḳıl meded
Luṭf idip eyler ʿināyet saña ol **ʿālī cenāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 8). [ʿālī cenāb,]*

İrdi esrār-ı nebīye ḳalmadı bir şey nihān
Men ʿarefden dersin aldı rehberi **ʿālī cenāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 4). [ʿālī cenāb,]*

Mürşid erbāb-ı kāmil meşreb-i **ʿālī cenāb**
Āsitāna şeyḫimizdir dinle naẓmım şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 11). [ʿālī cenāb,]*

Şeyḫ-i kāmil her ḫuṢūṢda kendüsi **ʿāli cenāb**
Ḥüsn-i aḥlāḳ-ı muṢaffā meşrebi hem müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 9). [ʿāli cenāb,]*

ʿalī ebuʾl-ḥasan: *Ebu'l Ḥasan : Hz.Muhammed'in torunu ve Hz.Ali'nin büyük oğlu.*

Velādet Sühreverdi Ṭarīḳiñ pĮri hem kāmil insān
Hemān Mekke yoluñ ṭutmuş **ʿAlī ebuʾl-Ḥasan** velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 16). [ʿalī ebuʾl-ḥasan,]*

āl-i evlād: *Hz. Alî'nin neslinden olanlar.*

Se Senālar itmişem men **āl-i evlāda** bugün
Ve Vücūdum mülk içre şuʿlesi urmuş żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 7). [āl-i evlāda, -a]*

āl-i ḥaydar: *"Yiğit ve cesur" anlamlarında Hz. Ali'ye lakap olarak kullanılan isim.*

Ehlibeyt Muṣṭafādır nūr-ı Yezdān yā Ḥüseyn
Nesl-i Aḥmed **āl-i Ḥaydar** şāh-ı merdān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 2). [āl-i ḥaydar,]*

Ṭarīḳ-i nāzenīn içre Ḥacı Bektaş Velī server
Anıñ ki cedd-i aʿlāsı Ḥabīb-i Ḥaḳ ʿ**Alī Ḥaydar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 52). [ʿalī ḥaydar,]*

ʿ**alī ḳoç:** *Sa'diyye tarikatı şeyhlerinden.*

Raḥm yoḳdur eşḳiyānıñ olamaz aṣlā saʿīd
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿ**Alī Ḳoç** hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 4). [ʿalī ḳoç,]*

Men ʿaref dersin her dem ḥāfıẓ-ı Ḳurʾān idi
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿ**Alī Ḳoç** hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 8). [ʿalī ḳoç,]*

Tīġ-ı ḥançer bāġrına urdı o ẓālim ber tamām
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿ**Alī Ḳoç** hem şehId *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 12). [ʿalī ḳoç,]*

Ḫūn ile alūde itdi ol Zamānlar Ḥüseyni
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿ**Alī Ḳoç** hem şehId *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 16). [ʿalī ḳoç,]*

Menfaʿat yoḳ nādim olsa bir defʿa ol ehl-i şek
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿ**Alī Ḳoç** hem şehId *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 20). [ʿalī ḳoç,]*

Rūḥ-ı pākın aldı uçdu cennete oldu sükūn
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿ**Alī Ḳoç** hem şehId *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 24). [ʿalī ḳoç,]*

Aġlasunlar bu ḫuṢūṢda maḥşere dek ʿāṣıḳān
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿ**Alī Ḳoç** hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 28). [ʿalī ḳoç,]*

āl-i merdān: *Ariflerin, yiğitlerin ailesi.*

Te Teberrā ḳılmışız biz **āl-i merdān** ḳavmine
He Hidāyet bulmaz anlar cins-i ḥar ehl-i cefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 5). [āl-i merdān,]*

āl-i muḥammed: *Hz. Muhammed'in ailesi.*

Zümre-i **āl-i Muḥammed** bendesiyüz zāhidā
Ehl-i beytiñ çakeriyüz olmuşuz her dem liḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 1). [āl-i muḥammed,]*

Duʿālar eylerim belki ḥużūr rūz-ı maḥşerde
Şefāʿat eylesün **āl-i Muḥammed** anlara şāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 10). [āl-i muḥammed,]*

ʿ**alī murtażā:** *İmam Ali.*

Şübhemiz yoḳ şefḳat ider ol Resūl-i kibrīyā
Āl-i Aḥmed bendesine hem ʿ**Alī Murtażā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 2). [ʿalī murtażā,]*

ʿalī mūsā rıżā: *Ali Rıza, on iki imamdan sekizincisi.*

Ḍad Ḍalālet rāhına virme göñül ey müddeʾī
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bul ʿ**Alī Mūsā Rıżā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 16). [ʿalī mūsā rıżā,]*

Şın Şarāb-ı kevşerinden bir ḳadeḥ nūş itmişem
Ẕı Ẓuhūr itdi göñülde şāh ʿ**Alī Mūsā Rıżā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 26). [ʿalī mūsā rıżā,]*

İlticāʾmız bizim çün ol ʿ**Alī Mūsā Rıżā**
Bāb-ı Luṭfunda saʿādet bize ol nūr-ı Ḫudādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 9). [ʿalī mūsā rıżā,]*

Hemān şāh Ḫorasāndır ʿ**Alī Mūsā Rıżā** billah
Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳīʾden ʿAskerīm vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 11). [ʿalī mūsā rıżā,]*

Ḳuṭb-ı aḳṭāb-ı cihāndır hem ʿ**Alī Mūsā Rıżā**
Ol reʾīs-i Kāʾinātıñ evliyāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 11). [ʿalī mūsā rıżā,]*

Seḥāvetde İmām Kāẓım ʿ**Alī Mūsā Rıżā** ile
Ṣunarlar cām ṭolu Ṣahbā-yı cenānıñ kevşeri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 13). [ʿalī mūsā rıżā,]*

ʿAlī Mūsā Rıżā medfūn Ḫorasān taḥtgāhında
Yolunda tā ezel virdim o şāha cān serim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 9). [ʿalī mūsā rıżā,]*

ʿAlī Mūsā Rıżā erler atası
Delīl oldu bize irdik Ḫudāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 13). [ʿalī mūsā rıżā,]*

İmāmım her dü ʿālemde benim Ẕeynelʾ ile Bāḳır
Daḥı Caʿfer İmām Kāẓım ʿ**Alī Mūsā Rıżā** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 8). [ʿalī mūsā rıżā,]*

Bulardan çün ẓuhūr itdi İmām Ẕeynel Bāḳır Caʿfer
Risālet nesli Kāẓımdan ʿ**Alī Mūsā Rıżā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 32). [ʿalī mūsā rıżā,]*

İmām Ẕeynel Bāḳır Caʿfer bu ekvāna ṭulūʿ itdi
İmām Kāẓım siyādetden ʿ**Alī Mūsā Rıżā** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 8). [ʿalī mūsā rıżā,]*

Kişver şāh-ı cihāndır ol ʿ**Alī Mūsā Rıżā**
Ẕāt-ı pāk feyż-i Ḥaḳḳın ʿadliyle ehl-i vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 11). [ʿalī mūsā rıżā,]*

ʿAlī Mūsā Rıżā şāh-ı Ḫorasān
Taḳī imām Naḳīdir baḥr-ı ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 17). [ʿalī mūsā rıżā,]*

Mūsā Kāẓım imāma cān niṣār itdik bugün
Ol imām her dü ʿālem hem ʿ**Alī Mūsā Rıżā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 10). [ʿalī mūsā rıżā,]*

Ḳıblegāhı evliyādır hem ʿArab mülk-i ʿAcem
Ol ʿ**Alī Mūsā Rıżāda** cümlesi himmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 14). [ʿalī mūsā rıżāda, -da]*

ʿAlī Mūsā Rıżādan çün ḳamer şems nūruñ almışlar
Vücūduñ mülkünü sen de dilersen şuʿle-dār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 9). [ʿalī mūsā rıżādan, -dan]*

Şāh ʿ**Alī Mūsā Rıżādır** ehl-i ḥaḳīḳat maʿdeni
Hem Ṭarīḳ-i evliyāda cümle Ḥaḳḳı reh-nümādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 9). [ʿalī mūsā rıżādır, -dır]*

Ol ʿ**Alī Mūsā Rıżādır** şāh İran hem ʿArab
Ḫādimim ben anıñ kim ʿadlile ehl-i vefāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 11). [ʿalī mūsā rıżādır, -dır]*

İmām Kāẓım ʿ**Alī Mūsā Rıżādır** ḳıble-i heftüm
Teveccüh anlara her dem iderler nice biñ insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 7). [ʿalī mūsā rıżādır, -dır]*

Kāẓım oldu pādişāh kāʾinātıñ hem bugün
Şāh ʿ**Alī Mūsā Rıżādır** cennet-i ʿadnıñ kevs̲eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 8). [ʿalī mūsā rıżādır, -dır]*

Caʿfer ile Kāẓım oldu pişvā-yı ʿālemiñ
Hem ʿ**Alī Mūsā Rıżādır** rāh-ı diniñ ḥücceti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 8). [ʿalī mūsā rıżādır, -dır]*

Māsivāyı terk idip abdāl gezenler dāʾimā
Ol bilürmiş Şāh ʿ**Alī Mūsā Rıżānıñ** ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 10). [ʿalī mūsā rıżānıñ, -nın]*

Mūā Kāẓım imām her dü ʿālemde bugün
Hem ʿ**Alī Mūsā Rıżāya** bez̲l olan cān ile sırdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 12). [ʿalī mūsā rıżāya, -ya]*

İmām Caʿfer daḫı Kāẓım benim bir pādişāhımdır
Ġulām ḫāk-i pāyinde ʿ**Alī Mūsā Rıżāyım** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 6). [ʿalī mūsā rıżāyım, -y, -ım]*

ʿalī naḳī: *Ali Naki (827-868); on iki imamın onuncusudur.*

Ḳıblegāhımız ezelden ol imām ʿ**Alī Naḳī**
Secde itgil zāhidā sen maʿnīde bu Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 3). [ʿalī naḳī,]*

Kişveriñ şāh Taḳīdir hem imām ʿ**Alī Nāḳī**
Ḥükm-i taḫtında cihān bir ṣāḥib-livāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 11). [ʿalī nāḳī,]*

āl-i resūl: *Yüce Resul, Hz. Muhammet'in (s.a.s.) ailesi.*

Ḳıldı şehid ibn-i Yezīd bunları biñ cevr ile
Düşmānı **āl-i Resūl** fitne-i aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 12). [āl-i resūl,]*

Şefḳāt-i **āl-i Resūlʾden** hiç ola mı bunlara
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya ẓulm ile her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 21). [āl-i resūlʾden, -den]*

Ġafil olma ey Sükūtī bende-i Ḥaydar isen
Ḥaşmına **āl-i Resūlüñ** seyfiyle nuṣret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 10). [āl-i resūlüñ, -ün]*

ʿAskeri **āl-i Resūlüñ** Derviş Sükūtī çakeri
Bilmiş ol Mehdi-i Zamānla āl-i ʿabānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 13). [āl-i resūlüñ, -ün]*

ʿālī şerīf: *Şerefli aile || Hz. Muhammed'in hane halkı.*

Saʿyıñız gitmez hebāya rāh-ı Ḥaḳda her zamān
Güher aşlā irersin mesnediñ ʿ**ālī şerīf** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 6). [ʿālī şerīf,]*

ʿālīcenāb: *Haysiyetli, şerefli, yüksek ruhlu, düşmanına bile iyilik edecek yaratılışta olan (kimse).*

Ḫāne-i şāha gerek pāk ide gör dil mülkünü
Taḥta geçüp bir gün ola ḥiẕmeti ʿ**ālīcenāb** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 8). [ʿālīcenāb,]*

ʿalīl: *Hasta, hastalıklı.*

ʿAlīl oldu vücūd mülkü taḥammül idemem aşlā
Ṣabırdan ġayrı bir çāre bulunmaz el amān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 7). [ʿalīl,]*

ʿālim: *(Ar.) İlim sâhibi olan (kimse), bilici, bilen.*

Küntü kenze vāḳıf olmuş böyle bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı ezelden Ḥaḳ anı ḳılmış ʿ**alīm** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 22). [ʿalīm,]*

Küntü kenze vāḳıf olmuş böyle bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı ezelden Ḥaḳ anı ḳılmış ʿ**alīm** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 22). [ʿalīm,]*

alış: *Yadırgamaz duruma gelmek; sürekli ister olmak, bağımlılık kazanmak.*

Derd-i yāre düşeli biz bī-māre **alışdıḳ**
Pervāne gibi ʿaşḳ ile bir nāre **alışdıḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 1). [alışdıḳ, -dık]*

Derd-i yāre düşeli biz bī-māre **alışdıḳ**
Pervāne gibi ʿaşḳ ile bir nāre **alışdıḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 2). [alışdıḳ, -dık]*

Abdāl olalı mescid meyḫāneleri bir itdiḳ
Zāhidlerin ṭaş atdıġı biz aġyāre **alışdıḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 4). [alışdıḳ, -dık]*

Gülşen-i ʿaşḳa her zamān bī-çāre bülbül gibi
Feryād iderek her seḥer biz zāre **alışdıḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 6). [alışdıḳ, -dık]*

Ẕülfüñ teline her dem dāʾim Mecnūn-veş bend olup
Manşūr gibi rūz u leyāl biz dāre **alışdıḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 8). [alışdıḳ, -dık]*

Vaṣf iderim aḥvālim Derviş Sükūtī ʿāleme
Fehm eyleye herkez bugün biz eşʿāra **alışdıḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 10). [alışdıḳ, -dık]*

Bir vefāya biñ cefā itmek dilersen ġām degil
Miḥnet-i ʿaşḳa **alışdıḳ** olmuşuz biz müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 4). [alışdıḳ, -dık]*

ʿāliyā: *(Ar.) Yüksek olan, yüce, ulu.*

Oḳurlar men ʿaref sırrına kemāl ẕāt-ı Aḥmedden
Olurlar ḥoca-ı ḳanber muḥaḳḳaḳ ʿ**ālīyā** meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 6). [ʿālīyā,]*

ʿaliyye-: *Çok yüce.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḥilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿ**aliyye-i** Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavsüʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [ʿaliyye-i, -i]*

ʿaliyyüʾl- murtażā: *Hz. Ali'nin "kendisinden razı olunmuş" anlamına gelen unvanı.*

ʿAliyyüʾl- Murtażā ʿilmiñ oḳudum bir ʿazīzden men
Maʿārif kenzine irdim ḥaḳāyıḳ gevheri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 5). [ʿaliyyüʾl- murtażā,]*

ʿalīyyüʾl murtażā: *Hz. Ali'nin "kendisinden razı olunmuş" anlamına gelen unvanı.*

Noḳṭa bir cevher ḥaḳāyıḳ ketm iken bezm-i ezel
İtdi ifşā sırrını hem ol ʿ**Alīyyüʾl Murtażā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 22). [ʿalīyyüʾl murtażā,]*

Bil ey ṭālib nübüvvetle Muḥammed Muṣṭafā geldi
Velāyet nūruyla muṭlaḳ ʿ**Alīyyüʾl Murtażā** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 2). [ʿalīyyüʾl murtażā,]*

Nebīler efḍal-i Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā geldi
Velīler serveri Ḥaydar ʿ**Aliyyüʾl Murtāẓa** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 2). [ʿaliyyüʾl murtāẓa,]*

ʿalīyyüʾl- murtażādır: *Hz. Ali'nin "kendisinden razı olunmuş" anlamına gelen unvanı.*

Ol ʿ**Alīyyüʾl- Murtażādır** āb-ı kevs̱er sāḳīsi
Teşne-i leb ḳalmışımdır bir ḳadeḥ ṣun pādişāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 27, Mısra 3). [ʿalīyyüʾl- murtażādır, -dır]*

ʿaliyyül-murtażā: *Hz. Ali'nin "kendisinden razı olunmuş" anlamına gelen ünvanı.*

Ḥaḳiḳat pādişāhıdır dü ʿālem mülkine cümle
ʿAliyyül-Murtażā taḥḳīḳ imāma şevḳatim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 8). [ʿaliyyül-murtażā,]*

ʿaliyyüʾl-murtazâ: *Hz. Ali'nin "kendisinden razı olunmuş" anlamına gelen ünvanı.*

Derūnu Kaʾbeʾde muṭlaḳ velādetı aña maḥṣūṣ
Resūlüñ ʿümmi- Ẕādesi ʿ**Aliyyüʾl-Murtażā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 28). [ʿaliyyüʾl-murtażā,]*

Biḥamdulillah ġulām Ḥaḳḳ-ı Ḥabīb-i kibriyāyım ben
ʿAlīʾyyüʾl-Murtażā şāhıñ yolunda cān fedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 2). [ʿalīʾyyüʾl-murtażā,]*

allāh: *Allah, Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i **Allah** etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẕām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [allah,]*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb **Allahu** ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẕām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [allahu, -u]*

aṣlā **Allahdan** ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẕīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 7). [allahdan, -dan]*

Elif **Allāh** ism-i pākiyle kelāmım ibtidā
Be bize bürhān yeter nuṭḳ-ı ḫabīb-i kibriyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 1). [allāh,]*

Elif **Allaha** iderdim cān u dilden ilticā
Ye yalanım levḥ-i dilden sür çıḳarsun dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 1). [allaha, -a]*

Baḥr içinde bunca semek fiġānıyla ḳılar dilek
Allah diyü ẕikr iderek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 10). [allah,]*

Gel geç göñül bu sivādan gel **Allaha** gel Mevlāya
Ḳurtul artıḳ bu ġavġādan gel **Allaha** gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 1). [allaha, -a]*

Gel geç göñül bu sivādan gel **Allaha** gel Mevlāya
Ḳurtul artıḳ bu ġavġādan gel **Allaha** gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 2). [allaha, -a]*

Ḥubb-ı sivā cümle yalan fānī imiş mülk-i cihān
Kimse ḳalmaz bunda gel **Allaha** gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 4). [allaha, -a]*

Bunca begler hem gedālar ẕevḳ mi itdi paşalar
Bunda çekdi çoḳ cefālar gel **Allaha** gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 6). [allaha, -a]*

Bir gün olsun bunda başa ʿömrüñ irse biñler yaşa
Yine ölüm gelür başa gel **Allaha** gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 8). [allaha, -a]*

Ẕikr it Ḥaḳḳı cehr-i ḫafī olsun ḳalbiñ dāʾim Ṣafī
Ḳalmayasın bunda sāḳī gel **Allaha** gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 10). [allaha, -a]*

Terk it cihān hep varını Ḥaḳile it pazarını
Tā görünce evvel yārini gel **Allaha** gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 12). [allaha, -a]*

Derviş Sükūtī her bār söyler bu naẓmı āşikār
Görmek istersen dīdār gel **Allaha** gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 14). [allaha, -a]*

Vaṣfını mümkün mi ide Derviş Sükūtī her Zamān
Meddāḥı anıñ **Allah** daḫı itdi senā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 22). [allah,]*

Cin perī olmaz musallat dest-i pāyı bend olur
Cisme ilḳā itdi **Allah** işbu māhda ekseri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 8). [allah,]*

Erenleriñ budur rāhı aç gözüñ sen ol āgāhı
Bulmaḳ dilersen **Allahı** ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 6). [allahı, -ı]*

Vaṣfını abdāl Sükūtī itmege ḥācet degil
Ḥaydarıñ meddāḥı **Allah** her ʿaṣr-ı destāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 18). [allah,]*

ʿİlm-i **Allahda** üç dört ṣınıf ʿışrīn ḳul nebī
Fiʿil-i Resūl hem ṭarīḳat ṭaʿn itmekde lisānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 9). [allahda, -da]*

altı: *"Altı" sayı sıfatı.*

Sükūtī sāl hezār üç yüz hem **altıda** tamām oldu
Bu nev çeşme idüp cereyān kemālile hep āʾlāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 19). [altıda, -da]*

Sāl ʿaded biñ ṭoḳsan **altı** hem iki yüz tariḫi
Bir ateş bıraḳdın Sükūtī cānına ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 17). [altı,]*

altmış: *Altmış, sayı sıfatı.*

Hem üç yüz **altmış** ırmaḳlar aḳıtdı şehr-i āʿẓamda
O mülkün bāġ-ı bostānıñ ṣular hem her gün virir işmār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 19). [altmış,]*

İḳtiżā-yı sīnim üzre ṣāç Ṣaḳālım aġarıp
Şimdi **altmış** oldu yaşım yolcuya kervān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 6). [altmış,]*

Altmış üç yaşa bu ʿömrüm çün irişdi Ṣoñ deme
İltifātıñ ġayr itmem ḳalmadı sevdā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 15). [altmış,]*

Ṣāç Ṣaḳal penbe miṣāli nā-tüvān olmuş yeter Ṣanmañız civān
Yaşı **altmışdan** tecāvüz ṣañmanız civān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 14). [altmışdan, -dan]*

Seyāḥat vaḳti geçmişdir bu cism-i nā-tüvān olmuş
Sīnim **altmış** üçe irdi liyāḳata yoḳ beyān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 6). [altmış,]*

<u>âlûde:</u> *Bulaşmış, karışmış, karışık, kirli.*

Ḫūn ile **alūde** itdi ol Zamānlar Ḥüseyni
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 15). [alūde,]*

<u>ʿām:</u> *"Hâs"ın zıddı, bayağı, sıradan; halk, umum.*

Terk-i sivā itmeyince olamaz ʿāşıḳ ḫalāṣ
Bir göñle iki sevdā ṣıġamaz ey ʿ**ām** u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 16, Mısra 2). [ʿām,]*

Yolunda gördü üç atlı ki Ṣandı anı ḫāṢ u ʿ**ām**
Meger cedd-i Resūlullah Ebū Bekir ʿAlī imām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 37). [ʿām,]*

<u>ʾām:</u> *"Has"ın zıddı, bayağı, sıradan; halk, umum.*

Keṣret-i dünyādan olmak ister isen ḫalāṣ
Ḫānḳāh-ı enbiyāya gel bugün ʾ**ām** u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 2). [ʾām,]*

<u>aʾmā:</u> *Körlük. || Hakikat gözü kapalı olan (kimse).*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhar diseler inkār ider
Çeşm-i **aʾmā** görmez aṣlā dedi pinhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 12). [aʾmā,]*

<u>ʿamā:</u> *Gözleri görmeyen kişi ll İlahi tecellinin farkında olmayan kişi kastedilmektedir.*

Fezkurūnī āyetinden bī-ḫaber ʿ**amā** faḳīh
Ṭutduġu yol ṣanma ṭoġru bulmadı Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 11). [ʿamā,]*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhār bunda ʿuşşāḳı görür
Görmez anı bī-başarlar çeşm ʿ**amādan** geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 10). [ʿamādan, -dan]*

Çeşm-i ʿ**amādan** münezzeh eylemişken ẕātını
ʿAyn-ı bāṭın seni gördü cümlede ʿayān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 5). [ʿamādan, -dan]*

Raġbet itmek bu sivāya küllī aḥmaḳ ṣol kişi
Beyhūde eyler nizāʿlar bī-baṣar ʿ**amā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 12). [ʿamā,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ ḳabūl ḳıl bu fenā mülkde
Saña ḫüccet olur bir gün ṣaḳın ʿ**amāya** meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 14). [ʿamāya, -ya]*

Zāhid bilmez bu esrārı çeşm-i ʿ**amā** yoḳ envārı
Terk olmadan göñül varı nice irer Sübḥānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 7). [ʿamā,]*

Gerçe şeyhiñ didesi çün ẓahirān ʿ**āmā** olup
Lik bāṭın gözü meftūḥ yoḳ ḫafī bir şey aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 17). [ʿāmā,]*

Zümre-i nācīye yaḳın olmadı ʿ**amā** faḳīh
Bir gedā Derviş Sükūtī ʿaşḳile her dem liḳādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 9). [ʿamā,]*

Çeşm-i ʿ**amā** ḳanda görsün nitekim ḥayvān imiş
Cān gözünü açа gör kim sende bil Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 15, Mısra 1). [ʿamā,]*

aʿmā: *Körlük. || [tas.] Hakikat gözü kapalı olan (kimse).*

Līmaʾallah remzini fehm eyler vāʿiẓ bugün
Çeşm-i **aʿmā** perde çekmiş ḳalbe anıñ siḥāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 8). [aʿmā,]*

Beñzer anlar deryā içre Ṣu arar miṣl-i semek
Çeşm-i **aʿmā** görmez aṣlā kendi bir yem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 8). [aʿmā,]*

Düşdüler bunca ḍalālet rāhına her rūz u şeb
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş çeşm-i **aʿmā** bī-baṢār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 4). [aʿmā,]*

Keṣret üzre ṭaʿn iderler her ḥasīs **aʿmā** faḳīh
Baḥṣ iderler cümle cihāna her demi eşkâlimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 3). [aʿmā,]*

aʿmāl: *Ameller, işler. II Yapılan hayırlar.*

Cehlile ẓulmetde ḳalmış işbu ʿālem ekṣeri
Hiç bilür mi ġaflet-i ehl nicedir **āʿmālimiz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 8). [āʿmālimiz, -imiz]*

amân: *Aman, imdat, medet, yardım dileği.*

Murtażādır emr-i Ḥaḳla Ḥaybere itdi hücūm
Murtażādır ehl-i küfre virmez **amān** Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 12). [amān,]*

ʿAlīl oldu vücūd mülkü taḥammül idemem aṣlā
Ṣabırdan ġayrı bir çāre bulunmaz el **amān** şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 8). [amān,]*

Ādemiñ seng olsa ḳalb hiç taḥammül kim ide
Tīġ-ı ḥançerle yürüdü Ḍarb ider virmez **amān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 8). [amān,]*

Ḫāk-i pāy-i devletine yüz sürüp geldim **amān**
Sen meded ḳıl faḫr-ı ʿālem ḥālimiz ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 1). [amān,]*

amān vir-: *Canını bağışlamak, öldürmemek, merhamet etmek.*

ʿAskerleri ġayet keşīr yol geçmege virmez amān
Arslan peleng divler ḳamu mümkünü yoḳ hicret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 5). [amān virmez, -me, -z]*

ʿamel: *Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri yerine getirme.*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübīn ṭālib-i Ḥaḳile ʿ**amel**
Pend yeter bu Sükūtī ehl-i Ḥaḳḳa bürhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 9). [ʿamel,]*

On iki gün ṣāʾim olmaḳ Muṣṭafānıñ ʿaşḳına
Nice yüz biñler ʿ**amelden** ḫayrıla aḳdem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 6). [ʿamelden, -den]*

Nev ḥayāta irmek içün ey Sükūtī ḳıl ʿ**amel**
ʿÖmr-i bāḳīye irermiş didi her bir kāmilān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 13). [ʿamel,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendiñ olmuş tā ezel
İlticā ḳılmış ḳapuna rūz u şeb eyle ʿ**amel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 18). [ʿamel,]*

Bī-ʿaded her Zamān iḫbār itmişler
ʿAmelde bunlarıñ göstermiş ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 18). [ʿamelde,]*

ʿāmil: *Amel eden; bildiklerini uygulayan, ibadet ve diğer kulluk görevlerini eksiksiz yerine getiren.*

Ol bu yoluñ ʿ**āmili** dinleme gel cāhili
Reh-nümā it bir kāmili cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 5). [ʿāmili,]*

Meydānda göz göre cerrār itmişler
Gösterir kendini ʿilmiyle ʿ**āmil** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 38). [ʿāmil,]*

ammā: *Ama, ancak, lakin, fakat.*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde Ẕülfiḳār **amma**
Hezārān ḫāricī ḳırsa Sükūtī pür-Ṣafāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 13). [amma,]*

ān: *Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.*

Bu dört yāri ḳaçan **ansam** göñül şehr olur mesrūr
Buları kim sever cāndan günāhıñ Ḥaḳ ider mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 1). [ansam, -sam]*

Anma o ṣāfī cinānı mest olan ʿāşıḳlara
Gelmez aṣlā vāʿiẓā hiç belki cennetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 5). [anma, -ma]*

Ġām u ferdāyı hiç **anma** göñülden eylegil iḫrāc
Ḳanāʿat gibi bir devlet bulunmaz pāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 3). [anma, -ma]*

Yevm-i ḥaşre dek **anarlar** ism-i pākın her inās
Muṣṭafādan cümle nās ḳıldıñız hem de mirās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 1). [anarlar, -ar, -lar]*

ān: *An, vakit, zaman.*

Murtażādır ḥavż-ı kevser sāḳīsi her teşneye
Murtażādır kāse kāse ṣundu her **ān** Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 18). [ān,]*

Seḥerde uyanan her cān īcābınca sürer erkān
Erenler nuṭḳudur her **ān** uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 10). [ān,]*

Her ḳulūba menfaʿatler kesret üzre ṭālibā
Luṭf-ı Ḥaḳla oldu her **ān** dinle nuṭḳum baḫtiyār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 14). [ān,]*

Ehl-i ʿaşḳıñ menziline irmedi vāʿiẓ bugün
Kürsīlerde zār u feryād beyhūde her **ān** ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 6). [ān,]*

Cümle varım her ḫuṢūṢda Ẕeyneʾl ʿAbāya virsem uş
Şād olur ḳalbim her **ān** ẕevḳile ehl-i Ṣafāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 6). [ān,]*

Nefsi sevmek ʿilletinden geçmiş Sükūtī çün bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳda ẕevḳile her **ān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 16). [ān,]*

Gösterdiler bize bürhān dergāhında bu dem her **ān**
Ṭālib-i Ḥaḳ sürer devrān ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 5). [ān,]*

İḳrārımız bezm-i ezel peymān olan Saʿdīleriz
ʿAhdımıza sābit ḳadem her **ān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 2). [ān,]*

Miḫneti renc almadan Ẕevḳ bulup mesrūr olan
Derdine buldu devā ol ṣıḥḥati her **ān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 4). [ān,]*

Maʿşūḳ yoluna virmege ben ʿaşḳile cān beklerim
Şevḳile bugün ol ḥażrete varmaḳ içün bu **ān** beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 2). [ān,]*

Mū-ı rīşim oldu beyāż cismimize irdi fenā
Dār-ı beḳā vaḳit gelüp göçmek içün her **ān** beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 10). [ān,]*

Hiç ḳalur mu ittiġi ẓālim sitem-kār yanına
İntiḳāmıñ Ḥaḳ alur ḳahrile her **ān** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 28). [ān,]*

Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳī hem vāriṣ-i Ḥaydar
İmāmım iḳtidā itsem gerekdir bunlara her **ān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 10). [ān,]*

Ġaflet ile ḳaldı buñlar dīde-i cān açmadı
Mürşid-i kāmillere hiç Ṣormadı bir **ān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 4). [ān,]*

Taṣḥīḥ itmezler seniñ bil rāhını ya aḫlāḳını
Böyle cārī olmamışdır anlagil her **ān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 14). [ān,]*

Şefḳāt-i āl-i Resūlʾden hiç ola mı bunlara
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya ẓulm ile her **ān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 22). [ān,]*

İder pendini āheste lisān-ı ḥāl ile ol dem
Ṭarīḳat baḥsini söyler leṭāfetle hemān ol **ān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 4). [ān,]*

Her **ān** vaḥdet seyrānında iderler Ḥaḳ ile ülfet
Bu ḫalḳdan inḳıṭā itmiş ümīd itmez iḫvānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 5). [ān,]*

Ey şāh-ı cihān al bendeki nām ile şān seniñ olsun
Mülk-i derūn içre ne var küllīsi her **ān** seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 2). [ān,]*

Hüccet vereyim şāhid ola arż-ı semā ḫalḳı bütün
Bundan girü hiç ḳalmaya her demi bu **ān** seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 8). [ān,]*

Ḥüsnünüñ müştāḳ olmuş devr ider bunca diyār
Naḫnü aḳrebden ḫaberdār olmadı bir **ān** nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 8). [ān,]*

Seḥerde ẕevḳ ider her cān uyanur ḳalb gözi ol **ān**
İder ʿarş-ı kürsīyi seyrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 7). [ān,]*

Seḥerde ins ü cān her **ān** ḳamu maḫlūḳ peleng arslan
Sürerler bir nice devrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 9). [ān,]*

Dilerim ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ duʿālar eyleye her **ān**
Oḳusun Fātiḥa Ḳurʾān bu rūḥum ḳıla şādānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 9). [ān,]*

Ḫānḳāhıñ ʿarṣasında çeşmeyi ḳıldı binā
İḥyā itdi cümle nāsı çaġlayup aḳdı bu **ān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 8). [ān,]*

ʿAlīdendir ḳamu müʾmīn vücūduna olan bāʿiṣ
ʿAlīdendir ḳamu ḫalḳa virilen rızıḳ ġanī her **ān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 14). [ān,]*

İlkbahār tāze çemende vaṣf olur her **ān** ḳadeḥ
Dürr-i niṣār olur o demde bāʿiṣ-i nisān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 1). [ān,]*

Neşʾeyāb ider göñüller bāġını hep ser-te-ser
Ḫürrem olur ḳalb-i nāşād ʿaşḳile ol **ān** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 8). [ān,]*

Meydān seniñ devrān seniñ her ḥāliyle cihān seniñ
Bu varlıġım her **ān** seniñ bildim ki cümle cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 8). [ān,]*

Bu ḫarāb olmuş derūnum taʾmīre muḥtāc iken
Ḳıldı ābād her cihetden ʿadl ile her **ān** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 6). [ān,]*

Geçer ḥükmü ḳamu cinne perī dīvler peleng arslān
Feleklerle melekler hep anıñ vaṣfıñ ider her **ān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 24). [ān,]*

Velādeti Ki pertev almış aṢlından çerāġıñ ṣuʾlesi her **ān**
Cenāb-ı Şeyḫ Saʿdeʾd-din Cebāvī eṭrāfında Şām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 35). [ān,]*

Āl-i mervāna hezārān laʿneti her **ān** ola
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 13). [ān,]*

Sen ol şāh-ı muʿaẓẓamsın gerek luṭfuñ ola her **ān**
Kerāmet kānısın muṭlaḳ yolumuz eylegil āsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 13). [ān,]*

Hemān şāfiʾ Yūsuf mālik idemez farḳ bunu her **ān**
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 23). [ān,]*

Gel imām Kāẓım-ı Mūsā dinle nuṭḳuñ zāhidā
Men ʿarefden ders virir ol oḳu her **ān** ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 4). [ān,]*

ʿan ḳarīb: *Yakından, çok zaman geçmeden, en yakın zamanda.*

ʿAn ḳarīb gelse Muḥammed Mehdi-i ṣāḥib-zamān
Müşrikini seyfile ḳırsa gerek ol bir erdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 15). [ʿan ḳarīb,]*

aña: *" A-na: o-na". Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.*

Hem Ṭarīḳ-i Aḥmedīye ṣıdḳile bel baġlayan
Nār-ı dūzāḫdan emīndir şüphesiz yoḳ hiç **aña** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 8). [aña,]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā göñlünü virme **aña**
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 5). [aña,]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā göñlünü virme **aña**
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 5). [aña,]*

Gerçe şeyhiñ didesi çün ẓahirān ʿāmā olup
Lik bāṭın gözü meftūḥ yoḳ ḫafī bir şey **aña** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 18). [aña,]*

Bulmuşum bir şeyḫ-i kāmil **aña** itdim intisāb
Dīde-i cānım uyandı refʿ olup benden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 1). [aña,]*

Fetḥinde daḫı Ḥaḳ **aña** āsān ile ḳıldı müyesser
Açdı hemān rāh-ı dīni ol Ṣāḥib-i Zülfikār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 9). [aña,]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı **aña** himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 5). [aña,]*

ʿ**anāsır:** *Dört unsur (toprak, hava, su, ateş).*

ʿAnāṣırdan düzülmüşdür ser-a-ser bu vücūd şehri
Ḳodu on iki bāb anda anıñladır hemān maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 3). [ʿanāṣırdan, -dan]*

Geldik bu mülke eñ ṣonu giydik ʿ**anāṢır** bir ṭonu
Urmadan tā kaf u nunı ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 1). [ʿanāṣır,]*

Ṣūret-i ʿ**anāṢırda** bugün yüẔüne urdu niḳāb
Kendini ḳıldı nihān görmedi zāhid dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 7). [ʿanāṣırda, -da]*

Anlagil yoġdan bu ḫalḳı nice Yezdān eyledi
Çār ʿ**anāṢırdan** mürekkeb ḳıldı insān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 2). [ʿanāṣırdan, -dan]*

ʿ**anber:** *1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.*

Bir ṣürāḫī kāse-i elmās ile ṣuñ bizlere
Meclis-i ḫünkār ḳatında nūş idem ʿ**anber** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 12). [ʿanber,]*

Bir Ṣürāḫī kāse-i elmās ile ṣuñ bizlere
Meclis-i ḫünkār ḳatında nūş idem ʿ**anber** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 12). [ʿanber,]*

ancaḳ: *"Ama; fakat, lakin, ancak" anlamlarında bir bağlaç.*

Āl-i Aḥmed bendesiyiz Derviş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfuñ bekler **ancaḳ** nice yüz biñ bay gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 14). [ancaḳ,]*

Ḥar ṣıfātla müşkül **ancaḳ** kim ki maḳṣūda irer
Ḳābil vuṣlat olur mu nefs aġyār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 7). [ancaḳ,]*

Ḳalb evinde ara bul Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Ṣaġ u ṣola baḳma **ancaḳ** eṣyāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 10). [ancaḳ,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī Ḥaḳ yolunda başını
Virir **ancaḳ** añla bunda cān niṣār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 12). [ancaḳ,]*

Gir Ṭarīḳ-i evliyāya ḥiẓmet eyle cān ile
Her murādıñ virir **ancaḳ** bula gör dānā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 10). [ancaḳ,]*

İç duḫānıñ ḳahve ile ḳatʿ ider şehevātını
Zehr-i ḳātil bunlar **ancaḳ** gitmiyor birçoḳ Zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 6). [ancaḳ,]*

Mürüvvet ġanīsin **ancaḳ** ḳabūl ḳıl ḫānḳāhında
Nigāh-ı iltifātıñ ḳıl sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 9). [ancaḳ,]*

Ḳanġı millet bunu **ancaḳ** irtikāb eyler bugün
Nūr-ı pāk-i Muṣṭafānıñ ḳaṣd idip arslānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 11). [ancaḳ,]*

Artdı ʿaşḳım yā ilāhī düşmüşüm deryālara
Mevc ururs bıraḳmaz **ancaḳ** vaṣl olam ṣaḥrālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 2). [ancaḳ,]*

Ṭutdu şöhret bu cihānı her nevʿīyle ʿayān Sükūtī
Naẕmıyla şāyeste **ancaḳ** bir nice meydān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 2). [ancaḳ,]*

Bir mübārek aydır **ancaḳ** bunca māhıñ serveri
Ḫalḳ-ı ʿālem ẕevḳ iderler her Ramażān yekseri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 1). [ancaḳ,]*

Ḳaṣd ḳıldı Harūn **ancaḳ** ol imām Kāẕıma
İtdi ẓulm ile şehādet ol münāfıḳ bī-ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 7). [ancaḳ,]*

Ḫudānıñ maḳṢūdu **ancaḳ** bu ʿālemi yaratmaḳdan
Ḥaḳḳı bilmek virilmek ʿibādetden daḫı yekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 5). [ancaḳ,]*

Ẕiyāretgāh-ı ʿuṣṣāḳa derdlilere edvā
Ṭarīḳat pīridir **ancaḳ** kemāl ḳudret-i aʾlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 64). [ancaḳ,]*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʿlūmı **ancaḳ** her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 4). [ancaḳ,]*

geldi ki sebebi nār-ı dūzaḫ biz olmayalım ve bundan māʾadā sāʾir-i ṭarīḳat ehline
sirāyet ider **ancaḳ** böyle fiʾil-i ḳabīḥa içtisār iden kimseler iblīsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 24). [ancaḳ,]*

Müzeyyen ḫūb-ı libās **ancaḳ** ʿulemā şānına lāyıḳ
Biz abdāl-ı Ḫudā olduḳ ḳanāʿat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 11). [ancaḳ,]*

Ey Ḥabībim teşrīfiñle ṭoldu dünyā ser-te-ser
Sensin **ancaḳ** maḫluḳata bāʿiṣ ḫayrüʾl beşer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 2). [ancaḳ,]*

Ẕevḳ idermiş seniñ ile her kim oldu saña yār
Bāb-ı lütfuñ bekler **ancaḳ** rūz u şeb ʿāşıḳ- şināş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 8). [ancaḳ,]*

Añlaġıl sen ṭālibā cümle bu ʿālem bir cān imiş
Aḥmediñ nūrundan **ancaḳ** ol bize iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 2). [ancaḳ,]*

Gerekdir vāʿiẓā **ancaḳ** bu ḫalḳa ḥüsn-i ḥāliyle
Diler āferīn herkez güzel taḳrīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 9). [ancaḳ,]*

Ḥażır ol abdāl Sükūtī vaḳtiñiz oldu ḳarīb
Ṣon nefes aḫirde **ancaḳ** dīn ile īmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 10). [ancaḳ,]*

Ḫāk-i pāyiñ kem-teri Derviş Sükūtī tā ezel
Senden umar şefḳat **ancaḳ** rūz-ı cezāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 14). [ancaḳ,]*

Müşkül **ancaḳ** ġurbet elde yāre olmak müptelā
Bir meded yoḳ ey Sükūtī kim düşer sevdalara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 9). [ancaḳ,]*

Murād aldı anıñ bāb-ı eşkin bekleyen kem-ter
Velādet Odur ḳutb-ı cihān **ancaḳ** şehā ʿAbdüʾl-Ḳādir Geylān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 10). [ancaḳ,]*

ʿandelīb: *Bülbül II âşık.*

Seḥerde ʿ**andelīb** feryād fiġānıyla oḳur evrād
Ḳamu nāsı ider dilşāḍ uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 7). [ʿandelīb,]*

Münkir ile hiç ider mi müʾmīn olan imtizāc
Ḳanda olur ḳarġa ile ʿ**andelībler** bir mizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 2). [ʿandelībler, -ler]*

Her seḥerler zār u efġān dest-i Ḥaḳdan ḳılarmış ʿ**andelīb**
Bir gül-i ḫandān arar ol bilmez sırr-ı gülistān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 5). [ʿandelīb,]*

Viṣālin çün gice gündüz iderim dāʾimā feryād
Fiġānım ʿ**andelīb** āsā ʿaẕābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 4). [ʿandelīb,]*

ʿAndelīb āsā hezārān nev-bahār feryād ider
Būy-ı gülden bī-hoş olmuş ʿaşḳ ile nālān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 9). [ʿandelīb,]*

ʿAndelībler çūşa gelmiş her biri feryād ider
Ġonca güller tāze açmış nev-be-nev elvān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 5). [ʿandelībler, -ler]*

ʿandelīb-āsā: *Bülbül gibi.*

Yüzüñ nūruna müştāḳım anıñçün iderim zārı
Seḥerde ʿ**andelīb-āsā** benim nālānıma bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 6). [ʿandelīb-āsā,]*

Vechini çün ḳıldı rūşen her demi envār-ı ʿaşḳ
ʿAndelīb-āsā seḥerde eylediḳ hep zār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 2). [ʿandelīb-āsā,]*

ʿandelīb-zār: *İnleyen bülbül.*

Ġarīb bir ḳul günāhkārım ʿibādet yoḳ hiç eẕkārım
Miṣāl-i ʿ**andelīb-zārım** meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 10). [ʿandelīb-zārım, -ım]*

anı: *" O " İşaret zamiri.*

Cism-i insānı yaratmış ol ġanī perverdigār
On iki bāb üzre tertīb ḳıldı **anı** girdigār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 2). [anı,]*

Şānına lāyıḳ olan kim kendini ednā görüp
Ḫalḳ-ı ʿālem **anı** ol dem başına efser ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 6). [anı,]*

Her kimiñ ḳalbinde vardır ḥırṢ ile ʿucūb riyā
Şanma insān **anı** sen ādem degil bir ġayrı cins *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 8). [anı,]*

Küntü kenziñ sırr-ı muṭlaḳ sendedir iste **anı**
Reh-nümālar dāmına düş çünki ol kanda garaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 7). [anı,]*

Ḫaḳ ʿayāndır günden iẓhār bunda ʿuṣṣāḳı görür
Görmez **anı** bī-başarlar çeşm ʿamādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 10). [anı,]*

Vechini ʿayān gördü bugün ʿāṣıḳların dünyāda
Zāhidā arzu ḳılar görmege **anı** ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 2). [anı,]*

ʿ**anīd:** *İnatçı, inatçılığından dolayı söz dinlemeyip doğrunun tersini yapan kimse; münkir.*

Her birisi ḳavm-i Yezīd bed ḫāricī aṣl-ı ʿ**anīd**
Benlik ḥased şehvet ile çoḳ eyledi sıḳlet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 3). [ʿanīd,]*

ānınçün: *(E.T.) Onun için, bundan dolayı.*

yaʿnī Ḫaḳ içün degil bütün bütüne dünyālarını zevḳ-i ṣefā ile geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire daḫı mesmūʾmız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 12). [anıñçün,]*

īcāb ider māʾzallah tebdīl-i ṭarīḳ itmiş olurlar ise berzaḫ ı ʿazīme
düşüp cānları ebediyen cehennemden ḫalāṣ olmayanlar **anıñçün** cānımıza ġāyet saḳīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 22). [anıñçün,]*

Ol Ḥabībiñ ḥürmetine bizi yoḳdan var idip
Anıñçün yaradıldı ʿarş-ı kürs arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 8). [anıñçün,]*

Yüzüñ nūruna müştāḳım **anıñçün** iderim zārı
Seḥerde ʿandelīb-āsā benim nālānıma bāʿis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 5). [anıñçün,]*

ʿUzlete ben **anıñçün** eyledim bunda ḳarār
Ḫalḳla ülfetde dāʾim artmada melalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 5). [anıñçün,]*

Göñülde ḳalmamış aṣlā sivānıñ çünki āsārı
Anıñçün bulmuşuz bunda Sükūtī bāḳiyen meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 10). [anıñçün,]*

Hem ʿayāndır hem nihāndır **anıñçün** ʿāleme
Cān gözü açık olan her yerde seyrān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 9). [anıñçün,]*

Kelām-ı Ḫaḳ Ṣudūr itmiş Ḫaḳḳında men ʿaleyhā fān
Anıñçün terk ider dilden Sükūtī neyler ekvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 10). [anıñçün,]*

Ṣūrete geldi bu demde ḳalmadı bir şey nihān
Anıñçün bu bināya ḳıldı ġāyet ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 4). [anıñçün,]*

Pāyına yüẕ süre geldi **anıñçün** velī
Seyyid ʿAbdüʾl-Ḳādir oldu ser kibār-i evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 7). [anıñçün,]*

ʿankebūt: *Örümcek.*

Ḥubb-ı dünyādan ḫalāṣ et rāhımı eyle güşād
Ṭutmaya çün ʿ**anḳebūtuñ** lānesi misl-i meges *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 8). [ʿanḳebūtuñ, -uñ]*

anl: *Alın.*

Sī vü dü ḥarfiyle ḳılmış vechini hem de ʿayān
Anlına heft āyetini gördüm yazarlar yekser ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 4). [anlına, -ına]*

añla-: *Anlamak, bilmek, kavramak, fark etmek, idrak etmek.*

Ḥālimi fehm eyleyüp ʿālemde aḳrān bulmadım
Naẕmım **anlar** bir dānişmend ehl-i iẔʾān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 2). [anlar, -r]*

Dehre gelmekden ʿibāret Ḥaḳḳı bulup **anlamaḳ**
Kim ki fehm ider Sükūtī iylemez daʿvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 17). [anlamaḳ,]*

Derviş Sükūtī naẕmıyla sırr-ı ʿAlī vaṣf idip
Añlayalar maṭlūbını her ʿāṣıḳa dīdār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 20). [añlayalar, -y, -a, -lar]*

Verdiler küffāre muṭlaḳ ülkeniñ bir çoḳ yerin
Nādim olmazlar bu ʿālem **añladıḳ** ṣunī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 10). [añladıḳ, -dıḳ]*

Küntü kenziñ sırrına hem maḥrem oldu çün bular
Hep meẕāhir oldu **añlar** ḫalḳına maʿnā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 8). [añlar, -r]*

Men ʿaref ilmine āgāh çünki oldu sālikān
Rabbini öñ bildi **añlar** oldular dānā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 10). [añlar, -r]*

Añla gel zāhid Ḥabībiñ naẕmı bir envārdır
Laḥmüke laḥmī ḫaḳḳında söylenen Ḥaydardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 1). [añla,]*

Dört kitābdan baḫṣ idersen **añlamaz** cins-i ḥımār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 29). [añlamaz, -maz]*

Ṭālibā gel Ḥaḳḳı **añla** cümlede aʿyān imiş
Sī vü dü ḥarfle yüzinde ādemiñ beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 1). [añla,]*

Añlamazlar ẕāt-ı Ḥaḳḳı mürşide yol bulmayan
Kendüni ādem Ṣanur ol maʾnīde ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 5). [añlamazlar, -maz, -lar]*

Aç gözünü ṭālibā sen vech-i Raḥmānʾdan ġaraż
Sen seni bil **añla** taḥḳiḳ-i seyrāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 2). [añla,]*

Añlamaz zāhid bu sırr-ı mürşide dest urmamış
Cehlile düşmüş niẕāʿa bulmadı ol rehber ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 7). [añlamaz, -maz]*

Küntü kenziñ sırrın **añla** fāş ider ʿāşıḳlara
Aç gözün sen gözle dāʾim olasın bīnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 11). [añla,]*

Dinler isen Şeyḫ Sükūtī naẓmını her rūz u şeb
Rāh-ı Ḥaḳḳı itdi iẓhār **añla** gör maʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 16). [añla,]*

Nefsini öñ bildirirler **añlayasın** Rabbini
Men ʿaref dersin oḳuġıl bilesin Mevlā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 13). [añlayasın, -ya, -sın]*

Ḥasandır **anlagil** zāhid bu ʿālem mülküne bir şāh
Ḥüseyn-i Kerbelādandır ḳurulmuş on iki erkân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 3). [anlagil, -gil]*

Taşḥīḥ itmezler seniñ bil rāhını ya aḫlāḳını
Böyle cārī olmamışdır **anlagil** her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 14). [anlagil, -gil]*

Menziliñ ḳurb iken zāhid düşme yabāna
Ḥaḳḳı **añla** sendedir bil gezme ṣaḳın her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 2). [añla,]*

Anlagil zāhid sen bugün Muṣṭafānıñ ḳadrini
Hem Ḥabībiñ nūr-ı ʿayn-ı Murtażānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 1). [anlagil, -gil]*

Añla gel sensin bu ʿālem pādişāhı bī-zevāl
Rehber-i kāmil gözetgil göstere senden seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 3). [añla,]*

Maẓhar-ı Mevlā ki senin zātına bürhān ḳavī
Līmaʾallah maḥremisin **añla** gel sende seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 8). [añla,]*

Anlagil yoġdan bu ḫalḳı nice Yezdān eyledi
Çār ʿanāṢırdan mürekkeb ḳıldı insān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 1). [anlagil, -gil]*

Pendini ṭut bu Sükūtī kem-terin sen bī-riyā
Nefsini bil Ḥaḳḳı **añla** ister isen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 18). [añla,]*

Levḥ-i ḥüsnüñde yazılmış yedi ḥaṭ dürr-i necef
Fātiḥa heft āyetdir naẓm-ı Ḥaḳ **añla** şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 2). [añla,]*

Her ġazāda ibn-i Süfyān ʿAskerīn alma dile
Şām civārı meydānında **anlaġıl** Ḥaydar murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 8). [anlaġıl,]*

Añlaġıl sen ṭālibā cümle bu ʿālem bir cān imiş
Aḥmediñ nūrundan ancaḳ ol bize iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 1). [añlaġıl,]*

Ṭut ḳulaġın ey birāder dinle naẕmım sen arı ol
İtmişim ben Ḥaḳḳı iẕhār **anlagıl** sen müsterī ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 2). [anlagıl,]*

Anlaġıl zāhid cihānda Muṣṭafā abdalıyım
Şāh-ı merdān şīr-i Yezdān Murtażā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 1). [anlaġıl,]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır **anlagıl** zāhid
Ḥüseyn şāhım imām-ı Ẕeyneʾl ʿAbānıñ kem-teriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 3). [anlagıl,]*

anlar: *"Onlar" üçüncü çoğul kişi zamiri.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẕām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim **anlar** ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [anlar,]*

Bāb-ı dīni **anlar** açdı hem ḥaḳīḳat rāhını
Bunlar ile menzil aldı kim idendi reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 9). [anlar,]*

Hem ʿAlī muṭlaḳ Naḳīniñ cedd-i pāk-i Muṣṭafā
Anlara ḳıl iḳtidāyı ḳıble-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 18). [anlara, -a]*

Ol imām Kāẕım Rıżānıñ rāh-ı meftūḥ bir ḳadīm
Her ki dāḫil oldu **anlar** şüphesiz vuṣlat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 12). [anlar,]*

Beñzer **anlar** deryā içre Şu arar misl-i semek
Çeşm-i aʿmā görmez aṣlā kendi bir yem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 7). [anlar,]*

Cān nisār iden bu yolda mülk-i ten bulmaz fenā
Nev ḥayātı bulmuş **anlar** ṣanma bu nuṭḳum güzaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 8). [anlar,]*

Meẕheb-i pāk dīn ü mübīn şerʿ Resūl günden ʿayān
Kim ki ḳabūl itmez ise **anlara** aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 4). [anlara, -a]*

Mūtü ḳable en temūtū sırrına vāṣıl olan
Kār ider mi **anlara** çün ʿilleti emsāl-i tef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 8). [anlara,]*

Şol Zamān kim bunca ṭālib teşnelikden āh çeker
Dest-i pākıñla yürütgil **anlara** āb u Ẕülāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 10). [anlara,]*

Ḥaḳḳa vuṣlat buldu **anlara** gel idenler az ṭaʿām
Kesretinden ictināb it didiler ekl-i ḥarām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 1). [anlara,]*

İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżādır ḳıble-i heftüm
Teveccüh **anlara** her dem iderler nice biñ insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 8). [anlara,]*

Duʿālar eylerim belki ḥużūr rūz-ı maḥşerde
Şefāʿat eylesün āl-i Muḥammed **anlara** şāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 10). [anlara,]*

Ḳurulmuş **anlara** hep nār itmişler
ʿĀrifler nişānı kāmil insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 49). [anlara,]*

añsızın: *Ansızın, birden bire.*

Bezme duḫūl itmeyecek ol ʿadüvv-ü ehl-i cefākār
Geldi hemān bir **ansızın** üstümüze çatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 6). [ansızın,]*

ʿār: . *(Ar. ʿār) 1. Utanma, utanç, hayâ, hicap.*

Bu cürmümle kime idem Sükūtī ilticā oldum
Şefāʿat kānı Aḥmedden iderim **ʿār** olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 8). [ʿār,]*

Şol ṭahāretsiz faḳīhiñ dīni yoḳ īmānı hiç
Kin kibir benlik ḥasedle ẕerrece **ʿār** eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 6). [ʿār,]*

Bunda sivā miḫnetiñ ol çekmede ġāyet ḳatı
Mesned-i dünyāya meşġūl kibrile bir **ʿār** iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 8). [ʿār,]*

Ḳalbiñiz hem ḳara ṭaşdan ḳaradır reng-i siyāh
Neylesün yā misk-i Ṣābūn ḳaṭrānı **ār** eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 10). [ār,]*

ara: *Zaman, vakit, ara, iki şeyin arası, iki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesâfe, mahal, mevki, mekan, yer anlamlarına gelmektedir.*

Sırr-ı Ḥaḳḳı şormuşum men ey Sükūtī bir **ara**
Dedi yer gök ʿarş-ı kürs levḥ dolu dünyā bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 9). [ara,]*

Buyurdu Aḥmed-i muḫtār cihānıñ ḥükmü zāʾildir
Güneş gölgesine beñzer ḳarār itmez bir **arayı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 8). [arayı, -y, -ı]*

bütün bütüne **aradan** refʿ ü ipṭāl etmek istiyorlar buna ṣabr itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmaġıyla mesmūʾları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 17). [aradan, -dan]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarībsin **arada** bir nesne yoḳ
Cümle eşyāya muḫīṭ ol sırr-ı sübḥān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 7). [arada, -da]*

Ateş-i hicrāna ḳoyma mihriñle bī-çāreyi
Derd-i ġām ḳaldır **aradan** sīnesine urma daġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 12). [aradan, -dan]*

Girdi **ara** şiddet ile ol ʿadüvv-i ehl-i nifāḳ
Reşk ider ol dem münāfıḳ görünce ḳısḳanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 13). [ara,]*

Yār ile hem-dem olayım çoḳ zamānlar cehd idip
Girdi aġyār hem **arāya** dil-rubāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 4). [arāya, -y, -a]*

Hep tecellī eyleye Ḥaḳḳıñ yüzü bu **arada**
Göreñ oldur görünen ol bu eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 1). [arada, -da]*

Aña vāṣıl olan cānlar bulur Ḥaḳḳı her **arada**
Bu da bir pīr-i kāmildir ṭarīḳinde sürer devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 49). [arada, -da]*

Ki şöhret buldu Rūmī Şām ʿArab ʿAcemde Ṣaḥrāyı
Anıñ her bendesi kesb-i Ṣadaḳatle her **arayı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 58). [arayı, -(y)ı]*

BerẔāḫa düşen ḥāl nice gör olmuş yaman
Mürşid gerek anı daḫı terbiye ide bu **arada** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 6). [arada, -da]*

Gelüp Lesḳofça şehrinden iki maḥdūmları biʾẕẕāt
Bā mer Ḥaḳ vaṭān ṭutdu Ṣadaḳatle bu **arada** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 8). [arada, -da]*

ara-: *Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.*

İşbu yollar berzaḫını geçmege āsān eyle
Rehber-i kāmil **ara** bul Derviş Sükūtī dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 10). [ara,]*

Cehd ide gör rūz u leyāl semt-i necāt ir rāhına
Nefs ʿaskerin ḳırmaḳ içün düş yoluna **ara** bir uç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 4). [ara,]*

Ġaflet üzre olma ṭālib **ara** gözün her dem sabāḥ
Ṣabaḥ ḫānḳāh-ı Ẕikre gel gir bulmaḳ istersen felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 1). [ara,]*

Men ʿaref sırrın ögren bend olagör bir **ara**
Ḥaḳḳı bilmekde beḳā bul ʿömrüñ olsun iẕdiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 3). [ara,]*

Her seḥerler zār u efġān dest-i Ḥaḳdan ḳılarmış ʿandelīb
Bir gül-i ḫandān **arar** ol bilmez sırr-ı gülistān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 6). [arar, -r]*

Cehd idip her zamān vaḳtinde **ara**
Bulmaġa bir kāmili gerçe Ṣevābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 9). [ara,]*

Nehr-i ʿaşḳıñ **aratmadıḳça** ʿummānı bilmez ḳandadır
Baḥra ġavvāṣ olmayanlar pāyānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 1). [aratmadıḳça, -t, -ma, -dık, -ça]*

Beñzer anlar deryā içre Ṣu **arar** miṣl-i semek
Çeşm-i aʿmā görmez aṣlā kendi bir yem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 7). [arar, -r]*

Zāhidler gibi bir ḳurı ṭaşdan bināya ṭapma gel
Beyt-i Ḥaḳḳı **ara** bul tā göresin mihmanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 6). [ara,]*

Geldim cihāna bir ġarīb **aratdı** bizim efġānımız
Neyleyelim böyle naṣīb taḳdīr iden Sübḥānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 1). [aratdı, -t, -dı]*

Dürr-i cevher maʿdenini ey Sükūtī **ara** bul
Baḥr-ı ʿummān semtine ir eyle ol kāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 9). [ara,]*

Mürşid-i kāmil **ara** bul Derviş Sükūtī sen bugün
Bāb-ı ʿilmiñ ögretir ol şāh-ı merdāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 9). [ara,]*

Ḳalb evinde **ara** bul Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Ṣaġ u ṣola baḳma ancaḳ eşyāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 9). [ara,]*

Küntü kenziñ sırrına irmek dilersen her müdām
Rehber-i kāmil **ara** bul iẕʿāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 4). [ara,]*

Zāhidā gel nāzik ʿömrüñ yoḳ yere itme telef
Mürşid-i kāmil **ara** bul oḳu ondan men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 2). [ara,]*

Arardım kūh-ı ṣaḥrāda hemān Mecnūn-veş dāʾim
Derūnumda o Leylāya irince āşinā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 3). [arardım, -r, -dı, -m]*

Var **ara** bul şeyḫ-i kāmil Ḥaḳḳa seni ider vāṣıl
Yarın ʿaẕāb çeker cāhil Ẕināsı çoḳ rızāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 11). [ara,]*

Aç gözüñ ġafletle gezme bu fenā dārında sen
Mürşid-i kāmil **ara** bul ṭut yedin meydāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 4). [ara,]*

Mecnūn āsā kūh-ı Ṣaḥrāñızda beyhūde bugün
Kendi ẕātında **ara** bul ṭopṭolu Leylā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 8). [ara,]*

Menzil-i āsān gerçe olur bir delīl ü kāmil ile
Var **ara** bul ey Sükūtī mürşid bir ehl-i kemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 12). [ara,]*

Silsile Ṣorar **ararlar** aṣl-ı nesil kim anıñ
Yā ʿaceb böyle olur mu ʿaḳl ile iẕʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 5). [ararlar, -r, -lar]*

Hiç naẕar ḳılmazlar aṣlā rāhınıñ erkānına
Cins-i evlāddan **arārlar** böylece nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 10). [arārlar, -r, -lar]*

Bir şeb-i maʿnā yüẔünden semʾ-i cāna bir ḫiṭāb
Sen de **ara** çün dediler aç gözüñ ol Ḥaḳ ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 12). [ara,]*

Pendimi ṭut gūş idersen müşküliñ āsān ola
Rehber-i kāmil **ara** bul iresin şāh-ı cihana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 10). [ara,]*

Miḥnetle elem dürlü çile her vecihle ġām **aratdı** bu gice
Ḳalbimize virdi cefā çeşm-i ḫūnum aḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 1). [aratdı, -t, -dı]*

Ara bir pāk kemāl-i ehl oḳutsun men ʿaref dersin
Viṣāl-i Ḥaḳḳa irgörür erenler kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 7). [ara,]*

Sermāyen var mı Sükūtī āḫir ʿömründür bugün
Ṣoñ nefes senden **ararlar** böyle bil īmān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 18). [ararlar, -r, -lar]*

Gel ṭarīḳ-i enbīyāya zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil **ara** bul ḥiẕmetiñ it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 2). [ara,]*

Gezme beyhūde cihānı ṭālibā
Senden iste **aradığıñ** sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 2). [aradıġıñ, -dık, -ı, -n]*

Feṯḥ-i bāb ider bu yolda reh-nümā
Senden iste **aradığıñ** sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 4). [aradıġıñ, -dık, -ı, -n]*

Ḳalbiñ içre gör bugün itmiş ḳarār
Senden iste **aradığıñ** sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 8). [aradıġıñ, -dık, -ı, -n]*

Ḳanda baksan Ḥaḳḳı dāʾim göresin
Senden iste **aradığıñ** sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 12). [aradıġıñ, -dık, -ı, -n]*

Dinleme hiç bundan artıḳ yoḳ kelām
Senden iste **aradığıñ** sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 16). [aradıġıñ, -dık, -ı, -n]*

Bunu söyler her şecer cümle varaḳ
Senden iste **aradığıñ** sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 20). [aradıġıñ, -dık, -ı, -n]*

Cemāl-i Bārīyi bunda göresin
Ara bul bir kāmil dānāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 16). [ara,]*

Gel Ṭarīḳ-i enbiyāya zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil **ara** bul ḥiẕmetiñ it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 2). [ara,]*

Ḳayd-ı ʿunṢur ẓulmetinden bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Bir ṭabīb ḥāẕıḳ **ara** bul derdine dermān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 10). [ara,]*

Ṭut erenler yoluñ gözle **arayup** sen Ḥaḳḳı izle
Bulunca ẕātını gizle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 7). [arayup, -y, -up]*

Mürşid-i kāmil **ara** bul derdine dermān gözet
Bāb-ı luṭfuñ ḫādimi ol ḳıl anıñla imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 11). [ara,]*

ʿ**arab:** *Arap yarım adasından çıkıp yayılmış olan Sâmî bir kavmin adı. Arap kavminden olan kimse.*

Ḳıblegāhı evliyādır hem ʿ**Arab** mülk-i ʿAcem
Ol ʿAlī Mūsā Rıżāda cümlesi himmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 13). [ʿarab,]*

Ol ʿAlī Mūsā Rıżādır şāh İran hem ʿ**Arab**
Ḥādimim ben anıñ kim ʿadlile ehl-i vefāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 11). [ʿarab,]*

Serdār-ı ʿ**Arab** şāh Necef ʿāleme server ʿAlī geldi
Sādāt-ı kirām ehl-i seḥā Ṣāḥib-i Ḳanber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 1). [ʿarab,]*

Mülk-i ʿAcem cümle ʿ**Arab** Mūsā Rıżādır şāhımız
Şāh Taḳī'den itdi ẓuhūr menbaʿ-ı esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 13). [ʿarab,]*

ʿAskeri ibn-i ʿAlīdir hem şehinşāh-ı ʿ**Arab**
Ḥüccet-i ḲaṢım Muḥammed Ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 13). [ʿarab,]*

Biñde bir ḳābil naṣiḥat pendimi kimler ṭuta
Ḳanda ol ʿAcem Semerḳand ḳavm-i ʿ**Arab** hem Rūmī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 18). [ʿarab,]*

Ki şöhret buldu Rūmī Ṣām ʿ**Arab** ʿAcemde Ṣaḥrāyı
Anıñ her bendesi kesb-i Ṣadaḳatle her arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 57). [ʿarab,]*

arayı arayı: *Çok aramak.*

Ẕiyāret eyleyip durmaz geẔer **arayı arayı**
Velādeti bulur şāh Bahāed-dīn maḳāmı ḳaṣr-ı ʿārifān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 59). [arayı arayı,]*

ʿ**aref:** *"Men aref" kastedilmiştir. "Nefsini bilen Rabbini bilir" hadisi.*

Sükūtī bir ġarīb ednā cemāl-i yāre vāṣıl olmuş
ʿArefden dersini almış iderdi ẕevḳ-i dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 10). [ʿarefden, -den]*

Ledün ʿilminde māhirdir ki ol Ḫıżrʾıñ maḳāmıdır
ʿAref dersini kāmilden alıp gördüm nice ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 6). [ʿaref,]*

Bu menzilde olur ʿāciz nice biñ ḫıżr ile Mūsā
ʿAref dersin oḳuyanın suʾāl it kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 10). [ʿaref,]*

Ders-i ʿ**aref** oḳumayan fehm idemez nefsini
Ḳanda Ḥaḳḳı görmüş olur varmadan ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 7). [ʿaref,]*

Bu dehre gelmeden maḳṣūd ḥaḳāyıḳ sırrını bilmek
ʿAref dersin oḳuyanlar bulur dilde müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 8). [ʿaref,]*

ʿAref dersi saña maḥṣūṣ seniñle Ḥaḳ olur ẓāhir
Sen oldun ʿilmüʾl-esmā rumuẕātında hem māhir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 17). [ʿaref,]*

arı: *Arı, saf, katışıksız. II Günahsız.*

Ṭut ḳulaġın ey birāder dinle naẓmım sen **arı** ol
İtmişim ben Ḥaḳḳı iẓhār anlagıl sen müsterī ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 1). [arı,]*

ʿ**ārif:** *Bilen, bilgi sahibi, vâkıf, irfan sahibi, Allah'ı tanıyan kişi, gönlü uyanık; [tas.] Allah'ın kendi zatını, sıfatlarını, isimlerini ve fiillerini müşahede ettiği kimse. Ârif, manevi ve ahlakî arınma sayesinde derunî tecrübe ve sezgi gücü ile öğrenir ve aydınlanır.*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿ**ārif** billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 4). [ʿārif,]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar rūz u şeb
Nefsine ʿ**ārif** degil ol bilmez ki Rahmān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 10). [ʿārif,]*

ʿĀrif olan Ḥaḳ yoluna her vechile ṣādıḳ imiş
Cān u başıñ ḳıldı niṣār bezm-i ezel ʿāşıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 1). [ʿārif,]*

Nefsiñ bilen Rabbiñ bilür çünki buyurdu ol Resūl
ʿĀrif olanlar çün bildiler bu ʿilmile esmā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 8). [ʿārif,]*

Ṭālibā sen sür yüzüñ meydān-ı Saʿdīlere gel
ʿĀrif isen aç gözüñ erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 2). [ʿārif,]*

Ḥaḳ yolunda ʿ**ārif** iseñ ey göñül gel ṣādıḳ ol
Açma sırrın herkese sen remz ile gel nāṭıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 1). [ʿārif,]*

ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ şehr-i yüce girmez mürāʾī her bir ḫoca
ʿĀrif olan her dillerce maʿnā virir Ḳurʾānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 6). [ʿārif,]*

Ḥaḳiḳat ʿilmine ʿ**ārif** olan neyler bu dünyāyı
Sivāya iltifāt itmez bular da ʿaşḳ-ı Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 1). [ʿārif,]*

Göñül geçmiş bu ʿālemden nider dünyā vü ʿuḳbāyı
Ḥaḳiḳat sırrına ʿ**ārif** olan neyler bu eşyayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 2). [ʿārif,]*

Sükūtī tariḫiniñ cevher kelāmıñ fehm ider ʿ**ārif**
Cühhāl ehl-i belā tefhīm kerāmetle tamām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 13). [ʿārif,]*

Men ʿaref dersin oḳurlar dergāhında ekşeri
Baḥr-ı ʿilminde nihāyet oldu ʿ**ārif** her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 16). [ʿārif,]*

Hem Ṭarīḳ-i evliyāya bunlar oldu reh-nümā
Rāh-ı Ḥaḳḳa āşinādır bunlarıñ ʿ**ārifleri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 2). [ʿārifleri, -ler, -i]*

Ḳurulmuş anlara hep nār itmişler
ʿĀrifler nişānı kāmil insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 50). [ʿārifler, -ler]*

ʿārifān: *Arifler, aydınlar.*

Ẕiyāret eyleyip durmaz geẔer arayı arayı
Velādeti bulur şāh Bahāed-dīn maḳāmı ḳaṣr-ı **ārifān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 60). [ʿārifān,]*

ʿārif-i billah: *Allahı tanıyan, ermiş.*

Naḥnü aḳreb sırrını Derviş Sükūtī sen de bul
ʿĀrif-i billah olanlar vāṣıl-ı cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 12). [ʿārif-i billah,]*

ʿārif-i dānā: *İrfan sahibi ve bilge kişi.*

İtdi şehādet dine riʿāyet ʿaşḳile ol dem
Kenz-i ḥaḳāyıḳ nuṭḳ-ı deḳāyıḳ **ʿārif-i dānā** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 8). [ʿārif-i dānā,]*

ʿārif-i ḥaḳ: *Hakkı bilen irfan sahibi.*

Nūr-ı Ḥaḳḳıyladır müzeyyen dergāh-ı ʿaliyyeleri
ʿĀrif-i Ḥaḳ gerçe olmuş sālik-i dānālar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 8). [ʿārif-i ḥaḳ,]*

ʿārif-i maʿnā: *Maneviyat sahibi.*

Ḥayāt nev bulur anlar bu naẓmım eyleyen iẕʾān
Olurlar **ʿārif-i maʿnā** bu nuṭḳu söyleyen insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 4). [ʿārif-i maʿnā,]*

ʿāriyyet: *Emanet.*

ʿĀriyyetdir bu cismimiz her dil oḳur bu ismimiz
Derviş Sükūtī her resmimiz tebdīl olur yalān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 9). [ʿāriyyetdir, -dir]*

ʿarş: *(Ar.) İslâm inancına göre göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta.*

Pāye-i rifʿat bulanlar menzil-i ʿ**arşdan** yüce
Bir ḳula olmaz Sükūtī bunda anlar iḥtiyāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 9). [ʿarşdan, -dan]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī erleriniñ menzil ʿ**arşdan** yüce
Sen de cehd it ey Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda bul murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 13). [ʿarşdan, -dan]*

İsmiñ seniñ vaḥş ü ṭuyūr insile cān cemʿ-i seçer
ʿArşda melek cümle felek vaṣfıñ ider cennāt ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 6). [ʿarşda, -da]*

Meydāndadır erkānımız tevḥīd ider iḫvānımız
ʿArşā çıḳar efġānımız ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 4). [ʿarşā, -a]*

Bülbül gibi her dem bahār feryādımız ʿ**arşa** çıḳar
Bunca zamān leyl ü nehār artdı ḳamu nālānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 3). [ʿarşa, -a]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳıñ ḫalḳa tevḥīde gelmiş her melek
Hū Ṣadāsın işidince devr ider ʿ**arşda** felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 2). [ʿarşda, -da]*

Ḫiẕmetiñ itdim gice gün mürşid-i bir ḫāẕıḳa
Himmetiñ ʿ**arşdan** yüce ol ḳıldılar bir daneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 12). [ʿarşdan, -dan]*

Ḥażret-i ʿİsāya ol dem emr olup ʿ**arşa** çıḳa
Āsumāna pervāz itdi bekleriz ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 19). [ʿarşa, -a]*

Hū Ṣedāsıyla felekler devr ider ʿ**arşı** bugün
Hū ile her dem melekler girdiler devrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 3). [ʿarşı, -ı]*

Her dem-be-dem cümle felek ʿ**arş** yüzünde hem melek
Cevelān ider hū diyerek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 3). [ʿarş,]*

Bülbül gibi feryādımız ʿ**arşa** çıḳar efġānımız
Artdı Sükūtī zārımız meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 11). [ʿarşa, -a]*

ʿArş ile kürs rūy-ı Zemīn hem daḫı nār-ı saḳar
ʿAṭşān-ı behişt ümmetine sāḳī-i kevs̲er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 5). [ʿarş,]*

Mürşid-i Cibrīl-i emīndir bunca berzaḫ dan ḫalāṣ
Merkezi ʿ**arş** gizinde bir sübḥāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 4). [ʿarş,]*

ʿArşla kürsī levḥ-i ḳalemle sebʿ u semavāt rūy-ı Zemīni
Heşt-ü cinān u nār-ı ceḥennemiñ ism yoḳ iken ḳılmaḳ icabet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 9). [ʿarşla, -la]*

Eger ikisi kimde bulunsa cihānda ey ʿazīz
Ḳuş gibi iki ḳanatlu devr ider ʿ**arşdan** yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 6). [ʿarşdan, -dan]*

Sen eger muṭlaḳ cihāna gelmeseydin yā Ḥabīb
Yaradılmazdı bu ekvān ʿ**arş-ı** kürsī nār-ı saḳar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 16). [ʿarş-ı, -ı]*

Rūy-ı zemīn nevʿī beşer hem daḫı ʿ**arş-ı** melek
Vaṣfıñ ider her nevʿīyle ṣubḥ u mesā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 5). [ʿarş-ı, -ı]*

ʿ**arsa:** *Yer, meydan, açık ve boş alan.*

Esb-i ʿaşḳıñ yoḳ yere sürmez bugün süvār olan
ʿArṣa-i ḥarbe naẓar ḳıl ḳatl olan eşrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 6). [ʿarṣa-i, -i]*

Ḫānḳāhıñ ʿ**arşasında** çeşmeyi ḳıldı binā
İḥyā itdi cümle nāsı çaġlayup aḳdı bu ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 7). [ʿarṣasında, -s, -ı, -n, -da]*

Tekyegāhıñ ʿ**arşasında** çeşmesi ẕāt-ı ḳadīm
Taʿmīratla buldu mevcūd ḫālıḳıñdır her umūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 13). [ʿarşasında, -s, -ı, -n, -da]*

ʿ**arşa-ı maḥşer:** *Mahşer meydanı (Kıyamette ölülerin dirilip toplanacakları yer).*

Ceddiñ olmuş gerçe şāfīʿ ʿ**arşa-ı maḥşerde** hem
Mücrim ʿāṣīlere sen ol dem ricāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 7). [ʿarşa-ı maḥşerde, -de]*

Sen şefīʾüʾl müẔnibīnsin ʿ**arşa-ı maḥşerde** hem
Şol zamān kim saña geldik baş açıḳ ʿuryānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 9). [ʿarşa-ı maḥşerde, -de]*

Yā şefāʿat kimden ola ʿ**arşa-yı maḥşerde** hem
Şefḳat itmez oldu muṭlaḳ şāhlarıñ sulṭānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 7). [ʿarşa-yı maḥşerde, -de]*

ʿ**arş-ı aʿlā:** *Yüce arş; İslâm inancına göre göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta.*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmede her rūz u şeb
ʿArş-ı aʿlāda melekler cümlesi ḳıldı sücūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 4). [ʿarş-ı aʿlāda, -da]*

Terāḥḥüm ḳıl bu āhımla enīnim ʿ**arş-ı aʿlāda**
Melāʾik Zümresi taʿcīz olur bāʿis viṣāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 5). [ʿarş-ı aʿlāda, -da]*

Mürşid-i Ḥaḳ himmetiyle ʿ**arş-ı aʿlādan** yüce
Cumʾāli Baba ḥaḳāyıḳ sırrın olmuş maẓharı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 3). [ʿarş-ı aʿlādan, -dan]*

Rütbe-i şāh-ı şehīdiñ menziliñ buldu bugün
ʿArş-ı aʿlādan melekler yerlere indi o gün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 22). [ʿarş-ı aʿlādan, -dan]*

Anlarıñ ʿilm-i nihāyet ʿ**arş-ı aʿlādan** yüce
Her cihetden ḳalb dolmuş Ḳurʾān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 3). [ʿarş-ı aʿlādan, -dan]*

ʿ**arş-ı ʿazīm:** *Ulu arş.*

Rifʿat-i ʿ**arş-ı ʿaẓīmde** buldu cennātüʾn-naʾīm
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazẔim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 3). [ʿarş-ı ʿaẓīmde, -de]*

ʿ**arş-ı kürs:** *Arş'ın altında bulunan, yeri ve gökleri kaplayan sekizinci felek. Levh-i Mahfuz'un bulunduğu yer II Allah'ın kudret ve saltanatının tecelli ettiği en yüksek gök katı.*

Ol Ḥabībiñ ḥürmetine bizi yoḳdan var idip
Anıñçün yaradıldı ʿ**arş-ı kürs** arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 8). [ʿarş-ı kürs,]*

Az ṭaʿāmla dīde-i cān her demi olur güşād
ʿArş-ı kürs ḳıldı seyrān her cihetden bitʾ-tamām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 14). [ʿarş-ı kürs,]*

Ḥaḳ seniñ ʿaşḳına çünki kāʾinātı ḫalḳ idip
Senden ötrü yaradıldı ʿ**arş-ı kürs** rūy-ı zemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 6). [ʿarş-ı kürs,]*

Gelmeseydiñ sen eger bu kāʾināta şol Zamān
Mümkün olmazdı vücūd ʿ**arş-ı kürs** ḫuld-i berīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 6). [ʿarş-ı kürs,]*

Ẕikrile ḳalb açılurmış çünki dedi Muṣṭafā
Seyr idersin ol zamānlar ʿ**arş-ı kürsī** bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 8). [ʿarş-ı kürsī,]*

Ẕikrile ḳalb açılurmış çünki dedi Muṣṭafā
Seyr idersin ol zamānlar ʿ**arş-ı kürsī** bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 8). [ʿarş-ı kürsī,]*

Mürşidinden oḳu dersi men ʿarefle fehm it nefsini
Seyr idersin ʿ**arş-ı kürsī** ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 8). [ʿarş-ı kürsī,]*

ʿ**arş-ı raḥmān:** *Bütün yaratılmışları şefkat ve merhametle besleyip büyüten Allah'ın tasarruf dairesi, makamı.*

Naḥnü aḳreb āyetle şānına ḳıldı beyān
Maẓhar-ı ẕāt-ı ṣıfātın ʿ**arş-ı Raḥmān** sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 6). [ʿarş-ı raḥmān,]*

arslān: *Aslan.*

ʿAskerleri ġayet keşīr yol geçmege virmez amān
Arslan peleng divler ḳamu mümkünü yoḳ hicret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 6). [arslan,]*

Arslan peleng divler ile şeş cihātıñ bend eylemiş
Hiç rehāyāb mümkünü yoḳ derūnuna itmiş vülūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 5). [arslan,]*

Destine al seyf-i celāl berzaḫ itmiş yollar ḳatı
Ḳurd peleng **arslān** ḳamu ṭoptolu cihān çaḳal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 8). [arslān,]*

Vilāyetle meger ol dem göründü Aḥmede ol şāh
Anıñ miʾrācı bābında alıp mihrini ol **arslān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 10). [arslān,]*

Ḳanġı millet bunu ancaḳ irtikāb eyler bugün
Nūr-ı pāk-i Muṣṭafānıñ ḳaṣd idip **arslānına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 12). [arslānına, -ın, -a]*

Seḥerde ins ü cān her ān ḳamu maḫlūḳ peleng **arslan**
Sürerler bir nice devrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 9). [arslan,]*

Geçer ḥükmü ḳamu cinne perī dīvler peleng **arslān**
Feleklerle melekler hep anıñ vaṣfıñ ider her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 23). [arslān,]*

art: *Artmak, çoğalmak, fazlalaşmak.*

Ṣabr idüp Eyüb miṣāli ḥālimiz dün ü gün yaman
Āh u zārım **artdı** efzūn virmedi raḥat banā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 6). [artdı, -dı]*

ʿUzlete ben anıñçün eyledim bunda ḳarār
Ḥalḳla ülfetde dāʾim **artmada** melalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 6). [artmada, -mada]*

Bülbül gibi her dem bahār feryādımız ʿarşa çıḳar
Bunca zamān leyl ü nehār **artdı** ḳamu nālānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 4). [artdı, -dı]*

ʿAşḳına düşmüş yanar Derviş Sükūtī bir ġarīb
Maḥv olunca gör ṭutuşmuş **artdı** nārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 14). [artdı, -dı]*

Ol şehinşāh bu ʿālem-i Muṣṭafādır iʿtiḳādım
Anıñ çün ʿaşḳa düşdüm **artmada** hep feryadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 2). [artmada, -mada]*

Fiġānım **artmada** gün gün dü çeşmimden aḳar pür ḫūn
Viṣāliñ şerbetiñ sen Ṣuñ meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 7). [artmada, -mada]*

Artdı ʿaşḳım yā ilāhī düşmüşüm deryālara
Mevc ururs bıraḳmaz ancaḳ vaṣl olam ṣaḥrālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 1). [artdı, -dı]*

Ḥasta oldu bu derūnum Ṣıḥḥate ḳābil degil
Neyleyim **artmaḳda** gün gün irmedim edvālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 6). [artmaḳda, -mak, -da]*

Bülbül gibi feryādımız ʿarşa çıḳar efġānımız
Artdı Sükūtī zārımız meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 12). [artdı, -dı]*

Artdı derd bu derūnum gün be gün bī-māredir
Hiç ṭabībler kār idemez ne ʿacāyib yâredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 1). [artdı, -dı]*

İtdi ḥarāb bu vücūdum şehrini ḳıldı fenā
Artdı feryād ile nālem ḥālimiz düşvāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 4). [artdı, -dı]*

Buġuż ḥased riyā ile gerçe dolu çün ḳalbiñiz
Şeyṭān ḳardaş olur size dün ü gün **artar** ṭuġyānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 6). [artar, -ar]*

Gördükçe ḥüsnünü men **artar** efġānım Ḥaḳ
Bülbülüm nāle ḳıldım bāġ ile bostānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 1). [artar, -ar]*

Seniñ ʿaşḳıñla her dāʾim derūnum āh ider bunda
Terāḥḥum ḳıl ḳatı **artar** bu Ẕārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 4). [artar, -ar]*

Ehl-i ʿaşḳıñ ʿaşḳı **artar** nūş iden bir cürʿasın
Baḥr-ı ʿaşḳı çūş idermiş mevc urur ʿummān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 13). [artar, -ar]*

artık: *"Artık, bundan böyle" anlamında zarf.*

Nā-sezādır ġıybet itmek her ḫuṣūṣda ādeme
Bundan **artıḳ** ʿişyān olmaz her cezā ʿuḳbādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 6). [artıḳ,]*

Taḳlid imiş faḳīh yoluñ iʾtiḳādın yoḳ ẕerrece
Artıḳ bulunmaz sizde hiç meẕheb dīn īmānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 10). [artıḳ,]*

Himmeti ʿālī yücedir ṭaşlara teʾs̱īr ider
Ḳoymaz **artıḳ** bir mürīdīñ dünyā vü ʿuḳbā Ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 8). [artıḳ,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī cām-ı hūdan bir ḳadeḥ
Nūş idince devrimiz **artıḳ** başlar eşʿār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 10). [artıḳ,]*

Hicr-i ʿaşḳına düşelden yanarım **artıḳ** yeter
Vāṣıl-ı bezm-i cinān it yaḳmasun beni ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 3). [artıḳ,]*

Gel geç göñül bu sivādan gel Allaha gel Mevlāya
Ḳurtul **artıḳ** bu ġavġādan gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 2). [artıḳ,]*

Göñül mülkünü terk itdim nidem **artıḳ** bu dünyāyı
Ḳanāʿat semtine geçdüm vaṭān ṭutdum hem ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 1). [artıḳ,]*

Ṣuñ demi pīrlik ḥālinde iḫtiyār ʿuzlet idüp
Ḥaḳdan **artıḳ** ġayre baḳmaz pazarın itdi ḫalvetdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 10). [artıḳ,]*

Merḥamet-i āṣār sende görmedi hiçbir nebī
Evliyāya ẓulmüñ **artıḳ** eyledin ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 8). [artıḳ,]*

Ḥaḳdan **artıḳ** ġayru bilmez bu Sükūtī Siyāh-rū
Yār ile hem itdi Ṣoḥbet ġayre itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 28, Mısra 1). [artıḳ,]*

Dinleme hiç bundan **artıḳ** yoḳ kelām
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 15). [artıḳ,]*

ʿ**arż:** *Söylemek, açıklamak, sunmak.*

Bir ere sen var bugün müşkülünü ʿ**arż** ḳıl
Ḫiẕmetinde bezl-i cān it yol ile erkān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 5). [ʿarż,]*

Kime ʿ**arż** ḳılam ḥālim bu cismimi helāk itdin
Yanar pervāneveş her dem ḳapunda bir ricāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 3). [ʿarż,]*

Bir gice tenhā nişīnim geldi bir ḫūb dilrubā
Ġarḳ olup Ẕinet libāsı ḥüsnünü ʿ**arż** ḳılaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 10). [ʿarż,]*

Mürşidinden ġayr aşlā feyżyāb olmaz kişi
Ḥācetiñ ʿ**arż** it aña sen istegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 30). [ʿarż,]*

Cemāliñ ʿ**arż** idip geldim yanarım yā Resūlullah
Seniñçün ḳalmadı ṣabr-ı ḳarārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 1). [ʿarż,]*

Hemān Mūsāya ʿ**arż** itdi cemāliñ nūrunu birgün
Şecerden çün ẓuhūr itdi kelām-ı ṣāfī nurānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 7). [ʿarż,]*

Herkeze ʿ**arż-ı** ḳuṣūrum nā-tüvān ḥālime beyān
Merḥamet ḳalḳmış bu ḥalḳdan baña ʿizzet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 5). [ʿarż-ı, -ı]*

Bulunmaz bir kemāl ehli bu ḥāli ʿ**arż** idem bir gün
Cihān eksik degil bil ki vaṭānım terk yaman şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 3). [ʿarż,]*

Ehl-i dil ḥāliñ ifāde Ḥaḳḳa itdi çünki ʿ**arż**
İlticā-yı Ḥaḳdır anlar ḥalḳa itmezler ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 17, Mısra 1). [ʿarż,]*

Yollarıñ hep ṭoġrusunu ʿ**arż ide**
Düşmeyelim berzaḫına ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 9). [ʿarż ide, -e]*

arż u semā: *Kur'an'da altı günde yaratıldığı ifade edilen yer ve gök. (Araf 54).*

Ḳuvvet bulur her vechle cān perdesi olur güşād
Arż u semā ʿālemi reviyyet ider bīdār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 8). [arż u semā,]*

Ey nebīler serveri Aḥmed Ḥabīb-i kibriyā
Sensin īcādına bāʿiṣ maḫlūḳ-ı **arż u semā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 2). [arż,]*

ʿ**arż-ı ḥāl:** *Hâlini arz etmek. Gönlünün dileğini söylemek, içini açmak.*

Derd-mend Derviş Sükūtī gelmişem ednā ġarḪb
Ḫāk-i pāyiñ beklerim hep saña itdim ʿ**arż-ı ḥāl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 14). [ʿarż-ı ḥāl,]*

ʿArż-ı ḥāl itdim ilāhī bıraḳma ḥālim maḥşere
Derdiyle miḫnetde ḳaldım kimse rüʾyet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 19). [ʿarż-ı ḥāl,]*

Pādişāhım eyle himmet bu ġarīb bī-çāreye
Sen Kerīmsin eyle iḥsān ʿ**arż-ı ḥālim** saña bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 12). [ʿarż-ı ḥālim, -im]*

Derdmend Derviş Sükūtī ʿ**arż-ı ḥālim** bu saña
Yüz çevirme ben ḳulundan ṭoġru saña gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 13). [ʿarż-ı ḥālim,]*

arż-ı semā: *Yer ve gökler.*

Hem Ḥüseyn-i Kerbelāda ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk dökdü ḳan aġladı **arż-ı semā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 6). [arż-ı semā,]*

Ol Ḥabībiñ ḥürmetine bizi yoḳdan var idip
Anıñçün yaradıldı ʿarş-ı kürs **arż-ı semā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 8). [arż-ı semā,]*

Nūr u vechiñle żiyādır ne felek **arż-ı semā**
Şuʿlesinden aḫz iderler encüm şems ḳamer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 11). [arż-ı semā,]*

Hüccet vereyim şāhid ola **arż-ı semā** ḫalḳı bütün
Bundan girü hiç ḳalmaya her demi bu ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 7). [arż-ı semā,]*

Nūr-ı velāyet bunca kerāmet **arż-ı semā** itdi ẓuhūr
Miʿrācda o dem ṣunduġu el mihrine Ḥaydar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 17). [arż-ı semā,]*

arzū: *Arzu, istek, talep, dilek.*

Şehvet nefs **ārzū** sende ḳaldı bu neler her müdām
Düşdüler semt-i zināya ekserisi her diyar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 13). [ārzū,]*

Vech-i yārin **arzūsunda** olmuş isen ṭālibā
Gel berü dīdār-ı Ḥaḳda seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 3). [arzūsunda, -su, -n, -da]*

Ḥüsnüne **arzū** idermiş āsumānda şems ü māh
Şuʿlesini senden almış vechine yoḳdur ḳıyās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 3). [arzū,]*

Nefs-i şehvetden ṣaḳın gel rāhını mesūd ider
Arzusuna düşme her dem dinle nuṭḳum gel beri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 10). [arzusuna, -su, -na]*

Ḥırṣıyla kibir riyādan geçmemişler bir zamān
Şehvet-i nefs **arzūsundan** cümlemizden fayıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 6). [arzūsundan, -sundan]*

Şehvet-i nefsi **arzū** senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 5). [arzū,]*

Vechini ʿayān gördü bugün ʿāşıḳların dünyāda
Zāhidā **arzu** ḳılar görmege anı ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 2). [arzu,]*

Cemāliñle müşerref ḳıl seni **ārzū** çeker ġöñlüm
Ḳabūl it ḫānḳāhında revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 5). [ārzū,]*

Cemāl-i Muṣṭafāʾyı kim ṣadāḳatle ider **arzū**
Kemāl-i Aḥmede irdi olurlar ʿālemiñ tacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 9). [arzū,]*

Şehvet-i nefsi **arzū** senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 5). [arzū,]*

ʿarżu ḥāl: *Halin bildirilmesi, ne halde olduğunu bildirme, dilekçe.*

ʿAşḳ ateşi sende eger cān u dile itse eser
Lāyıḳ olan zāt-ı Ḥaḳḳa irmek içün ḳıl ʿ**arżu ḥāl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 4). [ʿarżu ḥāl,]*

āsā: *Gibi.*

Gice gündüz bülbül-i **āsā** zār u efġānlar idip
Çaġrışuruz her seḥerler tā kesilince bu ses *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 3). [āsā,]*

Hem eneʾl-Ḥaḳ naʾrāsını uralım her rūz-şeb
Cān virelim ManṢūr **āsā** her zamān bir tam gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 4). [āsā,]*

Mecnūn **āsā** kūh-ı Ṣaḥrāñızda beyhūde bugün
Kendi ẕātında ara bul ṭopṭolu Leylā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 7). [āsā,]*

Viṣālin çün gice gündüz iderim dāʾimā feryād
Fiġānım ʿandelīb **āsā** ʿaẕābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 4). [āsā,]*

Mecnun **āsā** gice gündüz saʿy iderdim bir zamān
Yolların sed çekildi irmedim Leylālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 3). [āsā,]*

ʿAndelīb **āsā** hezārān nev-bahār feryād ider
Būy-ı gülden bī-hoş olmuş ʿaşḳ ile nālān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 9). [āsā,]*

āṣaf-ı devrān: *Zamanın Asaf'ı (Asaf; İslâm dünyasında vezir karşılığı veya vezirin sıfatı olarak kullanılan bir terim. İbrânîce'den Arapça'ya geçmiş olan bu kelime, Hz. Süleyman'ın hikmet ve tedbiriyle tanınan veziri Âsaf b. Berahyâ'nın adından gelmektedir. Osmanlılar'da vezir ve özellikle vezîriâzamlar için kullanılmıştır.*

Pādişāh baḥr-ı berre ḥükm idip Ḳāfdan Ḳāfa
ĀṢaf-ı devrāna mālik hem Süleymān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 6). [āṣaf-ı devrāna, -a]*

āsān: *Kolay, zahmetsiz.*

Yolların hep berzaḫından geçmek içün bir delīl
Rehber-i ṭaḥḳīḳi bul her dāʾimā **āsān** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 8). [āsān,]*

Ḫams evḳātı gözetgil emr-i Ḥaḳḳı ṭut ḳavī
Ḳabr içinde ola **āsān** hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 8). [āsān,]*

Rehber gerekdir her yola berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup **āsān** ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 8). [āsān,]*

Ehl-i derd itmez şikāyet ḥālini hiç kimseye
Luṭf ider bir gün aña hem **āsānıyla** Rabbüʾl-Ġıyāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 6). [āsānıyla, -ı, -y, -la]*

Ṣıdḳıla bel baġlayalım ḥiẕmetinde her rūz u şeb
Maṭlūbumuz senden bugün **āsān** ile sübḥānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 4). [āsān,]*

Her müşkülüm **āsān** ile eyledi ḥāl meşāyiḫ
Mürdan ednā kem-ter iken beni ḳıldı kemāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 1). [āsān,]*

Dört kitābıñ metnini her kim oḳursa ḥarf-be-ḥarf
Şerḥ idemez lāyıḳınca **āsānı** bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 8). [āsānı, -ı]*

Sivā ḥubıñ geçer **āsān** bulanlar kāmil-i rehber
Alurlar telḳini mürşid nitekim Ḳanberʾe Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 1). [āsān,]*

Sivā ḥubını terk itmek degil mümkīn cihān söyler
Bunlar mürşid-i ḥāẕıḳ kemāliyle **āsān** söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 2). [āsān,]*

Āsān bulur ẕāt-ı Ḥaḳḳı reh-nümäsı kāmil olan
Ġafletle gezme aç gözüñ evvel gözet ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 3). [āsān,]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī rāhımı itdi güşād
Reh-nümāmızdır muḥaḳḳaḳ **āsān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 10). [āsān,]*

ʿĀşıḳları olmaz tehī ẕākirlerin hūdur āhı
Āsān geçerler bir daḫı rehberleri çün Cebrāʾīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 6). [āsān,]*

Terk-i keşret ḳıl dilersen menziliñ **āsān** ola
Geç ḳanāʿat küşesinde bu cihānıñ serveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 5). [āsān,]*

Menzil-i **āsān** gerçe olur bir delīl ü kāmil ile
Var ara bul ey Sükūtī mürşid bir ehl-i kemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 11). [āsān,]*

Ḥaḳḳı bulmaḳ görmek ġayrılerden kes ümīd
Himmetiyle şeyḫiñ olur müşkülüne **āsān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 32). [āsān,]*

Derviş Sükūtī sür yüzüñ dergāh-ı āl-i Ḥaydara
Esrārına vāḳıf ider **āsān** ile Ḥażret-i şāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 10). [āsān,]*

Pendimi ṭut gūş idersen müşküliñ **āsān** ola
Rehber-i kāmil ara bul iresin şāh-ı cihana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 9). [āsān,]*

Ḫams evḳātı gözetgil emr-i Ḥaḳḳı ṭut ḳavī
Ḳabr içinde ola **āsān** hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 8). [āsān,]*

Rehber gerekdir her yola berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup **āsān** ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 8). [āsān,]*

Fetḥinde daḫı Ḥaḳ aña **āsān** ile ḳıldı müyesser
Açdı hemān rāh-ı dīni ol Ṣāḥib-i Zülfikār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 9). [āsān,]*

ʿAşḳ yolunu göster bize **āsān** eyle varım size
Her yoḳuşu sen ḳıl düze senden kerem iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 5). [āsān,]*

Sen ol şāh-ı muʿaẓẓamsın gerek luṭfuñ ola her ān
Kerāmet kānısın muṭlaḳ yolumuz eylegil **āsān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 14). [āsān,]*

āsān eyle-: *Kolaylaştırmak, zahmet çektirmemek.*

Saʿy idip leyl ü nehārān bula gör bir kāmili
Dāmene pekçe yapışgil **āsān eyle** fenādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 8). [āsān eyle,]*

İşbu yollar berzaḫını geçmege **āsān eyle**
Rehber-i kāmil ara bul Derviş Sükūtī dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 9). [āsān eyle,]*

āsār: *1. Eserler. 2. Belirtiler, izler, alametler.*

Medḥ-i ẕemme baḳmaz ol kes bu fenā dārında hiç
Māsivādan el yudular diler bıraḳmadı **āsār-ı** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 10). [āsār-ı, -ı]*

Dünyāda ḳalbleriñ envar itmişler
Bunlarda bulunmuş **āsār-ı** raḥmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 58). [āsār-ı, -ı]*

Göñülde ḳalmamış aṣlā sivānıñ çünki **āsārı**
Anıñçün bulmuşuz bunda Sükūtī bāḳiyen meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 9). [āsārı, -ı]*

Gitdi ʿaḳlım nām u şānım żāyī olup bundan girü
Ḳalmadı hiç bunda aṣlā **āsārım** gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 12). [āsārım, -ım]*

Hele ben ʿaşḳile her dem fenā baḥrında ġarḳ oldum
Vücūdum küllī maḥv olup ki aṣlā hiç **āsārım** yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 10). [āsārım, -ım]*

Māsivā **āsārını** söyler göñülden ezkār-ı hū
Pāk ider mirʾāt-ı ḳalbi gösterir envār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 1). [āsārını, -ı, -nı]*

Aña kim ḥüsn-i aḥlāḳı cihān bağında Ḥaḳ virmiş
Süleymān Ḥıfżı Beg itdi nice **āsār** icrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 12). [āsār,]*

Müyesser Ḥaḳ kime ḳıldı bu **āsārı** cemīlinden
Anıñ ʿadn-ı behişt içre maḳām-ı dār-ı ʿaliyye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 7). [āsārı, -ı]*

Merḥamet-i **āsār** sende görmedi hiçbir nebī
Evliyāya ẓulmüñ artıḳ eyledin ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 7). [āsār,]*

ʿ**asel:** *Bal.*

ʿÖmründe ʿ**asel** ṭatmayanıñ fehm idemez hiç dadın
Mekteb yoluna uġramayan nice bilsin ol kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 5). [ʿasel,]*

Bitmez eyle Ṣafī ʿ**asel** hem daḫı gümüş ḳalay
Āb u limon sirke ile bir Ṣanur abdalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 11). [ʿasel,]*

ʿ**aşere:** *On || Çokluk.*

Hemān on dürlü genc anda ḳomuş ol fāʾil-i muḫtār
Ḥavāṣ-ı ʿ**aşere** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 18). [ʿaşere,]*

aṣfiyā: *Hz. Peygamber yolundan giden ilim ve takvâ sahibi velî kullar.*

Aṣfiyālar bezmine dāḫil ide gör her demi
Cevher-i maʿnā ḥaḳāyıḳ dürlerin ḳalbime Ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 7). [aṣfiyālar, -lar]*

aṣḥāb: *Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtü ve's-selâm Efendimizi görüp şeref-i sohbetleriyle teşerrüf etmiş olan müminler.*

Küntü kenziñ maḫzeninden nuṭḳ idip ḳıldı beyān
Cümle **aṣḥāb** işbu sırra oldular hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 20). [aṣḥāb,]*

Kenz-i maḫfiken ezel-i Aḥmed gelüp itdi beyān
Aṣḥāblara gösterdi ol andan bize iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 4). [aṣḥāblara, -lar, -a]*

Ḥażret-i Saʿd Vaḳḳāṣ hem **aṣḥāb** içre pek ulu
Oġlu merdūd bir münāfiḳ Ḥüseyne düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 19). [aṣḥāb,]*

Bunca hezār düşman ile bābını urdu yere
Hasr eyledi **aṣḥāblara** ʿadlile vefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 18). [aṣḥāblara, -lar, -a]*

Ṭoḳsan biñ kelām ki Ḥaḳ ile itdiler Ṣoḥbet
Aṣḥāblar içre Muḥammedʿe virdiġi iḫbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 6). [aṣḥāblar, -lar]*

Açdı Aḥmed bize ol dem işbu erkānı yolu
Cümle **aṣḥāb** taḥsīn itdi dediler gerçek belī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 2). [aṣḥāb,]*

aṣḥāb: *Sahipler, malikler.*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya ḫizmet eyle rūz u şeb
Maḥrūm itmezler belāsıñ misl-i **aṣḥāb-ı** selef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 4). [aṣḥāb-ı,]*

Demişdir noḳṭa-ı bāyım ḳamu **aṣḥābına** ol şāh
Bu sırrı fāş idince ol görüldü ḳudret-i şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 5). [aṣḥābına, -ına]*

aṣḥāb-ı kirām: *Hz. Muhammed'in ailesi ve yakın çevresi. "Şerefli ashap, Hz. Muhammed'i görmüş ve sohbetinde bulunmuş olanlar".*

Aṣḥāb-ı kirām taḥta geçüp bāʾde Nebī ḥilʾatiyle
İclāsa nevbet irdi o dem ʿadliyle ekşer ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 15). [aṣḥāb-ı kirām,]*

Aṣḥāb-ı kirām vaṣfıñ idip Derviş Sükūtī her müdām
Fehm ideler cümle cihān hem daḫı yektā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 13). [aṣḥāb-ı kirām,]*

Aṣḥāb-ı kirām bunca ricāl ʿazm-i sefer çün ḳıldılar
Biñ celīl nāzil olup ruḥṣatlar revā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 13). [aṣḥāb-ı kirām,]*

Cümle **aṣḥāb-ı kirāmıñ** āline evlādına
Kim ki itmişdir muḥabbet buldu ol derde devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 3). [aṣḥāb-ı kirāmıñ, -ın]*

ʿāṣī: *Allah'ın emir ve yasaklarına uymayan, isyankar; günahkar.*

ʿĀṢīlere sensin şefîʾ mücrimlere senden nefîʾ
Düşkünlere sensin refîʿ ey şāfiʾ-i rūz-ı cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 9). [ʿāṣīlere, -ler, -e]*

Bezm-i ʿ**āṣī** yüzüm ḳara bu aḥvālim saña yā Rab
Ne mümkīn ideyim iḫfā ʿayāndır hep saña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 9). [ʿāṣī,]*

Sensin ol şāʾfi maḥşer mücrim ʿ**āṣīlere**
Yüz çevirme ḳullarından eyleme ḳahr u celal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 5). [ʿāṣīlere, -ler, -e]*

ʿİnāyet ẕāt-ı pākından bu ʿ**āṣī** mücrime oldu
Maʿārif kenzine irdim Sükūtī bunda dānāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 9). [ʿāṣī,]*

Ceddiñ olmuş gerçe şāfiʿ ʿarṣa-ı maḥşerde hem
Mücrim ʿ**āṣīlere** sen ol dem ricāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 8). [ʿāṣīlere, -ler, -e]*

Bu ʿ**āṣī** mücrim kem-ter Sükūtī bir ġulāmıñdır
Şefaʾat-i iltimās eyler gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 13). [ʿāṣī,]*

Bu ʿ**āṢī** mücrim kem-ter Sükūtī bāb-ı Luṭfuna
Gelüp her dem niyāz eyler revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 11). [ʿāṣī,]*

Bu ʿ**āṣī** bendeñiz kem-ter Sükūtī çakerin aḥḳar
Yolunda ḳoydu yüz biñ ser meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 13). [ʿāṣī,]*

Seniñle mücrim ʿ**āṢī** ḳamu ḳullar olup aẔād
Sen oldun ümmete şāfiʿ vefādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 11). [ʿāṣī,]*

Ricāmı kesmezim aṣlā Cenāb-ı Ḥaḳ Resūlünden
Bu ʿ**āṢī** ümmetiñ Ṣalsın cenāna isterim dāʾim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 12). [ʿāṣī,]*

āşık: *Tutkun, düşkün, vurgun, haddinden çok fazla ve aşırı derecede seven.II [tasavvuf]. Allah'ı, son derece ve azami mertebede seven. Nefsini dünya nîmetlerinin çekiciliğinden arındıran, bütün bağlılığı ve sevgisi Allah'a olan.*

Ḫabb-ı dünya bir marażdır mat ider **āşıḳları**
İr erenler zümresine her demi ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 3). [āşıḳları, -lar, -ı]*

Ḫubb-ı dünya bir marażdır mat ider **āşıḳları**
İr erenler zümresine her demi ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 3). [āşıḳları, -lar, -ı]*

Varma gel Derviş Sükūtī ehl-i nādān semtine
İr erenler zümresine dāʾim Ḥaḳḳa **āşıḳ** ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 10). [āşıḳ,]*

Keşret ʿişyānına iḳrār eyleyen **āşıḳların**
ʿAfv ider mi cürmni ġaffara şor şorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 5). [āşıḳların, -lar, -ı, -n]*

ʿĀşıḳ-ı muṭlaḳ Ḫudāyız bize Saʿdîler dinir
Bezm-i ʿaşḳa müptelāyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 1). [ʿāşıḳ-ı, -ı]*

Ẕevḳ idermiş seniñ ile her kim oldu saña yār
Bāb-ı lütfuñ bekler ancaḳ rūz u şeb ʿ**āşıḳ-** şinās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 8). [ʿāşıḳ-,]*

Ol ṭarīḳāt erlerinden ḥażret-i şeyḫ ʿĀrifā
ʿĀşıḳ-ı şıdḳ-ı vefādır menbaʾ-ı cūd-ı seḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 2). [ʿāşıḳ-ı, -ı]*

Cim Cemāli Muṣṭafāya tā ezelden ʿ**āşıḳım**
mloṭ eli rūn müdrög ıdça ñıbāḳiN nuN ںuş semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 9). [ʿāşıḳım, -ı, -m]*

ʿAşıḳ isen ṭut Sükūtī pendini
Maşūḳ ile zevḳ idesin dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 13). [ʿaşıḳ,]*

Bunca gedā ʿ**āşıḳlara** hem yolunda Ṣādıḳlara
Gece gündüz yanıḳlara senden kerem eyle ʿaṭā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 11). [ʿāşıḳlara, -lar, -a]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her zamān
ʿĀşıḳ isen gel bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 4). [ʿāşıḳ,]*

Bir vefāya biñ cefā eyler bugün ʿ**āşıḳlara**
Zehr virmiş bal yerine umma andan şerbet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 5). [ʿāşıḳlara, -lar, -a]*

Müşkül budur ʿ**aşıḳlara** terk-i sivā itmek ne güç
Pāk itmeden dil mülkünü ḥased nifāḳ bir ulu ṣuç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 1). [ʿaşıḳlara, -lar, -a]*

Meyl kes ʿ**āşıḳ** cefākār yāre olma müptelā
Bir gülen evvel yüẔüne Ṣanma kim olur nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 5). [ʿāşıḳ,]*

ʿAşḳ ile devrāna girmiş bunda Ḥaḳ ʿ**āşıḳları**
Şevḳile tevḥīd iderler ḳalbleri ṭolmuş īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 9). [ʿāşıḳları, -lar, -ı]*

ʿİlmüʾl-esmā rumūzun fāş ider ʿ**āşıḳlara**
Sālikā neyīn naẓarda īmā ile iẕʾān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 5). [ʿāşıḳlara, -lar, -a]*

Ḫānḳāh-ı bezm-i ʿaşḳda ġām yimez ʿ**āşıḳlarız**
Sāḳī-i bezm-i elestiñ bādesi eylerdi şād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 11). [ʿāşıḳlarız, -lar, -ız]*

Cān u başdan çünki geçmiş ol Ḫudā ʿ**āşıḳları**
Keşret-i dünyāya baḳmaz eyleyen ol yār aḫẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 5). [ʿāşıḳları, -lar, -ı]*

Kes̲ret-i dünyāya baḳmaz el yuyan ʿ**āşıḳları**
Vaḥdet ilinde beḳāyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 9). [ʿāşıḳları, -lar, -ı]*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu rāh-i dīn ʿ**āşıḳlara**
Mezheb-i Ḥaḳ ehl-i müʾmīn ḳullara Caʿferdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 9). [ʿāşıḳlara, -lar, -a]*

Murtażānıñ nūr-ı muṭlaḳ tā ḳıyāmet dūr ider
Nuṭḳ-ı Aḥmed ulu bir hān fehm iden ʿ**āşıḳlara** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 24). [ʿāşıḳlara,]*

Fetvāya Ṣıġmaz bir yoldur ḥaḳiḳat sırrı incedir
ʿĀşıḳlar bunda ḥayrāndır farḳ idemez ḥayvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 8). [ʿāşıḳlar, -lar]*

Cismini ruḥa tebeddül eyleyen ʿ**āşıḳları**
Ḳaṭresin bir baḥre Ṣalmış ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 5). [ʿāşıḳları, -lar, -ı]*

Geldik bu mülke eñ ṣonu giydik ʿanāṢır bir ṭonu
Urmadan tā kafu nunı ʿ**āşıḳlarız** Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 2). [ʿāşıḳlarız, -lar, -ı, -z]*

AṢlımız hem Ḥaḳdır belī Saʿdeddīndir şeyḫim velī
Erkān-ı Ḥaḳ ṭoġru yolu ʿ**āşıḳlarız** Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 4). [ʿāşıḳlarız, -lar, -ı, -z]*

Ḳutb-ı ʿālem hem pīrimiz ḳırḳlar gürūhu mürşidimiz
Üç yüzlerden her birimiz ʿ**āşıḳlarız** Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 6). [ʿāşıḳlarız, -lar, -ı, -z]*

Her bāġçeniñ bülbülleri vird itdiġi hem dilleri
Bizde durur hep gülleri ʿ**āşıḳlarız** Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 8). [ʿāşıḳlarız, -lar, -ı, -z]*

On bir ṭarīḳ erkānları ẓāhirdedir bürhānları
Şeyḫ Saʿdeddīn sulṭānları ʿ**āşıḳlarız** Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 10). [ʿāşıḳlarız, -lar, -ı, -z]*

Şeyḫ Sükūtī Murtażāyım Saʿdeddīn hem liḳāyım
Ẕāt-ı Ḥaḳla hem beḳāyım ʿ**āşıḳlarız** Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 12). [ʿāşıḳlarız, -lar, -ı, -z]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa dāḫil olan ʿ**āşıḳlarız** Saʿdīleriz
Bezme lāyıḳ vāṣıl olan ʿ**āşıḳlarız** Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 1). [ʿāşıḳlarız, -lar, -ız]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa dāḫil olan ʿ**āşıḳlarız** Saʿdīleriz
Bezme lāyıḳ vāṣıl olan ʿ**āşıḳlarız** Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 2). [ʿāşıḳlarız, -lar, -ız]*

Meydāndadır erkānımız tevḥīd ider iḫvānımız
ʿArşā çıḳar efġānımız ʿ**āşıḳlarız** Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 4). [ʿāşıḳlarız, -lar, -ız]*

Gösterdiler bize bürhān dergāhında bu dem her ān
Ṭālib-i Ḥaḳ sürer devrān ʿ**āşıḳlarız** Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 6). [ʿāşıḳlarız, -lar, -ız]*

Neyleriz biz bu dünyāyı Ṣatdıḳ elden hem ʿuḳbāyı
İsteriz biz ol Mevlāyı ʿ**āşıḳlarız** Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 8). [ʿāşıḳlarız, -lar, -ız]*

Baḳmazız biz ḳīl u ḳāle evlād ile hem ʿıyāle
İrdik bugün hem bir ḥāle ʿ**āşıḳlarız** Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 10). [ʿāşıḳlarız, -lar, -ız]*

Şeyḫ Saʿdeddīn pişvāmız Ḥaḳ yolunda iḳtidāmız
Ẕikrin ider her gedāmız ʿ**āşıḳlarız** Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 12). [ʿāşıḳlarız, -lar, -ız]*

Men ʿarefden söyler dili iʾlān ider ṭoġru yolu
Şeyḫimiz Ḥaḳ gerçek velī ʿ**āşıḳlarız** Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 14). [ʿāşıḳlarız, -lar, -ız]*

Ḳutb-ı cihān ol serveri sāliklerin hem rehberi
Olmuş Sükūtī bir kem-teri ʿ**āşıḳlarız** Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 16). [ʿāşıḳlarız, -lar, -ız]*

Aç niḳābıñ dilberā müştāḳıñ olmuş cümle nās
Māh cemāliñ görmege ʿ**āşıḳlar** ider iltimas *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 2). [ʿāşıḳlar, -lar]*

ʿĀrif olan Ḥaḳ yoluna her vechile ṣādıḳ imiş
Cān u başıñ ḳıldı niṯār bezm-i ezel ʿ**āşıḳ** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 2). [ʿāşıḳ,]*

ʿĀşıḳ olan ẕikr-i Ḥaḳḳa meşġūl olup leyl ü nehār
Baḳmaz hele ṣaġ u ṣola Ẕevḳ-i Ḥaḳḳa lāyıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 3). [ʿāşıḳ,]*

Derde düşen āh ider ol ʿaşḳile nālān imiş
Derd içinde ẕevḳi bulan ʿ**āşıḳa** dermān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 2). [ʿāşıḳa, -a]*

Men reʾāni ḳul Resūl ḥüccet yeter her ʿ**āşıḳa**
Fehm eyleyen bu nuṭḳunu saliklere burhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 5). [ʿāşıḳa, -a]*

Anma o ṣāfī cinānı mest olan ʿ**āşıḳlara**
Gelmez aṣlā vāʿiẓā hiç belki cennetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 5). [ʿāşıḳlara,]*

Men ʿaref sırrına āgāh itdirir ʿ**aşıḳları**
Münkir-i nādānlarıñ ḳalbini ṭār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 9). [ʿaşıḳları, -lar, -ı]*

Sāḳī laʾl-i şarābıñ nūş iden bezm-i ezel
Hiç ayılmaz mest olan ʿ**āşıḳları** tā ḥaşre dek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 6). [ʿāşıḳları, -lar, -ı]*

Bu vücūdum şehri yandı ṭutuşup külḫāne gel
ʿĀşıḳ isen vech-i yāre sen daḫı dīvāne gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 2). [ʿāşıḳ,]*

ʿĀşıḳları olmaz tehī ẕākirlerin hūdur āhı
Āsān geçerler bir daḫı rehberleri çün Cebrāʾīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 5). [ʿāşıḳları, -lar, -ı]*

Ey kerem kān-ı ḥabibim luṭf idip göster cemāl
Seni görmek Ḥaḳḳı görmek ʿ**āşıḳa** ʿayn-ı viṣāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 2). [ʿāşıḳa, -a]*

Küntü kenziñ sırrın añla fāş ider ʿ**āşıḳlara**
Aç gözün sen gözle dāʾim olasın bīnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 11). [ʿāşıḳlara,]*

Men ʿaref sırrına āgāh eyliyor her ṭālibi
Ḥaḳḳa vāṣıl eylemekden ʿ**āşıḳa** oldu vekīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 6). [ʿāşıḳa, -a]*

Miḥneti derd-i belādır her demi ʿ**āşıḳlara**
Ẕevḳ hiç yoḳ pür elemdir bunda böyle nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 3). [ʿāşıḳlara, -lar, -a]*

Dört kitābdan baḥs idersem kimse itmez hiç naẓar
Ḥaḳ yoluna gerçek ʿ**āşıḳ** ṣāfī insān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 4). [ʿāşıḳ,]*

Geldi çün şehr-i muḥarrem ʿ**āşıḳa** mātem bugün
Çeşm-i ḫūnuñ işbu māhda dökmege elzem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 1). [ʿāşıḳa, -a]*

Cān u başdan geçen ʿ**āşıḳ** olurmuş vuṣlāta nāʾil
Muḳaddem bu fenā mülkü göñülden terk ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 5). [ʿāşıḳ,]*

Cām-ı hūdan bir ḳadeḥ nūş eyledi ʿ**āşıḳları**
Mest olup ayılmaz aṣlā çaġırır dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 3). [ʿāşıḳları, -lar, -ı]*

Hū ile çün açdı anlar küntü kenziñ bābını
Hū ile irmiş bugün ʿ**āşıḳları** ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 8). [ʿāşıḳları, -lar, -ı]*

Ben ʿ**āşıḳam** ol yāre bülbül gibi hem zāre
Bundan ġayrı yoḳ çāre döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 5). [ʿāşıḳam, -am]*

Bu kem-ter ʿ**āşıḳıñ** Derviş Sükūtī bir ġarīb miskin
Seniñ bāb-ı viṣālinde gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 13). [ʿāşıḳıñ, -ı, -n]*

Zehrini nūş ḳılmışım ben ʿ**āşıḳıyım** rūz u şeb
Şāh Ḥasan ḫulḳı Ḥüseyni Kerbelānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 3). [ʿāşıḳıyım, -ı, -y, -ı, -m]*

Senin vechine müştākdır dü ʿālemde olan ʿuşşāḳ
Ki sensin ʿ**āşıḳa** dilber meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 6). [ʿāşıḳa, -a]*

Şefāʿat şānına layıḳ ḳapundan red olunmaz hiç
Sükūtī ʿ**āşıḳıñ** kem-ter meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 12). [ʿāşıḳıñ, -ıñ]*

Seven oldur sevilen ol nedir bu nāẒ niyāz
ʿĀşıkların Ṣaldı hemān ḫayrete bu maʿnāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 6). [ʿāşıkların, -lar, -ı, -n]*

Vechini ʿayān gördü bugün ʿ**āşıḳların** dünyāda
Zāhidā arzu ḳılar görmege anı ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 1). [ʿāşıḳların,]*

Her yüzde bugün kendisini ṣaldı ʿayān
ʿĀşıḳlarına göstermek içün ḳıldı bahane *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 2). [ʿāşıḳlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

Ḥaḳ ẕikrin ideyor ʿ**aşıḳlar** bunda
RaḳṢ ider dem be dem cevelān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 7). [ʿaşıḳlar, -lar]*

Şemʾ-i ḥüsnüñ ʿ**āşıḳı** olmuş Sükūtī bir ġarīb
Rūz u şeb yanar ṭutuşmış ḳalbiniñ külḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 13). [ʿāşıḳı, -ı]*

Līmaʾallah maḥrem olmuş bunlarıñ ʿ**āşıḳları**
Derdmend Derviş Sükūtī ʿilm-i Ḥaḳ yek-dānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 9). [ʿāşıḳları, -lar, -ı]*

Yā Resūlullah cemāliñ şemʿiniñ pervānesi
Rūz u şeb yanmış ʿ**āşıḳlar** vechiniñ dīvānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 2). [ʿāşıḳlar, -lar]*

Cemāl-i ẕāt-ı Mevlāya bular ʿ**āşıḳ** olup her dem
İderler rüʾyet-i dīdār göñülde özge sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 9). [ʿāşıḳ,]*

Zīb ü zīver naẓmile ṭaḳdım kitāba bir dürrü
Tācı ser itsün ʿ**āşıḳlar** bu ḥaḳīḳāt cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 2). [ʿāşıḳlar, -lar]*

Sivānıñ ẕevḳ her dāʾim Ṣonuñda Zehr-i ḳātildir
Buna dil vermez ʿ**āşıḳlar** bulanlar sırr-ı Ṣübḥānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 4). [ʿāşıḳlar, -lar]*

Muḥaḳḳaḳ Ḫızır-veş zinde ide ʿ**āşıḳları** her dem
Bu esrārda olan vāḳıf zamān içre müdām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 9). [ʿāşıḳları, -lar, -ı]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her Zamān
ʿĀşıḳ isen gel bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 4). [ʿāşıḳ,]*

Derviş Sükūtī naẓmıyla sırr-ı ʿAlī vaṣf idip
Añlayalar maṭlūbını her ʿ**āşıḳa** dīdār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 20). [ʿāşıḳa, -a]*

Küntü kenziñ sırrını ben fāş idem ʿ**āşıḳlara**
Ḳalmaya hiç bunda maḫfī cehle iʿlān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 3). [ʿāşıḳlara, -lar, -a]*

Naẓm ile itdim beyānıñ ḳıl bugün iḳrār ʿAlīdir
ʿĀşıḳıñ feryād-ı āhı ḳıldığı hep zār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 2). [ʿāşıḳıñ, -ı, -n]*

Mevlām seniñ cemāline ʿ**āşıḳların** ḥayrān imiş
İrgör bizi kemāline lāyıḳ olan ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 1). [ʿāşıḳların,]*

Çoḳ ḫalifeler uyandı sāyesinde müsteṭāb
Pāye-i refʿetde her dem bulunur ʿ**āşıḳları** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 14). [ʿāşıḳları, -lar, -ı]*

Saña ʿ**āşıḳ** olan cānlar ki bir yerde ḳarār olmaz
Muḥabbet ẕevḳini ṭatmış olanlar hiç firār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 1, Mısra 1). [ʿāşıḳ,]*

Devr-i felek derd-i elem ʿ**āşıḳı** bīmār itdi çarḫ
Bülbül-āsā rūz u leyāl āh ile zār itdi çarḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 9, Mısra 1). [ʿāşıḳı, -ı]*

Terk-i sivā itmeyince olamaz ʿ**āşıḳ** ḫalāṣ
Bir gönle iki sevdā ṣıġamaz ey ʿām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 16, Mısra 1). [ʿāşıḳ,]*

ʿĀşıḳı ol mātemiñ ṭut baḳma münkir ḳālini
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 33). [ʿāşıḳı, -ı]*

Sükūtī abdālıñ nuṭḳu bir kāndır
ʿĀşıḳlar içinde ḳatı bürhāndır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 22). [ʿāşıḳlar, -lar]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānʾda bir ulu sulṭān idi
Sözlerimiz eneʾl Ḥaḳ ʿ**āşıḳa** bürhān idi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 6). [ʿāşıḳa, -a]*

Gel imām Ẕeyneʾl-ʿAbāya ḳıl muḥabbet cān ile
Çek elin bu māsivādan ʿ**āşıḳ** isen dīdeñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 4). [ʿāşıḳ,]*

Mürşidiniñ pend olmuş ʿ**āşıḳa** güftār leẕīẕ
Men ʿarefden ders oḳurlar her dem esrār leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 1). [ʿāşıḳa, -a]*

ʿāşıḳān: *Aşıklar || Allah'a meftun velîler, dervişler.*

Ẕevḳ-i cihān bī-ṣebāta virmedi dil ʿ**āşıḳān**
Zāt-ı Ḥaḳḳa virdi buldular Mevlā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 3). [ʿāşıḳān,]*

Az ṭaʿāmla ḳalb ṣāfī bunda eyler ʿ**āşıḳān**
Rāh-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olmuş bunca ṭālib ey hümām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 3). [ʿāşıḳān,]*

Beyt-i Ḥaḳḳı gerçe her dem ʿ**āşıḳān** eyler ṭavāf
Kaʾbe-i ʿulyāyā dāḫil bunlarıñ dīvānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 7). [ʿāşıḳān,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir ehl-i ḥaḳīḳāt rāhına
Mültecā-yı ʿ**āşiḳāndır** ehl-i ṭarīḳuñ rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 10). [ʿāşiḳāndır, -dır]*

Aġlasunlar bu ḫuṢūṢda maḥşere dek ʿ**āşıḳān**
Kerbelā ʿaşkına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 27). [ʿāşıḳān,]*

āşikār: *(Ar.) Apaçık, belli.*

Baḳmaz oldular ḥelāle ekl idip bunca ḥarām
Rüşvetiñ her bāb-ı meftūḥ eḫaẕ iderler **āşikār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 16). [āşikār,]*

Ḫūb yaratmış iki ḳulāḳ Ḥaḳ kelāmıñ fehm ider
Men ʿaref sırrın ider baḥs sālikāna **āşikār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 8). [āşikār,]*

Maḫfī olmuşken Ḫudā çün **āşikār** eyler semāʾ
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her zamān cāndan şikār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 1). [āşikār,]*

Cehd ide gör ey Sükūtī bulasın bir kāmili
Göstere ol Ḥaḳḳı saña **āşikār** iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 14). [āşikār,]*

Gözüñ aç ṭālibā her dem ʿAlīye cān nis̱ār eyle
Muḥammed ʿilminiñ bābı ʿAlḪdir **āşikār** eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 2). [āşikār,]*

Zehr ḥançerle urupdur ibn-i Mülcem **āşikār**
Ṭutdı emrini münāfıḳ girdi şāhıñ ḳanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 3). [āşikār,]*

Derviş Sükūtī her bār söyler bu naẕmı **āşikār**
Görmek istersen dīdār gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 13). [āşikār,]*

Bugün ben levḥ-i ḥüsnüñde oḳudum bunca Ḳurʾānı
Görürüm **āşikār** olmuş nice āyāt-ı Sübḥānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 2). [āşikār,]*

Görmeyem Ḥaḳḳıñ cemāliñ bunda dāʾim **āşikār**
Ol ne bilür Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 3). [āşikār,]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün gibi hem **āşikār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 18). [āşikār,]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün gibi hem **āşikār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 18). [āşikār,]*

ʿāşık-ı bī-çāre: *Çaresiz, zavallı âşık.*

Ẕāt-ı efġān kārı olmuş **ʿāşıḳ-ı bī-çāreniñ**
Nāre yanmaḳdan uṣanmaz z̤evḳ ider pervānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 3). [ʿāşıḳ-ı bī-çāreniñ, -nin]*

ʿāşıḳ-ı maʿşūḳ: *Sevgilinin seveni.*

Sarāy-ı līmaʾallah irişür cān ile bī-ten
Olurlar **ʿāşıḳ-ı maʿşūḳ** kemā fī enbiyā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 8). [ʿāşıḳ-ı maʿşūḳ,]*

ʿāşık-ı mevlā: *Allah'ın âşığı.*

Medḥ-i z̤emme bunda baḳmaz **ʿāşıḳ-ı Mevlā** olan
Ḥālimiz ṭaʿn eylesün ḳo z̤ükūr ile hem inās̱ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 3). [ʿāşıḳ-ı mevlā,]*

Sivāya iltifāt itmez bu yolda **ʿāşıḳ-ı Mevlā**
Bilürler hiç Şefāsı yoḳ bu dehr-i bī-vefā bāʿis̱ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 7). [ʿāşıḳ-ı mevlā,]*

Ölümden evvel ölmüşdür bu yolda ʿ**āşıḳ-ı Mevlā**
Beḳā-yı vaḥdete erdim Ḥaḳ ile itdi pazarın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 7). [ʿāşıḳ-ı mevlā,]*

Fenāfillahda maḥv ol kim ki senden Ḥaḳ ẓuhūr ider
Tecelli eyleye ol dem olanlar ʿ**aşıḳ-ı Mevlā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 12). [ʿaşıḳ-ı mevlā,]*

ʿāşık-ı ṣādıḳ: *Sadık âşık II hakiki âşık.*

Dilerim ʿ**āşıḳ-ı ṣādıḳ** duʿālar eyleye her ān
Oḳusun Fātiḥa Ḳurʾān bu rūḥum ḳıla ṣādānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 9). [ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ,]*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlara zāhid sözüñ kār eylemez
İt ürür kervān geçer ġayrı efkār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 1). [ʿāşıḳ-ı ṣādıḳlara, -lar, -a]*

aṣıl: *Gerçek, esas.*

İşbu sırra vāḳıf olan ne imiş her dem nizāʿ
Ḳahr-ı Luṭfu bir bilenler ol **aṣıl** insān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 4). [aṣıl,]*

āşinā: *Alışıldık, tanıdık, bildik.*

Himmeti mürşidle geçtiḳ māsivā berzaḫların ların
Rāh-ı Ḥaḳḳa **āşināyız** bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 6). [āşināyız, -y, -ı, -z]*

Āşināyız ẕāt-ı Ḥaḳḳa ʿirfān olan Saʿdîleriz
Pīr-i erkān-ı Ṭarīḳa meydān olan Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 1). [āşināyız, -y, -ı, -z]*

Arardım kūh-ı ṣaḥrāda hemān Mecnūn-veş dāʾim
Derūnumda o Leylāya irince **āşinā** bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 4). [āşinā,]*

Mā rameyte iz rameyte men ʿaref rıżāsın bilüp
Der yektā-yı maʿārif sırrına hep **āşinā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 12). [āşinā,]*

Nūr-ı Aḥmedle sırrı vaḥdet yol buldular
Küntü kenziñ maḥzenine oldular hep **āşinā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 16). [āşinā,]*

Hem Ṭarīḳ-i evliyāya bunlar oldu reh-nümā
Rāh-ı Ḥaḳḳa **āşinādır** bunlarıñ ʿārifleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 2). [āşinādır, -dır]*

aşinā ol: *Tanıdık, dost olmak II Tasavvufî manada nefsine bigane olup gönülde Tanrı'yı hissetmek, O'nunla yakınlaşmak).*

Ẕı ẓuhūr itdi bulardan küntü kenziñ maḥzeni
Men ʿarefden ders oḳu gel sırrına ol aşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 18). [aşinā ol,]*

Ṣoḥbetimiz Ḥaḳ bizim dinler iseñ zāhidā
Fehm ide gör nuṭḳumuzu tā olasın āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 2). [āşinā olasın, -a, -sın]*

Küntü kenziñ maḥzeninden nuṭḳ idip ḳıldı beyān
Cümle aṣḥāb işbu sırra oldular hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 20). [āşinā oldular, -du, -lar]*

ʿ**aşır:** *Yüzyıl, çağ.*

Her ʿ**aşırda** ehl-i ʿirfān māhveş itse ẕuhūr
Kimi inkār kimi iḳrār itmede ikmalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 15). [ʿaşırda, --da]*

Ülfetiñ kesmiş cihāndan ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl olan
Ḳalbine bir ẕerre ḳoymaz her ʿ**aşır** aḥyār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 10). [ʿaşır,]*

aşırı: *Haddinden fazla, alışılandan çok, ileri derecede, pek çok.*

pek çoḳ **aşırı** derecede sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek içün işbu bir ḳaṭʿa zīr ü bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 13). [aşırı,]*

āsitān: *Kapı eşiği; huzur, makam; tas. Dergâh, tekke.*

Āsitān-ı ʿAskerīye yüz süreñ bulur devā
Mehdi-i Ṣāḥib-Zamān dārüʾş-şifāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 19). [āsitān-ı, --ı]*

Şevḳ-i ʿAşḳile ideriz iltiçā ol ḥażrete
Āsitānında Sükūtī mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 12). [āsitānında, -ı, -n, -da]*

Āsitānında ġulām ol ey Sükūtī sen bugün
Himmeti bilmem ider mi āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 11). [āsitānında, -ı, -n, -da]*

Āsitānıñ bir ġulāmı olmuş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfundan umar ol şefḳati Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 15). [āsitānıñ, -ıñ]*

Ḳabūl ḳıl **āsitānında** niyāza durmuşum her dem
Ki senden ġayrı bir yoḳdur medārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 11). [āsitānında, -ı, -n, -da]*

Āsitān-ı evliyādır zāhidā gel sür yüzüñ
Merkez aḳṭāb-ı ʿālem eylegil iḳrār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 7). [āsitān-ı, --ı]*

Āsitān-ı evliyādır zāhidā gel sür yüzüñ
Merkez aḳṭāb-ı ʿālem eylegil iḳrār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 7). [āsitān-ı, --ı]*

Men ʿaref dersinde māhir rehberim şāhı Ḥasan
Āsitānında ġulāmım rūz u şeb ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 8). [āsitānında, -ı, -n, -da]*

Mürşid erbāb-ı kāmil meşreb-i ʿālī cenāb
Āsitāna şeyḫimizdir dinle naẓmım şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 12). [āsitāna, -a]*

Nice biñ **āsitānında** mürīd-i Ḥaḳ deyü ḳulu
Buyururlar Ṭarīḳ-i Ḥaḳ pīridir Şāẕelī Sulṭān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 19). [āsitānında, -ı, -n, -da]*

Āsitān-ı enbiyādır sür yüẔüñ gel zāhidā
Ḳıblegāhı müʾmīñdir secde-gāh evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 13). [āsitān-ı, --ı]*

Ol imāmıñ **āsitānında** ġulām-ı Ḥaydarım
Tā ezelden bendesiyim Murtażāya ḳanberim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 1). [āsitānında, -ı, -n, -da]*

ʿaşk: *I. Aşk, sevgi, muhabbet. II. Allah aşkı.*

Ayn ʿ**aşḳile** yaḳın ol Muṣṭafānıñ āline
Ġayn ġayre baḳup hiç ḳıl Taḳīye ilticā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 19). [ʿaşḳile, --ile]*

Sin Seḥerde ẕikrin itdim ol imām u Kāẕımıñ
ʿAyn ʿ**aşḳı** ḳalbim içre devr ider Ṣubḥ u mesā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 24). [ʿaşḳı, --ı]*

Cām-ı Ṣahbā-yı ezelden içmiş isen sen eger
Naʾra-i ʿ**aşḳı** hemān ur ṭurmayup meydān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 4). [ʿaşḳı, --ı]*

Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş ḥaḳīḳat erleri
ʿAşḳile mey ḳadīmi sür seḥer leyl ü nehār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 4). [ʿaşḳile, --ile]*

ʿAşḳile sen gir yola baḳma hem Ṣaġa hem Ṣola
Ḥaḳ buyurmuş hem Resūle cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 3). [ʿaşḳile, --ile]*

Naḳd-i cānın rāh-i Ḥaḳda her kim itmezse telef
Olmadı ol bunda dāʾim ʿ**aşḳile** her dem şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 2). [ʿaşḳile, --ile]*

Egerçe Nūḥ Ṭufānında necāta ir göreñ sensin
Beni baḥr-ı fenā içre idersin ʿ**aşḳile** iġrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 6). [ʿaşḳile, --ile]*

Hele ben ʿ**aşḳile** her dem fenā baḥrında ġarḳ oldum
Vücūdum küllī maḥv olup ki aṣlā hiç āsārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 9). [ʿaşḳile, --ile]*

Ṭutmuşuz melāmet yolunu biz ʿ**aşḳile** her dāʾim
Mecnūn olana ʿaşḳ yaḳışır dīvāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 5). [ʿaşḳile, --ile]*

Maʿşūḳ yoluna virmege ben ʿ**aşḳile** cān beklerim
Şevḳile bugün ol ḥażrete varmaḳ içün bu ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 1). [ʿaşḳile, --ile]*

Hū ile felekler hem gökte melek
Girdiler ʿ**aşḳile** devrānı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 4). [ʿaşḳile, --ile]*

ʿAşḳile Derviş Sükūtī kem-ter
Bir pula ṣatmışdır ekvān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 17). [ʿaşḳile, --ile]*

Görelden vechini yārin dūş oldum özge sevdāya
Anıñ ʿ**aşḳile** her dāʾim ben oldum mecnūn-ı s̲ānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 10). [ʿaşḳile, --ile]*

ʿAşḳile mey ḳadīmi sür seḥer leyl ü nehār it
Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç nihan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 15). [ʿaşḳile, --ile]*

Zümre-i nācīye yaḳın olmadı ʿamā faḳīh
Bir gedā Derviş Sükūtī ʿ**aşḳile** her dem liḳādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 10). [ʿaşḳile, --ile]*

Ḥa Ḥayātım Murtażanıñ ʿ**aşḳıyla** her rūz u şeb
Mim Müzeyyen ḳıldı cismim ḥasta kāna bir şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 11). [ʿaşḳıyla, -ı, -yla]*

Keşti ʿ**aşḳa** süvār ol bir zamān gez Nūḥ gibi
İr necāta ṭufānından olmaya cismiñ ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 7). [ʿaşḳa, -a]*

ʿAşḳ ile bozmaḳda kimiñ bu vücūduñ resmini
Üzdüler Seyyid Nesīmī tenini oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 11). [ʿaşḳ,]*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʿān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 13). [ʿaşḳ,]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 15). [ʿaşḳ,]*

Evvelā ʿ**aşḳdan** urur dem baḥs̲ ider ṭāliblere
Ṣoñra baḥr-ı ʿaşḳa Ṣaldı ol Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 3). [ʿaşḳdan, -dan]*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi bir ḳatı ʿaz̲āb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 5). [ʿaşḳile, -ile]*

ʿAşḳile Ferhād nice dem uġradı berzaḫlara
Şīrīn içün çekdi zaḥmet olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 7). [ʿaşḳile, -ile]*

ʿAşḳile baʿż ḥaḳāyıḳ hem enel-Ḥaḳ çaġırır
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac cismiñ itdiler kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 9). [ʿaşḳile, -ile]*

ʿAşḳile Derviş Sükūtī ḫāk-i pāy-i Ḥaydarıñ
Ḳapusında ḳul olup āl-i ʿabāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 21). [ʿaşḳile, -ile]*

ʿAşḳ ile Derviş Sükūtī düşme ḳulzüm baḥrına
Dürr-i cevher bulmaḳ içün lücce-i ʿummān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 11). [ʿaşḳ,]*

Hep bu ʿ**aşḳıñ** ġavġāsıdur baḥr-i ʿummāna şalan
Anda elmas kāselerle sevḳ ider her bār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 5). [ʿaşḳıñ, -ın]*

ʿAşḳa uy sen sālikā gel Ḥaḳḳa ider ol vüṣūl
Ẕikr-i Ḥaḳḳı it seḥerde bulasın dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 3). [ʿaşḳa, -a]*

Yaḳ bu göñül şehrini ʿ**aşḳ** ile ḫarāb it
Maḥv olunca yan yaḳıl ḥasta dile kebāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 1). [ʿaşḳ,]*

Tesellī ḳıl baña şāhım bu göñlümü idip bir şād
Seniñ ʿ**aşḳıñ** durur dāʾim dilā dīvānıma bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 8). [ʿaşḳıñ, -ın]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda eyledim iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 13). [ʿaşḳımız, -ı, -mız]*

Ẕevḳiniñ her neşʾesinden bende olam kām-yāb
Şevḳe gelüp ʿ**aşḳla** ben söyleyem dilber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 10). [ʿaşḳla, -la]*

Şiddet-i ʿ**aşḳıyla** olmuş dil giriftār ḥüsnüne
Bī-vefā nā-ḳābile virmiş göñül olmaz felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 3). [ʿaşḳıyla, -ı, -yla]*

ʿAşḳ ile devrāna girmiş bunda Ḥaḳ ʿāşıḳları
Şevḳile tevḥīd iderler ḳalbleri ṭolmuş īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 9). [ʿaşḳ,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād iderler cān u dilden her seḥer
ʿAşḳ şarābın içmiş anlar dün ü gün ʿaleʾs-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 12). [ʿaşḳ,]*

Münkir olma zāhidā sen eylegil iḳrār-ı meşāyiḫ
ʿAşḳile sālik olanlar buldular dildār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 2). [ʿaşḳile, -ile]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda ʿ**aşḳile** her dem seḥer
Ẕikr-i cehri keşret üzre eylediñ eẕkār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 3). [ʿaşḳile, -ile]*

Evliyālar rāhına Derviş Sükūtī tā ezel
ʿAşḳile cān baş fedāyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 14). [ʿaşḳile, -ile]*

Geşt-i ʿ**aşḳdan** suʾāl it baḫr-ı ʿummān ḳandadır
Deryālar ġavvāşına ṣor dürr-i mercān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 1). [ʿaşḳdan, -dan]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya ḳul olan şefḳat bulur
Hem Ṭarīḳ-i enbiyāda ʿ**aşḳile** ülfet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 2). [ʿaşḳile, -ile]*

Bizi bu ʿ**aşḳ** her dem nice bir sevdālara düşürür
Mecnūn gibi rūz leyāl bir Ṣaçı Leylālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 1). [ʿaşḳ,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden Ẕār iderdim her seḥer
ʿAşḳ ile irdim devāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 10). [ʿaşḳ,]*

Bu göñlüm şehrini iḫrāḳ iden ḥüsn-i cemāliñdir
Seniñ ʿ**aşḳıñ** yaḳar dāʾim ḳomaz raḥat celāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 2). [ʿaşḳıñ, -ın]*

Anıñ ʿ**aşḳıyla** her dāʾim gürūh-ı evliyā içre
Hidāyet rāhıñ açmışdır cemāliyle bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 5). [ʿaşḳıyla, -ı, -yla]*

Biz Ḥasan ʿ**aşḳına** Ẕehir sem ḳātil nūş idip
Ġām degil zāhid bu yolda şāh Ḥüseyne cān fedāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 3). [ʿaşḳına, -ı, -n, -a]*

Seniñ ʿ**aşḳına** her kim ki düşenler devr ider elde
Ṣarāb-ı laʿl-i engürüñ içenlerde ḫumār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 3). [ʿaşḳına, -ı, -n, -a]*

Neyleyim şemʿa bu cānım atarım pervāneveş
Yoḳ ḳarārım ʿ**aşḳıyla** sūzān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 6). [ʿaşḳıyla, -ı, -y, -la]*

Keşretde vaḥdet bulmuşuz ẕevḳ ile ʿişret ḳılmışız
ʿAşḳla lezzet bulmuşuz her dem-be-dem iḫvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 16). [ʿaşḳla, -la]*

Ṣarāb-ı ʿaşḳı her kim nūş iderse dest-i mürşidden
Bulurlar ʿ**aşḳile** dāʾim o demde zevḳiyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 4). [ʿaşḳile, -ile]*

Derde düşen āh ider ol ʿ**aşḳile** nālān imiş
Derd içinde ẕevḳi bulan ʿāşıḳa dermān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 1). [ʿaşḳile, -ile]*

RuḥṢatıyla ḳıl riyāżat ḳalbini pāk ide gör
Pota-i ʿ**aşḳda** eritgil kendini meṣel raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 6). [ʿaşḳda, -da]*

Nefsine uyma Ṣaḳın gel itmeden Zebūn seni
Pota-i ʿ**aşḳa** ata gör ḳaynayan miṣl-i raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 8). [ʿaşḳa, -a]*

Mecnūn-ı ʿ**aşḳdan** ṣorulmaz vech-i ḫūbāndır ġaraż
Sālik-i Ḥaḳḳın ezelden ḳurb-ı Raḥmāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 1). [ʿaşḳdan, -dan]*

ʿAşḳ ile ābād idermiş şol vīrāne göñlümüz
Ġuṣṣa-ı ġām görmeziz biz tār u mār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 5). [ʿaşḳ,]*

Mevlevi ḥażretleriniñ tekyegāhında bugün
ʿAşḳile her bendesi leyl ü nehār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 8). [ʿaşḳile, -ile]*

Eyledim ʿ**aşḳıñla** yā Rab cümle dünyādan firāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā ʿindimizde bir imiş bostān bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 1). [ʿaşḳıñla, -ın, -la]*

Mecnūn-ı ʿ**aşḳ** bıraḳmaz oldu kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Ẕikr-i Leylā Ḥaḳḳa taḥvīl eyledi ezkār-ı ʿ**aşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 5). [ʿaşḳ,]*

Ḥüsnünü görmek içün men düşmüşüm sevdālara
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle bulmuşum dildār-ı ʿ**aşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 8). [ʿaşḳ,]*

Mescid ü meyḫāneler Derviş Sükūtī oldu bir
Ḳanda varsam Ḥaḳ benimle eyledi pazar-ı ʿ**aşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 10). [ʿaşḳ,]*

Şīrīn içün dāġ u ṣaḥrā bıraḳmadı Ferhād ʿ**aşḳ**

Naḳd-ı cānıñ tā virince eyledi ḳurbānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 5). [ʿaşḳ,]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl iden ʿ**aşḳ** imiş ʿuşşāḳını

Ceẕb ider ol kendi ẕātıñ her demi sulṭānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 7). [ʿaşḳ,]*

Elde iken cümle varım eyledi yaġmā-yı ʿ**aşḳ**

Bu vücūdum maḥv ḳıldı gör nice ifnā-yı ʿ**aşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 1). [ʿaşḳ,]*

Elde iken cümle varım eyledi yaġmā-yı ʿ**aşḳ**

Bu vücūdum maḥv ḳıldı gör nice ifnā-yı ʿ**aşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 2). [ʿaşḳ,]*

Ḳays-veş ṣaḥrāları gezdirir ʿaşḳıñ beni

Eyledi rüsvā-yı ʿālem her demi Leylā-yı ʿ**aşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 4). [ʿaşḳ,]*

Baḥr-ı ʿummāna hemān ben felegimi ṣaldım bugün

Nūḥ ile irdim necāta bulmuşum iḥyā-yı ʿ**aşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 6). [ʿaşḳ,]*

Aḥmediñ devrinde geldim mürşid-i kāmil bulup

Himmetiyle bu Sükūtī bulmuşuz Mevlā-yı ʿ**aşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 10). [ʿaşḳ,]*

Ḳays-veş ṣaḥrāları gezdirir ʿ**aşḳıñ** beni

Eyledi rüsvā-yı ʿālem her demi Leylā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 3). [ʿaşḳıñ, -ın]*

Derd-i yāre düşeli biz bī-māre alışdıḳ

Pervāne gibi ʿ**aşḳ** ile bir nāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 2). [ʿaşḳ,]*

Ten mülkünü ḳıldım fenā kārım durur fenā-yı ʿ**aşḳ**

Buldum beḳā baʿdeʾl-fenā çün olmuşum iḥyā-yı ʿ**aşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 2). [ʿaşḳ,]*

Ṣavm-ı ṣalātle gör zāhidi her bir işi bitmiş Ṣanır

Cennet ġarażı cehd itdiġi bulmadı ol Mevlā-yı ʿ**aşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 4). [ʿaşḳ,]*

Şevḳ-i ʿaşḳile Ḥüseyne çünki olduḳ biz ġulām

Hem anıñ ʿ**aşḳına** her dem ṭutarız mātem gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 8). [ʿaşḳına, -ı, -n, -a]*

Ṭutmuşuz melāmet yolunu biz ʿaşḳile her dāʾim

Mecnūn olana ʿ**aşḳ** yakışır dīvāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 6). [ʿaşḳ,]*

ʿAşḳ oduna yana gel Derviş Sükūtī sen bugün

Nār-ı İbrāhīme olmak istersen müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 9). [ʿaşḳ,]*

Ẓulmetim envāre tebdīl eyledi ʿ**aşḳıñ** beni

Ṣafī pāk itdi derūnum ḳıl naẕar sırrına gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 5). [ʿaşḳıñ, -ın]*

ʿAşḳ yolunda maʿşūḳuna cānını eyle niṯār

Derd-mend Derviş Sükūtī bu zamān ḳurbāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 11). [ʿaşḳ,]*

Ẕāt-ı pākın ʿ**aşḳına** kim düşmüşüz rūz u leyāl
Bāb-ı iḥsāna kerem ḳıl bizlere sen lā-yezāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 7). [ʿaşḳına, -ına]*

Gör beni ʿ**aşḳıñ** ne ḥāle şaldı şimdi sevdigim
Mecnūnum Leylā yüzünden küllī vīrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 3). [ʿaşḳıñ, -ın]*

Ol şehinşāh bu ʿālem-i Muṣṭafādır iʿtiḳādım
Anıñ çün ʿ**aşḳa** düşdüm artmada hep feryadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 2). [ʿaşḳa, -a]*

Ṣalātıyla selāmını iderdim ʿ**aşḳ** ile her dem
Riyāẕātım ḳatıʾ muḥkem bu nefsim çoḳ ider ṣāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 5). [ʿaşḳ,]*

Vechini rüʾyet idelden ʿ**aşḳ** beni ḳomaz rāḥat
Ṣanmañız ʿaḳlım bu gün var bir ʿaceb dīvāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 3). [ʿaşḳ,]*

Ḳaṭre-i ʿ**aşḳıñ** şarābıñ tā ezelden içeli
Bilmezem geldim bu ʿālem ḫalḳına mestāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 5). [ʿaşḳıñ, -ıñ]*

On iki gün ṣāʾim olmaḳ Muṣṭafānıñ ʿ**aşḳına**
Nice yüz biñler ʿamelden ḫayrıla aḳdem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 5). [ʿaşḳına, -ı, -n, -a]*

Ḥaḳ seniñ ʿ**aşḳına** çünki kāʾinātı ḫalḳ idip
Senden ötrü yaradıldı ʿarş-ı kürs rūy-ı zemİn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 5). [ʿaşḳına, -ına]*

ʿAşḳıñla seniñ varlıġımı hep saña virdim
Bir ẕerre beḳā ḳalmaya hiç cism ile cān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 5). [ʿaşḳıñla, -ın, -la]*

ʿAşḳ oduna düşmüşüm kebāb olup pişmişem
Yoḳluġ ile geçmişem döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 7). [ʿaşḳ,]*

Cān bülbülü geldi yine ʿ**aşḳile** efġāne hū
Sāḳī ḳadeḥ virdi bize eyledi mestāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 1). [ʿaşḳile, -ile]*

Seniñ ʿ**aşḳıñ** derūnumı ser-a-ser eyledi iḫrāḳ
Vücūdum gülü maḥv oldu fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 5). [ʿaşḳıñ, -ın]*

Seniñ ʿ**aşḳıñ** hevāsına vücūduñ beẔl idip her dem
Seniñle ḥaşr olup anlar cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 5). [ʿaşḳıñ, -ın]*

Seniñ ʿ**aşḳıñ** firāḳından dü çeşm dökmede pür-ḫūn
Cenābından olur teskīn ʿaṭā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 5). [ʿaşḳıñ, -ın]*

Seniñ ʿ**aşḳıñla** her dāʾim derūnum āh ider bunda
Terāḥḥum ḳıl ḳatı artar bu Ẕārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 3). [ʿaşḳıñla, -ı, -ñ, -la]*

Seniñ ʿ**aşḳıñla** bu ḳalbim ḫarābdır yā Resūlullah
Vücūdum nā-tüvān olmuş bī-tābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 1). [ʿaşḳıñla, -ı, -ñ, -la]*

Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ sen yolunda cān idip ḳurbān
Ḥüseyn ʿ**aşḳına** her cevriñ cefāsın iḥtiyār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 4). [ʿaşḳına, -ı, -n, -a]*

Naḳd-i cān itdim fedāya Muṣṭafānıñ ʿ**aşḳına**
Hem Resūlüñ ibn-i ʿamm-ı Murtażānıñ ʿ**aşḳına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 1). [ʿaşḳına, -ına]*

Seniñ ʿ**aşḳına** var itdi cenāb-ı Ḥaḳ bu eşyāyı
Ki sensin aṢlı bir gevher meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 3). [ʿaşḳına, -ına]*

Bu göñlüm ʿ**aşḳına** her dem müptelādır yā Resūlullah
Seniñ rāhına cān başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 1). [ʿaşḳına, -ına]*

Senin ʿ**aşḳına** Ḥaḳ muṭlaḳ yaratdı iki dünyāyı
Vücūduñ cümlesi Ḥaḳdan ʿaṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 3). [ʿaşḳına, -ına]*

Naẓar ḳıl bu derūnuma seniñ ʿ**aşḳıñla** her gāhī
Yanarsam rūz u şeb muṭlaḳ sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 9). [ʿaşḳıñla, -ı, -n, -la]*

Mecnūnuñ Leylāya ʿ**aşḳı** mecāzī
Vuṣlata irmedi fānī dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 11). [ʿaşḳı, -i]*

Senin ʿ**aşḳıñ** olup beydā dūş oldu ḳalbime sevdā
Żaʿīfim gerçe bir ednā meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 3). [ʿaşḳıñ, -ıñ]*

Ne ḥikmetdir belālarla giriftār olmuşum her dem
Seniñ ʿ**aşḳına** dūş oldum rehā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 4). [ʿaşḳına, -ına]*

Hū ile felekler hem gökte melek
Girdiler ʿaşḳile devrānı ʿ**aşḳa** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 4). [ʿaşḳa, -a]*

Ḫalḳa-ı tevhīde ehl-i ʿaşḳ girmiş
Terk-i cān eyledi sübḥānı ʿ**aşḳa** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 6). [ʿaşḳa, -a]*

Ḥaḳ ẕikrin ideyor ʿaşıḳlar bunda
RaḳṢ ider dem be dem cevelān-ı ʿ**aşḳa** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 8). [ʿaşḳa, -a]*

ʿAşḳile Derviş Sükūtī kem-ter
Bir pula ṣatmışdır ekvān-ı ʿ**aşḳa** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 18). [ʿaşḳa, -a]*

ManṢūr-ı Ḥallacıñ ʿ**aşḳı** ne ġalib
BeẔl itdi cānını ḳurbān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 13). [ʿaşḳı,]*

Artdı ʿ**aşḳım** yā ilāhī düşmüşüm deryālara
Mevc ururs a bıraḳmaz ancaḳ vaṣl olam ṣaḥrālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 1). [ʿaşḳım, -ım]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżādır Zehr-i ʿ**aşḳı** nūş iden
Hem Ḥüseynī şāh şehīd-i Kerbelāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 5). [ʿaşḳı, -ı]*

Bāde-i bezm-i elestden nūş iden ṭālibleri
ʿAşḳ ile mecnūn olurlar anlarıñ mestānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 4). [ʿaşḳ,]*

Biz ki abdālız ezelden yanarız ʿ**aşḳıñ** ile
Baḥr-ı ʿaşḳıñla yetiş gel yanmadan külḥānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 3). [ʿaşḳıñ, -ıñ]*

Nāra ṭāḳat ḳalmadı bu nā-tüvān bī-çāreniñ
Yandı ʿ**aşḳıñ** ateşiyle bu göñül vīrānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 6). [ʿaşḳıñ, -ıñ]*

İtdi şehādet dine riʿāyet ʿ**aşḳile** ol dem
Kenz-i ḥaḳāyıḳ nuṭḳ-ı deḳāyıḳ ʿārif-i dānā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 7). [ʿaşḳile, -ile]*

ʿAndelīb āsā hezārān nev-bahār feryād ider
Būy-ı gülden bī-hoş olmuş ʿ**aşḳ** ile nālān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 10). [ʿaşḳ,]*

Feyż-i himmetiñle her dem ʿ**aşḳımı** döndür saña
Luṭf-ı iḥsānınla ben de ideyim çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 5). [ʿaşḳımı, -ım, -ı]*

Bıraḳma nār-ı firḳat içre ben ḳulunu her müdām
Muṣṭafānıñ ʿ**aşḳına** sen raḥm idip ḳıl şefḳati *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 8). [ʿaşḳına, -ına]*

Dü ʿālem mülkünü Mevlā anıñ ʿ**aşḳına** var itdi
Yedi ḳat yer ṭoḳuz eflāk kün emriyle binā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 3). [ʿaşḳına, -ına]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır zehr-i ʿ**aşḳı** nūş iden
Hem Ḥüseyni Kerbelāda dökdügü ḳanımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 3). [ʿaşḳı, -ı]*

Ṣal hicret biñ iki yüz hem daḥı ṭoḳsan ṭoḳuz
ʿAşḳıyla bir gün hemān ol hū deyüp gitdi beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 14). [ʿaşḳıyla, -ı, -y, -la]*

Himmete muḥtāc idi bu luṭf idip Rabbüʾl- mennān
Çeşm-i nev ḥamdulillah ʿ**aşḳ** ile oldu revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 2). [ʿaşḳ,]*

Müstecāb oldu duʿāsı ol Muḥammed ʿ**aşḳına**
Luṭf ile ḳıldı hidāyet aña hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 3). [ʿaşḳına, -ına]*

Şāh Ḥasanıñ ḥürmetine itdi cereyān ʿ**aşḳıyla**
Gel ṣuyun iç ṭālibā ḳalbini eyle ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 9). [ʿaşḳıyla, -ı, -yla]*

ʿAşḳ ile bozmaḳda kimiñ bu vücūduñ resmini
ÜẔdüler Seyyid Nesīmī tenini oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 11). [ʿaşḳ,]*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʾān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 13). [ʿaşḳ,]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 15). [ʿaşḳ,]*

Evvelā ʿ**aşḳdan** urur dem baḥs ider ṭāliblere
Ṣoñra baḥr-ı ʿaşḳa Ṣaldı ol Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 3). [ʿaşḳdan, -dan]*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi bir ḳatı ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 5). [ʿaşḳile, -ile]*

ʿAşḳile Ferhād nice dem uġradı berzaḫlara
Şīrīn içün çekdi zaḥmet olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 7). [ʿaşḳile, -ile]*

ʿAşḳile baʾż ḥaḳāyıḳ hem enel-Ḥaḳ çaġırır
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac cismiñ itdiler kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 9). [ʿaşḳile, -ile]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda eyledim iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 13). [ʿaşḳımız, -ı, -mız, -]*

Ẕevḳiniñ her neşʾesinden bende olam kām-yāb
Şevḳe gelüp ʿ**aşḳla** ben söyleyem dilber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 10). [ʿaşḳla, -la]*

Derviş Sükūtī ister isen rūz-ı leyāl ḥażret-i şāhı
ʿAşḳile gel sen daḫı başını eyle niṯār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 16). [ʿaşḳile, -ile]*

Ḫalḳa-ı ẕikre girüp ʿ**aşḳıyla** defʿ çalarız
Münkirin cānına ḥased gelmesiyle her dem cefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 1). [ʿaşḳıyla, -ı, -y, -la]*

ʿAşḳıyla Ḥaḳ yoluna beẕl ideriz hep varımız
Şevḳe gelüp her dem-be-dem cān u başım fedadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 5). [ʿaşḳıyla, -ı, -y, -la]*

Faḫr-i cihānıñ ʿ**aşḳına** īcād ḳīldı Cenāb-ı Ḫālıḳ-ı kevneyn
İḥsānı Mevlā ḳılmaḳ teşekkür geldik cihāna buldun hidayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 13). [ʿaşḳına, -ına]*

Ehl-i ʿaşḳıñ ʿ**aşḳı** artar nūş iden bir cürʿasın
Baḥr-ı ʿ**aşḳı** çūş idermiş mevc urur ʿummān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 13). [ʿaşḳı, -ı]*

Neşʾeyāb ider göñüller bāġını hep ser-te-ser
Ḫürrem olur ḳalb-i nāşād ʿ**aşḳile** ol ān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 8). [ʿaşḳile, -ile]*

Gice gün iftirāḳından dü çeşmimden aḳar ḫūn-ı yaş
Yusūfuñ ateşi ʿ**aşḳı** Yaʿḳūb ḳalbiñ buḫūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 4). [ʿaşḳı,]*

Hū diyüp cān teslīm itdi ʿ**aşḳıyla** Mollā Ḳadın
Cennetüʾl mevāda buldu rifʿatı ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 15). [ʿaşḳıyla, -ı, -y, -la]*

ʿAşḳ şarābıñ içmeyenler ḳalb evi itmez ṭulūʿ
Ḫabs ider ervāḥ-ı dilde Ẕengi kār itmez şümūʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 20, Mısra 1). [ʿaşḳ,]*

İtdi ġāret bu vücūdum şehrini yaġmā-yı ʿ**aşḳ**
Mecnūn-āsā kūh-ı ṣaḥrā her demi Leylā-yı ʿ**aşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 23, Mısra 2). [ʿaşḳ,]*

Māsivāya baḳmaz aṣlā ʿ**aşḳile** mestān olan
Maḥv iderler bu vücūduñ şehrini vīrān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 27, Mısra 1). [ʿaşḳile, -ile]*

Raḥm yoḳdur eşḳiyānıñ olamaz aṣlā saʿīd
Kerbelā ʿ**aşḳına** oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 4). [ʿaşḳına, -ına]*

Rūḥ-ı pākın aldı uçdu cennete oldu sükūn
Kerbelā ʿ**aşḳına** oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 24). [ʿaşḳına, -ı, -n, -a]*

Ol Ḥüseyn-i Kerbelāyı zikr ider vaḥş-ı ṭuyūr
Anıñ ʿ**aşḳına** terāḥḥum ḳıl bize yā Rab ġıyāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 4). [ʿaşḳına, -ına]*

Naḳd-i cānıñ ḳıl fedāya ṭālibā meydāna gel
ʿAşḳ yolunda sır baḳılmaz sür atıñ dīvāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 2). [ʿaşḳ,]*

ʿ**aşk ateşi:** *Allah aşkı ile yanmak. || Tasavvuf öğretisi.*

ʿAşḳ ateşi sende eger cān u dile itse eşer
Lāyıḳ olan zāt-ı Ḥaḳḳa irmek içün ḳıl ʿarżu ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 3). [ʿaşḳ ateşi, -i]*

ʿ**aşk bahrı:** *Aşk denizi.*

Hū ile ʿ**aşḳ baḥrına** gelmiş ben Ṣalmışam
Bu vücūdum mevc gelmiş yürüdü ʿummāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 5). [ʿaşḳ baḥrına, -na]*

Sensin kerīm ile ḳabūl itdim saña ben ilticā
ʿAşḳ baḥrına zerre miṣāl cürmüm ile bunca ḳuṣūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 4). [ʿaşḳ baḥrına, -na]*

ʿAşḳ baḥrına düşdüm bu gün ġarḳ eyledi pāyānına
Dürr-i cevherin buldum yekūn Ṣatdım tüccār dükkânına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 1). [ʿaşḳ baḥrına, -n, -a]*

ʿ**aşk ehli:** *Aşk sahipleri, aşıklar.*

ʿAşḳ ehline virdi ḫaber her vech ile sırr-ı ʿAlī
Noḳṭa benim besmelede dedi o dem ol Ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 11). [ʿaşḳ ehline, -ne]*

ʿ**aşk eri:** *Aşk neferi, kendini aşka adamış kimse. II Gönül adamı.*

Kesret-i dünyāya itmez iltifātıñ ʿ**aşḳ eri**
Meclis-i vaḥdet-i beḳāda zevḳ-i sulṭāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 3). [ʿaşḳ eri,]*

Baḳılmaz ʿ**aşḳ eri** bunda geçer fānī cihānından
Vaṭānıñ lā-mekān itmiş geçerler ḫanümānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 1). [ʿaşḳ eri,]*

ʿAşḳ eriniñ ḳıblesi her vechile cānān olur
Ḳanda varsa Ḥaḳḳıyla ol ṭopṭolu cihān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 12, Mısra 1). [ʿaşḳ eriniñ, -n, -i, -n]*

ʿaşk odı: *Aşk ateşi.*

Derviş Sükūtī neyleyelim fānī vücūd şehrini biz
İḥrāḳ idelim ʿ**aşḳ odına** tā ola büryān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 10). [ʿaşḳ odına, -na]*

ʿasker-: *Asker, ordu. II ardından gidenler.*

ʿAsker-i dīvler şeyāṭīn heft ü ser-te-ser bir ejderhā
Hiç muḳābil kimse olmaz bir belādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 7). [ʿasker-i, -i]*

Küllü fānī men ʿaleyhā nuṭḳun fehm itdiler
Terk idip dilden sivāyı ʿ**Asker-i** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 12). [ʿasker-i, -i]*

ʿAkerleri ġayet keşīr yol geçmege virmez amān
Arslan peleng divler ḳamu mümkünü yoḳ hicret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 5). [ʿaskerleri, -leri]*

Cehd ide gör rūz u leyāl semt-i necāt ir rāhına
Nefs ʿ**askerin** ḳırmaḳ içün düş yoluna ara bir uç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 4). [ʿaskerin, -i, -n]*

Her ġazāda ibn-i Süfyān ʿ**Askerīn** alma dile
Şām civārı meydānında anlaġıl Ḥaydar murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 7). [ʿaskerīn, -i, -n]*

Murġ-ı ġarībin görmez misin hiç evc-i semā pervāz ider
Düşmüş ḳulaġuz bir önüne ʿ**askerini** tenhālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 10). [ʿaskerini, -ini]*

Virir ziynet ne ḥikmetdir bu cismine nezāketle
İçin ḥırş ġażāb ile tamāmen ḳaplamış ʿ**asker** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 4). [ʿasker,]*

Pehlivān olmaḳ imiş çün nefsine maḳbūl bugün
ʿAskerī divler şeyāṭīn ḳırmaġa Ḥaydar gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 8). [ʿaskerī, -i]*

Merd isen nefs ʿ**askerine** tīġ-ı Ḥaydarla yürü
Ḍarb ide gör virme fırṢat dīv ile şeyṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 9). [ʿaskerine, -i, -n, -e]*

Muṣṭafānıñ ḳolunu ṭut cānın içre eyle sır
Gir Ṭarīḳ-i enbiyāya Murtażānıñ ʿ**askeri** ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 12). [ʿaskeri, -i]*

Resūlüñ ḳurretüʾl- ʿayn Ḥasandır dīn ü imāmım
Ḥüseynī Kerbelā içre ġulām-ı ʿ**Askerī** oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 8). [ʿaskerī, -i]*

Müftīsi ḳaḌı ser ʿ**asker** hem ʿulemā her biri
Cehrile rüşvet alurlar geydiler ḫilʾat ṭonu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 9). [ʿasker,]*

ʿ**asker:** *Hasan Askerī, on iki imamın on birincisi.*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ḳullarıyuz her zamān
ʿAsker mehdī yolunda cānımız her dem fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 12). [ʿasker,]*

Ol Muḥammeddir Taḳī hem Pādişāhımız Naḳī
Ḥükm iden bu cümle ḫalḳa ol imām ʿ**askerdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 14). [ʿaskerdir, -dir]*

Hemān şāh Ḫorasāndır ʿAlī Mūsā Rıżā billah
Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳīʾden ʿ**Askerīm** vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 12). [ʿaskerīm, -im]*

ʿİlm-i bāṭında Naḳīdir maẓhar-ı sırr-ı ʿaẓīm
ʿAsker olmuş kūntü kenziñ vāḳıfı ẓāhir nümāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 16). [ʿasker,]*

ʿAsker ibn ü Nāḳīden ṭoġdu burc-ı evliyā
Mehdi-i Ṣāḥib Muḥammed hem livāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 15). [ʿasker,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīniñ ḫaşmına ḳarşu durup
İmdāda ʿ**Askerle** Mehdī irdiler iḳrār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 12). [ʿaskerle, -le]*

ʿAsker olmuş ins ü ciniñ bil imāmı zāhidā
Emr-i Ḥaḳla cümle nāsa reh-nümādır sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 19). [ʿasker,]*

Cihānıñ ḫalḳına ʿ**Asker** imāmdır
Muḥammed Mehdīniñ devri tamāmdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 21). [ʿasker,]*

Kef keremkānı ʿAlīniñ nesl-i imām ʿ**Askerī**
Lam leṭāfet göster ol rāh-ı ʿaşḳda sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 23). [ʿaskerī,]*

Ḍad Ḍalaletden ḫalāşım şāh Naḳī bürhānıyla
ʿAskerīye tābi oldum nesl-i şāh-ı Enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 30). [ʿaskerīye, -ye]*

Āsitān-ı ʿ**Askerīye** yüz süreñ bulur devā
Mehdi-i Ṣāḥib-Zamān dārüʾş-şifāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 19). [ʿaskerīye, -ye]*

ʿAskeri Mehdī Muḥammed cümle müʾmīn ümmete
Şāfī-i rūz-ı cezāsın yā ʿAlī senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 1). [ʿaskeri,]*

Kāʾinātıñ ḳuṭb olmuş her dü ʿālemde Naḳī
ʿAskeri gelmiş bu dünyā ḫalḳına hem pīşvādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 14). [ʿaskeri,]*

ʿAskeri serdār-i ʿālem üçler yediler ḳırḳlara
Ḥükm ider cümle cihāna ol imām u muḳtedādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 15). [ʿaskeri,]*

Zümre-i nācīye irmek gel dilersen zāhidā
ʿAskerīye ḳul olanlar maḳṣūduñ elbet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 18). [ʿaskerīye, -ye]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīniñ ḫüccet-i bürhānıyla
ʿAskerīye tābi oldum Ṣāḥib-livādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 14). [ʿaskerīye, -ye]*

ʿAskeriniñ çakeriyim Derviş Sükūtī her müdām
Mehdi-ʿi āl-i Muḥammed bir livā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 19). [ʿaskeriniñ, -nin]*

Erenlerden ola himmet ola gör ʿ**Askere** bende
Ḫavāric ḳavmine her dem teberrā ṣad-hezār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 15). [ʿaskere, -e]*

ʿAskerī on bir imāmıñ bendesiyiz tā ezel
BeẔl-i cān itdik yolunda mehdi-i Livānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 11). [ʿaskerī,]*

ʿAskerī ḳıble-nümādır secdegāh-ı ʿālemiñ
İns ü cinne rāh-ı dīne muḳtedāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 13). [ʿaskerī,]*

ʿAskeri ol ehl-i ʿaşḳıñ ḳıblegāhı şüphesiz
Secdegāhı cümle ʿālem anda bulduḳ leẕẕeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 11). [ʿaskeri,]*

ʿAskerī her müʾmīne ḳıblenümādır şüphesiz
Secdegāhımız budur ki ṭutmuş cihānı şöhreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 13). [ʿaskerī,]*

ʿAskeri āl-i Resūlüñ Derviş Sükūtī çakeri
Bilmiş ol Mehdi-i Zamānla āl-i ʿabānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 13). [ʿaskeri,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir rehnümāmız baḥr u ber
ʿAskeriñ ḳavliyle Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 14). [ʿaskeriñ, -n]*

Derviş Sükūtī ʿ**Askerīye** itdi bugün ilticā
Mehdī gele bir gün ola ḥaḳim cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 17). [ʿaskerīye, -ye]*

ʿAskeri ibn-i ʿAlīdir hem şehinşāh-ı ʿArab
Ḫüccet-i ḲaṢım Muḥammed Ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 13). [ʿaskeri,]*

ʿAskeri ḳuṭb bu ʿālem ḥükm ider ḳafdan ḳafa
Vāriṣ āl-i Resūldür Mehdi-i Ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 15). [ʿaskeri,]*

ʿAskeri ol Murtażānıñ düşmānına ḳarşu dur
Şām civarı meydānında girü ḳalma sür feres *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 3). [ʿaskeri,]*

Ḫānḳāh-ı ʿ**Askerīye** sür yüzüñ gel dāʾimā
Kaʾbe-i ʿulyā dilersen böyle sulṭāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 3). [ʿaskerīye, -ye]*

ʿaşk-ı ilāhī: *Ilahi aşk.*

Velī ʿ**aşḳ-ı ilāhīniñ** deli dīvānesiyim ben
Şarāb-ı ʿaşḳını içmiş nice mestānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 1). [ʿaşḳ-ı ilāhīniñ, -nin]*

ʿ**aşk-ı leylā:** *Leyla'nın aşkı.*

Sürerler Ḥaḳḳın ẕikrini gice gün ḳāyım olmuşlar
Görenler Şandı Mecnūn mecāzī ʿ**aşḳ-ı Leylāyı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 4). [ʿaşḳ-ı leylāyı, -y, -ı]*

ʿ**aşk-ı mecāzī:** *Mecâzî (dünyevî) aşk.*

Ẕülfünüñ sevdāsına görünce mecnūnlar düşüp
ʿAşḳ-ı mecāzī itdi ifnā bunları ḥadden ẕiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 10). [ʿaşḳ-ı mecāzī,]*

ʿÖmrünü virdi hebāya ʿ**aşḳ-ı mecāzī** ḥükmile
Kendini ifnā idince nefsiyle itdi fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 9). [ʿaşḳ-ı mecāzī,]*

ʿ**aşk-ı mevlā:** *Allah aşkı.*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa keşret üzre çün iderler iştiġāl
ʿAşḳ-ı Mevlā ile dāʾim bunlar olmuş ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 12). [ʿaşḳ-ı mevlā,]*

Ḥaḳiḳat ʿilmine ʿārif olan neyler bu dünyāyı
Sivāya iltifāt itmez bular da ʿ**aşḳ-ı Mevlāyı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 2). [ʿaşḳ-ı mevlāyı, -yı]*

ʿ**aşk-ı pāk:** *Katıksız aşk. II [tas.] Hakîkat-i Muhammediyye / Nur-ı Muhammedî (Bütün yaratıklar bu hakikatten ve onun için yaratılmıştır).*

Sükūtī Dervişiñ ḥāl ḳatı düşvār bu ʿālemde
Ḥabībiñ ʿ**aşḳ-ı pākına** hidāyet ḳıl aña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 14). [ʿaşḳ-ı pākına, -ın, -a]*

İbn-i Harūn māh ṣāʾim engüre Ẕehir ḳatup
Virdi İmām Şāh Rıżāya ʿ**aşḳ-ı pākımdır** ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 12). [ʿaşḳ-ı pākımdır, -ım, -dır]*

ʿ**aşkına:** *...in sevgisi için II ... uğruna, yoluna, hürmetine.*

Sen şefīʾ ol çār-i yārin ḥürmetine yā ḤabĮb
Hem iki şehzādegānıñ ʿ**aşḳına** ey pür-kemāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 12). [ʿaşḳına,]*

Naḳd-i cān itdim fedāya Muṣṭafānıñ ʿ**aşḳına**
Hem Resūlüñ ibn-i ʿamm-ı Murtażānıñ ʿ**aşḳına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 2). [ʿaşḳına,]*

Zehrini nūş ḳılmışım ben ʿāşıḳıyım rūz u şeb
Şāh Ḥasan ḥulḳı Ḥüseyni Kerbelānıñ ʿ**aşḳına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 4). [ʿaşḳına,]*

Terk-i dünya kılmışız biz iltifat hiç etmeyüz
Dīde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl- ʿAbānıñ ʿ**aşḳına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 6). [ʿaşḳına,]*

Hem Muḥammed Bāḳır oldu Caʿfer ile rāh-i dīn
İḳtidāmız Kāẓım oldu Mūsā Rıżānıñ ʿ**aşḳına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 8). [ʿaşḳına,]*

Cümle varı destimizden bir pula ṣatdıḳ bugün
Şāh Taḳī vü bā Naḳī nūr-ı Ḫudānıñ ʿ**aşḳına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 10). [ʿaşḳına,]*

ʿAskerī on bir imāmıñ bendesiyiz tā ezel
BeẔl-i cān itdik yolunda mehdi-i Livānıñ ʿ**aşḳına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 12). [ʿaşḳına,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-i Ḥaḳda ol muḳīm
Ḥizmetiñ ḳıl sen edāya evliyānıñ ʿ**aşḳına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 14). [ʿaşḳına,]*

Nūr-ı ʿaynı Muṣṭafādır şāh Ḥüseyniñ ʿ**aşḳına**
Gel Ṣuyun iç ṭālibā sen tāzelensün tende cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 9). [ʿaşḳına,]*

Ḥüseyniñ ʿ**aşḳına** salik aḳıd bir ṣu cihān içre
Derūnuñ nev ḥayāt bulur ebed olmaz bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 17). [ʿaşḳına,]*

Ḥüseyniñ ʿ**aşḳına** gel iç dilersen ṭālibā bir ṣu
Derūnuñ nev ḥayāt bulur gerek dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 11). [ʿaşḳına,]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisānıñ bāġ u cennet bir gülü
Bunların ʿ**aşḳına** ṭutmaḳ mātemi rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 18). [ʿaşḳına,]*

Men ʿaref dersin her dem ḥāfıẓ-ı Ḳurʾān idi
Kerbelā ʿ**aşḳına** oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 8). [ʿaşḳına,]*

Tīġ-ı ḫançer bāġrına urdı o ẓālim ber tamām
Kerbelā ʿ**aşḳına** oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 12). [ʿaşḳına,]*

Ḫūn ile alūde itdi ol Zamānlar Ḥüseyni
Kerbelā ʿ**aşḳına** oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 16). [ʿaşḳına,]*

Menfaʿat yoḳ nādim olsa bir defʿa ol ehl-i şek
Kerbelā ʿ**aşḳına** oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 20). [ʿaşḳına,]*

Aġlasunlar bu ḫuṢūṢda maḥşere dek ʿāṣıḳān
Kerbelā ʿ**aşḳına** oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 28). [ʿaşḳına,]*

Mest olup dīvāna gel Bāḳır imāmıñ ʿ**aşḳına**
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ṣor gönlünden rūz u şeb her dem ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 3). [ʿaşḳına,]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisānıñ ʿ**aşḳına** ey zāt-ı pāk
Ẕenb-i ʿiṣyānıma baḳma ey Şehinşāh-ı cihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 3). [ʿaşḳına,]*

ʿaşkına düş-: *Aşık olmak.*

ʿAşḳına ey dost düşelden nice ḫayrān olmuşam
ʿAḳlımız çün żāyīʿ ḳıldım ḫalḳa destān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 1). [ʿaşḳına düşelden, -el, -den-ı, -n, -a, -elden]*

ʿAşḳına düşmüş yanar Derviş Sükūtī bir ġarīb
Maḥv olunca gör ṭutuşmuş artdı nārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 13). [ʿaşḳına düşmüş, -ı, -n, -a, -müş-müş]*

aşl: *Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde, menşe.*

AṢlımız hem Ḥaḳdır belī Saʿeddīndir şeyḫim velī
Erkān-ı Ḥaḳ ṭoġru yolu ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 3). [aşlımız, -ı, -mız]*

Bir gün ola ḳıymet **aşlım** ʿāḳıbet ider ẓuhūr
Fehm iderler ṣāfī zerden naẓmıyla aḳvālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 19). [aşlım, -+ım]*

Saʿyıñız gitmez hebāya rāh-ı Ḥaḳda her zamān
Güher **aşlā** irersin mesnediñ ʿālī şerīf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 6). [aşlā, -a]*

Böyle iken ẕāt-ı pākın cevher-i **aṢlı** ḳadīm
Ya niçün ḳaṣd itdi saña Ḫāricī devrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 5). [aşlı, -ı]*

Levḥ-i ḥüsnüñde ki yazmış āyetini ḥarf-be-ḥarf
Sūre-i Fātiḥa gördüm **aşl** bir Ḳurʾān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 4). [aşl,]*

Seniñ ʿaşḳına var itdi cenāb-ı Ḥaḳ bu eşyāyı
Ki sensin **aṢlı** bir gevher meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 4). [aşlı, -ı]*

Bilürken bu fenā mülkin beḳāsı yoḳ imiş **aṢlı**
Niçün böyle göñül virdin behey ṭālib yalan dünya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 1). [aşlı, -ı]*

Terk idip rāh-i şerīʿat hem ṭarīḳat yolların
Gitdiler dinde muḫālif **aşl-ı** Mervānıñ ḫūyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 12). [aşl-ı, --ı]*

Velādeti Ki pertev almış **aṢlından** çerāġıñ şuʾlesi her ān
Cenāb-ı Şeyḫ Saʿdeʾd-din Cebāvī eṭrāfında Ṣām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 35). [aşlından, -ın, -dan]*

Silsile Ṣorar ararlar **aşl-ı** nesil kim anıñ
Yā ʿaceb böyle olur mu ʿaḳl ile iẕʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 5). [aşl-ı, -ı]*

aslâ: *"Hiçbir zaman, hiçbir şekilde" anlamlarında bir zarf.*

Bütün mülkün ider ābād zevāle irmeye **aṣlā**
On iki bāb güşād itmiş derūnuñ feyż alur her bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 13). [aṣlā,]*

aṣlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẕīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 7). [aṣlā,]*

Pes imdi maʿlūm ola ki ey ʿazīz kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize **aṣlā** ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuŞūŞda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 16). [aṣlā,]*

Ẕinde ider her ḳulūbu ḳanda irer bir Ẕerresi
Ḫıżır-veş bulur ḫayātı görmez ol **aṣlā** fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 6). [aṣlā,]*

Ṭaş mı ṣandın bu derūnum çekdirirsin biñ belā
Miḥneti derde dūş oldum bulmadım **aṣlā** devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 2). [aṣlā,]*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil **aṣlā** bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 9). [aṣlā,]*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil **aṣlā** bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 9). [aṣlā,]*

Göñül virme dedim **aṣlā** vefāsı olmayan yāre
Belāsı miḥneti birçoḳ kim olmuş mübtelā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 5). [aṣlā,]*

Sükūtī bu sivā ḥubı yalandır meylini gel kes
İrişme semtine **aṣlā** bu bir cāzū zinādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 10). [aṣlā,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler zār ider her rūz u şeb
Hiç ṭabīb ḳılmaz devāyı bulmadı **aṣlā** felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 6). [aṣlā,]*

Zümre-i nādāna **aṣlā** Derviş Sükūtī ṣorma hiç
Şeyḫ-i kāmilden ḫaber al vech-i Yezdān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 11). [aṣlā,]*

Gerçe bizde yoḳdur **aṣlā** māsivānıñ ülfeti
Nān yerine nefsimiziñ ḳatline verdik zehir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 5). [aṣlā,]*

Evvel ki ġavvāṣ baḥre olmaz gevheriñ hiç ḳıymetiñ
Farḳ idemez bunda **aṣlā** ẓan ile vehm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 6). [aṣlā,]*

Beñzer anlar deryā içre Ṣu arar miṣl-i semek
Çeşm-i aʿmā görmez **aṣlā** kendi bir yem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 8). [aṣlā,]*

Naḫnü aḳrebden ḫaberdār olmadı **aṣlā** faḳīh
Beyhūde söyler kelāmıñ naẓm-ı nādān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 7). [aṣlā,]*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhar diseler inkār ider
Çeşm-i aʿmā görmez **aṣlā** dedi pinhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 12). [aṣlā,]*

Ṭarīḳinde sülük itdim gice gün durmazam **aṣlā**
İrişdi maʿrifet nūru żiyā ile bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 3). [aṣlā,]*

Ẓulmünü eyler Firāvān ḥırṣıyla ġāyet faḳīh
Dīn yoḳ īmānı **aṣlā** bī-edeb ṭuġyān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 10). [aṣlā,]*

Benlik sizi **aṣlā** ḳomaz hem kibriñiz muḥkem ḳatı
Çoḳ uġraşıp sivā ile bıraḳmaz sizi nefsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 3). [aṣlā,]*

Bir ʿinād üzre gider hep münkiriñ her bir işi
Ḥaḳ nedir bilmezler **aṣlā** ẕevḳ-i dildār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 12). [aṣlā,]*

Göñülde ḳalmamış **aṣlā** sivānıñ çünki āsārı
Anıñçün bulmuşuz bunda Sükūtī bāḳiyen meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 9). [aṣlā,]*

Gitdi ʿaḳlım nām u şānım żāyī olup bundan girü
Ḳalmadı hiç bunda **aṣlā** āsārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 12). [aṣlā,]*

Anma o ṣāfī cinānı mest olan ʿāṣıḳlara
Gelmez **aṣlā** vāʿiẓā hiç belki cennetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 6). [aṣlā,]*

Terk idip dilden sivāyı Derviş Sükūtī kem-terin
Ḳalmamış hiç anda **aṣlā** eylemiş cāndan firāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 10). [aṣlā,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendine eyle naẓar
Hem derūnuñ pāk ide gör ḳalmaya **aṣlā** sürāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 14). [aṣlā,]*

Pendimi Derviş Sükūtī her kim ṭutar öz cān ile
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur itmez **aṣlā** iḫtilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 10). [aṣlā,]*

Kimseler hiç bu fenāda görmemiş **aṣlā** vefā
Bir vefāya biñ cefā eyler ḳatı eşrāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 13). [aṣlā,]*

Hele ben ʿaşḳile her dem fenā baḥrında ġarḳ oldum
Vücūdum küllī maḥv olup ki **aṣlā** hiç āsārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 10). [aṣlā,]*

İtme bunda sen ḳīl u ḳāl kimse ile **aṣlā** cidāl
Bul kendine bir ehl-i ḥāl ġınāsı çoḳ bahāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 9). [aṣlā,]*

İçin ṭaşın silip pāk it ki nesne ḳalmaya **aṣlā**
Tecellī eyleye ol dem derūnunda seniñ yāriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 5). [aṣlā,]*

Çün itmezler ḳīl u ḳāl kimse ile **aṣlā** cidāl
Dervişleri hep ehl-i ḥāl menzilleri rāh-ı sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 3). [aṣlā,]*

Kimseler hiç sāyesinde görmedi **aṣlā** vefā
Bir vefāya ḳahr biñ cevrile ġaddār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 5). [aṣlā,]*

Sırr-ı Aḥmedden ḫaberdār olmadı **aṣlā** faḳīh
Düşdü ḥırṣla ʿināda bulmadı rāh-i sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 11). [aṣlā,]*

Māsivāya baḳma **aṣlā** naḳşına aldanma hiç
Pādişāh mülk-i tende cümle ʿālem kişveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 7). [aṣlā,]*

Rüşveti bilmez ḥarām ol cehrile ḳılmış mübāh
Ḥaḳdan **aṣlā** hiç utanmaz ṭamu içre layıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 8). [aṣlā,]*

Zehrini ṭutmuş dehāna herkeze eyler niṣār
Raḥm yoḳ inṢāf **aṣlā** bir ʿadādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 4). [aṣlā,]*

İflāḥ olamaz mülk-i derūn bundan gerü ey Sükūtī
Ḳalmadı hiç **aṣlā** ümīd kendim ṣarayım ben kefenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 10). [aṣlā,]*

Raḥm yoḳ **aṣlā** Yezīdiñ ḳalbi mermerden ḳatı
Nār-ı dūẒāḥda beḳādır miṣlü küfrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 21). [aṣlā,]*

Şefḳat eyle bu Sükūtī kem-tere ey ẕāt-ı pāk
Senden ümīd kesmez **aṣlā** bir ġarḪb ednā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 28). [aṣlā,]*

ʿAḳl-ı ʿālem irmez **aṣlā** nicedir devrān bugün
Kendi bildiginde ḳalmış nice biñ insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 1). [aṣlā,]*

Hiç naẓar ḳılmazlar **aṣlā** rāhınıñ erkānına
Cins-i evlāddan arārlar böylece nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 9). [aṣlā,]*

Mürşidinden ġayr **aṣlā** feyżyāb olmaz kişi
Ḥācetiñ ʿarż it aña sen istegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 29). [aṣlā,]*

Nefs-i şoma virmez **aṣlā** bunda her dem fırṣatı
Ehl-i beyt-i Muṣṭafāda Ḥaydarı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 17). [aṣlā,]*

Sāyebān-ı şemse beñzer didi ḫātem-i enbiyā
Bir zemīnde durmaz **aṣlā** devr ider aʿlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 10). [aṣlā,]*

Teġā'fül olma sen şāhım buña dil virme gel **aṣlā**
Seniñ gibi nice şāhlar helāk itmiş yamandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 7). [aṣlā,]*

Cām-ı hūdan bir ḳadeḥ nūş eyledi ʿāşıḳları
Mest olup ayılmaz **aṣlā** çaġırır dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 4). [aṣlā,]*

İrdi düşvāre bu ḥālim gün be gün artmaḳdadır
Bir devā itsün ṭabībler bıraḳmadı **aṣlā** cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 10). [aṣlā,]*

Ġarīb ü nā-tüvān ḥālim şikāyet etmem **aṣlā**
Dil ü mecrūḥuma sensin tımārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 9). [aṣlā,]*

Cihān bezmin ḳamu gezdim bulunmaz hiç meṣel **aṣlā**
Semerḳand Buḫārada ne mümkün ġayrı yerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 5). [aṣlā,]*

Şehr-i kūfe yere geçsün ḳalmasun **aṣlā** eşer
Ḳavm-i melʾūnuna laʿnet hem daḫı aʾvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 9). [aṣlā,]*

Ṭaş olsa eger cümle derūn itmege **aṣlā** taḥammül
Ḫançerle urup ṣubḥ u mesā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 11). [aṣlā,]*

Bu pendimiz rūşen beyān hiç itmezim **aṣlā** nihān
Sükūtī ġarīb bir dervişān irdi göñül seyrānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 9). [aṣlā,]*

Mey-i ʿaşḳıñ cürʿasından bir ḳadeḥ nūş eyleye
Farḳıñ itmez bunda **aṣlā** Kaʾbe vü büṯḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 4). [aṣlā,]*

ʿĀbidīn Bāḳır Muḥammed Caʿfere ḳul olmayan
Bilmez **aṣlā** Mūsā-yı Kāẓım Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 8). [aṣlā,]*

Leşker-i ġām çār eṭrāfıñ ḳuşatmış her demi
Şād-ı ḥürrem olmaz **aṣlā** derd ile ġiryān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 12). [aṣlā,]*

ʿAlīl oldu vücūd mülkü taḥammül idemem **aṣlā**
Ṣabırdan ġayrı bir çāre bulunmaz el amān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 7). [aṣlā,]*

Ḫavf yoḳ hiç enbiyādan bunların **aṣlā** bugün
Bir belāya uġramışlar her şehr cümle kūyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 7). [aṣlā,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Ḥaşr-ı neşri gördü bunda çekmez ol **aṣlā** ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 10). [aṣlā,]*

Bu dünyāda neler çekdim vefāsı yoḳ imiş **aṣlā**
Şikāyet eylemem Ḥaḳdan ne itse baña sulṭānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 5). [aṣlā,]*

Ricāmı kesmezim **aṣlā** Cenāb-ı Ḥaḳ Resūlünden
Bu ʿāṢī ümmetiñ Ṣalsın cenāna isterim dāʾim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 11). [aṣlā,]*

Üçüncüsü maʿrifet itmediñiz **aṣlā** ṭaleb
Ḥaḳiḳatde çıḳmaz yolun hiç yoḳ sizin ʿirfānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 11). [aṣlā,]*

ʿİlm-i Ḥaḳla salikānıñ ḳalbini eyler kemāl
Ḳoymaz **aṣlā** cehl içinde böyle bir ʿirfān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 8). [aṣlā,]*

Bulmadıḳ hiç istirāḥat sāyesinde biz anıñ
Bir vefāsı yoḳdur **aṣlā** her işi cümle yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 10). [aṣlā,]*

Ehl-i ʿaşḳ itmez bu fānī dehre **aṣlā** iltifāt
Fehm iderler yoḳ vefāsı bāḳī degildür kāʾināt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 5, Mısra 1). [aṣlā,]*

Ṣaḳın dil virme gel **aṣlā** bu ḳaḥbe zen-i cefādan geç
Saña direm iki dedim yalandır hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 7, Mısra 1). [aṣlā,]*

Bulmadı hiç istirāḥat senden **aṣlā** ey felek
Bir vefāya biñ cefālar çekdirirsün çoḳ emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 24, Mısra 1). [aṣlā,]*

Māsivāya baḳmaz **aṣlā** ʿaṣḳile mestān olan
Maḥv iderler bu vücūduñ şehrini vīrān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 27, Mısra 1). [aṣlā,]*

Ẕiynet-i dünyāya Ṣaḳın aldanma
Mülk ü māla bunda **aṣlā** inanma *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 6). [aṣlā,]*

Eyleme red ben ḳulunu olmayam **aṣlā** ẕelīl
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 19). [aṣlā,]*

Raḥm yoḳdur eşḳiyānıñ olamaz **aṣlā** saʾīd
Kerbelā ʿaṣḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 3). [aṣlā,]*

Terk idip bu fānī dehri ḳılmaz **aṣlā** ülfeti
Semt-i ʿuḳbāya muḥaḳḳaḳ çünki itmiş ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 5). [aṣlā,]*

Yevm-i ḥaşre dek beyānısın yā ilāhī ḳıl beḳā
ʿÖmr-i cāvid üzre olsun bulmaya **aṣlā** fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 14). [aṣlā,]*

Ḳorḳudur ṭamudan cümle iḫvānı
Kendiniñ yoḳ bunda **aṣlā** īmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 24). [aṣlā,]*

ʿ**asr:** *Asır; yüzyıl, çağ, devir, zaman.*

ʿAṣrımızda kimse bilmez hiç bizim aḥvālimiz
Fevtimizden söñra iẓhār olunur her ḥālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 1). [ʿaṣrımızda, -(ı)mız, -da]*

Ol ʿ**aṣrlar** çün yed-i beyd tā gelince bu demlere
Mürşidlere telḳīn olup bu ḳurduġı erkān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 5). [ʿaṣrlar, -lar]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿ**aṣr**
Her birisi ḳavm-i Nemrūd ile ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 3). [ʿaṣr,]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿ**aṣr**
Her birisi ḳavm-i Nemrūd ile ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 3). [ʿaṣr,]*

Tefriḳ itmezler ḥarāmı hem ḥelāli bu ʿ**aṣr**
Āyetinde Ḥaḳ buyurmuş bizlere ġāyet nehiy *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 15). [ʿaṣr,]*

ʿAṣrımız böyle ser-a-ser şeyḫī derviş cümlesi
Oldular tābiʿ ḫükümet ehline bunlar daḫı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 1). [ʿaṣrımız, -(ı)mız]*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her bir ʿ**aṢr-ı** ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 4). [ʿaṣr-ı,]*

Vaṣfını abdāl Sükūtī itmege ḥācet degil
Ḥaydarıñ meddāḥı Allah her ʿ**aṣr-ı** destāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 18). [ʿaṣr-ı,]*

Oḳundu şānına āyet-i kelām Ḥubbu lā yenām
Ṣunarlar ceẔbe-i Ḥaḳḳı o demde oldular mestān ʿ**aṢr-ı** aḫir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 40). [ʿaṣr-ı,]*

āsumān: *Gökyüzü, semâ.*

Bu pendimden ey Sükūtī her kim alur bunda sebaḳ
Menzil aldı rifʿat ile **āsumān** itdi ʿurūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 14). [āsumān,]*

Āsumānıñ şems ü māhı şol yüzünden aḫz ider
Nūruñ işrāḳ itdi bunda görünce şemʾaneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 7). [āsumānıñ, -ın]*

Ḥüsnüne arzū idermiş **āsumānda** şems ü māh
Ṣuʿlesini senden almış vechine yoḳdur ḳıyās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 3). [āsumānda, -da]*

Şevḳ-i ḥüsnüñle derūnum nūrı işrāḳ eyledi
Āsumānda şems-i māha encüme verdiñ çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 6). [āsumānda, -da]*

Ḥüsnünüñ her şemʿāsından āfītāb-ı ṣuʿle alır
Vech-i nūrundan yaḳarlar **āsumān** üzre çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 10). [āsumān,]*

Sensin ol şāh-ı dü ʿālem her nebīniñ serveri
Sensin ol kān-ı şefāʿat **āsumān** üzre hemẒn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 10). [āsumān,]*

Ḥażret-i ʿİsāya ol dem emr olup ʿarşa çıḳa
Āsumāna pervāz itdi bekleriz ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 20). [āsumāna, -a]*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş oldum ney gibi inlerdi dil
Ẕār-ı feryādımla ṭoldu bu zemīn ü **āsumān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 6). [āsumān,]*

Alurlar menziliñ Cibrīl-i Emīndir bunlara rehber
İrişir **āsumān** üzre maḳām-ı müntehā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 6). [āsumān,]*

Yed-i ḳudretle anıñ tecelli itdi cüz ü kül
Yedi ḳat **āsumān** üzre görüldü ḳudret-i şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 4). [āsumān,]*

Anıñla canlar itdi nice dem nāmūs-ı ekber
Yedi ḳat **āsumān** üzre göründü şīr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 12). [āsumān,]*

Ḫānḳāh-ı devletinde ẕikr olur rūz u leyāl
Vaṣfuñ eyle **āsumānda** her melek cennāt-ı ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 6). [āsumānda, -da]*

at: *Kötü söz söylemek, iftira etmek, töhmet altında bırakmak; bir kenara atmak, koymak.*

Neyleyim şemʿa bu cānım **atarım** pervāneveş
Yoḳ ḳarārım ʿaşḳıyla sūzān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 5). [atarım, -ar, -ım]*

Nefsine uyma Ṣaḳın gel itmeden Zebūn seni
Pota-i ʿaşḳa **ata** gör ḳaynayan misl-i raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 8). [ata, -a]*

İki destiñ uzatmış ol bu ʿālem ḫalḳını ṭutmuş
Cehenneme **atar** bir bir ne ḫoş ḥizmet ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 8). [atar, -ar]*

Vuṣlātıñ sevdāsı **atdı** bunca dem ġurbetle
Ḳābil-i kısmet degil yār gör ki hicrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 5). [atdı, -dı]*

Mevtine bāʿiş didi ol nūş idersin rūz u şeb
Mey ḳatı serd ḳalbine **at** ṣāfī engürden hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 4). [at,]*

Dil ile bu ḫalḳa eşʿār itmişler
Ehl-i ṭarīḳata bir ṭaş **atarlar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 26). [atarlar, -ar, -lar]*

at: *At , binek hayvanı.*

Yolunda gördü üç **atlı** ki Ṣandı anı ḫāṢ u ʿām
Meger cedd-i Resūlullah Ebū Bekir ʿAlī imām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 37). [atlı, --lı]*

Naḳd-i cānıñ ḳıl fedāya ṭālibā meydāna gel
ʿAşḳ yolunda sır baḳılmaz sür **atıñ** dīvāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 2). [atıñ, -ı, -n]*

at-: *Kötü söz söylemek, iftira etmek, töhmet altında bırakmak; bir kenara atmak, koymak.*

Şehr-i dili ḳıldı ḫarāb geçdi oḳu tā cigere
Cismimize virdi fenā ḍarb-ı sinān **atdı** bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 10). [atdı, -dı]*

Yoluñ ṭut zāhidā doġru iresin sırr-ı Sübḥāna
Ṣaḳın bu ḫalḳı taʾn itme **atarlar** nār-ı sūzāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 2). [atarlar, -ar, -lar]*

Hemān Davūd Süleymānʾa virildi salṭanat ḥükmü
Yunūsu **atdı** deryāya cinān bāġ u Ṣafā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 18). [atdı, -dı]*

Bu devr içre nice şāhlar gelüp geçdi ḳarār itmez
Atarlar ḳabre ḫāk içre bu cismiñ iyler ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 6). [atarlar, -ar, -lar]*

Ne ʿaceb ṭaş **atar** münkir ṭarīḳat ehline her dem
Doḳunmaz sīneme Ḍarb ḥadīdindir bu ecsādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 7). [atar, -ar]*

ata: *Baba, peder, ata.*

ʿAlī Mūsā Rıżā erler **atası**
Delīl oldu bize irdik Ḫudāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 13). [atası, -sı]*

ʿaṭā: *Cömertçe verme, ihsan, bağış, bağışlama, af.*

Bunca gedā ʿāṣıḳlara hem yolunda Ṣādıḳlara
Gece gündüz yanıḳlara senden kerem eyle ʿ**aṭā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 12). [ʿaṭā,]*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu tāc-ı saʿādet başıma
Mezhebim Caʿfer ḥaḳiḳat hem bize Ḫaḳdan ʿ**aṭādır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 6). [ʿaṭādır, -dır]*

Ol imām Ẕeynel Muḥammed Bāḳırʾıñ rāhını ben
Bulmuşum Caʿferʾle taḥḳīḳ ol keremkān ʿ**aṭadandır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 6). [ʿaṭadandır, -dan, -dır]*

Dergāhına başdım ḳadem ey Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl-Ġafūr
Senden kerem eyle ʿ**aṭā** iḥsānına ḳıldım şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 2). [ʿaṭā,]*

Sükūtī Dervişiñ pendi sözüm saña ey efendi
ʿAcāyib dünyānıñ fendi cezāsı çoḳ ʿ**aṭāsı** yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 14). [ʿaṭāsı, -sı]*

Rehber-i kāmil gözetgil Ḫaḳḳını eyle ṭaleb
Maḥrūm itmezler muḥaḳḳaḳ bil ʿ**aṭādır** ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 16). [ʿaṭādır, -dır]*

Şāh Takīdir ol nebīniñ ʿilmine vāriṣ olan
Mekteb-i ʿilm-i Ḫudā ṣāḥib-i ʿ**aṭādır** sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 16). [ʿaṭādır, -dır]*

Ol ʿAlī ḥaḳḳında Aḥmed laḥmüke laḥmī dedi
Ẕāt-ı pāk Ḫaydare Ḫaḳdan ʿ**aṭāsın** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 12). [ʿaṭāsın, -sın]*

Seniñ ʿaşḳıñ firāḳından dü çeşm dökmede pür-ḫūn
Cenābından olur teskīn ʿ**aṭā** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 6). [ʿaṭā,]*

Senin ʿaşḳına Ḫaḳ muṭlaḳ yaratdı iki dünyāyı
Vücūduñ cümlesi Ḫaḳdan ʿ**aṭādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 4). [ʿaṭādır, -dır]*

Sen oldun ser-te-ser dünyā vü ʿuḳbāya hemān bāʿiṣ
Virildi şānına levlāk ʿ**aṭādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 6). [ʿaṭādır, -dır]*

İçim ṭaşıma kibrile kin hem daḫı bunca nifāḳ
Ḥırṣ-ı ġażabı ḳıldı ʿ**aṭā** çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 4). [ʿaṭā,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-zamānıñ gelmesi senden olup
Dürr-i pākıñdan ẓuhūr itmiş ʿ**aṭāsın** yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 16). [ʿaṭāsın, -sın]*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ile ʿ**aṭā** her ne ise varidat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 6). [ʿaṭā,]*

Cürmümüzle sen ḳabūl ḳıl ey Kerem-kānı ʿ**aṭā**
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 15). [ʿaṭā,]*

aʿṭā: *Ihsan, lutf.*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ile **aʿṭā** her ne ise vāridāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 6). [aʿṭā,]*

āteş: *1. Ateş, alev. 2. Hiddetli, şiddetli. 3.Acı, keder, ızdırap.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ **āteşine** cān atar pervāneler
Aña ḳarşu durmayıp hiç yanmaġa dīvāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 1). [āteşine, -i, -n, -e]*

Çıḳar aġzından **ateşler** cihānı yaḳmaḳ hep ister
Ẕebāni şekline girmiş bu ḫalḳa cebr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 5). [ateşler, -ler]*

Muḥabbet **ateşi** ṣaldı vücūdum eyledi iḥrāḳ
Fenā bezminde maḥv olup bu ʿālemde beḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 5). [ateşi, -i]*

Şemʾ-i ʿaşḳıñ **ateşine** yanmaġa her rūz u şeb
Bu göñül pervānesidir eyleye her dem dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 3). [ateşine, -i, -n, -e]*

Urdı bir **ateş** vücūdum şehrini iḥrāḳ idip
Neylesin bḮ-çāre göñlüm Ṣafī büryān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 7). [ateş,]*

Teskīn olmaz ey Sükūtī Kerbelānıñ **ateşi**
Dīdemizden ṣu yerine aḳdı hep ḳan yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 31). [ateşi, -i]*

ʿAceb biz özge **ateşdir** kimiñ ḳalbine dūş oldun
Yanar rūz leyāl anlar fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 9). [ateşdir, -dir]*

Hicrān **ateşi** yaḳdı göñül şehrini eyledi berbād
Ḳıldı ḫarāb virdi fenā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 9). [ateşi, -i]*

Nāra ṭāḳat ḳalmadı bu nā-tüvān bī-çāreniñ
Yandı ʿaşḳıñ **ateşiyle** bu göñül vīrānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 6). [ateşiyle, -i, -y, -le]*

Cān naḳdini beẕl eyledi rūşen Sükūtī Aḥmede
Şefḳat umar rūz-ı cezā yaḳmaya hiç nār **ateşi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 12). [ateşi, -i]*

Gice gün iftirāḳından dü çeşmimden aḳar ḫūn-ı yaş
Yusūfuñ **ateşi** ʿaşḳı Yaʿḳūb ḳalbiñ buḫūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 4). [ateşi, -i]*

Sāl ʿaded biñ ṭoḳsan altı hem iki yüz tarīḫi
Bir **ateş** bıraḳdın Sükūtī cānına ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 18). [ateş,]*

ateş düş-: *Ateş düşmek; çok şiddetli ağrı ve acı duymak.*

Bir **ateş düşmüş** Sükūtī ḳalbine her rūz u şeb
Teskīn itmez yedi deryā nice biñ ʿummāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 9). [ateş düşmüş, -müş]*

ateş-i ʿaşk: *Aşk ateşi, aşk duygusunun bedende yarattığı manevi his.*

Bu ḳalbim **ateş-i ʿaşḳa** düşürdi dilrubā bāʾiş
Yaḳıp kül eyledi cismim fenā-ender-fenā bāʾiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 1). [ateş-i ʿaşḳa, -a]*

Görüp bu ḥalḳa żikre Ḫudāyı yād idip bir çoḳ
Hele bu **ateş-i ʿaşḳa** vücūdunu ṣalan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 4). [ateş-i ʿaşḳa, -a]*

Ateş-i ʿaşḳıñ ṭoḳundu göñlüme ey māhrū
Yandı ṭutuşdu derūnum bir ḳadeḥ vir baña ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 1). [ateş-i ʿaşḳıñ, -ın]*

Ateş-i ʿaşḳına düşdüm yoḳ ḳarārım gel yetiş
Ḫıżır ile irgör ḥayāta küllī varım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 1). [ateş-i ʿaşḳına, -ın, -a]*

ateş-i hicrān: *Ayrılık ateşi; ayrılığın verdiği acı, keder.*

Ateş-i hicrāna ḳoyma mihriñle bī-çāreyi
Derd-i ġām ḳaldır aradan sīnesine urma daġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 11). [ateş-i hicrāna, -a]*

āteş-i ḥüsn: *Güzellik ateşi II güzelliğin, çekiciliğin coşkunluğu.*

Āteş-i ḥüsnüñ ṭoḳunmuş yañayor kül-ḥāneyim
Māh cemāliñ şevḳine ben görünce pervaneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 1). [āteş-i ḥüsnüñ, -ün]*

ateş-i sūzān: *Yakan, yakıcı ateş II büyük felaket, bela.*

Mansūr-ı ḥallaca taʿlīm hem eneʾl-Ḥaḳ sırrını
Dāre çekdi ḳahrile ol **ateş-i sūzāndır** ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 14). [ateş-i sūzāndır, -dır]*

atlas: *İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, dâima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi.*

Terk-i tecrīd olmuşuz biz dünyāya meyl itmedik
Bir ʿabā ḫırḳaya ḳandıḳ kimdeñ **aṭlas** ḥarīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 4). [aṭlas,]*

ʿatşān-: *Susamış.*

Oldu ʿ**aṭşān-ı** şehīdān Kerbelāda bunca dem
Cismini ḳıldı ḥārābe nār-ı sūzān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 13). [ʿaṭşān-ı, -ı]*

ʿArş ile kürs rūy-ı Zemīn hem daḫı nār-ı saḳar
ʿAṭşān-ı behişt ümmetine sāḳī-i kevs̲er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 6). [ʿaṭşān-ı, -ı]*

aʾ**vān:** *Ar. Avene; yardımcılar. II Halk.*

Şehr-i kūfe yere geçsün ḳalmasun aṣlā es̲er
Ḳavm-i melʾūnuna laʿnet hem daḫı **a**ʾ**vānına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 10). [aʾvānına, -ın, -a]*

ʿ**avn:** *Yardım etme, yardım.*

Rūmī tariḫinde üç yüz żam idip hem de hezār
ʿAvn-ı Ḥaḳla itdi teşrīf ol keremkānı vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 20). [ʿavn-ı, -ı]*

ʿ**avrat:** *Kadın, eş.*

ʿAvrata eyler firāvān iştiyāḳıñ rūz u şeb
Şehvetiñ efzūn idermiş mi̲s̲l-i ḥar sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 5). [ʿavrata, -a]*

Gerçe tersāya muṭābıḳ oldu ʿ**avrat** cümle er
Elbise cins müsāvi farḳ olunmaz hiç dīni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 11). [ʿavrat,]*

Bunca derdliler devāya ḳabrine kim yüz sürer
ʿAn ḳarīb irmiş murāda nice ʿ**avrat** hem eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 10). [ʿavrat,]*

ay: *Yılın on iki bölümünden her biri, mah, meh.*

Bir mübārek **aydır** ancaḳ bunca māhıñ serveri
Ḫalḳ-ı ʿālem z̲evḳ iderler her Ramażān yekseri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 1). [aydır, -dır]*

ayaġ: *Ayak.*

Ḳalbim içre ey Ḥabībim teşrīf itgil baş **ayaġ**
Gönlümüñ ṣaḥrāsına ḳur dürr-i cevherden otağ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 1). [ayaġ,]*

ayak: *Ayak.*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ nūrı ile bu cihān
Ġarḳ olup başdan **ayaġa** her ne var bunca ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 4). [ayaġa, -a]*

Ol zamān kim yalın **ayaḳ** saña geldim siyāh- rū
Ṭut elimden sen şefīʾ ol saña itdim serfürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 1). [ayaḳ,]*

ʿ**ayān:** *(Ar.) Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.*

Yevm-i belāda ʿ**ayāndır** yüzleri aḳ nūr ile
Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya kim ki itdi iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 5). [ʿayāndır, -dır]*

Bezm-i ʿāṣī yüzüm ḳara bu aḥvālim saña yā Rab
Ne mümkīn ideyim iḫfā ʿ**ayāndır** hep saña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 10). [ʿayāndır, -dır]*

Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç nihān
Ḥaḳ saña olur ʿ**ayān** Ṣaḳlama gel iẕhār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 6). [ʿayān,]*

Seḥerde ḳıl ʿibādātı irişür Ḥaḳ hidāyete
ʿAyān olur ẕātı uyan uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 14). [ʿayān,]*

Ḥaḳ ʿ**ayāndır** günden iẕhar diseler inkār ider
Çeşm-i aʾmā görmez aṣlā dedi pinhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 11). [ʿayāndır, -dır]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil maḫfī bu ʿālemde
Nola bir gün gelür başa görürsün hep ʿ**ayān** eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 10). [ʿayān,]*

İşit zāhid bu naẓmımı ḫilāfa iḥtimāl olmaz
Sükūtīniñ ʿaceb nuṭḳu dehānından ʿ**ayān** söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 10). [ʿayān,]*

Bir bezme irdim nāgehan Ḥaḳ zikrin iderler ʿ**ayān**
Dediler ol dem baña cān bunda durur Yezdānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 11). [ʿayān,]*

Pīrler yolu ʿ**ayān** beyān menzil alur ṭoġru giden
Cibrīl aña rehber olur meydān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 11). [ʿayān,]*

Derviş Sükūtī Ḥaḳ ʿ**ayān** Ṣanma bugün anı nihān
Ḳalb içinde ṭutmuş mekān iẕʾān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 13). [ʿayān,]*

Her yerde Ḥaḳ ḥażır-ı nāẓır ṣanma anı nihān imiş
Çeşm-i baṢar rüʾyet ider günden ʿ**ayān** beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 2). [ʿayān,]*

Sī vü dü ḥarfiyle ḳılmış vechini hem de ʿ**ayān**
Anlına heft āyetini gördüm yazarlar yekser ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 3). [ʿayān,]*

Cehd iderler gice gün Ḥaḳḳı ʿ**ayān** görsün bugün
Kāmil ile her bir sözüñ ider hemān ḳalmaz cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 11). [ʿayān,]*

Ḥaḳ ʿ**ayāndır** nūru ṭutmuş yaʿnī ṣems-i māhveş
Yeri gögü rūşen itmiş aç gözün gel münẓiri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 15). [ʿayāndır, -dır]*

Ḥaḳ ʿ**ayāndır** günden iẕhār bunda ʿuşşāḳı görür
Görmez anı bī-baṣarlar çeşm ʿamādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 9). [ʿayāndır, -dır]*

Men ʿaref sırrına āgāh eyledi ol şāh beni
Ḥaḳḳı bildirdi ʿ**ayāne** Murtażādır üstadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 4). [ʿayāne, -e]*

Çeşm-i ʿamādan münezzeh eylemişken ẕātını
ʿAyn-ı bāṭın seni gördü cümlede ʿ**ayān** olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 6). [ʿayān,]*

Mescid-i meyḫānelerde ḳanda baḳsam zāhidā
Görmüşem günden ʿ**ayān** Ḥaḳ ʿāleme tābān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 10). [ʿayān,]*

Hep ʿ**ayāndır** aña her nesne çünki olmaz iḫtifā
Ḥaḳ görürler ḳanda baḳsa dİdesi her yanadan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 5). [ʿayāndır, -dır]*

Bir şeb-i maʿnā yüẔünden semʾ-i cāna bir ḫiṭāb
Sen de ara çün dediler aç gözüñ ol Ḥaḳ ʿ**ayān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 12). [ʿayān,]*

Bu Vīrān kārḫāneniñ ben görmedim ābādını
Hedm olur dün ü gün ʿ**ayāndır** olmada ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 6). [ʿayāndır, -dır]*

İlāhī cürm ü ʿiṣyāna ġarīḳim baḥr-ı bī-pāyān
Yüzüm ḳarasıyla gelsem ḥicābım çoḳ saña ʿ**ayān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 2). [ʿayān,]*

Vechini ʿ**ayān** gördü bugün ʿāşıḳların dünyāda
Zāhidā arzu ḳılar görmege anı ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 1). [ʿayān,]*

Derviş Sükūtī dāmeni şeyḫiñ durma güzel ṭut
Ḥaḳḳı ʿ**ayān** göstere ol dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 12). [ʿayān,]*

Her yüzde bugün kendisini ṣaldı ʿ**ayān**
ʿĀşıḳlarına göstermek içün ḳıldı bahane *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 1). [ʿayān,]*

Cemāliñ sī vü dü ḥarfle kelām-ı sırr-ı Sübḥānī
Muḥarrer yed-i ḳudretle ʿ**ayāndır** ẕāt-ı Yezdānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 2). [ʿayāndır, -dır]*

Hem ʿ**ayāndır** hem nihāndır anıñçün ʿāleme
Cān gözü açık olan her yerde seyrān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 9). [ʿayāndır, -dır]*

Ṭutdu şöhret bu cihānı her nevʿīyle ʿ**ayān** Sükūtī
Naẕmıyla şāyeste ancaḳ bir nice meydān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 1). [ʿayān,]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübeyyen itdi güşād ʿālemlere
Oldu imām ümmetine ḳıldı ʿ**ayān** Ḥaḳ revişi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 8). [ʿayān,]*

Meẕheb-i pāk dīn ü mübīn şerʿ Resūl günden ʿ**ayān**
Kim ki ḳabūl itmez ise anlara aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 3). [ʿayān,]*

Ḥaḳ olunca tā ʿ**ayān** çaġırırım dost dost
Ḥiẕmet it bir kemāle cān başını niṯār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 11). [ʿayān,]*

Ḥaḳ saña olur ʿ**ayān** Ṣaḳlama gel iẓhār it
Menzil alur ol bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 17). [ʿayān,]*

Āyet-i heft Fātiḥadır çünki yüzine ʿ**ayān**
Cemʾ itdi Ḫudā anda ʿulūmuñ mecmāʿ-ı esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 11). [ʿayān,]*

Ḳul Resūl laḥmüke laḥm ş̱ānına ḳıldı beyān
Ehl-i ḥaḳāyıḳ itdi ʿ**ayān** Aḥmed-i muḥtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 8). [ʿayān,]*

Tariḫinde yoḳ ḫilāfuñ ey Sükūtī ḳıl beyān
Biñ iki yüz seksenine naẓmile eyle ʿ**ayān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 26). [ʿayān,]*

Ḥamdulillah ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ ḳudreti oldu ʿ**ayān**
Bezm-i ervāḥ-ı ezelde sır iken oldu nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 1). [ʿayān,]*

Evliyādan ẕāt-ı pāk anda medfūn şeyḫ Selīm
Himmeti günden ʿ**ayāndır** feyż alur bāy-ı gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 4). [ʿayāndır, -dır]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarīb bir yoḳ delīl ü ẕerrece
Vaṣf ider ṣavm ṣalātıñ farż **aʾyān** içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 10). [aʾyān,]*

Noḳṭa-ı cevher ḥaḳāyıḳ ẓāhir olup ʿāleme
Çeşm-i ḫuffāş hiç görür mü gündüzü **āʾyān** nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 4). [āʾyān,]*

āyet: *Kur'ân-ı Kerim'deki sureleri meydana getiren kelime veya cümlelerden her biri.*

Feʾzkürullah **āyetinden** almamış ẕerre ḫaber
Ḥaḳ bize envāʿ-ı ẕikriñ eylemişdir hep mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 7). [āyetinden, -i, -nden]*

Feʾzkurūnī **āyetiyle** cān u dil her ṣubḥ u Ṣām
Ẕikre düşmüş bu Sükūtī göñli bulmuş inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 13). [āyetiyle, -i, -y, -le]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur ẕikr ile muʿtād olan
Fezkurūnī **āyetinden** geldi bize ḫayr zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 8). [āyetinden, -i, -nden]*

Fezkurūnī **āyetinden** bī-ḫaber ʿamā faḳīh
Ṭutduġu yol ṣanma ṭoġru bulmadı Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 11). [āyetinden, -i, -nden]*

Nice **āyet** ile Ḳurʾān dervişinde olup mesṭūr
Kelām-ı Ḥaḳḳıyla mevcūd şehādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 9). [āyet,]*

Naḫnü aḳreb **āyetle** şānına ḳıldı beyān
Maẓhar-ı ẕāt-ı ṣıfātın ʿarş-ı Raḥmān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 5). [āyetle, -le]*

Fātiḥa heft **āyet** oldu zülf ḳaşın kirpigin
Fehm idenler işbu sırrı mecmūʾuʾl- Ḳurʾān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 5). [āyet,]*

Naḫnü aḳreb **āyetini** Ḳurʾān ile itdi beyān
Ḥaḳdan yaḳın bir nesne yoḳ gözsüzlere pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 7). [āyetini,]*

Sī vü dü ḥarfiyle ḳılmış vechini hem de ʿayān
Anlına heft **āyetini** gördüm yazarlar yekser ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 4). [āyetini,]*

Ṣalāt dāʾimā eyle sözüñ ṭutma gel aġyārıñ
Oḳu ḥüsnüñde **āyetiñ** namāZ olsun her eṭvārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 2). [āyetiñ, -in]*

Levḥ-i ḥüsnüñde ki yazmış **āyetini** ḥarf-be-ḥarf
Sūre-i Fātiḥa gördüm aṣl bir Ḳurʾān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 3). [āyetini,]*

Fezkurūnī **āyetiyle** ḳalbini pāk itdiler
Mışḳal zāt-ı ḳadimden envārı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 15). [āyetiyle, -i, -y, -le]*

Seniñ kim ḳapuna ḫādim hemān nāmūs-ı ekberdir
Sen olduñ vaḥyile menşūr her **āyet** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 4). [āyet,]*

Maʾnīde sebʿaʾl-meṯānī Fātiḥa heft **āyeti**
Vech-i insān üzre mesṭūr dedi Ḥaḳ peygamberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 3). [āyeti, -i]*

Ḥaḳ Teʿālā **āyetinde** küllī şeyʾin ḥay dedi
Cümle nāsı zinde eyler Ḥaḳḳa ḥamd it ḳıl şekür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 11). [āyetinde, -in, -de]*

Āyet-i heft Fātiḥadır çünki yüzine ʿayān
Cemʿ itdi Ḫudā anda ʿulūmuñ mecmāʿ-ı esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 11). [āyet-i,]*

Tefriḳ itmezler ḥarāmı hem ḥelāli bu ʿaṣr
Āyetinde Ḥaḳ buyurmuş bizlere ġāyet nehiy *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 16). [āyetinde, -inde]*

Vechini heft **āyetini** ḥarf be ḥarf yazmış Ḫudā
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginde yedi ḥaṭ iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 7). [āyetini,]*

Fezkurūnī **āyetinden** gel ḫaber-dār ol bugün
Semʾ-i cāna erdim Ḥaḳdan bu ḫuṭāb-ı müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 7). [āyetinden, -i, -nden]*

Her kelāmı **āyet** ḥādiṯ ẓāhirinden ifṣā ider
ʿİlm-i bāṭın esrārına vāḳıf degil dil-ḫānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 5). [āyet,]*

Ḫudānın nuṭḳuyla ṯābit bu ʿālem ābıyla hiyedir
Ceʾalnā **āyeti** ḳılmış beyān cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 4). [āyeti, -i]*

Ḫudānıñ nuṭḳuyla ṯābit bu ʿālem ābıyla ḥaydur
Ceʾalnā **āyete** ḳılmış beyānıñ cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 4). [āyete, -e]*

Oḳundu şānına **āyet-i** kelām Ḥubbu lā yenām
Ṣunarlar ceẔbe-i Ḥaḳḳı o demde oldular mestān ʿaṢr-ı aḫir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 39). [āyet-i,]*

Naḥnü aḳreb **āyetine** ḳıl naẕar
Vech-i Raḥmān saña yaḳın al ḫaber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 5). [āyetine, -i, -n, -e]*

Fezkurūnī **āyetinden** al ḫaber
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 1). [āyetinden, -i, -nden]*

Levḥ-i ḥüsnüñde yazılmış yedi ḫaṭ dürr-i necef
Fātiḥa heft **āyetdir** naẓm-ı Ḥaḳ añla şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 2). [āyetdir, -dir]*

āyet-i ḳurʾān: *Kur'an ayeti.*

Vaḥiyle Cibrīl-i emīn de geldi her dem ḳapuna
Āyet-i Ḳurʾān getürdi ẕāt-ı Ḥaḳdan her sefer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 8). [āyet-i ḳurʾān,]*

ayıl: *Sarhoşluktan kurtulmak. II [tas.] İlahî aşkın manevî sarhoşluğundan, zevkinden kurtulmak, sahv.*

Sāḳī laʾl-i şarābıñ nūş iden bezm-i ezel
Hiç **ayılmaz** mest olan ʿāşıḳları tā ḥaşre dek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 6). [ayılmaz, -ma, -z]*

Cām-ı hūdan bir ḳadeḥ nūş eyledi ʿāşıḳları
Mest olup **ayılmaz** aṣlā çaġırır dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 4). [ayılmaz, -ma, -z]*

ayır: *Ayrı kalma, uzak düşme. II Âşığın sevgiliden ayrı kalması, sevgiliden uzak düşmesi.*

Müftī fetvālar virür Ḥaḳ yolundan **ayırır**
Ṭamuya gördüm sürer çaġırırım Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 9). [ayırır, -ır]*

ayn: *Ayın (ع), Arap alfabesinin on sekizinci harfi.*

Ayn ʿaşḳile yaḳın ol Muṣṭafānıñ āline
Ġayn ġayre baḳup hiç ḳıl Taḳīye iltićā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 19). [ayn,]*

ʿ**ayn:** *Göz.*

Lisān ile ḳulaḳ ʿ**aynın** şu yolların güşād itdi
Burun nāfe ile s̱üdyān yapıldı resmile meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 5). [ʿaynın, -ın]*

ʿ**ayneʾl yaḳīn:** *Gözle görerek bilme.*

Sen seni kimseye hemān tā bildire ʿilmeʾl yaḳīn
Göstere ʿ**ayneʾl yaḳīn** ol Ḥażret-i Sübḥāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 6). [ʿayneʾl yaḳīn,]*

ʿ**ayn-ı bāṭın:** *Sırrın, esrarın kendisi.*

Çeşm-i ʿamādan münezzeh eylemişken ẕātını
ʿAyn-ı bāṭın seni gördü cümlede ʿayān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 6). [ʿayn-ı bāṭın,]*

ʿAyn-ı bāṭınla cihānı seyr idermiş ehl-i ḳalb
Luṭf-ı Ḥaḳḳıñ maẓharıdır bunda olmuş feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 11). [ʿayn-ı bāṭınla, -la]*

ʿayn-ı şifā: *Şifanın ta kendisi.*

Ḫāk-i pāyine gedāyım Derviş Sükūtī ben bugün
Bāb-ı Luṭfuñ beklerim hep derdime ʿ**ayn-ı şifādır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 18). [ʿayn-ı şifādır, -dır]*

ʿayn-ı viṣāl: *Kavuşmanın aynısı, (sevgiliye) kavuşma gibi.*

Ey kerem kān-ı ḥabibim luṭf idip göster cemāl
Seni görmek Ḥaḳḳı görmek ʿāşıḳa ʿ**ayn-ı viṣāl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 2). [ʿayn-ı viṣāl,]*

ayru: *Ayrı kalma, uzak düşme. II Âşığın sevgiliden ayrı kalması, sevgiliden uzak düşmesi.*

Ḥaḳ görürüm ḳanda baḳsam Ḥaḳ ile çün ṭopṭolu
Ḥaḳdan **ayru** yoḳ Sükūtī görürüm her yana men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 12). [ayru,]*

Bu eşʾārı Sükūtīniñ kemālile ider taḳdīr
Ḳarībim hiç degil **ayru** göñül baʾżen ṣabūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 14). [ayru,]*

az: *"Az, azıcık, çok karşıtı" miktar zarfı. (Mesâfe ve zaman için) Kısa.*

Ḥaḳḳa vuṣlat buldu anlara gel idenler **az** ṭaʿām
Kesretinden ictināb it didiler ekl-i ḥarām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 1). [az,]*

Az ṭaʿāmla ḳalb ṣāfī bunda eyler ʿāşıḳān
Rāh-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olmuş bunca ṭālib ey hümām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 3). [az,]*

AẔ ṭaʿāmla nevm-ı ḳıllet sālikin rāhıñ açar
Menzil-i rifʿatde dāʾim meskān-i darüʾs-selām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 11). [az,]*

Az ṭaʿāmla dīde-i cān her demi olur güşād
ʿArş-ı kürs ḳıldı seyrān her cihetden biʾ-tamām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 13). [az,]*

Az yemekle ey Sükūtī pāk idegör ḳalbini
Ḳalb-i maʿmūrlarda mihmān oturur ol lā yenām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 17). [az,]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Az vaḳitde itdiġini her biri çün buldular *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 26). [az,]*

ʿaẕāb: *Ahirette günahkârlara verilecek ceza ve eziyet, işkence, büyük sıkıntı, elem, keder.*

Ṭut elin bir mürşidiñ sen ir selāmet dārına
Nefs çerisi seni ḳomaz çekdirir ḳatı ʿ**azāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 10). [ʿazāb,]*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi bir ḳatı ʿ**aẕāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 6). [ʿaẕāb,]*

Müddeʾīler ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ leẕẕetine yol bulmamış
Anıñ çün rūz u leyāl çekmez her dāʾim ʿ**aẕāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 10). [ʿaẕāb,]*

Ḳalbine ger kin kibirle dāḫil olsa hem riyā
Yedi ṭamudan eşeddir dünyāda çekdi ʿ**aẕāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 6). [ʿaẕāb,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticāmız ḥażrete
Raḥm idip ḳılsın hidāyet çekmeyelim biz ʿ**aẕāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 10). [ʿaẕāb,]*

Saḳī iken saʾīd olur ʿ**aẕāblardan** ba'id olur
Ḥabībine mürīd olur seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 9). [ʿaẕāblardan, -lar, -dan]*

Bu bed fiʾlim ile yā Rab nice ḥālim olur yarın
Yedi Ṭamu ʿ**aẕābına** benimle nār olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 6). [ʿaẕābına, -ı, -n, -a]*

Beyhūde hiç çekme aḥmaḳlar gibi
Emegi bu dehriñ ḳatı ʿ**aẕābdır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 12). [ʿaẕābdır, -dır]*

Cinānıñ vaṣfını eyler yedi ṭamu ʿ**aẕābıñ** hem
Bu ḫalḳı ḳorḳudur böyle nice tezvīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 3). [ʿaẕābıñ, -ı, -n]*

Yedi Ṭamu ʿ**aẕābından** hemān bir ẕerre hiç ḫavfım
Sekiz uçmaġ degil meylim ki anlarla pazarım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 7). [ʿaẕābından, --ı, --n, --dan]*

Var ara bul şeyḫ-i kāmil Ḥaḳḳa seni ider vāṣıl
Yarın ʿ**aẕāb** çeker cāhil Ẕināsı çoḳ rıżāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 12). [ʿaẕāb,]*

Viṣālin çün gice gündüz iderim dāʾimā feryād
Fiġānım ʿandelīb āsā ʿ**aẕābdır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 4). [ʿaẕābdır, -dır]*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi bir ḳatı ʿ**aẕāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 6). [ʿaẕāb,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Ḥaşr-ı neşri gördü bunda çekmez ol aṣlā ʿ**aẕāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 10). [ʿaẕāb,]*

Girsin binüp itdi ṭavīl ṭamu ʿ**aẕābın** ḫalḳı cihāna
Muġalaṭa ideyor gör vāʿiẓi kim yoḳ edebī nāmūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 5). [ʿaẕābın, -ı, -n]*

āzād: *Özgürlük, [tas.] salikin benliğinden ve sıfatlarından fani olup Hakk'ın zat ve sıfatlarıyla beka bulduğu mahviyet makamı, masivadan kopma.*

Kin kibir ehl-i riyādır ʿilmiyle maġrūrlanur
Nefs-i emmāreye tābi olmadı nārdan **aẔād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 6). [aẕād,]*

Berzaḫından māsivānıñ bulmuşuz her dem necāt
Ḥamdulillah ẕevḳ-i keşretden bugün ben **aẕādım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 10). [aẕādım, -ı, -m]*

Bī-vefā dildāra virme hiç göñül
Cehd idip bendinden ol gel **āzāde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 16). [āzāde, -e]*

Seniñle mücrim ʿāṢī ḳamu ḳullar olup **aẔād**
Sen oldun ümmete şāfiʿ vefādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 11). [aẕād,]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup **aẔād** eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 15). [aẕād,]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup **āzād** eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 15). [āzād,]*

āʿẓam: *Büyük, ulu, yüce.*

Yār ile hem-dem olanıñ nuṭḳu **āʿẓam** içredir
Her kelāmı dürr-i maʿnā baḥr-ı ḳulzüm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 1). [āʿẓam,]*

Ḳan revān it dīdeñizden ey Sükūtī rūz u şeb
Şefḳāt ider saña Aḥmed şehr-i bir **āʿẓam** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 14). [āʿẓam,]*

Bu bir dīn ü ḳadim olmuş bu ʿālem ḫalḳına farżdır
Ḫudānıñ beyt-i **āʿẓamdır** göñülden itme iḫrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 6)*. *[āʿẓamdır, -dır]*

Virildi ġavş-ı **āʿẓamlıḳ** maḳāmı ol şāh-ı merdān
Muʾīnüddīn kemāliyle semerḳand buḫārada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 45). [āʿẓamlıḳ, -lık]*

azdır: *Baştan çıkarmak, doğru yoldan saptırmak, ayartmak.*

İnsānıñ ḥayvāna tebdīl itmede aḫlāḳını
Ẕabṭ olunmaz ḳatı müşkül **aẔdırır** sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 8). [aẕdırır, -ır]*

ʿ**aẕīm:** *Büyük, ulu.*

aşlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿ**aẓīme** düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 7). [ʿaẓīme, -e]*

īcāb ider māʾẕallah tebdīl-i ṭarīḳ itmiş olurlar ise berzaḫ ı ʿ**azīme**
düşüp cānları ebediyen cehennemden ḫalāṣ olmayanlar anıñçün cānımıza ġāyet ṣaḳīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 21). [ʿazīme, -e]*

ʿ**aẕīm:** *(Ar.) Bir işi yapmaya kesin karar verme, bir şeyi yapmak hususunda büyük bir kararlılıkla gayret gösterme.*

Ḥiẕmetinde beẔl-i cān itmiş Sükūtī bir ġarīb
Ḳaṭre iken baḥre irdi bir ʿ**aẕīm** ʿummān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 10). [ʿaẕīm,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı bu Köprülü şehr içre ber- ḳadīm
Dervişān-ı keşret üzre itdiler bunca ʿ**aẕīm** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 2). [ʿaẕīm,]*

ʿ**azīz:** *1. Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes, muazzez. 2. Saygı duyulan, hürmet edilen, sevgili, dost.*

Pes imdi maʿlūm ola ki ey ʿ**azīz** kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aṣlā ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 15). [ʿazīz,]*

ʿAliyyüʾl- Murtażā ʿilmiñ oḳudum bir ʿ**azīzden** men
Maʿārif kenzine irdim ḥaḳāyıḳ gevheri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 5). [ʿazīzden, -den]*

Eger ikisi kimde bulunsa cihānda ey ʿ**azīz**
Ḳuş gibi iki ḳanatlu devr ider ʿarşdan yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 5). [ʿazīz,]*

Şeyḫ ʿAlī Ḳoçdan ḫalife çünki olmuş ʿ**azīz**
Post-nişīn oldu muḥaḳḳaḳ dergāhı Ḫutā Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 3). [ʿazīz,]*

Rifʿat-i ʿarş-ı ʿaẕīmde buldu cennātüʾn-naʾīm
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿ**azẔim** Şeyḫ-i Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 4). [ʿaziẕim, -im]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa maẕhar itmiş sālikān-ı bī-ḥisāb
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿ**azīzim** Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 12). [ʿazīzim, -im]*

Küntü kenziñ maḫzeninde gerçe olmuş māliki
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿ**azẔim** Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 20). [ʿaziẕim, -im]*

Hū deyip dār-ı beḳāya eyledi ol dem revān / 1280
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿ**azīzim** Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn muḥarrem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 28). [ʿazīzim, -im]*

Muṣṭafāñıñ nesl-i pākıñ kim ṭutar ġāyet ʿ**azīz**
Māsivādan ḳalbini pāk eyleyüp ḳıldı temiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 1). [ʿazīz,]*

ʿ**azm:** *Azim, gayret, çaba, karar.*

Şit Nebī geldi cihāna devrini tekmīl idip
İdriş idersin gelmesiyle ʿ**azm** idip ʿuḳbā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 4). [ʿazm,]*

Genç yaşında Ẕarīfe Ḫānım ʿ**azm** idüp dār-ı beḳā
Sāl hezār üç yüz beşinde ṭutdu cennetde mekān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 13). [ʿazm,]*

Fevtine tariḫ dedim ben ey Sükūtī bu Zamān
Biñ iki yüz hem yedide eyledim ʿ**azm-i** cenān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 26). [ʿazm-i,]*

Rifʿat-i ʿarş-ı ʿaẕīmde buldu cennātüʾn-naʾīm
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazẔim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 4). [ʿazm,]*

Uçdu ol bāġ u cināna buldu anda devleti
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫ-i Ẕeyneʾl ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 8). [ʿazm,]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa maẓhar itmiş sālikān-ı bī-ḥisāb
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 12). [ʿazm,]*

Līmaʾallah mektebinde dersini düzmüş idi
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫ-i Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 16). [ʿazm,]*

Küntü kenziñ maḫzeninde gerçe olmuş māliki
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazẔim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 20). [ʿazm,]*

Bāb-ı luṭfundan ʿināyet derdliler bulmuş devā
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫi Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 24). [ʿazm,]*

Hū deyip dār-ı beḳāya eyledi ol dem revān / 1280
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn muḥarrem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 28). [ʿazm,]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 19). [ʿazm,]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 19). [ʿazm,]*

ʿ**azm-i beḳā:** *Devamlı olmayı isteme.*

Biḥamdulillah bu dehr içre gelürken ḫüccetim vardır
Yine ʿ**azm-i beḳā** itsem Ḥaḳ ile vuṣlatım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 2). [ʿazm-i beḳā,]*

ʿ**azm-i sefer:** *Sefere çıkmak.*

Aṣḥāb-ı kirām bunca ricāl ʿ**azm-i sefer** çün ḳıldılar
Biñ celīl nāzil olup ruḥṣatlar revā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 13). [ʿazm-i sefer,]*

Ḫātem-i Resūl gelmesiyle rāh-ı dīni itdi güşād
ʿAzm-i sefer eyledi çün fātiḥ-i Ḫayber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 14). [ʿazm-i sefer,]*

bā: *Ar. Arap alfabesinin be harfi.*

Bā-yı bismillah ile hem eyledim bunda şurūʿ
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her cihetden söyleyelim bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 3). [bā-yı, -yı]*

Bā-yı bismillahda noḳṭa sırrına maḥrem olup
Bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ mihmānıyla itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 7). [bā-yı, -yı]*

Bā-yı bismillahda noḳṭa ʿilmine maẓhar olup
Dört kitābıñ maʿnāsın tefsīr ile ʿayān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 3). [bā-yı, -yı]*

Fātiḥa efḍal duʿādır cümle Ḳurʾān içre hep
Bā-yı bismillahda her dem virdi noḳṭaya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 6). [bā-yı, -yı]*

Demişdir noḳṭa-ı **bāyım** ḳamu aṣḥābına ol şāh
Bu sırrı fāş idince ol görüldü ḳudret-i şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 5). [bāyım, -y, -ı, -m]*

bā: *"Araç, vasıta" anlamlarına gelen edat, "ile".*

Şāh Taḳī vü **bā** Naḳī ḳullarıyuz her zamān
ʿAsker mehdī yolunda cānımız her dem fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 11). [bā,]*

Şāh Taḳī vü **bā** Naḳīniñ ḥaşmına ḳarşu durup
İmdāda ʿAskerle Mehdī irdiler iḳrār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 11). [bā,]*

Şāh Taḳī vü **bā** Naḳīniñ ḫüccet-i bürhānıyla
ʿAskerīye tābi oldum Ṣāḥib-livādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 13). [bā,]*

Cümle varı destimizden bir pula ṣatdıḳ bugün
Şāh Taḳī vü **bā** Naḳī nūr-ı Ḫudānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 10). [bā,]*

Şāh Taḳī vü **bā** Naḳīdir ehl-i ḥaḳīḳāt rāhına
Mültecā-yı ʿāṣiḳāndır ehl-i ṭarīḳuñ rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 9). [bā,]*

Şāh Taḳī vü **bā** Naḳīdir ḳırḳlarıñ serdārı hem
Ḫāk-i pāyinde anıñ biz bulmuşuz hem devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 9). [bā,]*

Şāh Taḳī vü **bā** Naḳī ehl-i ṭarīḳa reh-nümā
Bunlara çün itmişiz biz tā ezelden bīʾatı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 11). [bā,]*

Şāh Taḳī vü **bā** Naḳīdir rehnümāmız baḥr u ber
ʿAskeriñ ḳavliyle Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 13). [bā,]*

Şāh Taḳī vü **bā** Naḳī ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Nesl-i Aḥmedden cihāna geldi bunlar bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 11). [bā,]*

Gelüp Lesḳofça şehrinden iki maḫdūmları biʾzzāt
Bā mer Ḥaḳ vaṭān ṭutdu Ṣadaḳatle bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 8). [bā,]*

bāb: *Kapı; huzur, makam.*

Bütün mülkün ider ābād zevāle irmeye aṣlā
On iki **bāb** güşād itmiş derūnuñ feyż alur her bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 14). [bāb,]*

Bināsı ʿālemiñ böyle ḳurulmuş itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ her ādemiñ vücūdunda on iki bāb güşād itdiġi beyān ise behr **bābınıñ** kütüb-i *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 32). [bābınıñ, -ının]*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā s̲evāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṭḥ ider ol nice **bāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 2). [bāb,]*

Kīn kibir benlik ḥased hem daḫı ʿucb ile riyā
Şeş cihātiñ bende çekmiş feṭḥ olunmaz saña **bāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 6). [bāb,]*

Ḳalb ile hep feṭḥ olandır cümle müşkül bunca **bāb**
Ḳalbe duḫūl kim ki ider aldı Ḥaḳdan kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 1). [bāb,]*

Ṣāfī itmeden bu ḳalbi feṭḥ olunmaz bunda **bāb**
Pāk ide gör iç yüẔini refʿ ola dilden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 1). [bāb,]*

Māl u mülküm deyu bunda cāhiller
Şanmasın ḳalır ol cümleye **bābdır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 6). [bābdır, -dır]*

Resūlüñ sevdigi bunlar Ebū Bekir ʿÖmer ʿOs̲mān
ʿAlī damād-ı peyġamber cinān-ı heşt **bābına** meʾmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 8). [bābına, -ı, -n, -a]*

Baḳmaz oldular ḥelāle ekl idip bunca ḥarām
Rüşvetiñ her **bāb-ı** meftūḥ eẖaẕ iderler āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 16). [bāb-ı, --ı]*

Caʿfer oldu **bāb-ı** ʿilmiñ şehriniñ mahirleri
Küntü kenze maẕhar olmuş sırr-ı Ḫudādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 9). [bāb-ı, --ı]*

Vilāyetle meger ol dem göründü Aḥmede ol şāh
Anıñ miʾrācı **bābında** alıp mihrini ol arslān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 10). [bābında, -ı, -n, -da]*

Sırr- ı līmaʾallah irişmiş ẕāt-ı pākile
Ḥaḳiḳat **bābını** açdı ḳamu ṭāliblere ol cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 8). [bābını, -ı, -n, -ı]*

Ne ʿöẕrüyle güşād idem Ḥabībiñ **bābını** bir gün
Şefāʿatden cüdā oldum yerim Ṭamu ḳamu nīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 3). [bābını, -ı, -n, -ı]*

Sükūtī sen rıżā **bābıñ** dilersen dāʾimā bunda
Ḥażır ol nöbetin bekle degil durmaḳ mekāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 13). [bābıñ, -ı , -n]*

Hū ile çün açdı anlar küntü kenziñ **bābını**
Hū ile irmiş bugün ʿāşıḳları ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 7). [bābını, -ı, -n, -ı]*

Hū ile irdi Sükūtī bir tükenmez devlete
Küntü kenziñ **bābıñ** açdı ireli ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 10). [bābıñ, -ın]*

Vechiniñ müştāḳıyım ben aç niḳābın sen baña
Bāb-ı ḥüsnüne çeker sed görünür her dem cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 8). [bāb-ı, --ı]*

Sükūtī bendesi her dem cān fedā eyler
Rıżā **bābında** bir sāʾil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 14). [bābında, -ı, -, -da]*

Sükūtī kem-teri sāʾil anıñ **bāb** u viṣālinde
Ümīdiñ kesmeyüp bekler gice gündüz seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 11). [bāb,]*

İmām Kāẓım muḥaḳḳaḳ bil cihānıñ pādişāhıdır
Anıñ **bāb-ı** eşigine sürüp yüzler ḳarār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 8). [bāb-ı, --ı]*

Gözüñ aç ṭālibā her dem ʿAlīye cān niṣār eyle
Muḥammed ʿilminiñ **bābı** ʿAlḮdir āşikār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 2). [bābı, -ı]*

Seniñ **bāb-ı** ġulāmıñdır Sükūtī bir ġarīb miskin
Mürüvvet ḳıl saña gelmiş gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 13). [bāb-ı, --ı]*

Seniñ **bāb-ı** eşiginden hezārān bī-devā bekler
Terāḥḥum ḳıl diler senden selāmet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 13). [bāb-ı, --ı]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz geldim viṣāliñ **bābına**
ʿAfv idip gel bu Sükūtī bir ġarīb ḳul nekbeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 9). [bābına, -ı, -ña]*

Bunca hezār düşman ile **bābını** urdu yere
Hasr eyledi aṣḥāblara ʿadlile vefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 17). [bābını, -ı, -n, -ı]*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā ṣevāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṭḥ ider ol nice **bāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 2). [bāb,]*

Düşdüler ḳanūn niẓāmāt ḥükmünüñ icrāsına
Bāb-ı şerʾī ḳufl idip bekler paşālar hem şehi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 6). [bāb-ı, --ı]*

Murād aldı anıñ **bāb-ı** eşkin bekleyen kem-ter
Velādet Odur ḳutb-ı cihān ancaḳ şehā ʿAbdüʾl-Ḳādir Geylān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 9). [bāb-ı, --ı]*

Devā umar ḳamusu hep seniñ **bābında** ey Sulṭān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 7). [bābında, -ı, -(n)da]*

baba: *Kendinden büyük kişilere saygı belirtmek için kullanılan hitap sözü.*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da **Baba** Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [baba,]*

bāb-ı dīn: *Din yolu II din kapısı.*

Bāb-ı dīni anlar açdı hem ḥaḳīḳat rāhını
Bunlar ile menzil aldı kim idendi reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 9). [bāb-ı dīni, -i]*

bāb-ı hidāyet: *Doğruluk kapısı.*

Bāb-ı hidāyet her cihetden açıla
Dāḫil olup ol maḳāma intihā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 5). [bāb-ı hidāyet,]*

bāb-ı iḥsān: *Bağış kapısı. // [tas.] Hakk'ın lütfu.*

Ẕāt-ı pākın ʿaşḳına kim düşmüşüz rūz u leyāl
Bāb-ı iḥsāna kerem ḳıl bizlere sen lā-yezāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 8). [bāb-ı iḥsāna, -a]*

bāb-ı ʿilm: *Ilim kapısı.*

Murtażādır **bāb-ı ʿilmiñ** şehrine vāḳıf olan
Murtażādır ʿilm-i Ḥaḳda baḥr-ı ʿirfān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 3). [bāb-ı ʿilmiñ, -in]*

Caʿfer oldu **bāb-ı ʿilmiñ** vāriṣ-i nesl-i Resūl
Pişvāmız mezheb-i Ḥaḳ ṭoġru rāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 7). [bāb-ı ʿilmiñ, -in]*

Bektāşīler **bāb-ı ʿilmiñ** şehrine āgāh olup
Hem Ṭarīḳ-i evliyāda cismini ifnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 13). [bāb-ı ʿilmiñ, -n]*

Bā-yı bismillahda noḳṭa sırrına maḥrem olup
Bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ mihmānıyla itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 8). [bāb-ı ʿilminde, -n, -de]*

İderler cān u baş ḳurbān bu yolda ṣıdḳile her dem
Olurlar **bāb-ı ʿilminde** ʿAlīniñ sırrına maẓhar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 6). [bāb-ı ʿilminde, -in, -de]*

Ḫāk-i pāya yüẔ sürenler oldular bunda velī
Bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ açdılar taḥḳīḳ yolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 16). [bāb-ı ʿilminde,]*

bāb-ı luṭf: *Lütuf, ihsan kapısı.*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler buldu her derde devā
Bāb-ı luṭf-ı meftūḥ olmuş ḥācetiñ eyle revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 16). [bāb-ı luṭf-ı, -ı]*

Ḫāk-i pāy-i Mehdīye Derviş Sükūtī sür yüzüñ
Bāb-ı luṭfuñ ḫādimi ol ḥācetiñ eyle revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 32). [bāb-ı luṭfuñ, -un]*

Ḫāk-i pāyine gedāyım Derviş Sükūtī ben bugün
Bāb-ı Luṭfuñ beklerim hep derdime ʿayn-ı şifādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 18). [bāb-ı luṭfuñ, -u, -n]*

Bāb-ı Luṭfuñ ḫādimidir nice biñ ḳullar daḫı
Secde eyler saña taḫḳīḳ ins ü cin cümle şecer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 5). [bāb-ı luṭfuñ, -un]*

Muntaẓır olmuş durur ḫāk-i pāyinde bugün
Bāb-ı luṭfuñ bekleyen Derviş Sükūtī kem-terdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 18). [bāb-ı luṭfuñ, -un]*

Ḥiẓmetinde beẕl cān it ṭut elin bir mürşidiñ
Feyż-i himmet iltimās it **bāb-ı Luṭfuñ** kem-teri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 14). [bāb-ı luṭfuñ, -un]*

Caʿfer ibn-i Bāḳır oldu cümleniñ sulṭānı hem
Bāb-ı luṭfuñ umarız derdlere dāʾim şifa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 6). [bāb-ı luṭfuñ, -un]*

Mürşid-i kāmil ara bul derdine dermān gözet
Bāb-ı luṭfuñ ḫādimi ol ḳıl anıñla imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 12). [bāb-ı luṭfuñ, -un]*

Ḫānḳāh-ı devletinden nice yüz biñ bay u gedā
Bāb-ı luṭfuñ sāʾilindir eyleme gel sen cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 14). [bāb-ı luṭfuñ, -u, -n]*

bāb-ı meftūḥ: *Açılmış kapı.*

Men ʿaref dersin oḳu gel şeyḫ-i kāmilden bugün
Küntü kenziñ **bāb-ı meftūḥ** iresin ol kāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 8). [bāb-ı meftūḥ,]*

bāb-ı viṣāl: *Kavuşma kapısı.*

Ḳuluñ Derviş Sükūṭīdir seniñ **bāb-ı viṣālinde**
Hemān leyl ü nehār bekler ʿiṭā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 13). [bāb-ı viṣālinde, -in, -de]*

Bu kem-ter ʿāṣıḳıñ Derviş Sükūtī bir ġarīb miskin
Seniñ **bāb-ı viṣālinde** gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 14). [bāb-ı viṣālinde, -in, -de]*

Siyāh rūyum ile geldim senin **bāb-ı viṣāline**
Ḳabūl ḳılmaḳ saña maḥṣūṣ revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 11). [bāb-ı viṣāline, -in, -e]*

bacı: *Bacı, kızkardeş.*

Medīne yolların ṭutmuş giderler nice biñ ḥacı
İderler tevbe-i istiġfār ḳamu erler nice **bacı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 2). [bacı,]*

bāde: *Kadeh, şarap. II Aşk şarabı.*

Bezme revnaḳ virmek içün **bādeniñ** keyfini
Devr iderse cümle ʿuşşāḳ söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 5). [bādeniñ, -niñ]*

Ḫānḳāh-ı bezm-i ʿaşḳda ġām yimez ʿāşıḳlarız
Sāḳī-i bezm-i elestiñ **bādesi** eylerdi şād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 12). [bādesi, -s, -i]*

Laʿl-i ḥamrāyı içenler bezm-i sāḳīden bugün
Bādeniñ keyfi elestden ẕevḳ-i cinān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 4). [bādeniñ, -niñ]*

Evvel bezm-i elestde sāḳīler şundu o dem bir cām dolu
Cürʿāsından ol **bādenin** her kim içer mestān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 8). [bādenin, -niñ]*

Dest uzatdı şundu baña bir ḳadeḥ engür şarāb
Nūş idip ḳıldım cesāret **bādesinden** çıḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 6). [bādesinden, -s, -i, -den]*

Ḫānḳāh-ı evliyādır ehl-i dil meyḫānesi
Bāde-i bezm-i elestden nūş idip mestānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 2). [bāde-i, -i]*

Bāde-i bezm-i elestden nūş iden ṭālibleri
ʿAşḳ ile mecnūn olurlar anlarıñ mestānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 3). [bāde-i, -i]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı ṭālibe gül Ahmed muḫtāra şor şorma baña
Noḳṭa-ı **bāde** rumūzuñ Ḥaydar-ı kerrāra şor şorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 2). [bāde,]*

Bezme revnaḳ virmek içün **bādeniñ** keyfini
Devr iderse cümle ʿuşşāḳ söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 5). [bādeniñ, -niñ]*

Sürdüler elmās ḳadeḥler meclisinde her müdām
Bāde-i engür şarābıñ içdiler bir çoḳ ġanī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 14). [bāde-i, -i]*

Bir müzeyyen kāselerle devr ide her **bādesi**
Nūş idenler şevḳe gelür dāʾimā her cān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 11). [bādesi, -si]*

bāde-i ḥamrā: *Kırmızı şarap.*

Elimde **bāde-i ḥamrā** ḳadeḥler hep müheyyādır
Ezelden nūş iden gelsin bugün meyḫānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 3). [bāde-i ḥamrā,]*

baʿdeʾl-fenā: *Fenadan sonraki fena hali.*

Ten mülkünü ḳıldım fenā kārım durur fenā-yı ʿaşḳ
Buldum beḳā **baʿdeʾl-fenā** çün olmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 2). [baʿdeʾl-fenā,]*

bād-ı hevā: *Arzu ve heves yeli.*

Bād-ı hevā her ḥasīsiñ şemʿāsına estiḳçe Sükūtī
Sen olma derūn içre anıñ ḳandiline bir fānūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 9). [bād-ı hevā,]*

bāġ: *Bağ, bahçe.*

Hem üç yüz altmış ırmaḳlar aḳıtdı şehr-i āʿẓamda
O mülkün **bāġ-ı** bostānıñ ṣular hem her gün virir iṣmār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 20). [bāġ-ı,]*

Dağlar saña bostān olur bāġçe ile **bāġlar** ḳamu
Meyveleri ġāyet keṣīr eṭrāfında Ṣāfī ṭurunç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 11). [bāġlar, -lar]*

İsterim hep gül gülüstān **bāġ** u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı dolmuş bülbül ekṣer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 3). [bāġ,]*

Ḥasan ile Ḥüseyn şāhım bulardır **bāġ** u ḳalbimde
Açılmış ġonca bir güldür ser-a-ser eẕharım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 5). [bāġ,]*

Ol dosta ben yār olalı kūh-ı ṣaḥrā gülşen baña
Yedi iḳlīm ḳamusı hep **bāġ** u cenān bostān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 6). [bāġ,]*

Eyledim ʿaşḳıñla yā Rab cümle dünyādan firāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā ʿindimizde bir imiş bostān **bāġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 2). [bāġ,]*

Gördükçe ḥüsnünü men artar efġānım Ḥaḳ
Bülbülüm nāle ḳıldım **bāġ** ile bostānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 2). [bāġ,]*

Ḳalb ḫānesini ṭaş mı Ṣanup cismimize ḍarb ideyor
Bilmem nice ḳaṣd eyledi baġrımıza ol **bāġ** u çemenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 8). [bāġ,]*

Sekiz cennet ḳamu ḥūr-ı cinānıñ **bāġ** u bostānı
Müzeyyen köşküñ sarāy bāġçe bu gülzārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 9). [bāġ,]*

Dostluġuna Ḥaḳ yaratdı dü cihānı ser-te-ser
Seniñ ile virdi revnaḳ nüh felek **bāġ** u zemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 4). [bāġ,]*

Hemān Davūd Süleymānʾa virildi salṭanat ḥükmü
Yunūsu atdı deryāya cinān **bāġ** u Ṣafā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 18). [bāġ,]*

İsterim hep gül gülüstān **bāġ** u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı dolmuş bülbül ekṣer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 3). [bāġ,]*

Neşʾeyāb ider göñüller **bāġını** hep ser-te-ser
Ḥürrem olur ḳalb-i nāşād ʿaşḳile ol ān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 7). [bāġını, -ı, -n, -ı]*

Aña kim ḥüsn-i aḥlāḳı cihān **bağında** Ḥaḳ virmiş
Süleymān Ḥıfżı Beg itdi nice āṣār icrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 11). [bağında, -ın , -da]*

Yaġ derūnuñ içre zāhid her seḥerde bir çerāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā bāġçelerde saña olur hem de **bāġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 21, Mısra 2). [bāġ,]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisānıñ **bāġ** u cennet bir gülü
Bunlarıñ ʿaşḳına ṭutmaḳ mātemi rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 17). [bāġ,]*

Uçdu ol **bāġ** u cināna buldu anda devleti
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫ-i Ẕeyneʾl ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 7). [bāġ,]*

bāġçe: *Bağ, bahçe.*

Dağlar saña bostān olur **bāġçe** ile bāġlar ḳamu
Meyveleri ġāyet keşīr eṭrāfında Ṣāfī ṭurunç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 11). [bāġçe,]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u **bāġçeler** ile
Her ṭarafı daḥı dolmuş bülbül ekşer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 3). [bāġçeler, -ler]*

Her **bāġçeniñ** bülbülleri vird itdiġi hem dilleri
Bizde durur hep gülleri ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 7). [bāġçeniñ, -n, -i, -n]*

Sekiz cennet ḳamu ḥūr-ı cinānıñ bāġ u bostānı
Müzeyyen köşküñ sarāy **bāġçe** bu gülzārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 10). [bāġçe,]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u **bāġçeler** ile
Her ṭarafı daḥı dolmuş bülbül ekşer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 3). [bāġçeler, -ler]*

Baġçeler ḫūb-ı meyve nāzik çiçeġi elvānıyla
ʿIṭr-ı būyundan olur mest her gülen insān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 3). [baġçeler, -ler]*

Yaġ derūnuñ içre zāhid her seḥerde bir çerāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā **bāġçelerde** saña olur hem de bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 21, Mısra 2). [bāġçelerde, -ler, -de]*

baġdād: *Bağdat şehri.*

Gerçe ḫudʾa ile ṭutmuş fiʿilini ġāyet nihān
Ṣūret-i Ḥaḳdan gelür hep saña Sin **Baġdād** şeyḫi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 4). [baġdād,]*

Żiyā aldın ebuʾl Necīb hem oldur vāriş-i Mevlā
Hemān **Baġdād** derūnunda maḳām-ı kaʾbe-i ʿulyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 14). [baġdād,]*

baġırsaḳ: *Sindirim organının mideden anüse kadar olan, ince bağırsak ve kalın bağırsaktan oluşan bölümü.*

Bu insān resmini düzdi etiñle eyledi iẓhār
Süñük et ṭamar deri ṭırnaḳ ḳıl siñir **baġırsaḳ** ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 6). [baġırsaḳ,]*

baġla-: *Eklemek, bir araya getirmek, birleştirmek.*

Yedi yüz hem yigirmi tam kirişler **baġlayup** anda
Ḳuruldu taḫt-ı ḫaḳānı otursun ol şāh-ı ebrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 11). [baġlayup, -y, -up]*

baġr: *Göğüs, sine II âşığın gönlü.*

Nʾola bir dem ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric **baġrına** ursa yedinde ḫançerim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 14). [baġrına, -ı, -na]*

Aldadır gördüm bu ḫalḳı cāzū bir mekkāredir
Ḳatline ṭālib irişgil ḫançeri **bāġrına** baṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 6). [bāġrına, -ı, -na]*

Ḳalb ḫānesini ṭaş mı Ṣanup cismimize ḍarb ideyor
Bilmem nice ḳaṣd eyledi **baġrımıza** ol bāġ u çemenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 8). [baġrımıza, -ımıza]*

Zehrile ġām kase kase ṣunmada her dem-be-dem
Baġrımı pür ḫūn ider gör ḳahrıyla her zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 6). [baġrımı, -ı, -m, -ı]*

Tīġ-ı ḫançer **bāġrına** urdı o ẓālim ber tamām
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 11). [bāġrına, -ı, -na]*

bahā: *Kıymet, değer, bedel.*

Bī- pahā ḳabza ḫacerle görse elmās taşını
Yek **bahādır** ẓan iderler böyle bir emvalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 14). [bahādır, -dır]*

İtme bunda sen ḳİl u ḳāl kimse ile aṣlā cidāl
Bul kendine bir ehl-i ḥāl ġınāsı çoḳ **bahāsı** yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 10). [bahāsı, -sı]*

Evkes kim şehvete tābiʿ ne ḫoş bir ḫar ḳatı segdir
Bahāyım ṣūretiñ ṭutmuş cihānda ol belā şekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 2). [bahāyım, -y, -ı, -m]*

Ne müşkül kim bu ʿālemde ṣıfātı ādemi bulmaz
Anı sen Ṣanma insān kim **bahāyım** sekil bir rengdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 4). [bahāyım, -y, -ı, -m]*

Sen Ḥüseyne cān virirsen ḳanın aḳmaz beyhūde
Ḥaḳ cemāliñ ḳan **bahāsı** ḳıydılar ol cāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 4). [bahāsı, -sı]*

bahādır: *Yiğit, cesur, kahraman.*

Bir **bahādır** ehline Derviş Sükūtī ol ġulām
Miṣl-i Ḳanbersin ʿAlīye eylegil iḳrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 9). [bahādır,]*

bahāed-dīn: *Nakşibendî tarikatının şahı Bahâeddin Nakşibend.*

Ẕiyāret eyleyip durmaz geẔer arayı arayı
Velādeti bulur şāh **Bahāed-dīn** maḳāmı ḳaṣr-ı ʿārifān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 60). [bahāed-dīn,]*

bahāne: *Bahane, mazeret.*

Her yüzde bugün kendisini ṣaldı ʿayān
ʿĀṣıḳlarına göstermek içün ḳıldı **bahane** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 2). [bahane,]*

bähår: *Bahar, ilkbahar mevsimi.*

Dervişlerimiz Ḥaḳ ẕikrin ider şām u seḥer zāhid
Bülbüllerimiz ġonca güle eyler fiġān **bahār** zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 2). [bahār,]*

Bülbül gibi her dem **bahār** feryādımız ʿarşa çıḳar
Bunca zamān leyl ü nehār artdı ḳamu nālānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 3). [bahār,]*

Bugün gördüm dilārāyı oturmuş bir çemenlerde
Ḳadeḥ Ṣundu bize ol dem gülistān-ı **baharlarda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 2). [baharlarda, -lar, -da]*

baḥr-: *Deniz II Allah'ın sonsuz sıfatlarının tecelli ettiği sınırsız mekan.*

İlāhī cürm ü ʿiṣyāna ġarīḳim **baḥr-ı** bī-pāyān
Yüzüm ḳarasıyla gelsem ḥicābım çoḳ saña ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 1). [baḥr-ı, -ı]*

Pādişāh **baḥr-ı** berre ḥükm idip Ḳāfdan Ḳāfa
ĀṢaf-ı devrāna mālik hem Süleymān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 5). [baḥr-ı, -ı]*

Bir ʿaceb ʿiṣyāna ġarḳım **baḥr-ı** girdāba düşüp
Cürmüne ben iʾtirāfım yek pāre ḥürmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 7). [baḥr-ı, -ı]*

Ṣuñ ḳadeḥim sāḳīyā gel her demi mestān olam
Ṣevḳ-i ʿaşḳım çūşa gelsin **baḥr-ı** bī-pāyān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 2). [baḥr-ı, -ı]*

Murtażādır küntü kenziñ sırrını ifşā iden
Murtażādır dürr-i cevher **baḥrına** kān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 10). [baḥrına, -ı, -n, -a]*

Meger luṭf-ı ʿināyetiñ irüşürse hemān bir gün
Bu cürmüm **baḥrına** nisbet hemān bir ḳaṭredir yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 12). [baḥrına, -ı, -n, -a]*

ʿAşḳ ile Derviş Sükūtī düşme ḳulzüm **baḥrına**
Dürr-i cevher bulmaḳ içün lücce-i ʿummān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 11). [baḥrına, -ı, -n, -a]*

Seyl gibi göz yaşını deryālara durma Ṣal
Baḥre irüp mevci anıñ anda endāz ile ḥabāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 4). [baḥre, -e]*

Pādişāh **baḥr** u ber ḥükm ider ḳāfdan ḳāfa
ʿAdlile ṭutmuş cihānı hem şāh-ı kişverdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 3). [baḥr,]*

Nehr-i ʿaşḳıñ aratmadıḳça ʿummānı bilmez ḳandadır
Baḥra ġavvāṣ olmayanlar pāyānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 2). [baḥra, --a, -]*

Evvel ki ġavvāṣ **baḥre** olmaz gevheriñ hiç ḳıymetiñ
Farḳ idemez bunda aṣlā ẓan ile vehm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 5). [baḥre, -e]*

Ḥaḳiḳat **baḥrına** ġavvāṣ olan ʿāṣıḳları her dem
Ne ḥāṣıl nehr-i Ceyḥūndan Ṭunayı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 5). [baḥrına, -ı, -n, -a]*

Cismini ruḥa tebeddül eyleyen ʿāṣıḳları
Ḳaṭresin bir **baḥre** Ṣalmış ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 6). [baḥre, -e]*

Ḳulzüm-ü **baḥre** ser-a-ser felegimi Ṣaldım bugün
Bir nihāyet semte düşdüm ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 5). [baḥre, -e]*

Her kelāmım dürr-i maʿnā cevheri yektā bugün
Fehm ide gör işbu **baḥrı** sen ḥaḳiḳat Caʿferi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 4). [baḥrı, -ı]*

Baḥr içinde bunca semek fiġānıyla ḳılar dilek
Allah diyü ẕikr iderek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 9). [baḥr,]*

Buna her kim ki aldandı belā **baḥrına** ġarḳ oldu
Ḥalāṣ olmaz ḳatı düşvār dün ü gün olmada ifna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 3). [baḥrına, -ı, -n, -a]*

Ḥub-ı sivā olmayalım nefs **baḥrına** dalmayalım
Benlik-i nifāḳda ḳalmayalım nāre bāʿīş evṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 3). [baḥrına, -ı, -n, -a]*

Ḥiẓmetinde beẔl-i cān itmiş Sükūtī bir ġarīb
Ḳaṭre iken **baḥre** irdi bir ʿaẓīm ʿummān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 10). [baḥre, -e]*

baḥr ü ber: *Deniz ve kara ‖ bütün varlık âlemi; kâinat.*

Ḥayy ü bāḳī bī-zevālsin pādişāh-ı **baḥr ü ber**
Fehm-i Nāḳış ibn-i Süfyān bī-edeb ḳavm-i cühūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 11). [baḥr ü ber,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir rehnümāmız **baḥr u ber**
ʿAskeriñ ḳavliyle Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 13). [baḥr,]*

baḥr-ı ʿaşḳ: *Aşk denizi. II [tas.] Hakk'ın tevhidinde kendini kaybetme / fenâfillah makamı.*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem baḥs ider ṭāliblere
Şoñra **baḥr-ı ʿaşḳa** Ṣaldı ol Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 4). [baḥr-ı ʿaşḳa, -a]*

Baḥr-ı ʿaşḳa dūş olup ʿummān olan Saʿdīleriz
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup cānān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 1). [baḥr-ı ʿaşḳa, -a]*

Baḥr-ı ʿaşḳa düşmeyenler ol ʿummān nice
Ḳanda bulur dürr-i mercān bulmadı ol kān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 1). [baḥr-ı ʿaşḳa, -a]*

Baḥr-ı ʿaşḳa ġarḳ olan Derviş Sükūtī her zamān
Cevherin aşlıñ bulur ol kendin ʿummān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 11). [baḥr-ı ʿaşḳa, -a]*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem baḥs ider ṭāliblere
Şoñra **baḥr-ı ʿaşḳa** Şaldı ol Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 4). [baḥr-ı ʿaşḳa, -a]*

baḥr-ı cihān: *Cihan denizi.*

Virdi ḥarāret ey Sükūtī teşne dilim oldu kebāb
Baḥr-ı cihān söndürmez neyleyem āh yaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 12). [baḥr-ı cihān,]*

baḥr-ı fenā: *Yokluk denizi, fani deniz.*

Egerçe Nūḥ Ṭufānında necāta ir göreñ sensin
Beni **baḥr-ı fenā** içre idersin ʿaşḳile iġrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 6). [baḥr-ı fenā,]*

baḥr-ı girdāb: *Coşup köpüren deniz.*

Fülkünü Şalmış nihāyet **baḥr-ı girdāba** bugün
Berzaḫa uġrar ne çāre ġarḳ ider bunca ʿibād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 7). [baḥr-ı girdāba, -a]*

baḥr-ı ḥaḳīḳat: *Hakikat denizi.*

Temevvüc eyledi **baḥr-ı ḥaḳīḳat** bu derūn içre
Maʿārif sırrına irdim ʿAlīdir çün baña rehber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 3). [baḥr-ı ḥaḳīḳat,]*

baḥr-ı ʿilm: *İlim denizi.*

Baḥr-ı ʿilmiñ menbaʿıdır pişvāmız şāh Naḳī
Enbiyāniñ vāris olmuş sezā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 17). [baḥr-ı ʿilmiñ, -in]*

Men ʿaref dersin oḳurlar dergāhında ekseri
Baḥr-ı ʿilminde nihāyet oldu ʿārif her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 16). [baḥr-ı ʿilminde, -in, -de]*

baḥr-ı ʿirfān: *İlim, bilgi denizi II pek çok alanda bilgisi olan kişinin aklı, zihni.*

Murtażādır bāb-ı ʿilmiñ şehrine vāḳıf olan
Murtażādır ʿilm-i Ḥaḳda **baḥr-ı ʿirfān** Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 4). [baḥr-ı ʿirfān,]*

ʿAlī Mūsā Rıżā şāh-ı Ḫorasān
Taḳī imām Naḳīdir **baḥr-ı ʿirfān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 18). [baḥr-ı ʿirfān,]*

baḥr-ı kulzüm: *Kızıldeniz. [tas.] Mutlak varlık olan Allah.*

Yār ile hem-dem olanıñ nuṭḳu āʿẓam içredir
Her kelāmı dürr-i maʿnā **baḥr-ı ḳulzüm** içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 2). [baḥr-ı ḳulzüm,]*

baḥr-ı ʿummān: *Umman denizi. Okyanus. Ucu bucağı olmayan deniz.*

Dürr-i cevher maʿdenini ey Sükūtī ara bul
Baḥr-ı ʿummān semtine ir eyle ol kāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 10). [baḥr-ı ʿummān,]*

Zāhidiñ her dem kelāmı **baḥr-ı ʿummān** saḥili
Fülkünü nīm ḥaṭve şalımız ḳaldı ġām içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 3). [baḥr-ı ʿummān,]*

Ṣordum ey dil kāmilāndan **baḥr-ı ʿummān** sendedir
Gevherine ṭālib ol kim dürr-i mercān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 1). [baḥr-ı ʿummān,]*

Baḥs ider ehl-i ḥaḳāyıḳ **baḥr-i ʿummān** içredir
Zāhidiñ naḳli hikāye cins-i aḳrān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 1). [baḥr-i ʿummān,]*

Nār-ı hicrāna dūş olmuş bu vücūdum ser-te-ser
Baḥr-ı ʿummān kār ider mi gör ṭutuşmuş cism-i cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 8). [baḥr-ı ʿummān,]*

baḥs: *Bahis, mevzu, konu.*

Merḥūm ebu el-Suʿūd Efendiniñ bir ḳatıʿ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʿir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʿān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʿat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile **baḥsimiz** yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [baḥsimiz, -i, -miz]*

Zāhidā sen ḥırṣ ile her insān ile itme **baḥs**
ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ māhiri ol ʿirfān ile itme **baḥs** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 1). [baḥs,]*

Zāhidā sen ḥırṣ ile her insān ile itme **baḥs**
ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ māhiri ol ʿirfān ile itme **baḥs** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 2). [baḥs,]*

Anlarıñ ʿilm-i nihāyet ʿarş-ı aʿlādan yüce
Her cihetden ḳalb dolmuş Ḳurʾān ile itme **baḥs** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 4). [baḥs,]*

Cism-i envār hemān ṭutmuş bu ʿālem mülkünü
Her ṭarafı ḳaplamış nūr-ı cihān ile itme **baḥs** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 6). [baḥs,]*

Bā-yı bismillahda noḳṭa sırrına maḥrem olup
Bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ mihmānıyla itme **baḥs** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 8). [baḥs,]*

Bil maʿārif ṣoḥbeti Derviş Sükūtī pendini
Maʿnāsın fehm eyleye iẕʾān ile itme **baḥs** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 10). [baḥs,]*

Ḫilāfet emrini gözler degil ḥācet nizāʾ itmek
Ferāġat ḳıl behey ṭālib bu **baḥs** eyleme menẕūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 12). [baḥs,]*

Ḥaḳ beyānında Sükūtī aḥbāba yeter **baḥsin** eyledin
Bu kelāmıñ fehm idenler cinsi ādem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 13). [baḥsin, -i, -n]*

Baḥs ider ehl-i ḥaḳāyıḳ baḥr-i ʿummān içredir
Zāhidiñ naḳli hikāye cins-i aḳrān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 1). [baḥs,]*

Men ʿarefden **baḥs** yoḳdur nuṭḳ anıñ ḳāl ü ḳīl
Aġniyādan vaṣfa bir çoḳ medḥ-i cihān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 5). [baḥs,]*

Naẕm ile Derviş Sükūtī **baḥsini** ḳıldı beyān
Küntü kenziñ itdi iẓhār nuṭḳu bürhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 13). [baḥsini, -i, -ni]*

Dört kitābdan **baḥs** idersen añlamaz cins-i ḥımār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 29). [baḥs,]*

Ḫūb yaratmış iki ḳulāḳ Ḥaḳ kelāmıñ fehm ider
Men ʿaref sırrın ider **baḥs** sālikāna āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 8). [baḥs,]*

Kesret üzre ṭaʿn iderler her ḥasīs aʿmā faḳīh
Baḥs iderler cümle cihāna her demi eşkâlimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 4). [baḥs,]*

Küntü kenziñ gör **baḥşını** iṣbāt ider her vechle
Men ʿarefden ders oḳuyan her ṭālibi ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 3). [baḥşını, -ı, -n, -ı]*

Dört kitābdan **baḥs** idersem kimse itmez hiç naẕar
Ḥaḳ yoluna gerçek ʿāşıḳ ṣāfī insān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 3). [baḥs,]*

İder pendini āheste lisān-ı ḥāl ile ol dem
Ṭarīḳat **baḥsini** söyler leṭāfetle hemān ol ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 4). [baḥsini, -i, -ni]*

Küntü kenziñ maʿnāsından **baḥs** ider her bir velī
Fehm idemez şol kişiler bir ʿaceb nādān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 5). [baḥs,]*

ʿilm-i taḥḳiḳa irişmiş Mūsā-yı Kāẕım daḫı
Dört kitābdan **baḥs** ider ol tercümānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 10). [baḥs,]*

Mevlevīler ŞāẔelīyle men ʿarefden **baḥs** ider
Hem Sühreverdi ḥaḳāyıḳ ehline raʿnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 7). [baḥs,]*

Men ʿarefden **baḥs** iderler Ḥaḳḳı iṣbāt ḳıldılar
Kenz-i lā-yefnāya maḥrem oldular ehl-i şuʾūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 7). [baḥs,]*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem **baḥs** ider ṭāliblere
Ṣoñra baḥr-ı ʿaşḳa Ṣaldı ol Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 3). [baḥs,]*

Men ʿarefden **baḥs** idenler nefsini öñ bilmiş
Ol ḳanda baḳsa gördü anlar ʿālemi niyāz ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 9). [baḥs,]*

Bu eşʿārım ey Sükūtī küntü kenziñ bir sırrıdır
Men ʿarefden **baḥs** eyledim fehm eylemez insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 14). [baḥs,]*

Şeyḫ-i kāmil maġz-ı Ḳurʾān dinler isen şeyḫ u şāb
Ders-i kitābdan **baḥs** ider ol saña bu şāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 14). [baḥs,]*

Dört kitāb ṣāḥibi ṣanasın kāmil
Şerḥ-i ʿaḳāʾidden **baḥs** ider cāhil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 40). [baḥs,]*

Her kelām ehl-i Ḥaḳḳıñ maġz-ı Ḳurʾān ṭut ḳulaġ
Dört kitābdan **baḥs** iderler naẓm-ı Sübḥān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 2). [baḥs,]*

baḥs id-: *Söz etmek, konuşmak.*

Naẓmile Derviş Sükūtī aḥvāl-i ḳalb **baḥs ider**
Ḳalb içinde maḫzen-i Ḥaḳ münkire Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 13). [baḥs ider, -er]*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem **baḥs ider** ṭāliblere
Ṣoñra baḥr-ı ʿaşḳa Ṣaldı ol Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 3). [baḥs ider, -er]*

baḫtiyār: *Bahtlı, talihli, talihi açık, kutlu, mutlu.*

Her ḳulūba menfaʿatler kesret üzre ṭālibā
Luṭf-ı Ḥaḳla oldu her ān dinle nuṭḳum **baḫtiyār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 14). [baḫtiyār,]*

baʿīd: *Uzak, ırak.*

İşbu yol itmez Sükūtī kimseyi Ḥaḳdan **baʿīd**
Naḫnü aḳreb ṣābit olmuş bizlere iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 9). [baʿīd,]*

İşbu yol itmez Sükūtī kimseyi Ḥaḳdan **baʿīd**
Naḫnü aḳreb ṣābit olmuş bizlere iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 9). [baʿīd,]*

Baʿīd Ṣanma bizi şāhım bu göñlümden degil iḫrāc
Būy-ı ḫüsnüñ gelür dāʾim beher sāʿat ẓuhūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 5). [baʿīd,]*

Ḳavm-i münkir ol münāfıḳ dāʾimā **baʿīd**
Tā ezelden böyle gelmiş bu cihāna ol pelīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 1). [baʿīd,]*

bāʾis: *(Ar.)Sebep olucu, olan, badi.*

Bu ḳalbim ateş-i ʿaşḳa düşürdi dilrubā **bāʾiş**
Yaḳıp kül eyledi cismim fenā-ender-fenā **bāʾiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 1). [bāʾiş,]*

Bu ḳalbim ateş-i ʿaşḳa düşürdi dilrubā **bāʾiş**
Yaḳıp kül eyledi cismim fenā-ender-fenā **bāʾiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 2). [bāʾiş,]*

Cihānıñ ḫalḳına **bāʾiş** Ḥabīb-i kibriyā oldu
Anıñ şānındadır levlāk kemāliyle sezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 1). [bāʾiş,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ işit zāhid bu ʿālemde
Necātına olur **bāʾīş** gözet her dem bu maʿnāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 10). [bāʾīş,]*

Ol Ḥabībiñ ḫürmetine kāʾinātı ḫalḳ idip
Bāʿiş oldur cümlemize ḫamd idelim ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 8). [bāʿiş,]*

Seniñ derd-i ġāmıñ muṭlaḳ dil ü sūzānıma **bāʿiş**
Muḥabbet-i cām-ı ʿaşḳıñdır benim mestāne **bāʿiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 1). [bāʿiş,]*

Seniñ derd-i ġāmıñ muṭlaḳ dil ü sūzānıma **bāʿiş**
Muḥabbet-i cām-ı ʿaşḳıñdır benim mestāne **bāʿiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 2). [bāʿiş,]*

Ezelden eyledi yaġmā vücūdum mülkünü cümle
Seniñ ḥüsn-i cemāliñdir benim vīrānıma **bāʿiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 4). [bāʿiş,]*

Yüzüñ nūruna müştāḳım anıñçün iderim zārı
Seḥerde ʿandelīb-āsā benim nālānıma **bāʿiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 6). [bāʿiş,]*

Tesellī ḳıl baña şāhım bu gönlümü idip bir şād
Seniñ ʿaşḳıñ durur dāʾim dilā dīvānıma **bāʿiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 8). [bāʿiş,]*

Ḳapuñda ilticā itmiş Sükūtī bir ġarīb edna
Nigāh-ı iltifātındır benim iḥsānıma **bāʿiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 10). [bāʿiş,]*

Seḥerde ney gibi inler derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden
Hemān Mecnūn gibi dāʾim evliyādan cefā **bāʿiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 4). [bāʿiş,]*

Göñül virme dedim aşlā vefāsı olmayan yāre
Belāsı miḥneti birçoḳ kim olmuş mübtelā **bāʿiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 6). [bāʿiş,]*

Sivāya iltifāt itmez bu yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Bilürler hiç Şefāsı yoḳ bu dehr-i bī-vefā **bāʿiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 8). [bāʿiş,]*

Sükūtī Dervişiñ pendiñ ṭutanlar bunda her dāʾim
İrüşür vuṣlata anlar Ḥaḳ ile hep liḳā **bāʿiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 10). [bāʿiş,]*

Bu bendeki ʿucub riyā göñül şehrin ḫarāb itdi
Kibirle kin derūnuma ḥased murdār olur **bāʿiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 2). [bāʿiş,]*

Bu endīşem ne ḥikmetdir bu ʿālemi ider ifād
Beni bir dem ḳomaz raḥat içimde Ẕār olur **bāʿiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 4). [bāʿiş,]*

Bu bed fiʾlim ile yā Rab nice ḥālim olur yarın
Yedi Ṭamu ʿaẕābına benimle nār olur **bāʿiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 6). [bāʿiş,]*

Bu cürmümle kime idem Sükūtī ilticā oldum
Şefāʿat kānı Aḥmedden iderim ʿār olur **bāʿiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 8). [bāʿiş,]*

Ey Ḥabībim teşrīfiñle ṭoldu dünyā ser-te-ser
Sensin ancaḳ maḫluḳata **bāʿiş** ḫayrüʾl beşer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 2). [bāʿiş,]*

Ne deñlü var ise maḫlūḳ ḥayāt ile sürer devrān
Ḳamunuñ rızḳına **bāʿiş** ʿAlīden ḳısmetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 12). [bāʿiş,]*

Terāḥḥüm ḳıl bu āhımla enīnim ʿarş-ı aʿlāda
Melāʾik Zümresi taʿcīz olur **bāʿiş** vişāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 6). [bāʿiş,]*

Senden ötrü yaratıldı ey Ḥabībim kāʾināt
Bāʿiş olduḳ cümlemiz āh u zārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 4). [bāʿiş,]*

Mat ider ḳalbiñ Sükūtī ser-te-ser aḳreb Zamān
Ṭamuya **bāʿiş** ider ol ʿāḳibet sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 14). [bāʿiş,]*

Ḥaḳ yaratdı kāʾinātı sizin içün cümleten
Bāʿiş olduñ sen īcāda nūr-ı Ḥudāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 4). [bāʿiş,]*

Mevtine **bāʿiş** didi ol nūş idersin rūz u şeb
Mey ḳatı serd ḳalbine at ṣāfī engürden hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 3). [bāʿiş,]*

Sen oldun ser-te-ser dünyā vü ʿuḳbāya hemān **bāʿiş**
Virildi şānına levlāk ʿaṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 5). [bāʿiş,]*

Nūr-ı ẕātından cemiʾān enbiyālar ḫalḳ olup
Bāʿiş oldur cümlemize ol Ḥaḳḳıñ yek danesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 6). [bāʿiş,]*

Bāʿiş itdi Ḫudā tāc-ı nübüvvet ḫilʾat-ı zībā ile
Ḳullarını daʾvet idip ṭoġru yola Ḥaḳdır işi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 5). [bāʿiş,]*

Gelüp Mūsā ile Harūn Firʿavun çoḳ nizāʾ itdi
Anıñ iġrāḳına **bāʿiş** bā- emr-i Ḥaḳ Mūsā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 16). [bāʿiş,]*

ʿAlīdendir ḳamu müʾmīn vücūduna olan **bāʿiṣ**
ʿAlīdendir ḳamu ḫalḳa virilen rızıḳ ġanī her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 13). [bāʿiṣ,]*

Bāʿiṣi olmuş bu ʿālem faḫr-ı cihāndır ʿAlī
Maẓhar sırr-ı ḥaḳāyıḳ baḫr-ı ʿummāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 1). [bāʿiṣi, -i]*

Ḥub-ı sivā olmayalım nefs baḫrına dalmayalım
Benlik-i nifāḳda ḳalmayalım nāre **bāʿīṣ** evṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 4). [bāʿīṣ,]*

Çekdigim derd-i belā aġyār cihān oldu **bāʿiṣ**
Bulmadım hiç istiraḥat dehr-i fenā ümmüʾl- ḫabāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 6, Mısra 1). [bāʿiṣ,]*

Ey nebīler serveri Aḥmed Ḥabīb-i kibriyā
Sensin īcādına **bāʿiṣ** maḫlūḳ-ı arż u semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 2). [bāʿiṣ,]*

baḳ: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek, seyretmek, nazar etmek. Aldırış etmek / ciddiye almak / önem vermek / ilgi göstermek.*

Ayn ʿaşḳile yaḳın ol Muṣṭafānıñ āline
Ġayn ġayre **baḳup** hiç ḳıl Taḳīye iltićā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 20). [baḳup, -u, -p]*

Baḳmazım ben mülk ü māl Ḥaḳḳa ideyim viṣāl
Leyl ü nehār nice sāl çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 3). [baḳmazım, -ma, -z, -ı, -m]*

ʿAşḳile sen gir yola **baḳma** hem Ṣaġa hem Ṣola
Ḥaḳ buyurmuş hem Resūle cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 3). [baḳma, -ma]*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ḫarābāt ehliyiz zāhid
Ṣaḳın ḫor **baḳmasun** bize melāmet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 2). [baḳmasun, -ma, -sun]*

İşbu dehre ben geleli māl u menāle hiç **baḳmadıḳ**
Dergāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 3). [baḳmadıḳ, -ma, -dık]*

Mescid-i meyḫānelerde ḳanda **baḳsam** zāhidā
Görmüşem günden ʿayān Ḥaḳ ʿāleme tābān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 9). [baḳsam, -sa, -m]*

Çün bugün bāṭın gözüyle **baḳmışım** aḥvāline
Her biri bir isme maẓhar düşmüşüm ḫayrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 9). [baḳmışım, -mış, -ı, -m]*

Ḥaḳ görürüm ḳanda **baḳsam** Ḥaḳ ile çün ṭopṭolu
Ḥaḳdan ayru yoḳ Sükūtī görürüm her yana men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 11). [baḳsam, -sa, -m]*

Men ʿarefden baḫs idenler nefsini öñ bilmiş
Ol ḳanda **baḳsa** gördü anlar ʿālemi niyāz ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 10). [baḳsa, -sa]*

Ḳahr-ı lūṭfuñ ʿilletini kim ki pāk ḳılmış bugün
Ḳanda **baḳsa** çeşm-i cāna görünür dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 4). [baḳsa, -sa]*

Ḳanda **baksan** Ḥaḳḳı dāʾim göresin
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 11). [baksan, -sa, -ñ]*

Düşme ṭālib bugün sende ʿināda
Ḥor **baḳma** ʿāleme vefāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 2). [baḳma, -ma]*

Ḥubb-ı dünyādan Sükūtī çünki geçdi her demi
Bir pula ṣatmış cihānı ġayr **baḳmaz** her yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 14). [baḳmaz, -maz]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar iseñ sen bugün
Sāʾir eşġāline **baḳma** bunu söyler her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 10). [baḳma, -ma]*

Baḳma ʿālem māl u mülkün tārumār olsa gerek
İr erenler ḥiẕmetine her demi himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 3). [baḳma, -ma]*

Kes̲ret-i dünyāya **baḳma** zāhidā vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 1). [baḳma, -ma]*

Kes̲ret-i dünyāya **baḳma** zāhidā vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 1). [baḳma, -ma]*

Medḥ-i ẕemme bunda **baḳmaz** ʿāşıḳ-ı Mevlā olan
Ḥālimiz ṭaʿn eylesün ḳo ẕükūr ile hem inās̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 3). [baḳmaz, -maz]*

Baḳma münkire ehl-i aġrāż ḥırŞ ile söyler kelām
Nuṭḳ kiẕb ile riyādır bıraḳmaz olsun hiç feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 3). [baḳma, -ma]*

Medḥ-i ẕemme **baḳmaz** ol kes bu fenā dārında hiç
Māsivādan el yudular diler bıraḳmadı ās̲ār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 9). [baḳmaz, -maz]*

Cān u başdan çünki geçmiş ol Ḫudā ʿāşıḳları
Kes̲ret-i dünyāya **baḳmaz** eyleyen ol yār aḫẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 6). [baḳmaz, -maz]*

Kes̲ret-i dünyāya **baḳmaz** el yuyan ʿāşıḳları
Vaḥdet ilinde beḳāyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 9). [baḳmaz, -maz]*

Baḳmaz olduḳ medḥ-i ẕemme işbu ʿālemde bugün
Bir idendik ḳahr-ı luṭfu şer ile hem de ḫayr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 7). [baḳmaz, -maz]*

Baḳmaz oldular ḥelāle ekl idip bunca ḥarām
Rüşvetiñ her bāb-ı meftūḥ eḫaẕ iderler āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 15). [baḳmaz, -maz]*

Cümle varından geçer ol māsivāya **baḳmayan**
Terk-i fānī eyleyip vīrān olan Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 7). [baḳmayan, -ma, -y, -a, -n]*

Baḳmazız biz ḳīl u ḳāle evlād ile hem ʿıyāle
İrdik bugün hem bir ḫāle ʿāşıḳlarız Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 9). [baḳmazız, -maz, -ız]*

ʿĀşıḳ olan ẕikr-i Ḥaḳḳa meşġūl olup leyl ü nehār
Baḳmaz hele ṣaġ u ṣola Ẕevḳ-i Ḥaḳḳa lāyıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 4). [baḳmaz, -maz]*

Ḳalb evinde ara bul Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Ṣaġ u ṣola **baḳma** ancaḳ eşyāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 10). [baḳma, -ma]*

Ẕiynet-i dünyāya **baḳma** aldadır bir cāẕūdır
Virme göñlüñ bī-vefāya ʿāḳil isen itme ṣarf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 7). [baḳma, -ma]*

Reng-i elvānına **baḳma** pek Ṣaḳın bu cadūdan
Aldadır bir ḳaḥbe zendir tārumār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 7). [baḳma, -ma]*

Māsivāya **baḳma** aṣlā naḳşına aldanma hiç
Pādişāh mülk-i tende cümle ʿālem kişveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 7). [baḳma, -ma]*

Şeş cihetden ẕāt-ı Ḥaḳḳı ol ki gördü şüphesiz
Māsivāya **baḳmaz** anlar geçdiler bu ḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 4). [baḳmaz, -maz]*

Bezm-i keṣretden geçerler māsivāya **baḳmaz** hīç
ʿĀlem-i bāḳīde olmuş devlet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 3). [baḳmaz, -maz]*

Medḥ Ẕemme **baḳmaz** ol kesen Ḥaḳ yoluñ ṭutmuş ḳavī
Ḳahr-ı Luṭfu bir idermiş düşmānını yār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 5). [baḳmaz, -maz]*

Keṣret-i dünyāya **baḳmaẔ** bunlarıñ her bendesi
Vaḥdet-i bāḳīye irdim aḫḳarı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 13). [baḳmaẕ, -maz]*

Olunca ġayretiñ itgil ḫalāṣ olmaya Saʿy ile
Anıñ bendin ḳıran cānlar **baḳar** mı rūz-ı ferdaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 4). [baḳar, -a, -r]*

İriş bir kāmil insāna seni yunsun yaḳışdırsın
Olur olmaz lafa **baḳma** yalan fetvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 4). [baḳma, -ma]*

Ẕevḳ-i Ḥaḳḳa irdin ise vaḥdete eyle naẕar
Keṣret-i dünyāya **baḳma** aldadır nefsin seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 10). [baḳma, -ma]*

İderler ʿuzlet ḳāniʿ sarāy-ı salṭanat **baḳmaz**
Degişmez virseler ol dem Süleymān taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 3). [baḳmaz, -maz]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar isen sen bugün
Sāʾir eşġāline **baḳma** bunu söyler her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 10). [baḳma, -ma]*

Māsivānıñ keṣretinden ʿuzlete itmiş ḳarār
Baḳmaz oldular cihāna itmediler iʾtibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 20). [baḳmaz, -maz]*

Ṣuñ demi pīrlik ḥālinde iḫtiyār ʿuzlet idüp
Ḥaḳdan artıḳ ġayre **baḳmaz** pazarın itdi ḫalvetdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 10). [baḳmaz, -maz]*

Ehl-i tecrīd idi kendi bu fenāyı terk idüp
Baḳmadı evlād-ı ʿıyāle dünyādan oldu reha *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 6). [baḳmadı, -ma, -dı]*

Māsivāya **baḳmaz** aṣlā ʿaṣḳile mestān olan
Maḥv iderler bu vücūduñ şehrini vīrān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 27, Mısra 1). [baḳmaz, -maz]*

ʿĀṣıḳı ol mātemiñ ṭut **baḳma** münkir ḳālini
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 33). [baḳma, -ma]*

Baḳma dünyā ziynetine ḳılma ṭālib sen heves
Mürşid-i kāmile irgil Ḥaḳḳı ẕikr it her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 1). [baḳma, -ma]*

Naḳd-i cānıñ ḳıl fedāya ṭālibā meydāna gel
ʿAṣḳ yolunda sır **baḳılmaz** sür atıñ dīvāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 2). [baḳılmaz, -ı, -l, -ma, -z]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisānıñ ʿaṣḳına ey zāt-ı pāk
Ẕenb-i ʿışyānıma **baḳma** ey Şehinşāh-ı cihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 4). [baḳma, -ma]*

bāḳī: *Daima, kalıcı, sonsuz.*

Ẕevḳ-i dünyā şanma **bāḳī** devr ider miṣl-i felek
Bī-vefādır māʾil olma çeşmiñ aç nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 5). [bāḳī,]*

Meyl-i dünyā keṣret üzre Ṣandılar **bāḳī** bunu
Ġaflet içre ḳaldı anlar ḥubb-ı efzūn-ı bī-ʿād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 7). [bāḳī,]*

Cihān fānī degil **bāḳī** kim olur dāʾimā mesrūr
Görünür bunda her ʿālem giden gelmez olur maḫhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 1). [bāḳī,]*

Göñülde ḳalmamış aṣlā sivānıñ çünki āṣārı
Anıñçün bulmuşuz bunda Sükūtī **bāḳiyen** meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 10). [bāḳiyen, -y, -e, -n]*

Terkine gel ġayret ile ḥubını ḳalbimden çıḳar
Ṣanma **bāḳī** bu ḥabīṣi hep hebādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 12). [bāḳī,]*

Bezm-i keṣretden geçerler māsivāya baḳmaz hīç
ʿĀlem-i **bāḳīde** olmuş devlet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 4). [bāḳīde, -de]*

Bu varlıḳ cümlesi bir gün gider elden degil **bāḳī**
Ḳamū evlād ile emvāl olurlar bunda ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 5). [bāḳī,]*

Mīr iken işbu fenāyı terk idip biʾ cümleten
Salīk-i Ḥaḳ **bāḳī** oldu küllīsin virdi fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 4). [bāḳī,]*

Ehl-i ʿaşḳ itmez bu fānī dehre aṣlā iltifāt
Fehm iderler yoḳ vefāsı **bāḳī** degildür kāʾināt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 5, Mısra 2). [bāḳī,]*

<u>bākır:</u> *Muhammed el-Bakır, On İki imâmların beşincisidir.*

Re Risālet cevheridir ḥażret-i **Bāḳır** daḫı
Fe Fenāya raġbet itmez Ḥaḳile bulmuş beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 19). [bāḳır,]*

ʿĀbidīnem **Bāḳır** oldu mürşid ehl-i ṭarīḳ
Caʿfer-i ṣādıḳ ḥaḳiḳat dīn yolunda rehnümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 7). [bāḳır,]*

ʿĀbidīn ü **Bāḳır** oldu tāc-ı saʿādet başıma
Mezhebim Caʿfer ḥaḳiḳat hem bize Ḥaḳdan ʿaṭādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 5). [bāḳır,]*

ʿĀbidīn ü **Bāḳır** oldu rāh-i dīn ʿāşıḳlara
Mezheb-i Ḥaḳ ehl-i müʾmīn ḳullara Caʿferdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 9). [bāḳır,]*

İmām Ẕeynel **Bāḳır** Ḥaḳḳıñ kemāl sırrına irmiş
Ledün ʿilminde hem yektā ezelden Caʿferim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 7). [bāḳır,]*

Ol imām Ẕeyneʾl-ʾAbānıñ kim ki olmuş çakeri
Ḥiẕmeti **Bāḳır**ʾ**da** her dem ẕevḳile devlet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 8). [bāḳırʾda, -da]*

ʿĀbidīnim **Bāḳır** oldu ḫoca ʿilm-i ledün
Caʿfer açdı ʿilm-i bāṭın ṣāḥib-i iẕhār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 7). [bāḳır,]*

Ol imāma itdi Aḥmed Cābir enṢārla selām
Teblīġinde **Bāḳır** oldu pür-Ṣafādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 8). [bāḳır,]*

Risālet taḫtgāhında ḳarār itmiş ʿadāletle
İmām Ẕeyneʾl **Bāḳır** Ḥaḳḳıñ ezelden kemteri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 10). [bāḳır,]*

Ḥasan şāhım Ḥüseynʾiñ hem ezelden çakeri oldum
İmām Ẕeynel **Bāḳır** Ḥaḳḳıñ rāhında bir gedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 4). [bāḳır,]*

İmām-ı ʿĀbidīn **Bāḳır** muḥaḳḳaḳ pişvāmızdır
İmām Caʿfer gibi bir zār bulunmaz şerḥ ide Ḳurʾān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 5). [bāḳır,]*

İmām Ẕeyneʾl **Bāḳır** Caʿfer ʿAlīniñ nūr-ı pākıdır
Bularıñ yoluna varıñ ḳo elden tārumār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 5). [bāḳır,]*

İmāmım her dü ʿālemde benim Ẕeynelʾ ile **Bāḳır**
Daḫı Caʿfer İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 7). [bāḳır,]*

ʿĀbidīn **Bāḳır** imāmıñ rāhına girsin bugün
Taʾlīm itdi dīn ü meẕheb Caʿfer Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 7). [bāḳır,]*

Bulardan çün ẕuhūr itdi İmām Ẕeynel **Bāḳır** Caʿfer
Risālet nesli Kāẓımdan ʿAlī Mūsā Rıżā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 31). [bāḳır,]*

Ẕeyneʾl-imām **Bāḳır** oldu ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Ḳırḳlarıñ serdārı oldur pādişāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 5). [bāḳır,]*

İmām Ẕeynel **Bāḳır** Caʿfer bu ekvāna ṭulūʿ itdi
İmām Kāẓım siyādetden ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 7). [bāḳır,]*

Ẕeyneʾl-imām **Bāḳır** ile Caʿfer cān u baş fedā
Kāẓım ile Ḥaḳ yolunu itdiler iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 11). [bāḳır,]*

Mest olup dīvāna gel **Bāḳır** imāmıñ ʿaşḳına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı şor gönlünden rūz u şeb her dem ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 3). [bāḳır,]*

Bāḳır imām rāhına her kim itdi cān niṯār
Bildi taḥḳīḳ bu cihānda kim imiş ol ẕāt-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 3). [bāḳır,]*

bāḳır muḥammed: *Muhammed el-Bakır, On İki İmâmlar'ın beşincisidir. Dördüncü imam ve Hüseyin'in oğlu olan Ali bin Hüseyin'in oğludur.*

Rehber ehl-i ḥaḳāyıḳ **Bāḳır Muḥammed** ḥażreti
Caʿfer oldu rāh-ı dīne tā ezelden pişvā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 7). [bāḳır muḥammed,]*

bakü: *Bakü, Azerbaycan'ın bir şehri.*

Şeref-i sādāt ile meşhūr cihānda Seyyid Yaḥyā
Maḳām-ı ḳabr-i aʿlāsı anıñ **Baküdedir** ḥalā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 62). [baküdedir, -de, -dir]*

bal: *Arının yaptığı tatlı madde II Dünya nimetleri.*

Bir vefāya biñ cefā eyler bugün ʿāşıḳlara
Zehr virmiş **bal** yerine umma andan şerbet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 6). [bal,]*

Dergāh-ı vālā nişīnim ülfetim ol yār ile
Sükkeri **baldan** leẕīẕdir ṣoḥbeti ḥünkārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 6). [baldan, -dan]*

Uyma cāzū gel ḥāline Ẕehīr ḳatar hep **balına**
Aldanma zībā şālına boyası çoḳ esāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 5). [balına, -ı, -n, -a]*

Bilürsün ki seniñ ḥubıñ leẕīẕdir **bal** u sükkerden
Ne leẕẕetdir doyulmaz hiç gönül Ḥaḳḳa şükür itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 9). [bal,]*

Ṣunsa raḳīb sükkeri **bal** her demi cevher ḳadeḥ
Zehr-i mārdır içme Ṣaḳın virir ise her Ṣabaḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 8, Mısra 1). [bal,]*

bālā: *Farsça Yüksek. Yukarı. Yüce. Yüksek kat.*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʿ
itmek içün işbu bir ḳaṭʿa zīr ü **bālāsı** mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 14). [bālāsı, -s, -ı]*

Geçmemiş göñlüm sivādan ülfeti **bālādadır**
Kin kibir benlik ḥasedle dāʾimā ġavġādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 1). [bālādadır, -da, -dır]*

Bey paşālar zümresine itse duḫūl her ne zamān
Mesned-i **bālāda** yerin ednāya hemān itmedi cālis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 4). [bālāda, -da]*

Taḳarrub Raştine nām bir ḳaryeden ẓuhūr itdi
Köprülü şehrine cereyān idüp her zīr ü **bālādır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 6). [bālādır, -dır]*

Ḳarye Kiliselü içre müceddeden beş ʿaded çeşme
Aḳıtdı Ṣularıñ pek çoḳ muḥaḳḳaḳ zīr u **bālāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 10). [bālāda, -da]*

Ṭarīḳat-ı Çeştī īcād idip tezyīn-i aʾlāda
Ki zirā ibn-i Edhem ulaşur nesl-i **bālāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 48). [bālāda, -da]*

balık: *Balık / Su içinde yaşayan canlı.*

Ġaflet ile dīde-i cān açmadılar bir Zamān
Murġ-ı ḫuffāş hiç görür mü gündüzü **balıḳ** Ṣuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 18). [balıḳ,]*

bañа: *" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.*

Ṣabr idüp Eyüb miṣāli ḥālimiz dün ü gün yaman
Āh u zārım artdı efzūn virmedi raḥat **banā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 6). [banā,]*

Bir şehre irdim nāgehan itmediler raġbet **bañа**
ʿĀlemleri muṭlaḳ şaḳī hiç ḳılmadı ülfet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 1). [bañа,]*

Bir şehre irdim nāgehan itmediler raġbet bañа
ʿĀlemleri muṭlaḳ şaḳī hiç ḳılmadı ülfet **bana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 2). [bana,]*

Her birisi ḳavm-i Yezīd bed ḫāricī aṣl-ı ʿanīd
Benlik ḥased şehvet ile çoḳ eyledi sıḳlet **bana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 4). [bana,]*

ʿAskerleri ġayet keşīr yol geçmege virmez amān
Arslan peleng divler ḳamu mümkünü yoḳ hicret **bana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 6). [bana,]*

Raḥm itmedi hiç ḥālime feryād ile itdim fiġān
Eṭrāfımı muḥkem ṭutup ẓulm eyledi keşret **bana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 10). [bana,]*

Dil mülküne virdi Ẕiyān bī-mārıyla yatdım ḳatı
Buldum ʿacāyib bir ṭabīb hiç itmedi nuṢret **bana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 12). [bana,]*

Çekdim Sükūtī kendimi tenhālara itdim ḳarār
İḥsānı Ḥaḳ sürʾatiyle irdi bu gün ṣıḥḥat **bañа** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 14). [bañа,]*

Tesellī ḳıl **bañа** şāhım bu göñlümü idip bir şād
Seniñ ʿaşḳıñ durur dāʾim dilā dīvānıma bāʿis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 7). [bañа,]*

Ẕevḳ-i cihāndan geçem deyü terk-i sivā eylerken
Derviş Sükūtī gel gör bugün güldü **bañа** vefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 10). [bañа,]*

Ḥużūr-ı Ḥaḳ dīvānında bu fiʿiliyle necāt hiç yoḳ
Ḥudā āʿlem **bañа** ol dem iderler cebrile maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 10). [bañа,]*

Bir bezme irdim nāgehan Ḥaḳ zikrin iderler ʿayān
Dediler ol dem **bañа** cān bunda durur Yezdānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 12). [bañа,]*

Mülk-i beḳādan gelmişem dünyā **bañа** zindān imiş
Sivā ḥükmü gerçe yalan gelen geçer kervān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 1). [bañа,]*

Ol dosta ben yār olalı kūh-ı ṣaḥrā gülşen **bañа**
Yedi iḳlīm ḳamusı hep bāġ u cenān bostān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 5). [bañа,]*

Dest uzatdı ṣundu **bañа** bir ḳadeḥ engür şarāb
Nūş idip ḳıldım cesāret bādesinden çıḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 5). [bañа,]*

Miḥnete düşdü bu göñlüm **bañа** zindāndır cihān
Neyleyim bu māsivāyı raḥatı yoḳ hep yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 1). [bañа,]*

Çaldı rıḥlet kūsu **bañа** gitmege ʿuḳbā bugün
Görmedim hiç bunda raḥat neylerim dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 1). [bañа,]*

Tekāsül iyledim pek çoḳ bu ʿömrümüz hebā gitdi
Saña maʾlūmdur her ḥālim bu nefsimdir **bañа** düşmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 8). [bañа,]*

Vechiniñ müştāḳıyım ben aç niḳābın sen **bañа**
Bāb-ı ḥüsnüne çeker sed görünür her dem cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 7). [bañа,]*

Çoḳ teşekkürler iderim ḫānḳāh-ı bezmine
Himmetiñ itdi erenler **bañа** açdılar ḳapu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 12). [bañа,]*

Ateş-i ʿaşḳıñ ṭoḳundu göñlüme ey māhrū
Yandı ṭutuşdu derūnum bir ḳadeḥ vir **bañа** ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 2). [bañа,]*

Kerem ḳıl sen **baña** göster Ḥabībiñ ẕāt-ı pākını
Viṣāliñ bezmine irem ümīdim var o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 3). [baña,]*

Ḥub-ı sivā bunca cefā çekdirdi **baña** biñbir çile
Ġāmlarla elem derd belā çekdirdi **baña** biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 1). [baña,]*

İçim ṭaşıma kibrile kin hem daḫı bunca nifāḳ
Ḥırṣ-ı ġażabı ḳıldı ʿaṭā çekdirdi **baña** biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 4). [baña,]*

Şehvetle ḥased ḳalbimize eyledi envāʿi fesād
Hiç mümkünü yoḳ olmaḳ rehā çekdirdi **baña** biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 6). [baña,]*

ʿÖmrümüzü virdi hebā miḥneti devrān-ı felek
Bir cāzū zen naḳş-ı zībā çekdirdi **baña** biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 8). [baña,]*

Hicrān ateşi yaḳdı göñül şehrini eyledi berbād
Ḳıldı ḫarāb virdi fenā çekdirdi **baña** biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 10). [baña,]*

Ṭaş olsa eger cümle derūn itmege aṣlā taḥammül
Ḥançerle urup ṣubḥ u mesā çekdirdi **baña** biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 12). [baña,]*

Hiç şefḳāti yoḳ kimseye diñle Sükūtī naẓmını
Ṣabr idemem Eyyüb-āsā çekdirdi **baña** biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 14). [baña,]*

Bir ḳıymetiñ aldım Ẕiyād dil mülkünü eyledi ṣād
Neyler **baña** her bir üstād şeyḫimle irdim ben kanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 4). [baña,]*

Vaṣfını itmekde şāhıñ iḳtidāre yoḳ mecāl
Neyleyim Derviş Sükūtī virdi Ḥaḳ ruḫṣat **baña** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 22). [baña,]*

Tecelli ḳıl **baña** yā Rab ḳoma beni bu sevdāda
Sivā ḥubını al benden neler çekdim bu dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 1). [baña,]*

bānū: *Kadın, hanım; soylu ve asil kadınlara verilen unvan.*

Ḥasanıñ sevdāsı olmuş ḳalbimi ifnā iden
ʿAḳlımı aldı ser-a-ser çeşm-i siyāh bir **bānū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 4). [bānū,]*

bār: *Ağırlık, yük II sıkıntı; sorumluluk.*

Günāhkārım yüzüm ḳara necāt semti ḳatı düşvār
Ne ṣūretle varam saña ben ḳalbim pāk degil hep **bār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 2). [bār,]*

bār: *Bulunmak, var olmak.*

Hep bu ʿaşḳıñ ġavġāsıdur baḥr-i ʿummāna ṣalan
Anda elmas kāselerle sevḳ ider her **bār** muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 6). [bār,]*

Göñlümüzü şād ḥürrem eyledi her **bār** miḥnet
Oldu gülşen şehr-i cismim ser-te-ser gülzār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 1). [bār,]*

bār: *Defa, kere II Zaman.*

Bütün mülkün ider ābād zevāle irmeye aṣlā
On iki bāb güşād itmiş derūnuñ feyż alur her **bār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 14). [bār,]*

Derviş Sükūtī her **bār** söyler bu naẓmı āşikār
Görmek istersen dīdār gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 13). [bār,]*

Ḳıldı şehid Şāh Ḥüseyni ẓulmiyle ol ḳaltabān
İbn Ẕiyād bir münāfiḳ düşmān her **bār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 10). [bār,]*

İsim anıñ her leyl ü nehār oḳunur
Noḳṭasıyım dedi yanıñ ol cümleye her **bār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 14). [bār,]*

bārī: *Far. Hâlık, Cenabıhak.*

Cemāl-i **Bārīyi** bunda göresin
Ara bul bir kāmil dānāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 15). [bārīyi, -y, -i]*

baş: *Fikir, düşünce || idrak merkezi, sevginin anlamlı kılındığı yer: gönül.*

Meyl virmedim ben dünyāya göñlümdeki sevdā nedir
Uġraşmazam hiç ḫalḳ ile **başımdaki** ġavġān nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 2). [başımdaki, -ı, -m, -da, -ki]*

baş: *Ser, kafa. II hayat, can.*

Yüz sürüp gelmiş Sükūtī ḫāk-i pāy-i devlete
Beẕl ider ol cān **başın** yoluna itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 14). [başın, -ı, -n]*

Ḫiẕmet it bir kemāle cān **başını** niṣār it
Ẕikr-i Ḫaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā gel eẕkār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 1). [başını, -ı, -n, -ı]*

Evliyālar rāhına Derviş Sükūtī tā ezel
ʿAşḳile cān **baş** fedāyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 14). [baş,]*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu tāc-ı saʿādet **başıma**
Mezhebim Caʿfer ḥaḳiḳat hem bize Ḥaḳdan ʿaṭādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 5). [başıma, -ım, -a]*

Ferhād daḫı bunca Zamān dağlar içinde dolaşıb
Aġlar ḳatı Şīrīn içün **başını** ġavġālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 4). [başını, -ı, -n, -ı]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil maḫfī bu ʿālemde
Nola bir gün gelür **başa** görürsün hep ʿayān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 10). [başa, -a]*

Şānına lāyıḳ olan kim kendini ednā görüp
Ḫalḳ-ı ʿālem anı ol dem **başına** efser ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 6). [başına, -ı, -n, -a]*

Derd-mend Derviş Sükūtī Ḥaḳ yolunda **başını**
Virir ancaḳ añla bunda cān niṯār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 11). [başını, -ı, -n, -ı]*

Uyma Şaḳın sen hevāya beyhūde hem sivāya
Şalma **başın** ġavġāya devrān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 6). [başın, -ı, -n]*

Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī yolunda bir ḳulu olsam
Muḥaḳḳaḳ bunlar virsem hezārān cān-ı **baş** ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 12). [baş,]*

Derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden żiyādır yā Resūlullah
Yoluna cān ile **başım** fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 2). [başım, -ı, -m]*

Sükūtī abdālım geldim viṣāliñ iştiyāḳından
Seniñ yoluna cān **başım** ḳoyarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 14). [başım, -ı, -m]*

Hezārān bāb-ı luṭfunda ġulāmındır ḳamu ʿuṣṣāḳ
Yolunda rūz u şeb muṭlaḳ ḳıyarlar **baş** ile cāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 8). [baş,]*

Bu göñlüm ʿaşḳına her dem müptelādır yā Resūlullah
Seniñ rāhına cān **başım** fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 2). [başım, -ı, -m]*

Türāb-ı āsitānıñ derde devādır yā Resūlullah
Seniñ rāhına cān u **başım** fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 2). [başım, -ı, -m]*

Bir gün olsun bunda **başa** ʿömrüñ irse biñler yaşa
Yine ölüm gelür **başa** gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 7). [başa, -a]*

Bir gün olsun bunda **başa** ʿömrüñ irse biñler yaşa
Yine ölüm gelür **başa** gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 8). [başa, -a]*

Çeşm-i giryān ile Ferhād düşdü ṭaġlar **başına**
Bir lebi şīrīn içün çoḳ uġradı ġavġālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 7). [başına, -ın, -a]*

Sen şefīʾüʾl müẔnibīnsin ʿarṣa-ı maḥşerde hem
Şol zamān kim saña geldik **baş** açıḳ ʿuryānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 10). [baş,]*

Şāh Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ rāhına cān **baş** fedā
Hem Ḥüseyn-i Kerbelādır şems-i māhıñ envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 3). [baş,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān **baş** virüp
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya ṣıdḳ ile ḳıl ḥiẕmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 5). [baş,]*

Cān u **başın** Ṣad hezārān yoluna ḳılmış fedā
Ol bilipdür Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 5). [başın, -ı, -n]*

Ḳuru ġavġā imiş taḫt-ı Süleymān mülkünü neyler
Olar geçmiş cān u **başdan** niderler bunda dʾavāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 4). [başdan, -dan]*

Ḥalvetīyle Naḳşıbendī ol gürūhuñ kemteri
Ḥaḳ yolunda cān u **başın** cümlesi ifnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 16). [başın, -ı, -n]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır ile Caʿfer cān u **baş** fedā
Kāẓım ile Ḥaḳ yolunu itdiler iẕhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 11). [baş,]*

Ḫānḳāh-ı Muṣṭafāda Derviş Sükūtī bir ġulām
Nesl-i evlād ʿAlīye cān **baş** ḳıldı fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 18). [baş,]*

Ḥaḳ olunca tā ʿayān çaġırırım dost dost
Ḥiẕmet it bir kemāle cān **başını** niṣār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 12). [başını, -ı, -n, -ı]*

Derviş Sükūtī ister isen rūz-ı leyāl ḥażret-i şāhı
ʿAşḳile gel sen daḫı **başını** eyle niṣār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 16). [başını, -ı, -n, -ı]*

Şīrīn yolunda cān **başın** fedāya itdiler ġayret
Suʾāl it ẕevḳe irdi mi bugün sen anı Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 3). [başın, -ı, -n]*

ʿAşḳıyla Ḥaḳ yoluna beẕl ideriz hep varımız
Şevḳe gelüp her dem-be-dem cān u **başım** fedadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 6). [başım, -ı, -m]*

Devlet aña kim tāc ü nübüvvet **başına** ḳondu sırr-ı Ḫudādan
Şāfīʿ-i maḥşer rūz-ı cezādır cümle ʿuṣāta ḳıldı şefāʿat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 15). [başına, -ı, -n, -a]*

Kerbelāda şāh Ḥüseyniñ rāhınıñ ḳurbānıyım
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī cān u **baş** ḳıldım fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 10). [baş,]*

Saʿy ide gör rāh-ı Ḥaḳda bulasın bir reh-nümā
Feṭḥ ider her müşkülünü cān u **başın** aña ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 4). [başın, -ıñ]*

Rāh-ı Ḥaḳda cān u **başın** ḳıl fedā
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 15). [başın, -ı, -n]*

Yolunda eylegil **baş** u cān fedā
Vuṣlata irmege liḳāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 19). [baş,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ nūrı ile bu cihān
Ġarḳ olup **başdan** ayaġa her ne var bunca ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 4). [başdan, -dan]*

baş: *Basmak (ayak basmak).*

Dergāhına **başdım** ḳadem ey Ḥālıḳ-ı Rabbüʾl-Ġafūr
Senden kerem eyle ʿaṭā iḥsānına ḳıldım şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 1). [başdım, -dı, -m]*

Ṭālibā dünyāyı terk it bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Nefsine hiç virme fırṣat sür ḳademiñ durma **baş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 2). [baş,]*

Cürm-i bī-pāyān olup dergāhına **başdım** ḳadem
Eyleme red ḳıl ʿināyet kem-teri gedāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 5). [başdım, -dı, -m]*

Ḳalbim içre ey Ḥabībim teşrīf itgil **baş** ayaġ
Göñlümüñ ṣaḥrāsına ḳur dürr-i cevherden otağ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 1). [baş,]*

baş: *Saplamak, vurmak, basmak.*

Aldadır gördüm bu ḫalḳı cāzū bir mekkāredir
Ḳatline ṭālib irişgil ḫançeri bāġrına **baş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 6). [baş,]*

baş koy: *Bir şey uğruna ölümü göze almak.*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān **baş ḳoyan**
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāda her Zamān ʿizzet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 5). [baş ḳoyan, -an]*

başar: *1.görme. 2.görme yetisi.*

Her yerde Ḥaḳ ḥażır-ı nāẓır ṣanma anı nihān imiş
Çeşm-i **baŞar** rüʾyet ider günden ʿayān beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 2). [başar,]*

başla-: *Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.*

Emr-i Ḥaḳla bu kitāba **başladım** ben zāhidā
Cevher-i naẓmım saçılsın ʿālem içre her yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 1). [başladım, -dı, -m]*

Derd-mend Derviş Sükūtī cām-ı hūdan bir ḳadeḥ
Nūş idince devrimiz artıḳ **başlar** eşʿār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 10). [başlar, -r]*

Çün nidā ẕāt-ı Ḥaḳdan irdi semʿ-i cāna hū
Anıñ içün **başladı** cān bülbülü efġāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 2). [başladı, -dı]*

Emr-i Ḥaḳla ruḫṣat oldu bu erenler himmeti
Nev bināya **başlanıldı** itdiler çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 6). [başlanıldı, -n, -ı, -l, -dı]*

bāṭıl: *Hak ve hakikat olmayan şey, boş şey, yalan, yanlış.*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı **bāṭıllarını** ḳaṭʾ
itmek içün işbu bir ḳaṭʿa zīr ü bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 13). [bāṭıllarını, -lar, -ı, -nı]*

bāṭın: *Ar. İç, gizli, derun, Allah'ın dört isminden biri. (Evvel, Ahir Zâhir, Bâtın).*

Mümkünü yoḳ dirler imiş ṭaşrası maʿmūr olmadan
Ābād idemez **bāṭınını** saʿyile her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 2). [bāṭınını, -ı, -n, -ı]*

Dürr-i **bāṭınından** anıñ hem ol iki şehzādeler
Gün gibi itmiş ṭulūʿ nūr-ı żiyāsından meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 9). [bāṭınından, -ı, -n, -dan]*

Çün bugün **bāṭın** gözüyle baḳmışım aḥvāline
Her biri bir isme maẓhar düşmüşüm ḥayrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 9). [bāṭın,]*

Gerçe şeyhiñ didesi çün ẓahirān ʿāmā olup
Lik **bāṭın** gözü meftūḥ yoḳ ḫafī bir şey aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 18). [bāṭın,]*

ʿAlī evvel ʿAlī ẓāhir ʿAlī **bāṭın**
ʿAlī Aḥmede yār olmuş ezelden yoḳ iki cihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 15). [bāṭın,]*

Bāṭın Ṣadef Faṭımadan itdi ṭulūʿ cevheriñi
Virdim şeref nūr hemān eyleye iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 9). [bāṭın,]*

Evvel oldur aḫir oldur ẓāhir ü **bāṭın** daḫı
Pādişāh-ı lā-yezāl ḥākim-i cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 15). [bāṭın,]*

Ẓāhir ʿilmiñ **bāṭın** ehl bilmedise ḫoş eger
ʿİlm noḳṢāndır didiler ehl-i taḥḳīḳ muṭlaḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 3). [bāṭın,]*

Ẓāhir ʿilmini ekersen bildin ise vāʿiẓā
Bāṭınıñ hiç bilmedinse Ṣarf-ı cehl dirler saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 2). [bāṭınıñ, -ın]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ʿilm-i ẓāhir **bāṭınıñ**
Vaṣfiñ itdi kim ki anlar işbu naẓmım ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 11). [bāṭınıñ, -ı, -n]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil ṣāḥib-i irşād ider
Ẓāhiri vīrān görünür **bāṭını** ābād ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 14). [bāṭını, -ı]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil Ṣāḥib-i irşād ider
Ẓāhiri vīrān görünür **bāṭını** ābād ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 14). [bāṭını, -ı]*

UẔadır dersinde ḳīl ile ḳālıñ
Bāṭında yoḳluḳ bunuñ aḥvāliñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 36). [bāṭında, -da]*

baṭn-ı māhīya: *Balığın karnı.*

Yunūsʾum deryā içinde **baṭn-ı māhīya** düşüp
Ḫalvet itdi nice demler emr-i bir Mevlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 13). [baṭn-ı māhīya, -ya]*

bay: *Zengin, paralı, mal mülk sâhibi, varlıklı kimse.*

Āl-i Aḥmed bendesiyiz Derviş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfuñ bekler ancaḳ nice yüz biñ **bay** gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 14). [bay,]*

Noḳṭa-ı **bāyım** dimiş ol pādişāh-ı lā yezāl
Sırrını ifşā ider çün cehrile hep Ḫaydar ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 5). [bāyım, -ı, -m]*

Ḫasanuʾl-ʿAskeri şāhım ʿAlīniñ nesl-i pākıdır
Yolunda beẕl-i cān itmiş hezārān **bay** gedā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 14). [bay,]*

Ḳaʾlā-yı Ḫaybere hücūm eyledi ol seyf-i celāl
Ḳatl eyledi serleşkerini hem **bay** gedā Ḫaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 16). [bay,]*

Muṣṭafāya ümmet olduḳ bezm-i ervāḥ-ı ezel
Murtażānıñ ḫādimiyiz nice yüz biñ **bay** u geda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 4). [bay,]*

Ḫānḳāh-ı devletinden nice yüz biñ **bay** u gedā
Bāb-ı luṭfuñ sāʾilindir eyleme gel sen cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 13). [bay,]*

Ol gürūh-ı evliyāda sālikānıñ rehberi
Ḥaḳḳa ir görmüş muḥaḳḳaḳ bunca **bāy-ı** kem-teri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 2). [bāy-ı, -ı]*

Muḥaḳḳaḳ iltimās eyler yolunda nice **bāy-ı** ednā
Cenāb-ı Ḥaḳḳı sen bildir görelim ḳandadır Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 9). [bāy-ı, -ı]*

Evliyādan ẕāt-ı pāk anda medfūn şeyḫ Selīm
Himmeti günden ʿayāndır feyż alur **bāy-ı** gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 4). [bāy-ı, -ı]*

baʿż: *Açık.*

ʿAşkile **baʿż** ḥaḳāyıḳ hem enel-Ḥaḳ çaġırır
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac cismiñ itdiler kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 9). [baʿż,]*

baʾżen: *Ara sıra, zaman zaman.*

Bu eşʾārı Sükūtīniñ kemālile ider taḳdīr
Ḳarībim hiç degil ayru göñül **baʾżen** ṣabūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 14). [baʾżen,]*

baʿzı: *"Kimi, bir kısım" anlamında belgisiz sıfat.*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i nāẔenīnden **baʿżı** fuḳarā anıñ Ẓabṭ u rabṭına
ictisār iderler ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile ḳaṭʾ itmege Saʿy iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 5). [baʿżı,]*

olduġu ḥālde cānlarına ziyādesiyle eṣʾāb ü düşvār gele ḥabaḳından māʾide içlerinde
baʿżı mübtedi ehl-i ṭarīḳ bulunmaġıyla ḥayrete dūçār olup ḍalāletde ḳalmālarına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 20). [baʿżı,]*

Bilmem ʿaceb **baʿżı** faḳīh böyle nice ebḥāṣ ider
Ḳalbe duḫūl eylememiş ʿaḳsine virmekde cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 3). [baʿżı,]*

Maʿrifetden dem urur gör **baʿżı** insānlar her demi
Dürlü ṣanʾatlarda işmām itdirir renk-i būyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 1). [baʿżı,]*

bāb: *Kapı; huzur, makam.*

Bināsı ʿālemiñ böyle ḳurulmuş itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ her ādemiñ vücūdunda on iki **bāb** güşād itdiġi beyān ise behr bābınıñ kütüb-i *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 32). [bāb,]*

Cism-i insānı yaratmış ol ġanī perverdigār
On iki **bāb** üzre tertīb ḳıldı anı girdigār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 2). [bāb,]*

ʿAnāṣırdan düzülmüşdür ser-a-ser bu vücūd şehri
Ḳodu on iki **bāb** anda anıñladır hemān maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 4). [bāb,]*

be: *Arap alfabesinin ikinci harfi [ب].*

Elif Allāh ism-i pākiyle kelāmım ibtidā
Be bize bürhān yeter nuṭḳ-ı ḥabīb-i kibriyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 2). [be,]*

Be berāhīn ḳaṭʿ ile ḫālıḳ-ı kevneyn odur
Lamelif lā dimezem men yoḳ şerīk-i muṭlaḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 3). [be,]*

bed: *Far. Fena, kötü, çirkin.*

Her birisi ḳavm-i Yezīd **bed** ḫāricī aṣl-ı ʿanīd
Benlik ḥased şehvet ile çoḳ eyledi sıḳlet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 3). [bed,]*

Bu **bed** fiʾlim ile yā Rab nice ḫālim olur yarın
Yedi Ṭamu ʿaẕābına benimle nār olur bāʿis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 5). [bed,]*

Gelse meclisine cāhil **bed** lisān eyler ṭavīl
Hiç oturma ṭālibā gel ʿāḳil isen durma ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 3). [bed,]*

Ṣoḥbeti **bed** ḳavm-i cāhil sözüne urmam ḳulāḳ
Ehl-i ʿirfān meclisinde nuṭḳ iden dildār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 3). [bed,]*

Ḫarāb oldu göñül şehri bu **bed** fikrim riyā ile
Zebūn eyler beni bu nefs belādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 13). [bed,]*

Ḫar Ṣıfāt aḫlāḳı **bed** hiç rehāyāb olmadı
Geçdi ʿömr miḥnetle ḥor ḥaḳir oldu ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 7). [bed,]*

bed-ahter: *Talihi kötü, bedbaht.*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez ʿAlīden evvel üç yāri
Cehālet odına yanmış münāfıḳ cins-i **bed-aḫter** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 8). [bed-aḫter,]*

bedel: *Bir şeyin yerine verilen ve yerini tutan şey, karşılık, ivaz.*

Bedeldir yerine iḫbār itmişler
Ḫavf yoḳ Ḫudādan bu ḳavm-i nādān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 45). [bedeldir, -dir]*

beden: *Gövde, cisim.*

Ḫançerle urup sīnemize ḳalāʾ mı ṣandı bu tenim
Ḳıldı ḥarāb dil mülkünü ḥaml idemez nāzik **bedenim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 2). [bedenim, -im]*

bedesten: *Far. İçinde kıymetli eşyâ, antika, mücevher vb. şeyler satılan, üstü kapalı çarşı.*

Bir **bedestendir** ḳurulmuş cümle ʿālem ḫalḳına
İster isen Ṣarrāf ol sen eylegil tüccār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 7). [bedestendir, -dir]*

bedevī: *Çölde göçebe olarak yaşayan halkın durumu, göçebelik.*

Ḳavm-i Çeştīler hezārān hem **Bedevī** leşkeri
Rāh-ı Ḥaḳda cümle vāruñ beẕl idip yaġmā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 11). [bedevī,]*

bed-kār: *Kötü iş; İşi, davranışı kötü olan, kötü işle uğraşan.*

İbn-i Süfyān leşkerile Ṣām civārında o dem
Ḫaydar ile cenk iderken urdular **bed-kāre** tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 8). [bed-kāre, -e]*

bedr: *Ayın on dördü, dolunay.*

Vech-i nūrundan Muḥammed **bedr-i** māhımdır ʿAlī
Menbaʾ-ı esrār kemāl hem de şāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 1). [bedr-i, --i]*

beg: *Bey, efendi.*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf **Begin** tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [begin, -in]*

İltifātıñ eylemez hiç görse bir ġāyet faḳīr
Kendini **begler** paşādan ne ʿaceb ekber ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 4). [begler, -ler]*

Bunca **begler** hem gedālar ẕevḳ mi itdi paşalar
Bunda çekdi çoḳ cefālar gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 5). [begler, -ler]*

Fitneler oldu ẓuhūr ehl-i nuṢret ḳalmadı
Beg paşālar ẓulm ile ehl-i himmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 2). [beg,]*

Fitneler oldu ẓuhūr ehl-i nuṢret ḳalmadı
Beg paşālar ẓulm ile ehl-i himmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 2). [beg,]*

Anıñ taḥt-ı ḳademinde boyun virdi nice **beg** er
İrişdi ḳurb-ı Mevlāya bu yolda oldular sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 7). [beg,]*

beḫās: *Değer, kıymet.*

Şerʿ-i pāk-i Aḥmedīden ṭālibā sen it **beḫās**
Emr-i Ḥaḳlandır īcādı bize andandır mirās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 1). [beḫās,]*

beher: *(Fars.) Her bir, her biri.*

Baʿīd Ṣanma bizi şāhım bu göñlümden degil iḫrāc
Būy-ı ḥüsnüñ gelür dāʾim **beher** sāʿat ẓuhūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 6). [beher,]*

behey: *"Hey! Ey! Be!" Ekseriya hiddet ve tekdir manasında kullanılan seslenme edatı.*

Sözüm ṭutġıl **behey** zāhid seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it
Evlā gör Ḥaḳḳa sen ʿābid seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 1). [behey,]*

Saña derim **behey** ṭālib işit nuṭḳum hevādan geç
Ne kār itdin bu dünyāda ʿucub ile riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 1). [behey,]*

Ḫilāfet emrini gözler degil ḥācet nizāʾ itmek
Ferāġat ḳıl **behey** ṭālib bu baḥs eyleme menẓūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 12). [behey,]*

Derviş dün ü gün **behey** ṭālib elinde var iken fırṣat
Ṭalāḳın vir bu zen-i dehrin saña küllī Ẕiyān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 3). [behey,]*

Behey ṭālib saña direm gelüp dünyāya meyl itme
Bu keṣretden ḫalāṣ ol sen ṣaḳın ġavġāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 1). [behey,]*

Bilürken bu fenā mülkin beḳāsı yoḳ imiş aṢlı
Niçün böyle göñül virdin **behey** ṭālib yalan dünya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 2). [behey,]*

Behey ādem ṣaḳın ḳavm-i āʿdānıñ
Ḫudʾası birçoḳ ẓulm ider saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 1). [behey,]*

behişt: *Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan, cennet.*

Cenāb-ı Ḥaḳ ḥabībine **behişt̲den** eylemiş irsāl
Bize andan emānetdir Ṣadāḳat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 5). [behişt̲den, -den]*

Eger müʾmīn eger müslim buları kim ki sevmezse
Behişt içre ḳarār itmez cehennemde yañar ek̲ser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 4). [behişt,]*

ʿArş ile kürs rūy-ı Zemīn hem daḫı nār-ı saḳar
ʿAṭşān-ı **behişt** ümmetine sāḳī-i kev̲ser ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 6). [behişt,]*

Müyesser Ḥaḳ kime ḳıldı bu āş̲ārı cemīlinden
Anıñ ʿadn-ı **behişt** içre maḳām-ı dār-ı ʿaliyye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 8). [behişt,]*

behr: *Nasip olmak II verilmek.*

Bināsı ʿālemiñ böyle ḳurulmuş itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ her ādemiñ vücūdunda on iki bāb güşād itdiġi beyān ise **behr** bābınıñ kütüb-i *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 32). [behr,]*

Muḥaḳḳaḳ itdi ravīler **behr-i** şaḥṣa diyet vardır
Nebīler zümresi heftād hezārla ḫūn pahā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 21). [behr-i, -i]*

beʾīs: *Kötülük, zarar.*

Fehm idemez ehl-i bāṭın sırrını zāhid ḥasīs
Reşk iderse ehl-i Ḥaḳḳı cehlile yoḳdur **beʾīs** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 2). [beʾīs,]*

beḳā: *Ölmezlik, ölümsüzlük, ebediyet, ebedîlik, bâkîlik.*

Derd-mend Derviş Sükūtī dest-i dāmen ṭut ḳavī
İrgörür anlar viṣāle bulmaḳ istersen **beḳā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 30). [beḳā,]*

Fe ferāġat eyle ey dil māsivādan çek elin
Ḳaf ḳarīb ol sen Naḳīye bulmaḳ istersen **beḳā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 22). [beḳā,]*

Ben beni ḳıldım fenā maḥv olunca dāʾimā
Tā bulunca hep **beḳā** çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 12). [beḳā,]*

Geç bu ke̲sret ʿāleminde rāh-i Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Vaḥdet ilinde **beḳā** ol görmeye aġyār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 6). [beḳā,]*

Ẕikr eyle sen Ḫudāyı cehd ide gör her ṣabāḥ
Bulmaḳ istersen **beḳāyı** cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 2). [beḳāyı, -yı]*

Men ʿaref sırrın ögren bend olagör bir ara
Ḥaḳḳı bilmekde **beḳā** bul ʿömrüñ olsun iẕdiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 4). [beḳā,]*

Kes̲ret-i dünyāya baḳmaz el yuyan ʿāşıḳları
Vaḥdet ilinde **beḳāyız** bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 10). [beḳāyız, -y, -ı, -z]*

Her ki ṭutar pendini Derviş Sükūtī bir kem-terin
İrdi necāt semtine z̲evḳ-i **beḳā** mevālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 12). [beḳā,]*

İşit irciʿi nidāsını ḳoyup dünyā Şefāsını
Bulam dersen **beḳāsını** yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 6). [beḳāsını, -s, -ı, -n, -ı]*

Şeyḫ Sükūtī Murtażāyım Saʿdeddīn hem liḳāyım
Z̲āt-ı Ḥaḳla hem **beḳāyım** ʿāşıḳlarız Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 12). [beḳāyım, -y, -ı, -m]*

Kes̲ret-i dünyāya itmez iltifātıñ ʿaşḳ eri
Meclis-i vaḥdet-i **beḳāda** z̲evḳ-i sulṭāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 4). [beḳāda, -da]*

Ḥub-ı sivā derdi kes̲īr olma Ṣaḳın bunda esīr
Fehm eylemez ʿaḳl-ı ḳıṢır belāsı çoḳ **beḳāsı** yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 4). [beḳāsı, -sı]*

ʿÖmrüñ gelüp durmaz geçer evrāḳ gibi seni biçer
Bu şerbetden herkez içer ḳadası çoḳ **beḳāsı** yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 8). [beḳāsı, -sı]*

'Askeri ol kutb-ı alem şah **bekadır** sevdiğim
Nazmıyla Derviş Sükuti medh ol şebahları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 13). [bekadır, -dır]*

Çāresiz ḳaldım meded yoḳ ḥālimiz ġāyet yaman
Raḥm idip gel aç **beḳāya** yolumuzu gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 6). [beḳāya, -(y)a]*

Raḥm yoḳ aṣlā Yezīdiñ ḳalbi mermerden ḳatı
Nār-ı dūZ̲āḫda **beḳādır** mis̲lü küfrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 22). [beḳādır, -dır]*

ʿAşḳıñla seniñ varlıġımı hep saña virdim
Bir z̲erre **beḳā** ḳalmaya hiç cism ile cān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 6). [beḳā,]*

Z̲ikr-i Ḥaḳḳı iden ṭaleb virir ḳalbe cilā yā hū
Anıñla maṭlūba irer bulurlar hep **beḳā** yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 2). [beḳā,]*

Ṣal hicret biñ iki yüz hem daḥı ṭoḳsan ṭoḳuz
ʿAşḳıyla bir gün hemān ol hū deyüp gitdi **beḳā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 14). [beḳā,]*

Bilürken bu fenā mülkin **beḳāsı** yoḳ imiş aṢlı
Niçün böyle göñül virdin behey ṭālib yalan dünya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 1). [beḳāsı, -sı]*

İltifāt itmez bu kes̲ret ʿālemine Z̲erre hiç
Vaḥdet ilinde **beḳādır** ḥażret-i Z̲eyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 2). [beḳādır, -dır]*

Sāl hezār üç yüz onunda rıḥlet itdi dünyādan
Şeyḫ ʿAlī semt-i **beḳāda** buldu maḳāmıñ firdevsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 14). [beḳāda, -da]*

Çün Ḫarabāti Babadan bīʾatı Ġılmān Baba
Dāḫil oldu Ḥaḳ yoluna buldu ol dāʾim **beḳā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 2). [beḳā,]*

İstersen iresin bunda murāda
Terk idip sivāyı **beḳāyı** gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 4). [beḳāyı, -yı]*

Yevm-i ḥaşre dek beyānısın yā ilāhī ḳıl **beḳā**
ʿÖmr-i cāvid üzre olsun bulmaya aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 13). [beḳā,]*

beḳā: *[tas.] Sâlikin fenafillahtan sonraki bekâbillah mertebesiyle güzel vasıflarla donanması ve bunlarda bâki olması hali.*

Muḥabbet ateşi ṣaldı vücūdum eyledi iḥrāḳ
Fenā bezminde maḥv olup bu ʿālemde **beḳā** bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 6). [beḳā,]*

Ten mülkünü ḳıldım fenā kārım durur fenā-yı ʿaşḳ
Buldum **beḳā** baʿdeʾl-fenā çün olmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 2). [beḳā,]*

Sükūtī terk idip geldi vücūduñ şehrini bir bir
Beḳā buldu bu ʿālemde Ḥaḳḳile itdi pazarıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 10). [beḳā,]*

beḳā-yı vaḥdet: *Tekliğin devamlılığı, birliğin kalıcılığı ll Allah.*

Bu kesretden eliñ yumış olurlar Ḥaḳḳıyla mevcūd
Beḳā-yı vaḥdete irmiş kelām-ı Ḥaḳ beyān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 6). [beḳā-yı vaḥdete, -e]*

Geçip bu fānī dünyādan iriş bir ʿālem-i mülke
Beḳā-yı vaḥdete irgör bulasın sen de dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 4). [beḳā-yı vaḥdete, -e]*

Ölümden evvel ölmüşdür bu yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Beḳā-yı vaḥdete erdim Ḥaḳ ile itdi pazarın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 8). [beḳā-yı vaḥdete, -e]*

bekle: *(Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını) Gözler vaziyette olmak, durup kollamak, intizar etmek.*

Āl-i Aḥmed bendesiyiz Derviş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfuñ **bekler** ancaḳ nice yüz biñ bay gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 14). [bekler, -r]*

Dürr-i luṭfunı **beklermiş** Sükūtī bir ġarīb ednā
ʿAlīniñ ḫānḳāhında hezārān kem-terim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 15). [beklermiş, -r, -miş]*

Ẕevḳ idermiş seniñ ile her kim oldu saña yār
Bāb-ı lütfuñ **bekler** ancaḳ rūz u şeb ʿāşıḳ- şinās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 8). [bekler, -r]*

Ḳuluñ Derviş Sükūtīdir dürr-i luṭfunda her dāʾim
ʿAfv ḳıl cürmünü **bekler** Cenāb-ı Ḥaḳ saña maḥṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 10). [bekler, -r]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ol ġulāmı Ḥaydarıñ
Ḫāk-i pāyiñ **bekle** dāʾim sen ʿAlīniñ ḳanberi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 18). [bekle,]*

Ḫānḳāhıñ **beklerim** Derviş Sükūtī her rūz u şeb
Der Luṭfundan umarız derde devādır sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 23). [beklerim, -r, -im]*

Ḥażret-i ʿİsāya ol dem emr olup ʿarşa çıḳa
Āsumāna pervāz itdi **bekleriz** ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 20). [bekleriz, -riz]*

Bulur ʿuzlet maḳāmında nişīn olmuş nevbet **bekler**
Ölümden evvel ölmüşler geçüpdür cism-i cānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 3). [bekler, -r]*

Sükūtī sen rıżā bābıñ dilersen dāʾimā bunda
Ḥażır ol nöbetin **bekle** degil durmaḳ mekāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 14). [bekle,]*

Sükūtī kem-teri sāʾil anıñ bāb u viṣālinde
Ümīdiñ kesmeyüp **bekler** gice gündüz seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 12). [bekler, -r]*

Hezārān bāb-ı lütfunda kemīne ḳulların **bekler**
Sen olduñ şāfīʿ-i maḥşer meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 9). [bekler, -r]*

Ḳuluñ Derviş Sükūṭīdir seniñ bāb-ı viṣālinde
Hemān leyl ü nehār **bekler** ʿiṭā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 14). [bekler, -r]*

Seniñ bāb-ı eşiginden hezārān bī-devā **bekler**
Terāḥḥum ḳıl diler senden selāmet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 13). [bekler, -r]*

Misāfir geldiler dünyā vü ʿuḳbāya nevbet **bekler**
Bu kār-ḫāne ʿaceb ḫāndır fenāya ḳābil evṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 7). [bekler, -r]*

Murtażāya ben ġulāmım Derviş Sükūtī her zamān
Ḫāk-i pāyiñ **beklerim** ben Luṭfuna iḥsān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 10). [beklerim, -r, -im]*

Düşdüler ḳanūn niẓāmāt ḥükmünüñ icrāsına
Bāb-ı şerʾī ḳufl idip **bekler** paşālar hem şehi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 6). [bekler, -r]*

Ümīdiñ **bekleyip** gitmez dilerler derdine dermān
Şeref-yāb eyledi Ẕikr-i ḫafī ile Buḫārayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 55). [bekleyip, -y, -ip]*

Ezelden Ḥaḳ saña itmiş kemāliyle hidāyātı
Seniñ bendelerin **bekler** hemān her dem ʿināyeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 2). [bekler, -r]*

bektāşī: *Bektaşîlik tarikatına (XIII. yüzyılda Kalenderîlik içinde teşekküle başlayıp XV. yüzyılın sonlarında Hacı Bektâş-ı Velî an'aneleri etrafında Anadolu'da ortaya çıkan bir tarikat) mensup kimse.*

Bektāşīler bāb-ı ʿilmiñ şehrine āgāh olup
Hem Ṭarīḳ-i evliyāda cismini ifnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 13). [bektāşīler, -ler]*

bel bağla-: *Bir kimsenin kendisine yardım edeceğine inanmak, güvenmek; hizmetine girmek.*

Ṣıdḳıla **bel baġlayalım** ḫizmetinde her rūz u şeb
Maṭlūbumuz senden bugün āsān ile sübḥānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 3). [bel baġlayalım, -ya, -lım]*

Hem Ṭarīḳ-i Aḥmedīye ṣıdḳile **bel baġlayan**
Nār-ı dūzāḫdan emīndir şüphesiz yoḳ hiç aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 7). [bel baġlayan, -yan]*

Mürşide **bel baġlayıp** her seḥerler aġlayup
Deryā gibi hem çaġlayup cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 7). [bel baġlayıp, -y, -ıp]*

belā: *Musibet, felaket, dert, gam, keder.*

Yevm-i **belāda** ʿayāndır yüzleri aḳ nūr ile
Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya kim ki itdi iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 5). [belāda, -da]*

Ṭaş mı ṣandın bu derūnum çekdirirsin biñ **belā**
Miḥneti derde dūş oldum bulmadım aṣlā devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 1). [belā,]*

Göñül virme dedim aṣlā vefāsı olmayan yāre
Belāsı miḥneti birçoḳ kim olmuş mübtelā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 6). [belāsı, -s, -ı]*

ʿĀşıḳları gel gör hemān bunda nice menzil alur
Bir mürşid-i ḥāẕıḳ bulup himmetiyle **belālara** düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 6). [belālara, -lara]*

Cümle varıñ işbu yolda eyleye cāndan nişār
Merd odur ki her **belāya** sīnesin ḳılmış hedef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 6). [belāya, -(y)a]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya ḫizmet eyle rūz u şeb
Maḥrūm itmezler **belāsıñ** mişl-i aṣḥāb-ı selef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 4). [belāsıñ,]*

Ḫub-ı sivā derdi keşīr olma Ṣaḳın bunda esīr
Fehm eylemez ʿaḳl-ı ḳıṢır **belāsı** çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 4). [belāsı, -s, -ı]*

ʿAsker-i dīvler şeyāṭīn heft ü ser-te-ser bir ejderhā
Hiç muḳābil kimse olmaz bir **belādır** ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 8). [belādır, -dır]*

Uyma Şīrīn sözüne Derviş Sükūtī her zamān
Bir **belāya** uġramış gör bugün nice Ferhādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 12). [belāya, -y, -a]*

Miḥneti derd-i **belādır** her demi ʿāşıḳlara
Ẕevḳ hiç yoḳ pür elemdir bunda böyle nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 3). [belādır, -dır]*

Ḥarāb oldu gönül şehri bu bed fikrim riyā ile
Zebūn eyler beni bu nefs **belādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 14). [belādır, -dır]*

Ne ḥikmetdir **belālarla** giriftār olmuşum her dem
Seniñ ʿaşḳına dūş oldum rehā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 3). [belālarla, -lar, -la]*

Ḥub-ı sivā bunca cefā çekdirdi baña biñbir çile
Ġāmlarla elem derd **belā** çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 2). [belā,]*

Şehā gönlüm uşanmışdır sivā ḥubı yalan şimdi
Giriftārım **belālarla** vefāsı yoḳ cihān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 2). [belālarla, -lar, -la]*

Buna her kim ki aldandı **belā** baḫrına ġarḳ oldu
Ḥalāş olmaz ḳatı düşvār dün ü gün olmada ifna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 3). [belā,]*

Ḫavf yoḳ hiç enbiyādan bunların aṣlā bugün
Bir **belāya** uġramışlar her şehr cümle kūyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 8). [belāya, -y, -a]*

Evkes kim şehvete tābiʿ ne ḫoş bir ḥar ḳatı segdir
Bahāyım ṣūretiñ ṭutmuş cihānda ol **belā** şekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 2). [belā,]*

Çekdigim derd-i **belā** aġyār cihān oldu bāʿiş
Bulmadım hiç istiraḥat dehr-i fenā ümmüʾl- ḫabāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 6, Mısra 1). [belā,]*

belāġat: *Belagat, etkili, güzel ve yerinde söz söyleme.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavsüʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı **belāġat** ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [belāġat,]*

belde: *Şehir, kasaba, memleket.*

Bugün bir ṣaḥṢı ben gördüm feṣāḥatle oḳur Ḳurʾān
Cemīʾān **beldeler** gelmiş anı dinler nice insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 2). [beldeler, -ler]*

belī: *"Ben sizin Rabbiniz değil miyim" demiş ve buna kendilerini şahit tutmuştu. Onlar da: "Evet şahidiz" demişlerdi (7/Araf 172).*

AṢlımız hem Ḥaḳdır **belī** Saʿeddīndir şeyḫim velī
Erkān-ı Ḥaḳ ṭoġru yolu ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 3). [belī,]*

Açdı Aḥmed bize ol dem işbu erkānı yolu
Cümle aṣḥāb taḥsīn itdi dediler gerçek **belī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 2). [belī,]*

belīd: *Aklı ve anlayışı kıt, bön, akılsız, ahmak.*

Ḳavm-i Yehūd cins-i **belīd** ḍarb ile ḳıldı helāk
Evlād ʿiyāl enṢārına virdi cefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 19). [belīd,]*

belki: *"Bir ihtimal, muhtemel, olabilir" anlamlarında kullanılan zarf.*

Dinleme vāʿiẓ sözüñ hiçbir ḳuru daʾvādır hep
Belki anıñ Ṣoḥbeti hem ḳalbiñ eyler çoḳ fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 8). [belki,]*

Anma o ṣāfī cinānı mest olan ʿāṣıḳlara
Gelmez aṣlā vāʿiẓā hiç **belki** cennetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 6). [belki,]*

Duʿālar eylerim **belki** ḥużūr rūz-ı maḥşerde
Şefāʿat eylesün āl-i Muḥammed anlara şāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 9). [belki,]*

bellü: *Belli, açık, aşikâr.*

Bezm-i ervāḥı ezelden dest-i Ḥaḳdan bir ḳadeḥ
Nūş iden ʿuşşāḳı **bellü** bellü Ṣorma mestān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 4). [bellü,]*

Bezm-i ervāḥı ezelden dest-i Ḥaḳdan bir ḳadeḥ
Nūş iden ʿuşşāḳı **bellü** bellü Ṣorma mestān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 4). [bellü,]*

Yarın maḥşer günü **bellü** bu cürm ile ḳalursam ben
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vardıḳda yerim Ṭamu olur hep nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 7). [bellü,]*

bellü beyān: *Belli, apaçık, âşikâr, meydanda.*

Göz iki olmuş dehān bir ṣu yolu **bellü beyān**
Nāfe burun ile revnaḳ oldu cismiñ pāyidār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 3). [bellü beyān,]*

ben: *" Ben " birinci teklik kişi zamiri (Âşık, Şair Mebnî).*

Bulmuşum bir şeyḫ-i kāmil aña itdim intisāb
Dīde-i cānım uyandı refʿ olup **benden** ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 2). [benden, -den]*

Bu **bendeki** ʿucub riyā göñül şehrin ḫarāb itdi
Kibirle kin derūnuma ḥased murdār olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 1). [bendeki, -de, -ki]*

Meyl virmedim **ben** dünyāya göñlümdeki sevdā nedir
Uġraşmazam hiç ḫalḳ ile başımdaki ġavġān nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 1). [ben,]*

Ḳıblegāhı ʿālem olduḳ saña maḥşūş seyyidim
Vechine **ben** secde itdim ḫūb-ı dīdārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 6). [ben,]*

Ḳays-veş ṣaḥrālara **ben** gice gündüz düşmüşüm
Bir Ṣaçı Leylā yüzünden tārumārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 9). [ben,]*

Baḥr-ı ʿummāna hemān **ben** felegimi ṣaldım bugün
Nūḥ ile irdim necāta bulmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 5). [ben,]*

Bugün terk-i cihānım **ben** sivāya iʿtibārım yoḳ
Geçip dünyā u ʿuḳbādan ki bir yerde ḳarārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 1). [ben,]*

Māsivānıñ keşretinden **ben** bugün oldum ḫalāṣ
Vaḥdet içre şimdi irdim bir ulu sulṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 7). [ben,]*

Ḥamdulillah **ben** bugün māsivādan geçmişim
Bulmuşum bir yār-i Ṣādıḳ her bī-vefādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 1). [ben,]*

Velī ʿaşḳ-ı ilāhīniñ deli dīvānesiyim **ben**
Ṣarāb-ı ʿaşḳını içmiş nice mestānesiyim **ben** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 1). [ben,]*

Velī ʿaşḳ-ı ilāhīniñ deli dīvānesiyim **ben**
Ṣarāb-ı ʿaşḳını içmiş nice mestānesiyim **ben** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 2). [ben,]*

Bugün bir şaḫṢı **ben** gördüm feṣāḥatle oḳur Ḳurʾān
Cemīʾān beldeler gelmiş anı dinler nice insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 1). [ben,]*

Vechiniñ müştāḳıyım **ben** aç niḳābın sen baña
Bāb-ı ḫüsnüne çeker sed görünür her dem cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 7). [ben,]*

Benim bī-çāre bir ednā kemīne ḫāk-pāyında
Gice gün yüẔ sürüp geldim sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 11). [benim, -im]*

Ḥub-ı sivā bunca cefā çekdirdi **baña** biñbir çile
Ġāmlarla elem derd belā çekdirdi **baña** biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 2). [baña, -a]*

Bir ḳıymetiñ aldım Ẕiyād dil mülkünü eyledi şād
Neyler baña her bir üstād şeyḫimle irdim **ben** kanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 4). [ben,]*

İmāmım her dü ʿālemde **benim** Ẕeynelʾ ile Bāḳır
Daḫı Caʿfer İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 7). [benim, -im]*

Bugün **ben** levḥ-i ḫüsnüñde oḳudum bunca Ḳurʾānı
Görürüm āşikār olmuş nice āyāt-ı Sübḥānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 1). [ben,]*

Ben bir ġarīb bī-çāreyim meded şeyḫim yā Cebāvī
Ḳomaz bu nefs-i emmāre meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 1). [ben,]*

Dergāhında **ben** bir ġulām ẕikr iderim her ṣubḥ u şām
Saʿdeddīn-i ġavs̱üʾl-ʿaẕām meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 9). [ben,]*

Ẕikrim **benim** her dem Ḫudā dergāhından ḳılma cüdā
Derdlülere senden devā meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 3). [benim, -im]*

Görelden vechini yārin dūş oldum özge sevdāya
Anıñ ʿaşḳile her dāʾim **ben** oldum mecnūn-ı s̱ānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 10). [ben,]*

Yedi iḳlīm taḫt-ı tācı hep senin destindedir
Ḫāsılı mülk-i Süleymān sendedir gözle **beni** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 6). [beni, -i]*

Herkeze ʿarż-ı ḳuṣūrum nā-tüvān ḥālime beyān
Merḥamet ḳalḳmış bu ḫalḳdan **bańa** ʿizzet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 6). [bańa, -a]*

Ehl-i dünyā nefret itdi bir günāhkār ḳul muyum
Bilmezim ʿālem ne olmuş **bańa** ülfet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 10). [bańa, -a]*

Ḫāb u raḥat gitdi elden çeşmimiz ḳan yaş döger
İlticā oldum ḳamu nās **bańa** cürʾet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 14). [bańa, -a]*

Bir şebī Derviş Sükūtī Muṣṭafāya dūş olup
Şefḳātiñ gördüm hezārān **bańa** nefret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 22). [bańa, -a]*

Bir ʿaceb ʿişyāna ġarḳım baḥr-ı girdāba düşüp
Cürmüne **ben** iʾtirāfım yek pāre ḥürmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 8). [ben,]*

Feyż-i himmetiñle her dem ʿaşḳımı döndür sańa
Luṭf-ı iḥsānınla **ben** de ideyim çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 6). [ben,]*

Bıraḳma nār-ı firḳat içre **ben** ḳulunu her müdām
Muṣṭafānıñ ʿaşḳına sen raḥm idip ḳıl şefḳati *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 7). [ben,]*

Taḳī nesl-i nübüvvetden imāmımdır **benim** muṭlaḳ
Gürūh-ı evliyā içre bu ḫalḳa pişvā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 9). [benim, -im]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı ṭālibe gül Ahmed muḫtāra ṣor ṣorma **bańa**
Noḳṭa-ı bāde rumūzuñ Ḥaydar-ı kerrāra ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 1). [bańa, -a]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı ṭālibe gül Ahmed muḫtāra ṣor ṣorma bańa
Noḳṭa-ı bāde rumūzuñ Ḥaydar-ı kerrāra ṣor ṣorma **bana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 2). [bana, -a]*

Her ḳuluñ efʿāl-i maʿlūm Ḥaḳdan olmaz iḫtifā
Setr ideler maḫfī uyūbıñ settāre ṣor ṣorma **bana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 4). [bana, -a]*

Kes̲ret ʿiṣyānına iḳrār eyleyen āṣıḳların
ʿAfv ider mi cürmni ġaffara ṣor ṣorma **bana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 6). [bana, -a]*

Herkesiñ yerlü yerinde ḥükmünü icrā ḳılan
Pādiṣāhlar ḥiz̲metinde ḥünḳāra ṣor ṣorma **bana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 8). [bana, -a]*

Cismini āh pāre pāre nice ḳıldı z̲alīmān
Nesl-i hāṣim Caʿfer ṭayyāre ṣor ṣorma **bana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 10). [bana, -a]*

Kerbelāda ṣehr-i melʿūn ṣāh Ḥüseyni ḳatl idip
Müsteḥaḳ olmaz mı nāre ḳahhāre ṣor ṣorma **bana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 12). [bana, -a]*

Yevm-i ḥaṣr içre Sükūtī Ḥaḳḳını herkes diler
Kimsenin Ḥaḳḳını ḳomaz ol Cabbāre ṣor ṣorma **bana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 14). [bana, -a]*

Bulmuṣum bir ṣeyḫ-i kāmil aña itdim intisāb
Dīde-i cānım uyandı refʿ olup **benden** ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 2). [benden, --den]*

ʿİlm-i noḳṭadan ḫaberdār eyledi ṣāhım **benim**
Bā-i bismillah gördüm derc olupdur dört kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 5). [benim, -im]*

Z̲evḳiniñ her neṣʾesinden bende olam kām-yāb
Ṣevḳe gelüp ʿaṣḳla **ben** söyleyem dilber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 10). [ben,]*

Küntü kenziñ sırrını **ben** fāṣ idem ʿāṣıḳlara
Ḳalmaya hiç bunda maḫfī cehle iʿlān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 3). [ben,]*

Cevher-i yektāyım ki maʿdenim ṣāh-i Necef
Ḥaydar ibn-i Ṭālibiñ **ben** sāyesinde kān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 6). [ben,]*

Murtażāya **ben** ġulāmım Derviş Sükūtī her zamān
Ḫāk-i pāyiñ beklerim **ben** Luṭfuna iḥsān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 9). [ben,]*

Murtażāya **ben** ġulāmım Derviş Sükūtī her zamān
Ḫāk-i pāyiñ beklerim **ben** Luṭfuna iḥsān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 10). [ben,]*

Tecelli ḳıl baña yā Rab ḳoma beni bu sevdāda
Sivā ḥubını al **benden** neler çekdim bu dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 2). [benden, -den]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ bu yolda cān niṣ̲ār itdim
Murādım verdiler gördüm **benim** dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 10). [benim, -im]*

İnler idim her seḥerler ḳan gelince dīdeme
Ḥasret oldum uyḳuya **ben** yoḳ meded aġyāre *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 6). [ben,]*

Bu dünyāda neler çekdim vefāsı yoḳ imiş aṣlā
Ṣikāyet eylemem Ḥaḳdan ne itse **baña** sulṭānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 6). [baña, -a]*

Yaşım yetmiş işim bitmiş zevāle irdi bu ḥālim
Tamām oldu **benim** ʿömrüm Ḥaḳḳa döndü hemān rāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 2). [benim, -im]*

Seniñ elṭāfnı her dem ʿaceb mi itmeyim hiç yād
Benim Ẕikrim ḳamu fikrim göñülden hep ṣudūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 8). [benim, -im]*

Seniñ vaṣfını meddāḥlar yāḫūd kātib ḳamu mollā
Benim ʿindimde hep ʿāciz lisānında ḳuṢūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 12). [benim, -im]*

Eyleme red **ben** ḳulunu olmayam aṣlā ẕelīl
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 19). [ben,]*

Fevtine tariḫ dedim **ben** ey Sükūtī bu Zamān
Biñ iki yüz hem yedide eyledim ʿazm-i cenān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 25). [ben,]*

bend: *Boğum, mafsal.*

İki yüz ḳırḳ sekiz pāre ḥaṭlarla urup **bendin**
Ṭutar muḥkem göñül şehriñ bozulmaz ṭılsımı ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 7). [bendin, -iñ]*

bend: *Kıvrım, bağ, düğüm ‖ Sevgili'nin saçı (bir ip veya zincir gibi bağlamak bağlamında).*

Ẕülfüñ teline her dem dāʾim Mecnūn-veş **bend** olup
Manṣūr gibi rūz u leyāl biz dāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 7). [bend,]*

bend: *Bağ, zincir. II Tutsaklık.*

Çoḳ çalış **bendinden** ḫalāṣ olasın
Ẓabṭ ider ḳurmuş ol Temur ṭuzāḳdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 7). [bendinden,]*

Ne mümkündür ḫalāṣ olmaḳ bu **bendlerden** ḳatı müşkül
Meger lütf-ı ʿināyetiñ ḳılarsa ol Ġanī Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 5). [bendlerden, -ler, -den]*

Olunca ġayretiñ itgil ḫalāṣ olmaya Saʿy ile
Anıñ **bendin** ḳıran cānlar baḳar mı rūz-ı ferdaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 4). [bendin, -in]*

Bī-vefā dildāra virme hiç göñül
Cehd idip **bendinden** ol gel āzāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 16). [bendinden, -in, -den]*

Ḥasedle kin kibir benlik derūnunda ḳatı muḥkem
Bu **bendlerden** ḫalāṣ eyler irişgil şāh-ı merdāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 4). [bendlerden, -ler, -den]*

Cin perī olmaz musallat dest-i pāyı **bend** olur
Cisme ilḳā itdi Allah işbu māhda ekseri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 7). [bend,]*

ʿĀdemden evvel geldiğini itdiler iḫbār ʿAlīdir
Bend urdu dive rūz-ı ezel eyledi iḳrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 2). [bend,]*

bend: *Kul, köle.*

Men ʿaref sırrın ögren **bend** olagör bir ara
Ḥaḳḳı bilmekde beḳā bul ʿömrüñ olsun iẕdiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 3). [bend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī **bendine** eyle naẓar
Hem derūnuñ pāk ide gör ḳalmaya aṣlā sürāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 13). [bendine, -i, -n, -e]*

bend eylemiş: *Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.*

Arslan peleng divler ile şeş cihātıñ **bend eylemiş**
Hiç rehāyāb mümkünü yoḳ derūnuna itmiş vülūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 5). [bend eylemiş, -miş]*

bend itmek: *Bağlamak. || Emir, hüküm altına almak.*

Ṣūretde ʿaceb ḫande ider cümle bu ḫalḳı **bend itmek** içün
Ẓāhirde ḳalay urmuş yüzüne ḳalbinde ṭulūʿ miżmār naḳūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 7). [bend itmek, -mek]*

bende: *Kul, köle, hizmetkâr.*

Pes imdi bu faḳir zenb ü keşīr mūrdan ednā żaʾifüʾl-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā **bende** ḥażret
El- şeyḫ Saʿdeddīn el-Cebāvī mesmūʾ-yı ʿācizānemize naẓaran beyneʾn-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 1). [bende,]*

Şübhemiz yoḳ şefḳat ider ol Resūl-i kibrīyā
Āl-i Aḥmed **bendesine** hem ʿAlī Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 2). [bendesine, -si, -n, -e]*

Āl-i Aḥmed **bendesiyiz** Derviş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfuñ bekler ancaḳ nice yüz biñ bay gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 13). [bendesiyiz, -s, -i, -y, -i, -z]*

Ol Muḥammed şāh Taḳīye **bende** olmuş tā ezel
Bil Naḳīniñ sāyesinde menzil-i rifʿat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 15). [bende,]*

Āl-i Aḥmed **bendesine** buġżunu eyler ẕiyād
İntiḳāma ʿādet itmiş ḳalbini şeyṭān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 7). [bendesine, -si, -n, -e]*

Bendene ḳahr-ı celāliñle hemān ḳılma naẓar
Luṭfuñ ile ḳıl kerem geldim recāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 3). [bendene, -ñ, -e]*

Derd-mend Derviş Sükūtī **bendeni** şād ider gör
Maḥzūn olmuş ḳalb çün vīrānım ider şimdi ḫaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 9). [bendeni, -ñi]*

Mevlevi ḫażretleriniñ tekyegāhında bugün
ʿAşḳile her **bendesi** leyl ü nehār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 8). [bendesi, -si]*

Āl-i Aḥmed **bendesiyim** Derviş Sükūtī ben bugün
Dürr-i luṭfunda ġulām nice biñ hezār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 13). [bendesiyim, -si, -yim]*

Şeyḫüʾl ʿAbdüʾl-Ḳādiriñ her **bendesi** ḫulḳ-ı cemīl
Eşġālleri evrād ile ẕikr-i Ḫudā naẓm-i celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 1). [bendesi, -si]*

Ol Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ **bendesiyim** tā ezel
Ḫādimiyim Şāh Ḥüseynʾiñ Kerbelā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 3). [bendesiyim, -si, -yim]*

Taḳī nesl-i nebīdendir Naḳīʾniñ ceddi Ḥaydarʾdır
Ḥasanuʾl- ʿAskere **bende** olup ḫāk eri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 16). [bende,]*

Keşret-i dünyāya baḳmaẔ bunlarıñ her **bendesi**
Vaḥdet-i bāḳīye irdim aḥḳarı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 13). [bendesi, -si]*

Sükūtī **bendesi** her dem cān fedā eyler
Rıżā bābında bir sāʾil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 13). [bendesi, -si]*

Erenlerden ola himmet ola görʿAskere **bende**
Ḫavāric ḳavmine her dem teberrā ṣad-hezār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 15). [bende,]*

ʿAskerī on bir imāmıñ **bendesiyiz** tā ezel
BeẔl-i cān itdik yolunda mehdi-i Livānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 11). [bendesiyiz,]*

Taḳī İmām Naḳīniñ **bendesiyiz**
Ḥasanüʾl ʿAsker ile olduḳ revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 15). [bendesiyiz,]*

Muḥabbet eyle evlāda ʿAlīniñ ḫānḳāhında
Olursan anlara **bende** ṣaḳın şekvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 6). [bende,]*

Farż olunmuş ẕāt-ı Ḥaḳʾdan her ṭarīḳat ehline
Ḳadirī Rüfāʾī tamāmen **bendesi** eclā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 6). [bendesi, -si]*

Derd-mend Derviş Süḳūṭi bir kemīne **bendesi**
Ẕāt-ı pākına vaṣfiñ itdi eyledi eşʿār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 13). [bendesi, -si]*

Meslek-i Ḥaḳ ḳadri idi şāh Geylān **bendesi**
Ẕikr-i cehri iştiġāli rūz u şeb eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 7). [bendesi, -si]*

Ol şehīd-i Kerbelānıñ **bendesiyim** tā ezel
Nesl-i şāh-ı enbiyāya cān virip ḳurbān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 7). [bendesiyim, -si, -yim]*

Derd-mend Derviş Süḳūṭi bir kemīne **bendesi**
Ẕāt-ı pākına vaṣfiñ itdi eyledi eşʾār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 13). [bendesi, -si]*

Derviş Sükūtī āl-i ʿAlīniñ **bendesi** olmuş ḳālū-belādan
Ḳılmış teberrā cins-i Yezīde laʿnet kim ider buldu selāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 17). [bendesi, -si]*

Zümre-i āl-i Muḥammed **bendesiyüz** zāhidā
Ehl-i beytiñ çakeriyüz olmuşuz her dem liḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 1). [bendesiyüz, -si, -y, -üz]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānıñ şeyḫ Ḫarābāt **bendesi**
Dergāhınıñ ḫādimidir tā ezelden aḥḳarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 5). [bendesi, -si]*

Ki şöhret buldu Rūmī Şām ʿArab ʿAcemde Ṣaḥrāyı
Anıñ her **bendesi** kesb-i Ṣadaḳatle her arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 58). [bendesi, -si]*

Bendesi ol Āl-i Aḫmed Ḫaydarıñ
Ḥaḳḳı zikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 19). [bendesi, -si]*

Derd-mend Derviş Sükūtī **bendiñ** olmuş tā ezel
İlticā ḳılmış ḳapuna rūz u şeb eyle ʿamel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 17). [bendiñ, -i, -n]*

Ezelden Ḫaḳ saña itmiş kemāliyle hidāyātı
Seniñ **bendelerin** bekler hemān her dem ʿināyeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 2). [bendelerin, -ler, -i, -n]*

Odur **bende** bugün āl-i ʿabāya
Ḥabīb-i kibriyā şāhı gedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 5). [bende,]*

Her kim aña **bende** oldu ṣıdḳ ile īmān olur
İkilikden ḳurtulup hem maẓhar-ı Raḥmān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 1). [bende,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ her kim oldu **bendesi**
Bu cihānda bil anı sen cümlede sulṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 3). [bendesi, -si]*

Caʿfer-i Ṣādıḳ imāmıñ her kim oldu **bendesi**
Oḳudular ders andan her seḥerler men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 3). [bendesi, -si]*

Ol imāmıñ āsitānında ġulām-ı Ḫaydarım
Tā ezelden **bendesiyim** Murtażāya ḳanberim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 2). [bendesiyim, -si, -yim]*

bende çek-: *Bağlamak, zincire vurmak.*

Kīn kibir benlik ḥased hem daḫı ʿucb ile riyā
Şeş cihātiñ **bende çekmiş** feṭḥ olunmaz saña bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 6). [bende çekmiş, -miş]*

bendeñiz: *Alçak gönüllülük göstererek ben yerine ve `köleniz'` anlamında kullanılan bir söz.*

Bu ʿāṣī **bendeñiz** kem-ter Sükūtī çakerin aḥḳar
Yolunda ḳoydu yüz biñ ser meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 13). [bendeñiz,]*

beni: *" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.*

Kemāliñle şifā verdiñ Eyyübüñ rencine ol dem
Beni ġām derdine Ṣaldın o semte eyledin ilḥāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 8). [beni,]*

Tecelli ḳıl baña yā Rab ḳoma **beni** bu sevdāda
Sivā ḥubını al benden neler çekdim bu dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 1). [beni,]*

benlik: *Bir kimsenin öz varlığı. II [tas.] Nefîs.*

Her birisi ḳavm-i Yezīd bed ḫāricī aṣl-ı ʿanīd
Benlik ḥased şehvet ile çoḳ eyledi sıḳlet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 4). [benlik,]*

Kīn kibir **benlik** ḥased hem daḫı ʿucb ile riyā
Şeş cihātiñ bende çekmiş fetḥ olunmaz saña bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 5). [benlik,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳḳa gir bugün
Kin kibir **benlik** nifāḳla her bir riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 10). [benlik,]*

Geçmemiş gönlüm sivādan ülfeti bālādadır
Kin kibir **benlik** ḥasedle dāʾimā ġavġādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 2). [benlik,]*

Ḳomaz **benlik** riyā ile bu gönlüme virir teşvīş
Ḥasedle kin kibir dāʾim derūnum ḳaplamış hep mār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 3). [benlik,]*

Benlik sizi aşlā ḳomaz hem kibriñiz muḥkem ḳatı
Çoḳ uġraşıp sivā ile bıraḳmaz sizi nefsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 3). [benlik,]*

Şol ṭahāretsiz faḳīhiñ dīni yoḳ īmānı hiç
Kin kibir **benlik** ḥasedle ẕerrece ʿār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 6). [benlik,]*

Kibrile **benlik** nifāḳıñ arturur günden güne
Buġżunu eyler tecāvüz ʿāleme sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 11). [benlik,]*

Kin kibir **benlik** nifāḳıñ ḳatl ider ser-leşkeriñ
Ṣāfī iyler bu derūnuñ Ḥaḳḳa irer sālikān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 9). [benlik,]*

Kin kibir **benlik** ḥasedle ḳalbimiz raḥat ḳomaz
Nār-ı duzāḫdan eşeddir yıḳayor Ṣañma Ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 7). [benlik,]*

Ḥasedle kin kibir **benlik** derūnunda ḳatı muḥkem
Bu bendlerden ḫalāṣ eyler irişgil şāh-ı merdāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 3). [benlik,]*

Kin kibir **benlik** riyālar ḳanġı ādemde olur
Ṣanmañız ādem anı kim Ḥaḳ anı ḳılmış müżīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 5). [benlik,]*

Ey zāhid dünyā-perest taḳlīd sizin imānıñız
Ḳalbiñizde **benlik** ḥased riyā ile efsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 2). [benlik,]*

benze-: *(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.*

Beñzer anlar deryā içre Ṣu arar miṣl-i semek
Çeşm-i aʿmā görmez aṣlā kendi bir yem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 7). [beñzer, -r]*

Bir ʿaceb heyʾet Ṣıfātı file **beñzer** ḳāmeti
Her gören ḥavf itdi ġāyet bende şaşdım baḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 3). [beñzer, -r]*

Sāyebān-ı şemse **beñzer** didi ḫātem-i enbiyā
Bir zemīnde durmaz aṣlā devr ider aʿlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 9). [beñzer, -r]*

SöẔü şīrīn lebi sükker dehānı ḥoḳḳaya **beñzer**
Müzeyyen zībe ġarḳ olmuş cevāhir hep düzenlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 7). [beñzer, -r]*

Dīdesini gör nice göre şemsin cihānı
Ẓulmetde ḳalıp **beñzediler** cins-i ḥayvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 6). [beñzediler, -di, -ler]*

Buyurdu Aḥmed-i muḫtār cihānıñ ḥükmü zāʾildir
Güneş gölgesine **beñzer** ḳarār itmez bir arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 8). [beñzer, -r]*

ber: *Kara, toprak.*

Pādişāh baḥr u **ber** ḥükm ider ḳāfdan ḳāfa
ʿAdlile ṭutmuş cihānı hem şāh-ı kişverdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 3). [ber,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir rehnümāmız baḥr u **ber**
ʿAskeriñ ḳavliyle Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 13). [ber,]*

ber: *"Vermek" yardımcı fiili.*

Tīġ-ı ḫançer bāġrına urdı o ẓālim **ber** tamām
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 11). [ber,]*

ber murād: *Muradına eren, isteğine, arzusuna kavuşan.*

Sen gibi şāha iden ḳaṣd elleri muṭlaḳ ḳurur
Ber murād olmaz Ḫavāric fiʾil-i ʿişyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 16). [ber murād,]*

berāhīn: *Deliller, tanıklar.*

Be **berāhīn** ḳaṭʿ ile ḫālıḳ-ı kevneyn odur
Lamelif lā dimezem men yoḳ şerīk-i muṭlaḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 3). [berāhīn,]*

berāy: *İçin; bu yüzden, bundan dolayı, bu nedenle.*

Cihān ẕevḳiñ sürüp dāʾim dinler hep yalan eyler
Vefā-yı **berāydır** gerçe cefāsın beytiñ hemān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 2). [berāydır, -dır]*

berbād: *Far. Bozuk, perişan, harap, mahv edilmiş, yele verilmiş.*

Çoḳ vaḳit **berbād** idendi bu vücūduñ şehrini
Ẕülf-i Leylādan muḥaḳḳaḳ almadı Mecnūn murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 11). [berbād,]*

Hicrān ateşi yaḳdı göñül şehrini eyledi **berbād**
Ḳıldı ḫarāb virdi fenā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 9). [berbād,]*

berdār: *Darağacına çekilmiş, asılmış.*

Menzil alur ol bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine
ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini **berdār** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 8). [berdār,]*

ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini **berdār** it
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı Ẕikr ide gör her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 19). [berdār,]*

berdār-ı ʿaşḳ: *Aşkın (darağacına) asılmışı.*

Hem eneʾl Ḥaḳ naʿrasını urmışız Manṣūr gibi
Bir tecellī irdi Ḥaḳdan olmuşum **berdār-ı ʿaşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 4). [berdār-ı ʿaşḳ,]*

ber-ḥayāt: *Sağ, diri.*

Rehber-i kāmil gözet Derviş Sükūtī bu fānīde
Ber-ḥayāt ol bunda dāʾim olmaya teniñ türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 12). [ber-ḥayāt,]*

berhiz: *Kalkan, sıçrayan, atılan.*

Hem ṣusuzluḳ her cihetden **berhizi** itdi şedīd
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 3). [berhizi, -i]*

bėri: *Beri, bu yana.*

Nefs-i şehvetden ṣaḳın gel rāhını mesūd ider
Arzusuna düşme her dem dinle nuṭḳum gel **beri** ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 10). [beri,]*

berḳ: *Şimşek, şimşek parıltısı.*

Vechiniñ her şuʿlesinden şems-i māh alur żiyā
Şevḳ-i ḥüsnüñ nūr-ı muṭlaḳ **berḳ** uran tābāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 4). [berḳ,]*

Cemāliñ nūrı **berḳ** urmış cihānı māhitāb eyler
Bu bir ḥur-ı cināndır ki yüzüñ şevḳ-i ḳamerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 3). [berḳ,]*

Ḥüsnünüñ bir lemʾāsından şemsiyle necm-i ḳamer
Pertevin almış ezelden **berḳ** uran envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 12). [berḳ,]*

ber-murād: *Murâdına eren, isteğine, arzusuna kavuşan.*

Ḫulḳ-ı Aḥmed olsa ṭālib Ḥaḳḳa ider inḳiyād
Ḥubb-ı dünyādan geçer ol Ḥaḳdan alur **ber-murād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 2). [ber-murād,]*

berr: *Kara, toprak.*

Pādişāh baḥr-ı **berre** ḥükm idip Ḳāfdan Ḳāfa
ĀṢaf-ı devrāna mālik hem Süleymān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 5). [berre, -e]*

berü: *Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.*

Vech-i yārin arzūsunda olmuş isen ṭālibā
Gel **berü** dīdār-ı Ḥaḳda seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 4). [berü,]*

Gel **berü** ey Ḳavm-i Süfyān men Ḫudādan dönmezem
Ol ḥabībiñ ümmetiyim Muṣṭafādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 1). [berü,]*

Gel **berü** sen ṭālib-i Ḥaḳ itme dünyāya ṭamaʿ
Dinle nuṭḳuñ cān u dilden her eriñ ile semʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 1). [berü,]*

berzaḫ: *Ölümle başlayıp yeniden diriltilmeye kadar sürecek olan ara dönem, dünya ile âhiret arasındaki âlem ve kabir hayatı.*

īcāb ider māʾz̲allah tebdīl-i ṭarīḳ itmiş olurlar ise **berzaḫ** ı ʿazīme
düşüp cānları ebediyen cehennemden ḫalāṣ olmayanlar anıñçün cānımıza ġāyet s̲aḳīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 21). [berzaḫ,]*

İşbu yollar **berzaḫını** geçmege āsān eyle
Rehber-i kāmil ara bul Derviş Sükūtī dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 9). [berzaḫını, -ı, -n, -ı]*

Yollarıñ hep ṭoġrusunu ʿarż ide
Düşmeyelim **berzaḫına** ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 10). [berzaḫına, -ı, -n, -a]*

Ẓulmet-i tende ḳalanlar **berzaḫa** düşmüş yolu
Girmede meydān-ı ʿaşḳa bulmadı rāh-ı Şevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 3). [berzaḫa, -a]*

ʿAşḳile Ferhād nice dem uġradı **berzaḫlara**
Şīrīn içün çekdi zaḥmet olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 7). [berzaḫlara, -lar, -a]*

Yolların hep **berzaḫından** geçmek içün bir delīl
Rehber-i ṭaḥḳīḳi bul her dāʾimā āsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 7). [berzaḫından, -ı, -n, -dan]*

Rehber gerekdir her yola **berzaḫlarını** geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 7). [berzaḫlarını, -lar, -ın, -ı]*

Berzaḫ iliñ geçmek içün rehber gerek her ṭālibā
Sende riyāz̲āt ḳıl ḳavī eyle ʿibādāt ṭut oruç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 9). [berzaḫ,]*

Mürşid-i kāmilden iste işbu yollar **berzaḫıñ**
Anlar bir ḳademde geçer ol rāh-ı Ḥaḳ eyler güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 3). [berzaḫıñ, -ı, -n]*

Fülkünü Ṣalmış nihāyet baḥr-ı girdāba bugün
Berzaḫa uġrar ne çāre ġarḳ ider bunca ʿibād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 8). [berzaḫa, -a]*

Himmeti mürşidle geçtiḳ māsivā **berzaḫların** ların
Rāh-ı Ḥaḳḳa āşināyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 5). [berzaḫların, -lar, -ın]*

Mezheb-i pāk-i Caʿferʾiñdir ḳulunu Ḥaḳ görmeyen
ʿĀḳibet **berzāḫā** uġrar ṣanmañız raḥmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 10). [berzāḫā, -a]*

Dünyānıñ her **berzaḫından** itdi ḫalāṣ ol yārimiz
Şimdi ʿuzletde ḳarārım bulmuşuz dildārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 1). [berzaḫından, -ı, -n, -dan]*

Mülk-i kes̲ret **berzaḫından** çün ḫalāṣ olmuş bu dem
Vaḥdet yol bulmuş ol ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 9). [berzaḫından, -ı, -n, -dan]*

Mūr-ı ednādan ża ʿīfīm merḥamet ḳıl yā İlāhi
Bıraḳma **berzaḫ** illerinde ḳalmışım nāçar bī-kes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 6). [berzaḫ,]*

Destine al seyf-i celāl **berzaḫ** itmiş yollar ḳatı
Ḳurd peleng arslān ḳamu ṭopṭolu cihān çaḳal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 7). [berzaḫ,]*

Berzaḫından māsivānıñ bulmuşuz her dem necāt
Ḥamdulillah z̲evḳ-i kes̲retden bugün ben az̲ādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 9). [berzaḫından, -ı, -n, -dan]*

Şeyḫ nāḳıṢ sālikānın rāhını **berzaḫ** ḳoyar
Nār-ı dūz̲aḫa Ṣalar ol tābiʾ-i şeyṭān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 27). [berzaḫ,]*

BerẔāḫa düşen ḫāl nice gör olmuş yaman
Mürşid gerek anı daḫı terbiye ide bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 5). [berz̲āḫa, -a]*

ʿAşḳile Ferhād nice dem uġradı **berzaḫlara**
Şīrīn içün çekdi zaḥmet olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 7). [berzaḫlara, -lar, -a]*

Rehber gerekdir her yola **berzaḫlarını** geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 7). [berzaḫlarını, -lar, -ın, -ı]*

Mürşid-i Cibrīl-i emīndir bunca **berzaḫ** dan ḫalāṣ
Merkezi ʿarş gizinde bir sübḥāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 3). [berzaḫ,]*

Kes̲retiñ **berzāḫı** virir fenāya
Maḥv ider cismiñ gider hebaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 9). [berzāḫı, -ı]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup aẔād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 15). [berzaḫından, -ı, -n, -dan]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup āzād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 15). [berzaḫından, -ı, -n, -dan]*

bes: *"Beş" sayı sıfatı.*

Üç **beş** gün içün geldim ise bu fānī dehre
ʿÖmrüm daḫı āḫir olup gitmege cānān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 3). [beş,]*

Bu sāl içre Sükūtīniñ muvāfıḳ geldi tariḫi
Hezār üç yüz **beşinde** çün tamam itdim bu dīvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 14). [beşinde, -in, -de]*

Genç yaşında Ẕarīfe Ḫānım ʿazm idüp dār-ı beḳā
Sāl hezār üç yüz **beşinde** ṭutdu cennetde mekān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 14). [beşinde, -in, -de]*

Ḳarye Kiliselü içre müceddeden **beş** ʿaded çeşme
Akıtdı Ṣularıñ pek çoḳ muḥaḳḳaḳ zīr u bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 9). [beş,]*

besmele: *"Bağışlayan ve esirgeyen Allah'ın adıyla" manasına gelen Bismillâhirrahmânirrahim sözünün ismi.*

ʿAşḳ ehline virdi ḫaber her vech ile sırr-ı ʿAlī
Noḳṭa benim **besmelede** dedi o dem ol Ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 12). [besmelede, -de]*

Nām u pāk-i **besmelede** söylenir her rūz u şeb
Noḳṭa-ı sırrım ḳamu ḫalḳ bilmege ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 7). [besmelede, -de]*

bey: *Zengin, ileri gelen kimse, bay.*

Bey paşālar zümresine itse duḫūl her ne zamān
Mesned-i bālāda yerin ednāya hemān itmedi cālis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 3). [bey,]*

beyʾ u şirā: *Alım satım, alış-veriş.*

Seniñle eyleyen **beyʾ u şirā** tā ezelden çün
Muḥaḳḳaḳ bil bu pazarda duranlar hiç żarār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 1). [beyʾ u şirā,]*

beyān: *Açıklama, izah, anlatma, bildirme.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu **beyān** buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḥsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [beyān,]*

Bināsı ʿālemiñ böyle ḳurulmuş itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ her ādemiñ vücūdunda on iki bāb güṣād itdiġi **beyān** ise behr bābınıñ kütüb-i *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 32). [beyān,]*

Ḥaḳ Teʾālā Ḥażretleri ādemi bir ḳaʾlāya beñzedüp ṭoḳuz muḫtelif cevherden bünyād ḳıldıġı **beyānındadır**
Ṭoḳuz ḳat bir cevherden yaratmış Ḫālıḳ-ı Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 3). [beyānındadır, --ı, --(n)da, --dır]*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek içün işbu bir ḳaṭʿa zīr ü bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde **beyānına** ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 14). [beyānına, -ı, -na]*

Emvālini bir mürşide eyle **beyān** her rūz u şeb
Terk ide gör kibr-i kini ḳalbiñ seniñ ġāyetde ṭuc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 7). [beyān,]*

Naḫnü aḳreb āyetle şānına ḳıldı **beyān**
Maẓhar-ı ẕāt-ı ṣıfātın ʿarş-ı Raḥmān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 5). [beyān,]*

Ḥaḳ **beyānında** Sükūtī aḥbāba yeter baḥsin eyledin
Bu kelāmıñ fehm idenler cinsi ādem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 13). [beyānında, -ı, -n, -da]*

Naẓm ile Derviş Sükūtī baḥsini ḳıldı **beyān**
Küntü kenziñ itdi iẓhār nuṭḳu bürhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 13). [beyān,]*

Bu kesretden eliñ yumış olurlar Ḥaḳḳıyla mevcūd
Beḳā-yı vaḥdete irmiş kelām-ı Ḥaḳ **beyān** söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 6). [beyān,]*

Aḥmed gelüp ḳıldı **beyān** Furḳān ile Ḥaḳ sırrını
Dört kitābıñ sırrı bugün bir noḳṭadan itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 9). [beyān,]*

Bu vücūd şehrin Sükūtī naẓm ile ḳıldın **beyān**
Ḥamd idelim cān u dilden Ḥaḳḳa her dem ṣad hezār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 17). [beyān,]*

Pīrler yolu ʿayān **beyān** menzil alur ṭoġru giden
Cibrīl aña rehber olur meydān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 11). [beyān,]*

Kenz-i maḫfiken ezel-i Aḥmed gelüp itdi **beyān**
Aṣḥāblara gösterdi ol andan bize iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 3). [beyān,]*

Ṭālibā gel Ḥaḳḳı añla cümlede aʿyān imiş
Sī vü dü ḥarfle yüzinde ādemiñ **beyān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 2). [beyān,]*

Nāṭıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳı ehl-i dile ḳıldı **beyān**
Cümle cihān añla güzel ṭopṭolu ol Ḫālıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 9). [beyān,]*

Ḥaḳ ḥabībi itdi **beyān** ʿuṣṣāḳına bürhān ile
Fehm it bunu zāhid güzel cümlemize iʾlān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 5). [beyān,]*

Her yerde Ḥaḳ ḥażır-ı nāẓır ṣanma anı nihān imiş
Çeşm-i baṢar rüʾyet ider günden ʿayān **beyān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 2). [beyān,]*

Naḥnü aḳreb āyetini Ḳurʾān ile itdi **beyān**
Ḥaḳdan yaḳın bir nesne yoḳ gözsüzlere pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 7). [beyān,]*

Nefsimiz ṭuġyān iderdi ḥālimiz ḳıldı yaman
Bir ṭabīb-i ḥāziḳa ṣordum çāresin ḳılsın **beyan** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 2). [beyan,]*

Dervīş Sükūtī ḳıl sen **beyān** Ḥaḳḳı gel tevhīde
Fehm ideler cümle cihān ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 11). [beyān,]*

Heman ṣāfīʿ Yūsuf mālik bu dersden olmadı āgāh
Müfsidler **beyānında** ḳalurlar bunda hayrana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 8). [beyānında, -ı, -n, -da]*

Bu pendimiz rūşen **beyān** hiç itmezim aṣlā nihān
Sükūtī ġarīb bir dervişān irdi göñül seyrānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 9). [beyān,]*

Rāh-ı güṣād itmesen emr-i Ḫudā bir vechile
Daʿvet-i Ḥaḳ oldu **beyān** cehrile peydā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 12). [beyān,]*

Si vü dü ḥarfle tamāmen yüzini ḳıldı **beyān**
Ādemin vechinde mevcūd ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ defteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 7). [beyān,]*

Herkeze ʿarż-ı ḳuṣūrum nā-tüvān ḥālime **beyān**
Merḥamet ḳalḳmış bu ḫalḳdan baña ʿizzet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 5). [beyān,]*

Ehl-i seḥā maʿdenidir her vechle sāʾillere
Ḳıldı **beyān** Ḳurʾānıyla merd-i seḥā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 4). [beyān,]*

Seyāḥat vaḳti geçmişdir bu cism-i nā-tüvān olmuş
Sīnim altmış üçe irdi liyāḳata yoḳ **beyān** şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 6). [beyān,]*

Üç yüz iki tariḫinde żan idip hem de hezār 1302
Derd-mend Derviş Sükūtī naẓmıyla ḳıldı **beyān** 1 nisān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 12). [beyān,]*

Küntü kenzin dedi çünki ol ḫāliḳ-i muṭlaḳ
İtdi **beyān** herkes sırrını Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 10). [beyān,]*

Ẕülfüñ ile ḳaşlarıñ hem daḫı müjġānlarıñ
Kıldı **beyān** çün vechini eyledi iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 18). [beyān,]*

Ḳul Resūl laḥmüke laḥm s̱ānına ḳıldı **beyān**
Ehl-i ḥaḳāyıḳ itdi ʿayān Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 7). [beyān,]*

Naẓm ile itdim **beyānıñ** ḳıl bugün iḳrār ʿAlīdir
ʿĀşıḳıñ feryād-ı āhı ḳıldığı hep zār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 1). [beyānıñ, -ı, -n]*

Ḫılḳat elçin vel- ins kelāmında muṢarraḥdır
Müfessirler **beyānında** murādı Ḥaḳḳı bilmekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 8). [beyānında, -ı, -n, -da]*

Bir gedā Derviş Sükūtī tārīhiñ ḳıldı **beyān**
Şüphesiz gerçek velīdir ẕāt-ı pāk aḳdesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 15). [beyān,]*

Naḫnü aḳreb ḳul **beyān** Ḥaḳ buyurmuş iʿlān ider
Ḥaḳdır saña ġāyet yaḳın yoḳ farḳıñız iẕʿānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 7). [beyān,]*

Ḫudānın nuṭḳuyla s̱ābit bu ʿālem ābıyla hiyedir
Ceʾalnā āyeti ḳılmış **beyān** cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 4). [beyān,]*

Ḫudānıñ nuṭḳuyla s̱ābit bu ʿālem ābıyla ḥaydur
Ceʾalnā āyete ḳılmış **beyānıñ** cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 4). [beyānıñ, -ı, -n]*

Ḫüsnüne ḳıldı **beyān** rūşen itdi enver ḥaṭ
Ẕülf-i ḳaş u kirpiginde oḳudum ben Ḫaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 18, Mısra 1). [beyān,]*

Hemān bunlar dü ʿālemde ḳamu nāsıñ penāhgāhı
Beyān itdin murād üzre bu naẓmıñla güzel rāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 68). [beyān,]*

Tariḫinde yoḳ ḫilāfuñ ey Sükūtī ḳıl **beyān**
Biñ iki yüz seksenine naẓmile eyle ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 25). [beyān,]*

Yevm-i ḥaşre dek **beyānısın** yā ilāhī ḳıl beḳā
ʿÖmr-i cāvid üzre olsun bulmaya aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 13). [beyānısın, -ı, -sın]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bir ġarīb ednā ḳulu
Naẓmıyla ḳıldı **beyān** fehm idip gel ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 18). [beyān,]*

Der- **beyān** aḥvāl-i ʿulemā-ı ẕāhir
Ṣınıf-ı ʿulemāda merḥamet yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 1). [beyān,]*

beyāż: *Ak, beyaz; bu renkte olan.*

Mū-ı rīşim oldu **beyāż** cismimize irdi fenā
Dār-ı beḳā vaḳit gelüp göçmek içün her ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 9). [beyāż,]*

beydā: *Tehlikeli çöl. II Aşk çölü, zorlu yol.*

Senin ʿaşḳıñ olup **beydā** dūş oldu ḳalbime sevdā
Żaʿīfim gerçe bir ednā meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 3). [beydā,]*

beyhūde: *(Fars.) Boş, gereksiz, faydasız.*

Ṭut elin **beyhūde** gezme bu fenā mülkünde sen
Telḳīn itsün ẕikr-i cehr ḥużūrunda ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 3). [beyhūde,]*

Gezme **beyhūde** bu fānī iḳlīmiñ sen ser-te-ser
Ḫānḳāh-ı Aḥmede gel her dāʾimī sivādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 5). [beyhūde,]*

Beyhūde hiç çekme aḥmaḳlar gibi
Emegi bu dehriñ ḳatı ʿaẕābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 11). [beyhūde,]*

Mecnūn gibi Leylā içün daġ u Ṣaḥrā hiç bıraḳmadım
Cismimi ben ḳıldım ḥarāb **beyhūde** hep ifnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 8). [beyhūde,]*

Naḥnü aḳrebden ḫaberdār olmadı aṣlā faḳīh
Beyhūde söyler kelāmıñ naẓm-ı nādān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 8). [beyhūde,]*

Ehl-i ʿaşḳıñ menziline irmedi vāʿiẓ bugün
Kürsīlerde zār u feryād **beyhūde** her ān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 6). [beyhūde,]*

Naḳş-ı dehre aldanup **beyhūde** ḳılma iltifāt
Bī-vefādır dinleme muṭlaḳ dünyāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 3). [beyhūde,]*

Dil uzatma Ṣaḳın **beyhūde** yere ey zāhid
Bu yolun iḳtiżāsı cān virene merdāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 9). [beyhūde,]*

Uyma Ṣaḳın sen hevāya **beyhūde** hem sivāya
Ṣalma başın ġavġāya devrān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 5). [beyhūde,]*

Mecnūn āsā kūh-ı Ṣaḥrāñızda **beyhūde** bugün
Kendi ẕātında ara bul ṭopṭolu Leylā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 7). [beyhūde,]*

Söz uzatma **beyhūde** sen ey Sükūtī bu zamān
Çāre yoḳdur dört kitābdan söylesin Ḳurʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 35). [beyhūde,]*

Raġbet itmek bu sivāya küllī aḥmaḳ şol kişi
Beyhūde eyler nizāʿlar bī-baṣar ʿamā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 12). [beyhūde,]*

Naḥnü aḳreb sırrını çünki idrāk itmedi
Mecnūn gibi Leylā içün **beyhūde** gezer Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 4). [beyhūde,]*

Ṭut elin **beyhūde** gezme bu fenā mülkünde sen
Telḳīn itsün Ẕikr-i cehr ḥuẓūrunda ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 3). [beyhūde,]*

Gezme **beyhūde** cihānı ṭālibā
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 1). [beyhūde,]*

Sen Ḥüseyne cān virirsen ḳanın aḳmaz **beyhūde**
Ḥaḳ cemāliñ ḳan bahāsı ḳıydılar ol cāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 3). [beyhūde,]*

beyneʾn-nās: *İnsanlar arası.*

Pes imdi bu faḳir zenb ü keşīr mūrdan ednā żaʾifüʾl-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Saʿeddīn el-Cebāvī mesmūʾ-yı ʿācizānemize naẓaran **beyneʾn-nās** ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 2). [beyneʾn-nās,]*

beyt: *Beyit, söz, şiir.*

ʿİnāyet eyledi Mevlā erenlerden daḫı himmet
YaẔıldı **beyt-i** heşt ḥarfle kelāmım emr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 4). [beyt-i, -i]*

beyt: *Allah'ın evi, Kâbe.*

Bu bir dīn ü ḳadim olmuş bu ʿālem ḥalḳına farżdır
Ḫudānıñ **beyt-i** āʿẓamdır göñülden itme iḫrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 6). [beyt-i, -i]*

beyt-i dil: *Gönül evi.*

Ḳıl ferāġat māsivādan göñlüne çekdirme sed
Mihrini ver ḳaḥbe zendir **beyt-i dilden** eyle red *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 2). [beyt-i dilden, -den]*

beyt-i ḥaḳk: *Allah'ın evi, [tas.] Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellİ ettiği yer / gönül.*

Zāhidler gibi bir ḳurı ṭaşdan bināya ṭapma gel
Beyt-i Ḥaḳḳı ara bul tā göresin mihmanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 6). [beyt-i ḥaḳḳı, -ı]*

beyt-i raḥmān: *Allah'ın evi, Kâbe II [tas.] Cenâb-ı Hakk'ın insanda tecellİ ettiği yer ,gönül.*

Bil vücūduñ şehr içre **beyt-i Raḥmāndır** ġaraż
Yoḳ yere itme ṭavāfı ʿālī Sübḥāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 1). [beyt-i raḥmāndır, -dır]*

bezl: *Esirgemeden bol bol verme, sarf etme, harcama.*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı ʿaşḳda **beẕl** idersen ṭālibā
Pāye-i rifʿat bulur ol menzil aḫyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 3). [beẕl,]*

Mūsā Kāẕım imām her dü ʿālemde bugün
Hem ʿAlī Mūsā Rıżāya **beẕl** olan cān ile sırdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 12). [beẕl,]*

Beẕl eyledi her varını Derviş Sükūtī ol yāre
Vuṣlat diler her rūz u şeb iḥsāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 9). [beẕl,]*

Seniñ ʿaşḳıñ hevāsına vücūduñ **beẔl** idip her dem
Seniñle ḥaşr olup anlar cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 5). [beẕl,]*

ManṢūr-ı Ḥallacıñ ʿaşḳı ne ġalib
BeẔl itdi cānını ḳurbān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 14). [beẕl,]*

Cān naḳdini **beẕl** eyledi rūşen Sükūtī Aḥmede
Şefḳat umar rūz-ı cezā yaḳmaya hiç nār ateşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 11). [beẕl,]*

Ḳavm-i Çeştīler hezārān hem Bedevī leşkeri
Rāh-ı Ḥaḳda cümle vāruñ **beẕl** idip yaġmā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 12). [beẕl,]*

ʿAşḳıyla Ḥaḳ yoluna **beẕl** ideriz hep varımız
Şevḳe gelüp her dem-be-dem cān u başım fedadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 5). [beẕl,]*

bezl cān it: *Canını saçmak, feda etmek, ölmek.*

Ḥiẓmetinde **beẕl cān it** ṭut elin bir mürşidiñ
Feyż-i himmet iltimās it bāb-ı Luṭfuñ kem-teri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 13). [beẕl cān it,]*

Bunda gelmekden ġaraż ne Rabbini bilmek imiş
Ḥiẓmetinde **beẔl cān it** kāmil insāna ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 4). [beẕl cān it,]*

Ḫāk-i pāy-ı şāh Taḳīyye yüz sürenler dāʾimā
Nakd-i canın **bezl ider** ol rahına kurban olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 3). [bezl ider, -e, -r]*

Yüz sürüp gelmiş Sükūtī ḫāk-i pāy-i devlete
Beẕl ider ol cān başın yoluna itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 14). [beẕl ider, -er]*

bezm: *Meclis, toplanma yeri, dergâh.*

Ey göñül geç ġayrıdan sen Ḥaḳḳa eyle iḳtidā
Zümre-i ehl-i ḥaḳīḳat **bezmine** ḳıl muḳtedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 2). [bezmine, -ine]*

Menzil alur ol bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ **bezmine**
ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini berdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 7). [bezmine, -i, -n, -]*

Aṣfiyālar **bezmine** dāḫil ide gör her demi
Cevher-i maʿnā ḥaḳāyıḳ dürlerin ḳalbime Ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 7). [bezmine, -ine]*

Bezme revnaḳ virmek içün bādeniñ keyfini
Devr iderse cümle ʿuşşāḳ söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 5). [bezme, -e]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa dāḫil olan ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz
Bezme lāyıḳ vāṣıl olan ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 2). [bezme, -e]*

Bir **bezme** irdim nāgehan Ḥaḳ zikrin iderler ʿayān
Dediler ol dem baña cān bunda durur Yezdānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 11). [bezme, -e]*

Bezmine elmās ḳadeḥle dürlü ziynetler virip
Ṣun kevs̱er ṣerbetinden hem bula leẕẕet dimāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 5). [bezmine, -in, -e]*

Çoḳ teşekkürler iderim ḫānḳāh-ı **bezmine**
Himmetiñ itdi erenler baña açdılar ḳapu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 11). [bezmine, -in, -e]*

Kerem ḳıl sen baña göster Ḥabībiñ ẕāt-ı pākını
Viṣāliñ **bezmine** irem ümīdim var o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 4). [bezmine, -i, -n, -e]*

Cihān **bezmin** ḳamu gezdim bulunmaz hiç meṣel aṣlā
Semerḳand Buḫārada ne mümkün ġayrı yerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 5). [bezmin, -i, -n]*

Bezme duḫūl itmeyecek ol ʿadüvv-ü ehl-i cefākār
Geldi hemān bir ansızın üstümüze çatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 5). [bezme, -e]*

Mūsā-yı Kāẓım göñüller **bezmine** ḳıldı güşād
Ṣāh ʿAlī imām Rıżānıñ oldu bize himmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 9). [bezmine, -i, -n, -e]*

Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel iẓhār it
Menzil alur ol bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ **bezmine** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 18). [bezmine, -in, -e]*

Bezme revnaḳ virmek içün bādeniñ keyfini
Devr iderse cümle ʿuşşāḳ söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 5). [bezme, -e]*

Ḥaḳ ise zāhid murādıñ ir erenler **bezmine**
Pendini ṭut bu Sükūtī Dervişiñ Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 11). [bezmine, -i, -n, -e]*

Rehber-i rāh-i ṭarīḳat yol dilersen sende şeyḫ
Evliyālar **bezmine** ilḫāḳ ider erbāb-ı şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 2). [bezmine, -in, -e]*

bezm: *Allah'ın ezelde ruhları yarattıktan sonra, "Elestü bi-Rabbiküm: Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" diye sorduğu ve ruhların, "Belâ (evet), sen bizim Rabb'imizsin" diye Allah'ı tasdik ettikleri ezel meclisi.*

Ẕevḳ-yāb olmuş şu dil ki cürʿasından nūş ider
Rūz-ı **bezm** tā elestden içeniñ ḫāli feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 4). [bezm,]*

Hū ile **bezm-i** serā-yı vaḥdete çün irdiler
Hep erenlerden Sükūtī feyż ider insāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 9). [bezm-i,]*

Muṣṭafāya ümmet olduḳ **bezm-i** ervāḥ-ı ezel
Murtażānıñ ḫādimiyiz nice yüz biñ bay u geda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 3). [bezm-i,]*

bezmgāh: *Meclis, toplanma alanı.*

Ḥayāt-ı nev bulam dāʾim ḳabirde cins-i aḥbāba
Selāmet **bezmgāhında** ḳuram bir taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 12). [bezmgāhında, -ı, -n, -da]*

bezm-i ʿaşḳ: *Aşk meclisi.*

ʿĀşıḳ-ı muṭlaḳ Ḫudāyız bize Saʿdīler dinir
Bezm-i ʿaşḳa müptelāyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 2). [bezm-i ʿaşḳa, -a]*

Ey göñül itmek dilersen eylegil iẓhār muḥabbet
Bezm-i ʿaşḳda maḫfī olmaz cehr ile eẕkār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 2). [bezm-i ʿaşḳda, -da]*

Ḫānḳāh-ı **bezm-i ʿaşḳda** ġām yimez ʿāşıḳlarız
Sāḳī-i bezm-i elestiñ bādesi eylerdi şād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 11). [bezm-i ʿaşḳda, -da]*

bezm-i cinān: *Cennetler meclisi.*

Hicr-i ʿaşḳına düşelden yanarım artıḳ yeter
Vāṣıl-ı **bezm-i cinān** it yaḳmasun beni ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 4). [bezm-i cinān,]*

bezm-i devr: *Zamanın meclisi.*

Nebīler **bezm-i devrinde** hezārān geldi maḫfiyyen
Ḥabībiñ devr-i āḫirde gelüp ol şāh-ı merdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 9). [bezm-i devrinde, -in, -de]*

bezm-i elest: *Elest meclisi II Allah ruhlar alemini yarattığı vakit onlara "Elestü b.-Rabbiküm" (Ben sizin Rabb'iniz değil miyim?) demiş; ruhlar da O'na; "Kalü bela" (Evet, Rabb'imizsin.) dedi ve böylelikle insanoğlu dünya hayatına geldi.*

Evvel **bezm-i elestde** sāḳīler ṣundu o dem bir cām dolu
Cürʿāsından ol bādenin her kim içer mestān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 7). [bezm-i elestde, -de]*

Bir Zamān **bezm-i elestde** yār ile men dost idim
Bu fenā dārına geldim olmuşum bīgāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 3). [bezm-i elestde, -de]*

bezm-i ervāḥ: *Ruhlar meclisi.*

Sükūtī **bezm-i ervāḥdan** o şāha iḳtidā itmiş
Şefāʿat-i iltimās eyler dürr-i luṭfunda bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 9). [bezm-i ervāḥdan, -dan]*

Bu köhne tāc ʿabā ḫırḳa verilmiş **bezm-i ervāḥdan**
Ḥaḳḳıñ bu lütf-ı iḥsānı ʿināyet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 3). [bezm-i ervāḥdan, -dan]*

Küntü kenze vāḳıf olmuş böyle bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı ezelden Ḥaḳ anı ḳılmış ʿalīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 22). [bezm-i ervāḥ-ı, -ı]*

Ḥamdulillah ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ ḳudreti oldu ʿayān
Bezm-i ervāḥ-ı ezelde sır iken oldu nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 2). [bezm-i ervāḥ-ı, -ı]*

Küntü kenze vāḳıf olmuş böyle bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı ezelden Ḥaḳ anı ḳılmış ʿalīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 22). [bezm-i ervāḥ-ı, -ı]*

Bezm-i ervāḥı ezelden dest-i Ḥaḳdan bir ḳadeḥ
Nūş iden ʿuşşāḳı bellü bellü Ṣorma mestān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 3). [bezm-i ervāḥı, -ı]*

bezm-i ezel: *Allah'ın ezelde ruhları yarattıktan sonra, "Elestü bi-Rabbiküm: Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" diye sorduğu ve ruhların, "Belâ (evet), sen bizim Rabb'imizsin" diye Allah'ı tasdik ettikleri ezel meclisi.*

Noḳṭa bir cevher ḥaḳāyıḳ ketm iken **bezm-i ezel**
İtdi ifşā sırrını hem ol ʿAlīyyüʾl Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 21). [bezm-i ezel,]*

Ol saḳa hem ḥamrını Derviş Sükūtī kem-tere
Ṣundular **bezm-i ezel** bir cām ile mestān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 10). [bezm-i ezel,]*

Verdiġüm **bezm-i ezel** çün eyledim güftār eḫaẕ
ʿAhdimizde sābit olduḳ gün-be-gün iḳrār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 1). [bezm-i ezel,]*

İḳrārımız **bezm-i ezel** peymān olan Saʿdīleriz
ʿAhdımıza sābit ḳadem her ān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 1). [bezm-i ezel,]*

ʿĀrif olan Ḥaḳ yoluna her vechile ṣādıḳ imiş
Cān u başıñ ḳıldı nisār **bezm-i ezel** ʿāşıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 2). [bezm-i ezel,]*

Sāḳī laʾl-i şarābıñ nūş iden **bezm-i ezel**
Hiç ayılmaz mest olan ʿāşıḳları tā ḥaşre dek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 5). [bezm-i ezel,]*

Tertibinde nār-ı dūzāḫ bunlarıñ **bezm-i ezel**
Yerlerini Ḥaḳ yaratdı heft nīrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 7). [bezm-i ezel,]*

Aḥmed ile **bezm-i ezel** miṣbāḥ-ı ḳandilde idi
Geldi cihān ʿālemine ṣāfī bir envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 3). [bezm-i ezel,]*

bezm-i ʿirfān: *İrfan meclisi.*

Şehā gel sen ḫaber ṣorma bu yolda ehl-i nādāna
Ne yüzden Ḥaḳ bilinür hem suʾāl it **bezm-i ʿirfāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 2). [bezm-i ʿirfāna, -a]*

bezm-i kesret: *I Dünya işleri görüşmesi. II Dünya malı için yapılan toplantılar III Dünyada rızık endişesi iş imkanı yaratma görüşmeleri IV Tasavvufta dünya işleri ile ilgilenmek, dünyaya dalmak ve aldanmak.*

Bezm-i kesretden geçerler māsivāya baḳmaz hīç
ʿĀlem-i bāḳīde olmuş devlet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 3). [bezm-i kesretden, -den]*

bezm-i sāḳī: *Sakinin meclisi.*

Laʿl-i ḥamrāyı içenler **bezm-i sāḳīden** bugün
Bādeniñ keyfi elestden zevḳ-i cinān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 3). [bezm-i sāḳīden, -den]*

biʾ: *Kelimeye olumsuzluk anlamı katan Farsça ön ek.*

Mīr iken işbu fenāyı terk idip **biʾ** cümleten
Salīk-i Ḥaḳ bāḳī oldu küllīsin virdi fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 3). [biʾ,]*

Bī- pahā ḳabza ḥacerle görse elmās taşını
Yek bahādır ẓan iderler böyle bir emvalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 13). [bī- ,]*

bī- ʿaded: *Sayısız, hadde ve hesaba gelmeyecek kadar çok, parmakla sayılamayacak kadar olan şey.*

Saʿdīlerle hem Desūḳī Dervişān-ı **bī- ʿaded**
Ẕikr cehr-i kesret üzre her seḥer güyā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 9). [bī- ʿaded,]*

bī-ʿad: *Sayısız.*

Meyl-i dünyā kesret üzre Şandılar bāḳī bunu
Ġaflet içre ḳaldı anlar ḥubb-ı efzūn-ı **bī-ʿād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 8). [bī- ʿād,]*

bī-amān: *İnsafsız, merhametsiz.*

Nola bu dehre çün gelmiş nice Ẕāl ile ol Rüstem
Elinde tīġ ile ḫançer yürürler **bī-amāndır** bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 10). [bī-amāndır, -dır]*

bīʿat: *Bağlılığını bildirme, kabul etme, onaylama.*

Zāhidā īmān dilerseñ Muṣṭafāya bīʾat it
Çünki ʿahdıñ var ezelden Murtażāya **bīʿat** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 2). [bīʿat,]*

Sāḳī-i kevser Ḥasandır pādişāh-ı dü cihān
Hem Ḥüseynī şāh şehīd-i Kerbelāya **bīʿat** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 4). [bīʿat,]*

Māʾil olma bu fenāya kimse ḳılmaz vefā
Ẕübde-i maʾṢūm pāk Ẕeyneʾl ʿAbāya **bīʿat** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 6). [bīʿat,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu ehl-i ʿaşḳa ḳıblegāh
Nesl-i pāk-i enbiyādır evliyāya **bīʿat** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 8). [bīʿat,]*

Caʿferüʾs-Ṣādıḳ imāmıñ ḳolunu ṭut vāʿiẓā
Vāriş-i āl-i Resūldür ehl-i vefāya **bīʿat** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 10). [bīʿat,]*

Mūsā-yı Kāẓım Rıżādır ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Hem yediler ḳırḳlar içre Ṣāḥib-livāya **bīʿat** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 12). [bīʿat,]*

Sābit ol iḳrārına zāhid dilerseñ Ḥaḳḳı sen
ʿAhd-i miṣāḳıñ gözet gel şāh Rıżāya **bīʿat** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 14). [bīʿat,]*

Ol Muḥammedʾdir Taḳī hem pişvā-yı rāh-ı din
Mürşid-i kāmil dilersen reh-nümāya **bīʿat** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 16). [bīʿat,]*

Hem ʿAlī muṭlaḳ Naḳīniñ cedd-i pāk-i Muṣṭafā
Anlara ḳıl iḳtidāyı ḳıble-nümāya **bīʿat** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 18). [bīʿat,]*

Āsitān-ı ʿAskerīye yüz süreñ bulur devā
Mehdi-i Ṣāḥib-Zamān dārüʾş-şifāya **bīʿat** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 20). [bīʿat,]*

ʿAşḳile Derviş Sükūtī ḫāk-i pāy-i Ḥaydarıñ
Ḳapusında ḳul olup āl-i ʿabāya **bīʿat** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 22). [bīʿat,]*

Zāhidā gel **bīʿat** eyle Muṣṭafādır sevdigim
Ṣāh-ı merdān şīr-i Yezdān Murtażādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 1). [bīʿat,]*

Fırṣatıñ var iken ġayret ide gör
Bir şeyḫe **bīʿat** it kāmil üstada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 24). [bīʿat,]*

Ṣaḳın itme sen ḳīl u ḳāl var bir mürşide **bīʿat** al
Olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 3). [bīʿat,]*

İdüp **bīʿat** ezel-i ḳālū-belādan
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḥarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 11). [bīʿat,]*

bī-başar: *Basiretsiz, görüş gücü zayıf olan.*

Düşdüler bunca ḍalālet rāhına her rūz u şeb
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş çeşm-i aʿmā **bī-baṢār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 4). [bī-başār,]*

Ḥacc ile Ṣavm ṣalātıñ remzini fehm itmeyen
Beyt-i Ḥaḳḳı ḳanda bulur **bī-baṢar** nādān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 10). [bī-başar,]*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhār bunda ʿuşşāḳı görür
Görmez anı **bī-başarlar** çeşm ʿamādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 10). [bī-başarlar, -lar]*

Raġbet itmek bu sivāya küllī aḥmaḳ şol kişi
Beyhūde eyler nizāʿlar **bī-başar** ʿamā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 12). [bī-başar,]*

biç: *Biçmek, şekil vererek kesmek. II Ömür biçmek.*

ʿÖmrüñ gelüp durmaz geçer evrāḳ gibi seni **biçer**
Bu şerbetden herkez içer ḳadası çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 7). [biçer, -er]*

Her ne ekersen cihānda anı **biçer** Ḥaḳ demiş
Cehd idegör ey Sükūtī bulasın ḫalḳı cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 11). [biçer, -er]*

bī-çāre: *1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.*

Nūr-ı vechi şuʿle ṣalmış bu cihāna ser-te-ser
Neylesün **bī-çāre** ʿuşşāḳ yanmayup kim yanalar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 4). [bī-çāre,]*

Urmayın siz zāhidā her ġarīb **bī-çāre** tīġ
Lāyıḳ oldur ḍarb idesiz her zamān aġyāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 1). [bī-çāre,]*

Ateş-i hicrāna ḳoyma mihriñle **bī-çāreyi**
Derd-i ġām ḳaldır aradan sīnesine urma dağ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 11). [bī-çāreyi, -y, -i]*

Gülşen-i ʿaşḳa her zamān **bī-çāre** bülbül gibi
Feryād iderek her seḥer biz zāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 5). [bī-çāre,]*

Urdı bir ateş vücūdum şehrini iḥrāḳ idip
Neylesin **bİ̲-çāre** gönlüm Ṣafī büryān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 8). [bi̲-çāre,]*

Pervāne oldum ben nāre yanmış Sükūtī **bī-çāre**
Nitsün bize emmāre yane yane hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 11). [bī-çāre,]*

Pādişāhım eyle himmet bu ġarīb **bī-çāreye**
Sen Kerīmsin eyle iḥsān ʿarż-ı ḫālim saña bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 11). [bī-çāreye, -ye]*

Benim **bī-çāre** bir ednā kemīne ḫāk-pāyında
Gice gün yüZ sürüp geldim sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 11). [bī-çāre,]*

Ben bir ġarīb **bī-çāreyim** meded şeyḫim yā Cebāvī
Ḳomaz bu nefs-i emmāre meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 1). [bī-çāreyim, -yim]*

Nāra ṭāḳat ḳalmadı bu nā-tüvān **bī-çāreniñ**
Yandı ʿaşḳıñ ateşiyle bu göñül vīrānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 5). [bī-çāreniñ, -niñ]*

bī-cihet: *Tarafsız, yönsüz, mahalsiz.*

Küntü kenze kim ki irer maẓhar-ı ʿirfān imiş
Ḥaḳḳı her yerde görür ol **bī-cihet** seyrān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 2). [bī-cihet,]*

bī-dār: *Uyanık, müteyakkız.*

Hū didiḳçe ḳalb-i ʿuṣṣāḳa oldu mu **bī-dār** olur
Ḥaḳ cemāliñ rüʾyet ider her demi seyrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 5). [bī-dār,]*

Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı ẕikr ide gör her müdām
Ġaflet ile olma ṣaḳın var ḳalbe **bīdār** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 10). [bīdār,]*

Ḳuvvet bulur her vechle cān perdesi olur güṣād
Arż u semā ʿālemi reviyyet ider **bīdār** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 8). [bīdār,]*

Ġaflet ile olma Ṣaḳın var ḳalbe **bīdār** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 21). [bīdār,]*

bī-devā: *Dermansız, çaresiz, şifasız.*

ʿArż idip gelmekde dāʾim **bī-devālar** ḳapına
Ḥācetiñ senden umar bī-māreler olmaḳda Ṣaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 7). [bī-devālar, -lar]*

Ḥasta oldum nice demler Ẕār-ı efġān ḳılmışam
Bir ṭabīb **bī-devādan** hiç şifāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 8). [bī-devādan, -dan]*

Kerbelānıñ mācerāsı teskīn olmaz ḥaşre dek
Ehl-i ʿaşḳıñ ḳalb-i mecrūḥ **bī-devā** merhem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 4). [bī-devā,]*

Seniñ bāb-ı eşiginden hezārān **bī-devā** bekler
Terāḥḥum ḳıl diler senden selāmet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 13). [bī-devā,]*

Nā-lāyıḳ nāzenīn ʿömrüñ geçirdin hep hevālarla
Ṣataşdın **bİ-devā** derde bolmaz ser-ṭabīb deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 6). [bİ-devā,]*

bī-edeb: *Edepsiz.*

Ḥayy ü bāḳī bī-zevālsin pādişāh-ı baḥr ü ber
Fehm-i Nāḳış ibn-i Süfyān **bī-edeb** ḳavm-i cühūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 12). [bī-edeb,]*

Ẕulmünü eyler Firāvān ḥırṣıyla ġāyet faḳīh
Dīn yoḳ īmānı aṣlā **bī-edeb** ṭuġyān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 10). [bī-edeb,]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿaṣr
Her birisi ḳavm-i Nemrūd ile ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 3). [bī-edebler, -ler]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿaṣr
Her birisi ḳavm-i Nemrūd ile ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 3). [bī-edebler, -ler]*

bīgāne: *İlgisiz, kayıtsız; yabancı; tas. Dünya ile ilgisini kesmiş olan.*

Girdim o şehre cān ile her bir edeb erkān ile
Ẕevḳ eyledim sulṭān ile yoḳ anda hiç **bīgānemiz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 14). [bīgānemiz, -miz]*

Bir Zamān bezm-i elestde yār ile men dost idim
Bu fenā dārına geldim olmuşum **bīgāne** men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 4). [bīgāne,]*

bīġāyet: *Sonsuz, sınırsız.*

Nuṭḳ-ı nebīyye şāhım ʿAlīye iḳrārıñ eyle zāhid mürāʾī
Īmān dilersen inkāra gelme Ṣoñra iderler laʿnet **bīġāyet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 6). [bīġāyet,]*

bī-ġayr-: *Gayretsiz, cansız, tembel.*

Cefā-yı tīġ ile Cercīs Ẕekeriyyā ile Yaḥyā
Şehādet eyledi küffār **bī-ġayr-i** Ḥaḳ cezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 20). [bī-ġayr-i, -i]*

bī-ḫaber: *Habersiz II Haberi olmayan gafil.*

ʿİlm-i manṭıḳdan bilür ol ders virirler ṭālibā
Lakin Ḥakdan **bī-ḫaberdir** naḳl ider ehl-i kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 6). [bī-ḫaberdir, -dir]*

Ẕāt-ı Ḥaḳdan **bī-ḫaberdir** bulmadılar kâmili
ʿİlm-i ẓāhir cümle Ṣalmış ḫalḳ ile ider cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 9). [bī-ḫaberdir, -dir]*

Fezkurūnī āyetinden **bī-ḫaber** ʿamā faḳīh
Ṭutduġu yol ṣanma ṭoġru bulmadı Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 11). [bī-ḫaber,]*

Saʿyını virmiş hebāya reh-nümāsız şol kişi
Ẕāt-ı Ḥaḳdan **bī-ḫaber** ol Yezdānʾı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 12). [bī-ḫaber,]*

Meslek-i taḳvā yüzünden zāhidiñ her dāʾimā
ʿAşḳ yolundan **bī-ḫaberdir** her demi gümān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 4). [bī-ḫaberdir, -dir]*

Kürsīlerde vaʿẓ idersiz şerḥ ʿaḳāʾid dersini
Bī-ḫabersiz ẕāt-ı Ḥaḳdan gördüm ḳurı bürhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 8). [bī-ḫabersiz, -siz]*

Şehvetiñ efzūn ider ol maʿrifetden **bī-ḫaber**
Cins-i ḫayvāndan eşeddir ḳavm-i cāhil her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 7). [bī-ḫaber,]*

Şol faḳīh nādān-ı merāʾī ẕāt-ı Ḥaḳdan **bī-ḫaber**
Ehl-i bāṭın bunda olmaz bir nefes Ḥaḳdan cüda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 9). [bī-ḫaber,]*

bihamdülillah: *Allah'a hamdolsun.*

Biḥamdulillah bu dehr içre gelürken ḥüccetim vardır
Yine ʿazm-i beḳā itsem Ḥaḳ ile vuṣlatım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 1). [biḥamdulillah,]*

Biḥamdulillah ġulām Ḥaḳḳ-ı Ḥabīb-i kibriyāyım ben
ʿAlīʾyyüʾl-Murtażā şāhıñ yolunda cān fedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 1). [biḥamdulillah,]*

Biḥamdulillah bu dīvānım feṣāḥatle ḫitām oldu
Sekiz dört ḥarf ile naẓmım otuz iki kelām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 1). [biḥamdulillah,]*

Biḥamdulillah Cenāb-ı Ḥaḳ idüp luṭf-ı ʿināyeti
Bu ḥayretle kemāl üzre irişdi cümle ābāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 15). [biḥamdulillah,]*

bī-ḥayā: *Utanmaz, edepsiz (kimse).*

Ḳaṣd ḳıldı Harūn ancaḳ ol imām Kāẓıma
İtdi ẓulm ile şehādet ol münāfıḳ **bī-ḥayā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 8). [bī-ḥayā,]*

bī-ḫilāf: *Şüphesiz.*

Ḥiẓmeti ḳıl şeyḫine sen her demi leyl ü nehār
Feyż-i himmet andan olur dinler isen **bī-ḫilāf** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 4). [bī-ḫilāf,]*

Ol Nakīdir evliyānıñ ser velīsi **bī-ḫilāf**
İlticā-yı cümle ʿālem müḳtedādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 17). [bī-ḫilāf,]*

bī-ḥisāb: *Hesaba gelmez, sayısız, pek çok.*

Küntü kenziñ maḥzenini göstereler **bī-ḥisāb**
Fehm idesün ne içün geldin cihāna sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 7). [bī-ḥisāb,]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı şormuşum men ey Sükūtī bir ara
Dedi yer gök ʿarş-ı kürs levḥ dolu dünyā **bī-ḥisāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 10). [bī-ḥisāb,]*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʿān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı bunca derviş **bī-ḥisāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 14). [bī-ḥisāb,]*

Ḳalb ile cān perdesini refʿ ider Ḥaḳ erleri
Rivāyet ider ẕāt-ı Ḥaḳḳı her cihetden **bī-ḥisāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 4). [bī-ḥisāb,]*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʿān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı bunca derviş **bī-ḥisāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 14). [bī-ḥisāb,]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa maẕhar itmiş sālikān-ı **bī-ḥisāb**
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 11). [bī-ḥisāb,]*

Murtażānıñ nūr-ı pākından gelüp bunca velī
Şemʾ-i nūrından uyandı evliyālar **bī-ḥisāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 4). [bī-ḥisāb,]*

bī-hoş: *Sarhoşluk durumu, demlenmiş.*

ʿAndelīb āsā hezārān nev-bahār feryād ider
Būy-ı gülden **bī-hoş** olmuş ʿaşḳ ile nālān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 10). [bī-hoş,]*

bī-ḥurūf: *Harfsiz II sözsüz.*

Bī-ḥurūf bī-ṣavtile derviş Sükūti naẕmını
Ehl-i ḥāle keşfiñ itgil vir bu maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 11). [bī-ḥurūf,]*

bī-irtiyāb: *Şüphesiz.*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem baḥs ider ṭāliblere
Şoñra baḥr-ı ʿaşḳa Şaldı ol Zamān **bī-irtiyāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 4). [bī-irtiyāb,]*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem baḥs ider ṭāliblere
Şoñra baḥr-ı ʿaşḳa Şaldı ol Zamān **bī-irtiyāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 4). [bī-irtiyāb,]*

bī-kām: *Arzularından eser kalmama, isteksiz.*

ʿİnāyet eyledi Mevlā kemāliyle olup ruḫṣat
Ḳalup ehl-i ʿuşşāḳıñ bu demde hep **bī-ḳām** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 6). [bī-ḳām,]*

bī-ḳarār: *Durağan olmayan, sürekli, devamlı.*

Zümre-i ʿuşşāḳa her dem ẕevḳ ile Şefā virir
ʿĀşıḳ-ı Mevlā olanlar **bī-ḳarār** eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 4). [bī-ḳarār,]*

bī-kemāl: *Olgun olmayan.*

Zāhid ider ḳīl u ḳāl her kelāmı **bī-kemāl**
Tā olunca ben viṣāl çağırırım Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 7). [bī-kemāl,]*

Murtażādır ser-firāzı her velīniñ **bī-kemāl**
Enbiyānıñ vārīsidir her demi aʿlā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 3). [bī-kemāl,]*

bī-kes: *Kimsesiz, zavallı.*

Mūr-ı ednādan ża'īfīm merḥamet ḳıl yā İlāhi
Bıraḳma berzaḫ illerinde ḳalmışım nāçar **bī-kes** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 6). [bī-kes,]*

bī-kuṣūr: *Kusursuz, mükemmel.*

Şeyḫ Sa'dullah Efendi Ḥaḳḳa itmişken ḥużūr
Ḳıldı niyāz ol Ḥabīb çeşmesi çün **bī-ḳuṢūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 2). [bī-ḳuṣūr,]*

Ḥācı Muṣṭafā Efendi Ḥaḳḳa itmişken ḥużūr
Ḳıldı niyāz ol ḥabīb cān u dilden **bī-ḳuṢūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 2). [bī-ḳuṣūr,]*

bil-: *Anlamak, kavramak, idrak etmek.*

Māsivāyı terk idip abdāl gezenler dā'imā
Ol **bilürmiş** Şāh 'Alī Mūsā Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 10). [bilürmiş, -ür, -miş]*

Ẓāhir 'ilmiñ bāṭın ehl **bilmedise** ḫoş eger
'İlm noḳṢāndır didiler ehl-i taḥḳīḳ muṭlaḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 3). [bilmedise, -me, -di, -se]*

Zāhidā **bilmez** bu sırrı farḳ yoḳ Ḥaḳdan yaña
Söyleyin kimdir o demde yā viren kimdir cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 3). [bilmez, -me, -z]*

'İlm-i manṭıḳdan **bilür** ol ders virirler ṭālibā
Lakin Ḥakdan bī-ḫaberdir naḳl ider ehl-i kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 5). [bilür, -ü, -r]*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā ṣevāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṭḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 1). [bilmez, -mez]*

Bilmem 'aceb ba'żı faḳīh böyle nice ebḥāṣ ider
Ḳalbe duḫūl eylememiş 'aḳsine virmekde cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 3). [bilmem, -me, -m]*

'Ömründe 'asel ṭatmayanıñ fehm idemez hiç dadın
Mekteb yoluna uġramayan nice **bilsin** ol kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 6). [bilsin, -sin, -]*

Bil ma'ārif ṣoḥbeti Derviş Sükūtī pendini
Ma'nāsın fehm eyleye iẕ'ān ile itme baḥṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 9). [bil,]*

Sivāya iltifāt itmez bu yolda 'āşıḳ-ı Mevlā
Bilürler hiç Ṣefāsı yoḳ bu dehr-i bī-vefā bā'iṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 8). [bilürler, -ü, -r, -ler]*

Bilürsün hiç vefāsı yoḳ bu dehrin şāhī ger olsan
Elinde var iken fırṣat taḥtıyla ḳabādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 3). [bilürsün, -ü, -r, -sün]*

Nefsini öñ **bilmek** imiş Ḥaḳḳı bilmekden murād
Sa'y idegör ṭālibā gel 'irfān ile inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 1). [bilmek, -mek]*

Nefsini öñ bilmek imiş Ḥaḳḳı **bilmekden** murād
Saʿy idegör ṭālibā gel ʿirfān ile inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 1). [bilmekden, -mek, -den]*

Nefsini **bilmekde** ʿāciz irmedi bir kāmile
Ḳaldı ẓulmet içre dāʾim ḥırṢ ile ider fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 7). [bilmekde, -mek, -de]*

Ḥaḳ saña senden yaḳın **bil** çeşm-i cānıñ aç bu gün
Naḥnü aḳreble mübīn ẕātına ḳılmış şuhūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 9). [bil,]*

Men ʿaref ilmine āgāh çünki oldu sālikān
Rabbini öñ **bildi** añlar oldular dānā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 10). [bildi, -di]*

Zāhidā bu cismimi ābād iden hep Muṣṭafādır
Dīdemizde şevḳ uran nūr-ı żiyā **bil** Murtażādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 2). [bil,]*

Ol Muḥammeddir Taḳī **bil** āfitābıñ şuʿlesi
Şevḳ baḫş itmiş cihāna menbaʿ-i nūr-ı żiyādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 11). [bil,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Her murāda nāʾil oldum **bil** Ḥüseyn-i Kerbelādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 4). [bil,]*

Bilür misin ṭālib aṣlıñ türābdır
Biñ yıl ʿömrüñ olsa ṣonu ḫarābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 1). [bilür, -ü, -r]*

Ol Muḥammed şāh Taḳīye bende olmuş tā ezel
Bil Naḳīniñ sāyesinde menzil-i rifʿat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 16). [bil,]*

Cehd iderim leyl ü nehār Ḥaḳḳa teḳarüb itmege
Bilmem ki naḥnü aḳrebiñ sırrındaki maʿnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 4). [bilmem, -me, -m]*

Bilinmez Aḥmediñ sırr-ı kelām remzile itmiş
Ḥaḳāyıḳ ehline maʿrūf bu bir sırr-ı ʿaẓīm mestur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 15). [bilinmez, -i, -n, -me, -z]*

Sükūtī mücrimiñ **bilmem** rehāyāb olması düşvār
Meger raḥm eylese Aḥmed şefāʿatde odur meşhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 13). [bilmem, -me, -m]*

Sülüke itmedim ġayret īcābınca ṭarīḳatda
ʿİbādetde ḳuṣūrum çoḳ **bilür** Ḥaḳ idemem maʾẕūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 4). [bilür, -ü, -r]*

Ṣiyāmıyla olan farż ḥac zekātını bu ʿömrümde
Bilürüm itmişim noḳṣān ne mümkīn olayım mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 6). [bilürüm, -ü, -rüm, -]*

Bir ʿinād üzre gider hep münkiriñ her bir işi
Ḥaḳ nedir **bilmezler** aṣlā ẕevḳ-i dildār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 12). [bilmezler, -me, -z, -ler]*

Ol Muḥammed Taḳī **bil** pişvā-yı rāh-ı dīn
Muḳtedā-yı evliyādır sālik-i Ḥaḳḳı iḳtidāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 13). [bil,]*

Seniñle eyleyen beyʾ u şirā tā ezelden çün
Muḥaḳḳaḳ **bil** bu pazarda duranlar hiç żarār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 2). [bil,]*

Bir muʿammādır Sükūtī işbu ʿālem ḥalḳına
Feth iderler erbāb-ı kāmil **bilemez** echelimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 22). [bilemez, -e, -me, -z]*

Cehlile ẓulmetde ḳalmış işbu ʿālem ekşeri
Hiç **bilür** mi ġaflet-i ehl nicedir āʿmālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 8). [bilür, -ü, -r]*

İşbu sırra vāḳıf olan ne imiş her dem nizāʿ
Ḳahr-ı Luṭfu bir **bilenler** ol aṣıl insān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 4). [bilenler, -enler]*

Aç gözünü ṭālibā sen vech-i Raḥmānʾdan ġaraż
Sen seni **bil** añla taḥḳiḳ-i seyrāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 2). [bil,]*

Gerçe Ṣādıḳsın **bilürüm** nuṭḳuñuz lā-taḳneṭū
Kesmezem senden ümīd hiç bī-nevāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 7). [bilürüm, -ü, -r, -üm]*

Ṣıdḳıyla ol sen ġulāmı Zeynel Muḥammed Bāḳırıñ
Caʿferiñ ḳulunu Ḥaḳ **bil** pişvāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 8). [bil,]*

Her ki **bildi** nefsini Derviş Sükūtī dünyāda
Rabbi elbet bilir ol oḳuyanlar men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 9). [bildi, -di]*

Nefsiñ bilen Rabbiñ bilür çünki buyurdu ol Resūl
ʿĀrif olanlar çün **bildiler** bu ʿilmile esmā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 8). [bildiler, -di, -ler]*

Bundan murād Ḥaḳḳı **bilip** kāmile var ṣor bugün
Ṭut etegin muḥkem yapış tā göstere dānā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 5). [bilip, -i, -p]*

Neşʾe-yāb oldum o dem ki cürʾāsından ben anıñ
Mest olup düşdüm ḫāba **bilmem** nice yataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 8). [bilmem, -me, -m]*

Şevḳ ile eyler muḥabbet göñlümüz aldı yeter
Bilmezem görmüş o cāẕū geldi hemān Ṣallanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 12). [bilmezem, -me, -z, -em]*

Cān nişār iden bu yolda şanmañız olur hebā
Ḳıymetiñ Ḥaḳdır viren **bil** nice biñ sīm-i Ẕer gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 4). [bil,]*

Sen seni kimseye hemān tā **bildire** ʿilmeʾl yaḳīn
Göstere ʿayneʾl yaḳīn ol Ḥażret-i Sübḥāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 5). [bildire, -dir, -e]*

Senden olmazsa hemān **bil** yārāna edvā göñül
Ḳanda aġyārdan umarsın merhem-i eşfā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 1). [bil,]*

Nefsini öñ **bildirirler** añlayasın Rabbini
Men ʿaref dersin oḳuġıl bilesin Mevlā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 13). [bildirirler, -dir, -ir, -ler]*

Nefsini öñ bildirirler añlayasın Rabbini
Men ʿaref dersin oḳuġıl **bilesin** Mevlā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 14). [bilesin, -e, -sin]*

Āsitānında ġulām ol ey Sükūtī sen bugün
Himmeti **bilmem** ider mi āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 12). [bilmem, -me, -m]*

Rüşveti **bilmez** ḥarām ol cehrile ḳılmış mübāh
Ḥaḳdan aṣlā hiç utanmaz ṭamu içre layıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 7). [bilmez, -me, -z]*

Rehber-i kāmil gözetgil Ḥaḳḳını eyle ṭaleb
Maḥrūm itmezler muḥaḳḳaḳ **bil** ʿaṭādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 16). [bil,]*

ʿAsker olmuş ins ü ciniñ **bil** imāmı zāhidā
Emr-i Ḥaḳla cümle nāsa reh-nümādır sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 19). [bil,]*

Men ʿaref sırrına āgāh eyledi ol şāh beni
Ḥaḳḳı **bildirdi** ʿayāne Murtażādır üstadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 4). [bildirdi, -dir, -di]*

Ḳalb ḫānesini ṭaş mı Ṣanup cismimize ḍarb ideyor
Bilmem nice ḳaṣd eyledi baġrımıza ol bāġ u çemenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 8). [bilmem, -me, -m]*

Ḳaṭre-i ʿaşḳıñ şarābıñ tā ezelden içeli
Bilmezem geldim bu ʿālem ḫalḳına mestāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 6). [bilmezem, -me, -z, -em]*

İmāmım **bil** Taḳī muṭlaḳ ʿālem pişvāsıdır
Hem evlād Naḳī gerçek Ḥasanʾül-ʿAskerīyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 11). [bil,]*

Ġām degil böyle Ḥudā **bil** ḫalḳ idip bu ʿālemi
Hiç suʾāl olmaz işinden ol ġanī sübḥāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 7). [bil,]*

Evliyādan ceddi olsa bu zamān şol kimseniñ
Menfaʿat olmaz saña **bil** ṭutma gel aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 12). [bil,]*

Taṣḥīḥ itmezler seniñ **bil** rāhını ya aḫlāḳını
Böyle cārī olmamışdır anlagil her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 13). [bil,]*

ʿAḳl-ı ʿālem irmez aṣlā nicedir devrān bugün
Kendi **bildiginde** ḳalmış nice biñ insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 2). [bildiginde, -dik, -in, -de]*

Çünki bunda gelmeden hep Ḥaḳḳı **bilmekdir** murād
Cāhil olandan ṣaḳın pek bilmez ol Sübḥān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 33). [bilmekdir, -mek, -dir]*

Çünki bunda gelmeden hep Ḥaḳḳı bilmekdir murād
Cāhil olandan ṣaḳın pek **bilmez** ol Sübḥān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 34). [bilmez, -me, -z]*

Necātım yoḳ **bilürüm** ben ḥużūr-ı ḥaşre vardıḳda
Yedi deryā yūmaz ḳalbim cihānda itmişem ʿişyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 9). [bilürüm, -ü, -r, -üm]*

Derd-mend Derviş Sükūtī āh ider her rūz u şeb
Mecnūn-āsā **bilmedi** hiç kime itsün ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 14). [bilmedi, -me, -di]*

İmām Kāẓım muḥaḳḳaḳ **bil** cihānıñ pādişāhıdır
Anıñ bāb-ı eşigine sürüp yüzler ḳarār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 7). [bil,]*

Taḳī üçler gürūhundan Naḳī **bil** ḳırḳlara serdār
Bulara sen olup tābi var ʿaḳlın tımār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 11). [bil,]*

Hiç terāḥḥum itmez oldu ḫavf yoḳ **bilmem** anıñ
Ḳanġı yüzlerle varır Ḥaḳ bir daḫı dīvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 5). [bilmem, -me, -m]*

Göñül virdim ben ezelden Muṣṭafāya
Ġulām oldum muḥaḳḳaḳ **bil** Murtażāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 2). [bil,]*

Menziliñ ḳurb iken zāhid düşme yabāna
Ḥaḳḳı añla sendedir **bil** gezme şaḳın her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 2). [bil,]*

Derdmend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda gerçe **bil**
Himmet-i mürşidle bunda irdim bir ʿālī Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 11). [bil,]*

Sen olduñ Ḥaḳ ile mevcūd sırr-ı līmaʾallahda
Muḥaḳḳaḳ **bilmişiz** ḳıldın şehādet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 8). [bilmişiz, -miş, -iz]*

Bil ey ṭālib nübüvvetle Muḥammed Muṣṭafā geldi
Velāyet nūruyla muṭlaḳ ʿAlīyyüʾl Murtażā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 1). [bil,]*

Ezelden bunlarıñ nūr-ı tecellī ḳıldı ekvāne
Ẓuhūr itdi o nūrdan **bil** cemīʾān enbiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 4). [bil,]*

Ḥasandır nūr-ı çeşmim Ḥaḳ Ḥabīb-i kibriyānıñ **bil**
Ḥüseynim māh-ı muḥarremde şehīd-i Kerbelā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 5). [bil,]*

Vücūduñ Ḥaḳ yaratmışdır hemān **bil** aḥsen-i taḳvīm
Kemāl ile ḳurulmuş hep bu cismiñ ṣafī nūrānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 5). [bil,]*

Ḫānedānıñ ḫiẓmetinde devirmişiz leyl ü nehār
Muḳtedā-yı evliyādır **bil** Ḥasanuʾl -ʿAskerī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 12). [bil,]*

Her kimiñ kim ḳıblesidir ol Muḥammed Ṣāh Taḳī
Bildiler gerçek Naḳī ol Ṣāḥib-livānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 12). [bildiler, -di, -ler]*

Cān u başın Ṣad hezārān yoluna ḳılmış fedā
Ol **bilipdür** Ṣāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 6). [bilipdür, -ip, -dür]*

ʿAskeri āl-i Resūlüñ Derviş Sükūtī çakeri
Bilmiş ol Mehdi-i Zamānla āl-i ʿabānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 14). [bilmiş, -miş]*

Sen seni **bil** ṭālibā gel ister isen seni
Zümre-i ʿirfāna gel gir bulmaḳ dilersen sen anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 1). [bil,]*

Sermāyen var mı Sükūtī āḫir ʿömründür bugün
Ṣoñ nefes senden ararlar böyle **bil** īmān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 18). [bil,]*

Ehl-i dünyā nefret itdi bir günāhkār ḳul muyum
Bilmezim ʿālem ne olmuş baña ülfet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 10). [bilmezim, -me, -z, -im]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı Ṭarīḳ īcādına Aḥmedle **bile**
Bāʾs olup ʿilm-i ḥaḳāyıḳ sırrına maẓhar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 7). [bile, -e]*

Bu dehre gelmeden maḳṣūd ḥaḳāyıḳ sırrını **bilmek**
ʿAref dersin oḳuyanlar bulur dilde müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 7). [bilmek, -mek]*

Bulunmaz bir kemāl ehli bu ḥāli ʿarż idem bir gün
Cihān eksik degil **bil** ki vaṭānım terk yaman şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 4). [bil,]*

Bilürken bu fenā mülkin beḳāsı yoḳ imiş aṢlı
Niçün böyle göñül virdin behey ṭālib yalan dünya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 1). [bilürken, -ü, -r, -ken]*

Ḳıblegāhımız Muḥammed Muṣṭafādır zāhidā
Secdegāh-ı evliyādır **bil** 'āla el-Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 2). [bil,]*

Hem yediler ḳırḳlarıñ serdār olmuş şāh Taḳī
Zümre-i üçler reʾīsi **bil** Naḳīdir ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 14). [bil,]*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā ṣevāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṭḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 1). [bilmez, -me, -z]*

ʿAlīdir **bil** bu ʿālemde muḥaḳḳaḳ ṣor tā insān
Velī maʾnīde ẕāt-ı Allah ʿAlīdir hem daḫı raḥmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 11). [bil,]*

Ḫavf iderim mülk-i dünyā destimizden Ḥaḳ alur
Ḥālimiz yaman olur **bil** kāfirin ḥükmü ḳavī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 22). [bil,]*

Bāb-ı ʿilmine anıñ kim dāḫil olmuş rūz u şeb
Vāḳıf olmuş şehrine **bil** Aḥmed-i muḥtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 6). [bil,]*

Men ʿarefden baḥs idenler nefsini öñ **bilmiş**
Ol ḳanda baḳsa gördü anlar ʿālemi niyāz ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 9). [bilmiş, -miş]*

Meydān seniñ devrān seniñ her ḥāliyle cihān seniñ
Bu varlıġım her ān seniñ **bildim** ki cümle cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 8). [bildim, -dim]*

Ḫılḳat elçin vel- ins kelāmında muṢarraḥdır
Müfessirler beyānında murādı Ḥaḳḳı **bilmekdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 8). [bilmekdir, -mek, -dir]*

Ẓāhir ʿilmini ekersen **bildin** ise vāʿiẓā
Bāṭınıñ hiç bilmedinse Ṣarf-ı cehl dirler saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 1). [bildin, -di, -n]*

Ẓāhir ʿilmini ekersen bildin ise vāʿiẓā
Bāṭınıñ hiç **bilmedinse** Ṣarf-ı cehl dirler saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 2). [bilmedinse, -me, -di, -n, -se]*

Bilürsün ki seniñ ḥubıñ lezīẕdir bal u sükkerden
Ne leẕẕetdir doyulmaz hiç göñül Ḥaḳḳa şükür itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 9). [bilürsün, -ü, -r, -sün]*

Çeşm-i ʿamā ḳanda görsün nitekim ḥayvān imiş
Cān gözünü açа gör kim sende **bil** Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 15, Mısra 2). [bil,]*

Ḳabr-ı nūruñ şuʾlesi virdi cihāna şeref
Kaʾbe-i ʿulyā budur **bil** ʿāleme Şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 22, Mısra 2). [bil,]*

Ḥaḳdan artıḳ ġayru **bilmez** bu Sükūtī Siyāh-rū
Yār ile hem itdi Ṣoḥbet ġayre itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 28, Mısra 1). [bilmez, -me, -z]*

Ḥaḳ ile ḥaḳ olmayanlar **bilmedi** sırr-ı Ḥaḳḳı
Nesl-i Mervān nice bilsün cinsdir ġāyet şaḳī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 30, Mısra 1). [bilmedi, -me, -di]*

Ḥaḳ ile ḥaḳ olmayanlar bilmedi sırr-ı Ḥaḳḳı
Nesl-i Mervān nice **bilsün** cinsdir ġāyet şaḳī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 30, Mısra 2). [bilsün, -sün, -]*

Ḫilāfetde nişīn olmuş muḥaḳḳaḳ **bil** o serveri
Velādet Cihānıñ pādişāhıdır yedinde hem ḳamu ekvān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 29). [bil,]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya sür yüzüñ eyle türāb
Kaʾbe-i ʿulyā budur **bil** ḳıl ṭavāf miṣl-i ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 16). [bil,]*

Pendini ṭut bu Sükūtī kem-terin sen bī-riyā
Nefsini **bil** Ḥaḳḳı añla ister isen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 18). [bil,]*

Bilür iken ceddi kimdür hem anıñ yā maderi
Hiç terāḥḥum itmez oldu bunlara āḫir biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 21). [bilür, -ü, -r]*

Men ʿarefden nefsini öñ **bilesin**
Mürşidi bul ol maḳāma iresin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 9). [bilesin, -e, -sin]*

Muḥaḳḳaḳ iltimās eyler yolunda nice bāy-ı ednā
Cenāb-ı Ḥaḳḳı sen **bildir** görelim ḳandadır Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 10). [bildir, -dir]*

Bular nesl-i Resūlullah **bil** ey cān
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 19). [bil,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ her kim oldu bendesi
Bu cihānda **bil** anı sen cümlede sulṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 4). [bil,]*

Bil vücūduñ şehr içre beyt-i Raḥmāndır ġaraż
Yoḳ yere itme ṭavāfı ʿālī Sübḥāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 1). [bil,]*

Bāḳır imām rāhına her kim itdi cān niṯār
Bildi taḥḳīḳ bu cihānda kim imiş ol ẕāt-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 4). [bildi, -di]*

bil: *Tanımak.*

Ẕiynet-i dünyāya māʾil ẕevḳ-i Ḥaḳ **bilmez** nedir
İçmemiş bezm-i elestden devr iden elde ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 5). [bilmez, -mez]*

Men ʿaref sırrın ögren bend olagör bir ara
Ḥaḳḳı **bilmekde** beḳā bul ʿömrüñ olsun iẕdiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 4). [bilmekde, -mek, -de]*

Her seḥerler zār u efġān dest-i Ḥaḳdan ḳılarmış ʿandelīb
Bir gül-i ḫandān arar ol **bilmez** sırr-ı gülistān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 6). [bilmez, -mez]*

Cehd ider zāhid merāmı maḳṢūda nāʾil ola
Çeşm-i aʾmā rāh **bilmez** sırr-ı sübḥān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 8). [bilmez, -mez]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar rūz u şeb
Nefsine ʿārif degil ol **bilmez** ki Rahmān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 10). [bilmez, -mez]*

Nehr-i ʿaşḳıñ aratmadıḳça ʿummānı **bilmez** ḳandadır
Baḥra ġavvāṣ olmayanlar pāyānı **bilmez** ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 1). [bilmez, -mez]*

Nehr-i ʿaşḳıñ aratmadıḳça ʿummānı **bilmez** ḳandadır
Baḥra ġavvāṣ olmayanlar pāyānı **bilmez** ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 2). [bilmez, -mez]*

Her seḥerler Ẕikr-i muʿtād eylemiş Ḥaḳ Ḥaḳ deyü
Ḳalbine hiç teʾsīr itmez vicdānı **bilmez** ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 4). [bilmez, -mez]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar rūz u şeb
Noḳṭayı fehm eylemez ol Ḳurʾānı **bilmez** ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 6). [bilmez, -mez]*

Dört kitābıñ metnini her kim oḳursa ḥarf-be-ḥarf
Şerḥ idemez lāyıḳınca āsānı **bilmez** ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 8). [bilmez, -mez]*

Āh idermiş bülbül-āsā gice gündüzler daḫı
Maṭlūb bir ġonca güldür ḫandānı **bilmez** ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 10). [bilmez, -mez]*

Saʿyını virmiş hebāya reh-nümāsız şol kişi
Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber ol Yezdānʾı **bilmez** ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 12). [bilmez, -mez]*

Dāmeni muḥkem ṭuta gör Derviş Sükūtī bir eriñ
Vaṣl ider ol seni Ḥaḳḳa hicrānı **bilmez** ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 14). [bilmez, -mez]*

ʿAşrımızda kimse **bilmez** hiç bizim aḥvālimiz
Fevtimizden söñra iẓhār olunur her ḥālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 1). [bilmez, -mez]*

Derviş Sükūtī açmasun bu esrārı cāhillere
İfşā ider ḫalḳa bir bir **bilmez** ḳatı ḫayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 12). [bilmez, -mez]*

Nām u pāk-i besmelede söylenir her rūz u şeb
Noḳṭa-ı sırrım ḳamu ḫalḳ **bilmege** ḫayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 8). [bilmege, -me, -ge]*

Bunda gelmekden ġaraż ne Rabbini **bilmek** imiş
Ḥiẕmetinde beẔl cān it kāmil insāna ḫarīş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 3). [bilmek, -mek]*

Her ki bildi nefsini Derviş Sükūtī dünyāda
Rabbi elbet **bilir** ol oḳuyanlar men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 10). [bilir, -i, -r]*

Ḳalmaz imiş ey Sükūtī hiç maraż şol kimsede
Kendüsini yoḳ **bilene** Ḥaḳḳı daḫı vār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 10). [bilene, -en, -e]*

Dolap gibi inlerim bir ḫoş ṣedā dinlerim
Ḥaḳḳı bugün **bilerim** döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 10). [bilerim, -e, -r, -im]*

Şehā gel sen ḫaber ṣorma bu yolda ehl-i nādāna
Ne yüzden Ḥaḳ **bilinür** hem suʾāl it bezm-i ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 2). [bilinür, -ü, -n, -ü, -r]*

Rumuẕāt-ı eneʾl Ḥaḳḳı nice fehm itsün ol ṭālib
Bu maʿnādan ḫaber **bilmez** ne yüzden ire Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 6). [bilmez, -mez]*

Zāhid **bilmez** bu esrārı çeşm-i ʿamā yoḳ envārı
Terk olmadan göñül varı nice irer Sübḥānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 7). [bilmez, -mez]*

Sükūtī Dervişi gel gör geçüpdür cümle vīrāndan
Ḫudādan ġayrı hiç **bilmez** göñülde itdi seyrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 10). [bilmez, -mez]*

Mā rameyte iz rameyte men ʿaref rıżāsın **bilüp**
Der yektā-yı maʿārif sırrına hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 11). [bilüp, -üp]*

Ḫudānıñ maḳṢūdu ancaḳ bu ʿālemi yaratmaḳdan
Ḥaḳḳı **bilmek** virilmek ʿibādetden daḫı yekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 6). [bilmek, -mek]*

Sükūtī men ʿaref dersin kim aldı dest-i kemālden
Cenāb-ı Ḥaḳḳı **bilmiş** ol göñülden ġayrılar terkidir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 10). [bilmiş, -miş]*

Sırrını her bir eriñ **bilmege** ʿirfān gerek
Nuṭḳunu fehm itmek içün kāmil insān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 1). [bilmege, -me, -ge]*

Sırrını her bir eriñ **bilmege** ʿirfān gerek
Nuṭḳunu fehm itmek içün kāmil insān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 1). [bilmege, -me, -ge]*

bil: *(Değer) bilmek.*

Cevherini ḳılma ṣarf ḳıymetiñ **bilmez** cāhil
Farḳ-ı idrāki olan iẕʿān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 5). [bilmez, -mez]*

ʿĀbidīn Bāḳır Muḥammed Caʿfere ḳul olmayan
Bilmez aṣlā Mūsā-yı Kāẕım Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 8). [bilmez, -mez]*

Görmeyem Ḥaḳḳıñ cemāliñ bunda dāʾim āṣikār
Ol ne **bilür** Ṣāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 4). [bilür, -ü, -r]*

Cevherini ḳılma Ṣarf ḳıymetiñ **bilmez** cāhil
Farḳ ider iki olan iẕʿān ile Ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 5). [bilmez, -me, -z]*

bilā şek: *Şeksiz, şüphesiz.*

Ḥaḳ müẕāhir 'ālem içre görmeyen nādān imiş
Vechi ādemde **bilā şek** görünen raḥmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 2). [bilā şek,]*

Ẕevce-i Aḥmed **bilā şek** başımıñ tāc-ı gevheri
Dürr-i maʿden Faṭıma hem Ḫayrüʾn-nisādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 3). [bilā şek,]*

Ẕevce-i Aḥmed **bilāşek** şāfiʾ rūz-ı cezā
Ben ḳuluna ḳıl terāḥum yaḳmasun ol dem ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 3). [bilāşek,]*

biʾl-cümle: *Tümden, tamamen.*

Māsivā ḥubı göñülden refʿ olup **biʾl-cümleten**
Ḳalmamış aḫlāḳ-ı mezmūm ṣāfī bir dürdāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 9). [biʾl-cümleten, -ten]*

Dergāh-ı Ḥaḳdan muḥabbet refʿ olup **biʾl-cümleten**
Düşdüler nefs-i hevāya oldular ṭuġyān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 11). [biʾl-cümleten, -ten]*

billah: *"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin ifadesi.*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif **billahdan** bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 4). [billahdan, -dan]*

Hemān şāh Ḫorasāndır ʿAlī Mūsā Rıżā **billah**
Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳīʾden ʿAskerīm vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 11). [billah,]*

Sükūtī ḫoş naẕar eyle bu ʿālem ḫalḳına her dem
Ḳamu fiʾl yalan **billah** Ṣıfāt şüphesiz bir ḥar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 10). [billah,]*

Revā mıdır ʿaceb böyle Sükūtī söyler ol densiz
Īmānı yoḳ anıñ **billāh** bu ḫalḳa ḳahr ider vāʿiẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 12). [billāh,]*

Muḥammedle ʿAlī **billah** ikisi oldular bir cān
Ki bunlar nūr-ı vāḥiddir ezelden itmişim īmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 1). [billah,]*

bī-maʿnā: *Anlamsız, anlamı olmayan.*

Bugün bir kürsüye çıḳmış bu ḫalḳa pend ider vāʿiẕ
Oḳur açmış kitābını **bī-maʿnā** ders ider vāʿiẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 2). [bī-maʿnā,]*

bīmār: *Hasta, dertli // aşk derdine düşmüş.*

Ḳurtuluş yoḳ nār-ı dūẕāḫdan Sükūtī çün bular
Loḳmān olsa derde çāre zaḥma **bīmār** eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 14). [bīmār,]*

Raḥm idip gel ḫasta ḳalbim şehrine ḳaṣd eyleme
Elleri ḳurur anıñ kim kim urur **bīmāre** tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 4). [bīmāre, -e]*

Muḥabbet ẕāt-ı pākından dil ü **bīmārıma** irse
Ḳamu derdime her dāʾim devādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 3). [bīmārıma, -ım, -a]*

Devr-i felek derd-i elem ʿāşıḳı **bīmār** itdi çarḫ
Bülbül-āsā rūz u leyāl āh ile zār itdi çarḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 9, Mısra 1). [bīmār,]*

biñ: *"İbn" kelimesinin kısaltılmış şekli olup Arap dili kuralına göre yapılan isimlerde, bir kimsenin kimin oğlu olduğunu göstermek üzere, soyadı yerine geçen baba adıyle oğul adı arasına getirilir.*

Şānına taḫḳīḳ buyurduñ ol ʿAlī **bin** Ṭālibiñ
Sūre-i Ḳurʾān içinde hel atā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 3). [bin,]*

biñ: *" Pek çok, çok fazla, bin" anlamlarını içeren sayı sıfatı.*

bütün bütüne aradan refʿ ü ipṭāl etmek istiyorlar buna ṣabr itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice **biñ** hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmaġıyla mesmūʿları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 18). [biñ,]*

İbn-i ʿamm-ı Murtażanıñ nūrudur bu şems ü māh
Vech-i nūruñ ẕerresinden geldi yüz **biñ** evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 12). [biñ,]*

Bilür misin ṭālib aṣlıñ türābdır
Biñ yıl ʿömrüñ olsa ṣonu ḫarābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 2). [biñ,]*

İderler beẕl-i cān maʿşūḳ yoluna cānı **biñ** olsa
Bu meydān-ı ḫaḳāyıḳda nice **biñ** terki cān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 7). [biñ,]*

İderler beẕl-i cān maʿşūḳ yoluna cānı **biñ** olsa
Bu meydān-ı ḥaḳāyıḳda nice **biñ** terki cān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 8). [biñ,]*

Bāb-ı Luṭfuñ ḫādimidir nice **biñ** ḳullar daḫı
Secde eyler saña taḫḳīḳ ins ü cin cümle şecer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 5). [biñ,]*

Kimseler hiç bu fenāda görmemiş aṣlā vefā
Bir vefāya **biñ** cefā eyler ḳatı eşrāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 14). [biñ,]*

Seniñ nūr-ı cemāliñden bu ʿālemler olur işrāḳ
Seniñ vechiñ diler görmek ḳapında nice **biñ** ʿuşşāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 2). [biñ,]*

Cān niṯār iden bu yolda ṣanmañız olur hebā
Ḳıymetiñ Ḥaḳdır viren bil nice **biñ** sīm-i Ẕer gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 4). [biñ,]*

Rüstem Ẕāle hezārān Derviş Sükūtī taḥsīn it
Ḳābil olmaz ḳarşusunda nice **biñ** leşker gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 10). [biñ,]*

Bir vefāya **biñ** cefā itmek dilersen ġām degil
Miḥnet-i ʿaşḳa alışdıḳ olmuşuz biz müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 3). [biñ,]*

Āl-i Aḥmed bendesiyim Derviş Sükūtī ben bugün
Dürr-i luṭfunda ġulām nice **biñ** hezār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 14). [biñ,]*

Kimseler hiç sāyesinde görmedi aṣlā vefā
Bir vefāya ḳahr **biñ** cevrile ġaddār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 6). [biñ,]*

Hem ol şāhı Taḳīniñ ben cemāl-i ẕāt-ı pāk içün
Nola **biñ** cānımız olsa oña virmek rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 8). [biñ,]*

İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżādır ḳıble-i heftüm
Teveccüh anlara her dem iderler nice **biñ** insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 8). [biñ,]*

ʿAḳl-ı ʿālem irmez aṣlā nicedir devrān bugün
Kendi bildiginde ḳalmış nice **biñ** insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 2). [biñ,]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafā-yı ḳanūna tebdīl itdiler
Uydular Frenk ṣoḥbetine nice **biñ** insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 16). [biñ,]*

Bir vefāya bunda yüz **biñ** çekerim derd-i elem
Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳ bulunmaz ideyim edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 3). [biñ,]*

Gülersin yüzüne bir gün hezārān **biñ** cefā eyler
Bu ḳaḥbe zen seni aldar ḳamu renge ḳoyandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 3). [biñ,]*

Bu menzilde olur ʿāciz nice **biñ** ḫıżr ile Mūsā
ʿAref dersin oḳuyanın suʾāl it kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 9). [biñ,]*

Bu ʿāṣī bendeñiz kem-ter Sükūtī çakerin aḥḳar
Yolunda ḳoydu yüz **biñ** ser meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 14). [biñ,]*

Ḥub-ı sivā bunca cefā çekdirdi baña biñbir çile
Ġāmlarla elem derd belā çekdirdi baña **biñ** bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 2). [biñ,]*

İçim ṭaşıma kibrile kin hem daḫı bunca nifāḳ
Ḥırṣ-ı ġażabı ḳıldı ʿaṭā çekdirdi baña **biñ** bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 4). [biñ,]*

Şehvetle ḥased ḳalbimize eyledi envāʿi fesād
Hiç mümkünü yoḳ olmaḳ rehā çekdirdi baña **biñ** bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 6). [biñ,]*

ʿÖmrümüzü virdi hebā miḥneti devrān-ı felek
Bir cāzū zen naḳş-ı zībā çekdirdi baña **biñ** bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 8). [biñ,]*

Hicrān ateşi yaḳdı göñül şehrini eyledi berbād
Ḳıldı ḫarāb virdi fenā çekdirdi baña **biñ** bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 10). [biñ,]*

Ṭaş olsa eger cümle derūn itmege aṣlā taḥammül
Ḫançerle urup ṣubḥ u mesā çekdirdi baña **biñ** bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 12). [biñ,]*

Hiç şefḳāti yoḳ kimseye diñle Sükūtī naẓmını
Ṣabr idemem Eyyüb-āsā çekdirdi baña **biñ** bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 14). [biñ,]*

Medīne yolların ṭutmuş giderler nice **biñ** ḥacı
İderler tevbe-i istiġfār ḳamu erler nice bacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 1). [biñ,]*

Aṣḥāb-ı kirām bunca ricāl ʿazm-i sefer çün ḳıldılar
Biñ celīl nāzil olup ruḥṣatlar revā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 14). [biñ,]*

Mürşid-i kāmil yüẔünden feyż alur bunca nebāt
Vaṣl ider ol ẕāt-ı Ḥaḳḳa nice yüz **biñ** ṭālibin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 10). [biñ,]*

Ṣal hicret **biñ** iki yüz hem daḫı ṭoḳsan ṭoḳuz
ʿAşḳıyla bir gün hemān ol hū deyüp gitdi beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 13). [biñ,]*

Ṭoḳsan **biñ** kelām ki Ḥaḳ ile itdiler Ṣoḥbet
Aṣḥāblar içre Muḥammedʾe virdiġi iḫbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 5). [biñ,]*

Her bir ġazāda peyġamber ile olduġu meşhūr
Ḳaʾle-i ḫayberde nice **biñ** ḳatl-i küffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 8). [biñ,]*

Ḳıldı şehid ibn-i Yezīd bunları **biñ** cevr ile
Düşmānı āl-i Resūl fitne-i aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 11). [biñ,]*

Leşker-i ġām ḳıldı efzūn şeş cihātım ḳapladı
Bir cāzū Ẕen ehl-i müfsid naḳş **biñ** mekândır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 8). [biñ,]*

Muṣṭafāya ümmet olduḳ bezm-i ervāḥ-ı ezel
Murtażānıñ ḫādimiyiz nice yüz **biñ** bay u geda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 4). [biñ,]*

Şeyḫ Saʿdeddin Cebāvī birmez nesl-i ʿAlī
Ḫānḳāhıñ ḫiẕmetinde bulunur yüz **biñ** ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 4). [biñ,]*

Himmetile Şeyḫ Ḥüseyne bende irdim ey hümām
Ḥaḳḳa vāṣıl eylemişdir nice **biñ** ṭālibleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 10). [biñ,]*

Laḥẓıñ ḫandān idersin encām **biñ** ḳahrıyla
Bir cāẕū zensin meded yoḳ senden ey ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 3). [biñ,]*

Kimseler hiç sāyenizde istirāḥat itmedi
Bir vefāya **biñ** cefālar eyledin ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 6). [biñ,]*

Sāl ʿaded **biñ** ṭoḳsan altı hem iki yüz tariḫi
Bir ateş bıraḳdın Sükūtī cānına ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 17). [biñ,]*

Bulmadı hiç istirāḥat senden aṣlā ey felek
Bir vefāya **biñ** cefālar çekdirirsün çoḳ emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 24, Mısra 2). [biñ,]*

Nice **biñ** āsitānında mürīd-i Ḥaḳ deyü ḳulu
Buyururlar Ṭarīḳ-i Ḥaḳ pīridir Şāẕelī Sulṭān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 19). [biñ,]*

Kemāli vuṣlāta irdi Ṭarīḳinda nice **biñ** er
Dürr-i luṭfunda ḳul olmuş gice günler nice kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 53). [biñ,]*

Cehd ider ḳoymaġa seni ḫūyuna
Aldadır ṣoñradan ider **biñ** cefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 8). [biñ,]*

Her şaḫṣa alayla bir defʿa güler
Biñ kere zehīrler ḳahrını ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 10). [biñ,]*

Sāliki Ḥaḳ bunda virdi ḳalbine her dem cilā
Māsivādan ide yüz **biñ** ḳulları ẕikr-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 10). [biñ,]*

Ḫānḳāh-ı devletinden nice yüz **biñ** bay u gedā
Bāb-ı luṭfuñ sāʾilindir eyleme gel sen cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 13). [biñ,]*

O şāhıñ tārīḫüñ itdim tamamıyla bugün iḳrār
Vefātına daḫı **biñ** yüz s̱emāniyeniñ yek gelir ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 26). [biñ,]*

Fevtine tariḫ dedim ben ey Sükūtī bu Zamān
Biñ iki yüz hem yedide eyledim ʿazm-i cenān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 26). [biñ,]*

Tariḫinde yoḳ ḫilāfuñ ey Sükūtī ḳıl beyān
Biñ iki yüz seksenine naẓmile eyle ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 26). [biñ,]*

bin bir: *Bin bir, binlerce, pek çok anlamında.*

Ḥub-ı sivā bunca cefā çekdirdi baña **biñbir** çile
Ġāmlarla elem derd belā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 1). [biñbir,]*

binā: *Bina, yapı. II Gönül.*

Bināsı ʿālemiñ böyle ḳurulmuş itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ her ādemiñ vücūdunda on iki bāb güşād itdiġi beyān ise behr bābınıñ kütüb-i *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 31). [bināsı, -s, -ı]*

Zāhidler gibi bir ḳurı ṭaşdan **bināya** ṭapma gel
Beyt-i Ḥaḳḳı ara bul tā göresin mihmanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 5). [bināya, -y, -a]*

Küntü kenziñ sırrın añla fāş ider ʿāşıḳlara
Aç gözün sen gözle dāʾim olasın **bīnā** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 12). [bīnā,]*

Dü ʿālem mülkünü Mevlā anıñ ʿaşḳına var itdi
Yedi ḳat yer ṭoḳuz eflāk kün emriyle **binā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 4). [binā,]*

Ṣūrete geldi bu demde ḳalmadı bir şey nihān
Anıñçün bu **bināya** ḳıldı ġāyet ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 4). [bināya, -y, -a]*

Üç yüz iki tariḫinde hem hezār bu nev **binā**
Derd-mend Derviş Sükūtī vaṣf ider kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 15). [binā,]*

Emr-i Ḥaḳla ruḥṣat oldu bu erenler himmeti
Nev **bināya** başlanıldı itdiler çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 6). [bināya, -y, -a]*

bināʾ: *Binaen; ... -e dayanarak, ...- den ötürü.*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına **bināʾ** olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 4). [bināʾ,]*

bī-nevā: *Nasipsiz, mahrum, zavallı.*

Gerçe Ṣādıḳsın bilürüm nuṭḳuñuz lā-taḳneṭū
Kesmezem senden ümīd hiç **bī-nevāyım** yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 8). [bī-nevāyım, -y, -ım]*

bint: *Kız, kız çocuğu.*

Faṭıma **bint-i** Resūldür nūr-ı pāk-ı enbiyā
Müʾmināta şefḳati olmuş revāsından meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 7). [bint-i, -i]*

bī-pāyān: *Sonsuz, tükenmez.*

İlāhī cürm ü ʿiṣyāna ġarīḳim baḥr-ı **bī-pāyān**
Yüzüm ḳarasıyla gelsem ḥicābım çoḳ saña ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 1). [bī-pāyān,]*

Ṣuñ ḳadeḥim sāḳīyā gel her demi mestān olam
Ṣevḳ-i ʿaṣḳım çūṣa gelsin baḥr-ı **bī-pāyān** olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 2). [bī-pāyān,]*

bir: *Aynı, benzer.*

Eyledim ʿaṣḳıñla yā Rab cümle dünyādan firāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā ʿindimizde **bir** imiş bostān bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 2). [bir,]*

Miʿrāc yolunda Aḥmed ile itdikleri **bir**
Gösterdi vilāyet mihrini alan Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 3). [bir,]*

bir: *"Bir" belgisiz zamir ve belgisiz sıfat görevinde kullanılır.*

Her **biri** açmış dehānıñ taʾan ider bu ʿālemi
Ġıybeti kesmez dilinden Ṣunʾı bühtānı bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 3). [biri, -i]*

Hū ile her dem seḥerler ins ü cin ider fiġān
Oldular mecnūn gibi hem her **biri** dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 8). [biri, -i]*

ʿAndelībler çūṣa gelmiş her **biri** feryād ider
Ġonca güller tāze açmış nev-be-nev elvān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 5). [biri, -i]*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ **bir** ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri **bir** deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫ<u>s</u>imiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [bir,]*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ **bir** ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri **bir** deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫ<u>s</u>imiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [bir,]*

Ḥaḳ Teʾālā Ḥażretleri ādemi **bir** ḳaʾlāya beñzedüp ṭoḳuz muḫtelif cevherden bünyād ḳıldığı beyānındadır
Ṭoḳuz ḳat **bir** cevherden yaratmış Ḫālıḳ-ı Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 3). [bir,]*

Ḥaḳ Teʾālā Ḥażretleri ādemi **bir** ḳaʾlāya beñzedüp ṭoḳuz muḫtelif cevherden bünyād ḳıldığı beyānındadır
Ṭoḳuz ḳat **bir** cevherden yaratmış Ḫālıḳ-ı Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 4). [bir,]*

Cin şeyṭān melek
Bu ḫalḳıñ iç vücūdunda ʿadāletle ḳodu **bir** şāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 24). [bir,]*

Ḳodu **bir** ketḫüda anda vezīr ḥükmüñ sürer dāʾim
Emīn itmiş bu şehr içre ḳamu mülke urdu serdār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 27). [bir,]*

Cāhillere ezelden ḳalma her **bir** ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her **bir** ʿaṢr-ı ʿārif billahdan **bir** kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 3). [bir,]*

Cāhillere ezelden ḳalma her **bir** ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her **bir** ʿaṢr-ı ʿārif billahdan **bir** kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 4). [bir,]*

Cāhillere ezelden ḳalma her **bir** ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her **bir** ʿaṢr-ı ʿārif billahdan **bir** kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 4). [bir,]*

aṣlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi **bir** gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẕīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 7). [bir,]*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek içün işbu **bir** ḳaṭʿa zīr ü bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 14). [bir,]*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān **bir** nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve **bir** nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve **bir** nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve **bir** nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi **bir** nüsḫasını Edirneʾde **bir** şeyḫ taḥayyür eylemiş ve **bir** nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [bir,]*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān **bir** nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve **bir** nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve **bir** nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve **bir** nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi **bir** nüsḫasını Edirneʾde **bir** şeyḫ taḥayyür eylemiş ve **bir** nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [bir,]*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān **bir** nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve **bir** nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve **bir** nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve **bir** nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi **bir** nüsḫasını Edirneʾde **bir** şeyḫ taḥayyür eylemiş ve **bir** nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [bir,]*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān **bir** nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve **bir** nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve **bir** nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve **bir** nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi **bir** nüsḫasını Edirneʾde **bir** şeyḫ taḥayyür eylemiş ve **bir** nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [bir,]*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān **bir** nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve **bir** nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve **bir** nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve **bir** nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi **bir** nüsḫasını Edirneʾde **bir** şeyḫ taḥayyür eylemiş ve **bir** nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [bir,]*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān **bir** nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve **bir** nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve **bir** nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve **bir** nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi **bir** nüsḫasını Edirneʾde **bir** şeyḫ taḥayyür eylemiş ve **bir** nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [bir,]*

Noḳṭa **bir** cevher ḫaḳāyıḳ ketm iken bezm-i ezel
İtdi ifşā sırrını hem ol ʿAlīyyüʾl Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 21). [bir,]*

Ḥa Ḥayātım Murtażanıñ ʿaşḳıyla her rūz u şeb
Mim Müzeyyen ḳıldı cismim ḥasta kāna **bir** şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 12). [bir,]*

Hem tekāsül itmek ile olmaz hiç
Cehd idelim bulmaġa **bir** reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 8). [bir,]*

Ẕinde ider her ḳulūbu ḳanda irer **bir** Ẕerresi
Ḫıżır-veş bulur ḥayātı görmez ol aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 5). [bir,]*

Dergāhınıñ **bir** kem-teri mūrdan żaʿīf eñ aḥḳarı
Sükūtī ednā **bir** çakeri cürmile gelmiş ḳıl revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 13). [bir,]*

Dergāhınıñ **bir** kem-teri mūrdan żaʿīf eñ aḥḳarı
Sükūtī ednā **bir** çakeri cürmile gelmiş ḳıl revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 14). [bir,]*

Ḳahrıyla urdu felek çün seyfini dil mülküne
Merhem itse **bir** ṭabīb yoḳ görmedim bunda şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 4). [bir,]*

Bir şehre irdim nāgehan itmediler raġbet baña
ʿĀlemleri muṭlaḳ şaḳī hiç ḳılmadı ülfet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 1). [bir,]*

Ḳahr itmege **bir** nice dem dürlü cefā çün itdiler
Dil şehrini ḥarāb içün çoḳ virdiler zaḥmet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 7). [bir,]*

Dil mülküne virdi Ẕiyān bī-mārıyla yatdım ḳatı
Buldum ʿacāyib **bir** ṭabīb hiç itmedi nuṢret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 12). [bir,]*

Bulmuşum **bir** şeyḫ-i kāmil aña itdim intisāb
Dīde-i cānım uyandı refʿ olup benden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 1). [bir,]*

Mūsāya devrinde geldi ẕāt-ı Ḥaḳdan **bir** ḫiṭāb
Len terā nī çünki dedi şānına Ḥaḳ müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 1). [bir,]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı şormuşum men ey Sükūtī **bir** ara
Dedi yer gök ʿarş-ı kürs levḥ dolu dünyā bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 9). [bir,]*

Keşti ʿaşḳa süvār ol **bir** zamān gez Nūḥ gibi
İr necāta ṭufānından olmaya cismiñ ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 7). [bir,]*

Ṭut elin **bir** mürşidiñ sen ir selāmet dārına
Nefs çerisi seni ḳomaz çekdirir ḳatı ʿazāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 9). [bir,]*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi **bir** ḳatı ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 6). [bir,]*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʿān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 14). [bir,]*

Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa ir gel rūz u şeb ḳıl ḥiẕmeti
Bir devā itse gerek ol saña bu ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 7). [bir,]*

Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa ir gel rūz u şeb ḳıl ḥiẕmeti
Bir devā itse gerek ol saña bu ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 8). [bir,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticāmız ḥażrete
Raḥm idip ḳılsın hidāyet çekmeyelim biz ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 9). [bir,]*

Meger luṭf-ı ʿināyetiñ irüşürse hemān **bir** gün
Bu cürmüm baḥrına nisbet hemān **bir** ḳaṭredir yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 11). [bir,]*

Meger luṭf-ı ʿināyetiñ irüşürse hemān **bir** gün
Bu cürmüm baḥrına nisbet hemān **bir** ḳaṭredir yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 12). [bir,]*

Bir ere sen var bugün müşkülünü ʿarż ḳıl
Ḫiẕmetinde bezl-i cān it yol ile erkān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 5). [bir,]*

Yolların hep berzaḫından geçmek içün **bir** delīl
Rehber-i ṭaḥḳīḳi bul her dāʾimā āsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 7). [bir,]*

Ḳayd-ı ʿunṢur ẓulmetinden bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Bir ṭabīb ḥāẕıḳ ara bul derdine dermān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 10). [bir,]*

Rehber gerekdir her yola berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 8). [bir,]*

Her seḥerler āh çekermiş **bir** gül-i raʿnā içün
Naʿra-i yā hū ḳılar çoḳ ṣevḳ ile eẕkār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 3). [bir,]*

Bir bedestendir ḳurulmuş cümle ʿālem ḫalḳına
İster isen Ṣarrāf ol sen eylegil tüccār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 7). [bir,]*

Her cihetden el çeküp Derviş Sükūtī dāʾimā
Bir ḳanāʿat kūşesinden eyleyüp dildār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 10). [bir,]*

Ḫiẕmet it **bir** kemāle cān başını niṯār it
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā gel eẕkār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 1). [bir,]*

Dīde-i cān açılup **bir** nesne olmaz hiç nihān
Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel iẕhār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 5). [bir,]*

Menzil alur ol **bir** ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine
ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini berdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 7). [bir,]*

Ḫāne-i şāha gerek pāk ide gör dil mülkünü
Taḫta geçüp **bir** gün ola ḥiẕmeti ʿālīcenāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 8). [bir,]*

Seḥerde olma sen ġafīl çeker zaḫmet yarın cāhil
Bulup **bir** mürşid-i kāmil uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 12). [bir,]*

Nʾola **bir** gün ḫiṭāb ider ne kesb itdin bu dünyāda
Oġul māldan vefā gelmez seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 5). [bir,]*

Sükūtī ictināb eyle bu aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden
Ṣıġın **bir** ulu dergāha seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 12). [bir,]*

Ḫabb-ı dünya **bir** marażdır mat ider āşıḳları
İr erenler zümresine her demi ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 3). [bir,]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā gönlünü virme aña
Aldadır **bir** cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 6). [bir,]*

Ḫubb-ı dünya **bir** marażdır mat ider āşıḳları
İr erenler zümresine her demi ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 3). [bir,]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā gönlünü virme aña
Aldadır **bir** cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 6). [bir,]*

Sükūtī **bir** ġarīb ednā gerek dünyā gerek ʿuḳbā
İrişür nuṣret-i Mevlā seḥerlerde Ḫaḳḳı z̲ikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 13). [bir,]*

Tesellī ḳıl baña şāhım bu gönlümü idip **bir** şād
Seniñ ʿaşḳıñ durur dāʾim dilā dīvānıma bāʿi̲s *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 7). [bir,]*

Ḳapuñda ilticā itmiş Sükūtī **bir** ġarīb edna
Nigāh-ı iltifātındır benim iḥsānıma bāʿi̲s *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 9). [bir,]*

Ehl-i derd itmez şikāyet ḥālini hiç kimseye
Luṭf ider **bir** gün aña hem āsānıyla Rabbüʾl-Ġıyā̲s *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 6). [bir,]*

Naẓmını Derviş Sükūtī eyleme **bir** ḳīl u ḳāl
Dürr-i maʿnādan ni̲sār it ʿāleme olsun īrā̲s *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 9). [bir,]*

Bu endīşem ne ḥikmetdir bu ʿālemi ider ifād
Beni **bir** dem ḳomaz raḥat içimde Z̲ār olur bāʿi̲s *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 4). [bir,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmek içün **bir** nefes
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī devrider mi̲sl-i ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 9). [bir,]*

Saʿy idip leyl ü nehārān bula gör **bir** kāmili
Dāmene pekçe yapışgil āsān eyle fenādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 7). [bir,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḫaḳḳa gir bugün
Kin kibir benlik nifāḳla her **bir** riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 10). [bir,]*

Münkir ile hiç ider mi müʾmīn olan imtizāc
Ḳanda olur ḳarġa ile ʿandelībler **bir** mizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 2). [bir,]*

Pāye-i rifʿat bulanlar menzil-i ʿarşdan yüce
Bir ḳula olmaz Sükūtī bunda anlar iḥtiyāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 10). [bir,]*

Sükūtī bu sivā ḥubı yalandır meylini gel kes
İrişme semtine aṣlā bu **bir** cāzū zinādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 10). [bir,]*

Kes ümīdiñ virme meyliñ cāzū **bir** mekkāreye
Ḫüdʾāsı çoḳ ictināb it umma andan şevḳat hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 3). [bir,]*

Bir vefāya biñ cefā eyler bugün ʿāşıḳlara
Zehr virmiş bal yerine umma andan şerbet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 5). [bir,]*

Bir kanāʿat kūşesinde ey Sükūtī ol muḳīm
Ehl-i mürüvvet ḳalmamışdır umma andan ġayret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 9). [bir,]*

Müşkül budur ʿaşıḳlara terk-i sivā itmek ne güç
Pāk itmeden dil mülkünü ḥased nifāḳ **bir** ulu şuç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 2). [bir,]*

Cehd ide gör rūz u leyāl semt-i necāt ir rāhına
Nefs ʿaskerin ḳırmaḳ içün düş yoluna ara **bir** uç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 4). [bir,]*

Emvālini **bir** mürşide eyle beyān her rūz u şeb
Terk ide gör kibr-i kini ḳalbiñ seniñ ġāyetde ṭuc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 7). [bir,]*

Bir şürāḥī kāse-i elmās ile şuñ bizlere
Meclis-i ḥünkār ḳatında nūş idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 11). [bir,]*

Ol bu yoluñ ʿāmili dinleme gel cāhili
Reh-nümā it **bir** kāmili cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 6). [bir,]*

Meyl kes ʿāşıḳ cefākār yāre olma müptelā
Bir gülen evvel yüẔüne Ṣanma kim olur nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 6). [bir,]*

Biñ naẓar ḳıldı Sükūtī kāʾināta bu zamān
Cümle ʿālem **bir** görünür ḳalmadı aġyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 12). [bir,]*

Himmetini almaḳ içün çoḳ zamān itdim niyāz
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa **bir** ḳademde eyledi viṣāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 6). [bir,]*

Leẕẕet bulur **bir** ḥāliyle dāmen ṭutan her yār meşāyiḫ
Ṭālib-i Ḥaḳ dinler isen eyle bugün iḳrār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 1). [bir,]*

Dergāh-ı vālāsına Derviş Sükūtī rūz u şeb
Yüz sürüp gelmiş dīvāna **bir** kere senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 12). [bir,]*

Men ʿaref sırrın ögren bend olagör **bir** ara
Ḥaḳḳı bilmekde beḳā bul ʿömrüñ olsun iẕdiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 3). [bir,]*

Mürşid-i **bir** ḥāẕıḳa Derviş Sükūtī rūz u şeb
Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it ṣıdḳ ile ol inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 13). [bir,]*

Mürşid-i kāmilden iste işbu yollar berzaḫıñ
Anlar **bir** ḳademde geçer ol rāh-ı Ḥaḳ eyler güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 4). [bir,]*

Bir zamān Ferhād da gezdi kūh şaḥrālarda hep
Bir lebi Şīrīn içün daġlarla itdi çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 7). [bir,]*

Bir zamān Ferhād da gezdi kūh ṣaḥrālarda hep
Bir lebi Şīrīn içün dağlarla itdi çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 8). [bir,]*

Dilden iḫrāc etmeyiz ẕikr-i Ḥaḳḳı her zamān
Ẕikr ile Derviş Sükūtī oldu **bir** er zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 10). [bir,]*

Nefsini bilmekde ʿāciz irmedi **bir** kāmile
Ḳaldı ẓulmet içre dāʾim ḥırṢ ile ider fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 7). [bir,]*

Bir bahādır ehline Derviş Sükūtī ol ġulām
Miṯl-i Ḳanbersin ʿAlīye eylegil iḳrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 9). [bir,]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan **bir** zamān Ferhād daḫı
Kūh-ı ṣaḥrālarda itdi Şīrīn içün çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 11). [bir,]*

Neylesün Derviş Sükūtī ḳıldılar cismiñ ḥarāb
Yoḳ tımār itsün derūnuñ **bir** ṭabīb ḥāẕıḳ cevād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 14). [bir,]*

Sükūtī **bir** ġarīb miskin ʿabādan ḫırḳa tāc giyse
Ḥaḳāretle naẓar itme irādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 13). [bir,]*

Yaḳ vücūduñ şehr içre zāhidā **bir** ṣāfī ʿūd
ʿIṭr-ı būyundan bu ʿālem saña itsünler vürūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 1). [bir,]*

Şuʿlesinden ḫüsnünüñ Derviş Sükūtī rūz u şeb
Çoḳ uyanmışdır çerāġlar eylediñ **bir** nār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 12). [bir,]*

Aç gözüñ Derviş Sükūtī ḥiẓmet it **bir** kāmile
Göster o ẕāt-ı Ḥaḳḳı cümleden aʿlā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 11). [bir,]*

Añla gel zāhid Ḥabībiñ naẓmı **bir** envārdır
Laḥmüke laḥmī ḫaḳḳında söylenen Ḥaydardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 1). [bir,]*

ʿAn ḳarīb gelse Muḥammed Mehdi-i ṣāḥib-zamān
Müşrikini seyfile ḳırsa gerek ol **bir** erdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 16). [bir,]*

Bezm-i ervāḥı ezelden dest-i Ḥaḳdan **bir** ḳadeḥ
Nūş iden ʿuşşāḳı bellü bellü Ṣorma mestān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 3). [bir,]*

Her seḥerler zār u efġān dest-i Ḥaḳdan ḳılarmış ʿandelīb
Bir gül-i ḫandān arar ol bilmez sırr-ı gülistān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 6). [bir,]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarībsin arada **bir** nesne yoḳ
Cümle eşyāya muḫīṭ ol sırr-ı sübḥān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 7). [bir,]*

Terk-i tecrīd olmuşuz biz dünyāya meyl itmedik
Bir ʿabā ḫırḳaya ḳandıḳ kimdeñ aṭlas ḥarīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 4). [bir,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Bir gedā Derviş Sükūtī kem-ter ü ednā ḫaḳīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 10). [bir,]*

Cehd idip her zamān vaḳtinde ara
Bulmaġa **bir** kāmili gerçe Şevābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 10). [bir,]*

Meyl itme dünyāya Derviş Sükūtī
Erenler nuṭḳunu ṭut **bir** kitābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 16). [bir,]*

Āh idermiş bülbül-āsā gice gündüzler daḫı
Maṭlūb **bir** ġonca güldür ḫandānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 10). [bir,]*

Dāmeni muḥkem ṭuta gör Derviş Sükūtī **bir** eriñ
Vaṣl ider ol seni Ḥaḳḳa hicrānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 13). [bir,]*

Ḥasan ile Ḥüseyn şāhım bulardır bāġ u ḳalbimde
Açılmış ġonca **bir** güldür ser-a-ser eẕharım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 6). [bir,]*

İmām Kāẕım cemālinden ḳamer şems nūruñ almış
Cihān pertevin Ṣalmış benim **bir** enverim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 10). [bir,]*

Nʾola **bir** dem ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric baġrına ursa yedinde ḫançerim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 13). [bir,]*

Dürr-i luṭfunı beklermiş Sükūtī **bir** ġarīb ednā
ʿAlīniñ ḫānḳāhında hezārān kem-terim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 15). [bir,]*

Ol imām Kāẕım Rıżānıñ rāh-ı meftūḥ **bir** ḳadīm
Her ki dāḫil oldu anlar şüphesiz vuṣlat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 11). [bir,]*

Bizi bu ʿaṣḳ her dem nice **bir** sevdālara düşürür
Mecnūn gibi rūz leyāl **bir** Ṣaçı Leylālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 1). [bir,]*

Bizi bu ʿaṣḳ her dem nice **bir** sevdālara düşürür
Mecnūn gibi rūz leyāl **bir** Ṣaçı Leylālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 2). [bir,]*

ʿĀṣıḳları gel gör hemān bunda nice menzil alur
Bir mürşid-i ḥāẕıḳ bulup himmetiyle belālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 6). [bir,]*

Murġ-ı ġarībin görmez misin hiç evc-i semā pervāz ider
Düşmüş ḳulaġuz **bir** önüne ʿaskerini tenhālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 10). [bir,]*

Her ki ṭutar pendini Derviş Sükūtī **bir** kem-terin
İrdi necāt semtine ẕevḳ-i beḳā mevālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 11). [bir,]*

Bir gün hemān ol yār ile ʿahd eyleyüp virdim ḳarār
Ḳavlinde Ṣādıḳ durmaz dönüp bu etdiġi cefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 5). [bir,]*

Resūlullah buyurmuşdur bularıñ ḥaḳḳına ol dem
Ki bunlar nūr-ı ʿaynımdır göñül mülkünde **bir** cevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 12). [bir,]*

Sükūti **bir** ġarīb ednā ider evṣāfını her dem
Yolunda cān u baş virse revādır böyle **bir** kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 13). [bir,]*

Sükūti **bir** ġarīb ednā ider evṣāfını her dem
Yolunda cān u baş virse revādır böyle **bir** kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 14). [bir,]*

Bilinmez Aḥmediñ sırr-ı kelām remzile itmiş
Ḥaḳāyıḳ ehline maʿrūf bu **bir** sırr-ı ʿaẕīm mestur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 16). [bir,]*

Kes̲retinden bu cihānıñ çün bugün olduḳ ḫalāṣ
İrmişim **bir** reh-nümāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 6). [bir,]*

Beñzer anlar deryā içre Ṣu arar mis̲l-i semek
Çeşm-i aʿmā görmez aṣlā kendi **bir** yem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 8). [bir,]*

Men ʿarefden baḥs̲ yoḳdur nuṭḳ anıñ ḳāl ü ḳīl
Aġniyādan vaṣfa **bir** çoḳ medḥ-i cihān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 6). [bir,]*

Bugün göñlüm güşād olmuş ʿaceb ḳalbim sürūr eyler
Ki **bir** şādı bulunmaḳla hezār mātem mürūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 2). [bir,]*

Naẕar ḳılma felek böyle ḳılarsa saña **bir** ḫande
Vefāsı yoḳ bu dehr içre cefādan çoḳ ẓuhūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 3). [bir,]*

Bunuñla iltifāt olmaz yalancı ḳaḥbe **bir** zendir
Süleymān-ı zamān olsan seni bıraḳmaz ḳubūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 5). [bir,]*

İriş **bir** şeyḫ-i kāmile dilersen olmaġa iflāḥ
Ḳatı ġaddār ḳomaz bu nefs seniñ ḥāliñ yaman eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 5). [bir,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil maḫfī bu ʿālemde
Nola **bir** gün gelür başa görürsün hep ʿayān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 10). [bir,]*

Sivā ḥubı gelür geçer ne māl ḳalur ne **bir** es̲er
Saña gelmezden öñ ḫaber yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 3). [bir,]*

Sükūtī bezm-i ervāḥdan o şāha iḳtidā itmiş
Şefāʿat-i iltimās eyler dürr-i luṭfunda **bir** kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 10). [bir,]*

İrerler menzil-i pāye cihānı **bir** pula ṣaymaz
Cemāl-i Ḥaḳḳı her yüzde görenler özge kān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 3). [bir,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticā itmiş saña
Derdiniñ dermānı senden yoluna cān virdi ser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 17). [bir,]*

Bir zamān geldi yetişdiḳ ḳulları Ḥaḳ s̲imār
Emr-i nehiy ṭutmaz oldu Zümre-i ehl-i kibar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 1). [bir,]*

Bir ālāyı bekler paşālar aḥkām şerʾi refʿ idip
Enbiyādan ḫavf hiç yoḳ yerleri ṭamuda nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 7). [bir,]*

Bir desiseden ʿibāret nev-be-nev ḳanūn īcād
Ẓabṭ-ı Rabṭa bu ʿālem māl-ı mülkün her ne var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 9). [bir,]*

Verdiler muṭlaḳ ḥarāba işbu dehr ser-te-ser
Bir daḫı ābād olunmaz muḥkem oldu tarumar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 12). [bir,]*

Ḳalblerinde kin kibirle buġūz itmişler refîḳ
Hem tenāsūḫ meẕhebince gitdi bunlar **bir** ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 20). [bir,]*

Murtażānıñ nūr-ı muṭlaḳ tā ḳıyāmet dūr ider
Nuṭḳ-ı Aḥmed ulu **bir** hān fehm iden ʿāşıḳlara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 24). [bir,]*

İstiʾāne ḳabri iden müşkül ḥālde ey Ẕevvār
Ehl-i derde **bir** devādır kim bugün yüzler sürer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 26). [bir,]*

Bir ḥayāt olur ḫıżır-veş her demi leyl ü nehār
Neyleyim Derviş Sükūtî ġaflet-i ehl-i cāhile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 27). [bir,]*

Aḥmed gelüp ḳıldı beyān Furḳān ile Ḥaḳ sırrını
Dört kitābıñ sırrı bugün **bir** noḳṭadan itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 10). [bir,]*

Bir ateş düşmüş Sükūtī ḳalbine her rūz u şeb
Teskīn itmez yedi deryā nice biñ ʿummāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 9). [bir,]*

Sükūtī ḫoş naẕar eyle bu ʿālem ḫalḳına her dem
Ḳamu fiʾl yalan billah Ṣıfāt şüphesiz **bir** ḫar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 10). [bir,]*

Sükūtī **bir** ġarīb ednā ġulām bāb-ı Luṭfunda
İderse himmetiñ ol şāh anıñla ṣoḥbetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 13). [bir,]*

Göz iki olmuş dehān **bir** şu yolu bellü beyān
Nāfe burun ile revnaḳ oldu cismiñ pāyidār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 3). [bir,]*

Nān yerine **bir** ṭaʿāmdır her Ṣabīye bu lebin
Bir ḥayāta irdi andan devr ider leyl ü nehār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 11). [bir,]*

Nān yerine bir ṭaʿāmdır her Ṣabīye bu lebin
Bir ḥayāta irdi andan devr ider leyl ü nehār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 12). [bir,]*

Her **biri** envāʿi ḥiẕmet üzre olmuş rūz u şeb
Bunların ger **biri** noḳṢān olsa gelür çoḳ żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 5). [biri, -i]*

Her **biri** envāʿi ḥiẕmet üzre olmuş rūz u şeb
Bunların ger **biri** noḳṢān olsa gelür çoḳ żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 6). [biri, -i]*

İltifātıñ eylemez hiç görse **bir** ġāyet faḳīr
Kendini begler paşādan ne ʿaceb ekber ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 3). [bir,]*

Şehvet-i dünyāya māʾil neyleyem ġayet ḥarīṣ
Nefsine ol tābi olmuş tāze **bir** duḫter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 10). [bir,]*

Bir fenā aḫlāḳa düşmüş rūz u şeb gör vāʿiẓi
Her ḫuṣūṣda bu Sükūtī göñlünü kem-ter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 13). [bir,]*

Kime ʿarż ḳılam ḥālim bu cismimi helāk itdin
Yanar pervāneveş her dem ḳapunda **bir** ricāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 4). [bir,]*

Sükūtī ḳalbine raḥm it Cenābıñla olur teskīn
Viṣāliñ şerbetiñ ṣunġıl ṭolu **bir** cām ẕülāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 10). [bir,]*

Dürüş dün ü gün Sükūtī iriş **bir** şeyḫ-i kāmile
Seni maḥrūm ḳomaz elin ṭut ḳıl idüp iḳrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 9). [bir,]*

Sükūtī **bir** gedā ḳuldur irince Ḥażret-i şāha
Hezārān ḫāk-i pāyinde murādım virdi ol server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 9). [bir,]*

Mürşidsiz olmaz ey ḫoca dinle Sükūtī pendini
Menzil almaz **bir** ḳadem mesdūd imiş meydānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 12). [bir,]*

Bir ʿinād üzre gider hep münkiriñ her bir işi
Ḥaḳ nedir bilmezler aṣlā ẕevḳ-i dildār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 11). [bir,]*

Bir ʿinād üzre gider hep münkiriñ her **bir** işi
Ḥaḳ nedir bilmezler aṣlā ẕevḳ-i dildār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 11). [bir,]*

Zāhidler gibi **bir** ḳurı ṭaşdan bināya ṭapma gel
Beyt-i Ḥaḳḳı ara bul tā göresin mihmanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 5). [bir,]*

Fetvāya Ṣıġmaz **bir** yoldur ḥaḳiḳat sırrı incedir
ʿĀşıḳlar bunda ḥayrāndır farḳ idemez ḥayvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 7). [bir,]*

Özge **bir** ẕevḳe irişdim rehber-i taḥḳīḳ ile
Fehm idemez olur olmaz kişiler eṭvārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 3). [bir,]*

Resm-i Ṣūretden geçüp **bir** cān olan Saʿdīleriz
Maʿnā-yı remz eneʾl-Ḥaḳ iẕʿān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 1). [bir,]*

Bir iki gün ʿömr içün ṭapmak ne müşkül dünyāya
Terkin urmaḳ lāyıḳ-ı insān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 3). [bir,]*

Cismini ruḥa tebeddül eyleyen ʿāşıḳları
Ḳaṭresin **bir** baḥre Ṣalmış ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 6). [bir,]*

Ḳurtulup ẕulumātı ʿunṣur ḳayd-ı bendinden bugün
İrişir **bir** ʿāleme seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 12). [bir,]*

Bir Özge derde dūş olmuş Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsına ʿilāc yoḳdur bu yolda hiç tımār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 7). [bir,]*

Bir Özge derde dūş olmuş Sükūtī **bir** ġarīb ednā
Devāsına ʿilāc yoḳdur bu yolda hiç tımār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 7). [bir,]*

Ḳulzüm-ü baḥre ser-a-ser felegimi Ṣaldım bugün
Bir nihāyet semte düşdüm ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 6). [bir,]*

Dürr-i gevher maʿdeninde nice dem ġavvaṢ olup
Mālik oldum kenz-i Ḥaḳḳa **bir** kān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 8). [bir,]*

Bülbül-i şūrīdeler gör zār idermiş her seḥer
Bir gül-i raʾnā içün nālān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 4). [bir,]*

Ḥubb-ı dünyāyı göñülden tarḥ idip **bir** vechile
Māsivāya ülfetim yoḳ mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 9). [bir,]*

Hep bu nefsiñ şiddetidir ḳalbleri emvāt iden
Maḥv idip ten varlıġıñ **bir** cān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 14). [bir,]*

Geldik bu mülke eñ ṣonu giydik ʿanāṢır **bir** ṭonu
Urmadan tā kaf u nunı ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 1). [bir,]*

Baḳmazız biz ḳīl u ḳāle evlād ile hem ʿıyāle
İrdik bugün hem **bir** ḥāle ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 10). [bir,]*

Ḳutb-ı cihān ol serveri sāliklerin hem rehberi
Olmuş Sükūtī **bir** kem-teri ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 16). [bir,]*

Bitmez eyle Ṣafī ʿasel hem daḥı gümüş ḳalay
Āb u limon sirke ile **bir** Ṣanur abdalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 12). [bir,]*

Bī- pahā ḳabza ḥacerle görse elmās taşını
Yek bahādır ẓan iderler böyle **bir** emvalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 14). [bir,]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem her ṭabiʿat **bir** degil
Ḥaḳ yaratmış ʿunṣur üzre dürlü renk emsalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 17). [bir,]*

Bir gün ola ḳıymet aṣlım ʿāḳıbet ider ẓuhūr
Fehm iderler ṣāfī zerden naẓmıyla aḳvālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 19). [bir,]*

Bir muʿammādır Sükūtī işbu ʿālem ḥalḳına
Feṭḥ iderler erbāb-ı kāmil bilemez echelimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 21). [bir,]*

Geldim cihāna **bir** ġarīb aratdı bizim efġānımız
Neyleyelim böyle naṣīb taḳdīr iden Sübḥānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 1). [bir,]*

Buldum delīl **bir** kāmili oldum anıñ ben sāʾili
Terk eyledim hep cāhili ders oḳudur ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 7). [bir,]*

Bir bezme irdim nāgehan Ḥaḳ zikrin iderler ʿayān
Dediler ol dem baña cān bunda durur Yezdānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 11). [bir,]*

Girdim o şehre cān ile her **bir** edeb erkān ile
Ẕevḳ eyledim sulṭān ile yoḳ anda hiç bīgānemiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 13). [bir,]*

Terk eyledim ben ḳīl u ḳāl Ḥaḳḳa itmişiz viṣāl
Vaṣfa gelmez **bir** nice ḥāl buldu Sükūtī öz cānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 18). [bir,]*

Her kimiñ ḳalbinde vardır ḥırṢ ile ʿucūb riyā
Ṣanma insān anı sen ādem degil **bir** ġayrı cins *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 8). [bir,]*

Anıñla hemān sen zāhidā bu rāhımız ḥüccet eyle
Laf-ı güẔāf urma Ṣaḳın bu **bir** sırr-ı Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 8). [bir,]*

Her **bir** Nebī bunca velī bürhān ile söyler ḳavī
Ṭālib-i Ḥaḳ müşküllerin feṭḥ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 9). [bir,]*

Ḳays-veş ṣaḥrālara ben gice gündüz düşmüşüm
Bir Ṣaçı Leylā yüzünden tārumārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 10). [bir,]*

ʿAşḳına düşmüş yanar Derviş Sükūtī **bir** ġarīb
Maḥv olunca gör ṭutuşmuş artdı nārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 13). [bir,]*

Añlaġıl sen ṭālibā cümle bu ʿālem **bir** cān imiş
Aḥmediñ nūrundan ancaḳ ol bize iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 1). [bir,]*

İşbu sırra vāḳıf olan ne imiş her dem nizāʿ
Ḳahr-ı Luṭfu **bir** bilenler ol aṣıl insān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 4). [bir,]*

Tedbīr ile ṣanma olur her **bir** işim fermān imiş
Bezm-i ezel- taḳdīr olan emr-i Ḫudā pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 1). [bir,]*

Evvel bezm-i elestde sāḳīler ṣundu o dem **bir** cām dolu
Cürʿāsından ol bādenin her kim içer mestān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 7). [bir,]*

Bülbül-i şūrīdeler gör her ṣaḥrā feryād ider
Bir gül-i raʿnā içün biñ zār ile efġān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 6). [bir,]*

Naḥnü aḳreb āyetini Ḳurʾān ile itdi beyān
Ḥaḳdan yaḳın **bir** nesne yoḳ gözsüzlere pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 8). [bir,]*

Her Ṭarīḳiñ **bir** yolu var rāh-i Ḥaḳḳa gitmege
Mürşid-i kāmil gözetgil sözlerine ḳulāḳ aş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 3). [bir,]*

Seniñ şükründe ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Seniñ vaṣfına kim ḳādir ola **bir** ḳul saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 6). [bir,]*

Günāhkār ḳullarız yā Rab ḥaṭāmız **bir** nice efzūn
Ġafūr ismiyle raḥm etgil ʿināyet ḳıl saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 7). [bir,]*

Aldadır gördüm bu ḫalḳı cāzū **bir** mekkāredir
Ḳatline ṭālib irişgil ḥançeri bāġrına baṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 5). [bir,]*

Hiç olur mu ḳaḥbe zenle izdivāc olmaḳ bugün
Aldadır **bir** cāzū muṭlaḳ oldum ʿadādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 4). [bir,]*

Ḥayy u bāḳī lā-yemūt sırrını fehm eyleyen
Mevt-i īrād gelmeden **bir** vāra irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 4). [bir,]*

Noḳṭa-ı sırr-ı ʿAlīyi bulmaġa her **bir** nefes
Lāyıḳ-ı ḥizmet ile Ḥaydare irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 7). [bir,]*

Terk eyledi ibn-i Edhem tāc u taḫtıñ Ḥaḳ yoluna
Bir ḥabbeye muḥtāc olup ʿuryāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 8). [bir,]*

Şunsa sāḳī taze engür meylerinden **bir** ḳadeḥ
Defʿ ġām elbet ider ol ṣāfī şerbetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 3). [bir,]*

Bugün **bir** kürsüye çıḳmış bu ḫalḳa pend ider vāʿiẓ
Oḳur açmış kitābını bī-maʿnā ders ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 1). [bir,]*

Ġām u ferdāyı hiç anma göñülden eylegil iḫrāc
Ḳanāʿat gibi **bir** devlet bulunmaz pāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 4). [bir,]*

Erenler rāhına cāndan ola gör sen daḫı teslīm
Resūlüñ şerʿini gözle güzel **bir** sāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 6). [bir,]*

Bir ḳademde menziliñ sebʿ-i semāya irgürür
Mülk o ednāyı ol dem seyrāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 7). [bir,]*

Mürşidiñ dāmeni muḥkem ṭut Sükūtī sen bugün
İrmek istersen yüce **bir** iḥsāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 10). [bir,]*

ʿArż idip gel bu kelāmıñ remzini **bir** kāmile
Feṭḥ ider ol gerçe taḥḳīḳ virdi maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 9). [bir,]*

Geçmişiz mülk-i cihāndan **bir** ḳurı hemvāra yuf
Rızḳ içün hiç ġām çekilmez kesb iden ol kāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 1). [bir,]*

Kibrile ṭutmuş cihānı ḫalḳa çoḳ eyler nifāḳ
Cehlile ġafletde ḳalmış böyle **bir** ġaddāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 10). [bir,]*

Kimseler hiç bu fenāda görmemiş aṣlā vefā
Bir vefāya biñ cefā eyler ḳatı eşrāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 14). [bir,]*

Māʾil olma ey Sükūtī māsivānıñ ḥubbuna
Aldadır **bir** ḳaḥbe zendir böyle **bir** aġyāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 16). [bir,]*

Mā'il olma ey Sükūtī māsivānıñ ḥubbuna
Aldadır **bir** ḳaḥbe zendir böyle **bir** aġyāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 16). [bir,]*

Ẕiynet-i dünyāya baḳma aldadır **bir** cāẕūdır
Virme göñlüñ bī-vefāya ʿāḳil isen itme ṣarf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 7). [bir,]*

Hem ene'l Ḥaḳ naʿrasını urmışız Manṣūr gibi
Bir tecellī irdi Ḥaḳdan olmuşum berdār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 4). [bir,]*

Gelüp vaḥdet diyārından bu keşretde fenā bulduḳ
Gezerken zār-ı sergerdān hele **bir** rehnümā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 2). [bir,]*

İrişdi çünki hem rāhım **bir** özge ʿāleme ol dem
Sarāy-ı vaḥdete irdim o ḥażretden vefā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 7). [bir,]*

Derd-i yāre düşeli biz bī-māre alışdıḳ
Pervāne gibi ʿaşḳ ile **bir** nāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 2). [bir,]*

Bugün terk-i cihānım ben sivāya iʿtibārım yoḳ
Geçip dünyā u ʿuḳbādan ki **bir** yerde ḳarārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 2). [bir,]*

Ḳarābet göñlüme düşdü o şāhıñ iltifātıyla
İrişdim vaṣlına **bir** dem ki andan ġayr yārim yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 6). [bir,]*

Yedi Ṭamu ʿaẕābından hemān **bir** ẕerre hiç ḫavfım
Sekiz uçmaġ degil meylim ki anlarla pazarım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 7). [bir,]*

ʿAceb **bir** ḥāle uġramış Sükūtī **bir** ġarīb ednā
Devāsız derde dūş olmuş ṭabīblerden tımārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 11). [bir,]*

ʿAceb **bir** ḥāle uġramış Sükūtī **bir** ġarīb ednā
Devāsız derde dūş olmuş ṭabīblerden tımārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 11). [bir,]*

Ṣavm-ı ṣalātle gör zāhidi her **bir** işi bitmiş Ṣanır
Cennet ġarażı cehd itdiġi bulmadı ol Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 3). [bir,]*

Geldi aġyār ḳapumuza **bir** seḥerler aḳaraḳ
Bir ḥarām-ẕāde mürā'ī göz ḳaşını çataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 1). [bir,]*

Geldi aġyār ḳapumuza bir seḥerler aḳaraḳ
Bir ḥarām-ẕāde mürā'ī göz ḳaşını çataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 2). [bir,]*

Bir ʿaceb hey'et Ṣıfātı file beñzer ḳāmeti
Her gören ḫavf itdi ġāyet bende şaşdım baḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 3). [bir,]*

Dest uzatdı şundu baña **bir** ḳadeḥ engür şarāb
Nūş idip ḳıldım cesāret bādesinden çıḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 5). [bir,]*

Bir gice tenhā nişīnim geldi bir ḫūb dilrubā
Ġarḳ olup Ẕinet libāsı ḥüsnünü ʿarż ḳılaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 9). [bir,]*

Bir gice tenhā nişīnim geldi **bir** ḫūb dilrubā
Ġarḳ olup Ẕinet libāsı ḥüsnünü ʿarż ḳılaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 9). [bir,]*

Neyleyem ḳaṣdı o ẓālim Ṣaldı **bir** od cānıma
Yaḳdı kül itdi Sükūtī bu vücūdum maḥv olaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 15). [bir,]*

İtme bunda sen ḳİl u ḳāl kimse ile aşlā cidāl
Bul kendine **bir** ehl-i ḥāl ġınāsı çoḳ bahāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 10). [bir,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden **bir** ṭabīb dilber gerek
Her zamān berzaḫ ilinden geçmege rehber gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 1). [bir,]*

Ferhādıñ saʿy cemāl-i Şīrīnʾe ġāyet ḳatı
VaṢl içün bulmaḳ murādıñ **bir** ḥaḳiḳat er gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 6). [bir,]*

Sāḳīyā lebrīz ḳadeḥ ṣuñ ṣāfī **bir** cām gerek
İçelim tā mest olunca ṣubḥ ile her Ṣām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 1). [bir,]*

Hem eneʾl-Ḥaḳ naʾrāsını uralım her rūz-şeb
Cān virelim ManṢūr āsā her zamān **bir** tam gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 4). [bir,]*

Tīġ-ī Ḥaydarla Sükūtī ḫandān düşmanına
Boynuna ur ḫāricīniñ al bugün **bir** kām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 10). [bir,]*

Sırr-ı ʿaşḳı fāş itme Derviş Sükūtī sen bugün
Söyler isen iḫfā ile her demi **bir** cāna gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 12). [bir,]*

Bir vefāya biñ cefā itmek dilersen ġām degil
Miḥnet-i ʿaşḳa alışdıḳ olmuşuz biz müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 3). [bir,]*

Geçip bu fānī dünyādan iriş **bir** ʿālem-i mülke
Beḳā-yı vaḥdete irgör bulasın sen de dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 3). [bir,]*

Sükūtī terk idip geldi vücūduñ şehrini **bir** bir
Beḳā buldu bu ʿālemde Ḥaḳḳile itdi pazarıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 9). [bir,]*

Sükūtī terk idip geldi vücūduñ şehrini **bir** bir
Beḳā buldu bu ʿālemde Ḥaḳḳile itdi pazarıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 9). [bir,]*

Bir cefākār yāre düşdüm hiç vefāsın görmedik
Müptelāyım derd-i ʿaşḳa bir devāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 1). [bir,]*

Bir cefākār yāre düşdüm hiç vefāsın görmedik
Müptelāyım derd-i ʿaşḳa **bir** devāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 2). [bir,]*

Ayrılıḳ irdi Şīrīnʾden **bir** vaḳit Ferhād gibi
Kūh-ı ṣaḥrālar gezerdim mehliḳāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 5). [bir,]*

Ḥasta oldum nice demler Ẕār-ı efġān ḳılmışam
Bir ṭabīb bī-devādan hiç şifāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 8). [bir,]*

Āhımız eflāka çıkdı ey Sükūtī bu Zamān
Neyleyim bu ġurbet içre **bir** Ṣefāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 10). [bir,]*

ʿÖmrüm içre **bir** ṣafāsın görmedim bu fānīniñ
Çoḳ cefālar irdi bize ḥālimiz yaman gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 3). [bir,]*

Māsivāyı gönlümüzden çünki ḳıldık tārumār
İstemez oldu derūnum **bir** daḫı cihān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 8). [bir,]*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ol Ḥasan ibn-i ʿAlī
Pāre pāre cism-i pākın ḳıldı **bir** ġaddār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 4). [bir,]*

Sükūtī **bir** ġarīb ednā cemāl-i yāre vāṣıl olmuş
ʿArefden dersini almış iderdi ẕevḳ-i dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 9). [bir,]*

Māsivānıñ keşretinden ben bugün oldum ḫalāṣ
Vaḥdet içre şimdi irdim **bir** ulu sulṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 8). [bir,]*

ʿĀşıḳları olmaz tehī ẕākirlerin hūdur āhı
Āsān geçerler **bir** daḫı rehberleri çün Cebrāʾīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 6). [bir,]*

Cehd iderler gice gün Ḥaḳḳı ʿayān görsün bugün
Kāmil ile her **bir** sözüñ ider hemān ḳalmaz cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 12). [bir,]*

Derviş Sükūtī söyle Ḥaḳ olsun muḥiblerdir **bir** sebaḳ
Ẕikrin ider her **bir** varaḳ ekşer ile ġāyet ṭavīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 13). [bir,]*

Derviş Sükūtī söyle Ḥaḳ olsun muḥiblerdir **bir** sebaḳ
Ẕikrin ider her **bir** varaḳ ekşer ile ġāyet ṭavīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 14). [bir,]*

Saʿy ide gör bul **bir** er dinle nuṭḳuñ her nedir
Ḥaḳḳı Ẕikr it her seḥer erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 13). [bir,]*

Kimseler hiç sāyesinde görmedi aṣlā vefā
Bir vefāya ḳahr biñ cevrile ġaddār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 6). [bir,]*

Reng-i elvānına baḳma pek Ṣaḳın bu cadūdan
Aldadır **bir** ḳaḥbe zendir tārumār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 8). [bir,]*

Hiç delİl sezā olmaz imiş yolların **bir** daḫı çoḳ
Dİv şeyṭān seni ḳomaz hem dimār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 11). [bir,]*

Cehd ide gör ey Sükūtī bulasın **bir** kāmili
Göstere ol Ḥaḳḳı saña āşikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 13). [bir,]*

Özge **bir** derde giriftār olmuşun sen dāʾimā
Miḥneti çoḳ raḥatı yoḳ böyle **bir** dünyā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 3). [bir,]*

Özge **bir** derde giriftār olmuşun sen dāʾimā
Miḥneti çoḳ raḥatı yoḳ böyle **bir** dünyā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 4). [bir,]*

Çoḳ şükürler bize iḥsān eyledi Rabb-i Celīl
Böyle **bir** mürşid-i kāmil gönderdin ḳadr-i cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 2). [bir,]*

Himmeti ʿālī yücedir ṭaşlara teʾs̱īr ider
Ḳoymaz artıḳ **bir** mürīdīñ dünyā vü ʿuḳbā Ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 8). [bir,]*

Ḥiẕmetinde beẕl cān it ṭut elin **bir** mürşidiñ
Feyż-i himmet iltimās it bāb-ı Luṭfuñ kem-teri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 13). [bir,]*

Özge **bir** derde dūş olduk āh göñül eyvāh göñül
Ẕen ü dünyā bī-vefāya āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 1). [bir,]*

Bir ṭabīb üstāda ḥiẕmet eyledin bunca Zamān
Saʿyını virdi hebāya āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 3). [bir,]*

Bir refīḳiñ ḳıl tedārik Ṣoñra düşüp ġurbet ele
Ḫātemi Nebī böyle dedi bizlere ol nūr-ı cemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 9). [bir,]*

Menzil-i āsān gerçe olur **bir** delīl ü kāmil ile
Var ara bul ey Sükūtī mürşid **bir** ehl-i kemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 11). [bir,]*

Menzil-i āsān gerçe olur **bir** delīl ü kāmil ile
Var ara bul ey Sükūtī mürşid **bir** ehl-i kemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 12). [bir,]*

Ḥırşıyla kibir riyādan geçmemişler **bir** zamān
Şehvet-i nefs arzūsundan cümlemizden fayıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 5). [bir,]*

Zehrini ṭutmuş dehāna herkeze eyler nis̱ār
Raḥm yoḳ inṢāf aṣlā **bir** ʿadādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 4). [bir,]*

Kes̱ret ziynet libāsla görünür her dem-be-dem
Bir cāzū zen ḳatı müfsid dil-rubādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 6). [bir,]*

ʿAsker-i dīvler şeyāṭīn heft ü ser-te-ser **bir** ejderhā
Hiç muḳābil kimse olmaz **bir** belādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 7). [bir,]*

ʿAsker-i dīvler şeyāṭīn heft ü ser-te-ser **bir** ejderhā
Hiç muḳābil kimse olmaz **bir** belādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 8). [bir,]*

Dehr-i fānīye Ṣaḳın gel meylini virme bugün
Kimseye hiç şefḳati yoḳ **bir** daġdır o göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 10). [bir,]*

Ḥamdulillah ben bugün māsivādan geçmişim
Bulmuşum **bir** yār-i Ṣādıḳ her bī-vefādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 2). [bir,]*

Miḥnet-i derd-i elem şādıyla mesrūrum hem
Ḳahr-ı Luṭfu **bir** idendeñ her **bir** hevādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 4). [bir,]*

Derviş Sükūtī hiç görmedim devr-i felekde **bir** vefā
Şiddetle elem miḥneti çoḳ bundan girü imān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 11). [bir,]*

Urdı **bir** ateş vücūdum şehrini iḥrāḳ idip
Neylesin bḪ-çāre göñlüm Ṣafī büryān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 7). [bir,]*

Ẕikr-i hūdan **bir** tecelli ḳalbime irgördüler
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle olmuş durur irşadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 7). [bir,]*

Uyma Şīrīn sözüne Derviş Sükūtī her zamān
Bir belāya uġramış gör bugün nice Ferhādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 12). [bir,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī **bir** ġarībe eyle nuṣret yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 10). [bir,]*

Ḳomaz endīşeden ḥalī içimde nefs-i emmāre
Meger ıṣlāḥ ide **bir** gün terāḥūm ḳılsa ol Raḥīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 4). [bir,]*

Āl-i Aḥmed Murtażānıñ ḫānḳāhında bugün
Men Sükūtī **bir** gedāyım evliyādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 18). [bir,]*

Vechini rüʾyet idelden ʿaşḳ beni ḳomaz rāḥat
Ṣanmañız ʿaḳlım bu gün var **bir** ʿaceb dīvāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 4). [bir,]*

Māsivā ḥubı göñülden refʿ olup biʾl-cümleten
Ḳalmamış aḫlāḳ-ı mezmūm ṣāfī **bir** dürdāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 10). [bir,]*

Ḫizmetiñ itdim gice gün mürşid-i **bir** ḥāẕıḳa
Himmetiñ ʿarşdan yüce ol ḳıldılar **bir** daneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 11). [bir,]*

Ḫizmetiñ itdim gice gün mürşid-i **bir** ḥāẕıḳa
Himmetiñ ʿarşdan yüce ol ḳıldılar **bir** daneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 12). [bir,]*

Ḫālimi fehm eyleyüp ʿālemde aḳrān bulmadım
Naẕmım anlar **bir** dānişmend ehl-i iẔʾān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 2). [bir,]*

İḫtiyār-ı ʿuzlet iyle ey Sükūtī sen bugün
Dehr içinde bize lāyıḳ ġayrı **bir** cān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 10). [bir,]*

Ḫānḳāh-ı evliyādan çekdiler el her **biri**
Cīfe-i dünyāya ṭālib ehl-i erkān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 5). [biri, -i]*

ʿAskeriniñ çakeriyim Derviş Sükūtī her müdām
Mehdi-ʿi āl-i Muḥammed **bir** livā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 20). [bir,]*

ʿAliyyüʾl- Murtażā ʿilmiñ oḳudum **bir** ʿazīzden men
Maʿārif kenzine irdim ḥaḳāyıḳ gevheri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 5). [bir,]*

Sivā ḥubını terk itdim göñülden hep **biri** oldum
Muḥabbet virdim evlāda ʿAlīniñ ḳanberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 1). [biri, -i]*

Ṭabʾına eyler muvāfıḳ ādemiñ her vechile
Nefsine meydān virir çoḳ ṣāfī **bir** sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 4). [bir,]*

Muḥammed Mehdīye Derviş Sükūtī muntaẓır olmuş
Nola **bir** gün ẓuhūr itse o ṣāhıñ leşkeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 14). [bir,]*

Bir Ẕinādan ḫāṣıl olmuş ol Yezīd bed- ḫārici
Kim umar andan mürüvvet ḳavm-i Süfyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 23). [bir,]*

Ṣad hezārān laʿnet olsun cānına her dem anıñ
Cins-i Mervān **bir** münāfıḳ deyü şeyṭān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 26). [bir,]*

Ḳan revān it dīdeñizden ey Sükūtī rūz u şeb
Şefḳāt ider saña Aḥmed şehr-i **bir** āʿẓam bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 14). [bir,]*

Ḥasan şāhım Ḥüseynʾiñ hem ezelden çakeri oldum
İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ rāhında **bir** gedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 4). [bir,]*

İmām Caʿfer daḫı Kāẓım benim **bir** pādişāhımdır
Ġulām ḫāk-i pāyinde ʿAlī Mūsā Rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 5). [bir,]*

Naḳī nūr-ı ilahīdir bu ʿālem semʾāsı oldur
Anıñ **bir** Ẕerre ḥüsnüñden alıp her dem żiyāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 10). [bir,]*

Nola **bir** gün ẓuhūr itse elinde Ẕülfiḳār amma
Hezārān ḫāricī ḳırsa Sükūtī pür-Ṣafāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 13). [bir,]*

Nola **bir** kez ḫāk-i pāyiñ ṭopraġına yüẔ sürsem
Yanmaya hiç nāre muṭlaḳ bu faḳīr kem-ter kemİn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 7). [bir,]*

Ḥażret-i Davūd Süleymān salṭanatda **bir** ḳarār
Ḥükm ider Ḳāfʾdan Ḳāfʾa ol ʿadlile icrā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 11). [bir,]*

Devr-i Aḥmede irişdik **bir** zamān ol şāh ile
Gördük anı ḫalḳ-ı aʿẓam menzil-i aʿlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 21). [bir,]*

Şefḳat eyle bu Sükūtī kem-tere ey ẕāt-ı pāk
Senden ümīd kesmez aṣlā **bir** ġarİb ednā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 28). [bir,]*

Levḥ-i ḥüsnüñde ki yazmış āyetini ḥarf-be-ḥarf
Sūre-i Fātiḥa gördüm aṣl **bir** Ḳurʾān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 4). [bir,]*

Bir naẓar ḳıldım Sükūtī kāʾināta ben bugün
Ḥaḳ ile dolmuş bu ʿālem ḳalmamış nihān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 11). [bir,]*

Bir Zamān bezm-i elestde yār ile men dost idim
Bu fenā dārına geldim olmuşum bīgāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 3). [bir,]*

Seyr iderdim ʿālemi her biri **bir** nevʿīyle
Dürlü naḳışlar içinde eyledim seyrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 5). [bir,]*

Çün bugün bāṭın gözüyle baḳmışım aḥvāline
Her biri **bir** isme maẓhar düşmüşüm ḥayrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 10). [bir,]*

Seyr iderdim ʿālemi her **biri** bir nevʿīyle
Dürlü naḳışlar içinde eyledim seyrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 5). [biri, -i]*

Çün bugün bāṭın gözüyle baḳmışım aḥvāline
Her **biri** bir isme maẓhar düşmüşüm ḥayrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 10). [biri, -i]*

Görüp bu ḫalḳa ẕikre Ḫudāyı yād idip **bir** çoḳ
Hele bu ateş-i ʿaşḳa vücūdunu şalan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 3). [bir,]*

Yürü Derviş Sükūtī sen iriş **bir** kāmil insāna
Seni elbet ḳomaz maḥrūm anı hüner bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 9). [bir,]*

Muḥammedle ʿAlī billah ikisi oldular **bir** cān
Ki bunlar nūr-ı vāḥiddir ezelden itmişim īmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 1). [bir,]*

Ḥasandır anlagil zāhid bu ʿālem mülküne **bir** şāh
Ḥüseyn-i Kerbelādandır ḳurulmuş on iki erkân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 3). [bir,]*

İmām-ı ʿĀbidīn Bāḳır muḥaḳḳaḳ pişvāmızdır
İmām Caʿfer gibi **bir** zār bulunmaz şerḥ ide Ḳurʾān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 6). [bir,]*

Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī yolunda **bir** ḳulu olsam
Muḥaḳḳaḳ bunlar virsem hezārān cān-ı baş ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 11). [bir,]*

Ġaflet ile ḳaldı buñlar dīde-i cān açmadı
Mürşid-i kāmillere hiç Ṣormadı **bir** ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 4). [bir,]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī teʾsīr itse ḳalbine **bir** dem anıñ
Cesed cū ider cihānı maṭlub-ı erkān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 7). [bir,]*

Ḥażret-i Saʾd Vaḳḳāṣ hem aṣḥāb içre pek ulu
Oġlu merdūd **bir** münāfıḳ Ḥüseyne düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 20). [bir,]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī mürşid-i kāmilleri
ʿArş-ı kürsīden yüce **bir** himmeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 6). [bir,]*

CeẔbe-i ʿaşḳı ḳaçan kim Ṣunsalar **bir** ṭālibe
Çūşa gelür miṣl-i deryā şiddeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 7). [bir,]*

Āsitānıñ **bir** ġulāmı olmuş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfundan umar ol şefḳati Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 15). [bir,]*

Derdli olan bulsa cāʾiz ḳalbini tımār iden
Raḥat olur cismi anıñ **bir** gün ola Ẕār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 2). [bir,]*

Merhem ururlar anıñ her rūz u şeb dil zaḥmına
Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa irüp ḥālini eşʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 4). [bir,]*

Bunda sivā miḫnetiñ ol çekmede ġāyet ḳatı
Mesned-i dünyāya meşġūl kibrile **bir** ʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 8). [bir,]*

Bir ʿaceb devre irişdik yoḳ bize yārān bugün
Gönlümüze bir muvaffaḳ ḳalmamış aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 1). [bir,]*

Bir ʿaceb devre irişdik yoḳ bize yārān bugün
Gönlümüze **bir** muvaffaḳ ḳalmamış aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 2). [bir,]*

Özge **bir** derde giriftār olmuşum her rūz u şeb
Bir ṭabīb-i ḥāzıḳ bulunmaz ḥālimiz ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 3). [bir,]*

Özge bir derde giriftār olmuşum her rūz u şeb
Bir ṭabīb-i ḥāzıḳ bulunmaz ḥālimiz ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 4). [bir,]*

ʿArż idem ḥāl ü derūnum bulmadım **bir** kāmili
Kūh-ı ṣaḥrā cümle gezdim ḳalmadı hiçbir mekân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 9). [bir,]*

Bir şeb-i maʿnā yüẔünden semʾ-i cāna bir ḫiṭāb
Sen de ara çün dediler aç gözüñ ol Ḥaḳ ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 11). [bir,]*

Bir şeb-i maʿnā yüẔünden semʾ-i cāna **bir** ḫiṭāb
Sen de ara çün dediler aç gözüñ ol Ḥaḳ ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 11). [bir,]*

Bugün **bir** ṣaḫṢı ben gördüm feṣāḥatle oḳur Ḳurʾān
Cemīʾān beldeler gelmiş anı dinler nice insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 1). [bir,]*

Sükūtī Ḥāk-i pāyine gedāyım böyle **bir** şāhıñ
Yoluna cān u baş virsem gerekdir ben olam ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 11). [bir,]*

ʿAcāyib özge **bir** ḥāldir bu ʿaḳlım tārumār olmuş
Gezerim her demi Mecnūn bu huşyārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 11). [bir,]*

Ṣevābım yoḳ günāhım çoḳ nola **bir** gün gidip bundan
Sükūtī ʿafv ider itmez bu ġaffārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 13). [bir,]*

Sen Nebīler ḫātemisin ey seḥāvet maʿdeni
Senden efzūn **bir** nebī yoḳ Ḥaḳḳa olmuşlar ḳarīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 8). [bir,]*

Bunca ʿiṣyān ile geldim bāb-ı luṭfuna bu gün
Eyleme red bu Sükūtī **bir** ġarīb kem-ter kemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 14). [bir,]*

Sükūtī neylesün mülk-i hümāyūn **bir** pula degmez
Yaḳında tār u mār olsa eser ḳalmaz nişānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 9). [bir,]*

ʿAşḳıñla seniñ varlıġımı hep saña virdim
Bir zerre beḳā ḳalmaya hiç cism ile cān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 6). [bir,]*

Bir vefāya bunda yüz biñ çekerim derd-i elem
Bir ṭabīb-i ḥāzıḳ bulunmaz ideyim edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 3). [bir,]*

Bir vefāya bunda yüz biñ çekerim derd-i elem
Bir ṭabīb-i ḥāzıḳ bulunmaz ideyim edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 4). [bir,]*

Sāyebān-ı şemse beñzer didi ḫātem-i enbiyā
Bir zemīnde durmaz aṣlā devr ider aʿlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 10). [bir,]*

Nefsimiz ṭuġyān iderdi ḥālimiz ḳıldı yaman
Bir ṭabīb-i ḥāziḳa ṣordum çāresin ḳılsın beyan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 2). [bir,]*

Nev ḥayāta irmek içün ey Sükūtī ḳıl ʿamel
ʿÖmr-i bāḳīye irermiş didi her **bir** kāmilān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 14). [bir,]*

Ne ʿöẕrüyle güşād idem Ḥabībiñ bābını **bir** gün
Şefāʿatden cüdā oldum yerim Ṭamu ḳamu nīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 3). [bir,]*

Ümidim **bir** cenābından raḥīmsın her dü ʿālemde
Ġafūr ismine maẓharsın seniñ şānındadır iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 11). [bir,]*

Sükūtī Dervişe luṭfuñ irişürse kemāliñle
Seniñ deryāna **bir** nisbet ḳalīldir ey ġanī Sübḥān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 14). [bir,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī cām-ı hūdan **bir** ḳadeḥ
Nūş idince devrimiz artıḳ başlar eşʿār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 9). [bir,]*

Ṣaḳın aldanma sen yā hū durulmaz **bir** cihāndır bu
Ne umarsın gel ey ṭālib işi gücü yalandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 1). [bir,]*

Gülersin yüzüne **bir** gün hezārān biñ cefā eyler
Bu ḳaḥbe zen seni aldar ḳamu renge ḳoyandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 3). [bir,]*

Saña evvel görünür hep hemān **bir** dil-rubā Ṣūret
Mü'essir diş biler ṣoḳsun zehirli **bir** yılāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 5). [bir,]*

Saña evvel görünür hep hemān **bir** dil-rubā Ṣūret
Mü’essir diş biler ṣoḳsun zehirli **bir** yılāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 6). [bir,]*

Cām-ı hūdan **bir** ḳadeḥ nūş eyledi ʿāṣıḳları
Mest olup ayılmaz aṣlā çaġırır dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 3). [bir,]*

Dolap gibi inlerim **bir** ḫoş ṣedā dinlerim
Ḥaḳḳı bugün bilerim döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 9). [bir,]*

Hū ile irdi Sükūtī **bir** tükenmez devlete
Küntü kenziñ bābıñ açdı ireli ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 9). [bir,]*

Sāḳīyā kevs̱er ṣarābıñ ṣuñ seḥerler **bir** sebū
Defʿ idip bu ḳalbimizden zeng-i dünyā pek ṭolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 1). [bir,]*

Teşnelik ṭutdı derūnum sūz-ı ʿaşḳından ḥarāb
Bir ḥayāt olsun bu ḳalbim gönderip bir desti ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 6). [bir,]*

Teşnelik ṭutdı derūnum sūz-ı ʿaşḳından ḥarāb
Bir ḥayāt olsun bu ḳalbim gönderip **bir** desti ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 6). [bir,]*

Sükūtī bendesi her dem cān fedā eyler
Rıżā bābında **bir** sāʾil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 14). [bir,]*

Ateş-i ʿaşḳıñ ṭoḳundu göñlüme ey māhrū
Yandı ṭutuşdu derūnum **bir** ḳadeḥ vir baña ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 2). [bir,]*

Ḥasanıñ sevdāsı olmuş ḳalbimi ifnā iden
ʿAḳlımı aldı ser-a-ser çeşm-i siyāh **bir** bānū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 4). [bir,]*

İrdi düşvāre bu ḥālim gün be gün artmaḳdadır
Bir devā itsün ṭabībler bıraḳmadı aṣlā cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 10). [bir,]*

Bu ʿāṣī mücrim kem-ter Sükūtī **bir** ġulāmıñdır
Şefaʾat-i iltimās eyler gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 13). [bir,]*

Bu kem-ter ʿāṣıḳıñ Derviş Sükūtī **bir** ġarīb miskin
Seniñ bāb-ı viṣālinde gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 13). [bir,]*

Ḳabūl ḳıl āsitānında niyāza durmuşum her dem
Ki senden ġayrı **bir** yoḳdur medārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 12). [bir,]*

Küntü kenziñ maʿnāsından baḫs̱ ider her **bir** velī
Fehm idemez ṣol kişiler **bir** ʿaceb nādān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 5). [bir,]*

Küntü kenziñ maʿnāsından baḫs̱ ider her **bir** velī
Fehm idemez ṣol kişiler **bir** ʿaceb nādān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 6). [bir,]*

Ḥüsnünüñ müştāḳ olmuş devr ider bunca diyār
Naḥnü aḳrebden ḫaberdār olmadı **bir** ān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 8). [bir,]*

Neyleyim Derviş Sükūtī irmemişler kāmile
Cehl içinde ḳaldı anlar şekl-i **bir** ḥayvān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 10). [bir,]*

Sükūtī kem-ter **bir** gedā ṭālib isen rāh-ı Ḫudā
Ẕikr it Ḥaḳḳı sen dāʾimā gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 9). [bir,]*

Bugün gördüm dilarāyı oturmuş **bir** çemenlerde
Ḳadeḥ Ṣundu bize ol dem gülistān-ı baharlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 1). [bir,]*

Cemāliñ nūrı berḳ urmış cihānı māhitāb eyler
Bu **bir** ḥur-ı cināndır ki yüzüñ şevḳ-i ḳamerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 4). [bir,]*

İriş **bir** kāmil insāna ṭuta gör dāmenı her dem
Seniñ ḳalbiñ yuyar anlar virirler mesned-i pāye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 5). [bir,]*

Hiç terāḥḥum itmez oldu ḫavf yoḳ bilmem anıñ
Ḳanġı yüzlerle varır Ḥaḳ **bir** daḫı dīvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 6). [bir,]*

Cümle varı destimizden **bir** pula ṣatdıḳ bugün
Ṣāh Taḳī vü bā Naḳī nūr-ı Ḫudānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 9). [bir,]*

Seniñ ʿaşḳına var itdi cenāb-ı Ḥaḳ bu eşyāyı
Ki sensin aṢlı **bir** gevher meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 4). [bir,]*

Şefāʿat ḫāk-i pāyinden nola olmaz ise **bir** gün
Sükûti mücrimiñ ḥāl cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 15). [bir,]*

İriş **bir** kāmil insāna seni yunsun yakışdırsın
Olur olmaz lafa baḳma yalan fetvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 3). [bir,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ ḳabūl ḳıl bu fenā mülkde
Saña ḥüccet olur **bir** gün ṣaḳın ʿamāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 14). [bir,]*

Ḥālime raḥm it göñül neyler saña bu rūy-ı siyāh
Ḥaḳḳa maḳbūl yoḳ **bir** işim geçdi ʿömrüm oldu günah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 2). [bir,]*

O **bir** sırdır görünmez hiç mekānı yoḳ hemān dirler
Ya bu mülk-i derūnumda ne pertev ṣalmış ekvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 3). [bir,]*

Gerçe odur viren alan pazar içinde
Urdu cevāhir ziynetini **bir** dükkâna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 4). [bir,]*

Derdmend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda gerçe bil
Himmet-i mürşidle bunda irdim **bir** ʿālī Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 12). [bir,]*

Bu keşret encāmı dağılır **bir** gün
Ecel gelüp sağa bulur tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 3). [bir,]*

Mülk-i māl ü evlādıñ **bir** pula Ṣatdı
Özge **bir** ẕevḳe irdi eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 9). [bir,]*

Mülk-i māl ü evlādıñ **bir** pula Ṣatdı
Özge **bir** ẕevḳe irdi eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 10). [bir,]*

Aldanma sivānıñ Ẕevḳi yalandır
Bir vefāya her dem dürlü cefada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 18). [bir,]*

Fırṣatıñ var iken ġayret ide gör
Bir şeyḫ bīʿat it kāmil üstada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 24). [bir,]*

Bezme duḫūl itmeyecek ol ʿadüvv-ü ehl-i cefākār
Geldi hemān **bir** ansızın üstümüze çatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 6). [bir,]*

Senin ʿaşḳıñ olup beydā dūş oldu ḳalbime sevdā
Żaʿīfim gerçe **bir** ednā meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 4). [bir,]*

Ġarīb **bir** ḳul günāhkārım ʿibādet yoḳ hiç eẕkārım
Miṣāl-i ʿandelīb-zārım meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 9). [bir,]*

Benim bī-çāre **bir** ednā kemīne ḫāk-pāyında
Gice gün yüẔ sürüp geldim sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 11). [bir,]*

Seniñ bāb-ı ġulāmıñdır Sükūtī **bir** ġarīb miskin
Mürüvvet ḳıl saña gelmiş gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 13). [bir,]*

Nola **bir** kez cemālini kime kim gösterüp olsan
Yolunda cān fedā eyler ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 7). [bir,]*

Dürr-i luṭfuñ ġulāmıdır Sükūtī **bir** ġarīb ednā
Ḳapuna yüz sürüp gelmiş ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 13). [bir,]*

Ẕühdile taḳvādan geçmemiş zāhid
Girmemiş **bir** zamān erkān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 10). [bir,]*

ʿAşḳile Derviş Sükūtī kem-ter
Bir pula ṣatmışdır ekvān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 18). [bir,]*

Seḥerde ins ü cān her ān ḳamu maḫlūḳ peleng arslan
Sürerler **bir** nice devrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 10). [bir,]*

Bir gün olsun bunda başa ʿömrüñ irse biñler yaşa
Yine ölüm gelür başa gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 7). [bir,]*

Mecnun āsā gice gündüz saʿy iderdim **bir** zamān
Yolların sed çekildi irmedim Leylālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 3). [bir,]*

Çeşm-i giryān ile Ferhād düşdü ṭaġlar başına
Bir lebi şīrīn içün çoḳ uġradı ġavġālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 8). [bir,]*

Müşkül ancaḳ ġurbet elde yāre olmak müptelā
Bir meded yoḳ ey Sükūtī kim düşer sevdalara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 10). [bir,]*

Ḥub-ı sivā bunca cefā çekdirdi baña biñbir çile
Ġāmlarla elem derd belā çekdirdi baña biñ **bir** çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 2). [bir,]*

İçim ṭaşıma kibrile kin hem daḥı bunca nifāḳ
Ḥırş-ı ġażabı ḳıldı ʿaṭā çekdirdi baña biñ **bir** çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 4). [bir,]*

Şehvetle ḥased ḳalbimize eyledi envāʿi fesād
Hiç mümkünü yoḳ olmaḳ rehā çekdirdi baña biñ **bir** çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 6). [bir,]*

ʿÖmrümüzü virdi hebā miḥneti devrān-ı felek
Bir cāzū zen naḳş-ı zībā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 8). [bir,]*

ʿÖmrümüzü virdi hebā miḥneti devrān-ı felek
Bir cāzū zen naḳş-ı zībā çekdirdi baña biñ **bir** çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 8). [bir,]*

Hicrān ateşi yaḳdı göñül şehrini eyledi berbād
Ḳıldı ḥarāb virdi fenā çekdirdi baña biñ **bir** çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 10). [bir,]*

Ṭaş olsa eger cümle derūn itmege aṣlā taḥammül
Ḫançerle urup ṣubḥ u mesā çekdirdi baña biñ **bir** çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 12). [bir,]*

Hiç şefḳāti yoḳ kimseye diñle Sükūtī naẓmını
Ṣabr idemem Eyyüb-āsā çekdirdi baña biñ **bir** çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 14). [bir,]*

Sürerler yüz ḳamu ümmet dürr-i luṭfuna her dāʾim
Ḳapundan red olunmaz **bir** cemāʿat yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 16). [bir,]*

Ne kesb itdin bu dünyāda nola **bir** gün suʾāl eyler
Yedinde hüccetiñ var mı cevāb itmek o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 5). [bir,]*

Ara **bir** pāk kemāl-i ehl oḳutsun men ʿaref dersin
Viṣāl-i Ḥaḳḳa irgörür erenler kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 7). [bir,]*

Bir ḳıymetiñ aldım Ẕiyād dil mülkünü eyledi şād
Neyler baña her bir üstād şeyḫimle irdim ben kanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 3). [bir,]*

Bir ḳıymetiñ aldım Ẕiyād dil mülkünü eyledi şād
Neyler baña her **bir** üstād şeyḫimle irdim ben kanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 4). [bir,]*

ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ şehr-i yüce girmez mürāʾī her **bir** ḫoca
ʿĀrif olan her dillerce maʿnā virir Ḳurʾānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 5). [bir,]*

Bu pendimiz rūşen beyān hiç itmezim aṣlā nihān
Sükūtī ġarīb **bir** dervişān irdi göñül seyrānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 10). [bir,]*

Ḥażret-i Rabbüʾl-Kerīmiñ sevgili **bir** dānesi
Ol Ḥabīb-i kibriyādır ʿālemiñ sulṭānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 1). [bir,]*

YüẔ sürüp geldim ḳapuna **bir** alay ḳullar ile
İyleme red ḳıl şefāʿat ey cānların cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 11). [bir,]*

Şemʾ-i ḥüsnüñ ʿāşıḳı olmuş Sükūtī **bir** ġarīb
Rūz u şeb yanar ṭutuşmış ḳalbiniñ külḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 13). [bir,]*

Muḥammed Şāh Taḳīdendir ḳamerle şems yedi aḫter
Münevver ṭutdu āfāḳı bularla **bir** żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 10). [bir,]*

Kişveriñ şāh Taḳīdir hem imām ʿAlī Nāḳī
Ḥükm-i taḫtında cihān **bir** ṣāḥib-livāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 12). [bir,]*

Bir gedā Derviş Süḳutī ḫāk-i pāy-i Ḥaydarıñ
Dürr-i luṭfuñ bir ġulāmı seyr-i Ḫudāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 17). [bir,]*

Bir gedā Derviş Süḳutī ḫāk-i pāy-i Ḥaydarıñ
Dürr-i luṭfuñ **bir** ġulāmı seyr-i Ḫudāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 18). [bir,]*

Mey-i ʿaşḳıñ cürʿasından **bir** ḳadeḥ nūş eyleye
Farḳıñ itmez bunda aṣlā Kaʾbe vü bütḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 3). [bir,]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede Derviş Sükūtī **bir** ġulām
Dürr-i luṭfunda hemān ol gice gün mihmānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 9). [bir,]*

Ḥayāt-ı nev bulam dāʾim ḳabirde cins-i aḥbāba
Selāmet bezmgāhında ḳuram **bir** taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 12). [bir,]*

Ben **bir** ġarīb bī-çāreyim meded şeyḫim yā Cebāvī
Ḳomaz bu nefs-i emmāre meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 1). [bir,]*

Dergāhında ben **bir** ġulām ẕikr iderim her ṣubḥ u şām
Saʿeddīn-i ġavs̱üʾl-ʿaẕām meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 9). [bir,]*

Yüzünde heft kelāmullah görünür sırr-ı Ḳurʾān
Ḳaşıñla kirpigiñ **bir** sırr-ı kemāl vech-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 2). [bir,]*

Gel ey Derviş Sükūtī sen iriş **bir** kāmil insāna
Açar ol dīde-i cānıñ göresin Ṣunʾ-ı Raḥmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 13). [bir,]*

Resūlüñ nuṭḳuyla s̱ābit ki bunlar nūr-ı vaḥiddir
Ezelden **bir** kemāl üzre çerāġı yandı nūrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 8). [bir,]*

Aḥmedle ezel birlikte idi gelmesi oldu yaḳın
Bir ḳaṭre Ṣudan buldu vücūd nüsḫā-i kübrā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 4). [bir,]*

Ẕāt-ı ṣıfātında anıñ şīr-i şecāʿat resm-i ḳavī
Şevḳ-i iṭāʿat-i Muṣṭafāda **bir** ehl-i vefā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 10). [bir,]*

Rāh-ı güşād itmesen emr-i Ḫudā **bir** vechile
Daʿvet-i Ḥaḳ oldu beyān cehrile peydā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 11). [bir,]*

Sāḳīyā bezm-i ezelden verdiġiñ peymāneyi
Ṭolu **bir** cām bunda ṣuñ sen göresin mestāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 2). [bir,]*

Mest-i lā-yaʿḳıl olayım **bir** zamān Mecnūn gibi
Maġrib maşrıḳ dolaşam gezeyim her yanayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 3). [bir,]*

Ḫāk-i pāyiñ **bir** ġulāmı olmuş Sükūtī tā ezel
Pādişāhım eyleme red ḳıl ḳabul mihmāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 9). [bir,]*

Ṭutdu şöhret bu cihānı her nevʿīyle ʿayān Sükūtī
Naẓmıyla şāyeste ancaḳ **bir** nice meydān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 2). [bir,]*

Dergāh-ı bezm-i elestden **bir** ḳadeḥ laʿl-i şarāb
Nūş idip geldin cihāna olmuşun mestān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 5). [bir,]*

Bunlar pazar-ı ḥikmetde müzeyyen **bir** dükkān açmış
Ḳumaşın ṭopṭolu cevher Ṣatarlar cins-i aʿlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 11). [bir,]*

Bulardan her birin Ṣanma rıżā-yı Ḥaḳ içün gitmiş
Kimi **bir** ad ṭaḳınmaḳdır kimisi Ḥaḳḳa duʿācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 4). [bir,]*

Bu **bir** dīn ü ḳadim olmuş bu ʿālem ḫalḳına farżdır
Ḫudānıñ beyt-i āʿẓamdır göñülden itme iḫrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 5). [bir,]*

Sükūtī **bir** gedā ḳuldur kimine ḫāk-i pāyinde
Niyāz eyler gice gündüz göñülde itdi miʿrācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 15). [bir,]*

Zīb ü zīver naẓmile ṭaḳdım kitāba **bir** dürrü
Tācı ser itsün ʿāşıḳlar bu ḥaḳīḳāt cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 1). [bir,]*

Bu kesretden ḫalāṣ olmuş irişmiş özge **bir** Ẕevḳe
Maḳām-ı vaḥdet-i Ḥaḳda iderler zevḳ-i sulṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 5). [bir,]*

Murādıñ Ḥaḳ ise zāhid iriş **bir** kāmil insāna
Seniñ ḳalbini pāk eyler göresin ol dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 5). [bir,]*

Sükūtī Dervişiñ naẓmı cevāhirden hemān **bir** tāc
Giyenler oldular muṭlaḳ dü ʿālem şāh-ı ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 9). [bir,]*

Özge **bir** derde dūş oldum kimse şefḳat itmedi
Bir ṭabīb buldum ʿacāyib edvāya diḳḳat itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 1). [bir,]*

Özge bir derde dūş oldum kimse şefḳat itmedi
Bir ṭabīb buldum ʿacāyib edvāya diḳḳat itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 2). [bir,]*

Bir ʿaceb ʿiṣyāna ġarḳım baḥr-ı girdāba düşüp
Cürmüne ben iʾtirāfım yek pāre ḥürmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 7). [bir,]*

Ehl-i dünyā nefret itdi **bir** günāhkār ḳul muyum
Bilmezim ʿālem ne olmuş baña ülfet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 9). [bir,]*

Dāmeni ṭutdum erenler pīrlere itdim niyāz
Raḥm idip itmez vefā **bir** dürlü himmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 16). [bir,]*

Bir şebī Derviş Sükūtī Muṣṭafāya dūş olup
Şefḳātiñ gördüm hezārān baña nefret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 21). [bir,]*

Māsivā-yı zīb ü zīver gösteren **bir** cāz̲ūdır
Aldadır cümle cihānı **bir** ḳalaydır Z̲ineti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 3). [bir,]*

Māsivā-yı zīb ü zīver gösteren **bir** cāz̲ūdır
Aldadır cümle cihānı **bir** ḳalaydır Z̲ineti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 4). [bir,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz geldim viṣāliñ bābına
ʿAfv idip gel bu Sükūtī **bir** ġarīb ḳul nekbeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 10). [bir,]*

Eyyübüñ renc-i keş̲retle taḥammül iyledi efzūn
Şikāyet ḳılmadı Ḥaḳdan Ṣabırla **bir** şifā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 12). [bir,]*

Taḳī nūr-ı nübüvvetden Naḳī hem vāriṣ̲ Ḥaydar
Ḥasanuʾl-ʿAskerī mehdi-i Zamān **bir** livā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 34). [bir,]*

Nola **bir** gün ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḥavāric ḳavmini ḳıra bu göñlüme ṣafā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 15). [bir,]*

Sükūtī **bir** ġarīb ednādır lütfuñ ġulāmıdır
Şefāʿat-i iltimās eyler dün ü gün hep ricā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 17). [bir,]*

Ḥarb-ı ḳıtāl eyler idi divler ile **bir** çoḳ zamān
Süleymān nebiyye irdi ḫafī imdādına **bir** er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 11). [bir,]*

Ḥarb-ı ḳıtāl eyler idi divler ile **bir** çoḳ zamān
Süleymān nebiyye irdi ḫafī imdādına **bir** er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 12). [bir,]*

Süleymān-ı zamān olsan bu mülk elden gider **bir** gün
Buna ʿaḳl ireñ ṭālib ider mi bunda ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 3). [bir,]*

Sükūtī zaʿyını ḳo elinde var iken fırṣat
İriş **bir** kāmil insāna göresin bunda Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 10). [bir,]*

Bulunmaz **bir** kemāl ehli bu ḥāli ʿarż idem **bir** gün
Cihān eksik degil bil ki vaṭānım terk yaman şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 3). [bir,]*

Bulunmaz **bir** kemāl ehli bu ḥāli ʿarż idem **bir** gün
Cihān eksik degil bil ki vaṭānım terk yaman şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 3). [bir,]*

ʿAlīl oldu vücūd mülkü taḥammül idemem aṣlā
Ṣabırdan ġayrı **bir** çāre bulunmaz el amān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 8). [bir,]*

Virilse kişver-i iḳlīm Süleymān-ı Zamān olsam
Ḳamusu **bir** pula degmez nider göñlüm o sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 4). [bir,]*

Bu varlıḳ cümlesi **bir** gün gider elden degil bāḳī
Ḳamū evlād ile emvāl olurlar bunda ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 5). [bir,]*

Buyurdu Aḥmed-i muḥtār cihānıñ ḥükmü zāʾildir
Güneş gölgesine beñzer ḳarār itmez **bir** arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 8). [bir,]*

Bir mübārek aydır ancaḳ bunca māhıñ serveri
Ḫalḳ-ı ʿālem ẕevḳ iderler her Ramażān yekseri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 1). [bir,]*

Çünki farż olmuş Ḫudādan her ḳula burhān ile
Ḫoş ṭutanlar ṭamu görmez her zamān **bir** kemteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 10). [bir,]*

İltifātıñ çoḳ iderler cümle ḫalḳa ḫāṣ u ʿām
Nān u niʿmetler gedāya ḳıldı iḥsān her **biri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 4). [biri, -i]*

Derd-mend Derviş Süḳūṭi **bir** kemīne bendesi
Ẕāt-ı pākına vaṣfıñ itdi eyledi eşʿār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 13). [bir,]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī nesl-i evlād-ı Resūl
Bir erkān-ı ṭarīḳata mürşid-i Ḥaḳ salikin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 12). [bir,]*

Ṣal hicret biñ iki yüz hem daḫı ṭoḳsan ṭoḳuz
ʿAşḳıyla **bir** gün hemān ol hū deyüp gitdi beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 14). [bir,]*

Teşnegān-ı ümmet içün saʿy idip her vechile
Bir ʿināyet irdi Ḥaḳdan feyż ile oldu resān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 4). [bir,]*

Gerçe cāmiʿ eṭrāfında çaġlayup Ṣūyu aḳar
Bir ḥayāt olur içenler maʿnīde cennāt-ı ḫūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 16). [bir,]*

Ḳıldı şehid Şāh Ḥüseyni ẓulmiyle ol ḳaltabān
İbn Ẕiyād **bir** münāfiḳ düşmān her bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 10). [bir,]*

Derviş Sükūtī ʿAskerīye itdi bugün ilticā
Mehdī gele **bir** gün ola ḥaḳim cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 18). [bir,]*

Ḫānḳāh-ı Muṣṭafāda Derviş Sükūtī **bir** ġulām
Nesl-i evlād ʿAlīye cān baş ḳıldı fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 17). [bir,]*

Gerçe şeyhiñ didesi çün ẓahirān ʿāmā olup
Lik bāṭın gözü meftūḥ yoḳ ḫafī **bir** şey aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 18). [bir,]*

Himmetiyle vāḳıf oldu her **biri** esrārına
Elveled sırr-ı ebīye irdiler çün bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 11). [biri, -i]*

Bulmuşum **bir** şeyḫ-i kāmil aña itdim intisāb
Dīde-i cānım uyandı refʿ olup benden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 1). [bir,]*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi **bir** ḳatı ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 6). [bir,]*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʾān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 14). [bir,]*

Rehber gerekdir her yola berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 8). [bir,]*

Ḥaḳ olunca tā ʿayān çaġırırım dost dost
Ḥiẕmet it **bir** kemāle cān başını niṯār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 12). [bir,]*

ʿAşḳile mey ḳadīmi sür seḥer leyl ü nehār it
Dīde-i cān açılup **bir** nesne olmaz hiç nihan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 16). [bir,]*

Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel iẓhār it
Menzil alur ol **bir** ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 18). [bir,]*

Bir Ṣürāḥī kāse-i elmās ile ṣuñ bizlere
Meclis-i ḥünkār ḳatında nūş idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 11). [bir,]*

Ḳandildeki nūra daḫı **bir** gün nāmūs ekber
Uġradı yolu gördü hemān gün gibi envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 3). [bir,]*

Her **bir** Nebīniñ devrine daḫı geldi ḥafīyyen
Aḥmed ile birlikte gelen Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 5). [bir,]*

Bir noḳṭa-ı müphem idi kimse anı fehm itmedi
Vechine urdu niḳāb eksilmeye nice aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 7). [bir,]*

Her **bir** ġazāda peyġamber ile olduġu meşhūr
Ḳaʾle-i ḫayberde nice biñ ḳatl-i küffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 7). [bir,]*

Ṣaḳın itme sen ḳīl u ḳāl var **bir** mürşide bīʿat al
Olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 3). [bir,]*

Derviş Sükūtī **bir** gedā cān u başın ile fedā
Bulmaḳ dilersen hem Ḫudā ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 9). [bir,]*

Biñde **bir** ḳābil naṣiḥat pendimi kimler ṭuta
Ḳanda ol ʿAcem Semerḳand ḳavm-i ʿArab hem Rūmī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 17). [bir,]*

Bir vaḳit geldi ʿacāyib ḫānḳāhlar sed olup
Vaḳfına maʿmūr meşāyiḫ ekl ider cins Ṣuyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 3). [bir,]*

Ḫavf yoḳ hiç enbiyādan bunların aşlā bugün
Bir belāya uġramışlar her şehr cümle kūyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 8). [bir,]*

Verdiler küffāre muṭlaḳ ülkeniñ **bir** çoḳ yerin
Nādim olmazlar bu ʿālem añladıḳ ṣunī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 9). [bir,]*

Sürdüler elmās ḳadeḥler meclisinde her müdām
Bāde-i engür şarābıñ içdiler **bir** çoḳ ġanī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 14). [bir,]*

Ġaflet ile dīde-i cān açmadılar **bir** Zamān
Murġ-ı ḫuffāş hiç görür mü gündüzü balıḳ Ṣuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 17). [bir,]*

İlticāmız saña yā Rab şol deme itme ḳarīb
Bu Sükūtī **bir** ġarībiñ görmeyeler ol günü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 24). [bir,]*

Derd-mend Derviş Süḳūṭi **bir** kemīne bendesi
Ẕāt-ı pākına vaṣfiñ itdi eyledi eşʾār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 13). [bir,]*

Aḥmed ile bezm-i ezel mişbāḥ-ı ḳandilde idi
Geldi cihān ʿālemine ṣāfī **bir** envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 4). [bir,]*

Fażl-ı Ḫudā itdi kerem bunları **bir** nūr ile
Geldi nebī biri velī ʿadile ġaffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 5). [bir,]*

Fażl-ı Ḫudā itdi kerem bunları bir nūr ile
Geldi nebī **biri** velī ʿadile ġaffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 6). [biri, -i]*

Ḫüsnünüñ **bir** lemʿāsından şemsiyle necm-i ḳamer
Pertevin almış ezelden berḳ uran envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 11). [bir,]*

Mürşid-i Cibrīl-i emīndir bunca berzaḫ dan ḫalāṣ
Merkezi ʿarş gizinde **bir** sübḥāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 4). [bir,]*

İrdi esrār-ı nebīye ḳalmadı **bir** şey nihān
Men ʿarefden dersin aldı rehberi ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 3). [bir,]*

Zümre-i nācīye yaḳın olmadı ʿamā faḳīh
Bir gedā Derviş Sükūtī ʿaşḳile her dem liḳādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 10). [bir,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī **bir** ġarībe eyle nuṣret yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 10). [bir,]*

Leşker-i ġām ḳıldı efzūn şeş cihātım ḳapladı
Bir cāzū Ẕen ehl-i müfsid naḳş biñ mekândır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 8). [bir,]*

Bunca demler yalvarırdım ḥālime raḥm iylesün
Ey Sükūtī şefḳāt umma **bir** ẓālim ġaddāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 10). [bir,]*

Laḥmüke laḥm ḳavl-i Resūldür Ḥaḳḳına söyler ẕāt-ı ʿAlīniñ
Mürşid-i ekmel hem nūr-ı vāḥid demiş o **bir** gün ḳıldı ʿināyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 4). [bir,]*

Mest-i lā- yaʿḳıl idermiş cemʾ olan ʿuşşāḳını
Meclisinde Ṣāfī ṭutmuş ṭopṭolu **bir** şān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 10). [bir,]*

Bir müzeyyen kāselerle devr ide her bādesi
Nūş idenler şevḳe gelür dāʾimā her cān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 11). [bir,]*

Ehl-i ʿaşḳıñ ʿaşḳı artar nūş iden **bir** cürʿasın
Baḥr-ı ʿaşḳı çūş idermiş mevc urur ʿummān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 13). [bir,]*

Kenz-i Ḥaḳḳa vāṣıl olmuş dervişānı bī-şümār
Bir ġarīb ednā Sükūtī her müdām lāyıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 22). [bir,]*

Ekl ile bugün şirke düşüp ḳalb ṭamaʿ **bir** cins-i cāmūs
Zāhid mürāʾī ehl-i nifāḳ mervān gibi **bir** şöhreti cāsūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 1). [bir,]*

Ekl ile bugün şirke düşüp ḳalb ṭamaʿ **bir** cins-i cāmūs
Zāhid mürāʾī ehl-i nifāḳ mervān gibi **bir** şöhreti cāsūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 2). [bir,]*

Bād-ı hevā her ḥasīsiñ şemʿāsına estiḳçe Sükūtī
Sen olma derūn içre anıñ ḳandiline **bir** fānūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 10). [bir,]*

Evkes kim şehvete tābiʿ ne ḫoş **bir** ḥar ḳatı segdir
Bahāyım ṣūretiñ ṭutmuş cihānda ol belā şekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 1). [bir,]*

Ne müşkül kim bu ʿālemde ṣıfātı ādemi bulmaz
Anı sen Ṣanma insān kim bahāyım sekil **bir** rengdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 4). [bir,]*

Maʿden-i ḫāki anıñ cevher idi bezm-i elestden
Nūr-ı ʿAlī nūr olmuş idi cism-i pākı her **bir** cihetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 2). [bir,]*

Ḥizmet-i ḥadden tecāvüẔ geçdi erenler rāhına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād iderdi ḳalbiyle her **bir** nefesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 6). [bir,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī tārīhiñ ḳıldı beyān
Şüphesiz gerçek velīdir ẕāt-ı pāk aḳdesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 15). [bir,]*

Şol faḳīh nādān-ı merāʾī ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber
Ehl-i bāṭın bunda olmaz **bir** nefes Ḥaḳdan cüda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 10). [bir,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ʿilm-i ẓāhir bāṭınıñ
Vaṣfıñ itdi kim ki anlar işbu naẓmım ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 11). [bir,]*

Bu eşʿārım ey Sükūtī küntü kenziñ **bir** sırrıdır
Men ʿarefden baḫş eyledim fehm eylemez insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 13). [bir,]*

Ülfetiñ kesmiş cihāndan ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl olan
Ḳalbine **bir** ẕerre ḳoymaz her ʿaṣır aḫyār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 10). [bir,]*

ʿİlm-i Ḥaḳla salikānıñ ḳalbini eyler kemāl
Ḳoymaz aṣlā cehl içinde böyle **bir** ʿirfān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 8). [bir,]*

Ḥiẓmetinde beẔl-i cān itmiş Sükūtī **bir** ġarīb
Ḳaṭre iken baḥre irdi **bir** ʿaẓīm ʿummān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 9). [bir,]*

Ḥiẓmetinde beẔl-i cān itmiş Sükūtī **bir** ġarīb
Ḳaṭre iken baḥre irdi **bir** ʿaẓīm ʿummān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 10). [bir,]*

Taḳarrub Raşṭine nām **bir** ḳaryeden ẓuhūr itdi
Köprülü şehrine cereyān idüp her zīr ü bālādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 5). [bir,]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına salik aḳıd **bir** ṣu cihān içre
Derūnuñ nev ḥayāt bulur ebed olmaz bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 17). [bir,]*

Laḥẓıñ ḫandān idersin encām biñ ḳahrıyla
Bir cāẕū zensin meded yoḳ senden ey ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 4). [bir,]*

Kimseler hiç sāyenizde istirāḥat itmedi
Bir vefāya biñ cefālar eyledin ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 6). [bir,]*

Sāl ʿaded biñ ṭoḳsan altı hem iki yüz tarīḫi
Bir ateş bıraḳdın Sükūtī cānına ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 18). [bir,]*

Bulmadıḳ hiç istirāḥat sāyesinde biz anıñ
Bir vefāsı yoḳdur aṣlā her işi cümle yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 10). [bir,]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına gel iç dilersen ṭālibā **bir** ṣu
Derūnuñ nev ḥayāt bulur gerek dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 11). [bir,]*

Cumʾāli Baba kemāl ẕāt Ḥaḳḳıñ **bir** ḳulu
Zümre-i ḳırḳlara irmiş ol ḥaḳiḳat gevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 11). [bir,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī vaṣfıñ ider her zamān
Dürr-i luṭfuñ bir ġulām āl-i Aḥmed ḳanberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 13). [bir,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī vaṣfıñ ider her zamān
Dürr-i luṭfuñ **bir** ġulām āl-i Aḥmed ḳanberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 14). [bir,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī vaṣf ider aḥvālini
Böyle bir ẕāta sezādır medḥiñ idem dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 13). [bir,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī vaṣf ider aḥvālini
Böyle **bir** ẕāta sezādır medḥiñ idem dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 14). [bir,]*

Saña ʿāşıḳ olan cānlar ki **bir** yerde ḳarār olmaz
Muḥabbet ẕevḳini ṭatmış olanlar hiç firār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 1, Mısra 1). [bir,]*

Bir pula degmez cihānıñ ziyneti ey şeyḫ ü şāb
Terk idegör ḳalmaya hiç göñlünüzde ıżṭırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 4, Mısra 1). [bir,]*

Terk-i sivā itmeyince olamaz ʿāşıḳ ḫalāṣ
Bir göñle iki sevdā ṣıġamaz ey ʿām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 16, Mısra 2). [bir,]*

Yaġ derūnuñ içre zāhid her seḥerde **bir** çerāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā bāġçelerde saña olur hem de bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 21, Mısra 1). [bir,]*

Bulmadı hiç istirāḥat senden aṣlā ey felek
Bir vefāya biñ cefālar çekdirirsün çoḳ emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 24, Mısra 2). [bir,]*

Aña vāṣıl olan cānlar bulur Ḥaḳḳı her arada
Bu da **bir** pīr-i kāmildir ṭarīḳinde sürer devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 50). [bir,]*

Aldanma naḳşına fānī dünyānıñ
Mürüvveti hiç yoḳ itmez **bir** vefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 4). [bir,]*

İltifāt eyleme dost deyü buna
Bir ḳoca cāẕūdur uyma gel şuna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 6). [bir,]*

Her şaḫṣa alayla **bir** defʿa güler
Biñ kere zehīrler ḳahrını ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 9). [bir,]*

Aġzında aġusu heft ser yalandır
Şoḳarsa bulunmaz **bir** daḫı deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 16). [bir,]*

Teslīm ol **bir** ṭabīb-i ḫāẕıḳa bugün
Şifālar şerbetiñ içersin gülgūn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 17). [bir,]*

Bulmasun bunda hiç **bir** dem zevāli
Necāta irmiş ol bulan kemāli *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 21). [bir,]*

Her seḥer aġlayup ney gibi inle
Bulunca **bir** mürşid-i kāmil reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 28). [bir,]*

Saʿy ide gör rāh-ı Ḥaḳda bulasın **bir** reh-nümā
Feṭḥ ider her müşkülünü cān u başın aña ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 3). [bir,]*

Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it rūz u şeb ile heves
Ẕikr-i Ḥaḳḳı sür göñülden dāʾimā her **bir** nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 6). [bir,]*

Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ māteminde Ḥaḳ mürīd
Her yılı **bir** yāre açdı ḳalbine tāze cedīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 2). [bir,]*

Şāh Ḥüseyni Kerbelāda ḳıldı ẓālimler cefā
Āh nice cānlar dayansın **bir** tükenmez macera *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 8). [bir,]*

Fatıma Ḫayruʾn-nisānıñ bāġ u cennet **bir** gülü
Bunlarıñ ʿaşḳına ṭutmaḳ mātemi rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 17). [bir,]*

Kimden ola yā şefāʿat **bir** gün ola maḥşeri
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 23). [bir,]*

Bilür iken ceddi kimdür hem anıñ yā maderi
Hiç terāḫḫum itmez oldu bunlara āḫir **biri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 22). [biri, -i]*

Semʾ-i cānıñ aç güzelce ṭoġru baḳ
Bu Sükūtī **bir** gedādan al sebaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 18). [bir,]*

Cemāl-i Bārīyi bunda göresin
Ara bul **bir** kāmil dānāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 16). [bir,]*

Bir şeyḫ-i kāmile eyle ilticā
Ḫiẕmet it rūz u şeb sende sālika *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 17). [bir,]*

Sükūtī abdālıñ nuṭḳu **bir** kāndır
ʿĀşıḳlar içinde ḳatı bürhāndır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 21). [bir,]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānʾda **bir** ulu sulṭān idi
Sözlerimiz eneʾl Ḥaḳ ʿāşıḳa bürhān idi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 5). [bir,]*

bir: *"Bir " sayı sıfatı.*

Kendi ḥaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān **bir** nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve **bir** nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve **bir** nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve **bir** nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi **bir** nüsḫasını Edirneʾde **bir** şeyḫ taḥayyür eylemiş ve **bir** nüshaSı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [bir,]*

Şın Şarāb-ı kevşerinden **bir** ḳadeḥ nūş itmişem
Ẓı Ẓuhūr itdi göñülde şāh ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 25). [bir,]*

Ol saḳa hem ḥamrını Derviş Sükūtī kem-tere
Ṣundular bezm-i ezel **bir** cām ile mestān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 10). [bir,]*

Vaṣf iderim zāhidā ben her zamān ol yār murād
Medḥiñ itmez bunda **bir** cān hiç degil aġyār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 2). [bir,]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarīb **bir** yoḳ delīl ü ẕerrece
Vaṣf ider ṣavm ṣalātıñ farż aʾyān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 9). [bir,]*

Yunūsʾum deryā içinde baṭn-ı māhīya düşüp
Ḫalvet itdi nice demler emr-i **bir** Mevlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 14). [bir,]*

ʿAskerī on **bir** imāmıñ bendesiyiz tā ezel
BeẔl-i cān itdik yolunda mehdi-i Livānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 11). [bir,]*

Bu tariḫim hezār üç yüz hem on **bire** irişmişdir
Sivā ḥubbnı terk itdim Ḥaḳ ile oldu pazarım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 13). [bire, -e]*

bir arada: *Beraber.*

Ṭutma zāhid sālūs eyle ehl-i ʿaşḳı sende bir
Ḳanda olur bülbül ile **bir arada** hem de zāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 8). [bir arada,]*

bir bir: *Tek tek, Birer birer.*

Derviş Sükūtī açmasun bu esrārı cāhillere
İfşā ider ḫalḳa **bir bir** bilmez ḳatı ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 12). [bir bir,]*

İki destiñ uzatmış ol bu ʿālem ḫalḳını ṭutmuş
Cehenneme atar **bir bir** ne ḫoş ḥiẕmet ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 8). [bir bir,]*

bir çoḳ: *Fazla, bir sürü, birden çok.*

Derd-i meşaḳḳat **birçoḳ** çekerim didelerim ḳan aġlar
Yaʿḳūb gibi Yūsuf içün vuṣlātına iḥsān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 5). [birçoḳ,]*

bir id-: *Aynı yapmak, eşit yapmak.*

Miḥnet-i derd-i elem şādıyla mesrūrum hem
Ḳahr-ı Luṭfu **bir idendeñ** her bir hevādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 4). [bir idendeñ, -en, -den]*

Ḳahr-ı luṭfı **bir idendiḳ** yār ile aġyārı hem
Ẕevḳ-i Ḥaḳla pür-Ṣafāyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 7). [bir idendiḳ, -en, -dik]*

Baḳmaz olduḳ medḥ-i ẕemme işbu ʿālemde bugün
Bir idendik ḳahr-ı luṭfu şer ile hem de ḫayr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 8). [bir idendik, -en, -dik]*

Medḥ Ẕemme baḳmaz ol kesen Ḥaḳ yoluñ ṭutmuş ḳavī
Ḳahr-ı Luṭfu **bir idermiş** düşmānını yār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 6). [bir idermiş, -er, -miş]*

bir it: *Bir tutmak, eşit saymak, eşit görmek.*

Abdāl olalı mescid meyḫāneleri **bir itdiḳ**
Zāhidlerin ṭaş atdığı biz aġyāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 3). [bir itdiḳ, -dik]*

bir ol-: *Denk olmak, eşit olmak.*

Mescid ü meyḫāneler Derviş Sükūtī oldu bir
Ḳanda varsam Ḥaḳ benimle eyledi pazar-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 9). [bir oldu, -du]*

bir pula şat-: *Bir pula satmak (Sinan, 2015: 309); çok ucuza satmak, yok pahasına satmak; bir kimseyi bir çıkar uğruna harcamak.*

Ḥubb-ı dünyādan Sükūtī çünki geçdi her demi
Bir pula ṣatmış cihānı ġayr baḳmaz her yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 14). [bir pula ṣatmış, -a-mış]*

bir ṭut-: *Eşit saymak, eşit görmek.*

Ḳavm-i cāhil tefrīḳ itmez şāb u sükker resmini
Bir ṭutarmış yün ḳuşaḳla yaʿnī lāhur şalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 10). [bir ṭutarmış, -ar, -mış]*

birāder: *"Ey dost, arkadaş" anlamında kullanılan bir seslenme sözü.*

Ṭut ḳulaġın ey **birāder** dinle naẓmım sen arı ol
İtmişim ben Ḥaḳḳı iẓhār anlagıl sen müsterī ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 1). [birāder,]*

bırak: *Terk etmek, vazgeçmek.*

Himmet ile **bıraḳma** feryāda bugün eşġālleriñ
Esb-i ʿaşḳa sen süvār ol tā bulunca reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 5). [bıraḳma, -ma]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel **bıraḳma** dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 6). [bıraḳma, -ma]*

Baḳma münkire ehl-i aġrāż ḫırS ile söyler kelām
Nuṭḳ kiẕb ile riyādır **bıraḳmaz** olsun hiç feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 4). [bıraḳmaz, -maz]*

Mecnūn gibi Leylā içün daġ u Ṣaḥrā hiç **bıraḳmadım**
Cismimi ben ḳıldım ḥarāb beyhūde hep ifnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 7). [bıraḳmadım, -ma, -dım]*

Bunuñla iltifāt olmaz yalancı ḳaḥbe bir zendir
Süleymān-ı zamān olsan seni **bıraḳmaz** ḳubūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 6). [bıraḳmaz, -maz]*

Benlik sizi aṣlā ḳomaz hem kibriñiz muḥkem ḳatı
Çoḳ uġraşıp sivā ile **bıraḳmaz** sizi nefsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 4). [bıraḳmaz, -maz]*

Mūr-ı ednādan ża ʿīfīm merḥamet ḳıl yā İlāhi
Bıraḳma berzaḫ illerinde ḳalmışım nāçar bī-kes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 6). [bıraḳma, -ma]*

ʿİlmiyle maġrūr olup ehl-i Ṭarīḳa ṭaʿn ider
Terk-i güftār eylemez hiç **bıraḳmadı** kāfir nefis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 4). [bıraḳmadı, -ma, -dı]*

Mecnūn-ı ʿaşḳ **bıraḳmaz** oldu kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Ẕikr-i Leylā Ḥaḳḳa taḥvīl eyledi eẕkār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 5). [bıraḳmaz, -maz]*

Şīrīn içün dāġ u ṣaḥrā **bıraḳmadı** Ferhād ʿaşḳ
Naḳd-ı cānıñ tā virince eyledi ḳurbānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 5). [bıraḳmadı, -ma, -dı]*

İrdi düşvāre bu ḥālim gün be gün artmaḳdadır
Bir devā itsün ṭabībler **bıraḳmadı** aṣlā cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 10). [bıraḳmadı, -ma, -dı]*

Şīrīn içün Ferhādlan dağlarla itdim çoḳ nizāʾ
Aġyār-ı cihān **bıraḳmaz** olup vuṣlatına ol yüzü māh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 6). [bıraḳmaz, -maz]*

Artdı ʿaşḳım yā ilāhī düşmüşüm deryālara
Mevc ururса **bıraḳmaz** ancaḳ vaṣl olam ṣaḥrālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 2). [bıraḳmaz, -mak]*

ʿArż-ı ḥāl itdim ilāhī **bıraḳma** ḥālim maḥşere
Derdiyle miḥnetde ḳaldım kimse rüʾyet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 19). [bıraḳma, -ma]*

Bıraḳma nār-ı firḳat içre ben ḳulunu her müdām
Muṣṭafānıñ ʿaşḳına sen raḥm idip ḳıl şefḳati *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 7). [bıraḳma, -ma]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel **bıraḳma** dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 6). [bıraḳma, -ma]*

Sāl ʿaded biñ ṭoḳsan altı hem iki yüz tariḫi
Bir ateş **bıraḳdın** Sükūtī cānına ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 18). [bıraḳdın, -dı, -ñ]*

Aldı destimden cenānım rūy-ı gül mehpāremi
Ḥasrete **bıraḳdı** Sükūtī gönlümüz ḳıldıḳ fiġān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 12). [bıraḳdı, -tı]*

birbiri: *Birbiri ile / karşılıklı olarak.*

Muʾaḫḫir üç bölük ṣalmış vücūd iḳlīmine dāḫil
İderler ḥizmetiñ **birbirine** emr itmiş aña Cebbār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 22). [birbirine, -n, -e]*

birçok: *Fazla, bir sürü, birden çok.*

Göñül virme dedim aṣlā vefāsı olmayan yāre
Belāsı miḥneti **birçoḳ** kim olmuş mübtelā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 6). [birçoḳ,]*

İç duḫānıñ ḳahve ile ḳaṭʿ ider şehevātını
Zehr-i ḳātil bunlar ancaḳ gitmiyor **birçoḳ** Zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 6). [birçoḳ,]*

Behey ādem ṣaḳın ḳavm-i āʿdānıñ
Ḫudʾası **birçoḳ** ẓulm ider saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 2). [birçoḳ,]*

birgün: *Bir gün, bir vakit.*

Hemān Mūsāya ʿarż itdi cemāliñ nūrunu **birgün**
Şecerden çün ẓuhūr itdi kelām-ı şāfī nurānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 7). [birgün,]*

biri: *"Bir tanesi, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.*

Nūr-ı ʿaynıdır anıñ hem ol iki şehzādeler
Biri zehr ile şehīd vü hem birisi Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 26). [biri,]*

Nūr-ı ʿaynıdır anıñ hem ol iki şehzādeler
Biri zehr ile şehīd vü hem **birisi** Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 26). [birisi, -si]*

Ẕillet-i dünyāya raġbet nice ḳılsun çün bular
Murtażānıñ rāhı içre her **biri** ḥikmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 4). [biri,]*

Ḳutb-ı ʿālem hem pīrimiz ḳırḳlar gürūhu mürşidimiz
Üç yüzlerden her **birimiz** ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 6). [birimiz, -miz]*

Bulardan her **birin** Ṣanma rıżā-yı Ḥaḳ içün gitmiş
Kimi bir ad ṭaḳınmaḳdır kimisi Ḥaḳḳa duʿācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 3). [birin, -n]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿaṣr
Her **birisi** ḳavm-i Nemrūd ile ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 4). [birisi, -si]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿaṣr
Her **birisi** ḳavm-i Nemrūd ile ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 4). [birisi, -si]*

Kemāl-i nūr-ı pākından ṭulūʿ itdi iki gevher
Biri Zehr-i cefā eyler birisi Kerbelā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 30). [biri,]*

Kemāl-i nūr-ı pākından ṭulūʿ itdi iki gevher
Biri Zehr-i cefā eyler **birisi** Kerbelā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 30). [birisi, -si]*

Eyledim vaṣfıñ Sükūtī pīrleriñ burhānını
Ḥaḳḳa vuṣlat bunda buldu her **biri** evlā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 18). [biri,]*

Müftīsi ḳaḌı ser ʿasker hem ʿulemā her **biri**
Cehrile rüşvet alurlar geydiler ḫilʾat ṭonu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 9). [biri,]*

Men ʿaref dersin oḳurlar dergāhında ekşeri
Baḥr-ı ʿilminde nihāyet oldu ʿārif her **biri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 16). [biri,]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Az vaḳitde itdiġini her **biri** çün buldular *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 26). [biri,]*

Geldi pīrler her **biri** devrince itdiler ẓuhūr
Girdiler meydān-ı ʿaşḳa ḳıldılar Ḥaḳḳ-ı ḥużūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 5). [biri,]*

bī-riyā: *(Ar.) Yalansız, dürüst, samimi.*

Bā-yı bismillah ile hem eyledim bunda şurūʿ
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her cihetden söyleyelim **bī-riyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 4). [bī-riyā,]*

Küntü kenziñ maḫzeninden vaṣf ider her vechile
Ümmetine itdi iʿlān ser-te-ser ol **bī-riyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 10). [bī-riyā,]*

Ḳırḳlarıñ serdārı olmuş ol Muḥammed şāh Taḳī
Ol gürūhuñ ḳuṭb-ı muṭlaḳ **bī-riyā** abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 16). [bī-riyā,]*

Ḳuddamüñ defʿ rāh-ı ʿaşḳında ururlar **bī-riyā**
Ḫalḳla ṭutmuş cihānı nevbet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 11). [bī-riyā,]*

Cihānıñ ḳuṭbuna mālik riyāsetde odur ḳāyım
Ḥasanuʾl- ʿAskerī taḥḳīḳ bu yolda **bī-riyā** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 14). [bī-riyā,]*

Sālikān rāh-ı Ḥaḳ irşādına meʾmūr olup
Ṭālibān yek naẓarda celb iderdi **bī-riyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 8). [bī-riyā,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Nesl-i Aḥmedden cihāna geldi bunlar **bī-riyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 12). [bī-riyā,]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır pādişāh lā-yezāl
Hem Ḥüseyn şāh şehīd-i Kerbelādır **bī-riyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 4). [bī-riyā,]*

Himmetiyle vāḳıf oldu her biri esrārına
Elveled sırr-ı ebīye irdiler çün **bī-riyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 12). [bī-riyā,]*

Rehber-i rāh ḥaḳāyıḳ ḳırḳlar yediler ḫādimi
Ḳuṭb-ı ʿālemi meclisinde ḳıldı ḫidmet **bī-riyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 10). [bī-riyā,]*

Pendini ṭut bu Sükūtī kem-terin sen **bī-riyā**
Nefsini bil Ḥaḳḳı añla ister isen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 17). [bī-riyā,]*

Nār-ı dūzāḫdan emīndir kim ki olmuşdur vuṣūl
Cennet-i ʿirfāna dāḫil oldular hep **bī-riyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 2). [bī-riyā,]*

birkaç: *"Birkaç" belgisiz sıfat.*

Taḳsīm oldu maḥalle içre şuları **birḳaç** yere
Cümlesini itdi iḥyā oldular ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 17). [birḳaç,]*

birlikte: *Beraber, bir arada.*

Aḥmedle ezel **birlikte** idi gelmesi oldu yaḳın
Bir ḳaṭre Ṣudan buldu vücūd nüsḫā-i kübrā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 3). [birlikte,]*

Her bir Nebīniñ devrine daḫı geldi ḥafiyyen
Aḥmed ile **birlikte** gelen Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 6). [birlikte,]*

bī-ṣavt: *Sessiz.*

Bī-ḥurūf **bī-ṣavtile** derviş Sükūti naẓmını
Ehl-i ḥāle keşfiñ itgil vir bu maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 11). [bī-ṣavtile, -ile]*

bī-sebāt: *Değişken, kararsız. II Geçici, fâni (dünya).*

Ẕevḳ-i cihān **bī-ṣebāta** virmedi dil ʿāṣıḳān
Zāt-ı Ḥaḳḳa virdi buldular Mevlā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 3). [bī-ṣebāta, -a]*

Aldanma hiç bu dünyānın varına
Gönlünü oynatma ol **bī-ṣebātdır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 4). [bī-ṣebātdır, -dır]*

bī-şek: *Şüphesiz, kuşkusuz.*

Muḥabbet ḳıl rāh-ı Ḥaḳḳa iresin maḳṣūdda **bī-şek**
Beḳā-ı cāvidān içre bulursun cennetüʾl-mevā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 9). [bī-şek,]*

bismillāh: *"Allah'ın adıyla" manasında "Bismillâhirrahmânirrahim" sözünün kısaltılmış şekli.*

Bā-yı **bismillah** ile hem eyledim bunda şurūʿ
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her cihetden söyleyelim bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 3). [bismillah,]*

ʿİlm-i noḳṭadan ḫaberdār eyledi şāhım benim
Bā-i **bismillah** gördüm derc olupdur dört kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 6). [bismillah,]*

Bā-yı **bismillahda** noḳṭa sırrına maḥrem olup
Bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ mihmānıyla itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 7). [bismillahda, -da]*

Bā-yı **bismillahda** noḳṭa ʿilmine maẓhar olup
Dört kitābıñ maʿnāsın tefsīr ile ʿayān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 3). [bismillahda, -da]*

Fātiḥa efḍal duʿādır cümle Ḳurʾān içre hep
Bā-yı **bismillahda** her dem virdi noḳṭaya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 6). [bismillahda, -da]*

ʿİlm-i noḳṭadan ḫaberdār eyledi şāhım benim
Bā-i **bismillah** gördüm derc olupdur dört kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 6). [bismillah,]*

bī-şümār: *Sayısız, hesaba gelmez; çok, fazla.*

Kenz-i Ḥaḳḳa vāṣıl olmuş dervişānı **bī-şümār**
Bir ġarīb ednā Sükūtī her müdām lāyıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 21). [bī-şümār,]*

bit: *Bitmek, sona ermek.*

Yaşım yetmiş işim **bitmiş** zevāle irdi bu ḥālim
Tamām oldu benim ʿömrüm Ḥaḳḳa döndü hemān rāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 1). [bitmiş, -miş]*

Bitmez eyle Ṣafī ʿasel hem daḫı gümüş ḳalay
Āb u limon sirke ile bir Ṣanur abdalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 11). [bitmez, -mez]*

Ṣavm-ı ṣalātle gör zāhidi her bir işi **bitmiş** Ṣanır
Cennet ġarażı cehd itdiġi bulmadı ol Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 3). [bitmiş, -miş]*

bī-tāb: *Takatsiz, dermansız, mecalsiz.*

Seniñ ʿaşḳıñla bu ḳalbim ḫarābdır yā Resūlullah
Vücūdum nā-tüvān olmuş **bī-tābdır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 2). [bī-tābdır, -dır]*

bî-ten: *Bedensiz, nefs.*

Sarāy-ı līmaʾallah irişür cān ile **bī-ten**
Olurlar ʿāşıḳ-ı maʿşūḳ kemā fī enbiyā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 7). [bī-ten,]*

bitʾ-tamām: *Tamamıyla, büsbütün.*

Az ṭaʿāmla dīde-i cān her demi olur güşād
ʿArş-ı kürs ḳıldı seyrān her cihetden **bitʾ-tamām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 14). [bitʾ-tamām,]*

bī-vefā: *Vefası olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen kimse.*

Ẕevḳ-i dünyā şanma bāḳī devr ider misl-i felek
Bī-vefādır māʾil olma çeşmiñ aç nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 6). [bī-vefādır, -dır]*

Naḳşına aldanma dehriñ **bī-vefādır** ḳaḥbe zen
Kimseye itmez mürüvvet raḥm yoḳ ehl-i cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 3). [bī-vefādır, -dır]*

Gel göñül geç māsivādan umma andan şefḳat hīç
Ẕen ü dünyā **bī-vefādır** umma andan himmet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 2). [bī-vefādır, -dır]*

Şiddet-i ʿaşḳıyla olmuş dil giriftār ḫüsnüne
Bī-vefā nā-ḳābile virmiş göñül olmaz felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 4). [bī-vefā,]*

Hiç olur mı naḳd ü cānıñ virmege ol peykere
Zen ü dünyā **bī-vefāya** bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 4). [bī-vefāya, -ya]*

Ey göñül terk it bu fānī olma cihāna ḥarīṣ
Bī-vefādır kes ümīdiñ ḳonma ol ḫāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 2). [bī-vefādır, -dır]*

Naḳş-ı renk ṣad hezārān dürlü Ṣūret gösterir
Neyleyem ol **bī-vefādır** oldum zībādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 6). [bī-vefādır, -dır]*

Naḳş-ı dehre aldanup beyhūde ḳılma iltifāt
Bī-vefādır dinleme muṭlaḳ dünyāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 4). [bī-vefādır, -dır]*

Ẕiynet-i dünyāya baḳma aldadır bir cāẕūdır
Virme göñlüñ **bī-vefāya** ʿāḳil isen itme ṣarf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 8). [bī-vefāya, -ya]*

Özge bir derde dūş olduk āh göñül eyvāh göñül
Ẕen ü dünyā **bī-vefāya** āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 2). [bī-vefāya, -ya]*

Virme dil gel māsivāya **bī-vefādır** ey göñül
İltifātıñ itmeyüp gel pür cefādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 1). [bī-vefādır, -dır]*

Ḥamdulillah ben bugün māsivādan geçmişim
Bulmuşum bir yār-i Ṣādıḳ her **bī-vefādan** geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 2). [bī-vefādan, -dan]*

Bī-vefā dildāra virme hiç göñül
Cehd idip bendinden ol gel āzāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 15). [bī-vefā,]*

Kim umar senden terāḥum **bī-vefā** ẓālim felek
Ġadrile cevr-i cefādır ʿādetiñ ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 1). [bī-vefā,]*

Nev-civānım aldın elden rūy-ı gül mehpāremi
Cibrīle ḳahrın irişdi **bī-vefā** ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 12). [bī-vefā,]*

Mülk-i dünyā **bī-vefādır** ḳıl ferāġat ey göñül
Cehd ide gör terkini ur bul saʿādet ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 25, Mısra 1). [bī-vefādır, -dır]*

Māsivāya virme hiç dil ṭālibā sevdāyı kes
Bī-vefādır terkini ḳıl ol ʿadüvden ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 8). [bī-vefādır, -dır]*

biz: *"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir **biz** ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [biz,]*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣüret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır **bizim** anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [bizim, -im]*

geldi ki sebebi nār-ı dūzaḫ **biz** olmayalım ve bundan māʾadā sāʾir-i ṭarīḳat ehline sirāyet ider ancaḳ böyle fiʾil-i ḳabīḥa içtisār iden kimseler iblīsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 23). [biz,]*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm **bizim** Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [bizim, -im]*

Elif Allāh ism-i pākiyle kelāmım ibtidā
Be **bize** bürhān yeter nuṭḳ-ı ḥabīb-i kibriyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 2). [bize, --e]*

Ḫı ḫaber virdi ḥaḳīkat rāhını ṭāliblere
Dal delīl oldu **bize** hem şāh Ḥüseyn-i Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 8). [bize, -e]*

Cim cemāliñ nūr-ı pākından **bizi** ḫalḳ eyledi
Ḫa ḫayātım sizden oldu yā ḥüsn-i ḫulḳ-ı Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 5). [bizi, -i]*

Vav vücūdum mülk içre ẕāt-ı Ḥaḳ itdi ẓuhūr
He hidāyet andan oldu **bizlere** her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 28). [bizlere, -ler, -e]*

Te Teberrā ḳılmışız **biz** āl-i merdān ḳavmine
He Hidāyet bulmaz anlar cins-i ḥar ehl-i cefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 5). [biz,]*

Ḫı Ḫaberdār olmuşuz **biz** şāh Ḥasan esrārına
Lā Leṭafet bulduḳ andan maʿden kenz-i ḫafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 13). [biz,]*

Ṣad Ṣefāyım sāyesinde şāh Taḳīniñ her demi
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde **bize** oldu reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 28). [bize, -e]*

Ṣoḥbetimiz Ḥaḳ **bizim** dinler iseñ zāhidā
Fehm ide gör nuṭḳumuzu tā olasın āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 1). [bizim, -im]*

Şerʿ-i Resūle idelim **biz** inḳiyād
Anıñ ile gidelim çün iḳtifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 3). [biz,]*

Ol Ḥabībiñ ḥürmetine **bizi** yoḳdan var idip
Anıñçün yaradıldı ʿarş-ı kürs arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 7). [bizi, -i]*

İşbu yol itmez Sükūtī kimseyi Ḥaḳdan baʿīd
Naḫnü aḳreb s̱ābit olmuş **bizlere** iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 10). [bizlere, -ler, -e]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticāmız ḫażrete
Raḥm idip ḳılsın hidāyet çekmeyelim **biz** ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 10). [biz,]*

Şerʿ-i pāk-i Aḥmedīden ṭālibā sen it beḥāş
Emr-i Ḥaḳlandır īcādı **bize** andandır mirāş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 2). [bize, -e]*

İtme yā Rab cāhilāne **bizi** bunda iḫtiyāc
Ehl-i diller zümresiyle ḳıl **bizi** sen imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 1). [bizi, -i]*

İtme yā Rab cāhilāne **bizi** bunda iḫtiyāc
Ehl-i diller zümresiyle ḳıl **bizi** sen imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 2). [bizi, -i]*

Ẕikr it **bize** men ʿarefden Ḥaḳḳı güzel fehm idelim
Küntü kenziñ esrārını ketm itmeyüp ol kānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 5). [bize, -e]*

Līmaʾallah mektebinden oḳuyalım leyl ü nehār
Bunda cāhil ḳalmayalım **bizlere** sen ʿirfānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 8). [bizlere, -ler, -e]*

Bir ṣürāḥī kāse-i elmās ile ṣuñ **bizlere**
Meclis-i ḫünkār ḳatında nūş idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 11). [bizlere, -ler, -e]*

Feʾzkürullah āyetinden almamış ẕerre ḫaber
Ḥaḳ **bize** envāʿ-ı ẕikriñ eylemişdir hep mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 8). [bize, --e]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur ẕikr ile muʿtād olan
Fezkurūnī āyetinden geldi **bize** ḫayr zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 8). [bize, -e]*

Müzeyyen ḫūb-ı libās ancaḳ ʿulemā şānına lāyıḳ
Biz abdāl-ı Ḫudā olduḳ ḳanāʿat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 12). [biz,]*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ḫarābāt ehliyiz zāhid
Ṣaḳın ḫor baḳmasun **bize** melāmet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 2). [bize, -e]*

Cenāb-ı Ḥaḳ ḥabībine behiştden eylemiş irsāl
Bize andan emānetdir Ṣadāḳat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 6). [bize, --e]*

ʿĀşıḳ-ı muṭlaḳ Ḫudāyız **bize** Saʿdīler dinir
Bezm-i ʿaşḳa müptelāyız **bize** Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 1). [bize, --e]*

ʿĀşıḳ-ı muṭlaḳ Ḫudāyız **bize** Saʿdīler dinir
Bezm-i ʿaşḳa müptelāyız **bize** Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 2). [bize, --e]*

Rūḥ-ı ḳudsile muṢaffā eyledik çün ḳalbimiz
Nūr-ı pāk Muṣṭafāʾyız **bize** Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 4). [bize, --e]*

Himmeti mürşidle geçtik māsivā berzaḫların ların
Rāh-ı Ḥaḳḳa āşināyız **bize** Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 6). [bize, --e]*

Ḳahr-ı luṭfı bir idendik yār ile aġyārı hem
Ẕevḳ-i Ḥaḳla pür-Ṣafāyız **bize** Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 8). [bize, --e]*

Keşret-i dünyāya baḳmaz el yuyan ʿāşıḳları
Vaḥdet ilinde beḳāyız **bize** Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 10). [bize, --e]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī pirimiz nesl-i ʿAlī
Himmetle Ḥaḳ-nümāyız **bize** Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 12). [bize, --e]*

Evliyālar rāhına Derviş Sükūtī tā ezel
ʿAşḳile cān baş fedāyız **bize** Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 14). [bize, --e]*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu tāc-ı saʿādet başıma
Mezhebim Caʿfer ḥaḳiḳat hem **bize** Ḥaḳdan ʿaṭādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 6). [bize, --e]*

İlticāʾmız bizim çün ol ʿAlī Mūsā Rıżā
Bāb-ı Luṭfunda saʿādet **bize** ol nūr-ı Ḫudādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 10). [bize, --e]*

İlticāʾmız **bizim** çün ol ʿAlī Mūsā Rıżā
Bāb-ı Luṭfunda saʿādet bize ol nūr-ı Ḫudādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 9). [bizim, -im]*

Terk-i tecrīd olmuşuz **biz** dünyāya meyl itmedik
Bir ʿabā ḫırḳaya ḳandıḳ kimdeñ aṭlas ḥarīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 3). [biz,]*

Gerçe **bizde** yoḳdur aṣlā māsivānıñ ülfeti
Nān yerine nefsimiziñ ḳatline verdik zehir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 5). [bizde, -de]*

Bizi bu ʿaşḳ her dem nice bir sevdālara düşürür
Mecnūn gibi rūz leyāl bir Ṣaçı Leylālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 1). [bizi, -i]*

Raġbetim yoḳ māsivāya **bize** Saʿdīler dinir
Virmezim ʿömür hebāya **bize** Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 1). [bize, -e]*

Raġbetim yoḳ māsivāya **bize** Saʿdīler dinir
Virmezim ʿömür hebāya **bize** Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 2). [bize, -e]*

Hiç olur mı naḳd ü cānıñ virmege ol peykere
Zen ü dünyā bī-vefāya **bize** Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 4). [bize, -e]*

Keşretinden bu cihānıñ çün bugün olduḳ ḫalāṣ
İrmişim bir reh-nümāya **bize** Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 6). [bize, -e]*

Ẕikr-i fikrim gice gündüz Ḥaḳ ile her dāʾimā
Müptelāyım ol Ḫudāya **bize** Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 8). [bize, -e]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden Ẕār iderdim her seḥer
ʿAşḳ ile irdim devāya **bize** Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 10). [bize, -e]*

Derd-mend Derviş Sükūtī şeyḫ-i kāmiller ile
İrmişiz menzil-i pāye **bize** Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 12). [bize, -e]*

Vücūd mülkü dolu her dem kemāl-i ẕāt-ı peyġamber
İrişdi nūr-ı pākından żiyā ile **bize** Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 2). [bize, -e]*

Velāyetle **bize** himmet ḳılan her dāʾimā Ḥaydar
ʿİnāyet eyledi her dem kemāliyle **bize** Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 1). [bize, -e]*

Velāyetle **bize** himmet ḳılan her dāʾimā Ḥaydar
ʿİnāyet eyledi her dem kemāliyle **bize** Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 2). [bize, -e]*

Ṭarīḳinde sülük itdim gice gün durmazam aṣlā
İrişdi maʿrifet nūru żiyā ile **bize** Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 4). [bize, -e]*

Anıñ ʿaşḳıyla her dāʾim gürūh-ı evliyā içre
Hidāyet rāhıñ açmışdır cemāliyle **bize** Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 6). [bize, -e]*

Ḥaḳāyıḳ semtine düşdüm gözümden perde refʿ oldu
Sivādan el çeküp cümle irişince **bize** Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 8). [bize, -e]*

Sükūtī her ḳabīḥ aḫlāḳ bu ḳalbimden ḫurūc itdi
Şefāʿat- kān Aḥmedʾle yetişdi Ḥaḳ **bize** Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 10). [bize, -e]*

Zümre-i Āl-i ʿAbā nesl-i Resūl-i kibriyāyız **biz**
Muṣṭafānıñ çakereyim ḳanber ġulām Murtażāʾyız **biz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 1). [biz,]*

Zümre-i Āl-i ʿAbā nesl-i Resūl-i kibriyāyız **biz**
Muṣṭafānıñ çakereyim ḳanber ġulām Murtażāʾyız **biz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 2). [biz,]*

Biz Ḥasan ʿaşḳına Ẕehir sem ḳātil nūş idip
Ġām degil zāhid bu yolda şāh Ḥüseyne cān fedāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 3). [biz,]*

Biz Ḥasan ʿaşḳına Ẕehir sem ḳātil nūş idip
Ġām degil zāhid bu yolda şāh Ḥüseyne cān fedāyız **biz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 4). [biz,]*

Cümle varım her ḫuṢūṢda Ẕeyneʾl ʿAbāya virsem uş
Şād olur ḳalbim her ān ẕevḳile ehl-i Ṣafāyız **biz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 6). [biz,]*

Nesl-i Aḥmedden Muḥammed Bāḳıra oldu hem ẓuhūr
Luṭfuyla ḳıldı saʿādet sāyesinde aġniyāyız **biz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 8). [biz,]*

Caʿfer oldu Kāẓım ile ʿilm-i Ḥaḳ māhirleri
Vāṣıl olduḳ kenz-i Ḥaḳ esrārına her dem revāyız **biz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 10). [biz,]*

Ol ʿAlī Mūsā Rıżādır şāh İran hem ʿArab
Ḫādimim ben anıñ kim ʿadlile ehl-i vefāyız **biz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 12). [biz,]*

Ol Muḥammed Taḳī bil pişvā-yı rāh-ı dīn
Muḳtedā-yı evliyādır sālik-i Ḥaḳḳı iḳtidāyız **biz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 14). [biz,]*

ʿİlm-i bāṭında Naḳīdir maẓhar-ı sırr-ı ʿaẓīm
ʿAsker olmuş kūntü kenziñ vāḳıfı ẓāhir nümāyız **biz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 16). [biz,]*

Muntaẓırız devrine Derviş Sükūtī **biz** anıñ
Seyfiyle itse ẓuhūr ol Mehdi-i Ṣāḥib-livāyız **biz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 17). [biz,]*

Muntaẓırız devrine Derviş Sükūtī **biz** anıñ
Seyfiyle itse ẓuhūr ol Mehdi-i Ṣāḥib-livāyız **biz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 18). [biz,]*

Her bāġçeniñ bülbülleri vird itdiġi hem dilleri
Bizde durur hep gülleri ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 8). [bizde, -de]*

Neyleriz **biz** bu dünyāyı Ṣatdıḳ elden hem ʿuḳbāyı
İsteriz **biz** ol Mevlāyı ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 7). [biz,]*

Neyleriz **biz** bu dünyāyı Ṣatdıḳ elden hem ʿuḳbāyı
İsteriz **biz** ol Mevlāyı ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 8). [biz,]*

Baḳmazız **biz** ḳīl u ḳāle evlād ile hem ʿıyāle
İrdik bugün hem bir ḥāle ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 9). [biz,]*

Gösterdiler **bize** bürhān dergāhında bu dem her ān
Ṭālib-i Ḥaḳ sürer devrān ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 5). [bize, -e]*

ʿAṣrımızda kimse bilmez hiç **bizim** aḥvālimiz
Fevtimizden söñra iẓhār olunur her ḥālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 1). [bizim, -im]*

Geldim cihāna bir ġarīb aratdı **bizim** efġānımız
Neyleyelim böyle naṣīb taḳdīr iden Sübḥānʿımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 1). [bizim, -im]*

Neyler **bize** nādān sözü kār eylemez ḳalbimize
Ẓāhir durur her yerde Ḥaḳ seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 9). [bize, -e]*

Muntaẓırız emrine Derviş Sükūtī **biz** bugün
Her ne denlü cevr idersen senden itmez inʿiḳās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 9). [biz,]*

Kenz-i maḫfiken ezel-i Aḥmed gelüp itdi beyān
Aṣḥāblara gösterdi ol andan **bize** iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 4). [bize, --e]*

Añlaġıl sen ṭālibā cümle bu ʿālem bir cān imiş
Aḥmediñ nūrundan ancaḳ ol **bize** iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 2). [bize, -e]*

Bizi yoḳdan iden īcād ilāhi hep saña maḫṣūṣ
Ki sensin ḳalbimiz ābād iden Mevlā saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 1). [bizi, -i]*

Ṣayılmaz kesdik sivānıñ ḥubına yoḳ raġbetim
Himmeti pīrān ile olduḳ şükürler **biz** ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 4). [biz,]*

ʿAşḳ ile ābād idermiş şol vīrāne göñlümüz
Ġuṣṣa-ı ġām görmeziz **biz** tār u mār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 6). [biz,]*

Derd-i yāre düşeli **biz** bī-māre alışdıḳ
Pervāne gibi ʿaşḳ ile bir nāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 1). [biz,]*

Abdāl olalı mescid meyḫāneleri bir itdiḳ
Zāhidlerin ṭaş atdıġı **biz** aġyāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 4). [biz,]*

Gülşen-i ʿaşḳa her zamān bī-çāre bülbül gibi
Feryād iderek her seḥer **biz** zāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 6). [biz,]*

Ẕülfüñ teline her dem dāʾim Mecnūn-veş bend olup
Manşūr gibi rūz u leyāl **biz** dāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 8). [biz,]*

Vaṣf iderim aḥvālim Derviş Sükūtī ʿāleme
Fehm eyleye herkez bugün **biz** eṣʿāra alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 10). [biz,]*

Biz Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ ḳulu olduḳ tā ezel
Ehl-i beyt-i Muṣṭafādan umarız enʿām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 5). [biz,]*

Şevḳ-i ʿaşḳile Ḥüseyne çünki olduḳ **biz** ġulām
Hem anıñ ʿaşḳına her dem ṭutarız mātem gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 7). [biz,]*

Ṭutmuşuz melāmet yolunu **biz** ʿaşḳile her dāʾim
Mecnūn olana ʿaşḳ yaḳışır dīvāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 5). [biz,]*

Ṣuñ bizlere ey sāḳī dolu peymāne gerek
Nūş idelim rūz u leyāl **bize** mestāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 2). [bize, --e]*

Ṣuñ **bizlere** ey sāḳī dolu peymāne gerek
Nūş idelim rūz u leyāl bize mestāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 1). [bizlere, -ler, -e]*

Bir vefāya biñ cefā itmek dilersen ġām degil
Miḥnet-i ʿaşḳa alışdıḳ olmuşuz **biz** müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 4). [biz,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden isterim iḥsān gerek
Biz ṭabīb-i ḥāzıḳ elinden dilerim dermān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 2). [biz,]*

ʿÖmrüm içre bir ṣafāsın görmedim bu fānīniñ
Çoḳ cefālar irdi **bize** ḥālimiz yaman gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 4). [bize, --e]*

Aldanma sivā ḥubına virme göñül sen laʿbına
Hū diyelim **biz** demine sulṭān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 4). [biz,]*

Ẕāt-ı pākın ʿaşḳına kim düşmüşüz rūz u leyāl
Bāb-ı iḥsāna kerem ḳıl **bizlere** sen lā-yezāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 8). [bizlere, -ler, -e]*

Çoḳ şükürler **bize** iḥsān eyledi Rabb-i Celīl
Böyle bir mürşid-i kāmil gönderdin ḳadr-i cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 1). [bize, -e]*

Bir refīḳiñ ḳıl tedārik Ṣoñra düşüp ġurbet ele
Ḫātemi Nebī böyle dedi **bizlere** ol nūr-ı cemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 10). [bizlere, -ler, -e]*

Muntaẓırız devrine Mehdi-i zamānıñ **biz** bugün
Seyfiyle itse ẓuhūr ol ʿadl-i vefādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 21). [biz,]*

Ders uẔatma **bize** vāʿiẓ her demi ʿuḳbā içün
Cennetiñ çoḳ vaṣfiñ itme ol ṣafādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 5). [bize, --e]*

Ṣanmañız Ḥaḳḳa ʿibādet itmeyiz **biz** zāhidā
Her seḥer ẓikrile dāʾim bunda oldu muʾtādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 5). [biz,]*

İḫtiyār-ı ʿuzlet iyle ey Sükūtī sen bugün
Dehr içinde **bize** lāyıḳ ġayrı bir cān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 10). [bize, -e]*

Laʿnet itmek ol Yezīde çünki farż oldu **bize**
Āl-i Mervāna hezārān laʿn idip muḥkem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 11). [bize, --e]*

Bir ʿaceb devre irişdik yoḳ **bize** yārān bugün
Gönlümüze bir muvaffaḳ ḳalmamış aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 1). [bize, -e]*

Derviş Sükūtī neyleyelim fānī vücūd şehrini **biz**
İḫrāḳ idelim ʿaşḳ odına tā ola büryān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 9). [biz,]*

Bizden evvel bunca şāhlar geldiler gitmiş ḳanı
Māl u mülkin bıraḳdı bunda söylenür ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 7). [bizden, -den]*

Pervāne oldum ben nāre yanmış Sükūtī bī-çāre
Nitsün **bize** emmāre yane yane hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 12). [bize, --e]*

Cān bülbülü geldi yine ʿaşḳile efġāne hū
Sāḳī ḳadeḥ virdi **bize** eyledi mestāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 2). [bize, -e]*

ʿAceb **biz** özge ateşdir kimiñ ḳalbine dūş oldun
Yanar rūz leyāl anlar fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 9). [biz,]*

Bugün gördüm dilarāyı oturmuş bir çemenlerde
Ḳadeḥ Ṣundu **bize** ol dem gülistān-ı baharlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 2). [bize, --e]*

Terk-i dünya kılmışız **biz** iltifat hiç etmeyüz
Dīde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl- ʿAbānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 5). [biz,]*

ʿAlī Mūsā Rıżā erler atası
Delīl oldu **bize** irdik Ḫudāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 14). [bize, -e]*

Aḥbāb-ı yārān keşret ile cānımıza virdi elem
Sāḳī ḳadeḥ Ṣundu **bize** zehr ile ġām ḳatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 4). [bize, --e]*

Seḥerde aç gözün ey cān uyan vaḳt-i seḥerlerde
Ne söyler **bize** ol Ḳurʾān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 2). [bize, --e]*

Fehm idelim her esrārıñ duymaya hiç hem aġyārıñ
Göster **bize** sen dīdārın meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 6). [bize, -e]*

Artur **bizim** kemālimiz hiç olmaya zevālimiz
Dil Ẕevḳile her ḥālimiz meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 7). [bizim, -im]*

Ḳıblegāh cümle müʾmīn Aḥmed cihānıñ serveri
Secdegāhımız **bizim** çün ol Ḥabībiñ Ḥaydarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 2). [bizim, -im]*

Şükrüne ḳādir degiliz çünki insān eyledi
Vech-i pākın gösterüp ol **bize** ihsān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 2). [bize, --e]*

Mecmūʿ-ı maḫlūḳ içinde **bizi** ḳıldı serfirāz
Kişver-i iḳlīme şāhım **bizi** sulṭān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 3). [bizi, -i]*

Mecmūʿ-ı maḫlūḳ içinde **bizi** ḳıldı serfirāz
Kişver-i iḳlīme şāhım **bizi** sulṭān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 4). [bizi, -i]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir ḳırḳlarıñ serdārı hem
Ḫāk-i pāyinde anıñ **biz** bulmuşuz hem devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 10). [biz,]*

Biz ki abdālız ezelden yanarız ʿaşḳıñ ile
Baḥr-ı ʿaşḳıñla yetiş gel yanmadan külḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 3). [biz,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ehl-i ṭarīḳa reh-nümā
Bunlara çün itmişiz **biz** tā ezelden bīʾatı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 12). [biz,]*

Mūsā-yı Kāẓım göñüller bezmine ḳıldı güşād
Şāh ʿAlī imām Rıżānıñ oldu **bize** himmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 10). [bize, --e]*

Bizi dāḫil etme Ḫarabāt ehliyiz sen zāhidā
Neyleyim ḳalbim ḫarābdır taʾmīr idemem Vīrāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 5). [bizi, -i]*

Ṭavāf-ı ḥaccıñ ey zāhid günāhı maḥv ider cümle
Resūlullah ḫaber virdi buyurdu **bize** ezvācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 12). [bize, --e]*

Kerem-kānı seḫāvetde kemāliyle ẓuhūr itdi
Naḳī şāh-ı velāyetden **bize** Ḫaḳ reh-nümā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 12). [bize, -e]*

Luṭfuyla ihsānı kerem itdi **bize** ol ẕāt-ı pāk
Merd-i seḫāvetde Naḳī ʿadliyle vefākār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 15). [bize, --e]*

Bizim ervāḥı ezelden zen gibi ḫāmil olup
Çoḳ tevellüd itdi evlād miṣl-i encüm fiʾs-semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 9). [bizim, -im]*

İşbu yol itmez Sükūtī kimseyi Ḥaḳdan baʿīd
Naḥnü aḳreb s̱ābit olmuş **bizlere** iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 10). [bizlere, -ler, -e]*

Sāḳīyā Ṣun **bize** her dem laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 1). [bize, -e]*

Bir Ṣürāḥī kāse-i elmās ile ṣuñ **bizlere**
Meclis-i ḥünkār ḳatında nūş idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 11). [bizlere, -ler, -e]*

Tefriḳ itmezler ḥarāmı hem ḥelāli bu ʿaṣr
Āyetinde Ḥaḳ buyurmuş **bizlere** ġāyet nehiy *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 16). [bizlere, -ler, -e]*

ʿAṣḳ yolunu göster **bize** āsān eyle varım size
Her yoḳuşu sen ḳıl düze senden kerem iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 5). [bize, -e]*

Mevlām seniñ cemāline ʿāṣıḳların ḥayrān imiş
İrgör **bizi** kemāline lāyıḳ olan ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 2). [bizi, -i]*

Baʿīd Ṣanma **bizi** ṣāḥım bu göñlümden degil iḫrāc
Būy-ı ḥüsnüñ gelür dāʾim beher sāʿat ẓuhūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 5). [bizi, -i]*

Bulmadıḳ hiç istirāḥat sāyesinde **biz** anıñ
Bir vefāsı yoḳdur aṣlā her işi cümle yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 9). [biz,]*

Açdı Aḥmed **bize** ol dem işbu erkānı yolu
Cümle aṣḥāb taḥsīn itdi dediler gerçek belī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 1). [bize, -e]*

Telḳīn itdi Muṣṭafādan ol zamān Ḥaydar ʿAlī
Himmet eyle **bizlere** sen ser Saʾdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 4). [bizlere, -ler, -e]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı itdiler hep tā ilā yevmiʾ-n-nüşūr
Himmet eyle **bizlere** sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 8). [bizlere, -ler, -e]*

Derd-i fikrim her seḥerler olmasun bunda hebā
Himmet eyle **bizlere** sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 12). [bizlere, -ler, -e]*

Cürmümüzle sen ḳabūl ḳıl ey Kerem-kānı ʿaṭā
Himmet eyle **bizlere** sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 16). [bizlere, -ler, -e]*

Eyleme red ben ḳulunu olmayam aṣlā ẕelīl
Himmet eyle **bizlere** sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 20). [bizlere, -ler, -e]*

Herkezi kendüye bir yār itmişler
Herkezin itdiġi çıḳar **biz** ṣonı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 62). [biz,]*

Ol Ḥüseyn-i Kerbelāyı ẕikr ider vaḥş-ı ṭuyūr
Anıñ ʿaṣḳına terāḥḥum ḳıl **bize** yā Rab ġıyāṯ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 4). [bize, -e]*

Ḫāk-i pāyinden gedāyım şāh Naḳīniñ her zamān
Dāmeni ṭutduk anıñ **biz** her murādın isteriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 4). [biz,]*

biż ʿate minnī: *"O benden bir parçadır" Hz. Muhammed'in kızı Hz. Fatıma için söylediği söz.*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisāya **biż ʿate minnī** dedi
Ol Nebī-i faḫr-ı ʿālem şāfīʿ-i maḥşerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 5). [biż ʿate minnī,]*

Māderiñ şānında gelmiş **biżʾāte minnī** bugün
Nūr-ı ʿayn Faṭıma Ḫayruʾn-nisāʾsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 9). [biżʾāte minnī,]*

Zevce-i Ḫaydāra ol dem **biżʾate minnī** dedi
Ol nübüvvet faḫr-i ʿālem şāh-ı kevneyn Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 23). [biżʾate minnī,]*

bī-zevāl: *Bitmez, tükenmez, sonsuz; daima, sürekli.*

Ḫayy ü bāḳī **bī-zevālsin** pādişāh-ı baḫr ü ber
Fehm-i Nāḳış ibn-i Süfyān bī-edeb ḳavm-i cühūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 11). [bī-zevālsin, -sin]*

Kāẓım oldu pādişāh-ı lā-yezāl **bī-zevāl**
Hem ʿAlī Rıżā yolunda cānımız niṯār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 9). [bī-zevāl,]*

Sensin ol şāh bu ʿālem-i kāʾinātıñ Ẕübdesi
Ḫaḳ yaratmış seni evvel işbu mülke **bī-zevāl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 4). [bī-zevāl,]*

Pādişāh-ı **bī-zevāliñ** mülkünü ābād ider
Taḥtgāhıñ her göñülde ḳurmuş ol Ṣāḥib-i kiram *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 15). [bī-zevāliñ, -in]*

Añla gel sensin bu ʿālem pādişāhı **bī-zevāl**
Rehber-i kāmil gözetgil göstere senden seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 3). [bī-zevāl,]*

biʾzzāt: *Kendi, kendisi.*

Gelüp Lesḳofça şehrinden iki maḫdūmları **biʾẕẕāt**
Bā mer Ḫaḳ vaṭān ṭutdu Ṣadaḳatle bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 7). [biʾẕẕāt,]*

böl-: *Bölmek, parçalamak.*

Bunca aʾdā ḳahrile itdi ḥavāle seyfini
Cism-i pākın iki **böldü** şamar Yezīdān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 18). [böldü, -dü]*

bol: *Bulmak.*

Nā-lāyıḳ nāzenīn ʿömrüñ geçirdin hep hevālarla
Ṣataşdın bḪ-devā derde **bolmaz** ser-ṭabīb deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 6). [bolmaz, -ma, -z]*

bölük: *Bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım.*

Muʾaḫḫir üç **bölük** ṣalmış vücūd iḳlīmine dāḫil
İderler ḥiẕmetiñ birbirine emr itmiş aña Cebbār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 21). [bölük,]*

boş: *Anlamsız, yararsız, gereksiz.*

İtme feryād **boş** yere hele zāhid sözü kes
Ẕikr ile doldur derūnuñ cehd ide gör her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 14, Mısra 1). [boş,]*

bostān: *Bahçe, bostan.*

Hem üç yüz altmış ırmaḳlar aḳıtdı şehr-i āʿẓamda
O mülkün bāġ-ı **bostānıñ** ṣular hem her gün virir iṣmār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 20). [bostānıñ, -ı, -n]*

Dağlar saña **bostān** olur bāġçe ile bāġlar ḳamu
Meyveleri ġāyet keṣīr eṭrāfında Ṣāfī ṭurunç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 11). [bostān,]*

Ol dosta ben yār olalı kūh-ı ṣaḥrā gülşen baña
Yedi iḳlīm ḳamusı hep bāġ u cenān **bostān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 6). [bostān,]*

Eyledim ʿaṣḳıñla yā Rab cümle dünyādan firāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā ʿindimizde bir imiş **bostān** bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 2). [bostān,]*

Gördükçe ḥüsnünü men artar efġānım Ḥaḳ
Bülbülüm nāle ḳıldım bāġ ile **bostānım** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 2). [bostānım, -ım]*

bostānı: *Bahçe, bostan.*

Sekiz cennet ḳamu ḥūr-ı cinānıñ bāġ u **bostānı**
Müzeyyen köşküñ sarāy bāġçe bu gülzārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 9). [bostānı,]*

boya: *Renk veren madde; aldanış, dış şekil.*

Uyma cāzū gel ḫāline Ẕehīr ḳatar hep balına
Aldanma zībā şālına **boyası** çoḳ esāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 6). [boyası, -s, -ı]*

böyle: *"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.*

Bināsı ʿālemiñ **böyle** ḳurulmuş itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ her ādemiñ vücūdunda on iki bāb güşād itdiği beyān ise behr bābınıñ kütüb-i *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 31). [böyle,]*

aṣlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẓīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya **böyle** kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 8). [böyle,]*

geldi ki sebebi nār-ı dūzaḫ biz olmayalım ve bundan māʾadā sāʾir-i ṭarīḳat ehline
sirāyet ider ancaḳ **böyle** fiʾil-i ḳabīḥa içtisār iden kimseler iblīsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 24). [böyle,]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat **böyle** bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 16). [böyle,]*

Tīġ-ı Ẕikr nefsine çek ḍarb idip gelsin şitāb
Ḥaḳḳa vuṣlat **böyle** bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 2). [böyle,]*

Bilmem ʿaceb baʿżı faḳīh **böyle** nice ebḥāṣ ider
Ḳalbe duḫūl eylememiş ʿaḳsine virmekde cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 3). [böyle,]*

Sükūti bir ġarīb ednā ider evṣāfını her dem
Yolunda cān u baş virse revādır **böyle** bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 14). [böyle,]*

Naẓar ḳılma felek **böyle** ḳılarsa saña bir ḫande
Vefāsı yoḳ bu dehr içre cefādan çoḳ ẓuhūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 3). [böyle,]*

Bī- pahā ḳabza ḥacerle görse elmās taşını
Yek bahādır ẓan iderler **böyle** bir emvalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 14). [böyle,]*

Geldim cihāna bir ġarīb aratdı bizim efġānımız
Neyleyelim **böyle** naṣīb taḳdīr iden Sübḥānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 2). [böyle,]*

Pendini ṭutmak dilerseñ Derviş Sükūtī kem-terin
Ḥaḳ yoluna **böyle** gitmiş nitekim ḫāṣṣuʾl ḫavāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 10). [böyle,]*

Cinānıñ vaṣfını eyler yedi ṭamu ʿaẕābıñ hem
Bu ḫalḳı ḳorḳudur **böyle** nice tezvīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 4). [böyle,]*

Revā mıdır ʿaceb **böyle** Sükūtī söyler ol densiz
Īmānı yoḳ anıñ billāh bu ḫalḳa ḳahr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 11). [böyle,]*

Kibrile ṭutmuş cihānı ḫalḳa çoḳ eyler nifāḳ
Cehlile ġafletde ḳalmış **böyle** bir ġaddāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 10). [böyle,]*

Māʾil olma ey Sükūtī māsivānıñ ḥubbuna
Aldadır bir ḳaḥbe zendir **böyle** bir aġyāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 16). [böyle,]*

Özge bir derde giriftār olmuşun sen dāʾimā
Miḥneti çoḳ raḥatı yoḳ **böyle** bir dünyā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 4). [böyle,]*

Çoḳ şükürler bize iḥsān eyledi Rabb-i Celīl
Böyle bir mürşid-i kāmil gönderdin ḳadr-i cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 2). [böyle,]*

Bir refīḳiñ ḳıl tedārik Ṣoñra düşüp ġurbet ele
Ḫātemi Nebī **böyle** dedi bizlere ol nūr-ı cemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 10). [böyle,]*

Miḥneti derd-i belādır her demi ʿāṣıḳlara
Ẕevḳ hiç yoḳ pür elemdir bunda **böyle** nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 4). [böyle,]*

Böyle iken ẕāt-ı pākın cevher-i aṢlı ḳadīm
Ya niçün ḳaṣd itdi saña Ḫāricī devrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 5). [böyle,]*

Ġām degil **böyle** Ḫudā bil ḫalḳ idip bu ʿālemi
Hiç suʾāl olmaz işinden ol ġanī sübḥāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 7). [böyle,]*

Silsile Ṣorar ararlar aṣl-ı nesil kim anıñ
Yā ʿaceb **böyle** olur mu ʿaḳl ile iẕʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 6). [böyle,]*

Taṣḥīḥ itmezler seniñ bil rāhını ya aḫlāḳını
Böyle cārī olmamışdır anlagil her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 14). [böyle,]*

Hiç naẕar ḳılmazlar aṣlā rāhınıñ erkānına
Cins-i evlāddan arārlar **böylece** nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 10). [böylece, -ce]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem silsile ister o kim
Kendi cāhil farḳ yoḳdur nitekim ḥayvān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 21). [böyledir, -dir]*

Sükūtī Ḫāk-i pāyine gedāyım **böyle** bir ṣāhıñ
Yoluna cān u baş virsem gerekdir ben olam ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 11). [böyle,]*

Aḥsen-i taḳvimle düzdü ẕātını Ṣıfātını
Her cihetden gösterüp sır **böyle** iʿlān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 6). [böyle,]*

Sermāyen var mı Sükūtī āḫir ʿömründür bugün
Ṣoñ nefes senden ararlar **böyle** bil īmān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 18). [böyle,]*

Bilürken bu fenā mülkin beḳāsı yoḳ imiş aṢlı
Niçün **böyle** göñül virdin behey ṭālib yalan dünya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 2). [böyle,]*

Bu pendin ḳulāḳ ṭut sen Sükūtī kem-terin her dem
Muḥaḳḳaḳ **böyledir** dünyā gelen gider degil ebḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 14). [böyledir, -dir]*

ʿAṢḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat **böyle** bulmuş nitekim her ṣeyḫ ü ṣāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 16). [böyle,]*

ʿAṣrımız **böyle** ser-a-ser ṣeyḫī derviş cümlesi
Oldular tābiʿ ḫükümet ehline bunlar daḫı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 1). [böyle,]*

ʿİlm-i Ḥaḳla salikānıñ ḳalbini eyler kemāl
Ḳoymaz aṣlā cehl içinde **böyle** bir ʿirfān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 8). [böyle,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī vaṣf ider aḥvālini
Böyle bir ẕāta sezādır medḥiñ idem dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 14). [böyle,]*

Vaḥdetde Ḥaḳḳıyla rūz u leyāli
Ẕevḳ ider **böylece** her dem sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 24). [böylece, -ce]*

Ḳavm-i münkir ol münāfıḳ dāʾimā baʿīd
Tā ezelden **böyle** gelmiş bu cihāna ol pelīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 2). [böyle,]*

Böyle bir iḥsān ṭabīʿat gelmemiş devr-i ḳadīm
Ḫulḳ-ı Aḥmedden nişānıñ gösterir ḳalb-i selim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 1). [böyle,]*

Küntü kenze vāḳıf olmuş **böyle** bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı ezelden Ḥaḳ anı ḳılmış ʿalīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 21). [böyle,]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile itdim şümār
Tarīḫini **böyle** ḳıldım naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 26). [böyle,]*

Böyle bir ẕāt- ḳadīmiñ ḫānḳāh-ı devletine
Ḳavm-i münkirleri irşād itdi bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 9). [böyle,]*

Küntü kenze vāḳıf olmuş **böyle** bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı ezelden Ḥaḳ anı ḳılmış ʿalīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 21). [böyle,]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile itdim şümār
Tarīḫini **böyle** ḳıldım naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 26). [böyle,]*

İntisāb it zāhidā gel **böyle** ẕāt-ı envār
Nesl-i pāk Muṣṭafādır beẕl-i cān it ol ere *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 3). [böyle,]*

Her biri **böylece** ikṣār itmişler
Ṣanmañız bu ḳavm ʿilmeyle māhir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 29). [böylece, -ce]*

Ḫānḳāh-ı ʿAskerīye sür yüzüñ gel dāʾimā
Kaʾbe-i ʿulyā dilersen **böyle** sulṭāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 4). [böyle,]*

boyn: *Başı bedene bağlayan uzuv.*

Tīġ-ī Ḥaydarla Sükūtī ḫandān düşmanına
Boynuna ur ḫāricīniñ al bugün bir kām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 10). [boynuna, -uña]*

Dil şehrini ḳıldı yebāb edvāsına hīç çāresi yoḳ
Ẕaḫmıñ çekemem **boynumuza** el-ḫāḳ ideyim ben resenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 6). [boynumuza, -umuz, -a]*

boyun: *Başı bedene bağlayan uzuv.*

Anıñ taḫt-ı ḳademinde **boyun** virdi nice beg er
İrişdi ḳurb-ı Mevlāya bu yolda oldular sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 7). [boyun,]*

boz: *Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.*

ʿAşḳ ile **bozmaḳda** kimiñ bu vücūduñ resmini
Üzdüler Seyyid Nesīmī tenini oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 11). [bozmaḳda, -mak, -da]*

Levḥa ḳalem urduġu Ḥaḳ mümkīn degil **bozmasın**
Rūz-ı elest taḥrīr olan ḥükm-i ḳavī Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 3). [bozmasın, -ma, -sın]*

ʿAşḳ ile **bozmaḳda** kimiñ bu vücūduñ resmini
ÜẔdüler Seyyid Nesīmī tenini oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 11). [bozmaḳda, -mak, -da]*

Ḳıldı nāẔik pāre pāre ol mübārek Ḥüseyni
Ol sāʾatler ḥāke düşdü **boẔdu** anıñ resmini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 14). [boẔdu, -du]*

İki yüz ḳırḳ sekiz pāre ḥaṭlarla urup bendin
Ṭutar muḥkem göñül şehriñ **bozulmaz** ṭılsımı ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 8). [bozulmaz, -maz]*

bu: *"Bu" işaret zamiri.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken **bu** maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [bu,]*

Bu insān resmini düzdi etiñle eyledi iẓhār
Süñük et ṭamar deri ṭırnaḳ ḳıl siñir baġırsaḳ ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 5). [bu,]*

İki pāy üzre ṭurṭurmış gezer semt-i Buḫārayı
Temāşā-yı cihān eyler **bu** ʿālemde ne kim her var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 10). [bu,]*

Göz ḳulāḳ burun ağız meme göbek şu yolu
Ne ḥikmetdir **bu** ḳalbiñ çoḳ ḳılarlar naḳlini herkez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 16). [bu,]*

Cin şeyṭān melek
Bu ḫalḳıñ iç vücūdunda ʿadāletle ḳodu bir şāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 24). [bu,]*

Ḳodu bir keṯḫüda anda vezīr ḥükmüñ sürer dāʾim
Emīn itmiş **bu** şehr içre ḳamu mülke urdu serdār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 28). [bu,]*

Keṯḫüda ʿaḳlıdır
Bu insān tertibiñ Derviş Sükūtī ḫoş beyān itdin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 30). [bu,]*

Pes imdi **bu** faḳir zenb ü keş̲īr mūrdan ednā ża'ifü'l-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Sa'deddīn el-Cebāvī mesmū'-yı 'ācizānemize naẓaran beyne'n-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 1). [bu,]*

yol kesici ta'bīr olunur ve **bu** ḫuṣūṣda anlarıñ murād-ı 'aliyyeleri keş̲ret-i cemā'atle
nezr ü fütuḥāt ile dergāhları ma'mūr u ābād olmaḳdan neş'et ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 9). [bu,]*

ya'nī Ḥaḳ içün degil bütün bütüne dünyālarını ẕevḳ-i şefā ile geçmekden 'ibāretdir
anıñçün **bu** faḳire daḫı mesmū'mız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 12). [bu,]*

Pes imdi ma'lūm ola ki ey 'azīz kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aṣlā ḫalel gelmezdi faḳat **bu** ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı 'aliyye-i Sa'diyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 16). [bu,]*

bütün bütüne aradan ref' ü ipṭāl etmek istiyorlar **buna** ṣabr itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmaġıyla mesmū'ları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 17). [buna, -na]*

geldi ki sebebi nār-ı dūzaḫ biz olmayalım ve **bundan** mā'adā sā'ir-i ṭarīḳat ehline
sirāyet ider ancaḳ böyle fi'il-i ḳabīḥa içtisār iden kimseler iblīsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 23). [bundan, -n, -dan]*

bütün bütüne aradan ref' ü ipṭāl etmek istiyorlar buna ṣabr itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz **burda** nice biñ hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmaġıyla mesmū'ları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 18). [burda, -r, -da]*

Emr-i Ḥaḳla **bu** kitāba başladım ben zāhidā
Cevher-i naẓmım saçılsın 'ālem içre her yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 1). [bu,]*

Şem'i ẕātından yaratdı ādemiñ ervāḥını
Nūr-ı pākın şu'lesinden geldi **bu** nice enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 10). [bu,]*

İbn-i 'amm-ı Murtażanıñ nūrudur **bu** şems ü māh
Vech-i nūruñ ẕerresinden geldi yüz biñ evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 11). [bu,]*

Evvel āḫir bunlar oldu pādişāh-ı lā-yezāl
Dostluġuna Ḥaḳḳ yaratdı **bu** cihānı ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 14). [bu,]*

Bā-yı bismillah ile hem eyledim **bunda** şurū'
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her cihetden söyleyelim bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 3). [bunda, -(n)da]*

Evvel āḫir **bunlar** oldu pādişāh-ı lā-yezāl
Dostluġuna Ḥaḳḳ yaratdı bu cihānı ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 13). [bunlar, -n, -lar]*

İlticāmız **bunlaradır** her demi leyl ü nehār
Dürr-i luṭfundan umarız derdimize hem devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 27). [bunlaradır, -n, -lar, -dır]*

Ẕı ẓuhūr itdi **bulardan** küntü kenziñ maḫzeni
Men 'arefden ders oḳu gel sırrına ol aşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 17). [bulardan, -lar, -dan]*

Murtażādır **bu** Sükūtī Dervişe iḥsān iden
Murtażādır cümle nāsıñ cismine cān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 19). [bu,]*

Sensin sebeb **bu** 'āleme Ḥavvā ile hem Ādeme
Evvel ile aḫir deme irdin ḳamudan evvelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 5). [bu,]*

Ümmetine saʾir delīl ḳalmayalar **bunda** Ẕelīl
Ḫādim ḳapunda Cebraʾīl rūz u leyāl yā Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 7). [bunda, -(n)da]*

Ṭaş mı ṣandın **bu** derūnum çekdirirsin biñ belā
Miḥneti derde dūş oldum bulmadım aṣlā devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 1). [bu,]*

Ḳahrıyla urdu felek çün seyfini dil mülküne
Merhem itse bir ṭabīb yoḳ görmedim **bunda** şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 4). [bunda, -(n)da]*

Çekdim Sükūtī kendimi tenhālara itdim ḳarār
İḥsānı Ḥaḳ sürʾatiyle irdi **bu** gün ṣıḥḥat baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 14). [bu,]*

Sen şehinşāh **bu** ʿālemde pādişāhlar serveri
Hem delīl cümle ʿālem ins ü cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 1). [bu,]*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu **bu** derūnum ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 4). [bu,]*

Zāhidā bilmez **bu** sırrı farḳ yoḳ Ḥaḳdan yaña
Söyleyin kimdir o demde yā viren kimdir cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 3). [bu,]*

Ḥubb-ı dünyādır **bu** ḥalḳıñ çeşmine çeken niḳāb
Geç dilersen māsivādan feṭḥ ola cümle ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 1). [bu,]*

Keṣretiñ emvācı çoḳdur ṣaldırır girdāba çün
Vaḥdet-i ẕāta irişgil saña **bu** ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 6). [bu,]*

Rehber-i kāmil gözet Derviş Sükūtī **bu** fānīde
Ber-ḥayāt ol bunda dāʾim olmaya teniñ türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 11). [bu,]*

Rehber-i kāmil gözet Derviş Sükūtī bu fānīde
Ber-ḥayāt ol **bunda** dāʾim olmaya teniñ türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 12). [bunda, -(n)da]*

Ṭut elin beyhūde gezme **bu** fenā mülkünde sen
Telḳīn itsün ẕikr-i cehr ḥużūrunda ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 3). [bu,]*

Ẕikrile ḳalb açılurmış çünki dedi Muṣṭafā
Seyr idersin ol zamānlar ʿarş-ı kürsī **bunda** hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 8). [bunda, -(n)da]*

ʿAşḳ ile bozmaḳda kimiñ **bu** vücūduñ resmini
Üzdüler Seyyid Nesīmī tenini oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 11). [bu,]*

Leşker-i nefs ḳaplamışdır **bu** vücūduñ şehrini
Sür çıḳar gel ḳalb evinden olmaya teniñ ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 3). [bu,]*

Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa ir gel rūz u şeb ḳıl ḥiẕmeti
Bir devā itse gerek ol saña **bu** ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 8). [bu,]*

Ṣāfī eyler **bu** derūnuñ mülkünü ol ser-te-ser
Pāk olan ḳalbi Sükūtī çekmeye hiç ıżtırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 9). [bu,]*

İtdi beyān **bu** Sükūtī mülk-i ten aḥvālini
Ḳalb-i temiz pāk olanıñ aldı **bu** dem kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 11). [bu,]*

İtdi beyān **bu** Sükūtī mülk-i ten aḥvālini
Ḳalb-i temiz pāk olanıñ aldı **bu** dem kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 12). [bu,]*

ʿAyn-ı bāṭınla cihānı seyr idermiş ehl-i ḳalb
Luṭf-ı Ḥaḳḳıñ maẕharıdır **bunda** olmuş feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 12). [bunda, -(n)da]*

Ṣāfī itmeden **bu** ḳalbi feth olunmaz bunda bāb
Pāk ide gör iç yüẔini refʿ ola dilden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 1). [bu,]*

Māsivādır sed çeken **bu** gönlümüze her müdām
Terkin itgil ṭālibā sen ire Ḥaḳdan feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 3). [bu,]*

Bu aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden rehāyāb oldum yā Rab
Riyāżāt itdiġim vāfir ne ḥikmetdir ʿaceb yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 1). [bu,]*

Bu ḳalbim hep meşaḳḳatde ʿucub riyā ile her dem
Ḥasedle kin kibir memlū derūnumda bugün yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 5). [bu,]*

Tefekkür eylerim bunda **bu** fiʿiliyle selāmet yoḳ
Ḥużūr-ı ḫāk-i pāyine ne yüẔile varam yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 7). [bu,]*

Bezm-i ʿāṣī yüzüm ḳara **bu** aḥvālim saña yā Rab
Ne mümkīn ideyim iḫfā ʿayāndır hep saña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 9). [bu,]*

Meger luṭf-ı ʿināyetiñ irüşürse hemān bir gün
Bu cürmüm baḥrına nisbet hemān bir ḳaṭredir yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 12). [bu,]*

Sükūtī Dervişiñ ḥāl ḳatı düşvār **bu** ʿālemde
Ḥabībiñ ʿaşḳ-ı pākına hidāyet ḳıl aña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 13). [bu,]*

Tefekkür eylerim **bunda** bu fiʿiliyle selāmet yoḳ
Ḥużūr-ı ḫāk-i pāyine ne yüẔile varam yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 7). [bunda, -(n)da]*

Māʾil olma **bu** fenāya kimse ḳılmaz vefā
Ẕübde-i maʾṢūm pāk Ẕeyneʾl ʿAbāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 5). [bu,]*

Muṣṭafānıñ ḳulu **budur** iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline vir sen zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 3). [budur, -dur]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar iseñ sen bugün
Sāʾir eşġāline baḳma **bunu** söyler her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 10). [bunu, -nu]*

Hem **bununla** yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ile aʿṭā her ne ise vāridāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 5). [bununla, -nuñ, -la]*

Hep **bu** ʿaşḳıñ ġavġāsıdur baḥr-i ʿummāna ṣalan
Anda elmas kāselerle sevḳ ider her bār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 5). [bu,]*

Geç **bu** kes̲ret ʿāleminde rāh-i Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Vaḥdet ilinde beḳā ol görmeye aġyār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 5). [bu,]*

Yaḳ **bu** göñül şehrini ʿaşḳ ile ḫarāb it
Maḥv olunca yan yaḳıl ḫasta dile kebāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 1). [bu,]*

Seḥer vaḳtinde ey ṭālib uyan Ḥaḳ z̲ikrini gel it
Bu nefsine olup ġalib uyan Ḥaḳ z̲ikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 2). [bu,]*

Bu salṭanat çıḳar elden ḳamu varlıḳ hebā olur
Bu ʿömrüñ tiz gelür geçer seḥerlerde Ḥaḳḳı z̲ikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 3). [bu,]*

Bu salṭanat çıḳar elden ḳamu varlıḳ hebā olur
Bu ʿömrüñ tiz gelür geçer seḥerlerde Ḥaḳḳı z̲ikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 4). [bu,]*

Nʾola bir gün ḫiṭāb ider ne kesb itdin **bu** dünyāda
Oġul māldan vefā gelmez seḥerlerde Ḥaḳḳı z̲ikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 5). [bu,]*

Ḥasedle kin kibir me̲zmūm duḫūl itme **bu** ḳalbine
Derūnu pāk ider muṭlaḳ seḥerlerde Ḥaḳḳı z̲ikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 9). [bu,]*

Sükūtī ictināb eyle **bu** aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden
Ṣıġın bir ulu dergāha seḥerlerde Ḥaḳḳı z̲ikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 11). [bu,]*

Riyā ile ṣaḳın itme ʿibādet **bunda** her dāʾim
Muṣaffā ile dil mülkin seḥerlerde Ḥaḳḳı z̲ikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 7). [bunda, -(n)da]*

Ḥaḳ ise **bunda** murādın rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Naḥnü aḳrebden ḫaberdār ol bugün vuṣlat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 7). [bunda, -(n)da]*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 9). [bu,]*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 9). [bu,]*

Tesellī ḳıl baña şāhım **bu** göñlümü idip bir şād
Seniñ ʿaşḳıñ durur dāʾim dilā dīvānıma bāʿi̲s̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 7). [bu,]*

Cism-i envār hemān ṭutmuş **bu** ʿālem mülkünü
Her ṭarafı ḳaplamış nūr-ı cihān ile itme baḥs̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 5). [bu,]*

Medḥ-i z̲emme **bunda** baḳmaz ʿāṣıḳ-ı Mevlā olan
Ḥālimiz ṭaʿn eylesün ḳo z̲ükūr ile hem inās̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 3). [bunda, -(n)da]*

Bu ḳalbim ateş-i ʿaşḳa düşürdi dilrubā bāʾi̲s̲
Yaḳıp kül eyledi cismim fenā-ender-fenā bāʾi̲s̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 1). [bu,]*

Sivāya iltifāt itmez **bu** yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Bilürler hiç Ṣefāsı yoḳ **bu** dehr-i bī-vefā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 7). [bu,]*

Sivāya iltifāt itmez **bu** yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Bilürler hiç Ṣefāsı yoḳ **bu** dehr-i bī-vefā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 8). [bu,]*

Sükūtī Dervişiñ pendiñ ṭutanlar **bunda** her dāʾim
İrüşür vuṣlata anlar Ḥaḳ ile hep liḳā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 9). [bunda, -(n)da]*

Bu bendeki ʿucub riyā göñül şehrin ḫarāb itdi
Kibirle kin derūnuma ḥased murdār olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 1). [bu,]*

Bu endīşem ne ḥikmetdir bu ʿālemi ider ifād
Beni bir dem ḳomaz raḥat içimde Ẕār olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 3). [bu,]*

Bu endīşem ne ḥikmetdir **bu** ʿālemi ider ifād
Beni bir dem ḳomaz raḥat içimde Ẕār olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 3). [bu,]*

Bu bed fiʾlim ile yā Rab nice ḥālim olur yarın
Yedi Ṭamu ʿaẕābına benimle nār olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 5). [bu,]*

Bu cürmümle kime idem Sükūtī ilticā oldum
Şefāʿat kānı Aḥmedden iderim ʿār olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 7). [bu,]*

Bu derūnum māsivādan pāk idip ḳoyma eşer
Ḥubb-ı dünyāyı göñülden ṭarḥ idip ḳıl istiḥrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 3). [bu,]*

Bu fenā mülkiñde dāʾim Ḳayş-veş gezmekdeyim
Kūh-ı ṣaḥrālarda ḳaldım sen hidāyet rāhıñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 5). [bu,]*

İtme yā Rab cāhilāne bizi **bunda** iḥtiyāc
Ehl-i diller zümresiyle ḳıl bizi sen imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 1). [bunda, -(n)da]*

İtme ülfet **bu** cihāna laʾb ile gel hevādan geç
Ṭālibā yoḳdur vefāsı ẕevḳ ile hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 1). [bu,]*

Gezme beyhūde **bu** fānī iḳlīmiñ sen ser-te-ser
Ḫānḳāh-ı Aḥmede gel her dāʾimī sivādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 5). [bu,]*

Līmaʾallah mektebinden oḳuyalım leyl ü nehār
Bunda cāhil ḳalmayalım bizlere sen ʿirfānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 8). [bunda, -(n)da]*

Pāye-i rifʿat bulanlar menzil-i ʿarşdan yüce
Bir ḳula olmaz Sükūtī **bunda** anlar iḥtiyāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 10). [bunda, -(n)da]*

Saña derim behey ṭālib işit nuṭḳum hevādan geç
Ne kār itdin **bu** dünyāda ʿucub ile riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 2). [bu,]*

Bilürsün hiç vefāsı yoḳ **bu** dehrin şāhī ger olsan
Elinde var iken fırṣat taḥtıyla ḳabādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 3). [bu,]*

Sükūtī **bu** sivā ḥubı yalandır meylini gel kes
İrişme semtine aṣlā **bu** bir cāzū zinādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 9). [bu,]*

Sükūtī **bu** sivā ḥubı yalandır meylini gel kes
İrişme semtine aṣlā **bu** bir cāzū zinādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 10). [bu,]*

Buna her kim göñül baġlar ṣonunda zehr-i ḳātildir
Ṣaḳın aldanma ey sālik ḳo naḳşını zībādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 7). [buna, -na]*

Süleymān-ı zamān olsañ yāḫūd ḳahr-ı yaman eyle Rüstem
Bunuñla imtizāc olmaz ḳatı müşkül cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 6). [bunuñla, -nun, -la]*

Bu pendimden ey Sükūtī her kim alur bunda sebaḳ
Menzil aldı rifʿat ile āsumān itdi ʿurūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 13). [bu,]*

Müşkül **budur** ʿaşıḳlara terk-i sivā itmek ne güç
Pāk itmeden dil mülkünü ḥased nifāḳ bir ulu ṣuç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 1). [budur, -dur]*

Bu pendimden ey Sükūtī her kim alur **bunda** sebaḳ
Menzil aldı rifʿat ile āsumān itdi ʿurūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 13). [bunda, -(n)da]*

Mest olalım cürʿasından **bu** ṣarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī engür meylerden vir bugün aḫmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 7). [bu,]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı **bunda** eyledim iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 14). [bunda, -(n)da]*

Ol **bu** yoluñ ʿāmili dinleme gel cāhili
Reh-nümā it bir kāmili cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 5). [bu,]*

Küntü kenzin dedi Ḥaḳ al **bu** maʿnādan sebaḳ
Cān gözün aç sen de baḳ cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 9). [bu,]*

Nūr-ı vechidir **bu** ʿālem ḫalḳına vireñ żiyā
Māh-tāb itmiş cihānı ser-te-ser ḳıldı īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 9). [bu,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmege geldim bugün
Eyle red **bu** Sükūtī ḳalbini ḳıl inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 12). [bu,]*

Ṣormañız Mecnūna ey cān ḳanda olmuṣdur feraḥ
Ẕülf-i Leylādan ʿaceb mi kim ola **bunda** feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 2). [bunda, -(n)da]*

Vechiniñ müştāḳı olmuş **bunda** ki dilḥasteler
Neylesün her dem aña kim derdini ḳılmış mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 9). [bunda, -(n)da]*

Feʾzkurūnī āyetiyle cān u dil her ṣubḥ u Ṣām
Ẕikre düşmüş **bu** Sükūtī göñli bulmuş inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 14). [bu,]*

ʿAşḳ ile devrāna girmiş **bunda** Ḥaḳ ʿāşıḳları
Şevḳile tevḥīd iderler ḳalbleri ṭolmuş īžāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 9). [bunda, -(n)da]*

Ḥaḳ cemāliñ gördü anlar **bu** cihānda şüphesiz
Dīde-i cānıñ güşāde eyledi bī-dār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 5). [bu,]*

Ṣāfī eyler **bu** derūnun mülkünü hep ser-te-ser
Ṣıdḳile kim itdi ḥiẕmet buldular envār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 7). [bu,]*

Medḥ-i ẕemme baḳmaz ol kes **bu** fenā dārında hiç
Māsivādan el yudular diler bıraḳmadı āṯār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 9). [bu,]*

Biñ naẓar ḳıldı Sükūtī kāʾināta **bu** zamān
Cümle ʿālem bir görünür ḳalmadı aġyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 11). [bu,]*

Keṯret-i dünyādan el çek zāhidā Ḥaḳdır murād
Dinle **bu** nuṭḳum saña ḥüccet dilersen ḳıl iʾtimād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 2). [bu,]*

Çoḳ vaḳit berbād idendi **bu** vücūduñ şehrini
Ẕülf-i Leylādan muḥaḳḳaḳ almadı Mecnūn murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 11). [bu,]*

Vaṣf iderim zāhidā ben her zamān ol yār murād
Medḥiñ itmez **bunda** bir cān hiç degil aġyār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 2). [bunda, -(n)da]*

Saʿy ider zāhid delīlsiz rāh-i Ḥaḳḳa vāṣıl ola
Ḳābil-i mümkün degildir bulmaġa **bunda** murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 6). [bunda, -(n)da]*

Ẕülfünüñ sevdāsına görünce mecnūnlar düşüp
ʿAşḳ-ı mecāzī itdi ifnā **bunları** ḥadden ziyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 10). [bunları, -n, -lar, -ı]*

Ṣāfī itmeden **bu** ḳalb Ḥaḳḳa yol olmaz güşād
Ne ʿaceb zāhid mürāʾī seng-i dil dāʾim fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 1). [bu,]*

Mülk-i fānī Ẕiynetine aldanup her vechile
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş ḳılmadılar **bunda** yād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 10). [bunda, -n, -da]*

Meyl-i dünyā keṯret üzre Ṣandılar bāḳī **bunu**
Ġaflet içre ḳaldı anlar ḥubb-ı efzūn-ı bī-ʿād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 7). [bunu, -nu]*

Bu köhne tāc ʿabā ḫırḳa verilmiş bezm-i ervāḥdan
Ḥaḳḳıñ bu lütf-ı iḥsānı ʿināyet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 3). [bu,]*

Bu köhne tāc ʿabā ḫırḳa verilmiş bezm-i ervāḥdan
Ḥaḳḳıñ **bu** lütf-ı iḥsānı ʿināyet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 4). [bu,]*

Yaḳ vücūduñ şehr içre zāhidā bir ṣāfī ʿūd
ʿIṭr-ı būyundan **bu** ʿālem saña itsünler vürūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 2). [bu,]*

Ḥaḳ saña senden yaḳın bil çeşm-i cānıñ aç **bu** gün
Naḥnü aḳreble mübīn ẕātına ḳılmış şuhūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 9). [bu,]*

Küntü kenziñ sırrına hem maḥrem oldu çün **bular**
Hep meẓāhir oldu añlar ḥalḳına maʿnā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 7). [bular, -lar]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına vāṣıl olup
Ḥaşr īcād itdi **bunda** ḳalmadı uḫrā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 6). [bunda, -n, -da]*

Zāhidā **bu** cismimi ābād iden hep Muṣṭafādır
Dīdemizde şevḳ uran nūr-ı żiyā bil Murtażādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 1). [bu,]*

Kāʾinātıñ ḳuṭb olmuş her dü ʿālemde Naḳī
ʿAskeri gelmiş **bu** dünyā ḥalḳına hem pīşvādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 14). [bu,]*

Ol Muḥammeddir Taḳī hem Pādişāhımız Naḳī
Ḥükm iden **bu** cümle ḥalḳa ol imām ʿaskerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 14). [bu,]*

Āfitābıñ şuʿlesinden cismine żiyā irer
Nūra ġarḳ itdi **bu** ḳalbim nice lemʿālar virir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 2). [bu,]*

Aldanma hiç **bu** dünyānın varına
Gönlünü oynatma ol bī-ṣebātdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 3). [bu,]*

Beyhūde hiç çekme aḥmaḳlar gibi
Emegi **bu** dehriñ ḳatı ʿaẕābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 12). [bu,]*

Māl u mülküm deyu **bunda** cāhiller
Ṣanmasın ḳalır ol cümleye bābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 5). [bunda, -(n)da]*

Ẕillet-i dünyāya raġbet nice ḳılsun çün **bular**
Murtażānıñ rāhı içre her biri ḥikmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 3). [bular, -lar]*

Bizi **bu** ʿaşḳ her dem nice bir sevdālara düşürür
Mecnūn gibi rūz leyāl bir Ṣaçı Leylālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 1). [bu,]*

ʿĀşıḳları gel gör hemān **bunda** nice menzil alur
Bir mürşid-i ḥāẕıḳ bulup himmetiyle belālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 5). [bunda, -(n)da]*

Bir gün hemān ol yār ile ʿahd eyleyüp virdim ḳarār
Ḳavlinde Ṣādıḳ durmaz dönüp **bu** etdiġi cefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 6). [bu,]*

Kelāmullah ider taṣdīḳ **bularıñ** şānını muṭlaḳ
Cenāb-ı Ḥaḳ ḥużūrunda bulardır cümleden ekber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 5). [bularıñ, -lar, -ın]*

Resūlullah buyurmuşdur **bularıñ** ḥaḳḳına ol dem
Ki bunlar nūr-ı ʿaynımdır göñül mülkünde bir cevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 11). [bularıñ, -lar, -ın]*

Resūlullah buyurmuşdur bularıñ ḥaḳḳına ol dem
Ki **bunlar** nūr-ı ʿaynımdır göñül mülkünde bir cevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 12). [bunlar, -n, -lar]*

Bu dört yāri ḳaçan ansam göñül şehr olur mesrūr
Buları kim sever cāndan günāhıñ Ḥaḳ ider mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 1). [bu,]*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez **bu** üç yāri kemāliyle
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vārdıḳda Cenāb-ı Ḥaḳ ider menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 9). [bu,]*

Ḫilāfet emrini gözler degil ḫācet nizāʾ itmek
Ferāġat ḳıl behey ṭālib **bu** baḥs eyleme menẓūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 12). [bu,]*

Bilinmez Aḥmediñ sırr-ı kelām remzile itmiş
Ḥaḳāyıḳ ehline maʿrūf **bu** bir sırr-ı ʿaẓīm mestur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 16). [bu,]*

Bu dört yāri ḳaçan ansam göñül şehr olur mesrūr
Buları kim sever cāndan günāhıñ Ḥaḳ ider mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 2). [buları, -lar, -ı]*

Bularıñ şānını Ḳurʾān ider taʾẓīm ile tekrīm
ʿAlīyi kim ider tefrīḳ Ḫudādan oldular mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 13). [bularıñ, -lar, -ın]*

Resūlüñ sevdigi **bunlar** Ebū Bekir ʿÖmer ʿOsmān
ʿAlī damād-ı peyġamber cinān-ı heşt bābına meʾmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 7). [bunlar, -n, -lar]*

Kesretinden **bu** cihānıñ çün bugün olduḳ ḫalāṣ
İrmişim bir reh-nümāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 5). [bu,]*

Ḥaḳ beyānında Sükūtī aḥbāba yeter baḥsin eyledin
Bu kelāmıñ fehm idenler cinsi ādem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 14). [bu,]*

Evvel ki ġavvāṣ baḥre olmaz gevheriñ hiç ḳıymetiñ
Farḳ idemez **bunda** aṣlā ẓan ile vehm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 6). [bunda, -(n)da]*

Naẓar ḳılma felek böyle ḳılarsa saña bir ḫande
Vefāsı yoḳ **bu** dehr içre cefādan çoḳ ẓuhūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 4). [bu,]*

Gel ey ṭālib alam dersen muḥabbet ẕevḳini **bunda**
Ḳanāʿat gibi devlet bulunmaz ḳalb nūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 7). [bunda, -(n)da]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle dilersen **bunda** her dāʾim
Teveccüh ḳıl hemān Ḥaḳḳa derūnunda ḥużūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 9). [bunda, -(n)da]*

Bunuñla iltifāt olmaz yalancı ḳaḥbe bir zendir
Süleymān-ı zamān olsan seni bıraḳmaz ḳubūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 5). [bunuñla, -nuñ, -la]*

Derviş dün ü gün behey ṭālib elinde var iken fırṣat
Ṭalāḳın vir **bu** zen-i dehrin saña küllī Ẕiyān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 4). [bu,]*

İriş bir şeyḫ-i kāmile dilersen olmaġa iflāḥ
Ḳatı ġaddār ḳomaz **bu** nefs seniñ ḥāliñ yaman eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 6). [bu,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil maḫfī **bu** ʿālemde
Nola bir gün gelür başa görürsün hep ʿayān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 9). [bu,]*

Bunuñ destinden ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Ne mümkīn dinlemez kimse seni terk-i vaṭān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 7). [bunuñ, -nuñ]*

Geç ey ṭālib **bu** ġafletden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar
Ne ümīd var **bu** kes̲retden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 1). [bu,]*

Geç ey ṭālib **bu** ġafletden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar
Ne ümīd var **bu** kes̲retden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 2). [bu,]*

Oḳurlar men ʿaleyhā fān kelām z̲āt-ı Mevlāʾnıñ
İder nefret **bu** dünyādan derūnuñ eyleyen envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 4). [bu,]*

İderler cān u baş ḳurbān **bu** yolda ṣıdḳile her dem
Olurlar bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ sırrına maẓhar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 5). [bu,]*

Ölümden evvel öldüler **bular** ḥaşr görüp bunda
Ḥayāt-ı ḥıżra irişmişdir ġulām kim olur Caʿfer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 7). [bular, -lar]*

Ölümden evvel öldüler bular ḥaşr görüp **bunda**
Ḥayāt-ı ḥıżra irişmişdir ġulām kim olur Caʿfer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 7). [bunda, -(n)da]*

Bu kes̲retden eliñ yumış olurlar Ḥaḳḳıyla mevcūd
Beḳā-yı vaḥdete irmiş kelām-ı Ḥaḳ beyān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 5). [bu,]*

İderler bez̲l-i cān maʿşūḳ yoluna cānı biñ olsa
Bu meydān-ı ḥaḳāyıḳda nice biñ terki cān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 8). [bu,]*

İşit zāhid **bu** naẓmımı ḫilāfa iḥtimāl olmaz
Sükūtīniñ ʿaceb nuṭḳu dehānından ʿayān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 9). [bu,]*

Sivā ḥubını terk itmek degil mümkīn cihān söyler
Bunlar mürşid-i ḥāz̲ıḳ kemāliyle āsān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 2). [bunlar, -n, -lar]*

Sen eger muṭlaḳ cihāna gelmeseydin yā Ḥabīb
Yaradılmazdı **bu** ekvān ʿarş-ı kürsī nār-ı saḳar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 16). [bu,]*

Geçenler cümle varından sivāyı **bunda** neylerler
Ṭarīḳatda olan sālik-i ḳabāyı **bunda** neylerler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 1). [bunda, -(n)da]*

Geçenler cümle varından sivāyı **bunda** neylerler
Ṭarīḳatda olan sālik-i ḳabāyı **bunda** neylerler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 2). [bunda, -(n)da]*

Fenā mülkünü fehm iden nider taḫt-ı Süleymānı
Elin çekmiş dü ʿālemden ġınāyı **bunda** neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 4). [bunda, -(n)da]*

Ḥaḳiḳat baḥrına ġavvāṣ olan ʿāṣıḳları her dem
Ne ḥāṣıl nehr-i Ceyḥūndan Ṭunayı **bunda** neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 6). [bunda, -(n)da]*

Maʿārif dersini görmüş ölümden kim öleñ evvel
Eneʾl Ḥaḳ dārına girmiş ṣafāyı **bunda** neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 8). [bunda, -(n)da]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu cenāb-ı Ḥaḳ kitābından
İderdi cehr ile i'lān ḫafāyı **bunda** neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 10). [bunda, -(n)da]*

Elim yetmezdi ey ṭālib derūnum itmege maʿmūr
Hezār matem **bu** dünyāda çekerīm olmadım mesrur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 2). [bu,]*

Ṣiyāmıyla olan farż ḥac zekātını **bu** ʿömrümde
Bilürüm itmişim noḳṣān ne mümkīn olayım mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 5). [bu,]*

ʿUcub riyā ile memlū **bu** ḳalbim hep fesād ile
Buġuż ḥased nifāḳ bende **bu** ʿālem eylemiş menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 7). [bu,]*

ʿUcub riyā ile memlū **bu** ḳalbim hep fesād ile
Buġuż ḥased nifāḳ bende **bu** ʿālem eylemiş menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 8). [bu,]*

Ḥużūr-ı Ḥaḳ dīvānında **bu** fiʿiliyle necāt hiç yoḳ
Ḫudā āʿlem baña ol dem iderler cebrile maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 9). [bu,]*

Yedi deryā ḳamu ırmaḳ **bu** cismim pāk idemezler
İçim ṭaşım ḥabāṣetle **bu** ḫalḳdan olmuşum mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 11). [bu,]*

Yedi deryā ḳamu ırmaḳ **bu** cismim pāk idemezler
İçim ṭaşım ḥabāṣetle **bu** ḫalḳdan olmuşum mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 12). [bu,]*

Bir desiseden ʿibāret nev-be-nev ḳanūn īcād
Ẕabṭ-ı Rabṭa **bu** ʿālem māl-ı mülkün her ne var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 10). [bu,]*

Şehvet nefs ārzū sende ḳaldı **bu** neler her müdām
Düşdüler semt-i zināya ekṣerisi her diyar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 13). [bu,]*

Ḳalblerinde kin kibirle buġūz itmişler refīḳ
Hem tenāsüḫ meẕhebince gitdi **bunlar** bir ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 20). [bunlar, -n, -lar]*

Kenz-i ḫafī esrārına ifṣā idip ol ẕāt-ı pāk
Fehm eyleye ey Sükūtī **bunda** olup ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 14). [bunda, -(n)da]*

Nūr-ı vechi şuʿle ṣalmış **bu** cihāna ser-te-ser
Neylesün bī-çāre ʿuṣṣāḳ yanmayup kim yanalar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 3). [bu,]*

Āsumānıñ şems ü māhı şol yüzünden aḫż ider
Nūruñ işrāḳ itdi **bunda** görünce şemʾaneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 8). [bunda, -(n)da]*

Virir ziynet ne ḥikmetdir **bu** cismine nezāketle
İçin ḥırṣ ġażāb ile tamāmen ḳaplamış ʿasker *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 3). [bu,]*

Sükūtī ḫoş naẕar eyle **bu** ʿālem ḫalḳına her dem
Ḳamu fiʾl yalan billah Ṣıfāt şüphesiz bir ḥar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 9). [bu,]*

Biḥamdulillah **bu** dehr içre gelürken ḥüccetim vardır
Yine ʿazm-i beḳā itsem Ḥaḳ ile vuṣlatım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 1). [bu,]*

Nān yerine bir ṭaʿāmdır her Ṣabīye **bu** lebin
Bir ḥayāta irdi andan devr ider leyl ü nehār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 11). [bu,]*

Bu vücūd şehrin Sükūtī naẓm ile ḳıldın beyān
Ḥamd idelim cān u dilden Ḥaḳḳa her dem ṣad hezār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 17). [bu,]*

Laʾl-i rümmāndan ʿibāret yaʿnī s̱üdyān u Ẕenān
Ḫoş ġıdālar **bundan** oldu cemʿ Ṣıbyāna ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 10). [bundan, -n, -dan]*

Bunlar ile menzil aldı rāh-ı Ḥaḳda sālikān
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl oldu rehber-i kāmil güzār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 15). [bunlar, -n, -lar]*

Her biri envāʿi ḫiẕmet üzre olmuş rūz u şeb
Bunların ger biri noḳṢān olsa gelür çoḳ żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 6). [bunların, -n, -lar, -ı, -n]*

Ḳılsa ol mūr-ı żaʿīfden ḳalbini aḥḳar **bu** gün
Cümle ʿālem içre Mevlā hem anı sürūr ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 7). [bu,]*

Bir fenā aḫlāḳa düşmüş rūz u şeb gör vāʿiẓi
Her ḫuṣūṣda **bu** Sükūtī göñlünü kem-ter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 14). [bu,]*

Ṣāfī dil olan **bu** ʿālem ḫalḳına kem söylemez
Medḥ ider her dem lisānen ṣanmañız şekvadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 9). [bu,]*

Nā-sezādır ġıybet itmek her ḫuṣūṣda ādeme
Bundan artıḳ ʿiṣyān olmaz her cezā ʿuḳbādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 6). [bundan, -n, -dan]*

Bu göñlüm şehrini iḫrāḳ iden ḫüsn-i cemāliñdir
Seniñ ʿaşḳıñ yaḳar dāʾim ḳomaz raḥat celāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 1). [bu,]*

Kime ʿarż ḳılam ḥālim **bu** cismimi helāk itdin
Yanar pervāneveş her dem ḳapunda bir ricāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 3). [bu,]*

Terāḥḥüm ḳıl **bu** āhımla enīnim ʿarş-ı aʿlāda
Melāʾik Zümresi taʿcīz olur bāʿi̱s viṣāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 5). [bu,]*

Ḳoma yā Rab **bu** ḥāl üzre ʿacāyib derde dūş oldum
Devālar dest-i pākınla olursa her kemāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 7). [bu,]*

Ḳomaz benlik riyā ile **bu** göñlüme virir teşvīş
Ḥasedle kin kibir dāʾim derūnum ḳaplamış hep mār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 3). [bu,]*

Ne mümkündür ḫalāṣ olmaḳ **bu** bendlerden ḳatı müşkül
Meger lütf-ı ʿināyetiñ ḳılarsa ol Ġanī Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 5). [bu,]*

Yarın maḥşer günü bellü **bu** cürm ile ḳalursam ben
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vardıḳda yerim Ṭamu olur hep nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 7). [bu,]*

Temevvüc eyledi baḥr-ı ḥaḳīḳat **bu** derūn içre
Maʿārif sırrına irdim ʿAlīdir çün baña rehber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 3). [bu,]*

Cemāliñ nūrunu iẓhār iderdi ẕāt-ı pākiyle
Bu ḳalbim şehrini cümle ser-a-ser ḳapladı envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 8). [bu,]*

Sükūtī her ḳabīḥ aḫlāḳ **bu** ḳalbimden ḫurūc itdi
Şefāʿat- kān Aḥmedʾle yetişdi Ḥaḳ bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 9). [bu,]*

ʿAnāṣırdan düzülmüşdür ser-a-ser **bu** vücūd şehri
Ḳodu on iki bāb anda anıñladır hemān maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 3). [bu,]*

Sükūtī Dervişiñ baḫş-ı kelāmıñ ḳılmadı taṭvīl
İderler fehm ḳamu ʿālem **bu** taʾdādım olan meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 10). [bu,]*

Cihān fānī degil bāḳī kim olur dāʾimā mesrūr
Görünür **bunda** her ʿālem giden gelmez olur maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 2). [bunda, -(n)da]*

İctināb it ey Sükūtī eşḳiyādan her müdām
Keşret üzre **bu** cihānı Ḫāricī devrān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 14). [bu,]*

Ey zāhid dünyā-perest yoḳdur sırrına iẕʿānıñız
Ḥayvān gelüp **bu** ʿālem bulunmaz hiç insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 2). [bu,]*

Ḳurtuluş yoḳ nār-ı dūẕāḫdan Sükūtī çün **bular**
Loḳmān olsa derde çāre zaḥma bīmār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 13). [bular, -lar]*

Fetvāya Ṣıġmaz bir yoldur ḥaḳiḳat sırrı incedir
ʿĀṣıḳlar **bunda** ḥayrāndır farḳ idemez ḥayvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 8). [bunda, -(n)da]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẕhar olup
Ölmüşüz öñ gelmeden mevt **budur** hep kārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 10). [budur, -dur]*

Mülk-i keşret berzaḫından çün ḫalāṣ olmuş **bu** dem
Vaḥdet yol bulmuş ol ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 9). [bu,]*

Biz Ḥasan ʿaşḳına Ẕehir sem ḳātil nūş idip
Ġām degil zāhid **bu** yolda şāh Ḥüseyne cān fedāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 4). [bu,]*

Seniñle eyleyen beyʾ u şirā tā ezelden çün
Muḫaḳḳaḳ bil **bu** pazarda duranlar hiç żarār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 2). [bu,]*

Revā mı ülfetine düşenler rūz u şeb dāʾim
Naẓar itmez **bu** ʿālemler anı kimse ṣorar olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 6). [bu,]*

Bir Özge derde dūş olmuş Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsına ʿilāc yoḳdur **bu** yolda hiç tımār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 8). [bu,]*

Neyleyim şemʿa **bu** cānım atarım pervāneveş
Yoḳ ḳarārım ʿaşḳıyla sūzān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 5). [bu,]*

Ḳayd-ı bendinden **bu** keşret ʿālemiñ olduḳ ḫalāṣ
Himmeti pīr-i muġāndan iḥsān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 7). [bu,]*

Hep **bu** nefsiñ şiddetidir ḳalbleri emvāt iden
Maḥv idip ten varlıġıñ bir cān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 13). [bu,]*

Geldik **bu** mülke eñ ṣonu giydik ʿanāṢır bir ṭonu
Urmadan tā kaf u nunı ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 1). [bu,]*

Gösterdiler bize bürhān dergāhında **bu** dem her ān
Ṭālib-i Ḥaḳ sürer devrān ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 5). [bu,]*

Neyleriz biz **bu** dünyāyı Ṣatdıḳ elden hem ʿuḳbāyı
İsteriz biz ol Mevlāyı ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 7). [bu,]*

ʿUzlete ben anıñçün eyledim **bunda** ḳarār
Ḫalḳla ülfetde dāʾim artmada melalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 5). [bunda, -(n)da]*

Bir bezme irdim nāgehan Ḥaḳ zikrin iderler ʿayān
Dediler ol dem baña cān **bunda** durur Yezdānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 12). [bunda, -(n)da]*

Gice gündüz bülbül-i āsā zār u efġānlar idip
Çaġrışuruz her seḥerler tā kesilince **bu** ses *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 4). [bu,]*

Saray-ı līmaʾallahda iderler ṣoḥbet-i Ḥaḳla
Geçerler hep dünyādan **bu** yolda evliyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 8). [bu,]*

Göñülde ḳalmamış aṣlā sivānıñ çünki āş̲ārı
Anıñçün bulmuşuz **bunda** Sükūtī bāḳiyen meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 10). [bunda, -(n)da]*

Ol ʿaşrlar çün yed-i beyd tā gelince **bu** demlere
Mürşidlere telḳīn olup **bu** ḳurduġı erkān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 5). [bu,]*

Ol ʿaşrlar çün yed-i beyd tā gelince **bu** demlere
Mürşidlere telḳīn olup **bu** ḳurduġı erkān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 6). [bu,]*

Anıñla hemān sen zāhidā **bu** rāhımız ḫüccet eyle
Laf-ı güẔāf urma Ṣaḳın **bu** bir sırr-ı Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 7). [bu,]*

Anıñla hemān sen zāhidā **bu** rāhımız ḥüccet eyle
Laf-ı güẔāf urma Ṣaḳın **bu** bir sırr-ı Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 8). [bu,]*

Derviş Sükūtī açmasun **bu** esrārı cāhillere
İfṣā ider ḫalḳa bir bir bilmez ḳatı ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 11). [bu,]*

Sende maḥv oldu **bu** cismim māh cemāliñ göreli
Vuṣlatıñ sevdāsı olmuş gülzārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 7). [bu,]*

Gitdi ʿaḳlım nām u şānım żāyī olup bundan girü
Ḳalmadı hiç **bunda** aṣlā āṣārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 12). [bunda, -(n)da]*

Gitdi ʿaḳlım nām u şānım żāyī olup **bundan** girü
Ḳalmadı hiç bunda aṣlā āṣārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 11). [bundan, -n, -dan]*

Añlaġıl sen ṭālibā cümle **bu** ʿālem bir cān imiş
Aḥmediñ nūrundan ancaḳ ol bize iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 1). [bu,]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübīn ṭālib-i Ḥaḳile ʿamel
Pend yeter **bu** Sükūtī ehl-i Ḥaḳḳa bürhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 10). [bu,]*

Ḥaḳ ḥabībi itdi beyān ʿuṣṣāḳına bürhān ile
Fehm it **bunu** zāhid güzel cümlemize iʾlān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 6). [bunu, -nu]*

Ol dost ile rūz-ı ezel ʿahdimizde ṣābit ḳadem
Bu cihāna geldim nice iḳrārımız īmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 4). [bu,]*

Derviş Sükūtī ben gelmişem **bu** dünyāya gitmek içün
Bunda gelen durmaz gider cümle cihān mihmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 9). [bu,]*

Derviş Sükūtī ben gelmişem bu dünyāya gitmek içün
Bunda gelen durmaz gider cümle cihān mihmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 10). [bunda, -n, -da]*

Cān niṣār ider ezelden Ḥaḳḳı **bunda** kim görür
Derd-mend Derviş Sükūtī her zamān ḳurbān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 9). [bunda, -(n)da]*

Men reʾāni ḳul Resūl ḥüccet yeter her ʿāṣıḳa
Fehm eyleyen **bu** nuṭḳunu saliklere burhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 6). [bu,]*

Ḥaḳ söylerim işit zāhid **bu** ḳulumuz burhān ile
Ḫilāf degil **bu** Sükūtī vaṣf itdiġi Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 9). [bu,]*

Ḥaḳ söylerim işit zāhid **bu** ḳulumuz burhān ile
Ḫilāf degil **bu** Sükūtī vaṣf itdiġi Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 10). [bu,]*

Ey göñül terk it **bu** fānī olma cihāna ḥarīṣ
Bī-vefādır kes ümīdiñ ḳonma ol ḫāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 1). [bu,]*

Ṣoḥbeti nādānla itme nār-ı dūzāḫdan işid
Ger **bulardan** ülfeti kes olma ḥayvāna ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 8). [bulardan, -lar, -dan]*

Bunda gelmekden ġaraż ne Rabbini bilmek imiş
Ḥiẕmetinde beẔl cān it kāmil insāna ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 3). [bunda, -(n)da]*

Aldadır gördüm **bu** ḫalḳı cāzū bir mekkāredir
Ḳatline ṭālib irişgil ḥançeri bāġrına baṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 5). [bu,]*

Ḥiẕmeti ḳıl şeyḫine sen açıla ʿilm-i Ḥudā
Men ʿaref dersin oḳu gel **bunda** ʿirfāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 4). [bunda, -(n)da]*

ʿUzlete ḳılmış ḳarārıñ Ḥaḳḳa maḳbūl ḳul olan
Raġbet itmez **bu** sivāya terk-i cihāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 6). [bu,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen Derviş Sükūtī sen bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa ḳıl naẓar sen **bunda** seyrāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 10). [bunda, -(n)da]*

Ẓulmet-i nefs ḳaplamışdır **bu** vücūduñ şehrini
Saʿy ide gör ey Sükūtī envāre irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 9). [bu,]*

Kimseye gelmez **bu** fānī şimdi ġurbetden neşāṭ
Nice gelsün bunda aña nār-ı firḳātden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 1). [bu,]*

Kimseye gelmez bu fānī şimdi ġurbetden neşāṭ
Nice gelsün **bunda** aña nār-ı firḳātden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 2). [bunda, -(n)da]*

Kim ki oldu **bunda** dāʾim vech-i yāre mübtelā
Ṭaʾn ḳılman bulmuş anlar çünki rüʾyetden neşāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 7). [bunda, -(n)da]*

Añlamaz zāhid **bu** sırr-ı mürşide dest urmamış
Cehlile düşmüş niẕāʿa bulmadı ol rehber ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 7). [bu,]*

Bugün bir kürsüye çıḳmış **bu** ḫalḳa pend ider vāʿiẓ
Oḳur açmış kitābını bī-maʿnā ders ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 1). [bu,]*

Cinānıñ vaṣfını eyler yedi ṭamu ʿaẕābıñ hem
Bu ḫalḳı ḳorḳudur böyle nice tezvīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 4). [bu,]*

Çıḳar aġzından ateşler cihānı yaḳmaḳ hep ister
Ẕebāni şekline girmiş **bu** ḫalḳa cebr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 6). [bu,]*

İki destiñ uzatmış ol **bu** ʿālem ḫalḳını ṭutmuş
Cehenneme atar bir bir ne ḫoş ḥiẕmet ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 7). [bu,]*

Gerekdir vāʿiẓā ancaḳ **bu** ḫalḳa ḥüsn-i ḥāliyle
Diler āferīn herkez güzel taḳrīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 9). [bu,]*

Revā mıdır ʿaceb böyle Sükūtī söyler ol densiz
İmānı yoḳ anıñ billāh **bu** ḫalḳa ḳahr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 12). [bu,]*

Şemʿ-i ḥüsnüne bugün yansam yaḳılsam ġām degil
Maḥvolursa **bu** vücūd pervānem ider şimdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 6). [bu,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī Ḥaḳ yolunda başını
Virir ancaḳ añla **bunda** cān niṣār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 12). [bunda, -(n)da]*

Bu yolda Ḥaḳḳa irdiler cemīʿān evliyālar hep
Nebīler rāhını ṭutġıl büyük sermāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 7). [bu,]*

Sükūtī Aḥmediñ rāhıñ gidenler ṣıdḳile her dem
Sivāyı terk idip **bunda** geçip ʿuḳbāya ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 10). [bunda, -(n)da]*

Taʿmīr eyle sālikā sen **bu** vīrān dilḫāneyi
Pādişāhım taḥtı ḳursun itmege anda ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 3). [bu,]*

Naḳd-i cānın rāh-i Ḥaḳda her kim itmezse telef
Olmadı ol **bunda** dāʾim ʿaşḳile her dem şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 2). [bunda, -(n)da]*

Ṭālibā gel saʿy ide gör **bu** derūnuñ eyle Ṣāf
Ḳalbiñ içre Ḥaḳḳı ẕikr it beytini eyle ṭavāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 1). [bu,]*

Cān niṣār iden **bu** yolda mülk-i ten bulmaz fenā
Nev ḥayātı bulmuş anlar ṣanma **bu** nuṭḳum güzaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 7). [bu,]*

Cān niṣār iden **bu** yolda mülk-i ten bulmaz fenā
Nev ḥayātı bulmuş anlar ṣanma **bu** nuṭḳum güzaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 8). [bu,]*

ʿArż idip gel **bu** kelāmıñ remzini bir kāmile
Feṭḥ ider ol gerçe taḥḳīḳ virdi maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 9). [bu,]*

Bī-ḥurūf bī-ṣavtile derviş Sükūti naẓmını
Ehl-i ḥāle keşfiñ itgil vir **bu** maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 12). [bu,]*

Kimseler hiç **bu** fenāda görmemiş aṣlā vefā
Bir vefāya biñ cefā eyler ḳatı eşrāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 13). [bu,]*

Seniñ nūr-ı cemāliñden **bu** ʿālemler olur işrāḳ
Seniñ vechiñ diler görmek ḳapında nice biñ ʿuşşāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 1). [bu,]*

Ḫalīle nār-ı Nemrūdu o demler gülistān itdiñ
Beni nār-ı sūzanıñla **bu** ḳalbim eylediñ iḥrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 4). [bu,]*

Gelüp vaḥdet diyārından **bu** keşretde fenā bulduḳ
Gezerken zār-ı sergerdān hele bir rehnümā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 1). [bu,]*

Muḥabbet ateşi ṣaldı vücūdum eyledi iḥrāḳ
Fenā bezminde maḥv olup **bu** ʿālemde beḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 6). [bu,]*

Elde iken cümle varım eyledi yaġmā-yı ʿaşḳ
Bu vücūdum maḥv ḳıldı gör nice ifnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 2). [bu,]*

Aḥmediñ devrinde geldim mürşid-i kāmil bulup
Himmetiyle **bu** Sükūtī bulmuşuz Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 10). [bu,]*

Bu kes̲retden elim yūdum muḥabbet ẕevḳile dāʾim
Ṣarāb-ı lā-yezālīden içüp bunda ḥumārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 3). [bu,]*

Bu kes̲retden elim yūdum muḥabbet ẕevḳile dāʾim
Ṣarāb-ı lā-yezālīden içüp **bunda** ḥumārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 4). [bunda, -(n)da]*

Nefsiñ bilen Rabbiñ bilür çünki buyurdu ol Resūl
ʿĀrif olanlar çün bildiler **bu** ʿilmile esmā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 8). [bu,]*

Pendimi her kim ṭutar Derviş Sükūtī **bu** zamān
Mürşid gerek her köşeyi fetḥ eyleye maʿnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 9). [bu,]*

Bundan murād Ḥaḳḳı bilip kāmile var ṣor bugün
Ṭut etegin muḥkem yapış tā göstere dānā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 5). [bundan, -n, -dan]*

Neyleyem ḳaṣdı o ẓālim Ṣaldı bir od cānıma
Yaḳdı kül itdi Sükūtī **bu** vücūdum maḥv olaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 16). [bu,]*

Nidem göñül **bu** dünyāyı cefāsı çoḳ vefāsı yoḳ
Sevelim gel göñül Mevlāyı ġıdāsı çoḳ fenāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 1). [bu,]*

ʿÖmrüñ gelüp durmaz geçer evrāḳ gibi seni biçer
Bu şerbetden herkez içer ḳadası çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 8). [bu,]*

Ḥub-ı sivā derdi kes̲īr olma Ṣaḳın **bunda** esīr
Fehm eylemez ʿaḳl-ı ḳıṢır belāsı çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 3). [bunda, -(n)da]*

İtme **bunda** sen ḳI̲l u ḳāl kimse ile aṣlā cidāl
Bul kendine bir ehl-i ḥāl ġınāsı çoḳ bahāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 9). [bunda, -(n)da]*

Cān nis̲ār iden **bu** yolda ṣanmañız olur hebā
Ḳıymetiñ Ḥaḳdır viren bil nice biñ sīm-i Ẕer gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 3). [bu,]*

İḫrāḳ-ı muḥabbetle **bu** göñül şehrini yaḳmaġa
Şemʾ-i ʿaşḳa cān atarız pervāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 7). [bu,]*

Dil uzatma Ṣaḳın beyhūde yere ey zāhid
Bu yolun iḳtiżāsı cān virene merdāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 10). [bu,]*

Şemʾ-i ʿaşḳıñ ateşine yanmaġa her rūz u şeb
Bu göñül pervānesidir eyleye her dem dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 4). [bu,]*

Kimseye ḳılmaz vefā gördüm cihānda **bu** felek
Mümkünü yoḳ ḳaḥbe zendir eyleme andan dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 1). [bu,]*

Ḳahr-ı Luṭfu bir ḳılanlar ey Sükūtī **bu** zamān
Neylesin ol cāna bunda dīn ü tersā hem de firenk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 9). [bu,]*

Ḳahr-ı Luṭfu bir ḳılanlar ey Sükūtī bu zamān
Neylesin ol cāna **bunda** dīn ü tersā hem de firenk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 10). [bunda, -(n)da]*

Geçip **bu** fānī dünyādan iriş bir ʿālem-i mülke
Beḳā-yı vaḥdete irgör bulasın sen de dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 3). [bu,]*

Olursun ʿāleme sulṭān gedā iken **bu** dehr içre
Süleymān-ı zamān olduñ elinde hem ḳamu varıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 7). [bu,]*

Sükūtī terk idip geldi vücūduñ şehrini bir bir
Beḳā buldu **bu** ʿālemde Ḥaḳḳile itdi pazarıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 10). [bu,]*

Āhımız eflāka çıkdı ey Sükūtī **bu** Zamān
Neyleyim **bu** ġurbet içre bir Ṣefāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 9). [bu,]*

Āhımız eflāka çıkdı ey Sükūtī **bu** Zamān
Neyleyim **bu** ġurbet içre bir Ṣefāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 10). [bu,]*

ʿÖmrüm içre bir ṣafāsın görmedim **bu** fānīniñ
Çoḳ cefālar irdi bize ḥālimiz yaman gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 3). [bu,]*

Ölümden evvel ölmüşdür **bu** yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Beḳā-yı vaḥdete erdim Ḥaḳ ile itdi pazarın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 7). [bu,]*

Ṣaḳın meylini hiç virme zen ü dünyā ḳatı murdār
Libās-ı ḫūb şīrīn sözle görünür **bunda** aġyārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 4). [bunda, -(n)da]*

Erişir ḥāẕıḳ-ı mürşid yolunda cān fedā eyle
İder himmet ḳatı muḥkem görür seni **bunda** dīdārın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 6). [bunda, -(n)da]*

Bu vücūdum şehri yandı ṭutuşup külḫāne gel
ʿĀşıḳ isen vech-i yāre sen daḫı dīvāne gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 1). [bu,]*

Aç gözüñ ġafletle gezme **bu** fenā dārında sen
Mürşid-i kāmil ara bul ṭut yedin meydāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 3). [bu,]*

ʿAşḳ yolunda maʿşūḳuna cānını eyle niṣār
Derd-mend Derviş Sükūtī **bu** zamān ḳurbāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 12). [bu,]*

Aldanup ġafletle ḳaldın **bu** sivānıñ naḳşına
Ġuṣṣa-ı ġām keṣret üzre derd-kār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 3). [bu,]*

Reng-i elvānına baḳma pek Ṣaḳın **bu** cadūdan
Aldadır bir ḳaḥbe zendir tārumār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 7). [bu,]*

Sensin ol şāh **bu** ʿālem-i kāʾinātıñ Ẕübdesi
Ḫaḳ yaratmış seni evvel işbu mülke bī-zevāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 3). [bu,]*

Nār-ı dūzaḫdan eşeddir cehlile **bunda** ḳalan
Cennet-i ʿirfāna irmek Ṣoḥbeti ġāyet delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 13). [bunda, -n, -da]*

Terk-i keṣret ḳıl dilersen menziliñ āsān ola
Geç ḳanāʿat kūşesinde **bu** cihānıñ serveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 6). [bu,]*

Söz uzatma hele zāhid sendendir **bu** ḳīl u ḳāl
ʿÖmrüñüz laḳ laḳ ile geçmede her rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 1). [bu,]*

Terkine gel ġayret ile ḥubını ḳalbimden çıḳar
Ṣanma bāḳī **bu** ḥabīṣi hep hebādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 12). [bu,]*

Ḫaḳ ʿayāndır günden iẓhār **bunda** ʿuṣṣāḳı görür
Görmez anı bī-baṣarlar çeşm ʿamādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 9). [bunda, -(n)da]*

Maʿşūḳ yoluna virmege ben ʿaşḳile cān beklerim
Ṣevḳile bugün ol ḥażrete varmaḳ içün **bu** ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 2). [bu,]*

Üç beş gün içün geldim ise **bu** fānī dehre
ʿÖmrüm daḫı āḫir olup gitmege cānān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 3). [bu,]*

Derviş Sükūtī hiç görmedim devr-i felekde bir vefā
Ṣiddetle elem miḥneti çoḳ **bundan** girü imān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 12). [bundan, -n, -dan]*

Maḥv olunca varlıġım Derviş Sükuṭī yandı çün
Ḳalmadı hiç ẕerre denlü **bunda** gülhān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 10). [bunda, -(n)da]*

Ol şehinşāh **bu** ʿālem-i Muṣṭafādır iʿtiḳādım
Anıñ çün ʿaşḳa düşdüm artmada hep feryadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 1). [bu,]*

Ṣanmañız Ḫaḳḳa ʿibādet itmeyiz biz zāhidā
Her seḥer ẕikrile dāʾim **bunda** oldu muʾtādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 6). [bunda, -(n)da]*

Fehm idip **bu** dehri yā Rab hep yalandır nʾidelim
Feyż-i himmet irgörürsen saña senden gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 1). [bu,]*

Derdmend Derviş Sükūtī ʿarż-ı ḥālim **bu** saña
Yüz çevirme ben ḳulundan ṭoġru saña gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 13). [bu,]*

Miḥneti derd-i belādır her demi ʿāşıḳlara
Ẕevḳ hiç yoḳ pür elemdir **bunda** böyle nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 4). [bunda, -(n)da]*

ʿÖmrümüz oldu ṭavīl hem nātüvān ḥālim yeter
Ṣāç ṣaḳal penbe miṣāli ġayr **bunda** nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 8). [bunda, -(n)da]*

Māl ile mülk bunca evlād hem daḫı ḥüsn-i cemāl
Zāʿil olur **bunda** ḳalmaz ġayr nice idelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 12). [bunda, -(n)da]*

Kin kibirden ḥālī olmaz **bu** derūnum rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 3). [bu,]*

Ṣalātıyla selāmını iderdim ʿaşḳ ile her dem
Riyāẕātım ḳatıʾ muḥkem **bu** nefsim çoḳ ider ṣāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 6). [bu,]*

ʿİnāyet ẕāt-ı pākından **bu** ʿāṣī mücrime oldu
Maʿārif kenzine irdim Sükūtī bunda dānāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 9). [bu,]*

ʿİnāyet ẕāt-ı pākından bu ʿāṣī mücrime oldu
Maʿārif kenzine irdim Sükūtī **bunda** dānāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 10). [bunda, -(n)da]*

Bu vücūdum pāre pāre ṣad hezārān itseler
Men ġulām-ı ehl-i beytiñ MurtaẔādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 3). [bu,]*

Ḫançerle urup sīnemize ḳalāʾ mı ṣandı **bu** tenim
Ḳıldı ḫarāb dil mülkünü ḫaml idemez nāzik bedenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 1). [bu,]*

İflāḥ olamaz mülk-i derūn **bundan** gerü ey Sükūtī
Ḳalmadı hiç aṣlā ümīd kendim ṣarayım ben kefenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 9). [bundan, -n, -dan]*

Vechini rüʾyet idelden ʿaşḳ beni ḳomaz rāḥat
Ṣanmañız ʿaḳlım **bu** gün var bir ʿaceb dīvāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 4). [bu,]*

Ḳaṭre-i ʿaşḳıñ şarābıñ tā ezelden içeli
Bilmezem geldim **bu** ʿālem ḫalḳına mestāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 6). [bu,]*

Muḥammed rāhını ṭutdum şerīʾatle Ṭarīḳātde
Gürūh-ı nācīye irdim **bu** ʿālem sürüru oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 4). [bu,]*

Keṣret-i ekle düşenler göñlünü ḳıldı yebāb
Cismini ifnā idermiş **bu** ḫusūṢda her ġulām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 10). [bu,]*

Az ṭaʿāmla ḳalb ṣāfī **bunda** eyler ʿāṣıḳān
Rāh-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olmuş bunca ṭālib ey hümām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 3). [bunda, -(n)da]*

İmām Kāẓım şehinşāhı **bu** ʿālem ḳıblesi oldur
Muḥaḳḳaḳ secdegāhımdır anıñ ḫāk-deriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 7). [bu,]*

Tertibinde nār-ı dūzāḫ **bunlarıñ** bezm-i ezel
Yerlerini Ḥaḳ yaratdı heft nīrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 7). [bunlarıñ, -n, -lar, -ı, -n]*

Naḳī nūr-ı ilahīdir **bu** ʿālem semʾāsı oldur
Anıñ bir Ẕerre ḥüsnüñden alıp her dem żiyāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 9). [bu,]*

Nola bir kez ḫāk-i pāyiñ ṭopraġına yüẔ sürsem
Yanmaya hiç nāre muṭlaḳ **bu** faḳīr kem-ter kemḪn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 8). [bu,]*

Pür- günāhım ḳıl şefāʿat **bu** Sükūtī kem-tere
Cürm-i ʿiṣyānıñ ʿafv ḳıl ey Şefīʾüʾl-müẕnibīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 11). [bu,]*

Şefḳat eyle **bu** Sükūtī kem-tere ey ẕāt-ı pāk
Senden ümīd kesmez aṣlā bir ġarḪb ednā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 27). [bu,]*

Bu vücūdum şehr içre rūz u şeb mihmān olan
Ẕāt- pākıñdır muḥaḳḳaḳ ḫūblara sulṭān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 1). [bu,]*

Bir naẓar ḳıldım Sükūtī kāʾināta ben bugün
Ḥaḳ ile dolmuş **bu** ʿālem ḳalmamış nihān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 12). [bu,]*

Dürlü renklerde görünen **bunda** her ʿuşşāḳına
Şeş cihetden perde çekdin göremez nādān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 7). [bunda, -(n)da]*

Şeş cihetden ẕāt-ı Ḥaḳḳı ol ki gördü şüphesiz
Māsivāya baḳmaz anlar geçdiler **bu** ḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 4). [bu,]*

Vaḥdet-i Ḥaḳḳa irelden Şeyḫ Sükūtī **bu** Zamān
Keṣret içre ẕāt-ı Ḥaḳḳı seyr ider cihāndan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 9). [bu,]*

Bir Zamān bezm-i elestde yār ile men dost idim
Bu fenā dārına geldim olmuşum bīgāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 4). [bu,]*

Ġām degil böyle Ḫudā bil ḫalḳ idip **bu** ʿālemi
Hiç suʾāl olmaz işinden ol ġanī sübḥāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 7). [bu,]*

Bugün pazar-ı ʿaşḳ içre metāʿını alan gelsin
Hemān ḳalbiñ **bu** meydānda muṣaffā hep ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 2). [bu,]*

Görüp **bu** ḫalḳa ẕikre Ḫudāyı yād idip bir çoḳ
Hele **bu** ateş-i ʿaşḳa vücūdunu ṣalan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 3). [bu,]*

Görüp **bu** ḫalḳa ẕikre Ḫudāyı yād idip bir çoḳ
Hele **bu** ateş-i ʿaşḳa vücūdunu ṣalan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 4). [bu,]*

Cān u başdan geçen ʿāṣıḳ olurmuş vuṣlāta nāʾil
Muḳaddem **bu** fenā mülkü göñülden terk ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 6). [bu,]*

Ḫudā her yerde ḥażırdır açagör dīde-i cānıñ
Naẓar ḳıl **bu** derūnuna anı miḥmān bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 8). [bu,]*

Ḥasandır anlagil zāhid **bu** ʿālem mülküne bir şāh
Ḥüseyn-i Kerbelādandır ḳurulmuş on iki erkân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 3). [bu,]*

Muḥammedle ʿAlī billah ikisi oldular bir cān
Ki **bunlar** nūr-ı vāḥiddir ezelden itmişim īmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 2). [bunlar, -n, -lar]*

Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī yolunda bir ḳulu olsam
Muḥaḳḳaḳ **bunlar** virsem hezārān cān-ı baş ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 12). [bunlar, -n, -lar]*

Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳī hem vāriṣ-i Ḥaydar
İmāmım iḳtidā itsem gerekdir **bunlara** her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 10). [bunlara, -n, -lar, -a]*

Evliyādan ceddi olsa **bu** zamān şol kimseniñ
Menfaʿat olmaz saña bil ṭutma gel aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 11). [bu,]*

Söz uzatma beyhūde sen ey Sükūtī **bu** zamān
Çāre yoḳdur dört kitābdan söylesin Ḳurʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 35). [bu,]*

Çünki **bunda** gelmeden hep Ḥaḳḳı bilmekdir murād
Cāhil olandan ṣaḳın pek bilmez ol Sübḥān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 33). [bunda, -(n)da]*

Ġaflet ile ḳaldı **buñlar** dīde-i cān açmadı
Mürşid-i kāmillere hiç Ṣormadı bir ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 3). [buñlar, -n, -lar]*

Bunda sivā miḫnetiñ ol çekmede ġāyet ḳatı
Mesned-i dünyāya meşġūl kibrile bir ʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 7). [bunda, -(n)da]*

Her biri açmış dehānıñ taʾan ider **bu** ʿālemi
Ġıybeti kesmez dilinden Ṣunʾı bühtānı bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 3). [bu,]*

Kin kibir bunca şeḳāvet rāhını ṭutmuş **bular**
Oldular müfsid münāfiḳ nitekim Mervān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 5). [bular, -lar]*

Şefḳāt-i āl-i Resūlʾden hiç ola mı **bunlara**
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya ẓulm ile her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 21). [bunlara, -n, -lar, -a]*

Laʿneti Ḥaḳ nāẔil oldu tā ezelden **bunlara**
Müsteḥāḳ nār-ı dūzāḫda ṭutdular evṭān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 23). [bunlara, -n, -lar, -a]*

Kerbelāya ḫāin oldu **bunların** nesl-i Yezīd
Hiç terāḥum itmez oldu ḫāricī devrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 19). [bunların, -n, -lar, -ı, -n]*

Miḥnete düşdü **bu** gönlüm baña zindāndır cihān
Neyleyim **bu** māsivāyı raḥatı yoḳ hep yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 1). [bu,]*

Miḥnete düşdü **bu** göñlüm baña zindāndır cihān
Neyleyim **bu** māsivāyı raḥatı yoḳ hep yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 2). [bu,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş oldum ney gibi inlerdi dil
Ẕār-ı feryādımla ṭoldu **bu** zemīn ü āsumān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 6). [bu,]*

Nār-ı hicrāna dūş olmuş **bu** vücūdum ser-te-ser
Baḥr-ı ʿummān kār ider mi gör ṭutuşmuş cism-i cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 7). [bu,]*

Ḥamd ider Derviş Sükūtī ẕāt-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup
Ḳalmadı hiç **bunda** maḫfī ẓāhir oldu hep nihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 14). [bunda, -(n)da]*

İḫtiyār ʿuzlet itmiş **bu** sivādan ehl-i ʿaşḳ
Raġbet itmez **bu** cihāna kemteri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 9). [bu,]*

İḫtiyār ʿuzlet itmiş **bu** sivādan ehl-i ʿaşḳ
Raġbet itmez **bu** cihāna kemteri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 10). [bu,]*

Küntü kenziñ maẕhar olmuş himmetiyle çün **bular**
ʿİlm-i alā semāya vāḳıf rehberi Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 5). [bular, -lar]*

Nefs-i şoma virmez aṣlā **bunda** her dem fırṣatı
Ehl-i beyt-i Muṣṭafāda Ḥaydarı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 17). [bunda, -(n)da]*

Her ġazāda Murtażāya oldular **bunda** refīḳ
Kim ki olmuşdur Sükūtī ḳanber-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 19). [bunda, -(n)da]*

Kes̲ret-i dünyāya baḳmaẔ **bunlarıñ** her bendesi
Vaḥdet-i bāḳīye irdim aḥḳarı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 13). [bunlarıñ, -n, -lar, -ı, -n]*

Sivādan geçmişiz zāhid **bu** edvārım seniñ olsun
Dün ü gün itdiġim Saʿyı **bu** eṭvārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 1). [bu,]*

Sivādan geçmişiz zāhid **bu** edvārım seniñ olsun
Dün ü gün itdiġim Saʿyı **bu** eṭvārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 2). [bu,]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ zekāt farż olan cümle
Tamamen itmeġe icrā **bu** efkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 4). [bu,]*

Uṣūl erkān nice tevḥīd iderdim her seḥer vaḳti
Ḳamu evrādile her dem **bu** eẕkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 6). [bu,]*

Dīn ü meẕheb ḳamu īmān yolundan olmuşum fāriġ
Kelām-ı Ḥaḳ nice ḥadīs̲ **bu** güftārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 8). [bu,]*

Sekiz cennet ḳamu ḥūr-ı cinānıñ bāġ u bostānı
Müzeyyen köşküñ sarāy bāġçe **bu** gülzārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 10). [bu,]*

ʿAcāyib özge bir ḥāldir **bu** ʿaḳlım tārumār olmuş
Gezerim her demi Mecnūn **bu** huşyārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 11). [bu,]*

ʿAcāyib özge bir ḥāldir **bu** ʿaḳlım tārumār olmuş
Gezerim her demi Mecnūn **bu** huşyārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 12). [bu,]*

Sevābım yoḳ günāhım çoḳ nola bir gün gidip bundan
Sükūtī ʿafv ider itmez **bu** ġaffārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 14). [bu,]*

Sevābım yoḳ günāhım çoḳ nola bir gün gidip **bundan**
Sükūtī ʿafv ider itmez bu ġaffārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 13). [bundan, -n, -dan]*

Gelmeseydiñ sen eger **bu** kāʾināta şol Zamān
Mümkün olmazdı vücūd ʿarş-ı kürs ḫuld-i berīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 5). [bu,]*

Bunca ʿişyān ile geldim bāb-ı luṭfuna **bu** gün
Eyleme red **bu** Sükūtī bir ġarīb kem-ter kemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 13). [bu,]*

Bunca ʿişyān ile geldim bāb-ı luṭfuna **bu** gün
Eyleme red **bu** Sükūtī bir ġarīb kem-ter kemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 14). [bu,]*

Her ān vaḥdet seyrānında iderler Ḥaḳ ile ülfet
Bu ḫalḳdan inḳıṭā itmiş ümīd itmez iḫvānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 6). [bu,]*

Bu kesretden elin çekmiş cihānıñ varını neyler
Virüpdür cümlesin yaġma alan alsun dükkânından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 7). [bu,]*

Baḳılmaz ʿaşḳ eri **bunda** geçer fānī cihānından
Vaṭānıñ lā-mekān itmiş geçerler ḫanümānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 1). [bunda, -(n)da]*

Evrādla ḳamu Ṣavm Ṣalāt ezkārım ile ḥacc ü zekāt
Mezheble **bu** gün dīn ile hem īmān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 4). [bu,]*

Hüccet vereyim şāhid ola arż-ı semā ḫalḳı bütün
Bundan girü hiç ḳalmaya her demi **bu** ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 8). [bu,]*

Hüccet vereyim şāhid ola arż-ı semā ḫalḳı bütün
Bundan girü hiç ḳalmaya her demi bu ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 8). [bundan, -n, -dan]*

Bu Vīrān kārḫāneniñ ben görmedim ābādını
Hedm olur dün ü gün ʿayāndır olmada ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 5). [bu,]*

Raġbet itmek **bu** sivāya küllī aḥmaḳ şol kişi
Beyhūde eyler nizāʿlar bī-baṣar ʿamā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 11). [bu,]*

Altmış üç yaşa **bu** ʿömrüm çün irişdi Ṣoñ deme
İltifātıñ ġayr itmem ḳalmadı sevdā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 15). [bu,]*

Çaldı rıḥlet kūsu baña gitmege ʿuḳbā bugün
Görmedim hiç **bunda** raḥat neylerim dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 2). [bunda, -(n)da]*

Bir vefāya **bunda** yüz biñ çekerim derd-i elem
Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳ bulunmaz ideyim edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 3). [bunda, -(n)da]*

Bizden evvel bunca şāhlar geldiler gitmiş ḳanı
Māl u mülkin bıraḳdı **bunda** söylenür ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 8). [bunda, -(n)da]*

Kin kibir benlik nifāḳıñ ḳatl ider ser-leşkeriñ
Ṣāfī iyler **bu** derūnuñ Ḥaḳḳa irer sālikān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 10). [bu,]*

Nefsini ıṣlāḥ idenler mülk-i ten bulmaz fenā
Hiç memāte irmez anlar **bunda** oldu cāvidān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 12). [bunda, -(n)da]*

İç duḫānıñ ḳahve ile ḳaṭʿ ider şehevātını
Zehr-i ḳātil **bunlar** ancaḳ gitmiyor birçoḳ Zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 6). [bunlar, -n, -lar]*

Tekāsül iyledim pek çoḳ **bu** ʿömrümüz hebā gitdi
Saña maʾlūmdur her ḥālim **bu** nefsimdir baña düşmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 7). [bu,]*

Tekāsül iyledim pek çoḳ **bu** ʿömrümüz hebā gitdi
Saña maʾlūmdur her ḥālim **bu** nefsimdir baña düşmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 8). [bu,]*

Mest olup bezm-i elestden gelmişem **bu** fānīye
Görmüşem ben Ḥaḳ cemāliñ eylerim iẓhār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 7). [bu,]*

Şeş cihetden görünür hep dost yüzü **bundan** gerü
Ġayrı ḳalmaz perde-i ḥicāb idecek aġyār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 3). [bundan, -n, -dan]*

Ṣaḳın aldanma sen yā hū durulmaz bir cihāndır **bu**
Ne umarsın gel ey ṭālib işi gücü yalandır **bu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 1). [bu,]*

Ṣaḳın aldanma sen yā hū durulmaz bir cihāndır **bu**
Ne umarsın gel ey ṭālib işi gücü yalandır **bu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 2). [bu,]*

Gülersin yüzüne bir gün hezārān biñ cefā eyler
Bu ḳaḥbe zen seni aldar ḳamu renge ḳoyandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 4). [bu,]*

Gülersin yüzüne bir gün hezārān biñ cefā eyler
Bu ḳaḥbe zen seni aldar ḳamu renge ḳoyandır **bu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 4). [bu,]*

Saña evvel görünür hep hemān bir dil-rubā Ṣūret
Mü'essir diş biler ṣoḳsun zehirli bir yılāndır **bu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 6). [bu,]*

Teġā'fül olma sen şāhım buña dil virme gel aṣlā
Seniñ gibi nice şāhlar helāk itmiş yamandır **bu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 8). [bu,]*

Nola **bu** dehre çün gelmiş nice Ẕāl ile ol Rüstem
Elinde tīġ ile ħançer yürürler bī-amāndır **bu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 9). [bu,]*

Nola **bu** dehre çün gelmiş nice Ẕāl ile ol Rüstem
Elinde tīġ ile ħançer yürürler bī-amāndır **bu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 10). [bu,]*

Süleymān-ı nebī gibi yāḫūd ḳahr-ı yaman ḳātil hem
Zebūn oldu elinden hep ʿacāyib pehlivāndır **bu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 12). [bu,]*

Sükūtī sen rıżā bābıñ dilersen dāʾimā bunda
Ḥażır ol nöbetin bekle degil durmaḳ mekāndır **bu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 14). [bu,]*

Teġā'fül olma sen şāhım **buña** dil virme gel aşlā
Seniñ gibi nice şāhlar helāk itmiş yamandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 7). [buña, -na]*

Sükūtī sen rıżā bābıñ dilersen dāʾimā **bunda**
Ḥażır ol nöbetin bekle degil durmaḳ mekāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 13). [bunda, -(n)da]*

Ben ʿāşıḳam ol yāre bülbül gibi hem zāre
Bundan ġayrı yoḳ çāre döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 6). [bundan, -n, -dan]*

Hū ile ʿaşḳ baḥrına gelmiş ben Şalmışam
Bu vücūdum mevc gelmiş yürüdü ʿummāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 6). [bu,]*

Sükūtī Ḥaḳ ile her dem idegil **bunda** pazarın
İşitmeye şaḳın aġyār sözüñ ḳıl iḫtifā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 9). [bunda, -(n)da]*

Alurlar menziliñ Cibrīl-i Emīndir **bunlara** rehber
İrişir āsumān üzre maḳām-ı müntehā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 5). [bunlara, -n, -lar, -a]*

Sāḳīyā kevşer şarābıñ ṣuñ seḥerler bir sebū
Defʿ idip **bu** ḳalbimizden zeng-i dünyā pek ṭolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 2). [bu,]*

Teşnelik ṭutdı derūnum sūz-ı ʿaşḳından ḥarāb
Bir ḥayāt olsun **bu** ḳalbim gönderip bir desti ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 6). [bu,]*

İrdi düşvāre **bu** ḥālim gün be gün artmaḳdadır
Bir devā itsün ṭabībler bıraḳmadı aşlā cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 9). [bu,]*

Pādişāhım eyle himmet **bu** ġarīb bī-çāreye
Sen Kerīmsin eyle iḥsān ʿarż-ı ḥālim saña **bu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 11). [bu,]*

Pādişāhım eyle himmet **bu** ġarīb bī-çāreye
Sen Kerīmsin eyle iḥsān ʿarż-ı ḥālim saña **bu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 12). [bu,]*

Bu ʿāṣī mücrim kem-ter Sükūtī bir ġulāmıñdır
Şefāʾat-i iltimās eyler gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 13). [bu,]*

Bu kem-ter ʿāṣıḳıñ Derviş Sükūtī bir ġarīb miskin
Seniñ bāb-ı viṣālinde gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 13). [bu,]*

Bu ʿāṢī mücrim kem-ter Sükūtī bāb-ı Luṭfuna
Gelüp her dem niyāz eyler revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 11). [bu,]*

Seniñ ʿaṣḳıñla her dāʾim derūnum āh ider bunda
Terāḥḥum ḳıl ḳatı artar **bu** Ẕārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 4). [bu,]*

Seniñ ʿaṣḳıñla her dāʾim derūnum āh ider **bunda**
Terāḥḥum ḳıl ḳatı artar bu Ẕārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 3). [bunda, -(n)da]*

Seniñ ʿaṣḳıñla **bu** ḳalbim ḥarābdır yā Resūlullah
Vücūdum nā-tüvān olmuş bī-tābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 1). [bu,]*

Muṣṭafāya ümmet olan evliyāya ḥiẓmet ḳılan
Bu meydānda ʿibret alan ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 8). [bu,]*

Şeyḥim ider ẕikr-i celīl erenleriñ **budur** yolu
Feṭḥ iderler her müşküli ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 5). [budur, -dur]*

Seḥerlerde ẕikr it Ḥaḳḳı bulsun ḳalbiñ **bunda** ẕevḳi
Olmayasın sende şek ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 3). [bunda, -(n)da]*

Menzil alur **bunda** sālik mürşidine olan ṭālib
Ḥaḳ yoluna olan raġbet gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 5). [bunda, -(n)da]*

Her seḥerler Ḥaḳḳa cehd it erenler Ẕikrini gel it
Bunı her demleri vird it gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 4). [bunı, -(n)ı]*

Sükūtī ḫāk-i pāyine ezelden yüz süre geldi
Açıldı dḪde-i cānım irelden **bunda** raḥmāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 10). [bunda, -(n)da]*

Cemāliñ nūrı berḳ urmış cihānı māhitāb eyler
Bu bir ḥur-ı cinândır ki yüzüñ şevḳ-i ḳamerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 4). [bu,]*

Sivā ḥubbını terk eyle naẓar ḳılma **bu** dünyāya
Vefāsı yoḳdur ey ṭālib gözüñ ṭut ehl-i ʿuḳbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 1). [bu,]*

Sükūtī seyfini al gel iriş Mehdī zamānına
Yezīdiñ leşkerin ḳır geç **bu** yolda ḫāk-sār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 18). [bu,]*

Taḳī üçler gürūhundan Naḳī bil ḳırḳlara serdār
Bulara sen olup tābi var ʿaḳlın tımār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 12). [bulara, -lar, -a]*

İmām Ẕeyneʾl Bāḳır Caʿfer ʿAlīniñ nūr-ı pākıdır
Bularıñ yoluna varıñ ḳo elden tārumār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 6). [bularıñ, -lar, -ın]*

Laʿnet olsun ibn-i Süfyān ḫāricīniñ cānına
Ḳaṣd ḳıldı **bunda** çünki ol şāh-ı merdānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 2). [bunda, -(n)da]*

Ḳanġı millet **bunu** ancaḳ irtikāb eyler bugün
Nūr-ı pāk-i Muṣṭafānıñ ḳaṣd idip arslānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 11). [bunu, -nu]*

Seniñ ʿaşḳına var itdi cenāb-ı Ḥaḳ **bu** eşyāyı
Ki sensin aṢlı bir gevher meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 3). [bu,]*

Bu göñlüm ʿaşḳına her dem müptelādır yā Resūlullah
Seniñ rāhına cān başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 1). [bu,]*

Seniñ ẕāt-ı şerīfiñle **bu** ʿālemler ẓuhūr itdi
Vücūduñ maẓhar-ı feyż-i Ḫudādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 7). [bu,]*

Naẓar ḳıl **bu** derūnuma seniñ ʿaşḳıñla her gāhī
Yanarsam rūz u şeb muṭlaḳ sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 9). [bu,]*

Ḫarāb oldu göñül şehri **bu** bed fikrim riyā ile
Zebūn eyler beni **bu** nefs belādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 13). [bu,]*

Ḫarāb oldu göñül şehri **bu** bed fikrim riyā ile
Zebūn eyler beni **bu** nefs belādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 14). [bu,]*

ʿAlī evlādına her dem **bu** cānım
Fedā itdim Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 3). [bu,]*

Behey ṭālib saña direm gelüp dünyāya meyl itme
Bu keşretden ḫalāṣ ol sen ṣaḳın ġavġāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 2). [bu,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ ḳabūl ḳıl **bu** fenā mülkde
Saña ḫüccet olur bir gün ṣaḳın ʿamāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 13). [bu,]*

Ḥālime raḥm it göñül neyler saña **bu** rūy-ı siyāh
Ḥaḳḳa maḳbūl yoḳ bir işim geçdi ʿömrüm oldu günah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 1). [bu,]*

Bunca cebel Ṣaḥrāları gezdim yeter **bu** fānīde
Mecnūn gibi Leylā içün feryād idip eyledim āh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 3). [bu,]*

Şehā gel sen ḫaber ṣorma **bu** yolda ehl-i nādāna
Ne yüzden Ḥaḳ bilinür hem suʾāl it bezm-i ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 1). [bu,]*

O bir sırdır görünmez hiç mekānı yoḳ hemān dirler
Ya **bu** mülk-i derūnumda ne pertev ṣalmış ekvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 4). [bu,]*

Rumuẕāt-ı eneʾl Ḥaḳḳı nice fehm itsün ol ṭālib
Bu maʿnādan ḫaber bilmez ne yüzden ire Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 6). [bu,]*

Heman şāfīʿ Yūsuf mālik **bu** dersden olmadı āgāh
Müfsidler beyānında ḳalurlar bunda hayrana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 7). [bu,]*

Bu menzilde olur ʿāciz nice biñ ḫıżr ile Mūsā
ʿAref dersin oḳuyanın suʾāl it kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 9). [bu,]*

Sükūtī olmuşum āgāh **bu** esrār-ı ḥaḳiḳatden
Heman şeyḫim velāyetle idip himmet faḳirāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 11). [bu,]*

İlticāmız ey Sükūtī **bunlar** oldu dāʾimā
Naḳd-i cān virmek yoluna her dem āhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 15). [bunlar, -n, -lar]*

Çerāġıñ şemʿāsı bezm-i ezelden nūr-ı vāḥiddir
Bu nūrdan pertev almışdır ḳamerle şems żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 4). [bu,]*

İmām Ẕeynel Bāḳır Caʿfer **bu** ekvāna ṭulūʿ itdi
İmām Kāẓım siyādetden ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 7). [bu,]*

Taḳī nesl-i nübüvvetden imāmımdır benim muṭlaḳ
Gürūh-ı evliyā içre **bu** ḫalḳa pişvā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 10). [bu,]*

Cihānıñ ḳuṭbuna mālik riyāsetde odur ḳāyım
Ḥasanuʾl- ʿAskerī taḫḳīḳ **bu** yolda bī-riyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 14). [bu,]*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric ḳavmini ḳıra **bu** göñlüme şafā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 16). [bu,]*

Göñül geçmiş **bu** ʿālemden nider dünyā vü ʿuḳbāyı
Ḥaḳiḳat sırrına ʿārif olan neyler **bu** eşyayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 1). [bu,]*

Göñül geçmiş **bu** ʿālemden nider dünyā vü ʿuḳbāyı
Ḥaḳiḳat sırrına ʿārif olan neyler **bu** eşyayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 2). [bu,]*

Süleymān-ı zamān olsan **bu** mülk elden gider bir gün
Buna ʿaḳl ireñ ṭālib ider mi bunda ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 3). [bu,]*

Bu devr içre nice şāhlar gelüp geçdi ḳarār itmez
Atarlar ḳabre ḫāk içre bu cismiñ iyler ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 5). [bu,]*

Bu devr içre nice şāhlar gelüp geçdi ḳarār itmez
Atarlar ḳabre ḫāk içre **bu** cismiñ iyler ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 6). [bu,]*

Bu dehre gelmeden maḳṣūd ḥaḳāyıḳ sırrını bilmek
ʿAref dersin oḳuyanlar bulur dilde müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 7). [bu,]*

Süleymān-ı zamān olsan bu mülk elden gider bir gün
Buna ʿaḳl ireñ ṭālib ider mi bunda ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 4). [buna, -ñ, -a]*

Süleymān-ı zamān olsan bu mülk elden gider bir gün
Buna ʿaḳl ireñ ṭālib ider mi **bunda** ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 4). [bunda, -n, -da]*

Sükūtī zaʿyını ḳo elinde var iken fırṣat
İriş bir kāmil insāna göresin **bunda** Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 10). [bunda, -(n)da]*

Bulunmaz bir kemāl ehli **bu** ḥāli ʿarż idem bir gün
Cihān eksik degil bil ki vaṭānım terk yaman şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 3). [bu,]*

Seyāḥat vaḳti geçmişdir **bu** cism-i nā-tüvān olmuş
Sīnim altmış üçe irdi liyāḳata yoḳ beyān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 5). [bu,]*

Göñül mülkünü terk itdim nidem artıḳ **bu** dünyāyı
Ḳanāʿat semtine geçdüm vaṭān ṭutdum hem ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 1). [bu,]*

Bu varlıḳ cümlesi bir gün gider elden degil bāḳī
Ḳamū evlād ile emvāl olurlar bunda ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 5). [bu,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ işit zāhid **bu** ʿālemde
Necātına olur bāʾīş gözet her dem **bu** maʿnāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 9). [bu,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ işit zāhid **bu** ʿālemde
Necātına olur bāʾīş gözet her dem **bu** maʿnāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 10). [bu,]*

Bu varlıḳ cümlesi bir gün gider elden degil bāḳī
Ḳamū evlād ile emvāl olurlar **bunda** ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 6). [bunda, -(n)da]*

Biḥamdulillah **bu** dīvānım feṣāḥatle ḫitām oldu
Sekiz dört ḥarf ile naẓmım otuz iki kelām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 1). [bu,]*

Muḥibbān iltimās ile **bu** eşʾāra şürūʾ itdim
Erenlerden olup himmet ṣadāḳatle ḳıyām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 3). [bu,]*

ʿİnāyet eyledi Mevlā kemāliyle olup ruḫṣat
Ḳalup ehl-i ʿuṣṣāḳıñ **bu** demde hep bī-ḳām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 6). [bu,]*

Şerīʾatle Ṭarīḳātden nice esrār fāş itdim
Ḥaḳāyıḳ kenzini açdım **bu** ʿāleme kirām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 8). [bu,]*

Muḥaḳḳaḳ Ḫıżır-veş zinde ide ʿāşıḳları her dem
Bu esrārda olan vāḳıf zamān içre müdām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 10). [bu,]*

Eyledim vaṣfıñ Sükūtī pīrleriñ burhānını
Ḥaḳḳa vuṣlat **bunda** buldu her biri evlā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 18). [bunda, -(n)da]*

Ṭālibā gel ister isen **bunda** şeyḫ-i kāmilīñ
Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿAbādandır ol gürūha daḫilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 1). [bunda, -(n)da]*

Ḫānḳāh-ı Saʾdiyānda şüphesiz muṭlaḳ velī
YüẔ sürüp gel zāhidā sen olma **bunda** ġafilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 8). [bunda, -(n)da]*

Himmete muḥtāc idi **bu** luṭf idip Rabbüʾl- mennān
Çeşm-i nev ḥamdulillah ʿaşḳ ile oldu revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 1). [bu,]*

Ḫānḳāhıñ ʿarşasında çeşmeyi ḳıldı binā
İḥyā itdi cümle nāsı çaġlayup aḳdı **bu** ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 8). [bu,]*

Üç yüz iki tariḫinde żam idip hem de hezār 1302
Ṣuyun içe ey Sükūtī kim **bunda** mürūr mart 17 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 18). [bunda, -(n)da]*

Ṭaʾn olunmaz zāhidā gör **bunların** aḥvālini
Mevt-i īrād gelmedi öñ oldular ehl-i ḳubūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 9). [bunların, -n, -lar, -ı, -n]*

Bilürken **bu** fenā mülkin beḳāsı yoḳ imiş aṢlı
Niçün böyle göñül virdin behey ṭālib yalan dünya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 1). [bu,]*

Bu pendin ḳulāḳ ṭut sen Sükūtī kem-terin her dem
Muḥaḳḳaḳ böyledir dünyā gelen gider degil ebḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 13). [bu,]*

Buna her kim ki aldandı belā baḫrına ġarḳ oldu
Ḫalāṣ olmaz ḳatı düşvār dün ü gün olmada ifna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 3). [buna, -ñ, -a]*

İltifāt itmez **bu** keṣret ʿālemine Ẕerre hiç
Vaḥdet ilinde beḳādır ḥażret-i Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 1). [bu,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Nesl-i Aḥmedden cihāna geldi **bunlar** bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 12). [bunlar, -n, -lar]*

ʿAskeri ḳuṭb **bu** ʿālem ḥükm ider ḳafdan ḳafa
Vāriṣ āl-i Resūldür Mehdi-i Ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 15). [bu,]*

Saña ne itdi **bu** Köprülü şehrini ol ẕāt-ı pāk
Nūr-ı aḳdesle **bu** ʿālem vechine virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 3). [bu,]*

Saña ne itdi **bu** Köprülü şehrini ol ẕāt-ı pāk
Nūr-ı aḳdesle **bu** ʿālem vechine virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 4). [bu,]*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu **bu** derūnum Ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 4). [bu,]*

Ṭut elin beyhūde gezme **bu** fenā mülkünde sen
Telḳīn itsün Ẕikr-i cehr ḥużūrunda ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 3). [bu,]*

Ẕikrile ḳalb açılurmış çünki dedi Muṣṭafā
Seyr idersin ol zamānlar ʿarş-ı kürsī **bunda** hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 8). [bunda, -(n)da]*

ʿAşḳ ile bozmaḳda kimiñ **bu** vücūduñ resmini
ÜẔdüler Seyyid Nesīmī tenini oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 11). [bu,]*

Muṣṭafānıñ ḳulu **budur** iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline vir sen Ẕekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 3). [budur, -dur]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar isen sen bugün
Sāʾir eşġāline baḳma **bunu** söyler her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 10). [bunu, -nu]*

Hem **bunuñla** yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ileʿaṭā her ne ise varidat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 5). [bunuñla, -nuñ, -la]*

Mest olalım cürʿasından **bu** şarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī engür meylerden vir bugün aḥmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 7). [bu,]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı **bunda** eyledim iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 14). [bunda, -(n)da]*

ʿAlīdir bil **bu** ʿālemde muḥaḳḳaḳ ṣor tā insān
Velī maʾnīde ẕāt-ı Allah ʿAlīdir hem daḫı raḥmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 11). [bu,]*

Küntü kenziñ sırrını ben fāş idem ʿāşıḳlara
Ḳalmaya hiç **bunda** maḫfī cehle iʿlān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 4). [bunda, -(n)da]*

Tecelli ḳıl baña yā Rab ḳoma beni **bu** sevdāda
Sivā ḥubını al benden neler çekdim **bu** dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 1). [bu,]*

Tecelli ḳıl baña yā Rab ḳoma beni **bu** sevdāda
Sivā ḥubını al benden neler çekdim **bu** dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 2). [bu,]*

Ṣaḳın Mecnūn gibi ey dil göẔ atma bunda Leylāya
Ḥaḳiḳat ehline irgil seni ḳomaz **bu** daʿvāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 6). [bu,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ **bu** yolda cān niṯār itdim
Murādım verdiler gördüm benim dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 9). [bu,]*

Ṣaḳın Mecnūn gibi ey dil göẔ atma **bunda** Leylāya
Ḥaḳiḳat ehline irgil seni ḳomaz bu daʿvāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 5). [bunda, -(n)da]*

Erenleriñ **budur** rāhı aç gözüñ sen ol āgāhı
Bulmaḳ dilersen Allahı ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 5). [budur, -dur]*

Verdiler küffāre muṭlaḳ ülkeniñ bir çoḳ yerin
Nādim olmazlar **bu** ʿālem añladıḳ ṣunī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 10). [bu,]*

Tefriḳ itmezler ḥarāmı hem ḥelāli **bu** ʿaṣr
Āyetinde Ḥaḳ buyurmuş bizlere ġāyet nehiy *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 15). [bu,]*

İlticāmız saña yā Rab şol deme itme ḳarīb
Bu Sükūtī bir ġarībiñ görmeyeler ol günü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 24). [bu,]*

ʿAṣrımız böyle ser-a-ser şeyḫī derviş cümlesi
Oldular tābiʿ ḫükümet ehline **bunlar** dahı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 2). [bunlar, -n, -lar]*

Ḫavf yoḳ hiç enbiyādan **bunların** aṣlā bugün
Bir belāya uġramışlar her şehr cümle kūyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 7). [bunların, -n, -lar, -ı, -n]*

Fażl-ı Ḫudā itdi kerem **bunları** bir nūr ile
Geldi nebī biri velī ʿadile ġaffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 5). [bunları, -n, -lar, -ı]*

Ḳıldı şehid ibn-i Yezīd **bunları** biñ cevr ile
Düşmānı āl-i Resūl fitne-i aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 11). [bunları, -n, -lar, -ı]*

Bāʿiṣi olmuş **bu** ʿālem faḫr-ı cihāndır ʿAlī
Maẓhar sırr-ı ḥaḳāyıḳ baḫr-ı ʿummāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 1). [bu,]*

Fezkurūnī āyetinden gel ḫaber-dār ol bugün
Semʾ-i cāna erdim Ḥaḳdan **bu** ḫuṭāb-ı müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 8). [bu,]*

Ḥaḳ ise zāhid murādıñ ir erenler bezmine
Pendini ṭut **bu** Sükūtī Dervişiñ Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 12). [bu,]*

Mürşid-i kāmile **bunda** her kim itdi intisāb
Himmetiyle menzil aldı dinle naẓmım şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 1). [bunda, -(n)da]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Ḥaşr-ı neşri gördü **bunda** çekmez ol aṣlā ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 10). [bunda, -(n)da]*

Kin kibirden ḥālī olmaz **bu** derūnum rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 3). [bu,]*

Artdı derd **bu** derūnum gün be gün bī-māredir
Hiç ṭabībler kār idemez ne ʿacāyib yâredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 1). [bu,]*

İtdi ḫarāb **bu** vücūdum şehrini ḳıldı fenā
Artdı feryād ile nālem ḥālimiz düşvāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 3). [bu,]*

Meydān seniñ devrān seniñ her ḥāliyle cihān seniñ
Bu varlıġım her ān seniñ bildim ki cümle cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 8). [bu,]*

ʿĀriyyetdir **bu** cismimiz her dil oḳur **bu** ismimiz
Derviş Sükūtī her resmimiz tebdīl olur yalān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 9). [bu,]*

ʿĀriyyetdir **bu** cismimiz her dil oḳur **bu** ismimiz
Derviş Sükūtī her resmimiz tebdīl olur yalān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 9). [bu,]*

Hem Ṭarīḳ-i evliyāya **bunlar** oldu reh-nümā
Rāh-ı Ḥaḳḳa āşinādır bunlarıñ ʿārifleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 1). [bunlar, -n, -lar]*

Hem Ṭarīḳ-i evliyāya bunlar oldu reh-nümā
Rāh-ı Ḥaḳḳa āşinādır **bunlarıñ** ʿārifleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 2). [bunlarıñ, -n, -lar, -ı, -n]*

Ḫāk-i pāya yüz sürenler oldular gerçek velī
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa daḫil olmuş **bunlarıñ** fayiḳleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 6). [bunlarıñ, -n, -lar, -ı, -n]*

Küntü kenze maḥrem olmuş **bunlarıñ** eñ kemteri
Menzil-i aʿlāya irdi her gedā salikleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 17). [bunlarıñ, -n, -lar, -ı, -n]*

Ṣūretde ʿaceb ḫande ider cümle **bu** ḫalḳı bend itmek içün
Ẓāhirde ḳalay urmuş yüzüne ḳalbinde ṭulūʿ miżmār naḳūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 7). [bu,]*

Ne müşkül kim **bu** ʿālemde ṣıfātı ādemi bulmaz
Anı sen Ṣanma insān kim bahāyım sekil bir rengdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 3). [bu,]*

Ḫudānıñ maḳṢūdu ancaḳ **bu** ʿālemi yaratmaḳdan
Ḥaḳḳı bilmek virilmek ʿibādetden daḫı yekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 5). [bu,]*

Meslek-i ḳadriyyedendir elli yıl post-nişīn
Menzil-i aʿlāya irdi geçdi **bu** fānī kesretden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 8). [bu,]*

Yaşım yetmiş işim bitmiş zevāle irdi **bu** ḥālim
Tamām oldu benim ʿömrüm Ḥaḳḳa döndü hemān rāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 1). [bu,]*

Bu dünyāda neler çekdim vefāsı yoḳ imiş aṣlā
Şikāyet eylemem Ḥaḳdan ne itse baña sulṭānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 5). [bu,]*

Ne ʿaceb ṭaş atar münkir ṭarīḳat ehline her dem
Doḳunmaz sīneme Ḍarb ḥadīdindir **bu** ecsādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 8). [bu,]*

Ricāmı kesmezim aṣlā Cenāb-ı Ḥaḳ Resūlünden
Bu ʿāṢī ümmetiñ Ṣalsın cenāna isterim dāʾim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 12). [bu,]*

Bu tariḫim hezār üç yüz hem on bire irişmişdir
Sivā ḥubbnı terk itdim Ḥaḳ ile oldu pazarım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 13). [bu,]*

Şol faḳīh nādān-ı merāʾī ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber
Ehl-i bāṭın **bunda** olmaz bir nefes Ḥaḳdan cüda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 10). [bunda, -(n)da]*

Kürsīlere çıḳmış ḫoca ders oḳur **bu** ʿāleme
Kendi ṭutmaz neyleyelim taṣḥīḥ degil burhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 3). [bu,]*

Bu eşʿārım ey Sükūtī küntü kenziñ bir sırrıdır
Men ʿarefden baḫs eyledim fehm eylemez insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 13). [bu,]*

Bu ḫarāb olmuş derūnum taʾmīre muḥtāc iken
Ḳıldı ābād her cihetden ʿadl ile her ān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 5). [bu,]*

Ṭavāfı ḥacdan evlādır **bu** ḥayret ʿind-i mevlāda
Sevābı cümleden efḍal muḥarrir levḥ-i kübrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 1). [bu,]*

Ḫudānın nuṭḳuyla ṣābit **bu** ʿālem ābıyla hiyedir
Ceʾalnā āyeti ḳılmış beyān cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 3). [bu,]*

Müyesser Ḥaḳ kime ḳıldı **bu** āṣārı cemīlinden
Anıñ ʿadn-ı behişt içre maḳām-ı dār-ı ʿaliyye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 7). [bu,]*

Biḥamdulillah Cenāb-ı Ḥaḳ idüp luṭf-ı ʿināyeti
Bu ḥayretle kemāl üzre irişdi cümle ābāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 16). [bu,]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına salik aḳıd bir şu cihān içre
Derūnuñ nev ḥayāt bulur ebed olmaz **bu** dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 18). [bu,]*

Sükūtī sāl hezār üç yüz hem altıda tamām oldu
Bu nev çeşme idüp cereyān kemālile hep āʾlāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 20). [bu,]*

Mükemmel şehrümüz **burda** mücerred çoḳ dükkān īrād
Maʿārif mektebiñ cümle yenīden ḳıldı iḥyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 13). [burda, -r, -da]*

Şahā nāmıñ vüṣūlünde **bu** göñlümüz sürūr itdi
Muḥabbet ẕāt-ı pākından ṣaḳın ṣanma mürūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 1). [bu,]*

Baʿīd Ṣanma bizi şāhım **bu** göñlümden degil iḫrāc
Būy-ı ḥüsnüñ gelür dāʾim beher sāʿat ẓuhūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 5). [bu,]*

Bu eşʾārı Sükūtīniñ kemālile ider taḳdīr
Ḳarībim hiç degil ayru göñül baʾżen ṣabūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 13). [bu,]*

Ṭavāf-ı ḥacdan evlādır **bu** ḥayrāt ʿind-i Mevlāda
Sevāb cümleden efḍal işit zāhid **bu** dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 1). [bu,]*

Ṭavāf-ı ḥacdan evlādır **bu** ḥayrāt ʿind-i Mevlāda
Sevāb cümleden efḍal işit zāhid **bu** dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 2). [bu,]*

Ḫudānıñ nuṭḳuyla ṣābit **bu** ʿālem ābıyla ḥaydur
Ceʾalnā āyete ḳılmış beyānıñ cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 3). [bu,]*

Mühācir ehl-i servetden Ḥācı Emīn aġa-zāde
Peder emvāl-i ḥelālinden niṣār itdi **bu** ḳazada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 6). [bu,]*

Gelüp Lesḳofça şehrinden iki maḫdūmları biʾzzāt
Bā mer Ḥaḳ vaṭān ṭutdu Ṣadaḳatle **bu** arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 8). [bu,]*

Sükūtī tarīḫiniñ üç ḥarf ġayn şın cim ḥisābıyla
Bu nev çeşme idüp cereyān kemāliyle hep ʿālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 14). [bu,]*

Ehl-i tecrīd idi kendi **bu** fenāyı terk idüp
Baḳmadı evlād-ı ʿıyāle dünyādan oldu reha *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 5). [bu,]*

Ehl-i ʿaşḳ itmez **bu** fānī dehre aṣlā iltifāt
Fehm iderler yoḳ vefāsı bāḳī degildür kāʾināt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 5, Mısra 1). [bu,]*

Ṣaḳın dil virme gel aṣlā **bu** ḳaḥbe zen-i cefādan geç
Saña direm iki dedim yalandır hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 7, Mısra 1). [bu,]*

Bugün minberlere çıḳmış cinān-ı vaṣfıñ ider vāʿiẓ
Bu ḫalḳıñ cennete naṢafıñ kimin nīrān ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 19, Mısra 2). [bu,]*

Ḳabr-ı nūruñ şuʾlesi virdi cihāna şeref
Kaʾbe-i ʿulyā **budur** bil ʿāleme Ṣāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 22, Mısra 2). [budur, -dur]*

İtdi ġāret **bu** vücūdum şehrini yaġmā-yı ʿaşḳ
Mecnūn-āsā kūh-ı ṣaḥrā her demi Leylā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 23, Mısra 1). [bu,]*

Māsivāya baḳmaz aṣlā ʿaşḳile mestān olan
Maḥv iderler **bu** vücūduñ şehrini vīrān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 27, Mısra 2). [bu,]*

Ḥaḳdan artıḳ ġayru bilmez **bu** Sükūtī Siyāh-rū
Yār ile hem itdi Ṣoḥbet ġayre itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 28, Mısra 1). [bu,]*

Ḥayāt nev bulur anlar **bu** naẓmım eyleyen iẕʾān
Olurlar ʿārif-i maʿnā **bu** nuṭḳu söyleyen insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 3). [bu,]*

Ḥayāt nev bulur anlar **bu** naẓmım eyleyen iẕʾān
Olurlar ʿārif-i maʿnā **bu** nuṭḳu söyleyen insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 4). [bu,]*

Anıñ taḥt-ı ḳademinde boyun virdi nice beg er
İrişdi ḳurb-ı Mevlāya **bu** yolda oldular sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 8). [bu,]*

Aña vāṣıl olan cānlar bulur Ḥaḳḳı her arada
Bu da bir pīr-i kāmildir ṭarīḳinde sürer devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 50). [bu,]*

Hemān bunlar dü ʿālemde ḳamu nāsıñ penāhgāhı
Beyān itdin murād üzre **bu** naẓmıñla güzel rāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 68). [bu,]*

Velādet Dediler mālik-i dünyā vü ʿuḳbāda **budur** Ḫāḳān
Celāleddīn hemān Rūmī ḳamu Mevlevīler pīri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 25). [budur, -dur]*

Hemān **bunlar** dü ʿālemde ḳamu nāsıñ penāhgāhı
Beyān itdin murād üzre bu naẓmıñla güzel rāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 67). [bunlar, -n, -lar]*

Ki **buñlarla** żiyā virir ḥaḳīḳat şemsiniñ māhı
Münevver ṭutdu heft iḳlīm-i Zemīniñ eyledi rūşān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 69). [buñlarla, -n, -lar, -la]*

Ḥükmüne geçince dişlerin biler
Ekl ider **bu** vücūd şehrin dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 12). [bu,]*

İltifāt eyleme dost deyü **buna**
Bir ḳoca cāẕūdur uyma gel şuna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 5). [buna, -ñ, -a]*

Bulmasun **bunda** hiç bir dem zevāli
Necāta irmiş ol bulan kemāli *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 21). [bunda, -(n)da]*

Ṣanma sen **bunu** ehl-i īmāndır
Kimseye dost olmaz ḳatı düşmāndır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 13). [bunu, -nu]*

Maḳṣūduñ bulmaḳ dilersen **bu** cihānda zāhidā
Gir Ṭarīḳ-i evliyāya çeşm-i cānıñ anda aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 1). [bu,]*

Şeyḫ-i kāmil maġz-ı Ḳurʾān dinler isen şeyḫ u şāb
Ders-i kitābdan baḥs ider ol saña **bu** şāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 14). [bu,]*

Pendini ṭut **bu** Sükūtī kem-terin sen bī-riyā
Nefsini bil Ḥaḳḳı añla ister isen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 17). [bu,]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya sür yüzüñ eyle türāb
Kaʾbe-i ʿulyā **budur** bil ḳıl ṭavāf miṣl-i ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 16). [budur, -dur]*

Ehl-i īmānıñ **bu** demde sīnesi ʿüryān ola
Ḳan döküp dīdelerinde rūz u şeb giryān ola *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 11). [bu,]*

Bilür iken ceddi kimdür hem anıñ yā maderi
Hiç terāḥḥum itmez oldu **bunlara** āḫir biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 22). [bunlara, -n, -lar, -a]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisānıñ bāġ u cennet bir gülü
Bunlarıñ ʿaşḳına ṭutmaḳ mātemi rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 18). [bunlarıñ, -n, -lar, -ı, -n]*

Feṭḥ-i bāb ider **bu** yolda reh-nümā
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 3). [bu,]*

Semʾ-i cānıñ aç güzelce ṭoġru baḳ
Bu Sükūtī bir gedādan al sebaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 18). [bu,]*

Dinleme hiç **bundan** artıḳ yoḳ kelām
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 15). [bundan, -n, -dan]*

Bunu söyler her şecer cümle varaḳ
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 19). [bunu, -n, -u]*

Ẕikr idenler irdim Ḥaḳḳa ruz u şeb
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı gördü onlar **bunda** hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 6). [bunda, -(n)da]*

Żāyīʿ olur destinden **buna** hiç ḳanma
Kūşe-i vaḥdetde rıżāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 7). [buna, -na]*

İstersen iresin **bunda** murāda
Terk idip sivāyı beḳāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 3). [bunda, -(n)da]*

Ẕiynet-i dünyāya Ṣaḳın aldanma
Mülk ü māla **bunda** aṣlā inanma *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 6). [bunda, -(n)da]*

Cemāl-i Bārīyi **bunda** göresin
Ara bul bir kāmil dānāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 15). [bunda, -(n)da]*

Sāliki Ḥaḳ **bunda** virdi ḳalbine her dem cilā
Māsivādan ide yüz biñ ḳulları ẕikr-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 9). [bunda, -(n)da]*

Derd-i fikrim her seḥerler olmasun **bunda** hebā
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 11). [bunda, -(n)da]*

Gelüp devrinde durmuşlar ḳapında nice pek insān
Sezādır şānına her dem **bulara** eylegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 6). [bulara, -lar, -a]*

Bunu ol gelen erler ider pek çoḳ rivāyāti
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 3). [bunu, -nu]*

Hemān şāfiʾ Yūsuf mālik idemez farḳ **bunu** her ān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 23). [bunu, -nu]*

İmām Bāḳır erenler pişvāsı
İmām Caʿfer **bu** ḫalḳuñ iḳtidāsı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 14). [bu,]*

Bular nesl-i Resūlullah bil ey cān
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 19). [bular, -lar]*

Ḳavm-i münkir ol münāfıḳ dāʾimā baʿīd
Tā ezelden böyle gelmiş **bu** cihāna ol pelīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 2). [bu,]*

Fevtine tariḫ dedim ben ey Sükūtī **bu** Zamān
Biñ iki yüz hem yedide eyledim ʿazm-i cenān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 25). [bu,]*

Aġlasunlar **bu** ḫuṢūṢda maḥşere dek ʿāşıḳān
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 27). [bu,]*

Terk idip **bu** fānī dehri ḳılmaz aṣlā ülfeti
Semt-i ʿuḳbāya muḥaḳḳaḳ çünki itmiş ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 5). [bu,]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü **bunda** ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 6). [bunda, -(n)da]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular **bunda** velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 11). [bunda, -(n)da]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile itdim şümār
Tariḫini böyle ḳıldım naẓmıyla **bunda** ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 26). [bunda, -(n)da]*

Ṣūrete geldi **bu** demde ḳalmadı bir şey nihān
Anıñçün **bu** bināya ḳıldı ġāyet ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 3). [bu,]*

Ṣūrete geldi **bu** demde ḳalmadı bir şey nihān
Anıñçün **bu** bināya ḳıldı ġāyet ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 4). [bu,]*

Böyle bir ẕāt- ḳadīmiñ ḫānḳāh-ı devletine
Ḳavm-i münkirleri irşād itdi **bunda** ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 10). [bunda, -(n)da]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı **bu** Köprülü şehr içre ber- ḳadīm
Dervişān-ı keşret üzre itdiler bunca ʿaẕīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 1). [bu,]*

Emr-i Ḥaḳla ruḥṣat oldu **bu** erenler himmeti
Nev bināya başlanıldı itdiler çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 5). [bu,]*

Üç yüz iki tariḫinde hem hezār **bu** nev binā
Derd-mend Derviş Sükūtī vaṣf ider kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 15). [bu,]*

Şeyḫ ʿAlīniñ her ḫuṣūṣda geçdi **bunda** ḥiẕmeti
Ḥaḳ müyesser ḳıldı aña dergāh-ı Selīm Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 7). [bunda, -(n)da]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü **bunda** ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 6). [bunda, -(n)da]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular **bunda** velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 11). [bunda, -(n)da]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile itdim şümār
Tariḫini böyle ḳıldım naẕmıyla **bunda** ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 26). [bunda, -(n)da]*

Ḫāk-i pāya yüẔ sürenler oldular **bunda** velī
Bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ açdılar taḫḳīḳ yolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 15). [bunda, -(n)da]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa keşret üzre çün iderler iştiġāl
ʿAşḳ-ı Mevlā ile dāʾim **bunlar** olmuş ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 12). [bunlar, -n, -lar]*

Dil ile **bu** ḫalḳa eşʿār itmişler
Ehl-i ṭarīḳata bir ṭaş atarlar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 25). [bu,]*

Her biri böylece ikşār itmişler
Şanmañız **bu** ḳavm ʿilmeyle māhir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 30). [bu,]*

Bedeldir yerine iḫbār itmişler
Ḥavf yoḳ Ḫudādan **bu** ḳavm-i nādān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 46). [bu,]*

Anlardan **bu** ʿālem firār itmişler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 69). [bu,]*

Ḳorḳudur ṭamudan cümle iḫvānı
Kendiniñ yoḳ **bunda** aṣlā īmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 24). [bunda, -(n)da]*

Her millete bir gün ḳahhār itmişler
Kin kibir ʿaceble riyā **bunlarda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 6). [bunlarda, -n, -lar, -da]*

Buġż ile ḥased hem ṭamaʿ **bunlarda**
Ḥalḳile her dāʾim ġavġā **bunlarda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 7). [bunlarda, -n, -lar, -da]*

Buġż ile ḥased hem ṭamaʿ **bunlarda**
Ḫalḳile her dāʾim ġavġā **bunlarda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 8). [bunlarda, -n, -lar, -da]*

Dünyāda ḳalbleriñ envar itmişler
Bunlarda bulunmuş āṣār-ı raḥmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 58). [bunlarda, -n, -lar, -da]*

Bī-ʿaded her Zamān iḫbār itmişler
ʿAmelde **bunlarıñ** göstermiş ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 18). [bunlarıñ, -n, -lar, -ı, -n]*

Vaṣfında gezip çoḳ inẕār itmişler
Fehm idin siz **bunu** aḥbāb-ı yārān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 42). [bunu, -nu]*

UẔadır dersinde ḳīl ile ḳālıñ
Bāṭında yoḳluḳ **bunuñ** aḥvāliñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 36). [bunuñ, -nuñ]*

Zerresinden pertev almış çünki anıñ afitāb
Şuʿle Ṣalmış **bu** cihāna şems ile hep māhitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 2). [bu,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ nūrı ile **bu** cihān
Ġarḳ olup başdan ayaġa her ne var bunca ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 3). [bu,]*

Virme göñlüñ ziynetine **bu** cihānıñ durma ḳaç
Mihrini vir ḳaḥbe zendir itme gel sen izdivāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 1). [bu,]*

Gel imām Ẕeyneʾl-ʿAbāya ḳıl muḥabbet cān ile
Çek elin **bu** māsivādan ʿāṣıḳ isen dīdeñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 4). [bu,]*

Nesl-i pāk-i evliyādır cān fedā ḳıl Caʿferʾe
Ḫaḳḳa irgörüp **bu** yolda sālik-i iḳrār-ı şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 4). [bu,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ her kim oldu bendesi
Bu cihānda bil anı sen cümlede sulṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 4). [bu,]*

Ḳıblegāhımız ezelden ol imām ʿAlī Naḳī
Secde itgil zāhidā sen maʿnīde **bu** Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 4). [bu,]*

Gel Taḳīniñ dāmeni ṭut ister isen zāhidā
Sende ol āgāh **bu** sırra cümle iḫvān itdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 4). [bu,]*

Bir imām ʿAlī Rıżānıñ nūrudur **bu** şems-i māh
Vech-i pākın şuʾlesidir ḳalbimizde her şemʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 3). [bu,]*

Bāḳır imām rāhına her kim itdi cān niṣār
Bildi taḥḳīḳ **bu** cihānda kim imiş ol ẕāt-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 4). [bu,]*

Sen şehinşāh **bu** ʿālemde pādişāhlar serveri
Hem delīl cümle ʿālem ins ü cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 28, Mısra 1). [bu,]*

bugün: *"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.*

Şın şarāb-ı kevṣeri Kāẕım yedinden iç **bugün**
Ṣad Ṣafā eyler derūnuñ ister isen zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 13). [bugün,]*

Se Senālar itmişem men āl-i evlāda **bugün**
Ve Vücūdum mülk içre şuʿlesi urmuş żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 7). [bugün,]*

Himmet ile bıraḳma feryāda **bugün** eṣġālleriñ
Esb-i ʿaṣḳa sen süvār ol tā bulunca reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 5). [bugün,]*

Mūsā Kāẕım imāma cān niṯār itdik **bugün**
Ol imām her dü ʿālem hem ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 9). [bugün,]*

Pādişāhım himmetiñ ḳıl nā-tüvānım ben **bugün**
Senden olmazsa ʿināyet neylerim ḫālim fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 7). [bugün,]*

Ġarḳ olup Derviş Sükūtī baḥr-ı ḳulzümde **bugün**
Maḥv olup ḳalmadı gitdi miṯl-i deryā-yı ḥubāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 9). [bugün,]*

Līmaʾallah remzini fehm eyler vāʿiẓ **bugün**
Çeşm-i aʿmā perde çekmiş ḳalbe anıñ siḥāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 7). [bugün,]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından **bugün**
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 15). [bugün,]*

Bu ḳalbim hep meşaḳḳatde ʿucub riyā ile her dem
Ḥasedle kin kibir memlū derūnumda **bugün** yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 6). [bugün,]*

Bir ere sen var **bugün** müşkülünü ʿarż ḳıl
Ḫiẕmetinde bezl-i cān it yol ile erkān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 5). [bugün,]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar iseñ sen **bugün**
Sāʾir eṣġāline baḳma bunu söyler her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 9). [bugün,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her zamān
ʿĀşıḳ isen gel **bugün** merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 4). [bugün,]*

Ḥaḳ ise bunda murādın rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Naḥnü aḳrebden ḫaberdār ol **bugün** vuṣlat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 8). [bugün,]*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil aṣlā **bugün**
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 9). [bugün,]*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil aṣlā **bugün**
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 9). [bugün,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳḳa gir **bugün**
Kin kibir benlik nifāḳla her bir riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 9). [bugün,]*

Ṣıdḳıla bel baġlayalım ḫiẕmetinde her rūz u şeb
Maṭlūbumuz senden **bugün** āsān ile sübḥānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 4). [bugün,]*

Bir vefāya biñ cefā eyler **bugün** ʿāşıḳlara
Zehr virmiş bal yerine umma andan şerbet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 5). [bugün,]*

Mest olalım cürʿasından bu şarābıñ gülgünuñ
Ṣāfī engür meylerden vir **bugün** aḥmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 8). [bugün,]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş **bugün**
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda eyledim iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 13). [bugün,]*

Men ʿaref dirsen **bugün** taḥṢīl eyle dün ü gün
Dinle gel kāmil sözün cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 11). [bugün,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmege geldim **bugün**
Eyle red bu Sükūtī ḳalbini ḳıl inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 11). [bugün,]*

Aḥmediñ rāhında ḳāʾim post-nişīn olmuş **bugün**
Ḫānḳāha her gelen ikrām ile mihmān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 7). [bugün,]*

Leẕẕet bulur bir ḥāliyle dāmen ṭutan her yār meşāyiḫ
Ṭālib-i Ḥaḳ dinler isen eyle **bugün** iḳrār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 2). [bugün,]*

Rehber-i kāmil izinden sen cüdā olma **bugün**
İttiṢāl it saña Ḥaḳḳıñ yollarıñ itsün güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 5). [bugün,]*

Sil göñülden māsivāyı ey Sükūtī sen **bugün**
Ḥaḳḳa vuṣlat ister isen terk-i dünyā ḳıl murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 9). [bugün,]*

Esb-i ʿaşḳıñ yoḳ yere sürmez **bugün** süvār olan
ʿArṣa-i ḥarbe naẕar ḳıl ḳatl olan eşrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 5). [bugün,]*

Fülkünü Ṣalmış nihāyet baḥr-ı girdāba **bugün**
Berzaḫa uġrar ne çāre ġarḳ ider bunca ʿibād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 7). [bugün,]*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ḫarābāt ehliyiz zāhid
Ṣaḳın ḫor baḳmasun bize melāmet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 1). [bugün,]*

Ḫāk-i pāyine gedāyım Derviş Sükūtī ben **bugün**
Bāb-ı Luṭfuñ beklerim hep derdime ʿayn-ı şifādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 17). [bugün,]*

Mūsā Kāẕım imām her dü ʿālemde **bugün**
Hem ʿAlī Mūsā Rıżāya beẕl olan cān ile sırdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 11). [bugün,]*

Muntaẕır olmuş durur ḫāk-i pāyinde **bugün**
Bāb-ı luṭfuñ bekleyen Derviş Sükūtī kem-terdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 17). [bugün,]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede Derviş Sükūtī sen **bugün**
Yüz süre gel rūz u şeb dergāh dārüʾş-şifādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 19). [bugün,]*

Laʿl-i ḥamrāyı içenler bezm-i sāḳīden **bugün**
Bādeniñ keyfi elestden ẕevḳ-i cinān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 3). [bugün,]*

Men ʿarefle maʿrifet dersini oḳu **bugün**
Rabbine āgāh olup hem cümle ʿirfān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 9). [bugün,]*

Baḳmaz olduḳ medḥ-i ẕemme işbu ʿālemde **bugün**
Bir idendik ḳahr-ı luṭfu şer ile hem de ḫayr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 7). [bugün,]*

Bi-ḥamdulillah **bugün** rāh-ı Ḫudāda rehberim vardır
Muḥammed Muṣṭafā ile ḥaḳiḳat-ı Ḫaydarım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 1). [bugün,]*

Ẕevḳ-i cihāndan geçem deyü terk-i sivā eylerken
Derviş Sükūtī gel gör **bugün** güldü baña vefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 10). [bugün,]*

Kesretinden bu cihānıñ çün **bugün** olduḳ ḫalāṣ
İrmişim bir reh-nümāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 5). [bugün,]*

Bugün gönlüm güşād olmuş ʿaceb ḳalbim sürūr eyler
Ki bir şādı bulunmaḳla hezār mātem mürūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 1). [bugün,]*

İstiʾāne ḳabri iden müşkül ḫālde ey Ẕevvār
Ehl-i derde bir devādır kim **bugün** yüzler sürer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 26). [bugün,]*

Aḥmed gelüp ḳıldı beyān Furḳān ile Ḥaḳ sırrını
Dört kitābıñ sırrı **bugün** bir noḳṭadan itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 10). [bugün,]*

Ehl-i ʿaşḳıñ menziline irmedi vāʿiẓ **bugün**
Kürsīlerde zār u feryād beyhūde her ān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 5). [bugün,]*

Māsivādan el çeküp Derviş Sükūtī hem **bugün**
Ḥaḳ ile olmuş muḥaḳḳaḳ çün bezm-i pazarımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 11). [bugün,]*

Ḳurtulup ẓulumātı ʿunṣur ḳayd-ı bendinden **bugün**
İrişir bir ʿāleme seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 11). [bugün,]*

Ḳulzüm-ü baḥre ser-a-ser felegimi Ṣaldım **bugün**
Bir nihāyet semte düşdüm ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 5). [bugün,]*

Nefsi sevmek ʿilletinden geçmiş Sükūtī çün **bugün**
Ẕāt-ı Ḥaḳda ẕevḳile her ān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 15). [bugün,]*

Baḳmazız biz ḳīl u ḳāle evlād ile hem ʿıyāle
İrdik **bugün** hem bir ḫāle ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 10). [bugün,]*

Derviş Sükūtī Ḥaḳ ʿayān Ṣanma **bugün** anı nihān
Ḳalb içinde ṭutmuş mekān iẕʾān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 13). [bugün,]*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ḳurulmuş sāḳiyā meclis
Ḳadeḥler devr ider elde içerler Ṣāfîyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 1). [bugün,]*

Muntaẓırız emrine Derviş Sükūtī biz **bugün**
Her ne denlü cevr idersen senden itmez inʿiḳās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 9). [bugün,]*

Fayıḳ olan kenz-i ḫafî sırrına hem maḥrem olup
İrdi **bugün** Men ʿaref̱e ḳul-ı Resūl nāṭıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 8). [bugün,]*

Hiç olur mu ḳaḥbe zenle izdivāc olmaḳ **bugün**
Aldadır bir cāzū muṭlaḳ oldum ʿadādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 3). [bugün,]*

Mürşid-i kāmil ara bul Derviş Sükūtī sen **bugün**
Bāb-ı ʿilmiñ ögretir ol şāh-ı merdāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 9). [bugün,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen Derviş Sükūtī sen **bugün**
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa ḳıl naẓar sen bunda seyrāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 9). [bugün,]*

ʿAşḳ yolunda cān u başıñ ManṢūr gibi ḳılmış fedā
Her varından geçip **bugün** merdāne irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 6). [bugün,]*

Ḥubb-ı cānānı göñüldedir Derviş Sükūtī bul **bugün**
Ẕevḳ idersin sen de her dem öyle leẕẕetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 9). [bugün,]*

Bugün bir kürsüye çıḳmış bu ḫalḳa pend ider vāʿiẓ
Oḳur açmış kitābını bī-maʿnā ders ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 1). [bugün,]*

Şemʿ-i ḥüsnüne **bugün** yansam yaḳılsam ġām degil
Maḥvolursa bu vücūd pervānem ider şimdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 5). [bugün,]*

Mevlevi ḥażretleriniñ tekyegāhında **bugün**
ʿAşḳile her bendesi leyl ü nehār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 7). [bugün,]*

Ḫāk-i pāyi abdālım Derviş Sükūtī ben **bugün**
Dürr-i luṭfunda ġulāmım kem-ter gedāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 17). [bugün,]*

Müslim olmaz şol kişi kim āl-i ʿabāya ḳaṣd idip
Müʾmīn isen ey Sükūtī çal **bugün** küffāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 10). [bugün,]*

Mürşidiñ dāmeni muḥkem ṭut Sükūtī sen **bugün**
İrmek istersen yüce bir iḥsāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 9). [bugün,]*

Ḥüsnünüñ şevḳi **bugün** hep verdi dünyāya şeref
Māh-ı cemāliñ nūrı ḳıldı zümre-i dānāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 1). [bugün,]*

Pāye-i rifʿat dilermiş ʿilmiyle vāʿiẓ **bugün**
Devlet-i dünyāya māʾil ḳıldıġı efkāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 7). [bugün,]*

Ḫāk-i pāyi evliyāya gice gündüz sür yüzüñ
Ey Sükūtī bulmaḳ istersen **bugün** şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 10). [bugün,]*

Baḥr-ı ʿummāna hemān ben felegimi şaldım **bugün**
Nūḥ ile irdim necāta bulmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 5). [bugün,]*

Vaṣf iderim aḥvālim Derviş Sükūtī ʿāleme
Fehm eyleye herkez **bugün** biz eşʿāra alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 10). [bugün,]*

Bugün terk-i cihānım ben sivāya iʿtibārım yoḳ
Geçip dünyā u ʿuḳbādan ki bir yerde ḳarārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 1). [bugün,]*

Bundan murād Ḥaḳḳı bilip kāmile var ṣor **bugün**
Ṭut etegin muḥkem yapış tā göstere dānā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 5). [bugün,]*

Pehlivān olmaḳ imiş çün nefsine maḳbūl **bugün**
ʿAskerī divler şeyāṭīn ḳırmaġa Ḥaydar gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 7). [bugün,]*

Tīġ-ī Ḥaydarla Sükūtī ḫandān düşmanına
Boynuna ur ḫāricīniñ al **bugün** bir kām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 10). [bugün,]*

Sırr-ı ʿaşḳı fāş itme Derviş Sükūtī sen **bugün**
Söyler isen iḫfā ile her demi bir cāna gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 11). [bugün,]*

ʿAşḳ oduna yana gel Derviş Sükūtī sen **bugün**
Nār-ı İbrāhīme olmak istersen müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 9). [bugün,]*

Feyż-i himmetler irişir şeyḫ-i kāmilden **bugün**
Her kim eyler ḥiz̲metini ṣıdḳile cāndan gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 7). [bugün,]*

Āl-i Aḥmed bendesiyim Derviş Sükūtī ben **bugün**
Dürr-i luṭfunda ġulām nice biñ hezār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 13). [bugün,]*

Göñül itme ḥaz̲er benden fiġān eyle nedir Z̲ārıñ
Ḥaḳ ile ḳıl **bugün** ülfet dü ʿālemde odur yârin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 2). [bugün,]*

Māsivānıñ ke̲sretinden ben **bugün** oldum ḫalāṣ
Vaḥdet içre şimdi irdim bir ulu sulṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 7). [bugün,]*

Men ʿaref dersin oḳu gel şeyḫ-i kāmilden **bugün**
Küntü kenziñ bāb-ı meftūḥ iresin ol kāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 7). [bugün,]*

Cehd iderler gice gün Ḥaḳḳı ʿayān görsün **bugün**
Kāmil ile her bir sözüñ ider hemān ḳalmaz cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 11). [bugün,]*

Mecnūn āsā kūh-ı Ṣaḥrāñızda beyhūde **bugün**
Kendi ẕātında ara bul ṭopṭolu Leylā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 7). [bugün,]*

Her kelāmım dürr-i maʿnā cevheri yektā **bugün**
Fehm ide gör işbu baḥrı sen ḥaḳiḳat Caʿferi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 3). [bugün,]*

Āsitānında ġulām ol ey Sükūtī sen **bugün**
Himmeti bilmem ider mi āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 11). [bugün,]*

Dehr-i fānīye Ṣaḳın gel meylini virme **bugün**
Kimseye hiç şefḳati yoḳ bir daġdır o göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 9). [bugün,]*

Muntaẓırız devrine Mehdi-i zamānıñ biz **bugün**
Seyfiyle itse ẓuhūr ol ʿadl-i vefādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 21). [bugün,]*

Ḥamdulillah ben **bugün** māsivādan geçmişim
Bulmuşum bir yār-i Ṣādıḳ her bī-vefādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 1). [bugün,]*

Maʿṣūḳ yoluna virmege ben ʿaşḳile cān beklerim
Şevḳile **bugün** ol ḥażrete varmaḳ içün bu ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 2). [bugün,]*

Berzaḫından māsivānıñ bulmuşuz her dem necāt
Ḥamdulillah ẕevḳ-i keşretden **bugün** ben aẕādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 10). [bugün,]*

Uyma Şīrīn sözüne Derviş Sükūtī her zamān
Bir belāya uġramış gör **bugün** nice Ferhādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 12). [bugün,]*

Āl-i Aḥmed Murtażānıñ ḫānḳāhında **bugün**
Men Sükūtī bir gedāyım evliyādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 17). [bugün,]*

İḫtiyār-ı ʿuzlet iyle ey Sükūtī sen **bugün**
Dehr içinde bize lāyıḳ ġayrı bir cān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 9). [bugün,]*

Māderiñ şānında gelmiş biʾāte minnī **bugün**
Nūr-ı ʿayn Faṭıma Ḫayruʾn-nisāʾsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 9). [bugün,]*

Geldi çün şehr-i muḥarrem ʿāşıḳa mātem **bugün**
Çeşm-i ḫūnuñ işbu māhda dökmege elzem **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 1). [bugün,]*

Geldi çün şehr-i muḥarrem ʿāşıḳa mātem **bugün**
Çeşm-i ḫūnuñ işbu māhda dökmege elzem **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 2). [bugün,]*

Kerbelānıñ mācerāsı teskīn olmaz ḥaşre dek
Ehl-i ʿaşḳıñ ḳalb-i mecrūḥ bī-devā merhem **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 4). [bugün,]*

On iki gün ṣāʾim olmaḳ Muṣṭafānıñ ʿaşḳına
Nice yüz biñler ʿamelden ḫayrıla aḳdem **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 6). [bugün,]*

Ol şehid-i Kerbelāda şāh Ḥüseyne cān veriñ
Ehl-i beytiñ Zümresine ḳaydolup ekrem **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 8). [bugün,]*

Rūz-ı mātem zār ile feryād ider vaḥşi ṭuyur
Ḳan döküp gökde melekler gözleri pür-nem **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 10). [bugün,]*

Laʿnet itmek ol Yezīde çünki farż oldu bize
Āl-i Mervāna hezārān laʿn idip muḥkem **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 12). [bugün,]*

Ḳan revān it dīdeñizden ey Sükūtī rūz u şeb
Şefḳāt ider saña Aḥmed şehr-i bir āʿẓam **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 14). [bugün,]*

Menbaʾ ol kāʾinātıñ Adem ü Ḥavvā **bugün**
Cinsimiz andan tevellüd eyledi peydā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 1). [bugün,]*

Menbaʾ ol kāʾinātıñ Adem ü Ḥavvā **bugün**
Cinsimiz andan tevellüd eyledi peydā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 2). [bugün,]*

Şit Nebī geldi cihāna devrini tekmīl idip
İdriş idersin gelmesiyle ʿazm idip ʿuḳbā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 4). [bugün,]*

Nūḥ Nebīniñ ṭufānından buldular ol dem ḫalāṣ
Ḳavm-i kāfirleri ṣaldı ġarḳıla deryā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 6). [bugün,]*

Ḥażret-i Ḥūd kāh Ṣaliḥ İbrāhīm İsḥāḳ ile
İsmāʾilim ḳurbān oldu Ḥaḳ içün evlā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 8). [bugün,]*

Derde Yaʿḳūb düşdü ol dem Yūsufuñ feryādıyla
Buldu Eyüb Ṣabrıyla çün derdine edvā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 10). [bugün,]*

Ḥażret-i Davūd Süleymān salṭanatda bir ḳarār
Ḥükm ider Ḳāfʾdan Ḳāfʾa ol ʿadlile icrā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 12). [bugün,]*

Yunūsʾum deryā içinde baṭn-ı māhīya düşüp
Ḫalvet itdi nice demler emr-i bir Mevlā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 14). [bugün,]*

Ḥażret-i Cercīs Nebī hem kāh Ẕekeriyā ol Zamān
Tīġ-ı küffārıñ elinden oldular ifnā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 16). [bugün,]*

Ḥażret-i Yaḥyā gör kim ẓulmüyle oldu şehid
Ḳan pahā heftād hezār Ḥaḳ eyledi ʿiṭā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 18). [bugün,]*

Ḥażret-i ʿİsāya ol dem emr olup ʿarşa çıḳa
Āsumāna pervāz itdi bekleriz ḥālā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 20). [bugün,]*

Devr-i Aḥmede irişdik bir zamān ol şāh ile
Gördük anı ḫalḳ-ı aʿẕam menzil-i aʿlā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 22). [bugün,]*

Murtażāya çünki laḥmi hem dedi faḫr-i cihān
Ẕāt-ı muṭlaḳ nūr-ı vaḥdet cümlede yektā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 24). [bugün,]*

Dürr-i pākından anıñ hem iki şehzādeler
Nūr-ı Aḥmedle müzeyyen geldiler dünyā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 26). [bugün,]*

Şefḳat eyle bu Sükūtī kem-tere ey ẕāt-ı pāk
Senden ümīd kesmez aṣlā bir ġarḪb ednā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 28). [bugün,]*

Bir naẓar ḳıldım Sükūtī kāʾināta ben **bugün**
Ḥaḳ ile dolmuş bu ʿālem ḳalmamış nihān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 11). [bugün,]*

Elimde bāde-i ḥamrā ḳadeḥler hep müheyyādır
Ezelden nūş iden gelsin **bugün** meyḥānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 4). [bugün,]*

Çün **bugün** bāṭın gözüyle baḳmışım aḥvāline
Her biri bir isme maẓhar düşmüşüm ḥayrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 9). [bugün,]*

Bugün pazar-ı ʿaşḳ içre metāʿını alan gelsin
Hemān ḳalbiñ bu meydānda muṣaffā hep ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 1). [bugün,]*

ʿAḳl-ı ʿālem irmez aṣlā nicedir devrān **bugün**
Kendi bildiginde ḳalmış nice biñ insān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 1). [bugün,]*

ʿAḳl-ı ʿālem irmez aṣlā nicedir devrān **bugün**
Kendi bildiginde ḳalmış nice biñ insān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 2). [bugün,]*

Ġaflet ile ḳaldı buñlar dīde-i cān açmadı
Mürşid-i kāmillere hiç Ṣormadı bir ān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 4). [bugün,]*

Silsile Ṣorar ararlar aṣl-ı nesil kim anıñ
Yā ʿaceb böyle olur mu ʿaḳl ile iẕʾān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 6). [bugün,]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī teʾsīr itse ḳalbine bir dem anıñ
Cesed cū ider cihānı maṭlub-ı erkān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 8). [bugün,]*

Hiç naẓar ḳılmazlar aṣlā rāhınıñ erkānına
Cins-i evlāddan arārlar böylece nādān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 10). [bugün,]*

Evliyādan ceddi olsa bu zamān şol kimseniñ
Menfaʿat olmaz saña bil ṭutma gel aḳrān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 12). [bugün,]*

Taṣḥīḥ itmezler seniñ bil rāhını ya aḥlāḳını
Böyle cārī olmamışdır anlagil her ān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 14). [bugün,]*

Evliyānıñ ḳabrine git ḥācetiñ eyle niyāz
Derdine olsa gerekdir tiz çabuḳ dermān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 16). [bugün,]*

Söylenir evvel ezel kim gāhī otdan būḳ olur
Daḫı būḳdan ot olup hem dillere destān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 18). [bugün,]*

Ḥażret-i Saʿd Vaḳḳāṣ hem aṣḥāb içre pek ulu
Oġlu merdūd bir münāfiḳ Ḥüseyne düşmān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 20). [bugün,]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem silsile ister o kim
Kendi cāhil farḳ yoḳdur nitekim ḥayvān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 22). [bugün,]*

Pendimiz çoḳdur saña hem semʿ-i cānıñ aç güzel
Naẓmımı dinle yaḳīn ol ḳurtarasın cān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 24). [bugün,]*

Şeyḫ-i kāmil dāmenı ṭut saña Ḥaḳḳı göstere
Nesne gelmez cāhilāndan her işi noḳṣān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 26). [bugün,]*

Şeyḫ nāḳıṢ sālikānın rāhını berzaḫ ḳoyar
Nār-ı dūẕaḫa Ṣalar ol tābiʿ-i şeyṭān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 28). [bugün,]*

Ḥaḳḳı bulmaḳ görmek ġayrılerden kes ümīd
Himmetiyle şeyḫiñ olur müşkülüne āsān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 32). [bugün,]*

Çünki bunda gelmeden hep Ḥaḳḳı bilmekdir murād
Cāhil olandan ṣaḳın pek bilmez ol Sübḥān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 34). [bugün,]*

Söz uzatma beyhūde sen ey Sükūtī bu zamān
Çāre yoḳdur dört kitābdan söylesin Ḳurʾān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 36). [bugün,]*

Bir ʿaceb devre irişdik yoḳ bize yārān **bugün**
Gönlümüze bir muvaffaḳ ḳalmamış aḳrān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 1). [bugün,]*

Bir ʿaceb devre irişdik yoḳ bize yārān **bugün**
Gönlümüze bir muvaffaḳ ḳalmamış aḳrān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 2). [bugün,]*

Her biri açmış dehānıñ taʾan ider bu ʿālemi
Ġıybeti kesmez dilinden Ṣunʾı bühtānı **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 4). [bugün,]*

Kin kibir bunca şeḳāvet rāhını ṭutmuş bular
Oldular müfsid münāfiḳ nitekim Mervān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 6). [bugün,]*

Uydular tersā yahūdī dinine sīm zer içün
Terk idip dīn u Muḥammed oldular küfrān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 8). [bugün,]*

Dinlemezler vāʿiẓiñ hiç kürsīde ṣoḥbetlerini
Vardılar semt-i ḥarāma cehr ile nādān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 10). [bugün,]*

Dergāh-ı Ḥaḳdan muḥabbet refʿ olup biʾl-cümleten
Düşdüler nefs-i hevāya oldular ṭuġyān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 12). [bugün,]*

Şehvet-i dünyāya raġbet eylediler dün ü gün
Ḳavm-i Lūṭʾa tābi olup yerleri nīrān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 14). [bugün,]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafā-yı ḳanūna tebdīl itdiler
Uydular Frenk ṣoḥbetine nice biñ insān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 16). [bugün,]*

Āl-i Aḥmed Murtażāya ẓulm idip her vechile
Ḫānedān-ı ehl-i beyte oldular düşmān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 18). [bugün,]*

Kerbelāya ḫāin oldu bunların nesl-i Yezīd
Hiç terāḥḥum itmez oldu ḫāricī devrān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 20). [bugün,]*

Şefḳāt-i āl-i Resūlʾden hiç ola mı bunlara
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya ẓulm ile her ān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 22). [bugün,]*

Laʿneti Ḥaḳ nāẐil oldu tā ezelden bunlara
Müsteḥāḳ nār-ı dūzāḫda ṭutdular evṭān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 24). [bugün,]*

Ḳıl hidāyet yā ilahī cümle müʾmīn ḳullara
Ol Ḥabībiñ ḥürmetine eylegil iḥsān **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 26). [bugün,]*

Hecr odundan āh iderim derdiyle rūz u leyāl
Neyleyim Derviş Sükūtī ḫālimiz yaman **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 28). [bugün,]*

Bugün bir şaḫṢı ben gördüm feṣāḥatle oḳur Ḳurʾān
Cemīʾān beldeler gelmiş anı dinler nice insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 1). [bugün,]*

Çaldı rıḥlet kūsu baña gitmege ʿuḳbā **bugün**
Görmedim hiç bunda raḥat neylerim dünyā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 1). [bugün,]*

Çaldı rıḥlet kūsu baña gitmege ʿuḳbā **bugün**
Görmedim hiç bunda raḥat neylerim dünyā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 2). [bugün,]*

Bir vefāya bunda yüz biñ çekerim derd-i elem
Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳ bulunmaz ideyim edvā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 4). [bugün,]*

Bu Vīrān kārḫāneniñ ben görmedim ābādını
Hedm olur dün ü gün ʿayāndır olmada ifnā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 6). [bugün,]*

Bizden evvel bunca şāhlar geldiler gitmiş ḳanı
Māl u mülkin bıraḳdı bunda söylenür ḥālā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 8). [bugün,]*

Sāyebān-ı şemse beñzer didi ḫātem-i enbiyā
Bir zemīnde durmaz aṣlā devr ider aʿlā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 10). [bugün,]*

Raġbet itmek bu sivāya küllī aḥmaḳ ṣol kişi
Beyhūde eyler nizāʿlar bī-baṣar ʿamā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 12). [bugün,]*

Ṣāç u ṣaḳāl penbe miṣāli nā-tüvān oldum yeter
Ḥālimiz düşvāre irdi eylemem şekvā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 14). [bugün,]*

Altmış üç yaşa bu ʿömrüm çün irişdi Ṣoñ deme
İltifātıñ ġayr itmem ḳalmadı sevdā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 16). [bugün,]*

Dehre gelmekden ʿibāret Ḥaḳḳı bulup anlamaḳ
Kim ki fehm ider Sükūtī iylemez daʿvā **bugün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 18). [bugün,]*

Hū ile çün açdı anlar küntü kenziñ bābını
Hū ile irmiş **bugün** ʿāşıḳları ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 8). [bugün,]*

Dolap gibi inlerim bir ḫoş ṣedā dinlerim
Ḥaḳḳı **bugün** bilerim döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 10). [bugün,]*

Hū Ṣedāsıyla felekler devr ider ʿarşı **bugün**
Hū ile her dem melekler girdiler devrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 3). [bugün,]*

Durma gice gündüz ṭālib gir meydāna döne döne
Nefsine ol **bugün** ġalib gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 2). [bugün,]*

Cemāliñ şemʿine yā Rab yanarım tā ki pervāne
Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ben oldum nice dīvāne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 2). [bugün,]*

Bugün gördüm dilarāyı oturmuş bir çemenlerde
Ḳadeḥ Ṣundu bize ol dem gülistān-ı baharlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 1). [bugün,]*

Ḳanġı millet bunu ancaḳ irtikāb eyler **bugün**
Nūr-ı pāk-i Muṣṭafānıñ ḳaṣd idip arslānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 11). [bugün,]*

Cümle varı destimizden bir pula ṣatdıḳ **bugün**
Ṣāh Taḳī vü bā Naḳī nūr-ı Ḫudānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 9). [bugün,]*

Muḥammed Bāḳırıñ rāhına muṭlaḳ
Girüp irdim **bugün** āl-i ʿabāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 10). [bugün,]*

Ne muḥabbet virdi **bugün** kendi ḥissine
Ṣor tā Mecnūn olup gösterdi vechiñ Leylāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 3). [bugün,]*

Ṣūret-i ʿanāṢırda **bugün** yüZüne urdu niḳāb
Kendini ḳıldı nihān görmedi zāhid dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 7). [bugün,]*

Vechini ʿayān gördü **bugün** ʿāşıḳların dünyāda
Zāhidā arzu ḳılar görmege anı ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 1). [bugün,]*

Her yüzde **bugün** kendisini ṣaldı ʿayān
ʿĀşıḳlarına göstermek içün ḳıldı bahane *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 1). [bugün,]*

Dīde-i cānıñ küşād it gör ne ʿālemsin **bugün**
Ḥüsrev-i dīdāra cihān beñzersin Süleymāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 5). [bugün,]*

Bugün ben levḥ-i ḥüsnüñde oḳudum bunca Ḳurʾānı
Görürüm āşikār olmuş nice āyāt-ı Sübḥānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 1). [bugün,]*

Kāẕım oldu pādişāh kāʾinātıñ hem **bugün**
Şāh ʿAlī Mūsā Rıżādır cennet-i ʿadnıñ kevs̱eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 7). [bugün,]*

Ḫānḳāh-ı devlet içün taḫtını ḳurdu **bugün**
Ey Sükūtī ḳalbimizde şimdi mihmān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 9). [bugün,]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāda ṭut **bugün** sen sünneti
Şāh-ı merdān hem ʿAlīye ṣıdḳ ile it ülfeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 1). [bugün,]*

ʿĀbidīn Bāḳır imāmıñ rāhına girsin **bugün**
Taʾlīm itdi dīn ü meẕheb Caʿfer Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 7). [bugün,]*

Anlagil zāhid sen **bugün** Muṣṭafānıñ ḳadrini
Hem Ḥabībiñ nūr-ı ʿayn-ı Murtażānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 1). [bugün,]*

Mışr-ı cāmiʿdir vücūduñ secde-gāhı ʿālemiñ
Aç gözüñ Derviş Sükūtī gör **bugün** sende anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 12). [bugün,]*

Kaʾbe-yi ḥüsnüñ ẕiyāret itmek içün her seḥer
Luṭf-ı iḥsānına geldim gör **bugün** dīvāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 8). [bugün,]*

Sermāyen var mı Sükūtī āḫir ʿömründür **bugün**
Ṣoñ nefes senden ararlar böyle bil īmān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 17). [bugün,]*

Envār Muḥammed ṭoġdu **bugün** ṭutdu cihān güneşi
Pertevidir şuʿle viren mülk-i ʿAcem hem Ḥabeşī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 1). [bugün,]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ **bugün**
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 11). [bugün,]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ **bugün**
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 11). [bugün,]*

Postnişīn olmuş Ḫarābāt ḫānḳāhında **bugün**
Meslek-i Saʿdī ṭarīḳiñ meşreb-i eṭvār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 5). [bugün,]*

Meslek-i Naḳşī Ṭarīḳiñ ḫādimi olmuş **bugün**
Mürşid-i erbāb-ı kāmil ʿadliyle itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 3). [bugün,]*

Derviş Sükūtī ʿAskerīye itdi **bugün** ilticā
Mehdī gele bir gün ola ḥaḳim cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 17). [bugün,]*

Ġarḳ olup Derviş Sükūtī baḥr-ı ḳulzümde **bugün**
Maḥv olup ḳalmadı gitdi mi<u>s</u>l-i deryā-yı ḥubāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 9). [bugün,]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından **bugün**
Ḫaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 15). [bugün,]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar isen sen **bugün**
Sāʾir eşḫāline baḳma bunu söyler her z̲evāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 9). [bugün,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her Zamān
ʿĀşıḳ isen gel **bugün** merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 4). [bugün,]*

Mest olalım cürʿasından bu şarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī engür meylerden vir **bugün** aḥmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 8). [bugün,]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş **bugün**
Söylerim hep Ḫaḳḳı bunda eyledim iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 13). [bugün,]*

Ey ṭālib-i Ḥaḳ dinle **bugün** söylenen güftār ʿAlīdir
Kurʾān daḥı nāṭıḳ aña her ne ki var eşʾār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 1). [bugün,]*

Şīrīn yolunda cān başın fedāya itdiler ġayret
Suʾāl it z̲evḳe irdi mi **bugün** sen anı Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 4). [bugün,]*

Ḫavf yoḳ hiç enbiyādan bunların aṣlā **bugün**
Bir belāya uġramışlar her şehr cümle kūyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 7). [bugün,]*

Postnişīn olmuş Ḫarābāt ḫānḳāhında **bugün**
Meslek-i Saʿdī Ṭarīḳiñ meşreb-i eṭvār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 5). [bugün,]*

Naẓm ile itdim beyānıñ ḳıl **bugün** iḳrār ʿAlīdir
ʿĀṣıḳıñ feryād-ı āhı ḳıldığı hep zār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 1). [bugün,]*

Fezkurūnī āyetinden gel ḫaber-dār ol **bugün**
Semʾ-i cāna erdim Ḥaḳdan bu ḫuṭāb-ı müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 7). [bugün,]*

Ekl ile **bugün** şirke düşüp ḳalb ṭamaʿ bir cins-i cāmūs
Zāhid mürāʾī ehl-i nifāḳ mervān gibi bir şöhreti cāsūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 1). [bugün,]*

Ḳahr-ı lūṭfuñ ʿilletini kim ki pāk ḳılmış **bugün**
Ḳanda baḳsa çeşm-i cāna görünür dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 3). [bugün,]*

Bugün minberlere çıḳmış cinān-ı vaṣfıñ ider vāʿiẓ
Bu ḫalḳıñ cennete naṢafıñ kimin nīrān ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 19, Mısra 1). [bugün,]*

Ṭulūʿ itdi derūnumda **bugün** ol Ḫālıḳuʾr- Raḥmān
Ki emr-i Ḥaḳ ile vaṣfım olupdur on iki pīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 1). [bugün,]*

Teslīm ol bir ṭabīb-i ḫāẕıḳa **bugün**
Şifālar şerbetiñ içersin gülgūn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 17). [bugün,]*

Ḳalbiñ içre gör **bugün** itmiş ḳarār
Senden iste aradığıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 7). [bugün,]*

Düşme ṭālib **bugün** sende ʿināda
Ḫor baḳma ʿāleme vefāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 1). [bugün,]*

O şāhıñ tāriḫüñ itdim tamamıyla **bugün** iḳrār
Vefātına daḫı biñ yüz s̲emāniyeniñ yek gelir ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 25). [bugün,]*

Odur bende **bugün** āl-i ʿabāya
Ḥabīb-i kibriyā şāhı gedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 5). [bugün,]*

Rütbe-i şāh-ı şehīdiñ menziliñ buldu **bugün**
ʿArş-ı aʿlādan melekler yerlere indi o gün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 21). [bugün,]*

Kes̲ret-i dünyādan olmak ister isen ḫalāṣ
Ḫānḳāh-ı enbiyāya gel **bugün** ʾām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 2). [bugün,]*

Ḫāk-i pāy-i Ṣāh Ḥasanıñ çakeriyim ben **bugün**
Ḳulu ḳurbānıyım anıñ ḳapusında kem-terim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 3). [bugün,]*

buġz: *Kin, nefret, düşmanlık.*

Her kelāmı **buġża** mebnī hem ḥasedle vāʿīẓiñ
Ḥırş ile eyler niẕāʿlar ḫalḳa her dem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 9). [buġża, -a]*

Āl-i Aḥmed bendesine **buġżunu** eyler ziyād
İntiḳāma ʿādet itmiş ḳalbini şeyṭān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 7). [buġżunu, -u, -nu]*

Ṭarḥ idip dilden Sükūtī leşker-i ḥubb-ı sivā
Kin kibir **buġz** ḥasedden oldum riyādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 8). [buġz,]*

Buġż cidārlar cihānı devr idermiş ser-te-ser
Kesb ider ol bunca sīm-i zer cemʾ olan dinare yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 11). [buġż,]*

Kibrile benlik nifāḳıñ arturur günden güne
Buġżunu eyler tecāvüz ʿāleme sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 12). [buġżunu, -u, -nu]*

Buġż ile ḥased hem ṭamaʿ bunlarda
Ḫalḳile her dāʾim ġavġā bunlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 7). [buġż,]*

Buġż-ı ḥased olmaz dilde bühtānı
Kin kibir ġażabla nefs-i şeyṭāni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 51). [buġż-ı,]*

buḫārā: *Buhara şehri.*

İki pāy üzre ṭurṭurmış gezer semt-i **Buḫārayı**
Temāşā-yı cihān eyler bu ʿālemde ne kim her var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 9). [buḫārayı, -yı]*

Cihān bezmin ḳamu gezdim bulunmaz hiç meşel aṣlā
Semerḳand **Buḫārada** ne mümkün ġayrı yerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 6). [buḫārada, -da]*

Virildi ġavṣ-ı āʿẓamlıḳ maḳāmı ol şāh-ı merdān
Muʾīnüddīn kemāliyle semerḳand **buḫārada** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 46). [buḫārada, -da]*

Ümīdiñ bekleyip gitmez dilerler derdine dermān
Şeref-yāb eyledi Ẕikr-i ḫafī ile **Buḫārayı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 56). [buḫārayı, -yı]*

bühtān: *Yalan, iftira, asılsız söz.*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi **bühtān** itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 3). [bühtān,]*

Ġaflet üzre ehl-i dünyā nefsine tābi olup
Ḫalḳa **bühtān** ile ġıybet dāʾim ider fāsıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 4). [bühtān,]*

Her biri açmış dehānıñ taʾan ider bu ʿālemi
Ġıybeti kesmez dilinden Ṣunʾı **bühtānı** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 4). [bühtānı, -ı]*

Buġż-ı ḥased olmaz dilde **bühtānı**
Kin kibir ġażabla nefs-i şeyṭāni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 51). [bühtānı, -ı]*

būḳ: *Boru, düdük.*

Söylenir evvel ezel kim gāhī otdan **būḳ** olur
Daḥı būḳdan ot olup hem dillere destān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 17). [būḳ,]*

Söylenir evvel ezel kim gāhī otdan būḳ olur
Daḫı **būḳdan** ot olup hem dillere destān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 18). [būḳdan, -dan]*

bul: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II. Ermek, elde etmek, ulaşmak.*

olduġu ḥālde cānlarına ziyādesiyle eṣʾāb ü düşvār gele ḥabaḳından māʾide içlerinde
baʿżı mübtedi ehl-i ṭarīḳ **bulunmaġıyla** ḥayrete düçār olup ḍalāletde ḳalmālarına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 20). [bulunmaġıyla, -un, -mak, -la]*

bütün bütüne aradan refʿ ü ipṭāl etmek istiyorlar buna ṣabr itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ hezār- iḫvānlarımız **bulunmuş** olmaġıyla mesmūʾları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 18). [bulunmuş, -un, -muş]*

Derd-mend Derviş Sükūtī dest-i dāmen ṭut ḳavī
İrgörür anlar viṣāle **bulmaḳ** istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 30). [bulmaḳ, -mak]*

Ḍad Ḍalālet rāhına virme göñül ey müddeʾī
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde **bul** ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 16). [bul,]*

Fe ferāġat eyle ey dil māsivādan çek elin
Ḳaf ḳarīb ol sen Naḳīye **bulmaḳ** istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 22). [bulmaḳ, -mak]*

İşbu yollar berzaḫını geçmege āsān eyle
Rehber-i kāmil ara **bul** Derviş Sükūtī dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 10). [bul,]*

Himmet ile bıraḳma feryāda bugün eṣġālleriñ
Esb-i ʿaṣḳa sen süvār ol tā **bulunca** reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 6). [bulunca, -unca]*

Hem tekāsül itmek ile olmaz hiç
Cehd idelim **bulmaġa** bir reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 8). [bulmaġa, -ma, -ġa]*

Ṭaş mı ṣandın bu derūnum çekdirirsin biñ belā
Miḫneti derde düş oldum **bulmadım** aṣlā devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 2). [bulmadım, -ma, -dı, -m]*

Bulmuşum bir şeyḫ-i kāmil aña itdim intisāb
Dīde-i cānım uyandı refʿ olup benden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 1). [bulmuşum, -muş, -u, -m]*

Ẓulmet-i tende ḳalanlar berzaḫa düşmüş yolu
Girmede meydān-ı ʿaṣḳa **bulmadı** rāh-ı Ṣevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 4). [bulmadı, -ma, -dı]*

Gel Ṭarīḳ-i enbiyāya zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara **bul** ḥiẕmetiñ it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 2). [bul,]*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā ṣevāb
Rehber-i taḫḳīḳī **buldum** fetḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 2). [buldum, -du, -m]*

ʿAṣḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi bir ḳatı ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 6). [bulmadı, -ma, -dı]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle **bulmuş** nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 16). [bulmuş, -muş]*

Tīġ-ı Ẕikr nefsine çek ḍarb idip gelsin şitāb
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle **bulmuş** nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 2). [bulmuş, -muş]*

Āsitān-ı ʿAskerīye yüz süreñ **bulur** devā
Mehdi-i Ṣāḥib-Zamān dārüʾş-şifāya bīʾat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 19). [bulur, -u, -r]*

Yolların hep berzaḫından geçmek içün bir delīl
Rehber-i ṭaḥḳīḳi **bul** her dāʾimā āsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 8). [bul,]*

Ṭālibā gel sırr-ı Ḥaḳḳı **bulmaġa** ʿirfān gözet
Küllī varından geçersün kāmil-i insān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 1). [bulmaġa, -ma, -ġa]*

Ḳayd-ı ʿunṢur ẓulmetinden **bulmaḳ** istersen ḫalāṣ
Bir ṭabīb ḥāẕıḳ ara bul derdine dermān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 9). [bulmaḳ, -maḳ]*

ʿAşḳ ile Derviş Sükūtī düşme ḳulzüm baḥrına
Dürr-i cevher **bulmaḳ** içün lücce-i ʿummān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 12). [bulmaḳ, -maḳ]*

Zāhidā gel ister isen sen de **bulasın** necāt
Ṣerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā eyle ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 1). [bulasın, -a, -sın]*

Rehber gerekdir her yola berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil **bulup** āsān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 8). [bulup, -up]*

Ben beni ḳıldım fenā maḥv olunca dāʾimā
Tā **bulunca** hep beḳā çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 12). [bulunca, -unca]*

ʿAşḳa uy sen sālikā gel Ḥaḳḳa ider ol vüṣūl
Ẕikr-i Ḥaḳḳı it seḥerde **bulasın** dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 4). [bulasın, -a, -sın]*

Seḥerde olma sen ġafīl çeker zaḫmet yarın cāhil
Bulup bir mürşid-i kāmil uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 12). [bulup, -up]*

Māsivādan geç dilersen **bulmaġa** her dem necāt
Mevt-i īrād gelmeden evvel ḳıl mekānıñ sen cedeş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 7). [bulmaġa, -maġ, -a]*

Derviş Sükūtī her zamān Saʿy ide gör **bul** Ḥaḳḳı
Saña senden yaḳīn ol ḳalb evinde mihmānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 9). [bul,]*

Pāye-i rifʿat **bulanlar** menzil-i ʿarşdan yüce
Bir ḳula olmaz Sükūtī bunda anlar iḥtiyāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 9). [bulanlar, -an, -lar]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler zār ider her rūz u şeb
Hiç ṭabīb ḳılmaz devāyı **bulmadı** aṣlā felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 6). [bulmadı, -ma, -dı]*

Ġaflet üzre olma ṭālib ara gözün her dem sabāḥ
Ṣabaḥ ḫānḳāh-ı Ẕikre gel gir **bulmaḳ** istersen felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 2). [bulmaḳ, -maḳ]*

Feʾzkurūnī āyetiyle cān u dil her ṣubḥ u Ṣām
Ẕikre düşmüş bu Sükūtī göñli **bulmuş** inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 14). [bulmuş, -muş]*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı ʿaşḳda beẕl idersen ṭālibā
Pāye-i rifʿat **bulur** ol menzil aḫyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 4). [bulur, -ur]*

Leẕẕet **bulur** bir ḥāliyle dāmen ṭutan her yār meşāyiḫ
Ṭālib-i Ḥaḳ dinler isen eyle bugün iḳrār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 1). [bulur, -ur]*

Himmet **bulur** ḥiẕmet ile rāh-ı Ḥaḳḳa ṭoġru giden
Menzil alur sürʿatile ḳalbe ṭoġan envār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 3). [bulur, -ur]*

Rifʿat **bulur** rūz u leyāl evc-i semā eyler ʿurūc
Cibrīl olur hem rehberi neyler aña aġyār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 5). [bulur, -ur]*

Ḳuvvet **bulur** her vechle cān perdesi olur güşād
Arż u semā ʿālemi reviyyet ider bīdār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 7). [bulur, -u, -r]*

Vuṣlat **bulur** ihsānıyla Derviş Sükūtī her müdām
Luṭf-ı Ḥaḳḳa maẓhar olup nitekim iḥyā meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 9). [bulur, -ur]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī erleriniñ menzil ʿarşdan yüce
Sen de cehd it ey Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda **bul** murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 14). [bul,]*

Saʿy ider zāhid delīlsiz rāh-i Ḥaḳḳa vāṣıl ola
Ḳābil-i mümkün degildir **bulmaġa** bunda murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 6). [bulmaġa, -maġ, -a]*

Noḳṭa-ı müphem ḥaḳāyıḳ sırrına maẓhar olup
Feyż irişdi ẕāt-ı Ḥaḳdan **bulmuşuz** kāmil reşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 4). [bulmuşuz, -muş, -uz, -]*

Fezkurūnī āyetinden bī-ḫaber ʿamā faḳīh
Ṭutduġu yol şanma ṭoġru **bulmadı** Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 12). [bulmadı, -ma, -dı]*

Ẕevḳ-i cihān bī-s̱ebāta virmedi dil ʿāşıḳān
Zāt-ı Ḥaḳḳa virdi **buldular** Mevlā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 4). [buldular, -du, -lar]*

Ol imām Ẕeynel Muḥammed Bāḳırʾıñ rāhını ben
Bulmuşum Caʿferʾle taḥḳīḳ ol keremkān ʿaṭadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 6). [bulmuşum, -muş, -u, -m]*

Cehd idip her zamān vaḳtinde ara
Bulmaġa bir kāmili gerçe Ṣevābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 10). [bulmaġa, -ma, -ġa]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya ḳul olan şefḳat **bulur**
Hem Ṭarīḳ-i enbiyāda ʿaşḳile ülfet **bulur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 1). [bulur, -ur]*

Ẕillet-i dünyāya raġbet nice ḳılsun çün bular
Murtażānıñ rāhı içre her biri ḥikmet **bulur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 4). [bulur, -ur]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān baş ḳoyan
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāda her Zamān ʿizzet **bulur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 6). [bulur, -ur]*

Ol imām Ẕeyneʾl-ʾAbānıñ kim ki olmuş çakeri
Ḥiẕmeti Bāḳırʾda her dem ẕevḳile devlet **bulur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 8). [bulur, -ur]*

Ol imām Kāẓım Rıżānıñ rāh-ı meftūḥ bir ḳadīm
Her ki dāḫil oldu anlar şüphesiz vuṣlat **bulur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 12). [bulur, -ur]*

Ol Muḥammed şāh Taḳīye bende olmuş tā ezel
Bil Naḳīniñ sāyesinde menzil-i rifʿat **bulur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 16). [bulur, -ur]*

Zümre-i nācīye irmek gel dilersen zāhidā
ʿAskerīye ḳul olanlar maḳṣūduñ elbet **bulur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 18). [bulur, -ur]*

Ḫāk-i pāy-i Mehdīye Derviş Sükūtī yüz sürer
Anıñ çün rāh-ı dinde dāʾimā nuṣret **bulur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 20). [bulur, -ur]*

ʿĀşıḳları gel gör hemān bunda nice menzil alur
Bir mürşid-i ḥāẕıḳ **bulup** himmetiyle belālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 6). [bulup, -up]*

Bugün göñlüm güşād olmuş ʿaceb ḳalbim sürūr eyler
Ki bir şādı **bulunmaḳla** hezār mātem mürūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 2). [bulunmaḳla, -un, -mak, -la]*

İşit irciʿi nidāsını ḳoyup dünyā Şefāsını
Bulam dersen beḳāsını yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 6). [bulam, -a, -m]*

Ṭut erenler yoluñ gözle arayup sen Ḥaḳḳı izle
Bulunca ẕātını gizle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 8). [bulunca, -unca]*

Sivā ḥubıñ geçer āsān **bulanlar** kāmil-i rehber
Alurlar telḳini mürşid nitekim Ḳanberʾe Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 1). [bulanlar, -an, -lar]*

Zāhidler gibi bir ḳurı ṭaşdan bināya ṭapma gel
Beyt-i Ḥaḳḳı ara **bul** tā göresin mihmanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 6). [bul,]*

Āsān **bulur** ẕāt-ı Ḥaḳḳı reh-nümāsı kāmil olan
Ġafletle gezme aç gözüñ evvel gözet ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 3). [bulur, -ur]*

Dünyānıñ her berzaḫından itdi ḫalāṣ ol yārimiz
Şimdi ʿuzletde ḳarārım **bulmuşuz** dildārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 2). [bulmuşuz, -muş, -uz, -]*

Terk eyledim ben ḳĮl u ḳāl Ḥaḳḳa itmişiz viṣāl
Vaṣfa gelmez bir nice ḥāl **buldu** Sükūtī öz cānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 18). [buldu, -du]*

Kes̲retde vaḥdet **bulmuşuz** z̲evḳ ile ʿişret ḳılmışız
ʿAşḳla lezzet **bulmuşuz** her dem-be-dem iḫvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 15). [bulmuşuz,]*

Kes̲retde vaḥdet **bulmuşuz** z̲evḳ ile ʿişret ḳılmışız
ʿAşḳla lezzet **bulmuşuz** her dem-be-dem iḫvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 16). [bulmuşuz,]*

Mürşidlere dil baġladım gice gündüz hep aġladım
Ṣular gibi ben çaġladım tā **bulunca** ʿummānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 10). [bulunca, -unca]*

Göñülde ḳalmamış aṣlā sivānıñ çünki āṣārı
Anıñçün **bulmuşuz** bunda Sükūtī bāḳiyen meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 10). [bulmuşuz,]*

Naḫnü aḳreb sırrını Derviş Sükūtī sen de **bul**
ʿĀrif-i billah olanlar vāṣıl-ı cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 11). [bul,]*

Añlamazlar z̲āt-ı Ḥaḳḳı mürşide yol **bulmayan**
Kendüni ādem Ṣanur ol maʾnīde ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 5). [bulmayan, -ma, -y, -na]*

Miḫneti renc almadan Z̲evḳ **bulup** mesrūr olan
Derdine buldu devā ol ṣıḥḥati her ān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 3). [bulup, -up]*

Nefsini idrāk idenler z̲āt-ı Ḥaḳḳa yol **bulup**
İrdiler esrār-ı ġayba rütbe-i ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 7). [bulup, -up]*

Ṭālibā dünyāyı terk it **bulmaḳ** istersen ḫalāṣ
Nefsine hiç virme fırṣat sür ḳademiñ durma baṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 1). [bulmaḳ, -maḳ]*

Dürr-i cevher maʿdenini ey Sükūtī ara **bul**
Baḥr-ı ʿummān semtine ir eyle ol kāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 9). [bul,]*

Noḳṭa-ı sırr-ı ʿAlīyi **bulmaġa** her bir nefes
Lāyıḳ-ı ḥiz̲met ile Ḥaydare irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 7). [bulmaġa, -ma, -ġa]*

Ḥubb-ı cānānı göñüldedir Derviş Sükūtī **bul** bugün
Z̲evḳ idersin sen de her dem öyle lezzetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 9). [bul,]*

Kim ki oldu bunda dāʾim vech-i yāre mübtelā
Ṭaʾn ḳılman **bulmuş** anlar çünki rüʾyetden neşāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 8). [bulmuş, -muş]*

Añlamaz zāhid bu sırr-ı mürşide dest urmamış
Cehlile düşmüş niz̲āʿa **bulmadı** ol rehber ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 8). [bulmadı, -ma, -dı]*

Ḳalb evinde ara **bul** Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Ṣaġ u ṣola baḳma ancaḳ eşyāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 9). [bul,]*

Küntü kenziñ sırrına irmek dilersen her müdām
Rehber-i kāmil ara **bul** iẕʿāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 4). [bul,]*

Ṣalmayan deryā-yı ʿaşḳa fülkünü her dem-be-dem
Bulmadı ol dürr-i maʿden kānıdır Şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 4). [bulmadı, -ma, -dı]*

Cān niṯār iden bu yolda mülk-i ten **bulmaz** fenā
Nev ḥayātı bulmuş anlar ṣanma bu nuṭḳum güzaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 7). [bulmaz, -maz]*

Cān niṯār iden bu yolda mülk-i ten bulmaz fenā
Nev ḥayātı **bulmuş** anlar ṣanma bu nuṭḳum güzaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 8). [bulmuş, -muş]*

Zāhidā gel nāzik ʿömrüñ yoḳ yere itme telef
Mürşid-i kāmil ara **bul** oḳu ondan men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 2). [bul,]*

Ḫāk-i pāyi evliyāya gice gündüz sür yüzüñ
Ey Sükūtī **bulmaḳ** istersen bugün şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 10). [bulmaḳ, -maḳ]*

Ḥüsnünü görmek içün men düşmüşüm sevdālara
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle **bulmuşum** dildār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 8). [bulmuşum, -muş, -u, -m]*

Seniñ şevḳ-i viṣāliñle muḥabbet zevḳini **buldum**
Dürr-i luṭfuñ ġulāmıdır Sükūtī hep sana müştāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 9). [buldum, -+du, -+m]*

Gelüp vaḥdet diyārından bu keṯretde fenā **bulduḳ**
Gezerken zār-ı sergerdān hele bir rehnümā **bulduḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 1). [bulduḳ, -duḳ]*

Gelüp vaḥdet diyārından bu keṯretde fenā **bulduḳ**
Gezerken zār-ı sergerdān hele bir rehnümā **bulduḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 2). [bulduḳ, -du, -ḳ]*

Arardım kūh-ı ṣaḥrāda hemān Mecnūn-veş dāʾim
Derūnumda o Leylāya irince āşinā **bulduḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 4). [bulduḳ, -du, -k]*

Muḥabbet ateşi ṣaldı vücūdum eyledi iḥrāḳ
Fenā bezminde maḥv olup bu ʿālemde beḳā **bulduḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 6). [bulduḳ, -duḳ]*

İrişdi çünki hem rāhım bir özge ʿāleme ol dem
Sarāy-ı vaḥdete irdim o ḥażretden vefā **bulduḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 8). [bulduḳ, -du, -ḳ]*

Kemāl ẕāt ile Derviş Sükūtī iltifātım çoḳ
Muḥabbet zevḳine irdim o yār ile liḳā **bulduḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 10). [bulduḳ, -du, -ḳ]*

Baḥr-ı ʿummāna hemān ben felegimi ṣaldım bugün
Nūḥ ile irdim necāta **bulmuşum** iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 6). [bulmuşum, -muş, -u, -m]*

Aḥmediñ devrinde geldim mürşid-i kāmil bulup
Himmetiyle bu Sükūtī **bulmuşuz** Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 10). [bulmuşuz, -muş, -uz, -]*

Aḥmediñ devrinde geldim mürşid-i kāmil **bulup**
Himmetiyle bu Sükūtī bulmuşuz Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 9). [bulup, -up]*

Ten mülkünü ḳıldım fenā kārım durur fenā-yı ʿaşḳ
Buldum beḳā baʿdeʾl-fenā çün olmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 2). [buldum, -du, -m]*

Ṣavm-ı ṣalātle gör zāhidi her bir işi bitmiş Ṣanır
Cennet ġarażı cehd itdiġi **bulmadı** ol Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 4). [bulmadı, -ma, -dı]*

İtme bunda sen ḳīl u ḳāl kimse ile aṣlā cidāl
Bul kendine bir ehl-i ḥāl ġınāsı çoḳ bahāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 10). [bul,]*

Var ara **bul** şeyḫ-i kāmil Ḥaḳḳa seni ider vāṣıl
Yarın ʿaẕāb çeker cāhil Ẕināsı çoḳ rıżāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 11). [bul,]*

Ferhādıñ saʿy cemāl-i Şīrīnʾe ġāyet ḳatı
VaṢl içün **bulmaḳ** murādıñ bir ḥaḳīḳat er gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 6). [bulmaḳ, -maḳ]*

Geçip bu fānī dünyādan iriş bir ʿālem-i mülke
Beḳā-yı vaḥdete irgör **bulasın** sen de dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 4). [bulasın, -a, -sın]*

Sükūtī terk idip geldi vücūduñ şehrini bir bir
Beḳā **buldu** bu ʿālemde Ḥaḳḳile itdi pazarıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 10). [buldu, -du]*

Baḥr-ı ḳulzümde Sükūtī her zamān ġavvāṣ olup
Dürr-i cevherler metāʾıñ **bulmaġa** ʿummāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 10). [bulmaġa, -maġ, -a]*

Aç gözüñ ġafletle gezme bu fenā dārında sen
Mürşid-i kāmil ara **bul** ṭut yedin meydāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 4). [bul, -mak]*

Destiñ ṭutarlar mürşidin **bulmaḳ** dilerler maḳṢūduñ
Diñlemez olur her müfsidin ṣoḥbetlerin itmez delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 7). [bulmaḳ, -maḳ]*

Cehd ide gör **bul** kāmil olmaya ʿömrüñ zevāl
Tā olunca ehl-i ḥāl dīvān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 9). [bul,]*

Saʿy ide gör **bul** bir er dinle nuṭḳuñ her nedir
Ḥaḳḳı Ẕikr it her seḥer erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 13). [bul,]*

Derviş Sükūtī kem-teri olmuş ʿAlīniñ ḳanberi
Bulmaḳ dilersen Ḥaydarı erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 16). [bulmaḳ, -mak]*

Cehd ide gör ey Sükūtī **bulasın** bir kāmili
Göstere ol Ḥaḳḳı saña āṣikār iden gönül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 13). [bulasın, -a, -sın]*

Sırr-ı Aḥmedden ḫaberdār olmadı aṣlā faḳīh
Düşdü ḥırṣla ʿināda **bulmadı** rāh-i sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 12). [bulmadı, -ma, -dı]*

Menzil-i āsān gerçe olur bir delīl ü kāmil ile
Var ara **bul** ey Sükūtī mürşid bir ehl-i kemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 12). [bul,]*

Ḥamdulillah ben bugün māsivādan geçmişim
Bulmuşum bir yār-i Ṣādıḳ her bī-vefādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 2). [bulmuşum, -muş, -u, -m]*

Renc-i keş̲īr merhemi yoḳ bunca ṭabīb **bulmaz** devā
Ten mülkünü ḳıldı ḫarāb ḥayli zamān dermān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 7). [bulmaz, -maz]*

Berzaḫından māsivānıñ **bulmuşuz** her dem necāt
Ḥamdulillah ẕevḳ-i keş̲retden bugün ben aẕādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 9). [bulmuşuz,]*

Dört kitābdan baḥs̲ idersem kimse itmez hiç naẓar
Ḥaḳ yoluna gerçek ʿāşıḳ ṣāfī insān **bulmadım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 4). [bulmadım, -ma, -dı, -m]*

Ḫānḳāh-ı evliyādan çekdiler el her biri
Cīfe-i dünyāya ṭālib ehl-i erkān **bulmadım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 6). [bulmadım, -ma, -dı, -m]*

Nefs-i emmāreye tābi oldular her rūz u şeb
Ehl-i faḳre ġayret iden merd-i meydān **bulmadım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 8). [bulmadım, -ma, -dı, -m]*

Ḥaḳkı **bulmaḳ** görmek ġayrılerden kes ümīd
Himmetiyle şeyḫiñ olur müşkülüne āsān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 31). [bulmaḳ, -maḳ]*

Ḫānḳāhında hezārān ḫasta dil **bulmuş** şifā
ʿİllet-i ʿaşḳa devādır şerbeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 9). [bulmuş, -muş]*

Derdli olan **bulsa** cāʾiz ḳalbini tımār iden
Raḥat olur cismi anıñ bir gün ola Ẕār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 1). [bulsa, -sa]*

ʿArż idem ḥāl ü derūnum **bulmadım** bir kāmili
Kūh-ı ṣaḫrā cümle gezdim ḳalmadı hiçbir mekân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 9). [bulmadım, -ma, -dı, -m]*

Şeyḫ-i kāmil himmetiyle vuṣlāta yol **bulmuşuz**
Anıñ içün tā ezelden ḳılmışam iḳrār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 5). [bulmuşuz,]*

Kemāl-i ḳudretiñ çoḳdur yetiş gel baḥr-ı ʿaşḳıñla
Bul dil-ḫaste ġarībine revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 8). [bul,]*

Baḥr-ı ʿaşḳa düşmeyenler ol ʿummān nice
Ḳanda bulur dürr-i mercān **bulmadı** ol kān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 2). [bulmadı, -ma, -dı]*

Seḥerlerde ẕikr it Ḥaḳḳı **bulsun** ḳalbiñ bunda ẕevḳi
Olmayasın sende şek ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 3). [bulsun, -sun]*

Terk idenler ḳīl u ḳāli bulurlar Ḥaḳḳa viṣāli
Bulmaḳ dilersen ehl-i ḥāli gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 8). [bulmaḳ, -maḳ]*

Terk idenler ḳīl u ḳāli **bulurlar** Ḥaḳḳa viṣāli
Bulmaḳ dilersen ehl-i ḥāli gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 7). [bulurlar, -ur, -lar]*

Bulur nesl-i Resūlullah niyāzıñ ḳıl dile ḥācet
Murādını virirler çün sen anlardan didār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 13). [bulur, -ur]*

Saʿādet ẕāt-ı pākında **bulunmuş** ere yoldaş ol
Ḫavāric ḳavmine uyma virirler pāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 11). [bulunmuş, -un, -muş]*

Saʿy itdiġi rūz u leyāl cümlesi gitdi hebā
Bulmadı rehber-i kāmil müşkülüñ ḥāl ide tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 10). [bulmadı, -ma, -dı]*

Küntü kenziñ sırrını **bul** sende hem ẓāhir durur
Cehd ide gör sen daḫı irmek dilersen ol kana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 3). [bul, -mak]*

Pendimi ṭut gūş idersen müşküliñ āsān ola
Rehber-i kāmil ara **bul** iresin şāh-ı cihana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 10). [bul,]*

Bu kesret encāmı daġılır bir gün
Ecel gelüp saña **bulur** tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 4). [bulur, -ur]*

Seniñ şānındadır levlāk kemāliñle vücūd **bulduḳ**
Sen oldun bāʿiṣ-i maḫlūḳ ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 5). [bulduḳ, -du, -ḳ]*

Ḥayāt-ı nev **bulam** dāʾim ḳabirde cins-i aḥbāba
Selāmet bezmgāhında ḳuram bir taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 11). [bulam, -am]*

ʿAskeri ol ehl-i ʿaşḳıñ ḳıblegāhı şüphesiz
Secdegāhı cümle ʿālem anda **bulduḳ** lezzeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 12). [bulduḳ, -duḳ]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir ḳırḳlarıñ serdārı hem
Ḫāk-i pāyinde anıñ biz **bulmuşuz** hem devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 10). [bulmuşuz, -muş, -uz]*

Muṣṭafāya ümmet isen şerʿ-i pākın ṭut ḳavī
Murtażā devrāne gel **bulmaḳ** dilerseñ devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 4). [bulmaḳ, -mak]*

Sen seni bil ṭālibā gel ister isen seni
Zümre-i ʿirfāna gel gir **bulmaḳ** dilersen sen anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 2). [bulmaḳ, -maḳ]*

Sivāya iltifāt itmez **bulanlar** bunda ʿirfānı
Oḳurlar naḫnü aḳrebden görenler vech-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 1). [bulanlar, -an, -lar]*

Sivānıñ ẕevḳ her dāʾim Ṣonuñda Zehr-i ḳātildir
Buna dil vermez ʿāşıḳlar **bulanlar** sırr-ı Şübḥānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 4). [bulanlar, -an, -lar]*

Bu dehre gelmeden maḳṣūd ḥaḳāyıḳ sırrını bilmek
ʿAref dersin oḳuyanlar **bulur** dilde müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 8). [bulur, -u, -r]*

Tekyegāhıñ ʿarşasında çeşmesi ẕāt-ı ḳadīm
Taʿmīratla **buldu** mevcūd ḫālıḳıñdır her umūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 14). [buldu, -du]*

Nūr-ı Aḥmedle sırrı vaḥdet yol **buldular**
Küntü kenziñ maḥzenine oldular hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 15). [buldular,]*

Bulmuşum bir şeyḫ-i kāmil aña itdim intisāb
Dīde-i cānım uyandı refʿ olup benden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 1). [bulmuşum, -muş, -u, -m]*

Gel ṭarīḳ-i enbīyāya zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara **bul** ḥiẕmetiñ it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 2). [bul,]*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi bir ḳatı ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 6). [bulmadı, -ma, -dı]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle **bulmuş** nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 16). [bulmuş, -muş]*

Zāhidā gel ister isen sen de **bulasın** necāt
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā eyle Ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 1). [bulasın, -a, -sın]*

Rehber gerekdir her yola berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil **bulup** āsān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 8). [bulup, -up]*

Mecāzī ʿaşḳa sen uyma kerem ḳıl eylegil terkin
Anlardan dile himmet **bulasın** Ḥaḳḳ-ı eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 8). [bulasın, -a, -sın]*

Erenleriñ budur rāhı aç gözüñ sen ol āgāhı
Bulmaḳ dilersen Allahı ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 6). [bulmaḳ, -maḳ]*

Derviş Sükūtī bir gedā cān u başın ile fedā
Bulmaḳ dilersen hem Ḫudā ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 10). [bulmaḳ, -maḳ]*

Nūḥ Ṭufānında emīndir felegine dāḫil olan
Buldular ol dem necātı faẓl-ı raḥmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 6). [buldular,]*

Faḫr-i cihānıñ ʿaşḳına īcād ḳīldı Cenāb-ı Ḫālıḳ-ı kevneyn
İḥsānı Mevlā ḳılmaḳ teşekkür geldik cihāna **buldun** hidayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 14). [buldun, -duñ]*

Ne müşkül kim bu ʿālemde ṣıfātı ādemi **bulmaz**
Anı sen Ṣanma insān kim bahāyım sekil bir rengdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 3). [bulmaz, -maz]*

Her ne ekersen cihānda anı biçer Ḥaḳ demiş
Cehd idegör ey Sükūtī **bulasın** ḫalḳı cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 12). [bulasın, -a, -sın]*

Ḥüsn-i aḥlaḳ ḥamīde kimde **bulunsa** eger
Cennetüʾl-mevāyı mekānı ẕikr ider Rab celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 9). [bulunsa, -un, -sa]*

Eger ikisi kimde **bulunsa** cihānda ey ʿazīz
Ḳuş gibi iki ḳanatlu devr ider ʿarşdan yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 5). [bulunsa, -un, -sa]*

Ḥālime ḳıldım ifāde eyledi iḥsān meşāyiḫ
Derdime virdi devālar **bulmuşuz** dermān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 2). [bulmuşuz, -muş, -uz]*

Hū diyüp cān teslīm itdi ʿaşḳıyla Mollā Ḳadın
Cennetüʾl mevāda **buldu** rifʿatı ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 16). [buldu, -du]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına gel iç dilersen ṭālibā bir ṣu
Derūnuñ nev ḥayāt **bulur** gerek dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 12). [bulur, -ur]*

Çekdigim derd-i belā aġyār cihān oldu bāʿiş
Bulmadım hiç istiraḥat dehr-i fenā ümmüʾl- ḫabāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 6, Mısra 2). [bulmadım, -ma, -dı, -m]*

Bulmadı hiç istirāḥat senden aṣlā ey felek
Bir vefāya biñ cefālar çekdirirsün çoḳ emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 24, Mısra 1). [bulmadı, -ma, -dı]*

Ḥayāt nev **bulur** anlar bu naẓmım eyleyen iẕʾān
Olurlar ʿārif-i maʿnā bu nuṭḳu söyleyen insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 3). [bulur, -ur]*

Bulmasun bunda hiç bir dem zevāli
Necāta irmiş ol bulan kemāli *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 21). [bulmasun, -ma, -sun]*

Her seḥer aġlayup ney gibi inle
Bulunca bir mürşid-i kāmil reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 28). [bulunca, -unca]*

Mürşid-i kāmil ara **bul** derdine dermān gözet
Bāb-ı luṭfuñ ḫādimi ol ḳıl anıñla imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 11). [bul, -mak]*

Saʿy ide gör rāh-ı Ḥaḳda **bulasın** bir reh-nümā
Feṭḥ ider her müşkülünü cān u başın aña ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 3). [bulasın, -a, -sın]*

Maḳṣūduñ **bulmaḳ** dilersen bu cihānda zāhidā
Gir Ṭarīḳ-i evliyāya çeşm-i cānıñ anda aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 1). [bulmaḳ, -maḳ]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Az vaḳitde itdiġini her biri çün **buldular** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 26). [buldular,]*

Feṯḥ-i bāb ider bu yolda reh-nümā
Senden iste aradıġıñ sende **bul** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 4). [bul,]*

Ḳalbiñ içre gör bugün itmiş ḳarār
Senden iste aradıġıñ sende **bul** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 8). [bul,]*

Ḳanda baksan Ḥaḳḳı dāʾim göresin
Senden iste aradıġıñ sende **bul** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 12). [bul,]*

Bunu söyler her şecer cümle varaḳ
Senden iste aradıġıñ sende **bul** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 20). [bul,]*

Bulmaḳ istersen eger iḥsān-ı Rab
Ḥaḳḳı Ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 7). [bulmaḳ, -mak]*

Gel ey derviş **bulam** dersen hidāyet
Muḥibb-i ḫānedāna ḳıl riʾāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 1). [bulam, -a, -m]*

Rütbe-i şāh-ı şehīdiñ menziliñ **buldu** bugün
ʿArş-ı aʿlādan melekler yerlere indi o gün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 21). [buldu, -dı]*

Rifʿat-i ʿarş-ı ʿaẕīmde **buldu** cennātüʾn-naʾīm
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazİzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 3). [buldu, -du]*

Uçdu ol bāġ u cināna **buldu** anda devleti
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫ-i Ẕeyneʾl ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 7). [buldu, -du]*

Bāb-ı luṭfundan ʿināyet derdliler **bulmuş** devā
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫi Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 23). [bulmuş, -muş]*

Dünyāda ḳalbleriñ envar itmişler
Bunlarda **bulunmuş** āṯār-ı raḥmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 58). [bulunmuş, -un, -muş]*

Gel imām ʿAlī Rıżānıñ rāhını ṭut cān ile
İster isen dāʾimā sen **bulasın** dīdār leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 4). [bulasın, -a, -sın]*

Ẕinde ider her ḳulūbu ḳanda irer bir Ẕerresi
Ḫıżır-veş **bulur** ḥayātı görmez ol aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 6). [bulur, -(u)r]*

Dil mülküne virdi Ẕiyān bī-mārıyla yatdım ḳatı
Buldum ʿacāyib bir ṭabīb hiç itmedi nuṢret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 12). [buldum, -du, -m]*

Ḳayd-ı ʿunṢur ẓulmetinden bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Bir ṭabīb ḥāẕıḳ ara **bul** derdine dermān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 10). [bul,]*

İder çün ḳalbini iḥyā Ḥaḳḳıñ ẕikrin iden ʿālā
Bulursun cennetüʾl mevā seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 12). [bulursun, -(u)r, -sun]*

Saʿy idip leyl ü nehārān **bula** gör bir kāmili
Dāmene pekçe yapışgil āsān eyle fenādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 7). [bula, -a]*

Ẕikr eyle sen Ḥudāyı cehd ide gör her ṣabāḥ
Bulmaḳ istersen beḳāyı cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 2). [bulmaḳ, -maḳ]*

Münkir olma zāhidā sen eylegil iḳrār-ı meşāyiḫ
ʿAşḳile sālik olanlar **buldular** dildār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 2). [buldular, -du, -lar]*

Ṣāfī eyler bu derūnun mülkünü hep ser-te-ser
Ṣıdḳile kim itdi ḫizmet **buldular** envār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 8). [buldular, -du, -lar]*

Men ʿaref sırrın ögren bend olagör bir ara
Ḥaḳḳı bilmekde beḳā **bul** ʿömrüñ olsun iẕdiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 4). [bul,]*

Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaberdir **bulmadılar** kâmili
ʿİlm-i ẓāhir cümle Ṣalmış ḫalḳ ile ider cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 9). [bulmadılar, -ma, -dı, -lar]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya ḳul olan şefḳat **bulur**
Hem Ṭarīḳ-i enbiyāda ʿaşḳile ülfet **bulur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 2). [bulur, -(u)r]*

Mezheb-i pāk-i Caʿferʾiñdir ḳulunu Ḥaḳ görmeyen
ʿĀḳibet berzāḫā uġrar ṣanmañız raḥmet **bulur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 10). [bulur, -ur]*

Ḳıblegāhı evliyādır hem ʿArab mülk-i ʿAcem
Ol ʿAlī Mūsā Rıżāda cümlesi himmet **bulur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 14). [bulur, -ur]*

Gel ey ṭālib alam dersen muḥabbet ẕevḳini bunda
Ḳanāʿat gibi devlet **bulunmaz** ḳalb nūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 8). [bulunmaz, -un, -maz]*

Senden ötrü cümle ʿālem rāh-ı Ḥaḳḳa yol bulup
Ḳurtulup ẓulümāt-ı tenden **buldular** Ḥaḳdan ẓafer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 14). [buldular, -du, -lar]*

Ey zāhid dünyā-perest yoḳdur sırrına iẕʿānıñız
Ḥayvān gelüp bu ʿālem **bulunmaz** hiç insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 2). [bulunmaz, -un, -maz]*

Taḳlid imiş faḳīh yoluñ iʾtiḳādın yoḳ ẕerrece
Artıḳ **bulunmaz** sizde hiç meẕheb dīn īmānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 10). [bulunmaz, -un, -maz]*

Buldum delīl bir kāmili oldum anıñ ben sāʾili
Terk eyledim hep cāhili ders oḳudur ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 7). [buldum, -du, -m]*

Ṣarāb-ı ʿaşḳı her kim nūş iderse dest-i mürşidden
Bulurlar ʿaşḳile dāʾim o demde zevḳiyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 4). [bulurlar, -ur, -lar]*

Ḥacc ile Ṣavm ṣalātıñ remzini fehm itmeyen
Beyt-i Ḥaḳḳı ḳanda **bulur** bī-baṢar nādān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 10). [bulur, -(u)r]*

Derde düşen āh ider ol ʿaşḳile nālān imiş
Derd içinde ẕevḳi **bulan** ʿāşıḳa dermān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 2). [bulan, -an]*

Miḫneti renc almadan Ẕevḳ bulup mesrūr olan
Derdine **buldu** devā ol ṣıḥḥati her ān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 4). [buldu, -du]*

Mürşid-i kāmil ara **bul** Derviş Sükūtī sen bugün
Bāb-ı ʿilmiñ ögretir ol şāh-ı merdāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 9). [bul,]*

Ġām u ferdāyı hiç anma göñülden eylegil iḫrāc
Ḳanāʿat gibi bir devlet **bulunmaz** pāye ol ḳānīʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 4). [bulunmaz, -un, -maz]*

Bezmine elmās ḳadeḥle dürlü ziynetler virip
Ṣun kevs̱er şerbetinden hem **bula** lez̲z̲et dimāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 6). [bula, -a]*

Mecnūn āsā kūh-ı Ṣaḥrāñızda beyhūde bugün
Kendi z̲ātında ara **bul** ṭopṭolu Leylā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 8). [bul,]*

Gir Ṭarīḳ-i evliyāya ḥiẕmet eyle cān ile
Her murādıñ virir ancaḳ **bula** gör dānā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 10). [bula, -a]*

Ḥālimi fehm eyleyüp ʿālemde aḳrān **bulmadım**
Naẕmım anlar bir dānişmend ehl-i iẔʾān **bulmadım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 1). [bulmadım, -ma, -dı, -m]*

Ḥālimi fehm eyleyüp ʿālemde aḳrān **bulmadım**
Naẕmım anlar bir dānişmend ehl-i iẔʾān **bulmadım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 2). [bulmadım, -ma, -dı, -m]*

İḫtiyār-ı ʿuzlet iyle ey Sükūtī sen bugün
Dehr içinde bize lāyıḳ ġayrı bir cān **bulmadım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 10). [bulmadım, -ma, -dı, -m]*

Ḥaḳḳa vuṣlat **buldu** anlara gel idenler az ṭaʿām
Kes̱retinden ictināb it didiler ekl-i ḥarām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 1). [buldu, -du]*

Derde Yaʿḳūb düşdü ol dem Yūsufuñ feryādıyla
Buldu Eyüb Ṣabrıyla çün derdine edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 10). [buldu, -du]*

Nūḥ Nebīniñ ṭufānından **buldular** ol dem ḫalāṣ
Ḳavm-i kāfirleri ṣaldı ġarḳıla deryā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 5). [buldular, -du, -lar]*

Ḫudā her yerde ḥażırdır açagör dīde-i cānıñ
Naẕar ḳıl bu derūnuna anı miḫmān **bulan** gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 8). [bulan, -an]*

Yürü Derviş Sükūtī sen iriş bir kāmil insāna
Seni elbet ḳomaz maḥrūm anı hüner **bulan** gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 10). [bulan, -an]*

İmām-ı ʿĀbidīn Bāḳır muḥaḳḳaḳ pişvāmızdır
İmām Caʿfer gibi bir zār **bulunmaz** şerḥ ide Ḳurʾān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 6). [bulunmaz, -un, -maz]*

Münkirin ḳalb-i ḥasedden cismini ḳıldı ḫarāb
Bulmamış dergāh-ı Ḥaḳda leẕẕet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 14). [bulmamış, -ma, -mış]*

Özge bir derde giriftār olmuşum her rūz u şeb
Bir ṭabīb-i ḥāzıḳ **bulunmaz** ḥālimiz ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 4). [bulunmaz, -un, -maz]*

Bulur ʿuzlet maḳāmında nişīn olmuş nevbet bekler
Ölümden evvel ölmüşler geçüpdür cism-i cānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 3). [bulur, -(u)r]*

Bir vefāya bunda yüz biñ çekerim derd-i elem
Bir ṭabīb-i ḥāzıḳ **bulunmaz** ideyim edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 4). [bulunmaz, -un, -maz]*

Dehre gelmekden ʿibāret Ḥaḳḳı **bulup** anlamaḳ
Kim ki fehm ider Sükūtī iylemez daʿvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 17). [bulup, -up]*

Nefsini ıṣlāḥ idenler mülk-i ten **bulmaz** fenā
Hiç memāte irmez anlar bunda oldu cāvidān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 11). [bulmaz, -maz]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı iden ṭaleb virir ḳalbe cilā yā hū
Anıñla maṭlūba irer **bulurlar** hep beḳā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 2). [bulurlar, -ur, -lar]*

Geçerler fānī dünyādan beḳā-yı vaḥdete iren
Bulurlar maḳṣūduñ anlar niderler māsivā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 4). [bulurlar, -ur, -lar]*

Kelām-ı kibriyā vārid emānetle şeref **buldu**
Cenāb-ı pākına nāzil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 11). [buldu, -du]*

Velīler rütbesi anda kemāliyle vücūd **bulmuş**
Ḥaḳāyıḳ ʿilmine kāmil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 9). [bulmuş, -muş]*

Baḥr-ı ʿaşḳa düşmeyenler ol ʿummān nice
Ḳanda **bulur** dürr-i mercān bulmadı ol kān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 2). [bulur, -ur]*

Cihān bezmin ḳamu gezdim **bulunmaz** hiç meṣel aṣlā
Semerḳand Buḫārada ne mümkün ġayrı yerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 5). [bulunmaz, -un, -maz]*

ʿAşḳ baḥrına düşdüm bu gün ġarḳ eyledi pāyānına
Dürr-i cevherin **buldum** yekūn Ṣatdım tüccār dükkânına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 2). [buldum, -du, -m]*

Sensin ol maḥbūb-ı ḫālıḳ ey nübüvvet ḫātemi
Seniñ ile **buldu** mevcūd bu cihān kâşanesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 8). [buldu, -du]*

Kelāmımda eger noḳṣān ḫatā ile yāḫūd ʿiṣyān
İdüp taḥsīn feṣāḥatle **bulunur** bunda ʿirfānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 8). [bulunur, -un, -ur]*

Sükūtī abdālım zāhid bu esrār-ı ḥaḳāyıḳa
Cihān ḫāli degil muṭlaḳ **bulunur** bunda ʿirfānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 12). [bulunur, -un, -ur]*

Baḥr-ı ʿaşḳa ġarḳ olan Derviş Sükūtī her zamān
Cevherin aṣlıñ **bulur** ol kendin ʿummān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 12). [bulur, -(u)r]*

Görenler sırr-ı Mevlāyı niderler fānī dünyāyı
Sürerler Ẕikrini Ḥaḳḳıñ **bulan** dilde müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 2). [bulan, -an]*

Ölümden evvel öldürür maḳām-ı ḥaşr gör bunda
Zamān-ı ḥıżra kim irse **bulur** anlar muʾammāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 8). [bulur, -(u)r]*

Özge bir derde dūş oldum kimse şefḳat itmedi
Bir ṭabīb **buldum** ʿacāyib edvāya diḳḳat itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 2). [buldum, -du, -m]*

Bulunmaz bir kemāl ehli bu ḫāli ʿarż idem bir gün
Cihān eksik degil bil ki vaṭānım terk yaman şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 3). [bulunmaz, -un, -maz]*

ʿAlīl oldu vücūd mülkü taḥammül idemem aşlā
Ṣabırdan ġayrı bir çāre **bulunmaz** el amān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 8). [bulunmaz, -un, -maz]*

Eyledim vaṣfıñ Sükūtī pīrleriñ burhānını
Ḥaḳḳa vuṣlat bunda **buldu** her biri evlā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 18). [buldu, -du]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫāk-i pāyiñ kem-teri
Himmetiyle **buldu** vuṣlat oldu Ḥaḳḳa nāʾilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 14). [buldu, -du]*

Muḥabbet ḳıl rāh-ı Ḥaḳḳa iresin maḳṣūdda bī-şek
Beḳā-ı cāvidān içre **bulursun** cennetüʾl-mevā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 10). [bulursun, -(u)r, -sun]*

Nīş muhācir erlerinden ḫażret-i Aḥmed baba
Teşrīfinde cümle ʿālem şād olup **buldu** ṣafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 2). [buldu, -du]*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā ş̲evāb
Rehber-i taḥḳīḳī **buldum** feṭḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 2). [buldum, -du, -m]*

Şeyḫ Saʿdeddin Cebāvī birmez nesl-i ʿAlī
Ḫānḳāhıñ ḫiẓmetinde **bulunur** yüz biñ ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 4). [bulunur, -un, -ur]*

Çoḳ ḫalifeler uyandı sāyesinde müsteṭāb
Pāye-i refʿetde her dem **bulunur** ʿāşıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 14). [bulunur, -un, -ur]*

Sāl hezār üç yüz onunda rıḥlet itdi dünyādan
Şeyḫ ʿAlī semt-i beḳāda **buldu** maḳāmıñ firdevsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 14). [buldu, -du]*

Naḳd-i cānın rāh-ı Ḥaḳda şeyḫine teslīm iden
Her cihetden **buldu** anlar derdine tīmār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 6). [buldu, -du]*

Eylemez münkir ḥasedle şoḥbetiñ hiçbir zamān
Kim ki **buldu** Ḥaḳḳa vuṣlat eyledi pazar-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 12). [buldu, -du]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına salik akıd bir şu cihān içre
Derūnuñ nev ḥayāt **bulur** ebed olmaz bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 18). [bulur, -(u)r]*

Bulmadıḳ hiç istirāḥat sāyesinde biz anıñ
Bir vefāsı yoḳdur aṣlā her işi cümle yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 9). [bulmadıḳ, -ma, -dık]*

Çün Ḫarabāti Babadan bīʾatı Ġılmān Baba
Dāḫil oldu Ḥaḳ yoluna **buldu** ol dāʾim beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 2). [buldu, -du]*

Mülk-i dünyā bī-vefādır ḳıl ferāġat ey göñül
Cehd ide gör terkini ur **bul** saʿādet ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 25, Mısra 2). [bul,]*

Ki şöhret **buldu** Rūmī Şām ʿArab ʿAcemde Ṣaḥrāyı
Anıñ her bendesi kesb-i Ṣadaḳatle her arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 57). [buldu, -du]*

Aña vāṣıl olan cānlar **bulur** Ḥaḳḳı her arada
Bu da bir pīr-i kāmildir ṭarīḳinde sürer devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 49). [bulur, -(u)r]*

Ẕiyāret eyleyip durmaz geẔer arayı arayı
Velādeti **bulur** şāh Bahāed-dīn maḳāmı ḳaṣr-ı ʿārifān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 60). [bulur, -(u)r]*

Bulmasun bunda hiç bir dem zevāli
Necāta irmiş ol **bulan** kemāli *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 22). [bulan, -an]*

Aġzında aġusu heft ser yalandır
Şoḳarsa **bulunmaz** bir daḫı deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 16). [bulunmaz, -un, -maz]*

Gezme beyhūde cihānı ṭālibā
Senden iste aradıġıñ sende **bul** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 2). [bul,]*

Men ʿarefden nefsini öñ bilesin
Mürşidi **bul** ol maḳāma iresin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 10). [bul,]*

Dinleme hiç bundan artıḳ yoḳ kelām
Senden iste aradıġıñ sende **bul** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 16). [bul,]*

Cemāl-i Bārīyi bunda göresin
Ara **bul** bir kāmil dānāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 16). [bul,]*

Menzil-i maḳṣūda irdi **buldu** anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 7). [buldu, -du]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler **buldu** her derde devā
Bāb-ı luṭf-ı meftūḥ olmuş ḥācetiñ eyle revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 15). [buldu, -du]*

Yevm-i ḥaşre dek beyānısın yā ilāhī ḳıl beḳā
ʿÖmr-i cāvid üzre olsun **bulmaya** aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 14). [bulmaya, -ma, -y, -a]*

Menzil-i maḳṢūda irdi **buldu** anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 7). [buldu, -du]*

Bulunmaz anlarda aġyār itmişler
Ḥaḳāyıḳ rāhında biʾlcümle ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 53). [bulunmaz, -un, -maz]*

Bāb-ı luṭfunda gedā ol sāyesinde **bul** feraḥ
İç şarāb-ı kevs̲erinden her seḥerler bir ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 1). [bul,]*

bülbül: *Bülbül. II Âşık.*

Her bāġçeniñ **bülbülleri** vird itdiġi hem dilleri
Bizde durur hep gülleri ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 7). [bülbülleri, -ler, -i]*

Gice gündüz **bülbül-i** āsā zār u efġānlar idip
Çaġrışuruz her seḥerler tā kesilince bu ses *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 3). [bülbül-i,]*

Gördükçe ḥüsnünü men artar efġānım Ḥaḳ
Bülbülüm nāle ḳıldım bāġ ile bostānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 2). [bülbülüm, -üm]*

bülbül: *(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.*

Başlamış **bülbül** fiġāna nāle vü gülzār muḥabbet
Derd-i ʿaşḳ ile çoşupdur eylemiş hep zār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 1). [bülbül,]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı dolmuş **bülbül** ekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 4). [bülbül,]*

Bülbülüñ efġān-ı Z̲ārı güllere vaḳt-i bahār
Yoḳ yere feryād-ı āhı çūş ider ʿaleʾṣ-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 7). [bülbülüñ, -ün]*

Dervişlerimiz Ḥaḳ z̲ikrin ider şām u seḥer zāhid
Bülbüllerimiz ġonca güle eyler fiġān bahār zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 2). [bülbüllerimiz, -ler, -imiz]*

Bülbül gibi her dem bahār feryādımız ʿarşa çıḳar
Bunca zamān leyl ü nehār artdı ḳamu nālānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 3). [bülbül,]*

Ṭutma zāhid sālūs eyle ehl-i ʿaşḳı sende bir
Ḳanda olur **bülbül** ile bir arada hem de zāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 8). [bülbül,]*

Gülşen-i ʿaşḳa her zamān bī-çāre **bülbül** gibi
Feryād iderek her seḥer biz zāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 5). [bülbül,]*

Ben ʿāşıḳam ol yāre **bülbül** gibi hem zāre
Bundan ġayrı yoḳ çāre döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 5). [bülbül,]*

Bülbül gibi feryādımız ʿarşa çıḳar efġānımız
Artdı Sükūtī zārımız meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 11). [bülbül,]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı dolmuş **bülbül** ekşer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 4). [bülbül,]*

bülbül-āsā: *Bülbül gibi. II Âşık.*

Gülşen-i ḥüsnüñde feryād iderim ben her seḥer
Bülbül-āsā mübtelāyım güllere oldum nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 8). [bülbül-āsā,]*

Āh idermiş **bülbül-āsā** gice gündüzler daḫı
Maṭlūb bir ġonca güldür ḫandānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 9). [bülbül-āsā,]*

Devr-i felek derd-i elem ʿāşıḳı bīmār itdi çarḫ
Bülbül-āsā rūz u leyāl āh ile zār itdi çarḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 9, Mısra 2). [bülbül-āsā,]*

bülbül-i şūrīde: *Çılgın bülbül (aşık).*

Bülbül-i şūrīdeler gör zār idermiş her seḥer
Bir gül-i raʾnā içün nālān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 3). [bülbül-i şūrīdeler, -ler]*

Bülbül-i şūrīdeler gör her ṣaḥrā feryād ider
Bir gül-i raʿnā içün biñ zār ile efġān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 5). [bülbül-i şūrīdeler, -ler]*

bunca: *"Bu kadar çok, pek çok" , belgisiz sıfat.*

Bunca gedā ʿāşıḳlara hem yolunda Ṣādıḳlara
Gece gündüz yanıḳlara senden kerem eyle ʿaṭā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 11). [bunca,]*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʾān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı **bunca** derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 14). [bunca,]*

Ḳalb ile hep fetḥ olandır cümle müşkül **bunca** bāb
Ḳalbe duḫūl kim ki ider aldı Ḥaḳdan kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 1). [bunca,]*

Şeş cihetiñ muḥkem itmiş taḫlīṢ mümkīn degil
Bunca ḫased kin kibirle ḳalbine çekmiş niḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 6). [bunca,]*

Bunca şāhlar ḳapusunda ḳul olur her rūz u şeb
Mülkünü yaġmaya virdi umma andan nuṣret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 7). [bunca,]*

Gerçe yollar ḳatı Ṣarpdır **bunca** cebel kāh ṭaş
Yırtıcı ḥayvān çoḳdur hiç gezilmez infirād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 5). [bunca,]*

Fülkünü Ṣalmış nihāyet baḥr-ı girdāba bugün
Berzaḫa uġrar ne çāre ġarḳ ider **bunca** ʿibād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 8). [bunca,]*

Ferhād daḫı **bunca** Zamān daġlar içinde dolaşıb
Aġlar ḳatı Şīrīn içün başını ġavġālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 3). [bunca,]*

Ehl-i ḥaḳiḳat sırrına müddeʾīler hiç irmedi
Bunca ḥased nifāḳ ile kendini daʾvālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 8). [bunca,]*

Sen nübüvvet ḫātemisin her nebī **bunca** velī
YüẔ sürerler ḫāk-i pāya geldiler şām u seḥer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 9). [bunca,]*

Düşdüler **bunca** ḍalālet rāhına her rūz u şeb
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş çeşm-i aʿmā bī-baṢār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 3). [bunca,]*

Baḳmaz oldular ḥelāle ekl idip **bunca** ḥarām
Rüşvetiñ her bāb-ı meftūḥ eḫaẕ iderler āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 15). [bunca,]*

Bunca medfūn evliyāya iʾtiḳād hiç etmeyüp
Yoḳ maḳāmında ṭutarlar ḳılmadılar iʾtibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 21). [bunca,]*

Sensin kerīm ile ḳabūl itdim saña ben ilticā
ʿAşḳ baḥrına ẕerre miṯāl cürmüm ile **bunca** ḳuşūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 4). [bunca,]*

Bülbül gibi her dem bahār feryādımız ʿarşa çıḳar
Bunca zamān leyl ü nehār artdı ḳamu nālānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 4). [bunca,]*

Her bir Nebī **bunca** velī bürhān ile söyler ḳavī
Ṭālib-i Ḥaḳ müşküllerin feṭḥ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 9). [bunca,]*

Buġż cidārlar cihānı devr idermiş ser-te-ser
Kesb ider ol **bunca** sīm-i zer cemʾ olan dinare yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 12). [bunca,]*

Şol Zamān kim **bunca** ṭālib teşnelikden āh çeker
Dest-i pākıñla yürütgil anlara āb u Ẕülāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 9). [bunca,]*

Bir ṭabīb üstāda ḥiẕmet eyledin **bunca** Zamān
Saʿyını virdi hebāya āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 3). [bunca,]*

Şeyḫ kāmil himmetiyle Derviş Sükūtī her zamān
Bunca emvāl-i cihānıñ dār-ı fenādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 12). [bunca,]*

Renc-i keş̲īr merhemi yoḳ **bunca** ṭabīb bulmaz devā
Ten mülkünü ḳıldı ḥarāb ḥayli zamān dermān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 7). [bunca,]*

Vuṣlātıñ sevdāsı atdı **bunca** dem ġurbetle
Ḳābil-i ḳısmet degil yār gör ki hicrān olmuṣam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 5). [bunca,]*

Māl ile mülk **bunca** evlād hem daḫı ḥüsn-i cemāl
Zāʿil olur bunda ḳalmaz ġayr nice idelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 11). [bunca,]*

Çeşm-i ḫūnum oldu revān seyller gibi her dem be dem
Ġaddār felek raḥm itmedi deryāya aḳdı **bunca** ḳanım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 4). [bunca,]*

Az ṭaʿāmla ḳalb ṣāfī bunda eyler ʿāṣıḳān
Rāh-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olmuṣ **bunca** ṭālib ey hümām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 4). [bunca,]*

Oldu ʿaṭşān-ı şehīdān Kerbelāda **bunca** dem
Cismini ḳıldı ḥārābe nār-ı sūzān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 13). [bunca,]*

Bunca aʾdā ḳahrile itdi ḥavāle seyfini
Cism-i pākın iki böldü ṣamar Yezīdān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 17). [bunca,]*

Kerbelāya irdi ol dem özge ṭufān miṣ̲l-i Nūḥ
Ḳana ġarḳ oldu şehīdān **bunca** iḫvān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 20). [bunca,]*

Kin kibir **bunca** şeḳāvet rāhını ṭutmuṣ bular
Oldular müfsid münāfıḳ nitekim Mervān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 5). [bunca,]*

Bunca ʿiṣyān ile geldim bāb-ı luṭfuna bu gün
Eyleme red bu Sükūtī bir ġarīb kem-ter kemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 13). [bunca,]*

Bizden evvel **bunca** şāhlar geldiler gitmiş ḳanı
Māl u mülkin bıraḳdı bunda söylenür ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 7). [bunca,]*

Ḥüsnünüñ müştāḳ olmuş devr ider **bunca** diyār
Naḫnü aḳrebden ḫaberdār olmadı bir ān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 7). [bunca,]*

Bunca cebel Ṣaḥrāları gezdim yeter bu fānīde
Mecnūn gibi Leylā içün feryād idip eyledim āh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 3). [bunca,]*

Bunca şāhlar gelüp durmayup göçdü
ʿİbret al anlardan düşme cihada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 19). [bunca,]*

Cümle nebāt **bunca** ḥacer evrāḳ ile hem de şecer
Ḥaḳ ẕikrini dāʾim ider hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 5). [bunca,]*

Baḥr içinde **bunca** semek fiġānıyla ḳılar dilek
Allah diyü ẕikr iderek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 9). [bunca,]*

Bunca begler hem gedālar ẕevḳ mi itdi paşalar
Bunda çekdi çoḳ cefālar gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 5). [bunca,]*

Ḥub-ı sivā **bunca** cefā çekdirdi baña biñbir çile
Ġāmlarla elem derd belā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 1). [bunca,]*

İçim ṭaşıma kibrile kin hem daḫı **bunca** nifāḳ
Ḥırş-ı ġażabı ḳıldı ʿaṭā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 3). [bunca,]*

Bugün ben levḥ-i ḥüsnüñde oḳudum **bunca** Ḳurʾānı
Görürüm āşikār olmuş nice āyāt-ı Sübḥānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 1). [bunca,]*

Neyleyim **bunca** nebīye hem velīye yalvarup
Hiç biri ḳılmaz şefāʿat gördüm ki nuṣret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 17). [bunca,]*

Aṣḥāb-ı kirām **bunca** ricāl ʿazm-i sefer çün ḳıldılar
Biñ celīl nāzil olup ruḥṣatlar revā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 13). [bunca,]*

Bunca hezār düşman ile bābını urdu yere
Hasr eyledi aṣḥāblara ʿadlile vefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 17). [bunca,]*

Nūr-ı velāyet **bunca** kerāmet arż-ı semā itdi ẓuhūr
Miʿrācda o dem ṣunduġu el mihrine Ḥaydar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 17). [bunca,]*

Bir mübārek aydır ancaḳ **bunca** māhıñ serveri
Ḫalḳ-ı ʿālem ẕevḳ iderler her Ramażān yekseri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 1). [bunca,]*

Mürşid-i kāmil yüẔünden feyż alur **bunca** nebāt
Vaṣl ider ol ẕāt-ı Ḥaḳḳa nice yüz biñ ṭālibin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 9). [bunca,]*

Teşnegān-ı ümmet içün cehd idip **bunca** Zamān
İtdi iḥsān ḳudretiyle Ḥaḳ aña māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 13). [bunca,]*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʾān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı **bunca** derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 14). [bunca,]*

Şānında anıñ vārid olup hem **bunca** ḥadīṩler
Ẕikrin ideyor cehrile hep Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 13). [bunca,]*

Ehl-i beyt-i Muṣṭafāya ḥürmet itmez oldular
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya dökdüler **bunca** ḫūnı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 14). [bunca,]*

Mürşid-i Cibrīl-i emīndir **bunca** berzaḫ dan ḫalāṣ
Merkezi ʿarş gizinde bir sübḥāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 3). [bunca,]*

Ṣavmıyla **bunca** ṣalāt itdiġi gör zāhidi
Kin kibirle fiʿil-i nifāḳ ṭutduġu gör zahidi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 7). [bunca,]*

Bunca demler yalvarırdım ḥālime raḥm iylesün
Ey Sükūtī şefḳāt umma bir ẓālim ġaddāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 9). [bunca,]*

Ol gürūh-ı evliyāda sālikānıñ rehberi
Ḥaḳḳa ir görmüş muḥaḳḳaḳ **bunca** bāy-ı kem-teri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 2). [bunca,]*

Bunca derdliler devāya ḳabrine kim yüz sürer
ʿAn ḳarīb irmiş murāda nice ʿavrat hem eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 9). [bunca,]*

Ḥaḳḳa tevḥīd ile irdi **bunca** er
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 3). [bunca,]*

Bunca şehre Saʿdiyānda ol idi gerçe ulu
Bir nice çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 9). [bunca,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı bu Köprülü şehr içre ber- ḳadīm
Dervişān-ı keşret üzre itdiler **bunca** ʿaẓīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 2). [bunca,]*

Bunca şehre Saʿdiyānda ol idi gerçe ulu
Bir nice çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 9). [bunca,]*

Murtażānıñ nūr-ı pākından gelüp **bunca** velī
Şemʾ-i nūrından uyandı evliyālar bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 3). [bunca,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ nūrı ile bu cihān
Ġarḳ olup başdan ayaġa her ne var **bunca** ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 4). [bunca,]*

Bunca şāhlar ḳapusında ol imām u Kāẓımıñ
Dergāh-ı dārüʾş-şifādır durma gel eyle meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 3). [bunca,]*

bünyād: *Esas, temel.*

Ḥaḳ Teʾālā Ḥażretleri ādemi bir ḳaʾlāya beñzedüp ṭoḳuz muḫtelif cevherden **bünyād** ḳıldığı beyānındadır
Ṭoḳuz ḳat bir cevherden yaratmış Ḫālıḳ-ı Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 3). [bünyād,]*

burc: *Burç, hareketsiz yıldızlar kümesi.*

Odur **burc** u ḳamer şemsiñ cihānı ṭutduġu enver
Anıñ ḥüsnüñdeki żiyā görünen nūrudur Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 33). [burc,]*

burc-ı evliyā: *Eviyalar kalesi.*

ʿAsker ibn ü Nāḳīden ṭoġdu **burc-ı evliyā**
Mehdi-i Ṣāḥib Muḥammed hem livāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 15). [burc-ı evliyā,]*

bürhān: *Kanıt, delil, hüccet, beyyine.*

Elif Allāh ism-i pākiyle kelāmım ibtidā
Be bize **bürhān** yeter nuṭḳ-ı ḥabīb-i kibriyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 2). [bürhān,]*

Ḍad Ḍalaletden ḫalāṣım şāh Naḳī **bürhānıyla**
ʿAskerīye tābi oldum nesl-i şāh-ı Enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 29). [bürhānıyla, -ıy, -la]*

Naẓm ile Derviş Sükūtī baḥsini ḳıldı beyān
Küntü kenziñ itdi iẓhār nuṭḳu **bürhān** içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 14). [bürhān,]*

Kürsīlerde vaʿẕ idersiz şerḥ ʿaḳāʾid dersini
Bī-ḥabersiz ẕāt-ı Ḥaḳdan gördüm ḳurı **bürhānıñız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 8). [bürhānıñız, -ı, -nız]*

On bir ṭarīḳ erkānları ẓāhirdedir **bürhānları**
Şeyḫ Saʿdeddīn sulṭānları ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 9). [bürhānları, -lar, -ı]*

Gösterdiler bize **bürhān** dergāhında bu dem her ān
Ṭālib-i Ḥaḳ sürer devrān ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 5). [bürhān,]*

Dil virmeziz her mürşide şeyḫim yeter **bürhānıyla**
ʿİlm ü ledün dersi oḳuduḳ ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 7). [bürhānıyla, -ıy, -la]*

Her bir Nebī bunca velī **bürhān** ile söyler ḳavī
Ṭālib-i Ḥaḳ müşküllerin fetḥ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 9). [bürhān,]*

Ḥaḳ ḥabībi itdi beyān ʿuşşāḳına **bürhān** ile
Fehm it bunu zāhid güzel cümlemize iʾlān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 5). [bürhān,]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübīn ṭālib-i Ḥaḳile ʿamel
Pend yeter bu Sükūtī ehl-i Ḥaḳḳa **bürhān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 10). [bürhān,]*

Men reʾāni ḳul Resūl ḥüccet yeter her ʿāşıḳa
Fehm eyleyen bu nuṭḳunu saliklere **burhān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 6). [burhān,]*

Ḥaḳ söylerim işit zāhid bu ḳulumuz **burhān** ile
Ḫilāf degil bu Sükūtī vaṣf itdiġi Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 9). [burhān,]*

Mūtū ḳable en temūtū çünki dedi Ḥaḳ Resūl
Fehm ide gör işbu naẓmı nuṭḳ-ı **bürhāndır** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 8). [bürhāndır, -dır]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīniñ ḥüccet-i **bürhānıyla**
ʿAskerīye tābi oldum Ṣāḥib-livādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 13). [bürhānıyla, -ıy, -la]*

Maẓhar-ı Mevlā ki senin zātına **bürhān** ḳavī
Līmaʾallah maḥremisin añla gel sende seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 7). [bürhān,]*

Çünki farż olmuş Ḫudādan her ḳula **burhān** ile
Ḫoş ṭutanlar ṭamu görmez her zamān bir kemteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 9). [burhān,]*

Eyledim vaṣfiñ Sükūtī pīrleriñ **burhānını**
Ḥaḳḳa vuṣlat bunda buldu her biri evlā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 17). [burhānını, -ın, -ı]*

Mūsāya ente nāran lafẓıyla itdi ḫiṭāb
Semʿ-i cāna irdi muṭlaḳ nuṭḳ-ı **bürhāndır** ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 8). [bürhāndır, -dır]*

Kürsīlere çıḳmış ḫoca ders oḳur bu ʿāleme
Kendi ṭutmaz neyleyelim taṣḥīḥ degil **burhānıñız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 4). [burhānıñız, -ı, -nız]*

Sükūtī abdālıñ nuṭḳu bir kāndır
ʿĀṣıḳlar içinde ḳatı **bürhāndır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 22). [bürhāndır, -dır]*

Seniñ esrārına vāḳıf olamaz ʿaḳlile nuʾmān
Ledün ʿilminde yektāsın kelāmıñ maʾnīde **burhān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 22). [burhān,]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānʾda bir ulu sulṭān idi
Sözlerimiz eneʾl Ḥaḳ ʿāṣıḳa **bürhān** idi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 6). [bürhān,]*

burun: *Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı.*

Göz ḳulāḳ **burun** aġız meme göbek ṣu yolu
Ne ḥikmetdir bu ḳalbiñ çoḳ ḳılarlar naḳlini herkez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 15). [burun,]*

Göz iki olmuş dehān bir ṣu yolu bellü beyān
Nāfe **burun** ile revnaḳ oldu cismiñ pāyidār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 4). [burun,]*

Lisān ile ḳulaḳ ʿaynın ṣu yolların güşād itdi
Burun nāfe ile s̲üdyān yapıldı resmile meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 6). [burun,]*

büryān: *Kebap (gibi kızarma). II. Aşığın gönlü.*

Urdı bir ateş vücūdum şehrini iḥrāḳ idip
Neylesin bḪ-çāre göñlüm Ṣafī **büryān** olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 8). [büryān,]*

Derviş Sükūtī neyleyelim fānī vücūd şehrini biz
İḥrāḳ idelim ʿaşḳ odına tā ola **büryān** seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 10). [büryān,]*

büsbütün: *Büsbütün, tamamen.*

Vay aña kim Aḥmed-i muḫtāra ḫāʾin oldular
Kerbelāıñ **büsbütün** ḥākini pür-ḫūn ḳıldılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 28). [büsbütün,]*

buse: *Öpme, öpücük.*

Laʿl-i lebinden hemān ʿuşşāḳa virüp **būseler**
Aġlar iken rūz u şeb giryānım ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 7). [būseler, --ler]*

buthāne: *Puthane ll [tas.] İlahî teceliyat mahalli.*

Cām-ı ʿaşḳı nūş iden ol gözleri mestāneden
Farḳ idemez muṭlaḳ anlar Kāʾbeyi **bütẖāneden** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 2). [bütẖāneden, -den]*

Mey-i ʿaşḳıñ cürʿasından bir ḳadeḥ nūş eyleye
Farḳıñ itmez bunda aṣlā Kaʾbe vü **bütẖānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 4). [bütẖānesi, -si]*

bütün: *Hepsi, tamamı.*

Bütün mülkün ider ābād zevāle irmeye aṣlā
On iki bāb güşād itmiş derūnuñ feyż alur her bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 13). [bütün,]*

yaʿnī Ḥaḳ içün degil **bütün** bütüne dünyālarını ẕevḳ-i ṣefā ile geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire daḫı mesmūʾmız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 11). [bütün,]*

bütün bütüne aradan refʿ ü ipṭāl etmek istiyorlar buna ṣabr itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmaġıyla mesmūʾları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 17). [bütün,]*

yaʿnī Ḥaḳ içün degil bütün **bütüne** dünyālarını ẕevḳ-i ṣefā ile geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire daḫı mesmūʾmız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 11). [bütüne, -e]*

bütün **bütüne** aradan refʿ ü ipṭāl etmek istiyorlar buna ṣabr itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmaġıyla mesmūʾları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 17). [bütüne, -e]*

Hüccet vereyim şāhid ola arż-ı semā ḫalḳı **bütün**
Bundan girü hiç ḳalmaya her demi bu ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 7). [bütün,]*

İrciʿi emr-i nidāsın şemʿi cāna ireli
Hū diyüp ervāḥ uçdu ʿāḳıbet **bütün** ḳafesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 12). [bütün,]*

būy: *Koku.*

Yaḳ vücūduñ şehr içre zāhidā bir ṣāfī ʿūd
ʿIṭr-ı **būyundan** bu ʿālem saña itsünler vürūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 2). [būyundan, -uñ, -dan]*

ʿAndelīb āsā hezārān nev-bahār feryād ider
Būy-ı gülden bī-hoş olmuş ʿaşḳ ile nālān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 10). [būy-ı, --ı]*

Maʿrifetden dem urur gör baʿżı insānlar her demi
Dürlü ṣanʾatlarda işmām itdirir renk-i **būyu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 2). [būyu, -u]*

Baġçeler ḫūb-ı meyve nāzik çiçeġi elvānıyla
ʿIṭr-ı **būyundan** olur mest her gülen insān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 4). [būyundan, -uñ, -dan]*

Baʿīd Ṣanma bizi şāhım bu göñlümden degil iḫrāc
Būy-ı ḥüsnüñ gelür dāʾim beher sāʿat ẓuhūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 6). [būy-ı, --ı]*

büyük: *Büyük, haşmet, itibar.*

Bu yolda Ḥaḳḳa irdiler cemīʿān evliyālar hep
Nebīler rāhını ṭutġıl **büyük** sermāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 8). [büyük,]*

buyur: *Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını kesin olarak söylemek, emretmek; söylemek, demek, düşüncesini bildirmek.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣüret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān **buyur** ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [buyur,]*

Hem daḫı Aḥmed **buyurdu** nūr-ı vāḥid Ḥaḳḳına
Laḥmüke laḥmī ki sensin Murtażā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 5). [buyurdu, -du]*

Şānına taḥḳīḳ **buyurduñ** ol ʿAlī bin Ṭālibiñ
Sūre-i Ḳurʾān içinde hel atā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 3). [buyurduñ, -du, -ñ]*

Nefsiñ bilen Rabbiñ bilür çünki **buyurdu** ol Resūl
ʿĀrif olanlar çün bildiler bu ʿilmile esmā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 7). [buyurdu, -du]*

Seni görmek Ḥaḳḳı görmek **buyurduñ** ʿāleme ol dem
Seniñ nuṭḳuñ muḥaḳḳaḳdır ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 9). [buyurduñ, -duñ]*

Buyurdu Aḥmed-i muḥtār cihānıñ ḥükmü zāʾildir
Güneş gölgesine beñzer ḳarār itmez bir arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 7). [buyurdu, -du]*

Tefriḳ itmezler ḥarāmı hem ḥelāli bu ʿaṣr
Āyetinde Ḥaḳ **buyurmuş** bizlere ġāyet nehiy *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 16). [buyurmuş, -muş]*

Naḥnü aḳreb ḳul beyān Ḥaḳ **buyurmuş** iʿlān ider
Ḥaḳdır saña ġāyet yaḳın yoḳ farḳıñız iẕʿānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 7). [buyurmuş, -muş]*

Nice biñ āsitānında mürīd-i Ḥaḳ deyü ḳulu
Buyururlar Ṭarīḳ-i Ḥaḳ pīridir Ṣāẕelī Sulṭān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 20). [buyururlar, -ur, -lar]*

ʿAşkile sen gir yola baḳma hem Ṣaġa hem Ṣola
Ḥaḳ **buyurmuş** hem Resūle cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 4). [buyurmuş, -muş]*

Resūlullah **buyurmuşdur** bularıñ ḥaḳḳına ol dem
Ki bunlar nūr-ı ʿaynımdır göñül mülkünde bir cevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 11). [buyurmuşdur, -muş, -dur]*

Luṭf-ı Ḥaḳ ḳıldı hidāyet pīrleri nesl-i ʿAlī
Şānına Aḥmed **buyurmuş** bir ḥadīs̱ rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 6). [buyurmuş, -muş]*

cabbār: *Allah.*

Yevm-i ḥaşr içre Sükūtī Ḥaḳḳını herkes diler
Kimsenin Ḥaḳḳını ḳomaz ol **Cabbāre** ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 14). [cabbāre, -e]*

cābir: *1. Cebreden, zorlayan. 2. Galip gelen. 3. Aziz ve kuvvetli olan. Allah'ın hükümlerini uygulamada güç kullanan. 4. Cabir b. Abdullah b. el-Ensari Sahabedendir (603-697). Birinci Akabe Bey'atından sonra müslüman oldu. Rasulullah'ın bulun savaşlarına katıldı. Sahabenin bilginlerindendi. Kendisinden çok sayıda hadis rivayet edilmiştir.*

Ol imāma itdi Aḥmed **Cābir** enṢārla selām
Teblīġinde Bāḳır oldu pür-Ṣafādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 7). [cābir,]*

cādū: *Büyücü, cadı. [tas.] İnsanı Allah'tan uzaklaştıran ve gaflete düşüren dünya.*

Reng-i elvānına baḳma pek Ṣaḳın bu **cadūdan**
Aldadır bir ḳaḥbe zendir tārumār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 7). [cadūdan, -dan]*

Vechiniñ müştāḳıyım ben aç niḳābın sen baña
Bāb-ı ḥüsnüne çeker sed görünür her dem **cadū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 8). [cadū,]*

İrdi düşvāre bu ḥālim gün be gün artmaḳdadır
Bir devā itsün ṭabībler bıraḳmadı aṣlā **cadū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 10). [cadū,]*

Gice gündüz degil yā hū Ṣaḳın aldatmasun **cadū**
Seni yaḳmaz od-ı ṭamu seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 3). [cadū,]*

caʿfer: *Hz. Cafer-i Sadık. Babası Muhammed Bâkır, annesi Hz. Ebû Bekir'in torunu Kasım'ın kızı Ümmü Ferve'dir. On iki imamın altıncısıdır.*

Ze ziyāde ḳıl muḥabbet Ẕeynel Muḥammed Bāḳıra
Sin sezādır **Caʿfer** ile buñlara ḳıl iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 12). [caʿfer,]*

Ze Ziyān irmez **Caʿferden** zāhidā ḳıl inḳiyād
Ġayn Ġayret kānı oldur müşkülüñ eyler güşā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 21). [caʿferden, -den]*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu tāc-ı saʿādet başıma
Mezhebim **Caʿfer** ḥaḳiḳat hem bize Ḥaḳdan ʿaṭādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 6). [caʿfer,]*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu rāh-i dīn ʿāşıḳlara
Mezheb-i Ḥaḳ ehl-i müʾmīn ḳullara **Caʿferdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 10). [caʿferdir, -dir]*

İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ kemāl sırrına irmiş
Ledün ʿilminde hem yektā ezelden **Caʿferim** vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 8). [caʿferim, -im]*

Ölümden evvel öldüler bular ḥaşr görüp bunda
Ḥayāt-ı ḥızra irişmişdir ġulām kim olur **Caʿfer** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 8). [caʿfer,]*

Caʿfer oldu Kāẓım ile ʿilm-i Ḥaḳ māhirleri
Vāṣıl olduḳ kenz-i Ḥaḳ esrārına her dem revāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 9). [caʿfer,]*

Ṣıdḳıyla ol sen ġulāmı Zeynel Muḥammed Bāḳırıñ
Caʿferiñ ḳulunu Ḥaḳ bil pişvāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 8). [caʿferiñ, -in]*

ʿĀbidīnim Bāḳır oldu ḫoca ʿilm-i ledün
Caʿfer açdı ʿilm-i bāṭın ṣāḥib-i iẓhār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 8). [caʿfer,]*

Caʿfer oldu bāb-ı ʿilmiñ şehriniñ mahirleri
Küntü kenze maẓhar olmuş sırr-ı Ḫudādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 9). [caʿfer,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu vāriṯ-i ḫātem-i Nebī
Caʿferiñdir dīn ü meẓheb Ḥaḳ nümādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 10). [caʿferiñdir, -in, -dir]*

Keremkān-ı İmām **Caʿfer** ẓuhūruyla güşād oldu
Dīn ü mezheb kemāliyle yolunda rehberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 11). [caʿfer,]*

Muḥammed Bāḳır ol nesl-i ḥabīb-i kibriyādandır
İmām **Caʿfer** gibi şāhıñ ezelden çakeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 6). [caʿfer,]*

İmām **Caʿfer** daḫı Kāẓım benim bir pādişāhımdır
Ġulām ḫāk-i pāyinde ʿAlī Mūsā Rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 5). [caʿfer,]*

İmām-ı ʿĀbidīn Bāḳır muḥaḳḳaḳ pişvāmızdır
İmām **Caʿfer** gibi bir zār bulunmaz şerḥ ide Ḳurʾān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 6). [caʿfer,]*

İmām Ẕeyneʾl Bāḳır **Caʿfer** ʿAlīniñ nūr-ı pākıdır
Bularıñ yoluna varıñ ḳo elden tārumār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 5). [caʿfer,]*

Hem Muḥammed Bāḳır oldu **Caʿfer** ile rāh-i dīn
İḳtidāmız Kāẓım oldu Mūsā Rıżānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 7). [caʿfer,]*

İmām **Caʿfer** ile Kāẓım yoluna
Ezelden irmişim ol muḳtedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 11). [caʿfer,]*

İmāmım her dü ʿālemde benim Ẕeynelʾ ile Bāḳır
Daḫı **Caʿfer** İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 8). [caʿfer,]*

Ol imām Ẕeyneʾl-ʿAbādır Bāḳır Muḥammed ḥażretī
Rāh-ı dinde pişvādır mezhebim Ḥaḳ **Caʿferi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 6). [caʿferi, --i]*

Caʿfer ile Kāẓım oldu pişvā-yı ʿālemiñ
Hem ʿAlī Mūsā Rıżādır rāh-ı diniñ ḫücceti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 7). [caʿfer,]*

ʿĀbidīn Bāḳır imāmıñ rāhına girsin bugün
Taʾlīm itdi dīn ü meẕheb **Caʿfer** Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 8). [caʿfer,]*

ʿĀbidīn Bāḳır Muḥammed **Caʿfere** ḳul olmayan
Bilmez aṣlā Mūsā-yı Kāẓım Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 7). [caʿfere, -e]*

Bulardan çün ẓuhūr itdi İmām Ẕeynel Bāḳır **Caʿfer**
Risālet nesli Kāẓımdan ʿAlī Mūsā Rıżā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 31). [caʿfer,]*

Caʿfer oldu bāb-ı ʿilmiñ vāriṣ-i nesl-i Resūl
Pişvāmız mezheb-i Ḥaḳ ṭoġru rāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 7). [caʿfer,]*

İmām Ẕeynel Bāḳır **Caʿfer** bu ekvāna ṭulūʿ itdi
İmām Kāẓım siyādetden ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 7). [caʿfer,]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır ile **Caʿfer** cān u baş fedā
Kāẓım ile Ḥaḳ yolunu itdiler iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 11). [caʿfer,]*

Cismini āh pāre pāre nice ḳıldı ẓalīmān
Nesl-i hāşim **Caʿfer** ṭayyāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 10). [caʿfer,]*

Caʿfer ibn-i Bāḳır oldu cümleniñ sulṭānı hem
Bāb-ı luṭfuñ umarız derdlere dāʾim şifa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 5). [caʿfer,]*

Rehber ehl-i ḥaḳāyıḳ Bāḳır Muḥammed ḥażreti
Caʿfer oldu rāh-ı dīne tā ezelden pişvā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 8). [caʿfer,]*

Ol imām Ẕeynel Muḥammed Bāḳırʾıñ rāhını ben
Bulmuşum **Caʿferʾle** taḥḳīḳ ol keremkān ʿaṭadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 6). [caʿferʾle, -le]*

Mezheb-i pāk-i **Caʿferʾiñdir** ḳulunu Ḥaḳ görmeyen
ʿĀḳibet berzāḫā uġrar ṣanmañız raḥmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 9). [caʿferʾiñdir, -i, -n, -dir]*

Nesl-i pāk-i evliyādır cān fedā ḳıl **Caʿferʾe**
Ḥaḳḳa irgörüp bu yolda sālik-i iḳrār-ı şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 3). [caʿferʾe, -e]*

caʿfer üʾl-ṣādıḳ: *On iki imamın altıncısıdır. II. Ca'ferü's-sâdık.*

ʿĀbidīn Bāḳır Muḥammed ḳurretüʾl-ʿayn-ı Resūl
Caʿferüʾl-Ṣādıḳ yolunda reh-nümāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 8). [caʿferüʾl-ṣādıḳ,]*

caʿferi: *Hz. Cafer-i Sadık. Babası Muhammed Bâkır, annesi Hz. Ebû Bekir'in torunu Kasım'ın kızı Ümmü Ferve'dir. On iki imamın altıncısıdır.*

Her kelāmım dürr-i maʿnā cevheri yektā bugün
Fehm ide gör işbu baḥrı sen ḥaḳiḳat **Caʿferi** ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 4). [caʿferi,]*

Caʿferʾiñdir dīn ü mezheb iḳtidāmız ġayre yoḳ
Men ʿaref dersinde kāmil reh-nümā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 9). [caʿferʾiñdir, -n, -dir]*

caʿfer-i ṣādıḳ: *Cafer-i Sādık, on iki imamdan altıncısı.*

ʿĀbidīnem Bāḳır oldu mürşid ehl-i ṭarīḳ
Caʿfer-i ṣādıḳ ḥaḳiḳat dīn yolunda rehnümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 8). [caʿfer-i ṣādıḳ,]*

Caʿfer-i Ṣādıḳ imāmıñ her kim oldu bendesi
Oḳudular ders andan her seḥerler men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 3). [caʿfer-i ṣādıḳ,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu pişvāmız rāh-ı Ḥaḳ
Ol Muhammed'dir Taki hem padişah-ı la-yezal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 10). [caʿferüʾl ṣādıḳ,]*

caʿferüʾs-ṣādıḳ: *On iki imamın altıncısıdır. II. Ca'ferü's-sâdık.*

Caʿferüʾs-Ṣādıḳ imāmıñ ḳolunu ṭut vāʿiẓā
Vāriṣ-i āl-i Resūldür ehl-i vefāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 9). [caʿferüʾs-ṣādıḳ,]*

câh: *Makam, rütbe, heybet, ihtişam.*

Ḥubb-ı evlād māl-i **cāha** zen ü dünyā ẕevḳine
Uydular nefs leşkerine sürdüler devrandan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 15). [cāha, -a]*

câhil: *Akılsız, şuursuz, kendini bilmeyen kimse || Allah'tan habersiz kimse.*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 3). [cāhillere, -ler, -e]*

Cevherini ḳılma ṣarf ḳıymetiñ bilmez **cāhil**
Farḳ-ı idrāki olan iẕʿān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 5). [cāhil,]*

Seḥerde olma sen ġafīl çeker zaḥmet yarın **cāhil**
Bulup bir mürşid-i kāmil uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 11). [cāhil,]*

İtme yā Rab **cāhilāne** bizi bunda iḥtiyāc
Ehl-i diller zümresiyle ḳıl bizi sen imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 1). [cāhilāne, -an, -e]*

Līmaʾallah mektebinden oḳuyalım leyl ü nehār
Bunda **cāhil** ḳalmayalım bizlere sen ʿirfānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 8). [cāhil,]*

Gelse meclisine **cāhil** bed lisān eyler ṭavīl
Hiç oturma ṭālibā gel ʿāḳil isen durma ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 3). [cāhil,]*

Ol bu yoluñ ʿāmili dinleme gel **cāhili**
Reh-nümā it bir kāmili cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 5). [cāhili, -i]*

Ṣoḥbeti bed ḳavm-i **cāhil** sözüne urmam ḳulāḳ
Ehl-i ʿirfān meclisinde nuṭḳ iden dildār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 3). [cāhil,]*

Māl u mülküm deyu bunda **cāhiller**
Ṣanmasın ḳalır ol cümleye bābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 5). [cāhiller, -ler]*

Bir ḥayāt olur ḥıżır-veş her demi leyl ü nehār
Neyleyim Derviş Sükūtī ġaflet-i ehl-i **cāhile** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 28). [cāhile, -e]*

Derviş Sükūtī açmasun bu esrārı **cāhillere**
İfşā ider ḫalḳa bir bir bilmez ḳatı ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 11). [cāhillere, -ler, -e]*

Men ʿaref sırrına āgāh olmadı **cāhil** faḳīh
ʿİlmeyle maġrūr getirür ḫocası Şeyṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 7). [cāhil,]*

Var ara bul şeyḫ-i kāmil Ḥaḳḳa seni ider vāṣıl
Yarın ʿaẕāb çeker **cāhil** Ẕināsı çoḳ rıżāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 12). [cāhil,]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem silsile ister o kim
Kendi **cāhil** farḳ yoḳdur nitekim ḥayvān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 22). [cāhil,]*

Çünki bunda gelmeden hep Ḥaḳḳı bilmekdir murād
Cāhil olandan ṣaḳın pek bilmez ol Sübḥān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 34). [cāhil,]*

Rāhında sen olma ġafil Ḥaḳḳı ögren ḳalma **cāhil**
ʿÖmrüñ geçüp ḳılar ẕaʾil Ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 9). [cāhil,]*

Men ʿaref sırrına āgāh remziyle īmā ider
Fehm idemez ḳavm-i münkīr ʿaḳl-ı ḳāṣır **cāhiliñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 6). [cāhiliñ, -in]*

Cevherini ḳılma Ṣarf ḳıymetiñ bilmez **cāhil**
Farḳ ider iki olan iẕʿān ile Ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 5). [cāhil,]*

Dört kitāb ṣāḥibi ṣanasın kāmil
Şerḥ-i ʿaḳāʾidden baḥs ider **cāhil** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 40). [cāhil,]*

cāhilān: *Cehil içinde kalanlar, bilmeyenler, okumayanlar. Genç, tecrübesiz, acemiler.*

Şeyḫ-i kāmil dāmenı ṭut saña Ḥaḳḳı göstere
Nesne gelmez **cāhilāndan** her işi noḳṣān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 26). [cāhilāndan, -dan]*

cāʾiz: *Ar. Dinî veya yasal yönden yapılmasında herhangi bir sakınca bulunmayan, uygun.*

Derdli olan bulsa **cāʾiz** ḳalbini tımār iden
Raḥat olur cismi anıñ bir gün ola Ẕār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 1). [cāʾiz,]*

cām: *1. kadeh 2. şarap.*

Ol saḳa hem ḥamrını Derviş Sükūtī kem-tere
Şundular bezm-i ezel bir **cām** ile mestān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 10). [cām,]*

Sükūtī ḳalbine raḥm it Cenābıñla olur teskīn
Viṣāliñ şerbetiñ şunġıl ṭolu bir **cām** ẕülāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 10). [cām,]*

Evvel bezm-i elestde sāḳīler şundu o dem bir **cām** dolu
Cürʿāsından ol bādenin her kim içer mestān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 7). [cām,]*

Sāḳīyā lebrīz ḳadeḥ şuñ ṣāfī bir **cām** gerek
İçelim tā mest olunca ṣubḥ ile her Ṣām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 1). [cām,]*

Seḥāvetde İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā ile
Ṣunarlar **cām** ṭolu Ṣahbā-yı cenānıñ kevseri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 14). [cām,]*

Sāḳīyā bezm-i ezelden verdiġiñ peymāneyi
Ṭolu bir **cām** bunda ṣuñ sen göresin mestāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 2). [cām,]*

Ḳıl ʿibādet eyle ṣāyım ey Sükūtī her müdām
İster isen rūz-ı maḥşer Ṣunalar **cām** kevseri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 14). [cām,]*

cāmiʿ: *Ar. Câmi, müslümanların ibadet ettikleri yer.*

Vücūduñ cümleye **cāmiʿ** ezelden yā Resūlullah
Sen oldun Ḥaḳile ḳayyım ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 1). [cāmiʿ,]*

Gerçe **cāmiʿ** eṭrāfında çaġlayup Ṣūyu aḳar
Bir ḥayāt olur içenler maʿnīde cennāt-ı ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 15). [cāmiʿ,]*

Cāmiʿ ḳurbunda maḳām-ı mektebe hem muttaṣıl
Şüphemiz yoḳ Ḥaḳ velīdir işbu ʿālem serveri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 7). [cāmiʿ,]*

cām-ı ʿaşk: *Aşk kadehi. // [tas.] İlahî aşk.*

Cām-ı ʿaşḳı nūş iden ol gözleri mestāneden
Farḳ idemez muṭlaḳ anlar Kāʾbeyi bütḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 1). [cām-ı ʿaşḳı, -ı]*

Seniñ derd-i ġāmıñ muṭlaḳ dil ü sūzānıma bāʿiş
Muḥabbet-i **cām-ı** ʿ**aşḳıñdır** benim mestāne bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 2). [cām-ı ʿaşḳıñdır, -ın, -dır]*

cām-ı hūdan: *Allah'ı anmak için içilen şarabın kadehi.*

Derd-mend Derviş Sükūtī **cām-ı hūdan** bir ḳadeḥ
Nūş idince devrimiz artıḳ başlar eşʿār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 9). [cām-ı hūdan, -dan]*

Cām-ı hūdan bir ḳadeḥ nūş eyledi ʿāşıḳları
Mest olup ayılmaz aşlā çaġırır dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 3). [cām-ı hūdan, -dan]*

cām-ı şahbā: *Şarap kadehi.*

Cām-ı Ṣahbā-yı ezelden içmiş isen sen eger
Naʾra-i ʿaşḳı hemān ur ṭurmayup meydān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 3). [cām-ı ṣahbā-yı, -yı]*

cāmūs: *Ar. Su sığırı, manda.*

Ekl ile bugün şirke düşüp ḳalb ṭamaʿ bir cins-i **cāmūs**
Zāhid mürāʾī ehl-i nifāḳ mervān gibi bir şöhreti cāsūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 1). [cāmūs,]*

cān: *Aşık, seven, tutkun; can, kişinin maddi ve manevi varlığı. Gönül, yürek, içtenlik.*

Muṣṭafānıñ ḳolunu ṭut **cānın** içre eyle sır
Gir Ṭarīḳ-i enbiyāya Murtażānıñ ʿaskeri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 11). [cānın, -ı, -n]*

Gir Ṭarīḳ-i evliyāya ḥiẕmet eyle **cān** ile
Her murādıñ virir ancaḳ bula gör dānā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 9). [cān,]*

Tamāmen tāẔe ter ṭutmuş derūnunu ḳılar envār
Şāh-ı **cāndır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 26). [cāndır, -dır]*

aşlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẓīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 8). [cānı, -ı]*

īcāb ider māʾẕallah tebdīl-i ṭarīḳ itmiş olurlar ise berzaḫ ı ʿazīme
düşüp cānları ebediyen cehennemden ḫalāṣ olmayanlar anıñçün **cānımıza** ġāyet s̱aḳīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 22). [cānımıza, -ı, -mız, -a]*

īcāb ider māʾẕallah tebdīl-i ṭarīḳ itmiş olurlar ise berzaḫ ı ʿazīme
düşüp **cānları** ebediyen cehennemden ḫalāṣ olmayanlar anıñçün cānımıza ġāyet s̱aḳīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 22). [cānları, -ları]*

olduġu ḥālde **cānlarına** ziyādesiyle eṣʾāb ü düşvār gele ḥabaḳından māʾide içlerinde
baʿżı mübtedi ehl-i ṭarīḳ bulunmaġıyla ḥayrete düçār olup ḍalāletde ḳalmālarına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 19). [cānlarına, -ları, -n, -a]*

Mūsā Kāẕım imāma **cān** niṩār itdik bugün
Ol imām her dü ʿālem hem ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 9). [cān,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ḳullarıyuz her zamān
ʿAsker mehdī yolunda **cānımız** her dem fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 12). [cānımız, -ımız]*

Murtażādır bu Sükūtī Dervişe iḥsān iden
Murtażādır cümle nāsıñ cismine **cān** Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 20). [cān,]*

Yüz sürüp gelmiş Sükūtī ḫāk-i pāy-i devlete
Beẕl ider ol **cān** başın yoluna itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 14). [cān,]*

Ḥiẕmet it bir kemāle **cān** başını niṩār it
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā gel eẕkār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 1). [cān,]*

Seḥerde uyanan her **cān** īcābınca sürer erkān
Erenler nuṭḳudur her ān uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 9). [cān,]*

Ṣormañız Mecnūna ey **cān** ḳanda olmuşdur feraḥ
Ẕülf-i Leylādan ʿaceb mi kim ola bunda feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 1). [cān,]*

Vaṣf iderim zāhidā ben her zamān ol yār murād
Medḥiñ itmez bunda bir **cān** hiç degil aġyār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 2). [cān,]*

Evliyālar rāhına Derviş Sükūtī tā ezel
ʿAşḳile **cān** baş fedāyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 14). [cān,]*

Mūsā Kāẕım imām her dü ʿālemde bugün
Hem ʿAlī Mūsā Rıżāya beẕl olan **cān** ile sırdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 12). [cān,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna **cān** baş ḳoyan
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāda her Zamān ʿizzet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 5). [cān,]*

Hiç olur mı naḳd ü **cānıñ** virmege ol peykere
Zen ü dünyā bī-vefāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 3). [cānıñ, -ıñ]*

İderler beẕl-i **cān** maʿṣūḳ yoluna cānı biñ olsa
Bu meydān-ı ḥaḳāyıḳda nice biñ terki **cān** söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 8). [cān,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticā itmiş saña
Derdiniñ dermānı senden yoluna **cān** virdi ser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 18). [cān,]*

İsmiñ seniñ vaḥş ü ṭuyūr insile **cān** cemʿ-i seçer
ʿArşda melek cümle felek vaṣfıñ ider cennāt ḫūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 5). [cān,]*

Resm-i Ṣūretden geçüp bir **cān** olan Saʿdīleriz
Maʿnā-yı remz eneʾl-Ḥaḳ iẕʾān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 1). [cān,]*

Hep bu nefsiñ şiddetidir ḳalbleri emvāt iden
Maḥv idip ten varlıġıñ bir **cān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 14). [cān,]*

Neyleyim şemʿa bu **cānım** atarım pervāneveş
Yoḳ ḳarārım ʿaşḳıyla sūzān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 5). [cānım, -ım]*

Cān semʾine irdi nidā fehm eyledim ḫoşça ṣedā
Ẕikrim benim oldu Ḫudā gösterdiler meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 5). [cān,]*

Bir bezme irdim nāgehan Ḥaḳ zikrin iderler ʿayān
Dediler ol dem baña **cān** bunda durur Yezdānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 12). [cān,]*

Girdim o şehre **cān** ile her bir edeb erkān ile
Ẕevḳ eyledim sulṭān ile yoḳ anda hiç bīgānemiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 13). [cān,]*

Terk eyledim ben ḳl u ḳāl Ḥaḳḳa itmişiz viṣāl
Vaṣfa gelmez bir nice ḥāl buldu Sükūtī öz **cānımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 18). [cānımız, -ımız]*

Añlaġıl sen ṭālibā cümle bu ʿālem bir **cān** imiş
Aḥmediñ nūrundan ancaḳ ol bize iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 1). [cān,]*

Cān niṯār ider ezelden Ḥaḳḳı bunda kim görür
Derd-mend Derviş Sükūtī her zamān ḳurbān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 9). [cān,]*

Pādişāhım iḥsānıñdan **cānım** ider şimdi ḥaẕ
Her kime luṭfuñ irerse dāʾim ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 1). [cānım, -ım]*

Derd-mend Derviş Sükūtī Ḥaḳ yolunda başını
Virir ancaḳ añla bunda **cān** niṯār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 12). [cān,]*

Cān niṯār et Mūsā-yı Kāẕım Rıżāya her zamān
Zāʿil olmaz Ḥaḳ ḳatında ḫūn pahāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 9). [cān,]*

Cān niṯār iden bu yolda mülk-i ten bulmaz fenā
Nev ḥayātı bulmuş anlar ṣanma bu nuṭḳum güzaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 7). [cān,]*

Pendimi Derviş Sükūtī her kim ṭutar öz **cān** ile
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur itmez aṣlā iḫtilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 9). [cān,]*

Cān niṯār iden bu yolda ṣanmañız olur hebā
Ḳıymetiñ Ḥaḳdır viren bil nice biñ sīm-i Ẕer gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 3). [cān,]*

Hem eneʾl-Ḥaḳ naʾrāsını uralım her rūz-şeb
Cān virelim ManṢūr āsā her zamān bir tam gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 4). [cān,]*

Dil uzatma Ṣaḳın beyhūde yere ey zāhid
Bu yolun iḳtiżāsı **cān** virene merdāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 10). [cān,]*

Ḳahr-ı Luṭfu bir ḳılanlar ey Sükūtī bu zamān
Neylesin ol **cāna** bunda dīn ü tersā hem de firenk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 10). [cāna, -a]*

Kāẕım oldu pādişāh-ı lā-yezāl bī-zevāl
Hem ʿAlī Rıżā yolunda **cānımız** niṯār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 10). [cānımız, -ımız]*

Erişir ḥāẕıḳ-ı mürşid yolunda **cān** fedā eyle
İder himmet ḳatı muḥkem görür seni bunda dīdārın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 5). [cān,]*

ʿAşḳ yolunda maʿşūḳuna **cānını** eyle niṯār
Derd-mend Derviş Sükūtī bu zamān ḳurbāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 11). [cānını, -ın, -ı]*

Ẕikr-i seḥerle ṭālibā ḳalbe virir dāʾimā cilā
Çıḳar göñülden māsivā Ṣāfī ḳalur **cān** ile dil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 10). [cān,]*

Maʿşūḳ yoluna virmege ben ʿaşḳile **cān** beklerim
Şevḳile bugün ol ḥażrete varmaḳ içün bu ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 1). [cān,]*

Cān niṯār itdim Sükūtī rāh-ı ʿaşḳıñda anıñ
Nev ḥayāta irdim ol dem luṭf-ı Ḥaḳ iḥsāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 13). [cān,]*

İḫtiyār-ı ʿuzlet iyle ey Sükūtī sen bugün
Dehr içinde bize lāyıḳ ġayrı bir **cān** bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 10). [cān,]*

ʿAlī Mūsā Rıżā medfūn Ḫorasān taḥtgāhında
Yolunda tā ezel virdim o şāha **cān** serim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 10). [cān,]*

Ṣad hezārān laʿnet olsun **cānına** her dem anıñ
Cins-i Mervān bir münāfıḳ deyü şeyṭān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 25). [cānına, -ı, -n, -a]*

Biḥamdulillah ġulām Ḥaḳḳ-ı Ḥabīb-i kibriyāyım ben
ʿAlīʾyyüʾl-Murtażā şāhıñ yolunda **cān** fedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 2). [cān,]*

Hem ol şāhı Taḳīniñ ben cemāl-i ẕāt-ı pāk içün
Nola biñ **cānımız** olsa oña virmek rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 8). [cānımız, -ımız]*

Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī yolunda bir ḳulu olsam
Muḥaḳḳaḳ bunlar virsem hezārān **cān-ı** baş ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 12). [cān-ı,]*

Pendimiz çoḳdur saña hem semʾ-i cānıñ aç güzel
Naẓmımı dinle yaḳīn ol ḳurtarasın **cān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 24). [cān,]*

Sırr- ı līmaʾallah irişmiş ẕāt-ı pākile
Ḥaḳiḳat bābını açdı ḳamu ṭāliblere ol **cān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 8). [cān,]*

Bulur ʿuzlet maḳāmında nişīn olmuş nevbet bekler
Ölümden evvel ölmüşler geçüpdür cism-i **cānından** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 4). [cānından, -ı, -n, -dan]*

ʿAşḳıñla seniñ varlıġımı hep saña virdim
Bir ẕerre beḳā ḳalmaya hiç cism ile **cān** seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 6). [cān,]*

Nefsini ḳılar zebūn ol ḥāl-i düşvāre irer
Ruḥ çıḳar meydāne serbest ḥükm ider ḳalbinde **cān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 8). [cān,]*

Sarāy-ı līmaʾallah irişür **cān** ile bī-ten
Olurlar ʿāşıḳ-ı maʿşūḳ kemā fī enbiyā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 7). [cān,]*

Sükūtī bendesi her dem **cān** fedā eyler
Rıżā bābında bir sāʾil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 13). [cān,]*

Derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden żiyādır yā Resūlullah
Yoluna **cān** ile başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 2). [cān,]*

Sekiz üçmaġa meyl itmez saña müştaḳ olan **cānlar**
Ḳabūl ḳıl ḫānḳāhında revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 7). [cānlar, -lar]*

Sükūtī abdālım geldim viṣāliñ iştiyāḳından
Seniñ yoluna **cān** başım ḳoyarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 14). [cān,]*

Hezārān bāb-ı luṭfunda ġulāmındır ḳamu ʿuṣṣāḳ
Yolunda rūz u şeb muṭlaḳ ḳıyarlar baş ile **cāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 8). [cāna, -a]*

Murādın Ḥaḳ ise ey **cān** ola gör mürşide ṭālib
Açar ol dīde-i cānıñ iresin ẕāt-ı Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 7). [cān,]*

Olunca ġayretiñ itgil ḫalāṣ olmaya Saʿy ile
Anıñ bendin ḳıran **cānlar** baḳar mı rūz-ı ferdaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 4). [cānlar, -lar]*

Gözüñ aç ṭālibā her dem ʿAlīye **cān** niṯār eyle
Muḥammed ʿilminiñ bābı ʿAlḮdir āşikār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 1). [cān,]*

Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ sen yolunda **cān** idip ḳurbān
Ḥüseyn ʿaşḳına her cevriñ cefāsın iḫtiyār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 3). [cān,]*

Laʿnet olsun ibn-i Süfyān ḫāricīniñ **cānına**
Ḳaṣd ḳıldı bunda çünki ol şāh-ı merdānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 1). [cānına, -ı, -n, -a]*

Tā ḳıyāmet ḥaşr olunca ey Sükūtī rūz u şeb
Lāʿnet eyle ibn-i Süfyān **cānına** īmānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 14). [cānına, -+ı, -+(n)a]*

Bu göñlüm ʿaşḳına her dem müptelādır yā Resūlullah
Seniñ rāhına **cān** başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 2). [cān,]*

ʿAlī evlādına her dem bu **cānım**
Fedā itdim Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 3). [cānım, -ım]*

Aḥbāb-ı yārān keşret ile **cānımıza** virdi elem
Sāḳī ḳadeḥ Ṣundu bize zehr ile ġām ḳatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 3). [cānımıza, -ı, -mız , -a]*

Seniñ evlād-ı ezvācıñ yolunda **cān** fedā ḳıldım
Seniñle ḥaşr olam dāʾim cezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 7). [cān,]*

Türāb-ı āsitānıñ derde devādır yā Resūlullah
Seniñ rāhına **cān** u başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 2). [cān,]*

Nola bir kez cemālini kime kim gösterüp olsan
Yolunda **cān** fedā eyler ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 8). [cān,]*

Ḫalḳa-ı tevhīde ehl-i ʿaşḳ girmiş
Terk-i **cān** eyledi sübḥānı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 6). [cān,]*

ManṢūr-ı Ḥallacıñ ʿaşḳı ne ġalib
BeẔl itdi **cānını** ḳurbān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 14). [cānını, -ı, -n, -ı]*

Seḥerde aç gözün ey **cān** uyan vaḳt-i seḥerlerde
Ne söyler bize ol Ḳurʾān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 1). [cān,]*

Seḥerde ẕevḳ ider her **cān** uyanur ḳalb gözi ol ān
İder ʿarş-ı kürsīyi seyrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 7). [cān,]*

YüẔ sürüp geldim ḳapuna bir alay ḳullar ile
İyleme red ḳıl şefāʿat ey **cānların** cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 12). [cānların, -lar, -ın]*

Sükūtī abdālım Mehdi-i zamānıñ ḳavlim muṭlaḳ
Ezelden ḫāk-i pāyinde bu **cānım** hep fedā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 16). [cānım, -ım]*

Şāh Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ rāhına **cān** baş fedā
Hem Ḥüseyn-i Kerbelādır şems-i māhıñ envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 3). [cān,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ ʿAlīniñ ḫāk-i pāyinde
Gice gün olmuşum ḳāyim yolunda virmişem **cānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 14). [cānı, -ı]*

Anıñla **canlar** itdi nice dem nāmūs-ı ekber
Yedi ḳat āsumān üzre göründü ṣīr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 11). [canlar, -lar]*

Senden olmazsa şefāʿat ḥaşre dek ḥālim yaman
Sen şefīʾüʾl-müẔnibīnsin **cānlar** cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 8). [cānlar, -lar]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna **cān** baş virüp
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya ṣıdḳ ile ḳıl ḥiẔmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 5). [cān,]*

Cān u başın Ṣad hezārān yoluna ḳılmış fedā
Ol bilipdür Ṣāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 5). [cān,]*

Naẓmıyla Derviş Sükūtī Ḥaḳḳı iṡbāt eyledi
Āl-i Aḥmed Murtażāya ḳaydı ol **cān** u seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 14). [cān,]*

Ḳuru ġavġā imiş taḫt-ı Süleymān mülkünü neyler
Olar geçmiş **cān** u başdan niderler bunda dʾavāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 4). [cān,]*

Bulardan Hūd hemān Ṣāliḥ velādet itdi İbrāhīm
Hem İsmāʾil ile İsḥāḳ bu yolda **cān** fedā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 8). [cān,]*

Ḥalvetīyle Naḳşıbendī ol gürūhuñ kemteri
Ḥaḳ yolunda **cān** u başın cümlesi ifnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 16). [cān,]*

Nūr-ı ʿaynı Muṣṭafādır şāh Ḥüseyniñ ʿaşḳına
Gel Ṣuyun iç ṭālibā sen tāzelensün tende **cān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 10). [cān,]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır ile Caʿfer **cān** u baş fedā
Kāẓım ile Ḥaḳ yolunu itdiler iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 11). [cān,]*

Ḫānḳāh-ı Muṣṭafāda Derviş Sükūtī bir ġulām
Nesl-i evlād ʿAlīye **cān** baş ḳıldı fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 18). [cān,]*

Ḥaḳ olunca tā ʿayān çaġırırım dost dost
Ḥiẕmet it bir kemāle **cān** başını niṡār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 12). [cān,]*

Ol şehīd-i Kerbelānıñ bendesiyim tā ezel
Nesl-i şāh-ı enbiyāya **cān** virip ḳurbān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 8). [cān,]*

Şīrīn yolunda **cān** başın fedāya itdiler ġayret
Suʾāl it ẕevḳe irdi mi bugün sen anı Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 3). [cān,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ bu yolda **cān** niṡār itdim
Murādım verdiler gördüm benim dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 9). [cān,]*

Derviş Sükūtī bir gedā **cān** u başın ile fedā
Bulmaḳ dilersen hem Ḫudā ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 9). [cān,]*

Ṣol saḳa hem ṣerbetinde engürüñ yek dānesi
Dest-i selmānla Resūle ṣunduġu **cāndır** ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 12). [cāndır, -dır]*

ʿAşḳıyla Ḥaḳ yoluna beẕl ideriz hep varımız
Şevḳe gelüp her dem-be-dem **cān** u başım fedadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 6). [cān,]*

Ḫalḳa-ı ẕikre girüp ʿaşḳıyla defʿ çalarız
Münkirin **cānına** ḥased gelmesiyle her dem cefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 2). [cānına, -ı, -n, -a]*

Bir müzeyyen kāselerle devr ide her bādesi
Nūş idenler şevḳe gelür dāʾimā her **cān** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 12). [cān,]*

Kerbelāda şāh Ḥüseyniñ rāhınıñ ḳurbānıyım
Ḥāk-i pāyinde Sükūtī **cān** u baş ḳıldım fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 10). [cān,]*

Hū diyüp **cān** teslīm itdi ʿaşḳıyla Mollā Ḳadın
Cennetüʾl mevāda buldu rifʿatı ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 15). [cān,]*

Sāl ʿaded biñ ṭoḳsan altı hem iki yüz tariḫi
Bir ateş bıraḳdın Sükūtī **cānına** ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 18). [cānına, -ı, -na]*

Saña ʿāşıḳ olan **cānlar** ki bir yerde ḳarār olmaz
Muḥabbet zevḳini ṭatmış olanlar hiç firār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 1, Mısra 1). [cānlar, -lar]*

Aña vāṣıl olan **cānlar** bulur Ḥaḳḳı her arada
Bu da bir pīr-i kāmildir ṭarīḳinde sürer devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 49). [cānlar, -lar]*

Saʿy ide gör rāh-ı Ḥaḳda bulasın bir reh-nümā
Feṭḥ ider her müşkülünü **cān** u başın aña ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 4). [cān,]*

Söylesem Derviş Sükūtī Kerbelānıñ ḥālini
Cān taḥammül itmez olur ḳaralar gey şālını *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 32). [cān,]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz **cānına** laʿnet Yezīd
İşbu māhda müʾmīne aġlamaḳ oldu reva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 5). [cānına, -ı, -n, -a]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz **cānına** laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 10). [cānına, -ı, -n, -a]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz **cānına** laʿnet Yezīd
Muṣṭafānıñ nūr-ı ʿaynı hem ciger-pāre ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 15). [cānına, -ın, -a]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz **cānına** laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 20). [cānına, -ı, -n, -a]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz **cānına** laʿnet Yezīd
Az vaḳitde itdiġini her biri çün buldular *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 25). [cānına, -ı, -n, -a]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz **cānına** laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 30). [cānına, -ı, -n, -a]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz **cānına** laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 35). [cānına, -ı, -n, -a]*

Şāh Ḥüseyni Kerbelāda ḳıldı ẓālimler cefā
Āh nice **cānlar** dayansın bir tükenmez macera *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 8). [cānlar, -lar]*

Rāh-ı Ḥaḳda **cān** u başın ḳıl fedā
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 15). [cān,]*

Yolunda eylegil baş u **cān** fedā
Vuṣlata irmege liḳāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 19). [cān,]*

Bular nesl-i Resūlullah bil ey **cān**
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḥarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 19). [cān,]*

Gel imām Ẕeyneʾl-ʿAbāya ḳıl muḥabbet **cān** ile
Çek elin bu māsivādan ʿāṣıḳ isen dīdeñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 3). [cān,]*

Nesl-i pāk-i evliyādır **cān** fedā ḳıl Caʿferʾe
Ḥaḳḳa irgörüp bu yolda sālik-i iḳrār-ı şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 3). [cān,]*

Gel imām ʿAlī Rıżānıñ rāhını ṭut **cān** ile
İster isen dāʾimā sen bulasın dīdār leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 3). [cān,]*

Cān niṣār eyle Muḥammed Mehdi-i Zamānıñ rāhına
Māsivāyı terk idip dünyā içün olma ḥarāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 3). [cān,]*

Bāḳır imām rāhına her kim itdi **cān** niṣār
Bildi taḥḳīḳ bu cihānda kim imiş ol ẕāt-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 3). [cān,]*

Sen Ḥüseyne **cān** virirsen ḳanın aḳmaz beyhūde
Ḥaḳ cemāliñ ḳan bahāsı ḳıydılar ol cāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 3). [cān,]*

Sen Ḥüseyne cān virirsen ḳanın aḳmaz beyhūde
Ḥaḳ cemāliñ ḳan bahāsı ḳıydılar ol **cāna** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 4). [cāna, -a]*

cān at-: *Can atmak II ok atmak; gönül avlamak, kendisine âşık etmek; şiddetle arzu etmek, çok istemek.*

İḥrāḳ-ı muḥabbetle bu göñül şehrini yaḳmaġa
Şemʾ-i ʿaşḳa **cān atarız** pervāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 8). [cān atarız, -ar, -ız]*

Şemʿ-i ḥüsnüñ āteşine **cān atar** pervāneler
Aña ḳarşu durmayıp hiç yanmaġa dīvāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 1). [cān atar, -ar]*

cān bülbülü: *Gönül kuşu.*

Çün nidā ẕāt-ı Ḥaḳdan irdi semʿ-i cāna hū
Anıñ içün başladı **cān bülbülü** efġāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 2). [cān bülbülü,]*

Cān bülbülü geldi yine ʿaşḳile efġāne hū
Sāḳī ḳadeḥ virdi bize eyledi mestāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 1). [cān bülbülü,]*

cān fedā it: *Canını feda etmek, bir şey uğruna ölümü göze almak.*

Anıñ evlād-ı eẔvācıñ yolunda **cān fedā itdim**
Cenāb-ı Aḥmede muṭlaḳ kemāl-i ġayretim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 5). [cān fedā itdim, -di, -m]*

cān fedā: *Canını feda eden, canını veren.*

Biz Ḥasan ʿaşḳına Ẕehir sem ḳātil nūş idip
Ġām degil zāhid bu yolda şāh Ḥüseyne **cān fedāyız** biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 4). [cān fedāyız, -yız]*

cān gözü: *Gönül gözü; manevi temizliğin ve olgunluğun insana verdiği uyanıklık, gördüğü şeyin gerçeğine varma hassası, kalp gözü, sağ görü, basiret.*

Hem ʿayāndır hem nihāndır anıñçün ʿāleme
Cān gözü açık olan her yerde seyrān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 10). [cān gözü,]*

Seḥerde **cān gözün** açmış nihān sırrın Ḥaḳḳıñ seçmiş
Ölümden evvel ol göçmüş uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 15). [cān gözün, -n]*

Küntü kenzin dedi Ḥaḳ al bu maʿnādan sebaḳ
Cān gözün aç sen de baḳ cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 10). [cān gözün, -n]*

Çeşm-i ʿamā ḳanda görsün nitekim ḥayvān imiş
Cān gözünü aça gör kim sende bil Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 15, Mısra 2). [cān gözünü, -n, -ü]*

cān naḳdi: *Can sermayesi; hayat.*

Cān naḳdini beẕl eyledi rūşen Sükūtī Aḥmede
Şefḳat umar rūz-ı cezā yaḳmaya hiç nār ateşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 11). [cān naḳdini, -ni]*

cān nisār it: *Can feda etmek.*

Cān niṣār it evliyālar hem erenler rāhına
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol sulṭāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 5). [cān niṣār it,]*

cān perdesi: *Gönül perdesi II gönüldeki gizlenen duygular.*

Ḳuvvet bulur her vechle **cān perdesi** olur güşād
Arż u semā ʿālemi reviyyet ider bīdār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 7). [cān perdesi, -s, -i]*

Ḳalb ile **cān perdesini** refʿ ider Ḥaḳ erleri
Rivāyet ider ẕāt-ı Ḥaḳḳı her cihetden bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 3). [cān perdesini, -ni]*

cān u baş: *Can ve baş. II hayat.*

Sükūti bir ġarīb ednā ider evṣāfını her dem
Yolunda **cān u baş** virse revādır böyle bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 14). [cān u baş,]*

İderler **cān u baş** ḳurbān bu yolda ṣıdḳile her dem
Olurlar bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ sırrına maẓhar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 5). [cān u baş,]*

Ḥubb-ı evlād-ı ʿAlīye **cān u baş** ḳıl her müdām
Ẕabṭ ide gör nefsini her ġavġāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 5). [cān u baş,]*

Sükūtī Ḥāk-i pāyine gedāyım böyle bir şāhıñ
Yoluna **cān u baş** virsem gerekdir ben olam ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 12). [cān u baş,]*

Żaʿīfim ʿācizim miskin yolunda **cān u baş** virdim
Ḳabūl it ḫāk-pāyında sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 9). [cān u baş,]*

Ol Ḥasanuʾl-Müctebānıñ zehrini nūş eyledik
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya **cān u baş** ḳıldıḳ fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 6). [cān u baş,]*

Cān u başdan çünki geçmiş ol Ḫudā ʿāşıḳları
Keşret-i dünyāya baḳmaz eyleyen ol yār aḫz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 5). [cān u başdan, -dan]*

Cān u başdan geçen ʿāşıḳ olurmuş vuṣlāta nāʾil
Muḳaddem bu fenā mülkü göñülden terk ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 5). [cān u başdan, -dan]*

cān u dil: *Can ve gönül, candan ve gönülden.*

Feʾzkurūnī āyetiyle **cān u dil** her ṣubḥ u Şām
Ẕikre düşmüş bu Sükūtī göñli bulmuş inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 13). [cān u dil,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād iderler **cān u dilden** her seḥer
ʿAşḳ şarābın içmiş anlar dün ü gün ʿaleʾs-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 11). [cān u dilden, -den]*

Semʾ-i cānıñ aç güzelce Derviş Sükūtī pendine
Fehm idip gel **cān u dilden** naẓmına sen ḳulaġ aş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 10). [cān u dilden, -den]*

Te teberrāʾ ḳıl ḫavāric ḳavmine her rūz u şeb
Şe şenā it Murtażaya **cān u dilden** ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 4). [cān u dilden, -den]*

Bu vücūd şehrin Sükūtī naẓm ile ḳıldın beyān
Ḥamd idelim **cān u dilden** Ḥaḳḳa her dem ṣad hezār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 18). [cān u dilden, -den]*

Ḥācı Muṣṭafā Efendi Ḥaḳḳa itmişken ḥużūr
Ḳıldı niyāz ol ḥabīb **cān u dilden** bī-ḳuṢūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 2). [cān u dilden, -den]*

Gel berü sen ṭālib-i Ḥaḳ itme dünyāya ṭamaʿ
Dinle nuṭḳuñ **cān u dilden** her eriñ ile semʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 2). [cān u dilden, -den]*

cān ver-: *Can vermek, uğrunda ölmek.*

Ol şehid-i Kerbelāda şāh Ḥüseyne **cān veriñ**
Ehl-i beytiñ Zümresine ḳaydolup ekrem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 7). [cān veriñ, -in]*

cānā: *Aşık, seven, tutkun; can, kişinin maddi ve manevi varlığı.*

Sırr-ı ʿaşḳı fāş itme Derviş Sükūtī sen bugün
Söyler isen iḫfā ile her demi bir **cāna** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 12). [cāna,]*

İrciʿi emr-i nidāsın şemʿi **cāna** ireli
Hū diyüp ervāḥ uçdu ʿāḳıbet bütün ḳafesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 11). [cāna,]*

cānān: *Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili; tas. Allah.*

Baḫr-ı ʿaşḳa dūş olup ʿummān olan Saʿdīleriz
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup **cānān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 2). [cānān,]*

Ḥubb-ı **cānānı** göñüldedir Derviş Sükūtī bul bugün
Ẕevḳ idersin sen de her dem öyle leẕẕetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 9). [cānānı, -ı]*

Üç beş gün içün geldim ise bu fānī dehre
ʿÖmrüm daḫı āḫir olup gitmege **cānān** beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 4). [cānān,]*

Ḥaḳḳa ḳarīb ey Sükūtī cümle bu ʿālem
Vaḥdet gözüyle eyle naẓar tā iresin **cānāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 10). [cānāna, -a]*

Meydān seniñ devrān seniñ her ḥāliyle cihān seniñ
Bu varlıġım her ān seniñ bildim ki cümle **cānān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 8). [cānān,]*

ʿAşḳ eriniñ ḳıblesi her vechile **cānān** olur
Ḳanda varsa Ḥaḳḳıyla ol ṭopṭolu cihān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 12, Mısra 1). [cānān,]*

cānāne: *(Fars.) Sevgili, yar.*

YüẔ sürüp geldim ḳapuna bir alay ḳullar ile
İyleme red ḳıl şefāʿat ey cānların **cānānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 12). [cānānesi, -si]*

Senden olmazsa şefāʿat ḥaşre dek ḥālim yaman
Sen şefîʾüʾl-müẓnibīnsin cānlar **cānānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 8). [cānānesi, -si]*

cāndan: *"İçtenlikle, istekle, ilgiyle" anlamında zarf.*

Bu dört yāri ḳaçan ansam göñül şehr olur mesrūr
Buları kim sever **cāndan** günāhıñ Ḥaḳ ider mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 2). [cāndan,]*

Maḫfī olmuşken Ḫudā çün āşikār eyler semāʾ
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her zamān **cāndan** şikār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 2). [cāndan,]*

Erenler rāhına **cāndan** ola gör sen daḫı teslīm
Resūlüñ şerʿini gözle güzel bir sāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 5). [cāndan,]*

Terk idip dilden sivāyı Derviş Sükūtī kem-terin
Ḳalmamış hiç anda aṣlā eylemiş **cāndan** firāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 10). [cāndan,]*

Cümle varıñ işbu yolda eyleye **cāndan** niṣār
Merd odur ki her belāya sīnesin ḳılmış hedef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 5). [cāndan,]*

Feyż-i himmetler irişir şeyḫ-i kāmilden bugün
Her kim eyler ḥiẕmetini ṣıdḳile **cāndan** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 8). [cāndan,]*

Muḥammed Mehdīye **cāndan** Sükūtī
Ġulām oldum o şāh-ı evliyāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 17). [cāndan,]*

Olar kim sevmedi **cāndan** münāfıḳ gizli dīn ṭutdu
Perişān eyle aḥvāliñ hebā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 9). [cāndan,]*

Kim ki anıñ yollarını itmedi **cāndan** ḳabūl
Ġaflet ile ʿömr geçüp dīdesi gör dāʾim şaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 9). [cāndan,]*

Cāndan ehl-i beyte men ġulām-ı Ḥaydarım
Dürr-i luṭfuñ sāʾiliyim tā ezelden Ḳanberim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 26, Mısra 1). [cāndan,]*

Her ḥāl ile **cāndan** ḳıldılar ülfet
Ednāya itmezler bir kere nuṢret *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 15). [cāndan,]*

cānib-i ḥaḳ: *Allah tarafından.*

Saʿy iderken vuṣlāt-ı dildāre ben nāʾil olam
Cānib-i Ḥaḳdan hidāyet irdi gördüm māh-rū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 10). [cānib-i ḥaḳdan, -dan]*

cārī: *Ar. Geçerli. II Yetkin.*

Taṣḥīḥ itmezler seniñ bil rāhını ya aḫlāḳını
Böyle **cārī** olmamışdır anlagil her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 14). [cārī,]*

cāsūs: *Başkalarına âit sırları belli bir maksatla ve başkası hesâbına araştırıp öğrenen ve haber veren kimse.*

Ekl ile bugün şirke düşüp ḳalb ṭamaʿ bir cins-i cāmūs
Zāhid mürāʾī ehl-i nifāḳ mervān gibi bir şöhreti **cāsūs** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 2). [cāsūs,]*

cāvid: *Daimî, baki, ebedî.*

Yevm-i ḥaşre dek beyānısın yā ilāhī ḳıl beḳā
ʿÖmr-i **cāvid** üzre olsun bulmaya aşlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 14). [cāvid,]*

cāvidān: *Ebedî, kalıcı, dâimî, bâkî.*

Nefsini ıṣlāḥ idenler mülk-i ten bulmaz fenā
Hiç memāte irmez anlar bunda oldu **cāvidān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 12). [cāvidān,]*

Ġaflet ile gezme bunda çeşm-i cānıñ aç güzel
ʿÖmr-ü bāḳī iltimās it iresin sen **cāvidāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 8). [cāvidāna, -a]*

Muḥabbet ḳıl rāh-ı Ḥaḳḳa iresin maḳṣūdda bī-şek
Beḳā-ı **cāvidān** içre bulursun cennetüʾl-mevā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 10). [cāvidān,]*

cāz̲ū: *Sihirbaz, büyücü; sihirli, büyülü.*

Naḳş-ı renk gerçe zībā göñlünü virme aña
Aldadır bir **cāzū** zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 6). [cāzū,]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā göñlünü virme aña
Aldadır bir **cāzū** zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 6). [cāzū,]*

Sükūtī bu sivā ḥubı yalandır meylini gel kes
İrişme semtine aşlā bu bir **cāzū** zinādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 10). [cāzū,]*

Kes ümīdiñ virme meyliñ **cāzū** bir mekkāreye
Ḫüdʾāsı çoḳ ictināb it umma andan şevḳat hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 3). [cāzū,]*

Aldadır gördüm bu ḫalḳı **cāzū** bir mekkāredir
Ḳatline ṭālib irişgil ḥançeri bāġrına baş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 5). [cāzū,]*

Hiç olur mu ḳaḥbe zenle izdivāc olmaḳ bugün
Aldadır bir **cāzū** muṭlaḳ oldum ʿadādan ben ḫalāş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 4). [cāzū,]*

Ẕiynet-i dünyāya baḳma aldadır bir **cāz̲ūdır**
Virme göñlüñ bī-vefāya ʿāḳil isen itme ṣarf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 7). [cāz̲ūdır, -dır]*

Şevḳ ile eyler muḥabbet göñlümüz aldı yeter
Bilmezem görmüş o **cāz̲ū** geldi hemān Ṣallanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 12). [cāz̲ū,]*

Uyma **cāzū** gel ḥāline Ẕehīr ḳatar hep balına
Aldanma zībā şālına boyası çoḳ esāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 5). [cāzū,]*

Kes̲ret ziynet libāsla görünür her dem-be-dem
Bir **cāzū** zen ḳatı müfsid dil-rubādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 6). [cāzū,]*

ʿÖmrümüzü virdi hebā miḥneti devrān-ı felek
Bir **cāzū** zen naḳş-ı zībā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 8). [cāzū,]*

Māsivā-yı zīb ü zīver gösteren bir **cāẕūdır**
Aldadır cümle cihānı bir ḳalaydır Ẕineti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 3). [cāẕūdır, -dır]*

Leşker-i ġām ḳıldı efzūn şeş cihātım ḳapladı
Bir **cāzū** Ẕen ehl-i müfsid naḳş biñ mekândır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 8). [cāzū,]*

Laḥẓıñ ḫandān idersin encām biñ ḳahrıyla
Bir **cāẕū** zensin meded yoḳ senden ey ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 4). [cāẕū,]*

İltifāt eyleme dost deyü buna
Bir ḳoca **cāẕūdur** uyma gel şuna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 6). [cāẕūdur, -dur]*

ceʾalnā: *"Her canlı şeyi sudan oluşturduk" anlamında Kur'an'ın Enbiya Suresi'nin 30. âyetinden bir bölüm.*

Ḫudānın nuṭḳuyla ṣābit bu ʿālem ābıyla hiyedir
Ceʾalnā āyeti ḳılmış beyān cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 4). [ceʾalnā,]*

Ḫudānıñ nuṭḳuyla ṣābit bu ʿālem ābıyla ḥaydur
Ceʾalnā āyete ḳılmış beyānıñ cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 4). [ceʾalnā,]*

cebāvī: *Sa'deddin el-Cebavi, 460 yılının Receb ayında (Mayıs 1068) Mekke'de doğdu. Kaynaklarda doğum ve ölüm tarihleriyle ilgili birbirinden farklı kayıtlar olmakla birlikte vefat tarihi 575 (1180) olarak kaydedilir. Sa'diyye tarikatının kurucusudur.*

Ben bir ġarīb bī-çāreyim meded şeyḫim yā **Cebāvī**
Ḳomaz bu nefs-i emmāre meded şeyḫim yā **Cebāvī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 1). [cebāvī,]*

Ben bir ġarīb bī-çāreyim meded şeyḫim yā **Cebāvī**
Ḳomaz bu nefs-i emmāre meded şeyḫim yā **Cebāvī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 2). [cebāvī,]*

Ẕikrim benim her dem Ḫudā dergāhından ḳılma cüdā
Derdlülere senden devā meded şeyḫim yā **Cebāvī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 4). [cebāvī,]*

Fehm idelim her esrārıñ duymaya hiç hem aġyārıñ
Göster bize sen dīdārın meded şeyḫim yā **Cebāvī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 6). [cebāvī,]*

Artur bizim kemālimiz hiç olmaya zevālimiz
Dil Ẕevḳile her ḥālimiz meded şeyḫim yā **Cebāvī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 8). [cebāvī,]*

Dergāhında ben bir ġulām ẕikr iderim her ṣubḥ u şām
Saʿdeddīn-i ġavṣüʾl-ʿaẓām meded şeyḫim yā **Cebāvī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 10). [cebāvī,]*

Bülbül gibi feryādımız ʿarşa çıḳar efġānımız
Artdı Sükūtī zārımız meded şeyḫim yā **Cebāvī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 12). [cebāvī,]*

cebbār: *Ar. Ulu, azamet, izzet sahibi, Cenabıhak.*

Muʾaḫḫir üç bölük ṣalmış vücūd iḳlīmine dāḫil
İderler ḥiẕmetiñ birbirine emr itmiş aña **Cebbār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 22). [cebbār,]*

Derviş Sükūtī ʿAskerīye itdi bugün ilticā
Mehdī gele bir gün ola ḥaḳim **cebbār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 18). [cebbār,]*

Destine al tīġ-ı celāl ḥaşmına ur Aḥmediñ
Ḳahr-ı Ḫudā itse gerek ḥākim **cebbār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 14). [cebbār,]*

Evvel oldur aḫir oldur ẓāhir ü bāṭın daḫı
Pādişāh-ı lā-yezāl ḥākim-i **cebbār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 16). [cebbār,]*

cebel: *Ar. Dağ.*

Gerçe yollar ḳatı Ṣarpdır bunca **cebel** kāh ṭaş
Yırtıcı ḥayvān çoḳdur hiç gezilmez infirād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 5). [cebel,]*

Bunca **cebel** Ṣaḥrāları gezdim yeter bu fānīde
Mecnūn gibi Leylā içün feryād idip eyledim āh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 3). [cebel,]*

cebr: *Zorlama, zor kullanma, zor II kaba, incitici davranış.*

Ḥużūr-ı Ḥaḳ dīvānında bu fiʿiliyle necāt hiç yoḳ
Ḫudā āʿlem baña ol dem iderler **cebrile** maḫhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 10). [cebrile, -ile]*

Çıḳar aġzından ateşler cihānı yaḳmaḳ hep ister
Ẕebāni şekline girmiş bu ḫalḳa **cebr** ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 6). [cebr,]*

cebraʾil: *Cebrail, vahiy meleği.*

Ümmetine saʾir delīl ḳalmayalar bunda Ẕelīl
Ḫādim ḳapunda **Cebraʾīl** rūz u leyāl yā Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 8). [cebraʾīl,]*

ʿĀşıḳları olmaz tehī ẕākirlerin hūdur āhı
Āsān geçerler bir daḫı rehberleri çün **Cebrāʾīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 6). [cebrāʾīl,]*

cedd: *Soy, sop, ata.*

Hem ʿAlī muṭlaḳ Naḳīniñ **cedd-i** pāk-i Muṣṭafā
Anlara ḳıl iḳtidāyı ḳıble-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 17). [cedd-i, --i]*

Cedd-i Ḥaydar nesl-i muṭlaḳ ol imāmıñ enbiyā
Ẕübde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl ʿAbādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 5). [cedd-i, --i]*

Cedd-i Ḥaydar nūr-ı pāk-i Ḥażret-i Peyġamberiñ
Ol velāyet serveri Ẕeyneʾl-ʿAbā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 5). [cedd-i, --i]*

Taḳī nesl-i nebīdendir Naḳīʾniñ **ceddi** Ḥaydarʾdır
Ḥasanuʾl- ʿAskere bende olup ḫāk eri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 15). [ceddi, -i]*

Evliyādan **ceddi** olsa bu zamān şol kimseniñ
Menfaʿat olmaz saña bil ṭutma gel aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 11). [ceddi, -i]*

Cism-i nūr enbiyādır dide-i maʾṢūm pāk
Ceddi Ḥaydar ol imāmıñ ḥażret-i Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 6). [ceddi, -i]*

Yolunda gördü üç atlı ki Ṣandı anı ḫāṢ u ʿām
Meger **cedd-i** Resūlullah Ebū Bekir ʿAlī imām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 38). [cedd-i, --i]*

Sarāy-ı limaʾallahda oturdu **cedd-i** pāk ile
Ḥaḳīḳat Ṣoḥbetiñ itdi Muḥammed şāh Ḥaḳ ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 43). [cedd-i, --i]*

Ṭarīḳ-i nāzenīn içre Ḥacı Bektaş Velī server
Anıñ ki **cedd-i** aʿlāsı Ḥabīb-i Ḥaḳ ʿAlī Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 52). [cedd-i, --i]*

Bilür iken **ceddi** kimdür hem anıñ yā maderi
Hiç terāḥḥum itmez oldu bunlara āḫir biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 21). [ceddi, -i]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 5). [ceddi, -i]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 5). [ceddi, -i]*

cedes: *Mezar, kabir.*

Māsivādan geç dilersen bulmaġa her dem necāt
Mevt-i īrād gelmeden evvel ḳıl mekānıñ sen **cedes** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 8). [cedes,]*

cedīd: *Yeni, yeniden.*

Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ māteminde Ḥaḳ mürīd
Her yılı bir yāre açdı ḳalbine tāze **cedīd** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 2). [cedīd,]*

cefā: *Eziyet / sıkıntı. II [tas.] Sâlikin gönlünün marifet ve müşâhedeye kapatılması.*

Ḳahr itmege bir nice dem dürlü **cefā** çün itdiler
Dil şehrini ḥarāb içün çoḳ virdiler zaḥmet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 7). [cefā,]*

Seḥerde ney gibi inler derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden
Hemān Mecnūn gibi dāʾim evliyādan **cefā** bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 4). [cefā,]*

Naḳşına aldanma dehriñ bī-vefādır ḳaḥbe zen
Kimseye itmez mürüvvet raḥm yoḳ ehl-i **cefādan** geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 4). [cefādan, -dan]*

Süleymān-ı zamān olsañ yāḫūd ḳahr-ı yaman eyle Rüstem
Bunuñla imtizāc olmaz ḳatı müşkül **cefādan** geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 6). [cefādan, -dan]*

Bir vefāya biñ **cefā** eyler bugün ʿāşıḳlara
Zehr virmiş bal yerine umma andan şerbet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 5). [cefā,]*

Bir gün hemān ol yār ile ʿahd eyleyüp virdim ḳarār
Ḳavlinde Ṣādıḳ durmaz dönüp bu etdiġi **cefā** nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 6). [cefā,]*

Naẓar ḳılma felek böyle ḳılarsa saña bir ḫande
Vefāsı yoḳ bu dehr içre **cefādan** çoḳ ẓuhūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 4). [cefādan, -dan]*

Cihān ẕevḳiñ sürüp dāʾim dinler hep yalan eyler
Vefā-yı berāydır gerçe **cefāsın** beytiñ hemān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 2). [cefāsın, -sın]*

Himmet-i pīr-i muġānıñ oldum sivādan ben ḫalāṣ
Ẕāt-ı Ḥaḳla pür ṣafāyım oldum **cefādan** ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 2). [cefādan, -dan]*

Kimseler hiç bu fenāda görmemiş aṣlā vefā
Bir vefāya biñ **cefā** eyler ḳatı eşrāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 14). [cefā,]*

Nidem göñül bu dünyāyı **cefāsı** çoḳ vefāsı yoḳ
Sevelim gel göñül Mevlāyı ġıdāsı çoḳ fenāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 1). [cefāsı, -s, -ı]*

Bir vefāya biñ **cefā** itmek dilersen ġām degil
Miḫnet-i ʿaşḳa alışdıḳ olmuşuz biz müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 3). [cefā,]*

ʿÖmrüm içre bir ṣafāsın görmedim bu fānīniñ
Çoḳ **cefālar** irdi bize ḫālimiz yaman gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 4). [cefālar, -lar]*

Virme dil gel māsivāya bī-vefādır ey göñül
İltifātıñ itmeyüp gel pür **cefādır** ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 2). [cefādır, -dır]*

Ẓulmüyle çoḳ Kerbelāda itdiler cevr-i **cefā**
Kimden umar ya şefāʿat ḳavm-i Mervān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 9). [cefā,]*

Gülersin yüzüne bir gün hezārān biñ **cefā** eyler
Bu ḳaḥbe zen seni aldar ḳamu renge ḳoyandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 3). [cefā,]*

Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ sen yolunda cān idip ḳurbān
Ḥüseyn ʿaşḳına her cevriñ **cefāsın** iḫtiyār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 4). [cefāsın, -sın]*

Aldanma sivānıñ Ẕevḳi yalandır
Bir vefāya her dem dürlü **cefada** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 18). [cefada, -da]*

Miḥnetle elem dürlü çile her vecihle ġām aratdı bu gice
Ḳalbimize virdi **cefā** çeşm-i ḫūnum aḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 2). [cefā,]*

Bunca begler hem gedālar ẕevḳ mi itdi paşalar
Bunda çekdi çoḳ **cefālar** gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 6). [cefālar, -lar]*

Ḥub-ı sivā bunca **cefā** çekdirdi baña biñbir çile
Ġāmlarla elem derd belā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 1). [cefā,]*

Cefā-yı tīġ ile Cercīs Ẕekeriyyā ile Yaḥyā
Şehādet eyledi küffār bī-ġayr-i Ḥaḳ cezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 19). [cefā-yı, -(y)ı]*

Ḳavm-i Yehūd cins-i belīd ḍarb ile ḳıldı helāk
Evlād ʿiyāl enṢārına virdi **cefā** Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 20). [cefā,]*

Ḫalḳa-ı ẕikre girüp ʿaşḳıyla defʿ çalarız
Münkirin cānına ḥased gelmesiyle her dem **cefadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 2). [cefadır, -dır]*

Kim umar senden terāḫḫum bī-vefā ẕālim felek
Ġadrile cevr-i **cefādır** ʿādetiñ ẕālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 2). [cefādır, -dır]*

Kimseler hiç sāyenizde istirāḥat itmedi
Bir vefāya biñ **cefālar** eyledin ẕālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 6). [cefālar, --lar]*

Ṣaḳın dil virme gel aṣlā bu ḳaḥbe zen-i **cefādan** geç
Saña direm iki dedim yalandır hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 7, Mısra 1). [cefādan, -dan]*

Bulmadı hiç istirāḥat senden aṣlā ey felek
Bir vefāya biñ **cefālar** çekdirirsün çoḳ emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 24, Mısra 2). [cefālar, --lar]*

Cehd ider ḳoymaġa seni ḫūyuna
Aldadır ṣoñradan ider biñ **cefā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 8). [cefā,]*

Şāh Ḥüseyni Kerbelāda ḳıldı ẕālimler **cefā**
Āh nice cānlar dayansın bir tükenmez macera *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 7). [cefā,]*

cefākār: *Cefa eden, eziyet veren.*

Meyl kes ʿāşıḳ **cefākār** yāre olma müptelā
Bir gülen evvel yüẔüne Ṣanma kim olur nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 5). [cefākār,]*

Bir **cefākār** yāre düşdüm hiç vefāsın görmedik
Müptelāyım derd-i ʿaşḳa bir devāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 1). [cefākār,]*

Bezme duḫūl itmeyecek ol ʿadüvv-ü ehl-i **cefākār**
Geldi hemān bir ansızın üstümüze çatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 5). [cefākār,]*

cehālet: *1-Bir şeyi bilmez olma, bilmezlik hâli; bilgisizlik, cahillik. 2-Ar. Cehl ile ittisaf, cahillik.*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez ʿAlīden evvel üç yāri
Cehālet odına yanmış münāfıḳ cins-i bed-aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 8). [cehālet,]*

cehd: *(Ar.) Çalışıp çabalama, büyük gayret sarf etme, uğraşma.*

Cehd ide gör rūz u leyāl semt-i necāt ir rāhına
Nefs ʿaskerin ḳırmaḳ içün düş yoluna ara bir uç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 3). [cehd,]*

Ẕikr eyle sen Ḫudāyı **cehd** ide gör her ṣabāḥ
Bulmaḳ istersen beḳāyı **cehd** ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 1). [cehd,]*

Ẕikr eyle sen Ḫudāyı **cehd** ide gör her ṣabāḥ
Bulmaḳ istersen beḳāyı **cehd** ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 2). [cehd,]*

ʿAşḳile sen gir yola baḳma hem Ṣaġa hem Ṣola
Ḥaḳ buyurmuş hem Resūle **cehd** ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 4). [cehd,]*

Ol bu yoluñ ʿāmili dinleme gel cāhili
Reh-nümā it bir kāmili **cehd** ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 6). [cehd,]*

Mürşide bel baġlayıp her seḥerler aġlayup
Deryā gibi hem çaġlayup **cehd** ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 8). [cehd,]*

Küntü kenzin dedi Ḥaḳ al bu maʿnādan sebaḳ
Cān gözün aç sen de baḳ **cehd** ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 10). [cehd,]*

Men ʿaref dirsen bugün taḥṢīl eyle dün ü gün
Dinle gel kāmil sözün **cehd** ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 12). [cehd,]*

Ẕikrine vir revnaḳı tā olasın muttaḳī
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı **cehd** ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 14). [cehd,]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī erleriniñ menzil ʿarşdan yüce
Sen de **cehd** it ey Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda bul murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 14). [cehd,]*

Nefsimizi ḳatl itmege destimizde seyf-i celāl
Cehd ideriz leyl ü nehār urmaġa ḥançer zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 4). [cehd,]*

Cehd ider zāhid merāmı maḳṢūda nāʾil ola
Çeşm-i aʾmā rāh bilmez sırr-ı sübḥān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 7). [cehd,]*

Cehd idip her zamān vaḳtinde ara
Bulmaġa bir kāmili gerçe Ṣevābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 9). [cehd,]*

Cehd iderim leyl ü nehār Ḥaḳḳa teḳarüb itmege
Bilmem ki naḥnü aḳrebiñ sırrındaki maʿnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 3). [cehd,]*

Ṣavm-ı ṣalātle gör zāhidi her bir işi bitmiş Ṣanır
Cennet ġarażı **cehd** itdiġi bulmadı ol Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 4). [cehd,]*

Yār ile hem-dem olayım çoḳ zamānlar **cehd** idip
Girdi aġyār hem arāya dil-rubāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 3). [cehd,]*

Cehd iderler gice gün Ḥaḳḳı ʿayān görsün bugün
Kāmil ile her bir sözüñ ider hemān ḳalmaz cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 11). [cehd,]*

Cehd ide gör bul kāmil olmaya ʿömrüñ zevāl
Tā olunca ehl-i ḥāl dīvān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 9). [cehd,]*

Cehd ide gör ey Sükūtī bulasın bir kāmili
Göstere ol Ḥaḳḳı saña āşikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 13). [cehd,]*

Her seḥerler Ḥaḳḳa **cehd** it erenler Ẕikrini gel it
Bunı her demleri vird it gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 3). [cehd,]*

Küntü kenziñ sırrını bul sende hem ẓāhir durur
Cehd ide gör sen daḫı irmek dilersen ol kana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 4). [cehd,]*

Bī-vefā dildāra virme hiç göñül
Cehd idip bendinden ol gel āzāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 16). [cehd,]*

Teşnegān-ı ümmet içün **cehd** idip bunca Zamān
İtdi iḥsān ḳudretiyle Ḥaḳ aña māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 13). [cehd,]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 6). [cehd,]*

Her ne ekersen cihānda anı biçer Ḥaḳ demiş
Cehd idegör ey Sükūtī bulasın ḫalḳı cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 12). [cehd,]*

İtme feryād boş yere hele zāhid sözü kes
Ẕikr ile doldur derūnuñ **cehd** ide gör her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 14, Mısra 2). [cehd,]*

Mülk-i dünyā bī-vefādır ḳıl ferāġat ey göñül
Cehd ide gör terkini ur bul saʿādet ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 25, Mısra 2). [cehd,]*

Cehd ider ḳoymaġa seni ḫūyuna
Aldadır ṣoñradan ider biñ cefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 7). [cehd,]*

Ḥıżır ile İlyāsa **cehd** it iresin
ʿÖmr-i cāvidāna ol dem iresin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 13). [cehd,]*

cehd id-: *Çalışıp çabalamak.*

İt taḳarrub buñlara sen vāḳıf ol esrārına
Men ʿarefden **cehd ide** gör dersini sen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 4). [cehd ide, -e]*

Hem tekāsül itmek ile olmaz hiç
Cehd idelim bulmaġa bir reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 8). [cehd idelim, -e, -lim]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 6). [cehd idip, -ip]*

cehennem: *Ahirette günahkârların ceza ve azap görecekleri yer, tamu, dûzah.*

aṣlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẓīme düşürürler ki
cānı **cehennemden** ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 8). [cehennemden, -den]*

īcāb ider māʾẕallah tebdīl-i ṭarīḳ itmiş olurlar ise berzaḫ ı ʿazīme
düşüp cānları ebediyen **cehennemden** ḫalāṣ olmayanlar anıñçün cānımıza ġāyet ṣaḳīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 22). [cehennemden, -den]*

Eger müʾmīn eger müslim buları kim ki sevmezse
Behişt içre ḳarār itmez **cehennemde** yañar ekṣer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 4). [cehennemde, -de]*

İki destiñ uzatmış ol bu ʿālem ḫalḳını ṭutmuş
Cehenneme atar bir bir ne ḫoş ḥiẕmet ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 8). [cehenneme, -e]*

cehil: *Cehalet, bilgisizlik || Allah'tan habersizlik.*

Cehd iderler gice gün Ḥaḳḳı ʿayān görsün bugün
Kāmil ile her bir sözüñ ider hemān ḳalmaz **cehīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 12). [cehīl,]*

Ḥaḳḳı inkār eylemekdir münkirin dāʾim işi
Ehl-i Ḥaḳḳa itmez iḳrār bıraḳmadı anı **cehīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 10). [cehīl,]*

cehl: *Cahillik / cehalet. II [tas.] Kulun, Hakk'tan gâfil olma durumu.*

Naḥnü aḳreb sırrını hem zāhidā fehm itmedi
Cehl içinde ḳaldı muṭlaḳ almadı Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 6). [cehl,]*

Şehr-i ʿilmine Resūlüñ olmadı āgāh faḳīh
ʿİlm-i ẓāhir **cehle** ṣalmış ṭamuda aḫker ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 12). [cehle, -e]*

Meşreb-i Mervān ḥardır her mürāʾī zāhidiñ
Eksik olmaz her zamānda **cehliyle** nādān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 12). [cehliyle, -i, -y, -le]*

Cehlile ẓulmetde ḳalmış işbu ʿālem ekşeri
Hiç bilür mi ġaflet-i ehl nicedir āʿmālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 7). [cehlile, -ile]*

Fehm idemez ehl-i bāṭın sırrını zāhid ḥasīs
Reşk iderse ehl-i Ḥaḳḳı **cehlile** yoḳdur beʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 2). [cehlile, -ile]*

Añlamaz zāhid bu sırr-ı mürşide dest urmamış
Cehlile düşmüş niẕāʿa bulmadı ol rehber ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 8). [cehlile, -ile]*

Kibrile ṭutmuş cihānı ḥalḳa çoḳ eyler nifāḳ
Cehlile ġafletde ḳalmış böyle bir ġaddāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 10). [cehlile, -ile]*

Nār-ı dūzaḫdan eşeddir **cehlile** bunda ḳalan
Cennet-i ʿirfāna irmek Ṣoḥbeti ġāyet delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 13). [cehlile, -ile]*

Neyleyim Derviş Sükūtī irmemişler kāmile
Cehl içinde ḳaldı anlar şekl-i bir ḥayvān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 10). [cehl,]*

Küntü kenziñ sırrını ben fāş idem ʿāşıḳlara
Ḳalmaya hiç bunda maḫfī **cehle** iʿlān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 4). [cehle, -e]*

Ẓāhir ʿilmini ekersen bildin ise vāʿiẓā
Bāṭınıñ hiç bilmedinse Ṣarf-ı **cehl** dirler saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 2). [cehl,]*

ʿİlm-i ẓāhir her **cehle** Ṣalmış ṭamudan olmaz ḫalāṣ
Cennete dāḫil olur mu kin kibir ehl-i riya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 7). [cehle, -e]*

ʿİlm-i Ḥaḳla salikānıñ ḳalbini eyler kemāl
Ḳoymaz aṣlā **cehl** içinde böyle bir ʿirfān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 8). [cehl,]*

ʿilminden ziyāde gör **cehli** ẓāhir
Ehl-i ḥasūd olan nifāḳa daʾir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 31). [cehli, -i]*

cehr: *Sesi yükseltme, yüksek sesle okuma veya konuşma.*

Ey göñül itmek dilersen eylegil iẓhār muḥabbet
Bezm-i ʿaşḳda maḫfī olmaz **cehr** ile eẕkār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 2). [cehr,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu cenāb-ı Ḥaḳ kitābından
İderdi **cehr** ile i'lān ḫafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 10). [cehr,]*

Noḳṭa-ı bāyım dimiş ol pādişāh-ı lā yezāl
Sırrını ifşā ider çün **cehrile** hep Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 6). [cehrile, -ile]*

Rüşveti bilmez ḥarām ol **cehrile** ḳılmış mübāh
Ḥaḳdan aşlā hiç utanmaz ṭamu içre layıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 7). [cehrile, --ile]*

Dinlemezler vāʿiẓiñ hiç kürsīde ṣoḥbetlerini
Vardılar semt-i ḥarāma **cehr** ile nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 10). [cehr,]*

Rāh-ı güşād itmesen emr-i Ḥudā bir vechile
Daʿvet-i Ḥaḳ oldu beyān **cehrile** peydā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 12). [cehrile, --ile]*

Ṭut elin beyhūde gezme bu fenā mülkünde sen
Telḳīn itsün Ẕikr-i **cehr** ḥużūrunda ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 4). [cehr,]*

Kurʾānı ol nāṭıḳ idi ẕikr ider hep **cehrile**
Ehl-i müfesser taṢdīḳ idip ḳıldılar eşʿār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 15). [cehrile, --ile]*

Şānında anıñ vārid olup hem bunca ḥadīṯler
Ẕikrin ideyor **cehrile** hep Aḥmed-i muḥtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 14). [cehrile, --ile]*

Müftīsi ḳaḌı ser ʿasker hem ʿulemā her biri
Cehrile rüşvet alurlar geydiler ḫilʾat ṭonu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 10). [cehrile, -ile]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda ʿaşḳile her dem seḥer
Ẕikr-i **cehri** keṯret üzre eylediñ eẕkār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 4). [cehri,]*

Meslek-i Ḥaḳ ḳadri idi şāh Geylān bendesi
Ẕikr-i **cehri** iştiġāli rūz u şeb eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 8). [cehri,]*

Ẕikr it Ḥaḳḳı **cehr-i** ḫafī olsun ḳalbiñ dāʾim Ṣafī
Ḳalmayasın bunda sāḳī gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 9). [cehr-i,]*

Saʿdīlerle hem Desūḳī Dervişān-ı bī- ʿaded
Ẕikr **cehr-i** keṯret üzre her seḥer güyā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 10). [cehr-i,]*

celāl: *Allah'ın Celal ismi. Büyüklük, ululuk. Kızgınlık, öfke, hışım.*

Bu göñlüm şehrini iḫrāḳ iden ḥüsn-i cemāliñdir
Seniñ ʿaşḳıñ yaḳar dāʾim ḳomaz raḥat **celāliñdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 2). [celāliñdir, -in, -dir]*

Sensin ol şāʾfi maḥşer mücrim ʿāṣīlere
Yüz çevirme ḳullarından eyleme ḳahr u **celal** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 6). [celal,]*

Nefsimizi ḳatl itmege destimizde seyf-i **celāl**
Cehd ideriz leyl ü nehār urmaġa ḥançer zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 3). [celāl,]*

Destine al seyf-i **celāl** berzaḫ itmiş yollar ḳatı
Ḳurd peleng arslān ḳamu ṭopṭolu cihān çaḳal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 7). [celāl,]*

Ḳaʾlā-yı Ḥaybere hücūm eyledi ol seyf-i **celāl**
Ḳatl eyledi serleşkerini hem bay gedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 15). [celāl,]*

celāleddīn: *Mevleviyye tarikatının kurucusu, mutasavvıf, bilgin ve şâir Celâleddin Rûmî (öl.: 1273).*

Velādet Dediler mālik-i dünyā vü ʿuḳbāda budur Ḫāḳān
Celāleddīn hemān Rūmī ḳamu Mevlevīler pīri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 26). [celāleddīn,]*

celb: *Getirtme, davet etme, çekme.*

Sālikān rāh-ı Ḥaḳ irşādına meʾmūr olup
Ṭālibān yek naẓarda **celb** iderdi bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 8). [celb,]*

Her cihetden Ḥaḳḳı inkār itmişler
Efkār **celb** idip ʿālemiñ mālik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 34). [celb,]*

celī: *Açık, belli, âşikâr, parlak, aydınlık, rûşen.*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisānıñ bāġ u cennet bir gülü
Bunlarıñ ʿaşḳına ṭutmaḳ mātemi rūşen **celī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 18). [celī,]*

Luṭf-ı Ḥaḳ ḳıldı hidāyet pīrleri nesl-i ʿAlī
Şānına Aḥmed buyurmuş bir ḥadīṯ rūşen **celī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 6). [celī,]*

celīl: *Büyük, yüce, ulu.*

Şeyḫüʾl ʿAbdüʾl-Ḳādiriñ her bendesi ḫulḳ-ı cemīl
Eşġālleri evrād ile ẕikr-i Ḫudā naẓm-i **celīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 2). [celīl,]*

Aṣḥāb-ı kirām bunca ricāl ʿazm-i sefer çün ḳıldılar
Biñ **celīl** nāzil olup ruḥṣatlar revā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 14). [celīl,]*

Ḫıyre çün meşġūl olanlar ʿind-i Ḥaḳ maḳbūl olur
Şer iden müfsid münāfıḳ nefsine uymuş **celīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 4). [celīl,]*

Ḥüsn-i aḫlaḳ ḥamīde kimde bulunsa eger
Cennetüʾl-mevāyı mekānı ẕikr ider Rab **celīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 10). [celīl,]*

celīle: *Büyük, yüce, ulu.*

Selānik vilāyet-i **celīlesi** dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavṯüʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [celīlesi, -si]*

celvetiyye: *XVI. yüzyılın sonunda Aziz Mahmut Hüdai tarafından kurulan tarikatın adı.*

Celvetiyye şeyḫi muḥaḳḳaḳ ḥiẕmetiñ ḳıldı edā
Dergāhında çūşa geldi çeşmesi māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 7). [celvetiyye,]*

cemʾ: *Toplama, bir araya getirme.*

Buġż cidārlar cihānı devr idermiş ser-te-ser
Kesb ider ol bunca sīm-i zer **cem**ʾ olan dinare yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 12). [cemʾ,]*

Mest-i lā- yaʿḳıl idermiş **cem**ʾ olan ʿuşşāḳını
Meclisinde Ṣāfī ṭutmuş ṭopṭolu bir şān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 9). [cemʾ,]*

İsmiñ seniñ vaḥş ü ṭuyūr insile cān **cem**ʿ**-i** seçer
ʿArşda melek cümle felek vaṣfıñ ider cennāt ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 5). [cemʿ-i, --i]*

Laʾl-i rümmāndan ʿibāret yaʿnī s̱üdyān u Ẕenān
Ḫoş ġıdālar bundan oldu **cem**ʿ Ṣıbyāna ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 10). [cemʿ,]*

Ẕikr-i fikir māl-ı dünyā **cem**ʿ**ine** eyler heves
Laʿnet anıñ mālına hem saʿy olan girdāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 5). [cemʿine, -i, -n, -e]*

Sükūtī kem-terin pendini dinle
ʿAḳlını **cem**ʿ idip güzelce benle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 26). [cemʿ,]*

cemʾ it-: *Toplamak, toplanmak, bir araya gelmek, getirilmek.*

Āyet-i heft Fātiḥadır çünki yüzine ʿayān
Cemʾ itdi Ḫudā anda ʿulūmuñ mecmāʿ-ı esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 12). [cemʾ itdi, -di]*

cemāʿat: *Cemaat, topluluk.*

yol kesici taʿbīr olunur ve bu ḫuṣūṣda anlarıñ murād-ı ʿaliyyeleri ke̲s̲ret-i **cemāʿatle**
nezr ü fütuḥāt ile dergāhları maʿmūr u ābād olmaḳdan neṣʾet ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 9). [cemāʿatle, -le]*

Sürerler yüz ḳamu ümmet dürr-i luṭfuna her dāʾim
Ḳapundan red olunmaz bir **cemāʿat** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 16). [cemāʿat,]*

cemāl: *Güzellik II yüz güzelliği, güzel yüz II Allah'ın lutfedici sıfatlarının bütünü ve bu sıfatlarının gereği olarak güzellik ve rahmetle tecellîsi.*

Cim **Cemāli** Muṣṭafāya tā ezelden ʿāṣıḳım
āmes ṣumloṭ eli rūn müdrög ıdça ñıbāḳiN nuN ن*(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 9). [cemāli, -i]*

Ḥaḳ **cemāliñ** gördü anlar bu cihānda şüphesiz
Dīde-i cānıñ güşāde eyledi bī-dār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 5). [cemāliñ, -in]*

İmām Kāẕım **cemālinden** ḳamer şems nūruñ almış
Cihān pertevin Ṣalmış benim bir enverim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 9). [cemālinden, -i, -n, -den]*

Cemāliñ nūrunu Ṣalmış żiyā ile ḳılar rūşen
Ḥasan şāhım Ḥüseyn ile cihāna Ẕiynetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 9). [cemāliñ, -i, -n]*

Cemāliñ nūrunu iẓhār iderdi ẕāt-ı pākiyle
Bu ḳalbim şehrini cümle ser-a-ser ḳapladı envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 7). [cemāliñ, -iñ]*

Aç niḳābıñ dilberā müştāḳıñ olmuş cümle nās
Māh **cemāliñ** görmege ʿāşıḳlar ider iltimas *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 2). [cemāliñ, -(i)n]*

Ḳaşlarındır ḳāb-ı ḳavseyn hem yüzüñ ümmüʾl kitāb
Sī vü dü ḥarfle **cemāliñ** virdi eşyāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 8). [cemāliñ, -iñ]*

Ey kerem kān-ı ḥabibim luṭf idip göster **cemāl**
Seni görmek Ḥaḳḳı görmek ʿāşıḳa ʿayn-ı viṣāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 1). [cemāl,]*

Hem ol şāhı Taḳīniñ ben **cemāl-i** ẕāt-ı pāk içün
Nola biñ cānımız olsa oña virmek rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 7). [cemāl-i, --i]*

Kemāl-i ḳadriniñ iẓhār idelden işbu ʿāleme
Naẓar itdim **cemāline** anıñ ḥayrānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 8). [cemāline, -i, -n, -e]*

Mest olup bezm-i elestden gelmişem bu fānīye
Görmüşem ben Ḥaḳ **cemāliñ** eylerim iẓhār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 8). [cemāliñ, -i, -ñ]*

Hū didiḳçe ḳalb-i ʿuşşāḳa oldu mu bī-dār olur
Ḥaḳ **cemāliñ** rüʾyet ider her demi seyrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 6). [cemāliñ, -in]*

Cemāliñ şemʿine yā Rab yanarım tā ki pervāne
Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ben oldum nice dīvāne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 1). [cemāliñ, -i, -ñ]*

Cemāliñ nūrı berḳ urmış cihānı māhitāb eyler
Bu bir ḥur-ı cināndır ki yüzüñ şevḳ-i ḳamerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 3). [cemāliñ, -iñ]*

Cemāliñle müşerref ḳıl seni ārzū çeker ġöñlüm
Ḳabūl it ḫānḳāhında revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 5). [cemāliñle, -i, -n, -le]*

Nola bir kez **cemālini** kime kim gösterüp olsan
Yolunda cān fedā eyler ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 7). [cemālini, -i, -n, -i]*

Cemāliñ sī vü dü ḥarfle kelām-ı sırr-ı Sübḥānī
Muḥarrer yed-i ḳudretle ʿayāndır ẕāt-ı Yezdānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 1). [cemāliñ, -iñ]*

Hemān Mūsāya ʿarż itdi **cemāliñ** nūrunu birgün
Şecerden çün ẓuhūr itdi kelām-ı ṣāfī nurānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 7). [cemāliñ, -in]*

Cemāliñde anıñ gördüm Zebūr Tevrāt daḫı İncīl
Kelāmullah ile mevcūd cihānıñ cümle insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 3). [cemāliñde, -iñ, -de]*

Ṭavāfda iken maderi çün **cemāl** o dem itdi ẓuhūr
Doġdu cihān ʿālemine kāʾbe-i ʿulyā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 5). [cemāl,]*

Görmeyem Ḥaḳḳıñ **cemāliñ** bunda dāʾim āṣikār
Ol ne bilür Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 3). [cemāliñ, -i, -ñ]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh **cemāliñ** eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 8). [cemāliñ, -i, -ñ]*

Şemʿ-i **cemāliñ** nūr-ı hüveydā bezm-i elestden şāh-ı risālet
MiṢbāḥ-ı ḳandīl sensin muḥaḳḳaḳ Murtażā Ḥaydar şāh-ı velayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 1). [cemāliñ, -iñ]*

Şeref-i sādātdan İbrāhim Desūḳī nesl-i peyġamber
Cemāl-i āfitābıñdan münevverdir yedi aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 32). [cemāl-i, --i]*

Sen Ḥüseyne cān virirsen ḳanın aḳmaz beyhūde
Ḥaḳ **cemāliñ** ḳan bahāsı ḳıydılar ol cāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 4). [cemāliñ, -i, -ñ]*

Cemāl-i ẕāt-ı Mevlāya bular ʿāṣıḳ olup her dem
İderler rüʾyet-i dīdār göñülde özge sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 9). [cemāl-i, -i]*

Cemāl-i Muṣṭafāʾyı kim ṣadāḳatle ider arzū
Kemāl-i Aḥmede irdi olurlar ʿālemiñ tacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 9). [cemāl-i, -i]*

Cemāl-i Bārīyi bunda göresin
Ara bul bir kāmil dānāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 15). [cemāl-i, -i]*

Ferhādıñ saʿy **cemāl-i** Ṣīrīnʾe ġāyet ḳatı
VaṢl içün bulmaḳ murādıñ bir ḥaḳiḳat er gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 5). [cemāl-i,]*

Sen olduñ ḥażrete maḥbūb **cemāl-i** ẕāt-ı pākıñla
Seniñ rütbeñ dü ʿālemde riyāset yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 11). [cemāl-i,]*

cemāl-i ḥakk: *Allahın güzelliği II Allah'ın güzellik ve rahmetle tecellisi.*

İrerler menzil-i pāye cihānı bir pula ṣaymaz
Cemāl-i Ḥaḳḳı her yüzde görenler özge kān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 4). [cemāl-i ḥaḳḳı,]*

Seḥerde uyanan sürdü ḳamu tevḥīd ile virdi
Cemāl-i Ḥaḳḳı gördü uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 4).*
[cemāl-i ḥaḳḳı, -ı]

cemāl-i yār: *Sevgilinin güzelliği. II [tas.] Allah'ın mutlak güzelliği.*

Sükūtī bir ġarīb ednā **cemāl-i yāre** vāṣıl olmuş
ʿArefden dersini almış iderdi ẕevḳ-i dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 9).*
[cemāl-i yāre, -e]

cemīʾān: *Bütün, toplam olarak, tamamen.*

Bugün bir şaḫṢı ben gördüm feṣāḥatle oḳur Ḳurʾān
Cemīʾān beldeler gelmiş anı dinler nice insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 2).*
[cemīʾān,]

Nūr-ı ẕātından **cemiʾān** enbiyālar ḫalḳ olup
Bāʿiṣ oldur cümlemize ol Ḥaḳḳıñ yek danesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 5).*
[cemiʾān,]

Ezelden bunlarıñ nūr-ı tecellī ḳıldı ekvāne
Ẓuhūr itdi o nūrdan bil **cemīʾān** enbiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 4).*
[cemīʾān,]

Bu yolda Ḥaḳḳa irdiler **cemīʿān** evliyālar hep
Nebīler rāhını ṭutġıl büyük sermāye ol ḳānīʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 7).*
[cemīʿān,]

cemīl: *Güzel.*

Her ne ekersen cihānda anı biçer Ḥaḳ demiş
Cehd idegör ey Sükūtī bulasın ḫalḳı **cemīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 12).*
[cemīl,]

Müyesser Ḥaḳ kime ḳıldı bu āṣārı **cemīlinden**
Anıñ ʿadn-ı behişt içre maḳām-ı dār-ı ʿaliyye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 7).*
[cemīlinden, -i, -n, -den]

cenāb: *"şeref, onur ve büyüklük" terimi olarak kullanılır, hazret.*

Anıñ evlād-ı eẔvācıñ yolunda cān fedā itdim
Cenāb-ı Aḥmede muṭlaḳ kemāl-i ġayretim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 6).*
[cenāb-ı,]

Sükūtī ḳalbine raḥm it **Cenābıñla** olur teskīn
Viṣāliñ şerbetiñ ṣunġıl ṭolu bir cām ẕülāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 9).*
[cenābıñla, -ın, -la]

Ümidim bir **cenābından** raḥīmsın her dü ʿālemde
Ġafūr ismine maẓharsın seniñ şānındadır iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 11).*
[cenābından, -ı, -ñ, -dan]

Seniñ ʿaşḳıñ firāḳından dü çeşm dökmede pür-ḫūn
Cenābından olur teskīn ʿaṭā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 6).*
[cenābından, -ı, -ñ, -dan]

Velādeti Ki pertev almış aṢlından çerāğıñ şuʾlesi her ān
Cenāb-ı Şeyḫ Saʿdeʾd-din Cebāvī eṭrāfında Şām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 36). [cenāb-ı,]*

Bunu ol gelen erler ider pek çoḳ rivāyāti
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı **cenāb-ı** Şeyḫ Ḫarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 4). [cenāb-ı,]*

Devā umar ḳamusu hep seniñ bābında ey Sulṭān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı **cenāb-ı** Şeyḫ Ḫarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 8). [cenāb-ı,]*

Mürüvvet eyle sen ey Şāhım Ṣaḳın bıraḳma ferdā
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı **cenāb-ı** Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 12). [cenāb-ı,]*

Gedālar rāhına gerçe delīl itmiş seni Yezdān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı **cenāb-ı** Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 16). [cenāb-ı,]*

Seni fehm eylemez münkir münāfıḳ hem daḫı kāfır
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı **cenāb-ı** Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 20). [cenāb-ı,]*

Hemān şāfiʾ Yūsuf mālik idemez farḳ bunu her ān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı **cenāb-ı** Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 24). [cenāb-ı,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ iderim naẓmıyla eşʾār
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı **cenāb-ı** Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 28). [cenāb-ı,]*

Şefḳat umma ġayrılerden Aḥmed-i Muḫtār gerek
Sāḳī-i kevṯer **cenāb-i** Ḥaydar-ı Kerrār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 2). [cenāb-i, -i]*

Nebīler nesl-i pākdır **cenāb-ı** sırr-ı Saʿdeddīn
Maʿārif dersine faẕıl olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 5). [cenāb-ı,]*

cenāb-ı aḥmed: *Hz. Muhammed (sav) / Nakşibendî şeyhi Ahmed Hüsameddin Efendi hazretleri.*

Cenāb-ı Aḥmede ol dem semavāta ʿurūcunda
Virildi ḫilʾat-i rifʿat uṢāta şefḳāt-i iḥsānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 5). [cenāb-ı aḥmede, -e]*

cenāb-ı ḥaḳ: *Yüce Allah.*

Bināsı ʿālemiñ böyle ḳurulmuş itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ her ādemiñ vücūdunda on iki bāb güşād itdiği beyān ise behr bābınıñ kütüb-i *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 32). [cenāb-ı ḥaḳ,]*

Cenāb-ı Ḥaḳ ḥabībine behiştden eylemiş irsāl
Bize andan emānetdir Ṣadāḳat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 5). [cenāb-ı ḥaḳ,]*

Kelāmullah ider taṣdīḳ bularıñ şānını muṭlaḳ
Cenāb-ı Ḥaḳ ḥużūrunda bulardır cümleden ekber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 6). [cenāb-ı ḥaḳ,]*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez bu üç yāri kemāliyle
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vārdıḳda **Cenāb-ı Ḥaḳ** ider menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 10). [cenāb-ı ḥaḳ,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu **cenāb-ı Ḥaḳ** kitābından
İderdi cehr ile i'lān ḫafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 9). [cenāb-ı ḥaḳ,]*

Ḳuluñ Derviş Sükūtīdir dürr-i luṭfunda her dāʾim
ʿAfv ḳıl cürmünü bekler **Cenāb-ı Ḥaḳ** saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 10). [cenāb-ı ḥaḳ,]*

Seniñ ʿaşḳına var itdi **cenāb-ı Ḥaḳ** bu eşyāyı
Ki sensin aṢlı bir gevher meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 3). [cenāb-ı ḥaḳ,]*

Ricāmı kesmezim aṣlā **Cenāb-ı Ḥaḳ** Resūlünden
Bu ʿāṢī ümmetiñ Ṣalsın cenāna isterim dāʾim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 11). [cenāb-ı ḥaḳ,]*

Biḥamdulillah **Cenāb-ı Ḥaḳ** idüp luṭf-ı ʿināyeti
Bu ḥayretle kemāl üzre irişdi cümle ābāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 15). [cenāb-ı ḥaḳ,]*

Cenāb-ı Ḥaḳ Ebū Bekir anıñ neslindedir mührü
Seḥāvetde ʿömr-i ʿOs̱mān kemāl ẕāt-ı Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 27). [cenāb-ı ḥaḳ,]*

Ḥasan ḫulḳ-ı Ḥüseyn Kerbelādan
Cenāb-ı Ḥaḳ İmām Ẕeyneʾl-ʿAbādan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 10). [cenāb-ı ḥaḳ,]*

Sükūtī men ʿaref dersin kim aldı dest-i kemālden
Cenāb-ı Ḥaḳḳı bilmiş ol göñülden ġayrılar terkidir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 10). [cenāb-ı ḥaḳḳı, -ı]*

Muḥaḳḳaḳ iltimās eyler yolunda nice bāy-ı ednā
Cenāb-ı Ḥaḳḳı sen bildir görelim ḳandadır Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 10). [cenāb-ı ḥaḳḳı, -ı]*

cenāb-ı hālıḳ: *Yaratıcı, Allah.*

Faḫr-i cihānıñ ʿaşḳına īcād ḳıldı **Cenāb-ı Ḫālıḳ-ı** kevneyn
İḥsānı Mevlā ḳılmaḳ teşekkür geldik cihāna buldun hidayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 13). [cenāb-ı ḫālıḳ-ı, -ı]*

cenāb-ı kibriyā: *Cenâb-ı Kerem Allah.*

Açdı erkān-ı ṭarīḳat hem ḥaḳīḳat rāhına
Ḳullarına itdi iḥsān ol **cenāb-ı kibriyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 18). [cenāb-ı kibriyā,]*

cenāb-ı pākın: *Kusursuz makam. // [tas.] Vahdet makamı.*

Kelām-ı kibriyā vārid emānetle şeref buldu
Cenāb-ı pākına nāzil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 12). [cenāb-ı pākına, -ın, -a]*

cenān: *Cennetler.*

Ol dosta ben yār olalı kūh-ı ṣaḥrā gülşen baña
Yedi iḳlīm ḳamusı hep bāġ u **cenān** bostān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 6). [cenān,]*

Seḥāvetde İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā ile
Ṣunarlar cām ṭolu Ṣahbā-yı **cenānıñ** kevs̱eri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 14). [cenānıñ, -ıñ]*

Ricāmı kesmezim aṣlā Cenāb-ı Ḥaḳ Resūlünden
Bu ʿāṢī ümmetiñ Ṣalsın **cenāna** isterim dāʿim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 12). [cenāna, -a]*

Aldı destimden **cenānım** rūy-ı gül mehpāremi
Ḥasrete bıraḳdı Sükūtī göñlümüz ḳıldıḳ fiġān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 11). [cenānım, -ım]*

Fevtine tariḫ dedim ben ey Sükūtī bu Zamān
Biñ iki yüz hem yedide eyledim ʿazm-i **cenān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 26). [cenān,]*

Ṣor tā her leyl ü nehār itmişler
Vaṣf ider kürsīde heşt ü **cenānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 22). [cenānı, -ı]*

cenk: *Far. is. Harp, muharebe.*

İbn-i Süfyān leşkerile Şām civārında o dem
Ḥaydar ile **cenk** iderken urdular bed-kāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 8). [cenk,]*

cennāt: *Ar. Cennetler.*

İsmiñ seniñ vaḥş ü ṭuyūr insile cān cemʿ-i seçer
ʿArşda melek cümle felek vaṣfıñ ider **cennāt** ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 6). [cennāt,]*

cennāt-ı ʿadna: *Adn cennetleri.*

ʿAzm idip **Cennāt-ı ʿAdna** anda itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 19). [cennāt-ı ʿadna,]*

ʿAzm idip **Cennāt-ı ʿAdna** anda itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 19). [cennāt-ı ʿadna, -a]*

cennāt-ı ḥūr: *Huri cenneti.*

Gerçe cāmiʿ eṭrāfında çaġlayup Ṣūyu aḳar
Bir ḥayāt olur içenler maʿnīde **cennāt-ı ḥūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 16). [cennāt-ı ḥūr,]*

Ḫānḳāh-ı devletinde z̤ikr olur rūz u leyāl
Vaṣfuñ eyle āsumānda her melek **cennāt-ı ḥūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 6). [cennāt-ı ḥūr,]*

cennātüʾn-naʾīm: *Nâim cenneti'nin(Sekiz Cennet'ten beşincisi).*

Rifʿat-i ʿarş-ı ʿaẕīmde buldu **cennātüʾn-naʾīm**
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazǰzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 3). [cennātüʾn-naʾīm,]*

cennet: *Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan; refah, huzur verici çiçeklerle bezenmiş (yer).*

Anma o ṣāfī cinānı mest olan ʿāṣıḳlara
Gelmez aṣlā vāʿiẓā hiç belki **cennetden** neṣāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 6). [cennetden, -den]*

Ṣavm-ı ṣalātle gör zāhidi her bir işi bitmiş Ṣanır
Cennet ġarażı cehd itdiġi bulmadı ol Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 4). [cennet,]*

Ders uẔatma bize vāʿiẓ her demi ʿuḳbā içün
Cennetiñ çoḳ vaṣfıñ itme ol ṣafādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 6). [cennetiñ, -i, -n]*

İns ü cinle vaḥş ṭuyūr **cennetde** hem ġılmān ḥūr
Tevḥīd iderler ne ḳuṣūr hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 11). [cennetde, -de]*

ʿİlm-i ẓāhir her cehle Ṣalmış ṭamudan olmaz ḫalāṣ
Cennete dāḫil olur mu kin kibir ehl-i riya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 8). [cennete, -e]*

Genç yaşında Ẕarīfe Ḫānım ʿazm idüp dār-ı beḳā
Sāl hezār üç yüz beşinde ṭutdu **cennetde** mekān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 14). [cennetde, -de]*

Bugün minberlere çıḳmış cinān-ı vaṣfıñ ider vāʿiẓ
Bu ḫalḳıñ **cennete** naṢafıñ kimin nīrān ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 19, Mısra 2). [cennete, -e]*

Fatıma Ḫayruʾn-nisānıñ bāġ u **cennet** bir gülü
Bunlarıñ ʿaşḳına ṭutmaḳ mātemi rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 17). [cennet,]*

Rūḥ-ı pākın aldı uçdu **cennete** oldu sükūn
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 23). [cennete, -e]*

Āh reʾis-i Saʿdiyānıñ ol ḥaḳīḳāt serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu **cennetler** gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 2). [cennetler, -+ler]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu **cennetler** gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 4). [cennetler, -+ler]*

Menzil-i maḳṣūda irdi buldu anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu **cennetler** gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 8). [cennetler, -+ler]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu **cennetler** gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 12). [cennetler, -+ler]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup aẔād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu **cennetler** gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 16). [cennetler, -+ler]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu **cennetler** gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 20). [cennetler, -+ler]*

Meşreb-i Ṣafī seḥāvet maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu **cennetler** gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 24). [cennetler, -+ler]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī gözümüz gördü dīdār 1293
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu **cennetler** gülü Muḥarrem 19 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 28). [cennetler, -+ler]*

Āh reʾis-i Saʿdiyānıñ ol ḥaḳīḳāt serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu **cennetler** gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 2). [cennetler, -+ler]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu **cennetler** gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 4). [cennetler, -+ler]*

Menzil-i maḳṢūda irdi buldu anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu **cennetler** gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 8). [cennetler, -+ler]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu **cennetler** gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 12). [cennetler, -+ler]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup āzād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu **cennetler** gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 16). [cennetler, -+ler]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu **cennetler** gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 20). [cennetler, -+ler]*

Meşreb-i Ṣafī seḥāvet maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu **cennetler** gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 24). [cennetler, -+ler]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī göẔümüz gördü dīdār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu **cennetler** gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 28). [cennetler, -+ler]*

cennet-i aʿlā: *Yüce, ulu cennet.*

Cennet-i aʿlāya dāḫil Ḥaḳ içün iden edā
Nār-ı dūzaḫdan emīndir her dü ʿālem aḫḳarī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 11). [cennet-i aʿlāya, -y, -a]*

cennet-i ʿirfān: *[tas.] Allah'ın hakikat sırlarının bulunduğu yer.*

Nār-ı dūzaḫdan eşeddir cehlile bunda ḳalan
Cennet-i ʿirfāna irmek Ṣoḥbeti ġāyet delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 14). [cennet-i ʿirfāna, -a]*

Nār-ı dūzāḫdan emīndir kim ki olmuṣdur vuṣūl
Cennet-i ʿirfāna dāḫil oldular hep bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 2). [cennet-i ʿirfāna, -a]*

cennetüʾl mevā: *Cennet yurdu. Meva Cenneti. II "İman edip güzel amel işleyenlere gelince, onlar için Me`vâ Cennetleri vardır. " (Secde, 32/19 ve En-Necm, 53/15).*

İder çün ḳalbini iḥyā Ḥaḳḳıñ ẕikrin iden ʿālā
Bulursun **cennetüʾl mevā** seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 12). [cennetüʾl mevā,]*

Hū diyüp cān teslīm itdi ʿaşḳıyla Mollā Ḳadın
Cennetüʾl mevāda buldu rifʿatı ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 16). [cennetüʾl mevāda, -da*

Muḥabbet ḳıl rāh-ı Ḥaḳḳa iresin maḳṣūdda bī-şek
Beḳā-ı cāvidān içre bulursun **cennetüʾl-mevā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 10). [cennetüʾl-mevā,]*

Ḥüsn-i aḫlaḳ ḥamīde kimde bulunsa eger
Cennetüʾl-mevāyı mekānı ẕikr ider Rab celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 10). [cennetüʾl-mevāyı, -y, -ı]*

cercīs: *Circîs. İsa Peygamber'den üç yüz yıl sonra yaşadığına inanılan dinî, tarihî ve efsanevi bir kişidir. Roma İmparatorluğu'nun zulmüne maruz kalmakla birlikte hak dine inanmaktan vazgeçmeyen ve türlü işkencelerle öldürülen Cercìs'in adı klâsik şiirimizde oldukça az geçer. Samimi bir hıristiyan olan ve hıristiyanlarca Saint George olarak bilinen Cercìs, müslümanlarca da salih bir kimse, hatta bir nebi olarak bilinir. Cercìs, hak dine davet ettiği emir tarafından türlü işkencelere maruz bırakılır. Zindana atılır, etleri demir taraklarla taranır, etleri parçalanarak arslanlara yedirilir, kaynar kazanda eritilir. Her defasında yeniden diriltirilir ve AllÀh'a olan inancını dile getirir. Sonunda ona işkence edenler, AllÀh'ın gönderdiği bir ateşle yok edilir.*

Ḥażret-i **Cercīs** Nebī hem kāh Ẕekeriyā ol Zamān
Tīġ-ı küffārıñ elinden oldular ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 15). [cercīs,]*

Cefā-yı tīġ ile **Cercīs** Ẕekeriyyā ile Yaḥyā
Şehādet eyledi küffār bī-ġayr-i Ḥaḳ cezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 19). [cercīs,]*

cereyân: *Akmak, geçmek; olmak, vuku bulmak, meydana gelmek.*

Şeyḫ İsmāʿīl muḥaḳḳaḳ himmetiñ ḳıldı yüce
Cereyān itdi sürʿatiyle sāye-i perde hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 6). [cereyān,]*

Şāh Ḥasanıñ ḥürmetine itdi **cereyān** ʿaşḳıyla
Gel ṣuyun iç ṭālibā ḳalbini eyle ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 9). [cereyān,]*

Dergāha aḳdı ser-a-ser çeşmesi āb u ḥayāt
Cereyān ile itdi memnūn cümlemizi çoḳ şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 16). [cereyān,]*

Taḳarrub Raşṭine nām bir ḳaryeden ẓuhūr itdi
Köprülü şehrine **cereyān** idüp her zīr ü bālādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 6). [cereyān,]*

Sükūtī sāl hezār üç yüz hem altıda tamām oldu
Bu nev çeşme idüp **cereyān** kemālile hep āʾlāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 20). [cereyān,]*

Sükūtī tariḫiniñ üç ḥarf ġayn şın cim ḥisābıyla
Bu nev çeşme idüp cereyān kemāliyle hep ʿālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 14). [cereyān idüp, -üp]*

cerrār: *Çokça toplayan II Dilenci.*

Meydānda göz göre **cerrār** itmişler
Gösterir kendini ʿilmiyle ʿāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 37). [cerrār,]*

cesâret: *Cesurluk, yiğitlik, yüreklilik.*

Dest uzatdı şundu baña bir ḳadeḥ engür şarāb
Nūş idip ḳıldım **cesāret** bādesinden çıḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 6). [cesāret,]*

cesed: *Beden, vücut.*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī teʾsīr itse ḳalbine bir dem anıñ
Cesed cū ider cihānı maṭlub-ı erkān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 8). [cesed,]*

cevāb: *Cevap, yanıt.*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥeşe itdi vāʿiẓ ʿilmine virdim **cevāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 8). [cevāb,]*

Zāhidā bilmez bu sırrı farḳ yoḳ Ḥaḳdan yaña
Söyleyin kimdir o demde yā viren kimdir **cevāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 4). [cevāb,]*

Keşretiñ emvācı çoḳdur şaldırır girdāba çün
Vaḥdet-i ẕāta irişgil saña bu şāfī **cevāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 6). [cevāb,]*

Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa ir gel rūz u şeb ḳıl ḥiẕmeti
Bir devā itse gerek ol saña bu ṣāfī **cevāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 8). [cevāb,]*

Bilmem ʿaceb baʿżı faḳīh böyle nice ebḥāş ider
Ḳalbe duḫūl eylememiş ʿaḳsine virmekde **cevāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 4). [cevāb,]*

Naẓmile Derviş Sükūtī aḥvāl-i ḳalb baḥş ider
Ḳalb içinde maḫzen-i Ḥaḳ münkire Ṣāfī **cevāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 14). [cevāb,]*

Terkini ura gel ölmezden evvel
Ḥadīşinde Resūl itmiş **cevābdır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 14). [cevābdır, -dır]*

Ne kesb itdin bu dünyāda nola bir gün suʾāl eyler
Yedinde hüccetiñ var mı **cevāb** itmek o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 6). [cevāb,]*

Envār-ı nebī ḳandilde iken nūr-ı ʿAlī itdi **cevāb**
Cibrīl-i Emīne mürşid olup erbāb-ı hüner ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 9). [cevāb,]*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥeşe itdi vāʿiẓ ʿilmine virdim **cevāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 8). [cevāb,]*

Ḥaḳ ise zāhid murādıñ ir erenler bezmine
Pendini ṭut bu Sükūtī Dervişiñ Ṣāfī **cevāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 12). [cevāb,]*

Şeyḫ-i kāmil maġz-ı Ḳurʾān dinler isen şeyḫ u şāb
Ders-i kitābdan baḥs ider ol saña bu ṣāfī **cevāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 14). [cevāb,]*

cevād: *Cömert, eli açık.*

Neylesün Derviş Sükūtī ḳıldılar cismiñ ḥarāb
Yoḳ tımār itsün derūnuñ bir ṭabīb ḥāẕıḳ **cevād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 14). [cevād,]*

cevāhir: *Cevherler, bir şeyin özü, maya, gevher.*

SöẔü şīrīn lebi sükker dehānı ḫoḳḳaya beñzer
Müzeyyen zībe ġarḳ olmuş **cevāhir** hep düzenlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 8). [cevāhir,]*

Gerçe odur viren alan pazar içinde
Urdu **cevāhir** ziynetini bir dükkâna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 4). [cevāhir,]*

Sükūtī Dervişiñ naẓmı **cevāhirden** hemān bir tāc
Giyenler oldular muṭlaḳ dü ʿālem şāh-ı ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 9). [cevāhirden, -den]*

cevelān-: *Dolaşma, gidip gelme, deveran.*

Ḥaḳ ẕikrin ideyor ʿaşıḳlar bunda
RaḳṢ ider dem be dem **cevelān-ı** ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 8). [cevelān-ı, -ı]*

Her dem-be-dem cümle felek ʿarş yüzünde hem melek
Cevelān ider hū diyerek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 4). [cevelān,]*

cevher: *Yaratılıştan gelen değer, fıtrî kābiliyet, iyi ve kıymetli maya, değer, kıymet. Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.*

Ḥaḳ Teʾālā Ḥażretleri ādemi bir ḳaʾlāya beñzedüp ṭoḳuz muḫtelif **cevherden** bünyād ḳıldığı beyānındadır
Ṭoḳuz ḳat bir **cevherden** yaratmış Ḫālıḳ-ı Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 3). [cevherden,]*

Ḥaḳ Teʾālā Ḥażretleri ādemi bir ḳaʾlāya beñzedüp ṭoḳuz muḥtelif **cevherden** bünyād ḳıldıġı beyānındadır
Ṭoḳuz ḳat bir **cevherden** yaratmış Ḫālıḳ-ı Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 4). [cevherden, -den]*

Noḳṭa bir **cevher** ḥaḳāyıḳ ketm iken bezm-i ezel
İtdi ifşā sırrını hem ol ʿAlīyyüʾl Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 21). [cevher,]*

Re Risālet **cevheridir** ḥażret-i Bāḳır daḫı
Fe Fenāya raġbet itmez Ḥaḳile bulmuş beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 19). [cevheridir, -i, -dir]*

Murtażādır küntü kenziñ sırrını ifşā iden
Murtażādır dürr-i **cevher** baḥrına kān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 10). [cevher,]*

Sen Ḥabīb-i kibriyā Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā
Sen nübüvvet ḫātemisin ey ḥaḳiḳat **cevheri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 4). [cevheri, -i]*

ʿAşḳ ile Derviş Sükūtī düşme ḳulzüm baḥrına
Dürr-i **cevher** bulmaḳ içün lücce-i ʿummān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 12). [cevher,]*

Cevherini ḳılma ṣarf ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ-ı idrāki olan iẕʿān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 5). [cevherini, -i, -n, -i]*

Sāḳīyā ṣun bize her dem laʿl ile **cevher** ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 1). [cevher,]*

Men ʿaref sırrın ḥaḳāyıḳ ehline iʿlān ider ṣeyḫ
Küntü kenziñ **cevheriñ** ifşā ile ṣādān ider ṣeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 2). [cevheriñ, -üñ]*

Resūlullah buyurmuşdur bularıñ ḥaḳḳına ol dem
Ki bunlar nūr-ı ʿaynımdır göñül mülkünde bir **cevher** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 12). [cevher,]*

Ḥüsnünüñ evrāḳını tezyīn idermiş dilber ḫaṭ
Ḳaşları miḥrābına çekmiş ḳalemle **cevher** ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 2). [cevher,]*

Baḥr-ı ḳulzümde Sükūtī her zamān ġavvāṣ olup
Dürr-i **cevherler** metāʾıñ bulmaġa ʿummāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 10). [cevherler, -ler]*

Künt ü kenziñ **cevheridir** Bāḳır Muḥammed Ḥażreti
Maʿden-i dürr-i ḥaḳāyıḳ ehl-i seḫā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 7). [cevheridir, -i, -dir]*

Cezbe-i Ḥaḳdan ezeldir **cevheri** Saʿdīleriñ
Nūr-ı Aḥmedle müzeyyen peykeri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 1). [cevheri, -i]*

ʿAşḳ baḥrına düşdüm bu gün ġarḳ eyledi pāyānına
Dürr-i **cevherin** buldum yekūn Ṣatdım tüccār dükkânına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 2). [cevherin, -üñ]*

Baḥr-ı ʿaşḳa ġarḳ olan Derviş Sükūtī her zamān
Cevherin aşlıñ bulur ol kendin ʿummān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 12). [cevherin, -iñ]*

Bunlar pazar-ı ḥikmetde müzeyyen bir dükkān açmış
Ḳumaşın ṭopṭolu **cevher** Ṣatarlar cins-i aʿlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 12). [cevher,]*

Zīb ü zīver naẓmile ṭaḳdım kitāba bir dürrü
Tācı ser itsün ʿāṣıḳlar bu ḥaḳīḳāt **cevheri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 2). [cevheri, -i]*

Sükūtī tariḫiniñ **cevher** kelāmıñ fehm ider ʿārif
Cühhāl ehl-i belā tefhīm kerāmetle tamām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 13). [cevher,]*

Cevherini ḳılma Ṣarf ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ ider iki olan iẕʿān ile Ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 5). [cevherini, -i, -n, -i]*

Sāḳīyā Ṣun bize her dem laʿl ile **cevher** ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 1). [cevher,]*

Bāṭın Ṣadef Faṭımadan itdi ṭulūʿ **cevheriñi**
Virdim şeref nūr hemān eyleye iẕhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 9). [cevheriñi, -i, -n, -i]*

Maʿden-i ḫāki anıñ **cevher** idi bezm-i elestden
Nūr-ı ʿAlī nūr olmuş idi cism-i pākı her bir cihetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 1). [cevher,]*

Ṣunsa raḳīb sükkeri bal her demi **cevher** ḳadeḥ
Zehr-i mārdır içme Ṣaḳın virir ise her Ṣabaḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 8, Mısra 1). [cevher,]*

Sen Ḥabīb-i kibriyā Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā
Sen nübüvvet ḫātemisin ey ḥaḳiḳat **cevheri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 28, Mısra 4). [cevheri, -i]*

Böyle iken ẕāt-ı pākın **cevher-i** aṢlı ḳadīm
Ya niçün ḳaṣd itdi saña Ḫāricī devrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 5). [cevher-i,]*

cevher-i maʿnā: *Anlam cevheri.*

Aṣfiyālar bezmine dāḫil ide gör her demi
Cevher-i maʿnā ḥaḳāyıḳ dürlerin ḳalbime Ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 8). [cevher-i maʿnā,]*

cevher-i nazm: *Şiirin cevheri.*

Emr-i Ḥaḳla bu kitāba başladım ben zāhidā
Cevher-i naẓmım saçılsın ʿālem içre her yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 2). [cevher-i naẓmım, -ım]*

cevheri yektā: *Eşsiz cevher.*

Her kelāmım dürr-i maʿnā **cevheri yektā** bugün
Fehm ide gör işbu baḥrı sen ḥaḳiḳat Caʿferi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 3). [cevheri yektā,]*

Cevher-i yektāyım ki maʿdenim şāh-i Necef
Ḥaydar ibn-i Ṭālibiñ ben sāyesinde kān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 5). [cevher-i yektāyım, -y, -ı, -m]*

cevr: *(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.*

Muntaẓırız emrine Derviş Sükūtī biz bugün
Her ne denlü **cevr** idersen senden itmez inʿiḳās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 10). [cevr,]*

Kimseler hiç sāyesinde görmedi aṣlā vefā
Bir vefāya ḳahr biñ **cevrile** ġaddār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 6). [cevrile, -ile]*

Ẓulmüyle çoḳ Kerbelāda itdiler **cevr-i** cefā
Kimden umar ya şefāʿat ḳavm-i Mervān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 9). [cevr-i,]*

Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ sen yolunda cān idip ḳurbān
Ḥüseyn ʿaşḳına her **cevriñ** cefāsın iḫtiyār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 4). [cevriñ, -in]*

Ḳıldı şehid ibn-i Yezīd bunları biñ **cevr** ile
Düşmānı āl-i Resūl fitne-i aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 11). [cevr,]*

Kim umar senden terāḥḥum bī-vefā ẓālim felek
Ġadrile **cevr-i** cefādır ʿādetiñ ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 2). [cevr-i,]*

cezā: *Ceza,karşılık. II Mahşer, kıyamet.*

Nā-sezādır ġıybet itmek her ḫuṣūṣda ādeme
Bundan artıḳ ʿişyān olmaz her **cezā** ʿuḳbādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 6). [cezā,]*

Sükūtī Dervişiñ pendi sözüm saña ey efendi
ʿAcāyib dünyānıñ fendi **cezāsı** çoḳ ʿaṭāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 14). [cezāsı, -s, -ı]*

Seniñ içün çeşm-i pür-ḫūnum aḳar rūz u leyāl durmaz
Cemāliñ ḥasreti oldum **cezādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 4). [cezādır, -dır]*

Seniñ ʿaşḳıñ hevāsına vücūduñ beẔl idip her dem
Seniñle ḥaşr olup anlar **cezādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 6). [cezādır, -dır]*

Şefāʿat ḫāk-i pāyinden nola olmaz ise bir gün
Sükûti mücrimiñ ḥāl **cezādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 16). [cezādır, -dır]*

Seniñ evlād-ı ezvācıñ yolunda cān fedā ḳıldım
Seniñle ḥaşr olam dāʾim **cezā** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 8). [cezā,]*

Cefā-yı tīġ ile Cercīs Ẕekeriyyā ile Yaḥyā
Şehādet eyledi küffār bī-ġayr-i Ḥaḳ **cezā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 20). [cezā,]*

Devlet aña kim tāc ü nübüvvet başına ḳondu sırr-ı Ḫudādan
Şāfīʿ-i maḥşer rūz-ı **cezādır** cümle ʿuṣāta ḳıldı şefāʿat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 16). [cezādır, -dır]*

Laʿnete oldun sezāsın kim ider ḫüsrān degil
Müsteḥaḳ ehl-i **cezāsın** her Zamān ẕālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 14). [cezāsın, -sı, -n]*

cezb id-: *Kendine doğru çekmek, çekiciliğinin etkisi altına almak.*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl iden ʿaşḳ imiş ʿuşşāḳını
Ceẕb ider ol kendi ẕātıñ her demi sulṭānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 8). [ceẕb ider, -er]*

cezbe: *Aşk cezbesi, aşk daveti.*

Oḳundu şānına āyet-i kelām Ḥubbu lā yenām
Ṣunarlar **ceẔbe-i** Ḥaḳḳı o demde oldular mestān ʿaṢr-ı aḫir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 40). [ceẕbe-i, -coşku]*

ceẕbe-i ʿaşḳı: *Aşk cezbesi, aşk daveti.*

CeẔbe-i ʿaşḳı ḳaçan kim Ṣunsalar bir ṭālibe
Çūşa gelür miṣl-i deryā şiddeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 7). [ceẕbe-i ʿaşḳı, -ı]*

cezbe-i ḥaḳdan: *Allah'ın cezbesi, hak daveti. II Allah'ın kulunu kendine çekip yaklaştırması.*

Cezbe-i Ḥaḳdan ezeldir cevheri Saʿdīleriñ
Nūr-ı Aḥmedle müzeyyen peykeri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 1). [cezbe-i ḥaḳdan, -dan]*

cibrīl: *Allah'ın vahyini peygamberlere ulaştırmakla görevli olan melek.*

Rifʿat bulur rūz u leyāl evc-i semā eyler ʿurūc
Cibrīl olur hem rehberi neyler aña aġyār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 6). [cibrīl,]*

İncil seniñ Tevrāt seniñ Mūsā ile ʿİsāya hem
Cibrīl ile irsāl idip Davūdʾa hem virdin Ẕebūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 8). [cibrīl,]*

Pīrler yolu ʿayān beyān menzil alur ṭoġru giden
Cibrīl aña rehber olur meydān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 12). [cibrīl,]*

Bāb-ı Luṭfundan ʿināyet senden ister yā Resūl
Ḫādimin olmuş ḳapında rūz u şeb **CibrḮl** emḪn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 4). [cibrḭl,]*

Nev-civānım aldın elden rūy-ı gül mehpāremi
Cibrīle ḳahrın irişdi bī-vefā ẕālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 12). [cibrīle, -e]*

Vaḥiyle **Cibrīl-i** emīn de geldi her dem ḳapuna
Āyet-i Ḳurʾān getürdi ẕāt-ı Ḥaḳdan her sefer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 7). [cibrīl-i,]*

Mürşid-i **Cibrīl-i** emīndir bunca berzaḫ dan ḫalāṣ
Merkezi ʿarş gizinde bir sübḥāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 3). [cibrīl-i,]*

Alurlar menziliñ **Cibrīl-i Emīndir** bunlara rehber
İrişir āsumān üzre maḳām-ı müntehā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 5). [cibrīl-i emīndir, -dir]*

Envār-ı nebī ḳandilde iken nūr-ı ʿAlī itdi cevāb
Cibrīl-i Emīne mürşid olup erbāb-ı hüner ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 10). [cibrīl-i emīne, -e]*

cidāl: *(Ar.) Şiddetli ve sert tartışma, kavgalı konuşma, çekişme.*

İtme bunda sen ḳīl u ḳāl kimse ile aṣlā **cidāl**
Bul kendine bir ehl-i ḥāl ġınāsı çoḳ bahāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 9). [cidāl,]*

Çün itmezler ḳīl u ḳāl kimse ile aṣlā **cidāl**
Dervişleri hep ehl-i ḥāl menzilleri rāh-ı sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 3). [cidāl,]*

cidār: *Duvar.*

Buġż **cidārlar** cihānı devr idermiş ser-te-ser
Kesb ider ol bunca sīm-i zer cemʾ olan dinare yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 11). [cidārlar, -lar]*

cīfe: *Dünya leşi.*

Ḫānḳāh-ı evliyādan çekdiler el her biri
Cīfe-i dünyāya ṭālib ehl-i erkān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 6). [cīfe-i,]*

ciğer: *Bağır, iç; yürek.*

Şehr-i dili ḳıldı ḫarāb geçdi oḳu tā **cigere**
Cismimize virdi fenā ḍarb-ı sinān atdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 9). [cigere, -e]*

ciger-pāre: *Ciğer parçası. II Çok sevilen kimse; sevgili.*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Muṣṭafānıñ nūr-ı ʿaynı hem **ciger-pāre** ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 16). [ciger-pāre,]*

cihād: *Hak yolunda yapılan savaş, gazâ.*

Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaberdir bulmadılar kâmili
ʿİlm-i ẓāhir cümle Ṣalmış ḫalḳ ile ider **cihād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 10). [cihād,]*

Bir zamān Ferhād da gezdi kūh ṣaḥrālarda hep
Bir lebi Şīrīn içün dağlarla itdi çoḳ **cihād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 8). [cihād,]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan bir zamān Ferhād daḫı
Kūh-ı ṣaḥrālarda itdi Şīrīn içün çoḳ **cihād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 12). [cihād,]*

Bunca şāhlar gelüp durmayup göçdü
ʿİbret al anlardan düşme **cihada** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 20). [cihada, -a]*

cihān: *(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos II. Dünya, yeryüzü.*

İki pāy üzre ṭurṭurmış gezer semt-i Buḥārayı
Temāşā-yı **cihān** eyler bu ʿālemde ne kim her var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 10). [cihān,]*

Evvel āḫir bunlar oldu pādişāh-ı lā-yezāl
Dostluġuna Ḥaḳḳ yaratdı bu **cihānı** ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 14). [cihānı, -+i]*

Küntü kenziñ maḥzenini göstereler bī-ḥisāb
Fehm idesün ne içün geldin **cihāna** sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 8). [cihāna, -a]*

Ḥubb-ı dünyādan Sükūtī çünki geçdi her demi
Bir pula ṣatmış **cihānı** ġayr baḳmaz her yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 14). [cihānı, -ı]*

Ṭoġdu **cihān** ʿāleminde nūr-ı nebī virdi żiyā
Pertevidir her iḳlīme rūşen ider her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 1). [cihān,]*

ʿAyn-ı bāṭınla **cihānı** seyr idermiş ehl-i ḳalb
Luṭf-ı Ḥaḳḳıñ maẓharıdır bunda olmuş feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 11). [cihānı, -+i]*

Sāḳī-i kevs̲er Ḥasandır pādişāh-ı dü **cihān**
Hem Ḥüseynī şāh şehīd-i Kerbelāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 3). [cihān,]*

İtme ülfet bu **cihāna** laʾb ile gel hevādan geç
Ṭālibā yoḳdur vefāsı z̲evḳ ile hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 1). [cihāna, -a]*

Nūr-ı vechidir bu ʿālem ḫalḳına vireñ żiyā
Māh-tāb itmiş **cihānı** ser-te-ser ḳıldı īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 10). [cihānı, -+i]*

Ḥaḳ cemāliñ gördü anlar bu **cihānda** şüphesiz
Dīde-i cānıñ güşāde eyledi bī-dār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 5). [cihānda, -da]*

Mihr-i vechinden anıñ hem āfitāb olmuş żiyā
Nūra ġarḳ itmiş **cihānı** eyledim envār aḫz̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 10). [cihānı, -+i]*

Ol Muḥammeddir Taḳī bil āfitābıñ şuʿlesi
Şevḳ baḫş itmiş **cihāna** menbaʿ-i nūr-ı żiyādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 12). [cihāna, -a]*

Pādişāh baḫr u ber ḥükm ider ḳāfdan ḳāfa
ʿAdlile ṭutmuş **cihānı** hem şāh-ı kişverdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 4). [cihānı, -+i]*

ʿAskeri serdār-i ʿālem üçler yediler ḳırḳlara
Ḥükm ider cümle **cihāna** ol imām u muḳtedādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 16). [cihāna, -a]*

İmām Kāẕım cemālinden ḳamer şems nūruñ almış
Cihān pertevin Ṣalmış benim bir enverim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 10). [cihān,]*

Ebū Bekir ʿÖmer ʿOs̱mān ʿAlīdir fātiḥ-i Ḫayber
Ki bunlar Aḥmediñ yār-i **cihāna** geldiler server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 2). [cihāna, -a]*

Kes̱retinden bu **cihānıñ** çün bugün olduḳ ḫalāṣ
İrmişim bir reh-nümāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 5). [cihānıñ, -ıñ]*

Men ʿarefden baḥs̱ yoḳdur nuṭḳ anıñ ḳāl ü ḳīl
Aġniyādan vaṣfa bir çoḳ medḥ-i **cihān** içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 6). [cihān,]*

Cihān ẕevḳiñ sürüp dāʾim dinler hep yalan eyler
Vefā-yı berāydır gerçe cefāsın beytiñ hemān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 1). [cihān,]*

Sivā ḥubını terk itmek degil mümkīn **cihān** söyler
Bunlar mürşid-i ḫāẕıḳ kemāliyle āsān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 1). [cihān,]*

İrerler menzil-i pāye **cihānı** bir pula ṣaymaz
Cemāl-i Ḥaḳḳı her yüzde görenler özge kān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 3). [cihānı, -+i]*

Sen eger muṭlaḳ **cihāna** gelmeseydin yā Ḥabīb
Yaradılmazdı bu ekvān ʿarş-ı kürsī nār-ı saḳar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 15). [cihāna, -a]*

Nūr-ı vechi şuʿle ṣalmış bu **cihāna** ser-te-ser
Neylesün bī-çāre ʿuşşāḳ yanmayup kim yanalar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 3). [cihāna, -a]*

Sivā ḥubı ile her dem **cihān** ẕevḳine dūş olmuş
Ṭaʿāmıñ tāẔe ter cinsin ḳamu ḥelvā ile ister *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 5). [cihān,]*

Cemāliñ nūrunu Ṣalmış żiyā ile ḳılar rūşen
Ḥasan şāhım Ḥüseyn ile **cihāna** Ẕiynetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 10). [cihāna, -a]*

Cihān fānī degil bāḳī kim olur dāʾimā mesrūr
Görünür bunda her ʿālem giden gelmez olur maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 1). [cihān,]*

İctināb it ey Sükūtī eşḳiyādan her müdām
Kes̱ret üzre bu **cihānı** Ḫāricī devrān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 14). [cihānı, -+i]*

Kes̲ret üzre ṭaʿn iderler her ḥasīs aʿmā faḳīh
Baḥs̲ iderler cümle **cihāna** her demi eşkâlimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 4). [cihāna, -a]*

Geldim **cihāna** bir ġarīb aratdı bizim efġānımız
Neyleyelim böyle naşīb taḳdīr iden Sübḥānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 1). [cihāna, -a]*

Ḥāke yeksān olmaya yimez anı emmāre nefs
Kibrile ṭutmuş **cihānı** Şeyṭān olmuşdur reʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 6). [cihānı, -+i]*

Nāṭıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳı ehl-i dile ḳıldı beyān
Cümle **cihān** añla güzel ṭopṭolu ol Ḫālıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 10). [cihān,]*

Derviş Sükūtī ben gelmişem bu dünyāya gitmek içün
Bunda gelen durmaz gider cümle **cihān** mihmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 10). [cihān,]*

Ol dost ile rūz-ı ezel ʿahdimizde s̲ābit ḳadem
Bu **cihāna** geldim nice iḳrārımız īmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 4). [cihāna, -a]*

Ey göñül terk it bu fānī olma **cihāna** ḥarīṣ
Bī-vefādır kes ümīdiñ ḳonma ol ḫāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 1). [cihāna, -a]*

Çıḳar aġzından ateşler **cihānı** yaḳmaḳ hep ister
Ẕebāni şekline girmiş bu ḫalḳa cebr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 5). [cihānı, -+i]*

Kibrile ṭutmuş **cihānı** ḫalḳa çoḳ eyler nifāḳ
Cehlile ġafletde ḳalmış böyle bir ġaddāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 9). [cihānı, -+i]*

Buġż cidārlar **cihānı** devr idermiş ser-te-ser
Kesb ider ol bunca sīm-i zer cemʾ olan dinare yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 11). [cihānı, -+i]*

Kimseye ḳılmaz vefā gördüm **cihānda** bu felek
Mümkünü yoḳ ḳaḥbe zendir eyleme andan dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 1). [cihānda, -da]*

Māsivāyı göñlümüzden çünki ḳıldık tārumār
İstemez oldu derūnum bir daḫı **cihān** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 8). [cihān,]*

Terk-i kes̲ret ḳıl dilersen menziliñ āsān ola
Geç ḳanāʿat küşesinde bu **cihānıñ** serveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 6). [cihānıñ, -ıñ]*

Destine al seyf-i celāl berzaḫ itmiş yollar ḳatı
Ḳurd peleng arslān ḳamu ṭopṭolu **cihān** çaḳal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 8). [cihān,]*

Anlaġıl zāhid **cihānda** Muṣṭafā abdalıyım
Şāh-ı merdān şīr-i Yezdān Murtażā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 1). [cihānda, -da]*

Şit Nebī geldi **cihāna** devrini tekmīl idip
İdriş idersin gelmesiyle ʿazm idip ʿuḳbā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 3). [cihāna, -a]*

Vaḥdet-i Ḥaḳḳa irelden Şeyḫ Sükūtī bu Zamān
Kes̲ret içre z̲āt-ı Ḥaḳḳı seyr ider **cihāndan** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 10). [cihāndan, -dan]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī teʾs̲īr itse ḳalbine bir dem anıñ
Cesed cū ider **cihānı** maṭlub-ı erkān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 8). [cihānı, -+i]*

Ḳuddamüñ defʿ rāh-ı ʿaşḳında ururlar bī-riyā
Ḫalḳla ṭutmuş **cihānı** nevbet-i Saʿdileriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 12). [cihānı, -+i]*

Miḥnete düşdü bu gönlüm baña zindāndır **cihān**
Neyleyim bu māsivāyı raḥatı yoḳ hep yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 1). [cihān,]*

İḫtiyār ʿuzlet itmiş bu sivādan ehl-i ʿaşḳ
Raġbet itmez bu **cihāna** kemteri Saʿdileriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 10). [cihāna, -a]*

Bu kes̲retden elin çekmiş **cihānıñ** varını neyler
Virüpdür cümlesin yaġma alan alsun dükkânından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 7). [cihānıñ, -ıñ]*

Baḳılmaz ʿaşḳ eri bunda geçer fānī **cihānından**
Vaṭānıñ lā-mekān itmiş geçerler ḫanümānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 1). [cihānından, -ın, -dan]*

Necātım yoḳ bilürüm ben ḥużūr-ı ḥaşre vardıḳda
Yedi deryā yümaz ḳalbim **cihānda** itmişem ʿiṣyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 10). [cihānda, -da]*

Ṣaḳın aldanma sen yā hū durulmaz bir **cihāndır** bu
Ne umarsın gel ey ṭālib işi gücü yalandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 1). [cihāndır, -dır]*

Dervīş Sükūtī ḳıl sen beyān Ḥaḳḳı gel tevhīde
Fehm ideler cümle **cihān** z̲ikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 12). [cihān,]*

Cihān bezmin ḳamu gezdim bulunmaz hiç mes̲el aṣlā
Semerḳand Buḫārada ne mümkün ġayrı yerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 5). [cihān,]*

Cemāliñ nūrı berḳ urmış **cihānı** māhitāb eyler
Bu bir ḥur-ı cināndır ki yüzüñ şevḳ-i ḳamerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 3). [cihānı, -+i]*

İmām Kāẓım muḥaḳḳaḳ bil **cihānıñ** pādişāhıdır
Anıñ bāb-ı eşigine sürüp yüzler ḳarār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 7). [cihānıñ, -ıñ]*

Dīdesini gör nice göre şemsin **cihānı**
Ẓulmetde ḳalıp beñzediler cins-i ḫayvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 5). [cihānı, -+i]*

Dīde-i cānıñ küşād it gör ne ʿālemsin bugün
Ḥüsrev-i dīdāra **cihān** beñzersin Süleymāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 6). [cihān,]*

Terk it **cihān** hep varını Ḥaḳile it pazarını
Tā görünce evvel yārini gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 11). [cihān,]*

Sensin ol maḥbūb-ı ḫālıḳ ey nübüvvet ḫātemi
Seniñ ile buldu mevcūd bu **cihān** kâşanesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 8). [cihān,]*

Naḳī imām ʿAlīniñ gör elinde ḥucceti ẓāhir
Hem oldur vārīṣ-i Ḥaydar **cihāna** evliyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 12). [cihāna, -a]*

Kişveriñ şāh Taḳīdir hem imām ʿAlī Nāḳī
Ḥükm-i taḥtında **cihān** bir ṣāḥib-livāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 12). [cihān,]*

Sükūtī abdālım zāhid bu esrār-ı ḥaḳāyıḳa
Cihān ḥāli degil muṭlaḳ bulunur bunda ʿirfānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 12). [cihān,]*

Ḳıblegāh cümle müʾmīn Aḥmed **cihānıñ** serveri
Secdegāhımız bizim çün ol Ḥabībiñ Ḥaydarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 1). [cihānıñ, -ıñ]*

Cemāliñde anıñ gördüm Zebūr Tevrāt daḫı İncīl
Kelāmullah ile mevcūd **cihānıñ** cümle insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 4). [cihānıñ, -ıñ]*

Ṭavāfda iken maderi çün cemāl o dem itdi ẓuhūr
Doġdu **cihān** ʿālemine kāʾbe-i ʿulyā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 6). [cihān,]*

Aṣḥāb-ı kirām vaṣfıñ idip Derviş Sükūtī her müdām
Fehm ideler cümle **cihān** hem daḫı yektā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 14). [cihān,]*

Aç durma gözün ṭālib Ḥaḳ görünce dünyā ʿAlī geldi
Virdi żiyālar **cihāna** Zīb ile Zībā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 2). [cihāna, -a]*

ʿAskerī her müʾmīne ḳıblenümādır şüphesiz
Secdegāhımız budur ki ṭutmuş **cihānı** şöhreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 14). [cihānı, -+i]*

Dergāh-ı bezm-i elestden bir ḳadeḥ laʿl-i şarāb
Nūş idip geldin **cihāna** olmuşun mestān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 6). [cihāna, -a]*

Ṭutdu şöhret bu **cihānı** her nevʿīyle ʿayān Sükūtī
Naẓmıyla şāyeste ancaḳ bir nice meydān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 1). [cihānı, -+i]*

Māsivā-yı zīb ü zīver gösteren bir cāẕūdır
Aldadır cümle **cihānı** bir ḳalaydır Ẕineti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 4). [cihānı, -+i]*

Envār Muḥammed ṭoġdu bugün ṭutdu **cihān** güneşi
Pertevidir şuʿle viren mülk-i ʿAcem hem Ḥabeşī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 1). [cihān,]*

Ẓulmetde idi cümle **cihān** gelmeden ol ḫātem-i nebī
İtdi ẓuhūr ḳıldı żiyā iḳlīmi heft māhveşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 3). [cihān,]*

Cihānıñ ḫalḳına bāʾiş Ḥabīb-i kibriyā oldu
Anıñ şānındadır levlāk kemāliyle sezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 1). [cihānıñ, -ıñ]*

Devr-i Resūl-i serʿAlī gelmesiyle doldu **cihān**
Fitne fücūr itdi ẓuhūr urdu Ṣedā Ḥaydarʿ Alī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 9). [cihān,]*

Cihānıñ ḳuṭbuna mālik riyāsetde odur ḳāyım
Ḥasanuʾl-ʿAskerī taḥḳīḳ bu yolda bī-riyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 13). [cihānıñ, -ıñ]*

Şehā gönlüm uşanmışdır sivā ḥubı yalan şimdi
Giriftārım belālarla vefāsı yoḳ **cihān** şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 2). [cihān,]*

Bulunmaz bir kemāl ehli bu ḥāli ʿarż idem bir gün
Cihān eksik degil bil ki vaṭānım terk yaman şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 4). [cihān,]*

Buyurdu Aḥmed-i muḥtār **cihānıñ** ḥükmü zāʾildir
Güneş gölgesine beñzer ḳarār itmez bir arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 7). [cihānıñ, -ıñ]*

Eger noḳṣān kelāmımda yāḫūd sehven ḫaṭā ḳıldım
Cihānda var nice kāmil idüp taḥsīn rıżām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 12). [cihānda, -da]*

Dīdesi görünce göre vechini peyġamberiñ
Doġmuş **cihān** ʿālemine pertev-i envārʿ Alīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 6). [cihān,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Nesl-i Aḥmedden **cihāna** geldi bunlar bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 12). [cihāna, -a]*

Mesned-i dünyāya raġbet eylemişler dün ü gün
Virseler doymaz **cihānı** ekl ider ḥayvān ṣoyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 8). [cihānı, -+i]*

Aḥmed ile bezm-i ezel mişbāḥ-ı ḳandilde idi
Geldi **cihān** ʿālemine ṣāfī bir envārʿ Alīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 4). [cihān,]*

Ḫātem-i nebīdir cümle Resūlʾden gelmiş maḳdem işbu **cihāna**
Resmen muʾaḫḫir gelmiş ise de ẕāt-ı ḳadīmden ḳılmış ʿalāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 7). [cihāna, -a]*

Faḫr-i cihānıñ ʿaşḳına īcād ḳīldı Cenāb-ı Ḫālıḳ-ı kevneyn
İḥsānı Mevlā ḳılmaḳ teşekkür geldik **cihāna** buldun hidayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 14). [cihāna, -a]*

Meydān seniñ devrān seniñ her ḥāliyle **cihān** seniñ
Bu varlıġım her ān seniñ bildim ki cümle cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 7). [cihān,]*

Māsivānıñ keşretinden ʿuzlete itmiş ḳarār
Baḳmaz oldular **cihāna** itmediler iʾtibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 20). [cihāna, -a]*

Girsin binüp itdi ṭavīl ṭamu ʿaẕābın ḫalḳı **cihāna**
Muġalaṭa ideyor gör vāʿiẓi kim yoḳ edebī nāmūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 5). [cihāna, -a]*

Evkes kim şehvete tābiʿ ne ḫoş bir ḥar ḳatı segdir
Bahāyım ṣūretiñ ṭutmuş **cihānda** ol belā şekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 2). [cihānda, -da]*

Ger saña yeter **cihānda** ṭālibā rūşen delīl
Ḫalḳa ẓulm iden olurlar her zamān ʿömr-i ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 1). [cihānda, -da]*

Her ne ekersen **cihānda** anı biçer Ḥaḳ demiş
Cehd idegör ey Sükūtī bulasın ḫalḳı cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 11). [cihānda, -da]*

Eger ikisi kimde bulunsa **cihānda** ey ʿazīz
Ḳuş gibi iki ḳanatlu devr ider ʿarşdan yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 5). [cihānda, -da]*

Ülfetiñ kesmiş **cihāndan** ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl olan
Ḳalbine bir ẕerre ḳoymaz her ʿaṣır aḫyār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 9). [cihāndan, -dan]*

Aña kim ḥüsn-i aḥlāḳı **cihān** bağında Ḥaḳ virmiş
Süleymān Ḥıfẓı Beg itdi nice āṣār icrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 11). [cihān,]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına salik aḳıd bir şu **cihān** içre
Derūnuñ nev ḥayāt bulur ebed olmaz bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 17). [cihān,]*

Bir pula degmez **cihānıñ** ziyneti ey şeyḫ ü şāb
Terk idegör ḳalmaya hiç göñlünüzde ıżṭırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 4, Mısra 1). [cihānıñ, -ıñ]*

Çekdigim derd-i belā aġyār **cihān** oldu bāʿiṣ
Bulmadım hiç istiraḥat dehr-i fenā ümmüʾl- ḫabāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 6, Mısra 1). [cihān,]*

ʿAşḳ eriniñ ḳıblesi her vechile cānān olur
Ḳanda varsa Ḥaḳḳıyla ol ṭopṭolu **cihān** olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 12, Mısra 2). [cihān,]*

Ḳabr-ı nūruñ şuʾlesi virdi **cihāna** şeref
Kaʾbe-i ʿulyā budur bil ʿāleme Şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 22, Mısra 1). [cihāna, -a]*

Şehinşāh-ı **cihān** Aḥmed Bedevī Seyyid Sulṭān
Süleymān-zamān oldur elinde hem ḳamu devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 21). [cihān,]*

Şeref-i sādāt ile meşhūr **cihānda** Seyyid Yaḥyā
Maḳām-ı ḳabr-i aʿlāsı anıñ Baküdedir ḥalā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 61). [cihānda, -da]*

Odur burc u ḳamer şemsiñ **cihānı** ṭutduġu enver
Anıñ ḥüsnüñdeki żiyā görünen nūrudur Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 33). [cihānı, -+i]*

Velādet **Cihānıñ** ḳutbudur Aḥmed Rifāʾī Seyyid
İkinci vāriṣ Ḥaydar kemāl ẕātı peyġamber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 5). [cihānıñ, -ıñ]*

Ḫilāfetde nişīn olmuş muḥaḳḳaḳ bil o serveri
Velādet **Cihānıñ** pādişāhıdır yedinde hem ḳamu ekvān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 30). [cihānıñ, -ın]*

Maḳṣūduñ bulmaḳ dilersen bu **cihānda** zāhidā
Gir Ṭarīḳ-i evliyāya çeşm-i cānıñ anda aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 1). [cihānda, -da]*

Gezme beyhūde **cihānı** ṭālibā
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 1). [cihānı, -+i]*

Cihānıñ ḫalḳına ʿAsker imāmdır
Muḥammed Mehdīniñ devri tamāmdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 21). [cihānıñ, -ıñ]*

Ḳavm-i münkir ol münāfıḳ dāʾimā baʿīd
Tā ezelden böyle gelmiş bu **cihāna** ol pelīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 2). [cihāna, -a]*

Ḳalmayor hiç yanına Ḥaḳ intiḳām alsa gerek
İtdiġiñ bulur **cihānda** durmuyor ʿahd-i felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 18). [cihānda, -da]*

Zerresinden pertev almış çünki anıñ afitāb
Şuʿle Şalmış bu **cihāna** şems ile hep māhitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 2). [cihāna, -a]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ nūrı ile bu **cihān**
Ġarḳ olup başdan ayaġa her ne var bunca ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 3). [cihān,]*

Virme göñlüñ ziynetine bu **cihānıñ** durma ḳaç
Mihrini vir ḳaḥbe zendir itme gel sen izdivāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 1). [cihānıñ, -ıñ]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ her kim oldu bendesi
Bu **cihānda** bil anı sen cümlede sulṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 4). [cihānda, -da]*

Bāḳır imām rāhına her kim itdi cān niṯār
Bildi taḥḳīḳ bu **cihānda** kim imiş ol ẕāt-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 4). [cihānda, -da]*

Fatıma Ḫayruʾn-nisānıñ ʿaşḳına ey zāt-ı pāk
Ẕenb-i ʿişyānıma baḳma ey Şehinşāh-ı **cihān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 4). [cihān,]*

cihāndan geç-: *Dünyadan vazgeçmek II Dünyevi olan her şeyle ilişiğini kesmek.*

Ẕevḳ-i **cihāndan geçem** deyü terk-i sivā eylerken
Derviş Sükūtī gel gör bugün güldü baña vefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 9). [cihāndan geçem, -em]*

cihāt: *(Ar.) Cihetler, yönler, taraflar.*

Arslan peleng divler ile şeş **cihātıñ** bend eylemiş
Hiç rehāyāb mümkünü yoḳ derūnuna itmiş vülūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 5). [cihātıñ, -ın]*

Leşker-i ġām ḳıldı efzūn şeş **cihātım** ḳapladı
Bir cāzū Ẕen ehl-i müfsid naḳş biñ mekândır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 7). [cihātım, -ım]*

cihet: *1. Taraf: cihet-i şimâl. 2. Sebep:.*

Bā-yı bismillah ile hem eyledim bunda şurūʿ
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her **cihetden** söyleyelim bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 4). [cihetden, -den]*

Bāb-ı hidāyet her **cihetden** açıla
Dāḫil olup ol maḳāma intihā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 5). [cihetden, -den]*

Ṣaḥana ḳalay urmasıyla tezyīn ider her **cihetiñ**
Ḥükm-i ḫās yunmaġile çıḳsa gerek der-ʿaḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 7). [cihetiñ, -in]*

Ḳalb ile cān perdesini refʿ ider Ḥaḳ erleri
Rivāyet ider ẕāt-ı Ḥaḳḳı her **cihetden** bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 4). [cihetden, -den]*

Her **cihetden** el çeküp Derviş Sükūtī dāʾimā
Bir ḳanāʿat kūşesinden eyleyüp dildār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 9). [cihetden, -den]*

Anlarıñ ʿilm-i nihāyet ʿarş-ı aʿlādan yüce
Her **cihetden** ḳalb dolmuş Ḳurʾān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 4). [cihetden, -den]*

Vechini ḳıldı nümāyān her **cihetden** ʿāleme
Nāẓır u manẓūr odur kim Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl vedūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 7). [cihetden, -den]*

Ẕevḳ-i dünyā ey Sükūtī ʿuzleti ḳıl iḫtiyār
Vaḥdet-i Ḥaḳḳa her **cihetden** ḫoş Ṣafādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 18). [cihetden, -den]*

Az ṭaʿāmla dīde-i cān her demi olur güşād
ʿArş-ı kürs ḳıldı seyrān her **cihetden** bitʾ-tamām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 14). [cihetden, -den]*

Dürlü renklerde görünen bunda her ʿuşşāḳına
Şeş **cihetden** perde çekdin göremez nādān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 8). [cihetden, -den]*

Şeş **cihetden** ẕāt-ı Ḥaḳḳı ol ki gördü şüphesiz
Māsivāya baḳmaz anlar geçdiler bu ḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 3). [cihetden, -den]*

Şeş **cihetden** görünür hep dost yüzü bundan gerü
Ġayrı ḳalmaz perde-i ḥicāb idecek aġyār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 3). [cihetden, -den]*

Nefsimiz ejder miṣāli ḳatline mümkīn degil
Şeş **cihetim** ṭutdu muḥkem yol geçem virmez ʿadüv *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 6). [cihetim, -im]*

Aḥsen-i taḳvimle düzdü ẕātını Ṣıfātını
Her **cihetden** gösterüp sır böyle iʿlān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 6). [cihetden, -den]*

Aḥsen-i taḳvīm dinledi her **cihetden** Ādeme
Resm göẔ ḳaş Ṣāç ile virdi yüẔine envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 9). [cihetden, -den]*

Maʿden-i ḫāki anıñ cevher idi bezm-i elestden
Nūr-ı ʿAlī nūr olmuş idi cism-i pākı her bir **cihetden** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 2). [cihetden, -den]*

Naḳd-i cānın rāh-ı Ḥaḳda şeyḫine teslīm iden
Her **cihetden** buldu anlar derdine tīmār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 6). [cihetden, -den]*

Bu ḫarāb olmuş derūnum taʾmīre muḥtāc iken
Ḳıldı ābād her **cihetden** ʿadl ile her ān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 6). [cihetden, -den]*

Hem ṣusuzluḳ her **cihetden** berhizi itdi şedīd
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 3). [cihetden, -den]*

Men ʿaref sırrına āgāh itmede her ṭālibi
Feṭḥ iderdi müşkülün her bir **cihetden** aña gelen sāliki *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 18). [cihetden, -den]*

Her **cihetden** Ḥaḳḳı inkār itmişler
Efkār celb idip ʿālemiñ mālik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 33). [cihetden, -den]*

cilā: *Parlaklık, ışıltı.*

Cümle nücūm şems ḳamer andan hemān aḫẔ itdiler
Şemʿ-i ḫüsnüñ envārıdır cümlesin ḳılan **cilā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 4). [cilā,]*

Ẕikr-i seḥerle ṭālibā ḳalbe virir dāʾimā **cilā**
Çıḳar göñülden māsivā Ṣāfī ḳalur cān ile dil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 9). [cilā,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı iden ṭaleb virir ḳalbe **cilā** yā hū
Anıñla maṭlūba irer bulurlar hep beḳā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 1). [cilā,]*

Günāhkār ümmetiñ oldum yüzüm ḳarasini sen sil
Viṣāliñ Ṣayḳalıñ urgıl **cilā** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 8). [cilā,]*

Sāliki Ḥaḳ bunda virdi ḳalbine her dem **cilā**
Māsivādan ide yüz biñ ḳulları ẕikr-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 9). [cilā,]*

cīm: *Cim (ج) Arap alfabesinin beşinci harfi.*

Cim cemāliñ nūr-ı pākından bizi ḫalḳ eyledi
Ḥa ḥayātım sizden oldu yā ḥüsn-i ḫulḳ-ı Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 5). [cim,]*

Cim Cemāli Muṣṭafāya tā ezelden ʿāṣıḳım
āmes ṣumloṭ eli rūn müdrög ıdça ñıbāḳiN nuN ن*(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 9). [cim,]*

Sükūtī tariḫiniñ üç ḥarf ġayn şın **cim** ḥisābıyla
Bu nev çeşme idüp cereyān kemāliyle hep ʿālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 13). [cim,]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem **cim** ile itdim şümār
Tariḫini böyle ḳıldım naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 25). [cim,]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem **cim** ile itdim şümār
Tariḫini böyle ḳıldım naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 25). [cim,]*

cin: *Ar. cinn. İnsanlar tarafından görülmeyip çeşitli biçimlere girerek ancak kendileriyle ilgi kuranlara veya istedikleri kimselere göründüklerine ve olağanüstü sayılan bâzı işleri yapacak güce sâhip bulunduklarına inanılan gizli yaratıklara verilen isim.*

Cin şeyṭān melek
Bu ḫalḳıñ iç vücūdunda ʿadāletle ḳodu bir şāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 23). [cin,]*

İns ü **cinle** vaḥş ṭuyūr cennetde hem ġılmān ḥūr
Tevḥīd iderler ne ḳuṣūr hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 11). [cinle, -le]*

Cin perī olmaz musallat dest-i pāyı bend olur
Cisme ilḳā itdi Allah işbu māhda ekseri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 7). [cin,]*

Ādem ü Ḥavvā melāʾik yoḳ iken ins ü **cin**
Nūr-ı pākın ḳandil içre ʿāleme virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 3). [cin,]*

Sen şehinşāh bu ʿālemde pādişāhlar serveri
Hem delīl cümle ʿālem ins ü **cin** rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 28, Mısra 2). [cin,]*

cinān: *Ar. Cennetler.*

Laʿl-i ḥamrāyı içenler bezm-i sāḳīden bugün
Bādeniñ keyfi elestden ẕevḳ-i **cinān** sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 4). [cinān,]*

Her kelāmı dürr-i cevherdir ḥaḳiḳat ehliniñ
Ehl-i şerʿiñ naḳl-i dūẕaḫ heşt-i **cinān** içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 4). [cinān,]*

Anma o ṣāfī **cinānı** mest olan ʿāṣıḳlara
Gelmez aṣlā vāʿiẓā hiç belki cennetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 5). [cinānı, -ı]*

Cinānıñ vaṣfını eyler yedi ṭamu ʿaẕābıñ hem
Bu ḫalḳı ḳorḳudur böyle nice tezvīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 3). [cinānıñ, -ıñ]*

Hemān Davūd Süleymānʾa virildi salṭanat ḥükmü
Yunūsu atdı deryāya **cinān** bāġ u Ṣafā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 18). [cinān,]*

Bugün minberlere çıḳmış **cinān-ı** vaṣfiñ ider vāʿiẓ
Bu ḥalḳıñ cennete naṢafiñ kimin nīrān ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 19, Mısra 1). [cinān-ı, --ı]*

Uçdu ol bāġ u **cināna** buldu anda devleti
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫ-i Ẕeyneʾl ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 7). [cināna, -a]*

cinān-ı: *Ar. Cennetler.*

Resūlüñ sevdigi bunlar Ebū Bekir ʿÖmer ʿOs̱mān
ʿAlī damād-ı peyġamber **cinān-ı** heşt bābına meʾmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 8). [cinān-ı,]*

cinn: *Ar. Ruhanîyundan bir taife.*

Geçer ḥükmü ḳamu **cinne** perī dīvler peleng arslān
Feleklerle melekler hep anıñ vaṣfıñ ider her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 23). [cinne, -e]*

cins: *Aynı tür, türdeş.*

Ḥaḳ beyānında Sükūtī aḥbāba yeter baḥs̱in eyledin
Bu kelāmıñ fehm idenler **cinsi** ādem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 14). [cinsi, -i]*

Sivā ḥubı ile her dem cihān ẕevḳine dūş olmuş
Ṭaʿāmıñ tāẔe ter **cinsin** ḳamu ḥelvā ile ister *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 6). [cinsin, -i, -n]*

Her kimiñ ḳalbinde vardır ḥırṢ ile ʿucūb riyā
Ṣanma insān anı sen ādem degil bir ġayrı **cins** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 8). [cins,]*

Menbaʾ ol kāʾinātıñ Adem ü Ḥavvā bugün
Cinsimiz andan tevellüd eyledi peydā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 2). [cinsimiz, -imiz]*

Bir vaḳit geldi ʿacāyib ḫānḳāhlar sed olup
Vaḳfına maʿmūr meşāyiḫ ekl ider **cins** Ṣuyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 4). [cins,]*

Gerçe tersāya muṭābıḳ oldu ʿavrat cümle er
Elbise **cins** müsāvi farḳ olunmaz hiç dīni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 12). [cins,]*

Ḥaḳ ile ḥaḳ olmayanlar bilmedi sırr-ı Ḥaḳḳı
Nesl-i Mervān nice bilsün **cinsdir** ġāyet şaḳī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 30, Mısra 2). [cinsdir, -dir]*

Aġnaya **cinsine** raġbet iderler
Ehl-i fuḳarādan nefret iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 11). [cinsine, -i, -n, -e]*

Hiç naẓar ḳılmazlar aṣlā rāhınıñ erkānına
Cins-i evlāddan arārlar böylece nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 10). [cins-i, -i]*

Ḥayāt-ı nev bulam dāʾim ḳabirde **cins-i** aḥbāba
Selāmet bezmgāhında ḳuram bir taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 11). [cins-i, -i]*

Ḳavm-i Yehūd **cins-i** belīd ḍarb ile ḳıldı helāk
Evlād ʿiyāl enṢārına virdi cefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 19). [cins-i, -i]*

Te Teberrā ḳılmışız biz āl-i merdān ḳavmine
He Hidāyet bulmaz anlar **cins-i** ḥar ehl-i cefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 6). [cins-i,]*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez ʿAlīden evvel üç yāri
Cehālet odına yanmış münāfıḳ **cins-i** bed-aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 8). [cins-i,]*

Baḥs ider ehl-i ḥaḳāyıḳ baḥr-i ʿummān içredir
Zāhidiñ naḳli hikāye **cins-i** aḳrān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 2). [cins-i,]*

Dört kitābdan baḥs idersen añlamaz **cins-i** ḥımār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 29). [cins-i,]*

Ṣad hezārān laʿnet olsun cānına her dem anıñ
Cins-i Mervān bir münāfıḳ deyü şeyṭān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 26). [cins-i,]*

Bunlar pazar-ı ḥikmetde müzeyyen bir dükkān açmış
Ḳumaşın ṭopṭolu cevher Ṣatarlar **cins-i** aʿlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 12). [cins-i,]*

Derviş Sükūtī āl-i ʿAlīniñ bendesi olmuş ḳālū-belādan
Ḳılmış teberrā **cins-i** Yezīde laʿnet kim ider buldu selāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 18). [cins-i,]*

Ekl ile bugün şirke düşüp ḳalb ṭamaʿ bir **cins-i** cāmūs
Zāhid mürāʾī ehl-i nifāḳ mervān gibi bir şöhreti cāsūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 1). [cins-i,]*

cins-i hayvān: *Hayvan türü.*

Dīdesini gör nice göre şemsin cihānı
Ẓulmetde ḳalıp beñzediler **cins-i ḫayvāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 6). [cins-i ḫayvāna, -a]*

Şehvetiñ efzūn ider ol maʿrifetden bī-ḫaber
Cins-i ḫayvāndan eşeddir ḳavm-i cāhil her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 8). [cins-i ḫayvāndan, -dan]*

cisim: *Beden, gövde.*

Āfitābıñ şuʿlesinden **cismine** żiyā irer
Nūra ġarḳ itdi bu ḳalbim nice lemʿālar virir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 1). [cismine, -i, -n, -e]*

Virir ziynet ne ḥikmetdir bu **cismine** nezāketle
İçin ḥırṣ ġażāb ile tamāmen ḳaplamış ʿasker *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 3). [cismine, -i, -n, -e]*

Ḳalb ḫānesini ṭaş mı Ṣanup **cismimize** ḍarb ideyor
Bilmem nice ḳaṣd eyledi bağrımıza ol bāġ u çemenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 7). [cismimize, -i-m-iz-e]*

Şehr-i dili ḳıldı ḫarāb geçdi oḳu tā cigere
Cismimize virdi fenā ḍarb-ı sinān atdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 10). [cismimize, -i-m-iz-e]*

cism: *Vücut, beden || aşığın bedeni.*

Ḥa Ḥayātım Murtażanıñ ʿaşḳıyla her rūz u şeb
Mim Müzeyyen ḳıldı **cismim** ḥasta kāna bir şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 12). [cismim, -(i)m]*

Murtażādır bu Sükūtī Dervişe iḥsān iden
Murtażādır cümle nāsıñ **cismine** cān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 20). [cismine, -i, -n, -e]*

Keşti ʿaşḳa süvār ol bir zamān gez Nūḥ gibi
İr necāta ṭufānından olmaya **cismiñ** ḫarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 8). [cismiñ, -in]*

ʿAşḳile baʿż ḥaḳāyıḳ hem enel-Ḥaḳ çaġırır
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac **cismiñ** itdiler kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 10). [cismiñ, -in]*

Bu ḳalbim ateş-i ʿaşḳa düşürdi dilrubā bāʾis
Yaḳıp kül eyledi **cismim** fenā-ender-fenā bāʾis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 2). [cismim, -i, -m]*

Neylesün Derviş Sükūtī ḳıldılar **cismiñ** ḫarāb
Yoḳ tımār itsün derūnuñ bir ṭabīb ḫāẕıḳ cevād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 13). [cismiñ, -in]*

Zāhidā bu **cismimi** ābād iden hep Muṣṭafādır
Dīdemizde şevḳ uran nūr-ı żiyā bil Murtażādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 1). [cismimi, -(i)m, -i]*

Mecnūn gibi Leylā içün daġ u Ṣaḥrā hiç bıraḳmadım
Cismimi ben ḳıldım ḫarāb beyhūde hep ifnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 8). [cismimi, -(i)m, -i]*

Yedi deryā ḳamu ırmaḳ bu **cismim** pāk idemezler
İçim ṭaşım ḥabāṣetle bu ḫalḳdan olmuşum mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 11). [cismim, -im]*

Göz iki olmuş dehān bir ṣu yolu bellü beyān
Nāfe burun ile revnaḳ oldu **cismiñ** pāyidār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 4). [cismiñ, -in]*

Kime ʿarż ḳılam ḫālim bu **cismimi** helāk itdin
Yanar pervāneveş her dem ḳapunda bir ricāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 3). [cismimi, -i, -, -i]*

Cismini ruḥa tebeddül eyleyen ʿāşıḳları
Ḳaṭresin bir baḥre Ṣalmış ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 5). [cismini, -i, -(n)i]*

Sende maḥv oldu bu **cismim** māh cemāliñ göreli
Vuṣlatıñ sevdāsı olmuş gülzārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 7). [cismim, -i, -m]*

Mū-ı rīşim oldu beyāż **cismimize** irdi fenā
Dār-ı beḳā vaḳit gelüp göçmek içün her ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 9). [cismimize, -i-m-iz-e]*

Cismini eyler semiz ol ḫūk -veş her dāʾimā
Nefsini iḥyā idermiş nev-be-nev sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 9). [cismini, -i, -n, -i]*

Keşret-i ekle düşenler göñlünü ḳıldı yebāb
Cismini ifnā idermiş bu ḫusūṢda her ġulām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 10). [cismini, -i, -n, -i]*

Oldu ʿaṭşān-ı şehīdān Kerbelāda bunca dem
Cismini ḳıldı ḥārābe nār-ı sūzān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 14). [cismini, -i, -n, -i]*

Münkirin ḳalb-i ḥasedden **cismini** ḳıldı ḥarāb
Bulmamış dergāh-ı Ḥaḳda leẕẕet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 13). [cismini, -in, -i]*

Derdli olan bulsa cāʾiz ḳalbini tımār iden
Raḥat olur **cismi** anıñ bir gün ola Ẕār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 2). [cismi, -i]*

ʿAşḳıñla seniñ varlıġımı hep saña virdim
Bir ẕerre beḳā ḳalmaya hiç **cism** ile cān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 6). [cism,]*

Vücūduñ Ḥaḳ yaratmışdır hemān bil aḥsen-i taḳvīm
Kemāl ile ḳurulmuş hep bu **cismiñ** ṣafī nūrānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 6). [cismiñ, -in]*

Bu devr içre nice şāhlar gelüp geçdi ḳarār itmez
Atarlar ḳabre ḫāk içre bu **cismiñ** iyler ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 6). [cismiñ, -in]*

Cin perī olmaz musallat dest-i pāyı bend olur
Cisme ilḳā itdi Allah işbu māhda ekşeri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 8). [cisme, -e]*

Bektāşīler bāb-ı ʿilmiñ şehrine āgāh olup
Hem Ṭarīḳ-i evliyāda **cismini** ifnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 14). [cismini, -i, -n, -i]*

Cismini āh pāre pāre nice ḳıldı ẓalīmān
Nesl-i hāşim Caʿfer ṭayyāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 9). [cismini, -i, -n, -i]*

ʿAşḳile baʾż ḥaḳāyıḳ hem enel-Ḥaḳ çaġırır
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac **cismiñ** itdiler kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 10). [cismiñ, -in]*

ʿĀriyyetdir bu **cismimiz** her dil oḳur bu ismimiz
Derviş Sükūtī her resmimiz tebdīl olur yalān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 9). [cismimiz, -imiz]*

Ülfet-i dünyā ne müşkül ḥālimiz ḳıldı yaman
Ḳaddimiz dal ile gördü **cismime** virdi ziyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 2). [cismime, -im, -e]*

Taʿmīre elim yitmediġi ẓāhirimiz oldu ḫarāb
Ḳalb-i ḫānesiyle uġraşurum **cismim** olunca türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 2, Mısra 2). [cismim, -im]*

Kesretiñ berzāḫı virir fenāya
Maḥv ider **cismiñ** gider hebaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 10). [cismiñ, -in]*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ḳalbi ḳıldı ḫarāb
Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī dir nūr-ı **cism-i** enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 4). [cism-i, -beden]*

Cism-i envār hemān ṭutmuş bu ʿālem mülkünü
Her ṭarafı ḳaplamış nūr-ı cihān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 5). [cism-i,]*

Bulur ʿuzlet maḳāmında nişīn olmuş nevbet bekler
Ölümden evvel ölmüşler geçüpdür **cism-i** cānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 4). [cism-i,]*

Seyāḥat vaḳti geçmişdir bu **cism-i** nā-tüvān olmuş
Sīnim altmış üçe irdi liyāḳata yoḳ beyān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 5). [cism-i,]*

Cism-i nūr enbiyādır dide-i maʾṢūm pāk
Ceddi Ḥaydar ol imāmıñ ḥażret-i Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 5). [cism-i,]*

Maʿden-i ḫāki anıñ cevher idi bezm-i elestden
Nūr-ı ʿAlī nūr olmuş idi **cism-i** pākı her bir cihetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 2). [cism-i,]*

cism-i cān: *Bedenin ruhu, varlığı.*

Nār-ı hicrāna dūş olmuş bu vücūdum ser-te-ser
Baḥr-ı ʿummān kār ider mi gör ṭutuşmuş **cism-i cān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 8). [cism-i cān,]*

cism-i insān: *İnsanın cismi, beden.*

Cism-i insānı yaratmış ol ġanī perverdigār
On iki bāb üzre tertīb ḳıldı anı girdigār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 1). [cism-i insānı, -ı]*

cism-i pāk: *Saf, temiz beden.*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ol Ḥasan ibn-i ʿAlī
Pāre pāre **cism-i pākın** ḳıldı bir ġaddār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 4). [cism-i pākın, -ın]*

Bunca aʾdā ḳahrile itdi ḥavāle seyfini
Cism-i pākın iki böldü şamar Yezīdān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 18). [cism-i pākın, -ın]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır her dü ʿālemde
ʿAlīniñ **cism-i pākından** Ḥüseyn-i Kerbelā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 6). [cism-i pākından, -ın, -dan]*

civan: *Erkek, yiğit, oğlan, genç.*

Ṣāç Ṣaḳal penbe miṣāli nā-tüvān olmuş yeter Ṣanmañız **civān**
Yaşı altmışdan tecāvüz şañmanız **civān** Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 13). [civān,]*

Ṣāç Ṣaḳal penbe miṣāli nā-tüvān olmuş yeter Ṣanmañız **civān**
Yaşı altmışdan tecāvüz şañmanız **civān** Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 14). [civān,]*

civār: *(Ar.) Yakın yer, çevre, yöre, etraf.*

Her ġazāda ibn-i Süfyān ʿAskerīn alma dile
Ṣām **civārı** meydānında anlaġıl Ḥaydar murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 8). [civārı, -ı]*

İbn-i Süfyān leşkerile Ṣām **civārında** o dem
Ḥaydar ile cenk iderken urdular bed-kāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 7). [civārında, -ı, -n, -da]*

ʿAskeri ol Murtażānıñ düşmānına ḳarşu dur
Ṣām **civarı** meydānında girü ḳalma sür feres *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 4). [civarı, -ı]*

cū id: *Aramak.*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī teʾsīr itse ḳalbine bir dem anıñ
Cesed **cū ider** cihānı maṭlub-ı erkān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 8). [cū ider, -er]*

cūd: *Ar. Kerimlik, cömertlik, mürüvvetlilik.*

Ol ṭarīḳāt erlerinden ḥażret-i şeyḫ ʿĀrifā
ʿĀşıḳ-ı ṣıdḳ-ı vefādır menbaʾ-ı **cūd-ı** seḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 2). [cūd-ı, -ı]*

cüdā: *(Fars.) Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.*

Ẕel Ẕelīl it nefsini kibr ü nifāḳa düşmesin
Re riyādan ictināb it ḳılmasın Ḥaḳdan **cüdā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 10). [cüdā,]*

Rehber-i kāmil izinden sen **cüdā** olma bugün
İttiṢāl it saña Ḥaḳḳıñ yollarıñ itsün güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 5). [cüdā,]*

Ne ʿöẕrüyle güşād idem Ḥabībiñ bābını bir gün
Şefāʿatden **cüdā** oldum yerim Ṭamu ḳamu nīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 4). [cüdā,]*

Seniñ dergāh-ı Luṭfundan **cüdā** etmek degil ḳābil
Ḳapuna gelmişim senin dīdārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 7). [cüdā,]*

Ẕikrim benim her dem Ḫudā dergāhından ḳılma **cüdā**
Derdlülere senden devā meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 3). [cüdā,]*

Şol faḳīh nādān-ı merāʾī ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber
Ehl-i bāṭın bunda olmaz bir nefes Ḥaḳdan **cüda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 10). [cüda,]*

Ḫānḳāh-ı devletinden nice yüz biñ bay u gedā
Bāb-ı luṭfuñ sāʾilindir eyleme gel sen **cüdā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 14). [cüdā,]*

cühela: *Bilgisizler, cahiller.*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i **cühelā** vü Ṭarīḳ-i nāẔenīnden baʿżı fuḳarā anıñ Ẕabṭ u rabṭına
ictisār iderler ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile ḳaṭʾ itmege Saʿy iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 5). [cühelā,]*

cühhāl: *Cahiller, bilmeyenler.*

Sükūtī tariḫiniñ cevher kelāmıñ fehm ider ʿārif
Cühhāl ehl-i belā tefhīm kerāmetle tamām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 14). [cühhāl,]*

cumʾāli baba: *Muhammed Harabati Baba'nın bendelerinden Cum'ali Baba.*

Mürşid-i Ḥaḳ himmetiyle ʿarş-ı aʿlādan yüce
Cumʾāli Baba ḥaḳāyıḳ sırrın olmuş maẓharı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 4). [cumʾāli baba,]*

Cumʾāli Baba kemāl ẕāt Ḥaḳḳıñ bir ḳulu
Zümre-i ḳırḳlara irmiş ol ḥaḳiḳat gevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 11). [cumʾāli baba,]*

cümle: *Bütün, hep, müstesnası olmayarak. // Tamamı, hepsi, bütünü.*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu **cümleniñ** maʾlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 4). [cümleniñ, -nin]*

Küntü kenziñ maḫzeninden nuṭḳ idip ḳıldı beyān
Cümle aṣḥāb işbu sırra oldular hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 20). [cümle,]*

Ol Ḥabībiñ ḥürmetine kāʾinātı ḫalḳ idip
Bāʿiş oldur **cümlemize** ḥamd idelim ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 8). [cümlemize, -miz, -e]*

Cümle aṣḥāb-ı kirāmıñ āline evlādına
Kim ki itmişdir muḥabbet buldu ol derde devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 3). [cümle,]*

Murtażādır bu Sükūtī Dervişe iḥsān iden
Murtażādır **cümle** nāsıñ cismine cān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 20). [cümle,]*

Cümle nücūm şems ḳamer andan hemān aḫẕ itdiler
Şemʿ-i ḥüsnüñ envārıdır cümlesin ḳılan cilā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 3). [cümle,]*

Cümle nücūm şems ḳamer andan hemān aḫẕ itdiler
Şemʿ-i ḥüsnüñ envārıdır **cümlesin** ḳılan cilā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 4). [cümlesin, -sin]*

Sen şehinşāh bu ʿālemde pādişāhlar serveri
Hem delīl **cümle** ʿālem ins ü cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 2). [cümle,]*

Ḥubb-ı dünyādır bu ḥalḳıñ çeşmine çeken niḳāb
Geç dilersen māsivādan fetḥ ola **cümle** ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 2). [cümle,]*

Ḳalb ile hep fetḥ olandır **cümle** müşkül bunca bāb
Ḳalbe duḫūl kim ki ider aldı Ḥaḳdan kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 1). [cümle,]*

Bir bedestendir ḳurulmuş **cümle** ʿālem ḫalḳına
İster isen Ṣarrāf ol sen eylegil tüccār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 7). [cümle,]*

Ezelden eyledi yaġmā vücūdum mülkünü **cümle**
Seniñ ḥüsn-i cemāliñdir benim vīrānıma bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 3). [cümle,]*

Bezme revnaḳ virmek içün bādeniñ keyfini
Devr iderse **cümle** ʿuşşāḳ söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 6). [cümle,]*

Biñ naẓar ḳıldı Sükūtī kāʾināta bu zamān
Cümle ʿālem bir görünür ḳalmadı aġyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 12). [cümle,]*

ʿAskeri Mehdī Muḥammed **cümle** müʾmīn ümmete
Şāfī-i rūz-ı cezāsın yā ʿAlī senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 1). [cümle,]*

Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaberdir bulmadılar kâmili
ʿİlm-i ẓāhir **cümle** Ṣalmış ḫalḳ ile ider cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 10). [cümle,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmede her rūz u şeb
ʿArş-ı aʿlāda melekler **cümlesi** ḳıldı sücūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 4). [cümlesi, -s, -i]*

Aç gözüñ Derviş Sükūtī ḥiẕmet it bir kāmile
Göster o ẕāt-ı Ḥaḳḳı **cümleden** aʿlā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 12). [cümleden, -den]*

Kāẓım oldu **cümle** müʾmīn ḳıblegāh şüphesiz
Secdegāh-ı ʿālem oldur hem imām u muḳtedādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 7). [cümle,]*

Şāh ʿAlī Mūsā Rıżādır ehl-i ḥaḳīḳat maʿdeni
Hem Ṭarīḳ-i evliyāda **cümle** Ḥaḳḳı reh-nümādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 10). [cümle,]*

Ol Muḥammeddir Taḳī hem Pādişāhımız Naḳī
Ḥükm iden bu **cümle** ḫalḳa ol imām ʿaskerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 14). [cümle,]*

Cümle müʾmīn ḳullara çün Kāẕım oldu ṭoġru rāh
İḳtidā it ṭālibā sen ol Resūl-i kibriyādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 7). [cümle,]*

ʿAskeri serdār-i ʿālem üçler yediler ḳırḳlara
Ḥükm ider **cümle** cihāna ol imām u muḳtedādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 16). [cümle,]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarībsin arada bir nesne yoḳ
Cümle eşyāya muḥīṭ ol sırr-ı sübḥān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 8). [cümle,]*

Men ʿarefle maʿrifet dersini oḳu bugün
Rabbine āgāh olup hem **cümle** ʿirfān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 10). [cümle,]*

Māl u mülküm deyu bunda cāhiller
Şanmasın ḳalır ol **cümleye** bābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 6). [cümleye, -y, -e]*

Ḳıblegāhı evliyādır hem ʿArab mülk-i ʿAcem
Ol ʿAlī Mūsā Rıżāda **cümlesi** himmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 14). [cümlesi, -s, -i]*

Kelāmullah ider taṣdīḳ bularıñ şānını muṭlaḳ
Cenāb-ı Ḥaḳ ḥużūrunda bulardır **cümleden** ekber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 6). [cümleden, -den]*

Şefāʿat ḳavm-i NaṢrāni Yahūdīye olur mı hiç
Müʾebbed nār-ı duẔaḥda yañarlar **cümlesi** yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 10). [cümlesi, -s, -i]*

Bāb-ı Luṭfuñ ḫādimidir nice biñ ḳullar daḫı
Secde eyler saña taḥḳīḳ ins ü cin **cümle** şecer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 6). [cümle,]*

Senden ötrü **cümle** ʿālem rāh-ı Ḥaḳḳa yol bulup
Ḳurtulup ẓulümāt-ı tenden buldular Ḥaḳdan ẓafer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 13). [cümle,]*

Geçenler **cümle** varından sivāyı bunda neylerler
Ṭarīḳatda olan sālik-i ḳabāyı bunda neylerler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 1). [cümle,]*

Müfti ḳaḍı şeyḫi derviş nefsine tābiʾ olup
Ẓulm iderler **cümle** ḫalḳa ḳılmadı dāʾim żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 18). [cümle,]*

İsmiñ seniñ vaḥş ü ṭuyūr insile cān cemʿ-i seçer
ʿArşda melek **cümle** felek vaṣfiñ ider cennāt ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 6). [cümle,]*

Ḥaḳiḳat pādişāhıdır dü ʿālem mülkine **cümle**
ʿAliyyül-Murtażā taḥḳīḳ imāma şevḳatim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 7). [cümle,]*

Ḳılsa ol mūr-ı żaʿīfden ḳalbini aḥḳar bu gün
Cümle ʿālem içre Mevlā hem anı sürūr ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 8). [cümle,]*

Cemāliñ nūrunu iẓhār iderdi ẕāt-ı pākiyle
Bu ḳalbim şehrini **cümle** ser-a-ser ḳapladı envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 8). [cümle,]*

Ḥaḳāyıḳ semtine düşdüm gözümden perde refʿ oldu
Sivādan el çeküp **cümle** irişince bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 8). [cümle,]*

Cümle varından geçer ol māsivāya baḳmayan
Terk-i fānī eyleyip vīrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 7). [cümle,]*

Cümle varım her ḫuṢūṢda Ẕeyneʾl ʿAbāya virsem uş
Ṣād olur ḳalbim her ān ẕevḳile ehl-i Ṣafāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 5). [cümle,]*

Kes̲ret üzre ṭaʿn iderler her ḥasīs aʿmā faḳīh
Baḥs̲ iderler **cümle** cihāna her demi eşkâlimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 4). [cümle,]*

Aç niḳābıñ dilberā müştāḳıñ olmuş **cümle** nās
Māh cemāliñ görmege ʿāşıḳlar ider iltimas *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 1). [cümle,]*

Senden ötrü yaratıldı ey Ḥabībim kāʾināt
Bāʿis̲ olduḳ **cümlemiz** āh u zārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 4). [cümlemiz, -miz]*

Ṭālibā gel Ḥaḳḳı añla **cümlede** aʿyān imiş
Sī vü dü ḥarfle yüzinde ādemiñ beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 1). [cümlede, -de]*

Nāṭıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳı ehl-i dile ḳıldı beyān
Cümle cihān añla güzel ṭopṭolu ol Ḫālıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 10). [cümle,]*

Ḫāliḳ olan ḳullarına niʿmetini virdi ġanī
Şükr idelim ey Sükūtī **cümleye** Ḥaḳ rāẕıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 12). [cümleye, -y, -e]*

Añlaġıl sen ṭālibā **cümle** bu ʿālem bir cān imiş
Aḥmediñ nūrundan ancaḳ ol bize iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 1). [cümle,]*

Ḥaḳ ḥabībi itdi beyān ʿuşşāḳına bürhān ile
Fehm it bunu zāhid güzel **cümlemize** iʾlān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 6). [cümlemize, -miz, -e]*

Derviş Sükūtī ben gelmişem bu dünyāya gitmek içün
Bunda gelen durmaz gider **cümle** cihān mihmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 10). [cümle,]*

Kün emrinle ẓuhūr itdi hezārān Ṣad hezār maḫlūḳ
Sen oldun **cümleye** maʾbūd hemān yā Rab saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 4). [cümleye, -y, -e]*

Eyledim ʿaşḳıñla yā Rab **cümle** dünyādan firāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā ʿindimizde bir imiş bostān bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 1). [cümle,]*

Cümle varıñ işbu yolda eyleye cāndan niṣ̲ār
Merd odur ki her belāya sīnesin ḳılmış hedef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 5). [cümle,]*

Mürşidiñ gitdiġi rāhe sen daḫı ḳıl inḳiyād
Cümle varıñ Ṣarf idegil esrār-ı Ḥaḳ ola keşşaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 6). [cümle,]*

Fātiḥa efḍal duʿādır **cümle** Ḳurʾān içre hep
Bā-yı bismillahda her dem virdi noḳṭaya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 5). [cümle,]*

Elde iken **cümle** varım eyledi yaġmā-yı ʿaşḳ
Bu vücūdum maḥv ḳıldı gör nice ifnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 1). [cümle,]*

Māsivāya baḳma aṣlā nakşına aldanma hiç
Pādişāh mülk-i tende **cümle** ʿālem kişveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 8). [cümle,]*

Ḥırṣıyla kibir riyādan geçmemişler bir zamān
Şehvet-i nefs arzūsundan **cümlemizden** fayıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 6). [cümlemizden, -mizden]*

Ol Nakīdir evliyānıñ ser velīsi bī-ḥilāf
İlticā-yı **cümle** ʿālem müḳtedādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 18). [cümle,]*

ʿAsker olmuş ins ü ciniñ bil imāmı zāhidā
Emr-i Ḥaḳla **cümle** nāsa reh-nümādır sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 20). [cümle,]*

Neşʾe yābım ḳamu ġām **cümle** efkārım gidüp
Ḥürrem oldu dil ü cānım dāʾimā şādāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 7). [cümle,]*

Merḳad derde devādır ol imām u heştümiñ
Ḳıble-gāh **cümle** ʿālem Mūsā Rıżā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 14). [cümle,]*

Ḥaḳ yaratdı kāʾinātı sizin içün **cümleten**
Bāʿiṣ olduñ sen īcāda nūr-ı Ḥudāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 3). [cümleten, -t, -en]*

Olmuş iken **cümle** nās āb u Fırāt hem mübāḥ
Mażbūṭ itdi Şu yerin hep ehl-i ṭuġyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 11). [cümle,]*

Murtażāya çünki laḥmi hem dedi faḫr-i cihān
Ẕāt-ı muṭlaḳ nūr-ı vaḥdet **cümlede** yektā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 24). [cümlede, -de]*

Çeşm-i ʿamādan münezzeh eylemişken ẕātını
ʿAyn-ı bāṭın seni gördü **cümlede** ʿayān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 6). [cümlede, -de]*

Ḳıl hidāyet yā ilahī **cümle** müʾmīn ḳullara
Ol Ḥabībiñ ḥürmetine eylegil iḥsān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 25). [cümle,]*

ʿArż idem ḥāl ü derūnum bulmadım bir kāmili
Kūh-ı ṣaḥrā **cümle** gezdim ḳalmadı hiçbir mekân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 10). [cümle,]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ zekāt farż olan **cümle**
Tamamen itmeġe icrā bu efkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 3). [cümle,]*

Bu kesretden elin çekmiş cihānıñ varını neyler
Virüpdür **cümlesin** yaġma alan alsun dükkânından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 8). [cümlesin, -sin]*

Dervīş Sükūtī ḳıl sen beyān Ḥaḳḳı gel tevhīde
Fehm ideler **cümle** cihān ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 12). [cümle,]*

Cümle varı destimizden bir pula ṣatdıḳ bugün
Ṣāh Taḳī vü bā Naḳī nūr-ı Ḫudānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 9). [cümle,]*

Senin ʿaşḳına Ḥaḳ muṭlaḳ yaratdı iki dünyāyı
Vücūduñ **cümlesi** Ḥaḳdan ʿaṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 4). [cümlesi, -s, -i]*

Saʿy itdiġi rūz u leyāl **cümlesi** gitdi hebā
Bulmadı rehber-i kāmil müşkülüñ ḥāl ide tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 9). [cümlesi, -s, -i]*

Ḥaḳḳa ḳarīb ey Sükūtī **cümle** bu ʿālem
Vaḥdet gözüyle eyle naẓar tā iresin cānāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 9). [cümle,]*

Seniñçün Ḥaḳ yaratmışdır dü ʿālem mülkünü **cümle**
Sen oldun ḫālıḳa maḥbūb ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 3). [cümle,]*

Vücūduñ **cümleye** cāmiʿ ezelden yā Resūlullah
Sen oldun Ḥaḳile ḳayyım ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 1). [cümleye, -y, -e]*

Her dem-be-dem **cümle** felek ʿarş yüzünde hem melek
Cevelān ider hū diyerek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 3). [cümle,]*

Cümle nebāt bunca ḥacer evrāḳ ile hem de şecer
Ḥaḳ ẕikrini dāʾim ider hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 5). [cümle,]*

Ḥubb-ı sivā **cümle** yalan fānī imiş mülk-i cihān
Kimse ḳalmaz bunda gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 3). [cümle,]*

Ṭaş olsa eger **cümle** derūn itmege aşlā taḥammül
Ḫançerle urup ṣubḥ u mesā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 11). [cümle,]*

Sen olduñ **cümle** mücrim ʿuṣāta yevm-i ḥaşr içre
Sükūtī ḳaṭıʿ ümid itmez şefāʿat yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 17). [cümle,]*

Nūr-ı ẕātından cemiʾān enbiyālar ḫalḳ olup
Bāʿiş oldur **cümlemize** ol Ḥaḳḳıñ yek danesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 6). [cümlemize, -miz, -e]*

Kāẓım oldu **cümle** müʾmīn pişvāsı şüphesiz
Merḳad-ı şāh-ı ʿAcem Mūsā Rıżāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 9). [cümle,]*

Maḥviyet rāhıñ ṭutarlar **cümlesi** bu fānīde
Mūtū ḳable en temūtū sırrının mihmānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 7). [cümlesi, -s, -i]*

Ḳaşıñla kirpigin hem ser yedi ḥaṭla maʿnīdir
Muḥaḳḳaḳ oḳunur gördüm yüzünde **cümle** Ḳurʾānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 4). [cümle,]*

Anıñ ḥüsnü çerāġıdır ḳamerle şemsiñ envārı
Żiyā-ı **cümle** eşyāya virilmiş mihr-i tābānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 10). [cümle,]*

Ḳıblegāh **cümle** müʾmīn Aḥmed cihānıñ serveri
Secdegāhımız bizim çün ol Ḥabībiñ Ḥaydarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 1). [cümle,]*

Cemāliñde anıñ gördüm Zebūr Tevrāt daḫı İncīl
Kelāmullah ile mevcūd cihānıñ **cümle** insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 4). [cümle,]*

ʿAskeri ol ehl-i ʿaşḳıñ ḳıblegāhı şüphesiz
Secdegāhı **cümle** ʿālem anda bulduḳ leẕẕeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 12). [cümle,]*

Aṣḥāb-ı kirām vaṣfıñ idip Derviş Sükūtī her müdām
Fehm ideler **cümle** cihān hem daḫı yektā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 14). [cümle,]*

Ṭavāf-ı ḥaccıñ ey zāhid günāhı maḥv ider **cümle**
Resūlullah ḫaber virdi buyurdu bize ezvācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 11). [cümle,]*

Sükūtī Dervişi gel gör geçüpdür **cümle** vīrāndan
Ḫudādan ġayrı hiç bilmez göñülde itdi seyrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 9). [cümle,]*

Māsivā-yı zīb ü zīver gösteren bir cāẕūdır
Aldadır **cümle** cihānı bir ḳalaydır Ẕineti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 4). [cümle,]*

Ẓulmetde idi **cümle** cihān gelmeden ol ḫātem-i nebī
İtdi ẓuhūr ḳıldı żiyā iḳlīmi heft māhveşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 3). [cümle,]*

Dīn ü millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi **cümle** ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 8). [cümle,]*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş hem ʿulemā **cümlesi**
Rüşvet ile oldu meşhūr ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 5). [cümlesi, -s, -i]*

Dīn ü millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi **cümle** ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 8). [cümle,]*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş hem ʿulemā **cümlesi**
Rüşvet ile oldu meşhūr ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 5). [cümlesi, -s, -i]*

Bu varlıḳ **cümlesi** bir gün gider elden degil bāḳī
Ḳamū evlād ile emvāl olurlar bunda ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 5). [cümlesi, -s, -i]*

İltifātıñ çoḳ iderler **cümle** ḫalḳa ḫāṣ u ʿām
Nān u niʿmetler gedāya ḳıldı iḥsān her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 3). [cümle,]*

Ḳavm-i Çeştīler hezārān hem Bedevī leşkeri
Rāh-ı Ḥaḳda **cümle** vāruñ beẕl idip yaġmā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 12). [cümle,]*

Ḥalvetīyle Naḳşıbendī ol gürūhuñ kemteri
Ḥaḳ yolunda cān u başın **cümlesi** ifnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 16). [cümlesi, -s, -i]*

Pīrleriñ erkān-ı Ḥaḳdır şerʿ ile icrā ḳılar
Ḳul Aḥmeddir ḥaḳīḳat **cümleye** inhā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 2). [cümleye, -y, -e]*

Mīr iken işbu fenāyı terk idip biʾ **cümleten**
Salīk-i Ḥaḳ bāḳī oldu küllīsin virdi fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 3). [cümleten, -t, -en]*

Ḫānḳāhıñ ʿarṣasında çeşmeyi ḳıldı binā
İḥyā itdi **cümle** nāsı çaġlayup aḳdı bu ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 8). [cümle,]*

Ḥaḳ Teʿālā āyetinde küllī şeyʾin ḥay dedi
Cümle nāsı zinde eyler Ḥaḳḳa ḥamd it ḳıl şekür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 12). [cümle,]*

Dergāha aḳdı ser-a-ser çeşmesi āb u ḥayāt
Cereyān ile itdi memnūn **cümlemizi** çoḳ şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 16). [cümlemizi, -miz, -i]*

Taḳsīm oldu maḥalle içre şuları birḳaç yere
Cümlesini itdi iḥyā oldular ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 18). [cümlesini, -sini]*

Mülk-i ʿAcem **cümle** ʿArab Mūsā Rıżādır şāhımız
Şāh Taḳīʾden itdi ẓuhūr menbaʿ-ı esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 13). [cümle,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu pişvā-yı rāh-ı dīn
Muḥabbet-i ẓāhir elinde **cümle** ḫalḳa rehnümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 4). [cümle,]*

Caʿfer ibn-i Bāḳır oldu **cümleniñ** sulṭānı hem
Bāb-ı luṭfuñ umarız derdlere dāʾim şifa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 5). [cümleniñ, --(n)in]*

Nīş muhācir erlerinden ḥażret-i Aḥmed baba
Teşrīfinde **cümle** ʿālem şād olup buldu şafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 2). [cümle,]*

Bezme revnaḳ virmek içün bādeniñ keyfini
Devr iderse **cümle** ʿuşşāḳ söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 6). [cümle,]*

İsim anıñ her leyl ü nehār oḳunur
Noḳṭasıyım dedi yanıñ ol **cümleye** her bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 14). [cümleye, -y, -e]*

Ḫavf yoḳ hiç enbiyādan bunların aṣlā bugün
Bir belāya uġramışlar her şehr **cümle** kūyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 8). [cümle,]*

Gerçe tersāya muṭābıḳ oldu ʿavrat **cümle** er
Elbise cins müsāvi farḳ olunmaz hiç dīni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 11). [cümle,]*

ʿAṣrımız böyle ser-a-ser şeyḫī derviş **cümlesi**
Oldular tābiʿ ḫükümet ehline bunlar daḫı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 1). [cümlesi, -s, -i]*

Ḫātem-i nebīdir **cümle** Resūlʾden gelmiş maḳdem işbu cihāna
Resmen muʾaḫḫir gelmiş ise de ẕāt-ı ḳadīmden ḳılmış ʿalāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 7). [cümle,]*

Ādemle Ḥavvā nūrundan oldu Şit nebi İdrīs Davūd Süleymān
Envār-ı Aḥmed ḳıldı tecellī **cümle** nebiyye itdi sirayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 12). [cümle,]*

Devlet aña kim tāc ü nübüvvet başına ḳondu sırr-ı Ḫudādan
Şāfīʿ-i maḥşer rūz-ı cezādır **cümle** ʿuṣāta ḳıldı şefāʿat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 16). [cümle,]*

Meydān seniñ devrān seniñ her ḥāliyle cihān seniñ
Bu varlıġım her ān seniñ bildim ki **cümle** cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 8). [cümle,]*

Ṣūretde ʿaceb ḫande ider **cümle** bu ḫalḳı bend itmek içün
Ẓāhirde ḳalay urmuş yüzüne ḳalbinde ṭulūʿ miẕmār naḳūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 7). [cümle,]*

Ḫudānın nuṭḳuyla ṣābit bu ʿālem ābıyla hiyedir
Ceʾalnā āyeti ḳılmış beyān **cümle** eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 4). [cümle,]*

Mükemmel şehrümüz burda mücerred çoḳ dükkān īrād
Maʿārif mektebiñ **cümle** yenīden ḳıldı iḥyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 14). [cümle,]*

Biḥamdulillah Cenāb-ı Ḥaḳ idüp luṭf-ı ʿināyeti
Bu ḫayretle kemāl üzre irişdi **cümle** ābāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 16). [cümle,]*

Ṭavāfı ḥacdan evlādır bu ḫayret ʿind-i mevlāda
Sevābı **cümleden** efḍal muḥarrir levḥ-i kübrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 2). [cümleden, -den]*

Bulmadıḳ hiç istirāḥat sāyesinde biz anıñ
Bir vefāsı yoḳdur aṣlā her işi **cümle** yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 10). [cümle,]*

Ḫudānıñ nuṭḳuyla ṣābit bu ʿālem ābıyla ḥaydur
Ceʾalnā āyete ḳılmış beyānıñ **cümle** eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 4). [cümle,]*

Ṭavāf-ı ḥacdan evlādır bu ḫayrāt ʿind-i Mevlāda
Sevāb **cümleden** efḍal işit zāhid bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 2). [cümleden, -den]*

Naẓm-ı celīl nuṭḳ-ı velī **cümle** güftārdan leẕīẕ
Ṣoḥbet-i yār ehl-i dile ülfet-i aġyārdan leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 11, Mısra 1). [cümle,]*

Bunu söyler her şecer **cümle** varaḳ
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 19). [cümle,]*

Açdı Aḥmed bize ol dem işbu erkānı yolu
Cümle aṣḥāb taḥsīn itdi dediler gerçek belī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 2). [cümle,]*

Pişvāsı **cümle** nāsıñ ʿāleme oldu imām
Levḥ-i māhfūẓunda gördü gitmege itdi ḳıyām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 9). [cümle,]*

Ḳorḳudur ṭamudan **cümle** iḫvānı
Kendiniñ yoḳ bunda aṣlā īmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 23). [cümle,]*

Yevm-i ḥaşre dek anarlar ism-i pākın her inās
Muṣṭafādan **cümle** nās ḳıldıñız hem de mirās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 2). [cümle,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ her kim oldu bendesi
Bu cihānda bil anı sen **cümlede** sulṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 4). [cümlede, -de]*

Gel Taḳīniñ dāmeni ṭut ister isen zāhidā
Sende ol āgāh bu sırra **cümle** iḫvān itdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 4). [cümle,]*

Sen şehinşāh bu ʿālemde pādişāhlar serveri
Hem delīl **cümle** ʿālem ins ü cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 28, Mısra 2). [cümle,]*

Aġardı ṣaç ṣaḳal penbe misālinde ḳatı ebyaż
Tükendi ḳalmadı femde ne ki **cümleden** danem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 4). [cümleden, -den]*

curʿa: *Damla, yudum || kadehin dibinde kalan son yudum.*

Mest olalım **cürʿasından** bu şarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī engür meylerden vir bugün aḥmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 7). [cürʿasından, -s, -ı, -n, -dan]*

Ẕevḳ-yāb olmuş şu dil ki **cürʿasından** nūş ider
Rūz-ı bezm tā elestden içeniñ ḥāli feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 3). [cürʿasından, -s, -ı, -n, -dan]*

Evvel bezm-i elestde sāḳīler şundu o dem bir cām dolu
Cürʿāsından ol bādenin her kim içer mestān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 8). [cürʿāsından, -s, -ı, -n, -dan]*

Mest olalım **cürʿasından** bu şarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī engür meylerden vir bugün aḥmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 7). [cürʿasından, -s, -ı, -n, -dan]*

Ehl-i ʿaşḳıñ ʿaşḳı artar nūş iden bir **cürʿasın**
Baḥr-ı ʿaşḳı çūş idermiş mevc urur ʿummān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 13). [cürʿasın, -sın]*

cürʾa: *Damla, yudum.*

Neşʾe-yāb oldum o dem ki **cürʾāsından** ben anıñ
Mest olup düşdüm ḫāba bilmem nice yataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 7). [cürʾāsından, -sın, -dan]*

cürʾet: *Çekinmeden ortaya atılma, cesaret, atılganlık.*

Ḫāb u raḥat gitdi elden çeşmimiz ḳan yaş döger
İlticā oldum ḳamu nās baña **cürʾet** itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 14). [cürʾet,]*

cürm: *Suç, günah, kabahat, kusur.*

Dergāhınıñ bir kem-teri mūrdan żaʿīf eñ aḥḳarı
Sükūtī ednā bir çakeri **cürmile** gelmiş ḳıl revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 14). [cürmile, -ile]*

Meger luṭf-ı ʿināyetiñ irüşürse hemān bir gün
Bu **cürmüm** baḥrına nisbet hemān bir ḳaṭredir yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 12). [cürmüm, -üm]*

Bu **cürmümle** kime idem Sükūtī ilticā oldum
Şefāʿat kānı Aḥmedden iderim ʿār olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 7). [cürmümle, -üm, -le]*

Sensin kerīm ile ḳabūl itdim saña ben ilticā
ʿAşḳ baḥrına zerre miṣāl **cürmüm** ile bunca ḳuṣūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 4). [cürmüm, -üm]*

Yarın maḥşer günü bellü bu **cürm** ile ḳalursam ben
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vardıḳda yerim Ṭamu olur hep nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 7). [cürm,]*

Ḳuluñ Derviş Sükūtīdir dürr-i luṭfunda her dāʾim
ʿAfv ḳıl **cürmünü** bekler Cenāb-ı Ḥaḳ saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 10). [cürmünü, -ü, -n, -ü]*

Rū siyāh Derviş Sükūtī ḫāk-i-pāya gelmişem
Cürmüm ile it ḳabūl sen ḥāl fenāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 12). [cürmüm, -üm]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī bir ġarībe eyle nuṣret yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 9). [cürmümüz, -ümüz]*

Pür- günāhım ḳıl şefāʿat bu Sükūtī kem-tere
Cürm-i ʿiṣyānıñ ʿafv ḳıl ey Şefīʾüʾl-müẕnibīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 12). [cürm-i, --i]*

Ḳalma **cürmümüze** her dem yā şefīʿüʾl-müznibīn
Raḥmet içün gönderildin her vaata yā emīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 1). [cürmümüze, -ümüz, -e]*

İlāhī **cürm** ü ʿiṣyāna ġarīḳim baḥr-ı bī-pāyān
Yüzüm ḳarasıyla gelsem ḥicābım çoḳ saña ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 1). [cürm,]*

Cürm ile gelmiş ḳapuna Derviş Sükūtī kem-terin
Şānına ʿafv eylemekdir ḳulların ʿiṣyānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 9). [cürm,]*

Bir ʿaceb ʿiṣyāna ġarḳım baḥr-ı girdāba düşüp
Cürmüne ben iʾtirāfım yek pāre ḥürmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 8). [cürmüne, -ü, -n, -e]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz geldim viṣāliñ bābına
ʿAfv idip gel bu Sükūtī bir ġarīb ḳul nekbeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 9). [cürmümüz, -ü, -müz]*

Kesret ʿiṣyānına iḳrār eyleyen āṣıḳların
ʿAfv ider mi **cürmni** ġaffara ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 6). [cürmni, -n, -i]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī bir ġarībe eyle nuṣret yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 9). [cürmümüz, -ü, -müz]*

Cürmümüzle sen ḳabūl ḳıl ey Kerem-kānı ʿaṭā
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 15). [cürmümüzle, -ü, -müz, -le]*

cürm-i bī-pāyān: *Sayısız suç.*

Cürm-i bī-pāyān olup dergāhına başdım ḳadem
Eyleme red ḳıl ʿināyet kem-teri gedāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 5). [cürm-i bī-pāyān,]*

cūş: *Coşma, taşma, kaynama, coşkunluk, galeyan.*

CeẔbe-i ʿaşḳı ḳaçan kim Ṣunsalar bir ṭālibe
Çūşa gelür miṣl-i deryā şiddeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 8). [çūşa, -a]*

Celvetiyye şeyḫi muḥaḳḳaḳ ḥiẓmetiñ ḳıldı edā
Dergāhında **çūşa** geldi çeşmesi māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 8). [çūşa, -a]*

Ehl-i ʿaşḳıñ ʿaşḳı artar nūş iden bir cürʿasın
Baḥr-ı ʿaşḳı **çūş** idermiş mevc urur ʿummān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 14). [çūş,]*

cüz ü kül: *Parça ve bütün, tamamı.*

Yed-i ḳudretle anıñ tecelli itdi **cüz ü kül**
Yedi ḳat āsumān üzre görüldü ḳudret-i şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 3). [cüz ü kül,]*

çabuk: *Alışılandan veya gösterilenden daha kısa bir zamanda.*

Vaṣl ideler ẕāt-ı Ḥaḳḳa tiz **çābuḳ**
Menzil alup yürüyelim her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 11). [çābuḳ,]*

Evliyānıñ ḳabrine git ḥācetiñ eyle niyāz
Derdine olsa gerekdir tiz **çabuḳ** dermān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 16). [çabuḳ,]*

<u>çağır:</u> *Yüksek sesle bağırmak, haykırmak.*

ʿAşḳile baʿż ḥaḳāyıḳ hem enel-Ḥaḳ **çağırır**
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac cismiñ itdiler kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 9). [çağırır, -ır]*

Cām-ı hūdan bir ḳadeḥ nūş eyledi ʿāṣıḳları
Mest olup ayılmaz aṣlā **çağırır** dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 4). [çağırır, -ır]*

ʿAşḳile baʾż ḥaḳāyıḳ hem enel-Ḥaḳ **çağırır**
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac cismiñ itdiler kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 9). [çağırır, -ır]*

Rāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb **çağırırım** dost dost
Çıḳmayor dilimden hep **çağırırım** dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 1). [çağırırım, -ır, -ım]*

Rāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb **çağırırım** dost dost
Çıḳmayor dilimden hep **çağırırım** dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 2). [çağırırım, -ır, -ım]*

Baḳmazım ben mülk ü māl Ḥaḳḳa ideyim viṣāl
Leyl ü nehār nice sāl **çağırırım** dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 4). [çağırırım, -ır, -ım]*

Mecnūn oldum Leylāya düşmüş oldum sevdāya
Tā irince Mevlāya **çağırırım** dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 6). [çağırırım, -ır, -ım]*

Zāhid ider ḳīl u ḳāl her kelāmı bī-kemāl
Tā olunca ben viṣāl **çağırırım** Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 8). [çağırırım, -ır, -ım]*

Müftī fetvālar virür Ḥaḳ yolundan ayırır
Ṭamuya gördüm sürer **çağırırım** Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 10). [çağırırım, -ır, -ım]*

Ben beni ḳıldım fenā maḥv olunca dāʾimā
Tā bulunca hep beḳā **çağırırım** dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 12). [çağırırım, -ır, -ım]*

Ḥaḳ olunca tā ʿayān **çağırırım** dost dost
Ḥiẓmet it bir kemāle cān başını niṣ̲ār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 11). [çağırırım, -ır, -ım]*

<u>çağla-:</u> *Coşkun biçimde akmak, coşmak.*

Mürşide bel bağlayıp her seḥerler ağlayup
Deryā gibi hem **çağlayup** cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 8). [çağlayup, -y, -(u)p]*

Gerçe cāmiʿ eṭrāfında **çağlayup** Ṣūyu aḳar
Bir ḥayāt olur içenler maʿnīde cennāt-ı ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 15). [çağlayup, -y, -(u)p]*

Mürşidlere dil bağladım gice gündüz hep ağladım
Ṣular gibi ben **çağladım** tā bulunca ʿummānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 10). [çağladım, -dı, -m]*

Ḫānḳāhıñ ʿarṣasında çeşmeyi ḳıldı binā
İḥyā itdi cümle nāsı **çaġlayup** aḳdı bu ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 8). [çaġlayup, -yup]*

çaġrış: *Çağırmak, seslenmek.*

Gice gündüz bülbül-i āsā zār u efġānlar idip
Çaġrışuruz her seḥerler tā kesilince bu ses *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 4). [çaġrışuruz, -uruz]*

çakal: *Köpeğe benzer yabani bir hayvan. II Rakip.*

Destine al seyf-i celāl berzaḫ itmiş yollar ḳatı
Ḳurd peleng arslān ḳamu ṭopṭolu cihān **çaḳal** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 8). [çaḳal,]*

çaker: *Kul, köle, bende.*

Ḥamdulillah cān u dilden olmuşum ben müptelā
Ehl-i beytiñ **çākeriyüz** nesl-i pāk-i Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 2). [çākeriyüz, -i, -y, -üz]*

Dergāhınıñ bir kem-teri mūrdan żaʿīf eñ aḥḳarı
Sükūtī ednā bir **çakeri** cürmile gelmiş ḳıl revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 14). [çakeri, -i]*

Ol imām Ẕeyneʾl-ʾAbānıñ kim ki olmuş **çakeri**
Ḥizmeti Bāḳırʾda her dem ẕevḳile devlet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 7). [çakeri, -i]*

Zümre-i Āl-i ʿAbā nesl-i Resūl-i kibriyāyız biz
Muṣṭafānıñ **çakereyim** ḳanber ġulām Murtażāʾyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 2). [çakereyim, -e, -yim]*

Şāh Ḥasan rāhında cān u başımız ḳıldıḳ fedā
Men Ḥüseyniñ **çakeriyim** Kerbelādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 6). [çakeriyim,]*

ʿAskeriniñ **çakeriyim** Derviş Sükūtī her müdām
Mehdi-ʿi āl-i Muḥammed bir livā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 19). [çakeriyim,]*

Muḥammed Bāḳır ol nesl-i ḥabīb-i kibriyādandır
İmām Caʿfer gibi şāhıñ ezelden **çakeriyim** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 6). [çakeriyim,]*

Ḥasan şāhım Ḥüseynʾiñ hem ezelden **çakeri** oldum
İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ rāhında bir gedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 3). [çakeri, -i]*

Bu ʿāṣī bendeñiz kem-ter Sükūtī **çakerin** aḥḳar
Yolunda ḳoydu yüz biñ ser meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 13). [çakerin, -iñ]*

Mehdi-i Ṣāḥib-zamānıñ Derviş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfuñ **çakeriyim** yoluna ḳoydum seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 14). [çakeriyim,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ Derviş Sükūtī **çakeri**
Ḫānḳāh-ı ḥizmetinde itdi dāʾim ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 13). [çakeri, -i]*

ʿAskeri āl-i Resūlüñ Derviş Sükūtī **çakeri**
Bilmiş ol Mehdi-i Zamānla āl-i ʿabānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 13). [çakeri, -i]*

Ehl-i şerʾin bu kelāma ʿaḳl irmez ṭālibā
Farḳ idemez Muṣṭafānıñ olmamış ol **çakeri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 12). [çakeri, -i]*

Zümre-i āl-i Muḥammed bendesiyüz zāhidā
Ehl-i beytiñ **çakeriyüz** olmuşuz her dem liḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 2). [çakeriyüz, -i, -y, -üz]*

Ḫāk-i pāy-i Şāh Ḥasanıñ **çakeriyim** ben bugün
Ḳulu ḳurbānıyım anıñ ḳapusında kem-terim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 3). [çakeriyim,]*

<u>çal-:</u> *Çalmak, vurmak (Bir müzik aleti bağlamında).*

Çaldı rıḥlet kūsu baña gitmege ʿuḳbā bugün
Görmedim hiç bunda raḥat neylerim dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 1). [çaldı, -dı]*

Ḫalḳa-ı ẕikre girüp ʿaşḳıyla defʿ **çalarız**
Münkirin cānına ḥased gelmesiyle her dem cefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 1). [çalarız, -ar, -ız]*

<u>çāl:</u> *Vurmak II Kılıç sallamak.*

Müslim olmaz şol kişi kim āl-i ʿabāya ḳaṣd idip
Müʾmīn isen ey Sükūtī **çal** bugün küffāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 10). [çal,]*

<u>çalış:</u> *(Hedefe ulaşmak için) Gayret göstermek / çabalamak (tasavvuf terbiyesinde nefsi terbiye etmek için çaba göstermek bağlamında).*

Çoḳ **çalış** bendinden ḫalāṣ olasın
Ẓabṭ ider ḳurmuş ol Temur ṭuzāḳdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 7). [çalış,]*

<u>çalış:</u> *(culüs oturmaktan calis) oturan (kimse).*

Bey paşālar zümresine itse duḫūl her ne zamān
Mesned-i bālāda yerin ednāya hemān itmedi **cālis** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 4). [cālis,]*

<u>çār:</u> *"Dört" sayı sıfatı.*

Anlagil yoġdan bu ḫalḳı nice Yezdān eyledi
Çār ʿanāṢırdan mürekkeb ḳıldı insān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 2). [çār,]*

Leşker-i ġām **çār** eṭrāfıñ ḳuşatmış her demi
Şād-ı ḥürrem olmaz aṣlā derd ile ġiryān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 11). [çār,]*

<u>çāre:</u> *Çare, çıkar yol; deva, ilaç.*

Fülkünü Ṣalmış nihāyet baḥr-ı girdāba bugün
Berzaḫa uġrar ne **çāre** ġarḳ ider bunca ʿibād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 8). [çāre,]*

Ḳurtuluş yoḳ nār-ı dūẕāḫdan Sükūtī çün bular
Loḳmān olsa derde **çāre** zaḫma bīmār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 14). [çāre,]*

Dil şehrini ḳıldı yebāb edvāsına hīç **çāresi** yoḳ
Ẕaḫmıñ çekememem boynumuza el-ḥāḳ ideyim ben resenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 5). [çāresi, -si]*

Söz uzatma beyhūde sen ey Sükūtī bu zamān
Çāre yoḳdur dört kitābdan söylesin Ḳurʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 36). [çāre,]*

Nefsimiz ṭuġyān iderdi ḥālimiz ḳıldı yaman
Bir ṭabīb-i ḥāziḳa ṣordum **çāresin** ḳılsın beyan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 2). [çāresin, -sin]*

Ben ʿāşıḳam ol yāre bülbül gibi hem zāre
Bundan ġayrı yoḳ **çāre** döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 6). [çāre,]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr **çāre** yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 11). [çāre,]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr **çāre** yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 11). [çāre,]*

ʿAlīl oldu vücūd mülkü taḥammül idemem aṣlā
Ṣabırdan ġayrı bir **çāre** bulunmaz el amān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 8). [çāre,]*

<u>çāresiz:</u> *Çâresi bulunamayan, amansız, devâsız.*

Çāresiz ḳaldım meded yoḳ ḥālimiz ġāyet yaman
Raḥm idip gel aç beḳāya yolumuzu gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 5). [çāresiz,]*

<u>çarḫ:</u> *(Fars.) Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.*

Devr-i felek derd-i elem ʿāşıḳı bīmār itdi **çarḫ**
Bülbül-āsā rūz u leyāl āh ile zār itdi **çarḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 9, Mısra 1). [çarḫ,]*

Devr-i felek derd-i elem ʿāşıḳı bīmār itdi **çarḫ**
Bülbül-āsā rūz u leyāl āh ile zār itdi **çarḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 9, Mısra 2). [çarḫ,]*

çār-i yār: *Hz. Muhammed'den sonra halîfe olan Hz. Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali'ye verilen ortak isim, dört halîfe, hulefâ-i râşidin.*

Sen şefîʾ ol **çār-i yārin** ḥürmetine yā Ḥabḫb
Hem iki şehzādegānıñ ʿaşḳına ey pür-kemāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 11). [çār-i yārin, -in]*

çat: *Ulaşmak, yetişmek.*

Bezme duḫūl itmeyecek olʿadüvv-ü ehl-i cefākār
Geldi hemān bir ansızın üstümüze **çatdı** bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 6). [çatdı, -dı]*

çek-: *Çekmek, kapatmak. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.*

Ḥubb-ı dünyādır bu ḥalḳıñ çeşmine **çeken** niḳāb
Geç dilersen māsivādan feṯḥ ola cümle ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 1). [çeken, -en]*

Māsivādır sed **çeken** bu gönlümüze her müdām
Terkin itgil ṭālibā sen ire Ḥaḳdan feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 3). [çeken, -en]*

Şeş cihetiñ muḥkem itmiş taḫlīṢ mümkīn degil
Bunca ḥased kin kibirle ḳalbine **çekmiş** niḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 6). [çekmiş, -miş]*

Çekdim Sükūtī kendimi tenhālara itdim ḳarār
İḥsānı Ḥaḳ sürʾatiyle irdi bu gün ṣıḥḥat baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 13). [çekdim, -di, -m]*

çek-: *Çekmek (kılıç).*

Nefsiniñ ḳatline saʿy it sen daḫı leyl ü nehār
Ẕülfiḳār-ı Ḥaydarı **çek** saña lazımdır ḳışāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 8). [çek,]*

Tīġ-ı Ẕikr nefsine **çek** ḍarb idip gelsin şitāb
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 1). [çek,]*

çek-: *Tahammül etmek, sıkıntı çekmek, katlanmak.*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ **çekdi** bir ḳatı ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 6). [çekdi, -di]*

Elim yetmezdi ey ṭālib derūnum itmege maʿmūr
Hezār matem bu dünyāda **çekerīm** olmadım mesrur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 2). [çekerīm, -er, -im]*

Derd-i meşaḳḳat birçoḳ **çekerim** didelerim ḳan aġlar
Yaʿḳūb gibi Yūsuf içün vuṣlātına iḥsān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 5). [çekerim, -er, -im]*

Bir vefāya bunda yüz biñ **çekerim** derd-i elem
Bir ṭabīb-i ḥāzıḳ bulunmaz ideyim edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 3). [çekerim, -er, -im]*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ **çekdi** bir ḳatı ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 6). [çekdi, -di]*

ʿAşḳile Ferhād nice dem uġradı berzaḫlara
Şīrīn içün **çekdi** zaḥmet olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 8). [çekdi, -di]*

Tecelli ḳıl baña yā Rab ḳoma beni bu sevdāda
Sivā ḥubını al benden neler **çekdim** bu dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 2). [çekdim, -di, -m]*

Çekdigim derd-i belā aġyār cihān oldu bāʿiṣ
Bulmadım hiç istiraḥat dehr-i fenā ümmüʾl- ḫabāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 6, Mısra 1). [çekdigim, -dik, -im]*

Ṭaş mı ṣandın bu derūnum **çekdirirsin** biñ belā
Miḥneti derde dūş oldum bulmadım aṣlā devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 1). [çekdirirsin, -dir, -ir, -sin]*

Ṣāfī eyler bu derūnuñ mülkünü ol ser-te-ser
Pāk olan ḳalbi Sükūtī **çekmeye** hiç ıżtırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 10). [çekmeye, -me, -, -e]*

Müddeʾīler ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ leẕẕetine yol bulmamış
Anıñ çün rūz u leyāl **çekmez** her dāʾim ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 10). [çekmez, -mez]*

Ḳalbine ger kin kibirle dāḫil olsa hem riyā
Yedi ṭamudan eşeddir dünyāda **çekdi** ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 6). [çekdi, -di]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticāmız ḥażrete
Raḥm idip ḳılsın hidāyet **çekmeyelim** biz ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 10). [çekmeyelim, -me, -y, -elim]*

Her seḥerler āh **çekermiş** bir gül-i raʿnā içün
Naʿra-i yā hū ḳılar çoḳ şevḳ ile eẕkār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 3). [çekermiş, -er, -miş]*

Seḥerde olma sen ġafīl **çeker** zaḥmet yarın cāhil
Bulup bir mürşid-i kāmil uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 11). [çeker, -er]*

Var ara bul şeyḫ-i kāmil Ḥaḳḳa seni ider vāṣıl
Yarın ʿaẕāb **çeker** cāhil Ẕināsı çoḳ rıżāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 12). [çeker,]*

Şīrīn içün daġ u ṭaşları gezüp
Sen suʾāl it neler **çekdi** Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 14). [çekdi, -di]*

Gezerim tā ṣor ḥürrem göñülden **çekerim** mātem
Gice gün aġlarım her dem meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 5). [çekerim, -er, -im]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Ḥaşr-ı neşri gördü bunda **çekmez** ol aṣlā ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 10). [çekmez, -mez]*

Bu dünyāda neler **çekdim** vefāsı yoḳ imiş aṣlā
Şikāyet eylemem Ḥaḳdan ne itse baña sulṭānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 5). [çekdim, -di, -m]*

Bulmadı hiç istirāḥat senden aṣlā ey felek
Bir vefāya biñ cefālar **çekdirirsün** çoḳ emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 24, Mısra 2). [çekdirirsün, -dir, -ir, -sü, -n]*

çek-: *Benzemek, andırmak.*

Ḥüsnünüñ evrāḳını tezyīn idermiş dilber ḫaṭ
Ḳaşları miḥrābına **çekmiş** ḳalemle cevher ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 2). [çekmiş, -miş]*

çek-: *(Darağacına) Çekmek, asmak.*

Mansūr-ı ḫallaca taʿlīm hem eneʾl-Ḥaḳ sırrını
Dāre **çekdi** ḳahrile ol ateş-i sūzāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 14). [çekdi, -di]*

çek: *Çekmek, kapatmak.*

Görse Mecnūn seni ol dem Leylādan fāriġ olur
Perde **çekmişdin** yüzine şimdi oldun irtisās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 6). [çekmişdin, -miş, -din]*

Vechiniñ müştāḳıyım ben aç niḳābın sen baña
Bāb-ı ḥüsnüne **çeker** sed görünür her dem cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 8). [çeker, -er]*

Cemāliñle müşerref ḳıl seni ārzū **çeker** ġöñlüm
Ḳabūl it ḫānḳāhında revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 5). [çeker, -er]*

Mecnun āsā gice gündüz saʿy iderdim bir zamān
Yolların sed **çekildi** irmedim Leylālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 4). [çekildi, -il, -di]*

Ḳıl ferāġat māsivādan göñlüne **çekdirme** sed
Mihrini ver ḳaḥbe zendir beyt-i dilden eyle red *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 1). [çekdirme, -dir, -me]*

çek: *(Elini) çekmek; (Mec.) Allah'tan başka her şeyden yüz çevirmek, dünyalığa dalmamak.*

Çek elin iki cihāndan ẕevḳ-i yār saña yeter
Māsivāyı terk idip ʿuḳbāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 7). [çek,]*

çek: *"Yâ hû" çekmek, Allah'ı anmak.*

Necm ile her şems ḳamer vecde gelüp durmaz döner
Hū ismini her dem **çeker** hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 8). [çeker, -er]*

Ṭut elin bir mürşidiñ sen ir selāmet dārına
ş**çekeme:** *Tahammül etmek, sıkıntı çekmek, katlanmak.*

Dil şehrini ḳıldı yebāb edvāsına hīç çāresi yoḳ
Ẕaḫmıñ **çekemem** boynumuza el-ḥāḳ ideyim ben resenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 6). [çekemem,]*

çemen: *Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.*

Ḳalb ḫānesini ṭaş mı Ṣanup cismimize ḍarb ideyor
Bilmem nice ḳaṣd eyledi bağrımıza ol bāġ u **çemenim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 8). [çemenim, -im]*

Bugün gördüm dilārāyı oturmuş bir **çemenlerde**
Ḳadeḥ Ṣundu bize ol dem gülistān-ı baharlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 1). [çemenlerde, -ler, -de]*

İlkbahār tāze **çemende** vaṣf olur her ān ḳadeḥ
Dürr-i niṣār olur o demde bāʿiṣ-i nisān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 1). [çemende, -de]*

çerāġ: *Yağ kandili ve genellikle mum, meşale gibi ışık veren eşya.*

Ṣuʿlesinden ḥüsnünüñ Derviş Sükūtī rūz u şeb
Çoḳ uyanmışdır **çerāġlar** eylediñ bir nār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 12). [çerāġlar, -lar]*

Çerāġ-ı nūr-ı Aḥmedden uyanmış tā ezelden çün
Kimin kim ḳalbine irse göñül mülkü olur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 5). [çerāġ-ı,]*

Şevḳ-i ḥüsnüñle derūnum nūrı işrāḳ eyledi
Āsumānda şems-i māha encüme verdiñ **çerāġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 6). [çerāġ,]*

Ḥüsnünüñ her şemʿāsından āfitāb-ı şuʿle alır
Vech-i nūrundan yaḳarlar āsumān üzre **çerāġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 10). [çerāġ,]*

Anıñ ḥüsnü **çerāġıdır** ḳamerle şemsiñ envārı
Żiyā-ı cümle eşyāya virilmiş mihr-i tābānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 9). [çerāġıdır, -ıdır]*

Resūlüñ nuṭḳuyla ṣābit ki bunlar nūr-ı vaḥiddir
Ezelden bir kemāl üzre **çerāġı** yandı nūrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 8). [çerāġı, -ı]*

Çerāġıñ şemʿāsı bezm-i ezelden nūr-ı vāḥiddir
Bu nūrdan pertev almışdır ḳamerle şems żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 3). [çerāġıñ, -ın]*

Yaġ derūnuñ içre zāhid her seḥerde bir **çerāġ**
Kūh-ı Ṣaḥrā bāġçelerde saña olur hem de bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 21, Mısra 1). [çerāġ,]*

Velādeti Ki pertev almış aṢlından **çerāġıñ** ṣuʾlesi her ān
Cenāb-ı Şeyḫ Saʿdeʾd-din Cebāvī eṭrāfında Ṣām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 35). [çerāġıñ, -ın]*

çeşm: *Görme organı, ayn, dîde, çeşm.*

Līmaʾallah remzini fehm eyler vāʿiẕ bugün
Çeşm-i aʿmā perde çekmiş ḳalbe anıñ siḥāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 8). [çeşm-i,]*

Ḥubb-ı dünyādır bu ḥalḳıñ **çeşmine** çeken niḳāb
Geç dilersen māsivādan feṯḥ ola cümle ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 1). [çeşmine, -i, -n, -e]*

Ẕevḳ-i dünyā ṣanma bāḳī devr ider miṣl-i felek
Bī-vefādır māʾil olma **çeşmiñ** aç nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 6). [çeşmiñ, -in]*

Şāh ʿAlī imām Naḳīdir pādişāh-ı lā-yezāl
Çeşm-i nūru her velīniñ nesl-i pāk-i enbiyadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 14). [çeşm-i,]*

Beñzer anlar deryā içre Ṣu arar miṣl-i semek
Çeşm-i aʿmā görmez aṣlā kendi bir yem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 8). [çeşm-i,]*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhar diseler inkār ider
Çeşm-i aʾmā görmez aṣlā dedi pinhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 12). [çeşm-i, --i]*

Düşdüler bunca ḍalālet rāhına her rūz u şeb
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş **çeşm-i** aʿmā bī-baṢār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 4). [çeşm-i, --i]*

Her yerde Ḥaḳ ḥażır-ı nāẓır ṣanma anı nihān imiş
Çeşm-i baṢar rüʾyet ider günden ʿayān beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 2). [çeşm-i,]*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhār bunda ʿuṣṣāḳı görür
Görmez anı bī-baṣarlar **çeşm** ʿamādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 10). [çeşm,]*

Çeşm-i ḫūnum oldu revān seyller gibi her dem be dem
Ġaddār felek raḥm itmedi deryāya aḳdı bunca ḳanım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 3). [çeşm-i,]*

Çeşm-i ʿamādan münezzeh eylemişken ẕātını
ʿAyn-ı bāṭın seni gördü cümlede ʿayān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 5). [çeşm-i,]*

Seniñ içün **çeşm-i** pür-ḫūnum aḳar rūz u leyāl durmaz
Cemāliñ ḥasreti oldum cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 3). [çeşm-i,]*

Seniñ ʿaşḳıñ firāḳından dü **çeşm** dökmede pür-ḫūn
Cenābından olur teskīn ʿaṭā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 5). [çeşm,]*

Miḥnetle elem dürlü çile her vecihle ġām aratdı bu gice
Ḳalbimize virdi cefā **çeşm-i** ḫūnum aḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 2). [çeşm-i,]*

Fiġānım artmada gün gün dü **çeşmimden** aḳar pür ḫūn
Viṣāliñ şerbetiñ sen Ṣuñ meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 7). [çeşmimden, -im, -den]*

Zāhid bilmez bu esrārı **çeşm-i** ʿamā yoḳ envārı
Terk olmadan göñül varı nice irer Sübḥānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 7). [çeşm-i,]*

Ḫāb u raḥat gitdi elden **çeşmimiz** ḳan yaş döger
İlticā oldum ḳamu nās baña cürʾet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 13). [çeşmimiz, -im, -iz]*

Himmete muḥtāc idi bu luṭf idip Rabbüʾl- mennān
Çeşm-i nev ḥamdulillah ʿaşḳ ile oldu revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 2). [çeşm-i,]*

Çeşmiñ açmış gice gündüz derdiyle feryād ider
Laḥm-ı mevtāları yerler ḫınzīre dönmüş teni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 5). [çeşmiñ, -i, -n]*

Gice gün iftirāḳından dü **çeşmimden** aḳar ḫūn-ı yaş
Yusūfuñ ateşi ʿaşḳı Yaʿḳūb ḳalbiñ buḫūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 3). [çeşmimden, -im, -den]*

Kimseye hiç yoḳdur ẓulm ider her nev ʿAlīye
Çeşm-i yaşım seyl gibi her dāʾimā ḳıldım revān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 4). [çeşm-i, --i]*

Çeşm-i ʿamā ḳanda görsün nitekim ḥayvān imiş
Cān gözünü açа gör kim sende bil Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 15, Mısra 1). [çeşm-i, --i]*

çeşme: *Bir kaynaktan gelip bir haznede toplanan veya borularla getirilen suların, kullanılmak amacıyla üzerindeki musluklar vasıtasıyla akıtılması için yapılmış küçük tesis.*

Ḫānḳāhıñ ʿarṣasında **çeşmeyi** ḳıldı binā
İḥyā itdi cümle nāsı çaġlayup aḳdı bu ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 7). [çeşmeyi, -y, -i]*

Şeyḫ Saʿdullah Efendi Ḫaḳḳa itmişken ḥużūr
Ḳıldı niyāz ol Ḥabīb **çeşmesi** çün bī-ḳuṢūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 2). [çeşmesi, -si]*

Celvetiyye şeyḫi muḥaḳḳaḳ ḥiẓmetiñ ḳıldı edā
Dergāhında çūşa geldi **çeşmesi** māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 8). [çeşmesi, -si]*

Tekyegāhıñ ʿarṣasında **çeşmesi** ẕāt-ı ḳadīm
Taʿmīratla buldu mevcūd ḫālıḳıñdır her umūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 13). [çeşmesi, -si]*

Dergāha aḳdı ser-a-ser **çeşmesi** āb u ḥayāt
Cereyān ile itdi memnūn cümlemizi çoḳ şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 15). [çeşmesi, -si]*

Sükūtī sāl hezār üç yüz hem altıda tamām oldu
Bu nev **çeşme** idüp cereyān kemālile hep āʾlāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 20). [çeşme,]*

Ḳarye Kiliselü içre müceddeden beş ʿaded **çeşme**
Aḳıtdı Ṣularıñ pek çoḳ muḥaḳḳaḳ zīr u bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 9). [çeşme,]*

Sükūtī tariḫiniñ üç ḥarf ġayn şın cim ḥisābıyla
Bu nev **çeşme** idüp cereyān kemāliyle hep ʿālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 14). [çeşme,]*

çeşm-i aʾmā: *Kör göz.*

Cehd ider zāhid merāmı maḳṢūda nāʾil ola
Çeşm-i aʾmā rāh bilmez sırr-ı sübḥān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 8). [çeşm-i aʾmā,]*

çeşm-i cān: *Gönül gözü ‖ ibret gözü.*

Ḳahr-ı lūṭfuñ ʿilletini kim ki pāk ḳılmış bugün
Ḳanda baḳsa **çeşm-i cāna** görünür dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 4). [çeşm-i cāna, -a]*

Ġaflet ile gezme bunda **çeşm-i cānıñ** aç güzel
ʿÖmr-ü bāḳī iltimās it iresin sen cāvidāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 7). [çeşm-i cānıñ, -ın]*

Maḳṣūduñ bulmaḳ dilersen bu cihānda zāhidā
Gir Ṭarīḳ-i evliyāya **çeşm-i cānıñ** anda aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 2). [çeşm-i cānıñ, -ı, -n]*

Ḥaḳ saña senden yaḳın bil **çeşm-i cānıñ** aç bu gün
Naḥnü aḳreble mübīn ẕātına ḳılmış şuhūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 9). [çeşm-i cānıñ, -ın]*

Ḫāk ḳadim dergāhına sür Sükūtī sen yüzüñ
Çeşm-i cānıñ çün açıla eylegil enẓār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 16). [çeşm-i cānıñ,]*

çeşm-i giryān: *Ağlayan, gözyaşı döken; göz.*

Çeşm-i giryān ile Ferhād düşdü ṭaġlar başına
Bir lebi şīrīn içün çoḳ uġradı ġavġālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 7). [çeşm-i giryān,]*

çeşm-i ḫuffāş: *Yarasanın gözü.*

Noḳṭa-ı cevher ḥaḳāyıḳ ẓāhir olup ʿāleme
Çeşm-i ḫuffāş hiç görür mü gündüzü āʾyān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 4). [çeşm-i ḫuffāş,]*

çeşm-i ḫūnuñ: *Kanlı gözyaşı.*

Geldi çün şehr-i muḥarrem ʿāşıḳa mātem bugün
Çeşm-i ḫūnuñ işbu māhda dökmege elzem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 2). [çeşm-i ḫūnuñ, -u, -n-uñ]*

çeşm-i siyāh: *Sevgilinin siyah gözleri.*

Ḥasanıñ sevdāsı olmuş ḳalbimi ifnā iden
ʿAḳlımı aldı ser-a-ser **çeşm-i siyāh** bir bānū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 4). [çeşm-i siyāh,]*

<u>çeştī:</u> *Çeştiye-Çiştiye, Hindistan'da X. yüzyılda, bâzı kaynaklarda kurucusu Ebû İshak, bâzılarında ise Banda Navaz veya Hoca Ahmed Abdal olarak gösterilen ve XII. – XIII. yüzyıllarda Muînüddin Hasan el-Çiştî tarafından geliştirilip yaygınlaştırılan bir tarîkat.*

Ḳavm-i **Çeştīler** hezārān hem Bedevī leşkeri
Rāh-ı Ḥaḳda cümle vāruñ beẕl idip yaġmā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 11). [çeştīler, -ler]*

<u>çiçeg:</u> *Bir bitkinin, üreme organlarını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü.*

Baġçeler ḫūb-ı meyve nāzik **çiçeġi** elvānıyla
ʿIṭr-ı būyundan olur mest her gülen insān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 3). [çiçeġi, -i]*

<u>çık:</u> *(-de) Peyda olmak, meydana gelmek.*

Ṣaḥana ḳalay urmasıyla tezyīn ider her cihetiñ
Ḥükm-i ḫās yunmaġile **çıḳsa** gerek der-ʿaḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 8). [çıḳsa, -sa]*

Nefsini ḳılar zebūn ol ḥāl-i düşvāre irer
Ruḥ **çıḳar** meydāne serbest ḥükm ider ḳalbinde cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 8). [çıḳar, -ar]*

<u>çık:</u> *Yükselmek, yukarıya çıkmak. göğe yükselmek.*

Bülbül gibi her dem bahār feryādımız ʿarşa **çıḳar**
Bunca zamān leyl ü nehār artdı ḳamu nālānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 3). [çıḳar, -ar]*

Āhımız eflāka **çıkdı** ey Sükūtī bu Zamān
Neyleyim bu ġurbet içre bir Ṣefāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 9). [çıkdı, -dı]*

Bülbül gibi feryādımız ʿarşa **çıḳar** efġānımız
Artdı Sükūtī zārımız meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 11). [çıḳar, --ar]*

Üçüncüsü maʿrifet itmediñiz aṣlā ṭaleb
Ḥaḳiḳatde **çıḳmaz** yolun hiç yoḳ sizin ʿirfānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 12). [çıḳmaz, -maz]*

Vilādeti **çıḳar** rāh-ı Ḥasan Başra odur Ḫalvetiyye sulṭānı
Yeter vaṣf eylediñ Derviş Sükūtī on iki şāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 65). [çıḳar, -ar]*

Ḥażret-i ʿİsāya ol dem emr olup ʿarşa **çıḳa**
Āsumāna pervāz itdi bekleriz ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 19). [çıḳa, -a]*

<u>çık-:</u> *(-de) Peyda olmak, meydana gelmek.*

Bugün bir kürsüye **çıḳmış** bu ḫalḳa pend ider vāʿiẓ
Oḳur açmış kitābını bī-maʿnā ders ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 1). [çıḳmış, -mış]*

Kürsīlere **çıḳmış** ḫoca ders oḳur bu ʿāleme
Kendi ṭutmaz neyleyelim taṣḥīḥ degil burhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 3). [çıḳmış, -mış]*

Bugün minberlere **çıḳmış** cinān-ı vaṣfıñ ider vāʿiẓ
Bu ḫalḳıñ cennete naṢafıñ kimin nīrān ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 19, Mısra 1). [çıḳmış, -mış]*

çık-: *(Gönülden) uzaklaştırmak.*

Ẕikr-i seḥerle ṭālibā ḳalbe virir dāʾimā cilā
Çıḳar gönülden māsivā Ṣāfī ḳalur cān ile dil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 10). [çıḳar, -ar]*

Terkine gel ġayret ile ḥubını ḳalbimden **çıḳar**
Ṣanma bāḳī bu ḥabīsi hep hebādır ey gönül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 11). [çıḳar, -ar]*

Sür **çıḳar** ḥubb-ı sivāyı sen gönülden ṭālibā
Dīde-i cān açılup Ḥaḳḳı görürsün dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 3, Mısra 1). [çıḳar, -ar]*

çile: *Bir dervişin şeyhinin izniyle inzivâya çekilip dünya nîmetlerinden el çektiği ve kendisini ibâdete verdiği kırk günlük devre.*

Miḥnetle elem dürlü **çile** her vecihle ġām aratdı bu gice
Ḳalbimize virdi cefā çeşm-i ḫūnum aḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 1). [çile,]*

Ḥub-ı sivā bunca cefā çekdirdi baña biñbir **çile**
Ġāmlarla elem derd belā çekdirdi baña biñ bir **çile** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 1). [çile,]*

Ḥub-ı sivā bunca cefā çekdirdi baña biñbir **çile**
Ġāmlarla elem derd belā çekdirdi baña biñ bir **çile** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 2). [çile,]*

İçim ṭaşıma kibrile kin hem daḫı bunca nifāḳ
Ḥırṣ-ı ġażabı ḳıldı ʿaṭā çekdirdi baña biñ bir **çile** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 4). [çile,]*

Şehvetle ḥased ḳalbimize eyledi envāʿi fesād
Hiç mümkünü yoḳ olmaḳ rehā çekdirdi baña biñ bir **çile** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 6). [çile,]*

ʿÖmrümüzü virdi hebā miḥneti devrān-ı felek
Bir cāzū zen naḳş-ı zībā çekdirdi baña biñ bir **çile** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 8). [çile,]*

Hicrān ateşi yaḳdı gönül şehrini eyledi berbād
Ḳıldı ḫarāb virdi fenā çekdirdi baña biñ bir **çile** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 10). [çile,]*

Ṭaş olsa eger cümle derūn itmege aṣlā taḥammül
Ḫançerle urup ṣubḥ u mesā çekdirdi baña biñ bir **çile** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 12). [çile,]*

Hiç şefḳāti yoḳ kimseye diñle Sükūtī naẓmını
Ṣabr idemem Eyyüb-āsā çekdirdi baña biñ bir **çile** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 14). [çile,]*

<u>çok:</u> *"Birçok pek çok, fazla, aşırı" anlamında belgisiz sıfat.*

Göz ḳulāḳ burun aġız meme göbek ṣu yolu
Ne ḥikmetdir bu ḳalbiñ **çoḳ** ḳılarlar naḳlini herkez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 16). [çoḳ,]*

pek **çoḳ** aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek için işbu bir ḳaṭʿa zīr ü bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 13). [çoḳ,]*

Her birisi ḳavm-i Yezīd bed ḫāricī aṣl-ı ʿanīd
Benlik ḥased şehvet ile **çoḳ** eyledi <u>s</u>ıḳlet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 4). [çoḳ,]*

Ḳahr itmege bir nice dem dürlü cefā çün itdiler
Dil şehrini ḥarāb için **çoḳ** virdiler zaḥmet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 8). [çoḳ,]*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum ḥocā
Çoḳ mübāḥe<u>s</u>e itdi vāʿiẓ ʿilmine virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 8). [çoḳ,]*

Ke<u>s</u>retiñ emvācı **çoḳdur** ṣaldırır girdāba çün
Vaḥdet-i ẕāta irişgil saña bu <u>s</u>āfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 5). [çoḳdur, -dur]*

Her seḥerler āh çekermiş bir gül-i raʿnā içün
Naʿra-i yā hū ḳılar **çoḳ** şevḳ ile ez̤kār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 4). [çoḳ,]*

Kes ümīdiñ virme meyliñ cāzū bir mekkāreye
Ḫüdʾāsı **çoḳ** ictināb it umma andan şevḳat hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 4). [çoḳ,]*

Himmetini almaḳ içün **çoḳ** zamān itdim niyāz
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa bir ḳademde eyledi viṣāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 5). [çoḳ,]*

Dinleme vāʿiẓ sözüñ hiçbir ḳuru daʾvādır hep
Belki anıñ Ṣoḥbeti hem ḳalbiñ eyler **çoḳ** fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 8). [çoḳ,]*

Bir zamān Ferhād da gezdi kūh ṣaḥrālarda hep
Bir lebi Şīrīn için daġlarla itdi **çoḳ** cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 8). [çoḳ,]*

Çoḳ vaḳit berbād idendi bu vücūduñ şehrini
Ẕülf-i Leylādan muḥaḳḳaḳ almadı Mecnūn murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 11). [çoḳ,]*

Gerçe yollar ḳatı Ṣarpdır bunca cebel kāh ṭaş
Yırtıcı ḥayvān **çoḳdur** hiç gezilmez infırād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 6). [çoḳdur, -dur]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan bir zamān Ferhād daḫı
Kūh-ı ṣaḥrālarda itdi Şīrīn için **çoḳ** cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 12). [çoḳ,]*

Şuʿlesinden ḥüsnünüñ Derviş Sükūtī rūz u şeb
Çoḳ uyanmışdır çerāġlar eylediñ bir nār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 12). [çoḳ,]*

Çoḳ çalış bendinden ḫalāṣ olasın
Ẕabṭ ider ḳurmuş ol Temur ṭuzāḳdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 7). [çoḳ,]*

Men ʿarefden baḥs yoḳdur nuṭḳ anıñ ḳāl ü ḳīl
Aġniyādan vaṣfa bir **çoḳ** medḥ-i cihān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 6). [çoḳ,]*

Naẕar ḳılma felek böyle ḳılarsa saña bir ḫande
Vefāsı yoḳ bu dehr içre cefādan **çoḳ** ẓuhūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 4). [çoḳ,]*

Sülüke itmedim ġayret īcābınca ṭarīḳatda
ʿİbādetde ḳuṣūrum **çoḳ** bilür Ḥaḳ idemem maʾẕūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 4). [çoḳ,]*

Her biri envāʿi ḥiẕmet üzre olmuş rūz u şeb
Bunların ger biri noḳṢān olsa gelür **çoḳ** żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 6). [çoḳ,]*

Dil uzatdım ḳavm-i cāhil münkerāna **çoḳ** zamān
Fehm iderdim nefsim ıṣlāḥ olmamış daʾvādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 3). [çoḳ,]*

Benlik sizi aṣlā ḳomaz hem kibriñiz muḥkem ḳatı
Çoḳ uġraşıp sivā ile bıraḳmaz sizi nefsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 4). [çoḳ,]*

Raḥmetiñ deryāsı pek **çoḳ** hiç nihāyet yoḳ durur
Şefḳātiñle merḥamet ḳıl ben revāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 9). [çoḳ,]*

Kibrile ṭutmuş cihānı ḫalḳa **çoḳ** eyler nifāḳ
Cehlile ġafletde ḳalmış böyle bir ġaddāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 9). [çoḳ,]*

Kemāl ẕāt ile Derviş Sükūtī iltifātım **çoḳ**
Muḥabbet ẕevḳine irdim o yār ile liḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 9). [çoḳ,]*

Nidem göñül bu dünyāyı cefāsı **çoḳ** vefāsı yoḳ
Sevelim gel göñül Mevlāyı ġıdāsı **çoḳ** fenāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 1). [çoḳ,]*

Nidem göñül bu dünyāyı cefāsı **çoḳ** vefāsı yoḳ
Sevelim gel göñül Mevlāyı ġıdāsı **çoḳ** fenāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 2). [çoḳ,]*

Ḫub-ı sivā derdi keşīr olma Ṣaḳın bunda esīr
Fehm eylemez ʿaḳl-ı ḳıṢır belāsı **çoḳ** beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 4). [çoḳ,]*

Uyma cāzū gel ḫāline Ẕehīr ḳatar hep balına
Aldanma zībā şālına boyası **çoḳ** esāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 6). [çoḳ,]*

ʿÖmrüñ gelüp durmaz geçer evrāḳ gibi seni biçer
Bu şerbetden herkez içer ḳadası **çoḳ** beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 8). [çoḳ,]*

İtme bunda sen ḳḶl u ḳāl kimse ile aṣlā cidāl
Bul kendine bir ehl-i ḥāl ġınāsı **çoḳ** bahāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 10). [çoḳ,]*

Var ara bul ṣeyḫ-i kāmil Ḥaḳḳa seni ider vāṣıl
Yarın ʿaẕāb çeker cāhil Ẕināsı **çoḳ** rıżāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 12). [çoḳ,]*

Sükūtī Dervişiñ pendi sözüm saña ey efendi
ʿAcāyib dünyānıñ fendi cezāsı **çoḳ** ʿaṭāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 14). [çoḳ,]*

Yār ile hem-dem olayım **çoḳ** zamānlar cehd idip
Girdi aġyār hem arāya dil-rubāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 3). [çoḳ,]*

ʿÖmrüm içre bir ṣafāsın görmedim bu fānīniñ
Çoḳ cefālar irdi bize ḥālimiz yaman gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 4). [çoḳ,]*

Hiç delḶl sezā olmaz imiş yolların bir daḫı **çoḳ**
DḶv şeyṭān seni ḳomaz hem dimār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 11). [çoḳ,]*

Özge bir derde giriftār olmuşun sen dāʾimā
Miḥneti **çoḳ** raḥatı yoḳ böyle bir dünyā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 4). [çoḳ,]*

Çoḳ şükürler bize iḥsān eyledi Rabb-i Celīl
Böyle bir mürşid-i kāmil gönderdin ḳadr-i cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 1). [çoḳ,]*

Ders uẔatma bize vāʿiẓ her demi ʿuḳbā içün
Cennetiñ **çoḳ** vaṣfiñ itme ol ṣafādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 6). [çoḳ,]*

Derviş Sükūtī hiç görmedim devr-i felekde bir vefā
Şiddetle elem miḥneti **çoḳ** bundan girü imān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 12). [çoḳ,]*

Ṣalātıyla selāmını iderdim ʿaşḳ ile her dem
Riyāẕātım ḳatıʾ muḥkem bu nefsim **çoḳ** ider ṣāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 6). [çoḳ,]*

Ṭabʾına eyler muvāfıḳ ādemiñ her vechile
Nefsine meydān virir **çoḳ** ṣāfī bir sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 4). [çoḳ,]*

Ẓulmüyle **çoḳ** Kerbelāda itdiler cevr-i cefā
Kimden umar ya şefāʿat ḳavm-i Mervān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 9). [çoḳ,]*

Görüp bu ḫalḳa ẕikre Ḥudāyı yād idip bir **çoḳ**
Hele bu ateş-i ʿaşḳa vücūdunu şalan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 3). [çoḳ,]*

Pendimiz **çoḳdur** saña hem semʾ-i cānıñ aç güzel
Naẕmımı dinle yaḳīn ol ḳurtarasın cān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 23). [çoḳdur, -dur]*

Sevābım yoḳ günāhım **çoḳ** nola bir gün gidip bundan
Sükūtī ʿafv ider itmez bu ġaffārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 13). [çoḳ,]*

İlāhī cürm ü ʿiṣyāna ġarīḳim baḥr-ı bī-pāyān
Yüzüm ḳarasıyla gelsem ḥicābım **çoḳ** saña ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 2). [çoḳ,]*

Tekāsül iyledim pek **çoḳ** bu ʿömrümüz hebā gitdi
Saña maʾlūmdur her ḥālim bu nefsimdir baña düşmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 7). [çoḳ,]*

Çoḳ teşekkürler iderim ḫānḳāh-ı bezmine
Himmetiñ itdi erenler baña açdılar ḳapu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 11). [çoḳ,]*

Kemāl-i ḳudretiñ **çoḳdur** yetiş gel baḥr-ı ʿaşḳıñla
Bul dil-ḥaste ġarībine revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 7). [çoḳdur, -dur]*

Şīrīn içün Ferhādlan dağlarla itdim **çoḳ** nizāʾ
Aġyār-ı cihān bıraḳmaz olup vuṣlatına ol yüzü māh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 5). [çoḳ,]*

Bunca begler hem gedālar ẕevḳ mi itdi paşalar
Bunda çekdi **çoḳ** cefālar gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 6). [çoḳ,]*

Çeşm-i giryān ile Ferhād düşdü ṭaġlar başına
Bir lebi şīrīn içün **çoḳ** uġradı ġavġālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 8). [çoḳ,]*

Göñlümüzden ḳaṭʿ idüp gel **çoḳ** sivāya ülfeti
Saña olsun yā ilahī ḳalbime vir leẕẕeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 1). [çoḳ,]*

Feyż-i himmetiñle her dem ʿaşḳımı döndür saña
Luṭf-ı iḥsānınla ben de ideyim **çoḳ** ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 6). [çoḳ,]*

Gelüp Mūsā ile Harūn Firʿavun **çoḳ** nizāʾ itdi
Anıñ iġrāḳına bāʿiṣ bā- emr-i Ḥaḳ Mūsā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 15). [çoḳ,]*

Ḥarb-ı ḳıtāl eyler idi divler ile bir **çoḳ** zamān
Süleymān nebiyye irdi ḫafī imdādına bir er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 11). [çoḳ,]*

Zenūbūm **çoḳ** siyāh rūyuñ Sükūtī Ṣoñ deme irdin
Şefāʿat kān Aḥmedden dile ḫācet īmān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 9). [çoḳ,]*

İltifātıñ **çoḳ** iderler cümle ḫalḳa ḫāṣ u ʿām
Nān u niʿmetler gedāya ḳıldı iḥsān her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 3). [çoḳ,]*

Çoḳ Zamān düşmüş ḫarābe taʾmīre muḥtāc ider
Himmeti ḳıldı erenler şuyu oldu nev- ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 5). [çoḳ,]*

Dergāha aḳdı ser-a-ser çeşmesi āb u ḥayāt
Cereyān ile itdi memnūn cümlemizi **çoḳ** şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 16). [çoḳ,]*

Bizim ervāḥı ezelden zen gibi ḫāmil olup
Çoḳ tevellüd itdi evlād miṣl-i encüm fiʾs-semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 10). [çoḳ,]*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥeṣe itdi vāʿiẓ ʿilmine virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 8). [çoḳ,]*

Verdiler küffāre muṭlaḳ ülkeniñ bir **çoḳ** yerin
Nādim olmazlar bu ʿālem añladıḳ ṣunī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 9). [çoḳ,]*

Sürdüler elmās ḳadeḥler meclisinde her müdām
Bāde-i engür ṣarābıñ içdiler bir **çoḳ** ġanī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 14). [çoḳ,]*

Çoḳ ḫalifeler uyandı sāyesinde müsteṭāb
Pāye-i refʿetde her dem bulunur ʿāṣıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 13). [çoḳ,]*

Mükemmel şehrümüz burda mücerred **çoḳ** dükkān īrād
Maʿārif mektebiñ cümle yenīden ḳıldı iḥyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 13). [çoḳ,]*

Ḳarye Kiliselü içre müceddeden beş ʿaded çeşme
Aḳıtdı Ṣularıñ pek **çoḳ** muḥaḳḳaḳ zīr u bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 10). [çoḳ,]*

Bulmadı hiç istirāḥat senden aṣlā ey felek
Bir vefāya biñ cefālar çekdirirsün **çoḳ** emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 24, Mısra 2). [çoḳ,]*

Bunu ol gelen erler ider pek **çoḳ** rivāyāti
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 3). [çoḳ,]*

Bunca şehre Saʿdiyānda ol idi gerçe ulu
Bir nice **çoḳ** ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 10). [çoḳ,]*

Emr-i Ḥaḳla ruḫṣat oldu bu erenler himmeti
Nev bināya başlanıldı itdiler **çoḳ** ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 6). [çoḳ,]*

Bunca şehre Saʿdiyānda ol idi gerçe ulu
Bir nice **çoḳ** ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 10). [çoḳ,]*

Vaṣfında gezip **çoḳ** inẓār itmişler
Fehm idin siz bunu aḥbāb-ı yārān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 41). [çoḳ,]*

Ehl-i münkir ġalib ḳaç bir tenhāya
Ẓulm ile **çoḳ** itdi her bir gedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 68). [çoḳ,]*

Ẓulmile her şaḫṢa ıżrār itmişler
Ḥırṣ ile ġażābı nihāyet **çoḳdur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 4). [çoḳdur, -dur]*

<u>coş:</u> *Duygu ve düşünceleri güçlü bir tepki ile dışarı vurmak, galeyan etmek.*

Başlamış bülbül fiġāna nāle vü gülzār muḥabbet
Derd-i ʿaşḳ ile **çoşupdur** eylemiş hep zār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 2). [çoşupdur, -up, -dur]*

<u>cün:</u> *Çünkü, için, zira. II Zaten.*

Şerʿ-i Resūle idelim biz inḳiyād
Anıñ ile gidelim **cün** iḳtifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 4). [cün,]*

Ḳahrıyla urdu felek **çün** seyfini dil mülküne
Merhem itse bir ṭabīb yoḳ görmedim bunda şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 3). [çün,]*

Ḳahr itmege bir nice dem dürlü cefā **çün** itdiler
Dil şehrini ḥarāb içün çoḳ virdiler zaḥmet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 7). [çün,]*

Kesretiñ emvācı çoḳdur şaldırır girdāba **çün**
Vaḥdet-i zāta irişgil saña bu sāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 5). [çün,]*

Müddeʾīler zāt-ı Ḥaḳḳıñ lezzetine yol bulmamış
Anıñ **çün** rūz u leyāl çekmez her dāʾim ʿazāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 10). [çün,]*

İder **çün** ḳalbini iḥyā Ḥaḳḳıñ zikrin iden ʿālā
Bulursun cennetüʾl mevā seḥerlerde Ḥaḳḳı zikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 11). [çün,]*

Rehber-i ʿaşḳa dūş oldum rāhımız oldu güşād
Ḫıżr-ı vāḳte **çün** irişdim eyledi ḳalbim ābād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 2). [çün,]*

Verdiġüm bezm-i ezel **çün** eyledim güftār eḫas
ʿAhdimizde sābit olduḳ gün-be-gün iḳrār eḫaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 1). [çün,]*

Küntü kenziñ sırrına hem maḥrem oldu **çün** bular
Hep meẓāhir oldu añlar ḥalḳına maʿnā leẓīz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 7). [çün,]*

Rūḥ-ı ḳudsile muṢaffā eyledik **çün** ḳalbimiz
Nūr-ı pāk Muṣṭafāʾyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 3). [çün,]*

Cümle müʾmīn ḳullara **çün** Kāẓım oldu ṭoġru rāh
İḳtidā it ṭālibā sen ol Resūl-i kibriyādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 7). [çün,]*

İlticāʾmız bizim **çün** ol ʿAlī Mūsā Rıżā
Bāb-ı Luṭfunda saʿādet bize ol nūr-ı Ḫudādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 9). [çün,]*

Ẕillet-i dünyāya raġbet nice ḳılsun **çün** bular
Murtażānıñ rāhı içre her biri ḥikmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 3). [çün,]*

Ḫāk-i pāy-i Mehdīye Derviş Sükūtī yüz sürer
Anıñ **çün** rāh-ı dinde dāʾimā nuṣret bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 20). [çün,]*

Çerāġ-ı nūr-ı Aḥmedden uyanmış tā ezelden **çün**
Kimin kim ḳalbine irse gönül mülkü olur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 5). [çün,]*

Kesretinden bu cihānıñ **çün** bugün olduḳ ḫalāṣ
İrmişim bir reh-nümāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 5). [çün,]*

Temevvüc eyledi baḥr-ı ḥaḳīḳat bu derūn içre
Maʿārif sırrına irdim ʿAlīdir **çün** baña rehber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 4). [çün,]*

Buġuż ḥased riyā ile gerçe dolu **çün** ḳalbiñiz
Şeyṭān ḳardaş olur size dün ü gün artar ṭuġyānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 5). [çün,]*

Ḳurtuluş yoḳ nār-ı dūẓāḫdan Sükūtī **çün** bular
Loḳmān olsa derde çāre zaḥma bīmār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 13). [çün,]*

Māsivādan el çeküp Derviş Sükūtī hem bugün
Ḥaḳ ile olmuş muḥaḳḳaḳ **çün** bezm-i pazarımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 12). [çün,]*

Mülk-i keşret berzaḫından **çün** ḫalāṣ olmuş bu dem
Vaḥdet yol bulmuş ol ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 9). [çün,]*

Seniñle eyleyen beyʾ u şirā tā ezelden **çün**
Muḥaḳḳaḳ bil bu pazarda duranlar hiç żarār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 1). [çün,]*

Nefsi sevmek ʿilletinden geçmiş Sükūtī **çün** bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳda zevḳile her ān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 15). [çün,]*

Ḥubb-ı dünyādan ḫalāṣ et rāhımı eyle güşād
Ṭutmaya **çün** ʿanḳebūtuñ lānesi misl-i meges *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 8). [çün,]*

Ol ʿaṣrlar **çün** yed-i beyd tā gelince bu demlere
Mürşidlere telḳīn olup bu ḳurduġı erkān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 5). [çün,]*

Ḥāḳ-i pāy-i Ḥaydara Derviş Sükūtī sür yüzüñ
İrgör **çün** ẕāt-ı Ḥaḳḳa seni ol merdān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 10). [çün,]*

Noḳṭa-ı bāyım dimiş ol pādişāh-ı lā yezāl
Sırrını ifşā ider **çün** cehrile hep Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 6). [çün,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendeni şād ider gör
Maḥzūn olmuş ḳalb **çün** vīrānım ider şimdi ḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 10). [çün,]*

Maḫfī olmuşken Ḫudā **çün** āşikār eyler semāʾ
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her zamān cāndan şikār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 1). [çün,]*

Mūtü ḳable en temūtū sırrına vāṣıl olan
Kār ider mi anlara **çün** ʿilleti emsāl-i tef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 8). [çün,]*

Vechini **çün** ḳıldı rūşen her demi envār-ı ʿaşḳ
ʿAndelīb-āsā seḥerde eylediḳ hep zār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 1). [çün,]*

Ten mülkünü ḳıldım fenā kārım durur fenā-yı ʿaşḳ
Buldum beḳā baʿdeʾl-fenā **çün** olmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 2). [çün,]*

Nefsiñ bilen Rabbiñ bilür çünki buyurdu ol Resūl
ʿĀrif olanlar **çün** bildiler bu ʿilmile esmā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 8). [çün,]*

Pehlivān olmaḳ imiş **çün** nefsine maḳbūl bugün
ʿAskerī divler şeyāṭīn ḳırmaġa Ḥaydar gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 7). [çün,]*

Çün itmezler ḳīl u ḳāl kimse ile aşlā cidāl
Dervişleri hep ehl-i ḥāl menzilleri rāh-ı sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 3). [çün,]*

ʿĀşıḳları olmaz tehī ẕākirlerin hūdur āhı
Āsān geçerler bir daḫı rehberleri **çün** Cebrāʾīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 6). [çün,]*

ʿAşḳına ey dost düşelden nice ḫayrān olmuşam
ʿAḳlımız **çün** żāyīʿ ḳıldım ḫalḳa destān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 2). [çün,]*

Maḥv olunca varlığım Derviş Sükuṭī yandı **çün**
Ḳalmadı hiç ẕerre denlü bunda gülhān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 9). [çün,]*

Ol şehinşāh bu ʿālem-i Muṣṭafādır iʿtiḳādım
Anıñ **çün** ʿaşḳa düşdüm artmada hep feryadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 2). [çün,]*

Geldi **çün** şehr-i muḥarrem ʿāşıḳa mātem bugün
Çeşm-i ḫūnuñ işbu māhda dökmege elzem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 1). [çün,]*

Derde Yaʿḳūb düşdü ol dem Yūsufuñ feryādıyla
Buldu Eyüb Ṣabrıyla **çün** derdine edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 10). [çün,]*

Çün bugün bāṭın gözüyle baḳmışım aḥvāline
Her biri bir isme maẓhar düşmüşüm ḥayrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 9). [çün,]*

Ḥaḳ görürüm ḳanda baḳsam Ḥaḳ ile **çün** ṭoptolu
Ḥaḳdan ayru yoḳ Sükūtī görürüm her yana men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 11). [çün,]*

Bir şeb-i maʿnā yüẔünden semʾ-i cāna bir ḫiṭāb
Sen de ara **çün** dediler aç gözüñ ol Ḥaḳ ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 12). [çün,]*

Küntü kenziñ maẓhar olmuş himmetiyle **çün** bular
ʿİlm-i alā semāya vāḳıf rehberi Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 5). [çün,]*

Altmış üç yaşa bu ʿömrüm **çün** irişdi Ṣoñ deme
İltifātıñ ġayr itmem ḳalmadı sevdā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 15). [çün,]*

Nola bu dehre **çün** gelmiş nice Ẕāl ile ol Rüstem
Elinde tīġ ile ḫançer yürürler bī-amāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 9). [çün,]*

Çün nidā ẕāt-ı Ḥaḳdan irdi semʿ-i cāna hū
Anıñ içün başladı cān bülbülü efġāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 1). [çün,]*

Hū ile **çün** açdı anlar küntü kenziñ bābını
Hū ile irmiş bugün ʿāşıḳları ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 7). [çün,]*

Hū ile bezm-i serā-yı vaḥdete **çün** irdiler
Hep erenlerden Sükūtī feyż ider insāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 9). [çün,]*

Viṣālin **çün** gice gündüz iderim dāʾimā feryād
Fiġānım ʿandelīb āsā ʿaẕābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 3). [çün,]*

ʿAlī Mūsā Rıżādan **çün** ḳamer şems nūruñ almışlar
Vücūduñ mülkünü sen de dilersen şuʿle-dār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 9). [çün,]*

Bulur nesl-i Resūlullah niyāzıñ ḳıl dile ḥācet
Murādını virirler **çün** sen anlardan didār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 14). [çün,]*

Saña Ḥaḳ dedi maḥbūbum ezelden tā ebed **çün** kim
Ḥaḳḳa **çün** ẕātıñız maẓhar meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 7). [çün,]*

Saña Ḥaḳ dedi maḥbūbum ezelden tā ebed **çün** kim
Ḥaḳḳa **çün** ẕātıñız maẓhar meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 8). [çün,]*

Yüzüñ nūr benim **çün** ḳıble-gāhım
Sücūdum hem Ḥüseyn-i Kerbelāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 5). [çün,]*

Bu sāl içre Sükūtīniñ muvāfıḳ geldi tariḫi
Hezār üç yüz beşinde **çün** tamam itdim bu dīvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 14). [çün,]*

Hemān Mūsāya ʿarż itdi cemāliñ nūrunu birgün
Şecerden **çün** ẓuhūr itdi kelām-ı ṣāfī nurānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 8). [çün,]*

Ḳıblegāh cümle müʾmīn Aḥmed cihānıñ serveri
Secdegāhımız bizim **çün** ol Ḥabībiñ Ḥaydarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 2). [çün,]*

Ṭavāfda iken maderi **çün** cemāl o dem itdi ẓuhūr
Doġdu cihān ʿālemine kāʾbe-i ʿulyā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 5). [çün,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ehl-i ṭarīḳa reh-nümā
Bunlara **çün** itmişiz biz tā ezelden bīʾatı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 12). [çün,]*

Bulardan **çün** ẓuhūr itdi İmām Ẕeynel Bāḳır Caʿfer
Risālet nesli Kāẓımdan ʿAlī Mūsā Rıżā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 31). [çün,]*

Aṣḥāb-ı kirām bunca ricāl ʿazm-i sefer **çün** ḳıldılar
Biñ celīl nāzil olup ruḥṣatlar revā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 13). [çün,]*

Ḫātem-i Resūl gelmesiyle rāh-ı dīni itdi güşād
ʿAzm-i sefer eyledi **çün** fātiḥ-i Ḫayber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 14). [çün,]*

Şeyḫ Saʿdullah Efendi Ḥaḳḳa itmişken ḥużūr
Ḳıldı niyāz ol Ḥabīb çeşmesi **çün** bī-ḳuṢūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 2). [çün,]*

Himmetiyle vāḳıf oldu her biri esrārına
Elveled sırr-ı ebīye irdiler **çün** bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 12). [çün,]*

Gerçe şeyhiñ didesi **çün** ẓahirān ʿāmā olup
Lik bāṭın gözü meftūḥ yoḳ ḫafī bir şey aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 17). [çün,]*

Ẕülfüñ ile ḳaşlarıñ hem daḫı müjġānlarıñ
Kıldı beyān **çün** vechini eyledi iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 18). [çün,]*

Ḫāk ḳadim dergāhına sür Sükūtī sen yüzüñ
Çeşm-i cānıñ **çün** açıla eylegil enẕār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 16). [çün,]*

Ḫıyre **çün** meşġūl olanlar ʿind-i Ḫaḳ maḳbūl olur
Şer iden müfsid münāfıḳ nefsine uymuş celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 3). [çün,]*

Çün Ḫarabāti Babadan bīʾatı Ġılmān Baba
Dāḫil oldu Ḫaḳ yoluna buldu ol dāʾim beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 1). [çün,]*

Ḫaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Az vaḳitde itdiġini her biri **çün** buldular *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 26). [çün,]*

Ẕikr-i Ḫaḳḳa kes̲ret üzre **çün** iderler iştiġāl
ʿAşḳ-ı Mevlā ile dāʾim bunlar olmuş ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 11). [çün,]*

çünki: *Çünkü, zira, şundan dolayı, şu sebeple.*

Ḥubb-ı dünyādan Sükūtī **çünki** geçdi her demi
Bir pula ṣatmış cihānı ġayr baḳmaz her yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 13). [çünki,]*

Mūsāya devrinde geldi ẕāt-ı Ḫaḳdan bir ḫiṭāb
Len terā nī **çünki** dedi şānına Ḫaḳ müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 2). [çünki,]*

Ẕikrile ḳalb açılurmış **çünki** dedi Muṣṭafā
Seyr idersin ol zamānlar ʿarş-ı kürsī bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 7). [çünki,]*

Zāhidā īmān dilerseñ Muṣṭafāya bīʾat it
Çünki ʿahdıñ var ezelden Murtażāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 2). [çünki,]*

Cān u başdan **çünki** geçmiş ol Ḫudā ʿāşıḳları
Kes̲ret-i dünyāya baḳmaz eyleyen ol yār aḫz̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 5). [çünki,]*

Men ʿaref ilmine āgāh **çünki** oldu sālikān
Rabbini öñ bildi añlar oldular dānā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 9). [çünki,]*

Göñülde ḳalmamış aṣlā sivānıñ **çünki** āş̲ārı
Anıñçün bulmuşuz bunda Sükūtī bāḳiyen meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 9). [çünki,]*

Aḥsen-i taḳvīm dimiş Ḫaḳ **çünki** insān şānına
Nüsḫa-i kübrādır ādem farḳ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 3). [çünki,]*

Küntü kenziñ sırr-ı muṭlaḳ sendedir iste anı
Reh-nümālar dāmına düş **çünki** ol kanda garaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 8). [çünki,]*

Mūtū ḳable en temūtū **çünki** dedi Ḫaḳ Resūl
Fehm ide gör işbu naẓmı nuṭḳ-ı bürhāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 7). [çünki,]*

Kim ki oldu bunda dāʾim vech-i yāre mübtelā
Ṭaʾn ḳılman bulmuş anlar **çünki** rüʾyetden neşāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 8). [çünki,]*

İrişdi **çünki** hem rāhım bir özge ʿāleme ol dem
Sarāy-ı vaḥdete irdim o ḥażretden vefā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 7). [çünki,]*

Nefsiñ bilen Rabbiñ bilür **çünki** buyurdu ol Resūl
ʿĀrif olanlar çün bildiler bu ʿilmile esmā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 7). [çünki,]*

Şevḳ-i ʿaşḳile Ḥüseyne **çünki** olduḳ biz ġulām
Hem anıñ ʿaşḳına her dem ṭutarız mātem gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 7). [çünki,]*

Māsivāyı gönlümüzden **çünki** ḳıldık tārumār
İstemez oldu derūnum bir daḫı cihān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 7). [çünki,]*

Laʿnet itmek ol Yezīde **çünki** farż oldu bize
Āl-i Mervāna hezārān laʿn idip muḥkem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 11). [çünki,]*

Ḥaḳ seniñ ʿaşḳına **çünki** kāʾinātı ḫalḳ idip
Senden ötrü yaradıldı ʿarş-ı kürs rūy-ı zemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 5). [çünki,]*

Murtażāya **çünki** laḥmi hem dedi faḫr-i cihān
Ẕāt-ı muṭlaḳ nūr-ı vaḥdet cümlede yektā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 23). [çünki,]*

Hep ʿayāndır aña her nesne **çünki** olmaz iḫtifā
Ḥaḳ görürler ḳanda baḳsa dīdesi her yanadan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 5). [çünki,]*

Nār-ı ʿaşḳa **çünki** düşdüm ben daḫı her rūz u şeb
Yañar oldum mavḥ olunca gör beni külḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 7). [çünki,]*

Çünki bunda gelmeden hep Ḥaḳḳı bilmekdir murād
Cāhil olandan ṣaḳın pek bilmez ol Sübḥān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 33). [çünki,]*

Anıñ nūr-ı żiyāsından ḳamer şems **çünki** aḫẕ itmiş
Münevver ṭutdu ser-tā-ser iki ʿālemde her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 5). [çünki,]*

Laʿnet olsun ibn-i Süfyān ḫāricīniñ cānına
Ḳaṣd ḳıldı bunda **çünki** ol şāh-ı merdānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 2). [çünki,]*

Naḫnü aḳreb sırrını **çünki** idrāk itmedi
Mecnūn gibi Leylā içün beyhūde gezer Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 3). [çünki,]*

Şükrüne ḳādir degiliz **çünki** insān eyledi
Vech-i pākın gösterüp ol bize ihsān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 1). [çünki,]*

Çünki farż olmuş Ḫudādan her ḳula burhān ile
Ḫoş ṭutanlar ṭamu görmez her zamān bir kemteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 9). [çünki,]*

Ẕikrile ḳalb açılurmış **çünki** dedi Muṣṭafā
Seyr idersin ol zamānlar ʿarş-ı kürsī bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 7). [çünki,]*

Küntü kenzin dedi **çünki** ol ḫāliḳ-i muṭlaḳ
İtdi beyān herkes sırrını Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 9). [çünki,]*

Āyet-i heft Fātiḥadır **çünki** yüzine ʿayān
Cemʾ itdi Ḫudā anda ʿulūmuñ mecmāʿ-ı esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 11). [çünki,]*

Şeyḫ ʿAlī Ḳoçdan ḫalife **çünki** olmuş ʿazīz
Post-nişīn oldu muḥaḳḳaḳ dergāhı Ḫutā Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 3). [çünki,]*

Ehl-i dil ḥāliñ ifāde Ḥaḳḳa itdi **çünki** ʿarż
İlticā-yı Ḥaḳdır anlar ḫalḳa itmezler ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 17, Mısra 1). [çünki,]*

Terk idip bu fānī dehri ḳılmaz aṣlā ülfeti
Semt-i ʿuḳbāya muḥaḳḳaḳ **çünki** itmiş ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 6). [çünki,]*

Zerresinden pertev almış **çünki** anıñ afītāb
Şuʿle Ṣalmış bu cihāna şems ile hep māhitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 1). [çünki,]*

Keşret-i dünyāya **çünki** itmez olduḳ iltifāt
Mühr-i Ḥaydar ḳalbimizde şuʿle virdi ḳat be ḳat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 1). [çünki,]*

çūş id-: *Coşmak, taşmak, kaynamak.*

Bülbülüñ efġān-ı Ẕārı güllere vaḳt-i bahār
Yoḳ yere feryād-ı āhı **çūş ider** ʿaleʾṣ-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 8). [çūş ider, -er]*

çūşa gel-: *Coşmak, heyecana gelmek, galeyana gelmek.*

ʿAndelībler **çūşa gelmiş** her biri feryād ider
Ġonca güller tāze açmış nev-be-nev elvān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 5). [çūşa gelmiş, -miş]*

Şuñ ḳadeḥim sāḳīyā gel her demi mestān olam
Şevḳ-i ʿaşḳım **çūşa gelsin** baḥr-ı bī-pāyān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 2). [çūşa gelsin, -si, -n]*

da: *"-da,-de" bağlacı.*

Kendi ḫaṭṭımızla taḫayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merḤūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfiẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası **da** Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir

nüsḥasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaSı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [da,]*

Bir zamān Ferhād **da** gezdi kūh ṣaḥrālarda hep
Bir lebi Şīrīn içün daġlarla itdi çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 7). [da,]*

Ḥaḳiḳat ʿilmine ʿārif olan neyler bu dünyāyı
Sivāya iltifāt itmez bular **da** ʿaşḳ-ı Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 2). [da,]*

Aña vāṣıl olan cānlar bulur Ḥaḳḳı her arada
Bu **da** bir pīr-i kāmildir ṭarīḳinde sürer devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 50). [da,]*

dad: *Tat, lezzet.*

ʿÖmründe ʿasel ṭatmayanıñ fehm idemez hiç **dadın**
Mekteb yoluna uġramayan nice bilsin ol kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 5). [dadın, -ı, -n]*

dad: *Dâd (ض), Arap alfabesinin on beşinci harfi.*

Ḍad Ḍalālet rāhına virme göñül ey müddeʾī
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bul ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 15). [ḍad,]*

Ḍad Ḍalaletden ḫalāṣım şāh Naḳī bürhānıyla
ʿAskerīye tābi oldum nesl-i şāh-ı Enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 29). [ḍad,]*

dāġ: *Dağ, cebel.*

Daġlar saña bostān olur bāġçe ile bāġlar ḳamu
Meyveleri ġāyet keş̲īr eṭrāfında Ṣāfī ṭurunç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 11). [daġlar, -lar]*

Bir zamān Ferhād da gezdi kūh ṣaḥrālarda hep
Bir lebi Şīrīn içün **daġlarla** itdi çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 8). [daġlarla, -lar, -la]*

Ferhād daḫı bunca Zamān **daġlar** içinde dolaşıb
Aġlar ḳatı Şīrīn içün başını ġavġālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 3). [daġlar, -lar]*

Şīrīn içün **dāġ** u ṣaḥrā bıraḳmadı Ferhād ʿaşḳ
Naḳd-ı cānıñ tā virince eyledi ḳurbānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 5). [dāġ,]*

Dehr-i fānīye Ṣaḳın gel meylini virme bugün
Kimseye hiç şefḳati yoḳ bir **daġdır** o göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 10). [daġdır, -dır]*

Şīrīn içün Ferhādlan **daġlarla** itdim çoḳ nizāʾ
Aġyār-ı cihān bıraḳmaz olup vuṣlatına ol yüzü māh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 5). [daġlarla, -lar, -la]*

Şīrīn içün **daġ** u ṭaşları gezüp
Sen suʾāl it neler çekdi Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 13). [daġ,]*

dāġ: *Yara. || Aşığın göğsündeki yaralar.*

Ateş-i hicrāna ḳoyma mihriñle bī-çāreyi
Derd-i ġām ḳaldır aradan sīnesine urma **daġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 12). [daġ,]*

daġ u ṣaḥrā: *Dağ ve ova.*

Mecnūn gibi Leylā içün **daġ u Ṣaḥrā** hiç bıraḳmadım
Cismimi ben ḳıldım ḥarāb beyhūde hep ifnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 7). [daġ u ṣaḥrā,]*

dahı: *"-da, -de, bile" bağlacı.*

yaʿnī Ḥaḳ içün degil bütün bütüne dünyālarını ẕevḳ-i ṣefā ile geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire **daḫı** mesmūʾmız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 12). [daḫı,]*

Re Risālet cevheridir ḥażret-i Bāḳır **daḫı**
Fe Fenāya raġbet itmez Ḥaḳile bulmuş beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 19). [daḫı,]*

Murtażādır nūr-ı vāḥid hem **daḫı** laḥmüke laḥm
Murtażādır Muṣṭafāya yār-ı aḳrān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 5). [daḫı,]*

Kīn kibir benlik ḥased hem **daḫı** ʿucb ile riyā
Şeş cihātiñ bende çekmiş fetḥ olunmaz saña bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 5). [daḫı,]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı **daḫı** dolmuş bülbül ekṣer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 4). [daḫı,]*

Hem **daḫı** Aḥmed buyurdu nūr-ı vāḥid Ḥaḳḳına
Laḥmüke laḥmī ki sensin Murtażā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 5). [daḫı,]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan bir zamān Ferhād **daḫı**
Kūh-ı ṣaḥrālarda itdi Şīrīn içün çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 11). [daḫı,]*

ʿAḳl-ı maʿāş her ṭālibe dāʾimā dünyā leẕīẕ
Terk-i sivā her kāmile hem **daḫı** ʿuḳbā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 2). [daḫı,]*

Āh idermiş bülbül-āsā gice gündüzler **daḫı**
Maṭlūb bir ġonca güldür ḫandānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 9). [daḫı,]*

Ferhād **daḫı** bunca Zamān dağlar içinde dolaşıb
Aġlar ḳatı Şīrīn için başını ġavġālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 3). [daḫı,]*

Bāb-ı Luṭfuñ ḫādimidir nice biñ ḳullar **daḫı**
Secde eyler saña taḫḳīḳ ins ü cin cümle şecer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 5). [daḫı,]*

Verdiler muṭlaḳ ḥarāba işbu dehr ser-te-ser
Bir **daḫı** ābād olunmaz muḥkem oldu tarumar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 12). [daḫı,]*

Bitmez eyle Ṣafī ʿasel hem **daḫı** gümüş ḳalay
Āb u limon sirke ile bir Ṣanur abdalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 11). [daḫı,]*

Nefsiniñ ḳatline saʿy it sen **daḫı** leyl ü nehār
Ẕülfiḳār-ı Ḥaydarı çek saña lazımdır ḳışāş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 7). [daḫı,]*

Erenler rāhına cāndan ola gör sen **daḫı** teslīm
Resūlüñ şerʿini gözle güzel bir sāye ol ḳānīʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 5). [daḫı,]*

Mürşidiñ gitdiġi rāhe sen **daḫı** ḳıl inḳiyād
Cümle varıñ Ṣarf idegil esrār-ı Ḥaḳ ola keşşaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 5). [daḫı,]*

Māsivāyı göñlümüzden çünki ḳıldık tārumār
İstemez oldu derūnum bir **daḫı** cihān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 8). [daḫı,]*

Bu vücūdum şehri yandı ṭutuşup külḫāne gel
ʿĀşıḳ isen vech-i yāre sen **daḫı** dīvāne gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 2). [daḫı,]*

ʿĀşıḳları olmaz tehī ẕākirlerin hūdur āhı
Āsān geçerler bir **daḫı** rehberleri çün Cebrāʾīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 6). [daḫı,]*

Hiç delİl sezā olmaz imiş yolların bir **daḫı** çoḳ
Dİv şeyṭān seni ḳomaz hem dimār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 11). [daḫı,]*

Üç beş gün içün geldim ise bu fānī dehre
ʿÖmrüm **daḫı** āḫir olup gitmege cānān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 4). [daḫı,]*

Māl ile mülk bunca evlād hem **daḫı** ḥüsn-i cemāl
Zāʿil olur bunda ḳalmaz ġayr nice idelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 11). [daḫı,]*

İmām Caʿfer **daḫı** Kāẓım benim bir pādişāhımdır
Ġulām ḫāk-i pāyinde ʿAlī Mūsā Rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 5). [daḫı,]*

Nār-ı ʿaşḳa çünki düşdüm ben **daḫı** her rūz u şeb
Yañar oldum mavḥ olunca gör beni külḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 7). [daḫı,]*

Söylenir evvel ezel kim gāhī otdan būḳ olur
Daḫı būḳdan ot olup hem dillere destān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 18). [daḫı,]*

Ḳalmaz imiş ey Sükūtī hiç maraż şol kimsede
Kendüsini yoḳ bilene Ḥaḳḳı **daḫı** vār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 10). [daḫı,]*

Hiç terāḥḥum itmez oldu ḫavf yoḳ bilmem anıñ
Ḳanġı yüzlerle varır Ḥaḳ bir **daḫı** dīvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 6). [daḫı,]*

Şehr-i kūfe yere geçsün ḳalmasun aṣlā eşer
Ḳavm-i melʿūnuna laʿnet hem **daḫı** aʾvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 10). [daḫı,]*

BerẔāḫa düşen ḥāl nice gör olmuş yaman
Mürşid gerek anı **daḫı** terbiye ide bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 6). [daḫı,]*

Küntü kenziñ sırrını bul sende hem ẓāhir durur
Cehd ide gör sen **daḫı** irmek dilersen ol kana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 4). [daḫı,]*

İçim ṭaşıma kibrile kin hem **daḫı** bunca nifāḳ
Ḥırş-ı ġażabı ḳıldı ʿaṭā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 3). [daḫı,]*

İmāmım her dü ʿālemde benim Ẕeynelʾ ile Bāḳır
Daḫı Caʿfer İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 8). [daḫı,]*

ʿİnāyet eyledi Mevlā erenlerden **daḫı** himmet
YaẔıldı beyt-i heşt ḥarfle kelāmım emr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 3). [daḫı,]*

Cemāliñde anıñ gördüm Zebūr Tevrāt **daḫı** İncīl
Kelāmullah ile mevcūd cihānıñ cümle insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 3). [daḫı,]*

Aṣḥāb-ı kirām vaṣfıñ idip Derviş Sükūtī her müdām
Fehm ideler cümle cihān hem **daḫı** yektā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 14). [daḫı,]*

Rūy-ı zemīn nevʿī beşer hem **daḫı** ʿarş-ı melek
Vaṣfıñ ider her nevʿīyle ṣubḥ u mesā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 5). [daḫı,]*

Vaṣfını mümkün mi ide Derviş Sükūtī her Zamān
Meddāḥı anıñ Allah **daḫı** itdi s̲enā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 22). [daḫı,]*

ʿilm-i taḥḳiḳa irişmiş Mūsā-yı Kāẓım **daḫı**
Dört kitābdan baḥs̲ ider ol tercümānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 9). [daḫı,]*

ʿArş ile kürs rūy-ı Zemīn hem **daḫı** nār-ı saḳar
ʿAṭşān-ı behişt ümmetine sāḳī-i kevs̲er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 5). [daḫı,]*

Ṣal hicret biñ iki yüz hem **daḫı** ṭoḳsan ṭoḳuz
ʿAşḳıyla bir gün hemān ol hū deyüp gitdi beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 13). [daḫı,]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı **daḫı** dolmuş bülbül eks̲er ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 4). [daḫı,]*

Ḳandildeki nūra **daḫı** bir gün nāmūs ekber
Uġradı yolu gördü hemān gün gibi envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 3). [daḫı,]*

Her bir Nebīniñ devrine **daḫı** geldi ḥafiyyen
Aḥmed ile birlikte gelen Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 5). [daḫı,]*

Ẕülfüñ ile ḳaşlarıñ hem **daḫı** müjġānlarıñ
Kıldı beyān çün vechini eyledi iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 17). [daḫı,]*

Ey ṭālib-i Ḥaḳ dinle bugün söylenen güftār ʿAlīdir
Kurʾān **daḫı** nāṭıḳ aña her ne ki var eşʾār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 2). [daḫı,]*

Fetḥinde **daḫı** Ḥaḳ aña āsān ile ḳıldı müyesser
Açdı hemān rāh-ı dīni ol Ṣāḥib-i Zülfikār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 9). [daḫı,]*

Derviş Sükūtī ister isen rūz-ı leyāl ḥażret-i şāhı
ʿAşḳile gel sen **daḫı** başını eyle niṣār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 16). [daḫı,]*

ʿAlīdir bil bu ʿālemde muḥaḳḳaḳ ṣor tā insān
Velī maʾnīde ẕāt-ı Allah ʿAlīdir hem **daḫı** raḥmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 12). [daḫı,]*

ʿAṣrımız böyle ser-a-ser şeyḫī derviş cümlesi
Oldular tābiʿ ḫükümet ehline bunlar **daḫı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 2). [daḫı,]*

Evvel oldur aḫir oldur ẓāhir ü bāṭın **daḫı**
Pādişāh-ı lā-yezāl ḥākim-i cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 15). [daḫı,]*

Ḫudānıñ maḳṢūdu ancaḳ bu ʿālemi yaratmaḳdan
Ḥaḳḳı bilmek virilmek ʿibādetden **daḫı** yekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 6). [daḫı,]*

Aġzında aġusu heft ser yalandır
Ṣoḳarsa bulunmaz bir **daḫı** deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 16). [daḫı,]*

Seni fehm eylemez münkir münāfıḳ hem **daḫı** kāfir
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 19). [daḫı,]*

O şāhıñ tārīḫüñ itdim tamamıyla bugün iḳrār
Vefātına **daḫı** biñ yüz s̲emāniyeniñ yek gelir ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 26). [daḫı,]*

Zümre-i hidāyet hem **daḫı** ġayret
ʿAdl ile itmekde dāʾimā şefḳat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 59). [daḫı,]*

d̲āḫil: *İç, içeri, içinde, içeri girmiş.*

Selānik vilāyet-i celīlesi **dāḫilinde** vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavs̲üʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [dāḫilinde, -in, -de]*

Muʾaḫḫir üç bölük ṣalmış vücūd iḳlīmine **dāḫil**
İderler ḥiz̲metiñ birbirine emr itmiş aña Cebbār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 21). [dāḫil,]*

Bāb-ı hidāyet her cihetden açıla
Dāḫil olup ol maḳāma intihā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 6). [dāḫil,]*

Ḳalbine ger kin kibirle **dāḫil** olsa hem riyā
Yedi ṭamudan eşeddir dünyāda çekdi ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 5). [dāḫil,]*

Aṣfiyālar bezmine **dāḫil** ide gör her demi
Cevher-i maʿnā ḥaḳāyıḳ dürlerin ḳalbime Ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 7). [dāḫil,]*

Ol imām Kāẓım Rıżānıñ rāh-ı meftūḥ bir ḳadīm
Her ki **dāḫil** oldu anlar şüphesiz vuṣlat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 12). [dāḫil,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa **dāḫil** olan ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz
Bezme lāyıḳ vāṣıl olan ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 1). [dāḫil,]*

Ḳanāʿat mülküne **dāḫil** olan Saʿdīleriz yā hū
Erenler rāhına vāṣıl olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 1). [dāḫil,]*

Beyt-i Ḥaḳḳı gerçe her dem ʿāşıḳān eyler ṭavāf
Kaʾbe-i ʿulyāyā **dāḫil** bunlarıñ dīvānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 8). [dāḫil,]*

Bizi **dāḫil** etme Ḫarabāt ehliyiz sen zāhidā
Neyleyim ḳalbim ḫarābdır taʾmīr idemem Vīrāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 5). [dāḫil,]*

Cennet-i aʿlāya **dāḫil** Ḥaḳ içün iden edā
Nār-ı dūzaḫdan emīndir her dü ʿālem aḫḳarī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 11). [dāḫil,]*

Ṭālibā gel ister isen bunda şeyḫ-i kāmilīñ
Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿAbādandır ol gürūha **daḫilīn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 2). [daḫilīn, -in]*

Bāb-ı ʿilmine anıñ kim **dāḫil** olmuş rūz u şeb
Vāḳıf olmuş şehrine bil Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 5). [dāḫil,]*

Nūḥ Ṭufānında emīndir felegine **dāḫil** olan
Buldular ol dem necātı faż̇l-ı raḥmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 5). [dāḫil,]*

Ḫāk-i pāya yüz sürenler oldular gerçek velī
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa **daḫil** olmuş bunlarıñ fayiḳleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 6). [daḫil,]*

ʿİlm-i ẓāhir her cehle Ṣalmış ṭamudan olmaz ḫalāṣ
Cennete **dāḫil** olur mu kin kibir ehl-i riya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 8). [dāḫil,]*

Çün Ḫarabāti Babadan bīʾatı Ġılmān Baba
Dāḫil oldu Ḥaḳ yoluna buldu ol dāʾim beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 2). [dāḫil,]*

Zümre-i ḳırḳlara **dāḫil** ṣāḥib-i irşād ider
Ẓāhiri vīrān görünür bāṭını ābād ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 13). [dāḫil,]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl eyler bir nefeste himmeti
Menzil-i bālāya irer **dāḫil** olan ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 12). [dāḫil,]*

Zümre-i ḳırḳlara **dāḫil** Ṣāḥib-i irşād ider
Ẓāhiri vīrān görünür bāṭını ābād ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 13). [dāḫil,]*

Nār-ı dūzāḫdan emīndir kim ki olmuşdur vuṣūl
Cennet-i ʿirfāna **dāḫil** oldular hep bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 2). [dāḫil,]*

dāʾim: *(Ar.) Daima, devamlı, her zaman, sürekli.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her **dāʾim** Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [dāʾim,]*

Ḳodu bir ketḫüda anda vezīr ḥükmüñ sürer **dāʾim**
Emīn itmiş bu şehr içre ḳamu mülke urdu serdār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 27). [dāʾim,]*

Rehber-i kāmil gözet Derviş Sükūtī bu fānīde
Ber-ḥayāt ol bunda **dāʾim** olmaya teniñ türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 12). [dāʾim,]*

Müddeʾīler ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ lezzetine yol bulmamış
Anıñ çün rūz u leyāl çekmez her **dāʾim** ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 10). [dāʾim,]*

Riyā ile şaḳın itme ʿibādet bunda her **dāʾim**
Muṣaffā ile dil mülkin seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 7). [dāʾim,]*

Tesellī ḳıl baña şāhım bu göñlümü idip bir şād
Seniñ ʿaşḳıñ durur **dāʾim** dilā dīvānıma bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 8). [dāʾim,]*

Seḥerde ney gibi inler derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden
Hemān Mecnūn gibi **dāʾim** evliyādan cefā bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 4). [dāʾim,]*

Sükūtī Dervişiñ pendiñ ṭutanlar bunda her **dāʾim**
İrüşür vuṣlata anlar Ḥaḳ ile hep liḳā bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 9). [dāʾim,]*

Bu fenā mülkiñde **dāʾim** Ḳayṣ-veş gezmekdeyim
Kūh-ı ṣaḥrālarda ḳaldım sen hidāyet rāhıñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 5). [dāʾim,]*

Nefsini bilmekde ʿāciz irmedi bir kāmile
Ḳaldı ẓulmet içre **dāʾim** ḥırṢ ile ider fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 8). [dāʾim,]*

Ṣāfī itmeden bu ḳalb Ḥaḳḳa yol olmaz güşād
Ne ʿaceb zāhid mürāʾī seng-i dil **dāʾim** fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 2). [dāʾim,]*

Pādişāhım mülk-i tende eylemiş **dāʾim** ḳarār
Ḥüsnünü ḳıldı beyān eyledim iẓhār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 7). [dāʾim,]*

Ṭarīḳinde sülük itdim muḥaḳḳaḳ anlarıñ **dāʾim**
Eneʾl-Ḥaḳ sırrına irdim ʿAlīden defterim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 3). [dāʾim,]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle dilersen bunda her **dāʾim**
Teveccüh ḳıl hemān Ḥaḳḳa derūnunda ḥużūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 9). [dāʾim,]*

Cihān ẕevḳiñ sürüp **dāʾim** dinler hep yalan eyler
Vefā-yı berāydır gerçe cefāsın beytiñ hemān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 1). [dāʾim,]*

Müfti ḳaḍı şeyḫi derviş nefsine tābiʾ olup
Ẓulm iderler cümle ḫalḳa ḳılmadı **dāʾim** żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 18). [dāʾim,]*

Bu göñlüm şehrini iḫrāḳ iden ḥüsn-i cemāliñdir
Seniñ ʿaşḳıñ yaḳar **dāʾim** ḳomaz raḥat celāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 2). [dāʾim,]*

Ḳomaz benlik riyā ile bu göñlüme virir teşvīş
Ḥasedle kin kibir **dāʾim** derūnum ḳaplamış hep mār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 4). [dāʾim,]*

Ṭarīḳinde sülük itdim irince ʿömrümüz āḫir
Dürr-i luṭfunda her **dāʾim** ġulāmı olmuşum ḳamber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 6). [dāʾim,]*

Anıñ ʿaşḳıyla her **dāʾim** gürūh-ı evliyā içre
Hidāyet rāhıñ açmışdır cemāliyle bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 5). [dāʾim,]*

Revā mı ülfetine düşenler rūz u şeb **dāʾim**
Naẓar itmez bu ʿālemler anı kimse ṣorar olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 5). [dāʾim,]*

ʿUzlete ben anıñçün eyledim bunda ḳarār
Ḫalḳla ülfetde **dāʾim** artmada melalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 6). [dāʾim,]*

Şarāb-ı ʿaşḳı her kim nūş iderse dest-i mürşidden
Bulurlar ʿaşḳile **dāʾim** o demde zevḳiyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 4). [dāʾim,]*

Ḳuluñ Derviş Sükūtīdir dürr-i luṭfunda her **dāʾim**
ʿAfv ḳıl cürmünü bekler Cenāb-ı Ḥaḳ saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 9). [dāʾim,]*

Kim ki oldu bunda **dāʾim** vech-i yāre mübtelā
Ṭaʾn ḳılman bulmuş anlar çünki rüʾyetden neşāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 7). [dāʾim,]*

Pādişāhım iḥsānıñdan cānım ider şimdi ḥaẓ
Her kime luṭfuñ irerse **dāʾim** ider şimdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 2). [dāʾim,]*

ʿArż idip gelmekde **dāʾim** bī-devālar ḳapına
Ḥācetiñ senden umar bī-māreler olmaḳda Ṣaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 7). [dāʾim,]*

Naḳd-i cānın rāh-i Ḥaḳda her kim itmezse telef
Olmadı ol bunda **dāʾim** ʿaşḳile her dem şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 2). [dāʾim,]*

Arardım kūh-ı şaḥrāda hemān Mecnūn-veş **dāʾim**
Derūnumda o Leylāya irince āşinā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 3). [dāʾim,]*

Ẕülfüñ teline her dem **dāʾim** Mecnūn-veş bend olup
Manşūr gibi rūz u leyāl biz dāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 7). [dāʾim,]*

Bu kesretden elim yūdum muḥabbet ẕevḳile **dāʾim**
Şarāb-ı lā-yezālīden içüp bunda ḥumārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 3). [dāʾim,]*

Ṭutmuşuz melāmet yolunu biz ʿaşḳile her **dāʾim**
Mecnūn olana ʿaşḳ yaḳışır dīvāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 5). [dāʾim,]*

Küntü kenziñ sırrın añla fāş ider ʿāşıḳlara
Aç gözün sen gözle **dāʾim** olasın bīnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 12). [dāʾim,]*

Ḥaḳḳı inkār eylemekdir münkirin **dāʾim** işi
Ehl-i Ḥaḳḳa itmez iḳrār bıraḳmadı anı cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 9). [dāʾim,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ol ġulāmı Ḥaydarıñ
Ḫāk-i pāyiñ bekle **dāʾim** sen ʿAlīniñ ḳanberi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 18). [dāʾim,]*

Ġaflet üzre ehl-i dünyā nefsine tābi olup
Ḫalḳa bühtān ile ġıybet **dāʾim** ider fāsıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 4). [dāʾim,]*

Varma gel Derviş Sükūtī ehl-i nādān semtine
İr erenler zümresine **dāʾim** Ḥaḳḳa āşıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 10). [dāʾim,]*

Şanmañız Ḥaḳḳa ʿibādet itmeyiz biz zāhidā
Her seḥer ẕikrile **dāʾim** bunda oldu muʾtādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 6). [dāʾim,]*

Ḳatıʿ müşkül benim ḥālim sivā ḥükmüyle her **dāʾim**
Ġażabla kin derūnumda ʿucūb riyā ile ḳāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 1). [dāʾim,]*

AẔ ṭaʿāmla nevm-ı ḳıllet sālikin rāhıñ açar
Menzil-i rifʿatde **dāʾim** meskān-i darüʾs-selām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 12). [dāʾim,]*

Maḳṣūd-ı dīdār Ḥaḳdır ülfet-i Saʿdīleriñ
Menzil-i bālāda **dāʾim** rifʿatı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 2). [dāʾim,]*

Günāhkār ümmetiñ gelmiş der Luṭfuna her **dāʾim**
Ḳuşūruñ ʿafv ḳıl senden ʿiṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 11). [dāʾim,]*

Muḥabbet ẕāt-ı pākından dil ü bīmārıma irse
Ḳamu derdime her **dāʾim** devādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 4). [dāʾim,]*

Ġarīb-i mecnūn gibi **dāʾim** perişān oldu aḥvālim
Gezerim kūh-ı Ṣaḥrāda rehā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 3). [dāʾim,]*

Seniñ ʿaşḳıñla her **dāʾim** derūnum āh ider bunda
Terāḥḥum ḳıl ḳatı artar bu Ẕārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 3). [dāʾim,]*

Seniñ derd-i firāḳından perişān oldu aḥvālim
Der-i Luṭfundan her **dāʾim** türābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 6). [dāʾim,]*

Sen olmasan benim ḥālim yaman olsa gerek **dāʾim**
Seniñ nūrıñ ile ḳalbim żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 5). [dāʾim,]*

Seniñ evlād-ı ezvācıñ yolunda cān fedā ḳıldım
Seniñle ḥaşr olam **dāʾim** cezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 8). [dāʾim,]*

Cümle nebāt bunca ḥacer evrāḳ ile hem de şecer
Ḥaḳ ẕikrini **dāʾim** ider hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 6). [dāʾim,]*

Ẕikr it Ḥaḳḳı cehr-i ḫafī olsun ḳalbiñ **dāʾim** Ṣafī
Ḳalmayasın bunda sāḳī gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 9). [dāʾim,]*

Sürerler yüz ḳamu ümmet dürr-i luṭfuna her **dāʾim**
Ḳapundan red olunmaz bir cemāʿat yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 15). [dāʾim,]*

Ḥayāt-ı nev bulam **dāʾim** ḳabirde cins-i aḥbāba
Selāmet bezmgāhında ḳuram bir taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 11). [dāʾim,]*

Görelden vechini yārin dūş oldum özge sevdāya
Anıñ ʿaşḳile her **dāʾim** ben oldum mecnūn-ı s̱ānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 10). [dāʾim,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ Derviş Sükūtī çakeri
Ḫānḳāh-ı ḥiẕmetinde itdi **dāʾim** ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 14). [dāʾim,]*

Görmeyem Ḥaḳḳıñ cemāliñ bunda **dāʾim** āşikār
Ol ne bilür Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 3). [dāʾim,]*

Dirler ʿālemden münezzeh yoḳ mekān-ı bī-nişān
Ādemʾiñ ḳalbinde **dāʾim** nice mihmān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 8). [dāʾim,]*

Bular vaḥdetde her **dāʾim** iderler ẕevḳini Ḥaḳla
Bu ke<u>s</u>retden elin çekmiş niderler ḳuru ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 5). [dāʾim,]*

Olar kim şol derūn içre Ḫudāyı yād ider **dāʾim**
Sivāya iltifāt itmez degildir bunda dünyacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 13). [dāʾim,]*

Sivānıñ ẕevḳ her **dāʾim** Ṣonuñda Zehr-i ḳātildir
Buna dil vermez ʿāşıḳlar bulanlar sırr-ı Şübḥānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 3). [dāʾim,]*

Kim ki anıñ yollarını itmedi cāndan ḳabūl
Ġaflet ile ʿömr geçüp dīdesi gör **dāʾim** şaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 10). [dāʾim,]*

Caʿfer ibn-i Bāḳır oldu cümleniñ sulṭānı hem
Bāb-ı luṭfuñ umarız derdlere **dāʾim** şifa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 6). [dāʾim,]*

Ricāmı kesmezim aṣlā Cenāb-ı Ḥaḳ Resūlünden
Bu ʿāṢī ümmetiñ Ṣalsın cenāna isterim **dāʾim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 12). [dāʾim,]*

Sāyeʾi luṭfunda **dāʾim** ḳalbimiz maḥzūn degil
Himmet ile her Ṣanıḳ göñül ider ṣādān meṣāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 3). [dāʾim,]*

Baʿīd Ṣanma bizi şāhım bu göñlümden degil iḫrāc
Būy-ı ḥüsnüñ gelür **dāʾim** beher sāʿat ẓuhūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 6). [dāʾim,]*

Çün Ḫarabāti Babadan bīʾatı Ġılmān Baba
Dāḫil oldu Ḥaḳ yoluna buldu ol **dāʾim** beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 2). [dāʾim,]*

Ḥaşre dek **dāʾim** oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
İşbu māhda müʾmīne aġlamaḳ oldu reva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 5). [dāʾim,]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek **dāʾim** oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 10). [dāʾim,]*

Ḥaşre dek **dāʾim** oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Muṣṭafānıñ nūr-ı ʿaynı hem ciger-pāre ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 15). [dāʾim,]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek **dāʾim** oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 20). [dāʾim,]*

Ḥaşre dek **dāʾim** oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Az vaḳitde itdiġini her biri çün buldular *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 25). [dāʾim,]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek **dāʾim** oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 30). [dāʾim,]*

Ḥaşre dek **dāʾim** oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 35). [dāʾim,]*

Ḳanda baksan Ḥaḳḳı **dāʾim** göresin
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 11). [dāʾim,]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl **dāʾim** itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 17). [dāʾim,]*

Ṣofrāsı meydānda **dāʾim** ṣāḥib-i ehl-i saʾīd
Şeyḫ ʿAlī merd-i mürüvvet ġanīdir ehl-i seḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 11). [dāʾim,]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl **dāʾim** itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 17). [dāʾim,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa keşret üzre çün iderler iştiġāl
ʿAşḳ-ı Mevlā ile **dāʾim** bunlar olmuş ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 12). [dāʾim,]*

Buġż ile ḥased hem ṭamaʿ bunlarda
Ḫalḳile her **dāʾim** ġavġā bunlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 8). [dāʾim,]*

dāʾima: *(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.*

Şerʿ-i pākīn itdi īcād ḳıldı ẓāhir ʿāleme
Anıñ ile buldu revnaḳ işbu eşyā **dāʾimā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 16). [dāʾimā,]*

Vav vücūdum mülk içre ẕāt-ı Ḥaḳ itdi ẓuhūr
He hidāyet andan oldu bizlere her **dāʾimā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 28). [dāʾimā,]*

Elif Allaha iderdim cān u dilden ilticā
Ye yalanım levḥ-i dilden sür çıḳarsun **dāʾimā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 2). [dāʾimā,]*

İşbu yollar berzaḫını geçmege āsān eyle
Rehber-i kāmil ara bul Derviş Sükūtī **dāʾimā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 10). [dāʾimā,]*

ʿAşıḳ isen ṭut Sükūtī pendini
Maşūḳ ile zevḳ idesin **dāʾimā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 14). [dāʾimā,]*

Ṭoġdu cihān ʿāleminde nūr-ı nebī virdi żiyā
Pertevidir her iḳlīme rūşen ider her **dāʾimā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 2). [dāʾimā,]*

Yolların hep berzaḫından geçmek içün bir delīl
Rehber-i ṭaḥḳīḳi bul her **dāʾimā** āsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 8). [dāʾimā,]*

Zāhidā gel ister isen sen de bulasın necāt
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye **dāʾimā** eyle ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 2). [dāʾimā,]*

Her cihetden el çeküp Derviş Sükūtī **dāʾimā**
Bir ḳanāʿat kūşesinden eyleyüp dildār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 9). [dāʾimā,]*

Ben beni ḳıldım fenā maḥv olunca **dāʾimā**
Tā bulunca hep beḳā çağırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 11). [dāʾimā,]*

Kesret emvācına dalma ey göñül vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine **dāʾimā** ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 2). [dāʾimā,]*

Kesret-i dünyāya baḳma zāhidā vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine **dāʾimā** ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 2). [dāʾimā,]*

Kesret-i dünyāya baḳma zāhidā vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine **dāʾimā** ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 2). [dāʾimā,]*

Aḥsen-i taḳvīmle īcād eyledi ol Ḥaḳ seni
Ḳurdu taḥtıñ ḳalb içinde **dāʾimā** eyler ḳuʾūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 6). [dāʾimā,]*

ʿAḳl-ı maʿāş her ṭālibe **dāʾimā** dünyā leẕīẕ
Terk-i sivā her kāmile hem daḫı ʿuḳbā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 1). [dāʾimā,]*

Ḫāk-i pāy-i Mehdīye Derviş Sükūtī yüz sürer
Anıñ çün rāh-ı dinde **dāʾimā** nuṣret bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 20). [dāʾimā,]*

Ẕikr-i fikrim gice gündüz Ḥaḳ ile her **dāʾimā**
Müptelāyım ol Ḫudāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 7). [dāʾimā,]*

Geçmemiş gönlüm sivādan ülfeti bālādadır
Kin kibir benlik ḥasedle **dāʾimā** ġavġādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 2). [dāʾimā,]*

Velāyetle bize himmet ḳılan her **dāʾimā** Ḥaydar
ʿİnāyet eyledi her dem kemāliyle bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 1). [dāʾimā,]*

Cihān fānī degil bāḳī kim olur **dāʾimā** mesrūr
Görünür bunda her ʿālem giden gelmez olur maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 1). [dāʾimā,]*

Meslek-i taḳvā yüzünden zāhidiñ her **dāʾimā**
ʿAşḳ yolundan bī-ḫaberdir her demi gümān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 3). [dāʾimā,]*

Ṣalāt **dāʾimā** eyle sözüñ ṭutma gel aġyārıñ
Oḳu ḥüsnüñde āyetiñ namāẔ olsun her eṭvārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 1). [dāʾimā,]*

Ẕikr-i seḥerle ṭālibā ḳalbe virir **dāʾimā** cilā
Çıḳar göñülden māsivā Ṣāfī ḳalur cān ile dil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 9). [dāʾimā,]*

Özge bir derde giriftār olmuşun sen **dāʾimā**
Miḥneti çoḳ raḥatı yoḳ böyle bir dünyā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 3). [dāʾimā,]*

Neşʾe yābım ḳamu ġām cümle efkārım gidüp
Ḥürrem oldu dil ü cānım **dāʾimā** şādāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 8). [dāʾimā,]*

Cismini eyler semiz ol ḫūk -veş her **dāʾimā**
Nefsini iḥyā idermiş nev-be-nev sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 9). [dāʾimā,]*

Sükūtī sen rıżā bābıñ dilersen **dāʾimā** bunda
Ḥażır ol nöbetin bekle degil durmaḳ mekāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 13). [dāʾimā,]*

Viṣālin çün gice gündüz iderim **dāʾimā** feryād
Fiġānım ʿandelīb āsā ʿaẕābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 3). [dāʾimā,]*

Sükūtī kem-ter bir gedā ṭālib isen rāh-ı Ḫudā
Ẕikr it Ḥaḳḳı sen **dāʾimā** gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 10). [dāʾimā,]*

Māsivāyı terk idip abdāl gezenler **dāʾimā**

Ol bilürmiş Şāh ʿAlī Mūsā Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 9). [dāʾimā,]*

İlticāmız ey Sükūtī bunlar oldu **dāʾimā**

Naḳd-i cān virmek yoluna her dem āhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 15). [dāʾimā,]*

Evṣāfını söyler isem Derviş Sükūtī her **dāʾimā**

Fehm iyledim lāyıḳıyla her devrile ekber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 19). [dāʾimā,]*

Ehl-i Ḥaḳḳı vaṣf ider Derviş Sükūtī her demī

Yoḳ ḫilāf ẕāt-ı muṭlaḳ ḥaḳḳıyla ol **dāʾimā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 16). [dāʾimā,]*

Ḫalḳı daʾvetde sezādır mürşid-i kāmillere

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl eyle sālikān **dāʾimā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 6). [dāʾimā,]*

Zāhidā gel ister isen sen de bulasın necāt

Şerʿi pāk-i Aḥmedīye **dāʾimā** eyle Ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 2). [dāʾimā,]*

Bir müzeyyen kāselerle devr ide her bādesi

Nūş idenler şevḳe gelür **dāʾimā** her cān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 12). [dāʾimā,]*

Evliyālar nesl-i pāk hem gürūh-ı Nācīyiz

Enbiyālar vāriṩiyüz her ḫuṣūṣda **dāʾimā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 6). [dāʾimā,]*

Kimseye hiç yoḳdur ẓulm ider her nev ʿAlīye

Çeşm-i yaşım seyl gibi her **dāʾimā** ḳıldım revān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 4). [dāʾimā,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī vaṣf ider aḥvālini

Böyle bir ẕāta sezādır medḥiñ idem **dāʾimā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 14). [dāʾimā,]*

Sür çıḳar ḥubb-ı sivāyı sen göñülden ṭālibā

Dīde-i cān açılup Ḥaḳḳı görürsün **dāʾimā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 3, Mısra 2). [dāʾimā,]*

Ḥükmüne geçince dişlerin biler

Ekl ider bu vücūd şehrin **dāʾimā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 12). [dāʾimā,]*

Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it rūz u şeb ile heves

Ẕikr-i Ḥaḳḳı sür göñülden **dāʾimā** her bir nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 6). [dāʾimā,]*

Ḳavm-i münkir ol münāfiḳ **dāʾimā** baʿīd

Tā ezelden böyle gelmiş bu cihāna ol pelīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 1). [dāʾimā,]*

Ḥācet içün dergāhına gelmiş olsa bir gedā

Müşkülin ḥāl eyler idi anlarıñ hep **dāʾimā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 22). [dāʾimā,]*

Līmaʾallah mektebinde ders virir munları

Naḥnü aḳreb sırrın iẓhār itdiler her **dāʾimā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 10). [dāʾimā,]*

Zümre-i hidāyet hem daḫı ġayret
ʿAdl ile itmekde **dāʾimā** şefḳat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 60). [dāʾimā,]*

Gel imām ʿAlī Rıżānıñ rāhını ṭut cān ile
İster isen **dāʾimā** sen bulasın dīdār leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 4). [dāʾimā,]*

Ḫāk-i pāy-ı şāh Taḳīyye yüz sürenler **dāʾimā**
Nakd-i canın bezl ider ol rahına kurban olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 4). [dāʾimā,]*

Ḫānḳāh-ı ʿAskerīye sür yüzüñ gel **dāʾimā**
Kaʾbe-i ʿulyā dilersen böyle sulṭāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 3). [dāʾimā,]*

Ḳul olan Ẕeyneʾl-ʿAbāya irdim Ḥaḳ esrārına
Ḫānḳāh devletinde **dāʾimā** mihmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 4). [dāʾimā,]*

Ḳul olan Ẕeyneʾl-ʿAbāya irdim Ḥaḳ esrārına
Ḫānḳāh devletinde **dāʾimā** mihmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 4). [dāʾimā,]*

dāʾir: *Ait, özellik, hakkında.*

ʿilminden ziyāde gör cehli ẓāhir
Ehl-i ḥasūd olan nifāḳa **daʾir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 32). [daʾir,]*

dakīk: *Un.*

Ḫoş virir envāʿi lezẕet ṭālibā sükker ṭaʿām
Tāze rüġan ḫūb-ı **daḳīḳle** ter olur sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 2). [daḳīḳle, -le]*

dāl: *Doğru yoldan ayrılmış, yolunu sapıtmış, dalâlete düşmüş.*

Kesret emvācına **dalma** ey gönül vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 1). [dalma, -ma]*

Ḥub-ı sivā olmayalım nefs baḥrına **dalmayalım**
Benlik-i nifāḳda ḳalmayalım nāre bāʿīş evṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 3). [dalmayalım, -ma, -y, -a, -lım]*

dāl: *Arap alfabesinde bulunan "dal (د)" harfi.*

Ḫı ḫaber virdi ḥaḳīkat rāhını ṭāliblere
Dal delīl oldu bize hem şāh Ḥüseyn-i Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 8). [dal,]*

Dal Delīl şāh-ı Ḥüseyn-i Kerbelādır şüphesiz
Kef Kerāmet kānı oldur maẓhar feyż-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 15). [dal,]*

Ülfet-i dünyā ne müşkül ḥālimiz ḳıldı yaman
Ḳaddimiz **dal** ile gördü cismime virdi ziyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 2). [dal,]*

dalālet: *(Ar.) Doğru yoldan ayrılma, yoldan çıkma, sapıtma, sapıklık.*

olduġu ḥālde cānlarına ziyādesiyle eṣʾāb ü düşvār gele ḥabaḳından māʾide içlerinde
baʿżı mübtedi ehl-i ṭarīḳ bulunmaġıyla ḥayrete düçār olup **ḍalāletde** ḳalmālarına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 20). [ḍalāletde, -de]*

Ḍad **Ḍalālet** rāhına virme göñül ey müddeʾī
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bul ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 15). [ḍalālet,]*

Ḍad **Ḍalaletden** ḥalāşım şāh Naḳī bürhānıyla
ʿAskerīye tābi oldum nesl-i şāh-ı Enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 29). [ḍalaletden, -den]*

Düşdüler bunca **ḍalālet** rāhına her rūz u şeb
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş çeşm-i aʿmā bī-baṢār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 3). [ḍalālet,]*

dām: *Far. Tuzak.*

Küntü kenziñ sırr-ı muṭlaḳ sendedir iste anı
Reh-nümālar **dāmına** düş çünki ol kanda garaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 8). [dāmına, -ı , -n, -a]*

dāmād: *Damat, güvey.*

Resūlüñ sevdigi bunlar Ebū Bekir ʿÖmer ʿOs̱mān
ʿAlī **damād-ı** peyġamber cinān-ı heşt bābına meʾmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 8). [damād-ı, --ı]*

dāmen: *Etek, elbise II dış görünüş; [tas.] masiva, maddi dünya.*

Derd-mend Derviş Sükūtī dest-i **dāmen** ṭut ḳavī
İrgörür anlar vişāle bulmaḳ istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 29). [dāmen,]*

Saʿy idip leyl ü nehārān bula gör bir kāmili
Dāmene pekçe yapışgil āsān eyle fenādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 8). [dāmene, -e]*

Lez̧z̧et bulur bir ḥāliyle **dāmen** ṭutan her yār meşāyiḫ
Ṭālib-i Ḥaḳ dinler isen eyle bugün iḳrār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 1). [dāmen,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī **dāmeni** ṭut mürşidin
Göstere ol saña Ḥaḳḳı vechi Yezdān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 11). [dāmeni, -i]*

Dāmeni muḥkem ṭuta gör Derviş Sükūtī bir eriñ
Vaṣl ider ol seni Ḥaḳḳa hicrānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 13). [dāmeni, -i]*

Mürşidiñ **dāmeni** muḥkem ṭut Sükūtī sen bugün
İrmek istersen yüce bir iḥsāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 9). [dāmeni, -i]*

Şeyḫ-i kāmil **dāmenı** ṭut saña Ḥaḳḳı göstere
Nesne gelmez cāhilāndan her işi noḳṣān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 25). [dāmenı, -i]*

İriş bir kāmil insāna ṭuta gör **dāmenı** her dem
Seniñ ḳalbiñ yuyar anlar virirler mesned-i pāye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 5). [dāmenı, -i]*

Edebsiz ehl-i şehvetden geç istersen necāta ir
Erenler **dāmeni** ṭutgıl ḳurı sevdāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 8). [dāmeni, -i]*

Derviş Sükūtī **dāmeni** şeyḫiñ durma güzel ṭut
Ḥaḳḳı ʿayān göstere ol dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 11). [dāmeni, -i]*

Dāmeni ṭutdum erenler pīrlere itdim niyāz
Raḥm idip itmez vefā bir dürlü himmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 15). [dāmeni, -i]*

Ḫāk-i pāyinden gedāyım şāh Naḳīniñ her zamān
Dāmeni ṭutduk anıñ biz her murādın isteriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 4). [dāmeni, -i]*

Gel Taḳīniñ **dāmeni** ṭut ister isen zāhidā
Sende ol āgāh bu sırra cümle iḫvān itdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 3). [dāmeni, -i]*

dan: *-dan ayrılma hal eki.*

Mürşid-i Cibrīl-i emīndir bunca berzaḫ **dan** ḫalāṣ
Merkezi ʿarş gizinde bir sübḥāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 3). [dan,]*

dānā: *Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.*

Men ʿaref ilmine āgāh çünki oldu sālikān
Rabbini öñ bildi añlar oldular **dānā** leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 10). [dānā,]*

Gir Ṭarīḳ-i evliyāya ḥiẕmet eyle cān ile
Her murādıñ virir ancaḳ bula gör **dānā** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 10). [dānā,]*

ʿİnāyet ẕāt-ı pākından bu ʿāṣī mücrime oldu
Maʿārif kenzine irdim Sükūtī bunda **dānāyım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 10). [dānāyım, -yım]*

Cemāl-i Bārīyi bunda göresin
Ara bul bir kāmil **dānāyı** gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 16). [dānāyı, -y, -ı]*

Nūr-ı Ḥaḳḳıyladır müzeyyen dergāh-ı ʿaliyyeleri
ʿĀrif-i Ḥaḳ gerçe olmuş sālik-i **dānālar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 8). [dānālar, -lar]*

dānā-yı ʿaşḳ: *Aşk bilgini. // [tas.] İnsan-ı kâmil, ârif-i billâh.*

Bundan murād Ḥaḳḳı bilip kāmile var şor bugün
Ṭut etegin muḥkem yapış tā göstere **dānā-yı ʿaşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 6). [dānā-yı ʿaşḳ,]*

dane: *Tane, adet, miktar.*

Ḥażret-i Rabbüʾl-Kerīmiñ sevgili bir **dānesi**
Ol Ḥabīb-i kibriyādır ʿālemiñ sulṭānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 1). [dānesi, -s, -i]*

Nūr-ı ẕātından cemiʾān enbiyālar ḫalḳ olup
Bāʿiṣ oldur cümlemize ol Ḥaḳḳıñ yek **danesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 6). [danesi, -s, -i]*

Şol saḳa hem şerbetinde engürüñ yek **dānesi**
Dest-i selmānla Resūle ṣunduġu cāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 11). [dānesi, -si]*

Aġardı ṣaç ṣaḳal penbe miṣālinde ḳatı ebyaż
Tükendi ḳalmadı femde ne ki cümleden **danem** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 4). [danem, -m]*

Ḫiẕmetiñ itdim gice gün mürşid-i bir ḥāẕıḳa
Himmetiñ ʿarşdan yüce ol ḳıldılar bir **daneyim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 12). [daneyim, -yim]*

Oġlu meʾmūn Ṣundu Zehr-i **dāne** engür ile
Nūr-ı pāk Muṣṭafānıñ ḥażret-i Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 9). [dāne,]*

dānişmend: *Bilgin, âlim, ilim sahibi.*

Ḥālimi fehm eyleyüp ʿālemde aḳrān bulmadım
Naẕmım anlar bir **dānişmend** ehl-i iẔʾān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 2). [dānişmend,]*

dār: *Yurt, diyar, mesken.*

Ṭut elin bir mürşidiñ sen ir selāmet **dārına**
Nefs çerisi seni ḳomaz çekdirir ḳatı ʿazāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 9). [dārına, -ı, -n, -a]*

Medḥ-i ẕemme baḳmaz ol kes bu fenā **dārında** hiç
Māsivādan el yudular diler bıraḳmadı āṣār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 9). [dārında, -ın, -da]*

dār: *Darağacı.*

Maʿārif dersini görmüş ölümden kim öleñ evvel
Eneʾl Ḥaḳ **dārına** girmiş ṣafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 8). [dārına, -ı, -n, -a]*

Ẕülfüñ teline her dem dāʾim Mecnūn-veş bend olup
Manṣūr gibi rūz u leyāl biz **dāre** alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 8). [dāre, -e]*

Mansūr-ı ḥallaca taʿlīm hem eneʾl-Ḥaḳ sırrını
Dāre çekdi ḳahrile ol ateş-i sūzāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 14). [dāre,]*

dârâ: *Eski İran hükümdarlarından Keykubad (M.Ö. 330)'ın diğer ismi. Avrupalılarca da "Darius" olarak bilinen Pers kralıdır.*

Ḳanı ḳahramān eyler sitem feridūn şāh ile **darā**
Ḳamusu oldular fānī yer altında yatur halā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 7). [darā,]*

darb: *Vurma, dövme; kuvvet, kudret.*

Urmayın siz zāhidā her ġarīb bī-çāre tīġ
Lāyıḳ oldur **ḍarb** idesiz her zamān aġyāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 2). [ḍarb,]*

Merd isen nefs ʿaskerine tīġ-ı Ḥaydarla yürü
Ḍarb ide gör virme fırṢat dīv ile şeyṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 10). [ḍarb,]*

Ḳalb ḫānesini ṭaş mı Ṣanup cismimize **ḍarb** ideyor
Bilmem nice ḳaṣd eyledi baġrımıza ol bāġ u çemenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 7). [ḍarb,]*

Ḳavm-i Yehūd cins-i belīd **ḍarb** ile ḳıldı helāk
Evlād ʿiyāl enṢārına virdi cefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 19). [ḍarb,]*

Ne ʿaceb ṭaş atar münkir ṭarīḳat ehline her dem
Doḳunmaz sīneme **Ḍarb** ḥadīdindir bu ecsādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 8). [ḍarb,]*

Ādemiñ seng olsa ḳalb hiç taḥammül kim ide
Tīġ-ı ḥançerle yürüdü **Ḍarb** ider virmez amān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 8). [ḍarb,]*

darb id-: *Vurmak, çarpmak.*

Urmayın siz zāhidā her ġarīb bī-çāre tīġ
Lāyıḳ oldur **ḍarb idesiz** her zamān aġyāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 2). [ḍarb idesiz,]*

Tīġ-ı Ẕikr nefsine çek **ḍarb idip** gelsin şitāb
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 1). [ḍarb idip, -ip]*

dār-ı beḳā: *Sonsuzluk evi, ahiret.*

Mū-ı rīşim oldu beyāż cismimize irdi fenā
Dār-ı beḳā vaḳit gelüp göçmek içün her ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 10). [dār-ı beḳā,]*

Genç yaşında Ẕarīfe Ḫānım ʿazm idüp **dār-ı beḳā**
Sāl hezār üç yüz beşinde ṭutdu cennetde mekān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 13). [dār-ı beḳā,]*

Zīb u zīver naḳşını dil mülküne hiç ḳoymadıḳ
Vaḥdet-i **dār-ı beḳāda** sulṭān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 12). [dār-ı beḳāda, -da]*

Uçdu ol bāġ u cināna buldu anda devleti
ʿAzm idip **dār-ı beḳāya** Şeyḫ-i Ẕeyneʾl ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 8). [dār-ı beḳāya, -y, -a]*

Līmaʾallah mektebinde dersini düzmüş idi
ʿAzm idip **dār-ı beḳāya** Şeyḫ-i Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 16). [dār-ı beḳāya, -y, -a]*

Bāb-ı luṭfundan ʿināyet derdliler bulmuş devā
ʿAzm idip **dār-ı beḳāya** Şeyḫi Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 24). [dār-ı beḳāya, -y, -a]*

Hū deyip **dār-ı beḳāya** eyledi ol dem revān / 1280
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn muḥarrem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 27). [dār-ı beḳāya, -y, -a]*

dār-ı dünyā: *Dünya evi ǁ fâni mekan.*

Sivādan el çeküp ʿuzlet iderler **dār-ı dünyāda**
Seniñ ẕāt-ı kemālinde Rıżādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 11). [dār-ı dünyāda, -da]*

dār-ı fenā: *Yokluk kapısı;fâni, geçici dünya.*

Şeyḫ kāmil himmetiyle Derviş Sükūtī her zamān
Bunca emvāl-i cihānıñ **dār-ı fenādan** geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 12). [dār-ı fenādan, -dan]*

dārüʾs-selām: *Selamet evi, cennet.*

AẔ ṭaʿāmla nevm-ı ḳıllet sālikin rāhıñ açar
Menzil-i rifʿatde dāʾim meskān-i **darüʾs-selām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 12). [darüʾs-selām,]*

dārüʾş-şifā: *Şifahane, (aşk derdinin) derman merkezi.*

Āsitān-ı ʿAskerīye yüz süreñ bulur devā
Mehdi-i Ṣāḥib-Zamān **dārüʾş-şifāya** bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 20). [dārüʾş-şifāya, -y, -a]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede Derviş Sükūtī sen bugün
Yüz süre gel rūz u şeb dergāh **dārüʾş-şifādandır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 20). [dārüʾş-şifādandır, -dan, -dır]*

Bunca şāhlar ḳapusında ol imām u Kāẓımıñ
Dergāh-ı **dārüʾş-şifādır** durma gel eyle meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 4). [dārüʾş-şifādır, -dır]*

daʿvā: *Bir meziyetin kendinde bulunduğunu ileri sürme, iddia. Doğruluğuna inanılıp gerçekleşmesine uğraşılan görüş, ülkü, ideal. Yarış, kavga, mesele.*

Dehre gelmekden ʿibāret Ḥaḳḳı bulup anlamaḳ
Kim ki fehm ider Sükūtī iylemez **daʿvā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 18). [daʿvā,]*

Ṣaḳın Mecnūn gibi ey dil göẔ atma bunda Leylāya
Ḥaḳiḳat ehline irgil seni ḳomaz bu **daʿvāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 6). [daʿvāda, -da]*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan **dʾavā-yı** bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek içün işbu bir ḳaṭʿa zīr ü bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 13). [dʾavā-yı, -yı]*

Ḳuru ġavġā imiş taḫt-ı Süleymān mülkünü neyler
Olar geçmiş cān u başdan niderler bunda **dʾavāyı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 4). [dʾavāyı, -y, -ı]*

Dinleme vāʿiẓ sözüñ hiçbir ḳuru **daʾvādır** hep
Belki anıñ Ṣoḥbeti hem ḳalbiñ eyler çoḳ fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 7). [daʾvādır, -dır]*

Ehl-i ḥaḳiḳat sırrına müddeʾīler hiç irmedi
Bunca ḥased nifāḳ ile kendini **daʾvālara** düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 8). [daʾvālara, -lar, -a]*

Dil uzatdım ḳavm-i cāhil münkerāna çoḳ zamān
Fehm iderdim nefsim ıṣlāḥ olmamış **daʾvādadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 4). [daʾvādadır, -da, -dır]*

daʾvet: *Çağırma, davet.*

Bāʿiṣ itdi Ḫudā tāc-ı nübüvvet ḥilʾat-ı zībā ile
Ḳullarını **daʾvet** idip ṭoġru yola Ḥaḳdır işi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 6). [daʾvet,]*

Ḫalḳı **daʾvetde** sezādır mürşid-i kāmillere
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl eyle sālikān dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 5). [daʾvetde, -de]*

Şeyḫ Ṣinʾān ḥażretine ḲayṢer-i Rūm duḫterin
Ḥiẓmetinde **daʾvet** itdi dīn ü īmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 16). [daʾvet,]*

daʾvet id-: *Davet etmek.*

Emr-i Ḥaḳla Mūsā oldum dīnime **daʾvet idip**
Firʾavun itmez ḳabūl hiç ġarḳ ider deryā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 7). [daʾvet idip, -ip]*

daʿvet-i ḥaḳ: *Allah'ın daveti.*

Rāh-ı güşād itmesen emr-i Ḫudā bir vechile
Daʿvet-i Ḥaḳ oldu beyān cehrile peydā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 12). [daʿvet-i ḥaḳ,]*

davūdʾ: *Hz. Davud (as) peygamber.*

İncil seniñ Tevrāt seniñ Mūsā ile ʿİsāya hem
Cibrīl ile irsāl idip **Davūdʾa** hem virdin Ẕebūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 8). [davūdʾa, -a]*

Ḥażret-i **Davūd** Süleymān salṭanatda bir ḳarār
Ḥükm ider Ḳāfʾdan Ḳāfʾa ol ʿadlile icrā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 11). [davūd,]*

Hemān **Davūd** Süleymānʾa virildi salṭanat ḥükmü
Yunūsu atdı deryāya cinān bāġ u Ṣafā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 17). [davūd,]*

Ādemle Ḥavvā nūrundan oldu Şit nebi İdrīs **Davūd** Süleymān
Envār-ı Aḥmed ḳıldı tecellī cümle nebiyye itdi sirayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 11). [davūd,]*

dayan-: *Katlanmak, tahammül etmek.*

Şāh Ḥüseyni Kerbelāda ḳıldı ẓālimler cefā
Āh nice cānlar **dayansın** bir tükenmez macera *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 8). [dayansın, -sın]*

de-: *Demek, söylemek, dile getirmek, ifade etmek.*

Saña **derim** behey ṭālib işit nuṭḳum hevādan geç
Ne kār itdin bu dünyāda ʿucub ile riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 1). [derim, -r, -im]*

Ṣad hezārān laʿnet olsun cānına her dem anıñ
Cins-i Mervān bir münāfiḳ **deyü** şeyṭān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 26). [deyü, -(y)ü]*

Laḥmüke laḥm ḳavl-i Resūldür Ḥaḳḳına söyler ẕāt-ı ʿAlīniñ
Mürşid-i ekmel hem nūr-ı vāḥid **demiş** o bir gün ḳıldı ʿināyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 4). [demiş, -miş]*

Her ne ekersen cihānda anı biçer Ḥaḳ **demiş**
Cehd idegör ey Sükūtī bulasın ḫalḳı cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 11). [demiş, -miş]*

Ṣaḳın dil virme gel aṣlā bu ḳaḥbe zen-i cefādan geç
Saña direm iki **dedim** yalandır hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 7, Mısra 2). [dedim, -di, -m]*

Fevtine tariḫ **dedim** ben ey Sükūtī bu Zamān
Biñ iki yüz hem yedide eyledim ʿazm-i cenān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 25). [dedim, -di, -m]*

yaʿnī Ḥaḳ içün degil bütün bütüne dünyālarını ẕevḳ-i şefā ile geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire daḫı mesmūʾmız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş **deyü** ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 12). [deyü, --(y)ü]*

Zevce-i Ḥaydāra ol dem biżʾate minnī **dedi**
Ol nübüvvet faḫr-i ʿālem şāh-ı kevneyn Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 23). [dedi, -di]*

İbn-i ʿamm-ı Ḥaydara hem laḥmüke laḥm **dedi**
Hem dimişdir nūr-ı vāḥid şānına yā Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 3). [dedi, -di]*

Mūsāya devrinde geldi ẕāt-ı Ḥaḳdan bir ḫiṭāb
Len terā nī çünki **dedi** şānına Ḥaḳ müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 2). [dedi, -di]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı ṣormuṣum men ey Sükūtī bir ara
Dedi yer gök ʿarş-ı kürs levḥ dolu dünyā bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 10). [dedi, -di]*

Ẕikrile ḳalb açılurmış çünki **dedi** Muṣṭafā
Seyr idersin ol zamānlar ʿarş-ı kürsī bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 7). [dedi, -di]*

Küntü kenzin **dedi** Ḥaḳ al bu maʿnādan sebaḳ
Cān gözün aç sen de baḳ cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 9). [dedi, -di]*

Ṣāḳīyā nā-ṣād mey mesrūr ider aḥmer ḳadeḥ
Dedi zāhid mey ḥarāmdır ehline direm mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 2). [dedi, -di]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisāya biż ʿate minnī **dedi**
Ol Nebī-i faḫr-ı ʿālem ṣāfīʿ-i maḥṣerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 5). [dedi, -di]*

Māl u mülküm **deyu** bunda cāhiller
Ṣanmasın ḳalır ol cümleye bābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 5). [deyu, --(y)ü]*

Her seḥerler Ẕikr-i muʿtād eylemiş Ḥaḳ Ḥaḳ **deyü**
Ḳalbine hiç teʾsīr itmez vicdānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 3). [deyü, --(y)ü]*

Ẕevḳ-i cihāndan geçem **deyü** terk-i sivā eylerken
Derviş Sükūtī gel gör bugün güldü baña vefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 9). [deyü, --(y)ü]*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhar diseler inkār ider
Çeşm-i aʾmā görmez aṣlā **dedi** pinhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 12). [dedi, -di]*

Gel ey ṭālib alam **dersen** muḥabbet ẕevḳini bunda
Ḳanāʿat gibi devlet bulunmaz ḳalb nūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 7). [dersen, -r, -se, -ñ]*

İşit irciʿi nidāsını ḳoyup dünyā Ṣefāsını
Bulam **dersen** beḳāsını yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 6). [dersen, -r, -se, -ñ]*

ʿAṣḳ ehline virdi ḫaber her vech ile sırr-ı ʿAlī
Noḳṭa benim besmelede **dedi** o dem ol Ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 12). [dedi, -di]*

Bir bezme irdim nāgehan Ḥaḳ zikrin iderler ʿayān
Dediler ol dem baña cān bunda durur Yezdānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 12). [dediler, -di, -ler]*

Bir refīḳiñ ḳıl tedārik Ṣoñra düşüp ġurbet ele
Ḫātemi Nebī böyle **dedi** bizlere ol nūr-ı cemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 10). [dedi, -di]*

Ol ʿAlī ḥaḳḳında Aḥmed laḥmüke laḥmī **dedi**
Ẕāt-ı pāk Ḥaydare Ḥaḳdan ʿaṭāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 11). [dedi, -di]*

Murtażāya çünki laḥmi hem **dedi** faḫr-i cihān
Ẕāt-ı muṭlaḳ nūr-ı vaḥdet cümlede yektā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 23). [dedi, -di]*

Bir şeb-i maʿnā yüẔünden semʾ-i cāna bir ḫiṭāb
Sen de ara çün **dediler** aç gözüñ ol Ḥaḳ ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 12). [dediler,]*

Dost ilinden gelmişim döne döne hū **deyü**
Ẕikr-i Ḥaḳḳı itmişim döne döne hū **deyü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 1). [deyü, --(y)ü]*

Dost ilinden gelmişim döne döne hū **deyü**
Ẕikr-i Ḥaḳḳı itmişim döne döne hū **deyü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 2). [deyü, --(y)ü]*

Ĥānḳāha ben yüzü sürdüm gice gündüz
Diñlemem aġyār sözü döne döne hū **deyü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 4). [deyü, --(y)ü]*

Ben ʿāşıḳam ol yāre bülbül gibi hem zāre
Bundan ġayrı yoḳ çāre döne döne hū **deyü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 6). [deyü, --(y)ü]*

ʿAşḳ oduna düşmüşüm kebāb olup pişmişem
Yoḳluġ ile geçmişem döne döne hū **deyü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 8). [deyü, --(y)ü]*

Dolap gibi inlerim bir ḫoş ṣedā dinlerim
Ḥaḳḳı bugün bilerim döne döne hū **deyü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 10). [deyü, --(y)ü]*

Pervāne oldum ben nāre yanmış Sükūtī bī-çāre
Nitsün bize emmāre yane yane hū **deyü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 12). [deyü, --(y)ü]*

Saña Ḥaḳ **dedi** maḥbūbum ezelden tā ebed çün kim
Ḥaḳḳa çün ẕātıñız maẓhar meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 7). [dedi, -di]*

Demişdir noḳṭa-ı bāyım ḳamu aṣḥābına ol şāh
Bu sırrı fāş idince ol görüldü ḳudret-i şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 5). [demişdir, -miş, -dir]*

Maʾnīde sebʿaʾl-meṯānī Fātiḥa heft āyeti
Vech-i insān üzre meṣṭūr **dedi** Ḥaḳ peygamberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 4). [dedi, -di]*

Oldu kerem sırr-ı nebīden sırr-ı Ḫudā Ḥaydar ʿAlī
Hem laḥmüke laḥm **dedi** şānında nemā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 2). [dedi, -di]*

Ṣal hicret biñ iki yüz hem daḫı ṭoḳsan ṭoḳuz
ʿAşḳıyla bir gün hemān ol hū **deyüp** gitdi beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 14). [deyüp, -+(y)üp]*

Ẕikrile ḳalb açılurmış çünki **dedi** Muṣṭafā
Seyr idersin ol zamānlar ʿarş-ı kürsī bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 7). [dedi, -di]*

Küntü kenzin **dedi** çünki ol ḫāliḳ-i muṭlaḳ
İtdi beyān herkes sırrını Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 9). [dedi, -di]*

İsim anıñ her leyl ü nehār oḳunur
Noḳṭasıyım **dedi** yanıñ ol cümleye her bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 14). [dedi, -di]*

Velādet **Dediler** mālik-i dünyā vü ʿuḳbāda budur Ḫāḳān
Celāleddīn hemān Rūmī ḳamu Mevlevīler pīri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 25). [dediler, -di, -ler]*

Nice biñ āsitānında mürīd-i Ḥaḳ **deyü** ḳulu
Buyururlar Ṭarīḳ-i Ḥaḳ pīridir Şāẕelī Sulṭān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 19). [deyü, --(y)ü]*

İltifāt eyleme dost **deyü** buna
Bir ḳoca cāẕūdur uyma gel şuna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 5). [deyü, --(y)ü]*

Açdı Aḥmed bize ol dem işbu erkānı yolu
Cümle aṣḥāb taḥsīn itdi **dediler** gerçek belī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 2). [dediler, -di, -ler]*

Gel ey derviş bulam **dersen** hidāyet
Muḥibb-i ḫānedāna ḳıl riʾāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 1). [dersen, -r, -se, -ñ]*

Hū **deyip** dār-ı beḳāya eyledi ol dem revān / 1280
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn muḥarrem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 27). [deyip, -(y)ip]*

de: *"-da, -de" bağlacı.*

Zāhidā gel ister isen sen **de** bulasın necāt
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā eyle ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 1). [de,]*

Küntü kenzin dedi Ḥaḳ al bu maʿnādan sebaḳ
Cān gözün aç sen **de** baḳ cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 10). [de,]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī erleriniñ menzil ʿarşdan yüce
Sen **de** cehd it ey Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda bul murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 14). [de,]*

Baḳmaz olduḳ medḥ-i ẕemme işbu ʿālemde bugün
Bir idendik ḳahr-ı luṭfu şer ile hem **de** ḫayr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 8). [de,]*

Vaḥiyle Cibrīl-i emīn **de** geldi her dem ḳapuna
Āyet-i Ḳurʾān getürdi ẕāt-ı Ḥaḳdan her sefer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 7). [de,]*

Men ʿaref sırrına āgāh it Sükūtī kem-teri
Mürşid-i kāmiller ile sen aña ver hem **de** ders *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 10). [de,]*

Naḫnü aḳreb sırrını Derviş Sükūtī sen **de** bul
ʿĀrif-i billah olanlar vāṣıl-ı cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 11). [de,]*

Ḥubb-ı cānānı göñüldedir Derviş Sükūtī bul bugün
Ẕevḳ idersin sen **de** her dem öyle leẕẕetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 10). [de,]*

Sī vü dü ḥarfiyle ḳılmış vechini hem **de** ʿayān
Anlına heft āyetini gördüm yazarlar yekser ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 3). [de,]*

Ṭutma zāhid sālūs eyle ehl-i ʿaşḳı sende bir
Ḳanda olur bülbül ile bir arada hem **de** zāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 8). [de,]*

Ḳahr-ı Luṭfu bir ḳılanlar ey Sükūtī bu zamān
Neylesin ol cāna bunda dīn ü tersā hem **de** firenk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 10). [de,]*

Geçip bu fānī dünyādan iriş bir ʿālem-i mülke
Beḳā-yı vaḥdete irgör bulasın sen **de** dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 4). [de,]*

Bir şeb-i maʿnā yüẔünden semʾ-i cāna bir ḫiṭāb
Sen **de** ara çün dediler aç gözüñ ol Ḥaḳ ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 12). [de,]*

ʿAlī Mūsā Rıżādan çün ḳamer şems nūruñ almışlar
Vücūduñ mülkünü sen **de** dilersen şuʿle-dār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 10). [de,]*

Cümle nebāt bunca ḥacer evrāḳ ile hem **de** şecer
Ḥaḳ ẕikrini dāʾim ider hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 5). [de,]*

Feyż-i himmetiñle her dem ʿaşḳımı döndür saña
Luṭf-ı iḥsānınla ben **de** ideyim çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 6). [de,]*

Vech-i nūrundan Muḥammed bedr-i māhımdır ʿAlī
Menbaʾ-ı esrār kemāl hem **de** şāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 2). [de,]*

Üç yüz iki tarīḫinde żan idip hem **de** hezār 1302
Derd-mend Derviş Sükūtī naẓmıyla ḳıldı beyān 1 nisān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 11). [de,]*

Üç yüz iki tarīḫinde żam idip hem **de** hezār 1302
Ṣuyun içe ey Sükūtī kim bunda mürūr mart 17 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 17). [de,]*

Rūmī tarīḫinde üç yüz żam idip hem **de** hezār
ʿAvn-ı Ḥaḳla itdi teşrīf ol keremkānı vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 19). [de,]*

Zāhidā gel ister isen sen **de** bulasın necāt
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā eyle Ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 1). [de,]*

Ḫātem-i nebīdir cümle Resūlʾden gelmiş maḳdem işbu cihāna
Resmen muʾaḫḫir gelmiş ise **de** ẕāt-ı ḳadīmden ḳılmış ʿalāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 8). [de,]*

Yaġ derūnuñ içre zāhid her seḥerde bir çerāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā bāġçelerde saña olur hem **de** bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 21, Mısra 2). [de,]*

def<u>ʿ</u>: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.*

Ḳuddamüñ **def**ʿ rāh-ı ʿaşḳında ururlar bī-riyā
Ḫalḳla ṭutmuş cihānı nevbet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 11). [defʿ,]*

Ḫalḳa-ı ẕikre girüp ʿaşḳıyla **def**ʿ çalarız
Münkirin cānına ḥased gelmesiyle her dem cefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 1). [defʿ,]*

defʿ: *Def etme, başından kovma, savma.*

Ṣunsa sāḳī taze engür meylerinden bir ḳadeḥ
Defʿ ġām elbet ider ol ṣāfī şerbetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 4). [defʿ,]*

Sāḳīyā kevşer şarābıñ ṣuñ seḥerler bir sebū
Defʿ idip bu ḳalbimizden zeng-i dünyā pek ṭolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 2). [defʿ,]*

Sāḳīyā Ṣun bize her dem laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep **defʿ** ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 2). [defʿ,]*

defʿ ide: *Gidermek, ortadan kaldırmak, yok etmek, bertaraf etmek.*

Sāḳīyā ṣun bize her dem laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep **defʿ ide** yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 2). [defʿ ide, -e]*

defʾa: *Defa, kez, kere.*

Menfaʿat yoḳ nādim olsa bir **defʾa** ol ehl-i şek
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 19). [defʾa,]*

Her şaḫṣa alayla bir **defʿa** güler
Biñ kere zehīrler ḳahrını ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 9). [defʿa,]*

defter: *Amel defteri.*

Ṭarīḳinde sülük itdim muḥaḳḳaḳ anlarıñ dāʾim
Eneʾl-Ḥaḳ sırrına irdim ʿAlīden **defterim** vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 4). [defterim, -(i)m]*

Si vü dü ḥarfle tamāmen yüzini ḳıldı beyān
Ādemin vechinde mevcūd ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ **defteri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 8). [defteri, -i]*

deg: *"Değmek"; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.*

Sükūtī neylesün mülk-i hümāyūn bir pula **degmez**
Yaḳında tār u mār olsa eşer ḳalmaz nişānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 9). [degmez, -mez]*

Virilse kişver-i iḳlīm Süleymān-ı Zamān olsam
Ḳamusu bir pula **degmez** nider göñlüm o sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 4). [degmez, -mez]*

Bir pula **degmez** cihānıñ ziyneti ey şeyḫ ü şāb
Terk idegör ḳalmaya hiç göñlünüzde ıżṭırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 4, Mısra 1). [degmez, -mez]*

degil: *"Değil" ek fiilin olumsuzu.*

yaʿnī Ḥaḳ içün **degil** bütün bütüne dünyālarını ẕevḳ-i ṣefā ile geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire daḫı mesmūʾmız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 11). [degil,]*

Şeş cihetiñ muḥkem itmiş taḫlīṢ mümkīn **degil**
Bunca ḥased kin kibirle ḳalbine çekmiş niḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 5). [degil,]*

Gice gündüz **degil** yā hū Ṣaḳın aldatmasun cadū
Seni yaḳmaz od-ı ṭamu seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 3). [degil,]*

Vaṣf iderim zāhidā ben her zamān ol yār murād
Medḥiñ itmez bunda bir cān hiç **degil** aġyār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 2). [degil,]*

Saʿy ider zāhid delīlsiz rāh-i Ḥaḳḳa vāṣıl ola
Ḳābil-i mümkün **degildir** bulmaġa bunda murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 6). [degildir, -dir]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar rūz u şeb
Nefsine ʿārif **degil** ol bilmez ki Rahmān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 10). [degil,]*

Ḫilāfet emrini gözler **degil** ḥācet nizāʾ itmek
Ferāġat ḳıl behey ṭālib bu baḥs eyleme menẓūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 11). [degil,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu **degil** maḫfī bu ʿālemde
Nola bir gün gelür başa görürsün hep ʿayān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 9). [degil,]*

Sükūtī pendini dinle **degil** yalan güzel benle
Gice gün ney gibi inle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 9). [degil,]*

Sivā ḥubını terk itmek **degil** mümkīn cihān söyler
Bunlar mürşid-i ḥāẕıḳ kemāliyle āsān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 1). [degil,]*

Degildir münkiriñ ḥāli derūnuñ itmege enver
ʿUcub riyā ile memlū vücūduñ şehri hem yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 1). [degildir, -dir]*

Günāhkārım yüzüm ḳara necāt semti ḳatı düşvār
Ne ṣūretle varam saña ben ḳalbim pāk **degil** hep bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 2). [degil,]*

Cihān fānī **degil** bāḳī kim olur dāʾimā mesrūr
Görünür bunda her ʿālem giden gelmez olur maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 1). [degil,]*

Biz Ḥasan ʿaşḳına Ẕehir sem ḳātil nūş idip
Ġām **degil** zāhid bu yolda şāh Ḥüseyne cān fedāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 4). [degil,]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem her ṭabiʿat bir **degil**
Ḥaḳ yaratmış ʿunṣur üzre dürlü renk emsalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 17). [degil,]*

Her kimiñ ḳalbinde vardır ḥırṢ ile ʿucūb riyā
Ṣanma insān anı sen ādem **degil** bir ġayrı cins *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 8). [degil,]*

Levḥa ḳalem urduġu Ḥaḳ mümkīn **degil** bozmasın
Rūz-ı elest taḥrīr olan ḥükm-i ḳavī Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 3). [degil,]*

Ḥaḳ söylerim işit zāhid bu ḳulumuz burhān ile
Ḫilāf **degil** bu Sükūtī vaṣf itdiġi Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 10). [degil,]*

Şemʿ-i ḥüsnüne bugün yansam yaḳılsam ġām **degil**
Maḥvolursa bu vücūd pervānem ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 5). [degil,]*

Yedi Ṭamu ʿaẕābından hemān bir ẕerre hiç ḫavfım
Sekiz uçmaġ **degil** meylim ki anlarla pazarım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 8). [degil,]*

Bir vefāya biñ cefā itmek dilersen ġām **degil**
Miḥnet-i ʿaşḳa alışdıḳ olmuşuz biz müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 3). [degil,]*

Ülfet-i dünyā **degildir** terkini itsem gerek
Sevdā-yı ʿaşḳa devā yoḳ āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 7). [degildir, -dir]*

Vuṣlātıñ sevdāsı atdı bunca dem ġurbetle
Ḳābil-i ḳısmet **degil** yār gör ki hicrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 6). [degil,]*

Ġām **degil** böyle Ḫudā bil ḫalḳ idip bu ʿālemi
Hiç suʾāl olmaz işinden ol ġanī sübḥāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 7). [degil,]*

Sükūtī sen rıżā bābıñ dilersen dāʾimā bunda
Ḥażır ol nöbetin bekle **degil** durmaḳ mekāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 14). [degil,]*

Nefsimiz ejder miṣāli ḳatline mümkīn **degil**
Şeş cihetim ṭutdu muḥkem yol geçem virmez ʿadüv *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 5). [degil,]*

Seniñ dergāh-ı Luṭfundan cüdā etmek **degil** ḳābil
Ḳapuna gelmişim senin dīdārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 7). [degil,]*

Ḥasta oldu bu derūnum Ṣıḥḥate ḳābil **degil**
Neyleyim artmaḳda gün gün irmedim edvālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 5). [degil,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu **degil** kāẕib bu ʿālemde
Kelāmı kibriyādandır işit gel gir bu meydāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 9). [degil,]*

Sükūtī abdālım zāhid bu esrār-ı ḥaḳāyıḳa
Cihān ḥāli **degil** muṭlaḳ bulunur bunda ʿirfānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 12). [degil,]*

Şükrüne ḳādir **degiliz** çünki insān eyledi
Vech-i pāḳın gösterüp ol bize ihsān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 1). [degiliz, -iz]*

Olar kim şol derūn içre Ḫudāyı yād ider dāʾim
Sivāya iltifāt itmez **degildir** bunda dünyacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 14). [degildir, -dir]*

Bulunmaz bir kemāl ehli bu ḥāli ʿarż idem bir gün
Cihān eksik **degil** bil ki vaṭānım terk yaman şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 4). [degil,]*

Bu varlıḳ cümlesi bir gün gider elden **degil** bāḳī
Ḳamū evlād ile emvāl olurlar bunda ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 5). [degil,]*

Bu pendin ḳulāḳ ṭut sen Sükūtī kem-terin her dem
Muḥaḳḳaḳ böyledir dünyā gelen gider **degil** ebḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 14). [degil,]*

Vaṣfını abdāl Sükūtī itmege ḥācet **degil**
Ḥaydarıñ meddāḥı Allah her ʿaṣr-ı destāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 17). [degil,]*

Kürsīlere çıḳmış ḫoca ders oḳur bu ʿāleme
Kendi ṭutmaz neyleyelim taṣḥīḥ **degil** burhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 4). [degil,]*

Her kelāmı āyet ḥādiṣ ẕāhirinden ifşā ider
ʿİlm-i bāṭın esrārına vāḳıf **degil** dil-ḥānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 6). [degil,]*

Sāyeʾi luṭfunda dāʾim ḳalbimiz maḥzūn **degil**
Himmet ile her Ṣanıḳ göñül ider ṣādān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 3). [degil,]*

Baʿīd Ṣanma bizi şāhım bu göñlümden **degil** iḫrāc
Būy-ı ḥüsnüñ gelür dāʾim beher sāʿat ẕuhūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 5). [degil,]*

Bu eşʾārı Sükūtīniñ kemālile ider taḳdīr
Ḳarībim hiç **degil** ayru göñül baʾżen ṣabūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 14). [degil,]*

Laʿnete oldun sezāsın kim ider ḥüsrān **degil**
Müsteḥaḳ ehl-i cezāsın her Zamān ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 13). [degil,]*

Ehl-i ʿaşḳ itmez bu fānī dehre aṣlā iltifāt
Fehm iderler yoḳ vefāsı bāḳī **degildür** kāʾināt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 5, Mısra 2). [degildür, -dür]*

Söylerim naẓmıyla hiç **degil** yalan
Dünyāda maḥv olsa bir daḫı şeyṭān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 43). [degil,]*

Ḥaḳ içün **degildir** dinle ey ẕevāt
Ṣavmıyla ṣalātı hem hiç zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 19). [degildir, -dir]*

değiş: *Bir şeyi başka bir şeye tercih etmek.*

Uydular tersā dinine ḳavm-i Yehūddan eşed
Din ü dünyāya **degişdi** oldular muṭlaḳ küffar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 6). [degişdi, -di]*

İderler ʿuzlet ḳāniʿ sarāy-ı salṭanat baḳmaz
Degişmez virseler ol dem Süleymān taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 4). [degişmez, -mez]*

dehān: *Far. is. Ağız.*

İşit zāhid bu naẓmımı ḫilāfa iḫtimāl olmaz
Sükūtīniñ ʿaceb nuṭḳu **dehānından** ʿayān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 10). [dehānından, -ı, -n, -dan]*

Göz iki olmuş **dehān** bir ṣu yolu bellü beyān
Nāfe burun ile revnaḳ oldu cismiñ pāyidār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 3). [dehān,]*

Zehrini ṭutmuş **dehāna** herkeze eyler nis̱ār
Raḥm yoḳ inṢāf aṣlā bir ʿadādır ey gönül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 3). [dehāna, -a]*

Her biri açmış **dehānıñ** taʾan ider bu ʿālemi
Ġıybeti kesmez dilinden Ṣunʾı bühtānı bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 3). [dehānıñ, -ın]*

SöẔü şīrīn lebi sükker **dehānı** ḥoḳḳaya beñzer
Müzeyyen zībe ġarḳ olmuş cevāhir hep düzenlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 7). [dehānı, -ı]*

dehr: *(Ar.) Dünya, cihan, âlem.*

Murtażādır vaḥy-i Ḥaḳla hel etādır şānına
Murtażādır ʿayn-ı Aḥmed **dehre** sulṭān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 8). [dehre, -e]*

Naḳşına aldanma **dehriñ** bī-vefādır ḳaḥbe zen
Kimseye itmez mürüvvet raḥm yoḳ ehl-i cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 3). [dehriñ, -in]*

Bilürsün hiç vefāsı yoḳ bu **dehrin** şāhī ger olsan
Elinde var iken fırṣat taḫtıyla ḳabādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 3). [dehrin, -in]*

Beyhūde hiç çekme aḥmaḳlar gibi
Emegi bu **dehriñ** ḳatı ʿaẔābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 12). [dehriñ, -in]*

Naẓar ḳılma felek böyle ḳılarsa saña bir ḫande
Vefāsı yoḳ bu **dehr** içre cefādan çoḳ ẓuhūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 4). [dehr,]*

Derviş dün ü gün behey ṭālib elinde var iken fırṣat
Ṭalāḳın vir bu zen-i **dehrin** saña küllī Ẕiyān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 4). [dehrin, -in]*

Verdiler muṭlaḳ ḥarāba işbu **dehr** ser-te-ser
Bir daḫı ābād olunmaz muḥkem oldu tarumar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 11). [dehr,]*

Biḥamdulillah bu **dehr** içre gelürken ḫüccetim vardır
Yine ʿazm-i beḳā itsem Ḥaḳ ile vuṣlatım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 1). [dehr,]*

İşbu **dehre** ben geleli māl u menāle hiç baḳmadıḳ
Dergāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 3). [dehre, -e]*

İşbu **dehre** gelmeden ol yāre irmekdir ġaraż
Ḳalbini Ṣāfī eyleyüp dīdāre irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 1). [dehre, -e]*

İltifātım **dehre** yoḳdur gönlümüzde ẕerrece
Neyleyem ben māl u mülkü eyledim dünyāyı terk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 5). [dehre, -e]*

Olursun ʿāleme sulṭān gedā iken bu **dehr** içre
Süleymān-ı zamān olduñ elinde hem ḳamu varıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 7). [dehr,]*

Üç beş gün içün geldim ise bu fānī **dehre**
ʿÖmrüm daḫı āḫir olup gitmege cānān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 3). [dehre, -e]*

Fehm idip bu **dehri** yā Rab hep yalandır nʾidelim
Feyż-i himmet irgörürsen saña senden gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 1). [dehri, -i]*

İḫtiyār-ı ʿuzlet iyle ey Sükūtī sen bugün
Dehr içinde bize lāyıḳ ġayrı bir cān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 10). [dehr,]*

Ḫavāric ḳavm **dehr** içre nola her dem ẓuhūr itse
Sükūtī devr-i Mehdīdir elinde ḫançeri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 17). [dehr,]*

Dehre gelmekden ʿibāret Ḥaḳḳı bulup anlamaḳ
Kim ki fehm ider Sükūtī iylemez daʿvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 17). [dehre, -e]*

Nola bu **dehre** çün gelmiş nice Ẕāl ile ol Rüstem
Elinde tīġ ile ḫançer yürürler bī-amāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 9). [dehre, -e]*

Bu **dehre** gelmeden maḳṣūd ḫaḳāyıḳ sırrını bilmek
ʿAref dersin oḳuyanlar bulur dilde müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 7). [dehre, -e]*

Ehl-i ʿaşḳ itmez bu fānī **dehre** aṣlā iltifāt
Fehm iderler yoḳ vefāsı bāḳī degildür kāʾināt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 5, Mısra 1). [dehre, -e]*

Terk idip bu fānī **dehri** ḳılmaz aṣlā ülfeti
Semt-i ʿuḳbāya muḫaḳḳaḳ çünki itmiş ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 5). [dehri, -i]*

dehr-i bī-vefā: *Vefasız dünya.*

Sivāya iltifāt itmez bu yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Bilürler hiç Ṣefāsı yoḳ bu **dehr-i bī-vefā** bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 8). [dehr-i bī-vefā,]*

dehr-i fānī: *Fani, geçici dünya.*

Dehr-i fānīye Ṣaḳın gel meylini virme bugün
Kimseye hiç şefḳati yoḳ bir daġdır o göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 9). [dehr-i fānīye, -ye]*

dehr-i fenā: *Geçici, fani dünya.*

Çekdigim derd-i belā aġyār cihān oldu bāʿiṣ
Bulmadım hiç istiraḥat **dehr-i fenā** ümmüʾl- ḫabāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 6, Mısra 2). [dehr-i fenā,]*

dek: *"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.*

Sāḳī laʾl-i şarābıñ nūş iden bezm-i ezel
Hiç ayılmaz mest olan ʿāşıḳları tā ḥaşre **dek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 6). [dek,]*

Kerbelānıñ mācerāsı teskīn olmaz ḥaşre **dek**
Ehl-i ʿaşḳıñ ḳalb-i mecrūḥ bī-devā merhem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 3). [dek,]*

Senden olmazsa şefāʿat ḥaşre **dek** ḥālim yaman
Sen şefīʾüʾl-müẕnibīnsin cānlar cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 7). [dek,]*

Ḥaşre **dek** dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
İşbu māhda müʾmīne aġlamaḳ oldu reva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 5). [dek,]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre **dek** dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 10). [dek,]*

Ḥaşre **dek** dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Muṣṭafānıñ nūr-ı ʿaynı hem ciger-pāre ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 15). [dek,]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre **dek** dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 20). [dek,]*

Ḥaşre **dek** dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Az vaḳitde itdiġini her biri çün buldular *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 25). [dek,]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre **dek** dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 30). [dek,]*

Ḥaşre **dek** dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 35). [dek,]*

Aġlasunlar bu ḫuṢūṢda maḥşere **dek** ʿāşıḳān
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 27). [dek,]*

Yevm-i ḥaşre **dek** beyānısın yā ilāhī ḳıl beḳā
ʿÖmr-i cāvid üzre olsun bulmaya aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 13). [dek,]*

Yevm-i ḥaşre **dek** anarlar ism-i pākın her inās
Muṣṭafādan cümle nās ḳıldıñız hem de mirās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 1). [dek,]*

dekāyık: *Anlaşılması güç olan ve dikkat isteyen ince şeyler.*

İtdi şehādet dine riʿāyet ʿaşḳile ol dem
Kenz-i ḥaḳāyıḳ nuṭḳ-ı **deḳāyıḳ** ʿārif-i dānā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 8). [deḳāyıḳ,]*

deli: *Mecnun / aklını yitirmiş. II [tas.] Hak âşığı.*

Velī ʿaşḳ-ı ilāhīniñ **deli** dīvānesiyim ben
Şarāb-ı ʿaşḳını içmiş nice mestānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 1). [deli,]*

delīl: *Kanıt, ispat, burhan, nişân, alâmet.*

Dal **Delīl** şāh-ı Ḥüseyn-i Kerbelādır şüphesiz
Kef Kerāmet kānı oldur maẓhar feyż-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 15). [delīl,]*

Ümmetine saʾir **delīl** ḳalmayalar bunda Ẕelīl
Ḫādim ḳapunda Cebraʾīl rūz u leyāl yā Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 7). [delīl,]*

Sen şehinşāh bu ʿālemde pādişāhlar serveri
Hem **delīl** cümle ʿālem ins ü cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 2). [delīl,]*

Yolların hep berzaḫından geçmek içün bir **delīl**
Rehber-i ṭaḥḳīḳi bul her dāʾimā āsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 7). [delīl,]*

Saʿy ider zāhid **delīlsiz** rāh-i Ḥaḳḳa vāṣıl ola
Ḳābil-i mümkün degildir bulmaġa bunda murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 5). [delīlsiz, -siz]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarīb bir yoḳ **delīl** ü ẕerrece
Vaṣf ider ṣavm ṣalātıñ farż aʾyān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 9). [delīl,]*

Buldum **delīl** bir kāmili oldum anıñ ben sāʾili
Terk eyledim hep cāhili ders oḳudur ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 7). [delīl,]*

Destiñ ṭutarlar mürşidin bulmaḳ dilerler maḳṢūduñ
Diñlemez olur her müfsidin ṣoḥbetlerin itmez **delīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 8). [delīl,]*

Hiç **delİl** sezā olmaz imiş yolların bir daḫı çoḳ
ḌİV şeyṭān seni ḳomaz hem dimār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 11). [delİl,]*

Nār-ı dūzaḫdan eşeddir cehlile bunda ḳalan
Cennet-i ʿirfāna irmek Ṣoḥbeti ġāyet **delīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 14). [delīl,]*

Menzil-i āsān gerçe olur bir **delīl** ü kāmil ile
Var ara bul ey Sükūtī mürşid bir ehl-i kemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 11). [delīl,]*

ʿAlī Mūsā Rıżā erler atası
Delīl oldu bize irdik Ḫudāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 14). [delīl,]*

Ger saña yeter cihānda ṭālibā rūşen **delīl**
Ḫalḳa ẓulm iden olurlar her zamān ʿömr-i ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 1). [delīl,]*

Gedālar rāhına gerçe **delīl** itmiş seni Yezdān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 15). [delīl,]*

Sen şehinşāh bu ʿālemde pādişāhlar serveri
Hem **delīl** cümle ʿālem ins ü cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 28, Mısra 2). [delīl,]*

Ḫı ḫaber virdi ḥaḳīkat rāhını ṭāliblere
Dal **delīl oldu** bize hem şāh Ḥüseyn-i Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 8). [delīl oldu, -du]*

dem: *1) soluk, nefes. 2) içki. 3) an, vakit, saat, zaman.*

Gösterdiler bize bürhān dergāhında bu **dem** her ān
Ṭālib-i Ḥaḳ sürer devrān ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 5). [dem,]*

Zevce-i Ḥaydāra ol **dem** biżʾate minnī dedi
Ol nübüvvet faḫr-i ʿālem şāh-ı kevneyn Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 23). [dem,]*

İlticāmız bunlaradır her **demi** leyl ü nehār
Dürr-i luṭfundan umarız derdimize hem devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 27). [demi, -i]*

Ṣad Ṣefāyım sāyesinde şāh Taḳīniñ her **demi**
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bize oldu reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 27). [demi, -i]*

Ḥubb-ı dünyādan Sükūtī çünki geçdi her **demi**
Bir pula ṣatmış cihānı ġayr baḳmaz her yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 13). [demi, -i]*

Hem Ḥüseyn-i Kerbelāda ḳıldılar ol **dem** şehīd
Yedi eflāk dökdü ḳan aġladı arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 5). [dem,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ḳullarıyuz her zamān
ʿAsker mehdī yolunda cānımız her **dem** fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 12). [dem,]*

Sensin sebeb bu ʿāleme Ḥavvā ile hem Ādeme
Evvel ile aḫir **deme** irdin ḳamudan evvelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 6). [deme, -e]*

Ḳahr itmege bir nice **dem** dürlü cefā çün itdiler
Dil şehrini ḫarāb içün çoḳ virdiler zaḫmet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 7). [dem,]*

Feyż-i himmet ile ol **dem** ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu bu derūnum ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 3). [dem,]*

Zāhidā bilmez bu sırrı farḳ yoḳ Ḥaḳdan yaña
Söyleyin kimdir o **demde** yā viren kimdir cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 4). [demde, -de]*

ʿAşḳile Ferhād nice **dem** uġradı berzaḫlara
Şīrīn içün çekdi zaḥmet olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 7). [dem,]*

İtdi beyān bu Sükūtī mülk-i ten aḥvālini
Ḳalb-i temiz pāk olanıñ aldı bu **dem** kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 12). [dem,]*

Bu ḳalbim hep meşaḳḳatde ʿucub riyā ile her **dem**
Ḥasedle kin kibir memlū derūnumda bugün yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 5). [dem,]*

Baḳma ʿālem māl u mülkün tārumār olsa gerek
İr erenler ḥiẕmetine her **demi** himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 4). [demi, -i]*

Ḫabb-ı dünya bir marażdır mat ider āşıḳları
İr erenler zümresine her **demi** ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 4). [demi, -i]*

Ḫubb-ı dünya bir marażdır mat ider āşıḳları
İr erenler zümresine her **demi** ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 4). [demi, -i]*

Eger müʾmīn isen ṭālib Ḥaḳḳa her **dem** olup raġbet
Olamaz nefs saña ġalib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 5). [dem,]*

Māsivādan geç dilersen bulmaġa her **dem** necāt
Mevt-i īrād gelmeden evvel ḳıl mekānıñ sen cedeş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 7). [dem,]*

Bu endīşem ne ḥikmetdir bu ʿālemi ider ifād
Beni bir **dem** ḳomaz raḥat içimde Ẕār olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 4). [dem,]*

Aṣfiyālar bezmine dāḫil ide gör her **demi**
Cevher-i maʿnā ḥaḳāyıḳ dürlerin ḳalbime Ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 7). [demi, -i]*

Sāḳīyā ṣun bize her **dem** laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 1). [dem,]*

Vechiniñ müştāḳı olmuş bunda ki dilḥasteler
Neylesün her **dem** aña kim derdini ḳılmış mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 10). [dem,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ görenler şād olurmuş her **demi**
Ḳalb-i maḥzūndur Sükūtī olmadı hiç inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 11). [demi, -i]*

Ġaflet üzre olma ṭālib ara gözün her **dem** sabāḥ
Ṣabaḥ ḫānḳāh-ı Ẕikre gel gir bulmaḳ istersen felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 1). [dem,]*

Ḫāk-i pāy-i Evliyāya ey Sükūtī sür yüzüñ
Ḥaḳḳa vaṣl ider muḥaḳḳaḳ eyle her **dem** inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 14). [dem,]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda ʿaşḳile her **dem** seḥer
Ẕikr-i cehri keşret üzre eylediñ eẕkār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 3). [dem,]*

Ḥasta olmuş göñlümüñ her **dem** devāsı Muṣṭafādandır
Ḳalb-i maḥzūn her ṭālibiñ dilġüşāsı Murtażādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 1). [dem,]*

Nʾola bir **dem** ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric baġrına ursa yedinde ḫançerim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 13). [dem,]*

Ol imām Ẕeyneʾl-ʾAbānıñ kim ki olmuş çakeri
Ḥiẕmeti Bāḳırʾda her **dem** ẕevḳile devlet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 8). [dem,]*

Bizi bu ʿaşḳ her **dem** nice bir sevdālara düşürür
Mecnūn gibi rūz leyāl bir Ṣaçı Leylālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 1). [dem,]*

Resūlullah buyurmuşdur bularıñ ḥaḳḳına ol **dem**
Ki bunlar nūr-ı ʿaynımdır göñül mülkünde bir cevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 11). [dem,]*

Sükūti bir ġarīb ednā ider evṣāfını her **dem**
Yolunda cān u baş virse revādır böyle bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 13). [dem,]*

Zāhidiñ her **dem** kelāmı baḥr-ı ʿummān saḥili
Fülkünü nīm ḥaṭve ṣalımız ḳaldı ġām içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 3). [dem,]*

Her kelāmı buġża mebnī hem ḥasedle vāʿīẓiñ
Ḥırṣ ile eyler niẕāʾlar ḫalḳa her **dem** içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 10). [dem,]*

İderler cān u baş ḳurbān bu yolda ṣıdḳile her **dem**
Olurlar bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ sırrına maẓhar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 5). [dem,]*

Vaḥiyle Cibrīl-i emīn de geldi her **dem** ḳapuna
Āyet-i Ḳurʾān getürdi ẕāt-ı Ḥaḳdan her sefer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 7). [dem,]*

Ḥaḳiḳat baḥrına ġavvāṣ olan ʿāşıḳları her **dem**
Ne ḥāṣıl nehr-i Ceyḥūndan Ṭunayı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 5). [dem,]*

Ḥużūr-ı Ḥaḳ dīvānında bu fiʿiliyle necāt hiç yoḳ
Ḫudā āʿlem baña ol **dem** iderler cebrile maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 10). [dem,]*

Bir ḥayāt olur ḥıżır-veş her **demi** leyl ü nehār
Neyleyim Derviş Sükūtī ġaflet-i ehl-i cāhile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 27). [demi, -i]*

ʿAşḳ ehline virdi ḫaber her vech ile sırr-ı ʿAlī
Noḳṭa benim besmelede dedi o **dem** ol Ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 12). [dem,]*

Sivā ḫubı ile her **dem** cihān ẕevḳine dūş olmuş
Ṭaʿāmıñ tāẔe ter cinsin ḳamu ḥelvā ile ister *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 5). [dem,]*

Sükūtī ḫoş naẓar eyle bu ʿālem ḫalḳına her **dem**
Ḳamu fiʾl yalan billah Ṣıfāt şüphesiz bir ḥar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 9). [dem,]*

Resūlullah iḳrārım ezelden itmişim īmān
Şehādet ḳılmışım her **dem** anıñla ülfetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 4). [dem,]*

Bu vücūd şehrin Sükūtī naẓm ile ḳıldın beyān
Ḥamd idelim cān u dilden Ḥaḳḳa her **dem** ṣad hezār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 18). [dem,]*

Şānına lāyıḳ olan kim kendini ednā görüp
Ḫalḳ-ı ʿālem anı ol **dem** başına efser ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 6). [dem,]*

Ṣāfī dil olan bu ʿālem ḫalḳına kem söylemez
Medḥ ider her **dem** lisānen ṣanmañız şekvadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 10). [dem,]*

Kime ʿarż ḳılam ḫālim bu cismimi helāk itdin
Yanar pervāneveş her **dem** ḳapunda bir ricāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 4). [dem,]*

Vücūd mülkü dolu her **dem** kemāl-i ẕāt-ı peyġamber
İrişdi nūr-ı pākından żiyā ile bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 1). [dem,]*

Velāyetle bize himmet ḳılan her dāʾimā Ḥaydar
ʿİnāyet eyledi her **dem** kemāliyle bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 2). [dem,]*

Meslek-i taḳvā yüzünden zāhidiñ her dāʾimā
ʿAşḳ yolundan bī-ḫaberdir her **demi** gümān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 4). [demi, -i]*

Mürşid-i kāmillere ṣor Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Gösterir saña her **demi** ḳanda olur Raḥmānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 10). [demi, -i]*

Mülk-i kesret berzaḫından çün ḫalāṣ olmuş bu **dem**
Vaḥdet yol bulmuş ol ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 9). [dem,]*

Caʿfer oldu Kāẓım ile ʿilm-i Ḥaḳ māhirleri
Vāṣıl olduḳ kenz-i Ḥaḳ esrārına her **dem** revāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 10). [dem,]*

Dürr-i gevher maʿdeninde nice **dem** ġavvaṢ olup
Mālik oldum kenz-i Ḥaḳḳa bir kān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 7). [dem,]*

Kesret üzre ṭaʿn iderler her ḫasīs aʿmā faḳīh
Baḫs iderler cümle cihāna her **demi** eşkâlimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 4). [demi, -i]*

Bülbül gibi her **dem** bahār feryādımız ʿarşa çıḳar
Bunca zamān leyl ü nehār artdı ḳamu nālānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 3). [dem,]*

Bir bezme irdim nāgehan Ḥaḳ zikrin iderler ʿayān
Dediler ol **dem** baña cān bunda durur Yezdānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 12). [dem,]*

Şarāb-ı ʿaşḳı her kim nūş iderse dest-i mürşidden
Bulurlar ʿaşḳile dāʾim o **demde** zevḳiyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 4). [demde, -de]*

Görse Mecnūn seni ol **dem** Leylādan fāriġ olur
Perde çekmişdin yüzine şimdi oldun irtisās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 5). [dem,]*

Ol ʿaşrlar çün yed-i beyd tā gelince bu **demlere**
Mürşidlere telḳīn olup bu ḳurduġı erkān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 5). [demlere, -ler, -e]*

İşbu sırra vāḳıf olan ne imiş her **dem** nizāʿ
Ḳahr-ı Luṭfu bir bilenler ol aṣıl insān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 3). [dem,]*

Evvel bezm-i elestde sāḳīler şundu o **dem** bir cām dolu
Cürʿāsından ol bādenin her kim içer mestān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 7). [dem,]*

Māsivānıñ ʿilletine pīrin olmuşdur ṭabīb
inḳiyād ol aña her **dem** derde derd-mend ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 6). [dem,]*

Mūsāleyin Ṭur Dağında her **dem** münācāt eyleyen
Düşvār-ı ḫāliñ ʿarż itmege Sübḥāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 3). [dem,]*

Ḥubb-ı cānānı göñüldedir Derviş Sükūtī bul bugün
Ẕevḳ idersin sen de her **dem** öyle leẕẕetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 10). [dem,]*

Yoluna virmek sezādır cān u başım her **demi**
Manṣūr-ı Ḥallac gibi hep ḳanım ider şimdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 3). [demi, -i]*

Zümre-i ʿuşşāḳa her **dem** ẕevḳ ile Ṣefā virir
ʿĀşıḳ-ı Mevlā olanlar bī-ḳarār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 3). [dem,]*

Sözüm ṭut ṭālibā her **dem** ġanī Mevlāya ol ḳānīʿ
Odur rıẔḳa kefil muṭlaḳ iden aʾṭāya ol ḳānīʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 1). [dem,]*

Sükūtī Aḥmediñ rāhıñ gidenler ṣıdḳile her **dem**
Sivāyı terk idip bunda geçip ʿuḳbāya ol ḳānīʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 9). [dem,]*

Himmet-i mürşidle her **dem** nefsimizi ḳatl idip
Ḳalbimizde ḳalmadı yer ol ʿadüv itsün ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 3). [dem,]*

İbn-i Süfyān leşkerile Şām civārında o **dem**
Ḥaydar ile cenk iderken urdular bed-kāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 7). [dem,]*

Bir ḳademde menziliñ sebʿ-i semāya irgürür
Mülk o ednāyı ol **dem** seyrāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 8). [dem,]*

Naḳd-i cānın rāh-i Ḥaḳda her kim itmezse telef
Olmadı ol bunda dāʾim ʿaşḳile her **dem** şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 2). [dem,]*

Fātiḥa efḍal duʿādır cümle Ḳurʾān içre hep
Bā-yı bismillahda her **dem** virdi noḳṭaya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 6). [dem,]*

Vechini çün ḳıldı rūşen her **demi** envār-ı ʿaşḳ
ʿAndelīb-āsā seḥerde eylediḳ hep zār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 1). [demi, -i]*

Kemāliñle şifā verdiñ Eyyübüñ rencine ol **dem**
Beni ġām derdine Ṣaldın o semte eyledin ilḥāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 7). [dem,]*

Ḫalīle nār-ı Nemrūdu o **demler** gülistān itdiñ
Beni nār-ı sūzanıñla bu ḳalbim eylediñ iḥrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 3). [demler, -ler]*

İrişdi çünki hem rāhım bir özge ʿāleme ol **dem**
Sarāy-ı vaḥdete irdim o ḥażretden vefā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 7). [dem,]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl iden ʿaşḳ imiş ʿuşşāḳını
Ceẕb ider ol kendi ẕātıñ her **demi** sulṭānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 8). [demi, -i]*

Ḳays-veş şaḥrāları gezdirir ʿaşḳıñ beni
Eyledi rüsvā-yı ʿālem her **demi** Leylā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 4). [demi, -i]*

Ẕülfüñ teline her **dem** dāʾim Mecnūn-veş bend olup
Manṣūr gibi rūz u leyāl biz dāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 7). [dem,]*

Ḳarābet göñlüme düşdü o şāhıñ iltifātıyla
İrişdim vaṣlına bir **dem** ki andan ġayr yārim yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 6). [dem,]*

Hele ben ʿaşḳile her **dem** fenā baḥrında ġarḳ oldum
Vücūdum küllī maḥv olup ki aṣlā hiç āṣārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 9). [dem,]*

Neşʾe-yāb oldum o **dem** ki cürʾāsından ben anıñ
Mest olup düşdüm ḫāba bilmem nice yataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 7). [dem,]*

Girdi ara şiddet ile ol ʿadüvv-i ehl-i nifāḳ
Reşk ider ol **dem** münāfıḳ görünce ḳısḳanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 14). [dem,]*

Şevḳ-i ʿaşḳile Ḥüseyne çünki olduḳ biz ġulām
Hem anıñ ʿaşḳına her **dem** ṭutarız mātem gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 8). [dem,]*

Şemʾ-i ʿaşḳıñ ateşine yanmaġa her rūz u şeb
Bu göñül pervānesidir eyleye her **dem** dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 4). [dem,]*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı Ḥaḳda eylemiş her **dem** fedā
Şol kişiler terk-i dünyā itdiler görmez emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 7). [dem,]*

İçin ṭaşın silip pāk it ki nesne ḳalmaya aṣlā
Tecellī eyleye ol **dem** derūnunda seniñ yāriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 6). [dem,]*

Ḥasta oldum nice **demler** Ẕār-ı efġān ḳılmışam
Bir ṭabīb bī-devādan hiç şifāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 7). [demler, -ler]*

Hem Ḥüseynʾi Kerbelāda ḳıldılar ol **dem** şehīd
Yedi eflāk itdi feryād āh ile hep zār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 5). [dem,]*

Mest isen bezm-i ezelden ṭālibā meyḥāne gel
Dest-i sāḳīden ḳadeḥ Ṣuñ her **demi** mestāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 2). [demi, -i]*

Aldanma sivā ḥubına virme göñül sen laʿbına
Hū diyelim biz **demine** sulṭān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 4). [demine, -i, -n, -e]*

Vaḥdet içre nice **demler** yār ile yār iden göñül
Şimdi düşdün ġurbet içre āh u Ẕār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 1). [demler, -ler]*

Nefs-i şehvetden ṣaḳın gel rāhını mesūd ider
Arzusuna düşme her **dem** dinle nuṭḳum gel beri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 10). [dem,]*

Ders uẔatma bize vāʿiẓ her **demi** ʿuḳbā içün
Cennetiñ çoḳ vaṣfıñ itme ol ṣafādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 5). [demi, -i]*

Vuṣlātıñ sevdāsı atdı bunca **dem** ġurbetle
Ḳābil-i ḳısmet degil yār gör ki hicrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 5). [dem,]*

Berzaḫından māsivānıñ bulmuşuz her **dem** necāt
Ḥamdulillah ẕevḳ-i keşretden bugün ben aẕādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 9). [dem,]*

Sinnimiz ḥadden tecāvüz yetmişe oldu ḳarīb
Ṣoñ **deme** irdik kifāyet ruḫṣatıñla gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 10). [deme, -e]*

Miḥneti derd-i belādır her **demi** ʿāṣıḳlara
Ẕevḳ hiç yoḳ pür elemdir bunda böyle nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 3). [demi, -i]*

Ġaflet içre bıraḳma hem **dem** eyle şefḳat yā Kerīm
Baḫr-ı ʿaşḳıñla kemāliñ ile vuṣlat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 1). [dem,]*

Ṣalātıyla selāmını iderdim ʿaşḳ ile her **dem**
Riyāẕātım ḳatıʾ muḥkem bu nefsim çoḳ ider ṣāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 5). [dem,]*

Cān niṣār itdim Sükūtī rāh-ı ʿaşḳıñda anıñ
Nev ḥayāta irdim ol **dem** luṭf-ı Ḥaḳ iḥsāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 14). [dem,]*

Ḫavāric ḳavm dehr içre nola her **dem** ẓuhūr itse
Sükūtī devr-i Mehdīdir elinde ḥançeri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 17). [dem,]*

Gel ey ṭālibā her **dem** ġulām-ı Ḥaydarım ben
Ḳulu ḳurbānı olmuşum ʿAlīniñ ḳanberiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 1). [dem,]*

Sensin ol şāh-ı şehīd-i Kerbelā sulṭānı hem
Pādişāh-i dü cihānıñ her **dem** sezāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 6). [dem,]*

Ceddiñ olmuş gerçe şāfīʿ ʿarṣa-ı maḥşerde hem
Mücrim ʿāṣīlere sen ol **dem** ricāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 8). [dem,]*

Oldu ʿaṭşān-ı şehīdān Kerbelāda bunca **dem**
Cismini ḳıldı ḥārābe nār-ı sūzān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 13). [dem,]*

Kerbelāya irdi ol **dem** özge ṭufān mis̲l-i Nūḥ
Ḳana ġarḳ oldu şehīdān bunca iḫvān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 19). [dem,]*

Ṣad hezārān laʿnet olsun cānına her **dem** anıñ
Cins-i Mervān bir münāfiḳ deyü şeyṭān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 25). [dem,]*

Naḳī nūr-ı ilahīdir bu ʿālem semʾāsı oldur
Anıñ bir Z̲erre ḥüsnüñden alıp her **dem** żiyāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 10). [dem,]*

Nūḥ Nebīniñ ṭufānından buldular ol **dem** ḫalāṣ
Ḳavm-i kāfirleri ṣaldı ġarḳıla deryā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 5). [dem,]*

Derde Yaʿḳūb düşdü ol **dem** Yūsufuñ feryādıyla
Buldu Eyüb Ṣabrıyla çün derdine edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 9). [dem,]*

Ḥażret-i ʿİsāya ol **dem** emr olup ʿarşa çıḳa
Āsumāna pervāz itdi bekleriz ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 19). [dem,]*

Yunūsʾum deryā içinde baṭn-ı māhīya düşüp
Ḫalvet itdi nice **demler** emr-i bir Mevlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 14). [demler, -ler]*

İmām Kāẕım ʿAlī Mūsā Rıżādır ḳıble-i heftüm
Teveccüh anlara her **dem** iderler nice biñ insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 8). [dem,]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī teʾs̲īr itse ḳalbine bir **dem** anıñ
Cesed cū ider cihānı maṭlub-ı erkān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 7). [dem,]*

İder pendini āheste lisān-ı ḥāl ile ol **dem**
Ṭarīḳat baḥs̲ini söyler leṭāfetle hemān ol ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 3). [dem,]*

Vilāyetle meger ol **dem** göründü Aḥmede ol şāh
Anıñ miʾrācı bābında alıp mihrini ol arslān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 9). [dem,]*

Nefs-i şoma virmez aşlā bunda her **dem** fırṣatı
Ehl-i beyt-i Muṣṭafāda Ḥaydarı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 17). [dem,]*

Uṣūl erkān nice tevḥīd iderdim her seḥer vaḳti
Ḳamu evrādile her **dem** bu eẕkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 6). [dem,]*

ʿAcāyib özge bir ḥāldir bu ʿaḳlım tārumār olmuş
Gezerim her **demi** Mecnūn bu huşyārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 12). [demi, -i]*

Ḳalma cürmümüze her **dem** yā şefīʿüʾl-müznibīn
Raḥmet içün gönderildin her vaata yā emīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 1). [dem,]*

Hüccet vereyim şāhid ola arż-ı semā ḫalḳı bütün
Bundan girü hiç ḳalmaya her **demi** bu ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 8). [demi, -i]*

Altmış üç yaşa bu ʿömrüm çün irişdi Ṣoñ **deme**
İltifātıñ ġayr itmem ḳalmadı sevdā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 15). [deme, -e]*

Hū didiḳçe ḳalb-i ʿuṣṣāḳa oldu mu bī-dār olur
Ḥaḳ cemāliñ rüʾyet ider her **demi** seyrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 6). [demi, -i]*

Hū Ṣedāsıyla felekler devr ider ʿarşı bugün
Hū ile her **dem** melekler girdiler devrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 4). [dem,]*

Hū ile her **dem** seḥerler ins ü cin ider fiġān
Oldular mecnūn gibi hem her biri dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 7). [dem,]*

Sükūtī Ḥaḳ ile her **dem** idegil bunda pazarın
İşitmeye şaḳın aġyār sözüñ ḳıl iḫtifā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 9). [dem,]*

Vechiniñ müştāḳıyım ben aç niḳābın sen baña
Bāb-ı ḥüsnüne çeker sed görünür her **dem** cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 8). [dem,]*

Gürūh-ı evliyā içre nice **dem** ḥiẕmetiñ itdik
İrişdi feyż-i Ḥaḳ ʿādil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 3). [dem,]*

Sükūtī bendesi her **dem** cān fedā eyler
Rıżā bābında bir sāʾil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 13). [dem,]*

Türāb-ı āsitānıñ derde devādır yā Resūlullah
Viṣāliñ şerbeti her **dem** şifādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 2). [dem,]*

Seniñ ʿaşḳıñ hevāsına vücūduñ beẔl idip her **dem**
Seniñle ḥaşr olup anlar cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 5). [dem,]*

Bu ʿāṢī mücrim kem-ter Sükūtī bāb-ı Luṭfuna
Gelüp her **dem** niyāz eyler revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 12). [dem,]*

Revā mı şānına her **dem** viṣālinden olam ben devr
Şefāʿat ḳıl saña maḫṣūṣ umarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 5). [dem,]*

Ḳabūl ḳıl āsitānında niyāza durmuşum her **dem**
Ki senden ġayrı bir yoḳdur medārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 11). [dem,]*

Her seḥerler Ḥaḳḳa cehd it erenler Ẕikrini gel it
Bunı her **demleri** vird it gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 4). [demleri, -ler, -i]*

Bugün gördüm dilarāyı oturmuş bir çemenlerde
Ḳadeḥ Ṣundu bize ol **dem** gülistān-ı baharlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 2). [dem,]*

İriş bir kāmil insāna ṭuta gör dāmenı her **dem**
Seniñ ḳalbiñ yuyar anlar virirler mesned-i pāye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 5). [dem,]*

Gözüñ aç ṭālibā her **dem** ʿAlīye cān niṯār eyle
Muḥammed ʿilminiñ bābı ʿAlḪdir āşikār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 1). [dem,]*

Erenlerden ola himmet ola gör ʿAskere bende
Ḫavāric ḳavmine her **dem** teberrā ṣad-hezār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 16). [dem,]*

Bu göñlüm ʿaşḳına her **dem** müptelādır yā Resūlullah
Seniñ rāhına cān başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 1). [dem,]*

ʿAlī evlādına her **dem** bu cānım
Fedā itdim Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 3). [dem,]*

Şehā her **dem** oḳurlar ʿilm-i Ḳurʾān
Benim virdim heman Ẕeyneʾl-ʿAbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 7). [dem,]*

ʿİlmiyle yaḳın gerçe olur esrāra vāʿiẓ
Kibr-i ḥased ḳomaz anı her **demleri** ġavġāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 8). [demleri, -ler, -i]*

Aldanma sivānıñ Ẕevḳi yalandır
Bir vefāya her **dem** dürlü cefada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 18). [dem,]*

Gezerim tā ṣor ḥürrem göñülden çekerim mātem
Gice gün aġlarım her **dem** meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 6). [dem,]*

Ne ḥikmetdir belālarla giriftār olmuşum her **dem**
Seniñ ʿaşḳına düş oldum rehā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 3). [dem,]*

Seni görmek Ḥaḳḳı görmek buyurduñ ʿāleme ol **dem**
Seniñ nuṭḳuñ muḥaḳḳaḳdır ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 9). [dem,]*

Gel göñül girelim meydān-ı ʿaşḳa
Hū diyelim her **dem** merdān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 2). [dem,]*

Necm ile her şems ḳamer vecde gelüp durmaz döner
Hū ismini her **dem** çeker hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 8). [dem,]*

Beyt-i Ḥaḳḳı gerçe her **dem** ʿāşıḳān eyler ṭavāf
Kaʾbe-i ʿulyāyā dāḫil bunlarıñ dīvānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 7). [dem,]*

Ẕikrim benim her **dem** Ḫudā dergāhından ḳılma cüdā
Derdlülere senden devā meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 3). [dem,]*

Cenāb-ı Aḥmede ol **dem** semavāta ʿurūcunda
Virildi ḫilʾat-i rifʿat uṢāta şefḳāt-i iḥsānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 5). [dem,]*

Anıñla canlar itdi nice **dem** nāmūs-ı ekber
Yedi ḳat āsumān üzre göründü şīr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 11). [dem,]*

Ṭavāfda iken maderi çün cemāl o **dem** itdi ẓuhūr
Doġdu cihān ʿālemine kāʾbe-i ʿulyā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 5). [dem,]*

İtdi şehādet dine riʿāyet ʿaṣḳile ol **dem**
Kenz-i ḥaḳāyıḳ nuṭḳ-ı deḳāyıḳ ʿārif-i dānā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 7). [dem,]*

Leşker-i ġām çār eṭrāfiñ ḳuşatmış her **demi**
Şād-ı ḥürrem olmaz aṣlā derd ile ġiryān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 11). [demi, -i]*

Ḫāne-i mihmāna ḳonmuş gitmege ruḫṣat diler
Ḫāṣılı durmaz ḳonanlar ol **demi** kervān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 16). [demi, -i]*

Cemāl-i ẕāt-ı Mevlāya bular ʿāṣıḳ olup her **dem**
İderler rüʾyet-i dīdār göñülde özge sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 9). [dem,]*

Olar kim müʾmīniñ ḳalbin ziyāret eyleye her **dem**
Gürūh-ı evliyā içre bulardır zümre-i nācī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 7). [dem,]*

İderler ʿuzlet ḳāniʿ sarāy-ı salṭanat baḳmaz
Degişmez virseler ol **dem** Süleymān taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 4). [dem,]*

Bu kesretden ḫalāṣ olmuş bular ʿuzlet maḳāmında
Cenāb-ı Ḥaḳḳıyla her **dem** iderler ẕevḳ ü Ḫudāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 6). [dem,]*

Feyż-i himmetiñle her **dem** ʿaşḳımı döndür saña
Luṭf-ı iḥsānınla ben de ideyim çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 5). [dem,]*

İlticāmız ey Sükūtī bunlar oldu dāʾimā
Naḳd-i cān virmek yoluna her **dem** āhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 16). [dem,]*

Aṣḥāb-ı kirām taḫta geçüp bāʾde Nebī ḫilʾatiyle
İclāsa nevbet irdi o **dem** ʿadliyle ekser ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 16). [dem,]*

Nūr-ı velāyet bunca kerāmet arż-ı semā itdi ẓuhūr
Miʿrācda o **dem** ṣunduġu el mihrine Ḥaydar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 18). [dem,]*

Zenūbūm çoḳ siyāh rūyuñ Sükūtī Ṣoñ **deme** irdin
Şefāʿat kān Aḥmedden dile ḫācet īmān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 9). [deme, -e]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ işit zāhid bu ʿālemde
Necātına olur bāʾīş gözet her **dem** bu maʿnāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 10). [dem,]*

Muḥaḳḳaḳ Ḫıżır-veş zinde ide ʿāşıḳları her **dem**
Bu esrārda olan vāḳıf zamān içre müdām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 9). [dem,]*

ʿİnāyet eyledi Mevlā kemāliyle olup ruḫṣat
Ḳalup ehl-i ʿuṣṣāḳıñ bu **demde** hep bī-ḳām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 6). [demde, -de]*

Murtażādır ser-firāzı her velīniñ bī-kemāl
Enbiyānıñ vārīşidir her **demi** aʿlā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 4). [demi, -i]*

Ehl-i Ḥaḳḳı vaṣf ider Derviş Sükūtī her **demī**
Yoḳ ḫilāf ẕāt-ı muṭlaḳ ḥaḳḳıyla ol dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 15). [demī, -i]*

Fenāfillahda maḥv ol kim ki senden Ḥaḳ ẓuhūr ider
Tecelli eyleye ol **dem** olanlar ʿaşıḳ-ı Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 12). [dem,]*

Bu pendin ḳulāḳ ṭut sen Sükūtī kem-terin her **dem**
Muḥaḳḳaḳ böyledir dünyā gelen gider degil ebḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 13). [dem,]*

Feyż-i himmet ile ol **dem** ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu bu derūnum Ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 3). [dem,]*

ʿAşḳile Ferhād nice **dem** uġradı berzaḫlara
Şīrīn içün çekdi zaḥmet olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 7). [dem,]*

Sāḳīyā Ṣun bize her **dem** laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 1). [dem,]*

Oldum ki Süleymān divler elinde maġlūpda idi
İmdāda nihān irdi o **dem** ḳatl eyleyen esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 12). [dem,]*

Ṣuñ ḳadeḥim sāḳīyā gel her **demi** mestān olam
Ṣevḳ-i ʿaşḳım çūşa gelsin baḥr-ı bī-pāyān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 1). [demi, -i]*

Maʿrifetden dem urur gör baʿżı insānlar her **demi**
Dürlü ṣanʾatlarda işmām itdirir renk-i būyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 1). [demi, -i]*

İlticāmız saña yā Rab ṣol **deme** itme ḳarīb
Bu Sükūtī bir ġarībiñ görmeyeler ol günü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 23). [deme, -e]*

Baḥr-ı ʿaşḳıñ menbaʿīdır ḳanda kim eyler ẓuhūr
Mevciyle ġarḳ eylemiş ol her **demi** aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 14). [demi, -i]*

Nūḥ Ṭufānında emīndir felegine dāḫil olan
Buldular ol **dem** necātı fażl-ı raḥmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 6). [dem,]*

Ḫalḳa-ı ẕikre girüp ʿaşḳıyla defʾ çalarız
Münkirin cānına ḥased gelmesiyle her **dem** cefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 2). [dem,]*

Zümre-i nācīye yaḳın olmadı ʿamā faḳīh
Bir gedā Derviş Sükūtī ʿaşḳile her **dem** liḳādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 10). [dem,]*

Bunca **demler** yalvarırdım ḥālime raḥm iylesün
Ey Sükūtī şefḳāt umma bir ẓālim ġaddāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 9). [demler, -ler]*

İlkbahār tāze çemende vaṣf olur her ān ḳadeḥ
Dürr-i niṣār olur o **demde** bāʿiṣ-i nisān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 2). [demde, -de]*

Zümre-i āl-i Muḥammed bendesiyüz zāhidā
Ehl-i beytiñ çakeriyüz olmuşuz her **dem** liḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 2). [dem,]*

Çoḳ ḫalifeler uyandı sāyesinde müsteṭāb
Pāye-i refʿetde her **dem** bulunur ʿāşıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 14). [dem,]*

Ṣuñ **demi** pīrlik ḥālinde iḫtiyār ʿuzlet idüp
Ḥaḳdan artıḳ ġayre baḳmaz pazarın itdi ḫalvetdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 9). [demi, -i]*

Ne ʿaceb ṭaş atar münkir ṭarīḳat ehline her **dem**
Doḳunmaz sīneme Ḍarb ḥadīdindir bu ecsādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 7). [dem,]*

Sükūtī Dervişiñ ʿömr Ṣoñ āḫir **demlere** irdi
Günāhıñ ʿafv ider lā-şek ġanīdir ol kerem-kānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 15). [demlere, -ler, -e]*

Seniñ elṭāfnı her **dem** ʿaceb mi itmeyim hiç yād
Benim Ẕikrim ḳamu fikrim göñülden hep ṣudūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 7). [dem,]*

Destiñizden refʿ idüp inṣāfa ġayret itmeden
İntiḳām almaḳ murādıñ her **demi** ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 10). [demi, -i]*

Ṣunsa raḳīb sükkeri bal her **demi** cevher ḳadeḥ
Zehr-i mārdır içme Ṣaḳın virir ise her Ṣabaḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 8, Mısra 1). [demi, -i]*

İtdi ġāret bu vücūdum şehrini yaġmā-yı ʿaşḳ
Mecnūn-āsā kūh-ı ṣaḥrā her **demi** Leylā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 23, Mısra 2). [demi, -i]*

Oḳundu şānına āyet-i kelām Ḥubbu lā yenām
Ṣunarlar ceẔbe-i Ḥaḳḳı o **demde** oldular mestān ʿaṢr-ı aḫir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 40). [demde, -de]*

Bulmasun bunda hiç bir **dem** zevāli
Necāta irmiş ol bulan kemāli *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 21). [dem,]*

Vaḥdetde Ḥaḳḳıyla rūz u leyāli
Ẕevḳ ider böylece her **dem** sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 24). [dem,]*

İr erenler şoḥbetine menzil-i ʿirfān gözet
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa irmek içün her **demi** iḥsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 10). [demi, -i]*

Ehl-i īmānıñ bu **demde** sīnesi ʿüryān ola
Ḳan döküp dīdelerinde rūz u şeb giryān ola *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 11). [demde, -de]*

Ḥıżır ile İlyāsa cehd it iresin
ʿÖmr-i cāvidāna ol **dem** iresin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 14). [dem,]*

FırṢatıñ var iken elde sermāye
Aç göẔün her **demi** Mevlāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 12). [demi, -i]*

Açdı Aḥmed bize ol **dem** işbu erkānı yolu
Cümle aṣḥāb taḥsīn itdi dediler gerçek belī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 1). [dem,]*

Sāliki Ḥaḳ bunda virdi ḳalbine her **dem** cilā
Māsivādan ide yüz biñ ḳulları ẕikr-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 9). [dem,]*

Ezelden Ḥaḳ saña itmiş kemāliyle hidāyātı
Seniñ bendelerin bekler hemān her **dem** ʿināyeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 2). [dem,]*

Gelüp devrinde durmuşlar ḳapında nice pek insān
Sezādır şānına her **dem** bulara eylegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 6). [dem,]*

Erenlerden dile her **dem** ʿināyet
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḥarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 3). [dem,]*

Sükūtī kemteri her **dem** ġulāmdır
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḥarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 23). [dem,]*

Men ʿaref dersin her **dem** ḥāfıẓ-ı Ḳurʾān idi
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 7). [dem,]*

Hū deyip dār-ı beḳāya eyledi ol **dem** revān / 1280
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn muḥarrem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 27). [dem,]*

Ṣūrete geldi bu **demde** ḳalmadı bir şey nihān
Anıñçün bu bināya ḳıldı ġāyet ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 3). [demde, -de]*

Ḥubb-ı dünyādan göçüpdür Ḥaḳḳa itdiler viṣāl
Maḥv idip dilden sivāyı oldular hem **dem** liḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 14). [dem,]*

Aḫlaḳıñ her yüzden iẓhār itmişler
Ḥāl ehlini her **dem** ġıybet iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 10). [dem,]*

Mest olup dīvāna gel Bāḳır imāmıñ ʿaşḳına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ṣor gönlünden rūz u şeb her **dem** ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 4). [dem,]*

Mürşidiniñ pend olmuş ʿāşıḳa güftār leẕīẕ
Men ʿarefden ders oḳurlar her **dem** esrār leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 2). [dem,]*

Ẕevce-i Aḥmed bilāşek şāfiʾ rūz-ı cezā
Ben ḳuluna ḳıl terāḥum yaḳmasun ol **dem** ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 4). [dem,]*

dem be dem: *Daima, demadem.*

Çeşm-i ḫūnum oldu revān seyller gibi her **dem be dem**
Ġaddār felek raḥm itmedi deryāya aḳdı bunca ḳanım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 3). [dem be dem,]*

Ḥaḳ ẕikrin ideyor ʿaşıḳlar bunda
RaḳṢ ider **dem be dem** cevelān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 8). [dem be dem,]*

Keşretde vaḥdet bulmuşuz ẕevḳ ile ʿişret ḳılmışız
ʿAşḳla lezzet bulmuşuz her **dem-be-dem** iḫvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 16). [dem-be-dem,]*

Ṣalmayan deryā-yı ʿaşḳa fülkünü her **dem-be-dem**
Bulmadı ol dürr-i maʿden kānıdır Şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 3). [dem-be-dem,]*

Keşret ziynet libāsla görünür her **dem-be-dem**
Bir cāzū zen ḳatı müfsid dil-rubādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 5). [dem-be-dem,]*

Her **dem-be-dem** cümle felek ʿarş yüzünde hem melek
Cevelān ider hū diyerek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 3). [dem-be-dem,]*

ʿAşḳıyla Ḥaḳ yoluna beẕl ideriz hep varımız
Şevḳe gelüp her **dem-be-dem** cān u başım fedadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 6). [dem-be-dem,]*

Zehrile ġām kase kase şunmada her **dem-be-dem**
Baġrımı pür ḫūn ider gör ḳahrıyla her zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 5). [dem-be-dem,]*

dem ur-: *Nefes savurmak II bir şeyden söz etmek, konu açmak, konuşmak, hatırlamak.*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem baḥs ider ṭāliblere
Şoñra baḥr-ı ʿaşḳa Şaldı ol Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 3). [dem urur, -ur]*

Maʿrifetden **dem urur** gör baʿżı insānlar her demi
Dürlü ṣanʾatlarda işmām itdirir renk-i būyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 1). [dem urur, -ur]*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem baḥs ider ṭāliblere
Şoñra baḥr-ı ʿaşḳa Şaldı ol Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 3). [dem urur, -u, -r]*

deñlü: *"kadar" anlamında üstünlük derecesini belirten bir söz.*

Ne **deñlü** var ise maḫlūḳ ḥayāt ile sürer devrān
Ḳamunuñ rızḳına bāʿiṣ ʿAlīden ḳısmetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 11). [deñlü,]*

Muntaẓırız emrine Derviş Sükūtī biz bugün
Her ne **denlü** cevr idersen senden itmez inʿiḳās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 10). [denlü,]*

Maḥv olunca varlıġım Derviş Sükuṭī yandı çün
Ḳalmadı hiç ẕerre **denlü** bunda gülhān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 10). [denlü,]*

densiz: *Yakışıksızca ve düşüncesizce davranan. Burada deli dolu.*

Revā mıdır ʿaceb böyle Sükūtī söyler ol **densiz**
Ḫmānı yoḳ anıñ billāh bu ḫalḳa ḳahr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 11). [densiz,]*

der-: *"içine, içinde, üzerine" manasında ön ek.*

Der- beyān aḥvāl-i ʿulemā-ı ẓāhir
Ṣınıf-ı ʿulemāda merḥamet yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 1). [der-,]*

der: *Kapı (Huzur, Allah'ın huzuru).*

Ḫānḳāhıñ beklerim Derviş Sükūtī her rūz u şeb
Der Luṭfundan umarız derde devādır sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 24). [der,]*

Günāhkār ümmetiñ gelmiş **der** Luṭfuna her dāʾim
Ḳuṣūruñ ʿafv ḳıl senden ʿiṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 11). [der,]*

Mā rameyte iz rameyte men ʿaref rıżāsın bilüp
Der yektā-yı maʿārif sırrına hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 12). [der,]*

der-ʿakab: *(Fars.) Akabinde, hemen, o anda.*

Ṣaḥana ḳalay urmasıyla tezyīn ider her cihetiñ
Ḥükm-i ḫās yunmaġile çıḳsa gerek **der-ʿaḳāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 8). [der-ʿaḳāb,]*

derc ol-: *(Bir metne) Yazılmış veya konmuş olmak. Toplanmak, bir araya gelmek.*

ʿİlm-i noḳṭadan ḫaberdār eyledi şāhım benim
Bā-i bismillah gördüm **derc olupdur** dört kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 6). [derc olupdur, -up, -du, -r]*

derd: *Dert, gam, keder.*

Miḫneti renc almadan Ẕevḳ bulup mesrūr olan
Derdine buldu devā ol ṣıḥḥati her ān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 4). [derdine, -i, -n, -e]*

Şeyḫ-i kāmilden Şoragıl **derdine** dermān seniñ
Dil-i mecrūḥuna merhem itse ol raʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 5). [derdine, -i, -n, -e]*

Şeb-i ẓulmetde ḳalmışım żiyā ḳıl yā Resūlullah
Seniñ **derdine** dūş oldum devā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 2). [derdine, -i, -n, -e]*

İlticāmız bunlaradır her demi leyl ü nehār
Dürr-i luṭfundan umarız **derdimize** hem devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 28). [derdimize, -imiz, -e]*

Cümle aṣḥāb-ı kirāmıñ āline evlādına
Kim ki itmişdir muḥabbet buldu ol **derde** devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 4). [derde, -e]*

Ṭaş mı ṣandın bu derūnum çekdirirsin biñ belā
Miḥneti **derde** dūş oldum bulmadım aṣlā devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 2). [derde, -e]*

Ḳayd-ı ʿunṢur ẓulmetinden bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Bir ṭabīb ḥāẕıḳ ara bul **derdine** dermān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 10). [derdine, -i, -n, -e]*

Vechiniñ müştāḳı olmuş bunda ki dilḥasteler
Neylesün her dem aña kim **derdini** ḳılmış mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 10). [derdini, -i, -n, -i]*

Yā İlahī **derde** düşdüm hem devā senden meded
Ol Ḥabībiñdir Muḥammed Muṣṭafā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 1). [derde, -e]*

Ḫāk-i pāyine gedāyım Derviş Sükūtī ben bugün
Bāb-ı Luṭfuñ beklerim hep **derdime** ʿayn-ı şifādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 18). [derdime, -im, -e]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticā itmiş saña
Derdiniñ dermānı senden yoluna cān virdi ser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 18). [derdiniñ, -i, -nin, -]*

Ḳoma yā Rab bu ḥāl üzre ʿacāyib **derde** dūş oldum
Devālar dest-i pākınla olursa her kemāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 7). [derde, -e]*

Ḳurtuluş yoḳ nār-ı dūẕāḫdan Sükūtī çün bular
Loḳmān olsa **derde** çāre zaḥma bīmār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 14). [derde, -e]*

Bir Özge **derde** dūş olmuş Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsına ʿilāc yoḳdur bu yolda hiç tımār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 7). [derde, -e]*

Derde düşen āh ider ol ʿaşḳile nālān imiş
Derd içinde ẕevḳi bulan ʿāşıḳa dermān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 2). [derd,]*

Derde düşen āh ider ol ʿaşḳile nālān imiş
Derd içinde ẕevḳi bulan ʿāşıḳa dermān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 1). [derde, -e]*

Māsivānıñ ʿilletine pīrin olmuşdur ṭabīb
inḳiyād ol aña her dem **derde** derd-mend ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 6). [derde, -e]*

Kemāliñle şifā verdiñ Eyyübüñ rencine ol dem
Beni ġām **derdine** Ṣaldın o semte eyledin ilḥāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 8). [derdine, -i, -ñe]*

ʿAceb bir ḥāle uġramış Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsız **derde** düş olmuş ṭabīblerden tımārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 12). [derde, -e]*

Ḥub-ı sivā **derdi** keşīr olma Ṣaḳın bunda esīr
Fehm eylemez ʿaḳl-ı ḳıṢır belāsı çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 3). [derdi, -i]*

Özge bir **derde** giriftār olmuşun sen dāʾimā
Miḥneti çoḳ raḥatı yoḳ böyle bir dünyā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 3). [derde, -e]*

Özge bir **derde** düş olduk āh göñül eyvāh göñül
Ẕen ü dünyā bī-vefāya āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 1). [derde, -e]*

Ḫānḳāhıñ beklerim Derviş Sükūtī her rūz u şeb
Der Luṭfundan umarız **derde** devādır sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 24). [derde, -e]*

Merḳad **derde** devādır ol imām u heştümiñ
Ḳıble-gāh cümle ʿālem Mūsā Rızā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 13). [derde, -e]*

Derde Yaʿḳūb düşdü ol dem Yūsufuñ feryādıyla
Buldu Eyüb Ṣabrıyla çün derdine edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 9). [derde,]*

Derde Yaʿḳūb düşdü ol dem Yūsufuñ feryādıyla
Buldu Eyüb Ṣabrıyla çün **derdine** edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 10). [derdine, -i, -ñe]*

Evliyānıñ ḳabrine git ḥācetiñ eyle niyāz
Derdine olsa gerekdir tiz çabuḳ dermān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 16). [derdine, -i, -ñe]*

Derdli olan bulsa cāʾiz ḳalbini tımār iden
Raḥat olur cismi anıñ bir gün ola Ẕār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 1). [derdli, -li]*

Hecr odundan āh iderim **derdiyle** rūz u leyāl
Neyleyim Derviş Sükūtī ḥālimiz yaman bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 27). [derdiyle, -i, -y, -le]*

Özge bir **derde** giriftār olmuşum her rūz u şeb
Bir ṭabīb-i ḥāzıḳ bulunmaz ḥālimiz ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 3). [derde, -e]*

Türāb-ı āsitānıñ **derde** devādır yā Resūlullah
Viṣāliñ şerbeti her dem şifādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 1). [derde, -e]*

Muḥabbet ẕāt-ı pākından dil ü bīmārıma irse
Ḳamu **derdime** her dāʾim devādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 4). [derdime, -im, -e]*

Yaʿḳūb gibi rūz u leyāl dīdelerim ḳan aġladı
Derdi Yūsuf itdi helāk neyleyim ben āh ile vāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 8). [derdi, -i]*

Seniñ derdiñledir **derdim** meded ḳıl yā Resūlullah
Ki senden ġayrı yoḳ virdim meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 1). [derdim, -im]*

Seniñ **derdiñledir** derdim meded ḳıl yā Resūlullah
Ki senden ġayrı yoḳ virdim meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 1). [derdiñledir, -i, -n, -le, -dir]*

Türāb-ı āsitānıñ **derde** devādır yā Resūlullah
Seniñ rāhına cān u başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 1). [derde, -e]*

Seḥerde açılur perde devā olur ḳamu **derde**
Düşer ḳurd ḳuş nice virde uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 5). [derde, -e]*

Ḥub-ı sivā bunca cefā çekdirdi baña biñbir çile
Ġāmlarla elem **derd** belā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 2). [derd,]*

Derde düşen bunda sālik-i Ḥaḳ anıñ dermānesi
ʿİlleti ʿaşḳdan ölürse ẕevḳ ider dil ḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 1). [derde, -e]*

Ẕikrim benim her dem Ḫudā dergāhından ḳılma cüdā
Derdlülere senden devā meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 4). [derdlülere, -lü, -ler, -e]*

Leşker-i ġām çār eṭrāfiñ ḳuşatmış her demi
Şād-ı ḥürrem olmaz aṣlā **derd** ile ġiryān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 12). [derd,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş olmuş Ẕār ider rūz u leyāl
Himmet ister her ṭabibden **derdine** dermān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 8). [derdine, -i, -ñe]*

Özge bir **derde** dūş oldum kimse şefḳat itmedi
Bir ṭabīb buldum ʿacāyib edvāya diḳḳat itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 1). [derde, -e]*

ʿArż-ı ḥāl itdim ilāhī bıraḳma ḥālim maḥşere
Derdiyle miḥnetde ḳaldım kimse rüʾyet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 20). [derdiyle, -i, -y, -le]*

Nā-lāyıḳ nāzenīn ʿömrüñ geçirdin hep hevālarla
Ṣataşdın bẔ-devā **derde** bolmaz ser-ṭabīb deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 6). [derde, -e]*

Caʿfer ibn-i Bāḳır oldu cümleniñ sulṭānı hem
Bāb-ı luṭfuñ umarız **derdlere** dāʾim şifa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 6). [derdlere, -ler, -e]*

Çeşmiñ açmış gice gündüz **derdiyle** feryād ider
Laḥm-ı mevtāları yerler ḫınzīre dönmüş teni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 5). [derdiyle, -i, -y, -le]*

Artdı **derd** bu derūnum gün be gün bī-māredir
Hiç ṭabībler kār idemez ne ʿacāyib yâredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 1). [derd,]*

Naḳd-i cānın rāh-ı Ḥaḳda şeyḫine teslīm iden
Her cihetden buldu anlar **derdine** tīmār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 6). [derdine, -i, -ñe]*

Ḥālime ḳıldım ifāde eyledi iḥsān meşāyiḫ
Derdime virdi devālar bulmuşuz dermān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 2). [derdime, -im, -e]*

Bunca **derdliler** devāya ḳabrine kim yüz sürer
ʿAn ḳarīb irmiş murāda nice ʿavrat hem eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 9). [derdliler, -li, -ler]*

Ẕiyāretgāh-ı ʿuşşāḳa **derdlilere** edvā
Ṭarīḳat pīridir ancaḳ kemāl ḳudret-i aʾlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 63). [derdlilere, -li, -ler, -e]*

Mürşid-i kāmil ara bul **derdine** dermān gözet
Bāb-ı luṭfuñ ḫādimi ol ḳıl anıñla imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 11). [derdine, -i, -ñe]*

İmām Kāẕım ḳamu **derdler** devāsı
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḥarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 15). [derdler, -ler]*

Bāb-ı luṭfundan ʿināyet **derdliler** bulmuş devā
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫi Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 23). [derdliler, -li, -ler]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler buldu her **derde** devā
Bāb-ı luṭf-ı meftūḥ olmuş ḥācetiñ eyle revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 15). [derde, -e]*

Derd-i meşaḳḳat birçoḳ çekerim didelerim ḳan aġlar
Yaʿḳūb gibi Yūsuf içün vuṣlātına iḥsān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 5). [derd-i,]*

Miḥneti **derd-i** belādır her demi ʿāşıḳlara
Ẕevḳ hiç yoḳ pür elemdir bunda böyle nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 3). [derd-i,]*

Bir vefāya bunda yüz biñ çekerim **derd-i** elem
Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳ bulunmaz ideyim edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 3). [derd-i,]*

Bu dil-ḥaste ġarībine devā ḳıl yā Resūlullah
Yaturam **derd-i** āhınla şifā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 2). [derd-i,]*

Derūnuñ nār-ı ḥasretle yaḳup külḫān ider Yaʿḳūb
Yusūfuñ **derd-i** āhıyla mülāḳatda devā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 10). [derd-i,]*

Çekdigim **derd-i** belā aġyār cihān oldu bāʿis
Bulmadım hiç istiraḥat dehr-i fenā ümmüʾl- ḫabāʿis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 6, Mısra 1). [derd-i,]*

Devr-i felek **derd-i** elem ʿāşıḳı bīmār itdi çarḫ
Bülbül-āsā rūz u leyāl āh ile zār itdi çarḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 9, Mısra 1). [derd-i,]*

Derd-i fikrim her seḥerler olmasun bunda hebā
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 11). [derd-i,]*

derd-i ʿaşḳ: *Aşk derdi.*

Başlamış bülbül fiġāna nāle vü gülzār muḥabbet
Derd-i ʿaşḳ ile çoşupdur eylemiş hep zār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 2). [derd-i ʿaşḳ,]*

Bir cefākār yāre düşdüm hiç vefāsın görmedik
Müptelāyım **derd-i ʿaşḳa** bir devāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 2). [derd-i ʿaşḳa, -a]*

derd-i elem: *Gam, keder, ıstırap derdi.*

Miḥnet-i **derd-i elem** şādıyla mesrūrum hem
Ḳahr-ı Luṭfu bir idendeñ her bir hevādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 3). [derd-i elem,]*

derd-i firāḳ: *Ayrılık derdi, ayrılıktan dolayı duyulan üzüntü.*

Seniñ **derd-i firāḳından** perişān oldu aḥvālim
Der-i Luṭfundan her dāʾim türābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 5). [derd-i firāḳından, -ın, -dan]*

derd-i ġām: *Gam derdi, dert acısı.*

Ateş-i hicrāna ḳoyma mihriñle bī-çāreyi
Derd-i ġām ḳaldır aradan sīnesine urma daġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 12). [derd-i ġām,]*

Seniñ **derd-i ġāmıñ** muṭlaḳ dil ü sūzānıma bāʿiş
Muḥabbet-i cām-ı ʿaşḳıñdır benim mestāne bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 1). [derd-i ġāmıñ, -ın]*

derd-i yār: *Sevgilinin derdi, kederi.*

Derd-i yāre düşeli biz bī-māre alışdıḳ
Pervāne gibi ʿaşḳ ile bir nāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 1). [derd-i yāre, -e]*

derd-kār: *Dertli.*

Aldanup ġafletle ḳaldın bu sivānıñ nakşına
Ġuṣṣa-ı ġām keşret üzre **derd-kār** iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 4). [derd-kār,]*

derdmend: *Derdi olan, dertli, üzüntülü.*

Derdmend Derviş Sükūtī ʿarż-ı ḥālim bu saña
Yüz çevirme ben ḳulundan ṭoġru saña gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 13). [derdmend,]*

Derdmend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda gerçe bil
Himmet-i mürşidle bunda irdim bir ʿālī Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 11). [derdmend,]*

Līmaʾallah maḥrem olmuş bunlarıñ ʿāşıḳları
Derdmend Derviş Sükūtī ʿilm-i Ḥaḳ yek-dānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 10). [derdmend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī dest-i dāmen ṭut ḳavī
İrgörür anlar viṣāle bulmaḳ istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 29). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳḳa gir bugün
Kin kibir benlik nifāḳla her bir riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 9). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫānḳāh-ı Ḥaydara
Ḳul olup ehl-i vefāsın yā ʿAlī senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 3). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī dāmeni ṭut mürşidin
Göstere ol saña Ḥaḳḳı vechi Yezdān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 11). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī şeyḫ-i kāmiller ile
İrmişiz menzil-i pāye bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 11). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī mürşid-i kāmil ile
Vāṣıl-ı dergāh olup mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 13). [derd-mend,]*

Cān niṯār ider ezelden Ḥaḳḳı bunda kim görür
Derd-mend Derviş Sükūtī her zamān ḳurbān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 10). [derd-mend,]*

Māsivānıñ ʿilletine pīrin olmuşdur ṭabīb
inḳiyād ol aña her dem derde **derd-mend** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 6). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendeni şād ider gör
Maḥzūn olmuş ḳalb çün vīrānım ider şimdi ḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 9). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī Ḥaḳ yolunda başını
Virir ancaḳ añla bunda cān niṯār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 11). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendine eyle naẕar
Hem derūnuñ pāk ide gör ḳalmaya aṣlā sürāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 13). [derd-mend,]*

ʿAşḳ yolunda maʿşūḳuna cānını eyle niṯār
Derd-mend Derviş Sükūtī bu zamān ḳurbāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 12). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī gelmişem ednā ġarḪb
Ḫāk-i pāyiñ beklerim hep saña itdim ʿarż-ı ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 13). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ol ġulāmı Ḫaydarıñ
Ḫāk-i pāyiñ bekle dāʾim sen ʿAlīniñ ḳanberi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 17). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī cām-ı hūdan bir ḳadeḥ
Nūş idince devrimiz artıḳ başlar eşʿār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 9). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫāk-i pāyiñ kem-teri
Ḫüsnünü görmüş ezelden ġayrı itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 13). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī āh ider her rūz u şeb
Mecnūn-āsā bilmedi hiç kime itsün ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 13). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-i Ḫaḳda ol muḳīm
Ḫizmetiñ ḳıl sen edāya evliyānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 13). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Süḳūṭi bir kemīne bendesi
Ẕāt-ı pākına vaṣfiñ itdi eyledi eşʿār-ı Ḫaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 13). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫāk-i pāyiñ kem-teri
Himmetiyle buldu vuṣlat oldu Ḫaḳḳa nāʾilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 13). [derd-mend,]*

Üç yüz iki tariḫinde żan idip hem de hezār 1302
Derd-mend Derviş Sükūtī naẓmıyla ḳıldı beyān 1 nisān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 12). [derd-mend,]*

Vaṣfını itsem sezādır on iki şehzādeniñ
Derd-mend Derviş Sükūtī mücrim kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 16). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Süḳūṭi bir kemīne bendesi
Ẕāt-ı pākına vaṣfiñ itdi eyledi eşʾār-ı Ḫaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 13). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendiñ olmuş tā ezel
İlticā ḳılmış ḳapuna rūz u şeb eyle ʿamel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 17). [derd-mend,]*

Üç yüz iki tariḫinde hem hezār bu nev binā
Derd-mend Derviş Sükūtī vaṣf ider kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 16). [derd-mend,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bir ġarīb ednā ḳulu
Naẓmıyla ḳıldı beyān fehm idip gel ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 17). [derd-mend,]*

derd-nāk: *Dertli, kederli.*

İrişdi ḳurb-ı ẕātına o şāhıñ **derd-nāk** ile
Taḳarrub itdi Mevlāya hezārān sūz-nāk ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 41). [derd-nāk,]*

derece: *Derece, miktar.*

pek çoḳ aşırı **derecede** sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek içün işbu bir ḳaṭʿa zīr ü bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 13). [derecede, -de]*

dergāh: *1. Tarîkatlarda dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarîkatın gerekti̇rdiği biçimde yaşadıkları yer, tekke. 2. Bir büyüğün, büyük bir yerin herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzûru, eşiği.*

yol kesici taʿbīr olunur ve bu ḫuṣūṣda anlarıñ murād-ı ʿaliyyeleri keşret-i cemāʿatle
nezr ü fütuḥāt ile **dergāhları** maʿmūr u ābād olmaḳdan neşʾet ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 10). [dergāhları, -lar, -ı]*

Dergāhınıñ bir kem-teri mūrdan żaʿīf eñ aḥḳarı
Sükūtī ednā bir çakeri cürmile gelmiş ḳıl revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 13). [dergāhınıñ, -ı, -n, -ı, -n]*

Sükūtī ictināb eyle bu aḥlaḳ-ı ḳabīḥlerden
Ṣıġın bir ulu **dergāha** seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 12). [dergāha, -a]*

Gel imdi ulu **dergāha** iresin ḥażret-i şāha
Virirler mesned-i pāye seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 7). [dergāha, -a]*

Dergāh-ı vālāsına Derviş Sükūtī rūz u şeb
Yüz sürüp gelmiş dīvāna bir kere senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 11). [dergāh-ı,]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede Derviş Sükūtī sen bugün
Yüz süre gel rūz u şeb **dergāh** dārüʾṣ-ṣifādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 20). [dergāh,]*

Dergāhına başdım ḳadem ey Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl-Ġafūr
Senden kerem eyle ʿaṭā iḥsānına ḳıldım şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 1). [dergāhına, -ına]*

Derd-mend Derviş Sükūtī mürşid-i kāmil ile
Vāṣıl-ı **dergāh** olup mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 14). [dergāh,]*

Gösterdiler bize bürhān **dergāhında** bu dem her ān
Ṭālib-i Ḥaḳ sürer devrān ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 5). [dergāhında, -ında]*

Cürm-i bī-pāyān olup **dergāhına** başdım ḳadem
Eyleme red ḳıl ʿināyet kem-teri gedāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 5). [dergāhına, -ına]*

Dergāhında ben bir ġulām ẕikr iderim her ṣubḥ u şām
Saʿdeddīn-i ġavsüʾl-ʿaẓām meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 9). [dergāhında, -ında]*

Ẕikrim benim her dem Ḫudā **dergāhından** ḳılma cüdā
Derdlülere senden devā meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 3). [dergāhından, -ı, -n, -dan]*

Dergāh-ı bezm-i elestden bir ḳadeḥ laʿl-i şarāb
Nūş idip geldin cihāna olmuşun mestān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 5). [dergāh-ı,]*

Postnişīn olmuş İvraniye Ḳadriyye **dergāhına**
Ẕikr-i cehriñ ḥizmetini rūz u şeb eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 5). [dergāhına, -ına]*

Celvetiyye şeyḫi muḥaḳḳaḳ ḥiẕmetiñ ḳıldı edā
Dergāhında çūşa geldi çeşmesi māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 8). [dergāhında, -ında]*

Dergāha aḳdı ser-a-ser çeşmesi āb u ḥayāt
Cereyān ile itdi memnūn cümlemizi çoḳ şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 15). [dergāha, -a]*

Ḫāk ḳadim **dergāhına** sür Sükūtī sen yüzüñ
Çeşm-i cānıñ çün açıla eylegil enẕār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 15). [dergāhına, -ına]*

Men ʿaref dersin oḳurlar **dergāhında** ekṣeri
Baḥr-ı ʿilminde nihāyet oldu ʿārif her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 15). [dergāhında, -ında]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānıñ şeyḫ Ḫarābāt bendesi
Dergāhınıñ ḫādimidir tā ezelden aḥḳarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 6). [dergāhınıñ, -ı, -n, -ı, -n]*

Şeyḫ ʿAlī Ḳoçdan ḫalife çünki olmuş ʿazīz
Post-nişīn oldu muḥaḳḳaḳ **dergāhı** Ḫutā Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 4). [dergāhı, -ı]*

Mülk-i māl keṣret üzre **dergāhıñ** vaḳfı ġānī
Her gelen mihmāna ikrām itdi ol merd süḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 11). [dergāhıñ, -ı, -n]*

Ḫācet içün **dergāhına** gelmiş olsa bir gedā
Müşkülin ḫāl eyler idi anlarıñ hep dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 21). [dergāhına, -ına]*

Şeyḫ ʿAlīniñ her ḫuṣūṣda geçdi bunda ḥiẕmeti
Ḥaḳ müyesser ḳıldı aña **dergāh-ı** Selīm Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 8). [dergāh-ı,]*

Nūr-ı Ḥaḳḳıyladır müzeyyen **dergāh-ı** ʿaliyyeleri
ʿĀrif-i Ḥaḳ gerçe olmuş sālik-i dānālar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 7). [dergāh-ı,]*

Bunca şāhlar ḳapusında ol imām u Kāẕımıñ
Dergāh-ı dārüʾş-şifādır durma gel eyle meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 4). [dergāh-ı,]*

dergāh-ı āl-i ḥaydara: *Hz. Ali ailesinin dergahı.*

Derviş Sükūtī sür yüzüñ **dergāh-ı āl-i Ḫaydara**
Esrārına vāḳıf ider āsān ile Ḫażret-i şāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 9). [dergāh-ı āl-i ḥaydara, -a]*

dergāh-ı ḥaḳ: *Allah'ın dergâhı, Allah'ın huzuru.*

İşbu dehre ben geleli māl u menāle hiç baḳmadıḳ
Dergāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 4). [dergāh-ı ḥaḳda, -da]*

Münkirin ḳalb-i ḥasedden cismini ḳıldı ḫarāb
Bulmamış **dergāh-ı Ḥaḳda** leẕẕet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 14). [dergāh-ı ḥaḳda, -da]*

Dergāh-ı Ḥaḳdan muḥabbet refʿ olup biʾl-cümleten
Düşdüler nefs-i hevāya oldular ṭuġyān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 11). [dergāh-ı ḥaḳdan, -dan]*

dergāh-ı luṭf: *Lütuf, yardım eşiği II cömert kimsenin huzuru.*

Seniñ **dergāh-ı Luṭfundan** cüdā etmek degil ḳābil
Ḳapuna gelmişim senin dīdārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 7). [dergāh-ı luṭfundan, -un, -dan]*

dergāh-ı şerīf: *Şerefli dergah.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavsüʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ **dergāh-ı şerīfinde** veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [dergāh-ı şerīfinde, -i, -n, -de-in, -de]*

dergāh-ı vālā: *Yüce dergah. || Hz. Peygamber'in huzuru.*

Dergāh-ı vālā nişīnim ülfetim ol yār ile
Sükkeri baldan leẕīẕdir ṣoḥbeti ḥünkārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 5). [dergāh-ı vālā,]*

Dergāh-ı vālāsına Derviş Sükūtī sür yüzüñ
Şefḳat eyler her Zamānda Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 17). [dergāh-ı vālāsına, -s, -ı, -n, -a]*

deri: *İnsan ve hayvan vücûdunu bir örtü gibi saran koruyucu tabaka, ten, cilt.*

Bu insān resmini düzdi etiñle eyledi iẓhār
Süñük et ṭamar **deri** ṭırnaḳ ḳıl siñir baġırsaḳ ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 6). [deri,]*

der-i luṭf: *Lütuf kapısı II cömert kimsenin huzuru, makamı (Tanıkta, Hz. Muhammed'in huzuru kastedilir).*

Seniñ derd-i firāḳından perişān oldu aḥvālim
Der-i Luṭfundan her dāʾim türābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 6). [der-i luṭfundan, -un, -dan]*

dermān: *1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu.*

Ḳayd-ı ʿunṢur ẓulmetinden bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Bir ṭabīb ḥāẕıḳ ara bul derdine **dermān** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 10). [dermān,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticā itmiş saña
Derdiniñ **dermānı** senden yoluna cān virdi ser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 18). [dermānı, -ı]*

Derde düşen āh ider ol ʿaşḳile nālān imiş
Derd içinde ẕevḳi bulan ʿāşıḳa **dermān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 2). [dermān,]*

Dil ḥastalar inler ḳatı **dermāna** irmekdir ġaraż
Firḳatde ḳalıp Yaʿḳub gibi Kenʿāne irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 1). [dermāna, -a]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden isterim iḥsān gerek
Biz ṭabīb-i ḥāzıḳ elinden dilerim **dermān** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 2). [dermān,]*

Şeyḫ-i kāmilden Şoragıl derdine **dermān** seniñ
Dil-i mecrūḥuna merhem itse ol raʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 5). [dermān,]*

Renc-i keş̲īr merhemi yoḳ bunca ṭabīb bulmaz devā
Ten mülkünü ḳıldı ḫarāb ḥayli zamān **dermān** beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 8). [dermān,]*

Evliyānıñ ḳabrine git ḥācetiñ eyle niyāz
Derdine olsa gerekdir tiz çabuḳ **dermān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 16). [dermān,]*

Derde düşen bunda sālik-i Ḥaḳ anıñ **dermānesi**
ʿİlleti ʿaşḳdan ölürse ẕevḳ ider dil ḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 1). [dermānesi, -esi]*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş olmuş Ẕār ider rūz u leyāl
Himmet ister her ṭabibden derdine **dermān** Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 8). [dermān,]*

Ḥālime ḳıldım ifāde eyledi iḥsān meşāyiḫ
Derdime virdi devālar bulmuşuz **dermān** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 2). [dermān,]*

Ümīdiñ bekleyip gitmez dilerler derdine **dermān**
Şeref-yāb eyledi Ẕikr-i ḫafī ile Buḫārayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 55). [dermān,]*

Mürşid-i kāmil ara bul derdine **dermān** gözet
Bāb-ı luṭfuñ ḫādimi ol ḳıl anıñla imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 11). [dermān,]*

ders: *Bilgi, öğüt.*

Ẕı ẓuhūr itdi bulardan küntü kenziñ maḥzeni
Men ʿarefden **ders** oḳu gel sırrına ol aşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 18). [ders,]*

İt taḳarrub buñlara sen vāḳıf ol esrārına
Men ʿarefden cehd ide gör **dersini** sen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 4). [dersini, -i, -ni]*

Men ʿaref **dersini** tekmīl eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥe̲se itdi vāʿiẓ ʿilmine virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 7). [dersini, -i, -ni]*

ʿİlm-i manṭıḳdan bilür ol **ders** virirler ṭālibā
Lakin Ḥakdan bī-ḫaberdir naḳl ider ehl-i kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 5). [ders,]*

Ẕikr-i tevḥīd **dersine** saʿy ideriz rūz u şeb
Emr-i Ḥaḳḳı ṭutmuşuz oḳuruz ezber zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 5). [dersine, -i, -n, -e]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden **ders** oḳurlar rūz u şeb
Nefsine ʿārif degil ol bilmez ki Rahmān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 9). [ders,]*

Men ʿarefle maʿrifet **dersini** oḳu bugün
Rabbine āgāh olup hem cümle ʿirfān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 9). [dersini, -i, -ni]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden **ders** oḳurlar rūz u şeb
Noḳṭayı fehm eylemez ol Ḳurʾānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 5). [ders,]*

Maʿārif **dersini** görmüş ölümden kim öleñ evvel
Eneʾl Ḥaḳ dārına girmiş ṣafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 7). [dersini, -i, -ni]*

Kürsīlerde vaʿẓ idersiz şerḥ ʿaḳāʾid **dersini**
Bī-ḫabersiz ẕāt-ı Ḥaḳdan gördüm ḳurı bürhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 7). [dersini, -i, -ni]*

Buldum delīl bir kāmili oldum anıñ ben sāʾili
Terk eyledim hep cāhili **ders** oḳudur ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 8). [ders,]*

Dil virmeziz her mürşide şeyḫim yeter bürhānıyla
ʿİlm ü ledün **dersi** oḳuduḳ ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 8). [dersi, -i]*

Men ʿaref sırrına āgāh it Sükūtī kem-teri
Mürşid-i kāmiller ile sen aña ver hem de **ders** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 10). [ders,]*

Küntü kenziñ gör baḫşını iṣbāt ider her vechle
Men ʿarefden **ders** oḳuyan her ṭālibi ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 4). [ders,]*

Ḥiẓmeti ḳıl şeyḫine sen açıla ʿilm-i Ḫudā
Men ʿaref **dersin** oḳu gel bunda ʿirfāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 4). [dersin, -i, -n]*

Sūre-i sebʿaʾl meṣānī remzini iẕʾān içün
Men ʿarefden **ders** alıp esrāra irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 6). [ders,]*

Bugün bir kürsüye çıḳmış bu ḫalḳa pend ider vāʿiẓ
Oḳur açmış kitābını bī-maʿnā **ders** ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 2). [ders,]*

Sükūtī bir ġarīb ednā cemāl-i yāre vāṣıl olmuş
ʿArefden **dersini** almış iderdi ẕevḳ-i dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 10). [dersini, -i, -ni]*

Men ʿaref **dersin** oḳu gel şeyḫ-i kāmilden bugün
Küntü kenziñ bāb-ı meftūḥ iresin ol kāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 7). [dersin, -i, -n]*

Nefsini öñ bildirirler añlayasın Rabbini
Men ʿaref **dersin** oḳuġıl bilesin Mevlā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 14). [dersin, -i, -n]*

Ders uẔatma bize vāʿiẓ her demi ʿuḳbā içün
Cennetiñ çoḳ vaṣfıñ itme ol ṣafādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 5). [ders,]*

Caʿferʾiñdir dīn ü mezheb iḳtidāmız ġayre yoḳ
Men ʿaref **dersinde** kāmil reh-nümā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 10). [dersinde, -in, -de]*

Ledün ʿilminde māhirdir ki ol Ḫıżrʾıñ maḳāmıdır
ʿAref **dersini** kāmilden alıp gördüm nice ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 6). [dersini, -i, -ni]*

Nebīler nesl-i pākdır cenāb-ı sırr-ı Saʿdeddīn
Maʿārif **dersine** fażıl olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 6). [dersine, -i, -n, -e]*

Heman ṣāfīʿ Yūsuf mālik bu **dersden** olmadı āgāh
Müfsidler beyānında ḳalurlar bunda hayrana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 7). [dersden, -den]*

Bu menzilde olur ʿāciz nice biñ ḫıżr ile Mūsā
ʿAref **dersin** oḳuyanın suʾāl it kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 10). [dersin, -i, -n]*

Ders-i ʿaref oḳumayan fehm idemez nefsini
Ḳanda Ḫaḳḳı görmüş olur varmadan ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 7). [ders-i,]*

Ara bir pāk kemāl-i ehl oḳutsun men ʿaref **dersin**
Viṣāl-i Ḫaḳḳa irgörür erenler kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 7). [dersin, -i, -n]*

Hep eneʾl Ḫaḳ maʿnāsınıñ sırrına āgāh olup
Men ʿarefden **ders** oḳurlar bunlarıñ insānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 6). [ders,]*

Zamān-ı Ḫıżra irmişler ledün ʿilmiñ ider taḥṢīl
Maʿārif **dersini** görmüş oḳur dilde her esmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 8). [dersini, -i, -ni]*

Bu dehre gelmeden maḳṣūd ḥaḳāyıḳ sırrını bilmek
ʿAref **dersin** oḳuyanlar bulur dilde müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 8). [dersin, -i, -n]*

Men ʿarefile mā rameyte ʿilmine āgāh olup
Līmaʾallah mektebinde **ders** oḳutdu ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 14). [ders,]*

Men ʿaref **dersini** tekmīl eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥeṣe itdi vāʿiẓ ʿilmine virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 7). [dersini, -i, -ni]*

Mürşidinden oḳu **dersi** men ʿarefle fehm it nefsini
Seyr idersin ʿarş-ı kürsī ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 7). [dersi, -i]*

Ḥıżrıyla itdi ser-a-ser ʿālemi geşt ü güẔār
Dersini aḫẕ itdi andan ʿilm-i ʿirfāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 10). [dersini, -i, -ni]*

İrdi esrār-ı nebīye ḳalmadı bir şey nihān
Men ʿarefden **dersin** aldı rehberi ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 4). [dersin, -i, -n]*

Men ʿaref **dersinde** māhir rehberim şāhı Ḥasan
Āsitānında ġulāmım rūz u şeb ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 7). [dersinde, -in, -de]*

Men ʿaref **dersin** oḳurlar dergāhında ekṣeri
Baḥr-ı ʿilminde nihāyet oldu ʿārif her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 15). [dersin, -i, -n]*

Sükūtī men ʿaref **dersin** kim aldı dest-i kemālden
Cenāb-ı Ḥaḳḳı bilmiş ol göñülden ġayrılar terkidir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 9). [dersin, -i, -n]*

Kürsīlere çıḳmış ḫoca **ders** oḳur bu ʿāleme
Kendi ṭutmaz neyleyelim taṣḥīḥ degil burhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 3). [ders,]*

Şeyḫ-i kāmil maġz-ı Ḳurʾān dinler isen şeyḫ u şāb
Ders-i kitābdan baḫṣ ider ol saña bu şāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 14). [ders-i,]*

ʿAref **dersi** saña maḥṣūṣ seniñle Ḥaḳ olur ẓāhir
Sen oldun ʿilmüʾl-esmā rumuẕātında hem māhir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 17). [dersi, -i]*

Men ʿaref **dersin** her dem ḥāfıẓ-ı Ḳurʾān idi
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 7). [dersin, -i, -n]*

Līmaʾallah mektebinde **dersini** düzmüş idi
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫ-i Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 15). [dersini, -i, -ni]*

Līmaʾallah mektebinde **ders** virir munları
Naḫnü aḳreb sırrın iẓhār itdiler her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 9). [ders,]*

Dersde olmayanı ḳalbden ḳatarlar
Ḫalḳ içinde kendin ʿālem ṣatarlar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 27). [dersde, -de]*

UẔadır **dersinde** ḳīl ile ḳālıñ
Bāṭında yoḳluḳ bunuñ aḥvāliñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 35). [dersinde, -i, -n, -de]*

Mürşidiniñ pend olmuş ʿāṣıḳa güftār leẕīẕ
Men ʿarefden **ders** oḳurlar her dem esrār leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 2). [ders,]*

Şerʿ-i pāk Muṣṭafādan ehl-i īmān itdi ḥaẕ
Men ʿarefden **dersin** oḳurlar ehl-i iẕʾān itdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 2). [dersin, -i, -n]*

Gel imām Kāẓım-ı Mūsā dinle nuṭḳuñ zāhidā
Men ʿarefden **ders** virir ol oḳu her ān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 4). [ders,]*

Caʿfer-i Ṣādıḳ imāmıñ her kim oldu bendesi
Oḳudular **ders** andan her seḥerler men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 4). [ders,]*

der-saʾadet: *Saadet kapısı. II Osmanlı döneminde İstanbul için kullanılmıştır (Yönetim/saray kastedilmektedir.).*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfiẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası **der-saʾadetde** ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [der-saʾadetde, -de]*

derūn: *Gönül. II [tas.] Gönlün içindeki ilahî tecellilerin indiği siyah nokta / süveydâ.*

Bütün mülkün ider ābād zevāle irmeye aṣlā
On iki bāb güşād itmiş **derūnuñ** feyż alur her bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 14). [derūnuñ, -uñ]*

Tamāmen tāẔe ter ṭutmuş **derūnunu** ḳılar envār
Şāh-ı cāndır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 25). [derūnunu, -u, -n, -u]*

Şın şarāb-ı kevs̱eri Kāẓım yedinden iç bugün
Ṣad Ṣafā eyler **derūnuñ** ister isen zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 14). [derūnuñ, -u, -n]*

Ṭaş mı ṣandın bu **derūnum** çekdirirsin biñ belā
Miḥneti derde düş oldum bulmadım aṣlā devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 1). [derūnum, -um]*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu bu **derūnum** ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 4). [derūnum, -(u)m]*

Ṣāfī eyler bu **derūnuñ** mülkünü ol ser-te-ser
Pāk olan ḳalbi Sükūtī çekmeye hiç ıżtırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 9). [derūnuñ, -u, -n]*

Bu ḳalbim hep meṣaḳḳatde ʿucub riyā ile her dem
Ḥasedle kin kibir memlū **derūnumda** bugün yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 6). [derūnumda, -(u)m, -da]*

Ḥasedle kin kibir meẕmūm duḫūl itme bu ḳalbine
Derūnu pāk ider muṭlaḳ seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 10). [derūnu, -u]*

Seḥerde ney gibi inler **derūnum** şevḳ-i ḥüsnüñden
Hemān Mecnūn gibi dāʾim evliyādan cefā bāʿis̱ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 3). [derūnum, -(u)m]*

Bu bendeki ʿucub riyā göñül şehrin ḫarāb itdi
Kibirle kin **derūnuma** ḥased murdār olur bāʿis̱ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 2). [derūnuma, -um, -a]*

Bu **derūnum** māsivādan pāk idip ḳoyma e**s**er
Ḥubb-ı dünyāyı göñülden ṭarḥ idip ḳıl istiḥrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 3). [derūnum, -(u)m]*

Arslan peleng divler ile şeş cihātıñ bend eylemiş
Hiç rehāyāb mümkünü yoḳ **derūnuna** itmiş vülūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 6). [derūnuna, -uñ, -a]*

Ṣāfī eyler bu **derūnun** mülkünü hep ser-te-ser
Ṣıdḳile kim itdi ḥi**z**met buldular envār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 7). [derūnun, -uñ]*

Neylesün Derviş Sükūtī ḳıldılar cismiñ ḥarāb
Yoḳ tımār itsün **derūnuñ** bir ṭabīb ḥā**z**ıḳ cevād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 14). [derūnuñ, -u, -n]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle dilersen bunda her dāʾim
Teveccüh ḳıl hemān Ḥaḳḳa **derūnunda** ḥużūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 10). [derūnunda, -un, -da]*

Oḳurlar men ʿaleyhā fān kelām ẕāt-ı Mevlāʾnıñ
İder nefret bu dünyādan **derūnuñ** eyleyen envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 4). [derūnuñ, -uñ]*

Elim yetmezdi ey ṭālib **derūnum** itmege maʿmūr
Hezār matem bu dünyāda çekerīm olmadım mesrur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 1). [derūnum, -(u)m]*

Degildir münkiriñ ḥāli **derūnuñ** itmege enver
ʿUcub riyā ile memlū vücūduñ şehri hem yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 1). [derūnuñ, -uñ]*

Ḳomaz benlik riyā ile bu göñlüme virir teşvīş
Ḥasedle kin kibir dāʾim **derūnum** ḳaplamış hep mār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 4). [derūnum, -u, -m]*

Temevvüc eyledi baḥr-ı ḥaḳīḳat bu **derūn** içre
Maʿārif sırrına irdim ʿAlīdir çün baña rehber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 3). [derūn,]*

Şevḳ-i ḥüsnüñle **derūnum** nūrı işrāḳ eyledi
Āsumānda şems-i māha encüme verdiñ çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 5). [derūnum, -u, -m]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendine eyle naẕar
Hem **derūnuñ** pāk ide gör ḳalmaya aṣlā sürāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 14). [derūnuñ, -u, -n]*

Ṭālibā gel saʿy ide gör bu **derūnuñ** eyle Ṣāf
Ḳalbiñ içre Ḥaḳḳı ẕikr it beytini eyle ṭavāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 1). [derūnuñ, -uñ]*

Arardım kūh-ı ṣaḥrāda hemān Mecnūn-veş dāʾim
Derūnumda o Leylāya irince āşinā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 4). [derūnumda, -(u)m, -da]*

İçin ṭaşın silip pāk it ki nesne ḳalmaya aṣlā
Tecellī eyleye ol dem **derūnunda** seniñ yāriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 6). [derūnunda, -un, -da]*

Māsivāyı gönlümüzden çünki ḳıldık tārumār
İstemez oldu **derūnum** bir daḫı cihān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 8). [derūnum, -u, -m]*

Ẓulmetim envāre tebdīl eyledi ʿaşḳıñ beni
Ṣafī pāk itdi **derūnum** ḳıl naẓar sırrına gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 6). [derūnum, -u, -m]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu **derūnum** rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 3). [derūnum, -u, -m]*

Ḳatıʿ müşkül benim ḥālim sivā ḥükmüyle her dāʾim
Ġażabla kin **derūnumda** ʿucūb riyā ile ḳāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 2). [derūnumda, -(u)m, -da]*

Ḫudā her yerde ḥażırdır açagör dīde-i cānıñ
Naẓar ḳıl bu **derūnuna** anı miḥmān bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 8). [derūnuna, --u, --ñ, --a]*

ʿArż idem ḥāl ü **derūnum** bulmadım bir kāmili
Kūh-ı ṣaḥrā cümle gezdim ḳalmadı hiçbir mekân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 9). [derūnum, -u, -m]*

Kin kibir benlik nifāḳıñ ḳatl ider ser-leşkeriñ
Ṣāfī iyler bu **derūnuñ** Ḥaḳḳa irer sālikān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 10). [derūnuñ, -uñ]*

Teşnelik ṭutdı **derūnum** sūz-ı ʿaşḳından ḥarāb
Bir ḥayāt olsun bu ḳalbim gönderip bir desti ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 5). [derūnum, -u, -m]*

Ateş-i ʿaşḳıñ ṭoḳundu gönlüme ey māhrū
Yandı ṭutuşdu **derūnum** bir ḳadeḥ vir baña ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 2). [derūnum, -u, -m]*

Seniñ ʿaşḳıñ **derūnumı** ser-a-ser eyledi iḥrāḳ
Vücūdum gülü maḥv oldu fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 5). [derūnumı, -um, -ı]*

Derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden żiyādır yā Resūlullah
Yoluna cān ile başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 1). [derūnum, -u, -m]*

Seniñ ʿaşḳıñla her dāʾim **derūnum** āh ider bunda
Terāḥḥum ḳıl ḳatı artar bu Ẓārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 3). [derūnum, -u, -m]*

Naẓar ḳıl bu **derūnuma** seniñ ʿaşḳıñla her gāhī
Yanarsam rūz u şeb muṭlaḳ sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 9). [derūnuma, -u, -m, -a]*

Ḫasta oldu bu **derūnum** Ṣıḥḥate ḳābil degil
Neyleyim artmaḳda gün gün irmedim edvālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 5). [derūnum, -u, -m]*

Ṭaş olsa eger cümle **derūn** itmege aṣlā taḥammül
Ḫançerle urup ṣubḥ u mesā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 11). [derūn,]*

Ḥasedle kin kibir benlik **derūnunda** ḳatı muḥkem
Bu bendlerden ḫalāṣ eyler irişgil şāh-ı merdāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 3). [derūnunda, -un, -da]*

Olar kim şol **derūn** içre Ḥudāyı yād ider dāʾim
Sivāya iltifāt itmez degildir bunda dünyacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 13). [derūn,]*

Derūnu Kaʾbeʾde muṭlaḳ velādetı aña maḥṣūṣ
Resūlüñ ʿümmi- Ẕādesi ʿAliyyüʾl-Murtażā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 27). [derūnu, -u]*

Derūnuñ nār-ı ḥasretle yaḳup külḫān ider Yaʿḳūb
Yusūfuñ derd-i āhıyla mülāḳatda devā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 9). [derūnuñ, -uñ]*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu bu **derūnum** Ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 4). [derūnum, -u, -m]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu **derūnum** rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 3). [derūnum, -u, -m]*

Artdı derd bu **derūnum** gün be gün bī-māredir
Hiç ṭabībler kār idemez ne ʿacāyib yâredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 1). [derūnum, -u, -m]*

Bād-ı hevā her ḥasīsiñ şemʿāsına estiḳçe Sükūtī
Sen olma **derūn** içre anıñ ḳandiline bir fānūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 10). [derūn,]*

Bu ḫarāb olmuş **derūnum** taʾmīre muḥtāc iken
Ḳıldı ābād her cihetden ʿadl ile her ān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 5). [derūnum, -u, -m]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına salik aḳıd bir şu cihān içre
Derūnuñ nev ḥayāt bulur ebed olmaz bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 18). [derūnuñ, -u, -n]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına gel iç dilersen ṭālibā bir şu
Derūnuñ nev ḥayāt bulur gerek dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 12). [derūnuñ, -uñ]*

İtme feryād boş yere hele zāhid sözü kes
Ẕikr ile doldur **derūnuñ** cehd ide gör her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 14, Mısra 2). [derūnuñ, -u, -n]*

Yaġ **derūnuñ** içre zāhid her seḥerde bir çerāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā bāġçelerde saña olur hem de bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 21, Mısra 1). [derūnuñ, -uñ]*

Ṭulūʿ itdi **derūnumda** bugün ol Ḫālıḳuʾr- Raḥmān
Ki emr-i Ḥaḳ ile vaṣfım olupdur on iki pīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 1). [derūnumda, -(u)m, -da]*

Żiyā aldın ebuʾl Necīb hem oldur vāriṣ-i Mevlā
Hemān Baġdād **derūnunda** maḳām-ı kaʾbe-i ʿulyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 14). [derūnunda, -u, -n, -da]*

dervīş: *1. Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık*

iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi. 2. Hakikat yolcusunun niteliklerini taşıyan, kanaatkâr, saf, alçak gönüllü, her şeyi hoş gören kimse.

Ketḫüda ʿaḳlıdır
Bu insān tertibiñ **Derviş** Sükūtī ḫoş beyān itdin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 30). [derviş,]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī dest-i dāmen ṭut ḳavī
İrgörür anlar viṣāle bulmaḳ istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 29). [derviş,]*

Ḫāk-i pāy-i Mehdīye **Derviş** Sükūtī sür yüzüñ
Bāb-ı luṭfuñ ḫādimi ol ḥācetiñ eyle revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 31). [derviş,]*

İşbu yollar berzaḫını geçmege āsān eyle
Rehber-i kāmil ara bul **Derviş** Sükūtī dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 10). [derviş,]*

Āl-i Aḥmed bendesiyiz **Derviş** Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfuñ bekler ancaḳ nice yüz biñ bay gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 13). [derviş,]*

Murtażādır bu Sükūtī **Dervişe** iḥsān iden
Murtażādır cümle nāsıñ cismine cān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 19). [dervişe, -e]*

Ġarḳ olup **Derviş** Sükūtī baḥr-ı ḳulzümde bugün
Maḥv olup ḳalmadı gitdi miṯl-i deryā-yı ḥubāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 9). [derviş,]*

Rehber-i kāmil gözet **Derviş** Sükūtī bu fānīde
Ber-ḥayāt ol bunda dāʾim olmaya teniñ türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 11). [derviş,]*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʾān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı bunca **derviş** bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 14). [derviş,]*

Naẓmile **Derviş** Sükūtī aḥvāl-i ḳalb baḫṣ ider
Ḳalb içinde maḫzen-i Ḥaḳ münkire Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 13). [derviş,]*

Bir gedā **Derviş** Sükūtī ilticāmız ḥażrete
Raḥm idip ḳılsın hidāyet çekmeyelim biz ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 9). [derviş,]*

Sükūtī **Dervişiñ** ḥāl ḳatı düşvār bu ʿālemde
Ḥabībiñ ʿaşḳ-ı pākına hidāyet ḳıl aña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 13). [dervişiñ, -iñ]*

ʿAşḳile **Derviş** Sükūtī ḫāk-i pāy-i Ḥaydarıñ
Ḳapusında ḳul olup āl-i ʿabāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 21). [derviş,]*

ʿAşḳ ile **Derviş** Sükūtī düşme ḳulzüm baḥrına
Dürr-i cevher bulmaḳ içün lücce-i ʿummān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 11). [derviş,]*

Pendini **Derviş** Sükūtī ṭutar iseñ sen bugün
Sāʾir eşḡāline baḳma bunu söyler her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 9). [derviş,]*

Derviş Sükūtī ṭut temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru otur postuna mihmān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 9). [derviş,]*

Her cihetden el çeküp **Derviş** Sükūtī dāʾimā
Bir ḳanāʿat kūşesinden eyleyüp dildār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 9). [derviş,]*

Derviş Sükūtī hemān kimse itmez gümān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 13). [derviş,]*

Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı ẕikr ide gör her müdām
Ġaflet ile olma ṣaḳın var ḳalbe bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 9). [derviş,]*

Mürşid-i kāmil gerek **Derviş** Sükūtī her müdam
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol ṭālib-i iḳrār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 9). [derviş,]*

Derviş Sükūtī eyle naẓar ḳalbine miskinleriñ
Ḥaḳ ile maʿmūr olup lāyıḳıyla ictināb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 9). [derviş,]*

Bil maʿārif ṣoḥbeti **Derviş** Sükūtī pendini
Maʿnāsın fehm eyleye iẕʾān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 9). [derviş,]*

Naẓmını **Derviş** Sükūtī eyleme bir ḳīl u ḳāl
Dürr-i maʿnādan niṣār it ʿāleme olsun īrāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 9). [derviş,]*

Sükūtī **Dervişiñ** pendiñ ṭutanlar bunda her dāʾim
İrüşür vuṣlata anlar Ḥaḳ ile hep liḳā bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 9). [dervişiñ, -in]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī rāh-ı Ḥaḳḳa gir bugün
Kin kibir benlik nifāḳla her bir riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 9). [derviş,]*

Derviş Sükūtī her zamān Saʿy ide gör bul Ḥaḳḳı
Saña senden yaḳīn ol ḳalb evinde mihmānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 9). [derviş,]*

ʿAşḳımız **Derviş** Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda eyledim iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 13). [derviş,]*

Ẕikrine vir revnaḳı tā olasın muttaḳī
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 14). [derviş,]*

Ol saḳa hem ḥamrını **Derviş** Sükūtī kem-tere
Ṣundular bezm-i ezel bir cām ile mestān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 9). [derviş,]*

Vuṣlat bulur ihsānıyla **Derviş** Sükūtī her müdām
Luṭf-ı Ḥaḳḳa maẓhar olup nitekim iḫyā meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 9). [derviş,]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī ḫānḳāh-ı Ḥaydara
Ḳul olup ehl-i vefāsın yā ʿAlī senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 3). [derviş,]*

Dergāh-ı vālāsına **Derviş** Sükūtī rūz u şeb
Yüz sürüp gelmiş dīvāna bir kere senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 11). [derviş,]*

Mürşid-i bir ḥāẕıḳa **Derviş** Sükūtī rūz u şeb
Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it ṣıdḳ ile ol inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 13). [derviş,]*

Dilden iḫrāc etmeyiz ẕikr-i Ḥaḳḳı her zamān
Ẕikr ile **Derviş** Sükūtī oldu bir er zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 10). [derviş,]*

Dervişlerimiz Ḥaḳ ẕikrin ider şām u seḥer zāhid
Bülbüllerimiz ġonca güle eyler fiġān bahār zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 1). [dervişlerimiz, --ler-imiz]*

Bir bahādır ehline **Derviş** Sükūtī ol ġulām
Miṣl-i Ḳanbersin ʿAlīye eylegil iḳrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 9). [derviş,]*

Neylesün **Derviş** Sükūtī ḳıldılar cismiñ ḥarāb
Yoḳ tımār itsün derūnuñ bir ṭabīb ḥāẕıḳ cevād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 13). [derviş,]*

Nice āyet ile Ḳurʾān **dervişinde** olup meşṭūr
Kelām-ı Ḥaḳḳıyla mevcūd şehādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 9). [dervişinde, -i, -n, -de]*

Şuʿlesinden ḥüsnünüñ **Derviş** Sükūtī rūz u şeb
Çoḳ uyanmışdır çerāġlar eylediñ bir nār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 11). [derviş,]*

Aç gözüñ **Derviş** Sükūtī ḥiẕmet it bir kāmile
Göster o ẕāt-ı Ḥaḳḳı cümleden aʿlā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 11). [derviş,]*

Evliyālar rāhına **Derviş** Sükūtī tā ezel
ʿAşḳile cān baş fedāyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 13). [derviş,]*

Ḫāk-i pāyine gedāyım **Derviş** Sükūtī ben bugün
Bāb-ı Luṭfuñ beklerim hep derdime ʿayn-ı şifādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 17). [derviş,]*

Muntaẕır olmuş durur ḫāk-i pāyinde bugün
Bāb-ı luṭfuñ bekleyen **Derviş** Sükūtī kem-terdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 18). [derviş,]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede **Derviş** Sükūtī sen bugün
Yüz süre gel rūz u şeb dergāh dārüʾş-şifādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 19). [derviş,]*

Zümre-i nādāna aṣlā **Derviş** Sükūtī ṣorma hiç
Şeyḫ-i kāmilden ḫaber al vech-i Yezdān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 11). [derviş,]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī dāmeni ṭut mürşidin
Göstere ol saña Ḥaḳḳı vechi Yezdān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 11). [derviş,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẕhar olup
Bir gedā **Derviş** Sükūtī kem-ter ü ednā ḫaḳīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 10). [derviş,]*

Meyl itme dünyāya **Derviş** Sükūtī
Erenler nuṭḳunu ṭut bir kitābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 15). [derviş,]*

Dāmeni muḥkem ṭuta gör **Derviş** Sükūtī bir eriñ
Vaṣl ider ol seni Ḥaḳḳa hicrānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 13). [derviş,]*

Ḫāk-i pāy-i Mehdīye **Derviş** Sükūtī yüz sürer
Anıñ çün rāh-ı dinde dāʾimā nuṣret bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 19). [derviş,]*

Her ki ṭutar pendini **Derviş** Sükūtī bir kem-terin
İrdi necāt semtine ẕevḳ-i beḳā mevālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 11). [derviş,]*

Ẕevḳ-i cihāndan geçem deyü terk-i sivā eylerken
Derviş Sükūtī gel gör bugün güldü baña vefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 10). [derviş,]*

Sükūtī **dervişiñ** nuṭḳu kelāmı-ı kibriyādandır
Sevenler ḳalmadı maḥrūm ḥadīṯ içre nice meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 17). [dervişiñ, -iñ]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī şeyḫ-i kāmiller ile
İrmişiz menzil-i pāye bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 11). [derviş,]*

Naẓm ile **Derviş** Sükūtī baḥṣini ḳıldı beyān
Küntü kenziñ itdi iẓhār nuṭḳu bürhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 13). [derviş,]*

Derviş dün ü gün behey ṭālib elinde var iken fırṣat
Ṭalāḳın vir bu zen-i dehrin saña küllī Ẕiyān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 3). [derviş,]*

Sükūtī **Dervişiñ** nuṭḳu degil maḫfī bu ʿālemde
Nola bir gün gelür başa görürsün hep ʿayān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 9). [dervişiñ, -iñ]*

Bir gedā **Derviş** Sükūtī ilticā itmiş saña
Derdiniñ dermānı senden yoluna cān virdi ser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 17). [derviş,]*

Sükūtī **Dervişiñ** nuṭḳu cenāb-ı Ḥaḳ kitābından
İderdi cehr ile i'lān ḫafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 9). [dervişiñ, -iñ]*

Müfti ḳaḍı şeyḫi **derviş** nefsine tābiʾ olup
Ẓulm iderler cümle ḫalḳa ḳılmadı dāʾim żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 17). [derviş,]*

Bir ḥayāt olur ḥıżır-veş her demi leyl ü nehār
Neyleyim **Derviş** Sükūtī ġaflet-i ehl-i cāhile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 28). [derviş,]*

Saʿy idüp **Derviş** Sükūtī ḳalbini pāk idegör
Ḥaḳ gelüp eyler tecellī ṭoptolu eşyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 13). [derviş,]*

Sükūtī **Dervişiñ** baḥṣ-ı kelāmıñ ḳılmadı taṭvīl
İderler fehm ḳamu ʿālem bu taʾdādım olan meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 9). [dervişiñ, -iñ]*

Mürşid-i kāmillere şor **Derviş** Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Gösterir saña her demi ḳanda olur Raḥmānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 9). [derviş,]*

Māsivādan el çeküp **Derviş** Sükūtī hem bugün
Ḥaḳ ile olmuş muḥaḳḳaḳ çün bezm-i pazarımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 11). [derviş,]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī mürşid-i kāmil ile
Vāṣıl-ı dergāh olup mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 13). [derviş,]*

Muntaẓırız devrine **Derviş** Sükūtī biz anıñ
Seyfiyle itse ẓuhūr ol Mehdi-i Ṣāḥib-livāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 17). [derviş,]*

Derviş Sükūtī Ḥaḳ ʿayān Ṣanma bugün anı nihān
Ḳalb içinde ṭutmuş mekān iẕʾān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 13). [derviş,]*

Her ne yüzden Ḥaḳ kelāmıñ **Derviş** Sükūtī söylesem
Nefret ider miṣl-i erneb insāna olmazlar enīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 9). [derviş,]*

Muntaẓırız emrine **Derviş** Sükūtī biz bugün
Her ne denlü cevr idersen senden itmez inʿiḳās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 9). [derviş,]*

Derviş Sükūtī açmasun bu esrārı cāhillere
İfşā ider ḫalḳa bir bir bilmez ḳatı ḫayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 11). [derviş,]*

ʿAşḳına düşmüş yanar **Derviş** Sükūtī bir ġarīb
Maḥv olunca gör ṭutuşmuş artdı nārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 13). [derviş,]*

Ḥāḳ-i pāy-i Ḥaydara **Derviş** Sükūtī sür yüzüñ
İrgör çün ẕāt-ı Ḥaḳḳa seni ol merdān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 9). [derviş,]*

Naḫnü aḳreb sırrını **Derviş** Sükūtī sen de bul
ʿĀrif-i billah olanlar vāṣıl-ı cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 11). [derviş,]*

Derviş Sükūtī ben gelmişem bu dünyāya gitmek içün
Bunda gelen durmaz gider cümle cihān mihmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 9). [derviş,]*

Cān niṣār ider ezelden Ḥaḳḳı bunda kim görür
Derd-mend **Derviş** Sükūtī her zamān ḳurbān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 10). [derviş,]*

Pendini ṭutmak dilerseñ **Derviş** Sükūtī kem-terin
Ḥaḳ yoluna böyle gitmiş nitekim ḫāṣṣuʾl ḫavāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 9). [derviş,]*

Ḳuluñ **Derviş** Sükūtīdir dürr-i luṭfunda her dāʾim
ʿAfv ḳıl cürmünü bekler Cenāb-ı Ḥaḳ saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 9). [derviş,]*

Semʾ-i cānıñ aç güzelce **Derviş** Sükūtī pendine
Fehm idip gel cān u dilden naẕmına sen ḳulaġ aṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 9). [derviş,]*

Mürşid-i kāmil ara bul **Derviş** Sükūtī sen bugün
Bāb-ı ʿilmiñ ögretir ol şāh-ı merdāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 9). [derviş,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen **Derviş** Sükūtī sen bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa ḳıl naẓar sen bunda seyrāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 9). [derviş,]*

Beẕl eyledi her varını **Derviş** Sükūtī ol yāre
Vuṣlat diler her rūz u şeb iḥsāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 9). [derviş,]*

Ḥubb-ı cānānı göñüldedir **Derviş** Sükūtī bul bugün
Ẕevḳ idersin sen de her dem öyle leẕẕetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 9). [derviş,]*

İḫtiyāc yoḳ ṣormaġa **Derviş** Sükūtī kem-teri
Ehl-i ʿirfān meclisinde söylenür hep iẓhār ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 9). [derviş,]*

Rū siyāh **Derviş** Sükūtī ḫāk-i-pāya gelmişem
Cürmüm ile it ḳabūl sen ḥāl fenāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 11). [derviş,]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī bendeni şād ider gör
Maḥzūn olmuş ḳalb çün vīrānım ider şimdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 9). [derviş,]*

Ḳalb evinde ara bul **Derviş** Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Ṣaġ u ṣola baḳma ancaḳ eşyāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 9). [derviş,]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī Ḥaḳ yolunda başını
Virir ancaḳ añla bunda cān niṣār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 11). [derviş,]*

Ḫāk-i pāyi abdālım **Derviş** Sükūtī ben bugün
Dürr-i luṭfunda ġulāmım kem-ter gedāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 17). [derviş,]*

Terk idip dilden sivāyı **Derviş** Sükūtī kem-terin
Ḳalmamış hiç anda aṣlā eylemiş cāndan firāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 9). [derviş,]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī bendine eyle naẓar
Hem derūnuñ pāk ide gör ḳalmaya aṣlā sürāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 13). [derviş,]*

Her ki bildi nefsini **Derviş** Sükūtī dünyāda
Rabbi elbet bilir ol oḳuyanlar men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 9). [derviş,]*

Pendimi **Derviş** Sükūtī her kim ṭutar öz cān ile
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur itmez aṣlā iḫtilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 9). [derviş,]*

Bī-ḥurūf bī-ṣavtile **derviş** Sükūti naẓmını
Ehl-i ḥāle keşfiñ itgil vir bu maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 11). [derviş,]*

Mescid ü meyḫāneler **Derviş** Sükūtī oldu bir
Ḳanda varsam Ḥaḳ benimle eyledi pazar-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 9). [derviş,]*

Kemāl ẕāt ile **Derviş** Sükūtī iltifātım çoḳ
Muḥabbet ẕevḳine irdim o yār ile liḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 9). [derviş,]*

Vaṣf iderim aḥvālim **Derviş** Sükūtī ʿāleme
Fehm eyleye herkez bugün biz eşʿāra alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 9). [derviş,]*

Pendimi her kim ṭutar **Derviş** Sükūtī bu zamān
Mürşid gerek her köşeyi fetḥ eyleye maʿnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 9). [derviş,]*

Sükūtī **Dervişiñ** pendi sözüm saña ey efendi
ʿAcāyib dünyānıñ fendi cezāsı çoḳ ʿaṭāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 13). [dervişiñ, -iñ]*

Rüstem Ẕāle hezārān **Derviş** Sükūtī taḥsīn it
Ḳābil olmaz ḳarşusunda nice biñ leşker gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 9). [derviş,]*

Sırr-ı ʿaşḳı fāş itme **Derviş** Sükūtī sen bugün
Söyler isen iḫfā ile her demi bir cāna gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 11). [derviş,]*

ʿAşḳ oduna yana gel **Derviş** Sükūtī sen bugün
Nār-ı İbrāhīme olmak istersen müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 9). [derviş,]*

Āl-i Aḥmed bendesiyim **Derviş** Sükūtī ben bugün
Dürr-i luṭfunda ġulām nice biñ hezār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 13). [derviş,]*

ʿAşḳ yolunda maʿşūḳuna cānını eyle niṯār
Derd-mend **Derviş** Sükūtī bu zamān ḳurbāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 12). [derviş,]*

Derviş Sükūtī söyle Ḥaḳ olsun muḥiblerdir bir sebaḳ
Ẕikrin ider her bir varaḳ ekṯer ile ġāyet ṭavīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 13). [derviş,]*

Çün itmezler ḳīl u ḳāl kimse ile aṣlā cidāl
Dervişleri hep ehl-i ḥāl menzilleri rāh-ı sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 4). [dervişleri, -ler, -i]*

Derviş Sükūtī kem-teri olmuş ʿAlīniñ ḳanberi
Bulmaḳ dilersen Ḥaydarı erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 15). [derviş,]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī gelmişem ednā ġarḮb
Ḫāk-i pāyiñ beklerim hep saña itdim ʿarż-ı ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 13). [derviş,]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī ol ġulāmı Ḥaydarıñ
Ḫāk-i pāyiñ bekle dāʾim sen ʿAlīniñ ḳanberi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 17). [derviş,]*

Varma gel **Derviş** Sükūtī ehl-i nādān semtine
İr erenler zümresine dāʾim Ḥaḳḳa āşıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 9). [derviş,]*

Ḫānḳāhıñ beklerim **Derviş** Sükūtī her rūz u şeb
Der Luṭfundan umarız derde devādır sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 23). [derviş,]*

Şeyḫ kāmil himmetiyle **Derviş** Sükūtī her zamān
Bunca emvāl-i cihānıñ dār-ı fenādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 11). [derviş,]*

Derviş Sükūtī hiç görmedim devr-i felekde bir vefā
Şiddetle elem miḥneti çoḳ bundan girü imān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 11). [derviş,]*

Maḥv olunca varlıġım **Derviş** Sükuṭī yandı çün
Ḳalmadı hiç ẕerre denlü bunda gülhān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 9). [derviş,]*

'Askeri ol kutb-ı alem şah bekadır sevdiğim
Nazmıyla **Derviş** Sükuti medh ol şebahları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 14). [derviş,]*

Uyma Şīrīn sözüne **Derviş** Sükūtī her zamān
Bir belāya uġramış gör bugün nice Ferhādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 11). [derviş,]*

Derdmend **Derviş** Sükūtī ʿarż-ı ḥālim bu saña
Yüz çevirme ben ḳulundan ṭoġru saña gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 13). [derviş,]*

ʿAskeriniñ çakeriyim **Derviş** Sükūtī her müdām
Mehdi-ʿi āl-i Muḥammed bir livā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 19). [derviş,]*

Muḥammed Mehdīye **Derviş** Sükūtī muntaẓır olmuş
Nola bir gün ẓuhūr itse o şāhıñ leşkeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 13). [derviş,]*

Ḫāk-i pāyiñ kem-teri **Derviş** Sükūtī tā ezel
Senden umar şefḳat ancaḳ rūz-ı cezāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 13). [derviş,]*

Sükūtī **Dervişim** rāh-ı ṭarīḳatdan el almışım
Erenler rāhına girdim nice merdānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 9). [dervişim, -im]*

Yürü **Derviş** Sükūtī sen iriş bir kāmil insāna
Seni elbet ḳomaz maḫrūm anı hüner bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 9). [derviş,]*

Sükūtī **Dervişim** muṭlaḳ men evlādın ġulāmıyım
Hezārān laʿnetim vardır kim olsa tābiʿ Mervān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 13). [dervişim, -im]*

Hecr odundan āh iderim derdiyle rūz u leyāl
Neyleyim **Derviş** Sükūtī ḥālimiz yaman bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 28). [derviş,]*

Ḥamd ider **Derviş** Sükūtī ẕāt-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup
Ḳalmadı hiç bunda maḫfī ẓāhir oldu hep nihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 13). [derviş,]*

Derviş Sükūtī neyleyelim fānī vücūd şehrini biz
İḫrāḳ idelim ʿaşḳ odına tā ola büryān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 9). [derviş,]*

Sükūtī **Dervişe** luṭfuñ irişürse kemāliñle
Seniñ deryāna bir nisbet ḳalīldir ey ġanī Sübḥān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 13). [dervişe, -e]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī cām-ı hūdan bir ḳadeḥ
Nūş idince devrimiz artıḳ başlar eşʿār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 9). [derviş,]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī ḫāk-i pāyiñ kem-teri
Ḥüsnünü görmüş ezelden ġayrı itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 13). [derviş,]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī āh ider her rūz u şeb
Mecnūn-āsā bilmedi hiç kime itsün ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 13). [derviş,]*

Bu kem-ter ʿāşıḳıñ **Derviş** Sükūtī bir ġarīb miskin
Seniñ bāb-ı viṣālinde gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 13). [derviş,]*

Neyleyim **Derviş** Sükūtī irmemişler kāmile
Cehl içinde ḳaldı anlar şekl-i bir ḥayvān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 9). [derviş,]*

Dervīş Sükūtī ḳıl sen beyān Ḥaḳḳı gel tevhīde
Fehm ideler cümle cihān ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 11). [dervīş,]*

Sükūtī gibi ol **derviş** erenler rāhına gel sen
Ne ḥikmetler görürsün sen irince sırr-ı iḫfāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 9). [derviş,]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī rāh-i Ḥaḳda ol muḳīm
Ḥiẕmetiñ ḳıl sen edāya evliyānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 13). [derviş,]*

Sükūtī **Dervişiñ** nuṭḳuñ ḳabūl ḳıl bu fenā mülkde
Saña ḥüccet olur bir gün şaḳın ʿamāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 13). [dervişiñ, -iñ]*

Derviş Sükūtī sür yüzüñ dergāh-ı āl-i Ḥaydara
Esrārına vāḳıf ider āsān ile Ḥażret-i şāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 9). [derviş,]*

Derviş Sükūtī işbu sırra vāḳıf oldu
İrdi nice bundan evvel kāmil üstāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 9). [derviş,]*

Derviş Sükūtī dāmeni şeyḫiñ durma güzel ṭut
Ḥaḳḳı ʿayān göstere ol dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 11). [derviş,]*

Derdmend **Derviş** Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda gerçe bil
Himmet-i mürşidle bunda irdim bir ʿālī Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 11). [derviş,]*

Ḳuluñ **Derviş** Sükūṭīdir seniñ bāb-ı viṣālinde
Hemān leyl ü nehār bekler ʿiṭā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 13). [derviş,]*

ʿAşḳile **Derviş** Sükūtī kem-ter
Bir pula ṣatmışdır ekvān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 17). [derviş,]*

Derviş Sükūtī her bār söyler bu naẓmı āşikār
Görmek istersen dīdār gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 13). [derviş,]*

Sükūtī **Dervişiñ** nuṭḳu degil kāẕib bu ʿālemde
Kelāmı kibriyādandır işit gel gir bu meydāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 9). [dervişiñ, -iñ]*

Bir gedā **Derviş** Süḳutī ḫāk-i pāy-i Ḥaydarıñ
Dürr-i luṭfuñ bir ġulāmı seyr-i Ḫudāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 17). [derviş,]*

Līmaʾallah maḥrem olmuş bunlarıñ ʿāşıḳları
Derdmend **Derviş** Sükūtī ʿilm-i Ḥaḳ yek-dānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 10). [derviş,]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede **Derviş** Sükūtī bir ġulām
Dürr-i luṭfunda hemān ol gice gün mihmānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 9). [derviş,]*

Gel ey **Derviş** Sükūtī sen iriş bir kāmil insāna
Açar ol dīde-i cānıñ göresin Ṣunʾ-ı Raḥmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 13). [derviş,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-zamānıñ **Derviş** Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfuñ çakeriyim yoluna ḳoydum seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 13). [derviş,]*

Sükūtī **Dervişim** muṭlaḳ ʿAlīniñ ḫāk-i pāyinde
Gice gün olmuşum ḳāyim yolunda virmişem cānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 13). [dervişim, -im]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ **Derviş** Sükūtī çakeri
Ḫānḳāh-ı ḥiẕmetinde itdi dāʾim ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 13). [derviş,]*

Cürm ile gelmiş ḳapuna **Derviş** Sükūtī kem-terin
Ṣānına ʿafv eylemekdir ḳulların ʿişyānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 9). [derviş,]*

Aṣḥāb-ı kirām vaṣfıñ idip **Derviş** Sükūtī her müdām
Fehm ideler cümle cihān hem daḫı yektā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 13). [derviş,]*

Mehdi-i āl-i Resūle **Derviş** Sükūtī ẓulm iden
Āline evlādına enṣārına ḳıl laʿneti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 15). [derviş,]*

ʿAskeri āl-i Resūlüñ **Derviş** Sükūtī çakeri
Bilmiş ol Mehdi-i Zamānla āl-i ʿabānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 13). [derviş,]*

Mıṣr-ı cāmiʿdir vücūduñ secde-gāhı ʿālemiñ
Aç gözüñ **Derviş** Sükūtī gör bugün sende anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 12). [derviş,]*

Baḥr-ı ʿaşḳa ġarḳ olan **Derviş** Sükūtī her zamān
Cevherin aṣlıñ bulur ol kendin ʿummān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 11). [derviş,]*

Naẓmıyla **Derviş** Sükūtī Ḥaḳḳı iṣbāt eyledi
Āl-i Aḥmed Murtażāya ḳaydı ol cān u seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 13). [derviş,]*

Sükūtī **Dervişi** gel gör geçüpdür cümle vīrāndan
Ḫudādan ġayrı hiç bilmez göñülde itdi seyrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 9). [dervişi, -i]*

Sükūtī **Dervişiñ** naẓmı cevāhirden hemān bir tāc
Giyenler oldular muṭlaḳ dü ʿālem şāh-ı ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 9). [dervişiñ, -iñ]*

Bir şebī **Derviş** Sükūtī Muṣṭafāya dūş olup
Şefḳātiñ gördüm hezārān baña nefret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 21). [derviş,]*

ḲaḌı müftī şeyḫ **derviş** hem ʿulemā cümlesi
Rüşvet ile oldu meşhūr ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 5). [derviş,]*

ḲaḌı müftī şeyḫ **derviş** hem ʿulemā cümlesi
Rüşvet ile oldu meşhūr ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 5). [derviş,]*

Sükūtī **Dervişiñ** naẓmı nebīler vaṣfını eyler
Şefāʿat iltimāsında dün ü gün ilticā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 35). [dervişiñ, -iñ]*

Vaṣfını mümkün mi ide **Derviş** Sükūtī her Zamān
Meddāḥı anıñ Allah daḫı itdi ş̲enā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 21). [derviş,]*

Evṣāfını söyler isem **Derviş** Sükūtī her dāʾimā
Fehm iyledim lāyıḳıyla her devrile ekber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 19). [derviş,]*

Sükūtī **Dervişiñ** nuṭḳuñ işit zāhid bu ʿālemde
Necātına olur bāʾīş̲ gözet her dem bu maʿnāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 9). [dervişiñ, -iñ]*

Derd-mend **Derviş** Süḳūṭi bir kemīne bendesi
Ẕāt-ı pākına vaṣfiñ itdi eyledi eşʿār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 13). [derviş,]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī ḫāk-i pāyiñ kem-teri
Himmetiyle buldu vuṣlat oldu Ḥaḳḳa nāʾilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 13). [derviş,]*

Ehl-i Ḥaḳḳı vaṣf ider **Derviş** Sükūtī her demī
Yoḳ ḫilāf ẕāt-ı muṭlaḳ ḥaḳḳıyla ol dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 15). [derviş,]*

Üç yüz iki tariḫinde żan idip hem de hezār 1302
Derd-mend **Derviş** Sükūtī naẓmıyla ḳıldı beyān 1 nisān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 12). [derviş,]*

Derviş Sükūtī ʿAskerīye itdi bugün ilticā
Mehdī gele bir gün ola ḥaḳim cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 17). [derviş,]*

Vaṣfını itsem sezādır on iki şehzādeniñ
Derd-mend **Derviş** Sükūtī mücrim kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 16). [derviş,]*

Ḫānḳāh-ı Muṣṭafāda **Derviş** Sükūtī bir ġulām
Nesl-i evlād ʿAlīye cān baş ḳıldı fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 17). [derviş,]*

Vaṣfını itmekde şāhiñ iḳtidāre yoḳ mecāl
Neyleyim **Derviş** Sükūtī virdi Ḥaḳ ruḫṣat baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 22). [derviş,]*

Derviş Sükūtī āl-i ʿAlīniñ bendesi olmuş ḳālū-belādan
Ḳılmış teberrā cins-i Yezīde laʿnet kim ider buldu selāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 17). [derviş,]*

ʿĀriyyetdir bu cismimiz her dil oḳur bu ismimiz
Derviş Sükūtī her resmimiz tebdīl olur yalān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 10). [derviş,]*

Bir gedā **Derviş** Sükūtī tārīhiñ ḳıldı beyān
Şüphesiz gerçek velīdir ẕāt-ı pāk aḳdesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 15). [derviş,]*

Sükūtī **Dervişiñ** ʿömr Ṣoñ āḫir demlere irdi
Günāhıñ ʿafv ider lā-şek ġanīdir ol kerem-kānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 15). [dervişiñ, -in]*

Bir gedā **Derviş** Sükūtī ʿilm-i ẕāhir bāṭınıñ
Vaṣfıñ itdi kim ki anlar işbu naẓmım ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 11). [derviş,]*

Bir gedā **Derviş** Sükūtī vaṣfıñ ider her zamān
Dürr-i luṭfuñ bir ġulām āl-i Aḥmed ḳanberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 13). [derviş,]*

Bir gedā **Derviş** Sükūtī vaṣf ider aḥvālini
Böyle bir ẕāta sezādır medḥiñ idem dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 13). [derviş,]*

Vilādeti çıḳar rāh-ı Ḥasan Baṣra odur Ḫalvetiyye sulṭānı
Yeter vaṣf eyledi**ñ Derviş** Sükūtī on iki şāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 66). [derviş,]*

Söylesem **Derviş** Sükūtī Kerbelānıñ ḥālini
Cān taḥammül itmez olur ḳaralar gey şālını *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 31). [derviş,]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī bendiñ olmuş tā ezel
İlticā ḳılmış ḳapuna rūz u şeb eyle ʿamel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 17). [derviş,]*

Sükūtī **Dervişim** muṭlaḳ iderim naẓmıyla eşʾār
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 27). [dervişim, -im]*

Gel ey **derviş** bulam dersen hidāyet
Muḥibb-i ḫānedāna ḳıl riʾāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 1). [derviş,]*

Üç yüz iki tariḫinde hem hezār bu nev binā
Derd-mend **Derviş** Sükūtī vaṣf ider kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 16). [derviş,]*

Derd-mend **Derviş** Sükūtī bir ġarīb ednā ḳulu
Naẓmıyla ḳıldı beyān fehm idip gel ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 17). [derviş,]*

dervişān: *Dervişler, fakirler, kalenderler.*

Saʿdīlerle hem Desūḳī **Dervişān-ı** bī- ʿaded
Ẕikr cehr-i keşret üzre her seḥer güyā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 9). [dervişān-ı, -ı]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı bu Köprülü şehr içre ber- ḳadīm
Dervişān-ı keşret üzre itdiler bunca ʿaẕīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 2). [dervişān-ı, -ı]*

Bu pendimiz rūşen beyān hiç itmezim aṣlā nihān
Sükūtī ġarīb bir **dervişān** irdi göñül seyrānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 10). [dervişān,]*

Kenz-i Ḥaḳḳa vāṣıl olmuş **dervişānı** bī-şümār
Bir ġarīb ednā Sükūtī her müdām lāyıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 21). [dervişānı, -ı]*

deryā: *Bahr, deniz.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir **deryā-yı** pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol **deryā-yı** pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫşimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [deryā-yı, --yı]*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir **deryā-yı** pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol **deryā-yı** pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫşimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [deryā-yı, --yı]*

Ġarḳ olup Derviş Sükūtī baḥr-ı ḳulzümde bugün
Maḥv olup ḳalmadı gitdi miṣl-i **deryā-yı** ḥubāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 10). [deryā-yı, --yı]*

Seyl gibi göz yaşını **deryālara** durma Ṣal
Baḥre irüp mevci anıñ anda endāz ile ḥabāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 3). [deryālara, --lar, --a]*

Mürşide bel baġlayıp her seḥerler aġlayup
Deryā gibi hem çaġlayup cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 8). [deryā,]*

Geşt-i ʿaşḳdan suʾāl it baḥr-ı ʿummān ḳandadır
Deryālar ġavvāṣına ṣor dürr-i mercān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 2). [deryālar, -lar]*

Beñzer anlar **deryā** içre Ṣu arar miṣl-i semek
Çeşm-i aʿmā görmez aṣlā kendi bir yem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 7). [deryā,]*

Raḥmetiñ **deryāsı** pek çoḳ hiç nihāyet yoḳ durur
Şefḳātiñle merḥamet ḳıl ben revāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 9). [deryāsı, -sı]*

Çeşm-i ḫūnum oldu revān seyller gibi her dem be dem
Ġaddār felek raḥm itmedi **deryāya** aḳdı bunca ḳanım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 4). [deryāya, -ya]*

Nūḥ Nebīniñ ṭufānından buldular ol dem ḫalāṣ
Ḳavm-i kāfirleri ṣaldı ġarḳıla **deryā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 6). [deryā,]*

Yunūsʾum **deryā** içinde baṭn-ı māhīya düşüp
Ḫalvet itdi nice demler emr-i bir Mevlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 13). [deryā,]*

CeẔbe-i ʿaşḳı ḳaçan kim Ṣunsalar bir ṭālibe
Çūşa gelür miṣl-i **deryā** şiddeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 8). [deryā,]*

Sükūtī Dervişe luṭfuñ irişürse kemāliñle
Seniñ **deryāna** bir nisbet ḳalīldir ey ġanī Sübḥān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 14). [deryāna, -na]*

Artdı ʿaşḳım yā ilāhī düşmüşüm **deryālara**
Mevc ururse bıraḳmaz ancaḳ vaṣl olam ṣaḥrālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 1). [deryālara, -lar, -a]*

Hemān Davūd Süleymānʾa virildi salṭanat ḥükmü
Yunūsu atdı **deryāya** cinān bāġ u Ṣafā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 18). [deryāya, -ya]*

Ġarḳ olup Derviş Sükūtī baḥr-ı ḳulzümde bugün
Maḥv olup ḳalmadı gitdi miṣl-i **deryā-yı** ḥubāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 10). [deryā-yı, --yı]*

deryā-yı ʿaşḳ: *Aşḳ denizi. II İlahi aşḳ.*

Emr-i Ḥaḳla Mūsā oldum dīnime daʾvet idip
Firʾavun itmez ḳabūl hiç ġarḳ ider **deryā-yı ʿaşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 8). [deryā-yı ʿaşḳ,]*

Ṣalmayan **deryā-yı ʿaşḳa** fülkünü her dem-be-dem
Bulmadı ol dürr-i maʿden kānıdır Şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 3). [deryā-yı ʿaşḳa, -a]*

desise: *Düzen, hile, entrika.*

Bir **desiseden** ʿibāret nev-be-nev ḳanūn īcād
Ẕabṭ-ı Rabṭa bu ʿālem māl-ı mülkün her ne var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 9). [desiseden, -den]*

dest: *El, yed.*

Derd-mend Derviş Sükūtī **dest-i** dāmen ṭut ḳavī
İrgörür anlar vişāle bulmaḳ istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 29). [dest-i,]*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḫtını ger virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 8). [destiñ, -iñ]*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḫtını ger virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 8). [destiñ, -iñ]*

Nefsimizi ḳatl itmege **destimizde** seyf-i celāl
Cehd ideriz leyl ü nehār urmaġa ḫançer zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 3). [destimizde, -i, -miz, -de, -]*

Bunuñ **destinden** ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Ne mümkīn dinlemez kimse seni terk-i vaṭān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 7). [destinden, -i, -n, -den]*

Añlamaz zāhid bu sırr-ı mürşide **dest** urmamış
Cehlile düşmüş niẕāʿa bulmadı ol rehber ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 7). [dest,]*

İki **destiñ** uzatmış ol bu ʿālem ḫalḳını ṭutmuş
Cehenneme atar bir bir ne ḫoş ḫizmet ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 7). [destiñ, -iñ]*

Dest uzatdı ṣundu baña bir ḳadeḥ engür şarāb
Nūş idip ḳıldım cesāret bādesinden çıḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 5). [dest,]*

Mest isen bezm-i ezelden ṭālibā meyḫāne gel
Dest-i sāḳīden ḳadeḥ Ṣuñ her demi mestāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 2). [dest-i, --i]*

Destiñ ṭutarlar mürşidin bulmaḳ dilerler maḳṢūduñ
Diñlemez olur her müfsidin ṣoḥbetlerin itmez delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 7). [destiñ, -iñ]*

Destine al seyf-i celāl berzaḫ itmiş yollar ḳatı
Ḳurd peleng arslān ḳamu ṭopṭolu cihān çaḳal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 7). [destine, -i, -n, -e]*

Cümle varı **destimizden** bir pula ṣatdıḳ bugün
Ṣāh Taḳī vü bā Naḳī nūr-ı Ḫudānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 9). [destimizden, -imiz, -den]*

Yedi iḳlīm taḫt-ı tācı hep senin **destindedir**
Ḫāsılı mülk-i Süleymān sendedir gözle beni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 5). [destindedir, -in, -den, -dir]*

Ḫavf iderim mülk-i dünyā **destimizden** Ḫaḳ alur
Ḫālimiz yaman olur bil kāfirin ḥükmü ḳavī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 21). [destimizden, -imiz, -den]*

Destine al tīġ-ı celāl ḫaşmına ur Aḥmediñ
Ḳahr-ı Ḫudā itse gerek ḥākim cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 13). [destine, -i, -n, -e]*

Şol saḳa hem şerbetinde engürüñ yek dānesi
Dest-i selmānla Resūle ṣunduġu cāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 12). [dest-i, --i]*

Sükūtī men ʿaref dersin kim aldı **dest-i** kemālden
Cenāb-ı Ḫaḳḳı bilmiş ol göñülden ġayrılar terkidir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 9). [dest-i, --i]*

Destiñizden refʿ idüp inṣāfa ġayret itmeden
İntiḳām almaḳ murādıñ her demi ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 9). [destiñizden, -i, -ni, -z, -den]*

Aldı **destimden** cenānım rūy-ı gül mehpāremi
Ḫasrete bıraḳdı Sükūtī göñlümüz ḳıldıḳ fiġān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 11). [destimden, -im, -den]*

Naẓmını dinle Sükūtī kemterin
Destini ṭut mürşid-i kāmil eriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 18). [destini, -i, -n, -i]*

Żāyīʿ olur **destinden** buna hiç ḳanma
Kūşe-i vaḥdetde rıżāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 7). [destinden, -i, -n, -den]*

destān: *Hikaye, söylence, efsanevi anlatı.*

ʿAşḳına ey dost düşelden nice ḥayrān olmuşam
ʿAḳlımız çün żāyīʿ ḳıldım ḫalḳa **destān** olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 2). [destān,]*

Söylenir evvel ezel kim gāhī otdan būḳ olur
Daḫı būḳdan ot olup hem dillere **destān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 18). [destān,]*

Vaṣfını abdāl Sükūtī itmege ḥācet degil
Ḥaydarıñ meddāḥı Allah her ʿaṣr-ı **destāndır** ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 18). [destāndır, -dır]*

desti: *Far. İçine su, şarap gibi sıvı şeyler konan toprak kap.*

Teşnelik ṭutdı derūnum sūz-ı ʿaşḳından ḥarāb
Bir ḥayāt olsun bu ḳalbim gönderip bir **desti** ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 6). [desti,]*

dest-i ḫak: *Allah'ın (yardım) eli.*

Bezm-i ervāḥı ezelden **dest-i Ḫaḳdan** bir ḳadeḥ
Nūş iden ʿuşşāḳı bellü bellü Ṣorma mestān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 3). [dest-i ḫaḳdan, -dan]*

Her seḥerler zār u efġān **dest-i Ḫaḳdan** ḳılarmış ʿandelīb
Bir gül-i ḫandān arar ol bilmez sırr-ı gülistān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 5). [dest-i ḫaḳdan, -dan]*

dest-i pāk: *Mübârek el.*

Ḳoma yā Rab bu ḥāl üzre ʿacāyib derde dūş oldum
Devālar **dest-i pākınla** olursa her kemāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 8). [dest-i pākınla, -ın, -la]*

Şol Zamān kim bunca ṭālib teşnelikden āh çeker
Dest-i pākıñla yürütgil anlara āb u Ẕülāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 10). [dest-i pākıñla, -ın, -la]*

dest-i pāy: *El, ayak. II Beden.*

Cin perī olmaz musallat **dest-i pāyı** bend olur
Cisme ilḳā itdi Allah işbu māhda ekṣeri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 7). [dest-i pāyı, -ı]*

desūkī: *İbrahim Desûki, tam adıyla Burhânüddîn İbrahim bin Ebu'l-Mecd Abdülazîz ed-Desûki, Mısırlı Arap mutasavvıf, Desûkiyye tarikatının kurucusu.*

Saʿdîlerle hem **Desūḳī** Dervişān-ı bī-ʿaded
Ẕikr cehr-i kesret üzre her seḥer güyā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 9). [desūḳī,]*

devā: *İlaç, derman, şifa, çare.*

İlticāmız bunladır her demi leyl ü nehār
Dürr-i luṭfundan umarız derdimize hem **devā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 28). [devā,]*

Ṭaş mı ṣandın bu derūnum çekdirirsin biñ belā
Miḥneti derde düş oldum bulmadım aṣlā **devā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 2). [devā,]*

Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa ir gel rūz u şeb ḳıl ḥizmeti
Bir **devā** itse gerek ol saña bu ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 8). [devā,]*

Āsitān-ı ʿAskerīye yüz süreñ bulur **devā**
Mehdi-i Ṣāḥib-Zamān dārüʾṣ-ṣifāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 19). [devā,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler zār ider her rūz u şeb
Hiç ṭabīb ḳılmaz **devāyı** bulmadı aṣlā felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 6). [devāyı, -y, -ı]*

Yā İlahī derde düşdüm hem **devā** senden meded
Ol Ḥabībiñdir Muḥammed Muṣṭafā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 1). [devā,]*

Ḥasta olmuş gönlümüñ her dem **devāsı** Muṣṭafādandır
Ḳalb-i maḥzūn her ṭālibiñ dilġüşāsı Murtażādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 1). [devāsı, -(s)ı]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden Ẕār iderdim her seḥer
ʿAşḳ ile irdim **devāya** bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 10). [devāya, -y, -a]*

İstiʾāne ḳabri iden müşkül ḥālde ey Ẕevvār
Ehl-i derde bir **devādır** kim bugün yüzler sürer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 26). [devādır, -dır]*

Ḳoma yā Rab bu ḥāl üzre ʿacāyib derde düş oldum
Devālar dest-i pākınla olursa her kemāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 8). [devālar, -lar]*

Bir Özge derde dūş olmuş Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsına ʿilāc yoḳdur bu yolda hiç tımār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 8). [devāsına, -sı, -na]*

Miḫneti renc almadan Ẕevḳ bulup mesrūr olan
Derdine buldu **devā** ol ṣıḥḥati her ān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 4). [devā,]*

ʿAceb bir ḥāle uġramış Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsız derde dūş olmuş ṭabīblerden tımārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 12). [devāsız, -sız]*

Bir cefākār yāre düşdüm hiç vefāsın görmedik
Müptelāyım derd-i ʿaşḳa bir **devāsın** görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 2). [devāsın, -s, -ı, -n]*

Ülfet-i dünyā degildir terkini itsem gerek
Sevdā-yı ʿaşḳa **devā** yoḳ āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 8). [devā,]*

Ḫānḳāhıñ beklerim Derviş Sükūtī her rūz u şeb
Der Luṭfundan umarız derde **devādır** sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 24). [devādır, -dır]*

Renc-i keş̲īr merhemi yoḳ bunca ṭabīb bulmaz **devā**
Ten mülkünü ḳıldı ḫarāb ḥayli zamān dermān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 7). [devā,]*

Merḳad derde **devādır** ol imām u heştümiñ
Ḳıble-gāh cümle ʿālem Mūsā Rıżā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 13). [devādır, -dır]*

Ḫānḳāhında hezārān ḫasta dil bulmuş şifā
ʿİllet-i ʿaşḳa **devādır** şerbeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 10). [devādır, -dır]*

İrdi düşvāre bu ḥālim gün be gün artmaḳdadır
Bir **devā** itsün ṭabībler bıraḳmadı aṣlā cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 10). [devā,]*

Türāb-ı āsitānıñ derde **devādır** yā Resūlullah
Viṣāliñ şerbeti her dem şifādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 1). [devādır, -dır]*

Muḥabbet ẕāt-ı pākından dil ü bīmārıma irse
Ḳamu derdime her dāʾim **devādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 4). [devādır, -dır]*

Şeb-i ẓulmetde ḳalmışım żiyā ḳıl yā Resūlullah
Seniñ derdine dūş oldum **devā** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 2). [devā,]*

Bu dil-ḫaste ġarībine **devā** ḳıl yā Resūlullah
Yaturam derd-i āhınla şifā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 1). [devā,]*

Türāb-ı āsitānıñ derde **devādır** yā Resūlullah
Seniñ rāhına cān u başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 1). [devādır, -dır]*

Seḥerde açılur perde **devā** olur ḳamu derde
Düşer ḳurd ḳuş nice virde uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 5). [devā,]*

Ẕikrim benim her dem Ḫudā dergāhından ḳılma cüdā
Derdlülere senden **devā** meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 4). [devā,]*

Derūnuñ nār-ı ḥasretle yaḳup külḫān ider Yaʿḳūb
Yusūfuñ derd-i āhıyla mülāḳatda **devā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 10). [devā,]*

Nā-lāyıḳ nāzenīn ʿömrüñ geçirdin hep hevālarla
Ṣataşdın bḶ-devā derde bolmaz ser-ṭabīb **deva** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 6). [deva,]*

Ḥālime ḳıldım ifāde eyledi iḥsān meşāyiḫ
Derdime virdi **devālar** bulmuşuz dermān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 2). [devālar, -lar]*

Bunca derdliler **devāya** ḳabrine kim yüz sürer
ʿAn ḳarīb irmiş murāda nice ʿavrat hem eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 9). [devāya, -y, -a]*

Aġzında aġusu heft ser yalandır
Ṣoḳarsa bulunmaz bir daḫı **deva** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 16). [deva,]*

Devā umar ḳamusu hep seniñ bābında ey Sulṭān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḥarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 7). [devā,]*

İmām Kāẕım ḳamu derdler **devāsı**
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḥarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 15). [devāsı, -s, -ı]*

Bāb-ı luṭfundan ʿināyet derdliler bulmuş **devā**
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫi Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 23). [devā,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler buldu her derde **devā**
Bāb-ı luṭf-ı meftūḥ olmuş ḥācetiñ eyle revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 15). [devā,]*

devir: *Devir, çağ, dönem.*

Mūsāya **devrinde** geldi ẕāt-ı Ḥaḳdan bir ḫiṭāb
Len terā nī çünki dedi şānına Ḥaḳ müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 1). [devrinde, -i, -n, -de]*

Ḫānedānıñ ḫiẕmetinde **devirmişiz** leyl ü nehār
Muḳtedā-yı evliyādır bil Ḥasanuʾl -ʿAskerī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 11). [devirmişiz, -miş, -iz]*

devlet: *Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.*

Bezm-i keşretden geçerler māsivāya baḳmaz hīç
ʿĀlem-i bāḳīde olmuş **devlet-i** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 4). [devlet-i, -i]*

Yüz sürüp gelmiş Sükūtī ḫāk-i pāy-i **devlete**
Beẕl ider ol cān başın yoluna itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 13). [devlete, -e]*

Kuṭb-ı aḳṭāb-ı cihāndır ol Muḥammed şāh Taḳī
Mesned-i rifʿatde ḳāʾim **devleti** āl-i ʿabādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 12). [devleti, -i]*

Ol imām Ẕeyneʾl-ʾAbānıñ kim ki olmuş çakeri
Ḥiẕmeti Bāḳırʾda her dem ẕevḳile **devlet** bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 8). [devlet,]*

Gel ey ṭālib alam dersen muḥabbet ẕevḳini bunda
Ḳanāʿat gibi **devlet** bulunmaz ḳalb nūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 8). [devlet,]*

Ġām u ferdāyı hiç anma göñülden eylegil iḫrāc
Ḳanāʿat gibi bir **devlet** bulunmaz pāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 4). [devlet,]*

Hū ile irdi Sükūtī bir tükenmez **devlete**
Küntü kenziñ bābıñ açdı ireli ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 9). [devlete, -e]*

Ḫānḳāh-ı **devlet** içün taḥtını ḳurdu bugün
Ey Sükūtī ḳalbimizde şimdi mihmān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 9). [devlet,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir ḳırḳlarıñ serdārı hem
Ḫāk-i pāyinde anıñ biz bulmuşuz hem **devleti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 10). [devleti, -i]*

Muṣṭafāya ümmet isen şerʿ-i pākın ṭut ḳavī
Murtażā devrāne gel bulmaḳ dilerseñ **devleti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 4). [devleti, -i]*

Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin eyledi diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 11). [devlet-i, --i]*

Ḫānḳāh-ı **devletinde** ẕikr olur rūz u leyāl
Vaṣfuñ eyle āsumānda her melek cennāt-ı ḫūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 5). [devletinde, -in, -de]*

Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin eyledi diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 11). [devlet-i, --i]*

Ḫānḳāh-ı **devletinden** nice yüz biñ bay u gedā
Bāb-ı luṭfuñ sāʾilindir eyleme gel sen cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 13). [devletinden, -i, -n, -den]*

Uçdu ol bāġ u cināna buldu anda **devleti**
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫ-i Ẕeyneʾl ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 7). [devleti, -i]*

Menzil-i maḳṣūda irdi buldu anda **devleti**
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 7). [devleti, -i]*

Böyle bir ẕāt- ḳadīmiñ ḫānḳāh-ı **devletine**
Ḳavm-i münkirleri irşād itdi bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 9). [devletine, -i, -n, -e]*

Menzil-i maḳṢūda irdi buldu anda **devleti**
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 7). [devleti, -i]*

Devlet-i ʿāli ʿabādan şāh İrān kişvere
ʿadliyle iḥsān idermiş ol kerem-kān vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 5). [devlet-i, --i]*

Ḳul olan Ẕeyneʾl-ʿAbāya irdim Ḥaḳ esrārına
Ḥānḳāh **devletinde** dāʾimā mihmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 4). [devletinde, -i, -n, -de]*

Ḳul olan Ẕeyneʾl-ʿAbāya irdim Ḥaḳ esrārına
Ḥānḳāh **devletinde** dāʾimā mihmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 4). [devletinde, -i, -n, -de]*

Ḫāk-i pāy-i **devletine** yüz sürüp geldim amān
Sen meded ḳıl faḫr-ı ʿālem ḥālimiz ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 1). [devletine, -i, -ne]*

devlet añа: *"Saadetler, iyilikler ona bahşedilsin" anlamında kullanılan bir ifade.*

Devlet añа kim tāc ü nübüvvet başına ḳondu sırr-ı Ḫudādan
Ṣāfīʿ-i maḥşer rūz-ı cezādır cümle ʿuṣāta ḳıldı şefāʿat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 15). [devlet añа,]*

devr: *Dönme, dönüp dolaşma.*

Ẕevḳ-i dünyā ṣanma bāḳī **devr** ider mi<u>s</u>l-i felek
Bī-vefādır māʾil olma çeşmiñ aç nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 5). [devr,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmek içün bir nefes
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī **devrider** mi<u>s</u>l-i ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 10). [devrider, -id, -er]*

Ẕiynet-i dünyāya māʾil ẕevḳ-i Ḥaḳ bilmez nedir
İçmemiş bezm-i elestden **devr** iden elde ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 6). [devr,]*

Nān yerine bir ṭaʿāmdır her Ṣabīye bu lebin
Bir ḥayāta irdi andan **devr** ider leyl ü nehār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 12). [devr,]*

Seniñ ʿaşḳına her kim ki düşenler **devr** ider elde
Ṣarāb-ı laʿl-i engürüñ içenlerde ḫumār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 3). [devr,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳıñ ḫalḳa tevḥīde gelmiş her melek
Hū Ṣadāsın işidince **devr** ider ʿarşda felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 2). [devr,]*

Hū Ṣedāsıyla felekler **devr** ider ʿarşı bugün
Hū ile her dem melekler girdiler devrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 3). [devr,]*

Revā mı şānına her dem viṣālinden olam ben **devr**
Şefāʿat ḳıl saña maḫṣūṣ umarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 5). [devr,]*

Bezme revnaḳ virmek içün bādeniñ keyfini
Devr iderse cümle ʿuṣṣāḳ söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 6). [devr,]*

Āġāz idüben nuṭḳumuza **devr** ile devvār ʿAlīdir
Ḫatm-i nebī yār-i ḳadim Ḥaydar gerek ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 1). [devr,]*

Bir müzeyyen kāselerle **devr** ide her bādesi
Nūş idenler şevḳe gelür dāʾimā her cān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 11). [devr,]*

Eger ikisi kimde bulunsa cihānda ey ʿazīz
Ḳuş gibi iki ḳanatlu **devr** ider ʿarşdan yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 6). [devr,]*

devr: *Devir, çağ, zaman, dönem II Felek, dünya.*

Devr-i ḫoş gelse gerekdir ḥükm ide ḳāfdan ḳāfa
Mehdi-i āl-i Muḥammed ʿadlile Ṣāḥib vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 15). [devr-i,]*

Muntaẓırız **devrine** Ṣāḥib-i Muḥammed Mehdīniñ
Ḳatl ide münkir münāfıḳ seyfiyle hep iḳtiżādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 17). [devrine, -i, -ne]*

Muntaẓırız **devrine** Derviş Sükūtī biz anıñ
Seyfiyle itse ẓuhūr ol Mehdi-i Ṣāḥib-livāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 17). [devrine, -i, -n, -e]*

Aḥmediñ **devrinde** geldim mürşid-i kāmil bulup
Himmetiyle bu Sükūtī bulmuşuz Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 9). [devrinde, -i, -n, -de]*

Muntaẓırız **devrine** Mehdi-i zamānıñ biz bugün
Seyfiyle itse ẓuhūr ol ʿadl-i vefādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 21). [devrine, -i, -ne]*

Devr-i Aḥmede irişdik bir zamān ol şāh ile
Gördük anı ḫalḳ-ı aʿẓam menzil-i aʿlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 21). [devr-i,]*

Şit Nebī geldi cihāna **devrini** tekmīl idip
İdriş idersin gelmesiyle ʿazm idip ʿuḳbā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 3). [devrini, -ini]*

Bir ʿaceb **devre** irişdik yoḳ bize yārān bugün
Gönlümüze bir muvaffaḳ ḳalmamış aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 1). [devre, -e]*

Derd-mend Derviş Sükūtī cām-ı hūdan bir ḳadeḥ
Nūş idince **devrimiz** artıḳ başlar eşʿār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 10). [devrimiz, -imiz]*

Süleymān nebīniñ ḳurd ḳuşa ḥükmü
Ẕaʾil olup **devri** geçdi fenada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 22). [devri, -i]*

Ṭarīḳatden ḥaḳīḳatden nice esrār fāş itdim
Tecāhül ḳalmasun yā Rab bu **devriñ** bunda insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 6). [devriñ, -in]*

Hezārān bunda ʿuşşāḳıñ ezelden ḥüsnüne ḫayrān
Olurlar mest lā yaʿḳıl bu **devriñ** nice insānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 8). [devriñ, -in]*

Devr-i Resūl-i ser ʿAlī gelmesiyle doldu cihān
Fitne fücūr itdi ẓuhūr urdu Ṣedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 9). [devr-i, --i]*

Her nebī **devrinde** gelüp imdādına itdi kerem
Fehm itmediler kim olduġuñ āl-i ʿabā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 7). [devrinde, -i, -n, -de]*

Evṣāfını söyler isem Derviş Sükūtī her dāʾimā
Fehm iyledim lāyıḳıyla her **devrile** ekber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 20). [devrile, -ile]*

Bu **devr** içre nice şāhlar gelüp geçdi ḳarār itmez
Atarlar ḳabre ḫāk içre bu cismiñ iyler ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 5). [devr,]*

Her bir Nebīniñ **devrine** daḫı geldi ḥafiyyen
Aḥmed ile birlikte gelen Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 5). [devrine, -i, -n, -e]*

Geldi pīrler her biri **devrince** itdiler ẓuhūr
Girdiler meydān-ı ʿaşḳa ḳıldılar Ḥaḳḳ-ı ḥużūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 5). [devrince, -i, -n, -ce]*

Gelüp **devrinde** durmuşlar ḳapında nice pek insān
Sezādır şānına her dem bulara eylegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 5). [devrinde, -i, -n, -de]*

Cihānıñ ḫalḳına ʿAsker imāmdır
Muḥammed Mehdīniñ **devri** tamāmdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 22). [devri, -i]*

Böyle bir iḥsān ṭabīʿat gelmemiş **devr-i** ḳadīm
Ḫulḳ-ı Aḥmedden nişānıñ gösterir ḳalb-i selim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 1). [devr-i,]*

devrān: *Dervişlerin halka teşkil ederek dönmek suretiyle yaptıkları zikir.*

ʿAşḳ ile **devrāna** girmiş bunda Ḥaḳ ʿāşıḳları
Şevḳile tevḥīd iderler ḳalbleri ṭolmuş īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 9). [devrāna, -a]*

Hū Ṣedāsıyla felekler devr ider ʿarşı bugün
Hū ile her dem melekler girdiler **devrāne** hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 4). [devrāne, -e]*

Hū ile felekler hem gökte melek
Girdiler ʿaşḳile **devrānı** ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 4). [devrānı, -ı]*

Muṣṭafāya ümmet isen şerʿ-i pākın ṭut ḳavī
Murtażā **devrāne** gel bulmaḳ dilerseñ devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 4). [devrāne, -e]*

Uyma Ṣaḳın sen hevāya beyhūde hem sivāya
Ṣalma başın ġavġāya **devrān-ı** Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 6). [devrān-ı, -ı]*

devrān: *Dünya, felek; kader, talih, baht; zaman, çağ.*

Mim Muḥammed Mehdīniñ **devrānına** ol muntaẕır
Nun nihāyet buldu ḥüküm gelmege ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 25). [devrānına, -ı, -(n)a]*

İctināb it ey Sükūtī eşḳiyādan her müdām
Keşret üzre bu cihānı Ḫāricī **devrān** ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 14). [devrān,]*

Böyle iken ẕāt-ı pākın cevher-i aṢlı ḳadīm
Ya niçün ḳaṣd itdi saña Ḫāricī **devrān** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 6). [devrān,]*

ʿAḳl-ı ʿālem irmez aṣlā nicedir **devrān** bugün
Kendi bildiginde ḳalmış nice biñ insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 1). [devrān,]*

Kerbelāya ḥāin oldu bunların nesl-i Yezīd
Hiç terāḥḥum itmez oldu ḫāricī **devrān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 20). [devrān,]*

Seḥerde ins ü cān her ān ḳamu maḫlūḳ peleng arslan
Sürerler bir nice **devrān** uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 10). [devrān,]*

Ḥubb-ı evlād māl-i cāha zen ü dünyā ẕevḳine
Uydular nefs leşkerine sürdüler **devrandan** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 16). [devrandan, -dan]*

Meydān seniñ **devrān** seniñ her ḥāliyle cihān seniñ
Bu varlıġım her ān seniñ bildim ki cümle cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 7). [devrān,]*

Şehinşāh-ı cihān Aḥmed Bedevī Seyyid Sulṭān
Süleymān-zamān oldur elinde hem ḳamu **devrān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 22). [devrān,]*

ʿĀlem ṭaʿn ider ḫārici **devrān**
Yerleri heft Ṭamu bir ulu meydān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 47). [devrān,]*

devrān sür-: *Yaşamak. Hükmü geçmek, rahat ve bolluk içinde bir hayat sürmek (ŞAKAR).*

Gösterdiler bize bürhān dergāhında bu dem her ān
Ṭālib-i Ḥaḳ sürer devrān ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 6). [devrān sürer, -er]*

Aña vāṣıl olan cānlar bulur Ḥaḳḳı her arada
Bu da bir pīr-i kāmildir ṭarīḳinde sürer devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 50). [devrān sürer, -er]*

Ne deñlü var ise maḫlūḳ ḥayāt ile sürer devrān
Ḳamunuñ rızḳına bāʿiṣ ʿAlīden ḳısmetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 11). [devrān sürer, -er]*

devr-i āḫir: *Ahir zaman.*

Nebīler bezm-i devrinde hezārān geldi maḫfiyyen
Ḥabībiñ **devr-i āḫirde** gelüp ol şāh-ı merdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 10). [devr-i āḫirde, -de]*

devr-i felek: *Dünya, alem.*

Derviş Sükūtī hiç görmedim **devr-i felekde** bir vefā
Şiddetle elem miḥneti çoḳ bundan girü imān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 11). [devr-i felekde, -de]*

devr-i mehdī: *Mehdî'nin zamanı.*

Ḫavāric ḳavm dehr içre nola her dem ẓuhūr itse
Sükūtī **devr-i Mehdīdir** elinde ḥançeri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 18). [devr-i mehdīdir, -dir]*

Devr-i Mehdīye irişdiḳ seyf ile itmiş ẓuhūr
Ḫavfımız yoḳ ḫāricīden her ġazādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 15). [devr-i mehdīye, -ye]*

devvār: *Çok devreden, daima dönen.*

Āġāz idüben nuṭḳumuza devr ile **devvār** ʿAlīdir
Ḫatm-i nebī yār-i ḳadim Ḫaydar gerek ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 1). [devvār,]*

di-: *"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.*

Lamelif lā **dimezem** men gel eşyā Ḫaḳ durur
Ya yalanım yoḳ Sükūtī gün gibi ẓāhir Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 29). [dimezem, -mez, -em]*

Be berāhīn ḳaṭʿ ile ḫālıḳ-ı kevneyn odur
Lamelif lā **dimezem** men yoḳ şerīk-i muṭlaḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 4). [dimezem, -mez, -em]*

Mümkünü yoḳ **dirler** imiş ṭaşrası maʿmūr olmadan
Ābād idemez bāṭınını saʿyile her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 1). [dirler, -r, -ler]*

Men ʿaref **dirsen** bugün taḥṢīl eyle dün ü gün
Dinle gel kāmil sözün cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 11). [dirsen, -r, -se, -ñ]*

Aḥsen-i taḳvīm **dimiş** Ḫaḳ çünki insān şānına
Nüsḫa-i kübrādır ādem farḳ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 3). [dimiş, -miş]*

Noḳṭa-ı bāyım **dimiş** ol pādişāh-ı lā yezāl
Sırrını ifşā ider çün cehrile hep Ḫaydar ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 5). [dimiş, -miş]*

Ḫaḳḳa vuṣlat buldu anlara gel idenler az ṭaʿām
Keşretinden ictināb it **dididiler** ekl-i ḥarām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 2). [dididiler, --di, --ler]*

Sāyebān-ı şemse beñzer **didi** ḫātem-i enbiyā
Bir zemīnde durmaz aṣlā devr ider aʿlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 9). [didi, --di, -]*

Nev ḥayāta irmek içün ey Sükūtī ḳıl ʿamel
ʿÖmr-i bāḳīye irermiş **didi** her bir kāmilān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 14). [didi, --di, -]*

Hū **didiḳçe** ḳalb-i ʿuşşāḳa oldu mu bī-dār olur
Ḥaḳ cemāliñ rüʾyet ider her demi seyrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 5). [didikçe, --dikçe]*

Behey ṭālib saña **direm** gelüp dünyāya meyl itme
Bu kesretden ḫalāṣ ol sen ṣaḳın ġavġāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 1). [direm, -r, -em]*

O bir sırdır görünmez hiç mekānı yoḳ hemān **dirler**
Ya bu mülk-i derūnumda ne pertev ṣalmış ekvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 3). [dirler, -r, -ler]*

Baḥr içinde bunca semek fiġānıyla ḳılar dilek
Allah **diyü** zikr iderek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 10). [diyü, -(y)ü]*

Dirler ʿālemden münezzeh yoḳ mekān-ı bī-nişān
Ādemʾiñ ḳalbinde dāʾim nice mihmān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 7). [dirler, --r, --ler]*

Ṣaḳın dil virme gel aṣlā bu ḳaḥbe zen-i cefādan geç
Saña **direm** iki dedim yalandır hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 7, Mısra 2). [direm, -r, -em]*

İbn-i ʿamm-ı Ḥaydara hem laḥmüke laḥm dedi
Hem **dimişdir** nūr-ı vāḥid şānına yā Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 4). [dimişdir, -miş, -dir, -]*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhar **diseler** inkār ider
Çeşm-i aʾmā görmez aṣlā dedi pinhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 11). [diseler, -seler]*

Aldanma sivā ḥubına virme göñül sen laʾbına
Hū **diyelim** biz demine sulṭān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 4). [diyelim, -y, -elim, -, -]*

Mevtine bāʿiş **didi** ol nūş idersin rūz u şeb
Mey ḳatı serd ḳalbine at ṣāfī engürden hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 3). [didi, -di]*

Gel göñül girelim meydān-ı ʿaşḳa
Hū **diyelim** her dem merdān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 2). [diyelim, -y, -elim, -, -]*

Gel girelim Ḥaḳ yoluna hū **diyelim** döne döne
RuḥṢatı var her ḳuluna hū **diyelim** döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 1). [diyelim, -y, -elim, -, -]*

Gel girelim Ḥaḳ yoluna hū **diyelim** döne döne
RuḥṢatı var her ḳuluna hū **diyelim** döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 2). [diyelim, -y, -elim, -, -]*

Her dem-be-dem cümle felek ʿarş yüzünde hem melek
Cevelān ider hū diyerek hū **diyelim** döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 4). [diyelim, -y, -elim, -, -]*

Cümle nebāt bunca ḥacer evrāḳ ile hem de şecer
Ḥaḳ ẕikrini dāʾim ider hū **diyelim** döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 6). [diyelim, -y, -elim, -, -]*

Necm ile her şems ḳamer vecde gelüp durmaz döner
Hū ismini her dem çeker hū **diyelim** döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 8). [diyelim, -y, -elim, -, -]*

Baḥr içinde bunca semek fiġānıyla ḳılar dilek
Allah diyü ẕikr iderek hū **diyelim** döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 10). [diyelim, -y, -elim, -, -]*

İns ü cinle vaḥş ṭuyūr cennetde hem ġılmān ḥūr
Tevḥīd iderler ne ḳuṣūr hū **diyelim** döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 12). [diyelim, -y, -elim, -, -]*

Hū ismini itdikçe yād bu göñlümüz olurdu şād
Sükūtīden işid evlād hū **diyelim** döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 14). [diyelim, -y, -elim, -, -]*

Her dem-be-dem cümle felek ʿarş yüzünde hem melek
Cevelān ider hū **diyerek** hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 4). [diyerek, -erek]*

İrciʿi emr-i nidāsın şemʿi cāna ireli
Hū **diyüp** ervāḥ uçdu ʿāḳıbet bütün ḳafesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 12). [diyüp, -y, -üp]*

Ẓāhir ʿilmiñ bāṭın ehl bilmedise ḫoş eger
ʿİlm noḳṢāndır **didiler** ehl-i taḥḳīḳ muṭlaḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 4). [didiler, -di, -ler]*

Ẓāhir ʿilmini ekersen bildin ise vāʿiẓā
Bāṭınıñ hiç bilmedinse Ṣarf-ı cehl **dirler** saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 2). [dirler, -r, -ler]*

Hū **diyüp** cān teslīm itdi ʿaşḳıyla Mollā Ḳadın
Cennetüʾl mevāda buldu rifʿatı ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 15). [diyüp, -y, -üp]*

ʿĀşıḳ-ı muṭlaḳ Ḫudāyız bize Saʿdîler **dinir**
Bezm-i ʿaşḳa müptelāyız bize Saʿdîler **dinir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 1). [dinir, --ir]*

ʿĀşıḳ-ı muṭlaḳ Ḫudāyız bize Saʿdîler **dinir**
Bezm-i ʿaşḳa müptelāyız bize Saʿdîler **dinir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 2). [dinir, --ir]*

Rūḥ-ı ḳudsile muṢaffā eyledik çün ḳalbimiz
Nūr-ı pāk Muṣṭafāʾyız bize Saʿdîler **dinir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 4). [dinir, --ir]*

Himmeti mürşidle geçtik māsivā berzaḫların ların
Rāh-ı Ḥaḳḳa āşināyız bize Saʿdîler **dinir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 6). [dinir, --ir]*

Ḳahr-ı luṭfı bir idendik yār ile aġyārı hem
Ẕevḳ-i Ḥaḳla pür-Ṣafāyız bize Saʿdîler **dinir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 8). [dinir, --ir]*

Kes̲ret-i dünyāya baḳmaz el yuyan ʿāşıḳları
Vaḥdet ilinde beḳāyız bize Saʿdîler **dinir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 10). [dinir, --ir]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī pirimiz nesl-i ʿAlī
Himmetle Ḥaḳ-nümāyız bize Saʿdîler **dinir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 12). [dinir, --ir]*

Evliyālar rāhına Derviş Sükūtī tā ezel
ʿAşḳile cān baş fedāyız bize Saʿdîler **dinir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 14). [dinir, --ir]*

Raġbetim yoḳ māsivāya bize Saʿdîler **dinir**
Virmezim ʿömür hebāya bize Saʿdîler **dinir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 1). [dinir, --ir]*

Raġbetim yoḳ māsivāya bize Saʿdîler **dinir**
Virmezim ʿömür hebāya bize Saʿdîler **dinir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 2). [dinir, --ir]*

Hiç olur mı naḳd ü cānıñ virmege ol peykere
Zen ü dünyā bī-vefāya bize Saʿdîler **dinir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 4). [dinir, --ir]*

Kes̲retinden bu cihānıñ çün bugün olduḳ ḫalāṣ
İrmişim bir reh-nümāya bize Saʿdîler **dinir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 6). [dinir, --ir]*

Ẕikr-i fikrim gice gündüz Ḥaḳ ile her dāʾimā
Müptelāyım ol Ḫudāya bize Saʿdîler **dinir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 8). [dinir, --ir]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden Ẕār iderdim her seḥer
ʿAşḳ ile irdim devāya bize Saʿdîler **dinir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 10). [dinir, --ir]*

Derd-mend Derviş Sükūtī şeyḫ-i kāmiller ile
İrmişiz menzil-i pāye bize Saʿdîler **dinir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 12). [dinir, --ir]*

dīdār: *Güzel yüz. II [tas.] Allah'ın lütuf ve rahmet nedeni olan vasıfları / isimleri. [tas.] İlahî güzellik / cemâlullah. II.*

Beyt-i Ḥaḳḳıñ şol göñüldür zāhidā eyle ṭavāf
Kaʾbe-yi muṭlaḳ Ḫudāyı añla gör **dīdār** muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 8). [dīdār,]*

Ḳıblegāhı ʿālem olduḳ saña maḥṣūṣ seyyidim
Vechine ben secde itdim ḫūb-ı **dīdārım** gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 6). [dīdārım, -ım]*

İşbu dehre gelmeden ol yāre irmekdir ġaraż
Ḳalbini Ṣāfī eyleyüp **dīdāre** irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 2). [dīdāre, -e]*

Erişir ḫāẕıḳ-ı mürşid yolunda cān fedā eyle
İder himmet ḳatı muḥkem görür seni bunda **dīdārın** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 6). [dīdārın, -ı, -n]*

Maḳṣūd-ı **dīdār** Ḥaḳdır ülfet-i Saʿdîleriñ
Menzil-i bālāda dāʾim rifʿatı Saʿdîleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 1). [dīdār,]*

Seniñ dergāh-ı Luṭfundan cüdā etmek degil ḳābil
Ḳapuna gelmişim senin **dīdārım** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 8). [dīdārım, -ım]*

Bulur nesl-i Resūlullah niyāzıñ ḳıl dile ḥācet
Murādını virirler çün sen anlardan **didār** eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 14). [didār,]*

Dīde-i cānıñ küşād it gör ne ʿālemsin bugün
Ḥüsrev-i **dīdāra** cihān beñzersin Süleymāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 6). [dīdāra, -a]*

Derviş Sükūtī her bār söyler bu naẓmı āşikār
Görmek istersen **dīdār** gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 14). [dīdār,]*

Fehm idelim her esrārıñ duymaya hiç hem aġyārıñ
Göster bize sen **dīdārın** meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 6). [dīdārın, -ın]*

Derviş Sükūtī naẓmıyla sırr-ı ʿAlī vaṣf idip
Añlayalar maṭlūbını her ʿāşıḳa **dīdār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 20). [dīdār,]*

Feyż-i Ḥaḳḳa nāʾil olmuş mürşid-i kāmil ile
Rütbe-i bālāya irmiş seyr ider **dīdār-ı** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 4). [dīdār-ı,]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī gözümüz gördü **dīdār** 1293
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü Muḥarrem 19 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 27). [dīdār,]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī göZümüz gördü **dīdār**
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 27). [dīdār,]*

Gel imām ʿAlī Rıżānıñ rāhını ṭut cān ile
İster isen dāʾimā sen bulasın **dīdār** leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 4). [dīdār,]*

dīdār-ı ḥaḳ: *Allah'ın cemali.*

Feyż-i Ḥaḳḳa nāʾil olmuş mürşid-i kāmil ile
Rütbe-i bālāya irmiş seyr ider **dīdār-ı Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 4). [dīdār-ı ḥaḳ,]*

Vech-i yārin arzūsunda olmuş isen ṭālibā
Gel berü **dīdār-ı Ḥaḳda** seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 4). [dīdār-ı ḥaḳda, -da]*

dīde: *Görme organı, göz, çeşm.*

Yaʿḳūb gibi rūz u leyāl **dīdelerim** ḳan aġladı
Derdi Yūsuf itdi helāk neyleyim ben āh ile vāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 7). [dīdelerim, -ler, -im]*

Zāhidā bu cismimi ābād iden hep Muṣṭafādır
Dīdemizde şevḳ uran nūr-ı żiyā bil Murtażādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 2). [dīdemizde, -miz, -de]*

Derd-i meşaḳḳat birçoḳ çekerim **didelerim** ḳan aġlar
Yaʿḳūb gibi Yūsuf içün vuṣlātına iḥsān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 5). [didelerim, -ler, -im]*

Teskīn olmaz ey Sükūtī Kerbelānıñ ateşi
Dīdemizden şu yerine aḳdı hep ḳan yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 32). [dīdemizden, -miz, -den]*

Ḳan revān it **dīdeñizden** ey Sükūtī rūz u şeb
Şefḳāt ider saña Aḥmed şehr-i bir āʿẓam bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 13). [dīdeñizden, -niz, -den]*

Hep ʿayāndır aña her nesne çünki olmaz iḫtifā
Ḥaḳ görürler ḳanda baḳsa **dİdesi** her yanadan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 6). [dİdesi, -si]*

Terk-i dünya kılmışız biz iltifat hiç etmeyüz
Dīde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl- ʿAbānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 6). [dīde-i, -i]*

Dīdesini gör nice göre şemsin cihānı
Ẓulmetde ḳalıp beñzediler cins-i ḥayvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 5). [dīdesini, -si, -n, -i]*

Kim ki anıñ yollarını itmedi cāndan ḳabūl
Ġaflet ile ʿömr geçüp **dīdesi** gör dāʾim şaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 10). [dīdesi, -si]*

Dīdesi görünce göre vechini peyġamberiñ
Doġmuş cihān ʿālemine pertev-i envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 5). [dīdesi, -si]*

Cism-i nūr enbiyādır **dide-i** maʾṢūm pāk
Ceddi Ḥaydar ol imāmıñ ḥażret-i Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 5). [dide-i, -i]*

Gerçe şeyhiñ **didesi** çün ẓahirān ʿāmā olup
Lik bāṭın gözü meftūḥ yoḳ ḫafī bir şey aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 17). [didesi, -si]*

İnler idim her seḥerler ḳan gelince **dīdeme**
Ḥasret oldum uyḳuya ben yoḳ meded aġyāre *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 5). [dīdeme, -m, -e]*

Ehl-i īmānıñ bu demde sīnesi ʿüryān ola
Ḳan döküp **dīdelerinde** rūz u şeb giryān ola *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 12). [dīdelerinde, -ler, -i, -n, -de]*

Gel imām Ẕeyneʾl-ʿAbāya ḳıl muḥabbet cān ile
Çek elin bu māsivādan ʿāşıḳ isen **dīdeñ** aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 4). [dīdeñ,]*

dīde-i cān: *Gönül gözü. İnsanda bir şeyin gerçeğini ve anlamını sezen gönül gözü / basîret.*

Ġaflet ile **dīde-i cān** açmadılar bir Zamān
Murġ-ı ḫuffāş hiç görür mü gündüzü balıḳ Şuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 17). [dīde-i cān,]*

Sür çıḳar ḫubb-ı sivāyı sen göñülden ṭālibā
Dīde-i cān açılup Ḥaḳḳı görürsün dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 3, Mısra 2). [dīde-i cān,]*

Ġaflet ile ḳaldı buñlar **dīde-i cān** açmadı
Mürşid-i kāmillere hiç Ṣormadı bir ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 3). [dīde-i cān,]*

ʿAşḳile mey ḳadīmi sür seḥer leyl ü nehār it
Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç nihan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 16). [dīde-i cān,]*

Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç nihān
Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel iẓhār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 5). [dīde-i cān,]*

Az ṭaʿāmla **dīde-i cān** her demi olur güşād
ʿArş-ı kürs ḳıldı seyrān her cihetden bitʾ-tamām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 13). [dīde-i cān,]*

Sükūtī ḫāk-i pāyine ezelden yüz süre geldi
Açıldı **dİde-i cānım** irelden bunda raḥmāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 10). [dİde-i cānım, -ım]*

Bulmuşum bir şeyḫ-i kāmil aña itdim intisāb
Dīde-i cānım uyandı refʿ olup benden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 2). [dīde-i cānım, -ım]*

Bulmuşum bir şeyḫ-i kāmil aña itdim intisāb
Dīde-i cānım uyandı refʿ olup benden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 2). [dīde-i cānım, -ı, -m]*

Ḥaḳ cemāliñ gördü anlar bu cihānda şüphesiz
Dīde-i cānıñ güşāde eyledi bī-dār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 6). [dīde-i cānıñ, -ın]*

Ḫudā her yerde ḥażırdır açagör **dīde-i cānıñ**
Naẓar ḳıl bu derūnuna anı miḥmān bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 7). [dīde-i cānıñ, -ın]*

Murādın Ḥaḳ ise ey cān ola gör mürşide ṭālib
Açar ol **dīde-i cānıñ** iresin ẕāt-ı Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 8). [dīde-i cānıñ, -ın]*

Dīde-i cānıñ küşād it gör ne ʿālemsin bugün
Ḫüsrev-i dīdāra cihān beñzersin Süleymāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 5). [dīde-i cānıñ, -ın]*

Gel ey Derviş Sükūtī sen iriş bir kāmil insāna
Açar ol **dīde-i cānıñ** göresin Ṣunʾ-ı Raḥmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 14). [dīde-i cānıñ, -ın]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 6). [dīde-i cānıñ, -ı, -n]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 6). [dīde-i cānıñ, -ı, -n]*

diger: *"Başka, öteki, öbür" anlamında belgisiz sıfat.*

diğer nazım
Mefāʿīlün Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 1). [diğer,]*

dikkat: *Duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplama, uyanıklık.*

Özge bir derde dūş oldum kimse şefḳat itmedi
Bir ṭabīb buldum ʿacāyib edvāya **diḳḳat** itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 2). [diḳḳat,]*

dil: *Zeban // lisan, konuşma.*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma **dilden** Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 6). [dilden, -den]*

Ḥiẕmet it bir kemāle cān başını niṣār it
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma **dilden** ṭālibā gel eẕkār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 2). [dilden, -den]*

Ṣāfī **dil** olan bu ʿālem ḫalḳına kem söylemez
Medḥ ider her dem lisānen ṣanmañız şekvadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 9). [dil,]*

Her bāġçeniñ bülbülleri vird itdiġi hem **dilleri**
Bizde durur hep gülleri ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 7). [dilleri, -ler, -i]*

Ẕikr-i seḥerle ṭālibā ḳalbe virir dāʾimā cilā
Çıḳar göñülden māsivā Ṣāfī ḳalur cān ile **dil** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 10). [dil,]*

Söylenir evvel ezel kim gāhī otdan būḳ olur
Daḥı būḳdan ot olup hem **dillere** destān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 18). [dillere, -ler, -e]*

Her biri açmış dehānıñ taʾan ider bu ʿālemi
Ġıybeti kesmez **dilinden** Ṣunʾı bühtānı bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 4). [dilinden, -in, -den]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma **dilden** ṭālibā gel eẕkār it
Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş ḫaḳīḳat erleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 13). [dilden, -den]*

ʿĀriyyetdir bu cismimiz her **dil** oḳur bu ismimiz
Derviş Sükūtī her resmimiz tebdīl olur yalān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 9). [dil,]*

Dil ile bu ḫalḳa eşʿār itmişler
Ehl-i ṭarīḳata bir ṭaş atarlar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 25). [dil,]*

dil: *Gönül, kalp, yürek. II Âşığın gönlü.*

Fe ferāġat eyle ey **dil** māsivādan çek elin
Ḳaf ḳarīb ol sen Naḳīye bulmaḳ istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 21). [dil,]*

Ḳahrıyla urdu felek çün seyfini **dil** mülküne
Merhem itse bir ṭabīb yoḳ görmedim bunda şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 3). [dil,]*

Ṣāfī itmeden bu ḳalbi feṯḥ olunmaz bunda bāb
Pāk ide gör iç yüẔini refʿ ola **dilden** ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 2). [dilden, -den]*

Rāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb çaġırırım dost dost
Çıḳmayor **dilimden** hep çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 2). [dilimden, -im, -den]*

Ḫāne-i şāha gerek pāk ide gör **dil** mülkünü
Taḥta geçüp bir gün ola ḥiẕmeti ʿālīcenāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 7). [dil,]*

Yaḳ bu göñül şehrini ʿaşḳ ile ḫarāb it
Maḥv olunca yan yaḳıl ḥasta **dile** kebāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 2). [dile, -e]*

Bu fenā mülke Sükūtī virme **dil** aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 9). [dil,]*

Bu fenā mülke Sükūtī virme **dil** aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 9). [dil,]*

Seniñ derd-i ġāmıñ muṭlaḳ **dil** ü sūzānıma bāʿiş
Muḥabbet-i cām-ı ʿaşḳıñdır benim mestāne bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 1). [dil,]*

Ẕevḳ-yāb olmuş şu **dil** ki cürʿasından nūş ider
Rūz-ı bezm tā elestden içeniñ ḥāli feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 3). [dil,]*

Şiddet-i ʿaşḳıyla olmuş **dil** giriftār ḥüsnüne
Bī-vefā nā-ḳābile virmiş göñül olmaz felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 3). [dil,]*

Dilden iḫrāc etmeyiz ẕikr-i Ḥaḳḳı her zamān
Ẕikr ile Derviş Sükūtī oldu bir er zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 9). [dilden, -den]*

Ẕevḳ-i cihān bī-ṣebāta virmedi **dil** ʿāşıḳān
Zāt-ı Ḥaḳḳa virdi buldular Mevlā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 3). [dil,]*

Ṣordum ey **dil** kāmilāndan baḫr-ı ʿummān sendedir
Gevherine ṭālib ol kim dürr-i mercān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 1). [dil,]*

Men ʿarefden söyler **dili** iʾlān ider ṭoġru yolu
Şeyḫimiz Ḥaḳ gerçek velī ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 13). [dili, -i]*

Ṭarḥ idip **dilden** Sükūtī leşker-i ḥubb-ı sivā
Kin kibir buġz ḥasedden oldum riyādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 7). [dilden,]*

Dil ḫastalar inler ḳatı dermāna irmekdir ġaraż
Firḳatde ḳalıp Yaʿḳub gibi Kenʿāne irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 1). [dil,]*

Terk idip **dilden** sivāyı Derviş Sükūtī kem-terin
Ḳalmamış hiç anda aṣlā eylemiş cāndan firāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 9). [dilden, -den]*

Virme **dil** gel māsivāya bī-vefādır ey göñül
İltifātıñ itmeyüp gel pür cefādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 1). [dil,]*

Ḫānḳāhında hezārān ḥasta **dil** bulmuş şifā
ʿİllet-i ʿaşḳa devādır şerbeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 9). [dil,]*

Merhem ururlar anıñ her rūz u şeb **dil** zaḥmına
Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa irüp ḥālini eşʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 3). [dil,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş oldum ney gibi inlerdi **dil**
Ẕār-ı feryādımla ṭoldu bu zemīn ü āsumān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 5). [dil,]*

Küllü fānī men ʿaleyhā nuṭḳun fehm itdiler
Terk idip **dilden** sivāyı ʿAsker-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 12). [dilden, -den]*

Muḥabbet ẕāt-ı pākından **dil** ü bīmārıma irse
Ḳamu derdime her dāʾim devādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 3). [dil,]*

Ġarīb ü nā-tüvān ḥālim şikāyet etmem aṣlā
Dil ü mecrūḥuma sensin tımārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 10). [dil,]*

Bulur nesl-i Resūlullah niyāzıñ ḳıl **dile** ḥācet
Murādını virirler çün sen anlardan didār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 13). [dile, -e]*

İtdi şikest **dil** ḫāneyi ḥasta dile kār eyledi
Ehl-i nifaḳ ḥançerini gögsümüze ḳaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 7). [dil,]*

İtdi şikest dil ḫāneyi ḥasta **dile** kār eyledi
Ehl-i nifaḳ ḥançerini gögsümüze ḳaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 7). [dile, -e]*

Virdi ḥarāret ey Sükūtī teşne **dilim** oldu kebāb
Baḥr-ı cihān söndürmez neyleyem āh yaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 11). [dilim, -im]*

Bir ḳıymetiñ aldım Ẕiyād **dil** mülkünü eyledi şād
Neyler baña her bir üstād şeyḫimle irdim ben kanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 3). [dil,]*

ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ şehr-i yüce girmez mürāʾī her bir ḫoca
ʿĀrif olan her **dillerce** maʿnā virir Ḳurʾānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 6). [dillerce, -ler, -ce]*

Derde düşen bunda sālik-i Ḥaḳ anıñ dermānesi
ʿİlleti ʿaşḳdan ölürse ẕevḳ ider **dil** ḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 2). [dil,]*

Artur bizim kemālimiz hiç olmaya zevālimiz
Dil Ẕevḳile her ḥālimiz meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 8). [dil,]*

Zamān-ı Ḫıżra irmişler ledün ʿilmiñ ider taḥṢīl
Maʿārif dersini görmüş oḳur **dilde** her esmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 8). [dilde, -de]*

Kelām-ı Ḥaḳ Ṣudūr itmiş Ḥaḳḳında men ʿaleyhā fān
Anıñçün terk ider **dilden** Sükūtī neyler ekvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 10). [dilden,]*

Görenler sırr-ı Mevlāyı niderler fānī dünyāyı
Sürerler Ẕikrini Ḥaḳḳıñ bulan **dilde** müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 2). [dilde, -de]*

Ḥālimiz dün ü gün yamandır ṣabr idemem ġayr hiç
Ḥasta **dil** mürdan żaʿīfim nā-çāre ġayret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 4). [dil,]*

Bu dehre gelmeden maḳṣūd ḥaḳāyıḳ sırrını bilmek
ʿAref dersin oḳuyanlar bulur **dilde** müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 8). [dilde, -de]*

Zenūbūm çoḳ siyāh rūyuñ Sükūtī Ṣoñ deme irdin
Ṣefāʿat kān Aḥmedden **dile** ḥācet īmān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 10). [dile, -e]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma **dilden** Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 6). [dilden, -den]*

Ṣaḳın Mecnūn gibi ey **dil** göẔ atma bunda Leylāya
Ḥaḳiḳat ehline irgil seni ḳomaz bu daʿvāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 5). [dil,]*

ʿAşḳ şarābıñ içmeyenler ḳalb evi itmez ṭulūʿ
Ḥabs ider ervāḥ-ı **dilde** Ẕengi kār itmez şümūʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 20, Mısra 2). [dilde, -de]*

Terk-i dünyā itmeyince yār hele girmez ele
Neylesün ol düşmeyince ʿāleme **dilden** dile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 29, Mısra 2). [dilden,]*

Terk-i dünyā itmeyince yār hele girmez ele
Neylesün ol düşmeyince ʿāleme dilden **dile** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 29, Mısra 2). [dile, -e]*

Māsivāya virme hiç **dil** ṭālibā sevdāyı kes
Bī-vefādır terkini ḳıl ol ʿadüvden ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 7). [dil,]*

Saʿy ide gör gice gündüz ey hümām
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma **dilden** her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 14). [dilden, -den]*

Ḥubb-ı dünyādan göçüpdür Ḥaḳḳa itdiler viṣāl
Maḥv idip **dilden** sivāyı oldular hem dem liḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 14). [dilden, -den]*

Buġż-ı ḥased olmaz **dilde** bühtānı
Kin kibir ġażabla nefs-i şeyṭāni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 51). [dilde, -de]*

dil bağla-: *Gönül Bağlamak.*

Mürşidlere **dil bağladım** gice gündüz hep ağladım
Şular gibi ben çağladım tā bulunca ʿummānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 9). [dil bağladım, -dı, -m]*

dil mülkü: *Gönül mülkü II gönül ülkesi.*

Riyā ile ṣaḳın itme ʿibādet bunda her dāʾim
Muṣaffā ile **dil mülkin** seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 8). [dil mülkin, -n]*

Dil mülküne virdi Ẕiyān bī-mārıyla yatdım ḳatı
Buldum ʿacāyib bir ṭabīb hiç itmedi nuṢret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 11). [dil mülküne, -ne]*

Zīb u zīver naḳşını **dil mülküne** hiç ḳoymadıḳ
Vaḥdet-i dār-ı beḳāda sulṭān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 11). [dil mülküne, -ne]*

Müşkül budur ʿaşıḳlara terk-i sivā itmek ne güç
Pāk itmeden **dil mülkünü** ḥased nifāḳ bir ulu ṣuç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 2). [dil mülkünü, -nü]*

Ḥançerle urup sīnemize ḳalāʾ mı ṣandı bu tenim
Ḳıldı ḥarāb **dil mülkünü** ḥaml idemez nāzik bedenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 2). [dil mülkünü, -nü]*

Dil şehrini ḳıldı yebāb edvāsına hīç çāresi yoḳ
Ẕaḫmıñ çekemem boynumuza el-ḥāḳ ideyim ben resenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 5). [dil şehrini, -ni]*

dil şehri: *Gönül şehri.*

Ḳahr itmege bir nice dem dürlü cefā çün itdiler
Dil şehrini ḥarāb içün çoḳ virdiler zaḥmet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 8). [dil şehrini, -ni]*

dil ü cān: *Gönülden ve içten.*

Seḥerlerde **dil ü cāndan** idip tevḥīdini yā Rab
GöẔümden perde refʿ eyle giceler oldum nāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 7). [dil ü cāndan, -dan]*

Neṣʾe yābım ḳamu ġām cümle efkārım gidüp
Ḥürrem oldu **dil ü cānım** dāʾimā şādāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 8). [dil ü cānım, -ım]*

dil uzat-: *Söz söylemek, konuşmaya başlamak. Laf atmak, saygısızca sözlerle birini kötülemek; iftirada bulunmak.*

Dil uzatdım ḳavm-i cāhil münkerāna çoḳ zamān
Fehm iderdim nefsim ıṣlāḥ olmamış daʾvādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 3). [dil uzatdım, -dı, -m]*

Dil uzatma Ṣaḳın beyhūde yere ey zāhid
Bu yolun iḳtiżāsı cān virene merdāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 9). [dil uzatma, -ma]*

dil ver-: *Gönül vermek, bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak. Aşık olmak.*

Sivānıñ ẕevḳ her dāʾim Ṣonuñda Zehr-i ḳātildir
Buna **dil vermez** ʿāşıḳlar bulanlar sırr-ı Ṣübḥānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 4). [dil vermez, -mez]*

Ṣaḳın **dil virme** gel aṣlā bu ḳaḥbe zen-i cefādan geç
Saña direm iki dedim yalandır hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 7, Mısra 1). [dil virme, -me]*

Teġā'fül olma sen şāhım buña **dil virme** gel aṣlā
Seniñ gibi nice şāhlar helāk itmiş yamandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 7). [dil virme, -me]*

Dil virmeziz her mürşide şeyḫim yeter bürhānıyla
ʿİlm ü ledün dersi oḳuduḳ ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 7). [dil virmeziz, -mez, -iz]*

dilā: *"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.*

Tesellī ḳıl baña şāhım bu göñlümü idip bir şād
Seniñ ʿaşḳıñ durur dāʾim **dilā** dīvānıma bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 8). [dilā,]*

dilārā: *Gönül süsleyen, gönle hoş gelen.*

Bugün gördüm **dilarāyı** oturmuş bir çemenlerde
Ḳadeḥ Ṣundu bize ol dem gülistān-ı baharlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 1). [dilarāyı, -yı]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle nihān itmez bu ʿālemde
Ḫudā eyledi iẓhār temāşā ḳıl **dilārāyı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 14). [dilārāyı, -yı]*

Murādıñ Ḥaḳ ise zāhid iriş bir kāmil insāna
Seniñ ḳalbini pāk eyler göresin ol **dilārāyı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 6). [dilārāyı, -y, -ı]*

dilber: *Aşık olunan, gönlü kendine çeken.*

Ẕevḳiniñ her neşʾesinden bende olam kām-yāb
Şevḳe gelüp ʿaşḳla ben söyleyem **dilber** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 10). [dilber,]*

Ḥüsnünüñ evrāḳını tezyīn idermiş **dilber** ḫaṭ
Ḳaşları miḥrābına çekmiş ḳalemle cevher ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 1). [dilber,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden bir ṭabīb **dilber** gerek
Her zamān berzaḫ ilinden geçmege rehber gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 1). [dilber,]*

Senin vechine müştākdır dü ʿālemde olan ʿuşşāḳ
Ki sensin ʿāşıḳa **dilber** meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 6). [dilber,]*

Kendi şeklinde yaratdı Ādemi Ḥaḳ ibtidā
Virdi revnaḳ-ı ḥüsnüne hem oldu ʿālem **dilberi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 6). [dilberi, -i]*

Ẕevḳiniñ her neşʾesinden bende olam kām-yāb
Şevḳe gelüp ʿaşḳla ben söyleyem **dilber** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 10). [dilber,]*

dildār: *Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili, maşuk || Allah (c.c.).*

ʿAşḳa uy sen sālikā gel Ḥaḳḳa ider ol vüṣūl
Ẕikr-i Ḥaḳḳı it seḥerde bulasın **dildār-ı** muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 4). [dildār-ı, -ı]*

Ḥüsnünü görmek içün men düşmüşüm sevdālara
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle bulmuşum **dildār-ı** ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 8). [dildār-ı, -ı]*

Ḳahr-ı lūṭfuñ ʿilletini kim ki pāk ḳılmış bugün
Ḳanda baḳsa çeşm-i cāna görünür **dildār-ı** muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 4). [dildār-ı,]*

Her cihetden el çeküp Derviş Sükūtī dāʾimā
Bir ḳanāʿat kūşesinden eyleyüp **dildār** muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 10). [dildār,]*

Münkir olma zāhidā sen eylegil iḳrār-ı meşāyiḫ
ʿAşḳile sālik olanlar buldular **dildār-ı** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 2). [dildār-ı,]*

Ṣoḥbeti bed ḳavm-i cāhil sözüne urmam ḳulāḳ
Ehl-i ʿirfān meclisinde nuṭḳ iden **dildār** murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 4). [dildār,]*

Bir ʿinād üzre gider hep münkiriñ her bir işi
Ḥaḳ nedir bilmezler aṣlā ẕevḳ-i **dildār** eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 12). [dildār,]*

Dünyānıñ her berzaḫından itdi ḫalāṣ ol yārimiz
Şimdi ʿuzletde ḳarārım bulmuşuz **dildārımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 2). [dildārımız, -ımız]*

Geçip bu fānī dünyādan iriş bir ʿālem-i mülke
Beḳā-yı vaḥdete irgör bulasın sen de **dildārıñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 4). [dildārıñ, -ıñ]*

Sükūtī bir ġarīb ednā cemāl-i yāre vāṣıl olmuş
ʿArefden dersini almış iderdi ẕevḳ-i **dildārıñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 10). [dildārıñ, -ıñ]*

Bī-vefā **dildāra** virme hiç göñül
Cehd idip bendinden ol gel āzāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 15). [dildāra, -a]*

Ehl-i bāṭın ḳıblesidir ṭut yüzüñ zāhidā aña
Secdegāh her velīniñ maʿnīde **dildār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 4). [dildār,]*

dile-: *Arzu etmek, istemek, talep etmek.*

Ḥubb-ı dünyādır bu ḥalḳıñ çeşmine çeken niḳāb
Geç **dilersen** māsivādan feth ola cümle ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 2). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Zāhidā īmān **dilerseñ** Muṣṭafāya bīʾat it
Çünki ʿahdıñ var ezelden Murtażāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 1). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*

S̲ābit ol iḳrārına zāhid **dilerseñ** Ḥaḳḳı sen
ʿAhd-i mi̲s̲āḳıñ gözet gel şāh Rıżāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 13). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*

Ol Muḥammedʾdir Taḳī hem pişvā-yı rāh-ı din
Mürşid-i kāmil **dilersen** reh-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 16). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Ey göñül itmek **dilersen** eylegil iẕhār muḥabbet
Bezm-i ʿaşḳda maḫfī olmaz cehr ile ez̲kār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 1). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Māsivādan geç **dilersen** bulmaġa her dem necāt
Mevt-i īrād gelmeden evvel ḳıl mekānıñ sen cede̲s̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 7). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Medḥ-i z̲emme baḳmaz ol kes bu fenā dārında hiç
Māsivādan el yudular **diler** bıraḳmadı āş̲ār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 10). [diler, -r]*

Kes̲ret-i dünyādan el çek zāhidā Ḥaḳdır murād
Dinle bu nuṭḳum saña ḥüccet **dilersen** ḳıl iʾtimād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 2). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Zümre-i nācīye irmek gel **dilersen** zāhidā
ʿAskerīye ḳul olanlar maḳṣūduñ elbet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 17). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle **dilersen** bunda her dāʾim
Teveccüh ḳıl hemān Ḥaḳḳa derūnunda ḥużūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 9). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

İriş bir şeyḫ-i kāmile **dilersen** olmaġa iflāḥ
Ḳatı ġaddār ḳomaz bu nefs seniñ ḥāliñ yaman eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 5). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Menzilinden sāliki Ḥaḳ yolların kesmek **diler**
İblīs-i merdūda tābi Ḥaḳḳa iḳrār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 3). [diler, -r]*

Pendini ṭutmak **dilerseñ** Derviş Sükūtī kem-terin
Ḥaḳ yoluna böyle gitmiş nitekim ḫāṣṣuʾl ḫavāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 9). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*

Bez̲l eyledi her varını Derviş Sükūtī ol yāre
Vuṣlat **diler** her rūz u şeb iḥsāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 10). [diler, -r]*

Gerekdir vāʿiẓā ancaḳ bu ḫalḳa ḥüsn-i ḫāliyle
Diler āferīn herkez güzel taḳrīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 10). [diler, -r]*

Küntü kenziñ sırrına irmek **dilersen** her müdām
Rehber-i kāmil ara bul iz̲ʿāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 3). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Pāye-i rifʿat **dilermiş** ʿilmiyle vāʿiẓ bugün
Devlet-i dünyāya māʾil ḳıldıġı efkāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 7). [dilermiş, -r, -miş]*

Seniñ nūr-ı cemāliñden bu ʿālemler olur işrāḳ
Seniñ vechiñ **diler** görmek ḳapında nice biñ ʿuşşāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 2). [diler, -r]*

Bir vefāya biñ cefā itmek **dilersen** ġām degil
Miḥnet-i ʿaşḳa alışdıḳ olmuşuz biz müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 3). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Destiñ ṭutarlar mürşidin bulmaḳ **dilerler** maḳṢūduñ
Diñlemez olur her müfsidin ṣoḥbetlerin itmez delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 7). [dilerler, -r, -ler]*

Derviş Sükūtī kem-teri olmuş ʿAlīniñ ḳanberi
Bulmaḳ **dilersen** Ḥaydarı erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 16). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Terk-i keşret ḳıl **dilersen** menziliñ āsān ola
Geç ḳanāʿat kūşesinde bu cihānıñ serveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 5). [dilersen, -r, -señ]*

Saʿyiñ hebā gitmez hemān düş ḥaḳiḳat rāhına
Sür erenler pāyına yüz olmaḳ **dilersen** ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 6). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Sükūtī sen rıżā bābıñ **dilersen** dāʾimā bunda
Ḥażır ol nöbetin bekle degil durmaḳ mekāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 13). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Terk idenler ḳīl u ḳāli bulurlar Ḥaḳḳa viṣāli
Bulmaḳ **dilersen** ehl-i ḥāli gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 8). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

ʿAlī Mūsā Rıżādan çün ḳamer şems nūruñ almışlar
Vücūduñ mülkünü sen de **dilersen** şuʿle-dār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 10). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Küntü kenziñ sırrını bul sende hem ẓāhir durur
Cehd ide gör sen daḫı irmek **dilersen** ol kana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 4). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Seniñ bāb-ı eşiginden hezārān bī-devā bekler
Terāḥḥum ḳıl **diler** senden selāmet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 14). [diler, -r]*

Muṣṭafāya ümmet isen şerʿ-i pākın ṭut ḳavī
Murtażā devrāne gel bulmaḳ **dilerseñ** devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 4). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]*

Sen seni bil ṭālibā gel ister isen seni
Zümre-i ʿirfāna gel gir bulmaḳ **dilersen** sen anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 2). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Ḫāne-i mihmāna ḳonmuş gitmege ruḫṣat **diler**
Ḥāşılı durmaz ḳonanlar ol demi kervān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 15). [diler, -r]*

Ṣaḳın itme sen ḳīl u ḳāl var bir mürşide bīʿat al
Olmaḳ **dilersen** ehl-i ḥāl ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 4). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Erenleriñ budur rāhı aç gözüñ sen ol āgāhı
Bulmaḳ **dilersen** Allahı ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 6). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Derviş Sükūtī bir gedā cān u başın ile fedā
Bulmaḳ **dilersen** hem Ḫudā ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 10). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Nuṭḳ-ı nebīyye şāhım ʿAlīye iḳrārıñ eyle zāhid mürāʾī
Īmān **dilersen** inkāra gelme Ṣoñra iderler laʿnet bīġāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 6). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına gel iç **dilersen** ṭālibā bir şu
Derūnuñ nev ḥayāt bulur gerek dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 11). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Ümīdiñ bekleyip gitmez **dilerler** derdine dermān
Şeref-yāb eyledi Ẕikr-i ḫafī ile Buḫārayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 55). [dilerler, -r, -ler]*

Maḳṣūduñ bulmaḳ **dilersen** bu cihānda zāhidā
Gir Ṭarīḳ-i evliyāya çeşm-i cānıñ anda aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 1). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Rehber-i rāh-i ṭarīḳat yol **dilersen** sende şeyḫ
Evliyālar bezmine ilḫāḳ ider erbāb-ı şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 1). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

Ḥānḳāh-ı ʿAskerīye sür yüzüñ gel dāʾimā
Kaʾbe-i ʿulyā **dilersen** böyle sulṭāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 4). [dilersen, -r, -se, -ñ]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden isterim iḥsān gerek
Biz ṭabīb-i ḥāzıḳ elinden **dilerim** dermān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 2). [dilerim, -r, -im]*

Dilerim ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ duʿālar eyleye her ān
Oḳusun Fātiḥa Ḳurʾān bu rūḥum ḳıla şādānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 9). [dilerim, -r, -im]*

Yevm-i ḥaşr içre Sükūtī Ḥaḳḳını herkes **diler**
Kimsenin Ḥaḳḳını ḳomaz ol Cabbāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 13). [diler, -r]*

Mecāzī ʿaşḳa sen uyma kerem ḳıl eylegil terkin
Anlardan **dile** himmet bulasın Ḥaḳḳ-ı eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 8). [dile,]*

Erenlerden **dile** her dem ʿināyet
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 3). [dile,]*

dile al-: *Sözünü etmek.*

Her ġazāda ibn-i Süfyān ʿAskerīn alma dile
Şām civārı meydānında anlaġıl Ḥaydar murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 7). [dile alma, -ma]*

dilek: *Arzu, istek.*

Şemʾ-i ʿaşḳıñ ateşine yanmaġa her rūz u şeb
Bu göñül pervānesidir eyleye her dem **dilek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 4). [dilek,]*

Kimseye ḳılmaz vefā gördüm cihānda bu felek
Mümkünü yoḳ ḳaḥbe zendir eyleme andan **dilek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 2). [dilek,]*

Baḥr içinde bunca semek fiġānıyla ḳılar **dilek**
Allah diyü ẕikr iderek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 9). [dilek,]*

dilġüşā: *Gönül açan, kalbe ferahlık veren.*

Ḥasta olmuş göñlümüñ her dem devāsı Muṣṭafādandır
Ḳalb-i maḥzūn her ṭālibiñ **dilġüşāsı** Murtażādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 2). [dilġüşāsı, -sı]*

dil-ḫān: *Gönül evi. // [tas.] Hakk'ın tecelligâhı olan gönül.*

Her kelāmı āyet ḥādiṣ ẓāhirinden ifşā ider
ʿİlm-i bāṭın esrārına vāḳıf degil **dil-ḫānıñız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 6). [dil-ḫānıñız, -ı, -n, -ı, -z]*

Taʿmīr eyle sālikā sen bu vīrān **dilḫāneyi**
Pādişāhım taḥtı ḳursun itmege anda ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 3). [dilḫāneyi, -y, -i]*

dil-haste: *Far. Gönlü hasta, hasta gönüllü, üzgün.*

Kemāl-i ḳudretiñ çoḳdur yetiş gel baḥr-ı ʿaşḳıñla
Bul **dil-ḫaste** ġarībine revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 8). [dil-ḫaste,]*

Bu **dil-ḫaste** ġarībine devā ḳıl yā Resūlullah
Yaturam derd-i āhınla şifā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 1). [dil-ḫaste,]*

Vechiniñ müştāḳı olmuş bunda ki **dilḫasteler**
Neylesün her dem aña kim derdini ḳılmış mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 9). [dilḫasteler, -ler]*

dil-i mecrūh: *Yaralı gönül; kederli aşık.*

Şeyḫ-i kāmilden Ṣoragıl derdine dermān seniñ
Dil-i mecrūḥuna merhem itse ol raʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 6). [dil-i mecrūḥuna, -un, -a]*

dilrübā: *Gönül kapıcı, mahbube. Gönlü çalan sevgili.*

Bir gice tenhā nişīnim geldi bir ḫūb **dilrubā**
Ġarḳ olup Ẕinet libāsı ḥüsnünü ʿarż ḳılaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 9). [dilrubā,]*

Bu ḳalbim ateş-i ʿaşḳa düşürdi **dilrubā** bāʾiş
Yaḳıp kül eyledi cismim fenā-ender-fenā bāʾiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 1). [dilrubā,]*

Yār ile hem-dem olayım çoḳ zamānlar cehd idip
Girdi aġyār hem arāya **dil-rubāsın** görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 4). [dil-rubāsın, -sın]*

Kesret ziynet libāsla görünür her dem-be-dem
Bir cāzū zen ḳatı müfsid **dil-rubādır** ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 6). [dil-rubādır, -dır]*

Saña evvel görünür hep hemān bir **dil-rubā** Ṣūret
Mü'essir diş biler ṣoḳsun zehirli bir yılāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 5). [dil-rubā,]*

dilşād: *Far. Gönlü hoş, mutlu, sevinmiş.*

Seḥerde ʿandelīb feryād fiġānıyla oḳur evrād
Ḳamu nāsı ider **dilşāḍ** uyan Ḥaḳ zikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 8). [dilşāḍ,]*

dimāġ: *(Ar.) Beyin II. Şuur, bilinç, akıl.*

Bezmine elmās ḳadeḥle dürlü ziynetler virip
Ṣun kevser şerbetinden hem bula lezzet **dimāġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 6). [dimāġ,]*

dimār: *Dimar-demar; ölme, ölüm, helak, mahv.*

Hiç delIl sezā olmaz imiş yolların bir daḥı çoḳ
DIv şeyṭān seni ḳomaz hem **dimār** iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 12). [dimār,]*

dīn: *Allah'a ibadet ve maneviyata itikat hususunda her milletin tuttuğu yol. İslam.*

Bilmez iken **dīn** ü millet kimden olur yā sevāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṭḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 1). [dīn,]*

Uydular tersā dinine ḳavm-i Yehūddan eşed
Din ü dünyāya degişdi oldular muṭlaḳ küffar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 6). [din,]*

Uydular tersā **dinine** ḳavm-i Yehūddan eşed
Din ü dünyāya degişdi oldular muṭlaḳ küffar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 5). [dinine, -in, -e]*

Ẓulmünü eyler Firāvān ḥırṣıyla ġāyet faḳīh
Dīn yoḳ īmānı aṣlā bī-edeb ṭuġyān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 10). [dīn,]*

Taḳlid imiş faḳīh yoluñ iʾtiḳādın yoḳ zerrece
Artıḳ bulunmaz sizde hiç mezheb **dīn** īmānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 10). [dīn,]*

Şol ṭahāretsiz faḳīhiñ **dīni** yoḳ īmānı hiç
Kin kibir benlik ḥasedle zerrece ʿār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 5). [dīni, -i]*

Emr-i Ḥaḳla Mūsā oldum **dīnime** daʾvet idip
Firʾavun itmez ḳabūl hiç ġarḳ ider deryā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 7). [dīnime, -im, -e]*

Ḳahr-ı Luṭfu bir ḳılanlar ey Sükūtī bu zamān
Neylesin ol cāna bunda **dīn** ü tersā hem de firenk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 10). [dīn,]*

Ḥażır ol abdāl Sükūtī vaḳtiñiz oldu ḳarīb
Ṣon nefes aḫirde ancaḳ **dīn** ile īmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 10). [dīn,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu vāriṣ-i ḫātem-i Nebī
Caʿferiñdir **dīn** ü meẕheb Ḥaḳ nümādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 10). [dīn,]*

Caʿferʾiñdir **dīn** ü mezheb iḳtidāmız ġayre yoḳ
Men ʿaref dersinde kāmil reh-nümā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 9). [dīn,]*

Resūlüñ ḳurretüʾl- ʿayn Ḥasandır **dīn** ü imāmım
Ḥüseynī Kerbelā içre ġulām-ı ʿAskerī oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 7). [dīn,]*

Keremkān-ı İmām Caʿfer ẓuhūruyla güşād oldu
Dīn ü mezheb kemāliyle yolunda rehberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 12). [dīn,]*

Uydular tersā yahūdī dinine sīm zer içün
Terk idip **dīn** u Muḥammed oldular küfrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 8). [dīn,]*

Uydular tersā yahūdī **dinine** sīm zer içün
Terk idip dīn u Muḥammed oldular küfrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 7). [dinine, -in, -e]*

Dīn ü meẕheb ḳamu īmān yolundan olmuşum fāriġ
Kelām-ı Ḥaḳ nice ḥadīṣ bu güftārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 7). [dīn,]*

Evrādla ḳamu Ṣavm Ṣalāt eẕkārım ile ḥacc ü zekāt
Mezheble bu gün **dīn** ile hem īmān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 4). [dīn,]*

Olar kim sevmedi cāndan münāfıḳ gizli **dīn** ṭutdu
Perişān eyle aḥvāliñ hebā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 9). [dīn,]*

İtdi şehādet **dine** riʿāyet ʿaşḳile ol dem
Kenz-i ḥaḳāyıḳ nuṭḳ-ı deḳāyıḳ ʿārif-i dānā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 7). [dine, -e]*

ʿĀbidīn Bāḳır imāmıñ rāhına girsin bugün
Taʾlīm itdi **dīn** ü meẕheb Caʿfer Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 8). [dīn,]*

Bu bir **dīn** ü ḳadim olmuş bu ʿālem ḫalḳına farżdır
Ḫudānıñ beyt-i āʿẓamdır göñülden itme iḫrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 5). [dīn,]*

Dīn ü millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 7). [dīn,]*

Dīn ü millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 7). [dīn,]*

Meẕheb-i pāk **dīn** ü mübīn şerʿ Resūl günden ʿayān
Kim ki ḳabūl itmez ise anlara aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 3). [dīn,]*

Bilmez iken **dīn** ü millet kimden olur yā ṣevāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feth ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 1). [dīn,]*

Terk idip rāh-i şerīʿat hem ṭarīḳat yolların
Gitdiler **dinde** muḫālif aṣl-ı Mervānıñ ḫūyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 12). [dinde, -de]*

Gerçe tersāya muṭābıḳ oldu ʿavrat cümle er
Elbise cins müsāvi farḳ olunmaz hiç **dīni** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 12). [dīni, -i]*

Şeyḫ Ṣinʾān ḥażretine ḲayṢer-i Rūm duḫterin
Ḥiẕmetinde daʾvet itdi **dīn** ü īmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 16). [dīn,]*

dināṛ: *Eski bir nevi altın sikke.*

Buġż cidārlar cihānı devr idermiş ser-te-ser
Kesb ider ol bunca sīm-i zer cemʾ olan **dinare** yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 12). [dinare, -e]*

diñle-: *Dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek. II Önemsemek, dikkate almak.*

Ṣoḥbetimiz Ḥaḳ bizim **dinler** iseñ zāhidā
Fehm ide gör nuṭḳumuzu tā olasın āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 1). [dinler, -r]*

Men ʿaref dirsen bugün taḥṢīl eyle dün ü gün
Dinle gel kāmil sözün cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 12). [dinle,]*

Sükūtī nuṭḳunu **dinle** dilersen bunda her dāʾim
Teveccüh ḳıl hemān Ḥaḳḳa derūnunda ḥużūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 9). [dinle,]*

Bunuñ destinden ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Ne mümkīn **dinlemez** kimse seni terk-i vaṭān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 8). [dinlemez, -mez]*

Cihān ẕevḳiñ sürüp dāʾim **dinler** hep yalan eyler
Vefā-yı berāydır gerçe cefāsın beytiñ hemān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 1). [dinler, -r]*

Destiñ ṭutarlar mürşidin bulmaḳ dilerler maḳṢūduñ
Diñlemez olur her müfsidin ṣoḥbetlerin itmez delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 8). [diñlemez, -mez]*

Saʿy ide gör bul bir er **dinle** nuṭḳuñ her nedir
Ḥaḳḳı Ẕikr it her seḥer erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 13). [dinle,]*

Ṭut ḳulaġın ey birāder **dinle** naẓmım sen arı ol
İtmişim ben Ḥaḳḳı iẓhār anlagıl sen müsterī ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 1). [dinle,]*

Nefs-i şehvetden ṣaḳın gel rāhını mesūd ider
Arzusuna düşme her dem **dinle** nuṭḳum gel beri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 10). [dinle,]*

Pendimiz çoḳdur saña hem semʾ-i cānıñ aç güzel
Naẓmımı **dinle** yaḳīn ol ḳurtarasın cān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 24). [dinle,]*

Ĥānḳāha ben yüzü sürdüm gice gündüz
Diñlemem aġyār sözü döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 4). [diñlemem, -me, -m]*

Dolap gibi inlerim bir ḫoş ṣedā **dinlerim**
Ḥaḳḳı bugün bilerim döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 9). [dinlerim, -r, -im]*

Şeyḫ-i kāmil maġz-ı Ḳurʾān **dinler** isen şeyḫ u şāb
Ders-i kitābdan baḥs ider ol saña bu şāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 13). [dinler, -r]*

Gel berü sen ṭālib-i Ḥaḳ itme dünyāya ṭamaʿ
Dinle nuṭḳuñ cān u dilden her eriñ ile semʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 2). [dinle,]*

Gel imām Kāẓım-ı Mūsā **dinle** nuṭḳuñ zāhidā
Men ʿarefden ders virir ol oḳu her ān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 3). [dinle,]*

Ol bu yoluñ ʿāmili **dinleme** gel cāhili
Reh-nümā it bir kāmili cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 5). [dinleme, -me]*

Leẕẕet bulur bir ḥāliyle dāmen ṭutan her yār meşāyiḫ
Ṭālib-i Ḥaḳ **dinler** isen eyle bugün iḳrār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 2). [dinler, -r]*

Kesret-i dünyādan el çek zāhidā Ḥaḳdır murād
Dinle bu nuṭḳum saña ḥüccet dilersen ḳıl iʾtimād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 2). [dinle,]*

Dinleme vāʿiẓ sözüñ hiçbir ḳuru daʾvādır hep
Belki anıñ Ṣoḥbeti hem ḳalbiñ eyler çoḳ fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 7). [dinleme, -me]*

Sükūtī pendini **dinle** degil yalan güzel benle
Gice gün ney gibi inle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 9). [dinle,]*

Her ḳulūba menfaʿatler kesret üzre ṭālibā
Luṭf-ı Ḥaḳla oldu her ān **dinle** nuṭḳum baḫtiyār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 14). [dinle,]*

Mürşidsiz olmaz ey ḫoca **dinle** Sükūtī pendini
Menzil almaz bir ḳadem mesdūd imiş meydānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 11). [dinle,]*

Naḳş-ı dehre aldanup beyhūde ḳılma iltifāt
Bī-vefādır **dinleme** muṭlaḳ dünyāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 4). [dinleme, -me]*

Ḥiẓmeti ḳıl şeyḫine sen her demi leyl ü nehār
Feyż-i himmet andan olur **dinler** isen bī-ḫilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 4). [dinler, -r]*

Dinleme münkir sözüñ açma aña hem rāzın
Rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ meydān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 11). [dinleme, -me]*

Dinler isen Şeyḫ Sükūtī naẓmını her rūz u şeb
Rāh-ı Ḥaḳḳı itdi iẓhār añla gör maʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 15). [dinler, -r]*

Dinlemezler vāʿiẓiñ hiç kürsīde ṣoḥbetlerini
Vardılar semt-i ḥarāma cehr ile nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 9). [dinlemezler, -mez, -ler]*

Bugün bir şaḫṢı ben gördüm feṣāḥatle oḳur Ḳurʾān
Cemīʾān beldeler gelmiş anı **dinler** nice insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 2). [dinler, -r]*

Hiç şefḳāti yoḳ kimseye **diñle** Sükūtī naẓmını
Ṣabr idemem Eyyüb-āsā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 13). [diñle,]*

Sükūtī nuṭḳunu **dinle** nihān itmez bu ʿālemde
Ḫudā eyledi iẓhār temāşā ḳıl dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 13). [dinle,]*

Aḥsen-i taḳvīm **dinledi** her cihetden Ādeme
Resm göẒ ḳaş Ṣāç ile virdi yüẒine envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 9). [dinledi, -di]*

Ey ṭālib-i Ḥaḳ **dinle** bugün söylenen güftār ʿAlīdir
Kurʾān daḫı nāṭıḳ aña her ne ki var eşʾār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 1). [dinle,]*

Mürşid-i kāmile bunda her kim itdi intisāb
Himmetiyle menzil aldı **dinle** naẓmım şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 2). [dinle,]*

Mürşid erbāb-ı kāmil meşreb-i ʿālī cenāb
Āsitāna şeyḫimizdir **dinle** naẓmım şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 12). [dinle,]*

Sükūtī kem-terin pendini **dinle**
ʿAḳlını cemʿ idip güzelce benle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 25). [dinle,]*

Dinleme hiç bundan artıḳ yoḳ kelām
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 15). [dinleme, -me]*

Naẓmını **dinle** Sükūtī kemterin
Destini ṭut mürşid-i kāmil eriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 17). [dinle,]*

Ḥaḳ içün degildir **dinle** ey ẕevāt
Ṣavmıyla ṣalātı hem hiç zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 19). [dinle,]*

dir: *"-dIr" bildirme eki.*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ḳalbi ḳıldı ḫarāb
Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī **dir** nūr-ı cism-i enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 4). [dir,]*

direm: *Akçe, para, dirhem.*

Ṣāḳīyā nā-ṣād mey mesrūr ider aḥmer ḳadeḥ
Dedi zāhid mey ḫarāmdır ehline **direm** mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 2). [direm,]*

diş bile-: *Dişlerini keskin hale getirmek; hırslanmak, kötülük yapmak istemek.*

Saña evvel görünür hep hemān bir dil-rubā Ṣūret
Mü'essir **diş biler** ṣoḳsun zehirli bir yılāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 6). [diş biler, -r]*

Ḥükmüne geçince **dişlerin biler**
Ekl ider bu vücūd şehrin dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 11). [dişlerin biler, -ler, -i, -n, -r]*

dīv: *Dev, şeytan, cin.*

ʿAskerleri ġayet keşīr yol geçmege virmez amān
Arslan peleng **divler** ḳamu mümkünü yoḳ hicret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 6). [divler, -ler]*

Arslan peleng **divler** ile şeş cihātıñ bend eylemiş
Hiç rehāyāb mümkünü yoḳ derūnuna itmiş vülūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 5). [divler, -ler]*

Pehlivān olmaḳ imiş çün nefsine maḳbūl bugün
ʿAskerī **divler** şeyāṭīn ḳırmaġa Ḥaydar gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 8). [divler, -ler]*

Merd isen nefs ʿaskerine tīġ-ı Ḥaydarla yürü
Ḍarb ide gör virme fırṢat **dīv** ile şeyṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 10). [dīv,]*

Hiç delIl sezā olmaz imiş yolların bir daḫı çoḳ
DİV şeyṭān seni ḳomaz hem dimār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 12). [ḍiv,]*

ʿAsker-i **dīvler** şeyāṭīn heft ü ser-te-ser bir ejderhā
Hiç muḳābil kimse olmaz bir belādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 7). [dīvler, -ler]*

Ḥarb-ı ḳıtāl eyler idi **divler** ile bir çoḳ zamān
Süleymān nebiyye irdi ḫafī imdādına bir er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 11). [divler, -ler]*

ʿĀdemden evvel geldiġini itdiler iḫbār ʿAlīdir
Bend urdu **dive** rūz-ı ezel eyledi iḳrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 2). [dive, -e]*

Oldum ki Süleymān **divler** elinde maġlūpda idi
İmdāda nihān irdi o dem ḳatl eyleyen esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 11). [divler, -ler]*

Geçer ḥükmü ḳamu cinne perī **dīvler** peleng arslān
Feleklerle melekler hep anıñ vaṣfıñ ider her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 23). [dīvler, -ler]*

dīvān: *Büyük meclis. Allah'ın huzuru.*

Cehd ide gör bul kāmil olmaya ʿömrüñ zevāl
Tā olunca ehl-i ḥāl **dīvān-ı** Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 10). [dīvān-ı,*

Dergāh-ı vālāsına Derviş Sükūtī rūz u şeb
Yüz sürüp gelmiş **dīvāna** bir kere senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 12). [dīvāna, -a]*

Hiç terāḥḥum itmez oldu ḥavf yoḳ bilmem anıñ
Ḳanġı yüzlerle varır Ḥaḳ bir daḫı **dīvānına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 6). [dīvānına, -ın, -a]*

Mest olup **dīvāna** gel Bāḳır imāmıñ ʿaşḳına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı şor gönlünden rūz u şeb her dem ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 3). [dīvāna, -a]*

Naḳd-i cānıñ ḳıl fedāya ṭālibā meydāna gel
ʿAşḳ yolunda sır baḳılmaz sür atıñ **dīvāna** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 2). [dīvāna, -a]*

dīvān: *Şiir kitabı.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavs̱üʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ **dīvān-ı** belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [dīvān-ı,]*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan **dīvān** bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [dīvān,]*

Tesellī ḳıl baña şāhım bu gönlümü idip bir şād
Seniñ ʿaşḳıñ durur dāʾim dilā **dīvānıma** bāʿi̱s̱ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 8). [dīvānıma, -ım, -a]*

Bu sāl içre Sükūtīniñ muvāfıḳ geldi tariḫi
Hezār üç yüz beşinde çün tamam itdim bu **dīvānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 14). [dīvānı, -ı]*

Oḳundu levḥ-i ḥüsnüñde kelām-ı sırr-ı Ṣübḥānī
YaẔılmış sī vü dü ḥarfle tamāmen naḳş-ı **dīvānī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 2). [dīvānī, -i]*

Biḥamdulillah bu **dīvānım** feṣāḥatle ḫitām oldu
Sekiz dört ḥarf ile naẓmım otuz iki kelām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 1). [dīvānım, -ım]*

dīvāne: *Mecnun, deli. II [tas.] İlahî aşk kaynaklı şaşkın ve hayretler içinde süluk vadisinde gezen âşık.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ āteşine cān atar pervāneler
Aña ḳarşu durmayıp hiç yanmaġa **dīvāneler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 2). [dīvāneler, -ler]*

Ṭutmuşuz melāmet yolunu biz ʿaşḳile her dāʾim
Mecnūn olana ʿaşḳ yaḳışır **dīvāne** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 6). [dīvāne,]*

Bu vücūdum şehri yandı ṭutuşup külḥāne gel
ʿĀşıḳ isen vech-i yāre sen daḫı **dīvāne** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 2). [dīvāne,]*

Vechini rüʾyet idelden ʿaşḳ beni ḳomaz rāḥat
Ṣanmañız ʿaḳlım bu gün var bir ʿaceb **dīvāneyim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 4). [dīvāneyim,]*

Velī ʿaşḳ-ı ilāhīniñ deli **dīvānesiyim** ben
Ṣarāb-ı ʿaşḳını içmiş nice mestānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 1). [dīvānesiyim, -si, -y, -im]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan olmuşum **dīvāne** men
Laʿl-i ḥamrā-yı ezelden içmişim meştāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 1). [dīvāne,]*

Cām-ı hūdan bir ḳadeḥ nūş eyledi ʿāşıḳları
Mest olup ayılmaz aṣlā çaġırır **dīvāne** hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 4). [dīvāne,]*

Hū ile her dem seḥerler ins ü cin ider fiġān
Oldular mecnūn gibi hem her biri **dīvāne** hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 8). [dīvāne,]*

Cemāliñ şemʿine yā Rab yanarım tā ki pervāne
Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ben oldum nice **dīvāne** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 2). [dīvāne,]*

Beyt-i Ḥaḳḳı gerçe her dem ʿāşıḳān eyler ṭavāf
Kaʾbe-i ʿulyāyā dāḫil bunlarıñ **dīvānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 8). [dīvānesi, -s, -i]*

Yā Resūlullah cemāliñ şemʿiniñ pervānesi
Rūz u şeb yanmış ʿāşıḳlar vechiniñ **dīvānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 2). [dīvānesi, --si]*

Kaʾbe-yi ḥüsnüñ ziyāret itmek içün her seḥer
Luṭf-ı iḥsānına geldim gör bugün **dīvāneyi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 8). [dīvāneyi, -(y)i]*

diyār: *Memleket, ülke, yer.*

Şehvet nefs ārzū sende ḳaldı bu neler her müdām
Düşdüler semt-i zināya ekserisi her **diyar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 14). [diyar,]*

Gelüp vaḥdet **diyārından** bu kesretde fenā bulduḳ
Gezerken zār-ı sergerdān hele bir rehnümā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 1). [diyārından, -ı, -n, -dan]*

Ḥüsnünüñ müştāḳ olmuş devr ider bunca **diyār**
Naḫnü aḳrebden ḫaberdār olmadı bir ān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 7). [diyār,]*

Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin eyledi **diyār-ı** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 12). [diyār-ı, --ı]*

Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin eyledi **diyār-ı** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 12). [diyār-ı, --ı]*

diyet: *İslam hukukuna göre, öldürme ve yaralamalarda suçlunun ödemek zorunda olduğu para veya mal, kan pahası, kan parası.*

Muḥaḳḳaḳ itdi ravīler behr-i şaḫṣa **diyet** vardır
Nebīler zümresi heftād hezārla ḫūn pahā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 21). [diyet,]*

dög: *Akıtmak, dökmek, saçmak, serpmek.*

Ḫāb u raḥat gitdi elden çeşmimiz ḳan yaş **döger**
İlticā oldum ḳamu nās baña cürʾet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 13). [döger, -er]*

doġ-: *Doğmak, dünyaya gelmek.*

Doġdu ol Ṣadr-ı risālet ʿāleme ey şāh-ı dīn
Nūr-ı ẕātından yaratdı ḳulların māʾ ü ṭīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 1). [doġdu, -du]*

Ṭavāfda iken maderi çün cemāl o dem itdi ẓuhūr
Doġdu cihān ʿālemine kāʾbe-i ʿulyā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 6). [doġdu, -du]*

Dīdesi görünce göre vechini peyġamberiñ
Doġmuş cihān ʿālemine pertev-i envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 6). [doġmuş, -muş]*

doğru: *-a doğru, e- doğru edat.*

Yoluñ ṭut zāhidā **doġru** iresin sırr-ı Sübḥāna
Ṣaḳın bu ḫalḳı taʾn itme atarlar nār-ı sūzāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 1). [doġru,]*

dök: *Akıtmak, dökmek, saçmak, serpmek.*

Hem Ḥüseyn-i Kerbelāda ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk **dökdü** ḳan aġladı arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 6). [dökdü, -dü]*

Geldi çün şehr-i muḥarrem ʿāşıḳa mātem bugün
Çeşm-i ḫūnuñ işbu māhda **dökmege** elzem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 2). [dökmege, -meġ, -e]*

Rūz-ı mātem zār ile feryād ider vaḥşi ṭuyur
Ḳan **döküp** gökde melekler gözleri pür-nem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 10). [döküp, -üp]*

Seniñ ʿaşḳıñ firāḳından dü çeşm **dökmede** pür-ḫūn
Cenābından olur teskīn ʿaṭā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 5). [dökmede, -mede]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseyni Kerbelāda **dökdügü** ḳanımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 4). [dökdügü, -dük, -ü]*

Ehl-i beyt-i Muṣṭafāya ḥürmet itmez oldular
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya **dökdüler** bunca ḫūnı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 14). [dökdüler, -dü, -ler]*

doḳun: *Değmek, isabet etmek.*

Ne ʿaceb ṭaş atar münkir ṭarīḳat ehline her dem
Doḳunmaz sīneme Ḍarb ḥadīdindir bu ecsādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 8). [doḳunmaz, -maz]*

döküp: *Akıtmak, dökmek, saçmak, serpmek.*

Ehl-i īmānıñ bu demde sīnesi ʿüryān ola
Ḳan **döküp** dīdelerinde rūz u şeb giryān ola *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 12). [döküp,]*

dol-: *Dolmak, kaplamak.*

Behāyım ṭabʾ-ı ādemden ḥazer et yanına varma
Ḥasedle kin kibir **dolmuş** içi aġvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 10). [dolmuş, -muş]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı şormuşum men ey Sükūtī bir ara
Dedi yer gök ʿarş-ı kürs levḥ **dolu** dünyā bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 10). [dolu, -u]*

Anlarıñ ʿilm-i nihāyet ʿarş-ı aʿlādan yüce
Her cihetden ḳalb **dolmuş** Ḳurʾān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 4). [dolmuş, -muş, -]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı **dolmuş** bülbül ekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 4). [dolmuş, -muş, -]*

Evvel bezm-i elestde sāḳīler şundu o dem bir cām **dolu**
Cürʿāsından ol bādenin her kim içer mestān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 7). [dolu, -u]*

Şuñ bizlere ey sāḳī **dolu** peymāne gerek
Nūş idelim rūz u leyāl bize mestāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 1). [dolu, -u]*

Bir naẓar ḳıldım Sükūtī kāʾināta ben bugün
Ḥaḳ ile **dolmuş** bu ʿālem ḳalmamış nihān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 12). [dolmuş, -muş]*

Bu vücūdum şehrini **doldurdu** ẕāt-ı pākıyla
Nūra ġarḳ itdi ser-a-ser dürlü elvān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 7). [doldurdu, -dur, -du]*

Devr-i Resūl-i ser ʿAlī gelmesiyle **doldu** cihān
Fitne fücūr itdi ẓuhūr urdu Ṣedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 9). [doldu, -du]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı **dolmuş** bülbül ekṣer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 4). [dolmuş, -muş]*

İtme feryād boş yere hele zāhid sözü kes
Ẕikr ile **doldur** derūnuñ cehd ide gör her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 14, Mısra 2). [doldur, -dur]*

dolaş-: *Dolaşmak || Belli bir yerde gezinmek.*

Ferhād daḫı bunca Zamān dağlar içinde **dolaşıb**
Aġlar ḳatı Şīrīn içün başını ġavġālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 3). [dolaşıb, -ıp]*

Mest-i lā-yaʿḳıl olayım bir zamān Mecnūn gibi
Maġrib maşrıḳ **dolaşam** gezeyim her yanayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 4). [dolaşam, -am]*

dön: *Vazgeçmek, bırakmak, yüz çevirmek.*

Gel berü ey Ḳavm-i Süfyān men Ḫudādan **dönmezem**
Ol ḥabībiñ ümmetiyim Muṣṭafādan **dönmezem** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 1). [dönmezem, -mez, -em]*

Gel berü ey Ḳavm-i Süfyān men Ḫudādan **dönmezem**
Ol ḥabībiñ ümmetiyim Muṣṭafādan **dönmezem** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 2). [dönmezem, -mez, -em]*

Bu vücūdum pāre pāre ṣad hezārān itseler
Men ġulām-ı ehl-i beytiñ MurtaẔādan **dönmezem** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 4). [dönmezem, -mez, -em]*

Şāh Ḥasan rāhında cān u başımız ḳıldıḳ fedā
Men Ḥüseyniñ çakeriyim Kerbelādan **dönmezem** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 6). [dönmezem, -mez, -em]*

Tā elestdendir o şāha ʿahd ile peymānımız
İtmisim iḳrār aña men Ẕeyneʾl-ʿAbādan **dönmezem** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 8). [dönmezem, -mez, -em]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu vāriṣ-i ḫātem-i Nebī
Caʿferiñdir dīn ü meẕheb Ḥaḳ nümādan **dönmezem** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 10). [dönmezem, -mez, -em]*

ʿİlm-i taḥḳīḳa irişmez ol imām Kāẓım daḫi
Nesl-i pāk-i enbiyādır Mūsā Rıżādan **dönmezem** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 12). [dönmezem, -mez, -em]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīniñ ḫüccet-i bürhānıyla
ʿAskerīye tābi oldum Ṣāḥib-livādan **dönmezem** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 14). [dönmezem, -mez, -em]*

Devr-i Mehdīye irişdiḳ seyf ile itmiş ẓuhūr
Ḫavfımız yoḳ ḫāricīden her ġazādan **dönmezem** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 16). [dönmezem, -mez, -em]*

Āl-i Aḥmed Murtażānıñ ḫānḳāhında bugün
Men Sükūtī bir gedāyım evliyādan **dönmezem** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 18). [dönmezem, -mez, -em]*

Yaşım yetmiş işim bitmiş zevāle irdi bu ḥālim
Tamām oldu benim ʿömrüm Ḥaḳḳa **döndü** hemān rāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 2). [döndü, -dü]*

Bir gün hemān ol yār ile ʿahd eyleyüp virdim ḳarār
Ḳavlinde Ṣādıḳ durmaz **dönüp** bu etdiği cefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 6). [dönüp, -üp]*

Necm ile her şems ḳamer vecde gelüp durmaz **döner**
Hū ismini her dem çeker hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 7). [döner, -(e)r]*

Feyż-i himmetiñle her dem ʿaşḳımı **döndür** saña
Luṭf-ı iḥsānınla ben de ideyim çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 5). [döndür, -dür]*

dön-: *Dönüşmek, bürünmek, -hale gelmek.*

Dönüp Mecnūna bu ḥālim perişān oldu aḥvālim
Bu nefis ḳomaz ḳatı ẓālim meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 11). [dönüp, -üp]*

Çeşmiñ açmış gice gündüz derdiyle feryād ider
Laḥm-ı mevtāları yerler ḫınzīre **dönmüş** teni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 6). [dönmüş, -müş]*

döne döne: *Kendi mihveri veya başka bir şey etrâfında hareket etme işinin sürekliliğini ifade eden ikileme.*

Dost ilinden gelmişim **döne döne** hū deyü
Ẕikr-i Ḥaḳḳı itmişim **döne döne** hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 1). [döne döne, -e]*

Dost ilinden gelmişim **döne döne** hū deyü
Ẕikr-i Ḥaḳḳı itmişim **döne döne** hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 2). [döne döne, -e]*

Ĥānḳāha ben yüzü sürdüm gice gündüz
Diñlemem aġyār sözü **döne döne** hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 4). [döne döne, -e]*

Ben ʿāşıḳam ol yāre bülbül gibi hem zāre
Bundan ġayrı yoḳ çāre **döne döne** hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 6). [döne döne, -e]*

ʿAşḳ oduna düşmüşüm kebāb olup pişmişem
Yoḳluġ ile geçmişem **döne döne** hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 8). [döne döne, -e]*

Dolap gibi inlerim bir ḫoş ṣedā dinlerim
Ḥaḳḳı bugün bilerim **döne döne** hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 10). [döne döne, -e]*

Durma gice gündüz ṭālib gir meydāna **döne döne**
Nefsine ol bugün ġalib gir meydāna **döne döne** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 1). [döne döne, -e]*

Durma gice gündüz ṭālib gir meydāna **döne döne**
Nefsine ol bugün ġalib gir meydāna **döne döne** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 2). [döne döne, -e]*

Her seḥerler Ḥaḳḳa cehd it erenler Ẕikrini gel it
Bunı her demleri vird it gir meydāna **döne döne** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 4). [döne döne, -e]*

Menzil alur bunda sālik mürşidine olan ṭālib
Ḥaḳ yoluna olan raġbet gir meydāna **döne döne** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 6). [döne döne, -e]*

Terk idenler ḳīl u ḳāli bulurlar Ḥaḳḳa viṣāli
Bulmaḳ dilersen ehl-i ḥāli gir meydāna **döne döne** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 8). [döne döne, -e]*

Sükūtī kem-ter bir gedā ṭālib isen rāh-ı Ḥudā
Ẕikr it Ḥaḳḳı sen dāʾimā gir meydāna **döne döne** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 10). [döne döne, -e]*

Gel girelim Ḥaḳ yoluna hū diyelim **döne döne**
RuḥṢatı var her ḳuluna hū diyelim **döne döne** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 1). [döne döne, -e]*

Hū ismini itdikçe yād bu göñlümüz olurdu şād
Sükūtīden işid evlād hū diyelim **döne döne** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 14). [döne döne, -e]*

İns ü cinle vaḥş ṭuyūr cennetde hem ġılmān ḥūr
Tevḥīd iderler ne ḳuṣūr hū diyelim **döne döne** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 12). [döne döne, -e]*

Baḥr içinde bunca semek fiġānıyla ḳılar dilek
Allah diyü ẕikr iderek hū diyelim **döne döne** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 10). [döne döne, -e]*

Necm ile her şems ḳamer vecde gelüp durmaz döner
Hū ismini her dem çeker hū diyelim **döne döne** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 8). [döne döne, -e]*

Cümle nebāt bunca ḥacer evrāḳ ile hem de şecer
Ḥaḳ ẕikrini dāʾim ider hū diyelim **döne döne** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 6). [döne döne, -e]*

Gel girelim Ḥaḳ yoluna hū diyelim **döne döne**
RuḥṢatı var her ḳuluna hū diyelim **döne döne** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 2). [döne döne, -e]*

Her dem-be-dem cümle felek ʿarş yüzünde hem melek
Cevelān ider hū diyerek hū diyelim **döne döne** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 4). [döne döne, -e]*

dört: *Dört, sayı sıfatı.*

Biḥamdulillah bu dīvānım feṣāḥatle ḫitām oldu
Sekiz **dört** ḫarf ile naẓmım otuz iki kelām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 2). [dört,]*

ʿİlm-i Allahda üç **dört** ṣınıf ʿışrīn ḳul nebī
Fiʿil-i Resūl hem ṭarīḳat ṭaʿn itmekde lisānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 9). [dört,]*

dört kitāb: *Allah tarafından gönderilen dört kutsal kitap. Tevrat, Zebur, İncil ve Kuran.*

Dört kitāb ṣāḥibi ṣanasın kāmil
Şerḥ-i ʿaḳāʾidden baḥs ider cāhil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 39). [dört kitāb,]*

ʿİlm-i noḳṭadan ḫaberdār eyledi şāhım benim
Bā-i bismillah gördüm derc olupdur **dört kitāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 6). [dört kitāb,]*

ʿİlm-i noḳṭadan ḫaberdār eyledi şāhım benim
Bā-i bismillah gördüm derc olupdur **dört kitāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 6). [dört kitāb,]*

Her kelām ehl-i Ḥaḳḳıñ maġz-ı Ḳurʾān ṭut ḳulaġ
Dört kitābdan baḥs iderler naẓm-ı Sübḥān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 2). [dört kitābdan, -dan]*

Dört kitābdan baḥs idersen añlamaz cins-i ḥımār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 29). [dört kitābdan, -dan]*

Söz uzatma beyhūde sen ey Sükūtī bu zamān
Çāre yoḳdur **dört kitābdan** söylesin Ḳurʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 36). [dört kitābdan, -dan]*

Dört kitābdan baḥs idersem kimse itmez hiç naẓar
Ḥaḳ yoluna gerçek ʿāşıḳ ṣāfī insān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 3). [dört kitābdan, -dan]*

ʿilm-i taḥḳiḳa irişmiş Mūsā-yı Kāẓım daḥı
Dört kitābdan baḥs ider ol tercümānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 10). [dört kitābdan, -dan]*

Dört kitābıñ metnini her kim oḳursa ḥarf-be-ḥarf
Şerḥ idemez lāyıḳınca āsānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 7). [dört kitābıñ, -ın]*

Aḥmed gelüp ḳıldı beyān Furḳān ile Ḥaḳ sırrını
Dört kitābıñ sırrı bugün bir noḳṭadan itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 10). [dört kitābıñ, -ın]*

Bā-yı bismillahda noḳṭa ʿilmine maẓhar olup
Dört kitābıñ maʿnāsın tefsīr ile ʿayān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 4). [dört kitābıñ, -ın]*

dört yāri: *İslam'ın meşhur Dört Halifesi.*

Bu **dört yāri** ḳaçan ansam göñül şehr olur mesrūr
Buları kim sever cāndan günāhıñ Ḥaḳ ider mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 1). [dört yāri,]*

dost: *Allah, yar, sevgili.*

Evvel āḫir bunlar oldu pādişāh-ı lā-yezāl
Dostluġuna Ḥaḳḳ yaratdı bu cihānı ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 14). [dostluġuna, -luk, -u, -na]*

Rāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb çaġırırım **dost** dost
Çıḳmayor dilimden hep çaġırırım **dost** dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 1). [dost,]*

Rāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb çaġırırım **dost** dost
Çıḳmayor dilimden hep çaġırırım **dost** dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 1). [dost,]*

Rāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb çaġırırım **dost** dost
Çıḳmayor dilimden hep çaġırırım **dost** dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 2). [dost,]*

Rāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb çaġırırım **dost** dost
Çıḳmayor dilimden hep çaġırırım **dost** dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 2). [dost,]*

Baḳmazım ben mülk ü māl Ḥaḳḳa ideyim viṣāl
Leyl ü nehār nice sāl çaġırırım **dost** dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 4). [dost,]*

Baḳmazım ben mülk ü māl Ḥaḳḳa ideyim viṣāl
Leyl ü nehār nice sāl çaġırırım **dost** dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 4). [dost,]*

Mecnūn oldum Leylāya düşmüş oldum sevdāya
Tā irince Mevlāya çaġırırım **dost** dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 6). [dost,]*

Mecnūn oldum Leylāya düşmüş oldum sevdāya
Tā irince Mevlāya çaġırırım **dost** dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 6). [dost,]*

Zāhid ider ḳīl u ḳāl her kelāmı bī-kemāl
Tā olunca ben viṣāl çaġırırım Ḥaḳ **dost** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 8). [dost,]*

Müftī fetvālar virür Ḥaḳ yolundan ayırır
Ṭamuya gördüm sürer çaġırırım Ḥaḳ **dost** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 10). [dost,]*

Ben beni ḳıldım fenā maḥv olunca dāʾimā
Tā bulunca hep beḳā çaġırırım **dost** dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 12). [dost,]*

Ben beni ḳıldım fenā maḥv olunca dāʾimā
Tā bulunca hep beḳā çaġırırım **dost** dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 12). [dost,]*

Ol **dost** ile rūz-ı ezel ʿahdimizde s̱ābit ḳadem
Bu cihāna geldim nice iḳrārımız īmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 3). [dost,]*

Ol **dosta** ben yār olalı kūh-ı ṣaḥrā gülşen baña
Yedi iḳlīm ḳamusı hep bāġ u cenān bostān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 5). [dosta, -a]*

ʿAşḳına ey **dost** düşelden nice ḥayrān olmuşam
ʿAḳlımız çün żāyīʿ ḳıldım ḫalḳa destān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 1). [dost,]*

Bir Zamān bezm-i elestde yār ile men **dost** idim
Bu fenā dārına geldim olmuşum bīgāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 3). [dost,]*

Dostluġuna Ḥaḳ yaratdı dü cihānı ser-te-ser
Seniñ ile virdi revnaḳ nüh felek bāġ u zemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 3). [dostluġuna, -luk, -u, -n, -a]*

Şeş cihetden görünür hep **dost** yüzü bundan gerü
Ġayrı ḳalmaz perde-i ḥicāb idecek aġyār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 3). [dost,]*

Dost ilinden gelmişim döne döne hū deyü
Ẕikr-i Ḥaḳḳı itmişim döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 1). [dost,]*

Ḥaḳ olunca tā ʿayān çaġırırım **dost** dost
Ḥiẕmet it bir kemāle cān başını niṯār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 11). [dost,]*

Ḥaḳ olunca tā ʿayān çaġırırım **dost** dost
Ḥiẕmet it bir kemāle cān başını niṯār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 11). [dost,]*

İltifāt eyleme **dost** deyü buna
Bir ḳoca cāẕūdur uyma gel şuna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 5). [dost,]*

Ṣanma sen bunu ehl-i īmāndır
Kimseye **dost** olmaz ḳatı düşmāndır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 14). [dost,]*

doy: *Doymamak, daha da istemek.*

Mesned-i dünyāya raġbet eylemişler dün ü gün
Virseler **doymaz** cihānı ekl ider ḥayvān ṣoyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 8). [doymaz, -maz]*

Bilürsün ki seniñ ḥubıñ leẕīẕdir bal u sükkerden
Ne leẕẕetdir **doyulmaz** hiç göñül Ḥaḳḳa şükür itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 10). [doyulmaz, -ul, -ma, -z]*

dü: *" İki " sayı sıfatı.*

Sāḳī-i kevṯer Ḥasandır pādişāh-ı **dü** cihān
Hem Ḥüseynī şāh şehīd-i Kerbelāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 3). [dü,]*

Bularla ser-te-ser dünyā vü ʿuḳbāya hem müzeyyendir
Ḳamu elvān ile naḳşı **dü** ʿālemde hemān meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 4). [dü,]*

Fenā mülkünü fehm iden nider taḫt-ı Süleymānı
Elin çekmiş **dü** ʿālemden ġınāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 4). [dü,]*

Ḥaḳiḳat pādişāhıdır **dü** ʿālem mülkine cümle
ʿAliyyül-Murtażā taḥḳīḳ imāma şevḳatim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 7). [dü,]*

Ṭālibā gel Ḥaḳḳı añla cümlede aʿyān imiş
Sī vü **dü** ḥarfle yüzinde ādemiñ beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 2). [dü,]*

Sī vü **dü** ḥarfiyle ḳılmış vechini hem de ʿayān
Anlına heft āyetini gördüm yazarlar yekser ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 3). [dü,]*

Ḳaşlarındır ḳāb-ı ḳavseyn hem yüzüñ ümmüʾl kitāb
Sī vü **dü** ḥarfle cemāliñ virdi eşyāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 8). [dü,]*

Seniñ ʿaşḳıñ firāḳından **dü** çeşm dökmede pür-ḫūn
Cenābından olur teskīn ʿaṭā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 5). [dü,]*

Fiġānım artmada gün gün **dü** çeşmimden aḳar pür ḫūn
Viṣāliñ şerbetiñ sen Ṣuñ meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 7). [dü,]*

Cemāliñ sī vü **dü** ḥarfle kelām-ı sırr-ı Sübḥānī
Muḥarrer yed-i ḳudretle ʿayāndır ẕāt-ı Yezdānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 1). [dü,]*

Oḳundu levḥ-i ḥüsnüñde kelām-ı sırr-ı Ṣübḥānī
YaẔılmış sī vü **dü** ḥarfle tamāmen naḳş-ı dīvānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 2). [dü,]*

Sī vü **dü** ḥarfi tamāmen yazdı levḥ-i ḥüsnüne
Vechini heft āyetle Ṣāfī Ḳurʾān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 3). [dü,]*

Si vü **dü** ḥarfle tamāmen yüzini ḳıldı beyān
Ādemin vechinde mevcūd ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ defteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 7). [dü,]*

Sükūtī Dervişiñ naẓmı cevāhirden hemān bir tāc
Giyenler oldular muṭlaḳ **dü** ʿālem şāh-ı ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 10). [dü,]*

Gice gün iftirāḳından **dü** çeşmimden aḳar ḫūn-ı yaş
Yusūfuñ ateşi ʿaşḳı Yaʿḳūb ḳalbiñ buḫūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 3). [dü,]*

Hemān bunlar **dü** ʿālemde ḳamu nāsıñ penāhgāhı
Beyān itdin murād üzre bu naẓmıñla güzel rāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 67). [dü,]*

dü ʿālem: *İki dünya(dünya ve ahiret).*

Mūsā Kāẓım imāma cān niṣār itdik bugün
Ol imām her **dü ʿālem** hem ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 10). [dü ʿālem,]*

Şems ü māhıñ rūşen eyler vech-i nūr-ı Kāẓımıñ
Her **dü ʿālem** şuʿle-dār-ı pür żiyā abdālıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 12). [dü ʿālem,]*

Sensin ol şāh-ı **dü ʿālem** her nebīniñ serveri
Sensin ol kān-ı şefāʿat āsumān üzre hemĮn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 9). [dü ʿālem,]*

Seniñçün Ḥaḳ yaratmışdır **dü ʿālem** mülkünü cümle
Sen oldun ḫālıḳa maḥbūb ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 3). [dü ʿālem,]*

Dü ʿālem mülkünü Mevlā anıñ ʿaşḳına var itdi
Yedi ḳat yer ṭoḳuz eflāk kün emriyle binā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 3). [dü ʿālem,]*

Cennet-i aʿlāya dāḫil Ḥaḳ içün iden edā
Nār-ı dūzaḫdan emīndir her **dü ʿālem** aḫḳarī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 12). [dü ʿālem,]*

Mūsā Kāẓım imām her **dü ʿālemde** bugün
Hem ʿAlī Mūsā Rıżāya beẔl olan cān ile sırdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 11). [dü ʿālemde, -de]*

Ümidim bir cenābından raḥīmsın her **dü ʿālemde**
Ġafūr ismine maẓharsın seniñ şānındadır iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 11). [dü ʿālemde, -de]*

Senin vechine müştākdır **dü ʿālemde** olan ʿuşşāḳ
Ki sensin ʿāşıḳa dilber meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 5). [dü ʿālemde, -de]*

Sen olduñ ḥażrete maḥbūb cemāl-i ẕāt-ı pākıñla
Seniñ rütbeñ **dü ʿālemde** riyāset yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 12). [dü ʿālemde, -de]*

İmāmım her **dü ʿālemde** benim Ẕeynelʾ ile Bāḳır
Daḫı Caʿfer İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 7). [dü ʿālemde, -de]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır her **dü ʿālemde**
ʿAlīniñ cism-i pākından Ḥüseyn-i Kerbelā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 5). [dü ʿālemde, -de]*

Göñül itme ḥaẕer benden fiġān eyle nedir Ẕārıñ
Ḥaḳ ile ḳıl bugün ülfet **dü ʿālemde** odur yârin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 2). [dü ʿālemde, -de]*

Kāʾinātıñ ḳuṭb olmuş her **dü ʿālemde** Naḳī
ʿAskeri gelmiş bu dünyā ḫalḳına hem pīşvādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 13). [dü ʿālemde, -de]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī pişvā vü pīrleri
Dü cihānda ẕāt-ı pāk serveri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 4). [dü cihānda, -da]*

dü cihān: *Iki cihan, iki dünya II dünya ve ahiret.*

Dostluġuna Ḥaḳ yaratdı **dü cihānı** ser-te-ser
Seniñ ile virdi revnaḳ nüh felek bāġ u zemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 3). [dü cihānı, -ı]*

İltimās it şāh-ı Mecnūn dürr-i maʿden kānını
Gevheridir **dü cihānıñ** Murtażāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 4). [dü cihānıñ, -ın]*

Men ġulām-ı ḫandān-ı Muṣṭafādır sevdigim
Hem imām u **dü cihānıñ** Murtażādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 2). [dü cihānıñ, -ın]*

Sensin ol şāh-ı şehīd-i Kerbelā sulṭānı hem
Pādişāh-i **dü cihānıñ** her dem sezāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 6). [dü cihānıñ, -ın]*

Anıñ içün Ḥaḳ yaratdı **dü cihānıñ** mülkünü
Ḥamd idelim gice gündüz ol şāhıñ iḥsānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 3). [dü cihānıñ, -ın]*

duʿā: *Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.*

Fātiḥa efḍal **duʿādır** cümle Ḳurʾān içre hep
Bā-yı bismillahda her dem virdi noḳṭaya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 5). [duʿādır, -dır]*

Dilerim ʿāşıḳ-ı şādıḳ **duʿālar** eyleye her ān
Oḳusun Fātiḥa Ḳurʾān bu rūḥum ḳıla şādānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 9). [duʿālar, -lar]*

Şuʾaybıñ muʾacciz bāhir semādan od düşüp ḫāke
Helāk itdi ḳamu ḳavmiñ **duʿāsıyla** fenā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 14). [duʿāsıyla, -sıyla]*

Müstecāb oldu **duʿāsı** ol Muḥammed ʿaşḳına
Luṭf ile ḳıldı hidāyet aña hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 3). [duʿāsı, -sı]*

Duʿālar eylerim belki ḥużūr rūz-ı maḥşerde
Şefāʿat eylesün āl-i Muḥammed anlara şāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 9). [duʿālar, -lar]*

dūçār ol-: *Uğramak, yakalanmak, tutulmak.*

olduġu ḥālde cānlarına ziyādesiyle eṣʾāb ü düşvār gele ḥabaḳından māʾide içlerinde
baʿżı mübtedi ehl-i ṭarīḳ bulunmaġıyla ḥayrete **dūçār olup** ḍalāletde ḳalmālarına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 20). [dūçār olup, -up]*

duḫān: *Duman, tütün.*

İç **duḫānıñ** ḳahve ile ḳatʿ ider şehevātını
Zehr-i ḳātil bunlar ancaḳ gitmiyor birçoḳ Zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 5). [duḫānıñ, -ın]*

duḫter: *Kız çocuk, kız.*

Şehvet-i dünyāya māʾil neyleyem ġayet ḥarīṣ
Nefsine ol tābi olmuş tāze bir **duḫter** ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 10). [duḫter,]*

Şeyḫ Ṣinʾān ḥażretine ḲayṢer-i Rūm **duḫterin**
Ḫizmetinde daʾvet itdi dīn ü īmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 15). [duḫterin, -in]*

duḫūl: *Girmek, katılmak.*

Bilmem ʿaceb baʿżı faḳīh böyle nice ebḥāṣ ider
Ḳalbe **duḫūl** eylememiş ʿaḳsine virmekde cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 4). [duḫūl,]*

Ḳalb ile hep fetḥ olandır cümle müşkül bunca bāb
Ḳalbe **duḫūl** kim ki ider aldı Ḥaḳdan kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 2). [duḫūl,]*

Ḥasedle kin kibir meẕmūm **duḫūl** itme bu ḳalbine
Derūnu pāk ider muṭlaḳ seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 9). [duḫūl,]*

Bezme **duḫūl** itmeyecek ol ʿadüvv-ü ehl-i cefākār
Geldi hemān bir ansızın üstümüze çatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 5). [duḫūl,]*

Bey paşālar zümresine itse **duḫūl** her ne zamān
Mesned-i bālāda yerin ednāya hemān itmedi cālis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 3). [duḫūl,]*

dükkân: *Çarşı, pazar gibi yerlerde mal alım satımları yapılan yer. II Âşık.*

Bu kesretden elin çekmiş cihānıñ varını neyler
Virüpdür cümlesin yaġma alan alsun **dükkânından** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 8). [dükkânından, -ın, -dan]*

Gerçe odur viren alan pazar içinde
Urdu cevāhir ziynetini bir **dükkâna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 4). [dükkâna, -a]*

ʿAşḳ baḥrına düşdüm bu gün ġarḳ eyledi pāyānına
Dürr-i cevherin buldum yekūn Ṣatdım tüccār **dükkânına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 2). [dükkânına, -ı, -n, -a]*

Bunlar pazar-ı ḥikmetde müzeyyen bir **dükkān** açmış
Ḳumaşın ṭopṭolu cevher Ṣatarlar cins-i aʿlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 11). [dükkān,]*

Mükemmel şehrümüz burda mücerred çoḳ **dükkān** īrād
Maʿārif mektebiñ cümle yenīden ḳıldı iḥyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 13). [dükkān,]*

dün ü gün: *Gece ve gündüz, sürekli.*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ **dün ü gün** himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 10). [dün ü gün,]*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ **dün ü gün** himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 10). [dün ü gün,]*

Men ʿaref dirsen bugün taḥṢīl eyle **dün ü gün**
Dinle gel kāmil sözün cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 11). [dün ü gün,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād iderler cān u dilden her seḥer
ʿAşḳ ṣarābın içmiş anlar **dün ü gün** ʿaleʾs-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 12). [dün ü gün,]*

Derviş **dün ü gün** behey ṭālib elinde var iken fırṣat
Ṭalāḳın vir bu zen-i dehrin saña küllī Ẕiyān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 3). [dün ü gün,]*

Dürüş **dün ü gün** Sükūtī iriş bir şeyḫ-i kāmile
Seni maḥrūm ḳomaz elin ṭut ḳıl idüp iḳrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 9). [dün ü gün,]*

Gir ṭarīḳ-i evliyāya ḥiẕmet eyle **dün ü gün**
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl iderler Ḥaḳ nümādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 13). [dün ü gün,]*

Şehvet-i dünyāya raġbet eylediler **dün ü gün**
Ḳavm-i Lūṭʾa tābi olup yerleri nīrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 13). [dün ü gün,]*

Ḥālimiz **dün ü gün** yamandır ṣabr idemem ġayr hiç
Ḥasta dil mūrdan ża ʿīfim nā-çāre ġayret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 3). [dün ü gün,]*

Buna her kim ki aldandı belā baḫrına ġarḳ oldu
Ḫalāṣ olmaz ḳatı düşvār **dün ü gün** olmada ifna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 4). [dün ü gün,]*

Mesned-i dünyāya raġbet eylemişler **dün ü gün**
Virseler doymaz cihānı ekl ider ḥayvān ṣoyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 7). [dün ü gün,]*

Ṣabr idüp Eyüb miṣāli ḫālimiz **dün ü gün** yaman
Āh u zārım artdı efzūn virmedi raḥat banā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 5). [dün ü gün,]*

Buġuż ḥased riyā ile gerçe dolu çün ḳalbiñiz
Şeyṭān ḳardaş olur size **dün ü gün** artar ṭuġyānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 6). [dün ü gün,]*

Sivādan geçmişiz zāhid bu edvārım seniñ olsun
Dün ü gün itdiġim Saʿyı bu eṭvārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 2). [dün ü gün,]*

Bu Vīrān kārḫāneniñ ben görmedim ābādını
Hedm olur **dün ü gün** ʿayāndır olmada ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 6). [dün ü gün,]*

Sükūtī Dervişiñ naẓmı nebīler vaṣfını eyler
Şefāʿat iltimāsında **dün ü gün** ilticā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 36). [dün ü gün,]*

Sükūtī bir ġarīb ednādır lütfuñ ġulāmıdır
Şefāʿat-i iltimās eyler **dün ü gün** hep ricā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 18). [dün ü gün,]*

dünyā: *Cihan, alem, evren.*

yaʿnī Ḫaḳ içün degil bütün bütüne **dünyālarını** ẕevḳ-i ṣefā ile geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire daḫı mesmūʾmız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 11). [dünyālarını, -lar, -ı, -nı]*

Pes imdi maʿlūm ola ki ey ʿazīz kāmilan **dünyāya** fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aṣlā ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 15). [dünyāya, -(y), -a]*

Sırr-ı Ḫaḳḳı ṣormuşum men ey Sükūtī bir ara
Dedi yer gök ʿarş-ı kürs levḥ dolu **dünyā** bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 10). [dünyā,]*

Ḳalbine ger kin kibirle dāḫil olsa hem riyā
Yedi ṭamudan eşeddir **dünyāda** çekdi ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 6). [dünyāda, -da]*

Nʾola bir gün ḫiṭāb ider ne kesb itdin bu **dünyāda**
Oġul māldan vefā gelmez seḥerlerde Ḫaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 5). [dünyāda, -da]*

Sükūtī bir ġarīb ednā gerek **dünyā** gerek ʿuḳbā
İrişür nuṣret-i Mevlā seḥerlerde Ḫaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 13). [dünyā,]*

Saña derim behey ṭālib işit nuṭḳum hevādan geç
Ne kār itdin bu **dünyāda** ʿucub ile riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 2). [dünyāda, -da]*

Gel göñül geç māsivādan umma andan şefḳat hīç
Ẕen ü **dünyā** bī-vefādır umma andan himmet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 2). [dünyā,]*

ʿAḳl-ı maʿāş her ṭālibe dāʾimā **dünyā** leẕīẕ
Terk-i sivā her kāmile hem daḫı ʿuḳbā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 1). [dünyā,]*

Kāʾinātıñ ḳuṭb olmuş her dü ʿālemde Naḳī
ʿAskeri gelmiş bu **dünyā** ḫalḳına hem pīşvādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 14). [dünyā,]*

Terk-i tecrīd olmuşuz biz **dünyāya** meyl itmedik
Bir ʿabā ḫırḳaya ḳandıḳ kimdeñ aṭlas ḥarīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 3). [dünyāya, -(y), -a]*

Aldanma hiç bu **dünyānın** varına
Gönlünü oynatma ol bī-ṣebātdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 3). [dünyānın, -nıñ]*

Meyl itme **dünyāya** Derviş Sükūtī
Erenler nuṭḳunu ṭut bir kitābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 15). [dünyāya, -(y), -a]*

Meyl virmedim ben **dünyāya** gönlümdeki sevdā nedir
Uġraşmazam hiç ḫalḳ ile başımdaki ġavġān nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 1). [dünyāya, -(y), -a]*

Bularla ser-te-ser **dünyā** vü ʿuḳbāya hem müzeyyendir
Ḳamu elvān ile naḳşı dü ʿālemde hemān meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 3). [dünyā,]*

Hiç olur mı naḳd ü cānıñ virmege ol peykere
Zen ü **dünyā** bī-vefāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 4). [dünyā,]*

İşit ircīʿi nidāsını ḳoyup **dünyā** Ṣefāsını
Bulam dersen beḳāsını yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 5). [dünyā,]*

Oḳurlar men ʿaleyhā fān kelām ẕāt-ı Mevlāʾnıñ
İder nefret bu **dünyādan** derūnuñ eyleyen envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 4). [dünyādan, -dan]*

Ey Ḥabībim teşrīfiñle ṭoldu **dünyā** ser-te-ser
Sensin ancaḳ maḫluḳata bāʿiṣ ḫayrüʾl beşer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 1). [dünyā,]*

Elim yetmezdi ey ṭālib derūnum itmege maʿmūr
Hezār matem bu **dünyāda** çekerīm olmadım mesrur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 2). [dünyāda, -da]*

Uydular tersā dinine ḳavm-i Yehūddan eşed
Din ü **dünyāya** degişdi oldular muṭlaḳ küffar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 6). [dünyāya, -(y), -a]*

Şehvet-i **dünyāya** māʾil neyleyem ġayet ḥarīṣ
Nefsine ol tābi olmuş tāze bir duḫter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 9). [dünyāya, -(y), -a]*

Ḫalḳ-ı Aḥmed kesb idenler kimseye ḳılmaz żarār
Ḫoş naẓarla vaṣfıñ iyler nitekim **dünyadadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 12). [dünyadadır, -da, -dır]*

Dünyānıñ her berzaḫından itdi ḫalāṣ ol yārimiz
Şimdi ʿuzletde ḳarārım bulmuşuz dildārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 1). [dünyānıñ, -nıñ]*

Bir iki gün ʿömr içün ṭapmak ne müşkül **dünyāya**
Terkin urmaḳ lāyıḳ-ı insān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 3). [dünyāya, -(y), -a]*

Neyleriz biz bu **dünyāyı** Ṣatdıḳ elden hem ʿuḳbāyı
İsteriz biz ol Mevlāyı ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 7). [dünyāyı, -y, -ı]*

Saray-ı līmaʾallahda iderler ṣoḥbet-i Ḥaḳla
Geçerler hep **dünyādan** bu yolda evliyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 8). [dünyādan, -dan]*

Mülk-i beḳādan gelmişem **dünyā** baña zindān imiş
Sivā ḥükmü gerçe yalan gelen geçer kervān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 1). [dünyā,]*

Derviş Sükūtī ben gelmişem bu **dünyāya** gitmek içün
Bunda gelen durmaz gider cümle cihān mihmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 9). [dünyāya, -(y), -a]*

Ṭālibā **dünyāyı** terk it bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Nefsine hiç virme fırṣat sür ḳademiñ durma baṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 1). [dünyāyı, -y, -ı]*

Ülfet-i **dünyāya** baḳmam el çekip oldum ḫalāṣ
Ḳalbimiz ḳıldıḳ muṢaffā nitekim ḫāṢṢuʾl-ḫavāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 1). [dünyāya, -(y), -a]*

Naḳṣ-ı dehre aldanup beyhūde ḳılma iltifāt
Bī-vefādır dinleme muṭlaḳ **dünyāya** itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 4). [dünyāya, -(y), -a]*

Eyledim ʿaşḳıñla yā Rab cümle **dünyādan** fırāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā ʿindimizde bir imiş bostān bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 1). [dünyādan, -dan]*

Her ki bildi nefsini Derviş Sükūtī **dünyāda**
Rabbi elbet bilir ol oḳuyanlar men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 9). [dünyāda, -da]*

Ḥüsnünüñ şevḳi bugün hep verdi **dünyāya** şeref
Māh-ı cemāliñ nūrı ḳıldı zümre-i dānāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 1). [dünyāya, -(y), -a]*

Bugün terk-i cihānım ben sivāya iʿtibārım yoḳ
Geçip **dünyā** u ʿuḳbādan ki bir yerde ḳarārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 2). [dünyā,]*

Sükūtī Dervişiñ pendi sözüm saña ey efendi
ʿAcāyib **dünyānıñ** fendi cezāsı çoḳ ʿaṭāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 14). [dünyānıñ, -nıñ]*

Nidem göñül bu **dünyāyı** cefāsı çoḳ vefāsı yoḳ
Sevelim gel göñül Mevlāyı ġıdāsı çoḳ fenāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 1). [dünyāyı, -y, -ı]*

İltifātım dehre yoḳdur göñlümüzde ẕerrece
Neyleyem ben māl u mülkü eyledim **dünyāyı** terk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 6). [dünyāyı, -y, -ı]*

Geçip bu fānī **dünyādan** iriş bir ʿālem-i mülke
Beḳā-yı vaḥdete irgör bulasın sen de dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 3). [dünyādan, -dan]*

Ṣaḳın meylini hiç virme zen ü **dünyā** ḳatı murdār
Libās-ı ḫūb şīrīn sözle görünür bunda aġyārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 3). [dünyā,]*

Özge bir derde giriftār olmuşun sen dāʾimā
Miḥneti çoḳ raḥatı yoḳ böyle bir **dünyā** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 4). [dünyā,]*

Himmeti ʿālī yücedir ṭaşlara teʾsīr ider
Ḳoymaz artıḳ bir mürīdīñ **dünyā** vü ʿuḳbā Ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 8). [dünyā,]*

Özge bir derde dūş olduk āh göñül eyvāh göñül
Ẕen ü **dünyā** bī-vefāya āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 2). [dünyā,]*

Ülfet-i **dünyā** degildir terkini itsem gerek
Sevdā-yı ʿaşḳa devā yoḳ āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 7). [dünyā,]*

Ḫānḳāh-ı evliyādan çekdiler el her biri
Cīfe-i **dünyāya** ṭālib ehl-i erkān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 6). [dünyāya, -(y), -a]*

Dürr-i pākından anıñ hem iki şehzādeler
Nūr-ı Aḥmedle müzeyyen geldiler **dünyā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 26). [dünyā,]*

Bunda sivā miḫnetiñ ol çekmede ġāyet ḳatı
Mesned-i **dünyāya** meşġūl kibrile bir ʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 8). [dünyāya, -(y), -a]*

Şehvet-i **dünyāya** raġbet eylediler dün ü gün
Ḳavm-i Lūṭʾa tābi olup yerleri nīrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 13). [dünyāya, -(y), -a]*

Çaldı rıḥlet kūsu baña gitmege ʿuḳbā bugün
Görmedim hiç bunda raḥat neylerim **dünyā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 2). [dünyā,]*

Geçerler fānī **dünyādan** beḳā-yı vaḥdete iren
Bulurlar maḳṣūduñ anlar niderler māsivā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 3). [dünyādan, -dan]*

Sāḳīyā kevşer şarābıñ ṣuñ seḥerler bir sebū
Defʿ idip bu ḳalbimizden zeng-i **dünyā** pek ṭolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 2). [dünyā,]*

Sivā ḥubbını terk eyle naẓar ḳılma bu **dünyāya**
Vefāsı yoḳdur ey ṭālib gözüñ ṭut ehl-i ʿuḳbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 1). [dünyāya, -(y), -a]*

Terk-i **dünya** kılmışız biz iltifat hiç etmeyüz
Dīde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl- ʿAbānıñ ʿaṣḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 5). [dünya,]*

Behey ṭālib saña direm gelüp **dünyāya** meyl itme
Bu keşretden ḫalāṣ ol sen ṣaḳın ġavġāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 1). [dünyāya, -(y), -a]*

Ṣūret-i ʿanāṢırda bugün yüẔüne urdu niḳāb
Kendini ḳıldı nihān görmedi zāhid **dünyada** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 8). [dünyada, -da]*

Derviş Sükūtī dāmeni şeyḫiñ durma güzel ṭut
Ḥaḳḳı ʿayān göstere ol **dünyā** vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 12). [dünyā,]*

Vechini ʿayān gördü bugün ʿāşıḳların **dünyāda**
Zāhidā arzu ḳılar görmege anı ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 1). [dünyāda, -da]*

Terkini ura gel ölmezden evvel
Ḥaḳ ise murādıñ **dünyā** ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 6). [dünyā,]*

Mecnūnuñ Leylāya ʿaşḳı mecāzī
Vuṣlata irmedi fānī **dünyada** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 12). [dünyada, -da]*

Sen oldun ser-te-ser **dünyā** vü ʿuḳbāya hemān bāʿiş
Virildi şānına levlāk ʿaṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 5). [dünyā,]*

Ne kesb itdin bu **dünyāda** nola bir gün suʾāl eyler
Yedinde hüccetiñ var mı cevāb itmek o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 5). [dünyāda, -da]*

Aç durma gözün ṭālib Ḥaḳ görünce **dünyā** ʿAlī geldi
Virdi żiyālar cihāna Zīb ile Zībā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 1). [dünyā,]*

Ḥaḳiḳat ʿilmine ʿārif olan neyler bu **dünyāyı**
Sivāya iltifāt itmez bular da ʿaşḳ-ı Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 1). [dünyāyı, -y, -ı]*

Olar kim şol derūn içre Ḫudāyı yād ider dāʾim
Sivāya iltifāt itmez degildir bunda **dünyacı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 14). [dünyacı, -cı]*

Misāfir geldiler **dünyā** vü ʿuḳbāya nevbet bekler
Bu kār-ḫāne ʿaceb ḫāndır fenāya ḳābil evṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 7). [dünyā,]*

Geçen **dünyā** vü ʿuḳbādan nider taḫt-ı Süleymān
Naẓar itmez bu fānīye olurlar resm-i mihmanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 1). [dünyā,]*

Görenler sırr-ı Mevlāyı niderler fānī **dünyāyı**
Sürerler Ẕikrini Ḥaḳḳıñ bulan dilde müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 1). [dünyāyı, -y, -ı]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i **dünyā** bu ʿaṣr
Her birisi ḳavm-i Nemrūd ile ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 3). [dünyā,]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i **dünyā** bu ʿaṣr
Her birisi ḳavm-i Nemrūd ile ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 3). [dünyā,]*

Ne ḥikmet Ḥażret-i ʿĪsā beḳā-yı iḫtiyār itdi
ʿUrūc itdi semā üẔre bu **dünyādan** rehā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 24). [dünyādan, -dan]*

Göñül geçmiş bu ʿālemden nider **dünyā** vü ʿuḳbāyı
Ḥaḳiḳat sırrına ʿārif olan neyler bu eşyayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 1). [dünyā,]*

Göñül mülkünü terk itdim nidem artıḳ bu **dünyāyı**
Ḳanāʿat semtine geçdüm vaṭān ṭutdum hem ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 1). [dünyāyı, -y, -ı]*

Devlet-i **dünyā** vü ʿuḳbā Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin eyledi diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 11). [dünyā,]*

Bilürken bu fenā mülkin beḳāsı yoḳ imiş aṢlı
Niçün böyle göñül virdin behey ṭālib yalan **dünya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 2). [dünya,]*

Bu pendin ḳulāḳ ṭut sen Sükūtī kem-terin her dem
Muḥaḳḳaḳ böyledir **dünyā** gelen gider degil ebḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 14). [dünyā,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ bu yolda cān niṣār itdim
Murādım verdiler gördüm benim **dünyā** vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 10). [dünyā,]*

Tecelli ḳıl baña yā Rab ḳoma beni bu sevdāda
Sivā ḥubını al benden neler çekdim bu **dünyada** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 2). [dünyada, -da]*

Ḥubb-ı evlād māl-i cāha zen ü **dünyā** ẕevḳine
Uydular nefs leşkerine sürdüler devrandan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 15). [dünyā,]*

Mesned-i **dünyāya** raġbet eylemişler dün ü gün
Virseler doymaz cihānı ekl ider ḥayvān ṣoyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 7). [dünyāya, -(y), -a]*

Devlet-i **dünyā** vü ʿuḳbā Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin eyledi diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 11). [dünyā,]*

Sāl hezār üç yüz onunda rıḥlet itdi **dünyādan**
Şeyḫ ʿAlī semt-i beḳāda buldu maḳāmıñ firdevsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 13). [dünyādan, -dan]*

Bu **dünyāda** neler çekdim vefāsı yoḳ imiş aṣlā
Şikāyet eylemem Ḥaḳdan ne itse baña sulṭānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 5). [dünyāda, -da]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına salik aḳıd bir şu cihān içre
Derūnuñ nev ḥayāt bulur ebed olmaz bu **dünyāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 18). [dünyāda, -da]*

Ülfet-i **dünyā** ne müşkül ḥālimiz ḳıldı yaman
Ḳaddimiz dal ile gördü cismime virdi ziyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 1). [dünyā,]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına gel iç dilersen ṭālibā bir ṣu
Derūnuñ nev ḥayāt bulur gerek **dünyā** vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 12). [dünyā,]*

Ṭavāf-ı ḥacdan evlādır bu ḥayrāt ʿind-i Mevlāda
Sevāb cümleden efḍal işit zāhid bu **dünyāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 2). [dünyāda, -da]*

Ehl-i tecrīd idi kendi bu fenāyı terk idüp
Baḳmadı evlād-ı ʿıyāle **dünyādan** oldu reha *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 6). [dünyādan, -dan]*

Terk-i **dünyā** itmeyince yār hele girmez ele
Neylesün ol düşmeyince ʿāleme dilden dile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 29, Mısra 1). [dünyā,]*

Velādet Dediler mālik-i **dünyā** vü ʿuḳbāda budur Ḫāḳān
Celāleddīn hemān Rūmī ḳamu Mevlevīler pīri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 25). [dünyā,]*

Aldanma naḳşına fānī **dünyānıñ**
Mürüvveti hiç yoḳ itmez bir vefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 3). [dünyānıñ, -nıñ]*

Söylerim naẓmıyla hiç degil yalan
Dünyāda maḥv olsa bir daḫı şeyṭān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 44). [dünyāda, -da]*

Dünyāda ḳalbleriñ envar itmişler
Bunlarda bulunmuş āṣār-ı raḥmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 57). [dünyāda, -da]*

Baḳma **dünyā** ziynetine ḳılma ṭālib sen heves
Mürşid-i kāmile irgil Ḥaḳḳı ẕikr it her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 1). [dünyā,]*

Cān niṣār eyle Muḥammed Mehdi-i Zamānıñ rāhına
Māsivāyı terk idip **dünyā** içün olma ḥarāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 4). [dünyā,]*

Gel berü sen ṭālib-i Ḥaḳ itme **dünyāya** ṭamaʿ
Dinle nuṭḳuñ cān u dilden her eriñ ile semʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 1). [dünyāya, -(y), -a]*

dünyā-perest: *Dünyaya tapacak derecede ehemmiyet verip ahiretini düşünmeyen. Maddiyatı çok seven.*

Ey zāhid **dünyā-perest** yoḳdur sırrına iẕʿānıñız
Ḥayvān gelüp bu ʿālem bulunmaz hiç insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 1). [dünyā-perest,]*

Ey zāhid **dünyā-perest** taḳlīd sizin imānıñız
Ḳalbiñizde benlik ḥased riyā ile efsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 1). [dünyā-perest,]*

dur-: *Durmak, beklemek, kalmak.*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīniñ ḥaşmına ḳarşu **durup**
İmdāda ʿAskerle Mehdī irdiler iḳrār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 11). [durup, -up]*

Sükūtī sen rıżā bābıñ dilersen dāʾimā bunda
Ḥażır ol nöbetin bekle degil **durmaḳ** mekāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 14). [durmaḳ, -mak]*

[durma, -ma]

Şemʿ-i ḥüsnüñ āteşine cān atar pervāneler
Aña ḳarşu **durmayıp** hiç yanmaġa dīvāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 2). [durmayıp, -ma, -y, -ıp]*

Sāyebān-ı şemse beñzer didi ḫātem-i enbiyā
Bir zemīnde **durmaz** aṣlā devr ider aʿlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 10). [durmaz, -maz]*

Seniñ içün çeşm-i pür-ḫūnum aḳar rūz u leyāl **durmaz**
Cemāliñ ḥasreti oldum cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 3). [durmaz, -maz]*

Bunca şāhlar gelüp **durmayup** göçdü
ʿİbret al anlardan düşme cihada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 19). [durmayup, -ma, -y, -up]*

Ẕiyāret eyleyip **durmaz** geẔer arayı arayı
Velādeti bulur şāh Bahāed-dīn maḳāmı ḳaṣr-ı ʿārifān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 59). [durmaz, -maz]*

dur-: *"Durma, haydi yap" anlamlarında bir emir ifadesi. (Metinde istek anlamında kullanılmıştır.).*

Seyl gibi göz yaşını deryālara **durma** Ṣal
Baḥre irüp mevci anıñ anda endāz ile ḥabāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 3). [durma, -ma]*

Ṭālibā dünyāyı terk it bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Nefsine hiç virme fırṣat sür ḳademiñ **durma** baṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 2). [durma, -ma]*

Durma gice gündüz ṭālib gir meydāna döne döne
Nefsine ol bugün ġalib gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 1). [durma, -ma]*

Derviş Sükūtī dāmeni şeyḫiñ **durma** güzel ṭut
Ḥaḳḳı ʿayān göstere ol dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 11). [durma, -ma]*

Virme göñlüñ ziynetine bu cihānıñ **durma** ḳaç
Mihrini vir ḳaḫbe zendir itme gel sen izdivāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 1). [durma, -ma]*

Bunca şāhlar ḳapusında ol imām u Kāẓımıñ
Dergāh-ı dārüʾş-şifādır **durma** gel eyle meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 4).*

dur: *"-dır, -dir, -dur, -dür" bildirme eki.*

Lamelif lā dimezem men gel eşyā Ḥaḳ **durur**
Ya yalanım yoḳ Sükūtī gün gibi ẓāhir Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 29). [durur, -ur]*

Tesellī ḳıl baña şāhım bu göñlümü idip bir şād
Seniñ ʿaşḳıñ **durur** dāʾim dilā dīvānıma bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 8). [durur, -ur]*

Her bāġçeniñ bülbülleri vird itdiġi hem dilleri
Bizde **durur** hep gülleri ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 8). [durur, -ur]*

Neyler bize nādān sözü kār eylemez ḳalbimize
Ẓāhir **durur** her yerde Ḥaḳ seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 10). [durur, -ur]*

Raḥmetiñ deryāsı pek çoḳ hiç nihāyet yoḳ **durur**
Şefḳātiñle merḥamet ḳıl ben revāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 9). [durur, -ur]*

Ten mülkünü ḳıldım fenā kārım **durur** fenā-yı ʿaşḳ
Buldum beḳā baʿdeʾl-fenā çün olmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 1). [durur, -ur]*

Ẕikr-i hūdan bir tecelli ḳalbime irgördüler
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle olmuş **durur** irşadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 8). [durur, -ur]*

Küntü kenziñ sırrını bul sende hem ẓāhir **durur**
Cehd ide gör sen daḫı irmek dilersen ol kana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 3). [durur, -ur]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ görenler bunda lā yaʾḳıl **durur**
Farḳıñ itmez oldu anlar mescid ü meyḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 5). [durur, -ur]*

dürdāne: *(Ar.) İnci tanesi II. Çok güzel, çok kıymetli sevgili.*

Māsivā ḥubı göñülden refʿ olup biʾl-cümleten
Ḳalmamış aḫlāḳ-ı mezmūm ṣāfī bir **dürdāneyim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 10). [dürdāneyim, -y, -im]*

dürlü: *"Türlü", çeşit çeşit, farklı.*

Hemān on **dürlü** genc anda ḳomuş ol fāʾil-i muḫtār
Ḥavāṣ-ı ʿaşere *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 17). [dürlü,]*

Ḳahr itmege bir nice dem **dürlü** cefā çün itdiler
Dil şehrini ḫarāb içün çoḳ virdiler zaḥmet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 7). [dürlü,]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem her ṭabiʿat bir degil
Ḥaḳ yaratmış ʿunṣur üzre **dürlü** renk emsalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 18). [dürlü,]*

Naḳş-ı renk ṣad hezārān **dürlü** Ṣūret gösterir
Neyleyem ol bī-vefādır oldum zībādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 5). [dürlü,]*

Bezmine elmās ḳadeḥle **dürlü** ziynetler virip
Ṣun kevs̲er şerbetinden hem bula lez̲z̲et dimāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 5). [dürlü,]*

Dürlü renklerde görünen bunda her ʿuṣṣāḳına
Ṣeş cihetden perde çekdin göremez nādān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 7). [dürlü,]*

Seyr iderdim ʿālemi her biri bir nevʿīyle
Dürlü naḳışlar içinde eyledim seyrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 6). [dürlü,]*

Aldanma sivānıñ Ẕevḳi yalandır
Bir vefāya her dem **dürlü** cefada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 18). [dürlü,]*

Miḥnetle elem **dürlü** çile her vecihle ġām aratdı bu gice
Ḳalbimize virdi cefā çeşm-i ḫūnum aḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 1). [dürlü,]*

Bu vücūdum şehrini doldurdu z̲āt-ı pākıyla
Nūra ġarḳ itdi ser-a-ser **dürlü** elvān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 8). [dürlü,]*

Dāmeni ṭutdum erenler pīrlere itdim niyāz
Raḥm idip itmez vefā bir **dürlü** himmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 16). [dürlü,]*

Maʿrifetden dem urur gör baʿżı insānlar her demi
Dürlü ṣanʾatlarda işmām itdirir renk-i būyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 2). [dürlü,]*

dürr: *Ar. İnci.*

Āl-i Aḥmed bendesiyiz Derviş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfuñ bekler ancaḳ nice yüz biñ bay gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 14). [dürr-i,]*

Ol ḥaḳiḳat erleriñ gör baḥri ʿaşḳa ġarḳ olup
Dürr-i maʿden gevherine irdi maḥrem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 12). [dürr-i,]*

Baḥr-ı ḳulzümde Sükūtī her zamān ġavvāṣ olup
Dürr-i cevherler metāʾıñ bulmaġa ʿummāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 10). [dürr-i,]*

Ol imām Kāẕım ḥaḳīḳat baḥrına ġavvāṢ olup
Men ʿaref **dürrüñ** Ṣaçar ol ehl-i süḥādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 12). [dürrüñ, -üñ]*

Baḥr-ı ʿaşḳa düşmeyenler ol ʿummān nice
Ḳanda bulur **dürr-i** mercān bulmadı ol kān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 2). [dürr-i,]*

ʿAşḳ baḥrına düşdüm bu gün ġarḳ eyledi pāyānına
Dürr-i cevherin buldum yekūn Ṣatdım tüccār dükkânına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 2). [dürr-i,]*

Zīb ü zīver naẓmile ṭaḳdım kitāba bir **dürrü**
Tācı ser itsün ʿāṣıḳlar bu ḥaḳīḳāt cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 1). [dürrü, -ü]*

İlkbahār tāze çemende vaṣf olur her ān ḳadeḥ
Dürr-i niṣār olur o demde bāʿiṣ-i nisān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 2). [dürr-i,]*

Kemāli vuṣlāta irdi Ṭarīḳinda nice biñ er
Dürr-i luṭfunda ḳul olmuş gice günler nice kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 54). [dürr-i,]*

Levḥ-i ḥüsnüñde yazılmış yedi ḥaṭ **dürr-i** necef
Fātiḥa heft āyetdir naẓm-ı Ḥaḳ añla şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 1). [dürr-i,]*

Murtażādır küntü kenziñ sırrını ifṣā iden
Murtażādır **dürr-i** cevher baḥrına kān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 10). [dürr-i,]*

ʿAṣḳ ile Derviş Sükūtī düşme ḳulzüm baḥrına
Dürr-i cevher bulmaḳ içün lücce-i ʿummān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 12). [dürr-i,]*

Dürr-i bāṭınından anıñ hem ol iki şehzādeler
Gün gibi itmiş ṭulūʿ nūr-ı żiyāsından meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 9). [dürr-i,]*

Dürr-i pākından anıñ hem iki şehzādeler
Nūr-ı Aḥmedle müzeyyen geldiler dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 25). [dürr-i,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-zamānıñ gelmesi senden olup
Dürr-i pākıñdan ẓuhūr itmiş ʿaṭāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 16). [dürr-i,]*

dürr-i cevher: *İnci ve elmas.*

Dürr-i cevher maʿdenini ey Sükūtī ara bul
Baḥr-ı ʿummān semtine ir eyle ol kāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 9). [dürr-i cevher,]*

Ḳalbim içre ey Ḥabībim teşrīf itgil baṣ ayaġ
Gönlümüñ ṣaḥrāsına ḳur **dürr-i cevherden** otağ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 2). [dürr-i cevherden, -den]*

Her kelāmı **dürr-i cevherdir** ḥaḳiḳat ehliniñ
Ehl-i şerʿiñ naḳl-i dūẕaḥ heşt-i cinān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 3). [dürr-i cevherdir, -dir]*

dürr-i gevher: *Hakikat incisi.*

Dürr-i gevher maʿdeninde nice dem ġavvaṢ olup
Mālik oldum kenz-i Ḥaḳḳa bir kān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 7). [dürr-i gevher,]*

dürr-i ḥaḳāyıḳ: *Hakikatler incisi.*

Künt ü kenziñ cevheridir Bāḳır Muḥammed Ḥażreti
Maʿden-i **dürr-i ḥaḳāyıḳ** ehl-i seḥā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 8). [dürr-i ḥaḳāyıḳ,]*

dürr-i luṭf: *İhsan, bağış incisi.*

Seniñ şevḳ-i viṣāliñle muḥabbet ẕevḳini buldum
Dürr-i luṭfuñ ġulāmıdır Sükūtī hep sana müştāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 10). [dürr-i lutfuñ, -un]*

Dürr-i luṭfuñ ġulāmıdır Sükūtī bir ġarīb ednā
Ḳapuna yüz sürüp gelmiş ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 13). [dürr-i lutfuñ, -un]*

Bir gedā Derviş Süḳutī ḫāk-i pāy-i Ḥaydarıñ
Dürr-i luṭfuñ bir ġulāmı seyr-i Ḫudāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 18). [dürr-i lutfuñ, -un]*

Mehdi-i Ṣāḥib-zamānıñ Derviş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfuñ çakeriyim yoluna ḳoydum seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 14). [dürr-i lutfuñ, -un]*

Bir gedā Derviş Sükūtī vaṣfıñ ider her zamān
Dürr-i luṭfuñ bir ġulām āl-i Aḥmed ḳanberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 14). [dürr-i lutfuñ, -u, -n]*

Cāndan ehl-i beyte men ġulām-ı Ḥaydarım
Dürr-i luṭfuñ sāʾiliyim tā ezelden Ḳanberim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 26, Mısra 2). [dürr-i luṭfuñ, -u, -n]*

Sürerler yüz ḳamu ümmet **dürr-i luṭfuna** her dāʾim
Ḳapundan red olunmaz bir cemāʿat yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 15). [dürr-i lutfuna, -un, -a]*

Sükūtī bezm-i ervāḥdan o şāha iḳtidā itmiş
Şefāʿat-i iltimās eyler **dürr-i luṭfunda** bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 10). [dürr-i lutfunda, -un, -da]*

Ṭarīḳinde sülük itdim irince ʿömrümüz āḫir
Dürr-i luṭfunda her dāʾim ġulāmı olmuşum ḳamber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 6). [dürr-i lutfunda, -un, -da]*

Ḫāk-i pāyi abdālım Derviş Sükūtī ben bugün
Dürr-i luṭfunda ġulāmım kem-ter gedāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 18). [dürr-i lutfunda, -un, -da]*

Āl-i Aḥmed bendesiyim Derviş Sükūtī ben bugün
Dürr-i luṭfunda ġulām nice biñ hezār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 14). [dürr-i lutfunda, -un, -da]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede Derviş Sükūtī bir ġulām
Dürr-i luṭfunda hemān ol gice gün mihmānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 10). [dürr-i lutfunda, -un, -da]*

Dürr-i luṭfunı beklermiş Sükūtī bir ġarīb ednā
ʿAlīniñ ḫānḳāhında hezārān kem-terim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 15). [dürr-i lutfunı, -un, -ı]*

dürr-i maʿden: *İnci madeni.*

İltimās it şāh-ı Mecnūn **dürr-i maʿden** kānını
Gevheridir dü cihānıñ Murtażāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 3). [dürr-i maʿden,]*

Ṣalmayan deryā-yı ʿaşḳa fülkünü her dem-be-dem
Bulmadı ol **dürr-i maʿden** kānıdır Şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 4). [dürr-i maʿden,]*

Ẕevce-i Aḥmed bilā şek başımıñ tāc-ı gevheri
Dürr-i maʿden Faṭıma hem Ḫayrüʾn-nisādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 4). [dürr-i maʿden,]*

dürr-i maʿnā: *Mana incisi. // [tas.] İlahî hakikat, sır, marifet.*

Yār ile hem-dem olanıñ nuṭḳu āʿẕam içredir
Her kelāmı **dürr-i maʿnā** baḥr-ı ḳulzüm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 2). [dürr-i maʿnā,]*

Her kelāmım **dürr-i maʿnā** cevheri yektā bugün
Fehm ide gör işbu baḥrı sen ḥaḳiḳat Caʿferi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 3). [dürr-i maʿnā,]*

Naẓmını Derviş Sükūtī eyleme bir ḳīl u ḳāl
Dürr-i maʿnādan niṣār it ʿāleme olsun īrāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 10). [dürr-i maʿnādan, -dan]*

dürr-i mercān: *İnci ve mercan.*

Geşt-i ʿaşḳdan suʾāl it baḥr-ı ʿummān ḳandadır
Deryālar ġavvāṣına ṣor **dürr-i mercān** ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 2). [dürr-i mercān,]*

Ṣordum ey dil kāmilāndan baḥr-ı ʿummān sendedir
Gevherine ṭālib ol kim **dürr-i mercān** sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 2). [dürr-i mercān,]*

dürüş: *Çalışmak, çabalamak.*

Dürüş dün ü gün Sükūtī iriş bir şeyḫ-i kāmile
Seni maḥrūm ḳomaz elin ṭut ḳıl idüp iḳrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 9). [dürüş,]*

düş-: *Meyletmek, müptela olmak, kapılmak, yakalanmak ‖ 'âşık olmak (dil bağlamında).*

īcāb ider māʾẕallah tebdīl-i ṭarīḳ itmiş olurlar ise berzaḫ ı ʿazīme
düşüp cānları ebediyen cehennemden ḫalāṣ olmayanlar anıñçün cānımıza ġāyet ṣaḳīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 22). [düşüp, -üp]*

aṣlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẕīme **düşürürler** ki
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 7). [düşürürler, -ü, -r, -ür, -ler]*

Ẕel Ẕelīl it nefsini kibr ü nifāḳa **düşmesin**
Re riyādan ictināb it ḳılmasın Ḥaḳdan cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 9). [düşmesin, -me, -sin]*

Yollarıñ hep ṭoġrusunu ʿarż ide
Düşmeyelim berzaḫına ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 10). [düşmeyelim, -me, -ye, -lim]*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʾān **düşdü** Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 13). [düşdü, -dü]*

ʿAşḳ ile Derviş Sükūtī **düşme** ḳulzüm baḥrına
Dürr-i cevher bulmaḳ içün lücce-i ʿummān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 11). [düşme, -me]*

Mecnūn oldum Leylāya **düşmüş** oldum sevdāya
Tā irince Mevlāya çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 5). [düşmüş, -müş]*

Bu ḳalbim ateş-i ʿaşḳa **düşürdi** dilrubā bāʾiş
Yaḳıp kül eyledi cismim fenā-ender-fenā bāʾiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 1). [düşürdi, -ür, -di]*

Feʾzkurūnī āyetiyle cān u dil her ṣubḥ u Şām
Ẕikre **düşmüş** bu Sükūtī göñli bulmuş inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 14). [düşmüş, -müş]*

Yā İlahī derde **düşdüm** hem devā senden meded
Ol Ḥabībiñdir Muḥammed Muṣṭafā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 1). [düşdüm, -dü, -m]*

Ẕülfünüñ sevdāsına görünce mecnūnlar **düşüp**
ʿAşḳ-ı mecāzī itdi ifnā bunları ḥadden ẕiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 9). [düşüp, -(ü)p]*

Murġ-ı ġarībin görmez misin hiç evc-i semā pervāz ider
Düşmüş ḳulaġuz bir önüne ʿaskerini tenhālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 10). [düşmüş, -müş]*

Bizi bu ʿaşḳ her dem nice bir sevdālara **düşürür**
Mecnūn gibi rūz leyāl bir Ṣaçı Leylālara **düşürür** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 1). [düşürür, -ü, -r, -ür]*

Bizi bu ʿaşḳ her dem nice bir sevdālara **düşürür**
Mecnūn gibi rūz leyāl bir Ṣaçı Leylālara **düşürür** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 2). [düşürür, -ü, -r, -ür]*

Ferhād daḫı bunca Zamān daġlar içinde dolaşıb
Aġlar ḳatı Şīrīn için başını ġavġālara **düşürür** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 4). [düşürür, -ü, -r, -ür]*

ʿĀşıḳları gel gör hemān bunda nice menzil alur
Bir mürşid-i ḥāẕıḳ bulup himmetiyle belālara **düşürür** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 6). [düşürür, -ü, -r, -ür]*

Ehl-i ḥaḳiḳat sırrına müddeʾīler hiç irmedi
Bunca ḥased nifāḳ ile kendini daʾvālara **düşürür** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 8). [düşürür, -ü, -r, -ür]*

Murġ-ı ġarībin görmez misin hiç evc-i semā pervāz ider
Düşmüş ḳulaġuz bir önüne ʿaskerini tenhālara **düşürür** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 10). [düşürür, -ü, -r, -ür]*

Her ki ṭutar pendini Derviş Sükūtī bir kem-terin
İrdi necāt semtine ẕevḳ-i beḳā mevālara **düşürür** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 12). [düşürür, -ü, -r, -ür]*

ʿİllet-i ʿaşḳa **düşelden** Ẕār iderdim her seḥer
ʿAşḳ ile irdim devāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 9). [düşelden, -elden]*

Düşdüler bunca ḍalālet rāhına her rūz u şeb
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş çeşm-i aʿmā bī-baṢār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 3). [düşdüler, -dü, -ler]*

Şehvet nefs ārzū sende ḳaldı bu neler her müdām
Düşdüler semt-i zināya ekserisi her diyar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 14). [düşdüler, -dü, -ler]*

Bir fenā aḫlāḳa **düşmüş** rūz u şeb gör vāʿiẓi
Her ḫuṣūṣda bu Sükūtī göñlünü kem-ter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 13). [düşmüş, -müş]*

Ḥaḳāyıḳ semtine **düşdüm** gözümden perde refʿ oldu
Sivādan el çeküp cümle irişince bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 7). [düşdüm, -düm]*

Ḳulzüm-ü baḥre ser-a-ser felegimi Ṣaldım bugün
Bir nihāyet semte **düşdüm** ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 6). [düşdüm, -dü, -m]*

Ateş-i ʿaşḳına **düşdüm** yoḳ ḳarārım gel yetiş
Ḫıżır ile irgör ḥayāta küllī varım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 1). [düşdüm, -dü, -m]*

Ḳays-veş ṣaḥrālara ben gice gündüz **düşmüşüm**
Bir Ṣaçı Leylā yüzünden tārumārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 9). [düşmüşüm, -müş, -ü, -m]*

Derde **düşen** āh ider ol ʿaşḳile nālān imiş
Derd içinde ẕevḳi bulan ʿāşıḳa dermān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 1). [düşen, -en]*

Küntü kenziñ sırr-ı muṭlaḳ sendedir iste anı
Reh-nümālar dāmına **düş** çünki ol kanda garaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 8). [düş,]*

Añlamaz zāhid bu sırr-ı mürşide dest urmamış
Cehlile **düşmüş** niẕāʿa bulmadı ol rehber ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 8). [düşmüş, -müş]*

Ḥüsnünü görmek içün men **düşmüşüm** sevdālara
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle bulmuşum dildār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 7). [düşmüşüm, -müş, -üm]*

Derd-i yāre **düşeli** biz bī-māre alışdıḳ
Pervāne gibi ʿaşḳ ile bir nāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 1). [düşeli, -eli]*

Ḳarābet göñlüme **düşdü** o şāhiñ iltifātıyla
İrişdim vaṣlına bir dem ki andan ġayr yārim yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 5). [düşdü, -tü]*

Neşʾe-yāb oldum o dem ki cürʾāsından ben anıñ
Mest olup **düşdüm** ḫāba bilmem nice yataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 8). [düşdüm, -dü, -m]*

ʿİllet-i ʿaşḳa **düşelden** bir ṭabīb dilber gerek
Her zamān berzaḫ ilinden geçmege rehber gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 1). [düşelden, -el, -den]*

Bir cefākār yāre **düşdüm** hiç vefāsın görmedik
Müptelāyım derd-i ʿaşḳa bir devāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 1). [düşdüm, -dü, -m]*

Ẕāt-ı pākın ʿaşḳına kim **düşmüşüz** rūz u leyāl
Bāb-ı iḥsāna kerem ḳıl bizlere sen lā-yezāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 7). [düşmüşüz, -müş, -üz]*

Sırr-ı Aḥmedden ḫaberdār olmadı aṣlā faḳīh
Düşdü ḥırṣla ʿināda bulmadı rāh-i sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 12). [düşdü, -dü]*

Nefs-i şehvetden ṣaḳın gel rāhını mesūd ider
Arzusuna **düşme** her dem dinle nuṭḳum gel beri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 10). [düşme, -me]*

Saʿyiñ hebā gitmez hemān **düş** ḥaḳiḳat rāhına
Sür erenler pāyına yüz olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 5).* *[düş,]*

Bir refīḳiñ ḳıl tedārik Ṣoñra **düşüp** ġurbet ele
Ḫātemi Nebī böyle dedi bizlere ol nūr-ı cemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 9). [düşüp, -üp]*

Ol şehinşāh bu ʿālem-i Muṣṭafādır iʿtiḳādım
Anıñ çün ʿaşḳa **düşdüm** artmada hep feryadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 2). [düşdüm, -dü, -m]*

Derde Yaʿḳūb **düşdü** ol dem Yūsufuñ feryādıyla
Buldu Eyüb Ṣabrıyla çün derdine edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 9). [düşdü, -dü]*

Yunūsʾum deryā içinde baṭn-ı māhīya **düşüp**
Ḫalvet itdi nice demler emr-i bir Mevlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 13). [düşüp, -üp]*

ʿAceb mey hiç sivā ḥükmün göñülden olmaya iḫrāc
Muḥabbet nārına **düşmüş** velī pervānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 6). [düşmüş, -müş]*

Dergāh-ı Ḥaḳdan muḥabbet refʿ olup biʾl-cümleten
Düşdüler nefs-i hevāya oldular ṭuġyān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 12). [düşdüler, -dü, -ler]*

Miḥnete **düşdü** bu göñlüm baña zindāndır cihān
Neyleyim bu māsivāyı raḥatı yoḳ hep yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 1). [düşdü, -dü]*

ʿAşḳ oduna **düşmüşüm** kebāb olup pişmişem
Yoḳluġ ile geçmişem döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 7). [düşmüşüm, -müş, -üm]*

Hicr-i ʿaşḳına **düşelden** yanarım artıḳ yeter
Vāṣıl-ı bezm-i cinān it yaḳmasun beni ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 3). [düşelden, -el, -den]*

Şeb-i ẓulmetde ḳalmışım żiyā ḳıl yā Resūlullah
Seniñ derdine **dūş** oldum devā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 2). [dūş,]*

Menziliñ ḳurb iken zāhid **düşme** yabāna
Ḥaḳḳı añla sendedir bil gezme ṣaḳın her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 1). [düşme, -me]*

Ey göñül gel bunda **düşme** ʿināda
Nefsine uyma sen gezme hevāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 1). [düşme, -me]*

Bunca şāhlar gelüp durmayup göçdü
ʿİbret al anlardan **düşme** cihada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 20). [düşme, -me]*

Senin ʿaşḳıñ olup beydā **dūş** oldu ḳalbime sevdā
Żaʿīfim gerçe bir ednā meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 3). [dūş,]*

Ne ḥikmetdir belālarla giriftār olmuşum her dem
Seniñ ʿaşḳına **dūş** oldum rehā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 4). [dūş,]*

Seḥerde açılur perde devā olur ḳamu derde
Düşer ḳurd ḳuş nice virde uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 6). [düşer, -er]*

Çeşm-i giryān ile Ferhād **düşdü** ṭaġlar başına
Bir lebi şīrīn içün çoḳ uġradı ġavġālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 7). [düşdü, -dü]*

Müşkül ancaḳ ġurbet elde yāre olmak müptelā
Bir meded yoḳ ey Sükūtī kim **düşer** sevdalara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 10). [düşer, -er]*

ʿAşḳ baḥrına **düşdüm** bu gün ġarḳ eyledi pāyānına
Dürr-i cevherin buldum yekūn Ṣatdım tüccār dükkânına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 1). [düşdüm, -dü, -m]*

Görelden vechini yārin **dūş** oldum özge sevdāya
Anıñ ʿaşḳile her dāʾim ben oldum mecnūn-ı s̱ānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 9). [dūş,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa **dūş** olmuş Ẕār ider rūz u leyāl
Himmet ister her ṭabibden derdine dermān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 7). [dūş,]*

Özge bir derde **dūş** oldum kimse şefḳat itmedi
Bir ṭabīb buldum ʿacāyib edvāya diḳḳat itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 1). [dūş,]*

Bir şebī Derviş Sükūtī Muṣṭafāya **dūş** olup
Şefḳātiñ gördüm hezārān baña nefret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 21). [dūş,]*

Bir ʿaceb ʿişyāna ġarḳım baḥr-ı girdāba **düşüp**
Cürmüne ben iʾtirāfım yek pāre ḥürmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 7). [düşüp, -üp]*

Ḫāricīye lerze **düşüp** feryād ile itdi fiġān
Ḳavm-i ʿadüv leşkerine virdi fenā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 11). [düşüp, -üp]*

Çoḳ Zamān **düşmüş** ḫarābe taʾmīre muḥtāc ider
Himmeti ḳıldı erenler ṣuyu oldu nev- ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 5). [düşmüş, -müş]*

Evliyālar himmetiyle **düşdi** ḥayrāt semtine
Luṭfuyla ḳıldı ʿināyet aña hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 11). [düşdi, -di]*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʾān **düşdü** Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 13). [düşdü, -dü]*

Düşdüler ḳanūn niẕāmāt ḥükmünüñ icrāsına
Bāb-ı şerʿī ḳufl idip bekler paşālar hem şehi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 5). [düşdüler, -dü, -ler]*

Ekl ile bugün şirke **düşüp** ḳalb ṭamaʿ bir cins-i cāmūs
Zāhid mürāʾī ehl-i nifāḳ mervān gibi bir şöhreti cāsūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 1). [düşüp, -üp]*

Terk-i dünyā itmeyince yār hele girmez ele
Neylesün ol **düşmeyince** ʿāleme dilden dile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 29, Mısra 2). [düşmeyince, -me, -y, -ince]*

Düşme ṭālib bugün sende ʿināda
Ḥor baḳma ʿāleme vefāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 1). [düşme, -me]*

ʿİllet-i ʿaşḳa **düşenler** zār ider her rūz u şeb
Hiç ṭabīb ḳılmaz devāyı bulmadı aṣlā felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 5). [düşenler, -en, -ler]*

Seniñ ʿaşḳına her kim ki **düşenler** devr ider elde
Şarāb-ı laʿl-i engürüñ içenlerde ḫumār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 3). [düşenler, -en, -ler]*

Revā mı ülfetine **düşenler** rūz u şeb dāʾim
Naẕar itmez bu ʿālemler anı kimse ṣorar olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 5). [düşenler, -en, -ler]*

ʿİllet-i ʿaşḳa **düşelden** isterim iḥsān gerek
Biz ṭabīb-i ḥāzıḳ elinden dilerim dermān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 1). [düşelden, -el, -den]*

Vaḥdet içre nice demler yār ile yār iden göñül
Şimdi **düşdün** ġurbet içre āh u Ẕār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 2). [düşdün, -dü, -ñ]*

Keṣret-i ekle **düşenler** göñlünü ḳıldı yebāb
Cismini ifnā idermiş bu ḫusūṢda her ġulām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 9). [düşenler, -en, -ler]*

Nār-ı ʿaşḳa çünki **düşdüm** ben daḫı her rūz u şeb
Yañar oldum mavḥ olunca gör beni külḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 7). [düşdüm, -dü, -m]*

Çün bugün bāṭın gözüyle baḳmışım aḥvāline
Her biri bir isme maẕhar **düşmüşüm** ḥayrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 10). [düşmüşüm, -müş, -üm]*

Baḥr-ı ʿaşḳa **düşmeyenler** ol ʿummān nice
Ḳanda bulur dürr-i mercān bulmadı ol kān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 1). [düşmeyenler, -me, -(y)en, -ler]*

BerẔāḫa **düşen** ḥāl nice gör olmuş yaman
Mürşid gerek anı daḫı terbiye ide bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 5). [düşen, -en]*

Artdı ʿaşḳım yā ilāhī **düşmüşüm** deryālara
Mevc ururسa bıraḳmaz ancaḳ vaṣl olam ṣaḥrālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 1). [düşmüşüm, -müş, -üm]*

Derde **düşen** bunda sālik-i Ḥaḳ anıñ dermānesi
ʿİlleti ʿaşḳdan ölürse ẕevḳ ider dil ḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 1). [düşen, -en]*

Şuʾaybıñ muʾacciz bāhir semādan od **düşüp** ḫāke
Helāk itdi ḳamu ḳavmiñ duʿāsıyla fenā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 13). [düşüp, -üp]*

ʿİllet-i ʿaşḳa **düşenler** buldu her derde devā
Bāb-ı luṭf-ı meftūḥ olmuş ḥācetiñ eyle revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 15). [düşenler, -en, -ler]*

düş ol-: *Tutulmak, uğramak, müptela olmak.*

Özge bir derde **düş olduk** āh göñül eyvāh göñül
Ẕen ü dünyā bī-vefāya āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 1). [düş olduk, -du, -k]*

Rehber-i ʿaşḳa **düş oldum** rāhımız oldu güşād
Ḫıżr-ı vāḳte çün irişdim eyledi ḳalbim ābād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 1). [düş oldum, -du, -m]*

Ḳoma yā Rab bu ḥāl üzre ʿacāyib derde **düş oldum**
Devālar dest-i pākınla olursa her kemāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 7). [düş oldum, -du, -m]*

ʿİllet-i ʿaşḳa **düş oldum** ney gibi inlerdi dil
Ẕār-ı feryādımla ṭoldu bu zemīn ü āsumān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 5). [düş oldum, -du, -m]*

Ṭaş mı ṣandın bu derūnum çekdirirsin biñ belā
Miḥneti derde **düş oldum** bulmadım aṣlā devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 2). [düş oldum, -du, -m]*

Ẕillet ile gice gündüz geçmede ʿömrüñ seniñ
Miḥnet-i ʿaşḳa **düş olduñ** Ẕülfikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 10). [düş olduñ, -du, -n]*

ʿAceb biz özge ateşdir kimiñ ḳalbine **düş oldun**
Yanar rūz leyāl anlar fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 9). [düş oldun, -du, -n]*

Sivā ḥubı ile her dem cihān ẕevḳine **düş olmuş**
Ṭaʿāmıñ tāẔe ter cinsin ḳamu ḥelvā ile ister *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 5). [düş olmuş, -muş]*

Bir Özge derde **düş olmuş** Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsına ʿilāc yoḳdur bu yolda hiç tımār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 7). [düş olmuş, -muş]*

ʿAceb bir ḥāle uġramış Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsız derde **düş olmuş** ṭabīblerden tımārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 12). [düş olmuş, -muş]*

Nār-ı hicrāna **düş olmuş** bu vücūdum ser-te-ser
Baḥr-ı ʿummān kār ider mi gör ṭutuşmuş cism-i cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 7). [düş olmuş, -muş]*

Baḥr-ı ʿaşḳa **dūş olup** ʿummān olan Saʿdīleriz
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup cānān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 1). [dūş olup, -up]*

düşkün: *Meyletmek, müptela olmak, kapılmak, yakalanmak ‖ 'âşık olmak (dil bağlamında).*

ʿĀṢīlere sensin şefīʾ mücrimlere senden nefīʾ
Düşkünlere sensin refīʿ ey şāfiʾ-i rūz-ı cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 10). [düşkünlere, -ler, -e]*

düşmān: *Düşman, hasım.*

Tīġ-ī Ḥaydarla Sükūtī ḫandān **düşmanına**
Boynuna ur ḫāricīniñ al bugün bir kām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 9). [düşmanına, -ı, -n, -a]*

Ḥażret-i Saʾd Vaḳḳāṣ hem aṣḥāb içre pek ulu
Oġlu merdūd bir münāfıḳ Ḥüseyne **düşmān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 20). [düşmān,]*

Medḥ Ẕemme baḳmaz ol kesen Ḥaḳ yoluñ ṭutmuş ḳavī
Ḳahr-ı Luṭfu bir idermiş **düşmānını** yār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 6). [düşmānını, -ı, -n, -a]*

Āl-i Aḥmed Murtażāya ẓulm idip her vechile
Ḫānedān-ı ehl-i beyte oldular **düşmān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 18). [düşmān,]*

Tekāsül iyledim pek çoḳ bu ʿömrümüz hebā gitdi
Saña maʾlūmdur her ḥālim bu nefsimdir baña **düşmān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 8). [düşmān,]*

Bunca hezār **düşman** ile bābını urdu yere
Hasr eyledi aṣḥāblara ʿadlile vefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 17). [düşman,]*

Ḳıldı şehid Şāh Ḥüseyni ẓulmiyle ol ḳaltabān
İbn Ẕiyād bir münāfıḳ **düşmān** her bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 10). [düşmān,]*

Ḳıldı şehid ibn-i Yezīd bunları biñ cevr ile
Düşmānı āl-i Resūl fitne-i aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 12). [düşmānı, -ı]*

Şanma sen bunu ehl-i īmāndır
Kimseye dost olmaz ḳatı **düşmāndır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 14). [düşmāndır, -dır]*

ʿAskeri ol Murtażānıñ **düşmānına** ḳarşu dur
Şām civarı meydānında girü ḳalma sür feres *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 3). [düşmānına, -ı, -n, -a]*

düşvār-: *Zor, güç, sıkıntılı, çetin.*

Mūsāleyin Ṭur Dağında her dem münācāt eyleyen
Düşvār-ı ḫāliñ ʿarż itmege Sübḥāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 4). [düşvār-ı, -ı]*

olduġu ḥālde cānlarına ziyādesiyle eṣʾāb ü **düşvār** gele ḥabaḳından māʾide içlerinde
baʿżı mübtedi ehl-i ṭarīḳ bulunmaġıyla ḥayrete düçār olup ḍalāletde ḳalmālarına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 19). [düşvār,]*

Sükūtī Dervişiñ ḥāl ḳatı **düşvār** bu ʿālemde
Ḥabībiñ ʿaşḳ-ı pākına hidāyet ḳıl aña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 13). [düşvār,]*

Sükūtī mücrimiñ bilmem rehāyāb olması **düşvār**
Meger raḥm eylese Aḥmed şefāʿatde odur meşhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 13). [düşvār,]*

Günāhkārım yüzüm ḳara necāt semti ḳatı **düşvār**
Ne ṣūretle varam saña ben ḳalbim pāk degil hep bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 1). [düşvār,]*

Ṣāç u ṣaḳāl penbe miṣāli nā-tüvān oldum yeter
Ḥālimiz **düşvāre** irdi eylemem şekvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 14). [düşvāre, -e]*

İrdi **düşvāre** bu ḥālim gün be gün artmaḳdadır
Bir devā itsün ṭabībler bıraḳmadı aṣlā cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 9). [düşvāre, -e]*

Buna her kim ki aldandı belā baḫrına ġarḳ oldu
Ḫalāṣ olmaz ḳatı **düşvār** dün ü gün olmada ifna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 4). [düşvār,]*

İtdi ḫarāb bu vücūdum şehrini ḳıldı fenā
Artdı feryād ile nālem ḥālimiz **düşvāredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 4). [düşvāredir, -e, -dir]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿĀbidīne irmez olsaydım tamām
Ḥālimiz **düşvār** olurdu encām rūz-ı ḳıyām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 8). [düşvār,]*

düz-: *Tertip etmek, tanzim etmek.*

ʿAşḳ yolunu göster bize āsān eyle varım size
Her yoḳuşu sen ḳıl **düze** senden kerem iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 6). [düze, -e]*

Bu insān resmini **düzdi** etiñle eyledi iẓhār
Süñük et ṭamar deri ṭırnaḳ ḳıl siñir baġırsaḳ ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 5). [düzdi, -di]*

ʿAnāṣırdan **düzülmüşdür** ser-a-ser bu vücūd şehri
Ḳodu on iki bāb anda anıñladır hemān maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 3). [düzülmüşdür, -ül, -müş, -dür]*

Aḥsen-i taḳvimle **düzdü** ẕātını Ṣıfātını
Her cihetden gösterüp sır böyle iʿlān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 5). [düzdü, -dü]*

Līmaʾallah mektebinde dersini **düzmüş** idi
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫ-i Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 15). [düzmüş, -müş]*

dūzah: *Cehennem, cehennem ateşi.*

Her kelāmı dürr-i cevherdir ḥaḳiḳat ehliniñ
Ehl-i şerʿiñ naḳl-i **dūẕaḫ** heşt-i cinān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 4). [dūẕaḫ,]*

düzen: *Belli yöntem, ilke veya yasalara göre kurulmuş olan durum, uyum, nizam, sistem.*

SöẔü şīrīn lebi sükker dehānı ḥoḳḳaya beñzer
Müzeyyen zībe ġarḳ olmuş cevāhir hep **düzenlerde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 8). [düzenlerde, -ler, -de]*

ebed: *Ar. Gelecekte muteber sonu olmayan zaman.*

īcāb ider māʾẕallah tebdīl-i ṭarīḳ itmiş olurlar ise berzaḫ ı ʿazīme
düşüp cānları **ebediyen** cehennemden ḫalāṣ olmayanlar anıñçün cānımıza ġāyet ṣaḳīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 22). [ebediyen, -i, -y, -en]*

Saña Ḥaḳ dedi maḥbūbum ezelden tā **ebed** çün kim
Ḥaḳḳa çün ẕātıñız maẓhar meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 7). [ebed,]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına salik aḳıd bir şu cihān içre
Derūnuñ nev ḥayāt bulur **ebed** olmaz bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 18). [ebed,]*

aşlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẕīme düşürürler ki
cānı cehennemden **ebeden** kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 8). [ebeden,]*

ebhās: *Bahisler, sözler.*

Bilmem ʿaceb baʿżı faḳīh böyle nice **ebḥāṣ** ider
Ḳalbe duḫūl eylememiş ʿaḳsine virmekde cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 3). [ebḥāṣ,]*

ebī: *Elveledi sırrı, ebihi (Çocuk babasının sırrıdır)Hadis.*

Himmetiyle vāḳıf oldu her biri esrārına
Elveled sırr-ı **ebīye** irdiler çün bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 12). [ebīye, -y, -e]*

ebkā: *Ebedileştirme.*

Bu pendin ḳulāḳ ṭut sen Sükūtī kem-terin her dem
Muḥaḳḳaḳ böyledir dünyā gelen gider degil **ebḳā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 14). [ebḳā,]*

ebu: *(Ar. eb "baba" kelimesinin merfû şekli ebū) Eb kelimesinin, künye olarak kullanılan Arapça isim tamlaması şeklindeki özel isimlerin veya deyim niteliğindeki bâzı tamlamaların başında aldığı şekil.*

Merḥūm **ebu** el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā
sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim
Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā
ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām
ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḥsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [ebu,]*

ebū bekir: *Dört halifeden biri.*

Resūlüñ sevdigi bunlar **Ebū Bekir** ʿÖmer ʿOs̱mān
ʿAlī damād-ı peyġamber cinān-ı heşt bābına meʾmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 7). [ebū bekir,]*

Cenāb-ı Ḥaḳ **Ebū Bekir** anıñ neslindedir mührü
Seḥāvetde ʿömr-i ʿOs̱mān kemāl z̲āt-ı Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 27). [ebū bekir,]*

Ebū Bekir ʿÖmer ʿOs̱mān ʿAlīdir fātiḥ-i Ḫayber
Ki bunlar Aḥmediñ yār-i cihāna geldiler server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 1). [ebū bekir,]*

Yolunda gördü üç atlı ki Ṣandı anı ḫāṢ u ʿām
Meger cedd-i Resūlullah **Ebū Bekir** ʿAlī imām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 38). [ebū bekir,]*

ebuʾl necīb: *Ebü'n-Necîb Ziyâüddîn Abdülkāhir b. Abdillâh b. Muhammed b. Ammûye el-Bekrî es-Sühreverdî (ö. 563/1168) 490 (1097) yılı civarında İran'ın Cibâl bölgesindeki Sühreverd kasabasında doğdu. Hz. Ebû Bekir'in neslinden olduğu için Bekrî ve Kureşî nisbeleriyle de anılır. Halvetiye tarikatı silsilesine dâhildir.*

Żiyā aldın **ebuʾl Necīb** hem oldur vāriṣ̲-i Mevlā
Hemān Baġdād derūnunda maḳām-ı kaʾbe-i ʿulyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 13). [ebuʾl necīb,]*

ebyaż: *Beyaz, bembeyaz.*

Aġardı ṣaç ṣaḳal penbe miṣ̲ālinde ḳatı **ebyaż**
Tükendi ḳalmadı femde ne ki cümleden danem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 3). [ebyaż,]*

ecel: *Ecel, ölüm, ölüm anı.*

Bu keṣ̲ret encāmı dağılır bir gün
Ecel gelüp saña bulur tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 4). [ecel,]*

echel: *Cahillerin cahili, en cahil || Akılsız, şuursuz, kendini bilmeyen, gaflet içinde olan.*

Bir muʿammādır Sükūtī işbu ʿālem ḥalḳına
Feth̟ iderler erbāb-ı kāmil bilemez **echelimiz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 22). [echelimiz, -imiz]*

eclā: *Daha parlak.*

Farż olunmuş z̲āt-ı Ḥaḳʾdan her ṭarīḳat ehline
Ḳadirī Rüfāʾī tamāmen bendesi **eclā** ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 6). [eclā,]*

ecsād: *Vücutlar, tenler.*

Ne ʿaceb ṭaş atar münkir ṭarīḳat ehline her dem
Doḳunmaz sīneme Ḍarb ḥadīdindir bu **ecsādım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 8). [ecsādım, -ı, -m]*

edā: *Yerine getirme, verme.*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl **edāsın** ile aʿṭā her ne ise vāridāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 6). [edāsın, -sın, -]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-i Ḥaḳda ol muḳīm
Ḥiẕmetiñ ḳıl sen **edāya** evliyānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 14). [edāya, -y, -a]*

Cennet-i aʿlāya dāḫil Ḥaḳ içün iden **edā**
Nār-ı dūzaḫdan emīndir her dü ʿālem aḫḳarī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 11). [edā,]*

Postnişīn olmuş İvraniye Ḳadriyye dergāhına
Ẕikr-i cehriñ ḥizmetini rūz u şeb eyler **edā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 6). [edā,]*

Celvetiyye şeyḫi muḥaḳḳaḳ ḥiẕmetiñ ḳıldı **edā**
Dergāhında çūşa geldi çeşmesi māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 7). [edā,]*

Meslek-i Ḥaḳ ḳadri idi şāh Geylān bendesi
Ẕikr-i cehri iştiġāli rūz u şeb eyler **edā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 8). [edā,]*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl **edāsın** ile ʿaṭā her ne ise varidat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 6). [edāsın, -sın, -]*

edeb: *Terbiye / incelik. II [tas.] Kişiyi kötü hal ve davranışlardan koruyan güzel ahlâk.*

Ṭut elin beyhūde gezme bu fenā mülkünde sen
Telḳīn itsün ẕikr-i cehr ḥużūrunda ḳıl **edeb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 4). [edeb,]*

Edeb erkān ile kimiñ meşāyiḫ ittifāḳ itmiş
Resūlüñ sünneti muṭlaḳ iṭāʾat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 7). [edeb,]*

Girdim o şehre cān ile her bir **edeb** erkān ile
Ẕevḳ eyledim sulṭān ile yoḳ anda hiç bīgānemiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 13). [edeb,]*

Edebsiz ehl-i şehvetden geç istersen necāta ir
Erenler dāmeni ṭutgıl ḳurı sevdāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 7). [edebsiz, -siz]*

Ṭut elin beyhūde gezme bu fenā mülkünde sen
Telḳīn itsün Ẕikr-i cehr ḥużūrunda ḳıl **edeb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 4). [edeb,]*

Girsin binüp itdi ṭavīl ṭamu ʿaẕābın ḫalḳı cihāna
Muġalaṭa ideyor gör vāʿiẓi kim yoḳ **edebī** nāmūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 6). [edebī, -i]*

edirne: *Trakya'da bulunan ve Osmanlıya başkentlik yapmış olan il.*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir

nüsḥasını **Edirne**ʾ**de** bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaSı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [edirneʾde, -de]*

ednā: *Aşağı, basit, değersiz.*

Pes imdi bu faḳir zenb ü keşīr mūrdan **ednā** żaʾifüʾl-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Saʿdeddīn el-Cebāvī mesmūʾ-yı ʿācizānemize naẓaran beyneʾn-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 1). [ednā,]*

Dergāhınıñ bir kem-teri mūrdan żaʿīf eñ aḥḳarı
Sükūtī **ednā** bir çakeri cürmile gelmiş ḳıl revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 14). [ednā,]*

Sükūtī bir ġarīb **ednā** gerek dünyā gerek ʿuḳbā
İrişür nuṣret-i Mevlā seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 13). [ednā,]*

Ḳapuñda ilticā itmiş Sükūtī bir ġarīb **edna**
Nigāh-ı iltifātındır benim iḥsānıma bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 9). [edna,]*

Her müşkülüm āsān ile eyledi ḥāl meşāyiḫ
Mūrdan **ednā** kem-ter iken beni ḳıldı kemāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 2). [ednā,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Bir gedā Derviş Sükūtī kem-ter ü **ednā** ḥaḳīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 10). [ednā,]*

Dürr-i luṭfunı beklermiş Sükūtī bir ġarīb **ednā**
ʿAlīniñ ḫānḳāhında hezārān kem-terim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 15). [ednā,]*

Sükūti bir ġarīb **ednā** ider evṣāfını her dem
Yolunda cān u baş virse revādır böyle bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 13). [ednā,]*

Sükūtī bir ġarīb **ednā** ġulām bāb-ı Luṭfunda
İderse himmetiñ ol şāh anıñla ṣoḥbetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 13). [ednā,]*

Şānına lāyıḳ olan kim kendini **ednā** görüp
Ḫalḳ-ı ʿālem anı ol dem başına efser ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 5). [ednā,]*

Bir Özge derde dūş olmuş Sükūtī bir ġarīb **ednā**
Devāsına ʿilāc yoḳdur bu yolda hiç tımār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 7). [ednā,]*

Bir ḳademde menziliñ sebʿ-i semāya irgürür
Mülk o **ednāyı** ol dem seyrāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 8). [ednāyı, -yı]*

ʿAceb bir ḥāle uġramış Sükūtī bir ġarīb **ednā**
Devāsız derde dūş olmuş ṭabīblerden tımārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 11). [ednā,]*

Sükūtī bir ġarīb **ednā** cemāl-i yāre vāṣıl olmuş
ʿArefden dersini almış iderdi ẕevḳ-i dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 9). [ednā,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī gelmişem **ednā** ġarḪb
Ḫāk-i pāyiñ beklerim hep saña itdim ʿarż-ı ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 13). [ednā,]*

Şefḳat eyle bu Sükūtī kem-tere ey ẕāt-ı pāk
Senden ümīd kesmez aṣlā bir ġarḪb **ednā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 28). [ednā,]*

Senin ʿaṣḳıñ olup beydā dūş oldu ḳalbime sevdā
Żaʿīfim gerçe bir **ednā** meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 4). [ednā,]*

Benim bī-çāre bir **ednā** kemīne ḫāk-pāyında
Gice gün yüẔ sürüp geldim sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 11). [ednā,]*

Dürr-i luṭfuñ ġulāmıdır Sükūtī bir ġarīb **ednā**
Ḳapuna yüz sürüp gelmiş ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 13). [ednā,]*

Sükūtī bir ġarīb **ednādır** lütfuñ ġulāmıdır
Şefāʿat-i iltimās eyler dün ü gün hep ricā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 17). [ednādır, -dır]*

Kenz-i Ḥaḳḳa vāṣıl olmuş dervişānı bī-şümār
Bir ġarīb **ednā** Sükūtī her müdām lāyıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 22). [ednā,]*

Bey paşālar zümresine itse duḫūl her ne zamān
Mesned-i bālāda yerin **ednāya** hemān itmedi cālis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 4). [ednāya, -ya]*

Muḥaḳḳaḳ iltimās eyler yolunda nice bāy-ı **ednā**
Cenāb-ı Ḥaḳḳı sen bildir görelim ḳandadır Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 9). [ednā,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bir ġarīb **ednā** ḳulu
Naẓmıyla ḳıldı beyān fehm idip gel ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 17). [ednā,]*

Her ḥāl ile cāndan ḳıldılar ülfet
Ednāya itmezler bir kere nuṢret *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 16). [ednāya, -ya]*

edvā: *İlletler, dertler, hastalıklar.*

Senden olmazsa hemān bil yārāna **edvā** göñül
Ḳanda aġyārdan umarsın merhem-i eşfā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 1). [edvā,]*

Dil şehrini ḳıldı yebāb **edvāsına** hīç çāresi yoḳ
Ẕaḫmıñ çekemem boynumuza el-ḫāḳ ideyim ben resenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 5). [edvāsına, -sı, -n, -a]*

Derde Yaʿḳūb düşdü ol dem Yūsufuñ feryādıyla
Buldu Eyüb Ṣabrıyla çün derdine **edvā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 10). [edvā,]*

Bir vefāya bunda yüz biñ çekerim derd-i elem
Bir ṭabīb-i ḥāẓıḳ bulunmaz ideyim **edvā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 4). [edvā,]*

Ḥasta oldu bu derūnum Ṣıḥḥate ḳābil degil
Neyleyim artmaḳda gün gün irmedim **edvālara** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 6). [edvālara, -lar, -a]*

Özge bir derde dūş oldum kimse şefḳat itmedi
Bir ṭabīb buldum ʿacāyib **edvāya** diḳḳat itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 2). [edvāya, -y, -a]*

Ẕiyāretgāh-ı ʿuşşāḳa derdlilere **edvā**
Ṭarīḳat pīridir ancaḳ kemāl ḳudret-i aʾlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 63). [edvā,]*

edvār: *Devirler, çağlar, zamanlar.*

Sivādan geçmişiz zāhid bu **edvārım** seniñ olsun
Dün ü gün itdiġim Saʿyı bu eṭvārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 1). [edvārım, -ım]*

efʿāl-: *Kulun eylemleri; ameller.*

Ḫayr u şer **efʿāl-i** Ḥaḳdır kimse ṭaʿn eyleme
Müʾmīn muṭlaḳ olanlar ḥüsn-i ẓann-ı aʿlādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 7). [efʿāl-i, -i]*

Her ḳuluñ **efʿāl-i** maʿlūm Ḥaḳdan olmaz iḫtifā
Setr ideler maḫfī uyūbıñ settāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 3). [efʿāl-i, -i]*

efḍal: *Ar. Daha, pek ziyade faziletli, âli dereceli. 2. Ûlâ, ercah.*

Fātiḥa **efḍal** duʿādır cümle Ḳurʾān içre hep
Bā-yı bismillahda her dem virdi noḳṭaya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 5). [efḍal,]*

Nebīler **efḍal-i** Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā geldi
Velīler serveri Ḥaydar ʿAliyyüʾl Murtāẓa geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 1). [efḍal-i, -i]*

Ṭavāfı ḥacdan evlādır bu ḥayret ʿind-i mevlāda
Sevābı cümleden **efḍal** muḥarrir levḥ-i kübrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 2). [efḍal,]*

Ṭavāf-ı ḥacdan evlādır bu ḥayrāt ʿind-i Mevlāda
Sevāb cümleden **efḍal** işit zāhid bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 2). [efḍal,]*

efendi: *"Bey, Efendi" bir hitap sözü.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavsüʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḥarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī **Efendiniñ** dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [efendiniñ, -n, -in]*

Merḥūm ebu el-Suʿūd **Efendiniñ** bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣüret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām

ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḥsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [efendiniñ, -n, -in]*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Ṣerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin **Efendide** ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān **Efendide** ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [efendide, -de]*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Ṣerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin **Efendide** ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān **Efendide** ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [efendide, -de]*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Ṣerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī **Efendiniñ** Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [efendiniñ, -niñ]*

Sükūtī Dervişiñ pendi sözüm saña ey **efendi**
ʿAcāyib dünyānıñ fendi cezāsı çoḳ ʿaṭāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 13). [efendi,]*

efġān: *Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.*

Meydāndadır erkānımız tevḥīd ider iḫvānımız
ʿArṣā çıḳar **efġānımız** ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 4). [efġānımız, -ı, -mız]*

Geldim cihāna bir ġarīb aratdı bizim **efġānımız**
Neyleyelim böyle naṣīb taḳdīr iden Sübḥānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 1). [efġānımız, -ı, -mız]*

Gice gündüz bülbül-i āsā zār u **efġānlar** idip
Çaġrışuruz her seḥerler tā kesilince bu ses *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 3). [efġānlar, -lar]*

Bülbül-i şūrīdeler gör her ṣaḥrā feryād ider
Bir gül-i raʿnā içün biñ zār ile **efġān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 6). [efġān,]*

Ẕāt-ı **efġān** kārı olmuş ʿāṣıḳ-ı bī-çāreniñ
Nāre yanmaḳdan uṣanmaz ẕevḳ ider pervānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 3). [efġān,]*

Gördükçe ḥüsnünü men artar **efġānım** Ḥaḳ
Bülbülüm nāle ḳıldım bāġ ile bostānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 1). [efġānım, -ı, -m]*

Ḥasta oldum nice demler Ẕār-ı **efġān** ḳılmışam
Bir ṭabīb bī-devādan hiç şifāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 7). [efġān,]*

Çün nidā ẕāt-ı Ḥaḳdan irdi semʿ-i cāna hū
Anıñ içün başladı cān bülbülü **efġāna** hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 2). [efġāna, -a]*

Cān bülbülü geldi yine ʿaşḳile **efġāne** hū
Sāḳī ḳadeḥ virdi bize eyledi mestāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 1). [efġāne, -e]*

Bülbül gibi feryādımız ʿarşa çıḳar **efġānımız**
Artdı Sükūtī zārımız meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 11). [efġānımız, --ımız]*

Bülbülüñ **efġān-ı** Ẕārı güllere vaḳt-i bahār
Yoḳ yere feryād-ı āhı çūş ider ʿaleʾṣ-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 7). [efġān-ı, -ı]*

efkār: *Düşünceler, fikirler.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlara zāhid sözüñ kār eylemez
İt ürür kervān geçer ġayrı **efkār** eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 2). [efkār,]*

Pāye-i rifʿat dilermiş ʿilmiyle vāʿiẓ bugün
Devlet-i dünyāya māʾil ḳıldığı **efkāra** yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 8). [efkāra, -a]*

Neşʾe yābım ḳamu ġām cümle **efkārım** gidüp
Ḫürrem oldu dil ü cānım dāʾimā şādāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 7). [efkārım, -ı, -m]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ zekāt farż olan cümle
Tamamen itmeġe icrā bu **efkārım** seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 4). [efkārım, -ı, -m]*

Her cihetden Ḥaḳḳı inkār itmişler
Efkār celb idip ʿālemiñ mālik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 34). [efkār,]*

eflāk: *Felekler, gökler, gökyüzü.*

Āhımız **eflāka** çıkdı ey Sükūtī bu Zamān
Neyleyim bu ġurbet içre bir Ṣefāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 9). [eflāka, -a]*

Yedi yer gök ṭamu sekiz cennet tamāmıyla
Yedi aḫter ṭoḳuz **eflāk** ser-a-ser ḥükm-i sulṭānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 12). [eflāk,]*

Dü ʿālem mülkünü Mevlā anıñ ʿaşḳına var itdi
Yedi ḳat yer ṭoḳuz **eflāk** kün emriyle binā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 4). [eflāk,]*

efrād: *İnsanlar, fertler.*

Köprülü şehrine ḳāʾim maḳām geldi riyāsetle
ʿAdāletle olup maʿmūr ider iḥsān her **efrāde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 10). [efrāde, -e]*

efsān: *Faydasız olan hikaye.*

Ey zāhid dünyā-perest taḳlīd sizin imānıñız
Ḳalbiñizde benlik ḥased riyā ile **efsānıñız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 2). [efsānıñız, -ı, -nız, -]*

efser: *Taç, padişah tacı.*

Şānına lāyıḳ olan kim kendini ednā görüp
Ḫalḳ-ı ʿālem anı ol dem başına **efser** ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 6). [efser,]*

efzūn: *Daha fazla, daha çok.*

Ṣabr idüp Eyüb miṣāli ḥālimiz dün ü gün yaman
Āh u zārım artdı **efzūn** virmedi raḥat banā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 6). [efzūn,]*

Meyl-i dünyā keṣret üzre Ṣandılar bāḳī bunu
Ġaflet içre ḳaldı anlar ḥubb-ı **efzūn-ı** bī-ʿād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 8). [efzūn-ı, -ı]*

Günāhkār ḳullarız yā Rab ḫaṭāmız bir nice **efzūn**
Ġafūr ismiyle raḥm etgil ʿināyet ḳıl saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 7). [efzūn,]*

ʿAvrata eyler fırāvān iştiyāḳıñ rūz u şeb
Şehvetiñ **efzūn** idermiş miṣl-i ḥar sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 6). [efzūn,]*

Şehvetiñ **efzūn** ider ol maʿrifetden bī-ḫaber
Cins-i ḥayvāndan eşeddir ḳavm-i cāhil her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 7). [efzūn,]*

Sen Nebīler ḫātemisin ey seḥāvet maʿdeni
Senden **efzūn** bir nebī yoḳ Ḥaḳḳa olmuşlar ḳarīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 8). [efzūn,]*

Eyyübüñ renc-i keṣretle taḥammül iyledi **efzūn**
Şikāyet ḳılmadı Ḥaḳdan Ṣabırla bir şifā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 11). [efzūn,]*

Leşker-i ġām ḳıldı **efzūn** şeş cihātım ḳapladı
Bir cāzū Ẕen ehl-i müfsid naḳş biñ mekândır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 7). [efzūn,]*

eger: *"veya, yahut, ya da" anlamına gelen ifade.*

Cām-ı Ṣahbā-yı ezelden içmiş isen sen **eger**
Naʾra-i ʿaşḳı hemān ur ṭurmayup meydān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 3). [eger,]*

Eger müʾmīn isen ṭālib Ḥaḳḳa her dem olup raġbet
Olamaz nefs saña ġalib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 5). [eger,]*

Eger müʾmīn eger müslim buları kim ki sevmezse
Behişt içre ḳarār itmez cehennemde yañar ekṣer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 3). [eger,]*

Eger müʾmīn **eger** müslim buları kim ki sevmezse
Behişt içre ḳarār itmez cehennemde yañar ekṣer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 3). [eger,]*

Sen **eger** muṭlaḳ cihāna gelmeseydin yā Ḥabīb
Yaradılmazdı bu ekvān ʿarş-ı kürsī nār-ı saḳar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 15). [eger,]*

Egerçe Nūḥ Ṭufānında necāta ir göreñ sensin
Beni baḥr-ı fenā içre idersin ʿaşḳile iġrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 5). [egerçe, -çe]*

ʿAşḳ ateşi sende **eger** cān u dile itse eşer
Lāyıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳa irmek içün ḳıl ʿarżu ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 3). [eger,]*

Gelmeseydiñ sen **eger** bu kāʾināta ṣol Zamān
Mümkün olmazdı vücūd ʿarş-ı kürs ḫuld-i berīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 5). [eger,]*

Ṭaş olsa **eger** cümle derūn itmege aṣlā taḥammül
Ḫançerle urup ṣubḥ u mesā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 11). [eger,]*

Kelāmımda **eger** noḳṣān ḫatā ile yāḫūd ʿiṣyān
İdüp taḥsīn feṣāḥatle bulunur bunda ʿirfānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 7). [eger,]*

Eger noḳṣān kelāmımda yāḫūd sehven ḫaṭā ḳıldım
Cihānda var nice kāmil idüp taḥsīn rıżām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 11). [eger,]*

Ḥüsn-i aḫlaḳ ḥamīde kimde bulunsa **eger**
Cennetüʾl-mevāyı mekānı ẕikr ider Rab celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 9). [eger,]*

Ẓāhir ʿilmiñ bāṭın ehl bilmedise ḫoş **eger**
ʿİlm noḳṢāndır didiler ehl-i taḥḳīḳ muṭlaḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 3). [eger,]*

Eger ikisi kimde bulunsa cihānda ey ʿazīz
Ḳuş gibi iki ḳanatlu devr ider ʿarşdan yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 5). [eger,]*

Bulmaḳ istersen **eger** iḥsān-ı Rab
Ḥaḳḳı Ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 7). [eger,]*

eğlence: *Gönül eğlendirecek, hoş vakit geçirtecek şey.*

Evliyāya yüzler sürüp feyż irişdi himmetiyle
Eglencemiz ẕikr-i Ḫudā nālān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 6). [eglencemiz, -miz]*

ehaş: *Daha özel, en özel, pek özel.*

Verdiġüm bezm-i ezel çün eyledim güftār **eḫas**
ʿAhdimizde ṣābit olduḳ gün-be-gün iḳrār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 1). [eḫas,]*

ehaz: *Almak, edinmek.*

Verdiġüm bezm-i ezel çün eyledim güftār eḫas
ʿAhdimizde s̲ābit olduḳ gün-be-gün iḳrār **eḫaz̲** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 2). [eḫaz̲,]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda ʿaşḳile her dem seḥer
Z̲ikr-i cehri kes̲ret üzre eylediñ ez̲kār **eḫaz̲** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 4). [eḫaz̲,]*

Pādişāhım mülk-i tende eylemiş dāʾim ḳarār
Ḫüsnünü ḳıldı beyān eyledim iẓhār **eḫaz̲** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 8). [eḫaz̲,]*

Şuʿlesinden ḥüsnünüñ Derviş Sükūtī rūz u şeb
Çoḳ uyanmışdır çerāġlar eylediñ bir nār **eḫaz̲** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 12). [eḫaz̲,]*

Baḳmaz oldular ḥelāle ekl idip bunca ḥarām
Rüşvetiñ her bāb-ı meftūḥ **eḫaz̲** iderler āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 16). [eḫaz̲,]*

ehl: *Sahip, malik; bir vasfı taşıyan / taşıyanlar.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan **ehl-i** tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Z̲ikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḫaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz **ehl-i** saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḥs̲imiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [ehl-i, --i]*

ʿAyn-ı bāṭınla cihānı seyr idermiş **ehl-i** ḳalb
Luṭf-ı Ḫaḳḳıñ maẓharıdır bunda olmuş feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 11). [ehl-i, --i]*

Muṣṭafāñıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel **ehline** vir sen zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 4). [ehline, -in, -e]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her zamān
ʿĀşıḳ isen gel bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 3). [ehl-i, --i]*

Naḳşına aldanma dehriñ bī-vefādır ḳaḥbe zen
Kimseye itmez mürüvvet raḥm yoḳ **ehl-i** cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 4). [ehl-i, --i]*

Ṣāḳīyā nā-şād mey mesrūr ider aḥmer ḳadeḥ
Dedi zāhid mey ḥarāmdır **ehline** direm mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 2). [ehline, -in, -e]*

Baḳma münkire **ehl-i** aġrāż ḫırS ile söyler kelām
Nuṭḳ kiẓb ile riyādır bıraḳmaz olsun hiç feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 3). [ehl-i, --i]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫānḳāh-ı Ḥaydara
Ḳul olup **ehl-i** vefāsın yā ʿAlī senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 4). [ehl-i, --i]*

Bir bahādır **ehline** Derviş Sükūtī ol ġulām
Mis̲l-i Ḳanbersin ʿAlīye eylegil iḳrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 9). [ehline, -i, -n, -e]*

Bu köhne tāc ʿabā ḫırḳa verilmiş bezm-i ervāḥdan
Ḥaḳḳıñ bu lütf-ı iḥsānı ʿināyet **ehliyiz** zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 4). [ehliyiz, -i, -y, -iz]*

Cenāb-ı Ḥaḳ ḥabībine behiştden eylemiş irsāl
Bize andan emānetdir Ṣadāḳat **ehliyiz** zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 6). [ehliyiz, -i, -y, -iz]*

Nice āyet ile Ḳurʾān dervişinde olup mesṭūr
Kelām-ı Ḥaḳḳıyla mevcūd şehādet **ehliyiz** zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 10). [ehliyiz, -i, -y, -iz]*

Sükūtī bir ġarīb miskin ʿabādan ḫırḳa tāc giyse
Ḥaḳāretle naẓar itme irādet **ehliyiz** zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 14). [ehliyiz, -i, -y, -iz]*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu rāh-i dīn ʿāşıḳlara
Mezheb-i Ḥaḳ **ehl-i** müʾmīn ḳullara Caʿferdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 10). [ehl-i, --i]*

Bir zamān geldi yetişdiḳ ḳulları Ḥaḳ s̲imār
Emr-i nehiy ṭutmaz oldu Zümre-i **ehl-i** kibar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 2). [ehl-i, --i]*

Bir ḥayāt olur ḥızır-veş her demi leyl ü nehār
Neyleyim Derviş Sükūtī ġaflet-i **ehl-i** cāhile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 28). [ehl-i, --i]*

Cehlile ẓulmetde ḳalmış işbu ʿālem ekş̲eri
Hiç bilür mi ġaflet-i **ehl** nicedir āʿmālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 8). [ehl,]*

Edebsiz **ehl-i** şehvetden geç istersen necāta ir
Erenler dāmeni ṭutgıl ḳurı sevdāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 7). [ehl-i, --i]*

Bezme duḫūl itmeyecek ol ʿadüvv-ü **ehl-i** cefākār
Geldi hemān bir ansızın üstümüze çatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 5). [ehl-i, --i]*

Ara bir pāk kemāl-i **ehl** oḳutsun men ʿaref dersin
Viṣāl-i Ḥaḳḳa irgörür erenler kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 7). [ehl,]*

Fitneler oldu ẓuhūr **ehl-i** nuṢret ḳalmadı
Beg paşālar ẓulm ile **ehl-i** himmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 1). [ehl-i, --i]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿaṣr
Her birisi ḳavm-i Nemrūd ile **ehl-i** şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 4). [ehl-i, --i]*

Dīn ü millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem **ehl-i** ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 8). [ehl-i, --i]*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 9). [ehl-i, --i]*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye **ehl-i** ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 10). [ehl-i, --i]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ **ehl-i** ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 12). [ehl-i, --i]*

Fitneler oldu ẓuhūr **ehl-i** nuṢret ḳalmadı
Beg paşālar ẓulm ile **ehl-i** himmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 1). [ehl-i, --i]*

Fitneler oldu ẓuhūr **ehl-i** nuṢret ḳalmadı
Beg paşālar ẓulm ile **ehl-i** himmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 2). [ehl-i, --i]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿaṣr
Her birisi ḳavm-i Nemrūd ile **ehl-i** ṣefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 4). [ehl-i, --i]*

Dīn ü millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem **ehl-i** ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 8). [ehl-i, --i]*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 9). [ehl-i, --i]*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye **ehl-i** ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 10). [ehl-i, --i]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ **ehl-i** ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 12). [ehl-i, --i]*

Ehl-i seḥā maʿdenidir her vechle sāʾillere
Ḳıldı beyān Ḳurʾānıyla merd-i seḥā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 3). [ehl-i, --i]*

Bulunmaz bir kemāl **ehli** bu ḥāli ʿarż idem bir gün
Cihān eksik degil bil ki vaṭānım terk yaman şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 3). [ehli, -i]*

Farż olunmuş ẕāt-ı Ḥaḳʾdan her ṭarīḳat **ehline**
Ḳadirī Rüfāʾī tamāmen bendesi eclā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 5). [ehline, -in, -e]*

Mevlevīler ṢāẔelīyle men ʿarefden baḥs ider
Hem Sühreverdi ḥaḳāyıḳ **ehline** raʿnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 8). [ehline, -in, -e]*

Muṣṭafāñıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel **ehline** vir sen Ẕekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 4). [ehline, -in, -e]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her Zamān
ʿĀṣıḳ isen gel bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 3). [ehl-i, --i]*

Kurʾānı ol nāṭıḳ idi ẕikr ider hep cehrile
Ehl-i müfesser taṢdīḳ idip ḳıldılar eşʿār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 16). [ehl-i, --i]*

ʿAṣrımız böyle ser-a-ser şeyḫī derviş cümlesi
Oldular tābiʿ ḫükümet **ehline** bunlar daḫı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 2). [ehline, -i, -n, -e]*

Leşker-i ġām ḳıldı efzūn şeş cihātım ḳapladı
Bir cāzū Ẕen **ehl-i** müfsid naḳş biñ mekândır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 8). [ehl-i, --i]*

Ekl ile bugün şirke düşüp ḳalb ṭamaʿ bir cins-i cāmūs
Zāhid mürāʾī **ehl-i** nifāḳ mervān gibi bir şöhreti cāsūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 2). [ehl-i, --i]*

Ne ʿaceb ṭaş atar münkir ṭarīḳat **ehline** her dem
Doḳunmaz sīneme Ḍarb ḥadīdindir bu ecsādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 7). [ehline, -i, -n, -e]*

Ẓāhir ʿilmiñ bāṭın **ehl** bilmedise ḫoş eger
ʿİlm noḳṢāndır didiler ehl-i taḥḳīḳ muṭlaḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 3). [ehl,]*

Laʿnete oldun sezāsın kim ider ḥüsrān degil
Müsteḥaḳ **ehl-i** cezāsın her Zamān ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 14). [ehl-i, --i]*

Mühācir **ehl-i** servetden Ḥācı Emīn aġa-zāde
Peder emvāl-i ḥelālinden niṣār itdi bu ḳazada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 5). [ehl-i,]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda şüphesiz gerçek veli
Mürşid-i Saʿdī Ṭarīḳiñ **ehl-i** faḳire pişvā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 8). [ehl-i, --i]*

Meşreb-i Ṣafī seḥāvet maʿdeni **ehl-i** kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 23). [ehl-i, --i]*

Ṣofrāsı meydānda dāʾim ṣāḥib-i **ehl-i** saʾīd
Şeyḫ ʿAlī merd-i mürüvvet ġanīdir **ehl-i** seḥā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 11). [ehl-i, --i]*

Ṣofrāsı meydānda dāʾim ṣāḥib-i **ehl-i** saʾīd
Şeyḫ ʿAlī merd-i mürüvvet ġanīdir **ehl-i** seḥā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 12). [ehl-i, --i]*

Meşreb-i Ṣafī seḥāvet maʿdeni **ehl-i** kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 23). [ehl-i, --i]*

Aġnaya cinsine raġbet iderler
Ehl-i fuḳarādan nefret iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 12). [ehl-i, --i]*

Dil ile bu ḫalḳa eşʿār itmişler
Ehl-i ṭarīḳata bir ṭaş atarlar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 26). [ehl-i, --i]*

ʿilminden ziyāde gör cehli ẓāhir
Ehl-i ḥasūd olan nifāḳa daʾir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 32). [ehl-i, --i]*

Ehl-i münkir ġalib ḳaç bir tenhāya
Ẓulm ile çoḳ itdi her bir gedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 67). [ehl-i, --i]*

Ḫavf yoḳ Ḫudādan eşrār itmişler
Seḥāvet **ehline** iderler ʿizzet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 14). [ehline, -in, -e]*

Şerʿ-i pāk Muṣṭafādan **ehl-i** īmān itdi ḥaẕ
Men ʿarefden dersin oḳurlar **ehl-i** iẕʾān itdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 2). [ehl-i, --i]*

ehl-i ʿaşḳ: *Aşk ehli, âşıklar. Muhabbet sahipleri, Allah'a aşkla bağlı olanlar; zikir ehli, dervişler.*

Şerʿ-i pākın itdi īcād ṣāḥib-i erkān ṭutar
Rāh-ı Mevlāya girenler **ehl-i ʿaşḳ** meydān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 2). [ehl-i ʿaşḳ,]*

Vechine heft āyetini gördüm oḳurmış **ehl-i ʿaşḳ**
Secde-gāhı evvelde Ādem virdi esmāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 3). [ehl-i ʿaşḳ,]*

Ḫalḳa-ı tevhīde **ehl-i ʿaşḳ** girmiş
Terk-i cān eyledi sübḥānı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 5). [ehl-i ʿaşḳ,]*

İḫtiyār ʿuzlet itmiş bu sivādan **ehl-i ʿaşḳ**
Raġbet itmez bu cihāna kemteri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 9). [ehl-i ʿaşḳ,]*

Ehl-i ʿaşḳ itmez bu fānī dehre aṣlā iltifāt
Fehm iderler yoḳ vefāsı bāḳī degildür kāʾināt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 5, Mısra 1). [ehl-i ʿaşḳ,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu **ehl-i ʿaşḳa** ḳıblegāh
Nesl-i pāk-i enbiyādır evliyāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 7). [ehl-i ʿaşḳa, -a]*

Ṭutma zāhid sālūs eyle **ehl-i ʿaşḳı** sende bir
Ḳanda olur bülbül ile bir arada hem de zāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 7). [ehl-i ʿaşḳı, -ı]*

Ehl-i ʿaşḳıñ menziline irmedi vāʿiẓ bugün
Kürsīlerde zār u feryād beyhūde her ān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 5). [ehl-i ʿaşḳıñ, -ın]*

Kerbelānıñ mācerāsı teskīn olmaz ḥaşre dek
Ehl-i ʿaşḳıñ ḳalb-i mecrūḥ bī-devā merhem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 4). [ehl-i ʿaşḳıñ, -ın]*

Ehl-i ʿaşḳıñ ʿaşḳı artar nūş iden bir cürʿasın
Baḥr-ı ʿaşḳı çūş idermiş mevc urur ʿummān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 13). [ehl-i ʿaşḳıñ, -ı, -n]*

ʿAskeri ol **ehl-i ʿaşḳıñ** ḳıblegāhı şüphesiz
Secdegāhı cümle ʿālem anda bulduḳ leẕẕeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 11). [ehl-i ʿaşḳıñ, -ın]*

ehl-i bāṭın: *Sır ehli. // [tas.] Ârifibillah, insan-ı kâmil.*

Fehm idemez **ehl-i bāṭın** sırrını zāhid ḥasīs
Reşk iderse ehl-i Ḥaḳḳı cehlile yoḳdur beʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 1). [ehl-i bāṭın,]*

Ehl-i bāṭın ḳıblesidir ṭut yüzüñ zāhidā aña
Secdegāh her velīniñ maʿnīde dildār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 3). [ehl-i bāṭın,]*

Şol faḳīh nādān-ı merāʾī ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber
Ehl-i bāṭın bunda olmaz bir nefes Ḥaḳdan cüda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 10). [ehl-i bāṭın,]*

ehl-i belā: *Dert sahip(ler)i ǁ 'âşık(lar).*

Sükūtī tarīḫiniñ cevher kelāmıñ fehm ider ʿārif
Cühhāl **ehl-i belā** tefhīm kerāmetle tamām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 14). [ehl-i belā,]*

ehl-i beyt: *Hz. Peygamberin (A.S.M.) evine mensub olanlar. Hazret-i Muhammed'in ailesi.*

Āl-i Aḥmed Murtażāya ẓulm idip her vechile
Ḫānedān-ı **ehl-i beyte** oldular düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 18). [ehl-i beyte, -e]*

Cāndan **ehl-i beyte** men ġulām-ı Ḥaydarım
Dürr-i luṭfuñ sāʾiliyim tā ezelden Ḳanberim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 26, Mısra 1). [ehl-i beyte, -e]*

Nefs-i şoma virmez aṣlā bunda her dem fırṣatı
Ehl-i beyt-i Muṣṭafāda Ḥaydarı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 18). [ehl-i beyt-i, -i]*

Ehl-i beyt-i Muṣṭafāya ḥürmet itmez oldular
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya dökdüler bunca ḫūnı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 13). [ehl-i beyt-i, -i]*

Biz Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ ḳulu olduḳ tā ezel
Ehl-i beyt-i Muṣṭafādan umarız enʾām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 6). [ehl-i beyt-i,]*

Ḥamdulillah cān u dilden olmuşum ben müptelā
Ehl-i beytiñ çākeriyüz nesl-i pāk-i Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 2). [ehl-i beytiñ, -in]*

Ol şehid-i Kerbelāda şāh Ḥüseyne cān veriñ
Ehl-i beytiñ Zümresine ḳaydolup ekrem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 8). [ehl-i beytiñ, -in]*

Zümre-i āl-i Muḥammed bendesiyüz zāhidā
Ehl-i beytiñ çakeriyüz olmuşuz her dem liḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 2). [ehl-i beytiñ, -i, -n]*

Bu vücūdum pāre pāre ṣad hezārān itseler
Men ġulām-ı **ehl-i beytiñ** MurtaẔādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 4). [ehl-i beytiñ, -in]*

ehl-i cefā: *Zalimler.*

Te Teberrā ḳılmışız biz āl-i merdān ḳavmine
He Hidāyet bulmaz anlar cins-i ḥar **ehl-i cefā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 6). [ehl-i cefā,]*

ehl-i derd: *Dert sahibleri ǁ âşıklar.*

Ehl-i derd itmez şikāyet ḥālini hiç kimseye
Luṭf ider bir gün aña hem āsānıyla Rabbüʾl-Ġıyāṯ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 5). [ehl-i derd,]*

İstiʾāne ḳabri iden müşkül ḥālde ey Ẕevvār
Ehl-i derde bir devādır kim bugün yüzler sürer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 26). [ehl-i derde, -e]*

ehl-i dil: *Âşıklar ǀ gönül adamları, ârifler.*

Ḫānḳāh-ı evliyādır **ehl-i dil** meyḫānesi
Bāde-i bezm-i elestden nūş idip mestānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 1). [ehl-i dil,]*

Ehl-i dil ol rāh-ı Ḫudāya it inḳıyāḍ
İr erenler zümresine iste anlardan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 10, Mısra 1). [ehl-i dil,]*

Ehl-i dil ḥāliñ ifāde Ḥaḳḳa itdi çünki ʿarż
İlticā-yı Ḥaḳdır anlar ḫalḳa itmezler ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 17, Mısra 1). [ehl-i dil,]*

Nāṭıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳı **ehl-i dile** ḳıldı beyān
Cümle cihān añla güzel ṭopṭolu ol Ḫālıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 9). [ehl-i dile, -e]*

Naẓm-ı celīl nuṭḳ-ı velī cümle güftārdan leẕīẕ
Ṣoḥbet-i yār **ehl-i dile** ülfet-i aġyārdan leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 11, Mısra 2). [ehl-i dile, -e]*

İtme yā Rab cāhilāne bizi bunda iḫtiyāc
Ehl-i diller zümresiyle ḳıl bizi sen imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 2). [ehl-i diller, -ler]*

ehl-i dünyā: *Dünya adamı, ahireti düşünmeyip bu dünyaya gönül bağlamış olan kimse.*

Ġaflet üzre **ehl-i dünyā** nefsine tābi olup
Ḫalḳa bühtān ile ġıybet dāʾim ider fāsıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 3). [ehl-i dünyā,]*

Ehl-i dünyā nefret itdi bir günāhkār ḳul muyum
Bilmezim ʿālem ne olmuş baña ülfet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 9). [ehl-i dünyā,]*

ehl-i erkān: *Bir topluluğun ileri gelenleri, büyükler, üstler.*

Ḫānḳāh-ı evliyādan çekdiler el her biri
Cīfe-i dünyāya ṭālib **ehl-i erkān** bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 6). [ehl-i erkān,]*

ehl-i fakre: *Derviş, kendisini daima Allah'a muhtaç bilen kimseler.*

Nefs-i emmāreye tābi oldular her rūz u şeb
Ehl-i faḳre ġayret iden merd-i meydān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 8). [ehl-i faḳre, -e]*

ehl-i ḥaḳāyıḳ: *Hakikat ehli. Hakikat sahibi II Hakikati görenler, doğru yolda yürüyenler.*

Baḥs ider **ehl-i ḥaḳāyıḳ** baḥr-i ʿummān içredir
Zāhidiñ naḳli hikāye cins-i aḳrān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 1). [ehl-i ḥaḳāyıḳ,]*

Rehber **ehl-i ḥaḳāyıḳ** Bāḳır Muḥammed ḥażreti
Caʿfer oldu rāh-ı dīne tā ezelden pişvā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 7). [ehl-i ḥaḳāyıḳ,]*

Ḳul Resūl laḥmüke laḥm şānına ḳıldı beyān
Ehl-i ḥaḳāyıḳ itdi ʿayān Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 8). [ehl-i ḥaḳāyıḳ,]*

ehl-i ḥaḳīḳat: *Hakikat ehli. Hakikat yolunun yolcusu olan aşıklar.*

Şāh ʿAlī Mūsā Rıżādır **ehl-i ḥaḳīḳat** maʿdeni
Hem Ṭarīḳ-i evliyāda cümle Ḥaḳḳı reh-nümādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 9). [ehl-i ḥaḳīḳat,]*

Ey göñül geç ġayrıdan sen Ḥaḳḳa eyle iḳtidā
Zümre-i **ehl-i ḥaḳīḳat** bezmine ḳıl muḳtedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 2). [ehl-i ḥaḳīḳat,]*

Ehl-i ḥaḳiḳat sırrına müddeʾīler hiç irmedi
Bunca ḥased nifāḳ ile kendini daʾvālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 7). [ehl-i ḥaḳiḳat,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir **ehl-i ḥaḳīḳāt** rāhına
Mültecā-yı ʿāşiḳāndır ehl-i ṭarīḳuñ rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 9). [ehl-i ḥaḳīḳāt,]*

ehl-i ḥaḳḳ: *Allah'a iman eden kimse. Hak erbâbı / ehli. Ârif.*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübīn ṭālib-i Ḥaḳile ʿamel
Pend yeter bu Sükūtī **ehl-i Ḥaḳḳa** bürhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 10). [ehl-i ḥaḳḳa, -a]*

Ḥaḳḳı inkār eylemekdir münkirin dāʾim işi
Ehl-i Ḥaḳḳa itmez iḳrār bıraḳmadı anı cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 10). [ehl-i ḥaḳḳa, -a]*

Fehm idemez ehl-i bāṭın sırrını zāhid ḥasīs
Reşk iderse **ehl-i Ḥaḳḳı** cehlile yoḳdur beʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 2). [ehl-i ḥaḳḳı, -ı]*

Ehl-i Ḥaḳḳı vaṣf ider Derviş Sükūtī her demī
Yoḳ ḫilāf zāt-ı muṭlaḳ ḥaḳḳıyla ol dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 15). [ehl-i ḥaḳḳı, -ı]*

Her kelām **ehl-i Ḥaḳḳıñ** maġz-ı Ḳurʾān ṭut ḳulaġ
Dört kitābdan baḥs iderler naẓm-ı Sübḥān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 1). [ehl-i ḥaḳḳıñ, -ı, -n]*

ehl-i ḥāl: *Hal ehli. Gönül ehli; İlâhi tecellilere ve mânevi feyze mazhar olan.*

Çün itmezler ḳīl u ḳāl kimse ile aṣlā cidāl
Dervişleri hep **ehl-i ḥāl** menzilleri rāh-ı sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 4). [ehl-i ḥāl,]*

Cehd ide gör bul kāmil olmaya ʿömrüñ zevāl
Tā olunca **ehl-i ḥāl** dīvān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 10). [ehl-i ḥāl,]*

Saʿyiñ hebā gitmez hemān düş ḥaḳiḳat rāhına
Sür erenler pāyına yüz olmaḳ dilersen **ehl-i ḥāl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 6). [ehl-i ḥāl,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa keşret üzre çün iderler iştiġāl
ʿAşḳ-ı Mevlā ile dāʾim bunlar olmuş **ehl-i ḥāl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 12). [ehl-i ḥāl,]*

İtme bunda sen ḳīl u ḳāl kimse ile aṣlā cidāl
Bul kendine bir **ehl-i ḥāl** ġınāsı çoḳ bahāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 10). [ehl-i ḥāl,]*

Ṣaḳın itme sen ḳīl u ḳāl var bir mürşide bīʿat al
Olmaḳ dilersen **ehl-i ḥāl** ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 4). [ehl-i ḥāl,]*

Bī-ḥurūf bī-ṣavtile derviş Sükūti naẓmını
Ehl-i ḥāle keşfiñ itgil vir bu maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 12). [ehl-i ḥāle, -e]*

Terk idenler ḳīl u ḳāli bulurlar Ḥaḳḳa viṣāli
Bulmaḳ dilersen **ehl-i ḥāli** gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 8). [ehl-i ḥāli, -i]*

ehl-i harābāt: *Meyhane ehli, meyhanede bulunanlar.*

Ehl-i ḫarabāt ile meyḫānede ʿişret ideriz
Ẕevḳ-i ṣefā aḥbābıyla ṣoḥbetimiz vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 3). [ehl-i ḫarabāt,]*

Bezm-i ezelden **ehl-i ḫarābāt** olmuş gezeriz
Ābād idemem göñlümü size Vīrāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 3). [ehl-i ḫarābāt,]*

ehl-i ḥikmet: *Hikmet ehli. Amel ve bilgi bütünleşmesinden meydana gelen ilmin ehli.*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş hem ʿulemā cümlesi
Rüşvet ile oldu meşhūr **ehl-i ḥikmet** ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 6). [ehl-i ḥikmet,]*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş hem ʿulemā cümlesi
Rüşvet ile oldu meşhūr **ehl-i ḥikmet** ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 6). [ehl-i ḥikmet,]*

ehl-i himmet: *Himmet sahipleri, yardımsever ve lütufkar kişiler.*

Fitneler oldu ẓuhūr ehl-i nuṢret ḳalmadı
Beg paşālar ẓulm ile **ehl-i himmet** ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 2). [ehl-i himmet,]*

ehl-i īmān: *İmanlı, iman sahibi.*

Şerʿ-i pāk Muṣṭafādan **ehl-i īmān** itdi ḥaẕ
Men ʿarefden dersin oḳurlar ehl-i iẕʾān itdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 1). [ehl-i īmān,]*

Şanma sen bunu **ehl-i īmāndır**
Kimseye dost olmaz ḳatı düşmāndır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 13). [ehl-i īmāndır, -dır]*

Ehl-i īmānıñ bu demde sīnesi ʿüryān ola
Ḳan döküp dīdelerinde rūz u şeb giryān ola *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 11). [ehl-i īmānıñ, -ı, -n]*

ehl-i ʿirfān: *'Arifler. İrfan sahibi, bilgili.*

Ṣoḥbeti bed ḳavm-i cāhil sözüne urmam ḳulāḳ
Ehl-i ʿirfān meclisinde nuṭḳ iden dildār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 4). [ehl-i ʿirfān,]*

Ehl-i ʿirfān ṣoḥbetidir ḳalbleri iḥyā iden
Ḫıżr-ı vaḳte kim irmiş neylesün aña ʿilāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 5). [ehl-i ʿirfān,]*

Her ʿaşırda **ehl-i ʿirfān** māhveş itse ẓuhūr
Kimi inkār kimi iḳrār itmede ikmalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 15). [ehl-i ʿirfān,]*

İḫtiyāc yoḳ ṣormaġa Derviş Sükūtī kem-teri
Ehl-i ʿirfān meclisinde söylenür hep iẓhār ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 10). [ehl-i ʿirfān,]*

ehl-i iẕʾān: *Anlayış sahibi insan.*

Ḫālimi fehm eyleyüp ʿālemde aḳrān bulmadım
Naẕmım anlar bir dānişmend **ehl-i iẔʾān** bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 2). [ehl-i iẕʾān,]*

ehl-i kemal: *Ilim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar (bk. insān-ı kāmil).*

Menzil-i āsān gerçe olur bir delīl ü kāmil ile
Var ara bul ey Sükūtī mürşid bir **ehl-i kemal** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 12). [ehl-i kemal,]*

ehl-i kitāb: *Kitabı olanlar II İslam geleneğinde, Yahudiler ve Hıristiyanlar gibi kutsal bir kitabı (Tevrat, İncil) bulunan bir dinin takipçileri.*

ʿİlm-i manṭıḳdan bilür ol ders virirler ṭālibā
Lakin Ḥakdan bī-ḫaberdir naḳl ider **ehl-i kitāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 6). [ehl-i kitāb,]*

ehl-i kubūr: *Kabir ehli, ölüler.*

Ṭaʾn olunmaz zāhidā gör bunların aḥvālini
Mevt-i īrād gelmedi öñ oldular **ehl-i ḳubūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 10). [ehl-i ḳubūr,]*

ehl-i küfre: *İman etmeyenler.*

Murtażādır emr-i Ḥaḳla Ḥaybere itdi hücūm
Murtażādır **ehl-i küfre** virmez amān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 12). [ehl-i küfre, -e]*

ehl-i mürüvvet: *İyilik ve ihsanda bulunan, cömert ve lütufkar kişiler.*

Bir kanāʿat kūşesinde ey Sükūtī ol muḳīm
Ehl-i mürüvvet ḳalmamışdır umma andan ġayret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 10). [ehl-i mürüvvet,]*

ehl-i nādān: *Bilgisiz, cahil kimseler topluluğu II İlahi aşktan habersiz, gafil kimseler.*

Varma gel Derviş Sükūtī **ehl-i nādān** semtine
İr erenler zümresine dāʾim Ḥaḳḳa āşıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 9). [ehl-i nādān,]*

Şehā gel sen ḫaber şorma bu yolda **ehl-i nādāna**
Ne yüzden Ḥaḳ bilinür hem suʾāl it bezm-i ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 1). [ehl-i nādāna, -a]*

ehl-i nifāḳ: *Münafıklar; arabozanlar, bozguncular.*

Girdi ara şiddet ile ol ʿadüvv-i **ehl-i nifāḳ**
Reşk ider ol dem münāfıḳ görünce ḳısḳanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 13). [ehl-i nifāḳ,]*

İtdi şikest dil ḫāneyi ḥasta dile kār eyledi
Ehl-i nifaḳ ḥançerini gögsümüze ḳaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 8). [ehl-i nifaḳ,]*

yaʿnī Ḥaḳ içün degil bütün bütüne dünyālarını ẕevḳ-i ṣefā ile geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire daḫı mesmūʾmız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü **ehl-i nifāḳıñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 12). [ehl-i nifāḳıñ, -ın]*

ehl-i riya: *İkiyüzlü olanlar, riyakarlar.*

ʿİlm-i ẓāhir her cehle Ṣalmış ṭamudan olmaz ḫalāṣ
Cennete dāḫil olur mu kin kibir **ehl-i riya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 8). [ehl-i riya,]*

Kin kibir **ehl-i riyādır** ʿilmiyle maġrūrlanur
Nefs-i emmāreye tābi olmadı nārdan aẔād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 5). [ehl-i riyādır, -dır]*

ehl-i ṣafā: *Safa ehli, gönlü şen insanlar.*

Cümle varım her ḫuṢūṢda Ẕeyneʾl ʿAbāya virsem uş
Şād olur ḳalbim her ān ẕevḳile **ehl-i Ṣafāyız** biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 6). [ehl-i ṣafāyız, -yız]*

ehl-i seḫā: *Bağış, ikram sahibi ve cömert olanlar.*

Serdār-ı ʿArab şāh Necef ʿāleme server ʿAlī geldi
Sādāt-ı kirām **ehl-i seḫā** Ṣāḥib-i Ḳanber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 2). [ehl-i seḫā,]*

Künt ü kenziñ cevheridir Bāḳır Muḥammed Ḥażreti
Maʿden-i dürr-i ḥaḳāyıḳ **ehl-i seḫā** abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 8). [ehl-i seḫā,]*

ehl-i şek: *Şüphe duyanlar.*

Menfaʿat yoḳ nādim olsa bir defʾa ol **ehl-i şek**
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 19). [ehl-i şek,]*

ehl-i şerʾ: *Şer ehli, günahkar.*

Ehl-i şerʾin bu kelāma ʿaḳl irmez ṭālibā
Farḳ idemez Muṣṭafānıñ olmamış ol çakeri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 11). [ehl-i şerʾin, -in]*

Her kelāmı dürr-i cevherdir ḥaḳiḳat ehliniñ
Ehl-i şerʿiñ naḳl-i dūzaḫ heşt-i cinān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 4). [ehl-i şerʿiñ, -in]*

ehl-i süḫād: *Söz sahipleri.*

Ol imām Kāẓım ḥaḳīḳat baḥrına ġavvāṢ olup
Men ʿaref dürrüñ Ṣaçar ol **ehl-i süḫādır** sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 12). [ehl-i süḫādır, -dır]*

ehl-i şuʾūr: *Anlayış, akıl sahipleri.*

Men ʿarefden baḫs iderler Ḥaḳḳı iṣbāt ḳıldılar
Kenz-i lā-yefnāya maḥrem oldular **ehl-i şuʾūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 8). [ehl-i şuʾūr,]*

ehl-i taḥḳīḳ: *Hakikat ehli. Bir şeyin gerçeğini inceden inceye araştıran.*

Ẓāhir ʿilmiñ bāṭın ehl bilmedise ḫoş eger
ʿİlm noḳṢāndır didiler **ehl-i taḥḳīḳ** muṭlaḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 4). [ehl-i taḥḳīḳ,]*

ehl-i ṭarīḳ: *Tarikat ehli. Tarikata girmiş olan kimse veya kimseler, derviş.*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir **ehl-i Ṭarīḳ** iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 3). [ehl-i ṭarīḳ,]*

olduġu ḥālde cānlarına ziyādesiyle eṣʾāb ü düşvār gele ḥabaḳından māʾide içlerinde
baʿżı mübtedi **ehl-i ṭarīḳ** bulunmaġıyla ḥayrete dūçār olup ḍalāletde ḳalmālarına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 20). [ehl-i ṭarīḳ,]*

ʿĀbidīnem Bāḳır oldu mürşid **ehl-i ṭarīḳ**
Caʿfer-i ṣādıḳ ḥaḳiḳat dīn yolunda rehnümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 7). [ehl-i ṭarīḳ,]*

ʿİlmiyle maġrūr olup **ehl-i Ṭarīḳa** ṭaʿn ider
Terk-i güftār eylemez hiç bıraḳmadı kāfir nefis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 3). [ehl-i ṭarīḳa, -a]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī **ehl-i ṭarīḳa** reh-nümā
Bunlara çün itmişiz biz tā ezelden bīʾatı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 11). [ehl-i ṭarīḳa, -a]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir ehl-i ḥaḳīḳāt rāhına
Mültecā-yı ʿāşiḳāndır **ehl-i ṭarīḳuñ** rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 10). [ehl-i ṭarīḳuñ, -un]*

ehl-i tecrīd: *Dünyaya ait şeylerden vazgeçerek gönlünü Allah'a bağlayanlar; dervişler, arifler.*

Ehl-i tecrīd idi kendi bu fenāyı terk idüp
Baḳmadı evlād-ı ʿıyāle dünyādan oldu reha *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 5). [ehl-i tecrīd,]*

ehl-i tevḥīd: *Allah'ın birliğine inananlar.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan **ehl-i tevḥīd** mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [ehl-i tevḥīd,]*

ehl-i ṭuġyān: *Haddi aşanlar, günahkarlar.*

Olmuş iken cümle nās āb u Fırāt hem mübāḥ
Mażbūṭ itdi Ṣu yerin hep **ehl-i ṭuġyān** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 12). [ehl-i ṭuġyān,]*

ehl-i ʿuḳbā: *Ahiret adamı, dünyasından vazgeçip ahiretini düşünen kimse.*

Sivā ḥubbını terk eyle naẕar ḳılma bu dünyāya
Vefāsı yoḳdur ey ṭālib gözüñ ṭut **ehl-i ʿuḳbāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 2). [ehl-i ʿuḳbāya, -ya]*

ehl-i ʿuşşāk: *Aşıkların ustaları.*

ʿİnāyet eyledi Mevlā kemāliyle olup ruḫṣat
Ḳalup **ehl-i ʿuşşāḳıñ** bu demde hep bī-ḳām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 6). [ehl-i ʿuşşāḳıñ, -ın]*

ehl-i vefā: *Vefa ehli. || Aşıklar.*

Ẕāt-ı şıfātında anıñ şīr-i şecāʾat resm-i ḳavī
Şevḳ-i iṭāʿat-i Muṣṭafāda bir **ehl-i vefā** ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 10). [ehl-i vefā,]*

Kişver şāh-ı cihāndır ol ʿAlī Mūsā Rıżā
Ẕāt-ı pāk feyż-i Ḥaḳḳın ʿadliyle **ehl-i vefa** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 12). [ehl-i vefa,]*

Caʿferüʾs-Ṣādıḳ imāmıñ ḳolunu ṭut vāʿiẓā
Vāriṯ-i āl-i Resūldür **ehl-i vefāya** bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 10). [ehl-i vefāya, -y, -a-ya]*

Nesl-i evlād Resūldür ol Muḥammed şāh Taḳī
Hem ʿAlī İmām Naḳīdir **ehl-i vefāya** ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 14). [ehl-i vefāya, -ya]*

Ol ʿAlī Mūsā Rıżādır şāh İran hem ʿArab
Ḫādimim ben anıñ kim ʿadlile **ehl-i vefāyız** biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 12). [ehl-i vefāyız, -yız]*

ejder: *Az çok yılana benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan.*

Nefsimiz **ejder** miṣāli ḳatline mümkīn degil
Şeş cihetim ṭutdu muḥkem yol geçem virmez ʿadüv *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 5). [ejder,]*

ejderhā: *Far. is. Az çok yılana müşabih efsanevî korkunç pek büyük bir hayvan.*

ʿAsker-i dīvler şeyāṭīn heft ü ser-te-ser bir **ejderhā**
Hiç muḳābil kimse olmaz bir belādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 7). [ejderhā,]*

ek: *Toprağa tohum atmak veya gömmek.*

Her ne **ekersen** cihānda anı biçer Ḥaḳ demiş
Cehd idegör ey Sükūtī bulasın ḫalḳı cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 11). [ekersen, -er, -sen]*

ek: *Bir şeyin başlamasına yol açacak sebepleri hazırlamak.*

Ẓāhir ʿilmini **ekersen** bildin ise vāʿiẓā
Bāṭınıñ hiç bilmedinse Ṣarf-ı cehl dirler saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 1). [ekersen, -er, -sen]*

ekber: *Ar. En büyük.*

Kelāmullah ider taṣdīḳ bularıñ şānını muṭlaḳ
Cenāb-ı Ḥaḳ ḥużūrunda bulardır cümleden **ekber** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 6). [ekber,]*

İltifātıñ eylemez hiç görse bir ġāyet faḳīr
Kendini begler paşādan ne ʿaceb **ekber** ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 4). [ekber,]*

Seniñ kim ḳapuna ḫādim hemān nāmūs-ı **ekberdir**
Sen olduñ vaḥyile menşūr her āyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 3). [ekberdir, -dir]*

Evṣāfını söyler isem Derviş Sükūtī her dāʾimā
Fehm iyledim lāyıḳıyla her devrile **ekber** ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 20). [ekber,]*

Ḳandildeki nūra daḫı bir gün nāmūs **ekber**
Uġradı yolu gördü hemān gün gibi envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 3). [ekber,]*

ekl: *Yiyecek, gıda,yemek yeme.*

Baḳmaz oldular ḥelāle **ekl** idip bunca ḥarām
Rüşvetiñ her bāb-ı meftūḥ eḫaẕ iderler āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 15). [ekl,]*

Keṣret-i **ekle** düşenler göñlünü ḳıldı yebāb
Cismini ifnā idermiş bu ḫusūṢda her ġulām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 9). [ekle, -e]*

Mesned-i dünyāya raġbet eylemişler dün ü gün
Virseler doymaz cihānı **ekl** ider ḥayvān ṣoyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 8). [ekl,]*

Bir vaḳit geldi ʿacāyib ḫānḳāhlar sed olup
Vaḳfına maʿmūr meşāyiḫ **ekl** ider cins Ṣuyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 4). [ekl,]*

Ekl ile bugün şirke düşüp ḳalb ṭamaʿ bir cins-i cāmūs
Zāhid mürāʾī ehl-i nifāḳ mervān gibi bir şöhreti cāsūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 1). [ekl,]*

Ḥükmüne geçince dişlerin biler
Ekl ider bu vücūd şehrin dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 12). [ekl,]*

ekl-i ḥarām: *Haram lokma.*

Ḥaḳḳa vuṣlat buldu anlara gel idenler az ṭaʿām
Keṣretinden ictināb it didiler **ekl-i ḥarām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 2). [ekl-i ḥarām,]*

ekmel: *Ar. Daha, pek kâmil, noksansız.*

Laḥmüke laḥm ḳavl-i Resūldür Ḥaḳḳına söyler ẕāt-ı ʿAlīniñ
Mürşid-i **ekmel** hem nūr-ı vāḥid demiş o bir gün ḳıldı ʿināyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 4). [ekmel,]*

ekrem: *Çok (daha, en, pek) kerim, cömertlik, lutuf.*

Ol şehid-i Kerbelāda şāh Ḥüseyne cān veriñ
Ehl-i beytiñ Zümresine ḳaydolup **ekrem** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 8). [ekrem,]*

ekser: *Genellikle, umumiyetle, ekseriyetle.*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı dolmuş bülbül **ekser** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 4). [ekser,]*

Eger müʾmīn eger müslim buları kim ki sevmezse
Behişt içre ḳarār itmez cehennemde yañar **ekṣer** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 4). [ekṣer,]*

Şehvet nefs ārzū sende ḳaldı bu neler her müdām
Düşdüler semt-i zināya **ekṣerisi** her diyar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 14). [ekṣerisi, -i, -si]*

ʿİlmiyle zāhid Ḥüseyn gör kendini rehber ṭutar
Ḳalb-i memlū kin kibirle hem ḥased **ekṣer** ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 2). [ekṣer,]*

Cehlile ẓulmetde ḳalmış işbu ʿālem **ekṣeri**
Hiç bilür mi ġaflet-i ehl nicedir āʿmālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 7). [ekṣeri, -i]*

Derviş Sükūtī söyle Ḥaḳ olsun muḥiblerdir bir sebaḳ
Ẕikrin ider her bir varaḳ **ekṣer** ile ġāyet ṭavīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 14). [ekṣer,]*

Aṣḥāb-ı kirām taḥta geçüp bāʾde Nebī ḫilʾatiyle
İclāsa nevbet irdi o dem ʿadliyle **ekṣer** ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 16). [ekṣer,]*

Cin perī olmaz musallat dest-i pāyı bend olur
Cisme ilḳā itdi Allah işbu māhda **ekṣeri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 8). [ekṣeri, -i]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı dolmuş bülbül **ekṣer** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 4). [ekṣer,]*

Men ʿaref dersin oḳurlar dergāhında **ekṣeri**
Baḥr-ı ʿilminde nihāyet oldu ʿārif her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 15). [ekṣeri, -i]*

eksik: *Noksan, mevcut olmayan.*

Meşreb-i Mervān ḥardır her mürāʾī zāhidiñ
Eksik olmaz her zamānda cehliyle nādān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 12). [eksik,]*

Bulunmaz bir kemāl ehli bu ḥāli ʿarż idem bir gün
Cihān **eksik** degil bil ki vaṭānım terk yaman şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 4). [eksik,]*

ekvān: *Âlemler, varlıklar, mahluklar.*

Sen eger muṭlaḳ cihāna gelmeseydin yā Ḥabīb
Yaradılmazdı bu **ekvān** ʿarş-ı kürsī nār-ı saḳar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 16). [ekvān,]*

O bir sırdır görünmez hiç mekānı yoḳ hemān dirler
Ya bu mülk-i derūnumda ne pertev şalmış **ekvāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 4). [ekvāna, -a]*

Ezelden bunlarıñ nūr-ı tecellī ḳıldı **ekvāne**
Ẓuhūr itdi o nūrdan bil cemīʾān enbiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 3). [ekvāne, -e]*

Kelām-ı Ḥaḳ Ṣudūr itmiş Ḥaḳḳında men ʿaleyhā fān
Anıñçün terk ider dilden Sükūtī neyler **ekvānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 10). [ekvānı, -ı]*

İmām Ẕeynel Bāḳır Caʿfer bu **ekvāna** ṭulūʿ itdi
İmām Kāẓım siyādetden ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 7). [ekvāna, -a]*

Ḫilāfetde nişīn olmuş muḥaḳḳaḳ bil o serveri
Velādet Cihānıñ pādişāhıdır yedinde hem ḳamu **ekvān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 30). [ekvān,]*

ʿAşḳile Derviş Sükūtī kem-ter
Bir pula ṣatmışdır **ekvān-ı** ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 18). [ekvān-ı, -ı]*

el: *Başkası, yabancı, tanımadık.*

Nūr-ı velāyet bunca kerāmet arż-ı semā itdi ẓuhūr
Miʿrācda o dem ṣunduġu **el** mihrine Ḥaydar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 18). [el,]*

el: *(birinin) elinden, yüzünden, tarafından.*

Süleymān-ı nebī gibi yāḫūd ḳahr-ı yaman ḳātil hem
Zebūn oldu **elinden** hep ʿacāyib pehlivāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 12). [elinden, -i, -n, -den]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden isterim iḥsān gerek
Biz ṭabīb-i ḥāzıḳ **elinden** dilerim dermān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 2). [elinden, -in, -den]*

el: *Bedenin bir uzvu olan el, yed.*

Ẕiynet-i dünyāya māʾil ẕevḳ-i Ḥaḳ bilmez nedir
İçmemiş bezm-i elestden devr iden **elde** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 6). [elde, -de]*

Nʾola bir dem ẓuhūr itse **elinde** tīġ ile Mehdī
Ḫavāric baġrına ursa yedinde ḫançerim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 13). [elinde, -i, -n, -de]*

Bu kesretden **eliñ** yumış olurlar Ḥaḳḳıyla mevcūd
Beḳā-yı vaḥdete irmiş kelām-ı Ḥaḳ beyān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 5). [eliñ, -i, -n]*

Dürüş dün ü gün Sükūtī iriş bir şeyḫ-i kāmile
Seni maḥrūm ḳomaz **elin** ṭut ḳıl idüp iḳrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 10). [elin, -i, -n]*

Seniñ ʿaşḳına her kim ki düşenler devr ider **elde**
Şarāb-ı laʿl-i engürüñ içenlerde ḫumār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 3). [elde, -de]*

Neyleriz biz bu dünyāyı Ṣatdıḳ **elden** hem ʿuḳbāyı
İsteriz biz ol Mevlāyı ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 7). [elden, -den]*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ḳurulmuş sāḳiyā meclis
Ḳadeḥler devr ider **elde** içerler Ṣāfīyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 2). [elde, -de]*

Çek **elin** iki cihāndan ẕevḳ-i yār saña yeter
Māsivāyı terk idip ʿuḳbāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 7). [elin, -i, -n]*

Raḥm idip gel ḥasta ḳalbim şehrine ḳaṣd eyleme
Elleri ḳurur anıñ kim kim urur bīmāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 4). [elleri, -ler, -i]*

Sen gibi şāha iden ḳaṣd **elleri** muṭlaḳ ḳurur
Ber murād olmaz Ḫavāric fiʾil-i ʿişyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 15). [elleri, -ler, -i]*

Nola bir gün ẓuhūr itse **elinde** Ẕülfiḳār amma
Hezārān ḫāricī ḳırsa Sükūtī pür-Ṣafāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 13). [elinde, -i, -(n)de]*

Ḥażret-i Cercīs Nebī hem kāh Ẕekeriyā ol Zamān
Tīġ-ı küffārıñ **elinden** oldular ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 16). [elinden, -in, -den]*

Elimde bāde-i ḥamrā ḳadeḥler hep müheyyādır
Ezelden nūş iden gelsin bugün meyḫānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 3). [elimde, -im, -de]*

Nola bu dehre çün gelmiş nice Ẕāl ile ol Rüstem
Elinde tīġ ile ḫançer yürürler bī-amāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 10). [elinde, -i, -n, -de]*

İmām Ẕeyneʾl Bāḳır Caʿfer ʿAlīniñ nūr-ı pākıdır
Bularıñ yoluna varıñ ḳo **elden** tārumār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 6). [elden, -den]*

ʿAlīl oldu vücūd mülkü taḥammül idemem aṣlā
Ṣabırdan ġayrı bir çāre bulunmaz **el** amān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 8). [el,]*

Oldum ki Süleymān divler **elinde** maġlūpda idi
İmdāda nihān irdi o dem ḳatl eyleyen esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 11). [elinde, -i, -n, -de]*

Taʿmīre **elim** yitmediġi ẓāhirimiz oldu ḫarāb
Ḳalb-i ḫānesiyle uġraşurum cismim olunca türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 2, Mısra 1). [elim, -im]*

el: *"Sahiplik, mülkiyet" anlamında.*

Bilürsün hiç vefāsı yoḳ bu dehrin şāhī ger olsan
Elinde var iken fırṣat taḥtıyla ḳabādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 4). [elinde, -i, -(n)de]*

Derviş dün ü gün behey ṭālib **elinde** var iken fırṣat
Ṭalāḳın vir bu zen-i dehrin saña küllī Ẕiyān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 3). [elinde, -i, -n, -de]*

Mürşid-i kāmil gözetgil **elde** fırṢat var iken
Tevbe telḳīniñ aḫẕ it eyle murādına ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 5). [elde, -de]*

Elde iken cümle varım eyledi yaġmā-yı ʿaşḳ
Bu vücūdum maḥv ḳıldı gör nice ifnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 1). [elde, -de]*

Olursun ʿāleme sulṭān gedā iken bu dehr içre
Süleymān-ı zamān olduñ **elinde** hem ḳamu varıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 8). [elinde, -i, -(n)de]*

Ḫavāric ḳavm dehr içre nola her dem ẓuhūr itse
Sükūtī devr-i Mehdīdir **elinde** ḥançeri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 18). [elinde, -i, -(n)de]*

Naḳī imām ʿAlīniñ gör **elinde** ḥucceti ẓāhir
Hem oldur vārīs-i Ḥaydar cihāna evliyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 11). [elinde, -i, -(n)de]*

Nola bir gün ẓuhūr itse **elinde** tīġ ile Mehdī
Ḫavāric ḳavmini ḳıra bu göñlüme ṣafā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 15). [elinde, -i, -(n)de]*

Süleymān-ı zamān olsan bu mülk **elden** gider bir gün
Buna ʿaḳl ireñ ṭālib ider mi bunda ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 3). [elden, -den]*

Sükūtī zaʿyını ḳo **elinde** var iken fırṣat
İriş bir kāmil insāna göresin bunda Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 9). [elinde, -i, -(n)de]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu pişvā-yı rāh-ı dīn
Muḥabbet-i ẓāhir **elinde** cümle ḫalḳa rehnümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 4). [elinde, -i, -(n)de]*

Şehinşāh-ı cihān Aḥmed Bedevī Seyyid Sulṭān
Süleymān-zamān oldur **elinde** hem ḳamu devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 22). [elinde, -i, -n, -de]*

FırṢatıñ var iken **elde** sermāye
Aç göZün her demi Mevlāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 11). [elde, -de]*

el-: *Arapça'da isimleri mârife yapan (belirli duruma getiren) bir ön ek olup dilimize aşağıdaki şekillerde girmiştir.*

Pes imdi bu faḳir zenb ü keşīr mūrdan ednā ża'ifü'l-ḥaḳīr **el-** şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Saʿdeddīn el-Cebāvī mesmū'-yı ʿācizānemize naẓaran beyne'n-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 1). [el-,]*

Pes imdi bu faḳir zenb ü keşīr mūrdan ednā ża'ifü'l-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Saʿdeddīn **el-**Cebāvī mesmū'-yı ʿācizānemize naẓaran beyne'n-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 2). [el-,]*

el al-: *İzin, ruhsat, icazet almak.*

Sükūtī Dervişim rāh-ı ṭarīḳatdan **el almışım**
Erenler rāhına girdim nice merdānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 9). [el almışım, -mış, -ım]*

el çek: *İlgisini kesmek, vazgeçmek, dünyadan el etek çekmek.*

Kes̲ret-i dünyādan **el çek** zāhidā Ḥaḳdır murād
Dinle bu nuṭḳum saña ḥüccet dilersen ḳıl iʾtimād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 1). [el çek,]*

Ḫānḳāh-ı evliyādan çekdiler el her biri
Cīfe-i dünyāya ṭālib ehl-i erkān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 5). [el çekdiler, -di, -ler]*

Ülfet-i dünyāya baḳmam **el çekip** oldum ḫalāṣ
Ḳalbimiz ḳıldıḳ muṢaffā nitekim ḫāṢṢuʾl-ḫavāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 1). [el çekip, -ip]*

Ḥaḳāyıḳ semtine düşdüm gözümden perde refʿ oldu
Sivādan **el çeküp** cümle irişince bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 8). [el çeküp, -üp]*

Māsivādan **el çeküp** Derviş Sükūtī hem bugün
Ḥaḳ ile olmuş muḥaḳḳaḳ çün bezm-i pazarımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 11). [el çeküp, -üp]*

Her cihetden **el çeküp** Derviş Sükūtī dāʾimā
Bir ḳanāʿat kūşesinden eyleyüp dildār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 9). [el çeküp, -üp]*

Sivādan **el çeküp** ʿuzlet iderler dār-ı dünyāda
Seniñ z̲āt-ı kemālinde Rıżādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 11). [el çeküp, -üp]*

el yu-: *Elini çekmek, bırakmak, vazgeçmek, arınmak, temizlenmek, abdest almak.*

Medḥ-i z̲emme baḳmaz ol kes bu fenā dārında hiç
Māsivādan **el yudular** diler bıraḳmadı ās̲ār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 10). [el yudular, -du, -lar]*

Kes̲ret-i dünyāya baḳmaz **el yuyan** ʿāṣıḳları
Vaḥdet ilinde beḳāyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 9). [el yuyan, -y, -an]*

Bu kes̲retden **elim yūdum** muḥabbet z̲evḳile dāʾim
Ṣarāb-ı lā-yezālīden içüp bunda ḫumārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 3). [elim yūdum, -im, -du, -m]*

elbet: *Elbette, şüphesiz, mutlaka, muhakkak.*

Zümre-i nācīye irmek gel dilersen zāhidā
ʿAskerīye ḳul olanlar maḳṣūduñ **elbet** bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 18). [elbet,]*

Ṣunsa sāḳī taze engür meylerinden bir ḳadeḥ
Defʿ ġām **elbet** ider ol ṣāfī şerbetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 4). [elbet,]*

Her ki bildi nefsini Derviş Sükūtī dünyāda
Rabbi **elbet** bilir ol oḳuyanlar men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 10). [elbet,]*

Yürü Derviş Sükūtī sen iriş bir kāmil insāna
Seni **elbet** ḳomaz maḥrūm anı hüner bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 10). [elbet,]*

elbise: *Çamaşır üstüne giyilen dış giyeceği, giysi, libas, esvap.*

Gerçe tersāya muṭābıḳ oldu ʿavrat cümle er
Elbise cins müsāvi farḳ olunmaz hiç dīni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 12). [elbise,]*

el-cevāb: *Karşılık, cevap" anlamına gelen ve daha çok eskiden şeyhülislâmların sorulan sorulara cevap olarak verdikleri fetvâların başına konan klişe söz.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣüret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile **el-cevāb** Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [el-cevāb,]*

elçi: *Elçi, peygamber.*

Ḫılḳat **elçin** vel- ins kelāmında muṢarraḥdır
Müfessirler beyānında murādı Ḥaḳḳı bilmekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 7). [elçin, -n]*

elden çık-: *Yok olmak, tükenmek.*

Bu salṭanat çıḳar elden ḳamu varlıḳ hebā olur
Bu ʿömrüñ tiz gelür geçer seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 3). [elden çıḳar, -ar]*

elden git: *Varlığından mahrum kalınmak, elden kaçmak, yok olmak.*

Bu varlıḳ cümlesi bir gün gider elden degil bāḳī
Ḳamū evlād ile emvāl olurlar bunda ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 5). [elden gider, -er]*

Ḫāb u raḥat gitdi elden çeşmimiz ḳan yaş döger
İlticā oldum ḳamu nās baña cürʾet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 13). [elden gitdi, -den-di]*

elem: *(Ar.) Istırap, keder, gam, tasa, hüzün.*

Derviş Sükūtī hiç görmedim devr-i felekde bir vefā
Şiddetle **elem** miḥneti çoḳ bundan girü imān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 12). [elem,]*

Miḥneti derd-i belādır her demi ʿāşıḳlara
Ẕevḳ hiç yoḳ pür **elemdir** bunda böyle nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 4). [elemdir, -dir]*

Bir vefāya bunda yüz biñ çekerim derd-i **elem**
Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳ bulunmaz ideyim edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 3). [elem,]*

Miḥnetle **elem** dürlü çile her vecihle ġām aratdı bu gice
Ḳalbimize virdi cefā çeşm-i ḫūnum aḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 1). [elem,]*

Aḥbāb-ı yārān keşret ile cānımıza virdi **elem**
Sāḳī ḳadeḥ Şundu bize zehr ile ġām ḳatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 3). [elem,]*

Ḥub-ı sivā bunca cefā çekdirdi baña biñbir çile
Ġāmlarla **elem** derd belā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 2). [elem,]*

Devr-i felek derd-i **elem** ʿāşıḳı bīmār itdi çarḫ
Bülbül-āsā rūz u leyāl āh ile zār itdi çarḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 9, Mısra 1). [elem,]*

elest: *Kur'an-ı Kerim'de bildirildiği üzere Allah'ın ruhları yarattıktan sonra sorduğu, "Elestü bi-rabbiküm" (Ben sizin Rabbiniz değil miyim?) sorusunun kısaltılmış şekli.*

Ẕel Ẕiyāde ḳılmışam men zāt-ı pākıñ ḥubını
Ḳaf Ḳarībim tā **elestden** ḥażret-i Ẕeyneʾl ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 18). [elestden, -den]*

Ẕevḳ-yāb olmuş şu dil ki cürʿasından nūş ider
Rūz-ı bezm tā **elestden** içeniñ ḥāli feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 4). [elestden, -den]*

Laʿl-i ḥamrāyı içenler bezm-i sāḳīden bugün
Bādeniñ keyfî **elestden** zevḳ-i cinān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 4). [elestden, -den]*

Tā **elestdendir** o şāha ʿahd ile peymānımız
İtmisim iḳrār aña men Ẕeyneʾl-ʿAbādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 7). [elestdendir, -den, -dir]*

el-hak: *"Hak ve gerçek olan budur!" anlamına gelen ifade.*

Dil şehrini ḳıldı yebāb edvāsına hīç çāresi yoḳ
Ẕaḫmıñ çekemem boynumuza **el-ḥāḳ** ideyim ben resenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 6). [el-ḥāḳ,]*

elif: *Arap alfabesinde bulunan "elif (ا)" harfi.*

Elif Allāh ism-i pākiyle kelāmım ibtidā
Be bize bürhān yeter nuṭḳ-ı ḥabīb-i kibriyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 1). [elif,]*

Elif Allaha iderdim cān u dilden ilticā
Ye yalanım levḥ-i dilden sür çıḳarsun dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 1). [elif,]*

elin tut: *El açmak. Başkasının yardımını isteyecek durumda olmak.*

Ṭut elin bir mürşidiñ sen ir selāmet dārına
Nefs çerisi seni ḳomaz çekdirir ḳatı ʿazāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 9). [elin ṭut, -i, -n-in]*

Ṭut elin beyhūde gezme bu fenā mülkünde sen
Telḳīn itsün zikr-i cehr ḥużūrunda ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 3). [elin ṭut, -i, -n-in]*

Ḥizmetinde bezl cān it ṭut elin bir mürşidiñ
Feyż-i himmet iltimās it bāb-ı Luṭfuñ kem-teri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 13). [elin ṭut, -i, -n]*

elli: *"Elli" sayı sıfatı (yıl).*

Meslek-i ḳadriyyedendir **elli** yıl post-nişīn
Menzil-i aʿlāya irdi geçdi bu fānī kesretden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 7). [elli,]*

elmās: *Ar. Mücevher olarak kullanılan, saydam, değerli bir taş.*

Hep bu ʿaşḳıñ ġavġāsıdur baḥr-i ʿummāna ṣalan
Anda **elmas** kāselerle sevḳ ider her bār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 6). [elmas,]*

Bir ṣürāḥī kāse-i **elmās** ile ṣuñ bizlere
Meclis-i ḥünkār ḳatında nūş idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 11). [elmās,]*

Bī- pahā ḳabza ḥacerle görse **elmās** taşını
Yek bahādır ẓan iderler böyle bir emvalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 13). [elmās,]*

Bezmine **elmās** ḳadeḥle dürlü ziynetler virip
Ṣun kevser şerbetinden hem bula lezzet dimāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 5). [elmās,]*

Bir Ṣürāḥī kāse-i **elmās** ile ṣuñ bizlere
Meclis-i ḥünkār ḳatında nūş idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 11). [elmās,]*

Sürdüler **elmās** ḳadeḥler meclisinde her müdām
Bāde-i engür şarābıñ içdiler bir çoḳ ġanī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 13). [elmās,]*

el-murtażā: *Hz. Ali. Takdîr-i ilâhiyyeye gösterdiği tam rızadan dolayı "Mürteza" denilmiştir.*

Ḳıblegāhımız Muḥammed Muṣṭafādır zāhidā
Secdegāh-ı evliyādır bil 'āla **el-Murtażā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 2). [el-murtażā,]*

el-suʾūd: *EBÜSSUÛD EFENDİ (Osmanlı şeyhülislâmı, hukukçu ve müfessir) Ebüssuûd kelimesi onun adı gibi görünmekteyse de tefsirinin mukaddimesinde kendisinden Ebüssuûd Muhammed şeklinde bahsettiği dikkate alınırsa asıl adının Muhammed, Ebüssuûd'un da bir künye veya lakap olduğu anlaşılır. Bu künyeyi niçin aldığı konusunda kaynaklarda yeterli bilgi yoktur. Ebüssuûd Efendi, yaygın görüşe göre 17 Safer 896'da (30 Aralık 1490) İstanbul yakınlarındaki Meteris (Metris-Müderris) köyünde dünyaya geldi.*

Merḥūm ebu **el-Suʾūd** Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḥsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [el-suʾūd,]*

elṭāf: *Lütuflar, iyilikler, cömertlikler.*

Seniñ **elṭāfnı** her dem ʿaceb mi itmeyim hiç yād
Benim Ẕikrim ḳamu fikrim göñülden hep ṣudūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 7). [elṭāfnı, -ı, -n]*

elvān: *Renkler, çeşitler.*

Bularla ser-te-ser dünyā vü ʿuḳbāya hem müzeyyendir
Ḳamu **elvān** ile naḳşı dü ʿālemde hemān meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 4). [elvān,]*

Reng-i **elvānına** baḳma pek Ṣaḳın bu cadūdan
Aldadır bir ḳaḥbe zendir tārumār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 7). [elvānına, -ı, -n, -a]*

Bu vücūdum şehrini doldurdu ẕāt-ı pākıyla
Nūra ġarḳ itdi ser-a-ser dürlü **elvān** eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 8). [elvān,]*

ʿAndelībler çūşa gelmiş her biri feryād ider
Ġonca güller tāze açmış nev-be-nev **elvān** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 6). [elvān,]*

Baġçeler ḫūb-ı meyve nāzik çiçeġi **elvānıyla**
ʿIṭr-ı būyundan olur mest her gülen insān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 3). [elvānıyla, -ı, -y, -la]*

elveled: *Çocuk.*

Himmetiyle vāḳıf oldu her biri esrārına
Elveled sırr-ı ebīye irdiler çün bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 12). [elveled,]*

elzem: *Daha (en, pek) lāzım, lüzūmlu.*

Geldi çün şehr-i muḥarrem ʿāşıḳa mātem bugün
Çeşm-i ḫūnuñ işbu māhda dökmege **elzem** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 2). [elzem,]*

emānet: *Ar. is. Birine emniyet edilip bırakılan şey. f. Emniyet etmek, tevdi etmek.*

Cenāb-ı Ḥaḳ ḥabībine behiştden eylemiş irsāl
Bize andan **emānetdir** Ṣadāḳat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 6). [emānetdir, -dir]*

Kelām-ı kibriyā vārid **emānetle** şeref buldu
Cenāb-ı pākına nāzil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 11). [emānetle, -le]*

emek: *Bir iş uğruna gayret ve çaba sarf etmek.*

Beyhūde hiç çekme aḥmaḳlar gibi
Emegi bu dehriñ ḳatı ʿaẕābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 12). [emegi, -i]*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı Ḥaḳda eylemiş her dem fedā
Şol kişiler terk-i dünyā itdiler görmez **emek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 8). [emek,]*

Bulmadı hiç istirāḥat senden aṣlā ey felek
Bir vefāya biñ cefālar çekdirirsün çoḳ **emek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 24, Mısra 2). [emek,]*

emīn: *Güvenilir, emniyetli; hıyaneti olmayan.*

Hem Ṭarīḳ-i Aḥmedīye ṣıdḳile bel bağlayan
Nār-ı dūzāḫdan **emīndir** şüphesiz yoḳ hiç aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 8). [emīndir, -dir]*

Vaḥiyle Cibrīl-i **emīn** de geldi her dem ḳapuna
Āyet-i Ḳurʾān getürdi ẕāt-ı Ḥaḳdan her sefer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 7). [emīn,]*

Bāb-ı Luṭfundan ʿināyet senden ister yā Resūl
Ḫādimin olmuş ḳapında rūz u şeb CibrḮl **emIn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 4). [emin,]*

Ḳalma cürmümüze her dem yā şefīʿüʾl-müznibīn
Raḥmet içün gönderildin her vaata yā **emīn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 2). [emīn,]*

Cennet-i aʿlāya dāḫil Ḥaḳ içün iden edā
Nār-ı dūzaḫdan **emīndir** her dü ʿālem aḫḳarī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 12). [emīndir, -dir]*

Mürşid-i Cibrīl-i **emīndir** bunca berzaḫ dan ḫalāṣ
Merkezi ʿarş gizinde bir sübḥāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 3). [emīndir, -dir]*

Nūḥ Ṭufānında **emīndir** felegine dāḫil olan
Buldular ol dem necātı faẕl-ı raḥmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 5). [emīndir, -dir]*

Nār-ı dūzāḫdan **emīndir** kim ki olmuşdur vuṣūl
Cennet-i ʿirfāna dāḫil oldular hep bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 1). [emīndir, -dir]*

emīn aġa-zāde: *Mehmet Emin Ağazade.*

Mühācir ehl-i servetden Ḥācı **Emīn aġa-ẕāde**
Peder emvāl-i ḥelālinden niṣār itdi bu ḳazada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 5). [emīn aġa-ẕāde,]*

emir: *Buyruk, komut, talimat.*

Ḫilāfet **emrini** gözler degil ḥācet nizāʾ itmek
Ferāġat ḳıl behey ṭālib bu baḥs eyleme menẓūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 11). [emrini, -i, -n, -i]*

Zehr ḫançerle urupdur ibn-i Mülcem āşikār
Ṭutdı **emrini** münāfiḳ girdi şāhıñ ḳanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 4). [emrini, -i, -n, -i]*

emirüʾl-müʾmīn: *Halife, müminlerin emiri.*

Enbiyālar Ẕübdesisin evliyālar menbaʾı
Hāşimīsin Ḳureyşīsin ey **emirüʾl-müʾmīnin** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 12). [emirüʾl-müʾmīnin, -in]*

emmāre*: *"Emreden, emredici" anlamında olup nefsin yedi mertebesinden ilkidir, kötülüğü emreden ve bundan zevk alan nefistir; nefs-i emmâre (Yûsuf 12/53).*

Ḥāke yeksān olmaya yimez anı **emmāre** nefs
Kibrile ṭutmuş cihānı Şeyṭān olmuşdur reʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 5). [emmāre,]*

Pervāne oldum ben nāre yanmış Sükūtī bī-çāre
Nitsün bize **emmāre** yane yane hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 12). [emmāre,]*

emr: *Emir, buyruk, talimat.*

Resm-i şūr-ı salṭanatda şāha itmem ilticā
Mülk-i tende pādişāhım **emridir** her varımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 8). [emridir, -i, -dir]*

Muntaẓırız **emrine** Derviş Sükūtī biz bugün
Her ne denlü cevr idersen senden itmez inʿiḳās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 9). [emrine, -i, -n, -e]*

Kün **emrinle** ẓuhūr itdi hezārān Ṣad hezār maḫlūḳ
Sen oldun cümleye maʾbūd hemān yā Rab saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 3). [emrinle, -i, -n, -le]*

Ḥażret-i ʿİsāya ol dem **emr** olup ʿarşa çıḳa
Āsumāna pervāz itdi bekleriz ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 19). [emr,]*

Dü ʿālem mülkünü Mevlā anıñ ʿaşḳına var itdi
Yedi ḳat yer ṭoḳuz eflāk kün **emriyle** binā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 4). [emriyle, -i, -y, -le]*

Yunūsʾum deryā içinde baṭn-ı māhīya düşüp
Ḫalvet itdi nice demler **emr-i** bir Mevlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 14). [emr-i, -i]*

Gelüp Mūsā ile Harūn Firʿavun çoḳ nizāʾ itdi
Anıñ iġrāḳına bāʿiṣ bā- **emr-i** Ḥaḳ Mūsā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 16). [emr-i, -i]*

emr-i ḥaḳ: *Allah'ın emri.*

Ḥabīb-i kibriyā geldi düzeldi **emr-i Ḥaḳ** şerʿi
Ḥaḳīḳat kenzini açdı ṭarīḳatde revā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 25). [emr-i ḥaḳ,]*

Ṭulūʿ itdi derūnumda bugün ol Ḫālıḳuʾr- Raḥmān
Ki **emr-i Ḥaḳ** ile vaṣfım olupdur on iki pīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 2). [emr-i ḥaḳ,]*

Emr-i Ḥaḳla bu kitāba başladım ben zāhidā
Cevher-i naẓmım saçılsın ʿālem içre her yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 1). [emr-i ḥaḳ+la, -la]*

Ḫams evḳātı gözetgil **emr-i Ḥaḳḳı** ṭut ḳavī
Ḳabr içinde ola āsān hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 7). [emr-i ḥaḳḳı, -ı]*

Ẕikr-i tevḥīd dersine saʿy ideriz rūz u şeb
Emr-i Ḥaḳḳı ṭutmuşuz oḳuruz ezber zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 6). [emr-i ḥaḳḳı, -ı]*

Ḫams evḳātı gözetgil **emr-i Ḥaḳḳı** ṭut ḳavī
Ḳabr içinde ola āsān hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 7). [emr-i ḥaḳḳı, -ı]*

Murtażādır **emr-i Ḥaḳla** Ḥaybere itdi hücūm
Murtażādır ehl-i küfre virmez amān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 11). [emr-i ḥaḳla, -la]*

Emr-i Ḥaḳla Mūsā oldum dīnime daʾvet idip
Firʾavun itmez ḳabūl hiç ġarḳ ider deryā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 7). [emr-i ḥaḳla, -la]*

ʿAsker olmuş ins ü ciniñ bil imāmı zāhidā
Emr-i Ḥaḳla cümle nāsa reh-nümādır sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 20). [emr-i ḥaḳla, -la]*

Emr-i Ḥaḳla ruḫṣat oldu bu erenler himmeti
Nev bināya başlanıldı itdiler çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 5). [emr-i ḥaḳla, -la]*

emr-i hudā: *Allah'ın emri, buyruğu.*

Tedbīr ile şanma olur her bir işim fermān imiş
Bezm-i ezel- taḳdīr olan **emr-i Ḫudā** pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 2). [emr-i ḫudā,]*

Rāh-ı güşād itmesen **emr-i Ḫudā** bir vechile
Daʿvet-i Ḥaḳ oldu beyān cehrile peydā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 11). [emr-i ḫudā,]*

emr-i nehiy: *EMİR bi'l-MA'RÛF NEHİY ani'l-MÜNKER: İyiliği emredip kötülükten vazgeçirmeye çalışma yönündeki faaliyetler için kullanılan dinî, ahlâkî ve hukukî bir tabir.*

Bir zamān geldi yetişdiḳ ḳulları Ḥaḳ s̱imār
Emr-i nehiy ṭutmaz oldu Zümre-i ehl-i kibar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 2). [emr-i nehiy,]*

Emr-i nehiy ṭutmasan leyl ü nehār lāyıḳ ile
Kim ki ḳabūl itmez ise ṭutduġu yol yalan imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 7). [emr-i nehiy,]*

emr-i yezdān: *Allah'ın emri.*

ʿİnāyet eyledi Mevlā erenlerden daḫı himmet
YaẔıldı beyt-i heşt ḥarfle kelāmım **emr-i Yezdānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 4). [emr-i yezdānı, -ı]*

emsāl: *Eş, benzer, misal.*

Mūtü ḳable en temūtū sırrına vāṣıl olan
Kār ider mi anlara çün ʿilleti **emsāl-i** tef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 8). [emsāl-i, -i]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem her ṭabiʿat bir degil
Ḥaḳ yaratmış ʿunṣur üzre dürlü renk **emsalimiz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 18). [emsalimiz, -i, -miz]*

emvāc: *Dalga. (Hakikat yolcusunun bağrındaki yaralar bağlamında).*

Kesretiñ **emvācı** çoḳdur ṣaldırır girdāba çün
Vaḥdet-i ẕāta irişgil saña bu ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 5). [emvācı, -ı]*

emvāl: *Ar. Mallar, mülkler, satın alınan şeyler.*

Emvālini bir mürşide eyle beyān her rūz u şeb
Terk ide gör kibr-i kini ḳalbiñ seniñ ġāyetde ṭuc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 7). [emvālini, -in, -i]*

Bī- pahā ḳabza ḥacerle görse elmās taşını
Yek bahādır ẓan iderler böyle bir **emvalimiz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 14). [emvalimiz, -i, -miz]*

Bu varlıḳ cümlesi bir gün gider elden degil bāḳī
Ḳamū evlād ile **emvāl** olurlar bunda ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 6). [emvāl,]*

Mühācir ehl-i ṣervetden Ḥācı Emīn aġa-ẕāde
Peder **emvāl-i** ḥelālinden niṣār itdi bu ḳazada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 6). [emvāl-i, -i]*

emvāl-i cihān: *Alemin malı mülkü.*

Şeyḫ kāmil himmetiyle Derviş Sükūtī her zamān
Bunca **emvāl-i cihānıñ** dār-ı fenādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 12). [emvāl-i cihānıñ, -ın]*

emvāt: *Ölüler.*

Hep bu nefsiñ şiddetidir ḳalbleri **emvāt** iden
Maḥv idip ten varlıġıñ bir cān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 13). [emvāt,]*

en: *"En" üstünlük zarfı.*

Dergāhınıñ bir kem-teri mūrdan żaʿīf **eñ** aḥḳarı
Sükūtī ednā bir çakeri cürmile gelmiş ḳıl revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 13). [eñ,]*

Geldik bu mülke **eñ** ṣonu giydik ʿanāṢır bir ṭonu
Urmadan tā kafu nunı ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 1). [eñ,]*

Küntü kenze maḥrem olmuş bunlarıñ **eñ** kemteri
Menzil-i aʿlāya irdi her gedā salikleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 17). [eñ,]*

enʾām: *Yaratılmış olan tüm mahlûkât.*

Biz Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ ḳulu olduḳ tā ezel
Ehl-i beyt-i Muṣṭafādan umarız **enʾām** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 6). [enʾām,]*

enbiyā: *Ar. Nebi'ler, peygamberler.*

Şemʿi ẕātından yaratdı ādemiñ ervāḥını
Nūr-ı pākın şuʿlesinden geldi bu nice **enbiyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 10). [enbiyā,]*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ḳalbi ḳıldı ḫarāb
Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī dir nūr-ı cism-i **enbiyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 4). [enbiyā,]*

Ey **enbiyālar** serveri Aḥmed-i Ḥabīb-i kibriyā
Sensin ḥaḳīḳat gevheri ey faḫr-ı ʿālem Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 1). [enbiyālar, -lar]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu ehl-i ʿaşḳa ḳıblegāh
Nesl-i pāk-i **enbiyādır** evliyāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 8). [enbiyādır, -dır]*

Faṭıma bint-i Resūldür nūr-ı pāk-ı **enbiyā**
Müʾmināta şefḳati olmuş revāsından meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 7). [enbiyā,]*

Şāh ʿAlī imām Naḳīdir pādişāh-ı lā-yezāl
Çeşm-i nūru her velīniñ nesl-i pāk-i **enbiyadandır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 14). [enbiyadandır, -dan, -dır]*

Bir ālāyı bekler paşālar aḥkām şerʾi refʿ idip
Enbiyādan ḫavf hiç yoḳ yerleri ṭamuda nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 8). [enbiyādan, -dan]*

Aç gözüñ sen zāhidā gel Muṣṭafāya ṭut ḳulaġ
Şerʿini ẕabṭ eyle muḥkem **enbiyāya** ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 2). [enbiyāya, -ya]*

Ḫānḳāh-ı **enbiyāya** ḫizmet eyle rūz u şeb
Maḥrūm itmezler belāsıñ misl-i aṣḥāb-ı selef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 3). [enbiyāya, -ya]*

Cedd-i Ḥaydar nesl-i muṭlaḳ ol imāmıñ **enbiyā**
Ẕübde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl ʿAbādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 5). [enbiyā,]*

ʿİlm-i taḥḳīḳa irişmez ol imām Kāẓım daḫi
Nesl-i pāk-i **enbiyādır** Mūsā Rıżādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 12). [enbiyādır, -dır]*

Baḥr-ı ʿilmiñ menbaʿıdır pişvāmız şāh Naḳī
Enbiyānıñ vāris olmuş sezā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 18). [enbiyānıñ, -nın]*

Enbiyālar Ẕübdesisin evliyālar menbaʾı
Hāşimīsin Ḳureyşīsin ey emirüʾl-müʾmīnin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 11). [enbiyālar, -lar]*

Nūr-ı ẕātından cemiʾān **enbiyālar** ḫalḳ olup
Bāʿis oldur cümlemize ol Ḥaḳḳıñ yek danesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 5). [enbiyālar, -lar]*

Ezelden bunlarıñ nūr-ı tecellī ḳıldı ekvāne
Ẓuhūr itdi o nūrdan bil cemīʾān **enbiyā** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 4). [enbiyā,]*

Nesl-i pāk-ı **enbiyādır** bunlara ḳıl iḳtidā
Ol imām Ẕeyneʾl-ʿAbādır Bāḳır Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 5). [enbiyādır, -dır]*

Murtażādır ser-firāzı her velīniñ bī-kemāl
Enbiyānıñ vārīs̱idir her demi aʿlā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 4). [enbiyānıñ, -nın]*

Cism-i nūr **enbiyādır** dide-i maʾṢūm pāk
Ceddi Ḥaydar ol imāmıñ ḥażret-i Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 5). [enbiyādır, -dır]*

Ḫavf yoḳ hiç **enbiyādan** bunların aṣlā bugün
Bir belāya uġramışlar her şehr cümle kūyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 7). [enbiyādan, -dan]*

Evliyālar nesl-i pāk hem gürūh-ı Nācīyiz
Enbiyālar vārīs̱iyüz her ḫuṣūṣda dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 6). [enbiyālar, -lar]*

Ḫānḳāh-ı **enbiyāya** sür yüzüñ eyle türāb
Kaʾbe-i ʿulyā budur bil ḳıl ṭavāf mis̱l-i ḫüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 15). [enbiyāya, -ya]*

Āsitān-ı **enbiyādır** sür yüẔüñ gel zāhidā
Ḳıblegāhı müʾmīñdir secde-gāh evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 13). [enbiyādır, -dır]*

Kes̱ret-i dünyādan olmak ister isen ḫalāṣ
Ḫānḳāh-ı **enbiyāya** gel bugün ʾām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 2). [enbiyāya, -ya]*

encām: *Son, akıbet, nihayet.*

Bu kes̱ret **encāmı** daġılır bir gün
Ecel gelüp saña bulur tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 3). [encāmı, -ı]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿĀbidīne irmez olsaydım tamām
Ḥālimiz düşvār olurdu **encām** rūz-ı ḳıyām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 8). [encām,]*

Laḥẓıñ ḫandān idersin **encām** biñ ḳahrıyla
Bir cāẕū zensin meded yoḳ senden ey ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 3). [encām,]*

encüm: *Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.*

Nūr u vechiñle żiyādır ne felek arż-ı semā
Ṣuʿlesinden aḫẕ iderler **encüm** şems ḳamer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 12). [encüm,]*

Şevḳ-i ḫüsnüñle derūnum nūrı işrāḳ eyledi
Āsumānda şems-i māha **encüme** verdiñ çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 6). [encüme, -e]*

Bizim ervāḥı ezelden zen gibi ḥāmil olup
Çoḳ tevellüd itdi evlād mi<u>s</u>l-i **encüm** fiʾs-semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 10). [encüm,]*

<u>endāz:</u> *Atıcı, atış. (Ok, silah vb.).*

Seyl gibi göz yaşını deryālara durma Ṣal
Baḥre irüp mevci anıñ anda **endāz** ile ḥabāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 4). [endāz,]*

<u>endīşe:</u> *Kaygı, tasa.*

Bu **endīşem** ne ḥikmetdir bu ʿālemi ider ifād
Beni bir dem ḳomaz raḥat içimde Ẕār olur bāʿi<u>ş</u> *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 3). [endīşem, -m]*

Ḳomaz **endīşeden** ḥalī içimde nefs-i emmāre
Meger ıṣlāḥ ide bir gün terāḥūm ḳılsa ol Raḥīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 3). [endīşeden, -den]*

<u>eneʾl ḥaḳ:</u> *Ben Hakk'ım [Hallâc-ı Mansur'un vecd hâlinde söylediği ve dâra çekilmesine sebep olan meşhur söz olup edebiyâtımızda vahdet görüşünün ve taşkın cezbenin ifâdesi olarak çok kullanılmıştır]*.

Baḥr-i ʿaşḳıñla Sükūtī feth ider esrār-ı Ḥaḳ
Maʿnā-yı rāz **eneʾl Ḥaḳ** sırrını itdi küşūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 14). [eneʾl ḥaḳ,]*

Hem **eneʾl Ḥaḳ** naʿrasını urmışız Manṣūr gibi
Bir tecellī irdi Ḥaḳdan olmuşum berdār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 3). [eneʾl ḥaḳ,]*

Hep **eneʾl Ḥaḳ** maʿnāsınıñ sırrına āgāh olup
Men ʿarefden ders oḳurlar bunlarıñ insānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 5). [eneʾl ḥaḳ,]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānʾda bir ulu sulṭān idi
Sözlerimiz **eneʾl Ḥaḳ** ʿāşıḳa bürhān idi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 6). [eneʾl ḥaḳ,]*

Maʿārif dersini görmüş ölümden kim öleñ evvel
Eneʾl Ḥaḳ dārına girmiş ṣafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 8). [eneʾl ḥaḳ,]*

Rumuẕāt-ı **eneʾl Ḥaḳḳı** nice fehm itsün ol ṭālib
Bu maʿnādan ḫaber bilmez ne yüzden ire Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 5). [eneʾl ḥaḳḳı, -ı]*

ʿAşḳile baʿż ḥaḳāyıḳ hem **enel-Ḥaḳ** çaġırır
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac cismiñ itdiler kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 9). [enel-ḥaḳ,]*

ʿAşḳile baʾż ḥaḳāyıḳ hem **enel-Ḥaḳ** çaġırır
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac cismiñ itdiler kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 9). [enel-ḥaḳ,]*

Menzil alur ol bir ḳadem tā **eneʾl-Ḥaḳ** bezmine
ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini berdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 7). [eneʾl-ḥaḳ,]*

Ṭarīḳinde sülük itdim muḥaḳḳaḳ anlarıñ dāʾim
Eneʾl-Ḥaḳ sırrına irdim ʿAlīden defterim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 4). [eneʾl-ḥaḳ,]*

Resm-i Ṣūretden geçüp bir cān olan Saʿdīleriz
Maʿnā-yı remz **eneʾl-Ḥaḳ** iẕʾān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 2). [eneʾl-ḥaḳ,]*

Hem **eneʾl-Ḥaḳ** naʾrāsını uralım her rūz-şeb
Cān virelim ManṢūr āsā her zamān bir tam gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 3). [eneʾl-ḥaḳ,]*

Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel iẓhār it
Menzil alur ol bir ḳadem tā **eneʾl-Ḥaḳ** bezmine *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 18). [eneʾl-ḥaḳ,]*

Mansūr-ı ḥallaca taʿlīm hem **eneʾl-Ḥaḳ** sırrını
Dāre çekdi ḳahrile ol ateş-i sūzāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 13). [eneʾl-ḥaḳ,]*

engūr: *Far. Üzüm.*

Mest olalım cürʿasından bu şarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī **engür** meylerden vir bugün aḥmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 8). [engür,]*

Seniñ ʿaşḳına her kim ki düşenler devr ider elde
Ṣarāb-ı laʿl-i **engürüñ** içenlerde ḫumār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 4). [engürüñ, -uñ]*

Ṣunsa sāḳī taze **engür** meylerinden bir ḳadeḥ
Def̔ ġām elbet ider ol ṣāfī şerbetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 3). [engür,]*

Dest uzatdı ṣundu baña bir ḳadeḥ **engür** şarāb
Nūş idip ḳıldım cesāret bādesinden çıḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 5). [engür,]*

Mevtine bāʿiş didi ol nūş idersin rūz u şeb
Mey ḳatı serd ḳalbine at ṣāfī **engürden** hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 4). [engürden, -den]*

İbn-i Harūn māh ṣāʾim **engüre** Ẕehir ḳatup
Virdi İmām Şāh Rıżāya ʿaşḳ-ı pākımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 11). [engüre, -e]*

Oġlu meʾmūn Ṣundu Zehr-i dāne **engür** ile
Nūr-ı pāk Muṣṭafānıñ ḥażret-i Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 9). [engür,]*

Mest olalım cürʿasından bu şarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī **engür** meylerden vir bugün aḥmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 8). [engür,]*

Sürdüler elmās ḳadeḥler meclisinde her müdām
Bāde-i **engür** şarābıñ içdiler bir çoḳ ġanī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 14). [engür,]*

Şol saḳa hem şerbetinde **engürüñ** yek dānesi
Dest-i selmānla Resūle ṣunduġu cāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 11). [engürüñ, -uñ]*

enīn: *İnilti, inleme.*

Terāḥḥüm ḳıl bu āhımla **enīnim** ʿarş-ı aʿlāda
Melāʾik Zümresi taʿcīz olur bāʿiṣ viṣāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 5). [enīnim, -im]*

enīs: *Dost, arkadaş, yaren.*

Her ne yüzden Ḥaḳ kelāmıñ Derviş Sükūtī söylesem
Nefret ider miṣl-i erneb insāna olmazlar **enīs** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 10). [enīs,]*

enṣār: *Yardımcılar, Hz. Muhammed'e Medine'de yardıma eden müslümanlar.*

Ol imāma itdi Aḥmed Cābir **enṢārla** selām
Teblīğinde Bāḳır oldu pür-Ṣafādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 7). [enṣārla, -la]*

Mehdi-i āl-i Resūle Derviş Sükūtī ẓulm iden
Āline evlādına **enṣārına** ḳıl laʿneti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 16). [enṣārına, -ı, -n, -a]*

Ḳavm-i Yehūd cins-i belīd ḍarb ile ḳıldı helāk
Evlād ʿiyāl **enṢārına** virdi cefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 20). [enṣārına, -ı, -n, -a]*

ente nāran: *Kasas suresi 29.ayet "....ben bir ateş gördüm...".*

Mūsāya **ente nāran** lafẓıyla itdi ḫiṭāb
Semʿ-i cāna irdi muṭlaḳ nuṭḳ-ı bürhāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 7). [ente nāran,]*

envāʿī: *Çeşit çeşit, her türlü.*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü **envāʿi** bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 3). [envāʿi,]*

Feʾzkürullah āyetinden almamış ẕerre ḥaber
Ḥaḳ bize **envāʿ-ı** ẕikriñ eylemişdir hep mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 8). [envāʿ-ı,]*

Her biri **envāʿi** ḫiẕmet üzre olmuş rūz u şeb
Bunların ger biri noḳṢān olsa gelür çoḳ żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 5). [envāʿi,]*

Ḫoş virir **envāʿi** leẕẕet ṭālibā sükker ṭaʿām
Tāze rüġan ḫūb-ı daḳīḳle ter olur sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 1). [envāʿi,]*

Şehvetle ḥased ḳalbimize eyledi **envāʿi** fesād
Hiç mümkünü yoḳ olmaḳ rehā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 5). [envāʿi,]*

envār: *Nurlar, aydınlıklar, ışıklar, parıltılar || ilahi tecelliler.*

Tamāmen tāẔe ter ṭutmuş derūnunu ḳılar **envār**
Şāh-ı cāndır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 25). [envār,]*

Cümle nücūm şems ḳamer andan hemān aḫz itdiler
Şemʿ-i ḥüsnüñ **envārıdır** cümlesin ḳılan cilā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 4). [envārıdır, -ı, -dır]*

Cism-i **envār** hemān ṭutmuş bu ʿālem mülkünü
Her ṭarafı ḳaplamış nūr-ı cihān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 5). [envār,]*

Ṣāfī eyler bu derūnun mülkünü hep ser-te-ser
Ṣıdḳile kim itdi ḥiẓmet buldular **envār-ı** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 8). [envār-ı, --ı]*

Himmet bulur ḥiẓmet ile rāh-ı Ḥaḳḳa ṭoġru giden
Menzil alur sürʿatile ḳalbe ṭoġan **envār** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 4). [envār,]*

Mihr-i vechinden anıñ hem āfitāb olmuş żiyā
Nūra ġarḳ itmiş cihānı eyledim **envār** aḫz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 10). [envār,]*

Añla gel zāhid Ḥabībiñ naẓmı bir **envārdır**
Laḥmüke laḥmī ḥaḳḳında söylenen Ḥaydardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 1). [envārdır, -dır]*

Oḳurlar men ʿaleyhā fān kelām ẕāt-ı Mevlāʾnıñ
İder nefret bu dünyādan derūnuñ eyleyen **envār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 4). [envār,]*

Ẓulmet-i nefs ḳaplamışdır bu vücūduñ şehrini
Saʿy ide gör ey Sükūtī **envāre** irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 10). [envāre, -e]*

Ẓulmetim **envāre** tebdīl eyledi ʿaşḳıñ beni
Ṣafī pāk itdi derūnum ḳıl naẓar sırrına gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 5). [envāre, -e]*

Fezkurūnī āyetiyle ḳalbini pāk itdiler
Mışḳal ẕāt-ı ḳadimden **envārı** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 16). [envārı, -ı]*

Māsivā āṣārını söyler göñülden eẕkār-ı hū
Pāk ider mirʾāt-ı ḳalbi gösterir **envār-ı** hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 2). [envār-ı, --ı]*

Zāhid bilmez bu esrārı çeşm-i ʿamā yoḳ **envārı**
Terk olmadan göñül varı nice irer Sübḥānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 7). [envārı, -ı]*

Anıñ ḥüsnü çerāġıdır ḳamerle şemsiñ **envārı**
Żiyā-ı cümle eşyāya virilmiş mihr-i tābānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 9). [envārı, -ı]*

Şāh Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ rāhına cān baş fedā
Hem Ḥüseyn-i Kerbelādır şems-i māhıñ **envārı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 4). [envārı, -ı]*

Aḥsen-i taḳvīm dinledi her cihetden Ādeme
Resm göẔ ḳaş Ṣāç ile virdi yüẔine **envārı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 10). [envārı, -ı]*

Envār Muḥammed ṭoġdu bugün ṭutdu cihān güneşi
Pertevidir şuʿle viren mülk-i ʿAcem hem Ḥabeşī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 1). [envār,]*

Envār-ı nebī ḳandilde iken nūr-ı ʿAlī itdi cevāb
Cibrīl-i Emīne mürşid olup erbāb-ı hüner ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 9). [envār-ı, --ı]*

Ḳalbini eyler muṣaffā her ḫuṣūṣda ādemiñ
Ẕikr-i tevḥīd ile taḥmīd hem riyāżāt **envārı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 6). [envārı, -ı]*

Ḥüsnünüñ bir lemʿāsından şemsiyle necm-i ḳamer
Pertevin almış ezelden berḳ uran **envār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 12). [envār,]*

Ādemle Ḥavvā nūrundan oldu Şit nebi İdrīs Davūd Süleymān
Envār-ı Aḥmed ḳıldı tecellī cümle nebiyye itdi sirayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 12). [envār-ı, --ı]*

Dünyāda ḳalbleriñ **envar** itmişler
Bunlarda bulunmuş āṣār-ı raḥmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 57). [envar,]*

envār-ı ʿaṣḳ: *'aşkın nûrları.*

Vechini çün ḳıldı rūşen her demi **envār-ı ʿaṣḳ**
ʿAndelīb-āsā seḥerde eylediḳ hep zār-ı ʿaṣḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 1). [envār-ı ʿaṣḳ,]*

envār: *Nurlar, aydınlıklar, ışıklar, parıltılar || ilahi tecelliler.*

Cemāliñ nūrunu iẓhār iderdi ẕāt-ı pākiyle
Bu ḳalbim şehrini cümle ser-a-ser ḳapladı **envār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 8). [envār,]*

Ḳandildeki nūra daḫı bir gün nāmūs ekber
Uġradı yolu gördü hemān gün gibi **envār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 4). [envār,]*

Aḥmed ile bezm-i ezel mişbāḥ-ı ḳandilde idi
Geldi cihān ʿālemine ṣāfī bir **envār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 4). [envār,]*

İntisāb it zāhidā gel böyle ẕāt-ı **envār**
Nesl-i pāk Muṣṭafādır beẕl-i cān it ol ere *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 3). [envār,]*

enver: *Nurlu, ışıklı, aydınlık.*

İmām Kāẓım cemālinden ḳamer şems nūruñ almış
Cihān pertevin Ṣalmış benim bir **enverim** vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 10). [enverim, -im]*

Degildir münkiriñ ḥāli derūnuñ itmege **enver**
ʿUcub riyā ile memlū vücūduñ şehri hem yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 1). [enver,]*

MiṢbāḥ-ı ezel şemʾāsınıñ şuʾlesi rūşen
Mihr-i cihān nūr-ı żiyā ʿāleme **enver-i** ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 4). [enver-i, -i]*

Ḥüsnüne ḳıldı beyān rūşen itdi **enver** ḥaṭ
Ẕülf-i ḳaş u kirpiginde oḳudum ben Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 18, Mısra 1). [enver,]*

Odur burc u ḳamer şemsiñ cihānı ṭutduġu **enver**
Anıñ ḥüsnüñdeki żiyā görünen nūrudur Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 33). [enver,]*

enẕār: *Bakışlar, nazarlar.*

Ḥāk ḳadim dergāhına sür Sükūtī sen yüzüñ
Çeşm-i cānıñ çün açıla eylegil **enẕār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 16). [enẕār,]*

er: *Ermek, ulaşmak II kavuşmak.*

Erişir ḥāẕıḳ-ı mürşid yolunda cān fedā eyle
İder himmet ḳatı muḥkem görür seni bunda dīdārın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 5). [erişir, -iş, -ir]*

Ölümden evvel ölmüşdür bu yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Beḳā-yı vaḥdete **erdim** Ḥaḳ ile itdi pazarın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 8). [erdim, -di, -m]*

Fezkurūnī āyetinden gel ḫaber-dār ol bugün
Semʾ-i cāna **erdim** Ḥaḳdan bu ḫuṭāb-ı müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 8). [erdim, -di, -m]*

er: *Yiğit, eren, veli, derviş.*

Ḳalb ile cān perdesini refʿ ider Ḥaḳ **erleri**
Rivāyet ider ẕāt-ı Ḥaḳḳı her cihetden bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 3). [erleri, -ler, -i]*

Himmete muḥtāc ḥaḳāyıḳ **erlerinden** ḳıl meded
Luṭf idip eyler ʿināyet saña ol ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 7). [erlerinden, -ler, -in, -den]*

Bir **ere** sen var bugün müşkülünü ʿarż ḳıl
Ḥiẕmetinde bezl-i cān it yol ile erkān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 5). [ere, -e]*

Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş ḥaḳīḳat **erleri**
ʿAşḳile mey ḳadīmi sür seḥer leyl ü nehār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 3). [erleri, -ler, -i]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī **erleriniñ** menzil ʿarşdan yüce
Sen de cehd it ey Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda bul murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 13). [erleriniñ, -ler, -i, -nin]*

Dilden iḫrāc etmeyiz ẕikr-i Ḥaḳḳı her zamān
Ẕikr ile Derviş Sükūtī oldu bir **er** zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 10). [er,]*

ʿAn ḳarīb gelse Muḥammed Mehdi-i ṣāḥib-zamān
Müşrikini seyfile ḳırsa gerek ol bir **erdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 16). [erdir, -dir]*

Dāmeni muḥkem ṭuta gör Derviş Sükūtī bir **eriñ**
Vaṣl ider ol seni Ḥaḳḳa hicrānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 13). [eriñ, -iñ]*

Ol ḥaḳiḳat **erleriñ** gör baḥri ʿaşḳa ġarḳ olup
Dürr-i maʿden gevherine irdi maḥrem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 11). [erleriñ, -ler, -in]*

Ferhādıñ saʿy cemāl-i Şīrīnʾe ġāyet ḳatı
VaṢl içün bulmaḳ murādıñ bir ḥaḳiḳat **er** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 6). [er,]*

Saʿy ide gör bul bir **er** dinle nuṭḳuñ her nedir
Ḥaḳḳı Ẕikr it her seḥer erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 13). [er,]*

Taḳī nesl-i nebīdendir Naḳīʾniñ ceddi Ḥaydarʾdır
Ḥasanuʾl- ʿAskere bende olup ḫāk **eri** oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 16). [eri, -i]*

ʿAlī Mūsā Rıżā **erler** atası
Delīl oldu bize irdik Ḫudāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 13). [erler, -ler]*

Saʿādet ẕāt-ı pākında bulunmuş **ere** yoldaş ol
Ḫavāric ḳavmine uyma virirler pāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 11). [ere, -e]*

Ḥarb-ı ḳıtāl eyler idi divler ile bir çoḳ zamān
Süleymān nebiyye irdi ḫafī imdādına bir **er** ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 12). [er,]*

Ol ṭarīḳāt **erlerinden** ḥażret-i şeyḫ ʿĀrifā
ʿĀşıḳ-ı ṣıdḳ-ı vefādır menbaʾ-ı cūd-ı seḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 1). [erlerinden, -ler, -in, -den]*

Nīş muhācir **erlerinden** ḥażret-i Aḥmed baba
Teşrīfinde cümle ʿālem şād olup buldu ṣafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 1). [erlerinden, -ler, -in, -den]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā gel eẕkār it
Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş ḥaḳīḳat **erleri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 14). [erleri, -ler, -i]*

Gerçe tersāya muṭābıḳ oldu ʿavrat cümle **er**
Elbise cins müsāvi farḳ olunmaz hiç dīni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 11). [er,]*

Bunca derdliler devāya ḳabrine kim yüz sürer
ʿAn ḳarīb irmiş murāda nice ʿavrat hem **eri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 10). [eri, -i]*

Anıñ taḫt-ı ḳademinde boyun virdi nice beg **er**
İrişdi ḳurb-ı Mevlāya bu yolda oldular sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 7). [er,]*

Kemāli vuṣlāta irdi Ṭarīḳinda nice biñ **er**
Dürr-i luṭfunda ḳul olmuş gice günler nice kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 53). [er,]*

Ḥaḳḳa tevḥīd ile irdi bunca **er**
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 3). [er,]*

Naẓmını dinle Sükūtī kemterin
Destini ṭut mürşid-i kāmil **eriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 18). [eriñ, -iñ]*

Bunu ol gelen **erler** ider pek çoḳ rivāyāti
Ṭarīḳ-i Saʿdîler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḥarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 3). [erler, -ler]*

İntisāb it zāhidā gel böyle ẕāt-ı envār
Nesl-i pāk Muṣṭafādır beẕl-i cān it ol **ere** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 4). [ere, -e]*

Gel berü sen ṭālib-i Ḥaḳ itme dünyāya ṭamaʿ
Dinle nuṭḳuñ cān u dilden her **eriñ** ile semʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 2). [eriñ, -iñ]*

Sırrını her bir **eriñ** bilmege ʿirfān gerek
Nuṭḳunu fehm itmek içün kāmil insān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 1). [eriñ, -i, -n]*

Sırrını her bir **eriñ** bilmege ʿirfān gerek
Nuṭḳunu fehm itmek içün kāmil insān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 1). [eriñ, -i, -n]*

Medīne yolların ṭutmuş giderler nice biñ ḥacı
İderler tevbe-i istiġfār ḳamu **erler** nice bacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 2). [erler, -ler]*

erbāb: *Ehil, muktedir, becerikli.*

Bir muʿammādır Sükūtī işbu ʿālem ḥalḳına
Feṭḥ iderler **erbāb-ı** kāmil bilemez echelimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 22). [erbāb-ı,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına āgāh olup
Mürşid-i **erbāb** kāmil ikşiri Saʿdîleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 8). [erbāb,]*

Envār-ı nebī ḳandilde iken nūr-ı ʿAlī itdi cevāb
Cibrīl-i Emīne mürşid olup **erbāb-ı** hüner ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 10). [erbāb-ı,]*

Meslek-i Naḳşī Ṭarīḳiñ ḫādimi olmuş bugün
Mürşid-i **erbāb-ı** kāmil ʿadliyle itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 4). [erbāb-ı,]*

Mürşid **erbāb-ı** kāmil meşreb-i ʿālī cenāb
Āsitāna şeyḫimizdir dinle naẓmım şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 11). [erbāb-ı,]*

Rehber-i rāh-i ṭarīḳat yol dilersen sende şeyḫ
Evliyālar bezmine ilḥāḳ ider **erbāb-ı** şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 2). [erbāb-ı,]*

erbāb-ı ḥakāyık: *Hakîkatler erbâbı.*

Tevāriḫlerde insān olan menfaʾatler **erbāb-ı ḥaḳāyıḳ** ismi resmiyle beyān itmişler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 33). [erbāb-ı ḥaḳāyıḳ,]*

erbāb-ı ṭarīkat: *Tarîkat ehli, tarîkata samimiyetle bağlanmış kimse.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı **erbāb-ı ṭarīḳata** olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [erbāb-ı ṭarīḳata, -a]*

eren: *Ermiş, velî, evliyâ.*

Seḥerde uyanan her cān īcābınca sürer erkān
Erenler nuṭḳudur her ān uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 10). [erenler, -ler]*

Baḳma ʿālem māl u mülkün tārumār olsa gerek
İr **erenler** ḥiẕmetine her demi himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 4). [erenler, -ler]*

Ḫabb-ı dünya bir marażdır mat ider āşıḳları
İr **erenler** zümresine her demi şıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 4). [erenler, -ler]*

Ḫubb-ı dünya bir marażdır mat ider āşıḳları
İr **erenler** zümresine her demi şıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 4). [erenler, -ler]*

Meyl itme dünyāya Derviş Sükūtī
Erenler nuṭḳunu ṭut bir kitābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 16). [erenler, -ler]*

Ṭut **erenler** yoluñ gözle arayup sen Ḥaḳḳı izle
Bulunca ẕātını gizle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 7). [erenler, -ler]*

Erenler rāhına cāndan ola gör sen daḫı teslīm
Resūlüñ şerʿini gözle güzel bir sāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 5). [erenler, -ler]*

Cān niṣār it evliyālar hem **erenler** rāhına
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol sulṭāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 5). [erenler, -ler]*

Saʿyiñ hebā gitmez hemān düş ḥaḳiḳat rāhına
Sür **erenler** pāyına yüz olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 6). [erenler, -ler]*

Varma gel Derviş Sükūtī ehl-i nādān semtine
İr **erenler** zümresine dāʾim Ḥaḳḳa āşıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 10). [erenler, -ler]*

Sükūtī Dervişim rāh-ı ṭarīḳatdan el almışım
Erenler rāhına girdim nice merdānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 10). [erenler, -ler]*

Hū ile bezm-i serā-yı vaḥdete çün irdiler
Hep **erenlerden** Sükūtī feyż ider insāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 10). [erenlerden, -ler, -den]*

Çoḳ teşekkürler iderim ḫānḳāh-ı bezmine
Himmetiñ itdi **erenler** baña açdılar ḳapu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 12). [erenler, -ler]*

Ḳanāʿat mülküne dāḫil olan Saʿdīleriz yā hū
Erenler rāhına vāṣıl olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 2). [erenler, -ler]*

Şeyḫim ider ẕikr-i celīl **erenleriñ** budur yolu
Feth iderler her müşküli ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 5). [erenleriñ, -ler, -in]*

Her seḥerler Ḥaḳḳa cehd it **erenler** Ẕikrini gel it
Bunı her demleri vird it gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 3). [erenler, -ler]*

Sükūtī gibi ol derviş **erenler** rāhına gel sen
Ne ḥikmetler görürsün sen irince sırr-ı iḫfāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 9). [erenler, -ler]*

Erenlerden ola himmet ola gör ʿAskere bende
Ḫavāric ḳavmine her dem teberrā ṣad-hezār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 15). [erenlerden, -ler, -den]*

Edebsiz ehl-i şehvetden geç istersen necāta ir
Erenler dāmeni ṭutgıl ḳurı sevdāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 8). [erenler, -ler]*

Ara bir pāk kemāl-i ehl oḳutsun men ʿaref dersin
Viṣāl-i Ḥaḳḳa irgörür **erenler** kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 8). [erenler, -ler]*

ʿİnāyet eyledi Mevlā **erenlerden** daḫı himmet
YaẔıldı beyt-i heşt ḥarfle kelāmım emr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 3). [erenlerden, -ler, -den]*

Dāmeni ṭutdum **erenler** pīrlere itdim niyāz
Raḥm idip itmez vefā bir dürlü himmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 15). [erenler, -ler]*

Muḥibbān iltimās ile bu eşʾāra şürūʾ itdim
Erenlerden olup himmet ṣadāḳatle ḳıyām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 4). [erenlerden, -ler, -den]*

Çoḳ Zamān düşmüş ḫarābe taʾmīre muḥtāc ider
Himmeti ḳıldı **erenler** ṣuyu oldu nev- ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 6). [erenler, -ler]*

Erenleriñ budur rāhı aç gözüñ sen ol āgāhı
Bulmaḳ dilersen Allahı ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 5). [erenleriñ, -ler, -in]*

Ḥaḳ ise zāhid murādıñ ir **erenler** bezmine
Pendini ṭut bu Sükūtī Dervişiñ Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 11). [erenler, -ler]*

Ḥiẓmet-i ḥadden tecāvüẔ geçdi **erenler** rāhına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād iderdi ḳalbiyle her bir nefesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 5). [erenler, -ler]*

Ehl-i dil ol rāh-ı Ḫudāya it inḳıyāḍ
İr **erenler** zümresine iste anlardan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 10, Mısra 2). [erenler, -ler]*

İr **erenler** ṣoḥbetine menzil-i ʿirfān gözet
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa irmek içün her demi iḥsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 9). [erenler, -ler]*

İmām Bāḳır **erenler** pişvāsı
İmām Caʿfer bu ḫalḳuñ iḳtidāsı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 13). [erenler, -ler]*

Erenlerden dile her dem ʿināyet
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 3). [erenlerden, -ler, -den]*

Emr-i Ḥaḳla ruḥṣat oldu bu **erenler** himmeti
Nev bināya başlanıldı itdiler çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 5). [erenler, -ler]*

eri-: *Eritmek, yok etmek.*

RuḥṢatıyla ḳıl riyāżat ḳalbini pāk ide gör
Pota-i ʿaşḳda **eritgil** kendini meṣel raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 6). [eritgil, -t, -gil]*

erkān: *Âdet, usul; yol, yöntem.*

Bir ere sen var bugün müşkülünü ʿarż ḳıl
Ḫizmetinde bezl-i cān it yol ile **erkān** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 6). [erkān,]*

Seḥerde uyanan her cān īcābınca sürer **erkān**
Erenler nuṭḳudur her ān uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 9). [erkān,]*

Ey mürşid-i kāmil olan lāyıḳıyla meydānı aç
Göster Ḫudāʾnıñ her yoluñ ṭāliblere **erkānı** aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 2). [erkānı, -ı]*

Edeb **erkān** ile kimiñ meşāyiḫ ittifāḳ itmiş
Resūlüñ sünneti muṭlaḳ iṭāʿat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 7). [erkān,]*

Şerʿ-i pākın itdi īcād ṣāḥib-i **erkān** ṭutar
Rāh-ı Mevlāya girenler ehl-i ʿaşḳ meydān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 1). [erkān,]*

Āşināyız ẕāt-ı Ḥaḳḳa ʿirfān olan Saʿdīleriz
Pīr-i **erkān-ı** Ṭarīḳa meydān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 2). [erkān-ı, -ı]*

On bir ṭarīḳ **erkānları** ẕāhirdedir bürhānları
Şeyḫ Saʿdeddīn sulṭānları ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 9). [erkānları, -lar, -ı]*

Meydāndadır **erkānımız** tevḥīd ider iḫvānımız
ʿArşā çıḳar efġānımız ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 3). [erkānımız, -ı, -mız]*

Girdim o şehre cān ile her bir edeb **erkān** ile
Ẕevḳ eyledim sulṭān ile yoḳ anda hiç bīgānemiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 13). [erkān,]*

Ol ʿaṣrlar çün yed-i beyd tā gelince bu demlere
Mürşidlere telḳīn olup bu ḳurduġı **erkān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 6). [erkān,]*

Ṭālibā sen aç gözün ʿirfāna gel ṭut ḳulaġ
Rāh-ı Ḥaḳḳı ögren andan **erkāna** gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 2). [erkāna, -a]*

Ṭālibā sen sür yüzüñ meydān-ı Saʿdīlere gel
ʿĀrif isen aç gözüñ **erkān-ı** Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 2). [erkān-ı, -ı]*

Saʿy ide gör bul bir er dinle nuṭḳuñ her nedir
Ḥaḳḳı Ẕikr it her seḥer **erkān-ı** Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 14). [erkān-ı, -ı]*

Derviş Sükūtī kem-teri olmuş ʿAlīniñ ḳanberi
Bulmaḳ dilersen Ḥaydarı **erkān-ı** Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 16). [erkān-ı, -ı]*

Ḥasandır anlagil zāhid bu ʿālem mülküne bir şāh
Ḥüseyn-i Kerbelādandır ḳurulmuş on iki **erkân** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 4). [erkân,]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī teʾsīr itse ḳalbine bir dem anıñ
Cesed cū ider cihānı maṭlub-ı **erkān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 8). [erkān,]*

Hiç naẓar ḳılmazlar aşlā rāhınıñ **erkānına**
Cins-i evlāddan arārlar böylece nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 9). [erkānına, -ı, -n, -a]*

Uṣūl **erkān** nice tevḥīd iderdim her seḥer vaḳti
Ḳamu evrādile her dem bu ezkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 5). [erkān,]*

Pīrleriñ **erkān-ı** Ḥaḳdır şerʿ ile icrā ḳılar
Ḳul Aḥmeddir ḥaḳīḳat cümleye inhā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 1). [erkān-ı, -ı]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī vāriṣ-i ʿilm-i Resūl
Pīr-i **erkān-ı** ṭarīḳat kāmil-i aḫyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 10). [erkān-ı, -ı]*

Açdı Aḥmed bize ol dem işbu **erkānı** yolu
Cümle aṣḥāb taḥsīn itdi dediler gerçek belī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 1). [erkānı, -ı]*

erkān-ı ʿaşḳ: *Aşkın esasları.*

Ẕühdile taḳvādan geçmemiş zāhid
Girmemiş bir zamān **erkān-ı ʿaşḳa** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 10). [erkān-ı ʿaşḳa, -a]*

erkān-ı ḥaḳ: *İlahi esaslar.*

AṢlımız hem Ḥaḳdır belī Saʿeddīndir şeyḫim velī
Erkān-ı Ḥaḳ ṭoġru yolu ʿāṣıḳlarız Saʿdileriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 4). [erkān-ı ḥaḳ,]*

erkān-ı ṭarīkat: *Tarikat adabı.*

Açdı **erkān-ı ṭarīḳat** hem ḥaḳīḳat rāhına
Ḳullarına itdi iḥsān ol cenāb-ı kibriyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 17). [erkān-ı ṭarīḳat,]*

Şeyḫ Saʿeddīn Cebāvī nesl-i evlād-ı Resūl
Bir **erkān-ı ṭarīḳata** mürşid-i Ḥaḳ salikin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 12). [erkān-ı ṭarīḳata, -a]*

erneb: *Tavşan.*

Her ne yüzden Ḥaḳ kelāmıñ Derviş Sükūtī söylesem
Nefret ider misl-i **erneb** insāna olmazlar enīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 10). [erneb,]*

ervāḥ: *Ruhlar, canlar.*

Şemʿi ẕātından yaratdı ādemiñ **ervāḥını**
Nūr-ı pākın şuʿlesinden geldi bu nice enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 9). [ervāḥını, -ı, -n, -ı]*

Bizim **ervāḥı** ezelden zen gibi ḥāmil olup
Çoḳ tevellüd itdi evlād misl-i encüm fiʾs-semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 9). [ervāḥı, -ı]*

Muṣṭafāya ümmet olduḳ bezm-i **ervāḥ-ı** ezel
Murtażānıñ ḫādimiyiz nice yüz biñ bay u geda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 3). [ervāḥ-ı,]*

İrciʿi emr-i nidāsın şemʿi cāna ireli
Hū diyüp **ervāḥ** uçdu ʿāḳıbet bütün ḳafesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 12). [ervāḥ,]*

ʿAşḳ şarābıñ içmeyenler ḳalb evi itmez ṭulūʿ
Ḥabs ider **ervāḥ-ı** dilde Ẕengi kār itmez şümūʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 20, Mısra 2). [ervāḥ-ı,]*

es-: *Esmek.*

Bād-ı hevā her ḥasīsiñ şemʿāsına **estiḳçe** Sükūtī
Sen olma derūn içre anıñ ḳandiline bir fānūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 9). [estiḳçe, -tik, -çe]*

eṣʾāb: *Pek zor, çok zor.*

olduġu ḥālde cānlarına ziyādesiyle **eṣʾāb** ü düşvār gele ḥabaḳından māʾide içlerinde
baʿżı mübtedi ehl-i ṭarīḳ bulunmaġıyla ḥayrete dūçār olup ḍalāletde ḳalmālarına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 19). [eṣʾāb,]*

eşʿār: *Şiirler, manzum sözler.*

Vaṣf iderim aḥvālim Derviş Sükūtī ʿāleme
Fehm eyleye herkez bugün biz **eşʿāra** alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 10). [eşʿāra, -a]*

Merhem ururlar anıñ her rūz u şeb dil zaḫmına
Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa irüp ḥālini **eşʿār** iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 4). [eşʿār,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī cām-ı hūdan bir ḳadeḥ
Nūş idince devrimiz artıḳ başlar **eşʿār-ı** hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 10). [eşʿār-ı, -ı]*

Derd-mend Derviş Süḳūṭi bir kemīne bendesi
Ẕāt-ı pākına vaṣfiñ itdi eyledi **eşʿār-ı** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 14). [eşʿār-ı, -ı]*

Kurʾānı ol nāṭıḳ idi ẕikr ider hep cehrile
Ehl-i müfesser taṢdīḳ idip ḳıldılar **eşʿār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 16). [eşʿār,]*

Bu **eşʿārım** ey Sükūtī küntü kenziñ bir sırrıdır
Men ʿarefden baḫs eyledim fehm eylemez insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 13). [eşʿārım, -ı, -m]*

Dil ile bu ḫalḳa **eşʿār** itmişler
Ehl-i ṭarīḳata bir ṭaş atarlar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 25). [eşʿār,]*

Muḥibbān iltimās ile bu **eşʾāra** şürūʾ itdim
Erenlerden olup himmet ṣadāḳatle ḳıyām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 3). [eşʾāra, -a]*

Ey ṭālib-i Ḥaḳ dinle bugün söylenen güftār ʿAlīdir
Kurʾān daḫı nāṭıḳ aña her ne ki var **eşʾār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 2). [eşʾār,]*

Derd-mend Derviş Süḳūṭi bir kemīne bendesi
Ẕāt-ı pākına vaṣfiñ itdi eyledi **eşʾār-ı** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 14). [eşʾār-ı, -ı]*

Bu **eşʾārı** Sükūtīniñ kemālile ider taḳdīr
Ḳarībim hiç degil ayru göñül baʾżen ṣabūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 13). [eşʾārı, -ı]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ iderim naẕmıyla **eşʾār**
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 27). [eşʾār,]*

esās: *Temel. Asıl, mebna. Asıl, hakikat.*

Uyma cāzū gel ḫāline Ẕehīr ḳatar hep balına
Aldanma zībā şālına boyası çoḳ **esāsı** yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 6). [esāsı, -ı]*

esb-i ʿaşk: *Aşk atı (Hakk yolunda seyreden sâlik / âşık).*

Himmet ile bıraḳma feryāda bugün eşġālleriñ
Esb-i ʿaşḳa sen süvār ol tā bulunca reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 6). [esb-i ʿaşḳa, -a]*

Ḳalma girü sen yolundan her sefer
Esb-i ʿaşḳa gel süvār ol her seḥer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 10). [esb-i ʿaşḳa, -a]*

Esb-i ʿaşḳıñ yoḳ yere sürmez bugün süvār olan
ʿArṣa-i ḥarbe naẓar ḳıl ḳatl olan eşrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 5). [esb-i ʿaşḳıñ, -ın]*

<u>eşed:</u> *Daha şiddetli, pek çetin.*

eşed ü laʿnete müsteḥaḳdır
kānūn-ı evvel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 25). [eşed,]*

Ḳalbine ger kin kibirle dāḫil olsa hem riyā
Yedi ṭamudan **eşeddir** dünyāda çekdi ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 6). [eşeddir, -dir]*

Herkeze ẓulm-i Firāvān ʿālemi ḳılmaḳ ḥarāb
Ḥırṣ-ı kelblerden **eşeddir** ḥar ṣıfāt eyler ẕiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 4). [eşeddir, -dür]*

Uydular tersā dinine ḳavm-i Yehūddan **eşed**
Din ü dünyāya degişdi oldular muṭlaḳ küffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 5). [eşed,]*

Nār-ı dūzaḫdan **eşeddir** cehlile bunda ḳalan
Cennet-i ʿirfāna irmek Ṣoḥbeti ġāyet delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 13). [eşeddir, -dür]*

Şehvetiñ efzūn ider ol maʿrifetden bī-ḫaber
Cins-i ḥayvāndan **eşeddir** ḳavm-i cāhil her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 8). [eşeddir, -dir]*

Kin kibir benlik ḥasedle ḳalbimiz raḥat ḳomaz
Nār-ı duzāḫdan **eşeddir** yıḳayor Ṣañma Ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 8). [eşeddir, -dür]*

<u>eser:</u> *Alâmet, nişân, iz.*

Bu derūnum māsivādan pāk idip ḳoyma **e<u>s</u>er**
Ḥubb-ı dünyāyı göñülden ṭarḥ idip ḳıl istiḫrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 3). [e<u>s</u>er,]*

Sivā ḥubı gelür geçer ne māl ḳalur ne bir **e<u>s</u>er**
Saña gelmezden öñ ḫaber yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 3). [e<u>s</u>er,]*

ʿAşḳ ateşi sende eger cān u dile itse **e<u>s</u>er**
Lāyıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳa irmek içün ḳıl ʿarżu ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 3). [e<u>s</u>er,]*

Şehr-i kūfe yere geçsün ḳalmasun aṣlā **e<u>s</u>er**
Ḳavm-i melʿūnuna laʿnet hem daḫı aʾvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 9). [e<u>s</u>er,]*

Sükūtī neylesün mülk-i hümāyūn bir pula degmez
Yaḳında tār u mār olsa **e<u>s</u>er ḳalmaz** nişānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 10). [e<u>s</u>er ḳalmaz, -maz]*

eşfā: *Şifalı, pek şifalı.*

Senden olmazsa hemān bil yārāna edvā göñül
Ḳanda aġyārdan umarsın merhem-i **eşfā** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 2). [eşfā,]*

eşġāl: *İşler, uğraşacak şeyler, meşgūliyetler, gaileler.*

Himmet ile bıraḳma feryāda bugün **eşġālleriñ**
Esb-i ʿaşḳa sen süvār ol tā bulunca reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 5). [eşġālleriñ, -ler, -in]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar iseñ sen bugün
Sāʾir **eşġāline** baḳma bunu söyler her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 10). [eşġāline, -in, -e]*

Şeyḫüʾl ʿAbdüʾl-Ḳādiriñ her bendesi ḫulḳ-ı cemīl
Eşġālleri evrād ile ẕikr-i Ḫudā naẓm-i celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 2). [eşġālleri, -ler, -i]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar isen sen bugün
Sāʾir **eşġāline** baḳma bunu söyler her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 10). [eşġāline, -in, -e]*

ėşiġ: *Eşik, kapı önü.*

İmām Kāẓım muḥaḳḳaḳ bil cihāniñ pādişāhıdır
Anıñ bāb-ı **eşigine** sürüp yüzler ḳarār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 8). [eşigine, -i, -n, -e]*

Seniñ bāb-ı **eşiginden** hezārān bī-devā bekler
Terāḥḥum ḳıl diler senden selāmet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 13). [eşiginden, -i, -n, -den]*

esīr: *Tutsak ‖ müptela, düşkün.*

Ḥub-ı sivā derdi keşīr olma Ṣaḳın bunda **esīr**
Fehm eylemez ʿaḳl-ı ḳıṢır belāsı çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 3). [esīr,]*

eşk: *Far. Göz yaşı.*

Murād aldı anıñ bāb-ı **eşkin** bekleyen kem-ter
Velādet Odur ḳutb-ı cihān ancaḳ şehā ʿAbdüʾl-Ḳādir Geylān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 9). [eşkin, -i, -n]*

eşkâl: *Şekiller, görüntü, biçimler, heyetler; "şekl"in cem'idir.*

Keşret üzre ṭaʿn iderler her ḥasīs aʿmā faḳīh
Baḥş iderler cümle cihāna her demi **eşkâlimiz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 4). [eşkâlimiz, -imiz]*

eşkiyā: *Haydut, Allah'ın emirlerine itaat etmeyen.*

İctināb it ey Sükūtī **eşḳiyādan** her müdām
Keşret üzre bu cihānı Ḫāricī devrān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 13). [eşḳiyādan, -dan]*

Raḥm yoḳdur **eşḳiyānıñ** olamaz aṣlā saʾīd
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 3). [eşḳiyānıñ, -n, -ı, -n]*

esmā: *[tas.] Allah'ın sayısız fiil ve sıfatının karşılığı olan ve sûrete bürünen kesretler.*

Vechine heft āyetini gördüm oḳurmış ehl-i ʿaşḳ
Secde-gāhı evvelde Ādem virdi **esmāya** şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 4). [esmāya, -y, -a]*

Zamān-ı Ḥıżra irmişler ledün ʿilmiñ ider taḥṢīl
Maʿārif dersini görmüş oḳur dilde her **esmayı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 8). [esmayı, -y, -ı]*

esmā-yı ʿaşḳ: *Aşk'ın güzel isimleri.*

Nefsiñ bilen Rabbiñ bilür çünki buyurdu ol Resūl
ʿĀrif olanlar çün bildiler bu ʿilmile **esmā-yı ʿaşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 8). [esmā-yı ʿaşḳ,]*

esrār: *Gizlenilen ve bilinmeyen şeyler, aklın ermeyeceği işler, gizli hususlar, sırr'ın çoğulu.*

Ḫı Ḫaberdār olmuşuz biz şāh Ḥasan **esrārına**
Lā Leṭafet bulduḳ andan maʿden kenz-i ḫafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 13). [esrārına, -ı, -n, -a]*

İt taḳarrub buñlara sen vāḳıf ol **esrārına**
Men ʿarefden cehd ide gör dersini sen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 3). [esrārına, -ı, -n, -a]*

Ẕikr it bize men ʿarefden Ḥaḳḳı güzel fehm idelim
Küntü kenziñ **esrārını** ketm itmeyüp ol kānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 6). [esrārını, -ı, -n, -a]*

Kenz-i ḫafī **esrārına** ifṣā idip ol ẕāt-ı pāk
Fehm eyleye ey Sükūtī bunda olup ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 13). [esrārına, -ı, -n, -a]*

Caʿfer oldu Kāẓım ile ʿilm-i Ḥaḳ māhirleri
Vāṣıl olduḳ kenz-i Ḥaḳ **esrārına** her dem revāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 10). [esrārına, -ı, -n, -a]*

Derviş Sükūtī açmasun bu **esrārı** cāhillere
İfṣā ider ḫalḳa bir bir bilmez ḳatı ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 11). [esrārı, -ı]*

Sūre-i sebʿaʾl meşānī remzini iẕʾān içün
Men ʿarefden ders alıp **esrāra** irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 6). [esrāra,]*

Derviş Sükūtī sür yüzüñ dergāh-ı āl-i Ḥaydara
Esrārına vāḳıf ider āsān ile Ḥażret-i şāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 10). [esrārına, -ı, -n, -a]*

ʿİlmiyle yaḳın gerçe olur **esrāra** vāʿiẓ
Kibr-i ḥased ḳomaz anı her demleri ġavġāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 7). [esrāra,]*

Zāhid bilmez bu **esrārı** çeşm-i ʿamā yoḳ envārı
Terk olmadan göñül varı nice irer Sübḥānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 7). [esrārı, -ı]*

Ṭarīḳatden ḥaḳīḳatden nice **esrār** fāş itdim
Tecāhül ḳalmasun yā Rab bu devriñ bunda insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 5). [esrār,]*

Fehm idelim her **esrārıñ** duymaya hiç hem aġyārıñ
Göster bize sen dīdārın meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 5). [esrārıñ, -ı, -n]*

Vech-i nūrundan Muḥammed bedr-i māhımdır ʿAlī
Menbaʾ-ı **esrār** kemāl hem de şāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 2). [esrār,]*

Şerīʾatle Ṭarīḳātden nice **esrār** fāş itdim
Ḥaḳāyıḳ kenzini açdım bu ʿāleme kirām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 7). [esrār,]*

Muḥaḳḳaḳ Ḫıżır-veş zinde ide ʿāşıḳları her dem
Bu **esrārda** olan vāḳıf zamān içre müdām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 10). [esrārda, -da]*

Maẓhar-ı tām vāḳıf olmuş küntü kenz **esrārına**
Himmet-i luṭf-ı Ḫudādan reh-nümāsı evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 9). [esrārına, -ı, -n, -a]*

Virdi Ḥasan ibn-i ʿAlī şāh-ı cihāna Zehri
Ḳavm-i Yezīd Ḫāricīden ḳatl-i **eşrār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 8). [eşrār,]*

Himmetiyle vāḳıf oldu her biri **esrārına**
Elveled sırr-ı ebīye irdiler çün bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 11). [esrārına, -ı , -n, -a]*

Āyet-i heft Fātiḥadır çünki yüzine ʿayān
Cemʾ itdi Ḫudā anda ʿulūmuñ mecmāʿ-ı **esrār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 12). [esrār,]*

Oldum ki Süleymān divler elinde maġlūpda idi
İmdāda nihān irdi o dem ḳatl eyleyen **esrār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 12). [esrār,]*

Her kelāmı āyet ḥādiṯ ẓāhirinden ifşā ider
ʿİlm-i bāṭın **esrārına** vāḳıf degil dil-ḫānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 6). [esrārına, -ı, -n, -a]*

Üçüncü Ḥaḳ velīyyullah hem oldur vāḳıf-ı **esrār**
Ledün ʿilminde hem yektā odur māhir odur usta *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 11). [esrār,]*

Seniñ **esrārına** vāḳıf olamaz ʿaḳlile nuʾmān
Ledün ʿilminde yektāsın kelāmıñ maʾnīde burhān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 21). [esrārına, -ı, -n, -a]*

Mürşidiniñ pend olmuş ʿāşıḳa güftār leẕīẕ
Men ʿarefden ders oḳurlar her dem **esrār** leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 2). [esrār,]*

Ḳul olan Ẕeyneʾl-ʿAbāya irdim Ḥaḳ **esrārına**
Ḥānḳāh devletinde dāʾimā mihmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 3). [esrārına, -ı, -n, -a]*

Ḳul olan Ẕeyneʾl-ʿAbāya irdim Ḥaḳ **esrārına**
Ḥānḳāh devletinde dāʾimā mihmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 3). [esrārına, -ı, -n, -a]*

esrār: *Çok kötü kimseler, fesatçılar.*

Esb-i ʿaşḳıñ yoḳ yere sürmez bugün süvār olan
ʿArṣa-i ḥarbe naẓar ḳıl ḳatl olan **eşrār** murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 6). [eşrār,]*

Pādişāhım mülk-i tende nefsimi eyle Zebūn
Virme fırṣat her vaḳit sen ṣal güzel **eşrāra** tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 6). [eşrāra, -a]*

Kimseler hiç bu fenāda görmemiş aṣlā vefā
Bir vefāya biñ cefā eyler ḳatı **eşrāra** yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 14). [eşrāra, -a]*

Ḫavf yoḳ Ḫudādan **eşrār** itmişler
Seḥāvet ehline iderler ʿizzet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 13). [eşrār,]*

esrār: *Gizlenilen ve bilinmeyen şeyler, aklın ermeyeceği işler, gizli hususlar, sırr'ın çoğulu.*

Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿAbādandır maẓhar-ı **esrār-ı** Ḥaḳ
Küntü kenziñ sırrın açdı eyledi iẓhār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 1). [esrār-ı,]*

İrdi **esrār-ı** nebīye ḳalmadı bir şey nihān
Men ʿarefden dersin aldı rehberi ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 3). [esrār-ı,]*

Gel Sükūtīʾden suʾāl it ḳandadır ol ẕāt-ı Ḥaḳ
Gösterir kāmil-i meşāyiḫ Ṣor aña **esrār-ı** muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 14). [esrār-ı,]*

esrār-ı ġayb: *Gayb, bilinmezlik sırları, bilgisi yalnızca Allah katında olan sırlar.*

Nefsini idrāk idenler ẕāt-ı Ḥaḳḳa yol bulup
İrdiler **esrār-ı ġayba** rütbe-i ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 8). [esrār-ı ġayba, -a]*

esrār-ı hak: *Allah'ın sırları,gizli olan şeyleri. Hak sırları; Allah'ın (sevdiklerine, dostlarına, velilerine) bahşettiği, açtığı sırlar.*

Baḥr-i ʿaşḳıñla Sükūtī feth ider **esrār-ı Ḥaḳ**
Maʿnā-yı rāz eneʾl Ḥaḳ sırrını itdi küşūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 13). [esrār-ı ḥaḳ,]*

Mürşidiñ gitdiġi rāhe sen daḫı ḳıl inḳiyād
Cümle varıñ Ṣarf idegil **esrār-ı Ḥaḳ** ola keşşaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 6). [esrār-ı ḥaḳ,]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl ʿAbādandır maẓhar-ı **esrār-ı Ḥaḳ**
Küntü kenziñ sırrın açdı eyledi iẓhār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 1). [esrār-ı ḥaḳ,]*

esrār-ı ḥaḳāyıḳ: *Hakîkat sırları.*

Sükūtī abdālım zāhid bu **esrār-ı ḥaḳāyıḳa**
Cihān ḥāli degil muṭlaḳ bulunur bunda ʿirfānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 11). [esrār-ı ḥaḳāyıḳa, -a]*

Sükūtī olmuşum āgāh bu **esrār-ı ḥaḳiḳatden**
Heman şeyḫim velāyetle idip himmet faḳirāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 11). [esrār-ı ḥaḳiḳatden, -den]*

eş-şeyḫ: *Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavs̱üʾl vāṣılın **eş-şeyḫ** Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [eş-şeyḫ,]*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavs̱üʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan **eş-Şeyḫ** Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [eş-şeyḫ,]*

eşyā: *Eşya, mevcudat, yaratılmış olan her şey.*

Şerʿ-i pākīn itdi īcād ḳıldı ẓāhir ʿāleme
Anıñ ile buldu revnaḳ işbu **eşyā** dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 16). [eşyā,]*

Lamelif lā dimezem men gel **eşyā** Ḥaḳ durur
Ya yalanım yoḳ Sükūtī gün gibi ẓāhir Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 29). [eşyā,]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarībsin arada bir nesne yoḳ
Cümle **eşyāya** muḥīṭ ol sırr-ı sübḥān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 8). [eşyāya, -y, -a]*

Saʿy idüp Derviş Sükūtī ḳalbini pāk idegör
Ḥaḳ gelüp eyler tecellī ṭopṭolu **eşyadadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 14). [eşyadadır, -da, -dır]*

Ḳalb evinde ara bul Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Ṣaġ u ṣola baḳma ancaḳ **eşyāya** itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 10). [eşyāya, -y, -a]*

Ḳaşlarındır ḳāb-ı ḳavseyn hem yüzüñ ümmüʾl kitāb
Sī vü dü ḥarfle cemāliñ virdi **eşyāya** şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 8). [eşyāya, -y, -a]*

Seniñ ʿaşḳına var itdi cenāb-ı Ḥaḳ bu **eşyāyı**
Ki sensin aṢlı bir gevher meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 3). [eşyāyı, -yı]*

Hep tecellī eyleye Ḥaḳḳıñ yüzü bu arada
Göreñ oldur görünen ol bu **eşyāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 2). [eşyāda, -da]*

Mülk-i māl ü evlādıñ bir pula Ṣatdı
Özge bir ẕevḳe irdi **eşyāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 10). [eşyāda, -da]*

Seniñ nūrundan aḫẕ itmiş semāda şemsile ol māh
Münevver ṭutdu **eşyā-yı** ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 12). [eşyā-yı, -yı]*

Anıñ ḥüsnü çerāġıdır ḳamerle şemsiñ envārı
Żiyā-ı cümle **eşyāya** virilmiş mihr-i tābānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 10). [eşyāya, -y, -a]*

Göñül geçmiş bu ʿālemden nider dünyā vü ʿuḳbāyı
Ḥaḳiḳat sırrına ʿārif olan neyler bu **eşyayı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 2). [eşyayı, -yı]*

Mecāzī ʿaşḳa sen uyma kerem ḳıl eylegil terkin
Anlardan dile himmet bulasın Ḥaḳḳ-ı **eşyāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 8). [eşyāda, -da]*

Ḫudānın nuṭḳuyla ṡābit bu ʿālem ābıyla hiyedir
Ceʾalnā āyeti ḳılmış beyān cümle **eşyāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 4). [eşyāda, -da]*

Ḫudānıñ nuṭḳuyla ṡābit bu ʿālem ābıyla ḥaydur
Ceʾalnā āyete ḳılmış beyānıñ cümle **eşyāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 4). [eşyāda, -da]*

et: *Bedeni oluşturan ve kemikleri kaplayan yapı.*

Bu insān resmini düzdi etiñle eyledi iẓhār
Süñük **et** ṭamar deri ṭırnaḳ ḳıl siñir baġırsaḳ ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 6). [et,]*

Bu insān resmini düzdi **etiñle** eyledi iẓhār
Süñük et ṭamar deri ṭırnaḳ ḳıl siñir baġırsaḳ ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 5). [etiñle, -in, -le]*

et: *"Etmek, eylemek" yardımcı eylemi.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā
sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah **etmeleriyle** şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [etmeleriyle, -me, -ler, -i(y), -le]*

aṣlā Allahdan ḫavf **etmeyüp** o ṭālibi bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẓīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 7). [etmeyüp, -me, -y, -üp]*

Bir gün hemān ol yār ile ʿahd eyleyüp virdim ḳarār
Ḳavlinde Ṣādıḳ durmaz dönüp bu **etdiġi** cefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 6). [etdiġi, -dik, -i]*

Bunca medfūn evliyāya iʾtiḳād hiç **etmeyüp**
Yoḳ maḳāmında ṭutarlar ḳılmadılar iʾtibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 21). [etmeyüp, -me, -y, -üp]*

Ḥubb-ı dünyādan ḫalāṣ **et** rāhımı eyle güşād
Ṭutmaya çün ʿanḳebūtuñ lānesi miṣl-i meges *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 7). [et,]*

Günāhkār ḳullarız yā Rab ḫaṭāmız bir nice efzūn
Ġafūr ismiyle raḥm **etgil** ʿināyet ḳıl saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 8). [etgil, -gil]*

Cān niṣār **et** Mūsā-yı Kāẕım Rıżāya her zamān
Zāʿil olmaz Ḥaḳ ḳatında ḫūn pahāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 9). [et,]*

Ġarīb ü nā-tüvān ḥālim şikāyet **etmem** aṣlā
Dil ü mecrūḥuma sensin tımārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 9). [etmem, -me, -m]*

Terk-i dünya kılmışız biz iltifat hiç **etmeyüz**
Dīde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl- ʿAbānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 5). [etmeyüz, -me, -yüz]*

Behāyım ṭabʾ-ı ādemden ḥazer **et** yanına varma
Ḥasedle kin kibir dolmuş içi aġvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 9). [et,]*

Bizi dāḫil **etme** Ḫarabāt ehliyiz sen zāhidā
Neyleyim ḳalbim ḫarābdır taʾmīr idemem Vīrāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 5). [etme, -me]*

bütün bütüne aradan refʿ ü ipṭāl **etmek** istiyorlar buna ṣabr itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmaġıyla mesmūʾları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 17). [etmek, -mek]*

Seniñ dergāh-ı Luṭfundan cüdā **etmek** degil ḳābil
Ḳapuna gelmişim senin dīdārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 7). [etmek, -mek]*

etek: *Etek.*

Bundan murād Ḥaḳḳı bilip kāmile var ṣor bugün
Ṭut **etegin** muḥkem yapış tā göstere dānā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 6). [etegin, -in]*

eṭrāf: *Ar. Taraf'lar, yanlar, canipler.*

Raḥm itmedi hiç ḫālime feryād ile itdim fiġān
Eṭrāfımı muḥkem ṭutup ẓulm eyledi keṣret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 10). [eṭrāfımı, -ım, -ı]*

Daġlar saña bostān olur bāġçe ile bāġlar ḳamu
Meyveleri ġāyet keṣīr **eṭrāfında** Ṣāfī ṭurunç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 12). [eṭrāfında, -ı , -n, -da]*

Ṭış **eṭrāfıñ** ḳılar maʿmūr-ı müzeyyen ḫūb-ı libāsile
Görünür Ṣūret-i Ḥaḳdan kelām-ı maʾnide gevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 7). [eṭrāfıñ, -üñ]*

Leşker-i ġām çār **eṭrāfıñ** ḳuşatmış her demi
Ṣād-ı ḥürrem olmaz aṣlā derd ile ġiryān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 11). [eṭrāfıñ, -ı, -n]*

Gerçe cāmiʿ **eṭrāfında** çaġlayup Ṣūyu aḳar
Bir ḥayāt olur içenler maʿnīde cennāt-ı ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 15). [eṭrāfında, -ı , -n, -da]*

Velādeti Ki pertev almış aṢlından çerāġıñ ṣuʾlesi her ān
Cenāb-ı Şeyḫ Saʿdeʾd-din Cebāvī **eṭrāfında** Şām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 36). [eṭrāfında, -ı, -n, -da]*

<u>eṭvār:</u> *Hal, tavır, durum.*

Özge bir ẕevḳe irişdim rehber-i taḥḳīḳ ile
Fehm idemez olur olmaz kişiler **eṭvārımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 4). [eṭvārımız, -ı, -mız]*

Ṣalāt dāʾimā eyle sözüñ ṭutma gel aġyārıñ
Oḳu ḥüsnüñde āyetiñ namāẔ olsun her **eṭvārıñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 2). [eṭvārıñ, -ıñ]*

Sivādan geçmişiz zāhid bu edvārım seniñ olsun
Dün ü gün itdiġim Saʿyı bu **eṭvārım** seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 2). [eṭvārım, -ım]*

Postnişīn olmuş Ḫarābāt ḫānḳāhında bugün
Meslek-i Saʿdī ṭarīḳiñ meşreb-i **eṭvār-ı** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 6). [eṭvār-ı,]*

Postnişīn olmuş Ḫarābāt ḫānḳāhında bugün
Meslek-i Saʿdī Ṭarīḳiñ meşreb-i **eṭvār-ı** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 6). [eṭvār-ı,]*

<u>ev:</u> *Ev, hane II Gönül evi.*

Leşker-i nefs ḳaplamışdır bu vücūduñ şehrini
Sür çıḳar gel ḳalb **evinden** olmaya teniñ ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 4). [evinden, -i, -n, -den]*

Derviş Sükūtī her zamān Saʿy ide gör bul Ḫaḳḳı
Saña senden yaḳīn ol ḳalb **evinde** mihmānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 10). [evinde, -i, -n, -de]*

Ḳalb **evinde** ara bul Derviş Sükūtī sen Ḫaḳḳı
Ṣaġ u ṣola baḳma ancaḳ eşyāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 9). [evinde, -i, -n, -de]*

ʿAşḳ şarābıñ içmeyenler ḳalb **evi** itmez ṭulūʿ
Ḥabs ider ervāḥ-ı dilde Ẕengi kār itmez şümūʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 20, Mısra 1). [evi, -i]*

Ḳalb **evin** güzelce pāk ider uyġūn
Ḫıżır-veş ḥayāta irgil ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 19). [evin, -i, -n]*

<u>evc-i semā:</u> *Göğün en yüksek yeri; Hak katı.*

Rifʿat bulur rūz u leyāl **evc-i semā** eyler ʿurūc
Cibrīl olur hem rehberi neyler aña aġyār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 5). [evc-i semā,]*

Murġ-ı ġarībin görmez misin hiç **evc-i semā** pervāz ider
Düşmüş ḳulaġuz bir önüne ʿaskerini tenhālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 9). [evc-i semā,]*

evkāt: *Vakit , zaman.*

Ḫams **evḳātı** gözetgil emr-i Ḥaḳḳı ṭut ḳavī
Ḳabr içinde ola āsān hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 7). [evḳātı, -ı]*

Ḫams **evḳātı** gözetgil emr-i Ḥaḳḳı ṭut ḳavī
Ḳabr içinde ola āsān hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 7). [evḳātı, -ı]*

evkes: *Pinti.*

Evkes kim şehvete tābiʿ ne ḫoş bir ḥar ḳatı segdir
Bahāyım ṣūretiñ ṭutmuş cihānda ol belā şekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 1). [evkes,]*

evlā: *Daha uygun, daha iyi, daha lâyık, yeğ.*

Sözüm ṭutġıl behey zāhid seḥerlerde Ḥaḳḳı zikr it
Evlā gör Ḥaḳḳa sen ʿābid seḥerlerde Ḥaḳḳı zikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 2). [evlā,]*

Ḥażret-i Ḥūd kāh Ṣaliḥ İbrāhīm İsḥāḳ ile
İsmāʾilim ḳurbān oldu Ḥaḳ içün **evlā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 8). [evlā,]*

Eyledim vaṣfıñ Sükūtī pīrleriñ burhānını
Ḥaḳḳa vuṣlat bunda buldu her biri **evlā** ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 18). [evlā,]*

Ṭavāfı ḥacdan **evlādır** bu ḥayret ʿind-i mevlāda
Sevābı cümleden efḍal muḥarrir levḥ-i kübrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 1). [evlādır, -dır]*

Ṭavāf-ı ḥacdan **evlādır** bu ḥayrāt ʿind-i Mevlāda
Sevāb cümleden efḍal işit zāhid bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 1). [evlādır, -dır]*

evlād: *Çocuklar; kişinin soyundan gelenler.*

Cümle aṣḥāb-ı kirāmıñ āline **evlādına**
Kim ki itmişdir muḥabbet buldu ol derde devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 3). [evlādına, -ı, -n, -a]*

Baḳmazız biz ḳīl u ḳāle **evlād** ile hem ʿıyāle
İrdik bugün hem bir ḥāle ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 9). [evlād,]*

Nesl-i **evlād** Resūldür ol Muḥammed şāh Taḳī
Hem ʿAlī İmām Naḳīdir ehl-i vefāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 13). [evlād,]*

Māl ile mülk bunca **evlād** hem daḫı ḥüsn-i cemāl
Zāʿil olur bunda ḳalmaz ġayr nice idelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 11). [evlād,]*

Sivā ḥubını terk itdim göñülden hep biri oldum
Muḥabbet virdim **evlāda** ʿAlīniñ ḳanberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 2). [evlāda, -a]*

İmāmım bil Taḳī muṭlaḳ ʿālem pişvāsıdır
Hem **evlād** Naḳī gerçek Ḥasanʾül-ʿAskerīyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 12). [evlād,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ men **evlādın** ġulāmıyım
Hezārān laʿnetim vardır kim olsa tābiʿ Mervān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 13). [evlādın, -ıñ]*

Hiç naẓar ḳılmazlar aşlā rāhınıñ erkānına
Cins-i **evlāddan** arārlar böylece nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 10). [evlāddan, -dan]*

ʿAlī **evlādına** her dem bu cānım
Fedā itdim Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 3). [evlādına, -ı, -n, -a]*

Muḥabbet eyle **evlāda** ʿAlīniñ ḫānḳāhında
Olursan anlara bende ṣaḳın şekvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 5). [evlāda, -a]*

Mülk-i māl ü **evlādıñ** bir pula Ṣatdı
Özge bir ẕevḳe irdi eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 9). [evlādıñ, -ı, -n]*

Hū ismini itdikçe yād bu göñlümüz olurdu şād
Sükūtīden işid **evlād** hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 14). [evlād,]*

Mehdi-i āl-i Resūle Derviş Sükūtī ẓulm iden
Āline **evlādına** enṣārına ḳıl laʿneti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 16). [evlādına, -ı, -n, -a]*

Ḳavm-i Yehūd cins-i belīd ḍarb ile ḳıldı helāk
Evlād ʿiyāl enṢārına virdi cefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 20). [evlād,]*

Bu varlıḳ cümlesi bir gün gider elden degil bāḳī
Ḳamū **evlād** ile emvāl olurlar bunda ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 6). [evlād,]*

Ḫānḳāh-ı Muṣṭafāda Derviş Sükūtī bir ġulām
Nesl-i **evlād** ʿAlīye cān baş ḳıldı fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 18). [evlād,]*

Bizim ervāḥı ezelden zen gibi ḥāmil olup
Çoḳ tevellüd itdi **evlād** miṣl-i encüm fiʾs-semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 10). [evlād,]*

Ehl-i tecrīd idi kendi bu fenāyı terk idüp
Baḳmadı **evlād-ı** ʿıyāle dünyādan oldu reha *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 6). [evlād-ı,]*

Hemān şāh Ḫorasāndır ʿAlī Mūsā Rıżā billah
Taḳī **evlād-ı** peyġamber Naḳīʾden ʿAskerīm vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 12). [evlād-ı,]*

Anıñ **evlād-ı** eẕvācıñ yolunda cān fedā itdim
Cenāb-ı Aḥmede muṭlaḳ kemāl-i ġayretim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 5). [evlād-ı,]*

Taḳī **evlād-ı** peyġamber Naḳī hem vāriṣ-i Ḥaydar
İmāmım iḳtidā itsem gerekdir bunlara her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 9). [evlād-ı,]*

Seniñ **evlād-ı** ezvācıñ yolunda cān fedā ḳıldım
Seniñle ḥaşr olam dāʾim cezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 7). [evlād-ı,]*

Seniñ **evlād-ı** eẕvācıñ yoluna iḳtidā eyler
Aña şefḳat gerek itsen sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 9). [evlād-ı,]*

evlād-ı ʿalī: *Hz. Ali'nin soyundan gelen.*

Ḥubb-ı **evlād-ı ʿAlīye** cān u baş ḳıl her müdām
Ẕabṭ ide gör nefsini her ġavġāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 5). [evlād-ı ʿalīye, -ye]*

evlād-ı resūl: *Hz. Muhammed'in neslinden gelen çocukları, zürriyeti.*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī nesl-i **evlād-ı Resūl**
Bir erkān-ı ṭarīḳata mürşid-i Ḥaḳ salikin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 11). [evlād-ı resūl,]*

evliyā: *Allah dostları, veliler.*

İbn-i ʿamm-ı Murtażanıñ nūrudur bu şems ü māh
Vech-i nūruñ ẕerresinden geldi yüz biñ **evliyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 12). [evliyā,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu ehl-i ʿaşḳa ḳıblegāh
Nesl-i pāk-i enbiyādır **evliyāya** bīʾat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 8). [evliyāya, -y, -a]*

Seḥerde ney gibi inler derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden
Hemān Mecnūn gibi dāʾim **evliyādan** cefā bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 4). [evliyādan, -dan]*

Evliyālar rāhına Derviş Sükūtī tā ezel
ʿAşḳile cān baş fedāyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 13). [evliyālar, -lar]*

Ḳıblegāhı **evliyādır** hem ʿArab mülk-i ʿAcem
Ol ʿAlī Mūsā Rıżāda cümlesi himmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 13). [evliyādır, --dır]*

Bunca medfūn **evliyāya** iʾtiḳād hiç etmeyüp
Yoḳ maḳāmında ṭutarlar ḳılmadılar iʾtibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 21). [evliyāya, -ya]*

Anıñ ʿaşḳıyla her dāʾim gürūh-ı **evliyā** içre
Hidāyet rāhıñ açmışdır cemāliyle bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 5). [evliyā,]*

Evliyāya yüzler sürüp feyż irişdi himmetiyle
Eglencemiz ẕikr-i Ḫudā nālān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 5). [evliyāya, -y, -a]*

Saray-ı līmaʾallahda iderler ṣoḥbet-i Ḥaḳla
Geçerler hep dünyādan bu yolda **evliyā** meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 8). [evliyā,]*

Bu yolda Ḥaḳḳa irdiler cemīʿān **evliyālar** hep
Nebīler rāhını ṭutġıl büyük sermāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 7). [evliyālar, -lar]*

Ḳuṭb-ı aḳṭāb-ı cihāndır hem ʿAlī Mūsā Rıżā
Ol reʾīs-i Kāʾinātıñ **evliyāya** ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 12). [evliyāya, -ya]*

Cān niṯār it **evliyālar** hem erenler rāhına
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol sulṭāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 5). [evliyālar, -lar]*

Ḫāk-i pāyi **evliyāya** gice gündüz sür yüzüñ
Ey Sükūtī bulmaḳ istersen bugün şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 9). [evliyāya, -ya]*

Ol Nakīdir **evliyānıñ** ser velīsi bī-ḫilāf
İlticā-yı cümle ʿālem müḳtedādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 17). [evliyānıñ, -nıñ]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥabībiñ nūr-ı çeşm-i **evliyā**
Ẕübde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾlʾ Abādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 7). [evliyā,]*

Āl-i Aḥmed Murtażānıñ ḫānḳāhında bugün
Men Sükūtī bir gedāyım **evliyādan** dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 18). [evliyādan, -dan]*

Ḫānḳāh-ı **evliyādan** çekdiler el her biri
Cīfe-i dünyāya ṭālib ehl-i erkān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 5). [evliyādan, -dan]*

Evliyādan ceddi olsa bu zamān şol kimseniñ
Menfaʿat olmaz saña bil ṭutma gel aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 11). [evliyādan, -dan]*

Evliyānıñ ḳabrine git ḥācetiñ eyle niyāz
Derdine olsa gerekdir tiz çabuḳ dermān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 15). [evliyānıñ, -nıñ]*

Enbiyālar Ẕübdesisin **evliyālar** menbaʾı
Hāşimīsin Ḳureyşīsin ey emirüʾl-müʾmīnin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 11). [evliyālar, -lar]*

Muṣṭafāya ümmet olan **evliyāya** ḥiẕmet ḳılan
Bu meydānda ʿibret alan ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 7). [evliyāya, -ya]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-i Ḥaḳda ol muḳīm
Ḫiẕmetiñ ḳıl sen edāya **evliyānıñ** ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 14). [evliyānıñ, -nıñ]*

Naḳī imām ʿAlīniñ gör elinde ḥucceti ẓāhir
Hem oldur vārīs̱-i Ḥaydar cihāna **evliyā** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 12). [evliyā,]*

Ḫānedānıñ ḥiẕmetinde devirmişiz leyl ü nehār
Muḳtedā-yı **evliyādır** bil Ḥasanuʾl -ʿAskerī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 12). [evliyādır, --dır]*

Olar kim müʾmīniñ ḳalbin ziyāret eyleye her dem
Gürūh-ı **evliyā** içre bulardır zümre-i nācī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 8). [evliyā, -en]*

Taḳī nesl-i nübüvvetden imāmımdır benim muṭlaḳ
Gürūh-ı **evliyā** içre bu ḫalḳa pişvā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 10). [evliyā, -en]*

Āsitān-ı **evliyādır** zāhidā gel sür yüzüñ
Merkez aḳṭāb-ı ʿālem eylegil iḳrār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 7). [evliyādır, --dır]*

Maẓhar-ı tām vāḳıf olmuş küntü kenz esrārına
Himmet-i luṭf-ı Ḫudādan reh-nümāsı **evliyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 10). [evliyā,]*

Evliyālar himmetiyle düşdi ḫayrāt semtine
Luṭfuyla ḳıldı ʿināyet aña hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 11). [evliyālar, -lar]*

Ḳıblegāhımız Muḥammed Muṣṭafādır zāhidā
Secdegāh-ı **evliyādır** bil 'āla el-Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 2). [evliyādır, --dır]*

Āsitān-ı **evliyādır** zāhidā gel sür yüzüñ
Merkez aḳṭāb-ı ʿālem eylegil iḳrār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 7). [evliyādır, --dır]*

Evliyālar nesl-i pāk hem gürūh-ı Nācīyiz
Enbiyālar vāris̱iyüz her ḫuṣūṣda dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 5). [evliyālar, -lar]*

Hem Ṭarīḳ-i **evliyāya** bunlar oldu reh-nümā
Rāh-ı Ḥaḳḳa āşinādır bunlarıñ ʿārifleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 1). [evliyāya, -y, -a]*

Merḥamet-i āṣār sende görmedi hiçbir nebī
Evliyāya ẓulmüñ artıḳ eyledin ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 8). [evliyāya, -ya]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına irmiş idi
Bezm-i ḳuds-i **evliyālar** zümresin görmüş idi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 14). [evliyālar, -lar]*

Āsitān-ı enbiyādır sür yüẔüñ gel zāhidā
Ḳıblegāhı müʾmīñdir secde-gāh **evliyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 14). [evliyā,]*

Evliyādan ẓāt-ı pāk anda medfūn şeyḫ Selīm
Himmeti günden ʿayāndır feyż alur bāy-ı gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 3). [evliyādan, -dan]*

Murtażānıñ nūr-ı pākından gelüp bunca velī
Şemʾ-i nūrından uyandı **evliyālar** bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 4). [evliyālar, -lar]*

Nesl-i pāk-i **evliyādır** cān fedā ḳıl Caʿferʾe
Ḥaḳḳa irgörüp bu yolda sālik-i iḳrār-ı şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 3). [evliyādır, --dır]*

Rehber-i rāh-i ṭarīḳat yol dilersen sende şeyḫ
Evliyālar bezmine ilḥāḳ ider erbāb-ı şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 2). [evliyālar, -lar]*

evrād: *Okunması adet edinilmiş olan belli ayet, sure ve dualar; her zaman söylenen, tekrarlanan sözler.*

Seḥerde ʿandelīb feryād fiġānıyla oḳur **evrād**
Ḳamu nāsı ider dilşād uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 7). [evrād,]*

Şeyḫüʾl ʿAbdüʾl-Ḳādiriñ her bendesi ḫulḳ-ı cemīl
Eşġālleri **evrād** ile ẕikr-i Ḫudā naẓm-i celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 2). [evrād,]*

Uṣūl erkān nice tevḥīd iderdim her seḥer vaḳti
Ḳamu **evrādile** her dem bu eẕkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 6). [evrādile, -ile]*

Evrādla ḳamu Ṣavm Ṣalāt eẕkārım ile ḥacc ü zekāt
Mezheble bu gün dīn ile hem īmān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 3). [evrādla, -la]*

evrāk: *Sahifeler, yapraklar.*

Seḥerde görünür ol Ḥaḳ Sükūtīden işit muṭlaḳ
İder tevḥīd şecer **evrāḳ** uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 18). [evrāḳ,]*

Ḥüsnünüñ **evrāḳını** tezyīn idermiş dilber ḫaṭ
Ḳaşları miḥrābına çekmiş ḳalemle cevher ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 1). [evrāḳını, -ı, -n, -ı]*

ʿÖmrüñ gelüp durmaz geçer **evrāḳ** gibi seni biçer
Bu şerbetden herkez içer ḳadası çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 7). [evrāḳ,]*

Cümle nebāt bunca ḫacer **evrāḳ** ile hem de şecer
Ḥaḳ ẕikrini dāʾim ider hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 5). [evrāḳ,]*

evṣāf: *Nitelikler, vasıflar, özellikler.*

Sükūti bir ġarīb ednā ider **evṣāfını** her dem
Yolunda cān u baş virse revādır böyle bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 13). [evṣāfını, -ı, -n, -ı]*

Evṣāfını söyler isem Derviş Sükūtī her dāʾimā
Fehm iyledim lāyıḳıyla her devrile ekber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 19). [evṣāfını, -ı, -n, -ı]*

evṭān: *Vatanlar.*

Laʿneti Ḥaḳ nāẔil oldu tā ezelden bunlara
Müsteḥāḳ nār-ı dūzāḫda ṭutdular **evṭān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 24). [evṭān,]*

Misāfir geldiler dünyā vü ʿuḳbāya nevbet bekler
Bu kār-ḫāne ʿaceb ḫāndır fenāya ḳābil **evṭānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 8). [evṭānı, -ı]*

Ḥub-ı sivā olmayalım nefs baḥrına dalmayalım
Benlik-i nifāḳda ḳalmayalım nāre bāʿīs **evṭān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 4). [evṭān,]*

evvel: *(Ar.) Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.*

Sensin sebeb bu ʿāleme Ḥavvā ile hem Ādeme
Evvel ile aḫir deme irdin ḳamudan evvelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 6). [evvel,]*

Seḥerde cān gözün açmış nihān sırrın Ḥaḳḳıñ seçmiş
Ölümden **evvel** ol göçmüş uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 16). [evvel,]*

Māsivādan geç dilersen bulmaġa her dem necāt
Mevt-i īrād gelmeden **evvel** ḳıl mekānıñ sen cedeş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 8). [evvel,]*

Meyl kes ʿāşıḳ cefākār yāre olma müptelā
Bir gülen **evvel** yüẔüne Ṣanma kim olur nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 6). [evvel,]*

Terkini ura gel ölmezden **evvel**
Ḥadīşinde Resūl itmiş cevābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 13). [evvel,]*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez ʿAlīden **evvel** üç yāri
Cehālet odına yanmış münāfıḳ cins-i bed-aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 7). [evvel,]*

Evvel ki ġavvāṣ baḥre olmaz gevheriñ hiç ḳıymetiñ
Farḳ idemez bunda aṣlā ẓan ile vehm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 5). [evvel,]*

Maʿārif dersini görmüş ölümden kim öleñ **evvel**
Eneʾl Ḥaḳ dārına girmiş ṣafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 7). [evvel,]*

Āsān bulur ẕāt-ı Ḥaḳḳı reh-nümāsı kāmil olan
Ġafletle gezme aç gözüñ **evvel** gözet ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 4). [evvel,]*

Evvel bezm-i elestde sāḳīler ṣundu o dem bir cām dolu
Cürʿāsından ol bādenin her kim içer mestān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 7). [evvel,]*

Vechine heft āyetini gördüm oḳurmış ehl-i ʿaşḳ
Secde-gāhı **evvelde** Ādem virdi esmāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 4). [evvelde, -de]*

Ölümden **evvel** ölmüşdür bu yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Beḳā-yı vaḥdete erdim Ḥaḳ ile itdi pazarın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 7). [evvel,]*

Sensin ol şāh bu ʿālem-i kāʾinātıñ Ẕübdesi
Ḥaḳ yaratmış seni **evvel** işbu mülke bī-zevāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 4). [evvel,]*

Söylenir **evvel** ezel kim gāhī otdan būḳ olur
Daḫı būḳdan ot olup hem dillere destān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 17). [evvel,]*

Bulur ʿuzlet maḳāmında nişīn olmuş nevbet bekler
Ölümden **evvel** ölmüşler geçüpdür cism-i cānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 4). [evvel,]*

Bizden **evvel** bunca şāhlar geldiler gitmiş ḳanı
Māl u mülkin bıraḳdı bunda söylenür ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 7). [evvel,]*

Saña **evvel** görünür hep hemān bir dil-rubā Ṣūret
Mü'essir diş biler ṣoḳsun zehirli bir yılāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 5). [evvel,]*

Derviş Sükūtī işbu sırra vāḳıf oldu
İrdi nice bundan **evvel** kāmil üstāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 10). [evvel,]*

Terkini ura gel ölmezden **evvel**
Ḥaḳ ise murādıñ dünyā ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 5). [evvel,]*

Terk it cihān hep varını Ḥaḳile it pazarını
Tā görünce **evvel** yārini gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 12). [evvel,]*

Ölümden **evvel** ölmüşler bular ḥaşrı görür bunda
İki cihān suʾālinden ḫalāṣ olmuşlar insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 7). [evvel,]*

Ölümden **evvel** öldürür maḳām-ı ḥaşr gör bunda
Zamān-ı ḥıżra kim irse bulur anlar muʾammāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 7). [evvel,]*

ʿĀdemden **evvel** geldiġini itdiler iḫbār ʿAlīdir
Bend urdu dive rūz-ı ezel eyledi iḳrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 1). [evvel,]*

ʿAlī **evvel** ʿAlī ẓāhir ʿAlī bāṭın
ʿAlī Aḥmede yār olmuş ezelden yoḳ iki cihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 15). [evvel,]*

Evvel oldur aḫir oldur ẓāhir ü bāṭın daḫı
Pādişāh-ı lā-yezāl ḥākim-i cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 15). [evvel,]*

evvel āhir: *Önce ve sonra; her zaman.*

Evvel āḫir bunlar oldu pādişāh-ı lā-yezāl
Dostluġuna Ḥaḳḳ yaratdı bu cihānı ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 13). [evvel āḫir,]*

Murtażādır **evvel āḫir** sırr-ı Sübḥān Murtażā
Murtażādır şāh-ı merdān şīr-i Yezdān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 1). [evvel āḫir,]*

evvelā: *(Ar.) Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.*

Sensin sebeb bu ʿāleme Ḥavvā ile hem Ādeme
Evvel ile aḫir deme irdin ḳamudan **evvelā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 6). [evvelā,]*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem baḥs ider ṭāliblere
Ṣoñra baḥr-ı ʿaşḳa Ṣaldı ol Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 3). [evvelā,]*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem baḥs ider ṭāliblere
Ṣoñra baḥr-ı ʿaşḳa Ṣaldı ol Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 3). [evvelā,]*

ey: *" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".*

İki yüz ḳırḳ sekiz pāre ḥaṭlarla urup bendin
Ṭutar muḥkem göñül şehriñ bozulmaz ṭılsımı **ey** yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 8). [ey,]*

Pes imdi maʿlūm ola ki **ey** ʿazīz kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aṣlā ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 15). [ey,]*

Ḍad Ḍalālet rāhına virme göñül **ey** müddeʾī
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bul ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 15). [ey,]*

Fe ferāġat eyle **ey** dil māsivādan çek elin
Ḳaf ḳarīb ol sen Naḳīye bulmaḳ istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 21). [ey,]*

Ey göñül geç ġayrıdan sen Ḥaḳḳa eyle iḳtidā
Zümre-i ehl-i ḥaḳīḳat bezmine ḳıl muḳtedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 1). [ey,]*

Ey enbiyālar serveri Aḥmed-i Ḥabīb-i kibriyā
Sensin ḥaḳīḳat gevheri ey faḫr-ı ʿālem Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 1). [ey,]*

Ey enbiyālar serveri Aḥmed-i Ḥabīb-i kibriyā
Sensin ḥaḳīḳat gevheri **ey** faḫr-ı ʿālem Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 2). [ey,]*

ʿĀṢīlere sensin şefīʾ mücrimlere senden nefīʾ
Düşkünlere sensin refīʿ **ey** şāfīʾ-i rūz-ı cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 10). [ey,]*

Sen Ḥabīb-i kibriyā Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā
Sen nübüvvet ḫātemisin **ey** ḥaḳiḳat cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 4). [ey,]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı şormuşum men **ey** Sükūtī bir ara
Dedi yer gök ʿarş-ı kürs levḥ dolu dünyā bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 9). [ey,]*

Ey göñül itmek dilersen eylegil iẓhār muḥabbet
Bezm-i ʿaşḳda maḫfī olmaz cehr ile eẕkār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 1). [ey,]*

Terk-i sivā eyleye gel Saʿyla **ey** ṭālib
Ḥaḳḳa yüẔüñ süre süre rūz u leyāl türāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 5). [ey,]*

Seḥer vaḳtinde **ey** ṭālib uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it
Bu nefsine olup ġalib uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 1). [ey,]*

Uyan ġafletden **ey** ṭālib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it
Sivāya olma gel raġıb seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 1). [ey,]*

Kesret emvācına dalma **ey** göñül vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 1). [ey,]*

Ġafil olma **ey** Sükūtī bende-i Ḥaydar isen
Ḥaşmına āl-i Resūlüñ seyfiyle nuṣret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 9). [ey,]*

Ey mürşid-i kāmil olan lāyıḳıyla meydānı aç
Göster Ḫudāʾnıñ her yoluñ ṭāliblere erkānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 1). [ey,]*

Buna her kim göñül bağlar ṣonunda zehr-i ḳātildir
Ṣaḳın aldanma **ey** sālik ḳo naḳşını zībādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 8). [ey,]*

Bir kanāʿat kūşesinde **ey** Sükūtī ol muḳīm
Ehl-i mürüvvet ḳalmamışdır umma andan ġayret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 9). [ey,]*

Bu pendimden **ey** Sükūtī her kim alur bunda sebaḳ
Menzil aldı rifʿat ile āsumān itdi ʿurūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 13). [ey,]*

Ṣormañız Mecnūna **ey** cān ḳanda olmuṣdur feraḥ
Ẕülf-i Leylādan ʿaceb mi kim ola bunda feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 1). [ey,]*

ʿAṣḳ-ı ḥaḳīḳī erleriniñ menzil ʿarṣdan yüce
Sen de cehd it **ey** Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda bul murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 14). [ey,]*

Sil göñülden māsivāyı **ey** Sükūtī sen bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat ister isen terk-i dünyā ḳıl murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 9). [ey,]*

Ḫāk-i pāy-i Evliyāya **ey** Sükūtī sür yüzüñ
Ḥaḳḳa vaṣl ider muḥaḳḳaḳ eyle her dem inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 13). [ey,]*

Ṣordum **ey** dil kāmilāndan baḫr-ı ʿummān sendedir
Gevherine ṭālib ol kim dürr-i mercān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 1). [ey,]*

Gel **ey** ṭālib alam dersen muḥabbet ẕevḳini bunda
Ḳanāʿat gibi devlet bulunmaz ḳalb nūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 7). [ey,]*

Geç **ey** ṭālib bu ġafletden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar
Ne ümīd var bu kesretden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 1). [ey,]*

Ey Ḥabībim teşrīfiñle ṭoldu dünyā ser-te-ser
Sensin ancaḳ maḫluḳata bāʿiṣ ḫayrüʾl beşer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 1). [ey,]*

Elim yetmezdi **ey** ṭālib derūnum itmege maʿmūr
Hezār matem bu dünyāda çekerīm olmadım mesrur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 1). [ey,]*

İstiʾāne ḳabri iden müşkül ḥālde **ey** Ẕevvār
Ehl-i derde bir devādır kim bugün yüzler sürer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 25). [ey,]*

Dergāhına başdım ḳadem **ey** Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl-Ġafūr
Senden kerem eyle ʿaṭā iḥsānına ḳıldım şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 1). [ey,]*

Kenz-i ḫafī esrārına ifşā idip ol ẕāt-ı pāk
Fehm eyleye **ey** Sükūtī bunda olup ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 14). [ey,]*

İctināb it **ey** Sükūtī eşḳiyādan her müdām
Keşret üzre bu cihānı Ḫāricī devrān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 13). [ey,]*

Ey zāhid dünyā-perest yoḳdur sırrına iẕʿānıñız
Ḥayvān gelüp bu ʿālem bulunmaz hiç insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 1). [ey,]*

Mürşidsiz olmaz **ey** ḫoca dinle Sükūtī pendini
Menzil almaz bir ḳadem mesdūd imiş meydānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 11). [ey,]*

Senden ötrü yaratıldı **ey** Ḥabībim kāʾināt
Bāʿiṣ olduḳ cümlemiz āh u zārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 3). [ey,]*

Ḫāliḳ olan ḳullarına niʿmetini virdi ġanī
Şükr idelim **ey** Sükūtī cümleye Ḥaḳ rāzıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 12). [ey,]*

Ey göñül terk it bu fānī olma cihāna ḥarīṣ
Bī-vefādır kes ümīdiñ ḳonma ol ḫāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 1). [ey,]*

Dürr-i cevher maʿdenini **ey** Sükūtī ara bul
Baḥr-ı ʿummān semtine ir eyle ol kāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 9). [ey,]*

Ẓulmet-i nefs ḳaplamışdır bu vücūduñ şehrini
Saʿy ide gör **ey** Sükūtī envāre irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 10). [ey,]*

Müslim olmaz şol kişi kim āl-i ʿabāya ḳaṣd idip
Müʾmīn isen **ey** Sükūtī çal bugün küffāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 10). [ey,]*

Ḳalbim içre **ey** Ḥabībim teşrīf itgil baş ayaġ
Gönlümüñ ṣaḥrāsına ḳur dürr-i cevherden otağ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 1). [ey,]*

Māʾil olma **ey** Sükūtī māsivānıñ ḥubbuna
Aldadır bir ḳaḥbe zendir böyle bir aġyāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 15). [ey,]*

Ḫāk-i pāyi evliyāya gice gündüz sür yüzüñ
Ey Sükūtī bulmaḳ istersen bugün şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 10). [ey,]*

Ḥaḳ yaḳındır saña senden **ey** Sükūtī ṣorma hiç
Ḳalbiniñ her köşesinde oturur mihmānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 9). [ey,]*

Sükūtī Dervişiñ pendi sözüm saña **ey** efendi
ʿAcāyib dünyānıñ fendi cezāsı çoḳ ʿaṭāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 13). [ey,]*

Ṣuñ bizlere **ey** sāḳī dolu peymāne gerek
Nūş idelim rūz u leyāl bize mestāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 1). [ey,]*

Dil uzatma Ṣaḳın beyhūde yere **ey** zāhid
Bu yolun iḳtiżāsı cān virene merdāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 9). [ey,]*

Ḳahr-ı Luṭfu bir ḳılanlar **ey** Sükūtī bu zamān
Neylesin ol cāna bunda dīn ü tersā hem de firenk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 9). [ey,]*

Āhımız eflāka çıkdı **ey** Sükūtī bu Zamān
Neyleyim bu ġurbet içre bir Ṣefāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 9). [ey,]*

Cehd ide gör **ey** Sükūtī bulasın bir kāmili
Göstere ol Ḥaḳḳı saña āşikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 13). [ey,]*

Ey kerem kān-ı ḥabibim luṭf idip göster cemāl
Seni görmek Ḥaḳḳı görmek ʿāşıḳa ʿayn-ı viṣāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 1). [ey,]*

Sen şefîʾ ol çār-i yārin ḥürmetine yā ḤabĮb
Hem iki şehzādegānıñ ʿaşḳına **ey** pür-kemāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 12). [ey,]*

Ḫāk dergāhı şifādır **ey** Sükūtī sür yüzüñ
Nār-ı Nemrūddan ḫalāṣ ol miṣ̲l-i İbrāhīm Ḫalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 15). [ey,]*

Ṭut ḳulaġın **ey** birāder dinle naẓmım sen arı ol
İtmişim ben Ḥaḳḳı iẓhār anlagıl sen müsterī ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 1). [ey,]*

Āsitānında ġulām ol **ey** Sükūtī sen bugün
Himmeti bilmem ider mi āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 11). [ey,]*

Menzil-i āsān gerçe olur bir delīl ü kāmil ile
Var ara bul **ey** Sükūtī mürşid bir ehl-i kemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 12). [ey,]*

Ḥaḳ yolunda ʿārif iseñ **ey** göñül gel ṣādıḳ ol
Açma sırrın herkese sen remz ile gel nāṭıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 1). [ey,]*

Virme dil gel māsivāya bī-vefādır **ey** göñül
İltifātıñ itmeyüp gel pür cefādır **ey** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 1). [ey,]*

Virme dil gel māsivāya bī-vefādır **ey** göñül
İltifātıñ itmeyüp gel pür cefādır **ey** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 2). [ey,]*

Zehrini ṭutmuş dehāna herkeze eyler niṣ̲ār
Raḥm yoḳ inṢāf aṣlā bir ʿadādır **ey** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 4). [ey,]*

Kes̲ret ziynet libāsla görünür her dem-be-dem
Bir cāzū zen ḳatı müfsid dil-rubādır **ey** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 6). [ey,]*

ʿAsker-i dīvler şeyāṭīn heft ü ser-te-ser bir ejderhā
Hiç muḳābil kimse olmaz bir belādır **ey** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 8). [ey,]*

Terkine gel ġayret ile ḥubını ḳalbimden çıḳar
Ṣanma bāḳī bu ḥabīs̲i hep hebādır **ey** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 12). [ey,]*

Gir ṭarīḳ-i evliyāya ḥiz̲met eyle dün ü gün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl iderler Ḥaḳ nümādır **ey** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 14). [ey,]*

Rehber-i kāmil gözetgil Ḥaḳḳını eyle ṭaleb
Maḥrūm itmezler muḥaḳḳaḳ bil ʿaṭādır **ey** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 16). [ey,]*

Ẕevḳ-i dünyā **ey** Sükūtī ʿuzleti ḳıl iḫtiyār
Vaḥdet-i Ḥaḳḳa her cihetden ḫoş Ṣafādır **ey** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 17). [ey,]*

Ẕevḳ-i dünyā **ey** Sükūtī ʿuzleti ḳıl iḫtiyār
Vaḥdet-i Ḥaḳḳa her cihetden ḫoş Ṣafādır **ey** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 18). [ey,]*

ʿAşḳına **ey** dost düşelden nice ḥayrān olmuşam
ʿAḳlımız çün żāyiʿ ḳıldım ḫalḳa destān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 1). [ey,]*

Gel berü **ey** Ḳavm-i Süfyān men Ḫudādan dönmezem
Ol ḥabībiñ ümmetiyim Muṣṭafādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 1). [ey,]*

İflāḥ olamaz mülk-i derūn bundan gerü **ey** Sükūtī
Ḳalmadı hiç aṣlā ümīd kendim ṣarayım ben kefenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 9). [ey,]*

İḫtiyār-ı ʿuzlet iyle **ey** Sükūtī sen bugün
Dehr içinde bize lāyıḳ ġayrı bir cān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 9). [ey,]*

Az ṭaʿāmla ḳalb ṣāfī bunda eyler ʿāṣıḳān
Rāh-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olmuş bunca ṭālib **ey** hümām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 4). [ey,]*

Az yemekle **ey** Sükūtī pāk idegör ḳalbini
Ḳalb-i maʿmūrlarda mihmān oturur ol lā yenām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 17). [ey,]*

Gel **ey** ṭālibā her dem ġulām-ı Ḥaydarım ben
Ḳulu ḳurbānı olmuşum ʿAlīniñ ḳanberiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 1). [ey,]*

Teskīn olmaz **ey** Sükūtī Kerbelānıñ ateşi
Dīdemizden ṣu yerine aḳdı hep ḳan yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 31). [ey,]*

Ḳan revān it dīdeñizden **ey** Sükūtī rūz u şeb
Şefḳāt ider saña Aḥmed şehr-i bir āʿẓam bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 13). [ey,]*

Doġdu ol Ṣadr-ı risālet ʿāleme **ey** şāh-ı dīn
Nūr-ı ẕātından yaratdı ḳulların māʾ ü ṭīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 1). [ey,]*

Pür- günāhım ḳıl şefāʿat bu Sükūtī kem-tere
Cürm-i ʿiṣyānıñ ʿafv ḳıl **ey** Şefīʾüʾl-müẕnibīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 12). [ey,]*

Şefḳat eyle bu Sükūtī kem-tere **ey** ẕāt-ı pāk
Senden ümīd kesmez aṣlā bir ġarḮb ednā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 27). [ey,]*

Söz uzatma beyhūde sen **ey** Sükūtī bu zamān
Çāre yoḳdur dört kitābdan söylesin Ḳurʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 35). [ey,]*

Ḳalmaz imiş **ey** Sükūtī hiç maraż şol kimsede
Kendüsini yoḳ bilene Ḥaḳḳı daḥı vār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 9). [ey,]*

Sen Nebīler ḫātemisin **ey** seḥāvet maʿdeni
Senden efzūn bir nebī yoḳ Ḥaḳḳa olmuşlar ḳarīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 7). [ey,]*

Enbıyālar Ẕübdesisin evliyālar menbaʾı
Hāşimīsin Ḳureyşīsin **ey** emirüʾl-müʾmīnin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 12). [ey,]*

Ey şāh-ı cihān al bendeki nām ile şān seniñ olsun
Mülk-i derūn içre ne var küllīsi her ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 1). [ey,]*

Nev ḥayāta irmek içün **ey** Sükūtī ḳıl ʿamel
ʿÖmr-i bāḳīye irermiş didi her bir kāmilān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 13). [ey,]*

Sükūtī Dervişe luṭfuñ irişürse kemāliñle
Seniñ deryāna bir nisbet ḳalīldir **ey** ġanī Sübḥān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 14). [ey,]*

Ṣaḳın aldanma sen yā hū durulmaz bir cihāndır bu
Ne umarsın gel **ey** ṭālib işi gücü yalandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 2). [ey,]*

Ateş-i ʿaşḳıñ ṭoḳundu göñlüme **ey** māhrū
Yandı ṭutuşdu derūnum bir ḳadeḥ vir baña şu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 1). [ey,]*

Sivā ḥubbını terk eyle naẕar ḳılma bu dünyāya
Vefāsı yoḳdur **ey** ṭālib gözüñ ṭut ehl-i ʿuḳbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 2). [ey,]*

Murādın Ḥaḳ ise **ey** cān ola gör mürşide ṭālib
Açar ol dīde-i cānıñ iresin ẕāt-ı Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 7). [ey,]*

Tā ḳıyāmet ḥaşr olunca **ey** Sükūtī rūz u şeb
Lāʿnet eyle ibn-i Süfyān cānına īmānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 13). [ey,]*

Ḥaḳḳa ḳarīb **ey** Sükūtī cümle bu ʿālem
Vaḥdet gözüyle eyle naẕar tā iresin cānāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 9). [ey,]*

Ey göñül gel bunda düşme ʿināda
Nefsine uyma sen gezme hevāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 1). [ey,]*

Virdi ḥarāret **ey** Sükūtī teşne dilim oldu kebāb
Baḥr-ı cihān söndürmez neyleyem āh yaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 11). [ey,]*

Seḥerde aç gözün **ey** cān uyan vaḳt-i seḥerlerde
Ne söyler bize ol Ḳurʾān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 1). [ey,]*

Müşkül ancaḳ ġurbet elde yāre olmak müptelā
Bir meded yoḳ **ey** Sükūtī kim düşer sevdalara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 10). [ey,]*

Sensin ol maḥbūb-ı ḫālıḳ **ey** nübüvvet ḫātemi
Seniñ ile buldu mevcūd bu cihān kâşanesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 7). [ey,]*

YüẔ sürüp geldim ḳapuna bir alay ḳullar ile
İyleme red ḳıl şefāʿat **ey** cānların cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 12). [ey,]*

Bil **ey** ṭālib nübüvvetle Muḥammed Muṣṭafā geldi
Velāyet nūruyla muṭlaḳ ʿAlīyyüʾl Murtażā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 1). [ey,]*

Gel **ey** Derviş Sükūtī sen iriş bir kāmil insāna
Açar ol dīde-i cānıñ göresin Ṣunʾ-ı Raḥmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 13). [ey,]*

Ḫānḳāh-ı devlet içün taḫtını ḳurdu bugün
Ey Sükūtī ḳalbimizde şimdi mihmān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 10). [ey,]*

Ey göñül geç māsivādan itme bunda ülfeti
Bende-i āl-i ʿAlī saʿy idegör ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 1). [ey,]*

Ṭavāf-ı ḥaccıñ **ey** zāhid günāhı maḥv ider cümle
Resūlullah ḫaber virdi buyurdu bize ezvācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 11). [ey,]*

İlticāmız **ey** Sükūtī bunlar oldu dāʾimā
Naḳd-i cān virmek yoluna her dem āhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 15). [ey,]*

Ḳıl ʿibādet eyle şāyım **ey** Sükūtī her müdām
İster isen rūz-ı maḥşer Ṣunalar cām kevs̱eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 13). [ey,]*

Üç yüz iki tariḫinde żam idip hem de hezār 1302
Ṣuyun içe **ey** Sükūtī kim bunda mürūr mart 17 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 18). [ey,]*

Ey ṭālib-i Ḥaḳ dinle bugün söylenen güftār ʿAlīdir
Kurʾān daḫı nāṭıḳ aña her ne ki var eşʾār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 1). [ey,]*

Ṣaḳın Mecnūn gibi **ey** dil göẔ atma bunda Leylāya
Ḥaḳiḳat ehline irgil seni ḳomaz bu daʿvāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 5). [ey,]*

Gir meydāna sen **ey** zāhid ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde
Gice gündüz saʿy idegör ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 1). [ey,]*

Bunca demler yalvarırdım ḫālime raḥm iylesün
Ey Sükūtī şefḳāt umma bir ẓālim ġaddāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 10). [ey,]*

Himmetile Şeyḫ Ḥüseyne bende irdim **ey** hümām
Ḥaḳḳa vāṣıl eylemişdir nice biñ ṭālibleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 9). [ey,]*

Her ne ekersen cihānda anı biçer Ḥaḳ demiş
Cehd idegör **ey** Sükūtī bulasın ḫalḳı cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 12). [ey,]*

Eger ikisi kimde bulunsa cihānda **ey** ʿazīz
Ḳuş gibi iki ḳanatlu devr ider ʿarşdan yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 5). [ey,]*

Ey zāhid dünyā-perest taḳlīd sizin imānıñız
Ḳalbiñizde benlik ḥased riyā ile efsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 1). [ey,]*

Bu eşʿārım **ey** Sükūtī küntü kenziñ bir sırrıdır
Men ʿarefden baḫs eyledim fehm eylemez insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 13). [ey,]*

Laḥẓıñ ḫandān idersin encām biñ ḳahrıyla
Bir cāẕū zensin meded yoḳ senden **ey** ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 4). [ey,]*

Bir pula degmez cihānıñ ziyneti **ey** şeyḫ ü şāb
Terk idegör ḳalmaya hiç göñlünüzde ıżṭırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 4, Mısra 1). [ey,]*

Terk-i sivā itmeyince olamaz ʿāşıḳ ḫalāṣ
Bir göñle iki sevdā sıġamaz **ey** ʿām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 16, Mısra 2). [ey,]*

Bulmadı hiç istirāḥat senden aṣlā **ey** felek
Bir vefāya biñ cefālar çekdirirsün çoḳ emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 24, Mısra 1). [ey,]*

Mülk-i dünyā bī-vefādır ḳıl ferāġat **ey** göñül
Cehd ide gör terkini ur bul saʿādet **ey** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 25, Mısra 1). [ey,]*

Mülk-i dünyā bī-vefādır ḳıl ferāġat **ey** göñül
Cehd ide gör terkini ur bul saʿādet **ey** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 25, Mısra 2). [ey,]*

Saʿy ide gör gice gündüz **ey** hümām
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 13). [ey,]*

Cürmümüzle sen ḳabūl ḳıl **ey** Kerem-kānı ʿaṭā
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 15). [ey,]*

Devā umar ḳamusu hep seniñ bābında **ey** Sulṭān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 7). [ey,]*

Mürüvvet eyle sen **ey** Şāhım Ṣaḳın bıraḳma ferdā
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 11). [ey,]*

O şāhıñ tāriḫüñ itdim tamamıyla bugün iḳrār
Vefātına daḫı biñ yüz semāniyeniñ yek gelir **ey** yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 26). [ey,]*

Gel **ey** derviş bulam dersen hidāyet
Muḥibb-i ḫānedāna ḳıl riʾāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 1). [ey,]*

Bular nesl-i Resūlullah bil **ey** cān
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 19). [ey,]*

Fevtine tariḫ dedim ben **ey** Sükūtī bu Zamān
Biñ iki yüz hem yedide eyledim ʿazm-i cenān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 25). [ey,]*

Tariḫinde yoḳ ḫilāfuñ **ey** Sükūtī ḳıl beyān
Biñ iki yüz seksenine naẓmile eyle ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 25). [ey,]*

Ḥaḳ içün degildir dinle **ey** ẕevāt
Ṣavmıyla ṣalātı hem hiç zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 19). [ey,]*

Ey nebīler serveri Aḥmed Ḥabīb-i kibriyā
Sensin īcādına bāʿiṯ maḫlūḳ-ı arż u semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 1). [ey,]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisānıñ ʿaşḳına **ey** zāt-ı pāk
Ẕenb-i ʿiṣyānıma baḳma **ey** Şehinşāh-ı cihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 3). [ey,]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisānıñ ʿaşḳına **ey** zāt-ı pāk
Ẕenb-i ʿiṣyānıma baḳma **ey** Şehinşāh-ı cihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 4). [ey,]*

Sen Ḥabīb-i kibriyā Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā
Sen nübüvvet ḫātemisin **ey** ḥaḳiḳat cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 28, Mısra 4). [ey,]*

eyle: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.*

Bu insān resmini düzdi etiñle **eyledi** iẓhār
Süñük et ṭamar deri ṭırnaḳ ḳıl siñir baġırsaḳ ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 5). [eyledi, -di]*

Kendi ḫaṭṭımızla taḫayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfiẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḥi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḫayyür **eylemiş** ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [eylemiş, -miş]*

Her birisi ḳavm-i Yezīd bed ḫāricī aṣl-ı ʿanīd
Benlik ḥased şehvet ile çoḳ **eyledi** ṣıḳlet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 4). [eyledi, -di]*

Raḥm itmedi hiç ḥālime feryād ile itdim fiġān
Eṭrāfımı muḥkem ṭutup ẓulm **eyledi** keṣret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 10). [eyledi, -di]*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz nūr **eyledi**
Rūşen oldu bu derūnum ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 3). [eyledi, -di]*

ʿİlm-i noḳṭadan ḫaberdār **eyledi** şāhım benim
Bā-i bismillah gördüm derc olupdur dört kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 5). [eyledi, -di]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḫaḳḳı **eyle** sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 6). [eyle,]*

Bilmem ʿaceb baʿżı faḳīh böyle nice ebḥāṣ ider
Ḳalbe duḫūl **eylememiş** ʿaḳsine virmekde cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 4). [eylememiş, -memiş]*

Tefekkür **eylerim** bunda bu fiʿiliyle selāmet yoḳ
Ḥużūr-ı ḫāk-i pāyine ne yüẔile varam yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 7). [eylerim, -rim]*

Zāhidā gel ister isen sen de bulasın necāt
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā **eyle** ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 2). [eyle,]*

Başlamış bülbül fiġāna nāle vü gülzār muḥabbet
Derd-i ʿaşḳ ile çoşupdur **eylemiş** hep zār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 2). [eylemiş, -miş]*

Beyt-i Ḥaḳḳıñ şol göñüldür zāhidā **eyle** ṭavāf
Kaʾbe-yi muṭlaḳ Ḫudāyı añla gör dīdār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 7). [eyle,]*

Derviş Sükūtī **eyle** naẓar ḳalbine miskinleriñ
Ḥaḳ ile maʿmūr olup lāyıḳıyla ictināb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 9). [eyle,]*

Ezelden **eyledi** yaġmā vücūdum mülkünü cümle
Seniñ ḫüsn-i cemāliñdir benim vīrānıma bāʿiṯ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 3). [eyledi, -di]*

Emvālini bir mürşide **eyle** beyān her rūz u şeb
Terk ide gör kibr-i kini ḳalbiñ seniñ ġāyetde ṭuc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 7). [eyle,]*

Berzaḫ iliñ geçmek içün rehber gerek her ṭālibā
Sende riyāẕāt ḳıl ḳavī **eyle** ʿibādāt ṭut oruç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 10). [eyle,]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda **eyledim** iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 14). [eyledim, -di, -m]*

Men ʿaref dirsen bugün taḥṢīl **eyle** dün ü gün
Dinle gel kāmil sözün cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 11). [eyle,]*

Kaʾbe-i ḫüsnüñ ziyāret itmege geldim bugün
Eyle red bu Sükūtī ḳalbini ḳıl inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 12). [eyle,]*

Feʾzkürullah āyetinden almamış ẕerre ḫaber
Ḥaḳ bize envāʿ-ı ẕikriñ **eylemişdir** hep mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 8). [eylemişdir, -miş, -dir]*

Ḥaḳ cemāliñ gördü anlar bu cihānda şüphesiz
Dīde-i cānıñ güşāde **eyledi** bī-dār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 6). [eyledi, -di]*

Himmetini almaḳ içün çoḳ zamān itdim niyāz
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa bir ḳademde **eyledi** viṣāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 6). [eyledi, -di]*

Leẕẕet bulur bir ḫāliyle dāmen ṭutan her yār meşāyiḫ
Ṭālib-i Ḥaḳ dinler isen **eyle** bugün iḳrār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 2). [eyle,]*

Kendine muḥkem riyāżāt şol ki eyler rūz u şeb
Ḳalbini pāk **eylemekdir** māsivādan hep murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 4). [eylemekdir, -mekdir]*

Rehber-i ʿaşḳa dūş oldum rāhımız oldu güşād
Ḥıżr-ı vāḳte çün irişdim **eyledi** ḳalbim ābād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 2). [eyledi, -di]*

Ḫāk-i pāy-i Evliyāya ey Sükūtī sür yüzüñ
Ḥaḳḳa vaṣl ider muḥaḳḳaḳ **eyle** her dem inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 14). [eyle,]*

Cenāb-ı Ḥaḳ ḥabībine behiştden **eylemiş** irsāl
Bize andan emānetdir Ṣadāḳat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 5). [eylemiş, -miş]*

Aḥsen-i taḳvīmle īcād **eyledi** ol Ḥaḳ seni
Ḳurdu taḥtıñ ḳalb içinde dāʾimā eyler ḳuʾūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 5). [eyledi, -di]*

Verdiġüm bezm-i ezel çün **eyledim** güftār eḫas
ʿAhdimizde s̱ābit olduḳ gün-be-gün iḳrār eḫaz̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 1). [eyledim, -di, -m]*

Pādişāhım mülk-i tende eylemiş dāʾim ḳarār
Ḥüsnünü ḳıldı beyān **eyledim** iẓhār eḫaz̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 8). [eyledim, -di, -m]*

Mihr-i vechinden anıñ hem āfitāb olmuş żiyā
Nūra ġarḳ itmiş cihānı **eyledim** envār aḫz̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 10). [eyledim, -di, -m]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda ʿaşḳile her dem seḥer
Ẕikr-i cehri kes̲ret üzre **eylediñ** eẕkār eḫaz̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 4). [eylediñ, -di, -ñ]*

Şuʿlesinden ḥüsnünüñ Derviş Sükūtī rūz u şeb
Çoḳ uyanmışdır çerāġlar **eylediñ** bir nār eḫaz̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 12). [eylediñ, --diñ]*

Pādişāhım mülk-i tende **eylemiş** dāʾim ḳarār
Ḥüsnünü ḳıldı beyān eyledim iẓhār eḫaz̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 7). [eylemiş, -miş]*

Rūḥ-ı ḳudsile muṢaffā **eyledik̲** çün ḳalbimiz
Nūr-ı pāk Muṣṭafāʾyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 3). [eyledik̲, -di, -k]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar rūz u şeb
Noḳṭayı fehm **eylemez** ol Ḳurʾānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 6). [eylemez, -mez]*

Her seḥerler Ẕikr-i muʿtād **eylemiş** Ḥaḳ Ḥaḳ deyü
Ḳalbine hiç teʾs̱īr itmez vicdānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 3). [eylemiş, -miş]*

Ẕevḳ-i cihāndan geçem deyü terk-i sivā **eylerken**
Derviş Sükūtī gel gör bugün güldü baña vefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 9). [eylerken, -r, -ken]*

Ḥaḳ beyānında Sükūtī aḥbāba yeter baḥs̱in **eyledin**
Bu kelāmıñ fehm idenler cinsi ādem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 13). [eyledin, --diñ]*

Cihān ẕevḳiñ sürüp dāʾim dinler hep yalan **eyler**
Vefā-yı berāydır gerçe cefāsın beytiñ hemān **eyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 2). [eyler, -r]*

ʿUcub riyā ile memlū bu ḳalbim hep fesād ile
Buġuż ḥased nifāḳ bende bu ʿālem **eylemiş** menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 8). [eylemiş, -miş]*

Dergāhına başdım ḳadem ey Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl-Ġafūr
Senden kerem **eyle** ʿaṭā iḥsānına ḳıldım şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 2). [eyle,]*

Sükūtī ḫoş naẕar **eyle** bu ʿālem ḥalḳına her dem
Ḳamu fiʾl yalan billah Ṣıfāt şüphesiz bir ḥar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 9). [eyle,]*

İltifātıñ **eylemez** hiç görse bir ġāyet faḳīr
Kendini begler paşādan ne ʿaceb ekber ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 3). [eylemez, -mez]*

Temevvüc **eyledi** baḥr-ı ḥaḳīḳat bu derūn içre
Maʿārif sırrına irdim ʿAlīdir çün baña rehber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 3). [eyledi, -di]*

Velāyetle bize himmet ḳılan her dāʾimā Ḫaydar
ʿİnāyet **eyledi** her dem kemāliyle bize Ḫaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 2). [eyledi, -di]*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlara zāhid sözüñ kār **eylemez**
İt ürür kervān geçer ġayrı efkār **eylemez** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 1). [eylemez, -mez]*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlara zāhid sözüñ kār **eylemez**
İt ürür kervān geçer ġayrı efkār **eylemez** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 2). [eylemez, -mez]*

Şol ṭahāretsiz faḳīhiñ dīni yoḳ īmānı hiç
Kin kibir benlik ḥasedle ẕerrece ʿār **eylemez** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 6). [eylemez, -mez]*

Ḫar ṣıfātla müşkül ancaḳ kim ki maḳṣūda irer
Ḳābil vuṣlat olur mu nefs aġyār **eylemez** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 8). [eylemez, -mez]*

Ḳalbiñiz hem ḳara ṭaşdan ḳaradır reng-i siyāh
Neylesün yā misk-i Ṣābūn ḳaṭrānı ār **eylemez** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 10). [eylemez, -mez]*

Bir ʿinād üzre gider hep münkiriñ her bir işi
Ḫaḳ nedir bilmezler aṣlā ẕevḳ-i dildār **eylemez** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 12). [eylemez, -mez]*

Ḳurtuluş yoḳ nār-ı dūẕāḫdan Sükūtī çün bular
Loḳmān olsa derde çāre zaḥma bīmār **eylemez** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 14). [eylemez, -mez]*

Ḳurmuş güzel yollarımız tā ezelden Sübḥānımız
Şerʿ-i Aḥmedle müzeyyen **eylemiş** hep meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 2). [eylemiş, -miş]*

Cümle varından geçer ol māsivāya baḳmayan
Terk-i fānī **eyleyip** vīrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 8). [eyleyip, -y, -ip]*

Bitmez **eyle** Ṣafī ʿasel hem daḫı gümüş ḳalay
Āb u limon sirke ile bir Ṣanur abdalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 11). [eyle,]*

ʿUzlete ben anıñçün **eyledim** bunda ḳarār
Ḫalḳla ülfetde dāʾim artmada melalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 5). [eyledim, -di, -m]*

Cān semʾine irdi nidā fehm **eyledim** ḫoşça ṣedā
Ẕikrim benim oldu Ḫudā gösterdiler meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 5). [eyledim, -di, -m]*

Buldum delīl bir kāmili oldum anıñ ben sāʾili
Terk **eyledim** hep cāhili ders oḳudur ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 8). [eyledim, -di, -m]*

Girdim o şehre cān ile her bir edeb erkān ile
Ẕevḳ **eyledim** sulṭān ile yoḳ anda hiç bīgānemiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 14). [eyledim, -di, -m]*

Terk **eyledim** ben ḳīl u ḳāl Ḥaḳḳa itmişiz viṣāl
Vaṣfa gelmez bir nice ḥāl buldu Sükūtī öz cānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 17). [eyledim, -di, -m]*

Neyler bize nādān sözü kār **eylemez** ḳalbimize
Ẓāhir durur her yerde Ḥaḳ seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 9). [eylemez, -mez]*

Ḥubb-ı dünyādan ḫalāṣ et rāhımı **eyle** güşād
Ṭutmaya çün ʿanḳebūtuñ lānesi misl-i meges *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 7). [eyle,]*

ʿİlmiyle maġrūr olup ehl-i Ṭarīḳa ṭaʿn ider
Terk-i güftār **eylemez** hiç bıraḳmadı kāfir nefis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 4). [eylemez, -mez]*

Mürşid-i kāmil gözetgil elde fırṢat var iken
Tevbe telḳīniñ aḫz it **eyle** murādına ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 6). [eyle,]*

Dürr-i cevher maʿdenini ey Sükūtī ara bul
Baḥr-ı ʿummān semtine ir **eyle** ol kāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 10). [eyle,]*

Terk **eyledi** ibn-i Edhem tāc u taḫtıñ Ḥaḳ yoluna
Bir ḥabbeye muḥtāc olup ʿuryāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 7). [eyledi, -di]*

Beẕl **eyledi** her varını Derviş Sükūtī ol yāre
Vuṣlat diler her rūz u şeb iḥsāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 9). [eyledi, -di]*

Aç gözüñ sen zāhidā gel Muṣṭafāya ṭut ḳulaġ
Şerʿini ẓabṭ **eyle** muḥkem enbiyāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 2). [eyle,]*

Ṭutma zāhid sālūs **eyle** ehl-i ʿaşḳı sende bir
Ḳanda olur bülbül ile bir arada hem de zāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 7). [eyle,]*

Şevḳ-i ḥüsnüñle derūnum nūrı işrāḳ **eyledi**
Āsumānda şems-i māha encüme verdiñ çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 5). [eyledi, -di]*

Eyledim ʿaşḳıñla yā Rab cümle dünyādan fırāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā ʿindimizde bir imiş bostān bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 1). [eyledim, -di, -m]*

Terk idip dilden sivāyı Derviş Sükūtī kem-terin
Ḳalmamış hiç anda aṣlā **eylemiş** cāndan fırāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 10). [eylemiş, -miş]*

Pādişāhım mülk-i tende nefsimi **eyle** Zebūn
Virme fırṣat her vaḳit sen ṣal güzel eşrāra tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 5). [eyle,]*

Taʿmīr **eyle** sālikā sen bu vīrān dilḫāneyi
Pādişāhım taḥtı ḳursun itmege anda ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 3). [eyle,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendine **eyle** naẕar
Hem derūnuñ pāk ide gör ḳalmaya aṣlā sürāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 13). [eyle,]*

Ṭālibā gel saʿy ide gör bu derūnuñ **eyle** Ṣāf
Ḳalbiñ içre Ḥaḳḳı ẕikr it beytini **eyle** ṭavāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 1). [eyle,]*

Ṭālibā gel saʿy ide gör bu derūnuñ **eyle** Ṣāf
Ḳalbiñ içre Ḥaḳḳı ẕikr it beytini **eyle** ṭavāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 2). [eyle,]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya ḥiẕmet **eyle** rūz u şeb
Maḥrūm itmezler belāsıñ miṣl-i aṣḥāb-ı selef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 3). [eyle,]*

Mecnūn-ı ʿaşḳ bıraḳmaz oldu kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Ẕikr-i Leylā Ḥaḳḳa taḥvīl **eyledi** eẕkār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 6). [eyledi, -di]*

Mescid ü meyḫāneler Derviş Sükūtī oldu bir
Ḳanda varsam Ḥaḳ benimle **eyledi** pazar-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 10). [eyledi, -di]*

Vechini çün ḳıldı rūşen her demi envār-ı ʿaşḳ
ʿAndelīb-āsā seḥerde **eyledik** hep zār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 2). [eyledik, -di, -k]*

Ḫalīle nār-ı Nemrūdu o demler gülistān itdiñ
Beni nār-ı sūzanıñla bu ḳalbim **eylediñ** iḥrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 4). [eylediñ, --diñ]*

Kemāliñle şifā verdiñ Eyyübüñ rencine ol dem
Beni ġām derdine Ṣaldın o semte **eyledin** ilḫāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 8). [eyledin, --diñ]*

Muḥabbet ateşi ṣaldı vücūdum **eyledi** iḥrāḳ
Fenā bezminde maḥv olup bu ʿālemde beḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 5). [eyledi, -di]*

Şīrīn içün dāġ u ṣaḥrā bıraḳmadı Ferhād ʿaşḳ
Naḳd-ı cānıñ tā virince **eyledi** ḳurbānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 6). [eyledi, -di]*

Elde iken cümle varım **eyledi** yaġmā-yı ʿaşḳ
Bu vücūdum maḥv ḳıldı gör nice ifnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 1). [eyledi, -di]*

Ḳays-veş ṣaḥrāları gezdirir ʿaşḳıñ beni
Eyledi rüsvā-yı ʿālem her demi Leylā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 4). [eyledi, -di]*

Ḥub-ı sivā derdi keşīr olma Ṣaḳın bunda esīr
Fehm **eylemez** ʿaḳl-ı ḳıṢır belāsı çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 4). [eylemez, -mez]*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı Ḥaḳda **eylemiş** her dem fedā
Ṣol kişiler terk-i dünyā itdiler görmez emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 7). [eylemiş, -miş]*

İltifātım dehre yoḳdur göñlümüzde zerrece
Neyleyem ben māl u mülkü **eyledim** dünyāyı terk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 6). [eyledim, -di, -m]*

Kimseye ḳılmaz vefā gördüm cihānda bu felek
Mümkünü yoḳ ḳaḥbe zendir **eyleme** andan dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 2). [eyleme, -me]*

Feyż-i himmetler irişir şeyḫ-i kāmilden bugün
Her kim **eyler** ḥizmetini ṣıdḳile cāndan gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 8). [eyler, -r]*

Ṣalāt dāʾimā **eyle** sözüñ ṭutma gel aġyārıñ
Oḳu ḥüsnüñde āyetiñ namāz olsun her eṭvārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 1). [eyle,]*

Erişir ḥāzıḳ-ı mürşid yolunda cān fedā **eyle**
İder himmet ḳatı muḥkem görür seni bunda dīdārın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 5). [eyle,]*

Ẓulmetim envāre tebdīl **eyledi** ʿaşḳıñ beni
Ṣafī pāk itdi derūnum ḳıl naẓar sırrına gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 5). [eyledi, -di]*

ʿAşḳ yolunda maʿşūḳuna cānını **eyle** nisār
Derd-mend Derviş Sükūtī bu zamān ḳurbāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 11). [eyle,]*

Gir Ṭarīḳ-i evliyāya ḥizmet **eyle** cān ile
Her murādıñ virir ancaḳ bula gör dānā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 9). [eyle,]*

Çoḳ şükürler bize iḥsān **eyledi** Rabb-i Celīl
Böyle bir mürşid-i kāmil gönderdin ḳadr-i cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 1). [eyledi, -di]*

Men ʿaref sırrına āgāh eyliyor her ṭālibi
Ḥaḳḳa vāṣıl **eylemekden** ʿāṣıḳa oldu vekīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 6). [eylemekden, -mek, -den]*

Ḥaḳḳı inkār **eylemekdir** münkirin dāʾim işi
Ehl-i Ḥaḳḳa itmez iḳrār bıraḳmadı anı cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 9). [eylemekdir, -mek, -dir]*

Men ʿaref sırrına āgāh **eyliyor** her ṭālibi
Ḥaḳḳa vāṣıl eylemekden ʿāṣıḳa oldu vekīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 5). [eyliyor, -yor]*

Muṣṭafāñıñ ḳolunu ṭut cānın içre **eyle** sır
Gir Ṭarīḳ-i enbiyāya Murtażāñıñ ʿaskeri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 11). [eyle,]*

Bir ṭabīb üstāda ḥiẕmet **eyledin** bunca Zamān
Saʿyını virdi hebāya āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 3). [eyledin, --diñ]*

Gir ṭarīḳ-i evliyāya ḥiẕmet **eyle** dün ü gün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl iderler Ḥaḳ nümādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 13). [eyle,]*

Rehber-i kāmil gözetgil Ḥaḳḳını **eyle** ṭaleb
Maḥrūm itmezler muḥaḳḳaḳ bil ʿaṭādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 15). [eyle,]*

Zehrini ṭutmuş dehāna herkeze **eyler** niṣār
Raḥm yoḳ inṢāf aṣlā bir ʿadādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 3). [eyler, -r]*

Zāhidā gel bīʿat **eyle** Muṣṭafādır sevdigim
Ṣāh-ı merdān şīr-i Yezdān Murtażādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 1). [eyle,]*

Men ʿaref sırrına āgāh **eyledi** ol şāh beni
Ḥaḳḳı bildirdi ʿayāne Murtażādır üstadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 3). [eyledi, -di]*

Ġaflet içre bıraḳma hem dem **eyle** şefḳat yā Kerīm
Baḥr-ı ʿaşḳıñla kemāliñ ile vuṣlat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 1). [eyle,]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ **eyle** şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 4). [eyle,]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin **eyle** raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 6). [eyle,]*

Seḥerlerde dil ü cāndan idip tevḫīdini yā Rab
GöẔümden perde refʿ **eyle** giceler oldum nāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 8). [eyle,]*

Ḳalb ḫānesini ṭaş mı Ṣanup cismimize ḍarb ideyor
Bilmem nice ḳaṣd **eyledi** baġrımıza ol bāġ u çemenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 8). [eyledi, -di]*

Ṭabʾına **eyler** muvāfiḳ ādeminñ her vechile
Nefsine meydān virir çoḳ ṣāfī bir sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 3). [eyler, -r]*

Az ṭaʿāmla ḳalb ṣāfī bunda **eyler** ʿāṣıḳān
Rāh-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olmuş bunca ṭālib ey hümām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 3). [eyler, -r]*

Şefḳat **eyle** bu Sükūtī kem-tere ey ẕāt-ı pāk
Senden ümīd kesmez aṣlā bir ġarḪb ednā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 27). [eyle,]*

Menbaʾ ol kāʾinātıñ Adem ü Ḥavvā bugün
Cinsimiz andan tevellüd **eyledi** peydā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 2). [eyledi, -di]*

Ḥażret-i Yaḥyā gör kim ẓulmüyle oldu şehid
Ḳan pahā heftād hezār Ḥaḳ **eyledi** ʿiṭā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 18). [eyledi, -di]*

Çeşm-i ʿamādan münezzeh **eylemişken** ẕātını
ʿAyn-ı bāṭın seni gördü cümlede ʿayān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 5). [eylemişken, -miş, -ken]*

Seyr iderdim ʿālemi her biri bir nevʿīyle
Dürlü naḳışlar içinde **eyledim** seyrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 6). [eyledim, -di, -m]*

Evliyānıñ ḳabrine git ḥācetiñ **eyle** niyāz
Derdine olsa gerekdir tiz çabuḳ dermān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 15). [eyle,]*

Ṣāç u ṣaḳāl penbe miṯāli nā-tüvān oldum yeter
Ḥālimiz düşvāre irdi **eylemem** şekvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 14). [eylemem, -me, -m]*

Mest olup bezm-i elestden gelmişem bu fānīye
Görmüşem ben Ḥaḳ cemāliñ **eylerim** iẓhār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 8). [eylerim, -rim]*

Cām-ı hūdan bir ḳadeḥ nūş **eyledi** ʿāṣıḳları
Mest olup ayılmaz aṣlā çaġırır dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 3). [eyledi, -di]*

Cān bülbülü geldi yine ʿaşḳile efġāne hū
Sāḳī ḳadeḥ virdi bize **eyledi** mestāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 2). [eyledi, -di]*

Pādişāhım **eyle** himmet bu ġarīb bī-çāreye
Sen Kerīmsin **eyle** iḥsān ʿarż-ı ḥālim saña bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 11). [eyle,]*

Pādişāhım **eyle** himmet bu ġarīb bī-çāreye
Sen Kerīmsin **eyle** iḥsān ʿarż-ı ḥālim saña bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 12). [eyle,]*

Seniñ ʿaşḳıñ derūnumı ser-a-ser **eyledi** iḥrāḳ
Vücūdum gülü maḥv oldu fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 5). [eyledi, -di]*

Sivā ḥubbını terk **eyle** naẓar ḳılma bu dünyāya
Vefāsı yoḳdur ey ṭālib gözüñ ṭut ehl-i ʿuḳbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 1). [eyle,]*

Gözüñ aç ṭālibā her dem ʿAlīye cān niṯār **eyle**
Muḥammed ʿilminiñ bābı ʿAlḪdir āşikār **eyle** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 1). [eyle,]*

Gözüñ aç ṭālibā her dem ʿAlīye cān niṣār **eyle**
Muḥammed ʿilminiñ bābı ʿAlḪdir āşikār **eyle** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 2). [eyle,]*

Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ sen yolunda cān idip ḳurbān
Ḥüseyn ʿaşḳına her cevriñ cefāsın iḫtiyār **eyle** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 4). [eyle,]*

İmām Ẕeyneʾl Bāḳır Caʿfer ʿAlīniñ nūr-ı pākıdır
Bularıñ yoluna varıñ ḳo elden tārumār **eyle** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 6). [eyle,]*

İmām Kāẓım muḥaḳḳaḳ bil cihānıñ pādişāhıdır
Anıñ bāb-ı eşigine sürüp yüzler ḳarār **eyle** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 8). [eyle,]*

ʿAlī Mūsā Rıżādan çün ḳamer şems nūruñ almışlar
Vücūduñ mülkünü sen de dilersen şuʿle-dār **eyle** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 10). [eyle,]*

Taḳī üçler gürūhundan Naḳī bil ḳırḳlara serdār
Bulara sen olup tābi var ʿaḳlın tımār **eyle** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 12). [eyle,]*

Erenlerden ola himmet ola gör ʿAskere bende
Ḫavāric ḳavmine her dem teberrā ṣad-hezār **eyle** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 16). [eyle,]*

Sükūtī seyfini al gel iriş Mehdī zamānına
Yezīdiñ leşkerin ḳır geç bu yolda ḫāk-sār **eyle** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 18). [eyle,]*

Tā ḳıyāmet ḥaşr olunca ey Sükūtī rūz u şeb
Lāʿnet **eyle** ibn-i Süfyān cānına īmānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 14). [eyle,]*

Muḥabbet **eyle** evlāda ʿAlīniñ ḫānḳāhında
Olursan anlara bende ṣaḳın şekvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 5). [eyle,]*

Bunca cebel Ṣaḥrāları gezdim yeter bu fānīde
Mecnūn gibi Leylā içün feryād idip **eyledim** āh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 4). [eyledim, -di, -m]*

Ḥaḳḳa ḳarīb ey Sükūtī cümle bu ʿālem
Vaḥdet gözüyle **eyle** naẓar tā iresin cānāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 10). [eyle,]*

İtdi şikest dil ḫāneyi ḥasta dile kār **eyledi**
Ehl-i nifaḳ ḥançerini gögsümüze ḳaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 7). [eyledi, -di]*

Olar kim sevmedi cāndan münāfiḳ gizli dīn ṭutdu
Perişān **eyle** aḥvāliñ hebā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 10). [eyle,]*

Seniñ evlād-ı eẔvācıñ yoluna iḳtidā **eyler**
Aña şefḳat gerek itsen sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 9). [eyler, -r]*

Ḫalḳa-ı tevhīde ehl-i ʿaşḳ girmiş
Terk-i cān **eyledi** sübḥānı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 6). [eyledi, -di]*

Şehvetle ḥased ḳalbimize **eyledi** envāʿi fesād
Hiç mümkünü yoḳ olmaḳ rehā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 5). [eyledi, -di]*

Hicrān ateşi yaḳdı göñül şehrini **eyledi** berbād
Ḳıldı ḥarāb virdi fenā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 9). [eyledi, -di]*

ʿAşḳ baḥrına düşdüm bu gün ġarḳ **eyledi** pāyānına
Dürr-i cevherin buldum yekūn Ṣatdım tüccār dükkânına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 1). [eyledi, -di]*

Bir kıymetiñ aldım Ẕiyād dil mülkünü **eyledi** şād
Neyler baña her bir üstād şeyḫimle irdim ben kanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 3). [eyledi, -di]*

ʿİnāyet **eyledi** Mevlā erenlerden daḫı himmet
YaẔıldı beyt-i heşt ḥarfle kelāmım emr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 3). [eyledi, -di]*

Şükrüne ḳādir degiliz çünki insān **eyledi**
Vech-i pākın gösterüp ol bize ihsān **eyledi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 2). [eyledi, -di]*

Mecmūʿ-ı maḫlūḳ içinde bizi ḳıldı serfirāz
Kişver-i iḳlīme şāhım bizi sulṭān **eyledi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 4). [eyledi, -di]*

Pādişāh baḥr-ı berre ḥükm idip Ḳāfdan Ḳāfa
ĀṢaf-ı devrāna mālik hem Süleymān **eyledi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 6). [eyledi, -di]*

Bu vücūdum şehrini doldurdu ẕāt-ı pākıyla
Nūra ġarḳ itdi ser-a-ser dürlü elvān **eyledi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 8). [eyledi, -di]*

Ḫānḳāh-ı devlet içün taḫtını ḳurdu bugün
Ey Sükūtī ḳalbimizde şimdi mihmān **eyledi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 10). [eyledi, -di]*

Cürm ile gelmiş ḳapuna Derviş Sükūtī kem-terin
Şānına ʿafv **eylemekdir** ḳulların ʿiṣyānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 10). [eylemekdir, -mek, -dir]*

Ẕevḳ-i Ḥaḳḳa irdin ise vaḥdete **eyle** naẕar
Keṣret-i dünyāya baḳma aldadır nefsin seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 9). [eyle,]*

Anlagil yoġdan bu ḫalḳı nice Yezdān **eyledi**
Çār ʿanāṢırdan mürekkeb ḳıldı insān **eyledi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 1). [eyledi, -di]*

Anlagil yoġdan bu ḫalḳı nice Yezdān **eyledi**
Çār ʿanāṢırdan mürekkeb ḳıldı insān **eyledi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 2). [eyledi, -di]*

Sī vü dü ḥarfi tamāmen yazdı levḫ-i ḥüsnüne
Vechini heft āyetle Ṣāfī Ḳurʾān **eyledi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 4). [eyledi, -di]*

Aḥsen-i taḳvimle düzdü ẕātını Ṣıfātını
Her cihetden gösterüp sır böyle iʿlān **eyledi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 6). [eyledi, -di]*

Dirler ʿālemden münezzeh yoḳ mekān-ı bī-nişān
Ādemʾiñ ḳalbinde dāʾim nice mihmān **eyledi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 8). [eyledi, -di]*

Hem ʿayāndır hem nihāndır anıñçün ʿāleme
Cān gözü açık olan her yerde seyrān **eyledi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 10). [eyledi, -di]*

Baḥr-ı ʿaşḳa ġarḳ olan Derviş Sükūtī her zamān
Cevherin aşlıñ bulur ol kendin ʿummān **eyledi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 12). [eyledi, -di]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle nihān itmez bu ʿālemde
Ḫudā **eyledi** iẓhār temāşā ḳıl dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 14). [eyledi, -di]*

Naẓmıyla Derviş Sükūtī Ḥaḳḳı iṣbāt **eyledi**
Āl-i Aḥmed Murtażāya ḳaydı ol cān u seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 13). [eyledi, -di]*

Cān naḳdini beẕl **eyledi** rūşen Sükūtī Aḥmede
Şefḳat umar rūz-ı cezā yaḳmaya hiç nār ateşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 11). [eyledi, -di]*

Cefā-yı tīġ ile Cercīs Ẕekeriyyā ile Yaḥyā
Şehādet **eyledi** küffār bī-ġayr-i Ḥaḳ cezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 20). [eyledi, -di]*

Ḳaʾlā-yı Ḥaybere hücūm **eyledi** ol seyf-i celāl
Ḳatl **eyledi** serleşkerini hem bay gedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 15). [eyledi, -di]*

Ḳaʾlā-yı Ḥaybere hücūm **eyledi** ol seyf-i celāl
Ḳatl **eyledi** serleşkerini hem bay gedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 16). [eyledi, -di]*

Bunca hezār düşman ile bābını urdu yere
Hasr **eyledi** aṣḥāblara ʿadlile vefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 18). [eyledi, -di]*

Ḫātem-i Resūl gelmesiyle rāh-ı dīni itdi güşād
ʿAzm-i sefer **eyledi** çün fātiḥ-i Ḫayber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 14). [eyledi, -di]*

Ḥarb-ı ḳıtāl **eyler** idi divler ile bir çoḳ zamān
Süleymān nebiyye irdi ḫafī imdādına bir er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 11). [eyler, -r]*

Ḳıl ʿibādet **eyle** ṣāyım ey Sükūtī her müdām
İster isen rūz-ı maḥşer Ṣunalar cām kevẕeri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 13). [eyle,]*

ʿİnāyet **eyledi** Mevlā kemāliyle olup ruḫṣat
Ḳalup ehl-i ʿuşşāḳıñ bu demde hep bī-ḳām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 5). [eyledi, -di]*

Eyledim vaṣfıñ Sükūtī pīrleriñ burhānını
Ḥaḳḳa vuṣlat bunda buldu her biri evlā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 17). [eyledim, -di, -m]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl ʿAbādandır maẓhar-ı esrār-ı Ḥaḳ
Küntü kenziñ sırrın açdı **eyledi** iẓhār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 2). [eyledi, -di]*

Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin **eyledi** diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 12). [eyledi, -di]*

Derd-mend Derviş Süḳūṭi bir kemīne bendesi
Ẕāt-ı pākına vaṣfıñ itdi **eyledi** eşʿār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 14). [eyledi, -di]*

Ḫānḳāh-ı devletinde ẕikr olur rūz u leyāl
Vaṣfuñ **eyle** āsumānda her melek cennāt-ı ḫūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 6). [eyle,]*

Ḫalḳı daʾvetde sezādır mürşid-i kāmillere
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl **eyle** sālikān dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 6). [eyle,]*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz nūr **eyledi**
Rūşen oldu bu derūnum Ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 3). [eyledi, -di]*

ʿİlm-i noḳṭadan ḫaberdār **eyledi** şāhım benim
Bā-i bismillah gördüm derc olupdur dört kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 5). [eyledi, -di]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı **eyle** sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 6). [eyle,]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda **eyledim** iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 14). [eyledim, -di, -m]*

ʿĀdemden evvel geldiġini itdiler iḫbār ʿAlīdir
Bend urdu dive rūz-ı ezel **eyledi** iḳrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 2). [eyledi, -di]*

Ẕülfüñ ile ḳaşlarıñ hem daḫı müjġānlarıñ
Kıldı beyān çün vechini **eyledi** iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 18). [eyledi, -di]*

Derviş Sükūtī ister isen rūz-ı leyāl ḥażret-i şāhı
ʿAşḳile gel sen daḫı başını **eyle** niṯār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 16). [eyle,]*

Mesned-i dünyāya raġbet **eylemişler** dün ü gün
Virseler doymaz cihānı ekl ider ḥayvān ṣoyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 7). [eylemişler, -miş, -ler]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿAbādandır maẓhar-ı esrār-ı Ḥaḳ
Küntü kenziñ sırrın açdı **eyledi** iẓhār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 2). [eyledi, -di]*

Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin **eyledi** diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 12). [eyledi, -di]*

Derd-mend Derviş Süḳūṭi bir kemīne bendesi
Ẕāt-ı pākına vaṣfıñ itdi **eyledi** eşʿār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 14). [eyledi, -di]*

Baḥr-ı ʿaşḳıñ menbaʿīdır ḳanda kim eyler ẓuhūr
Mevciyle ġarḳ **eylemiş** ol her demi aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 14). [eylemiş, -miş]*

Ġaflet içre bıraḳma hem dem **eyle** şefḳat yā Kerīm
Baḥr-ı ʿaşḳıñla kemāliñ ile vuṣlat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 1). [eyle,]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum rūz u şeb
Ṣafī kılmaḳ saña maḫṣūṣ **eyle** şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 4). [eyle,]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin **eyle** raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 6). [eyle,]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ **eyle** himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 8). [eyle,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī bir ġarībe **eyle** nuṣret yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 10). [eyle,]*

Nuṭḳ-ı nebīyye şāhım ʿAlīye iḳrārıñ **eyle** zāhid mürāʾī
Īmān dilersen inkāra gelme Ṣoñra iderler laʿnet bīġāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 5). [eyle,]*

ʿAşḳ yolunu göster bize āsān **eyle** varım size
Her yoḳuşu sen ḳıl düze senden kerem iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 5). [eyle,]*

Himmetile Şeyḫ Ḥüseyne bende irdim ey hümām
Ḥaḳḳa vāṣıl **eylemişdir** nice biñ ṭālibleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 10). [eylemişdir, -miş, -dir]*

Bu dünyāda neler çekdim vefāsı yoḳ imiş aṣlā
Şikāyet **eylemem** Ḥaḳdan ne itse baña sulṭānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 6). [eylemem, -me, -m]*

Duʿālar **eylerim** belki ḥużūr rūz-ı maḥşerde
Şefāʿat eylesün āl-i Muḥammed anlara şāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 9). [eylerim, -rim]*

Bu eşʿārım ey Sükūtī küntü kenziñ bir sırrıdır
Men ʿarefden baḫs **eyledim** fehm eylemez insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 14). [eyledim, -di, -m]*

Bu eşʿārım ey Sükūtī küntü kenziñ bir sırrıdır
Men ʿarefden baḫs eyledim fehm **eylemez** insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 14). [eylemez, -mez]*

Göñlümüzü şād ḥürrem **eyledi** her bār miḥnet
Oldu gülşen şehr-i cismim ser-te-ser gülzār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 1). [eyledi, -di]*

Eylemez münkir ḥasedle ṣoḥbetiñ hiçbir zamān
Kim ki buldu Ḥaḳḳa vuṣlat **eyledi** pazar-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 12). [eyledi, -di]*

Eylemez münkir ḥasedle ṣoḥbetiñ hiçbir zamān
Kim ki buldu Ḥaḳḳa vuṣlat eyledi pazar-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 11). [eylemez, -mez]*

Terk-i fānī **eylemişdir** salik-i Ḥaḳ her müdām
Devlet-i bāḳīye irdi ẕevḳ ider ikṯār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 7). [eylemişdir, -miş, -dir]*

Ḥālime ḳıldım ifāde **eyledi** iḥsān meşāyiḫ
Derdime virdi devālar bulmuşuz dermān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 1). [eyledi, -di]*

Kimseler hiç sāyenizde istirāḥat itmedi
Bir vefāya biñ cefālar **eyledin** ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 6). [eyledin, --diñ]*

Merḥamet-i āṯār sende görmedi hiçbir nebī
Evliyāya ẓulmüñ artıḳ **eyledin** ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 8). [eyledin, --diñ]*

Ümīdiñ bekleyip gitmez dilerler derdine dermān
Şeref-yāb **eyledi** Ẕikr-i ḫafī ile Buḫārayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 56). [eyledi, -di]*

Ki buñlarla żiyā virir ḥaḳīḳat şemsiniñ māhı
Münevver ṭutdu heft iḳlīm-i Zemīniñ **eyledi** rūşān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 70). [eyledi, -di]*

Vilādeti çıḳar rāh-ı Ḥasan Baṣra odur Ḫalvetiyye sulṭānı
Yeter vaṣf **eyledi**ñ Derviş Sükūtī on iki şāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 66). [eyledi, --diñ]*

Ẕiyāret **eyleyip** durmaz geẔer arayı arayı
Velādeti bulur şāh Bahāed-dīn maḳāmı ḳaṣr-ı ʿārifān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 59). [eyleyip, -y, -ip]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya sür yüzüñ **eyle** türāb
Kaʾbe-i ʿulyā budur bil ḳıl ṭavāf miṯl-i ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 15). [eyle,]*

Vech-i pāk-i ḥüsnüne **eyle** naẓar
Ḥaḳḳı Ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 11). [eyle,]*

Bir şeyḫ-i kāmile **eyle** ilticā
Ḥiẓmet it rūz u şeb sende sālika *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 17). [eyle,]*

Derd-i fikrim her seḥerler olmasun bunda hebā
Himmet **eyle** bizlere sen ser Saʿeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 12). [eyle,]*

Cürmümüzle sen ḳabūl ḳıl ey Kerem-kānı ʿaṭā
Himmet **eyle** bizlere sen ser Saʿeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 16). [eyle,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendiñ olmuş tā ezel
İlticā ḳılmış ḳapuna rūz u şeb **eyle** ʿamel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 18). [eyle,]*

Eyleme red ben ḳulunu olmayam aṣlā ẕelīl
Himmet **eyle** bizlere sen ser Saʿeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 20). [eyle,]*

Mürüvvet **eyle** sen ey Şāhım Ṣaḳın bıraḳma ferdā
Ṭarīḳ-i Saʿdîler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 11). [eyle,]*

Seni fehm **eylemez** münkir münāfıḳ hem daḫı kāfir
Ṭarīḳ-i Saʿdîler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 19). [eylemez, -mez]*

Fevtine tariḫ dedim ben ey Sükūtī bu Zamān
Biñ iki yüz hem yedide **eyledim** ʿazm-i cenān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 26). [eyledim, -di, -m]*

Tariḫinde yoḳ ḫilāfuñ ey Sükūtī ḳıl beyān
Biñ iki yüz seksenine naẓmile **eyle** ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 26). [eyle,]*

Hū deyip dār-ı beḳāya **eyledi** ol dem revān / 1280
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn muḥarrem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 27). [eyledi, -di]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup aẔād **eyledi**
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 15). [eyledi, -di]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler buldu her derde devā
Bāb-ı luṭf-ı meftūḥ olmuş ḥācetiñ **eyle** revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 16). [eyle,]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup āzād **eyledi**
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 15). [eyledi, -di]*

Ḳıl ferāġat māsivādan göñlüne çekdirme sed
Mihrini ver ḳaḥbe zendir beyt-i dilden **eyle** red *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 2). [eyle,]*

Cān niṯār **eyle** Muḥammed Mehdi-i Zamānıñ rāhına
Māsivāyı terk idip dünyā içün olma ḥarāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 3). [eyle,]*

İki pāy üzre ṭurṭurmış gezer semt-i Buḫārayı
Temāşā-yı cihān **eyler** bu ʿālemde ne kim her var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 10). [eyler, -r]*

Ze Ziyān irmez Caʿferden zāhidā ḳıl inḳiyād
Ġayn Ġayret kānı oldur müşkülüñ **eyler** güşā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 22). [eyler, -r]*

Luṭfunu irgör Sükūtī bende ne eyle kerem
Sen mürüvvet kānı muṭlaḳ ḥācetim **eyler** revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 10). [eyler, -r]*

Ṣāfī **eyler** bu derūnuñ mülkünü ol ser-te-ser
Pāk olan ḳalbi Sükūtī çekmeye hiç ıżtırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 9). [eyler, -r]*

Himmete muḥtāc ḥaḳāyıḳ erlerinden ḳıl meded
Luṭf idip **eyler** ʿināyet saña ol ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 8). [eyler, -r]*

Bir bedestendir ḳurulmuş cümle ʿālem ḥalḳına
İster isen Ṣarrāf ol sen **eylegil** tüccār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 8). [eylegil, -gil]*

Her cihetden el çeküp Derviş Sükūtī dāʾimā
Bir ḳanāʿat kūşesinden **eyleyüp** dildār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 10). [eyleyüp, -(y)üp]*

Ey göñül itmek dilersen **eylegil** iẕhār muḥabbet
Bezm-i ʿaşḳda maḫfī olmaz cehr ile eẕkār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 1). [eylegil, -gil]*

Terk-i sivā **eyleye** gel Saʿyla ey ṭālib
Ḥaḳḳa yüẔüñ süre süre rūz u leyāl türāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 5). [eyleye, -y, -e]*

Sükūtī ictināb **eyle** bu aḥlaḳ-ı ḳabīḥlerden
Ṣıġın bir ulu dergāha seḥerlerde Ḥaḳḳı zikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 11). [eyle,]*

Bil maʿārif ṣoḥbeti Derviş Sükūtī pendini
Maʿnāsın fehm **eyleye** iẕʾān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 10). [eyleye, -y, -e]*

Naẓmını Derviş Sükūtī **eyleme** bir ḳīl u ḳāl
Dürr-i maʿnādan niṣār it ʿāleme olsun īrāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 9). [eyleme, -me]*

Süleymān-ı zamān olsañ yāḫūd ḳahr-ı yaman **eyle** Rüstem
Bunuñla imtizāc olmaz ḳatı müşkül cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 5). [eyle,]*

Bir vefāya biñ cefā **eyler** bugün ʿāşıḳlara
Zehr virmiş bal yerine umma andan şerbet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 5). [eyler, -r]*

Münkir olma zāhidā sen **eylegil** iḳrār-ı meşāyiḫ
ʿAşḳile sālik olanlar buldular dildār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 1). [eylegil, -gil]*

Ṣāfī **eyler** bu derūnun mülkünü hep ser-te-ser
Ṣıdḳile kim itdi ḫizmet buldular envār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 7). [eyler, -r]*

Rifʿat bulur rūz u leyāl evc-i semā **eyler** ʿurūc
Cibrīl olur hem rehberi neyler aña aġyār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 5). [eyler, -r]*

Dinleme vāʿiẓ sözüñ hiçbir ḳuru daʾvādır hep
Belki anıñ Ṣoḥbeti hem ḳalbiñ **eyler** çoḳ fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 8). [eyler, -r]*

Ḫānḳāh-ı bezm-i ʿaşḳda ġām yimez ʿāşıḳlarız
Sāḳī-i bezm-i elestiñ bādesi **eylerdi** şād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 12). [eylerdi, -r, -di]*

Mürşid-i kāmilden iste işbu yollar berzaḫıñ
Anlar bir ḳademde geçer ol rāh-ı Ḥaḳ **eyler** güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 4). [eyler, -r]*

Dervişlerimiz Ḥaḳ zikrin ider şām u seḥer zāhid
Bülbüllerimiz ġonca güle **eyler** fiġān bahār zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 2). [eyler, -r]*

Kendine muḥkem riyāżāt şol ki **eyler** rūz u şeb
Ḳalbini pāk eylemekdir māsivādan hep murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 3). [eyler, -r]*

Bir bahādır ehline Derviş Sükūtī ol ġulām
Miṣl-i Ḳanbersin ʿAlīye **eylegil** iḳrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 10). [eylegil, -gil]*

Herkeze ẓulm-i Firāvān ʿālemi ḳılmaḳ ḥarāb
Ḥırṣ-ı kelblerden eşeddir ḥar ṣıfāt **eyler** ẕiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 4). [eyler, -r]*

Aḥsen-i taḳvīmle īcād eyledi ol Ḥaḳ seni
Ḳurdu taḥtıñ ḳalb içinde dāʾimā **eyler** ḳuʾūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 6). [eyler, -r]*

Cān u başdan çünki geçmiş ol Ḥudā ʿāşıḳları
Keṣret-i dünyāya baḳmaz **eyleyen** ol yār aḫẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 6). [eyleyen, -(y)en]*

Bir gün hemān ol yār ile ʿahd **eyleyüp** virdim ḳarār
Ḳavlinde Ṣādıḳ durmaz dönüp bu etdiġi cefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 5). [eyleyüp, -(y)üp]*

Ḫilāfet emrini gözler degil ḥācet nizāʾ itmek
Ferāġat ḳıl behey ṭālib bu baḥṣ **eyleme** menẓūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 12). [eyleme, -me]*

Her kelāmı buġża mebnī hem ḥasedle vāʿīẓiñ
Ḥırṣ ile **eyler** niẓāʾlar ḫalḳa her dem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 10). [eyler, -r]*

Bugün göñlüm güşād olmuş ʿaceb ḳalbim sürūr **eyler**
Ki bir şādı bulunmaḳla hezār mātem mürūr **eyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 1). [eyler, -r]*

Bugün göñlüm güşād olmuş ʿaceb ḳalbim sürūr **eyler**
Ki bir şādı bulunmaḳla hezār mātem mürūr **eyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 2). [eyler, -r]*

Naẓar ḳılma felek böyle ḳılarsa saña bir ḫande
Vefāsı yoḳ bu dehr içre cefādan çoḳ ẓuhūr **eyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 4). [eyler, -r]*

Bunuñla iltifāt olmaz yalancı ḳaḥbe bir zendir
Süleymān-ı zamān olsan seni bıraḳmaz ḳubūr **eyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 6). [eyler, -r]*

Gel ey ṭālib alam dersen muḥabbet ẕevḳini bunda
Ḳanāʿat gibi devlet bulunmaz ḳalb nūr **eyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 8). [eyler, -r]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle dilersen bunda her dāʾim
Teveccüh ḳıl hemān Ḫaḳḳa derūnunda ḥużūr **eyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 10). [eyler, -r]*

Cihān ẕevḳiñ sürüp dāʾim dinler hep yalan **eyler**
Vefā-yı berāydır gerçe cefāsın beytiñ hemān **eyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 1). [eyler, -r]*

Derviş dün ü gün behey ṭālib elinde var iken fırṣat
Ṭalāḳın vir bu zen-i dehrin saña küllī Ẕiyān **eyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 4). [eyler, -r]*

İriş bir şeyḫ-i kāmile dilersen olmaġa iflāḥ
Ḳatı ġaddār ḳomaz bu nefs seniñ ḥāliñ yaman **eyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 6). [eyler, -r]*

Bunuñ destinden ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Ne mümkīn dinlemez kimse seni terk-i vaṭān **eyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 8). [eyler, -r]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil maḫfī bu ʿālemde
Nola bir gün gelür başa görürsün hep ʿayān **eyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 10). [eyler, -r]*

Sükūtī bezm-i ervāḥdan o şāha iḳtidā itmiş
Şefāʿat-i iltimās **eyler** dürr-i luṭfunda bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 10). [eyler, -r]*

Oḳurlar men ʿaleyhā fān kelām ẕāt-ı Mevlāʾnıñ
İder nefret bu dünyādan derūnuñ **eyleyen** envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 4). [eyleyen, -(y)en]*

Bāb-ı Luṭfuñ ḫādimidir nice biñ ḳullar daḫı
Secde **eyler** saña taḫḳīḳ ins ü cin cümle şecer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 6). [eyler, -r]*

Sükūtī mücrimiñ bilmem rehāyāb olması düşvār
Meger raḥm **eylese** Aḥmed şefāʿatde odur meşhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 14). [eylese, -se]*

Ḫayr u şer efʿāl-i Ḥaḳdır kimse ṭaʿn **eyleme**
Müʾmīn muṭlaḳ olanlar ḥüsn-i ẓann-ı aʿlādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 7). [eyleme, -me]*

Saʿy idüp Derviş Sükūtī ḳalbini pāk idegör
Ḥaḳ gelüp **eyler** tecellī ṭoptolu eşyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 14). [eyler, -r]*

Āl-i Aḥmed bendesine buġżunu **eyler** ẕiyād
İntiḳāma ʿādet itmiş ḳalbini şeyṭān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 7). [eyler, -r]*

Ẕulmünü **eyler** Firāvān ḥırṣıyla ġāyet faḳīh
Dīn yoḳ īmānı aṣlā bī-edeb ṭuġyān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 9). [eyler, -r]*

Cismini ruḥa tebeddül **eyleyen** ʿāşıḳları
Ḳaṭresin bir baḥre Ṣalmış ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 5). [eyleyen, -(y)en]*

Seniñle **eyleyen** beyʾ u şirā tā ezelden çün
Muḥaḳḳaḳ bil bu pazarda duranlar hiç żarār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 1). [eyleyen, -(y)en]*

Her bir Nebī bunca velī bürhān ile söyler ḳavī
Ṭālib-i Ḥaḳ müşküllerin feṭḥ **eyleyen** ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 10). [eyleyen, -(y)en]*

Aḥsen-i taḳvīm dimiş Ḥaḳ çünki insān şānına
Nüsḫa-i kübrādır ādem farḳ **eyleyen** ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 4). [eyleyen, -(y)en]*

Men reʾāni ḳul Resūl ḥüccet yeter her ʿāṣıḳa
Fehm **eyleyen** bu nuṭḳunu saliklere burhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 6). [eyleyen, -(y)en]*

Ḥayy u bāḳī lā-yemūt sırrını fehm **eyleyen**
Mevt-i īrād gelmeden bir vāra irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 3). [eyleyen, -(y)en]*

İşbu dehre gelmeden ol yāre irmekdir ġaraż
Ḳalbini Ṣāfī **eyleyüp** dīdāre irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 2). [eyleyüp, -(y)üp]*

Mūsāleyin Ṭur Dağında her dem münācāt **eyleyen**
Düşvār-ı ḫāliñ ʿarż itmege Sübḥāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 3). [eyleyen, -(y)en]*

Cinānıñ vaṣfını **eyler** yedi ṭamu ʿaẕābıñ hem
Bu ḫalḳı ḳorḳudur böyle nice tezvīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 3). [eyler, -r]*

Cürm-i bī-pāyān olup dergāhına başdım ḳadem
Eyleme red ḳıl ʿināyet kem-teri gedāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 6). [eyleme, -me]*

Maḫfī olmuşken Ḫudā çün āşikār **eyler** semāʾ
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her zamān cāndan şikār **eyler** semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 1). [eyler, -r]*

Maḫfī olmuşken Ḫudā çün āşikār **eyler** semāʾ
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her zamān cāndan şikār **eyler** semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 2). [eyler, -r]*

Zümre-i ʿuşşāḳa her dem ẕevḳ ile Ṣefā virir
ʿĀşıḳ-ı Mevlā olanlar bī-ḳarār **eyler** semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 4). [eyler, -r]*

ʿAşḳ ile ābād idermiş şol vīrāne göñlümüz
Ġuṣṣa-ı ġām görmeziz biz tār u mār **eyler** semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 6). [eyler, -r]*

Mevlevi ḫażretleriniñ tekyegāhında bugün
ʿAşḳile her bendesi leyl ü nehār **eyler** semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 8). [eyler, -r]*

Men ʿaref sırrına āgāh itdirir ʿaşıḳları
Münkir-i nādānlarıñ ḳalbini ṭār **eyler** semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 10). [eyler, -r]*

Derd-mend Derviş Sükūtī Ḥaḳ yolunda başını
Virir ancaḳ añla bunda cān niṣār **eyler** semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 12). [eyler, -r]*

Ġām u ferdāyı hiç anma göñülden **eylegil** iḫrāc
Ḳanāʿat gibi bir devlet bulunmaz pāye ol ḳānīʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 3). [eylegil, -gil]*

Raḥm idip gel ḥasta ḳalbim şehrine ḳaṣd **eyleme**
Elleri ḳurur anıñ kim kim urur bīmāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 3). [eyleme, -me]*

Cümle varıñ işbu yolda **eyleye** cāndan niṣār
Merd odur ki her belāya sīnesin ḳılmış hedef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 5). [eyleye, -y, -e]*

Ẕikr-i fikir māl-ı dünyā cemʿine **eyler** heves
Laʿnet anıñ mālına hem saʿy olan girdāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 5). [eyler, -r]*

Kibrile ṭutmuş cihānı ḥalḳa çoḳ **eyler** nifāḳ
Cehlile ġafletde ḳalmış böyle bir ġaddāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 9). [eyler, -r]*

Kimseler hiç bu fenāda görmemiş aṣlā vefā
Bir vefāya biñ cefā **eyler** ḳatı eşrāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 14). [eyler, -r]*

Vaṣf iderim aḥvālim Derviş Sükūtī ʿāleme
Fehm **eyleye** herkez bugün biz eşʿāra alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 10). [eyleye, -y, -e]*

Pendimi her kim ṭutar Derviş Sükūtī bu zamān
Mürşid gerek her köşeyi feṭḥ **eyleye** maʿnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 10). [eyleye, -y, -e]*

Şevḳ ile **eyler** muḥabbet göñlümüz aldı yeter
Bilmezem görmüş o cāẕū geldi hemān Ṣallanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 11). [eyler, -r]*

Şemʾ-i ʿaşḳıñ ateşine yanmaġa her rūz u şeb
Bu göñül pervānesidir **eyleye** her dem dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 4). [eyleye, -y, -e]*

İçin ṭaşın silip pāk it ki nesne ḳalmaya aṣlā
Tecellī **eyleye** ol dem derūnunda seniñ yāriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 6). [eyleye, -y, -e]*

Göñül itme ḥaẕer benden fiġān **eyle** nedir Ẕārıñ
Ḥaḳ ile ḳıl bugün ülfet dü ʿālemde odur yârin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 1). [eyle,]*

Eyleme sen ḳIl ü ḳāl mürşide ir bīʾat al
Olmaḳ istersen viṣāl-i ʿirfānı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 7). [eyleme, -me]*

Sensin ol şāʾfi maḥşer mücrim ʿāṣīlere
Yüz çevirme ḳullarından **eyleme** ḳahr u celal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 6). [eyleme, -me]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ **eyle** himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 8). [eyle,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī bir ġarībe **eyle** nuṣret yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 10). [eyle,]*

Ḥālimi fehm **eyleyüp** ʿālemde aḳrān bulmadım
Naẕmım anlar bir dānişmend ehl-i iẔʾān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 1). [eyleyüp, -(y)üp]*

Şems ü māhıñ rūşen **eyler** vech-i nūr-ı Kāẕımıñ
Her dü ʿālem şuʿle-dār-ı pür żiyā abdālıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 11). [eyler, -r]*

ʿAvrata **eyler** firāvān iştiyāḳıñ rūz u şeb
Şehvetiñ efzūn idermiş miṡl-i ḥar sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 5). [eyler, -r]*

Cismini **eyler** semiz ol ḫūk -veş her dāʾimā
Nefsini iḥyā idermiş nev-be-nev sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 9). [eyler, -r]*

Kibrile benlik nifāḳıñ arturur günden güne
Buġżunu **eyler** tecāvüz ʿāleme sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 12). [eyler, -r]*

Keṡretinde leẕẕet olmaz gönlüne ṡıḳlet virür
ʿİllete **eyler** giriftār ḳalbine gelür saḳam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 6). [eyler, -r]*

Yās ṭutup gökde melekler zār idip **eyler** fiġān
İns ü cān vaḥş ṭuyūr oldu giryān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 29). [eyler, -r]*

Şehvet-i dünyāya raġbet **eylediler** dün ü gün
Ḳavm-i Lūṭʾa tābi olup yerleri nīrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 13). [eylediler, -di, -ler]*

Ḳıl hidāyet yā ilahī cümle müʾmīn ḳullara
Ol Ḥabībiñ ḥürmetine **eylegil** iḥsān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 26). [eylegil, -gil]*

Bunca ʿiṣyān ile geldim bāb-ı luṭfuna bu gün
Eyleme red bu Sükūtī bir ġarīb kem-ter kemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 14). [eyleme, -me]*

Raġbet itmek bu sivāya küllī aḥmaḳ şol kişi
Beyhūde **eyler** nizāʿlar bī-baṣar ʿamā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 12). [eyler, -r]*

Gülersin yüzüne bir gün hezārān biñ cefā **eyler**
Bu ḳaḥbe zen seni aldar ḳamu renge ḳoyandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 3). [eyler, -r]*

Sükūtī bendesi her dem cān fedā **eyler**
Rıżā bābında bir sāʾil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 13). [eyler, -r]*

Bu ʿāṣī mücrim kem-ter Sükūtī bir ġulāmıñdır
Şefaʾat-i iltimās **eyler** gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 14). [eyler, -r]*

Bu ʿāṢī mücrim kem-ter Sükūtī bāb-ı Luṭfuna
Gelüp her dem niyāz **eyler** revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 12). [eyler, -r]*

Cemāliñ nūrı berḳ urmış cihānı māhitāb **eyler**
Bu bir ḥur-ı cināndır ki yüzüñ şevḳ-i ḳamerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 3). [eyler, -r]*

Bulur nesl-i Resūlullah niyāzıñ ḳıl dile ḥācet
Murādını virirler çün sen anlardan didār **eyle** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 14). [eyle,]*

Ḳanġı millet bunu ancaḳ irtikāb **eyler** bugün
Nūr-ı pāk-i Muṣṭafānıñ ḳaṣd idip arslānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 11). [eyler, -r]*

Ḥarāb oldu göñül şehri bu bed fikrim riyā ile
Zebūn **eyler** beni bu nefs belādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 14). [eyler, -r]*

Hep tecellī **eyleye** Ḥaḳḳıñ yüzü bu arada
Göreñ oldur görünen ol bu eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 1). [eyleye, -y, -e]*

Nola bir kez cemālini kime kim gösterüp olsan
Yolunda cān fedā **eyler** ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 8). [eyler, -r]*

Ḥasedle kin kibir benlik derūnunda ḳatı muḥkem
Bu bendlerden ḫalāṣ **eyler** irişgil şāh-ı merdāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 4). [eyler, -r]*

Ne kesb itdin bu dünyāda nola bir gün suʾāl **eyler**
Yedinde hüccetiñ var mı cevāb itmek o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 5). [eyler, -r]*

Mey-i ʿaşḳıñ cürʿasından bir ḳadeḥ nūş **eyleye**
Farḳıñ itmez bunda aṣlā Kaʾbe vü bütḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 3). [eyleye, -y, -e]*

Beyt-i Ḥaḳḳı gerçe her dem ʿāşıḳān **eyler** ṭavāf
Kaʾbe-i ʿulyāyā dāḫil bunlarıñ dīvānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 7). [eyler, -r]*

Dilerim ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ duʿālar **eyleye** her ān
Oḳusun Fātiḥa Ḳurʾān bu rūḥum ḳıla şādānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 9). [eyleye, -y, -e]*

Şükrüne ḳādir degiliz çünki insān **eyledi**
Vech-i pākın gösterüp ol bize ihsān **eyledi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 1). [eyledi, -di]*

Ḫāk-i pāyiñ bir ġulāmı olmuş Sükūtī tā ezel
Pādişāhım **eyleme** red ḳıl ḳabul mihmāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 10). [eyleme, -me]*

Sükūtī bir gedā ḳuldur kimine ḫāk-i pāyinde
Niyāz **eyler** gice gündüz göñülde itdi miʿrācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 16). [eyler, -r]*

Olar kim müʾmīniñ ḳalbin ziyāret **eyleye** her dem
Gürūh-ı evliyā içre bulardır zümre-i nācī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 7). [eyleye, -y, -e]*

Murādıñ Ḥaḳ ise zāhid iriş bir kāmil insāna
Seniñ ḳalbini pāk **eyler** göresin ol dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 6). [eyler, -r]*

Kemāl-i nūr-ı pākından ṭulūʿ itdi iki gevher
Biri Zehr-i cefā **eyler** birisi Kerbelā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 30). [eyler, -r]*

Sükūtī Dervişiñ naẕmı nebīler vaṣfını **eyler**
Şefāʿat iltimāsında dün ü gün ilticā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 35). [eyler, -r]*

Sükūtī bir ġarīb ednādır lütfuñ ġulāmıdır
Şefāʿat-i iltimās **eyler** dün ü gün hep ricā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 18). [eyler, -r]*

Ḳalbini **eyler** muṣaffā her ḫuṣūṣda ādemiñ
Ẕikr-i tevḥīd ile taḥmīd hem riyāżāt envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 5). [eyler, -r]*

Āsitān-ı evliyādır zāhidā gel sür yüzüñ
Merkez aḳṭāb-ı ʿālem **eylegil** iḳrār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 8). [eylegil, -gil]*

Postnişīn olmuş İvraniye Ḳadriyye dergāhına
Ẕikr-i cehriñ ḫizmetini rūz u şeb **eyler** edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 6). [eyler, -r]*

Şāh Ḥasanıñ ḥürmetine itdi cereyān ʿaşḳıyla
Gel ṣuyun iç ṭālibā ḳalbini **eyle** ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 10). [eyle,]*

Ḥaḳ Teʿālā āyetinde küllī şeyʾin ḫay dedi
Cümle nāsı zinde **eyler** Ḥaḳḳa ḥamd it ḳıl şekür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 12). [eyler, -r]*

Kes̲ret ʿiṣyānına iḳrār **eyleyen** āṣıḳların
ʿAfv ider mi cürmni ġaffara ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 5). [eyleyen, -(y)en]*

Ḳanı ḳahramān **eyler** sitem feridūn şāh ile darā
Ḳamusu oldular fānī yer altında yatur halā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 7). [eyler, -r]*

Fenāfillahda maḥv ol kim ki senden Ḥaḳ ẓuhūr ider
Tecelli **eyleye** ol dem olanlar ʿaşıḳ-ı Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 12). [eyleye, -y, -e]*

Meslek-i Ḥaḳ ḳadri idi şāh Geylān bendesi
Ẕikr-i cehri iştiġāli rūz u şeb **eyler** edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 8). [eyler, -r]*

Men ʿaref dersini tekmīl **eyleyüp** oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥeṣ̲e itdi vāʿiẓ ʿilmine virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 7). [eyleyüp, -(y)üp]*

Zāhidā gel ister isen sen de bulasın necāt
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā **eyle** Ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 2). [eyle,]*

Oldum ki Süleymān divler elinde maġlūpda idi
İmdāda nihān irdi o dem ḳatl **eyleyen** esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 12). [eyleyen, -(y)en]*

Mecāzī ʿaşḳa sen uyma kerem ḳıl **eylegil** terkin
Anlardan dile himmet bulasın Ḥaḳḳ-ı eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 7). [eylegil, -gil]*

Āsitān-ı evliyādır zāhidā gel sür yüzüñ
Merkez aḳṭāb-ı ʿālem **eylegil** iḳrār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 8). [eylegil, -gil]*

Ḫāk ḳadim dergāhına sür Sükūtī sen yüzüñ
Çeşm-i cānıñ çün açıla **eylegil** enẕār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 16). [eylegil, -gil]*

Bāṭın Ṣadef Faṭımadan itdi ṭulūʿ cevheriñi
Virdim şeref nūr hemān **eyleye** iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 10). [eyleye, -y, -e]*

Baḥr-ı ʿaşḳıñ menbaʿīdır ḳanda kim **eyler** ẓuhūr
Mevciyle ġarḳ eylemiş ol her demi aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 13). [eyler, -r]*

Dergāh-ı vālāsına Derviş Sükūtī sür yüzüñ
Şefḳat **eyler** her Zamānda Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 18). [eyler, -r]*

Duʿālar eylerim belki ḥużūr rūz-ı maḥşerde
Şefāʿat **eylesün** āl-i Muḥammed anlara şāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 10). [eylesün, -sün]*

ʿİlm-i Ḥaḳla salikānıñ ḳalbini **eyler** kemāl
Ḳoymaz aṣlā cehl içinde böyle bir ʿirfān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 7). [eyler, -r]*

Ḥayāt nev bulur anlar bu naẓmım **eyleyen** iẕʾān
Olurlar ʿārif-i maʿnā bu nuṭḳu söyleyen insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 3). [eyleyen, -(y)en]*

İltifāt **eyleme** dost deyü buna
Bir ḳoca cāẕūdur uyma gel şuna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 5). [eyleme, -me]*

Maḫfī itmez ẕāt-ı Ḥaḳḳı söylüyor hep ẓāhirā
Her şebi **eyler** nümāyān nūr-ı ḳandīlden sirāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 20). [eyler, -r]*

Yolunda **eylegil** baş u cān fedā
Vuṣlata irmege liḳāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 19). [eylegil, -gil]*

Telḳīn itdi Muṣṭafādan ol zamān Ḥaydar ʿAlī
Himmet **eyle** bizlere sen ser Saʾdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 4). [eyle,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı itdiler hep tā ilā yevmiʾ-n-nüşūr
Himmet **eyle** bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 8). [eyle,]*

Ḫānḳāh-ı devletinden nice yüz biñ bay u gedā
Bāb-ı luṭfuñ sāʾilindir **eyleme** gel sen cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 14). [eyleme, -me]*

Eyleme red ben ḳulunu olmayam aṣlā ẕelīl
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 19). [eyleme, -me]*

Gelüp devrinde durmuşlar ḳapında nice pek insān
Sezādır şānına her dem bulara **eylegil** iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 6). [eylegil, -gil]*

Sen ol şāh-ı muʿaẓẓamsın gerek luṭfuñ ola her ān
Kerāmet kānısın muṭlaḳ yolumuz **eylegil** āsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 14). [eylegil, -gil]*

Muḥaḳḳaḳ iltimās **eyler** yolunda nice bāy-ı ednā
Cenāb-ı Ḥaḳḳı sen bildir görelim ḳandadır Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 9). [eyler, -r]*

Ḫācet içün dergāhına gelmiş olsa bir gedā
Müşkülin ḥāl **eyler** idi anlarıñ hep dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 22). [eyler, -r]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl **eyler** bir nefeste himmeti
Menzil-i bālāya irer dāḫil olan ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 11). [eyler, -r]*

Bunca şāhlar ḳapusında ol imām u Kāẕımıñ
Dergāh-ı dārüʾş-şifādır durma gel **eyle** meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 4). [eyle,]*

Muṣṭafānıñ nesl-i pākıñ kim ṭutar ġāyet ʿazīz
Māsivādan ḳalbini pāk **eyleyüp** ḳıldı temiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 2). [eyleyüp, -(y)üp]*

eyūb: *Hz. Eyyub, Hz. Eyyûb, diğer ilâhî dinlerde olduğu gibi İslâm dininde de sabır ve tahammül timsali olup manzum eserlerde daha çok bu özelliğiyle ele alınmıştır.*

Ṣabr idüp **Eyüb** miṣāli ḥālimiz dün ü gün yaman
Āh u zārım artdı efzūn virmedi raḥat banā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 5). [eyüb,]*

Derde Yaʿḳūb düşdü ol dem Yūsufuñ feryādıyla
Buldu **Eyüb** Ṣabrıyla çün derdine edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 10). [eyüb,]*

eyvāh: *"Yazık" anlamında, kötü bir haber veya olay karşısında duyulan üzüntüyü, korku, panik, pişmanlık, esef, hayıflanma gibi duyguları ifade etmek için kullanılan bir ünlem.*

Özge bir derde dūş olduk āh göñül **eyvāh** göñül
Ẕen ü dünyā bī-vefāya āh göñül **eyvāh** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 1). [eyvāh,]*

Özge bir derde dūş olduk āh göñül **eyvāh** göñül
Ẕen ü dünyā bī-vefāya āh göñül **eyvāh** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 2). [eyvāh,]*

Bir ṭabīb üstāda ḥiẕmet eyledin bunca Zamān
Saʿyını virdi hebāya āh göñül **eyvāh** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 4). [eyvāh,]*

ʿillet-i ʿaşḳa giriftār olmuşum ḥālim yaman
Ḳalbimiz ḳıldı ḫarābe āh göñül **eyvāh** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 6). [eyvāh,]*

Ülfet-i dünyā degildir terkini itsem gerek
Sevdā-yı ʿaşḳa devā yoḳ āh göñül **eyvāh** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 8). [eyvāh,]*

Mürşid-i kāmil yedinden merhemiñ ḳılsam ṭaleb
Ḳābil-i mümkīn ʿaceb mi āh göñül **eyvāh** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 10). [eyvāh,]*

Āsitānında ġulām ol ey Sükūtī sen bugün
Himmeti bilmem ider mi āh göñül **eyvāh** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 12). [eyvāh,]*

eyyūb: *Hz. Eyyub, Hz. Eyyûb, diğer ilâhî dinlerde olduğu gibi İslâm dininde de sabır ve tahammül timsali olup manzum eserlerde daha çok bu özelliğiyle ele alınmıştır.*

Kemāliñle şifā verdiñ **Eyyübüñ** rencine ol dem
Beni ġām derdine Ṣaldın o semte eyledin ilḥāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 7). [eyyübüñ, -uñ]*

Eyyübüñ renc-i keşretle taḥammül iyledi efzūn
Şikāyet ḳılmadı Ḥaḳdan Ṣabırla bir şifā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 11). [eyyübüñ, -uñ]*

eyyüb-āsā: *Eyyüb gibi,.*

Hiç şefḳāti yoḳ kimseye diñle Sükūtī naẓmını
Ṣabr idemem **Eyyüb-āsā** çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 14). [eyyüb-āsā,]*

ezber: *Ezberleme, zihinde tutma, hıfz.*

Bezme revnaḳ virmek içün bādeniñ keyfini
Devr iderse cümle ʿuṣṣāḳ söyleyüp **ezber** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 6). [ezber,]*

Ẕikr-i tevḥīd dersine saʿy ideriz rūz u şeb
Emr-i Ḥaḳḳı ṭutmuşuz oḳuruz **ezber** zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 6). [ezber,]*

Bezme revnaḳ virmek içün bādeniñ keyfini
Devr iderse cümle ʿuṣṣāḳ söyleyüp **ezber** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 6). [ezber,]*

Gerçe ḥüsnüñ ziynetini gösterir ol zīver ḥaṭ
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginden oḳudum ben **ezber** ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 2). [ezber,]*

ezel: *Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. Beyitte "elest bezmine" de gönderme yapılmıştır. Allah ruhlar alemini yarattığı zaman bütün ruhlara hitaben, "Elestü bi-Rabbiküm (Ben sizin Rabb'iniz değil miyim?)" buyurunca ruhlar, "Kalu: Bela (Evet, sen bizim Rabb'imizsin dediler)." İşte o zaman ikrar vermiş olan insanoğlu, dünyaya geldiği zaman verdiği söze sadık kalmalıdır. Çünkü Allah sözünden dönen olmasın diye ruhları birbirine şahit tutmuştur. Bu olay Kur'an'da da anlatılmaktadır (Araf 7/172). Bu meclis, "bezm-i ezel" "misak-ı ezeli" olarak da bilinmektedir.*

Cāhillere **ezelden** ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 3). [ezelden, -den]*

Cim Cemāli Muṣṭafāya tā **ezelden** ʿāṣıḳım
āmes ṣumloṭ eli rūn müdrög ıdça ñıbāḳiN nuN ن*(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 9). [ezelden, -den]*

Āl-i Aḥmed bendesiyiz Derviş Sükūtī tā **ezel**
Dürr-i luṭfuñ bekler ancaḳ nice yüz biñ bay gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 13). [ezel,]*

Zāhidā īmān dilerseñ Muṣṭafāya bīʾat it
Çünki ʿahdıñ var **ezelden** Murtażāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 2). [ezelden, -den]*

Cām-ı Ṣahbā-yı **ezelden** içmiş isen sen eger
Naʾra-i ʿaşḳı hemān ur ṭurmayup meydān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 3). [ezelden, -den]*

Ezelden eyledi yaġmā vücūdum mülkünü cümle
Seniñ ḥüsn-i cemāliñdir benim vīrānıma bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 3). [ezelden, -den]*

Evliyālar rāhına Derviş Sükūtī tā **ezel**
ʿAşḳile cān baş fedāyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 13). [ezel,]*

Bezm-i ervāḥı **ezelden** dest-i Ḥaḳdan bir ḳadeḥ
Nūş iden ʿuşşāḳı bellü bellü Ṣorma mestān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 3). [ezelden, -den]*

İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ kemāl sırrına irmiş
Ledün ʿilminde hem yektā **ezelden** Caʿferim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 8). [ezelden, -den]*

Ol Muḥammed şāh Taḳīye bende olmuş tā **ezel**
Bil Naḳīniñ sāyesinde menzil-i rifʿat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 15). [ezel,]*

Çerāġ-ı nūr-ı Aḥmedden uyanmış tā **ezelden** çün
Kimin kim ḳalbine irse göñül mülkü olur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 5). [ezelden, -den]*

Resūlullah iḳrārım **ezelden** itmişim īmān
Şehādet ḳılmışım her dem anıñla ülfetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 3). [ezelden, -den]*

Ḳurmuş güzel yollarımız tā **ezelden** Sübḥānımız
Şerʿ-i Aḥmedle müzeyyen eylemiş hep meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 1). [ezelden, -den]*

Seniñle eyleyen beyʾ u şirā tā **ezelden** çün
Muḥaḳḳaḳ bil bu pazarda duranlar hiç żarār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 1). [ezelden, -den]*

Kenz-i maḫfiken **ezel-i** Aḥmed gelüp itdi beyān
Aṣḥāblara gösterdi ol andan bize iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 3). [ezel-i, -i]*

Cān niṣār ider **ezelden** Ḥaḳḳı bunda kim görür
Derd-mend Derviş Sükūtī her zamān ḳurbān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 9). [ezelden, -den]*

Mecnūn-ı ʿaşḳdan ṣorulmaz vech-i ḫūbāndır ġaraż
Sālik-i Ḥaḳḳın **ezelden** ḳurb-ı Raḥmāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 2). [ezelden, -den]*

Biz Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ ḳulu olduḳ tā **ezel**
Ehl-i beyt-i Muṣṭafādan umarız enʾām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 5). [ezel,]*

Ḳaṭre-i ʿaşḳıñ şarābıñ tā **ezelden** içeli
Bilmezem geldim bu ʿālem ḫalḳına mestāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 5). [ezelden, -den]*

Ol Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ bendesiyim tā **ezel**
Ḫādimiyim Şāh Ḥüseynʾiñ Kerbelā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 3). [ezel,]*

Risālet taḥtgāhında ḳarār itmiş ʿadāletle
İmām Ẕeyneʾl Bāḳır Ḥaḳḳıñ **ezelden** kemteri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 10). [ezelden, -den]*

ʿAlī Mūsā Rıżā medfūn Ḫorasān taḥtgāhında
Yolunda tā **ezel** virdim o şāha cān serim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 10). [ezel,]*

Muḥammed Bāḳır ol nesl-i ḥabīb-i kibriyādandır
İmām Caʿfer gibi şāhıñ **ezelden** çakeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 6). [ezelden, -den]*

Ḫāk-i pāyiñ kem-teri Derviş Sükūtī tā **ezel**
Senden umar şefḳat ancaḳ rūz-ı cezāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 13). [ezel,]*

Ḥasan şāhım Ḥüseynʾiñ hem **ezelden** çakeri oldum
İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ rāhında bir gedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 3). [ezelden, -den]*

Elimde bāde-i ḥamrā ḳadeḥler hep müheyyādır
Ezelden nūş iden gelsin bugün meyḫānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 4). [ezelden, -den]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan olmuşum dīvāne men
Laʿl-i ḥamrā-yı **ezelden** içmişim meştāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 2). [ezelden, -den]*

Muḥammedle ʿAlī billah ikisi oldular bir cān
Ki bunlar nūr-ı vāḥiddir **ezelden** itmişim īmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 2). [ezelden, -den]*

Söylenir evvel **ezel** kim gāhī otdan būḳ olur
Daḫı būḳdan ot olup hem dillere destān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 17). [ezel,]*

Āsitānıñ bir ġulāmı olmuş Sükūtī tā **ezel**
Dürr-i luṭfundan umar ol şefḳati Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 15). [ezel,]*

Cezbe-i Ḥaḳdan **ezeldir** cevheri Saʿdīleriñ
Nūr-ı Aḥmedle müzeyyen peykeri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 1). [ezeldir, -dir]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫāk-i pāyiñ kem-teri
Ḥüsnünü görmüş **ezelden** ġayrı itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 14). [ezelden, -den]*

Sükūtī ḫāk-i pāyine **ezelden** yüz süre geldi
Açıldı dİde-i cānım irelden bunda raḥmāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 9). [ezelden, -den]*

ʿAskerī on bir imāmıñ bendesiyiz tā **ezel**
BeẔl-i cān itdik yolunda mehdi-i Livānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 11). [ezel,]*

İmām Caʿfer ile Kāẓım yoluna
Ezelden irmişim ol muḳtedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 12). [ezelden, -den]*

Vücūduñ cümleye cāmiʿ **ezelden** yā Resūlullah
Sen oldun Ḥaḳile ḳayyım **ezelden** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 2). [ezelden, -den]*

Seni görmek Ḥaḳḳı görmek buyurduñ ʿāleme ol dem
Seniñ nuṭḳuñ muḥaḳḳaḳdır **ezelden** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 10). [ezelden, -den]*

Seniñ nūrundan aḫz itmiş semāda şemsile ol māh
Münevver ṭutdu eşyā-yı **ezelden** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 12). [ezelden, -den]*

Dürr-i luṭfuñ ġulāmıdır Sükūtī bir ġarīb ednā
Ḳapuna yüz sürüp gelmiş **ezelden** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 14). [ezelden, -den]*

Hezārān bunda ʿuşşāḳıñ **ezelden** ḥüsnüne ḥayrān
Olurlar mest lā yaʾḳıl bu devriñ nice insānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 7). [ezelden, -den]*

Mehdi-i Ṣāḥib-zamānıñ Derviş Sükūtī tā **ezel**
Dürr-i luṭfuñ çakeriyim yoluna ḳoydum seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 13). [ezel,]*

Aḥmedle **ezel** birlikte idi gelmesi oldu yaḳın
Bir ḳaṭre Ṣudan buldu vücūd nüsḫā-i kübrā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 3). [ezel,]*

Ḫāk-i pāyiñ bir ġulāmı olmuş Sükūtī tā **ezel**
Pādişāhım eyleme red ḳıl ḳabul mihmāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 9). [ezel,]*

MiṢbāḥ-ı **ezel** şemʾāsınıñ şuʾlesi rūşen
Mihr-i cihān nūr-ı żiyā ʿāleme enver-i ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 3). [ezel,]*

Rehber ehl-i ḥaḳāyıḳ Bāḳır Muḥammed ḥażreti
Caʿfer oldu rāh-ı dīne tā **ezelden** pişvā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 8). [ezelden, -den]*

Bizim ervāḥı **ezelden** zen gibi ḥāmil olup
Çoḳ tevellüd itdi evlād mis̲l-i encüm fiʾs-semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 9). [ezelden, -den]*

Ol şehīd-i Kerbelānıñ bendesiyim tā **ezel**
Nesl-i şāh-ı enbiyāya cān virip ḳurbān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 7). [ezel,]*

ʿAlī evvel ʿAlī ẓāhir ʿAlī bāṭın
ʿAlī Aḥmede yār olmuş **ezelden** yoḳ iki cihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 16). [ezelden, -den]*

Muṣṭafāya ümmet olduḳ bezm-i ervāḥ-ı **ezel**
Murtażānıñ ḫādimiyiz nice yüz biñ bay u geda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 3). [ezel,]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānıñ şeyḫ Ḫarābāt bendesi
Dergāhınıñ ḫādimidir tā **ezelden** aḥḳarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 6). [ezelden, -den]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendiñ olmuş tā **ezel**
İlticā ḳılmış ḳapuna rūz u şeb eyle ʿamel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 17). [ezel,]*

Ezelden Ḥaḳ saña itmiş kemāliyle hidāyātı
Seniñ bendelerin bekler hemān her dem ʿināyeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 1). [ezelden, -den]*

İdüp bīʿat **ezel-i** ḳālū-belādan
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḥarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 11). [ezel-i, -i]*

Ḳavm-i münkir ol münāfıḳ dāʾimā baʿīd
Tā **ezelden** böyle gelmiş bu cihāna ol pelīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 2). [ezelden, -den]*

Ḥamdulillah ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ ḳudreti oldu ʿayān
Bezm-i ervāḥ-ı **ezelde** sır iken oldu nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 2). [ezelde, -de]*

Küntü kenze vāḳıf olmuş böyle bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı **ezelden** Ḥaḳ anı ḳılmış ʿalīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 22). [ezelden, -den]*

Ḳıblegāhımız **ezelden** ol imām ʿAlī Naḳī
Secde itgil zāhidā sen maʿnīde bu Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 3). [ezelden, -den]*

Laʿneti Ḥaḳ nāẔil oldu tā **ezelden** bunlara
Müsteḥāḳ nār-ı dūzāḫda ṭutdular evṭān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 23). [ezelden, -den]*

Şeyḫ-i kāmil himmetiyle vuṣlāta yol bulmuşuz
Anıñ içün tā **ezelden** ḳılmışam iḳrār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 6). [ezelden, -den]*

Saña Ḥaḳ dedi maḥbūbum **ezelden** tā ebed çün kim
Ḥaḳḳa çün ẕātıñız maẓhar meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 7). [ezelden, -den]*

Göñül virdim ben **ezelden** Muṣṭafāya
Ġulām oldum muḥaḳḳaḳ bil Murtażāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 1). [ezelden, -den]*

Vücūduñ cümleye cāmiʿ **ezelden** yā Resūlullah
Sen oldun Ḥaḳile ḳayyım **ezelden** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 1). [ezelden, -den]*

Seniñçün Ḥaḳ yaratmışdır dü ʿālem mülkünü cümle
Sen oldun ḫālıḳa maḥbūb **ezelden** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 4). [ezelden, -den]*

Seniñ şānındadır levlāk kemāliñle vücūd bulduḳ
Sen oldun bāʿiṯ-i maḫlūḳ **ezelden** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 6). [ezelden, -den]*

Nola bir kez cemālini kime kim gösterüp olsan
Yolunda cān fedā eyler **ezelden** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 8). [ezelden, -den]*

Ezelden bunlarıñ nūr-ı tecellī ḳıldı ekvāne
Ẓuhūr itdi o nūrdan bil cemīʾān enbiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 3). [ezelden, -den]*

Sükūtī abdālım Mehdi-i zamānıñ ḳavlim muṭlaḳ
Ezelden ḫāk-i pāyinde bu cānım hep fedā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 16). [ezelden, -den]*

Resūlüñ nuṭḳuyla s̱ābit ki bunlar nūr-ı vaḥiddir
Ezelden bir kemāl üzre çerāġı yandı nūrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 8). [ezelden, -den]*

Biz ki abdālız **ezelden** yanarız ʿaşḳıñ ile
Baḥr-ı ʿaşḳıñla yetiş gel yanmadan külḥānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 3). [ezelden, -den]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ehl-i ṭarīḳa reh-nümā
Bunlara çün itmişiz biz tā **ezelden** bīʾatı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 12). [ezelden, -den]*

Ḥüsnünüñ bir lemʾāsından şemsiyle necm-i ḳamer
Pertevin almış **ezelden** berḳ uran envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 12). [ezelden, -den]*

Cāndan ehl-i beyte men ġulām-ı Ḥaydarım
Dürr-i luṭfuñ sāʾiliyim tā **ezelden** Ḳanberim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 26, Mısra 2). [ezelden, -den]*

Küntü kenze vāḳıf olmuş böyle bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı **ezelden** Ḥaḳ anı ḳılmış ʿalīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 22). [ezelden, -den]*

Ol imāmıñ āsitānında ġulām-ı Ḥaydarım
Tā **ezelden** bendesiyim Murtażāya ḳanberim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 2). [ezelden, -den]*

ez̲har: *Çiçekler.*

Ḥasan ile Ḥüseyn şāhım bulardır bāġ u ḳalbimde
Açılmış ġonca bir güldür ser-a-ser **ez̲harım** vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 6). [ez̲harım, -ım]*

ez̲kār: *Zikirler, anmalar, hatırlamalar.*

Her seḥerler āh çekermiş bir gül-i raʿnā içün
Naʿra-i yā hū ḳılar çoḳ şevḳ ile **ez̲kār** muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 4). [ez̲kār,]*

Ḥiz̲met it bir kemāle cān başını ni s̱ār it
Z̲ikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā gel **ez̲kār** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 2). [ez̲kār,]*

Ey göñül itmek dilersen eylegil iz̲hār muḥabbet
Bezm-i ʿaşḳda maḫfī olmaz cehr ile **ez̲kār-ı** muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 2). [ez̲kār-ı, -ı]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda ʿaşḳile her dem seḥer
Z̲ikr-i cehri kes̲ret üzre eylediñ **ez̲kār** eḫaz̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 4). [ez̲kār,]*

Uṣūl erkān nice tevḥīd iderdim her seḥer vaḳti
Ḳamu evrādile her dem bu **ez̲kārım** seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 6). [ez̲kārım, -(ı)m]*

Evrādla ḳamu Ṣavm Ṣalāt **eẕkārım** ile ḥacc ü zekāt
Mezheble bu gün dīn ile hem īmān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 3). [eẕkārım, -(ı)m]*

Māsivā āsārını söyler göñülden **eẕkār-ı** hū
Pāk ider mirʾāt-ı ḳalbi gösterir envār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 1). [eẕkār-ı, -ı]*

Ġarīb bir ḳul günāhkārım ʿibādet yoḳ hiç **eẕkārım**
Misāl-i ʿandelīb-zārım meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 9). [eẕkārım, -(ı)m]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā gel **eẕkār** it
Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş ḥaḳīḳat erleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 13). [eẕkār,]*

eẕkār-ı ʿaşḳ: *Aşk zikri.*

Mecnūn-ı ʿaşḳ bıraḳmaz oldu kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Ẕikr-i Leylā Ḥaḳḳa taḥvīl eyledi **eẕkār-ı ʿaşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 6). [eẕkār-ı ʿaşḳ,]*

ezvāc: *Hz. Muhammed'in hanımları.*

Anıñ evlād-ı **eẔvācıñ** yolunda cān fedā itdim
Cenāb-ı Aḥmede muṭlaḳ kemāl-i ġayretim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 5). [ezvācıñ, -ın]*

Seniñ evlād-ı **ezvācıñ** yolunda cān fedā ḳıldım
Seniñle ḥaşr olam dāʾim cezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 7). [ezvācıñ, -ın]*

Seniñ evlād-ı **eẔvācıñ** yoluna iḳtidā eyler
Aña şefḳat gerek itsen sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 9). [ezvācıñ, -ın]*

Ṭavāf-ı ḥaccıñ ey zāhid günāhı maḥv ider cümle
Resūlullah ḫaber virdi buyurdu bize **ezvācı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 12). [ezvācı, -ı]*

fahr-i ʿālem: *Âlemin, kainatın övüncü; Hazreti Muhammed.*

Zevce-i Ḥaydāra ol dem biżʾate minnī dedi
Ol nübüvvet **faḫr-i ʿālem** şāh-ı kevneyn Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 24). [faḫr-i ʿālem,]*

Ey enbiyālar serveri Aḥmed-i Ḥabīb-i kibriyā
Sensin ḥaḳīḳat gevheri ey **faḫr-ı ʿālem** Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 2). [faḫr-ı ʿālem,]*

Fatıma Ḫayruʾn-nisāya biż ʿate minnī dedi
Ol Nebī-i **faḫr-ı ʿālem** şāfīʿ-i maḥşerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 6). [faḫr-ı ʿālem,]*

Ḫāk-i pāy-i devletine yüz sürüp geldim amān
Sen meded ḳıl **faḫr-ı ʿālem** ḥālimiz ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 2). [faḫr-ı ʿālem,]*

faḫr-i cihān: *Dünyanın övüncü II (Hz. Muhammed).*

Murtażāya çünki laḥmi hem dedi **faḫr-i cihān**
Ẕāt-ı muṭlaḳ nūr-ı vaḥdet cümlede yektā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 23). [faḫr-i cihān,]*

Bāʿiṣi olmuş bu ʿālem **faḫr-ı cihāndır** ʿAlī
Maẓhar sırr-ı ḥaḳāyıḳ baḫr-ı ʿummāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 1). [faḫr-ı cihāndır, -dır]*

Faḫr-i cihānıñ ʿaşḳına īcād ḳıldı Cenāb-ı Ḫālıḳ-ı kevneyn
İḥsānı Mevlā ḳılmaḳ teşekkür geldik cihāna buldun hidayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 13). [faḫr-i cihānıñ, -ı, -n]*

fāʾil-i muḫtār: *Kendi iradesiyle faaliyette bulunan, istediğini yapmakta serbest olan Cenab-ı Allah.*

Hemān on dürlü genc anda ḳomuş ol **fāʾil-i muḫtār**
Ḥavāṣ-ı ʿaşere *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 17). [fāʾil-i muḫtār,]*

fakat: *"Ama, ancak" anlamlarında bağlaç.*

Pes imdi maʿlūm ola ki ey ʿazīz kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aṣlā ḫalel gelmezdi **faḳat** bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 16). [faḳat,]*

faḳīh: *İslam hukukunu bilen kişi, fıkıh âlimi. II Zahit, sofu.*

Bilmem ʿaceb baʿżı **faḳīh** böyle nice ebḥāṣ ider
Ḳalbe duḫūl eylememiş ʿaḳsine virmekde cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 3). [faḳīh,]*

Fezkurūnī āyetinden bī-ḫaber ʿamā **faḳīh**
Ṭutduġu yol ṣanma ṭoġru bulmadı Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 11). [faḳīh,]*

Naḥnü aḳrebden ḫaberdār olmadı aṣlā **faḳīh**
Beyhūde söyler kelāmıñ naẓm-ı nādān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 7). [faḳīh,]*

Şehr-i ʿilmine Resūlüñ olmadı āgāh **faḳīh**
ʿİlm-i ẓāhir cehle ṣalmış ṭamuda aḫker ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 11). [faḳīh,]*

Ẓulmünü eyler Firāvān ḥırṣıyla ġāyet **faḳīh**
Dīn yoḳ īmānı aṣlā bī-edeb ṭuġyān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 9). [faḳīh,]*

Taḳlid imiş **faḳīh** yoluñ iʾtiḳādın yoḳ zerrece
Artıḳ bulunmaz sizde hiç meẕheb dīn īmānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 9). [faḳīh,]*

Şol ṭahāretsiz **faḳīhiñ** dīni yoḳ īmānı hiç
Kin kibir benlik ḥasedle zerrece ʿār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 5). [faḳīhiñ, -in]*

Kesret üzre ṭaʿn iderler her ḥasīs aʿmā **faḳīh**
Baḥs iderler cümle cihāna her demi eşkâlimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 3). [faḳīh,]*

Men ʿaref sırrına āgāh olmadı cāhil **faḳīh**
ʿİlmeyle maġrūr getirür ḫocası Şeyṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 7). [faḳīh,]*

Sırr-ı Aḥmedden ḫaberdār olmadı aṣlā **faḳīh**
Düşdü ḥırṣla ʿināda bulmadı rāh-i sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 11). [faḳīh,]*

Zümre-i nācīye yaḳın olmadı ʿamā **faḳīh**
Bir gedā Derviş Sükūtī ʿaşḳile her dem liḳādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 9). [faḳīh,]*

Şol **faḳīh** nādān-ı merāʾī ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber
Ehl-i bāṭın bunda olmaz bir nefes Ḥaḳdan cüda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 9). [faḳīh,]*

fakīr: *Yoksul, muhtaç II zavallı (kimse).*

Pes imdi bu **faḳir** zenb ü keşīr mūrdan ednā żaʾifüʾl-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Saʿeddīn el-Cebāvī mesmūʾ-yı ʿācizānemize naẓaran beyneʾn-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 1). [faḳir,]*

yaʿnī Ḥaḳ içün degil bütün bütüne dünyālarını ẕevḳ-i şefā ile geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu **faḳire** daḫı mesmūʾmız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 12). [faḳire, -e]*

İltifātıñ eylemez hiç görse bir ġāyet **faḳīr**
Kendini begler paşādan ne ʿaceb ekber ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 3). [faḳīr,]*

Nola bir kez ḫāk-i pāyiñ ṭopraġına yüẔ sürsem
Yanmaya hiç nāre muṭlaḳ bu **faḳīr** kem-ter kemḪn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 8). [faḳīr,]*

Sükūtī olmuşum āgāh bu esrār-ı ḥaḳiḳatden
Heman şeyḫim velāyetle idip himmet **faḳirāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 12). [faḳirāna, -a, -na]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda şüphesiz gerçek veli
Mürşid-i Saʿdī Ṭarīḳiñ ehl-i **faḳire** pişvā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 8). [faḳire, -e]*

faḳr-ı ḥāl: *Yoksulluk.*

ʿÖmr içinde **faḳr-ı ḥāl** dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 17). [faḳr-ı ḥāl,]*

ʿÖmr içinde **faḳr-ı ḥāl** dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 17). [faḳr-ı ḥāl,]*

fānī: *Gelip geçici, bekâsı olmayan.*

Rehber-i kāmil gözet Derviş Sükūtī bu **fānīde**
Ber-ḥayāt ol bunda dāʾim olmaya teniñ türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 11). [fānīde, -de]*

Gezme beyhūde bu **fānī** iḳlīmiñ sen ser-te-ser
Ḫānḳāh-ı Aḥmede gel her dāʾimī sivādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 5). [fānī,]*

Cihān **fānī** degil bāḳī kim olur dāʾimā mesrūr
Görünür bunda her ʿālem giden gelmez olur maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 1). [fānī,]*

Ey göñül terk it bu **fānī** olma cihāna ḥarīṣ
Bī-vefādır kes ümīdiñ ḳonma ol ḫāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 1). [fānī,]*

Kimseye gelmez bu **fānī** şimdi ġurbetden neşāṭ
Nice gelsün bunda aña nār-ı firḳātden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 1). [fānī,]*

Geçip bu **fānī** dünyādan iriş bir ʿālem-i mülke
Beḳā-yı vaḥdete irgör bulasın sen de dildāriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 3). [fānī,]*

ʿÖmrüm içre bir ṣafāsın görmedim bu **fānīniñ**
Çoḳ cefālar irdi bize ḥālimiz yaman gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 3). [fānīniñ, -nin]*

Üç beş gün içün geldim ise bu **fānī** dehre
ʿÖmrüm daḫı āḫir olup gitmege cānān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 3). [fānī,]*

Baḳılmaz ʿaşḳ eri bunda geçer **fānī** cihānından
Vaṭānıñ lā-mekān itmiş geçerler ḫanümānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 1). [fānī,]*

Derviş Sükūtī neyleyelim **fānī** vücūd şehrini biz
İḫrāḳ idelim ʿaşḳ odına tā ola büryān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 9). [fānī,]*

Mest olup bezm-i elestden gelmişem bu **fānīye**
Görmüşem ben Ḥaḳ cemāliñ eylerim iẓhār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 7). [fānīye, -y, -e]*

Geçerler **fānī** dünyādan beḳā-yı vaḥdete iren
Bulurlar maḳṣūduñ anlar niderler māsivā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 3). [fānī,]*

Bunca cebel Ṣaḥrāları gezdim yeter bu **fānīde**
Mecnūn gibi Leylā içün feryād idip eyledim āh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 3). [fānīde, -de]*

Mecnūnuñ Leylāya ʿaşḳı mecāzī
Vuṣlata irmedi **fānī** dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 12). [fānī,]*

Ḥubb-ı sivā cümle yalan **fānī** imiş mülk-i cihān
Kimse ḳalmaz bunda gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 3). [fānī,]*

Maḥviyet rāhıñ ṭutarlar cümlesi bu **fānīde**
Mūtū ḳable en temūtū sırrının mihmānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 7). [fānīde, -de]*

Geçen dünyā vü ʿuḳbādan nider taḫt-ı Süleymān
Naẓar itmez bu **fānīye** olurlar resm-i mihmanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 2). [fānīye, -y, -e]*

Görenler sırr-ı Mevlāyı niderler **fānī** dünyāyı
Sürerler Ẕikrini Ḥaḳḳıñ bulan dilde müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 1). [fānī,]*

Ḳanı ḳahramān eyler sitem feridūn şāh ile darā
Ḳamusu oldular **fānī** yer altında yatur halā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 8). [fānī,]*

Meslek-i ḳadriyyedendir elli yıl post-nişīn
Menzil-i aʿlāya irdi geçdi bu **fānī** kes̲retden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 8). [fānī,]*

Terk-i **fānī** eylemişdir salik-i Ḥaḳ her müdām
Devlet-i bāḳīye irdi ẕevḳ ider iks̲ār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 7). [fānī,]*

Ehl-i ʿaşḳ itmez bu **fānī** dehre aṣlā iltifāt
Fehm iderler yoḳ vefāsı bāḳī degildür kāʾināt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 5, Mısra 1). [fānī,]*

Aldanma naḳşına **fānī** dünyānıñ
Mürüvveti hiç yoḳ itmez bir vefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 3). [fānī,]*

Terk idip bu **fānī** dehri ḳılmaz aṣlā ülfeti
Semt-i ʿuḳbāya muḥaḳḳaḳ çünki itmiş ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 5). [fānī,]*

fānūs: *1. Şişeden kandil ve fener örtüsü 2. Yekpare şişe kapak.*

Bād-ı hevā her ḥasīsiñ şemʿāsına estiḳçe Sükūtī
Sen olma derūn içre anıñ ḳandiline bir **fānūs** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 10). [fānūs,]*

fāriġ: *El çekmek, terk etmek.*

Görse Mecnūn seni ol dem Leylādan **fāriġ** olur
Perde çekmişdin yüzine şimdi oldun irtisās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 5). [fāriġ,]*

Dīn ü mez̲heb ḳamu īmān yolundan olmuşum **fāriġ**
Kelām-ı Ḥaḳ nice ḥadīs̲ bu güftārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 7). [fāriġ,]*

fark: *Fark, başkalık, ayrım.*

Zāhidā bilmez bu sırrı **farḳ** yoḳ Ḥaḳdan yaña
Söyleyin kimdir o demde yā viren kimdir cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 3). [farḳ,]*

Cevherini ḳılma ṣarf ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ-ı idrāki olan iẕʿān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 6). [farḳ-ı, -ı]*

Evvel ki ġavvāṣ baḥre olmaz gevheriñ hiç ḳıymetiñ
Farḳ idemez bunda aṣlā ẓan ile vehm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 6). [farḳ,]*

Aḥsen-i taḳvīm dimiş Ḥaḳ çünki insān şānına
Nüsḫa-i kübrādır ādem **farḳ** eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 4). [farḳ,]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem silsile ister o kim
Kendi cāhil **farḳ** yoḳdur nitekim ḥayvān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 22). [farḳ,]*

Mey-i ʿaşḳıñ cürʿasından bir ḳadeḥ nūş eyleye
Farḳıñ itmez bunda aṣlā Kaʾbe vü bütḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 4). [farḳıñ, -ın]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ görenler bunda lā yaʾḳıl durur
Farḳıñ itmez oldu anlar mescid ü meyḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 6). [farḳıñ, -ın]*

Ehl-i şerʾin bu kelāma ʿaḳl irmez ṭālibā
Farḳ idemez Muṣṭafānıñ olmamış ol çakeri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 12). [farḳ,]*

Gerçe tersāya muṭābıḳ oldu ʿavrat cümle er
Elbise cins müsāvi **farḳ** olunmaz hiç dīni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 12). [farḳ,]*

Naḥnü aḳreb ḳul beyān Ḥaḳ buyurmuş iʿlān ider
Ḥaḳdır saña ġāyet yaḳın yoḳ **farḳıñız** iẕʿānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 8). [farḳıñız, -ı, -nız]*

Hemān şāfiʾ Yūsuf mālik idemez **farḳ** bunu her ān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 23). [farḳ,]*

fark id-: *Ayırt etmek, ayırmak, seçmek.*

Cām-ı ʿaşḳı nūş iden ol gözleri mestāneden
Farḳ idemez muṭlaḳ anlar Kāʾbeyi bütḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 2). [farḳ idemez, -e, -mez]*

Fetvāya Ṣıġmaz bir yoldur ḥaḳiḳat sırrı incedir
ʿĀşıḳlar bunda ḥayrāndır **farḳ idemez** ḥayvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 8). [farḳ idemez, -e, -me, -z-e, -mr, -z]*

Cevherini ḳılma Ṣarf ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ ider iki olan iẕʿān ile Ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 6). [farḳ ider, --er-er]*

Līmaʾallah sırrına nā-maḥrem olmuş ġarb şarḳ
Mürşide hiç varmayanlar nice itsün anı farḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 2). [farḳ itsün, -sü, -n]*

farż: *(Ar.) Allah'ın işlenmesi kesin gerekli, bırakılması günah olan buyruğu, emri.*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarīb bir yoḳ delīl ü ẕerrece
Vaṣf ider ṣavm ṣalātıñ **farż** aʾyān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 10). [farż,]*

Ṣiyāmıyla olan **farż** ḥac zekātını bu ʿömrümde
Bilürüm itmişim noḳṣān ne mümkīn olayım mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 5). [farż,]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ zekāt **farż** olan cümle
Tamamen itmeġe icrā bu efkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 3). [farż,]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ zekāta itmedim raġbet
Ḳamu **farż** īcābınca ʿilmde ḳılmışım noḳṢān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 6). [farż,]*

Bu bir dīn ü ḳadim olmuş bu ʿālem ḫalḳına **farżdır**
Ḫudānıñ beyt-i āʿẓamdır göñülden itme iḫrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 5). [farżdır, -dır]*

Çünki **farż** olmuş Ḫudādan her ḳula burhān ile
Ḫoş ṭutanlar ṭamu görmez her zamān bir kemteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 9). [farż,]*

Farż olunmuş ẕāt-ı Ḥaḳḳ'dan her ṭarīḳat ehline
Ḳadirī Rüfāʾī tamāmen bendesi eclā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 5). [farż,]*

farż ol-: *Kaçınılmaz olmak, bir şeyi kesin olarak yapmak.*

Laʿnet itmek ol Yezīde çünki **farż oldu** bize
Āl-i Mervāna hezārān laʿn idip muḥkem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 11). [farż oldu, -du]*

fāş: *Açığa çıkarmak, belirgin hale getirmek, belli etmek.*

Sırr-ı ʿaşḳı **fāş** itme Derviş Sükūtī sen bugün
Söyler isen iḫfā ile her demi bir cāna gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 11). [fāş,]*

Ṭarīḳatden ḥaḳīḳatden nice esrār **fāş** itdim
Tecāhül ḳalmasun yā Rab bu devriñ bunda insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 5). [fāş,]*

Demişdir noḳṭa-ı bāyım ḳamu aṣḥābına ol şāh
Bu sırrı **fāş** idince ol görüldü ḳudret-i şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 6). [fāş,]*

Şerīʾatle Ṭarīḳātden nice esrār **fāş** itdim
Ḥaḳāyıḳ kenzini açdım bu ʿāleme kirām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 7). [fāş,]*

Küntü kenziñ sırrını ben **fāş** idem ʿāşıḳlara
Ḳalmaya hiç bunda maḫfī cehle iʿlān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 3). [fāş,]*

fāş id-: *Açığa vurmak, meydana çıkarmak.*

ʿİlmüʾl-esmā rumūzun **fāş ider** ʿāşıḳlara
Sālikā neyīn naẓarda īmā ile iẕʾān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 5). [fāş ider, -er]*

Küntü kenziñ sırrın añla **fāş ider** ʿāşıḳlara
Aç gözün sen gözle dāʾim olasın bīnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 11). [fāş ider, -er]*

fāsıḳ: *(Ar.) Günahkâr. Hak yolundan hâriç olan. Allah'ın emirlerine karşı zıt hareket eden. Büyük günahı işleyen veya küçük günahta ısrar eden kimse.*

Ġaflet üzre ehl-i dünyā nefsine tābi olup
Ḫalḳa bühtān ile ġıybet dāʾim ider **fāsıḳ** ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 4). [fāsıḳ,]*

fātiḥ: *Açan, fetheden. ll Kapıları selamet üzere açan, Allah.*

Sen olduñ **fātiḥ** ʿilm-i ḥaḳāyıḳ sırrını her gāh
Seniñ ʿilmiñ nihāyet gerçe ġāyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 5). [fātiḥ,]*

fātiḥa: *Ar. Fatiha, Kuran'ın ilk sûresi.*

Fātiḥa heft āyet oldu zülf ḳaşın kirpigin
Fehm idenler işbu sırrı mecmūʾuʾl- Ḳurʾān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 5). [fātiḥa,]*

Fātiḥa efḍal duʿādır cümle Ḳurʾān içre hep
Bā-yı bismillahda her dem virdi noḳṭaya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 5). [fātiḥa,]*

Levḥ-i ḥüsnüñde ki yazmış āyetini ḥarf-be-ḥarf
Sūre-i **Fātiḥa** gördüm aṣl bir Ḳurʾān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 4). [fātiḥa,]*

Dilerim ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ duʿālar eyleye her ān
Oḳusun **Fātiḥa** Ḳurʾān bu rūḥum ḳıla şādānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 10). [fātiḥa,]*

Maʾnīde sebʿaʾl-meṯānī **Fātiḥa** heft āyeti
Vech-i insān üzre mesṭūr dedi Ḥaḳ peygamberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 3). [fātiḥa,]*

Āyet-i heft **Fātiḥadır** çünki yüzine ʿayān
Cemʾ itdi Ḫudā anda ʿulūmuñ mecmāʿ-ı esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 11). [fātiḥadır, -dır]*

Levḥ-i ḥüsnüñde yazılmış yedi ḥaṭ dürr-i necef
Fātiḥa heft āyetdir naẓm-ı Ḥaḳ añla şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 2). [fātiḥa,]*

fātiḥ-i ḫayber: *Hayber Kalesi fatihi. || Hz. Ali.*

Ebū Bekir ʿÖmer ʿOs̱mān ʿAlīdir **fātiḥ-i Ḫayber**
Ki bunlar Aḥmediñ yār-i cihāna geldiler server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 1). [fātiḥ-i ḫayber,]*

fātiḥ-i ḫayber ʿalī: *Hayber'in Fatih'i Ali.*

Ḫātem-i Resūl gelmesiyle rāh-ı dīni itdi güşād
ʿAzm-i sefer eyledi çün **fātiḥ-i Ḫayber** ʿ**Alī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 14). [fātiḥ-i ḫayber ʿalī,]*

fāṭıma: *Hz. Peygamber'in ilk zevceleri Hz. Hadîce'den dünyāya gelen, dört kızının en küçüğüdür.*

Faṭıma bint-i Resūldür nūr-ı pāk-ı enbiyā
Müʾmināta şefḳati olmuş revāsından meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 7). [faṭıma,]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisāya biż ʿate minnī dedi
Ol Nebī-i faḫr-ı ʿālem şāfīʿ-i maḥşerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 5). [faṭıma,]*

Ẕevce-i Aḥmed bilā şek başımıñ tāc-ı gevheri
Dürr-i maʿden **Faṭıma** hem Ḫayrüʾn-nisādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 4). [faṭıma,]*

Māderiñ şānında gelmiş biʾāte minnī bugün
Nūr-ı ʿayn **Faṭıma** Ḫayruʾn-nisāʾsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 10). [faṭıma,]*

Ol Ḥadice **Faṭıma** nūr-ı Aḥmed lā raybe fīh
Şāfiʾ rūz-ı cezā ḫayrüʾn-nisāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 3). [faṭıma,]*

Bāṭın Ṣadef **Faṭımadan** itdi ṭulūʿ cevheriñi
Virdim şeref nūr hemān eyleye iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 9). [faṭımadan, -dan]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisānıñ bāġ u cennet bir gülü
Bunlarıñ ʿaşḳına ṭutmaḳ mātemi rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 17). [faṭıma,]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisānıñ ʿaşḳına ey zāt-ı pāk
Ẕenb-i ʿiṣyānıma baḳma ey Şehinşāh-ı cihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 3). [faṭıma,]*

fāyık: *Daha üstün, seçkin, tercih edilecek üstünlükte.*

Lāyıḳ olan ṭoġru gider rāh-ı Ḥaḳḳa miṣl-i nebī
Menzil alur rifʿatiyle üç semā **fayıḳ** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 6). [fayıḳ,]*

Fayıḳ olan kenz-i ḫafī sırrına hem maḥrem olup
İrdi bugün Menʿarefʿe ḳul-ı Resūl nāṭıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 7). [fayıḳ,]*

Ḥırṣıyla kibir riyādan geçmemişler bir zamān
Şehvet-i nefs arzūsundan cümlemizden **fayıḳ** ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 6). [fayıḳ,]*

Ḫāk-i pāya yüz sürenler oldular gerçek velī
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa daḫil olmuş bunlarıñ **fayiḳleri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 6). [fayiḳleri, -lar, -ı]*

fāzıl: *Fazilet sahibi, erdemli, üstün kimse.*

Nebīler nesl-i pākdır cenāb-ı sırr-ı Saʿdeddīn
Maʿārif dersine **fażıl** olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 6). [fażıl,]*

fażl-: *Allah'ın iyiliği, keremi, lütfu.*

Fażl-ı Ḫudā itdi kerem bunları bir nūr ile
Geldi nebī biri velī ʿadile ġaffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 5). [fażl-ı, -ı]*

Nūḥ Ṭufānında emīndir felegine dāḫil olan
Buldular ol dem necātı **fażl-ı** raḥmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 6). [fażl-ı raḥmāndır, -dır]*

fe: *Fe (ف), Arap alfabesinin yirminci harfi.*

Fe ferāġat eyle ey dil māsivādan çek elin
Ḳaf ḳarīb ol sen Naḳīye bulmaḳ istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 21). [fe,]*

Re Risālet cevheridir ḥażret-i Bāḳır daḫı
Fe Fenāya raġbet itmez Ḥaḳile bulmuş beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 20). [fe,]*

fedā: *Bir şey uğrunda değerli başka bir şeyden vazgeçme,uğruna feda etme.*

Ol Ḥasanuʾl-Müctebānıñ zehrini nūş eyledik
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya cān u baş ḳıldıḳ **fedā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 6). [fedā,]*

Şāh Takī vü bā Naḳī ḳullarıyuz her zamān
ʿAsker mehdī yolunda cānımız her dem **fedā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 12). [fedā,]*

Evliyālar rāhına Derviş Sükūtī tā ezel
ʿAşḳile cān baş **fedāyız** bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 14). [fedāyız, -y, -ız]*

ʿAşḳ yolunda cān u başıñ ManṢūr gibi ḳılmış **fedā**
Her varından geçip bugün merdāne irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 5). [fedā,]*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı Ḥaḳda eylemiş her dem **fedā**
Şol kişiler terk-i dünyā itdiler görmez emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 7). [fedā,]*

Erişir ḥāẕıḳ-ı mürşid yolunda cān **fedā** eyle
İder himmet ḳatı muḥkem görür seni bunda dīdārın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 5). [fedā,]*

Şāh Ḥasan rāhında cān u başımız ḳıldıḳ **fedā**
Men Ḥüseyniñ çakeriyim Kerbelādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 5). [fedā,]*

Biḥamdulillah ġulām Ḥaḳḳ-ı Ḥabīb-i kibriyāyım ben
ʿAlīʾyyüʾl-Murtażā şāhıñ yolunda cān **fedāyım** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 2). [fedāyım, -y, -ım]*

Sükūtī bendesi her dem cān **fedā** eyler
Rıżā bābında bir sāʾil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 13). [fedā,]*

Derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden żiyādır yā Resūlullah
Yoluna cān ile başım **fedādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 2). [fedādır, -dır]*

Naḳd-i cān itdim **fedāya** Muṣṭafānıñ ʿaşḳına
Hem Resūlüñ ibn-i ʿamm-ı Murtażānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 1). [fedāya, -y, -a]*

Bu göñlüm ʿaşḳına her dem müptelādır yā Resūlullah
Seniñ rāhına cān başım **fedādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 2). [fedādır, -dır]*

ʿAlī evlādına her dem bu cānım
Fedā itdim Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 4). [fedā,]*

Seniñ evlād-ı ezvācıñ yolunda cān **fedā** ḳıldım
Seniñle ḥaşr olam dāʾim cezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 7). [fedā,]*

Türāb-ı āsitānıñ derde devādır yā Resūlullah
Seniñ rāhına cān u başım **fedādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 2). [fedādır, -dır]*

Nola bir kez cemālini kime kim gösterüp olsan
Yolunda cān **fedā** eyler ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 8). [fedā,]*

Sükūtī abdālım Mehdi-i zamānıñ ḳavlim muṭlaḳ
Ezelden ḫāk-i pāyinde bu cānım hep **fedā** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 16). [fedā,]*

Şāh Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ rāhına cān başı **fedā**
Hem Ḥüseyn-i Kerbelādır şems-i māhıñ envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 3). [fedā,]*

Cān u başın Ṣad hezārān yoluna ḳılmış **fedā**
Ol bilipdür Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 5). [fedā,]*

Bulardan Hūd hemān Ṣāliḥ velādet itdi İbrāhīm
Hem İsmāʾil ile İsḥāḳ bu yolda cān **fedā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 8). [fedā,]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır ile Caʿfer cān u baş **fedā**
Kāẓım ile Ḥaḳ yolunu itdiler iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 11). [fedā,]*

Şīrīn yolunda cān başın **fedāya** itdiler ġayret
Suʾāl it ẕevḳe irdi mi bugün sen anı Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 3). [fedāya, -y, -a]*

Derviş Sükūtī bir gedā cān u başın ile **fedā**
Bulmaḳ dilersen hem Ḫudā ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 9). [fedā,]*

ʿAşḳıyla Ḥaḳ yoluna beẕl ideriz hep varımız
Şevḳe gelüp her dem-be-dem cān u başım **fedadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 6). [fedadır, -dır]*

Kerbelāda şāh Ḥüseyniñ rāhınıñ ḳurbānıyım
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī cān u baş ḳıldım **fedā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 10). [fedā,]*

Rāh-ı Ḥaḳda cān u başın ḳıl **fedā**
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 15). [fedā,]*

Yolunda eylegil baş u cān **fedā**
Vuṣlata irmege liḳāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 19). [fedā,]*

Nesl-i pāk-i evliyādır cān **fedā** ḳıl Caʿferʾe
Ḥaḳḳa irgörüp bu yolda sālik-i iḫrār-ı şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 3). [fedā,]*

Naḳd-i cānıñ ḳıl **fedāya** ṭālibā meydāna gel
ʿAşḳ yolunda sır baḳılmaz sür atıñ dīvāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 1). [fedāya, -y, -a]*

fedā it-: *Bir şeyi diğer bir şey uğruna vermek.*

Küntü kenziñ maḥzenine lāyıḳıyla yol bulup
Ḫānḳāh-ı ẕāt-ı Ḥaḳda kim ki cān itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 12). [fedā itdi, -di]*

Yüz sürüp gelmiş Sükūtī ḫāk-i pāy-i devlete
Beẕl ider ol cān başın yoluna itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 14). [fedā itdi, -di]*

fedā ḳıl-: *Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçmek.*

Ḫānḳāh-ı Muṣṭafāda Derviş Sükūtī bir ġulām
Nesl-i evlād ʿAlīye cān baş ḳıldı fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 18). [fedā ḳıldı, -dı]*

fehm: *(Ar.) Anlama, anlayış, idrak.*

Bil maʿārif ṣoḥbeti Derviş Sükūtī pendini
Maʿnāsın **fehm** eyleye iẕʾān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 10). [fehm,]*

Ḥayy ü bāḳī bī-zevālsin pādişāh-ı baḥr ü ber
Fehm-i Nāḳış ibn-i Süfyān bī-edeb ḳavm-i cühūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 12). [fehm-i, -i]*

ʿİlm-i ẕāhir mektebinden ders oḳurlar rūz u şeb
Noḳṭayı **fehm** eylemez ol Ḳurʾānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 6). [fehm,]*

Ḥaḳ beyānında Sükūtī aḥbāba yeter baḥsin eyledin
Bu kelāmıñ **fehm** idenler cinsi ādem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 14). [fehm,]*

Fenā mülkünü **fehm** iden nider taḫt-ı Süleymānı
Elin çekmiş dü ʿālemden ġınāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 3). [fehm,]*

Ḫūb yaratmış iki ḳulāḳ Ḥaḳ kelāmıñ **fehm** ider
Men ʿaref sırrın ider baḥs sālikāna āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 7). [fehm,]*

Dil uzatdım ḳavm-i cāhil münkerāna çoḳ zamān
Fehm iderdim nefsim ıṣlāḥ olmamış daʾvādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 4). [fehm,]*

Sükūtī Dervişiñ baḫş-ı kelāmıñ ḳılmadı taṭvīl
İderler **fehm** ḳamu ʿālem bu taʾdādım olan meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 10). [fehm,]*

Özge bir ẕevḳe irişdim rehber-i taḥḳīḳ ile
Fehm idemez olur olmaz kişiler eṭvārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 4). [fehm,]*

Bir gün ola ḳıymet aşlım ʿāḳıbet ider ẓuhūr
Fehm iderler ṣāfī zerden naẓmıyla aḳvālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 20). [fehm,]*

Cān semʾine irdi nidā **fehm** eyledim ḫoşça şedā
Ẕikrim benim oldu Ḫudā gösterdiler meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 5). [fehm,]*

Fehm idemez ehl-i bāṭın sırrını zāhid ḥasīs
Reşk iderse ehl-i Ḥaḳḳı cehlile yoḳdur beʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 1). [fehm,]*

Fātiḥa heft āyet oldu zülf ḳaşın kirpigin
Fehm idenler işbu sırrı mecmūʿuʾl- Ḳurʾān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 6). [fehm,]*

Ḥacc ile Ṣavm ṣalātıñ remzini **fehm** itmeyen
Beyt-i Ḥaḳḳı ḳanda bulur bī-baṢar nādān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 9). [fehm,]*

Ḥaḳ ḥabībi itdi beyān ʿuşşāḳına bürhān ile
Fehm it bunu zāhid güzel cümlemize iʾlān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 6). [fehm,]*

Men reʾāni ḳul Resūl ḥüccet yeter her ʿāşıḳa
Fehm eyleyen bu nuṭḳunu saliklere burhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 6). [fehm,]*

Semʾ-i cānıñ aç güzelce Derviş Sükūtī pendine
Fehm idip gel cān u dilden naẓmına sen ḳulaġ aş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 10). [fehm,]*

Mūtū ḳable en temūtū çünki dedi Ḥaḳ Resūl
Fehm ide gör işbu naẓmı nuṭḳ-ı bürhāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 8). [fehm,]*

Ḥayy u bāḳī lā-yemūt sırrını **fehm** eyleyen
Mevt-i īrād gelmeden bir vāra irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 3). [fehm,]*

Vaṣf iderim aḥvālim Derviş Sükūtī ʿāleme
Fehm eyleye herkez bugün biz eşʿāra alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 10). [fehm,]*

Ḥub-ı sivā derdi keşīr olma Ṣaḳın bunda esīr
Fehm eylemez ʿaḳl-ı ḳıṢır belāsı çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 4). [fehm,]*

Her kelāmım dürr-i maʿnā cevheri yektā bugün
Fehm ide gör işbu baḥrı sen ḥaḳiḳat Caʿferi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 4). [fehm,]*

Fehm idip bu dehri yā Rab hep yalandır nʾidelim
Feyż-i himmet irgörürsen saña senden gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 1). [fehm,]*

Ḥālimi **fehm** eyleyüp ʿālemde aḳrān bulmadım
Naẓmım anlar bir dānişmend ehl-i iẔʾān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 1). [fehm,]*

Küllü fānī men ʿaleyhā nuṭḳun **fehm** itdiler
Terk idip dilden sivāyı ʿAsker-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 11). [fehm,]*

Dehre gelmekden ʿibāret Ḥaḳḳı bulup anlamaḳ
Kim ki **fehm** ider Sükūtī iylemez daʿvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 18). [fehm,]*

Küntü kenziñ maʿnāsından baḥs ider her bir velī
Fehm idemez şol kişiler bir ʿaceb nādān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 6). [fehm,]*

Dervīş Sükūtī ḳıl sen beyān Ḥaḳḳı gel tevhīde
Fehm ideler cümle cihān ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 12). [fehm,]*

Rumuẕāt-ı eneʾl Ḥaḳḳı nice **fehm** itsün ol ṭālib
Bu maʿnādan ḫaber bilmez ne yüzden ire Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 5). [fehm,]*

Ders-i ʿaref oḳumayan **fehm** idemez nefsini
Ḳanda Ḥaḳḳı görmüş olur varmadan ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 7). [fehm,]*

Fehm idelim her esrārıñ duymaya hiç hem aġyārıñ
Göster bize sen dīdārın meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 5). [fehm,]*

Aṣḥāb-ı kirām vaṣfıñ idip Derviş Sükūtī her müdām
Fehm ideler cümle cihān hem daḫı yektā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 14). [fehm,]*

Fehm idipdür ʿacāyib ḥāl rüşvetle olur
Ḳāʾilim miḳdār-ı pahāya maḳbūle raġbet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 11). [fehm,]*

Her nebī devrinde gelüp imdādına itdi kerem
Fehm itmediler kim olduġuñ āl-i ʿabā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 8). [fehm,]*

Evṣāfını söyler isem Derviş Sükūtī her dāʾimā
Fehm iyledim lāyıḳıyla her devrile ekber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 20). [fehm,]*

Sükūtī tariḫiniñ cevher kelāmıñ **fehm** ider ʿārif
Cühhāl ehl-i belā tefhīm kerāmetle tamām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 13). [fehm,]*

Men ʿaref sırrına āgāh remziyle īmā ider
Fehm idemez ḳavm-i münkīr ʿaḳl-ı ḳāṣır cāhiliñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 6). [fehm,]*

Bir noḳṭa-ı müphem idi kimse anı **fehm** itmedi
Vechine urdu niḳāb eksilmeye nice aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 7). [fehm,]*

Mürşidinden oḳu dersi men ʿarefle **fehm** it nefsini
Seyr idersin ʿarş-ı kürsī ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 7). [fehm,]*

Men ʿarefle mā rameyte sırrına āgāh olup
Men reʾāni remzini ol **fehm** iderdi ḥikmetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 4). [fehm,]*

Bu eşʿārım ey Sükūtī küntü kenziñ bir sırrıdır
Men ʿarefden baḫş eyledim **fehm** eylemez insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 14). [fehm,]*

Ehl-i ʿaşḳ itmez bu fānī dehre aşlā iltifāt
Fehm iderler yoḳ vefāsı bāḳī degildür kāʾināt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 5, Mısra 2). [fehm,]*

Fehm ider sırrını kim ki ʿirfāndır
Ḳurʾāndan aḫz itmiş maʿnāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 23). [fehm,]*

Seni **fehm** eylemez münkir münāfıḳ hem daḫı kāfır
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 19). [fehm,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bir ġarīb ednā ḳulu
Naẓmıyla ḳıldı beyān **fehm** idip gel ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 18). [fehm,]*

Vaṣfında gezip çoḳ inẓār itmişler
Fehm idin siz bunu aḥbāb-ı yārān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 42). [fehm,]*

Sırrını her bir eriñ bilmege ʿirfān gerek
Nuṭḳunu **fehm** itmek içün kāmil insān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 2). [fehm,]*

Sırrını her bir eriñ bilmege ʿirfān gerek
Nuṭḳunu **fehm** itmek içün kāmil insān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 2). [fehm,]*

fehm eyle-: *Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.*

Līmaʾallah remzini **fehm eyler** vāʿiẓ bugün
Çeşm-i aʿmā perde çekmiş ḳalbe anıñ siḥāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 7). [fehm eyler, -r]*

Kenz-i ḫafī esrārına ifşā idip ol ẕāt-ı pāk
Fehm eyleye ey Sükūtī bunda olup ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 14). [fehm eyleye, -ye]*

Ṣoḥbetimiz Ḥaḳ bizim dinler iseñ zāhidā
Fehm ide gör nuṭḳumuzu tā olasın āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 2). [fehm ide gör,]*

Ẕikr it bize men ʿarefden Ḥaḳḳı güzel **fehm idelim**
Küntü kenziñ esrārını ketm itmeyüp ol kānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 5). [fehm idelim, -e, -lim]*

ʿÖmründe ʿasel ṭatmayanıñ **fehm idemez** hiç dadın
Mekteb yoluna uġramayan nice bilsin ol kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 5). [fehm idemez, -e, -mez]*

Murtażānıñ nūr-ı muṭlaḳ tā ḳıyāmet dūr ider
Nuṭḳ-ı Aḥmed ulu bir hān **fehm iden** ʿāşıḳlara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 24). [fehm iden, -en]*

Küntü kenziñ maḥzenini göstereler bī-ḥisāb
Fehm idesün ne içün geldin cihāna sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 8). [fehm idesün, -e, -sün]*

Naḥnü aḳreb sırrını hem zāhidā **fehm itmedi**
Cehl içinde ḳaldı muṭlaḳ almadı Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 5). [fehm itmedi, -me, -di]*

felāh: *Kurtuluş, selâmet, onma; mutluluk, kutluluk.*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler zār ider her rūz u şeb
Hiç ṭabīb ḳılmaz devāyı bulmadı aṣlā **felāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 6). [felāḥ,]*

Şiddet-i ʿaşḳıyla olmuş dil giriftār ḥüsnüne
Bī-vefā nā-ḳābile virmiş göñül olmaz **felāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 4). [felāḥ,]*

Ġaflet üzre olma ṭālib ara gözün her dem sabāḥ
Ṣabaḥ ḫānḳāh-ı Ẕikre gel gir bulmaḳ istersen **felāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 2). [felāḥ,]*

feleg: *Felek, talih, baht // zaman, devran.*

Ḳulzüm-ü baḥre ser-a-ser **felegimi** Ṣaldım bugün
Bir nihāyet semte düşdüm ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 5). [felegimi, -im, -i]*

Baḥr-ı ʿummāna hemān ben **felegimi** ṣaldım bugün
Nūḥ ile irdim necāta bulmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 5). [felegimi, -im, -i]*

Nūḥ Ṭufānında emīndir **felegine** dāḫil olan
Buldular ol dem necātı faẕl-ı raḥmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 5). [felegine, -in, -e]*

felek: *Âlem, dünya, gökyüzü, baht, talih.*

Ḳahrıyla urdu **felek** çün seyfini dil mülküne
Merhem itse bir ṭabīb yoḳ görmedim bunda şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 3). [felek,]*

Ẕevḳ-i dünyā ṣanma bāḳī devr ider miṣl-i **felek**
Bī-vefādır māʾil olma çeşmiñ aç nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 5). [felek,]*

Naẓar ḳılma **felek** böyle ḳılarsa saña bir ḫande
Vefāsı yoḳ bu dehr içre cefādan çoḳ ẓuhūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 3). [felek,]*

Nūr u vechiñle żiyādır ne **felek** arż-ı semā
Ṣuʿlesinden aḫẕ iderler encüm şems ḳamer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 11). [felek,]*

İsmiñ seniñ vaḥş ü ṭuyūr insile cān cemʿ-i seçer
ʿArşda melek cümle **felek** vaṣfiñ ider cennāt ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 6). [felek,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳıñ ḫalḳa tevḥīde gelmiş her melek
Hū Ṣadāsın işidince devr ider ʿarşda **felek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 2). [felek,]*

Kimseye ḳılmaz vefā gördüm cihānda bu **felek**
Mümkünü yoḳ ḳaḥbe zendir eyleme andan dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 1). [felek,]*

Çeşm-i ḫūnum oldu revān seyller gibi her dem be dem
Ġaddār **felek** raḥm itmedi deryāya aḳdı bunca ḳanım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 4). [felek,]*

Hū Ṣedāsıyla **felekler** devr ider ʿarşı bugün
Hū ile her dem melekler girdiler devrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 3). [felekler, -ler]*

Hū ile **felekler** hem gökte melek
Girdiler ʿaşḳile devrānı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 3). [felekler, -ler]*

Her dem-be-dem cümle **felek** ʿarş yüzünde hem melek
Cevelān ider hū diyerek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 3). [felek,]*

Kim umar senden terāḥḥum bī-vefā ẓālim **felek**
Ġadrile cevr-i cefādır ʿādetiñ ẓālim **felek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 1). [felek,]*

Kim umar senden terāḥḥum bī-vefā ẓālim **felek**
Ġadrile cevr-i cefādır ʿādetiñ ẓālim **felek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 2). [felek,]*

Laḥẓıñ ḫandān idersin encām biñ ḳahrıyla
Bir cāẕū zensin meded yoḳ senden ey ẓālim **felek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 4). [felek,]*

Kimseler hiç sāyenizde istirāḥat itmedi
Bir vefāya biñ cefālar eyledin ẓālim **felek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 6). [felek,]*

Merḥamet-i āṩār sende görmedi hiçbir nebī
Evliyāya ẓulmüñ artıḳ eyledin ẓālim **felek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 8). [felek,]*

Destiñizden refʿ idüp inṣāfa ġayret itmeden
İntiḳām almaḳ murādıñ her demi ẓālim **felek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 10). [felek,]*

Nev-civānım aldın elden rūy-ı gül mehpāremi
Cibrīle ḳahrın irişdi bī-vefā ẓālim **felek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 12). [felek,]*

Laʿnete oldun sezāsın kim ider ḫüsrān degil
Müsteḥaḳ ehl-i cezāsın her Zamān ẓālim **felek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 14). [felek,]*

Hū diyüp cān teslīm itdi ʿaşḳıyla Mollā Ḳadın
Cennetüʾl mevāda buldu rifʿatı ẓālim **felek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 16). [felek,]*

Sāl ʿaded biñ ṭoḳsan altı hem iki yüz tariḫi
Bir ateş bıraḳdın Sükūtī cānına ẓālim **felek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 18). [felek,]*

Devr-i **felek** derd-i elem ʿāṣıḳı bīmār itdi çarḫ
Bülbül-āsā rūz u leyāl āh ile zār itdi çarḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 9, Mısra 1). [felek,]*

Bulmadı hiç istirāḥat senden aṣlā ey **felek**
Bir vefāya biñ cefālar çekdirirsün çoḳ emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 24, Mısra 1). [felek,]*

Geçer ḥükmü ḳamu cinne perī dīvler peleng arslān
Feleklerle melekler hep anıñ vaṣfıñ ider her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 24). [feleklerle, -ler, -le]*

Ḳalmayor hiç yanına Ḥaḳ intiḳām alsa gerek
İtdiġiñ bulur cihānda durmuyor ʿahd-i **felek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 18). [felek,]*

fem: *Ağız.*

Aġardı ṣaç ṣaḳal penbe miṣālinde ḳatı ebyaż
Tükendi ḳalmadı **femde** ne ki cümleden danem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 4). [femde, --de]*

fenā: *Fani, geçici, sonu olan.*

Re Risālet cevheridir ḥażret-i Bāḳır daḥı
Fe **Fenāya** raġbet itmez Ḥaḳile bulmuş beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 20). [fenāya, -y, -a]*

Ẕinde ider her ḳulūbu ḳanda irer bir Ẕerresi
Ḫıżır-veş bulur ḥayātı görmez ol aṣlā **fenā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 6). [fenā,]*

Pādişāhım himmetiñ ḳıl nā-tüvānım ben bugün
Senden olmazsa ʿināyet neylerim ḫālim **fenā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 8). [fenā,]*

Ṭut elin beyhūde gezme bu **fenā** mülkünde sen
Telḳīn itsün ẕikr-i cehr ḥużūrunda ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 3). [fenā,]*

Māʾil olma bu **fenāya** kimse ḳılmaz vefā
Ẕübde-i maʾṢūm pāk Ẕeyneʾl ʿAbāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 5). [fenāya, -y, -a]*

Ben beni ḳıldım **fenā** maḥv olunca dāʾimā
Tā bulunca hep beḳā çağırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 11). [fenā,]*

Bu **fenā** mülke Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 9). [fenā,]*

Bu **fenā** mülke Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 9). [fenā,]*

Bu **fenā** mülkiñde dāʾim Ḳayṣ-veş gezmekdeyim
Kūh-ı ṣaḥrālarda ḳaldım sen hidāyet rāhıñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 5). [fenā,]*

Saʿy idip leyl ü nehārān bula gör bir kāmili
Dāmene pekçe yapışgil āsān eyle **fenādan** geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 8). [fenādan, -dan]*

Medḥ-i ẕemme baḳmaz ol kes bu **fenā** dārında hiç
Māsivādan el yudular diler bıraḳmadı āṣār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 9). [fenā,]*

Fenā mülkünü fehm iden nider taḫt-ı Süleymānı
Elin çekmiş dü ʿālemden ġınāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 3). [fenā,]*

Bir **fenā** aḫlāḳa düşmüş rūz u şeb gör vāʿiẓi
Her ḫuṣūṣda bu Sükūtī göñlünü kem-ter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 13). [fenā,]*

Rū siyāh Derviş Sükūtī ḫāk-i-pāya gelmişem
Cürmüm ile it ḳabūl sen ḫāl **fenāyım** yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 12). [fenāyım, -y, -ı, -m]*

Cān niṣār iden bu yolda mülk-i ten bulmaz **fenā**
Nev ḥayātı bulmuş anlar ṣanma bu nuṭḳum güzaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 7). [fenā,]*

Kimseler hiç bu **fenāda** görmemiş aṣlā vefā
Bir vefāya biñ cefā eyler ḳatı eşrāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 13). [fenāda, -da]*

Gelüp vaḥdet diyārından bu keşretde **fenā** bulduḳ
Gezerken zār-ı sergerdān hele bir rehnümā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 1). [fenā,]*

Ten mülkünü ḳıldım **fenā** kārım durur fenā-yı ʿaşḳ
Buldum beḳā baʿdeʾl-fenā çün olmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 1). [fenā,]*

Nidem göñül bu dünyāyı cefāsı çoḳ vefāsı yoḳ
Sevelim gel göñül Mevlāyı ġıdāsı çoḳ **fenāsı** yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 2). [fenāsı, -sı]*

Mū-ı rīşim oldu beyāż cismimize irdi **fenā**
Dār-ı beḳā vaḳit gelüp göçmek içün her ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 9). [fenā,]*

Nefsini ıṣlāḥ idenler mülk-i ten bulmaz **fenā**
Hiç memāte irmez anlar bunda oldu cāvidān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 11). [fenā,]*

Seniñ ʿaşḳıñ derūnumı ser-a-ser eyledi iḥrāḳ
Vücūdum gülü maḥv oldu **fenādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 6). [fenādır, -dır]*

ʿAceb biz özge ateşdir kimiñ ḳalbine dūş oldun
Yanar rūz leyāl anlar **fenādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 10). [fenādır, -dır]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ ḳabūl ḳıl bu **fenā** mülkde
Saña ḥüccet olur bir gün ṣaḳın ʿamāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 13). [fenā,]*

Süleymān nebīniñ ḳurd ḳuṣa ḥükmü
Ẕaʾil olup devri geçdi **fenada** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 22). [fenada, -da]*

Şehr-i dili ḳıldı ḫarāb geçdi oḳu tā cigere
Cismimize virdi **fenā** ḍarb-ı sinān atdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 10). [fenā,]*

Hicrān ateşi yaḳdı göñül şehrini eyledi berbād
Ḳıldı ḫarāb virdi **fenā** çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 10). [fenā,]*

Misāfir geldiler dünyā vü ʿuḳbāya nevbet bekler
Bu kār-ḫāne ʿaceb ḫāndır **fenāya** ḳābil evṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 8). [fenāya, -y, -a]*

Şuʾaybıñ muʾacciz bāhir semādan od düşüp ḫāke
Helāk itdi ḳamu ḳavmiñ duʿāsıyla **fenā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 14). [fenā,]*

Ḫāricīye lerze düşüp feryād ile itdi fiġān
Ḳavm-i ʿadüv leşkerine virdi **fenā** Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 12). [fenā,]*

Mīr iken işbu fenāyı terk idip biʾ cümleten
Salīk-i Ḥaḳ bāḳī oldu küllīsin virdi **fenā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 4). [fenā,]*

Mīr iken işbu **fenāyı** terk idip biʾ cümleten
Salīk-i Ḥaḳ bāḳī oldu küllīsin virdi fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 3). [fenāyı, -y, -ı]*

Bilürken bu **fenā** mülkin beḳāsı yoḳ imiş aṢlı
Niçün böyle göñül virdin behey ṭālib yalan dünya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 1). [fenā,]*

Ṭut elin beyhūde gezme bu **fenā** mülkünde sen
Telḳīn itsün Ẕikr-i cehr ḥużūrunda ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 3). [fenā,]*

İtdi ḥarāb bu vücūdum şehrini ḳıldı **fenā**
Artdı feryād ile nālem ḥālimiz düşvāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 3). [fenā,]*

Ehl-i tecrīd idi kendi bu **fenāyı** terk idüp
Baḳmadı evlād-ı ʿıyāle dünyādan oldu reha *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 5). [fenāyı, -y, -ı]*

Keşretiñ berzāḫı virir **fenāya**
Maḥv ider cismiñ gider hebaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 9). [fenāya, -y, -a]*

Yevm-i ḥaşre dek beyānısın yā ilāhī ḳıl beḳā
ʿÖmr-i cāvid üzre olsun bulmaya aṣlā **fenā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 14). [fenā,]*

fenā baḥrı: *Yokluk denizi.*

Hele ben ʿaşḳile her dem **fenā baḥrında** ġarḳ oldum
Vücūdum küllī maḥv olup ki aṣlā hiç āşārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 9). [fenā baḥrında, -n, -da]*

fenā bezmi: *Yokluk meclisi;geçici meclis II Dünya.*

Muḥabbet ateşi şaldı vücūdum eyledi iḥrāḳ
Fenā bezminde maḥv olup bu ʿālemde beḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 6). [fenā bezminde, -n, -de]*

fenā dārı: *Yokluk evi, fanilik yurdu, dünya.*

Bir Zamān bezm-i elestde yār ile men dost idim
Bu **fenā dārına** geldim olmuşum bīgāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 4). [fenā dārına, -na]*

Aç gözüñ ġafletle gezme bu **fenā dārında** sen
Mürşid-i kāmil ara bul ṭut yedin meydāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 3). [fenā dārında, -n, -da]*

fenā mülkü: *Yokluk alemi, dünya.*

Cān u başdan geçen ʿāşıḳ olurmuş vuṣlāta nāʾil
Muḳaddem bu **fenā mülkü** göñülden terk ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 6). [fenā mülkü,]*

fenā-ender-fenā: *Yokluk içinde yokluk II. Kişinin beşerî vasıflardan arınıp Hak'ta yok olduğu fenâfillah makamı.*

Bu ḳalbim ateş-i ʿaşḳa düşürdi dilrubā bāʾiş
Yaḳıp kül eyledi cismim **fenā-ender-fenā** bāʾiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 2). [fenā-ender-fenā,]*

fenāfillah: *Fenâfillah, tefâni sırrı da denilen, "ölmeden önce ölmüş gibi olup" yokluk sırrına ermek, Allah'ın varlığında yok olmak, erimek.*

Fenāfillahda maḥv ol kim ki senden Ḥaḳ ẓuhūr ider
Tecelli eyleye ol dem olanlar ʿaşıḳ-ı Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 11). [fenāfillahda, -da]*

fenā-yı ʿaşḳ: *Aşkın sonsuzluğu.*

Ten mülkünü ḳıldım fenā kārım durur **fenā-yı ʿaşḳ**
Buldum beḳā baʿdeʾl-fenā çün olmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 1). [fenā-yı ʿaşḳ,]*

fendi: *Hile, yalan, desise.*

Sükūtī Dervişiñ pendi sözüm saña ey efendi
ʿAcāyib dünyānıñ **fendi** cezāsı çoḳ ʿaṭāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 14). [fendi,]*

ferāġat: *El çekme, vazgeçme.*

Ḫilāfet emrini gözler degil ḥācet nizāʾ itmek
Ferāġat ḳıl behey ṭālib bu baḥs eyleme menẓūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 12). [ferāġat,]*

Mülk-i dünyā bī-vefādır ḳıl **ferāġat** ey göñül
Cehd ide gör terkini ur bul saʿādet ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 25, Mısra 1). [ferāġat,]*

Ḳıl **ferāġat** māsivādan göñlüne çekdirme sed
Mihrini ver ḳaḥbe zendir beyt-i dilden eyle red *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 1). [ferāġat,]*

ferāġat eyle: *Hakkından isteyerek vazgeçme, el çekme, sarf-ı nazar etme.*

Fe **ferāġat eyle** ey dil māsivādan çek elin
Ḳaf ḳarīb ol sen Naḳīye bulmaḳ istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 21). [ferāġat eyle,]*

<u>feraḥ:</u> *(Ar.) Hoşa giden bir halden duyulan zevk, gönül açıklığı, sevinç, sevinme.*

Ẕevḳ-yāb olmuş şu dil ki cürʿasından nūş ider
Rūz-ı bezm tā elestden içeniñ ḥāli **feraḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 4). [feraḥ,]*

Ṣormañız Mecnūna ey cān ḳanda olmuşdur **feraḥ**
Ẕülf-i Leylādan ʿaceb mi kim ola bunda **feraḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 1). [feraḥ,]*

Ṣormañız Mecnūna ey cān ḳanda olmuşdur **feraḥ**
Ẕülf-i Leylādan ʿaceb mi kim ola bunda **feraḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 2). [feraḥ,]*

Baḳma münkire ehl-i aġrāż ḫırṢ ile söyler kelām
Nuṭḳ kiẕb ile riyādır bıraḳmaz olsun hiç **feraḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 4). [feraḥ,]*

Bāb-ı luṭfunda gedā ol sāyesinde bul **feraḥ**
İç şarāb-ı kevşerinden her seḥerler bir ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 1). [feraḥ,]*

<u>ferāmūş:</u> *Unutma,hatırdan çıkarma,nisyan.*

Düşdüler bunca ḍalālet rāhına her rūz u şeb
Ḥaḳḳı itdiler **ferāmūş** çeşm-i aʿmā bī-baṢār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 4). [ferāmūş,]*

Her zamān ʿaḳl-ı maʿāşlar māsivāya meyl idip
Ḥaḳḳı itmişler **ferāmūş** ḳıldıġı inkāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 4). [ferāmūş,]*

<u>ferdā:</u> *I. Yarın II. Kıyamet günü.*

Ġām u **ferdāyı** hiç anma göñülden eylegil iḫrāc
Ḳanāʿat gibi bir devlet bulunmaz pāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 3). [ferdāyı, -y, -ı]*

Ḥaşr-ı neşri yevm-i **ferdā** nāmını inkār idip
Mülḥid-i Ẕındıḳa lāyıḳ nār-ı dūzaḫda ḳuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 19). [ferdā,]*

Mürüvvet eyle sen ey Ṣāhım Ṣaḳın bıraḳma **ferdā**
Ṭarīḳ-i Saʿdîler şāhı cenāb-ı Ṣeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 11). [ferdā,]*

Kelb-i ḫınzīr ṣıfātda ḳarār itmişler
Sükūtī her işin bıraḳma **ferdāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 66). [ferdāya, -ya]*

<u>feres:</u> *(Ar.) At, beygir.*

ʿAskeri ol Murtażānıñ düşmānına ḳarşu dur
Şām civarı meydānında girü ḳalma sür **feres** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 4). [feres,]*

ferhād: *"Ferhat"; Ferhat ile Şirin hikayesinin erkek kahramanıdır.*

ʿAşḳile **Ferhād** nice dem uġradı berzaḫlara
Şīrīn içün çekdi zaḥmet olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 7). [ferhād,]*

Bir zamān **Ferhād** da gezdi kūh ṣaḥrālarda hep
Bir lebi Şīrīn içün daġlarla itdi çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 7). [ferhād,]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan bir zamān **Ferhād** daḫı
Kūh-ı ṣaḥrālarda itdi Şīrīn içün çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 11). [ferhād,]*

Ferhād daḫı bunca Zamān daġlar içinde dolaşıb
Aġlar ḳatı Şīrīn içün başını ġavġālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 3). [ferhād,]*

Şīrīn içün dāġ u ṣaḥrā bıraḳmadı **Ferhād** ʿaşḳ
Naḳd-ı cānıñ tā virince eyledi ḳurbānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 5). [ferhād,]*

Ferhādıñ saʿy cemāl-i Şīrīnʾe ġāyet ḳatı
VaṢl içün bulmaḳ murādıñ bir ḥaḳiḳat er gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 5). [ferhādıñ, -ın]*

Ayrılıḳ irdi Şīrīnʾden bir vaḳit **Ferhād** gibi
Kūh-ı ṣaḥrālar gezerdim mehliḳāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 5). [ferhād,]*

Uyma Şīrīn sözüne Derviş Sükūtī her zamān
Bir belāya uġramış gör bugün nice **Ferhādım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 12). [ferhādım, -ım]*

Şīrīn içün **Ferhādlan** daġlarla itdim çoḳ nizāʾ
Aġyār-ı cihān bıraḳmaz olup vuṣlatına ol yüzü māh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 5). [ferhādlan, -lan]*

Şīrīn içün daġ u ṭaşları gezüp
Sen suʾāl it neler çekdi **Ferhāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 14). [ferhāda, -a]*

Çeşm-i giryān ile **Ferhād** düşdü ṭaġlar başına
Bir lebi şīrīn içün çoḳ uġradı ġavġālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 7). [ferhād,]*

ʿAşḳile **Ferhād** nice dem uġradı berzaḫlara
Şīrīn içün çekdi zaḥmet olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 7). [ferhād,]*

Şīrīn yolunda cān başın fedāya itdiler ġayret
Suʾāl it ẕevḳe irdi mi bugün sen anı **Ferhāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 4). [ferhāda, -a]*

ferīdūn: *İran'ın milli destanı Şehname'nin kahramanlarından Pişdaniyan sülalesinin altıncı hükümdarı, Cemşid'in soyundan gelen Abtin'in oğludur. İran tahtını Cemşid'in elinden aldıktan bir süre sonra zulme başlayan Dahhak'ı öldürüp yerine tahta geçen Feridun, adaletiyle ünlenmiş ve böylelikle Divan şiiri ve nesrinde adalet timsali olmuştur.*

Ḳanı ḳahramān eyler sitem **feridūn** şāh ile darā
Ḳamusu oldular fānī yer altında yatur halā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 7). [feridūn,]*

ferman: *Buyruk, emir (Allah'ın takdiri bağlamında).*

Tedbīr ile ṣanma olur her bir işim **fermān** imiş
Bezm-i ezel- taḳdīr olan emr-i Ḫudā pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 1). [fermān,]*

feryād: *Yüksek sesle bağırma, haykırış, çığlık; şikâyet etme, inleme, sızlanma.*

Himmet ile bıraḳma **feryāda** bugün eṣġālleriñ
Esb-i ʿaṣḳa sen süvār ol tā bulunca reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 5). [feryāda, -a]*

Raḥm itmedi hiç ḥālime **feryād** ile itdim fiġān
Eṭrāfımı muḥkem ṭutup ẓulm eyledi kesret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 9). [feryād,]*

Seḥerde ʿandelīb **feryād** fiġānıyla oḳur evrād
Ḳamu nāsı ider dilşāḍ uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 7). [feryād,]*

Gülşen-i ḥüsnüñde **feryād** iderim ben her seḥer
Bülbül-āsā mübtelāyım güllere oldum nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 7). [feryād,]*

Bülbülüñ efġān-ı Ẕārı güllere vaḳt-i bahār
Yoḳ yere **feryād-ı** āhı çūş ider ʿaleʾṣ-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 8). [feryād-ı, --ı]*

Bülbül gibi her dem bahār **feryādımız** ʿarṣa çıḳar
Bunca zamān leyl ü nehār artdı ḳamu nālānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 3). [feryādımız, -ımız]*

Bülbül-i şūrīdeler gör her ṣaḥrā **feryād** ider
Bir gül-i raʿnā içün biñ zār ile efġān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 5). [feryād,]*

Gülşen-i ʿaṣḳa her zamān bī-çāre bülbül gibi
Feryād iderek her seḥer biz zāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 6). [feryād,]*

Hem Ḥüseynʾi Kerbelāda ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk itdi **feryād** āh ile hep zār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 6). [feryād,]*

Ol şehinşāh bu ʿālem-i Muṣṭafādır iʿtiḳādım
Anıñ çün ʿaṣḳa düşdüm artmada hep **feryadım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 2). [feryadım, -ım]*

Rūz-ı mātem zār ile **feryād** ider vaḥşi ṭuyur
Ḳan döküp gökde melekler gözleri pür-nem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 9). [feryād,]*

Derde Yaʿḳūb düşdü ol dem Yūsufuñ **feryādıyla**
Buldu Eyüb Ṣabrıyla çün derdine edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 9). [feryādıyla, -ıy, -la]*

ʿİllet-i ʿaṣḳa dūş oldum ney gibi inlerdi dil
Ẕār-ı **feryādımla** ṭoldu bu zemīn ü āsumān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 6). [feryādımla, -ım, -la]*

Viṣālin çün gice gündüz iderim dāʾimā **feryād**
Fiġānım ʿandelīb āsā ʿazābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 3). [feryād,]*

Bunca cebel Ṣaḥrāları gezdim yeter bu fānīde
Mecnūn gibi Leylā içün **feryād** idip eyledim āh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 4). [feryād,]*

Bülbül gibi **feryādımız** ʿarşa çıḳar efġānımız
Artdı Sükūtī zārımız meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 11). [feryādımız, -ı, -mız]*

ʿAndelīb āsā hezārān nev-bahār **feryād** ider
Būy-ı gülden bī-hoş olmuş ʿaşḳ ile nālān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 9). [feryād,]*

Ḫāricīye lerze düşüp **feryād** ile itdi fiġān
Ḳavm-i ʿadüv leşkerine virdi fenā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 11). [feryād,]*

Çeşmiñ açmış gice gündüz derdiyle **feryād** ider
Laḥm-ı mevtāları yerler ḫınzīre dönmüş teni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 5). [feryād,]*

Naẓm ile itdim beyānıñ ḳıl bugün iḳrār ʿAlīdir
ʿĀṣıḳıñ **feryād-ı** āhı ḳıldıġı hep zār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 2). [feryād-ı, --ı]*

İtdi ḫarāb bu vücūdum şehrini ḳıldı fenā
Artdı **feryād** ile nālem ḫālimiz düşvāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 4). [feryād,]*

ʿAndelībler çūşa gelmiş her biri **feryād** ider
Ġonca güller tāze açmış nev-be-nev elvān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 5). [feryād,]*

İtme **feryād** boş yere hele zāhid sözü kes
Ẕikr ile doldur derūnuñ cehd ide gör her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 14, Mısra 1). [feryād,]*

fesād: *Fenalık, kötülük, karışıklık; arabozanlık, anlaşmazlık.*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased ü **fesādlarına** bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 4). [fesādlarına, -lar, -ın, -a]*

Dinleme vāʿiẓ sözüñ hiçbir ḳuru daʾvādır hep
Belki anıñ Ṣoḥbeti hem ḳalbiñ eyler çoḳ **fesād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 8). [fesād,]*

ʿÖmrünü virdi hebāya ʿaşḳ-ı mecāzī ḥükmile
Kendini ifnā idince nefsiyle itdi **fesād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 10). [fesād,]*

Nefsini bilmekde ʿāciz irmedi bir kāmile
Ḳaldı ẓulmet içre dāʾim ḥırṢ ile ider **fesād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 8). [fesād,]*

Ṣāfī itmeden bu ḳalb Ḥaḳḳa yol olmaz güşād
Ne ʿaceb zāhid mürāʾī seng-i dil dāʾim **fesād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 2). [fesād,]*

ʿUcub riyā ile memlū bu ḳalbim hep **fesād** ile
Buġuż ḥased nifāḳ bende bu ʿālem eylemiş menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 7). [fesād,]*

Şehvetle ḥased ḳalbimize eyledi envāʿi **fesād**
Hiç mümkünü yoḳ olmaḳ rehā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 5). [fesād,]*

fesāḥaṯ: *Açık ve güzel ifadeli konuşma.*

Bugün bir şaḫṢı ben gördüm **feṣāḥatle** oḳur Ḳurʾān
Cemīʾān beldeler gelmiş anı dinler nice insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 1). [feṣāḥatle, -le]*

Kelāmımda eger noḳṣān ḥatā ile yāḫūd ʿiṣyān
İdüp taḥsīn **feṣāḥatle** bulunur bunda ʿirfānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 8). [feṣāḥatle, -le]*

Biḥamdulillah bu dīvānım **feṣāḥatle** ḫitām oldu
Sekiz dört ḥarf ile naẓmım otuz iki kelām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 1). [feṣāḥatle, -le]*

feṯḥ: *Açmak, açılmak, ele geçirmek.*

Kīn kibir benlik ḥased hem daḫı ʿucb ile riyā
Şeş cihātiñ bende çekmiş **feṯḥ** olunmaz saña bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 6). [feṯḥ,]*

Baḥr-i ʿaşḳıñla Sükūtī **feṯḥ** ider esrār-ı Ḥaḳ
Maʿnā-yı rāz eneʾl Ḥaḳ sırrını itdi küşūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 13). [feṯḥ,]*

Bir muʿammādır Sükūtī işbu ʿālem ḥalḳına
Feṯḥ iderler erbāb-ı kāmil bilemez echelimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 22). [feṯḥ,]*

Her bir Nebī bunca velī bürhān ile söyler ḳavī
Ṭālib-i Ḥaḳ müşküllerin **feṯḥ** eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 10). [feṯḥ,]*

ʿArż idip gel bu kelāmıñ remzini bir kāmile
Feṯḥ ider ol gerçe taḥḳīḳ virdi maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 10). [feṯḥ,]*

Pendimi her kim ṭutar Derviş Sükūtī bu zamān
Mürşid gerek her köşeyi **feṯḥ** eyleye maʿnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 10). [feṯḥ,]*

Şeyḫim ider ẕikr-i celīl erenleriñ budur yolu
Feṯḥ iderler her müşküli ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 6). [feṯḥ,]*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā s̱evāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum **feṯḥ** ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 2). [feṯḥ,]*

Feṯḥinde daḫı Ḥaḳ aña āsān ile ḳıldı müyesser
Açdı hemān rāh-ı dīni ol Ṣāḥib-i Zülfikār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 9). [feṯḥinde, -i, -n, -de]*

Saʿy ide gör rāh-ı Ḥaḳda bulasın bir reh-nümā
Fetḥ ider her müşkülünü cān u başın aña ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 4). [fetḥ,]*

Men ʿaref sırrına āgāh itmede her ṭālibi
Fetḥ iderdi müşkülün her bir cihetden aña gelen sāliki *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 18). [fetḥ,]*

feth id-: *Açmak; fethetmek, ele geçirmek II kavuşmak.*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā ṣevāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum **fetḥ ider** ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 2). [fetḥ ider, -er]*

fetḥ ol-: *Açılmak, açığa çıkmak.*

Ḥubb-ı dünyādır bu ḥalḳıñ çeşmine çeken niḳāb
Geç dilersen māsivādan **fetḥ ola** cümle ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 2). [fetḥ ola, -a]*

Ḳalb ile hep **fetḥ olandır** cümle müşkül bunca bāb
Ḳalbe duḫūl kim ki ider aldı Ḥaḳdan kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 1). [fetḥ olandır, -an, -dır]*

Ṣāfī itmeden bu ḳalbi **fetḥ olunmaz** bunda bāb
Pāk ide gör iç yüẔini refʿ ola dilden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 1). [fetḥ olunmaz, -un, -maz]*

feth-i bāb: *Kapı açmak. (Bir şeyin başlama noktası, bir konu ile ilgili konuşmak.).*

Fetḥ-i bāb ider bu yolda reh-nümā
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 3). [fetḥ-i bāb,]*

fetvā: *Ar. Şeyhülislam ve müftülerin verdikleri din hükümleri.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i **fetvāyı** erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [fetvāyı,]*

Müftī **fetvālar** virür Ḥaḳ yolundan ayırır
Ṭamuya gördüm sürer çağırırım Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 9). [fetvālar, -lar]*

Fetvāya Ṣıġmaz bir yoldur ḥaḳiḳat sırrı incedir
ʿĀṣıḳlar bunda ḥayrāndır farḳ idemez ḥayvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 7). [fetvāya,]*

İriş bir kāmil insāna seni yunsun yaḳışdırsın
Olur olmaz lafa baḳma yalan **fetvāya** meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 4). [fetvāya,]*

fetva-yı şerīf: *Din âlimlerinin verdiği hüküm.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatı **fetva-yı şerīfi** teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [fetva-yı şerîfi, -i]*

fevt: *Ölüm, mevt.*

ʿAṣrımızda kimse bilmez hiç bizim aḥvālimiz
Fevtimizden söñra iẓhār olunur her ḥālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 2). [fevtimizden, -imiz, -den]*

Fevtine tariḫ dedim ben ey Sükūtī bu Zamān
Biñ iki yüz hem yedide eyledim ʿazm-i cenān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 25). [fevtine, -i, -n, -e]*

feyż: *İlim, irfan, marifet; lütuf, ihsan; tas. Allah tarafından kula lütfedilen ve ilham yoluyla kalbe gelen şey, varidat.*

Bütün mülkün ider ābād zevāle irmeye aṣlā
On iki bāb güşād itmiş derūnuñ **feyż** alur her bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 14). [feyż,]*

Noḳṭa-ı müphem ḥaḳāyıḳ sırrına maẓhar olup
Feyż irişdi ẕāt-ı Ḥaḳdan bulmuşuz kāmil reşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 4). [feyż,]*

Evliyāya yüzler sürüp **feyż** irişdi himmetiyle
Eglencemiz ẕikr-i Ḫudā nālān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 5). [feyż,]*

Hū ile bezm-i serā-yı vaḥdete çün irdiler
Hep erenlerden Sükūtī **feyż** ider insāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 10). [feyż,]*

Feyż-i himmetiñle her dem ʿaşḳımı döndür saña
Luṭf-ı iḥsānınla ben de ideyim çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 5). [feyż-i, -i]*

Mürşid-i kāmil yüẔünden **feyż** alur bunca nebāt
Vaṣl ider ol ẕāt-ı Ḥaḳḳa nice yüz biñ ṭālibin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 9). [feyż,]*

Teşnegān-ı ümmet içün saʿy idip her vechile
Bir ʿināyet irdi Ḥaḳdan **feyż** ile oldu resān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 4). [feyż,]*

Kişver şāh-ı cihāndır ol ʿAlī Mūsā Rıżā
Ẕāt-ı pāk **feyż-i** Ḥaḳḳın ʿadliyle ehl-i vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 12). [feyż-i, -i]*

Feyż-i Ḥaḳḳa nāʾil olmuş mürşid-i kāmil ile
Rütbe-i bālāya irmiş seyr ider dīdār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 3). [feyż-i, -i]*

Evliyādan ẕāt-ı pāk anda medfūn şeyḫ Selīm
Himmeti günden ʿayāndır **feyż** alur bāy-ı gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 4). [feyż,]*

feyż-i ḥak: *Allah'ın feyzi, İlahi feyiz ve bereket.*

Gürūh-ı evliyā içre nice dem ḥiẕmetiñ itdik
İrişdi **feyż-i Ḥaḳ** ʿādil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 4). [feyż-i ḥaḳ,]*

Feyż-i Ḥaḳḳa nāʾil olmuş mürşid-i kāmil ile
Rütbe-i bālāya irmiş seyr ider dīdār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 3). [feyż-i ḥaḳḳa, -a]*

feyż-i himmet: *Lutfun bereketi, bolluğu.*

Ḥiẕmeti ḳıl şeyḫine sen her demi leyl ü nehār
Feyż-i himmet andan olur dinler isen bī-ḫilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 4). [feyż-i himmet,]*

Ḥiẕmetinde beẕl cān it ṭut elin bir mürşidiñ
Feyż-i himmet iltimās it bāb-ı Luṭfuñ kem-teri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 14). [feyż-i himmet,]*

Fehm idip bu dehri yā Rab hep yalandır nʾidelim
Feyż-i himmet irgörürsen saña senden gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 2). [feyż-i himmet,]*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu bu derūnum ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 3). [feyż-i himmet,]*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu bu derūnum Ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 3). [feyż-i himmet,]*

Feyż-i himmetler irişir şeyḫ-i kāmilden bugün
Her kim eyler ḥiẕmetini ṣıdḳile cāndan gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 7). [feyż-i himmetler, -ler]*

feyż-i hudā: *Allah'ın yardımı, lütfu, ihsanı.*

Dal Delīl şāh-ı Ḥüseyn-i Kerbelādır şüphesiz
Kef Kerāmet kānı oldur maẓhar **feyż-i Ḫudā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 16). [feyż-i ḫudā,]*

Seniñ ẕāt-ı şerīfiñle bu ʿālemler ẓuhūr itdi
Vücūduñ maẓhar-ı **feyż-i Ḫudādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 8). [feyż-i ḫudādır, -dır]*

feyż-yāb: *Feyiz bulan, bolluk ve bereket gören.*

ʿAyn-ı bāṭınla cihānı seyr idermiş ehl-i ḳalb
Luṭf-ı Ḥaḳḳıñ maẓharıdır bunda olmuş **feyż-yāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 12). [feyż-yāb,]*

Māsivādır sed çeken bu gönlümüze her müdām
Terkin itgil ṭālibā sen ire Ḥaḳdan **feyż-yāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 4). [feyż-yāb,]*

Mürşidinden ġayr aṣlā **feyżyāb** olmaz kişi
Ḥācetiñ ʿarż it aña sen istegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 29). [feyżyāb,]*

feʾzkürullah: *"ayakta ve otururken Allah'ı zikredin." Kuran 4/103.*

Feʾzkürullah āyetinden almamış z̲erre ḫaber
Ḥaḳ bize envāʿ-ı z̲ikriñ eylemişdir hep mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 7). [feʾzkürullah,]*

fezḳurūnī: *Fezkurûnî: "Öyle ise siz beni (ibadetle) anın ki ben de sizi anayım. Bana şükredin; sakın bana nankörlük etmeyin!" (Bakara 2/152) ayetinden iktibastır.*

Feʾzkurūnī āyetiyle cān u dil her ṣubḥ u Şām
Z̲ikre düşmüş bu Sükūtī göñli bulmuş inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 13). [feʾzkurūnī,]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur z̲ikr ile muʿtād olan
Fezkurūnī āyetinden geldi bize ḫayr zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 8). [fezkurūnī,]*

Fezkurūnī āyetinden bī-ḫaber ʿamā faḳīh
Ṭutduġu yol ṣanma ṭoġru bulmadı Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 11). [fezkurūnī,]*

Fezkurūnī āyetiyle ḳalbini pāk itdiler
Mışḳal z̲āt-ı ḳadimden envārı Saʿdileriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 15). [fezkurūnī,]*

Fezkurūnī āyetinden gel ḫaber-dār ol bugün
Semʾ-i cāna erdim Ḥaḳdan bu ḫuṭāb-ı müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 7). [fezkurūnī,]*

Fezkurūnī āyetinden al ḫaber
Ḥaḳḳı z̲ikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 1). [fezkurūnī,]*

fī: *Tarih bildirir.*

Pes imdi maʿlūm ola ki ey ʿazīz kāmilan dünyāya **fī-** zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aṣlā ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 15). [fī-,]*

fiġān: *Üzüntü ile bağırıp çağırma ǀ hecr bağlamında (ayrılık sebebiyle) acıyla feryat etme.*

Raḥm itmedi hiç ḫālime feryād ile itdim **fiġān**
Eṭrāfımı muḥkem ṭutup ẓulm eyledi kes̲ret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 9). [fiġān,]*

Başlamış bülbül **fiġāna** nāle vü gülzār muḥabbet
Derd-i ʿaşḳ ile çoşupdur eylemiş hep zār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 1). [fiġāna, -a]*

Seḥerde ʿandelīb feryād **fiġānıyla** oḳur evrād
Ḳamu nāsı ider dilşāḍ uyan Ḥaḳ z̲ikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 7). [fiġānıyla, -ı(y), -la]*

Dervişlerimiz Ḥaḳ ẕikrin ider şām u seḥer zāhid
Bülbüllerimiz ġonca güle eyler **fiġān** bahār zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 2). [fiġān,]*

Göñül itme ḥaẕer benden **fiġān** eyle nedir Ẕārıñ
Ḥaḳ ile ḳıl bugün ülfet dü ʿālemde odur yârin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 1). [fiġān,]*

Hū ile her dem seḥerler ins ü cin ider **fiġān**
Oldular mecnūn gibi hem her biri dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 7). [fiġān,]*

Viṣālin çün gice gündüz iderim dāʾimā feryād
Fiġānım ʿandelīb āsā ʿaẕābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 4). [fiġānım, -ım]*

Fiġānım artmada gün gün dü çeşmimden aḳar pür ḫūn
Viṣāliñ şerbetiñ sen Ṣuñ meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 7). [fiġānım, -ım]*

Baḥr içinde bunca semek **fiġānıyla** ḳılar dilek
Allah diyü ẕikr iderek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 9). [fiġānıyla, -ı(y), -la]*

Ḫāricīye lerze düşüp feryād ile itdi **fiġān**
Ḳavm-i ʿadüv leşkerine virdi fenā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 11). [fiġān,]*

Aldı destimden cenānım rūy-ı gül mehpāremi
Ḥasrete bıraḳdı Sükūtī göñlümüz ḳıldıḳ **fiġān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 12). [fiġān,]*

Yās ṭutup gökde melekler zār idip eyler **fiġān**
İns ü cān vaḥş ṭuyūr oldu giryān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 29). [fiġān,]*

fiʿil: *İş, davranış, eylem, amel.*

Ṣavmıyla bunca ṣalāt itdiġi gör zāhidi
Kin kibirle **fiʿil-i** nifāḳ ṭutduġu gör zahidi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 8). [fiʿil-i, -i]*

ʿİlm-i Allahda üç dört ṣınıf ʿışrīn ḳul nebī
Fiʿil-i Resūl hem ṭarīḳat ṭaʿn itmekde lisānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 10). [fiʿil-i, -i]*

Tefekkür eylerim bunda bu **fiʿiliyle** selāmet yoḳ
Ḥużūr-ı ḫāk-i pāyine ne yüẔile varam yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 7). [fiʿiliyle, -i(y), -le]*

Ḥużūr-ı Ḥaḳ dīvānında bu **fiʿiliyle** necāt hiç yoḳ
Ḫudā āʿlem baña ol dem iderler cebrile maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 9). [fiʿiliyle, -i(y), -le]*

Gerçe ḫudʾa ile ṭutmuş **fiʿilini** ġāyet nihān
Ṣūret-i Ḥaḳdan gelür hep saña Sin Baġdād şeyḫi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 3). [fiʿilini, -i, -n, -i]*

geldi ki sebebi nār-ı dūzaḫ biz olmayalım ve bundan māʾadā sāʾir-i ṭarīḳat ehline
sirāyet ider ancaḳ böyle **fiʾil-i** ḳabīḥa içtisār iden kimseler iblīsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 24). [fiʾil-i, -i]*

Sen gibi şāha iden ḳaṣd elleri muṭlaḳ ḳurur
Ber murād olmaz Ḫavāric **fiʾil-i** ʿişyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 16). [fiʾil-i, -i]*

fikir: *Düşünce, görüş, fikir.*

Ẕikr-i **fikir** māl-ı dünyā cemʿine eyler heves
Laʿnet anıñ mālına hem saʿy olan girdāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 5). [fikir,]*

fikr: *(Ar.) Düşünce, zihinde tasarlanan şey, düşün.*

Ẕikr-i **fikrim** gice gündüz Ḥaḳ ile her dāʾimā
Müptelāyım ol Ḫudāya bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 7). [fikrim, -im]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u **fikrim** māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 8). [fikrim, -im]*

Ḫarāb oldu göñül şehri bu bed **fikrim** riyā ile
Zebūn eyler beni bu nefs belādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 13). [fikrim, -im]*

Seḥerde Ẕikrini gel it göñülde **fikrini** gel it
Hezārān şükrini gel it uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 3). [fikrini, -in, -i]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u **fikrim** māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 8). [fikrim, -im]*

Seniñ elṭāfnı her dem ʿaceb mi itmeyim hiç yād
Benim Ẕikrim ḳamu **fikrim** göñülden hep ṣudūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 8). [fikrim, -im]*

Derd-i **fikrim** her seḥerler olmasun bunda hebā
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 11). [fikrim, -im]*

firāg: *Ayrılık, ayrılma.*

Eyledim ʿaşḳıñla yā Rab cümle dünyādan **firāġ**
Kūh-ı Ṣaḥrā ʿindimizde bir imiş bostān bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 1). [firāġ,]*

Terk idip dilden sivāyı Derviş Sükūtī kem-terin
Ḳalmamış hiç anda aṣlā eylemiş cāndan **firāġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 10). [firāġ,]*

firāk: *Ar. Ayrılık, hicran.*

Seniñ ʿaşḳıñ **firāḳından** dü çeşm dökmede pür-ḫūn
Cenābından olur teskīn ʿaṭā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 5). [firāḳından, -ı, -n, -dan]*

firār: *Kaçmak, ayrılmak, terk etmek.*

Saña ʿāşıḳ olan cānlar ki bir yerde ḳarār olmaz
Muḥabbet ẕevḳini ṭatmış olanlar hiç **firār** olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 1, Mısra 2). [firār,]*

Anlardan bu ʿālem **firār** itmişler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 69). [firār,]*

fırāṯ: *Fırat Nehri.*

Olmuş iken cümle nās āb u **Fırāt** hem mübāḥ
Mażbūṭ itdi Şu yerin hep ehl-i ṭuġyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 11). [fırāt,]*

firâvân: *Bol, fazla, çok.*

Ẓulmünü eyler **Firāvān** ḥırşıyla ġāyet faḳīh
Dīn yoḳ īmānı aṣlā bī-edeb ṭuġyān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 9). [firāvān,]*

ʿAvrata eyler **firāvān** iştiyāḳıñ rūz u şeb
Şehvetiñ efzūn idermiş misl-i ḥar sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 5). [firāvān,]*

firʿavun: *Allahlık iddiasında bulunduğu için Hz. Musa'nın mücâdele ettiği Mısır hükümdarı.*

Gelüp Mūsā ile Harūn **Firʿavun** çoḳ nizāʾ itdi
Anıñ iġrāḳına bāʿiş bā- emr-i Ḥaḳ Mūsā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 15). [firʿavun,]*

Emr-i Ḥaḳla Mūsā oldum dīnime daʾvet idip
Firʾavun itmez ḳabūl hiç ġarḳ ider deryā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 8). [firʾavun,]*

firdevs: *Cennetin tamamı veya bir bölümü için kullanılan isimlerden biri. II Firdevs Kur'an'da biri "cennâtü'l-firdevs" (el-Kehf 18/107), diğeri sadece "firdevs" (el-Mü'minûn 23/11) şeklinde olmak üzere iki yerde geçer. Bu âyetlerde iman edip iyi davranışlarda bulunanların firdevs cennetlerine girecekleri, namazlarında huşu gösterip boş şeylerden yüz çeviren, zekâtlarını veren, iffetlerini koruyan, emanete ve verdikleri söze riayet edenlerle namazlarını sürekli kılanların burayı hak edecekleri bildirilmiştir.*

Sāl hezār üç yüz onunda rıḥlet itdi dünyādan
Şeyḫ ʿAlī semt-i beḳāda buldu maḳāmıñ **firdevsden** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 14). [firdevsden, -den]*

firenk: *Fransız.*

Ḳahr-ı Luṭfu bir ḳılanlar ey Sükūtī bu zamān
Neylesin ol cāna bunda dīn ü tersā hem de **firenk** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 10). [firenk,]*

firkat: *Ayrılık, ayrılış, hicran.*

Dil ḥastalar inler ḳatı dermāna irmekdir ġaraż
Firḳatde ḳalıp Yaʿḳub gibi Kenʿāne irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 2). [firḳatde, -de]*

fırsat: *(Ar.) Bir şeyin yapılması için uygun düşen, elden kaçırılmayacak durum ve zaman, vesile.*

Bilürsün hiç vefāsı yoḳ bu dehrin şāhī ger olsan
Elinde var iken **fırşat** taḥtıyla ḳabādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 4). [fırṣat,]*

Derviş dün ü gün behey ṭālib elinde var iken **fırşat**
Ṭalāḳın vir bu zen-i dehrin saña küllī Ẕiyān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 3). [fırṣat,]*

Ṭālibā dünyāyı terk it bulmaḳ istersen ḥalāṣ
Nefsine hiç virme **fırṣat** sür ḳademiñ durma baṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 2). [fırṣat,]*

Mürşid-i kāmil gözetgil elde **fırṢat** var iken
Tevbe telḳīniñ aḫz it eyle murādına ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 5). [fırṣat,]*

Pādişāhım mülk-i tende nefsimi eyle Zebūn
Virme **fırṣat** her vaḳit sen ṣal güzel eşrāra tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 6). [fırṣat,]*

Merd isen nefs ʿaskerine tīġ-ı Ḥaydarla yürü
Ḍarb ide gör virme **fırṢat** dīv ile şeyṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 10). [fırṣat,]*

Nefs-i şoma virmez aṣlā bunda her dem **fırṣatı**
Ehl-i beyt-i Muṣṭafāda Ḥaydarı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 17). [fırṣatı, -ı]*

Fırṣatıñ var iken ġayret ide gör
Bir şeyḫe bīʿat it kāmil üstada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 23). [fırṣatıñ, -n]*

Sükūtī zaʿyını ḳo elinde var iken **fırşat**
İriş bir kāmil insāna göresin bunda Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 9). [fırşat,]*

FırṢatıñ var iken elde sermāye
Aç göẐün her demi Mevlāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 11). [fırṣatıñ, -ı, -n]*

fiʾs-semā: *Göklerde olan.*

Bizim ervāḥı ezelden zen gibi ḥāmil olup
Çoḳ tevellüd itdi evlād miṣl-i encüm **fiʾs-semā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 10). [fiʾs-semā,]*

fitne: *(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.*

Fitneler oldu ẓuhūr ehl-i nuṢret ḳalmadı
Beg paşālar ẓulm ile ehl-i himmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 1). [fitneler, -ler]*

Fitneler oldu ẓuhūr ehl-i nuṢret ḳalmadı
Beg paşālar ẓulm ile ehl-i himmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 1). [fitneler, -ler]*

Devr-i Resūl-i ser ʿAlī gelmesiyle doldu cihān
Fitne fücūr itdi ẓuhūr urdu Ṣedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 10). [fitne,]*

Ḳıldı şehid ibn-i Yezīd bunları biñ cevr ile
Düşmānı āl-i Resūl **fitne-i** aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 12). [fitne-i, --i]*

frenk: *Avrupalı, Anglosakson, Cermen veya Latin ırklarının birinden olan.*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafā-yı ḳanūna tebdīl itdiler
Uydular **Frenk** ṣoḥbetine nice biñ insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 16). [frenk,]*

fücūr: *Günahkarlık, bozgunculuk.*

Devr-i Resūl-i ser ʿAlī gelmesiyle doldu cihān
Fitne **fücūr** itdi ẓuhūr urdu Ṣedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 10). [fücūr,]*

fuḳarā: *Fakirler, yoksullar.*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i nāẔenīnden baʿżı **fuḳarā** anıñ Ẓabṭ u rabṭına
ictisār iderler ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile ḳaṭʾ itmege Saʿy iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 5). [fuḳarā,]*

Aġnaya cinsine raġbet iderler
Ehl-i **fuḳarādan** nefret iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 12). [fuḳarādan, -dan]*

fülk: *Gemi, sandal, kayık.*

Fülkünü Ṣalmış nihāyet baḥr-ı girdāba bugün
Berzaḫa uġrar ne çāre ġarḳ ider bunca ʿibād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 7). [fülkünü, -ün, -ü]*

fülk: *Gemi, sandal, kayık.*

Zāhidiñ her dem kelāmı baḥr-ı ʿummān saḥili
Fülkünü nīm ḥaṭve ṣalımız ḳaldı ġām içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 4). [fülkünü, -ün, -ü]*

Ṣalmayan deryā-yı ʿaşḳa **fülkünü** her dem-be-dem
Bulmadı ol dürr-i maʿden kānıdır Şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 3). [fülkünü, -ün, -ü]*

furḳān: *Kuran-ı Kerim.*

Aḥmed gelüp ḳıldı beyān **Furḳān** ile Ḥaḳ sırrını
Dört kitābıñ sırrı bugün bir noḳṭadan itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 9). [furḳān,]*

fütūḥāt: *Fetihler, zaferler.*

yol kesici taʿbīr olunur ve bu ḫuṣūṣda anlarıñ murād-ı ʿaliyyeleri keşret-i cemāʿatle
nezr ü **fütuḥāt** ile dergāhları maʿmūr u ābād olmaḳdan neşʾet ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 10). [fütuḥāt,]*

füyūżāt-ı ilāhī: *İlahi feyizler, nimetler. Allah'ın yardımları II olağanüstü derecede bolluk, bereket.*

Hem anda acı ṣuları ider ṭatlı ḳamu gölü
Füyūżāt-ı ilāhīyle kerāmetle anıñ yolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 18). [füyūżāt-ı ilāhīyle, -y, -le]*

ġaddâr: *Zalim, merhametsiz, acımasız.*

İriş bir şeyḫ-i kāmile dilersen olmaġa iflāḥ
Ḳatı **ġaddār** ḳomaz bu nefs seniñ ḥāliñ yaman eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 6). [ġaddār,]*

Kibrile ṭutmuş cihānı ḥalḳa çoḳ eyler nifāḳ
Cehlile ġafletde ḳalmış böyle bir **ġaddāra** yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 10). [ġaddāra, -a]*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ol Ḥasan ibn-i ʿAlī
Pāre pāre cism-i pākın ḳıldı bir **ġaddār** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 4). [ġaddār,]*

Kimseler hiç sāyesinde görmedi aṣlā vefā
Bir vefāya ḳahr biñ cevrile **ġaddār** iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 6). [ġaddār,]*

Çeşm-i ḫūnum oldu revān seyller gibi her dem be dem
Ġaddār felek raḥm itmedi deryāya aḳdı bunca ḳanım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 4). [ġaddār,]*

Bunca demler yalvarırdım ḥālime raḥm iylesün
Ey Sükūtī şefḳāt umma bir ẓālim **ġaddāredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 10). [ġaddāredir, -e, -dür]*

ġadr: *Zulüm, cevr, haksız muamele.*

Kim umar senden terāḥḥum bī-vefā ẓālim felek
Ġadrile cevr-i cefādır ʿādetiñ ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 2). [ġadrile, -ile]*

ġaffār: *"Kullarının günahlarını affeden, bağışlaması çok olan" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır; Alllah (c.c.).*

Ḥaḳ Teʾālā Ḥażretleri ādemi bir ḳaʾlāya beñzedüp ṭoḳuz muḫtelif cevherden bünyād ḳıldığı beyānındadır
Ṭoḳuz ḳat bir cevherden yaratmış Ḫālıḳ-ı **Ġaffār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 4). [ġaffār,]*

Ne mümkündür ḫalāṣ olmaḳ bu bendlerden ḳatı müşkül
Meger lütf-ı ʿināyetiñ ḳılarsa ol Ġanī **Ġaffār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 6). [ġaffār,]*

Sevābım yoḳ günāhım çoḳ nola bir gün gidip bundan
Sükūtī ʿafv ider itmez bu **ġaffārım** seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 14). [ġaffārım, -ım]*

Kesret ʿiṣyānına iḳrār eyleyen āṣıḳların
ʿAfv ider mi cürmni **ġaffara** ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 6). [ġaffara, -a]*

Faẓl-ı Ḫudā itdi kerem bunları bir nūr ile
Geldi nebī biri velī ʿadile **ġaffār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 6). [ġaffār,]*

ġāfil: *Gaflet içinde bulunan kimse. || [tas.] Allah'tan habersiz kimse, henüz manevî olgunluğa ulaşmamış kişi.*

Seḥerde olma sen **ġafīl** çeker zaḥmet yarın cāhil
Bulup bir mürşid-i kāmil uyan Ḫaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 11). [ġafīl,]*

Ġafil olma ey Sükūtī bende-i Ḫaydar isen
Ḫaṣmına āl-i Resūlüñ seyfiyle nuṣret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 9). [ġafil,]*

Rāhında sen olma **ġafil** Ḥaḳḳı ögren ḳalma cāhil
ʿÖmrüñ geçüp ḳılar ẕaʾil Ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 9). [ġafil,]*

Ḫānḳāh-ı Saʾdiyānda şüphesiz muṭlaḳ velī
YüẔ sürüp gel zāhidā sen olma bunda **ġafilīn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 8). [ġafilīn, -i, -n]*

ġaflet: *(tas.) Hak'tan habersizlik, kalbin Hak'tan gafil olması, O'nun zikrinden mahrum kalması.II nefsine ve heveslerine uyarak Allah'ı ve emirlerini unutmak.*

Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı ẕikr ide gör her müdām
Ġaflet ile olma ṣaḳın var ḳalbe bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 10). [ġaflet,]*

Uyan **ġafletden** ey ṭālib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it
Sivāya olma gel raġıb seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 1). [ġafletden, -den]*

Ġaflet üzre olma ṭālib ara gözün her dem sabāḥ
Ṣabaḥ ḫānḳāh-ı Ẕikre gel gir bulmaḳ istersen felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 1). [ġaflet,]*

Meyl-i dünyā kesret üzre Ṣandılar bāḳī bunu
Ġaflet içre ḳaldı anlar ḥubb-ı efzūn-ı bī-ʿād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 8). [ġaflet,]*

Geç ey ṭālib bu **ġafletden** yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar
Ne ümīd var bu kesretden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 1). [ġafletden, -den]*

Bir ḥayāt olur ḥıżır-veş her demi leyl ü nehār
Neyleyim Derviş Sükūtī **ġaflet-i** ehl-i cāhile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 28). [ġaflet-i, -i]*

Āsān bulur ẕāt-ı Ḥaḳḳı reh-nümāsı kāmil olan
Ġafletle gezme aç gözüñ evvel gözet ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 4). [ġafletle, -le]*

Cehlile ẓulmetde ḳalmış işbu ʿālem ekṣeri
Hiç bilür mi **ġaflet-i** ehl nicedir āʿmālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 8). [ġaflet-i, -i]*

Kibrile ṭutmuş cihānı ḥalḳa çoḳ eyler nifāḳ
Cehlile **ġafletde** ḳalmış böyle bir ġaddāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 10). [ġafletde, -de]*

Aç gözüñ **ġafletle** gezme bu fenā dārında sen
Mürşid-i kāmil ara bul ṭut yedin meydāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 3). [ġafletle, -le]*

Aldanup **ġafletle** ḳaldın bu sivānıñ naḳşına
Ġuṣṣa-ı ġām keṣret üzre derd-kār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 3). [ġafletle, -le]*

Ġaflet üzre ehl-i dünyā nefsine tābi olup
Ḥalḳa bühtān ile ġıybet dāʾim ider fāsıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 3). [ġaflet,]*

Ġaflet içre bıraḳma hem dem eyle şefḳat yā Kerīm
Baḥr-ı ʿaṣḳıñla kemāliñ ile vuṣlat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 1). [ġaflet,]*

Ġaflet ile ḳaldı buñlar dīde-i cān açmadı
Mürşid-i kāmillere hiç Ṣormadı bir ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 3). [ġaflet,]*

Ġaflet ile gezme bunda çeşm-i cānıñ aç güzel
ʿÖmr-ü bāḳī iltimās it iresin sen cāvidāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 7). [ġaflet,]*

Kim ki anıñ yollarını itmedi cāndan ḳabūl
Ġaflet ile ʿömr geçüp dīdesi gör dāʾim şaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 10). [ġaflet,]*

Ġaflet ile olma Ṣaḳın var ḳalbe bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 21). [ġaflet,]*

Ġaflet ile dīde-i cān açmadılar bir Zamān
Murġ-ı ḫuffāş hiç görür mü gündüzü balıḳ Ṣuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 17). [ġaflet,]*

Ġaflet içre bıraḳma hem dem eyle şefḳat yā Kerīm
Baḥr-ı ʿaṣḳıñla kemāliñ ile vuṣlat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 1). [ġaflet,]*

ġafūr: *"Çok mağfiret eden, çok şefkat gösteren, bağışlayan, yarlıgayan" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.*

Günāhkār ḳullarız yā Rab ḫaṭāmız bir nice efzūn
Ġafūr ismiyle raḥm etgil ʿināyet ḳıl saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 8). [ġafūr,]*

Ümidim bir cenābından raḥīmsın her dü ʿālemde
Ġafūr ismine maẓharsın seniñ şānındadır iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 12). [ġafūr,]*

gāh: *Bazen, kimi vakit, gâh, kâh.*

Sen olduñ fātiḥ ʿilm-i ḥaḳāyıḳ sırrını her **gāh**
Seniñ ʿilmiñ nihāyet gerçe ġāyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 5). [gāh,]*

gāhī: *Bazen, bazı defa, bazı vakit, kimi vakit.*

Söylenir evvel ezel kim **gāhī** otdan būḳ olur
Daḫı būḳdan ot olup hem dillere destān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 17). [gāhī,]*

Naẓar ḳıl bu derūnuma seniñ ʿaşḳıñla her **gāhī**
Yanarsam rūz u şeb muṭlaḳ sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 9). [gāhī,]*

ġālib: *Galip gelen, yenen, üstün gelen, baskın (kimse).*

Seḥer vaḳtinde ey ṭālib uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it
Bu nefsine olup **ġalib** uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 2). [ġalib,]*

Eger müʾmīn isen ṭālib Ḥaḳḳa her dem olup raġbet
Olamaz nefs saña **ġalib** seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 6). [ġalib,]*

Durma gice gündüz ṭālib gir meydāna döne döne
Nefsine ol bugün **ġalib** gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 2). [ġalib,]*

ManṢūr-ı Ḥallacıñ ʿaşḳı ne **ġalib**
BeẔl itdi cānını ḳurbān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 13). [ġalib,]*

Ehl-i münkir **ġalib** ḳaç bir tenhāya
Ẓulm ile çoḳ itdi her bir gedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 67). [ġalib,]*

ġam: *Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.*

Sāḳīyā ṣun bize her dem laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden **ġāmları** hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 2). [ġāmları, -ları]*

Ḫānḳāh-ı bezm-i ʿaşḳda **ġām** yimez ʿāşıḳlarız
Sāḳī-i bezm-i elestiñ bādesi eylerdi şād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 11). [ġām,]*

Zāhidiñ her dem kelāmı baḥr-ı ʿummān saḥili
Fülkünü nīm ḥaṭve ṣalımız ḳaldı **ġām** içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 4). [ġām,]*

Biz Ḥasan ʿaşḳına Ẕehir sem ḳātil nūş idip
Ġām degil zāhid bu yolda şāh Ḥüseyne cān fedāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 4). [ġām,]*

Ṣunsa sāḳī taze engür meylerinden bir ḳadeḥ
Defʿ **ġām** elbet ider ol ṣāfī şerbetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 4). [ġām,]*

Şemʿ-i ḥüsnüne bugün yansam yaḳılsam **ġām** degil
Maḥvolursa bu vücūd pervānem ider şimdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 5). [ġām,]*

Ġām u ferdāyı hiç anma göñülden eylegil iḫrāc
Ḳanāʿat gibi bir devlet bulunmaz pāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 3). [ġām,]*

Geçmişiz mülk-i cihāndan bir ḳurı hemvāra yuf
Rızḳ içün hiç **ġām** çekilmez kesb iden ol kāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 2). [ġām,]*

Kemāliñle şifā verdiñ Eyyübüñ rencine ol dem
Beni **ġām** derdine Ṣaldın o semte eyledin ilḥāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 8). [ġām,]*

Bir vefāya biñ cefā itmek dilersen **ġām** degil
Miḥnet-i ʿaşḳa alışdıḳ olmuşuz biz müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 3). [ġām,]*

Ġuṣṣa-ı **ġām** her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 7). [ġām,]*

Neşʾe yābım ḳamu **ġām** cümle efkārım gidüp
Ḥürrem oldu dil ü cānım dāʾimā şādāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 7). [ġām,]*

Ġām degil böyle Ḫudā bil ḫalḳ idip bu ʿālemi
Hiç suʾāl olmaz işinden ol ġanī sübḥāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 7). [ġām,]*

Miḥnetle elem dürlü çile her vecihle **ġām** aratdı bu gice
Ḳalbimize virdi cefā çeşm-i ḫūnum aḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 1). [ġām,]*

Aḥbāb-ı yārān keşret ile cānımıza virdi elem
Sāḳī ḳadeḥ Ṣundu bize zehr ile **ġām** ḳatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 4). [ġām,]*

Ḫub-ı sivā bunca cefā çekdirdi baña biñbir çile
Ġāmlarla elem derd belā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 2). [ġāmlarla, -lar, -la]*

Leşker-i **ġām** çār eṭrāfiñ ḳuşatmış her demi
Şād-ı ḥürrem olmaz aṣlā derd ile ġiryān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 11). [ġām,]*

Sāḳīyā Ṣun bize her dem laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden **ġāmları** hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 2). [ġāmları, -lar, -ı]*

Ġuṣṣa-ı **ġām** her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 7). [ġām,]*

Zehrile **ġām** kase kase ṣunmada her dem-be-dem
Baġrımı pür ḫūn ider gör ḳahrıyla her zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 5). [ġām,]*

ġanī: *Zengin; bol, çok.*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba **Ġanīniñ** oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir

nüsḥasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaSı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [ġanīniñ, -n, -i, -n]*

Cism-i insānı yaratmış ol **ġanī** perverdigār
On iki bāb üzre tertīb ḳıldı anı girdigār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 1). [ġanī,]*

Ne mümkündür ḫalāṣ olmaḳ bu bendlerden ḳatı müşkül
Meger lütf-ı ʿināyetiñ ḳılarsa ol **Ġanī** Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 6). [ġanī,]*

Ḫāliḳ olan ḳullarına niʿmetini virdi **ġanī**
Şükr idelim ey Sükūtī cümleye Ḥaḳ rāzıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 11). [ġanī,]*

Sözüm ṭut ṭālibā her dem **ġanī** Mevlāya ol ḳāniʿ
Odur rıẔḳa kefil muṭlaḳ iden aʾṭāya ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 1). [ġanī,]*

Ġām degil böyle Ḫudā bil ḫalḳ idip bu ʿālemi
Hiç suʾāl olmaz işinden ol **ġanī** sübḥāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 8). [ġanī,]*

Sükūtī Dervişe luṭfuñ irişürse kemāliñle
Seniñ deryāna bir nisbet ḳalīldir ey **ġanī** Sübḥān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 14). [ġanī,]*

Mürüvvet **ġanīsin** ancaḳ ḳabūl ḳıl ḫānḳāhında
Nigāh-ı iltifātıñ ḳıl sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 9). [ġanīsin, -sin]*

ʿAlīdendir ḳamu müʾmīn vücūduna olan bāʿiş
ʿAlīdendir ḳamu ḫalḳa virilen rızıḳ **ġanī** her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 14). [ġanī,]*

Sürdüler elmās ḳadeḥler meclisinde her müdām
Bāde-i engür şarābıñ içdiler bir çoḳ **ġanī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 14). [ġanī,]*

Sükūtī Dervişiñ ʿömr Ṣoñ āḫir demlere irdi
Günāhıñ ʿafv ider lā-şek **ġanīdir** ol kerem-kānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 16). [ġanīdir, -dir]*

Mülk-i māl keṣret üzre dergāhıñ vaḳfı **ġānī**
Her gelen mihmāna ikrām itdi ol merd süḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 11). [ġānī,]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir **ġanīdir** gün gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 18). [ġanīdir, -dir]*

Ṣofrāsı meydānda dāʾim ṣāḥib-i ehl-i saʾīd
Şeyḫ ʿAlī merd-i mürüvvet **ġanīdir** ehl-i seḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 12). [ġanīdir, -dir]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir **ġanīdir** gün gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 18). [ġanīdir, -dir]*

ġaraż: *Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.*

Bunda gelmekden **ġaraż** ne Rabbini bilmek imiş
Ḥiẕmetinde beẔl cān it kāmil insāna ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 3). [ġaraż,]*

Aç gözünü ṭālibā sen vech-i Raḥmānʾdan **ġaraż**
Sen seni bil añla taḫḳiḳ-i seyrāndır **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 1). [ġaraż,]*

Aç gözünü ṭālibā sen vech-i Raḥmānʾdan **ġaraż**
Sen seni bil añla taḫḳiḳ-i seyrāndır **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 2). [ġaraż,]*

Ḥiẕmeti ḳıl şeyḫine sen açıla ʿilm-i Ḫudā
Men ʿaref dersin oḳu gel bunda ʿirfāndır **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 4). [ġaraż,]*

Māsivānıñ ʿilletine pīrin olmuşdur ṭabīb
inḳiyād ol aña her dem derde derd-mend **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 6). [ġaraż,]*

Küntü kenziñ sırr-ı muṭlaḳ sendedir iste anı
Reh-nümālar dāmına düş çünki ol kanda **garaz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 8). [garaz,]*

Mürşid-i kāmil ara bul Derviş Sükūtī sen bugün
Bāb-ı ʿilmiñ ögretir ol şāh-ı merdāndır **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 10). [ġaraż,]*

Mecnūn-ı ʿaşḳdan ṣorulmaz vech-i ḫūbāndır **ġaraż**
Sālik-i Ḥaḳḳın ezelden ḳurb-ı Raḥmāndır **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 1). [ġaraż,]*

Mecnūn-ı ʿaşḳdan ṣorulmaz vech-i ḫūbāndır **ġaraż**
Sālik-i Ḥaḳḳın ezelden ḳurb-ı Raḥmāndır **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 2). [ġaraż,]*

Kes̲ret-i dünyāya itmez iltifātıñ ʿaşḳ eri
Meclis-i vaḥdet-i beḳāda ẕevḳ-i sulṭāndır **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 4). [ġaraż,]*

ʿUzlete ḳılmış ḳarārıñ Ḥaḳḳa maḳbūl ḳul olan
Raġbet itmez bu sivāya terk-i cihāndır **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 6). [ġaraż,]*

Mūtū ḳable en temūtū çünki dedi Ḥaḳ Resūl
Fehm ide gör işbu naẓmı nuṭḳ-ı bürhāndır **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 8). [ġaraż,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen Derviş Sükūtī sen bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa ḳıl naẓar sen bunda seyrāndır **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 10). [ġaraż,]*

İşbu dehre gelmeden ol yāre irmekdir **ġaraż**
Ḳalbini Ṣāfī eyleyüp dīdāre irmekdir **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 1). [ġaraż,]*

İşbu dehre gelmeden ol yāre irmekdir **ġaraż**
Ḳalbini Ṣāfī eyleyüp dīdāre irmekdir **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 2). [ġaraż,]*

Ḥayy u bāḳī lā-yemūt sırrını fehm eyleyen
Mevt-i īrād gelmeden bir vāra irmekdir **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 4). [ġaraż,]*

Sūre-i sebʿaʾl meṯānī remzini iẕʾān içün
Men ʿarefden ders alıp esrāra irmekdir **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 6). [ġaraż,]*

Noḳṭa-ı sırr-ı ʿAlīyi bulmaġa her bir nefes
Lāyıḳ-ı ḥiẕmet ile Ḥaydare irmekdir **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 8). [ġaraż,]*

Ẓulmet-i nefs ḳaplamışdır bu vücūduñ şehrini
Saʿy ide gör ey Sükūtī envāre irmekdir **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 10). [ġaraż,]*

Dil ḥastalar inler ḳatı dermāna irmekdir **ġaraż**
Firḳatde ḳalıp Yaʿḳub gibi Kenʿāne irmekdir **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 1). [ġaraż,]*

Dil ḥastalar inler ḳatı dermāna irmekdir **ġaraż**
Firḳatde ḳalıp Yaʿḳub gibi Kenʿāne irmekdir **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 2). [ġaraż,]*

Mūsāleyin Ṭur Dağında her dem münācāt eyleyen
Düşvār-ı ḫāliñ ʿarż itmege Sübḥāna irmekdir **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 4). [ġaraż,]*

ʿAşḳ yolunda cān u başıñ ManṢūr gibi ḳılmış fedā
Her varından geçip bugün merdāne irmekdir **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 6). [ġaraż,]*

Terk eyledi ibn-i Edhem tāc u taḫtıñ Ḥaḳ yoluna
Bir ḥabbeye muḥtāc olup ʿuryāna irmekdir **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 8). [ġaraż,]*

Beẕl eyledi her varını Derviş Sükūtī ol yāre
Vuṣlat diler her rūz u şeb iḥsāna irmekdir **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 10). [ġaraż,]*

Ṣavm-ı ṣalātle gör zāhidi her bir işi bitmiş Ṣanır
Cennet **ġarażı** cehd itdiği bulmadı ol Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 4). [ġarażı, -ı]*

Ehl-i dil ḥāliñ ifāde Ḥaḳḳa itdi çünki ʿarż
İlticā-yı Ḥaḳdır anlar ḫalḳa itmezler **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 17, Mısra 2). [ġaraż,]*

Bil vücūduñ şehr içre beyt-i Raḥmāndır **ġaraż**
Yoḳ yere itme ṭavāfı ʿālī Sübḥāndır **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 1). [ġaraż,]*

Bil vücūduñ şehr içre beyt-i Raḥmāndır **ġaraż**
Yoḳ yere itme ṭavāfı ʿālī Sübḥāndır **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 2). [ġaraż,]*

Ḥānḳāh-ı ʿAskerīye sür yüzüñ gel dāʾimā
Kaʾbe-i ʿulyā dilersen böyle sulṭāndır **ġaraż** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 4). [ġaraż,]*

ġarb: *Ar. Batı.*

Līmaʾallah sırrına nā-maḥrem olmuş **ġarb** şarḳ
Mürşide hiç varmayanlar nice itsün anı farḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 1). [ġarb,]*

ġāret: *Akın etmek, yağmalamak, talan etmek.*

Dīn ü millet **ġāret** oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 7). [ġāret,]*

Dīn ü millet **ġāret** oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 7). [ġāret,]*

İtdi **ġāret** bu vücūdum şehrini yaġmā-yı ʿaşḳ
Mecnūn-āsā kūh-ı ṣaḥrā her demi Leylā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 23, Mısra 1). [ġāret,]*

ġarīb: *Düşkün, zavallı, biçare || Aşık.*

Sükūtī bir **ġarīb** ednā gerek dünyā gerek ʿuḳbā
İrişür nuṣret-i Mevlā seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 13). [ġarīb,]*

Ḳapuñda ilticā itmiş Sükūtī bir **ġarīb** edna
Nigāh-ı iltifātındır benim iḥsānıma bāʿiṯ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 9). [ġarīb,]*

Sükūtī bir **ġarīb** miskin ʿabādan ḫırḳa tāc giyse
Ḥaḳāretle naẓar itme irādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 13). [ġarīb,]*

Dürr-i luṭfunı beklermiş Sükūtī bir **ġarīb** ednā
ʿAlīniñ ḫānḳāhında hezārān kem-terim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 15). [ġarīb,]*

Sükūti bir **ġarīb** ednā ider evṣāfını her dem
Yolunda cān u baş virse revādır böyle bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 13). [ġarīb,]*

Sükūtī bir **ġarīb** ednā ġulām bāb-ı Luṭfunda
İderse himmetiñ ol şāh anıñla ṣoḥbetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 13). [ġarīb,]*

Bir Özge derde dūş olmuş Sükūtī bir **ġarīb** ednā
Devāsına ʿilāc yoḳdur bu yolda hiç tımār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 7). [ġarīb,]*

Geldim cihāna bir **ġarīb** aratdı bizim efġānımız
Neyleyelim böyle naṣīb taḳdīr iden Sübḥānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 1). [ġarīb,]*

ʿAşḳına düşmüş yanar Derviş Sükūtī bir **ġarīb**
Maḥv olunca gör ṭutuşmuş artdı nārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 13). [ġarīb,]*

Urmayın siz zāhidā her **ġarīb** bī-çāre tīġ
Lāyıḳ oldur ḍarb idesiz her zamān aġyāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 1). [ġarīb,]*

ʿAceb bir ḥāle uġramış Sükūtī bir **ġarīb** ednā
Devāsız derde düş olmuş ṭabîblerden tımārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 11). [ġarīb,]*

Sükūtī bir **ġarīb** ednā cemāl-i yāre vāṣıl olmuş
ʿArefden dersini almış iderdi ẕevḳ-i dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 9). [ġarīb,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī gelmişem ednā **ġarİb**
Ḫāk-i pāyiñ beklerim hep saña itdim ʿarż-ı ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 13). [ġarİb,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī bir **ġarībe** eyle nuṣret yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 10). [ġarībe, -e]*

Şefḳat eyle bu Sükūtī kem-tere ey ẕāt-ı pāk
Senden ümīd kesmez aṣlā bir **ġarİb** ednā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 28). [ġarİb,]*

Bunca ʿiṣyān ile geldim bāb-ı luṭfuna bu gün
Eyleme red bu Sükūtī bir **ġarīb** kem-ter kemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 14). [ġarīb,]*

Pādiṣāhım eyle himmet bu **ġarīb** bī-çāreye
Sen Kerīmsin eyle iḥsān ʿarż-ı ḥālim saña bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 11). [ġarīb,]*

Kemāl-i ḳudretiñ çoḳdur yetiş gel baḥr-ı ʿaşḳıñla
Bul dil-ḥaste **ġarībine** revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 8). [ġarībine, -iñ, -e]*

Bu kem-ter ʿāṣıḳıñ Derviş Sükūtī bir **ġarīb** miskin
Seniñ bāb-ı viṣālinde gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 13). [ġarīb,]*

Ġarīb-i mecnūn gibi dāʾim perişān oldu aḥvālim
Gezerim kūh-ı Ṣaḥrāda rehā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 3). [ġarīb-i,]*

Ġarīb ü nā-tüvān ḥālim şikāyet etmem aṣlā
Dil ü mecrūḥuma sensin tımārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 9). [ġarīb,]*

Ġarīb bir ḳul günāhkārım ʿibādet yoḳ hiç eẕkārım
Miṯāl-i ʿandelīb-zārım meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 9). [ġarīb,]*

Bu dil-ḥaste **ġarībine** devā ḳıl yā Resūlullah
Yaturam derd-i āhınla şifā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 1). [ġarībine, -iñ, -e]*

Seniñ bāb-ı ġulāmıñdır Sükūtī bir **ġarīb** miskin
Mürüvvet ḳıl saña gelmiş gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 13). [ġarīb,]*

Dürr-i luṭfuñ ġulāmıdır Sükūtī bir **ġarīb** ednā
Ḳapuna yüz sürüp gelmiş ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 13). [ġarīb,]*

Bu pendimiz rūşen beyān hiç itmezim aṣlā nihān
Sükūtī **ġarīb** bir dervişān irdi göñül seyrānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 10). [ġarīb,]*

Şemʾ-i ḥüsnüñ ʿāşıḳı olmuş Sükūtī bir **ġarīb**
Rūz u şeb yanar ṭutuşmış ḳalbiniñ külḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 13). [ġarīb,]*

Ben bir **ġarīb** bī-çāreyim meded şeyḫim yā Cebāvī
Ḳomaz bu nefs-i emmāre meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 1). [ġarīb,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz geldim viṣāliñ bābına
ʿAfv idip gel bu Sükūtī bir **ġarīb** ḳul nekbeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 10). [ġarīb,]*

Sükūtī bir **ġarīb** ednādır lütfuñ ġulāmıdır
Şefāʿat-i iltimās eyler dün ü gün hep ricā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 17). [ġarīb,]*

İlticāmız saña yā Rab şol deme itme ḳarīb
Bu Sükūtī bir **ġarībiñ** görmeyeler ol günü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 24). [ġarībiñ, -iñ]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī bir **ġarībe** eyle nuṣret yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 10). [ġarībe, -e]*

Kenz-i Ḥaḳḳa vāṣıl olmuş dervişānı bī-şümār
Bir **ġarīb** ednā Sükūtī her müdām lāyıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 22). [ġarīb,]*

Ḥiẕmetinde beẔl-i cān itmiş Sükūtī bir **ġarīb**
Ḳaṭre iken baḥre irdi bir ʿaẓīm ʿummān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 9). [ġarīb,]*

ġarīk: *Gark olmuş, dalmış, batmış. Bir şeyle aşırı derecede dolmuş olma, bir şeye batmış, boğulmuş halde bulunma.*

İlāhī cürm ü ʿiṣyāna **ġarīḳim** baḥr-ı bī-pāyān
Yüzüm ḳarasıyla gelsem ḥicābım çoḳ saña ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 1). [ġarīḳim, -im]*

Āfitābıñ şuʿlesinden cismine żiyā irer
Nūra **ġarḳ** itdi bu ḳalbim nice lemʿālar virir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 2). [ġarḳ,]*

Ol ḥaḳiḳat erleriñ gör baḥri ʿaşḳa **ġarḳ** olup
Dürr-i maʿden gevherine irdi maḥrem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 11). [ġarḳ,]*

Emr-i Ḥaḳla Mūsā oldum dīnime daʾvet idip
Firʾavun itmez ḳabūl hiç **ġarḳ** ider deryā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 8). [ġarḳ,]*

Bir gice tenhā nişīnim geldi bir ḫūb dilrubā
Ġarḳ olup Ẕinet libāsı ḥüsnünü ʿarż ḳılaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 10). [ġarḳ,]*

Kerbelāya irdi ol dem özge ṭufān miṣl-i Nūḥ
Ḳana **ġarḳ** oldu şehīdān bunca iḥvān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 20). [ġarḳ,]*

Nūḥ Nebīniñ ṭufānından buldular ol dem ḫalāṣ
Ḳavm-i kāfirleri ṣaldı **ġarḳıla** deryā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 6). [ġarḳıla, -ıla]*

SöẔü şīrīn lebi sükker dehānı ḥoḳḳaya beñzer
Müzeyyen zībe **ġarḳ** olmuş cevāhir hep düzenlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 8). [ġarḳ,]*

ʿAşḳ baḥrına düşdüm bu gün **ġarḳ** eyledi pāyānına
Dürr-i cevherin buldum yekūn Ṣatdım tüccār dükkânına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 1). [ġarḳ,]*

Bu vücūdum şehrini doldurdu ẕāt-ı pākıyla
Nūra **ġarḳ** itdi ser-a-ser dürlü elvān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 8). [ġarḳ,]*

Baḥr-ı ʿaşḳa **ġarḳ** olan Derviş Sükūtī her zamān
Cevherin aṣlıñ bulur ol kendin ʿummān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 11). [ġarḳ,]*

Bir ʿaceb ʿiṣyāna **ġarḳım** baḥr-ı girdāba düşüp
Cürmüne ben iʾtirāfım yek pāre ḥürmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 7). [ġarḳım, -ım]*

Buna her kim ki aldandı belā baḫrına **ġarḳ** oldu
Ḫalāṣ olmaz ḳatı düşvār dün ü gün olmada ifna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 3). [ġarḳ,]*

Ġarḳ olup Derviş Sükūtī baḥr-ı ḳulzümde bugün
Maḥv olup ḳalmadı gitdi miṣl-i deryā-yı ḥubāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 9). [ġarḳ,]*

Baḥr-ı ʿaşḳıñ menbaʿīdır ḳanda kim eyler ẓuhūr
Mevciyle **ġarḳ** eylemiş ol her demi aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 14). [ġarḳ,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ nūrı ile bu cihān
Ġarḳ olup başdan ayaġa her ne var bunca ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 4). [ġarḳ,]*

ġark id-: *Boğmak, batırmak, sular içinde bırakmak; ızdırap çekmek, hüzünlenmek.*

Fülkünü Ṣalmış nihāyet baḥr-ı girdāba bugün
Berzaḫa uġrar ne çāre **ġarḳ ider** bunca ʿibād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 8). [ġarḳ ider, -er]*

ġark it-: *Doldurmak, kaplamak, kuşatmak, yayılmak.*

Mihr-i vechinden anıñ hem āfitāb olmuş żiyā
Nūra **ġarḳ itmiş** cihānı eyledim envār aḫẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 10). [ġarḳ itmiş, -miş]*

ġark ol-: *Boğulmak, batmak; hüzün, keder içinde olmak, çok üzülmek.*

Hele ben ʿaşḳile her dem fenā baḥrında **ġarḳ oldum**
Vücūdum küllī maḥv olup ki aṣlā hiç āş̲ārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 9). [ġarḳ oldum, -du, -m]*

Ġarḳ olup Derviş Sükūtī baḥr-ı ḳulzümde bugün
Maḥv olup ḳalmadı gitdi miş̲l-i deryā-yı ḥubāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 9). [ġarḳ olup, -up]*

ġavġā: *Döğüşme, gürültü || Dünyaya ait mücadeleler, malâyâni heves; arzu.*

Hep bu ʿaşḳıñ **ġavġāsıdur** baḥr-i ʿummāna ṣalan
Anda elmas kāselerle sevḳ ider her bār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 5). [ġavġāsıdur, -sı, -dur]*

Ferhād daḥı bunca Zamān dağlar içinde dolaşıb
Ağlar ḳatı Şīrīn içün başını **ġavġālara** düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 4). [ġavġālara, -lara]*

Meyl virmedim ben dünyāya göñlümdeki sevdā nedir
Uğraşmazam hiç ḥalḳ ile başımdaki **ġavġān** nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 2). [ġavġān, -n]*

Geçmemiş göñlüm sivādan ülfeti bālādadır
Kin kibir benlik ḥasedle dāʾimā **ġavġādadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 2). [ġavġādadır, -dadır]*

Ḥubb-ı evlād-ı ʿAlīye cān u baş ḳıl her müdām
Ẕabṭ ide gör nefsini her **ġavġāya** itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 6). [ġavġāya, -(y)a]*

Uyma Ṣaḳın sen hevāya beyhūde hem sivāya
Ṣalma başın **ġavġāya** devrān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 6). [ġavġāya, -y, -a]*

Behey ṭālib saña direm gelüp dünyāya meyl itme
Bu keş̲retden ḥalāṣ ol sen ṣaḳın **ġavġāya** meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 2). [ġavġāya, -ya]*

ʿİlmiyle yaḳın gerçe olur esrāra vāʿiẓ
Kibr-i ḥased ḳomaz anı her demleri **ġavġāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 8). [ġavġāda, -da]*

Gel geç göñül bu sivādan gel Allaha gel Mevlāya
Ḳurtul artıḳ bu **ġavġādan** gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 2). [ġavġādan, -dan]*

Çeşm-i giryān ile Ferhād düşdü ṭaġlar başına
Bir lebi şīrīn içün çoḳ uğradı **ġavġālara** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 8). [ġavġālara, -lar, -a]*

Bular vaḥdetde her dāʾim iderler ẕevḳini Ḥaḳla
Bu keş̲retden elin çekmiş niderler ḳuru **ġavġāyı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 6). [ġavġāyı, -y, -ı]*

Ḳuru **ġavġā** imiş taḥt-ı Süleymān mülkünü neyler
Olar geçmiş cān u başdan niderler bunda dʾavāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 3). [ġavġā,]*

Buġż ile ḥased hem ṭamaʿ bunlarda
Ḥalḳile her dāʾim **ġavġā** bunlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 8). [ġavġā,]*

ġavs: *Yardım edici. Medet verici.*

Virildi **ġavs-ı** āʿẓamlıḳ maḳāmı ol şāh-ı merdān
Muʾīnüddīn kemāliyle semerḳand buḫārada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 45). [ġavs-ı,]*

ġavsüʾl vāṣıl: *Gerçeğe ulaşmış olan âriflerin en büyüğü, gavsı.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn **ġavsüʾl vāṣılın** eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [ġavsüʾl vāṣılın, -ın]*

ġavsüʾl-ʿazām: *En yüce mertebede olan veli, kutb-ı ekber (Hz. Abdülkadir Geylanî).*

Dergāhında ben bir ġulām ẕikr iderim her ṣubḥ u şām
Saʿeddīn-i **ġavsüʾl-ʿaẓām** meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 10). [ġavsüʾl-ʿaẓām,]*

ġavvas: *Dalgıç II Aşık.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ **ġavvaşlārıdır** bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [ġavvaşlārıdır, -lar, -ı, -dır]*

Geşt-i ʿaşḳdan suʾāl it baḫr-ı ʿummān ḳandadır
Deryālar **ġavvāşına** ṣor dürr-i mercān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 2). [ġavvāşına, -ı, -n, -a]*

Nehr-i ʿaşḳıñ aratmadıḳça ʿummānı bilmez ḳandadır
Baḥra **ġavvāş** olmayanlar pāyānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 2). [ġavvāş,]*

Evvel ki **ġavvāş** baḥre olmaz gevheriñ hiç ḳıymetiñ
Farḳ idemez bunda aṣlā ẓan ile vehm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 5). [ġavvāş,]*

Ḥaḳiḳat baḥrına **ġavvāş** olan ʿāṣıḳları her dem
Ne ḥāṣıl nehr-i Ceyḥūndan Ṭunayı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 5). [ġavvāş,]*

Dürr-i gevher maʿdeninde nice dem **ġavvaŞ** olup
Mālik oldum kenz-i Ḥaḳḳa bir kān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 7). [ġavvaş,]*

Baḥr-ı ḳulzümde Sükūtī her zamān **ġavvāş** olup
Dürr-i cevherler metāʾıñ bulmaġa ʿummāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 9). [ġavvāş,]*

Ol imām Kāẓım ḥaḳīḳat baḥrına **ġavvāŞ** olup
Men ʿaref dürrüñ Ṣaçar ol ehl-i süḥādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 11). [ġavvāş,]*

ġāyet: *"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.*

īcāb ider māʾ z̲allah tebdīl-i ṭarīḳ itmiş olurlar ise berzaḫ ı ʿazīme
düşüp cānları ebediyen cehennemden ḫalāṣ olmayanlar anıñçün cānımıza **ġāyet** s̲aḳīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 22). [ġāyet,]*

ʿAskerleri **ġayet** kes̲īr yol geçmege virmez amān
Arslan peleng divler ḳamu mümkünü yoḳ hicret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 5). [ġayet,]*

Dağlar saña bostān olur bāġçe ile bāġlar ḳamu
Meyveleri **ġāyet** kes̲īr eṭrāfında Ṣāfī ṭurunç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 12). [ġāyet,]*

Emvālini bir mürşide eyle beyān her rūz u şeb
Terk ide gör kibr-i kini ḳalbiñ seniñ **ġāyetde** ṭuc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 8). [ġāyetde, -de]*

Kenz-i ḫafī esrārına ifşā idip ol z̲āt-ı pāk
Fehm eyleye ey Sükūtī bunda olup **ġāyet** sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 14). [ġāyet,]*

İltifātıñ eylemez hiç görse bir **ġāyet** faḳīr
Kendini begler paşādan ne ʿaceb ekber ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 3). [ġāyet,]*

Şehvet-i dünyāya māʾil neyleyem **ġayet** ḫarīş
Nefsine ol tābi olmuş tāze bir duḫter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 9). [ġayet,]*

Ẓulmünü eyler Firāvān ḫırṣıyla **ġāyet** faḳīh
Dīn yoḳ īmānı aṣlā bī-edeb ṭuġyān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 9). [ġāyet,]*

Bir ʿaceb heyʾet Ṣıfātı file beñzer ḳāmeti
Her gören ḫavf itdi **ġāyet** bende şaşdım baḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 4). [ġāyet,]*

Ferhādıñ saʿy cemāl-i Şīrīnʾe **ġāyet** ḳatı
VaṢl içün bulmaḳ murādıñ bir ḫaḳiḳat er gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 5). [ġāyet,]*

Derviş Sükūtī söyle Ḥaḳ olsun muḥiblerdir bir sebaḳ
Ẕikrin ider her bir varaḳ eks̲er ile **ġāyet** ṭavīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 14). [ġāyet,]*

Nār-ı dūzaḫdan eşeddir cehlile bunda ḳalan
Cennet-i ʿirfāna irmek Ṣoḥbeti **ġāyet** delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 14). [ġāyet,]*

Çāresiz ḳaldım meded yoḳ ḫālimiz **ġāyet** yaman
Raḥm idip gel aç beḳāya yolumuzu gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 5). [ġāyet,]*

Bunda sivā miḫnetiñ ol çekmede **ġāyet** ḳatı
Mesned-i dünyāya meşġūl kibrile bir ʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 7). [ġāyet,]*

Özge bir derde giriftār olmuşum her rūz u şeb
Bir ṭabīb-i ḫāzıḳ bulunmaz ḫālimiz **ġāyet** yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 4). [ġāyet,]*

Sen olduñ fātiḥ ʿilm-i ḥaḳāyıḳ sırrını her gāh
Seniñ ʿilmiñ nihāyet gerçe **ġāyet** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 6). [ġāyet,]*

Taḳsīm oldu maḥalle içre ṣuları birḳaç yere
Cümlesini itdi iḥyā oldular **ġāyet** sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 18). [ġāyet,]*

Gerçe ḫudʾa ile ṭutmuş fiʿilini **ġāyet** nihān
Ṣūret-i Ḥaḳdan gelür hep saña Sin Baġdād şeyḫi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 3). [ġāyet,]*

Tefriḳ itmezler ḥarāmı hem ḥelāli bu ʿaṣr
Āyetinde Ḥaḳ buyurmuş bizlere **ġāyet** nehiy *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 16). [ġāyet,]*

Naḥnü aḳreb ḳul beyān Ḥaḳ buyurmuş iʿlān ider
Ḥaḳdır saña **ġāyet** yaḳın yoḳ farḳıñız iẕʿānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 8). [ġāyet,]*

Ḥaḳ ile ḥaḳ olmayanlar bilmedi sırr-ı Ḥaḳḳı
Nesl-i Mervān nice bilsün cinsdir **ġāyet** şaḳī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 30, Mısra 2). [ġāyet,]*

Ṣūrete geldi bu demde ḳalmadı bir şey nihān
Anıñçün bu bināya ḳıldı **ġāyet** ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 4). [ġāyet,]*

Tanẕīm oldu ḫānḳāhda üç oṭa resm-i cedīd
Her gelen mihmāna taʿẕīm ḳıldılar **ġāyet** mezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 10). [ġāyet,]*

Muṣṭafānıñ nesl-i pākıñ kim ṭutar **ġāyet** ʿazīz
Māsivādan ḳalbini pāk eyleyüp ḳıldı temiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 1). [ġāyet,]*

Ḫāk-i pāy-i devletine yüz sürüp geldim amān
Sen meded ḳıl faḫr-ı ʿālem ḥālimiz **ġāyet** yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 2). [ġāyet,]*

ġayn: *Arapça g (ġ) harfi.*

Ayn ʿaşḳile yaḳın ol Muṣṭafānıñ āline
Ġayn ġayre baḳup hiç ḳıl Taḳīye ilticā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 20). [ġayn,]*

Ze Ziyān irmez Caʿferden zāhidā ḳıl inḳiyād
Ġayn Ġayret kānı oldur müşkülüñ eyler güşā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 22). [ġayn,]*

Sükūtī tariḫiniñ üç ḥarf **ġayn** şın cim ḥisābıyla
Bu nev çeşme idüp cereyān kemāliyle hep ʿālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 13). [ġayn,]*

Ḥarf-i **ġaynı** rayı Ṣad hem cim ile itdim şümār
Tariḫini böyle ḳıldım naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 25). [ġaynı, --ı]*

Ḥarf-i **ġaynı** rayı Ṣad hem cim ile itdim şümār
Tariḫini böyle ḳıldım naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 25). [ġaynı, --ı]*

ġayr: *(Ar.) Başka bir kimse, başkası II. Allah'tan başka her şey.*

Ayn ʿaşḳile yaḳın ol Muṣṭafānıñ āline
Ġayn **ġayre** baḳup hiç ḳıl Taḳīye ilticā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 20). [ġayre, -e]*

Ey göñül geç **ġayrıdan** sen Ḥaḳḳa eyle iḳtidā
Zümre-i ehl-i ḥaḳīḳat bezmine ḳıl muḳtedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 1). [ġayrıdan, -ı, -dan]*

Ḥubb-ı dünyādan Sükūtī çünki geçdi her demi
Bir pula ṣatmış cihānı **ġayr** baḳmaz her yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 14). [ġayr,]*

Ḳarābet göñlüme düşdü o şāhıñ iltifātıyla
İrişdim vaṣlına bir dem ki andan **ġayr** yārim yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 6). [ġayr,]*

Şefḳat umma **ġayrılerden** Aḥmed-i Muḥtār gerek
Sāḳī-i kevs̲er cenāb-i Ḥaydar-ı Kerrār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 1). [ġayrılerden, -ı, -ler, -den]*

ʿÖmrümüz oldu ṭavīl hem nātüvān ḥālim yeter
Ṣāç ṣaḳal penbe mis̲āli **ġayr** bunda nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 8). [ġayr,]*

Māl ile mülk bunca evlād hem daḫı ḥüsn-i cemāl
Zāʿil olur bunda ḳalmaz **ġayr** nice idelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 12). [ġayr,]*

İḫtiyār-ı ʿuzlet iyle ey Sükūtī sen bugün
Dehr içinde bize lāyıḳ **ġayrı** bir cān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 10). [ġayrı, -ı]*

Caʿferʾiñdir dīn ü mezheb iḳtidāmız **ġayre** yoḳ
Men ʿaref dersinde kāmil reh-nümā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 9). [ġayre, -e]*

Mürşidinden **ġayr** aṣlā feyżyāb olmaz kişi
Ḥācetiñ ʿarż it aña sen istegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 29). [ġayr,]*

Ḥaḳḳı bulmaḳ görmek **ġayrılerden** kes ümīd
Himmetiyle şeyḫiñ olur müşkülüne āsān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 31). [ġayrılerden, -ı, -ler, -den]*

Altmış üç yaşa bu ʿömrüm çün irişdi Şoñ deme
İltifātıñ **ġayr** itmem ḳalmadı sevdā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 16). [ġayr,]*

Ḳabūl ḳıl āsitānında niyāza durmuşum her dem
Ki senden **ġayrı** bir yoḳdur medārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 12). [ġayrı, -ı]*

Cihān bezmin ḳamu gezdim bulunmaz hiç mes̲el aṣlā
Semerḳand Buḫārada ne mümkün **ġayrı** yerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 6). [ġayrı, -ı]*

Sükūtī Dervişi gel gör geçüpdür cümle vīrāndan
Ḫudādan **ġayrı** hiç bilmez göñülde itdi seyrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 10). [ġayrı, -ı]*

Ḥālimiz dün ü gün yamandır ṣabr idemem **ġayr** hiç
Ḥasta dil mürdan ża'īfim nā-çāre ġayret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 3). [ġayr,]*

'Uzlet itmekden Sükūtī **ġayr** çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 11). [ġayr,]*

'Uzlet itmekden Sükūtī **ġayr** çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 11). [ġayr,]*

Sükūtī men 'aref dersin kim aldı dest-i kemālden
Cenāb-ı Ḥaḳḳı bilmiş ol göñülden **ġayrılar** terkidir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 10). [ġayrılar, -ı, -lar]*

Ṣuñ demi pīrlik ḥālinde iḫtiyār 'uzlet idüp
Ḥaḳdan artıḳ **ġayre** baḳmaz pazarın itdi ḫalvetdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 10). [ġayre, -e]*

Ḥaḳdan artıḳ ġayru bilmez bu Sükūtī Siyāh-rū
Yār ile hem itdi Ṣoḥbet **ġayre** itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 28, Mısra 2). [ġayre, -e]*

ġayret: *(Ar.) İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba, ceht.*

Bir kanā'at kūşesinde ey Sükūtī ol muḳīm
Ehl-i mürüvvet ḳalmamışdır umma andan **ġayret** hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 10). [ġayret,]*

Sülüke itmedim **ġayret** īcābınca ṭarīḳatda
'İbādetde ḳuṣūrum çoḳ bilür Ḥaḳ idemem ma'ẕūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 3). [ġayret,]*

Anıñ evlād-ı eẔvācıñ yolunda cān fedā itdim
Cenāb-ı Aḥmede muṭlaḳ kemāl-i **ġayretim** vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 6). [ġayretim, -im]*

Terkine gel **ġayret** ile ḥubını ḳalbimden çıḳar
Ṣanma bāḳī bu ḥabīṣi hep hebādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 11). [ġayret,]*

Nefs-i emmāreye tābi oldular her rūz u şeb
Ehl-i faḳre **ġayret** iden merd-i meydān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 8). [ġayret,]*

Olunca **ġayretiñ** itgil ḫalāṣ olmaya Sa'y ile
Anıñ bendin ḳıran cānlar baḳar mı rūz-ı ferdaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 3). [ġayretiñ, -in]*

Fırṣatıñ var iken **ġayret** ide gör
Bir şeyḫe bī'at it kāmil üstada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 23). [ġayret,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ Derviş Sükūtī çakeri
Ḫānḳāh-ı ḥiẔmetinde itdi dā'im **ġayreti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 14). [ġayreti, -i]*

Ey göñül geç māsivādan itme bunda ülfeti
Bende-i āl-i 'Alī sa'y idegör **ġayreti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 2). [ġayreti, -i]*

Ḥālimiz dün ü gün yamandır ṣabr idemem ġayr hiç
Ḥasta dil mürdan ża'īfim nā-çāre **ġayret** itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 4). [ġayret,]*

Feyż-i himmetiñle her dem ʿaşḳımı döndür saña
Luṭf-ı iḥsānınla ben de ideyim çoḳ **ġayreti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 6). [ġayreti, -i]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i **ġayret** ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 12). [ġayret,]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i **ġayret** ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 12). [ġayret,]*

Şīrīn yolunda cān başın fedāya itdiler **ġayret**
Suʾāl it ẕevḳe irdi mi bugün sen anı Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 3). [ġayret,]*

Destiñizden refʿ idüp inṣāfa **ġayret** itmeden
İntiḳām almaḳ murādıñ her demi ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 9). [ġayret,]*

Terk idip bu fānī dehri ḳılmaz aṣlā ülfeti
Semt-i ʿuḳbāya muḥaḳḳaḳ çünki itmiş **ġayreti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 6). [ġayreti, -i]*

Emr-i Ḥaḳla ruḥṣat oldu bu erenler himmeti
Nev bināya başlanıldı itdiler çoḳ **ġayreti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 6). [ġayreti, -i]*

Zümre-i hidāyet hem daḥı **ġayret**
ʿAdl ile itmekde dāʾimā şefḳat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 59). [ġayret,]*

ġayret kānı: *Çaba, ceht kaynağı, menbaı.*

Ze Ziyān irmez Caʿferden zāhidā ḳıl inḳiyād
Ġayn **Ġayret kānı** oldur müşkülüñ eyler güşā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 22). [ġayret kānı,]*

ġayrı: *Ayrı, başka , özge II -den başka.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlara zāhid sözüñ kār eylemez
İt ürür kervān geçer **ġayrı** efkār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 2). [ġayrı,]*

Her kimiñ ḳalbinde vardır ḥırṢ ile ʿucūb riyā
Ṣanma insān anı sen ādem degil bir **ġayrı** cins *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 8). [ġayrı,]*

Şeş cihetden görünür hep dost yüzü bundan gerü
Ġayrı ḳalmaz perde-i ḥicāb idecek aġyār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 4). [ġayrı,]*

Ben ʿāşıḳam ol yāre bülbül gibi hem zāre
Bundan **ġayrı** yoḳ çāre döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 6). [ġayrı,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫāk-i pāyiñ kem-teri
Ḥüsnünü görmüş ezelden **ġayrı** itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 14). [ġayrı,]*

Seniñ derdiñledir derdim meded ḳıl yā Resūlullah
Ki senden **ġayrı** yoḳ virdim meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 2). [ġayrı,]*

ʿAlīl oldu vücūd mülkü taḥammül idemem aṣlā
Ṣabırdan **ġayrı** bir çāre bulunmaz el amān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 8). [ġayrı,]*

ġayrü: *Ayrı, başka , özge II -den başka.*

Ḥaḳdan artıḳ **ġayru** bilmez bu Sükūtī Siyāh-rū
Yār ile hem itdi Ṣoḥbet ġayre itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 28, Mısra 1). [ġayru,]*

ġazā: *Din uğruna yapılan savaş.*

Her **ġazāda** ibn-i Süfyān ʿAskerīn alma dile
Ṣām civārı meydānında anlaġıl Ḥaydar murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 7). [ġazāda, -da]*

Devr-i Mehdīye irişdiḳ seyf ile itmiş ẓuhūr
Ḥavfımız yoḳ ḫāricīden her **ġazādan** dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 16). [ġazādan, -dan]*

Her **ġazāda** Murtażāya oldular bunda refīḳ
Kim ki olmuşdur Sükūtī ḳanber-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 19). [ġazāda, -da]*

Her bir **ġazāda** peyġamber ile olduġu meşhūr
Ḳaʾle-i ḫayberde nice biñ ḳatl-i küffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 7). [ġazāda, -da]*

ġażab: *Aşırı hiddet, intikam alma duygusu ile karışık öfke, kızgınlık, hışım.*

Virir ziynet ne ḥikmetdir bu cismine nezāketle
İçin ḥırş **ġażāb** ile tamāmen ḳaplamış ʿasker *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 4). [ġażāb,]*

Ḳatıʿ müşkül benim ḥālim sivā ḥükmüyle her dāʾim
Ġażabla kin derūnumda ʿucūb riyā ile ḳāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 2). [ġażabla, -la]*

İçim ṭaşıma kibrile kin hem daḫı bunca nifāḳ
Ḥırş-ı **ġażabı** ḳıldı ʿaṭā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 4). [ġażabı, -ı]*

Ẓulmile her şaḫṢa ızrār itmişler
Ḥırş ile **ġażābı** nihāyet çoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 4). [ġażābı, -ı]*

Buġż-ı ḥased olmaz dilde bühtānı
Kin kibir **ġażabla** nefs-i şeyṭāni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 52). [ġażabla, -la]*

geç-: *Vazgeçmek, bırakmak, uzaklaşmak, terk etmek.*

Ey göñül **geç** ġayrıdan sen Ḥaḳḳa eyle iḳtidā
Zümre-i ehl-i ḥaḳīḳat bezmine ḳıl muḳtedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 1). [geç,]*

Ḥubb-ı dünyādır bu ḥalḳıñ çeşmine çeken niḳāb
Geç dilersen māsivādan fetḥ ola cümle ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 2). [geç,]*

Geç bu kesret ʿāleminde rāh-i Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Vaḥdet ilinde beḳā ol görmeye aġyār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 5). [geç,]*

Māsivādan **geç** dilersen bulmaġa her dem necāt
Mevt-i īrād gelmeden evvel ḳıl mekānıñ sen cedes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 7). [geç,]*

İtme ülfet bu cihāna laʾb ile gel hevādan **geç**
Ṭālibā yoḳdur vefāsı zevḳ ile hep Ṣafādan **geç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 1). [geç,]*

İtme ülfet bu cihāna laʾb ile gel hevādan **geç**
Ṭālibā yoḳdur vefāsı zevḳ ile hep Ṣafādan **geç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 2). [geç,]*

Naḳşına aldanma dehriñ bī-vefādır ḳaḥbe zen
Kimseye itmez mürüvvet raḥm yoḳ ehl-i cefādan **geç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 4). [geç,]*

Gezme beyhūde bu fānī iḳlīmiñ sen ser-te-ser
Ḫānḳāh-ı Aḥmede gel her dāʾimī sivādan **geç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 6). [geç,]*

Saʿy idip leyl ü nehārān bula gör bir kāmili
Dāmene pekçe yapışgil āsān eyle fenādan **geç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 8). [geç,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳḳa gir bugün
Kin kibir benlik nifāḳla her bir riyādan **geç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 10). [geç,]*

Saña derim behey ṭālib işit nuṭḳum hevādan **geç**
Ne kār itdin bu dünyāda ʿucub ile riyādan **geç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 1). [geç,]*

Saña derim behey ṭālib işit nuṭḳum hevādan **geç**
Ne kār itdin bu dünyāda ʿucub ile riyādan **geç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 2). [geç,]*

Bilürsün hiç vefāsı yoḳ bu dehrin şāhī ger olsan
Elinde var iken fırṣat taḥtıyla ḳabādan **geç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 4). [geç,]*

Süleymān-ı zamān olsañ yāḫūd ḳahr-ı yaman eyle Rüstem
Bunuñla imtizāc olmaz ḳatı müşkül cefādan **geç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 6). [geç,]*

Buna her kim göñül bağlar ṣonunda zehr-i ḳātildir
Ṣaḳın aldanma ey sālik ḳo naḳşını zībādan **geç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 8). [geç,]*

Sükūtī bu sivā ḥubı yalandır meylini gel kes
İrişme semtine aşlā bu bir cāzū zinādan **geç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 10). [geç,]*

Gel göñül **geç** māsivādan umma andan şefḳat hīç
Ẕen ü dünyā bī-vefādır umma andan himmet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 1). [geç,]*

Sivā ḥubı gelür **geçer** ne māl ḳalur ne bir eṯer
Saña gelmezden öñ ḫaber yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 3). [geçer, -(e)r]*

Meşreb-i Ḥaḳ ḫulḳ-ı Aḥmedden nişānıñ gösterir
Ḥubb-ı dünyādan **geçip** ol meyl yoḳ şeyʾen ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 4). [geçip, -(i)p]*

Terk-i keṯret ḳıl dilersen menziliñ āsān ola
Geç ḳanāʿat küşesinde bu cihānıñ serveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 6). [geç,]*

ʿAşḳ oduna düşmüşüm kebāb olup pişmişem
Yoḳluġ ile **geçmişem** döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 8). [geçmişem, -miş, -(e)m]*

Edebsiz ehl-i şehvetden **geç** istersen necāta ir
Erenler dāmeni ṭutgıl ḳurı sevdāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 7). [geç,]*

Ey göñül **geç** māsivādan itme bunda ülfeti
Bende-i āl-i ʿAlī saʿy idegör ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 1). [geç,]*

Ḥizmet-i ḥadden tecāvüẔ **geçdi** erenler rāhına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād iderdi ḳalbiyle her bir nefesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 5). [geçdi, -di]*

Ṣaḳın dil virme gel aşlā bu ḳaḥbe zen-i cefādan **geç**
Saña direm iki dedim yalandır hep Ṣafādan **geç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 7, Mısra 2). [geç,]*

geç-: *(Zaman, ömür için) Geçmek, aşmak, gelip geçmek.*

İşbu yollar berzaḫını **geçmege** āsān eyle
Rehber-i kāmil ara bul Derviş Sükūtī dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 9). [geçmege, -meg, -e]*

ʿAskerleri ġayet keṯīr yol **geçmege** virmez amān
Arslan peleng divler ḳamu mümkünü yoḳ hicret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 5). [geçmege, -meg, -e]*

Rehber gerekdir her yola berzaḫlarını **geçmege**
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 7). [geçmege, -meg, -e]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden bir ṭabīb dilber gerek
Her zamān berzaḫ ilinden **geçmege** rehber gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 2). [geçmege, -mek, -e]*

Seyāḥat vaḳti **geçmişdir** bu cism-i nā-tüvān olmuş
Sīnim altmış üçe irdi liyāḳata yoḳ beyān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 5). [geçmişdir, --miş, -dir, -]*

Meslek-i ḳadriyyedendir elli yıl post-nişīn
Menzil-i aʿlāya irdi **geçdi** bu fānī keşretden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 8). [geçdi, -di]*

Ḫar Ṣıfāt aḫlāḳı bed hiç rehāyāb olmadı
Geçdi ʿömr miḥnetle ḥor ḥaḳir oldu ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 8). [geçdi, -di]*

geç: *Vazgeçmek, terk etmek, uzaklaşmak.*

Miḥnet-i derd-i elem şādıyla mesrūrum hem
Ḳahr-ı Luṭfu bir idendeñ her bir hevādan **geçmişim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 4). [geçmişim, -miş, -im]*

Ders uẔatma bize vāʿiẓ her demi ʿuḳbā içün
Cennetiñ çoḳ vaṣfiñ itme ol ṣafādan **geçmişim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 6). [geçmişim, -miş, -im]*

Ḳıble itdim vechini ben yārimiñ her rūz u şeb
Secde-gāhım oldu Ādem kibriyādan **geçmişim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 8). [geçmişim, -miş, -im]*

Ḫaḳ ʿayāndır günden iẓhār bunda ʿuṣṣāḳı görür
Görmez anı bī-baṣarlar çeşm ʿamādan **geçmişim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 10). [geçmişim, -miş, -im]*

Şeyḫ kāmil himmetiyle Derviş Sükūtī her zamān
Bunca emvāl-i cihānıñ dār-ı fenādan **geçmişim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 12). [geçmişim, -miş, -im]*

Şeş cihetden ẕāt-ı Ḫaḳḳı ol ki gördü şüphesiz
Māsivāya baḳmaz anlar **geçdiler** bu ḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 4). [geçdiler, -di, -ler]*

geç: *Vazgeçmek, bırakmak, uzaklaşmak, terk etmek.*

yaʿnī Ḫaḳ içün degil bütün bütüne dünyālarını ẕevḳ-i ṣefā ile **geçmekden** ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire daḫı mesmūʾmız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 11). [geçmekden, -mek, -den]*

Ḥubb-ı dünyādan Sükūtī çünki **geçdi** her demi
Bir pula ṣatmış cihānı ġayr baḳmaz her yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 13). [geçdi, -di]*

ʿAşḳ ile **geçer** ḳamu nās küllī varından bugün
Ḫaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 15). [geçer, -er]*

Ṭālibā gel sırr-ı Ḫaḳḳı bulmaġa ʿirfān gözet
Küllī varından **geçersün** kāmil-i insān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 2). [geçersün, -er, -sün]*

Yolların hep berzaḫından **geçmek** içün bir delīl
Rehber-i ṭaḥḳīḳi bul her dāʾimā āsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 7). [geçmek, -mek]*

Mürşid-i kāmilden iste işbu yollar berzaḫıñ
Anlar bir ḳademde **geçer** ol rāh-ı Ḫaḳ eyler güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 4). [geçer, -er]*

Ḫulḳ-ı Aḥmed olsa ṭālib Ḥaḳḳa ider inḳiyād
Ḥubb-ı dünyādan **geçer** ol Ḥaḳdan alur ber-murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 2). [geçer, -e, -r]*

Cān u başdan çünki **geçmiş** ol Ḫudā ʿāşıḳları
Ke̲sret-i dünyāya baḳmaz eyleyen ol yār a̲h̲z̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 5). [geçmiş, -miş]*

Himmeti mürşidle **geçtiḳ** māsivā berzaḫların ların
Rāh-ı Ḥaḳḳa āşināyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 5). [geçtiḳ, -dik]*

Geç ey ṭālib bu ġafletden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar
Ne ümīd var bu ke̲sretden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 1). [geç,]*

Sivā ḥubıñ **geçer** āsān bulanlar kāmil-i rehber
Alurlar telḳini mürşid nitekim Ḳanberʾe Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 1). [geçer, -er]*

Geçenler cümle varından sivāyı bunda neylerler
Ṭarīḳatda olan sālik-i ḳabāyı bunda neylerler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 1). [geçenler, -en, -ler]*

Geçmemiş göñlüm sivādan ülfeti bālādadır
Kin kibir benlik ḥasedle dāʾimā ġavġādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 1). [geçmemiş, -me, -miş]*

Cümle varından **geçer** ol māsivāya baḳmayan
Terk-i fānī eyleyip vīrān olan Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 7). [geçer, -er]*

Resm-i Ṣūretden **geçüp** bir cān olan Saʿdîleriz
Maʿnā-yı remz eneʾl-Ḥaḳ iz̲ʾān olan Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 1). [geçüp, -üp]*

Nefsi sevmek ʿilletinden **geçmiş** Sükūtī çün bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳda z̲evḳile her ān olan Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 15). [geçmiş, -miş]*

Saray-ı līmaʾallahda iderler ṣoḥbet-i Ḥaḳla
Geçerler hep dünyādan bu yolda evliyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 8). [geçerler, -er, -ler]*

ʿAşḳ yolunda cān u başıñ ManṢūr gibi ḳılmış fedā
Her varından **geçip** bugün merdāne irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 6). [geçip, -ip]*

Sükūtī Aḥmediñ rāhıñ gidenler ṣıdḳile her dem
Sivāyı terk idip bunda **geçip** ʿuḳbāya ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 10). [geçip, -ip]*

Geçmişiz mülk-i cihāndan bir ḳurı hemvāra yuf
Rızḳ içün hiç ġām çekilmez kesb iden ol kāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 1). [geçmişiz, -miş, -iz]*

Bugün terk-i cihānım ben sivāya iʿtibārım yoḳ
Geçip dünyā u ʿuḳbādan ki bir yerde ḳarārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 2). [geçip, -ip]*

Geçip bu fānī dünyādan iriş bir ʿālem-i mülke
Beḳā-yı vaḥdete irgör bulasın sen de dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 3). [geçip, -ip]*

ʿĀşıḳları olmaz tehī z̲ākirlerin hūdur āhı
Āsān **geçerler** bir daḫı rehberleri çün Cebrāʾīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 6). [geçerler,]*

Ḥırṣıyla kibir riyādan **geçmemişler** bir zamān
Şehvet-i nefs arzūsundan cümlemizden fayıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 5). [geçmemişler, -me, -miş, -ler]*

Ḥamdulillah ben bugün māsivādan **geçmişim**
Bulmuşum bir yār-i Ṣādıḳ her bī-vefādan **geçmişim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 1). [geçmişim, -miş, -im]*

Ḥamdulillah ben bugün māsivādan **geçmişim**
Bulmuşum bir yār-i Ṣādıḳ her bī-vefādan **geçmişim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 2). [geçmişim, -miş, -im]*

Cān u başdan **geçen** ʿāşıḳ olurmuş vuṣlāta nāʾil
Muḳaddem bu fenā mülkü göñülden terk ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 5). [geçen, -en]*

Bezm-i ke̲sretden **geçerler** māsivāya baḳmaz hīç
ʿĀlem-i bāḳīde olmuş devlet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 3). [geçerler, -er, -ler]*

Sivādan **geçmişiz** zāhid bu edvārım seniñ olsun
Dün ü gün itdiġim Saʿyı bu eṭvārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 1). [geçmişiz, -miş, -iz]*

Baḳılmaz ʿaşḳ eri bunda **geçer** fānī cihānından
Vaṭānıñ lā-mekān itmiş geçerler ḫanümānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 1). [geçer, -er]*

Baḳılmaz ʿaşḳ eri bunda geçer fānī cihānından
Vaṭānıñ lā-mekān itmiş **geçerler** ḫanümānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 2). [geçerler, -er, -ler]*

Bulur ʿuzlet maḳāmında nişīn olmuş nevbet bekler
Ölümden evvel ölmüşler **geçüpdür** cism-i cānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 4). [geçüpdür, -üp, -dür]*

Geçerler fānī dünyādan beḳā-yı vaḥdete iren
Bulurlar maḳṣūduñ anlar niderler māsivā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 3). [geçerler, -er, -ler]*

Nefsimiz ejder mi̲şāli ḳatline mümkīn degil
Şeş cihetim ṭutdu muḥkem yol **geçem** virmez ʿadüv *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 6). [geçem, -em]*

Sükūtī seyfini al gel iriş Mehdī zamānına
Yezīdiñ leşkerin ḳır **geç** bu yolda ḫāk-sār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 18). [geç,]*

Şehr-i dili ḳıldı ḫarāb **geçdi** oḳu tā cigere
Cismimize virdi fenā ḍarb-ı sinān atdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 9). [geçdi, -ti]*

Ẕühdile taḳvādan **geçmemiş** zāhid
Girmemiş bir zamān erkān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 9). [geçmemiş, -me, -miş]*

Gel **geç** göñül bu sivādan gel Allaha gel Mevlāya
Ḳurtul artıḳ bu ġavġādan gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 1). [geç,]*

Geçen dünyā vü ʿuḳbādan nider taḫt-ı Süleymān
Naẓar itmez bu fānīye olurlar resm-i mihmanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 1). [geçen, -en]*

Sükūtī Dervişi gel gör **geçüpdür** cümle vīrāndan
Ḫudādan ġayrı hiç bilmez göñülde itdi seyrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 9). [geçüpdür, -üp, -dür]*

Ḳuru ġavġā imiş taḫt-ı Süleymān mülkünü neyler
Olar **geçmiş** cān u başdan niderler bunda dʾavāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 4). [geçmiş, -miş]*

Göñül **geçmiş** bu ʿālemden nider dünyā vü ʿuḳbāyı
Ḥaḳiḳat sırrına ʿārif olan neyler bu eşyayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 1). [geçmiş, -miş]*

Göñül mülkünü terk itdim nidem artıḳ bu dünyāyı
Ḳanāʿat semtine **geçdüm** vaṭān ṭutdum hem ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 2). [geçdüm, -düm]*

Nā-lāyıḳ nāzenīn ʿömrüñ **geçirdin** hep hevālarla
Ṣataşdın bḪ-devā derde bolmaz ser-ṭabīb deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 5). [geçirdin, -i, -r, -din]*

ʿAşḳ ile **geçer** ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 15). [geçer, -er]*

Rehber gerekdir her yola berzaḫlarını **geçmege**
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 7). [geçmege, -meg, -e]*

Ṣaḳın dil virme gel aşlā bu ḳaḥbe zen-i cefādan **geç**
Saña direm iki dedim yalandır hep Ṣafādan **geç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 7, Mısra 1). [geç,]*

Şeyḫ ʿAlīniñ her ḫuṣūṣda **geçdi** bunda ḫiẕmeti
Ḥaḳ müyesser ḳıldı aña dergāh-ı Selīm Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 7). [geçdi, -di]*

geç: *(Tahta) oturmak.*

Ḫāne-i şāha gerek pāk ide gör dil mülkünü
Taḫta **geçüp** bir gün ola ḫiẕmeti ʿālīcenāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 8). [geçüp, -üp]*

Aṣḥāb-ı kirām taḫta **geçüp** bāʾde Nebī ḫilʾatiyle
İclāsa nevbet irdi o dem ʿadliyle ekṣer ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 15). [geçüp, -üp]*

geç: *(Zaman, ömür için) Geçmek, aşmak, gelip geçmek.*

Bu salṭanat çıḳar elden ḳamu varlıḳ hebā olur
Bu ʿömrüñ tiz gelür **geçer** seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 4). [geçer, -(e)r]*

Berzaḫ iliñ **geçmek** içün rehber gerek her ṭālibā
Sende riyāẕāt ḳıl ḳavī eyle ʿibādāt ṭut oruç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 9). [geçmek, -mek]*

Mülk-i beḳādan gelmişem dünyā baña zindān imiş
Sivā ḥükmü gerçe yalan gelen **geçer** kervān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 2). [geçer, -er]*

ʿÖmrüñ gelüp durmaz **geçer** evrāḳ gibi seni biçer
Bu şerbetden herkez içer ḳadası çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 7). [geçer, -(e)r]*

Ẕillet ile gice gündüz **geçmede** ʿömrüñ seniñ
Miḥnet-i ʿaşḳa dūş olduñ Ẕülfikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 9). [geçmede, -me, -de]*

Söz uzatma hele zāhid sendendir bu ḳīl u ḳāl
ʿÖmrüñüz laḳ laḳ ile **geçmede** her rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 2). [geçmede, -me, -de]*

Rāhında sen olma ġafil Ḥaḳḳı ögren ḳalma cāhil
ʿÖmrüñ **geçüp** ḳılar ẕaʾil Ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 10). [geçüp, -üp]*

Ḥālime raḥm it göñül neyler saña bu rūy-ı siyāh
Ḥaḳḳa maḳbūl yoḳ bir işim **geçdi** ʿömrüm oldu günah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 2). [geçdi, -di]*

Süleymān nebīniñ ḳurd ḳuşa ḥükmü
Ẕaʾil olup devri **geçdi** fenada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 22). [geçdi, -di]*

Kim ki anıñ yollarını itmedi cāndan ḳabūl
Ġaflet ile ʿömr **geçüp** dīdesi gör dāʾim şaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 10). [geçüp, -üp]*

Bu devr içre nice şāhlar gelüp **geçdi** ḳarār itmez
Atarlar ḳabre ḫāk içre bu cismiñ iyler ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 5). [geçdi, -di]*

gece gündüz: *Gece ve gündüz, devamlı.*

Bunca gedā ʿāşıḳlara hem yolunda Ṣādıḳlara
Gece gündüz yanıḳlara senden kerem eyle ʿaṭā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 12). [gece gündüz,]*

gedā: *Dilenci, köle; kimsesiz, zavallı, yoksul II aşık.*

Āl-i Aḥmed bendesiyiz Derviş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfuñ bekler ancaḳ nice yüz biñ bay **gedā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 14). [gedā,]*

Bunca **gedā** ʿāşıḳlara hem yolunda Ṣādıḳlara
Gece gündüz yanıḳlara senden kerem eyle ʿaṭā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 11). [gedā,]*

Bir **gedā** Derviş Sükūtī ilticāmız ḥażrete
Raḥm idip ḳılsın hidāyet çekmeyelim biz ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 9). [gedā,]*

Ḫāk-i pāyine **gedāyım** Derviş Sükūtī ben bugün
Bāb-ı Luṭfuñ beklerim hep derdime ʿayn-ı şifādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 17). [gedāyım, -y, -ım]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Bir **gedā** Derviş Sükūtī kem-ter ü ednā ḥaḳīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 10). [gedā,]*

Bir **gedā** Derviş Sükūtī ilticā itmiş saña
Derdiniñ dermānı senden yoluna cān virdi ser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 17). [gedā,]*

Sükūtī bir **gedā** ḳuldur irince Ḥażret-i şāha
Hezārān ḫāk-i pāyinde murādım virdi ol server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 9). [gedā,]*

Şeyḫ Saʿdeddīn pişvāmız Ḥaḳ yolunda iḳtidāmız
Ẕikrin ider her **gedāmız** ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 12). [gedāmız, -mız]*

Cürm-i bī-pāyān olup dergāhına başdım ḳadem
Eyleme red ḳıl ʿināyet kem-teri **gedāyım** yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 6). [gedāyım, -y, -ı, -m]*

Ḫāk-i pāyi abdālım Derviş Sükūtī ben bugün
Dürr-i luṭfunda ġulāmım kem-ter **gedāya** ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 18). [gedāya, -(y)a]*

Olursun ʿāleme sulṭān **gedā** iken bu dehr içre
Süleymān-ı zamān olduñ elinde hem ḳamu varıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 7). [gedā,]*

Āl-i Aḥmed Murtażānıñ ḫānḳāhında bugün
Men Sükūtī bir **gedāyım** evliyādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 18). [gedāyım, -y, -ım]*

Ḥasan şāhım Ḥüseynʾiñ hem ezelden çakeri oldum
İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ rāhında bir **gedāyım** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 4). [gedāyım, -y, -ı, -m]*

Sükūtī Ḫāk-i pāyine **gedāyım** böyle bir şāhıñ
Yoluna cān u baş virsem gerekdir ben olam ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 11). [gedāyım, -y, -ım]*

Bu ʿāṣī mücrim kem-ter Sükūtī bir ġulāmıñdır
Şefaʾat-i iltimās eyler **gedādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 14). [gedādır, -dır]*

Bu kem-ter ʿāṣıḳıñ Derviş Sükūtī bir ġarīb miskin
Seniñ bāb-ı viṣālinde **gedādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 14). [gedādır, -dır]*

Sükūtī kem-ter bir **gedā** ṭālib isen rāh-ı Ḫudā
Ẕikr it Ḥaḳḳı sen dāʾimā gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 9). [gedā,]*

Seniñ bāb-ı ġulāmıñdır Sükūtī bir ġarīb miskin
Mürüvvet ḳıl saña gelmiş **gedādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 14). [gedādır, -dır]*

Bunca begler hem **gedālar** ẕevḳ mi itdi paşalar
Bunda çekdi çoḳ cefālar gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 5). [gedālar, -lar]*

Ḥasanuʾl-ʿAskeri şāhım ʿAlīniñ nesl-i pākıdır
Yolunda beẕl-i cān itmiş hezārān bay **gedā** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 14). [gedā,]*

Bir **gedā** Derviş Süḳutī ḫāk-i pāy-i Ḥaydarıñ
Dürr-i luṭfuñ bir ġulāmı seyr-i Ḫudāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 17). [gedā,]*

Sükūtī bir **gedā** ḳuldur kimine ḫāk-i pāyinde
Niyāz eyler gice gündüz göñülde itdi miʿrācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 15). [gedā,]*

Ḳaʾlā-yı Ḥaybere hücūm eyledi ol seyf-i celāl
Ḳatl eyledi serleşkerini hem bay **gedā** Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 16). [gedā,]*

İltifātıñ çoḳ iderler cümle ḫalḳa ḫāṣ u ʿām
Nān u niʿmetler **gedāya** ḳıldı iḥsān her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 4). [gedāya, -(y)a]*

Vaṣfını itsem sezādır on iki şehzādeniñ
Derd-mend Derviş Sükūtī mücrim kem-ter **gedā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 16). [gedā,]*

Derviş Sükūtī bir **gedā** cān u başın ile fedā
Bulmaḳ dilersen hem Ḫudā ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 9). [gedā,]*

Zümre-i nācīye yaḳın olmadı ʿamā faḳīh
Bir **gedā** Derviş Sükūtī ʿaşḳile her dem liḳādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 10). [gedā,]*

Muṣṭafāya ümmet olduḳ bezm-i ervāḥ-ı ezel
Murtażānıñ ḫādimiyiz nice yüz biñ bay u **geda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 4). [geda,]*

Küntü kenze maḥrem olmuş bunlarıñ eñ kemteri
Menzil-i aʿlāya irdi her **gedā** salikleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 18). [gedā,]*

Bir **gedā** Derviş Sükūtī tārīhiñ ḳıldı beyān
Şüphesiz gerçek velīdir ẕāt-ı pāk aḳdesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 15). [gedā,]*

Bir **gedā** Derviş Sükūtī ʿilm-i ẓāhir bāṭınıñ
Vaṣfiñ itdi kim ki anlar işbu naẓmım ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 11). [gedā,]*

Bir **gedā** Derviş Sükūtī vaṣfıñ ider her zamān
Dürr-i luṭfuñ bir ġulām āl-i Aḥmed ḳanberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 13). [gedā,]*

Bir **gedā** Derviş Sükūtī vaṣf ider aḥvālini
Böyle bir ẕāta sezādır medḥiñ idem dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 13). [gedā,]*

Semʾ-i cānıñ aç güzelce ṭoġru baḳ
Bu Sükūtī bir **gedādan** al sebaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 18). [gedādan, -dan]*

Ḫānḳāh-ı devletinden nice yüz biñ bay u **gedā**
Bāb-ı luṭfuñ sāʾilindir eyleme gel sen cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 13). [gedā,]*

Gedālar rāhına gerçe delīl itmiş seni Yezdān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 15). [gedālar, -lar]*

Odur bende bugün āl-i ʿabāya
Ḥabīb-i kibriyā şāhı **gedāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 6). [gedāya, -(y)a]*

Ḫācet içün dergāhına gelmiş olsa bir **gedā**
Müşkülin ḥāl eyler idi anlarıñ hep dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 21). [gedā,]*

Evliyādan ẕāt-ı pāk anda medfūn şeyḫ Selīm
Himmeti günden ʿayāndır feyż alur bāy-ı **gedā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 4). [gedā,]*

Üç yüz iki tariḫinde hem hezār bu nev binā
Derd-mend Derviş Sükūtī vaṣf ider kem-ter **gedā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 16). [gedā,]*

Ehl-i münkir ġalib ḳaç bir tenhāya
Ẓulm ile çoḳ itdi her bir **gedāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 68). [gedāya, -(y)a]*

Bāb-ı luṭfunda **gedā** ol sāyesinde bul feraḥ
İç şarāb-ı kevs̲erinden her seḥerler bir ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 1). [gedā,]*

Ḫāk-i pāyinden **gedāyım** şāh Naḳīniñ her zamān
Dāmeni ṭutduk anıñ biz her murādın isteriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 3). [gedāyım, -y, -ı, -m]*

gel-: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*

olduġu ḥālde cānlarına ziyādesiyle eṣʾāb ü düşvār **gele** ḥabaḳından māʾide içlerinde
baʿżı mübtedi ehl-i ṭarīḳ bulunmaġıyla ḥayrete düçār olup ḍalāletde ḳalmālarına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 19). [gele, -e]*

Mim Muḥammed Mehdīniñ devrānına ol muntaẓır
Nun nihāyet buldu ḥüküm **gelmege** ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 26). [gelmege, -mek, -e]*

Tīġ-ı Ẕikr nefsine çek ḍarb idip **gelsin** şitāb
Ḫaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 1). [gelsin, -si, -n]*

Māsivādan geç dilersen bulmaġa her dem necāt
Mevt-i īrād **gelmeden** evvel ḳıl mekānıñ sen cedes̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 8). [gelmeden, -meden]*

Gelse meclisine cāhil bed lisān eyler ṭavīl
Hiç oturma ṭālibā gel ʿāḳil isen durma ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 3). [gelse, -se]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmege **geldim** bugün
Eyle red bu Sükūtī ḳalbini ḳıl inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 11). [geldim, -di, -m]*

Aḥmediñ rāhında ḳāʾim post-nişīn olmuş bugün
Ḥānḳāha her **gelen** ikrām ile mihmān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 8). [gelen,]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur ẕikr ile muʿtād olan
Fezkurūnī āyetinden **geldi** bize ḫayr zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 8). [geldi, -di]*

ʿAn ḳarīb **gelse** Muḥammed Mehdi-i ṣāḥib-zamān
Müşrikini seyfile ḳırsa gerek ol bir erdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 15). [gelse, -se]*

Sivā ḥubı gelür geçer ne māl ḳalur ne bir eṣer
Saña **gelmezden** öñ ḫaber yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 4). [gelmezden, -mez, -den]*

Kimseye **gelmez** bu fānī şimdi ġurbetden neşāṭ
Nice gelsün bunda aña nār-ı firḳātden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 1). [gelmez, -mez]*

Anma o ṣāfī cinānı mest olan ʿāşıḳlara
Gelmez aṣlā vāʿiẓā hiç belki cennetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 6). [gelmez, -mez]*

Aḥmediñ devrinde **geldim** mürşid-i kāmil bulup
Himmetiyle bu Sükūtī bulmuşuz Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 9). [geldim, -di, -m]*

Geldi aġyār ḳapumuza bir seḥerler aḳaraḳ
Bir ḥarām-ẕāde mürāʾī göz ḳaşını çataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 1). [geldi, -di]*

Bir gice tenhā nişīnim **geldi** bir ḫūb dilrubā
Ġarḳ olup Ẕinet libāsı ḥüsnünü ʿarż ḳılaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 9). [geldi, -di]*

Şevḳ ile eyler muḥabbet göñlümüz aldı yeter
Bilmezem görmüş o cāẕū **geldi** hemān Ṣallanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 12). [geldi, -di]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳıñ ḫalḳa tevḥīde **gelmiş** her melek
Hū Ṣadāsın işidince devr ider ʿarşda felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 1). [gelmiş, -miş]*

Sükūtī terk idip **geldi** vücūduñ şehrini bir bir
Beḳā buldu bu ʿālemde Ḥaḳḳile itdi pazarıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 9). [geldi, -di]*

Bu ʿāṢī mücrim kem-ter Sükūtī bāb-ı Luṭfuna
Gelüp her dem niyāz eyler revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 12). [gelüp, -üp]*

Sükūtī ḫāk-i pāyine ezelden yüz süre **geldi**
Açıldı dİde-i cānım irelden bunda raḥmāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 9). [geldi, -di]*

Bu keṣret encāmı dağılır bir gün
Ecel **gelüp** saña bulur tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 4). [gelüp, -üp]*

Bezme duḫūl itmeyecek olʿadüvv-ü ehl-i cefākār
Geldi hemān bir ansızın üstümüze çatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 6). [geldi, -di]*

Benim bī-çāre bir ednā kemīne ḫāk-pāyında
Gice gün yüẔ sürüp **geldim** sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 12). [geldim, -di, -m]*

Ezelden bunlarıñ nūr-ı tecellī ḳıldı ekvāne
Ẓuhūr itdi o nūrdan bil cemīʾān enbiyā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 4). [geldi, -di]*

Ḥasandır nūr-ı çeşmim Ḥaḳ Ḥabīb-i kibriyāniñ bil
Ḥüseynim māh-ı muḥarremde şehīd-i Kerbelā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 6). [geldi, -di]*

İmāmım her dü ʿālemde benim Ẕeynelʾ ile Bāḳır
Daḫı Caʿfer İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 8). [geldi, -di]*

Muḥammed Ṣāh Taḳīdendir ḳamerle şems yedi aḫter
Münevver ṭutdu āfāḳı bularla bir żiyā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 10). [geldi, -di]*

Naḳī imām ʿAlīniñ gör elinde ḫucceti ẓāhir
Hem oldur vārīs̱-i Ḥaydar cihāna evliyā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 12). [geldi, -di]*

Ḥasanuʾl-ʿAskeri şāhım ʿAlīniñ nesl-i pākıdır
Yolunda beẕl-i cān itmiş hezārān bay gedā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 14). [geldi, -di]*

Sükūtī abdālım Mehdi-i zamānıñ ḳavlim muṭlaḳ
Ezelden ḫāk-i pāyinde bu cānım hep fedā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 16). [geldi, -di]*

Mehdi-i Ṣāḥib-zamānıñ **gelmesi** senden olup
Dürr-i pākıñdan ẓuhūr itmiş ʿaṭāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 15). [gelmesi, -me, -si]*

Nebīler bezm-i devrinde hezārān **geldi** maḫfiyyen
Ḥabībiñ devr-i āḫirde gelüp ol şāh-ı merdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 9). [geldi, -di]*

Kaʾbe-yi ḫüsnüñ ẕiyāret itmek içün her seḥer
Luṭf-ı iḥsānına **geldim** gör bugün dīvāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 8). [geldim, -di, -m]*

Gelüp Mūsā ile Harūn Firʿavun çoḳ nizāʾ itdi
Anıñ iġrāḳına bāʿi̱ş bā- emr-i Ḥaḳ Mūsā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 15). [gelüp, -üp]*

Celvetiyye şeyḫi muḥaḳḳaḳ ḫizmetiñ ḳıldı edā
Dergāhında çūşa **geldi** çeşmesi māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 8). [geldi, -di]*

Ṭaʾn olunmaz zāhidā gör bunların aḥvālini
Mevt-i īrād **gelmedi** öñ oldular ehl-i ḳubūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 10). [gelmedi, -me, -di]*

Her bir Nebīniñ devrine daḫı geldi ḥafîyyen
Aḥmed ile birlikte **gelen** Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 6). [gelen,]*

Bir vaḳit **geldi** ʿacāyib ḫānḳāhlar sed olup
Vaḳfına maʿmūr meşāyiḫ ekl ider cins Ṣuyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 3). [geldi, -di]*

Nuṭḳ-ı nebīyye şāhım ʿAlīye iḳrārıñ eyle zāhid mürāʾī
Īmān dilersen inkāra **gelme** Ṣoñra iderler laʿnet bīġāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 6). [gelme, -me]*

Köprülü şehrine ḳāʾim maḳām **geldi** riyāsetle
ʿAdāletle olup maʿmūr ider iḥsān her efrāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 9). [geldi, -di]*

Bunu ol **gelen** erler ider pek çoḳ rivāyāti
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 3). [gelen,]*

O şāhıñ tārihüñ itdim tamamıyla bugün iḳrār
Vefātına daḫı biñ yüz s̲emāniyeniñ yek **gelir** ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 26). [gelir, -ir]*

Men ʿaref sırrına āgāh itmede her ṭālibi
Fetḥ iderdi müşkülün her bir cihetden aña **gelen** sāliki *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 18). [gelen,]*

Pāyına yüZ süre **geldi** anıñçün velī
Seyyid ʿAbdüʾl-Ḳādir oldu ser kibār-i evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 7). [geldi, -di]*

Ḫāk-i pāy-i devletine yüz sürüp **geldim** amān
Sen meded ḳıl faḫr-ı ʿālem ḥālimiz ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 1). [geldim, -di, -m]*

Ol zamān kim yalın ayaḳ saña **geldim** siyāh- rū
Ṭut elimden sen şefîʾ ol saña itdim serfürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 1). [geldim, -di, -m]*

Sen seḫāvet maʿdenisin saña **geldim** rū-siyāh
Ḥālime raḥm it Sükūtī kem-terindir pür günāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 27, Mısra 1). [geldim, -di, -m]*

Māsivānıñ ke̲sretinden ben bugün oldum ḫalāṣ
Vaḥdet içre şimdi irdim bir ulu sulṭāna **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 8). [gel,]*

gel-: *Belirmek, ortaya çıkmak; doğmak, dünyaya gelmek; yaşamak. Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*

geldi ki sebebi nār-ı dūzaḫ biz olmayalım ve bundan māʾadā sāʾir-i ṭarīḳat ehline
sirāyet ider ancaḳ böyle fiʾil-i ḳabīḥa içtisār iden kimseler iblīsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 23). [geldi, -di]*

İşbu dehre ben **geleli** māl u menāle hiç baḳmadıḳ
Dergāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 3). [geleli, -eli]*

Kenz-i maḫfiken ezel-i Aḥmed **gelüp** itdi beyān
Aṣḥāblara gösterdi ol andan bize iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 3). [gelüp, -üp]*

Derviş Sükūtī ben gelmişem bu dünyāya gitmek içün
Bunda **gelen** durmaz gider cümle cihān mihmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 10). [gelen, -en]*

Gelüp vaḥdet diyārından bu kesretde fenā bulduḳ
Gezerken zār-ı sergerdān hele bir rehnümā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 1). [gelüp, -üp]*

Mū-ı rīşim oldu beyāż cismimize irdi fenā
Dār-ı beḳā vaḳit **gelüp** göçmek içün her ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 10). [gelüp, -üp]*

Bunca şāhlar **gelüp** durmayup göçdü
ʿİbret al anlardan düşme cihada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 19). [gelüp, -üp]*

Nebīler bezm-i devrinde hezārān geldi maḫfiyyen
Ḥabībiñ devr-i āḫirde **gelüp** ol şāh-ı merdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 10). [gelüp, -üp]*

Faḫr-i cihānıñ ʿaşḳına īcād ḳīldı Cenāb-ı Ḫālıḳ-ı kevneyn
İḥsānı Mevlā ḳılmaḳ teşekkür **geldik** cihāna buldun hidayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 14). [geldik, -di, -k]*

Pes imdi maʿlūm ola ki ey ʿazīz kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aṣlā ḫalel **gelmezdi** faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 16). [gelmezdi, -me, -z, -di]*

Şemʿi ẕātından yaratdı ādemiñ ervāḥını
Nūr-ı pākın şuʿlesinden **geldi** bu nice enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 10). [geldi, -di]*

İbn-i ʿamm-ı Murtażanıñ nūrudur bu şems ü māh
Vech-i nūruñ ẕerresinden **geldi** yüz biñ evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 12). [geldi, -di]*

Ẕı ẓuhūr itdi bulardan küntü kenziñ maḥzeni
Men ʿarefden ders oḳu **gel** sırrına ol aşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 18). [gel,]*

Lamelif lā dimezem men **gel** eşyā Ḥaḳ durur
Ya yalanım yoḳ Sükūtī gün gibi ẓāhir Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 29). [gel,]*

Yüz sürüp **gelmiş** Sükūtī ḫāk-i pāy-i devlete
Beẕl ider ol cān başın yoluna itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 13). [gelmiş, -miş]*

Dergāhınıñ bir kem-teri mūrdan żaʿīf eñ aḥḳarı
Sükūtī ednā bir çakeri cürmile **gelmiş** ḳıl revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 14). [gelmiş, -miş]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip **gel** bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 6). [gel,]*

Bir ṭabīb-i ḫāẕıḳa ir **gel** rūz u şeb ḳıl ḥizmeti
Bir devā itse gerek ol saña bu ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 7). [gel,]*

Ṭālibā **gel** sırr-ı Ḥaḳḳı bulmaġa ʿirfān gözet
Küllī varından geçersün kāmil-i insān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 1). [gel,]*

Zāhidā **gel** ister isen sen de bulasın necāt
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā eyle ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 1). [gel,]*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip **gel** ehline vir sen zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 4). [gel,]*

Ḥiẕmet it bir kemāle cān başını niṯār it
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā **gel** eẕkār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 2). [gel,]*

Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç nihān
Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama **gel** iẓhār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 6). [gel,]*

ʿAşḳa uy sen sālikā **gel** Ḥaḳḳa ider ol vüṣūl
Ẕikr-i Ḥaḳḳı it seḥerde bulasın dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 3). [gel,]*

Terk-i sivā eyleye **gel** Saʿyla ey ṭālib
Ḥaḳḳa yüẔüñ süre süre rūz u leyāl türāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 5). [gel,]*

Seḥer vaḳtinde ey ṭālib uyan Ḥaḳ ẕikrini **gel** it
Bu nefsine olup ġalib uyan Ḥaḳ ẕikrini **gel** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 1). [gel,]*

Seḥer vaḳtinde ey ṭālib uyan Ḥaḳ ẕikrini **gel** it
Bu nefsine olup ġalib uyan Ḥaḳ ẕikrini **gel** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 2). [gel,]*

Seḥerde uyanur ḳuşlar nebātātla hem aġaçlar
İder ẕikir ḳamu ṭaşlar uyan Ḥaḳ ẕikrini **gel** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 6). [gel,]*

Seḥerde ʿandelīb feryād fiġānıyla oḳur evrād
Ḳamu nāsı ider dilşād uyan Ḥaḳ ẕikrini **gel** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 8). [gel,]*

Seḥerde uyanan her cān īcābınca sürer erkān
Erenler nuṭḳudur her ān uyan Ḥaḳ ẕikrini **gel** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 10). [gel,]*

Seḥerde olma sen ġafīl çeker zaḥmet yarın cāhil
Bulup bir mürşid-i kāmil uyan Ḥaḳ ẕikrini **gel** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 12). [gel,]*

Seḥerde ḳıl ʿibādātı irişür Ḥaḳ hidāyete
ʿAyān olur ẕātı uyan uyan Ḥaḳ ẕikrini **gel** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 14). [gel,]*

Seḥerde cān gözün açmış nihān sırrın Ḥaḳḳıñ seçmiş
Ölümden evvel ol göçmüş uyan Ḥaḳ ẕikrini **gel** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 16). [gel,]*

Uyan ġafletden ey ṭālib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it
Sivāya olma **gel** raġıb seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 2). [gel,]*

Nʾola bir gün ḫiṭāb ider ne kesb itdin bu dünyāda
Oġul māldan vefā **gelmez** seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 6). [gelmez, -mez]*

Bu salṭanat çıḳar elden ḳamu varlıḳ hebā olur
Bu ʿömrüñ tiz **gelür** geçer seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 4). [gelür, -ür]*

İtme ülfet bu cihāna laʾb ile **gel** hevādan geç
Ṭālibā yoḳdur vefāsı ẕevḳ ile hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 1). [gel,]*

Gezme beyhūde bu fānī iḳlīmiñ sen ser-te-ser
Ḫānḳāh-ı Aḥmede **gel** her dāʾimī sivādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 6). [gel,]*

Gelse meclisine cāhil bed lisān eyler ṭavīl
Hiç oturma ṭālibā **gel** ʿāḳil isen durma ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 4). [gel,]*

Ḫānḳāh-ı evliyāya ṭut yüẔüñ **gel** zāhidā
Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it semʿ-i cānın muhkem aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 7). [gel,]*

Men ʿaref dirsen bugün taḥṢīl eyle dün ü gün
Dinle **gel** kāmil sözün cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 12). [gel,]*

Ġaflet üzre olma ṭālib ara gözün her dem sabāḥ
Ṣabaḥ ḫānḳāh-ı Ẕikre **gel** gir bulmaḳ istersen felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 2). [gel,]*

Dergāh-ı vālāsına Derviş Sükūtī rūz u şeb
Yüz sürüp **gelmiş** dīvāna bir kere senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 12). [gelmiş, -miş]*

Nefsini öñ bilmek imiş Ḥaḳḳı bilmekden murād
Saʿy idegör ṭālibā **gel** ʿirfān ile inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 2). [gel,]*

Añla **gel** zāhid Ḥabībiñ naẓmı bir envārdır
Laḥmüke laḥmī ḫaḳḳında söylenen Ḥaydardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 1). [gel,]*

Terkini ura **gel** ölmezden evvel
Ḥadīṯinde Resūl itmiş cevābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 13). [gel,]*

ʿĀṣıḳları **gel** gör hemān bunda nice menzil alur
Bir mürşid-i ḫāẕıḳ bulup himmetiyle belālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 5). [gel,]*

Ẕevḳ-i cihāndan geçem deyü terk-i sivā eylerken
Derviş Sükūtī **gel** gör bugün güldü baña vefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 10). [gel,]*

Ebū Bekir ʿÖmer ʿOṯmān ʿAlīdir fātiḥ-i Ḫayber
Ki bunlar Aḥmediñ yār-i cihāna **geldiler** server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 2). [geldiler, -+di, -+ler]*

Gel ey ṭālib alam dersen muḥabbet ẕevḳini bunda
Ḳanāʿat gibi devlet bulunmaz ḳalb nūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 7). [gel,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil maḫfī bu ʿālemde
Nola bir gün **gelür** başa görürsün hep ʿayān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 10). [gelür, -ür]*

Sivā ḥubı **gelür** geçer ne māl ḳalur ne bir eṯer
Saña gelmezden öñ ḫaber yürü Ḫaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 3). [gelür, -ür]*

Vaḥiyle Cibrīl-i emīn de **geldi** her dem ḳapuna
Āyet-i Ḳurʾān getürdi ẕāt-ı Ḥaḳdan her sefer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 7). [geldi, -di]*

Sen nübüvvet ḫātemisin her nebī bunca velī
YüẔ sürerler ḫāk-i pāya **geldiler** şām u seḥer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 10). [geldiler, -di, -ler]*

Sen eger muṭlaḳ cihāna **gelmeseydin** yā Ḥabīb
Yaradılmazdı bu ekvān ʿarş-ı kürsī nār-ı saḳar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 15). [gelmeseydin, -me, -se, -y, -din]*

Aḥmed **gelüp** ḳıldı beyān Furḳān ile Ḥaḳ sırrını
Dört kitābıñ sırrı bugün bir noḳṭadan itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 9). [gelüp, -üp]*

Her biri envāʿi ḥiẓmet üzre olmuş rūz u şeb
Bunların ger biri noḳṢān olsa **gelür** çoḳ żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 6). [gelür, -ür]*

Saʿy idüp Derviş Sükūtī ḳalbini pāk idegör
Ḥaḳ **gelüp** eyler tecellī ṭopṭolu eşyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 14). [gelüp, -üp]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Ölmüşüz öñ **gelmeden** mevt budur hep kārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 10). [gelmeden, -me, -den]*

Vech-i yārin arzūsunda olmuş isen ṭālibā
Gel berü dīdār-ı Ḥaḳda seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 4). [gel,]*

Geldik bu mülke eñ ṣonu giydik ʿanāṢır bir ṭonu
Urmadan tā kaf u nunı ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 1). [geldik, -di, -k]*

Terk eyledim ben ḳİl u ḳāl Ḥaḳḳa itmişiz viṣāl
Vaṣfa **gelmez** bir nice ḥāl buldu Sükūtī öz cānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 18). [gelmez, -mez]*

Ol ʿaṣrlar çün yed-i beyd tā **gelince** bu demlere
Mürşidlere telḳīn olup bu ḳurduġı erkān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 5). [gelince, -ince]*

Ateş-i ʿaşḳına düşdüm yoḳ ḳarārım **gel** yetiş
Ḫıżır ile irgör ḥayāta küllī varım **gel** yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 1). [gel,]*

Ateş-i ʿaşḳına düşdüm yoḳ ḳarārım **gel** yetiş
Ḫıżır ile irgör ḥayāta küllī varım **gel** yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 2). [gel,]*

Senden ötrü yaratıldı ey Ḥabībim kāʾināt
Bāʿiṣ olduḳ cümlemiz āh u zārım **gel** yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 4). [gel,]*

Ḳıblegāhı ʿālem olduḳ saña maḥṣūṣ seyyidim
Vechine ben secde itdim ḫūb-ı dīdārım **gel** yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 6). [gel,]*

Sende maḥv oldu bu cismim māh cemāliñ göreli
Vuṣlatıñ sevdāsı olmuş gülzārım **gel** yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 8). [gel,]*

Ḳays-veş ṣaḥrālara ben gice gündüz düşmüşüm
Bir Ṣaçı Leylā yüzünden tārumārım **gel** yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 10). [gel,]*

Gitdi ʿaḳlım nām u şānım żāyī olup bundan girü
Ḳalmadı hiç bunda aṣlā āṣārım **gel** yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 12). [gel,]*

ʿAşḳına düşmüş yanar Derviş Sükūtī bir ġarīb
Maḥv olunca gör ṭutuşmuş artdı nārım **gel** yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 14). [gel,]*

Ṭālibā **gel** Ḥaḳḳı añla cümlede aʿyān imiş
Sī vü dü ḥarfle yüzinde ādemiñ beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 1). [gel,]*

Nefsine uyma Ṣaḳın **gel** itmeden Zebūn seni
Pota-i ʿaşḳa ata gör ḳaynayan miṣl-i raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 7). [gel,]*

Semʾ-i cānıñ aç güzelce Derviş Sükūtī pendine
Fehm idip **gel** cān u dilden naẓmına sen ḳulaġ aṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 10). [gel,]*

Ḥiẓmeti ḳıl şeyḫine sen açıla ʿilm-i Ḫudā
Men ʿaref dersin oḳu **gel** bunda ʿirfāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 4). [gel,]*

Ḥayy u bāḳī lā-yemūt sırrını fehm eyleyen
Mevt-i īrād **gelmeden** bir vāra irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 4). [gelmeden, -meden]*

Kimseye gelmez bu fānī şimdi ġurbetden neşāṭ
Nice **gelsün** bunda aña nār-ı firḳātden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 2). [gelsün, -sün]*

Rū siyāh Derviş Sükūtī ḫāk-i-pāya **gelmişem**
Cürmüm ile it ḳabūl sen ḥāl fenāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 11). [gelmişem, -miş, -em]*

Aç gözüñ sen zāhidā **gel** Muṣṭafāya ṭut ḳulaġ
Şerʿini ẓabṭ eyle muḥkem enbiyāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 1). [gel,]*

Raḥm idip **gel** ḥasta ḳalbim şehrine ḳaṣd eyleme
Elleri ḳurur anıñ kim kim urur bīmāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 3). [gel,]*

Ṭālibā sen aç gözün ʿirfāna **gel** ṭut ḳulaġ
Rāh-ı Ḥaḳḳı ögren andan erkāna **gel** ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 1). [gel,]*

Ṭālibā sen aç gözün ʿirfāna **gel** ṭut ḳulaġ
Rāh-ı Ḥaḳḳı ögren andan erkāna **gel** ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 2). [gel,]*

Küntü kenziñ sırrına irmek dilersen her müdām
Rehber-i kāmil ara bul iẕʿāna **gel** ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 4). [gel,]*

Cān niṣār it evliyālar hem erenler rāhına
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol sulṭāna **gel** ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 6). [gel,]*

Bir ḳademde menziliñ sebʿ-i semāya irgürür
Mülk o ednāyı ol dem seyrāna **gel** ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 8). [gel,]*

Mürşidiñ dāmeni muḥkem ṭut Sükūtī sen bugün
İrmek istersen yüce bir iḥsāna **gel** ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 10). [gel,]*

ʿArż idip **gelmekde** dāʾim bī-devālar ḳapına
Ḥācetiñ senden umar bī-māreler olmaḳda Ṣaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 7). [gelmekde, -mek, -de]*

Ṭālibā **gel** saʿy ide gör bu derūnuñ eyle Ṣāf
Ḳalbiñ içre Ḥaḳḳı ẕikr it beytini eyle ṭavāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 1). [gel,]*

ʿArż idip **gel** bu kelāmıñ remzini bir kāmile
Feṯḥ ider ol gerçe taḥḳīḳ virdi maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 9). [gel,]*

Nidem göñül bu dünyāyı cefāsı çoḳ vefāsı yoḳ
Sevelim **gel** göñül Mevlāyı ġıdāsı çoḳ fenāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 2). [gel,]*

ʿAşḳ oduna yana **gel** Derviş Sükūtī sen bugün
Nār-ı İbrāhīme olmak istersen müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 9). [gel,]*

Bu vücūdum şehri yandı ṭutuşup külḫāne **gel**
ʿĀşıḳ isen vech-i yāre sen daḫı dīvāne **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 1). [gel,]*

Bu vücūdum şehri yandı ṭutuşup külḫāne **gel**
ʿĀşıḳ isen vech-i yāre sen daḫı dīvāne **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 2). [gel,]*

Vechiniñ her şuʿlesinden şems-i māh alur żiyā
Şevḳ-i ḫüsnüñ nūr-ı muṭlaḳ berḳ uran tābāna **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 4). [gel,]*

Ẓulmetim envāre tebdīl eyledi ʿaşḳıñ beni
Ṣafī pāk itdi derūnum ḳıl naẓar sırrına **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 6). [gel,]*

Men ʿaref dersin oḳu **gel** şeyḫ-i kāmilden bugün
Küntü kenziñ bāb-ı meftūḥ iresin ol kāna **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 7). [gel,]*

Men ʿaref dersin oḳu **gel** şeyḫ-i kāmilden bugün
Küntü kenziñ bāb-ı meftūḥ iresin ol kāna **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 8). [gel,]*

Ṭālibā sen sür yüzüñ meydān-ı Saʿdīlere **gel**
ʿĀrif isen aç gözüñ erkān-ı Saʿdīlere **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 1). [gel,]*

Ṭālibā sen sür yüzüñ meydān-ı Saʿdīlere **gel**
ʿĀrif isen aç gözüñ erkān-ı Saʿdīlere **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 2). [gel,]*

Aldanma sivā ḫubına virme göñül sen laʾbına
Hū diyelim biz demine sulṭān-ı Saʿdīlere **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 4). [gel,]*

Uyma Ṣaḳın sen hevāya beyhūde hem sivāya
Ṣalma başın ġavġāya devrān-ı Saʿdīlere **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 6). [gel,]*

Dinleme münkir sözüñ açma aña hem rāzın
Rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ meydān-ı Saʿdīlere **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 12). [gel,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī **gelmişem** ednā ġarḪb
Ḫāk-i pāyiñ beklerim hep saña itdim ʿarż-ı ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 13). [gelmişem, -miş, -em]*

Nefs-i şehvetden ṣaḳın **gel** rāhını mesūd ider
Arzusuna düşme her dem dinle nuṭḳum **gel** beri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 9). [gel,]*

Nefs-i şehvetden ṣaḳın **gel** rāhını mesūd ider
Arzusuna düşme her dem dinle nuṭḳum **gel** beri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 10). [gel,]*

Ḥaḳ yolunda ʿārif iseñ ey göñül **gel** ṣādıḳ ol
Açma sırrın herkese sen remz ile **gel** nāṭıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 1). [gel,]*

Ḥaḳ yolunda ʿārif iseñ ey göñül **gel** ṣādıḳ ol
Açma sırrın herkese sen remz ile **gel** nāṭıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 2). [gel,]*

Dehr-i fānīye Ṣaḳın **gel** meylini virme bugün
Kimseye hiç şefḳati yoḳ bir daġdır o göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 9). [gel,]*

Terkine **gel** ġayret ile ḥubını ḳalbimden çıḳar
Ṣanma bāḳī bu ḥabīs̲i hep hebādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 11). [gel,]*

Çāresiz ḳaldım meded yoḳ ḥālimiz ġāyet yaman
Raḥm idip **gel** aç beḳāya yolumuzu gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 6). [gel,]*

Gel berü ey Ḳavm-i Süfyān men Ḫudādan dönmezem
Ol ḥabībiñ ümmetiyim Muṣṭafādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 1). [gel,]*

Ḥaḳḳa vuṣlat buldu anlara **gel** idenler az ṭaʿām
Kes̲retinden ictināb it didiler ekl-i ḥarām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 1). [gel,]*

Kes̲retinde lez̲zet olmaz göñlüne s̲ıḳlet virür
ʿİllete eyler giriftār ḳalbine **gelür** saḳam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 6). [gelür, -ür]*

Gel ey ṭālibā her dem ġulām-ı Ḥaydarım ben
Ḳulu ḳurbānı olmuşum ʿAlīniñ ḳanberiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 1). [gel,]*

Geldi çün şehr-i muḥarrem ʿāşıḳa mātem bugün
Çeşm-i ḫūnuñ işbu māhda dökmege elzem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 1). [geldi, -di]*

Elimde bāde-i ḥamrā ḳadeḥler hep müheyyādır
Ezelden nūş iden **gelsin** bugün meyḫānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 4). [gelsin, -sin]*

Bugün pazar-ı ʿaşḳ içre metāʿını alan **gelsin**
Hemān ḳalbiñ bu meydānda muṣaffā hep ḳılan **gelsin** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 1). [gelsin, -sin]*

Bugün pazar-ı ʿaşḳ içre metāʿını alan **gelsin**
Hemān ḳalbiñ bu meydānda muṣaffā hep ḳılan **gelsin** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 2). [gelsin, -sin]*

Görüp bu ḫalḳa z̲ikre Ḫudāyı yād idip bir çoḳ
Hele bu ateş-i ʿaşḳa vücūdunu ṣalan **gelsin** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 4). [gelsin, -sin]*

Cān u başdan geçen ʿāşıḳ olurmuş vuṣlāta nāʾil
Muḳaddem bu fenā mülkü göñülden terk ḳılan **gelsin** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 6). [gelsin, -sin]*

Ḫudā her yerde ḥażırdır açagör dīde-i cānıñ
Naẕar ḳıl bu derūnuna anı miḥmān bulan **gelsin** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 8). [gelsin, -sin]*

Yürü Derviş Sükūtī sen iriş bir kāmil insāna
Seni elbet ḳomaz maḥrūm anı hüner bulan **gelsin** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 10). [gelsin, -sin]*

Şeyḫ-i kāmil dāmenı ṭut saña Ḥaḳḳı göstere
Nesne **gelmez** cāhilāndan her işi noḳṣān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 26). [gelmez, -mez]*

CeẔbe-i ʿaşḳı ḳaçan kim Ṣunsalar bir ṭālibe
Çūşa **gelür** miṣl-i deryā şiddeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 8). [gelür, -ür]*

Bugün bir şaḫṢı ben gördüm feṣāḥatle oḳur Ḳurʾān
Cemīʾān beldeler **gelmiş** anı dinler nice insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 2). [gelmiş, -miş]*

Bunca ʿişyān ile **geldim** bāb-ı luṭfuna bu gün
Eyleme red bu Sükūtī bir ġarīb kem-ter kemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 13). [geldim, -di, -m]*

Gelmeseydiñ sen eger bu kāʾināta şol Zamān
Mümkün olmazdı vücūd ʿarş-ı kürs ḫuld-i berīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 5). [gelmeseydiñ, -me, -se[y], -di, -n]*

İlāhī cürm ü ʿişyāna ġarīḳim baḥr-ı bī-pāyān
Yüzüm ḳarasıyla **gelsem** ḥicābım çoḳ saña ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 2). [gelsem, -se, -m]*

Teġā'fül olma sen şāhım buña dil virme **gel** aṣlā
Seniñ gibi nice şāhlar helāk itmiş yamandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 7). [gel,]*

Dost ilinden **gelmişim** döne döne hū deyü
Ẕikr-i Ḥaḳḳı itmişim döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 1). [gelmişim, -miş, -(i)m]*

Cān bülbülü **geldi** yine ʿaşḳile efġāne hū
Sāḳī ḳadeḥ virdi bize eyledi mestāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 1). [geldi, -di]*

Hū ile ʿaşḳ baḥrına **gelmiş** ben Ṣalmışam
Bu vücūdum mevc **gelmiş** yürüdü ʿummāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 5). [gelmiş, -miş]*

Hū ile ʿaşḳ baḥrına **gelmiş** ben Ṣalmışam
Bu vücūdum mevc **gelmiş** yürüdü ʿummāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 6). [gelmiş, -miş]*

Kemāl-i ḳudretiñ çoḳdur yetiş **gel** baḥr-ı ʿaşḳıñla
Bul dil-ḥaste ġarībine revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 7). [gel,]*

Günāhkār ümmetiñ **gelmiş** der Luṭfuna her dāʾim
Ḳuṣūruñ ʿafv ḳıl senden ʿiṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 11). [gelmiş, -miş]*

Cemāliñ ʿarż idip **geldim** yanarım yā Resūlullah
Seniñçün ḳalmadı ṣabr-ı ḳarārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 1). [geldim, -di, -m]*

Sükūtī abdālım **geldim** viṣāliñ iştiyāḳından
Seniñ yoluna cān başım ḳoyarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 13). [geldim, -di, -m]*

Seniñ dergāh-ı Luṭfundan cüdā etmek degil ḳābil
Ḳapuna **gelmişim** senin dīdārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 8). [gelmişim, -miş, -im]*

Ḥaḳ yolunu ister isen Ẕikr it Ḥaḳḳı **gel** tevḥīde
Saʿy idegil gice gündüz ẕikr it Ḥaḳḳı **gel** tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 1). [gel,]*

Ḥaḳ yolunu ister isen Ẕikr it Ḥaḳḳı **gel** tevḥīde
Saʿy idegil gice gündüz ẕikr it Ḥaḳḳı **gel** tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 2). [gel,]*

Seḥerlerde ẕikr it Ḥaḳḳı bulsun ḳalbiñ bunda ẕevḳi
Olmayasın sende şek ẕikr it Ḥaḳḳı **gel** tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 4). [gel,]*

Şeyḫim ider ẕikr-i celīl erenleriñ budur yolu
Feṯḥ iderler her müşküli ẕikr it Ḥaḳḳı **gel** tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 6). [gel,]*

Muṣṭafāya ümmet olan evliyāya ḫiẕmet ḳılan
Bu meydānda ʿibret alan ẕikr it Ḥaḳḳı **gel** tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 8). [gel,]*

Rāhında sen olma ġafil Ḥaḳḳı ögren ḳalma cāhil
ʿÖmrüñ geçüp ḳılar ẕaʾil Ẕikr it Ḥaḳḳı **gel** tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 10). [gel,]*

Dervīş Sükūtī ḳıl sen beyān Ḥaḳḳı **gel** tevhīde
Fehm ideler cümle cihān ẕikr it Ḥaḳḳı **gel** tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 11). [gel,]*

Dervīş Sükūtī ḳıl sen beyān Ḥaḳḳı **gel** tevhīde
Fehm ideler cümle cihān ẕikr it Ḥaḳḳı **gel** tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 12). [gel,]*

Her seḥerler Ḥaḳḳa cehd it erenler Ẕikrini **gel** it
Bunı her demleri vird it gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 3). [gel,]*

Göründü ḫüsnü zībāda melekdir yāḫūd insān
Gelüp ḫande ider ʿuşşāḳa içinde hep hünerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 10). [gelüp, -üp]*

Sükūtī gibi ol derviş erenler rāhına **gel** sen
Ne ḫikmetler görürsün sen irince sırr-ı iḫfāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 9). [gel,]*

Sükūtī seyfini al **gel** iriş Mehdī zamānına
Yezīdiñ leşkerin ḳır geç bu yolda ḫāk-sār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 17). [gel,]*

Behey ṭālib saña direm **gelüp** dünyāya meyl itme
Bu kes̲retden ḫalāṣ ol sen ṣaḳın ġavġāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 1). [gelüp, -üp]*

Ey göñül **gel** bunda düşme ʿināda
Nefsine uyma sen gezme hevāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 1). [gel,]*

Bī-vefā dildāra virme hiç göñül
Cehd idip bendinden ol **gel** āzāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 16). [gel,]*

Seniñ bāb-ı ġulāmıñdır Sükūtī bir ġarīb miskin
Mürüvvet ḳıl saña **gelmiş** gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 14). [gelmiş, -miş]*

Dürr-i luṭfuñ ġulāmıdır Sükūtī bir ġarīb ednā
Ḳapuna yüz sürüp **gelmiş** ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 14). [gelmiş, -miş]*

Gel göñül girelim meydān-ı ʿaşḳa
Hū diyelim her dem merdān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 1). [gel,]*

Gel girelim Ḥaḳ yoluna hū diyelim döne döne
RuḥṢatı var her ḳuluna hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 1). [gel,]*

Seḥerde Ẕikrini **gel** it göñülde fikrini **gel** it
Hezārān şükrini **gel** it uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 3). [gel,]*

Seḥerde Ẕikrini **gel** it göñülde fikrini **gel** it
Hezārān şükrini **gel** it uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 3). [gel,]*

Seḥerde Ẕikrini **gel** it göñülde fikrini **gel** it
Hezārān şükrini **gel** it uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 4). [gel,]*

Gel geç göñül bu sivādan gel Allaha gel Mevlāya
Ḳurtul artıḳ bu ġavġādan gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 1). [gel,]*

Gel geç göñül bu sivādan **gel** Allaha **gel** Mevlāya
Ḳurtul artıḳ bu ġavġādan **gel** Allaha **gel** Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 1). [gel,]*

Gel geç göñül bu sivādan **gel** Allaha **gel** Mevlāya
Ḳurtul artıḳ bu ġavġādan **gel** Allaha **gel** Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 1). [gel,]*

Gel geç göñül bu sivādan **gel** Allaha **gel** Mevlāya
Ḳurtul artıḳ bu ġavġādan **gel** Allaha **gel** Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 2). [gel,]*

Gel geç göñül bu sivādan **gel** Allaha **gel** Mevlāya
Ḳurtul artıḳ bu ġavġādan **gel** Allaha **gel** Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 2). [gel,]*

Ḥubb-ı sivā cümle yalan fānī imiş mülk-i cihān
Kimse ḳalmaz bunda **gel** Allaha **gel** Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 4). [gel,]*

Ḥubb-ı sivā cümle yalan fānī imiş mülk-i cihān
Kimse ḳalmaz bunda **gel** Allaha **gel** Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 4). [gel,]*

Bunca begler hem gedālar ẕevḳ mi itdi paşalar
Bunda çekdi çoḳ cefālar **gel** Allaha **gel** Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 6). [gel,]*

Bunca begler hem gedālar ẕevḳ mi itdi paşalar
Bunda çekdi çoḳ cefālar **gel** Allaha **gel** Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 6). [gel,]*

Bir gün olsun bunda başa ʿömrüñ irse biñler yaşa
Yine ölüm gelür başa **gel** Allaha **gel** Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 8). [gel,]*

Bir gün olsun bunda başa ʿömrüñ irse biñler yaşa
Yine ölüm gelür başa **gel** Allaha **gel** Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 8). [gel,]*

Ẕikr it Ḥaḳḳı cehr-i ḫafī olsun ḳalbiñ dāʾim Ṣafī
Ḳalmayasın bunda sāḳī **gel** Allaha **gel** Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 10). [gel,]*

Ẕikr it Ḥaḳḳı cehr-i ḫafī olsun ḳalbiñ dāʾim Ṣafī
Ḳalmayasın bunda sāḳī **gel** Allaha **gel** Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 10). [gel,]*

Terk it cihān hep varını Ḥaḳile it pazarını
Tā görünce evvel yārini **gel** Allaha **gel** Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 12). [gel,]*

Terk it cihān hep varını Ḥaḳile it pazarını
Tā görünce evvel yārini **gel** Allaha **gel** Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 12). [gel,]*

Derviş Sükūtī her bār söyler bu naẓmı āşikār
Görmek istersen dīdār **gel** Allaha **gel** Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 14). [gel,]*

Derviş Sükūtī her bār söyler bu naẓmı āşikār
Görmek istersen dīdār **gel** Allaha **gel** Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 14). [gel,]*

Bir gün olsun bunda başa ʿömrüñ irse biñler yaşa
Yine ölüm **gelür** başa gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 8). [gelür, -ür]*

Sen ol şāh-ı muʿaẓẓamsın nebīler zümresinden öñ
Gelüpsin ʿāleme senden ʿināyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 10). [gelüpsin, -üp, -si, -n]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil kāẕib bu ʿālemde
Kelāmı kibriyādandır işit **gel** gir bu meydāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 10). [gel,]*

Sen şefīʾüʾl müẔnibīnsin ʿarṣa-ı maḥşerde hem
Ṣol zamān kim saña **geldik** baş açıḳ ʿuryānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 10). [geldik, -dik]*

Bil ey ṭālib nübüvvetle Muḥammed Muṣṭafā **geldi**
Velāyet nūruyla muṭlaḳ ʿAlīyyüʾl Murtażā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 1). [geldi, -di]*

Bil ey ṭālib nübüvvetle Muḥammed Muṣṭafā **geldi**
Velāyet nūruyla muṭlaḳ ʿAlīyyüʾl Murtażā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 2). [geldi, -di]*

Bu sāl içre Sükūtīniñ muvāfıḳ **geldi** tariḫi
Hezār üç yüz beşinde çün tamam itdim bu dīvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 13). [geldi, -di]*

Gel ey Derviş Sükūtī sen iriş bir kāmil insāna
Açar ol dīde-i cānıñ göresin Ṣunʾ-ı Raḥmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 13). [gel,]*

Biz ki abdālız ezelden yanarız ʿaşḳıñ ile
Baḥr-ı ʿaşḳıñla yetiş **gel** yanmadan külḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 4). [gel,]*

Cürm ile **gelmiş** ḳapuna Derviş Sükūtī kem-terin
Şānına ʿafv eylemekdir ḳulların ʿişyānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 9). [gelmiş, -miş]*

Aç durma gözün ṭālib Ḥaḳ görünce dünyā ʿAlī **geldi**
Virdi żiyālar cihāna Zīb ile Zībā ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 1). [geldi, -di]*

Aç durma gözün ṭālib Ḥaḳ görünce dünyā ʿAlī **geldi**
Virdi żiyālar cihāna Zīb ile Zībā ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 2). [geldi, -di]*

Aḥmedle ezel birlikte idi gelmesi oldu yaḳın
Bir ḳaṭre Ṣudan buldu vücūd nüsḫā-i kübrā ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 4). [geldi, -di]*

Ṭavāfda iken maderi çün cemāl o dem itdi ẓuhūr
Doġdu cihān ʿālemine kāʿbe-i ʿulyā ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 6). [geldi, -di]*

İtdi şehādet dine riʿāyet ʿaşḳile ol dem
Kenz-i ḥaḳāyıḳ nuṭḳ-ı deḳāyıḳ ʿārif-i dānā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 8). [geldi, -di]*

Ẕāt-ı ṣıfātında anıñ şīr-i şecāʿat resm-i ḳavī
Şevḳ-i iṭāʿat-i Muṣṭafāda bir ehl-i vefā ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 10). [geldi, -di]*

Rāh-ı güşād itmesen emr-i Ḫudā bir vechile
Daʿvet-i Ḥaḳ oldu beyān cehrile peydā ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 12). [geldi, -di]*

Aṣḥāb-ı kirām vaṣfiñ idip Derviş Sükūtī her müdām
Fehm ideler cümle cihān hem daḫı yektā ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 14). [geldi, -di]*

Aḥmedle ezel birlikte idi **gelmesi** oldu yaḳın
Bir ḳaṭre Ṣudan buldu vücūd nüsḫā-i kübrā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 3). [gelmesi, -me, -si]*

Sen seni bil ṭālibā **gel** ister isen seni
Zümre-i ʿirfāna **gel** gir bulmaḳ dilersen sen anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 1). [gel,]*

Sen seni bil ṭālibā **gel** ister isen seni
Zümre-i ʿirfāna **gel** gir bulmaḳ dilersen sen anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 2). [gel,]*

Misāfir **geldiler** dünyā vü ʿuḳbāya nevbet bekler
Bu kār-ḫāne ʿaceb ḫāndır fenāya ḳābil evṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 7). [geldiler, -di, -ler]*

Sükūtī Dervişi **gel** gör geçüpdür cümle vīrāndan
Ḫudādan ġayrı hiç bilmez göñülde itdi seyrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 9). [gel,]*

Göñlümüzden ḳaṭʿ idüp **gel** çoḳ sivāya ülfeti
Saña olsun yā ilahī ḳalbime vir leẕẕeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 1). [gel,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz geldim viṣāliñ bābına
ʿAfv idip **gel** bu Sükūtī bir ġarīb ḳul nekbeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 10). [gel,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz **geldim** viṣāliñ bābına
ʿAfv idip gel bu Sükūtī bir ġarīb ḳul nekbeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 9). [geldim, -di, -m]*

Ẓulmetde idi cümle cihān **gelmeden** ol ḫātem-i nebī
İtdi ẓuhūr ḳıldı żiyā iḳlīmi heft māhveşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 3). [gelmeden, -me, -den]*

Yaratdı Ādem ü Ḥavvā Muḥammed nūr-ı pākiñden
Şit İdrīs Nūḥ nebī **geldi** bu ʿāleme żiyā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 6). [geldi, -di]*

Ḥabīb-i kibriyā **geldi** düzeldi emr-i Ḥaḳ şerʿi
Ḥaḳīḳat kenzini açdı ṭarīḳatde revā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 25). [geldi, -di]*

Her nebī devrinde **gelüp** imdādına itdi kerem
Fehm itmediler kim olduġuñ āl-i ʿabā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 7). [gelüp, -üp]*

Nebīler efḍal-i Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā **geldi**
Velīler serveri Ḥaydar ʿAliyyüʾl Murtāẓa **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 1). [geldi, -di]*

Nebīler efḍal-i Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā **geldi**
Velīler serveri Ḥaydar ʿAliyyüʾl Murtāẓa **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 2). [geldi, -di]*

Çerāġıñ şemʿāsı bezm-i ezelden nūr-ı vāḥiddir
Bu nūrdan pertev almışdır ḳamerle şems żiyā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 4). [geldi, -di]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır her dü ʿālemde
ʿAlīniñ cism-i pākından Ḥüseyn-i Kerbelā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 6). [geldi, -di]*

İmām Ẓeynel Bāḳır Caʿfer bu ekvāna ṭulūʿ itdi
İmām Kāẓım siyādetden ʿAlī Mūsā Rıżā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 8). [geldi, -di]*

Taḳī nesl-i nübüvvetden imāmımdır benim muṭlaḳ
Gürūh-ı evliyā içre bu ḫalḳa pişvā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 10). [geldi, -di]*

Kerem-kānı seḫāvetde kemāliyle ẓuhūr itdi
Naḳī şāh-ı velāyetden bize Ḥaḳ reh-nümā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 12). [geldi, -di]*

Cihānıñ ḳuṭbuna mālik riyāsetde odur ḳāyım
Ḥasanuʾl- ʿAskerī taḫḳīḳ bu yolda bī-riyā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 14). [geldi, -di]*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric ḳavmini ḳıra bu göñlüme ṣafā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 16). [geldi, -di]*

Sükūtī bir ġarīb ednādır lütfuñ ġulāmıdır
Şefāʿat-i iltimās eyler dün ü gün hep ricā **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 18). [geldi, -di]*

Serdār-ı ʿArab şāh Necef ʿāleme server ʿAlī **geldi**
Sādāt-ı kirām ehl-i seḥā Ṣāḥib-i Ḳanber ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 1). [geldi, -di]*

Serdār-ı ʿArab şāh Necef ʿāleme server ʿAlī **geldi**
Sādāt-ı kirām ehl-i seḥā Ṣāḥib-i Ḳanber ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 2). [geldi, -di]*

MiṢbāḥ-ı ezel şemʾāsınıñ şuʾlesi rūşen
Mihr-i cihān nūr-ı żiyā ʿāleme enver-i ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 4). [geldi, -di]*

ʿArş ile kürs rūy-ı Zemīn hem daḫı nār-ı saḳar
ʿAṭşān-ı behişt ümmetine sāḳī-i kevs̲er ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 6). [geldi, -di]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı Ṭarīḳ īcādına Aḥmedle bile
Bāʾs̲ olup ʿilm-i ḫaḳāyıḳ sırrına maẓhar ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 8). [geldi, -di]*

Envār-ı nebī ḳandilde iken nūr-ı ʿAlī itdi cevāb
Cibrīl-i Emīne mürşid olup erbāb-ı hüner ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 10). [geldi, -di]*

Ḫarb-ı ḳıtāl eyler idi divler ile bir çoḳ zamān
Süleymān nebiyye irdi ḫafī imdādına bir er ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 12). [geldi, -di]*

Ḫātem-i Resūl gelmesiyle rāh-ı dīni itdi güşād
ʿAzm-i sefer eyledi çün fātiḥ-i Ḫayber ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 14). [geldi, -di]*

Aṣḥāb-ı kirām taḫta geçüp bāʾde Nebī ḫilʾatiyle
İclāsa nevbet irdi o dem ʿadliyle ekş̲er ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 16). [geldi, -di]*

Nūr-ı velāyet bunca kerāmet arż-ı semā itdi ẓuhūr
Miʿrācda o dem ṣunduġu el mihrine Ḫaydar ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 18). [geldi, -di]*

Evṣāfını söyler isem Derviş Sükūtī her dāʾimā
Fehm iyledim lāyıḳıyla her devrile ekber ʿAlī **geldi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 20). [geldi, -di]*

Bu devr içre nice şāhlar **gelüp** geçdi ḳarār itmez
Atarlar ḳabre ḫāk içre bu cismiñ iyler ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 5). [gelüp, -üp]*

Āsitān-ı evliyādır zāhidā **gel** sür yüzüñ
Merkez aḳṭāb-ı ʿālem eylegil iḳrār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 7). [gel,]*

Ṭālibā **gel** ister isen bunda şeyḫ-i kāmilīñ
Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿAbādandır ol gürūha daḫilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 1). [gel,]*

Ḫānḳāh-ı Saʾdiyānda şüphesiz muṭlaḳ velī
YüẔ sürüp **gel** zāhidā sen olma bunda ġafilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 8). [gel,]*

Nūr-ı ʿaynı Muṣṭafādır şāh Ḥüseyniñ ʿaşḳına
Gel Ṣuyun iç ṭālibā sen tāzelensün tende cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 10). [gel,]*

Şāh Ḥasanıñ ḥürmetine itdi cereyān ʿaşḳıyla
Gel ṣuyun iç ṭālibā ḳalbini eyle ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 10). [gel,]*

Derviş Sükūtī ʿAskerīye itdi bugün ilticā
Mehdī **gele** bir gün ola ḥaḳim cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 18). [gele, -e]*

Bu pendin ḳulāḳ ṭut sen Sükūtī kem-terin her dem
Muḥaḳḳaḳ böyledir dünyā **gelen** gider degil ebḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 14). [gelen, -en]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Nesl-i Aḥmedden cihāna **geldi** bunlar bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 12). [geldi, -di]*

Gel ṭarīḳ-i enbīyāya zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul ḥiẔmetiñ it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 1). [gel,]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip **gel** bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 6). [gel,]*

Zāhidā **gel** ister isen sen de bulasın necāt
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā eyle Ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 1). [gel,]*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip **gel** ehline vir sen Ẕekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 4). [gel,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her Zamān
ʿĀşıḳ isen **gel** bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 4). [gel,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā **gel** eẕkār it
Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş ḥaḳīḳat erleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 13). [gel,]*

Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama **gel** iẓhār it
Menzil alur ol bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 17). [gel,]*

Her bir Nebīniñ devrine daḫı **geldi** ḥafiyyen
Aḥmed ile birlikte gelen Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 5). [geldi, -di]*

ʿĀdemden evvel **geldiġini** itdiler iḫbār ʿAlīdir
Bend urdu dive rūz-ı ezel eyledi iḳrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 1). [geldiġini, -dik, -i, -ni]*

Derviş Sükūtī ister isen rūz-ı leyāl ḥażret-i şāhı
ʿAşḳile **gel** sen daḫı başını eyle niṯār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 16). [gel,]*

Ṣuñ ḳadeḥim sāḳīyā **gel** her demi mestān olam
Ṣevḳ-i ʿaşḳım çūşa gelsin baḥr-ı bī-pāyān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 1). [gel,]*

Gerçe ḫudʾa ile ṭutmuş fiʿilini ġāyet nihān
Ṣūret-i Ḥaḳdan **gelür** hep saña Sin Baġdād şeyḫi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 4). [gelür, -ür]*

Āsitān-ı evliyādır zāhidā **gel** sür yüzüñ
Merkez aḳṭāb-ı ʿālem eylegil iḳrār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 7). [gel,]*

Aḥmed ile bezm-i ezel miṣbāḥ-ı ḳandilde idi
Geldi cihān ʿālemine ṣāfī bir envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 4). [geldi, -di]*

Faẓl-ı Ḫudā itdi kerem bunları bir nūr ile
Geldi nebī biri velī ʿadile ġaffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 6). [geldi, -di]*

Yoḳ vücūdu māsivānıñ ṭālibā virme göñül
Terk idip **gel** ister isen açıla gözden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 6). [gel,]*

Fezkurūnī āyetinden **gel** ḫaber-dār ol bugün
Semʾ-i cāna erdim Ḥaḳdan bu ḫuṭāb-ı müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 7). [gel,]*

Ḫalḳa-ı ẕikre girüp ʿaşḳıyla defʿ çalarız
Münkirin cānına ḥased **gelmesiyle** her dem cefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 2). [gelmesiyle, -me, -si, -y, -le]*

İnler idim her seḥerler ḳan **gelince** dīdeme
Ḥasret oldum uyḳuya ben yoḳ meded aġyāre *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 5). [gelince, -ince]*

Bir müzeyyen kāselerle devr ide her bādesi
Nūş idenler şevḳe **gelür** dāʾimā her cān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 12). [gelür, -ür]*

Gel Sükūtīʾden suʾāl it ḳandadır ol ẕāt-ı Ḥaḳ
Gösterir kāmil-i meşāyiḫ Ṣor aña esrār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 13). [gel,]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına **gel** iç dilersen ṭālibā bir ṣu
Derūnuñ nev ḥayāt bulur gerek dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 11). [gel,]*

Gelüp Lesḳofça şehrinden iki maḫdūmları biʾẕẕāt
Bā mer Ḥaḳ vaṭān ṭutdu Ṣadaḳatle bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 7). [gelüp, -üp]*

Mülk-i māl kesret üzre dergāhıñ vaḳfı ġānī
Her **gelen** mihmāna ikrām itdi ol merd süḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 12). [gelen, -en]*

Ṣaḳın dil virme **gel** aṣlā bu ḳaḥbe zen-i cefādan geç
Saña direm iki dedim yalandır hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 7, Mısra 1). [gel,]*

Ḳalma girü sen yolundan her sefer
Esb-i ʿaşḳa **gel** süvār ol her seḫer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 10). [gel,]*

Ḫānḳāh-ı devletinden nice yüz biñ bay u gedā
Bāb-ı luṭfuñ sāʾilindir eyleme **gel** sen cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 14). [gel,]*

Geldi pīrler her biri devrince itdiler ẓuhūr
Girdiler meydān-ı ʿaşḳa ḳıldılar Ḥaḳḳ-ı ḥużūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 5). [geldi, -di]*

Gelüp devrinde durmuşlar ḳapında nice pek insān
Sezādır şānına her dem bulara eylegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 5). [gelüp, -üp]*

Gel ey derviş bulam dersen hidāyet
Muḥibb-i ḫānedāna ḳıl riʾāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 1). [gel,]*

Böyle bir iḥsān ṭabīʿat **gelmemiş** devr-i ḳadīm
Ḫulḳ-ı Aḥmedden nişānıñ gösterir ḳalb-i selim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 1). [gelmemiş, -me, -miş]*

Ḫācet içün dergāhına **gelmiş** olsa bir gedā
Müşkülin ḥāl eyler idi anlarıñ hep dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 21). [gelmiş, -miş]*

Āsitān-ı enbiyādır sür yüẔüñ **gel** zāhidā
Ḳıblegāhı müʾmīñdir secde-gāh evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 13). [gel,]*

Ṣūrete **geldi** bu demde ḳalmadı bir şey nihān
Anıñçün bu bināya ḳıldı ġāyet ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 3). [geldi, -di]*

Tanẓīm oldu ḫānḳāhda üç oṭa resm-i cedīd
Her **gelen** mihmāna taʿẓīm ḳıldılar ġāyet mezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 10). [gelen, -en]*

İntisāb it zāhidā **gel** böyle ẕāt-ı envār
Nesl-i pāk Muṣṭafādır beẕl-i cān it ol ere *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 3). [gel,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bir ġarīb ednā ḳulu
Naẓmıyla ḳıldı beyān fehm idip **gel** ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 18). [gel,]*

Murtażānıñ nūr-ı pākından **gelüp** bunca velī
Şemʾ-i nūrından uyandı evliyālar bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 3). [gelüp, -üp]*

Gel imām Ẕeyneʾl-ʿAbāya ḳıl muḥabbet cān ile
Çek elin bu māsivādan ʿāşıḳ isen dīdeñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 3). [gel,]*

Bunca şāhlar ḳapusında ol imām u Kāẓımıñ
Dergāh-ı dārüʾş-şifādır durma **gel** eyle meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 4). [gel,]*

Gel imām ʿAlī Rıżānıñ rāhını ṭut cān ile
İster isen dāʾimā sen bulasın dīdār leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 3). [gel,]*

Keṣret-i dünyādan olmak ister isen ḫalāṣ
Ḫānḳāh-ı enbiyāya **gel** bugün ʾām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 2). [gel,]*

Ḫānḳāh-ı ʿAskerīye sür yüzüñ **gel** dāʾimā
Kaʾbe-i ʿulyā dilersen böyle sulṭāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 3). [gel,]*

Gel Taḳīniñ dāmeni ṭut ister isen zāhidā
Sende ol āgāh bu sırra cümle iḫvān itdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 3). [gel,]*

Gel imām Kāẓım-ı Mūsā dinle nuṭḳuñ zāhidā
Men ʿarefden ders virir ol oḳu her ān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 3). [gel,]*

Naḳd-i cānıñ ḳıl fedāya ṭālibā meydāna **gel**
ʿAşḳ yolunda sır baḳılmaz sür atıñ dīvāna **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 1). [gel,]*

Naḳd-i cānıñ ḳıl fedāya ṭālibā meydāna **gel**
ʿAşḳ yolunda sır baḳılmaz sür atıñ dīvāna **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 2). [gel,]*

Sen Ḥüseyne cān virirsen ḳanın aḳmaz beyhūde
Ḥaḳ cemāliñ ḳan bahāsı ḳıydılar ol cāna **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 4). [gel,]*

gel-: *(Ömür) Gelip geçmek.*

ʿÖmrüñ **gelüp** durmaz geçer evrāḳ gibi seni biçer
Bu şerbetden herkez içer ḳadası çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 7). [gelüp, -üp]*

gel: *(Kapısına) gelmek.*

Bāb-ı iḥsānıñ umarım **geldim** sezāyım yā Ḥafīẓ
İlticāyım ḥażretine ṣāḥib-i rıżāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 1). [geldim, -di, -m]*

Bendene ḳahr-ı celāliñle hemān ḳılma naẓar
Luṭfuñ ile ḳıl kerem **geldim** recāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 4). [geldim, -di, -m]*

Siyāh rūyum ile **geldim** senin bāb-ı viṣāline
Ḳabūl ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 11). [geldim, -di, -m]*

YüẔ sürüp **geldim** ḳapuna bir alay ḳullar ile
İyleme red ḳıl şefāʿat ey cānların cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 11). [geldim, -di, -m]*

gel: *"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü. II Allah'a davet etmek.*

Mest olup dīvāna **gel** Bāḳır imāmıñ ʿaşḳına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ṣor gönlünden rūz u şeb her dem ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 3). [gel,]*

gel: *(Koku) gelmek.*

Baʿīd Ṣanma bizi şāhım bu göñlümden degil iḫrāc
Būy-ı ḥüsnüñ **gelür** dāʾim beher sāʿat ẓuhūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 6). [gelür, -ür]*

gel: *Belirmek, ortaya çıkmak; doğmak, dünyaya gelmek; yaşamak.*

Küntü kenziñ maḥzenini göstereler bī-ḥisāb
Fehm idesün ne içün **geldin** cihāna sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 8). [geldin, -di, -ñ]*

Geldin meger raḥmet içün ḳullarına şefḳat içün
İḥsān ile nuṢret içün senden olur her sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 3). [geldin, -di, -ñ]*

Kāʾinātıñ ḳuṭb olmuş her dü ʿālemde Naḳī
ʿAskeri **gelmiş** bu dünyā ḫalḳına hem pīşvādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 14). [gelmiş, -miş]*

Biḥamdulillah bu dehr içre **gelürken** ḥüccetim vardır
Yine ʿazm-i beḳā itsem Ḥaḳ ile vuṣlatım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 1). [gelürken, -ür, -ken]*

Cihān fānī degil bāḳī kim olur dāʾimā mesrūr
Görünür bunda her ʿālem giden **gelmez** olur maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 2). [gelmez, -mez]*

Ey zāhid dünyā-perest yoḳdur sırrına iẕʿānıñız
Ḥayvān **gelüp** bu ʿālem bulunmaz hiç insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 2). [gelüp, -üp]*

Geldim cihāna bir ġarīb aratdı bizim efġānımız
Neyleyelim böyle naṣīb taḳdīr iden Sübḥānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 1). [geldim, -dim]*

Ol dost ile rūz-ı ezel ʿahdimizde s̱ābit ḳadem
Bu cihāna **geldim** nice iḳrārımız īmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 4). [geldim, -dim]*

Mülk-i beḳādan gelmişem dünyā baña zindān imiş
Sivā ḥükmü gerçe yalan **gelen** geçer kervān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 2). [gelen, -en]*

Mülk-i beḳādan **gelmişem** dünyā baña zindān imiş
Sivā ḥükmü gerçe yalan gelen geçer kervān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 1). [gelmişem, -miş, -em]*

Derviş Sükūtī ben **gelmişem** bu dünyāya gitmek içün
Bunda gelen durmaz gider cümle cihān mihmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 9). [gelmişem, -miş, -em]*

Bunda **gelmekden** ġaraż ne Rabbini bilmek imiş
Ḥiẕmetinde beẔl cān it kāmil insāna ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 3). [gelmekden, -mek, -den]*

İşbu dehre **gelmeden** ol yāre irmekdir ġaraż
Ḳalbini Ṣāfī eyleyüp dīdāre irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 1). [gelmeden, -me, -den]*

Üç beş gün içün **geldim** ise bu fānī dehre
ʿÖmrüm daḫı āḫir olup gitmege cānān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 3). [geldim, -dim]*

Ḳaṭre-i ʿaşḳıñ şarābıñ tā ezelden içeli
Bilmezem **geldim** bu ʿālem ḫalḳına mestāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 6). [geldim, -dim]*

Māderiñ şānında **gelmiş** biżʾāte minnī bugün
Nūr-ı ʿayn Faṭıma Ḫayruʾn-nisāʾsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 9). [gelmiş, -miş]*

Şit Nebī **geldi** cihāna devrini tekmīl idip
İdriş idersin gelmesiyle ʿazm idip ʿuḳbā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 3). [geldi, -di]*

Dürr-i pākından anıñ hem iki şehzādeler
Nūr-ı Aḥmedle müzeyyen **geldiler** dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 26). [geldiler, -di, -ler]*

Şit Nebī geldi cihāna devrini tekmīl idip
İdriş idersin **gelmesiyle** ʿazm idip ʿuḳbā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 4). [gelmesiyle, -me, -si, -y, -le]*

Bir Zamān bezm-i elestde yār ile men dost idim
Bu fenā dārına **geldim** olmuşum bīgāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 4). [geldim, -dim]*

Çünki bunda **gelmeden** hep Ḥaḳḳı bilmekdir murād
Cāhil olandan ṣaḳın pek bilmez ol Sübḥān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 33). [gelmeden, -me, -den]*

Bizden evvel bunca şāhlar **geldiler** gitmiş ḳanı
Māl u mülkin bıraḳdı bunda söylenür ḫālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 7). [geldiler, -di, -ler]*

Dehre **gelmekden** ʿibāret Ḥaḳḳı bulup anlamaḳ
Kim ki fehm ider Sükūtī iylemez daʿvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 17). [gelmekden, -mek, -den]*

Mest olup bezm-i elestden **gelmişem** bu fānīye
Görmüşem ben Ḥaḳ cemāliñ eylerim iẓhār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 7). [gelmişem, -miş, -em]*

Nola bu dehre çün **gelmiş** nice Ẕāl ile ol Rüstem
Elinde tīġ ile ḫançer yürürler bī-amāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 9). [gelmiş, -miş]*

Dergāh-ı bezm-i elestden bir ḳadeḥ laʿl-i şarāb
Nūş idip **geldin** cihāna olmuşun mestān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 6). [geldin, -di, -ñ]*

Devr-i Resūl-i ser ʿAlī **gelmesiyle** doldu cihān
Fitne fücūr itdi ẓuhūr urdu Ṣedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 9). [gelmesiyle, -me, -si, -y, -le]*

Ḫātem-i Resūl **gelmesiyle** rāh-ı dīni itdi güşād
ʿAzm-i sefer eyledi çün fātiḥ-i Ḫayber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 13). [gelmesiyle, -me, -si, -y, -le]*

Bu dehre **gelmeden** maḳṣūd ḥaḳāyıḳ sırrını bilmek
ʿAref dersin oḳuyanlar bulur dilde müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 7). [gelmeden, -me, -den]*

Ḫātem-i nebīdir cümle Resūlʾden **gelmiş** maḳdem işbu cihāna
Resmen muʾaḫḫir **gelmiş** ise de ẕāt-ı ḳadīmden ḳılmış ʿalāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 7). [gelmiş, -miş]*

Ḫātem-i nebīdir cümle Resūlʾden **gelmiş** maḳdem işbu cihāna
Resmen muʾaḫḫir **gelmiş** ise de ẕāt-ı ḳadīmden ḳılmış ʿalāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 8). [gelmiş, -miş]*

Ḳavm-i münkir ol münāfıḳ dāʾimā baʿīd
Tā ezelden böyle **gelmiş** bu cihāna ol pelīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 2). [gelmiş, -miş]*

Sükūtī bu sivā ḥubı yalandır meylini **gel** kes
İrişme semtine aşlā bu bir cāzū zinādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 9). [gel,]*

Gel Ṭarīḳ-i enbiyāya zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul ḥiẕmetiñ it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 1). [gel,]*

Leşker-i nefs ḳaplamışdır bu vücūduñ şehrini
Sür çıḳar **gel** ḳalb evinden olmaya teniñ ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 4). [gel,]*

Sābit ol iḳrārına zāhid dilerseñ Ḥaḳḳı sen
ʿAhd-i miṣāḳıñ gözet **gel** şāh Rıżāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 14). [gel,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her zamān
ʿĀṣıḳ isen **gel** bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 4). [gel,]*

Seḥerde uyanan sürdü ḳamu tevḥīd ile virdi
Cemāl-i Ḥaḳḳı gördü uyan Ḥaḳ ẕikrini **gel** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 4). [gel,]*

Seḥerde görünür ol Ḥaḳ Sükūtīden işit muṭlaḳ
İder tevḥīd şecer evrāḳ uyan Ḥaḳ ẕikrini **gel** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 18). [gel,]*

Gel imdi ulu dergāha iresin ḥażret-i şāha
Virirler mesned-i pāye seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 7). [gel,]*

Gel göñül geç māsivādan umma andan şefḳat hīç
Ẕen ü dünyā bī-vefādır umma andan himmet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 1). [gel,]*

Ol bu yoluñ ʿāmili dinleme **gel** cāhili
Reh-nümā it bir kāmili cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 5). [gel,]*

Zümre-i nācīye irmek **gel** dilersen zāhidā
ʿAskerīye ḳul olanlar maḳṣūduñ elbet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 17). [gel,]*

Zāhidler gibi bir ḳurı ṭaşdan bināya ṭapma **gel**
Beyt-i Ḥaḳḳı ara bul tā göresin mihmanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 5). [gel,]*

Zāhidā **gel** nāzik ʿömrüñ yoḳ yere itme telef
Mürşid-i kāmil ara bul oḳu ondan men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 1). [gel,]*

Uyma cāzū **gel** ḥāline Ẕehīr ḳatar hep balına
Aldanma zībā şālına boyası çoḳ esāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 5). [gel,]*

Ṣalāt dāʾimā eyle sözüñ ṭutma **gel** aġyārıñ
Oḳu ḥüsnüñde āyetiñ namāẔ olsun her eṭvārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 1). [gel,]*

Baḥr-ı ḳulzümde Sükūtī her zamān ġavvāṣ olup
Dürr-i cevherler metāʾıñ bulmaġa ʿummāna **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 10). [gel,]*

Mest isen bezm-i ezelden ṭālibā meyḥāne **gel**
Dest-i sāḳīden ḳadeḥ Ṣuñ her demi mestāna **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 1). [gel,]*

Mest isen bezm-i ezelden ṭālibā meyḥāne **gel**
Dest-i sāḳīden ḳadeḥ Ṣuñ her demi mestāna **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 2). [gel,]*

Aç gözüñ ġafletle gezme bu fenā dārında sen
Mürşid-i kāmil ara bul ṭut yedin meydāna **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 4). [gel,]*

Sen seni kimseye hemān tā bildire ʿilmeʾl yaḳīn
Göstere ʿayneʾl yaḳīn ol Ḥażret-i Sübḥāna **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 6). [gel,]*

Merd isen nefs ʿaskerine tīġ-ı Ḥaydarla yürü
Ḍarb ide gör virme fırṢat dīv ile şeyṭāna **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 10). [gel,]*

ʿAşḳ yolunda maʿşūḳuna cānını eyle niṯār
Derd-mend Derviş Sükūtī bu zamān ḳurbāna **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 12). [gel,]*

Eyleme sen ḳḶl ü ḳāl mürşide ir bīʾat al
Olmaḳ istersen viṣāl-i ʿirfānı Saʿdīlere **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 8). [gel,]*

Cehd ide gör bul kāmil olmaya ʿömrüñ zevāl
Tā olunca ehl-i ḥāl dīvān-ı Saʿdīlere **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 10). [gel,]*

Saʿy ide gör bul bir er dinle nuṭḳuñ her nedir
Ḥaḳḳı Ẕikr it her seḥer erkān-ı Saʿdīlere **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 14). [gel,]*

Derviş Sükūtī kem-teri olmuş ʿAlīniñ ḳanberi
Bulmaḳ dilersen Ḥaydarı erkān-ı Saʿdīlere **gel** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 16). [gel,]*

Ḥaḳ ʿayāndır nūru ṭutmuş yaʿnī şems-i māhveş
Yeri gögü rūşen itmiş aç gözün **gel** münẓiri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 16). [gel,]*

Varma **gel** Derviş Sükūtī ehl-i nādān semtine
İr erenler zümresine dāʾim Ḥaḳḳa āşıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 9). [gel,]*

Virme dil **gel** māsivāya bī-vefādır ey göñül
İltifātıñ itmeyüp **gel** pür cefādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 1). [gel,]*

Virme dil **gel** māsivāya bī-vefādır ey göñül
İltifātıñ itmeyüp **gel** pür cefādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 2). [gel,]*

Zāhidā **gel** bīʿat eyle Muṣṭafādır sevdigim
Şāh-ı merdān şīr-i Yezdān Murtażādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 1). [gel,]*

Evliyādan ceddi olsa bu zamān şol kimseniñ
Menfaʿat olmaz saña bil ṭutma **gel** aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 12). [gel,]*

Şaḳın aldanma sen yā hū durulmaz bir cihāndır bu
Ne umarsın **gel** ey ṭālib işi gücü yalandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 2). [gel,]*

Şehā **gel** sen ḫaber şorma bu yolda ehl-i nādāna
Ne yüzden Ḥaḳ bilinür hem suʾāl it bezm-i ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 1). [gel,]*

Terkini ura **gel** ölmezden evvel
Ḥaḳ ise murādıñ dünyā ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 5). [gel,]*

Muṣṭafāya ümmet isen şerʿ-i pākın ṭut ḳavī
Murtażā devrāne **gel** bulmaḳ dilerseñ devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 4). [gel,]*

Añla **gel** sensin bu ʿālem pādişāhı bī-zevāl
Rehber-i kāmil gözetgil göstere senden seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 3). [gel,]*

Maẓhar-ı Mevlā ki senin zātına bürhān ḳavī
Līmaʾallah maḥremisin añla **gel** sende seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 8). [gel,]*

İltifāt eyleme dost deyü buna
Bir ḳoca cāẕūdur uyma **gel** şuna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 6). [gel,]*

Virme gönlüñ ziynetine bu cihānıñ durma ḳaç
Mihrini vir ḳaḥbe zendir itme **gel** sen izdivāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 2). [gel,]*

Gel berü sen ṭālib-i Ḥaḳ itme dünyāya ṭamaʿ
Dinle nuṭḳuñ cān u dilden her eriñ ile semʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 1). [gel,]*

genç: *Çocukluktan çıkmış yetişkin kimse, delikanlı.*

Hemān on dürlü **genc** anda ḳomuş ol fāʾil-i muḫtār
Ḥavāṣ-ı ʿaşere *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 17). [genc,]*

Genç yaşında Ẓarīfe Ḫānım ʿazm idüp dār-ı beḳā
Sāl hezār üç yüz beşinde ṭutdu cennetde mekān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 13). [genç,]*

ger: *"Eğer" edatı.*

Ḳalbine **ger** kin kibirle dāḫil olsa hem riyā
Yedi ṭamudan eşeddir dünyāda çekdi ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 5). [ger,]*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḫtını **ger** virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 7). [ger,]*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḫtını **ger** virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 7). [ger,]*

Bilürsün hiç vefāsı yoḳ bu dehrin şāhī **ger** olsan
Elinde var iken fırṣat taḥtıyla ḳabādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 3). [ger,]*

Her biri envāʿi ḥiẕmet üzre olmuş rūz u şeb
Bunların **ger** biri noḳṢān olsa gelür çoḳ żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 6). [ger,]*

Ṣoḥbeti nādānla itme nār-ı dūzāḫdan işid
Ger bulardan ülfeti kes olma ḥayvāna ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 8). [ger,]*

Ger saña yeter cihānda ṭālibā rūşen delīl
Ḥalḳa ẓulm iden olurlar her zamān ʿömr-i ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 1). [ger,]*

gerçe: *Hakikat, doğru olan, asıl.*

Ceddiñ olmuş **gerçe** şāfīʿ ʿarṣa-ı maḥşerde hem
Mücrim ʿāṣīlere sen ol dem ricāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 7). [gerçe,]*

ʿİlmiyle yaḳın **gerçe** olur esrāra vāʿiẓ
Kibr-i ḥased ḳomaz anı her demleri ġavġāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 7). [gerçe,]*

Gerçe odur viren alan pazar içinde
Urdu cevāhir ziynetini bir dükkâna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 3). [gerçe,]*

Derdmend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda **gerçe** bil
Himmet-i mürşidle bunda irdim bir ʿālī Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 11). [gerçe,]*

Sen olduñ fātiḥ ʿilm-i ḥaḳāyıḳ sırrını her gāh
Seniñ ʿilmiñ nihāyet **gerçe** ġāyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 6). [gerçe,]*

Gerçe ḫudʾa ile ṭutmuş fiʿilini ġāyet nihān
Ṣūret-i Ḥaḳdan gelür hep saña Sin Baġdād şeyḫi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 3). [gerçe,]*

Bunca şehre Saʿdiyānda ol idi **gerçe** ulu
Bir nice çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 9). [gerçe,]*

Nūr-ı Ḥaḳḳıyladır müzeyyen dergāh-ı ʿaliyyeleri
ʿĀrif-i Ḥaḳ **gerçe** olmuş sālik-i dānālar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 8). [gerçe,]*

gerçe: *Gerçek, asıl, hakiki, doğru.*

Naḳş-ı renk **gerçe** zībā göñlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 5). [gerçe,]*

Naḳş-ı renk **gerçe** zībā göñlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 5). [gerçe,]*

Gerçe yollar ḳatı Ṣarpdır bunca cebel kāh ṭaş
Yırtıcı ḥayvān çoḳdur hiç gezilmez infirād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 5). [gerçe,]*

Gerçe bizde yoḳdur aṣlā māsivānıñ ülfeti
Nān yerine nefsimiziñ ḳatline verdik zehir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 5). [gerçe,]*

Cehd idip her zamān vaḳtinde ara
Bulmaġa bir kāmili **gerçe** Ṣevābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 10). [gerçe,]*

Cihān ẕevḳiñ sürüp dāʾim dinler hep yalan eyler
Vefā-yı berāydır **gerçe** cefāsın beytiñ hemān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 2). [gerçe,]*

Buġuż ḥased riyā ile **gerçe** dolu çün ḳalbiñiz
Ṣeyṭān ḳardaş olur size dün ü gün artar ṭuġyānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 5). [gerçe,]*

Mülk-i beḳādan gelmişem dünyā baña zindān imiş
Sivā ḥükmü **gerçe** yalan gelen geçer kervān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 2). [gerçe,]*

Gerçe Ṣādıḳsın bilürüm nuṭḳuñuz lā-taḳneṭū
Kesmezem senden ümīd hiç bī-nevāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 7). [gerçe,]*

ʿArż idip gel bu kelāmıñ remzini bir kāmile
Feṯḥ ider ol **gerçe** taḥḳīḳ virdi maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 10). [gerçe,]*

Menzil-i āsān **gerçe** olur bir delīl ü kāmil ile
Var ara bul ey Sükūtī mürşid bir ehl-i kemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 11). [gerçe,]*

Senin ʿaşḳıñ olup beydā dūş oldu ḳalbime sevdā
Żaʿīfim **gerçe** bir ednā meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 4). [gerçe,]*

Beyt-i Ḥaḳḳı **gerçe** her dem ʿāşıḳān eyler ṭavāf
Kaʾbe-i ʿulyāyā dāḫil bunlarıñ dīvānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 7). [gerçe,]*

Gerçe cāmiʿ eṭrāfında çaġlayup Ṣūyu aḳar
Bir ḥayāt olur içenler maʿnīde cennāt-ı ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 15). [gerçe,]*

Gerçe şeyhiñ didesi çün ẓahirān ʿāmā olup
Lik bāṭın gözü meftūḥ yoḳ ḫafī bir şey aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 17). [gerçe,]*

Gerçe tersāya muṭābıḳ oldu ʿavrat cümle er
Elbise cins müsāvi farḳ olunmaz hiç dīni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 11). [gerçe,]*

Gedālar rāhına **gerçe** delīl itmiş seni Yezdān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḥarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 15). [gerçe,]*

Küntü kenziñ maḫzeninde **gerçe** olmuş māliki
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazǰim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 19). [gerçe,]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb **gerçe** bir ġanīdir gün gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 18). [gerçe,]*

Bunca şehre Saʿdiyānda ol idi **gerçe** ulu
Bir nice çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 9). [gerçe,]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb **gerçe** bir ġanīdir gün gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 18). [gerçe,]*

Gerçe ḥüsnüñ ziynetini gösterir ol zīver ḥaṭ
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginden oḳudum ben ezber ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 1). [gerçe,]*

gerçek: *Aslı olan, uydurma olmayan, doğru, sahih.*

Men ʿarefden söyler dili iʾlān ider ṭoġru yolu
Şeyḫimiz Ḥaḳ **gerçek** velī ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 14). [gerçek,]*

Dört kitābdan baḥs idersem kimse itmez hiç naẓar
Ḥaḳ yoluna **gerçek** ʿāşıḳ ṣāfī insān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 4). [gerçek,]*

İmāmım bil Taḳī muṭlaḳ ʿālem pişvāsıdır
Hem evlād Naḳī **gerçek** Ḥasanʾül-ʿAskerīyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 12). [gerçek,]*

Her kimiñ kim ḳıblesidir ol Muḥammed Şāh Taḳī
Bildiler **gerçek** Naḳī ol Ṣāḥib-livānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 12). [gerçek,]*

Ḫāk-i pāya yüz sürenler oldular **gerçek** velī
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa daḫil olmuş bunlarıñ fayiḳleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 5). [gerçek,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī tārīhiñ ḳıldı beyān
Şüphesiz **gerçek** velīdir ẕāt-ı pāk aḳdesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 16). [gerçek,]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda şüphesiz **gerçek** veli
Mürşid-i Saʿdī Ṭarīḳiñ ehl-i faḳire pişvā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 7). [gerçek,]*

Açdı Aḥmed bize ol dem işbu erkānı yolu
Cümle aṣḥāb taḥsīn itdi dediler **gerçek** belī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 2). [gerçek,]*

gerek: *Gerek, lazım; gerekli olma, icap etme.*

Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa ir gel rūz u şeb ḳıl ḥiẕmeti
Bir devā itse **gerek** ol saña bu ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 8). [gerek,]*

Rehber **gerekdir** her yola berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 7). [gerekdir, -dir]*

Mürşid-i kāmil **gerek** Derviş Sükūtī her müdam
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol ṭālib-i iḳrār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 9). [gerek,]*

Ḫāne-i şāha **gerek** pāk ide gör dil mülkünü
Taḥta geçüp bir gün ola ḥiẕmeti ʿālīcenāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 7). [gerek,]*

Baḳma ʿālem māl u mülkün tārumār olsa **gerek**
İr erenler ḥiẕmetine her demi himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 3). [gerek,]*

Berzaḫ iliñ geçmek içün rehber **gerek** her ṭālibā
Sende riyāẕāt ḳıl ḳavī eyle ʿibādāt ṭut oruç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 9). [gerek,]*

Devr-i ḫoş gelse **gerekdir** ḥükm ide ḳāfdan ḳāfa
Mehdi-i āl-i Muḥammed ʿadlile Ṣāḥib vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 15). [gerekdir, -dir]*

ʿAn ḳarīb gelse Muḥammed Mehdi-i ṣāḥib-zamān
Müşrikini seyfile ḳırsa **gerek** ol bir erdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 16). [gerek,]*

Gerekdir vāʿiẓā ancaḳ bu ḥalḳa ḥüsn-i ḥāliyle
Diler āferīn herkez güzel taḳrīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 9). [gerekdir, -dir]*

Pendimi her kim ṭutar Derviş Sükūtī bu zamān
Mürşid **gerek** her köşeyi fetḥ eyleye maʿnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 10). [gerek,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden bir ṭabīb dilber **gerek**
Her zamān berzaḫ ilinden geçmege rehber **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 1). [gerek,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden bir ṭabīb dilber **gerek**
Her zamān berzaḫ ilinden geçmege rehber **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 2). [gerek,]*

Cān niṯār iden bu yolda şanmañız olur hebā
Ḳıymetiñ Ḥaḳdır viren bil nice biñ sīm-i Ẕer **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 4). [gerek,]*

Ferhādıñ saʿy cemāl-i Şīrīnʾe ġāyet ḳatı
VaṢl içün bulmaḳ murādıñ bir ḥaḳiḳat er **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 6). [gerek,]*

Pehlivān olmaḳ imiş çün nefsine maḳbūl bugün
ʿAskerī divler şeyāṭīn ḳırmaġa Ḥaydar **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 8). [gerek,]*

Rüstem Ẕāle hezārān Derviş Sükūtī taḥsīn it
Ḳābil olmaz ḳarşusunda nice biñ leşker **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 10). [gerek,]*

Sāḳīyā lebrīz ḳadeḥ ṣuñ ṣāfī bir cām **gerek**
İçelim tā mest olunca ṣubḥ ile her Ṣām **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 1). [gerek,]*

Sāḳīyā lebrīz ḳadeḥ ṣuñ ṣāfī bir cām **gerek**
İçelim tā mest olunca ṣubḥ ile her Ṣām **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 2). [gerek,]*

Hem eneʾl-Ḥaḳ naʾrāsını uralım her rūz-şeb
Cān virelim ManṢūr āsā her zamān bir tam **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 4). [gerek,]*

Biz Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ ḳulu olduḳ tā ezel
Ehl-i beyt-i Muṣṭafādan umarız enʾām **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 6). [gerek,]*

Şevḳ-i ʿaşḳile Ḥüseyne çünki olduḳ biz ġulām
Hem anıñ ʿaşḳına her dem ṭutarız mātem **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 8). [gerek,]*

Tīġ-ī Ḥaydarla Sükūtī ḫandān düşmanına
Boynuna ur ḫāricīniñ al bugün bir kām **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 10). [gerek,]*

Ṣuñ bizlere ey sāḳī dolu peymāne **gerek**
Nūş idelim rūz u leyāl bize mestāne **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 1). [gerek,]*

Ṣuñ bizlere ey sāḳī dolu peymāne **gerek**
Nūş idelim rūz u leyāl bize mestāne **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 2). [gerek,]*

Bezm-i ezelden ehl-i ḫarābāt olmuş gezeriz
Ābād idemem göñlümü size Vīrāne **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 4). [gerek,]*

Ṭutmuşuz melāmet yolunu biz ʿaşḳile her dāʾim
Mecnūn olana ʿaşḳ yaḳışır dīvāne **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 6). [gerek,]*

İḫrāḳ-ı muḥabbetle bu göñül şehrini yaḳmaġa
Şemʾ-i ʿaşḳa cān atarız pervāne **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 8). [gerek,]*

Dil uzatma Ṣaḳın beyhūde yere ey zāhid
Bu yolun iḳtiżāsı cān virene merdāne **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 10). [gerek,]*

Sırr-ı ʿaşḳı fāş itme Derviş Sükūtī sen bugün
Söyler isen iḫfā ile her demi bir cāna **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 12). [gerek,]*

Feyż-i himmetler irişir şeyḫ-i kāmilden bugün
Her kim eyler ḥiẕmetini ṣıdḳile cāndan **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 8). [gerek,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden isterim iḥsān **gerek**
Biz ṭabīb-i ḥāzıḳ elinden dilerim dermān **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 1). [gerek,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden isterim iḥsān **gerek**
Biz ṭabīb-i ḥāzıḳ elinden dilerim dermān **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 2). [gerek,]*

ʿÖmrüm içre bir ṣafāsın görmedim bu fānīniñ
Çoḳ cefālar irdi bize ḥālimiz yaman **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 4). [gerek,]*

İḳtiżā-yı sīnim üzre ṣāç Ṣaḳālım aġarıp
Şimdi altmış oldu yaşım yolcuya kervān **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 6). [gerek,]*

Māsivāyı göñlümüzden çünki ḳıldık tārumār
İstemez oldu derūnum bir daḫı cihān **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 8). [gerek,]*

Ḥażır ol abdāl Sükūtī vaḳtiñiz oldu ḳarīb
Ṣon nefes aḫirde ancaḳ dīn ile īmān **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 10). [gerek,]*

Şefḳat umma ġayrılerden Aḥmed-i Muḥtār **gerek**
Sāḳī-i kevs̱er cenāb-i Ḥaydar-ı Kerrār **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 1). [gerek,]*

Şefḳat umma ġayrılerden Aḥmed-i Muḥtār **gerek**
Sāḳī-i kevs̱er cenāb-i Ḥaydar-ı Kerrār **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 2). [gerek,]*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ol Ḥasan ibn-i ʿAlī
Pāre pāre cism-i pākın ḳıldı bir ġaddār **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 4). [gerek,]*

Hem Ḥüseynʾi Kerbelāda ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk itdi feryād āh ile hep zār **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 6). [gerek,]*

ʿĀbidīnim Bāḳır oldu ḫoca ʿilm-i ledün
Caʿfer açdı ʿilm-i bāṭın ṣāḥib-i iẓhār **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 8). [gerek,]*

Kāẓım oldu pādişāh-ı lā-yezāl bī-zevāl
Hem ʿAlī Rıżā yolunda cānımız niṣ̱ār **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 10). [gerek,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīniñ ḥaşmına ḳarşu durup
İmdāda ʿAskerle Mehdī irdiler iḳrār **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 12). [gerek,]*

Āl-i Aḥmed bendesiyim Derviş Sükūtī ben bugün
Dürr-i luṭfunda ġulām nice biñ hezār **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 14). [gerek,]*

Ülfet-i dünyā degildir terkini itsem **gerek**
Sevdā-yı ʿaşḳa devā yoḳ āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 7). [gerek,]*

Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳī hem vāriṣ̱-i Ḥaydar
İmāmım iḳtidā itsem **gerekdir** bunlara her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 10). [gerekdir, -dir]*

Evliyānıñ ḳabrine git ḥācetiñ eyle niyāz
Derdine olsa **gerekdir** tiz çabuḳ dermān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 16). [gerekdir, -dir]*

Sükūtī Ḥāk-i pāyine gedāyım böyle bir şāhıñ
Yoluna cān u baş virsem **gerekdir** ben olam ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 12). [gerekdir, -dir]*

Sen olmasan benim ḥālim yaman olsa **gerek** dāʾim
Seniñ nūrıñ ile ḳalbim żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 5). [gerek,]*

BerẔāḫa düşen ḥāl nice gör olmuş yaman
Mürşid **gerek** anı daḥı terbiye ide bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 6). [gerek,]*

Seniñ evlād-ı eẔvācıñ yoluna iḳtidā eyler
Aña şefḳat **gerek** itsen sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 10). [gerek,]*

Rehber **gerekdir** her yola berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 7). [gerekdir, -dir]*

Destine al tīġ-ı celāl ḥaşmına ur Aḥmediñ
Ḳahr-ı Ḫudā itse **gerek** ḥākim cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 14). [gerek,]*

Sen ol şāh-ı muʿaẓẓamsın **gerek** luṭfuñ ola her ān
Kerāmet kānısın muṭlaḳ yolumuz eylegil āsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 13). [gerek,]*

Sırrını her bir eriñ bilmege ʿirfān **gerek**
Nuṭḳunu fehm itmek içün kāmil insān **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 1). [gerek,]*

Sırrını her bir eriñ bilmege ʿirfān **gerek**
Nuṭḳunu fehm itmek içün kāmil insān **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 2). [gerek,]*

Ḳul olan Ẕeyneʾl-ʿAbāya irdim Ḫaḳ esrārına
Ḫānḳāh devletinde dāʾimā mihmān **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 4). [gerek,]*

Sırrını her bir eriñ bilmege ʿirfān **gerek**
Nuṭḳunu fehm itmek içün kāmil insān **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 1). [gerek,]*

Sırrını her bir eriñ bilmege ʿirfān **gerek**
Nuṭḳunu fehm itmek içün kāmil insān **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 2). [gerek,]*

Ḳul olan Ẕeyneʾl-ʿAbāya irdim Ḫaḳ esrārına
Ḫānḳāh devletinde dāʾimā mihmān **gerek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 4). [gerek,]*

gerek: *"Gerek ... gerek ..." bağlacı.*

Sükūtī bir ġarīb ednā **gerek** dünyā **gerek** ʿuḳbā
İrişür nuṣret-i Mevlā seḥerlerde Ḫaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 13). [gerek,]*

Sükūtī bir ġarīb ednā **gerek** dünyā **gerek** ʿuḳbā
İrişür nuṣret-i Mevlā seḥerlerde Ḫaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 13). [gerek,]*

Āġāz idüben nuṭḳumuza devr ile devvār ʿAlīdir
Ḫatm-i nebī yār-i ḳadim Ḫaydar **gerek** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 2). [gerek,]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına gel iç dilersen ṭālibā bir ṣu
Derūnuñ nev ḥayāt bulur **gerek** dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 12). [gerek,]*

Ḳalmayor hiç yanına Ḥaḳ intiḳām alsa **gerek**
İtdiġiñ bulur cihānda durmuyor ʿahd-i felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 17). [gerek,]*

ġėrü: *Bundan sonra, bundan böyle.*

İflāḥ olamaz mülk-i derūn bundan **gerü** ey Sükūtī
Ḳalmadı hiç aṣlā ümīd kendim ṣarayım ben kefenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 9). [gerü,]*

Şeş cihetden görünür hep dost yüzü bundan **gerü**
Ġayrı ḳalmaz perde-i ḥicāb idecek aġyār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 3). [gerü,]*

geşt: *Gezme, geçme, dolaşma.*

Geşt-i ʿaşḳdan suʾāl it baḥr-ı ʿummān ḳandadır
Deryālar ġavvāṣına ṣor dürr-i mercān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 1).* *[geşt-i, -i]*

Ḥızrıyla itdi ser-a-ser ʿālemi **geşt** ü güẔār
Dersini aḫẕ itdi andan ʿilm-i ʿirfāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 9). [geşt,]*

getir: *Getirmek, gelmesine sebep olmak.*

Men ʿaref sırrına āgāh olmadı cāhil faḳīh
ʿİlmeyle maġrūr **getirür** ḫocası Şeyṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 8). [getirür, -ür]*

Vaḥiyle Cibrīl-i emīn de geldi her dem ḳapuna
Āyet-i Ḳurʾān **getürdi** ẕāt-ı Ḥaḳdan her sefer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 8). [getürdi, -di]*

gevher: *(Fars.) Cevher, mücevher, elmas, inci.*

Ey enbiyālar serveri Aḥmed-i Ḥabīb-i kibriyā
Sensin ḥaḳīḳat **gevheri** ey faḫr-ı ʿālem Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 2). [gevheri, -i]*

Ṣordum ey dil kāmilāndan baḥr-ı ʿummān sendedir
Gevherine ṭālib ol kim dürr-i mercān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 2). [gevherine,]*

Evvel ki ġavvāṣ baḥre olmaz **gevheriñ** hiç ḳıymetiñ
Farḳ idemez bunda aṣlā ẓan ile vehm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 5). [gevheriñ, -i, -n]*

Ol ḥaḳiḳat erleriñ gör baḥri ʿaşḳa ġarḳ olup
Dürr-i maʿden **gevherine** irdi maḥrem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 12). [gevherine, -i, -ne]*

Ṭış eṭrāfiñ ḳılar maʿmūr-ı müzeyyen ḫūb-ı libāsile
Görünür Ṣūret-i Ḥaḳdan kelām-ı maʾnide **gevher** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 8). [gevher,]*

İltimās it şāh-ı Mecnūn dürr-i maʿden kānını
Gevheridir dü cihānıñ Murtażāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 4). [gevheridir, -idir]*

Ẕevce-i Aḥmed bilā şek başımıñ tāc-ı **gevheri**
Dürr-i maʿden Faṭıma hem Ḫayrüʾn-nisādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 3). [gevheri, -i]*

ʿAliyyüʾl- Murtażā ʿilmiñ oḳudum bir ʿazīzden men
Maʿārif kenzine irdim ḥaḳāyıḳ **gevheri** oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 6). [gevheri, -i]*

Seniñ ʿaşḳına var itdi cenāb-ı Ḥaḳ bu eşyāyı
Ki sensin aṢlı bir **gevher** meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 4). [gevher,]*

Kemāl-i nūr-ı pākından ṭulūʿ itdi iki **gevher**
Biri Zehr-i cefā eyler birisi Kerbelā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 29). [gevher,]*

Cumʾāli Baba kemāl ẕāt Ḥaḳḳıñ bir ḳulu
Zümre-i ḳırḳlara irmiş ol ḥaḳiḳat **gevheri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 12). [gevheri, -i]*

gey-: *Giymek, takmak, kuşanmak.*

Müftīsi ḳaḌı ser ʿasker hem ʿulemā her biri
Cehrile rüşvet alurlar **geydiler** ḫilʾat ṭonu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 10). [geydiler, -di, -ler]*

Söylesem Derviş Sükūtī Kerbelānıñ ḥālini
Cān taḥammül itmez olur ḳaralar **gey** şālını *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 32). [gey,]*

geylāni: *Muhyiddîn Ebû Muhammed Abdülkādir b. Ebî Sâlih Mûsâ Zengîdost el-Geylânî (ö. 561/1165-66) Kādiriyye tarikatının kurucusu. Muhyiddîn, Gavs-ül-a'zam, Kutb-i Rabbanî, Sultân-ı evliyâ, Kutb-i a'zam, Bâz-ül-Eşheb gibi lakâbları vardır. 1077 senesinde İran'ın Geylân şehrinde doğdu. Bu sebeple de Geylânî denilmiştir. 1166'da 91 yaşında iken Bağdad'da vefât etti. Türbesi Bagdattadir.*

Meslek-i Ḥaḳ ḳadri idi şāh **Geylān** bendesi
Ẕikr-i cehri iştiġāli rūz u şeb eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 7). [geylān,]*

gez-: *Gezmek, dolaşmak.*

ʿAşḳile Mecnūn **gezerdi** kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi bir ḳatı ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 5). [gezerdi, -er, -di]*

Bir zamān Ferhād da **gezdi** kūh ṣaḥrālarda hep
Bir lebi Şīrīn içün dağlarla itdi çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 7). [gezdi, -di]*

Gerçe yollar ḳatı Ṣarpdır bunca cebel kāh ṭaş
Yırtıcı ḥayvān çoḳdur hiç **gezilmez** infirād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 6). [gezilmez, -i, -l, -mez]*

Āsān bulur z̲āt-ı Ḥaḳḳı reh-nümāsı kāmil olan
Ġafletle **gezme** aç gözüñ evvel gözet ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 4). [gezme, -me]*

Ḳays-veş ṣaḥrāları **gezdirir** ʿaşḳıñ beni
Eyledi rüsvā-yı ʿālem her demi Leylā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 3). [gezdirir, -dir, -ir]*

Terk itdi taḫtını İbrāhim Edhem
İtdi sefer **gezdi** kūh-ı Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 8). [gezdi, -di]*

İbn-i Edhem bunda terk itdi varıñ
Kūh Ṣaḥrā **gezdi** ʿüryān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 12). [gezdi, -di]*

ʿAşḳile Mecnūn **gezerdi** kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi bir ḳatı ʿaz̲āb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 5). [gezerdi, -er, -di]*

İki pāy üzre ṭurṭurmış **gezer** semt-i Buḫārayı
Temāşā-yı cihān eyler bu ʿālemde ne kim her var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 9). [gezer, -er]*

Keşti ʿaşḳa süvār ol bir zamān **gez** Nūḥ gibi
İr necāta ṭufānından olmaya cismiñ ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 7). [gez,]*

Ṭut elin beyhūde **gezme** bu fenā mülkünde sen
Telḳīn itsün z̲ikr-i cehr ḥużūrunda ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 3). [gezme, -me]*

Bu fenā mülkiñde dāʾim Ḳayṣ-veş **gezmekdeyim**
Kūh-ı ṣaḥrālarda ḳaldım sen hidāyet rāhıñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 5). [gezmekdeyim, -mek, -de, -(y)im]*

Gezme beyhūde bu fānī iḳlīmiñ sen ser-te-ser
Ḫānḳāh-ı Aḥmede gel her dāʾimī sivādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 5). [gezme, -me]*

Gelüp vaḥdet diyārından bu ke̲sretde fenā bulduḳ
Gezerken zār-ı sergerdān hele bir rehnümā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 2). [gezerken, -er, -ken]*

Bezm-i ezelden ehl-i ḫarābāt olmuş **gezeriz**
Ābād idemem göñlümü size Vīrāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 3). [gezeriz, -e, -r, -iz]*

Ayrılıḳ irdi Şīrīnʾden bir vaḳit Ferhād gibi
Kūh-ı ṣaḥrālar **gezerdim** mehliḳāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 6). [gezerdim, -er, -di, -m]*

Aç gözüñ ġafletle **gezme** bu fenā dārında sen
Mürşid-i kāmil ara bul ṭut yedin meydāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 3). [gezme, -me]*

ʿArż idem ḥāl ü derūnum bulmadım bir kāmili
Kūh-ı ṣaḥrā cümle **gezdim** ḳalmadı hiçbir mekân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 10). [gezdim, -di, -m]*

ʿAcāyib özge bir ḥāldir bu ʿaḳlım tārumār olmuş
Gezerim her demi Mecnūn bu huşyārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 12). [gezerim, -er, -im]*

Ġarīb-i mecnūn gibi dāʾim perişān oldu aḥvālim
Gezerim kūh-ı Ṣaḥrāda rehā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 4). [gezerim, -er, -im]*

Cihān bezmin ḳamu **gezdim** bulunmaz hiç meşel aṣlā
Semerḳand Buḫārada ne mümkün ġayrı yerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 5). [gezdim, -di, -m]*

Bunca cebel Ṣaḥrāları **gezdim** yeter bu fānīde
Mecnūn gibi Leylā içün feryād idip eyledim āh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 3). [gezdim, -di, -m]*

Naḥnü aḳreb sırrını çünki idrāk itmedi
Mecnūn gibi Leylā içün beyhūde **gezer** Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 4). [gezer, -er]*

Menziliñ ḳurb iken zāhid düşme yabāna
Ḥaḳḳı añla sendedir bil **gezme** ṣaḳın her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 2). [gezme, -me]*

Ġaflet ile **gezme** bunda çeşm-i cānıñ aç güzel
ʿÖmr-ü bāḳī iltimās it iresin sen cāvidāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 7). [gezme, -me]*

Ey göñül gel bunda düşme ʿināda
Nefsine uyma sen **gezme** hevāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 2). [gezme, -me]*

Şīrīn içün daġ u ṭaşları **gezüp**
Sen suʾāl it neler çekdi Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 13). [gezüp, -üp]*

Gezerim tā ṣor ḥürrem göñülden çekerim mātem
Gice gün aġlarım her dem meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 5). [gezerim, -er, -im]*

Māsivāyı terk idip abdāl **gezenler** dāʾimā
Ol bilürmiş Şāh ʿAlī Mūsā Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 9). [gezenler, -en, -ler]*

Mest-i lā-yaʿḳıl olayım bir zamān Mecnūn gibi
Maġrib maşrıḳ dolaşam **gezeyim** her yanayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 4). [gezeyim, -e, -im, -]*

Ṭut elin beyhūde **gezme** bu fenā mülkünde sen
Telḳīn itsün Ẕikr-i cehr ḥużūrunda ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 3). [gezme, -me]*

Ẕiyāret eyleyip durmaz **geẔer** arayı arayı
Velādeti bulur şāh Bahāed-dīn maḳāmı ḳaṣr-ı ʿārifān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 59). [geẕer, -er]*

Gezme beyhūde cihānı ṭālibā
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 1). [gezme, -me]*

Vaṣfında **gezip** çoḳ inẕār itmişler
Fehm idin siz bunu aḥbāb-ı yārān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 41). [gezip, -ip]*

gibi: *"Gibi" benzetme edatı. -e benzer.*

Lamelif lā dimezem men gel eşyā Ḥaḳ durur
Ya yalanım yoḳ Sükūtī gün **gibi** ẓāhir Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 30). [gibi,]*

Keşti ʿaşḳa süvār ol bir zamān gez Nūḥ **gibi**
İr necāta ṭufānından olmaya cismiñ ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 7). [gibi,]*

Menzil alur ol bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine
ManṢūr **gibi** ol maḳāma ir kendini berdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 8). [gibi,]*

Seyl **gibi** göz yaşını deryālara durma Ṣal
Baḥre irüp mevci anıñ anda endāz ile ḥabāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 3). [gibi,]*

Seḥerde ney **gibi** inler derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden
Hemān Mecnūn **gibi** dāʾim evliyādan cefā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 3). [gibi,]*

Seḥerde ney **gibi** inler derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden
Hemān Mecnūn **gibi** dāʾim evliyādan cefā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 4). [gibi,]*

Mürşide bel baġlayıp her seḥerler aġlayup
Deryā **gibi** hem çaġlayup cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 8). [gibi,]*

Dürr-i bāṭınından anıñ hem ol iki şehzādeler
Gün **gibi** itmiş ṭulūʿ nūr-ı żiyāsından meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 10). [gibi,]*

Beyhūde hiç çekme aḥmaḳlar **gibi**
Emegi bu dehriñ ḳatı ʿazābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 11). [gibi,]*

Bizi bu ʿaşḳ her dem nice bir sevdālara düşürür
Mecnūn **gibi** rūz leyāl bir Ṣaçı Leylālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 2). [gibi,]*

Mecnūn **gibi** Leylā içün daġ u Ṣaḥrā hiç bıraḳmadım
Cismimi ben ḳıldım ḥarāb beyhūde hep ifnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 7). [gibi,]*

Gel ey ṭālib alam dersen muḥabbet ẕevḳini bunda
Ḳanāʿat **gibi** devlet bulunmaz ḳalb nūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 8). [gibi,]*

Sükūtī pendini dinle degil yalan güzel benle
Gice gün ney **gibi** inle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 10). [gibi,]*

Zāhidler **gibi** bir ḳurı ṭaşdan bināya ṭapma gel
Beyt-i Ḥaḳḳı ara bul tā göresin mihmanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 5). [gibi,]*

Bülbül **gibi** her dem bahār feryādımız ʿarşa çıḳar
Bunca zamān leyl ü nehār artdı ḳamu nālānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 3). [gibi,]*

Mürşidlere dil baġladım gice gündüz hep aġladım
Ṣular **gibi** ben çaġladım tā bulunca ʿummānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 10). [gibi,]*

Dil ḥastalar inler ḳatı dermāna irmekdir ġaraż
Firḳatde ḳalıp Yaʿḳub **gibi** Kenʿāne irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 2). [gibi,]*

ʿAşḳ yolunda cān u başıñ ManṢūr **gibi** ḳılmış fedā
Her varından geçip bugün merdāne irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 5). [gibi,]*

Yoluna virmek sezādır cān u başım her demi
Manṣūr-ı Ḥallac **gibi** hep ḳanım ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 4). [gibi,]*

Ṭālibā Mecnūn **gibi** Leylāya itmesin ṭamaʿ
Ḥaḳḳı ḳoyup her mecāzī sevdāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 1). [gibi,]*

Ġām u ferdāyı hiç anma göñülden eylegil iḫrāc
Ḳanāʿat **gibi** bir devlet bulunmaz pāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 4). [gibi,]*

Hem eneʾl Ḥaḳ naʿrasını urmışız Manṣūr **gibi**
Bir tecellī irdi Ḥaḳdan olmuşum berdār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 3). [gibi,]*

Derd-i yāre düşeli biz bī-māre alışdıḳ
Pervāne **gibi** ʿaşḳ ile bir nāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 2). [gibi,]*

Gülşen-i ʿaşḳa her zamān bī-çāre bülbül **gibi**
Feryād iderek her seḥer biz zāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 5). [gibi,]*

Ẕülfüñ teline her dem dāʾim Mecnūn-veş bend olup
Manṣūr **gibi** rūz u leyāl biz dāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 8). [gibi,]*

ʿÖmrüñ gelüp durmaz geçer evrāḳ **gibi** seni biçer
Bu şerbetden herkez içer ḳadası çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 7). [gibi,]*

Ayrılıḳ irdi Şīrīnʾden bir vaḳit Ferhād **gibi**
Kūh-ı ṣaḥrālar gezerdim mehliḳāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 5). [gibi,]*

Derd-i meşaḳḳat birçoḳ çekerim didelerim ḳan aġlar
Yaʿḳūb **gibi** Yūsuf içün vuṣlātına iḥsān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 6). [gibi,]*

Çeşm-i ḫūnum oldu revān seyller **gibi** her dem be dem
Ġaddār felek raḥm itmedi deryāya aḳdı bunca ḳanım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 3). [gibi,]*

Muḥammed Bāḳır ol nesl-i ḥabīb-i kibriyādandır
İmām Caʿfer **gibi** şāhıñ ezelden çakeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 6). [gibi,]*

Sen **gibi** şāha iden ḳaṣd elleri muṭlaḳ ḳurur
Ber murād olmaz Ḫavāric fiʾil-i ʿişyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 15). [gibi,]*

İmām-ı ʿĀbidīn Bāḳır muḥaḳḳaḳ pişvāmızdır
İmām Caʿfer **gibi** bir zār bulunmaz şerḥ ide Ḳurʾān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 6). [gibi,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş oldum ney **gibi** inlerdi dil
Ẕār-ı feryādımla ṭoldu bu zemīn ü āsumān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 5). [gibi,]*

Teġā’fül olma sen şāhım buña dil virme gel aṣlā
Seniñ **gibi** nice şāhlar helāk itmiş yamandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 8). [gibi,]*

Süleymān-ı nebī **gibi** yāḫūd ḳahr-ı yaman ḳātil hem
Zebūn oldu elinden hep ʿacāyib pehlivāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 11). [gibi,]*

Ben ʿāşıḳam ol yāre bülbül **gibi** hem zāre
Bundan ġayrı yoḳ çāre döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 5). [gibi,]*

Dolap **gibi** inlerim bir ḫoş ṣedā dinlerim
Ḥaḳḳı bugün bilerim döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 9). [gibi,]*

Hū ile her dem seḥerler ins ü cin ider fiġān
Oldular mecnūn **gibi** hem her biri dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 8). [gibi,]*

Ġarīb-i mecnūn **gibi** dāʾim perişān oldu aḥvālim
Gezerim kūh-ı Ṣaḥrāda rehā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 3). [gibi,]*

Sükūtī **gibi** ol derviş erenler rāhına gel sen
Ne ḥikmetler görürsün sen irince sırr-ı iḫfāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 9). [gibi,]*

Bunca cebel Ṣaḥrāları gezdim yeter bu fānīde
Mecnūn **gibi** Leylā içün feryād idip eyledim āh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 4). [gibi,]*

Yaʿḳūb **gibi** rūz u leyāl dīdelerim ḳan aġladı
Derdi Yūsuf itdi helāk neyleyim ben āh ile vāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 7). [gibi,]*

Naḫnü aḳreb sırrını çünki idrāk itmedi
Mecnūn **gibi** Leylā içün beyhūde gezer Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 4). [gibi,]*

Bülbül **gibi** feryādımız ʿarşa çıḳar efġānımız
Artdı Sükūtī zārımız meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 11). [gibi,]*

Mest-i lā-yaʿḳıl olayım bir zamān Mecnūn **gibi**
Maġrib maşrıḳ dolaşam gezeyim her yanayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 3). [gibi,]*

Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem **gibi** terkin eyledi diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 12). [gibi,]*

Bizim ervāḥı ezelden zen **gibi** ḥāmil olup
Çoḳ tevellüd itdi evlād miṣl-i encüm fiʾs-semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 9). [gibi,]*

ManṢūr **gibi** ol maḳāma ir kendini berdār it
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı Ẕikr ide gör her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 19). [gibi,]*

Ḳandildeki nūra daḫı bir gün nāmūs ekber
Uġradı yolu gördü hemān gün **gibi** envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 4). [gibi,]*

Ṣaḳın Mecnūn **gibi** ey dil göẐ atma bunda Leylāya
Ḥaḳiḳat ehline irgil seni ḳomaz bu daʿvāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 5). [gibi,]*

Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem **gibi** terkin eyledi diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 12). [gibi,]*

Ekl ile bugün şirke düşüp ḳalb ṭamaʿ bir cins-i cāmūs
Zāhid mürāʾī ehl-i nifāḳ mervān **gibi** bir şöhreti cāsūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 2). [gibi,]*

Eger ikisi kimde bulunsa cihānda ey ʿazīz
Ḳuş **gibi** iki ḳanatlu devr ider ʿarşdan yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 6). [gibi,]*

Kimseye hiç yoḳdur ẓulm ider her nev ʿAlīye
Çeşm-i yaşım seyl **gibi** her dāʾimā ḳıldım revān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 4). [gibi,]*

Her seḥer ağlayup ney **gibi** inle
Bulunca bir mürşid-i kāmil reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 27). [gibi,]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün **gibi** hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 18). [gibi,]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün **gibi** hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 18). [gibi,]*

gice: *Gece.*

Gice gün uyḳuma ḥasret ḳamu Ẕikrini yād itdim
Ṣalātıyla ṣavmını iderdim şevḳ ile yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 3). [gice,]*

Gice gündüz degil yā hū Ṣaḳın aldatmasun cadū
Seni yaḳmaz od-ı ṭamu seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 3). [gice,]*

Āh idermiş bülbül-āsā **gice** gündüzler daḫı
Maṭlūb bir ġonca güldür ḫandānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 9). [gice,]*

Ẕikr-i fikrim **gice** gündüz Ḥaḳ ile her dāʾimā
Müptelāyım ol Ḫudāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 7). [gice,]*

Sükūtī pendini dinle degil yalan güzel benle
Gice gün ney gibi inle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 10). [gice,]*

Ṭarīḳinde sülük itdim **gice** gün durmazam aṣlā
İrişdi maʿrifet nūru żiyā ile bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 3). [gice,]*

Mürşidlere dil bağladım **gice** gündüz hep ağladım
Ṣular gibi ben çağladım tā bulunca ʿummānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 9). [gice,]*

Gice gündüz bülbül-i āsā zār u efġānlar idip
Çağrışuruz her seḥerler tā kesilince bu ses *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 3). [gice,]*

Ḳays-veş şaḥrālara ben **gice** gündüz düşmüşüm
Bir Ṣaçı Leylā yüzünden tārumārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 9). [gice,]*

Ḫāk-i pāyi evliyāya **gice** gündüz sür yüzüñ
Ey Sükūtī bulmaḳ istersen bugün şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 9). [gice,]*

Bir **gice** tenhā nişīnim geldi bir ḫūb dilrubā
Ġarḳ olup Ẕinet libāsı ḥüsnünü ʿarż ḳılaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 9). [gice,]*

Cehd iderler **gice** gün Ḥaḳḳı ʿayān görsün bugün
Kāmil ile her bir sözüñ ider hemān ḳalmaz cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 11). [gice,]*

Ẕillet ile **gice** gündüz geçmede ʿömrüñ seniñ
Miḥnet-i ʿaşḳa dūş olduñ Ẕülfikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 9). [gice,]*

Seḥerlerde dil ü cāndan idip tevḫīdini yā Rab
GöẔümden perde refʿ eyle **giceler** oldum nāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 8). [giceler, -ler]*

Ḫiẕmetiñ itdim **gice** gün mürşid-i bir ḫāẕıḳa
Himmetiñ ʿarşdan yüce ol ḳıldılar bir daneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 11). [gice,]*

Ĥānḳāha ben yüzü sürdüm **gice** gündüz
Diñlemem aġyār sözü döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 3). [gice,]*

Viṣālin çün **gice** gündüz iderim dāʾimā feryād
Fiġānım ʿandelīb āsā ʿaẕābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 3). [gice,]*

Ḥaḳ yolunu ister isen Ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevḫīde
Saʿy idegil **gice** gündüz ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 2). [gice,]*

Durma **gice** gündüz ṭālib gir meydāna döne döne
Nefsine ol bugün ġalib gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 1). [gice,]*

Sükūtī kem-teri sāʾil anıñ bāb u viṣālinde
Ümīdiñ kesmeyüp bekler **gice** gündüz seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 12). [gice,]*

Miḥnetle elem dürlü çile her vecihle ġām aratdı bu **gice**
Ḳalbimize virdi cefā çeşm-i ḫūnum aḳdı bu **gice** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 1). [gice,]*

Miḥnetle elem dürlü çile her vecihle ġām aratdı bu **gice**
Ḳalbimize virdi cefā çeşm-i ḫūnum aḳdı bu **gice** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 2). [gice,]*

Aḥbāb-ı yārān keşret ile cānımıza virdi elem
Sāḳī ḳadeḥ Ṣundu bize zehr ile ġām ḳatdı bu **gice** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 4). [gice,]*

Bezme duḫūl itmeyecek olʿadüvv-ü ehl-i cefākār
Geldi hemān bir ansızın üstümüze çatdı bu **gice** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 6). [gice,]*

İtdi şikest dil ḫāneyi ḥasta dile kār eyledi
Ehl-i nifaḳ ḥançerini gögsümüze ḳaḳdı bu **gice** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 8). [gice,]*

Şehr-i dili ḳıldı ḫarāb geçdi oḳu tā cigere
Cismimize virdi fenā ḍarb-ı sinān atdı bu **gice** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 10). [gice,]*

Virdi ḥarāret ey Sükūtī teşne dilim oldu kebāb
Baḥr-ı cihān söndürmez neyleyem āh yaḳdı bu **gice** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 12). [gice,]*

Gezerim tā ṣor ḥürrem göñülden çekerim mātem
Gice gün aġlarım her dem meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 6). [gice,]*

Benim bī-çāre bir ednā kemīne ḫāk-pāyında
Gice gün yüẔ sürüp geldim sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 12). [gice,]*

Mecnun āsā **gice** gündüz saʿy iderdim bir zamān
Yolların sed çekildi irmedim Leylālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 3). [gice,]*

Anıñ içün Ḥaḳ yaratdı dü cihānıñ mülkünü
Ḥamd idelim **gice** gündüz ol şāhıñ iḥsānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 4). [gice,]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede Derviş Sükūtī bir ġulām
Dürr-i luṭfunda hemān ol **gice** gün mihmānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 10). [gice,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ ʿAlīniñ ḫāk-i pāyinde
Gice gün olmuşum ḳāyim yolunda virmişem cānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 14). [gice,]*

Sürerler Ḥaḳḳın ẕikrini **gice** gün ḳāyım olmuşlar
Görenler Ṣandı Mecnūn mecāzī ʿaşḳ-ı Leylāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 3). [gice,]*

Sükūtī bir gedā ḳuldur kimine ḫāk-i pāyinde
Niyāz eyler **gice** gündüz göñülde itdi miʿrācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 16). [gice,]*

Gir meydāna sen ey zāhid ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde
Gice gündüz saʿy idegör ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 2). [gice,]*

Çeşmiñ açmış **gice** gündüz derdiyle feryād ider
Laḥm-ı mevtāları yerler ḫınzīre dönmüş teni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 5). [gice,]*

Gice gün iftirāḳından dü çeşmimden aḳar ḫūn-ı yaş
Yusūfuñ ateşi ʿaşḳı Yaʿḳūb ḳalbiñ buḫūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 3). [gice,]*

Kemāli vuṣlāta irdi Ṭarīḳinda nice biñ er
Dürr-i luṭfunda ḳul olmuş **gice** günler nice kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 54). [gice,]*

Saʿy ide gör **gice** gündüz ey hümām
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 13). [gice,]*

gid: *Bir şeyi yitirmek, ondan yoksun kalmak.*

Kesretiñ berzāḫı virir fenāya
Maḥv ider cismiñ **gider** hebaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 10). [gider, -er]*

gid-: *Gitmek. Dünyadan gitmek, ölmek. Yönelmek, meyletmek, rağbet etmek.*

Fehm idip bu dehri yā Rab hep yalandır nʾidelim
Feyż-i himmet irgörürsen saña senden **gidelim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 2). [gidelim,]*

Sinnimiz ḥadden tecāvüz yetmişe oldu ḳarīb
Ṣoñ deme irdik kifāyet ruḫṣatıñla **gidelim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 10). [gidelim, -elim]*

Derdmend Derviş Sükūtī ʿarż-ı ḥālim bu saña
Yüz çevirme ben ḳulundan ṭoġru saña **gidelim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 14). [gidelim, -elim]*

Bu pendin ḳulāḳ ṭut sen Sükūtī kem-terin her dem
Muḥaḳḳaḳ böyledir dünyā gelen **gider** degil ebḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 14). [gider, -(e)r]*

Lāyıḳ olan ṭoġru **gider** rāh-ı Ḥaḳḳa miṣl-i nebī
Menzil alur rifʿatiyle üç semā fayıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 5). [gider, -er]*

Sükūtī Aḥmediñ rāhıñ **gidenler** ṣıdḳile her dem
Sivāyı terk idip bunda geçip ʿuḳbāya ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 9). [gidenler, -en, -ler]*

gid: *Bir duygunun devam etmesi.*

Bir ʿinād üzre **gider** hep münkiriñ her bir işi
Ḥaḳ nedir bilmezler aṣlā ẕevḳ-i dildār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 11). [gider, -er]*

ġıdā: *Besin, nimet.*

Laʾl-i rümmāndan ʿibāret yaʿnī ṣüdyān u Ẕenān
Ḫoş **ġıdālar** bundan oldu cemʿ Ṣıbyāna ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 10). [ġıdālar, -lar]*

Nidem göñül bu dünyāyı cefāsı çoḳ vefāsı yoḳ
Sevelim gel göñül Mevlāyı **ġıdāsı** çoḳ fenāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 2). [ġıdāsı, -sı]*

ġılmān: *(Ar.) Cennetteki erkek köle.*

İns ü cinle vaḥş ṭuyūr cennetde hem **ġılmān** ḥūr
Tevḥīd iderler ne ḳuṣūr hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 11). [ġılmān,]*

ġılmān baba: *Divandan anlaşıldığı üzere Harabati Baba'dan el almış ve Huta Baba'nın yerine posta oturmuş bir derviştir.*

Çün Ḫarabāti Babadan bīʾatı **Ġılmān Baba**
Dāḫil oldu Ḥaḳ yoluna buldu ol dāʾim beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 1). [ġılmān baba,]*

ġınā: *Varlık, zenginlik.*

Fenā mülkünü fehm iden nider taḫt-ı Süleymānı
Elin çekmiş dü ʿālemden **ġınāyı** bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 4). [ġınāyı, -y, -ı]*

İtme bunda sen ḳİl u ḳāl kimse ile aṣlā cidāl
Bul kendine bir ehl-i ḥāl **ġınāsı** çoḳ bahāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 10). [ġınāsı, -sı]*

gir-: *Girmek, dahil olmak, katılmak.*

ʿAşḳ ile devrāna **girmiş** bunda Ḥaḳ ʿāşıḳları
Şevḳile tevḥīd iderler ḳalbleri ṭolmuş īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 9). [girmiş, -miş]*

Girdim o şehre cān ile her bir edeb erkān ile
Ẕevḳ eyledim sulṭān ile yoḳ anda hiç bīgānemiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 13). [girdim, -di, -m]*

Hū Ṣedāsıyla felekler devr ider ʿarşı bugün
Hū ile her dem melekler **girdiler** devrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 4). [girdiler, -di, -ler]*

Hū ile felekler hem gökte melek
Girdiler ʿaşḳile devrānı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 4). [girdiler, -di, -ler]*

Gel göñül **girelim** meydān-ı ʿaşḳa
Hū diyelim her dem merdān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 1). [girelim, -eli, -m]*

Ẕühdile taḳvādan geçmemiş zāhid
Girmemiş bir zamān erkān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 10). [girmemiş, -me, -miş]*

Gel **girelim** Ḥaḳ yoluna hū diyelim döne döne
RuḥṢatı var her ḳuluna hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 1). [girelim, -eli, -m]*

Geldi pīrler her biri devrince itdiler ẓuhūr
Girdiler meydān-ı ʿaşḳa ḳıldılar Ḥaḳḳ-ı ḥużūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 6). [girdiler, -di, -ler]*

Ẓulmet-i tende ḳalanlar berzaḫa düşmüş yolu
Girmede meydān-ı ʿaşḳa bulmadı rāh-ı Ṣevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 4). [girmede, -me, -de]*

Kesret emvācına dalma ey göñül vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 2). [gir,]*

Kesret-i dünyāya baḳma zāhidā vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 2). [gir,]*

Kesret-i dünyāya baḳma zāhidā vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 2). [gir,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳḳa **gir** bugün
Kin kibir benlik nifāḳla her bir riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 9). [gir,]*

Ġaflet üzre olma ṭālib ara gözün her dem sabāḥ
Ṣabaḥ ḫānḳāh-ı Ẕikre gel **gir** bulmaḳ istersen felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 2). [gir,]*

Maʿārif dersini görmüş ölümden kim öleñ evvel
Eneʾl Ḥaḳ dārına **girmiş** ṣafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 8). [girmiş, -miş]*

Şerʿ-i pākın itdi īcād ṣāḥib-i erkān ṭutar
Rāh-ı Mevlāya **girenler** ehl-i ʿaşḳ meydān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 2). [girenler, -en, -ler]*

Girdi ara şiddet ile ol ʿadüvv-i ehl-i nifāḳ
Reşk ider ol dem münāfıḳ görünce ḳısḳanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 13). [girdi, -di]*

Yār ile hem-dem olayım çoḳ zamānlar cehd idip
Girdi aġyār hem arāya dil-rubāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 4). [girdi, -di]*

Gir Ṭarīḳ-i evliyāya ḫiẕmet eyle cān ile
Her murādıñ virir ancaḳ bula gör dānā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 9). [gir,]*

Muṣṭafānıñ ḳolunu ṭut cānın içre eyle sır
Gir Ṭarīḳ-i enbiyāya Murtażānıñ ʿaskeri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 12). [gir,]*

Gir ṭarīḳ-i evliyāya ḫiẕmet eyle dün ü gün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl iderler Ḥaḳ nümādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 13). [gir,]*

Sükūtī Dervişim rāh-ı ṭarīḳatdan el almışım
Erenler rāhına **girdim** nice merdānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 10). [girdim, -di, -m]*

Durma gice gündüz ṭālib **gir** meydāna döne döne
Nefsine ol bugün ġalib **gir** meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 1). [gir,]*

Durma gice gündüz ṭālib **gir** meydāna döne döne
Nefsine ol bugün ġalib **gir** meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 2). [gir,]*

Her seḥerler Ḥaḳḳa cehd it erenler Ẕikrini gel it
Bunı her demleri vird it **gir** meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 4). [gir,]*

Menzil alur bunda sālik mürşidine olan ṭālib
Ḥaḳ yoluna olan raġbet **gir** meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 6). [gir,]*

Terk idenler ḳīl u ḳāli bulurlar Ḥaḳḳa viṣāli
Bulmaḳ dilersen ehl-i ḥāli **gir** meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 8). [gir,]*

Sükūtī kem-ter bir gedā ṭālib isen rāh-ı Ḫudā
Ẕikr it Ḥaḳḳı sen dāʾimā **gir** meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 10). [gir,]*

Muḥammed Bāḳırıñ rāhına muṭlaḳ
Girüp irdim bugün āl-i ʿabāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 10). [girüp, -üp]*

Ḫalḳa-ı tevhīde ehl-i ʿaşḳ **girmiş**
Terk-i cān eyledi sübḥānı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 5). [girmiş, -miş]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil kāẕib bu ʿālemde
Kelāmı kibriyādandır işit gel **gir** bu meydāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 10). [gir,]*

ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ şehr-i yüce **girmez** mürāʾī her bir ḫoca
ʿĀrif olan her dillerce maʿnā virir Ḳurʾānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 5). [girmez, -mez]*

ʿĀbidīn Bāḳır imāmıñ rāhına **girsin** bugün
Taʾlīm itdi dīn ü meẕheb Caʿfer Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 7). [girsin, -sin]*

Sen seni bil ṭālibā gel ister isen seni
Zümre-i ʿirfāna gel **gir** bulmaḳ dilersen sen anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 2). [gir,]*

Gir meydāna sen ey zāhid ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde
Gice gündüz saʿy idegör ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 1). [gir,]*

Ḫalḳa-ı ẕikre **girüp** ʿaşḳıyla defʿ çalarız
Münkirin cānına ḥased gelmesiyle her dem cefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 1). [girüp, -ü, -p]*

Girsin binüp itdi ṭavīl ṭamu ʿaẕābın ḫalḳı cihāna
Muġalaṭa ideyor gör vāʿiẓi kim yoḳ edebī nāmūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 5). [girsin, -sin]*

Maḳṣūduñ bulmaḳ dilersen bu cihānda zāhidā
Gir Ṭarīḳ-i evliyāya çeşm-i cānıñ anda aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 2). [gir,]*

Görünür maḥşerde ḳıyāmet güni
Aḫlaḳı ne ise **gir** ol ṭüni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 64). [gir,]*

gir: *(şekil/şeklini) Almak.*

Çıḳar aġzından ateşler cihānı yaḳmaḳ hep ister
Ẕebāni şekline **girmiş** bu ḫalḳa cebr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 6). [girmiş, -miş]*

gir: *(Kanına) girmek.*

Zehr ḫançerle urupdur ibn-i Mülcem āşikār
Ṭutdı emrini münāfıḳ **girdi** şāhıñ ḳanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 4). [girdi, -di]*

girdāb: *[tas.] Vahdet makamı.*

Kesretiñ emvācı çoḳdur ṣaldırır **girdāba** çün
Vaḥdet-i ẕāta irişgil saña bu sāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 5). [girdāba, -a]*

Bir ʿaceb ʿişyāna ġarḳım baḥr-ı **girdāba** düşüp
Cürmüne ben iʾtirāfım yek pāre ḥürmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 7). [girdāba, -a]*

girdār: *Meşguliyet, iş.*

Ẕikr-i fikir māl-ı dünyā cemʿine eyler heves
Laʿnet anıñ mālına hem saʿy olan **girdāra** yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 6). [girdāra, -a]*

girdigār: *Cenab-ı Hak; Allah.*

Cism-i insānı yaratmış ol ġanī perverdigār
On iki bāb üzre tertīb ḳıldı anı **girdigār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 2). [girdigār,]*

giriftār: *Düşkün, âşık, tutkun.*

Şiddet-i ʿaşḳıyla olmuş dil **giriftār** ḥüsnüne
Bī-vefā nā-ḳābile virmiş göñül olmaz felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 3). [giriftār,]*

Özge bir derde **giriftār** olmuşun sen dāʾimā
Miḥneti çoḳ raḥatı yoḳ böyle bir dünyā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 3). [giriftār,]*

ʿillet-i ʿaşḳa **giriftār** olmuşum ḥālim yaman
Ḳalbimiz ḳıldı ḫarābe āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 5). [giriftār,]*

Kesretinde lezzet olmaz göñlüne sıḳlet virür
ʿİllete eyler **giriftār** ḳalbine gelür saḳam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 6). [giriftār,]*

Özge bir derde **giriftār** olmuşum her rūz u şeb
Bir ṭabīb-i ḥāzıḳ bulunmaz ḥālimiz ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 3). [giriftār,]*

Ne ḥikmetdir belālarla **giriftār** olmuşum her dem
Seniñ ʿaşḳına dūş oldum rehā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 3). [giriftār,]*

Şehā göñlüm uşanmışdır sivā ḥubı yalan şimdi
Giriftārım belālarla vefāsı yoḳ cihān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 2). [giriftārım, -ım]*

girü: *Artık, bundan böyle.*

Gitdi ʿaḳlım nām u şānım żāyī olup bundan **girü**
Ḳalmadı hiç bunda aşlā āsārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 11). [girü,]*

Derviş Sükūtī hiç görmedim devr-i felekde bir vefā
Şiddetle elem miḥneti çoḳ bundan **girü** imān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 12). [girü,]*

Hüccet vereyim şāhid ola arż-ı semā ḫalḳı bütün
Bundan **girü** hiç ḳalmaya her demi bu ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 8). [girü,]*

Ḳalma **girü** sen yolundan her sefer
Esb-i ʿaşḳa gel süvār ol her seḫer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 9). [girü,]*

ʿAskeri ol Murtażānıñ düşmānına ḳarşu dur
Şām civarı meydānında **girü** ḳalma sür feres *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 4). [girü,]*

giryān: *Ağlamaklı, ağlayan.*

Laʿl-i lebinden hemān ʿuşşāḳa virüp būseler
Aġlar iken rūz u şeb **giryānım** ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 8). [giryānım, -ı, -m]*

Yās ṭutup gökde melekler zār idip eyler fiġān
İns ü cān vaḥş ṭuyūr oldu **giryān** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 30). [giryān,]*

Leşker-i ġām çār eṭrāfiñ ḳuşatmış her demi
Şād-ı ḥürrem olmaz aṣlā derd ile **ġiryān** Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 12). [ġiryān,]*

Ehl-i īmānıñ bu demde sīnesi ʿüryān ola
Ḳan döküp dīdelerinde rūz u şeb **giryān** ola *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 12). [giryān,]*

git-: *(Bir şeyden bir şeye, bir kimseden bir kimseye) gitmek, geçmek, intikal etmek; uzaklaşmak.*

Şerʿ-i Resūle idelim biz inḳiyād
Anıñ ile **gidelim** çün iḳtifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 4). [gidelim, -elim]*

Ḳalblerinde kin kibirle buġūz itmişler refīḳ
Hem tenāsūḫ meẕhebince **gitdi** bunlar bir ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 20). [gitdi, -di]*

Her Ṭarīḳiñ bir yolu var rāh-i Ḥaḳḳa **gitmege**
Mürşid-i kāmil gözetgil sözlerine ḳulāḳ aş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 3). [gitmege, -meg, -e]*

Pendini ṭutmak dilerseñ Derviş Sükūtī kem-terin
Ḥaḳ yoluna böyle **gitmiş** nitekim ḫāṣṣuʾl ḫavāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 10). [gitmiş, -miş]*

Ḫāne-i mihmāna ḳonmuş **gitmege** ruḫṣat diler
Ḥāṣılı durmaz ḳonanlar ol demi kervān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 15). [gitmege, -meg, -e]*

Medīne yolların ṭutmuş **giderler** nice biñ ḥacı
İderler tevbe-i istiġfār ḳamu erler nice bacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 1). [giderler, -er, -ler]*

Bulardan her birin Şanma rıżā-yı Ḥaḳ içün **gitmiş**
Kimi bir ad ṭaḳınmaḳdır kimisi Ḥaḳḳa duʿācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 3). [gitmiş, -miş]*

Süleymān-ı zamān olsan bu mülk elden **gider** bir gün
Buna ʿaḳl ireñ ṭālib ider mi bunda ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 3). [gider, --er, -]*

Ümīdiñ bekleyip **gitmez** dilerler derdine dermān
Şeref-yāb eyledi Ẕikr-i ḫafī ile Buḫārayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 55). [gitmez, -mez]*

git-: *Ayrılmak, terk etmek, uzaklaşmak // ölmek, dünyadan göçmek.*

Çaldı rıḥlet kūsu baña **gitmege** ʿuḳbā bugün
Görmedim hiç bunda raḥat neylerim dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 1). [gitmege, -meg, -e]*

Ṣal hicret biñ iki yüz hem daḥı ṭoḳsan ṭoḳuz
ʿAşḳıyla bir gün hemān ol hū deyüp **gitdi** beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 14). [gitdi, -di]*

Pişvāsı cümle nāsıñ ʿāleme oldu imām
Levḥ-i māhfūẓunda gördü **gitmege** itdi ḳıyām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 10). [gitmege, -meg, -e]*

Āh reʾis-i Saʿdiyānıñ ol ḥaḳīḳāt serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya **gitdi** oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 2). [gitdi, -di]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya **gitdi** oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 4). [gitdi, -di]*

Menzil-i maḳṣūda irdi buldu anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya **gitdi** oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 8). [gitdi, -di]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya **gitdi** oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 12). [gitdi, -di]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup aẔād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya **gitdi** oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 16). [gitdi, -di]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya **gitdi** oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 20). [gitdi, -di]*

Meşreb-i Ṣafī seḫāvet maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya **gitdi** oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 24). [gitdi, -di]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī gözümüz gördü dīdār 1293
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya **gitdi** oldu cennetler gülü Muḥarrem 19 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 28). [gitdi, -di]*

Āh reʾis-i Saʿdiyānıñ ol ḥaḳīḳāt serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya **gitdi** oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 2). [gitdi, -di]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya **gitdi** oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 4). [gitdi, -di]*

Menzil-i maḳṢūda irdi buldu anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya **gitdi** oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 8). [gitdi, -di]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya **gitdi** oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 12). [gitdi, -di]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup āzād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya **gitdi** oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 16). [gitdi, -di]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya **gitdi** oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 20). [gitdi, -di]*

Meşreb-i Ṣafī seḥāvet maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya **gitdi** oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 24). [gitdi, -di]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī göZ̲ümüz gördü dīdār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya **gitdi** oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 28). [gitdi, -di]*

Ġarḳ olup Derviş Sükūtī baḥr-ı ḳulzümde bugün
Maḥv olup ḳalmadı **gitdi** miṣ̲l-i deryā-yı ḥubāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 10). [gitdi, -di]*

Himmet bulur ḥiz̲met ile rāh-ı Ḥaḳḳa ṭoġru **giden**
Menzil alur sürʿatile ḳalbe ṭoġan envār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 3). [giden, -en]*

Pīrler yolu ʿayān beyān menzil alur ṭoġru **giden**
Cibrīl aña rehber olur meydān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 11). [giden, -en]*

Gitdi ʿaḳlım nām u şānım żāyī olup bundan girü
Ḳalmadı hiç bunda aṣlā āṣ̲ārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 11). [gitdi, -di]*

Mürşidiñ **gitdiġi** rāhe sen daḫı ḳıl inḳiyād
Cümle varıñ Ṣarf idegil esrār-ı Ḥaḳ ola keşşaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 5). [gitdiġi, -dik, -i]*

Saʿyıñız **gitmez** hebāya rāh-ı Ḥaḳda her zamān
Güher aṣlā irersin mesnediñ ʿālī şerīf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 5). [gitmez, -mez]*

Saʿyiñ hebā **gitmez** hemān düş ḥaḳiḳat rāhına
Sür erenler pāyına yüz olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 5). [gitmez, -mez]*

Çāresiz ḳaldım meded yoḳ ḥālimiz ġāyet yaman
Raḥm idip gel aç beḳāya yolumuzu **gidelim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 6). [gidelim, -elim]*

Neşʾe yābım ḳamu ġām cümle efkārım **gidüp**
Ḥürrem oldu dil ü cānım dāʾimā şādāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 7). [gidüp, -üp]*

Evliyānıñ ḳabrine **git** ḥācetiñ eyle niyāz
Derdine olsa gerekdir tiz çabuḳ dermān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 15). [git,]*

İç duḫānıñ ḳahve ile ḳaṭʿ ider şehevātını
Zehr-i ḳātil bunlar ancaḳ **gitmiyor** birçoḳ Zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 6). [gitmiyor, -mi, -yor]*

Saʿy itdiġi rūz u leyāl cümlesi **gitdi** hebā
Bulmadı rehber-i kāmil müşkülüñ ḥāl ide tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 9). [gitdi, -di]*

Ġarḳ olup Derviş Sükūtī baḥr-ı ḳulzümde bugün
Maḥv olup ḳalmadı **gitdi** miṣl-i deryā-yı ḥubāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 10). [gitdi, -di]*

Terk idip rāh-i şerīʿat hem ṭarīḳat yolların
Gitdiler dinde muḫālif aṣl-ı Mervānıñ ḫūyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 12). [gitdiler, -di, -ler]*

Derviş Sükūtī ben gelmişem bu dünyāya gitmek içün
Bunda gelen durmaz **gider** cümle cihān mihmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 10). [gider, -er]*

Derviş Sükūtī ben gelmişem bu dünyāya **gitmek** içün
Bunda gelen durmaz gider cümle cihān mihmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 9). [gitmek, -+mek]*

Üç beş gün içün geldim ise bu fānī dehre
ʿÖmrüm daḥı āḫir olup **gitmege** cānān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 4). [gitmege, -meg, -e]*

Sevābım yoḳ günāhım çoḳ nola bir gün **gidip** bundan
Sükūtī ʿafv ider itmez bu ġaffārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 13). [gidip, -ip]*

Bizden evvel bunca şāhlar geldiler **gitmiş** ḳanı
Māl u mülkin bıraḳdı bunda söylenür ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 7). [gitmiş, -+miş]*

git: *(Ömrün boşa geçmesi) Gitmek.*

Tekāsül iyledim pek çoḳ bu ʿömrümüz hebā **gitdi**
Saña maʾlūmdur her ḥālim bu nefsimdir baña düşmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 7). [gitdi, -di]*

giy: *Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.*

Sükūtī bir ġarīb miskin ʿabādan ḫırḳa tāc **giyse**
Ḥaḳāretle naẓar itme irādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 13). [giyse, -se]*

Geldik bu mülke eñ şonu **giydik** ʿanāŞır bir ṭonu
Urmadan tā kaf u nunı ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 1). [giydik, -dik]*

Sükūtī Dervişiñ naẓmı cevāhirden hemān bir tāc
Giyenler oldular muṭlaḳ dü ʿālem şāh-ı ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 10). [giyenler, -en, -ler]*

ġıyās: *Kullarının yardımına yetişen (Allah).*

Ol Ḥüseyn-i Kerbelāyı ẕikr ider vaḥş-ı ṭuyūr
Anıñ ʿaşḳına terāḥḥum ḳıl bize yā Rab **ġıyāṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 4). [ġıyāṣ,]*

ġıybet: *Gıybet, dedikodu, çekiştirme.*

Nā-sezādır **ġıybet** itmek her ḫuṣūṣda ādeme
Bundan artıḳ ʿişyān olmaz her cezā ʿuḳbādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 5). [ġıybet,]*

Ġaflet üzre ehl-i dünyā nefsine tābi olup
Ḫalḳa bühtān ile **ġıybet** dāʾim ider fāsıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 4). [ġıybet,]*

Her biri açmış dehānıñ taʾan ider bu ʿālemi
Ġıybeti kesmez dilinden Ṣunʾı bühtānı bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 4). [ġıybeti, -i]*

Aḫlaḳıñ her yüzden iẓhār itmişler
Ḥāl ehlini her dem **ġıybet** iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 10). [ġıybet,]*

giz: *Sır.*

Mürşid-i Cibrīl-i emīndir bunca berzaḫ dan ḫalāṣ
Merkezi ʿarş **gizinde** bir sübḥāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 4). [gizinde, -in, -de]*

gizle-: *Gizlemek, sırlamak, saklamak.*

Ṭut erenler yoluñ gözle arayup sen Ḥaḳḳı izle
Bulunca ẕātını **gizle** yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 8). [gizle,]*

gizli: *Sır.*

Olar kim sevmedi cāndan münāfıḳ **gizli** dīn ṭutdu
Perişān eyle aḥvāliñ hebā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 9). [gizli,]*

göbek: *İnsan ve memeli hayvanlarda göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk.*

Göz ḳulāḳ burun ağız meme **göbek** şu yolu
Ne ḥikmetdir bu ḳalbiñ çoḳ ḳılarlar naḳlini herkez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 15). [göbek,]*

göç: *Dünyadan göçmek, vefat etmek.*

Seḥerde cān gözün açmış nihān sırrın Ḥaḳḳıñ seçmiş
Ölümden evvel ol **göçmüş** uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 16). [göçmüş, -müş]*

Mū-ı rīşim oldu beyāż cismimize irdi fenā
Dār-ı beḳā vaḳit gelüp **göçmek** içün her ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 10). [göçmek, -mek]*

Bunca şāhlar gelüp durmayup **göçdü**
ʿİbret al anlardan düşme cihada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 19). [göçdü, -dü]*

Ḥubb-ı dünyādan **göçüpdür** Ḥaḳḳa itdiler viṣāl
Maḥv idip dilden sivāyı oldular hem dem liḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 13). [göçüpdür, -üp, -dür]*

gögs: *Göğüs.*

İtdi şikest dil ḫāneyi ḥasta dile kār eyledi
Ehl-i nifaḳ ḥançerini **gögsümüze** ḳaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 8). [gögsümüze, -ümüz, -e]*

gök: *Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz boşluk; gökyüzü; sema.*

Sırr-ı Ḥaḳḳı şormuşum men ey Sükūtī bir ara
Dedi yer **gök** ʿarş-ı kürs levḥ dolu dünyā bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 10). [gök,]*

Ḥaḳ ʿayāndır nūru ṭutmuş yaʿnī şems-i māhveş
Yeri **gögü** rūşen itmiş aç gözün gel münẓiri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 16). [gögü, -ü]*

Yās ṭutup **gökde** melekler zār idip eyler fiġān
İns ü cān vaḥş ṭuyūr oldu giryān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 29). [gökde, -de]*

Rūz-ı mātem zār ile feryād ider vaḥşi ṭuyur
Ḳan döküp **gökde** melekler gözleri pür-nem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 10). [gökde, -de]*

Hū ile felekler hem **gökte** melek
Girdiler ʿaşḳile devrānı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 3). [gökte, -te]*

Yedi yer **gök** ṭamu sekiz cennet tamāmıyla
Yedi aḫter ṭoḳuz eflāk ser-a-ser ḥükm-i sulṭānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 11). [gök,]*

göl: *Geniş ve derince su birikintisi.*

Hem anda acı şuları ider ṭatlı ḳamu **gölü**
Füyūżāṭ-ı ilāhīyle kerāmetle anıñ yolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 17). [gölü, -ü]*

gölge: *Sâye, zıll.*

Buyurdu Aḥmed-i muḫtār cihānıñ ḥükmü zāʾildir
Güneş **gölgesine** beñzer ḳarār itmez bir arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 8). [gölgesine, -si, -n, -e]*

gonca: *Açılmamış çiçek, tomurcuk (bk. gonca*).*

Āh idermiş bülbül-āsā gice gündüzler daḫı
Maṭlūb bir **ġonca** güldür ḫandānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 10). [ġonca,]*

Ḥasan ile Ḥüseyn şāhım bulardır bāġ u ḳalbimde
Açılmış **ġonca** bir güldür ser-a-ser eẕharım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 6). [ġonca,]*

ʿAndelībler çūşa gelmiş her biri feryād ider
Ġonca güller tāze açmış nev-be-nev elvān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 6). [ġonca,]*

ġonca güle: *Açılmamış, tomurcuk halindeki gül.*

Dervişlerimiz Ḥaḳ ẕikrin ider şām u seḥer zāhid
Bülbüllerimiz **ġonca güle** eyler fiġān bahār zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 2). [ġonca güle, -e]*

gönder-: *Göndermek II yollamak.*

Teşnelik ṭutdı derūnum sūz-ı ʿaşḳından ḥarāb
Bir ḥayāt olsun bu ḳalbim **gönderip** bir desti şu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 6). [gönderip, -ip]*

Sensin ol maḥbūb-ı ḫāliḳ hem şefīʾüʾl-müznibīn
Raḥmet içün **gönderildin** şāfīʾ-i yevmüʾl ḥaşr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 4). [gönderildin, -il, -din]*

Çoḳ şükürler bize iḥsān eyledi Rabb-i Celīl
Böyle bir mürşid-i kāmil **gönderdin** ḳadr-i cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 2). [gönderdin, -din]*

Ḳalma cürmümüze her dem yā şefīʿüʾl-müznibīn
Raḥmet içün **gönderildin** her vaata yā emīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 2). [gönderildin, -il, -din]*

göñl: *Gönül, kalp, yürek.*

Māsivādır sed çeken bu **göñlümüze** her müdām
Terkin itgil ṭālibā sen ire Ḥaḳdan feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 3). [göñlümüze, -ümüz, -e]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā **göñlünü** virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 5). [göñlünü, -ü, -n, -ü]*

Tesellī ḳıl baña şāhım bu **göñlümü** idip bir şād
Seniñ ʿaşḳıñ durur dāʾim dilā dīvānıma bāʿiṩ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 7). [göñlümü, -(ü)m, -ü]*

Feʾzkurūnī āyetiyle cān u dil her ṣubḥ u Şām
Ẕikre düşmüş bu Sükūtī **göñli** bulmuş inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 14). [göñli, -i]*

Ḥasta olmuş **göñlümüñ** her dem devāsı Muṣṭafādandır
Ḳalb-i maḥzūn her ṭālibiñ dilġüşāsı Murtażādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 1). [göñlümüñ, -(ü)m, -(ü)ñ]*

Meyl virmedim ben dünyāya **göñlümdeki** sevdā nedir
Uġraşmazam hiç ḫalḳ ile başımdaki ġavġān nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 1). [göñlümdeki, -üm, -de, -ki]*

Ḳalbim içre ey Ḥabībim teşrīf itgil baş ayaġ
Göñlümüñ ṣaḥrāsına ḳur dürr-i cevherden otağ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 2). [göñlümüñ, -(ü)m, -(ü)ñ]*

Ẕiynet-i dünyāya baḳma aldadır bir cāẕūdır
Virme **göñlüñ** bī-vefāya ʿāḳil isen itme ṣarf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 8). [göñlüñ, -ü, -ñ]*

Bezm-i ezelden ehl-i ḫarābāt olmuş gezeriz
Ābād idemem **göñlümü** size Vīrāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 4). [göñlümü, -(ü)m, -ü]*

Māsivāyı **göñlümüzden** çünki ḳıldık tārumār
İstemez oldu derūnum bir daḫı cihān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 7). [göñlümüzden, -ümüzden]*

Keşret-i ekle düşenler **göñlünü** ḳıldı yebāb
Cismini ifnā idermiş bu ḫusūṢda her ġulām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 9). [göñlünü, -ün, -ü]*

Bir ʿaceb devre irişdik yoḳ bize yārān bugün
Göñlümüze bir muvaffaḳ ḳalmamış aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 2). [göñlümüze, -ümüz, -e]*

Göñlümüzden ḳaṭʿ idüp gel çoḳ sivāya ülfeti
Saña olsun yā ilahī ḳalbime vir leẕẕeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 1). [göñlümüzden, -ü, -müz, -den]*

Terk-i sivā itmeyince olamaz ʿāşıḳ ḫalāṣ
Bir **göñle** iki sevdā ṣıġamaz ey ʿām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 16, Mısra 2). [göñle, -e]*

gön(ü)l: *(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.*

Naḳş-ı renk gerçe zībā **göñlünü** virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 5). [göñlünü, -(ü)n, -ü]*

Ḳomaz benlik riyā ile bu **göñlüme** virir teşvīş
Ḥasedle kin kibir dāʾim derūnum ḳaplamış hep mār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 3). [göñlüme, -üm, -e]*

Ḳarābet **göñlüme** düşdü o şāhıñ iltifātıyla
İrişdim vaṣlına bir dem ki andan ġayr yārim yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 5). [göñlüme, -üm, -e]*

Ateş-i ʿaşḳıñ ṭoḳundu **göñlüme** ey māhrū
Yandı ṭutuşdu derūnum bir ḳadeḥ vir baña ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 1). [göñlüme, -üm, -e]*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric ḳavmini ḳıra bu **göñlüme** ṣafā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 16). [göñlüme, -üm, -e]*

gönül: *Aşk ve sevginin kaynağı, yürek, kalp. II Âşığın gönlü.*

İki yüz ḳırḳ sekiz pāre ḥaṭlarla urup bendin
Ṭutar muḥkem **göñül** şehriñ bozulmaz ṭılsımı ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 8). [göñül,]*

Ḍad Ḍalālet rāhına virme **göñül** ey müddeʾī
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bul ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 15). [göñül,]*

Şın Şarāb-ı kevşerinden bir ḳadeḥ nūş itmişem
Ẕı Ẕuhūr itdi **göñülde** şāh ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 26). [göñülde, -de]*

Ey **göñül** geç ġayrıdan sen Ḥaḳḳa eyle iḳtidā
Zümre-i ehl-i ḥaḳīḳat bezmine ḳıl muḳtedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 1). [göñül,]*

Ey **göñül** itmek dilersen eylegil iẓhār muḥabbet
Bezm-i ʿaşḳda maḫfī olmaz cehr ile eẕkār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 1). [göñül,]*

Beyt-i Ḥaḳḳıñ şol **göñüldür** zāhidā eyle ṭavāf
Kaʾbe-yi muṭlaḳ Ḫudāyı añla gör dīdār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 7). [göñüldür, -dür]*

Yaḳ bu **göñül** şehrini ʿaşḳ ile ḥarāb it
Maḥv olunca yan yaḳıl ḥasta dile kebāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 1). [göñül,]*

Keşret emvācına dalma ey **göñül** vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 1). [göñül,]*

Bu derūnum māsivādan pāk idip ḳoyma eşer
Ḥubb-ı dünyāyı **göñülden** ṭarḥ idip ḳıl istiḥrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 4). [göñülden, -den]*

Gel **göñül** geç māsivādan umma andan şefḳat hīç
Ẕen ü dünyā bī-vefādır umma andan himmet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 1). [göñül,]*

Şiddet-i ʿaşḳıyla olmuş dil giriftār ḥüsnüne
Bī-vefā nā-ḳābile virmiş **göñül** olmaz felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 4). [göñül,]*

Sil **göñülden** māsivāyı ey Sükūtī sen bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat ister isen terk-i dünyā ḳıl murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 9). [göñülden, -den]*

Aldanma hiç bu dünyānın varına
Göñlünü oynatma ol bī-şebātdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 4). [göñlünü, -ünü]*

Bugün **göñlüm** güşād olmuş ʿaceb ḳalbim sürūr eyler
Ki bir şādı bulunmaḳla hezār mātem mürūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 1). [göñlüm, -ü, -m]*

Bir fenā aḫlāḳa düşmüş rūz u şeb gör vāʿiẓi
Her ḫuṣūṣda bu Sükūtī **göñlünü** kem-ter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 14). [göñlünü, -ünü]*

Geçmemiş **göñlüm** sivādan ülfeti bālādadır
Kin kibir benlik ḥasedle dāʾimā ġavġādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 1). [göñlüm, -üm]*

Bu **göñlüm** şehrini iḥrāḳ iden ḥüsn-i cemāliñdir
Seniñ ʿaşḳıñ yaḳar dāʾim ḳomaz raḥat celāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 1). [göñlüm, -ü, -m]*

Ḥubb-ı dünyāyı **göñülden** tarḥ idip bir vechile
Māsivāya ülfetim yoḳ mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 9). [göñülden, -den]*

Göñülde ḳalmamış aṣlā sivānıñ çünki āş̲ārı
Anıñçün bulmuşuz bunda Sükūtī bāḳiyen meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 9). [göñülde, -de]*

Ey **göñül** terk it bu fānī olma cihāna ḥarīṣ
Bī-vefādır kes ümīdiñ ḳonma ol ḫāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 1). [göñül,]*

Ḥubb-ı cānānı **göñüldedir** Derviş Sükūtī bul bugün
Ẕevḳ idersin sen de her dem öyle leẕẕetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 9). [göñüldedir, -de, -dir]*

ʿAşḳ ile ābād idermiş şol vīrāne **göñlümüz**
Ġuṣṣa-ı ġām görmeziz biz tār u mār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 5). [göñlümüz, -ümüz]*

Ġām u ferdāyı hiç anma **göñülden** eylegil iḫrāc
Ḳanāʿat gibi bir devlet bulunmaz pāye ol ḳānīʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 3). [göñülden, -den]*

Şevḳ ile eyler muḥabbet **göñlümüz** aldı yeter
Bilmezem görmüş o cāẕū geldi hemān Ṣallanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 11). [göñlümüz, -ümüz]*

Nidem **göñül** bu dünyāyı cefāsı çoḳ vefāsı yoḳ
Sevelim gel **göñül** Mevlāyı ġıdāsı çoḳ fenāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 1). [göñül,]*

Nidem **göñül** bu dünyāyı cefāsı çoḳ vefāsı yoḳ
Sevelim gel **göñül** Mevlāyı ġıdāsı çoḳ fenāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 2). [göñül,]*

İḫrāḳ-ı muḥabbetle bu **göñül** şehrini yaḳmaġa
Şemʾ-i ʿaşḳa cān atarız pervāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 7). [göñül,]*

Şemʾ-i ʿaşḳıñ ateşine yanmaġa her rūz u şeb
Bu **göñül** pervānesidir eyleye her dem dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 4). [göñül,]*

İltifātım dehre yoḳdur **göñlümüzde** ẕerrece
Neyleyem ben māl u mülkü eyledim dünyāyı terk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 5). [göñlümüzde, -ümüz, -de]*

Ẕikr-i seḥerle ṭālibā ḳalbe virir dāʾimā cilā
Çıḳar **göñülden** māsivā Ṣāfī ḳalur cān ile dil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 10). [göñülden, -den]*

Aldanma sivā ḥubına virme **göñül** sen laʾbına
Hū diyelim biz demine sulṭān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 3). [göñül,]*

Vaḥdet içre nice demler yār ile yār iden **göñül**
Şimdi düşdün ġurbet içre āh u Ẕār iden **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 1). [göñül,]*

Vaḥdet içre nice demler yār ile yār iden **göñül**
Şimdi düşdün ġurbet içre āh u Ẕār iden **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 2)*. *[göñül,]*

Aldanup ġafletle ḳaldın bu sivānıñ naḳşına
Ġuṣṣa-ı ġām keṣret üzre derd-kār iden **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 4)*. *[göñül,]*

Kimseler hiç sāyesinde görmedi aṣlā vefā
Bir vefāya ḳahr biñ cevrile ġaddār iden **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 6)*. *[göñül,]*

Reng-i elvānına baḳma pek Ṣaḳın bu cadūdan
Aldadır bir ḳaḥbe zendir tārumār iden **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 8)*. *[göñül,]*

Ẕillet ile gice gündüz geçmede ʿömrüñ seniñ
Miḥnet-i ʿaşḳa dūş olduñ Ẕülfikār iden **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 10)*. *[göñül,]*

Hiç delİl sezā olmaz imiş yolların bir daḫı çoḳ
Dİv şeyṭān seni ḳomaz hem dimār iden **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 12)*. *[göñül,]*

Cehd ide gör ey Sükūtī bulasın bir kāmili
Göstere ol Ḥaḳḳı saña āṣikār iden **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 14)*. *[göñül,]*

Senden olmazsa hemān bil yārāna edvā **göñül**
Ḳanda aġyārdan umarsın merhem-i eşfā **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 1)*. *[göñül,]*

Senden olmazsa hemān bil yārāna edvā **göñül**
Ḳanda aġyārdan umarsın merhem-i eşfā **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 2)*. *[göñül,]*

Özge bir derde giriftār olmuşun sen dāʾimā
Miḥneti çoḳ raḥatı yoḳ böyle bir dünyā **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 4)*. *[göñül,]*

Şeyḫ-i kāmilden Ṣoragıl derdine dermān seniñ
Dil-i mecrūḥuna merhem itse ol raʿnā **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 6)*. *[göñül,]*

Mecnūn āsā kūh-ı Ṣaḥrāñızda beyhūde bugün
Kendi ẕātında ara bul ṭopṭolu Leylā **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 8)*. *[göñül,]*

Gir Ṭarīḳ-i evliyāya ḥiẕmet eyle cān ile
Her murādıñ virir ancaḳ bula gör dānā **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 10)*. *[göñül,]*

Küntü kenziñ sırrın añla fāş ider ʿāşıḳlara
Aç gözün sen gözle dāʾim olasın bīnā **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 12)*. *[göñül,]*

Nefsini öñ bildirirler añlayasın Rabbini
Men ʿaref dersin oḳuġıl bilesin Mevlā **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 14)*. *[göñül,]*

Dinler isen Şeyḫ Sükūtī naẕmını her rūz u şeb
Rāh-ı Ḥaḳḳı itdi iẕhār añla gör maʿnā **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 16). [göñül,]*

Özge bir derde dūş olduk āh **göñül** eyvāh **göñül**
Ẕen ü dünyā bī-vefāya āh **göñül** eyvāh **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 1). [göñül,]*

Özge bir derde dūş olduk āh **göñül** eyvāh **göñül**
Ẕen ü dünyā bī-vefāya āh **göñül** eyvāh **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 1). [göñül,]*

Özge bir derde dūş olduk āh **göñül** eyvāh **göñül**
Ẕen ü dünyā bī-vefāya āh **göñül** eyvāh **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 2). [göñül,]*

Özge bir derde dūş olduk āh **göñül** eyvāh **göñül**
Ẕen ü dünyā bī-vefāya āh **göñül** eyvāh **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 2). [göñül,]*

Bir ṭabīb üstāda ḥiẕmet eyledin bunca Zamān
Saʿyını virdi hebāya āh **göñül** eyvāh **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 4). [göñül,]*

Bir ṭabīb üstāda ḥiẕmet eyledin bunca Zamān
Saʿyını virdi hebāya āh **göñül** eyvāh **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 4). [göñül,]*

ʿillet-i ʿaşḳa giriftār olmuşum ḥālim yaman
Ḳalbimiz ḳıldı ḫarābe āh **göñül** eyvāh **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 6). [göñül,]*

ʿillet-i ʿaşḳa giriftār olmuşum ḥālim yaman
Ḳalbimiz ḳıldı ḫarābe āh **göñül** eyvāh **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 6). [göñül,]*

Ülfet-i dünyā degildir terkini itsem gerek
Sevdā-yı ʿaşḳa devā yoḳ āh **göñül** eyvāh **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 8). [göñül,]*

Ülfet-i dünyā degildir terkini itsem gerek
Sevdā-yı ʿaşḳa devā yoḳ āh **göñül** eyvāh **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 8). [göñül,]*

Mürşid-i kāmil yedinden merhemiñ ḳılsam ṭaleb
Ḳābil-i mümkīn ʿaceb mi āh **göñül** eyvāh **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 10). [göñül,]*

Mürşid-i kāmil yedinden merhemiñ ḳılsam ṭaleb
Ḳābil-i mümkīn ʿaceb mi āh **göñül** eyvāh **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 10). [göñül,]*

Āsitānında ġulām ol ey Sükūtī sen bugün
Himmeti bilmem ider mi āh **göñül** eyvāh **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 12). [göñül,]*

Āsitānında ġulām ol ey Sükūtī sen bugün
Himmeti bilmem ider mi āh **göñül** eyvāh **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 12). [göñül,]*

Ḥaḳ yolunda ʿārif iseñ ey **göñül** gel ṣādıḳ ol
Açma sırrın herkese sen remz ile gel nāṭıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 1). [göñül,]*

Virme dil gel māsivāya bī-vefādır ey **göñül**
İltifātıñ itmeyüp gel pür cefādır ey **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 2). [göñül,]*

Zehrini ṭutmuş dehāna herkeze eyler niṣār
Raḥm yoḳ inṢāf aṣlā bir ʿadādır ey **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 4). [göñül,]*

Keṣret ziynet libāsla görünür her dem-be-dem
Bir cāzū zen ḳatı müfsid dil-rubādır ey **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 6). [göñül,]*

ʿAsker-i dīvler şeyāṭīn heft ü ser-te-ser bir ejderhā
Hiç muḳābil kimse olmaz bir belādır ey **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 8). [göñül,]*

Dehr-i fānīye Ṣaḳın gel meylini virme bugün
Kimseye hiç şefḳati yoḳ bir daġdır o **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 10). [göñül,]*

Terkine gel ġayret ile ḥubını ḳalbimden çıḳar
Ṣanma bāḳī bu ḥabīṣi hep hebādır ey **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 12). [göñül,]*

Gir ṭarīḳ-i evliyāya ḥiẕmet eyle dün ü gün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl iderler Ḥaḳ nümādır ey **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 14). [göñül,]*

Rehber-i kāmil gözetgil Ḥaḳḳını eyle ṭaleb
Maḥrūm itmezler muḥaḳḳaḳ bil ʿaṭādır ey **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 16). [göñül,]*

Ẕevḳ-i dünyā ey Sükūtī ʿuzleti ḳıl iḫtiyār
Vaḥdet-i Ḥaḳḳa her cihetden ḫoş Ṣafādır ey **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 18). [göñül,]*

Urdı bir ateş vücūdum şehrini iḥrāḳ idip
Neylesin bḪ-çāre **göñlüm** Ṣafī büryān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 8). [göñlüm, -ü, -m]*

Māsivā ḥubı **göñülden** refʿ olup biʾl-cümleten
Ḳalmamış aḫlāḳ-ı mezmūm ṣāfī bir dürdāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 9). [göñülden, -den]*

Sivā ḥubını terk itdim **göñülden** hep biri oldum
Muḥabbet virdim evlāda ʿAlīniñ ḳanberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 1). [göñülden, -den]*

Keṣretinde leẕẕet olmaz **göñlüne** ṣıḳlet virür
ʿİllete eyler giriftār ḳalbine gelür saḳam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 5). [göñlüne, -(ü)ne]*

Pādişāh-ı bī-zevāliñ mülkünü ābād ider
Taḥtgāhıñ her **göñülde** ḳurmuş ol Ṣāḥib-i kiram *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 16). [göñülde, -de]*

ʿAceb mey hiç sivā ḥükmün **göñülden** olmaya iḫrāc
Muḥabbet nārına düşmüş velī pervānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 5). [göñülden, -den]*

Cān u başdan geçen ʿāşıḳ olurmuş vuṣlāta nāʾil
Muḳaddem bu fenā mülkü **göñülden** terk ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 6). [göñülden, -den]*

Miḥnete düşdü bu **göñlüm** baña zindāndır cihān
Neyleyim bu māsivāyı raḥatı yoḳ hep yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 1). [göñlüm, -ü, -m]*

Māsivā āṣārını söyler **göñülden** eẕkār-ı hū
Pāk ider mirʾāt-ı ḳalbi gösterir envār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 1). [göñülden, -den]*

Bu **göñlüm** ʿaşḳına her dem müptelādır yā Resūlullah
Seniñ rāhına cān başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 1). [göñlüm, -ü, -m]*

Ḥālime raḥm it **göñül** neyler saña bu rūy-ı siyāh
Ḥaḳḳa maḳbūl yoḳ bir işim geçdi ʿömrüm oldu günah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 1). [göñül,]*

Ey **göñül** gel bunda düşme ʿināda
Nefsine uyma sen gezme hevāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 1). [göñül,]*

Bī-vefā dildāra virme hiç **göñül**
Cehd idip bendinden ol gel āzāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 15). [göñül,]*

Gezerim tā ṣor ḥürrem **göñülden** çekerim mātem
Gice gün aġlarım her dem meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 5). [göñülden, -den]*

Cemāliñle müşerref ḳıl seni ārzū çeker **ġöñlüm**
Ḳabūl it ḫānḳāhında revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 5). [ġöñlüm, -ü, -m]*

Gel **göñül** girelim meydān-ı ʿaşḳa
Hū diyelim her dem merdān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 1). [göñül,]*

Hū ismini itdikçe yād bu **göñlümüz** olurdu şād
Sükūtīden işid evlād hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 13). [göñlümüz, -ü, -müz]*

Seḥerde Ẕikrini gel it **göñülde** fikrini gel it
Hezārān şükrini gel it uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 3). [göñülde, -de]*

Gel geç **göñül** bu sivādan gel Allaha gel Mevlāya
Ḳurtul artıḳ bu ġavġādan gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 1). [göñül,]*

Hicrān ateşi yaḳdı **göñül** şehrini eyledi berbād
Ḳıldı ḫarāb virdi fenā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 9). [göñül,]*

Zāhid bilmez bu esrārı çeşm-i ʿamā yoḳ envārı
Terk olmadan **göñül** varı nice irer Sübḥānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 8). [göñül,]*

Bu pendimiz rūşen beyān hiç itmezim aṣlā nihān
Sükūtī ġarīb bir dervişān irdi **göñül** seyrānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 10). [göñül,]*

Nāra ṭāḳat ḳalmadı bu nā-tüvān bī-çāreniñ
Yandı ʿaşḳıñ ateşiyle bu **göñül** vīrānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 6). [göñül,]*

Ey **göñül** geç māsivādan itme bunda ülfeti
Bende-i āl-i ʿAlī saʿy idegör ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 1). [göñül,]*

Mūsā-yı Kāẓım **göñüller** bezmine ḳıldı güşād
Şāh ʿAlī imām Rıżānıñ oldu bize himmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 9). [göñüller, -ler]*

Cemāl-i ẕāt-ı Mevlāya bular ʿāşıḳ olup her dem
İderler rüʾyet-i dīdār **göñülde** özge sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 10). [göñülde, -de]*

Sükūtī bir gedā ḳuldur kimine ḫāk-i pāyinde
Niyāz eyler gice gündüz **göñülde** itdi miʿrācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 16). [göñülde, -de]*

Bu bir dīn ü ḳadim olmuş bu ʿālem ḫalḳına farżdır
Ḫudānıñ beyt-i āʿẓamdır **göñülden** itme iḫrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 6). [göñülden, -den]*

Sükūtī Dervişi gel gör geçüpdür cümle vīrāndan
Ḫudādan ġayrı hiç bilmez **göñülde** itdi seyrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 10). [göñülde, -de]*

Göñül geçmiş bu ʿālemden nider dünyā vü ʿuḳbāyı
Ḥaḳiḳat sırrına ʿārif olan neyler bu eşyayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 1). [göñül,]*

Şehā **göñlüm** uşanmışdır sivā ḥubı yalan şimdi
Giriftārım belālarla vefāsı yoḳ cihān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 1). [göñlüm, -ü, -m]*

Virilse kişver-i iḳlīm Süleymān-ı Zamān olsam
Ḳamusu bir pula degmez nider **göñlüm** o sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 4). [göñlüm, -üm]*

Göñül mülkünü terk itdim nidem artıḳ bu dünyāyı
Ḳanāʿat semtine geçdüm vaṭān ṭutdum hem ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 1). [göñül,]*

Yoḳ vücūdu māsivānıñ ṭālibā virme **göñül**
Terk idip gel ister isen açıla gözden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 5). [göñül,]*

Neşʾeyāb ider **göñüller** bāġını hep ser-te-ser
Ḫürrem olur ḳalb-i nāşād ʿaşḳile ol ān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 7). [göñüller, -ler]*

Sükūtī men ʿaref dersin kim aldı dest-i kemālden
Cenāb-ı Ḥaḳḳı bilmiş ol **göñülden** ġayrılar terkidir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 10). [göñülden, -den]*

Göñlümüzü şād ḫürrem eyledi her bār miḫnet
Oldu gülşen şehr-i cismim ser-te-ser gülzār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 1). [göñlümüzü, -(ü)müz]*

Sāyeʾi luṭfunda dāʾim ḳalbimiz maḥzūn degil
Himmet ile her Ṣanıḳ **göñül** ider şādān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 4). [göñül,]*

Baʿīd Ṣanma bizi şāhım bu **göñlümden** degil iḫrāc
Būy-ı ḥüsnüñ gelür dāʾim beher sāʿat ẓuhūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 5). [göñlümden, -üm, -den]*

Şahā nāmıñ vüṣūlünde bu **göñlümüz** sürūr itdi
Muḥabbet ẕāt-ı pākından ṣaḳın ṣanma mürūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 1). [göñlümüz, -ümüz]*

Bilürsün ki seniñ ḥubıñ lezīẕdir bal u sükkerden
Ne lezzetdir doyulmaz hiç **göñül** Ḥaḳḳa şükür itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 10). [göñül,]*

Bu eşʾārı Sükūtīniñ kemālile ider taḳdīr
Ḳarībim hiç degil ayru **göñül** baʾżen ṣabūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 14). [göñül,]*

Seniñ elṭāfnı her dem ʿaceb mi itmeyim hiç yād
Benim Ẕikrim ḳamu fikrim **göñülden** hep ṣudūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 8). [göñülden, -den]*

Aldı destimden cenānım rūy-ı gül mehpāremi
Ḥasrete bıraḳdı Sükūtī **göñlümüz** ḳıldıḳ fiġān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 12). [göñlümüz, -ü, -müz]*

Sür çıḳar ḥubb-ı sivāyı sen **göñülden** ṭālibā
Dīde-i cān açılup Ḥaḳḳı görürsün dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 3, Mısra 1). [göñülden, -den]*

Bir pula degmez cihānıñ ziyneti ey şeyḫ ü şāb
Terk idegör ḳalmaya hiç **göñlünüzde** ıżṭırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 4, Mısra 2). [göñlünüzde, -ü, -ñüz, -de]*

Mülk-i dünyā bī-vefādır ḳıl ferāġat ey **göñül**
Cehd ide gör terkini ur bul saʿādet ey **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 25, Mısra 1). [göñül,]*

Mülk-i dünyā bī-vefādır ḳıl ferāġat ey **göñül**
Cehd ide gör terkini ur bul saʿādet ey **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 25, Mısra 2). [göñül,]*

Ḫiẕmetinde beẕl-i cān it rūz u şeb ile heves
Ẕikr-i Ḥaḳḳı sür **göñülden** dāʾimā her bir nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 6). [göñülden, -den]*

Virme **göñlüñ** ziynetine bu cihānıñ durma ḳaç
Mihrini vir ḳaḥbe zendir itme gel sen izdivāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 1). [göñlüñ, -üñ]*

Mest olup dīvāna gel Bāḳır imāmıñ ʿaşḳına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı şor **göñlünden** rūz u şeb her dem ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 4). [göñlünden, -ün, -den]*

Ḳıl ferāġat māsivādan **göñlüne** çekdirme sed
Mihrini ver ḳaḥbe zendir beyt-i dilden eyle red *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 1). [göñlüne, -üñ, -e]*

göñül: *"Ey gönül!" anlamlarında bir ifade.*

Virme dil gel māsivāya bī-vefādır ey **göñül**
İltifātıñ itmeyüp gel pür cefādır ey **göñül** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 1). [göñül,]*

göñül baġlar: *Gönlünü bağlamak, düğümlemek II candan bağlanmak, sevmek, âşık olmak, gönül vermek.*

Buna her kim **göñül baġlar** ṣonunda zehr-i ḳātildir
Ṣaḳın aldanma ey sālik ḳo naḳşını zībādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 7). [göñül baġlar, -r]*

göñül itme: *Gönül etmek. İyiliğini veya kötülüğünü gönülden dilemek, himmet etmek II isteğine ulaşmak; keyiflenmek; incinmek, kırılmak.*

Göñül itme ḥaẕer benden fiġān eyle nedir Ẕārıñ
Ḥaḳ ile ḳıl bugün ülfet dü ʿālemde odur yârin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 1). [göñül itme, -me]*

göñül mülkü: *Gönül ülkesi.*

Çerāġ-ı nūr-ı Aḥmedden uyanmış tā ezelden çün
Kimin kim ḳalbine irse **göñül mülkü** olur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 6). [göñül mülkü,]*

Resūlullah buyurmuşdur bularıñ ḥaḳḳına ol dem
Ki bunlar nūr-ı ʿaynımdır **göñül mülkünde** bir cevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 12). [göñül mülkünde, -n, -de]*

göñül şehr: *(Âşığın) Gönül şehri.*

Bu dört yāri ḳaçan ansam **göñül şehr** olur mesrūr
Buları kim sever cāndan günāhıñ Ḥaḳ ider mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 1). [göñül şehr,]*

Ḥarāb oldu **göñül şehri** bu bed fikrim riyā ile
Zebūn eyler beni bu nefs belādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 13). [göñül şehri,]*

Bu bendeki ʿucub riyā **göñül şehrin** ḥarāb itdi
Kibirle kin derūnuma ḥased murdār olur bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 1). [göñül şehrin, -n]*

göñül vir-: *Gönlünü vermek, sevip aşık olmak.*

Göñül virdim ben ezelden Muṣṭafāya
Ġulām oldum muḥaḳḳaḳ bil Murtażāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 1). [göñül virdim, -di, -m]*

Bilürken bu fenā mülkin beḳāsı yoḳ imiş aṢlı
Niçün böyle **göñül virdin** behey ṭālib yalan dünya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 2). [göñül virdin, -di, -n]*

Göñül virme dedim aṣlā vefāsı olmayan yāre
Belāsı miḥneti birçoḳ kim olmuş mübtelā bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 5). [göñül virme, -me]*

gör-: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.*

Cim Cemāli Muṣṭafāya tā ezelden ʿāşıḳım
ıdça ñıbāḳiN nuN ن**gördüm** nūr ile ṭolmuş semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 10). [gördüm, -düm]*

Ḳahrıyla urdu felek çün seyfini dil mülküne
Merhem itse bir ṭabīb yoḳ **görmedim** bunda şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 4). [görmedim, -me, -di, -m]*

ʿİlm-i noḳṭadan ḫaberdār eyledi şāhım benim
Bā-i bismillah **gördüm** derc olupdur dört kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 6). [gördüm, -dü, -m]*

Müftī fetvālar virür Ḥaḳ yolundan ayırır
Ṭamuya **gördüm** sürer çaġırırım Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 10). [gördüm, -dü, -m]*

Geç bu kes̲ret ʿāleminde rāh-i Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Vaḥdet ilinde beḳā ol **görmeye** aġyār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 6). [görmeye, -me, -y, -e]*

Sözüm ṭutġıl behey zāhid seḥerlerde Ḥaḳḳı z̲ikr it
Evlā **gör** Ḥaḳḳa sen ʿābid seḥerlerde Ḥaḳḳı z̲ikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 2). [gör,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ **görenler** şād olurmuş her demi
Ḳalb-i maḥzūndur Sükūtī olmadı hiç inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 11). [görenler, -en, -ler]*

Z̲ülfünüñ sevdāsına **görünce** mecnūnlar düşüp
ʿAşḳ-ı mecāzī itdi ifnā bunları ḥadden z̲iyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 9). [görünce, -ünce]*

Ölümden evvel öldüler bular ḥaşr **görüp** bunda
Ḥayāt-ı ḥıżra irişmişdir ġulām kim olur Caʿfer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 7). [görüp, -üp]*

İrerler menzil-i pāye cihānı bir pula ṣaymaz
Cemāl-i Ḥaḳḳı her yüzde **görenler** özge kān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 4). [görenler, -en, -ler]*

İltifātıñ eylemez hiç **görse** bir ġāyet faḳīr
Kendini begler paşādan ne ʿaceb ekber ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 3). [görse, -se]*

Şānına lāyıḳ olan kim kendini ednā **görüp**
Ḫalḳ-ı ʿālem anı ol dem başına efser ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 5). [görüp, -üp]*

Kürsīlerde vaʿẓ idersiz şerḥ ʿaḳāʾid dersini
Bī-ḫabersiz z̲āt-ı Ḥaḳdan **gördüm** ḳurı bürhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 8). [gördüm, -dü, -m]*

Bī- pahā ḳabza ḥacerle **görse** elmās taşını
Yek bahādır z̲an iderler böyle bir emvalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 13). [görse, -se]*

Pādişāhım vechi pākına **görmege** itdim heves
Bāb-ı Luṭfundan ümīdim kesmezim hiçbir nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 1). [görmege, -me, -ġe]*

Aç niḳābıñ dilberā müştāḳıñ olmuş cümle nās
Māh cemāliñ **görmege** ʿāşıḳlar ider iltimas *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 2). [görmege, -mek, -e]*

Görse Mecnūn seni ol dem Leylādan fāriġ olur
Perde çekmişdin yüzine şimdi oldun irtisās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 5). [görse, -se]*

Ḥaḳ müẕāhir 'ālem içre **görmeyen** nādān imiş
Vechi ādemde bilā şek görünen raḥmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 1). [görmeyen, -me, -yen]*

Ḥaḳ müẕāhir 'ālem içre görmeyen nādān imiş
Vechi ādemde bilā şek **görünen** raḥmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 2). [görünen, -ün, -en]*

Sende maḥv oldu bu cismim māh cemāliñ **göreli**
Vuṣlatıñ sevdāsı olmuş gülzārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 7). [göreli, -eli]*

Aldadır **gördüm** bu ḫalḳı cāzū bir mekkāredir
Ḳatline ṭālib irişgil ḥançeri bāġrına baş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 5). [gördüm, -düm]*

Sī vü dü ḥarfiyle ḳılmış vechini hem de ʿayān
Anlına heft āyetini **gördüm** yazarlar yekser ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 4). [gördüm, -dü, -m]*

ʿAşḳ ile ābād idermiş şol vīrāne gönlümüz
Ġuṣṣa-ı ġām **görmeziz** biz tār u mār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 6). [görmeziz, -mez, -iz]*

Vechine heft āyetini **gördüm** oḳurmış ehl-i ʿaşḳ
Secde-gāhı evvelde Ādem virdi esmāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 3). [gördüm, -dü, -m]*

Egerçe Nūḥ Ṭufānında necāta ir **göreñ** sensin
Beni baḥr-ı fenā içre idersin ʿaşḳile iġrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 5). [göreñ, -en]*

Gördükçe ḥüsnünü men artar efġānım Ḥaḳ
Bülbülüm nāle ḳıldım bāġ ile bostānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 1). [gördükçe, -dükce]*

Bir ʿaceb heyʾet Ṣıfātı file beñzer ḳāmeti
Her **gören** ḫavf itdi ġāyet bende şaşdım baḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 4). [gören, -en]*

Şevḳ ile eyler muḥabbet gönlümüz aldı yeter
Bilmezem **görmüş** o cāẕū geldi hemān Ṣallanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 12). [görmüş, -müş]*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı Ḥaḳda eylemiş her dem fedā
Şol kişiler terk-i dünyā itdiler **görmez** emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 8). [görmez, -mez]*

Kimseye ḳılmaz vefā **gördüm** cihānda bu felek
Mümkünü yoḳ ḳaḥbe zendir eyleme andan dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 1). [gördüm, -dü, -m]*

Bir cefākār yāre düşdüm hiç vefāsın **görmedik**
Müptelāyım derd-i ʿaşḳa bir devāsın **görmedik** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 2). [görmedik, -me, -dik]*

Ayrılıḳ irdi Şīrīnʾden bir vaḳit Ferhād gibi
Kūh-ı ṣaḥrālar gezerdim mehliḳāsın **görmedik** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 6). [görmedik, -me, -dik]*

Āhımız eflāka çıkdı ey Sükūtī bu Zamān
Neyleyim bu ġurbet içre bir Ṣefāsın **görmedik** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 10). [görmedik, -me, -di, -k]*

ʿÖmrüm içre bir ṣafāsın **görmedim** bu fānīniñ
Çoḳ cefālar irdi bize ḥālimiz yaman gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 3). [görmedim, -me, -dim]*

Cehd iderler gice gün Ḥaḳḳı ʿayān **görsün** bugün
Kāmil ile her bir sözüñ ider hemān ḳalmaz cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 11). [görsün, -sün]*

Kimseler hiç sāyesinde **görmedi** aṣlā vefā
Bir vefāya ḳahr biñ cevrile ġaddār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 5). [görmedi, -me, -di]*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhār bunda ʿuṣṣāḳı **görür**
Görmez anı bī-baṣarlar çeşm ʿamādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 9). [görür, -ür]*

Derviş Sükūtī hiç **görmedim** devr-i felekde bir vefā
Şiddetle elem miḥneti çoḳ bundan girü imān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 11). [görmedim, -me, -di, -m]*

Āteş-i ḥüsnüñ ṭoḳunmuş yañayor kül-ḥāneyim
Māh cemāliñ şevḳine ben **görünce** pervaneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 2). [görünce, -ünce]*

Devr-i Aḥmede irişdik bir zamān ol şāh ile
Gördük anı ḫalḳ-ı aʿẓam menzil-i aʿlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 22). [gördük, -dü, -k]*

Levḥ-i ḥüsnüñde ki yazmış āyetini ḥarf-be-ḥarf
Sūre-i Fātiḥa **gördüm** aṣl bir Ḳurʾān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 4). [gördüm, -dü, -m]*

Dürlü renklerde görünen bunda her ʿuṣṣāḳına
Şeş cihetden perde çekdin **göremez** nādān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 8). [göremez, -e, -mez]*

Mescid-i meyḫānelerde ḳanda baḳsam zāhidā
Görmüşem günden ʿayān Ḥaḳ ʿāleme tābān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 10). [görmüşem, -müş, -em]*

Dürlü renklerde **görünen** bunda her ʿuṣṣāḳına
Şeş cihetden perde çekdin göremez nādān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 7). [görünen, -ün, -en]*

Ḥaḳ **görürüm** ḳanda baḳsam Ḥaḳ ile çün ṭopṭolu
Ḥaḳdan ayru yoḳ Sükūtī **görürüm** her yana men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 11). [görürüm, -ü, -r, -ü, -m]*

Ḥaḳ **görürüm** ḳanda baḳsam Ḥaḳ ile çün ṭopṭolu
Ḥaḳdan ayru yoḳ Sükūtī **görürüm** her yana men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 12). [görürüm, -ü, -r, -ü, -m]*

Görüp bu ḫalḳa ẕikre Ḫudāyı yād idip bir çoḳ
Hele bu ateş-i ʿaşḳa vücūdunu ṣalan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 3). [görüp, -üp]*

Ḥaḳḳı bulmaḳ **görmek** ġayrılerden kes ümīd
Himmetiyle şeyḫiñ olur müşkülüne āsān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 31). [görmek, -mek]*

Bugün bir ṣaḫṢı ben **gördüm** feṣāḥatle oḳur Ḳurʾān
Cemīʾān beldeler gelmiş anı dinler nice insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 1). [gördüm, -dü, -m]*

Ledün ʿilminde māhirdir ki ol Ḫıżrʾıñ maḳāmıdır
ʿAref dersini kāmilden alıp **gördüm** nice ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 6). [gördüm, -dü, -m]*

Çaldı rıḥlet kūsu baña gitmege ʿuḳbā bugün
Görmedim hiç bunda raḥat neylerim dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 2). [görmedim, -me, -di, -m]*

Bu Vīrān kārḫāneniñ ben **görmedim** ābādını
Hedm olur dün ü gün ʿayāndır olmada ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 5). [görmedim, -me, -di, -m]*

Saʿy iderken vuṣlāt-ı dildāre ben nāʾil olam
Cānib-i Ḥaḳdan hidāyet irdi **gördüm** māh-rū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 10). [gördüm, -dü, -m]*

Vechiniñ müştāḳıyım ben aç niḳābın sen baña
Bāb-ı ḥüsnüne çeker sed **görünür** her dem cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 8). [görünür, -ün, -ü, -r]*

Bugün **gördüm** dilarāyı oturmuş bir çemenlerde
Ḳadeḥ Ṣundu bize ol dem gülistān-ı baharlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 1). [gördüm, -dü, -m]*

O bir sırdır **görünmez** hiç mekānı yoḳ hemān dirler
Ya bu mülk-i derūnumda ne pertev ṣalmış ekvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 3). [görünmez, -ün, -mez]*

Hep tecellī eyleye Ḥaḳḳıñ yüzü bu arada
Göreñ oldur görünen ol bu eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 2). [göreñ, -en]*

Ṣūret-i ʿanāṢırda bugün yüẐüne urdu niḳāb
Kendini ḳıldı nihān **görmedi** zāhid dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 8). [görmedi, -me, -di]*

Hep tecellī eyleye Ḥaḳḳıñ yüzü bu arada
Göreñ oldur **görünen** ol bu eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 2). [görünen, -ün, -en]*

Vechini ʿayān gördü bugün ʿāşıḳların dünyāda
Zāhidā arzu ḳılar **görmege** anı ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 2). [görmege, -me, -ġe]*

Dīdesini gör nice **göre** şemsin cihānı
Ẓulmetde ḳalıp beñzediler cins-i ḥayvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 5). [göre, -e]*

Ders-i ʿaref oḳumayan fehm idemez nefsini
Ḳanda Ḥaḳḳı **görmüş** olur varmadan ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 8). [görmüş, -müş]*

Seni **görmek** Ḥaḳḳı **görmek** buyurduñ ʿāleme ol dem
Seniñ nuṭḳuñ muḥaḳḳaḳdır ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 9). [görmek, -mek]*

Seni **görmek** Ḥaḳḳı **görmek** buyurduñ ʿāleme ol dem
Seniñ nuṭḳuñ muḥaḳḳaḳdır ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 9). [görmek, -mek]*

Derviş Sükūtī her bār söyler bu naẓmı āşikār
Görmek istersen dīdār gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 14). [görmek, -mek]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ **görenler** bunda lā yaʾḳıl durur
Farḳıñ itmez oldu anlar mescid ü meyḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 5). [görenler, -en, -ler]*

Bugün ben levḥ-i ḥüsnüñde oḳudum bunca Ḳurʾānı
Görürüm āşikār olmuş nice āyāt-ı Sübḥānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 2). [görürüm, -ü, -r, -ü, -m]*

Ḳaşıñla kirpigin hem ser yedi ḥaṭla maʿnīdir
Muḥaḳḳaḳ oḳunur **gördüm** yüzünde cümle Ḳurʾānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 4). [gördüm, -dü, -m]*

Yed-i ḳudretle anıñ tecelli itdi cüz ü kül
Yedi ḳat āsumān üzre **görüldü** ḳudret-i şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 4). [görüldü, -ül, -dü]*

Cemāliñde anıñ **gördüm** Zebūr Tevrāt daḫı İncīl
Kelāmullah ile mevcūd cihānıñ cümle insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 3). [gördüm, -dü, -m]*

Demişdir noḳṭa-ı bāyım ḳamu aṣḥābına ol şāh
Bu sırrı fāş idince ol **görüldü** ḳudret-i şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 6). [görüldü, -ül, -dü]*

Sürerler Ḥaḳḳın ẕikrini gice gün ḳāyım olmuşlar
Görenler Ṣandı Mecnūn mecāzī ʿaşḳ-ı Leylāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 4). [görenler, -en, -ler]*

Zamān-ı Ḥıżra irmişler ledün ʿilmiñ ider taḥṢīl
Maʿārif dersini **görmüş** oḳur dilde her esmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 8). [görmüş, -müş]*

Görenler sırr-ı Mevlāyı niderler fānī dünyāyı
Sürerler Ẕikrini Ḥaḳḳıñ bulan dilde müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 1). [görenler, -en, -ler]*

Neyleyim bunca nebīye hem velīye yalvarup
Hiç biri ḳılmaz şefāʿat **gördüm** ki nuṣret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 18). [gördüm, -dü, -m]*

Bir şebī Derviş Sükūtī Muṣṭafāya dūş olup
Şefḳātiñ **gördüm** hezārān baña nefret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 22). [gördüm, -dü, -m]*

Çünki farż olmuş Ḫudādan her ḳula burhān ile
Ḫoş ṭutanlar ṭamu **görmez** her zamān bir kemteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 10). [görmez, -mez]*

ʿİlm-i noḳṭadan ḫaberdār eyledi şāhım benim
Bā-i bismillah **gördüm** derc olupdur dört kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 6). [gördüm, -düm]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ bu yolda cān niṣār itdim
Murādım verdiler **gördüm** benim dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 10). [gördüm, -dü, -m]*

Merḥamet-i āṣār sende **görmedi** hiçbir nebī
Evliyāya ẓulmüñ artıḳ eyledin ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 7). [görmedi, -me, -di]*

Ol gürūh-ı evliyāda sālikānıñ rehberi
Ḥaḳḳa ir **görmüş** muḥaḳḳaḳ bunca bāy-ı kem-teri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 2). [görmüş, -müş]*

Çeşm-i ʿamā ḳanda **görsün** nitekim ḥayvān imiş
Cān gözünü açа gör kim sende bil Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 15, Mısra 1). [görsün, -sün]*

Odur burc u ḳamer şemsiñ cihānı ṭutduġu enver
Anıñ ḥüsnüñdeki żiyā **görünen** nūrudur Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 34). [görünen, -ün, -en]*

Muḥaḳḳaḳ iltimās eyler yolunda nice bāy-ı ednā
Cenāb-ı Ḥaḳḳı sen bildir **görelim** ḳandadır Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 10). [görelim, -e, -lim]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına irmiş idi
Bezm-i ḳuds-i evliyālar zümresin **görmüş** idi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 14). [görmüş, -müş]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil Ṣāḥib-i irşād ider
Ẓāhiri vīrān **görünür** bāṭını ābād ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 14). [görünür, -ün, -ü, -r]*

Görünür maḥşerde ḳıyāmet güni
Aḫlaḳı ne ise gir ol ṭüni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 63). [görünür, -ün, -ür, -]*

gör: *... olarak görmek, öyle saymak.*

Mezheb-i pāk-i Caʿferʾiñdir ḳulunu Ḥaḳ **görmeyen**
ʿĀḳibet berzāḫā uġrar ṣanmañız raḥmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 9). [görmeyen, -me, -y, -en]*

gör: *"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.*

Manẓar-ı Ḥaḳ ḳalb içine pāk ide **gör** sen anı
Taḥtgāhıñ anda ḳurmuş itme Ṣaḳın sen ḫarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 7). [gör,]*

Beyt-i Ḥaḳḳıñ şol göñüldür zāhidā eyle ṭavāf
Kaʾbe-yi muṭlaḳ Ḫudāyı añla **gör** dīdār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 8). [gör,]*

ʿĀşıḳları gel **gör** hemān bunda nice menzil alur
Bir mürşid-i ḥāẕıḳ bulup himmetiyle belālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 5). [gör,]*

Ẕevḳ-i cihāndan geçem deyü terk-i sivā eylerken
Derviş Sükūtī gel **gör** bugün güldü baña vefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 10). [gör,]*

Ol ḥaḳiḳat erleriñ **gör** baḥri ʿaşḳa ġarḳ olup
Dürr-i maʿden gevherine irdi maḥrem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 11). [gör,]*

ʿİlmiyle zāhid Ḥüseyn **gör** kendini rehber ṭutar
Ḳalb-i memlū kin kibirle hem ḥased ekser ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 1). [gör,]*

Bir fenā aḫlāḳa düşmüş rūz u şeb **gör** vāʿiẓi
Her ḫuṣūṣda bu Sükūtī göñlünü kem-ter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 13). [gör,]*

Bülbül-i şūrīdeler **gör** zār idermiş her seḥer
Bir gül-i raʾnā içün nālān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 3). [gör,]*

ʿAşḳına düşmüş yanar Derviş Sükūtī bir ġarīb
Maḥv olunca **gör** ṭutuşmuş artdı nārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 14). [gör,]*

Bülbül-i şūrīdeler **gör** her ṣaḥrā feryād ider
Bir gül-i raʿnā içün biñ zār ile efġān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 5). [gör,]*

Küntü kenziñ **gör** baḫşını iṣbāt ider her vechle
Men ʿarefden ders oḳuyan her ṭālibi ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 3). [gör,]*

Elde iken cümle varım eyledi yaġmā-yı ʿaşḳ
Bu vücūdum maḥv ḳıldı **gör** nice ifnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 2). [gör,]*

Ṣavm-ı ṣalātle **gör** zāhidi her bir işi bitmiş Ṣanır
Cennet ġarażı cehd itdiġi bulmadı ol Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 3). [gör,]*

Dinler isen Şeyḫ Sükūtī naẓmını her rūz u şeb
Rāh-ı Ḥaḳḳı itdi iẓhār añla **gör** maʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 16). [gör,]*

Gör beni ʿaşḳıñ ne ḥāle ṣaldı şimdi sevdigim
Mecnūnum Leylā yüzünden küllī vīrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 3). [gör,]*

Vuṣlātıñ sevdāsı atdı bunca dem ġurbetle
Ḳābil-i ḳısmet degil yār **gör** ki hicrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 6). [gör,]*

Uyma Şīrīn sözüne Derviş Sükūtī her zamān
Bir belāya uġramış **gör** bugün nice Ferhādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 12). [gör,]*

Ḥażret-i Yaḥyā **gör** kim ẕulmüyle oldu şehid
Ḳan pahā heftād hezār Ḥaḳ eyledi ʿiṭā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 17). [gör,]*

Nār-ı ʿaşḳa çünki düşdüm ben daḫı her rūz u şeb
Yañar oldum mavḥ olunca **gör** beni külḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 8). [gör,]*

Nār-ı hicrāna dūş olmuş bu vücūdum ser-te-ser
Baḥr-ı ʿummān kār ider mi **gör** ṭutuşmuş cism-i cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 8). [gör,]*

BerẔāḫa düşen ḥāl nice **gör** olmuş yaman
Mürşid gerek anı daḫı terbiye ide bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 5). [gör,]*

Dīdesini **gör** nice göre şemsin cihānı
Ẕulmetde ḳalıp beñzediler cins-i ḫayvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 5). [gör,]*

Dīde-i cānıñ küşād it **gör** ne ʿālemsin bugün
Ḥüsrev-i dīdāra cihān beñzersin Süleymāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 5). [gör,]*

Naḳī imām ʿAlīniñ **gör** elinde ḫucceti ẓāhir
Hem oldur vārīṯ-i Ḥaydar cihāna evliyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 11). [gör,]*

Mışr-ı cāmiʿdir vücūduñ secde-gāhı ʿāleminiñ
Aç gözüñ Derviş Sükūtī **gör** bugün sende anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 12). [gör,]*

Kaʾbe-yi ḫüsnüñ ẕiyāret itmek içün her seḥer
Luṭf-ı iḥsānına geldim **gör** bugün dīvāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 8). [gör,]*

Sükūtī Dervişi gel **gör** geçüpdür cümle vīrāndan
Ḫudādan ġayrı hiç bilmez göñülde itdi seyrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 9). [gör,]*

Ölümden evvel öldürür maḳām-ı ḥaşr **gör** bunda
Zamān-ı ḥıżra kim irse bulur anlar muʾammāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 7). [gör,]*

Kim ki anıñ yollarını itmedi cāndan ḳabūl
Ġaflet ile ʿömr geçüp dīdesi **gör** dāʾim şaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 10). [gör,]*

Ṭaʾn olunmaz zāhidā **gör** bunların aḥvālini
Mevt-i īrād gelmedi öñ oldular ehl-i ḳubūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 9). [gör,]*

Maʿrifetden dem urur **gör** baʿżı insānlar her demi
Dürlü ṣanʾatlarda işmām itdirir renk-i būyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 1). [gör,]*

Ṣavmıyla bunca ṣalāt itdiġi **gör** zāhidi
Kin kibirle fiʿil-i nifāḳ ṭutduġu **gör** zahidi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 7). [gör,]*

Ṣavmıyla bunca ṣalāt itdiġi **gör** zāhidi
Kin kibirle fiʿil-i nifāḳ ṭutduġu **gör** zahidi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 8). [gör,]*

Girsin binüp itdi ṭavīl ṭamu ʿaẕābın ḫalḳı cihāna
Muġalaṭa ideyor **gör** vāʿiẓi kim yoḳ edebī nāmūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 6). [gör,]*

Zehrile ġām kase kase ṣunmada her dem-be-dem
Baġrımı pür ḫūn ider **gör** ḳahrıyla her zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 6). [gör,]*

Ḳalbiñ içre **gör** bugün itmiş ḳarār
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 7). [gör,]*

ʿilminden ziyāde **gör** cehli ẓāhir
Ehl-i ḥasūd olan nifāḳa daʾir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 31). [gör,]*

gör: *"-e gör" sürerlik fiili.*

İt taḳarrub buñlara sen vāḳıf ol esrārına
Men ʿarefden cehd ide **gör** dersini sen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 4). [gör,]*

Saʿy idip leyl ü nehārān bula **gör** bir kāmili
Dāmene pekçe yapışgil āsān eyle fenādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 7). [gör,]*

Cehd ide **gör** rūz u leyāl semt-i necāt ir rāhına
Nefs ʿaskerin ḳırmaḳ içün düş yoluna ara bir uç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 3). [gör,]*

Emvālini bir mürşide eyle beyān her rūz u şeb
Terk ide **gör** kibr-i kini ḳalbiñ seniñ ġāyetde ṭuc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 8). [gör,]*

Ẕikr eyle sen Ḫudāyı cehd ide **gör** her ṣabāḥ
Bulmaḳ istersen beḳāyı cehd ide **gör** her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 1). [gör,]*

Ẕikr eyle sen Ḫudāyı cehd ide **gör** her ṣabāḥ
Bulmaḳ istersen beḳāyı cehd ide **gör** her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 2). [gör,]*

ʿAşḳile sen gir yola baḳma hem Ṣaġa hem Ṣola
Ḥaḳ buyurmuş hem Resūle cehd ide **gör** her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 4). [gör,]*

Ol bu yoluñ ʿāmili dinleme gel cāhili
Reh-nümā it bir kāmili cehd ide **gör** her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 6). [gör,]*

Mürşide bel baġlayıp her seḥerler aġlayup
Deryā gibi hem çaġlayup cehd ide **gör** her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 8). [gör,]*

Küntü kenzin dedi Ḥaḳ al bu maʿnādan sebaḳ
Cān gözün aç sen de baḳ cehd ide **gör** her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 10). [gör,]*

Men ʿaref dirsen bugün taḥṢīl eyle dün ü gün
Dinle gel kāmil sözün cehd ide **gör** her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 12). [gör,]*

Ẕikrine vir revnaḳı tā olasın muttaḳī
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı cehd ide **gör** her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 14). [gör,]*

Dāmeni muḥkem ṭuta **gör** Derviş Sükūtī bir eriñ
Vaṣl ider ol seni Ḥaḳḳa hicrānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 13). [gör,]*

RuḥṢatıyla ḳıl riyāżat ḳalbini pāk ide **gör**
Pota-i ʿaşḳda eritgil kendini meṣel raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 5). [gör,]*

Nefsine uyma Ṣaḳın gel itmeden Zebūn seni
Pota-i ʿaşḳa ata **gör** ḳaynayan miṣl-i raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 8). [gör,]*

Mūtū ḳable en temūtū çünki dedi Ḥaḳ Resūl
Fehm ide **gör** işbu naẓmı nuṭḳ-ı bürhāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 8). [gör,]*

Ẓulmet-i nefs ḳaplamışdır bu vücūduñ şehrini
Saʿy ide **gör** ey Sükūtī envāre irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 10). [gör,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendeni şād ider **gör**
Maḥzūn olmuş ḳalb çün vīrānım ider şimdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 9). [gör,]*

Ḥubb-ı evlād-ı ʿAlīye cān u baş ḳıl her müdām
Ẓabṭ ide **gör** nefsini her ġavġāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 6). [gör,]*

Erenler rāhına cāndan ola **gör** sen daḫı teslīm
Resūlüñ şerʿini gözle güzel bir sāye ol ḳānīʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 5). [gör,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendine eyle naẓar
Hem derūnuñ pāk ide **gör** ḳalmaya aṣlā sürāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 14). [gör,]*

Ṭālibā gel saʿy ide **gör** bu derūnuñ eyle Ṣāf
Ḳalbiñ içre Ḥaḳḳı ẕikr it beytini eyle ṭavāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 1). [gör,]*

Merd isen nefs ʿaskerine tīġ-ı Ḥaydarla yürü
Ḍarb ide **gör** virme fırṢat dīv ile şeyṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 10). [gör,]*

Cehd ide **gör** bul kāmil olmaya ʿömrüñ zevāl
Tā olunca ehl-i ḥāl dīvān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 9). [gör,]*

Saʿy ide **gör** bul bir er dinle nuṭḳuñ her nedir
Ḥaḳḳı Ẕikr it her seḥer erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 13). [gör,]*

Cehd ide **gör** ey Sükūtī bulasın bir kāmili
Göstere ol Ḥaḳḳı saña āşikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 13). [gör,]*

Gir Ṭarīḳ-i evliyāya ḥiẓmet eyle cān ile
Her murādıñ virir ancaḳ bula **gör** dānā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 10). [gör,]*

Her kelāmım dürr-i maʿnā cevheri yektā bugün
Fehm ide **gör** işbu baḥrı sen ḥaḳiḳat Caʿferi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 4). [gör,]*

İriş bir kāmil insāna ṭuta **gör** dāmenı her dem
Seniñ ḳalbiñ yuyar anlar virirler mesned-i pāye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 5). [gör,]*

Murādın Ḥaḳ ise ey cān ola **gör** mürşide ṭālib
Açar ol dīde-i cānıñ iresin ẕāt-ı Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 7). [gör,]*

Erenlerden ola himmet ola **gör** ʿAskere bende
Ḥavāric ḳavmine her dem teberrā ṣad-hezār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 15). [gör,]*

Küntü kenziñ sırrını bul sende hem ẓāhir durur
Cehd ide **gör** sen daḫı irmek dilersen ol kana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 4). [gör,]*

Fırṣatıñ var iken ġayret ide **gör**
Bir şeyḫe bīʿat it kāmil üstada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 23). [gör,]*

Yād ide **gör** her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 5). [gör,]*

ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini berdār it
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı Ẕikr ide **gör** her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 20). [gör,]*

İtme feryād boş yere hele zāhid sözü kes
Ẕikr ile doldur derūnuñ cehd ide **gör** her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 14, Mısra 2). [gör,]*

Çeşm-i ʿamā ḳanda görsün nitekim ḥayvān imiş
Cān gözünü açа **gör** kim sende bil Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 15, Mısra 2). [gör,]*

Mülk-i dünyā bī-vefādır ḳıl ferāġat ey göñül
Cehd ide **gör** terkini ur bul saʿādet ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 25, Mısra 2). [gör,]*

Saʿy ide **gör** rāh-ı Ḥaḳda bulasın bir reh-nümā
Feṭḥ ider her müşkülünü cān u başın aña ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 3). [gör,]*

Saʿy ide **gör** gice gündüz ey hümām
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 13). [gör,]*

gör-: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.*

Ẕinde ider her ḳulūbu ḳanda irer bir Ẕerresi
Ḫıżır-veş bulur ḥayātı **görmez** ol aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 6). [görmez, -mez]*

Seḥerde uyanan sürdü ḳamu tevḥīd ile virdi
Cemāl-i Ḥaḳḳı **gördü** uyan Ḥaḳ ẓikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 4). [gördü, -dü]*

Seḥerde **görünür** ol Ḥaḳ Sükūtīden işit muṭlaḳ
İder tevḥīd şecer evrāḳ uyan Ḥaḳ ẓikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 17). [görünür, -ün, -ür]*

Ḥaḳ cemāliñ **gördü** anlar bu cihānda şüphesiz
Dīde-i cānıñ güşāde eyledi bī-dār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 5). [gördü, -dü]*

Biñ naẕar ḳıldı Sükūtī kāʾināta bu zamān
Cümle ʿālem bir **görünür** ḳalmadı aġyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 12). [görünür, -ün, -ür]*

Murġ-ı ġarībin **görmez** misin hiç evc-i semā pervāz ider
Düşmüş ḳulaġuz bir önüne ʿaskerini tenhālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 9). [görmez, -mez]*

Beñzer anlar deryā içre Ṣu arar miṣl-i semek
Çeşm-i aʿmā **görmez** aṣlā kendi bir yem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 8). [görmez, --mez]*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhar diseler inkār ider
Çeşm-i aʾmā **görmez** aṣlā dedi pinhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 12). [görmez, -mez]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil maḫfī bu ʿālemde
Nola bir gün gelür başa **görürsün** hep ʿayān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 10). [görürsün, -(ü)r, -sün]*

Maʿārif dersini **görmüş** ölümden kim öleñ evvel
Eneʾl Ḥaḳ dārına girmiş ṣafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 7). [görmüş, -müş]*

Zīb ü zīver Ṣūretinden pertev urmuş ʿāleme
Muṭlaḳ ḥüsnüñ **görenler** şād olur her āneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 6). [görenler, -en, -ler]*

Āsumānıñ şems ü māhı şol yüzünden aḫẕ ider
Nūruñ işrāḳ itdi bunda **görünce** şemʾaneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 8). [görünce, -ünce]*

Ṭış eṭrāfiñ ḳılar maʿmūr-ı müzeyyen ḫūb-ı libāsile
Görünür Ṣūret-i Ḥaḳdan kelām-ı maʾnide gevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 8). [görünür, -ün, -ür]*

Cihān fānī degil bāḳī kim olur dāʾimā mesrūr
Görünür bunda her ʿālem giden gelmez olur maḫhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 2). [görünür, -ün, -ür]*

Zāhidler gibi bir ḳurı ṭaşdan bināya ṭapma gel
Beyt-i Ḥaḳḳı ara bul tā **göresin** mihmanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 6). [göresin, -e, -sin]*

Cān niṣār ider ezelden Ḥaḳḳı bunda kim **görür**
Derd-mend Derviş Sükūtī her zamān ḳurbān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 9). [görür, -ür]*

Kimseler hiç bu fenāda **görmemiş** aṣlā vefā
Bir vefāya biñ cefā eyler ḳatı eşrāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 13). [görmemiş, -me, -miş]*

Ḥüsnünü **görmek** içün men düşmüşüm sevdālara
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle bulmuşum dildār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 7). [görmek, -mek]*

Seniñ nūr-ı cemāliñden bu ʿālemler olur işrāḳ
Seniñ vechiñ diler **görmek** ḳapında nice biñ ʿuşşāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 2). [görmek, -mek]*

Girdi ara şiddet ile ol ʿadüvv-i ehl-i nifāḳ
Reşk ider ol dem münāfıḳ **görünce** ḳısḳanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 14). [görünce, -ünce]*

Bir cefākār yāre düşdüm hiç vefāsın **görmedik**
Müptelāyım derd-i ʿaşḳa bir devāsın **görmedik** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 1). [görmedik, -me, -dik]*

Yār ile hem-dem olayım çoḳ zamānlar cehd idip
Girdi aġyār hem arāya dil-rubāsın **görmedik** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 4). [görmedik, -me, -di, -k]*

Ḥasta oldum nice demler Ẕār-ı efġān ḳılmışam
Bir ṭabīb bī-devādan hiç şifāsın **görmedik** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 8). [görmedik, -me, -di, -k]*

Ṣaḳın meylini hiç virme zen ü dünyā ḳatı murdār
Libās-ı ḫūb şīrīn sözle **görünür** bunda aġyārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 4). [görünür, -ün, -ür]*

Erişir ḥāẕıḳ-ı mürşid yolunda cān fedā eyle
İder himmet ḳatı muḥkem **görür** seni bunda dīdārın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 6). [görür, -ür]*

Ey kerem kān-ı ḥabibim luṭf idip göster cemāl
Seni **görmek** Ḥaḳḳı **görmek** ʿāşıḳa ʿayn-ı viṣāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 2). [görmek, -mek]*

Ey kerem kān-ı ḥabibim luṭf idip göster cemāl
Seni **görmek** Ḥaḳḳı **görmek** ʿāşıḳa ʿayn-ı viṣāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 2). [görmek, -mek]*

Keşret ziynet libāsla **görünür** her dem-be-dem
Bir cāzū zen ḳatı müfsid dil-rubādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 5). [görünür, -ün, -ür]*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhār bunda ʿuşşāḳı görür
Görmez anı bī-başarlar çeşm ʿamādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 10). [görmez, -mez]*

Çeşm-i ʿamādan münezzeh eylemişken ẕātını
ʿAyn-ı bāṭın seni **gördü** cümlede ʿayān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 6). [gördü, -dü]*

Şeş cihetden ẕāt-ı Ḥaḳḳı ol ki **gördü** şüphesiz
Māsivāya baḳmaz anlar geçdiler bu ḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 3). [gördü, -dü]*

Hep ʿayāndır aña her nesne çünki olmaz iḫtifā
Ḥaḳ **görürler** ḳanda baḳsa dḮdesi her yanadan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 6). [görürler, -ür, -ler]*

Vilāyetle meger ol dem **göründü** Aḥmede ol şāh
Anıñ miʾrācı bābında alıp mihrini ol arslān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 9). [göründü, -ün, -dü]*

Mest olup bezm-i elestden gelmişem bu fānīye
Görmüşem ben Ḥaḳ cemāliñ eylerim iẓhār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 8). [görmüşem, -müş, -em]*

Şeş cihetden **görünür** hep dost yüzü bundan gerü
Ġayrı ḳalmaz perde-i ḥicāb idecek aġyār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 3). [görünür, -ün, -ür]*

Saña evvel **görünür** hep hemān bir dil-rubā Ṣūret
Mü'essir diş biler ṣoḳsun zehirli bir yılāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 5). [görünür, -ün, -ür]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫāk-i pāyiñ kem-teri
Ḥüsnünü **görmüş** ezelden ġayrı itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 14). [görmüş, -müş]*

Noḳṭa-ı cevher ḥaḳāyıḳ ẓāhir olup ʿāleme
Çeşm-i ḫuffāş hiç **görür** mü gündüzü āʾyān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 4). [görür, -ür]*

Göründü ḥüsnü zībāda melekdir yāḫūd insān
Gelüp ḫande ider ʿuşşāḳa içinde hep hünerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 9). [göründü, -ün, -dü]*

Sükūtī gibi ol derviş erenler rāhına gel sen
Ne ḥikmetler **görürsün** sen irince sırr-ı iḫfāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 10). [görürsün, -(ü)r, -sün]*

Vechini ʿayān **gördü** bugün ʿāşıḳların dünyāda
Zāhidā arzu ḳılar görmege anı ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 1). [gördü, -dü]*

Terk it cihān hep varını Ḥaḳile it pazarını
Tā **görünce** evvel yārini gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 12). [görünce, -ünce]*

Görelden vechini yārin dūş oldum özge sevdāya
Anıñ ʿaṣḳile her dāʾim ben oldum mecnūn-ı s̱ānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 9). [görelden, -el, -den]*

Gel ey Derviş Sükūtī sen iriş bir kāmil insāna
Açar ol dīde-i cānıñ **göresin** Ṣunʾ-ı Raḥmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 14). [göresin, -e, -sin]*

Yüzünde heft kelāmullah **görünür** sırr-ı Ḳurʾān
Ḳaşıñla kirpigiñ bir sırr-ı kemāl vech-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 1). [görünür, -ün, -ür]*

Anıñla canlar itdi nice dem nāmūs-ı ekber
Yedi ḳat āsumān üzre **göründü** şīr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 12). [göründü, -ün, -dü]*

Aç durma gözün ṭālib Ḥaḳ **görünce** dünyā ʿAlī geldi
Virdi żiyālar cihāna Zīb ile Zībā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 1). [görünce, -ünce]*

Görmeyem Ḥaḳḳıñ cemāliñ bunda dāʾim āşikār
Ol ne bilür Ṣāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 3). [görmeyem, --me, --y, --e, --m]*

Sāḳīyā bezm-i ezelden verdiġiñ peymāneyi
Ṭolu bir cām bunda ṣuñ sen **göresin** mestāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 2). [göresin, -e, -sin]*

Sivāya iltifāt itmez bulanlar bunda ʿirfānı
Oḳurlar naḥnü aḳrebden **görenler** vech-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 2). [görenler, -en, -ler]*

Ölümden evvel ölmüşler bular ḥaşrı **görür** bunda
İki cihān suʾālinden ḫalāṣ olmuşlar insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 7). [görür, -ür]*

Murādıñ Ḥaḳ ise zāhid iriş bir kāmil insāna
Seniñ ḳalbini pāk eyler **göresin** ol dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 6). [göresin, -e, -sin]*

Sükūtī zaʿyını ḳo elinde var iken fırṣat
İriş bir kāmil insāna **göresin** bunda Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 10). [göresin, -e, -sin]*

Dīdesi görünce **göre** vechini peyġamberiñ
Doġmuş cihān ʿālemine pertev-i envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 5). [göre, -e]*

Dīdesi **görünce** göre vechini peyġamberiñ
Doġmuş cihān ʿālemine pertev-i envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 5). [görünce, -ünce]*

Ḳandildeki nūra daḫı bir gün nāmūs ekber
Uġradı yolu **gördü** hemān gün gibi envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 4). [gördü, -dü]*

İlticāmız saña yā Rab şol deme itme ḳarīb
Bu Sükūtī bir ġarībiñ **görmeyeler** ol günü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 24). [görmeyeler, -me, -y, -e, -ler]*

Ġaflet ile dīde-i cān açmadılar bir Zamān
Murġ-ı ḫuffāş hiç **görür** mü gündüzü balıḳ Ṣuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 18). [görür, -ür]*

Men ʿarefden baḫs idenler nefsini öñ bilmiş
Ol ḳanda baḳsa **gördü** anlar ʿālemi niyāz ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 10). [gördü, -dü]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẕhar olup
Ḥaşr-ı neşri **gördü** bunda çekmez ol aşlā ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 10). [gördü, -dü]*

Ḳahr-ı lūṭfuñ ʿilletini kim ki pāk ḳılmış bugün
Ḳanda baḳsa çeşm-i cāna **görünür** dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 4). [görünür, -ün, -ür]*

Ülfet-i dünyā ne müşkül ḥālimiz ḳıldı yaman
Ḳaddimiz dal ile **gördü** cismime virdi ziyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 2). [gördü, -dü]*

Sür çıḳar ḥubb-ı sivāyı sen göñülden ṭālibā
Dīde-i cān açılup Ḥaḳḳı **görürsün** dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 3, Mısra 2). [görürsün, -(ü)r, -sün]*

Yolunda **gördü** üç atlı ki Ṣandı anı ḫāṢ u ʿām
Meger cedd-i Resūlullah Ebū Bekir ʿAlī imām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 37). [gördü, -dü]*

Ḳanda baksan Ḥaḳḳı dāʾim **göresin**
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 11). [göresin, -e, -sin]*

Ẕikr idenler irdim Ḥaḳḳa ruz u şeb
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı **gördü** onlar bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 6). [gördü, -dü]*

Cemāl-i Bārīyi bunda **göresin**
Ara bul bir kāmil dānāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 15). [göresin, -e, -sin]*

Pişvāsı cümle nāsıñ ʿāleme oldu imām
Levḥ-i māhfūẓunda **gördü** gitmege itdi ḳıyām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 10). [gördü, -dü]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol **gördü** bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 6). [gördü, -dü]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī gözümüz **gördü** dīdār 1293
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü Muḥarrem 19 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 27). [gördü, -dü]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil şāḥib-i irşād ider
Ẕāhiri vīrān **görünür** bāṭını ābād ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 14). [görünür, -ün, -ür]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol **gördü** bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 6). [gördü, -dü]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī göẔümüz **gördü** dīdār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 27). [gördü, -dü]*

Meydānda göz **göre** cerrār itmişler
Gösterir kendini ʿilmiyle ʿāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 37). [göre, -e]*

Küntü kenze kim ki irer maẓhar-ı ʿirfān imiş
Ḥaḳḳı her yerde **görür** ol bī-cihet seyrān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 2). [görür, -ür]*

göster-: *Görülmesini sağlamak, görülmesine yol açmak; bir şeyden numune olmak üzere örnek vermek, sergilemek.*

Cān semʾine irdi nidā fehm eyledim ḫoşça ṣedā
Ẕikrim benim oldu Ḥudā **gösterdiler** meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 6). [gösterdiler, -di, -ler]*

Kenz-i maḫfiken ezel-i Aḥmed gelüp itdi beyān
Aṣḥāblara **gösterdi** ol andan bize iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 4). [gösterdi, -di]*

Naḳş-ı renk ṣad hezārān dürlü Ṣūret **gösterir**
Neyleyem ol bī-vefādır oldum zībādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 5). [gösterir, -ir]*

Meşreb-i Ḥaḳ ḫulḳ-ı Aḥmedden nişānıñ **gösterir**
Ḥubb-ı dünyādan geçip ol meyl yoḳ şeyʾen ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 3). [gösterir, -ir]*

Māsivā āş̲ārını söyler göñülden eẕkār-ı hū
Pāk ider mirʾāt-ı ḳalbi **gösterir** envār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 2). [gösterir, -ir]*

Ne muḥabbet virdi bugün kendi ḥissine
Ṣor tā Mecnūn olup **gösterdi** vechiñ Leylāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 4). [gösterdi, -di]*

Miʿrāc yolunda Aḥmed ile itdikleri bir
Gösterdi vilāyet mihrini alan Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 4). [gösterdi, -di]*

Gel Sükūtīʾden suʾāl it ḳandadır ol ẕāt-ı Ḥaḳ
Gösterir kāmil-i meşāyiḫ Ṣor aña esrār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 14). [gösterir, -ir]*

Böyle bir iḥsān ṭabīʿat gelmemiş devr-i ḳadīm
Ḫulḳ-ı Aḥmedden nişānıñ **gösterir** ḳalb-i selim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 2). [gösterir, -ir]*

Meydānda göz göre cerrār itmişler
Gösterir kendini ʿilmiyle ʿāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 38). [gösterir, -ir]*

Bī-ʿaded her Zamān iḫbār itmişler
ʿAmelde bunlarıñ **göstermiş** ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 18). [göstermiş, -miş]*

Gerçe ḥüsnüñ ziynetini **gösterir** ol zīver ḥaṭ
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginden oḳudum ben ezber ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 1). [gösterir, -ir]*

Küntü kenziñ maḥzenini **göstereler** bī-ḥisāb
Fehm idesün ne içün geldin cihāna sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 7). [göstereler, -e, -ler]*

Ey mürşid-i kāmil olan lāyıḳıyla meydānı aç
Göster Ḫudāʾnıñ her yoluñ ṭāliblere erkānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 2). [göster,]*

Aç gözüñ Derviş Sükūtī ḥiẕmet it bir kāmile
Göster o ẕāt-ı Ḥaḳḳı cümleden aʿlā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 12). [göster,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī dāmeni ṭut mürşidin
Göstere ol saña Ḥaḳḳı vechi Yezdān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 12). [göstere, -e]*

Mürşid-i kāmillere ṣor Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Gösterir saña her demi ḳanda olur Raḥmānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 10). [gösterir, -ir]*

Gösterdiler bize bürhān dergāhında bu dem her ān
Ṭālib-i Ḥaḳ sürer devrān ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 5). [gösterdiler, -di, -ler]*

Cehd ide gör ey Sükūtī bulasın bir kāmili
Göstere ol Ḥaḳḳı saña āşikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 14). [göstere, -e]*

Ey kerem kān-ı ḥabibim luṭf idip **göster** cemāl
Seni görmek Ḥaḳḳı görmek ʿāşıḳa ʿayn-ı viṣāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 1). [göster,]*

Şeyḫ-i kāmil dāmenı ṭut saña Ḥaḳḳı **göstere**
Nesne gelmez cāhilāndan her işi noḳṣān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 25). [göstere, -e]*

Kerem ḳıl sen baña **göster** Ḥabībiñ ẕāt-ı pākını
Viṣāliñ bezmine irem ümīdim var o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 3). [göster,]*

Cemāliñ nūrunu **göster** meded ḳıl yā Resūlullah
Ḳamu ʿālem seni ister meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 1). [göster,]*

Derviş Sükūtī dāmeni şeyḫiñ durma güzel ṭut
Ḥaḳḳı ʿayān **göstere** ol dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 12). [göstere, -e]*

Her yüzde bugün kendisini ṣaldı ʿayān
ʿĀşıḳlarına **göstermek** içün ḳıldı bahane *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 2). [göstermek, -mek]*

Nola bir kez cemālini kime kim **gösterüp** olsan
Yolunda cān fedā eyler ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 7). [gösterüp, -üp]*

Fehm idelim her esrārıñ duymaya hiç hem aġyārıñ
Göster bize sen dīdārın meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 6). [göster,]*

Şükrüne ḳādir degiliz çünki insān eyledi
Vech-i pākın **gösterüp** ol bize ihsān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 2). [gösterüp, -üp]*

Añla gel sensin bu ʿālem pādişāhı bī-zevāl
Rehber-i kāmil gözetgil **göstere** senden seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 4). [göstere, -e]*

Aḥsen-i taḳvimle düzdü ẕātını Ṣıfātını
Her cihetden **gösterüp** sır böyle iʿlān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 6). [gösterüp, -üp]*

Māsivā-yı zīb ü zīver **gösteren** bir cāẕūdır
Aldadır cümle cihānı bir ḳalaydır Ẕineti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 3). [gösteren, -en]*

ʿAşḳ yolunu **göster** bize āsān eyle varım size
Her yoḳuşu sen ḳıl düze senden kerem iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 5). [göster,]*

Bundan murād Ḥaḳḳı bilip kāmile var ṣor bugün
Ṭut etegin muḥkem yapış tā **göstere** dānā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 6). [göstere,]*

Sen seni kimseye hemān tā bildire ʿilmeʾl yaḳīn
Göstere ʿayneʾl yaḳīn ol Ḥażret-i Sübḥāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 6). [göstere,]*

göz: *Göz, dide. Gönül gözü; manevi bağlamda göz.*

Göz ḳulāḳ burun aġız meme göbek ṣu yolu
Ne ḥikmetdir bu ḳalbiñ çoḳ ḳılarlar naḳlini herkez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 15). [göz,]*

Ḳayd-ı ʿunṢur ẓulmetinden bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Bir ṭabīb ḥāẕıḳ ara bul derdine dermān **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 10). [gözet, --et]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā göñlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç **gözüñ** nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 6). [gözüñ, -ü, -n]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā göñlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç **gözüñ** nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 6). [gözüñ, -ü, -n]*

Ġaflet üzre olma ṭālib ara **gözün** her dem sabāḥ
Ṣabaḥ ḫānḳāh-ı Ẕikre gel gir bulmaḳ istersen felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 1). [gözün, -ü, -n]*

Aç **gözüñ** Derviş Sükūtī ḥiẕmet it bir kāmile
Göster o ẕāt-ı Ḥaḳḳı cümleden aʿlā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 11). [gözüñ, -ü, -n]*

Göz iki olmuş dehān bir ṣu yolu bellü beyān
Nāfe burun ile revnaḳ oldu cismiñ pāyidār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 3). [göz,]*

Ḥaḳāyıḳ semtine düşdüm **gözümden** perde refʿ oldu
Sivādan el çeküp cümle irişince bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 7). [gözümden, -(ü)m, -den]*

Āsān bulur ẕāt-ı Ḥaḳḳı reh-nümāsı kāmil olan
Ġafletle gezme aç **gözüñ** evvel gözet ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 4). [gözüñ, -ü, -n]*

Naḥnü aḳreb āyetini Ḳurʾān ile itdi beyān
Ḥaḳdan yaḳın bir nesne yoḳ **gözsüzlere** pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 8). [gözsüzlere, -sü, -ler, -e]*

Aç **gözüñ** sen zāhidā gel Muṣṭafāya ṭut ḳulaġ
Şerʿini ẓabṭ eyle muḥkem enbiyāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 1). [gözüñ, -ü, -n]*

Ṭālibā sen aç **gözün** ʿirfāna gel ṭut ḳulaġ
Rāh-ı Ḥaḳḳı ögren andan erkāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 1). [gözün, -ü, -n]*

Geldi aġyār ḳapumuza bir seḥerler aḳaraḳ
Bir ḥarām-ẕāde mürāʾī **göz** ḳaşını çataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 2). [göz,]*

Aç **gözüñ** ġafletle gezme bu fenā dārında sen
Mürşid-i kāmil ara bul ṭut yedin meydāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 3). [gözüñ, -ü, -n]*

Ṭālibā sen sür yüzüñ meydān-ı Saʿdīlere gel
ʿĀrif isen aç **gözüñ** erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 2). [gözüñ, -ü, -n]*

Küntü kenziñ sırrın añla fāş ider ʿāşıḳlara
Aç **gözün** sen gözle dāʾim olasın bīnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 12). [gözün, -ü, -n]*

Ḥaḳ ʿayāndır nūru ṭutmuş yaʿnī şems-i māhveş
Yeri gögü rūşen itmiş aç **gözün** gel münẓiri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 16). [gözün, -ü, -n]*

Seḥerlerde dil ü cāndan idip tevḥīdini yā Rab
GöẔümden perde refʿ eyle giceler oldum nāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 8). [gözümden, -üm, -den]*

Rūz-ı mātem zār ile feryād ider vaḥşi ṭuyur
Ḳan döküp gökde melekler **gözleri** pür-nem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 10). [gözleri, -ler, -i]*

Cām-ı ʿaşḳı nūş iden ol **gözleri** mestāneden
Farḳ idemez muṭlaḳ anlar Kāʾbeyi büṭḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 1). [gözleri, -ler, -i]*

Çün bugün bāṭın **gözüyle** baḳmışım aḥvāline
Her biri bir isme maẓhar düşmüşüm ḥayrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 9). [gözüyle, -üyle]*

Bir şeb-i maʿnā yüẔünden semʾ-i cāna bir ḫiṭāb
Sen de ara çün dediler aç **gözüñ** ol Ḥaḳ ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 12). [gözüñ, -ü, -n]*

Sivā ḥubbını terk eyle naẓar ḳılma bu dünyāya
Vefāsı yoḳdur ey ṭālib **gözüñ** ṭut ehl-i ʿuḳbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 2). [gözüñ, -üñ]*

Gözüñ aç ṭālibā her dem ʿAlīye cān niṯār eyle
Muḥammed ʿilminiñ bābı ʿAlḮdir āşikār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 1). [gözüñ, -ü, -n]*

Ḥaḳḳa ḳarīb ey Sükūtī cümle bu ʿālem
Vaḥdet **gözüyle** eyle naẓar tā iresin cānāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 10). [gözüyle, -ü, -(y), -le]*

Seḥerde ẕevḳ ider her cān uyanur ḳalb **gözi** ol ān
İder ʿarş-ı kürsīyi seyrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 7). [gözi, -i]*

Seḥerde aç **gözün** ey cān uyan vaḳt-i seḥerlerde
Ne söyler bize ol Ḳurʾān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 1). [gözün, -(ü)ñ]*

Aç durma **gözün** ṭālib Ḥaḳ görünce dünyā ʿAlī geldi
Virdi żiyālar cihāna Zīb ile Zībā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 1). [gözün, -ü, -n]*

Mışr-ı cāmiʿdir vücūduñ secde-gāhı ʿālemiñ
Aç **gözüñ** Derviş Sükūtī gör bugün sende anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 12). [gözüñ, -ü, -n]*

Aḥsen-i taḳvīm dinledi her cihetden Ādeme
Resm **göẔ** ḳaş Ṣāç ile virdi yüẔine envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 10). [göz,]*

Gerçe şeyhiñ didesi çün ẓahirān ʿāmā olup
Lik bāṭın **gözü** meftūḥ yoḳ ḫafī bir şey aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 18). [gözü, -ü]*

Erenleriñ budur rāhı aç **gözüñ** sen ol āgāhı
Bulmaḳ dilersen Allahı ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 5). [gözüñ, -ü, -n]*

Yoḳ vücūdu māsivānıñ ṭālibā virme göñül
Terk idip gel ister isen açıla **gözden** ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 6). [gözden, -den]*

İr erenler ṣoḥbetine menzil-i ʿirfān **gözet**
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa irmek içün her demi iḥsān **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 10). [gözet, --et]*

Mürşid-i kāmil ara bul derdine dermān **gözet**
Bāb-ı luṭfuñ ḫādimi ol ḳıl anıñla imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 11). [gözet, --et]*

FırṢatıñ var iken elde sermāye
Aç **göẔün** her demi Mevlāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 12). [gözün, -ü, -n]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī **gözümüz** gördü dīdār 1293
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü Muḥarrem 19 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 27). [gözümüz, -ümüz]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī **göẔümüz** gördü dīdār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 27). [gözümüz, -ümüz]*

Meydānda **göz** göre cerrār itmişler
Gösterir kendini ʿilmiyle ʿāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 37). [göz,]*

göz at-: *Şöyle bir bakmak, kabaca incelemek.*

Ṣaḳın Mecnūn gibi ey dil **göẔ atma** bunda Leylāya
Ḥaḳiḳat ehline irgil seni ḳomaz bu daʿvāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 5). [göz atma, -ma]*

göz yaşını: *Gözyaşı.*

Seyl gibi **göz yaşını** deryālara durma Ṣal
Baḥre irüp mevci anıñ anda endāz ile ḥabāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 3). [göz yaşını, -n, -ı]*

gözet: *Göz önünde tutmak, dikkat etmek, önem vermek, nazarîtibâra almak, riâyet etmek.*

Āh u feryād itme zāhid rehber-i kāmil **gözet**
İrelim vaṣfına anıñ şāfī-i yevmüʾl-cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 11). [gözet,]*

Rehber-i kāmil **gözet** Derviş Sükūtī bu fānīde
Ber-ḥayāt ol bunda dāʿim olmaya teniñ türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 11). [gözet,]*

Sābit ol iḳrārına zāhid dilerseñ Ḥaḳḳı sen
ʿAhd-i miṣāḳıñ **gözet** gel şāh Rıżāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 14). [gözet,]*

Ṭālibā gel sırr-ı Ḥaḳḳı bulmaġa ʿirfān **gözet**
Küllī varından geçersün kāmil-i insān **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 1). [gözet,]*

Ṭālibā gel sırr-ı Ḥaḳḳı bulmaġa ʿirfān **gözet**
Küllī varından geçersün kāmil-i insān **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 2). [gözet,]*

Cām-ı Ṣahbā-yı ezelden içmiş isen sen eger
Naʾra-i ʿaşḳı hemān ur ṭurmayup meydān **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 4). [gözet,]*

Bir ere sen var bugün müşkülünü ʿarż ḳıl
Ḥiẕmetinde bezl-i cān it yol ile erkān **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 6). [gözet,]*

Yolların hep berzaḫından geçmek içün bir delīl
Rehber-i ṭaḥḳīḳi bul her dāʾimā āsān **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 8). [gözet,]*

ʿAşḳ ile Derviş Sükūtī düşme ḳulzüm baḥrına
Dürr-i cevher bulmaḳ içün lücce-i ʿummān **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 12). [gözet,]*

Kes̲ret emvācına dalma ey göñül vaḥdet **gözet**
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 1). [gözet,]*

Kes̲ret emvācına dalma ey göñül vaḥdet **gözet**
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 2). [gözet,]*

Baḳma ʿālem māl u mülkün tārumār olsa gerek
İr erenler ḥiẕmetine her demi himmet **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 4). [gözet,]*

Ẕevḳ-i dünyā ṣanma bāḳī devr ider mis̲l-i felek
Bī-vefādır māʾil olma çeşmiñ aç nefret **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 6). [gözet,]*

Ḥaḳ ise bunda murādın rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Naḥnü aḳrebden ḫaberdār ol bugün vuṣlat **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 8). [gözet,]*

Ġafil olma ey Sükūtī bende-i Ḥaydar isen
Ḥaşmına āl-i Resūlüñ seyfiyle nuṣret **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 10). [gözet,]*

Kes̲ret-i dünyāya baḳma zāhidā vaḥdet **gözet**
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 1). [gözet,]*

Kes̲ret-i dünyāya baḳma zāhidā vaḥdet **gözet**
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 2). [gözet,]*

Ḥabb-ı dünya bir marażdır mat ider āşıḳları
İr erenler zümresine her demi ṣıḥḥat **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 4). [gözet,]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā göñlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 6). [gözet,]*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḫtını ger virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 8). [gözet,]*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 10). [gözet,]*

Kes̲ret-i dünyāya baḳma zāhidā vaḥdet **gözet**
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 1). [gözet,]*

Kes̲ret-i dünyāya baḳma zāhidā vaḥdet **gözet**
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 2). [gözet,]*

Ḫubb-ı dünya bir marażdır mat ider āşıḳları
İr erenler zümresine her demi ṣıḥḥat **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 4). [gözet,]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā göñlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 6). [gözet,]*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḫtını ger virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 8). [gözet,]*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 10). [gözet,]*

Āsān bulur z̲āt-ı Ḥaḳḳı reh-nümāsı kāmil olan
Ġafletle gezme aç gözüñ evvel **gözet** ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 4). [gözet,]*

Her Ṭarīḳiñ bir yolu var rāh-i Ḥaḳḳa gitmege
Mürşid-i kāmil **gözetgil** sözlerine ḳulāḳ aṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 4). [gözetgil, --gil]*

Mürşid-i kāmil **gözetgil** elde fırṢat var iken
Tevbe telḳīniñ aḫz̲ it eyle murādına ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 5). [gözetgil, --gil]*

Rehber-i kāmil **gözetgil** Ḥaḳḳını eyle ṭaleb
Maḥrūm itmezler muḥaḳḳaḳ bil ʿaṭādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 15). [gözetgil, --gil]*

Añla gel sensin bu ʿālem pādişāhı bī-zevāl
Rehber-i kāmil **gözetgil** göstere senden seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 4). [gözetgil, --gil]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ işit zāhid bu ʿālemde
Necātına olur bāʾīs̲ **gözet** her dem bu maʿnāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 10). [gözet,]*

Ḫams evḳātı **gözetgil** emr-i Ḥaḳḳı ṭut ḳavī
Ḳabr içinde ola āsān hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 7). [gözetgil, -gil]*

İr erenler ṣoḥbetine menzil-i ʿirfān **gözet**
Z̲āt-ı Ḥaḳḳa irmek içün her demi iḥsān **gözet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 9). [gözet,]*

Ḫams evḳātı **gözetgil** emr-i Ḥaḳḳı ṭut ḳavī
Ḳabr içinde ola āsān hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 7). [gözetgil, -gil]*

gözle-: *Gözetmek, önem vermek, bir duruma tüm dikkatini sevk etmek.*

Ḫilāfet emrini **gözler** degil ḥācet nizāʾ itmek
Ferāġat ḳıl behey ṭālib bu baḥs̲ eyleme menz̲ūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 11). [gözler, -r]*

Ṭut erenler yoluñ **gözle** arayup sen Ḥaḳḳı izle
Bulunca ẕātını gizle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 7). [gözle,]*

Erenler rāhına cāndan ola gör sen daḫı teslīm
Resūlüñ şerʿini **gözle** güzel bir sāye ol ḳānīʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 6). [gözle,]*

Küntü kenziñ sırrın añla fāş ider ʿāşıḳlara
Aç gözün sen **gözle** dāʾim olasın bīnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 12). [gözle,]*

Yedi iḳlīm taḫt-ı tācı hep senin destindedir
Ḥāsılı mülk-i Süleymān sendedir **gözle** beni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 6). [gözle,]*

Düşme ṭālib bugün sende ʿināda
Ḥor baḳma ʿāleme vefāyı **gözle** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 2). [gözle,]*

İstersen iresin bunda murāda
Terk idip sivāyı beḳāyı **gözle** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 4). [gözle,]*

Żāyīʿ olur destinden buna hiç ḳanma
Kūşe-i vaḥdetde rıżāyı **gözle** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 8). [gözle,]*

FırṢatıñ var iken elde sermāye
Aç göẔün her demi Mevlāyı **gözle** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 12). [gözle,]*

Cemāl-i Bārīyi bunda göresin
Ara bul bir kāmil dānāyı **gözle** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 16). [gözle,]*

Yolunda eylegil baş u cān fedā
Vuṣlata irmege liḳāyı **gözle** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 20). [gözle,]*

Fehm ider sırrını kim ki ʿirfāndır
Ḳurʾāndan aḫẕ itmiş maʿnāyı **gözle** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 24). [gözle,]*

güc: *Güç, iktidar.*

Müşkül budur ʿaşıḳlara terk-i sivā itmek ne **güç**
Pāk itmeden dil mülkünü ḥased nifāḳ bir ulu ṣuç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 1). [güç,]*

Ṣaḳın aldanma sen yā hū durulmaz bir cihāndır bu
Ne umarsın gel ey ṭālib işi **gücü** yalandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 2). [gücü, -ü]*

güftār: *Far. söz // şiir.*

Verdiġüm bezm-i ezel çün eyledim **güftār** eḫas
ʿAhdimizde s̱ābit olduḳ gün-be-gün iḳrār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 1). [güftār,]*

ʿİlmiyle maġrūr olup ehl-i Ṭarīḳa ṭaʿn ider
Terk-i **güftār** eylemez hiç bıraḳmadı kāfir nefis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 4). [güftār,]*

Dīn ü meẕheb ḳamu īmān yolundan olmuşum fāriġ
Kelām-ı Ḥaḳ nice ḥadīṯ bu **güftārım** seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 8). [güftārım, -ım]*

Ey ṭālib-i Ḥaḳ dinle bugün söylenen **güftār** ʿAlīdir
Kurʾān daḥı nāṭıḳ aña her ne ki var eşʾār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 1). [güftār,]*

Naẓm-ı celīl nuṭḳ-ı velī cümle **güftārdan** leẕīẕ
Ṣoḥbet-i yār ehl-i dile ülfet-i aġyārdan leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 11, Mısra 1). [güftārdan, -dan]*

Mürşidiniñ pend olmuş ʿāşıḳa **güftār** leẕīẕ
Men ʿarefden ders oḳurlar her dem esrār leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 1). [güftār,]*

güher: *Cevher, değerli maden.*

Saʿyıñız gitmez hebāya rāh-ı Ḥaḳda her zamān
Güher aṣlā irersin mesnediñ ʿālī şerīf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 6). [güher,]*

gül: *Sevinmek, mutlu olmak, hoşnutluk duymak.*

Meyl kes ʿāşıḳ cefākār yāre olma müptelā
Bir **gülen** evvel yüẔüne Ṣanma kim olur nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 6). [gülen, -en]*

gül: *Çiçek (Hz. Muhammed).*

Sırr-ı Ḥaḳḳı ṭālibe **gül** Ahmed muḫtāra ṣor ṣorma baña
Noḳṭa-ı bāde rumūzuñ Ḥaydar-ı kerrāra ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 1). [gül,]*

gül: *(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.*

İsterim hep **gül** gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı dolmuş bülbül ekṣer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 3). [gül,]*

Gülşen-i ḫüsnüñde feryād iderim ben her seḥer
Bülbül-āsā mübtelāyım **güllere** oldum nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 8). [güllere, -ler, -e]*

Bülbülüñ efġān-ı Ẕārı **güllere** vaḳt-i bahār
Yoḳ yere feryād-ı āhı çūş ider ʿaleʾṣ-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 7). [güllere, -ler, -e]*

Āh idermiş bülbül-āsā gice gündüzler daḫı
Maṭlūb bir ġonca **güldür** ḫandānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 10). [güldür, -dür]*

Ḥasan ile Ḥüseyn şāhım bulardır bāġ u ḳalbimde
Açılmış ġonca bir **güldür** ser-a-ser eẕharım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 6). [güldür, -dür]*

Her bāġçeniñ bülbülleri vird itdiği hem dilleri
Bizde durur hep **gülleri** ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 8). [gülleri, -ler, -i]*

Seniñ ʿaşḳıñ derūnumı ser-a-ser eyledi iḥrāḳ
Vücūdum **gülü** maḥv oldu fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 6). [gülü, -ü]*

ʿAndelīb āsā hezārān nev-bahār feryād ider
Būy-ı **gülden** bī-hoş olmuş ʿaşḳ ile nālān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 10). [gülden, -den]*

İsterim hep **gül** gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı dolmuş bülbül ekşer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 3). [gül,]*

ʿAndelībler çūşa gelmiş her biri feryād ider
Ġonca **güller** tāze açmış nev-be-nev elvān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 6). [güller, -ler]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisānıñ bāġ u cennet bir **gülü**
Bunlarıñ ʿaşḳına ṭutmaḳ mātemi rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 17). [gülü, -ü]*

Āh reʾis-i Saʿdiyānıñ ol ḥaḳīḳāt serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler **gülü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 2). [gülü, -ü]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler **gülü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 4). [gülü, -ü]*

Menzil-i maḳṣūda irdi buldu anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler **gülü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 8). [gülü, -ü]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler **gülü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 12). [gülü, -ü]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup aẔād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler **gülü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 16). [gülü, -ü]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler **gülü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 20). [gülü, -ü]*

Meşreb-i Ṣafī seḥāvet maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler **gülü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 24). [gülü, -ü]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī gözümüz gördü dīdār 1293
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler **gülü** Muḥarrem 19 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 28). [gülü, -ü]*

Āh reʾis-i Saʿdiyānıñ ol ḥaḳīḳāt serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler **gülü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 2). [gülü, -ü]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler **gülü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 4). [gülü, -ü]*

Menzil-i maḳṢūda irdi buldu anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler **gülü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 8). [gülü, -ü]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler **gülü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 12). [gülü, -ü]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup āzād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler **gülü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 16). [gülü, -ü]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler **gülü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 20). [gülü, -ü]*

Meşreb-i Ṣafī seḥāvet maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler **gülü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 24). [gülü, -ü]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī göẒümüz gördü dīdār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler **gülü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 28). [gülü, -ü]*

gül-: *Alay etmek, eğlenmek.*

Ẕevḳ-i cihāndan geçem deyü terk-i sivā eylerken
Derviş Sükūtī gel gör bugün **güldü** baña vefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 10). [güldü, -dü]*

Her şaḫṣa alayla bir defʿa **güler**
Biñ kere zehīrler ḳahrını ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 9). [güler, -er]*

gül-: *Sevinmek, mutlu olmak, hoşnutluk duymak.*

Gülersin yüzüne bir gün hezārān biñ cefā eyler
Bu ḳaḥbe zen seni aldar ḳamu renge ḳoyandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 3). [gülersin, -er, -sin]*

ġulām: *Kul, köle, esir, bende.*

Bir bahādır ehline Derviş Sükūtī ol **ġulām**
Miṣl-i Ḳanbersin ʿAlīye eylegil iḳrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 9). [ġulām,]*

Ölümden evvel öldüler bular ḥaşr görüp bunda
Ḥayāt-ı ḥıżra irişmişdir **ġulām** kim olur Caʿfer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 8). [ġulām,]*

Sükūtī bir ġarīb ednā **ġulām** bāb-ı Luṭfunda
İderse himmetiñ ol şāh anıñla ṣoḥbetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 13). [ġulām,]*

Ṭarīḳinde sülük itdim irince ʿömrümüz āḫir
Dürr-i luṭfunda her dāʾim **ġulāmı** olmuşum ḳamber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 6). [ġulāmı, -ı]*

Zümre-i Āl-i ʿAbā nesl-i Resūl-i kibriyāyız biz
Muṣṭafānıñ çakereyim ḳanber **ġulām** Murtażāʾyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 2). [ġulām,]*

Ṣıdḳıyla ol sen **ġulāmı** Zeynel Muḥammed Bāḳırıñ
Caʿferiñ ḳulunu Ḥaḳ bil pişvāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 7). [ġulāmı, -ı]*

Ḫāk-i pāyi abdālım Derviş Sükūtī ben bugün
Dürr-i luṭfunda **ġulāmım** kem-ter gedāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 18). [ġulāmım, -ım]*

Seniñ şevḳ-i viṣāliñle muḥabbet ẕevḳini buldum
Dürr-i luṭfuñ **ġulāmıdır** Sükūtī hep sana müştāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 10). [ġulāmıdır, -ı, -dır]*

Şevḳ-i ʿaşḳile Ḥüseyne çünki olduḳ biz **ġulām**
Hem anıñ ʿaşḳına her dem ṭutarız mātem gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 7). [ġulām,]*

Āl-i Aḥmed bendesiyim Derviş Sükūtī ben bugün
Dürr-i luṭfunda **ġulām** nice biñ hezār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 14). [ġulām,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ol **ġulāmı** Ḥaydarıñ
Ḫāk-i pāyiñ bekle dāʾim sen ʿAlīniñ ḳanberi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 17). [ġulāmı, -ı]*

Āsitānında **ġulām** ol ey Sükūtī sen bugün
Himmeti bilmem ider mi āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 11). [ġulām,]*

Men **ġulām-ı** ḫandān-ı Muṣṭafādır sevdigim
Hem imām u dü cihānıñ Murtażādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 1). [ġulām-ı,]*

Bu vücūdum pāre pāre ṣad hezārān itseler
Men **ġulām-ı** ehl-i beytiñ Murtaẕādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 4). [ġulām-ı,]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır dīn ü imāmım
Ḥüseynī Kerbelā içre **ġulām-ı** ʿAskerī oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 8). [ġulām-ı,]*

Kesret-i ekle düşenler göñlünü ḳıldı yebāb
Cismini ifnā idermiş bu ḫusūṢda her **ġulām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 10). [ġulām,]*

Gel ey ṭālibā her dem **ġulām-ı** Ḥaydarım ben
Ḳulu ḳurbānı olmuşum ʿAlīniñ ḳanberiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 1). [ġulām-ı,]*

Biḥamdulillah **ġulām** Ḥaḳḳ-ı Ḥabīb-i kibriyāyım ben
ʿAlīʾyyüʾl-Murtażā şāhıñ yolunda cān fedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 1). [ġulām,]*

İmām Caʿfer daḫı Kāẓım benim bir pādişāhımdır
Ġulām ḫāk-i pāyinde ʿAlī Mūsā Rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 6). [ġulām,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ men evlādın **ġulāmıyım**
Hezārān laʿnetim vardır kim olsa tābiʿ Mervān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 13). [ġulāmıyım, -ı, -y, -ım]*

Āsitānıñ bir **ġulāmı** olmuş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfundan umar ol şefḳati Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 15). [ġulāmı, -ı]*

Bu ʿāṣī mücrim kem-ter Sükūtī bir **ġulāmıñdır**
Şefaʾat-i iltimās eyler gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 13). [ġulāmıñdır, -ıñ, -dır]*

Hezārān bāb-ı luṭfunda **ġulāmındır** ḳamu ʿuṣṣāḳ
Yolunda rūz u şeb muṭlaḳ ḳıyarlar baş ile cāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 7). [ġulāmındır, -ıñ, -dır]*

Göñül virdim ben ezelden Muṣṭafāya
Ġulām oldum muḥaḳḳaḳ bil Murtażāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 2). [ġulām,]*

Muḥammed Mehdīye cāndan Sükūtī
Ġulām oldum o şāh-ı evliyāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 18). [ġulām,]*

Seniñ bāb-ı **ġulāmıñdır** Sükūtī bir ġarīb miskin
Mürüvvet ḳıl saña gelmiş gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 13). [ġulāmıñdır, -ıñ, -dır]*

Dürr-i luṭfuñ **ġulāmıdır** Sükūtī bir ġarīb ednā
Ḳapuna yüz sürüp gelmiş ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 13). [ġulāmıdır, -ı, -dır]*

Bir gedā Derviş Süḳutī ḫāk-i pāy-i Ḥaydarıñ
Dürr-i luṭfuñ bir **ġulāmı** seyr-i Ḥudāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 18). [ġulāmı, -ı]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede Derviş Sükūtī bir **ġulām**
Dürr-i luṭfunda hemān ol gice gün mihmānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 9). [ġulām,]*

Dergāhında ben bir **ġulām** ẕikr iderim her ṣubḥ u şām
Saʿdeddīn-i ġavs̱üʾl-ʿaẓām meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 9). [ġulām,]*

Ḫāk-i pāyiñ bir **ġulāmı** olmuş Sükūtī tā ezel
Pādişāhım eyleme red ḳıl ḳabul mihmāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 9). [ġulāmı, -ı]*

Sükūtī bir ġarīb ednādır lütfuñ **ġulāmıdır**
Şefāʿat-i iltimās eyler dün ü gün hep ricā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 17). [ġulāmıdır, -ı, -dır]*

Ḫānḳāh-ı Muṣṭafāda Derviş Sükūtī bir **ġulām**
Nesl-i evlād ʿAlīye cān baş ḳıldı fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 17). [ġulām,]*

Murtażāya ben **ġulāmım** Derviş Sükūtī her zamān
Ḫāk-i pāyiñ beklerim ben Luṭfuna iḥsān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 9). [ġulāmım, -ım]*

Men ʿaref dersinde māhir rehberim şāhı Ḥasan
Āsitānında **ġulāmım** rūz u şeb ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 8). [ġulāmım, -ım]*

Bir gedā Derviş Sükūtī vaṣfıñ ider her zamān
Dürr-i luṭfuñ bir **ġulām** āl-i Aḥmed ḳanberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 14). [ġulām,]*

Cândan ehl-i beyte men **ġulām-ı** Ḥaydarım
Dürr-i luṭfuñ sāʾiliyim tā ezelden Ḳanberim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 26, Mısra 1). [ġulām-ı,]*

Sükūtī kemteri her dem **ġulāmdır**
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 23). [ġulāmdır, -dır]*

Ol imāmıñ āsitānında **ġulām-ı** Ḥaydarım
Tā ezelden bendesiyim Murtażāya ḳanberim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 1). [ġulām-ı,]*

gülgūn: *Gül renkli.*

Mest olalım cürʿasından bu şarābıñ **gülgūnuñ**
Ṣāfī engür meylerden vir bugün aḫmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 7). [gülgūnuñ, -un]*

Mest olalım cürʿasından bu şarābıñ **gülgūnuñ**
Ṣāfī engür meylerden vir bugün aḫmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 7). [gülgūnuñ, -un]*

Teslīm ol bir ṭabīb-i ḫāẕıḳa bugün
Şifālar şerbetiñ içersin **gülgūn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 18). [gülgūn,]*

gülhan: *Külhan, hamam ocağı.*

Maḥv olunca varlığım Derviş Sükuṭī yandı çün
Ḳalmadı hiç ẕerre denlü bunda **gülhān** olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 10). [gülhān,]*

gül-i ḫandān: *Açılmış gül.*

Her seḥerler zār u efġān dest-i Ḥaḳdan ḳılarmış ʿandelīb
Bir **gül-i ḫandān** arar ol bilmez sırr-ı gülistān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 6). [gül-i ḫandān,]*

gül-i raʾnā: *Ar. yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.*

Bülbül-i şūrīdeler gör zār idermiş her seḥer
Bir **gül-i raʾnā** içün nālān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 4). [gül-i raʾnā,]*

Her seḥerler āh çekermiş bir **gül-i raʿnā** içün
Naʿra-i yā hū ḳılar çoḳ şevḳ ile eẕkār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 3). [gül-i raʿnā,]*

Bülbül-i şūrīdeler gör her şaḥrā feryād ider
Bir **gül-i raʿnā** içün biñ zār ile efġān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 6). [gül-i raʿnā,]*

gülistān: *(Fars.) Gül bahçesi, gülü çok olan yer, gülşen.*

Her seḥerler zār u efġān dest-i Ḥaḳdan ḳılarmış ʿandelīb
Bir gül-i ḫandān arar ol bilmez sırr-ı **gülistān** ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 6). [gülistān,]*

Ḫalīle nār-ı Nemrūdu o demler **gülistān** itdiñ
Beni nār-ı sūzanıñla bu ḳalbim eylediñ iḥrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 3). [gülistān,]*

Bugün gördüm dilarāyı oturmuş bir çemenlerde
Ḳadeḥ Ṣundu bize ol dem **gülistān-ı** baharlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 2). [gülistān-ı, -ı]*

gülşen: *(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.*

Ol dosta ben yār olalı kūh-ı ṣaḥrā **gülşen** baña
Yedi iḳlīm ḳamusı hep bāġ u cenān bostān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 5). [gülşen,]*

Göñlümüzü ṣād ḥürrem eyledi her bār miḥnet
Oldu **gülşen** şehr-i cismim ser-te-ser gülzār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 2). [gülşen,]*

gülşen-i ʿaşḳ: *Aşkın gül bahçesi.*

Gülşen-i ʿaşḳa her zamān bī-çāre bülbül gibi
Feryād iderek her seḥer biz zāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 5). [gülşen-i ʿaşḳa, -a]*

gülşen-i ḥüsn: *Güzelliğin gül bahçesi; sevgilinin mekanı.*

Gülşen-i ḥüsnüñde feryād iderim ben her seḥer
Bülbül-āsā mübtelāyım güllere oldum nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 7). [gülşen-i ḥüsnüñde, -ün, -de]*

gülzār: *Gül bahçesi, güllük, gülistan; (tas.) mutlak olarak kalbin fethi ve açılışı, salikin gönlünün marifete ve irfana açılması II ümitlenme, sevinme.*

Başlamış bülbül fiġāna nāle vü **gülzār** muḥabbet
Derd-i ʿaşḳ ile çoşupdur eylemiş hep zār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 1). [gülzār,]*

Sende maḥv oldu bu cismim māh cemāliñ göreli
Vuṣlatıñ sevdāsı olmuş **gülzārım** gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 8). [gülzārım, -ım]*

Sekiz cennet ḳamu ḥūr-ı cinānıñ bāġ u bostānı
Müzeyyen köşküñ sarāy bāġçe bu **gülzārım** seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 10). [gülzārım, -ım]*

Göñlümüzü ṣād ḥürrem eyledi her bār miḥnet
Oldu gülşen şehr-i cismim ser-te-ser **gülzār-ı** muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 2). [gülzār-ı, -ı]*

gümān: *(Fars.) Zan, şüphe, kuşku.*

Derviş Sükūtī hemān kimse itmez **gümān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 13). [gümān,]*

Meslek-i taḳvā yüzünden zāhidiñ her dāʾimā
ʿAşḳ yolundan bī-ḫaberdir her demi **gümān** ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 4). [gümān ṭutar, -ar]*

gümüş: *Gümüş.*

Bitmez eyle Ṣafî ʿasel hem daḫı **gümüş** ḳalay
Āb u limon sirke ile bir Ṣanur abdalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 11). [gümüş,]*

gün: *Apaçık; belli.*

Lamelif lā dimezem men gel eşyā Ḥaḳ durur
Ya yalanım yoḳ Sükūtī **gün** gibi ẓāhir Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 30). [gün,]*

Dürr-i bāṭınından anıñ hem ol iki şehzādeler
Gün gibi itmiş ṭulūʿ nūr-ı żiyāsından meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 10). [gün,]*

Ḳandildeki nūra daḫı bir **gün** nāmūs ekber
Uġradı yolu gördü hemān **gün** gibi envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 4). [gün,]*

gün: *Gün, zaman, vakit.*

Hem üç yüz altmış ırmaḳlar aḳıtdı şehr-i āʿẓamda
O mülkün bāġ-ı bostānıñ ṣular hem her **gün** virir iṣmār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 20). [gün,]*

aṣlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir **gün** ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẓīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 7). [gün,]*

Çekdim Sükūtī kendimi tenhālara itdim ḳarār
İḥsānı Ḥaḳ sürʾatiyle irdi bu **gün** ṣıḥḥat baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 14). [gün,]*

Gice **gün** uyḳuma ḥasret ḳamu Ẕikrini yād itdim
Ṣalātıyla ṣavmını iderdim şevḳ ile yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 3). [gün,]*

Meger luṭf-ı ʿināyetiñ irüşürse hemān bir **gün**
Bu cürmüm baḥrına nisbet hemān bir ḳaṭredir yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 11). [gün,]*

Ḫāne-i şāha gerek pāk ide gör dil mülkünü
Taḥta geçüp bir **gün** ola ḥiẓmeti ʿālīcenāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 8). [gün,]*

Nʾola bir **gün** ḫiṭāb ider ne kesb itdin bu dünyāda
Oġul māldan vefā gelmez seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 5). [gün,]*

Ehl-i derd itmez şikāyet ḥālini hiç kimseye
Luṭf ider bir **gün** aña hem āsānıyla Rabbüʾl-Ġıyāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 6). [gün,]*

Ḥaḳ saña senden yaḳın bil çeşm-i cānıñ aç bu **gün**
Naḥnü aḳreble mübīn ẕātına ḳılmış şuhūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 9). [gün,]*

Bir **gün** hemān ol yār ile ʿahd eyleyüp virdim ḳarār
Ḳavlinde Ṣādıḳ durmaz dönüp bu etdiġi cefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 5). [gün,]*

Ḥaḳ ʿayāndır **günden** iẓhar diseler inkār ider
Çeşm-i aʾmā görmez aṣlā dedi pinhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 11). [günden, -den]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil maḫfī bu ʿālemde
Nola bir **gün** gelür başa görürsün hep ʿayān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 10). [gün,]*

Sükūtī pendini dinle degil yalan güzel benle
Gice **gün** ney gibi inle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 10). [gün,]*

Ḳılsa ol mūr-ı żaʿīfden ḳalbini aḥḳar bu **gün**
Cümle ʿālem içre Mevlā hem anı sürūr ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 7). [gün,]*

Yarın maḥşer **günü** bellü bu cürm ile ḳalursam ben
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vardıḳda yerim Ṭamu olur hep nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 7). [günü, -ü]*

Ṭarīḳinde sülük itdim gice **gün** durmazam aṣlā
İrişdi maʿrifet nūru żiyā ile bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 3). [gün,]*

Bir iki **gün** ʿömr içün ṭapmak ne müşkül dünyāya
Terkin urmaḳ lāyıḳ-ı insān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 3). [gün,]*

Bir **gün** ola ḳıymet aşlım ʿāḳıbet ider ẓuhūr
Fehm iderler ṣāfī zerden naẓmıyla aḳvālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 19). [gün,]*

Her yerde Ḥaḳ ḥażır-ı nāẓır ṣanma anı nihān imiş
Çeşm-i baṢar rüʾyet ider **günden** ʿayān beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 2). [günden, -den]*

Cehd iderler gice **gün** Ḥaḳḳı ʿayān görsün bugün
Kāmil ile her bir sözüñ ider hemān ḳalmaz cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 11). [gün,]*

Ḥaḳ ʿayāndır **günden** iẓhār bunda ʿuṣṣāḳı görür
Görmez anı bī-baṣarlar çeşm ʿamādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 9). [günden, -den]*

Üç beş **gün** içün geldim ise bu fānī dehre
ʿÖmrüm daḫı āḫir olup gitmege cānān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 3). [gün,]*

Ḳomaz endīşeden ḥalī içimde nefs-i emmāre
Meger ıṣlāḥ ide bir **gün** terāḥūm ḳılsa ol Raḥīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 4). [gün,]*

Vechini rüʾyet idelden ʿaşḳ beni ḳomaz rāḥat
Ṣanmañız ʿaḳlım bu **gün** var bir ʿaceb dīvāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 4). [gün,]*

Ḫiẓmetiñ itdim gice **gün** mürşid-i bir ḥāẓıḳa
Himmetiñ ʿarşdan yüce ol ḳıldılar bir daneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 11). [gün,]*

Muḥammed Mehdīye Derviş Sükūtī muntaẓır olmuş
Nola bir **gün** ẓuhūr itse o şāhıñ leşkeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 14). [gün,]*

On iki **gün** ṣāʾim olmaḳ Muṣṭafānıñ ʿaṣḳına
Nice yüz biñler ʿamelden ḫayrıla aḳdem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 5). [gün,]*

Nola bir **gün** ẓuhūr itse elinde Ẕülfiḳār amma
Hezārān ḫāricī ḳırsa Sükūtī pür-Ṣafāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 13). [gün,]*

Mescid-i meyḫānelerde ḳanda baḳsam zāhidā
Görmüşem **günden** ʿayān Ḥaḳ ʿāleme tābān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 10). [günden, -den]*

Derdli olan bulsa cāʾiz ḳalbini tımār iden
Raḥat olur cismi anıñ bir **gün** ola Ẕār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 2). [gün,]*

Sevābım yoḳ günāhım çoḳ nola bir **gün** gidip bundan
Sükūtī ʿafv ider itmez bu ġaffārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 13). [gün,]*

Bunca ʿiṣyān ile geldim bāb-ı luṭfuna bu **gün**
Eyleme red bu Sükūtī bir ġarīb kem-ter kemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 13). [gün,]*

Evrādla ḳamu Ṣavm Ṣalāt eẕkārım ile ḥacc ü zekāt
Mezheble bu **gün** dīn ile hem īmān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 4). [gün,]*

Ne ʿöẕrüyle güşād idem Ḥabībiñ bābını bir **gün**
Şefāʿatden cüdā oldum yerim Ṭamu ḳamu nīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 3). [gün,]*

Gülersin yüzüne bir **gün** hezārān biñ cefā eyler
Bu ḳaḥbe zen seni aldar ḳamu renge ḳoyandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 3). [gün,]*

Şefāʿat ḫāk-i pāyinden nola olmaz ise bir **gün**
Sükûti mücrimiñ ḥāl cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 15). [gün,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ ḳabūl ḳıl bu fenā mülkde
Saña ḫüccet olur bir **gün** ṣaḳın ʿamāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 14). [gün,]*

Bu kesret encāmı dağılır bir **gün**
Ecel gelüp saña bulur tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 3). [gün,]*

Gezerim tā ṣor ḫürrem göñülden çekerim mātem
Gice **gün** aġlarım her dem meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 6). [gün,]*

Fiġānım artmada **gün** gün dü çeşmimden aḳar pür ḫūn
Viṣāliñ şerbetiñ sen Ṣuñ meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 7). [gün,]*

Fiġānım artmada **gün** gün dü çeşmimden aḳar pür ḫūn
Viṣāliñ şerbetiñ sen Ṣuñ meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 7). [gün,]*

Benim bī-çāre bir ednā kemīne ḫāk-pāyında
Gice **gün** yüẔ sürüp geldim sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 12). [gün,]*

Bir **gün** olsun bunda başa ʿömrüñ irse biñler yaşa
Yine ölüm gelür başa gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 7). [gün,]*

Ḥasta oldu bu derūnum Ṣıḥḥate ḳābil degil
Neyleyim artmaḳda **gün** gün irmedim edvālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 6). [gün,]*

Ḥasta oldu bu derūnum Ṣıḥḥate ḳābil degil
Neyleyim artmaḳda **gün** gün irmedim edvālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 6). [gün,]*

Ne kesb itdin bu dünyāda nola bir **gün** suʾāl eyler
Yedinde hüccetiñ var mı cevāb itmek o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 5). [gün,]*

ʿAşḳ baḥrına düşdüm bu **gün** ġarḳ eyledi pāyānına
Dürr-i cevherin buldum yekūn Ṣatdım tüccār dükkânına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 1). [gün,]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede Derviş Sükūtī bir ġulām
Dürr-i luṭfunda hemān ol gice **gün** mihmānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 10). [gün,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ ʿAlīniñ ḫāk-i pāyinde
Gice **gün** olmuşum ḳāyim yolunda virmişem cānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 14). [gün,]*

Sürerler Ḥaḳḳın ẕikrini gice **gün** ḳāyım olmuşlar
Görenler Ṣandı Mecnūn mecāzī ʿaşḳ-ı Leylāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 3). [gün,]*

Nola bir **gün** ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric ḳavmini ḳıra bu göñlüme ṣafā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 15). [gün,]*

Süleymān-ı zamān olsan bu mülk elden gider bir **gün**
Buna ʿaḳl ireñ ṭālib ider mi bunda ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 3). [gün,]*

Bulunmaz bir kemāl ehli bu ḥāli ʿarż idem bir **gün**
Cihān eksik degil bil ki vaṭānım terk yaman şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 3). [gün,]*

Bu varlıḳ cümlesi bir **gün** gider elden degil bāḳī
Ḳamū evlād ile emvāl olurlar bunda ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 5). [gün,]*

Ṣal hicret biñ iki yüz hem daḫı ṭoḳsan ṭoḳuz
ʿAşḳıyla bir **gün** hemān ol hū deyüp gitdi beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 14). [gün,]*

Derviş Sükūtī ʿAskerīye itdi bugün ilticā
Mehdī gele bir **gün** ola ḥaḳim cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 18). [gün,]*

Meẕheb-i pāk dīn ü mübīn şerʿ Resūl **günden** ʿayān
Kim ki ḳabūl itmez ise anlara aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 3). [günden, -den]*

Ḳandildeki nūra daḫı bir **gün** nāmūs ekber
Uġradı yolu gördü hemān **gün** gibi envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 3). [gün,]*

İlticāmız saña yā Rab şol deme itme ḳarīb
Bu Sükūtī bir ġarībiñ görmeyeler ol **günü** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 24). [günü, -ü]*

Laḥmüke laḥm ḳavl-i Resūldür Ḥaḳḳına söyler ẕāt-ı ʿAlīniñ
Mürşid-i ekmel hem nūr-ı vāḥid demiş o bir **gün** ḳıldı ʿināyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 4). [gün,]*

Gice **gün** iftirāḳından dü çeşmimden aḳar ḫūn-ı yaş
Yusūfuñ ateşi ʿaşḳı Yaʿḳūb ḳalbiñ buḫūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 3). [gün,]*

Kemāli vuṣlāta irdi Ṭarīḳinda nice biñ er
Dürr-i luṭfunda ḳul olmuş gice **günler** nice kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 54). [günler, -ler]*

Kimden ola yā şefāʿat bir **gün** ola maḥşeri
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 23). [gün,]*

Rütbe-i şāh-ı şehīdiñ menziliñ buldu bugün
ʿArş-ı aʿlādan melekler yerlere indi o **gün** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 22). [gün,]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir **gün** gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 18). [gün,]*

Evliyādan ẕāt-ı pāk anda medfūn şeyḫ Selīm
Himmeti **günden** ʿayāndır feyż alur bāy-ı gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 4). [günden, -den]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir **gün** gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 18). [gün,]*

Her millete bir **gün** ḳahhār itmişler
Kin kibir ʿaceble riyā bunlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 5). [gün,]*

Görünür maḥşerde ḳıyāmet **güni**
Aḫlaḳı ne ise gir ol ṭüni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 63). [güni, -i]*

gün be gün: *Günden güne, gün geçtikçe.*

İrdi düşvāre bu ḥālim **gün be gün** artmaḳdadır
Bir devā itsün ṭabībler bıraḳmadı aṣlā cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 9). [gün be gün,]*

Artdı derd bu derūnum **gün be gün** bī-māredir
Hiç ṭabībler kār idemez ne ʿacāyib yâredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 1). [gün be gün,]*

günâh: *Allah'ın emir ve yasaklarına uymayan davranış.*

Bu dört yāri ḳaçan ansam göñül şehr olur mesrūr
Buları kim sever cāndan **günāhıñ** Ḥaḳ ider mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 2). [günāhıñ, -ın]*

Pür- **günāhım** ḳıl şefāʿat bu Sükūtī kem-tere
Cürm-i ʿişyānıñ ʿafv ḳıl ey Şefīʾüʾl-müẕnibīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 11). [günāhım, -(ı)m]*

Sevābım yoḳ **günāhım** çoḳ nola bir gün gidip bundan
Sükūtī ʿafv ider itmez bu ġaffārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 13). [günāhım, -(ı)m]*

Ḥālime raḥm it göñül neyler saña bu rūy-ı siyāh
Ḥaḳḳa maḳbūl yoḳ bir işim geçdi ʿömrüm oldu **günah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 2). [günah,]*

Ṭavāf-ı ḥaccıñ ey zāhid **günāhı** maḥv ider cümle
Resūlullah ḫaber virdi buyurdu bize ezvācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 11). [günāhı, -ı]*

Sükūtī Dervişiñ ʿömr Ṣoñ āḫir demlere irdi
Günāhıñ ʿafv ider lā-şek ġanīdir ol kerem-kānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 16). [günāhıñ, -ın]*

Sen seḫāvet maʿdenisin saña geldim rū-siyāh
Ḥālime raḥm it Sükūtī kem-terindir pür **günāh** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 27, Mısra 2). [günāh,]*

günahkâr: *Allah'ın emir ve yasaklarına uymayıp kötülüğe düşen kimse.*

Murtażādır yevm-i maḥşer her **günāhkār** ümmete
Murtażādır şefḳāt içre merd-i meydān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 15). [günāhkār,]*

Günāhkārım yüzüm ḳara necāt semti ḳatı düşvār
Ne ṣūretle varam saña ben ḳalbim pāk degil hep bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 1). [günāhkārım, -ım]*

Günāhkār ḳullarız yā Rab ḫaṭāmız bir nice efzūn
Ġafūr ismiyle raḥm etgil ʿināyet ḳıl saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 7). [günāhkār,]*

Günāhkār ümmetiñ gelmiş der Luṭfuna her dāʾim
Ḳuṣūruñ ʿafv ḳıl senden ʿiṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 11). [günāhkār,]*

Günāhkār ümmetiñ oldum yüzüm ḳarasini sen sil
Viṣāliñ Ṣayḳalıñ urgıl cilā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 7). [günāhkār,]*

Ġarīb bir ḳul **günāhkārım** ʿibādet yoḳ hiç ezkārım
Miṣāl-i ʿandelīb-zārım meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 9). [günāhkārım, -ım]*

Ehl-i dünyā nefret itdi bir **günāhkār** ḳul muyum
Bilmezim ʿālem ne olmuş baña ülfet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 9). [günāhkār,]*

gün-be-gün: *Gittikçe, günden güne, gün günden.*

Verdiġüm bezm-i ezel çün eyledim güftār eḫas
ʿAhdimizde sābit olduḳ **gün-be-gün** iḳrār eḫaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 2). [gün-be-gün,]*

günden güne: *Gün geçtikçe, her gün biraz daha, gün günden.*

Kibrile benlik nifāḳıñ arturur **günden güne**
Buġżunu eyler tecāvüz ʿāleme sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 11). [günden güne, -e]*

gündüz: *Gündüz, gündüz vakti.*

Gice **gündüz** degil yā hū Ṣaḳın aldatmasun cadū
Seni yaḳmaz od-ı ṭamu seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 3). [gündüz,]*

Āh idermiş bülbül-āsā gice **gündüzler** daḫı
Maṭlūb bir ġonca güldür ḫandānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 9). [gündüzler, -ler]*

Ẕikr-i fikrim gice **gündüz** Ḥaḳ ile her dāʾimā
Müptelāyım ol Ḫudāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 7). [gündüz,]*

Mürşidlere dil bağladım gice **gündüz** hep aġladım
Ṣular gibi ben çaġladım tā bulunca ʿummānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 9). [gündüz,]*

Gice **gündüz** bülbül-i āsā zār u efġānlar idip
Çaġrışuruz her seḥerler tā kesilince bu ses *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 3). [gündüz,]*

Ḳays-veş ṣaḥrālara ben gice **gündüz** düşmüşüm
Bir Ṣaçı Leylā yüzünden tārumārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 9). [gündüz,]*

Ḫāk-i pāyi evliyāya gice **gündüz** sür yüzüñ
Ey Sükūtī bulmaḳ istersen bugün şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 9). [gündüz,]*

Ẕillet ile gice **gündüz** geçmede ʿömrüñ seniñ
Miḥnet-i ʿaşḳa dūş olduñ Ẕülfikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 9). [gündüz,]*

Ĥānḳāha ben yüzü sürdüm gice **gündüz**
Diñlemem aġyār sözü döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 3). [gündüz,]*

Viṣālin çün gice **gündüz** iderim dāʾimā feryād
Fiġānım ʿandelīb āsā ʿaẕābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 3). [gündüz,]*

Noḳṭa-ı cevher ḫaḳāyıḳ ẓāhir olup ʿāleme
Çeşm-i ḫuffāş hiç görür mü **gündüzü** āʾyān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 4). [gündüzü, -ü]*

Ḥaḳ yolunu ister isen Ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevḥīde
Saʿy idegil gice **gündüz** ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 2). [gündüz,]*

Durma gice **gündüz** ṭālib gir meydāna döne döne
Nefsine ol bugün ġalib gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 1). [gündüz,]*

Sükūtī kem-teri sāʾil anıñ bāb u viṣālinde
Ümīdiñ kesmeyüp bekler gice **gündüz** seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 12). [gündüz,]*

Mecnun āsā gice **gündüz** saʿy iderdim bir zamān
Yolların sed çekildi irmedim Leylālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 3). [gündüz,]*

Anıñ içün Ḥaḳ yaratdı dü cihānıñ mülkünü
Ḥamd idelim gice **gündüz** ol şāhıñ iḥsānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 4). [gündüz,]*

Sükūtī bir gedā ḳuldur kimine ḫāk-i pāyinde
Niyāz eyler gice **gündüz** göñülde itdi miʿrācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 16). [gündüz,]*

Gir meydāna sen ey zāhid ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde
Gice **gündüz** saʿy idegör ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 2). [gündüz,]*

Çeşmiñ açmış gice **gündüz** derdiyle feryād ider
Laḥm-ı mevtāları yerler ḫınzīre dönmüş teni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 5). [gündüz,]*

Ġaflet ile dīde-i cān açmadılar bir Zamān
Murġ-ı ḫuffāş hiç görür mü **gündüzü** balıḳ Ṣuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 18). [gündüzü, -ü]*

Saʿy ide gör gice **gündüz** ey hümām
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 13). [gündüz,]*

güneş: *Gündüz, gündüz vakti.*

Envār Muḥammed ṭoġdu bugün ṭutdu cihān **güneşi**
Pertevidir şuʿle viren mülk-i ʿAcem hem Ḥabeşī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 1). [güneşi, -i]*

Buyurdu Aḥmed-i muḫtār cihānıñ ḫükmü zāʾildir
Güneş gölgesine beñzer ḳarār itmez bir arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 8). [güneş,]*

ġurbet: *Yabancı yerlere gitme, vatanından ayrı kalma; tas. asıl vatan olan ruhlar âlemine göre bu dünya ve bu dünyada bulunma durumu.*

Kimseye gelmez bu fānī şimdi **ġurbetden** neşāṭ
Nice gelsün bunda aña nār-ı firḳātden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 1). [ġurbetden, -den]*

Āhımız eflāka çıkdı ey Sükūtī bu Zamān
Neyleyim bu **ġurbet** içre bir Ṣefāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 10). [ġurbet,]*

Vaḥdet içre nice demler yār ile yār iden göñül
Şimdi düşdün **ġurbet** içre āh u Ẕār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 2). [ġurbet,]*

Vuṣlātıñ sevdāsı atdı bunca dem **ġurbetle**
Ḳābil-i ḳısmet degil yār gör ki hicrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 5). [ġurbetle, -le]*

ġurbet elde: *Yabancı yer.*

Müşkül ancaḳ **ġurbet elde** yāre olmak müptelā
Bir meded yoḳ ey Sükūtī kim düşer sevdalara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 9). [ġurbet elde, -de]*

ġurbet ele: *Yabancı yer.*

Bir refīḳiñ ḳıl tedārik Ṣoñra düşüp **ġurbet ele**
Ḥātemi Nebī böyle dedi bizlere ol nūr-ı cemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 9). [ġurbet ele, -e]*

gürūh: *Cemaat, bölük, takım, taife.*

Anıñ ʿaşḳıyla her dāʾim **gürūh-ı** evliyā içre
Hidāyet rāhıñ açmışdır cemāliyle bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 5). [gürūh-ı,]*

Ḳutb-ı ʿālem hem pīrimiz ḳırḳlar **gürūhu** mürşidimiz
Üç yüzlerden her birimiz ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 5). [gürūhu, -u]*

Ḳırḳlarıñ serdārı olmuş ol Muḥammed şāh Taḳī
Ol **gürūhuñ** ḳuṭb-ı muṭlaḳ bī-riyā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 16). [gürūhuñ, -uñ]*

Taḳī üçler **gürūhundan** Naḳī bil ḳırḳlara serdār
Bulara sen olup tābi var ʿaḳlın tımār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 11). [gürūhundan, -un, -dan]*

Olar kim müʾmīniñ ḳalbin ziyāret eyleye her dem
Gürūh-ı evliyā içre bulardır zümre-i nācī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 8). [gürūh-ı, -ı]*

Taḳī nesl-i nübüvvetden imāmımdır benim muṭlaḳ
Gürūh-ı evliyā içre bu ḫalḳa pişvā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 10). [gürūh-ı, -ı]*

Ḥalvetīyle Naḳşıbendī ol **gürūhuñ** kemteri
Ḥaḳ yolunda cān u başın cümlesi ifnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 15). [gürūhuñ, -uñ]*

Ṭālibā gel ister isen bunda şeyḫ-i kāmilīñ
Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿAbādandır ol **gürūha** daḫilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 2). [gürūha, -a]*

gürūh-ı evliyā: *Evliya topluluğu.*

Gürūh-ı evliyā içre nice dem ḫiẕmetiñ itdik
İrişdi feyż-i Ḥaḳ ʿādil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 3). [gürūh-ı evliyā,]*

gürūh-ı evliyāda: *Evliya topluluğu.*

Ol **gürūh-ı evliyāda** sālikānıñ rehberi
Ḥaḳḳa ir görmüş muḥaḳḳaḳ bunca bāy-ı kem-teri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 1). [gürūh-ı evliyāda, -da]*

gürūh-ı nācīye: *Kurtulan topluluk, kurtulanlar.*

Muḥammed rāhını ṭutdum şerīʾatle Ṭarīḳātde
Gürūh-ı nācīye irdim bu ʿālem sürüru oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 4). [gürūh-ı nācīye, -ye]*

gürūh-ı nācīyiz: *Kurtulan topluluk, kurtulanlar.*

Evliyālar nesl-i pāk hem **gürūh-ı Nācīyiz**
Enbiyālar vārisiyüz her ḫuṣūṣda dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 5). [gürūh-ı nācīyiz, -y, -i, -z]*

gūş: *Dinlemek, kulak vermek.*

Pendimi ṭut **gūş** idersen müşküliñ āsān ola
Rehber-i kāmil ara bul iresin şāh-ı cihana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 9). [gūş,]*

gūşa: *Açıcı, açan.*

Ze Ziyān irmez Caʿferden zāhidā ḳıl inḳiyād
Ġayn Ġayret kānı oldur müşkülüñ eyler **güşā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 22). [güşā,]*

güşād: *Açmak, Ferahlatmak.*

Bināsı ʿālemiñ böyle ḳurulmuş itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ her ādemiñ vücūdunda on iki bāb **güşād** itdiği beyān ise behr bābınıñ kütüb-i *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 32). [güşād,]*

Ḳuvvet bulur her vechle cān perdesi olur **güşād**
Arż u semā ʿālemi reviyyet ider bīdār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 7). [güşād,]*

Rehber-i kāmil izinden sen cüdā olma bugün
İttiṢāl it saña Ḥaḳḳıñ yollarıñ itsün **güşād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 6). [güşād,]*

Mürşid-i kāmilden iste işbu yollar berzaḫıñ
Anlar bir ḳademde geçer ol rāh-ı Ḥaḳ eyler **güşād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 4). [güşād,]*

Rehber-i ʿaşḳa dūş oldum rāhımız oldu **güşād**
Ḫıżr-ı vāḳte çün irişdim eyledi ḳalbim ābād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 1). [güşād,]*

Ṣāfī itmeden bu ḳalb Ḥaḳḳa yol olmaz **güşād**
Ne ʿaceb zāhid mürāʾī seng-i dil dāʾim fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 1). [güşād,]*

Lisān ile ḳulaḳ ʿaynın şu yolların **güşād** itdi
Burun nāfe ile südyān yapıldı resmile meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 5). [güşād,]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī rāhımı itdi **güşād**
Reh-nümāmızdır muḥaḳḳaḳ āsān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 9). [güşād,]*

Ḥubb-ı dünyādan ḫalāṣ et rāhımı eyle **güşād**
Ṭutmaya çün ʿanḳebūtuñ lānesi misl-i meges *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 7). [güşād,]*

Az ṭaʿāmla dīde-i cān her demi olur **güşād**
ʿArş-ı kürs ḳıldı seyrān her cihetden biʾ-tamām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 13). [güşād,]*

Ne ʿözrüyle **güşād** idem Ḥabībiñ bābını bir gün
Şefāʿatden cüdā oldum yerim Ṭamu ḳamu nīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 3). [güşād,]*

Rāh-ı **güşād** itmesen emr-i Ḥudā bir vechile
Daʿvet-i Ḥaḳ oldu beyān cehrile peydā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 11). [güşād,]*

Mūsā-yı Kāẓım göñüller bezmine ḳıldı **güşād**
Şāh ʿAlī imām Rıżānıñ oldu bize himmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 9). [güşād,]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübeyyen itdi **güşād** ʿālemlere
Oldu imām ümmetine ḳıldı ʿayān Ḥaḳ revişi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 7). [güşād,]*

Ḫātem-i Resūl gelmesiyle rāh-ı dīni itdi **güşād**
ʿAzm-i sefer eyledi çün fātiḥ-i Ḫayber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 13). [güşād,]*

Şerʿ-i pākın Aḥmed ile rāhını ḳılmış **güşād**
Menzil-i bālāya irer her kim olur vaṣlın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 3). [güşād,]*

güşād it-: *Açmak. II ferahlatmak.*

Bütün mülkün ider ābād zevāle irmeye aṣlā
On iki bāb **güşād itmiş** derūnuñ feyż alur her bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 14). [güşād itmiş, -miş]*

güşād ol-: *Açılmak.*

Keremkān-ı İmām Caʿfer ẓuhūruyla **güşād oldu**
Dīn ü mezheb kemāliyle yolunda rehberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 11). [güşād oldu, -du]*

Bugün göñlüm **güşād olmuş** ʿaceb ḳalbim sürūr eyler
Ki bir şādı bulunmaḳla hezār mātem mürūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 1). [güşād olmuş, -muş]*

güşāde: *Açık, açılmış.*

Ḥaḳ cemāliñ gördü anlar bu cihānda şüphesiz
Dīde-i cānıñ **güşāde** eyledi bī-dār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 6). [güşāde,]*

ġuṣṣa: *Ar. Kalbe tari olan sıkıntı, kaygı, tasa, gam, dert.*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 7). [ġuṣṣa-ı, -ı]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 7). [ġuṣṣa-ı, -ı]*

ġuṣṣa-ı ġām: *Gam derdi.*

ʿAṣḳ ile ābād idermiş şol vīrāne göñlümüz
Ġuṣṣa-ı ġām görmeziz biz tār u mār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 6). [ġuṣṣa-ı ġām,]*

Aldanup ġafletle ḳaldın bu sivānıñ nakşına
Ġuṣṣa-ı ġām kesret üzre derd-kār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 4). [ġuṣṣa-ı ġām,]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 7). [ġuṣṣa-ı ġām,]*

gūyā: *Konuşan || Bülbülün ötüşü.*

Saʿdīlerle hem Desūḳī Dervişān-ı bī-ʿaded
Ẕikr cehr-i kesret üzre her seḥer **güyā** ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 10). [güyā,]*

güzāf: *Beyhude yere / manasız.*

Cān nisār iden bu yolda mülk-i ten bulmaz fenā
Nev ḥayātı bulmuş anlar şanma bu nuṭḳum **güzaf** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 8). [güzaf,]*

güzâr: *Gitmek, ilerlemek.*

Bunlar ile menzil aldı rāh-ı Ḥaḳḳa sālikān
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl oldu rehber-i kāmil **güzār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 16). [güzār,]*

Ḥızrıyla itdi ser-a-ser ʿālemi geşt ü **güẔār**
Dersini aḫẕ itdi andan ʿilm-i ʿirfāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 9). [güẕār,]*

güzel: *"İyi, güzel, hoş" anlamında sıfat.*

Ẕikr it bize men ʿarefden Ḥaḳḳı **güzel** fehm idelim
Küntü kenziñ esrārını ketm itmeyüp ol kānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 5). [güzel,]*

Sükūtī pendini dinle degil yalan **güzel** benle
Gice gün ney gibi inle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 9). [güzel,]*

Ḳurmuş **güzel** yollarımız tā ezelden Sübḥānımız
Şerʿ-i Aḥmedle müzeyyen eylemiş hep meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 1). [güzel,]*

Nāṭıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳı ehl-i dile ḳıldı beyān
Cümle cihān añla **güzel** ṭopṭolu ol Ḫālıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 10). [güzel,]*

Ḥaḳ ḥabībi itdi beyān ʿuşşāḳına bürhān ile
Fehm it bunu zāhid **güzel** cümlemize iʾlān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 6). [güzel,]*

Semʾ-i cānıñ aç **güzelce** Derviş Sükūtī pendine
Fehm idip gel cān u dilden naẓmına sen ḳulaġ aṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 9). [güzelce, -ce]*

Gerekdir vāʿiẓā ancaḳ bu ḫalḳa ḥüsn-i ḫāliyle
Diler āferīn herkez **güzel** taḳrīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 10). [güzel,]*

Erenler rāhına cāndan ola gör sen daḫı teslīm
Resūlüñ şerʿini gözle **güzel** bir sāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 6). [güzel,]*

Pādişāhım mülk-i tende nefsimi eyle Zebūn
Virme fırṣat her vaḳit sen ṣal **güzel** eşrāra tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 6). [güzel,]*

Pendimiz çoḳdur saña hem semʾ-i cānıñ aç **güzel**
Naẓmımı dinle yaḳīn ol ḳurtarasın cān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 23). [güzel,]*

Derviş Sükūtī dāmeni şeyḫiñ durma **güzel** ṭut
Ḥaḳḳı ʿayān göstere ol dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 11). [güzel,]*

Ġaflet ile gezme bunda çeşm-i cānıñ aç **güzel**
ʿÖmr-ü bāḳī iltimās it iresin sen cāvidāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 7). [güzel,]*

Sükūtī kem-terin ṭut **güzel** pendin
İstersen iresin bunda murada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 25). [güzel,]*

Hemān bunlar dü ʿālemde ḳamu nāsıñ penāhgāhı
Beyān itdin murād üzre bu naẓmıñla **güzel** rāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 68). [güzel,]*

Ḳalb evin **güzelce** pāk ider uyġūn
Ḫıżır-veş ḥayāta irgil ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 19). [güzelce, -ce]*

Sükūtī kem-terin pendini dinle
ʿAḳlını cemʿ idip **güzelce** benle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 26). [güzelce, -ce]*

Semʾ-i cānıñ aç **güzelce** ṭoġru baḳ
Bu Sükūtī bir gedādan al sebaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 17). [güzelce, -ce]*

hā: *Ha (ح), Arap alfabesinin altıncı harfi.*

Cim cemāliñ nūr-ı pākından bizi ḫalḳ eyledi
Ḥa ḥayātım sizden oldu yā ḥüsn-i ḫulḳ-ı Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 6). [ḥa,]*

Ḥa Ḥayātım Murtażanıñ ʿaşḳıyla her rūz u şeb
Mim Müzeyyen ḳıldı cismim ḥasta kāna bir şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 11). [ḥa,]*

<u>ḫāb:</u> *Uyku || Dünyevî, fâni lezzet.*

Neşʾe-yāb oldum o dem ki cürʾāsından ben anıñ
Mest olup düşdüm **ḫāba** bilmem nice yataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 8). [ḫāba, -a]*

Ḫāb u raḥat gitdi elden çeşmimiz ḳan yaş döger
İlticā oldum ḳamu nās baña cürʾet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 13). [ḫāb,]*

<u>habāb:</u> *Su üzerinde oluşan hava kabarcığı II sivilce; gönül yarası, aşk.*

Seyl gibi göz yaşını deryālara durma Ṣal
Baḥre irüp mevci anıñ anda endāz ile **ḥabāb** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 4). [ḥabāb,]*

<u>habak:</u> *Yarpuz veya narpuz da denilen ve nane cinsinden olan güzel kokulu, tadı iştiha açıcı bir ot II. dört yanı çevrilmiş olan yer, avlu, ağıl.*

olduġu ḥālde cānlarına ziyādesiyle eşʾāb ü düşvār gele **ḥabaḳından** māʾide içlerinde
baʿżı mübtedi ehl-i ṭarīḳ bulunmaġıyla ḥayrete düçār olup ḍalāletde ḳalmālarına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 19). [ḥabaḳından, -ın, -dan]*

<u>habāset:</u> *Habislik, kötülük, alçaklık.*

Yedi deryā ḳamu ırmaḳ bu cismim pāk idemezler
İçim ṭaşım **ḥabā<u>ş</u>etle** bu ḫalḳdan olmuşum mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 12). [ḥabā<u>ş</u>etle, -le]*

<u>habbe:</u> *Küçük tane, buğday, arpa vb. tahıl tanesi. // En ufak şey, zerre.*

Terk eyledi ibn-i Edhem tāc u taḫtıñ Ḥaḳ yoluna
Bir **ḫabbeye** muḥtāc olup ʿuryāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 8). [ḫabbeye, -y, -e]*

<u>habb-ı dünya:</u> *Dünya uykusu.*

Ḫabb-ı dünya bir marażdır mat ider āşıḳları
İr erenler zümresine her demi ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 3). [ḫabb-ı dünya,]*

<u>haber:</u> *Bilgi, havadis. II İlim, vukuf, malûmat.*

Zümre-i nādāna aṣlā Derviş Sükūtī ṣorma hiç
Şeyḫ-i kāmilden **ḫaber** al vech-i Yezdān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 12). [ḫaber,]*

Sivā ḥubı gelür geçer ne māl ḳalur ne bir e<u>s</u>er
Saña gelmezden öñ **ḫaber** yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 4). [ḫaber,]*

ʿAşḳ ehline virdi **ḫaber** her vech ile sırr-ı ʿAlī
Noḳṭa benim besmelede dedi o dem ol Ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 11). [ḫaber,]*

Şehā gel sen **ḫaber** şorma bu yolda ehl-i nādāna
Ne yüzden Ḥaḳ bilinür hem suʾāl it bezm-i ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 1). [ḫaber,]*

Rumuẕāt-ı eneʾl Ḥaḳḳı nice fehm itsün ol ṭālib
Bu maʿnādan **ḫaber** bilmez ne yüzden ire Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 6). [ḫaber,]*

Ṭavāf-ı ḥaccıñ ey zāhid günāhı maḥv ider cümle
Resūlullah **ḫaber** virdi buyurdu bize ezvācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 12). [ḫaber,]*

Naḥnü aḳreb āyetine ḳıl naẕar
Vech-i Raḥmān saña yaḳın al **ḫaber** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 6). [ḫaber,]*

Fezkurūnī āyetinden al **ḫaber**
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 1). [ḫaber,]*

haber al-: *Bir şey hakkında kendisine bilgi ulaşmış olmak, bir şeyi duymak, öğrenmek.*

Feʾzkürullah āyetinden almamış ẕerre ḫaber
Ḥaḳ bize envāʿ-ı ẕikriñ eylemişdir hep mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 7). [ḫaber almamış, -ma, -mış]*

haber vir-: *Bildirmek, ulaştırmak.*

Ḫı **ḫaber virdi** ḥaḳīkat rāhını ṭāliblere
Dal delīl oldu bize hem şāh Ḥüseyn-i Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 7). [ḫaber virdi, -di]*

haber-dār: *Far. Haberi, malûmatı olan. haberdârî: Haberdarlık.*

Fezkurūnī āyetinden gel **ḫaber-dār** ol bugün
Semʾ-i cāna erdim Ḥaḳdan bu ḫuṭāb-ı müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 7). [ḫaber-dār,]*

haberdâr: *Far. Haberi, malûmatı olan. haberdârî: Haberdarlık.*

ʿİlm-i noḳṭadan **ḫaberdār** eyledi şāhım benim
Bā-i bismillah gördüm derc olupdur dört kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 5). [ḫaberdār,]*

Ḥaḳ ise bunda murādın rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Naḥnü aḳrebden **ḫaberdār** ol bugün vuṣlat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 8). [ḫaberdār,]*

Sırr-ı Aḥmedden **ḫaberdār** olmadı aṣlā faḳīh
Düşdü ḥırṣla ʿināda bulmadı rāh-i sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 11). [ḫaberdār,]*

ʿİlm-i noḳṭadan **ḫaberdār** eyledi şāhım benim
Bā-i bismillah gördüm derc olupdur dört kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 5). [ḫaberdār,]*

Naḫnü aḳrebden **ḫaberdār** olmadı aṣlā faḳīh
Beyhūde söyler kelāmıñ naẓm-ı nādān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 7). [ḫaberdār,]*

Ḥüsnünüñ müştāḳ olmuş devr ider bunca diyār
Naḫnü aḳrebden **ḫaberdār** olmadı bir ān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 8). [ḫaberdār,]*

haberdār ol-: *Haberi olmak, bilmek, öğrenmek, vâkıf olmak.*

Ḫı **Ḫaberdār olmuşuz** biz şāh Ḥasan esrārına
Lā Leṭafet bulduḳ andan maʿden kenz-i ḫafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 13). [ḫaberdār olmuşuz, -muş, -uz]*

ḫabeşī: *Habeşli.*

Envār Muḥammed ṭoġdu bugün ṭutdu cihān güneşi
Pertevidir ṣuʿle viren mülk-i ʿAcem hem **Ḥabeşī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 2). [ḫabeşī,]*

ḫabīb: *Sevgili. II. Hz. Muhammed(s.a.v).*

Senden ötrü yaratıldı ey **Ḥabībim** kāʾināt
Bāʿiṣ olduḳ cümlemiz āh u zārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 3). [ḫabībim, -im]*

Ḳalbim içre ey **Ḥabībim** teşrīf itgil baş ayaġ
Gönlümüñ ṣaḥrāsına ḳur dürr-i cevherden otağ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 1). [ḫabībim, -im]*

Ey kerem kān-ı **ḫabibim** luṭf idip göster cemāl
Seni görmek Ḥaḳḳı görmek ʿāşıḳa ʿayn-ı viṣāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 1). [ḫabibim, -im]*

Ṭarīḳ-i nāzenīn içre Ḥacı Bektaş Velī server
Anıñ ki cedd-i aʿlāsı **Ḥabīb-i** Ḥaḳ ʿAlī Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 52). [ḫabīb-i, -i]*

ḫabīb: *1. Sevilen kimse, sevgili, dost. 2. (Habîbullah "Allah'ın sevgilisi" sözünün kısaltılmışı olarak) Hz. Muhammed.*

Ol **Ḥabībiñ** ḥürmetine kāʾināt ḫalḳ idip
Bāʿiṣ oldur cümlemize ḫamd idelim ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 7). [ḫabībiñ, -i, -n]*

Ol **Ḥabībiñ** ḥürmetine bizi yoḳdan var idip
Anıñçün yaradıldı ʿarş-ı kürs arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 7). [ḫabībiñ, -iñ]*

Sükūtī Dervişiñ ḥāl ḳatı düşvār bu ʿālemde
Ḫabībiñ ʿaşḳ-ı pākına hidāyet ḳıl aña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 14). [ḫabībiñ, -iñ]*

Saḳī iken saʾīd olur ʿazābdan ba'id olur
Ḫabībine mürīd olur seḥerlerde Ḥaḳḳı zikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 10). [ḫabībine, -i, -, -e]*

Yā İlahī derde düşdüm hem devā senden meded
Ol **Ḥabībiñdir** Muḥammed Muṣṭafā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 2). [ḥabībiñdir, -i, -n, -dir]*

Cenāb-ı Ḥaḳ **ḥabībine** behiştden eylemiş irsāl
Bize andan emānetdir Ṣadāḳat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 5). [ḥabībine, -i, -, -e]*

Añla gel zāhid **Ḥabībiñ** naẕmı bir envārdır
Laḥmüke laḥmī ḥaḳḳında söylenen Ḥaydardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 1). [ḥabībiñ, -i, -n]*

Sen eger muṭlaḳ cihāna gelmeseydin yā **Ḥabīb**
Yaradılmazdı bu ekvān ʿarş-ı kürsī nār-ı saḳar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 15). [ḥabīb,]*

Ey **Ḥabībim** teşrīfiñle ṭoldu dünyā ser-te-ser
Sensin ancaḳ maḫluḳata bāʿiṯ ḫayrüʾl beşer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 1). [ḥabībim, -im]*

Sen şefīʾ ol çār-i yārin ḥürmetine yā **ḤabḪb**
Hem iki şehzādegānıñ ʿaşḳına ey pür-kemāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 11). [ḥabḫb,]*

Ḳurretüʾl-ʿayn **Ḥabībiñ** nūr-ı çeşm-i evliyā
Ẕübde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl ʾAbādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 7). [ḥabībiñ, -i, -n]*

Gel berü ey Ḳavm-i Süfyān men Ḫudādan dönmezem
Ol **ḥabībiñ** ümmetiyim Muṣṭafādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 2). [ḥabībiñ, -iñ]*

Ḳıl hidāyet yā ilahī cümle müʾmīn ḳullara
Ol **Ḥabībiñ** ḥürmetine eylegil iḥsān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 26). [ḥabībiñ, -i, -n]*

Ne ʿöẕrüyle güşād idem **Ḥabībiñ** bābını bir gün
Şefāʿatden cüdā oldum yerim Ṭamu ḳamu nīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 3). [ḥabībiñ, -iñ]*

Kerem ḳıl sen baña göster **Ḥabībiñ** ẕāt-ı pākını
Viṣāliñ bezmine irem ümīdim var o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 3). [ḥabībiñ, -iñ]*

Ḳıblegāh cümle müʾmīn Aḥmed cihānıñ serveri
Secdegāhımız bizim çün ol **Ḥabībiñ** Ḥaydarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 2). [ḥabībiñ, -iñ]*

Nebīler bezm-i devrinde hezārān geldi maḫfiyyen
Ḥabībiñ devr-i āḫirde gelüp ol şāh-ı merdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 10). [ḥabībiñ, -iñ]*

Ḳurretüʾl ʿayn **Ḥabībiñ** ol iki şehzādeler
Şāh Ḥasan ile Ḥüseyniñ rāhına ḳıl ḥiẕmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 3). [ḥabībiñ, -i, -n]*

Anlagil zāhid sen bugün Muṣṭafānıñ ḳadrini
Hem **Ḥabībiñ** nūr-ı ʿayn-ı Murtażānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 2). [ḥabībiñ, -iñ]*

Şeyḫ Saʿdullah Efendi Ḥaḳḳa itmişken ḥużūr
Ḳıldı niyāz ol **Ḥabīb** çeşmesi çün bī-ḳuṢūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 2). [ḥabīb,]*

Ḥācı Muṣṭafā Efendi Ḥaḳḳa itmişken ḥużūr
Ḳıldı niyāz ol **ḥabīb** cān u dilden bī-ḳuṢūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 2). [ḥabīb,]*

habīb-i kibriyā: *Allah'ın sevgilisi (Hz. Muhammed s.a.v).*

Elif Allāh ism-i pākiyle kelāmım ibtidā
Be bize bürhān yeter nuṭḳ-ı **ḥabīb-i kibriyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 2). [ḥabīb-i kibriyā,]*

Ey enbiyālar serveri Aḥmed-i **Ḥabīb-i kibriyā**
Sensin ḥaḳīḳat gevheri ey faḫr-ı ʿālem Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 1). [ḥabīb-i kibriyā,]*

Sen **Ḥabīb-i kibriyā** Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā
Sen nübüvvet ḫātemisin ey ḥaḳiḳat cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 3). [ḥabīb-i kibriyā,]*

Cihānıñ ḫalḳına bāʾiṣ **Ḥabīb-i kibriyā** oldu
Anıñ şānındadır levlāk kemāliyle sezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 1). [ḥabīb-i kibriyā,]*

Ḥabīb-i kibriyā geldi düzeldi emr-i Ḥaḳ şerʿi
Ḥaḳīḳat kenzini açdı ṭarīḳatde revā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 25). [ḥabīb-i kibriyā,]*

Odur bende bugün āl-i ʿabāya
Ḥabīb-i kibriyā şāhı gedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 6). [ḥabīb-i kibriyā,]*

Ey nebīler serveri Aḥmed **Ḥabīb-i kibriyā**
Sensin īcādına bāʿiṣ maḫlūḳ-ı arż u semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 1). [ḥabīb-i kibriyā,]*

Sen **Ḥabīb-i kibriyā** Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā
Sen nübüvvet ḫātemisin ey ḥaḳiḳat cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 28, Mısra 3). [ḥabīb-i kibriyā,]*

Muḥammed Bāḳır ol nesl-i **ḥabīb-i kibriyādandır**
İmām Caʿfer gibi şāhıñ ezelden çakeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 5). [ḥabīb-i kibriyādandır, -dan, -dır]*

Ḥażret-i Rabbüʾl-Kerīmiñ sevgili bir dānesi
Ol **Ḥabīb-i kibriyādır** ʿālemiñ sulṭānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 2). [ḥabīb-i kibriyādır, -dır]*

Ḥasandır nūr-ı çeşmim Ḥaḳ **Ḥabīb-i kibriyānıñ** bil
Ḥüseynim māh-ı muḥarremde şehīd-i Kerbelā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 5). [ḥabīb-i kibriyānıñ, -nın]*

Ḳurretüʾl ʿayn **Ḥabīb-i kibriyāsın** yā Ḥüseyn
Nūr-i pāk-ı şāh-ı kevneyn Muṣṭafāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 1). [ḥabīb-i kibriyāsın, -sın]*

Biḥamdulillah ġulām Ḥaḳḳ-ı **Ḥabīb-i kibriyāyım** ben
ʿAlīʾyyüʾl-Murtażā şāhıñ yolunda cān fedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 1). [ḥabīb-i kibriyāyım, -y, -ım]*

habīs: *Kötü, alçak, pis, soysuz.*

Terkine gel ġayret ile ḥubını ḳalbimden çıḳar
Şanma bāḳī bu **ḥabīs̲i** hep hebādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 12). [ḥabīs̲i, -i]*

habs: *Hapis. II [tasavvuf]. Çile, çilehane.*

ʿAşḳ şarābıñ içmeyenler ḳalb evi itmez ṭulūʿ
Ḥabs ider ervāḥ-ı dilde Ẕengi kār itmez şümūʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 20, Mısra 2). [ḥabs,]*

hac: *Hac, Kâbe'yi ziyaret etme.*

Şiyāmıyla olan farż **ḥac** zekātını bu ʿömrümde
Bilürüm itmişim noḳṣān ne mümkīn olayım mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 5). [ḥac,]*

Ṭavāfı **ḥacdan** evlādır bu ḥayret ʿind-i mevlāda
S̲evābı cümleden efḍal muḥarrir levḥ-i kübrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 1). [ḥacdan, -dan]*

Ṭavāf-ı **ḥacdan** evlādır bu ḥayrāt ʿind-i Mevlāda
S̲evāb cümleden efḍal işit zāhid bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 1). [ḥacdan, -dan]*

ḥacc: *Hac, Kâbe'yi ziyaret etme.*

Ḥacc ile Ṣavm ṣalātıñ remzini fehm itmeyen
Beyt-i Ḥaḳḳı ḳanda bulur bī-baṢar nādān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 9). [ḥacc,]*

Ṣalāt ṣavm ile **ḥaccıñ** zekāt farż olan cümle
Tamamen itmeġe icrā bu efkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 3). [ḥaccıñ, -ı, -n]*

Evrādla ḳamu Ṣavm Ṣalāt ez̲kārım ile **ḥacc** ü zekāt
Mezheble bu gün dīn ile hem īmān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 3). [ḥacc,]*

Ṣalāt ṣavm ile **ḥaccıñ** zekāta itmedim raġbet
Ḳamu farż īcābınca ʿilmde ḳılmışım noḳṢān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 5). [ḥaccıñ, -ı, -n]*

Ṭavāf-ı **ḥaccıñ** ey zāhid günāhı maḥv ider cümle
Resūlullah ḫaber virdi buyurdu bize ezvācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 11). [ḥaccıñ, -ı, -n]*

hace: *Far. Efendi; hoca.*

Mürşidsiz olmaz ey **ḫoca** dinle Sükūtī pendini
Menzil almaz bir ḳadem mesdūd imiş meydānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 11). [ḫoca,]*

ḫacer: *Taş, kaya.*

Bī- pahā ḳabza **ḥacerle** görse elmās taşını
Yek bahādır ẕan iderler böyle bir emvalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 13). [ḥacerle, -le]*

Cümle nebāt bunca **ḥacer** evrāḳ ile hem de şecer
Ḥaḳ ẕikrini dāʾim ider hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 5). [ḥacer,]*

ḥācet: *(Ar.) Gerek duyulan, muhtaç olunan şey, ihtiyaç II. Herhangi bir şey için gerekli olma, lüzum.*

Ḫāk-i pāy-i Mehdīye Derviş Sükūtī sür yüzüñ
Bāb-ı luṭfuñ ḫādimi ol **ḥācetiñ** eyle revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 32). [ḥācetiñ, -+in]*

Luṭfunu irgör Sükūtī bende ne eyle kerem
Sen mürüvvet kānı muṭlaḳ **ḥācetim** eyler revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 10). [ḥācetim, -im]*

Ḫilāfet emrini gözler degil **ḥācet** nizāʾ itmek
Ferāġat ḳıl behey ṭālib bu baḥs eyleme menẓūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 11). [ḥācet,]*

ʿArż idip gelmekde dāʾim bī-devālar ḳapına
Ḥācetiñ senden umar bī-māreler olmaḳda Ṣaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 8). [ḥācetiñ, -in]*

Evliyānıñ ḳabrine git **ḥācetiñ** eyle niyāz
Derdine olsa gerekdir tiz çabuḳ dermān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 15). [ḥācetiñ, -in]*

Mürşidinden ġayr aṣlā feyżyāb olmaz kişi
Ḥācetiñ ʿarż it aña sen istegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 30). [ḥācetiñ, -in]*

Bulur nesl-i Resūlullah niyāzıñ ḳıl dile **ḥācet**
Murādını virirler çün sen anlardan didār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 13). [ḥācet,]*

Zenūbūm çoḳ siyāh rūyuñ Sükūtī Ṣoñ deme irdin
Şefāʿat kān Aḥmedden dile **ḥācet** īmān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 10). [ḥācet,]*

Vaṣfını abdāl Sükūtī itmege **ḥācet** degil
Ḥaydarıñ meddāḥı Allah her ʿaṣr-ı destāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 17). [ḥācet,]*

Ḫācet içün dergāhına gelmiş olsa bir gedā
Müşkülin ḥāl eyler idi anlarıñ hep dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 21). [ḫācet,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler buldu her derde devā
Bāb-ı luṭf-ı meftūḥ olmuş **ḥācetiñ** eyle revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 16). [ḥācetiñ, -+in]*

ḥācı: *Din buyruklarını yerine getirmek için hacca gitmiş müslüman, hacı.*

Medīne yolların ṭutmuş giderler nice biñ **ḥacı**
İderler tevbe-i istiġfār ḳamu erler nice bacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 1). [ḥacı,]*

Mühācir ehl-i s̲ervetden **Ḥācı** Emīn aġa-z̲āde
Peder emvāl-i ḥelālinden ni s̲ār itdi bu ḳazada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 5). [ḥācı,]*

hacı bektaş velī: *1209'da Nişabur'da doğan ve daha sonra Anadolu'ya gelip Suluca Karaöyük'te Bektaşîliğin temellerini atan tasavvufî şahsiyet.*

Ṭarīḳ-i nāzenīn içre **Ḥacı Bektaş Velī** server
Anıñ ki cedd-i aʿlāsı Ḥabīb-i Ḥaḳ ʿAlī Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 51). [ḥacı bektaş velī,]*

hācı muṣṭafā efendi: *Tarik-i Nakşibendiyyeden Hac Şeyh Mustafa Efendi.*

Ḥācı Muṣṭafā Efendi Ḥaḳḳa itmişken ḥużūr
Ḳıldı niyāz ol ḥabīb cān u dilden bī-ḳuṢūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 1). [ḥācı muṣṭafā efendi,]*

hadd: *1. Sınır. 2. Derece, mertebe.*

Z̲ülfünüñ sevdāsına görünce mecnūnlar düşüp
ʿAşḳ-ı mecāzī itdi ifnā bunları **ḥadden** z̲iyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 10). [ḥadden, -en]*

Sinnimiz **ḥadden** tecāvüz yetmişe oldu ḳarīb
Ṣoñ deme irdik kifāyet ruḫṣatıñla gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 9). [ḥadden, -en]*

Cürmümüz **ḥadden** tecāvüz luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī bir ġarībe eyle nuṣret yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 9). [ḥadden, -en]*

Cürmümüz **ḥadden** tecāvüz geldim viṣāliñ bābına
ʿAfv idip gel bu Sükūtī bir ġarīb ḳul nekbeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 9). [ḥadden, -en]*

Cürmümüz **ḥadden** tecāvüz luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī bir ġarībe eyle nuṣret yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 9). [ḥadden, -en]*

Ḥiz̲met-i **ḥadden** tecāvüz̲ geçdi erenler rāhına
Z̲ikr-i Ḥaḳḳı yād iderdi ḳalbiyle her bir nefesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 5). [ḥadden, -en]*

hadīce: *Hz. Hadice.*

Ol **Ḥadice** Faṭıma nūr-ı Aḥmed lā raybe fīh
Ṣāfiʾ rūz-ı cezā ḫayrüʾn-nisāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 3). [ḥadice,]*

hadīd: *Demir(Katı ve sert gönül anlamında).*

Ne ʿaceb ṭaş atar münkir ṭarīḳat ehline her dem
Doḳunmaz sīneme Ḍarb **ḥadīdindir** bu ecsādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 8). [ḥadīdindir, -in, -dir]*

hādim: *Hizmetkâr II Boyun eğen.*

Ḫāk-i pāy-i Mehdīye Derviş Sükūtī sür yüzüñ
Bāb-ı luṭfuñ **ḫādimi** ol ḥācetiñ eyle revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 32). [ḫādimi, -i]*

Ümmetine saʾir delīl ḳalmayalar bunda Ẕelīl
Ḫādim ḳapunda Cebraʾīl rūz u leyāl yā Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 8). [ḫādim,]*

Bāb-ı Luṭfuñ **ḫādimidir** nice biñ ḳullar daḫı
Secde eyler saña taḥḳīḳ ins ü cin cümle şecer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 5). [ḫādimidir, -i, -dir]*

Ol ʿAlī Mūsā Rıżādır şāh İran hem ʿArab
Ḫādimim ben anıñ kim ʿadlile ehl-i vefāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 12). [ḫādimim, -im]*

Ol Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ bendesiyim tā ezel
Ḫādimiyim Şāh Ḥüseynʾiñ Kerbelā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 4). [ḫādimiyim, --iyem]*

Bāb-ı Luṭfundan ʿināyet senden ister yā Resūl
Ḫādimin olmuş ḳapında rūz u şeb CibrḮl emḮn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 4). [ḫādimin, -in]*

Seniñ kim ḳapuna **ḫādim** hemān nāmūs-ı ekberdir
Sen olduñ vaḥyile menşūr her āyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 3). [ḫādim,]*

Meslek-i Naḳşī Ṭarīḳiñ **ḫādimi** olmuş bugün
Mürşid-i erbāb-ı kāmil ʿadliyle itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 3). [ḫādimi, -i]*

Muṣṭafāya ümmet olduḳ bezm-i ervāḥ-ı ezel
Murtażānıñ **ḫādimiyiz** nice yüz biñ bay u geda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 4). [ḫādimiyiz, -i, -y, -i, -z]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānıñ şeyḫ Ḫarābāt bendesi
Dergāhınıñ **ḫādimidir** tā ezelden aḥḳarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 6). [ḫādimidir, -i, -dir]*

Rehber-i rāh ḥaḳāyıḳ ḳırḳlar yediler **ḫādimi**
Ḳuṭb-ı ʿālemi meclisinde ḳıldı ḫidmet bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 9). [ḫādimi, -i]*

Mürşid-i kāmil ara bul derdine dermān gözet
Bāb-ı luṭfuñ **ḫādimi** ol ḳıl anıñla imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 12). [ḫādimi, -i]*

hadīs: *(Ar.) Hz. Muhammed'in sözleri, davranışları ve başkalarının yaptığı kendisi tarafından tasvip edilen hareketleri.*

Terkini ura gel ölmezden evvel
Ḥadīsinde Resūl itmiş cevābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 14). [ḥadīsinde, -in, -de]*

Sükūtī dervişiñ nuṭḳu kelāmı-ı kibriyādandır
Sevenler ḳalmadı maḥrūm **ḥadīs** içre nice meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 18). [ḥadīs,]*

Dīn ü meẕheb ḳamu īmān yolundan olmuşum fāriġ
Kelām-ı Ḥaḳ nice **ḥadīṯ** bu güftārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 8). [ḥadīṯ,]*

Şānında anıñ vārid olup hem bunca **ḥadīṯler**
Ẕikrin ideyor cehrile hep Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 13). [ḥadīṯler, -ler]*

Her kelāmı āyet **ḥādiṯ** ẓāhirinden ifşā ider
ʿİlm-i bāṭın esrārına vāḳıf degil dil-ḫānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 5). [ḥādiṯ,]*

Luṭf-ı Ḥaḳ ḳıldı hidāyet pīrleri nesl-i ʿAlī
Şānına Aḥmed buyurmuş bir **ḥadīṯ** rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 6). [ḥadīṯ,]*

ḫafā: *Ar. Gizli olma, gizlilik.*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu cenāb-ı Ḥaḳ kitābından
İderdi cehr ile i'lān **ḫafāyı** bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 10). [ḫafāyı, -yı]*

ḫafī: *Gizli, saklı, sır.*

Ẕikr it Ḥaḳḳı cehr-i **ḫafī** olsun ḳalbiñ dāʾim Ṣafī
Ḳalmayasın bunda sāḳī gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 9). [ḫafī,]*

Ḥarb-ı ḳıtāl eyler idi divler ile bir çoḳ zamān
Süleymān nebiyye irdi **ḫafī** imdādına bir er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 12). [ḫafī,]*

Gerçe şeyhiñ didesi çün ẓahirān ʿāmā olup
Lik bāṭın gözü meftūḥ yoḳ **ḫafī** bir şey aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 18). [ḫafī,]*

Ümīdiñ bekleyip gitmez dilerler derdine dermān
Şeref-yāb eyledi Ẕikr-i **ḫafī** ile Buḫārayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 56). [ḫafī,]*

hafiyyen: *Gizlice, gizli olarak.*

Her bir Nebīniñ devrine daḫı geldi **ḫafiyyen**
Aḥmed ile birlikte gelen Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 5). [ḫafiyyen,]*

ḫāfıẕ-: *Ar. Kur'an'ı bütünüyle ezberlemiş olan ve ezberden okuyabilen kimse.*

Men ʿaref dersin her dem **ḫāfıẕ-ı** Ḳurʾān idi
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 7). [ḫāfıẕ-ı, -ı]*

ḫāfıẕ: *Ar. Kur'an'ı bütünüyle ezberlemiş olan ve ezberden okuyabilen kimse.*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merḤūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim **Ḥāfıẓ** Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ

Süleymān Efendide ve bir nüsḥası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḥasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [ḥāfiẓ,]*

Bāb-ı iḥsānıñ umarım geldim sezāyım yā **Ḥafīẓ**
İlticāyım ḥażretine ṣāḥib-i rıżāyım yā **Ḥafīẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 1). [ḥafīẓ,]*

Bāb-ı iḥsānıñ umarım geldim sezāyım yā **Ḥafīẓ**
İlticāyım ḥażretine ṣāḥib-i rıżāyım yā **Ḥafīẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 2). [ḥafīẓ,]*

Bendene ḳahr-ı celāliñle hemān ḳılma naẓar
Luṭfuñ ile ḳıl kerem geldim recāyım yā **Ḥafīẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 4). [ḥafīẓ,]*

Cürm-i bī-pāyān olup dergāhına başdım ḳadem
Eyleme red ḳıl ʿināyet kem-teri gedāyım yā **Ḥafīẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 6). [ḥafīẓ,]*

Gerçe Ṣādıḳsın bilürüm nuṭḳuñuz lā-taḳneṭū
Kesmezem senden ümīd hiç bī-nevāyım yā **Ḥafīẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 8). [ḥafīẓ,]*

Raḥmetiñ deryāsı pek çoḳ hiç nihāyet yoḳ durur
Şefḳātiñle merḥamet ḳıl ben revāyım yā **Ḥafīẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 10). [ḥafīẓ,]*

Rū siyāh Derviş Sükūtī ḫāk-i-pāya gelmişem
Cürmüm ile it ḳabūl sen ḥāl fenāyım yā **Ḥafīẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 12). [ḥafīẓ,]*

hāʾin: *(Ar.) Hıyânet eden, sadâkat göstermeyen, güveni kötüye kullanan (kimse).*

Vay aña kim Aḥmed-i muḥtāra **ḫāʾin** oldular
Kerbelānıñ büsbütün ḥākini pür-ḫūn ḳıldılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 27). [ḫāʾin,]*

Kerbelāya **ḫāin** oldu bunların nesl-i Yezīd
Hiç terāḥum itmez oldu ḫāricī devrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 19). [ḫāin,]*

hak: *Ar. Toprak, türap.*

Ḥāke yeksān olmaya yimez anı emmāre nefs
Kibrile ṭutmuş cihānı Şeyṭān olmuşdur reʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 5). [ḥāke, -e]*

Meşreb-i pāk ṣafī itmiş ḳalbini ẕikr-i Ḥudā
Ṭabʿ-ı aḫlāḳ ḥamīde **ḫāk** ile yeksān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 4). [ḫāk,]*

Şuʾaybıñ muʾacciz bāhir semādan od düşüp **ḫāke**
Helāk itdi ḳamu ḳavmiñ duʿāsıyla fenā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 13). [ḫāke, -e]*

Bu devr içre nice şāhlar gelüp geçdi ḳarār itmez
Atarlar ḳabre **ḫāk** içre bu cismiñ iyler ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 6). [ḫāk,]*

Maʿden-i **ḫāki** anıñ cevher idi bezm-i elestden
Nūr-ı ʿAlī nūr olmuş idi cism-i pākı her bir cihetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 1). [ḫāki, -i]*

Ḥaḳ ile **ḥaḳ** olmayanlar bilmedi sırr-ı Ḥaḳḳı
Nesl-i Mervān nice bilsün cinsdir ġāyet ṣaḳī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 30, Mısra 1). [ḥaḳ,]*

Vay aña kim Aḥmed-i muḥtāra ḫāʾin oldular
Kerbelānıñ büsbütün **ḥākini** pür-ḫūn ḳıldılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 28). [ḥākini, -i, -n, -i]*

Ḳıldı nāZik pāre pāre ol mübārek Ḥüseyni
Ol sāʾatler **ḥāke** düşdü boZdu anıñ resmini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 14). [ḥāke, -e]*

ḫaḳ: *Allah II Hakikat, doğru.*

yaʿnī **Ḥaḳ** içün degil bütün bütüne dünyālarını zevḳ-i ṣefā ile geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire daḫı mesmūʾmız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 11). [ḥaḳ,]*

Lamelif lā dimezem men gel eşyā **Ḥaḳ** durur
Ya yalanım yoḳ Sükūtī gün gibi ẓāhir Ḥudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 29). [ḥaḳ,]*

Ẕel Ẕelīl it nefsini kibr ü nifāḳa düşmesin
Re riyādan ictināb it ḳılmasın **Ḥaḳdan** cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 10). [ḥaḳdan, -dan]*

Re Risālet cevheridir ḥażret-i Bāḳır daḫı
Fe Fenāya raġbet itmez **Ḥaḳile** bulmuş beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 20). [ḥaḳile, -ile]*

Ṣoḥbetimiz **Ḥaḳ** bizim dinler iseñ zāhidā
Fehm ide gör nuṭḳumuzu tā olasın āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 1). [ḥaḳ,]*

Murtażādır vaḥy-i **Ḥaḳla** hel etādır şānına
Murtażādır ʿayn-ı Aḥmed dehre sulṭān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 7). [ḥaḳla, -la]*

Mūsāya devrinde geldi ẕāt-ı Ḥaḳdan bir ḫiṭāb
Len terā nī çünki dedi şānına **Ḥaḳ** müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 2). [ḥaḳ,]*

Zāhidā bilmez bu sırrı farḳ yoḳ **Ḥaḳdan** yaña
Söyleyin kimdir o demde yā viren kimdir cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 3). [ḥaḳdan, -dan]*

ʿİlm-i manṭıḳdan bilür ol ders virirler ṭālibā
Lakin **Ḥakdan** bī-ḫaberdir naḳl ider ehl-i kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 6). [ḥakdan, -dan]*

İşbu yol itmez Sükūtī kimseyi **Ḥaḳdan** baʿīd
Naḫnü aḳreb s̱ābit olmuş bizlere iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 9). [ḥaḳdan, -dan]*

Ḳalb ile cān perdesini refʿ ider **Ḥaḳ** erleri
Rivāyet ider ẕāt-ı Ḥaḳḳı her cihetden bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 3). [ḥaḳ,]*

Ḳalb ile hep feṯḥ olandır cümle müşkül bunca bāb
Ḳalbe duḫūl kim ki ider aldı **Ḥaḳdan** kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 2). [ḥaḳdan, -dan]*

Māsivādır sed çeken bu göñlümüze her müdām
Terkin itgil ṭālibā sen ire **Ḥaḳdan** feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 4). [ḥaḳdan, -dan]*

Zāhid ider ḳīl u ḳāl her kelāmı bī-kemāl
Tā olunca ben viṣāl çağırırım **Ḥaḳ** dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 8). [ḥaḳ,]*

Müftī fetvālar virür **Ḥaḳ** yolundan ayırır
Ṭamuya gördüm sürer çağırırım **Ḥaḳ** dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 10). [ḥaḳ,]*

Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç nihān
Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel iẕhār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 6). [ḥaḳ,]*

Derviş Sükūtī eyle naẓar ḳalbine miskinleriñ
Ḥaḳ ile maʿmūr olup lāyıḳıyla ictināb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 10). [ḥaḳ,]*

Seḥer vaḳtinde ey ṭālib uyan **Ḥaḳ** ẕikrini gel it
Bu nefsine olup ġalib uyan **Ḥaḳ** ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 1). [ḥaḳ,]*

Seḥer vaḳtinde ey ṭālib uyan **Ḥaḳ** ẕikrini gel it
Bu nefsine olup ġalib uyan **Ḥaḳ** ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 2). [ḥaḳ,]*

Seḥerde uyanan sürdü ḳamu tevḥīd ile virdi
Cemāl-i Ḥaḳḳı gördü uyan **Ḥaḳ** ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 4). [ḥaḳ,]*

Seḥerde uyanur ḳuşlar nebātātla hem aġaçlar
İder ẕikir ḳamu ṭaşlar uyan **Ḥaḳ** ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 6). [ḥaḳ,]*

Seḥerde ʿandelīb feryād fiġānıyla oḳur evrād
Ḳamu nāsı ider dilşād uyan **Ḥaḳ** ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 8). [ḥaḳ,]*

Seḥerde uyanan her cān īcābınca sürer erkān
Erenler nuṭḳudur her ān uyan **Ḥaḳ** ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 10). [ḥaḳ,]*

Seḥerde olma sen ġafīl çeker zaḥmet yarın cāhil
Bulup bir mürşid-i kāmil uyan **Ḥaḳ** ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 12). [ḥaḳ,]*

Seḥerde ḳıl ʿibādātı irişür **Ḥaḳ** hidāyete
ʿAyān olur ẕātı uyan uyan **Ḥaḳ** ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 13). [ḥaḳ,]*

Seḥerde ḳıl ʿibādātı irişür **Ḥaḳ** hidāyete
ʿAyān olur ẕātı uyan uyan **Ḥaḳ** ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 14). [ḥaḳ,]*

Seḥerde cān gözün açmış nihān sırrın Ḥaḳḳıñ seçmiş
Ölümden evvel ol göçmüş uyan **Ḥaḳ** ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 16). [ḥaḳ,]*

Seḥerde görünür ol **Ḥaḳ** Sükūtīden işit muṭlaḳ
İder tevḥīd şecer evrāḳ uyan **Ḥaḳ** ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 17). [ḥaḳ,]*

Seḥerde görünür ol **Ḥaḳ** Sükūtīden işit muṭlaḳ
İder tevḥīd şecer evrāḳ uyan **Ḥaḳ** ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 18). [ḥaḳ,]*

Ḥaḳ ise bunda murādın rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Naḥnü aḳrebden ḫaberdār ol bugün vuṣlat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 7). [ḥaḳ,]*

Sükūtī Dervişiñ pendiñ ṭutanlar bunda her dāʾim
İrüşür vuṣlata anlar **Ḥaḳ** ile hep liḳā bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 10). [ḥaḳ,]*

ʿAşḳile sen gir yola baḳma hem Ṣaġa hem Ṣola
Ḥaḳ buyurmuş hem Resūle cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 4). [ḥaḳ,]*

Küntü kenzin dedi **Ḥaḳ** al bu maʿnādan sebaḳ
Cān gözün aç sen de baḳ cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 9). [ḥaḳ,]*

Feʾzkürullah āyetinden almamış ẕerre ḫaber
Ḥaḳ bize envāʿ-ı ẕikriñ eylemişdir hep mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 8). [ḥaḳ,]*

ʿAşḳ ile devrāna girmiş bunda **Ḥaḳ** ʿāşıḳları
Şevḳile tevḥīd iderler ḳalbleri ṭolmuş īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 9). [ḥaḳ,]*

Ḥaḳ cemāliñ gördü anlar bu cihānda şüphesiz
Dīde-i cānıñ güşāde eyledi bī-dār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 5). [ḥaḳ,]*

Keṣret-i dünyādan el çek zāhidā **Ḥaḳdır** murād
Dinle bu nuṭḳum saña ḥüccet dilersen ḳıl iʾtimād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 1). [ḥaḳdır, -dır]*

Dervişlerimiz **Ḥaḳ** ẕikrin ider şām u seḥer zāhid
Bülbüllerimiz ġonca güle eyler fiġān bahār zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 1). [ḥaḳ,]*

Ḫulḳ-ı Aḥmed olsa ṭālib Ḥaḳḳa ider inḳiyād
Ḥubb-ı dünyādan geçer ol **Ḥaḳdan** alur ber-murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 2). [ḥaḳdan, -dan]*

Naḥnü aḳreb sırrını hem zāhidā fehm itmedi
Cehl içinde ḳaldı muṭlaḳ almadı **Ḥaḳdan** murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 6). [ḥaḳdan, -dan]*

Fezkurūnī āyetinden bī-ḫaber ʿamā faḳīh
Ṭutduġu yol şanma ṭoġru bulmadı **Ḥaḳdan** murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 12). [ḥaḳdan, -dan]*

Aḥsen-i taḳvīmle īcād eyledi ol **Ḥaḳ** seni
Ḳurdu taḥtıñ ḳalb içinde dāʾimā eyler ḳuʾūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 5). [ḥaḳ,]*

Ḥaḳ saña senden yaḳın bil çeşm-i cānıñ aç bu gün
Naḥnü aḳreble mübīn ẕātına ḳılmış şuhūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 9). [ḥaḳ,]*

Ḳahr-ı luṭfı bir idendiḳ yār ile aġyārı hem
Ẕevḳ-i **Ḥaḳla** pür-Ṣafāyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 8). [ḥaḳla, -la]*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu tāc-ı saʿādet başıma
Mezhebim Caʿfer ḥaḳiḳat hem bize **Ḥaḳdan** ʿaṭādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 6). [ḥaḳdan, -dan]*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu rāh-i dīn ʿāşıḳlara
Mezheb-i **Ḥaḳ** ehl-i müʾmīn ḳullara Caʿferdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 10). [ḥaḳ,]*

Her seḥerler Ẕikr-i muʿtād eylemiş **Ḥaḳ** Ḥaḳ deyü
Ḳalbine hiç teʾs̱īr itmez vicdānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 3). [ḥaḳ,]*

Her seḥerler Ẕikr-i muʿtād eylemiş **Ḥaḳ** Ḥaḳ deyü
Ḳalbine hiç teʾs̱īr itmez vicdānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 3). [ḥaḳ,]*

Mezheb-i pāk-i Caʿferʾiñdir ḳulunu **Ḥaḳ** görmeyen
ʿĀḳibet berzāḫā uġrar ṣanmañız raḥmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 9). [ḥaḳ,]*

Bu dört yāri ḳaçan ansam göñül şehr olur mesrūr
Buları kim sever cāndan günāhıñ **Ḥaḳ** ider mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 2). [ḥaḳ,]*

Ẕikr-i fikrim gice gündüz **Ḥaḳ** ile her dāʾimā
Müptelāyım ol Ḫudāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 7). [ḥaḳ,]*

Ḥaḳ beyānında Sükūtī aḥbāba yeter baḥs̱in eyledin
Bu kelāmıñ fehm idenler cinsi ādem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 13). [ḥaḳ,]*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhar diseler inkār ider
Çeşm-i aʾmā görmez aṣlā dedi pinhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 11). [ḥaḳ,]*

Senden ötrü cümle ʿālem rāh-ı Ḥaḳḳa yol bulup
Ḳurtulup ẓulümāt-ı tenden buldular **Ḥaḳdan** ẓafer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 14). [ḥaḳdan, -dan]*

Sülüke itmedim ġayret īcābınca ṭarīḳatda
ʿİbādetde ḳuṣūrum çoḳ bilür **Ḥaḳ** idemem maʾẕūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 4). [ḥaḳ,]*

Bir zamān geldi yetişdiḳ ḳulları **Ḥaḳ** s̱imār
Emr-i nehiy ṭutmaz oldu Zümre-i ehl-i kibar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 1). [ḥaḳ,]*

Aḥmed gelüp ḳıldı beyān Furḳān ile **Ḥaḳ** sırrını
Dört kitābıñ sırrı bugün bir noḳṭadan itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 9). [ḥaḳ,]*

Ṭış eṭrāfıñ ḳılar maʿmūr-ı müzeyyen ḫūb-ı libāsile
Görünür Ṣūret-i **Ḥaḳdan** kelām-ı maʾnide gevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 8). [ḥaḳdan, -dan]*

Biḥamdulillah bu dehr içre gelürken ḥüccetim vardır
Yine ʿazm-i beḳā itsem **Ḥaḳ** ile vuṣlatım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 2). [ḥaḳ,]*

Saʿy idüp Derviş Sükūtī ḳalbini pāk idegör
Ḥaḳ gelüp eyler tecellī ṭoptolu eşyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 14). [ḥaḳ,]*

Ḫayr u şer efʿāl-i **Ḥaḳdır** kimse ṭaʿn eyleme
Müʾmīn muṭlaḳ olanlar ḥüsn-i ẓann-ı aʿlādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 7). [ḥaḳdır, -dır]*

Sükūtī her ḳabīḥ aḫlāḳ bu ḳalbimden ḫurūc itdi
Şefāʿat- kān Aḥmedʾle yetişdi **Ḥaḳ** bize Ḫaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 10). [ḥaḳ,]*

Menzilinden sāliki **Ḥaḳ** yolların kesmek diler
İblīs-i merdūda tābi Ḥaḳḳa iḳrār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 3). [ḥaḳ,]*

Bir ʿinād üzre gider hep münkiriñ her bir işi
Ḥaḳ nedir bilmezler aṣlā ẕevḳ-i dildār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 12). [ḥaḳ,]*

Māsivādan el çeküp Derviş Sükūtī hem bugün
Ḥaḳ ile olmuş muḥaḳḳaḳ çün bezm-i pazarımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 12). [ḥaḳ,]*

AṢlımız hem **Ḥaḳdır** belī Saʿdeddīndir şeyḫim velī
Erkān-ı Ḥaḳ ṭoġru yolu ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 3). [ḥaḳdır, -dır]*

Şeyḫ Saʿdeddīn pişvāmız **Ḥaḳ** yolunda iḳtidāmız
Ẕikrin ider her gedāmız ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 11). [ḥaḳ,]*

Men ʿarefden söyler dili iʾlān ider ṭoġru yolu
Şeyḫimiz **Ḥaḳ** gerçek velī ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 14). [ḥaḳ,]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem her ṭabiʿat bir degil
Ḥaḳ yaratmış ʿunṣur üzre dürlü renk emsalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 18). [ḥaḳ,]*

Bir bezme irdim nāgehan **Ḥaḳ** zikrin iderler ʿayān
Dediler ol dem baña cān bunda durur Yezdānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 11). [ḥaḳ,]*

Neyler bize nādān sözü kār eylemez ḳalbimize
Ẓāhir durur her yerde **Ḥaḳ** seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 10). [ḥaḳ,]*

Derviş Sükūtī **Ḥaḳ** ʿayān Şanma bugün anı nihān
Ḳalb içinde ṭutmuş mekān iẕʾān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 13). [ḥaḳ,]*

Her ne yüzden **Ḥaḳ** kelāmıñ Derviş Sükūtī söylesem
Nefret ider misl-i erneb insāna olmazlar enīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 9). [ḥaḳ,]*

Ḥaḳ müẓāhir 'ālem içre görmeyen nādān imiş
Vechi ādemde bilā şek görünen raḥmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 1). [ḥaḳ,]*

Aḥsen-i taḳvīm dimiş **Ḥaḳ** çünki insān şānına
Nüsḫa-i kübrādır ādem farḳ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 3). [ḥaḳ,]*

ʿĀrif olan **Ḥaḳ** yoluna her vechile ṣādıḳ imiş
Cān u başıñ ḳıldı niṣār bezm-i ezel ʿāşıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 1). [ḥaḳ,]*

Ḫāliḳ olan ḳullarına niʿmetini virdi ġanī
Şükr idelim ey Sükūtī cümleye **Ḥaḳ** rāzıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 12). [ḥaḳ,]*

Levḥa ḳalem urduġu **Ḥaḳ** mümkīn degil bozmasın
Rūz-ı elest taḥrīr olan ḥükm-i ḳavī Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 3). [ḥaḳ,]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübīn ṭālib-i **Ḥaḳile** ʿamel
Pend yeter bu Sükūtī ehl-i Ḥaḳḳa bürhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 9). [ḥaḳile, -ile]*

Her yerde **Ḥaḳ** ḥażır-ı nāẕır şanma anı nihān imiş
Çeşm-i baṢar rüʾyet ider günden ʿayān beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 1). [ḥaḳ,]*

Ḥaḳ söylerim işit zāhid bu ḳulumuz burhān ile
Ḫilāf degil bu Sükūtī vaṣf itdiġi Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 9). [ḥaḳ,]*

Naḥnü aḳreb āyetini Ḳurʾān ile itdi beyān
Ḥaḳdan yaḳın bir nesne yoḳ gözsüzlere pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 8). [ḥaḳdan, -dan]*

Derd-mend Derviş Sükūtī **Ḥaḳ** yolunda başını
Virir ancaḳ añla bunda cān niṯār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 11). [ḥaḳ,]*

Ṣıdḳıyla ol sen ġulāmı Zeynel Muḥammed Bāḳırıñ
Caʿferiñ ḳulunu **Ḥaḳ** bil pişvāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 8). [ḥaḳ,]*

Cān niṯār et Mūsā-yı Kāẕım Rıżāya her zamān
Zāʿil olmaz **Ḥaḳ** ḳatında ḫūn pahāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 10). [ḥaḳ,]*

Mescid ü meyḫāneler Derviş Sükūtī oldu bir
Ḳanda varsam **Ḥaḳ** benimle eyledi pazar-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 10). [ḥaḳ,]*

Hem eneʾl Ḥaḳ naʿrasını urmışız Manṣūr gibi
Bir tecellī irdi **Ḥaḳdan** olmuşum berdār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 4). [ḥaḳdan, -dan]*

Gördükçe ḥüsnünü men artar efġānım **Ḥaḳ**
Bülbülüm nāle ḳıldım bāġ ile bostānım **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 1). [ḥaḳ,]*

Gördükçe ḥüsnünü men artar efġānım **Ḥaḳ**
Bülbülüm nāle ḳıldım bāġ ile bostānım **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 2). [ḥaḳ,]*

Ẕāt-ı efġān kārı olmuş ʿāşıḳ-ı bī-çāreniñ
Nāre yanmaḳdan uṣanmaz ẕevḳ ider pervānım **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 4). [ḥaḳ,]*

Şīrīn içün dāġ u ṣaḥrā bıraḳmadı Ferhād ʿaşḳ
Naḳd-ı cānıñ tā virince eyledi ḳurbānım **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 6). [ḥaḳ,]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl iden ʿaşḳ imiş ʿuşşāḳını
Ceẕb ider ol kendi ẕātıñ her demi sulṭānım **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 8). [ḥaḳ,]*

Ḥaḳ yaḳındır saña senden ey Sükūtī ṣorma hiç
Ḳalbiniñ her köşesinde oturur mihmānım **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 9). [ḥaḳ,]*

Ḥaḳ yaḳındır saña senden ey Sükūtī ṣorma hiç
Ḳalbiniñ her köşesinde oturur mihmānım **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 10). [ḥaḳ,]*

Cān niṣār iden bu yolda şanmañız olur hebā
Ḳıymetiñ **Ḥaḳdır** viren bil nice biñ sīm-i Ẕer gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 4). [ḥaḳdır, -dır]*

Göñül itme ḥaẕer benden fiġān eyle nedir Ẕārıñ
Ḥaḳ ile ḳıl bugün ülfet dü ʿālemde odur yârin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 2). [ḥaḳ,]*

Ölümden evvel ölmüşdür bu yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Beḳā-yı vaḥdete erdim **Ḥaḳ** ile itdi pazarın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 8). [ḥaḳ,]*

Derviş Sükūtī söyle **Ḥaḳ** olsun muḥiblerdir bir sebaḳ
Ẕikrin ider her bir varaḳ ekṣer ile ġāyet ṭavīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 13). [ḥaḳ,]*

Sensin ol şāh bu ʿālem-i kāʾinātıñ Ẕübdesi
Ḥaḳ yaratmış seni evvel işbu mülke bī-zevāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 4). [ḥaḳ,]*

Meşreb-i **Ḥaḳ** ḫulḳ-ı Aḥmedden nişānıñ gösterir
Ḥubb-ı dünyādan geçip ol meyl yoḳ şeyʾen ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 3). [ḥaḳ,]*

Ḥaḳ ʿayāndır nūru ṭutmuş yaʿnī şems-i māhveş
Yeri gögü rūşen itmiş aç gözün gel münẓiri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 15). [ḥaḳ,]*

Rüşveti bilmez ḥarām ol cehrile ḳılmış mübāh
Ḥaḳdan aṣlā hiç utanmaz ṭamu içre layıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 8). [ḥaḳdan, -dan]*

Gir ṭarīḳ-i evliyāya ḥiẓmet eyle dün ü gün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl iderler **Ḥaḳ** nümādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 14). [ḥaḳ,]*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhār bunda ʿuṣṣāḳı görür
Görmez anı bī-başarlar çeşm ʿamādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 9). [ḥaḳ,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu vāriṣ-i ḫātem-i Nebī
Caʿferiñdir dīn ü meẕheb **Ḥaḳ** nümādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 10). [ḥaḳ,]*

Dört kitābdan baḥṣ idersem kimse itmez hiç naẕar
Ḥaḳ yoluna gerçek ʿāşıḳ şāfī insān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 4). [ḥaḳ,]*

Taḳī nesl-i nebīdendir Naḳīʾniñ ceddi Ḥaydarʾdır
Ḥasanuʾl- ʿAskere bende olup **ḫāk** eri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 16). [ḫāk,]*

Ḥaḳ yaratdı kāʾinātı sizin içün cümleten
Bāʿiṣ olduñ sen īcāda nūr-ı Ḥudāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 3). [ḥaḳ,]*

Ol ʿAlī ḥaḳḳında Aḥmed laḥmüke laḥmī dedi
Ẕāt-ı pāk Ḥaydare **Ḥaḳdan** ʿaṭāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 12). [ḥaḳdan, -dan]*

Tertibinde nār-ı dūzāḫ bunlarıñ bezm-i ezel
Yerlerini **Ḥaḳ** yaratdı heft nīrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 8). [ḥaḳ,]*

Hiç ḳalur mu ittiġi ẓālim sitem-kār yanına
İntiḳāmıñ **Ḥaḳ** alur ḳahrile her ān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 28). [ḥaḳ,]*

Ḥaḳ seniñ ʿaşḳına çünki kāʾinātı ḫalḳ idip
Senden ötrü yaradıldı ʿarş-ı kürs rūy-ı zemİn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 5). [ḥaḳ,]*

Ḥażret-i Ḥūd kāh Ṣaliḥ İbrāhīm İsḫāḳ ile
İsmāʾilim ḳurbān oldu **Ḥaḳ** içün evlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 8). [ḥaḳ,]*

Ḥażret-i Yaḥyā gör kim ẓulmüyle oldu şehid
Ḳan pahā heftād hezār **Ḥaḳ** eyledi ʿiṭā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 18). [ḥaḳ,]*

Mescid-i meyḫānelerde ḳanda baḳsam zāhidā
Görmüşem günden ʿayān **Ḥaḳ** ʿāleme tābān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 10). [ḥaḳ,]*

Bir naẓar ḳıldım Sükūtī kāʾināta ben bugün
Ḥaḳ ile dolmuş bu ʿālem ḳalmamış nihān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 12). [ḥaḳ,]*

Hep ʿayāndır aña her nesne çünki olmaz iḫtifā
Ḥaḳ görürler ḳanda baḳsa dİdesi her yanadan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 6). [ḥaḳ,]*

Ḥaḳ görürüm ḳanda baḳsam **Ḥaḳ** ile çün ṭopṭolu
Ḥaḳdan ayru yoḳ Sükūtī görürüm her yana men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 11). [ḥaḳ,]*

Ḥaḳ görürüm ḳanda baḳsam **Ḥaḳ** ile çün ṭopṭolu
Ḥaḳdan ayru yoḳ Sükūtī görürüm her yana men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 11). [ḥaḳ,]*

Ḥaḳ görürüm ḳanda baḳsam Ḥaḳ ile çün ṭopṭolu
Ḥaḳdan ayru yoḳ Sükūtī görürüm her yana men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 12). [ḥaḳdan, -dan]*

Maḳṣūd-ı dīdār **Ḥaḳdır** ülfet-i Saʿdīleriñ
Menzil-i bālāda dāʾim rifʿatı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 1). [ḥaḳdır, -dır]*

Laʿneti **Ḥaḳ** nāẒil oldu tā ezelden bunlara
Müsteḥāḳ nār-ı dūzāḫda ṭutdular evṭān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 23). [ḥaḳ,]*

Bir şeb-i maʿnā yüZünden semʾ-i cāna bir ḫiṭāb
Sen de ara çün dediler aç gözüñ ol **Ḥaḳ** ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 12). [ḥaḳ,]*

Dostluġuna **Ḥaḳ** yaratdı dü cihānı ser-te-ser
Seniñ ile virdi revnaḳ nüh felek bāġ u zemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 3). [ḥaḳ,]*

Her ān vaḥdet seyrānında iderler **Ḥaḳ** ile ülfet
Bu ḫalḳdan inḳıṭā itmiş ümīd itmez iḫvānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 5). [ḥaḳ,]*

Mest olup bezm-i elestden gelmişem bu fānīye
Görmüşem ben **Ḥaḳ** cemāliñ eylerim iẓhār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 8). [ḥaḳ,]*

Hū didiḳçe ḳalb-i ʿuṣṣāḳa oldu mu bī-dār olur
Ḥaḳ cemāliñ rüʾyet ider her demi seyrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 6). [ḥaḳ,]*

Sükūtī **Ḥaḳ** ile her dem idegil bunda pazarın
İşitmeye ṣaḳın aġyār sözüñ ḳıl iḫtifā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 9). [ḥaḳ,]*

Menzil alur bunda sālik mürşidine olan ṭālib
Ḥaḳ yoluna olan raġbet gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 6). [ḥaḳ,]*

Murādın **Ḥaḳ** ise ey cān ola gör mürşide ṭālib
Açar ol dīde-i cānıñ iresin ẕāt-ı Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 7). [ḥaḳ,]*

Hiç terāḥḥum itmez oldu ḫavf yoḳ bilmem anıñ
Ḳanġı yüzlerle varır **Ḥaḳ** bir daḫı dīvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 6). [ḥaḳ,]*

Saña **Ḥaḳ** dedi maḥbūbum ezelden tā ebed çün kim
Ḥaḳḳa çün ẕātıñız maẓhar meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 7). [ḥaḳ,]*

Senin ʿaşḳına **Ḥaḳ** muṭlaḳ yaratdı iki dünyāyı
Vücūduñ cümlesi Ḥaḳdan ʿaṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 3). [ḥaḳ,]*

Senin ʿaşḳına Ḥaḳ muṭlaḳ yaratdı iki dünyāyı
Vücūduñ cümlesi **Ḥaḳdan** ʿaṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 4). [ḥaḳdan, -dan]*

Şehā gel sen ḫaber ṣorma bu yolda ehl-i nādāna
Ne yüzden **Ḥaḳ** bilinür hem suʾāl it bezm-i ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 2). [ḥaḳ,]*

Terkini ura gel ölmezden evvel
Ḥaḳ ise murādıñ dünyā ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 6). [ḥaḳ,]*

Seniñçün **Ḥaḳ** yaratmışdır dü ʿālem mülkünü cümle
Sen oldun ḫālıḳa maḥbūb ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 3). [ḥaḳ,]*

Vücūduñ cümleye cāmiʿ ezelden yā Resūlullah
Sen oldun **Ḥaḳile** ḳayyım ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 2). [ḥaḳile, -ile]*

Ḥaḳ ẕikrin ideyor ʿaşıḳlar bunda
RaḳṢ ider dem be dem cevelān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 7). [ḥaḳ,]*

Gel girelim **Ḥaḳ** yoluna hū diyelim döne döne
RuḥṢatı var her ḳuluna hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 1). [ḥaḳ,]*

Cümle nebāt bunca ḥacer evrāḳ ile hem de şecer
Ḥaḳ ẕikrini dāʾim ider hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 6). [ḥaḳ,]*

Terk it cihān hep varını **Ḥaḳile** it pazarını
Tā görünce evvel yārini gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 11). [ḥaḳile, -ile]*

Sen olduñ **Ḥaḳ** ile mevcūd sırr-ı līmaʾallahda
Muḥaḳḳaḳ bilmişiz ḳıldın şehādet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 7). [ḥaḳ,]*

Anıñ içün **Ḥaḳ** yaratdı dü cihānıñ mülkünü
Ḥamd idelim gice gündüz ol şāhıñ iḥsānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 3). [ḥaḳ,]*

Ḥasandır nūr-ı çeşmim **Ḥaḳ** Ḥabīb-i kibriyānıñ bil
Ḥüseynim māh-ı muḥarremde şehīd-i Kerbelā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 5). [ḥaḳ,]*

Vücūduñ **Ḥaḳ** yaratmışdır hemān bil aḥsen-i taḳvīm
Kemāl ile ḳurulmuş hep bu cismiñ ṣafī nūrānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 5). [ḥaḳ,]*

Ol imām Ẕeyneʾl-ʿAbādır Bāḳır Muḥammed ḥażretī
Rāh-ı dinde pişvādır mezhebim **Ḥaḳ** Caʿferi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 6). [ḥaḳ,]*

Aç durma gözün ṭālib **Ḥaḳ** görünce dünyā ʿAlī geldi
Virdi żiyālar cihāna Zīb ile Zībā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 1). [ḥaḳ,]*

Bular vaḥdetde her dāʾim iderler ẕevḳini **Ḥaḳla**
Bu keṣretden elin çekmiş niderler ḳuru ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 5). [ḥaḳla, -la]*

Maʾnīde sebʿaʾl-meṣānī Fātiḥa heft āyeti
Vech-i insān üzre mesṭūr dedi **Ḥaḳ** peygamberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 4). [ḥaḳ,]*

Kendi şeklinde yaratdı Ādemi **Ḥaḳ** ibtidā
Virdi revnaḳ-ı ḥüsnüne hem oldu ʿālem dilberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 5). [ḥaḳ,]*

Bu keṣretden ḫalāṣ olmuş irişmiş özge bir Ẕevḳe
Maḳām-ı vaḥdet-i **Ḥaḳda** iderler ẕevḳ-i sulṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 6). [ḥaḳda, -da]*

Murādıñ **Ḥaḳ** ise zāhid iriş bir kāmil insāna
Seniñ ḳalbini pāk eyler göresin ol dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 5). [ḥaḳ,]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübeyyen itdi güşād ʿālemlere
Oldu imām ümmetine ḳıldı ʿayān **Ḥaḳ** revişi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 8). [ḥaḳ,]*

Bāʿiṣ itdi Ḫudā tāc-ı nübüvvet ḥilʾat-ı zībā ile
Ḳullarını daʾvet idip ṭoġru yola **Ḥaḳdır** işi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 6). [ḥaḳdır, -dır]*

Gelüp Mūsā ile Harūn Firʿavun çoḳ nizāʾ itdi
Anıñ iġrāḳına bāʿiṯ bā- emr-i **Ḥaḳ** Mūsā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 16). [ḥaḳ,]*

Cefā-yı tīġ ile Cercīs Ẕekeriyyā ile Yaḥyā
Şehādet eyledi küffār bī-ġayr-i **Ḥaḳ** cezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 20). [ḥaḳ,]*

Eyyübüñ renc-i keṯretle taḥammül iyledi efzūn
Şikāyet ḳılmadı **Ḥaḳdan** Ṣabırla bir şifā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 12). [ḥaḳdan, -dan]*

Caʿfer oldu bāb-ı ʿilmiñ vāriṯ-i nesl-i Resūl
Pişvāmız mezheb-i **Ḥaḳ** ṭoġru rāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 8). [ḥaḳ,]*

Kerem-kānı seḥāvetde kemāliyle ẓuhūr itdi
Naḳī şāh-ı velāyetden bize **Ḥaḳ** reh-nümā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 12). [ḥaḳ,]*

Cennet-i aʿlāya dāḫil **Ḥaḳ** içün iden edā
Nār-ı dūzaḫdan emīndir her dü ʿālem aḫḳarī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 11). [ḥaḳ,]*

Ḥalvetīyle Naḳşıbendī ol gürūhuñ kemteri
Ḥaḳ yolunda cān u başın cümlesi ifnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 16). [ḥaḳ,]*

Pīrleriñ erkān-ı **Ḥaḳdır** şerʿ ile icrā ḳılar
Ḳul Aḥmeddir ḥaḳīḳat cümleye inhā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 1). [ḥaḳdır, -dır]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl ʿAbādandır maẓhar-ı esrār-ı **Ḥaḳ**
Küntü kenziñ sırrın açdı eyledi iẓhār-ı **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 2). [ḥaḳ,]*

Postnişīn olmuş Ḫarābāt ḫānḳāhında bugün
Meslek-i Saʿdī ṭarīḳiñ meşreb-i eṭvār-ı **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 6). [ḥaḳ,]*

Āsitān-ı evliyādır zāhidā gel sür yüzüñ
Merkez aḳṭāb-ı ʿālem eylegil iḳrār-ı **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 8). [ḥaḳ,]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī vāriṯ-i ʿilm-i Resūl
Pīr-i erkān-ı ṭarīḳat kāmil-i aḫyār-ı **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 10). [ḥaḳ,]*

Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin eyledi diyār-ı **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 12). [ḥaḳ,]*

Derd-mend Derviş Süḳūṭi bir kemīne bendesi
Ẕāt-ı pākına vaṣfıñ itdi eyledi eṣʿār-ı **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 14). [ḥaḳ,]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī nesl-i evlād-ı Resūl
Bir erkān-ı ṭarīḳata mürşid-i **Ḥaḳ** salikin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 12). [ḥaḳ,]*

Mīr iken işbu fenāyı terk idip biʾ cümleten
Salīk-i **Ḥaḳ** bāḳī oldu küllīsin virdi fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 4). [ḥaḳ,]*

Teşnegān-ı ümmet içün saʿy idip her vechile
Bir ʿināyet irdi **Ḥaḳdan** feyż ile oldu resān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 4). [ḥaḳdan, -dan]*

Teşnegān-ı ümmet içün cehd idip bunca Zamān
İtdi iḥsān ḳudretiyle **Ḥaḳ** aña māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 14). [ḥaḳ,]*

Her ḳuluñ efʿāl-i maʿlūm **Ḥaḳdan** olmaz iḫtifā
Setr ideler maḫfī uyūbıñ settāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 3). [ḥaḳdan, -dan]*

Fenāfillahda maḥv ol kim ki senden **Ḥaḳ** ẓuhūr ider
Tecelli eyleye ol dem olanlar ʿaşıḳ-ı Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 11). [ḥaḳ,]*

Meslek-i **Ḥaḳ** ḳadri idi şāh Geylān bendesi
Ẕikr-i cehri iştiġāli rūz u şeb eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 7). [ḥaḳ,]*

Vaṣfını itmekde şāhıñ iḳtidāre yoḳ mecāl
Neyleyim Derviş Sükūtī virdi **Ḥaḳ** ruḫṣat baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 22). [ḥaḳ,]*

Rūmī tariḫinde üç yüz żam idip hem de hezār
ʿAvn-ı **Ḥaḳla** itdi teşrīf ol keremkānı vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 20). [ḥaḳla, -la]*

İşbu yol itmez Sükūtī kimseyi **Ḥaḳdan** baʿīd
Naḫnü aḳreb s̱ābit olmuş bizlere iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 9). [ḥaḳdan, -dan]*

Ḥaḳ olunca tā ʿayān çağırırım dost dost
Ḥiẕmet it bir kemāle cān başını niṣ̄ār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 11). [ḥaḳ,]*

Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel iẓhār it
Menzil alur ol bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 17). [ḥaḳ,]*

Ṭoḳsan biñ kelām ki **Ḥaḳ** ile itdiler Ṣoḥbet
Aṣḥāblar içre Muḥammedʾe virdiġi iḫbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 5). [ḥaḳ,]*

Fetḥinde daḫı **Ḥaḳ** aña āsān ile ḳıldı müyesser
Açdı hemān rāh-ı dīni ol Ṣāḥib-i Zülfiḳār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 9). [ḥaḳ,]*

Gerçe ḫudʾa ile ṭutmuş fiʿilini ġāyet nihān
Ṣūret-i **Ḥaḳdan** gelür hep saña Sin Baġdād şeyḫi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 4). [ḥaḳdan, -dan]*

Tefriḳ itmezler ḥarāmı hem ḥelāli bu ʿaṣr
Āyetinde **Ḥaḳ** buyurmuş bizlere ġāyet nehiy *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 16). [ḥaḳ,]*

Ḫavf iderim mülk-i dünyā destimizden **Ḥaḳ** alur
Ḥālimiz yaman olur bil kāfirin ḥükmü ḳavī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 21). [ḥaḳ,]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿAbādandır maẓhar-ı esrār-ı **Ḥaḳ**
Küntü kenziñ sırrın açdı eyledi iẓhār-ı **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 1). [ḥaḳ,]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿAbādandır maẓhar-ı esrār-ı **Ḥaḳ**
Küntü kenziñ sırrın açdı eyledi iẓhār-ı **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 2). [ḥaḳ,]*

Feyż-i Ḥaḳḳa nāʾil olmuş mürşid-i kāmil ile
Rütbe-i bālāya irmiş seyr ider dīdār-ı **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 4). [ḥaḳ,]*

Postnişīn olmuş Ḫarābāt ḫānḳāhında bugün
Meslek-i Saʿdī Ṭarīḳiñ meşreb-i eṭvār-ı **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 6). [ḥaḳ,]*

Āsitān-ı evliyādır zāhidā gel sür yüzüñ
Merkez aḳṭāb-ı ʿālem eylegil iḳrār-ı **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 8). [ḥaḳ,]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī vāriṣ-i ʿilm-i Resūl
Pīr-i erkān-ı ṭarīḳat kāmil-i aḫyār-ı **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 10). [ḥaḳ,]*

Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin eyledi diyār-ı **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 12). [ḥaḳ,]*

Derd-mend Derviş Süḳūṭi bir kemīne bendesi
Ẕāt-ı pākına vaṣfiñ itdi eyledi eşʾār-ı **Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 14). [ḥaḳ,]*

Ḫāk ḳadim dergāhına sür Sükūtī sen yüzüñ
Çeşm-i cānıñ çün açıla eylegil enẓār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 15). [ḫāk,]*

Ḥaḳ ise zāhid murādıñ ir erenler bezmine
Pendini ṭut bu Sükūtī Dervişiñ Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 11). [ḥaḳ,]*

Fezkurūnī āyetinden gel ḫaber-dār ol bugün
Semʾ-i cāna erdim **Ḥaḳdan** bu ḫuṭāb-ı müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 8). [ḥaḳdan, -dan]*

ʿAşḳıyla **Ḥaḳ** yoluna beẕl ideriz hep varımız
Şevḳe gelüp her dem-be-dem cān u başım fedadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 5). [ḥaḳ,]*

Ṣuñ demi pīrlik ḫālinde iḫtiyār ʿuzlet idüp
Ḥaḳdan artıḳ ġayre baḳmaz pazarın itdi ḫalvetdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 10). [ḥaḳdan, -dan]*

Bu tariḫim hezār üç yüz hem on bire irişmişdir
Sivā ḥubbnı terk itdim **Ḥaḳ** ile oldu pazarım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 14). [ḥaḳ,]*

Bu dünyāda neler çekdim vefāsı yoḳ imiş aṣlā
Şikāyet eylemem **Ḥaḳdan** ne itse baña sulṭānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 6). [ḥaḳdan, -dan]*

Kin kibir benlik riyālar ḳanġı ādemde olur
Ṣanmañız ādem anı kim **Ḥaḳ** anı ḳılmış müżīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 6). [ḥaḳ,]*

Her ne ekersen cihānda anı biçer **Ḥaḳ** demiş
Cehd idegör ey Sükūtī bulasın ḫalḳı cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 11). [ḥaḳ,]*

Şol faḳīh nādān-ı merāʾī ẕāt-ı **Ḥaḳdan** bī-ḫaber
Ehl-i bāṭın bunda olmaz bir nefes **Ḥaḳdan** cüda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 10). [ḥaḳdan, -dan]*

Naḥnü aḳreb ḳul beyān **Ḥaḳ** buyurmuş iʿlān ider
Ḥaḳdır saña ġāyet yaḳın yoḳ farḳıñız iẕʿānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 7). [ḥaḳ,]*

Naḥnü aḳreb ḳul beyān Ḥaḳ buyurmuş iʿlān ider
Ḥaḳdır saña ġāyet yaḳın yoḳ farḳıñız iẕʿānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 8). [ḥaḳdır, -dır]*

Müyesser **Ḥaḳ** kime ḳıldı bu āṣārı cemīlinden
Anıñ ʿadn-ı behişt içre maḳām-ı dār-ı ʿaliyye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 7). [ḥaḳ,]*

Aña kim ḥüsn-i aḥlāḳı cihān bağında **Ḥaḳ** virmiş
Süleymān Ḥıfzı Beg itdi nice āṣār icrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 11). [ḥaḳ,]*

Gelüp Lesḳofça şehrinden iki maḫdūmları biʾẕẕāt
Bā mer **Ḥaḳ** vaṭān ṭutdu Ṣadaḳatle bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 8). [ḥaḳ,]*

Mürşid-i **Ḥaḳ** himmetiyle ʿarş-ı aʿlādan yüce
Cumʾāli Baba ḥaḳāyıḳ sırrın olmuş maẓharı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 3). [ḥaḳ,]*

Cāmiʿ ḳurbunda maḳām-ı mektebe hem muttaṣıl
Şüphemiz yoḳ **Ḥaḳ** velīdir işbu ʿālem serveri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 8). [ḥaḳ,]*

Ehl-i dil ḥāliñ ifāde Ḥaḳḳa itdi çünki ʿarż
İlticā-yı **Ḥaḳdır** anlar ḫalḳa itmezler ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 17, Mısra 2). [ḥaḳdır, -dır]*

Ḥaḳdan artıḳ ġayru bilmez bu Sükūtī Siyāh-rū
Yār ile hem itdi Ṣoḥbet ġayre itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 28, Mısra 1). [ḥaḳdan, -dan]*

Ḥaḳ ile ḥaḳ olmayanlar bilmedi sırr-ı Ḥaḳḳı
Nesl-i Mervān nice bilsün cinsdir ġāyet şaḳī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 30, Mısra 1). [ḥaḳ,]*

Üçüncü **Ḥaḳ** velīyyullah hem oldur vāḳıf-ı esrār
Ledün ʿilminde hem yektā odur māhir odur usta *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 11). [ḥaḳ,]*

Nice biñ āsitānında mürīd-i **Ḥaḳ** deyü ḳulu
Buyururlar Ṭarīḳ-i **Ḥaḳ** pīridir Ṣāẕelī Sulṭān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 19). [ḥaḳ,]*

Sarāy-ı limaʾallahda oturdu cedd-i pāk ile
Ḥaḳīḳat Ṣoḥbetiñ itdi Muḥammed şāh **Ḥaḳ** ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 44). [ḥaḳ,]*

Ṭarīḳ-i nāzenīn içre Ḥacı Bektaş Velī server
Anıñ ki cedd-i aʿlāsı Ḥabīb-i **Ḥaḳ** ʿAlī Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 52). [ḥaḳ,]*

Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ māteminde **Ḥaḳ** mürīd
Her yılı bir yāre açdı ḳalbine tāze cedīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 1). [ḥaḳ,]*

Ezelden **Ḥaḳ** saña itmiş kemāliyle hidāyātı
Seniñ bendelerin bekler hemān her dem ʿināyeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 1). [ḥaḳ,]*

ʿAref dersi saña maḥṣūṣ seniñle **Ḥaḳ** olur ẕāhir
Sen oldun ʿilmüʾl-esmā rumuẕātında hem māhir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 17). [ḥaḳ,]*

Ḳalmayor hiç yanına **Ḥaḳ** intiḳām alsa gerek
İtdiġiñ bulur cihānda durmuyor ʿahd-i felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 17). [ḥaḳ,]*

Küntü kenze vāḳıf olmuş böyle bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı ezelden **Ḥaḳ** anı ḳılmış ʿalīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 22). [ḥaḳ,]*

Şeyḫ ʿAlīniñ her ḫuṣūṣda geçdi bunda ḫizmeti
Ḥaḳ müyesser ḳıldı aña dergāh-ı Selīm Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 8). [ḥaḳ,]*

Küntü kenze vāḳıf olmuş böyle bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı ezelden **Ḥaḳ** anı ḳılmış ʿalīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 22). [ḥaḳ,]*

Ḥaḳ içün degildir dinle ey ẕevāt
Ṣavmıyla ṣalātı hem hiç zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 19). [ḥaḳ,]*

Levḥ-i ḫüsnüñde yazılmış yedi ḫaṭ dürr-i necef
Fātiḥa heft āyetdir naẓm-ı **Ḥaḳ** añla şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 2). [ḥaḳ,]*

Ḳul olan Ẕeyneʾl-ʿAbāya irdim **Ḥaḳ** esrārına
Ḥānḳāh devletinde dāʾimā mihmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 3). [ḥaḳ,]*

Ḳul olan Ẕeyneʾl-ʿAbāya irdim **Ḥaḳ** esrārına
Ḥānḳāh devletinde dāʾimā mihmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 3). [ḥaḳ,]*

Sen Ḥüseyne cān virirsen ḳanın aḳmaz beyhūde
Ḥaḳ cemāliñ ḳan bahāsı ḳıydılar ol cāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 4). [ḥaḳ,]*

hāk dergāhı: *Allah'ın makamı, huzuru.*

Ḫāk dergāhı şifādır ey Sükūtī sür yüzüñ
Nār-ı Nemrūddan ḫalāṣ ol miṣl-i İbrāhīm Ḫalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 15). [ḫāk dergāhı,]*

hak dīvānı: *Allah'ın huzuru.*

Ḥużūr-ı **Ḥaḳ dīvānında** bu fiʿiliyle necāt hiç yoḳ
Ḫudā āʿlem baña ol dem iderler cebrile maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 9). [ḥaḳ dīvānında, -n, -da]*

hak habībi: *Allah'ın sevgilisi, Allah'ın mahbubu Hazret-i Muhammed (s,a.v.).*

Ḥaḳ ḥabībi itdi beyān ʿuṣṣāḳına bürhān ile
Fehm it bunu zāhid güzel cümlemize iʾlān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 5). [ḥaḳ ḥabībi,]*

hak kelāmı: *Allah kelamı, ayet.*

Ḫūb yaratmış iki ḳulāḳ **Ḥaḳ kelāmıñ** fehm ider
Men ʿaref sırrın ider baḥs sālikāna āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 7). [ḥaḳ kelāmıñ, -n]*

hak resūl: *Hak peygamberi, Allah'ın elçisi; Hz. Muhammed.*

Mūtū ḳable en temūtū çünki dedi **Ḥaḳ Resūl**
Fehm ide gör işbu naẓmı nuṭḳ-ı bürhāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 7). [ḥaḳ resūl,]*

hak teʿālā: *Yüce Allah.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem **Ḥaḳ Teʿālā** ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḥsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [ḥaḳ teʿālā,]*

Ḥaḳ Teʿālā āyetinde küllī şeyʾin ḥay dedi
Cümle nāsı zinde eyler Ḥaḳḳa ḥamd it ḳıl şekür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 11). [ḥaḳ teʿālā,]*

Ḥaḳ Teʾālā Ḥażretleri ādemi bir ḳaʾlāya beñzedüp ṭoḳuz muḫtelif cevherden bünyād ḳıldığı beyānındadır
Ṭoḳuz ḳat bir cevherden yaratmış Ḫālıḳ-ı Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 3). [ḥaḳ teʾālā,]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarībsin arada bir nesne yoḳ
Cümle eşyāya muḫīṭ ol sırr-ı sübḥān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 7). [ḥaḳ teʿālāya, -ya]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarīb bir yoḳ delīl ü ẕerrece
Vaṣf ider ṣavm ṣalātıñ farż aʾyān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 9). [ḥaḳ teʾālāya, -ya]*

hak yolu: *Doğruluk yolu; Allah yolu. Allah'a ulaştıran yol.*

Medḥ Ẕemme baḳmaz ol kesen **Ḥaḳ yoluñ** ṭutmuş ḳavī
Ḳahr-ı Luṭfu bir idermiş düşmānını yār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 5). [ḥaḳ yoluñ, -n]*

Pendini ṭutmak dilerseñ Derviş Sükūtī kem-terin
Ḥaḳ yoluna böyle gitmiş nitekim ḫāṣṣuʾl ḫavāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 10). [ḥaḳ yoluna, -na]*

Terk eyledi ibn-i Edhem tāc u taḫtıñ **Ḥaḳ yoluna**
Bir ḥabbeye muḥtāc olup ʿuryāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 7). [ḥaḳ yoluna, -na]*

Çün Ḫarabāti Babadan bīʾatı Ġılmān Baba
Dāḫil oldu **Ḥaḳ yoluna** buldu ol dāʾim beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 2). [ḥaḳ yoluna, -n, -a]*

Ḥaḳ yolunda ʿārif iseñ ey göñül gel ṣādıḳ ol
Açma sırrın herkese sen remz ile gel nāṭıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 1). [ḥaḳ yolunda, -n, -da]*

Müftī fetvālar virür **Ḥaḳ yolundan** ayırır
Ṭamuya gördüm sürer çaġırırım Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 9). [ḥaḳ yolundan, -n, -dan]*

Ḥaḳ yolunu ister isen Ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevḥīde
Saʿy idegil gice gündüz ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 1). [ḥaḳ yolunu, -nu]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır ile Caʿfer cān u baş fedā
Kāẕım ile **Ḥaḳ yolunu** itdiler iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 12). [ḥaḳ yolunu, -n, -u]*

hāḳān: *Büyük padişah.*

Yedi yüz hem yigirmi tam kirişler baġlayup anda
Ḳuruldu taḫt-ı **ḫaḳānı** otursun ol şāh-ı ebrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 12). [ḫaḳānı, -ı]*

Velādet Dediler mālik-i dünyā vü ʿuḳbāda budur **Ḫāḳān**
Celāleddīn hemān Rūmī ḳamu Mevlevīler pīri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 25). [ḫāḳān,]*

hakâret: *Aşağılama, küçük düşürme.*

Sükūtī bir ġarīb miskin ʿabādan ḫırḳa tāc giyse
Ḥaḳāretle naẓar itme irādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 14). [ḥaḳāretle, -le]*

haḳāyık: *Doğru / gerçek. II [tas.] Hakk'ın mahiyeti ve hüviyeti bilinemeyen zâtı.*

Noḳṭa bir cevher **ḫaḳāyıḳ** ketm iken bezm-i ezel
İtdi ifşā sırrını hem ol ʿAlīyyüʾl Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 21). [ḫaḳāyıḳ,]*

ʿAşḳile baʿż **ḫaḳāyıḳ** hem enel-Ḥaḳ çaġırır
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac cismiñ itdiler kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 9). [ḫaḳāyıḳ,]*

Himmete muḥtāc **ḫaḳāyıḳ** erlerinden ḳıl meded
Luṭf idip eyler ʿināyet saña ol ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 7). [ḫaḳāyıḳ,]*

Aṣfiyālar bezmine dāḫil ide gör her demi
Cevher-i maʿnā **ḫaḳāyıḳ** dürlerin ḳalbime Ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 8). [ḫaḳāyıḳ,]*

Noḳṭa-ı müphem **ḫaḳāyıḳ** sırrına maẓhar olup
Feyż irişdi ẕāt-ı Ḥaḳdan bulmuşuz kāmil reşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 3). [ḫaḳāyıḳ,]*

İderler beẕl-i cān maʿşūḳ yoluna cānı biñ olsa
Bu meydān-ı **ḫaḳāyıḳda** nice biñ terki cān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 8). [ḫaḳāyıḳda, -da]*

Ḥaḳāyıḳ semtine düşdüm gözümden perde refʿ oldu
Sivādan el çeküp cümle irişince bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 7). [ḥaḳāyıḳ,]*

ʿAliyyüʾl- Murtażā ʿilmiñ oḳudum bir ʿazīzden men
Maʿārif kenzine irdim **ḥaḳāyıḳ** gevheri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 6). [ḥaḳāyıḳ,]*

Velīler rütbesi anda kemāliyle vücūd bulmuş
Ḥaḳāyıḳ ʿilmine kāmil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 10). [ḥaḳāyıḳ,]*

Noḳṭa-ı cevher **ḥaḳāyıḳ** ẕāhir olup ʿāleme
Çeşm-i ḫuffāş hiç görür mü gündüzü āʾyān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 3). [ḥaḳāyıḳ,]*

Bu dehre gelmeden maḳṣūd **ḥaḳāyıḳ** sırrını bilmek
ʿAref dersin oḳuyanlar bulur dilde müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 7). [ḥaḳāyıḳ,]*

Şerīʾatle Ṭarīḳātden nice esrār fāş itdim
Ḥaḳāyıḳ kenzini açdım bu ʿāleme kirām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 8). [ḥaḳāyıḳ,]*

Mevlevīler ŞāẔelīyle men ʿarefden baḥs ider
Hem Sühreverdi **ḥaḳāyıḳ** ehline raʿnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 8). [ḥaḳāyıḳ,]*

ʿAşḳile baʾż **ḥaḳāyıḳ** hem enel-Ḥaḳ çaġırır
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac cismiñ itdiler kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 9). [ḥaḳāyıḳ,]*

Mürşid-i Ḥaḳ himmetiyle ʿarş-ı aʿlādan yüce
Cumʾāli Baba **ḥaḳāyıḳ** sırrın olmuş maẓharı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 4). [ḥaḳāyıḳ,]*

Rehber-i rāh **ḥaḳāyıḳ** ḳırḳlar yediler ḫādimi
Ḳuṭb-ı ʿālemi meclisinde ḳıldı ḫidmet bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 9). [ḥaḳāyıḳ,]*

Bulunmaz anlarda aġyār itmişler
Ḥaḳāyıḳ rāhında biʾlcümle ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 54). [ḥaḳāyıḳ,]*

ḥaḳāyık ehli: *Hakikat ehli. II Doğrular, yalan söylemeyen kimseler.*

Bilinmez Aḥmediñ sırr-ı kelām remzile itmiş
Ḥaḳāyıḳ ehline maʿrūf bu bir sırr-ı ʿaẓīm mestur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 16). [ḥaḳāyıḳ ehline, -ne]*

Men ʿaref sırrın **ḥaḳāyıḳ ehline** iʿlān ider şeyḫ
Küntü kenziñ cevheriñ ifşā ile şādān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 1). [ḥaḳāyıḳ ehline, -ne]*

hāk-der: *Hz. Peygamber'in neslinden gelenlerin ayağının tozu.*

İmām Kāẓım şehinşāhı bu ʿālem ḳıblesi oldur
Muḥaḳḳaḳ secdegāhımdır anıñ **ḫāk-deriyim** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 8). [ḫāk-deriyim, -i, -y, -im]*

<u>ḫāk-i pāy:</u> *Ayağın toprağı. Eşik, huzur; seccade. Sevgilinin ayağının tozu, toprağı.*

Sen nübüvvet ḫātemisin her nebī bunca velī
Yüẕ sürerler **ḫāk-i pāya** geldiler şām u seḥer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 10). [ḫāk-i pāya, -a]*

Ḫāk-i pāya yüz sürenler oldular gerçek velī
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa daḫil olmuş bunlarıñ fayiḳleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 5). [ḫāk-i pāya, -a]*

Ḫāk-i pāya yüẕ sürenler oldular bunda velī
Bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ açdılar taḥḳīḳ yolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 15). [ḫāk-i pāya, -a]*

Bir gedā Derviş Süḳutī **ḫāk-i pāy-i** Ḥaydarıñ
Dürr-i luṭfuñ bir ġulāmı seyr-i Ḫudāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 17). [ḫāk-i pāy-i, -i]*

Ḫāk-i pāy-i Mehdīye Derviş Sükūtī yüz sürer
Anıñ çün rāh-ı dinde dāʾimā nuṣret bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 19). [ḫāk-i pāy-i,]*

Ḫāk-i pāy-i Mehdīye Derviş Sükūtī sür yüzüñ
Bāb-ı luṭfuñ ḫādimi ol ḥācetiñ eyle revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 31). [ḫāk-i pāy-i,]*

Ḫāḳ-i pāy-i Ḥaydara Derviş Sükūtī sür yüzüñ
İrgör çün ẕāt-ı Ḥaḳḳa seni ol merdān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 9). [ḫāḳ-i pāy-i,]*

Yüz sürüp gelmiş Sükūtī **ḫāk-i pāy-i** devlete
Beẕl ider ol cān başın yoluna itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 13). [ḫāk-i pāy-i,]*

ʿAşḳile Derviş Sükūtī **ḫāk-i pāy-i** Ḥaydarıñ
Ḳapusında ḳul olup āl-i ʿabāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 21). [ḫāk-i pāy-i, -i]*

Ḫāk-i pāy-ı şāh Taḳīyye yüz sürenler dāʾimā
Nakd-i canın bezl ider ol rahına kurban olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 3). [ḫāk-i pāy-ı, -ı]*

Ḫāk-i pāy-i Şāh Ḥasanıñ çakeriyim ben bugün
Ḳulu ḳurbānıyım anıñ ḳapusında kem-terim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 3). [ḫāk-i pāy-i, -i]*

Ḫāk-i pāy-i devletine yüz sürüp geldim amān
Sen meded ḳıl faḫr-ı ʿālem ḥālimiz ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 1). [ḫāk-i pāy-i, -i]*

Ḫāk-i pāyi abdālım Derviş Sükūtī ben bugün
Dürr-i luṭfunda ġulāmım kem-ter gedāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 17). [ḫāk-i pāyi,]*

Ḫāk-i pāyi evliyāya gice gündüz sür yüzüñ
Ey Sükūtī bulmaḳ istersen bugün şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 9). [ḫāk-i pāyi,]*

Ḫāk-i āyiñ kem-teri Derviş Sükūtī tā ezel
Senden umar şefḳat ancaḳ rūz-ı cezāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 13). [ḫāk-i pāyiñ, -in]*

Derd-mend Derviş Sükūtī gelmişem ednā ġarḪb
Ḫāk-i pāyiñ beklerim hep saña itdim ʿarż-ı ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 14). [ḫāk-i pāyiñ, -in]*

Nola bir kez **ḫāk-i pāyiñ** ṭoprağına yüẔ sürsem
Yanmaya hiç nāre muṭlaḳ bu faḳīr kem-ter kemḪn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 7). [ḫāk-i pāyiñ, -in]*

Ḫāk-i pāyiñ bir ġulāmı olmuş Sükūtī tā ezel
Pādişāhım eyleme red ḳıl ḳabul mihmāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 9). [ḫāk-i pāyiñ, -in]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ol ġulāmı Ḫaydarıñ
Ḫāk-i pāyiñ bekle dāʾim sen ʿAlīniñ ḳanberi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 18). [ḫāk-i pāyiñ, -n]*

Derd-mend Derviş Sükūtī **ḫāk-i pāyiñ** kem-teri
Ḫüsnünü görmüş ezelden ġayrı itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 13). [ḫāk-i pāyiñ, -in]*

Derd-mend Derviş Sükūtī **ḫāk-i pāyiñ** kem-teri
Himmetiyle buldu vuṣlat oldu Ḫaḳḳa nāʾilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 13). [ḫāk-i pāyiñ, -in]*

Murtażāya ben ġulāmım Derviş Sükūtī her zamān
Ḫāk-i pāyiñ beklerim ben Luṭfuna iḥsān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 10). [ḫāk-i pāyiñ, -i, -n]*

İmām Caʿfer daḫı Kāẓım benim bir pādişāhımdır
Ġulām **ḫāk-i pāyinde** ʿAlī Mūsā Rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 6). [ḫāk-i pāyinde, -in, -de]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ ʿAlīniñ **ḫāk-i pāyinde**
Gice gün olmuşum ḳāyim yolunda virmişem cānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 13). [ḫāk-i pāyinde, -in, -de]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir ḳırḳlarıñ serdārı hem
Ḫāk-i pāyinde anıñ biz bulmuşuz hem devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 10). [ḫāk-i pāyinde, -in, -de]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmek içün bir nefes
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī devrider miṣl-i ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 10). [ḫāk-i pāyinde, -i, -n, -de]*

Muntaẓır olmuş durur **ḫāk-i pāyinde** bugün
Bāb-ı luṭfuñ bekleyen Derviş Sükūtī kem-terdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 17). [ḫāk-i pāyinde, -i, -n, -de]*

Kerbelāda şāh Ḥüseyniñ rāhınıñ ḳurbānıyım
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī cān u baş ḳıldım fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 10). [ḫāk-i pāyinde, -in, -de]*

Sükūtī abdālım Mehdi-i zamānıñ ḳavlim muṭlaḳ
Ezelden **ḫāk-i pāyinde** bu cānım hep fedā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 16). [ḫāk-i pāyinde, -in, -de]*

Tefekkür eylerim bunda bu fiʿiliyle selāmet yoḳ
Ḥużūr-ı **ḫāk-i pāyine** ne yüẔile varam yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 8). [ḫāk-i pāyine, -i, -n, -e]*

Sükūtī **ḫāk-i pāyine** ezelden yüz süre geldi
Açıldı dḪde-i cānım irelden bunda raḥmāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 9). [ḫāk-i pāyine, -in, -e]*

Sükūtī **Ḫāk-i pāyine** gedāyım böyle bir şāhıñ
Yoluna cān u baş virsem gerekdir ben olam ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 11). [ḫāk-i pāyine, -ne]*

<u>ḥaḳiḳat:</u> *Doğru / gerçek. II [tas.] Hakk'ın mahiyeti ve hüviyeti bilinemeyen zâtı.*

Bi-ḥamdulillah bugün rāh-ı Ḫudāda rehberim vardır
Muḥammed Muṣṭafā ile **ḥaḳiḳat-ı** Ḥaydarım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 2). [ḥaḳiḳat-ı, -ı]*

ʿĀbidīnem Bāḳır oldu mürşid ehl-i ṭarīḳ
Caʿfer-i ṣādıḳ **ḥaḳiḳat** dīn yolunda rehnümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 8). [ḥaḳiḳat,]*

Ey enbiyālar serveri Aḥmed-i Ḥabīb-i kibriyā
Sensin **ḥaḳīḳat** gevheri ey faḫr-ı ʿālem Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 2). [ḥaḳīḳat,]*

Sen Ḥabīb-i kibriyā Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā
Sen nübüvvet ḫātemisin ey **ḥaḳiḳat** cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 4). [ḥaḳiḳat,]*

Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş **ḥaḳīḳat** erleri
ʿAşḳile mey ḳadīmi sür seḥer leyl ü nehār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 3). [ḥaḳīḳat,]*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu tāc-ı saʿādet başıma
Mezhebim Caʿfer **ḥaḳiḳat** hem bize Ḥaḳdan ʿaṭādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 6). [ḥaḳiḳat,]*

Ol **ḥaḳiḳat** erleriñ gör baḥri ʿaşḳa ġarḳ olup
Dürr-i maʿden gevherine irdi maḥrem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 11). [ḥaḳiḳat,]*

Ḥaḳiḳat baḥrına ġavvāṣ olan ʿāşıḳları her dem
Ne ḥāṣıl nehr-i Ceyḥūndan Ṭunayı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 5). [ḥaḳiḳat,]*

Ḥaḳiḳat pādişāhıdır dü ʿālem mülkine cümle
ʿAliyyül-Murtażā taḥḳīḳ imāma şevḳatim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 7). [ḥaḳiḳat,]*

Fetvāya Ṣıġmaz bir yoldur **ḥaḳiḳat** sırrı incedir
ʿĀşıḳlar bunda ḥayrāndır farḳ idemez ḥayvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 7). [ḥaḳiḳat,]*

Ferhādıñ saʿy cemāl-i Şīrīnʾe ġāyet ḳatı
VaṢl içün bulmaḳ murādıñ bir **ḥaḳiḳat** er gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 6). [ḥaḳiḳat,]*

Her kelāmım dürr-i maʿnā cevheri yektā bugün
Fehm ide gör işbu baḥrı sen **ḥaḳiḳat** Caʿferi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 4). [ḥaḳiḳat,]*

Caʿferüʾl Ṣādıḳ **ḥaḳīḳat** reh-nümādır sevdigim
Mehdi-i ahir zaman ol sahib-livadır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 16). [ḥaḳīḳat,]*

Sırr- ı līmaʾallah irişmiş ẕāt-ı pākile
Ḥaḳiḳat bābını açdı ḳamu ṭāliblere ol cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 8). [ḥaḳiḳat,]*

Ṭarīḳatden **ḥaḳīḳatden** nice esrār fāş itdim
Tecāhül ḳalmasun yā Rab bu devriñ bunda insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 5). [ḥaḳīḳatden, -den]*

Zīb ü zīver naẓmile ṭaḳdım kitāba bir dürrü
Tācı ser itsün ʿāşıḳlar bu **ḥaḳīḳāt** cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 2). [ḥaḳīḳāt,]*

Ḥabīb-i kibriyā geldi düzeldi emr-i Ḥaḳ şerʿi
Ḥaḳīḳat kenzini açdı ṭarīḳatde revā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 26). [ḥaḳīḳat,]*

Göñül geçmiş bu ʿālemden nider dünyā vü ʿuḳbāyı
Ḥaḳiḳat sırrına ʿārif olan neyler bu eşyayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 2). [ḥaḳiḳat,]*

Pīrleriñ erkān-ı Ḥaḳdır şerʿ ile icrā ḳılar
Ḳul Aḥmeddir **ḥaḳīḳat** cümleye inhā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 2). [ḥaḳīḳat,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā gel eẕkār it
Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş **ḥaḳīḳat** erleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 14). [ḥaḳīḳat,]*

Üçüncüsü maʿrifet itmediñiz aṣlā ṭaleb
Ḥaḳiḳatde çıḳmaz yolun hiç yoḳ sizin ʿirfānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 12). [ḥaḳiḳatde, -de]*

Cumʾāli Baba kemāl ẕāt Ḥaḳḳıñ bir ḳulu
Zümre-i ḳırḳlara irmiş ol **ḥaḳiḳat** gevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 12). [ḥaḳiḳat,]*

Sarāy-ı limaʾallahda oturdu cedd-i pāk ile
Ḥaḳīḳat Ṣoḥbetiñ itdi Muḥammed şāh Ḥaḳ ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 44). [ḥaḳīḳat,]*

Ki buñlarla żiyā virir **ḥaḳīḳat** şemsiniñ māhı
Münevver ṭutdu heft iḳlīm-i Zemīniñ eyledi rūşān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 69). [ḥaḳīḳat,]*

Āh reʾis-i Saʿdiyānıñ ol **ḥaḳīḳāt** serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 1). [ḥaḳīḳāt,]*

Āh reʾis-i Saʿdiyānıñ ol **ḥaḳīḳāt** serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 1). [ḥaḳīḳāt,]*

Sen Ḥabīb-i kibriyā Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā
Sen nübüvvet ḫātemisin ey **ḥaḳiḳat** cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 28, Mısra 4). [ḥaḳiḳat,]*

<u>ḥaḳīḳat baḥrı:</u> *Hakikat denizi. // [tas.] Hakk'ın yaratılış ve eşyaya dair ilahî sırlarının bulunduğu hakikat makamı, vahdet mertebesi.*

Ol imām Kāẓım **ḥaḳīḳat baḥrına** ġavvāṢ olup
Men ʿaref dürrüñ Ṣaçar ol ehl-i süḥādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 11). [ḥaḳīḳat baḥrına, -na]*

hakikat ehli: *Mutlak gerçekliğe ulaşan, hakka erenler II Gönül gözü açık olanlar. Allah'a bağlı, takva sahibi kimseler.*

Ṣaḳın Mecnūn gibi ey dil göZ atma bunda Leylāya
Ḥaḳiḳat ehline irgil seni ḳomaz bu daʿvāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 6). [ḥaḳiḳat ehline, -n, -e]*

Her kelāmı dürr-i cevherdir **ḥaḳiḳat ehliniñ**
Ehl-i şerʿiñ naḳl-i dūZaḥ heşt-i cinān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 3). [ḥaḳiḳat ehliniñ, -nin]*

hakiḳat ʿilmi: *Tarikat ve tasavvuf mesleğine girmeden doğrudan ve Vehbi bir şekilde imana dair meselelerin kalp ve ruhta inkişaf etmesidir.*

Ḥaḳiḳat ʿilmine ʿārif olan neyler bu dünyāyı
Sivāya iltifāt itmez bular da ʿaşḳ-ı Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 1). [ḥaḳiḳat ʿilmine, -ne]*

hakīkat rāhı: *Hakikat yolu. Allah'a ulaştıran yol.*

Açdı erkān-ı ṭarīḳat hem **ḥaḳīḳat rāhına**
Ḳullarına itdi iḥsān ol cenāb-ı kibriyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 17). [ḥaḳīḳat rāhına, -na]*

Saʿyiñ hebā gitmez hemān düş **ḥaḳiḳat rāhına**
Sür erenler pāyına yüz olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 5). [ḥaḳiḳat rāhına, -na]*

Bāb-ı dīni anlar açdı hem **ḥaḳīḳat rāhını**
Bunlar ile menzil aldı kim idendi reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 9). [ḥaḳīḳat rāhını, -nı]*

Ḥı ḫaber virdi **ḥaḳīkat rāhını** ṭāliblere
Dal delīl oldu bize hem şāh Ḥüseyn-i Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 7). [ḥaḳīkat rāhını, -nı]*

hākim: *Hükmeden, buyruğunu yürüten, hâkimiyet kurmuş olan, egemen. Allah.*

Evvel oldur aḫir oldur ẓāhir ü bāṭın daḫı
Pādişāh-ı lā-yezāl **ḥākim-i** cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 16). [ḥākim-i, -i]*

Derviş Sükūtī ʿAskerīye itdi bugün ilticā
Mehdī gele bir gün ola **ḥaḳim** cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 18). [ḥaḳim,]*

Destine al tīġ-ı celāl ḥaşmına ur Aḥmediñ
Ḳahr-ı Ḫudā itse gerek **ḥākim** cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 14). [ḥākim,]*

ḥaḳīr: *İtibarsız, değersiz (kimse).*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẕhar olup
Bir gedā Derviş Sükūtī kem-ter ü ednā **ḥaḳīr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 10). [ḥaḳīr,]*

Ḫar Ṣıfāt aḥlāḳı bed hiç rehāyāb olmadı
Geçdi ʿömr miḥnetle ḥor **ḥaḳir** oldu ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 8). [ḥaḳir,]*

ḥaḳḳ: *Birine veya bir şeye ait olan hisse, pay.*

Rehber-i kāmil gözetgil **Ḥaḳḳını** eyle ṭaleb
Maḥrūm itmezler muḥaḳḳaḳ bil ʿaṭādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 15). [ḥaḳḳını, -ı, -n, -ı]*

Yevm-i ḥaşr içre Sükūtī **Ḥaḳḳını** herkes diler
Kimsenin **Ḥaḳḳını** ḳomaz ol Cabbāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 13). [ḥaḳḳını, -ı, -n, -ı]*

Yevm-i ḥaşr içre Sükūtī **Ḥaḳḳını** herkes diler
Kimsenin **Ḥaḳḳını** ḳomaz ol Cabbāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 14). [ḥaḳḳını, -ı, -n, -ı]*

hakk: *Allah, Cenâb-ı Hak, Hudâ,doğru, gerçek, hak.*

Evvel āḫir bunlar oldu pādişāh-ı lā-yezāl
Dostluġuna **Ḥaḳḳ** yaratdı bu cihānı ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 14). [ḥaḳḳ,]*

Ey göñül geç ġayrıdan sen **Ḥaḳḳa** eyle iḳtidā
Zümre-i ehl-i ḥaḳīḳat bezmine ḳıl muḳtedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 1). [ḥaḳḳa, -a]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden **Ḥaḳḳı** eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 6). [ḥaḳḳı, -ı]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 16). [ḥaḳḳa, -a]*

Tīġ-ı Ẕikr nefsine çek ḍarb idip gelsin şitāb
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 2). [ḥaḳḳa, -a]*

ʿAyn-ı bāṭınla cihānı seyr idermiş ehl-i ḳalb
Luṭf-ı **Ḥaḳḳıñ** maẕharıdır bunda olmuş feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 12). [ḥaḳḳıñ, -ın]*

Sābit ol iḳrārına zāhid dilerseñ **Ḥaḳḳı** sen
ʿAhd-i miṣāḳıñ gözet gel şāh Rıżāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 13). [ḥaḳḳı, -ı]*

Baḳmazım ben mülk ü māl **Ḥaḳḳa** ideyim viṣāl
Leyl ü nehār nice sāl çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 3). [ḥaḳḳa, -a]*

Ẕikrile **Ḥaḳḳa** taḳarrub itmiş ḥaḳīḳat erleri
ʿAşḳile mey ḳadīmi sür seḥer leyl ü nehār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 3). [ḥaḳḳa, -a]*

Derviş Sükūtī sen **Ḥaḳḳı** ẕikr ide gör her müdām
Ġaflet ile olma ṣaḳın var ḳalbe bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 9). [ḥaḳḳı, -ı]*

ʿAşḳa uy sen sālikā gel **Ḥaḳḳa** ider ol vüṣūl
Ẕikr-i Ḥaḳḳı it seḥerde bulasın dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 3). [ḥaḳḳa, -a]*

Terk-i sivā eyleye gel Saʿyla ey ṭālib
Ḥaḳḳa yüẔüñ süre süre rūz u leyāl türāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 6). [ḥaḳḳa, -a]*

Seḥerde cān gözün açmış nihān sırrın **Ḥaḳḳıñ** seçmiş
Ölümden evvel ol göçmüş uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 15). [ḥaḳḳıñ, -ın]*

Uyan ġafletden ey ṭālib seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it
Sivāya olma gel raġıb seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 1). [ḥaḳḳı, -ı]*

Uyan ġafletden ey ṭālib seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it
Sivāya olma gel raġıb seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 2). [ḥaḳḳı, -ı]*

Bu salṭanat çıḳar elden ḳamu varlıḳ hebā olur
Bu ʿömrüñ tiz gelür geçer seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 4). [ḥaḳḳı, -ı]*

Nʾola bir gün ḫiṭāb ider ne kesb itdin bu dünyāda
Oġul māldan vefā gelmez seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 6). [ḥaḳḳı, -ı]*

Riyā ile ṣaḳın itme ʿibādet bunda her dāʾim
Muṣaffā ile dil mülkin seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 8). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ḥasedle kin kibir meẔmūm duḫūl itme bu ḳalbine
Derūnu pāk ider muṭlaḳ seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 10). [ḥaḳḳı, -ı]*

Sükūtī ictināb eyle bu aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden
Ṣıġın bir ulu dergāha seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 12). [ḥaḳḳı, -ı]*

Sözüm ṭutġıl behey zāhid seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it
Evlā gör **Ḥaḳḳa** sen ʿābid seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 2). [ḥaḳḳa, -a]*

Eger müʾmīn isen ṭālib **Ḥaḳḳa** her dem olup raġbet
Olamaz nefs saña ġalib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 5). [ḥaḳḳa, -a]*

Sözüm ṭutġıl behey zāhid seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it
Evlā gör Ḥaḳḳa sen ʿābid seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 1). [ḥaḳḳı, -ı]*

Sözüm ṭutġıl behey zāhid seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it
Evlā gör Ḥaḳḳa sen ʿābid seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 2). [ḥaḳḳı, -ı]*

Gice gündüz degil yā hū Ṣaḳın aldatmasun cadū
Seni yaḳmaz od-ı ṭamu seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 4). [ḥaḳḳı, -ı]*

Eger müʾmīn isen ṭālib Ḥaḳḳa her dem olup raġbet
Olamaz nefs saña ġalib seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 6). [ḥaḳḳı, -ı]*

Gel imdi ulu dergāha iresin ḥażret-i şāha
Virirler mesned-i pāye seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 8). [ḥaḳḳı, -ı]*

Saḳī iken saʾīd olur ʿaẕāblardan ba'id olur
Ḥabībine mürīd olur seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 10). [ḥaḳḳı, -ı]*

İder çün ḳalbini iḥyā Ḥaḳḳıñ ẕikrin iden ʿālā
Bulursun cennetüʾl mevā seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 12). [ḥaḳḳı, -ı]*

Sükūtī bir ġarīb ednā gerek dünyā gerek ʿuḳbā
İrişür nuṣret-i Mevlā seḥerlerde **Ḥaḳḳı** ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 14). [ḥaḳḳı, -ı]*

İder çün ḳalbini iḥyā **Ḥaḳḳıñ** ẕikrin iden ʿālā
Bulursun cennetüʾl mevā seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 11). [ḥaḳḳıñ, -ın]*

Ẕikr it bize men ʿarefden **Ḥaḳḳı** güzel fehm idelim
Küntü kenziñ esrārını ketm itmeyüp ol kānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 5). [ḥaḳḳı, -ı]*

Derviş Sükūtī her zamān Saʿy ide gör bul **Ḥaḳḳı**
Saña senden yaḳīn ol ḳalb evinde mihmānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 9). [ḥaḳḳı, -ı]*

ʿAşkımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep **Ḥaḳḳı** bunda eyledim iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 14). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ẕikrine vir revnaḳı tā olasın muttaḳī
Derviş Sükūtī sen **Ḥaḳḳı** cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 14). [ḥaḳḳı, -ı]*

Hem daḫı Aḥmed buyurdu nūr-ı vāḥid **Ḥaḳḳına**
Laḥmüke laḥmī ki sensin Murtażā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 5). [ḥaḳḳına, -ı, -n, -a]*

Men ʿaref sırrın ögren bend olagör bir ara
Ḥaḳḳı bilmekde beḳā bul ʿömrüñ olsun iẕdiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 4). [ḥaḳḳı, -ı]*

Rehber-i kāmil izinden sen cüdā olma bugün
İttiṢāl it saña **Ḥaḳḳıñ** yollarıñ itsün güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 6). [ḥaḳḳıñ, -ın]*

Nefsini öñ bilmek imiş **Ḥaḳḳı** bilmekden murād
Saʿy idegör ṭālibā gel ʿirfān ile inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 1). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ḫulḳ-ı Aḥmed olsa ṭālib **Ḥaḳḳa** ider inḳiyād
Ḥubb-ı dünyādan geçer ol Ḥaḳdan alur ber-murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 1). [ḥaḳḳa, -a]*

Sil göñülden māsivāyı ey Sükūtī sen bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat ister isen terk-i dünyā ḳıl murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 10). [ḥaḳḳa, -a]*

Ṣāfī itmeden bu ḳalb **Ḥaḳḳa** yol olmaz güşād
Ne ʿaceb zāhid mürāʾī seng-i dil dāʾim fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 1). [ḥaḳḳa, -a]*

Ḫāk-i pāy-i Evliyāya ey Sükūtī sür yüzüñ
Ḥaḳḳa vaṣl ider muḥaḳḳaḳ eyle her dem inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 14). [ḥaḳḳa, -a]*

Mülk-i fānī Ẕiynetine aldanup her vechile
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş ḳılmadılar bunda yād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 10). [ḥaḳḳı, -ı]*

Bu köhne tāc ʿabā ḫırḳa verilmiş bezm-i ervāḥdan
Ḥaḳḳıñ bu lütf-ı iḥsānı ʿināyet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 4). [ḥaḳḳıñ, -ın]*

Şāh ʿAlī Mūsā Rıżādır ehl-i ḥaḳīḳat maʿdeni
Hem Ṭarīḳ-i evliyāda cümle **Ḥaḳḳı** reh-nümādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 10). [ḥaḳḳı, -ı]*

Añla gel zāhid Ḥabībiñ naẓmı bir envārdır
Laḥmüke laḥmī **ḫaḳḳında** söylenen Ḥaydardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 2). [ḫaḳḳında, -ı, -n, -da]*

Derd-mend Derviş Sükūtī dāmeni ṭut mürşidin
Göstere ol saña **Ḥaḳḳı** vechi Yezdān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 12). [ḥaḳḳı, -ı]*

Dāmeni muḥkem ṭuta gör Derviş Sükūtī bir eriñ
Vaṣl ider ol seni **Ḥaḳḳa** hicrānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 14). [ḥaḳḳa, -a]*

İmām Ẕeynel Bāḳır **Ḥaḳḳıñ** kemāl sırrına irmiş
Ledün ʿilminde hem yektā ezelden Caʿferim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 7). [ḥaḳḳıñ, -ın]*

Cehd iderim leyl ü nehār **Ḥaḳḳa** teḳarüb itmege
Bilmem ki naḥnü aḳrebiñ sırrındaki maʿnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 3). [ḥaḳḳa, -a]*

Resūlullah buyurmuşdur bularıñ **ḫaḳḳına** ol dem
Ki bunlar nūr-ı ʿaynımdır göñül mülkünde bir cevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 11). [ḫaḳḳına, -ı, -n, -a]*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez bu üç yāri kemāliyle
Ḥużūr-ı **Ḥaḳḳa** vārdıḳda Cenāb-ı Ḥaḳ ider menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 10). [ḥaḳḳa, -a]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle dilersen bunda her dāʾim
Teveccüh ḳıl hemān **Ḥaḳḳa** derūnunda ḥużūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 10). [ḥaḳḳa, -a]*

Geç ey ṭālib bu ġafletden yürü **Ḥaḳḳa** seḥer yalvar
Ne ümīd var bu kesretden yürü **Ḥaḳḳa** seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 1). [ḥaḳḳa, -a]*

Geç ey ṭālib bu ġafletden yürü **Ḥaḳḳa** seḥer yalvar
Ne ümīd var bu kesretden yürü **Ḥaḳḳa** seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 2). [ḥaḳḳa, -a]*

Sivā ḥubı gelür geçer ne māl ḳalur ne bir eser
Saña gelmezden öñ ḫaber yürü **Ḥaḳḳa** seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 4). [ḥaḳḳa, -a]*

İşit irciʿi nidāsını ḳoyup dünyā Ṣefāsını
Bulam dersen beḳāsını yürü **Ḥaḳḳa** seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 6). [ḥaḳḳa, -a]*

Ṭut erenler yoluñ gözle arayup sen Ḥaḳḳı izle
Bulunca ẕātını gizle yürü **Ḥaḳḳa** seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 8). [ḥaḳḳa, -a]*

Sükūtī pendini dinle degil yalan güzel benle
Gice gün ney gibi inle yürü **Ḥaḳḳa** seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 10). [ḥaḳḳa, -a]*

Ṭut erenler yoluñ gözle arayup sen **Ḥaḳḳı** izle
Bulunca ẕātını gizle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 7). [ḥaḳḳı, -ı]*

Düşdüler bunca ḍalālet rāhına her rūz u şeb
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş çeşm-i aʿmā bī-baṢār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 4). [ḥaḳḳı, -ı]*

Bu vücūd şehrin Sükūtī naẓm ile ḳıldın beyān
Ḥamd idelim cān u dilden **Ḥaḳḳa** her dem ṣad hezār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 18). [ḥaḳḳa, -a]*

Menzilinden sāliki Ḥaḳ yolların kesmek diler
İblīs-i merdūda tābi **Ḥaḳḳa** iḳrār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 4). [ḥaḳḳa, -a]*

Mürşid-i kāmillere ṣor Derviş Sükūtī sen **Ḥaḳḳı**
Gösterir saña her demi ḳanda olur Raḥmānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 9). [ḥaḳḳı, -ı]*

Terk eyledim ben ḳl̲ u ḳāl **Ḥaḳḳa** itmişiz viṣāl
Vaṣfa gelmez bir nice ḥāl buldu Sükūtī öz cānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 17). [ḥaḳḳa, -a]*

Ṭālibā gel **Ḥaḳḳı** añla cümlede aʿyān imiş
Sī vü dü ḥarfle yüzinde ādemiñ beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 1). [ḥaḳḳı, -ı]*

ʿĀşıḳ olan ẕikr-i **Ḥaḳḳa** meşġūl olup leyl ü nehār
Baḳmaz hele ṣaġ u ṣola Ẕevḳ-i **Ḥaḳḳa** lāyıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 3). [ḥaḳḳa, -a]*

Cān niṣār ider ezelden **Ḥaḳḳı** bunda kim görür
Derd-mend Derviş Sükūtī her zamān ḳurbān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 9). [ḥaḳḳı, -ı]*

ʿUzlete ḳılmış ḳarārıñ **Ḥaḳḳa** maḳbūl ḳul olan
Raġbet itmez bu sivāya terk-i cihāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 5). [ḥaḳḳa, -a]*

Ṭālibā Mecnūn gibi Leylāya itmesin ṭamaʿ
Ḥaḳḳı ḳoyup her mecāzī sevdāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 2). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ḳalb evinde ara bul Derviş Sükūtī sen **Ḥaḳḳı**
Ṣaġ u ṣola baḳma ancaḳ eşyāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 9). [ḥaḳḳı, -ı]*

Bu yolda **Ḥaḳḳa** irdiler cemīʿān evliyālar hep
Nebīler rāhını ṭutġıl büyük sermāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 7). [ḥaḳḳa, -a]*

Ṭālibā gel saʿy ide gör bu derūnuñ eyle Ṣāf
Ḳalbiñ içre **Ḥaḳḳı** ẕikr it beytini eyle ṭavāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 2). [ḥaḳḳı, -ı]*

Her zamān ʿaḳl-ı maʿāşlar māsivāya meyl idip
Ḥaḳḳı itmişler ferāmūş ḳıldığı inkāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 4). [ḥaḳḳı, -ı]*

Mecnūn-ı ʿaşḳ bıraḳmaz oldu kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Ẕikr-i Leylā **Ḥaḳḳa** taḥvīl eyledi eẕkār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 6). [ḥaḳḳa, -a]*

Bundan murād **Ḥaḳḳı** bilip kāmile var ṣor bugün
Ṭut etegin muḥkem yapış tā göstere dānā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 5). [ḥaḳḳı, -ı]*

Var ara bul şeyḫ-i kāmil **Ḥaḳḳa** seni ider vāṣıl
Yarın ʿaẕāb çeker cāhil Ẕināsı çoḳ rıżāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 11). [ḥaḳḳa, -a]*

Ẕikr-i **Ḥaḳḳıñ** ḫalḳa tevḥīde gelmiş her melek
Hū Ṣadāsın işidince devr ider ʿarşda felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 1). [ḥaḳḳıñ, -ın]*

Sükūtī terk idip geldi vücūduñ şehrini bir bir
Beḳā buldu bu ʿālemde **Ḥaḳḳile** itdi pazarıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 10). [ḥaḳḳile, -ile]*

Cehd iderler gice gün **Ḥaḳḳı** ʿayān görsün bugün
Kāmil ile her bir sözüñ ider hemān ḳalmaz cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 11). [ḥaḳḳı, -ı]*

Saʿy ide gör bul bir er dinle nuṭḳuñ her nedir
Ḥaḳḳı Ẕikr it her seḥer erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 14). [ḥaḳḳı, -ı]*

Cehd ide gör ey Sükūtī bulasın bir kāmili
Göstere ol **Ḥaḳḳı** saña āşikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 14). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ey kerem kān-ı ḥabibim luṭf idip göster cemāl
Seni görmek **Ḥaḳḳı** görmek ʿāşıḳa ʿayn-ı viṣāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 2). [ḥaḳḳı, -ı]*

Men ʿaref sırrına āgāh eyliyor her ṭālibi
Ḥaḳḳa vāṣıl eylemekden ʿāşıḳa oldu vekīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 6). [ḥaḳḳa, -a]*

Ḥaḳḳı inkār eylemekdir münkirin dāʾim işi
Ehl-i Ḥaḳḳa itmez iḳrār bıraḳmadı anı cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 9). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ṭut ḳulaġın ey birāder dinle naẓmım sen arı ol
İtmişim ben **Ḥaḳḳı** iẓhār anlagıl sen müsterī ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 2). [ḥaḳḳı, -ı]*

Varma gel Derviş Sükūtī ehl-i nādān semtine
İr erenler zümresine dāʾim **Ḥaḳḳa** āşıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 10). [ḥaḳḳa, -a]*

Şanmañız **Ḥaḳḳa** ʿibādet itmeyiz biz zāhidā
Her seḥer ẕikrile dāʾim bunda oldu muʾtādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 5). [ḥaḳḳa, -a]*

Men ʿaref sırrına āgāh eyledi ol şāh beni
Ḥaḳḳı bildirdi ʿayāne Murtażādır üstadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 4). [ḥaḳḳı, -ı]*

Risālet taḥtgāhında ḳarār itmiş ʿadāletle
İmām Ẕeyneʾl Bāḳır **Ḥaḳḳıñ** ezelden kemteri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 10). [ḥaḳḳıñ, -ın]*

Ḥaḳḳa vuṣlat buldu anlara gel idenler az ṭaʿām
Keşretinden ictināb it didiler ekl-i ḥarām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 1). [ḥaḳḳa, -a]*

Ol ʿAlī **ḥaḳḳında** Aḥmed laḥmüke laḥmī dedi
Ẕāt-ı pāk Ḥaydare Ḥaḳdan ʿaṭāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 11). [ḥaḳḳında, -ı, -n, -da]*

Ḥasan şāhım Ḥüseynʾiñ hem ezelden çakeri oldum
İmām Ẕeynel Bāḳır **Ḥaḳḳıñ** rāhında bir gedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 4). [ḥaḳḳıñ, -ın]*

Şeyḫ-i kāmil dāmenı ṭut saña **Ḥaḳḳı** göstere
Nesne gelmez cāhilāndan her işi noḳṣān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 25). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ḥaḳḳı bulmaḳ görmek ġayrılerden kes ümīd
Himmetiyle şeyḫiñ olur müşkülüne āsān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 31). [ḥaḳḳı, -ı]*

Çünki bunda gelmeden hep **Ḥaḳḳı** bilmekdir murād
Cāhil olandan ṣaḳın pek bilmez ol Sübḥān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 33). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ḳalmaz imiş ey Sükūtī hiç maraż şol kimsede
Kendüsini yoḳ bilene **Ḥaḳḳı** daḫı vār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 10). [ḥaḳḳı, -ı]*

Sen Nebīler ḫātemisin ey seḥāvet maʿdeni
Senden efzūn bir nebī yoḳ **Ḥaḳḳa** olmuşlar ḳarīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 8). [ḥaḳḳa, -a]*

Dehre gelmekden ʿibāret **Ḥaḳḳı** bulup anlamaḳ
Kim ki fehm ider Sükūtī iylemez daʿvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 17). [ḥaḳḳı, -ı]*

Kin kibir benlik nifāḳıñ ḳatl ider ser-leşkeriñ
Ṣāfī iyler bu derūnuñ **Ḥaḳḳa** irer sālikān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 10). [ḥaḳḳa, -a]*

Dolap gibi inlerim bir ḫoş ṣedā dinlerim
Ḥaḳḳı bugün bilerim döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 10). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ḥaḳ yolunu ister isen Ẕikr it **Ḥaḳḳı** gel tevḥīde
Saʿy idegil gice gündüz ẕikr it **Ḥaḳḳı** gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 1). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ḥaḳ yolunu ister isen Ẕikr it **Ḥaḳḳı** gel tevḥīde
Saʿy idegil gice gündüz ẕikr it **Ḥaḳḳı** gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 2). [ḥaḳḳı, -ı]*

Seḥerlerde ẕikr it **Ḥaḳḳı** bulsun ḳalbiñ bunda ẕevḳi
Olmayasın sende şek ẕikr it **Ḥaḳḳı** gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 3). [ḥaḳḳı, -ı]*

Seḥerlerde ẕikr it **Ḥaḳḳı** bulsun ḳalbiñ bunda ẕevḳi
Olmayasın sende şek ẕikr it **Ḥaḳḳı** gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 4). [ḥaḳḳı, -ı]*

Şeyḫim ider ẕikr-i celīl erenleriñ budur yolu
Feth iderler her müşküli ẕikr it **Ḥaḳḳı** gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 6). [ḥaḳḳı, -ı]*

Muṣṭafāya ümmet olan evliyāya ḫiẕmet ḳılan
Bu meydānda ʿibret alan ẕikr it **Ḥaḳḳı** gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 8). [ḥaḳḳı, -ı]*

Rāhında sen olma ġafil **Ḥaḳḳı** ögren ḳalma cāhil
ʿÖmrüñ geçüp ḳılar ẕaʾil Ẕikr it **Ḥaḳḳı** gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 9). [ḥaḳḳı, -ı]*

Rāhında sen olma ġafil **Ḥaḳḳı** ögren ḳalma cāhil
ʿÖmrüñ geçüp ḳılar ẕaʾil Ẕikr it **Ḥaḳḳı** gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 10). [ḥaḳḳı, -ı]*

Dervīş Sükūtī ḳıl sen beyān **Ḥaḳḳı** gel tevhīde
Fehm ideler cümle cihān ẕikr it **Ḥaḳḳı** gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 11). [ḥaḳḳı, -ı]*

Dervīş Sükūtī ḳıl sen beyān **Ḥaḳḳı** gel tevhīde
Fehm ideler cümle cihān ẕikr it **Ḥaḳḳı** gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 12). [ḥaḳḳı, -ı]*

Her seḥerler **Ḥaḳḳa** cehd it erenler Ẕikrini gel it
Bunı her demleri vird it gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 3). [ḥaḳḳa, -a]*

Terk idenler ḳīl u ḳāli bulurlar **Ḥaḳḳa** viṣāli
Bulmaḳ dilersen ehl-i ḥāli gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 7). [ḥaḳḳa, -a]*

Sükūtī kem-ter bir gedā ṭālib isen rāh-ı Ḥudā
Ẕikr it **Ḥaḳḳı** sen dāʾimā gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 10). [ḥaḳḳı, -ı]*

Saña Ḥaḳ dedi maḥbūbum ezelden tā ebed çün kim
Ḥaḳḳa çün ẕātıñız maẓhar meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 8). [ḥaḳḳa, -a]*

Ḥālime raḥm it göñül neyler saña bu rūy-ı siyāh
Ḥaḳḳa maḳbūl yoḳ bir işim geçdi ʿömrüm oldu günah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 2). [ḥaḳḳa, -a]*

Hep tecellī eyleye **Ḥaḳḳıñ** yüzü bu arada
Göreñ oldur görünen ol bu eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 1). [ḥaḳḳıñ, -ın]*

Derviş Sükūtī dāmeni şeyḫiñ durma güzel ṭut
Ḥaḳḳı ʿayān göstere ol dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 12). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ḥaḳḳa ḳarīb ey Sükūtī cümle bu ʿālem
Vaḥdet gözüyle eyle naẕar tā iresin cānāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 9). [ḥaḳḳa, -a]*

Ders-i ʿaref oḳumayan fehm idemez nefsini
Ḳanda **Ḥaḳḳı** görmüş olur varmadan ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 8). [ḥaḳḳı, -ı]*

Menziliñ ḳurb iken zāhid düşme yabāna
Ḥaḳḳı añla sendedir bil gezme ṣaḳın her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 2). [ḥaḳḳı, -ı]*

Seni görmek **Ḥaḳḳı** görmek buyurduñ ʿāleme ol dem
Seniñ nuṭḳuñ muḥaḳḳaḳdır ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 9). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ẕikr it **Ḥaḳḳı** cehr-i ḫafī olsun ḳalbiñ dāʾim Ṣafī
Ḳalmayasın bunda sāḳī gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 9). [ḥaḳḳı, -ı]*

Nūr-ı ẕātından cemiʾān enbiyālar ḫalḳ olup
Bāʿiṣ oldur cümlemize ol **Ḥaḳḳıñ** yek danesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 6). [ḥaḳḳıñ, -ın]*

Görmeyem **Ḥaḳḳıñ** cemāliñ bunda dāʾim āşikār
Ol ne bilür Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 3). [ḥaḳḳıñ, -ın]*

Sürerler **Ḥaḳḳın** ẕikrini gice gün ḳāyım olmuşlar
Görenler Ṣandı Mecnūn mecāzī ʿaşḳ-ı Leylāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 3). [ḥaḳḳın, -ın]*

Bulardan her birin Ṣanma rıżā-yı Ḥaḳ içün gitmiş
Kimi bir ad ṭaḳınmaḳdır kimisi **Ḥaḳḳa** duʿācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 4). [ḥaḳḳa, -a]*

Naẕmıyla Derviş Sükūtī **Ḥaḳḳı** iṣbāt eyledi
Āl-i Aḥmed Murtażāya ḳaydı ol cān u seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 13). [ḥaḳḳı, -ı]*

Kelām-ı Ḥaḳ Ṣudūr itmiş **Ḥaḳḳında** men ʿaleyhā fān
Anıñçün terk ider dilden Sükūtī neyler ekvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 9). [ḥaḳḳında, -ı, -n, -da]*

Görenler sırr-ı Mevlāyı niderler fānī dünyāyı
Sürerler Ẕikrini **Ḥaḳḳıñ** bulan dilde müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 2). [ḥaḳḳıñ, -ın]*

Eyledim vaṣfıñ Sükūtī pīrleriñ burhānını
Ḥaḳḳa vuṣlat bunda buldu her biri evlā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 18). [ḥaḳḳa, -a]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫāk-i pāyiñ kem-teri
Himmetiyle buldu vuṣlat oldu **Ḥaḳḳa** nāʾilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 14). [ḥaḳḳa, -a]*

Şeyḫ Saʿdullah Efendi **Ḥaḳḳa** itmişken ḥużūr
Ḳıldı niyāz ol Ḥabīb çeşmesi çün bī-ḳuṢūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 1). [ḥaḳḳa, -a]*

Ḥaḳ Teʿālā āyetinde küllī şeyʾin ḥay dedi
Cümle nāsı zinde eyler **Ḥaḳḳa** ḥamd it ḳıl şekür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 12). [ḥaḳḳa, -a]*

Ḥācı Muṣṭafā Efendi **Ḥaḳḳa** itmişken ḥużūr
Ḳıldı niyāz ol ḥabīb cān u dilden bī-ḳuṢūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 1). [ḥaḳḳa, -a]*

Men ʿarefden baḥs iderler **Ḥaḳḳı** iṣbāt ḳıldılar
Kenz-i lā-yefnāya maḥrem oldular ehl-i şuʾūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 7). [ḥaḳḳı, -ı]*

Kişver şāh-ı cihāndır ol ʿAlī Mūsā Rıżā
Ẕāt-ı pāk feyż-i **Ḥaḳḳın** ʿadliyle ehl-i vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 12). [ḥaḳḳın, -ın]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden **Ḥaḳḳı** eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 6). [ḥaḳḳı, -ı]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 16). [ḥaḳḳa, -a]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā gel ezkār it
Ẕikrile **Ḥaḳḳa** taḳarrub itmiş ḥaḳīḳat erleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 14). [ḥaḳḳa, -a]*

ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini berdār it
Derviş Sükūtī sen **Ḥaḳḳı** Ẕikr ide gör her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 20). [ḥaḳḳı, -ı]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep **Ḥaḳḳı** bunda eyledim iẓhar ḳadeḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 14). [ḥaḳḳı, -ı]*

Gir meydāna sen ey zāhid ẕikr it **Ḥaḳḳı** seḥerlerde
Gice gündüz saʿy idegör ẕikr it **Ḥaḳḳı** seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 1). [ḥaḳḳı, -ı]*

Gir meydāna sen ey zāhid ẕikr it **Ḥaḳḳı** seḥerlerde
Gice gündüz saʿy idegör ẕikr it **Ḥaḳḳı** seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 2). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ṣaḳın itme sen ḳīl u ḳāl var bir mürşide bīʿat al
Olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl ẕikr it **Ḥaḳḳı** seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 4). [ḥaḳḳı, -ı]*

Erenleriñ budur rāhı aç gözüñ sen ol āgāhı
Bulmaḳ dilersen Allahı ẕikr it **Ḥaḳḳı** seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 6). [ḥaḳḳı, -ı]*

Mürşidinden oḳu dersi men ʿarefle fehm it nefsini
Seyr idersin ʿarş-ı kürsī ẕikr it **Ḥaḳḳı** seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 8). [ḥaḳḳı, -ı]*

Derviş Sükūtī bir gedā cān u başın ile fedā
Bulmaḳ dilersen hem Ḫudā ẕikr it **Ḥaḳḳı** seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 10). [ḥaḳḳı, -ı]*

Feyż-i **Ḥaḳḳa** nāʾil olmuş mürşid-i kāmil ile
Rütbe-i bālāya irmiş seyr ider dīdār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 3). [ḥaḳḳa, -a]*

Laḥmüke laḥm ḳavl-i Resūldür **Ḥaḳḳına** söyler ẕāt-ı ʿAlīniñ
Mürşid-i ekmel hem nūr-ı vāḥid demiş o bir gün ḳıldı ʿināyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 3). [ḥaḳḳına, -ı, -n, -a]*

Ḫāk-i pāya yüz sürenler oldular gerçek velī
Ḳurb-ı **Ḥaḳḳa** daḫil olmuş bunlarıñ fayiḳleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 6). [ḥaḳḳa, -a]*

Himmetile Şeyḫ Ḥüseyne bende irdim ey hümām
Ḥaḳḳa vāṣıl eylemişdir nice biñ ṭālibleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 10). [ḥaḳḳa, -a]*

Ḫudānıñ maḳṢūdu ancaḳ bu ʿālemi yaratmaḳdan
Ḥaḳḳı bilmek virilmek ʿibādetden daḫı yekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 6). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ḫılḳat elçin vel- ins kelāmında muṢarraḥdır
Müfessirler beyānında murādı **Ḥaḳḳı** bilmekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 8). [ḥaḳḳı, -ı]*

Yaşım yetmiş işim bitmiş zevāle irdi bu ḥālim
Tamām oldu benim ʿömrüm **Ḥaḳḳa** döndü hemān rāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 2). [ḥaḳḳa, -a]*

Eylemez münkir ḥasedle ṣoḥbetiñ hiçbir zamān
Kim ki buldu **Ḥaḳḳa** vuṣlat eyledi pazar-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 12). [ḥaḳḳa, -a]*

Bilürsün ki seniñ ḥubıñ leẕīẕdir bal u sükkerden
Ne leẕẕetdir doyulmaz hiç göñül **Ḥaḳḳa** şükür itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 10). [ḥaḳḳa, -a]*

Ol gürūh-ı evliyāda sālikānıñ rehberi
Ḥaḳḳa ir görmüş muḥaḳḳaḳ bunca bāy-ı kem-teri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 2). [ḥaḳḳa, -a]*

Cumʾāli Baba kemāl ẕāt **Ḥaḳḳıñ** bir ḳulu
Zümre-i ḳırḳlara irmiş ol ḥaḳiḳat gevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 11). [ḥaḳḳıñ, -ın]*

Sür çıḳar ḥubb-ı sivāyı sen göñülden ṭālibā
Dīde-i cān açılup **Ḥaḳḳı** görürsün dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 3, Mısra 2). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ehl-i dil ḥāliñ ifāde **Ḥaḳḳa** itdi çünki ʿarż
İlticā-yı Ḥaḳdır anlar ḫalḳa itmezler ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 17, Mısra 1). [ḥaḳḳa, -a]*

Oḳundu şānına āyet-i kelām Ḥubbu lā yenām
Ṣunarlar ceẔbe-i **Ḥaḳḳı** o demde oldular mestān ʿaṢr-ı aḫir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 40). [ḥaḳḳı, -ı]*

Aña vāṣıl olan cānlar bulur **Ḥaḳḳı** her arada
Bu da bir pīr-i kāmildir ṭarīḳinde sürer devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 49). [ḥaḳḳı, -ı]*

Vaḥdetde **Ḥaḳḳıyla** rūz u leyāli
Ẕevḳ ider böylece her dem sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 23). [ḥaḳḳıyla, -ı, -y, -la]*

Pendini ṭut bu Sükūtī kem-terin sen bī-riyā
Nefsini bil **Ḥaḳḳı** añla ister isen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 18). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ḳanda baksan **Ḥaḳḳı** dāʾim göresin
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 11). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ḥaḳḳa tevḥīd ile irdi bunca er
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 3). [ḥaḳḳa, -a]*

Ẕikr idenler irdim **Ḥaḳḳa** ruz u şeb
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı gördü onlar bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 5). [ḥaḳḳa, -a]*

Fezkurūnī āyetinden al ḫaber
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 2). [ḥaḳḳı, -ı]*

Ḥaḳḳa tevḥīd ile irdi bunca er
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 4). [ḥaḳḳı, -ı]*

Bulmaḳ istersen eger iḥsān-ı Rab
Ḥaḳḳı Ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 8). [ḥaḳḳı, -ı]*

Vech-i pāk-i ḥüsnüne eyle naẓar
Ḥaḳḳı Ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 12). [ḥaḳḳı, -ı]*

Rāh-ı Ḥaḳda cān u başın ḳıl fedā
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 16). [ḥaḳḳı, -ı]*

Bendesi ol Āl-i Aḫmed Ḥaydarıñ
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 20). [ḥaḳḳı, -ı]*

Rifʿat-i ʿarş-ı ʿazīmde buldu cennātüʾn-naʾīm
ʿAzm idip **Ḥaḳḳa** ʿazẔim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 4). [ḥaḳḳa, -a]*

Ḳurb-ı **Ḥaḳḳa** maẓhar itmiş sālikān-ı bī-ḥisāb
ʿAzm idip **Ḥaḳḳa** ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 11). [ḥaḳḳa, -a]*

Ḳurb-ı **Ḥaḳḳa** maẓhar itmiş sālikān-ı bī-ḥisāb
ʿAzm idip **Ḥaḳḳa** ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 12). [ḥaḳḳa, -a]*

Küntü kenziñ maḫzeninde gerçe olmuş māliki
ʿAzm idip **Ḥaḳḳa** ʿazẔim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 20). [ḥaḳḳa, -a]*

Hū deyip dār-ı beḳāya eyledi ol dem revān / 1280
ʿAzm idip **Ḥaḳḳa** ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn muḥarrem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 28). [ḥaḳḳa, -a]*

Himmetiyle **Ḥaḳḳa** vāṣıl oldular bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 11). [ḥaḳḳa, -a]*

Ẕikr-i **Ḥaḳḳı** bu Köprülü şehr içre ber- ḳadīm
Dervişān-ı keşret üzre itdiler bunca ʿaẕīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 1). [ḥaḳḳı, -ı]*

Himmetiyle **Ḥaḳḳa** vāṣıl oldular bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 11). [ḥaḳḳa, -a]*

Ḥubb-ı dünyādan göçüpdür **Ḥaḳḳa** itdiler viṣāl
Maḥv idip dilden sivāyı oldular hem dem liḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 13). [ḥaḳḳa, -a]*

Her cihetden **Ḥaḳḳı** inkār itmişler
Efkār celb idip ʿālemiñ mālik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 33). [ḥaḳḳı, -ı]*

Mest olup dīvāna gel Bāḳır imāmıñ ʿaşḳına
Ẕikr-i **Ḥaḳḳı** ṣor göñlünden rūz u şeb her dem ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 4). [ḥaḳḳı, -ı]*

Nesl-i pāk-i evliyādır cān fedā ḳıl Caʿferʾe
Ḥaḳḳa irgörüp bu yolda sālik-i iḳrār-ı şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 4). [ḥaḳḳa, -a]*

Baḳma dünyā ziynetine ḳılma ṭālib sen heves
Mürşid-i kāmile irgil **Ḥaḳḳı** ẕikr it her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 2). [ḥaḳḳı, -ı]*

Küntü kenze kim ki irer maẓhar-ı ʿirfān imiş
Ḥaḳḳı her yerde görür ol bī-cihet seyrān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 2). [ḥaḳḳı, -ı]*

hakkıyla: *Gereği gibi, iyice.*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 10). [ḥaḳḳıyla,]*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 10). [ḥaḳḳıyla,]*

Bu keşretden eliñ yumış olurlar **Ḥaḳḳıyla** mevcūd
Beḳā-yı vaḥdete irmiş kelām-ı Ḥaḳ beyān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 5). [ḥaḳḳıyla,]*

Ehl-i Ḥaḳḳı vaṣf ider Derviş Sükūtī her demī
Yoḳ ḫilāf ẕāt-ı muṭlaḳ **ḥaḳḳıyla** ol dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 16). [ḥaḳḳıyla,]*

ʿAşḳ eriniñ ḳıblesi her vechile cānān olur
Ḳanda varsa **Ḥaḳḳıyla** ol ṭopṭolu cihān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 12, Mısra 2). [ḥaḳḳıyla,]*

Nūr-ı **Ḥaḳḳıyladır** müzeyyen dergāh-ı ʿaliyyeleri
ʿĀrif-i Ḥaḳ gerçe olmuş sālik-i dānālar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 7). [ḥaḳḳıyladır,]*

Tevekkül-i Rıżāda **ḥākkıyla** yeksān
Luṭfuyla her ḳula iderler iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 55). [ḥākkıyla,]*

ḥaḳ-nümā: *Doğruyu gösteren.*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī pirimiz nesl-i ʿAlī
Himmetle **Ḥaḳ-nümāyız** bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 12). [ḥaḳ-nümāyız, -y, -ız]*

hāk-pāv: *Ayağın toprağı, ayağın tozu, ayağın bastığı toprak.*

Żaʿīfim ʿācizim miskin yolunda cān u baş virdim
Ḳabūl it **ḫāk-pāyında** sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 10). [ḫāk-pāyında, -ın, -da]*

Benim bī-çāre bir ednā kemīne **ḫāk-pāyında**
Gice gün yüẔ sürüp geldim sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 11). [ḫāk-pāyında, -ın, -da]*

hāk-sār: *Perîşan, düşkün, hakir.*

Sükūtī seyfini al gel iriş Mehdī zamānına
Yezīdiñ leşkerin ḳır geç bu yolda **ḫāk-sār** eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 18). [ḫāk-sār,]*

ḫāl: *Durum, vaziyet. II Âşığın perişan, zavallı, aciz vaziyeti.*

ẓuhūr itdiġi **ḥālde** zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i nāẔenīnden baʿżı fuḳarā anıñ Ẓabṭ u rabṭına
ictisār iderler ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile ḳaṭʾ itmege Saʿy iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 5). [ḥālde, -de]*

Pādişāhım himmetiñ ḳıl nā-tüvānım ben bugün
Senden olmazsa ʿināyet neylerim **ḥālim** fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 8). [ḥālim, -im]*

Ṣabr idüp Eyüb miṣāli **ḥālimiz** dün ü gün yaman
Āh u zārım artdı efzūn virmedi raḥat banā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 5). [ḥālimiz, -(i)miz]*

Raḥm itmedi hiç **ḥālime** feryād ile itdim fiġān
Eṭrāfımı muḥkem ṭutup ẓulm eyledi keṣret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 9). [ḥālime, -im, -e]*

Sükūtī Dervişiñ **ḫāl** ḳatı düşvār bu ʿālemde
Ḥabībiñ ʿaşḳ-ı pākına hidāyet ḳıl aña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 13). [ḫāl,]*

Medḥ-i ẕemme bunda baḳmaz ʿāşıḳ-ı Mevlā olan
Ḥālimiz ṭaʿn eylesün ḳo ẕükūr ile hem inās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 4). [ḥālimiz, -imiz]*

Ehl-i derd itmez şikāyet **ḥālini** hiç kimseye
Luṭf ider bir gün aña hem āsānıyla Rabbüʾl-Ġıyāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 5). [ḥālini, -i, -n, -i]*

Bu bed fiʾlim ile yā Rab nice **ḥālim** olur yarın
Yedi Ṭamu ʿaẕābına benimle nār olur bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 5). [ḥālim, -(i)m]*

Ẕevḳ-yāb olmuş şu dil ki cürʿasından nūş ider
Rūz-ı bezm tā elestden içeniñ **ḥāli** feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 4). [ḥāli, -i]*

Leẕẕet bulur bir **ḥāliyle** dāmen ṭutan her yār meşāyiḫ
Ṭālib-i Ḥaḳ dinler isen eyle bugün iḳrār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 1). [ḥāliyle, -i, -(y)le]*

İriş bir şeyḫ-i kāmile dilersen olmaġa iflāḥ
Ḳatı ġaddār ḳomaz bu nefs seniñ **ḥāliñ** yaman eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 6). [ḥāliñ, -i, -n]*

İstiʾāne ḳabri iden müşkül **ḥālde** ey Ẕevvār
Ehl-i derde bir devādır kim bugün yüzler sürer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 25). [ḥālde, -de]*

Degildir münkiriñ **ḥāli** derūnuñ itmege enver
ʿUcub riyā ile memlū vücūduñ şehri hem yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 1). [ḥāli, -i]*

Ḳoma yā Rab bu **ḥāl** üzre ʿacāyib derde dūş oldum
Devālar dest-i pākınla olursa her kemāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 7). [ḥāl,]*

Kime ʿarż ḳılam **ḥālim** bu cismimi helāk itdin
Yanar pervāneveş her dem ḳapunda bir ricāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 3). [ḥālim, -(i)m]*

Baḳmazız biz ḳīl u ḳāle evlād ile hem ʿıyāle
İrdik bugün hem bir **ḥāle** ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 10). [ḥāle, -e]*

ʿAşrımızda kimse bilmez hiç bizim aḥvālimiz
Fevtimizden söñra iẓhār olunur her **ḥālimiz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 2). [ḥālimiz, -imiz]*

Terk eyledim ben ḳīl u ḳāl Ḥaḳḳa itmişiz viṣāl
Vaṣfa gelmez bir nice **ḥāl** buldu Sükūtī öz cānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 18). [ḥāl,]*

Mūsāleyin Ṭur Dağında her dem münācāt eyleyen
Düşvār-ı **ḥāliñ** ʿarż itmege Sübḥāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 4). [ḥāliñ, -(i)n]*

Rū siyāh Derviş Sükūtī ḫāk-i-pāya gelmişem
Cürmüm ile it ḳabūl sen **ḥāl** fenāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 12). [ḥāl,]*

ʿAceb bir **ḥāle** uġramış Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsız derde dūş olmuş ṭabīblerden tımārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 11). [ḥāle, -e]*

Uyma cāzū gel **ḥāline** Ẕehīr ḳatar hep balına
Aldanma zībā şālına boyası çoḳ esāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 5). [ḥāline, -i, -n, -e]*

ʿÖmrüm içre bir ṣafāsın görmedim bu fānīniñ
Çoḳ cefālar irdi bize **ḥālimiz** yaman gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 4). [ḥālimiz, -imiz]*

ʿillet-i ʿaşḳa giriftār olmuşum **ḥālim** yaman
Ḳalbimiz ḳıldı ḫarābe āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 5). [ḥālim, -(i)m]*

Gör beni ʿaşḳıñ ne **ḥāle** ṣaldı şimdi sevdigim
Mecnūnum Leylā yüzünden küllī vīrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 3). [ḥāle, -e]*

ʿÖmrümüz oldu ṭavīl hem nātüvān **ḥālim** yeter
Ṣāç ṣaḳal penbe miṯāli ġayr bunda nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 7). [ḥālim, -(i)m]*

Çāresiz ḳaldım meded yoḳ **ḥālimiz** ġāyet yaman
Raḥm idip gel aç beḳāya yolumuzu gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 5). [ḥālimiz, -imiz]*

Kin kibirden **ḥālī** olmaz bu derūnum rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 3). [ḥālī, -i]*

Ḳomaz endīşeden **ḥalī** içimde nefs-i emmāre
Meger ıṣlāḥ ide bir gün terāḥūm ḳılsa ol Raḥīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 3). [ḥalī, -i]*

Ḳatıʿ müşkül benim **ḥālim** sivā ḥükmüyle her dāʾim
Ġażabla kin derūnumda ʿucūb riyā ile ḳāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 1). [ḥālim, -im]*

Ḥālimi fehm eyleyüp ʿālemde aḳrān bulmadım
Naẕmım anlar bir dānişmend ehl-i iẔʾān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 1). [ḥālimi, -(i)m, -i]*

Merhem ururlar anıñ her rūz u şeb dil zaḥmına
Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa irüp **ḥālini** eşʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 4). [ḥālini, -i, -(n)i]*

Hecr odundan āh iderim derdiyle rūz u leyāl
Neyleyim Derviş Sükūtī **ḥālimiz** yaman bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 28). [ḥālimiz, -i, -miz]*

ʿArż idem **ḥāl** ü derūnum bulmadım bir kāmili
Kūh-ı ṣaḥrā cümle gezdim ḳalmadı hiçbir mekân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 9). [ḥāl,]*

Özge bir derde giriftār olmuşum her rūz u şeb
Bir ṭabīb-i ḥāzıḳ bulunmaz **ḥālimiz** ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 4). [ḥālimiz, -i, -miz]*

ʿAcāyib özge bir **ḥāldir** bu ʿaḳlım tārumār olmuş
Gezerim her demi Mecnūn bu huşyārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 11). [ḥāldir, -dir]*

Ṣāç u ṣaḳāl penbe miṯāli nā-tüvān oldum yeter
Ḥālimiz düşvāre irdi eylemem şekvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 14). [ḥālimiz, -i, -miz]*

Nefsimiz ṭuġyān iderdi **ḥālimiz** ḳıldı yaman
Bir ṭabīb-i ḥāziḳa ṣordum çāresin ḳılsın beyan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 1). [ḥālimiz, -i, -miz]*

Tekāsül iyledim pek çoḳ bu ʿömrümüz hebā gitdi
Saña maʾlūmdur her **ḥālim** bu nefsimdir baña düşmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 8). [ḥālim, -(i)m]*

İrdi düşvāre bu **ḥālim** gün be gün artmaḳdadır
Bir devā itsün ṭabībler bıraḳmadı aṣlā cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 9). [ḥālim, -im]*

Ġarīb ü nā-tüvān **ḥālim** şikāyet etmem aṣlā
Dil ü mecrūḥuma sensin tımārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 9). [ḥālim, -(i)m]*

Şefāʿat ḫāk-i pāyinden nola olmaz ise bir gün
Sükûti mücrimiñ **ḥāl** cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 16). [ḥāl,]*

Sen olmasan benim **ḥālim** yaman olsa gerek dāʾim
Seniñ nūrıñ ile ḳalbim żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 5). [ḥālim, -(i)m]*

Ḥālime raḥm it göñül neyler saña bu rūy-ı siyāh
Ḥaḳḳa maḳbūl yoḳ bir işim geçdi ʿömrüm oldu günah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 1). [ḥālime, -(i)m, -e]*

BerẔāḫa düşen **ḥāl** nice gör olmuş yaman
Mürşid gerek anı daḫı terbiye ide bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 5). [ḥāl,]*

Dönüp Mecnūna bu **ḥālim** perişān oldu aḥvālim
Bu nefis ḳomaz ḳatı ẓālim meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 11). [ḥālim, -(i)m]*

Artur bizim kemālimiz hiç olmaya zevālimiz
Dil Ẕevḳile her **ḥālimiz** meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 8). [ḥālimiz, -i, -miz]*

Sükūtī abdālım zāhid bu esrār-ı ḥaḳāyıḳa
Cihān **ḥāli** degil muṭlaḳ bulunur bunda ʿirfānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 12). [ḥāli, -i]*

Senden olmazsa şefāʿat ḥaşre dek **ḥālim** yaman
Sen şefīʾüʾl-müẔnibīnsin cānlar cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 7). [ḥālim, -im]*

Fehm idipdür ʿacāyib **ḥāl** rüşvetle olur
Ḳāʾilim miḳdār-ı pahāya maḳbūle raġbet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 11). [ḥāl,]*

ʿArż-ı ḥāl itdim ilāhī bıraḳma **ḥālim** maḥşere
Derdiyle miḥnetde ḳaldım kimse rüʾyet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 19). [ḥālim, -(i)m]*

Herkeze ʿarż-ı ḳuṣūrum nā-tüvān **ḥālime** beyān
Merḥamet ḳalḳmış bu ḫalḳdan baña ʿizzet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 5). [ḥālime, -(i)m, -e]*

Ḥālimiz dün ü gün yamandır ṣabr idemem ġayr hiç
Ḥasta dil mūrdan żaʿīfim nā-çāre ġayret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 3). [ḥālimiz, -imiz]*

Bulunmaz bir kemāl ehli bu **ḥāli** ʿarż idem bir gün
Cihān eksik degil bil ki vaṭānım terk yaman şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 3). [ḥāli, -i]*

Ḫavf iderim mülk-i dünyā destimizden Ḥaḳ alur
Ḥālimiz yaman olur bil kāfirin ḥükmü ḳavī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 22). [ḥālimiz, -(i)miz]*

Kin kibirden **ḥālī** olmaz bu derūnum rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle ṣevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 3). [ḥālī, -i]*

Bunca demler yalvarırdım **ḥālime** raḥm iylesün
Ey Sükūtī ṣefḳāt umma bir ẓālim ġaddāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 9). [ḥālime, -(i)m, -e]*

İtdi ḥarāb bu vücūdum şehrini ḳıldı fenā
Artdı feryād ile nālem **ḥālimiz** düşvāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 4). [ḥālimiz, -imiz]*

Meydān seniñ devrān seniñ her **ḥāliyle** cihān seniñ
Bu varlıġım her ān seniñ bildim ki cümle cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 7). [ḥāliyle, -i, -(y)le]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿĀbidīne irmez olsaydım tamām
Ḥālimiz düşvār olurdu encām rūz-ı ḳıyām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 8). [ḥālimiz, -imiz]*

Ṣuñ demi pīrlik **ḥālinde** iḫtiyār ʿuzlet idüp
Ḥaḳdan artıḳ ġayre baḳmaz pazarın itdi ḫalvetdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 9). [ḥālinde, -i, -n, -de]*

Yaşım yetmiş işim bitmiş zevāle irdi bu **ḥālim**
Tamām oldu benim ʿömrüm Ḥaḳḳa döndü hemān rāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 1). [ḥālim, -(i)m]*

Ḥālime ḳıldım ifāde eyledi iḥsān meşāyiḫ
Derdime virdi devālar bulmuşuz dermān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 1). [ḥālime, -im, -e]*

Ülfet-i dünyā ne müşkül **ḥālimiz** ḳıldı yaman
Ḳaddimiz dal ile gördü cismime virdi ziyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 1). [ḥālimiz, -imiz]*

Ehl-i dil **ḥāliñ** ifāde Ḥaḳḳa itdi çünki ʿarż
İlticā-yı Ḥaḳdır anlar ḫalḳa itmezler ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 17, Mısra 1). [ḥāliñ, -i, -n]*

Söylesem Derviş Sükūtī Kerbelānıñ **ḥālini**
Cān taḥammül itmez olur ḳaralar gey şālını *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 31). [ḥālini, -in, -i]*

Ḫācet içün dergāhına gelmiş olsa bir gedā
Müşkülin **ḥāl** eyler idi anlarıñ hep dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 22). [ḥāl,]*

Her **ḥāl** ile cāndan ḳıldılar ülfet
Ednāya itmezler bir kere nuṢret *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 15). [ḥāl,]*

Ḫāk-i pāy-i devletine yüz sürüp geldim amān
Sen meded ḳıl faḫr-ı ʿālem **ḥālimiz** ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 2). [ḥālimiz, -(i)miz]*

Sen seḫāvet maʿdenisin saña geldim rū-siyāh
Ḥālime raḥm it Sükūtī kem-terindir pür günāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 27, Mısra 2). [ḥālime, -(i)m, -e]*

ḫāl ehli: *Tasavvufî halleri yaşayarak tadan, tanıyan mutasavvıf.*

Aḫlaḳıñ her yüzden iẓhār itmişler
Ḥāl ehlini her dem ġıybet iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 10). [ḥāl ehlini, -n, -i]*

ḫāl id-: *Hal etmek, çözmek.*

Saʿy itdiġi rūz u leyāl cümlesi gitdi hebā
Bulmadı rehber-i kāmil müşkülüñ **ḫāl ide** tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 10). [ḥāl ide, -e]*

ḫālā: *"Bu zamana kadar, hâlen, henüz" anlamlarına gelen zarf.*

Ḥażret-i ʿİsāya ol dem emr olup ʿarşa çıḳa
Āsumāna pervāz itdi bekleriz **ḫālā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 20). [ḥālā,]*

Bizden evvel bunca şāhlar geldiler gitmiş ḳanı
Māl u mülkin bıraḳdı bunda söylenür **ḫālā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 8). [ḥālā,]*

Ḳanı ḳahramān eyler sitem feridūn şāh ile darā
Ḳamusu oldular fānī yer altında yatur **halā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 8). [halā,]*

Şeref-i sādāt ile meşhūr cihānda Seyyid Yaḥyā
Maḳām-ı ḳabr-i aʿlāsı anıñ Baküdedir **ḫalā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 62). [ḥalā,]*

halāṣ: *(Ar.) Kurtulma, kurtuluş.*

aṣlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẕīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde **ḫalāṣ** olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 8). [ḫalāṣ,]*

īcāb ider māʾẕallah tebdīl-i ṭarīḳ itmiş olurlar ise berzaḫ ı ʿazīme
düşüp cānları ebediyen cehennemden **ḫalāṣ** olmayanlar anıñçün cānımıza ġāyet ṣaḳīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 22). [ḫalāṣ,]*

Ḍad Ḍalaletden **ḫalāṣım** şāh Naḳī bürhānıyla
ʿAskerīye tābi oldum nesl-i şāh-ı Enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 29). [ḫalāṣım, -um]*

Ḳayd-ı ʿunṢur ẓulmetinden bulmaḳ istersen **ḫalāṣ**
Bir ṭabīb ḥāẕıḳ ara bul derdine dermān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 9). [ḫalāṣ,]*

Çoḳ çalış bendinden **ḫalāṣ** olasın
Ẕabṭ ider ḳurmuş ol Temur ṭuzāḳdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 7). [ḫalāṣ,]*

Ke̲sretinden bu cihānıñ çün bugün olduḳ **ḫalāṣ**
İrmişim bir reh-nümāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 5). [ḫalāṣ,]*

Ne mümkündür **ḫalāṣ** olmaḳ bu bendlerden ḳatı müşkül
Meger lütf-ı ʿināyetiñ ḳılarsa ol Ġanī Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 5). [ḫalāṣ,]*

Dünyānıñ her berzaḫından itdi **ḫalāṣ** ol yārimiz
Şimdi ʿuzletde ḳarārım bulmuşuz dildārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 1). [ḫalāṣ,]*

Mülk-i ke̲sret berzaḫından çün **ḫalāṣ** olmuş bu dem
Vaḥdet yol bulmuş ol ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 9). [ḫalāṣ,]*

Ḳayd-ı bendinden bu ke̲sret ʿālemiñ olduḳ **ḫalāṣ**
Himmeti pīr-i muġāndan iḥsān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 7). [ḫalāṣ,]*

Ḥubb-ı dünyādan **ḫalāṣ** et rāhımı eyle güşād
Ṭutmaya çün ʿanḳebūtuñ lānesi mi̲sl-i meges *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 7). [ḫalāṣ,]*

Ṭālibā dünyāyı terk it bulmaḳ istersen **ḫalāṣ**
Nefsine hiç virme fırṣat sür ḳademiñ durma baṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 1). [ḫalāṣ,]*

Ülfet-i dünyāya baḳmam el çekip oldum **ḫalāṣ**
Ḳalbimiz ḳıldıḳ muṢaffā nitekim ḫāṢṢuʾl-ḫavāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 1). [ḫalāṣ,]*

Ṣayılmaz kesdik sivānıñ ḥubına yoḳ raġbetim
Himmeti pīrān ile olduḳ şükürler biz **ḫalāṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 4). [ḫalāṣ,]*

Himmet-i pīr-i muġānıñ oldum sivādan ben **ḫalāṣ**
Ẕāt-ı Ḥaḳla pür ṣafāyım oldum cefādan ben **ḫalāṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 1). [ḫalāṣ,]*

Himmet-i pīr-i muġānıñ oldum sivādan ben **ḫalāṣ**
Ẕāt-ı Ḥaḳla pür ṣafāyım oldum cefādan ben **ḫalāṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 2). [ḫalāṣ,]*

Hiç olur mu ḳaḥbe zenle izdivāc olmaḳ bugün
Aldadır bir cāzū muṭlaḳ oldum ʿadādan ben **ḫalāṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 4). [ḫalāṣ,]*

Naḳş-ı renk ṣad hezārān dürlü Ṣūret gösterir
Neyleyem ol bī-vefādır oldum zībādan ben **ḫalāṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 6). [ḫalāṣ,]*

Ṭarḥ idip dilden Sükūtī leşker-i ḥubb-ı sivā
Kin kibir buġz ḥasedden oldum riyādan ben **ḫalāṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 8). [ḫalāṣ,]*

Māsivānıñ ke̲sretinden ben bugün oldum **ḫalāṣ**
Vaḥdet içre şimdi irdim bir ulu sulṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 7). [ḫalāṣ,]*

Ḫāk dergāhı şifādır ey Sükūtī sür yüzüñ
Nār-ı Nemrūddan **ḫalāṣ** ol miṣl-i İbrāhīm Ḫalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 16). [ḫalāṣ,]*

Nūḥ Nebīniñ ṭufānından buldular ol dem **ḫalāṣ**
Ḳavm-i kāfirleri ṣaldı ġarḳıla deryā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 5). [ḫalāṣ,]*

Olunca ġayretiñ itgil **ḫalāṣ** olmaya Saʿy ile
Anıñ bendin ḳıran cānlar baḳar mı rūz-ı ferdaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 3). [ḫalāṣ,]*

Behey ṭālib saña direm gelüp dünyāya meyl itme
Bu keṣretden **ḫalāṣ** ol sen ṣaḳın ġavġāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 2). [ḫalāṣ,]*

Ḥasedle kin kibir benlik derūnunda ḳatı muḥkem
Bu bendlerden **ḫalāṣ** eyler irişgil şāh-ı merdāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 4). [ḫalāṣ,]*

Bu keṣretden **ḫalāṣ** olmuş irişmiş özge bir Ẕevḳe
Maḳām-ı vaḥdet-i Ḥaḳda iderler ẕevḳ-i sulṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 5). [ḫalāṣ,]*

Bu keṣretden **ḫalāṣ** olmuş bular ʿuzlet maḳāmında
Cenāb-ı Ḥaḳḳıyla her dem iderler ẕevḳ ü Ḫudāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 5). [ḫalāṣ,]*

Ölümden evvel ölmüşler bular ḥaşrı görür bunda
İki cihān suʾālinden **ḫalāṣ** olmuşlar insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 8). [ḫalāṣ,]*

Buna her kim ki aldandı belā baḫrına ġarḳ oldu
Ḫalāṣ olmaz ḳatı düşvār dün ü gün olmada ifna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 4). [ḫalāṣ,]*

Mürşid-i Cibrīl-i emīndir bunca berzaḫ dan **ḫalāṣ**
Merkezi ʿarş gizinde bir sübḥāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 3). [ḫalāṣ,]*

ʿİlm-i ẓāhir her cehle Ṣalmış ṭamudan olmaz **ḫalāṣ**
Cennete dāḫil olur mu kin kibir ehl-i riya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 7). [ḫalāṣ,]*

Terk-i sivā itmeyince olamaz ʿāṣıḳ **ḫalāṣ**
Bir göñle iki sevdā ṣıġamaz ey ʿām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 16, Mısra 1). [ḫalāṣ,]*

Keṣret-i dünyādan olmak ister isen **ḫalāṣ**
Ḫānḳāh-ı enbiyāya gel bugün ʾām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 1). [ḫalāṣ,]*

halel: *Bozma, bozukluk, eksiklik, fesat, noksan, zaaf.*

Pes imdi maʿlūm ola ki ey ʿazīz kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aṣlā **ḫalel** gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 16). [ḫalel, -ub]*

hāl-i düşvār: *Zor durumda kalmak, sıkıntıya düşmek.*

Nefsini ḳılar zebūn ol **ḫāl-i düşvāre** irer
Ruḥ çıḳar meydāne serbest ḥükm ider ḳalbinde cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 7). [ḫāl-i düşvāre, -e]*

halīfe: *Birinin yerine geçen kimse, vekil.*

Çoḳ **ḫalifeler** uyandı sāyesinde müsteṭāb
Pāye-i refʿetde her dem bulunur ʿāşıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 13). [ḫalifeler, -ler]*

Şeyḫ ʿAlī Ḳoçdan **ḫalife** çünki olmuş ʿazīz
Post-nişīn oldu muḥaḳḳaḳ dergāhı Ḫutā Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 3). [ḫalife,]*

Bunca şehre Saʿdiyānda ol idi gerçe ulu
Bir nice çoḳ **ḫalifeler** bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 10). [ḫalifeler, -ler]*

Bunca şehre Saʿdiyānda ol idi gerçe ulu
Bir nice çoḳ **ḫalifeler** bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 10). [ḫalifeler, -ler]*

ḫālıḳ: *Halk eden, yaratan, yaratıcı (Allah).*

Ḥaḳ Teʾālā Ḥażretleri ādemi bir ḳaʾlāya beñzedüp ṭoḳuz muḫtelif cevherden bünyād ḳıldıġı beyānındadır
Ṭoḳuz ḳat bir cevherden yaratmış **Ḫālıḳ-ı** Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 4). [ḫālıḳ-ı,]*

Be berāhīn ḳaṭʿ ile **ḫālıḳ-ı** kevneyn odur
Lamelifʾlā dimezem men yoḳ şerīk-i muṭlaḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 3). [ḫālıḳ-ı,]*

Vechini ḳıldı nümāyān her cihetden ʿāleme
Nāẓır u manẓūr odur kim **Ḫālıḳ-ı** Rabbüʾl vedūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 8). [ḫālıḳ-ı,]*

Dergāhına başdım ḳadem ey **Ḫālıḳ-ı** Rabbüʾl-Ġafūr
Senden kerem eyle ʿaṭā iḥsānına ḳıldım şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 1). [ḫālıḳ-ı,]*

Ṭamarla üstüḫān ile iki pay üzre ol **Ḫāliḳ**
Yaratdı şekl-i insānı kemāliyle odur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 7). [ḫāliḳ,]*

Ḫāliḳ olan ḳullarına niʿmetini virdi ġanī
Şükr idelim ey Sükūtī cümleye Ḥaḳ rāzıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 11). [ḫāliḳ,]*

Nāṭıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳı ehl-i dile ḳıldı beyān
Cümle cihān añla güzel ṭopṭolu ol **Ḫālıḳ** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 10). [ḫālıḳ,]*

Seniñçün Ḥaḳ yaratmışdır dü ʿālem mülkünü cümle
Sen oldun **ḫālıḳa** maḥbūb ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 4). [ḫālıḳa, -a]*

Tekyegāhıñ ʿarşasında çeşmesi ẕāt-ı ḳadīm
Taʿmīratla buldu mevcūd **ḫālıḳıñdır** her umūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 14). [ḫālıḳıñdır, -ın, -dır]*

Ṭulūʿ itdi derūnumda bugün ol **Ḫālıḳu**ʾ**r-** Raḥmān
Ki emr-i Ḥaḳ ile vaṣfım olupdur on iki pīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 1). [ḫālıḳuʾr-, -u, -r]*

hālik: *Halk eden, yaratan, yaratıcı (Allah).*

Küntü kenzin dedi çünki ol **ḫāliḳ-i** muṭlaḳ
İtdi beyān herkes sırrını Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 9). [ḫāliḳ-i, -i]*

halīl: *Hz. İbrahim.*

Ḫalīle nār-ı Nemrūdu o demler gülistān itdiñ
Beni nār-ı sūzanıñla bu ḳalbim eylediñ iḫrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 3). [ḫalīle, -e]*

halīl ibrāhīm: *Hz. İbrahim peygamber.*

Ḫāk dergāhı şifādır ey Sükūtī sür yüzüñ
Nār-ı Nemrūddan ḫalāṣ ol mi<u>s</u>l-i İbrāhīm Ḫalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 16). [ḫalīl ibrāhīm,]*

halk: *Ahali || İnsanlar; mahlûkât.*

Cin şeyṭān melek
Bu **ḫalḳıñ** iç vücūdunda ʿadāletle ḳodu bir şāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 24). [ḫalḳıñ, -ıñ]*

Ḫubb-ı dünyādır bu **ḫalḳıñ** çeşmine çeken niḳāb
Geç dilersen māsivādan feṭḥ ola cümle ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 1). [ḫalḳıñ, -ıñ]*

Bir bedestendir ḳurulmuş cümle ʿālem **ḫalḳına**
İster isen Ṣarrāf ol sen eylegil tüccār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 7). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*

Nūr-ı vechidir bu ʿālem **ḫalḳına** vireñ żiyā
Māh-tāb itmiş cihānı ser-te-ser ḳıldı īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 9). [ḫalḳına, --ı, --n, --a]*

Küntü kenziñ sırrına hem maḥrem oldu çün bular
Hep meẕāhir oldu añlar **ḫalḳına** maʿnā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 8). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*

Kāʾinātıñ ḳuṭb olmuş her dü ʿālemde Naḳī
ʿAskeri gelmiş bu dünyā **ḫalḳına** hem pīşvādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 14). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*

Ol Muḥammeddir Taḳī hem Pādişāhımız Naḳī
Ḥükm iden bu cümle **ḫalḳa** ol imām ʿaskerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 14). [ḫalḳa, -a]*

Meyl virmedim ben dünyāya gönlümdeki sevdā nedir
Uġraşmazam hiç **ḫalḳ** ile başımdaki ġavġān nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 2). [ḫalḳ,]*

Her kelāmı buġża mebnī hem ḫasedle vāʿīẓiñ
Ḥırṣ ile eyler niẕāʾlar **ḫalḳa** her dem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 10). [ḫalḳa, -a]*

Yedi deryā ḳamu ırmaḳ bu cismim pāk idemezler
İçim ṭaşım ḥabāṣetle bu **ḫalḳdan** olmuşum mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 12). [ḫalḳdan, -dan]*

Müfti ḳaḍı şeyḫi derviş nefsine tābiʾ olup
Ẓulm iderler cümle **ḫalḳa** ḳılmadı dāʾim żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 18). [ḫalḳa, -a]*

Sükūtī ḫoş naẓar eyle bu ʿālem **ḫalḳına** her dem
Ḳamu fiʾl yalan billah Ṣıfāt şüphesiz bir ḥar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 9). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*

Ḫalḳ-ı Aḥmed kesb idenler kimseye ḳılmaz żarār
Ḫoş naẓarla vaṣfiñ iyler nitekim dünyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 11). [ḫalḳ-ı,]*

Ṣāfī dil olan bu ʿālem **ḫalḳına** kem söylemez
Medḥ ider her dem lisānen ṣanmañız şekvadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 9). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*

Bir muʿammādır Sükūtī işbu ʿālem **ḫalḳına**
Feṯḥ iderler erbāb-ı kāmil bilemez echelimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 21). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*

ʿUzlete ben anıñçün eyledim bunda ḳarār
Ḫalḳla ülfetde dāʾim artmada melalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 6). [ḫalḳla, -la]*

Derviş Sükūtī açmasun bu esrārı cāhillere
İfşā ider **ḫalḳa** bir bir bilmez ḳatı ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 12). [ḫalḳa, -a]*

Nām u pāk-i besmelede söylenir her rūz u şeb
Noḳṭa-ı sırrım ḳamu **ḫalḳ** bilmege ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 8). [ḫalḳ,]*

Aldadır gördüm bu **ḫalḳı** cāzū bir mekkāredir
Ḳatline ṭālib irişgil ḥançeri bāġrına baş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 5). [ḫalḳı, -ı]*

Bugün bir kürsüye çıḳmış bu **ḫalḳa** pend ider vāʿiẓ
Oḳur açmış kitābını bī-maʿnā ders ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 1). [ḫalḳa, -a]*

Çıḳar aġzından ateşler cihānı yaḳmaḳ hep ister
Ẓebāni şekline girmiş bu **ḫalḳa** cebr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 6). [ḫalḳa, -a]*

Gerekdir vāʿiẓā ancaḳ bu **ḫalḳa** ḥüsn-i ḥāliyle
Diler āferīn herkez güzel taḳrīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 9). [ḫalḳa, -a]*

Revā mıdır ʿaceb böyle Sükūtī söyler ol densiz
Īmānı yoḳ anıñ billāh bu **ḫalḳa** ḳahr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 12). [ḫalḳa, -a]*

Cinānıñ vaṣfını eyler yedi ṭamu ʿaẓābıñ hem
Bu **ḫalḳı** ḳorḳudur böyle nice tezvīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 4). [ḫalḳı, -ı]*

Kibrile ṭutmuş cihānı **ḫalḳa** çoḳ eyler nifāḳ
Cehlile ġafletde ḳalmış böyle bir ġaddāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 9). [ḫalḳa, -a]*

Ġaflet üzre ehl-i dünyā nefsine tābi olup
Ḫalḳa bühtān ile ġıybet dāʾim ider fāsıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 4). [ḫalḳa, -a]*

ʿAşḳına ey dost düşelden nice ḥayrān olmuşam
ʿAḳlımız çün żāyīʿ ḳıldım **ḫalḳa** destān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 2). [ḫalḳa, -a]*

Ḳaṭre-i ʿaşḳıñ şarābıñ tā ezelden içeli
Bilmezem geldim bu ʿālem **ḫalḳına** mestāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 6). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*

Görüp bu **ḫalḳa** ẕikre Ḥudāyı yād idip bir çoḳ
Hele bu ateş-i ʿaşḳa vücūdunu ṣalan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 3). [ḫalḳa, -a]*

Ḳuddamüñ defʿ rāh-ı ʿaşḳında ururlar bī-riyā
Ḫalḳla ṭutmuş cihānı nevbet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 12). [ḫalḳla, -la]*

Her ān vaḥdet seyrānında iderler Ḥaḳ ile ülfet
Bu **ḫalḳdan** inḳıṭā itmiş ümīd itmez iḫvānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 6). [ḫalḳdan, -dan]*

Hüccet vereyim şāhid ola arż-ı semā **ḫalḳı** bütün
Bundan girü hiç ḳalmaya her demi bu ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 7). [ḫalḳı, -ı]*

Yoluñ ṭut zāhidā doġru iresin sırr-ı Sübḥāna
Ṣaḳın bu **ḫalḳı** taʾn itme atarlar nār-ı sūzāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 2). [ḫalḳı, -ı]*

Anlagil yoġdan bu **ḫalḳı** nice Yezdān eyledi
Çār ʿanāṢırdan mürekkeb ḳıldı insān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 1). [ḫalḳı, -ı]*

Bu bir dīn ü ḳadim olmuş bu ʿālem **ḫalḳına** farżdır
Ḥudānıñ beyt-i āʿẓamdır göñülden itme iḫrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 5). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*

Herkeze ʿarż-ı ḳuṣūrum nā-tüvān ḥālime beyān
Merḥamet ḳalḳmış bu **ḫalḳdan** baña ʿizzet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 6). [ḫalḳdan, -dan]*

Cihānıñ **ḫalḳına** bāʾiṣ Ḥabīb-i kibriyā oldu
Anıñ şānındadır levlāk kemāliyle sezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 1). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*

Taḳī nesl-i nübüvvetden imāmımdır benim muṭlaḳ
Gürūh-ı evliyā içre bu **ḫalḳa** pişvā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 10). [ḫalḳa, -a]*

İltifātıñ çoḳ iderler cümle **ḫalḳa** ḫāṣ u ʿām
Nān u niʿmetler gedāya ḳıldı iḥsān her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 3). [ḫalḳa, -a]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu pişvā-yı rāh-ı dīn
Muḥabbet-i ẓāhir elinde cümle **ḫalḳa** rehnümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 4). [ḫalḳa, -a]*

Ḫalḳı daʾvetde sezādır mürşid-i kāmillere
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl eyle sālikān dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 5). [ḫalḳı, -ı]*

ʿAlīdendir ḳamu müʾmīn vücūduna olan bāʿiṣ
ʿAlīdendir ḳamu **ḫalḳa** virilen rızıḳ ġanī her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 14). [ḫalḳa, -a]*

Girsin binüp itdi ṭavīl ṭamu ʿaẕābın **ḫalḳı** cihāna
Muġalaṭa ideyor gör vāʿiẓi kim yoḳ edebī nāmūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 5). [ḫalḳı, -ı]*

Ṣūretde ʿaceb ḫande ider cümle bu **ḫalḳı** bend itmek içün
Ẕāhirde ḳalay urmuş yüzüne ḳalbinde ṭulūʿ miżmār naḳūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 7). [ḫalḳı, -ı]*

Ger saña yeter cihānda ṭālibā rūşen delīl
Ḫalḳa ẓulm iden olurlar her zamān ʿömr-i ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 2). [ḫalḳa, -a]*

Her ne ekersen cihānda anı biçer Ḥaḳ demiş
Cehd idegör ey Sükūtī bulasın **ḫalḳı** cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 12). [ḫalḳı, -ı]*

Ehl-i dil ḥāliñ ifāde Ḫaḳḳa itdi çünki ʿarż
İlticā-yı Ḥaḳdır anlar **ḫalḳa** itmezler ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 17, Mısra 2). [ḫalḳa, -a]*

Bugün minberlere çıḳmış cinān-ı vaṣfıñ ider vāʿiẓ
Bu **ḫalḳıñ** cennete naṢafıñ kimin nīrān ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 19, Mısra 2). [ḫalḳıñ, -ıñ]*

Cihānıñ **ḫalḳına** ʿAsker imāmdır
Muḥammed Mehdīniñ devri tamāmdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 21). [ḫalḳına, -ı, -n, -a]*

İmām Bāḳır erenler pişvāsı
İmām Caʿfer bu **ḫalḳuñ** iḳtidāsı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 14). [ḫalḳuñ, -uñ]*

Dil ile bu **ḫalḳa** eşʿār itmişler
Ehl-i ṭarīḳata bir ṭaş atarlar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 25). [ḫalḳa, -a]*

Buġż ile ḥased hem ṭamaʿ bunlarda
Ḫalḳile her dāʾim ġavġā bunlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 8). [ḫalḳile, -ile]*

halk: *(yaratıcı, yok iken var eden Allah(cc).*

Ḥaḳ seniñ ʿaşḳına çünki kāʾinātı **ḫalḳ** idip
Senden ötrü yaradıldı ʿarş-ı kürs rūy-ı zemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 5). [ḫalḳ,]*

Ġām degil böyle Ḫudā bil **ḫalḳ** idip bu ʿālemi
Hiç suʾāl olmaz işinden ol ġanī sübḥāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 7). [ḫalḳ,]*

Nūr-ı ẕātından cemiʾān enbiyālar **ḫalḳ** olup
Bāʿiṣ oldur cümlemize ol Ḥaḳḳıñ yek danesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 5). [ḫalḳ,]*

halk eyle-: *Yaratmak.*

Cim cemāliñ nūr-ı pākından bizi **ḫalḳ eyledi**
Ḥa ḥayātım sizden oldu yā ḥüsn-i ḫulḳ-ı Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 5). [ḫalḳ eyledi, -di]*

halk id-: *Yaratmak, yoktan var etmek.*

Ol Ḥabībiñ ḥürmetine kāʾinātı **ḫalḳ idip**
Bāʿiṣ oldur cümlemize ḥamd idelim ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 7). [ḫalḳ idip, -ip]*

halḳa: *Çember biçiminde olan.*

Ẕikr-i Ḥaḳḳıñ **ḫalḳa** tevḥīde gelmiş her melek
Hū Ṣadāsın işidince devr ider ʿarşda felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 1). [ḫalḳa,]*

halḳa-ı tevḥīd: *Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.*

Ḫalḳa-ı tevḥīde ehl-i ʿaşḳ girmiş
Terk-i cān eyledi sübḥānı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 5). [ḫalḳa-ı tevḥīde, -e]*

halḳa-ı ẕikr: *Tasavvufta, zikir esnasında daire şeklinde oturmak.*

Ḫalḳa-ı ẕikre girüp ʿaşḳıyla defʿ çalarız
Münkirin cānına ḥased gelmesiyle her dem cefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 1). [ḫalḳa-ı ẕikre, -e]*

ḫalḳ-ı ʿālem: *Dünya halkı, herkes.*

Şānına lāyıḳ olan kim kendini ednā görüp
Ḫalḳ-ı ʿālem anı ol dem başına efser ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 6). [ḫalḳ-ı ʿālem,]*

Bir mübārek aydır ancaḳ bunca māhıñ serveri
Ḫalḳ-ı ʿālem ẕevḳ iderler her Ramażān yekseri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 2). [ḫalḳ-ı ʿālem,]*

halḳ-ı aʿẓam: *Büyük yaratıcı.*

Devr-i Aḥmede irişdik bir zamān ol şāh ile
Gördük anı **ḫalḳ-ı aʿẓam** menzil-i aʿlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 22). [ḫalḳ-ı aʿẓam,]*

hallac: *Mansur İran'ın Tûr kasabasında doğdu (M. 857). Genç yaşta tasavvuf yoluna intisap etti. Civar coğrafyalarda İslam'ı yaymaya çalıştı. Hallac lakabı ona, bir dostunun hallâc dükkanındaki işleri bir parmak haraketiyle düzenlemesi neticesinde verilir. Tasavvuf yolunda katettiği mesafeler sonrası fenafi'llaha ulaştı ve "Ene'l-Hak" (ben Hakk'ım) demeye başladı. Bu sözünden dolayı hapse atıldı ve sekiz yıl zindan hayatı yaşadı. Sekiz yıl sonra katline hüküm verildi ve darağacına çekilerek idam edildi . Ölümünden günümüze kadar Hallac-ı Mansur ile ilgili pek çok menkıbe üretilir. Özellikle tasavvuf çevrelerinde Hallac-ı Mansur, Allah aşkı ve inancı uğruna ölümü göze alabilme kararlılığını sembolize etmektedir. Şiirlerde çoğunlukla darağacı ve ene'l-hak kelimeleri ile beraber kullanılır. Yer yer Hallac-ı Mansur ile ilgili oluşturulan menkıbelere göndermede bulunulur.*

ManṢūr-ı **Ḫallacıñ** ʿaşḳı ne ġalib
BeẔl itdi cānını ḳurbān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 13). [ḥallacıñ, -ın]*

halvet: *Uzlet, inziva, yalnızlık. || Masivadan ilgiyi kesip tamamen Allah'a yönelmek ve kendini ibadete vermek.*

Yunūsʾum deryā içinde baṭn-ı māhīya düşüp
Ḫalvet itdi nice demler emr-i bir Mevlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 14). [ḫalvet,]*

Ṣuñ demi pīrlik ḥālinde iḫtiyār ʿuzlet idüp
Ḫaḳdan artıḳ ġayre baḳmaz pazarın itdi **ḫalvetdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 10). [ḫalvetdir, -dir]*

halvetī: *Kaynaklarda Halvetî hakkında bilgi yoktur.Ömer b. Mezîd'in nazire mecmuasında da yer alması, Halvetî'nin 15. yüzyıl şairi olması gerektiğini göstermektedir. Hayatına dair başka bilgi mevcut değildir.*

Ḫalvetīyle Naḳşıbendī ol gürūhuñ kemteri
Ḥaḳ yolunda cān u başın cümlesi ifnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 15). [ḥalvetīyle, -y, -le]*

halvetiyye: *Ömer el-Halvetî'ye (öl.1397-98) nisbet edilen İslâm dünyasının en yaygın tarikatı.*

Vilādeti çıḳar rāh-ı Ḥasan Baṣra odur **Ḫalvetiyye** sulṭānı
Yeter vaṣf eylediñ Derviş Sükūtī on iki şāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 65). [ḫalvetiyye,]*

hamd: *(a.i.) Allah'a olan şükran duygularını bildirme.*

Bu vücūd şehrin Sükūtī naẓm ile ḳıldın beyān
Ḥamd idelim cān u dilden Ḥaḳḳa her dem ṣad hezār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 18). [ḥamd,]*

Ḫamd ider Derviş Sükūtī ẕāt-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup
Ḳalmadı hiç bunda maḫfī ẓāhir oldu hep nihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 13). [ḥamd,]*

Anıñ içün Ḥaḳ yaratdı dü cihānıñ mülkünü
Ḫamd idelim gice gündüz ol şāhıñ iḥsānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 4). [ḥamd,]*

Ḫaḳ Teʿālā āyetinde küllī şeyʾin ḥay dedi
Cümle nāsı zinde eyler Ḥaḳḳa **ḫamd** it ḳıl şekür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 12). [ḥamd,]*

hamd id-: *Allah'a şükretmek.*

Ol Ḥabībiñ ḥürmetine kāʾinātı ḫalḳ idip
Bāʿiṣ oldur cümlemize **ḫamd idelim** ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 8). [ḥamd idelim, -e, -lim]*

hamdülillāh: *"Allah'a hamdolsun, elhamdülillah" anlamlarında bir şükür sözü.*

Ḥamdulillah cān u dilden olmuşum ben müptelā
Ehl-i beytiñ çākeriyüz nesl-i pāk-i Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 1). [ḥamdulillah,]*

Ḥamdulillah ben bugün māsivādan geçmişim
Bulmuşum bir yār-i Ṣādıḳ her bī-vefādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 1). [ḥamdulillah,]*

Berzaḫından māsivānıñ bulmuşuz her dem necāt
Ḥamdulillah ẕevḳ-i keşretden bugün ben aẕādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 10). [ḥamdulillah,]*

Himmete muḥtāc idi bu luṭf idip Rabbüʾl- mennān
Çeşm-i nev **ḥamdulillah** ʿaşḳ ile oldu revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 2). [ḥamdulillah,]*

Ḥamdulillah ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ ḳudreti oldu ʿayān
Bezm-i ervāḥ-ı ezelde sır iken oldu nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 1). [ḥamdulillah,]*

hamīd: *Övülmüş.*

Ḥüsn-i aḫlaḳ **ḥamīde** kimde bulunsa eger
Cennetüʾl-mevāyı mekānı ẕikr ider Rab celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 9). [ḥamīde,]*

hamīde: *Eğilmiş, bükülmüş.*

Meşreb-i pāk ṣafī itmiş ḳalbini ẕikr-i Ḫudā
Ṭabʿ-ı aḫlāḳ **ḥamīde** ḫāk ile yeksān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 4). [ḥamīde,]*

ḥāmil: *Ar. Gebe kadın.*

Bizim ervāḥı ezelden zen gibi **ḥāmil** olup
Çoḳ tevellüd itdi evlād miṣl-i encüm fiʾs-semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 9). [ḥāmil,]*

haml: *Bağlamak.*

Ḥançerle urup sīnemize ḳalāʾ mı ṣandı bu tenim
Ḳıldı ḥarāb dil mülkünü **ḥaml** idemez nāzik bedenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 2). [ḥaml,]*

ḫamr: *Ekşi. Şarap. İçki olup sarhoşluk veren şey.*

Ol saḳa hem **ḥamrını** Derviş Sükūtī kem-tere
Ṣundular bezm-i ezel bir cām ile mestān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 9). [ḥamrını, -ını]*

ḫams: *Dört günde bir gelen sıtma nöbeti.*

Ḫams evḳātı gözetgil emr-i Ḥaḳḳı ṭut ḳavī
Ḳabr içinde ola āsān hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 7). [ḫams,]*

Ḫams evḳātı gözetgil emr-i Ḥaḳḳı ṭut ḳavī
Ḳabr içinde ola āsān hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 7). [ḫams,]*

hān: *Hükümdar. (Hz. Muhammed).*

Murtażānıñ nūr-ı muṭlaḳ tā ḳıyāmet dūr ider
Nuṭḳ-ı Aḥmed ulu bir **hān** fehm iden ʿāşıḳlara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 24). [hān,]*

hān: *Hane: Ev, konut.*

Misāfir geldiler dünyā vü ʿuḳbāya nevbet bekler
Bu kār-ḫāne ʿaceb **ḫāndır** fenāya ḳābil evṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 8). [ḫāndır, -dır]*

hançer: *Hançer, kılıç.*

Nefsimizi ḳatl itmege destimizde seyf-i celāl
Cehd ideriz leyl ü nehār urmaġa **ḥançer** zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 4). [ḥançer,]*

Nʾola bir dem ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric baġrına ursa yedinde **ḥançerim** vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 14). [ḥançerim, -im]*

Aldadır gördüm bu ḥalḳı cāzū bir mekkāredir
Ḳatline ṭālib irişgil **ḥançeri** bāġrına baş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 6). [ḥançeri, -i]*

Ḫançerle urup sīnemize ḳalāʾ mı şandı bu tenim
Ḳıldı ḥarāb dil mülkünü ḥaml idemez nāzik bedenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 1). [ḥançerle, -le]*

Ḫavāric ḳavm dehr içre nola her dem ẓuhūr itse
Sükūtī devr-i Mehdīdir elinde **ḥançeri** oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 18). [ḥançeri, -i]*

Zehr **ḥançerle** urupdur ibn-i Mülcem āşikār
Ṭutdı emrini münāfıḳ girdi şāhıñ ḳanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 3). [ḥançerle, -le]*

İtdi şikest dil ḫāneyi ḥasta dile kār eyledi
Ehl-i nifaḳ **ḥançerini** gögsümüze ḳaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 8). [ḥançerini, -i, -n, -i]*

Ṭaş olsa eger cümle derūn itmege aṣlā taḥammül
Ḫançerle urup ṣubḥ u mesā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 12). [ḥançerle, -le]*

Ādemiñ seng olsa ḳalb hiç taḥammül kim ide
Tīġ-ı **ḥançerle** yürüdü Ḍarb ider virmez amān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 8). [ḥançerle, -le]*

Tīġ-ı **ḥançer** bāġrına urdı o ẓālim ber tamām
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 11). [ḥançer,]*

ḫandān: *Gülen, gülücü, şen, açık, mesrur.*

Men ġulām-ı **ḫandān-ı** Muṣṭafādır sevdigim
Hem imām u dü cihānıñ Murtażādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 1). [ḫandān-ı, -ı]*

Āh idermiş bülbül-āsā gice gündüzler daḫı
Maṭlūb bir ġonca güldür **ḫandānı** bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 10). [ḫandānı, -ı]*

Tīġ-ī Ḥaydarla Sükūtī **ḫandān** düşmanına
Boynuna ur ḫāricīniñ al bugün bir kām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 9). [ḫandān,]*

Laḥẓıñ **ḫandān** idersin encām biñ ḳahrıyla
Bir cāẕū zensin meded yoḳ senden ey ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 3). [ḫandān,]*

ḫande: *Far. Gülme, gülüş.*

Naẓar ḳılma felek böyle ḳılarsa saña bir **ḫande**
Vefāsı yoḳ bu dehr içre cefādan çoḳ ẓuhūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 3). [ḫande,]*

Göründü ḥüsnü zībāda melekdir yāḫūd insān
Gelüp **ḫande** ider ʿuşşāḳa içinde hep hünerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 10). [ḫande,]*

Ṣūretde ʿaceb **ḫande** ider cümle bu ḫalḳı bend itmek içün
Ẓāhirde ḳalay urmuş yüzüne ḳalbinde ṭulūʿ miżmār naḳūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 7). [ḫande,]*

ḫāne: *Ev II gönül evi.*

Ḫāne-i şāha gerek pāk ide gör dil mülkünü
Taḫta geçüp bir gün ola ḥiẕmeti ʿālīcenāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 7). [ḫāne-i, -i]*

Ey göñül terk it bu fānī olma cihāna ḥarīṣ
Bī-vefādır kes ümīdiñ ḳonma ol **ḫāne** ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 2). [ḫāne,]*

Ḳalb **ḫānesini** ṭaş mı Ṣanup cismimize ḍarb ideyor
Bilmem nice ḳaṣd eyledi baġrımıza ol bāġ u çemenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 7). [ḫānesini, -si, -n, -i]*

Şeş cihetden ẕāt-ı Ḥaḳḳı ol ki gördü şüphesiz
Māsivāya baḳmaz anlar geçdiler bu **ḫāneden** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 4). [ḫāneden, -den]*

İtdi şikest dil **ḫāneyi** ḥasta dile kār eyledi
Ehl-i nifaḳ ḥançerini gögsümüze ḳaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 7). [ḫāneyi, -yi]*

Derde düşen bunda sālik-i Ḥaḳ anıñ dermānesi
ʿİlleti ʿaşḳdan ölürse ẕevḳ ider dil **ḫānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 2). [ḫānesi, -si]*

Ḫāne-i mihmāna ḳonmuş gitmege ruḫṣat diler
Ḫāṣılı durmaz ḳonanlar ol demi kervān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 15). [ḫāne-i, -i]*

Taʿmīre elim yitmediġi ẕāhirimiz oldu ḫarāb
Ḳalb-i **ḫānesiyle** uġraşurum cismim olunca türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 2, Mısra 2). [ḫānesiyle, -si, -y, -le]*

<u>hānedān:</u> *Soylu aile (Hz. Muhammed'in soyu).*

Āl-i Aḥmed Murtażāya ẓulm idip her vechile
Ḫānedān-ı ehl-i beyte oldular düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 18). [ḫānedān-ı, -ı]*

Ḫānedānıñ ḫiẕmetinde devirmişiz leyl ü nehār
Muḳtedā-yı evliyādır bil Ḥasanuʾl -ʿAskerī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 11). [ḫānedānıñ, --ın]*

<u>hānḳah:</u> *Tekke, dergâh, bir şeyhin idaresinde bulunan dervişlerin zikir yaptıkları, ibadet ettikleri ve kaldıkları yer.*

Küntü kenziñ maḫzenine lāyıḳıyla yol bulup
Ḫānḳāh-ı ẕāt-ı Ḥaḳda kim ki cān itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 12). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Derviş Sükūtī ṭut temiz **ḫānḳāh-ı** Aḥmedi
Ṭoġru otur postuna mihmān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 9). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Gezme beyhūde bu fānī iḳlīmiñ sen ser-te-ser
Ḫānḳāh-ı Aḥmede gel her dāʾimī sivādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 6). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Ġaflet üzre olma ṭālib ara gözün her dem sabāḥ
Ṣabaḥ **ḫānḳāh-ı** Ẕikre gel gir bulmaḳ istersen felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 2). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Aḥmediñ rāhında ḳāʾim post-nişīn olmuş bugün
Ḫānḳāha her gelen ikrām ile mihmān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 8). [ḫānḳāha, -a]*

Derd-mend Derviş Sükūtī **ḫānḳāh-ı** Ḥaydara
Ḳul olup ehl-i vefāsın yā ʿAlī senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 3). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Ḫānḳāh-ı bezm-i ʿaşḳda ġām yimez ʿāşıḳlarız
Sāḳī-i bezm-i elestiñ bādesi eylerdi şād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 11). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede Derviş Sükūtī sen bugün
Yüz süre gel rūz u şeb dergāh dārüʾş-şifādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 19). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Dürr-i luṭfunı beklermiş Sükūtī bir ġarīb ednā
ʿAlīniñ **ḫānḳāhında** hezārān kem-terim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 16). [ḫānḳāhında, -ı, -n, -da]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya ḥiẕmet eyle rūz u şeb
Maḥrūm itmezler belāsıñ miṣl-i aṣḥāb-ı selef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 3). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Ḫānḳāhıñ beklerim Derviş Sükūtī her rūz u şeb
Der Luṭfundan umarız derde devādır sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 23). [ḫānḳāhıñ, -ın]*

Āl-i Aḥmed Murtażānıñ **ḫānḳāhında** bugün
Men Sükūtī bir gedāyım evliyādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 17). [ḫānḳāhında, -ı, -n, -da]*

Ḫānḳāh-ı evliyādan çekdiler el her biri
Cīfe-i dünyāya ṭālib ehl-i erkān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 5). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Ḫānḳāhında hezārān ḥasta dil bulmuş şifā
ʿİllet-i ʿaşḳa devādır şerbeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 9). [ḫānḳāhında, -ı, -n, -da]*

Ĥānḳāha ben yüzü sürdüm gice gündüz
Diñlemem aġyār sözü döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 3). [ĥānḳāha, -a]*

Çoḳ teşekkürler iderim **ḫānḳāh-ı** bezmine
Himmetiñ itdi erenler baña açdılar ḳapu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 11). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Mürüvvet ġanīsin ancaḳ ḳabūl ḳıl **ḫānḳāhında**
Nigāh-ı iltifātıñ ḳıl sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 9). [ḫānḳāhında, -ı, -n, -da]*

Sekiz üçmaġa meyl itmez saña müştaḳ olan cānlar
Ḳabūl ḳıl **ḫānḳāhında** revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 8). [ḫānḳāhında, -ı, -n, -da]*

Muḥabbet eyle evlāda ʿAlīniñ **ḫānḳāhında**
Olursan anlara bende ṣaḳın şekvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 5). [ḫānḳāhında, -ı, -n, -da]*

Cemāliñle müşerref ḳıl seni ārzū çeker ġöñlüm
Ḳabūl it **ḫānḳāhında** revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 6). [ḫānḳāhında, -ı, -n, -da]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede Derviş Sükūtī bir ġulām
Dürr-i luṭfunda hemān ol gice gün mihmānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 9). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Ḫānḳāh-ı devlet içün taḥtını ḳurdu bugün
Ey Sükūtī ḳalbimizde şimdi mihmān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 9). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ Derviş Sükūtī çakeri
Ḫānḳāh-ı ḥiẕmetinde itdi dāʾim ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 14). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Postnişīn olmuş Ḫarābāt **ḫānḳāhında** bugün
Meslek-i Saʿdī ṭarīḳiñ meşreb-i eṭvār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 5). [ḫānḳāhında, -ı, -n, -da]*

Ḫānḳāh-ı Saʾdiyānda şüphesiz muṭlaḳ velī
YüẔ sürüp gel zāhidā sen olma bunda ġafilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 7). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Ḫānḳāhıñ ʿarṣasında çeşmeyi ḳıldı binā
İḥyā itdi cümle nāsı çaġlayup aḳdı bu ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 7). [ḫānḳāhıñ, -ın]*

Ḫānḳāh-ı devletinde ẕikr olur rūz u leyāl
Vaṣfuñ eyle āsumānda her melek cennāt-ı ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 5). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Ḫānḳāh-ı Muṣṭafāda Derviş Sükūtī bir ġulām
Nesl-i evlād ʿAlīye cān baş ḳıldı fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 17). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Derviş Sükūtī ṭut temiz **ḫānḳāh-ı** Aḥmedi
Ṭoġru otur postuna mihmān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 9). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Bir vaḳit geldi ʿacāyib **ḫānḳāhlar** sed olup
Vaḳfına maʿmūr meşāyiḫ ekl ider cins Ṣuyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 3). [ḫānḳāhlar, -lar]*

Postnişīn olmuş Ḫarābāt **ḫānḳāhında** bugün
Meslek-i Saʿdī Ṭarīḳiñ meşreb-i eṭvār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 5). [ḫānḳāhında, -ı, -n, -da]*

Şeyḫ Saʿdeddin Cebāvī birmez nesl-i ʿAlī
Ḫānḳāhıñ ḫiẕmetinde bulunur yüz biñ ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 4). [ḫānḳāhıñ, -ın]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya sür yüzüñ eyle türāb
Kaʾbe-i ʿulyā budur bil ḳıl ṭavāf miṣl-i ḫüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 15). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Ḫānḳāh-ı devletinden nice yüz biñ bay u gedā
Bāb-ı luṭfuñ sāʾilindir eyleme gel sen cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 13). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Böyle bir ẕāt- ḳadīmiñ **ḫānḳāh-ı** devletine
Ḳavm-i münkirleri irşād itdi bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 9). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Tanẕīm oldu **ḫānḳāhda** üç oṭa resm-i cedīd
Her gelen mihmāna taʿẕīm ḳıldılar ġāyet mezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 9). [ḫānḳāhda, -da]*

Keṣret-i dünyādan olmak ister isen ḫalāṣ
Ḫānḳāh-ı enbiyāya gel bugün ʾām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 2). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Ḫānḳāh-ı ʿAskerīye sür yüzüñ gel dāʾimā
Kaʾbe-i ʿulyā dilersen böyle sulṭāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 3). [ḫānḳāh-ı, --ı]*

Ḳul olan Ẕeyneʾl-ʿAbāya irdim Ḥaḳ esrārına
Ḫānḳāh devletinde dāʾimā mihmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 4). [ḫānḳāh,]*

Ḳul olan Ẕeyneʾl-ʿAbāya irdim Ḥaḳ esrārına
Ḫānḳāh devletinde dāʾimā mihmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 4). [ḫānḳāh,]*

ḫānḳāh-ı evliyāda: *Allah dostlarının tekkesi, dergahı.*

Ḫānḳāh-ı evliyāda ʿaşḳile her dem seḥer
Ẕikr-i cehri keşret üzre eylediñ ezkār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 3). [ḫānḳāh-ı evliyāda, -da]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda şüphesiz gerçek veli
Mürşid-i Saʿdī Ṭarīḳiñ ehl-i faḳire pişvā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 7). [ḫānḳāh-ı evliyāda, -da]*

ḫānḳāh-ı evliyādır: *Allah dostlarının tekkesi, dergahı.*

Ḫānḳāh-ı evliyādır ehl-i dil meyḫānesi
Bāde-i bezm-i elestden nūş idip mestānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 1). [ḫānḳāh-ı evliyādır, -dır]*

ḫānḳāh-ı evliyāya: *Allah dostlarının tekkesi, dergahı.*

Ḫānḳāh-ı evliyāya ṭut yüẔüñ gel zāhidā
Ḫizmetinde beẕl-i cān it semʿ-i cānın muhkem aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 7). [ḫānḳāh-ı evliyāya, -ya]*

ḫānumān: *Ev, bark, aile.*

Baḳılmaz ʿaşḳ eri bunda geçer fānī cihānından
Vaṭānıñ lā-mekān itmiş geçerler **ḫanümānından** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 2). [ḫanümānından, -ıñ, -dan]*

ḫar: *Eşek.*

Te Teberrā ḳılmışız biz āl-i merdān ḳavmine
He Hidāyet bulmaz anlar cins-i **ḫar** ehl-i cefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 6). [ḫar,]*

Herkeze ẓulm-i Firāvān ʿālemi ḳılmaḳ ḫarāb
Ḥırṣ-ı kelblerden eşeddir **ḫar** ṣıfāt eyler ẕiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 4). [ḫar,]*

Sükūtī ḫoş naẕar eyle bu ʿālem ḫalḳına her dem
Ḳamu fiʾl yalan billah Ṣıfāt şüphesiz bir **ḫar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 10). [ḫar,]*

Meşreb-i Mervān **ḫardır** her mürāʾī zāhidiñ
Eksik olmaz her zamānda cehliyle nādān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 11). [ḫardır, -dır]*

Ḫar ṣıfātla müşkül ancaḳ kim ki maḳṣūda irer
Ḳābil vuṣlat olur mu nefs aġyār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 7). [ḫar,]*

ʿAvrata eyler firāvān iştiyāḳıñ rūz u şeb
Şehvetiñ efzūn idermiş miẕl-i **ḫar** sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 6). [ḫar,]*

Evkes kim şehvete tābiʿ ne ḫoş bir **ḥar** ḳatı segdir
Bahāyım ṣūretiñ ṭutmuş cihānda ol belā şekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 1). [ḥar,]*

Ḫar Ṣıfāt aḫlāḳı bed hiç rehāyāb olmadı
Geçdi ʿömr miḥnetle ḥor ḥaḳir oldu ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 7). [ḫar,]*

ḫarāb: *Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.*

Ḳahr itmege bir nice dem dürlü cefā çün itdiler
Dil şehrini **ḥarāb** içün çoḳ virdiler zaḥmet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 8). [ḥarāb,]*

Keşti ʿaşḳa süvār ol bir zamān gez Nūḥ gibi
İr necāta ṭufānından olmaya cismiñ **ḥarāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 8). [ḫarāb,]*

Leşker-i nefs ḳaplamışdır bu vücūduñ şehrini
Sür çıḳar gel ḳalb evinden olmaya teniñ **ḥarāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 4). [ḥarāb,]*

Manẓar-ı Ḫaḳ ḳalb içine pāk ide gör sen anı
Taḥtgāhıñ anda ḳurmuş itme Ṣaḳın sen **ḥarāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 8). [ḥarāb,]*

Yaḳ bu göñül şehrini ʿaşḳ ile **ḥarāb** it
Maḥv olunca yan yaḳıl ḥasta dile kebāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 1). [ḥarāb,]*

Bu bendeki ʿucub riyā göñül şehrin **ḥarāb** itdi
Kibirle kin derūnuma ḥased murdār olur bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 1). [ḥarāb,]*

Neylesün Derviş Sükūtī ḳıldılar cismiñ **ḥarāb**
Yoḳ tımār itsün derūnuñ bir ṭabīb ḥāẕıḳ cevād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 13). [ḥarāb,]*

Herkeze ẓulm-i Firāvān ʿālemi ḳılmaḳ **ḥarāb**
Ḫırş-ı kelblerden eşeddir ḥar ṣıfāt eyler ẕiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 3). [ḥarāb,]*

Bilür misin ṭālib aşlıñ türābdır
Biñ yıl ʿömrüñ olsa ṣonu **ḥarābdır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 2). [ḫarābdır, -dır]*

Mecnūn gibi Leylā içün daġ u Ṣaḥrā hiç bıraḳmadım
Cismimi ben ḳıldım **ḥarāb** beyhūde hep ifnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 8). [ḥarāb,]*

Verdiler muṭlaḳ **ḥarāba** işbu dehr ser-te-ser
Bir daḫı ābād olunmaz muḥkem oldu tarumar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 11). [ḥarāba, -a]*

Renc-i keşīr merhemi yoḳ bunca ṭabīb bulmaz devā
Ten mülkünü ḳıldı **ḥarāb** ḥayli zamān dermān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 8). [ḥarāb,]*

Ḫançerle urup sīnemize ḳalāʿ mı ṣandı bu tenim
Ḳıldı **ḥarāb** dil mülkünü ḥaml idemez nāzik bedenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 2). [ḥarāb,]*

Münkirin ḳalb-i ḥasedden cismini ḳıldı **ḥarāb**
Bulmamış dergāh-ı Ḥaḳda leẕẕet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 13). [ḥarāb,]*

Teşnelik ṭutdı derūnum sūz-ı ʿaşḳından **ḥarāb**
Bir ḥayāt olsun bu ḳalbim gönderip bir desti ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 5). [ḥarāb,]*

Seniñ ʿaşḳıñla bu ḳalbim **ḥarābdır** yā Resūlullah
Vücūdum nā-tüvān olmuş bī-tābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 1). [ḥarābdır, -dır]*

Ḥarāb oldu göñül şehri bu bed fikrim riyā ile
Zebūn eyler beni bu nefs belādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 13). [ḥarāb,]*

Şehr-i dili ḳıldı **ḥarāb** geçdi oḳu tā cigere
Cismimize virdi fenā ḍarb-ı sinān atdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 9). [ḥarāb,]*

Hicrān ateşi yaḳdı göñül şehrini eyledi berbād
Ḳıldı **ḥarāb** virdi fenā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 10). [ḥarāb,]*

Bizi dāḫil etme Ḫarabāt ehliyiz sen zāhidā
Neyleyim ḳalbim **ḫarābdır** taʾmīr idemem Vīrāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 6). [ḫarābdır, -dır]*

İtdi **ḥarāb** bu vücūdum şehrini ḳıldı fenā
Artdı feryād ile nālem ḥālimiz düşvāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 3). [ḥarāb,]*

Bu **ḥarāb** olmuş derūnum taʾmīre muḥtāc iken
Ḳıldı ābād her cihetden ʿadl ile her ān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 5). [ḥarāb,]*

Taʿmīre elim yitmediği ẓāhirimiz oldu **ḥarāb**
Ḳalb-i ḫānesiyle uġraşurum cismim olunca türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 2, Mısra 1). [ḥarāb,]*

harāb kıl-: *Harap etmek, yıkmak -kırmak, üzmek, acı çektirmek-.*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ḳalbi ḳıldı ḫarāb
Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī dir nūr-ı cism-i enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 3). [ḫarāb ḳıldı, -dı]*

harābāt: *"Mânevî aşkın tadıldığı, ilâhî aşk ile sarhoş olunan yer" Tekke.*

Postnişīn olmuş **Ḫarābāt** ḫānḳāhında bugün
Meslek-i Saʿdī ṭarīḳiñ meşreb-i eṭvār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 5). [ḫarābāt,]*

Postnişīn olmuş **Ḫarābāt** ḫānḳāhında bugün
Meslek-i Saʿdī Ṭarīḳiñ meşreb-i eṭvār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 5). [ḫarābāt,]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānıñ şeyḫ **Ḫarābāt** bendesi
Dergāhınıñ ḫādimidir tā ezelden aḫḳarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 5). [ḫarābāt,]*

harābāt ehli: *Yıkıntılar sahibi, meyhane sahipleri. // (Tas.)"Mânevî aşkın tadıldığı, ilâhî aşk ile sarhoş olunan yer" Tekke.*

Bizi dāḫil etme **Ḫarabāt ehliyiz** sen zāhidā
Neyleyim ḳalbim ḫarābdır taʾmīr idemem Vīrāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 5). [ḫarabāt ehliyiz, -y, -iz]*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre **ḫarābāt ehliyiz** zāhid
Ṣaḳın ḫor baḳmasun bize melāmet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 1). [ḫarābāt ehliyiz, -y, -iz]*

harabāti baba: *Günümüzde Makedonya sınırları içinde kalan tekke, Kalkandelen'in (Tetovo) güneybatısındaki Tekke mahallesinde bulunmaktadır. Kaynakların büyük bir kısmında Harâbâtî Baba Tekkesi (Slav dillerindeki kaynaklarda Arabati Baba Tekija), bazılarında ise Sersem Ali Baba Tekkesi adlarıyla zikredilen tekkenin ilk bânisi kabul edilen Sersem Ali Baba ile ikinci bânisi Harâbâtî Baba hakkında yeterli bilgi yoktur. Harbati Baba (ö. 1194/1780), rivayete göre dört arkadaşı ile birlikte Bektaşiliği yaymak için Rumeli'ye gitmiş, Kalkandelen'de iken yanan bir kandil görmüş, bunun Sersem Ali Baba'nın ruhu olduğunu söyleyerek buraya onun için bir türbe yaptırmıştır.*

Çün **Ḫarabāti Babadan** bīʾatı Ġılmān Baba
Dāḫil oldu Ḥaḳ yoluna buldu ol dāʾim beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 1). [ḫarabāti babadan,]*

harābe: *Harabe, virane, yıkıntı.*

ʿillet-i ʿaşḳa giriftār olmuşum ḫālim yaman
Ḳalbimiz ḳıldı **ḫarābe** āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 6). [ḫarābe,]*

Oldu ʿaṭşān-ı şehīdān Kerbelāda bunca dem
Cismini ḳıldı **ḫārābe** nār-ı sūzān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 14). [ḫārābe,]*

Çoḳ Zamān düşmüş **ḫarābe** taʾmīre muḥtāc ider
Himmeti ḳıldı erenler ṣuyu oldu nev- ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 5). [ḫarābe,]*

harām: *Ar. Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.*

Ṣāḳīyā nā-şād mey mesrūr ider aḫmer ḳadeḥ
Dedi zāhid mey **ḫarāmdır** ehline direm mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 2). [ḫarāmdır, -dur]*

Baḳmaz oldular ḥelāle ekl idip bunca **ḫarām**
Rüşvetiñ her bāb-ı meftūḥ eḫaẕ iderler āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 15). [ḫarām,]*

Rüşveti bilmez **ḫarām** ol cehrile ḳılmış mübāh
Ḥaḳdan aṣlā hiç utanmaz ṭamu içre layıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 7). [ḫarām,]*

Dinlemezler vāʿiẓiñ hiç kürsīde ṣoḥbetlerini
Vardılar semt-i **ḫarāma** cehr ile nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 10). [ḫarāma, -a]*

Tefriḳ itmezler **ḥarāmı** hem ḥelāli bu ʿaṣr
Āyetinde Ḥaḳ buyurmuş bizlere ġāyet nehiy *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 15). [ḥarāmı, -ı]*

harām-zāde: *Haram yiyen, ahlaksız kimse.*

Geldi aġyār ḳapumuza bir seḥerler aḳaraḳ
Bir **ḥarām-ẕāde** mürāʾī göz ḳaşını çataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 2). [ḥarām-ẕāde,]*

harāret: *Hararet, sıcak, sıcaklık.*

Virdi **ḥarāret** ey Sükūtī teşne dilim oldu kebāb
Baḥr-ı cihān söndürmez neyleyem āh yaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 11). [ḥarāret,]*

harās: *Hayvanla döndürülen değirmen.*

Cān niṣār eyle Muḥammed Mehdi-i Zamānıñ rāhına
Māsivāyı terk idip dünyā içün olma **ḥarāṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 4). [ḥarāṣ,]*

ḥarb: *Savaş, cenk.*

Ḥarb-ı ḳıtāl eyler idi divler ile bir çoḳ zamān
Süleymān nebiyye irdi ḫafī imdādına bir er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 11). [ḥarb-ı, -ı]*

Esb-i ʿaşḳıñ yoḳ yere sürmez bugün süvār olan
ʿArṣa-i **ḥarbe** naẓar ḳıl ḳatl olan eşrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 6). [ḥarbe, -e]*

ḥarf: *Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri.*

Ṭālibā gel Ḥaḳḳı añla cümlede aʿyān imiş
Sī vü dü **ḥarfle** yüzinde ādemiñ beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 2). [ḥarfle, -le]*

Sī vü dü **ḥarfiyle** ḳılmış vechini hem de ʿayān
Anlına heft āyetini gördüm yazarlar yekser ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 3). [ḥarfiyle, -i, -y, -le]*

Ḳaşlarındır ḳāb-ı ḳavseyn hem yüzüñ ümmüʾl kitāb
Sī vü dü **ḥarfle** cemāliñ virdi eşyāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 8). [ḥarfle, -le]*

ʿİnāyet eyledi Mevlā erenlerden daḫı himmet
YaẔıldı beyt-i heşt **ḥarfle** kelāmım emr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 4). [ḥarfle, -le]*

Cemāliñ sī vü dü **ḥarfle** kelām-ı sırr-ı Sübḥānī
Muḥarrer yed-i ḳudretle ʿayāndır ẕāt-ı Yezdānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 1). [ḥarfle, -le]*

Oḳundu levḥ-i ḥüsnüñde kelām-ı sırr-ı Ṣübḥānī
YaẔılmış sī vü dü **ḥarfle** tamāmen naḳş-ı dīvānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 2). [ḥarfle, -le]*

Sī vü dü **ḥarfi** tamāmen yazdı levḥ-i ḥüsnüne
Vechini heft āyetle Ṣāfī Ḳurʾān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 3). [ḥarfi, -i]*

Si vü dü **ḥarfle** tamāmen yüzini ḳıldı beyān
Ādemin vechinde mevcūd ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ defteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 7). [ḥarfle, -le]*

Biḥamdulillah bu dīvānım feṣāḥatle ḫitām oldu
Sekiz dört **ḥarf** ile naẓmım otuz iki kelām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 2). [ḥarf,]*

Sükūtī tariḫiniñ üç **ḥarf** ġayn şın cim ḥisābıyla
Bu nev çeşme idüp cereyān kemāliyle hep ʿālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 13). [ḥarf,]*

Ḫarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile itdim şümār
Tariḫini böyle ḳıldım naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 25). [ḥarf-i, -i]*

Ḫarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile itdim şümār
Tariḫini böyle ḳıldım naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 25). [ḥarf-i,]*

ḥarf be ḥarf: *Harf harf; en ince ayrıntısına kadar.*

Vechini heft āyetini **ḥarf be ḥarf** yazmış Ḫudā
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginde yedi ḥaṭ iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 7). [ḥarf be ḥarf,]*

Dört kitābıñ metnini her kim oḳursa **ḥarf-be-ḥarf**
Şerḥ idemez lāyıḳınca āsānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 7). [ḥarf-be-ḥarf,]*

Levḥ-i ḥüsnüñde ki yazmış āyetini **ḥarf-be-ḥarf**
Sūre-i Fātiḥa gördüm aṣl bir Ḳurʾān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 3). [ḥarf-be-ḥarf,]*

ḫāric: *Ar. Hariç, dış.*

ʿĀlem ṭaʿn ider **ḫārici** devrān
Yerleri heft Ṭamu bir ulu meydān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 47). [ḫārici, -i]*

ḫāricī: *Muaviye ile Hz. Ali arasındaki Hakem Olayı'nda Hz. Ali'nin hakem olayını kabul ettiği için günahkar olduğunu ve tövbe etmezse kafir olacağını iddia eden bir grup; aynı şekilde kendilerinin de günahkar olduklarını ancak bu günahlarından tövbe ettiklerini ilan ederek Hz. Ali'nin ordusundan ayrıldılar. Bunun üzerine bu ayrılan guruba Hariciler (Çıkanlar) denildi. Birçok Bedevi Arap kabilesini de bünyesine katan bu gurup giriştiği birçok terör olayından sonra gittikçe minimize olduysa da taşıdıkları düşünceler günümüze kadar ulaşmıştır. Günümüzde Hariciliğin sadece İbadiyye kolu varlığını devam ettirmektedir.*

Her birisi ḳavm-i Yezīd bed **ḫāricī** aṣl-ı ʿanīd
Benlik ḥased şehvet ile çoḳ eyledi sıḳlet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 3). [ḫāricī,]*

İctināb it ey Sükūtī eşḳiyādan her müdām
Keşret üzre bu cihānı **Ḫāricī** devrān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 14). [ḫāricī,]*

Tīġ-ī Ḥaydarla Sükūtī ḫandān düşmanına
Boynuna ur **ḫāricīniñ** al bugün bir kām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 10). [ḫāricīniñ, -niñ]*

Devr-i Mehdīye irişdiḳ seyf ile itmiş ẓuhūr
Ḫavfımız yoḳ **ḫāricīden** her ġazādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 16). [ḫāricīden, -den]*

Böyle iken ẕāt-ı pākın cevher-i aṢlı ḳadīm
Ya niçün ḳaṣd itdi saña **Ḫāricī** devrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 6). [ḫāricī,]*

Bir Ẕinādan ḫāṣıl olmuş ol Yezīd bed- **ḫārici**
Kim umar andan mürüvvet ḳavm-i Süfyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 23). [ḫārici,]*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde Ẕülfiḳār amma
Hezārān **ḫāricī** ḳırsa Sükūtī pür-Ṣafāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 14). [ḫāricī,]*

Kerbelāya ḫāin oldu bunların nesl-i Yezīd
Hiç terāḥḥum itmez oldu **ḫāricī** devrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 20). [ḫāricī,]*

Laʿnet olsun ibn-i Süfyān **ḫāricīniñ** cānına
Ḳaṣd ḳıldı bunda çünki ol şāh-ı merdānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 1). [ḫāricīniñ, -niñ]*

Ḫāricīye lerze düşüp feryād ile itdi fiġān
Ḳavm-i ʿadüv leşkerine virdi fenā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 11). [ḫāricīye, -ye]*

Virdi Ḥasan ibn-i ʿAlī şāh-ı cihāna Zehri
Ḳavm-i Yezīd **Ḫāricīden** ḳatl-i eşrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 8). [ḫāricīden, -den]*

Sevmez niçün **ḫāricīler** Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir
Nesl-i nebiyy-i Hāşimīden Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 1). [ḫāricīler, -ler]*

harīr: *Ar. İpek.*

Terk-i tecrīd olmuşuz biz dünyāya meyl itmedik
Bir ʿabā ḫırḳaya ḳandıḳ kimdeñ aṭlas **ḫarīr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 4). [ḫarīr,]*

harīş: *Hırslı, aç gözlü.*

Şehvet-i dünyāya māʾil neyleyem ġayet **ḫarīş**
Nefsine ol tābi olmuş tāze bir duḫter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 9). [ḫarīş,]*

Ey göñül terk it bu fānī olma cihāna **ḫarīş**
Bī-vefādır kes ümīdiñ ḳonma ol ḫāne **ḫarīş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 1). [ḫarīş,]*

Ey göñül terk it bu fānī olma cihāna **ḥarīṣ**
Bī-vefādır kes ümīdiñ ḳonma ol ḫāne **ḥarīṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 2). [ḥarīṣ,]*

Bunda gelmekden ġaraż ne Rabbini bilmek imiş
Ḥiẕmetinde beẔl cān it kāmil insāna **ḥarīṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 4). [ḥarīṣ,]*

Mürşid-i kāmil gözetgil elde fırṢat var iken
Tevbe telḳīniñ aḫẕ it eyle murādına **ḥarīṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 6). [ḥarīṣ,]*

Ṣoḥbeti nādānla itme nār-ı dūzāḫdan işid
Ger bulardan ülfeti kes olma ḥayvāna **ḥarīṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 8). [ḥarīṣ,]*

Dürr-i cevher maʿdenini ey Sükūtī ara bul
Baḥr-ı ʿummān semtine ir eyle ol kāne **ḥarīṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 10). [ḥarīṣ,]*

hārūn: *Abbasi halifesi Harun Reşid.*

Ḳaṣd ḳıldı **Harūn** ancaḳ ol imām Kāẓıma
İtdi ẓulm ile şehādet ol münāfıḳ bī-ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 7). [harūn,]*

hārūn: *Hz. Harun (Hz. Musa'nın kardeşi).*

Gelüp Mūsā ile **Harūn** Firʿavun çoḳ nizāʾ itdi
Anıñ iġrāḳına bāʿiş bā- emr-i Ḥaḳ Mūsā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 15). [harūn,]*

ḫāṣ: *Özel, seçkin.*

Ṣaḥana ḳalay urmasıyla tezyīn ider her cihetiñ
Ḥükm-i **ḫās** yunmaġile çıḳsa gerek der-ʿaḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 8). [ḫās,]*

Terk-i sivā itmeyince olamaz ʿāşıḳ ḫalāṣ
Bir göñle iki sevdā ṣıġamaz ey ʿām u **ḫāṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 16, Mısra 2). [ḫāṣ,]*

Yolunda gördü üç atlı ki Ṣandı anı **ḫāṢ** u ʿām
Meger cedd-i Resūlullah Ebū Bekir ʿAlī imām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 37). [ḫāṣ,]*

Keṣret-i dünyādan olmak ister isen ḫalāṣ
Ḫānḳāh-ı enbiyāya gel bugün ʾām u **ḫāṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 2). [ḫāṣ,]*

hāṣ u ʿām: *Seçkin kimseler ve halk, herkes.*

İltifātıñ çoḳ iderler cümle ḫalḳa **ḫāṣ u ʿām**
Nān u niʿmetler gedāya ḳıldı iḥsān her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 3). [ḫāṣ u ʿām,]*

hasan: *(d. 625 - ö. 669) Hz. Muhammed'in torunu Hz. Hasan. On iki imamın ikincisidir.*

Ḫı Ḫaberdār olmuşuz biz şāh **Ḥasan** esrārına
Lā Leṭafet bulduḳ andan maʿden kenz-i ḫafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 13). [ḥasan,]*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ḳalbi ḳıldı ḫarāb
Ol **Ḥasan** ibn-i ʿAlī dir nūr-ı cism-i enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 4). [ḥasan,]*

Sāḳī-i kevs̲er **Ḥasandır** pādişāh-ı dü cihān
Hem Ḥüseynī şāh şehīd-i Kerbelāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 3). [ḥasandır, -dır]*

Ol **Ḥasan** ibn-i ʿAlī serdār-ı şāh-ı evliyā
Vāris̲-i Aḥmed Nebī hem şāh Ḥüseyn-i Kerbelādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 3). [ḥasan,]*

Ol **Ḥasan** şāh şehīd hem Ḥüseyn-i Kerbelā
Teşnegān-ı ümmete ol Ṣāḳī-i kevs̲erdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 7). [ḥasan,]*

Ol **Ḥasan** ibn-i ʿAlīniñ ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Her murāda nāʾil oldum bil Ḥüseyn-i Kerbelādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 3). [ḥasan,]*

Ḥasan ile Ḥüseyn şāhım bulardır bāġ u ḳalbimde
Açılmış ġonca bir güldür ser-a-ser eẕharım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 5). [ḥasan,]*

Cemāliñ nūrunu Şalmış żiyā ile ḳılar rūşen
Ḥasan şāhım Ḥüseyn ile cihāna Ẕiynetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 10). [ḥasan,]*

Biz **Ḥasan** ʿaşḳına Ẕehir sem ḳātil nūş idip
Ġām degil zāhid bu yolda şāh Ḥüseyne cān fedāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 3). [ḥasan,]*

Ol **Ḥasan** ibn-i ʿAlīdir zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseynī şāh şehid-i Kerbelāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 5). [ḥasan,]*

Biz **Ḥasan** ibn-i ʿAlīniñ ḳulu olduḳ tā ezel
Ehl-i beyt-i Muṣṭafādan umarız enʾām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 5). [ḥasan,]*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ol **Ḥasan** ibn-i ʿAlī
Pāre pāre cism-i pākın ḳıldı bir ġaddār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 3). [ḥasan,]*

Ol **Ḥasan** ibn-i ʿAlīdir Pādişāh-ı lā-yezāl
Hem Ḥüseyn şāh-ı şehid-i Kerbelādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 3). [ḥasan,]*

Şāh **Ḥasan** ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān virmişüz
Hem Ḥüseyn şāh-ı şehīd-i Kerbelādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 5). [ḥasan,]*

Şāh **Ḥasan** rāhında cān u başımız ḳıldıḳ fedā
Men Ḥüseyniñ çakeriyim Kerbelādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 5). [ḥasan,]*

Ol **Ḥasan** ḫulḳ-ı Rıżānıñ bendesiyim tā ezel
Ḫādimiyim Şāh Ḥüseynʾiñ Kerbelā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 3). [ḥasan,]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn **Ḥasandır** dīn ü imāmım
Ḥüseynī Kerbelā içre ġulām-ı ʿAskerī oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 7). [ḥasandır, -dır]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn **Ḥasandır** anlagıl zāhid
Ḥüseyn şāhım imām-ı Ẕeyneʾl ʿAbānıñ kem-teriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 3). [ḥasandır, -dır]*

Ḥasan şāhım Ḥüseynʾiñ hem ezelden çakeri oldum
İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ rāhında bir gedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 3). [ḥasan,]*

Ḥasandır anlagil zāhid bu ʿālem mülküne bir şāh
Ḥüseyn-i Kerbelādandır ḳurulmuş on iki erkân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 3). [ḥasandır, -dır]*

Ḥasanıñ sevdāsı olmuş ḳalbimi ifnā iden
ʿAḳlımı aldı ser-a-ser çeşm-i siyāh bir bānū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 3). [ḥasanıñ, -ın]*

Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ sen yolunda cān idip ḳurbān
Ḥüseyn ʿaşḳına her cevriñ cefāsın iḫtiyār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 3). [ḥasan,]*

Zehrini nūş ḳılmışım ben ʿāşıḳıyım rūz u şeb
Şāh **Ḥasan** ḫulḳı Ḥüseyni Kerbelānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 4). [ḥasan,]*

ʿAlī evlādına her dem bu cānım
Fedā itdim **Ḥasan** ḫulḳ-ı Rıżāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 4). [ḥasan,]*

Ḥasandır nūr-ı çeşmim Ḥaḳ Ḥabīb-i kibriyānıñ bil
Ḥüseynim māh-ı muḥarremde şehīd-i Kerbelā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 5). [ḥasandır, -dır]*

Şāh **Ḥasan** ḫulḳ-ı Rıżādır Zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseynī şāh şehīd-i Kerbelāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 5). [ḥasan,]*

Şāh **Ḥasan** ibn-i ʿAlīniñ rāhına cān baş fedā
Hem Ḥüseyn-i Kerbelādır şems-i māhıñ envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 3). [ḥasan,]*

Ḳurretüʾl ʿayn Ḥabībiñ ol iki şehzādeler
Şāh **Ḥasan** ile Ḥüseyniñ rāhına ḳıl ḥiẕmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 4). [ḥasan,]*

Şāh **Ḥasan** ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān baş virüp
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya ṣıdḳ ile ḳıl ḥiẕmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 5). [ḥasan,]*

Görmeyem Ḥaḳḳıñ cemāliñ bunda dāʾim āşikār
Ol ne bilür Şāh **Ḥasan** ḫulḳ-ı Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 4). [ḥasan,]*

Ḳurretüʾl-ʿayn **Ḥasandır** zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseyni Kerbelāda dökdügü ḳanımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 3). [ḥasandır, -dır]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn **Ḥasandır** her dü ʿālemde
ʿAlīniñ cism-i pākından Ḥüseyn-i Kerbelā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 5). [ḥasandır, -dır]*

Şāh **Ḥasanıñ** ḥürmetine itdi cereyān ʿaşḳıyla
Gel ṣuyun iç ṭālibā ḳalbini eyle ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 9). [ḥasanıñ, -ın]*

Virdi **Ḥasan** ibn-i ʿAlī şāh-ı cihāna Zehri
Ḳavm-i Yezīd Ḫāricīden ḳatl-i eşrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 7). [ḥasan,]*

Ḳurretüʾl-ʿayn **Ḥasandır** pādişāh lā-yezāl
Hem Ḥüseyn şāh şehīd-i Kerbelādır bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 3). [ḥasandır, -dır]*

Men ʿaref dersinde māhir rehberim şāhı **Ḥasan**
Āsitānında ġulāmım rūz u şeb ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 7). [ḥasan,]*

Ḥasan ḫulḳ-ı Ḥüseyn Kerbelādan
Cenāb-ı Ḥaḳ İmām Ẕeyneʾl-ʿAbādan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 9). [ḥasan,]*

Şāh **Ḥasan** ḫulḳ-ı Rıżānıñ nūrı ile bu cihān
Ġarḳ olup başdan ayaġa her ne var bunca ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 3). [ḥasan,]*

Ḫāk-i pāy-i Şāh **Ḥasanıñ** çakeriyim ben bugün
Ḳulu ḳurbānıyım anıñ ḳapusında kem-terim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 3). [ḥasanıñ, -ın]*

hasan başra: *Ebû Saîd el-Hasen b. Yesâr el-Basrî (ö. 110/728) Basralı meşhur tâbiî, âlim ve zâhid. 21 (642) yılında Medine'de doğdu. Hayatını Basra'da vaaz ve ibadetle geçiren Hasan-ı Basrî Receb 110 (Ekim 728) tarihinde burada vefat etti.*

Vilādeti çıḳar rāh-ı **Ḥasan Başra** odur Ḥalvetiyye sulṭānı
Yeter vaṣf eylediñ Derviş Sükūtī on iki şāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 65). [ḥasan başra,]*

hasan hulk-ı rıżā: *Rıza tabiatlı II On iki imamın ikincisi Hz. Hasan.*

Şāh **Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ** yoluna cān baş ḳoyan
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāda her Zamān ʿizzet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 5). [ḥasan ḫulḳ-ı rıżānıñ, -n, -ı, -n-nın]*

hasanüʾl ʿasker: *Hasan Askerī, on iki imamın onbirincisi.*

Taḳī İmām Naḳīniñ bendesiyiz
Ḥasanüʾl ʿAsker ile olduḳ revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 16). [ḥasanüʾl ʿasker,]*

Taḳī nesl-i nebīdendir Naḳīʾniñ ceddi Ḥaydarʾdır
Ḥasanuʾl- ʿAskere bende olup ḫāk eri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 16). [ḥasanuʾl- ʿaskere, -e]*

Ḫānedānıñ ḫizmetinde devirmişiz leyl ü nehār
Muḳtedā-yı evliyādır bil **Ḥasanuʾl -ʿAskerī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 12). [ḥasanuʾl -ʿaskerī,]*

Kemāliyle ider şerhiñ kelāmullah ol nāṭıḳ
Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī yoluna iḳtidāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 12). [ḥasanuʾl ʿaskerī,]*

Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī yolunda bir ḳulu olsam
Muḥaḳḳaḳ bunlar virsem hezārān cān-ı baş ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 11). [ḥasanuʾl ʿaskerī,]*

Cihānıñ ḳuṭbuna mālik riyāsetde odur ḳāyım
Ḥasanuʾl- ʿAskerī taḥḳīḳ bu yolda bī-riyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 14). [ḥasanuʾl- ʿaskerī,]*

İmāmım bil Taḳī muṭlaḳ ʿālem pişvāsıdır
Hem evlād Naḳī gerçek **Ḥasanʾül-ʿAskerīyim** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 12). [ḥasanʾül-ʿaskerīyim, -y, -im]*

Ḥasanuʾl-ʿAskeri şāhım ʿAlīniñ nesl-i pākıdır
Yolunda beẕl-i cān itmiş hezārān bay gedā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 13). [ḥasanuʾl-ʿaskeri,]*

Taḳī nūr-ı nübüvvetden Naḳī hem vāriṣ Ḥaydar
Ḥasanuʾl-ʿAskerī mehdi-i Zamān bir livā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 34). [ḥasanuʾl-ʿaskerī,]*

<u>ḥasanuʾl-müctebā:</u> *(d. 625 - ö. 669) Hz. Muhammed'in torunu Hz. Hasan. On iki imamın ikincisidir.*

Ol **Ḥasanuʾl-Müctebānıñ** zehrini nūş eyledik
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya cān u baş ḳıldıḳ fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 5). [ḥasanuʾl-müctebānıñ, -nın]*

<u>ḥased:</u> *Kıskanma, çekememezlik; imrenme, gıpta etme (TULUM, 826).*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri **ḥased**
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 3). [ḥased,]*

Her birisi ḳavm-i Yezīd bed ḫāricī aṣl-ı ʿanīd
Benlik **ḥased** şehvet ile çoḳ eyledi <u>ṣ</u>ıḳlet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 4). [ḥased,]*

Kīn kibir benlik **ḥased** hem daḫı ʿucb ile riyā
Şeş cihātiñ bende çekmiş feṭḥ olunmaz saña bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 5). [ḥased,]*

Şeş cihetiñ muḥkem itmiş taḫlīṢ mümkīn degil
Bunca **ḥased** kin kibirle ḳalbine çekmiş niḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 6). [ḥased,]*

Bu ḳalbim hep meşaḳḳatde ʿucub riyā ile her dem
Ḥasedle kin kibir memlū derūnumda bugün yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 6). [ḥasedle, -le]*

Ḥasedle kin kibir meẕmūm duḫūl itme bu ḳalbine
Derūnu pāk ider muṭlaḳ seḥerlerde Ḥaḳḳı <u>z</u>ikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 9). [ḥasedle, -le]*

Bu bendeki ʿucub riyā göñül şehrin ḥarāb itdi
Kibirle kin derūnuma **ḥased** murdār olur bāʿi<u>s</u> *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 2). [ḥased,]*

Müşkül budur ʿaşıḳlara terk-i sivā itmek ne güç
Pāk itmeden dil mülkünü **ḥased** nifāḳ bir ulu şuç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 2). [ḥased,]*

Ehl-i ḥaḳiḳat sırrına müddeʾīler hiç irmedi
Bunca **ḥased** nifāḳ ile kendini daʾvālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 8). [ḥased,]*

Her kelāmı buġża mebnī hem **ḥasedle** vāʿīẕiñ
Ḥırṣ ile eyler niẕāʾlar ḫalḳa her dem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 9). [ḥasedle, -le]*

ʿUcub riyā ile memlū bu ḳalbim hep fesād ile
Buġuż **ḥased** nifāḳ bende bu ʿālem eylemiş menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 8). [ḥased,]*

ʿİlmiyle zāhid Ḥüseyn gör kendini rehber ṭutar
Ḳalb-i memlū kin kibirle hem **ḥased** ekṣer ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 2). [ḥased,]*

Geçmemiş göñlüm sivādan ülfeti bālādadır
Kin kibir benlik **ḥasedle** dāʾimā ġavġādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 2). [ḥasedle, -le]*

Ḳomaz benlik riyā ile bu göñlüme virir teşvīş
Ḥasedle kin kibir dāʾim derūnum ḳaplamış hep mār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 4). [ḥasedle, -le]*

Buġuż **ḥased** riyā ile gerçe dolu çün ḳalbiñiz
Şeyṭān ḳardaş olur size dün ü gün artar ṭuġyānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 5). [ḥased,]*

Şol ṭahāretsiz faḳīhiñ dīni yoḳ īmānı hiç
Kin kibir benlik **ḥasedle** ẕerrece ʿār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 6). [ḥasedle, -le]*

Ṭarḥ idip dilden Sükūtī leşker-i ḥubb-ı sivā
Kin kibir buġz **ḥasedden** oldum riyādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 8). [ḥasedden, -den]*

Münkirin ḳalb-i **ḥasedden** cismini ḳıldı ḫarāb
Bulmamış dergāh-ı Ḥaḳda leẕẕet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 13). [ḥasedden, -den]*

Kin kibir benlik **ḥasedle** ḳalbimiz raḥat ḳomaz
Nār-ı duzāḫdan eşeddir yıḳayor Şañma Ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 7). [ḥasedle, -le]*

Behāyım ṭabʾ-ı ādemden ḥazer et yanına varma
Ḥasedle kin kibir dolmuş içi aġvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 10). [ḥasedle, -le]*

ʿİlmiyle yaḳın gerçe olur esrāra vāʿiẕ
Kibr-i **ḥased** ḳomaz anı her demleri ġavġāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 8). [ḥased,]*

Şehvetle **ḥased** ḳalbimize eyledi envāʿi fesād
Hiç mümkünü yoḳ olmaḳ rehā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 5). [ḥased,]*

Ḥasedle kin kibir benlik derūnunda ḳatı muḥkem
Bu bendlerden ḫalāṣ eyler irişgil şāh-ı merdāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 3). [ḥasedle, -le]*

Ḫalḳa-ı ẕikre girüp ʿaşḳıyla defʿ çalarız
Münkirin cānına **ḥased** gelmesiyle her dem cefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 2). [ḥased,]*

Ey zāhid dünyā-perest taḳlīd sizin imānıñız
Ḳalbiñizde benlik **ḥased** riyā ile efsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 2). [ḥased,]*

Eylemez münkir **ḥasedle** şoḥbetiñ hiçbir zamān
Kim ki buldu Ḥaḳḳa vuṣlat eyledi pazar-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 11). [ḥasedle, -le]*

Buġż ile **ḥased** hem ṭamaʿ bunlarda
Ḫalḳile her dāʾim ġavġā bunlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 7). [ḥased,]*

Buġż-ı **ḥased** olmaz dilde bühtānı
Kin kibir ġażabla nefs-i şeyṭāni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 51). [ḥased,]*

hāşıl: *Doğrusu, sözün kısası, kısacası, velhasıl.*

Ḥaḳiḳat baḥrına ġavvāṣ olan ʿāşıḳları her dem
Ne **ḥāşıl** nehr-i Ceyḥūndan Ṭunayı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 6). [ḥāşıl,]*

Bir Ẕinādan **ḥāşıl** olmuş ol Yezīd bed- ḫārici
Kim umar andan mürüvvet ḳavm-i Süfyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 23). [ḥāşıl,]*

Yedi iḳlīm taḫt-ı tācı hep senin destindedir
Ḥāsılı mülk-i Süleymān sendedir gözle beni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 6). [ḥāsılı, -ı]*

Ḫāne-i mihmāna ḳonmuş gitmege ruḫṣat diler
Ḥāşılı durmaz ḳonanlar ol demi kervān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 16). [ḥāşılı, -ı]*

hāşim: *Kureyş kabilelerinin en meşhur kollarındandır. Peygamber efendimizin soyu bu kabileden gelmektedir. hâşim, Hz. Peygamber'in büyük dedesidir. Abdülmuttalib'in babasıdır.*

Cismini āh pāre pāre nice ḳıldı ẕalīmān
Nesl-i **hāşim** Caʿfer ṭayyāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 10). [hāşim,]*

hāşimī: *Hz. Muhammed (s.a.v.) peygamberin mensubu olduğı kabile.*

Enbiyālar Ẕübdesisin evliyālar menbaʾı
Hāşimīsin Ḳureyşīsin ey emirüʾl-müʾmīnin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 12). [hāşimīsin,]*

Sevmez niçün ḫāricīler Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir
Nesl-i nebiyy-i **Hāşimīden** Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 2). [hāşimīden, -den]*

hasīs: *Alçak, kıymetsiz; cimri, pinti.*

Kes̲ret üzre ṭaʿn iderler her **ḥasīs** aʿmā faḳīh
Baḥs̲ iderler cümle cihāna her demi eşkâlimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 3). [ḥasīs,]*

Fehm idemez ehl-i bāṭın sırrını zāhid **ḥasīs**
Reşk iderse ehl-i Ḥaḳḳı cehlile yoḳdur beʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 1). [ḥasīs,]*

Bād-ı hevā her **ḥasīsiñ** şemʿāsına estiḳçe Sükūtī
Sen olma derūn içre anıñ ḳandiline bir fānūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 9). [ḥasīsiñ,]*

hasm: *Hasım, düşman.*

Ġafil olma ey Sükūtī bende-i Ḥaydar isen
Ḥaşmına āl-i Resūlüñ seyfiyle nuṣret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 10). [ḥaşmına, -ı, -n, -a]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīniñ **ḥaşmına** ḳarşu durup
İmdāda ʿAskerle Mehdī irdiler iḳrār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 11). [ḥaşmına, -ı, -n, -a]*

Destine al tīġ-ı celāl **ḥaşmına** ur Aḥmediñ
Ḳahr-ı Ḥudā itse gerek ḥākim cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 13). [ḥaşmına, -ı, -n, -a]*

haṣr: *Yalnız bir şeye mahsus kılma, bir şey için ayırma ve sarfetme.*

Bunca hezār düşman ile bābını urdu yere
Hasr eyledi aṣḥāblara ʿadlile vefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 18). [hasr,]*

haşr: *Allah'ın hesap sormak için ölüleri diriltip bir araya toplaması; ölülerin diriltilip bir araya toplandığı zaman, kıyâmet.*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına vāṣıl olup
Ḥaşr īcād itdi bunda ḳalmadı uḫrā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 6). [ḥaşr,]*

Ölümden evvel öldüler bular **ḥaşr** görüp bunda
Ḥayāt-ı ḥıżra irişmişdir ġulām kim olur Caʿfer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 7). [ḥaşr,]*

Sāḳī laʾl-i şarābıñ nūş iden bezm-i ezel
Hiç ayılmaz mest olan ʿāṣıḳları tā **ḥaşre** dek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 6). [ḥaşre, -e]*

Kerbelānıñ mācerāsı teskīn olmaz **ḥaşre** dek
Ehl-i ʿaşḳıñ ḳalb-i mecrūḥ bī-devā merhem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 3). [ḥaşre, -e]*

Seniñ ʿaşḳıñ hevāsına vücūduñ beẔl idip her dem
Seniñle **ḥaşr** olup anlar cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 6). [ḥaşr,]*

Tā ḳıyāmet **ḥaşr** olunca ey Sükūtī rūz u şeb
Lāʿnet eyle ibn-i Süfyān cānına īmānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 13). [ḥaşr,]*

Seniñ evlād-ı ezvācıñ yolunda cān fedā ḳıldım
Seniñle **ḥaşr** olam dāʾim cezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 8). [ḥaşr,]*

Senden olmazsa şefāʿat **ḥaşre** dek ḥālim yaman
Sen şefîʾüʾl-müẕnibīnsin cānlar cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 7). [ḥaşre, -e]*

Ölümden evvel ölmüşler bular **ḥaşrı** görür bunda
İki cihān suʾālinden ḫalāṣ olmuşlar insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 7). [ḥaşrı, -ı]*

Ölümden evvel öldürür maḳām-ı **ḥaşr** gör bunda
Zamān-ı ḥıżra kim irse bulur anlar muʾammāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 7). [ḥaşr,]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
İşbu māhda müʾmīne aġlamaḳ oldu reva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 5). [ḥaşre, -e]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 10). [ḥaşre, -e]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Muṣṭafānıñ nūr-ı ʿaynı hem ciger-pāre ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 15). [ḥaşre, -e]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 20). [ḥaşre, -e]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Az vaḳitde itdiġini her biri çün buldular *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 25). [ḥaşre, -e]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 30). [ḥaşre, -e]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 35). [ḥaşre, -e]*

hasret: *Özlem, iştiyak.*

Gice gün uyḳuma **ḥasret** ḳamu Ẕikrini yād itdim
Ṣalātıyla ṣavmını iderdim şevḳ ile yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 3). [ḥasret,]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma **ḥasret** olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 7). [ḥasret,]*

Seniñ içün çeşm-i pür-ḫūnum aḳar rūz u leyāl durmaz
Cemāliñ **ḥasreti** oldum cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 4). [ḥasreti, --i]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma **ḥasret** olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 7). [ḥasret,]*

İnler idim her seḥerler ḳan gelince dīdeme
Ḥasret oldum uyḳuya ben yoḳ meded aġyāre *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 6). [ḥasret,]*

Aldı destimden cenānım rūy-ı gül mehpāremi
Ḥasrete bıraḳdı Sükūtī göñlümüz ḳıldıḳ fiġān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 12). [ḥasrete, -e]*

ḥaşr-ı neşri: *Kıyamet günü dağılıp toplanma.*

Ḥaşr-ı neşri yevm-i ferdā nāmını inkār idip
Mülḥid-i Ẕındıḳa lāyıḳ nār-ı dūzaḫda ḳuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 19). [ḥaşr-ı neşri, -i]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Ḥaşr-ı neşri gördü bunda çekmez ol aṣlā ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 10). [ḥaşr-ı neşri,]*

ḫāṣṣuʾl ḫavāṣ: *En halisin halisi, Şuhudi iman sahibi evliyalar. Cenab-ı Hakk'a yakınlık kazananların en halisi olan enbiya ve evliya. Salihlerin salihi, efdallerin efdali. Ariflerin en seçkini.*

Pendini ṭutmak dilerseñ Derviş Sükūtī kem-terin
Ḥaḳ yoluna böyle gitmiş nitekim **ḫāṣṣuʾl ḫavāṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 10). [ḫāṣṣuʾl ḫavāṣ,]*

Ülfet-i dünyāya baḳmam el çekip oldum ḫalāṣ
Ḳalbimiz ḳıldıḳ muṢaffā nitekim **ḫāṢṢuʾl-ḫavāṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 2). [ḫāṣṣuʾl-ḫavāṣ,]*

hasta: *Hasta, ǁ 'âşık: 'aşk derdiyle hasta düşmüş kimse.*

Ḥa Ḥayātım Murtażanıñ ʿaşḳıyla her rūz u şeb
Mim Müzeyyen ḳıldı cismim **ḥasta** kāna bir şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 12). [ḥasta,]*

Yaḳ bu göñül şehrini ʿaşḳ ile ḥarāb it
Maḥv olunca yan yaḳıl **ḥasta** dile kebāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 2). [ḥasta,]*

Ḥasta olmuş göñlümüñ her dem devāsı Muṣṭafādandır
Ḳalb-i maḥzūn her ṭālibiñ dilġüşāsı Murtażādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 1). [ḥasta,]*

Dil **ḥastalar** inler ḳatı dermāna irmekdir ġaraż
Firḳatde ḳalıp Yaʿḳub gibi Kenʿāne irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 1). [ḥastalar, -lar]*

Raḥm idip gel **ḥasta** ḳalbim şehrine ḳaṣd eyleme
Elleri ḳurur anıñ kim kim urur bīmāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 3). [ḥasta,]*

Ḥasta oldum nice demler Ẕār-ı efġān ḳılmışam
Bir ṭabīb bī-devādan hiç şifāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 7). [ḥasta,]*

Ḫānḳāhında hezārān **ḥasta** dil bulmuş şifā
ʿİllet-i ʿaşḳa devādır şerbeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 9). [ḥasta,]*

İtdi şikest dil ḫāneyi **ḥasta** dile kār eyledi
Ehl-i nifaḳ ḥançerini gögsümüze ḳaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 7). [ḥasta,]*

Ḥasta oldu bu derūnum Ṣıḥḥate ḳābil degil
Neyleyim artmaḳda gün gün irmedim edvālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 5). [ḥasta,]*

Ḥālimiz dün ü gün yamandır ṣabr idemem ġayr hiç
Ḥasta dil mūrdan ża'īfim nā-çāre ġayret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 4). [ḥasta,]*

hasūd: *Çok kıskanç, haset eden, kıskanan (kimse).*

Ehl-i **ḥasūd** nā-kese itme taḳarrub her zamān
'Āşıḳ isen gel bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 3). [ḥasūd,]*

Ehl-i **ḥasūd** nā-kese itme taḳarrub her Zamān
'Āşıḳ isen gel bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 3). [ḥasūd,]*

'ilminden ziyāde gör cehli ẓāhir
Ehl-i **ḥasūd** olan nifāḳa da'ir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 32). [ḥasūd,]*

haṭ: *Yazı.*

İki yüz ḳırḳ sekiz pāre **ḥaṭlarla** urup bendin
Ṭutar muḥkem göñül şehriñ bozulmaz ṭılsımı ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 7). [ḥaṭlarla, -lar, -la]*

Kendi **ḥaṭṭımızla** taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merḲūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-sa'adetde 'Abdü's-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirne'de bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [ḥaṭṭımızla, -t, -ı, -mız, -la]*

Sī vü dü ḥarfiyle ḳılmış vechini hem de 'ayān
Anlına heft āyetini gördüm yazarlar yekser **ḥaṭ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 4). [ḥaṭ,]*

haṭ: *(Ar.) Çizgi.*

Ḥüsnünüñ evrāḳını tezyīn idermiş dilber **ḥaṭ**
Ḳaşları miḥrābına çekmiş ḳalemle cevher **ḥaṭ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 1). [ḥaṭ,]*

Ḥüsnünüñ evrāḳını tezyīn idermiş dilber **ḥaṭ**
Ḳaşları miḥrābına çekmiş ḳalemle cevher **ḥaṭ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 2). [ḥaṭ,]*

Noḳṭa-ı bāyım dimiş ol pādişāh-ı lā yezāl
Sırrını ifşā ider çün cehrile hep Ḥaydar **ḥaṭ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 6). [ḥaṭ,]*

Añlamaz zāhid bu sırr-ı mürşide dest urmamış
Cehlile düşmüş niẓā'a bulmadı ol rehber **ḥaṭ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 8). [ḥaṭ,]*

İḥtiyāc yoḳ ṣormaġa Derviş Sükūtī kem-teri
Ehl-i ʿirfān meclisinde söylenür hep iẕhār **ḥaṭ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 10). [ḥaṭ,]*

Ḥüsnüne ḳıldı beyān rūşen itdi enver **ḥaṭ**
Ẕülf-i ḳaş u kirpiginde oḳudum ben Ḥaydar **ḥaṭ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 18, Mısra 1). [ḥaṭ,]*

Ḥüsnüne ḳıldı beyān rūşen itdi enver **ḥaṭ**
Ẕülf-i ḳaş u kirpiginde oḳudum ben Ḥaydar **ḥaṭ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 18, Mısra 2). [ḥaṭ,]*

Gerçe ḥüsnüñ ziynetini gösterir ol zīver **ḥaṭ**
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginden oḳudum ben ezber **ḥaṭ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 1). [ḥaṭ,]*

Gerçe ḥüsnüñ ziynetini gösterir ol zīver **ḥaṭ**
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginden oḳudum ben ezber **ḥaṭ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 2). [ḥaṭ,]*

Ḳıblegāhımız ezelden ol imām ʿAlī Naḳī
Secde itgil zāhidā sen maʿnīde bu Ḥaydar **ḥaṭ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 4). [ḥaṭ,]*

ḥaṭā: *1. Yanlış, yanlışlık;yanılma 2. Kabahat, kusur.*

Günāhkār ḳullarız yā Rab **ḥaṭāmız** bir nice efzūn
Ġafūr ismiyle raḥm etgil ʿināyet ḳıl saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 7). [ḥaṭāmız, -mız]*

Kelāmımda eger noḳṣān **ḥatā** ile yāḫūd ʿiṣyān
İdüp taḥsīn feṣāḥatle bulunur bunda ʿirfānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 7). [ḥatā,]*

Eger noḳṣān kelāmımda yāḫūd sehven **ḥaṭā** ḳıldım
Cihānda var nice kāmil idüp taḥsīn rıżām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 11). [ḥaṭā,]*

ḫātem: *Mühür II son (Peygamberliğin mührü olan son peygamber Hz. Muhammed bağlamında).*

Sen Ḥabīb-i kibriyā Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā
Sen nübüvvet **ḫātemisin** ey ḥaḳiḳat cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 4). [ḫātemisin, -i, -sin]*

Sen nübüvvet **ḫātemisin** her nebī bunca velī
YüẔ sürerler ḫāk-i pāya geldiler şām u seḥer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 9). [ḫātemisin, -i, -sin]*

Bir refīḳiñ ḳıl tedārik Ṣoñra düşüp ġurbet ele
Ḫātemi Nebī böyle dedi bizlere ol nūr-ı cemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 10). [ḫātemi, -i]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu vāriṣ-i **ḫātem-i** Nebī
Caʿferiñdir dīn ü meẕheb Ḥaḳ nümādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 9). [ḫātem-i, -i]*

Sen Nebīler **ḫātemisin** ey seḥāvet maʿdeni
Senden efzūn bir nebī yoḳ Ḥaḳḳa olmuşlar ḳarīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 7). [ḫātemisin, -i, -sin]*

Sensin ol maḥbūb-ı ḫālıḳ ey nübüvvet **ḫātemi**
Seniñ ile buldu mevcūd bu cihān kâşanesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 7). [ḫātemi, -i]*

Ẓulmetde idi cümle cihān gelmeden ol **ḫātem-i** nebī
İtdi ẓuhūr ḳıldı żiyā iḳlīmi heft māhveşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 3). [ḫātem-i, -i]*

Ḫātem-i nebīdir cümle Resūlʾden gelmiş maḳdem işbu cihāna
Resmen muʾaḫḫir gelmiş ise de ẕāt-ı ḳadīmden ḳılmış ʿalāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 7). [ḫātem-i, -i]*

Sen Ḥabīb-i kibriyā Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā
Sen nübüvvet **ḫātemisin** ey ḥaḳiḳat cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 28, Mısra 4). [ḫātemisin, -i, -sin]*

ḫātem-i enbiyā: *Peygamberlerin sonuncusu. // Hz. Muhammed.*

Sāyebān-ı şemse beñzer didi **ḫātem-i enbiyā**
Bir zemīnde durmaz aṣlā devr ider aʿlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 9). [ḫātem-i enbiyā,]*

hātem-i resūl: *Peygamberlerin sonuncusu.*

Ḫātem-i Resūl gelmesiyle rāh-ı dīni itdi güşād
ʿAzm-i sefer eyledi çün fātiḥ-i Ḫayber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 13). [ḫātem-i resūl,]*

hatm: *Son, en son.*

Āġāz idüben nuṭḳumuza devr ile devvār ʿAlīdir
Ḫatm-i nebī yār-i ḳadim Ḫaydar gerek ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 2). [ḫatm-i, -i]*

hatve: *Adım II an.*

Zāhidiñ her dem kelāmı baḥr-ı ʿummān saḥili
Fülkünü nīm **ḫaṭve** ṣalımız ḳaldı ġām içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 4). [ḫaṭve,]*

havāle it-: *(Kılıç vb. bir silah ile) Hamle yapmak.*

Bunca aʾdā ḳahrile itdi ḥavāle seyfini
Cism-i pākın iki böldü şamar Yezīdān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 17). [ḥavāle itdi, -di]*

havāric: *Asiler, zorbalar. "Hakemeyn Vakası'ndan sonra Hz. Ali'ye isyan eden zümre, hariciler.*

Te teberrāʾ ḳıl **ḫavāric** ḳavmine her rūz u şeb
Se şenā it Murtażaya cān u dilden ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 3). [ḫavāric,]*

Nʾola bir dem ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric baġrına ursa yedinde ḫançerim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 14). [ḫavāric,]*

Ḫavāric ḳavm dehr içre nola her dem ẓuhūr itse
Sükūtī devr-i Mehdīdir elinde ḥançeri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 17). [ḫavāric,]*

Sen gibi şāha iden ḳaṣd elleri muṭlaḳ ḳurur
Ber murād olmaz **Ḫavāric** fiʾl-i ʿiṣyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 16). [ḫavāric,]*

Erenlerden ola himmet ola gör ʿAskere bende
Ḫavāric ḳavmine her dem teberrā ṣad-hezār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 16). [ḫavāric,]*

Saʿādet ẓāt-ı pākında bulunmuş ere yoldaş ol
Ḫavāric ḳavmine uyma virirler pāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 12). [ḫavāric,]*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric ḳavmini ḳıra bu göñlüme ṣafā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 16). [ḫavāric,]*

havāṣ: *Nitelikler, keyfiyetler.*

Hemān on dürlü genc anda ḳomuş ol fāʾil-i muḥtār
Ḫavāṣ-ı ʿaşere *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 18). [ḫavāṣ-ı,]*

havf: *Korku, korkma. havfen korkarak, korku hasebiyle.*

aṣlā Allahdan **ḫavf** etmeyüp o ṭālibi bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẓīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 7). [ḫavf,]*

Bir ālāyı bekler paşālar aḥkām şerʾi refʿ idip
Enbiyādan **ḫavf** hiç yoḳ yerleri ṭamuda nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 8). [ḫavf,]*

Yedi Ṭamu ʿaẕābından hemān bir ẕerre hiç **ḫavfım**
Sekiz uçmaġ degil meylim ki anlarla pazarım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 7). [ḫavfım, -+ım]*

Bir ʿaceb heyʾet Ṣıfātı file beñzer ḳāmeti
Her gören **ḫavf** itdi ġāyet bende şaşdım baḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 4). [ḫavf,]*

Devr-i Mehdīye irişdiḳ seyf ile itmiş ẓuhūr
Ḫavfımız yoḳ ḫāricīden her ġazādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 16). [ḫavfımız, -ımız]*

Hiç terāḥḥum itmez oldu **ḫavf** yoḳ bilmem anıñ
Ḳanġı yüzlerle varır Ḫaḳ bir daḫı dīvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 5). [ḫavf,]*

Ḫavf yoḳ hiç enbiyādan bunların aṣlā bugün
Bir belāya uġramışlar her şehr cümle kūyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 7). [ḫavf,]*

Ḫavf iderim mülk-i dünyā destimizden Ḫaḳ alur
Ḫālimiz yaman olur bil kāfirin ḥükmü ḳavī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 21). [ḫavf,]*

Ḫavf yoḳ Ḫudādan eşrār itmişler
Seḥāvet ehline iderler ʿizzet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 13). [ḫavf,]*

Bedeldir yerine iḫbār itmişler
Ḫavf yoḳ Ḫudādan bu ḳavm-i nādān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 46). [ḫavf,]*

havvā: *Hz. Adem'in eşi, Hz. Havva.*

Sensin sebeb bu ʿāleme **Ḥavvā** ile hem Ādeme
Evvel ile aḫir deme irdin ḳamudan evvelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 5). [ḥavvā,]*

Menbaʾ ol kāʾinātıñ Adem ü **Ḥavvā** bugün
Cinsimiz andan tevellüd eyledi peydā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 1). [ḥavvā,]*

Yaratdı Ādem ü **Ḥavvā** Muḥammed nūr-ı pākiñden
Şit İdrīs Nūḥ nebī geldi bu ʿāleme żiyā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 5). [ḥavvā,]*

Ādemle **Ḥavvā** nūrundan oldu Şit nebi İdrīs Davūd Süleymān
Envār-ı Aḥmed ḳıldı tecellī cümle nebiyye itdi sirayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 11). [ḥavvā,]*

Ādem ü **Ḥavvā** melāʾik yoḳ iken ins ü cin
Nūr-ı pākın ḳandil içre ʿāleme virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 3). [ḥavvā,]*

havż-ı kevser: *Kevser Havuzu; cennette Hz. Muhammet'e verilen ve buradan su içenlerin ebedi olarak susuzluk çekmeyeceği vadedilen havuzun adıdır.*

Murtażādır **ḥavż-ı kevs̲er** sāḳīsi her teşneye
Murtażādır kāse kāse ṣundu her ān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 17). [ḥavż-ı kevs̲er,]*

hay: *Diri, zinde, canlı, hayatta olan.*

Ḫudānıñ nuṭḳuyla s̲ābit bu ʿālem ābıyla **ḥaydur**
Ceʾalnā āyete ḳılmış beyānıñ cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 3). [ḥaydur, -dur]*

hayā: *Kişinin utanma duygusuyla hareket etmesi ve edepli olması anlamına gelen ahlâkî erdem.*

Bu insān resmini düzdi etiñle eyledi iẓhār
Süñük et ṭamar deri ṭırnaḳ ḳıl siñir baġırsaḳ **ḥayā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 6). [ḥayā,]*

hayāt: *(Ar.) Hayat, yaşam. II Ab-ı hayat.*

Cim cemāliñ nūr-ı pākından bizi ḫalḳ eyledi
Ḫa **ḥayātım** sizden oldu yā ḫüsn-i ḫulḳ-ı Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 6). [ḥayātım, -ım]*

Ḫa **Ḫayātım** Murtażanıñ ʿaşḳıyla her rūz u şeb
Mim Müzeyyen ḳıldı cismim ḥasta kāna bir şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 11). [ḥayātım, -ım]*

Ölümden evvel öldüler bular ḥaşr görüp bunda
Ḥayāt-ı ḥıżra irişmişdir ġulām kim olur Caʿfer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 8). [ḥayāt-ı,]*

Bir **ḥayāt** olur ḥıżır-veş her demi leyl ü nehār
Neyleyim Derviş Sükūtī ġaflet-i ehl-i cāhile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 27). [ḥayāt,]*

Ne deñlü var ise maḫlūḳ **ḥayāt** ile sürer devrān
Ḳamunuñ rızḳına bāʿiṯ ʿAlīden ḳısmetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 11). [ḥayāt,]*

Nān yerine bir ṭaʿāmdır her Ṣabīye bu lebin
Bir **ḥayāta** irdi andan devr ider leyl ü nehār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 12). [ḥayāta, -a]*

Ateş-i ʿaşḳına düşdüm yoḳ ḳarārım gel yetiş
Ḥıżır ile irgör **ḥayāta** küllī varım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 2). [ḥayāta, -a]*

Cān niṯār iden bu yolda mülk-i ten bulmaz fenā
Nev **ḥayātı** bulmuş anlar ṣanma bu nuṭḳum güzaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 8). [ḥayātı, -ı]*

Cān niṯār itdim Sükūtī rāh-ı ʿaşḳıñda anıñ
Nev **ḥayāta** irdim ol dem luṭf-ı Ḥaḳ iḥsāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 14). [ḥayāta, -a]*

Nev **ḥayāta** irmek içün ey Sükūtī ḳıl ʿamel
ʿÖmr-i bāḳīye irermiş didi her bir kāmilān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 13). [ḥayāta, -a]*

Teşnelik ṭutdı derūnum sūz-ı ʿaşḳından ḥarāb
Bir **ḥayāt** olsun bu ḳalbim gönderip bir desti ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 6). [ḥayāt,]*

Gerçe cāmiʿ eṭrāfında çaġlayup Ṣūyu aḳar
Bir **ḥayāt** olur içenler maʿnīde cennāt-ı ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 16). [ḥayāt,]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına salik aḳıd bir ṣu cihān içre
Derūnuñ nev **ḥayāt** bulur ebed olmaz bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 18). [ḥayāt,]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına gel iç dilersen ṭālibā bir ṣu
Derūnuñ nev **ḥayāt** bulur gerek dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 12). [ḥayāt,]*

Ḥayāt nev bulur anlar bu naẓmım eyleyen iẕʾān
Olurlar ʿārif-i maʿnā bu nuṭḳu söyleyen insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 3). [ḥayāt,]*

Ḳalb evin güzelce pāk ider uyġūn
Ḥıżır-veş **ḥayāta** irgil ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 20). [ḥayāta, -a]*

Ẕinde ider her ḳulūbu ḳanda irer bir Ẕerresi
Ḥıżır-veş bulur **ḥayātı** görmez ol aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 6). [ḥayātı, -ı]*

ḥayāt-ı nev: *Yeni hayat.*

Ḥayāt-ı nev bulam dāʾim ḳabirde cins-i aḥbāba
Selāmet bezmgāhında ḳuram bir taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 11). [ḥayāt-ı nev,]*

<u>hayber:</u> *Hicaz'da Medine-Suriye yolu üzerinde bulunan eski bir ticaret ve ziraat merkezi.*

Murtażādır emr-i Ḥaḳla **Ḥaybere** itdi hücūm
Murtażādır ehl-i küfre virmez amān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 11). [ḥaybere, -e]*

Ḳaʾlā-yı **Ḥaybere** hücūm eyledi ol seyf-i celāl
Ḳatl eyledi serleşkerini hem bay gedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 15). [ḥaybere, -e]*

<u>haybер:</u> *Hayber kalesi; Hicaz'da Medine-Suriye yolu üzerinde bulunan eski eski ahalisi Yahudi olan bir ticaret ve ziraat merkezi.*

Her bir ġazāda peyġamber ile olduġu meşhūr
Ḳaʾle-i **ḫayberde** nice biñ ḳatl-i küffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 8). [ḫayberde, -de]*

<u>haydar:</u> *Allah'ın arslanı || islam'ın dördüncü halifesi hz. Ali'nin lakabı.*

ʿAşḳile Derviş Sükūtī ḫāk-i pāy-i **Ḥaydarıñ**
Ḳapusında ḳul olup āl-i ʿabāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 21). [ḥaydarıñ, -ıñ]*

Ġafil olma ey Sükūtī bende-i **Ḥaydar** isen
Ḥaşmına āl-i Resūlüñ seyfiyle nuṣret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 9). [ḥaydar,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫānḳāh-ı **Ḥaydara**
Ḳul olup ehl-i vefāsın yā ʿAlī senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 3). [ḥaydara, -a]*

Her ġazāda ibn-i Süfyān ʿAskerīn alma dile
Şām civārı meydānında anlaġıl **Ḥaydar** murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 8). [ḥaydar,]*

Añla gel zāhid Ḥabībiñ naẓmı bir envārdır
Laḥmüke laḥmī ḫaḳḳında söylenen **Ḥaydardır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 2). [ḥaydardır, -dır]*

Bi-ḥamdulillah bugün rāh-ı Ḥudāda rehberim vardır
Muḥammed Muṣṭafā ile ḥaḳiḳat-ı **Ḥaydarım** vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 2). [ḥaydarım, -ım]*

Sivā ḥubıñ geçer āsān bulanlar kāmil-i rehber
Alurlar telḳini mürşid nitekim Ḳanberʾe **Ḥaydar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 2). [ḥaydar,]*

Vücūd mülkü dolu her dem kemāl-i ẕāt-ı peyġamber
İrişdi nūr-ı pākından żiyā ile bize **Ḥaydar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 2). [ḥaydar,]*

Velāyetle bize himmet ḳılan her dāʾimā **Ḥaydar**
ʿİnāyet eyledi her dem kemāliyle bize **Ḥaydar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 1). [ḥaydar,]*

Velāyetle bize himmet ḳılan her dāʾimā **Ḥaydar**
ʿİnāyet eyledi her dem kemāliyle bize **Ḥaydar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 2). [ḥaydar,]*

Ṭarīḳinde sülük itdim gice gün durmazam aṣlā
İrişdi maʿrifet nūru żiyā ile bize **Ḥaydar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 4). [ḥaydar,]*

Anıñ ʿaşḳıyla her dāʾim gürūh-ı evliyā içre
Hidāyet rāhıñ açmışdır cemāliyle bize **Ḥaydar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 6). [ḥaydar,]*

Ḥaḳāyıḳ semtine düşdüm gözümden perde refʿ oldu
Sivādan el çeküp cümle irişince bize **Ḥaydar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 8). [ḥaydar,]*

Sükūtī her ḳabīḥ aḥlāḳ bu ḳalbimden ḫurūc itdi
Şefāʿat- kān Aḥmedʾle yetişdi Ḥaḳ bize **Ḥaydar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 10). [ḥaydar,]*

Ḥāḳ-i pāy-i **Ḥaydara** Derviş Sükūtī sür yüzüñ
İrgör çün ẕāt-ı Ḥaḳḳa seni ol merdān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 9). [ḥaydara, -a]*

Noḳṭa-ı sırr-ı ʿAlīyi bulmaġa her bir nefes
Lāyıḳ-ı ḥiẓmet ile **Ḥaydare** irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 8). [ḥaydare, -e]*

Noḳṭa-ı bāyım dimiş ol pādişāh-ı lā yezāl
Sırrını ifşā ider çün cehrile hep **Ḥaydar** ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 6). [ḥaydar,]*

İbn-i Süfyān leşkerile Şām civārında o dem
Ḥaydar ile cenk iderken urdular bed-kāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 8). [ḥaydar,]*

Pehlivān olmaḳ imiş çün nefsine maḳbūl bugün
ʿAskerī divler şeyāṭīn ḳırmaġa **Ḥaydar** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 8). [ḥaydar,]*

Tīġ-ī **Ḥaydarla** Sükūtī ḫandān düşmanına
Boynuna ur ḫāricīniñ al bugün bir kām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 9). [ḥaydarla, -la]*

Derviş Sükūtī kem-teri olmuş ʿAlīniñ ḳanberi
Bulmaḳ dilersen **Ḥaydarı** erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 16). [ḥaydarı, -ı]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ol ġulāmı **Ḥaydarıñ**
Ḥāk-i pāyiñ bekle dāʾim sen ʿAlīniñ ḳanberi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 17). [ḥaydarıñ, -ıñ]*

Cedd-i **Ḥaydar** nesl-i muṭlaḳ ol imāmıñ enbiyā
Ẕübde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl ʿAbādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 5). [ḥaydar,]*

Cedd-i **Ḥaydar** nūr-ı pāk-i Ḥażret-i Peyġamberiñ
Ol velāyet serveri Ẕeyneʾl-ʿAbā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 5). [ḥaydar,]*

Gel ey ṭālibā her dem ġulām-ı **Ḥaydarım** ben
Ḳulu ḳurbānı olmuşum ʿAlīniñ ḳanberiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 1). [ḥaydarım, -ım]*

Ol ʿAlī ḥaḳḳında Aḥmed laḥmüke laḥmī dedi
Ẕāt-ı pāk **Ḥaydare** Ḥaḳdan ʿaṭāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 12). [ḥaydare, -e]*

Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳī hem vāriṣ-i **Ḥaydar**
İmāmım iḳtidā itsem gerekdir bunlara her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 9). [ḥaydar,]*

Nefs-i şoma virmez aṣlā bunda her dem fırṣatı
Ehl-i beyt-i Muṣṭafāda **Ḥaydarı** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 18). [ḥaydarı, -ı]*

Naḳī imām ʿAlīniñ gör elinde ḥucceti ẓāhir
Hem oldur vārīṣ-i **Ḥaydar** cihāna evliyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 12). [ḥaydar,]*

Bir gedā Derviş Süḳutī ḫāk-i pāy-i **Ḥaydarıñ**
Dürr-i luṭfuñ bir ġulāmı seyr-i Ḫudāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 17). [ḥaydarıñ, -ıñ]*

Ḳıblegāh cümle müʾmīn Aḥmed cihānıñ serveri
Secdegāhımız bizim çün ol Ḥabībiñ **Ḥaydarı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 2). [ḥaydarı, -ı]*

Taḳī nūr-ı nübüvvetden Naḳī hem vāriṣ **Ḥaydar**
Ḥasanuʾl-ʿAskerī mehdi-i Zamān bir livā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 33). [ḥaydar,]*

Nebīler efḍal-i Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā geldi
Velīler serveri **Ḥaydar** ʿAliyyüʾl Murtāẓa geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 2). [ḥaydar,]*

Cism-i nūr enbiyādır dide-i maʾṢūm pāk
Ceddi **Ḥaydar** ol imāmıñ ḥażret-i Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 6). [ḥaydar,]*

Cevher-i yektāyım ki maʿdenim şāh-i Necef
Ḥaydar ibn-i Ṭālibiñ ben sāyesinde kān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 6). [ḥaydar,]*

Āġāz idüben nuṭḳumuza devr ile devvār ʿAlīdir
Ḥatm-i nebī yār-i ḳadim **Ḥaydar** gerek ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 2). [ḥaydar,]*

Vaṣfını abdāl Sükūtī itmege ḥācet degil
Ḥaydarıñ meddāḥı Allah her ʿaṣr-ı destāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 18). [ḥaydarıñ, -ıñ]*

Şemʿ-i cemāliñ nūr-ı hüveydā bezm-i elestden şāh-ı risālet
MiṢbāḥ-ı ḳandīl sensin muḥaḳḳaḳ Murtażā **Ḥaydar** şāh-ı velayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 2). [ḥaydar,]*

Ḥüsnüne ḳıldı beyān rūşen itdi enver ḥaṭ
Ẕülf-i ḳaş u kirpiginde oḳudum ben **Ḥaydar** ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 18, Mısra 2). [ḥaydar,]*

Cāndan ehl-i beyte men ġulām-ı **Ḥaydarım**
Dürr-i luṭfuñ sāʾiliyim tā ezelden Ḳanberim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 26, Mısra 1). [ḥaydarım, -ım]*

Velādet Cihānıñ ḳutbudur Aḥmed Rifāʾī Seyyid
İkinci vāriṣ **Ḥaydar** kemāl ẕātı peyġamber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 6). [ḥaydar,]*

Cenāb-ı Ḥaḳ Ebū Bekir anıñ neslindedir mührü
Seḥāvetde ʿömr-i ʿOṯmān kemāl ẕāt-ı **Ḥaydar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 28). [ḥaydar,]*

Odur burc u ḳamer şemsiñ cihānı ṭutduġu enver
Anıñ ḥüsnüñdeki żiyā görünen nūrudur **Ḥaydar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 34). [ḥaydar,]*

Bendesi ol Āl-i Aḥmed **Ḥaydarıñ**
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 19). [ḥaydarıñ, -ıñ]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i **Ḥaydarı**
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 3). [ḥaydarı, -ı]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i **Ḥaydarı**
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 3). [ḥaydarı, -ı]*

Keṣret-i dünyāya çünki itmez olduḳ iltifāt
Mühr-i **Ḥaydar** ḳalbimizde şuʿle virdi ḳat be ḳat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 2). [ḥaydar,]*

Ḳıblegāhımız ezelden ol imām ʿAlī Naḳī
Secde itgil zāhidā sen maʿnīde bu **Ḥaydar** ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 4). [ḥaydar,]*

Ol imāmıñ āsitānında ġulām-ı **Ḥaydarım**
Tā ezelden bendesiyim Murtażāya ḳanberim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 1). [ḥaydarım, -ım]*

Taḳī nesl-i nebīdendir Naḳīʾniñ ceddi **Ḥaydarʾdır**
Ḥasanuʾl- ʿAskere bende olup ḫāk eri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 15). [ḥaydarʾdır, -dır]*

<u>haydar ʿalī:</u> *Hz. Ali.*

Oldu kerem sırr-ı nebīden sırr-ı Ḫudā **Ḥaydar ʿAlī**
Hem laḥmüke laḥm dedi şānında nemā **Ḥaydar ʿAlī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 1). [ḥaydar ʿalī,]*

Oldu kerem sırr-ı nebīden sırr-ı Ḫudā **Ḥaydar ʿAlī**
Hem laḥmüke laḥm dedi şānında nemā **Ḥaydar ʿAlī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 2). [ḥaydar ʿalī,]*

Ehl-i seḥā maʿdenidir her vechle sāʾillere
Ḳıldı beyān Ḳurʾānıyla merd-i seḥā **Ḥaydar ʿAlī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 4). [ḥaydar ʿalī,]*

Rūy-ı zemīn nevʿī beşer hem daḫı ʿarş-ı melek
Vaṣfıñ ider her nevʿīyle ṣubḥ u mesā **Ḥaydar ʿAlī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 6). [ḥaydar ʿalī,]*

Her nebī devrinde gelüp imdādına itdi kerem
Fehm itmediler kim olduġuñ āl-i ʿabā **Ḥaydar ʿAlī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 8). [ḥaydar ʿalī,]*

Devr-i Resūl-i ser ʿAlī gelmesiyle doldu cihān
Fitne fücūr itdi ẓuhūr urdu Ṣedā **Ḥaydar ʿAlī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 10). [ḥaydar ʿalī,]*

Ḫāricīye lerze düşüp feryād ile itdi fiġān
Ḳavm-i ʿadüv leşkerine virdi fenā **Ḥaydar ʿAlī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 12). [ḥaydar ʿalī,]*

Aṣḥāb-ı kirām bunca ricāl ʿazm-i sefer çün ḳıldılar
Biñ celīl nāzil olup ruḥṣatlar revā **Ḥaydar ʿAlī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 14). [ḥaydar ʿalī,]*

Ḳaʾlā-yı Ḥaybere hücūm eyledi ol seyf-i celāl
Ḳatl eyledi serleşkerini hem bay gedā **Ḥaydar ʿAlī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 16). [ḥaydar ʿalī,]*

Bunca hezār düşman ile bābını urdu yere
Hasr eyledi aṣḥāblara ʿadlile vefā **Ḥaydar ʿAlī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 18). [ḥaydar ʿalī,]*

Ḳavm-i Yehūd cins-i belīd ḍarb ile ḳıldı helāk
Evlād ʿiyāl enṢārına virdi cefā **Ḥaydar ʿAlī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 20). [ḥaydar ʿalī,]*

Vaṣfını mümkün mi ide Derviş Sükūtī her Zamān
Meddāḥı anıñ Allah daḥı itdi ş̲enā **Ḥaydar ʿAlī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 22). [ḥaydar ʿalī,]*

Nūr-ı velāyet bunca kerāmet arż-ı semā itdi ẓuhūr
Miʿrācda o dem ṣunduġu el mihrine **Ḥaydar ʿAlī** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 18). [ḥaydar ʿalī,]*

Telḳīn itdi Muṣṭafādan ol zamān **Ḥaydar ʿAlī**
Himmet eyle bizlere sen ser Saʾdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 3). [ḥaydar ʿalī,]*

haydara: *Allah'ın arslanı || islam'ın dördüncü halifesi hz. Ali'nin lakabı.*

İbn-i ʿamm-ı **Ḥaydara** hem laḥmüke laḥm dedi
Hem dimişdir nūr-ı vāḥid şānına yā Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 3). [ḥaydara,]*

haydar-ı kerrār: *Hz. Ali / kahramanca döne döne düşmana saldıran.*

Şefḳat umma ġayrılerden Aḥmed-i Muḫtār gerek
Sāḳī-i kev̲ser cenāb-i **Ḥaydar-ı Kerrār** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 2). [ḥaydar-ı kerrār,]*

Her bir Nebīniñ devrine daḥı geldi ḥafiyyen
Aḥmed ile birlikte gelen **Ḥaydar-ı kerrār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 6). [ḥaydar-ı kerrār,]*

Miʿrāc yolunda Aḥmed ile itdikleri bir
Gösterdi vilāyet mihrini alan **Ḥaydar-ı kerrār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 4). [ḥaydar-ı kerrār,]*

Dergāh-ı vālāsına Derviş Sükūtī sür yüzüñ
Şefḳat eyler her Zamānda **Ḥaydar-ı kerrār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 18). [ḥaydar-ı kerrār,]*

Sevmez niçün ḫāricīler Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir
Nesl-i nebiyy-i Hāşimīden **Ḥaydar-ı kerrār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 2). [ḥaydar-ı kerrār,]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı ṭālibe gül Ahmed muḫtāra ṣor ṣorma baña
Noḳṭa-ı bāde rumūzuñ **Ḥaydar-ı kerrāra** ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 2). [ḥaydar-ı kerrāra, -a]*

<u>haylī:</u> *"Birçok, çok fazla, epeyce" anlamına gelen sıfat.*

Renc-i keşīr merhemi yoḳ bunca ṭabīb bulmaz devā
Ten mülkünü ḳıldı ḫarāb **ḥayli** zamān dermān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 8). [ḥayli,]*

<u>hayr:</u> *Hayır, fayda, yarar.*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur ẕikr ile muʿtād olan
Fezkurūnī āyetinden geldi bize **ḫayr** zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 8). [ḫayr,]*

Baḳmaz olduḳ medḥ-i ẕemme işbu ʿālemde bugün
Bir idendik ḳahr-ı luṭfu ṣer ile hem de **ḫayr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 8). [ḫayr,]*

On iki gün ṣāʾim olmaḳ Muṣṭafānıñ ʿaşḳına
Nice yüz biñler ʿamelden **ḫayrıla** aḳdem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 6). [ḫayrıla, --ıla]*

<u>hayr u şer:</u> *Hayır ve şer.*

Ḫayr u şer efʿāl-i Ḥaḳdır kimse ṭaʿn eyleme
Müʾmīn muṭlaḳ olanlar ḥüsn-i ẓann-ı aʿlādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 7). [ḫayr u şer,]*

<u>ḫayrān:</u> *Kendinden geçmiş, mest olmuş. Bir şey karşısında hayranlık duyan.*

Kemāl-i ḳadriniñ iẓhār idelden işbu ʿāleme
Naẓar itdim cemāline anıñ **ḫayrānesiyim** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 8). [ḫayrānesiyim, -e, -si, -y, -im]*

Çün bugün bāṭın gözüyle baḳmışım aḥvāline
Her biri bir isme maẓhar düşmüşüm **ḫayrāne** men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 10). [ḫayrāne, -e]*

Hezārān bunda ʿuşşāḳıñ ezelden ḥüsnüne **ḫayrān**
Olurlar mest lā yaʾḳıl bu devriñ nice insānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 7). [ḫayrān,]*

Mevlām seniñ cemāline ʿāşıḳların **ḫayrān** imiş
İrgör bizi kemāline lāyıḳ olan ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 1). [ḫayrān,]*

Fetvāya Ṣığmaz bir yoldur ḥaḳiḳat sırrı incedir
ʿĀşıḳlar bunda **ḫayrāndır** farḳ idemez ḥayvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 8). [ḫayrāndır, --dır]*

ʿAşḳına ey dost düşelden nice **ḫayrān** olmuşam
ʿAḳlımız çün żāyīʿ ḳıldım ḫalḳa destān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 1). [ḫayrān,]*

Heman şāfīʿ Yūsuf mālik bu dersden olmadı āgāh
Müfsidler beyānında ḳalurlar bunda **hayrana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 8). [hayrana, -a]*

hayrāt: *Ar. Yalnızca hayır maksadıyla, herkesin faydalanması için yapılan işler, yapılar.*

Evliyālar himmetiyle düşdi **ḫayrāt** semtine
Luṭfuyla ḳıldı ʿināyet aña hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 11). [ḫayrāt,]*

Ṭavāf-ı ḥacdan evlādır bu **ḫayrāt** ʿind-i Mevlāda
Sevāb cümleden efḍal işit zāhid bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 1). [ḫayrāt,]*

hayret: *Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.*

olduġu ḥālde cānlarına ziyādesiyle eṣʾāb ü düşvār gele ḥabaḳından māʾide içlerinde
baʿżı mübtedi ehl-i ṭarīḳ bulunmaġıyla **ḫayrete** düçār olup ḍalāletde ḳalmālarına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 20). [ḫayrete,]*

Seven oldur sevilen ol nedir bu nāẒ niyāz
ʿĀşıkların Ṣaldı hemān **ḫayrete** bu maʿnāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 6). [ḫayrete,]*

Ṭavāfı ḥacdan evlādır bu **ḫayret** ʿind-i mevlāda
Sevābı cümleden efḍal muḥarrir levḥ-i kübrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 1). [ḫayret,]*

Biḥamdulillah Cenāb-ı Ḥaḳ idüp luṭf-ı ʿināyeti
Bu **ḫayretle** kemāl üzre irişdi cümle ābāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 16). [ḫayretle, -le]*

hayrüʾl beşer: *İnsanların en hayırlısı. II. Hz. Muhammed.*

Ey Ḥabībim teşrīfiñle ṭoldu dünyā ser-te-ser
Sensin ancaḳ maḫluḳata bāʿiṣ **ḫayrüʾl beşer** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 2). [ḫayrüʾl beşer,]*

hayruʾn-nisā: *Kadınların en hayırlısı. II Hz. Fatıma.*

Faṭıma **Ḫayruʾn-nisāya** biż ʿate minnī dedi
Ol Nebī-i faḫr-ı ʿālem şāfīʿ-i maḥşerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 5). [ḫayruʾn-nisāya, -ya]*

Ẓevce-i Aḥmed bilā şek başımıñ tāc-ı gevheri
Dürr-i maʿden Faṭıma hem **Ḫayrüʾn-nisādır** sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 4). [ḫayrüʾn-nisādır, -dır]*

Ol Ḥadice Faṭıma nūr-ı Aḥmed lā raybe fīh
Şāfiʾ rūz-ı cezā **ḫayrüʾn-nisāsın** yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 4). [ḫayrüʾn-nisāsın, -sın]*

Fatıma **Ḫayruʾn-nisānıñ** bāġ u cennet bir gülü
Bunlarıñ ʿaşḳına ṭutmaḳ mātemi rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 17). [ḫayruʾn-nisānıñ, -n, -ı, -n]*

Fatıma **Ḫayruʾn-nisānıñ** ʿaşḳına ey zāt-ı pāk
Ẕenb-i ʿiṣyānıma baḳma ey Şehinşāh-ı cihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 3). [ḫayruʾn-nisānıñ, -n, -ı, -n]*

Māderiñ şānında gelmiş biżʾāte minnī bugün
Nūr-ı ʿayn Fatıma **Ḫayruʾn-nisāʾsın** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 10). [ḫayruʾn-nisāʾsın, -sın]*

ḫayvān: *Canlı mahluk. ll [mec.] Akılsız, idraksiz, ahmak kimse.*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān ile ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 2). [ḫayvāna, -a]*

Gerçe yollar ḳatı Ṣarpdır bunca cebel kāh ṭaş
Yırtıcı **ḫayvān** çoḳdur hiç gezilmez infirād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 6). [ḫayvān,]*

Ey zāhid dünyā-perest yoḳdur sırrına iẕʿānıñız
Ḥayvān gelüp bu ʿālem bulunmaz hiç insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 2). [ḫayvān,]*

Fetvāya Ṣıġmaz bir yoldur ḥaḳiḳat sırrı incedir
ʿĀṣıḳlar bunda ḫayrāndır farḳ idemez **ḫayvānımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 8). [ḫayvānımız, -ı, -mız]*

Derviş Sükūtī açmasun bu esrārı cāhillere
İfşā ider ḫalḳa bir bir bilmez ḳatı **ḫayvān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 12). [ḫayvān,]*

Nām u pāk-i besmelede söylenir her rūz u şeb
Noḳṭa-ı sırrım ḳamu ḫalḳ bilmege **ḫayvān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 8). [ḫayvān,]*

Añlamazlar ẕāt-ı Ḥaḳḳı mürşide yol bulmayan
Kendüni ādem Ṣanur ol maʾnīde **ḫayvān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 6). [ḫayvān,]*

Ṣoḥbeti nādānla itme nār-ı dūzāḫdan işid
Ger bulardan ülfeti kes olma **ḫayvāna** ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 8). [ḫayvāna, -a]*

İnsānıñ **ḫayvāna** tebdīl itmede aḫlāḳını
Ẕabṭ olunmaz ḳatı müşkül aẔdırır sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 7). [ḫayvāna, -a]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem silsile ister o kim
Kendi cāhil farḳ yoḳdur nitekim **ḫayvān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 22). [ḫayvān,]*

Neyleyim Derviş Sükūtī irmemişler kāmile
Cehl içinde ḳaldı anlar şekl-i bir **ḫayvān** nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 10). [ḫayvān,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān ile ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 2). [ḥayvāna, -a]*

Mesned-i dünyāya raġbet eylemişler dün ü gün
Virseler doymaz cihānı ekl ider **ḥayvān** ṣoyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 8). [ḥayvān,]*

Çeşm-i ʿamā ḳanda görsün nitekim **ḥayvān** imiş
Cān gözünü açа gör kim sende bil Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 15, Mısra 1). [ḥayvān,]*

ḥayy ü bāḳī: *Ebedî hayat sahibi olan Allah.*

Ḥayy ü bāḳī bī-zevālsin pādişāh-ı baḥr ü ber
Fehm-i Nāḳış ibn-i Süfyān bī-edeb ḳavm-i cühūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 11). [ḥayy ü bāḳī,]*

ḥayy u bāḳī lā-yemūt: *"Sen o kudret sahibisin ki, senden başka ibadet olunacak ma'bud yoktur, yalnız sen varsın ve sen ebedi hayat sahibisin, halbuki cin, ins helake mahkumdur.*

Ḥayy u bāḳī lā-yemūt sırrını fehm eyleyen
Mevt-i īrād gelmeden bir vāra irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 3). [ḥayy u bāḳī lā-yemūt,]*

ḥaẓ: *Hoşlanma, zevk, mutluluk.*

Pādişāhım iḥsānıñdan cānım ider şimdi **ḥaẓ**
Her kime luṭfuñ irerse dāʾim ider şimdi **ḥaẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 1). [ḥaẓ,]*

Pādişāhım iḥsānıñdan cānım ider şimdi **ḥaẓ**
Her kime luṭfuñ irerse dāʾim ider şimdi **ḥaẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 2). [ḥaẓ,]*

Yoluna virmek sezādır cān u başım her demi
Manṣūr-ı Ḥallac gibi hep ḳanım ider şimdi **ḥaẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 4). [ḥaẓ,]*

Şemʿ-i ḥüsnüne bugün yansam yaḳılsam ġām degil
Maḥvolursa bu vücūd pervānem ider şimdi **ḥaẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 6). [ḥaẓ,]*

Laʿl-i lebinden hemān ʿuşşāḳa virüp būseler
Aġlar iken rūz u şeb giryānım ider şimdi **ḥaẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 8). [ḥaẓ,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendeni şād ider gör
Maḥzūn olmuş ḳalb çün vīrānım ider şimdi **ḥaẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 10). [ḥaẓ,]*

Şerʿ-i pāk Muṣṭafādan ehl-i īmān itdi **ḥaẓ**
Men ʿarefden dersin oḳurlar ehl-i iẕʾān itdi **ḥaẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 1). [ḥaẓ,]*

Şerʿ-i pāk Muṣṭafādan ehl-i īmān itdi **ḥaẓ**
Men ʿarefden dersin oḳurlar ehl-i iẕʾān itdi **ḥaẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 2). [ḥaẓ,]*

Gel Taḳīniñ dāmeni ṭut ister isen zāhidā
Sende ol āgāh bu sırra cümle iḫvān itdi **ḥaẕ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 4). [ḥaẕ,]*

ḥazer: *Ar. Sakınma, korunma.*

Göñül itme **ḥaẕer** benden fiġān eyle nedir Ẕārıñ
Ḥaḳ ile ḳıl bugün ülfet dü ʿālemde odur yârin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 1). [ḥaẕer,]*

Behāyım ṭabʾ-ı ādemden **ḥazer** et yanına varma
Ḥasedle kin kibir dolmuş içi aġvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 9). [ḥazer,]*

ḥāzık: *(Ar. ḥaẕāḳat "mâhir olmak"tan ḥaẕiḳ) Usta, mahâretli, işinin ehli. [Bilhassa hekimler için kullanılır].*

Ḳayd-ı ʿunṢur ẓulmetinden bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Bir ṭabīb **ḥāẕıḳ** ara bul derdine dermān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 10). [ḥāẕıḳ,]*

Neylesün Derviş Sükūtī ḳıldılar cismiñ ḫarāb
Yoḳ tımār itsün derūnuñ bir ṭabīb **ḥāẕıḳ** cevād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 14). [ḥāẕıḳ,]*

Erişir **ḥāẕıḳ-ı** mürşid yolunda cān fedā eyle
İder himmet ḳatı muḥkem görür seni bunda dīdārın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 5). [ḥāẕıḳ-ı, -ı]*

Ḫizmetiñ itdim gice gün mürşid-i bir **ḥāẕıḳa**
Himmetiñ ʿarşdan yüce ol ḳıldılar bir daneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 11). [ḥāẕıḳa, -a]*

ḫāżır: *Her yerde görünen, mevcut olan (Allah).*

Ḫudā her yerde **ḥażırdır** açagör dīde-i cānıñ
Naẕar ḳıl bu derūnuna anı miḥmān bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 7). [ḥażırdır, -dır]*

ḫāżır: *(Ar.) Bir işi yapmak için gerekli her türlü şeyini tamamlamış olan.*

Ḫażır ol abdāl Sükūtī vaḳtiñiz oldu ḳarīb
Ṣon nefes aḫirde ancaḳ dīn ile īmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 9). [ḥażır,]*

Sükūtī sen rıżā bābıñ dilersen dāʾimā bunda
Ḫażır ol nöbetin bekle degil durmaḳ mekāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 14). [ḥażır,]*

ḥażır-ı nāzır: *Her yerde bulunan ve gören Allah, zaman ve mekandan münezzeh olarak her yerde var olan Allah.*

Her yerde Ḥaḳ **ḥażır-ı nāẕır** ṣanma anı nihān imiş
Çeşm-i baṢar rüʾyet ider günden ʿayān beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 1). [ḥażır-ı nāẕır,]*

hazret: *(Bilhassa Allah için) Kat, huzur, nezd.*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticāmız **ḥażrete**
Raḥm idip ḳılsın hidāyet çekmeyelim biz ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 9). [ḥażrete, -e]*

Bāb-ı iḥsānıñ umarım geldim sezāyım yā Ḥafīẓ
İlticāyım **ḥażretine** ṣāḥib-i rıżāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 2). [ḥażretine, -i, -n, -e]*

İrişdi çünki hem rāhım bir özge ʿāleme ol dem
Sarāy-ı vaḥdete irdim o **ḥażretden** vefā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 8). [ḥażretden, -den]*

Maʿşūḳ yoluna virmege ben ʿaşḳile cān beklerim
Şevḳile bugün ol **ḥażrete** varmaḳ içün bu ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 2). [ḥażrete, -e]*

hazret: *Yücelik, ululuk ifade ederken isimlerden önce veya sonra kullanılan saygınlık ifadesi.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavsüʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba **Ḥażretleriniñ** dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -nin]*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā **ḥażretleriniñ** ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -nin]*

Ḥaḳ Teʾālā **Ḥażretleri** ādemi bir ḳaʾlāya beñzedüp ṭoḳuz muḫtelif cevherden bünyād ḳıldıġı beyānındadır Ṭoḳuz ḳat bir cevherden yaratmış Ḫālıḳ-ı Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 3). [ḥażretleri, -ler, -i]*

Pes imdi bu faḳir zenb ü keẕīr mūrdan ednā żaʾifüʾl-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende **ḥażret**
El- şeyḫ Saʿdeddīn el-Cebāvī mesmūʾ-yı ʿācizānemize naẓaran beyneʾn-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 1). [ḥażret,]*

Ẕel Ẕiyāde ḳılmışam men ẕāt-ı pākıñ ḥubını
Ḳaf Ḳarībim tā elestden **ḥażret-i** Ẕeyneʾl ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 18). [ḥażret-i,]*

Re Risālet cevheridir **ḥażret-i** Bāḳır daḫı
Fe Fenāya raġbet itmez Ḥaḳile bulmuş beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 19). [ḥażret-i,]*

Şevḳ-i ʿAşḳile ideriz ilticā ol **ḥażrete**
Āsitānında Sükūtī mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 11). [ḥażrete, -e]*

Mevlevi **ḥażretleriniñ** tekyegāhında bugün
ʿAşḳile her bendesi leyl ü nehār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 7). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -nin]*

Künt ü kenziñ cevheridir Bāḳır Muḥammed **Ḥażreti**
Maʿden-i dürr-i ḥaḳāyıḳ ehl-i seḥā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 7). [ḥażreti, -i]*

Ḥażret-i Ḥūd kāh Ṣaliḥ İbrāhīm İsḥāḳ ile
İsmāʾilim ḳurbān oldu Ḥaḳ içün evlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 7). [ḥażret-i,]*

Ḥażret-i Davūd Süleymān salṭanatda bir ḳarār
Ḥükm ider Ḳāfʾdan Ḳāfʾa ol ʿadlile icrā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 11). [ḥażret-i,]*

Ḥażret-i Cercīs Nebī hem kāh Ẕekeriyā ol Zamān
Tīġ-ı küffārıñ elinden oldular ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 15). [ḥażret-i,]*

Ḥażret-i Yaḥyā gör kim ẓulmüyle oldu şehid
Ḳan pahā heftād hezār Ḥaḳ eyledi ʿiṭā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 17). [ḥażret-i,]*

Ḥażret-i ʿİsāya ol dem emr olup ʿarşa çıḳa
Āsumāna pervāz itdi bekleriz ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 19). [ḥażret-i,]*

Ḥażret-i Saʾd Vaḳḳāṣ hem aṣḥāb içre pek ulu
Oġlu merdūd bir münāfiḳ Ḥüseyne düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 19). [ḥażret-i,]*

Sen olduñ **ḥażrete** maḥbūb cemāl-i ẕāt-ı pākıñla
Seniñ rütbeñ dü ʿālemde riyāset yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 11). [ḥażrete, -e]*

Ḥażret-i Rabbüʾl-Kerīmiñ sevgili bir dānesi
Ol Ḥabīb-i kibriyādır ʿālemiñ sulṭānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 1). [ḥażret-i, -i]*

Ol imām Ẕeyneʾl-ʿAbādır Bāḳır Muḥammed **ḥażretī**
Rāh-ı dinde pişvādır mezhebim Ḥaḳ Caʿferi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 5). [ḥażretī, -i]*

Nesl-i pāk-ı enbiyādır bunlara ḳıl iḳtidā
Ol imām Ẕeyneʾl-ʿAbādır Bāḳır Muḥammed **ḥażreti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 6). [ḥażreti, -i]*

ʿĀbidīn Bāḳır imāmıñ rāhına girsin bugün
Taʾlīm itdi dīn ü meẕheb Caʿfer Muḥammed **ḥażreti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 8). [ḥażreti, -i]*

Ol ṭarīḳāt erlerinden **ḥażret-i** şeyḫ ʿĀrifā
ʿĀşıḳ-ı ṣıdḳ-ı vefādır menbaʾ-ı cūd-ı seḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 1). [ḥażret-i,]*

İltifāt itmez bu keşret ʿālemine Ẕerre hiç
Vaḥdet ilinde beḳādır **ḥażret-i** Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 2). [ḥażret-i, -i]*

Oġlu meʾmūn Ṣundu Zehr-i dāne engür ile
Nūr-ı pāk Muṣṭafānıñ **ḥażret-i** Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 10). [ḥażret-i,]*

Cism-i nūr enbiyādır dide-i maʾṢūm pāk
Ceddi Ḥaydar ol imāmıñ **ḥażret-i** Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 6). [ḥażret-i,]*

Rehber ehl-i ḥaḳāyıḳ Bāḳır Muḥammed **ḥażreti**
Caʿfer oldu rāh-ı dīne tā ezelden pişvā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 7). [ḥażreti, -i]*

Nīş muhācir erlerinden **ḥażret-i** Aḥmed baba
Teşrīfinde cümle ʿālem şād olup buldu ṣafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 1). [ḥażret-i,]*

Derviş Sükūtī ister isen rūz-ı leyāl **ḥażret-i** şāhı
ʿAşḳile gel sen daḫı başını eyle niṯār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 15). [ḥażret-i,]*

Şeyḫ Sinʾān **ḥażretine** ḲayṢer-i Rūm duḫterin
Ḥiẕmetinde daʾvet itdi dīn ü īmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 15). [ḥażretine, -i, -n, -e]*

ḥażret-i ʿīsā: *Hz.İsa peygamber.*

Ne ḥikmet **Ḥażret-i ʿİsā** beḳā-yı iḫtiyār itdi
ʿUrūc itdi semā üẔre bu dünyādan rehā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 23). [ḥażret-i ʿīsā,]*

ḥażret-i peyġamber *Hz. Muhammed (s.a.v).*

Cedd-i Ḥaydar nūr-ı pāk-i **Ḥażret-i Peyġamberiñ**
Ol velāyet serveri Ẕeyneʾl-ʿAbā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 5). [ḥażret-i peyġamberiñ, -in]*

ḥażret-i şāh: *Şah hazretleri. II Hz. Ali.*

Derviş Sükūtī sür yüzüñ dergāh-ı āl-i Ḥaydara
Esrārına vāḳıf ider āsān ile **Ḥażret-i şāh** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 10). [ḥażret-i şāh,]*

Sükūtī bir gedā ḳuldur irince **Ḥażret-i şāha**
Hezārān ḫāk-i pāyinde murādım virdi ol server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 9). [ḥażret-i şāha, -a]*

Gel imdi ulu dergāha iresin **ḥażret-i şāha**
Virirler mesned-i pāye seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 7). [ḥażret-i şāha, -a]*

ḥażret-i sübḥān: *Her türlü kusur, ayıp ve eksiklikten münezzeh, uzak (Allah).*

Sen seni kimseye hemān tā bildire ʿilmeʾl yaḳīn
Göstere ʿayneʾl yaḳīn ol **Ḥażret-i Sübḥāna** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 6). [ḥażret-i sübḥāna, -a]*

he: *He (ه), Arap alfabesinin yirmi yedinci harfi.*

Vav vücūdum mülk içre ẕāt-ı Ḥaḳ itdi ẓuhūr
He hidāyet andan oldu bizlere her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 28). [he,]*

Te Teberrā ḳılmışız biz āl-i merdān ḳavmine
He Hidāyet bulmaz anlar cins-i ḥar ehl-i cefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 6). [he,]*

hebā: *Boş, beyhude, nafile, ziyan.*

Bu salṭanat çıḳar elden ḳamu varlıḳ **hebā** olur
Bu ʿömrüñ tiz gelür geçer seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 3). [hebā,]*

ʿÖmrünü virdi **hebāya** ʿaşḳ-ı mecāzī ḥükmile
Kendini ifnā idince nefsiyle itdi fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 9). [hebāya, -y, -a]*

Saʿyını virmiş **hebāya** reh-nümāsız şol kişi
Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber ol Yezdānʾı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 11). [hebāya, -y, -a]*

Raġbetim yoḳ māsivāya bize Saʿdîler dinir
Virmezim ʿömür **hebāya** bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 2). [hebāya, -y, -a]*

Saʿyıñız gitmez **hebāya** rāh-ı Ḥaḳda her zamān
Güher aṣlā irersin mesnediñ ʿālī şerīf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 5). [hebāya, -y, -a]*

Cān niṣār iden bu yolda ṣanmañız olur **hebā**
Ḳıymetiñ Ḥaḳdır viren bil nice biñ sīm-i Ẕer gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 3). [hebā,]*

Bir ṭabīb üstāda ḥiẕmet eyledin bunca Zamān
Saʿyını virdi **hebāya** āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 4). [hebāya, -y, -a]*

Saʿyiñ **hebā** gitmez hemān düş ḥaḳiḳat rāhına
Sür erenler pāyına yüz olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 5). [hebā,]*

Terkine gel ġayret ile ḥubını ḳalbimden çıḳar
Ṣanma bāḳī bu ḥabīṣi hep **hebādır** ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 12). [hebādır, -dır]*

Tekāsül iyledim pek çoḳ bu ʿömrümüz **hebā** gitdi
Saña maʾlūmdur her ḥālim bu nefsimdir baña düşmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 7). [hebā,]*

Saʿy itdiġi rūz u leyāl cümlesi gitdi **hebā**
Bulmadı rehber-i kāmil müşkülüñ ḥāl ide tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 9). [hebā,]*

Olar kim sevmedi cāndan münāfıḳ gizli dīn ṭutdu
Perişān eyle aḥvāliñ **hebā** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 10). [hebā,]*

ʿÖmrümüzü virdi **hebā** miḥneti devrān-ı felek
Bir cāzū zen naḳş-ı zībā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 7). [hebā,]*

Keṣretiñ berzāḫı virir fenāya
Maḥv ider cismiñ gider **hebaya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 10). [hebaya, -y, -a]*

Derd-i fikrim her seḥerler olmasun bunda **hebā**
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 11). [hebā,]*

hecr: *Ayrılık; sayıklama, hezeyan. II Bezm-i elestte ilahi sevgiliye söz verdikten âşığın^içinde yaşanılan dünyaya gelerek ilahi sevgiliden ayrı kalması hali (tasavvufî bağlamda).*

Hecr odundan āh iderim derdiyle rūz u leyāl
Neyleyim Derviş Sükūtī ḥālimiz yaman bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 27). [hecr,]*

hedef: *Nişan alınacak yer, nişangâh.*

Cümle varıñ işbu yolda eyleye cāndan niṣār
Merd odur ki her belāya sīnesin ḳılmış **hedef** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 6). [hedef,]*

hedm: *Yıkma, harap etme.*

Bu Vīrān kārḫāneniñ ben görmedim ābādını
Hedm olur dün ü gün ʿayāndır olmada ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 6). [hedm,]*

heft: *Yedi, sayı sıfatı.*

Fātiḥa **heft** āyet oldu zülf ḳaşın kirpigin
Fehm idenler işbu sırrı mecmūʾuʾl- Ḳurʾān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 5). [heft,]*

Sī vü dü ḥarfiyle ḳılmış vechini hem de ʿayān
Anlına **heft** āyetini gördüm yazarlar yekser ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 4). [heft,]*

ʿAsker-i dīvler şeyāṭīn **heft** ü ser-te-ser bir ejderhā
Hiç muḳābil kimse olmaz bir belādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 7). [heft,]*

Tertibinde nār-ı dūzāḫ bunlarıñ bezm-i ezel
Yerlerini Ḥaḳ yaratdı **heft** nīrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 8). [heft,]*

Yüzünde **heft** kelāmullah görünür sırr-ı Ḳurʾān
Ḳaşıñla kirpigiñ bir sırr-ı kemāl vech-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 1). [heft,]*

Maʾnīde sebʿaʾl-meṯānī Fātiḥa **heft** āyeti
Vech-i insān üzre mesṭūr dedi Ḥaḳ peygamberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 3). [heft,]*

Ẓulmetde idi cümle cihān gelmeden ol ḫātem-i nebī
İtdi ẓuhūr ḳıldı żiyā iḳlīmi **heft** māhveşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 4). [heft,]*

Āyet-i **heft** Fātiḥadır çünki yüzine ʿayān
Cemʾ itdi Ḫudā anda ʿulūmuñ mecmāʿ-ı esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 11). [heft,]*

Vechini **heft** āyetini ḥarf be ḥarf yazmış Ḫudā
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginde yedi ḥaṭ iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 7). [heft,]*

Aġzında aġusu **heft** ser yalandır
Şoḳarsa bulunmaz bir daḫı deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 15). [heft,]*

ʿĀlem ṭaʿn ider ḫārici devrān
Yerleri **heft** Ṭamu bir ulu meydān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 48). [heft,]*

Levḥ-i ḥüsnüñde yazılmış yedi ḥaṭ dürr-i necef
Fātiḥa **heft** āyetdir naẓm-ı Ḥaḳ añla şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 2). [heft,]*

heft āyeti: *Yedi ayet; Fatiha suresi.*

Vechine **heft āyetini** gördüm oḳurmış ehl-i ʿaşḳ
Secde-gāhı evvelde Ādem virdi esmāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 3). [heft āyetini, -in, -i]*

Sī vü dü ḥarfi tamāmen yazdı levḥ-i ḥüsnüne
Vechini **heft āyetle** Ṣāfī Ḳurʾān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 4). [heft āyetle, -le]*

heft iḳlīm: *Yedi iklim, bütün dünya.*

Ki buñlarla żiyā virir ḥaḳīḳat şemsiniñ māhı
Münevver ṭutdu **heft iḳlīm-i** Zemīniñ eyledi rūşān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 70). [heft iḳlīm-i, -i]*

heftād: *(Fars.) Yetmiş.*

Ḥażret-i Yaḥyā gör kim ẓulmüyle oldu şehid
Ḳan pahā **heftād** hezār Ḥaḳ eyledi ʿiṭā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 18). [heftād,]*

Muḥaḳḳaḳ itdi ravīler behr-i şaḫṣa diyet vardır
Nebīler zümresi **heftād** hezārla ḫūn pahā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 22). [heftād,]*

hel atā: *İnsan suresi. - İnsan (henüz) anılır bir şey değilken (yaratılmamışken) üzerinden uzunca bir zaman geçti. (İnsan suresi,1)* -.

Şānına taḥḳīḳ buyurduñ ol ʿAlī bin Ṭālibiñ
Sūre-i Ḳurʾān içinde **hel atā** senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 4). [hel atā,]*

hel etā: *" Hakikatte (kesin, şüphesiz) geldi. İnsanın üzerinden henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı zaman insan oluncaya kadar geçirdiği merhaleler sonucu nutfe haline geldi (İnsan Sûresi 76/1). " İnsanın henüz insan sıfatına gelmezden önceki yaratılış serüveni ifade edilmektedir II Hel, arapça soru edatı, gerçekleme ve doğrulama anlamına gelmektedir.*

Murtażādır vaḥy-i Ḥaḳla **hel etādır** şānına
Murtażādır ʿayn-ı Aḥmed dehre sulṭān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 7). [hel etādır, --dır-dır]*

helāk: *Mahvetmek, perişan etmek, yok etmek.*

Kime ʿarż ḳılam ḥālim bu cismimi **helāk** itdin
Yanar pervāneveş her dem ḳapunda bir ricāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 3). [helāk,]*

Teġā'fül olma sen şāhım buña dil virme gel aṣlā
Seniñ gibi nice şāhlar **helāk** itmiş yamandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 8). [helāk,]*

Yaʿḳūb gibi rūz u leyāl dīdelerim ḳan aġladı
Derdi Yūsuf itdi **helāk** neyleyim ben āh ile vāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 8). [helāk,]*

Şuʾaybıñ muʾacciz bāhir semādan od düşüp ḥāke
Helāk itdi ḳamu ḳavmiñ duʿāsıyla fenā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 14). [helāk,]*

Ḳavm-i Yehūd cins-i belīd ḍarb ile ḳıldı **helāk**
Evlād ʿiyāl enṢārına virdi cefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 19). [helāk,]*

helāl: *Dini yönden yasaklanmamış olan, dinin kurallarına aykırı olmayan.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her daʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān **ḥelāl** olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [ḥelāl,]*

Baḳmaz oldular **ḥelāle** ekl idip bunca ḥarām
Rüşvetiñ her bāb-ı meftūḥ eḫaẕ iderler āṣikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 15). [ḥelāle, -e]*

Tefriḳ itmezler ḥarāmı hem **ḥelāli** bu ʿaṣr
Āyetinde Ḥaḳ buyurmuş bizlere ġāyet nehiy *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 15). [ḥelāli, -i]*

Mühācir ehl-i servetden Ḥācı Emīn aġa-zāde
Peder emvāl-i **ḥelālinden** nisār itdi bu ḳazada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 6). [ḥelālinden, -in, -den]*

hele: *"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.*

ʿĀşıḳ olan zikr-i Ḥaḳḳa meşġūl olup leyl ü nehār
Baḳmaz **hele** ṣaġ u ṣola Ẕevḳ-i Ḥaḳḳa lāyıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 4). [hele,]*

Gelüp vaḥdet diyārından bu kesretde fenā bulduḳ
Gezerken zār-ı sergerdān **hele** bir rehnümā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 2). [hele,]*

Hele ben ʿaşḳile her dem fenā baḥrında ġarḳ oldum
Vücūdum küllī maḥv olup ki aṣlā hiç āsārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 9). [hele,]*

Söz uzatma **hele** zāhid sendendir bu ḳīl u ḳāl
ʿÖmrüñüz laḳ laḳ ile geçmede her rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 1). [hele,]*

Görüp bu ḫalḳa ẕikre Ḫudāyı yād idip bir çoḳ
Hele bu ateş-i ʿaşḳa vücūdunu ṣalan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 4). [hele,]*

İtme feryād boş yere **hele** zāhid sözü kes
Ẕikr ile doldur derūnuñ cehd ide gör her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 14, Mısra 1). [hele,]*

Terk-i dünyā itmeyince yār **hele** girmez ele
Neylesün ol düşmeyince ʿāleme dilden dile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 29, Mısra 1). [hele,]*

helvā: *Helva, tatlı.*

Sivā ḥubı ile her dem cihān ẕevḳine dūş olmuş
Ṭaʿāmıñ tāẔe ter cinsin ḳamu **ḥelvā** ile ister *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 6). [ḥelvā,]*

hem: *"Hem ... hem ..." bağlacı.*

Yedi yüz **hem** yigirmi tam kirişler baġlayup anda
Ḳuruldu taḫt-ı ḫaḳānı otursun ol şāh-ı ebrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 11). [hem,]*

Hem üç yüz altmış ırmaḳlar aḳıtdı şehr-i āʿẓamda
O mülkün bāġ-ı bostānıñ ṣular hem her gün virir işmār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 19). [hem,]*

Hem üç yüz altmış ırmaḳlar aḳıtdı şehr-i āʿẓamda
O mülkün bāġ-ı bostānıñ ṣular **hem** her gün virir işmār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 20). [hem,]*

Açdı erkān-ı ṭarīḳat **hem** ḥaḳīḳat rāhına
Ḳullarına itdi iḥsān ol cenāb-ı kibriyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 17). [hem,]*

Noḳṭa bir cevher ḫaḳāyıḳ ketm iken bezm-i ezel
İtdi ifşā sırrını **hem** ol ʿAlīyyüʾl Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 22). [hem,]*

Nūr-ı ʿaynıdır anıñ **hem** ol iki şehzādeler
Biri zehr ile şehīd vü **hem** birisi Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 25). [hem,]*

Nūr-ı ʿaynıdır anıñ **hem** ol iki şehzādeler
Biri zehr ile şehīd vü **hem** birisi Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 26). [hem,]*

İlticāmız bunlaradır her demi leyl ü nehār
Dürr-i luṭfundan umarız derdimize **hem** devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 28). [hem,]*

Ḫı ḫaber virdi ḫaḳīkat rāhını ṭāliblere
Dal delīl oldu bize **hem** şāh Ḥüseyn-i Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 8). [hem,]*

Hem Ṭarīḳ-i Aḥmedīye ṣıdḳile bel baġlayan
Nār-ı dūzāḫdan emīndir şüphesiz yoḳ hiç aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 7). [hem,]*

Bāb-ı dīni anlar açdı **hem** ḥaḳīḳat rāhını
Bunlar ile menzil aldı kim idendi reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 9). [hem,]*

Hem tekāsül itmek ile olmaz hiç
Cehd idelim bulmaġa bir reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 7). [hem,]*

İbn-i ʿamm-ı Ḥaydara **hem** laḥmüke laḥm dedi
Hem dimişdir nūr-ı vāḥid şānına yā Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 3). [hem,]*

İbn-i ʿamm-ı Ḥaydara hem laḥmüke laḥm dedi
Hem dimişdir nūr-ı vāḥid şānına yā Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 4). [hem,]*

Ol Ḥasanuʾl-Müctebānıñ zehrini nūş eyledik
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya cān u baş ḳıldıḳ fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 6). [hem,]*

Şübhemiz yoḳ şefḳat ider ol Resūl-i kibrīyā
Āl-i Aḥmed bendesine **hem** ʿAlī Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 2). [hem,]*

Hem Ḥüseyn-i Kerbelāda ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk dökdü ḳan aġladı arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 5). [hem,]*

Mūsā Kāẕım imāma cān niṯār itdik bugün
Ol imām her dü ʿālem **hem** ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 10). [hem,]*

Murtażādır nūr-ı vāḥid **hem** daḫı laḥmüke laḥm
Murtażādır Muṣṭafāya yār-ı aḳrān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 5). [hem,]*

Sensin sebeb bu ʿāleme Ḥavvā ile **hem** Ādeme
Evvel ile aḫir deme irdin ḳamudan evvelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 5). [hem,]*

Bunca gedā ʿāşıḳlara **hem** yolunda Ṣādıḳlara
Gece gündüz yanıḳlara senden kerem eyle ʿaṭā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 11). [hem,]*

Sen şehinşāh bu ʿālemde pādişāhlar serveri
Hem delīl cümle ʿālem ins ü cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 2). [hem,]*

ʿAşḳile baʿż ḥaḳāyıḳ **hem** enel-Ḥaḳ çaġırır
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac cismiñ itdiler kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 9). [hem,]*

ʿAşḳ ile **hem** Şeyḫ Ṣanʾān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 13). [hem,]*

Kīn kibir benlik ḥased **hem** daḫı ʿucb ile riyā
Şeş cihātiñ bende çekmiş fetḥ olunmaz saña bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 5). [hem,]*

Ḳalbine ger kin kibirle dāḫil olsa **hem** riyā
Yedi ṭamudan eşeddir dünyāda çekdi ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 5). [hem,]*

Sāḳī-i kevṯer Ḥasandır pādişāh-ı dü cihān
Hem Ḥüseynī şāh şehīd-i Kerbelāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 4). [hem,]*

Mūsā-yı Kāẕım Rıżādır ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Hem yediler ḳırḳlar içre Ṣāḥib-livāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 12). [hem,]*

Ol Muḥammedʾdir Taḳī **hem** pişvā-yı rāh-ı din
Mürşid-i kāmil dilersen reh-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 15). [hem,]*

Hem ʿAlī muṭlaḳ Naḳīniñ cedd-i pāk-i Muṣṭafā
Anlara ḳıl iḳtidāyı ḳıble-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 17). [hem,]*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ile aʿṭā her ne ise vāridāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 5). [hem,]*

Ḥams evḳātı gözetgil emr-i Ḥaḳḳı ṭut ḳavī
Ḳabr içinde ola āsān **hem** suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 8). [hem,]*

Seḥerde uyanur ḳuşlar nebātātla **hem** aġaçlar
İder ẕikir ḳamu ṭaşlar uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 5). [hem,]*

Medḥ-i ẕemme bunda baḳmaz ʿāṣıḳ-ı Mevlā olan
Ḥālimiz ṭaʿn eylesün ḳo ẕükūr ile **hem** inās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 4). [hem,]*

Ehl-i derd itmez şikāyet ḥālini hiç kimseye
Luṭf ider bir gün aña **hem** āsānıyla Rabbüʾl-Ġıyās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 6). [hem,]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī **hem** ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda eyledim iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 13). [hem,]*

ʿAşḳile sen gir yola baḳma **hem** Ṣaġa **hem** Ṣola
Ḥaḳ buyurmuş **hem** Resūle cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 3). [hem,]*

ʿAşḳile sen gir yola baḳma **hem** Ṣaġa **hem** Ṣola
Ḥaḳ buyurmuş **hem** Resūle cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 3). [hem,]*

ʿAşḳile sen gir yola baḳma **hem** Ṣaġa **hem** Ṣola
Ḥaḳ buyurmuş **hem** Resūle cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 4). [hem,]*

Mürşide bel baġlayıp her seḥerler aġlayup
Deryā gibi **hem** çaġlayup cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 8). [hem,]*

Ol saḳa **hem** ḥamrını Derviş Sükūtī kem-tere
Ṣundular bezm-i ezel bir cām ile mestān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 9). [hem,]*

Rifʿat bulur rūz u leyāl evc-i semā eyler ʿurūc
Cibrīl olur **hem** rehberi neyler aña aġyār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 6). [hem,]*

Yā İlahī derde düşdüm **hem** devā senden meded
Ol Ḥabībiñdir Muḥammed Muṣṭafā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 1). [hem,]*

Hem daḫı Aḥmed buyurdu nūr-ı vāḥid Ḥaḳḳına
Laḥmüke laḥmī ki sensin Murtażā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 5). [hem,]*

Dürr-i bāṭınından anıñ **hem** ol iki şehzādeler
Gün gibi itmiş ṭulūʿ nūr-ı żiyāsından meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 9). [hem,]*

Dinleme vāʿiẓ sözüñ hiçbir ḳuru daʾvādır hep
Belki anıñ Ṣoḥbeti **hem** ḳalbiñ eyler çoḳ fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 8). [hem,]*

Naḫnü aḳreb sırrını **hem** zāhidā fehm itmedi
Cehl içinde ḳaldı muṭlaḳ almadı Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 5). [hem,]*

Mihr-i vechinden anıñ **hem** āfitāb olmuş żiyā
Nūra ġarḳ itmiş cihānı eyledim envār aḫz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 9). [hem,]*

ʿAḳl-ı maʿāş her ṭālibe dāʾimā dünyā leẕīẕ
Terk-i sivā her kāmile **hem** daḫı ʿuḳbā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 2). [hem,]*

Küntü kenziñ sırrına **hem** maḥrem oldu çün bular
Hep meẓāhir oldu añlar ḥalḳına maʿnā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 7). [hem,]*

Ḳahr-ı luṭfı bir idendiḳ yār ile aġyārı **hem**
Ẕevḳ-i Ḥaḳla pür-Ṣafāyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 7). [hem,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī serdār-ı şāh-ı evliyā
Vāriṣ-i Aḥmed Nebī **hem** şāh Ḥüseyn-i Kerbelādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 4). [hem,]*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu tāc-ı saʿādet başıma
Mezhebim Caʿfer ḥaḳiḳat **hem** bize Ḥaḳdan ʿaṭādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 6). [hem,]*

Kāẓım oldu cümle müʾmīn ḳıblegāh şüphesiz
Secdegāh-ı ʿālem oldur **hem** imām u muḳtedādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 8). [hem,]*

Şāh ʿAlī Mūsā Rıżādır ehl-i ḥaḳīḳat maʿdeni
Hem Ṭarīḳ-i evliyāda cümle Ḥaḳḳı reh-nümādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 10). [hem,]*

Kāʾinātıñ ḳuṭb olmuş her dü ʿālemde Naḳī
ʿAskeri gelmiş bu dünyā ḥalḳına **hem** pīşvādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 14). [hem,]*

Pādişāh baḫr u ber ḥükm ider ḳāfdan ḳāfa
ʿAdlile ṭutmuş cihānı **hem** şāh-ı kişverdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 4). [hem,]*

Ol Ḥasan şāh şehīd **hem** Ḥüseyn-i Kerbelā
Teşnegān-ı ümmete ol Ṣāḳī-i kevṣerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 7). [hem,]*

Mūsā Kāẓım imām her dü ʿālemde bugün
Hem ʿAlī Mūsā Rıżāya beẕl olan cān ile sırdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 12). [hem,]*

Ol Muḥammeddir Taḳī **hem** Pādişāhımız Naḳī
Ḥükm iden bu cümle ḫalḳa ol imām ʿaskerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 13). [hem,]*

Men ʿarefle maʿrifet dersini oḳu bugün
Rabbine āgāh olup **hem** cümle ʿirfān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 10). [hem,]*

Baḳmaz olduḳ medḥ-i ẕemme işbu ʿālemde bugün
Bir idendik ḳahr-ı luṭfu şer ile **hem** de ḫayr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 8). [hem,]*

İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ kemāl sırrına irmiş
Ledün ʿilminde **hem** yektā ezelden Caʿferim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 8). [hem,]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya ḳul olan şefḳat bulur
Hem Ṭarīḳ-i enbiyāda ʿaşḳile ülfet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 2). [hem,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān baş ḳoyan
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāda her Zamān ʿizzet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 6). [hem,]*

Ḳıblegāhı evliyādır **hem** ʿArab mülk-i ʿAcem
Ol ʿAlī Mūsā Rıżāda cümlesi himmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 13). [hem,]*

Bularla ser-te-ser dünyā vü ʿuḳbāya **hem** müzeyyendir
Ḳamu elvān ile naḳşı dü ʿālemde hemān meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 3). [hem,]*

Her kelāmı buġża mebnī **hem** ḥasedle vāʿīẓiñ
Ḥırş ile eyler niẕāʾlar ḫalḳa her dem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 9). [hem,]*

Sensin ol maḥbūb-ı ḫāliḳ **hem** şefīʾü'l-müznibīn
Raḥmet içün gönderildin şāfīʾ-i yevmüʾl ḥaşr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 3). [hem,]*

Ḳalblerinde kin kibirle buġūz itmişler refīḳ
Hem tenāsūḫ meẕhebince gitdi bunlar bir ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 20). [hem,]*

İncil seniñ Tevrāt seniñ Mūsā ile ʿİsāya **hem**
Cibrīl ile irsāl idip Davūdʾa **hem** virdin Ẕebūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 7). [hem,]*

İncil seniñ Tevrāt seniñ Mūsā ile ʿİsāya **hem**
Cibrīl ile irsāl idip Davūdʾa **hem** virdin Ẕebūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 8). [hem,]*

Degildir münkiriñ ḫāli derūnuñ itmege enver
ʿUcub riyā ile memlū vücūduñ şehri **hem** yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 2). [hem,]*

ʿİlmiyle zāhid Ḥüseyn gör kendini rehber ṭutar
Ḳalb-i memlū kin kibirle **hem** ḥased ekṣer ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 2). [hem,]*

Ḳılsa ol mūr-ı żaʿīfden ḳalbini aḫḳar bu gün
Cümle ʿālem içre Mevlā **hem** anı sürūr ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 8). [hem,]*

Benlik sizi aṣlā ḳomaz **hem** kibriñiz muḥkem ḳatı
Çoḳ uġraşıp sivā ile bıraḳmaz sizi nefsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 3). [hem,]*

Ḳalbiñiz **hem** ḳara ṭaşdan ḳaradır reng-i siyāh
Neylesün yā misk-i Sābūn ḳaṭrānı ār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 9). [hem,]*

Māsivādan el çeküp Derviş Sükūtī **hem** bugün
Ḥaḳ ile olmuş muḥaḳḳaḳ çün bezm-i pazarımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 11). [hem,]*

Nesl-i Aḥmedden Muḥammed Bāḳıra oldu **hem** ẕuhūr
Luṭfuyla ḳıldı saʿādet sāyesinde aġniyāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 7). [hem,]*

Ol ʿAlī Mūsā Rıżādır şāh İran **hem** ʿArab
Ḫādimim ben anıñ kim ʿadlile ehl-i vefāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 11). [hem,]*

AṢlımız **hem** Ḥaḳdır belī Saʿdeddīndir şeyḫim velī
Erkān-ı Ḥaḳ ṭoġru yolu ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 3). [hem,]*

Ḳutb-ı ʿālem **hem** pīrimiz ḳırḳlar gürūhu mürşidimiz
Üç yüzlerden her birimiz ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 5). [hem,]*

Her bāġçeniñ bülbülleri vird itdiġi **hem** dilleri
Bizde durur hep gülleri ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 7). [hem,]*

Şeyḫ Sükūtī Murtażāyım Saʿdeddīn **hem** liḳāyım
Ẕāt-ı Ḥaḳla **hem** beḳāyım ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 11). [hem,]*

Şeyḫ Sükūtī Murtażāyım Saʿdeddīn **hem** liḳāyım
Ẕāt-ı Ḥaḳla **hem** beḳāyım ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 12). [hem,]*

Neyleriz biz bu dünyāyı Ṣatdıḳ elden **hem** ʿuḳbāyı
İsteriz biz ol Mevlāyı ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 7). [hem,]*

Baḳmazız biz ḳīl u ḳāle evlād ile **hem** ʿıyāle
İrdik bugün **hem** bir ḥāle ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 9). [hem,]*

Baḳmazız biz ḳīl u ḳāle evlād ile **hem** ʿıyāle
İrdik bugün **hem** bir ḥāle ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 10). [hem,]*

Ḳutb-ı cihān ol serveri sāliklerin **hem** rehberi
Olmuş Sükūtī bir kem-teri ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 15). [hem,]*

Bitmez eyle Ṣafī ʿasel **hem** daḫı gümüş ḳalay
Āb u limon sirke ile bir Ṣanur abdalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 11). [hem,]*

Men ʿaref sırrına āgāh it Sükūtī kem-teri
Mürşid-i kāmiller ile sen aña ver **hem** de ders *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 10). [hem,]*

Fayıḳ olan kenz-i ḫafī sırrına **hem** maḥrem olup
İrdi bugün Men ʿarefʿe ḳul-ı Resūl nāṭıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 7). [hem,]*

Sī vü dü ḥarfiyle ḳılmış vechini **hem** de ʿayān
Anlına heft āyetini gördüm yazarlar yekser ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 3). [hem,]*

Cinānıñ vaṣfını eyler yedi ṭamu ʿaẕābıñ **hem**
Bu ḫalḳı ḳorḳudur böyle nice tezvīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 3). [hem,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīdir zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseynī şāh şehid-i Kerbelāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 6). [hem,]*

Ḳuṭb-ı aḳṭāb-ı cihāndır **hem** ʿAlī Mūsā Rıżā
Ol reʾīs-i Kāʾinātıñ evliyāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 11). [hem,]*

Nesl-i evlād Resūldür ol Muḥammed şāh Taḳī
Hem ʿAlī İmām Naḳīdir ehl-i vefāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 14). [hem,]*

ʿAsker ibn ü Nāḳīden ṭoġdu burc-ı evliyā
Mehdi-i Ṣāḥib Muḥammed **hem** livāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 16). [hem,]*

Ṭutma zāhid sālūs eyle ehl-i ʿaşḳı sende bir
Ḳanda olur bülbül ile bir arada **hem** de zāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 8). [hem,]*

Cān niṯār it evliyālar **hem** erenler rāhına
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol sulṭāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 5). [hem,]*

Bezmine elmās ḳadeḥle dürlü ziynetler virip
Ṣun kevṯer şerbetinden **hem** bula leẕẕet dimāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 6). [hem,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendine eyle naẓar
Hem derūnuñ pāk ide gör ḳalmaya aṣlā sürāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 14). [hem,]*

Ḳaşlarındır ḳāb-ı ḳavseyn **hem** yüzüñ ümmüʾl kitāb
Sī vü dü ḥarfle cemāliñ virdi eşyāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 7). [hem,]*

Ẕikr-i fikir māl-ı dünyā cemʿine eyler heves
Laʿnet anıñ mālına **hem** saʿy olan girdāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 6). [hem,]*

Hem eneʾl Ḥaḳ naʿrasını urmışız Manṣūr gibi
Bir tecellī irdi Ḥaḳdan olmuşum berdār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 3). [hem,]*

İrişdi çünki **hem** rāhım bir özge ʿāleme ol dem
Sarāy-ı vaḥdete irdim o ḥażretden vefā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 7). [hem,]*

Hem eneʾl-Ḥaḳ naʾrāsını uralım her rūz-şeb
Cān virelim ManṢūr āsā her zamān bir tam gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 3). [hem,]*

Şevḳ-i ʿaşḳile Ḥüseyne çünki olduḳ biz ġulām
Hem anıñ ʿaşḳına her dem ṭutarız mātem gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 8). [hem,]*

Ḳahr-ı Luṭfu bir ḳılanlar ey Sükūtī bu zamān
Neylesin ol cāna bunda dīn ü tersā **hem** de firenk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 10). [hem,]*

Olursun ʿāleme sulṭān gedā iken bu dehr içre
Süleymān-ı zamān olduñ elinde **hem** ḳamu varıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 8). [hem,]*

Yār ile hem-dem olayım çoḳ zamānlar cehd idip
Girdi aġyār **hem** arāya dil-rubāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 4). [hem,]*

Hem Ḥüseynʾi Kerbelāda ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk itdi feryād āh ile hep zār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 5). [hem,]*

Kāẕım oldu pādişāh-ı lā-yezāl bī-zevāl
Hem ʿAlī Rıżā yolunda cānımız niṯār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 10). [hem,]*

Uyma Ṣaḳın sen hevāya beyhūde **hem** sivāya
Ṣalma başın ġavġāya devrān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 5). [hem,]*

Dinleme münkir sözüñ açma añа **hem** rāzın
Rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ meydān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 11). [hem,]*

Hiç delIl sezā olmaz imiş yolların bir daḫı çoḳ
DIv şeyṭān seni ḳomaz **hem** dimār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 12). [hem,]*

Sen şefīʾ ol çār-i yārin ḥürmetine yā ḤabIb
Hem iki şehzādegānıñ ʿaşḳına ey pür-kemāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 12). [hem,]*

Men ġulām-ı ḫandān-ı Muṣṭafādır sevdigim
Hem imām u dü cihānıñ Murtażādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 2). [hem,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīdir Pādişāh-ı lā-yezāl
Hem Ḥüseyn şāh-ı şehid-i Kerbelādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 4). [hem,]*

Heşt imām Mūsā Rıżādır ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Hem yediler ḳırḳlar içre pişvādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 14). [hem,]*

Miḥnet-i derd-i elem şādıyla mesrūrum **hem**
Ḳahr-ı Luṭfu bir idendeñ her bir hevādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 3). [hem,]*

Ẕevce-i Aḥmed bilā şek başımıñ tāc-ı gevheri
Dürr-i maʿden Faṭıma **hem** Ḫayrüʾn-nisādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 4). [hem,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān virmişüz
Hem Ḥüseyn şāh-ı şehīd-i Kerbelādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 6). [hem,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu pişvāmız rāh-ı Ḥaḳ
Ol Muhammed'dir Taki **hem** padişah-ı la-yezal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 10). [hem,]*

ʿÖmrümüz oldu ṭavīl **hem** nātüvān ḫālim yeter
Ṣāç ṣaḳal penbe miṯāli ġayr bunda nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 7). [hem,]*

Māl ile mülk bunca evlād **hem** daḫı ḥüsn-i cemāl
Zāʿil olur bunda ḳalmaz ġayr nice idelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 11). [hem,]*

Ġaflet içre bıraḳma **hem** dem eyle şefḳat yā Kerīm
Baḫr-ı ʿaşḳıñla kemāliñ ile vuṣlat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 1). [hem,]*

İmāmım bil Taḳī muṭlaḳ ʿālem pişvāsıdır
Hem evlād Naḳī gerçek Ḥasanʾül-ʿAskerīyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 12). [hem,]*

Sensin ol şāh-ı şehīd-i Kerbelā sulṭānı **hem**
Pādişāh-i dü cihānıñ her dem sezāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 5). [hem,]*

Ceddiñ olmuş gerçe şāfīʿ ʿarṣa-ı maḥşerde **hem**
Mücrim ʿāṣīlere sen ol dem ricāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 7). [hem,]*

Olmuş iken cümle nās āb u Fırāt **hem** mübāḥ
Mażbūṭ itdi Ṣu yerin hep ehl-i ṭuġyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 11). [hem,]*

Ḥasan şāhım Ḥüseynʾiñ **hem** ezelden çakeri oldum
İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ rāhında bir gedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 3). [hem,]*

Hem ol şāhı Taḳīniñ ben cemāl-i ẕāt-ı pāk içün
Nola biñ cānımız olsa oña virmek rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 7). [hem,]*

Ḥażret-i Cercīs Nebī **hem** kāh Ẕekeriyā ol Zamān
Tīġ-ı küffārıñ elinden oldular ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 15). [hem,]*

Murtażāya çünki laḥmi **hem** dedi faḫr-i cihān
Ẕāt-ı muṭlaḳ nūr-ı vaḥdet cümlede yektā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 23). [hem,]*

Dürr-i pākından anıñ **hem** iki şehzādeler
Nūr-ı Aḥmedle müzeyyen geldiler dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 25). [hem,]*

Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳī **hem** vāriṣ-i Ḥaydar
İmāmım iḳtidā itsem gerekdir bunlara her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 9). [hem,]*

Söylenir evvel ezel kim gāhī otdan būḳ olur
Daḫı būḳdan ot olup **hem** dillere destān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 18). [hem,]*

Ḥażret-i Saʾd Vaḳḳāṣ **hem** aṣḥāb içre pek ulu
Oġlu merdūd bir münāfıḳ Ḥüseyne düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 19). [hem,]*

Pendimiz çoḳdur saña **hem** semʾ-i cānıñ aç güzel
Naẓmımı dinle yaḳīn ol ḳurtarasın cān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 23). [hem,]*

Evrādla ḳamu Ṣavm Ṣalāt eẕkārım ile ḥacc ü zekāt
Mezheble bu gün dīn ile **hem** īmān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 4). [hem,]*

Süleymān-ı nebī gibi yāḫūd ḳahr-ı yaman ḳātil **hem**
Zebūn oldu elinden hep ʿacāyib pehlivāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 11). [hem,]*

Ben ʿāşıḳam ol yāre bülbül gibi **hem** zāre
Bundan ġayrı yoḳ çāre döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 5). [hem,]*

Hū ile her dem seḥerler ins ü cin ider fiġān
Oldular mecnūn gibi **hem** her biri dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 8). [hem,]*

Yā şefāʿat kimden ola ʿarṣa-yı maḥşerde **hem**
Şefḳat itmez oldu muṭlaḳ şāhlarıñ sulṭānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 7). [hem,]*

Şehr-i kūfe yere geçsün ḳalmasun aṣlā eṯer
Ḳavm-i melʿūnuna laʿnet **hem** daḫı aʾvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 10). [hem,]*

Naḳd-i cān itdim fedāya Muṣṭafānıñ ʿaşḳına
Hem Resūlüñ ibn-i ʿamm-ı Murtażānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 2). [hem,]*

Hem Muḥammed Bāḳır oldu Caʿfer ile rāh-i dīn
İḳtidāmız Kāẓım oldu Mūsā Rıżānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 7). [hem,]*

Yüzüñ nūr benim çün ḳıble-gāhım
Sücūdum **hem** Ḥüseyn-i Kerbelāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 6). [hem,]*

Şehā gel sen ḫaber ṣorma bu yolda ehl-i nādāna
Ne yüzden Ḥaḳ bilinür **hem** suʾāl it bezm-i ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 2). [hem,]*

Küntü kenziñ sırrını bul sende **hem** ẕāhir durur
Cehd ide gör sen daḫı irmek dilersen ol kana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 3). [hem,]*

Hū ile felekler **hem** gökte melek
Girdiler ʿaşḳile devrānı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 3). [hem,]*

Her dem-be-dem cümle felek ʿarş yüzünde **hem** melek
Cevelān ider hū diyerek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 3). [hem,]*

Cümle nebāt bunca ḫacer evrāḳ ile **hem** de şecer
Ḥaḳ ẕikrini dāʾim ider hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 5). [hem,]*

İns ü cinle vaḥş ṭuyūr cennetde **hem** ġılmān ḥūr
Tevḥīd iderler ne ḳuṣūr hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 11). [hem,]*

Bunca begler **hem** gedālar ẕevḳ mi itdi paşalar
Bunda çekdi çoḳ cefālar gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 5). [hem,]*

İçim ṭaşıma kibrile kin **hem** daḫı bunca nifāḳ
Ḥırṣ-ı ġażabı ḳıldı ʿaṭā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 3). [hem,]*

Sen şefîʾüʾl müẔnibīnsin ʿarṣa-ı maḥşerde **hem**
Şol zamān kim saña geldik baş açıḳ ʿuryānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 9). [hem,]*

Naḳī imām ʿAlīniñ gör elinde ḫucceti ẓāhir
Hem oldur vārīṯ-i Ḥaydar cihāna evliyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 12). [hem,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżādır Zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseynī şāh şehīd-i Kerbelāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 6). [hem,]*

Kişveriñ şāh Taḳīdir **hem** imām ʿAlī Nāḳī
Ḥükm-i taḫtında cihān bir ṣāḥib-livāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 11). [hem,]*

Fehm idelim her esrāriñ duymaya hiç **hem** aġyārıñ
Göster bize sen dīdārın meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 5). [hem,]*

Ḳaşıñla kirpigin **hem** ser yedi ḥaṭla maʿnīdir
Muḥaḳḳaḳ oḳunur gördüm yüzünde cümle Ḳurʾānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 3). [hem,]*

Şāh Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ rāhına cān baş fedā
Hem Ḥüseyn-i Kerbelādır şems-i māhiñ envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 4). [hem,]*

Kāẓım oldu pādişāh kāʾinātıñ **hem** bugün
Şāh ʿAlī Mūsā Rıżādır cennet-i ʿadnıñ kevṯeri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 7). [hem,]*

Pādişāh baḥr-ı berre ḥükm idip Ḳāfdan Ḳāfa
ĀṢaf-ı devrāna mālik **hem** Süleymān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 6). [hem,]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāda ṭut bugün sen sünneti
Şāh-ı merdān **hem** ʿAlīye ṣıdḳ ile it ülfeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 2). [hem,]*

Caʿfer ile Kāẓım oldu pişvā-yı ʿālemiñ
Hem ʿAlī Mūsā Rıżādır rāh-ı diniñ ḫücceti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 8). [hem,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir ḳırḳlarıñ serdārı **hem**
Ḫāk-i pāyinde anıñ biz bulmuşuz **hem** devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 9). [hem,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir ḳırḳlarıñ serdārı **hem**
Ḫāk-i pāyinde anıñ biz bulmuşuz **hem** devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 10). [hem,]*

Aṣḥāb-ı kirām vaṣfıñ idip Derviş Sükūtī her müdām
Fehm ideler cümle cihān **hem** daḫı yektā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 14). [hem,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān baş virüp
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya ṣıdḳ ile ḳıl ḥiẔmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 6). [hem,]*

Anlagil zāhid sen bugün Muṣṭafānıñ ḳadrini
Hem Ḥabībiñ nūr-ı ʿayn-ı Murtażānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 2). [hem,]*

Hem ʿayāndır hem nihāndır anıñçün ʿāleme
Cān gözü açık olan her yerde seyrān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 9). [hem,]*

Hem ʿayāndır **hem** nihāndır anıñçün ʿāleme
Cān gözü açık olan her yerde seyrān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 9). [hem,]*

Kendi şeklinde yaratdı Ādemi Ḥaḳ ibtidā
Virdi revnaḳ-ı ḥüsnüne **hem** oldu ʿālem dilberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 6). [hem,]*

Neyleyim bunca nebīye **hem** velīye yalvarup
Hiç biri ḳılmaz şefāʿat gördüm ki nuṣret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 17). [hem,]*

Envār Muḥammed ṭoġdu bugün ṭutdu cihān güneşi
Pertevidir şuʿle viren mülk-i ʿAcem **hem** Ḥabeşī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 2). [hem,]*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş **hem** ʿulemā cümlesi
Rüşvet ile oldu meşhūr ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 5). [hem,]*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş **hem** ʿulemā cümlesi
Rüşvet ile oldu meşhūr ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 5). [hem,]*

Bulardan Hūd hemān Ṣāliḥ velādet itdi İbrāhīm
Hem İsmāʾil ile İsḥāḳ bu yolda cān fedā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 8). [hem,]*

Taḳī nūr-ı nübüvvetden Naḳī **hem** vāriṣ Ḥaydar
Ḥasanuʾl-ʿAskerī mehdi-i Zamān bir livā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 33). [hem,]*

Oldu kerem sırr-ı nebīden sırr-ı Ḫudā Ḥaydar ʿAlī
Hem laḥmüke laḥm dedi şānında nemā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 2). [hem,]*

Rūy-ı zemīn nevʿī beşer **hem** daḫı ʿarş-ı melek
Vaṣfiñ ider her nevʿīyle ṣubḥ u mesā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 5). [hem,]*

Ḳaʾlā-yı Ḥaybere hücūm eyledi ol seyf-i celāl
Ḳatl eyledi serleşkerini **hem** bay gedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 16). [hem,]*

Vech-i nūrundan Muḥammed bedr-i māhımdır ʿAlī
Menbaʾ-ı esrār kemāl **hem** de şāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 2). [hem,]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseyni Kerbelāda dökdügü ḳanımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 4). [hem,]*

ʿArş ile kürs rūy-ı Zemīn **hem** daḫı nār-ı saḳar
ʿAṭşān-ı behişt ümmetine sāḳī-i kevs̲er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 5). [hem,]*

Göñül mülkünü terk itdim nidem artıḳ bu dünyāyı
Ḳanāʿat semtine geçdüm vaṭān ṭutdum **hem** ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 2). [hem,]*

Ḳalbini eyler muṣaffā her ḫuṣūṣda ādemiñ
Ẕikr-i tevḥīd ile taḥmīd **hem** riyāżāt envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 6). [hem,]*

Mevlevīler ṢāẔelīyle men ʿarefden baḥs ider
Hem Sühreverdi ḥaḳāyıḳ ehline raʿnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 8). [hem,]*

Saʿdīlerle **hem** Desūḳī Dervişān-ı bī- ʿaded
Ẕikr cehr-i keşret üzre her seḥer güyā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 9). [hem,]*

Ḳavm-i Çeştīler hezārān **hem** Bedevī leşkeri
Rāh-ı Ḥaḳda cümle vāruñ beẕl idip yaġmā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 11). [hem,]*

Bektāşīler bāb-ı ʿilmiñ şehrine āgāh olup
Hem Ṭarīḳ-i evliyāda cismini ifnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 14). [hem,]*

Ṣal hicret biñ iki yüz **hem** daḫı ṭoḳsan ṭoḳuz
ʿAşḳıyla bir gün hemān ol hū deyüp gitdi beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 13). [hem,]*

Üç yüz iki tarīḫinde żan idip **hem** de hezār 1302
Derd-mend Derviş Sükūtī naẓmıyla ḳıldı beyān 1 nisān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 11). [hem,]*

Müstecāb oldu duʿāsı ol Muḥammed ʿaşḳına
Luṭf ile ḳıldı hidāyet aña **hem** Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 4). [hem,]*

Üç yüz iki tarīḫinde żam idip **hem** de hezār 1302
Ṣuyun içe ey Sükūtī kim bunda mürūr mart 17 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 17). [hem,]*

Evliyālar himmetiyle düşdi ḫayrāt semtine
Luṭfuyla ḳıldı ʿināyet aña **hem** Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 12). [hem,]*

Caʿfer ibn-i Bāḳır oldu cümleniñ sulṭānı **hem**
Bāb-ı luṭfuñ umarız derdlere dāʾim şifa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 5). [hem,]*

ʿAskeri ibn-i ʿAlīdir **hem** şehinşāh-ı ʿArab
Ḥüccet-i ḲaṢım Muḥammed Ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 13). [hem,]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır pādişāh lā-yezāl
Hem Ḥüseyn şāh şehīd-i Kerbelādır bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 4). [hem,]*

Hem yediler ḳırḳlarıñ serdār olmuş şāh Taḳī
Zümre-i üçler reʾīsi bil Naḳīdir ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 13). [hem,]*

Rūmī tarīḫinde üç yüz żam idip **hem** de hezār
ʿAvn-ı Ḥaḳla itdi teşrīf ol keremkānı vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 19). [hem,]*

ʿAşḳile baʾż ḥaḳāyıḳ **hem** enel-Ḥaḳ çaġırır
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac cismiñ itdiler kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 9). [hem,]*

ʿAşḳ ile **hem** Şeyḫ Ṣanʾān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 13). [hem,]*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ile ʿaṭā her ne ise varidat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 5). [hem,]*

Ḫams evḳātı gözetgil emr-i Ḥaḳḳı ṭut ḳavī
Ḳabr içinde ola āsān **hem** suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 8). [hem,]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī **hem** ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda eyledim iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 13). [hem,]*

Ẕülfüñ ile ḳaşlarıñ **hem** daḫı müjġānlarıñ
Kıldı beyān çün vechini eyledi iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 17). [hem,]*

Şānında anıñ vārid olup **hem** bunca ḥadīṯler
Ẕikrin ideyor cehrile hep Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 13). [hem,]*

ʿAlīdir bil bu ʿālemde muḥaḳḳaḳ ṣor tā insān
Velī maʾnīde ẕāt-ı Allah ʿAlīdir **hem** daḫı raḥmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 12). [hem,]*

Derviş Sükūtī bir gedā cān u başın ile fedā
Bulmaḳ dilersen **hem** Ḫudā ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 10). [hem,]*

Müftīsi ḳaḌı ser ʿasker **hem** ʿulemā her biri
Cehrile rüşvet alurlar geydiler ḫilʾat ṭonu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 9). [hem,]*

Terk idip rāh-i şerīʿat **hem** ṭarīḳat yolların
Gitdiler dinde muḫālif aṣl-ı Mervānıñ ḫūyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 11). [hem,]*

Biñde bir ḳābil naṣiḥat pendimi kimler ṭuta
Ḳanda ol ʿAcem Semerḳand ḳavm-i ʿArab **hem** Rūmī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 18). [hem,]*

Düşdüler ḳanūn niẓāmāt ḥükmünüñ icrāsına
Bāb-ı şerʾī ḳufl idip bekler paşālar **hem** şehi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 6). [hem,]*

Tefriḳ itmezler ḥarāmı **hem** ḥelāli bu ʿaṣr
Āyetinde Ḥaḳ buyurmuş bizlere ġāyet nehiy *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 15). [hem,]*

Şol saḳa **hem** şerbetinde engürüñ yek dānesi
Dest-i selmānla Resūle şunduġu cāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 11). [hem,]*

Mansūr-ı ḥallaca taʿlīm **hem** eneʾl-Ḥaḳ sırrını
Dāre çekdi ḳahrile ol ateş-i sūzāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 13). [hem,]*

Laḥmüke laḥm ḳavl-i Resūldür Ḥaḳḳına söyler ẕāt-ı ʿAlīniñ
Mürşid-i ekmel **hem** nūr-ı vāḥid demiş o bir gün ḳıldı ʿināyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 4). [hem,]*

Evliyālar nesl-i pāk **hem** gürūh-ı Nācīyiz
Enbiyālar vārişiyüz her ḫuṣūṣda dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 5). [hem,]*

Hem Ṭarīḳ-i evliyāya bunlar oldu reh-nümā
Rāh-ı Ḥaḳḳa āşinādır bunlarıñ ʿārifleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 1). [hem,]*

Bu tarīḫim hezār üç yüz **hem** on bire irişmişdir
Sivā ḥubbnı terk itdim Ḥaḳ ile oldu pazarım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 13). [hem,]*

ʿİlm-i Allahda üç dört şınıf ʿışrīn ḳul nebī
Fiʿil-i Resūl **hem** ṭarīḳat ṭaʿn itmekde lisānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 10). [hem,]*

Sükūtī sāl hezār üç yüz **hem** altıda tamām oldu
Bu nev çeşme idüp cereyān kemālile hep āʾlāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 19). [hem,]*

Sāl ʿaded biñ ṭoḳsan altı **hem** iki yüz tarīḫi
Bir ateş bıraḳdın Sükūtī cānına ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 17). [hem,]*

Cāmiʿ ḳurbunda maḳām-ı mektebe **hem** muttaşıl
Şüphemiz yoḳ Ḥaḳ velīdir işbu ʿālem serveri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 7). [hem,]*

Bunca derdliler devāya ḳabrine kim yüz sürer
ʿAn ḳarīb irmiş murāda nice ʿavrat **hem** eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 10). [hem,]*

Yaġ derūnuñ içre zāhid her seḥerde bir çerāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā bāġçelerde saña olur **hem** de bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 21, Mısra 2). [hem,]*

Ḥaḳdan artıḳ ġayru bilmez bu Sükūtī Siyāh-rū
Yār ile **hem** itdi Ṣoḥbet ġayre itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 28, Mısra 2). [hem,]*

Üçüncü Ḥaḳ velīyyullah **hem** oldur vāḳıf-ı esrār
Ledün ʿilminde **hem** yektā odur māhir odur usta *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 11). [hem,]*

Üçüncü Ḥaḳ velīyyullah **hem** oldur vāḳıf-ı esrār
Ledün ʿilminde **hem** yektā odur māhir odur usta *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 12). [hem,]*

Żiyā aldın ebuʾl Necīb **hem** oldur vāriş-i Mevlā
Hemān Baġdād derūnunda maḳām-ı kaʾbe-i ʿulyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 13). [hem,]*

Velādet Sühreverdi Ṭarīḳiñ pīri **hem** kāmil insān
Hemān Mekke yoluñ ṭutmuş ʿAlī ebuʾl-Ḥasan velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 15). [hem,]*

Hem anda acı şuları ider ṭatlı ḳamu gölü
Füyūżāṭ-ı ilāhīyle kerāmetle anıñ yolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 17). [hem,]*

Şehinşāh-ı cihān Aḥmed Bedevī Seyyid Sulṭān
Süleymān-zamān oldur elinde **hem** ḳamu devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 22). [hem,]*

Ḫilāfetde nişīn olmuş muḥaḳḳaḳ bil o serveri
Velādet Cihānıñ pādişāhıdır yedinde **hem** ḳamu ekvān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 30). [hem,]*

Hem ṣusuzluḳ her cihetden berhizi itdi şedīd
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 3). [hem,]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Muṣṭafānıñ nūr-ı ʿaynı **hem** ciger-pāre ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 16). [hem,]*

Bilür iken ceddi kimdür **hem** anıñ yā maderi
Hiç terāḥḥum itmez oldu bunlara āḫir biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 21). [hem,]*

ʿAref dersi saña maḥṣūṣ seniñle Ḥaḳ olur ẓāhir
Sen oldun ʿilmüʾl-esmā rumuzātında **hem** māhir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 18). [hem,]*

Seni fehm eylemez münkir münāfıḳ **hem** daḫı kāfir
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 19). [hem,]*

Raḥm yoḳdur eşḳiyānıñ olamaz aṣlā saʿīd
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç **hem** şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 4). [hem,]*

Men ʿaref dersin her dem ḥāfıẓ-ı Ḳurʾān idi
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç **hem** şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 8). [hem,]*

Tīġ-ı ḫançer bāġrına urdı o ẓālim ber tamām
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç **hem** şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 12). [hem,]*

Ḫūn ile alūde itdi ol Zamānlar Ḥüseyni
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç **hem** şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 16). [hem,]*

Menfaʿat yoḳ nādim olsa bir defʾa ol ehl-i şek
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç **hem** şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 20). [hem,]*

Rūḥ-ı pākın aldı uçdu cennete oldu sükūn
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç **hem** şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 24). [hem,]*

Fevtine tariḫ dedim ben ey Sükūtī bu Zamān
Biñ iki yüz **hem** yedide eyledim ʿazm-i cenān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 26). [hem,]*

Aġlasunlar bu ḫuṢūṢda maḥşere dek ʿāşıḳān
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç **hem** şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 28). [hem,]*

Şeyḫ-i kāmil her ḫuṢūṢda kendüsi ʿāli cenāb
Ḥüsn-i aḥlāḳ-ı muṢaffā meşrebi **hem** müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 10). [hem,]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün gibi **hem** āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 18). [hem,]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim **hem** ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 19). [hem,]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad **hem** cim ile itdim şümār
Tariḫini böyle ḳıldım naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 25). [hem,]*

Üç yüz iki tariḫinde **hem** hezār bu nev binā
Derd-mend Derviş Sükūtī vaṣf ider kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 15). [hem,]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün gibi **hem** āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 18). [hem,]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim **hem** ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 19). [hem,]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad **hem** cim ile itdim şümār
Tariḫini böyle ḳıldım naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 25). [hem,]*

Ḥubb-ı dünyādan göçüpdür Ḥaḳḳa itdiler viṣāl
Maḥv idip dilden sivāyı oldular **hem** dem liḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 14). [hem,]*

Buġż ile ḥased **hem** ṭamaʿ bunlarda
Ḫalḳile her dāʾim ġavġā bunlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 7). [hem,]*

Ḥaḳ içün degildir dinle ey ẕevāt
Ṣavmıyla ṣalātı **hem** hiç zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 20). [hem,]*

Zümre-i hidāyet **hem** daḫı ġayret
ʿAdl ile itmekde dāʾimā şefḳat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 59). [hem,]*

Yevm-i ḥaşre dek anarlar ism-i pākın her inā̲s
Muṣṭafādan cümle nās ḳıldıñız **hem** de mirā̲s *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 2). [hem,]*

Her kim aña bende oldu ṣıdḳ ile īmān olur
İkilikden ḳurtulup **hem** maẓhar-ı Raḥmān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 2). [hem,]*

Sen şehinşāh bu ʿālemde pādişāhlar serveri
Hem delīl cümle ʿālem ins ü cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 28, Mısra 2). [hem,]*

hem dem: *Dost, arkadaş.*

Ġaflet içre bıraḳma **hem dem** eyle şefḳat yā Kerīm
Baḥr-ı ʿaşḳıñla kemāliñ ile vuṣlat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 1). [hem dem,]*

hem eyle-: *Küçük parçalara bölmek. Başlamak.*

Bā-yı bismillah ile **hem eyledim** bunda şurūʿ
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her cihetden söyleyelim bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 3). [hem eyledim, -di, -m]*

hemān: *"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.*

Hemān on dürlü genc anda ḳomuş ol fāʾil-i muḥtār
Ḥavāṣ-ı ʿaşere *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 17). [hemān,]*

Cümle nücūm şems ḳamer andan **hemān** aḫz itdiler
Şemʿ-i ḥüsnüñ envārıdır cümlesin ḳılan cilā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 3). [hemān,]*

Meger luṭf-ı ʿināyetiñ irüşürse **hemān** bir gün
Bu cürmüm baḥrına nisbet **hemān** bir ḳaṭredir yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 11). [hemān,]*

Meger luṭf-ı ʿināyetiñ irüşürse **hemān** bir gün
Bu cürmüm baḥrına nisbet **hemān** bir ḳaṭredir yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 12). [hemān,]*

Cām-ı Ṣahbā-yı ezelden içmiş isen sen eger
Naʾra-i ʿaşḳı **hemān** ur ṭurmayup meydān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 4). [hemān,]*

Derviş Sükūtī **hemān** kimse itmez gümān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 13). [hemān,]*

Cism-i envār **hemān** ṭutmuş bu ʿālem mülkünü
Her ṭarafı ḳaplamış nūr-ı cihān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 5). [hemān,]*

Seḥerde ney gibi inler derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden
Hemān Mecnūn gibi dāʾim evliyādan cefā bāʿis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 4). [hemān,]*

Hemān şāh Ḫorasāndır ʿAlī Mūsā Rıżā billah
Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳīʾden ʿAskerīm vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 11). [hemān,]*

ʿĀşıḳları gel gör **hemān** bunda nice menzil alur
Bir mürşid-i ḥāẕıḳ bulup himmetiyle belālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 5). [hemān,]*

Bir gün **hemān** ol yār ile ʿahd eyleyüp virdim ḳarār
Ḳavlinde Ṣādıḳ durmaz dönüp bu etdiġi cefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 5). [hemān,]*

Bularla ser-te-ser dünyā vü ʿuḳbāya hem müzeyyendir
Ḳamu elvān ile naḳşı dü ʿālemde **hemān** meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 4). [hemān,]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle dilersen bunda her dāʾim
Teveccüh ḳıl **hemān** Ḥaḳḳa derūnunda ḥużūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 10). [hemān,]*

Cihān ẕevḳiñ sürüp dāʾim dinler hep yalan eyler
Vefā-yı berāydır gerçe cefāsın beytiñ **hemān** eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 2). [hemān,]*

ʿAnāṣırdan düzülmüşdür ser-a-ser bu vücūd şehri
Ḳodu on iki bāb anda anıñladır **hemān** maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 4). [hemān,]*

Anıñla **hemān** sen zāhidā bu rāhımız ḥüccet eyle
Laf-ı güẔāf urma Ṣaḳın bu bir sırr-ı Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 7). [hemān,]*

Kün emrinle ẓuhūr itdi hezārān Ṣad hezār maḫlūḳ
Sen oldun cümleye maʾbūd **hemān** yā Rab saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 4). [hemān,]*

Bendene ḳahr-ı celāliñle **hemān** ḳılma naẓar
Luṭfuñ ile ḳıl kerem geldim recāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 3). [hemān,]*

Laʿl-i lebinden **hemān** ʿuṣṣāḳa virüp būseler
Aġlar iken rūz u şeb giryānım ider şimdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 7). [hemān,]*

Arardım kūh-ı ṣaḥrāda **hemān** Mecnūn-veş dāʾim
Derūnumda o Leylāya irince āşinā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 3). [hemān,]*

Baḥr-ı ʿummāna **hemān** ben felegimi ṣaldım bugün
Nūḥ ile irdim necāta bulmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 5). [hemān,]*

Yedi Ṭamu ʿaẕābından **hemān** bir ẕerre hiç ḫavfım
Sekiz uçmaġ degil meylim ki anlarla pazarım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 7). [hemān,]*

Şevḳ ile eyler muḥabbet göñlümüz aldı yeter
Bilmezem görmüş o cāẕū geldi **hemān** Ṣallanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 12). [hemān,]*

Sen seni kimseye **hemān** tā bildire ʿilmeʾl yaḳīn
Göstere ʿayneʾl yaḳīn ol Ḥażret-i Sübḥāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 5). [hemān,]*

Cehd iderler gice gün Ḥaḳḳı ʿayān görsün bugün
Kāmil ile her bir sözüñ ider **hemān** ḳalmaz cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 12). [hemān,]*

Senden olmazsa **hemān** bil yārāna edvā göñül
Ḳanda aġyārdan umarsın merhem-i eşfā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 1). [hemān,]*

Saʿyiñ hebā gitmez **hemān** düş ḥaḳiḳat rāhına
Sür erenler pāyına yüz olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 5). [hemān,]*

Bugün pazar-ı ʿaşḳ içre metāʿını alan gelsin
Hemān ḳalbiñ bu meydānda muṣaffā hep ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 2). [hemān,]*

İder pendini āheste lisān-ı ḥāl ile ol dem
Ṭarīḳat baḥsini söyler leṭāfetle **hemān** ol ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 4). [hemān,]*

Mevtine bāʿiṣ didi ol nūş idersin rūz u şeb
Mey ḳatı serd ḳalbine at ṣāfī engürden **hemān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 4). [hemān,]*

Saña evvel görünür hep **hemān** bir dil-rubā Ṣūret
Mü'essir diş biler ṣoḳsun zehirli bir yılāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 5). [hemān,]*

Şehā her dem oḳurlar ʿilm-i Ḳurʾān
Benim virdim **heman** Ẕeyneʾl-ʿAbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 8). [heman,]*

O bir sırdır görünmez hiç mekānı yoḳ **hemān** dirler
Ya bu mülk-i derūnumda ne pertev ṣalmış ekvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 3). [hemān,]*

Heman ṣāfīʿ Yūsuf mālik bu dersden olmadı āgāh
Müfsidler beyānında ḳalurlar bunda hayrana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 7). [heman,]*

Sükūtī olmuşum āgāh bu esrār-ı ḥaḳiḳatden
Heman şeyḫim velāyetle idip himmet faḳirāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 12). [heman,]*

Seven oldur sevilen ol nedir bu nāẔ niyāz
ʿĀşıkların Ṣaldı **hemān** ḫayrete bu maʿnāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 6). [hemān,]*

Bezme duḫūl itmeyecek ol ʿadüvv-ü ehl-i cefākār
Geldi **hemān** bir ansızın üstümüze çatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 6). [hemān,]*

Ḳuluñ Derviş Sükūṭīdir seniñ bāb-ı viṣālinde
Hemān leyl ü nehār bekler ʿiṭā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 14). [hemān,]*

Sen oldun ser-te-ser dünyā vü ʿuḳbāya **hemān** bāʿiṣ
Virildi şānına levlāk ʿaṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 5). [hemān,]*

Seniñ kim ḳapuna ḫādim **hemān** nāmūs-ı ekberdir
Sen olduñ vaḥyile menşūr her āyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 3). [hemān,]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede Derviş Sükūtī bir ġulām
Dürr-i luṭfunda **hemān** ol gice gün mihmānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 10). [hemān,]*

Vücūduñ Ḥaḳ yaratmışdır **hemān** bil aḥsen-i taḳvīm
Kemāl ile ḳurulmuş hep bu cismiñ ṣafī nūrānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 5). [hemān,]*

Hemān Mūsāya ʿarż itdi cemāliñ nūrunu birgün
Ṣecerden çün ẓuhūr itdi kelām-ı ṣāfī nurānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 7). [hemān,]*

Sükūtī Dervişiñ naẕmı cevāhirden **hemān** bir tāc
Giyenler oldular muṭlaḳ dü ʿālem şāh-ı ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 9). [hemān,]*

Bulardan Hūd **hemān** Ṣāliḥ velādet itdi İbrāhīm
Hem İsmāʾil ile İsḥāḳ bu yolda cān fedā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 7). [hemān,]*

Hemān Davūd Süleymānʾa virildi salṭanat ḥükmü
Yunūsu atdı deryāya cinān bāġ u Ṣafā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 17). [hemān,]*

Ṣal hicret biñ iki yüz hem daḫı ṭoḳsan ṭoḳuz
ʿAşḳıyla bir gün **hemān** ol hū deyüp gitdi beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 14). [hemān,]*

Şeyḫ İsmāʿīl muḥaḳḳaḳ himmetiñ ḳıldı yüce
Cereyān itdi sürʿatiyle sāye-i perde **hemān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 6). [hemān,]*

Ḳandildeki nūra daḫı bir gün nāmūs ekber
Uġradı yolu gördü **hemān** gün gibi envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 4). [hemān,]*

Fetḥinde daḫı Ḥaḳ aña āsān ile ḳıldı müyesser
Açdı **hemān** rāh-ı dīni ol Ṣāḥib-i Zülfikār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 10). [hemān,]*

Bāṭın Ṣadef Faṭımadan itdi ṭulūʿ cevheriñi
Virdim şeref nūr **hemān** eyleye iẕhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 10). [hemān,]*

Bey paşālar zümresine itse duḫūl her ne zamān
Mesned-i bālāda yerin ednāya **hemān** itmedi cālis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 4). [hemān,]*

Yaşım yetmiş işim bitmiş zevāle irdi bu ḥālim
Tamām oldu benim ʿömrüm Ḥaḳḳa döndü **hemān** rāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 2). [hemān,]*

Żiyā aldın ebuʾl Necīb hem oldur vāriṣ-i Mevlā
Hemān Baġdād derūnunda maḳām-ı kaʾbe-i ʿulyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 14). [hemān,]*

Velādet Sühreverdi Ṭarīḳiñ pīri hem kāmil insān
Hemān Mekke yoluñ ṭutmuş ʿAlī ebuʾl-Ḥasan velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 16). [hemān,]*

Velādet Dediler mālik-i dünyā vü ʿuḳbāda budur Ḫāḳān
Celāleddīn **hemān** Rūmī ḳamu Mevlevīler pīri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 26). [hemān,]*

Hemān bunlar dü ʿālemde ḳamu nāsıñ penāhgāhı
Beyān itdin murād üzre bu naẕmıñla güzel rāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 67). [hemān,]*

Ezelden Ḥaḳ saña itmiş kemāliyle hidāyātı
Seniñ bendelerin bekler **hemān** her dem ʿināyeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 2). [hemān,]*

Hemān şāfiʾ Yūsuf mālik idemez farḳ bunu her ān
Ṭarīḳ-i Saʿdîler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 23). [hemān,]*

hem-dem: *Arkadaş, dost, yâren.*

Yār ile **hem-dem** olanıñ nuṭḳu āʿẕam içredir
Her kelāmı dürr-i maʿnā baḥr-ı ḳulzüm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 1). [hem-dem,]*

Yār ile **hem-dem** olayım çoḳ zamānlar cehd idip
Girdi aġyār hem arāya dil-rubāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 3). [hem-dem,]*

hemīn: *(Fars.) "Yerine göre, ancak, hemen, her zaman" vb. anlamlar ifâde eden bir çeşit doldurma kelime.*

Sensin ol şāh-ı dü ʿālem her nebīniñ serveri
Sensin ol kān-ı şefāʿat āsumān üzre **hemīn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 10). [hemīn,]*

hemvār: *Daima, her zaman.*

Geçmişiz mülk-i cihāndan bir ḳurı **hemvāra** yuf
Rızḳ içün hiç ġām çekilmez kesb iden ol kāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 1). [hemvāra,]*

hep: *Hep, her zaman, daima.*

Küntü kenziñ maḥzeninden nuṭḳ idip ḳıldı beyān
Cümle aṣḥāb işbu sırra oldular **hep** āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 20). [hep,]*

Yollarıñ **hep** ṭoġrusunu ʿarż ide
Düşmeyelim berzaḫına ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 9). [hep,]*

Ẕikrile ḳalb açılurmış çünki dedi Muṣṭafā
Seyr idersin ol zamānlar ʿarş-ı kürsī bunda **hep** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 8). [hep,]*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda **hep**
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi bir ḳatı ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 5). [hep,]*

Ḳalb ile **hep** feṭḥ olandır cümle müşkül bunca bāb
Ḳalbe duḫūl kim ki ider aldı Ḥaḳdan kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 1). [hep,]*

Bu ḳalbim **hep** meşaḳḳatde ʿucub riyā ile her dem
Ḥasedle kin kibir memlū derūnumda bugün yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 5). [hep,]*

Bezm-i ʿāşī yüzüm ḳara bu aḥvālim saña yā Rab
Ne mümkīn ideyim iḫfā ʿayāndır **hep** saña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 10). [hep,]*

Yolların **hep** berzaḫından geçmek içün bir delīl
Rehber-i ṭaḥḳīḳi bul her dāʾimā āsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 7). [hep,]*

Başlamış bülbül fiġāna nāle vü gülzār muḥabbet
Derd-i ʿaşḳ ile çoşupdur eylemiş **hep** zār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 2). [hep,]*

Hep bu ʿaşḳıñ ġavġāsıdur baḥr-i ʿummāna ṣalan
Anda elmas kāselerle sevḳ ider her bār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 5). [hep,]*

Rāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb çaġırırım dost dost
Çıḳmayor dilimden **hep** çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 2). [hep,]*

Ben beni ḳıldım fenā maḥv olunca dāʾimā
Tā bulunca **hep** beḳā çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 12). [hep,]*

Sükūtī Dervişiñ pendiñ ṭutanlar bunda her dāʾim
İrüşür vuṣlata anlar Ḥaḳ ile **hep** liḳā bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 10). [hep,]*

İtme ülfet bu cihāna laʾb ile gel hevādan geç
Ṭālibā yoḳdur vefāsı ẕevḳ ile **hep** Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 2). [hep,]*

Sāḳīyā ṣun bize her dem laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları **hep** defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 2). [hep,]*

İsterim **hep** gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı dolmuş bülbül ekṣer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 3). [hep,]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim **hep** Ḥaḳḳı bunda eyledim iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 14). [hep,]*

Feʾzkürullah āyetinden almamış ẕerre ḫaber
Ḥaḳ bize envāʿ-ı ẕikriñ eylemişdir **hep** mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 8). [hep,]*

Ṣāfī eyler bu derūnun mülkünü **hep** ser-te-ser
Ṣıdḳile kim itdi ḫiẓmet buldular envār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 7). [hep,]*

Dinleme vāʿiẓ sözüñ hiçbir ḳuru daʾvādır **hep**
Belki anıñ Ṣoḥbeti hem ḳalbiñ eyler çoḳ fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 7). [hep,]*

Bir zamān Ferhād da gezdi kūh ṣaḥrālarda **hep**
Bir lebi Şīrīn içün dağlarla itdi çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 7). [hep,]*

Kendine muḥkem riyāżāt ṣol ki eyler rūz u şeb
Ḳalbini pāk eylemekdir māsivādan **hep** murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 4). [hep,]*

Küntü kenziñ sırrına hem maḥrem oldu çün bular
Hep meẓāhir oldu añlar ḫalḳına maʿnā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 8). [hep,]*

Zāhidā bu cismimi ābād iden **hep** Muṣṭafādır
Dīdemizde şevḳ uran nūr-ı żiyā bil Murtażādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 1). [hep,]*

Ḫāk-i pāyine gedāyım Derviş Sükūtī ben bugün
Bāb-ı Luṭfuñ beklerim **hep** derdime ʿayn-ı şifādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 18). [hep,]*

Muntaẓırız devrine Ṣāḥib-i Muḥammed Mehdīniñ
Ḳatl ide münkir münāfıḳ seyfiyle **hep** iḳtiżādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 18). [hep,]*

Mecnūn gibi Leylā içün daġ u Ṣaḥrā hiç bıraḳmadım
Cismimi ben ḳıldım ḥarāb beyhūde **hep** ifnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 8). [hep,]*

Cihān ẕevḳiñ sürüp dāʾim dinler **hep** yalan eyler
Vefā-yı berāydır gerçe cefāsın beytiñ hemān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 1). [hep,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil maḥfī bu ʿālemde
Nola bir gün gelür başa görürsün **hep** ʿayān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 10). [hep,]*

ʿUcub riyā ile memlū bu ḳalbim **hep** fesād ile
Buġuż ḥased nifāḳ bende bu ʿālem eylemiş menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 7). [hep,]*

Günāhkārım yüzüm ḳara necāt semti ḳatı düşvār
Ne ṣūretle varam saña ben ḳalbim pāk degil **hep** bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 2). [hep,]*

Ḳomaz benlik riyā ile bu göñlüme virir teşvīş
Ḥasedle kin kibir dāʾim derūnum ḳaplamış **hep** mār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 4). [hep,]*

Yarın maḥşer günü bellü bu cürm ile ḳalursam ben
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vardıḳda yerim Ṭamu olur **hep** nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 8). [hep,]*

Bir ʿinād üzre gider **hep** münkiriñ her bir işi
Ḥaḳ nedir bilmezler aṣlā ẕevḳ-i dildār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 11). [hep,]*

Ḳurmuş güzel yollarımız tā ezelden Sübḥānımız
Şerʿ-i Aḥmedle müzeyyen eylemiş **hep** meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 2). [hep,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Ölmüşüz öñ gelmeden mevt budur **hep** kārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 10). [hep,]*

Hep bu nefsiñ şiddetidir ḳalbleri emvāt iden
Maḥv idip ten varlıġıñ bir cān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 13). [hep,]*

Her bāġçeniñ bülbülleri vird itdiği hem dilleri
Bizde durur **hep** gülleri ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 8). [hep,]*

Buldum delīl bir kāmili oldum anıñ ben sāʾili
Terk eyledim **hep** cāhili ders oḳudur ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 8). [hep,]*

Mürşidlere dil bağladım gice gündüz **hep** aġladım
Şular gibi ben çaġladım tā bulunca ʿummānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 9). [hep,]*

Saray-ı līmaʾallahda iderler ṣoḥbet-i Ḥaḳla
Geçerler **hep** dünyādan bu yolda evliyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 8). [hep,]*

Ol dosta ben yār olalı kūh-ı ṣaḥrā gülşen baña
Yedi iḳlīm ḳamusı **hep** bāġ u cenān bostān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 6). [hep,]*

Bizi yoḳdan iden īcād ilāhi **hep** saña maḫṣūṣ
Ki sensin ḳalbimiz ābād iden Mevlā saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 1). [hep,]*

Noḳṭa-ı bāyım dimiş ol pādişāh-ı lā yezāl
Sırrını ifşā ider çün cehrile **hep** Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 6). [hep,]*

İḫtiyāc yoḳ ṣormaġa Derviş Sükūtī kem-teri
Ehl-i ʿirfān meclisinde söylenür **hep** iẕhār ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 10). [hep,]*

Çıḳar aġzından ateşler cihānı yaḳmaḳ **hep** ister
Ẕebāni şekline girmiş bu ḫalḳa cebr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 5). [hep,]*

Yoluna virmek sezādır cān u başım her demi
Manṣūr-ı Ḥallac gibi **hep** ḳanım ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 4). [hep,]*

Bu yolda Ḥaḳḳa irdiler cemīʿān evliyālar **hep**
Nebīler rāhını ṭutġıl büyük sermāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 7). [hep,]*

Ḥüsnünüñ şevḳi bugün **hep** verdi dünyāya şeref
Māh-ı cemāliñ nūrı ḳıldı zümre-i dānāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 1). [hep,]*

Fātiḥa efḍal duʿādır cümle Ḳurʾān içre **hep**
Bā-yı bismillahda her dem virdi noḳṭaya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 5). [hep,]*

Vechini çün ḳıldı rūşen her demi envār-ı ʿaşḳ
ʿAndelīb-āsā seḥerde eylediḳ **hep** zār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 2). [hep,]*

Mecnūn-ı ʿaşḳ bıraḳmaz oldu kūh-ı ṣaḥrālarda **hep**
Ẕikr-i Leylā Ḥaḳḳa taḥvīl eyledi eẕkār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 5). [hep,]*

Seniñ şevḳ-i viṣāliñle muḥabbet ẕevḳini buldum
Dürr-i luṭfuñ ġulāmıdır Sükūtī **hep** sana müştāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 10). [hep,]*

Uyma cāzū gel ḫāline Ẕehīr ḳatar **hep** balına
Aldanma zībā şālına boyası çoḳ esāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 5). [hep,]*

Hem Ḥüseynʾi Kerbelāda ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk itdi feryād āh ile **hep** zār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 6). [hep,]*

Çün itmezler ḳīl u ḳāl kimse ile aṣlā cidāl
Dervişleri **hep** ehl-i ḥāl menzilleri rāh-ı sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 4). [hep,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī gelmişem ednā ġarḪb
Ḫāk-i pāyiñ beklerim **hep** saña itdim ʿarż-ı ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 14). [hep,]*

Terkine gel ġayret ile ḥubını ḳalbimden çıḳar
Ṣanma bāḳī bu ḥabīṯi **hep** hebādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 12). [hep,]*

Ol şehinşāh bu ʿālem-i Muṣṭafādır iʿtiḳādım
Anıñ çün ʿaşḳa düşdüm artmada **hep** feryadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 2). [hep,]*

Fehm idip bu dehri yā Rab **hep** yalandır nʾidelim
Feyż-i himmet irgörürsen saña senden gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 1). [hep,]*

Sivā ḥubını terk itdim göñülden **hep** biri oldum
Muḥabbet virdim evlāda ʿAlīniñ ḳanberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 1). [hep,]*

Olmuş iken cümle nās āb u Fırāt hem mübāḥ
Mażbūṭ itdi Ṣu yerin **hep** ehl-i ṭuġyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 12). [hep,]*

Teskīn olmaz ey Sükūtī Kerbelānıñ ateşi
Dīdemizden ṣu yerine aḳdı **hep** ḳan yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 32). [hep,]*

Hep ʿayāndır aña her nesne çünki olmaz iḫtifā
Ḥaḳ görürler ḳanda baḳsa dİdesi her yanadan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 5). [hep,]*

Elimde bāde-i ḥamrā ḳadeḥler **hep** müheyyādır
Ezelden nūş iden gelsin bugün meyḫānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 3). [hep,]*

Bugün pazar-ı ʿaşḳ içre metāʿını alan gelsin
Hemān ḳalbiñ bu meydānda muṣaffā **hep** ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 2). [hep,]*

Çünki bunda gelmeden **hep** Ḥaḳḳı bilmekdir murād
Cāhil olandan ṣaḳın pek bilmez ol Sübḥān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 33). [hep,]*

Miḥnete düşdü bu göñlüm baña zindāndır cihān
Neyleyim bu māsivāyı raḥatı yoḳ **hep** yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 2). [hep,]*

Ḥamd ider Derviş Sükūtī ẕāt-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup
Ḳalmadı hiç bunda maḫfī ẓāhir oldu **hep** nihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 14). [hep,]*

ʿAşḳıñla seniñ varlıġımı **hep** saña virdim
Bir ẕerre beḳā ḳalmaya hiç cism ile cān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 5). [hep,]*

Şeş cihetden görünür **hep** dost yüzü bundan gerü
Ġayrı ḳalmaz perde-i ḥicāb idecek aġyār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 3). [hep,]*

Saña evvel görünür **hep** hemān bir dil-rubā Ṣūret
Mü’essir diş biler ṣoḳsun zehirli bir yılāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 5). [hep,]*

Süleymān-ı nebī gibi yāḫūd ḳahr-ı yaman ḳātil hem
Zebūn oldu elinden **hep** ʿacāyib pehlivāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 12). [hep,]*

Hū ile bezm-i serā-yı vaḥdete çün irdiler
Hep erenlerden Sükūtī feyż ider insāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 10). [hep,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı iden ṭaleb virir ḳalbe cilā yā hū
Anıñla maṭlūba irer bulurlar **hep** beḳā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 2). [hep,]*

SöẔü şīrīn lebi sükker dehānı ḥoḳḳaya beñzer
Müzeyyen zībe ġarḳ olmuş cevāhir **hep** düzenlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 8). [hep,]*

Göründü ḥüsnü zībāda melekdir yāḫūd insān
Gelüp ḥande ider ʿuşşāḳa içinde **hep** hünerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 10). [hep,]*

Hep tecellī eyleye Ḥaḳḳıñ yüzü bu arada
Göreñ oldur görünen ol bu eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 1). [hep,]*

Seniñle zīb ü zīverdir ḳamu arż-ı semālar **hep**
Ḳamer-i şems nūruñ almışlar żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 7). [hep,]*

Terk it cihān **hep** varını Ḥaḳile it pazarını
Tā görünce evvel yārini gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 11). [hep,]*

Sükūtī abdālım Mehdi-i zamānıñ ḳavlim muṭlaḳ
Ezelden ḫāk-i pāyinde bu cānım **hep** fedā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 16). [hep,]*

Hep eneʾl Ḥaḳ maʿnāsınıñ sırrına āgāh olup
Men ʿarefden ders oḳurlar bunlarıñ insānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 5). [hep,]*

Vücūduñ Ḥaḳ yaratmışdır hemān bil aḥsen-i taḳvīm
Kemāl ile ḳurulmuş **hep** bu cismiñ ṣafī nūrānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 6). [hep,]*

Yedi iḳlīm taḫt-ı tācı **hep** senin destindedir
Ḥāsılı mülk-i Süleymān sendedir gözle beni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 5). [hep,]*

Sükūtī bir ġarīb ednādır lütfuñ ġulāmıdır
Şefāʿat-i iltimās eyler dün ü gün **hep** ricā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 18). [hep,]*

ʿİnāyet eyledi Mevlā kemāliyle olup ruḫṣat
Ḳalup ehl-i ʿuşşāḳıñ bu demde **hep** bī-ḳām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 6). [hep,]*

Mā rameyte iz rameyte men ʿaref rıżāsın bilüp
Der yektā-yı maʿārif sırrına **hep** āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 12). [hep,]*

Nā-lāyıḳ nāzenīn ʿömrüñ geçirdin **hep** hevālarla
Ṣataşdın bḶ-devā derde bolmaz ser-ṭabīb deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 5). [hep,]*

Nūr-ı Aḥmedle sırrı vaḥdet yol buldular
Küntü kenziñ maḫzenine oldular **hep** āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 16). [hep,]*

Ẕikrile ḳalb açılurmış çünki dedi Muṣṭafā
Seyr idersin ol zamānlar ʿarş-ı kürsī bunda **hep** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 8). [hep,]*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda **hep**
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi bir ḳatı ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 5). [hep,]*

Sāḳīyā Ṣun bize her dem laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları **hep** defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 2). [hep,]*

İsterim **hep** gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı dolmuş bülbül ekṣer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 3). [hep,]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim **hep** Ḥaḳḳı bunda eyledim iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 14). [hep,]*

Kurʾānı ol nāṭıḳ idi ẕikr ider **hep** cehrile
Ehl-i müfesser taṢdīḳ idip ḳıldılar eşʿār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 15). [hep,]*

Şānında anıñ vārid olup hem bunca ḥadīṣler
Ẕikrin ideyor cehrile **hep** Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 14). [hep,]*

Gerçe ḫudʾa ile ṭutmuş fiʿilini ġāyet nihān
Ṣūret-i Ḥaḳdan gelür **hep** saña Sin Baġdād şeyḫi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 4). [hep,]*

Naẓm ile itdim beyānıñ ḳıl bugün iḳrār ʿAlīdir
ʿĀṣıḳıñ feryād-ı āhı ḳıldığı **hep** zār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 2). [hep,]*

ʿAşḳıyla Ḥaḳ yoluna beẕl ideriz **hep** varımız
Şevḳe gelüp her dem-be-dem cān u başım fedadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 5). [hep,]*

Neşʾeyāb ider göñüller bāġını **hep** ser-te-ser
Ḥürrem olur ḳalb-i nāşād ʿaşḳile ol ān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 7). [hep,]*

Sükūtī sāl hezār üç yüz hem altıda tamām oldu
Bu nev çeşme idüp cereyān kemālile **hep** āʾlāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 20). [hep,]*

Seniñ elṭāfnı her dem ʿaceb mi itmeyim hiç yād
Benim Ẕikrim ḳamu fikrim göñülden **hep** ṣudūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 8). [hep,]*

Seniñ vaṣfını meddāḥlar yāḫūd kātib ḳamu mollā
Benim ʿindimde **hep** ʿāciz lisānında ḳuṢūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 12). [hep,]*

Sükūtī tariḫiniñ üç ḥarf ġayn şın cim ḥisābıyla
Bu nev çeşme idüp cereyān kemāliyle **hep** ʿālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 14). [hep,]*

Ṣaḳın dil virme gel aṣlā bu ḳaḥbe zen-i cefādan geç
Saña direm iki dedim yalandır **hep** Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 7, Mısra 2). [hep,]*

Geçer ḥükmü ḳamu cinne perī dīvler peleng arslān
Feleklerle melekler **hep** anıñ vaṣfıñ ider her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 24). [hep,]*

Maḫfī itmez ẕāt-ı Ḥaḳḳı söylüyor **hep** ẓāhirā
Her şebi eyler nümāyān nūr-ı ḳandīlden sirāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 19). [hep,]*

Ẕikr idenler irdim Ḥaḳḳa ruz u şeb
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı gördü onlar bunda **hep** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 6). [hep,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı itdiler **hep** tā ilā yevmiʾ-n-nüşūr
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 7). [hep,]*

Devā umar ḳamusu **hep** seniñ bābında ey Sulṭān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 7). [hep,]*

Ḫācet içün dergāhına gelmiş olsa bir gedā
Müşkülin ḥāl eyler idi anlarıñ **hep** dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 22). [hep,]*

Nār-ı dūzāḫdan emīndir kim ki olmuşdur vuṣūl
Cennet-i ʿirfāna dāḫil oldular **hep** bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 2). [hep,]*

Ḳurulmuş anlara **hep** nār itmişler
ʿĀrifler nişānı kāmil insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 49). [hep,]*

Zerresinden pertev almış çünki anıñ afitāb
Şuʿle Ṣalmış bu cihāna şems ile **hep** māhitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 2). [hep,]*

her: *Her, hep, bütün.*

İtme feryād boş yere hele zāhid sözü kes
Ẕikr ile doldur derūnuñ cehd ide gör **her** nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 14, Mısra 2). [her,]*

Vaṣl ideler ẕāt-ı Ḥaḳḳa tiz çābuḳ
Menzil alup yürüyelim **her** yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 12). [her,]*

Ḳalb ile cān perdesini refʿ ider Ḥaḳ erleri
Rivāyet ider ẕāt-ı Ḥaḳḳı **her** cihetden bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 4). [her,]*

Ḫubb-ı dünya bir marażdır mat ider āşıḳları
İr erenler zümresine **her** demi ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 4). [her,]*

Bu pendimden ey Sükūtī **her** kim alur bunda sebaḳ
Menzil aldı rifʿat ile āsumān itdi ʿurūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 13). [her,]*

Ẕikr eyle sen Ḫudāyı cehd ide gör **her** ṣabāḥ
Bulmaḳ istersen beḳāyı cehd ide gör **her** ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 1). [her,]*

Ẕikr eyle sen Ḫudāyı cehd ide gör **her** ṣabāḥ
Bulmaḳ istersen beḳāyı cehd ide gör **her** ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 2). [her,]*

ʿAşḳile sen gir yola baḳma hem Ṣaġa hem Ṣola
Ḫaḳ buyurmuş hem Resūle cehd ide gör **her** ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 4). [her,]*

Ol bu yoluñ ʿāmili dinleme gel cāhili
Reh-nümā it bir kāmili cehd ide gör **her** ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 6). [her,]*

Mürşide bel baġlayıp **her** seḥerler aġlayup
Deryā gibi hem çaġlayup cehd ide gör **her** ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 7). [her,]*

Mürşide bel baġlayıp **her** seḥerler aġlayup
Deryā gibi hem çaġlayup cehd ide gör **her** ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 8). [her,]*

Küntü kenzin dedi Ḫaḳ al bu maʿnādan sebaḳ
Cān gözün aç sen de baḳ cehd ide gör **her** ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 10). [her,]*

Men ʿaref dirsen bugün taḥṢīl eyle dün ü gün
Dinle gel kāmil sözün cehd ide gör **her** ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 12). [her,]*

Ẕikrine vir revnaḳı tā olasın muttaḳī
Derviş Sükūtī sen Ḫaḳḳı cehd ide gör **her** ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 14). [her,]*

Ġaflet üzre olma ṭālib ara gözün **her** dem sabāḥ
Ṣabaḥ ḫānḳāh-ı Ẕikre gel gir bulmaḳ istersen felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 1). [her,]*

Ẕikr-i Ḫaḳḳı yād iderler cān u dilden **her** seḥer
ʿAşḳ şarābın içmiş anlar dün ü gün ʿaleʾs-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 11). [her,]*

Feʾzkurūnī āyetiyle cān u dil **her** ṣubḥ u Ṣām
Ẕikre düşmüş bu Sükūtī göñli bulmuş inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 13). [her,]*

Leẕẕet bulur bir ḥāliyle dāmen ṭutan **her** yār meşāyiḫ
Ṭālib-i Ḫaḳ dinler isen eyle bugün iḫrār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 1). [her,]*

Vuṣlat bulur ihsānıyla Derviş Sükūtī **her** müdām
Luṭf-ı Ḫaḳḳa maẓhar olup nitekim iḫyā meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 9). [her,]*

Dilden iḫrāc etmeyiz ẕikr-i Ḫaḳḳı **her** zamān
Ẕikr ile Derviş Sükūtī oldu bir er zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 9). [her,]*

Mūsā Kāẓım imām **her** dü ʿālemde bugün
Hem ʿAlī Mūsā Rıżāya beẕl olan cān ile sırdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 11). [her,]*

Ḥasta olmuş gönlümüñ **her** dem devāsı Muṣṭafādandır
Ḳalb-i maḥzūn **her** ṭālibiñ dilġüşāsı Murtażādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 1). [her,]*

Ẕikr-i fikrim gice gündüz Ḥaḳ ile **her** dāʾimā
Müptelāyım ol Ḫudāya bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 7). [her,]*

Her kelāmı buġża mebnī hem ḥasedle vāʿīẓiñ
Ḥırṣ ile eyler niẕāʾlar ḫalḳa **her** dem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 10). [her,]*

Ḳoma yā Rab bu ḥāl üzre ʿacāyib derde düş oldum
Devālar dest-i pākınla olursa **her** kemāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 8). [her,]*

Ṭarīḳinde sülük itdim irince ʿömrümüz āḫir
Dürr-i luṭfunda **her** dāʾim ġulāmı olmuşum ḳamber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 6). [her,]*

Velāyetle bize himmet ḳılan **her** dāʾimā Ḥaydar
ʿİnāyet eyledi **her** dem kemāliyle bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 1). [her,]*

Anıñ ʿaşḳıyla **her** dāʾim gürūh-ı evliyā içre
Hidāyet rāhıñ açmışdır cemāliyle bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 5). [her,]*

Cihān fānī degil bāḳī kim olur dāʾimā mesrūr
Görünür bunda **her** ʿālem giden gelmez olur maḫhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 2). [her,]*

İctināb it ey Sükūtī eşḳiyādan **her** müdām
Kes̲ret üzre bu cihānı Ḫāricī devrān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 13). [her,]*

Seniñ ʿaşḳına **her** kim ki düşenler devr ider elde
Ṣarāb-ı laʿl-i engürüñ içenlerde ḫumār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 3). [her,]*

Ḳutb-ı ʿālem hem pīrimiz ḳırḳlar gürūhu mürşidimiz
Üç yüzlerden **her** birimiz ʿāşıḳlarız Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 6). [her,]*

Şeyḫ Saʿdeddīn pişvāmız Ḥaḳ yolunda iḳtidāmız
Ẕikrin ider **her** gedāmız ʿāşıḳlarız Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 12). [her,]*

ʿAṣrımızda kimse bilmez hiç bizim aḥvālimiz
Fevtimizden söñra iẓhār olunur **her** ḥālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 2). [her,]*

Kes̲ret üzre ṭaʿn iderler **her** ḥasīs aʿmā faḳīh
Baḥs̲ iderler cümle cihāna **her** demi eşkâlimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 4). [her,]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem **her** ṭabiʿat bir degil
Ḥaḳ yaratmış ʿunṣur üzre dürlü renk emsalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 17). [her,]*

Ṣarāb-ı ʿaşḳı **her** kim nūş iderse dest-i mürşidden
Bulurlar ʿaşḳile dāʾim o demde zevḳiyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 3). [her,]*

ʿĀrif olan Ḥaḳ yoluna **her** vechile ṣādıḳ imiş
Cān u başıñ ḳıldı niṯār bezm-i ezel ʿāşıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 1). [her,]*

Tedbīr ile ṣanma olur **her** bir işim fermān imiş
Bezm-i ezel- taḳdīr olan emr-i Ḫudā pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 1). [her,]*

Evvel bezm-i elestde sāḳīler ṣundu o dem bir cām dolu
Cürʿāsından ol bādenin **her** kim içer mestān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 8). [her,]*

Küntü kenziñ gör baḥşını iṯbāt ider **her** vechle
Men ʿarefden ders oḳuyan **her** ṭālibi ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 3). [her,]*

Noḳṭa-ı sırr-ı ʿAlīyi bulmaġa **her** bir nefes
Lāyıḳ-ı ḥiẕmet ile Ḥaydare irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 7). [her,]*

Pādişāhım iḥsānıñdan cānım ider şimdi ḥaẕ
Her kime luṭfuñ irerse dāʾim ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 2). [her,]*

Ḥubb-ı evlād-ı ʿAlīye cān u baş ḳıl **her** müdām
Ẕabṭ ide gör nefsini **her** ġavġāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 5). [her,]*

Maḫfī olmuşken Ḫudā çün āşikār eyler semāʾ
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı **her** zamān cāndan şikār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 2). [her,]*

Zümre-i ʿuşşāḳa **her** dem ẕevḳ ile Şefā virir
ʿĀşıḳ-ı Mevlā olanlar bī-ḳarār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 3). [her,]*

Cān niṯār et Mūsā-yı Kāẓım Rıżāya **her** zamān
Zāʿil olmaz Ḥaḳ ḳatında ḫūn pahāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 9). [her,]*

Urmayın siz zāhidā **her** ġarīb bī-çāre tīġ
Lāyıḳ oldur ḍarb idesiz **her** zamān aġyāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 2). [her,]*

Pādişāhım mülk-i tende nefsimi eyle Zebūn
Virme fırṣat **her** vaḳit sen ṣal güzel eşrāra tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 6). [her,]*

Naḳd-i cānın rāh-i Ḥaḳda **her** kim itmezse telef
Olmadı ol bunda dāʾim ʿaşḳile **her** dem şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 1). [her,]*

Pendimi **her** kim ṭutar Derviş Sükūtī bu zamān
Mürşid gerek **her** köşeyi feṯḥ eyleye maʿnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 9). [her,]*

Derviş Sükūtī söyle Ḥaḳ olsun muḥiblerdir bir sebaḳ
Ẕikrin ider **her** bir varaḳ ekṯer ile ġāyet ṭavīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 14). [her,]*

Saʿy ide gör bul bir er dinle nuṭḳuñ **her** nedir
Ḥaḳḳı Ẕikr it **her** seḥer erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 13). [her,]*

Dinler isen Şeyḫ Sükūtī naẓmını **her** rūz u şeb
Rāh-ı Ḥaḳḳı itdi iẓhār añla gör maʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 15). [her,]*

Ders uẔatma bize vāʿiẓ **her** demi ʿuḳbā içün
Cennetiñ çoḳ vaṣfiñ itme ol ṣafādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 5). [her,]*

Hep ʿayāndır aña **her** nesne çünki olmaz iḫtifā
Ḥaḳ görürler ḳanda baḳsa dİdesi **her** yanadan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 5). [her,]*

Nār-ı ʿaşḳa çünki düşdüm ben daḫı **her** rūz u şeb
Yañar oldum mavḥ olunca gör beni külḥāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 7). [her,]*

İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżādır ḳıble-i heftüm
Teveccüh anlara **her** dem iderler nice biñ insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 8). [her,]*

Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳī hem vāriṣ-i Ḥaydar
İmāmım iḳtidā itsem gerekdir bunlara **her** ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 10). [her,]*

Taṣḥīḥ itmezler seniñ bil rāhını ya aḫlāḳını
Böyle cārī olmamışdır anlagil **her** ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 14). [her,]*

Merhem ururlar anıñ **her** rūz u şeb dil zaḥmına
Bir ṭabīb-i ḥāẓıḳa irüp ḥālini eşʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 3). [her,]*

Her biri açmış dehānıñ taʾan ider bu ʿālemi
Ġıybeti kesmez dilinden Ṣunʾı bühtānı bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 3). [her,]*

Şefḳāt-i āl-i Resūlʾden hiç ola mı bunlara
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya ẓulm ile **her** ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 22). [her,]*

Özge bir derde giriftār olmuşum **her** rūz u şeb
Bir ṭabīb-i ḥāzıḳ bulunmaz ḥālimiz ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 3). [her,]*

Keṣret-i dünyāya baḳmaẔ bunlarıñ **her** bendesi
Vaḥdet-i bāḳīye irdim aḫḳarı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 13). [her,]*

Nefs-i şoma virmez aṣlā bunda **her** dem fırṣatı
Ehl-i beyt-i Muṣṭafāda Ḥaydarı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 17). [her,]*

Uṣūl erkān nice tevḥīd iderdim **her** seḥer vaḳti
Ḳamu evrādile **her** dem bu eẔkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 5). [her,]*

Uṣūl erkān nice tevḥīd iderdim **her** seḥer vaḳti
Ḳamu evrādile **her** dem bu eẔkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 6). [her,]*

ʿAcāyib özge bir ḥāldir bu ʿaḳlım tārumār olmuş
Gezerim **her** demi Mecnūn bu huşyārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 12). [her,]*

Ḳalma cürmümüze **her** dem yā şefīʿüʾl-müznibīn
Raḥmet içün gönderildin **her** vaata yā emīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 1). [her,]*

Her ān vaḥdet seyrānında iderler Ḥaḳ ile ülfet
Bu ḫalḳdan inḳıṭā itmiş ümīd itmez iḫvānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 5). [her,]*

Ey şāh-ı cihān al bendeki nām ile şān seniñ olsun
Mülk-i derūn içre ne var küllīsi **her** ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 2). [her,]*

Hüccet vereyim şāhid ola arż-ı semā ḫalḳı bütün
Bundan girü hiç ḳalmaya **her** demi bu ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 8). [her,]*

Nev ḥayāta irmek içün ey Sükūtī ḳıl ʿamel
ʿÖmr-i bāḳīye irermiş didi **her** bir kāmilān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 14). [her,]*

Hū didiḳçe ḳalb-i ʿuşşāḳa oldu mu bī-dār olur
Ḥaḳ cemāliñ rüʾyet ider **her** demi seyrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 6). [her,]*

Hū Ṣedāsıyla felekler devr ider ʿarşı bugün
Hū ile **her** dem melekler girdiler devrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 4). [her,]*

Hū ile **her** dem seḥerler ins ü cin ider fiġān
Oldular mecnūn gibi hem **her** biri dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 7). [her,]*

Hū ile **her** dem seḥerler ins ü cin ider fiġān
Oldular mecnūn gibi hem **her** biri dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 8). [her,]*

Sükūtī Ḥaḳ ile **her** dem idegil bunda pazarın
İşitmeye şaḳın aġyār sözüñ ḳıl iḫtifā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 9). [her,]*

Vechiniñ müştāḳıyım ben aç niḳābın sen baña
Bāb-ı ḥüsnüne çeker sed görünür **her** dem cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 8). [her,]*

Sükūtī bendesi **her** dem cān fedā eyler
Rıżā bābında bir sāʾil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 13). [her,]*

Türāb-ı āsitānıñ derde devādır yā Resūlullah
Viṣāliñ şerbeti **her** dem şifādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 2). [her,]*

Günāhkār ümmetiñ gelmiş der Luṭfuna **her** dāʾim
Ḳuṣūruñ ʿafv ḳıl senden ʿiṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 11). [her,]*

Muḥabbet ẕāt-ı pākından dil ü bīmārıma irse
Ḳamu derdime **her** dāʾim devādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 4). [her,]*

Seniñ ʿaşḳıñ hevāsına vücūduñ beẔl idip **her** dem
Seniñle ḥaşr olup anlar cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 5). [her,]*

Bu ʿāṢī mücrim kem-ter Sükūtī bāb-ı Luṭfuna
Gelüp **her** dem niyāz eyler revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 12). [her,]*

Seniñ ʿaşḳıñla **her** dāʾim derūnum āh ider bunda
Terāḥḥum ḳıl ḳatı artar bu Ẕārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 3). [her,]*

Revā mı şānına **her** dem viṣālinden olam ben devr
Şefāʿat ḳıl saña maḫṣūṣ umarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 5). [her,]*

Ḳabūl ḳıl āsitānında niyāza durmuşum **her** dem
Ki senden ġayrı bir yoḳdur medārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 11). [her,]*

Seniñ derd-i firāḳından perişān oldu aḥvālim
Der-i Luṭfundan **her** dāʾim türābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 6). [her,]*

Küntü kenziñ maʿnāsından baḥs ider **her** bir velī
Fehm idemez şol kişiler bir ʿaceb nādān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 5). [her,]*

Her seḥerler Ḥaḳḳa cehd it erenler Ẕikrini gel it
Bunı **her** demleri vird it gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 4). [her,]*

İriş bir kāmil insāna ṭuta gör dāmenı **her** dem
Seniñ ḳalbiñ yuyar anlar virirler mesned-i pāye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 5). [her,]*

Gözüñ aç ṭālibā **her** dem ʿAlīye cān niṯār eyle
Muḥammed ʿilminiñ bābı ʿAlḮdir āşikār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 1). [her,]*

Erenlerden ola himmet ola gör ʿAskere bende
Ḫavāric ḳavmine **her** dem teberrā ṣad-hezār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 16). [her,]*

Bu göñlüm ʿaşḳına **her** dem müptelādır yā Resūlullah
Seniñ rāhına cān başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 1). [her,]*

ʿAlī evlādına **her** dem bu cānım
Fedā itdim Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 3). [her,]*

Şehā **her** dem oḳurlar ʿilm-i Ḳurʾān
Benim virdim heman Ẕeyneʾl-ʿAbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 7). [her,]*

ʿİlmiyle yaḳın gerçe olur esrāra vāʿiẓ
Kibr-i ḥased ḳomaz anı **her** demleri ġavġāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 8). [her,]*

Menziliñ ḳurb iken zāhid düşme yabāna
Ḥaḳḳı añla sendedir bil gezme ṣaḳın **her** yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 2). [her,]*

Aldanma sivānıñ Ẕevḳi yalandır
Bir vefāya **her** dem dürlü cefada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 18). [her,]*

Miḥnetle elem dürlü çile **her** vecihle ġām aratdı bu gice
Ḳalbimize virdi cefā çeşm-i ḫūnum aḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 1). [her,]*

Gezerim tā ṣor ḥürrem göñülden çekerim mātem
Gice gün aġlarım **her** dem meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 6). [her,]*

Ne ḥikmetdir belālarla giriftār olmuşum **her** dem
Seniñ ʿaşḳına dūş oldum rehā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 3). [her,]*

Gel göñül girelim meydān-ı ʿaşḳa
Hū diyelim **her** dem merdān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 2). [her,]*

Her dem-be-dem cümle felek ʿarş yüzünde hem melek
Cevelān ider hū diyerek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 3). [her,]*

Necm ile **her** şems ḳamer vecde gelüp durmaz döner
Hū ismini **her** dem çeker hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 7). [her,]*

Necm ile **her** şems ḳamer vecde gelüp durmaz döner
Hū ismini **her** dem çeker hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 8). [her,]*

Seḥerde ẕevḳ ider **her** cān uyanur ḳalb gözi ol ān
İder ʿarş-ı kürsīyi seyrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 7). [her,]*

Seḥerde ins ü cān **her** ān ḳamu maḫlūḳ peleng arslan
Sürerler bir nice devrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 9). [her,]*

Derviş Sükūtī **her** bār söyler bu naẓmı āşikār
Görmek istersen dīdār gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 13). [her,]*

Sürerler yüz ḳamu ümmet dürr-i luṭfuna **her** dāʾim
Ḳapundan red olunmaz bir cemāʿat yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 15). [her,]*

Bir ḳıymetiñ aldım Ẕiyād dil mülkünü eyledi şād
Neyler baña **her** bir üstād şeyḫimle irdim ben kanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 4). [her,]*

ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ şehr-i yüce girmez mürāʾī **her** bir ḫoca
ʿĀrifʿolan **her** dillerce maʿnā virir Ḳurʾānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 5). [her,]*

Beyt-i Ḥaḳḳı gerçe **her** dem ʿāşıḳān eyler ṭavāf
Kaʾbe-i ʿulyāyā dāḫil bunlarıñ dīvānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 7). [her,]*

Dilerim ʿāşıḳ-ı şādıḳ duʿālar eyleye **her** ān
Oḳusun Fātiḥa Ḳurʾān bu rūḥum ḳıla şādānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 9). [her,]*

Ẕikrim benim **her** dem Ḫudā dergāhından ḳılma cüdā
Derdlülere senden devā meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 3). [her,]*

Görelden vechini yārin dūş oldum özge sevdāya
Anıñ ʿaşḳile **her** dāʾim ben oldum mecnūn-ı s̱ānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 10). [her,]*

Aṣḥāb-ı kirām vaṣfıñ idip Derviş Sükūtī **her** müdām
Fehm ideler cümle cihān hem daḫı yektā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 13). [her,]*

Her kimiñ kim ḳıblesidir ol Muḥammed Şāh Taḳī
Bildiler gerçek Naḳī ol Ṣāḥib-livānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 11). [her,]*

Aḥsen-i taḳvimle düzdü z̄ātını Ṣıfātını
Her cihetden gösterüp sır böyle iʿlān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 6). [her,]*

Baḥr-ı ʿaşḳa ġarḳ olan Derviş Sükūtī **her** zamān
Cevherin aṣlıñ bulur ol kendin ʿummān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 11). [her,]*

Bular vaḥdetde **her** dāʾim iderler z̄evḳini Ḥaḳla
Bu kes̱retden elin çekmiş niderler ḳuru ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 5). [her,]*

Cemāl-i z̄āt-ı Mevlāya bular ʿāṣıḳ olup **her** dem
İderler rüʾyet-i dīdār göñülde özge sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 9). [her,]*

Bulardan **her** birin Ṣanma rıżā-yı Ḥaḳ içün gitmiş
Kimi bir ad ṭaḳınmaḳdır kimisi Ḥaḳḳa duʾācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 3). [her,]*

Olar kim müʾmīniñ ḳalbin ziyāret eyleye **her** dem
Gürūh-ı evliyā içre bulardır zümre-i nācī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 7). [her,]*

Aḥsen-i taḳvīm dinledi **her** cihetden Ādeme
Resm göZ̲ ḳaş Ṣāç ile virdi yüZ̲ine envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 9). [her,]*

Sivānıñ z̄evḳ **her** dāʾim Ṣonuñda Zehr-i ḳātildir
Buna dil vermez ʿāṣıḳlar bulanlar sırr-ı Ṣübḥānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 3). [her,]*

Bu kes̱retden ḫalāṣ olmuş bular ʿuzlet maḳāmında
Cenāb-ı Ḥaḳḳıyla **her** dem iderler z̄evḳ ü Ḫudāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 6). [her,]*

Feyż-i himmetiñle **her** dem ʿaşḳımı döndür saña
Luṭf-ı iḥsānınla ben de ideyim çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 5). [her,]*

Bıraḳma nār-ı firḳat içre ben ḳulunu **her** müdām
Muṣṭafānıñ ʿaşḳına sen raḥm idip ḳıl şefḳati *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 7). [her,]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿaṣr
Her birisi ḳavm-i Nemrūd ile ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 4). [her,]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿaṣr
Her birisi ḳavm-i Nemrūd ile ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 4). [her,]*

Her nebī devrinde gelüp imdādına itdi kerem
Fehm itmediler kim olduġuñ āl-i ʿabā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 7). [her,]*

Vaṣfını mümkün mi ide Derviş Sükūtī **her** Zamān
Meddāḥı anıñ Allah daḫı itdi ş̲enā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 21). [her,]*

İltiCāmız ey Sükūtī bunlar oldu dāʾimā
Naḳd-i cān virmek yoluna **her** dem āhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 16). [her,]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır **her** dü ʿālemde
ʿAlīniñ cism-i pākından Ḥüseyn-i Kerbelā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 5). [her,]*

Evṣāfını söyler isem Derviş Sükūtī **her** dāʾimā
Fehm iyledim lāyıḳıyla **her** devrile ekber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 19). [her,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ işit zāhid bu ʿālemde
Necātına olur bāʾī̲ş gözet **her** dem bu maʿnāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 10). [her,]*

İltifātıñ çoḳ iderler cümle ḫalḳa ḫāṣ u ʿām
Nān u niʿmetler gedāya ḳıldı iḥsān **her** biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 4). [her,]*

Çünki farż olmuş Ḫudādan **her** ḳula burhān ile
Ḫoş ṭutanlar ṭamu görmez **her** zamān bir kemteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 10). [her,]*

Cennet-i aʿlāya dāḫil Ḥaḳ içün iden edā
Nār-ı dūzaḫdan emīndir **her** dü ʿālem aḫḳarī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 12). [her,]*

Ḳıl ʿibādet eyle ṣāyım ey Sükūtī **her** müdām
İster isen rūz-ı maḥşer Ṣunalar cām kev̲seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 13). [her,]*

Muḥaḳḳaḳ Ḫıżır-veş zinde ide ʿāşıḳları **her** dem
Bu esrārda olan vāḳıf zamān içre müdām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 9). [her,]*

Murtażādır ser-firāzı **her** velīniñ bī-kemāl
Enbiyānıñ vārīs̲idir **her** demi aʿlā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 3). [her,]*

Murtażādır ser-firāzı **her** velīniñ bī-kemāl
Enbiyānıñ vārīs̲idir **her** demi aʿlā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 4). [her,]*

Saʿdīlerle hem Desūḳī Dervişān-ı bī- ʿaded
Ẕikr cehr-i kes̲ret üzre **her** seḥer güyā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 10). [her,]*

Eyledim vaṣfıñ Sükūtī pīrleriñ burhānını
Ḥaḳḳa vuṣlat bunda buldu **her** biri evlā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 18). [her,]*

Şerʿ-i pākın Aḥmed ile rāhını ḳılmış güşād
Menzil-i bālāya irer **her** kim olur vaṣlın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 4). [her,]*

Ehl-i Ḥaḳḳı vaṣf ider Derviş Sükūtī **her** demī
Yoḳ ḫilāf ẕāt-ı muṭlaḳ ḥaḳḳıyla ol dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 15). [her,]*

Teşnegān-ı ümmet içün saʿy idip **her** vechile
Bir ʿināyet irdi Ḥaḳdan feyż ile oldu resān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 3). [her,]*

Buna **her** kim ki aldandı belā baḫrına ġarḳ oldu
Ḥalāṣ olmaz ḳatı düşvār dün ü gün olmada ifna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 3). [her,]*

Bu pendin ḳulāḳ ṭut sen Sükūtī kem-terin **her** dem
Muḥaḳḳaḳ böyledir dünyā gelen gider degil ebḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 13). [her,]*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ile ʿaṭā **her** ne ise varidat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 6). [her,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub **her** Zamān
ʿĀşıḳ isen gel bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 3). [her,]*

ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini berdār it
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı Ẕikr ide gör **her** müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 20). [her,]*

Sāḳīyā Ṣun bize **her** dem laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 1). [her,]*

Her bir Nebīniñ devrine daḫı geldi ḥafiyyen
Aḥmed ile birlikte gelen Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 5). [her,]*

İsim anıñ **her** leyl ü nehār oḳunur
Noḳṭasıyım dedi yanıñ ol cümleye **her** bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 14). [her,]*

Derviş Sükūtī naẓmıyla sırr-ı ʿAlī vaṣf idip
Añlayalar maṭlūbını **her** ʿāşıḳa dīdār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 20). [her,]*

Ey ṭālib-i Ḥaḳ dinle bugün söylenen güftār ʿAlīdir
Kurʾān daḫı nāṭıḳ aña **her** ne ki var eşʾār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 2). [her,]*

Her bir ġazāda peyġamber ile olduġu meşhūr
Ḳaʾle-i ḫayberde nice biñ ḳatl-i küffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 7). [her,]*

Ṣuñ ḳadeḥim sāḳīyā gel **her** demi mestān olam
Ṣevḳ-i ʿaşḳım çūşa gelsin baḥr-ı bī-pāyān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 1). [her,]*

Murtażāya ben ġulāmım Derviş Sükūtī **her** zamān
Ḫāk-i pāyiñ beklerim ben Luṭfuna iḥsān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 9). [her,]*

ʿAlīdendir ḳamu müʾmīn vücūduna olan bāʿiş
ʿAlīdendir ḳamu ḫalḳa virilen rızıḳ ġanī **her** ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 14). [her,]*

Maʿrifetden dem urur gör baʿżı insānlar **her** demi
Dürlü ṣanʾatlarda işmām itdirir renk-i būyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 1). [her,]*

Müftīsi ḳaḌı ser ʿasker hem ʿulemā **her** biri
Cehrile rüşvet alurlar geydiler ḫilʾat ṭonu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 9). [her,]*

Sürdüler elmās ḳadeḥler meclisinde **her** müdām
Bāde-i engür şarābıñ içdiler bir çoḳ ġanī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 13). [her,]*

Baḥr-ı ʿaşḳıñ menbaʿīdır ḳanda kim eyler ẓuhūr
Mevciyle ġarḳ eylemiş ol **her** demi aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 14). [her,]*

Dergāh-ı vālāsına Derviş Sükūtī sür yüzüñ
Şefḳat eyler **her** Zamānda Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 18). [her,]*

Mürşid-i kāmile bunda **her** kim itdi intisāb
Himmetiyle menzil aldı dinle naẓmım şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 1). [her,]*

Ḫalḳa-ı ẕikre girüp ʿaşḳıyla defʿ çalarız
Münkirin cānına ḥased gelmesiyle **her** dem cefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 2). [her,]*

ʿAşḳıyla Ḥaḳ yoluna beẕl ideriz hep varımız
Şevḳe gelüp **her** dem-be-dem cān u başım fedadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 6). [her,]*

Zümre-i nācīye yaḳın olmadı ʿamā faḳīh
Bir gedā Derviş Sükūtī ʿaşḳile **her** dem liḳādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 10). [her,]*

İlkbahār tāze çemende vaṣf olur **her** ān ḳadeḥ
Dürr-i niṣār olur o demde bāʿiṣ-i nisān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 1). [her,]*

ʿAndelībler çūşa gelmiş **her** biri feryād ider
Ġonca güller tāze açmış nev-be-nev elvān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 5). [her,]*

Zümre-i āl-i Muḥammed bendesiyüz zāhidā
Ehl-i beytiñ çakeriyüz olmuşuz **her** dem liḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 2). [her,]*

Evliyālar nesl-i pāk hem gürūh-ı Nācīyiz
Enbiyālar vāriṣiyüz **her** ḫuṣūṣda dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 6). [her,]*

Meydān seniñ devrān seniñ **her** ḥāliyle cihān seniñ
Bu varlıġım **her** ān seniñ bildim ki cümle cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 8). [her,]*

Çoḳ ḫalifeler uyandı sāyesinde müsteṭāb
Pāye-i refʿetde **her** dem bulunur ʿāşıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 14). [her,]*

Men ʿaref dersin oḳurlar dergāhında ekṣeri
Baḥr-ı ʿilminde nihāyet oldu ʿārif **her** biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 16). [her,]*

Kenz-i Ḥaḳḳa vāṣıl olmuş dervişānı bī-şümār
Bir ġarīb ednā Sükūtī **her** müdām lāyıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 22). [her,]*

Bey paşālar zümresine itse duḫūl **her** ne zamān
Mesned-i bālāda yerin ednāya hemān itmedi cālis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 3). [her,]*

Maʿden-i ḫāki anıñ cevher idi bezm-i elestden
Nūr-ı ʿAlī nūr olmuş idi cism-i pākı **her** bir cihetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 2). [her,]*

Ḥiẕmet-i ḥadden tecāvüẔ geçdi erenler rāhına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād iderdi ḳalbiyle **her** bir nefesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 6). [her,]*

Ne ʿaceb ṭaş atar münkir ṭarīḳat ehline **her** dem
Doḳunmaz sīneme Ḍarb ḥadīdindir bu ecsādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 7). [her,]*

Ger saña yeter cihānda ṭālibā rūşen delīl
Ḫalḳa ẓulm iden olurlar **her** zamān ʿömr-i ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 2). [her,]*

Her ne ekersen cihānda anı biçer Ḥaḳ demiş
Cehd idegör ey Sükūtī bulasın ḫalḳı cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 11). [her,]*

Göñlümüzü şād ḫürrem eyledi **her** bār miḫnet
Oldu gülşen şehr-i cismim ser-te-ser gülzār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 1). [her,]*

Naḳd-i cānın rāh-ı Ḥaḳda şeyḫine teslīm iden
Her cihetden buldu anlar derdine tīmār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 6). [her,]*

Terk-i fānī eylemişdir salik-i Ḥaḳ **her** müdām
Devlet-i bāḳīye irdi ẕevḳ ider ikṣār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 7). [her,]*

Ülfetiñ kesmiş cihāndan ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl olan
Ḳalbine bir ẕerre ḳoymaz **her** ʿaṣır aḫyār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 10). [her,]*

Bu ḫarāb olmuş derūnum taʾmīre muḥtāc iken
Ḳıldı ābād **her** cihetden ʿadl ile **her** ān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 6). [her,]*

Bu ḫarāb olmuş derūnum taʾmīre muḥtāc iken
Ḳıldı ābād **her** cihetden ʿadl ile **her** ān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 6). [her,]*

Seniñ elṭāfnı **her** dem ʿaceb mi itmeyim hiç yād
Benim Ẕikrim ḳamu fikrim göñülden hep ṣudūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 7). [her,]*

Destiñizden refʿ idüp inṣāfa ġayret itmeden
İntiḳām almaḳ murādıñ **her** demi ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 10). [her,]*

Laʿnete oldun sezāsın kim ider ḫüsrān degil
Müsteḥaḳ ehl-i cezāsın **her** Zamān ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 14). [her,]*

Kimseye hiç yoḳdur ẓulm ider **her** nev ʿAlīye
Çeşm-i yaşım seyl gibi **her** dāʾimā ḳıldım revān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 4). [her,]*

Zehrile ġām kase kase ṣunmada **her** dem-be-dem
Baġrımı pür ḫūn ider gör ḳahrıyla **her** zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 5). [her,]*

Zehrile ġām kase kase ṣunmada **her** dem-be-dem
Baġrımı pür ḫūn ider gör ḳahrıyla **her** zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 6). [her,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī vaṣfıñ ider **her** zamān
Dürr-i luṭfuñ bir ġulām āl-i Aḥmed ḳanberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 13). [her,]*

Ṣunsa raḳīb sükkeri bal **her** demi cevher ḳadeḥ
Zehr-i mārdır içme Ṣaḳın virir ise **her** Ṣabaḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 8, Mısra 1). [her,]*

Ṣunsa raḳīb sükkeri bal **her** demi cevher ḳadeḥ
Zehr-i mārdır içme Ṣaḳın virir ise **her** Ṣabaḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 8, Mısra 2). [her,]*

ʿAşḳ eriniñ ḳıblesi **her** vechile cānān olur
Ḳanda varsa Ḥaḳḳıyla ol ṭopṭolu cihān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 12, Mısra 1). [her,]*

Secdemizi rūz u leyāl Raḥmāna ideriz
Virdimizi **her** seḥerler Yezdāna ideriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 13, Mısra 2). [her,]*

İtdi ġāret bu vücūdum şehrini yaġmā-yı ʿaşḳ
Mecnūn-āsā kūh-ı ṣaḥrā **her** demi Leylā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 23, Mısra 2). [her,]*

Geçer ḥükmü ḳamu cinne perī dīvler peleng arslān
Feleklerle melekler hep anıñ vaṣfıñ ider **her** ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 24). [her,]*

Vaḥdetde Ḥaḳḳıyla rūz u leyāli
Ẕevḳ ider böylece **her** dem sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 24). [her,]*

Her seḥer aġlayup ney gibi inle
Bulunca bir mürşid-i kāmil reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 27). [her,]*

Ḫizmetinde beẕl-i cān it rūz u şeb ile heves
Ẕikr-i Ḥaḳḳı sür gönülden dāʾimā **her** bir nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 6). [her,]*

İr erenler ṣoḥbetine menzil-i ʿirfān gözet
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa irmek içün **her** demi iḥsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 10). [her,]*

Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ māteminde Ḥaḳ mürīd
Her yılı bir yāre açdı ḳalbine tāze cedīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 2). [her,]*

Hem ṣusuzluḳ **her** cihetden berhizi itdi şedīd
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 3). [her,]*

Āl-i mervāna hezārān laʿneti **her** ān ola
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 13). [her,]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Az vaḳitde itdiġini **her** biri çün buldular *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 26). [her,]*

Saʿy ide gör gice gündüz ey hümām
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden **her** müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 14). [her,]*

Ḳalma girü sen yolundan **her** sefer
Esb-i ʿaşḳa gel süvār ol **her** seḫer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 9). [her,]*

Ḳalma girü sen yolundan **her** sefer
Esb-i ʿaşḳa gel süvār ol **her** seḫer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 10). [her,]*

FırṢatıñ var iken elde sermāye
Aç göẔün **her** demi Mevlāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 12). [her,]*

Geldi pīrler **her** biri devrince itdiler ẓuhūr
Girdiler meydān-ı ʿaşḳa ḳıldılar Ḥaḳḳ-ı ḥużūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 5). [her,]*

Sāliki Ḥaḳ bunda virdi ḳalbine **her** dem cilā
Māsivādan ide yüz biñ ḳulları ẕikr-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 9). [her,]*

Ezelden Ḥaḳ saña itmiş kemāliyle hidāyātı
Seniñ bendelerin bekler hemān **her** dem ʿināyeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 2). [her,]*

Gelüp devrinde durmuşlar ḳapında nice pek insān
Sezādır şānına **her** dem bulara eylegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 6). [her,]*

Sen ol şāh-ı muʿaẓẓamsın gerek luṭfuñ ola **her** ān
Kerāmet kānısın muṭlaḳ yolumuz eylegil āsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 13). [her,]*

Hemān şāfiʾ Yūsuf mālik idemez farḳ bunu **her** ān
Ṭarīḳ-i Saʿdîler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 23). [her,]*

Erenlerden dile **her** dem ʿināyet
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 3). [her,]*

Sükūtī kemteri **her** dem ġulāmdır
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 23). [her,]*

Men ʿaref dersin **her** dem ḥāfıẓ-ı Ḳurʾān idi
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 7). [her,]*

Men ʿaref sırrına āgāh itmede **her** ṭālibi
Feṭḥ iderdi müşkülün **her** bir cihetden aña gelen sāliki *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 18). [her,]*

Līmaʾallah mektebinde ders virir munları
Naḫnü aḳreb sırrın iẓhār itdiler **her** dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 10). [her,]*

Buġż ile ḥased hem ṭamaʿ bunlarda
Ḫalḳile **her** dāʾim ġavġā bunlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 8). [her,]*

Aḫlaḳıñ **her** yüzden iẓhār itmişler
Ḥāl ehlini **her** dem ġıybet iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 10). [her,]*

Her ḥāl ile cāndan ḳıldılar ülfet
Ednāya itmezler bir kere nuṢret *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 15). [her,]*

Bī-ʿaded **her** Zamān iḫbār itmişler
ʿAmelde bunlarıñ göstermiş ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 17). [her,]*

Her biri böylece ikṣār itmişler
Ṣanmañız bu ḳavm ʿilmeyle māhir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 29). [her,]*

Her cihetden Ḥaḳḳı inkār itmişler
Efkār celb idip ʿālemiñ mālik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 33). [her,]*

Ehl-i münkir ġalib ḳaç bir tenhāya
Ẓulm ile çoḳ itdi **her** bir gedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 68). [her,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ nūrı ile bu cihān
Ġarḳ olup başdan ayaġa **her** ne var bunca ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 4). [her,]*

Mest olup dīvāna gel Bāḳır imāmıñ ʿaşḳına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ṣor gönlünden rūz u şeb **her** dem ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 4). [her,]*

Mürşidiniñ pend olmuş ʿāṣıḳa güftār leẕīẕ
Men ʿarefden ders oḳurlar **her** dem esrār leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 2). [her,]*

Her kim aña bende oldu ṣıdḳ ile īmān olur
İkilikden ḳurtulup hem maẓhar-ı Raḥmān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 1). [her,]*

Ḫāk-i pāyinden gedāyım şāh Naḳīniñ **her** zamān
Dāmeni ṭutduk anıñ biz **her** murādın isteriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 3). [her,]*

Küntü kenze kim ki irer maẓhar-ı ʿirfān imiş
Ḥaḳḳı **her** yerde görür ol bī-cihet seyrān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 2). [her,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ **her** kim oldu bendesi
Bu cihānda bil anı sen cümlede sulṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 3). [her,]*

Gel imām Kāẓım-ı Mūsā dinle nuṭḳuñ zāhidā
Men ʿarefden ders virir ol oḳu **her** ān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 4). [her,]*

Caʿfer-i Ṣādıḳ imāmıñ **her** kim oldu bendesi
Oḳudular ders andan **her** seḥerler men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 3). [her,]*

Bāḳır imām rāhına **her** kim itdi cān niṣār
Bildi taḥḳīḳ bu cihānda kim imiş ol ẕāt-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 3). [her,]*

her: *Bütün, hep, her bir " anlamında belgisiz sıfat.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde **her** dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [her,]*

İki pāy üzre ṭurṭurmış gezer semt-i Buḫārayı
Temāşā-yı cihān eyler bu ʿālemde ne kim **her** var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 10). [her,]*

Bütün mülkün ider ābād zevāle irmeye aṣlā
On iki bāb güşād itmiş derūnuñ feyż alur **her** bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 14). [her,]*

Hem üç yüz altmış ırmaḳlar aḳıtdı şehr-i āʿẕamda
O mülkün bāġ-ı bostānıñ ṣular hem **her** gün virir iṣmār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 20). [her,]*

Bināsı ʿālemiñ böyle ḳurulmuş itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ **her** ādemiñ vücūdunda on iki bāb güşād itdiġi beyān ise behr bābınıñ kütüb-i *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 32). [her,]*

Cāhillere ezelden ḳalma **her** bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ **her** bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 3). [her,]*

Cāhillere ezelden ḳalma **her** bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ **her** bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 4). [her,]*

Emr-i Ḥaḳla bu kitāba başladım ben zāhidā
Cevher-i naẓmım saçılsın ʿālem içre **her** yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 2). [her,]*

Bā-yı bismillah ile hem eyledim bunda şurūʿ
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı **her** cihetden söyleyelim bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 4). [her,]*

İlticāmız bunlaradır **her** demi leyl ü nehār
Dürr-i luṭfundan umarız derdimize hem devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 27). [her,]*

Te teberrāʾ ḳıl ḫavāric ḳavmine **her** rūz u şeb
Se şenā it Murtażaya cān u dilden ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 3). [her,]*

Vav vücūdum mülk içre ẕāt-ı Ḥaḳ itdi ẓuhūr
He hidāyet andan oldu bizlere **her** dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 28). [her,]*

Ḥa Ḥayātım Murtażanıñ ʿaşḳıyla **her** rūz u şeb
Mim Müzeyyen ḳıldı cismim ḥasta kāna bir şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 11). [her,]*

Ṣad Ṣefāyım sāyesinde şāh Taḳīniñ **her** demi
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bize oldu reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 27). [her,]*

Ḥubb-ı dünyādan Sükūtī çünki geçdi **her** demi
Bir pula ṣatmış cihānı ġayr baḳmaz **her** yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 13). [her,]*

Ḥubb-ı dünyādan Sükūtī çünki geçdi **her** demi
Bir pula ṣatmış cihānı ġayr baḳmaz **her** yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 14). [her,]*

Bāb-ı hidāyet **her** cihetden açıla
Dāḫil olup ol maḳāma intihā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 5). [her,]*

Mūsā Kāẓım imāma cān niṣār itdik bugün
Ol imām **her** dü ʿālem hem ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 10). [her,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ḳullarıyuz **her** zamān
ʿAsker mehdī yolunda cānımız **her** dem fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 11). [her,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ḳullarıyuz **her** zamān
ʿAsker mehdī yolunda cānımız **her** dem fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 12). [her,]*

Murtażādır yevm-i maḥşer **her** günāhkār ümmete
Murtażādır şefḳāt içre merd-i meydān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 15). [her,]*

Murtażādır ḥavż-ı kevs̱er sāḳīsi **her** teşneye
Murtażādır kāse kāse ṣundu **her** ān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 17). [her,]*

Murtażādır ḥavż-ı kevs̱er sāḳīsi **her** teşneye
Murtażādır kāse kāse ṣundu **her** ān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 18). [her,]*

Ṭoġdu cihān ʿāleminde nūr-ı nebī virdi żiyā
Pertevidir **her** iḳlīme rūşen ider **her** dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 2). [her,]*

Ṭoġdu cihān ʿāleminde nūr-ı nebī virdi żiyā
Pertevidir **her** iḳlīme rūşen ider **her** dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 2). [her,]*

Z̲inde ider **her** ḳulūbu ḳanda irer bir Z̲erresi
Ḥıżır-veş bulur ḥayātı görmez ol aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 5). [her,]*

Küntü kenziñ maḫzeninden vaṣf ider **her** vechile
Ümmetine itdi iʿlān ser-te-ser ol bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 9). [her,]*

Geldin meger raḥmet içün ḳullarına şefḳat içün
İḥsān ile nuṢret içün senden olur **her** sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 4). [her,]*

Her birisi ḳavm-i Yezīd bed ḫāricī aṣl-ı ʿanīd
Benlik ḥased şehvet ile çoḳ eyledi s̱ıḳlet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 3). [her,]*

Yād ide gör **her** seḥerler z̲āt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 5). [her,]*

ʿAṢḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim **her** şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 16). [her,]*

Tīġ-ı Z̲ikr nefsine çek ḍarb idip gelsin şitāb
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim **her** şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 2). [her,]*

Mümkünü yoḳ dirler imiş ṭaşrası maʿmūr olmadan
Ābād idemez bāṭınını saʿyile **her** şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 2). [her,]*

Ṣaḥana ḳalay urmasıyla tezyīn ider **her** cihetiñ
Ḥükm-i ḫās yunmaġile çıḳsa gerek der-ʿaḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 7). [her,]*

Müddeʾīler z̲āt-ı Ḥaḳḳıñ lez̲z̲etine yol bulmamış
Anıñ çün rūz u leyāl çekmez **her** dāʾim ʿaz̲āb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 10). [her,]*

Māsivādır sed çeken bu gönlümüze **her** müdām
Terkin itgil ṭālibā sen ire Ḥaḳdan feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 3). [her,]*

Bu ḳalbim hep meşaḳḳatde ʿucub riyā ile **her** dem
Ḥasedle kin kibir memlū derūnumda bugün yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 5). [her,]*

Yolların hep berzaḫından geçmek içün bir delīl
Rehber-i ṭaḥḳīḳi bul **her** dāʾimā āsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 8). [her,]*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ile aʿṭā **her** ne ise vāridāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 6). [her,]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar iseñ sen bugün
Sāʾir eşġāline baḳma bunu söyler **her** ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 10). [her,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub **her** zamān
ʿĀşıḳ isen gel bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 3). [her,]*

Rehber gerekdir **her** yola berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 7). [her,]*

Her seḥerler āh çekermiş bir gül-i raʿnā içün
Naʿra-i yā hū ḳılar çoḳ ṣevḳ ile eẕkār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 3). [her,]*

Hep bu ʿaşḳıñ ġavġāsıdur baḥr-i ʿummāna ṣalan
Anda elmas kāselerle sevḳ ider **her** bār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 6). [her,]*

Her cihetden el çeküp Derviş Sükūtī dāʾimā
Bir ḳanāʿat kūşesinden eyleyüp dildār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 9). [her,]*

Zāhid ider ḳīl u ḳāl **her** kelāmı bī-kemāl
Tā olunca ben viṣāl çağırırım Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 7). [her,]*

Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı ẕikr ide gör **her** müdām
Ġaflet ile olma ṣaḳın var ḳalbe bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 9). [her,]*

Mürşid-i kāmil gerek Derviş Sükūtī **her** müdam
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol ṭālib-i iḳrār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 9). [her,]*

Seḥerde uyanan **her** cān īcābınca sürer erkān
Erenler nuṭḳudur **her** ān uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 9). [her,]*

Seḥerde uyanan **her** cān īcābınca sürer erkān
Erenler nuṭḳudur **her** ān uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 10). [her,]*

Riyā ile ṣaḳın itme ʿibādet bunda **her** dāʾim
Muṣaffā ile dil mülkin seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 7). [her,]*

Baḳma ʿālem māl u mülkün tārumār olsa gerek
İr erenler ḥiẕmetine **her** demi himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 4). [her,]*

Ḫabb-ı dünya bir marażdır mat ider āşıḳları
İr erenler zümresine **her** demi ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 4). [her,]*

Eger müʾmīn isen ṭālib Ḥaḳḳa **her** dem olup raġbet
Olamaz nefs saña ġalib seḥerlerde Ḥaḳḳı zikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 5). [her,]*

Zāhidā sen ḥırş ile **her** insān ile itme baḥs
ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ māhiri ol ʿirfān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 1). [her,]*

Anlarıñ ʿilm-i nihāyet ʿarş-ı aʿlādan yüce
Her cihetden ḳalb dolmuş Ḳurʾān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 4). [her,]*

Cism-i envār hemān ṭutmuş bu ʿālem mülkünü
Her ṭarafı ḳaplamış nūr-ı cihān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 6). [her,]*

Māsivādan geç dilersen bulmaġa **her** dem necāt
Mevt-i īrād gelmeden evvel ḳıl mekānıñ sen cedes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 7). [her,]*

Sükūtī Dervişiñ pendiñ ṭutanlar bunda **her** dāʾim
İrüşür vuṣlata anlar Ḥaḳ ile hep liḳā bāʿis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 9). [her,]*

Aṣfiyālar bezmine dāḫil ide gör **her** demi
Cevher-i maʿnā ḥaḳāyıḳ dürlerin ḳalbime Ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 7). [her,]*

Gezme beyhūde bu fānī iḳlīmiñ sen ser-te-ser
Ḫānḳāh-ı Aḥmede gel **her** dāʾimī sivādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 6). [her,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳḳa gir bugün
Kin kibir benlik nifāḳla **her** bir riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 10). [her,]*

Ey mürşid-i kāmil olan lāyıḳıyla meydānı aç
Göster Ḫudāʾnıñ **her** yoluñ ṭāliblere erkānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 2). [her,]*

Ṣıdḳıla bel baġlayalım ḫizmetinde **her** rūz u şeb
Maṭlūbumuz senden bugün āsān ile sübḥānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 3). [her,]*

Derviş Sükūtī **her** zamān Saʿy ide gör bul Ḥaḳḳı
Saña senden yaḳīn ol ḳalb evinde mihmānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 9). [her,]*

Buna **her** kim göñül baġlar ṣonunda zehr-i ḳātildir
Ṣaḳın aldanma ey sālik ḳo naḳşını zībādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 7). [her,]*

Bunca şāhlar ḳapusunda ḳul olur **her** rūz u şeb
Mülkünü yaġmaya virdi umma andan nuṣret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 7). [her,]*

Emvālini bir mürşide eyle beyān **her** rūz u şeb
Terk ide gör kibr-i kini ḳalbiñ seniñ ġāyetde ṭuc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 7). [her,]*

Berzaḫ iliñ geçmek içün rehber gerek **her** ṭālibā
Sende riyāẕāt ḳıl ḳavī eyle ʿibādāt ṭut oruç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 9). [her,]*

Sāḳīyā ṣun bize **her** dem laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 1). [her,]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı dolmuş bülbül ekṣer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 4). [her,]*

Ẕevḳiniñ **her** neşʾesinden bende olam kām-yāb
Ṣevḳe gelüp ʿaṣḳla ben söyleyem dilber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 9). [her,]*

ʿİllet-i ʿaṣḳa düşenler zār ider **her** rūz u şeb
Hiç ṭabīb ḳılmaz devāyı bulmadı aṣlā felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 5). [her,]*

Gülşen-i ḥüsnüñde feryād iderim ben **her** seḥer
Bülbül-āsā mübtelāyım güllere oldum nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 7). [her,]*

Vechiniñ müştāḳı olmuş bunda ki dilḥasteler
Neylesün **her** dem aña kim derdini ḳılmış mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 10). [her,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ görenler şād olurmuş **her** demi
Ḳalb-i maḥzūndur Sükūtī olmadı hiç inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 11). [her,]*

Aḥmediñ rāhında ḳāʾim post-nişīn olmuş bugün
Ḫānḳāha **her** gelen ikrām ile mihmān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 8). [her,]*

Her müşkülüm āsān ile eyledi ḥāl meşāyiḫ
Mūrdan ednā kem-ter iken beni ḳıldı kemāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 1). [her,]*

Ḳuvvet bulur **her** vechle cān perdesi olur güşād
Arż u semā ʿālemi reviyyet ider bīdār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 7). [her,]*

Vaṣf iderim zāhidā ben **her** zamān ol yār murād
Medḥiñ itmez bunda bir cān hiç degil aġyār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 1). [her,]*

Her ġazāda ibn-i Süfyān ʿAskerīn alma dile
Şām civārı meydānında anlaġıl Ḥaydar murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 7). [her,]*

Mülk-i fānī Ẕiynetine aldanup **her** vechile
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş ḳılmadılar bunda yād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 9). [her,]*

Ḫāk-i pāy-i Evliyāya ey Sükūtī sür yüzüñ
Ḥaḳḳa vaṣl ider muḥaḳḳaḳ eyle **her** dem inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 14). [her,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmede **her** rūz u şeb
ʿArş-ı aʿlāda melekler cümlesi ḳıldı sücūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 3). [her,]*

Vechini ḳıldı nümāyān **her** cihetden ʿāleme
Nāẓır u manẓūr odur kim Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl vedūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 7). [her,]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda ʿaṣḳile **her** dem seḥer
Ẕikr-i cehri keṣret üzre eylediñ ezkār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 3). [her,]*

ʿAḳl-ı maʿāş **her** ṭālibe dāʾimā dünyā leẕīẕ
Terk-i sivā **her** kāmile hem daḫı ʿuḳbā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 1). [her,]*

ʿAḳl-ı maʿāş **her** ṭālibe dāʾimā dünyā leẕīẕ
Terk-i sivā **her** kāmile hem daḫı ʿuḳbā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 2). [her,]*

Kāʾinātıñ ḳuṭb olmuş **her** dü ʿālemde Naḳī
ʿAskeri gelmiş bu dünyā ḫalḳına hem pīşvādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 13). [her,]*

Ḥasta olmuş gönlümüñ **her** dem devāsı Muṣṭafādandır
Ḳalb-i maḥzūn **her** ṭālibiñ dilġüşāsı Murtażādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 2). [her,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Her murāda nāʾil oldum bil Ḥüseyn-i Kerbelādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 4). [her,]*

Şāh ʿAlī imām Naḳīdir pādişāh-ı lā-yezāl
Çeşm-i nūru **her** velīniñ nesl-i pāk-i enbiyadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 14). [her,]*

Her seḥerler zār u efġān dest-i Ḥaḳdan ḳılarmış ʿandelīb
Bir gül-i ḫandān arar ol bilmez sırr-ı gülistān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 5). [her,]*

Cehd idip **her** zamān vaḳtinde ara
Bulmaġa bir kāmili gerçe Ṣevābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 9). [her,]*

Her seḥerler Ẕikr-i muʿtād eylemiş Ḥaḳ Ḥaḳ deyü
Ḳalbine hiç teʾsīr itmez vicdānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 3). [her,]*

Dört kitābıñ metnini **her** kim oḳursa ḥarf-be-ḥarf
Şerḥ idemez lāyıḳınca āsānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 7). [her,]*

Ẕillet-i dünyāya raġbet nice ḳılsun çün bular
Murtażānıñ rāhı içre **her** biri ḥikmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 4). [her,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān baş ḳoyan
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāda **her** Zamān ʿizzet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 6). [her,]*

Ol imām Ẕeyneʾl-ʾAbānıñ kim ki olmuş çakeri
Ḥiẕmeti Bāḳırʾda **her** dem ẕevḳile devlet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 8). [her,]*

Ol imām Kāẓım Rıżānıñ rāh-ı meftūḥ bir ḳadīm
Her ki dāḫil oldu anlar şüphesiz vuṣlat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 12). [her,]*

Bizi bu ʿaşḳ **her** dem nice bir sevdālara düşürür
Mecnūn gibi rūz leyāl bir Ṣaçı Leylālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 1). [her,]*

Her ki ṭutar pendini Derviş Sükūtī bir kem-terin
İrdi necāt semtine ẕevḳ-i beḳā mevālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 11). [her,]*

Sükūti bir ġarīb ednā ider evṣāfını **her** dem
Yolunda cān u baş virse revādır böyle bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 13). [her,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden Ẕār iderdim **her** seḥer
ʿAşḳ ile irdim devāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 9). [her,]*

Yār ile hem-dem olanıñ nuṭḳu āʿẓam içredir
Her kelāmı dürr-i maʿnā baḥr-ı ḳulzüm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 2). [her,]*

Zāhidiñ **her** dem kelāmı baḥr-ı ʿummān saḥili
Fülkünü nīm ḥaṭve ṣalımız ḳaldı ġām içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 3). [her,]*

Her kelāmı buġża mebnī hem ḥasedle vāʿīẓiñ
Ḥırṣ ile eyler niẕāʾlar ḥalḳa her dem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 9). [her,]*

Her kelāmı dürr-i cevherdir ḥaḳiḳat ehliniñ
Ehl-i şerʿiñ naḳl-i dūẕaḫ heşt-i cinān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 3). [her,]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle dilersen bunda **her** dāʾim
Teveccüh ḳıl hemān Ḥaḳḳa derūnunda ḥużūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 9). [her,]*

Bunuñ destinden ʿācizdir nebīler **her** velī muṭlaḳ
Ne mümkīn dinlemez kimse seni terk-i vaṭān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 7). [her,]*

İderler cān u baş ḳurbān bu yolda ṣıdḳile **her** dem
Olurlar bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ sırrına maẓhar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 5). [her,]*

İrerler menzil-i pāye cihānı bir pula ṣaymaz
Cemāl-i Ḥaḳḳı **her** yüzde görenler özge kān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 4). [her,]*

Vaḥiyle Cibrīl-i emīn de geldi **her** dem ḳapuna
Āyet-i Ḳurʾān getürdi ẕāt-ı Ḥaḳdan **her** sefer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 7). [her,]*

Vaḥiyle Cibrīl-i emīn de geldi **her** dem ḳapuna
Āyet-i Ḳurʾān getürdi ẕāt-ı Ḥaḳdan **her** sefer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 8). [her,]*

Sen nübüvvet ḫātemisin **her** nebī bunca velī
YüẔ sürerler ḫāk-i pāya geldiler şām u seḥer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 9). [her,]*

Ḥaḳiḳat baḥrına ġavvāṣ olan ʿāṣıḳları **her** dem
Ne ḥāṣıl nehr-i Ceyḥūndan Ṭunayı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 5). [her,]*

Düşdüler bunca ḍalālet rāhına **her** rūz u şeb
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş çeşm-i aʿmā bī-baṢār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 3). [her,]*

Bir desiseden ʿibāret nev-be-nev ḳanūn īcād
Ẕabṭ-ı Rabṭa bu ʿālem māl-ı mülkün **her** ne var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 10). [her,]*

Şehvet nefs ārzū sende ḳaldı bu neler **her** müdām
Düşdüler semt-i zināya ekserisi **her** diyar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 13). [her,]*

Şehvet nefs ārzū sende ḳaldı bu neler **her** müdām
Düşdüler semt-i zināya ekserisi **her** diyar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 14). [her,]*

Baḳmaz oldular ḥelāle ekl idip bunca ḥarām
Rüşvetiñ **her** bāb-ı meftūḥ eḫaẕ iderler āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 16). [her,]*

Bir ḥayāt olur ḥızır-veş **her** demi leyl ü nehār
Neyleyim Derviş Sükūtī ġaflet-i ehl-i cāhile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 27). [her,]*

ʿAşḳ ehline virdi ḫaber **her** vech ile sırr-ı ʿAlī
Noḳṭa benim besmelede dedi o dem ol Ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 11). [her,]*

Zīb ü zīver Ṣūretinden pertev urmuş ʿāleme
Muṭlaḳ ḥüsnüñ görenler şād olur **her** āneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 6). [her,]*

Bir ateş düşmüş Sükūtī ḳalbine **her** rūz u şeb
Teskīn itmez yedi deryā nice biñ ʿummāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 9). [her,]*

Sivā ḥubı ile **her** dem cihān zevḳine dūş olmuş
Ṭaʿāmıñ tāẕe ter cinsin ḳamu ḥelvā ile ister *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 5). [her,]*

Sükūtī ḫoş naẕar eyle bu ʿālem ḫalḳına **her** dem
Ḳamu fiʿl yalan billah Ṣıfāt şüphesiz bir ḥar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 9). [her,]*

Resūlullah iḳrārım ezelden itmişim īmān
Şehādet ḳılmışım **her** dem anıñla ülfetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 4). [her,]*

Her biri envāʿi ḥizmet üzre olmuş rūz u şeb
Bunların ger biri noḳṢān olsa gelür çoḳ żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 5). [her,]*

Nān yerine bir ṭaʿāmdır **her** Ṣabīye bu lebin
Bir ḥayāta irdi andan devr ider leyl ü nehār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 11). [her,]*

Her ḳulūba menfaʿatler kesret üzre ṭālibā
Luṭf-ı Ḥaḳla oldu her ān dinle nuṭḳum baḫtiyār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 13). [her,]*

Her ḳulūba menfaʿatler kesret üzre ṭālibā
Luṭf-ı Ḥaḳla oldu **her** ān dinle nuṭḳum baḫtiyār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 14). [her,]*

Bu vücūd şehrin Sükūtī naẓm ile ḳıldın beyān
Ḥamd idelim cān u dilden Ḥaḳḳa **her** dem ṣad hezār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 18). [her,]*

Bir fenā aḫlāḳa düşmüş rūz u şeb gör vāʿiẓi
Her ḫuṣūṣda bu Sükūtī göñlünü kem-ter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 14). [her,]*

Nā-sezādır ġıybet itmek **her** ḫuṣūṣda ādeme
Bundan artıḳ ʿişyān olmaz **her** cezā ʿuḳbādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 5). [her,]*

Nā-sezādır ġıybet itmek **her** ḫuṣūṣda ādeme
Bundan artıḳ ʿişyān olmaz **her** cezā ʿuḳbādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 6). [her,]*

Ṣāfī dil olan bu ʿālem ḫalḳına kem söylemez
Medḥ ider **her** dem lisānen ṣanmañız şekvadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 10). [her,]*

Kime ʿarż ḳılam ḫālim bu cismimi helāk itdin
Yanar pervāneveş **her** dem ḳapunda bir ricāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 4). [her,]*

Vücūd mülkü dolu **her** dem kemāl-i ẕāt-ı peyġamber
İrişdi nūr-ı pākından żiyā ile bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 1). [her,]*

Velāyetle bize himmet ḳılan **her** dāʾimā Ḥaydar
ʿİnāyet eyledi **her** dem kemāliyle bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 2). [her,]*

Sükūtī **her** ḳabīḥ aḫlāḳ bu ḳalbimden ḫurūc itdi
Şefāʿat- kān Aḥmedʾle yetişdi Ḥaḳ bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 9). [her,]*

Meslek-i taḳvā yüzünden zāhidiñ **her** dāʾimā
ʿAşḳ yolundan bī-ḫaberdir **her** demi gümān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 3). [her,]*

Meslek-i taḳvā yüzünden zāhidiñ **her** dāʾimā
ʿAşḳ yolundan bī-ḫaberdir **her** demi gümān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 4). [her,]*

Ehl-i ʿaşḳıñ menziline irmedi vāʿiẓ bugün
Kürsīlerde zār u feryād beyhūde **her** ān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 6). [her,]*

Meşreb-i Mervān ḥardır **her** mürāʾī zāhidiñ
Eksik olmaz **her** zamānda cehliyle nādān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 11). [her,]*

Meşreb-i Mervān ḥardır **her** mürāʾī zāhidiñ
Eksik olmaz **her** zamānda cehliyle nādān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 12). [her,]*

Bir ʿinād üzre gider hep münkiriñ **her** bir işi
Ḥaḳ nedir bilmezler aṣlā ẕevḳ-i dildār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 11). [her,]*

Mürşid-i kāmillere ṣor Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Gösterir saña **her** demi ḳanda olur Raḥmānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 10). [her,]*

Dünyānıñ **her** berzaḫından itdi ḫalāṣ ol yārimiz
Şimdi ʿuzletde ḳarārım bulmuşuz dildārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 1). [her,]*

Resm-i ṣūr-ı salṭanatda şāha itmem ilticā
Mülk-i tende pādişāhım emridir **her** varımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 8). [her,]*

Cümle varım **her** ḫuṢūṢda Ẕeyneʾl ʿAbāya virsem uş
Şād olur ḳalbim **her** ān ẕevḳile ehl-i Ṣafāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 5). [her,]*

Cümle varım **her** ḫuṢūṢda Ẕeyneʾl ʿAbāya virsem uş
Şād olur ḳalbim **her** ān ẕevḳile ehl-i Ṣafāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 6). [her,]*

Caʿfer oldu Kāẓım ile ʿilm-i Ḥaḳ māhirleri
Vāṣıl olduḳ kenz-i Ḥaḳ esrārına **her** dem revāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 10). [her,]*

Bülbül-i şūrīdeler gör zār idermiş **her** seḥer
Bir gül-i raʾnā içün nālān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 3). [her,]*

Nefsi sevmek ʿilletinden geçmiş Sükūtī çün bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳda ẕevḳile **her** ān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 16). [her,]*

Her bāġçeniñ bülbülleri vird itdiġi hem dilleri
Bizde durur hep gülleri ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 7). [her,]*

Gösterdiler bize bürhān dergāhında bu dem **her** ān
Ṭālib-i Ḥaḳ sürer devrān ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 5). [her,]*

Kesret üzre ṭaʿn iderler **her** ḥasīs aʿmā faḳīh
Baḥs iderler cümle cihāna **her** demi eşkâlimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 3). [her,]*

Her ʿaṣırda ehl-i ʿirfān māhveş itse ẓuhūr
Kimi inkār kimi iḳrār itmede ikmalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 15). [her,]*

Bülbül gibi **her** dem bahār feryādımız ʿarşa çıḳar
Bunca zamān leyl ü nehār artdı ḳamu nālānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 3). [her,]*

Girdim o şehre cān ile **her** bir edeb erkān ile
Ẕevḳ eyledim sulṭān ile yoḳ anda hiç bīgānemiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 13). [her,]*

Kesretde vaḥdet bulmuşuz ẕevḳ ile ʿişret ḳılmışız
ʿAşḳla lezzet bulmuşuz **her** dem-be-dem iḫvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 16). [her,]*

İḳrārımız bezm-i ezel peymān olan Saʿdīleriz
ʿAhdımıza sābit ḳadem **her** ān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 2). [her,]*

Dil virmeziz **her** mürşide şeyḫim yeter bürhānıyla
ʿİlm ü ledün dersi oḳuduḳ ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 7). [her,]*

Neyler bize nādān sözü kār eylemez ḳalbimize
Ẕāhir durur **her** yerde Ḥaḳ seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 10). [her,]*

Gice gündüz bülbül-i āsā zār u efġānlar idip
Çaġrışuruz **her** seḥerler tā kesilince bu ses *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 4). [her,]*

Her kimiñ ḳalbinde vardır ḥırṢ ile ʿucūb riyā
Şanma insān anı sen ādem degil bir ġayrı cins *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 7). [her,]*

Her ne yüzden Ḥaḳ kelāmıñ Derviş Sükūtī söylesem
Nefret ider mis̲l-i erneb insāna olmazlar enīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 9). [her,]*

Ẕevḳ idermiş seniñ ile **her** kim oldu saña yār
Bāb-ı lütfuñ bekler ancaḳ rūz u şeb ʿāşıḳ- şinās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 7). [her,]*

Muntaẓırız emrine Derviş Sükūtī biz bugün
Her ne denlü cevr idersen senden itmez inʿiḳās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 10). [her,]*

Her bir Nebī bunca velī bürhān ile söyler ḳavī
Ṭālib-i Ḥaḳ müşküllerin feṭḥ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 9). [her,]*

Nām u pāk-i besmelede söylenir **her** rūz u şeb
Noḳṭa-ı sırrım ḳamu ḫalḳ bilmege ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 7). [her,]*

İşbu sırra vāḳıf olan ne imiş **her** dem nizāʿ
Ḳahr-ı Luṭfu bir bilenler ol aṣıl insān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 3). [her,]*

Miḫneti renc almadan Ẕevḳ bulup mesrūr olan
Derdine buldu devā ol ṣıḥḥati **her** ān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 4). [her,]*

Bülbül-i şūrīdeler gör **her** ṣaḥrā feryād ider
Bir gül-i raʿnā içün biñ zār ile efg̲ān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 5). [her,]*

Cān nis̲ār ider ezelden Ḥaḳḳı bunda kim görür
Derd-mend Derviş Sükūtī **her** zamān ḳurbān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 10). [her,]*

Her yerde Ḥaḳ ḥażır-ı nāẓır ṣanma anı nihān imiş
Çeşm-i baṢar rüʾyet ider günden ʿayān beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 1). [her,]*

Küntü kenziñ gör baḥşını is̲bāt ider **her** vechle
Men ʿarefden ders oḳuyan **her** ṭālibi ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 4). [her,]*

Men reʾāni ḳul Resūl ḥüccet yeter **her** ʿāşıḳa
Fehm eyleyen bu nuṭḳunu saliklere burhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 5). [her,]*

Her Ṭarīḳiñ bir yolu var rāh-i Ḥaḳḳa gitmege
Mürşid-i kāmil gözetgil sözlerine ḳulāḳ aṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 3). [her,]*

Seniñ şükründe ʿācizdir nebīler **her** velī muṭlaḳ
Seniñ vaṣfına kim ḳādir ola bir ḳul saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 5). [her,]*

Ḳuluñ Derviş Sükūtīdir dürr-i luṭfunda **her** dāʾim
ʿAfv ḳıl cürmünü bekler Cenāb-ı Ḥaḳ saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 9). [her,]*

Māsivānıñ ʿilletine pīrin olmuşdur ṭabīb
inḳiyād ol aña **her** dem derde derd-mend ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 6). [her,]*

Mūsāleyin Ṭur Dağında **her** dem münācāt eyleyen
Düşvār-ı ḫāliñ ʿarż itmege Sübḥāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 3). [her,]*

ʿAşḳ yolunda cān u başıñ ManṢūr gibi ḳılmış fedā
Her varından geçip bugün merdāne irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 6). [her,]*

Beẕl eyledi **her** varını Derviş Sükūtī ol yāre
Vuṣlat diler **her** rūz u şeb iḥsāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 9). [her,]*

Beẕl eyledi **her** varını Derviş Sükūtī ol yāre
Vuṣlat diler **her** rūz u şeb iḥsāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 10). [her,]*

Ḥubb-ı cānānı göñüldedir Derviş Sükūtī bul bugün
Ẕevḳ idersin sen de **her** dem öyle leẕẕetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 10). [her,]*

Yoluna virmek sezādır cān u başım **her** demi
Manṣūr-ı Ḥallac gibi hep ḳanım ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 3). [her,]*

Ṭālibā Mecnūn gibi Leylāya itmesin ṭamaʿ
Ḥaḳḳı ḳoyup **her** mecāzī sevdāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 2). [her,]*

Ḥubb-ı evlād-ı ʿAlīye cān u baş ḳıl **her** müdām
Ẕabṭ ide gör nefsini **her** ġavġāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 6). [her,]*

Mevlevi ḥażretleriniñ tekyegāhında bugün
ʿAşḳile **her** bendesi leyl ü nehār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 8). [her,]*

Sözüm ṭut ṭālibā **her** dem ġanī Mevlāya ol ḳāniʿ
Odur rıẔḳa kefil muṭlaḳ iden aʾṭāya ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 1). [her,]*

Sükūtī Aḥmediñ rāhıñ gidenler ṣıdḳile **her** dem
Sivāyı terk idip bunda geçip ʿuḳbāya ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 9). [her,]*

Himmet-i mürşidle **her** dem nefsimizi ḳatl idip
Ḳalbimizde ḳalmadı yer ol ʿadüv itsün ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 3). [her,]*

Urmayın siz zāhidā **her** ġarīb bī-çāre tīġ
Lāyıḳ oldur ḍarb idesiz **her** zamān aġyāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 1). [her,]*

Küntü kenziñ sırrına irmek dilersen **her** müdām
Rehber-i kāmil ara bul iẕʿāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 3). [her,]*

Ḥüsnünüñ **her** şemʿāsından āfitāb-ı şuʿle alır
Vech-i nūrundan yaḳarlar āsumān üzre çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 9). [her,]*

Naḳd-i cānın rāh-i Ḥaḳda **her** kim itmezse telef
Olmadı ol bunda dāʾim ʿaşḳile **her** dem şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 2). [her,]*

Ṣalmayan deryā-yı ʿaşḳa fülkünü **her** dem-be-dem
Bulmadı ol dürr-i maʿden kānıdır Şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 3). [her,]*

Cümle varıñ işbu yolda eyleye cāndan niṯār
Merd odur ki **her** belāya sīnesin ḳılmış hedef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 6). [her,]*

Her ki bildi nefsini Derviş Sükūtī dünyāda
Rabbi elbet bilir ol oḳuyanlar men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 9). [her,]*

Ḥiẕmeti ḳıl şeyḫine sen **her** demi leyl ü nehār
Feyż-i himmet andan olur dinler isen bī-ḫilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 3). [her,]*

Pendimi Derviş Sükūtī **her** kim ṭutar öz cān ile
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur itmez aṣlā iḫtilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 9). [her,]*

Fātiḥa efḍal duʿādır cümle Ḳurʾān içre hep
Bā-yı bismillahda **her** dem virdi noḳṭaya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 6). [her,]*

Her zamān ʿaḳl-ı maʿāşlar māsivāya meyl idip
Ḥaḳḳı itmişler ferāmūş ḳıldığı inkāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 3). [her,]*

Saʿyıñız gitmez hebāya rāh-ı Ḥaḳda **her** zamān
Güher aṣlā irersin mesnediñ ʿālī şerīf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 5). [her,]*

Vechini çün ḳıldı rūşen **her** demi envār-ı ʿaşḳ
ʿAndelīb-āsā seḥerde eylediḳ hep zār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 1). [her,]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl iden ʿaşḳ imiş ʿuşşāḳını
Ceẕb ider ol kendi ẕātıñ **her** demi sulṭānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 8). [her,]*

Ḥaḳ yaḳındır saña senden ey Sükūtī ṣorma hiç
Ḳalbiniñ **her** köşesinde oturur mihmānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 10). [her,]*

Ḳays-veş ṣaḥrāları gezdirir ʿaşḳıñ beni
Eyledi rüsvā-yı ʿālem **her** demi Leylā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 4). [her,]*

Gülşen-i ʿaşḳa **her** zamān bī-çāre bülbül gibi
Feryād iderek **her** seḥer biz zāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 5). [her,]*

Gülşen-i ʿaşḳa **her** zamān bī-çāre bülbül gibi
Feryād iderek **her** seḥer biz zāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 6). [her,]*

Ẕülfüñ teline **her** dem dāʾim Mecnūn-veş bend olup
Manşūr gibi rūz u leyāl biz dāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 7). [her,]*

Hele ben ʿaşḳile **her** dem fenā baḥrında ġarḳ oldum
Vücūdum küllī maḥv olup ki aṣlā hiç āṯārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 9). [her,]*

Ṣavm-ı ṣalātle gör zāhidi **her** bir işi bitmiş Şanır
Cennet ġarażı cehd itdiġi bulmadı ol Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 3). [her,]*

Pendimi **her** kim ṭutar Derviş Sükūtī bu zamān
Mürşid gerek **her** köşeyi feṯḥ eyleye maʿnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 10). [her,]*

Bir ʿaceb heyʾet Ṣıfātı file beñzer ḳāmeti
Her gören ḫavf itdi ġāyet bende şaşdım baḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 4). [her,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden bir ṭabīb dilber gerek
Her zamān berzaḫ ilinden geçmege rehber gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 2). [her,]*

Sāḳīyā lebrīz ḳadeḥ ṣuñ ṣāfī bir cām gerek
İçelim tā mest olunca ṣubḥ ile **her** Ṣām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 2). [her,]*

Hem eneʾl-Ḥaḳ naʾrāsını uralım **her** rūz-şeb
Cān virelim ManṢūr āsā **her** zamān bir tam gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 3). [her,]*

Hem eneʾl-Ḥaḳ naʾrāsını uralım **her** rūz-şeb
Cān virelim ManṢūr āsā **her** zamān bir tam gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 4). [her,]*

Şevḳ-i ʿaşḳile Ḥüseyne çünki olduḳ biz ġulām
Hem anıñ ʿaşḳına **her** dem ṭutarız mātem gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 8). [her,]*

Ṭutmuşuz melāmet yolunu biz ʿaşḳile **her** dāʾim
Mecnūn olana ʿaşḳ yaḳışır dīvāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 5). [her,]*

Sırr-ı ʿaşḳı fāş itme Derviş Sükūtī sen bugün
Söyler isen iḫfā ile **her** demi bir cāna gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 12). [her,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳıñ ḫalḳa tevḥīde gelmiş **her** melek
Hū Ṣadāsın işidince devr ider ʿarşda felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 1). [her,]*

Şemʾ-i ʿaşḳıñ ateşine yanmaġa **her** rūz u şeb
Bu göñül pervānesidir eyleye **her** dem dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 3). [her,]*

Şemʾ-i ʿaşḳıñ ateşine yanmaġa **her** rūz u şeb
Bu göñül pervānesidir eyleye **her** dem dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 4). [her,]*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı Ḥaḳda eylemiş **her** dem fedā
Ṣol kişiler terk-i dünyā itdiler görmez emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 7). [her,]*

Feyż-i himmetler irişir şeyḫ-i kāmilden bugün
Her kim eyler ḥiẕmetini ṣıdḳile cāndan gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 8). [her,]*

Ṣalāt dāʾimā eyle sözüñ ṭutma gel aġyārıñ
Oḳu ḫüsnüñde āyetiñ namāẔ olsun **her** eṭvārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 2). [her,]*

Vechiniñ **her** ṣuʿlesinden şems-i māh alur żiyā
Şevḳ-i ḫüsnüñ nūr-ı muṭlaḳ berḳ uran tābāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 3). [her,]*

Baḥr-ı ḳulzümde Sükūtī **her** zamān ġavvāṣ olup
Dürr-i cevherler metāʾıñ bulmaġa ʿummāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 9). [her,]*

Mest isen bezm-i ezelden ṭālibā meyḫāne gel
Dest-i sāḳīden ḳadeḥ Ṣuñ **her** demi mestāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 2). [her,]*

Şeyḫüʾl ʿAbdüʾl-Ḳādiriñ **her** bendesi ḫulḳ-ı cemīl
Eṣġālleri evrād ile ẕikr-i Ḫudā naẓm-i celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 1). [her,]*

Destiñ ṭutarlar mürşidin bulmaḳ dilerler maḳṢūduñ
Diñlemez olur **her** müfsidin ṣoḥbetlerin itmez delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 8). [her,]*

Cehd iderler gice gün Ḥaḳḳı ʿayān görsün bugün
Kāmil ile **her** bir sözüñ ider hemān ḳalmaz cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 12). [her,]*

Saʿy ide gör bul bir er dinle nuṭḳuñ **her** nedir
Ḥaḳḳı Ẕikr it **her** seḥer erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 14). [her,]*

Gir Ṭarīḳ-i evliyāya ḥiẕmet eyle cān ile
Her murādıñ virir ancaḳ bula gör dānā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 10). [her,]*

Men ʿaref sırrına āgāh eyliyor **her** ṭālibi
Ḥaḳḳa vāṣıl eylemekden ʿāṣıḳa oldu vekīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 5). [her,]*

Her kelāmım dürr-i maʿnā cevheri yektā bugün
Fehm ide gör işbu baḥrı sen ḥaḳiḳat Caʿferi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 3). [her,]*

Nefs-i şehvetden ṣaḳın gel rāhını mesūd ider
Arzusuna düşme **her** dem dinle nuṭḳum gel beri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 10). [her,]*

Söz uzatma hele zāhid sendendir bu ḳīl u ḳāl
ʿÖmrüñüz laḳ laḳ ile geçmede **her** rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 2). [her,]*

Kesret ziynet libāsla görünür **her** dem-be-dem
Bir cāzū zen ḳatı müfsid dil-rubādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 5). [her,]*

Ẕevḳ-i dünyā ey Sükūtī ʿuzleti ḳıl iḫtiyār
Vaḥdet-i Ḥaḳḳa **her** cihetden ḫoş Ṣafādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 18). [her,]*

Ḫānḳāhıñ beklerim Derviş Sükūtī **her** rūz u şeb
Der Luṭfundan umarız derde devādır sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 23). [her,]*

Ḥamdulillah ben bugün māsivādan geçmişim
Bulmuşum bir yār-i Ṣādıḳ **her** bī-vefādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 2). [her,]*

Miḥnet-i derd-i elem ṣādıyla mesrūrum hem
Ḳahr-ı Luṭfu bir idendeñ **her** bir hevādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 4). [her,]*

Ḳıble itdim vechini ben yārimiñ **her** rūz u şeb
Secde-gāhım oldu Ādem kibriyādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 7). [her,]*

Şeyḫ kāmil himmetiyle Derviş Sükūtī **her** zamān
Bunca emvāl-i cihānıñ dār-ı fenādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 11). [her,]*

Mū-ı rīşim oldu beyāż cismimize irdi fenā
Dār-ı beḳā vaḳit gelüp göçmek içün **her** ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 10). [her,]*

Şanmañız Ḥaḳḳa ʿibādet itmeyiz biz zāhidā
Her seḥer ẕikrile dāʾim bunda oldu muʾtādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 6). [her,]*

Berzaḫından māsivānıñ bulmuşuz **her** dem necāt
Ḥamdulillah ẕevḳ-i keşretden bugün ben aẕādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 9). [her,]*

Uyma Şīrīn sözüne Derviş Sükūtī **her** zamān
Bir belāya uġramış gör bugün nice Ferhādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 11). [her,]*

Miḥneti derd-i belādır **her** demi ʿāşıḳlara
Ẕevḳ hiç yoḳ pür elemdir bunda böyle nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 3). [her,]*

Ġuṣṣa-ı ġām **her** ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 7). [her,]*

Ḳatıʿ müşkül benim ḥālim sivā ḥükmüyle **her** dāʾim
Ġażabla kin derūnumda ʿucūb riyā ile ḳāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 1). [her,]*

Ṣalātıyla selāmını iderdim ʿaşḳ ile **her** dem
Riyāẕātım ḳatıʾ muḥkem bu nefsim çoḳ ider ṣāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 5). [her,]*

Devr-i Mehdīye irişdiḳ seyf ile itmiş ẕuhūr
Ḫavfımız yoḳ ḫāricīden **her** ġazādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 16). [her,]*

Çeşm-i ḫūnum oldu revān seyller gibi **her** dem be dem
Ġaddār felek raḥm itmedi deryāya aḳdı bunca ḳanım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 3). [her,]*

Ḫānḳāh-ı evliyādan çekdiler el **her** biri
Cīfe-i dünyāya ṭālib ehl-i erkān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 5). [her,]*

Nefs-i emmāreye tābi oldular **her** rūz u şeb
Ehl-i faḳre ġayret iden merd-i meydān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 7). [her,]*

Şems ü māhıñ rūşen eyler vech-i nūr-ı Kāẕımıñ
Her dü ʿālem şuʿle-dār-ı pür żiyā abdālıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 12). [her,]*

ʿAskeriniñ çakeriyim Derviş Sükūtī **her** müdām
Mehdi-ʿi āl-i Muḥammed bir livā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 19). [her,]*

Ḫavāric ḳavm dehr içre nola **her** dem ẓuhūr itse
Sükūtī devr-i Mehdīdir elinde ḥançeri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 17). [her,]*

Ṭabʾına eyler muvāfiḳ ādemiñ **her** vechile
Nefsine meydān virir çoḳ ṣāfī bir sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 3). [her,]*

Cismini eyler semiz ol ḫūk -veş **her** dāʾimā
Nefsini iḥyā idermiş nev-be-nev sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 9). [her,]*

Şehvetiñ efzūn ider ol maʿrifetden bī-ḫaber
Cins-i ḫayvāndan eşeddir ḳavm-i cāhil **her** müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 8). [her,]*

Kes̲ret-i ekle düşenler göñlünü ḳıldı yebāb
Cismini ifnā idermiş bu ḫusūṢda **her** ġulām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 10). [her,]*

Az ṭaʿāmla dīde-i cān **her** demi olur güşād
ʿArş-ı kürs ḳıldı seyrān **her** cihetden bitʾ-tamām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 13). [her,]*

Az ṭaʿāmla dīde-i cān **her** demi olur güşād
ʿArş-ı kürs ḳıldı seyrān **her** cihetden bitʾ-tamām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 14). [her,]*

Pādişāh-ı bī-zevāliñ mülkünü ābād ider
Taḥtgāhıñ **her** göñülde ḳurmuş ol Ṣāḥib-i kiram *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 16). [her,]*

Gel ey ṭālibā **her** dem ġulām-ı Ḫaydarım ben
Ḳulu ḳurbānı olmuşum ʿAlīniñ ḳanberiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 1). [her,]*

Sensin ol şāh-ı şehīd-i Kerbelā sulṭānı hem
Pādişāh-i dü cihānıñ **her** dem sezāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 6). [her,]*

Ṣad hezārān laʿnet olsun cānına **her** dem anıñ
Cins-i Mervān bir münāfiḳ deyü şeyṭān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 25). [her,]*

Hiç ḳalur mu ittiġi ẓālim sitem-kār yanına
İntiḳāmıñ Ḫaḳ alur ḳahrile **her** ān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 28). [her,]*

Naḳī nūr-ı ilahīdir bu ʿālem semʾāsı oldur
Anıñ bir Ẕerre ḥüsnüñden alıp **her** dem żiyāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 10). [her,]*

Sensin ol şāh-ı dü ʿālem **her** nebīniñ serveri
Sensin ol kān-ı şefāʿat āsumān üzre hemn̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 9). [her,]*

Dürlü renklerde görünen bunda **her** ʿuşşāḳına
Şeş cihetden perde çekdin göremez nādān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 7). [her,]*

Hep ʿayāndır aña **her** nesne çünki olmaz iḫtifā
Ḫaḳ görürler ḳanda baḳsa dn̲desi **her** yanadan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 6). [her,]*

Seyr iderdim ʿālemi **her** biri bir nevʿīyle
Dürlü naḳışlar içinde eyledim seyrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 5). [her,]*

Çün bugün bāṭın gözüyle baḳmışım aḥvāline
Her biri bir isme maẓhar düşmüşüm ḥayrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 10). [her,]*

Ḥaḳ görürüm ḳanda baḳsam Ḥaḳ ile çün ṭopṭolu
Ḥaḳdan ayru yoḳ Sükūtī görürüm **her** yana men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 12). [her,]*

Ḫudā **her** yerde ḥażırdır açagör dīde-i cānıñ
Naẓar ḳıl bu derūnuna anı miḥmān bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 7). [her,]*

Şeyḫ-i kāmil dāmenı ṭut saña Ḥaḳḳı göstere
Nesne gelmez cāhilāndan **her** işi noḳṣān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 26). [her,]*

Āl-i Aḥmed Murtażāya ẓulm idip **her** vechile
Ḫānedān-ı ehl-i beyte oldular düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 17). [her,]*

Her ġazāda Murtażāya oldular bunda refīḳ
Kim ki olmuşdur Sükūtī ḳanber-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 19). [her,]*

Ḳalma cürmümüze **her** dem yā şefīʿüʾl-müznibīn
Raḥmet içün gönderildin **her** vaata yā emīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 2). [her,]*

Tekāsül iyledim pek çoḳ bu ʿömrümüz hebā gitdi
Saña maʾlūmdur **her** ḥālim bu nefsimdir baña düşmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 8). [her,]*

Ümidim bir cenābından raḥīmsın **her** dü ʿālemde
Ġafūr ismine maẓharsın seniñ şānındadır iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 11). [her,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī āh ider **her** rūz u şeb
Mecnūn-āsā bilmedi hiç kime itsün ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 13). [her,]*

Şeyḫim ider ẕikr-i celīl erenleriñ budur yolu
Feṭḥ iderler **her** müşküli ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 6). [her,]*

Her seḥerler Ḥaḳḳa cehd it erenler Ẕikrini gel it
Bunı her demleri vird it gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 3). [her,]*

Anıñ nūr-ı żiyāsından ḳamer şems çünki aḫẕ itmiş
Münevver ṭutdu ser-tā-ser iki ʿālemde **her** yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 6). [her,]*

Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ sen yolunda cān idip ḳurbān
Ḥüseyn ʿaşḳına **her** cevriñ cefāsın iḫtiyār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 4). [her,]*

Naẓar ḳıl bu derūnuma seniñ ʿaşḳıñla **her** gāhī
Yanarsam rūz u şeb muṭlaḳ sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 9). [her,]*

Her yüzde bugün kendisini ṣaldı ʿayān
ʿĀṣıḳlarına göstermek içün ḳıldı bahane *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 1). [her,]*

Gel girelim Ḥaḳ yoluna hū diyelim döne döne
RuḥṢatı var **her** ḳuluna hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 2). [her,]*

Seniñ kim ḳapuna ḫādim hemān nāmūs-ı ekberdir
Sen olduñ vaḥyile menşūr **her** āyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 4). [her,]*

Sen olduñ fātiḥ ʿilm-i ḥaḳāyıḳ sırrını **her** gāh
Seniñ ʿilmiñ nihāyet gerçe ġāyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 5). [her,]*

ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ şehr-i yüce girmez mürāʾī **her** bir ḫoca
ʿĀrif olan **her** dillerce maʿnā virir Ḳurʾānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 6). [her,]*

İmāmım **her** dü ʿālemde benim Ẕeynelʾ ile Bāḳır
Daḫı Caʿfer İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 7). [her,]*

Fehm idelim **her** esrārıñ duymaya hiç hem aġyārıñ
Göster bize sen dīdārın meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 5). [her,]*

Artur bizim kemālimiz hiç olmaya zevālimiz
Dil Ẕevḳile **her** ḫālimiz meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 8). [her,]*

Dergāhında ben bir ġulām ẕikr iderim **her** ṣubḥ u şām
Saʿdeddīn-i ġavs̱üʾl-ʿaẓām meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 9). [her,]*

ʿAskerī **her** müʾmīne ḳıblenümādır şüphesiz
Secdegāhımız budur ki ṭutmuş cihānı şöhreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 13). [her,]*

Hem ʿayāndır hem nihāndır anıñçün ʿāleme
Cān gözü açık olan **her** yerde seyrān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 10). [her,]*

Mest-i lā-yaʿḳıl olayım bir zamān Mecnūn gibi
Maġrib maşrıḳ dolaşam gezeyim **her** yanayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 4). [her,]*

Kaʾbe-yi ḥüsnüñ ẕiyāret itmek içün **her** seḥer
Luṭf-ı iḥsānına geldim gör bugün dīvāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 7). [her,]*

Ṭutdu şöhret bu cihānı **her** nevʿīyle ʿayān Sükūtī
Naẓmıyla şāyeste ancaḳ bir nice meydān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 1). [her,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş olmuş Ẕār ider rūz u leyāl
Himmet ister **her** ṭabibden derdine dermān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 8). [her,]*

Leşker-i ġām çār eṭrāfiñ ḳuşatmış **her** demi
Şād-ı ḥürrem olmaz aṣlā derd ile ġiryān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 11). [her,]*

Zamān-ı Ḥıżra irmişler ledün ʿilmiñ ider taḥṢīl
Maʿārif dersini görmüş oḳur dilde **her** esmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 8). [her,]*

Dīn ü millet ġāret oldu **her** ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 7). [her,]*

Dīn ü millet ġāret oldu **her** ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 7). [her,]*

Ehl-i seḥā maʿdenidir **her** vechle sāʾillere
Ḳıldı beyān Ḳurʾānıyla merd-i seḥā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 3). [her,]*

Rūy-ı zemīn nevʿī beşer hem daḫı ʿarş-ı melek
Vaṣfiñ ider **her** nevʿīyle ṣubḥ u mesā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 6). [her,]*

Evṣāfını söyler isem Derviş Sükūtī **her** dāʾimā
Fehm iyledim lāyıḳıyla **her** devrile ekber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 20). [her,]*

Bir mübārek aydır ancaḳ bunca māhıñ serveri
Ḥalḳ-ı ʿālem ẕevḳ iderler **her** Ramażān yekseri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 2). [her,]*

Ḳalbini eyler muṣaffā **her** ḫuṣūṣda ādemiñ
Ẕikr-i tevḥīd ile taḥmīd hem riyāżāt envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 5). [her,]*

Çünki farż olmuş Ḥudādan **her** ḳula burhān ile
Ḥoş ṭutanlar ṭamu görmez **her** zamān bir kemteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 9). [her,]*

Farż olunmuş ẕāt-ı Ḥaḳʾdan **her** ṭarīḳat ehline
Ḳadirī Rüfāʾī tamāmen bendesi eclā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 5). [her,]*

Tekyegāhıñ ʿarṣasında çeşmesi ẕāt-ı ḳadīm
Taʿmīratla buldu mevcūd ḫālıḳıñdır **her** umūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 14). [her,]*

Ḫānḳāh-ı devletinde ẕikr olur rūz u leyāl
Vaṣfuñ eyle āsumānda **her** melek cennāt-ı ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 6). [her,]*

Ḳıldı şehid Şāh Ḥüseyni ẓulmiyle ol ḳaltabān
İbn Ẕiyād bir münāfıḳ düşmān **her** bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 10). [her,]*

Her ḳuluñ efʿāl-i maʿlūm Ḥaḳdan olmaz iḫtifā
Setr ideler maḫfī uyūbıñ settāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 3). [her,]*

Himmetiyle vāḳıf oldu **her** biri esrārına
Elveled sırr-ı ebīye irdiler çün bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 11). [her,]*

Yād ide gör **her** seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 5). [her,]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim **her** şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 16). [her,]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar isen sen bugün
Sāʾir eşġāline baḳma bunu söyler **her** ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 10). [her,]*

Rehber gerekdir **her** yola berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 7). [her,]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı dolmuş bülbül ekşer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 4). [her,]*

Ẕevḳiniñ **her** neşʾesinden bende olam kām-yāb
Şevḳe gelüp ʿaşḳla ben söyleyem dilber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 9). [her,]*

İsim anıñ **her** leyl ü nehār oḳunur
Noḳṭasıyım dedi yanıñ ol cümleye **her** bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 13). [her,]*

Ḫavf yoḳ hiç enbiyādan bunların aṣlā bugün
Bir belāya uġramışlar **her** şehr cümle kūyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 8). [her,]*

Ehl-i bāṭın ḳıblesidir ṭut yüzüñ zāhidā aña
Secdegāh **her** velīniñ maʿnīde dildār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 4). [her,]*

Vaṣfını abdāl Sükūtī itmege ḥācet degil
Ḥaydarıñ meddāḥı Allah **her** ʿaṣr-ı destāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 18). [her,]*

Ġuṣṣa-ı ġām **her** ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 7). [her,]*

İnler idim **her** seḥerler ḳan gelince dīdeme
Ḥasret oldum uyḳuya ben yoḳ meded aġyāre *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 5). [her,]*

Baġçeler ḫūb-ı meyve nāzik çiçeġi elvānıyla
ʿIṭr-ı būyundan olur mest **her** gülen insān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 4). [her,]*

Bir müzeyyen kāselerle devr ide **her** bādesi
Nūş idenler şevḳe gelür dāʾimā **her** cān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 11). [her,]*

Bir müzeyyen kāselerle devr ide **her** bādesi
Nūş idenler şevḳe gelür dāʾimā **her** cān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 12). [her,]*

ʿAşḳ yolunu göster bize āsān eyle varım size
Her yoḳuşu sen ḳıl düze senden kerem iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 6). [her,]*

Meydān seniñ devrān seniñ **her** ḥāliyle cihān seniñ
Bu varlıġım **her** ān seniñ bildim ki cümle cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 7). [her,]*

ʿĀriyyetdir bu cismimiz **her** dil oḳur bu ismimiz
Derviş Sükūtī **her** resmimiz tebdīl olur yalān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 9). [her,]*

ʿĀriyyetdir bu cismimiz **her** dil oḳur bu ismimiz
Derviş Sükūtī **her** resmimiz tebdīl olur yalān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 10). [her,]*

Küntü kenze maḥrem olmuş bunlarıñ eñ kemteri
Menzil-i aʿlāya irdi **her** gedā salikleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 18). [her,]*

Bād-ı hevā **her** ḥasīsiñ şemʿāsına estikçe Sükūtī
Sen olma derūn içre anıñ ḳandiline bir fānūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 9). [her,]*

ʿİlm-i ẓāhir **her** cehle Ṣalmış ṭamudan olmaz ḫalāṣ
Cennete dāḫil olur mu kin kibir ehl-i riya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 7). [her,]*

Her kelāmı āyet ḥādiṣ ẓāhirinden ifşā ider
ʿİlm-i bāṭın esrārına vāḳıf degil dil-ḫānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 5). [her,]*

Sāyeʾi luṭfunda dāʾim ḳalbimiz maḥzūn degil
Himmet ile **her** Ṣanıḳ göñül ider ṣādān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 4). [her,]*

Taḳarrub Raşṭine nām bir ḳaryeden ẓuhūr itdi
Köprülü şehrine cereyān idüp **her** zīr ü bālādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 6). [her,]*

Köprülü şehrine ḳāʾim maḳām geldi riyāsetle
ʿAdāletle olup maʿmūr ider iḥsān **her** efrāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 10). [her,]*

Kimseye hiç yoḳdur ẓulm ider **her** nev ʿAlīye
Çeşm-i yaşım seyl gibi **her** dāʾimā ḳıldım revān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 3). [her,]*

Bulmadıḳ hiç istirāḥat sāyesinde biz anıñ
Bir vefāsı yoḳdur aṣlā **her** işi cümle yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 10). [her,]*

Mülk-i māl keşret üzre dergāhıñ vaḳfı ġānī
Her gelen mihmāna ikrām itdi ol merd süḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 12). [her,]*

Yaġ derūnuñ içre zāhid **her** seḥerde bir çerāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā bāġçelerde saña olur hem de bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 21, Mısra 1). [her,]*

Velādeti Ki pertev almış aṢlından çerāġıñ şuʾlesi **her** ān
Cenāb-ı Şeyḫ Saʿdeʾd-din Cebāvī eṭrāfında Şām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 35). [her,]*

Aña vāṣıl olan cānlar bulur Ḥaḳḳı **her** arada
Bu da bir pīr-i kāmildir ṭarīḳinde sürer devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 49). [her,]*

Ki şöhret buldu Rūmī Şām ʿArab ʿAcemde Ṣaḥrāyı
Anıñ **her** bendesi kesb-i Ṣadaḳatle **her** arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 58). [her,]*

Ki şöhret buldu Rūmī Şām ʿArab ʿAcemde Ṣaḥrāyı
Anıñ **her** bendesi kesb-i Ṣadaḳatle **her** arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 58). [her,]*

Her şaḥṣa alayla bir defʿa güler
Biñ kere zehīrler ḳahrını ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 9). [her,]*

Saʿy ide gör rāh-ı Ḥaḳda bulasın bir reh-nümā
Feṭḥ ider **her** müşkülünü cān u başın aña ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 4). [her,]*

Maḫfī itmez ẕāt-ı Ḥaḳḳı söylüyor hep ẓāhirā
Her şebi eyler nümāyān nūr-ı ḳandīlden sirāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 20). [her,]*

Bunu söyler **her** şecer cümle varaḳ
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 19). [her,]*

Derd-i fikrim **her** seḥerler olmasun bunda hebā
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 11). [her,]*

Şeyḫ-i kāmil **her** ḫuṢūṢda kendüsi ʿāli cenāb
Ḥüsn-i aḥlāḳ-ı muṢaffā meşrebi hem müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 9). [her,]*

Men ʿaref sırrına āgāh itmede **her** ṭālibi
Feṭḥ iderdi müşkülün **her** bir cihetden aña gelen sāliki *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 17). [her,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler buldu **her** derde devā
Bāb-ı luṭf-ı meftūḥ olmuş ḥācetiñ eyle revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 15). [her,]*

Şeyḫ ʿAlīniñ **her** ḫuṣūṣda geçdi bunda ḥiẓmeti
Ḥaḳ müyesser ḳıldı aña dergāh-ı Selīm Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 7). [her,]*

Tanẓīm oldu ḫānḳāhda üç oṭa resm-i cedīd
Her gelen mihmāna taʿẓīm ḳıldılar ġāyet mezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 10). [her,]*

Ẓulmile **her** şaḫṢa ıżrār itmişler
Ḥırṣ ile ġażābı nihāyet çoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 3). [her,]*

Her millete bir gün ḳahhār itmişler
Kin kibir ʿaceble riyā bunlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 5). [her,]*

Aḫlaḳıñ **her** yüzden iẓhār itmişler
Ḥāl ehlini **her** dem ġıybet iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 9). [her,]*

Ṣor tā **her** leyl ü nehār itmişler
Vaṣf ider kürsīde heşt ü cenānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 21). [her,]*

Tevekkül-i Rıżāda ḫākkıyla yeksān
Luṭfuyla **her** ḳula iderler iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 56). [her,]*

Kelb-i ḫınzīr ṣıfātda ḳarār itmişler
Sükūtī **her** işin bıraḳma ferdāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 66). [her,]*

Yevm-i ḥaşre dek anarlar ism-i pākın **her** inās
Muṣṭafādan cümle nās ḳıldıñız hem de mirās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 1). [her,]*

Bāb-ı luṭfunda gedā ol sāyesinde bul feraḥ
İç şarāb-ı kevşerinden **her** seḥerler bir ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 2). [her,]*

Ḫāk-i pāyinden gedāyım şāh Naḳīniñ **her** zamān
Dāmeni ṭutduk anıñ biz **her** murādın isteriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 4). [her,]*

Baḳma dünyā ziynetine ḳılma ṭālib sen heves
Mürşid-i kāmile irgil Ḥaḳḳı ẕikr it **her** nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 2). [her,]*

Gel berü sen ṭālib-i Ḥaḳ itme dünyāya ṭamaʿ
Dinle nuṭḳuñ cān u dilden **her** eriñ ile semʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 2). [her,]*

Bir imām ʿAlī Rıżānıñ nūrudur bu şems-i māh
Vech-i pākın şuʾlesidir ḳalbimizde **her** şemʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 4). [her,]*

Her kelām ehl-i Ḥaḳḳıñ maġz-ı Ḳurʾān ṭut ḳulaġ
Dört kitābdan baḥs iderler naẓm-ı Sübḥān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 1). [her,]*

Caʿfer-i Ṣādıḳ imāmıñ **her** kim oldu bendesi
Oḳudular ders andan **her** seḥerler menʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 4). [her,]*

Sırrını **her** bir eriñ bilmege ʿirfān gerek
Nuṭḳunu fehm itmek içün kāmil insān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 1). [her,]*

Sırrını **her** bir eriñ bilmege ʿirfān gerek
Nuṭḳunu fehm itmek içün kāmil insān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 1). [her,]*

herkes: *Belgisiz zamir. II İnsanların tümü, cümle âlem, herkes.*

Ḥaḳ yolunda ʿārif iseñ ey göñül gel ṣādıḳ ol
Açma sırrın **herkese** sen remz ile gel nāṭıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 2). [herkese, -e]*

Yevm-i ḥaşr içre Sükūtī Ḥaḳḳını **herkes** diler
Kimsenin Ḥaḳḳını ḳomaz ol Cabbāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 13). [herkes,]*

Herkesiñ yerlü yerinde ḥükmünü icrā ḳılan
Pādişāhlar ḥizmetinde ḥünḳāra ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 7). [herkesiñ, -in]*

Küntü kenzin dedi çünki ol ḫāliḳ-i muṭlaḳ
İtdi beyān **herkes** sırrını Aḥmed-i muḥtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 10). [herkes,]*

Göz ḳulāḳ burun aġız meme göbek şu yolu
Ne ḥikmetdir bu ḳalbiñ çoḳ ḳılarlar naḳlini **herkez** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 16). [herkez,]*

Herkeze ẓulm-i Firāvān ʿālemi ḳılmaḳ ḥarāb
Ḥırṣ-ı kelblerden eşeddir ḥar ṣıfāt eyler ẕiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 3). [herkeze, -e]*

Gerekdir vāʿiẓā ancaḳ bu ḫalḳa ḥüsn-i ḫāliyle
Diler āferīn **herkez** güzel taḳrīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 10). [herkez,]*

Vaṣf iderim aḥvālim Derviş Sükūtī ʿāleme
Fehm eyleye **herkez** bugün biz eşʿāra alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 10). [herkez,]*

ʿÖmrüñ gelüp durmaz geçer evrāḳ gibi seni biçer
Bu şerbetden **herkez** içer ḳadası çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 8). [herkez,]*

Zehrini ṭutmuş dehāna **herkeze** eyler niṯār
Raḥm yoḳ inṢāf aşlā bir ʿadādır ey gönül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 3). [herkeze, -e]*

Herkeze ʿarż-ı ḳuṣūrum nā-tüvān ḥālime beyān
Merḥamet ḳalḳmış bu ḥalḳdan baña ʿizzet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 5). [herkeze, -e]*

Herkezi kendüye bir yār itmişler
Herkezin itdiġi çıḳar biz ṣonı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 61). [herkezi, -i]*

Herkezi kendüye bir yār itmişler
Herkezin itdiġi çıḳar biz ṣonı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 62). [herkezin, -i, -n]*

hest: *Sekiz.*

Resūlüñ sevdigi bunlar Ebū Bekir ʿÖmer ʿOṯmān
ʿAlī damād-ı peyġamber cinān-ı **heşt** bābına meʾmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 8). [heşt,]*

Heşt imām Mūsā Rıżādır ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Hem yediler ḳırḳlar içre pişvādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 13). [heşt,]*

ʿİnāyet eyledi Mevlā erenlerden daḥı himmet
YaẒıldı beyt-i **heşt** ḥarfle kelāmım emr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 4). [heşt,]*

Ṣor tā her leyl ü nehār itmişler
Vaṣf ider kürsīde **heşt** ü cenānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 22). [heşt,]*

heşt: *Sekiz.*

Her kelāmı dürr-i cevherdir ḥaḳiḳat ehliniñ
Ehl-i şerʿiñ naḳl-i dūẕaḫ **heşt-i** cinān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 4). [heşt-i, -i]*

heşt-ü cinān: *Sekiz cennet, sekiz cennetler.*

ʿArşla kürsī levḥ-i ḳalemle sebʿ u semavāt rūy-ı Zemīni
Heşt-ü cinān u nār-ı ceḥennemiñ ism yoḳ iken ḳılmaḳ icabet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 10). [heşt-ü cinān,]*

heştüm: *Far. Sekizinci.*

Merḳad derde devādır ol imām u **heştümiñ**
Ḳıble-gāh cümle ʿālem Mūsā Rıżā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 13). [heştümiñ, -in]*

hevā: *Heves, ihtiras, istek.*

İtme ülfet bu cihāna laʾb ile gel **hevādan** geç
Ṭālibā yoḳdur vefāsı ẕevḳ ile hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 1). [hevādan, -dan]*

Saña derim behey ṭālib işit nuṭḳum **hevādan** geç
Ne kār itdin bu dünyāda ʿucub ile riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 1). [hevādan, -dan]*

Uyma Ṣaḳın sen **hevāya** beyhūde hem sivāya
Ṣalma başın ġavġāya devrān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 5). [hevāya, -y, -a]*

Miḥnet-i derd-i elem ṣādıyla mesrūrum hem
Ḳahr-ı Luṭfu bir idendeñ her bir **hevādan** geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 4). [hevādan, -dan]*

Seniñ ʿaşḳıñ **hevāsına** vücūduñ beẔl idip her dem
Seniñle ḥaşr olup anlar cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 5). [hevāsına, -s, -ı, -n, -a]*

Ey göñül gel bunda düşme ʿināda
Nefsine uyma sen gezme **hevāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 2). [hevāda, -da]*

Nā-lāyıḳ nāzenīn ʿömrüñ geçirdin hep **hevālarla**
Ṣataşdın bİ-devā derde bolmaz ser-ṭabīb deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 5). [hevālarla, -lar, -la]*

heves: *Arzu ve heves, istek.*

Pādişāhım vechi pākına görmege itdim **heves**
Bāb-ı Luṭfundan ümīdim kesmezim hiçbir nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 1). [heves,]*

Ẕikr-i fikir māl-ı dünyā cemʿine eyler **heves**
Laʿnet anıñ mālına hem saʿy olan girdāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 5). [heves,]*

Ḥiẓmetinde beẔl-i cān it rūz u şeb ile **heves**
Ẕikr-i Ḥaḳḳı sür göñülden dāʾimā her bir nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 5). [heves,]*

Baḳma dünyā ziynetine ḳılma ṭālib sen **heves**
Mürşid-i kāmile irgil Ḥaḳḳı ẕikr it her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 1). [heves,]*

heyʾet: *Topluluk,kurul.*

Bir ʿaceb **heyʾet** Ṣıfātı file beñzer ḳāmeti
Her gören ḫavf itdi ġāyet bende şaşdım baḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 3). [heyʾet,]*

hezār: *Far. Bülbül, andelîb.*

bütün bütüne aradan refʿ ü ipṭāl etmek istiyorlar buna ṣabr itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ **hezār-** iḫvānlarımız bulunmuş olmaġıyla mesmūʾları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 18). [hezār-,]*

Muḥaḳḳaḳ itdi ravīler behr-i şaḫṣa diyet vardır
Nebīler zümresi heftād **hezārla** ḫūn pahā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 22). [hezārla, -la]*

hezār: *"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.*

Bugün göñlüm güşād olmuş ʿaceb ḳalbim sürūr eyler
Ki bir şādı bulunmaḳla **hezār** mātem mürūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 2). [hezār,]*

Elim yetmezdi ey ṭālib derūnum itmege maʿmūr
Hezār matem bu dünyāda çekerīm olmadım mesrur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 2). [hezār,]*

Bu vücūd şehrin Sükūtī naẓm ile ḳıldın beyān
Ḥamd idelim cān u dilden Ḥaḳḳa her dem ṣad **hezār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 18). [hezār,]*

Kün emrinle ẓuhūr itdi hezārān Ṣad **hezār** maḫlūḳ
Sen oldun cümleye maʾbūd hemān yā Rab saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 3). [hezār,]*

Āl-i Aḥmed bendesiyim Derviş Sükūtī ben bugün
Dürr-i luṭfunda ġulām nice biñ **hezār** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 14). [hezār,]*

Ḥażret-i Yaḥyā gör kim ẓulmüyle oldu şehid
Ḳan pahā heftād **hezār** Ḥaḳ eyledi ʿiṭā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 18). [hezār,]*

Bu sāl içre Sükūtīniñ muvāfiḳ geldi tarīḫi
Hezār üç yüz beşinde çün tamam itdim bu dīvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 14). [hezār,]*

Bunca **hezār** düşman ile bābını urdu yere
Hasr eyledi aṣḥāblara ʿadlile vefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 17). [hezār,]*

Üç yüz iki tarīḫinde żan idip hem de **hezār** 1302
Derd-mend Derviş Sükūtī naẓmıyla ḳıldı beyān 1 nisān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 11). [hezār,]*

Üç yüz iki tarīḫinde żam idip hem de **hezār** 1302
Ṣuyun içe ey Sükūtī kim bunda mürūr mart 17 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 17). [hezār,]*

Rūmī tarīḫinde üç yüz żam idip hem de **hezār**
ʿAvn-ı Ḥaḳla itdi teşrīf ol keremkānı vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 19). [hezār,]*

Sāl **hezār** üç yüz onunda rıḥlet itdi dünyādan
Şeyḫ ʿAlī semt-i beḳāda buldu maḳāmıñ firdevsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 13). [hezār,]*

Bu tarīḫim **hezār** üç yüz hem on bire irişmişdir
Sivā ḥubbnı terk itdim Ḥaḳ ile oldu pazarım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 13). [hezār,]*

Sükūtī sāl **hezār** üç yüz hem altıda tamām oldu
Bu nev çeşme idüp cereyān kemālile hep āʾlāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 19). [hezār,]*

Genç yaşında Ẕarīfe Ḫānım ʿazm idüp dār-ı beḳā
Sāl **hezār** üç yüz beşinde ṭutdu cennetde mekān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 14). [hezār,]*

Üç yüz iki tariḫinde hem **hezār** bu nev binā
Derd-mend Derviş Sükūtī vaṣf ider kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 15). [hezār,]*

hezārān: *"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.*

Dürr-i luṭfunı beklermiş Sükūtī bir ġarīb ednā
ʿAlīniñ ḫānḳāhında **hezārān** kem-terim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 16). [hezārān,]*

Sükūtī bir gedā ḳuldur irince Ḥażret-i şāha
Hezārān ḫāk-i pāyinde murādım virdi ol server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 10). [hezārān,]*

Kün emrinle ẓuhūr itdi **hezārān** Ṣad hezār maḫlūḳ
Sen oldun cümleye maʾbūd hemān yā Rab saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 3). [hezārān,]*

Naḳş-ı renk ṣad **hezārān** dürlü Ṣūret gösterir
Neyleyem ol bī-vefādır oldum zībādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 5). [hezārān,]*

Rüstem Ẕāle **hezārān** Derviş Sükūtī taḥsīn it
Ḳābil olmaz ḳarşusunda nice biñ leşker gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 9). [hezārān,]*

Bu vücūdum pāre pāre ṣad **hezārān** itseler
Men ġulām-ı ehl-i beytiñ MurtaẔādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 3). [hezārān,]*

Ṣad **hezārān** laʿnet olsun cānına her dem anıñ
Cins-i Mervān bir münāfiḳ deyü şeyṭān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 25). [hezārān,]*

Laʿnet itmek ol Yezīde çünki farż oldu bize
Āl-i Mervāna **hezārān** laʿn idip muḥkem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 12). [hezārān,]*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde Ẕülfiḳār amma
Hezārān ḫāricī ḳırsa Sükūtī pür-Ṣafāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 14). [hezārān,]*

Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī yolunda bir ḳulu olsam
Muḥaḳḳaḳ bunlar virsem **hezārān** cān-ı baş ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 12). [hezārān,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ men evlādın ġulāmıyım
Hezārān laʿnetim vardır kim olsa tābiʿ Mervān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 14). [hezārān,]*

Ḫānḳāhında **hezārān** ḥasta dil bulmuş şifā
ʿİllet-i ʿaşḳa devādır şerbeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 9). [hezārān,]*

Gülersin yüzüne bir gün **hezārān** biñ cefā eyler
Bu ḳaḥbe zen seni aldar ḳamu renge ḳoyandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 3). [hezārān,]*

Hezārān bāb-ı luṭfunda ġulāmındır ḳamu ʿuṣṣāḳ
Yolunda rūz u şeb muṭlaḳ ḳıyarlar baş ile cāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 7). [hezārān,]*

Hezārān bāb-ı lütfunda kemīne ḳulların bekler
Sen olduñ şāfīʿ-i maḥşer meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 9). [hezārān,]*

Seḥerde Ẕikrini gel it göñülde fikrini gel it
Hezārān şükrini gel it uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 4). [hezārān,]*

Seniñ bāb-ı eşiginden **hezārān** bī-devā bekler
Terāḥḥum ḳıl diler senden selāmet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 13). [hezārān,]*

Ḥasanuʾl-ʿAskeri şāhım ʿAlīniñ nesl-i pākıdır
Yolunda beẕl-i cān itmiş **hezārān** bay gedā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 14). [hezārān,]*

Hezārān bunda ʿuṣṣāḳıñ ezelden ḥüsnüne ḥayrān
Olurlar mest lā yaʾḳıl bu devriñ nice insānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 7). [hezārān,]*

Nebīler bezm-i devrinde **hezārān** geldi maḫfiyyen
Ḥabībiñ devr-i āḫirde gelüp ol şāh-ı merdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 9). [hezārān,]*

Cān u başın Şad **hezārān** yoluna ḳılmış fedā
Ol bilipdür Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 5). [hezārān,]*

ʿAndelīb āsā **hezārān** nev-bahār feryād ider
Būy-ı gülden bī-hoş olmuş ʿaşḳ ile nālān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 9). [hezārān,]*

Bir şebī Derviş Sükūtī Muṣṭafāya dūş olup
Şefḳātiñ gördüm **hezārān** baña nefret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 22). [hezārān,]*

Ḳavm-i Çeştīler **hezārān** hem Bedevī leşkeri
Rāh-ı Ḥaḳda cümle vāruñ beẕl idip yaġmā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 11). [hezārān,]*

İrişdi ḳurb-ı ẕātına o şāhıñ derd-nāk ile
Taḳarrub itdi Mevlāya **hezārān** sūz-nāk ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 42). [hezārān,]*

Āl-i mervāna **hezārān** laʿneti her ān ola
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 13). [hezārān,]*

hı: *Arapçadaki Hı harfi.*

Ḫı ḫaber virdi ḥaḳīkat rāhını ṭāliblere
Dal delīl oldu bize hem şāh Ḥüseyn-i Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 7). [ḫı,]*

Ḫı Ḫaberdār olmuşuz biz şāh Ḥasan esrārına
Lā Leṭafet bulduḳ andan maʿden kenz-i ḫafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 13). [ḫı,]*

<u>hīç:</u> *Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.*

Münkir ile **hiç** ider mi müʾmīn olan imtizāc
Ḳanda olur ḳarġa ile ʿandelībler bir mizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 1). [hiç,]*

Hiç olur mu ḳaḥbe zenle izdivāc olmaḳ bugün
Aldadır bir cāzū muṭlaḳ oldum ʿadādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 3). [hiç,]*

Hiç ḳalur mu ittiġi ẓālim sitem-kār yanına
İntiḳāmıñ Ḥaḳ alur ḳahrile her ān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 27). [hiç,]*

<u>hīç:</u> *Asla, hiçbir zaman, hiçbir şekilde.*

Hem Ṭarīḳ-i Aḥmedīye ṣıdḳile bel baġlayan
Nār-ı dūzāḫdan emīndir şüphesiz yoḳ **hiç** aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 8). [hiç,]*

Hem tekāsül itmek ile olmaz **hiç**
Cehd idelim bulmaġa bir reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 7). [hiç,]*

Bir şehre irdim nāgehan itmediler raġbet baña
ʿĀlemleri muṭlaḳ şaḳī **hiç** ḳılmadı ülfet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 2). [hiç,]*

Raḥm itmedi **hiç** ḫālime feryād ile itdim fiġān
Eṭrāfımı muḥkem ṭutup ẓulm eyledi ke<u>s</u>ret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 9). [hiç,]*

Dil mülküne virdi Ẕiyān bī-mārıyla yatdım ḳatı
Buldum ʿacāyib bir ṭabīb **hiç** itmedi nuṢret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 12). [hiç,]*

ʿAşḳile Ferhād nice dem uġradı berzaḫlara
Şīrīn içün çekdi zaḥmet olmadı **hiç** kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 8). [hiç,]*

Ṣāfī eyler bu derūnuñ mülkünü ol ser-te-ser
Pāk olan ḳalbi Sükūtī çekmeye **hiç** ıżtırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 10). [hiç,]*

ʿÖmründe ʿasel ṭatmayanıñ fehm idemez **hiç** dadın
Mekteb yoluna uġramayan nice bilsin ol kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 5). [hiç,]*

Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz **hiç** nihān
Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel iẓhār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 5). [hiç,]*

Ehl-i derd itmez şikāyet ḫālini **hiç** kimseye
Luṭf ider bir gün aña hem āsānıyla Rabbüʾl-Ġıyā<u>s</u> *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 5). [hiç,]*

Sivāya iltifāt itmez bu yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Bilürler **hiç** Ṣefāsı yoḳ bu dehr-i bī-vefā bāʿi<u>s</u> *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 8). [hiç,]*

Gelse meclisine cāhil bed lisān eyler ṭavīl
Hiç oturma ṭālibā gel ʿāḳil isen durma ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 4). [hiç,]*

Bilürsün **hiç** vefāsı yoḳ bu dehrin şāhī ger olsan
Elinde var iken fırṣat taḥtıyla ḳabādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 3). [hiç,]*

Gel göñül geç māsivādan umma andan şefḳat **hīç**
Ẕen ü dünyā bī-vefādır umma andan himmet **hīç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 1). [hīç,]*

Gel göñül geç māsivādan umma andan şefḳat **hīç**
Ẕen ü dünyā bī-vefādır umma andan himmet **hīç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 2). [hīç,]*

Kes ümīdiñ virme meyliñ cāzū bir mekkāreye
Ḫüdʾāsı çoḳ ictināb it umma andan şevḳat **hīç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 4). [hīç,]*

Bir vefāya biñ cefā eyler bugün ʿāşıḳlara
Zehr virmiş bal yerine umma andan şerbet **hīç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 6). [hīç,]*

Bunca şāhlar ḳapusunda ḳul olur her rūz u şeb
Mülkünü yaġmaya virdi umma andan nuṣret **hīç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 8). [hīç,]*

Bir kanāʿat kūşesinde ey Sükūtī ol muḳīm
Ehl-i mürüvvet ḳalmamışdır umma andan ġayret **hīç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 10). [hīç,]*

Arslan peleng divler ile şeş cihātıñ bend eylemiş
Hiç rehāyāb mümkünü yoḳ derūnuna itmiş vülūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 6). [hiç,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler zār ider her rūz u şeb
Hiç ṭabīb ḳılmaz devāyı bulmadı aṣlā felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 6). [hiç,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ görenler şād olurmuş her demi
Ḳalb-i maḥzündur Sükūtī olmadı **hiç** inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 12). [hiç,]*

Baḳma münkire ehl-i aġrāż ḫırS ile söyler kelām
Nuṭḳ kiẕb ile riyādır bıraḳmaz olsun **hiç** feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 4). [hiç,]*

Medḥ-i ẕemme baḳmaz ol kes bu fenā dārında **hiç**
Māsivādan el yudular diler bıraḳmadı āṩār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 9). [hiç,]*

Gerçe yollar ḳatı Ṣarpdır bunca cebel kāh ṭaş
Yırtıcı ḥayvān çoḳdur **hiç** gezilmez infirād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 6). [hiç,]*

Vaṣf iderim zāhidā ben her zamān ol yār murād
Medḥiñ itmez bunda bir cān **hiç** degil aġyār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 2). [hiç,]*

Zümre-i nādāna aṣlā Derviş Sükūtī ṣorma **hiç**
Şeyḫ-i kāmilden ḫaber al vech-i Yezdān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 11). [hiç,]*

Aldanma **hiç** bu dünyānın varına
Göñlünü oynatma ol bī-ṩebātdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 3). [hiç,]*

Beyhūde **hiç** çekme aḥmaḳlar gibi
Emegi bu dehriñ ḳatı ʿaẕābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 11). [hiç,]*

Her seḥerler Ẕikr-i muʿtād eylemiş Ḥaḳ Ḥaḳ deyü
Ḳalbine **hiç** teʾsīr itmez vicdānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 4). [hiç,]*

Ehl-i ḥaḳiḳat sırrına müddeʾīler **hiç** irmedi
Bunca ḥased nifāḳ ile kendini daʾvālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 7). [hiç,]*

Murġ-ı ġarībin görmez misin **hiç** evc-i semā pervāz ider
Düşmüş ḳulaġuz bir önüne ʿaskerini tenhālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 9). [hiç,]*

Meyl virmedim ben dünyāya göñlümdeki sevdā nedir
Uġraşmazam **hiç** ḥalḳ ile başımdaki ġavġān nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 2). [hiç,]*

Mecnūn gibi Leylā içün daġ u Ṣaḥrā **hiç** bıraḳmadım
Cismimi ben ḳıldım ḥarāb beyhūde hep ifnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 7). [hiç,]*

Revāfıż ḳavm **hiç** sevmez ʿAlīden evvel üç yāri
Cehālet odına yanmış münāfıḳ cins-i bed-aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 7). [hiç,]*

Şefāʿat ḳavm-i NaṢrāni Yahūdīye olur mı **hiç**
Müʾebbed nār-ı duẔaḫda yañarlar cümlesi yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 9). [hiç,]*

Revāfıż ḳavm **hiç** sevmez bu üç yāri kemāliyle
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vārdıḳda Cenāb-ı Ḥaḳ ider menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 9). [hiç,]*

Hiç olur mı naḳd ü cānıñ virmege ol peykere
Zen ü dünyā bī-vefāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 3). [hiç,]*

Evvel ki ġavvāṣ baḥre olmaz gevheriñ **hiç** ḳıymetiñ
Farḳ idemez bunda aṣlā ẓan ile vehm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 5). [hiç,]*

Ḥużūr-ı Ḥaḳ dīvānında bu fiʿiliyle necāt **hiç** yoḳ
Ḫudā āʿlem baña ol dem iderler cebrile maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 9). [hiç,]*

Bir ālāyı bekler paşālar aḥkām şerʾi refʿ idip
Enbiyādan ḫavf **hiç** yoḳ yerleri ṭamuda nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 8). [hiç,]*

Bunca medfūn evliyāya iʾtiḳād **hiç** etmeyüp
Yoḳ maḳāmında ṭutarlar ḳılmadılar iʾtibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 21). [hiç,]*

Şemʿ-i ḥüsnüñ āteşine cān atar pervāneler
Aña ḳarşu durmayıp **hiç** yanmaġa dīvāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 2). [hiç,]*

İltifātıñ eylemez **hiç** görse bir ġāyet faḳīr
Kendini begler paşādan ne ʿaceb ekber ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 3). [hiç,]*

Ey zāhid dünyā-perest yoḳdur sırrına iẕʿānıñız
Ḥayvān gelüp bu ʿālem bulunmaz **hiç** insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 2). [hiç,]*

Taḳlid imiş faḳīh yoluñ iʾtiḳādın yoḳ ẕerrece
Artıḳ bulunmaz sizde **hiç** meẕheb dīn īmānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 10). [hiç,]*

Şol ṭahāretsiz faḳīhiñ dīni yoḳ īmānı **hiç**
Kin kibir benlik ḥasedle ẕerrece ʿār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 5). [hiç,]*

Seniñle eyleyen beyʾ u şirā tā ezelden çün
Muḥaḳḳaḳ bil bu pazarda duranlar **hiç** żarār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 2). [hiç,]*

Bir Özge derde dūş olmuş Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsına ʿilāc yoḳdur bu yolda **hiç** tımār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 8). [hiç,]*

Zīb u zīver naḳşını dil mülküne **hiç** ḳoymadıḳ
Vaḥdet-i dār-ı beḳāda sulṭān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 11). [hiç,]*

ʿAşrımızda kimse bilmez **hiç** bizim aḥvālimiz
Fevtimizden söñra iẓhār olunur her ḥālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 1). [hiç,]*

Cehlile ẓulmetde ḳalmış işbu ʿālem ekṣeri
Hiç bilür mi ġaflet-i ehl nicedir āʿmālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 8). [hiç,]*

Girdim o şehre cān ile her bir edeb erkān ile
Ẕevḳ eyledim sulṭān ile yoḳ anda **hiç** bīgānemiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 14). [hiç,]*

İşbu dehre ben geleli māl u menāle **hiç** baḳmadıḳ
Dergāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 3). [hiç,]*

ʿİlmiyle maġrūr olup ehl-i Ṭarīḳa ṭaʿn ider
Terk-i güftār eylemez **hiç** bıraḳmadı kāfir nefis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 4). [hiç,]*

Gitdi ʿaḳlım nām u şānım żāyī olup bundan girü
Ḳalmadı **hiç** bunda aṣlā āṣārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 12). [hiç,]*

Ṭālibā dünyāyı terk it bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Nefsine **hiç** virme fırṣat sür ḳademiñ durma baṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 2). [hiç,]*

Anma o ṣāfī cinānı mest olan ʿāṣıḳlara
Gelmez aṣlā vāʿiẓā **hiç** belki cennetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 6). [hiç,]*

Gerçe Ṣādıḳsın bilürüm nuṭḳuñuz lā-taḳneṭū
Kesmezem senden ümīd **hiç** bī-nevāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 8). [hiç,]*

Raḥmetiñ deryāsı pek çoḳ **hiç** nihāyet yoḳ durur
Şefḳātiñle merḥamet ḳıl ben revāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 9). [hiç,]*

Ġām u ferdāyı **hiç** anma göñülden eylegil iḫrāc
Ḳanāʿat gibi bir devlet bulunmaz pāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 3). [hiç,]*

Terk idip dilden sivāyı Derviş Sükūtī kem-terin
Ḳalmamış **hiç** anda aṣlā eylemiş cāndan fırāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 10). [hiç,]*

Geçmişiz mülk-i cihāndan bir ḳurı hemvāra yuf
Rızḳ içün **hiç** ġām çekilmez kesb iden ol kāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 2). [hiç,]*

Kimseler **hiç** bu fenāda görmemiş aṣlā vefā
Bir vefāya biñ cefā eyler ḳatı eşrāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 13). [hiç,]*

Ḥaḳ yaḳındır saña senden ey Sükūtī ṣorma **hiç**
Ḳalbiniñ her köşesinde oturur mihmānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 9). [hiç,]*

Emr-i Ḥaḳla Mūsā oldum dīnime daʾvet idip
Firʾavun itmez ḳabūl **hiç** ġarḳ ider deryā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 8). [hiç,]*

Yedi Ṭamu ʿaẕābından hemān bir ẕerre **hiç** ḫavfım
Sekiz uçmaġ degil meylim ki anlarla pazarım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 7). [hiç,]*

Hele ben ʿaşḳile her dem fenā baḥrında ġarḳ oldum
Vücūdum küllī maḥv olup ki aṣlā **hiç** āṩārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 10). [hiç,]*

Sāḳī laʾl-i şarābıñ nūş iden bezm-i ezel
Hiç ayılmaz mest olan ʿāşıḳları tā ḥaşre dek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 6). [hiç,]*

Bir cefākār yāre düşdüm **hiç** vefāsın görmedik
Müptelāyım derd-i ʿaşḳa bir devāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 1). [hiç,]*

Ḥasta oldum nice demler Ẕār-ı efġān ḳılmışam
Bir ṭabīb bī-devādan **hiç** şifāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 8). [hiç,]*

Ṣaḳın meylini **hiç** virme zen ü dünyā ḳatı murdār
Libās-ı ḫūb şīrīn sözle görünür bunda aġyārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 3). [hiç,]*

Kimseler **hiç** sāyesinde görmedi aṣlā vefā
Bir vefāya ḳahr biñ cevrile ġaddār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 5). [hiç,]*

Hiç delḪl sezā olmaz imiş yolların bir daḫı çoḳ
ḌḪv şeyṭān seni ḳomaz hem dimār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 11). [hiç,]*

Māsivāya baḳma aṣlā naḳşına aldanma **hiç**
Pādişāh mülk-i tende cümle ʿālem kişveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 7). [hiç,]*

Rüşveti bilmez ḥarām ol cehrile ḳılmış mübāh
Ḥaḳdan aṣlā **hiç** utanmaz ṭamu içre layıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 8). [hiç,]*

ʿAsker-i dīvler şeyāṭīn heft ü ser-te-ser bir ejderhā
Hiç muḳābil kimse olmaz bir belādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 8). [hiç,]*

Dehr-i fānīye Ṣaḳın gel meylini virme bugün
Kimseye **hiç** ṣefḳati yoḳ bir daġdır o göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 10). [hiç,]*

Derviş Sükūtī **hiç** görmedim devr-i felekde bir vefā
Ṣiddetle elem miḥneti çoḳ bundan girü imān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 11). [hiç,]*

Maḥv olunca varlıġım Derviş Sükuṭī yandı çün
Ḳalmadı **hiç** ẕerre denlü bunda gülhān olmuṣam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 10). [hiç,]*

Miḥneti derd-i belādır her demi ʿāṣıḳlara
Ẕevḳ **hiç** yoḳ pür elemdir bunda böyle nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 4). [hiç,]*

Ṣehvet-i nefsi arzū senden **hiç** rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 5). [hiç,]*

Dil ṣehrini ḳıldı yebāb edvāsına **hīç** çāresi yoḳ
Ẕaḫmıñ çekemem boynumuza el-ḫāḳ ideyim ben resenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 5). [hīç,]*

İflāḥ olamaz mülk-i derūn bundan gerü ey Sükūtī
Ḳalmadı **hiç** aṣlā ümīd kendim ṣarayım ben kefenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 10). [hiç,]*

Dört kitābdan baḫs idersem kimse itmez **hiç** naẓar
Ḥaḳ yoluna gerçek ʿāṣıḳ ṣāfī insān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 3). [hiç,]*

Nola bir kez ḫāk-i pāyiñ ṭopraġına yüẔ sürsem
Yanmaya **hiç** nāre muṭlaḳ bu faḳīr kem-ter kemİn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 8). [hiç,]*

ʿAceb mey **hiç** sivā ḥükmün göñülden olmaya iḫrāc
Muḥabbet nārına düşmüş velī pervānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 5). [hiç,]*

Ġām degil böyle Ḫudā bil ḫalḳ idip bu ʿālemi
Hiç suʾāl olmaz işinden ol ġanī sübḥāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 8). [hiç,]*

Ġaflet ile ḳaldı buñlar dīde-i cān açmadı
Mürşid-i kāmillere **hiç** Ṣormadı bir ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 4). [hiç,]*

Hiç naẓar ḳılmazlar aṣlā rāhınıñ erkānına
Cins-i evlāddan arārlar böylece nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 9). [hiç,]*

Bezm-i keṣretden geçerler māsivāya baḳmaz **hīç**
ʿĀlem-i bāḳīde olmuş devlet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 3). [hīç,]*

Ḳalmaz imiş ey Sükūtī **hiç** maraż ṣol kimsede
Kendüsini yoḳ bilene Ḥaḳḳı daḥı vār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 9). [hiç,]*

Dinlemezler vāʿiẓiñ **hiç** kürsīde ṣoḥbetlerini
Vardılar semt-i ḥarāma cehr ile nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 9). [hiç,]*

Kerbelāya ḥāin oldu bunların nesl-i Yezīd
Hiç terāḥḥum itmez oldu ḫāricī devrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 20). [hiç,]*

Şefḳāt-i āl-i Resūlʾden **hiç** ola mı bunlara
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya ẓulm ile her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 21). [hiç,]*

Ḥamd ider Derviş Sükūtī ẕāt-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup
Ḳalmadı **hiç** bunda maḫfī ẓāhir oldu hep nihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 14). [hiç,]*

ʿAşḳıñla seniñ varlıġımı hep saña virdim
Bir ẕerre beḳā ḳalmaya **hiç** cism ile cān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 6). [hiç,]*

Hüccet vereyim şāhid ola arż-ı semā ḫalḳı bütün
Bundan girü **hiç** ḳalmaya her demi bu ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 8). [hiç,]*

Çaldı rıḥlet kūsu baña gitmege ʿuḳbā bugün
Görmedim **hiç** bunda raḥat neylerim dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 2). [hiç,]*

Nefsini ıṣlāḥ idenler mülk-i ten bulmaz fenā
Hiç memāte irmez anlar bunda oldu cāvidān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 12). [hiç,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī āh ider her rūz u şeb
Mecnūn-āsā bilmedi **hiç** kime itsün ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 14). [hiç,]*

Noḳṭa-ı cevher ḥaḳāyıḳ ẓāhir olup ʿāleme
Çeşm-i ḫuffāş **hiç** görür mü gündüzü āʾyān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 4). [hiç,]*

Cihān bezmin ḳamu gezdim bulunmaz **hiç** meṣel aṣlā
Semerḳand Buḫārada ne mümkün ġayrı yerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 5). [hiç,]*

Hiç terāḥḥum itmez oldu ḫavf yoḳ bilmem anıñ
Ḳanġı yüzlerle varır Ḥaḳ bir daḫı dīvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 5). [hiç,]*

Terk-i dünya kılmışız biz iltifat **hiç** etmeyüz
Dīde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl- ʿAbānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 5). [hiç,]*

Şefāʿat şānına layıḳ ḳapundan red olunmaz **hiç**
Sükūtī ʿāṣıḳıñ kem-ter meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 11). [hiç,]*

O bir sırdır görünmez **hiç** mekānı yoḳ hemān dirler
Ya bu mülk-i derūnumda ne pertev ṣalmış ekvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 3). [hiç,]*

Bī-vefā dildāra virme **hiç** göñül
Cehd idip bendinden ol gel āzāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 15). [hiç,]*

Ġarīb bir ḳul günāhkārım ʿibādet yoḳ **hiç** ezkārım
Miṣāl-i ʿandelīb-zārım meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 9). [hiç,]*

Şehvetle ḥased ḳalbimize eyledi envāʿi fesād
Hiç mümkünü yoḳ olmaḳ rehā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 6). [hiç,]*

Hiç şefḳāti yoḳ kimseye diñle Sükūtī naẕmını
Ṣabr idemem Eyyüb-āsā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 13). [hiç,]*

Bu pendimiz rūşen beyān **hiç** itmezim aṣlā nihān
Sükūtī ġarīb bir dervişān irdi göñül seyrānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 9). [hiç,]*

Fehm idelim her esrārıñ duymaya **hiç** hem aġyārıñ
Göster bize sen dīdārın meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 5). [hiç,]*

Artur bizim kemālimiz **hiç** olmaya zevālimiz
Dil Ẕevḳile her ḥālimiz meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 7). [hiç,]*

Sükūtī Dervişi gel gör geçüpdür cümle vīrāndan
Ḫudādan ġayrı **hiç** bilmez göñülde itdi seyrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 10). [hiç,]*

Ḥālimiz dün ü gün yamandır ṣabr idemem ġayr **hiç**
Ḥasta dil mūrdan ża'īfim nā-çāre ġayret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 3). [hiç,]*

Cān naḳdini beẕl eyledi rūşen Sükūtī Aḥmede
Şefḳat umar rūz-ı cezā yaḳmaya **hiç** nār ateşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 12). [hiç,]*

Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā Ẕevḳine **hiç** meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin eyledi diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 11). [hiç,]*

İltifāt itmez bu keşret ʿālemine Ẕerre **hiç**
Vaḥdet ilinde beḳādır ḥażret-i Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 1). [hiç,]*

ʿAşḳile Ferhād nice dem uġradı berzaḫlara
Şīrīn içün çekdi zaḥmet olmadı **hiç** kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 8). [hiç,]*

ʿAşḳile mey ḳadīmi sür seḥer leyl ü nehār it
Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz **hiç** nihan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 16). [hiç,]*

Küntü kenziñ sırrını ben fāş idem ʿāşıḳlara
Ḳalmaya **hiç** bunda maḫfī cehle iʿlān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 4). [hiç,]*

Ḫavf yoḳ **hiç** enbiyādan bunların aṣlā bugün
Bir belāya uġramışlar her şehr cümle kūyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 7). [hiç,]*

Gerçe tersāya muṭābıḳ oldu ʿavrat cümle er
Elbise cins müsāvi farḳ olunmaz **hiç** dīni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 12). [hiç,]*

Ġaflet ile dīde-i cān açmadılar bir Zamān
Murġ-ı ḫuffāş **hiç** görür mü gündüzü balıḳ Ṣuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 18). [hiç,]*

Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā Ẕevḳine **hiç** meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin eyledi diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 11). [hiç,]*

Şehvet-i nefsi arzū senden **hiç** rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 5). [hiç,]*

Artdı derd bu derūnum gün be gün bī-māredir
Hiç ṭabībler kār idemez ne ʿacāyib yâredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 2). [hiç,]*

Ḫar Ṣıfāt aḫlāḳı bed **hiç** rehāyāb olmadı
Geçdi ʿömr miḥnetle ḥor ḥaḳir oldu ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 7). [hiç,]*

Ẓāhir ʿilmini ekersen bildin ise vāʿiẓā
Bāṭınıñ **hiç** bilmedinse Ṣarf-ı cehl dirler saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 2). [hiç,]*

Üçüncüsü maʿrifet itmediñiz aṣlā ṭaleb
Ḥaḳiḳatde çıḳmaz yolun **hiç** yoḳ sizin ʿirfānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 12). [hiç,]*

Seniñ elṭāfnı her dem ʿaceb mi itmeyim **hiç** yād
Benim Ẕikrim ḳamu fikrim göñülden hep ṣudūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 7). [hiç,]*

Bilürsün ki seniñ ḥubıñ leẕīẕdir bal u sükkerden
Ne leẕẕetdir doyulmaz **hiç** göñül Ḥaḳḳa şükür itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 10). [hiç,]*

Bu eşʾārı Sükūtīniñ kemālile ider taḳdīr
Ḳarībim **hiç** degil ayru göñül baʾżen ṣabūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 14). [hiç,]*

Kimseler **hiç** sāyenizde istirāḥat itmedi
Bir vefāya biñ cefālar eyledin ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 5). [hiç,]*

Kimseye **hiç** yoḳdur ẓulm ider her nev ʿAlīye
Çeşm-i yaşım seyl gibi her dāʾimā ḳıldım revān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 3). [hiç,]*

Ādemiñ seng olsa ḳalb **hiç** taḥammül kim ide
Tīġ-ı ḥançerle yürüdü Ḍarb ider virmez amān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 7). [hiç,]*

Bulmadıḳ **hiç** istirāḥat sāyesinde biz anıñ
Bir vefāsı yoḳdur aṣlā her işi cümle yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 9). [hiç,]*

Saña ʿāşıḳ olan cānlar ki bir yerde ḳarār olmaz
Muḥabbet ẕevḳini ṭatmış olanlar **hiç** fırār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 1, Mısra 2). [hiç,]*

Bir pula degmez cihānıñ ziyneti ey şeyḫ ü şāb
Terk idegör ḳalmaya **hiç** göñlünüzde ıżṭırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 4, Mısra 2). [hiç,]*

Çekdigim derd-i belā aġyār cihān oldu bāʿiş
Bulmadım **hiç** istiraḥat dehr-i fenā ümmüʾl- ḫabāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 6, Mısra 2). [hiç,]*

Bulmadı **hiç** istirāḥat senden aṣlā ey felek
Bir vefāya biñ cefālar çekdirirsün çoḳ emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 24, Mısra 1). [hiç,]*

Aldanma naḳşına fānī dünyānıñ
Mürüvveti **hiç** yoḳ itmez bir vefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 4). [hiç,]*

Bulmasun bunda **hiç** bir dem zevāli
Necāta irmiş ol bulan kemāli *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 21). [hiç,]*

Māsivāya virme **hiç** dil ṭālibā sevdāyı kes
Bī-vefādır terkini ḳıl ol ʿadüvden ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 7). [hiç,]*

Bilür iken ceddi kimdür hem anıñ yā maderi
Hiç terāḥḥum itmez oldu bunlara āḫir biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 22). [hiç,]*

Dinleme **hiç** bundan artıḳ yoḳ kelām
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 15). [hiç,]*

Żāyīʿ olur destinden buna **hiç** ḳanma
Kūşe-i vaḥdetde rıżāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 7). [hiç,]*

Ḳalmayor **hiç** yanına Ḥaḳ intiḳām alsa gerek
İtdiġiñ bulur cihānda durmuyor ʿahd-i felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 17). [hiç,]*

Ḥaḳ içün degildir dinle ey ẕevāt
Ṣavmıyla ṣalātı hem **hiç** zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 20). [hiç,]*

Söylerim naẓmıyla **hiç** degil yalan
Dünyāda maḥv olsa bir daḫı şeyṭān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 43). [hiç,]*

Līmaʾallah sırrına nā-maḥrem olmuş ġarb şarḳ
Mürşide **hiç** varmayanlar nice itsün anı farḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 2). [hiç,]*

hiç biri: *Bir teki, biri bile.*

Neyleyim bunca nebīye hem velīye yalvarup
Hiç biri ḳılmaz şefāʿat gördüm ki nuṣret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 18). [hiç biri, -i]*

hiç kıl: *Yok etmek, bitirmek.*

Ayn ʿaşḳile yaḳın ol Muṣṭafānıñ āline
Ġayn ġayre baḳup **hiç ḳıl** Taḳīye ilticā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 20). [hiç ḳıl,]*

hicāb: *Utanma, sıkılma. Perde, örtü, engel.*

İlāhī cürm ü ʿişyāna ġarīḳim baḥr-ı bī-pāyān
Yüzüm ḳarasıyla gelsem **ḥicābım** çoḳ saña ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 2). [ḥicābım, -ım]*

Bulmuşum bir şeyḫ-i kāmil aña itdim intisāb
Dīde-i cānım uyandı refʿ olup benden **ḥicāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 2). [ḥicāb,]*

hicāb: *Engel II Sâlikle Hak arasında bulunan ve onu tanımaya engel olan her şeye denir. Mutlak varlığa erişme önünde hakikati örten perde. Beyitte tasavvufî anlam mevcuttur.*

Bulmuşum bir şeyḫ-i kāmil aña itdim intisāb
Dīde-i cānım uyandı refʿ olup benden **ḥicāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 2). [ḥicāb,]*

Ḥubb-ı dünyādır bu ḥalḳıñ çeşmine çeken niḳāb
Geç dilersen māsivādan feth ola cümle **ḥicāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 2). [ḥicāb,]*

Ṣāfī itmeden bu ḳalbi feth olunmaz bunda bāb
Pāk ide gör iç yüẔini refʿ ola dilden **ḥicāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 2). [ḥicāb,]*

Yoḳ vücūdu māsivānıñ ṭālibā virme göñül
Terk idip gel ister isen açıla gözden **ḥicāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 6). [ḥicāb,]*

hīçbir: *Hiçbir.*

Dinleme vāʿiẓ sözüñ **hiçbir** ḳuru daʾvādır hep
Belki anıñ Ṣoḥbeti hem ḳalbiñ eyler çoḳ fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 7). [hiçbir,]*

Pādişāhım vechi pākına görmege itdim heves
Bāb-ı Luṭfundan ümīdim kesmezim **hiçbir** nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 2). [hiçbir,]*

ʿArż idem ḥāl ü derūnum bulmadım bir kāmili
Kūh-ı ṣaḥrā cümle gezdim ḳalmadı **hiçbir** mekân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 10). [hiçbir,]*

Eylemez münkir ḥasedle ṣoḥbetiñ **hiçbir** zamān
Kim ki buldu Ḥaḳḳa vuṣlat eyledi pazar-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 11). [hiçbir,]*

Merḥamet-i āṣār sende görmedi **hiçbir** nebī
Evliyāya ẓulmüñ artıḳ eyledin ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 7). [hiçbir,]*

hicrān: *Ayrılık, ayrılık acısı.*

Dāmeni muḥkem ṭuta gör Derviş Sükūtī bir eriñ
Vaṣl ider ol seni Ḥaḳḳa **hicrānı** bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 14). [hicrānı, -ı]*

Vuṣlātıñ sevdāsı atdı bunca dem ġurbetle
Ḳābil-i ḳısmet degil yār gör ki **hicrān** olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 6). [hicrān,]*

Hicrān ateşi yaḳdı göñül şehrini eyledi berbād
Ḳıldı ḫarāb virdi fenā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 9). [hicrān,]*

hicret: *Peygamberimizin Mekke-i Mükerreme'den Medine-i Münevvere'ye teşrif buyurdukları zaman. Bir yerden başka bir yere göç etme.*

Ṣal **hicret** biñ iki yüz hem daḫı ṭoḳsan ṭoḳuz
ʿAşḳıyla bir gün hemān ol hū deyüp gitdi beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 13). [hicret,]*

ʿAskerleri ġayet keşīr yol geçmege virmez amān
Arslan peleng divler ḳamu mümkünü yoḳ **hicret** bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 6). [hicret,]*

hicr-i ʿaşk: *(Sevgilinin) Aşkından ayrılık.*

Hicr-i ʿaşḳına düşelden yanarım artıḳ yeter
Vāṣıl-ı bezm-i cinān it yaḳmasun beni ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 3). [hicr-i ʿaşḳına, -ı, -n, -a]*

hidāyāt: *1. Doğru yola irşat, delâlet. 2. Doğru yola sülûk. Hakk'a muvassal olan tariki bulmak.*

Ezelden Ḥaḳ saña itmiş kemāliyle **hidāyātı**
Seniñ bendelerin bekler hemān her dem ʿināyeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 1). [hidāyātı, -ı]*

Vav vücūdum mülk içre ẕāt-ı Ḥaḳ itdi ẓuhūr
He **hidāyet** andan oldu bizlere her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 28). [hidāyet,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticāmız ḥażrete
Raḥm idip ḳılsın **hidāyet** çekmeyelim biz ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 10). [hidāyet,]*

Sükūtī Dervişiñ ḥāl ḳatı düşvār bu ʿālemde
Ḥabībiñ ʿaşḳ-ı pākına **hidāyet** ḳıl aña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 14). [hidāyet,]*

Seḥerde ḳıl ʿibādātı irişür Ḥaḳ **hidāyete**
ʿAyān olur ẕātı uyan uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 13). [hidāyete, -e]*

Bu fenā mülkiñde dāʾim Ḳayṣ-veş gezmekdeyim
Kūh-ı ṣaḥrālarda ḳaldım sen **hidāyet** rāhıñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 6). [hidāyet,]*

Ḳıl **hidāyet** yā ilahī cümle müʾmīn ḳullara
Ol Ḥabībiñ ḥürmetine eylegil iḥsān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 25). [hidāyet,]*

Saʿy iderken vuṣlāt-ı dildāre ben nāʾil olam
Cānib-i Ḥaḳdan **hidāyet** irdi gördüm māh-rū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 10). [hidāyet,]*

Müstecāb oldu duʿāsı ol Muḥammed ʿaşḳına
Luṭf ile ḳıldı **hidāyet** aña hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 4). [hidāyet,]*

Faḫr-i cihānıñ ʿaşḳına īcād ḳīldı Cenāb-ı Ḫālıḳ-ı kevneyn
İḥsānı Mevlā ḳılmaḳ teşekkür geldik cihāna buldun **hidayet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 14). [hidayet,]*

Gel ey derviş bulam dersen **hidāyet**
Muḥibb-i ḫānedāna ḳıl riʾāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 1). [hidāyet,]*

Luṭf-ı Ḥaḳ ḳıldı **hidāyet** pīrleri nesl-i ʿAlī
Şānına Aḥmed buyurmuş bir ḥadīṯ rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 5). [hidāyet,]*

Zümre-i **hidāyet** hem daḫı ġayret
ʿAdl ile itmekde dāʾimā şefḳat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 59). [hidāyet,]*

hidāyet bul-: *1. Doğru yola irşat, delâlet. 2. Doğru yola sülûk. Hakk'a muvassal olan tariki bulmak.*

Te Teberrā ḳılmışız biz āl-i merdān ḳavmine
He **Hidāyet bulmaz** anlar cins-i ḥar ehl-i cefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 6). [hidāyet bulmaz, -maz]*

hidāyet rāhı: *Doğruluk yolu.*

Anıñ ʿaşḳıyla her dāʾim gürūh-ı evliyā içre
Hidāyet rāhıñ açmışdır cemāliyle bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 6). [hidāyet rāhıñ, -n]*

hidmet: *Hizmet (birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma bağlamında).*

Rehber-i rāh ḥaḳāyıḳ ḳırḳlar yediler ḫādimi
Ḳuṭb-ı ʿālemi meclisinde ḳıldı **ḫidmet** bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 10). [ḫidmet,]*

hıfz: *(Ar.) Koruma, saklama, muhâfaza etme.*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 12). [ḥıfẓ,]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 12). [ḥıfẓ,]*

hikāye: *Bir olayı sırasıyla anlatmak.*

Baḥs ider ehl-i ḥaḳāyıḳ baḥr-i ʿummān içredir
Zāhidiñ naḳli **hikāye** cins-i aḳrān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 2). [hikāye,]*

ḫikmet: *Hakikat sırrı, bilgelik, öz.*

Göz ḳulāḳ burun ağız meme göbek ṣu yolu
Ne **ḫikmetdir** bu ḳalbiñ çoḳ ḳılarlar naḳlini herkez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 16). [ḫikmetdir, -dir]*

Bu aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden rehāyāb oldum yā Rab
Riyāżāt itdiġim vāfir ne **ḫikmetdir** ʿaceb yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 2). [ḫikmetdir, -dir]*

Bu endīşem ne **ḫikmetdir** bu ʿālemi ider ifād
Beni bir dem ḳomaz raḥat içimde Ẕār olur bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 3). [ḫikmetdir, -dir]*

Ẕillet-i dünyāya raġbet nice ḳılsun çün bular
Murtażānıñ rāhı içre her biri **ḫikmet** bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 4). [ḫikmet,]*

Virir ziynet ne **ḥikmetdir** bu cismine nezāketle
İçin ḥırṣ ġażāb ile tamāmen ḳaplamış ʿasker *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 3). [ḥikmetdir, -dir]*

Sükūtī gibi ol derviş erenler rāhına gel sen
Ne **ḥikmetler** görürsün sen irince sırr-ı iḫfāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 10). [ḥikmetler, -ler]*

Ne **ḥikmetdir** belālarla giriftār olmuşum her dem
Seniñ ʿaşḳına dūş oldum rehā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 3). [ḥikmetdir, -dir]*

Bunlar pazar-ı **ḥikmetde** müzeyyen bir dükkān açmış
Ḳumaşın ṭopṭolu cevher Ṣatarlar cins-i aʿlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 11). [ḥikmetde, -de]*

Ne **ḥikmet** Ḥażret-i ʿİsā beḳā-yı iḫtiyār itdi
ʿUrūc itdi semā üẔre bu dünyādan rehā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 23). [ḥikmet,]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda **ḥikmeti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 6). [ḥikmeti, -i]*

Böyle bir ẕāt- ḳadīmiñ ḫānḳāh-ı devletine
Ḳavm-i münkirleri irşād itdi bunda **ḥikmeti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 10). [ḥikmeti, -i]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda **ḥikmeti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 6). [ḥikmeti, -i]*

Men ʿarefle mā rameyte sırrına āgāh olup
Men reʾāni remzini ol fehm iderdi **ḥikmetden** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 4). [ḥikmetden, -den]*

hilāf: *(Ar.) Hilaf, zıt, yalan, karşı, aykırı.*

İşit zāhid bu naẓmımı **ḫilāfa** iḫtimāl olmaz
Sükūtīniñ ʿaceb nuṭḳu dehānından ʿayān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 9). [ḫilāfa, -a]*

Ḥaḳ söylerim işit zāhid bu ḳulumuz burhān ile
Ḫilāf degil bu Sükūtī vaṣf itdiġi Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 10). [ḫilāf,]*

Ehl-i Ḥaḳḳı vaṣf ider Derviş Sükūtī her demī
Yoḳ **ḫilāf** ẕāt-ı muṭlaḳ ḥaḳḳıyla ol dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 16). [ḫilāf,]*

Tariḫinde yoḳ **ḫilāfuñ** ey Sükūtī ḳıl beyān
Biñ iki yüz seksenine naẓmile eyle ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 25). [ḫilāfuñ, -un]*

hilāfet: *(Ar.) Halîfe olma durumu II. Hz. Muhammed'den sonra onun vekîli, din ve dünya işlerinde bütün müslümanların önderi, aynı zamanda devletin başı olan zâtın görevi ve makamı.*

Ḫilāfet emrini gözler degil ḥācet nizāʾ itmek
Ferāġat ḳıl behey ṭālib bu baḫs eyleme menẕūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 11). [ḫilāfet,]*

Ḫilāfetde nişīn olmuş muḥaḳḳaḳ bil o serveri
Velādet Cihānıñ pādişāhıdır yedinde hem ḳamu ekvān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 29). [ḫilāfetde, -de]*

<u>hilʾat:</u> *Süslü kaftan, gösterişli elbise.*

Aṣḥāb-ı kirām taḥta geçüp bāʾde Nebī **ḫilʾatiyle**
İclāsa nevbet irdi o dem ʿadliyle ekşer ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 15). [ḫilʾatiyle, -i, -y, -le]*

Müftīsi ḳaḌı ser ʿasker hem ʿulemā her biri
Cehrile rüşvet alurlar geydiler **ḫilʾat** ṭonu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 10). [ḫilʾat,]*

Cenāb-ı Aḥmede ol dem semavāta ʿurūcunda
Virildi **ḫilʾat-i** rifʿat uṢāta şefḳāt-i iḥsānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 6). [ḫilʾat-i, -i]*

<u>hilʾat-ı zībā:</u> *Nakışlı (süslü) kaftan.*

Bāʿiṣ itdi Ḫudā tāc-ı nübüvvet **ḫilʾat-ı zībā** ile
Ḳullarını daʾvet idip ṭoġru yola Ḥaḳdır işi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 5). [ḫilʾat-ı zībā,]*

<u>hılḳat:</u> *Ar. Yaratılma, yaratılış: hilkat-i âlem, muktezâ-yı hilkat. hilkaten: Hilkatçe, yaratılış cihetiyle.*

Ḫılḳat elçin vel- ins kelāmında muṢarraḥdır
Müfessirler beyānında murādı Ḥaḳḳı bilmekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 7). [ḫılḳat,]*

<u>hımār:</u> *Erkek eşek II kaba, anlayışsız kimse.*

Dört kitābdan baḫs idersen añlamaz cins-i **ḫımār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 29). [ḫımār,]*

<u>himmet:</u> *Lütuf, kerem, ihsan, iyilik, yardım.*

Himmet ile bıraḳma feryāda bugün eşġālleriñ
Esb-i ʿaşḳa sen süvār ol tā bulunca reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 5). [himmet,]*

Pādişāhım **himmetiñ** ḳıl nā-tüvānım ben bugün
Senden olmazsa ʿināyet neylerim ḥālim fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 7). [himmetiñ, --in]*

Himmete muḥtāc ḥaḳāyıḳ erlerinden ḳıl meded
Luṭf idip eyler ʿināyet saña ol ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 7). [himmete, -e]*

Baḳma ʿālem māl u mülkün tārumār olsa gerek
İr erenler ḥiẕmetine her demi **himmet** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 4). [himmet,]*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün **himmet** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 10). [himmet,]*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün **himmet** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 10). [himmet,]*

Gel göñül geç māsivādan umma andan şefḳat hīç
Ẕen ü dünyā bī-vefādır umma andan **himmet** hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 2). [himmet,]*

Himmetini almaḳ içün çoḳ zamān itdim niyāz
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa bir ḳademde eyledi viṣāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 5). [himmetini, -i, -n, -i]*

Himmet bulur ḥiẕmet ile rāh-ı Ḥaḳḳa ṭoġru giden
Menzil alur sürʿatile ḳalbe ṭoġan envār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 3). [himmet,]*

Himmeti mürşidle geçtiḳ māsivā berzaḫların ların
Rāh-ı Ḥaḳḳa āşināyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 5). [himmeti, -i]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī pirimiz nesl-i ʿAlī
Himmetle Ḥaḳ-nümāyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 12). [himmetle, -le]*

Ḳıblegāhı evliyādır hem ʿArab mülk-i ʿAcem
Ol ʿAlī Mūsā Rıżāda cümlesi **himmet** bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 14). [himmet,]*

ʿĀşıḳları gel gör hemān bunda nice menzil alur
Bir mürşid-i ḥāẕıḳ bulup **himmetiyle** belālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 6). [himmetiyle, -i, -ile]*

Sükūtī bir ġarīb ednā ġulām bāb-ı Luṭfunda
İderse **himmetiñ** ol şāh anıñla ṣoḥbetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 14). [himmetiñ, -iñ]*

Velāyetle bize **himmet** ḳılan her dāʾimā Ḥaydar
ʿİnāyet eyledi her dem kemāliyle bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 1). [himmet,]*

Ḳayd-ı bendinden bu keşret ʿālemiñ olduḳ ḫalāṣ
Himmeti pīr-i muġāndan iḥsān olan Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 8). [himmeti, -i]*

Evliyāya yüzler sürüp feyż irişdi **himmetiyle**
Eglencemiz ẕikr-i Ḫudā nālān olan Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 5). [himmetiyle, -i, -(y)le]*

Himmet-i pīr-i muġānıñ oldum sivādan ben ḫalāṣ
Ẕāt-ı Ḥaḳla pür ṣafāyım oldum cefādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 1). [himmet-i,]*

Himmet-i mürşidle her dem nefsimizi ḳatl idip
Ḳalbimizde ḳalmadı yer ol ʿadüv itsün ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 3). [himmet-i,]*

Ḥüsnünü görmek içün men düşmüşüm sevdālara
Şeyḫ-i kāmil **himmetiyle** bulmuşum dildār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 8). [himmetiyle, -i, -ile]*

Aḥmediñ devrinde geldim mürşid-i kāmil bulup
Himmetiyle bu Sükūtī bulmuşuz Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 10). [himmetiyle, -i, -(y)le]*

Erişir ḥāẕıḳ-ı mürşid yolunda cān fedā eyle
İder **himmet** ḳatı muḥkem görür seni bunda dīdārın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 6). [himmet,]*

Himmeti ʿālī yücedir ṭaşlara teʾsīr ider
Ḳoymaz artıḳ bir mürīdīñ dünyā vü ʿuḳbā Ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 7). [himmeti, -i]*

Āsitānında ġulām ol ey Sükūtī sen bugün
Himmeti bilmem ider mi āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 12). [himmeti, -i]*

Şeyḫ kāmil **himmetiyle** Derviş Sükūtī her zamān
Bunca emvāl-i cihānıñ dār-ı fenādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 11). [himmetiyle, -i, -(y)le]*

Ẕikr-i hūdan bir tecelli ḳalbime irgördüler
Şeyḫ-i kāmil **himmetiyle** olmuş durur irşadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 8). [himmetiyle, -i, -ile]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle **himmet** yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 8). [himmet,]*

Ḫiẕmetiñ itdim gice gün mürşid-i bir ḥāẕıḳa
Himmetiñ ʿarşdan yüce ol ḳıldılar bir daneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 12). [himmetiñ, -iñ]*

Ḥaḳḳı bulmaḳ görmek ġayrılerden kes ümīd
Himmetiyle şeyḫiñ olur müşkülüne āsān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 32). [himmetiyle, -i, -(y)le]*

Şeyḫ Saʿeddīn Cebāvī mürşid-i kāmilleri
ʿArş-ı kürsīden yüce bir **himmeti** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 6). [himmeti, -i]*

Küntü kenziñ maẕhar olmuş **himmetiyle** çün bular
ʿİlm-i alā semāya vāḳıf rehberi Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 5). [himmetiyle, -i, -(y)le]*

Şeyḫ-i kāmil **himmetiyle** vuṣlāta yol bulmuşuz
Anıñ içün tā ezelden ḳılmışam iḳrār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 5). [himmetiyle, -i, -(y)le]*

Çoḳ teşekkürler iderim ḫānḳāh-ı bezmine
Himmetiñ itdi erenler baña açdılar ḳapu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 12). [himmetiñ, -iñ]*

Pādişāhım eyle **himmet** bu ġarīb bī-çāreye
Sen Kerīmsin eyle iḥsān ʿarż-ı ḥālim saña bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 11). [himmet,]*

Erenlerden ola **himmet** ola gör ʿAskere bende
Ḫavāric ḳavmine her dem teberrā ṣad-hezār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 15). [himmet,]*

Sükūtī olmuşum āgāh bu esrār-ı ḥaḳiḳatden
Heman şeyḫim velāyetle idip **himmet** faḳirāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 12). [himmet,]*

ʿİnāyet eyledi Mevlā erenlerden daḫı **himmet**
YaẔıldı beyt-i heşt ḥarfle kelāmım emr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 3). [himmet,]*

Mūsā-yı Kāẕım göñüller bezmine ḳıldı güşād
Şāh ʿAlī imām Rıżānıñ oldu bize **himmeti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 10). [himmeti, -i]*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş olmuş Ẕār ider rūz u leyāl
Himmet ister her ṭabibden derdine dermān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 8). [himmet,]*

Dāmeni ṭutdum erenler pīrlere itdim niyāz
Raḥm idip itmez vefā bir dürlü **himmet** itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 16). [himmet,]*

Feyż-i **himmetiñle** her dem ʿaşḳımı döndür saña
Luṭf-ı iḥsānınla ben de ideyim çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 5). [himmetiñle, -(i)n, -le]*

Fitneler oldu ẓuhūr ehl-i nuṢret ḳalmadı
Beg paşālar ẓulm ile ehl-i **himmet** ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 2). [himmet,]*

Muḥibbān iltimās ile bu eşʾāra şürūʾ itdim
Erenlerden olup **himmet** ṣadāḳatle ḳıyām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 4). [himmet,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫāk-i pāyiñ kem-teri
Himmetiyle buldu vuṣlat oldu Ḫaḳḳa nāʾilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 14). [himmetiyle, -i, -(y)le]*

Maẓhar-ı tām vāḳıf olmuş küntü kenz esrārına
Himmet-i luṭf-ı Ḫudādan reh-nümāsı evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 10). [himmet-i,]*

Himmete muḥtāc idi bu luṭf idip Rabbüʾl- mennān
Çeşm-i nev ḥamdulillah ʿaşḳ ile oldu revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 1). [himmete, -e]*

Şeyḫ İsmāʿīl muḥaḳḳaḳ **himmetiñ** ḳıldı yüce
Cereyān itdi sürʿatiyle sāye-i perde hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 5). [himmetiñ, -in]*

Çoḳ Zamān düşmüş ḫarābe taʾmīre muḥtāc ider
Himmeti ḳıldı erenler ṣuyu oldu nev- ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 6). [himmeti, -i]*

Evliyālar **himmetiyle** düşdi ḫayrāt semtine
Luṭfuyla ḳıldı ʿināyet aña hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 11). [himmetiyle, -i, -(y)le]*

Himmetiyle vāḳıf oldu her biri esrārına
Elveled sırr-ı ebīye irdiler çün bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 11). [himmetiyle, -i, -y, -le]*

Mecāzī ʿaşḳa sen uyma kerem ḳıl eylegil terkin
Anlardan dile **himmet** bulasın Ḥaḳḳ-ı eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 8). [himmet,]*

Mürşid-i kāmile bunda her kim itdi intisāb
Himmetiyle menzil aldı dinle naẓmım şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 2). [himmetiyle, -i, -y, -le]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle **himmet** yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 8). [himmet,]*

Himmetile Şeyḫ Ḥüseyne bende irdim ey hümām
Ḥaḳḳa vāṣıl eylemişdir nice biñ ṭālibleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 9). [himmetile, -ile]*

Sāyeʾi luṭfunda dāʾim ḳalbimiz maḥzūn degil
Himmet ile her Ṣanıḳ göñül ider şādān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 4). [himmet,]*

Mürşid-i Ḥaḳ **himmetiyle** ʿarş-ı aʿlādan yüce
Cumʾāli Baba ḥaḳāyıḳ sırrın olmuş maẓharı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 3). [himmetiyle, -i, -y, -le]*

Telḳīn itdi Muṣṭafādan ol zamān Ḥaydar ʿAlī
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 4). [himmet,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı itdiler hep tā ilā yevmiʾ-n-nüşūr
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 8). [himmet,]*

Derd-i fikrim her seḥerler olmasun bunda hebā
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 12). [himmet,]*

Cürmümüzle sen ḳabūl ḳıl ey Kerem-kānı ʿaṭā
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 16). [himmet,]*

Eyleme red ben ḳulunu olmayam aṣlā ẕelīl
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 20). [himmet,]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı aña **himmeti**
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 5). [himmeti, -i]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 11). [himmetiyle, -i, -y, -le]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī gözümüz gördü dīdār 1293
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü Muḥarrem 19 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 27). [himmetiyle, -i, -y, -le]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl eyler bir nefeste **himmeti**
Menzil-i bālāya irer dāḫil olan ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 11). [himmeti, -i]*

Evliyādan ẕāt-ı pāk anda medfūn şeyḫ Selīm
Himmeti günden ʿayāndır feyż alur bāy-ı gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 4). [himmeti, -i]*

Emr-i Ḥaḳla ruḫṣat oldu bu erenler **himmeti**
Nev bināya başlanıldı itdiler çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 5). [himmeti, -i]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı aña **himmeti**
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 5). [himmeti, -i]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 11). [himmetiyle, -i, -y, -le]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī göẔümüz gördü dīdār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 27). [himmetiyle, -i, -y, -le]*

himmet-i mürşidle: *Mürşidin himmeti.*

Derdmend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda gerçe bil
Himmet-i mürşidle bunda irdim bir ʿālī Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 12). [himmet-i mürşidle, -le]*

himmeti pīrān: *Pîrlerin manevi yardımları.*

Ṣayılmaz kesdik sivānıñ ḥubına yoḳ raġbetim
Himmeti pīrān ile olduḳ şükürler biz ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 4). [himmeti pīrān,]*

hınzīr: *1-Hain, inatçı, fesat kimse. 2-Domuz.*

Çeşmiñ açmış gice gündüz derdiyle feryād ider
Laḥm-ı mevtāları yerler **ẖınzīre** dönmüş teni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 6). [ẖınzīre, -e]*

Kelb-i **ẖınzīr** ṣıfātda ḳarār itmişler
Sükūtī her işin bıraḳma ferdāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 65). [ẖınzīr,]*

hırka: *Hırka, aba. Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarîkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.*

Bu köhne tāc ʿabā **ẖırḳa** verilmiş bezm-i ervāḥdan
Ḥaḳḳıñ bu lütf-ı iḥsānı ʿināyet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 3). [ẖırḳa,]*

Sükūtī bir ġarīb miskin ʿabādan **ẖırḳa** tāc giyse
Ḥaḳāretle naẓar itme irādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 13). [ẖırḳa,]*

Terk-i tecrīd olmuşuz biz dünyāya meyl itmedik
Bir ʿabā **ḫırḳaya** ḳandıḳ kimdeñ aṭlas ḥarīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 4). [ḫırḳaya, -ya]*

<u>hırs:</u> *Aç gözlülük, şiddet ve tamahla bir şeyin üzerine düşme.*

Zāhidā sen **ḫırş** ile her insān ile itme baḫs
ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ māhiri ol ʿirfān ile itme baḫs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 1). [ḫırş,]*

Baḳma münkire ehl-i aġrāż **ḫırŞ** ile söyler kelām
Nuṭḳ kiẕb ile riyādır bıraḳmaz olsun hiç feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 3). [ḫırş,]*

Nefsini bilmekde ʿāciz irmedi bir kāmile
Ḳaldı ẓulmet içre dāʾim **ḫırŞ** ile ider fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 8). [ḫırş,]*

Herkeze ẓulm-i Firāvān ʿālemi ḳılmaḳ ḫarāb
Ḫırş-ı kelblerden eşeddir ḫar ṣıfāt eyler ẕiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 4). [ḫırş-ı, -ı]*

Her kelāmı buġża mebnī hem ḥasedle vāʿīẓiñ
Ḫırş ile eyler niẕāʾlar ḫalḳa her dem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 10). [ḫırş,]*

Virir ziynet ne ḥikmetdir bu cismine nezāketle
İçin **ḫırş** ġażāb ile tamāmen ḳaplamış ʿasker *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 4). [ḫırş,]*

Ẓulmünü eyler Firāvān **ḫırşıyla** ġāyet faḳīh
Dīn yoḳ īmānı aṣlā bī-edeb ṭuġyān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 9). [ḫırşıyla, -ı, -y, -la]*

Her kimiñ ḳalbinde vardır **ḫırŞ** ile ʿucūb riyā
Ṣanma insān anı sen ādem degil bir ġayrı cins *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 7). [ḫırş,]*

Sırr-ı Aḥmedden ḫaberdār olmadı aṣlā faḳīh
Düşdü **ḫırşla** ʿināda bulmadı rāh-i sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 12). [ḫırşla, -la]*

Ḫırşıyla kibir riyādan geçmemişler bir zamān
Şehvet-i nefs arzūsundan cümlemizden fayıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 5). [ḫırşıyla, -ı, -y, -la]*

İçim ṭaşıma kibrile kin hem daḫı bunca nifāḳ
Ḫırş-ı ġażabı ḳıldı ʿaṭā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 4). [ḫırş-ı, -ı]*

Ẓulmile her şaḫṢa ıżrār itmişler
Ḫırş ile ġażābı nihāyet çoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 4). [ḫırş,]*

<u>hisāb:</u> *Sayılara âit kural ve işlemlerden bahseden aritmetik ilmi.*

Sükūtī tariḫiniñ üç ḥarf ġayn şın cim **ḫisābıyla**
Bu nev çeşme idüp cereyān kemāliyle hep ʿālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 13). [ḫisābıyla, -ı, -y, -la]*

<u>hiss:</u> *Duygu, his.*

Ne muḥabbet virdi bugün kendi **ḥissine**
Ṣor tā Mecnūn olup gösterdi vechiñ Leylāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 3). [ḥissine, -in, -e]*

<u>ḥiṭāb:</u> *Muhatap alma, birine söz söyleme, sözlerini yöneltme işi, seslenme.*

Mūsāya devrinde geldi ẕāt-ı Ḥaḳdan bir **ḥiṭāb**
Len terā nī çünki dedi şānına Ḥaḳ müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 1). [ḥiṭāb,]*

Nʾola bir gün **ḥiṭāb** ider ne kesb itdin bu dünyāda
Oġul māldan vefā gelmez seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 5). [ḥiṭāb,]*

Bir şeb-i maʿnā yüẔünden semʾ-i cāna bir **ḥiṭāb**
Sen de ara çün dediler aç gözüñ ol Ḥaḳ ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 11). [ḥiṭāb,]*

Mūsāya ente nāran lafẓıyla itdi **ḥiṭāb**
Semʿ-i cāna irdi muṭlaḳ nuṭḳ-ı bürhāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 7). [ḥiṭāb,]*

<u>ḥitām:</u> *Son, nihayet, bitim.*

Biḥamdulillah bu dīvānım feṣāḥatle **ḥitām** oldu
Sekiz dört ḥarf ile naẓmım otuz iki kelām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 1). [ḥitām,]*

<u>hiye:</u> *(bkz:hüve). Hüve: 1. üçüncü müfret (tekil) şahıs zamiri, o. 2. Allah.*

Ḫudānın nuṭḳuyla s̱ābit bu ʿālem ābıyla **hiyedir**
Ceʾalnā āyeti ḳılmış beyān cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 3). [hiyedir, -dir]*

<u>hıyre:</u> *Donuk, fersiz.*

Ḫıyre çün meşġūl olanlar ʿind-i Ḥaḳ maḳbūl olur
Şer iden müfsid münāfıḳ nefsine uymuş celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 3). [ḫıyre,]*

<u>hızır:</u> *Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.*

Ateş-i ʿaşḳına düşdüm yoḳ ḳarārım gel yetiş
Ḫıżır ile irgör ḥayāta küllī varım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 2). [ḥıżır,]*

Ḫıżır ile İlyāsa cehd it iresin
ʿÖmr-i cāvidāna ol dem iresin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 13). [ḥıżır,]*

<u>hıżır-veş:</u> *Hızır (a.s.) gibi.*

Ẕinde ider her ḳulūbu ḳanda irer bir Ẕerresi
Ḫıżır-veş bulur ḥayātı görmez ol aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 6). [ḥıżır-veş,]*

Bir ḥayāt olur **ḥıżır-veş** her demi leyl ü nehār
Neyleyim Derviş Sükūtī ġaflet-i ehl-i cāhile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 27). [ḥıżır-veş,]*

Muḥaḳḳaḳ **Ḥıżır-veş** zinde ide ʿāşıḳları her dem
Bu esrārda olan vāḳıf zamān içre müdām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 9). [ḥıżır-veş,]*

Ḳalb evin güzelce pāk ider uyġūn
Ḥıżır-veş ḥayāta irgil ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 20). [ḥıżır-veş,]*

hizmet: *İş, görev, vazife; kulluk; bağlılık, sevgi, sadakat.*

Ḥiẕmet-i ḥadden tecāvüẔ geçdi erenler rāhına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād iderdi ḳalbiyle her bir nefesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 5). [ḥiẕmet-i, -i]*

Muʾaḫḫir üç bölük şalmış vücūd iḳlīmine dāḫil
İderler **ḥiẕmetiñ** birbirine emr itmiş aña Cebbār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 22). [ḥiẕmetiñ, -iñ]*

Gel Ṭarīḳ-i enbiyāya zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul **ḥiẕmetiñ** it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 2). [ḥiẕmetiñ, -iñ]*

Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa ir gel rūz u şeb ḳıl **ḥiẕmeti**
Bir devā itse gerek ol saña bu şāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 7). [ḥiẕmeti, -i]*

Bir ere sen var bugün müşkülünü ʿarż ḳıl
Ḥiẕmetinde bezl-i cān it yol ile erkān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 6). [ḥiẕmetinde, -i, -n, -de]*

Ḥiẕmet it bir kemāle cān başını niṢār it
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā gel eẕkār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 1). [ḥiẕmet,]*

Ḫāne-i şāha gerek pāk ide gör dil mülkünü
Taḥta geçüp bir gün ola **ḥiẕmeti** ʿālīcenāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 8). [ḥiẕmeti, -i]*

Baḳma ʿālem māl u mülkün tārumār olsa gerek
İr erenler **ḥiẕmetine** her demi himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 4). [ḥiẕmetine, -ine]*

Ṣıdḳıla bel bağlayalım **ḥiẕmetinde** her rūz u şeb
Maṭlūbumuz senden bugün āsān ile sübḥānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 3). [ḥiẕmetinde, -i, -nde]*

Ḫānḳāh-ı evliyāya ṭut yüẔüñ gel zāhidā
Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it semʿ-i cānın muhkem aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 8). [ḥiẕmetinde, -i , -n, -de]*

Ḥiẕmetinde beẕl-i cān itdim anıñ ben rūz u şeb
Bāb-ı Luṭfunda ʿināyet umarım nice sāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 3). [ḥiẕmetinde, -i, -nde]*

Himmet bulur **ḥiẕmet** ile rāh-ı Ḥaḳḳa ṭoġru giden
Menzil alur sürʿatile ḳalbe ṭoġan envār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 3). [ḥiẕmet,]*

Mürşid-i bir ḥāẕıḳa Derviş Sükūtī rūz u şeb
Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it ṣıdḳ ile ol inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 14). [ḥiẕmetinde, -in, -de]*

Aç gözüñ Derviş Sükūtī **ḥiẕmet** it bir kāmile
Göster o ẕāt-ı Ḥaḳḳı cümleden aʿlā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 11). [ḥiẕmet,]*

Ol imām Ẕeyneʾl-ʾAbānıñ kim ki olmuş çakeri
Ḥiẕmeti Bāḳırʾda her dem ẕevḳile devlet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 8). [ḥiẕmeti, -i]*

Her biri envāʿi **ḥiẕmet** üzre olmuş rūz u şeb
Bunların ger biri noḳṢān olsa gelür çoḳ żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 5). [ḥiẕmet,]*

Bunda gelmekden ġaraż ne Rabbini bilmek imiş
Ḥiẕmetinde beẔl cān it kāmil insāna ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 4). [ḥiẕmetinde, -in, -de]*

Ḥiẕmeti ḳıl şeyḫine sen açıla ʿilm-i Ḫudā
Men ʿaref dersin oḳu gel bunda ʿirfāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 3). [ḥiẕmeti, -i]*

Noḳṭa-ı sırr-ı ʿAlīyi bulmaġa her bir nefes
Lāyıḳ-ı **ḥiẕmet** ile Ḥaydare irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 8). [ḥiẕmet,]*

İki destiñ uzatmış ol bu ʿālem ḫalḳını ṭutmuş
Cehenneme atar bir bir ne ḫoş **ḥiẕmet** ider vāʿiẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 8). [ḥiẕmet,]*

Ḥiẕmeti ḳıl şeyḫine sen her demi leyl ü nehār
Feyż-i himmet andan olur dinler isen bī-ḫilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 3). [ḥiẕmeti, -i]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya **ḥiẕmet** eyle rūz u şeb
Maḥrūm itmezler belāsıñ miṣl-i aṣḥāb-ı selef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 3). [ḥiẕmet,]*

Feyż-i himmetler irişir şeyḫ-i kāmilden bugün
Her kim eyler **ḥiẕmetini** ṣıdḳile cāndan gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 8). [ḥiẕmetini, -i, -n, -i]*

Gir Ṭarīḳ-i evliyāya **ḥiẕmet** eyle cān ile
Her murādıñ virir ancaḳ bula gör dānā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 9). [ḥiẕmet,]*

Ḥiẕmetinde beẕl cān it ṭut elin bir mürşidiñ
Feyż-i himmet iltimās it bāb-ı Luṭfuñ kem-teri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 13). [ḥiẕmetinde, -i, -nde]*

Bir ṭabīb üstāda **ḥiẕmet** eyledin bunca Zamān
Saʿyını virdi hebāya āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 3). [ḥiẕmet,]*

Gir ṭarīḳ-i evliyāya **ḥiẕmet** eyle dün ü gün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl iderler Ḥaḳ nümādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 13). [ḥiẕmet,]*

Ḫiẕmetiñ itdim gice gün mürşid-i bir ḥāẕıḳa
Himmetiñ ʿarşdan yüce ol ḳıldılar bir daneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 11). [ḫiẕmetiñ, -iñ]*

Gürūh-ı evliyā içre nice dem **ḥiẕmetiñ** itdik
İrişdi feyż-i Ḥaḳ ʿādil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 3). [ḫiẕmetiñ, -iñ]*

Muṣṭafāya ümmet olan evliyāya **ḥiẕmet** ḳılan
Bu meydānda ʿibret alan ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 7). [ḫiẕmet,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-i Ḥaḳda ol muḳīm
Ḫiẕmetiñ ḳıl sen edāya evliyānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 14). [ḫiẕmetiñ, -iñ]*

Ḫānedānıñ **ḥiẕmetinde** devirmişiz leyl ü nehār
Muḳtedā-yı evliyādır bil Ḥasanuʾl -ʿAskerī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 11). [ḫiẕmetinde, -in, -de]*

Ḳurretüʾl ʿayn Ḥabībiñ ol iki şehzādeler
Şāh Ḥasan ile Ḥüseyniñ rāhına ḳıl **ḥiẕmeti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 4). [ḫiẕmeti, -i]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ Derviş Sükūtī çakeri
Ḫānḳāh-ı **ḥiẕmetinde** itdi dāʾim ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 14). [ḫiẕmetinde, -i, -nde]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān baş virüp
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya ṣıdḳ ile ḳıl **ḥiẕmeti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 6). [ḫiẕmeti, -i]*

Postnişīn olmuş İvraniye Ḳadriyye dergāhına
Ẕikr-i cehriñ **ḥizmetini** rūz u şeb eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 6). [ḫizmetini, -i, -(n), -i]*

Celvetiyye şeyḫi muḥaḳḳaḳ **ḥiẕmetiñ** ḳıldı edā
Dergāhında çūşa geldi çeşmesi māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 7). [ḫiẕmetiñ, -iñ]*

Herkesiñ yerlü yerinde ḥükmünü icrā ḳılan
Pādişāhlar **ḥiẕmetinde** ḫünḳāra ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 8). [ḫiẕmetinde, -i , -n, -de]*

Gel ṭarīḳ-i enbīyāya zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul **ḥiẕmetiñ** it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 2). [ḫiẕmetiñ, -iñ]*

Ḥaḳ olunca tā ʿayān çağırırım dost dost
Ḫiẕmet it bir kemāle cān başını niẕār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 12). [ḫiẕmet,]*

Şeyḫ Ṣinʾān ḥażretine ḲayṢer-i Rūm duḫterin
Ḫiẕmetinde daʾvet itdi dīn ü īmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 16). [ḫiẕmetinde, -i , -n, -de]*

Şeyḫ Saʿdeddin Cebāvī birmez nesl-i ʿAlī
Ḫānḳāhıñ **ḥiẕmetinde** bulunur yüz biñ ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 4). [ḫiẕmetinde, -i , -n, -de]*

Ḫiẕmetinde beẔl-i cān itmiş Sükūtī bir ġarīb
Ḳaṭre iken baḥre irdi bir ʿaẓīm ʿummān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 9). [ḫiẕmetinde, -i , -n, -de]*

Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it rūz u şeb ile heves
Ẕikr-i Ḥaḳḳı sür göñülden dāʾimā her bir nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 5). [ḥiẕmetinde, -i , -n, -de]*

Bir şeyḫ-i kāmile eyle ilticā
Ḥiẕmet it rūz u şeb sende sālika *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 18). [ḥiẕmet,]*

Şeyḫ ʿAlīniñ her ḫuṣūṣda geçdi bunda **ḥiẕmeti**
Ḥaḳ müyesser ḳıldı aña dergāh-ı Selīm Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 7). [ḥiẕmeti, -i]*

hizmet it: *Bir iyiliğin meydana gelmesi için yardım etmek. II [tas.] İntisab etmek, bağlanmak.*

Ṣāfī eyler bu derūnun mülkünü hep ser-te-ser
Ṣıdḳile kim itdi ḥiẕmet buldular envār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 8). [ḥiẕmet itdi, -di]*

ḫıżrʾ: *Hızır Aleyhisselam. (Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.).*

Ledün ʿilminde māhirdir ki ol **Ḫıżr**ʾıñ maḳāmıdır
ʿAref dersini kāmilden alıp gördüm nice ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 5). [ḫıżrʾıñ, -ın]*

ḫıżr: *Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan kimse.*

Ölümden evvel öldüler bular ḥaşr görüp bunda
Ḥayāt-ı **ḫıżra** irişmişdir ġulām kim olur Caʿfer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 8). [ḫıżra, -a]*

Bu menzilde olur ʿāciz nice biñ **ḫıżr** ile Mūsā
ʿAref dersin oḳuyanın suʾāl it kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 9). [ḫıżr,]*

Zamān-ı **Ḫıżra** irmişler ledün ʿilmiñ ider taḥṢīl
Maʿārif dersini görmüş oḳur dilde her esmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 7). [ḫıżra, -a]*

Ölümden evvel öldürür maḳām-ı ḥaşr gör bunda
Zamān-ı **ḫıżra** kim irse bulur anlar muʾammāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 8). [ḫıżra, -a]*

Ḫıżrıyla itdi ser-a-ser ʿālemi geşt ü güẔār
Dersini aḫẕ itdi andan ʿilm-i ʿirfāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 9). [ḫıżrıyla, -ı, -y, -la]*

ḫıżr-ı vaḳt: *Vaktinin, zamanının Hızır aleyhisselamı.*

Rehber-i ʿaşḳa dūş oldum rāhımız oldu güşād
Ḫıżr-ı vāḳte çün irişdim eyledi ḳalbim ābād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 2). [ḫıżr-ı vāḳte, -e]*

Ehl-i ʿirfān ṣoḥbetidir ḳalbleri iḥyā iden
Ḫıżr-ı vaḳte kim irmiş neylesün aña ʿilāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 6). [ḫıżr-ı vaḳte, -e]*

hoca: *Hoca, efendi, şeyh, mürşit, akıl öğreten, öğüt veren kimse.*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum **ḫocā**
Çoḳ mübāḥeşe itdi vāʿiẓ ʿilmine virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 7). [ḫocā,]*

Men ʿaref sırrına āgāh olmadı cāhil faḳīh
ʿİlmeyle maġrūr getirür **ḫocası** Şeyṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 8). [ḫocası, -sı]*

ʿĀbidīnim Bāḳır oldu **ḫoca** ʿilm-i ledün
Caʿfer açdı ʿilm-i bāṭın ṣāḥib-i iẕhār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 7). [ḫoca,]*

ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ şehr-i yüce girmez mürāʾī her bir **ḫoca**
ʿĀrif olan her dillerce maʿnā virir Ḳurʾānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 5). [ḫoca,]*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum **ḫocā**
Çoḳ mübāḥeşe itdi vāʿiẓ ʿilmine virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 7). [ḫocā,]*

Kürsīlere çıḳmış **ḫoca** ders oḳur bu ʿāleme
Kendi ṭutmaz neyleyelim taṣḥīḥ degil burhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 3). [ḫoca,]*

Oḳurlar men ʿaref sırrına kemāl ẕāt-ı Aḥmedden
Olurlar **ḫoca-ı** ḳanber muḥaḳḳaḳ ʿālīyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 6). [ḫoca-ı, -ı]*

hokka: *Kutu, kutucuk, küçük kutu. İlâç, mürekkep vesair mayiat koymaya mahsus içi oyuk kap. // Sevgilinin küçük ağzı.*

SöẔü şīrīn lebi sükker dehānı **ḥoḳḳaya** beñzer
Müzeyyen zībe ġarḳ olmuş cevāhir hep düzenlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 7). [ḥoḳḳaya, -ya]*

hōr: *Bir kimseye değersiz, aşağı gözüyle bakmak.*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ḫarābāt ehliyiz zāhid
Ṣaḳın **ḫor** baḳmasun bize melāmet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 2). [ḫor,]*

Ḫar Ṣıfāt aḫlāḳı bed hiç rehāyāb olmadı
Geçdi ʿömr miḥnetle **ḫor** ḥaḳir oldu ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 8). [ḫor,]*

Düşme ṭālib bugün sende ʿināda
Ḫor baḳma ʿāleme vefāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 2). [ḫor,]*

horasān: *Horasan, Orta Asya'da büyük bir yerleşim yeri,İran'ın doğusunda olan bölgenin adı.*

Hemān şāh **Ḫorasāndır** ʿAlī Mūsā Rıżā billah
Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳīʾden ʿAskerīm vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 11). [ḫorasāndır, -dır]*

ʿAlī Mūsā Rıżā medfūn **Ḫorasān** taḥtgāhında
Yolunda tā ezel virdim o şāha cān serim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 9). [ḫorasān,]*

hoş: *Far. hoş, iyi, güzel, lâtif, a'lâ.*

Keṯüda ʿaḳlıdır
Bu insān tertibiñ Derviş Sükūtī **ḫoş** beyān itdin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 30). [ḫoş,]*

Sükūtī **ḫoş** naẓar eyle bu ʿālem ḫalḳına her dem
Ḳamu fiʾl yalan billah Ṣıfāt şüphesiz bir ḥar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 9). [ḫoş,]*

Laʾl-i rümmāndan ʿibāret yaʿnī şüdyān u Ẕenān
Ḫoş ġıdālar bundan oldu cemʿ Ṣıbyāna ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 10). [ḫoş,]*

Ḫalḳ-ı Aḥmed kesb idenler kimseye ḳılmaz żarār
Ḫoş naẓarla vaṣfiñ iyler nitekim dünyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 12). [ḫoş,]*

Cān semʾine irdi nidā fehm eyledim **ḫoşça** ṣedā
Ẕikrim benim oldu Ḫudā gösterdiler meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 5). [ḫoşça, -ca]*

İki destiñ uzatmış ol bu ʿālem ḫalḳını ṭutmuş
Cehenneme atar bir bir ne **ḫoş** ḥiẕmet ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 8). [ḫoş,]*

Ẕevḳ-i dünyā ey Sükūtī ʿuzleti ḳıl iḫtiyār
Vaḥdet-i Ḥaḳḳa her cihetden **ḫoş** Ṣafādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 18). [ḫoş,]*

Ḫoş virir envāʿi leẕẕet ṭālibā sükker ṭaʿām
Tāze rüẖan ḫūb-ı daḳīḳle ter olur sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 1). [ḫoş,]*

Dolap gibi inlerim bir **ḫoş** ṣedā dinlerim
Ḥaḳḳı bugün bilerim döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 9). [ḫoş,]*

Çünki farż olmuş Ḫudādan her ḳula burhān ile
Ḫoş ṭutanlar ṭamu görmez her zamān bir kemteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 10). [ḫoş,]*

Evkes kim şehvete tābiʿ ne **ḫoş** bir ḥar ḳatı segdir
Bahāyım ṣüretiñ ṭutmuş cihānda ol belā şekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 1). [ḫoş,]*

hoş: *Aslına bakarsan, aslında, gerçi.*

Ẓāhir ʿilmiñ bāṭın ehl bilmedise **ḫoş** eger
ʿİlm noḳṢāndır didiler ehl-i taḥḳīḳ muṭlaḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 3). [ḫoş,]*

hoş gel-: *Hoş gelmek, iyilikle birlikte gelmek.*

Devr-i **ḫoş gelse** gerekdir ḥükm ide ḳāfdan ḳāfa
Mehdi-i āl-i Muḥammed ʿadlile Ṣāḥib vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 15). [ḫoş gelse, -se]*

hū: *"Sana söylüyorum" manası taşıyan ünlem.*

Gice gündüz degil yā **hū** Ṣaḳın aldatmasun cadū
Seni yaḳmaz od-ı ṭamu seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 3). [hū,]*

hū: *"O" manasındaki "hüve" zamiri, Allah.*

Her seḥerler āh çekermiş bir gül-i raʿnā içün
Naʿra-i yā **hū** ḳılar çoḳ şevḳ ile eẕkār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 4). [hū,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳıñ ḫalḳa tevḥīde gelmiş her melek
Hū Ṣadāsın işidince devr ider ʿarşda felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 2). [hū,]*

ʿĀşıḳları olmaz tehī ẕākirlerin **hūdur** āhı
Āsān geçerler bir daḫı rehberleri çün Cebrāʾīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 5). [hūdur, -dur]*

Aldanma sivā ḫubına virme göñül sen laʾbına
Hū diyelim biz demine sulṭān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 4). [hū,]*

Ẕikr-i **hūdan** bir tecelli ḳalbime irgördüler
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle olmuş durur irşadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 7). [hūdan, -dan]*

Māsivā āsārını söyler göñülden eẕkār-ı **hū**
Pāk ider mirʾāt-ı ḳalbi gösterir envār-ı **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 1). [hū,]*

Māsivā āsārını söyler göñülden eẕkār-ı **hū**
Pāk ider mirʾāt-ı ḳalbi gösterir envār-ı **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 2). [hū,]*

Şeş cihetden görünür hep dost yüzü bundan gerü
Ġayrı ḳalmaz perde-i ḥicāb idecek aġyār-ı **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 4). [hū,]*

Şeyḫ-i kāmil himmetiyle vuṣlāta yol bulmuşuz
Anıñ içün tā ezelden ḳılmışam iḳrār-ı **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 6). [hū,]*

Mest olup bezm-i elestden gelmişem bu fānīye
Görmüşem ben Ḥaḳ cemāliñ eylerim iẓhār-ı **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 8). [hū,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī cām-ı hūdan bir ḳadeḥ
Nūş idince devrimiz artıḳ başlar eşʿār-ı **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 10). [hū,]*

Çün nidā ẕāt-ı Ḥaḳdan irdi semʿ-i cāna **hū**
Anıñ içün başladı cān bülbülü efġāna **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 1). [hū,]*

Çün nidā ẕāt-ı Ḥaḳdan irdi semʿ-i cāna **hū**
Anıñ içün başladı cān bülbülü efġāna **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 2). [hū,]*

Cām-ı hūdan bir ḳadeḥ nūş eyledi ʿāşıḳları
Mest olup ayılmaz aṣlā çaġırır dīvāne **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 4). [hū,]*

Hū didiḳçe ḳalb-i ʿuşşāḳa oldu mu bī-dār olur
Ḥaḳ cemāliñ rüʾyet ider her demi seyrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 5). [hū,]*

Hū didiḳçe ḳalb-i ʿuşşāḳa oldu mu bī-dār olur
Ḥaḳ cemāliñ rüʾyet ider her demi seyrāne **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 6). [hū,]*

Hū ile çün açdı anlar küntü kenziñ bābını
Hū ile irmiş bugün ʿāşıḳları ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 7). [hū,]*

Hū ile çün açdı anlar küntü kenziñ bābını
Hū ile irmiş bugün ʿāşıḳları ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 8). [hū,]*

Hū ile çün açdı anlar küntü kenziñ bābını
Hū ile irmiş bugün ʿāşıḳları ol kāne **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 8). [hū,]*

Hū ile bezm-i serā-yı vaḥdete çün irdiler
Hep erenlerden Sükūtī feyż ider insāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 9). [hū,]*

Hū ile bezm-i serā-yı vaḥdete çün irdiler
Hep erenlerden Sükūtī feyż ider insāna **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 10). [hū,]*

Dost ilinden gelmişim döne döne **hū** deyü
Ẕikr-i Ḥaḳḳı itmişim döne döne **hū** deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 1). [hū,]*

Dost ilinden gelmişim döne döne **hū** deyü
Ẕikr-i Ḥaḳḳı itmişim döne döne **hū** deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 2). [hū,]*

Ĥānḳāha ben yüzü sürdüm gice gündüz
Diñlemem aġyār sözü döne döne **hū** deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 4). [hū,]*

Ben ʿāşıḳam ol yāre bülbül gibi hem zāre
Bundan ġayrı yoḳ çāre döne döne **hū** deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 6). [hū,]*

ʿAşḳ oduna düşmüşüm kebāb olup pişmişem
Yoḳluġ ile geçmişem döne döne **hū** deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 8). [hū,]*

Dolap gibi inlerim bir ḫoş ṣedā dinlerim
Ḥaḳḳı bugün bilerim döne döne **hū** deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 10). [hū,]*

Pervāne oldum ben nāre yanmış Sükūtī bī-çāre
Nitsün bize emmāre yane yane **hū** deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 12). [hū,]*

Cān bülbülü geldi yine ʿaşḳile efġāne **hū**
Sāḳī ḳadeḥ virdi bize eyledi mestāne **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 1). [hū,]*

Cān bülbülü geldi yine ʿaşḳile efġāne **hū**
Sāḳī ḳadeḥ virdi bize eyledi mestāne **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 2). [hū,]*

Hū Ṣedāsıyla felekler devr ider ʿarşı bugün
Hū ile her dem melekler girdiler devrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 3). [hū,]*

Hū Ṣedāsıyla felekler devr ider ʿarşı bugün
Hū ile her dem melekler girdiler devrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 4). [hū,]*

Hū Ṣedāsıyla felekler devr ider ʿarşı bugün
Hū ile her dem melekler girdiler devrāne **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 4). [hū,]*

Hū ile ʿaşḳ baḥrına gelmiş ben Şalmışam
Bu vücūdum mevc gelmiş yürüdü ʿummāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 5). [hū,]*

Hū ile ʿaşḳ baḥrına gelmiş ben Şalmışam
Bu vücūdum mevc gelmiş yürüdü ʿummāna **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 6). [hū,]*

Hū ile her dem seḥerler ins ü cin ider fiġān
Oldular mecnūn gibi hem her biri dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 7). [hū,]*

Hū ile her dem seḥerler ins ü cin ider fiġān
Oldular mecnūn gibi hem her biri dīvāne **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 8). [hū,]*

Hū ile irdi Sükūtī bir tükenmez devlete
Küntü kenziñ bābıñ açdı ireli ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 9). [hū,]*

Hū ile irdi Sükūtī bir tükenmez devlete
Küntü kenziñ bābıñ açdı ireli ol kāne **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 10). [hū,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı iden ṭaleb virir ḳalbe cilā yā **hū**
Anıñla maṭlūba irer bulurlar hep beḳā yā **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 1). [hū,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı iden ṭaleb virir ḳalbe cilā yā **hū**
Anıñla maṭlūba irer bulurlar hep beḳā yā **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 2). [hū,]*

Geçerler fānī dünyādan beḳā-yı vaḥdete iren
Bulurlar maḳṣūduñ anlar niderler māsivā yā **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 4). [hū,]*

Alurlar menziliñ Cibrīl-i Emīndir bunlara rehber
İrişir āsumān üzre maḳām-ı müntehā yā **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 6). [hū,]*

Sarāy-ı līmaʾallah irişür cān ile bī-ten
Olurlar ʿāşıḳ-ı maʿşūḳ kemā fī enbiyā yā **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 8). [hū,]*

Sükūtī Ḥaḳ ile her dem idegil bunda pazarın
İşitmeye şaḳın aġyār sözüñ ḳıl iḫtifā yā **hū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 10). [hū,]*

Gel göñül girelim meydān-ı ʿaşḳa
Hū diyelim her dem merdān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 2). [hū,]*

Hū ile felekler hem gökte melek
Girdiler ʿaşḳile devrānı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 3). [hū,]*

Gel girelim Ḥaḳ yoluna **hū** diyelim döne döne
RuḥṢatı var her ḳuluna **hū** diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 1). [hū,]*

Gel girelim Ḥaḳ yoluna **hū** diyelim döne döne
RuḥṢatı var her ḳuluna **hū** diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 2). [hū,]*

Her dem-be-dem cümle felek ʿarş yüzünde hem melek
Cevelān ider **hū** diyerek **hū** diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 4). [hū,]*

Her dem-be-dem cümle felek ʿarş yüzünde hem melek
Cevelān ider **hū** diyerek **hū** diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 4). [hū,]*

Cümle nebāt bunca ḥacer evrāḳ ile hem de şecer
Ḥaḳ ẕikrini dāʾim ider **hū** diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 6). [hū,]*

Necm ile her şems ḳamer vecde gelüp durmaz döner
Hū ismini her dem çeker hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 8). [hū,]*

Necm ile her şems ḳamer vecde gelüp durmaz döner
Hū ismini her dem çeker **hū** diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 8). [hū,]*

Baḥr içinde bunca semek fiġānıyla ḳılar dilek
Allah diyü ẕikr iderek **hū** diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 10). [hū,]*

İns ü cinle vaḥş ṭuyūr cennetde hem ġılmān ḥūr
Tevḥīd iderler ne ḳuṣūr **hū** diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 12). [hū,]*

Hū ismini itdikçe yād bu göñlümüz olurdu şād
Sükūtīden işid evlād hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 13). [hū,]*

Hū ismini itdikçe yād bu göñlümüz olurdu şād
Sükūtīden işid evlād **hū** diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 14). [hū,]*

Ṣal hicret biñ iki yüz hem daḥı ṭoḳsan ṭoḳuz
ʿAşḳıyla bir gün hemān ol **hū** deyüp gitdi beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 14). [hū,]*

İrciʿi emr-i nidāsın şemʿi cāna ireli
Hū diyüp ervāḥ uçdu ʿāḳıbet bütün ḳafesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 12). [hū,]*

Hū diyüp cān teslīm itdi ʿaşḳıyla Mollā Ḳadın
Cennetüʾl mevāda buldu rifʿatı ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 15). [hū,]*

Hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 15). [hū,]*

Hū deyip dār-ı beḳāya eyledi ol dem revān / 1280
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn muḥarrem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 27). [hū,]*

hūb: *Güzel, hoş.*

Baġçeler **ḫūb-ı** meyve nāzik çiçeġi elvānıyla
ʿIṭr-ı būyundan olur mest her gülen insān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 3). [ḫūb-ı, -ı]*

Ḥub-ı sivā olmayalım nefs baḥrına dalmayalım
Benlik-i nifāḳda ḳalmayalım nāre bāʿīş evṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 3). [ḥub-ı, -ı]*

Ẕel Ẕiyāde ḳılmışam men ẕāt-ı pākiñ **ḥubını**
Ḳaf Ḳarībim tā elestden ḥażret-i Ẕeyneʾl ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 17). [ḥubını, -ı, -n, -ı]*

Sükūtī bu sivā **ḥubı** yalandır meylini gel kes
İrişme semtine aşlā bu bir cāzū zinādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 9). [ḥubı, -ı]*

Müzeyyen **ḫūb-ı** libās ancaḳ ʿulemā şānına lāyıḳ
Biz abdāl-ı Ḫudā olduḳ ḳanāʿat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 11). [ḫūb-ı, -ı]*

Sivā **ḥubı** gelür geçer ne māl ḳalur ne bir eser
Saña gelmezden öñ ḫaber yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 3). [ḥubı, -ı]*

Sivā **ḥubıñ** geçer āsān bulanlar kāmil-i rehber
Alurlar telḳini mürşid nitekim Ḳanberʾe Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 1). [ḥubıñ, -ın]*

Sivā **ḥubını** terk itmek degil mümkīn cihān söyler
Bunlar mürşid-i ḥāzıḳ kemāliyle āsān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 1). [ḥubını, -ın, -ı]*

Ṭış eṭrāfıñ ḳılar maʿmūr-ı müzeyyen **ḫūb-ı** libāsile
Görünür Ṣūret-i Ḥaḳdan kelām-ı maʾnide gevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 7). [ḫūb-ı, -ı]*

Sivā **ḥubı** ile her dem cihān zevḳine dūş olmuş
Ṭaʿāmıñ tāẔe ter cinsin ḳamu ḥelvā ile ister *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 5). [ḥubı, -ı]*

Ḫūb yaratmış iki ḳulāḳ Ḥaḳ kelāmıñ fehm ider
Men ʿaref sırrın ider baḥs sālikāna āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 7). [ḫūb,]*

Ḳıblegāhı ʿālem olduḳ saña maḥşūş seyyidim
Vechine ben secde itdim **ḫūb-ı** dīdārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 6). [ḫūb-ı, -ı]*

Ṣayılmaz kesdik sivānıñ **ḥubına** yoḳ raġbetim
Himmeti pīrān ile olduḳ şükürler biz ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 3). [ḥubına, -ın, -a]*

Bir gice tenhā nişīnim geldi bir **ḫūb** dilrubā
Ġarḳ olup Ẕinet libāsı ḥüsnünü ʿarż ḳılaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 9). [ḫūb,]*

Ḥub-ı sivā derdi keşīr olma Ṣaḳın bunda esīr
Fehm eylemez ʿaḳl-ı ḳıṢır belāsı çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 3). [ḥub-ı, -ı]*

Ṣaḳın meylini hiç virme zen ü dünyā ḳatı murdār
Libās-ı **ḫūb** şīrīn sözle görünür bunda aġyārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 4). [ḫūb,]*

Aldanma sivā **ḥubına** virme göñül sen laʾbına
Hū diyelim biz demine sulṭān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 3). [ḥubına, -ın, -a]*

Terkine gel ġayret ile **ḥubını** ḳalbimden çıḳar
Ṣanma bāḳī bu ḥabīsi hep hebādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 11). [ḥubını, -ın, -ı]*

Māsivā **ḥubı** göñülden refʿ olup biʾl-cümleten
Ḳalmamış aḫlāḳ-ı mezmūm ṣāfī bir dürdāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 9). [ḥubı, -ı]*

Sivā **ḥubını** terk itdim göñülden hep biri oldum
Muḥabbet virdim evlāda ʿAlīniñ ḳanberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 1). [ḥubını, -ın, -ı]*

Ḫoş virir envāʿi leẕẕet ṭālibā sükker ṭaʿām
Tāze rüġan **ḫūb-ı** daḳīḳle ter olur sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 2). [ḫūb-ı, -ı]*

Bu vücūdum şehr içre rūz u şeb mihmān olan
Ẕāt- pākıñdır muḥaḳḳaḳ **ḫūblara** sulṭān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 2). [ḫūblara, -lar, -a]*

Ḥub-ı sivā bunca cefā çekdirdi baña biñbir çile
Ġāmlarla elem derd belā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 1). [ḥub-ı, -ı]*

Şehā göñlüm uṣanmışdır sivā **ḥubı** yalan şimdi
Giriftārım belālarla vefāsı yoḳ cihān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 1). [ḥubı, -ı]*

Tecelli ḳıl baña yā Rab ḳoma beni bu sevdāda
Sivā **ḥubını** al benden neler çekdim bu dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 2). [ḥubını, -ın, -ı]*

Bilürsün ki seniñ **ḥubıñ** leẕīẕdir bal u sükkerden
Ne leẕẕetdir doyulmaz hiç göñül Ḥaḳḳa şükür itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 9). [ḥubıñ, -ı, -n]*

ḥubāb: *Su üzerinde olan hava kabarcıkları.*

Ġarḳ olup Derviş Sükūtī baḥr-ı ḳulzümde bugün
Maḥv olup ḳalmadı gitdi miṣl-i deryā-yı **ḥubāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 10). [ḥubāb,]*

Ġarḳ olup Derviş Sükūtī baḥr-ı ḳulzümde bugün
Maḥv olup ḳalmadı gitdi miṣl-i deryā-yı **ḥubāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 10). [ḥubāb,]*

ḫūbān: *Güzeller, dilberler || Cenabıhak, Allah.*

Mecnūn-ı ʿaşḳdan ṣorulmaz vech-i **ḫūbāndır** ġaraż
Sālik-i Ḥaḳḳın ezelden ḳurb-ı Raḥmāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 1). [ḫūbāndır, -dır]*

ḫūbān-ı ʿaşḳ: *Aşk güzelleri.*

Mecnūnda Leylāya mübtelā oldu
Vāṣlına irmedi **ḫūbān-ı ʿaşḳa** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 16). [ḫūbān-ı ʿaşḳa, -a]*

ḥubb: *Muhabbet, sevgi, bağlılık.*

Meyl-i dünyā keṣret üzre Ṣandılar bāḳī bunu
Ġaflet içre ḳaldı anlar **ḥubb-ı** efzūn-ı bī-ʿād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 8). [ḥubb-ı, -ı]*

Ḥubb-ı cānānı gönüldedir Derviş Sükūtī bul bugün
Ẕevḳ idersin sen de her dem öyle leẕẕetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 9). [ḥubb-ı, -ı]*

Ḥubb-ı evlād-ı ʿAlīye cān u baş ḳıl her müdām
Ẕabṭ ide gör nefsini her ġavġāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 5). [ḥubb-ı, -ı]*

Māʾil olma ey Sükūtī māsivānıñ **ḥubbuna**
Aldadır bir ḳaḥbe zendir böyle bir aġyāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 15). [ḥubbuna,]*

Sivā **ḥubbını** terk eyle naẓar ḳılma bu dünyāya
Vefāsı yoḳdur ey ṭālib gözüñ ṭut ehl-i ʿuḳbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 1). [ḥubbını, -ı, -n, -ı]*

Bu tarīḫim hezār üç yüz hem on bire irişmişdir
Sivā **ḥubbnı** terk itdim Ḥaḳ ile oldu pazarım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 14). [ḥubbnı, -nı]*

Oḳundu şānına āyet-i kelām **Ḥubbu** lā yenām
Ṣunarlar ceẔbe-i Ḥaḳḳı o demde oldular mestān ʿaṢr-ı aḫir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 39). [ḥubbu, -u]*

hubb-ı dünya: *Dünya muhabbeti, dünya sevgisi.*

Ḥubb-ı dünya bir marażdır mat ider āṣıḳları
İr erenler zümresine her demi ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 3). [ḥubb-ı dünya,]*

Ḥulḳ-ı Aḥmed olsa ṭālib Ḥaḳḳa ider inḳiyād
Ḥubb-ı dünyādan geçer ol Ḥaḳdan alur ber-murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 2). [ḥubb-ı dünyādan, -dan]*

Meşreb-i Ḥaḳ ḥulḳ-ı Aḥmedden nişānıñ gösterir
Ḥubb-ı dünyādan geçip ol meyl yoḳ şeyʾen ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 4). [ḥubb-ı dünyādan, -dan]*

Ḥubb-ı dünyādan Sükūtī çünki geçdi her demi
Bir pula ṣatmış cihānı ġayr baḳmaz her yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 13). [ḥubb-ı dünyādan, -dan]*

Ḥubb-ı dünyādan ḫalāṣ et rāhımı eyle güşād
Ṭutmaya çün ʿanḳebūtuñ lānesi miṣl-i meges *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 7). [ḥubb-ı dünyādan, -dan]*

Ḥubb-ı dünyādan göçüpdür Ḥaḳḳa itdiler viṣāl
Maḥv idip dilden sivāyı oldular hem dem liḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 13). [ḥubb-ı dünyādan, -dan]*

Ḥubb-ı dünyādır bu ḥalḳıñ çeşmine çeken niḳāb
Geç dilersen māsivādan feṭḥ ola cümle ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 1). [ḥubb-ı dünyādır, -dır]*

Bu derūnum māsivādan pāk idip ḳoyma eṣer
Ḥubb-ı dünyāyı gönülden ṭarḥ idip ḳıl istiḥrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 4). [ḥubb-ı dünyāyı, -yı]*

Ḥubb-ı dünyāyı gönülden tarḥ idip bir vechile
Māsivāya ülfetim yoḳ mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 9). [ḥubb-ı dünyāyı, -yı]*

ḥubb-ı evlād: *Evladı sevenler. II Hz. Ali'nin soyunu sevenler, ona gönülden bağlı kişiler.*

Ḥubb-ı evlād māl-i cāha zen ü dünyā ẕevḳine
Uydular nefs leşkerine sürdüler devrandan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 15). [ḥubb-ı evlād,]*

ḥubb-ı sivā: *Başkalarının sevgisi, Allah'tan başka varlıklara olan sevgi, tutku.*

Ṭarḥ idip dilden Sükūtī leşker-i **ḥubb-ı sivā**
Kin kibir buġz ḥasedden oldum riyādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 7). [ḥubb-ı sivā,]*

Ḥubb-ı sivā cümle yalan fānī imiş mülk-i cihān
Kimse ḳalmaz bunda gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 3). [ḥubb-ı sivā,]*

Sür çıḳar **ḥubb-ı sivāyı** sen göñülden ṭālibā
Dīde-i cān açılup Ḥaḳḳı görürsün dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 3, Mısra 1). [ḥubb-ı sivāyı, -yı]*

ḥuccāc: *Hacılar.*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmek içün bir nefes
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī devrider miṣl-i **ḥüccāc** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 10). [ḥüccāc,]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya sür yüzüñ eyle türāb
Kaʾbe-i ʿulyā budur bil ḳıl ṭavāf miṣl-i **ḥüccāc** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 16). [ḥüccāc,]*

hüccet: *(Ar.) Delil, vesika, senet, belge.*

Keṣret-i dünyādan el çek zāhidā Ḥaḳdır murād
Dinle bu nuṭḳum saña **ḥüccet** dilersen ḳıl iʾtimād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 2). [ḥüccet,]*

Biḥamdulillah bu dehr içre gelürken **ḥüccetim** vardır
Yine ʿazm-i beḳā itsem Ḥaḳ ile vuṣlatım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 1). [ḥüccetim, -im]*

Men reʾāni ḳul Resūl **ḥüccet** yeter her ʿāṣıḳa
Fehm eyleyen bu nuṭḳunu saliklere burhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 5). [ḥüccet,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīniñ **ḥüccet-i** bürhānıyla
ʿAskerīye tābi oldum Ṣāḥib-livādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 13). [ḥüccet-i, -i]*

Hüccet vereyim şāhid ola arż-ı semā ḫalḳı bütün
Bundan girü hiç ḳalmaya her demi bu ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 7). [hüccet,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ ḳabūl ḳıl bu fenā mülkde
Saña **ḥüccet** olur bir gün ṣaḳın ʿamāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 14). [ḥüccet,]*

Ne kesb itdin bu dünyāda nola bir gün suʾāl eyler
Yedinde **hüccetiñ** var mı cevāb itmek o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 6). [hüccetiñ, -üñ]*

Naḳī imām ʿAlīniñ gör elinde **ḥucceti** ẓāhir
Hem oldur vārīṯ-i Ḥaydar cihāna evliyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 11). [ḥucceti, -i]*

Caʿfer ile Kāẓım oldu pişvā-yı ʿālemiñ
Hem ʿAlī Mūsā Rıżādır rāh-ı diniñ **ḥücceti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 8). [ḥücceti, -i]*

ʿAskeri ibn-i ʿAlīdir hem şehinşāh-ı ʿArab
Ḥüccet-i ḲaṢım Muḥammed Ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 14). [ḥüccet-i, -i]*

ḥüccet eyle-: *Delil göstermek.*

Anıñla hemān sen zāhidā bu rāhımız **ḥüccet eyle**
Laf-ı güẔāf urma Ṣaḳın bu bir sırr-ı Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 7). [ḥüccet eyle,]*

hücūm: *Saldırış, saldırma.*

Ḳaʾlā-yı Ḥaybere **hücūm** eyledi ol seyf-i celāl
Ḳatl eyledi serleşkerini hem bay gedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 15). [hücūm,]*

hücūm it-: *Saldırmak, atılmak.*

Murtażādır emr-i Ḥaḳla Ḥaybere itdi hücūm
Murtażādır ehl-i küfre virmez amān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 11). [hücūm itdi, -di]*

hūd: *Hud peygamber.Ad Kavmi, Nuh Tufanı'ndan sonra putperestliğe dönen ilk kavim oldu. Hz. Hud (a.s.) da sapkınlık içindeki Ad Kavmi'ne peygamber olarak gönderildi,Hud (a.s.) Ad Kavmi'ne Allah'ın birliğine iman etmeleri ve dinine uymaları için ilahi ikazları tebliğ etti fakat onlar doğru yola gelmediler.Ellerindeki nimetlerin çokluğuna aldanarak kibre kapılan ve böbürlenen bu kavim önce kuraklık ardında da büyük bir kum fırtınası ile helak oldu.*

Ḥażret-i **Ḫūd** kāh Ṣaliḥ İbrāhīm İsḫāḳ ile
İsmāʾilim ḳurbān oldu Ḥaḳ içün evlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 7). [ḫūd,]*

Bulardan **Hūd** hemān Ṣāliḥ velādet itdi İbrāhīm
Hem İsmāʾil ile İsḥāḳ bu yolda cān fedā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 7). [hūd,]*

ḫudā: *Allah (c.c.), Cenâb-ı Hak.*

Lamelif lā dimezem men gel eşyā Ḥaḳ durur
Ya yalanım yoḳ Sükūtī gün gibi ẓāhir **Ḫudā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 30). [ḫudā,]*

Beyt-i Ḥaḳḳıñ şol göñüldür zāhidā eyle ṭavāf
Kaʾbe-yi muṭlaḳ **Ḫudāyı** añla gör dīdār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 8). [ḫudāyı, -y, -ı]*

Ey mürşid-i kāmil olan lāyıḳıyla meydānı aç
Göster **Ḫudāʾnıñ** her yoluñ ṭāliblere erkānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 2). [ḫudāʾnıñ, -nıñ]*

Ẕikr eyle sen **Ḫudāyı** cehd ide gör her ṣabāḥ
Bulmaḳ istersen beḳāyı cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 1). [ḫudāyı, -y, -ı]*

Cān u başdan çünki geçmiş ol **Ḫudā** ʿāşıḳları
Kes̲ret-i dünyāya baḳmaz eyleyen ol yār aḫz̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 5). [ḫudā,]*

ʿĀşıḳ-ı muṭlaḳ **Ḫudāyız** bize Saʿdîler dinir
Bezm-i ʿaşḳa müptelāyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 1). [ḫudāyız, -y, -ı, -z]*

Bularıñ şānını Ḳurʾān ider taʾẓīm ile tekrīm
ʿAlīyi kim ider tefrīḳ **Ḫudādan** oldular mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 14). [ḫudādan, -dan]*

Ẕikr-i fikrim gice gündüz Ḥaḳ ile her dāʾimā
Müptelāyım ol **Ḫudāya** bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 8). [ḫudāya, -(y)a]*

Ḥużūr-ı Ḥaḳ dīvānında bu fiʿiliyle necāt hiç yoḳ
Ḫudā āʿlem baña ol dem iderler cebrile maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 10). [ḫudā,]*

Cān semʾine irdi nidā fehm eyledim ḫoşça ṣedā
Ẕikrim benim oldu **Ḫudā** gösterdiler meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 6). [ḫudā,]*

Maḫfī olmuşken **Ḫudā** çün āşikār eyler semāʾ
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her zamān cāndan şikār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 1). [ḫudā,]*

Gel berü ey Ḳavm-i Süfyān men **Ḫudādan** dönmezem
Ol ḥabībiñ ümmetiyim Muṣṭafādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 1). [ḫudādan, -dan]*

Ġām degil böyle **Ḫudā** bil ḫalḳ idip bu ʿālemi
Hiç suʾāl olmaz işinden ol ġanī sübḥāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 7). [ḫudā,]*

Ḫudā her yerde ḥażırdır açagör dīde-i cānıñ
Naẕar ḳıl bu derūnuna anı miḥmān bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 7). [ḫudā,]*

Görüp bu ḫalḳa ẕikre **Ḫudāyı** yād idip bir çoḳ
Hele bu ateş-i ʿaşḳa vücūdunu şalan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 3). [ḫudāyı, -y, -ı]*

ʿAlī Mūsā Rıżā erler atası
Delīl oldu bize irdik **Ḫudāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 14). [ḫudāya, -(y)a]*

Bir gedā Derviş Süḳutī ḫāk-i pāy-i Ḥaydarıñ
Dürr-i luṭfuñ bir ġulāmı seyr-i **Ḫudāsın** yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 18). [ḫudāsın, -sın]*

Ẕikrim benim her dem **Ḫudā** dergāhından ḳılma cüdā
Derdlülere senden devā meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 3). [ḫudā,]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle nihān itmez bu ʿālemde
Ḫudā eyledi iẓhār temāşā ḳıl dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 14). [ḫudā,]*

Bu bir dīn ü ḳadim olmuş bu ʿālem ḫalḳına farżdır
Ḫudānıñ beyt-i āʿẓamdır göñülden itme iḫrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 6). [ḫudānıñ, -nıñ]*

Olar kim şol derūn içre **Ḫudāyı** yād ider dāʾim
Sivāya iltifāt itmez degildir bunda dünyacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 13). [ḫudāyı, -y, -ı]*

Sükūtī Dervişi gel gör geçüpdür cümle vīrāndan
Ḫudādan ġayrı hiç bilmez göñülde itdi seyrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 10). [ḫudādan, -dan]*

Bu kesretden ḫalāṣ olmuş bular ʿuzlet maḳāmında
Cenāb-ı Ḥaḳḳıyla her dem iderler ẕevḳ ü **Ḫudāyı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 6). [ḫudāyı, -y, -ı]*

Bāʿiṣ itdi **Ḫudā** tāc-ı nübüvvet ḫilʾat-ı zībā ile
Ḳullarını daʾvet idip ṭoġru yola Ḥaḳdır işi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 5). [ḫudā,]*

Çünki farż olmuş **Ḫudādan** her ḳula burhān ile
Ḫoş ṭutanlar ṭamu görmez her zamān bir kemteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 9). [ḫudādan, -dan]*

Āyet-i heft Fātiḥadır çünki yüzine ʿayān
Cemʾ itdi **Ḫudā** anda ʿulūmuñ mecmāʿ-ı esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 12). [ḫudā,]*

Derviş Sükūtī bir gedā cān u başın ile fedā
Bulmaḳ dilersen hem **Ḫudā** ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 10). [ḫudā,]*

Fażl-ı **Ḫudā** itdi kerem bunları bir nūr ile
Geldi nebī biri velī ʿadile ġaffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 5). [ḫudā,]*

Vechini heft āyetini ḥarf be ḥarf yazmış **Ḫudā**
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginde yedi ḥaṭ iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 7). [ḫudā,]*

Ḫudānıñ maḳṢūdu ancaḳ bu ʿālemi yaratmaḳdan
Ḥaḳḳı bilmek virilmek ʿibādetden daḥı yekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 5). [ḫudānıñ, -nıñ]*

Ḫudānın nuṭḳuyla s̱ābit bu ʿālem ābıyla hiyedir
Ceʾalnā āyeti ḳılmış beyān cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 3). [ḫudānın, -nıñ]*

Ḫudānıñ nuṭḳuyla s̱ābit bu ʿālem ābıyla ḥaydur
Ceʾalnā āyete ḳılmış beyānıñ cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 3). [ḫudānıñ, -nıñ]*

Sāliki Ḥaḳ bunda virdi ḳalbine her dem cilā
Māsivādan ide yüz biñ ḳulları ẕikr-i **Ḫudā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 10). [ḫudā,]*

Ḫavf yoḳ **Ḫudādan** eşrār itmişler
Seḥāvet ehline iderler ʿizzet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 13). [ḫudādan, -dan]*

Bedeldir yerine iḫbār itmişler
Ḫavf yoḳ **Ḫudādan** bu ḳavm-i nādān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 46). [ḫudādan, -dan]*

ḫüdʾā: *Hile, oyun, aldatma.*

aşlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir gün **ḫüdʾā** ile berzāḫ-ı ʿaẕīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 7). [ḫüdʾā,]*

Kes ümīdiñ virme meyliñ cāzū bir mekkāreye
Ḫüdʾāsı çoḳ ictināb it umma andan şevḳat hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 4). [ḫüdʾāsı, -sı]*

Gerçe **ḫudʾa** ile ṭutmuş fiʿilini ġāyet nihān
Ṣūret-i Ḥaḳdan gelür hep saña Sin Baġdād şeyḫi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 3). [ḫudʾa,]*

Behey ādem şaḳın ḳavm-i āʿdānıñ
Ḫudʾası birçoḳ ẓulm ider saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 2). [ḫudʾası, -sı]*

huffāṣ: *Yarasa.*

Ġaflet ile dīde-i cān açmadılar bir Zamān
Murġ-ı **ḫuffāṣ** hiç görür mü gündüzü balıḳ Ṣuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 18). [ḫuffāṣ,]*

huffāẓ-: *Hafızlar.*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider **ḫuffāẓ-ı** muṭlaḳ ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 12). [ḫuffāẓ-ı, -ı]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider **ḫuffāẓ-ı** muṭlaḳ ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 12). [ḫuffāẓ-ı, -ı]*

hūk: *Domuz, hınzır.*

Cismini eyler semiz ol **ḫūk** -veş her dāʾimā
Nefsini iḥyā idermiş nev-be-nev sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 9). [ḫūk,]*

ḫükm: *Hüküm: Egemenlik, hâkimiyet; karar; emir, buyruk; tesir, kudret.*

Murtażādır yedi iḳlīm taḫt-ı **ḫükmünde** anıñ
Murtażādır ḳutb-ı ʿālem şāh-ı cihān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 13). [ḫükmünde, -ün, -de]*

Ṣaḥana ḳalay urmasıyla tezyīn ider her cihetiñ
Ḥükm-i ḫās yunmaġile çıḳsa gerek der-ʿaḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 8). [ḫükm-i, --i]*

ʿÖmrünü virdi hebāya ʿaşḳ-ı mecāzī **ḥükmile**
Kendini ifnā idince nefsiyle itdi fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 9). [ḥükmile, -ile]*

Devr-i ḫoş gelse gerekdir **ḥükm** ide ḳāfdan ḳāfa
Mehdi-i āl-i Muḥammed ʿadlile Ṣāḥib vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 15). [ḥükm,]*

Pādişāh baḥr u ber **ḥükm** ider ḳāfdan ḳāfa
ʿAdlile ṭutmuş cihānı hem şāh-ı kişverdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 3). [ḥükm,]*

Ol Muḥammeddir Taḳī hem Pādişāhımız Naḳī
Ḥükm iden bu cümle ḫalḳa ol imām ʿaskerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 14). [ḥükm,]*

Levḥa ḳalem urduġu Ḥaḳ mümkīn degil bozmasın
Rūz-ı elest taḥrīr olan **ḥükm-i** ḳavī Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 4). [ḥükm-i, --i]*

Mülk-i beḳādan gelmişem dünyā baña zindān imiş
Sivā **ḥükmü** gerçe yalan gelen geçer kervān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 2). [ḥükmü, -ü]*

Hükm ider kafdan kafa ol 'adl-i vefadır sevdiğim
Ol imam nesl-i Naki'dir üçler yediler sırdaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 11). [hükm,]*

Ḳatıʿ müşkül benim ḥālim sivā **ḥükmüyle** her dāʾim
Ġażabla kin derūnumda ʿucūb riyā ile ḳāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 1). [ḥükmüyle, -ü, -y, -le]*

Ḥażret-i Davūd Süleymān salṭanatda bir ḳarār
Ḥükm ider Ḳāfʾdan Ḳāfʾa ol ʿadlile icrā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 12). [ḥükm,]*

ʿAceb mey hiç sivā **ḥükmün** göñülden olmaya iḫrāc
Muḥabbet nārına düşmüş velī pervānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 5). [ḥükmün, -ün]*

Nefsini ḳılar zebūn ol ḥāl-i düşvāre irer
Ruḥ çıḳar meydāne serbest **ḥükm** ider ḳalbinde cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 8). [ḥükm,]*

Kişveriñ şāh Taḳīdir hem imām ʿAlī Nāḳī
Ḥükm-i taḥtında cihān bir ṣāḥib-livāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 12). [ḥükm-i, -i]*

Pādişāh baḥr-ı berre **ḥükm** idip Ḳāfdan Ḳāfa
ĀṢaf-ı devrāna mālik hem Süleymān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 5). [ḥükm,]*

Bī-edebler buldu meydān **ḥükm-i** dünyā bu ʿaṣr
Her birisi ḳavm-i Nemrūd ile ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 3). [ḥükm-i, -i]*

Bī-edebler buldu meydān **ḥükm-i** dünyā bu ʿaṣr
Her birisi ḳavm-i Nemrūd ile ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 3). [ḥükm-i, -i]*

Buyurdu Aḥmed-i muḫtār cihānıñ **ḥükmü** zāʾildir
Güneş gölgesine beñzer ḳarār itmez bir arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 7). [ḥükmü, -ü]*

Herkesiñ yerlü yerinde **ḥükmünü** icrā ḳılan
Pādişāhlar ḥiẕmetinde ḥünḳāra ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 7). [ḥükmünü, -ün, -ü]*

ʿAskeri ḳuṭb bu ʿālem **ḥükm** ider ḳafdan ḳafa
Vāriṣ āl-i Resūldür Mehdi-i Ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 15). [ḥükm,]*

Düşdüler ḳanūn niẕāmāt **ḥükmünüñ** icrāsına
Bāb-ı şerʿī ḳufl idip bekler paşālar hem şehi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 5). [ḥükmünüñ, -ü, -nüñ]*

Ḥükmüne geçince dişlerin biler
Ekl ider bu vücūd şehrin dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 11). [ḥükmüne, -ü, -n, -e]*

ḥükm id-: *Hükmetmek, hakim olmak.*

ʿAskeri serdār-i ʿālem üçler yediler ḳırḳlara
Ḥükm ider cümle cihāna ol imām u muḳtedādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 16). [ḥükm ider, --er-er]*

ḥükm-i sulṭānī: *Sultan'ın emri.*

Yedi yer gök ṭamu sekiz cennet tamāmıyla
Yedi aḫter ṭoḳuz eflāk ser-a-ser **ḥükm-i sulṭānī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 12). [ḥükm-i sulṭānī,]*

ḥükmü geç-: *Gücü yetmek, sözü geçmek.*

Geçer ḥükmü ḳamu cinne perī dīvler peleng arslān
Feleklerle melekler hep anıñ vaṣfıñ ider her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 23). [ḥükmü geçer, -er]*

ḥüküm: *I Yargı. II Egemenlik, hâkimiyet. III Karar.*

Mim Muḥammed Mehdīniñ devrānına ol muntaẓır
Nun nihāyet buldu **ḥüküm** gelmege ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 26). [ḥüküm,]*

Süleymān nebīniñ ḳurd ḳuşa **ḥükmü**
Ẕaʾil olup devri geçdi fenada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 21). [ḥükmü, -ü]*

Hemān Davūd Süleymānʾa virildi salṭanat **ḥükmü**
Yunūsu atdı deryāya cinān bāġ u Ṣafā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 17). [ḥükmü, -ü]*

Ḫavf iderim mülk-i dünyā destimizden Ḥaḳ alur
Ḥālimiz yaman olur bil kāfirin **ḥükmü** ḳavī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 22). [ḥükmü, -ü]*

ḥükūmet: *Bir memleketi idare etme, hükümet, devlet.*

ʿAṣrımız böyle ser-a-ser şeyḫī derviş cümlesi
Oldular tābiʿ **ḥükümet** ehline bunlar daḫı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 2). [ḥükümet,]*

huld-i berīn: *En yüksek, en yüce cennet.*

Gelmeseydiñ sen eger bu kāʾināta şol Zamān
Mümkün olmazdı vücūd ʿarş-ı kürs **ḫuld-i berīn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 6). [ḫuld-i berīn,]*

hulk: *Huy, tabiat, yaratılış, ahlak.*

Ḫulḳ-ı Aḥmed olsa ṭālib Ḥaḳḳa ider inḳiyād
Ḥubb-ı dünyādan geçer ol Ḥaḳdan alur ber-murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 1). [ḫulḳ-ı,]*

Meşreb-i Ḥaḳ **ḫulḳ-ı** Aḥmedden nişānıñ gösterir
Ḥubb-ı dünyādan geçip ol meyl yoḳ şeyʾen ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 3). [ḫulḳ-ı,]*

Zehrini nūş ḳılmışım ben ʿāşıḳıyım rūz u şeb
Şāh Ḥasan **ḫulḳı** Ḥüseyni Kerbelānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 4). [ḫulḳı, -ı]*

Ḥasan **ḫulḳ-ı** Ḥüseyn Kerbelādan
Cenāb-ı Ḥaḳ İmām Ẕeyneʾl-ʿAbādan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 9). [ḫulḳ-ı, --ı]*

Böyle bir iḥsān ṭabīʿat gelmemiş devr-i ḳadīm
Ḫulḳ-ı Aḥmedden nişānıñ gösterir ḳalb-i selim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 2). [ḫulḳ-ı, --ı]*

hulk-ı cemīl: *Güzel yaratılışlı, güzel yüzlü.*

Şeyḫüʾl ʿAbdüʾl-Ḳādiriñ her bendesi **ḫulḳ-ı cemīl**
Eṣġālleri evrād ile ẕikr-i Ḫudā naẓm-i celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 1). [ḫulḳ-ı cemīl,]*

hulḳ-ı rıżā: *Hak'tan gelen her şeye razı olma özelliğine, mizacına sahip kimse II Hz. Hasan.*

Şāh Ḥasan **ḫulḳ-ı Rıżādır** Zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseynī şāh şehīd-i Kerbelāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 5). [ḫulḳ-ı rıżādır, -dır]*

Şāh Ḥasan **ḫulḳ-ı Rıżānıñ** yoluna cān virmişüz
Hem Ḥüseyn şāh-ı şehīd-i Kerbelādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 5). [ḫulḳ-ı rıżānıñ, -n, -ı, -n-nın]*

Ol Ḥasan **ḫulḳ-ı Rıżānıñ** bendesiyim tā ezel
Ḫādimiyim Şāh Ḥüseynʾiñ Kerbelā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 3). [ḫulḳ-ı rıżānıñ, -n, -ı, -n]*

Ḥasan **ḫulḳ-ı Rıżānıñ** sen yolunda cān idip ḳurbān
Ḥüseyn ʿaşḳına her cevriñ cefāsın iḫtiyār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 3). [ḫulḳ-ı rıżānıñ, -nın]*

Şāh Ḥasan **ḫulḳ-ı Rıżānıñ** yoluna cān baş virüp
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya ṣıdḳ ile ḳıl ḥiẓmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 5). [ḫulḳ-ı rıżānıñ, -nın]*

Görmeyem Ḥaḳḳıñ cemāliñ bunda dāʾim āşikār
Ol ne bilür Şāh Ḥasan **ḫulḳ-ı Rıżānıñ** ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 4). [ḫulḳ-ı rıżānıñ, -nın]*

Şāh Ḥasan **ḫulḳ-ı Rıżānıñ** nūrı ile bu cihān
Ġarḳ olup başdan ayaġa her ne var bunca ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 3). [ḫulḳ-ı rıżānıñ, -n, -ı, -n]*

ʿAlī evlādına her dem bu cānım
Fedā itdim Ḥasan **ḫulḳ-ı Rıżāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 4). [ḫulḳ-ı rıżāya, -ya]*

hümām: *Himmetli, gayretli (kimse).*

Az ṭaʿāmla ḳalb ṣāfī bunda eyler ʿāṣıḳān
Rāh-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olmuş bunca ṭālib ey **hümām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 4). [hümām,]*

Himmetile Şeyḫ Ḥüseyne bende irdim ey **hümām**
Ḥaḳḳa vāṣıl eylemişdir nice biñ ṭālibleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 9). [hümām,]*

Saʿy ide gör gice gündüz ey **hümām**
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 13). [hümām,]*

humār: *(Ar.) İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.*

Seniñ ʿaşḳına her kim ki düşenler devr ider elde
Şarāb-ı laʿl-i engürüñ içenlerde **ḫumār** olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 4). [ḫumār,]*

Bu kesretden elim yūdum muḥabbet ẕevḳile dāʾim
Şarāb-ı lā-yezālīden içüp bunda **ḫumārım** yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 4). [ḫumārım, -ım]*

ḫümāyūn: *Kutlu, mübârek, saâdetli; padişaha ait, padişah ile ilgili.*

Sükūtī neylesün mülk-i **hümāyūn** bir pula degmez
Yaḳında tār u mār olsa eser ḳalmaz nişānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 9). [hümāyūn,]*

ḫūn: *Far. Kan, dem.*

Cān nisār et Mūsā-yı Kāẕım Rıżāya her zamān
Zāʿil olmaz Ḥaḳ ḳatında **ḫūn** pahāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 10). [ḫūn,]*

Çeşm-i **ḫūnum** oldu revān seyller gibi her dem be dem
Ġaddār felek raḥm itmedi deryāya aḳdı bunca ḳanım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 3). [ḫūnum, -um]*

Miḥnetle elem dürlü çile her vecihle ġām aratdı bu gice
Ḳalbimize virdi cefā çeşm-i **ḫūnum** aḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 2). [ḫūnum, -um]*

Fiġānım artmada gün gün dü çeşmimden aḳar pür **ḫūn**
Viṣāliñ şerbetiñ sen Ṣuñ meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 7). [ḫūn,]*

Muḥaḳḳaḳ itdi ravīler behr-i şaḫṣa diyet vardır
Nebīler zümresi heftād hezārla **ḫūn** pahā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 22). [ḫūn,]*

Ehl-i beyt-i Muṣṭafāya ḥürmet itmez oldular
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya dökdüler bunca **ḫūnı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 14). [ḫūnı, -ı]*

Gice gün iftirāḳından dü çeşmimden aḳar **ḫūn-ı** yaş
Yusūfuñ ateşi ʿaşḳı Yaʿḳūb ḳalbiñ buḫūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 3). [ḫūn-ı,]*

Zehrile ġām kase kase ṣunmada her dem-be-dem
Baġrımı pür **ḫūn** ider gör ḳahrıyla her zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 6). [ḫūn,]*

Ḫūn ile alūde itdi ol Zamānlar Ḥüseyni
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 15). [ḫūn,]*

hüner: *Maharet, marifet, ustalık.*

Yürü Derviş Sükūtī sen iriş bir kāmil insāna
Seni elbet ḳomaz maḥrūm anı **hüner** bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 10). [hüner,]*

Göründü ḫüsnü zībāda melekdir yāḫūd insān
Gelüp ḫande ider ʿuşşāḳa içinde hep **hünerlerde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 10). [hünerlerde, -ler, -de]*

Envār-ı nebī ḳandilde iken nūr-ı ʿAlī itdi cevāb
Cibrīl-i Emīne mürşid olup erbāb-ı **hüner** ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 10). [hüner,]*

hünkār: *Hükümdar, sultan.*

Bir ṣürāḥī kāse-i elmās ile ṣuñ bizlere
Meclis-i **ḫünkār** ḳatında nūş idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 12). [ḫünkār,]*

Dergāh-ı vālā nişīnim ülfetim ol yār ile
Sükkeri baldan leẕīẕdir ṣoḥbeti **ḫünkārımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 6). [ḫünkārımız, -ımız]*

Herkesiñ yerlü yerinde ḥükmünü icrā ḳılan
Pādişāhlar ḥiẕmetinde **ḫünḳāra** ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 8). [ḫünḳāra, -a]*

Bir Ṣürāḥī kāse-i elmās ile ṣuñ bizlere
Meclis-i **ḫünkār** ḳatında nūş idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 12). [ḫünkār,]*

hūr: *Ar. Cennet kızı, cennet mahlûku.*

İsmiñ seniñ vaḫş ü ṭuyūr insile cān cemʿ-i seçer
ʿArşda melek cümle felek vaṣfıñ ider cennāt **ḥūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 6). [ḥūr,]*

İns ü cinle vaḫş ṭuyūr cennetde hem ġılmān **ḥūr**
Tevḥīd iderler ne ḳuṣūr hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 11). [ḥūr,]*

hur-ı cinān: *Cennetler hurisi.*

Cemāliñ nūrı berḳ urmış cihānı māhitāb eyler
Bu bir **ḥur-ı cināndır** ki yüzüñ şevḳ-i ḳamerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 4). [ḥur-ı cināndır, -dır]*

Sekiz cennet ḳamu **ḥūr-ı cinānıñ** bāġ u bostānı
Müzeyyen köşküñ sarāy bāġçe bu gülzārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 9). [ḥūr-ı cinānıñ, -ın]*

ḥürmet: *... nin hatırı için, ... şerefine, –e olan saygı sebebiyle (Hz. Muhammet kast edilmiştir.).*

Ol Ḥabībiñ **ḥürmetine** kāʾinātı ḫalḳ idip
Bāʿiṣ oldur cümlemize ḥamd idelim ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 7). [ḥürmetine, -i, -(n)e]*

Ol Ḥabībiñ **ḥürmetine** bizi yoḳdan var idip
Anıñçün yaradıldı ʿarş-ı kürs arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 7). [ḥürmetine, -i, -(n)e]*

Ḳıl hidāyet yā ilahī cümle müʾmīn ḳullara
Ol Ḥabībiñ **ḥürmetine** eylegil iḥsān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 26). [ḥürmetine, -i, -(n)e]*

hürmet: *Hürmet, itibar, saygı, değer.*

Sen şefīʾ ol çār-i yārin **ḥürmetine** yā Ḥabīb
Hem iki şehzādegānıñ ʿaşḳına ey pür-kemāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 11). [ḥürmetine, -i, -(n)e]*

Bir ʿaceb ʿiṣyāna ġarḳım baḥr-ı girdāba düşüp
Cürmüne ben iʾtirāfım yek pāre **ḥürmet** itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 8). [ḥürmet,]*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i **ḥürmet** ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 10). [ḥürmet,]*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i **ḥürmet** ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 10). [ḥürmet,]*

Şāh Ḥasanıñ **ḥürmetine** itdi cereyān ʿaşḳıyla
Gel ṣuyun iç ṭālibā ḳalbini eyle ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 9). [ḥürmetine, -i, -(n)e]*

Ehl-i beyt-i Muṣṭafāya **ḥürmet** itmez oldular
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya dökdüler bunca ḫūnı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 13). [ḥürmet,]*

hurrem: *Ar. 1. Sevinçli, mesrur.*

Neşʾe yābım ḳamu ġām cümle efkārım gidüp
Ḥürrem oldu dil ü cānım dāʾimā şādāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 8). [ḥürrem,]*

Gezerim tā ṣor **ḥürrem** göñülden çekerim mātem
Gice gün aġlarım her dem meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 5). [ḥürrem,]*

Neşʾeyāb ider göñüller bāġını hep ser-te-ser
Ḥürrem olur ḳalb-i nāşād ʿaşḳile ol ān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 8). [ḥürrem,]*

Göñlümüzü şād **ḥürrem** eyledi her bār miḥnet
Oldu gülşen şehr-i cismim ser-te-ser gülzār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 1). [ḥürrem,]*

hurūc: *Çıkma, çıkış, dışarı çıkma, ayaklanma.*

Sükūtī her ḳabīḥ aḫlāḳ bu ḳalbimden **ḫurūc** itdi
Şefāʿat- kān Aḥmedʾle yetişdi Ḥaḳ bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 9). [ḫurūc,]*

hüseyin: *Herhangi bir özel ad.*

Kendi ḫaṭṭımızla taḫayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ **Ḥüseyin** Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḫayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [ḫüseyin,]*

hüseyn: *(d. 626 - ö. 681) Hz. Muhammed'in torunu Hz. Hüseyin. On iki imamın üçüncüsüdür.*

Ḫı ḫaber virdi ḥaḳīkat rāhını ṭāliblere
Dal delīl oldu bize hem şāh **Ḥüseyn-i** Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 8). [ḥüseyn-i,]*

Dal Delīl şāh-ı **Ḥüseyn-i** Kerbelādır şüphesiz
Kef Kerāmet kānı oldur maẓhar feyż-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 15). [ḥüseyn-i,]*

Ol Ḥasanuʾl-Müctebānıñ zehrini nūş eyledik
Hem **Ḥüseyn-i** Kerbelāya cān u baş ḳıldıḳ fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 6). [ḥüseyn-i,]*

Hem **Ḥüseyn-i** Kerbelāda ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk dökdü ḳan aġladı arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 5). [ḥüseyn-i,]*

Sāḳī-i kevser Ḥasandır pādişāh-ı dü cihān
Hem **Ḥüseynī** şāh şehīd-i Kerbelāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 4). [ḥüseynī, -i]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī serdār-ı şāh-ı evliyā
Vāriṣ-i Aḥmed Nebī hem şāh **Ḥüseyn-i** Kerbelādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 4). [ḥüseyn-i,]*

Ol Ḥasan şāh şehīd hem **Ḥüseyn-i** Kerbelā
Teşnegān-ı ümmete ol Ṣāḳī-i kevs̲erdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 7). [ḥüseyn-i,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Her murāda nāʾil oldum bil **Ḥüseyn-i** Kerbelādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 4). [ḥüseyn-i,]*

Ḥasan ile **Ḥüseyn** şāhım bulardır bāġ u ḳalbimde
Açılmış ġonca bir güldür ser-a-ser eẕharım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 5). [ḥüseyn,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān baş ḳoyan
Hem **Ḥüseyn-i** Kerbelāda her Zamān ʿizzet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 6). [ḥüseyn-i,]*

Cemāliñ nūrunu Şalmış żiyā ile ḳılar rūşen
Ḥasan şāhım **Ḥüseyn** ile cihāna Ẕiynetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 10). [ḥüseyn,]*

ʿİlmiyle zāhid **Ḥüseyn** gör kendini rehber ṭutar
Ḳalb-i memlū kin kibirle hem ḥased ekş̲er ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 1). [ḥüseyn,]*

Biz Ḥasan ʿaşḳına Ẕehir sem ḳātil nūş idip
Ġām degil zāhid bu yolda şāh **Ḥüseyne** cān fedāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 4). [ḥüseyne, -e]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīdir zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem **Ḥüseynī** şāh şehid-i Kerbelāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 6). [ḥüseynī, -i]*

Şevḳ-i ʿaşḳile **Ḥüseyne** çünki olduḳ biz ġulām
Hem anıñ ʿaşḳına her dem ṭutarız mātem gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 7). [ḥüseyne, -e]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīdir Pādişāh-ı lā-yezāl
Hem **Ḥüseyn** şāh-ı şehid-i Kerbelādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 4). [ḥüseyn,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān virmişüz
Hem **Ḥüseyn** şāh-ı şehīd-i Kerbelādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 6). [ḥüseyn,]*

Şāh Ḥasan rāhında cān u başımız ḳıldıḳ fedā
Men **Ḥüseyniñ** çakeriyim Kerbelādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 6). [ḥüseyniñ, -iñ]*

Resūlüñ ḳurretüʾl- ʿayn Ḥasandır dīn ü imāmım
Ḥüseynī Kerbelā içre ġulām-ı ʿAskerī oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 8). [ḥüseynī, -i]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır anlagıl zāhid
Ḥüseyn şāhım imām-ı Ẕeyneʾl ʿAbānıñ kem-teriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 4). [ḥüseyn,]*

Ḳurretüʾl ʿayn Ḥabīb-i kibriyāsın yā **Ḥüseyn**
Nūr-i pāk-ı şāh-ı kevneyn Muṣṭafāsın yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 1). [ḥüseyn,]*

Ḳurretüʾl ʿayn Ḥabīb-i kibriyāsın yā **Ḥüseyn**
Nūr-i pāk-ı şāh-ı kevneyn Muṣṭafāsın yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 2). [ḥüseyn,]*

Ḥaḳ yaratdı kāʾinātı sizin içün cümleten
Bāʿiṯ olduñ sen īcāda nūr-ı Ḥudāsın yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 4). [ḥüseyn,]*

Sensin ol şāh-ı şehīd-i Kerbelā sulṭānı hem
Pādişāh-i dü cihānıñ her dem sezāsın yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 6). [ḥüseyn,]*

Ceddiñ olmuş gerçe şāfīʿ ʿarṣa-ı maḥşerde hem
Mücrim ʿāṣīlere sen ol dem ricāsın yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 8). [ḥüseyn,]*

Māderiñ şānında gelmiş biżʾāte minnī bugün
Nūr-ı ʿayn Faṭıma Ḫayruʾn-nisāʾsın yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 10). [ḥüseyn,]*

Ol ʿAlī ḥaḳḳında Aḥmed laḥmüke laḥmī dedi
Ẕāt-ı pāk Ḥaydare Ḥaḳdan ʿaṭāsın yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 12). [ḥüseyn,]*

Ḫāk-i pāyiñ kem-teri Derviş Sükūtī tā ezel
Senden umar şefḳat ancaḳ rūz-ı cezāsın yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 14). [ḥüseyn,]*

Ehlibeyt Muṣṭafādır nūr-ı Yezdān yā **Ḥüseyn**
Nesl-i Aḥmed āl-i Ḥaydar şāh-ı merdān yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 1). [ḥüseyn,]*

Ehlibeyt Muṣṭafādır nūr-ı Yezdān yā **Ḥüseyn**
Nesl-i Aḥmed āl-i Ḥaydar şāh-ı merdān yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 2). [ḥüseyn,]*

Teşnegānı ümmet içre kevs̱ere sāḳī olan
Murtażādır şāh-ı ʿālem merd-i meydān yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 4). [ḥüseyn,]*

Böyle iken ẕāt-ı pākın cevher-i aṢlı ḳadīm
Ya niçün ḳaṣd itdi saña Ḫāricī devrān yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 6). [ḥüseyn,]*

Tertibinde nār-ı dūzāḫ bunlarıñ bezm-i ezel
Yerlerini Ḥaḳ yaratdı heft nīrān yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 8). [ḥüseyn,]*

Ẕulmüyle çoḳ Kerbelāda itdiler cevr-i cefā
Kimden umar ya şefāʿat ḳavm-i Mervān yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 10). [ḥüseyn,]*

Olmuş iken cümle nās āb u Fırāt hem mübāḥ
Mażbūṭ itdi Ṣu yerin hep ehl-i ṭuġyān yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 12). [ḥüseyn,]*

Oldu ʿaṭşān-ı şehīdān Kerbelāda bunca dem
Cismini ḳıldı ḥārābe nār-ı sūzān yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 14). [ḥüseyn,]*

Sen gibi şāha iden ḳaṣd elleri muṭlaḳ ḳurur
Ber murād olmaz Ḫavāric fiʾil-i ʿişyān yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 16). [ḥüseyn,]*

Bunca aʾdā ḳahrile itdi ḥavāle seyfini
Cism-i pāḳın iki böldü şamar Yezīdān yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 18). [ḥüseyn,]*

Kerbelāya irdi ol dem özge ṭufān miṣl-i Nūḥ
Ḳana ġarḳ oldu şehīdān bunca iḫvān yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 20). [ḥüseyn,]*

Raḥm yoḳ aṣlā Yezīdiñ ḳalbi mermerden ḳatı
Nār-ı dūẒāḫda beḳādır miṣlü küfrān yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 22). [ḥüseyn,]*

Bir Ẓināndan ḥāṣıl olmuş ol Yezīd bed- ḫārici
Kim umar andan mürüvvet ḳavm-i Süfyān yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 24). [ḥüseyn,]*

Ṣad hezārān laʿnet olsun cānına her dem anıñ
Cins-i Mervān bir münāfıḳ deyü şeyṭān yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 26). [ḥüseyn,]*

Hiç ḳalur mu ittiġi ẓālim sitem-kār yanına
İntiḳāmıñ Ḥaḳ alur ḳahrile her ān yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 28). [ḥüseyn,]*

Yās ṭutup gökde melekler zār idip eyler fiġān
İns ü cān vaḥş ṭuyūr oldu giryān yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 30). [ḥüseyn,]*

Teskīn olmaz ey Sükūtī Kerbelānıñ ateşi
Dīdemizden ṣu yerine aḳdı hep ḳan yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 32). [ḥüseyn,]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim şāh-ı şehīdān yā **Ḥüseyn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 33). [ḥüseyn,]*

Āh **Ḥüseynim** vāh **Ḥüseynim** şāh-ı şehīdān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 33). [ḥüseynim, -im]*

Āh **Ḥüseynim** vāh **Ḥüseynim** şāh-ı şehīdān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 33). [ḥüseynim, -im]*

Ol şehid-i Kerbelāda şāh **Ḥüseyne** cān veriñ
Ehl-i beytiñ Zümresine ḳaydolup ekrem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 7). [ḥüseyne, -e]*

Ḥasandır anlagil zāhid bu ʿālem mülküne bir şāh
Ḥüseyn-i Kerbelādandır ḳurulmuş on iki erkân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 4). [ḥüseyn-i,]*

Ḥażret-i Saʾd Vaḳḳāṣ hem aṣḥāb içre pek ulu
Oġlu merdūd bir münāfıḳ **Ḥüseyne** düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 20). [ḥüseyne, -e]*

Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ sen yolunda cān idip ḳurbān
Ḥüseyn ʿaşḳına her cevriñ cefāsın iḫtiyār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 4). [ḥüseyn,]*

Zehrini nūş ḳılmışım ben ʿāşıḳıyım rūz u şeb
Şāh Ḥasan ḫulḳı **Ḥüseyni** Kerbelānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 4). [ḥüseyni, -i]*

Ḥasandır nūr-ı çeşmim Ḥaḳ Ḥabīb-i kibriyāniñ bil
Ḥüseynim māh-ı muḥarremde şehīd-i Kerbelā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 6). [ḥüseynim, -im]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżādır Zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem **Ḥüseynī** şāh şehīd-i Kerbelāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 6). [ḥüseynī, -i]*

Ḳurretüʾl ʿayn Ḥabībiñ ol iki şehzādeler
Şāh Ḥasan ile **Ḥüseyniñ** rāhına ḳıl ḥiẕmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 4). [ḥüseyniñ, -iñ]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem **Ḥüseyni** Kerbelāda dökdügü ḳanımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 4). [ḥüseyni, -i]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır her dü ʿālemde
ʿAlīniñ cism-i pākından **Ḥüseyn-i** Kerbelā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 6). [ḥüseyn-i,]*

Nūr-ı ʿaynı Muṣṭafādır şāh **Ḥüseyniñ** ʿaşḳına
Gel Ṣuyun iç ṭālibā sen tāzelensün tende cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 9). [ḥüseyniñ, -iñ]*

Ḳıldı şehid Şāh **Ḥüseyni** ẓulmiyle ol ḳaltabān
İbn Ẕiyād bir münāfıḳ düşmān her bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 9). [ḥüseyni, -i]*

Kerbelāda şehr-i melʿūn şāh **Ḥüseyni** ḳatl idip
Müsteḥaḳ olmaz mı nāre ḳahhāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 11). [ḥüseyni, -i]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır pādişāh lā-yezāl
Hem **Ḥüseyn** şāh şehīd-i Kerbelādır bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 4). [ḥüseyn,]*

Kerbelāda şāh **Ḥüseyniñ** rāhınıñ ḳurbānıyım
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī cān u baş ḳıldım fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 9). [ḥüseyniñ, -iñ]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına salik aḳıd bir ṣu cihān içre
Derūnuñ nev ḥayāt bulur ebed olmaz bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 17). [ḥüseyniñ, -iñ]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına gel iç dilersen ṭālibā bir ṣu
Derūnuñ nev ḥayāt bulur gerek dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 11). [ḥüseyniñ, -iñ]*

Şāh **Ḥüseyn-i** Kerbelānıñ māteminde Ḥaḳ mürīd
Her yılı bir yāre açdı ḳalbine tāze cedīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 1). [ḥüseyn-i,]*

Şāh **Ḥüseyni** Kerbelāda ḳıldı ẓālimler cefā
Āh nice cānlar dayansın bir tükenmez macera *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 7). [ḥüseyni, -i]*

Hem ṣusuzluḳ her cihetden berhizi itdi şedīd
Āh **Ḥüseynim** vāh **Ḥüseynim** ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 4). [ḥüseynim, -im]*

Hem şusuzluḳ her cihetden berhizi itdi şedīd
Āh **Ḥüseynim** vāh **Ḥüseynim** ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 4). [ḥüseynim, -im]*

Āh **Ḥüseynim** vāh **Ḥüseynim** ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 9). [ḥüseynim, -im]*

Āh **Ḥüseynim** vāh **Ḥüseynim** ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 9). [ḥüseynim, -im]*

Āl-i mervāna hezārān laʿneti her ān ola
Āh **Ḥüseynim** vāh **Ḥüseynim** ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 14). [ḥüseynim, -im]*

Āl-i mervāna hezārān laʿneti her ān ola
Āh **Ḥüseynim** vāh **Ḥüseynim** ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 14). [ḥüseynim, -im]*

Āh **Ḥüseynim** vāh **Ḥüseynim** ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 19). [ḥüseynim, -im]*

Āh **Ḥüseynim** vāh **Ḥüseynim** ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 19). [ḥüseynim, -im]*

Kimden ola yā şefāʿat bir gün ola maḥşeri
Āh **Ḥüseynim** vāh **Ḥüseynim** ẓulmile oldu şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 24). [ḥüseynim, -im]*

Kimden ola yā şefāʿat bir gün ola maḥşeri
Āh **Ḥüseynim** vāh **Ḥüseynim** ẓulmile oldu şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 24). [ḥüseynim, -im]*

Āh **Ḥüseynim** vāh **Ḥüseynim** ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 29). [ḥüseynim, -im]*

Āh **Ḥüseynim** vāh **Ḥüseynim** ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 29). [ḥüseynim, -im]*

ʿĀşıḳı ol mātemiñ ṭut baḳma münkir ḳālini
Āh **Ḥüseynim** vāh **Ḥüseynim** ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 34). [ḥüseynim, -im]*

ʿĀşıḳı ol mātemiñ ṭut baḳma münkir ḳālini
Āh **Ḥüseynim** vāh **Ḥüseynim** ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 34). [ḥüseynim, -im]*

Ḥasan ḫulḳ-ı **Ḥüseyn** Kerbelādan
Cenāb-ı Ḥaḳ İmām Ẕeyneʾl-ʿAbādan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 9). [ḥüseyn,]*

Ḳıldı nāẔik pāre pāre ol mübārek **Ḥüseyni**
Ol sāʾatler ḥāke düşdü boẔdu anıñ resmini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 13). [ḥüseyni, -i]*

Ḫūn ile alūde itdi ol Zamānlar **Ḥüseyni**
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 15). [ḥüseyni, -i]*

Āh reʾis-i Saʿdiyānıñ ol ḥaḳīḳāt serveri
Şeyḫ **Ḥüseyn** ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 2). [ḥüseyn,]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ **Ḥüseyn** ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 4). [ḥüseyn,]*

Menzil-i maḳṣūda irdi buldu anda devleti
Şeyḫ **Ḥüseyn** ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 8). [ḥüseyn,]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular bunda velī
Şeyḫ **Ḥüseyn** ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 12). [ḥüseyn,]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup aẔād eyledi
Şeyḫ **Ḥüseyn** ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 16). [ḥüseyn,]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim hem ḳarār
Şeyḫ **Ḥüseyn** ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 20). [ḥüseyn,]*

Meşreb-i Ṣafī seḫāvet maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ **Ḥüseyn** ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 24). [ḥüseyn,]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī gözümüz gördü dīdār 1293
Şeyḫ **Ḥüseyn** ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü Muḥarrem 19 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 28). [ḥüseyn,]*

Ol **Ḥüseyn-i** Kerbelāyı ẕikr ider vaḫş-ı ṭuyūr
Anıñ ʿaṣḥına terāḥḥum ḳıl bize yā Rab ġıyāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 3). [ḥüseyn-i,]*

Sen **Ḥüseyne** cān virirsen ḳanın aḳmaz beyhūde
Ḥaḳ cemāliñ ḳan bahāsı ḳıydılar ol cāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 3). [ḥüseyne, -e]*

Hem **Ḥüseynʾi** Kerbelāda ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk itdi feryād āh ile hep zār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 5). [ḥüseynʾi, -i]*

Ol Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ bendesiyim tā ezel
Ḫādimiyim Şāh **Ḥüseynʾiñ** Kerbelā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 4). [ḥüseynʾiñ, -in]*

Ḥasan şāhım **Ḥüseynʾiñ** hem ezelden çakeri oldum
İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ rāhında bir gedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 3). [ḥüseynʾiñ, -in]*

hüseyn-i kerbelā: *Kerbela'nın Hüseyin'i II. Kerbela'da (şehit olmuş) Hüseyin.*

Şāh Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ rāhına cān baş fedā
Hem **Ḥüseyn-i Kerbelādır** şems-i māhıñ envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 4). [ḥüseyn-i kerbelādır, -dır]*

Cān u başın Ṣad hezārān yoluna ḳılmış fedā
Ol bilipdür Şāh **Ḥüseyn-i Kerbelānıñ** ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 6). [ḥüseyn-i kerbelānıñ, -nın]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān baş virüp
Hem **Ḥüseyn-i Kerbelāya** ṣıdḳ ile ḳıl ḥiẕmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 6). [ḥüseyn-i kerbelāya, -ya]*

Yüzüñ nūr benim çün ḳıble-gāhım
Sücūdum hem **Ḥüseyn-i Kerbelāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 6). [ḥüseyn-i kerbelāya, -y, -a-ya]*

hüsn: *Güzellik, cemal.*

Cümle nücūm şems ḳamer andan hemān aḫẕ itdiler
Şemʿ-i **ḥüsnüñ** envārıdır cümlesin ḳılan cilā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 4). [ḥüsnüñ, -üñ]*

Şiddet-i ʿaşḳıyla olmuş dil giriftār **ḥüsnüne**
Bī-vefā nā-ḳābile virmiş göñül olmaz felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 3). [ḥüsnüne, -(ü)n, -e]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan bir zamān Ferhād daḫı
Kūh-ı ṣaḥrālarda itdi Şīrīn içün çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 11). [ḥüsnüne, -üñ, -e]*

Pādişāhım mülk-i tende eylemiş dāʾim ḳarār
Ḥüsnünü ḳıldı beyān eyledim iẓhār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 8). [ḥüsnünü, -üñ, -ü]*

Şuʿlesinden **ḥüsnünüñ** Derviş Sükūtī rūz u şeb
Çoḳ uyanmışdır çerāġlar eylediñ bir nār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 11). [ḥüsnünüñ, -ü, -ñüñ]*

Zīb ü zīver Ṣūretinden pertev urmuş ʿāleme
Muṭlaḳ **ḥüsnüñ** görenler şād olur her āneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 6). [ḥüsnüñ,]*

Ḥüsnüne arzū idermiş āsumānda şems ü māh
Ṣuʿlesini senden almış vechine yoḳdur ḳıyās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 3). [ḥüsnüne, -(ü)n, -e]*

Ḥüsnünüñ evrāḳını tezyīn idermiş dilber ḫaṭ
Ḳaşları miḥrābına çekmiş ḳalemle cevher ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 1). [ḥüsnünüñ, -ü, -ñüñ]*

Ḥüsnünüñ her şemʿāsından āfitāb-ı şuʿle alır
Vech-i nūrundan yaḳarlar āsumān üzre çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 9). [ḥüsnünüñ, -ü, -ñüñ]*

Ḥüsnünüñ şevḳi bugün hep verdi dünyāya şeref
Māh-ı cemāliñ nūrı ḳıldı zümre-i dānāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 1). [ḥüsnünüñ, -ü, -ñüñ]*

Ḥüsnünü görmek içün men düşmüşüm sevdālara
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle bulmuşum dildār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 7). [ḥüsnünü, -ün, -ü]*

Gördükçe **ḥüsnünü** men artar efġānım Ḥaḳ
Bülbülüm nāle ḳıldım bāġ ile bostānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 1). [ḥüsnünü, -ün, -ü]*

Bir gice tenhā nişīnim geldi bir ḫūb dilrubā
Ġarḳ olup Ẕinet libāsı **ḥüsnünü** ʿarż ḳılaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 10). [ḥüsnünü, -üñ, -ü]*

Ṣalāt dāʾimā eyle sözüñ ṭutma gel aġyārıñ
Oḳu **ḥüsnüñde** āyetiñ namāẔ olsun her eṭvārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 2). [ḥüsnüñde, -üñ, -de]*

Naḳī nūr-ı ilahīdir bu ʿālem semʾāsı oldur
Anıñ bir Ẕerre **ḥüsnüñden** alıp her dem żiyāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 10). [ḥüsnüñden, -ün, -den]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan olmuşum dīvāne men
Laʿl-i ḥamrā-yı ezelden içmişim meştāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 1). [ḥüsnüne, -üñ, -e]*

Vechiniñ müştāḳıyım ben aç niḳābın sen baña
Bāb-ı **ḥüsnüne** çeker sed görünür her dem cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 8). [ḥüsnüne, -üñ, -e]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫāk-i pāyiñ kem-teri
Ḥüsnünü görmüş ezelden ġayrı itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 14). [ḥüsnünü, -üñ, -ü]*

Ḥüsnünüñ müştāḳ olmuş devr ider bunca diyār
Naḥnü aḳrebden ḫaberdār olmadı bir ān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 7). [ḥüsnünüñ, -ü, -ñüñ]*

Göründü **ḥüsnü** zībāda melekdir yāḫūd insān
Gelüp ḫande ider ʿuşşāḳa içinde hep hünerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 9). [ḥüsnü, -ü]*

Hezārān bunda ʿuşşāḳıñ ezelden **ḥüsnüne** ḫayrān
Olurlar mest lā yaʾḳıl bu devriñ nice insānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 7). [ḥüsnüne, -üñ, -e]*

Anıñ **ḥüsnü** çerāġıdır ḳamerle şemsiñ envārı
Żiyā-ı cümle eşyāya virilmiş mihr-i tābānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 9). [ḥüsnü, -ü]*

Kaʾbe-yi **ḥüsnüñ** ẕiyāret itmek içün her seḥer
Luṭf-ı iḥsānına geldim gör bugün dīvāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 7). [ḥüsnüñ, -üñ]*

Ḥüsnünüñ bir lemʾāsından şemsiyle necm-i ḳamer
Pertevin almış ezelden berḳ uran envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 11). [ḥüsnünüñ, -ü, -ñüñ]*

Baʿīd Ṣanma bizi şāhım bu gönlümden degil iḫrāc
Būy-ı **ḥüsnüñ** gelür dāʾim beher sāʿat ẓuhūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 6). [ḥüsnüñ, -ün]*

Ḥüsnüne ḳıldı beyān rūşen itdi enver ḫaṭ
Ẓülf-i ḳaş u kirpiginde oḳudum ben Ḥaydar ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 18, Mısra 1). [ḥüsnüne, -üñ, -e]*

Odur burc u ḳamer şemsiñ cihānı ṭutduġu enver
Anıñ **ḥüsnüñdeki** żiyā görünen nūrudur Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 34). [ḥüsnüñdeki, -üñ, -de, -ki]*

Vech-i pāk-i **ḥüsnüne** eyle naẓar
Ḥaḳḳı Ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 11). [ḥüsnüne, -üñ, -e]*

Şeyḫ-i kāmil her ḫuṢūṢda kendüsi ʿāli cenāb
Ḥüsn-i aḫlāḳ-ı muṢaffā meşrebi hem müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 10). [ḥüsn-i, -i]*

Gerçe **ḫüsnüñ** ziynetini gösterir ol zīver ḫaṭ
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginden oḳudum ben ezber ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 1). [ḥüsnüñ, -üñ]*

Levḫ-i **ḫüsnüñde** yazılmış yedi ḫaṭ dürr-i necef
Fātiḥa heft āyetdir naẓm-ı Ḥaḳ añla şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 1). [ḥüsnüñde, -üñ, -de]*

hüsn-i aḫlak: *Güzel ahlak.*

Ḥüsn-i aḫlaḳ ḫamīde kimde bulunsa eger
Cennetüʾl-mevāyı mekānı ẕikr ider Rab celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 9). [ḥüsn-i aḫlaḳ,]*

Aña kim **ḫüsn-i aḫlāḳı** cihān baġında Ḥaḳ virmiş
Süleymān Ḥıfżı Beg itdi nice āṣār icrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 11). [ḥüsn-i aḫlāḳı, -ı]*

hüsn-i cemāl: *Güzel yüz.*

Māl ile mülk bunca evlād hem daḫı **ḫüsn-i cemāl**
Zāʿil olur bunda ḳalmaz ġayr nice idelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 11). [ḥüsn-i cemāl,]*

Ezelden eyledi yaġmā vücūdum mülkünü cümle
Seniñ **ḫüsn-i cemāliñdir** benim vīrānıma bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 4). [ḥüsn-i cemāliñdir, -i, -n, -dir]*

Bu göñlüm şehrini iḫrāḳ iden **ḫüsn-i cemāliñdir**
Seniñ ʿaşḳıñ yaḳar dāʾim ḳomaz raḥat celāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 1). [ḥüsn-i cemāliñdir, -i, -n, -dir-iñ, -dir]*

hüsn-i ḫāl: *İyi hâl. II güzel ahlak.*

Gerekdir vāʿiẓā ancaḳ bu ḫalḳa **ḫüsn-i ḫāliyle**
Diler āferīn herkez güzel taḳrīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 9). [ḥüsn-i ḫāliyle, -iy, -le]*

hüsn-i hulk: *Yaratılışın güzelliği.*

Cim cemāliñ nūr-ı pākından bizi ḫalḳ eyledi
Ḫa ḥayātım sizden oldu yā **ḫüsn-i ḫulḳ-ı** Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 6). [ḥüsn-i ḫulḳ-ı,]*

hüsn-i ẓann: *İyi niyet, güzel düşünce besleme.*

Ḫayr u şer efʿāl-i Ḥaḳdır kimse ṭaʿn eyleme
Müʾmīn muṭlaḳ olanlar **ḫüsn-i ẓann-ı** aʿlādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 8). [ḥüsn-i ẓann-ı, -ı]*

husrān: *Zarar, ziyan, dalâlet.*

Laʿnete oldun sezāsın kim ider **ḫüsrān** degil
Müsteḥaḳ ehl-i cezāsın her Zamān ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 13). [ḫüsrān,]*

hüsrev: *Padişah, hükümdar.*

Dīde-i cānıñ küşād it gör ne ʿālemsin bugün
Ḫüsrev-i dīdāra cihān beñzersin Süleymāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 6). [ḫüsrev-i,]*

huşūş: *Konu, mevzu.*

yol kesici taʿbīr olunur ve bu **ḫuṣūṣda** anlarıñ murād-ı ʿaliyyeleri keşret-i cemāʿatle
nezr ü fütuḥāt ile dergāhları maʿmūr u ābād olmaḳdan neşʾet ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 9). [ḫuṣūṣda, -da]*

Pes imdi maʿlūm ola ki ey ʿazīz kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aşlā ḫalel gelmezdi faḳat bu **ḫuṢūṢda** ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 16). [ḫuṣūṣda, -da]*

Bir fenā aḫlāḳa düşmüş rūz u şeb gör vāʿiẓi
Her **ḫuṣūṣda** bu Sükūtī göñlünü kem-ter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 14). [ḫuṣūṣda, -da]*

Nā-sezādır ġıybet itmek her **ḫuṣūṣda** ādeme
Bundan artıḳ ʿişyān olmaz her cezā ʿuḳbādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 5). [ḫuṣūṣda, -da]*

Cümle varım her **ḫuṢūṢda** Ẕeyneʾl ʿAbāya virsem uş
Şād olur ḳalbim her ān zevḳile ehl-i Şafāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 5). [ḫuṣūṣda, -da]*

Keşret-i ekle düşenler göñlünü ḳıldı yebāb
Cismini ifnā idermiş bu **ḫusūṢda** her ġulām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 10). [ḫusūṣda, -da]*

Dīn ü millet ġāret oldu her **ḫuṣūṣta** ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 7). [ḫuṣūṣta, -ta]*

Dīn ü millet ġāret oldu her **ḫuṣūṣta** ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 7). [ḫuṣūṣta, -ta]*

Ḳalbini eyler muṣaffā her **ḫuṣūṣda** ādemiñ
Ẕikr-i tevḥīd ile taḥmīd hem riyāżāt envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 5). [ḫuṣūṣda, -da]*

Evliyālar nesl-i pāk hem gürūh-ı Nācīyiz
Enbiyālar vāriṣiyüz her **ḫuṣūṣda** dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 6). [ḫuṣūṣda, -da]*

Aġlasunlar bu **ḫuṢūṢda** maḥşere dek ʿāṣıḳān
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 27). [ḫuṣūṣda, -da]*

Şeyḫ-i kāmil her **ḫuṢūṢda** kendüsi ʿāli cenāb
Ḫüsn-i aḫlāḳ-ı muṢaffā meşrebi hem müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 9). [ḫuṣūṣda, -da]*

Şeyḫ ʿAlīniñ her **ḫuşūşda** geçdi bunda ḥiẕmeti
Ḥaḳ müyesser ḳıldı aña dergāh-ı Selīm Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 7). [ḫuşūşda, -da]*

huşyār: *Aklı başında olan, sarhoş olmayan (kimse), ayık, gafil olmamak.*

ʿAcāyib özge bir ḥāldir bu ʿaḳlım tārumār olmuş
Gezerim her demi Mecnūn bu **huşyārım** seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 12). [huşyārım, -ım]*

hutā baba: *Kır tekyesinden Huta Baba.*

Şeyḫ ʿAlī Ḳoçdan ḫalife çünki olmuş ʿazīz
Post-nişīn oldu muḥaḳḳaḳ dergāhı **Ḫutā Baba** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 4). [ḫutā baba,]*

huṭāb: *Hutbeler.*

Fezkurūnī āyetinden gel ḫaber-dār ol bugün
Semʾ-i cāna erdim Ḥaḳdan bu **ḫuṭāb-ı** müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 8). [ḫuṭāb-ı, -ı]*

hüveydā: *(Fars.) Belli, apaçık, âşikâr, zâhir.*

Şemʿ-i cemāliñ nūr-ı **hüveydā** bezm-i elestden şāh-ı risālet
MiṢbāḥ-ı ḳandīl sensin muḥaḳḳaḳ Murtażā Ḥaydar şāh-ı velayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 1). [hüveydā,]*

hūy: *İnsanın yaradılış ve ruh özelliklerinin bütünü, mizaç, tabiat.*

Terk idip rāh-i şerīʿat hem ṭarīḳat yolların
Gitdiler dinde muḫālif aṣl-ı Mervānıñ **ḫūyu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 12). [ḫūyu, -u]*

Cehd ider ḳoymaġa seni **ḫūyuna**
Aldadır ṣoñradan ider biñ cefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 7). [ḫūyuna, -uñ, -a]*

hużūr: *Ar. Kat, makam, nezd.*

Ṭut elin beyhūde gezme bu fenā mülkünde sen
Telḳīn itsün ẕikr-i cehr **ḫużūrunda** ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 4). [ḫużūrunda, -u, -n, -da]*

Tefekkür eylerim bunda bu fiʿiliyle selāmet yoḳ
Ḫużūr-ı ḫāk-i pāyine ne yüẔile varam yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 8). [ḫużūr-ı, -ı]*

Kelāmullah ider taṣdīḳ bularıñ şānını muṭlaḳ
Cenāb-ı Ḥaḳ **ḫużūrunda** bulardır cümleden ekber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 6). [ḫużūrunda, -u, -n, -da]*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez bu üç yāri kemāliyle
Ḫużūr-ı Ḥaḳḳa vārdıḳda Cenāb-ı Ḥaḳ ider menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 10). [ḫużūr-ı, -ı]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle dilersen bunda her dāʾim
Teveccüh ḳıl hemān Ḥaḳḳa derūnunda **ḥużūr** eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 10). [ḥużūr,]*

Ḥużūr-ı Ḥaḳ dīvānında bu fiʿiliyle necāt hiç yoḳ
Ḥudā āʿlem baña ol dem iderler cebrile maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 9). [ḥużūr-ı, -ı]*

Şeyḫ Saʿdullah Efendi Ḥaḳḳa itmişken **ḥużūr**
Ḳıldı niyāz ol Ḥabīb çeşmesi çün bī-ḳuṢūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 1). [ḥużūr,]*

Ṭut elin beyhūde gezme bu fenā mülkünde sen
Telḳīn itsün Ẕikr-i cehr **ḥużūrunda** ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 4). [ḥużūrunda, -u, -n, -da]*

Duʿālar eylerim belki **ḥużūr** rūz-ı maḥşerde
Şefāʿat eylesün āl-i Muḥammed anlara şāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 9). [ḥużūr,]*

Geldi pīrler her biri devrince itdiler ẓuhūr
Girdiler meydān-ı ʿaşḳa ḳıldılar Ḥaḳḳ-ı **ḥużūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 6). [ḥużūr,]*

ḥużūr it-: *Halinden memnun olma II Cenâb-ı Hakk'ın varlığının her şeyi kaplayıp başka şeye yer bırakmayacak şekilde hissedildiği mertebe hali.*

Ḥācı Muṣṭafā Efendi Ḥaḳḳa itmişken ḥużūr
Ḳıldı niyāz ol ḥabīb cān u dilden bī-ḳuṢūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 1). [ḥużūr itmişken, -miş, -ken]*

ḥużūr-ı ḥakk: *Allah'ın huzuru.*

Yarın maḥşer günü bellü bu cürm ile ḳalursam ben
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vardıḳda yerim Ṭamu olur hep nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 8). [ḥużūr-ı ḥaḳḳa, -a]*

ḥużūr-ı ḥaşr: *Toplanma huzuru.*

Necātım yoḳ bilürüm ben **ḥużūr-ı ḥaşre** vardıḳda
Yedi deryā yümaz ḳalbim cihānda itmişem ʿişyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 9). [ḥużūr-ı ḥaşre, -e]*

hāzıḳa: *(Ar. ḥaẕāḳat "mâhir olmak"tan ḥaẕiḳ) Usta, mahâretli, işinin ehli. [Bilhassa hekimler için kullanılır]*.

Mürşid-i bir **ḥāẕıḳa** Derviş Sükūtī rūz u şeb
Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it ṣıdḳ ile ol inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 13). [ḥāẕıḳa,]*

halk: *Ahali || İnsanlar; mahlûkât.*

Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaberdir bulmadılar kâmili
ʿİlm-i ẓāhir cümle Ṣalmış **ḫalḳ** ile ider cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 10). [ḫalḳ,]*

Dersde olmayanı ḳalbden ḳatarlar
Ḫalḳ içinde kendin ʿālem ṣatarlar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 28). [ḫalḳ,]*

i: *"İse" şart eki.*

Bināsı ʿālemiñ böyle ḳurulmuş itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ her ādemiñ vücūdunda on iki bāb güşād itdiġi beyān **ise** behr bābınıñ kütüb-i *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 32). [ise, -se]*

i: *"-i" ek fiili.*

Pes imdi maʿlūm ola ki ey ʿazīz kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa **idi** ḳalbimize aṣlā ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 16). [idi, -di]*

īcāb ider māʾz̲allah tebdīl-i ṭarīḳ itmiş olurlar **ise** berzaḫ ı ʿazīme
düşüp cānları ebediyen cehennemden ḫalāṣ olmayanlar anıñçün cānımıza ġāyet s̲aḳīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 21). [ise, -se]*

Mümkünü yoḳ dirler **imiş** ṭaşrası maʿmūr olmadan
Ābād idemez bāṭınını saʿyile her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 1). [imiş, -miş]*

Cām-ı Ṣahbā-yı ezelden içmiş **isen** sen eger
Naʾra-i ʿaşḳı hemān ur ṭurmayup meydān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 3). [isen, -se, -ñ]*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ile aʿṭā her ne **ise** vāridāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 6). [ise, -se]*

Zāhidā gel ister **isen** sen de bulasın necāt
Ṣerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā eyle ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 1). [isen, -se, -ñ]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar **iseñ** sen bugün
Sāʾir eṣġāline baḳma bunu söyler her z̲evāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 9). [iseñ, -se, -ñ]*

Z̲evḳ-i vuṣlat ister **isen** ʿirfān ile ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 1). [isen, -se, -ñ]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her zamān
ʿĀṣıḳ **isen** gel bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 4). [isen, -se, -ñ]*

Bir bedestendir ḳurulmuş cümle ʿālem ḫalḳına
İster **isen** Ṣarrāf ol sen eylegil tüccār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 8). [isen, -se, -ñ]*

Ḥaḳ **ise** bunda murādın rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Naḫnü aḳrebden ḫaberdār ol bugün vuṣlat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 7). [ise, -se]*

Ġafil olma ey Sükūtī bende-i Ḥaydar **isen**
Ḥaşmına āl-i Resūlüñ seyfiyle nuṣret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 9). [isen, -se, -ñ]*

Eger müʾmīn **isen** ṭālib Ḥaḳḳa her dem olup raġbet
Olamaz nefs saña ġalib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 5). [isen, -se, -ñ]*

Gelse meclisine cāhil bed lisān eyler ṭavīl
Hiç oturma ṭālibā gel ʿāḳil **isen** durma ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 4). [isen, -se, -ñ]*

Bilürsün hiç vefāsı yoḳ bu dehrin şāhī ger olsan
Elinde var **iken** fırṣat taḥtıyla ḳabādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 4). [iken, -ken]*

Her müşkülüm āsān ile eyledi ḥāl meşāyiḫ
Mūrdan ednā kem-ter **iken** beni ḳıldı kemāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 2). [iken, -ken]*

Leẕẕet bulur bir ḥāliyle dāmen ṭutan her yār meşāyiḫ
Ṭālib-i Ḥaḳ dinler **isen** eyle bugün iḳrār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 2). [isen, -se, -ñ]*

Nefsini öñ bilmek **imiş** Ḥaḳḳı bilmekden murād
Saʿy idegör ṭālibā gel ʿirfān ile inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 1). [imiş, -miş]*

Sil göñülden māsivāyı ey Sükūtī sen bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat ister **isen** terk-i dünyā ḳıl murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 10). [isen, -se, -ñ]*

Derviş dün ü gün behey ṭālib elinde var **iken** fırṣat
Ṭalāḳın vir bu zen-i dehrin saña küllī Ẕiyān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 3). [iken, -ken]*

Ne deñlü var **ise** maḫlūḳ ḥayāt ile sürer devrān
Ḳamunuñ rızḳına bāʿiṯ ʿAlīden ḳısmetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 11). [ise, -se]*

Taḳlid **imiş** faḳīh yoluñ iʾtiḳādın yoḳ ẕerrece
Artıḳ bulunmaz sizde hiç meẕheb dīn īmānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 9). [imiş, -miş]*

Mürşidsiz olmaz ey ḫoca dinle Sükūtī pendini
Menzil almaz bir ḳadem mesdūd **imiş** meydānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 12). [imiş, -miş]*

Vech-i yārin arzūsunda olmuş **isen** ṭālibā
Gel berü dīdār-ı Ḥaḳda seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 3). [isen, -se, -ñ]*

Ḥaḳ müẓāhir 'ālem içre görmeyen nādān **imiş**
Vechi ādemde bilā şek görünen raḥmān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 1). [imiş, -miş]*

Ḥaḳ müẓāhir 'ālem içre görmeyen nādān **imiş**
Vechi ādemde bilā şek görünen raḥmān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 2). [imiş, -miş]*

Kenz-i maḫfiken ezel-i Aḥmed gelüp itdi beyān
Aṣḥāblara gösterdi ol andan bize iḥsān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 4). [imiş, -miş]*

Ol ʿaṣrlar çün yed-i beyd tā gelince bu demlere
Mürşidlere telḳīn olup bu ḳurduġı erkān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 6). [imiş, -miş]*

Anıñla hemān sen zāhidā bu rāhımız ḥüccet eyle
Laf-ı güZāf urma Ṣaḳın bu bir sırr-ı Sübḥān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 8). [imiş, -miş]*

Her bir Nebī bunca velī bürhān ile söyler ḳavī
Ṭālib-i Ḥaḳ müşküllerin fetḥ eyleyen ʿirfān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 10). [imiş, -miş]*

Derviş Sükūtī açmasun bu esrārı cāhillere
İfşā ider ḥalḳa bir bir bilmez ḳatı ḥayvān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 12). [imiş, -miş]*

Ṭālibā gel Ḥaḳḳı añla cümlede aʿyān **imiş**
Sī vü dü ḥarfle yüzinde ādemiñ beyān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 1). [imiş, -miş]*

Ṭālibā gel Ḥaḳḳı añla cümlede aʿyān **imiş**
Sī vü dü ḥarfle yüzinde ādemiñ beyān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 2). [imiş, -miş]*

Aḥsen-i taḳvīm dimiş Ḥaḳ çünki insān şānına
Nüsḫa-i kübrādır ādem farḳ eyleyen ʿirfān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 4). [imiş, -miş]*

Fātiḥa heft āyet oldu zülf ḳaşın kirpigin
Fehm idenler işbu sırrı mecmūʿuʾl- Ḳurʾān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 6). [imiş, -miş]*

Nām u pāk-i besmelede söylenir her rūz u şeb
Noḳṭa-ı sırrım ḳamu ḳalḳ bilmege ḥayvān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 8). [imiş, -miş]*

Ḥāḳ-i pāy-i Ḥaydara Derviş Sükūtī sür yüzüñ
İrgör çün z̲āt-ı Ḥaḳḳa seni ol merdān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 10). [imiş, -miş]*

ʿĀrif olan Ḥaḳ yoluna her vechile ṣādıḳ **imiş**
Cān u başıñ ḳıldı niṣ̲ār bezm-i ezel ʿāşıḳ **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 1). [imiş, -miş]*

ʿĀrif olan Ḥaḳ yoluna her vechile ṣādıḳ **imiş**
Cān u başıñ ḳıldı niṣ̲ār bezm-i ezel ʿāşıḳ **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 2). [imiş, -miş]*

ʿĀşıḳ olan z̲ikr-i Ḥaḳḳa meşġ̲ūl olup leyl ü nehār
Baḳmaz hele ṣaġ u ṣola Z̲evḳ-i Ḥaḳḳa lāyıḳ **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 4). [imiş, -miş]*

Lāyıḳ olan ṭoġru gider rāh-ı Ḥaḳḳa miṣ̲l-i nebī
Menzil alur rifʿatiyle üç semā fayıḳ **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 6). [imiş, -miş]*

Fayıḳ olan kenz-i ḫafī sırrına hem maḥrem olup
İrdi bugün Men ʿarefʿe ḳul-ı Resūl nāṭıḳ **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 8). [imiş, -miş]*

Nāṭıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳı ehl-i dile ḳıldı beyān
Cümle cihān añla güzel ṭopṭolu ol Ḫālıḳ **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 10). [imiş, -miş]*

Ḫāliḳ olan ḳullarına niʿmetini virdi ġanī
Şükr idelim ey Sükūtī cümleye Ḥaḳ rāẕıḳ **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 12). [imiş, -miş]*

Añlaġıl sen ṭālibā cümle bu ʿālem bir cān **imiş**
Aḥmediñ nūrundan ancaḳ ol bize iḥsān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 1). [imiş, -miş]*

Añlaġıl sen ṭālibā cümle bu ʿālem bir cān **imiş**
Aḥmediñ nūrundan ancaḳ ol bize iḥsān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 2). [imiş, -miş]*

İşbu sırra vāḳıf olan ne **imiş** her dem nizāʿ
Ḳahr-ı Luṭfu bir bilenler ol aṣıl insān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 3). [imiş, -miş]*

İşbu sırra vāḳıf olan ne **imiş** her dem nizāʿ
Ḳahr-ı Luṭfu bir bilenler ol aṣıl insān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 4). [imiş, -miş]*

Añlamazlar ẕāt-ı Ḥaḳḳı mürşide yol bulmayan
Kendüni ādem Ṣanur ol maʾnīde ḥayvān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 6). [imiş, -miş]*

Men ʿaref sırrına āgāh olmadı cāhil faḳīh
ʿİlmeyle maġrūr getirür ḫocası Şeyṭān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 8). [imiş, -miş]*

Ḥacc ile Ṣavm ṣalātıñ remzini fehm itmeyen
Beyt-i Ḥaḳḳı ḳanda bulur bī-baṢar nādān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 10). [imiş, -miş]*

Naḥnü aḳreb sırrını Derviş Sükūtī sen de bul
ʿĀrif-i billah olanlar vāṣıl-ı cānān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 12). [imiş, -miş]*

Tedbīr ile ṣanma olur her bir işim fermān **imiş**
Bezm-i ezel- taḳdīr olan emr-i Ḥudā pinhān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 1). [imiş, -miş]*

Tedbīr ile ṣanma olur her bir işim fermān **imiş**
Bezm-i ezel- taḳdīr olan emr-i Ḥudā pinhān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 2). [imiş, -miş]*

Levḥa ḳalem urduġu Ḥaḳ mümkīn degil bozmasın
Rūz-ı elest taḥrīr olan ḥükm-i ḳavī Sübḥān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 4). [imiş, -miş]*

Ḥaḳ ḥabībi itdi beyān ʿuṣṣāḳına bürhān ile
Fehm it bunu zāhid güzel cümlemize iʾlān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 6). [imiş, -miş]*

Emr-i nehiy ṭutmasan leyl ü nehār lāyıḳ ile
Kim ki ḳabūl itmez ise ṭutduġu yol yalan **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 8). [imiş, -miş]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübīn ṭālib-i Ḥaḳile ʿamel
Pend yeter bu Sükūtī ehl-i Ḥaḳḳa bürhān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 10). [imiş, -miş]*

Emr-i nehiy ṭutmasan leyl ü nehār lāyıḳ ile
Kim ki ḳabūl itmez **ise** ṭutduġu yol yalan imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 8). [ise, -se]*

Mülk-i beḳādan gelmişem dünyā baña zindān **imiş**
Sivā ḥükmü gerçe yalan gelen geçer kervān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 1). [imiş, -miş]*

Mülk-i beḳādan gelmişem dünyā baña zindān **imiş**
Sivā ḥükmü gerçe yalan gelen geçer kervān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 2). [imiş, -miş]*

Ol dost ile rūz-ı ezel ʿahdimizde s̱ābit ḳadem
Bu cihāna geldim nice iḳrārımız īmān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 4). [imiş, -miş]*

Ol dosta ben yār olalı kūh-ı ṣaḥrā gülşen baña
Yedi iḳlīm ḳamusı hep bāġ u cenān bostān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 6). [imiş, -miş]*

Evvel bezm-i elestde sāḳīler ṣundu o dem bir cām dolu
Cürʿāsından ol bādenin her kim içer mestān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 8). [imiş, -miş]*

Derviş Sükūtī ben gelmişem bu dünyāya gitmek içün
Bunda gelen durmaz gider cümle cihān mihmān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 10). [imiş, -miş]*

Derde düşen āh ider ol ʿaşḳile nālān **imiş**
Derd içinde ẕevḳi bulan ʿāşıḳa dermān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 1). [imiş, -miş]*

Derde düşen āh ider ol ʿaşḳile nālān **imiş**
Derd içinde ẕevḳi bulan ʿāşıḳa dermān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 2). [imiş, -miş]*

Miḫneti renc almadan Ẕevḳ bulup mesrūr olan
Derdine buldu devā ol ṣıḥḥati her ān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 4). [imiş, -miş]*

Bülbül-i şūrīdeler gör her ṣaḥrā feryād ider
Bir gül-i raʿnā içün biñ zār ile efġān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 6). [imiş, -miş]*

Nefsini idrāk idenler ẕāt-ı Ḥaḳḳa yol bulup
İrdiler esrār-ı ġayba rütbe-i ʿirfān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 8). [imiş, -miş]*

Cān niṣ̱ār ider ezelden Ḥaḳḳı bunda kim görür
Derd-mend Derviş Sükūtī her zamān ḳurbān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 10). [imiş, -miş]*

Her yerde Ḥaḳ ḥażır-ı nāẓır ṣanma anı nihān **imiş**
Çeşm-i baṢar rüʾyet ider günden ʿayān beyān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 1). [imiş, -miş]*

Her yerde Ḥaḳ ḥażır-ı nāẕır ṣanma anı nihān **imiş**
Çeşm-i baṢar rüʾyet ider günden ʿayān beyān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 2). [imiş, -miş]*

Küntü kenziñ gör baḥşını iṣbāt ider her vechle
Men ʿarefden ders oḳuyan her ṭālibi ʿirfān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 4). [imiş, -miş]*

Men reʾāni ḳul Resūl ḥüccet yeter her ʿāṣıḳa
Fehm eyleyen bu nuṭḳunu saliklere burhān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 6). [imiş, -miş]*

Naḥnü aḳreb āyetini Ḳurʾān ile itdi beyān
Ḥaḳdan yaḳın bir nesne yoḳ gözsüzlere pinhān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 8). [imiş, -miş]*

Ḥaḳ söylerim işit zāhid bu ḳulumuz burhān ile
Ḫilāf degil bu Sükūtī vaṣf itdiġi Sübḥān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 10). [imiş, -miş]*

Mürşid-i kāmil gözetgil elde fırṢat var **iken**
Tevbe telḳīniñ aḫẕ it eyle murādına ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 5). [iken, -ken]*

Bunda gelmekden ġaraż ne Rabbini bilmek **imiş**
Ḫiẕmetinde beẔl cān it kāmil insāna ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 3). [imiş, -miş]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister **isen** Derviş Sükūtī sen bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa ḳıl naẓar sen bunda seyrāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 9). [isen, -se, -ñ]*

Laʿl-i lebinden hemān ʿuṣṣāḳa virüp būseler
Aġlar **iken** rūz u şeb giryānım ider şimdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 8). [iken, -ken]*

Eyledim ʿaşḳıñla yā Rab cümle dünyādan firāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā ʿindimizde bir **imiş** bostān bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 2). [imiş, -miş]*

Müslim olmaz şol kişi kim āl-i ʿabāya ḳaṣd idip
Müʾmīn **isen** ey Sükūtī çal bugün küffāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 10). [isen, -se, -ñ]*

Ḫiẕmeti ḳıl şeyḫine sen her demi leyl ü nehār
Feyż-i himmet andan olur dinler **isen** bī-ḫilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 4). [isen, -se, -ñ]*

Ẕiynet-i dünyāya baḳma aldadır bir cāẕūdır
Virme göñlüñ bī-vefāya ʿāḳil **isen** itme ṣarf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 8). [isen, -se, -ñ]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl iden ʿaṣḳ **imiş** ʿuṣṣāḳını
Ceẕb ider ol kendi ẕātıñ her demi sulṭānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 7). [imiş, -miş]*

Elde **iken** cümle varım eyledi yaġmā-yı ʿaşḳ
Bu vücūdum maḥv ḳıldı gör nice ifnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 1). [iken, -ken]*

Pehlivān olmaḳ **imiş** çün nefsine maḳbūl bugün
ʿAskerī divler şeyāṭīn ḳırmaġa Ḥaydar gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 7). [imiş, -miş]*

Sırr-ı ʿaşḳı fāş itme Derviş Sükūtī sen bugün
Söyler **isen** iḫfā ile her demi bir cāna gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 12). [isen, -se, -ñ]*

Olursun ʿāleme sulṭān gedā **iken** bu dehr içre
Süleymān-ı zamān olduñ elinde hem ḳamu varıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 7). [iken, -ken]*

Bu vücūdum şehri yandı ṭutuşup külḫāne gel
ʿĀşıḳ **isen** vech-i yāre sen daḫı dīvāne gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 2). [isen, -se, -ñ]*

Mest **isen** bezm-i ezelden ṭālibā meyḫāne gel
Dest-i sāḳīden ḳadeḥ Ṣuñ her demi mestāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 1). [isen, -se, -ñ]*

Merd **isen** nefs ʿaskerine tīġ-ı Ḥaydarla yürü
Ḍarb ide gör virme fırṢat dīv ile şeyṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 9). [isen, -se, -ñ]*

Ṭālibā sen sür yüzüñ meydān-ı Saʿdīlere gel
ʿĀrif **isen** aç gözüñ erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 2). [isen, -se, -ñ]*

Hiç delḮl sezā olmaz **imiş** yolların bir daḫı çoḳ
ḌḮv şeyṭān seni ḳomaz hem dimār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 11). [imiş, -miş]*

Dinler **isen** Ṣeyḫ Sükūtī naẓmını her rūz u şeb
Rāh-ı Ḥaḳḳı itdi iẓhār añla gör maʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 15). [isen, -se, -ñ]*

Ḥaḳ yolunda ʿārif **iseñ** ey göñül gel ṣādıḳ ol
Açma sırrın herkese sen remz ile gel nāṭıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 1). [iseñ, -se, -ñ]*

Üç beş gün içün geldim **ise** bu fānī dehre
ʿÖmrüm daḫı āḫir olup gitmege cānān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 3). [ise, -se]*

Böyle **iken** ẕāt-ı pākın cevher-i aṢlı ḳadīm
Ya niçün ḳaṣd itdi saña Ḫāricī devrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 5). [iken, -ken]*

Olmuş **iken** cümle nās āb u Fırāt hem mübāḥ
Maẓbūṭ itdi Ṣu yerin hep ehl-i ṭuġyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 11). [iken, -ken]*

Bir Zamān bezm-i elestde yār ile men dost **idim**
Bu fenā dārına geldim olmuşum bīgāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 3). [idim, -di, -m]*

Ḳalmaz **imiş** ey Sükūtī hiç maraż şol kimsede
Kendüsini yoḳ bilene Ḥaḳḳı daḫı vār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 9). [imiş, -miş]*

Ḥaḳ yolunu ister **isen** Ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevḥīde
Saʿy idegil gice gündüz ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 1). [isen, -se, -ñ]*

Sükūtī kem-ter bir gedā ṭālib **isen** rāh-ı Ḥudā
Ẕikr it Ḥaḳḳı sen dāʾimā gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 9). [isen, -se, -ñ]*

Murādın Ḥaḳ **ise** ey cān ola gör mürşide ṭālib
Açar ol dīde-i cānıñ iresin ẕāt-ı Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 7). [ise, -se]*

Şefāʿat ḫāk-i pāyinden nola olmaz **ise** bir gün
Sükûti mücrimiñ ḥāl cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 15). [ise, -se]*

Menziliñ ḳurb **iken** zāhid düşme yabāna
Ḥaḳḳı añla sendedir bil gezme ṣaḳın her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 1). [iken, -ken]*

Fırṣatıñ var **iken** ġayret ide gör
Bir şeyḫe bīʾat it kāmil üstada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 23). [iken, -ken]*

Terkini ura gel ölmezden evvel
Ḥaḳ **ise** murādıñ dünyā ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 6). [ise, -se]*

Ḥubb-ı sivā cümle yalan fānī **imiş** mülk-i cihān
Kimse ḳalmaz bunda gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 3). [imiş, -miş]*

Aḥmedle ezel birlikte **idi** gelmesi oldu yaḳın
Bir ḳaṭre Ṣudan buldu vücūd nüsḫā-i kübrā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 3). [idi, -di]*

Ṭavāfda **iken** maderi çün cemāl o dem itdi ẓuhūr
Doġdu cihān ʿālemine kāʾbe-i ʿulyā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 5). [iken, -ken]*

Muṣṭafāya ümmet **isen** şerʿ-i pākın ṭut ḳavī
Murtażā devrāne gel bulmaḳ dilerseñ devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 3). [isen, -se, -ñ]*

Ẕevḳ-i Ḥaḳḳa irdin **ise** vaḥdete eyle naẓar
Keşret-i dünyāya baḳma aldadır nefsin seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 9). [ise, -se]*

Sen seni bil ṭālibā gel ister **isen** seni
Zümre-i ʿirfāna gel gir bulmaḳ dilersen sen anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 1). [isen, -se, -ñ]*

Ḳuru ġavġā **imiş** taḫt-ı Süleymān mülkünü neyler
Olar geçmiş cān u başdan niderler bunda dʾavāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 3). [imiş, -miş]*

Murādıñ Ḥaḳ **ise** zāhid iriş bir kāmil insāna
Seniñ ḳalbini pāk eyler göresin ol dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 5). [ise, -se]*

Ẓulmetde **idi** cümle cihān gelmeden ol ḫātem-i nebī
İtdi ẓuhūr ḳıldı żiyā iḳlīmi heft māhveşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 3). [idi, -di]*

Ḥarb-ı ḳıtāl eyler **idi** divler ile bir çoḳ zamān
Süleymān nebiyye irdi ḫafī imdādına bir er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 11). [idi, -di]*

Envār-ı nebī ḳandilde **iken** nūr-ı ʿAlī itdi cevāb
Cibrīl-i Emīne mürşid olup erbāb-ı hüner ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 9). [iken, -ken]*

Evṣāfını söyler **isem** Derviş Sükūtī her dāʾimā
Fehm iyledim lāyıḳıyla her devrile ekber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 19). [isem, -se, -m]*

Sükūtī zaʿyını ḳo elinde var **iken** fırṣat
İriş bir kāmil insāna göresin bunda Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 9). [iken, -ken]*

Ḳıl ʿibādet eyle ṣāyım ey Sükūtī her müdām
İster **isen** rūz-ı maḥşer Ṣunalar cām kevs̱eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 14). [isen, -se, -ñ]*

Ṭālibā gel ister **isen** bunda şeyḫ-i kāmilīñ
Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿAbādandır ol gürūha daḫilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 1). [isen, -se, -ñ]*

Mīr **iken** işbu fenāyı terk idip biʾ cümleten
Salīk-i Ḥaḳ bāḳī oldu küllīsin virdi fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 3). [iken, -ken]*

Himmete muḥtāc **idi** bu luṭf idip Rabbüʾl- mennān
Çeşm-i nev ḥamdulillah ʿaşḳ ile oldu revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 1). [idi, -di]*

Mez̲heb-i pāk dīn ü mübīn şerʿ Resūl günden ʿayān
Kim ki ḳabūl itmez **ise** anlara aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 4). [ise, -se]*

Bilürken bu fenā mülkin beḳāsı yoḳ **imiş** aṢlı
Niçün böyle göñül virdin behey ṭālib yalan dünya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 1). [imiş, -miş]*

Meslek-i Ḥaḳ ḳadri **idi** şāh Geylān bendesi
Ẕikr-i cehri iştiġāli rūz u şeb eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 7). [idi, -di]*

Bilmez **iken** dīn ü millet kimden olur yā s̱evāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feth ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 1). [iken, -ken]*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ile ʿaṭā her ne **ise** varidat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 6). [ise, -se]*

Zāhidā gel ister **isen** sen de bulasın necāt
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā eyle Ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 1). [isen, -se, -ñ]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar **isen** sen bugün
Sāʾir eşḫāline baḳma bunu söyler her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 9). [isen, -se, -ñ]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister **isen** ʿirfān ile ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 1). [isen, -se, -ñ]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her Zamān
ʿĀşıḳ **isen** gel bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 4). [isen, -se, -ñ]*

Bir noḳṭa-ı müphem **idi** kimse anı fehm itmedi
Vechine urdu niḳāb eksilmeye nice aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 7). [idi, -di]*

Kurʾānı ol nāṭıḳ **idi** ẕikr ider hep cehrile
Ehl-i müfesser taṢdīḳ idip ḳıldılar eşʿār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 15). [idi, -di]*

Oldum ki Süleymān divler elinde maġlūpda **idi**
İmdāda nihān irdi o dem ḳatl eyleyen esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 11). [idi, -di]*

Derviş Sükūtī ister **isen** rūz-ı leyāl ḥażret-i şāhı
ʿAşḳile gel sen daḫı başını eyle niṯār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 15). [isen, -se, -ñ]*

Aḥmed ile bezm-i ezel miṣbāḥ-ı ḳandilde **idi**
Geldi cihān ʿālemine ṣāfī bir envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 3). [idi, -di]*

Ḥaḳ **ise** zāhid murādıñ ir erenler bezmine
Pendini ṭut bu Sükūtī Dervişiñ Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 11). [ise, -se]*

Yoḳ vücūdu māsivānıñ ṭālibā virme göñül
Terk idip gel ister **isen** açıla gözden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 6). [isen, -se, -ñ]*

İnler **idim** her seḥerler ḳan gelince dīdeme
Ḥasret oldum uyḳuya ben yoḳ meded aġyāre *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 5). [idim, -di, -m]*

ʿArşla kürsī levḥ-i ḳalemle sebʿ u semavāt rūy-ı Zemīni
Heşt-ü cinān u nār-ı ceḥennemiñ ism yoḳ **iken** ḳılmaḳ icabet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 10). [iken, -ken]*

Ḫātem-i nebīdir cümle Resūlʾden gelmiş maḳdem işbu cihāna
Resmen muʾaḫḫir gelmiş **ise** de ẕāt-ı ḳadīmden ḳılmış ʿalāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 8). [ise, -se]*

Mevlām seniñ cemāline ʿāşıḳların ḫayrān **imiş**
İrgör bizi kemāline lāyıḳ olan ʿirfān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 1). [imiş, -miş]*

Mevlām seniñ cemāline ʿāşıḳların ḫayrān **imiş**
İrgör bizi kemāline lāyıḳ olan ʿirfān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 2). [imiş, -miş]*

Ḫub-ı sivā olmayalım nefs baḥrına dalmayalım
Benlik-i nifāḳda ḳalmayalım nāre bāʿīṯ evṭān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 4). [imiş, -miş]*

ʿAşḳ yolunu göster bize āsān eyle varım size
Her yoḳuşu sen ḳıl düze senden kerem iḥsān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 6). [imiş, -miş]*

Meydān seniñ devrān seniñ her ḥāliyle cihān seniñ
Bu varlıġım her ān seniñ bildim ki cümle cānān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 8). [imiş, -miş]*

ʿĀriyyetdir bu cismimiz her dil oḳur bu ismimiz
Derviş Sükūtī her resmimiz tebdīl olur yalān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 10). [imiş, -miş]*

Maʿden-i ḫāki anıñ cevher **idi** bezm-i elestden
Nūr-ı ʿAlī nūr olmuş **idi** cism-i pākı her bir cihetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 1). [idi, -di]*

Maʿden-i ḫāki anıñ cevher **idi** bezm-i elestden
Nūr-ı ʿAlī nūr olmuş **idi** cism-i pākı her bir cihetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 2). [idi, -di]*

Bu dünyāda neler çekdim vefāsı yoḳ **imiş** aṣlā
Şikāyet eylemem Ḥaḳdan ne itse baña sulṭānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 5). [imiş, -miş]*

Ẓāhir ʿilmini ekersen bildin **ise** vāʿiẓā
Bāṭınıñ hiç bilmedinse Ṣarf-ı cehl dirler saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 1). [ise, -se]*

Bu ḫarāb olmuş derūnum taʾmīre muḥtāc **iken**
Ḳıldı ābād her cihetden ʿadl ile her ān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 5). [iken, -ken]*

Ḥiẕmetinde beẔl-i cān itmiş Sükūtī bir ġarīb
Ḳaṭre **iken** baḥre irdi bir ʿaẓīm ʿummān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 10). [iken, -ken]*

Ehl-i tecrīd **idi** kendi bu fenāyı terk idüp
Baḳmadı evlād-ı ʿıyāle dünyādan oldu reha *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 5). [idi, -di]*

Ṣunsa raḳīb sükkeri bal her demi cevher ḳadeḥ
Zehr-i mārdır içme Ṣaḳın virir **ise** her Ṣabaḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 8, Mısra 2). [ise, -se]*

Çeşm-i ʿamā ḳanda görsün nitekim ḫayvān **imiş**
Cān gözünü açа gör kim sende bil Sübḥān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 15, Mısra 1). [imiş, -miş]*

Çeşm-i ʿamā ḳanda görsün nitekim ḫayvān **imiş**
Cān gözünü açа gör kim sende bil Sübḥān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 15, Mısra 2). [imiş, -miş]*

Şeyḫ-i kāmil maġz-ı Ḳurʾān dinler **isen** şeyḫ u şāb
Ders-i kitābdan baḥs ider ol saña bu ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 13). [isen, -se, -ñ]*

Pendini ṭut bu Sükūtī kem-terin sen bī-riyā
Nefsini bil Ḥaḳḳı añla ister **isen** ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 18). [isen, -se, -ñ]*

Bilür **iken** ceddi kimdür hem anıñ yā maderi
Hiç terāḥḥum itmez oldu bunlara āḫir biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 21). [iken, -ken]*

FırṢatıñ var **iken** elde sermāye
Aç göẔün her demi Mevlāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 11). [iken, -ken]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānʾda bir ulu sulṭān **idi**
Sözlerimiz eneʾl Ḥaḳ ʿāşıḳa bürhān **idi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 5). [idi, -di]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānʾda bir ulu sulṭān **idi**
Sözlerimiz eneʾl Ḥaḳ ʿāşıḳa bürhān **idi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 6). [idi, -di]*

Men ʿaref dersin her dem ḥāfıẓ-ı Ḳurʾān **idi**
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 7). [idi, -di]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına irmiş **idi**
Bezm-i ḳuds-i evliyālar zümresin görmüş **idi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 13). [idi, -di]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına irmiş **idi**
Bezm-i ḳuds-i evliyālar zümresin görmüş **idi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 14). [idi, -di]*

Līmaʾallah mektebinde dersini düzmüş **idi**
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫ-i Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 15). [idi, -di]*

Ḫācet içün dergāhına gelmiş olsa bir gedā
Müşkülin ḥāl eyler **idi** anlarıñ hep dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 22). [idi, -di]*

Bunca şehre Saʿdiyānda ol **idi** gerçe ulu
Bir nice çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 9). [idi, -di]*

Ḥamdulillah ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ ḳudreti oldu ʿayān
Bezm-i ervāḥ-ı ezelde sır **iken** oldu nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 2). [iken, -ken]*

Bunca şehre Saʿdiyānda ol **idi** gerçe ulu
Bir nice çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 9). [idi, -di]*

Görünür maḥşerde ḳıyāmet güni
Aḫlaḳı ne **ise** gir ol ṭüni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 64). [ise, -se]*

Ādem ü Ḥavvā melāʾik yoḳ **iken** ins ü cin
Nūr-ı pākın ḳandil içre ʿāleme virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 3). [iken, -ken]*

Gel imām Ẕeyneʾl-ʿAbāya ḳıl muḥabbet cān ile
Çek elin bu māsivādan ʿāşıḳ **isen** dīdeñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 4). [isen, -se, -ñ]*

Gel imām ʿAlī Rıżānıñ rāhını ṭut cān ile
İster **isen** dāʾimā sen bulasın dīdār leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 4). [isen, -se, -ñ]*

Küntü kenze kim ki irer maẓhar-ı ʿirfān **imiş**
Ḥaḳḳı her yerde görür ol bī-cihet seyrān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 1). [imiş, -miş]*

Küntü kenze kim ki irer maẓhar-ı ʿirfān **imiş**
Ḥaḳḳı her yerde görür ol bī-cihet seyrān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 2). [imiş, -miş]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ her kim oldu bendesi
Bu cihānda bil anı sen cümlede sulṭān **imiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 4). [imiş, -miş]*

Kes̲ret-i dünyādan olmak ister **isen** ḫalāṣ
Ḫānḳāh-ı enbiyāya gel bugün ʾām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 1). [isen, -se, -ñ]*

Gel Taḳīniñ dāmeni ṭut ister **isen** zāhidā
Sende ol āgāh bu sırra cümle iḫvān itdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 3). [isen, -se, -ñ]*

Bāḳır imām rāhına her kim itdi cān niṣ̲ār
Bildi taḥḳīḳ bu cihānda kim **imiş** ol ẕāt-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 4). [imiş, -miş]*

Ṣoḥbetimiz Ḥaḳ bizim dinler **iseñ** zāhidā
Fehm ide gör nuṭḳumuzu tā olasın āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 1). [iseñ, -se, -ñ]*

ʿAşıḳ **isen** ṭut Sükūtī pendini
Maşūḳ ile zevḳ idesin dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 13). [isen, -se, -ñ]*

Mū-ı rīşim oldu beyāż cismimize **irdi** fenā
Dār-ı beḳā vaḳit gelüp göçmek içün her ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 9). [irdi, -di]*

ʿ**ibād:** *Kullar.*

Fülkünü Ṣalmış nihāyet baḥr-ı girdāba bugün
Berzaḫa uġrar ne çāre ġarḳ ider bunca ʿ**ibād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 8). [ʿibād,]*

ʿ**ibādāt:** *İbadetler.*

Seḥerde ḳıl ʿ**ibādātı** irişür Ḥaḳ hidāyete
ʿAyān olur ẕātı uyan uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 13). [ʿibādātı, -ı]*

Berzaḫ iliñ geçmek içün rehber gerek her ṭālibā
Sende riyāẕāt ḳıl ḳavī eyle ʿ**ibādāt** ṭut oruç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 10). [ʿibādāt,]*

ʿ**ibādet:** *Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.*

Riyā ile ṣaḳın itme ʿ**ibādet** bunda her dāʾim
Muṣaffā ile dil mülkin seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 7). [ʿibādet,]*

Sülüke itmedim ġayret īcābınca ṭarīḳatda
ʿİbādetde ḳuṣūrum çoḳ bilür Ḥaḳ idemem maʾẕūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 4). [ʿibādetde, -de]*

Ṣanmañız Ḥaḳḳa ʿ**ibādet** itmeyiz biz zāhidā
Her seḥer ẕikrile dāʾim bunda oldu muʾtādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 5). [ʿibādet,]*

Ġarīb bir ḳul günāhkārım ʿ**ibādet** yoḳ hiç eẕkārım
Miṣāl-i ʿandelīb-zārım meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 9). [ʿibādet,]*

Ḳıl ʿ**ibādet** eyle ṣāyım ey Sükūtī her müdām
İster isen rūz-ı maḥşer Ṣunalar cām kevṣeri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 13). [ʿibādet,]*

Ḫudānıñ maḳṢūdu ancaḳ bu ʿālemi yaratmaḳdan
Ḥaḳḳı bilmek virilmek ʿ**ibādetden** daḫı yekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 6). [ʿibādetden, -den]*

ʿ**ibāret:** *-den meydana gelmiş.*

yaʿnī Ḥaḳ içün degil bütün bütüne dünyālarını ẕevḳ-i ṣefā ile geçmekden ʿ**ibāretdir**
anıñçün bu faḳire daḫı mesmūʾmız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 11). [ʿibāretdir, -dir]*

Bir desiseden ʿ**ibāret** nev-be-nev ḳanūn īcād
Ẕabṭ-ı Rabṭa bu ʿālem māl-ı mülkün her ne var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 9). [ʿibāret,]*

Laʾl-i rümmāndan ʿ**ibāret** yaʿnī südyān u Ẕenān
Ḫoş ġıdālar bundan oldu cemʿ Ṣıbyāna ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 9). [ʿibāret,]*

Dehre gelmekden ʿ**ibāret** Ḥaḳḳı bulup anlamaḳ
Kim ki fehm ider Sükūtī iylemez daʿvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 17). [ʿibāret,]*

iblīs: *İblis, şeytan.*

geldi ki sebebi nār-ı dūzaḫ biz olmayalım ve bundan māʾadā sāʾir-i ṭarīḳat ehline
sirāyet ider ancaḳ böyle fīʾl-i ḳabīḥa içtisār iden kimseler **iblīsden** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 24). [iblīsden, -den]*

Menzilinden sāliki Ḥaḳ yolların kesmek diler
İblīs-i merdūda tābi Ḥaḳḳa iḳrār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 4). [iblīs-i, -i]*

ibn: *Oğul, velet, zade, ferzend.*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ḳalbi ḳıldı ḫarāb
Ol Ḥasan **ibn-i** ʿAlī dir nūr-ı cism-i enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 4). [ibn-i, --i]*

Ol Ḥasan **ibn-i** ʿAlī serdār-ı şāh-ı evliyā
Vāriṣ-i Aḥmed Nebī hem şāh Ḥüseyn-i Kerbelādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 3). [ibn-i, --i]*

Ol Ḥasan **ibn-i** ʿAlīniñ ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Her murāda nāʾil oldum bil Ḥüseyn-i Kerbelādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 3). [ibn-i, --i]*

ʿAsker **ibn** ü Nāḳīden ṭoġdu burc-ı evliyā
Mehdi-i Ṣāḥib Muḥammed hem livāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 15). [ibn,]*

Biz Ḥasan **ibn-i** ʿAlīniñ ḳulu olduḳ tā ezel
Ehl-i beyt-i Muṣṭafādan umarız enʾām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 5). [ibn-i, --i]*

Şāh Ḥasan **ibn-i** ʿAlīniñ rāhına cān baş fedā
Hem Ḥüseyn-i Kerbelādır şems-i māhıñ envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 3). [ibn-i, --i]*

Cevher-i yektāyım ki maʿdenim şāh-i Necef
Ḥaydar **ibn-i** Ṭālibiñ ben sāyesinde kān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 6). [ibn-i, --i]*

Ḳıldı şehid **ibn-i** Yezīd bunları biñ cevr ile
Düşmānı āl-i Resūl fitne-i aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 11). [ibn-i, --i]*

ibn ẕiyād: *Ubeydullah bin Ziyâd, Kûfe valisi'dir. Hz. Hüseyin'in Kûfe'ye gelmesini engellemek için adam göndermiştir. Bunun üzerine Hz. Hüseyin'i Kerbela'da konaklamaya zorlamışlardır. Ardından Ömer Bin Sa'd komutasındaki orduyla Hz. Hüseyin ve aile fertlerini katletmişlerdir II Zalim, kafir.*

Ḳıldı şehid Şāh Ḥüseyni ẓulmiyle ol ḳaltabān
İbn Ẕiyād bir münāfiḳ düşmān her bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 10). [ibn ẕiyād,]*

ibn-i ʿalī: *Hz. Ali'nin oğlu.*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ol Ḥasan **ibn-i ʿAlī**
Pāre pāre cism-i pākın ḳıldı bir ġaddār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 3). [ibn-i ʿalī,]*

Virdi Ḥasan **ibn-i ʿAlī** şāh-ı cihāna Zehri
Ḳavm-i Yezīd Ḫāricīden ḳatl-i eşrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 7). [ibn-i ʿalī,]*

Ol Ḥasan **ibn-i ʿAlīdir** zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseynī şāh şehid-i Kerbelāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 5). [ibn-i ʿalīdir, -dir]*

Ol Ḥasan **ibn-i ʿAlīdir** Pādişāh-ı lā-yezāl
Hem Ḥüseyn şāh-ı şehid-i Kerbelādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 3). [ibn-i ʿalīdir, -dir]*

ʿAskeri **ibn-i ʿAlīdir** hem şehinşāh-ı ʿArab
Ḥüccet-i ḲaṢım Muḥammed Ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 13). [ibn-i ʿalīdir, -dir]*

ibn-i ʿamm: *Amca oğlu. Hz. Muhammed'in amca oğlu. || Hz. Ali.*

Naḳd-i cān itdim fedāya Muṣṭafānıñ ʿaşḳına
Hem Resūlüñ **ibn-i ʿamm-ı** Murtażānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 2). [ibn-i ʿamm-ı, -ı]*

İbn-i ʿamm-ı Ḥaydara hem laḥmüke laḥm dedi
Hem dimişdir nūr-ı vāḥid şānına yā Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 3). [ibn-i ʿamm-ı,]*

İbn-i ʿamm-ı Murtażanıñ nūrudur bu şems ü māh
Vech-i nūruñ ẕerresinden geldi yüz biñ evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 11). [ibn-i ʿamm-ı,]*

ibn-i bākır: *İmam Muhammed el-Bakır'ın oğlu (İmam Cafer).*

Caʿfer **ibn-i Bāḳır** oldu cümleniñ sulṭānı hem
Bāb-ı luṭfuñ umarız derdlere dāʾim şifa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 5). [ibn-i bāḳır,]*

ibn-i edhem: *Bir hükümdarken tacını, tahtını terk edip tüm mal varlığını bağışlayarak kendini ibadete veren İbrahim bin Edhem (ö. 161/778?).*

İbn-i Edhem bunda terk itdi varıñ
Kūh Ṣaḥrā gezdi ʿüryān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 11). [ibn-i edhem,]*

Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin eyledi diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 12). [ibn-i edhem,]*

Ṭarīḳat-ı Çeştī īcād idip tezyīn-i aʾlāda
Ki zirā **ibn-i Edhem** ulaşur nesl-i bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 48). [ibn-i edhem,]*

Terk eyledi **ibn-i Edhem** tāc u taḫtıñ Ḥaḳ yoluna
Bir ḥabbeye muḥtāc olup ʿuryāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 7). [ibn-i edhem,]*

ibn-i harūn: *Beşinci Abbasi halifesi Harun Reşid'in oğlu. (Memun).*

İbn-i Harūn māh ṣāʾim engüre Ẕehir ḳatup
Virdi İmām Ṣāh Rıżāya ʿaşḳ-ı pākımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 11). [ibn-i harūn,]*

ibn-i mülcem: *İbn-i Mülcem. (İbn-i Mülcem, Hz. Ali'yi (a.s.) namaz esnasında zehirli hançerle öldüren kişi.).*

Zehr ḫançerle urupdur **ibn-i Mülcem** āşikār
Ṭutdı emrini münāfıḳ girdi şāhıñ ḳanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 3). [ibn-i mülcem,]*

ibn-i süfyān: *Süfyani oğulları, Emeviler.*

Tā ḳıyāmet ḥaşr olunca ey Sükūtī rūz u şeb
Lāʿnet eyle **ibn-i Süfyān** cānına īmānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 14). [ibn-i süfyān,]*

Laʿnet olsun **ibn-i Süfyān** ḫāricīniñ cānına
Ḳaṣd ḳıldı bunda çünki ol şāh-ı merdānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 1). [ibn-i süfyān,]*

ibn-i süfyān: *Süfyān: Ebu Süfyan bin Harb, Mekke'nin fethi sırasında Müslüman olmuş olan sahabi. Tam adı "Ebu Süfyan Sahr bin Harb bin Ümeyye"dir. 561 yılında Mekke'de doğdu. Babası Kureyş'in ileri gelenlerinden Harb bin Ümeyye, annesi de Safiyye bint Hazn'dı. Asıl adı Sahr'dır.*

Her ġazāda **ibn-i Süfyān** ʿAskerīn alma dile
Şām civārı meydānında anlaġıl Ḥaydar murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 7). [ibn-i süfyān,]*

Ḥayy ü bāḳī bī-zevālsin pādişāh-ı baḥr ü ber
Fehm-i Nāḳış **ibn-i Süfyān** bī-edeb ḳavm-i cühūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 12). [ibn-i süfyān,]*

İbn-i Süfyān leşkerile Şām civārında o dem
Ḥaydar ile cenk iderken urdular bed-kāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 7). [ibn-i süfyān,]*

ibrāhīm: *Hazreti İbrahim: Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın "Halil" yani "dost" olarak buyurduğu, Nemrut'la olan mücadelesi, Kâbe'yi inşa etmesi ve bilhassa ateşe atılması yönüyle klasik şiire konu edilen İbrahim peygamber.*

Ḥażret-i Ḥūd kāh Ṣaliḥ **İbrāhīm** İsḥāḳ ile
İsmāʾilim ḳurbān oldu Ḥaḳ içün evlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 7). [ibrāhīm,]*

Bulardan Hūd hemān Ṣāliḥ velādet itdi **İbrāhīm**
Hem İsmāʾil ile İsḥāḳ bu yolda cān fedā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 7). [ibrāhīm,]*

ibrāhim desūḳī: *İbrahim Desûki, tam adıyla Burhânüddîn İbrahim bin Ebu'l-Mecd Abdülazîz ed-Desûki, Mısırlı Arap mutasavvıf, Desûkiyye tarikatının kurucusu.*

Şeref-i sādātdan **İbrāhim Desūḳī** nesl-i peyġamber
Cemāl-i āfitābıñdan münevverdir yedi aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 31). [ibrāhim desūḳī,]*

ibrāhim edhem: *Taç ve tahtını terk ederek fakrı tercih eden İbrahim b. Edhem.*

Terk itdi taḫtını **İbrāhim Edhem**
İtdi sefer gezdi kūh-ı Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 7). [ibrāhim edhem,]*

ʿ**ibret:** *(Ar.) Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḫtını ger virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿ**ibret** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 8). [ʿibret,]*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḫtını ger virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿ**ibret** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 8). [ʿibret,]*

Bunca şāhlar gelüp durmayup göçdü
ʿİbret al anlardan düşme cihada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 20). [ʿibret,]*

ʿ**ibret al-:** *(Olan bir şeyden) Kendi payına bir ders çıkarmak.*

Muṣṭafāya ümmet olan evliyāya ḫizmet ḳılan
Bu meydānda ʿ**ibret alan** zikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 8). [ʿibret alan, -an]*

ibtidā: *(Ar.) Başlama, başlangıç.*

Evvel āḫir bunlar oldu pādişāh-ı lā-yezāl
Dostluġuna Ḥaḳḳ yaratdı bu cihānı **ibtidā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 14). [ibtidā,]*

Elif Allāh ism-i pākiyle kelāmım **ibtidā**
Be bize bürhān yeter nuṭḳ-ı ḥabīb-i kibriyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 1). [ibtidā,]*

Āġāz idelim nuṭḳumuza **ibtidā**
Rāh-ı Ḥaḳḳı şerḥ idelim sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 1). [ibtidā,]*

Kendi şeklinde yaratdı Ādemi Ḥaḳ **ibtidā**
Virdi revnaḳ-ı ḥüsnüne hem oldu ʿālem dilberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 5). [ibtidā,]*

Ṣūrete geldi bu demde ḳalmadı bir şey nihān
Anıñçün bu bināya ḳıldı ġāyet **ibtidā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 4). [ibtidā,]*

ibtidā ḳıl-: *Başlamak, başlatmak.*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek içün işbu bir ḳaṭʿa zīr ü bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına **ibtidā ḳılındı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 14). [ibtidā ḳılındı, -ın, -dı]*

iç: *Gönül, kalp, yürek, vicdan.*

Naẓmile Derviş Sükūtī aḥvāl-i ḳalb baḥs ider
Ḳalb **içinde** maḫzen-i Ḥaḳ münkire Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 14). [içinde, -in, -de]*

Ṣāfī itmeden bu ḳalbi feṯḥ olunmaz bunda bāb
Pāk ide gör **iç** yüẔini refʿ ola dilden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 2). [iç,]*

Bu endīşem ne ḥikmetdir bu ʿālemi ider ifād
Beni bir dem ḳomaz raḥat **içimde** Ẕār olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 4). [içimde, -im, -de]*

Yedi deryā ḳamu ırmaḳ bu cismim pāk idemezler
İçim ṭaşım ḥabāşetle bu ḫalḳdan olmuşum mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 12). [içim, -(i)m]*

Virir ziynet ne ḥikmetdir bu cismine nezāketle
İçin ḥırş ġażāb ile tamāmen ḳaplamış ʿasker *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 4). [için, -in]*

Derviş Sükūtī Ḥaḳ ʿayān Ṣanma bugün anı nihān
Ḳalb **içinde** ṭutmuş mekān iẓʾān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 14). [içinde, -in, -de]*

İçin ṭaşın silip pāk it ki nesne ḳalmaya aṣlā
Tecellī eyleye ol dem derūnunda seniñ yāriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 5). [için, -in]*

Ḳomaz endīşeden ḫalī **içimde** nefs-i emmāre
Meger ıṣlāḥ ide bir gün terāḥūm ḳılsa ol Raḥīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 3). [içimde, -im, -de]*

İçim ṭaşıma kibrile kin hem daḫı bunca nifāḳ
Ḥırş-ı ġażabı ḳıldı ʿaṭā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 3). [içim, -(i)m]*

<u>iç:</u> *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak II içmek.*

Cām-ı Ṣahbā-yı ezelden **içmiş** isen sen eger
Naʾra-i ʿaşḳı hemān ur ṭurmayup meydān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 3). [içmiş, -miş]*

Ẕevḳ-yāb olmuş şu dil ki cürʿasından nūş ider
Rūz-ı bezm tā elestden **içeniñ** ḥāli feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 4). [içeniñ, -e, -nin]*

Ẕiynet-i dünyāya māʾil ẕevḳ-i Ḥaḳ bilmez nedir
İçmemiş bezm-i elestden devr iden elde ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 6). [içmemiş, -me, -miş]*

Laʿl-i ḥamrāyı **içenler** bezm-i sāḳīden bugün
Bādeniñ keyfi elestden ẕevḳ-i cinān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 3). [içenler, -en, -ler]*

Seniñ ʿaşḳına her kim ki düşenler devr ider elde
Ṣarāb-ı laʿl-i engürüñ **içenlerde** ḫumār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 4). [içenlerde, -en, -ler, -de]*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ḳurulmuş sāḳiyā meclis
Ḳadeḥler devr ider elde **içerler** Ṣāfīyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 2). [içerler, -e, -r, -ler]*

Evvel bezm-i elestde sāḳīler şundu o dem bir cām dolu
Cürʿāsından ol bādenin her kim **içer** mestān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 8). [içer, -er]*

ʿÖmrüñ gelüp durmaz geçer evrāḳ gibi seni biçer
Bu şerbetden herkez **içer** ḳadası çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 8). [içer, -er]*

Sāḳīyā lebrīz ḳadeḥ şuñ ṣāfī bir cām gerek
İçelim tā mest olunca ṣubḥ ile her Ṣām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 2). [içelim, -e, -lim]*

Ḳaṭre-i ʿaşḳıñ ṣarābıñ tā ezelden **içeli**
Bilmezem geldim bu ʿālem ḫalḳına mestāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 5). [içeli, -eli]*

Velī ʿaşḳ-ı ilāhīniñ deli dīvānesiyim ben
Ṣarāb-ı ʿaşḳını **içmiş** nice mestānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 2). [içmiş, -miş]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan olmuşum dīvāne men
Laʿl-i ḥamrā-yı ezelden **içmişim** me<u>s</u>tāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 2). [içmişim, -miş, -(i)m]*

Üç yüz iki tariḫinde żam idip hem de hezār 1302
Şuyun **içe** ey Sükūtī kim bunda mürūr mart 17 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 18). [içe, -e]*

Gerçe cāmiʿ eṭrāfında çaġlayup Şūyu aḳar
Bir ḥayāt olur **içenler** maʿnīde cennāt-ı ḫūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 16). [içenler, -en, -ler]*

Sürdüler elmās ḳadeḥler meclisinde her müdām
Bāde-i engür şarābıñ **içdiler** bir çoḳ ġanī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 14). [içdiler, -di, -ler]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına gel **iç** dilersen ṭālibā bir ṣu
Derūnuñ nev ḥayāt bulur gerek dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 11). [iç,]*

Ṣunsa raḳīb sükkeri bal her demi cevher ḳadeḥ
Zehr-i mārdır **içme** Ṣaḳın virir ise her Ṣabaḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 8, Mısra 2). [içme, -me]*

ʿAşḳ şarābıñ **içmeyenler** ḳalb evi itmez ṭulūʿ
Ḥabs ider ervāḥ-ı dilde Ẕengi kār itmez şümūʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 20, Mısra 1). [içmeyenler, -me, -y, -en, -ler]*

Teslīm ol bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa bugün
Şifālar şerbetiñ **içersin** gülgūn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 18). [içersin, -er, -sin]*

Bāb-ı luṭfunda gedā ol sāyesinde bul feraḥ
İç şarāb-ı kevşerinden her seḥerler bir ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 2). [iç,]*

iç: *"İçinde, arasında".*

Cin şeyṭān melek
Bu ḫalḳıñ **iç** vücūdunda ʿadāletle ḳodu bir şāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 24). [iç,]*

olduġu ḥālde cānlarına ziyādesiyle eşʾāb ü düşvār gele ḥabaḳından māʾide **içlerinde**
baʿżı mübtedi ehl-i ṭarīḳ bulunmaġıyla ḥayrete düçār olup ḍalāletde ḳalmālarına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 19). [içlerinde, -ler, -in, -de]*

Manẓar-ı Ḥaḳ ḳalb **içine** pāk ide gör sen anı
Taḫtgāhıñ anda ḳurmuş itme Ṣaḳın sen ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 7). [içine, --i, --n, --e]*

Ḫams evḳātı gözetgil emr-i Ḥaḳḳı ṭut ḳavī
Ḳabr **içinde** ola āsān hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 8). [içinde, -in, -de]*

Şānına taḫḳīḳ buyurduñ ol ʿAlī bin Ṭālibiñ
Sūre-i Ḳurʾān **içinde** hel atā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 4). [içinde, -i, -n, -de]*

Naḫnü aḳreb sırrını hem zāhidā fehm itmedi
Cehl **içinde** ḳaldı muṭlaḳ almadı Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 6). [içinde, -in, -de]*

Aḥsen-i taḳvīmle īcād eyledi ol Ḥaḳ seni
Ḳurdu taḥtıñ ḳalb **içinde** dāʾimā eyler ḳuʾūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 6). [içinde, -i, -n, -de]*

Ferhād daḫı bunca Zamān dağlar **içinde** dolaşıb
Aġlar ḳatı Şīrīn için başını ġavġālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 3). [içinde, -in, -de]*

Derde düşen āh ider ol ʿaşḳile nālān imiş
Derd **içinde** ẕevḳi bulan ʿāşıḳa dermān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 2). [içinde, -in, -de]*

İḫtiyār-ı ʿuzlet iyle ey Sükūtī sen bugün
Dehr **içinde** bize lāyıḳ ġayrı bir cān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 10). [içinde, -in, -de]*

Yunūsʾum deryā **içinde** baṭn-ı māhīya düşüp
Ḫalvet itdi nice demler emr-i bir Mevlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 13). [içinde, -in, -de]*

Seyr iderdim ʿālemi her biri bir nevʿīyle
Dürlü naḳışlar **içinde** eyledim seyrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 6). [içinde, -in, -de]*

Neyleyim Derviş Sükūtī irmemişler kāmile
Cehl **içinde** ḳaldı anlar şekl-i bir ḥayvān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 10). [içinde, -in, -de]*

Göründü ḥüsnü zībāda melekdir yāḥūd insān
Gelüp ḥande ider ʿuşşāḳa **içinde** hep hünerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 10). [içinde, -in, -de]*

Behāyım ṭabʾ-ı ādemden ḥazer et yanına varma
Ḥasedle kin kibir dolmuş **içi** aġvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 10). [içi, -i]*

Gerçe odur viren alan pazar **içinde**
Urdu cevāhir ziynetini bir dükkâna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 3). [içinde, -in, -de]*

Baḥr **içinde** bunca semek fiġānıyla ḳılar dilek
Allah diyü ẕikr iderek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 9). [içinde, -i, -n, -de]*

Mecmūʿ-ı maḥlūḳ **içinde** bizi ḳıldı serfirāz
Kişver-i iḳlīme şāhım bizi sulṭān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 3). [içinde, -in, -de]*

Ḫams evḳātı gözetgil emr-i Ḥaḳḳı ṭut ḳavī
Ḳabr **içinde** ola āsān hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 8). [içinde, -in, -de]*

ʿİlm-i Ḥaḳla salikānıñ ḳalbini eyler kemāl
Ḳoymaz aṣlā cehl **içinde** böyle bir ʿirfān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 8). [içinde, -in, -de]*

Sükūtī abdālıñ nuṭḳu bir kāndır
ʿĀşıḳlar **içinde** ḳatı bürhāndır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 22). [içinde, -in, -de]*

ʿÖmr **içinde** faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 17). [içinde, -in, -de]*

ʿÖmr **içinde** faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 17). [içinde, -in, -de]*

Dersde olmayanı ḳalbden ḳatarlar
Ḫalḳ **içinde** kendin ʿālem ṣatarlar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 28). [içinde, -in, -de]*

<u>iç-:</u> *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak II içmek.*

Şın şarāb-ı kevs̱eri Kāẕım yedinden **iç** bugün
Ṣad Ṣafā eyler derūnuñ ister isen zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 13). [iç,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād iderler cān u dilden her seḥer
ʿAşḳ şarābın **içmiş** anlar dün ü gün ʿaleʾs-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 12). [içmiş, -miş]*

Bu kes̱retden elim yūdum muḥabbet ẕevḳile dāʾim
Ṣarāb-ı lā-yezālīden **içüp** bunda ḥumārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 4). [içüp, -üp]*

İç duḫānıñ ḳahve ile ḳaṭʿ ider şehevātını
Zehr-i ḳātil bunlar ancaḳ gitmiyor birçoḳ Zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 5). [iç,]*

Nūr-ı ʿaynı Muṣṭafādır şāh Ḥüseyniñ ʿaşḳına
Gel Ṣuyun **iç** ṭālibā sen tāzelensün tende cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 10). [iç,]*

Şāh Ḥasanıñ ḥürmetine itdi cereyān ʿaşḳıyla
Gel ṣuyun **iç** ṭālibā ḳalbini eyle ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 10). [iç,]*

icāb: *Gerek, lüzum.*

īcāb ider māʾẕallah tebdīl-i ṭarīḳ itmiş olurlar ise berzaḫ ı ʿazīme
düşüp cānları ebediyen cehennemden ḫalāṣ olmayanlar anıñçün cānımıza ġāyet s̱aḳīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 21). [īcāb,]*

Seḥerde uyanan her cān **īcābınca** sürer erkān
Erenler nuṭḳudur her ān uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 9). [īcābınca, -ınca]*

Sülüke itmedim ġayret **īcābınca** ṭarīḳatda
ʿİbādetde ḳuṣūrum çoḳ bilür Ḥaḳ idemem maʾẕūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 3). [īcābınca, -ınca]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ zekāta itmedim raġbet
Ḳamu farż **īcābınca** ʿilmde ḳılmışım noḳṢān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 6). [īcābınca, -ınca]*

icābet: *Ar. Kabul etme, uyma.*

ʿArşla kürsī levḥ-i ḳalemle sebʿ u semavāt rūy-ı Zemīni
Heşt-ü cinān u nār-ı ceḥennemiñ ism yoḳ iken ḳılmaḳ **icabet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 10). [icabet,]*

īcād: *Yaratmak, var etmek.*

Şerʿ-i pāk-i Aḥmedīden ṭālibā sen it beḥās̱
Emr-i Ḥaḳlandır **īcādı** bize andandır mirās̱ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 2). [īcādı, -ı]*

Aḥsen-i taḳvīmle **īcād** eyledi ol Ḥaḳ seni
Ḳurdu taḥtıñ ḳalb içinde dāʾimā eyler ḳuʾūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 5). [īcād,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına vāṣıl olup
Ḥaşr **īcād** itdi bunda ḳalmadı uḫrā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 6). [īcād,]*

Bir desiseden ʿibāret nev-be-nev ḳanūn **īcād**
Ẓabṭ-ı Rabṭa bu ʿālem māl-ı mülkün her ne var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 9). [īcād,]*

Şerʿ-i pākın itdi **īcād** ṣāḥib-i erkān ṭutar
Rāh-ı Mevlāya girenler ehl-i ʿaşḳ meydān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 1). [īcād,]*

Bizi yoḳdan iden **īcād** ilāhi hep saña maḫṣūṣ
Ki sensin ḳalbimiz ābād iden Mevlā saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 1). [īcād,]*

Ḥaḳ yaratdı kāʾinātı sizin içün cümleten
Bāʿiṣ olduñ sen **īcāda** nūr-ı Ḫudāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 4). [īcāda, -a]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı Ṭarīḳ **īcādına** Aḥmedle bile
Bāʾṣ olup ʿilm-i ḥaḳāyıḳ sırrına maẓhar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 7). [īcādına, -ın, -a]*

Faḫr-i cihānıñ ʿaşḳına **īcād** ḳıldı Cenāb-ı Ḫālıḳ-ı kevneyn
İḥsānı Mevlā ḳılmaḳ teşekkür geldik cihāna buldun hidayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 13). [īcād,]*

Ṭarīḳat-ı Çeştī **īcād** idip tezyīn-i aʾlāda
Ki zirā ibn-i Edhem ulaşur nesl-i bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 47). [īcād,]*

Ey nebīler serveri Aḥmed Ḥabīb-i kibriyā
Sensin **īcādına** bāʿiṣ maḫlūḳ-ı arż u semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 2). [īcādına, -ın, -a]*

īcād it-: *Yaratmak.*

Şerʿ-i pākīn itdi īcād ḳıldı ẓāhir ʿāleme
Anıñ ile buldu revnaḳ işbu eşyā dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 15). [īcād itdi, -di]*

iclās: *Tahta çıkarma, cülus ettirme.*

Aṣḥāb-ı kirām taḫta geçüp bāʾde Nebī ḫilʾatiyle
İclāsa nevbet irdi o dem ʿadliyle ekşer ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 16). [iclāsa, --a]*

icrā: *1-Yapma, yerine getirme, uygulama. 2-Davranış, durum.*

Ḥażret-i Davūd Süleymān salṭanatda bir ḳarār
Ḥükm ider Ḳāfʾdan Ḳāfʾa ol ʿadlile **icrā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 12). [icrā,]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ zekāt farż olan cümle
Tamamen itmeġe **icrā** bu efkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 4). [icrā,]*

Pīrleriñ erkān-ı Ḥaḳdır şerʿ ile **icrā** ḳılar
Ḳul Aḥmeddir ḥaḳīḳat cümleye inhā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 1). [icrā,]*

Düşdüler ḳanūn niẕāmāt ḥükmünüñ **icrāsına**
Bāb-ı şerʾī ḳufl idip bekler paşālar hem şehi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 5). [icrāsına, -sı, -na]*

Aña kim ḥüsn-i aḥlāḳı cihān baġında Ḥaḳ virmiş
Süleymān Ḥıfżı Beg itdi nice āsār **icrāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 12). [icrāda, -da]*

icrā ḳıl-: *Yürütme, uygulama.*

Herkesiñ yerlü yerinde ḥükmünü **icrā ḳılan**
Pādişāhlar ḥiẕmetinde ḥünḳāra ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 7). [icrā ḳılan, -a, -n]*

içre: *" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.*

Ḳodu bir keṯḫüda anda vezīr ḥükmüñ sürer dāʾim
Emīn itmiş bu şehr **içre** ḳamu mülke urdu serdār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 28). [içre,]*

Emr-i Ḥaḳla bu kitāba başladım ben zāhidā
Cevher-i naẓmım saçılsın ʿālem **içre** her yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 2). [içre,]*

Vav vücūdum mülk **içre** ẕāt-ı Ḥaḳ itdi ẓuhūr
He hidāyet andan oldu bizlere her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 27). [içre,]*

Se Senālar itmişem men āl-i evlāda bugün
Ve Vücūdum mülk **içre** şuʿlesi urmuş żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 8). [içre,]*

Sin Seḥerde ẕikrin itdim ol imām u Kāẓımıñ
ʿAyn ʿaşḳı ḳalbim **içre** devr ider Ṣubḥ u mesā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 24). [içre,]*

Murtażādır yevm-i maḥşer her günāhkār ümmete
Murtażādır şefḳāt **içre** merd-i meydān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 16). [içre,]*

Mūsā-yı Kāẓım Rıżādır ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Hem yediler ḳırḳlar **içre** Ṣāḥib-livāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 12). [içre,]*

Nefsini bilmekde ʿāciz irmedi bir kāmile
Ḳaldı ẓulmet **içre** dāʾim ḥırṢ ile ider fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 8). [içre,]*

Meyl-i dünyā kesret üzre Ṣandılar bāḳī bunu
Ġaflet **içre** ḳaldı anlar ḥubb-ı efzūn-ı bī-ʿād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 8). [içre,]*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ **içre** ḫarābāt ehliyiz zāhid
Ṣaḳın ḫor baḳmasun bize melāmet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 1). [içre,]*

Yaḳ vücūduñ şehr **içre** zāhidā bir ṣāfī ʿūd
ʿIṭr-ı būyundan bu ʿālem saña itsünler vürūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 1). [içre,]*

Ẕillet-i dünyāya raġbet nice ḳılsun çün bular
Murtażānıñ rāhı **içre** her biri ḥikmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 4). [içre,]*

Eger müʾmīn eger müslim buları kim ki sevmezse
Behişt **içre** ḳarār itmez cehennemde yañar ekṣer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 4). [içre,]*

Sükūtī dervişiñ nuṭḳu kelāmı-ı kibriyādandır
Sevenler ḳalmadı maḥrūm ḥadīṣ **içre** nice meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 18). [içre,]*

Beñzer anlar deryā **içre** Ṣu arar miṣl-i semek
Çeşm-i aʿmā görmez aṣlā kendi bir yem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 7). [içre,]*

Yār ile hem-dem olanıñ nuṭḳu āʿẕam **içredir**
Her kelāmı dürr-i maʿnā baḥr-ı ḳulzüm **içredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 1). [içredir, -dir]*

Yār ile hem-dem olanıñ nuṭḳu āʿẕam **içredir**
Her kelāmı dürr-i maʿnā baḥr-ı ḳulzüm **içredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 2). [içredir, -dir]*

Zāhidiñ her dem kelāmı baḥr-ı ʿummān saḥili
Fülkünü nīm ḥaṭve ṣalımız ḳaldı ġām **içredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 4). [içredir, -dir]*

Evvel ki ġavvāṣ baḥre olmaz gevheriñ hiç ḳıymetiñ
Farḳ idemez bunda aṣlā ẓan ile vehm **içredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 6). [içredir, -dir]*

Beñzer anlar deryā içre Ṣu arar miṣl-i semek
Çeşm-i aʿmā görmez aṣlā kendi bir yem **içredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 8). [içredir, -dir]*

Her kelāmı buġża mebnī hem ḥasedle vāʿīẓiñ
Ḥırṣ ile eyler niẕāʾlar ḫalḳa her dem **içredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 10). [içredir, -dir]*

Ol ḥaḳiḳat erleriñ gör baḥri ʿaṣḳa ġarḳ olup
Dürr-i maʿden gevherine irdi maḥrem **içredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 12). [içredir, -dir]*

Ḥaḳ beyānında Sükūtī aḥbāba yeter baḥsin eyledin
Bu kelāmıñ fehm idenler cinsi ādem **içredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 14). [içredir, -dir]*

Baḥs ider ehl-i ḥaḳāyıḳ baḥr-i ʿummān **içredir**
Zāhidiñ naḳli hikāye cins-i aḳrān **içredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 1). [içredir, -dir]*

Baḥs ider ehl-i ḥaḳāyıḳ baḥr-i ʿummān **içredir**
Zāhidiñ naḳli hikāye cins-i aḳrān **içredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 2). [içredir, -dir]*

Her kelāmı dürr-i cevherdir ḥaḳiḳat ehliniñ
Ehl-i şerʿiñ naḳl-i dūẕaḫ heşt-i cinān **içredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 4). [içredir, -dir]*

Men ʿarefden baḥs yoḳdur nuṭḳ anıñ ḳāl ü ḳīl
Aġniyādan vaṣfa bir çoḳ medḥ-i cihān **içredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 6). [içredir, -dir]*

Naḥnü aḳrebden ḫaberdār olmadı aṣlā faḳīh
Beyhūde söyler kelāmıñ naẓm-ı nādān **içredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 8). [içredir, -dir]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarīb bir yoḳ delīl ü ẕerrece
Vaṣf ider ṣavm ṣalātıñ farż aʾyān **içredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 10). [içredir, -dir]*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhar diseler inkār ider
Çeşm-i aʾmā görmez aṣlā dedi pinhān **içredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 12). [içredir, -dir]*

Naẓm ile Derviş Sükūtī baḥsini ḳıldı beyān
Küntü kenziñ itdi iẓhār nuṭḳu bürhān **içredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 14). [içredir, -dir]*

Naẓar ḳılma felek böyle ḳılarsa saña bir ḫande
Vefāsı yoḳ bu dehr **içre** cefādan çoḳ ẓuhūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 4). [içre,]*

Biḥamdulillah bu dehr **içre** gelürken ḥüccetim vardır
Yine ʿazm-i beḳā itsem Ḥaḳ ile vuṣlatım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 1). [içre,]*

Ḳılsa ol mūr-ı żaʿīfden ḳalbini aḥḳar bu gün
Cümle ʿālem **içre** Mevlā hem anı sürūr ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 8). [içre,]*

Temevvüc eyledi baḥr-ı ḥaḳīḳat bu derūn **içre**
Maʿārif sırrına irdim ʿAlīdir çün baña rehber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 3). [içre,]*

Anıñ ʿaşḳıyla her dāʾim gürūh-ı evliyā **içre**
Hidāyet rāhıñ açmışdır cemāliyle bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 5). [içre,]*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ **içre** ḳurulmuş sāḳiyā meclis
Ḳadeḥler devr ider elde içerler Ṣāfīyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 1). [içre,]*

Ḥaḳ müẓāhir 'ālem **içre** görmeyen nādān imiş
Vechi ādemde bilā şek görünen raḥmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 1). [içre,]*

Ḳalbim **içre** ey Ḥabībim teşrīf itgil baṣ ayaġ
Gönlümüñ ṣaḥrāsına ḳur dürr-i cevherden otağ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 1). [içre,]*

Ṭālibā gel saʿy ide gör bu derūnuñ eyle Ṣāf
Ḳalbiñ **içre** Ḥaḳḳı ẕikr it beytini eyle ṭavāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 2). [içre,]*

Fātiḥa efḍal duʿādır cümle Ḳurʾān **içre** hep
Bā-yı bismillahda her dem virdi noḳṭaya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 5). [içre,]*

Egerçe Nūḥ Ṭufānında necāta ir göreñ sensin
Beni baḥr-ı fenā **içre** idersin ʿaşḳile iġrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 6). [içre,]*

Olursun ʿāleme sulṭān gedā iken bu dehr **içre**
Süleymān-ı zamān olduñ elinde hem ḳamu varıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 7). [içre,]*

Āhımız eflāka çıkdı ey Sükūtī bu Zamān
Neyleyim bu ġurbet **içre** bir Ṣefāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 10). [içre,]*

ʿÖmrüm **içre** bir ṣafāsın görmedim bu fānīniñ
Çoḳ cefālar irdi bize ḥālimiz yaman gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 3). [içre,]*

Māsivānıñ keşretinden ben bugün oldum ḫalāṣ
Vaḥdet **içre** şimdi irdim bir ulu sulṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 8). [içre,]*

Vaḥdet **içre** nice demler yār ile yār iden göñül
Şimdi düşdün ġurbet **içre** āh u Ẕār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 1). [içre,]*

Vaḥdet **içre** nice demler yār ile yār iden göñül
Şimdi düşdün ġurbet **içre** āh u Ẕār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 2). [içre,]*

Muṣṭafānıñ ḳolunu ṭut cānın **içre** eyle sır
Gir Ṭarīḳ-i enbiyāya Murtażānıñ ʿaskeri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 11). [içre,]*

Rüşveti bilmez ḥarām ol cehrile ḳılmış mübāh
Ḥaḳdan aṣlā hiç utanmaz ṭamu **içre** layıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 8). [içre,]*

Heşt imām Mūsā Rıżādır ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Hem yediler ḳırḳlar **içre** pişvādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 14). [içre,]*

Ġaflet **içre** bıraḳma hem dem eyle şefḳat yā Kerīm
Baḥr-ı ʿaşḳıñla kemāliñ ile vuṣlat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 1). [içre,]*

Resūlüñ ḳurretüʾl- ʿayn Ḥasandır dīn ü imāmım
Ḥüseynī Kerbelā **içre** ġulām-ı ʿAskerī oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 8). [içre,]*

Ḫavāric ḳavm dehr **içre** nola her dem ẓuhūr itse
Sükūtī devr-i Mehdīdir elinde ḥançeri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 17). [içre,]*

Teşnegānı ümmet **içre** kevşere sāḳī olan
Murtażādır şāh-ı ʿālem merd-i meydān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 3). [içre,]*

Bu vücūdum şehr **içre** rūz u şeb mihmān olan
Ẕāt- pākıñdır muḥaḳḳaḳ ḫūblara sulṭān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 1). [içre,]*

Vaḥdet-i Ḥaḳḳa irelden Şeyḫ Sükūtī bu Zamān
Keşret **içre** ẕāt-ı Ḥaḳḳı seyr ider cihāndan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 10). [içre,]*

Bugün pazar-ı ʿaşḳ **içre** metāʿını alan gelsin
Hemān ḳalbiñ bu meydānda muṣaffā hep ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 1). [içre,]*

Ḥażret-i Saʿd Vaḳḳāṣ hem aṣḥāb **içre** pek ulu
Oġlu merdūd bir münāfiḳ Ḥüseyne düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 19). [içre,]*

Ey şāh-ı cihān al bendeki nām ile şān seniñ olsun
Mülk-i derūn **içre** ne var küllīsi her ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 2). [içre,]*

Gürūh-ı evliyā **içre** nice dem ḥiẕmetiñ itdik
İrişdi feyż-i Ḥaḳ ʿādil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 3). [içre,]*

Cemāliñ şemʿine yā Rab yanarım tā ki pervāne
Bugün meydān-ı ʿaşḳ **içre** ben oldum nice dīvāne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 2). [içre,]*

Sen olduñ cümle mücrim ʿuṣāta yevm-i ḥaşr **içre**
Sükūtī ḳaṭiʿ ümid itmez şefāʿat yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 17). [içre,]*

Bu sāl **içre** Sükūtīniñ muvāfıḳ geldi tariḫi
Hezār üç yüz beşinde çün tamam itdim bu dīvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 13). [içre,]*

Olar kim müʾmīniñ ḳalbin ziyāret eyleye her dem
Gürūh-ı evliyā **içre** bulardır zümre-i nācī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 8). [içre,]*

Olar kim şol derūn **içre** Ḫudāyı yād ider dāʾim
Sivāya iltifāt itmez degildir bunda dünyacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 13). [içre,]*

Bıraḳma nār-ı firḳat **içre** ben ḳulunu her müdām
Muṣṭafānıñ ʿaşḳına sen raḥm idip ḳıl şefḳati *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 7). [içre,]*

Taḳī nesl-i nübüvvetden imāmımdır benim muṭlaḳ
Gürūh-ı evliyā **içre** bu ḫalḳa pişvā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 10). [içre,]*

Bu devr **içre** nice şāhlar gelüp geçdi ḳarār itmez
Atarlar ḳabre ḫāk **içre** bu cismiñ iyler ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 5). [içre,]*

Bu devr **içre** nice şāhlar gelüp geçdi ḳarār itmez
Atarlar ḳabre ḫāk **içre** bu cismiñ iyler ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 6). [içre,]*

Muḥaḳḳaḳ Ḫıżır-veş zinde ide ʿāşıḳları her dem
Bu esrārda olan vāḳıf zamān **içre** müdām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 10). [içre,]*

Taḳsīm oldu maḥalle **içre** şuları birḳaç yere
Cümlesini itdi iḥyā oldular ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 17). [içre,]*

Yevm-i ḥaşr **içre** Sükūtī Ḥaḳḳını herkes diler
Kimsenin Ḥaḳḳını ḳomaz ol Cabbāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 13). [içre,]*

Muḥabbet ḳıl rāh-ı Ḥaḳḳa iresin maḳṣūdda bī-şek
Beḳā-ı cāvidān **içre** bulursun cennetüʾl-mevā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 10). [içre,]*

Ṭoḳsan biñ kelām ki Ḥaḳ ile itdiler Ṣoḥbet
Aṣḥāblar **içre** Muḥammedʾe virdiġi iḫbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 6). [içre,]*

Ġaflet **içre** bıraḳma hem dem eyle şefḳat yā Kerīm
Baḥr-ı ʿaşḳıñla kemāliñ ile vuṣlat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 1). [içre,]*

Bād-ı hevā her ḥasīsiñ şemʿāsına estiḳçe Sükūtī
Sen olma derūn **içre** anıñ ḳandiline bir fānūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 10). [içre,]*

Müyesser Ḥaḳ kime ḳıldı bu āsārı cemīlinden
Anıñ ʿadn-ı behişt **içre** maḳām-ı dār-ı ʿaliyye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 8). [içre,]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına salik akıd bir şu cihān **içre**
Derūnuñ nev ḥayāt bulur ebed olmaz bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 17). [içre,]*

Ḳarye Kiliselü **içre** müceddeden beş ʿaded çeşme
Aḳıtdı Şularıñ pek çoḳ muḥaḳḳaḳ zīr u bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 9). [içre,]*

Yaġ derūnuñ **içre** zāhid her seḥerde bir çerāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā bāġçelerde saña olur hem de bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 21, Mısra 1). [içre,]*

Ṭarīḳ-i nāzenīn **içre** Ḥacı Bektaş Velī server
Anıñ ki cedd-i aʿlāsı Ḥabīb-i Ḥaḳ ʿAlī Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 51). [içre,]*

Ḳalbiñ **içre** gör bugün itmiş ḳarār
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 7). [içre,]*

Erenlerden dile her dem ʿināyet
Ṭarīḳ-i Saʿdī **içre** Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 4). [içre,]*

Kemāl-i ẕāt-ı pāk-i Murtażāya
Ṭarīḳ-i Saʿdī **içre** Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 8). [içre,]*

İdüp bīʿat ezel-i ḳālū-belādan
Ṭarīḳ-i Saʿdī **içre** Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 12). [içre,]*

İmām Kāẓım ḳamu derdler devāsı
Ṭarīḳ-i Saʿdī **içre** Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 16). [içre,]*

Bular nesl-i Resūlullah bil ey cān
Ṭarīḳ-i Saʿdī **içre** Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 20). [içre,]*

Sükūtī kemteri her dem ġulāmdır
Ṭarīḳ-i Saʿdī **içre** Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 24). [içre,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı bu Köprülü şehr **içre** ber- ḳadīm
Dervişān-ı keşret üzre itdiler bunca ʿaẓīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 1). [içre,]*

Ādem ü Ḥavvā melāʾik yoḳ iken ins ü cin
Nūr-ı pākın ḳandil **içre** ʿāleme virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 4). [içre,]*

Bil vücūduñ şehr **içre** beyt-i Raḥmāndır ġaraż
Yoḳ yere itme ṭavāfı ʿālī Sübḥāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 1). [içre,]*

ictināb: *Çekinmek. Sakınmak. Uzak olmak. çekinme. sakınma. uzak durma.*

Derviş Sükūtī eyle naẓar ḳalbine miskinleriñ
Ḥaḳ ile maʿmūr olup lāyıḳıyla **ictināb** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 10). [ictināb,]*

Sükūtī **ictināb** eyle bu aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden
Ṣıġın bir ulu dergāha seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 11). [ictināb,]*

İctināb it ey Sükūtī eşḳiyādan her müdām
Kesret üzre bu cihānı Ḥāricī devrān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 13). [ictināb,]*

Ḥaḳḳa vuṣlat buldu anlara gel idenler az ṭaʿām
Kesretinden **ictināb** it didiler ekl-i ḥarām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 2). [ictināb,]*

Māsivāya itme ülfet sālikā
Kesretinden **ictināb** it yoḳ vefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 14). [ictināb,]*

ictināb it: *Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.*

Ẕel Ẕelīl it nefsini kibr ü nifāḳa düşmesin
Re riyādan **ictināb it** ḳılmasın Ḥaḳdan cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 10). [ictināb it,]*

Kes ümīdiñ virme meyliñ cāzū bir mekkāreye
Ḫüdʾāsı çoḳ **ictināb it** umma andan ṣevḳat hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 4). [ictināb it,]*

ictisār: *Cesaretlenme.*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i nāẔenīnden baʿżı fuḳarā anıñ Ẓabṭ u rabṭına
ictisār iderler ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile ḳaṭʾ itmege Saʿy iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 6). [ictisār,]*

içtisār id-: *Cesaretlenmek.*

geldi ki sebebi nār-ı dūzaḫ biz olmayalım ve bundan māʾadā sāʾir-i ṭarīḳat ehline
sirāyet ider ancaḳ böyle fiʾil-i ḳabīḥa **içtisār iden** kimseler iblīsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 24). [içtisār iden, -en]*

için: *"İçin" amacıyla, maksadıyla anlamlarında bağlaç.*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek **için** işbu bir ḳaṭʿa zīr ü bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 14). [için,]*

Küntü kenziñ maḥzenini göstereler bī-ḥisāb
Fehm idesün ne **için** geldin cihāna sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 8). [için,]*

Geldin meger raḥmet **için** ḳullarına şefḳat **için**
İḥsān ile nuṢret **için** senden olur her sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 3). [için,]*

Geldin meger raḥmet **için** ḳullarına şefḳat **için**
İḥsān ile nuṢret **için** senden olur her sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 3). [için,]*

Geldin meger raḥmet **içün** ḳullarına şefḳat **içün**
İḥsān ile nuṢret **içün** senden olur her sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 4). [içün,]*

ʿAşḳile Ferhād nice dem uġradı berzaḫlara
Şīrīn **içün** çekdi zaḥmet olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 8). [içün,]*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʾān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız **içün** terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 14). [içün,]*

Yolların hep berzaḫından geçmek **içün** bir delīl
Rehber-i ṭaḥḳīḳi bul her dāʾimā āsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 7). [içün,]*

ʿAşḳ ile Derviş Sükūtī düşme ḳulzüm baḥrına
Dürr-i cevher bulmaḳ **içün** lücce-i ʿummān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 12). [içün,]*

Her seḥerler āh çekermiş bir gül-i raʿnā **içün**
Naʿra-i yā hū ḳılar çoḳ şevḳ ile ezkār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 3). [içün,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmek **içün** bir nefes
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī devrider misl-i ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 9). [içün,]*

Cehd ide gör rūz u leyāl semt-i necāt ir rāhına
Nefs ʿaskerin ḳırmaḳ **içün** düş yoluna ara bir uç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 4). [içün,]*

Berzaḫ iliñ geçmek **içün** rehber gerek her ṭālibā
Sende riyāzāt ḳıl ḳavī eyle ʿibādāt ṭut oruç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 9). [içün,]*

Himmetini almaḳ **içün** çoḳ zamān itdim niyāz
Żāt-ı Ḥaḳḳa bir ḳademde eyledi viṣāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 5). [içün,]*

Ferhād daḫı bunca Zamān daġlar içinde dolaşıb
Aġlar ḳatı Şīrīn **içün** başını ġavġālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 4). [içün,]*

Mecnūn gibi Leylā **içün** daġ u Ṣaḥrā hiç bıraḳmadım
Cismimi ben ḳıldım ḥarāb beyhūde hep ifnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 7). [içün,]*

Sensin ol maḥbūb-ı ḫāliḳ hem şefīʾüʾl-müznibīn
Raḥmet **içün** gönderildin şāfīʾ-i yevmüʾl ḥaşr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 4). [içün,]*

Bülbül-i şūrīdeler gör zār idermiş her seḥer
Bir gül-i raʾnā **içün** nālān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 4). [içün,]*

Derviş Sükūtī ben gelmişem bu dünyāya gitmek **içün**
Bunda gelen durmaz gider cümle cihān mihmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 9). [içün,]*

Bülbül-i şūrīdeler gör her ṣaḥrā feryād ider
Bir gül-i raʿnā **içün** biñ zār ile efġān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 6). [içün,]*

Sūre-i sebʿaʾl meşānī remzini iẕʾān **içün**
Men ʿarefden ders alıp esrāra irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 5). [içün,]*

Şīrīn **içün** dāġ u ṣaḥrā bıraḳmadı Ferhād ʿaşḳ
Naḳd-ı cānıñ tā virince eyledi ḳurbānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 5). [içün,]*

ʿAşḳ ateşi sende eger cān u dile itse eṯer
Lāyıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳa irmek **içün** ḳıl ʿarżu ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 4). [içün,]*

Ders uẔatma bize vāʿiẓ her demi ʿuḳbā **içün**
Cennetiñ çoḳ vaṣfıñ itme ol ṣafādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 5). [içün,]*

Maʿşūḳ yoluna virmege ben ʿaşḳile cān beklerim
Şevḳile bugün ol ḥażrete varmaḳ **içün** bu ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 2). [içün,]*

Üç beş gün **içün** geldim ise bu fānī dehre
ʿÖmrüm daḫı āḫir olup gitmege cānān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 3). [içün,]*

Derd-i meşaḳḳat birçoḳ çekerim didelerim ḳan aġlar
Yaʿḳūb gibi Yūsuf **içün** vuṣlātına iḥsān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 6). [içün,]*

Mū-ı rīşim oldu beyāż cismimize irdi fenā
Dār-ı beḳā vaḳit gelüp göçmek **içün** her ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 10). [içün,]*

Ḥaḳ yaratdı kāʾinātı sizin **içün** cümleten
Bāʿiṯ olduñ sen īcāda nūr-ı Ḥudāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 3). [içün,]*

Hem ol şāhı Taḳīniñ ben cemāl-i ẕāt-ı pāk **içün**
Nola biñ cānımız olsa oña virmek rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 7). [içün,]*

Ḥażret-i Ḥūd kāh Ṣaliḥ İbrāhīm İsḥāḳ ile
İsmāʾilim ḳurbān oldu Ḥaḳ **içün** evlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 8). [içün,]*

Ḳalma cürmümüze her dem yā şefīʿüʾl-müznibīn
Raḥmet **içün** gönderildin her vaata yā emīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 2). [içün,]*

Nev ḥayāta irmek **içün** ey Sükūtī ḳıl ʿamel
ʿÖmr-i bāḳīye irermiş didi her bir kāmilān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 13). [içün,]*

Şeyḫ-i kāmil himmetiyle vuṣlāta yol bulmuşuz
Anıñ **içün** tā ezelden ḳılmışam iḳrār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 6). [içün,]*

Çün nidā ẕāt-ı Ḥaḳdan irdi semʿ-i cāna hū
Anıñ **içün** başladı cān bülbülü efġāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 2). [içün,]*

Seniñ **içün** çeşm-i pür-ḫūnum aḳar rūz u leyāl durmaz
Cemāliñ ḥasreti oldum cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 3). [içün,]*

Her yüzde bugün kendisini ṣaldı ʿayān
ʿĀşıḳlarına göstermek **içün** ḳıldı bahane *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 2). [içün,]*

Ḫānḳāh-ı devlet **içün** taḫtını ḳurdu bugün
Ey Sükūtī ḳalbimizde şimdi mihmān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 9). [içün,]*

Kaʾbe-yi ḥüsnüñ ẕiyāret itmek **içün** her seḥer
Luṭf-ı iḥsānına geldim gör bugün dīvāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 7). [içün,]*

Bulardan her birin Ṣanma rıżā-yı Ḥaḳ **içün** gitmiş
Kimi bir ad ṭaḳınmaḳdır kimisi Ḥaḳḳa duʿācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 3). [içün,]*

Teşnegān-ı ümmet **içün** saʿy idip her vechile
Bir ʿināyet irdi Ḥaḳdan feyż ile oldu resān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 3). [içün,]*

Teşnegān-ı ümmet **içün** cehd idip bunca Zamān
İtdi iḥsān ḳudretiyle Ḥaḳ aña māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 13). [içün,]*

Bezme revnaḳ virmek **içün** bādeniñ keyfini
Devr iderse cümle ʿuṣṣāḳ söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 5). [içün,]*

Ṣūretde ʿaceb ḫande ider cümle bu ḫalḳı bend itmek **içün**
Ẓāhirde ḳalay urmuş yüzüne ḳalbinde ṭulūʿ miżmār naḳūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 7). [içün,]*

İr erenler ṣoḥbetine menzil-i ʿirfān gözet
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa irmek **içün** her demi iḥsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 10). [içün,]*

Ḥācet **içün** dergāhına gelmiş olsa bir gedā
Müşkülin ḥāl eyler idi anlarıñ hep dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 21). [içün,]*

Ḥaḳ **içün** degildir dinle ey ẕevāt
Ṣavmıyla ṣalātı hem hiç zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 19). [içün,]*

Cān niṣār eyle Muḥammed Mehdi-i Zamānıñ rāhına
Māsivāyı terk idip dünyā **içün** olma ḫarāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 4). [içün,]*

Sırrını her bir eriñ bilmege ʿirfān gerek
Nuṭḳunu fehm itmek **içün** kāmil insān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 2). [içün,]*

Sırrını her bir eriñ bilmege ʿirfān gerek
Nuṭḳunu fehm itmek **içün** kāmil insān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 2). [içün,]*

<u>içün:</u> *"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.*

yaʿnī Ḥaḳ **içün** degil bütün bütüne dünyālarını ẕevḳ-i ṣefā ile geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire daḫı mesmūʾmız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 11). [içün,]*

Ḳahr itmege bir nice dem dürlü cefā çün itdiler
Dil şehrini ḫarāb **içün** çoḳ virdiler zaḥmet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 8). [içün,]*

Bezme revnaḳ virmek **içün** bādeniñ keyfini
Devr iderse cümleʿuşşāḳ söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 5). [içün,]*

Bir zamān Ferhād da gezdi kūh ṣaḥrālarda hep
Bir lebi Şīrīn **içün** dağlarla itdi çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 8). [içün,]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan bir zamān Ferhād daḥı
Kūh-ı ṣaḥrālarda itdi Şīrīn **içün** çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 12). [içün,]*

Bir iki gün ʿömr **içün** ṭapmak ne müşkül dünyāya
Terkin urmaḳ lāyıḳ-ı insān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 3). [içün,]*

Geçmişiz mülk-i cihāndan bir ḳurı hemvāra yuf
Rızḳ **içün** hiç ġām çekilmez kesb iden ol kāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 2). [içün,]*

Ḥüsnünü görmek **içün** men düşmüşüm sevdālara
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle bulmuşum dildār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 7). [içün,]*

Ferhādıñ saʿy cemāl-i Şīrīnʾe ġāyet ḳatı
VaṢl **içün** bulmaḳ murādıñ bir ḥaḳiḳat er gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 6). [içün,]*

Uydular tersā yahūdī dinine sīm zer **içün**
Terk idip dīn u Muḥammed oldular küfrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 7). [içün,]*

Bunca cebel Ṣaḥrāları gezdim yeter bu fānīde
Mecnūn gibi Leylā **içün** feryād idip eyledim āh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 4). [içün,]*

Şīrīn **içün** Ferhādlan dağlarla itdim çoḳ nizāʾ
Aġyār-ı cihān bıraḳmaz olup vuṣlatına ol yüzü māh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 5). [içün,]*

Naḥnü aḳreb sırrını çünki idrāk itmedi
Mecnūn gibi Leylā **içün** beyhūde gezer Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 4). [içün,]*

Şīrīn **içün** dağ u ṭaşları gezüp
Sen suʾāl it neler çekdi Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 13). [içün,]*

Çeşm-i giryān ile Ferhād düşdü ṭaġlar başına
Bir lebi şīrīn **içün** çoḳ uġradı ġavġālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 8). [içün,]*

Anıñ **içün** Ḥaḳ yaratdı dü cihānıñ mülkünü
Ḥamd idelim gice gündüz ol şāhıñ iḥsānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 3). [içün,]*

Cennet-i aʿlāya dāḫil Ḥaḳ **içün** iden edā
Nār-ı dūzaḫdan emīndir her dü ʿālem aḫḳarī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 11). [içün,]*

ʿAşḳile Ferhād nice dem uġradı berzaḫlara
Şīrīn **içün** çekdi zaḥmet olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 8). [içün,]*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʾān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız **içün** terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 14). [içün,]*

id-: *"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.*

Muʾaḫḫir üç bölük ṣalmış vücūd iḳlīmine dāḫil
İderler ḥiẕmetiñ birbirine emr itmiş aña Cebbār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 22). [iderler, -er, -ler]*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek içün işbu bir ḳaṭʿa zīr ü bālāsı mürūr **iden** naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 14). [iden, -en]*

īcāb **ider** māʾẕallah tebdīl-i ṭarīḳ itmiş olurlar ise berzaḫ ı ʿazīme
düşüp cānları ebediyen cehennemden ḫalāṣ olmayanlar anıñçün cānımıza ġāyet ṣaḳīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 21). [ider, --er]*

geldi ki sebebi nār-ı dūzaḫ biz olmayalım ve bundan māʾadā sāʾir-i ṭarīḳat ehline
sirāyet **ider** ancaḳ böyle fiʾil-i ḳabīḥa içtisār iden kimseler iblīsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 24). [ider, --er]*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i nāẔenīnden baʿżı fuḳarā anıñ Ẓabṭ u rabṭına
ictisār **iderler** ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile ḳaṭʾ itmege Saʿy **iderler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 6). [iderler, -er, -ler]*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i nāẔenīnden baʿżı fuḳarā anıñ Ẓabṭ u rabṭına
ictisār **iderler** ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile ḳaṭʾ itmege Saʿy **iderler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 6). [iderler, -er, -ler]*

Şübhemiz yoḳ şefḳat **ider** ol Resūl-i kibrīyā
Āl-i Aḥmed bendesine hem ʿAlī Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 1). [ider, --er]*

Ṭoġdu cihān ʿāleminde nūr-ı nebī virdi żiyā
Pertevidir her iḳlīme rūşen **ider** her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 2). [ider, --er]*

Ẓinde **ider** her ḳulūbu ḳanda irer bir Ẓerresi
Ḫıżır-veş bulur ḥayātı görmez ol aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 5). [ider, --er]*

Ṣabr **idüp** Eyüb miṣāli ḥālimiz dün ü gün yaman
Āh u zārım artdı efzūn virmedi raḥat banā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 5). [idüp, -üp]*

Ẓikrile ḳalb açılurmış çünki dedi Muṣṭafā
Seyr **idersin** ol zamānlar ʿarş-ı kürsī bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 8). [idersin, -er, -sin]*

Bilmem ʿaceb baʿżı faḳīh böyle nice ebḥāṣ **ider**
Ḳalbe duḫūl eylememiş ʿaḳsine virmekde cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 3). [ider, --er]*

Ḳalb ile hep fetḥ olandır cümle müşkül bunca bāb
Ḳalbe duḫūl kim ki **ider** aldı Ḥaḳdan kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 2). [ider, --er]*

Hep bu ʿaşḳıñ ġavġāsıdur baḥr-i ʿummāna ṣalan
Anda elmas kāselerle sevḳ **ider** her bār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 6). [ider, --er]*

Zāhid **ider** ḳīl u ḳāl her kelāmı bī-kemāl
Tā olunca ben viṣāl çaġırırım Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 7). [ider, --er]*

Seḥerde görünür ol Ḥaḳ Sükūtīden işit muṭlaḳ
İder tevḥīd şecer evrāḳ uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 18). [ider, --er]*

Nʾola bir gün ḥiṭāb **ider** ne kesb itdin bu dünyāda
Oġul māldan vefā gelmez seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 5). [ider, --er]*

Ḥasedle kin kibir meẕmūm duḫūl itme bu ḳalbine
Derūnu pāk **ider** muṭlaḳ seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 10). [ider, --er]*

Ẕevḳ-i dünyā şanma bāḳī devr **ider** miṣl-i felek
Bī-vefādır māʾil olma çeşmiñ aç nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 5). [ider, --er]*

Ḫabb-ı dünya bir marażdır mat **ider** āşıḳları
İr erenler zümresine her demi ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 3). [ider, --er]*

Ḫubb-ı dünya bir marażdır mat **ider** āşıḳları
İr erenler zümresine her demi ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 3). [ider, --er]*

İder çün ḳalbini iḥyā Ḥaḳḳıñ ẕikrin **iden** ʿālā
Bulursun cennetüʾl mevā seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 11). [iden, -en]*

İder çün ḳalbini iḥyā Ḥaḳḳıñ ẕikrin iden ʿālā
Bulursun cennetüʾl mevā seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 11). [ider, --er]*

Ehl-i derd itmez şikāyet ḥālini hiç kimseye
Luṭf **ider** bir gün aña hem āsānıyla Rabbüʾl-Ġıyāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 6). [ider, --er]*

Bu cürmümle kime **idem** Sükūtī ilticā oldum
Şefāʿat kānı Aḥmedden iderim ʿār olur bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 7). [idem, -em]*

Münkir ile hiç **ider** mi müʾmīn olan imtizāc
Ḳanda olur ḳarġa ile ʿandelībler bir mizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 1). [ider, --er]*

Ṣāḳīyā nā-şād mey mesrūr **ider** aḥmer ḳadeḥ
Dedi zāhid mey ḥarāmdır ehline direm mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 1). [ider, --er]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler zār **ider** her rūz u şeb
Hiç ṭabīb ḳılmaz devāyı bulmadı aṣlā felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 5). [ider, --er]*

Ẕiynet-i dünyāya māʾil ẕevḳ-i Ḥaḳ bilmez nedir
İçmemiş bezm-i elestden devr **iden** elde ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 6). [iden, -en]*

ʿAşḳ ile devrāna girmiş bunda Ḥaḳ ʿāşıḳları
Şevḳile tevḥīd **iderler** ḳalbleri ṭolmuş īžāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 10). [iderler, -er, -ler]*

Men ʿaref sırrın ḥaḳāyıḳ ehline iʿlān **ider** şeyḫ
Küntü kenziñ cevheriñ ifşā ile şādān **ider** şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 1). [ider, --er]*

Men ʿaref sırrın ḥaḳāyıḳ ehline iʿlān **ider** şeyḫ
Küntü kenziñ cevheriñ ifşā ile şādān **ider** şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 2). [ider, --er]*

Aḥmediñ rāhında ḳāʾim post-nişīn olmuş bugün
Ḫānḳāha her gelen ikrām ile mihmān **ider** şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 8). [ider, --er]*

Ol saḳa hem ḥamrını Derviş Sükūtī kem-tere
Şundular bezm-i ezel bir cām ile mestān **ider** şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 10). [ider, --er]*

Ḳuvvet bulur her vechle cān perdesi olur güşād
Arż u semā ʿālemi reviyyet **ider** bīdār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 8). [ider, --er]*

Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaberdir bulmadılar kâmili
ʿİlm-i ẓāhir cümle Ṣalmış ḫalḳ ile **ider** cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 10). [ider, --er]*

Nefsini öñ bilmek imiş Ḥaḳḳı bilmekden murād
Saʿy **idegör** ṭālibā gel ʿirfān ile inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 2). [idegör, -e, -gör]*

Dervişlerimiz Ḥaḳ ẕikrin **ider** şām u seḥer zāhid
Bülbüllerimiz ġonca güle eyler fiġān bahār zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 1). [ider, --er]*

Ḫulḳ-ı Aḥmed olsa ṭālib Ḥaḳḳa **ider** inḳiyād
Ḥubb-ı dünyādan geçer ol Ḥaḳdan alur ber-murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 1). [ider, --er]*

Nefsini bilmekde ʿāciz irmedi bir kāmile
Ḳaldı ẓulmet içre dāʾim ḥırṢ ile **ider** fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 8). [ider, --er]*

Ṣoḥbeti bed ḳavm-i cāhil sözüne urmam ḳulāḳ
Ehl-i ʿirfān meclisinde nuṭḳ **iden** dildār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 4). [iden, -en]*

Saʿy **ider** zāhid delīlsiz rāh-i Ḥaḳḳa vāṣıl ola
Ḳābil-i mümkün degildir bulmaġa bunda murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 5). [ider, --er]*

Ḫāk-i pāy-i Evliyāya ey Sükūtī sür yüzüñ
Ḥaḳḳa vaṣl **ider** muḥaḳḳaḳ eyle her dem inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 14). [ider, --er]*

Baḥr-i ʿaşḳıñla Sükūtī feth **ider** esrār-ı Ḥaḳ
Maʿnā-yı rāz eneʾl Ḥaḳ sırrını itdi küşūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 13). [ider, --er]*

Zāhidā bu cismimi ābād **iden** hep Muṣṭafādır
Dīdemizde şevḳ uran nūr-ı żiyā bil Murtażādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 1). [iden, -en]*

Ol Muḥammeddir Taḳī hem Pādişāhımız Naḳī
Ḥükm **iden** bu cümle ḫalḳa ol imām ʿaskerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 14). [iden, -en]*

Pādişāh baḫr u ber ḥükm **ider** ḳāfdan ḳāfa
ʿAdlile ṭutmuş cihānı hem şāh-ı kişverdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 3). [ider, --er]*

Bezm-i ervāḥı ezelden dest-i Ḥaḳdan bir ḳadeḥ
Nūş **iden** ʿuşşāḳı bellü bellü Ṣorma mestān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 4). [iden, -en]*

Cehd **ider** zāhid merāmı maḳṢūda nāʾil ola
Çeşm-i aʾmā rāh bilmez sırr-ı sübḥān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 7). [ider, --er]*

Çoḳ çalış bendinden ḫalāṣ olasın
Ẓabṭ **ider** ḳurmuş ol Temur ṭuzāḳdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 8). [ider, --er]*

Dāmeni muḥkem ṭuta gör Derviş Sükūtī bir eriñ
Vaṣl **ider** ol seni Ḥaḳḳa hicrānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 14). [ider, --er]*

Murġ-ı ġarībin görmez misin hiç evc-i semā pervāz **ider**
Düşmüş ḳulaġuz bir önüne ʿaskerini tenhālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 9). [ider, -er]*

Sükūti bir ġarīb ednā **ider** evṣāfını her dem
Yolunda cān u baş virse revādır böyle bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 13). [ider, --er]*

Bu dört yāri ḳaçan ansam göñül şehr olur mesrūr
Buları kim sever cāndan günāhıñ Ḥaḳ **ider** mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 2). [ider, --er]*

Bularıñ şānını Ḳurʾān **ider** taʾẓīm ile tekrīm
ʿAlīyi kim **ider** tefrīḳ Ḫudādan oldular mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 13). [ider, --er]*

Bularıñ şānını Ḳurʾān **ider** taʾẓīm ile tekrīm
ʿAlīyi kim **ider** tefrīḳ Ḫudādan oldular mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 14). [ider, --er]*

Baḫs **ider** ehl-i ḫaḳāyıḳ baḥr-i ʿummān içredir
Zāhidiñ naḳli hikāye cins-i aḳrān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 1). [ider, --er]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarīb bir yoḳ delīl ü ẕerrece
Vaṣf **ider** ṣavm ṣalātıñ farż aʾyān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 10). [ider, --er]*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhar diseler inkār **ider**
Çeşm-i aʾmā görmez aṣlā dedi pinhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 11). [ider, --er]*

Oḳurlar men ʿaleyhā fān kelām ẕāt-ı Mevlāʾnıñ
İder nefret bu dünyādan derūnuñ eyleyen envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 4). [ider, --er]*

İderler cān u baş ḳurbān bu yolda ṣıdḳile her dem
Olurlar bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ sırrına maẓhar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 5). [iderler, -er, -ler]*

Sülüke itmedim ġayret īcābınca ṭarīḳatda
ʿİbādetde ḳuṣūrum çoḳ bilür Ḥaḳ **idemem** maʾẕūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 4). [idemem, -emem]*

Ḥużūr-ı Ḥaḳ dīvānında bu fiʿiliyle necāt hiç yoḳ
Ḫudā āʿlem baña ol dem **iderler** cebrile maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 10). [iderler, -er, -ler]*

Murtażānıñ nūr-ı muṭlaḳ tā ḳıyāmet dūr **ider**
Nuṭḳ-ı Aḥmed ulu bir hān fehm iden ʿāşıḳlara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 23). [ider, --er]*

Baḳmaz oldular ḥelāle ekl idip bunca ḥarām
Rüşvetiñ her bāb-ı meftūḥ eḫaẕ **iderler** āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 16). [iderler, -er, -ler]*

Müfti ḳaḍı şeyḫi derviş nefsine tābiʾ olup
Ẓulm **iderler** cümle ḫalḳa ḳılmadı dāʾim żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 18). [iderler, -er, -ler]*

İsmiñ seniñ vaḥş ü ṭuyūr insile cān cemʿ-i seçer
ʿArşda melek cümle felek vaṣfıñ **ider** cennāt ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 6). [ider, --er]*

Āsumānıñ şems ü māhı şol yüzünden aḫẕ **ider**
Nūruñ işrāḳ itdi bunda görünce şemʾaneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 7). [ider, --er]*

Sükūtī bir ġarīb ednā ġulām bāb-ı Luṭfunda
İderse himmetiñ ol şāh anıñla ṣoḥbetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 14). [iderse, -er, -se]*

Ḫūb yaratmış iki ḳulāḳ Ḥaḳ kelāmıñ fehm **ider**
Men ʿaref sırrın **ider** baḥs sālikāna āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 7). [ider, --er]*

Ḫūb yaratmış iki ḳulāḳ Ḥaḳ kelāmıñ fehm **ider**
Men ʿaref sırrın **ider** baḥs sālikāna āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 8). [ider, --er]*

Nān yerine bir ṭaʿāmdır her Ṣabīye bu lebin
Bir ḥayāta irdi andan devr **ider** leyl ü nehār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 12). [ider, --er]*

Saʿy idüp Derviş Sükūtī ḳalbini pāk **idegör**
Ḥaḳ gelüp eyler tecellī ṭopṭolu eşyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 13). [idegör, -e, -gör]*

Ṣāfī dil olan bu ʿālem ḫalḳına kem söylemez
Medḥ **ider** her dem lisānen ṣanmañız şekvadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 10). [ider, --er]*

Saʿy **idüp** Derviş Sükūtī ḳalbini pāk idegör
Ḥaḳ gelüp eyler tecellī ṭopṭolu eşyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 13). [idüp, -üp]*

Dürüş dün ü gün Sükūtī iriş bir şeyḫ-i kāmile
Seni maḥrūm ḳomaz elin ṭut ḳıl **idüp** iḳrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 10). [idüp, -üp]*

Sükūtī Dervişiñ baḥs-ı kelāmıñ ḳılmadı taṭvīl
İderler fehm ḳamu ʿālem bu taʾdādım olan meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 10). [iderler, -er, -ler]*

Seniñ ʿaşḳına her kim ki düşenler devr **ider** elde
Şarāb-ı laʿl-i engürüñ içenlerde ḫumār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 3). [ider, --er]*

Hep bu nefsiñ şiddetidir ḳalbleri emvāt **iden**
Maḥv idip ten varlıġıñ bir cān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 13). [iden, -en]*

Meydāndadır erkānımız tevḥīd **ider** iḫvānımız
ʿArşā çıḳar efġānımız ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 3). [ider, --er]*

Şeyḫ Saʿdeddīn pişvāmız Ḥaḳ yolunda iḳtidāmız
Ẕikrin **ider** her gedāmız ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 12). [ider, --er]*

Men ʿarefden söyler dili iʾlān **ider** ṭoġru yolu
Şeyḫimiz Ḥaḳ gerçek velī ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 13). [ider, --er]*

Bir gün ola ḳıymet aşlım ʿāḳıbet **ider** ẓuhūr
Fehm iderler şāfī zerden naẓmıyla aḳvālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 19). [ider, --er]*

Kes̲ret üzre ṭaʿn **iderler** her ḥasīs aʿmā faḳīh
Baḥs̲ **iderler** cümle cihāna her demi eşkâlimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 3). [iderler, -er, -ler]*

Kes̲ret üzre ṭaʿn **iderler** her ḥasīs aʿmā faḳīh
Baḥs̲ **iderler** cümle cihāna her demi eşkâlimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 4). [iderler, -er, -ler]*

Bī- pahā ḳabza ḥacerle görse elmās taşını
Yek bahādır ẓan **iderler** böyle bir emvalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 14). [iderler, -er, -ler]*

Bir gün ola ḳıymet aşlım ʿāḳıbet ider ẓuhūr
Fehm **iderler** şāfī zerden naẓmıyla aḳvālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 20). [iderler, -er, -ler]*

Bir muʿammādır Sükūtī işbu ʿālem ḥalḳına
Feṭḥ **iderler** erbāb-ı kāmil bilemez echelimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 22). [iderler, -er, -ler]*

Geldim cihāna bir ġarīb aratdı bizim efġānımız
Neyleyelim böyle naşīb taḳdīr **iden** Sübḥānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 2). [iden, -en]*

Bir bezme irdim nāgehan Ḥaḳ zikrin **iderler** ʿayān
Dediler ol dem baña cān bunda durur Yezdānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 11). [iderler, -er, -ler]*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ḳurulmuş sāḳiyā meclis
Ḳadeḥler devr **ider** elde içerler Ṣāfīyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 2). [ider, --er]*

Saray-ı līmaʾallahda **iderler** ṣoḥbet-i Ḥaḳla
Geçerler hep dünyādan bu yolda evliyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 7). [iderler, -er, -ler]*

Şarāb-ı ʿaşḳı her kim nūş **iderse** dest-i mürşidden
Bulurlar ʿaşḳile dāʾim o demde zevḳiyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 3). [iderse, -er, -se]*

ʿİlmiyle maġrūr olup ehl-i Ṭarīḳa ṭaʿn **ider**
Terk-i güftār eylemez hiç bıraḳmadı kāfir nefis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 3). [ider, --er]*

Her ne yüzden Ḥaḳ kelāmıñ Derviş Sükūtī söylesem
Nefret **ider** miṣl-i erneb insāna olmazlar enīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 10). [ider, --er]*

Fehm idemez ehl-i bāṭın sırrını zāhid ḥasīs
Reşk **iderse** ehl-i Ḥaḳḳı cehlile yoḳdur beʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 2). [iderse, -er, -se]*

Aç niḳābıñ dilberā müştāḳıñ olmuş cümle nās
Māh cemāliñ görmege ʿāşıḳlar **ider** iltimas *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 2). [ider, --er]*

Derviş Sükūtī açmasun bu esrārı cāhillere
İfşā **ider** ḫalḳa bir bir bilmez ḳatı ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 12). [ider, --er]*

Derde düşen āh **ider** ol ʿaşḳile nālān imiş
Derd içinde ẕevḳi bulan ʿāşıḳa dermān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 1). [ider, --er]*

Bülbül-i şūrīdeler gör her ṣaḥrā feryād **ider**
Bir gül-i raʿnā içün biñ zār ile efġān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 5). [ider, --er]*

Cān niṣār **ider** ezelden Ḥaḳḳı bunda kim görür
Derd-mend Derviş Sükūtī her zamān ḳurbān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 9). [ider, --er]*

Her yerde Ḥaḳ ḥażır-ı nāẓır ṣanma anı nihān imiş
Çeşm-i baṢar rüʾyet **ider** günden ʿayān beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 2). [ider, --er]*

Küntü kenziñ gör baḥşını iṣbāt **ider** her vechle
Men ʿarefden ders oḳuyan her ṭālibi ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 3). [ider, --er]*

Ṣunsa sāḳī taze engür meylerinden bir ḳadeḥ
Defʿ ġām elbet **ider** ol ṣāfī şerbetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 4). [ider, --er]*

Ḥubb-ı cānānı göñüldedir Derviş Sükūtī bul bugün
Ẕevḳ **idersin** sen de her dem öyle leẕẕetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 10). [idersin, -er, -sin]*

Noḳṭa-ı bāyım dimiş ol pādişāh-ı lā yezāl
Sırrını ifşā **ider** çün cehrile hep Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 6). [ider, --er]*

Bugün bir kürsüye çıḳmış bu ḫalḳa pend **ider** vāʿiẓ
Oḳur açmış kitābını bī-maʿnā ders **ider** vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 1). [ider, --er]*

Bugün bir kürsüye çıḳmış bu ḫalḳa pend **ider** vāʿiẓ
Oḳur açmış kitābını bī-maʿnā ders **ider** vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 2). [ider, --er]*

Cinānıñ vaṣfını eyler yedi ṭamu ʿaẕābıñ hem
Bu ḫalḳı ḳorḳudur böyle nice tezvīr **ider** vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 4). [ider, --er]*

Çıḳar aġzından ateşler cihānı yaḳmaḳ hep ister
Ẕebāni şekline girmiş bu ḫalḳa cebr **ider** vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 6). [ider, --er]*

İki destiñ uzatmış ol bu ʿālem ḫalḳını ṭutmuş
Cehenneme atar bir bir ne ḫoş ḥiẕmet **ider** vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 8). [ider, --er]*

Gerekdir vāʿiẓā ancaḳ bu ḫalḳa ḥüsn-i ḫāliyle
Diler āferīn herkez güzel taḳrīr **ider** vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 10). [ider, --er]*

Revā mıdır ʿaceb böyle Sükūtī söyler ol densiz
İmānı yoḳ anıñ billāh bu ḫalḳa ḳahr **ider** vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 12). [ider, --er]*

Pādişāhım iḥsānıñdan cānım **ider** şimdi ḥaẕ
Her kime luṭfuñ irerse dāʾim **ider** şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 1). [ider, --er]*

Pādişāhım iḥsānıñdan cānım **ider** şimdi ḥaẕ
Her kime luṭfuñ irerse dāʾim **ider** şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 2). [ider, --er]*

Yoluna virmek sezādır cān u başım her demi
Manṣūr-ı Ḥallac gibi hep ḳanım **ider** şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 4). [ider, --er]*

Şemʿ-i ḥüsnüne bugün yansam yaḳılsam ġām degil
Maḥvolursa bu vücūd pervānem **ider** şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 6). [ider, --er]*

Laʿl-i lebinden hemān ʿuṣṣāḳa virüp būseler
Aġlar iken rūz u şeb giryānım **ider** şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 8). [ider, --er]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendeni şād **ider** gör
Maḥzūn olmuş ḳalb çün vīrānım **ider** şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 9). [ider, --er]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendeni şād **ider** gör
Maḥzūn olmuş ḳalb çün vīrānım **ider** şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 10). [ider, --er]*

İbn-i Süfyān leşkerile Şām civārında o dem
Ḥaydar ile cenk **iderken** urdular bed-kāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 8). [iderken, -er, -ken]*

Cān niṣār it evliyālar hem erenler rāhına
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl **ider** ol sulṭāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 6). [ider, --er]*

Mūtü ḳable en temūtū sırrına vāṣıl olan
Kār **ider** mi anlara çün ʿilleti emṣāl-i tef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 8). [ider, --er]*

ʿArż idip gel bu kelāmıñ remzini bir kāmile
Feṯḥ **ider** ol gerçe taḥḳīḳ virdi maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 10). [ider, --er]*

Geçmişiz mülk-i cihāndan bir ḳurı hemvāra yuf
Rızḳ içün hiç ġām çekilmez kesb **iden** ol kāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 2). [iden, -en]*

Buġż cidārlar cihānı devr idermiş ser-te-ser
Kesb **ider** ol bunca sīm-i zer cemʾ olan dinare yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 12). [ider, --er]*

Egerçe Nūḥ Ṭufānında necāta ir göreñ sensin
Beni baḥr-ı fenā içre **idersin** ʿaşḳile iġrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 6). [idersin, -er, -sin]*

Ẕāt-ı efġān kārı olmuş ʿāṣıḳ-ı bī-çāreniñ
Nāre yanmaḳdan uṣanmaz ẕevḳ **ider** pervānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 4). [ider, --er]*

Emr-i Ḥaḳla Mūsā oldum dīnime daʾvet idip
Firʾavun itmez ḳabūl hiç ġarḳ **ider** deryā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 8). [ider, --er]*

Girdi ara şiddet ile ol ʿadüvv-i ehl-i nifāḳ
Reşk **ider** ol dem münāfıḳ görünce ḳısḳanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 14). [ider, --er]*

Var ara bul şeyḫ-i kāmil Ḥaḳḳa seni **ider** vāṣıl
Yarın ʿaẕāb çeker cāhil Ẕināsı çoḳ rıżāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 11). [ider, --er]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳıñ ḫalḳa tevḥīde gelmiş her melek
Hū Ṣadāsın işidince devr **ider** ʿarşda felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 2). [ider, --er]*

Zehr-i ʿaşḳı nūş **idelden** ol Ḥasan ibn-i ʿAlī
Pāre pāre cism-i pākın ḳıldı bir ġaddār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 3). [idelden, -elden]*

Erişir ḫāẕıḳ-ı mürşid yolunda cān fedā eyle
İder himmet ḳatı muḥkem görür seni bunda dīdārın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 6). [ider, --er]*

Cehd iderler gice gün Ḥaḳḳı ʿayān görsün bugün
Kāmil ile her bir sözüñ **ider** hemān ḳalmaz cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 12). [ider, --er]*

Derviş Sükūtī söyle Ḥaḳ olsun muḥiblerdir bir sebaḳ
Ẕikrin **ider** her bir varaḳ ekṣer ile ġāyet ṭavīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 14). [ider, --er]*

Cehd **iderler** gice gün Ḥaḳḳı ʿayān görsün bugün
Kāmil ile her bir sözüñ ider hemān ḳalmaz cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 11). [iderler, -er, -ler]*

Vaḥdet içre nice demler yār ile yār **iden** göñül
Şimdi düşdün ġurbet içre āh u Ẕār **iden** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 1). [iden, -en]*

Vaḥdet içre nice demler yār ile yār **iden** göñül
Şimdi düşdün ġurbet içre āh u Ẕār **iden** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 2). [iden, -en]*

Kimseler hiç sāyesinde görmedi aṣlā vefā
Bir vefāya ḳahr biñ cevrile ġaddār **iden** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 6). [iden, -en]*

Reng-i elvānına baḳma pek Ṣaḳın bu cadūdan
Aldadır bir ḳaḥbe zendir tārumār **iden** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 8). [iden, -en]*

Ẕillet ile gice gündüz geçmede ʿömrüñ seniñ
Miḥnet-i ʿaşḳa düş olduñ Ẕülfikār **iden** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 10). [iden, -en]*

Hiç delIl sezā olmaz imiş yolların bir daḫı çoḳ
DİV şeyṭān seni ḳomaz hem dimār **iden** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 12). [iden, -en]*

Cehd ide gör ey Sükūtī bulasın bir kāmili
Göstere ol Ḥaḳḳı saña āşikār **iden** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 14). [iden, -en]*

Himmeti ʿālī yücedir ṭaşlara teʾsīr **ider**
Ḳoymaz artıḳ bir mürīdīñ dünyā vü ʿuḳbā Ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 7). [ider, --er]*

Nefs-i şehvetden ṣaḳın gel rāhını mesūd **ider**
Arzusuna düşme her dem dinle nuṭḳum gel beri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 9). [ider, --er]*

Āsitānında ġulām ol ey Sükūtī sen bugün
Himmeti bilmem **ider** mi āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 12). [ider, --er]*

Ġaflet üzre ehl-i dünyā nefsine tābi olup
Ḥalḳa bühtān ile ġıybet dāʾim **ider** fāsıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 4). [ider, --er]*

Gir ṭarīḳ-i evliyāya ḥizmet eyle dün ü gün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl **iderler** Ḥaḳ nümādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 14). [iderler, -er, -ler]*

Hükm **ider** kafdan kafa ol 'adl-i vefadır sevdiğim
Ol imam nesl-i Naki'dir üçler yediler sırdaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 11). [ider, --er]*

Ṣalātıyla selāmını iderdim ʿaşḳ ile her dem
Riyāẕātım ḳatıʾ muḥkem bu nefsim çoḳ **ider** ṣāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 6). [ider, --er]*

Vechini rüʾyet **idelden** ʿaşḳ beni ḳomaz rāḥat
Ṣanmañız ʿaḳlım bu gün var bir ʿaceb dīvāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 3). [idelden, -elden]*

Mat **ider** ḳalbiñ Sükūtī ser-te-ser aḳreb Zamān
Ṭamuya bāʿiş **ider** ol ʿāḳibet sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 13). [ider, --er]*

Mat **ider** ḳalbiñ Sükūtī ser-te-ser aḳreb Zamān
Ṭamuya bāʿiş **ider** ol ʿāḳibet sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 14). [ider, --er]*

Az yemekle ey Sükūtī pāk **idegör** ḳalbini
Ḳalb-i maʿmūrlarda mihmān oturur ol lā yenām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 17). [idegör, -e, -gör]*

Şehvetiñ efzūn **ider** ol maʿrifetden bī-ḫaber
Cins-i ḫayvāndan eşeddir ḳavm-i cāhil her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 7). [ider, --er]*

Pādişāh-ı bī-zevāliñ mülkünü ābād **ider**
Taḫtgāhıñ her göñülde ḳurmuş ol Ṣāḥib-i kiram *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 15). [ider, --er]*

Sen gibi şāha **iden** ḳaṣd elleri muṭlaḳ ḳurur
Ber murād olmaz Ḫavāric fiʾil-i ʿişyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 15). [iden, -en]*

Rūz-ı mātem zār ile feryād **ider** vaḥşi ṭuyur
Ḳan döküp gökde melekler gözleri pür-nem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 9). [ider, --er]*

Ḳan revān it dīdeñizden ey Sükūtī rūz u şeb
Şefḳāt **ider** saña Aḥmed şehr-i bir āʿẓam bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 14). [ider, --er]*

Kemāliyle **ider** şerhiñ kelāmullah ol nāṭıḳ
Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī yoluna iḳtidāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 11). [ider, --er]*

Ḥażret-i Davūd Süleymān salṭanatda bir ḳarār
Ḥükm **ider** Ḳāfʾdan Ḳāfʾa ol ʿadlile icrā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 12). [ider, --er]*

Şit Nebī geldi cihāna devrini tekmīl idip
İdriş **idersin** gelmesiyle ʿazm idip ʿuḳbā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 4). [idersin, -er, -sin]*

Vaḥdet-i Ḥaḳḳa irelden Şeyḫ Sükūtī bu Zamān
Keşret içre ẕāt-ı Ḥaḳḳı seyr **ider** cihāndan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 10). [ider, --er]*

Kemāl-i ḳadriniñ iẓhār **idelden** işbu ʿāleme
Naẓar itdim cemāline anıñ ḫayrānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 7). [idelden, -elden]*

İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżādır ḳıble-i heftüm
Teveccüh anlara her dem **iderler** nice biñ insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 8). [iderler, -er, -ler]*

Derdli olan bulsa cāʾiz ḳalbini tımār **iden**

Raḥat olur cismi anıñ bir gün ola Ẕār **iden** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 2). [iden, -en]*

Her biri açmış dehānıñ taʾan **ider** bu ʿālemi

Ġıybeti kesmez dilinden Ṣunʾı bühtānı bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 3). [ider, --er]*

Nār-ı hicrāna dūş olmuş bu vücūdum ser-te-ser

Baḥr-ı ʿummān kār **ider** mi gör ṭutuşmuş cism-i cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 8). [ider, --er]*

Ḥamd **ider** Derviş Sükūtī ẕāt-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup

Ḳalmadı hiç bunda maḫfī ẓāhir oldu hep nihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 13). [ider, --er]*

İder pendini āheste lisān-ı ḥāl ile ol dem

Ṭarīḳat baḥsini söyler leṭāfetle hemān ol ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 3). [ider, --er]*

Sevābım yoḳ günāhım çoḳ nola bir gün gidip bundan

Sükūtī ʿafv **ider** itmez bu ġaffārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 14). [ider, --er]*

Her ān vaḥdet seyrānında **iderler** Ḥaḳ ile ülfet

Bu ḫalḳdan inḳıṭā itmiş ümīd itmez iḫvānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 5). [iderler, -er, -ler]*

Sāyebān-ı şemse beñzer didi ḫātem-i enbiyā

Bir zemīnde durmaz aşlā devr **ider** aʿlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 10). [ider, --er]*

Dehre gelmekden ʿibāret Ḥaḳḳı bulup anlamaḳ

Kim ki fehm **ider** Sükūtī iylemez daʿvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 18). [ider, --er]*

İç duḫānıñ ḳahve ile ḳaṭʿ **ider** şehevātını

Zehr-i ḳātil bunlar ancaḳ gitmiyor birçoḳ Zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 5). [ider, --er]*

Nefsini ḳılar zebūn ol ḥāl-i düşvāre irer

Ruḥ çıḳar meydāne serbest ḥükm **ider** ḳalbinde cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 8). [ider, --er]*

Kin kibir benlik nifāḳıñ ḳatl **ider** ser-leşkeriñ

Ṣāfī iyler bu derūnuñ Ḥaḳḳa irer sālikān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 9). [ider, --er]*

Mevtine bāʿiş didi ol nūş **idersin** rūz u şeb

Mey ḳatı serd ḳalbine at ṣāfī engürden hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 3). [idersin, -er, -sin]*

Ne ʿöẕrüyle güşād **idem** Ḥabībiñ bābını bir gün

Şefāʿatden cüdā oldum yerim Ṭamu ḳamu nīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 3). [idem, -em]*

Māsivā āşārını söyler göñülden eẕkār-ı hū

Pāk **ider** mirʾāt-ı ḳalbi gösterir envār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 2). [ider, --er]*

Hū didiḳçe ḳalb-i ʿuşşāḳa oldu mu bī-dār olur
Ḥaḳ cemāliñ rüʾyet **ider** her demi seyrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 6). [ider, --er]*

Hū ile bezm-i serā-yı vaḥdete çün irdiler
Hep erenlerden Sükūtī feyż **ider** insāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 10). [ider, --er]*

Hū Şedāsıyla felekler devr **ider** ʿarşı bugün
Hū ile her dem melekler girdiler devrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 3). [ider, --er]*

Hū ile her dem seḥerler ins ü cin **ider** fiġān
Oldular mecnūn gibi hem her biri dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 7). [ider, --er]*

Saʿy **iderken** vuṣlāt-ı dildāre ben nāʾil olam
Cānib-i Ḥaḳdan hidāyet irdi gördüm māh-rū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 9). [iderken, -er, -ken]*

Derd-mend Derviş Sükūtī āh **ider** her rūz u şeb
Mecnūn-āsā bilmedi hiç kime itsün ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 13). [ider, --er]*

Sivādan el çeküp ʿuzlet **iderler** dār-ı dünyāda
Seniñ ẕāt-ı kemālinde Rıżādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 11). [iderler, -er, -ler]*

Seniñ ʿaşḳıñla her dāʾim derūnum āh **ider** bunda
Terāḥḥum ḳıl ḳatı artar bu Ẕārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 3). [ider, --er]*

Küntü kenziñ maʿnāsından baḥs **ider** her bir velī
Fehm idemez şol kişiler bir ʿaceb nādān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 5). [ider, --er]*

Ḥüsnünüñ müştāḳ olmuş devr **ider** bunca diyār
Naḥnü aḳrebden ḫaberdār olmadı bir ān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 7). [ider, --er]*

Şeyḫim **ider** ẕikr-i celīl erenleriñ budur yolu
Feth iderler her müşküli ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 5). [ider, --er]*

Şeyḫim ider ẕikr-i celīl erenleriñ budur yolu
Feth **iderler** her müşküli ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 6). [iderler, -er, -ler]*

Göründü ḫüsnü zībāda melekdir yāḫūd insān
Gelüp ḫande **ider** ʿuşşāḳa içinde hep hünerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 10). [ider, --er]*

Derviş Sükūtī sür yüzüñ dergāh-ı āl-i Ḥaydara
Esrārına vāḳıf **ider** āsān ile Ḥażret-i şāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 10). [ider, --er]*

Ḥaḳ ẕikrin ideyor ʿaşıḳlar bunda
RaḳṢ **ider** dem be dem cevelān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 8). [ider, --er]*

Her dem-be-dem cümle felek ʿarş yüzünde hem melek
Cevelān **ider** hū diyerek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 4). [ider, --er]*

Cümle nebāt bunca ḥacer evrāḳ ile hem de şecer
Ḥaḳ ẕikrini dāʾim **ider** hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 6). [ider, --er]*

İns ü cinle vaḥş ṭuyūr cennetde hem ġılmān ḥūr
Tevḥīd **iderler** ne ḳuṣūr hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 12). [iderler, -er, -ler]*

Seḥerde ẕevḳ **ider** her cān uyanur ḳalb gözi ol ān
İder ʿarş-ı kürsīyi seyrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 7). [ider, --er]*

Seḥerde ẕevḳ ider her cān uyanur ḳalb gözi ol ān
İder ʿarş-ı kürsīyi seyrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 8). [ider, --er]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżādır Zehr-i ʿaşḳı nūş **iden**
Hem Ḥüseynī şāh şehīd-i Kerbelāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 5). [iden, -en]*

Bāde-i bezm-i elestden nūş **iden** ṭālibleri
ʿAşḳ ile mecnūn olurlar anlarıñ mestānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 3). [iden, -en]*

Derde düşen bunda sālik-i Ḥaḳ anıñ dermānesi
ʿİlleti ʿaşḳdan ölürse ẕevḳ **ider** dil ḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 2). [ider, --er]*

Kelāmımda eger noḳṣān ḫatā ile yāḫūd ʿiṣyān
İdüp taḥsīn feṣāḥatle bulunur bunda ʿirfānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 8). [idüp, -üp]*

Ey göñül geç māsivādan itme bunda ülfeti
Bende-i āl-i ʿAlī saʿy **idegör** ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 2). [idegör, -e, -gör]*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş olmuş Ẕār **ider** rūz u leyāl
Himmet ister her ṭabibden derdine dermān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 7). [ider, --er]*

ʿAndelīb āsā hezārān nev-bahār feryād **ider**
Būy-ı gülden bī-hoş olmuş ʿaşḳ ile nālān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 9). [ider, --er]*

Zamān-ı Ḥıżra irmişler ledün ʿilmiñ **ider** taḥṢīl
Maʿārif dersini görmüş oḳur dilde her esmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 7). [ider, --er]*

Bular vaḥdetde her dāʾim **iderler** ẕevḳini Ḥaḳla
Bu kesretden elin çekmiş niderler ḳuru ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 5). [iderler, -er, -ler]*

Cemāl-i ẕāt-ı Mevlāya bular ʿāşıḳ olup her dem
İderler rüʾyet-i dīdār göñülde özge sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 10). [iderler, -er, -ler]*

Cemāl-i Muṣṭafāʾyı kim ṣadāḳatle **ider** arzū
Kemāl-i Aḥmede irdi olurlar ʿālemiñ tacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 9). [ider, --er]*

Olar kim şol derūn içre Ḫudāyı yād **ider** dāʾim
Sivāya iltifāt itmez degildir bunda dünyacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 13). [ider, --er]*

Medīne yolların ṭutmuş giderler nice biñ ḥacı
İderler tevbe-i istiġfār ḳamu erler nice bacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 2). [iderler, -er, -ler]*

Kelām-ı Ḥaḳ Ṣudūr itmiş Ḥaḳḳında men ʿaleyhā fān
Anıñçün terk **ider** dilden Sükūtī neyler ekvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 10). [ider, --er]*

İderler ʿuzlet ḳāniʿ sarāy-ı salṭanat baḳmaz
Degişmez virseler ol dem Süleymān taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 3). [iderler, -er, -ler]*

Bu kesretden ḫalāṣ olmuş irişmiş özge bir Ẕevḳe
Maḳām-ı vaḥdet-i Ḥaḳda **iderler** ẕevḳ-i sulṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 6). [iderler, -er, -ler]*

Bu kesretden ḫalāṣ olmuş bular ʿuzlet maḳāmında
Cenāb-ı Ḥaḳḳıyla her dem **iderler** ẕevḳ ü Ḫudāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 6). [iderler, -er, -ler]*

Göñlümüzden ḳaṭʿ **idüp** gel çoḳ sivāya ülfeti
Saña olsun yā ilahī ḳalbime vir leẕẕeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 1). [idüp, -üp]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ **ider** ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 12). [ider, --er]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ **ider** ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 12). [ider, --er]*

Derūnuñ nār-ı ḥasretle yaḳup külḫān **ider** Yaʿḳūb
Yusūfuñ derd-i āhıyla mülāḳatda devā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 9). [ider, --er]*

Rūy-ı zemīn nevʿī beşer hem daḫı ʿarş-ı melek
Vaṣfıñ **ider** her nevʿīyle ṣubḥ u mesā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 6). [ider, --er]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır zehr-i ʿaşḳı nūş **iden**
Hem Ḥüseyni Kerbelāda dökdügü ḳanımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 3). [iden, -en]*

ʿilm-i taḥḳiḳa irişmiş Mūsā-yı Kāẓım daḫı
Dört kitābdan baḫs **ider** ol tercümānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 10). [ider, --er]*

Süleymān-ı zamān olsan bu mülk elden gider bir gün
Buna ʿaḳl ireñ ṭālib **ider** mi bunda ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 4). [ider, --er]*

Bulunmaz bir kemāl ehli bu ḫāli ʿarż **idem** bir gün
Cihān eksik degil bil ki vaṭānım terk yaman şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 3). [idem, -em]*

Cennet-i aʿlāya dāḫil Ḥaḳ içün **iden** edā
Nār-ı dūzaḫdan emīndir her dü ʿālem aḫḳarī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 11). [iden, -en]*

Bir mübārek aydır ancaḳ bunca māhıñ serveri
Ḥalḳ-ı ʿālem ẕevḳ **iderler** her Ramażān yekseri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 2). [iderler, -er, -ler]*

İltifātıñ çoḳ **iderler** cümle ḫalḳa ḫāṣ u ʿām
Nān u niʿmetler gedāya ḳıldı iḥsān her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 3). [iderler, -er, -ler]*

Sükūtī tariḫiniñ cevher kelāmıñ fehm **ider** ʿārif
Cühhāl ehl-i belā tefhīm kerāmetle tamām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 13). [ider, --er]*

Eger noḳṣān kelāmımda yāḫūd sehven ḫaṭā ḳıldım
Cihānda var nice kāmil **idüp** taḥsīn rıżām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 12). [idüp, -üp]*

Mevlevīler ŞāẔelīyle men ʿarefden baḥs **ider**
Hem Sühreverdi ḥaḳāyıḳ ehline raʿnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 7). [ider, --er]*

Feyż-i Ḥaḳḳa nāʾil olmuş mürşid-i kāmil ile
Rütbe-i bālāya irmiş seyr **ider** dīdār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 4). [ider, --er]*

Men ʿaref sırrına āgāh remziyle īmā **ider**
Fehm idemez ḳavm-i münkīr ʿaḳl-ı ḳāṣır cāhiliñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 5). [ider, --er]*

Mürşid-i kāmil yüẔünden feyż alur bunca nebāt
Vaṣl **ider** ol ẕāt-ı Ḥaḳḳa nice yüz biñ ṭālibin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 10). [ider, --er]*

Ehl-i Ḥaḳḳı vaṣf **ider** Derviş Sükūtī her demī
Yoḳ ḫilāf ẕāt-ı muṭlaḳ ḥaḳḳıyla ol dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 15). [ider, --er]*

Çoḳ Zamān düşmüş ḫarābe taʾmīre muḥtāc **ider**
Himmeti ḳıldı erenler ṣuyu oldu nev- ẕuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 5). [ider, --er]*

Men ʿarefden baḥs **iderler** Ḥaḳḳı iṣbāt ḳıldılar
Kenz-i lā-yefnāya maḥrem oldular ehl-i ṣuʾūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 7). [iderler, -er, -ler]*

Keṣret ʿiṣyānına iḳrār eyleyen āṣıḳların
ʿAfv **ider** mi cürmni ġaffara ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 6). [ider, --er]*

Fenāfillahda maḥv ol kim ki senden Ḥaḳ ẕuhūr **ider**
Tecelli eyleye ol dem olanlar ʿaṣıḳ-ı Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 11). [ider, --er]*

ʿAskeri ḳuṭb bu ʿālem ḥükm **ider** ḳafdan ḳafa
Vāriṣ āl-i Resūldür Mehdi-i Ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 15). [ider, --er]*

Ẕikrile ḳalb açılurmış çünki dedi Muṣṭafā
Seyr **idersin** ol zamānlar ʿarş-ı kürsī bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 8). [idersin, -er, -sin]*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā ṣevāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṯḥ **ider** ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 2). [ider, --er]*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem baḥṣ **ider** ṭāliblere
Ṣoñra baḥr-ı ʿaşḳa Ṣaldı ol Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 3). [ider, --er]*

ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini berdār it
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı Ẕikr **ide** gör her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 20). [ide, -e]*

Bir Ṣürāḥī kāse-i elmās ile ṣuñ bizlere
Meclis-i ḥünkār ḳatında nūş **idem** ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 12). [idem, -em]*

Bezme revnaḳ virmek içün bādeniñ keyfini
Devr **iderse** cümle ʿuşşāḳ söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 6). [iderse, -er, -se]*

Kurʾānı ol nāṭıḳ idi ẕikr **ider** hep cehrile
Ehl-i müfesser taṢdīḳ idip ḳıldılar eşʿār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 15). [ider, --er]*

Küntü kenziñ sırrını ben fāş **idem** ʿāşıḳlara
Ḳalmaya hiç bunda maḫfī cehle iʿlān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 3). [idem, -em]*

Gir meydāna sen ey zāhid ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde
Gice gündüz saʿy **idegör** ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 2). [idegör, -e, -gör]*

Mürşidinden oḳu dersi men ʿarefle fehm it nefsini
Seyr **idersin** ʿarş-ı kürsī ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 8). [idersin, -er, -sin]*

Çeşmiñ açmış gice gündüz derdiyle feryād **ider**
Laḥm-ı mevtāları yerler ḫınzīre dönmüş teni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 5). [ider, --er]*

Mesned-i dünyāya raġbet eylemişler dün ü gün
Virseler doymaz cihānı ekl **ider** ḥayvān ṣoyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 8). [ider, --er]*

Bir vaḳit geldi ʿacāyib ḫānḳāhlar sed olup
Vaḳfına maʿmūr meşāyiḫ ekl **ider** cins Ṣuyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 4). [ider, --er]*

Feyż-i Ḥaḳḳa nāʾil olmuş mürşid-i kāmil ile
Rütbe-i bālāya irmiş seyr **ider** dīdār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 4). [ider, --er]*

Derviş Sükūtī āl-i ʿAlīniñ bendesi olmuş ḳālū-belādan
Ḳılmış teberrā cins-i Yezīde laʿnet kim **ider** buldu selāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 18). [ider, --er]*

Nuṭḳ-ı nebīyye şāhım ʿAlīye iḳrārıñ eyle zāhid mürāʾī
İmān dilersen inkāra gelme Ṣoñra **iderler** laʿnet bīġāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 6). [iderler, -er, -ler]*

ʿAndelībler çūşa gelmiş her biri feryād **ider**
Ġonca güller tāze açmış nev-be-nev elvān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 5). [ider, --er]*

Neşʾeyāb **ider** göñüller bāġını hep ser-te-ser
Ḥürrem olur ḳalb-i nāşād ʿaşḳile ol ān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 7). [ider, --er]*

Ṣūretde ʿaceb ḫande **ider** cümle bu ḫalḳı bend itmek içün
Ẕāhirde ḳalay urmuş yüzüne ḳalbinde ṭulūʿ miżmār naḳūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 7). [ider, --er]*

Ṣuñ demi pīrlik ḫālinde iḫtiyār ʿuzlet **idüp**
Ḥaḳdan artıḳ ġayre baḳmaz pazarın itdi ḫalvetdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 9). [idüp, -üp]*

Sükūtī Dervişiñ ʿömr Ṣoñ āḫir demlere irdi
Günāhıñ ʿafv **ider** lā-şek ġanīdir ol kerem-kānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 16). [ider, --er]*

Her ne ekersen cihānda anı biçer Ḥaḳ demiş
Cehd **idegör** ey Sükūtī bulasın ḫalḳı cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 12). [idegör, -e, -gör]*

Ger saña yeter cihānda ṭālibā rūşen delīl
Ḫalḳa ẓulm **iden** olurlar her zamān ʿömr-i ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 2). [iden, -en]*

Ḫıyre çün meşġūl olanlar ʿind-i Ḥaḳ maḳbūl olur
Ṣer **iden** müfsid münāfıḳ nefsine uymuş celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 4). [iden, -en]*

Ḥüsn-i aḫlaḳ ḫamīde kimde bulunsa eger
Cennetüʾl-mevāyı mekānı ẕikr **ider** Rab celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 10). [ider, --er]*

Eger ikisi kimde bulunsa cihānda ey ʿazīz
Ḳuş gibi iki ḳanatlu devr **ider** ʿarşdan yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 6). [ider, --er]*

Her kelāmı āyet ḫādiṣ ẕāhirinden ifşā **ider**
ʿİlm-i bāṭın esrārına vāḳıf degil dil-ḫānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 5). [ider, --er]*

Naḫnü aḳreb ḳul beyān Ḥaḳ buyurmuş iʿlān **ider**
Ḥaḳdır saña ġāyet yaḳın yoḳ farḳıñız iẕʿānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 7). [ider, --er]*

Terk-i fānī eylemişdir salik-i Ḥaḳ her müdām
Devlet-i bāḳīye irdi ẕevḳ **ider** ikṣār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 8). [ider, --er]*

Sāyeʾi luṭfunda dāʾim ḳalbimiz maḥzūn degil
Himmet ile her Ṣanıḳ göñül **ider** şādān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 4). [ider, --er]*

Köprülü şehrine ḳāʾim maḳām geldi riyāsetle
ʿAdāletle olup maʿmūr **ider** iḥsān her efrāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 10). [ider, --er]*

Taḳarrub Raşṭine nām bir ḳaryeden ẓuhūr itdi
Köprülü şehrine cereyān **idüp** her zīr ü bālādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 6). [idüp, -üp]*

Biḥamdulillah Cenāb-ı Ḥaḳ **idüp** luṭf-ı ʿināyeti
Bu ḥayretle kemāl üzre irişdi cümle ābāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 15). [idüp, -üp]*

Sükūtī sāl hezār üç yüz hem altıda tamām oldu
Bu nev çeşme **idüp** cereyān kemālile hep āʾlāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 20). [idüp, -üp]*

Laʿnete oldun sezāsın kim **ider** ḥüsrān degil
Müsteḥaḳ ehl-i cezāsın her Zamān ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 13). [ider, --er]*

Laḥẓıñ ḫandān **idersin** encām biñ ḳahrıyla
Bir cāẕū zensin meded yoḳ senden ey ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 3). [idersin, -er, -sin]*

Kimseye hiç yoḳdur ẓulm **ider** her nev ʿAlīye
Çeşm-i yaşım seyl gibi her dāʾimā ḳıldım revān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 3). [ider, --er]*

Zehrile ġām kase kase şunmada her dem-be-dem
Baġrımı pür ḫūn **ider** gör ḳahrıyla her zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 6). [ider, --er]*

Ādemiñ seng olsa ḳalb hiç taḥammül kim ide
Tīġ-ı ḥançerle yürüdü Ḍarb **ider** virmez amān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 8). [ider, --er]*

Genç yaşında Ẓarīfe Ḫānım ʿazm **idüp** dār-ı beḳā
Sāl hezār üç yüz beşinde ṭutdu cennetde mekān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 13). [idüp, -üp]*

Bir gedā Derviş Sükūtī vaṣfiñ **ider** her zamān
Dürr-i luṭfuñ bir ġulām āl-i Aḥmed ḳanberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 13). [ider, --er]*

Bir gedā Derviş Sükūtī vaṣf ider aḥvālini
Böyle bir ẕāta sezādır medḥiñ **idem** dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 14). [idem, -em]*

Bir gedā Derviş Sükūtī vaṣf **ider** aḥvālini
Böyle bir ẕāta sezādır medḥiñ idem dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 13). [ider, --er]*

Ehl-i tecrīd idi kendi bu fenāyı terk **idüp**
Baḳmadı evlād-ı ʿıyāle dünyādan oldu reha *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 5). [idüp, -üp]*

Bir pula degmez cihānıñ ziyneti ey şeyḫ ü şāb
Terk **idegör** ḳalmaya hiç gönlünüzde ıżṭırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 4, Mısra 2). [idegör, -e, -gör]*

Ehl-i ʿaşḳ itmez bu fānī dehre aṣlā iltifāt
Fehm **iderler** yoḳ vefāsı bāḳī degildür kāʾināt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 5, Mısra 2). [iderler, -er, -ler]*

Bugün minberlere çıḳmış cinān-ı vaṣfiñ **ider** vāʿiẓ
Bu ḫalḳıñ cennete naṢafiñ kimin nīrān **ider** vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 19, Mısra 1). [ider, --er]*

Bugün minberlere çıḳmış cinān-ı vaṣfiñ **ider** vāʿiẓ
Bu ḫalḳıñ cennete naṢafiñ kimin nīrān **ider** vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 19, Mısra 2). [ider, --er]*

ʿAşḳ şarābıñ içmeyenler ḳalb evi itmez ṭulūʿ
Ḥabs **ider** ervāḥ-ı dilde Ẕengi kār itmez şümūʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 20, Mısra 2). [ider, --er]*

Māsivāya baḳmaz aṣlā ʿaşḳile mestān olan
Maḥv **iderler** bu vücūduñ şehrini vīrān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 27, Mısra 2). [iderler, -er, -ler]*

Hem anda acı şuları **ider** ṭatlı ḳamu gölü
Füyūżāt-ı ilāhīyle kerāmetle anıñ yolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 17). [ider, --er]*

Geçer ḥükmü ḳamu cinne perī dīvler peleng arslān
Feleklerle melekler hep anıñ vaṣfiñ **ider** her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 24). [ider, --er]*

Behey ādem ṣaḳın ḳavm-i āʿdānıñ
Ḫudʾası birçoḳ ẓulm **ider** saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 2). [ider, --er]*

Cehd **ider** ḳoymaġa seni ḫūyuna
Aldadır ṣoñradan **ider** biñ cefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 7). [ider, --er]*

Cehd **ider** ḳoymaġa seni ḫūyuna
Aldadır ṣoñradan **ider** biñ cefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 8). [ider, --er]*

Ḥükmüne geçince dişlerin biler
Ekl **ider** bu vücūd şehrin dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 12). [ider, --er]*

Ḳalb evin güzelce pāk **ider** uyġūn
Ḫıżır-veş ḥayāta irgil ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 19). [ider, --er]*

Vaḥdetde Ḥaḳḳıyla rūz u leyāli
Ẕevḳ **ider** böylece her dem sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 24). [ider, --er]*

Saʿy ide gör rāh-ı Ḥaḳda bulasın bir reh-nümā
Feṯḥ **ider** her müşkülünü cān u başın aña ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 4). [ider, --er]*

Şeyḫ-i kāmil maġz-ı Ḳurʾān dinler isen şeyḫ u şāb
Ders-i kitābdan baḥs **ider** ol saña bu şāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 14). [ider, --er]*

Feṯḥ-i bāb **ider** bu yolda reh-nümā
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 3). [ider, --er]*

Keṣretiñ berzāḫı virir fenāya
Maḥv **ider** cismiñ gider hebaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 10). [ider, --er]*

Fehm **ider** sırrını kim ki ʿirfāndır
Ḳurʾāndan aḫẕ itmiş maʿnāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 23). [ider, --er]*

Bunu ol gelen erler **ider** pek çoḳ rivāyāti
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 3). [ider, --er]*

İdüp bīʿat ezel-i ḳālū-belādan
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 11). [idüp, -üp]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil ṣāḥib-i irşād **ider**
Ẓāhiri vīrān görünür bāṭını ābād **ider** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 13). [ider, --er]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil ṣāḥib-i irşād **ider**
Ẓāhiri vīrān görünür bāṭını ābād **ider** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 14). [ider, --er]*

Üç yüz iki tariḫinde hem hezār bu nev binā
Derd-mend Derviş Sükūtī vaṣf **ider** kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 16). [ider, --er]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil Ṣāḥib-i irşād **ider**
Ẓāhiri vīrān görünür bāṭını ābād **ider** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 13). [ider, --er]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil Ṣāḥib-i irşād **ider**
Ẓāhiri vīrān görünür bāṭını ābād **ider** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 14). [ider, --er]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa keṣret üzre çün **iderler** iştiġāl
ʿAşḳ-ı Mevlā ile dāʾim bunlar olmuş ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 11). [iderler, -er, -ler]*

Ṣor tā her leyl ü nehār itmişler
Vaṣf **ider** kürsīde heşt ü cenānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 22). [ider, --er]*

Dört kitāb ṣāḥibi ṣanasın kāmil
Şerḥ-i ʿaḳāʾidden baḥṣ **ider** cāhil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 40). [ider, --er]*

ʿĀlem ṭaʿn **ider** ḥārici devrān
Yerleri heft Ṭamu bir ulu meydān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 47). [ider, --er]*

Aḫlaḳıñ her yüzden iẓhār itmişler
Ḥāl ehlini her dem ġıybet **iderler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 10). [iderler, -er, -ler]*

Aġnaya cinsine raġbet **iderler**
Ehl-i fuḳarādan nefret **iderler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 11). [iderler, -er, -ler]*

Aġnaya cinsine raġbet **iderler**
Ehl-i fuḳarādan nefret **iderler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 12). [iderler, -er, -ler]*

Ḫavf yoḳ Ḫudādan eşrār itmişler
Seḥāvet ehline **iderler** ʿizzet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 14). [iderler, -er, -ler]*

Tevekkül-i Rıżāda ḫākkıyla yeksān
Luṭfuyla her ḳula **iderler** iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 56). [iderler, -er, -ler]*

Ol Ḥüseyn-i Kerbelāyı ẕikr **ider** vaḥş-ı ṭuyūr
Anıñ ʿaşḳına terāḥḥum ḳıl bize yā Rab ġıyāṯ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 3). [ider, --er]*

Rehber-i rāh-i ṭarīḳat yol dilersen sende şeyḫ
Evliyālar bezmine ilḥāḳ **ider** erbāb-ı şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 2). [ider, --er]*

Her kelām ehl-i Ḥaḳḳıñ maġz-ı Ḳurʾān ṭut ḳulaġ
Dört kitābdan baḥṯ **iderler** naẓm-ı Sübḥān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 2). [iderler, -er, -ler]*

id: *"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.*

Bāb-ı dīni anlar açdı hem ḥaḳīḳat rāhını
Bunlar ile menzil aldı kim **idendi** reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 10). [idendi, -en, -di]*

Manẓar-ı Ḥaḳ ḳalb içine pāk **ide** gör sen anı
Taḥtgāhıñ anda ḳurmuş itme Ṣaḳın sen ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 7). [ide, -e]*

Himmete muḥtāc ḥaḳāyıḳ erlerinden ḳıl meded
Luṭf **idip** eyler ʿināyet saña ol ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 8). [idip, -ip]*

Gice gün uyḳuma ḥasret ḳamu Ẕikrini yād itdim
Ṣalātıyla ṣavmını **iderdim** şevḳ ile yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 4). [iderdim, -er, -di, -m]*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʿdād **idip** gel ehline vir sen zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 4). [idip, -ip]*

Seḥerde uyanur ḳuşlar nebātātla hem aġaçlar
İder ẕikir ḳamu ṭaşlar uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 6). [ider, -er]*

Seḥerde ʿandelīb feryād fiġānıyla oḳur evrād
Ḳamu nāsı **ider** dilşāḍ uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 8). [ider, -er]*

Yüzüñ nūruna müştāḳım anıñçün **iderim** zārı
Seḥerde ʿandelīb-āsā benim nālānıma bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 5). [iderim, -er, -im]*

Bu cürmümle kime idem Sükūtī ilticā oldum
Şefāʿat kānı Aḥmedden **iderim** ʿār olur bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 8). [iderim, -er, -im]*

Bu derūnum māsivādan pāk **idip** ḳoyma eṣer
Ḥubb-ı dünyāyı gönülden ṭarḥ **idip** ḳıl istiḥrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 3). [idip, -ip]*

Cehd **ide** gör rūz u leyāl semt-i necāt ir rāhına
Nefs ʿaskerin ḳırmaḳ içün düş yoluna ara bir uç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 3). [ide, -e]*

Emvālini bir mürşide eyle beyān her rūz u şeb
Terk **ide** gör kibr-i kini ḳalbiñ seniñ ġāyetde ṭuc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 8). [ide, -e]*

Ẕikr eyle sen Ḥudāyı cehd **ide** gör her ṣabāḥ
Bulmaḳ istersen beḳāyı cehd **ide** gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 1). [ide, -e]*

Ẕikr eyle sen Ḥudāyı cehd **ide** gör her ṣabāḥ
Bulmaḳ istersen beḳāyı cehd **ide** gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 2). [ide, -e]*

ʿAşḳile sen gir yola baḳma hem Ṣaġa hem Ṣola
Ḥaḳ buyurmuş hem Resūle cehd **ide** gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 4). [ide, -e]*

Ol bu yoluñ ʿāmili dinleme gel cāhili
Reh-nümā it bir kāmili cehd **ide** gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 6). [ide, -e]*

Mürşide bel baġlayıp her seḥerler aġlayup
Deryā gibi hem çaġlayup cehd **ide** gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 8). [ide, -e]*

Küntü kenzin dedi Ḥaḳ al bu maʿnādan sebaḳ
Cān gözün aç sen de baḳ cehd **ide** gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 10). [ide, -e]*

Men ʿaref dirsen bugün taḥṢīl eyle dün ü gün
Dinle gel kāmil sözün cehd **ide** gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 12). [ide, -e]*

Ẕikrine vir revnaḳı tā olasın muttaḳī
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı cehd **ide** gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 14). [ide, -e]*

Gülşen-i ḥüsnüñde feryād **iderim** ben her seḥer
Bülbül-āsā mübtelāyım güllere oldum nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 7). [iderim, -er, -im]*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı ʿaşḳda beẕl **idersen** ṭālibā
Pāye-i rifʿat bulur ol menzil aḫyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 3). [idersen, -er, -se, -ñ]*

Çoḳ vaḳit berbād **idendi** bu vücūduñ şehrini
Ẕülf-i Leylādan muḥaḳḳaḳ almadı Mecnūn murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 11). [idendi, -en, -di]*

Nefsimizi ḳatl itmege destimizde seyf-i celāl
Cehd **ideriz** leyl ü nehār urmaġa ḥançer zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 4). [ideriz, -er, -iz]*

Ẕikr-i tevḥīd dersine saʿy **ideriz** rūz u şeb
Emr-i Ḥaḳḳı ṭutmuşuz oḳuruz ezber zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 5). [ideriz, -er, -iz]*

Devr-i ḫoş gelse gerekdir ḥükm **ide** ḳāfdan ḳāfa
Mehdi-i āl-i Muḥammed ʿadlile Ṣāḥib vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 15). [ide, -e]*

Muntaẓırız devrine Ṣāḥib-i Muḥammed Mehdīniñ
Ḳatl **ide** münkir münāfiḳ seyfiyle hep iḳtiżādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 18). [ide, -e]*

Cehd **idip** her zamān vaḳtinde ara
Bulmaġa bir kāmili gerçe Ṣevābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 9). [idip, -ip]*

Dört kitābıñ metnini her kim oḳursa ḥarf-be-ḥarf
Şerḥ **idemez** lāyıḳınca āsānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 8). [idemez, -e, -me, -z]*

Āh **idermiş** bülbül-āsā gice gündüzler daḫı
Maṭlūb bir ġonca güldür ḫandānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 9). [idermiş, -er, -miş]*

Cehd **iderim** leyl ü nehār Ḥaḳḳa teḳarüb itmege
Bilmem ki naḫnü aḳrebiñ sırrındaki maʿnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 3). [iderim, -er, -im]*

Evvel ki ġavvāṣ baḥre olmaz gevheriñ hiç ḳıymetiñ
Farḳ **idemez** bunda aṣlā ẓan ile vehm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 6). [idemez, -e, -me, -z]*

Ḥaḳ beyānında Sükūtī aḥbāba yeter baḫs̱in eyledin
Bu kelāmıñ fehm **idenler** cinsi ādem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 14). [idenler, -en, -ler]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu cenāb-ı Ḥaḳ kitābından
İderdi cehr ile i'lān ḫafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 10). [iderdi, -+er, -+di]*

Yedi deryā ḳamu ırmaḳ bu cismim pāk **idemezler**
İçim ṭaşım ḥabāṣetle bu ḫalḳdan olmuşum mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 11). [idemezler, -e, -mez, -ler]*

Dört kitābdan baḫs̱ **idersen** añlamaz cins-i ḥımār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 29). [idersen, -er, -se, -ñ]*

Baḳmaz oldular ḥelāle ekl **idip** bunca ḥarām
Rüşvetiñ her bāb-ı meftūḥ eḫaẕ iderler āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 15). [idip, -ip]*

İncil seniñ Tevrāt seniñ Mūsā ile ʿİsāya hem
Cibrīl ile irsāl **idip** Davūdʾa hem virdin Z̲ebūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 8). [idip, -ip]*

Bu vücūd şehrin Sükūtī naẓm ile ḳıldın beyān
Ḥamd **idelim** cān u dilden Ḥaḳḳa her dem ṣad hezār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 18). [idelim, --e, --lim]*

Ḫalḳ-ı Aḥmed kesb **idenler** kimseye ḳılmaz żarār
Ḫoş naẓarla vaṣfiñ iyler nitekim dünyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 11). [idenler, -en, -ler]*

Cemāliñ nūrunu iẓhār **iderdi** z̲āt-ı pākiyle
Bu ḳalbim şehrini cümle ser-a-ser ḳapladı envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 7). [iderdi, -+er, -+di]*

Kürsīlerde vaʿẕ **idersiz** şerḥ ʿaḳāʾid dersini
Bī-ḥabersiz z̲āt-ı Ḥaḳdan gördüm ḳurı bürhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 7). [idersiz, -er, -siz]*

Özge bir z̲evḳe irişdim rehber-i taḥḳīḳ ile
Fehm **idemez** olur olmaz kişiler eṭvārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 4). [idemez, -e, -me, -z]*

Şevḳ-i ʿAşḳile **ideriz** ilticā ol ḥażrete
Āsitānında Sükūtī mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 11). [ideriz, -er, -iz]*

Bülbül-i şūrīdeler gör zār **idermiş** her seḥer
Bir gül-i raʾnā içün nālān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 3). [idermiş, -er, -miş]*

Fehm **idemez** ehl-i bāṭın sırrını zāhid ḥasīs
Reşk iderse ehl-i Ḥaḳḳı cehlile yoḳdur beʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 1). [idemez, -e, -me, -z]*

Ḥüsnüne arzū **idermiş** āsumānda şems ü māh
Ṣuʿlesini senden almış vechine yoḳdur ḳıyās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 3). [idermiş, -er, -miş]*

Ẕevḳ **idermiş** seniñ ile her kim oldu saña yār
Bāb-ı lütfuñ bekler ancaḳ rūz u şeb ʿāşıḳ- şinās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 7). [idermiş, -er, -miş]*

Muntaẓırız emrine Derviş Sükūtī biz bugün
Her ne denlü cevr **idersen** senden itmez inʿiḳās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 10). [idersen, -er, -se, -ñ]*

Fātiḥa heft āyet oldu zülf ḳaşın kirpigin
Fehm **idenler** işbu sırrı mecmūʾuʾl- Ḳurʾān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 6). [idenler, -en, -ler]*

Ḫāliḳ olan ḳullarına niʿmetini virdi ġanī
Şükr **idelim** ey Sükūtī cümleye Ḥaḳ rāzıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 12). [idelim, --e, --lim]*

Nefsini idrāk **idenler** ẕāt-ı Ḥaḳḳa yol bulup
İrdiler esrār-ı ġayba rütbe-i ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 7). [idenler, -en, -ler]*

RuḥṢatıyla ḳıl riyāżat ḳalbini pāk **ide** gör
Pota-i ʿaşḳda eritgil kendini meṣel raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 5). [ide, -e]*

Mūtū ḳable en temūtū çünki dedi Ḥaḳ Resūl
Fehm **ide** gör işbu naẓmı nuṭḳ-ı bürhāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 8). [ide, -e]*

Ẓulmet-i nefs ḳaplamışdır bu vücūduñ şehrini
Saʿy **ide** gör ey Sükūtī envāre irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 10). [ide, -e]*

Ḥüsnünüñ evrāḳını tezyīn **idermiş** dilber ḫaṭ
Ḳaşları miḥrābına çekmiş ḳalemle cevher ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 1). [idermiş, -er, -miş]*

Ḥubb-ı evlād-ı ʿAlīye cān u baş ḳıl her müdām
Ẓabṭ **ide** gör nefsini her ġavġāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 6). [ide, -e]*

ʿAşḳ ile ābād **idermiş** şol vīrāne göñlümüz
Ġuṣṣa-ı ġām görmeziz biz tār u mār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 5). [idermiş, -er, -miş]*

Urmayın siz zāhidā her ġarīb bī-çāre tīġ
Lāyıḳ oldur ḍarb **idesiz** her zamān aġyāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 2). [idesiz, -e, -siz]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendine eyle naẓar
Hem derūnuñ pāk **ide** gör ḳalmaya aṣlā sürāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 14). [ide, -e]*

Ṭālibā gel saʿy **ide** gör bu derūnuñ eyle Ṣāf
Ḳalbiñ içre Ḥaḳḳı ẕikr it beytini eyle ṭavāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 1). [ide, -e]*

Mürşidiñ gitdiġi rāhe sen daḫı ḳıl inḳiyād
Cümle varıñ Ṣarf **idegil** esrār-ı Ḥaḳ ola keşşaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 6). [idegil, -e, -gil]*

Buġż cidārlar cihānı devr **idermiş** ser-te-ser
Kesb ider ol bunca sīm-i zer cemʾ olan dinare yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 11). [idermiş, -er, -miş]*

Gülşen-i ʿaşḳa her zamān bī-çāre bülbül gibi
Feryād **iderek** her seḥer biz zāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 6). [iderek, -erek]*

Vaṣf **iderim** aḥvālim Derviş Sükūtī ʿāleme
Fehm eyleye herkez bugün biz eşʿāra alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 9). [iderim, -er, -im]*

Ṣuñ bizlere ey sāḳī dolu peymāne gerek
Nūş **idelim** rūz u leyāl bize mestāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 2). [idelim, --e, --lim]*

Sükūtī bir ġarīb ednā cemāl-i yāre vāṣıl olmuş
ʿArefden dersini almış **iderdi** ẕevḳ-i dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 10). [iderdi, -+er, -+di]*

Merd isen nefs ʿaskerine tīġ-ı Ḥaydarla yürü
Ḍarb **ide** gör virme fırṢat dīv ile şeyṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 10). [ide, -e]*

Cehd **ide** gör bul kāmil olmaya ʿömrüñ zevāl
Tā olunca ehl-i ḥāl dīvān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 9). [ide, -e]*

Saʿy **ide** gör bul bir er dinle nuṭḳuñ her nedir
Ḥaḳḳı Ẕikr it her seḥer erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 13). [ide, -e]*

Cehd **ide** gör ey Sükūtī bulasın bir kāmili
Göstere ol Ḥaḳḳı saña āşikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 13). [ide, -e]*

Her kelāmım dürr-i maʿnā cevheri yektā bugün
Fehm **ide** gör işbu baḥrı sen ḥaḳiḳat Caʿferi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 4). [ide, -e]*

Māl ile mülk bunca evlād hem daḫı ḥüsn-i cemāl
Zāʿil olur bunda ḳalmaz ġayr nice **idelim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 12). [idelim, --e, --lim]*

Ḳomaz endīşeden ḥalī içimde nefs-i emmāre
Meger ıṣlāḥ **ide** bir gün terāḥūm ḳılsa ol Raḥīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 4). [ide, -e]*

Seḥerlerde dil ü cāndan **idip** tevḥīdini yā Rab
GöẔümden perde refʿ eyle giceler oldum nāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 7). [idip, -ip]*

Ḥançerle urup sīnemize ḳalāʾ mı ṣandı bu tenim
Ḳıldı ḫarāb dil mülkünü ḥaml **idemez** nāzik bedenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 2). [idemez, -e, -me, -z]*

Ḳalb ḫānesini ṭaş mı Ṣanup cismimize ḍarb **ideyor**
Bilmem nice ḳaṣd eyledi baġrımıza ol bāġ u çemenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 7). [ideyor, -e, -yor]*

Dört kitābdan baḥs **idersem** kimse itmez hiç naẓar
Ḥaḳ yoluna gerçek ʿāşıḳ ṣāfī insān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 3). [idersem, -er, -se, -m]*

ʿAvrata eyler firāvān iştiyāḳıñ rūz u şeb
Şehvetiñ efzūn **idermiş** miṣl-i ḥar sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 6). [idermiş, -er, -miş]*

Cismini eyler semiz ol ḫūk -veş her dāʾimā
Nefsini iḥyā **idermiş** nev-be-nev sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 10). [idermiş, -er, -miş]*

Ḥaḳḳa vuṣlat buldu anlara gel **idenler** az ṭaʿām
Keṣretinden ictināb it didiler ekl-i ḥarām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 1). [idenler, -en, -ler]*

Keṣret-i ekle düşenler göñlünü ḳıldı yebāb
Cismini ifnā **idermiş** bu ḫusūṢda her ġulām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 10). [idermiş, -er, -miş]*

Yās ṭutup gökde melekler zār **idip** eyler fiġān
İns ü cān vaḥş ṭuyūr oldu giryān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 29). [idip, -ip]*

Ḥaḳ seniñ ʿaşḳına çünki kāʾinātı ḫalḳ **idip**
Senden ötrü yaradıldı ʿarş-ı kürs rūy-ı zemİn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 5). [idip, -ip]*

Şit Nebī geldi cihāna devrini tekmīl **idip**
İdriş idersin gelmesiyle ʿazm **idip** ʿuḳbā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 3). [idip, -ip]*

Şit Nebī geldi cihāna devrini tekmīl **idip**
İdriş idersin gelmesiyle ʿazm **idip** ʿuḳbā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 4). [idip, -ip]*

Seyr **iderdim** ʿālemi her biri bir nevʿīyle
Dürlü naḳışlar içinde eyledim seyrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 5). [iderdim, -er, -di, -m]*

Ġām degil böyle Ḥudā bil ḫalḳ **idip** bu ʿālemi
Hiç suʾāl olmaz işinden ol ġanī sübḥāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 7). [idip, -ip]*

İmām-ı ʿĀbidīn Bāḳır muḥaḳḳaḳ pişvāmızdır
İmām Caʿfer gibi bir zār bulunmaz şerḥ **ide** Ḳurʾān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 6). [ide, -e]*

Hecr odundan āh **iderim** derdiyle rūz u leyāl
Neyleyim Derviş Sükūtī ḫālimiz yaman bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 27). [iderim, -er, -im]*

Derviş Sükūtī neyleyelim fānī vücūd şehrini biz
İḫrāḳ **idelim** ʿaşḳ odına tā ola büryān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 10). [idelim, --e, --lim]*

Nefsini ıṣlāḥ **idenler** mülk-i ten bulmaz fenā
Hiç memāte irmez anlar bunda oldu cāvidān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 11). [idenler, -en, -ler]*

Nefsimiz ṭuġyān **iderdi** ḥālimiz ḳıldı yaman
Bir ṭabīb-i ḥāziḳa ṣordum çāresin ḳılsın beyan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 1). [iderdi, -+er, -+di]*

Derd-mend Derviş Sükūtī cām-ı hūdan bir ḳadeḥ
Nūş **idince** devrimiz artıḳ başlar eṣʿār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 10). [idince, -ince]*

Sükūtī Ḥaḳ ile her dem **idegil** bunda pazarın
İşitmeye ṣaḳın aġyār sözüñ ḳıl iḫtifā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 9). [idegil, -e, -gil]*

Çoḳ teşekkürler **iderim** ḫānḳāh-ı bezmine
Himmetiñ itdi erenler baña açdılar ḳapu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 11). [iderim, -er, -im]*

Viṣālin çün gice gündüz **iderim** dāʾimā feryād
Fiġānım ʿandelīb āsā ʿazābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 3). [iderim, -er, -im]*

Küntü kenziñ maʿnāsından baḥṣ ider her bir velī
Fehm **idemez** ṣol kişiler bir ʿaceb nādān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 6). [idemez, -e, -me, -z]*

Ḥaḳ yolunu ister isen Ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevḥīde
Saʿy **idegil** gice gündüz ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 2). [idegil, -e, -gil]*

Dervīş Sükūtī ḳıl sen beyān Ḥaḳḳı gel tevhīde
Fehm **ideler** cümle cihān ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 12). [ideler, -e, -ler]*

Terk **idenler** ḳīl u ḳāli bulurlar Ḥaḳḳa viṣāli
Bulmaḳ dilersen ehl-i ḥāli gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 7). [idenler, -en, -ler]*

BerẔāḫa düşen ḥāl nice gör olmuş yaman
Mürşid gerek anı daḫı terbiye **ide** bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 6). [ide, -e]*

Ders-i ʿaref oḳumayan fehm **idemez** nefsini
Ḳanda Ḥaḳḳı görmüş olur varmadan ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 7). [idemez, -e, -me, -z]*

Küntü kenziñ sırrını bul sende hem ẓāhir durur
Cehd **ide** gör sen daḫı irmek dilersen ol kana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 4). [ide, -e]*

Pendimi ṭut gūş **idersen** müşküliñ āsān ola
Rehber-i kāmil ara bul iresin şāh-ı cihana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 9). [idersen, -er, -se, -ñ]*

Fırṣatıñ var iken ġayret **ide** gör
Bir şeyḫe bīʿat it kāmil üstada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 23). [ide, -e]*

Ḥaḳ ẕikrin **ideyor** ʿaşıḳlar bunda
RaḳṢ ider dem be dem cevelān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 7). [ideyor, -e, -yor]*

Baḥr içinde bunca semek fiġānıyla ḳılar dilek
Allah diyü ẕikr **iderek** hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 10). [iderek, -erek]*

Anıñ içün Ḥaḳ yaratdı dü cihānıñ mülkünü
Ḥamd **idelim** gice gündüz ol şāhıñ iḥsānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 4). [idelim, --e, --lim]*

Fehm **idelim** her esrārıñ duymaya hiç hem aġyārıñ
Göster bize sen dīdārın meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 5). [idelim, --e, --lim]*

Dergāhında ben bir ġulām ẕikr **iderim** her ṣubḥ u şām
Saʿdeddīn-i ġavs̱üʾl-ʿaẓām meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 9). [iderim, -er, -im]*

Demişdir noḳṭa-ı bāyım ḳamu aṣḥābına ol şāh
Bu sırrı fāş **idince** ol görüldü ḳudret-i ṣanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 6). [idince, -ince]*

Aṣḥāb-ı kirām vaṣfıñ idip Derviş Sükūtī her müdām
Fehm **ideler** cümle cihān hem daḫı yektā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 14). [ideler, -e, -ler]*

Aṣḥāb-ı kirām vaṣfıñ **idip** Derviş Sükūtī her müdām
Fehm ideler cümle cihān hem daḫı yektā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 13). [idip, -ip]*

Ehl-i şerʾin bu kelāma ʿaḳl irmez ṭālibā
Farḳ **idemez** Muṣṭafānıñ olmamış ol çakeri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 12). [idemez, -e, -me, -z]*

Fehm **idipdür** ʿacāyib ḥāl rüşvetle olur
Ḳāʾilim miḳdār-ı pahāya maḳbūle raġbet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 11). [idipdür, -ip, -dür]*

Vaṣfını mümkün mi **ide** Derviş Sükūtī her Zamān
Meddāḥı anıñ Allah daḫı itdi s̱enā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 21). [ide, -e]*

Muḥaḳḳaḳ Ḫıżır-veş zinde **ide** ʿāşıḳları her dem
Bu esrārda olan vāḳıf zamān içre müdām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 9). [ide, -e]*

Ḳavm-i Çeştīler hezārān hem Bedevī leşkeri
Rāh-ı Ḥaḳda cümle vāruñ bez̲l **idip** yaġmā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 12). [idip, -ip]*

Men ʿaref sırrına āgāh remziyle īmā ider
Fehm **idemez** ḳavm-i münkīr ʿaḳl-ı ḳāṣır cāhiliñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 6). [idemez, -e, -me, -z]*

Sālikān rāh-ı Ḥaḳ irşādına meʾmūr olup
Ṭālibān yek naẓarda celb **iderdi** bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 8). [iderdi, -+er, -+di]*

Teşnegān-ı ümmet içün cehd **idip** bunca Zamān
İtdi iḥsān ḳudretiyle Ḥaḳ aña māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 13). [idip, -ip]*

Her ḳuluñ efʿāl-i maʿlūm Ḥaḳdan olmaz iḫtifā
Setr **ideler** maḫfẕ uyūbıñ settāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 4). [ideler, -e, -ler]*

Rūmī tariḫinde üç yüz żam **idip** hem de hezār
ʿAvn-ı Ḥaḳla itdi teşrīf ol keremkānı vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 19). [idip, -ip]*

Yād **ide** gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 5). [ide, -e]*

Sāḳīyā Ṣun bize her dem laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ **ide** yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 2). [ide, -e]*

Ṣānında anıñ vārid olup hem bunca ḥadīṯler
Ẕikrin **ideyor** cehrile hep Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 14). [ideyor, -e, -yor]*

Ḫavf **iderim** mülk-i dünyā destimizden Ḥaḳ alur
Ḥālimiz yaman olur bil kāfirin ḥükmü ḳavī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 21). [iderim, -er, -im]*

Āġāz **idüben** nuṭḳumuza devr ile devvār ʿAlīdir
Ḫatm-i nebī yār-i ḳadim Ḥaydar gerek ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 1). [idüben, -üben]*

Men ʿarefden baḫs **idenler** nefsini öñ bilmiş
Ol ḳanda baḳsa gördü anlar ʿālemi niyāz ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 9). [idenler, -en, -ler]*

Ehl-i ḫarabāt ile meyḫānede ʿişret **ideriz**
Ẕevḳ-i ṣefā aḥbābıyla ṣoḥbetimiz vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 3). [ideriz, -er, -iz]*

ʿAşḳıyla Ḥaḳ yoluna beẕl **ideriz** hep varımız
Şevḳe gelüp her dem-be-dem cān u başım fedadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 5). [ideriz, -er, -iz]*

Artdı derd bu derūnum gün be gün bī-māredir
Hiç ṭabībler kār **idemez** ne ʿacāyib yâredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 2). [idemez, -e, -me, -z]*

Bir müzeyyen kāselerle devr **ide** her bādesi
Nūş idenler şevḳe gelür dāʾimā her cān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 11). [ide, -e]*

Bir müzeyyen kāselerle devr ide her bādesi
Nūş **idenler** şevḳe gelür dāʾimā her cān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 12). [idenler, -en, -ler]*

Mest-i lā- yaʿḳıl **idermiş** cemʾ olan ʿuşşāḳını
Meclisinde Ṣāfī ṭutmuş ṭopṭolu bir ṣān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 9). [idermiş, -er, -miş]*

Ehl-i ʿaşḳıñ ʿaşḳı artar nūş iden bir cürʿasın
Baḥr-ı ʿaşḳı çūş **idermiş** mevc urur ʿummān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 14). [idermiş, -er, -miş]*

Girsin binüp itdi ṭavīl ṭamu ʿaẕābın ḫalḳı cihāna
Muġalaṭa **ideyor** gör vāʿiẓi kim yoḳ edebī nāmūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 6). [ideyor, -e, -yor]*

Men ʿarefle mā rameyte sırrına āgāh olup
Men reʾāni remzini ol fehm **iderdi** ḥikmetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 4). [iderdi, -+er, -+di]*

Ḥiẕmet-i ḥadden tecāvüẔ geçdi erenler rāhına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād **iderdi** ḳalbiyle her bir nefesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 6). [iderdi, -+er, -+di]*

Ādemiñ seng olsa ḳalb hiç taḥammül kim **ide**
Tīġ-ı ḥançerle yürüdü Ḍarb ider virmez amān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 7). [ide, -e]*

Secdemizi rūz u leyāl Raḥmāna **ideriz**
Virdimizi her seḥerler Yezdāna **ideriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 13, Mısra 1). [ideriz, -er, -iz]*

Secdemizi rūz u leyāl Raḥmāna **ideriz**
Virdimizi her seḥerler Yezdāna **ideriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 13, Mısra 2). [ideriz, -er, -iz]*

İtme feryād boş yere hele zāhid sözü kes
Ẕikr ile doldur derūnuñ cehd **ide** gör her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 14, Mısra 2). [ide, -e]*

Mülk-i dünyā bī-vefādır ḳıl ferāġat ey göñül
Cehd **ide** gör terkini ur bul saʿādet ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 25, Mısra 2). [ide, -e]*

Ṭarīḳat-ı Çeştī īcād **idip** tezyīn-i aʾlāda
Ki zirā ibn-i Edhem ulaşur nesl-i bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 47). [idip, -ip]*

Saʿy **ide** gör rāh-ı Ḥaḳda bulasın bir reh-nümā
Feṯḥ ider her müşkülünü cān u başın aña ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 3). [ide, -e]*

Saʿy **ide** gör gice gündüz ey hümām
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 13). [ide, -e]*

Ẕikr **idenler** irdim Ḥaḳḳa ruz u şeb
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı gördü onlar bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 5). [idenler, -en, -ler]*

Sāliki Ḥaḳ bunda virdi ḳalbine her dem cilā
Māsivādan **ide** yüz biñ ḳulları ẕikr-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 10). [ide, -e]*

Hemān ṣāfīʾ Yūsuf mālik **idemez** farḳ bunu her ān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler ṣāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 23). [idemez, -e, -me, -z]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ **iderim** naẕmıyla eşʾār
Ṭarīḳ-i Saʿdīler ṣāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 27). [iderim, -er, -im]*

Men ʿaref sırrına āgāh itmede her ṭālibi
Feṯḥ **iderdi** müşkülün her bir cihetden aña gelen sāliki *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 18). [iderdi, -+er, -+di]*

Devlet-i ʿāli ʿabādan şāh İrān kişvere
ʿadliyle iḥsān **idermiş** ol kerem-kān vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 6). [idermiş, -er, -miş]*

ide gör: *Devam ettirmek.*

Yād **ide gör** her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 5). [ide gör,]*

Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı ẕikr **ide gör** her müdām
Ġaflet ile olma ṣaḳın var ḳalbe bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 9). [ide gör,]*

Ḫāne-i şāha gerek pāk **ide gör** dil mülkünü
Taḥta geçüp bir gün ola ḥiẕmeti ʿālīcenāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 7). [ide gör,]*

Aṣfiyālar bezmine dāḫil **ide gör** her demi
Cevher-i maʿnā ḥaḳāyıḳ dürlerin ḳalbime Ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 7). [ide gör,]*

Derviş Sükūtī her zamān Saʿy **ide gör** bul Ḥaḳḳı
Saña senden yaḳīn ol ḳalb evinde mihmānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 9). [ide gör,]*

Ṣāfī imeden bu ḳalbi feṯḥ olunmaz bunda bāb
Pāk **ide gör** iç yüẔini refʿ ola dilden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 2). [ide gör,]*

idrāk: *(Ar.) Anlama yeteneği, akıl erdirme, anlayış.*

Cevherini ḳılma ṣarf ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ-ı **idrāki** olan iẕʿān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 6). [idrāki, -i]*

Nefsini **idrāk** idenler ẕāt-ı Ḥaḳḳa yol bulup
İrdiler esrār-ı ġayba rütbe-i ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 7). [idrāk,]*

Naḥnü aḳreb sırrını çünki **idrāk** itmedi
Mecnūn gibi Leylā içün beyhūde gezer Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 3). [idrāk,]*

idrīs: *Kur'an'da adı geçen peygamberlerden biri ve Şit'in torunudur. İlk kez onun döneminde insanların hayvan derileri giymekten kurtuldukları söylenir. Kumaşı bulduğu ve yazı yazmayı geliştirdiği söylenir.*

Şit Nebī geldi cihāna devrini tekmīl idip
İdriş idersin gelmesiyle ʿazm idip ʿuḳbā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 4). [idriş,]*

Yaratdı Ādem ü Ḥavvā Muḥammed nūr-ı pākiñden
Şit **İdrīs** Nūḥ nebī geldi bu ʿāleme żiyā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 6). [idrīs,]*

Ādemle Ḥavvā nūrundan oldu Şit nebi **İdrīs** Davūd Süleymān
Envār-ı Aḥmed ḳıldı tecellī cümle nebiyye itdi sirayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 11). [idrīs,]*

ifād id-: *Zihinde tasarlanan bir şeyi söz veya yazı ile anlatma, söyleme, bildirme.*

Bu endîşem ne ḥikmetdir bu ʿālemi ider ifād
Beni bir dem ḳomaz raḥat içimde Ẕār olur bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 3). [ifād ider, -er]*

ifâde: *Anlatma, söyleme, bildirme.*

Ḥālime ḳıldım **ifāde** eyledi iḥsān meşāyiḫ
Derdime virdi devālar bulmuşuz dermān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 1). [ifāde,]*

Ehl-i dil ḥāliñ **ifāde** Ḥaḳḳa itdi çünki ʿarż
İlticā-yı Ḥaḳdır anlar ḫalḳa itmezler ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 17, Mısra 1). [ifāde,]*

iflāḥ: *Kurtuluşa erme , selamete çıkma.*

İriş bir şeyḫ-i kāmile dilersen olmaġa **iflāḥ**
Ḳatı ġaddār ḳomaz bu nefs seniñ ḥāliñ yaman eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 5). [iflāḥ,]*

İflāḥ olamaz mülk-i derūn bundan gerü ey Sükūtī
Ḳalmadı hiç aṣlā ümīd kendim ṣarayım ben kefenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 9). [iflāḥ,]*

ifnā: *Ar. Yok etmek, edilmek, fenaya vardırmak, vardırılmak, tüketmek, tüketilmek.*

Bu varlıḳ cümlesi bir gün gider elden degil bāḳī
Ḳamū evlād ile emvāl olurlar bunda **ifnayı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 6). [ifnayı, -y, -ı]*

Buna her kim ki aldandı belā baḫrına ġarḳ oldu
Ḫalāṣ olmaz ḳatı düşvār dün ü gün olmada **ifna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 4). [ifna,]*

Ẕülfünüñ sevdāsına görünce mecnūnlar düşüp
ʿAşḳ-ı mecāzī itdi **ifnā** bunları ḥadden ẕiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 10). [ifnā,]*

Mecnūn gibi Leylā içün daġ u Ṣaḥrā hiç bıraḳmadım
Cismimi ben ḳıldım ḥarāb beyhūde hep **ifnā** nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 8). [ifnā,]*

Elde iken cümle varım eyledi yaġmā-yı ʿaşḳ
Bu vücūdum maḥv ḳıldı gör nice **ifnā-yı** ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 2). [ifnā-yı, -y, -ı]*

Keşret-i ekle düşenler göñlünü ḳıldı yebāb
Cismini **ifnā** idermiş bu ḫusūṢda her ġulām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 10). [ifnā,]*

Ḥażret-i Cercīs Nebī hem kāh Ẕekeriyā ol Zamān
Tīġ-ı küffārıñ elinden oldular **ifnā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 16). [ifnā,]*

Bu Vīrān kārḫāneniñ ben görmedim ābādını
Hedm olur dün ü gün ʿayāndır olmada **ifnā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 6). [ifnā,]*

Ḥasanıñ sevdāsı olmuş ḳalbimi **ifnā** iden
ʿAḳlımı aldı ser-a-ser çeşm-i siyāh bir bānū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 3). [ifnā,]*

Bu devr içre nice şāhlar gelüp geçdi ḳarār itmez
Atarlar ḳabre ḫāk içre bu cismiñ iyler **ifnayı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 6). [ifnayı, -y, -ı]*

Bektāşīler bāb-ı ʿilmiñ şehrine āgāh olup
Hem Ṭarīḳ-i evliyāda cismini **ifnā** ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 14). [ifnā,]*

Ḥalvetīyle Naḳşıbendī ol gürūhuñ kemteri
Ḥaḳ yolunda cān u başın cümlesi **ifnā** ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 16). [ifnā,]*

ʿÖmrünü virdi hebāya ʿaşḳ-ı mecāzī ḥükmile
Kendini **ifnā** idince nefsiyle itdi fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 10). [ifnā idince, -ince]*

ifşâ: *Açığa vurma, ortaya dökme, fâşetme.*

Men ʿaref sırrın ḥaḳāyıḳ ehline iʿlān ider şeyḫ
Küntü kenziñ cevheriñ **ifşā** ile şādān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 2). [ifşā,]*

Kenz-i ḫafī esrārına **ifşā** idip ol ẕāt-ı pāk
Fehm eyleye ey Sükūtī bunda olup ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 13). [ifşā,]*

Derviş Sükūtī açmasun bu esrārı cāhillere
İfşā ider ḫalḳa bir bir bilmez ḳatı ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 12). [ifşā,]*

Noḳṭa-ı bāyım dimiş ol pādişāh-ı lā yezāl
Sırrını **ifşā** ider çün cehrile hep Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 6). [ifşā,]*

Her kelāmı āyet ḥādiṣ ẓāhirinden **ifşā** ider
ʿİlm-i bāṭın esrārına vāḳıf degil dil-ḫānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 5). [ifşā,]*

Murtażādır küntü kenziñ sırrını **ifşā** iden
Murtażādır dürr-i cevher baḥrına kān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 9). [ifşā iden, -en]*

ifşā itdi: *Gizli bir şeyi veya konuyu açığa çıkarma, yayma.*

Noḳṭa bir cevher ḥaḳāyıḳ ketm iken bezm-i ezel
İtdi ifşā sırrını hem ol ʿAlīyyüʾl Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 22). [ifşā itdi, -di]*

iftirāḳ: *Ayrılık.*

Gice gün **iftirāḳından** dü çeşmimden aḳar ḫūn-ı yaş
Yusūfuñ ateşi ʿaşḳı Yaʿḳūb ḳalbiñ buḫūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 3). [iftirāḳından, -ından]*

igrāk: *Boğma, garketme.*

Egerçe Nūḥ Ṭufānında necāta ir göreñ sensin
Beni baḥr-ı fenā içre idersin ʿaşḳile **iġrāḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 6). [iġrāḳ,]*

Gelüp Mūsā ile Harūn Firʿavun çoḳ nizāʾ itdi
Anıñ **iġrāḳına** bāʿiṣ bā- emr-i Ḥaḳ Mūsā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 16). [iġrāḳına, -ın, -a]*

ihbār: *Haber verme, bildirme.*

ʿĀdemden evvel geldiġini itdiler **iḫbār** ʿAlīdir
Bend urdu dive rūz-ı ezel eyledi iḳrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 1). [iḫbār,]*

Ṭoḳsan biñ kelām ki Ḥaḳ ile itdiler Ṣoḥbet
Aṣḥāblar içre Muḥammedʾe virdiġi **iḫbār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 6). [iḫbār,]*

Bī-ʿaded her Zamān **iḫbār** itmişler
ʿAmelde bunlarıñ göstermiş ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 17). [iḫbār,]*

Bedeldir yerine **iḫbār** itmişler
Ḫavf yoḳ Ḫudādan bu ḳavm-i nādān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 45). [iḫbār,]*

ihbār it-: *Haber vermek, bilgi vermek.*

Bināsı ʿālemiñ böyle ḳurulmuş itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ her ādemiñ vücūdunda on iki bāb güşād itdiġi beyān ise behr bābınıñ kütüb-i *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 31). [iḫbār itdiler, -di, -ler]*

ihfā: *Saklamak, gizlemek; gizlenilmek.*

Bezm-i ʿāṣī yüzüm ḳara bu aḥvālim saña yā Rab
Ne mümkīn ideyim **iḫfā** ʿayāndır hep saña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 10). [iḫfā,]*

Sırr-ı ʿaşḳı fāş itme Derviş Sükūtī sen bugün
Söyler isen **iḫfā** ile her demi bir cāna gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 12). [iḫfā,]*

ihrāc: *Dışarıya çıkarma, dışarıya atma.*

Ġām u ferdāyı hiç anma göñülden eylegil **iḫrāc**
Ḳanāʿat gibi bir devlet bulunmaz pāye ol ḳānīʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 3). [iḫrāc,]*

ʿAceb mey hiç sivā ḥükmün göñülden olmaya **iḫrāc**
Muḥabbet nārına düşmüş velī pervānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 5). [iḫrāc,]*

Bu bir dīn ü ḳadim olmuş bu ʿālem ḫalḳına farżdır
Ḫudānıñ beyt-i āʿẓamdır göñülden itme **iḫrāc** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 6). [iḫrāc,]*

Baʿīd Ṣanma bizi şāhım bu göñlümden degil **iḫrāc**
Būy-ı ḥüsnüñ gelür dāʾim beher sāʿat ẓuhūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 5). [iḫrāc,]*

ihrāc et-: *Çıkarmak.*

Dilden **iḫrāc etmeyiz** ẕikr-i Ḥaḳḳı her zamān
Ẕikr ile Derviş Sükūtī oldu bir er zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 9). [iḫrāc etmeyiz, -me, -y, -iz]*

ihrāk: *Yakma, ateşe atma, ateş verme, yakılma II ızdırap, acı verme, kederlendirme.*

Bu göñlüm şehrini **iḫrāḳ** iden ḥüsn-i cemāliñdir
Seniñ ʿaşḳıñ yaḳar dāʾim ḳomaz raḥat celāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 1). [iḫrāḳ,]*

Ḫalīle nār-ı Nemrūdu o demler gülistān itdiñ
Beni nār-ı sūzanıñla bu ḳalbim eylediñ **iḫrāḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 4). [iḫrāḳ,]*

Muḥabbet ateşi ṣaldı vücūdum eyledi **iḫrāḳ**
Fenā bezminde maḥv olup bu ʿālemde beḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 5). [iḫrāḳ,]*

İḫrāḳ-ı muḥabbetle bu göñül şehrini yaḳmaġa
Şemʾ-i ʿaşḳa cān atarız pervāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 7). [iḫrāḳ-ı, -ı]*

Urdı bir ateş vücūdum şehrini **iḫrāḳ** idip
Neylesin bḪ-çāre göñlüm Ṣafī büryān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 7). [iḫrāḳ,]*

Derviş Sükūtī neyleyelim fānī vücūd şehrini biz
İḫrāḳ idelim ʿaşḳ odına tā ola büryān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 10). [iḫrāḳ,]*

Seniñ ʿaşḳıñ derūnumı ser-a-ser eyledi **iḫrāḳ**
Vücūdum gülü maḥv oldu fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 5). [iḫrāḳ,]*

ihsān: *Bağışlama, lutuf || Allah'ın kullarına iyilik ve keremi.*

İşbu yol itmez Sükūtī kimseyi Ḥaḳdan baʿīd
Naḫnü aḳreb s̱ābit olmuş bizlere **iḫsān-ı** Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 10). [iḫsān-ı, -ı]*

İşbu yol itmez Sükūtī kimseyi Ḥaḳdan baʿīd
Naḫnü aḳreb s̱ābit olmuş bizlere **iḫsān-ı** Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 10). [iḫsān-ı, -ı]*

Bulmaḳ istersen eger **iḫsān-ı** Rab
Ḥaḳḳı Ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 7). [iḫsān-ı, -ı]*

Geldin meger raḥmet içün ḳullarına şefḳat içün
İḫsān ile nuṢret içün senden olur her sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 4). [iḫsān,]*

Ḳapuñda ilticā itmiş Sükūtī bir ġarīb edna
Nigāh-ı iltifātındır benim **iḫsānıma** bāʿi̱s *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 10). [iḫsānıma, -ım, -a]*

Vuṣlat bulur **ihsānıyla** Derviş Sükūtī her müdām
Luṭf-ı Ḥaḳḳa maẕhar olup nitekim iḫyā meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 9). [ihsānıyla, -ı, -y, -la]*

Bu köhne tāc ʿabā ḫırḳa verilmiş bezm-i ervāḥdan
Ḥaḳḳıñ bu lütf-ı **iḥsānı** ʿināyet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 4). [iḥsānı, -ı]*

Dergāhına başdım ḳadem ey Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl-Ġafūr
Senden kerem eyle ʿaṭā **iḥsānına** ḳıldım şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 2). [iḥsānına, -ı, -n, -a]*

Ḳayd-ı bendinden bu keşret ʿālemiñ olduḳ ḫalāṣ
Himmeti pīr-i muġāndan **iḥsān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 8). [iḥsān,]*

Kenz-i maḫfiken ezel-i Aḥmed gelüp itdi beyān
Aṣḥāblara gösterdi ol andan bize **iḥsān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 4). [iḥsān,]*

Añlaġıl sen ṭālibā cümle bu ʿālem bir cān imiş
Aḥmediñ nūrundan ancaḳ ol bize **iḥsān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 2). [iḥsān,]*

Beẕl eyledi her varını Derviş Sükūtī ol yāre
Vuṣlat diler her rūz u şeb **iḥsāna** irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 10). [iḥsāna, -a]*

Pādişāhım **iḥsānıñdan** cānım ider şimdi ḥaẕ
Her kime luṭfuñ irerse dāʾim ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 1). [iḥsānıñdan, -ı, -n, -dan]*

Mürşidiñ dāmeni muḥkem ṭut Sükūtī sen bugün
İrmek istersen yüce bir **iḥsāna** gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 10). [iḥsāna, -a]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden isterim **iḥsān** gerek
Biz ṭabīb-i ḥāzıḳ elinden dilerim dermān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 1). [iḥsān,]*

Çoḳ şükürler bize **iḥsān** eyledi Rabb-i Celīl
Böyle bir mürşid-i kāmil gönderdin ḳadr-i cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 1). [iḥsān,]*

Derd-i meşaḳḳat birçoḳ çekerim didelerim ḳan aġlar
Yaʿḳūb gibi Yūsuf içün vuṣlātına **iḥsān** beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 6). [iḥsān,]*

Cān niṣār itdim Sükūtī rāh-ı ʿaşḳıñda anıñ
Nev ḥayāta irdim ol dem luṭf-ı Ḥaḳ **iḥsāneyim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 14). [iḥsāneyim, -e, -y, -im]*

Mürşidinden ġayr aṣlā feyżyāb olmaz kişi
Ḥācetiñ ʿarż it aña sen istegil **iḥsān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 30). [iḥsān,]*

Ḳıl hidāyet yā ilahī cümle müʾmīn ḳullara
Ol Ḥabībiñ ḥürmetine eylegil **iḥsān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 26). [iḥsān,]*

Ümidim bir cenābından raḥīmsın her dü ʿālemde
Ġafūr ismine maẕharsın seniñ şānındadır **iḥsān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 12). [iḥsān,]*

Pādişāhım eyle himmet bu ġarīb bī-çāreye
Sen Kerīmsin eyle **iḥsān** ʿarż-ı ḥālim saña bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 12). [iḥsān,]*

Anıñ içün Ḥaḳ yaratdı dü cihānıñ mülkünü
Ḥamd idelim gice gündüz ol şāhıñ **iḥsānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 4). [iḥsānesi, -esi]*

Cenāb-ı Aḥmede ol dem semavāta ʿurūcunda
Virildi ḫilʾat-i rifʿat uṢāta şefḳāt-i **iḥsānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 6). [iḥsānı, -ı]*

Şükrüne ḳādir degiliz çünki insān eyledi
Vech-i pākın gösterüp ol bize **ihsān** eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 2). [ihsān,]*

Feyż-i himmetiñle her dem ʿaşḳımı döndür saña
Luṭf-ı **iḥsānınla** ben de ideyim çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 6). [iḥsānınla, -ıñ, -la]*

İltifātıñ çoḳ iderler cümle ḫalḳa ḫāṣ u ʿām
Nān u niʿmetler gedāya ḳıldı **iḥsān** her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 4). [iḥsān,]*

Teşnegān-ı ümmet içün cehd idip bunca Zamān
İtdi **iḥsān** ḳudretiyle Ḥaḳ aña māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 14). [iḥsān,]*

Luṭfuyla **ihsānı** kerem itdi bize ol ẕāt-ı pāk
Merd-i seḫāvetde Naḳī ʿadliyle vefākār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 15). [ihsānı, -ı]*

Murtażāya ben ġulāmım Derviş Sükūtī her zamān
Ḫāk-i pāyiñ beklerim ben Luṭfuna **iḥsān** olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 10). [iḥsān,]*

Faḫr-i cihānıñ ʿaşḳına īcād ḳīldı Cenāb-ı Ḫālıḳ-ı kevneyn
İḥsānı Mevlā ḳılmaḳ teşekkür geldik cihāna buldun hidayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 14). [iḥsānı, -ı]*

ʿAşḳ yolunu göster bize āsān eyle varım size
Her yoḳuşu sen ḳıl düze senden kerem **iḥsān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 6). [iḥsān,]*

Ḫālime ḳıldım ifāde eyledi **iḥsān** meşāyiḫ
Derdime virdi devālar bulmuşuz dermān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 1). [iḥsān,]*

Köprülü şehrine ḳāʾim maḳām geldi riyāsetle
ʿAdāletle olup maʿmūr ider **iḥsān** her efrāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 10). [iḥsān,]*

İr erenler ṣoḥbetine menzil-i ʿirfān gözet
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa irmek içün her demi **iḥsān** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 10). [iḥsān,]*

Gelüp devrinde durmuşlar ḳapında nice pek insān
Sezādır şānına her dem bulara eylegil **iḥsān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 6). [iḥsān,]*

Böyle bir **iḥsān** ṭabīʿat gelmemiş devr-i ḳadīm
Ḫulḳ-ı Aḥmedden nişānıñ gösterir ḳalb-i selim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 1). [iḥsān,]*

Devlet-i ʿāli ʿabādan şāh İrān kişvere
ʿadliyle **iḥsān** idermiş ol kerem-kān vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 6). [iḥsān,]*

Tevekkül-i Rızāda ḫākkıyla yeksān
Luṭfuyla her ḳula iderler **iḥsān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 56). [iḥsān,]*

iḥsān id-: *Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek. Allah'ın lütuf ve kerem göstermesi.*

Murtażādır bu Sükūtī Dervişe **iḥsān iden**
Murtażādır cümle nāsıñ cismine cān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 19). [iḥsān iden, -en]*

Açdı erkān-ı ṭarīḳat hem ḥaḳīḳat rāhına
Ḳullarına itdi iḥsān ol cenāb-ı kibriyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 18). [iḥsān itdi, -di]*

iḥsānı ḥaḳ: *Allah'ın ihsanı.*

Çekdim Sükūtī kendimi tenhālara itdim ḳarār
İḥsānı Ḥaḳ sürʾatiyle irdi bu gün ṣıḥḥat baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 14). [iḥsānı ḥaḳ,]*

iḫtifā: *Gizlenmek, saklanmak.*

Hep ʿayāndır aña her nesne çünki olmaz **iḫtifā**
Ḥaḳ görürler ḳanda baḳsa dİdesi her yanadan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 5). [iḫtifā,]*

Sükūtī Ḥaḳ ile her dem idegil bunda pazarın
İşitmeye ṣaḳın aġyār sözüñ ḳıl **iḫtifā** yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 10). [iḫtifā,]*

Her ḳuluñ efʿāl-i maʿlūm Ḥaḳdan olmaz **iḫtifā**
Setr ideler maḫfİ uyūbıñ settāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 3). [iḫtifā,]*

ihtilāf: *Ayrılık, anlaşmazlık, uyuşmama, uyuşmazlık.*

Pendimi Derviş Sükūtī her kim ṭutar öz cān ile
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur itmez aṣlā **iḫtilāf** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 10). [iḫtilāf,]*

ihtimāl: *Muhtemel.II Galiba.*

İşit zāhid bu naẓmımı ḫilāfa **iḫtimāl** olmaz
Sükūtīniñ ʿaceb nuṭḳu dehānından ʿayān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 9). [iḫtimāl,]*

ihtiyāc: *(Ar.) Gerekli olan, elde bulunmayan bir şeyin eksikliğini duyma.*

İtme yā Rab cāhilāne bizi bunda **iḫtiyāc**
Ehl-i diller zümresiyle ḳıl bizi sen imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 1). [iḫtiyāc,]*

Pāye-i rifʿat bulanlar menzil-i ʿarşdan yüce
Bir ḳula olmaz Sükūtī bunda anlar **iḫtiyāc** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 10). [iḫtiyāc,]*

İḫtiyāc yoḳ ṣormaġa Derviş Sükūtī kem-teri
Ehl-i ʿirfān meclisinde söylenür hep iẓhār ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 9). [iḫtiyāc,]*

ihtiyār: *A. irade, kendi isteğiyle seçme ve hareket etme, isteme. Yaşlı (kimse), pir.*

Ƶevḳ-i dünyā ey Sükūtī ʿuzleti ḳıl **iḫtiyār**
Vaḥdet-i Ḥaḳḳa her cihetden ḫoş Ṣafādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 17). [iḫtiyār,]*

Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ sen yolunda cān idip ḳurbān
Ḥüseyn ʿaşḳına her cevriñ cefāsın **iḫtiyār** eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 4). [iḫtiyār,]*

Ne ḥikmet Ḥażret-i ʿĮsā beḳā-yı **iḫtiyār** itdi
ʿUrūc itdi semā üƵre bu dünyādan rehā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 23). [iḫtiyār,]*

Ṣuñ demi pīrlik ḥālinde **iḫtiyār** ʿuzlet idüp
Ḥaḳdan artıḳ ġayre baḳmaz pazarın itdi ḫalvetdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 9). [iḫtiyār,]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş **iḫtiyār**
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 17). [iḫtiyār,]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş **iḫtiyār**
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 17). [iḫtiyār,]*

İḫtiyār ʿuzlet itmiş bu sivādan ehl-i ʿaşḳ
Raġbet itmez bu cihāna kemteri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 9). [iḫtiyār,]*

ihtiyār-ı ʿuzlet: *Yalnızlık isteği. yalnızlık kararı.*

İḫtiyār-ı ʿuzlet iyle ey Sükūtī sen bugün
Dehr içinde bize lāyıḳ ġayrı bir cān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 9). [iḫtiyār-ı ʿuzlet,]*

ihvān: *Candan dostlar, samîmî arkadaşlar.*

bütün bütüne aradan refʿ ü ipṭāl etmek istiyorlar buna ṣabr itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ hezār- **iḫvānlarımız** bulunmuş olmaġıyla mesmūʾları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 18). [iḫvānlarımız, -lar, -ı, -mız]*

Meydāndadır erkānımız tevḥīd ider **iḫvānımız**
ʿArşā çıḳar efġānımız ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 3). [iḫvānımız, -ı, -mız]*

Kesretde vaḥdet bulmuşuz zevḳ ile ʿişret ḳılmışız
ʿAşḳla lezzet bulmuşuz her dem-be-dem **iḫvānımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 16). [iḫvānımız, -ı, -mız]*

Kerbelāya irdi ol dem özge ṭufān miṣl-i Nūḥ
Ḳana ġarḳ oldu şehīdān bunca **iḫvān** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 20). [iḫvān,]*

Her ān vaḥdet seyrānında iderler Ḥaḳ ile ülfet
Bu ḫalḳdan inḳıṭā itmiş ümīd itmez **iḫvānından** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 6). [iḫvānından, -ı, -n, -dan]*

Ḳorḳudur ṭamudan cümle **iḫvānı**
Kendiniñ yoḳ bunda aṣlā īmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 23). [iḫvānı, -ı]*

Gel Taḳīniñ dāmeni ṭut ister isen zāhidā
Sende ol āgāh bu sırra cümle **iḫvān** itdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 4). [iḫvān,]*

ihyā: *Diriltme, canlandırma, tazelik verme II ortaya çıkarma, yeniden yaradılış, hareketlilik kazandırma.*

İder çün ḳalbini **iḫyā** Ḥaḳḳıñ zikrin iden ʿālā
Bulursun cennetüʾl mevā seḥerlerde Ḥaḳḳı zikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 11). [iḫyā,]*

Vuṣlat bulur ihsānıyla Derviş Sükūtī her müdām
Luṭf-ı Ḥaḳḳa maẓhar olup nitekim **iḫyā** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 10). [iḫyā,]*

Baḥr-ı ʿummāna hemān ben felegimi şaldım bugün
Nūḥ ile irdim necāta bulmuşum **iḫyā-yı** ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 6). [iḫyā-yı,]*

Ten mülkünü ḳıldım fenā kārım durur fenā-yı ʿaşḳ
Buldum beḳā baʿdeʾl-fenā çün olmuşum **iḫyā-yı** ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 2). [iḫyā-yı,]*

Cismini eyler semiz ol ḫūk -veş her dāʾimā
Nefsini **iḫyā** idermiş nev-be-nev sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 10). [iḫyā,]*

Ḫānḳāhıñ ʿarṣasında çeşmeyi ḳıldı binā
İḫyā itdi cümle nāsı çaġlayup aḳdı bu ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 8). [iḫyā,]*

Taḳsīm oldu maḥalle içre şuları birḳaç yere
Cümlesini itdi **iḫyā** oldular ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 18). [iḫyā,]*

Mükemmel şehrümüz burda mücerred çoḳ dükkān īrād
Maʿārif mektebiñ cümle yenīden ḳıldı **iḫyāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 14). [iḫyāda, -da]*

ihyā id-: *Canlandırmak, diriltmek.*

Ehl-i ʿirfān ṣoḥbetidir ḳalbleri **iḫyā iden**
Ḫıżr-ı vaḳte kim irmiş neylesün aña ʿilāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 5). [iḫyā iden, -en]*

iken: *Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.*

Noḳṭa bir cevher ḥaḳāyıḳ ketm **iken** bezm-i ezel
İtdi ifşā sırrını hem ol ʿAlīyyüʾl Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 21). [iken,]*

Bilmez **iken** dīn ü millet kimden olur yā ṣevāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṭḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 1). [iken,]*

Saḳī **iken** saʾīd olur ʿaẕāblardan ba'id olur
Ḥabībine mürīd olur seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 9). [iken,]*

iki: *" İki " sayı sıfatı.*

İki yüz ḳırḳ sekiz pāre ḥaṭlarla urup bendin
Ṭutar muḥkem göñül şehriñ bozulmaz ṭılsımı ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 7). [iki,]*

İki pāy üzre ṭurṭurmış gezer semt-i Buḫārayı
Temāşā-yı cihān eyler bu ʿālemde ne kim her var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 9). [iki,]*

Bütün mülkün ider ābād zevāle irmeye aṣlā
On **iki** bāb güşād itmiş derūnuñ feyż alur her bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 14). [iki,]*

Bināsı ʿālemiñ böyle ḳurulmuş itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ her ādemiñ vücūdunda on **iki** bāb güşād itdiġi beyān ise behr bābınıñ kütüb-i *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 32). [iki,]*

Nūr-ı ʿaynıdır anıñ hem ol **iki** şehzādeler
Biri zehr ile şehīd vü hem birisi Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 25). [iki,]*

Dürr-i bāṭınından anıñ hem ol **iki** şehzādeler
Gün gibi itmiş ṭulūʿ nūr-ı żiyāsından meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 9). [iki,]*

Cism-i insānı yaratmış ol ġanī perverdigār
On **iki** bāb üzre tertīb ḳıldı anı girdigār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 2). [iki,]*

Göz **iki** olmuş dehān bir şu yolu bellü beyān
Nāfe burun ile revnaḳ oldu cismiñ pāyidār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 3). [iki,]*

Ḫūb yaratmış **iki** ḳulāḳ Ḥaḳ kelāmıñ fehm ider
Men ʿaref sırrın ider baḫs sālikāna āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 7). [iki,]*

ʿAnāṣırdan düzülmüşdür ser-a-ser bu vücūd şehri
Ḳodu on **iki** bāb anda anıñladır hemān maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 4). [iki,]*

Ṭamarla üstüḫān ile **iki** pay üzre ol Ḫāliḳ
Yaratdı şekl-i insānı kemāliyle odur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 7). [iki,]*

Bir **iki** gün ʿömr içün ṭapmak ne müşkül dünyāya
Terkin urmaḳ lāyıḳ-ı insān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 3). [iki,]*

İki destiñ uzatmış ol bu ʿālem ḫalḳını ṭutmuş
Cehenneme atar bir bir ne ḫoş ḫizmet ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 7). [iki,]*

Bunca aʾdā ḳahrile itdi ḥavāle seyfini
Cism-i pāḳın **iki** böldü şamar Yezīdān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 18). [iki,]*

On **iki** gün ṣāʾim olmaḳ Muṣṭafānıñ ʿaṣḳına
Nice yüz biñler ʿamelden ḫayrıla aḳdem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 5). [iki,]*

Ḥasandır anlagil zāhid bu ʿālem mülküne bir şāh
Ḥüseyn-i Kerbelādandır ḳurulmuş on **iki** erkân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 4). [iki,]*

Muḥammedle ʿAlī billah **ikisi** oldular bir cān
Ki bunlar nūr-ı vāḥiddir ezelden itmişim īmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 1). [ikisi, -s, -i]*

Kemāl-i nūr-ı pākından ṭulūʿ itdi **iki** gevher
Biri Zehr-i cefā eyler birisi Kerbelā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 29). [iki,]*

Biḥamdulillah bu dīvānım feṣāḥatle ḫitām oldu
Sekiz dört ḥarf ile naẓmım otuz **iki** kelām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 2). [iki,]*

Ṣal hicret biñ **iki** yüz hem daḫı ṭoḳsan ṭoḳuz
ʿAşḳıyla bir gün hemān ol hū deyüp gitdi beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 13). [iki,]*

Üç yüz **iki** tariḫinde żan idip hem de hezār 1302
Derd-mend Derviş Sükūtī naẓmıyla ḳıldı beyān 1 nisān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 11). [iki,]*

Üç yüz **iki** tariḫinde żam idip hem de hezār 1302
Ṣuyun içe ey Sükūtī kim bunda mürūr mart 17 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 17). [iki,]*

Cevherini ḳılma Ṣarf ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ ider **iki** olan iẕʿān ile Ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 6). [iki,]*

Eger ikisi kimde bulunsa cihānda ey ʿazīz
Ḳuş gibi **iki** ḳanatlu devr ider ʿarşdan yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 6). [iki,]*

Eger **ikisi** kimde bulunsa cihānda ey ʿazīz
Ḳuş gibi iki ḳanatlu devr ider ʿarşdan yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 5). [ikisi, -si]*

Sāl ʿaded biñ ṭoḳsan altı hem **iki** yüz tariḫi
Bir ateş bıraḳdın Sükūtī cānına ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 17). [iki,]*

Gelüp Lesḳofça şehrinden **iki** maḥdūmları biʾẕẕāt
Bā mer Ḥaḳ vaṭān ṭutdu Ṣadaḳatle bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 7). [iki,]*

Ṣaḳın dil virme gel aṣlā bu ḳaḥbe zen-i cefādan geç
Saña direm **iki** dedim yalandır hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 7, Mısra 2). [iki,]*

Terk-i sivā itmeyince olamaz ʿāṣıḳ ḫalāṣ
Bir göñle **iki** sevdā ṣıġamaz ey ʿām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 16, Mısra 2). [iki,]*

Ṭulūʿ itdi derūnumda bugün ol Ḫālıḳuʾr- Raḥmān
Ki emr-i Ḥaḳ ile vaṣfım olupdur on **iki** pīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 2). [iki,]*

Vilādeti çıḳar rāh-ı Ḥasan Baṣra odur Ḫalvetiyye sulṭānı
Yeter vaṣf eylediñ Derviş Sükūtī on **iki** şāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 66). [iki,]*

Velādet Cihānıñ ḳutbudur Aḥmed Rifāʾī Seyyid
İkinci vāriṣ Ḥaydar kemāl ẕātı peyġamber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 6). [ikinci, -nci]*

Fevtine tariḫ dedim ben ey Sükūtī bu Zamān
Biñ **iki** yüz hem yedide eyledim ʿazm-i cenān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 26). [iki,]*

Tariḫinde yoḳ ḫilāfuñ ey Sükūtī ḳıl beyān
Biñ **iki** yüz seksenine naẓmile eyle ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 26). [iki,]*

Üç yüz **iki** tariḫinde hem hezār bu nev binā
Derd-mend Derviş Sükūtī vaṣf ider kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 15). [iki,]*

iki ʿālem: *İki dünya; dünya ve ahiret.*

Anıñ nūr-ı żiyāsından ḳamer şems çünki aḫẕ itmiş
Münevver ṭutdu ser-tā-ser **iki ʿālemde** her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 6). [iki ʿālemde, -de]*

iki cihān: *İki alem; dünya ve ahiret.*

ʿAlī evvel ʿAlī ẓāhir ʿAlī bāṭın
ʿAlī Aḥmede yār olmuş ezelden yoḳ **iki cihān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 16). [iki cihān,]*

Ölümden evvel ölmüşler bular ḥaşrı görür bunda
İki cihān suʾālinden ḫalāṣ olmuşlar insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 8). [iki cihān,]*

Çek elin **iki cihāndan** ẕevḳ-i yār saña yeter
Māsivāyı terk idip ʿuḳbāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 7). [iki cihāndan, -dan]*

iki dünyā: *Dünya ve ahiret.*

Senin ʿaşḳına Ḥaḳ muṭlaḳ yaratdı **iki dünyāyı**
Vücūduñ cümlesi Ḥaḳdan ʿaṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 3). [iki dünyāyı, -yı]*

iki şehzāde: *İki şehzade. ll Hz.Hasan ve Hüseyin.*

Sen şefīʾ ol çār-i yārin ḥürmetine yā ḤabĮb
Hem **iki şehzādegānıñ** ʿaşḳına ey pür-kemāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 12). [iki şehzādegānıñ, -ga, -nın]*

Dürr-i pākından anıñ hem **iki şehzādeler**
Nūr-ı Aḥmedle müzeyyen geldiler dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 25). [iki şehzādeler, -ler]*

Ḳurretü'l ʿayn Ḥabībiñ ol **iki şehzādeler**
Şāh Ḥasan ile Ḥüseyniñ rāhına ḳıl ḥizmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 3). [iki şehzādeler, -ler]*

ikilik: *[tas.] Allah'ın mutlak ve sonsuz varlığının birliği karşısında ikinci bir müstakil varlık kabul etme.*

Her kim aña bende oldu ṣıdḳ ile īmān olur
İkilikden ḳurtulup hem maẓhar-ı Raḥmān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 2). [ikilikden, -den]*

iklīm: *Memleket, diyar, ülke.*

Muʾaḫḫir üç bölük ṣalmış vücūd **iḳlīmine** dāḫil
İderler ḥizmetiñ birbirine emr itmiş aña Cebbār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 21). [iḳlīmine, -i, -(n)e]*

Ṭoġdu cihān ʿāleminde nūr-ı nebī virdi żiyā
Pertevidir her **iḳlīme** rūşen ider her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 2). [iḳlīme, -e]*

Gezme beyhūde bu fānī **iḳlīmiñ** sen ser-te-ser
Ḫānḳāh-ı Aḥmede gel her dāʾimī sivādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 5). [iḳlīmiñ, -i, -n]*

Mecmūʿ-ı maḫlūḳ içinde bizi ḳıldı serfirāz
Kişver-i **iḳlīme** şāhım bizi sulṭān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 4). [iḳlīme, -e]*

Ẓulmetde idi cümle cihān gelmeden ol ḫātem-i nebī
İtdi ẓuhūr ḳıldı żiyā **iḳlīmi** heft māhveşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 4). [iḳlīmi, -i]*

Virilse kişver-i **iḳlīm** Süleymān-ı Zamān olsam
Ḳamusu bir pula degmez nider gönlüm o sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 3). [iḳlīm,]*

ikmal: *Kemâle erdirme, tamamlama, bitirme.*

Her ʿaṣırda ehl-i ʿirfān māhveş itse ẓuhūr
Kimi inkār kimi iḳrār itmede **ikmalimiz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 16). [ikmalimiz, -imiz]*

ikrām: *Hürmet, saygı gösterme; ağırlama.*

Aḥmediñ rāhında ḳāʾim post-nişīn olmuş bugün
Ḫānḳāha her gelen **ikrām** ile mihmān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 8). [ikrām,]*

Mülk-i māl keşret üzre dergāhıñ vaḳfı ġānī
Her gelen mihmāna **ikrām** itdi ol merd süḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 12). [ikrām,]*

iḳrār: *Kabul etme / tasdik etme. II İman.*

Nesl-i pāk-i evliyādır cān fedā ḳıl Caʿferʾe
Ḥaḳḳa irgörüp bu yolda sālik-i **iḳrār-ı** şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 4). [iḳrār-ı, -ı]*

Sābit ol **iḳrārına** zāhid dilerseñ Ḥaḳḳı sen
ʿAhd-i miśāḳıñ gözet gel şāh Rıżāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 13). [iḳrārına, -ın, -a]*

Mürşid-i kāmil gerek Derviş Sükūtī her müdam
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol ṭālib-i **iḳrār** muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 10). [iḳrār,]*

Münkir olma zāhidā sen eylegil **iḳrār-ı** meşāyiḫ
ʿAşḳile sālik olanlar buldular dildār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 1). [iḳrār-ı,]*

Leẕẕet bulur bir ḥāliyle dāmen ṭutan her yār meşāyiḫ
Ṭālib-i Ḥaḳ dinler isen eyle bugün **iḳrār** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 2). [iḳrār,]*

Bir bahādır ehline Derviş Sükūtī ol ġulām
Miśl-i Ḳanbersin ʿAlīye eylegil **iḳrār** murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 10). [iḳrār,]*

Verdiġüm bezm-i ezel çün eyledim güftār eḫas
ʿAhdimizde śābit olduḳ gün-be-gün **iḳrār** eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 2). [iḳrār,]*

Resūlullah **iḳrārım** ezelden itmişim īmān
Şehādet ḳılmışım her dem anıñla ülfetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 3). [iḳrārım, -ım]*

Dürüş dün ü gün Sükūtī iriş bir şeyḫ-i kāmile
Seni maḥrūm ḳomaz elin ṭut ḳıl idüp **iḳrār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 10). [iḳrār,]*

Her ʿaşırda ehl-i ʿirfān māhveş itse ẓuhūr
Kimi inkār kimi **iḳrār** itmede ikmalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 16). [iḳrār,]*

İḳrārımız bezm-i ezel peymān olan Saʿdīleriz
ʿAhdımıza śābit ḳadem her ān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 1). [iḳrārımız, -ı, -mız]*

Ol dost ile rūz-ı ezel ʿahdimizde śābit ḳadem
Bu cihāna geldim nice **iḳrārımız** īmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 4). [iḳrārımız, -ı, -mız]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīniñ ḥaşmına ḳarşu durup
İmdāda ʿAskerle Mehdī irdiler **iḳrār** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 12). [iḳrār,]*

Ḥaḳḳı inkār eylemekdir münkirin dāʾim işi
Ehl-i Ḥaḳḳa itmez **iḳrār** bıraḳmadı anı cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 10). [iḳrār,]*

Tā elestdendir o şāha ʿahd ile peymānımız
İtmisim **iḳrār** aña men Ẕeyneʾl-ʿAbādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 8). [iḳrār,]*

Şeyḫ-i kāmil himmetiyle vuṣlāta yol bulmuşuz
Anıñ içün tā ezelden ḳılmışam **iḳrār-ı** hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 6). [iḳrār-ı,]*

Āsitān-ı evliyādır zāhidā gel sür yüzüñ
Merkez aḳṭāb-ı ʿālem eylegil **iḳrār-ı** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 8). [iḳrār-ı,]*

Kesret ʿiṣyānına **iḳrār** eyleyen āṣıḳların
ʿAfv ider mi cürmni ġaffara ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 5). [iḳrār,]*

ʿĀdemden evvel geldiġini itdiler iḫbār ʿAlīdir
Bend urdu dive rūz-ı ezel eyledi **iḳrār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 2). [iḳrār,]*

Āsitān-ı evliyādır zāhidā gel sür yüzüñ
Merkez aḳṭāb-ı ʿālem eylegil **iḳrār-ı** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 8). [iḳrār-ı, -ı]*

Naẓm ile itdim beyānıñ ḳıl bugün **iḳrār** ʿAlīdir
ʿĀṣıḳıñ feryād-ı āhı ḳıldığı hep zār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 1). [iḳrār,]*

Nuṭḳ-ı nebīyye şāhım ʿAlīye **iḳrārıñ** eyle zāhid mürāʾī
Īmān dilersen inkāra gelme Ṣoñra iderler laʿnet bīġāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 5). [iḳrārıñ, -ın]*

O şāhıñ tāriḫüñ itdim tamamıyla bugün **iḳrār**
Vefātına daḫı biñ yüz semāniyeniñ yek gelir ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 25). [iḳrār,]*

ikrār eyle-: *Kabul etme, tasdik etme.*

Menzilinden sāliki Ḥaḳ yolların kesmek diler
İblīs-i merdūda tābi Ḥaḳḳa **iḳrār eylemez** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 4). [iḳrār eylemez, -mez]*

iksār: *Çoğaltma, artıma II sözü uzatma.*

Terk-i fānī eylemişdir salik-i Ḥaḳ her müdām
Devlet-i bāḳīye irdi zevḳ ider **iksār-ı** muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 8). [iksār-ı, -ı]*

Her biri böylece **iksār** itmişler
Şanmañız bu ḳavm ʿilmeyle māhir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 29). [iksār,]*

iksīr: *Bir şeyin olmasına veya hastanın iyileşmesine sebeb olan ehemmiyetli madde.*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına āgāh olup
Mürşid-i erbāb kāmil **iksiri** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 8). [iksiri, -i]*

iktidā: *Birini örnek alıp ona uyma, örnek tutma, tabi olma.*

Hem ʿAlī muṭlaḳ Naḳīniñ cedd-i pāk-i Muṣṭafā
Anlara ḳıl **iktidāyı** ḳible-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 18). [iktidāyı, -yı]*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur **iḳtidā** it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline vir sen zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 3). [iḳtidā,]*

Cümle müʾmīn ḳullara çün Kāẕım oldu ṭoġru rāh
İḳtidā it ṭālibā sen ol Resūl-i kibriyādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 8). [iḳtidā,]*

Sükūtī bezm-i ervāḥdan o şāha **iḳtidā** itmiş
Şefāʿat-i iltimās eyler dürr-i luṭfunda bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 9). [iḳtidā,]*

Ol Muḥammed Taḳī bil pişvā-yı rāh-ı dīn
Muḳtedā-yı evliyādır sālik-i Ḥaḳḳı **iḳtidāyız** biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 14). [iḳtidāyız,]*

Şeyḫ Saʿdeddīn pişvāmız Ḥaḳ yolunda **iḳtidāmız**
Ẕikrin ider her gedāmız ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 11). [iḳtidāmız, -mız]*

Caʿferʾiñdir dīn ü mezheb **iḳtidāmız** ġayre yoḳ
Men ʿaref dersinde kāmil reh-nümā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 9). [iḳtidāmız, -mız]*

Kemāliyle ider şerhiñ kelāmullah ol nāṭıḳ
Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī yoluna **iḳtidāyım** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 12). [iḳtidāyım,]*

Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳī hem vāriṣ-i Ḥaydar
İmāmım **iḳtidā** itsem gerekdir bunlara her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 10). [iḳtidā,]*

Hem Muḥammed Bāḳır oldu Caʿfer ile rāh-i dīn
İḳtidāmız Kāẕım oldu Mūsā Rıżānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 8). [iḳtidāmız, -mız]*

Seniñ evlād-ı eẔvācıñ yoluna **iḳtidā** eyler
Aña şefḳat gerek itsen sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 9). [iḳtidā,]*

Nesl-i pāk-ı enbiyādır bunlara ḳıl **iḳtidā**
Ol imām Ẕeyneʾl-ʿAbādır Bāḳır Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 5). [iḳtidā,]*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur **iḳtidā** it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline vir sen Ẕekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 3). [iḳtidā,]*

İmām Bāḳır erenler pişvāsı
İmām Caʿfer bu ḫalḳuñ **iḳtidāsı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 14). [iḳtidāsı, -sı]*

iktidā eyle-: *Uymak, tabi olmak.*

Ey göñül geç ġayrıdan sen Ḥaḳḳa eyle iḳtidā
Zümre-i ehl-i ḥaḳīḳat bezmine ḳıl muḳtedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 1). [iḳtidā eyle,]*

iktidā it-: *Birini örnek alıp ona uyma, örnek tutma, tabi olma.*

Yevm-i belāda ʿayāndır yüzleri aḳ nūr ile
Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya kim ki itdi iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 6). [iḳtidā itdi, -di]*

iktidā ḳıl: *Birini örnek alıp ona uyma, örnek tutma, tabi olma.*

Ze ziyāde ḳıl muḥabbet Ẕeynel Muḥammed Bāḳıra
Sin sezādır Caʿfer ile buñlara ḳıl iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 12). [iḳtidā ḳıl,]*

iḳtidār: *Bir işi yapabilme gücü, erk, kudret.*

Vaṣfını itmekde şāhıñ **iḳtidāre** yoḳ mecāl
Neyleyim Derviş Sükūtī virdi Ḥaḳ ruḫṣat baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 21). [iḳtidāre, -e]*

iktifâ: *Yetinme, aza kanaat getirme.*

Şerʿ-i Resūle idelim biz inḳiyād
Anıñ ile gidelim çün **iḳtifā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 4). [iḳtifā,]*

iktiżā: *Gerekli olma, gerekme, gereklik.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması **İḳtiżā** sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [iḳtiżā,]*

Muntaẓırız devrine Ṣāḥib-i Muḥammed Mehdīniñ
Ḳatl ide münkir münāfıḳ seyfiyle hep **iḳtiżādandır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 18). [iḳtiżādandır, -dan, -dır]*

Dil uzatma Ṣaḳın beyhūde yere ey zāhid
Bu yolun **iḳtiżāsı** cān virene merdāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 10). [iḳtiżāsı, -sı]*

İḳtiżā-yı sīnim üzre şāç Ṣaḳālım aġarıp
Şimdi altmış oldu yaşım yolcuya kervān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 5). [iḳtiżā-yı, -y, -ı]*

il: *Memleket, ülke, yurt, diyar, iklim, vilayet.*

Geç bu kesret ʿāleminde rāh-i Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Vaḥdet **ilinde** beḳā ol görmeye aġyār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 6). [ilinde, -i, -n, -de]*

Berzaḫ **iliñ** geçmek içün rehber gerek her ṭālibā
Sende riyāẕāt ḳıl ḳavī eyle ʿibādāt ṭut oruç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 9). [iliñ, -iñ]*

Mūr-ı ednādan żaʿīfīm merḥamet ḳıl yā İlāhi
Bıraḳma berzaḫ **illerinde** ḳalmışım nāçar bī-kes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 6). [illerinde, -ler, -, -nde]*

Dost **ilinden** gelmişim döne döne hū deyü
Ẕikr-i Ḥaḳḳı itmişim döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 1). [ilinden, -i, -n, -den]*

İltifāt itmez bu keşret ʿālemine Ẕerre hiç
Vaḥdet **ilinde** beḳādır ḥażret-i Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 2). [ilinde, -i, -n, -de]*

ilā yevmiʾ-n-nüşūr: *Mahşer gününe dek.*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı itdiler hep tā **ilā yevmiʾ-n-nüşūr**
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 7). [ilā yevmiʾ-n-nüşūr,]*

ʿ**ilāc:** *Çare, deva, şifa.*

Ehl-i ʿirfān ṣoḥbetidir ḳalbleri iḥyā iden
Ḫıżr-ı vaḳte kim irmiş neylesün aña ʿ**ilāc** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 6). [ʿilāc,]*

Bir Özge derde dūş olmuş Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsına ʿ**ilāc** yoḳdur bu yolda hiç tımār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 8). [ʿilāc,]*

ilāhī: *"Ey Allah'ım!" anlamında dua etme veya bir temennide bulunma sözü.*

Yā **İlahī** derde düşdüm hem devā senden meded
Ol Ḥabībiñdir Muḥammed Muṣṭafā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 1). [ilahī,]*

Mūr-ı ednādan ża ʿīfīm merḥamet ḳıl yā **İlāhi**
Bıraḳma berzaḫ illerinde ḳalmışım nāçar bī-kes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 5). [ilāhi,]*

Bizi yoḳdan iden īcād **ilāhi** hep saña maḫṣūṣ
Ki sensin ḳalbimiz ābād iden Mevlā saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 1). [ilāhi,]*

Ḳıl hidāyet yā **ilahī** cümle müʾmīn ḳullara
Ol Ḥabībiñ ḥürmetine eylegil iḥsān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 25). [ilahī,]*

İlāhī cürm ü ʿiṣyāna ġarīḳim baḥr-ı bī-pāyān
Yüzüm ḳarasıyla gelsem ḥicābım çoḳ saña ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 1). [ilāhī,]*

Artdı ʿaşḳım yā **ilāhī** düşmüşüm deryālara
Mevc ururs bıraḳmaz ancaḳ vaṣl olam ṣaḥrālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 1). [ilāhī,]*

ʿArż-ı ḥāl itdim **ilāhī** bıraḳma ḥālim maḥşere
Derdiyle miḥnetde ḳaldım kimse rüʾyet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 19). [ilāhī,]*

Göñlümüzden ḳaṭʿ idüp gel çoḳ sivāya ülfeti
Saña olsun yā **ilahī** ḳalbime vir lezzeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 2). [ilahī,]*

Yevm-i ḥaşre dek beyānısın yā **ilāhī** ḳıl beḳā
ʿÖmr-i cāvid üzre olsun bulmaya aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 13). [ilāhī,]*

iʾlān: *Bildirmek, açıklamak, söylemek.*

Men ʿarefden söyler dili **iʾlān** ider ṭoġru yolu
Şeyḫimiz Ḥaḳ gerçek velī ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 13). [iʾlān,]*

Ḥaḳ ḥabībi itdi beyān ʿuşşāḳına bürhān ile
Fehm it bunu zāhid güzel cümlemize **iʾlān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 6). [iʾlān,]*

Men ʿaref sırrın ḥaḳāyıḳ ehline **iʿlān** ider şeyḫ
Küntü kenziñ cevheriñ ifṣā ile şādān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 1). [iʿlān,]*

Aḥsen-i taḳvimle düzdü ẕātını Ṣıfātını
Her cihetden gösterüp sır böyle **iʿlān** eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 6). [iʿlān,]*

Küntü kenziñ sırrını ben fāş idem ʿāşıḳlara
Ḳalmaya hiç bunda maḫfī cehle **iʿlān** olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 4). [iʿlān,]*

Naḫnü aḳreb ḳul beyān Ḥaḳ buyurmuş **iʿlān** ider
Ḥaḳdır saña ġāyet yaḳın yoḳ farḳıñız iẕʿānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 7). [iʿlān,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu cenāb-ı Ḥaḳ kitābından
İderdi cehr ile **i'lān** ḫafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 10). [i'lān,]*

iʿlān it-: *Açıklamak, duyurmak.*

Küntü kenziñ maḫzeninden vaṣf ider her vechile
Ümmetine itdi iʿlān ser-te-ser ol bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 10). [iʿlān itdi, -di]*

ile: *" Araç, vasıta" anlamında edat.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur **ile** el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar **ile** baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [ile,]*

Sāniyen Aḥmed Nebīniñ vaṣfını ḳılam beyān
Anıñ **ile** rāh-ı Ḥaḳḳa buldular yol sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 6). [ile,]*

Şerʿ-i pākīn itdi īcād ḳıldı ẕāhir ʿāleme
Anıñ **ile** buldu revnaḳ işbu eşyā dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 16). [ile,]*

Nūr-ı ʿaynıdır anıñ hem ol iki şehzādeler
Biri zehr **ile** şehīd vü hem birisi Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 26). [ile,]*

Ze ziyāde ḳıl muḥabbet Ẕeynel Muḥammed Bāḳıra
Sin sezādır Caʿfer **ile** buñlara ḳıl iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 12). [ile,]*

Be berāhīn ḳaṭʿ **ile** ḫālıḳ-ı kevneyn odur
Lamelifʾlā dimezem men yoḳ şerīk-i muṭlaḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 3). [ile,]*

Cim Cemāli Muṣṭafāya tā ezelden ʿāşıḳım
rūn müdrög ıdça ñıbāḳiN nuN **ile** ṭolmuş semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 10). [ile,]*

Himmet **ile** bıraḳma feryāda bugün eşġālleriñ
Esb-i ʿaşḳa sen süvār ol tā bulunca reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 5). [ile,]*

Yevm-i belāda ʿayāndır yüzleri aḳ nūr **ile**
Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya kim ki itdi iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 5). [ile,]*

Bāb-ı dīni anlar açdı hem ḥaḳīḳat rāhını
Bunlar **ile** menzil aldı kim idendi reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 10). [ile,]*

Şerʿ-i Resūle idelim biz inḳiyād
Anıñ **ile** gidelim çün iḳtifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 4). [ile,]*

Hem tekāsül itmek **ile** olmaz hiç
Cehd idelim bulmaġa bir reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 7). [ile,]*

ʿAşıḳ isen ṭut Sükūtī pendini
Maşūḳ **ile** zevḳ idesin dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 14). [ile,]*

Geldin meger raḥmet içün ḳullarına şefḳat içün
İḥsān **ile** nuŞret içün senden olur her sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 4). [ile,]*

Feyż-i himmet **ile** ol dem ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu bu derūnum ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 3). [ile,]*

ʿAşḳ **ile** bozmaḳda kimiñ bu vücūduñ resmini
Üzdüler Seyyid Nesīmī tenini oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 11). [ile,]*

ʿAşḳ **ile** hem Şeyḫ Ṣanʿān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 13). [ile,]*

Ḳalb **ile** hep feṯḥ olandır cümle müşkül bunca bāb
Ḳalbe duḫūl kim ki ider aldı Ḥaḳdan kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 1). [ile,]*

Ḳalb **ile** cān perdesini refʿ ider Ḥaḳ erleri
Rivāyet ider ẕāt-ı Ḥaḳḳı her cihetden bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 3). [ile,]*

Bir ere sen var bugün müşkülünü ʿarż ḳıl
Ḫizmetinde bezl-i cān it yol **ile** erkān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 6). [ile,]*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın **ile** aʿṭā her ne ise vāridāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 6). [ile,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān **ile** ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān **ile** ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 1). [ile,]*

Cevherini ḳılma ṣarf ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ-ı idrāki olan iẕʿān **ile** ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 6). [ile,]*

Her seḥerler āh çekermiş bir gül-i raʿnā içün
Naʿra-i yā hū ḳılar çoḳ şevḳ **ile** eẕkār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 4). [ile,]*

Ey göñül itmek dilersen eylegil iẓhār muḥabbet
Bezm-i ʿaşḳda maḫfī olmaz cehr **ile** eẕkār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 2). [ile,]*

Yaḳ bu göñül şehrini ʿaşḳ **ile** ḥarāb it
Maḥv olunca yan yaḳıl ḥasta dile kebāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 1). [ile,]*

Seyl gibi göz yaşını deryālara durma Ṣal
Baḥre irüp mevci anıñ anda endāz **ile** ḥabāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 4). [ile,]*

Seḥerde uyanan sürdü ḳamu tevḥīd **ile** virdi
Cemāl-i Ḥaḳḳı gördü uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 3). [ile,]*

Bil maʿārif ṣoḥbeti Derviş Sükūtī pendini
Maʿnāsın fehm eyleye iẕʾān **ile** itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 10). [ile,]*

Bu pendimden ey Sükūtī her kim alur bunda sebaḳ
Menzil aldı rifʿat **ile** āsumān itdi ʿurūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 14). [ile,]*

Men ʿaref sırrın ḥaḳāyıḳ ehline iʿlān ider şeyḫ
Küntü kenziñ cevheriñ ifşā **ile** şādān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 2). [ile,]*

Bā-yı bismillahda noḳṭa ʿilmine maẓhar olup
Dört kitābıñ maʿnāsın tefsīr **ile** ʿayān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 4). [ile,]*

Aḥmediñ rāhında ḳāʾim post-nişīn olmuş bugün
Ḫānḳāha her gelen ikrām **ile** mihmān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 8). [ile,]*

Bularla ser-te-ser dünyā vü ʿuḳbāya hem müzeyyendir
Ḳamu elvān **ile** naḳşı dü ʿālemde hemān meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 4). [ile,]*

Ẕikr-i fikrim gice gündüz Ḥaḳ **ile** her dāʾimā
Müptelāyım ol Ḫudāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 7). [ile,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden Ẕār iderdim her seḥer
ʿAşḳ **ile** irdim devāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 10). [ile,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī şeyḫ-i kāmiller **ile**
İrmişiz menzil-i pāye bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 11). [ile,]*

Her kelāmı buġża mebnī hem ḥasedle vāʿīẓiñ
Ḥırş **ile** eyler niẕāʾlar ḫalḳa her dem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 10). [ile,]*

Naẓm **ile** Derviş Sükūtī baḥsini ḳıldı beyān
Küntü kenziñ itdi iẓhār nuṭḳu bürhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 13). [ile,]*

ʿUcub riyā **ile** memlū bu ḳalbim hep fesād **ile**
Buġuż ḥased nifāḳ bende bu ʿālem eylemiş menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 7). [ile,]*

Sensin kerīm **ile** ḳabūl itdim saña ben ilticā
ʿAşḳ baḥrına ẕerre miṣāl cürmüm **ile** bunca ḳuṣūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 3). [ile,]*

İncil seniñ Tevrāt seniñ Mūsā **ile** ʿİsāya hem
Cibrīl **ile** irsāl idip Davūdʾa hem virdin Ẕebūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 8). [ile,]*

Aḥmed gelüp ḳıldı beyān Furḳān **ile** Ḥaḳ sırrını
Dört kitābıñ sırrı bugün bir noḳṭadan itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 9). [ile,]*

ʿAşḳ ehline virdi ḫaber her vech **ile** sırr-ı ʿAlī
Noḳṭa benim besmelede dedi o dem ol Ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 11). [ile,]*

Degildir münkiriñ ḥāli derūnuñ itmege enver
ʿUcub riyā **ile** memlū vücūduñ şehri hem yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 2). [ile,]*

Sivā ḥubı **ile** her dem cihān ẕevḳine dūş olmuş
Ṭaʿāmıñ tāẔe ter cinsin ḳamu ḥelvā **ile** ister *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 5). [ile,]*

Cemāliñ nūrunu Şalmış żiyā **ile** ḳılar rūşen
Ḥasan şāhım Ḥüseyn **ile** cihāna Ẕiynetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 9). [ile,]*

Ne deñlü var ise maḫlūḳ ḥayāt **ile** sürer devrān
Ḳamunuñ rızḳına bāʿiṣ ʿAlīden ḳısmetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 11). [ile,]*

Göz iki olmuş dehān bir şu yolu bellü beyān
Nāfe burun **ile** revnaḳ oldu cismiñ pāyidār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 4). [ile,]*

Bunlar **ile** menzil aldı rāh-ı Ḥaḳda sālikān
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl oldu rehber-i kāmil güzār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 15). [ile,]*

Bu vücūd şehrin Sükūtī naẓm **ile** ḳıldın beyān
Ḥamd idelim cān u dilden Ḥaḳḳa her dem ṣad hezār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 17). [ile,]*

Ḳomaz benlik riyā **ile** bu göñlüme virir teşvīş
Ḥasedle kin kibir dāʾim derūnum ḳaplamış hep mār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 3). [ile,]*

Vücūd mülkü dolu her dem kemāl-i ẕāt-ı peyġamber
İrişdi nūr-ı pākından żiyā **ile** bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 2). [ile,]*

Ṭarīḳinde sülük itdim gice gün durmazam aşlā
İrişdi maʿrifet nūru żiyā **ile** bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 4). [ile,]*

Lisān **ile** ḳulaḳ ʿaynın şu yolların güşād itdi
Burun nāfe **ile** şüdyān yapıldı resmile meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 6). [ile,]*

Ṭamarla üstüḫān **ile** iki pay üzre ol Ḫāliḳ
Yaratdı şekl-i insānı kemāliyle odur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 7). [ile,]*

Benlik sizi aṣlā ḳomaz hem kibriñiz muḥkem ḳatı
Çoḳ uġraşıp sivā **ile** bıraḳmaz sizi nefsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 4). [ile,]*

Buġuż ḥased riyā **ile** gerçe dolu çün ḳalbiñiz
Şeyṭān ḳardaş olur size dün ü gün artar ṭuġyānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 5). [ile,]*

Özge bir ẕevḳe irişdim rehber-i taḥḳīḳ **ile**
Fehm idemez olur olmaz kişiler eṭvārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 3). [ile,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī mürşid-i kāmil **ile**
Vāṣıl-ı dergāh olup mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 13). [ile,]*

Bitmez eyle Ṣafī ʿasel hem daḫı gümüş ḳalay
Āb u limon sirke **ile** bir Ṣanur abdalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 12). [ile,]*

Girdim o şehre cān **ile** her bir edeb erkān **ile**
Ẕevḳ eyledim sulṭān **ile** yoḳ anda hiç bīgānemiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 13). [ile,]*

Girdim o şehre cān **ile** her bir edeb erkān **ile**
Ẕevḳ eyledim sulṭān **ile** yoḳ anda hiç bīgānemiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 13). [ile,]*

Kesṟetde vaḥdet bulmuşuz ẕevḳ **ile** ʿişret ḳılmışız
ʿAşḳla lezzet bulmuşuz her dem-be-dem iḫvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 15). [ile,]*

Her bir Nebī bunca velī bürhān **ile** söyler ḳavī
Ṭālib-i Ḥaḳ müşküllerin feṭḥ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 9). [ile,]*

Ateş-i ʿaşḳına düşdüm yoḳ ḳarārım gel yetiş
Ḫıżır **ile** irgör ḥayāta küllī varım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 2). [ile,]*

Tedbīr **ile** ṣanma olur her bir işim fermān imiş
Bezm-i ezel- taḳdīr olan emr-i Ḫudā pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 1). [ile,]*

Ḥaḳ ḥabībi itdi beyān ʿuṣṣāḳına bürhān **ile**
Fehm it bunu zāhid güzel cümlemize iʾlān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 5). [ile,]*

Emr-i nehiy ṭutmasan leyl ü nehār lāyıḳ **ile**
Kim ki ḳabūl itmez ise ṭutduġu yol yalan imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 7). [ile,]*

Bülbül-i şūrīdeler gör her ṣaḥrā feryād ider
Bir gül-i raʿnā içün biñ zār **ile** efġān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 6). [ile,]*

Naḫnü aḳreb āyetini Ḳurʾān **ile** itdi beyān
Ḥaḳdan yaḳın bir nesne yoḳ gözsüzlere pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 7). [ile,]*

Ḥaḳ söylerim işit zāhid bu ḳulumuz burhān **ile**
Ḫilāf degil bu Sükūtī vaṣf itdiġi Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 9). [ile,]*

Ṣayılmaz kesdik sivānıñ ḥubına yoḳ raġbetim
Himmeti pīrān **ile** olduḳ şükürler biz ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 4). [ile,]*

Noḳṭa-ı sırr-ı ʿAlīyi bulmaġa her bir nefes
Lāyıḳ-ı ḥiẕmet **ile** Ḥaydare irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 8). [ile,]*

Bendene ḳahr-ı celāliñle hemān ḳılma naẓar
Luṭfuñ **ile** ḳıl kerem geldim recāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 4). [ile,]*

ʿAşḳ **ile** ābād idermiş şol vīrāne göñlümüz
Ġuṣṣa-ı ġām görmeziz biz tār u mār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 5). [ile,]*

Pendimi Derviş Sükūtī her kim ṭutar öz cān **ile**
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur itmez aṣlā iḫtilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 9). [ile,]*

Baḥr-ı ʿummāna hemān ben felegimi ṣaldım bugün
Nūḥ **ile** irdim necāta bulmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 6). [ile,]*

Derd-i yāre düşeli biz bī-māre alışdıḳ
Pervāne gibi ʿaşḳ **ile** bir nāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 2). [ile,]*

Şevḳ **ile** eyler muḥabbet göñlümüz aldı yeter
Bilmezem görmüş o cāẕū geldi hemān Ṣallanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 11). [ile,]*

Girdi ara şiddet **ile** ol ʿadüvv-i ehl-i nifāḳ
Reşk ider ol dem münāfıḳ görünce ḳısḳanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 13). [ile,]*

Hem Ḥüseynʾi Kerbelāda ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk itdi feryād āh **ile** hep zār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 6). [ile,]*

Çün itmezler ḳīl u ḳāl kimse **ile** aṣlā cidāl
Dervişleri hep ehl-i ḥāl menzilleri rāh-ı sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 3). [ile,]*

Ẕillet **ile** gice gündüz geçmede ʿömrüñ seniñ
Miḥnet-i ʿaşḳa dūş olduñ Ẕülfikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 9). [ile,]*

Söz uzatma hele zāhid sendendir bu ḳīl u ḳāl
ʿÖmrüñüz laḳ laḳ **ile** geçmede her rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 2). [ile,]*

Menzil-i āsān gerçe olur bir delīl ü kāmil **ile**
Var ara bul ey Sükūtī mürşid bir ehl-i kemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 11). [ile,]*

Ḥaḳ yolunda ʿārif iseñ ey göñül gel ṣādıḳ ol
Açma sırrın herkese sen remz **ile** gel nāṭıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 2). [ile,]*

Ġaflet üzre ehl-i dünyā nefsine tābi olup
Ḫalḳa bühtān **ile** ġıybet dāʾim ider fāsıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 4). [ile,]*

Terkine gel ġayret **ile** ḥubını ḳalbimden çıḳar
Ṣanma bāḳī bu ḥabīsi hep hebādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 11). [ile,]*

Māl **ile** mülk bunca evlād hem daḫı ḥüsn-i cemāl
Zāʿil olur bunda ḳalmaz ġayr nice idelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 11). [ile,]*

Ġaflet içre bıraḳma hem dem eyle şefḳat yā Kerīm
Baḥr-ı ʿaşḳıñla kemāliñ **ile** vuṣlat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 2). [ile,]*

Ḳatıʿ müşkül benim ḥālim sivā ḥükmüyle her dāʾim
Ġażabla kin derūnumda ʿucūb riyā **ile** ḳāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 2). [ile,]*

Ṣalātıyla selāmını iderdim ʿaşḳ **ile** her dem
Riyāẕātım ḳatıʾ muḥkem bu nefsim çoḳ ider ṣāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 5). [ile,]*

Tā elestdendir o ṣāha ʿahd **ile** peymānımız
İtmisim iḳrār aña men Ẕeyneʾl-ʿAbādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 7). [ile,]*

Devr-i Mehdīye irişdiḳ seyf **ile** itmiş ẓuhūr
Ḫavfımız yoḳ ḫāricīden her ġazādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 15). [ile,]*

Seḥāvetde İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā **ile**
Ṣunarlar cām ṭolu Ṣahbā-yı cenānıñ kevs̱eri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 13). [ile,]*

Bir naẓar ḳıldım Sükūtī kāʾināta ben bugün
Ḥaḳ **ile** dolmuş bu ʿālem ḳalmamış nihān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 12). [ile,]*

Ḥaḳ görürüm ḳanda baḳsam Ḥaḳ **ile** çün ṭopṭolu
Ḥaḳdan ayru yoḳ Sükūtī görürüm her yana men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 11). [ile,]*

Silsile Ṣorar ararlar aṣl-ı nesil kim anıñ
Yā ʿaceb böyle olur mu ʿaḳl **ile** iẕʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 6). [ile,]*

Dinlemezler vāʿiẓiñ hiç kürsīde ṣoḥbetlerini
Vardılar semt-i ḥarāma cehr **ile** nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 10). [ile,]*

Şefḳāt-i āl-i Resūlʾden hiç ola mı bunlara
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya ẓulm **ile** her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 22). [ile,]*

İder pendini āheste lisān-ı ḥāl **ile** ol dem
Ṭarīḳat baḥs̱ini söyler leṭāfetle hemān ol ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 3). [ile,]*

Ṣalāt ṣavm **ile** ḥaccıñ zekāt farż olan cümle
Tamamen itmeġe icrā bu efkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 3). [ile,]*

Dostluġuna Ḥaḳ yaratdı dü cihānı ser-te-ser
Seniñ **ile** virdi revnaḳ nüh felek bāġ u zemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 4). [ile,]*

Bunca ʿişyān **ile** geldim bāb-ı luṭfuna bu gün
Eyleme red bu Sükūtī bir ġarīb kem-ter kemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 13). [ile,]*

Evrādla ḳamu Ṣavm Ṣalāt eẕkārım **ile** ḥacc ü zekāt
Mezheble bu gün dīn **ile** hem īmān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 4). [ile,]*

İç duḫānıñ ḳahve **ile** ḳatʿ ider şehevātını
Zehr-i ḳātil bunlar ancaḳ gitmiyor birçoḳ Zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 5). [ile,]*

Ṣalāt ṣavm **ile** ḥaccıñ zekāta itmedim raġbet
Ḳamu farż īcābınca ʿilmde ḳılmışım noḳṢān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 5). [ile,]*

Hū **ile** çün açdı anlar küntü kenziñ bābını
Hū **ile** irmiş bugün ʿāşıḳları ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 7). [ile,]*

Hū **ile** çün açdı anlar küntü kenziñ bābını
Hū **ile** irmiş bugün ʿāşıḳları ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 8). [ile,]*

Hū **ile** bezm-i serā-yı vaḥdete çün irdiler
Hep erenlerden Sükūtī feyż ider insāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 9). [ile,]*

ʿAşḳ oduna düşmüşüm kebāb olup pişmişem
Yoḳluġ **ile** geçmişem döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 8). [ile,]*

Hū Ṣedāsıyla felekler devr ider ʿarşı bugün
Hū **ile** her dem melekler girdiler devrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 4). [ile,]*

Hū **ile** ʿaşḳ baḥrına gelmiş ben Ṣalmışam
Bu vücūdum mevc gelmiş yürüdü ʿummāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 5). [ile,]*

Hū **ile** her dem seḥerler ins ü cin ider fiġān
Oldular mecnūn gibi hem her biri dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 7). [ile,]*

Hū **ile** irdi Sükūtī bir tükenmez devlete
Küntü kenziñ bābıñ açdı ireli ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 9). [ile,]*

Sarāy-ı līmaʾallah irişür cān **ile** bī-ten
Olurlar ʿāşıḳ-ı maʿşūḳ kemā fī enbiyā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 7). [ile,]*

Sükūtī Ḥaḳ **ile** her dem idegil bunda pazarın
İşitmeye şaḳın aġyār sözüñ ḳıl iḫtifā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 9). [ile,]*

Olunca ġayretiñ itgil ḫalāṣ olmaya Saʿy **ile**
Anıñ bendin ḳıran cānlar baḳar mı rūz-ı ferdaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 3). [ile,]*

Sen olmasan benim ḫālim yaman olsa gerek dāʾim
Seniñ nūrıñ **ile** ḳalbim żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 6). [ile,]*

Siyāh rūyum **ile** geldim senin bāb-ı viṣāline
Ḳabūl ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 11). [ile,]*

Ḫarāb oldu göñül şehri bu bed fikrim riyā **ile**
Zebūn eyler beni bu nefs belādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 13). [ile,]*

Derviş Sükūtī sür yüzüñ dergāh-ı āl-i Ḥaydara
Esrārına vāḳıf ider āsān **ile** Ḥażret-i şāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 10). [ile,]*

Ġaflet **ile** gezme bunda çeşm-i cānıñ aç güzel
ʿÖmr-ü bāḳī iltimās it iresin sen cāvidāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 7). [ile,]*

Aḥbāb-ı yārān keşret **ile** cānımıza virdi elem
Sāḳī ḳadeḥ Şundu bize zehr **ile** ġām ḳatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 3). [ile,]*

Çeşm-i giryān **ile** Ferhād düşdü ṭaġlar başına
Bir lebi şīrīn içün çoḳ uġradı ġavġālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 7). [ile,]*

Sensin ol maḥbūb-ı ḫālıḳ ey nübüvvet ḫātemi
Seniñ **ile** buldu mevcūd bu cihān kâşanesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 8). [ile,]*

Bāde-i bezm-i elestden nūş iden ṭālibleri
ʿAşḳ **ile** mecnūn olurlar anlarıñ mestānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 4). [ile,]*

Cemāliñde anıñ gördüm Zebūr Tevrāt daḫı İncīl
Kelāmullah **ile** mevcūd cihānıñ cümle insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 4). [ile,]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāda ṭut bugün sen sünneti
Şāh-ı merdān hem ʿAlīye ṣıdḳ **ile** it ülfeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 2). [ile,]*

Biz ki abdālız ezelden yanarız ʿaşḳıñ **ile**
Baḥr-ı ʿaşḳıñla yetiş gel yanmadan külḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 3). [ile,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān baş virüp
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya ṣıdḳ **ile** ḳıl ḥizmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 6). [ile,]*

Meşreb-i pāk şafī itmiş ḳalbini ẕikr-i Ḥudā
Ṭabʿ-ı aḫlāḳ ḥamīde ḫāk **ile** yeksān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 4). [ile,]*

ʿAndelīb āsā hezārān nev-bahār feryād ider
Būy-ı gülden bī-hoş olmuş ʿaşḳ **ile** nālān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 10). [ile,]*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş hem ʿulemā cümlesi
Rüşvet **ile** oldu meşhūr ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 6). [ile,]*

Fitneler oldu ẓuhūr ehl-i nuṢret ḳalmadı
Beg paşālar ẓulm **ile** ehl-i himmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 2). [ile,]*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş hem ʿulemā cümlesi
Rüşvet **ile** oldu meşhūr ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 6). [ile,]*

Cefā-yı tīġ **ile** Cercīs Ẕekeriyyā **ile** Yaḥyā
Şehādet eyledi küffār bī-ġayr-i Ḥaḳ cezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 19). [ile,]*

Ḫāricīye lerze düşüp feryād **ile** itdi fiġān
Ḳavm-i ʿadüv leşkerine virdi fenā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 11). [ile,]*

Bunca hezār düşman **ile** bābını urdu yere
Hasr eyledi aṣḥāblara ʿadlile vefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 17). [ile,]*

Ḳavm-i Yehūd cins-i belīd ḍarb **ile** ḳıldı helāk
Evlād ʿiyāl enṢārına virdi cefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 19). [ile,]*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde tīġ **ile** Mehdī
Ḥavāric ḳavmini ḳıra bu göñlüme ṣafā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 15). [ile,]*

Biḥamdulillah bu dīvānım feṣāḥatle ḫitām oldu
Sekiz dört ḥarf **ile** naẓmım otuz iki kelām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 2). [ile,]*

Muḥibbān iltimās **ile** bu eṣʾāra şürūʾ itdim
Erenlerden olup himmet ṣadāḳatle ḳıyām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 3). [ile,]*

Pīrleriñ erkān-ı Ḥaḳdır şerʿ **ile** icrā ḳılar
Ḳul Aḥmeddir ḥaḳīḳat cümleye inhā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 1). [ile,]*

Şerʿ-i pākın Aḥmed **ile** rāhını ḳılmış güşād
Menzil-i bālāya irer her kim olur vaṣlın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 3). [ile,]*

Himmete muḥtāc idi bu luṭf idip Rabbüʾl- mennān
Çeşm-i nev ḥamdulillah ʿaşḳ **ile** oldu revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 2). [ile,]*

Teşnegān-ı ümmet içün saʿy idip her vechile
Bir ʿināyet irdi Ḥaḳdan feyż **ile** oldu resān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 4). [ile,]*

Müstecāb oldu duʿāsı ol Muḥammed ʿaşḳına
Luṭf **ile** ḳıldı hidāyet aña hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 4). [ile,]*

Dergāha aḳdı ser-a-ser çeşmesi āb u ḥayāt
Cereyān **ile** itdi memnūn cümlemizi çoḳ şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 16). [ile,]*

Ḳaṣd ḳıldı Harūn ancaḳ ol imām Kāẓıma
İtdi ẓulm **ile** şehādet ol münāfiḳ bī-ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 8). [ile,]*

Oġlu meʾmūn Ṣundu Zehr-i dāne engür **ile**
Nūr-ı pāk Muṣṭafānıñ ḥażret-i Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 9). [ile,]*

Feyż-i himmet **ile** ol dem ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu bu derūnum Ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 3). [ile,]*

ʿAşḳ **ile** bozmaḳda kimiñ bu vücūduñ resmini
ÜẔdüler Seyyid Nesīmī tenini oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 11). [ile,]*

ʿAşḳ **ile** hem Şeyḫ Ṣanʾān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 13). [ile,]*

ʿAşḳ **ile** geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 15). [ile,]*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın **ile** ʿaṭā her ne ise varidat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 6). [ile,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān **ile** ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān **ile** ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 1). [ile,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān **ile** ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān **ile** ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 2). [ile,]*

Cevherini ḳılma Ṣarf ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ ider iki olan iẕʿān **ile** Ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 6). [ile,]*

Rehber gerekdir her yola berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān **ile** ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 8). [ile,]*

Derviş Sükūtī ṭut temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru otur postuna mihmān **ile** ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 10). [ile,]*

Ġaflet **ile** olma Ṣaḳın var ḳalbe bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 21). [ile,]*

Bir Ṣürāḫī kāse-i elmās **ile** ṣuñ bizlere
Meclis-i ḥünkār ḳatında nūş idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 11). [ile,]*

Fetḥinde daḫı Ḥaḳ aña āsān **ile** ḳıldı müyesser
Açdı hemān rāh-ı dīni ol Ṣāḥib-i Zülfikār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 9). [ile,]*

Gerçe ḫudʾa **ile** ṭutmuş fiʿilini ġāyet nihān
Ṣūret-i Ḥaḳdan gelür hep saña Sin Baġdād şeyḫi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 3). [ile,]*

Ġaflet **ile** dīde-i cān açmadılar bir Zamān
Murġ-ı ḫuffāş hiç görür mü gündüzü balıḳ Ṣuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 17). [ile,]*

Feyż-i Ḥaḳḳa nāʾil olmuş mürşid-i kāmil **ile**
Rütbe-i bālāya irmiş seyr ider dīdār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 3). [ile,]*

Āġāz idüben nuṭḳumuza devr **ile** devvār ʿAlīdir
Ḥatm-i nebī yār-i ḳadim Ḥaydar gerek ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 1). [ile,]*

Faẓl-ı Ḫudā itdi kerem bunları bir nūr **ile**
Geldi nebī biri velī ʿadile ġaffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 5). [ile,]*

Ḳıldı şehid ibn-i Yezīd bunları biñ cevr **ile**
Düşmānı āl-i Resūl fitne-i aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 11). [ile,]*

Naẓm **ile** itdim beyānıñ ḳıl bugün iḳrār ʿAlīdir
ʿĀṣıḳıñ feryād-ı āhı ḳıldığı hep zār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 1). [ile,]*

Ġaflet içre bıraḳma hem dem eyle şefḳat yā Kerīm
Baḥr-ı ʿaṣḳıñla kemāliñ **ile** vuṣlat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 2). [ile,]*

Sāyeʾi luṭfunda dāʾim ḳalbimiz maḥzūn degil
Himmet **ile** her Ṣanıḳ göñül ider ṣādān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 4). [ile,]*

Bu ḫarāb olmuş derūnum taʾmīre muḥtāc iken
Ḳıldı ābād her cihetden ʿadl **ile** her ān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 6). [ile,]*

Ülfet-i dünyā ne müşkül ḫālimiz ḳıldı yaman
Ḳaddimiz dal **ile** gördü cismime virdi ziyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 2). [ile,]*

İtme feryād boş yere hele zāhid sözü kes
Ẕikr **ile** doldur derūnuñ cehd ide gör her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 14, Mısra 2). [ile,]*

Ṭulūʿ itdi derūnumda bugün ol Ḫālıḳuʾr- Raḥmān
Ki emr-i Ḥaḳ **ile** vaṣfım olupdur on iki pīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 2). [ile,]*

İrişdi ḳurb-ı ẕātına o şāhıñ derd-nāk **ile**
Taḳarrub itdi Mevlāya hezārān sūz-nāk **ile** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 41). [ile,]*

İrişdi ḳurb-ı ẕātına o şāhıñ derd-nāk **ile**
Taḳarrub itdi Mevlāya hezārān sūz-nāk **ile** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 42). [ile,]*

Sarāy-ı limaʾallahda oturdu cedd-i pāk **ile**
Ḥaḳīḳat Ṣoḥbetiñ itdi Muḥammed şāh Ḥaḳ **ile** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 43). [ile,]*

Sarāy-ı limaʾallahda oturdu cedd-i pāk **ile**
Ḥaḳīḳat Ṣoḥbetiñ itdi Muḥammed şāh Ḥaḳ **ile** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 44). [ile,]*

Ümīdiñ bekleyip gitmez dilerler derdine dermān
Şeref-yāb eyledi Ẕikr-i ḫafī **ile** Buḫārayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 56). [ile,]*

Şeref-i sādāt **ile** meşhūr cihānda Seyyid Yaḥyā
Maḳām-ı ḳabr-i aʿlāsı anıñ Baküdedir ḥalā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 61). [ile,]*

Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it rūz u şeb **ile** heves
Ẕikr-i Ḥaḳḳı sür göñülden dāʾimā her bir nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 5). [ile,]*

Ḥaḳḳa tevḥīd **ile** irdi bunca er
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 3). [ile,]*

Ḫūn **ile** alūde itdi ol Zamānlar Ḥüseyni
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 15). [ile,]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim **ile** itdim şümār
Tarihİni böyle ḳıldım naẕmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 25). [ile,]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim **ile** itdim şümār
Tarihİni böyle ḳıldım naẕmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 25). [ile,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa keşret üzre çün iderler iştiġāl
ʿAşḳ-ı Mevlā **ile** dāʾim bunlar olmuş ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 12). [ile,]*

Dil **ile** bu ḫalḳa eşʿār itmişler
Ehl-i ṭarīḳata bir ṭaş atarlar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 25). [ile,]*

Zümre-i hidāyet hem daḫı ġayret
ʿAdl **ile** itmekde dāʾimā şefḳat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 60). [ile,]*

Ehl-i münkir ġalib ḳaç bir tenhāya
Ẓulm **ile** çoḳ itdi her bir gedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 68). [ile,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ nūrı **ile** bu cihān
Ġarḳ olup başdan ayaġa her ne var bunca ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 3). [ile,]*

Gel imām Ẕeyneʾl-ʿAbāya ḳıl muḥabbet cān **ile**
Çek elin bu māsivādan ʿāşıḳ isen dīdeñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 3). [ile,]*

Her kim aña bende oldu ṣıdḳ **ile** īmān olur
İkilikden ḳurtulup hem maẓhar-ı Raḥmān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 1). [ile,]*

ile: *" Araç, vasıta, birlikte" anlamında edat.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā
sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim
Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur **ile** el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā
ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām
ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar **ile** baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [ile,]*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i nāẔenīnden baʿżı fuḳarā anıñ Ẕabṭ u rabṭına
ictisār iderler ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ **ile** ḳaṭʾ itmege Saʿy iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 6). [ile,]*

aṣlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir gün ḫüdʾā **ile** berzāḫ-ı ʿaẓīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü **ile** birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 7). [ile,]*

aṣlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir gün ḫüdʾā **ile** berzāḫ-ı ʿaẓīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü **ile** birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 8). [ile,]*

yol kesici taʿbīr olunur ve bu ḫuṣūṣda anlarıñ murād-ı ʿaliyyeleri kesret-i cemāʿatle
nezr ü fütuḥāt **ile** dergāhları maʿmūr u ābād olmaḳdan neşʾet ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 10). [ile,]*

yaʿnī Ḥaḳ içün degil bütün bütüne dünyālarını ẕevḳ-i ṣefā **ile** geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire daḫı mesmūʾmız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 11). [ile,]*

Bā-yı bismillah **ile** hem eyledim bunda şurūʿ
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her cihetden söyleyelim bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 3). [ile,]*

Sensin sebeb bu ʿāleme Ḥavvā **ile** hem Ādeme
Evvel **ile** aḫir deme irdin ḳamudan evvelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 5). [ile,]*

Sensin sebeb bu ʿāleme Ḥavvā **ile** hem Ādeme
Evvel **ile** aḫir deme irdin ḳamudan evvelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 6). [ile,]*

Her birisi ḳavm-i Yezīd bed ḫāricī aṣl-ı ʿanīd
Benlik ḥased şehvet **ile** çoḳ eyledi sıḳlet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 4). [ile,]*

Raḥm itmedi hiç ḥālime feryād **ile** itdim fiġān
Eṭrāfımı muḥkem ṭutup ẓulm eyledi kesret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 9). [ile,]*

ʿAşḳ **ile** geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 15). [ile,]*

Kīn kibir benlik ḥased hem daḫı ʿucb **ile** riyā
Şeş cihātiñ bende çekmiş feṭḥ olunmaz saña bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 5). [ile,]*

Gice gün uyḳuma ḥasret ḳamu Ẕikrini yād itdim
Ṣalātıyla ṣavmını iderdim şevḳ **ile** yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 4). [ile,]*

Bu ḳalbim hep meşaḳḳatde ʿucub riyā **ile** her dem
Ḥasedle kin kibir memlū derūnumda bugün yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 5). [ile,]*

ʿAşḳ **ile** Derviş Sükūtī düşme ḳulzüm baḥrına
Dürr-i cevher bulmaḳ içün lücce-i ʿummān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 11). [ile,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān **ile** ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān **ile** ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 2). [ile,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her zamān
ʿĀṣıḳ isen gel bugün merdān **ile** ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 4). [ile,]*

Rehber gerekdir her yola berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān **ile** ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 8). [ile,]*

Derviş Sükūtī ṭut temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru otur postuna mihmān **ile** ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 10). [ile,]*

Başlamış bülbül fiġāna nāle vü gülzār muḥabbet
Derd-i ʿaşḳ **ile** çoşupdur eylemiş hep zār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 2). [ile,]*

Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı ẕikr ide gör her müdām
Ġaflet **ile** olma ṣaḳın var ḳalbe bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 10). [ile,]*

Derviş Sükūtī eyle naẓar ḳalbine miskinleriñ
Ḥaḳ **ile** maʿmūr olup lāyıḳıyla ictināb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 10). [ile,]*

Riyā **ile** ṣaḳın itme ʿibādet bunda her dāʾim
Muṣaffā **ile** dil mülkin seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 7). [ile,]*

Riyā **ile** ṣaḳın itme ʿibādet bunda her dāʾim
Muṣaffā **ile** dil mülkin seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 8). [ile,]*

Zāhidā sen ḥırş **ile** her insān **ile** itme baḥs
ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ māhiri ol ʿirfān **ile** itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 1). [ile,]*

Zāhidā sen ḥırş **ile** her insān **ile** itme baḥs
ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ māhiri ol ʿirfān **ile** itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 1). [ile,]*

Zāhidā sen ḥırş **ile** her insān **ile** itme baḥs
ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ māhiri ol ʿirfān **ile** itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 2). [ile,]*

Anlarıñ ʿilm-i nihāyet ʿarş-ı aʿlādan yüce
Her cihetden ḳalb dolmuş Ḳurʾān **ile** itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 4). [ile,]*

Cism-i envār hemān ṭutmuş bu ʿālem mülkünü
Her ṭarafı ḳaplamış nūr-ı cihān **ile** itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 6). [ile,]*

Medḥ-i ẕemme bunda baḳmaz ʿāşıḳ-ı Mevlā olan
Ḥālimiz ṭaʿn eylesün ḳo ẕükūr **ile** hem inās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 4). [ile,]*

Sükūtī Dervişiñ pendiñ ṭutanlar bunda her dāʾim
İrüşür vuṣlata anlar Ḥaḳ **ile** hep liḳā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 10). [ile,]*

Bu bed fiʾlim **ile** yā Rab nice ḥālim olur yarın
Yedi Ṭamu ʿaẕābına benimle nār olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 5). [ile,]*

İtme ülfet bu cihāna laʾb **ile** gel hevādan geç
Ṭālibā yoḳdur vefāsı ẕevḳ **ile** hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 1). [ile,]*

İtme ülfet bu cihāna laʾb **ile** gel hevādan geç
Ṭālibā yoḳdur vefāsı ẕevḳ **ile** hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 2). [ile,]*

Ṣıdḳıla bel bağlayalım ḫiẕmetinde her rūz u şeb
Maṭlūbumuz senden bugün āsān **ile** sübḥānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 4). [ile,]*

Münkir **ile** hiç ider mi müʾmīn olan imtizāc
Ḳanda olur ḳarġa **ile** ʿandelībler bir mizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 1). [ile,]*

Münkir **ile** hiç ider mi müʾmīn olan imtizāc
Ḳanda olur ḳarġa **ile** ʿandelībler bir mizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 2). [ile,]*

Saña derim behey ṭālib işit nuṭḳum hevādan geç
Ne kār itdin bu dünyāda ʿucub **ile** riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 2). [ile,]*

Arslan peleng divler **ile** şeş cihātıñ bend eylemiş
Hiç rehāyāb mümkünü yoḳ derūnuna itmiş vülūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 5). [ile,]*

Dağlar saña bostān olur bāġçe **ile** bāġlar ḳamu
Meyveleri ġāyet keşīr eṭrāfında Ṣāfī ṭurunç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 11). [ile,]*

Sāḳīyā ṣun bize her dem laʿl **ile** cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 1). [ile,]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler **ile**
Her ṭarafı daḫı dolmuş bülbül ekşer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 3). [ile,]*

Bir ṣürāḥī kāse-i elmās **ile** ṣuñ bizlere
Meclis-i ḫünkār ḳatında nūş idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 11). [ile,]*

Baḳma münkire ehl-i aġrāż ḫırṢ **ile** söyler kelām
Nuṭḳ kiẕb **ile** riyādır bıraḳmaz olsun hiç feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 3). [ile,]*

Baḳma münkire ehl-i aġrāż ḫırṢ **ile** söyler kelām
Nuṭḳ kiẕb **ile** riyādır bıraḳmaz olsun hiç feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 4). [ile,]*

ʿAşḳ **ile** devrāna girmiş bunda Ḥaḳ ʿāşıḳları
Şevḳile tevḥīd iderler ḳalbleri ṭolmuş īẕāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 9). [ile,]*

ʿİlmüʾl-esmā rumūzun fāş ider ʿāşıḳlara
Sālikā neyīn naẓarda īmā **ile** iẕʾān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 6). [ile,]*

Ol saḳa hem ḥamrını Derviş Sükūtī kem-tere
Ṣundular bezm-i ezel bir cām **ile** mestān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 10). [ile,]*

Her müşkülüm āsān **ile** eyledi ḥāl meşāyiḫ
Mūrdan ednā kem-ter iken beni ḳıldı kemāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 1). [ile,]*

Himmet bulur ḥiẕmet **ile** rāh-ı Ḥaḳḳa ṭoġru giden
Menzil alur sürʿatile ḳalbe ṭoġan envār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 3). [ile,]*

Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaberdir bulmadılar kâmili
ʿİlm-i ẓāhir cümle Ṣalmış ḫalḳ **ile** ider cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 10). [ile,]*

Mürşid-i bir ḥāẕıḳa Derviş Sükūtī rūz u şeb
Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it ṣıdḳ **ile** ol inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 14). [ile,]*

Nefsini öñ bilmek imiş Ḥaḳḳı bilmekden murād
Saʿy idegör ṭālibā gel ʿirfān **ile** inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 2). [ile,]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur ẕikr **ile** muʿtād olan
Fezkurūnī āyetinden geldi bize ḫayr zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 7). [ile,]*

Dilden iḫrāc etmeyiz ẕikr-i Ḥaḳḳı her zamān
Ẕikr **ile** Derviş Sükūtī oldu bir er zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 10). [ile,]*

Nefsini bilmekde ʿāciz irmedi bir kāmile
Ḳaldı ẓulmet içre dāʾim ḥırṢ **ile** ider fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 8). [ile,]*

Edeb erkān **ile** kimiñ meşāyiḫ ittifāḳ itmiş
Resūlüñ sünneti muṭlaḳ iṭāʿat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 7). [ile,]*

Nice āyet **ile** Ḳurʾān dervişinde olup mesṭūr
Kelām-ı Ḥaḳḳıyla mevcūd şehādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 9). [ile,]*

Ḳahr-ı luṭfı bir idendiḳ yār **ile** aġyārı hem
Ẕevḳ-i Ḥaḳla pür-Ṣafāyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 7). [ile,]*

Mūsā Kāẕım imām her dü ʿālemde bugün
Hem ʿAlī Mūsā Rıżāya beẕl olan cān **ile** sırdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 12). [ile,]*

Baḳmaz olduḳ medḥ-i ẕemme işbu ʿālemde bugün
Bir idendik ḳahr-ı luṭfu şer **ile** hem de ḫayr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 8). [ile,]*

Bi-ḥamdulillah bugün rāh-ı Ḫudāda rehberim vardır
Muḥammed Muṣṭafā **ile** ḥaḳiḳat-ı Ḥaydarım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 2). [ile,]*

Ḥasan **ile** Ḥüseyn şāhım bulardır bāġ u ḳalbimde
Açılmış ġonca bir güldür ser-a-ser eẕharım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 5). [ile,]*

Nʾola bir dem ẓuhūr itse elinde tīġ **ile** Mehdī
Ḫavāric baġrına ursa yedinde ḫançerim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 13). [ile,]*

Ehl-i ḥaḳiḳat sırrına müddeʾīler hiç irmedi
Bunca ḥased nifāḳ **ile** kendini daʾvālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 8). [ile,]*

Meyl virmedim ben dünyāya göñlümdeki sevdā nedir
Uġraşmazam hiç ḫalḳ **ile** başımdaki ġavġān nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 2). [ile,]*

Bir gün hemān ol yār **ile** ʿahd eyleyüp virdim ḳarār
Ḳavlinde Ṣādıḳ durmaz dönüp bu etdiġi cefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 5). [ile,]*

Bularıñ şānını Ḳurʾān ider taʾẕīm **ile** tekrīm
ʿAlīyi kim ider tefrīḳ Ḫudādan oldular mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 13). [ile,]*

Yār **ile** hem-dem olanıñ nuṭḳu āʿẕam içredir
Her kelāmı dürr-i maʿnā baḥr-ı ḳulzüm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 1). [ile,]*

Evvel ki ġavvāṣ baḥre olmaz gevheriñ hiç ḳıymetiñ
Farḳ idemez bunda aṣlā ẓan **ile** vehm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 6). [ile,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu cenāb-ı Ḥaḳ kitābından
İderdi cehr **ile** i'lān ḫafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 10). [ile,]*

ʿUcub riyā **ile** memlū bu ḳalbim hep fesād **ile**
Buġuż ḥased nifāḳ bende bu ʿālem eylemiş menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 7). [ile,]*

Sensin kerīm **ile** ḳabūl itdim saña ben ilticā
ʿAṣḳ baḥrına ẕerre miṯāl cürmüm **ile** bunca ḳuṣūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 4). [ile,]*

İncil seniñ Tevrāt seniñ Mūsā **ile** ʿİsāya hem
Cibrīl **ile** irsāl idip Davūdʾa hem virdin Ẕebūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 7). [ile,]*

Virir ziynet ne ḥikmetdir bu cismine nezāketle
İçin ḥırş ġażāb **ile** tamāmen ḳaplamış ʿasker *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 4). [ile,]*

Sivā ḥubı **ile** her dem cihān ẕevḳine dūş olmuş
Ṭaʿāmıñ tāẔe ter cinsin ḳamu ḥelvā **ile** ister *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 6). [ile,]*

Biḥamdulillah bu dehr içre gelürken ḥüccetim vardır
Yine ʿazm-i beḳā itsem Ḥaḳ **ile** vuṣlatım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 2). [ile,]*

Cemāliñ nūrunu Ṣalmış żiyā **ile** ḳılar rūşen
Ḥasan şāhım Ḥüseyn **ile** cihāna Ẕiynetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 10). [ile,]*

Yarın maḥşer günü bellü bu cürm **ile** ḳalursam ben
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vardıḳda yerim Ṭamu olur hep nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 7). [ile,]*

Lisān **ile** ḳulaḳ ʿaynın şu yolların güşād itdi
Burun nāfe **ile** şüdyān yapıldı resmile meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 5). [ile,]*

Dergāh-ı vālā nişīnim ülfetim ol yār **ile**
Sükkeri baldan leẕīẕdir ṣoḥbeti ḫünkārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 5). [ile,]*

Māsivādan el çeküp Derviş Sükūtī hem bugün
Ḥaḳ **ile** olmuş muḥaḳḳaḳ çün bezm-i pazarımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 12). [ile,]*

Caʿfer oldu Kāẕım **ile** ʿilm-i Ḥaḳ māhirleri
Vāṣıl olduḳ kenz-i Ḥaḳ esrārına her dem revāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 9). [ile,]*

Baḳmazız biz ḳīl u ḳāle evlād **ile** hem ʿıyāle
İrdik bugün hem bir ḥāle ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 9). [ile,]*

Girdim o şehre cān **ile** her bir edeb erkān **ile**
Ẕevḳ eyledim sulṭān **ile** yoḳ anda hiç bīgānemiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 14). [ile,]*

Men ʿaref sırrına āgāh it Sükūtī kem-teri
Mürşid-i kāmiller **ile** sen aña ver hem de ders *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 10). [ile,]*

Her kimiñ ḳalbinde vardır ḥırṢ **ile** ʿucūb riyā
Şanma insān anı sen ādem degil bir ġayrı cins *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 7). [ile,]*

Ẕevḳ idermiş seniñ **ile** her kim oldu saña yār
Bāb-ı lütfuñ bekler ancaḳ rūz u şeb ʿāşıḳ- şinās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 7). [ile,]*

Ḥacc **ile** Ṣavm ṣalātıñ remzini fehm itmeyen
Beyt-i Ḥaḳḳı ḳanda bulur bī-baṢar nādān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 9). [ile,]*

Ol dost **ile** rūz-ı ezel ʿahdimizde s̱ābit ḳadem
Bu cihāna geldim nice iḳrārımız īmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 3). [ile,]*

Rū siyāh Derviş Sükūtī ḫāk-i-pāya gelmişem
Cürmüm **ile** it ḳabūl sen ḥāl fenāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 12). [ile,]*

Zümre-i ʿuṣṣāḳa her dem ẕevḳ **ile** Ṣefā virir
ʿĀşıḳ-ı Mevlā olanlar bī-ḳarār eyler semāʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 3). [ile,]*

Ṭutma zāhid sālūs eyle ehl-i ʿaşḳı sende bir
Ḳanda olur bülbül **ile** bir arada hem de zāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 8). [ile,]*

İbn-i Süfyān leşkerile Şām civārında o dem
Ḥaydar **ile** cenk iderken urdular bed-kāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 8). [ile,]*

Kemāl ẕāt **ile** Derviş Sükūtī iltifātım çoḳ
Muḥabbet ẕevḳine irdim o yār **ile** liḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 9). [ile,]*

Kemāl ẕāt **ile** Derviş Sükūtī iltifātım çoḳ
Muḥabbet ẕevḳine irdim o yār **ile** liḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 10). [ile,]*

Gördükçe ḥüsnünü men artar efġānım Ḥaḳ
Bülbülüm nāle ḳıldım bāġ **ile** bostānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 2). [ile,]*

İtme bunda sen ḳİl u ḳāl kimse **ile** aṣlā cidāl
Bul kendine bir ehl-i ḥāl ġınāsı çoḳ bahāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 9). [ile,]*

Sāḳīyā lebrīz ḳadeḥ ṣuñ ṣāfī bir cām gerek
İçelim tā mest olunca ṣubḥ **ile** her Ṣām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 2). [ile,]*

Sırr-ı ʿaşḳı fāş itme Derviş Sükūtī sen bugün
Söyler isen iḫfā **ile** her demi bir cāna gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 12). [ile,]*

Yār **ile** hem-dem olayım çoḳ zamānlar cehd idip
Girdi aġyār hem arāya dil-rubāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 3). [ile,]*

Ḥażır ol abdāl Sükūtī vaḳtiñiz oldu ḳarīb
Ṣon nefes aḫirde ancaḳ dīn **ile** īmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 10). [ile,]*

Göñül itme ḥaẕer benden fiġān eyle nedir Ẕārıñ
Ḥaḳ **ile** ḳıl bugün ülfet dü ʿālemde odur yârin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 2). [ile,]*

Ölümden evvel ölmüşdür bu yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Beḳā-yı vaḥdete erdim Ḥaḳ **ile** itdi pazarın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 8). [ile,]*

Merd isen nefs ʿaskerine tīġ-ı Ḥaydarla yürü
Ḍarb ide gör virme fırṢat dīv **ile** şeyṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 10). [ile,]*

Şeyḫüʾl ʿAbdüʾl-Ḳādiriñ her bendesi ḫulḳ-ı cemīl
Eşġālleri evrād **ile** ẕikr-i Ḫudā naẕm-i celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 2). [ile,]*

Ẕikr-i seḥerle ṭālibā ḳalbe virir dāʾimā cilā
Çıḳar göñülden māsivā Ṣāfī ḳalur cān **ile** dil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 10). [ile,]*

Cehd iderler gice gün Ḥaḳḳı ʿayān görsün bugün
Kāmil **ile** her bir sözüñ ider hemān ḳalmaz cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 12). [ile,]*

Derviş Sükūtī söyle Ḥaḳ olsun muḥiblerdir bir sebaḳ
Ẕikrin ider her bir varaḳ ekṢer **ile** ġāyet ṭavīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 14). [ile,]*

Vaḥdet içre nice demler yār **ile** yār iden göñül
Şimdi düşdün ġurbet içre āh u Ẕār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 1). [ile,]*

Gir Ṭarīḳ-i evliyāya ḥiẕmet eyle cān **ile**
Her murādıñ virir ancaḳ bula gör dānā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 9). [ile,]*

Rūz-ı mātem zār **ile** feryād ider vaḥşi ṭuyur
Ḳan döküp gökde melekler gözleri pür-nem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 9). [ile,]*

Ḥażret-i Ḥūd kāh Ṣaliḥ İbrāhīm İsḥāḳ **ile**
İsmāʾilim ḳurbān oldu Ḥaḳ içün evlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 7). [ile,]*

Devr-i Aḥmede irişdik bir zamān ol şāh **ile**
Gördük anı ḫalḳ-ı aʿẓam menzil-i aʿlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 21). [ile,]*

Bir Zamān bezm-i elestde yār **ile** men dost idim
Bu fenā dārına geldim olmuşum bīgāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 3). [ile,]*

Ġaflet **ile** ḳaldı buñlar dīde-i cān açmadı
Mürşid-i kāmillere hiç Ṣormadı bir ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 3). [ile,]*

Her ān vaḥdet seyrānında iderler Ḥaḳ **ile** ülfet
Bu ḫalḳdan inḳıṭā itmiş ümīd itmez iḫvānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 5). [ile,]*

Ey şāh-ı cihān al bendeki nām **ile** şān seniñ olsun
Mülk-i derūn içre ne var küllīsi her ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 1). [ile,]*

Evrādla ḳamu Ṣavm Ṣalāt ezkārım **ile** ḥacc ü zekāt
Mezheble bu gün dīn **ile** hem īmān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 3). [ile,]*

ʿAşḳıñla seniñ varlıġımı hep saña virdim
Bir zerre beḳā ḳalmaya hiç cism **ile** cān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 6). [ile,]*

Nola bu dehre çün gelmiş nice Ẕāl **ile** ol Rüstem
Elinde tīġ **ile** ḫançer yürürler bī-amāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 9). [ile,]*

Nola bu dehre çün gelmiş nice Ẕāl **ile** ol Rüstem
Elinde tīġ **ile** ḫançer yürürler bī-amāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 10). [ile,]*

Derūnum şevḳ-i ḫüsnüñden żiyādır yā Resūlullah
Yoluna cān **ile** başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 2). [ile,]*

Hezārān bāb-ı luṭfunda ġulāmındır ḳamu ʿuşşāḳ
Yolunda rūz u şeb muṭlaḳ ḳıyarlar baş **ile** cāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 8). [ile,]*

Hem Muḥammed Bāḳır oldu Caʿfer **ile** rāh-i dīn
İḳtidāmız Kāẓım oldu Mūsā Rıżānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 7). [ile,]*

İmām Caʿfer **ile** Kāẓım yoluna
Ezelden irmişim ol muḳtedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 11). [ile,]*

Taḳī İmām Naḳīniñ bendesiyiz
Ḥasanüʾl ʿAsker **ile** olduḳ revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 16). [ile,]*

Yaʿḳūb gibi rūz u leyāl dīdelerim ḳan aġladı
Derdi Yūsuf itdi helāk neyleyim ben āh **ile** vāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 8). [ile,]*

Bu menzilde olur ʿāciz nice biñ ḫıżr **ile** Mūsā
ʿAref dersin oḳuyanın suʾāl it kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 9). [ile,]*

Aḥbāb-ı yārān keşret **ile** cānımıza virdi elem
Sāḳī ḳadeḥ Ṣundu bize zehr **ile** ġām ḳatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 4). [ile,]*

Hū **ile** felekler hem gökte melek
Girdiler ʿaşḳile devrānı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 3). [ile,]*

Cümle nebāt bunca ḥacer evrāḳ **ile** hem de şecer
Ḥaḳ ẕikrini dāʾim ider hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 5). [ile,]*

Necm **ile** her şems ḳamer vecde gelüp durmaz döner
Hū ismini her dem çeker hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 7). [ile,]*

Sen olduñ Ḥaḳ **ile** mevcūd sırr-ı līmaʾallahda
Muḥaḳḳaḳ bilmişiz ḳıldın şehādet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 7). [ile,]*

YüẔ sürüp geldim ḳapuna bir alay ḳullar **ile**
İyleme red ḳıl şefāʿat ey cānların cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 11). [ile,]*

İmāmım her dü ʿālemde benim Ẕeynelʾ **ile** Bāḳır
Daḥı Caʿfer İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 7). [ile,]*

Kelāmımda eger noḳṣān ḫatā **ile** yāḫūd ʿiṣyān
İdüp taḥsīn feṣāḥatle bulunur bunda ʿirfānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 7). [ile,]*

Vücūduñ Ḥaḳ yaratmışdır hemān bil aḥsen-i taḳvīm
Kemāl **ile** ḳurulmuş hep bu cismiñ ṣafī nūrānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 6). [ile,]*

Ḳurretüʾl ʿayn Ḥabībiñ ol iki şehzādeler
Şāh Ḥasan **ile** Ḥüseyniñ rāhına ḳıl ḥiẓmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 4). [ile,]*

Caʿfer **ile** Kāẓım oldu pişvā-yı ʿālemiñ
Hem ʿAlī Mūsā Rıżādır rāh-ı diniñ ḥücceti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 7). [ile,]*

Cürm **ile** gelmiş ḳapuna Derviş Sükūtī kem-terin
Şānına ʿafv eylemekdir ḳulların ʿiṣyānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 9). [ile,]*

Aç durma gözün ṭālib Ḥaḳ görünce dünyā ʿAlī geldi
Virdi żiyālar cihāna Zīb **ile** Zībā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 2). [ile,]*

Leşker-i ġām çār eṭrāfiñ ḳuşatmış her demi
Şād-ı ḥürrem olmaz aṣlā derd **ile** ġiryān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 12). [ile,]*

Aḥsen-i taḳvīm dinledi her cihetden Ādeme
Resm göẔ ḳaş Ṣāç **ile** virdi yüẔine envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 10). [ile,]*

Bāʿiṯ itdi Ḫudā tāc-ı nübüvvet ḥilʾat-ı zībā **ile**
Ḳullarını daʾvet idip ṭoġru yola Ḥaḳdır işi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 5). [ile,]*

Kim ki anıñ yollarını itmedi cāndan ḳabūl
Ġaflet **ile** ʿömr geçüp dīdesi gör dāʾim şaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 10). [ile,]*

Fitneler oldu ẓuhūr ehl-i nuṢret ḳalmadı
Beg paşālar ẓulm **ile** ehl-i himmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 2). [ile,]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿaṣr
Her birisi ḳavm-i Nemrūd **ile** ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 4). [ile,]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿaṣr
Her birisi ḳavm-i Nemrūd **ile** ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 4). [ile,]*

Bulardan Hūd hemān Ṣāliḥ velādet itdi İbrāhīm
Hem İsmāʾil **ile** İsḥāḳ bu yolda cān fedā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 8). [ile,]*

Gelüp Mūsā **ile** Harūn Firʿavun çoḳ nizāʾ itdi
Anıñ iġrāḳına bāʿiṯ bā- emr-i Ḥaḳ Mūsā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 15). [ile,]*

Cefā-yı tīġ **ile** Cercīs Ẕekeriyyā **ile** Yaḥyā
Şehādet eyledi küffār bī-ġayr-i Ḥaḳ cezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 19). [ile,]*

ʿArş **ile** kürs rūy-ı Zemīn hem daḫı nār-ı saḳar
ʿAṭşān-ı behişt ümmetine sāḳī-i kevṯer ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 5). [ile,]*

Ḥarb-ı ḳıtāl eyler idi divler **ile** bir çoḳ zamān
Süleymān nebiyye irdi ḫafī imdādına bir er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 11). [ile,]*

Bu varlıḳ cümlesi bir gün gider elden degil bāḳī
Ḳamū evlād **ile** emvāl olurlar bunda ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 6). [ile,]*

Ḳalbini eyler muṣaffā her ḫuṣūṣda ādemiñ
Ẕikr-i tevḥīd **ile** taḥmīd hem riyāżāt envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 6). [ile,]*

Çünki farż olmuş Ḫudādan her ḳula burhān **ile**
Ḫoş ṭutanlar ṭamu görmez her zamān bir kemteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 9). [ile,]*

Feyż-i Ḥaḳḳa nāʾil olmuş mürşid-i kāmil **ile**
Rütbe-i bālāya irmiş seyr ider dīdār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 3). [ile,]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır **ile** Caʿfer cān u baş fedā
Kāẓım **ile** Ḥaḳ yolunu itdiler iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 11). [ile,]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır **ile** Caʿfer cān u baş fedā
Kāẓım **ile** Ḥaḳ yolunu itdiler iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 12). [ile,]*

Ḳanı ḳahramān eyler sitem feridūn şāh **ile** darā
Ḳamusu oldular fānī yer altında yatur halā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 7). [ile,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her Zamān
ʿĀşıḳ isen gel bugün merdān **ile** ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 4). [ile,]*

Sāḳīyā Ṣun bize her dem laʿl **ile** cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 1). [ile,]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler **ile**
Her ṭarafı daḫı dolmuş bülbül ekṯer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 3). [ile,]*

Her bir Nebīniñ devrine daḫı geldi ḫafiyyen
Aḥmed **ile** birlikte gelen Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 6). [ile,]*

Ẕülfüñ **ile** ḳaşlarıñ hem daḫı müjġānlarıñ
Kıldı beyān çün vechini eyledi iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 17). [ile,]*

Miʿrāc yolunda Aḥmed **ile** itdikleri bir
Gösterdi vilāyet mihrini alan Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 3). [ile,]*

Ṭoḳsan biñ kelām ki Ḥaḳ **ile** itdiler Ṣoḥbet
Aṣḥāblar içre Muḥammedʾe virdiġi iḫbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 5). [ile,]*

Her bir ġazāda peyġamber **ile** olduġu meşhūr
Ḳaʾle-i ḫayberde nice biñ ḳatl-i küffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 7). [ile,]*

Derviş Sükūtī bir gedā cān u başın **ile** fedā
Bulmaḳ dilersen hem Ḫudā ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 9). [ile,]*

Aḥmed **ile** bezm-i ezel mişbāḥ-ı ḳandilde idi
Geldi cihān ʿālemine ṣāfī bir envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 3). [ile,]*

Ehl-i ḫarabāt **ile** meyḫānede ʿişret ideriz
Ẕevḳ-i ṣefā aḥbābıyla ṣoḥbetimiz vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 3). [ile,]*

İtdi ḫarāb bu vücūdum şehrini ḳıldı fenā
Artdı feryād **ile** nālem ḥālimiz düşvāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 4). [ile,]*

Ekl **ile** bugün şirke düşüp ḳalb ṭamaʿ bir cins-i cāmūs
Zāhid mürāʾī ehl-i nifāḳ mervān gibi bir şöhreti cāsūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 1). [ile,]*

Bu tariḫim hezār üç yüz hem on bire irişmişdir
Sivā ḥubbnı terk itdim Ḥaḳ **ile** oldu pazarım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 14). [ile,]*

Ey zāhid dünyā-perest taḳlīd sizin imānıñız
Ḳalbiñizde benlik ḥased riyā **ile** efsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 2). [ile,]*

Devr-i felek derd-i elem ʿāṣıḳı bīmār itdi çarḫ
Bülbül-āsā rūz u leyāl āh **ile** zār itdi çarḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 9, Mısra 2). [ile,]*

Ḥaḳdan artıḳ ġayru bilmez bu Sükūtī Siyāh-rū
Yār **ile** hem itdi Ṣoḥbet ġayre itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 28, Mısra 2). [ile,]*

Ḥaḳ **ile** ḥaḳ olmayanlar bilmedi sırr-ı Ḥaḳḳı
Nesl-i Mervān nice bilsün cinsdir ġāyet şaḳī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 30, Mısra 1). [ile,]*

Ḫıżır **ile** İlyāsa cehd it iresin
ʿÖmr-i cāvidāna ol dem iresin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 13). [ile,]*

Ẓulmile her şaḫṢa ıżrār itmişler
Ḫırş **ile** ġażābı nihāyet çoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 4). [ile,]*

Buġż **ile** ḥased hem ṭamaʿ bunlarda
Ḫalḳile her dāʾim ġavġā bunlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 7). [ile,]*

Her ḥāl **ile** cāndan ḳıldılar ülfet
Ednāya itmezler bir kere nuṢret *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 15). [ile,]*

Zerresinden pertev almış çünki anıñ afitāb
Ṣuʿle Ṣalmış bu cihāna şems **ile** hep māhitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 2). [ile,]*

Gel imām ʿAlī Rıżānıñ rāhını ṭut cān **ile**
İster isen dāʾimā sen bulasın dīdār leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 3). [ile,]*

Gel berü sen ṭālib-i Ḥaḳ itme dünyāya ṭamaʿ
Dinle nuṭḳuñ cān u dilden her eriñ **ile** semʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 2). [ile,]*

ilhāk: *(Bir şeyi) Bir yere katma, ekleme, ilâve etme.*

Kemāliñle şifā verdiñ Eyyübüñ rencine ol dem
Beni ġām derdine Ṣaldın o semte eyledin **ilḥāḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 8). [ilḥāḳ,]*

Rehber-i rāh-i ṭarīḳat yol dilersen sende şeyḫ
Evliyālar bezmine **ilḥāḳ** ider erbāb-ı şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 2). [ilḥāḳ,]*

ilkā: *Bırakmak, bırakılmak, atmak, atılmak.2. İlham etme, kalbe yerleştirme.*

Cin perī olmaz musallat dest-i pāyı bend olur
Cisme **ilḳā** itdi Allah işbu māhda ekseri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 8). [ilḳā,]*

ilkbahar: *Kuzey yarım kürede mart, nisan ve mayıs aylarını içine alan, 21 Mart-22 Haziran arası zaman aralığı, bahar, erken bahar, evvel bahar, ilkyaz.*

İlkbahār tāze çemende vaṣf olur her ān ḳadeḫ
Dürr-i nisār olur o demde bāʿis-i nisān ḳadeḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 1). [ilkbahār,]*

ʿ**illet:** *Hastalık II sıkıntı, zorluk.*

Nefsi sevmek ʿ**illetinden** geçmiş Sükūtī çün bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳda zevḳile her ān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 15). [ʿilletinden, -i, -nden]*

Māsivānıñ ʿ**illetine** pīrin olmuşdur ṭabīb
inḳiyād ol aña her dem derde derd-mend ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 5). [ʿilletine, -i, -n, -e]*

Mūtü ḳable en temūtū sırrına vāṣıl olan
Kār ider mi anlara çün ʿ**illeti** emsāl-i tef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 8). [ʿilleti, -i]*

Kesretinde lezzet olmaz göñlüne sıḳlet virür
ʿİllete eyler giriftār ḳalbine gelür saḳam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 6). [ʿillete, -e]*

Ḳahr-ı lūṭfuñ ʿ**illetini** kim ki pāk ḳılmış bugün
Ḳanda baḳsa çeşm-i cāna görünür dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 3). [ʿilletini, -i, -n, -i]*

ʿ**illet-i ʿaşḳ:** *Aşk hastalığı.*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler zār ider her rūz u şeb
Hiç ṭabīb ḳılmaz devāyı bulmadı aṣlā felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 5). [ʿillet-i ʿaşḳa, -a]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden Ƶār iderdim her seḥer
ʿAşḳ ile irdim devāya bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 9). [ʿillet-i ʿaşḳa, -a]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden bir ṭabîb dilber gerek
Her zamān berzaḫ ilinden geçmege rehber gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 1). [ʿillet-i ʿaşḳa, -a]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden isterim iḥsān gerek
Biz ṭabîb-i ḥāzıḳ elinden dilerim dermān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 1). [ʿillet-i ʿaşḳa, -a]*

ʿillet-i ʿaşḳa giriftār olmuşum ḥālim yaman
Ḳalbimiz ḳıldı ḫarābe āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 5). [ʿillet-i ʿaşḳa, -a]*

Ḫānḳāhında hezārān ḥasta dil bulmuş şifā
ʿİllet-i ʿaşḳa devādır şerbeti Saʿdîleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 10). [ʿillet-i ʿaşḳa, -a]*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş oldum ney gibi inlerdi dil
Ƶār-ı feryādımla ṭoldu bu zemīn ü āsumān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 5). [ʿillet-i ʿaşḳa, -a]*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş olmuş Ƶār ider rūz u leyāl
Himmet ister her ṭabibden derdine dermān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 7). [ʿillet-i ʿaşḳa, -a]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler buldu her derde devā
Bāb-ı luṭf-ı meftūḥ olmuş ḥācetiñ eyle revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 15). [ʿillet-i ʿaşḳa, -a]*

Derde düşen bunda sālik-i Ḥaḳ anıñ dermānesi
ʿİlleti ʿaşḳdan ölürse ẕevḳ ider dil ḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 2). [ʿilleti ʿaşḳdan, -dan]*

ilm: *İlim, bilgi, bilme, biliş.*

Men ʿaref **ilmine** āgāh çünki oldu sālikān
Rabbini öñ bildi añlar oldular dānā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 9). [ilmine, -i, -ne]*

ʿİlmiyle maġrūr olup ehl-i Ṭarīḳa ṭaʿn ider
Terk-i güftār eylemez hiç bıraḳmadı kāfir nefis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 3). [ʿilmiyle, -i, -yle]*

Pāye-i rifʿat dilermiş ʿ**ilmiyle** vāʿiẓ bugün
Devlet-i dünyāya māʾil ḳıldığı efkāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 7). [ʿilmiyle, -i, -yle]*

Caʿfer oldu bāb-ı ʿ**ilmiñ** şehriniñ mahirleri
Küntü kenze maẓhar olmuş sırr-ı Ḫudādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 9). [ʿilmiñ, -iñ]*

ʿİlmiyle yaḳın gerçe olur esrāra vāʿiẓ
Kibr-i ḥased ḳomaz anı her demleri ġavġāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 7). [ʿilmiyle, -i, -yle]*

Meydānda göz göre cerrār itmişler
Gösterir kendini ʿ**ilmiyle** ʿāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 38). [ʿilmiyle, -i, -yle]*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥeşe itdi vāʿiẓ ʿ**ilmine** virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 8). [ʿilmine, -i, -n, -e]*

Anlarıñ ʿ**ilm-i** nihāyet ʿarş-ı aʿlādan yüce
Her cihetden ḳalb dolmuş Ḳurʾān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 3). [ʿilm-i, -i]*

Bā-yı bismillahda noḳṭa ʿ**ilmine** maẓhar olup
Dört kitābıñ maʿnāsın tefsīr ile ʿayān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 3). [ʿilmine, -i, -(n)e]*

Kin kibir ehl-i riyādır ʿ**ilmiyle** maġrūrlanur
Nefs-i emmāreye tābi olmadı nārdan aẔād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 5). [ʿilmiyle, -i, -yle]*

İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ kemāl sırrına irmiş
Ledün ʿ**ilminde** hem yektā ezelden Caʿferim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 8). [ʿilminde, -in, -de]*

ʿİlmiyle zāhid Ḥüseyn gör kendini rehber ṭutar
Ḳalb-i memlū kin kibirle hem ḥased ekşer ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 1). [ʿilmiyle, -i, -yle]*

Dil virmeziz her mürşide şeyḫim yeter bürhānıyla
ʿİlm ü ledün dersi oḳuduḳ ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 8). [ʿilm,]*

Men ʿaref sırrına āgāh olmadı cāhil faḳīh
ʿİlmeyle maġrūr getirür ḫocası Şeyṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 8). [ʿilmeyle, -e, -y, -le]*

Nefsiñ bilen Rabbiñ bilür çünki buyurdu ol Resūl
ʿĀrif olanlar çün bildiler bu ʿ**ilmile** esmā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 8). [ʿilmile, -ile]*

Şāh Takīdir ol nebīniñ ʿ**ilmine** vāriş olan
Mekteb-i ʿilm-i Ḫudā şāḥib-i ʿaṭādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 15). [ʿilmine, -i, -n, -e]*

ʿAliyyüʾl- Murtażā ʿ**ilmiñ** oḳudum bir ʿazīzden men
Maʿārif kenzine irdim ḥaḳāyıḳ gevheri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 5). [ʿilmiñ, -iñ]*

Küntü kenziñ maẓhar olmuş himmetiyle çün bular
ʿİlm-i alā semāya vāḳıf rehberi Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 6). [ʿilm-i, -i]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ zekāta itmedim raġbet
Ḳamu farż īcābınca ʿ**ilmde** ḳılmışım noḳṢān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 6). [ʿilmde, -de]*

Velīler rütbesi anda kemāliyle vücūd bulmuş
Ḥaḳāyıḳ ʿ**ilmine** kāmil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 10). [ʿilmine, -i, -n, -e]*

Gözüñ aç ṭālibā her dem ʿAlīye cān nişār eyle
Muḥammed ʿ**ilminiñ** bābı ʿAlIdir āşikār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 2). [ʿilminiñ, -i, -nin]*

Sen olduñ fātiḥ ʿilm-i ḥaḳāyıḳ sırrını her gāh
Seniñ **ʿilmiñ** nihāyet gerçe ġāyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 6). [ʿilmiñ, -iñ]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī vāriṣ-i ʿ**ilm-i** Resūl
Pīr-i erkān-ı ṭarīḳat kāmil-i aḫyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 9). [ʿilm-i, -i]*

Men ʿarefile mā rameyte ʿ**ilmine** āgāh olup
Līmaʾallah mektebinde ders oḳutdu ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 13). [ʿilmine, -i, -n, -e]*

ʿİlm-i noḳṭadan ḫaberdār eyledi şāhım benim
Bā-i bismillah gördüm derc olupdur dört kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 5). [ʿilm-i, -i]*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥeṣe itdi vāʿiẓ ʿ**ilmine** virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 8). [ʿilmine, -i, -n, -e]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī vāriṣ-i ʿ**ilm-i** Resūl
Pīr-i erkān-ı ṭarīḳat kāmil-i aḫyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 9). [ʿilm-i, -i]*

Ḥıżrıyla itdi ser-a-ser ʿālemi geşt ü güẔār
Dersini aḫẕ itdi andan ʿ**ilm-i** ʿirfāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 10). [ʿilm-i, -i]*

Ẓāhir ʿilmiñ bāṭın ehl bilmedise ḫoş eger
ʿİlm noḳṢāndır didiler ehl-i taḥḳīḳ muṭlaḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 4). [ʿilm,]*

ʿİlm-i Allahda üç dört ṣınıf ʿışrīn ḳul nebī
Fiʿil-i Resūl hem ṭarīḳat ṭaʿn itmekde lisānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 9). [ʿilm-i, -i]*

Her biri böylece ikṣār itmişler
Ṣanmañız bu ḳavm ʿ**ilmeyle** māhir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 30). [ʿilmeyle, -e, -y, -le]*

ʿilminden ziyāde gör cehli ẓāhir
Ehl-i ḫasūd olan nifāḳa daʾir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 31). [ʿilminden, -in, -den]*

ʿilmeʾl yaḳīn: *Bilgiye ve delile dayanan kesin bilgi. Zahiri ilimler, şer'i hükümler hakkındaki kesin bilgiler. Keşf halinde hakikat nurunun tecelli etmesi de ilme'l-yakindir.*

Sen seni kimseye hemān tā bildire ʿ**ilmeʾl yaḳīn**
Göstere ʿayneʾl yaḳīn ol Ḥażret-i Sübḥāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 5). [ʿilmeʾl yaḳīn,]*

ʿilm-i bāṭın: *Gizli ilim; naslardaki gizli manaları, ibadetlerin manevi ve ahlaki özünü, varlık ve olayların arkasındaki sırları açıklığa kavuşturan ilim.*

ʿĀbidīnim Bāḳır oldu ḫoca ʿilm-i ledün
Caʿfer açdı ʿ**ilm-i bāṭın** ṣāḥib-i iẓhār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 8). [ʿilm-i bāṭın,]*

Her kelāmı āyet ḥādiṯ ẕāhirinden ifşā ider
ʿİlm-i bāṭın esrārına vāḳıf degil dil-ḥānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 6). [ʿilm-i bāṭın,]*

ʿİlm-i bāṭında Naḳīdir maẓhar-ı sırr-ı ʿaẓīm
ʿAsker olmuş küntü kenziñ vāḳıfı ẓāhir nümāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 15). [ʿilm-i bāṭında, -da]*

ʿilm-i ḥak: *Allah'ın ilmi.*

Caʿfer oldu Kāẓım ile ʿ**ilm-i Ḥaḳ** māhirleri
Vāṣıl olduḳ kenz-i Ḥaḳ esrārına her dem revāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 9). [ʿilm-i ḥaḳ,]*

Līmaʾallah maḥrem olmuş bunlarıñ ʿāşıḳları
Derdmend Derviş Sükūtī ʿ**ilm-i Ḥaḳ** yek-dānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 10). [ʿilm-i ḥaḳ,]*

Murtażādır bāb-ı ʿilmiñ şehrine vāḳıf olan
Murtażādır ʿ**ilm-i Ḥaḳda** baḥr-ı ʿirfān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 4). [ʿilm-i ḥaḳda, -da]*

ʿİlm-i Ḥaḳla salikānıñ ḳalbini eyler kemāl
Ḳoymaz aşlā cehl içinde böyle bir ʿirfān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 7). [ʿilm-i ḥaḳla, -la]*

ʿilm-i ḥakāyık: *Hakikatler ilmi.*

Sen olduñ fātiḥ ʿ**ilm-i ḥaḳāyıḳ** sırrını her gāh
Seniñ ʿilmiñ nihāyet gerçe ġāyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 5). [ʿilm-i ḥaḳāyıḳ,]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı Ṭarīḳ īcādına Aḥmedle bile
Bāʾs olup ʿ**ilm-i ḥaḳāyıḳ** sırrına maẓhar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 8). [ʿilm-i ḥaḳāyıḳ,]*

ʿilm-i ḥakīkat: *Hakikatlerin ilmi.*

Ol şehinşāhı bu ʿālem-i Muṣṭafāsın yā ʿAlī
Noḳṭa-ı ʿ**ilm-i ḥaḳīḳat** Murtażāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 2). [ʿilm-i ḥaḳīḳat,]*

ʿilm-i ḫudā: *Ilahi ilim.*

Şāh Takīdir ol nebīniñ ʿilmine vāriṯ olan
Mekteb-i ʿ**ilm-i Ḫudā** ṣāḥib-i ʿaṭādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 16). [ʿilm-i ḫudā,]*

Kāẓım oldu küntü kenziñ maḫzeniñ maḥremi
Men ʿaref sırrına āgāh maẓhar ʿ**ilm-i Ḫudā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 10). [ʿilm-i ḫudā,]*

Ḥiẓmeti ḳıl şeyḫine sen açıla ʿ**ilm-i Ḫudā**
Men ʿaref dersin oḳu gel bunda ʿirfāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 3). [ʿilm-i ḫudā,]*

ʿ**ilm-i ḳurʾān:** *Kur'an ilmi.*

Şehā her dem oḳurlar ʿ**ilm-i Ḳurʾān**
Benim virdim heman Ẕeyneʾl-ʿAbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 7). [ʿilm-i ḳurʾān,]*

ʿ**ilm-i ledün:** *Allah ile ilgili bilgi ve sırlara ait ilim, gayb ve mârifet ilmidir.*

ʿĀbidīnim Bāḳır oldu ḫoca ʿ**ilm-i ledün**
Caʿfer açdı ʿilm-i bāṭın ṣāḥib-i iẓhār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 7). [ʿilm-i ledün,]*

ʿ**ilm-i manṭıḳ:** *Mantık ilmi.*

ʿİlm-i manṭıḳdan bilür ol ders virirler ṭālibā
Lakin Ḥakdan bī-ḫaberdir naḳl ider ehl-i kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 5). [ʿilm-i manṭıḳdan, -dan]*

ʿ**ilm-i noḳṭa:** *Nokta ilmi.*

ʿİlm-i noḳṭadan ḫaberdār eyledi şāhım benim
Bā-i bismillah gördüm derc olupdur dört kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 5). [ʿilm-i noḳṭadan, -dan]*

ʿ**ilm-i şerīf:** *Yüce ilim, bilgi.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿ**ilm-i şerīfleri** bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [ʿilm-i şerīfleri, -ler, -i]*

ʿ**ilm-i taḥḳīḳa:** *Doğrulanmış bilgi, hakikat bilgisi.*

ʿİlm-i taḥḳīḳa irişmez ol imām Kāẓım daḫi
Nesl-i pāk-i enbiyādır Mūsā Rıżādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 11). [ʿilm-i taḥḳīḳa, -a]*

ʿilm-i taḥḳiḳa irişmiş Mūsā-yı Kāẓım daḫı
Dört kitābdan baḫs ider ol tercümānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 9). [ʿilm-i taḥḳiḳa, -a]*

ʿ**ilm-i ẓāhir:** *Mutasavvıfların hadis, kelâm ve fıkıh gibi dinî ilimlere verdikleri ortak* isim.

Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaberdir bulmadılar kâmili
ʿİlm-i ẓāhir cümle Ṣalmış ḫalḳ ile ider cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 10). [ʿilm-i ẓāhir,]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar rūz u şeb
Nefsine ʿārif degil ol bilmez ki Rahmān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 9). [ʿilm-i ẓāhir,]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar rūz u şeb
Noḳṭayı fehm eylemez ol Ḳurʾānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 5). [ʿilm-i ẓāhir,]*

Şehr-i ʿilmine Resūlüñ olmadı āgāh faḳīh
ʿİlm-i ẓāhir cehle şalmış ṭamuda aḫker ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 12). [ʿilm-i ẓāhir,]*

ʿİlm-i ẓāhir her cehle Şalmış ṭamudan olmaz ḫalāṣ
Cennete dāḫil olur mu kin kibir ehl-i riya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 7). [ʿilm-i ẓāhir,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ʿ**ilm-i ẓāhir** bāṭınıñ
Vaṣfiñ itdi kim ki anlar işbu naẓmım ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 11). [ʿilm-i ẓāhir,]*

ʿilmüʾl-esmā: *İsimlerin ilmi, bilgisi || Allah'ın tüm isimleri hz. Adem'e öğretmesi.*

ʿİlmüʾl-esmā rumūzun fāş ider ʿāşıḳlara
Sālikā neyīn naẓarda īmā ile iẕʾān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 5). [ʿilmüʾl-esmā,]*

ʿAref dersi saña maḥşūş seniñle Ḥaḳ olur ẓāhir
Sen oldun ʿ**ilmüʾl-esmā** rumuẕātında hem māhir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 18). [ʿilmüʾl-esmā,]*

ilticāʾ: *(Ar.) Sığınma, himâyesi altına girmeyi isteme.*

İlticāʾmız bizim çün ol ʿAlī Mūsā Rıżā
Bāb-ı Luṭfunda saʿādet bize ol nūr-ı Ḫudādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 9). [ilticāʾmız, -mız]*

İlticāmız bunlaradır her demi leyl ü nehār
Dürr-i luṭfundan umarız derdimize hem devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 27). [ilticāmız, -mız]*

Ayn ʿaşḳile yaḳın ol Muṣṭafānıñ āline
Ġayn ġayre baḳup hiç ḳıl Taḳīye **ilticā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 20). [ilticā,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī **ilticāmız** ḥażrete
Raḥm idip ḳılsın hidāyet çekmeyelim biz ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 9). [ilticāmız, -mız]*

Ḳapuñda **ilticā** itmiş Sükūtī bir ġarīb edna
Nigāh-ı iltifātındır benim iḥsānıma bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 9). [ilticā,]*

Bu cürmümle kime idem Sükūtī **ilticā** oldum
Şefāʿat kānı Aḥmedden iderim ʿār olur bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 7). [ilticā,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī **ilticā** itmiş saña
Derdiniñ dermānı senden yoluna cān virdi ser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 17). [ilticā,]*

Sensin kerīm ile ḳabūl itdim saña ben **ilticā**
ʿAşḳ baḥrına ẕerre miṣāl cürmüm ile bunca ḳuṣūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 3). [ilticā,]*

Resm-i ṣūr-ı salṭanatda şāha itmem **ilticā**
Mülk-i tende pādişāhım emridir her varımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 7). [ilticā,]*

Şevḳ-i ʿAşḳile ideriz **ilticā** ol ḥażrete
Āsitānında Sükūtī mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 11). [ilticā,]*

Bāb-ı iḥsānıñ umarım geldim sezāyım yā Ḥafīẓ
İlticāyım ḥażretine şāḥib-i rıżāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 2). [ilticāyım, -y, -ım]*

Ol Nakīdir evliyānıñ ser velīsi bī-ḥilāf
İlticā-yı cümle ʿālem müḳtedādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 18). [ilticā-yı, --yı]*

Ḫāb u raḥat gitdi elden çeşmimiz ḳan yaş döger
İlticā oldum ḳamu nās baña cürʾet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 14). [ilticā,]*

Sükūtī Dervişiñ naẓmı nebīler vaṣfını eyler
Şefāʿat iltimāsında dün ü gün **ilticā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 36). [ilticā,]*

İlticāmız ey Sükūtī bunlar oldu dāʾimā
Naḳd-i cān virmek yoluna her dem āhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 15). [ilticāmız, -mız]*

Derviş Sükūtī ʿAskerīye itdi bugün **ilticā**
Mehdī gele bir gün ola ḥaḳim cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 17). [ilticā,]*

İlticāmız saña yā Rab şol deme itme ḳarīb
Bu Sükūtī bir ġarībiñ görmeyeler ol günü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 23). [ilticāmız, -mız]*

Ehl-i dil ḥāliñ ifāde Ḥaḳḳa itdi çünki ʿarż
İlticā-yı Ḥaḳdır anlar ḥalḳa itmezler ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 17, Mısra 2). [ilticā-yı, -y, -ı]*

Bir şeyḫ-i kāmile eyle **ilticā**
Ḥiẕmet it rūz u şeb sende sālika *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 17). [ilticā,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendiñ olmuş tā ezel
İlticā ḳılmış ḳapuna rūz u şeb eyle ʿamel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 18). [ilticā,]*

ilticā id-: *Sığınmak.*

Elif Allaha iderdim cān u dilden ilticā
Ye yalanım levḥ-i dilden sür çıḳarsun dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 1). [ilticā iderdim, -er, -di, -m]*

iltifāt: *Teveccüh, ilgi, rağbet.*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl **iltifātıñ** dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 10). [iltifātıñ, -ıñ]*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl **iltifātıñ** dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 10). [iltifātıñ, -ıñ]*

Ḳapuñda ilticā itmiş Sükūtī bir ġarīb edna
Nigāh-ı **iltifātındır** benim iḥsānıma bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 10). [iltifātındır, -ın, -dır]*

Sivāya **iltifāt** itmez bu yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Bilürler hiç Ṣefāsı yoḳ bu dehr-i bī-vefā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 7). [iltifāt,]*

Bunuñla **iltifāt** olmaz yalancı ḳaḥbe bir zendir
Süleymān-ı zamān olsan seni bıraḳmaz ḳubūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 5). [iltifāt,]*

İltifātıñ eylemez hiç görse bir ġāyet faḳīr
Kendini begler paşādan ne ʿaceb ekber ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 3). [iltifātıñ, -ı, -n]*

Kesret-i dünyāya itmez **iltifātıñ** ʿaşḳ eri
Meclis-i vaḥdet-i beḳāda zevḳ-i sulṭāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 3). [iltifātıñ, -ı, -n]*

Naḳş-ı dehre aldanup beyhūde ḳılma **iltifāt**
Bī-vefādır dinleme muṭlaḳ dünyāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 3). [iltifāt,]*

Kemāl zāt ile Derviş Sükūtī **iltifātım** çoḳ
Muḥabbet zevḳine irdim o yār ile liḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 9). [iltifātım, -ım]*

Ḳarābet gönlüme düşdü o şāhıñ **iltifātıyla**
İrişdim vaṣlına bir dem ki andan ġayr yārim yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 5). [iltifātıyla, -ı, -y, -la]*

İltifātım dehre yoḳdur gönlümüzde zerrece
Neyleyem ben māl u mülkü eyledim dünyāyı terk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 5). [iltifātım, -ım]*

Virme dil gel māsivāya bī-vefādır ey gönül
İltifātıñ itmeyüp gel pür cefādır ey gönül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 2). [iltifātıñ, -ı, -n]*

Altmış üç yaşa bu ʿömrüm çün irişdi Ṣoñ deme
İltifātıñ ġayr itmem ḳalmadı sevdā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 16). [iltifātıñ, -ı, -n]*

Mürüvvet ġanīsin ancaḳ ḳabūl ḳıl ḫānḳāhında
Nigāh-ı **iltifātıñ** ḳıl sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 10). [iltifātıñ, -ı, -n]*

Terk-i dünya kılmışız biz **iltifat** hiç etmeyüz
Dīde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl- ʿAbānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 5). [iltifat,]*

Ḥaḳiḳat ʿilmine ʿārif olan neyler bu dünyāyı
Sivāya **iltifāt** itmez bular da ʿaşḳ-ı Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 2). [iltifāt,]*

Olar kim şol derūn içre Ḫudāyı yād ider dāʾim
Sivāya **iltifāt** itmez degildir bunda dünyacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 14). [iltifāt,]*

Sivāya **iltifāt** itmez bulanlar bunda ʿirfānı
Oḳurlar naḥnü aḳrebden görenler vech-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 1). [iltifāt,]*

İltifātıñ çoḳ iderler cümle ḫalḳa ḫāṣ u ʿām
Nān u niʿmetler gedāya ḳıldı iḥsān her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 3). [iltifātıñ, -ı, -n]*

İltifāt itmez bu keşret ʿālemine Ẕerre hiç
Vaḥdet ilinde beḳādır ḥażret-i Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 1). [iltifāt,]*

Ehl-i ʿaşḳ itmez bu fānī dehre aṣlā **iltifāt**
Fehm iderler yoḳ vefāsı bāḳī degildür kāʾināt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 5, Mısra 1). [iltifāt,]*

İltifāt eyleme dost deyü buna
Bir ḳoca cāẕūdur uyma gel şuna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 5). [iltifāt,]*

Keşret-i dünyāya çünki itmez olduḳ **iltifāt**
Mühr-i Ḥaydar ḳalbimizde şuʿle virdi ḳat be ḳat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 1). [iltifāt,]*

iltimās: *Birine herhangi bir konuda öncelik ve ayrıcalık tanıma.*

Sükūtī bezm-i ervāḥdan o şāha iḳtidā itmiş
Şefāʿat-i **iltimās** eyler dürr-i luṭfunda bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 10). [iltimās,]*

Aç niḳābıñ dilberā müştāḳıñ olmuş cümle nās
Māh cemāliñ görmege ʿāşıḳlar ider **iltimas** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 2). [iltimas,]*

İltimās it şāh-ı Mecnūn dürr-i maʿden kānını
Gevheridir dü cihānıñ Murtażāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 3). [iltimās,]*

Ḫiẕmetinde beẕl cān it ṭut elin bir mürşidiñ
Feyż-i himmet **iltimās** it bāb-ı Luṭfuñ kem-teri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 14). [iltimās,]*

Bu ʿāşī mücrim kem-ter Sükūtī bir ġulāmıñdır
Şefaʾat-i **iltimās** eyler gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 14). [iltimās,]*

Ġaflet ile gezme bunda çeşm-i cānıñ aç güzel
ʿÖmr-ü bāḳī **iltimās** it iresin sen cāvidāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 8). [iltimās,]*

Sükūtī Dervişiñ naẕmı nebīler vaṣfını eyler
Şefāʿat **iltimāsında** dün ü gün ilticā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 36). [iltimāsında, -ın, -da]*

Sükūtī bir ġarīb ednādır lütfuñ ġulāmıdır
Şefāʿat-i **iltimās** eyler dün ü gün hep ricā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 18). [iltimās,]*

Muḥibbān **iltimās** ile bu eşʾāra şürūʾ itdim
Erenlerden olup himmet ṣadāḳatle ḳıyām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 3). [iltimās,]*

Muḥaḳḳaḳ **iltimās** eyler yolunda nice bāy-ı ednā
Cenāb-ı Ḥaḳḳı sen bildir görelim ḳandadır Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 9). [iltimās,]*

ilyās: *İlyas peygamber. Âb-ı hayât hikayesine göre ölümsüzlük suyunu bulduktan sonra Hızır karada, İlyas da suda yaşamını sürdürmektedir.*

Ḥıżır ile **İlyāsa** cehd it iresin
ʿÖmr-i cāvidāna ol dem iresin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 13). [ilyāsa, -a]*

īmā: *Açıkça söylemeden üstü kapalı olarak anlatma, dokundurma.*

ʿİlmüʾl-esmā rumūzun fāş ider ʿāşıḳlara
Sālikā neyīn naẓarda **īmā** ile iẕʾān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 6). [īmā,]*

Men ʿaref sırrına āgāh remziyle **īmā** ider
Fehm idemez ḳavm-i münkīr ʿaḳl-ı ḳāṣır cāhiliñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 5). [īmā,]*

imām: *Önde bulunan, önayak olan kimse. (On iki imam kastedilerek).*

Kef keremkānı ʿAlīniñ nesl-i **imām** ʿAskerī
Lam leṭāfet göster ol rāh-ı ʿaşḳda sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 23). [imām,]*

Sin Seḥerde ẕikrin itdim ol **imām** u Kāẓımıñ
ʿAyn ʿaşḳı ḳalbim içre devr ider Ṣubḥ u mesā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 23). [imām,]*

Mūsā Kāẓım imāma cān niṯār itdik bugün
Ol **imām** her dü ʿālem hem ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 10). [imām,]*

Mūsā Kāẓım **imāma** cān niṯār itdik bugün
Ol imām her dü ʿālem hem ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 9). [imāma, -a]*

Caʿferüʾs-Ṣādıḳ **imāmıñ** ḳolunu ṭut vāʿiẓā
Vāriṯ-i āl-i Resūldür ehl-i vefāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 9). [imāmıñ, -ın]*

Kāẓım oldu cümle müʾmīn ḳıblegāh şüphesiz
Secdegāh-ı ʿālem oldur hem **imām** u muḳtedādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 8). [imām,]*

Mūsā Kāẓım **imām** her dü ʿālemde bugün
Hem ʿAlī Mūsā Rıżāya beẕl olan cān ile sırdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 11). [imām,]*

Ol Muḥammeddir Taḳī hem Pādişāhımız Naḳī
Ḥükm iden bu cümle ḫalḳa ol **imām** ʿaskerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 14). [imām,]*

Ol **imām** Ẕeynel Muḥammed Bāḳırʾıñ rāhını ben
Bulmuşum Caʿferʾle taḥḳīḳ ol keremkān ʿaṭadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 5). [imām,]*

Şāh ʿAlī **imām** Naḳīdir pādişāh-ı lā-yezāl
Çeşm-i nūru her velīniñ nesl-i pāk-i enbiyadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 13). [imām,]*

ʿAskeri serdār-i ʿālem üçler yediler ḳırḳlara
Ḥükm ider cümle cihāna ol **imām** u muḳtedādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 16). [imām,]*

İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ kemāl sırrına irmiş
Ledün ʿilminde hem yektā ezelden Caʿferim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 7). [imām,]*

İmām Kāẓım cemālinden ḳamer şems nūruñ almış
Cihān pertevin Ṣalmış benim bir enverim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 9). [imām,]*

Ol **imām** Ẕeyneʾl-ʾAbānıñ kim ki olmuş çakeri
Ḥiẕmeti Bāḳırʾda her dem ẕevḳile devlet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 7). [imām,]*

Ol **imām** Kāẓım Rıżānıñ rāh-ı meftūḥ bir ḳadīm
Her ki dāḫil oldu anlar şüphesiz vuṣlat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 11). [imām,]*

Ḥaḳiḳat pādişāhıdır dü ʿālem mülkine cümle
ʿAliyyül-Murtażā taḥḳīḳ **imāma** şevḳatim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 8). [imāma, -a]*

Nesl-i evlād Resūldür ol Muḥammed şāh Taḳī
Hem ʿAlī **İmām** Naḳīdir ehl-i vefāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 14). [imām,]*

Men ġulām-ı ḫandān-ı Muṣṭafādır sevdigim
Hem **imām** u dü cihāniñ Murtażādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 2). [imām,]*

Heşt **imām** Mūsā Rıżādır ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Hem yediler ḳırḳlar içre pişvādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 13). [imām,]*

Ol **imāma** itdi Aḥmed Cābir enṢārla selām
Teblīġinde Bāḳır oldu pür-Ṣafādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 7). [imāma, -a]*

ʿAsker olmuş ins ü ciniñ bil **imāmı** zāhidā
Emr-i Ḥaḳla cümle nāsa reh-nümādır sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 19). [imāmı, -ı]*

Cedd-i Ḥaydar nesl-i muṭlaḳ ol **imāmıñ** enbiyā
Ẕübde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl ʿAbādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 5). [imāmıñ, -ın]*

Hükm ider kafdan kafa ol 'adl-i vefadır sevdiğim
Ol **imam** nesl-i Naki'dir üçler yediler sırdaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 12). [imam,]*

ʿİlm-i taḥḳīḳa irişmez ol **imām** Kāẓım daḫi
Nesl-i pāk-i enbiyādır Mūsā Rıżādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 11). [imām,]*

Merḳad derde devādır ol **imām** u heştümiñ
Ḳıble-gāh cümle ʿālem Mūsā Rıżā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 13). [imām,]*

Risālet taḫtgāhında ḳarār itmiş ʿadāletle
İmām Ẕeyneʾl Bāḳır Ḥaḳḳıñ ezelden kemteri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 10). [imām,]*

Keremkān-ı **İmām** Caʿfer ẓuhūruyla güşād oldu
Dīn ü mezheb kemāliyle yolunda rehberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 11). [imām,]*

Seḥāvetde **İmām** Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā ile
Ṣunarlar cām ṭolu Ṣahbā-yı cenānıñ kevs̱eri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 13). [imām,]*

Resūlüñ ḳurretüʾl- ʿayn Ḥasandır dīn ü **imāmım**
Ḥüseynī Kerbelā içre ġulām-ı ʿAskerī oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 7). [imāmım,]*

Muḥammed Bāḳır ol nesl-i ḥabīb-i kibriyādandır
İmām Caʿfer gibi şāhıñ ezelden çakeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 6). [imām,]*

İmām Kāẓım şehinşāhı bu ʿālem ḳıblesi oldur
Muḥaḳḳaḳ secdegāhımdır anıñ ḫāk-deriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 7). [imām,]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır anlagıl zāhid
Ḥüseyn şāhım **imām-ı** Ẕeyneʾl ʿAbānıñ kem-teriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 4). [imām-ı, -ı]*

İmāmım bil Taḳī muṭlaḳ ʿālem pişvāsıdır
Hem evlād Naḳī gerçek Ḥasanʾül-ʿAskerīyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 11). [imāmım,]*

Ḥasan şāhım Ḥüseynʾiñ hem ezelden çakeri oldum
İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ rāhında bir gedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 4). [imām,]*

İmām Caʿfer daḫı Kāẓım benim bir pādişāhımdır
Ġulām ḫāk-i pāyinde ʿAlī Mūsā Rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 5). [imām,]*

İmām-ı ʿĀbidīn Bāḳır muḥaḳḳaḳ pişvāmızdır
İmām Caʿfer gibi bir zār bulunmaz şerḥ ide Ḳurʾān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 6). [imām,]*

İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżādır ḳıble-i heftüm
Teveccüh anlara her dem iderler nice biñ insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 7). [imām,]*

İmām-ı ʿĀbidīn Bāḳır muḥaḳḳaḳ pişvāmızdır
İmām Caʿfer gibi bir zār bulunmaz şerḥ ide Ḳurʾān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 5). [imām-ı, -ı]*

Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳī hem vāriṯ-i Ḥaydar
İmāmım iḳtidā itsem gerekdir bunlara her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 10). [imāmım,]*

İns ü ciniñ sen **imāmı** ṣaʾfi rūz-ı cezā
Sāḳī-i kevṯer sen oldun raḥmeteʾl-ʿālemiñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 9). [imāmı, -ı]*

İmām Ẕeyneʾl Bāḳır Caʿfer ʿAlīniñ nūr-ı pākıdır
Bularıñ yoluna varıñ ḳo elden tārumār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 5). [imām,]*

İmām Kāẓım muḥaḳḳaḳ bil cihānıñ pādişāhıdır
Anıñ bāb-ı eşigine sürüp yüzler ḳarār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 7). [imām,]*

ʿAskerī on bir **imāmıñ** bendesiyiz tā ezel
BeẔl-i cān itdik yolunda mehdi-i Livānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 11). [imāmıñ, -ın]*

İmām Caʿfer ile Kāẓım yoluna
Ezelden irmişim ol muḳtedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 11). [imām,]*

Taḳī **İmām** Naḳīniñ bendesiyiz
Ḥasanüʾl ʿAsker ile olduḳ revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 15). [imām,]*

İmāmım her dü ʿālemde benim Ẕeynelʾ ile Bāḳır
Daḫı Caʿfer **İmām** Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 8). [imām,]*

Naḳī **imām** ʿAlīniñ gör elinde ḫucceti ẓāhir
Hem oldur vārīṯ-i Ḥaydar cihāna evliyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 11). [imām,]*

İmāmım her dü ʿālemde benim Ẕeynelʾ ile Bāḳır
Daḫı Caʿfer İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 7). [imāmım, -ım]*

Kişveriñ şāh Taḳīdir hem **imām** ʿAlī Nāḳī
Ḥükm-i taḫtında cihān bir ṣāḥib-livāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 11). [imām,]*

Ol **imām** Ẕeyneʾl-ʿAbādır Bāḳır Muḥammed ḥażretī
Rāh-ı dinde pişvādır mezhebim Ḥaḳ Caʿferi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 5). [imām,]*

Nesl-i pāk-ı enbiyādır bunlara ḳıl iḳtidā
Ol **imām** Ẕeyneʾl-ʿAbādır Bāḳır Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 6). [imām,]*

Mūsā-yı Kāẓım göñüller bezmine ḳıldı güşād
Şāh ʿAlī **imām** Rıżānıñ oldu bize himmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 10). [imām,]*

ʿĀbidīn Bāḳır **imāmıñ** rāhına girsin bugün
Taʾlīm itdi dīn ü meẕheb Caʿfer Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 7). [imāmıñ, -ın]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübeyyen itdi güşād ʿālemlere
Oldu **imām** ümmetine ḳıldı ʿayān Ḥaḳ revişi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 8). [imām,]*

Bulardan çün ẕuhūr itdi **İmām** Ẕeynel Bāḳır Caʿfer
Risālet nesli Kāẓımdan ʿAlī Mūsā Rıżā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 31). [imām,]*

İbn-i Harūn māh ṣāʾim engüre Ẕehir ḳatup
Virdi **İmām** Şāh Rıżāya ʿaşḳ-ı pākımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 12). [imām,]*

İmām Ẕeynel Bāḳır Caʿfer bu ekvāna ṭulūʿ itdi
İmām Kāẓım siyādetden ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 7). [imām,]*

İmām Ẕeynel Bāḳır Caʿfer bu ekvāna ṭulūʿ itdi
İmām Kāẓım siyādetden ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 8). [imām,]*

Taḳī nesl-i nübüvvetden **imāmımdır** benim muṭlaḳ
Gürūh-ı evliyā içre bu ḫalḳa pişvā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 9). [imāmımdır, -ım, -dır]*

Ḳaṣd ḳıldı Harūn ancaḳ ol **imām** Kāẓıma
İtdi ẓulm ile şehādet ol münāfıḳ bī-ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 7). [imām,]*

Cism-i nūr enbiyādır dide-i maʾṢūm pāk
Ceddi Ḥaydar ol **imāmıñ** ḥażret-i Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 6). [imāmıñ, -ın]*

Yolunda gördü üç atlı ki Ṣandı anı ḫāṢ u ʿām
Meger cedd-i Resūlullah Ebū Bekir ʿAlī **imām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 38). [imām,]*

Ḥasan ḫulḳ-ı Ḥüseyn Kerbelādan
Cenāb-ı Ḥaḳ **İmām** Ẕeyneʾl-ʿAbādan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 10). [imām,]*

ʿAlī Mūsā Rıżā şāh-ı Ḫorasān
Taḳī **imām** Naḳīdir baḥr-ı ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 18). [imām,]*

Cihānıñ ḫalḳına ʿAsker **imāmdır**
Muḥammed Mehdīniñ devri tamāmdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 21). [imāmdır, -dır]*

Pişvāsı cümle nāsıñ ʿāleme oldu **imām**
Levḥ-i māhfūẓunda gördü gitmege itdi ḳıyām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 9). [imām,]*

Gel **imām** Ẕeyneʾl-ʿAbāya ḳıl muḥabbet cān ile
Çek elin bu māsivādan ʿāşıḳ isen dīdeñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 3). [imām,]*

Mest olup dīvāna gel Bāḳır **imāmıñ** ʿaşḳına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ṣor gönlünden rūz u şeb her dem ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 3). [imāmıñ, -ı, -n]*

Bunca şāhlar ḳapusında ol **imām** u Kāẓımıñ
Dergāh-ı dārüʾş-şifādır durma gel eyle meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 3). [imām,]*

Gel **imām** ʿAlī Rıżānıñ rāhını ṭut cān ile
İster isen dāʾimā sen bulasın dīdār leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 3). [imām,]*

Ḳıblegāhımız ezelden ol **imām** ʿAlī Naḳī
Secde itgil zāhidā sen maʿnīde bu Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 3). [imām,]*

Bir **imām** ʿAlī Rıżānıñ nūrudur bu şems-i māh
Vech-i pāk ın şuʾlesidir ḳalbimizde her şemʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 3). [imām,]*

Gel **imām** Kāẓım-ı Mūsā dinle nuṭḳuñ zāhidā
Men ʿarefden ders virir ol oḳu her ān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 3). [imām,]*

Caʿfer-i Ṣādıḳ **imāmıñ** her kim oldu bendesi
Oḳudular ders andan her seḥerler men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 3). [imāmıñ, -ı, -n]*

Bāḳır **imām** rāhına her kim itdi cān nis̱ār
Bildi taḥḳīḳ bu cihānda kim imiş ol ẕāt-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 3). [imām,]*

Ol **imāmıñ** āsitānında ġulām-ı Ḥaydarım
Tā ezelden bendesiyim Murtażāya ḳanberim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 1). [imāmıñ, -ı, -n]*

imām bāḳır: *Muhammed el-Bakır, On İki İmâmlar'ın beşincisi.*

İmām Bāḳır erenler pişvāsı
İmām Caʿfer bu ḫalḳuñ iḳtidāsı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 13). [imām bāḳır,]*

imām caʿfer: *İmam Cafer-i Sādık, on iki imamdan altıncısı.*

İmām Bāḳır erenler pişvāsı
İmām Caʿfer bu ḫalḳuñ iḳtidāsı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 14). [imām caʿfer,]*

imām kāẓım: *İmām Musa Kazım; On iki imamın yedincisidir.*

Ol **imām Kāẓım** ḥaḳīḳat baḥrına ġavvāṢ olup
Men ʿaref dürrüñ Ṣaçar ol ehl-i süḥādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 11). [imām kāẓım,]*

İmām Kāẓım ḳamu derdler devāsı
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 15). [imām kāẓım,]*

īmān: *Allah'a inanmak, iman etme, dînî inanç.*

Zāhidā **īmān** dilerseñ Muṣṭafāya bīʾat it
Çünki ʿahdıñ var ezelden Murtażāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 1). [īmān,]*

Resūlullah iḳrārım ezelden itmişim **īmān**
Şehādet ḳılmışım her dem anıñla ülfetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 3). [īmān,]*

Ẓulmünü eyler Firāvān ḥırṣıyla ġāyet faḳīh
Dīn yoḳ **īmānı** aṣlā bī-edeb ṭuġyān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 10). [īmānı, -ı]*

Taḳlid imiş faḳīh yoluñ iʾtiḳādın yoḳ ẕerrece
Artıḳ bulunmaz sizde hiç mez̲heb dīn **īmānıñız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 10). [īmānıñız, -ınız]*

Şol ṭahāretsiz faḳīhiñ dīni yoḳ **īmānı** hiç
Kin kibir benlik ḥasedle ẕerrece ʿār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 5). [īmānı, -ı]*

Ol dost ile rūz-ı ezel ʿahdimizde s̱ābit ḳadem
Bu cihāna geldim nice iḳrārımız **īmān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 4). [īmān,]*

Revā mıdır ʿaceb böyle Sükūtī söyler ol densiz
İmānı yoḳ anıñ billāh bu ḥalḳa ḳahr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 12). [i̇mānı, -ı]*

Ḥażır ol abdāl Sükūtī vaḳtiñiz oldu ḳarīb
Ṣon nefes aḫirde ancaḳ dīn ile **īmān** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 10). [īmān,]*

Derviş Sükūtī hiç görmedim devr-i felekde bir vefā
Şiddetle elem miḥneti çoḳ bundan girü **imān** beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 12). [imān,]*

Muḥammedle ʿAlī billah ikisi oldular bir cān
Ki bunlar nūr-ı vāḥiddir ezelden itmişim **īmān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 2). [īmān,]*

Dīn ü meẕheb ḳamu **īmān** yolundan olmuşum fāriġ
Kelām-ı Ḥaḳ nice ḥadīs̱ bu güftārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 7). [īmān,]*

Evrādla ḳamu Ṣavm Ṣalāt eẕkārım ile ḥacc ü zekāt
Mezheble bu gün dīn ile hem **īmān** seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 4). [īmān,]*

Tā ḳıyāmet ḥaşr olunca ey Sükūtī rūz u şeb
Lāʿnet eyle ibn-i Süfyān cānına **īmānına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 14). [īmānına, -ın, -a]*

Sermāyen var mı Sükūtī āḫir ʿömründür bugün
Ṣoñ nefes senden ararlar böyle bil **īmān** Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 18). [īmān,]*

Ehl-i **īmān** tenhālarda kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 9). [īmān,]*

Ehl-i **īmān** tenhālarda kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 9). [īmān,]*

Zenūbūm çoḳ siyāh rūyuñ Sükūtī Ṣoñ deme irdin
Şefāʿat kān Aḥmedden dile ḫācet **īmān** şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 10). [īmān,]*

Şeyḫ Ṣinʾān ḥażretine ḲayṢer-i Rūm duḫterin
Ḫiẕmetinde daʾvet itdi dīn ü **īmāndır** ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 16). [īmāndır, -dır]*

Nuṭḳ-ı nebīyye şāhım ʿAlīye iḳrārıñ eyle zāhid mürāʾī
İmān dilersen inkāra gelme Ṣoñra iderler laʿnet bīġāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 6). [i̇mān,]*

Ey zāhid dünyā-perest taḳlīd sizin **imānıñız**
Ḳalbiñizde benlik ḥased riyā ile efsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 1). [imānıñız, -ı, -n, -ı, -z]*

Ḳorḳudur ṭamudan cümle iḫvānı
Kendiniñ yoḳ bunda aṣlā **īmānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 24). [īmānı, -ı]*

Her kim aña bende oldu ṣıdḳ ile **īmān** olur
İkilikden ḳurtulup hem maẓhar-ı Raḥmān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 1). [īmān,]*

imdād: *Yardım.*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīniñ ḥaşmına ḳarşu durup
İmdāda ʿAskerle Mehdī irdiler iḳrār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 12). [imdāda, -a]*

Her nebī devrinde gelüp **imdādına** itdi kerem
Fehm itmediler kim olduġuñ āl-i ʿabā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 7). [imdādına, -ı, -n, -a]*

Ḥarb-ı ḳıtāl eyler idi divler ile bir çoḳ zamān
Süleymān nebiyye irdi ḫafī **imdādına** bir er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 12). [imdādına, -ı, -n, -a]*

Oldum ki Süleymān divler elinde maġlūpda idi
İmdāda nihān irdi o dem ḳatl eyleyen esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 12). [imdāda, -a]*

imdi: *Şimdi.*

Pes **imdi** bu faḳir zenb ü keşīr mūrdan ednā ża'ifü'l-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Saʿdeddīn el-Cebāvī mesmū'-yı ʿācizānemize naẓaran beyne'n-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 1). [imdi,]*

Pes **imdi** maʿlūm ola ki ey ʿazīz kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aṣlā ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 15). [imdi,]*

Gel **imdi** ulu dergāha iresin ḥażret-i şāha
Virirler mesned-i pāye seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 7). [imdi,]*

imtizāc: *Kaynaşma, uyuşma, birliktelik.*

İtme yā Rab cāhilāne bizi bunda iḫtiyāc
Ehl-i diller zümresiyle ḳıl bizi sen **imtizāc** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 2). [imtizāc,]*

Münkir ile hiç ider mi mü'mīn olan **imtizāc**
Ḳanda olur ḳarġa ile ʿandelībler bir mizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 1). [imtizāc,]*

Süleymān-ı zamān olsañ yāḫūd ḳahr-ı yaman eyle Rüstem
Bunuñla **imtizāc** olmaz ḳatı müşkül cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 6). [imtizāc,]*

Mürşid-i kāmil ara bul derdine dermān gözet
Bāb-ı luṭfuñ ḫādimi ol ḳıl anıñla **imtizāc** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 12). [imtizāc,]*

in-: *(Bulunduğu yerden) Aşağıya doğru gelmek.*

Rütbe-i şāh-ı şehīdiñ menziliñ buldu bugün
ʿArş-ı aʿlādan melekler yerlere **indi** o gün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 22). [indi, -di]*

ʿinād: *(Ar.) Dediğinden vazgeçmeme, ayak direme, direnme.*

Bir ʿ**inād** üzre gider hep münkiriñ her bir işi
Ḥaḳ nedir bilmezler aṣlā ẕevḳ-i dildār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 11). [ʿinād,]*

Sırr-ı Aḥmedden ḫaberdār olmadı aṣlā faḳīh
Düşdü ḥırṣla ʿ**ināda** bulmadı rāh-i sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 12). [ʿināda, -a]*

Ey göñül gel bunda düşme ʿ**ināda**
Nefsine uyma sen gezme hevāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 1). [ʿināda, -a]*

Düşme ṭālib bugün sende ʿ**ināda**
Ḫor baḳma ʿāleme vefāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 1). [ʿināda, -a]*

inan: *Kanmak, aldanmak.*

Ẕiynet-i dünyāya Ṣaḳın aldanma
Mülk ü māla bunda aṣlā **inanma** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 6). [inanma, -(ma)]*

inās: *Dişiler, kızlar ve kadınlar.*

Medḥ-i ẕemme bunda baḳmaz ʿāṣıḳ-ı Mevlā olan
Ḥālimiz ṭaʿn eylesün ḳo ẕükūr ile hem **inās** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 4). [inās,]*

Yevm-i ḥaşre dek anarlar ism-i pākın her **inās**
Muṣṭafādan cümle nās ḳıldıñız hem de mirās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 1). [inās,]*

ʿināyet: *İyilik, lütuf, ihsan. Allah'ın kulunu koruması.*

Pādişāhım himmetiñ ḳıl nā-tüvānım ben bugün
Senden olmazsa ʿ**ināyet** neylerim ḥālim fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 8). [ʿināyet,]*

Himmete muḥtāc ḥaḳāyıḳ erlerinden ḳıl meded
Luṭf idip eyler ʿ**ināyet** saña ol ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 8). [ʿināyet,]*

Ḫizmetinde beẕl-i cān itdim anıñ ben rūz u şeb
Bāb-ı Luṭfunda ʿ**ināyet** umarım nice sāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 4). [ʿināyet,]*

Bu köhne tāc ʿabā ḫırḳa verilmiş bezm-i ervāḥdan
Ḥaḳḳıñ bu lütf-ı iḥsānı ʿ**ināyet** ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 4). [ʿināyet,]*

Velāyetle bize himmet ḳılan her dāʾimā Ḥaydar
ʿİnāyet eyledi her dem kemāliyle bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 2). [ʿināyet,]*

Günāhkār ḳullarız yā Rab ḫaṭāmız bir nice efzūn
Ġafūr ismiyle raḥm etgil ʿ**ināyet** ḳıl saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 8). [ʿināyet,]*

Cürm-i bī-pāyān olup dergāhına başdım ḳadem
Eyleme red ḳıl ʿ**ināyet** kem-teri gedāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 6). [ʿināyet,]*

ʿİnāyet ẕāt-ı pākından bu ʿāṣī mücrime oldu
Maʿārif kenzine irdim Sükūtī bunda dānāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 9). [ʿināyet,]*

Bāb-ı Luṭfundan ʿ**ināyet** senden ister yā Resūl
Ḥādimin olmuş ḳapında rūz u şeb CibrĮl emĮn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 3). [ʿināyet,]*

Sen ol şāh-ı muʿaẓẓamsın nebīler zümresinden öñ
Gelüpsin ʿāleme senden ʿ**ināyet** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 10). [ʿināyet,]*

ʿİnāyet eyledi Mevlā erenlerden daḫı himmet
YaẔıldı beyt-i heşt ḥarfle kelāmım emr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 3). [ʿināyet,]*

ʿİnāyet eyledi Mevlā kemāliyle olup ruḫṣat
Ḳalup ehl-i ʿuşşāḳıñ bu demde hep bī-ḳām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 5). [ʿināyet,]*

Teşnegān-ı ümmet içün saʿy idip her vechile
Bir ʿ**ināyet** irdi Ḥaḳdan feyż ile oldu resān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 4). [ʿināyet,]*

Evliyālar himmetiyle düşdi ḫayrāt semtine
Luṭfuyla ḳıldı ʿ**ināyet** aña hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 12). [ʿināyet,]*

Laḥmüke laḥm ḳavl-i Resūldür Ḥaḳḳına söyler ẕāt-ı ʿAlīniñ
Mürşid-i ekmel hem nūr-ı vāḥid demiş o bir gün ḳıldı ʿ**ināyet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 4). [ʿināyet,]*

Biḥamdulillah Cenāb-ı Ḥaḳ idüp luṭf-ı ʿ**ināyeti**
Bu ḫayretle kemāl üzre irişdi cümle ābāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 15). [ʿināyeti, -i]*

Ezelden Ḥaḳ saña itmiş kemāliyle hidāyātı
Seniñ bendelerin bekler hemān her dem ʿ**ināyeti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 2). [ʿināyeti, -i]*

Erenlerden dile her dem ʿ**ināyet**
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḥarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 3). [ʿināyet,]*

Bāb-ı luṭfundan ʿ**ināyet** derdliler bulmuş devā
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫi Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 23). [ʿināyet,]*

ince: *Zor ve güçlüğünden dolayı aşırı özen gerektiren.*

Fetvāya Ṣıġmaz bir yoldur ḥaḳîḳat sırrı **incedir**
ʿĀşıḳlar bunda ḥayrāndır farḳ idemez ḥayvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 7). [incedir, -dir]*

incīl: *Dört kutsal kitaptan Hz. Îsâ'ya indirileni.*

İncil seniñ Tevrāt seniñ Mūsā ile ʿİsāya hem
Cibrīl ile irsāl idip Davūdʾa hem virdin Ẕebūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 7). [incil,]*

Cemāliñde anıñ gördüm Zebūr Tevrāt daḫı **İncīl**
Kelāmullah ile mevcūd cihānıñ cümle insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 3). [incīl,]*

ʿ**ind:** *Ar. Yan, nezd, kat, huzur.*

Eyledim ʿaşḳıñla yā Rab cümle dünyādan firāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā ʿ**indimizde** bir imiş bostān bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 2). [ʿindimizde, -imiz, -de]*

Seniñ vaṣfını meddāḥlar yāḫūd kātib ḳamu mollā
Benim ʿ**indimde** hep ʿāciz lisānında ḳuṢūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 12). [ʿindimde, -im, -de]*

Ṭavāfı ḥacdan evlādır bu ḥayret ʿ**ind-i** mevlāda
Sevābı cümleden efḍal muḥarrir levḥ-i kübrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 1). [ʿind-i, -i]*

Ṭavāf-ı ḥacdan evlādır bu ḥayrāt ʿ**ind-i** Mevlāda
Sevāb cümleden efḍal işit zāhid bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 1). [ʿind-i, -i]*

indeʾl: *Yanında, yakınında.*

aṣlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẓīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere **indeʾl-** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 8). [indeʾl-,]*

ʿ**ind-i ḥaḳ:** *Allah katı, Allah'ın makamı.*

Ḫıyre çün meşġūl olanlar ʿ**ind-i Ḥaḳ** maḳbūl olur
Şer iden müfsid münāfıḳ nefsine uymuş celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 3). [ʿind-i ḥaḳ,]*

infirād: *Tek başına, sadece.*

Gerçe yollar ḳatı Ṣarpdır bunca cebel kāh ṭaş
Yırtıcı ḥayvān çoḳdur hiç gezilmez **infirād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 6). [infirād,]*

inhā: *Bildirme, haber verme, ifade etme.*

Pīrleriñ erkān-ı Ḥaḳdır şerʿ ile icrā ḳılar
Ḳul Aḥmeddir ḥaḳīḳat cümleye **inhā** ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 2). [inhā,]*

inʿikās: *Yansıma, yankılanma, hissedilir duruma gelme, aksetmek.*

Muntaẓırız emrine Derviş Sükūtī biz bugün
Her ne denlü cevr idersen senden itmez **inʿiḳās** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 10). [inʿiḳās,]*

inkār: *Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhar diseler **inkār** ider
Çeşm-i aʿmā görmez aṣlā dedi pinhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 11). [inkār,]*

Her ʿaṣırda ehl-i ʿirfān māhveş itse ẓuhūr
Kimi **inkār** kimi iḳrār itmede ikmalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 16). [inkār,]*

Her zamān ʿaḳl-ı maʿāşlar māsivāya meyl idip
Ḥaḳḳı itmişler ferāmūş ḳıldığı **inkāra** yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 4). [inkāra, -a]*

Ḥaḳḳı **inkār** eylemekdir münkirin dāʾim işi
Ehl-i Ḥaḳḳa itmez iḳrār bıraḳmadı anı cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 9). [inkār,]*

Ḥaşr-ı neşri yevm-i ferdā nāmını **inkār** idip
Mülḥid-i Ẓındıḳa lāyıḳ nār-ı dūzaḫda ḳuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 19). [inkār,]*

Nuṭḳ-ı nebīyye şāhım ʿAlīye iḳrārıñ eyle zāhid mürāʾī
Īmān dilersen **inkāra** gelme Ṣoñra iderler laʿnet bīġāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 6). [inkāra, -a]*

Her cihetden Ḥaḳḳı **inkār** itmişler
Efkār celb idip ʿālemiñ mālik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 33). [inkār,]*

inkıta: *Kesilme, kesinti.*

Her ān vaḥdet seyrānında iderler Ḥaḳ ile ülfet
Bu ḫalḳdan **inḳıṭā** itmiş ümīd itmez iḫvānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 6). [inḳıṭā,]*

inḳıyād: *Itaat, boyun eğme, tabi olam, kendini teslim etme.*

Mürşid-i bir ḥāẕıḳa Derviş Sükūtī rūz u şeb
Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it ṣıdḳ ile ol **inḳiyād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 14). [inḳiyād,]*

Nefsini öñ bilmek imiş Ḥaḳḳı bilmekden murād
Saʿy idegör ṭālibā gel ʿirfān ile **inḳiyād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 2). [inḳiyād,]*

Ḫulḳ-ı Aḥmed olsa ṭālib Ḥaḳḳa ider **inḳiyād**
Ḥubb-ı dünyādan geçer ol Ḥaḳdan alur ber-murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 1). [inḳiyād,]*

Ḫāk-i pāy-i Evliyāya ey Sükūtī sür yüzüñ
Ḥaḳḳa vaṣl ider muḥaḳḳaḳ eyle her dem **inḳiyād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 14). [inḳiyād,]*

Māsivānıñ ʿilletine pīrin olmuşdur ṭabīb
inḳiyād ol aña her dem derde derd-mend ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 6). [inḳiyād,]*

Mürşidiñ gitdiġi rāhe sen daḫı ḳıl **inḳiyād**
Cümle varıñ Ṣarf idegil esrār-ı Ḥaḳ ola keşşaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 5). [inḳiyād,]*

Ehl-i dil ol rāh-ı Ḫudāya it **inḳıyāḍ**
İr erenler zümresine iste anlardan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 10, Mısra 1). [inḳıyāḍ,]*

inḳiyād id-: *Boyun eğmek, baş eğmek, itâat etmek.*

Şerʿ-i Resūle idelim biz inḳiyād
Anıñ ile gidelim çün iḳtifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 3). [inḳiyād idelim, -e, -lim]*

inḳiyād ḳıl-: *Boyun eğmek, teslim olmak.*

Ze Ziyān irmez Caʿferden zāhidā ḳıl inḳiyād
Ġayn Ġayret kānı oldur müşkülüñ eyler güşā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 21). [inḳiyād ḳıl,]*

inle-: *İnlemek, feryat etmek, yanıp yakılmak.*

Seḥerde ney gibi **inler** derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden
Hemān Mecnūn gibi dāʾim evliyādan cefā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 3). [inler, -r]*

Sükūtī pendini dinle degil yalan güzel benle
Gice gün ney gibi **inle** yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 10). [inle,]*

Dil ḥastalar **inler** ḳatı dermāna irmekdir ġaraż
Firḳatde ḳalıp Yaʿḳub gibi Kenʿāne irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 1). [inler, -r]*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş oldum ney gibi **inlerdi** dil
Ẕār-ı feryādımla ṭoldu bu zemīn ü āsumān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 5). [inlerdi, -r, -di]*

Dolap gibi **inlerim** bir ḫoş şedā dinlerim
Ḥaḳḳı bugün bilerim döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 9). [inlerim, -r, -im]*

İnler idim her seḥerler ḳan gelince dīdeme
Ḥasret oldum uyḳuya ben yoḳ meded aġyāre *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 5). [inler, -r]*

Her seḥer aġlayup ney gibi **inle**
Bulunca bir mürşid-i kāmil reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 27). [inle,]*

ins: *İnsan, âdem, kişi, halk.*

İsmiñ seniñ vaḥş ü ṭuyūr **insile** cān cemʿ-i seçer
ʿArşda melek cümle felek vaṣfıñ ider cennāt ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 5). [insile, -ile]*

İns ü cinle vaḥş ṭuyūr cennetde hem ġılmān ḥūr
Tevḥīd iderler ne ḳuṣūr hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 11). [ins,]*

Ḫılḳat elçin vel- **ins** kelāmında muṢarraḥdır
Müfessirler beyānında murādı Ḥaḳḳı bilmekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 7). [ins,]*

Ādem ü Ḥavvā melāʾik yoḳ iken **ins** ü cin
Nūr-ı pākın ḳandil içre ʿāleme virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 3). [ins,]*

Sen şehinşāh bu ʿālemde pādişāhlar serveri
Hem delīl cümle ʿālem **ins** ü cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 28, Mısra 2). [ins,]*

ins ü cān: *Insanlar ve cinler. İnsan ve diğer canlılar.*

Yās ṭutup gökde melekler zār idip eyler fiġān
İns ü cān vaḥş ṭuyūr oldu giryān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 30). [ins ü cān,]*

Seḥerde **ins ü cān** her ān ḳamu maḫlūḳ peleng arslan
Sürerler bir nice devrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 9). [ins ü cān,]*

ins ü cin: *İnsanlar ve cinler.*

Sen şehinşāh bu ʿālemde pādişāhlar serveri
Hem delīl cümle ʿālem **ins ü cin** rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 2). [ins ü cin,]*

Bāb-ı Luṭfuñ ḫādimidir nice biñ ḳullar daḫı
Secde eyler saña taḥḳīḳ **ins ü cin** cümle şecer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 6). [ins ü cin,]*

Hū ile her dem seḥerler **ins ü cin** ider fiġān
Oldular mecnūn gibi hem her biri dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 7). [ins ü cin,]*

ʿAsker olmuş **ins ü ciniñ** bil imāmı zāhidā
Emr-i Ḥaḳla cümle nāsa reh-nümādır sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 19). [ins ü ciniñ, -in]*

İns ü ciniñ sen imāmı şaʾfi rūz-ı cezā
Sāḳī-i kevs̲er sen oldun raḥmeteʾl-ʿālemiñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 9). [ins ü ciniñ, -in]*

ʿAskerī ḳıble-nümādır secdegāh-ı ʿālemiñ
İns ü cinne rāh-ı dīne muḳtedāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 14). [ins ü cinne, -e]*

ins̲āf: *Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.*

Zehrini ṭutmuş dehāna herkeze eyler nis̲ār
Raḥm yoḳ **inṢāf** aṣlā bir ʿadādır ey gönül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 4). [inṣāf,]*

Destiñizden refʿ idüp **inṣāfa** ġayret itmeden
İntiḳām almaḳ murādıñ her demi ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 9). [inṣāfa, -a]*

insān: *Âdem, âdemoğlu, insan, halk, ahâli.*

Bu **insān** resmini düzdi etiñle eyledi iẕhār
Süñük et ṭamar deri ṭırnaḳ ḳıl siñir baġırsaḳ ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 5). [insān,]*

Keṯüda ʿaḳlıdır
Bu **insān** tertibiñ Derviş Sükūtī ḫoş beyān itdin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 30). [insān,]*

Tevāriḫlerde **insān** olan menfaʿatler erbāb-ı ḥaḳāyıḳ ismi resmiyle beyān itmişler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 33). [insān,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān ile ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn **insān** ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 2). [insān,]*

Zāhidā sen ḥırṣ ile her **insān** ile itme baḥs
ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ māhiri ol ʿirfān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 1). [insān,]*

Ey zāhid dünyā-perest yoḳdur sırrına iẕʿānıñız
Ḥayvān gelüp bu ʿālem bulunmaz hiç **insānıñız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 2). [insānıñız, -ı, -nız]*

Bir iki gün ʿömr içün ṭapmak ne müşkül dünyāya
Terkin urmaḳ lāyıḳ-ı **insān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 4). [insān,]*

Her kimiñ ḳalbinde vardır ḥırṢ ile ʿucūb riyā
Ṣanma **insān** anı sen ādem degil bir ġayrı cins *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 8). [insān,]*

Her ne yüzden Ḥaḳ kelāmıñ Derviş Sükūtī söylesem
Nefret ider miṣl-i erneb **insāna** olmazlar enīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 10). [insāna, -a]*

Aḥsen-i taḳvīm dimiş Ḥaḳ çünki **insān** şānına
Nüsḫa-i kübrādır ādem farḳ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 3). [insān,]*

İşbu sırra vāḳıf olan ne imiş her dem nizāʿ
Ḳahr-ı Luṭfu bir bilenler ol aṣıl **insān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 4). [insān,]*

Bunda gelmekden ġaraż ne Rabbini bilmek imiş
Ḥiẕmetinde beẔl cān it kāmil **insāna** ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 4). [insāna, -a]*

Dört kitābdan baḥs idersem kimse itmez hiç naẓar
Ḥaḳ yoluna gerçek ʿāṣıḳ ṣāfī **insān** bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 4). [insān,]*

İnsānıñ ḥayvāna tebdīl itmede aḫlāḳını
Ẕabṭ olunmaz ḳatı müşkül aẔdırır sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 7). [insānıñ, -ın]*

Yürü Derviş Sükūtī sen iriş bir kāmil **insāna**
Seni elbet ḳomaz maḥrūm anı hüner bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 9). [insāna, -a]*

İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżādır ḳıble-i heftüm
Teveccüh anlara her dem iderler nice biñ **insān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 8). [insān,]*

ʿAḳl-ı ʿālem irmez aṣlā nicedir devrān bugün
Kendi bildiginde ḳalmış nice biñ **insān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 2). [insān,]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafā-yı ḳanūna tebdīl itdiler
Uydular Frenk ṣoḥbetine nice biñ **insān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 16). [insān,]*

Bugün bir şaḫṢı ben gördüm feṣāḥatle oḳur Ḳurʾān
Cemīʾān beldeler gelmiş anı dinler nice **insān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 2). [insān,]*

Hū ile bezm-i serā-yı vaḥdete çün irdiler
Hep erenlerden Sükūtī feyż ider **insāna** hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 10). [insāna, -a]*

Göründü ḥüsnü zībāda melekdir yāḫūd **insān**
Gelüp ḥande ider ʿuṣṣāḳa içinde hep hünerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 9). [insān,]*

İriş bir kāmil **insāna** ṭuta gör dāmenı her dem
Seniñ ḳalbiñ yuyar anlar virirler mesned-i pāye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 5). [insāna, -a]*

İriş bir kāmil **insāna** seni yunsun yaḳışdırsın
Olur olmaz lafa baḳma yalan fetvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 3). [insāna, -a]*

Bu menzilde olur ʿāciz nice biñ ḫıżr ile Mūsā
ʿAref dersin oḳuyanın suʾāl it kāmil **insāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 10). [insāna, -a]*

Ara bir pāk kemāl-i ehl oḳutsun men ʿaref dersin
Viṣāl-i Ḥaḳḳa irgörür erenler kāmil **insāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 8). [insāna, -a]*

Hep eneʾl Ḥaḳ maʿnāsınıñ sırrına āgāh olup
Men ʿarefden ders oḳurlar bunlarıñ **insānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 6). [insānesi, -esi]*

Ṭarīḳatden ḥaḳīḳatden nice esrār fāş itdim
Tecāhül ḳalmasun yā Rab bu devriñ bunda **insānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 6). [insānı, -ı]*

Gel ey Derviş Sükūtī sen iriş bir kāmil **insāna**
Açar ol dīde-i cānıñ göresin Ṣunʾ-ı Raḥmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 13). [insāna, -a]*

Cemāliñde anıñ gördüm Zebūr Tevrāt daḫı İncīl
Kelāmullah ile mevcūd cihānıñ cümle **insānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 4). [insānı, -ı]*

Şükrüne ḳādir degiliz çünki **insān** eyledi
Vech-i pākın gösterüp ol bize ihsān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 1). [insān,]*

Anlagil yoġdan bu ḫalḳı nice Yezdān eyledi
Çār ʿanāṢırdan mürekkeb ḳıldı **insān** eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 2). [insān,]*

Maʾnīde sebʿaʾl-meṯānī Fātiḥa heft āyeti
Vech-i **insān** üzre mesṭūr dedi Ḥaḳ peygamberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 4). [insān,]*

Ölümden evvel ölmüşler bular ḥaşrı görür bunda
İki cihān suʾālinden ḫalāṣ olmuşlar **insānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 8). [insānı, -ı]*

Murādıñ Ḥaḳ ise zāhid iriş bir kāmil **insāna**
Seniñ ḳalbini pāk eyler göresin ol dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 5). [insāna, -a]*

Sükūtī zaʿyını ḳo elinde var iken fırṣat
İriş bir kāmil **insāna** göresin bunda Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 10). [insāna, -a]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān ile ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn **insān** ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 2). [insān,]*

ʿAlīdir bil bu ʿālemde muḥaḳḳaḳ ṣor tā **insān**
Velī maʾnīde ẕāt-ı Allah ʿAlīdir hem daḫı raḥmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 11). [insān,]*

Maʿrifetden dem urur gör baʿżı **insānlar** her demi
Dürlü ṣanʾatlarda işmām itdirir renk-i būyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 1). [insānlar, -lar]*

Baġçeler ḫūb-ı meyve nāzik çiçeġi elvānıyla
ʿIṭr-ı būyundan olur mest her gülen **insān** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 4). [insān,]*

Ne müşkül kim bu ʿālemde ṣıfātı ādemi bulmaz
Anı sen Ṣanma **insān** kim bahāyım sekil bir rengdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 4). [insān,]*

Bu eşʿārım ey Sükūtī küntü kenziñ bir sırrıdır
Men ʿarefden baḫṣ eyledim fehm eylemez **insānıñız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 14). [insānıñız, -ı, -nız]*

Ḥayāt nev bulur anlar bu naẓmım eyleyen iẕʾān
Olurlar ʿārif-i maʿnā bu nuṭḳu söyleyen **insān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 4). [insān,]*

Velādet Sühreverdi Ṭarīḳiñ pḪri hem kāmil **insān**
Hemān Mekke yoluñ ṭutmuş ʿAlī ebuʾl-Ḥasan velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 15). [insān,]*

Gelüp devrinde durmuşlar ḳapında nice pek **insān**
Sezādır şānına her dem bulara eylegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 5). [insān,]*

Ḳurulmuş anlara hep nār itmişler
ʿĀrifler nişānı kāmil **insānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 50). [insānı, -ı]*

insānī: *Âdem, âdemoğlu, insan, halk, ahâli.*

Hezārān bunda ʿuşşāḳıñ ezelden ḥüsnüne ḥayrān
Olurlar mest lā yaʾḳıl bu devriñ nice **insānī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 8). [insānī,]*

inşirāḥ: *Açılma. açıklık. ferahlık. iç açılması.*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmege geldim bugün
Eyle red bu Sükūtī ḳalbini ḳıl **inşirāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 12). [inşirāḥ,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ görenler şād olurmuş her demi
Ḳalb-i maḥzūndur Sükūtī olmadı hiç **inşirāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 12). [inşirāḥ,]*

Feʾzkurūnī āyetiyle cān u dil her ṣubḥ u Şām
Ẕikre düşmüş bu Sükūtī göñli bulmuş **inşirāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 14). [inşirāḥ,]*

intihā: *Son bulma, sona erme; tükenme, bitme; son, nihâyet. Karşıtı: İptida.*

Bāb-ı hidāyet her cihetden açıla
Dāḫil olup ol maḳāma **intihā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 6). [intihā,]*

intiḳām: *Öç alma, yapılan bir kötülüğe gereken karşılığı verip acısını çıkarma.*

Āl-i Aḥmed bendesine buġżunu eyler ẕiyād
İntiḳāma ʿādet itmiş ḳalbini ṣeyṭān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 8). [intiḳāma, -a]*

Hiç ḳalur mu ittiġi ẓālim sitem-kār yanına
İntiḳāmıñ Ḥaḳ alur ḳahrile her ān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 28). [intiḳāmıñ, -ın]*

Destiñizden refʿ idüp inṣāfa ġayret itmeden
İntiḳām almaḳ murādıñ her demi ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 10). [intiḳām,]*

Ḳalmayor hiç yanına Ḥaḳ **intiḳām** alsa gerek
İtdiġiñ bulur cihānda durmuyor ʿahd-i felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 17). [intiḳām,]*

intisāb: *Bağlanmak, bir kimseye mensûp olmak || Hak yola girmek, tarikât.*

Bulmuşum bir şeyḫ-i kāmil aña itdim **intisāb**
Dīde-i cānım uyandı refʿ olup benden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 1). [intisāb,]*

Mürşid-i kāmile bunda her kim itdi **intisāb**
Himmetiyle menzil aldı dinle naẓmım şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 1). [intisāb,]*

İntisāb it zāhidā gel böyle ẕāt-ı envār
Nesl-i pāk Muṣṭafādır beẕl-i cān it ol ere *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 3). [intisāb,]*

intisāb it-: *İntisap etmek, katılmak, bağlanmak.*

Bulmuşum bir şeyḫ-i kāmil aña itdim intisāb
Dīde-i cānım uyandı refʿ olup benden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 1). [intisāb itdim, -di, -m]*

inẕār: *Korkutma, ihtar edip çekindirme, sakındırma.*

Vaṣfında gezip çoḳ **inẕār** itmişler
Fehm idin siz bunu aḥbāb-ı yārān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 41). [inẕār,]*

ipṭāl: *Hükümsüz bırakma, bozma, feshetme.*

bütün bütüne aradan refʿ ü **ipṭāl** etmek istiyorlar buna ṣabr itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmaġıyla mesmūʾları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 17). [ipṭāl,]*

ir-: *"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.*

Sükūtī bir ġarīb ednā gerek dünyā gerek ʿuḳbā
İrişür nuṣret-i Mevlā seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 14). [irişür, -iş, -ür]*

Āfītābıñ şuʿlesinden cismine żiyā **irer**
Nūra ġarḳ itdi bu ḳalbim nice lemʿālar virir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 1). [irer, -er]*

Ṭarīḳinde sülük itdim muḥaḳḳaḳ anlarıñ dāʾim
Eneʾl-Ḥaḳ sırrına **irdim** ʿAlīden defterim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 4). [irdim, -di, -m]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden Ẕār iderdim her seḥer
ʿAşḳ ile **irdim** devāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 10). [irdim, -di, -m]*

İrerler menzil-i pāye cihānı bir pula ṣaymaz
Cemāl-i Ḥaḳḳı her yüzde görenler özge kān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 3). [irerler, -er, -ler]*

Temevvüc eyledi baḥr-ı ḥaḳīḳat bu derūn içre
Maʿārif sırrına **irdim** ʿAlīdir çün baña rehber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 4). [irdim, -di, -m]*

Ṭarīḳinde sülük itdim **irince** ʿömrümüz āḫir
Dürr-i luṭfunda her dāʾim ġulāmı olmuşum ḳamber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 5). [irince, -ince]*

Sükūtī bir gedā ḳuldur **irince** Ḥażret-i şāha
Hezārān ḫāk-i pāyinde murādım virdi ol server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 9). [irince, -ince]*

Ḥar ṣıfātla müşkül ancaḳ kim ki maḳṣūda **irer**
Ḳābil vuṣlat olur mu nefs aġyār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 7). [irer, -er]*

Bir bezme **irdim** nāgehan Ḥaḳ zikrin iderler ʿayān
Dediler ol dem baña cān bunda durur Yezdānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 11). [irdim, -di, -m]*

Saʿyıñız gitmez hebāya rāh-ı Ḥaḳda her zamān
Güher aṣlā **irersin** mesnediñ ʿālī şerīf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 6). [irersin, -er, -sin]*

İrişdi çünki hem rāhım bir özge ʿāleme ol dem
Sarāy-ı vaḥdete **irdim** o ḥażretden vefā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 8). [irdim, -di, -m]*

Kemāl z̲āt ile Derviş Sükūtī iltifātım çoḳ
Muḥabbet z̲evḳine **irdim** o yār ile liḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 10). [irdim, -di, -m]*

Arardım kūh-ı ṣaḥrāda hemān Mecnūn-veş dāʾim
Derūnumda o Leylāya **irince** āşinā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 4). [irince, -ince]*

Baḥr-ı ʿummāna hemān ben felegimi ṣaldım bugün
Nūḥ ile **irdim** necāta bulmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 6). [irdim, -di, -m]*

Māsivānıñ ke̲sretinden ben bugün oldum ḫalāṣ
Vaḥdet içre şimdi **irdim** bir ulu sulṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 8). [irdim, -di, -m]*

ʿİnāyet z̲āt-ı pākından bu ʿāṣī mücrime oldu
Maʿārif kenzine **irdim** Sükūtī bunda dānāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 10). [irdim, -di, -m]*

ʿİlm-i taḥḳīḳa **irişmez** ol imām Kāẓım daḫi
Nesl-i pāk-i enbiyādır Mūsā Rıżādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 11). [irişmez, -mez, -iş]*

Cān ni̲sār itdim Sükūtī rāh-ı ʿaşḳıñda anıñ
Nev ḥayāta **irdim** ol dem luṭf-ı Ḥaḳ iḥsāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 14). [irdim, -di, -m]*

Muḥammed rāhını ṭutdum şerīʾatle Ṭarīḳātde
Gürūh-ı nācīye **irdim** bu ʿālem sürūru oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 4). [irdim, -di, -m]*

ʿAliyyüʾl- Murtażā ʿilmiñ oḳudum bir ʿazīzden men
Maʿārif kenzine **irdim** ḥaḳāyıḳ gevheri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 6). [irdim, -di, -m]*

Ke̲sret-i dünyāya baḳma̲Z bunlarıñ her bendesi
Vaḥdet-i bāḳīye **irdim** aḥḳarı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 14). [irdim, -di, -m]*

Kin kibir benlik nifāḳıñ ḳatl ider ser-leşkeriñ
Ṣāfī iyler bu derūnuñ Ḥaḳḳa **irer** sālikān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 10). [irer, -er]*

Nefsini ıṣlāḥ idenler mülk-i ten bulmaz fenā
Hiç memāte **irmez** anlar bunda oldu cāvidān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 12). [irmez, -mez]*

Hū ile irdi Sükūtī bir tükenmez devlete
Küntü kenziñ bābıñ açdı **ireli** ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 10). [ireli, -eli]*

Geçerler fānī dünyādan beḳā-yı vaḥdete **iren**
Bulurlar maḳṣūduñ anlar niderler māsivā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 3). [iren, -en]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı iden ṭaleb virir ḳalbe cilā yā hū
Anıñla maṭlūba **irer** bulurlar hep beḳā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 2). [irer, -er]*

Muḥabbet ẕāt-ı pākından dil ü bīmārıma **irse**
Ḳamu derdime her dāʾim devādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 3). [irse, -se]*

Sükūtī gibi ol derviş erenler rāhına gel sen
Ne ḥikmetler görürsün sen **irince** sırr-ı iḫfāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 10). [irince, -ince]*

Muḥammed Bāḳırıñ rāhına muṭlaḳ
Girüp **irdim** bugün āl-i ʿabāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 10). [irdim, -di, -m]*

Derdmend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda gerçe bil
Himmet-i mürşidle bunda **irdim** bir ʿālī Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 12). [irdim, -di, -m]*

Bir ḳıymetiñ aldım Ẕiyād dil mülkünü eyledi şād
Neyler baña her bir üstād şeyḫimle **irdim** ben kanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 4). [irdim, -di, -m]*

Zāhid bilmez bu esrārı çeşm-i ʿamā yoḳ envārı
Terk olmadan göñül varı nice **irer** Sübḥānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 8). [irer, -er]*

Süleymān-ı zamān olsan bu mülk elden gider bir gün
Buna ʿaḳl **ireñ** ṭālib ider mi bunda ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 4). [ireñ, -en]*

Şerʿ-i pākın Aḥmed ile rāhını ḳılmış güşād
Menzil-i bālāya **irer** her kim olur vaṣlın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 4). [irer, -er]*

Feyż-i Ḥaḳḳa nāʾil olmuş mürşid-i kāmil ile
Rütbe-i bālāya **irmiş** seyr ider dīdār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 4). [irmiş, -miş]*

Himmetile Şeyḫ Ḥüseyne bende **irdim** ey hümām
Ḥaḳḳa vāṣıl eylemişdir nice biñ ṭālibleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 9). [irdim, -di, -m]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿĀbidīne **irmez** olsaydım tamām
Ḥālimiz düşvār olurdu encām rūz-ı ḳıyām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 7). [irmez, -mez]*

İrciʿi emr-i nidāsın şemʿi cāna **ireli**
Hū diyüp ervāḥ uçdu ʿāḳıbet bütün ḳafesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 11). [ireli, -eli]*

Bunca derdliler devāya ḳabrine kim yüz sürer
ʿAn ḳarīb **irmiş** murāda nice ʿavrat hem eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 10). [irmiş, -miş]*

Cumʾāli Baba kemāl ẕāt Ḥaḳḳıñ bir ḳulu
Zümre-i ḳırḳlara **irmiş** ol ḥaḳiḳat gevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 12). [irmiş, -miş]*

Bulmasun bunda hiç bir dem zevāli
Necāta **irmiş** ol bulan kemāli *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 22). [irmiş, -miş]*

Ẕikr idenler **irdim** Ḥaḳḳa ruz u şeb
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı gördü onlar bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 5). [irdim, -di, -m]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl eyler bir nefeste himmeti
Menzil-i bālāya **irer** dāḫil olan ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 12). [irer, -er]*

Küntü kenze kim ki **irer** maẓhar-ı ʿirfān imiş
Ḥaḳḳı her yerde görür ol bī-cihet seyrān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 1). [irer, -er]*

Ḳul olan Ẕeyneʾl-ʿAbāya **irdim** Ḥaḳ esrārına
Ḥānḳāh devletinde dāʾimā mihmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 3). [irdim, -di, -m]*

Bütün mülkün ider ābād zevāle **irmeye** aṣlā
On iki bāb güşād itmiş derūnuñ feyż alur her bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 13). [irmeye, -me, -y, -e]*

Pes imdi maʿlūm ola ki ey ʿazīz kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ **irişmiş**
olsa idi ḳalbimize aṣlā ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 15). [irişmiş, -iş, -miş]*

Derd-mend Derviş Sükūtī dest-i dāmen ṭut ḳavī
İrgörür anlar viṣāle bulmaḳ istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 30). [irgörür, -gör, -ür]*

Āh u feryād itme zāhid rehber-i kāmil gözet
İrelim vaṣfına anıñ şāfī-i yevmüʾl-cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 12). [irelim, -elim]*

Ẕinde ider her ḳulūbu ḳanda **irer** bir Ẕerresi
Ḥıżır-veş bulur ḥayātı görmez ol aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 5). [irer, -er]*

Sensin sebeb bu ʿāleme Ḥavvā ile hem Ādeme
Evvel ile aḫir deme **irdin** ḳamudan evvelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 6). [irdin, -di, -n]*

Luṭfunu **irgör** Sükūtī bende ne eyle kerem
Sen mürüvvet kānı muṭlaḳ ḥācetim eyler revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 9). [irgör, -gör]*

Çekdim Sükūtī kendimi tenhālara itdim ḳarār
İḥsānı Ḥaḳ sürʾatiyle **irdi** bu gün ṣıḥḥat baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 14). [irdi, -di]*

Bir şehre **irdim** nāgehan itmediler raġbet baña
ʿĀlemleri muṭlaḳ şaḳī hiç ḳılmadı ülfet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 1). [irdim, -di, -m]*

Keşti ʿaşḳa süvār ol bir zamān gez Nūḥ gibi
İr necāta ṭufānından olmaya cismiñ ḫarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 8). [ir,]*

Ṭut elin bir mürşidiñ sen **ir** selāmet dārına
Nefs çerisi seni ḳomaz çekdirir ḳatı ʿazāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 9). [ir,]*

Keşretiñ emvācı çoḳdur ṣaldırır girdāba çün
Vaḥdet-i ẕāta **irişgil** saña bu ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 6). [irişgil, -iş, -gil]*

Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa **ir** gel rūz u şeb ḳıl ḥiẕmeti
Bir devā itse gerek ol saña bu ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 7). [ir,]*

Māsivādır sed çeken bu gönlümüze her müdām
Terkin itgil ṭālibā sen **ire** Ḥaḳdan feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 4). [ire, -e]*

Meger luṭf-ı ʿināyetiñ **irüşürse** hemān bir gün
Bu cürmüm baḥrına nisbet hemān bir ḳaṭredir yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 11). [irüşürse, -üş, -ü, -r, -se]*

Mecnūn oldum Leylāya düşmüş oldum sevdāya
Tā **irince** Mevlāya çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 6). [irince, -ince]*

Menzil alur ol bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine
ManṢūr gibi ol maḳāma **ir** kendini berdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 8). [ir,]*

Seyl gibi göz yaşını deryālara durma Ṣal
Baḥre **irüp** mevci anıñ anda endāz ile ḥabāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 4). [irüp, -üp]*

Seḥerde ḳıl ʿibādātı **irişür** Ḥaḳ hidāyete
ʿAyān olur ẕātı uyan uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 13). [irişür, -iş, -ür]*

Baḳma ʿālem māl u mülkün tārumār olsa gerek
İr erenler ḥiẕmetine her demi himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 4). [ir,]*

Ḫabb-ı dünya bir marażdır mat ider āşıḳları
İr erenler zümresine her demi ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 4). [ir,]*

Ḫubb-ı dünya bir marażdır mat ider āşıḳları
İr erenler zümresine her demi ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 4). [ir,]*

Gel imdi ulu dergāha **iresin** ḥażret-i şāha
Virirler mesned-i pāye seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 7). [iresin, -e, -sin]*

Sükūtī Dervişiñ pendiñ ṭutanlar bunda her dāʾim
İrüşür vuṣlata anlar Ḥaḳ ile hep liḳā bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 10). [irüşür, -üş, -ür]*

Ehl-i ʿirfān ṣoḥbetidir ḳalbleri iḥyā iden
Ḫıżr-ı vaḳte kim **irmiş** neylesün aña ʿilāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 6). [irmiş, -miş]*

Sükūtī bu sivā ḥubı yalandır meylini gel kes
İrişme semtine aṣlā bu bir cāzū zinādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 10). [irişme, -iş, -me]*

Cehd ide gör rūz u leyāl semt-i necāt **ir** rāhına
Nefs ʿaskerin ḳırmaḳ içün düş yoluna ara bir uç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 3). [ir,]*

Nefsini bilmekde ʿāciz **irmedi** bir kāmile
Ḳaldı ẕulmet içre dāʾim ḥırṢ ile ider fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 7). [irmedi, -me, -di]*

Noḳṭa-ı müphem ḥaḳāyıḳ sırrına maẓhar olup
Feyż **irişdi** ẕāt-ı Ḥaḳdan bulmuşuz kāmil reşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 4). [irişdi, -iş, -di]*

Rehber-i ʿaşḳa dūş oldum rāhımız oldu güşād
Ḫıżr-ı vāḳte çün **irişdim** eyledi ḳalbim ābād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 2). [irişdim, -iş, -di, -m]*

İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ kemāl sırrına **irmiş**
Ledün ʿilminde hem yektā ezelden Caʿferim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 7). [irmiş, -miş]*

Zümre-i nācīye **irmek** gel dilersen zāhidā
ʿAskerīye ḳul olanlar maḳṣūduñ elbet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 17). [irmek, -mek]*

Her ki ṭutar pendini Derviş Sükūtī bir kem-terin
İrdi necāt semtine ẕevḳ-i beḳā mevālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 12). [irdi, -di]*

Ehl-i ḥaḳiḳat sırrına müddeʾīler hiç **irmedi**
Bunca ḥased nifāḳ ile kendini daʾvālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 7). [irmedi, -me, -di]*

Çerāġ-ı nūr-ı Aḥmedden uyanmış tā ezelden çün
Kimin kim ḳalbine **irse** göñül mülkü olur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 6). [irse, -se]*

Kesretinden bu cihānıñ çün bugün olduḳ ḥalāṣ
İrmişim bir reh-nümāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 6). [irmişim, -miş, -im]*

Derd-mend Derviş Sükūtī şeyḫ-i kāmiller ile
İrmişiz menzil-i pāye bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 12). [irmişiz, -miş, -iz]*

Ol ḥaḳiḳat erleriñ gör baḥri ʿaşḳa ġarḳ olup
Dürr-i maʿden gevherine **irdi** maḥrem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 12). [irdi, -di]*

İriş bir şeyḫ-i kāmile dilersen olmaġa iflāḥ
Ḳatı ġaddār ḳomaz bu nefs seniñ ḥāliñ yaman eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 5). [iriş, -iş]*

Ölümden evvel öldüler bular ḥaşr görüp bunda
Ḥayāt-ı ḥıżra **irişmişdir** ġulām kim olur Caʿfer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 8). [irişmişdir, -iş, -miş, -dir]*

Bu kesretden eliñ yumış olurlar Ḥaḳḳıyla mevcūd
Beḳā-yı vaḥdete **irmiş** kelām-ı Ḥaḳ beyān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 6). [irmiş, -miş]*

Nān yerine bir ṭaʿāmdır her Ṣabīye bu lebin
Bir ḥayāta **irdi** andan devr ider leyl ü nehār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 12). [irdi, -di]*

Dürüş dün ü gün Sükūtī **iriş** bir şeyḫ-i kāmile
Seni maḥrūm ḳomaz elin ṭut ḳıl idüp iḳrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 9). [iriş, -iş]*

Vücūd mülkü dolu her dem kemāl-i ẕāt-ı peyġamber
İrişdi nūr-ı pākından żiyā ile bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 2). [irişdi, -iş, -di]*

Ṭarīḳinde sülük itdim gice gün durmazam aṣlā
İrişdi maʿrifet nūru żiyā ile bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 4). [irişdi, -iş, -di]*

Ḥaḳāyıḳ semtine düşdüm gözümden perde refʿ oldu
Sivādan el çeküp cümle **irişince** bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 8). [irişince, -iş, -ince]*

Ehl-i ʿaşḳıñ menziline **irmedi** vāʿiẓ bugün
Kürsīlerde zār u feryād beyhūde her ān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 5). [irmedi, -me, -di]*

Özge bir ẕevḳe **irişdim** rehber-i taḥḳīḳ ile
Fehm idemez olur olmaz kişiler eṭvārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 3). [irişdim, -iş, -di, -m]*

Ḳurtulup ẓulumātı ʿunṣur ḳayd-ı bendinden bugün
İrişir bir ʿāleme seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 12). [irişir, -iş, -ir]*

Baḳmazız biz ḳīl u ḳāle evlād ile hem ʿıyāle
İrdik bugün hem bir ḥāle ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 10). [irdik, -dik]*

Cān semʾine **irdi** nidā fehm eyledim ḫoşça şedā
Ẕikrim benim oldu Ḫudā gösterdiler meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 5). [irdi, -di]*

Evliyāya yüzler sürüp feyż **irişdi** himmetiyle
Eglencemiz ẕikr-i Ḫudā nālān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 5). [irişdi, -iş, -di]*

Ateş-i ʿaşḳına düşdüm yoḳ ḳarārım gel yetiş
Ḫıżır ile **irgör** ḥayāta küllī varım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 2). [irgör, -gör]*

Ḫāḳ-i pāy-i Ḥaydara Derviş Sükūtī sür yüzüñ
İrgör çün ẕāt-ı Ḥaḳḳa seni ol merdān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 10). [irgör, -gör]*

Fayıḳ olan kenz-i ḫafī sırrına hem maḥrem olup
İrdi bugün Men ʿarefʿe ḳul-ı Resūl nāṭıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 8). [irdi, -di]*

Nefsini idrāk idenler ẕāt-ı Ḥaḳḳa yol bulup
İrdiler esrār-ı ġayba rütbe-i ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 8). [irdiler, -di, -ler]*

Dürr-i cevher maʿdenini ey Sükūtī ara bul
Baḥr-ı ʿummān semtine **ir** eyle ol kāne ḥarīş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 10). [ir,]*

Aldadır gördüm bu ḥalḳı cāzū bir mekkāredir
Ḳatline ṭālib **irişgil** ḥançeri bāġrına baş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 6). [irişgil, -iş, -gil]*

İşbu dehre gelmeden ol yāre **irmekdir** ġaraż
Ḳalbini Ṣāfī eyleyüp dīdāre **irmekdir** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 1). [irmekdir, -mek, -dir]*

İşbu dehre gelmeden ol yāre **irmekdir** ġaraż
Ḳalbini Ṣāfī eyleyüp dīdāre **irmekdir** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 2). [irmekdir, -mek, -dir]*

Ḥayy u bāḳī lā-yemūt sırrını fehm eyleyen
Mevt-i īrād gelmeden bir vāra **irmekdir** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 4). [irmekdir, -mek, -dir]*

Sūre-i sebʿaʾl meṯānī remzini iẕʾān içün
Men ʿarefden ders alıp esrāra **irmekdir** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 6). [irmekdir, -mek, -dir]*

Noḳṭa-ı sırr-ı ʿAlīyi bulmaġa her bir nefes
Lāyıḳ-ı ḥiẕmet ile Ḥaydare **irmekdir** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 8). [irmekdir, -mek, -dir]*

Ẓulmet-i nefs ḳaplamışdır bu vücūduñ şehrini
Saʿy ide gör ey Sükūtī envāre **irmekdir** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 10). [irmekdir, -mek, -dir]*

Dil ḥastalar inler ḳatı dermāna **irmekdir** ġaraż
Firḳatde ḳalıp Yaʿḳub gibi Kenʿāne **irmekdir** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 1). [irmekdir, -mek, -dir]*

Dil ḥastalar inler ḳatı dermāna **irmekdir** ġaraż
Firḳatde ḳalıp Yaʿḳub gibi Kenʿāne **irmekdir** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 2). [irmekdir, -mek, -dir]*

Mūsāleyin Ṭur Dağında her dem münācāt eyleyen
Düşvār-ı ḫāliñ ʿarż itmege Sübḥāna **irmekdir** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 4). [irmekdir, -mek, -dir]*

ʿAşḳ yolunda cān u başıñ ManṢūr gibi ḳılmış fedā
Her varından geçip bugün merdāne **irmekdir** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 6). [irmekdir, -mek, -dir]*

Terk eyledi ibn-i Edhem tāc u taḫtıñ Ḥaḳ yoluna
Bir ḥabbeye muḥtāc olup ʿuryāna **irmekdir** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 8). [irmekdir, -mek, -dir]*

Beẕl eyledi her varını Derviş Sükūtī ol yāre
Vuṣlat diler her rūz u şeb iḥsāna **irmekdir** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 10). [irmekdir, -mek, -dir]*

Pādişāhım iḥsānıñdan cānım ider şimdi ḥaẕ
Her kime luṭfuñ **irerse** dāʾim ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 2). [irerse, -er, -se]*

Bu yolda Ḥaḳḳa **irdiler** cemīʿān evliyālar hep
Nebīler rāhını ṭutġıl büyük sermāye ol ḳānīʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 7). [irdiler, -di, -ler]*

Bir ḳademde menziliñ sebʿ-i semāya **irgürür**
Mülk o ednāyı ol dem seyrāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 7). [irgürür, -gür, -ür]*

Küntü kenziñ sırrına **irmek** dilersen her müdām
Rehber-i kāmil ara bul iẕʿāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 3). [irmek, -mek]*

Mürşidiñ dāmeni muḥkem ṭut Sükūtī sen bugün
İrmek istersen yüce bir iḥsāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 10). [irmek, -mek]*

Hem eneʾl Ḥaḳ naʿrasını urmışız Manṣūr gibi
Bir tecellī **irdi** Ḥaḳdan olmuşum berdār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 4). [irdi, -di]*

Egerçe Nūḥ Ṭufānında necāta **ir** göreñ sensin
Beni baḥr-ı fenā içre idersin ʿaşḳile iġrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 5). [ir,]*

İrişdi çünki hem rāhım bir özge ʿāleme ol dem
Sarāy-ı vaḥdete irdim o ḥażretden vefā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 7). [irişdi, -iş, -di]*

Ḳarābet gönlüme düşdü o şāhıñ iltifātıyla
İrişdim vaṣlına bir dem ki andan ġayr yārim yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 6). [irişdim, -iş, -di, -m]*

Feyż-i himmetler **irişir** şeyḫ-i kāmilden bugün
Her kim eyler ḥiẕmetini ṣıdḳile cāndan gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 7). [irişir, -iş, -ir]*

Geçip bu fānī dünyādan iriş bir ʿālem-i mülke
Beḳā-yı vaḥdete **irgör** bulasın sen de dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 4). [irgör, -gör]*

Geçip bu fānī dünyādan **iriş** bir ʿālem-i mülke
Beḳā-yı vaḥdete irgör bulasın sen de dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 3). [iriş, -iş]*

Ayrılıḳ **irdi** Şīrīnʾden bir vaḳit Ferhād gibi
Kūh-ı ṣaḥrālar gezerdim mehliḳāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 5). [irdi, -di]*

ʿÖmrüm içre bir ṣafāsın görmedim bu fānīniñ
Çoḳ cefālar **irdi** bize ḥālimiz yaman gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 4). [irdi, -di]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīniñ ḥaşmına ḳarşu durup
İmdāda ʿAskerle Mehdī **irdiler** iḳrār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 12). [irdiler, -di, -ler]*

Men ʿaref dersin oḳu gel şeyḫ-i kāmilden bugün
Küntü kenziñ bāb-ı meftūḥ **iresin** ol kāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 8). [iresin, -e, -sin]*

Eyleme sen ḳİl ü ḳāl mürşide **ir** bīʾat al
Olmaḳ istersen viṣāl-i ʿirfānı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 7). [ir,]*

Nār-ı dūzaḫdan eşeddir cehlile bunda ḳalan
Cennet-i ʿirfāna **irmek** Ṣoḥbeti ġāyet delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 14). [irmek, -mek]*

ʿAşḳ ateşi sende eger cān u dile itse eşer
Lāyıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳa **irmek** içün ḳıl ʿarżu ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 4). [irmek, -mek]*

Varma gel Derviş Sükūtī ehl-i nādān semtine
İr erenler zümresine dāʾim Ḥaḳḳa āşıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 10). [ir,]*

Ẕikr-i hūdan bir tecelli ḳalbime **irgördüler**
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle olmuş durur irşadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 7). [irgördüler, -gör, -dü, -ler]*

Sinnimiz ḥadden tecāvüz yetmişe oldu ḳarīb
Şoñ deme **irdik** kifāyet ruḫṣatıñla gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 10). [irdik, -dik]*

Fehm idip bu dehri yā Rab hep yalandır nʾidelim
Feyż-i himmet **irgörürsen** saña senden gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 2). [irgörürsen, -gör, -ü, -r, -sen]*

Devr-i Mehdīye **irişdiḳ** seyf ile itmiş ẓuhūr
Ḫavfımız yoḳ ḫāricīden her ġazādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 15). [irişdiḳ, -iş, -dik]*

Kerbelāya **irdi** ol dem özge ṭufān miṣl-i Nūḥ
Ḳana ġarḳ oldu şehīdān bunca iḫvān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 19). [irdi, -di]*

Devr-i Aḥmede **irişdik** bir zamān ol şāh ile
Gördük anı ḫalḳ-ı aʿẓam menzil-i aʿlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 21). [irişdik, -iş, -dik]*

Vaḥdet-i Ḥaḳḳa **irelden** Şeyḫ Sükūtī bu Zamān
Keṣret içre ẕāt-ı Ḥaḳḳı seyr ider cihāndan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 9). [irelden, -elden]*

Yürü Derviş Sükūtī sen **iriş** bir kāmil insāna
Seni elbet ḳomaz maḥrūm anı hüner bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 9). [iriş, -iş]*

ʿAḳl-ı ʿālem **irmez** aşlā nicedir devrān bugün
Kendi bildiginde ḳalmış nice biñ insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 1). [irmez, -mez]*

Merhem ururlar anıñ her rūz u şeb dil zaḥmına
Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa **irüp** ḥālini eşʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 4). [irüp, -üp]*

Bir ʿaceb devre **irişdik** yoḳ bize yārān bugün
Gönlümüze bir muvaffaḳ ḳalmamış aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 1). [irişdik, -iş, -dik]*

Sırr- ı līmaʾallah **irişmiş** ẕāt-ı pākile
Ḥaḳiḳat bābını açdı ḳamu ṭāliblere ol cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 7). [irişmiş, -iş, -miş]*

Ṣāç u ṣaḳāl penbe miṣāli nā-tüvān oldum yeter
Ḥālimiz düşvāre **irdi** eylemem şekvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 14). [irdi, -di]*

Altmış üç yaşa bu ʿömrüm çün **irişdi** Şoñ deme
İltifātıñ ġayr itmem ḳalmadı sevdā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 15). [irişdi, -iş, -di]*

Nefsini ḳılar zebūn ol ḥāl-i düşvāre **irer**
Ruḥ çıḳar meydāne serbest ḥükm ider ḳalbinde cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 7). [irer, -er]*

Nev ḥayāta irmek içün ey Sükūtī ḳıl ʿamel
ʿÖmr-i bāḳīye **irermiş** didi her bir kāmilān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 14). [irermiş, -er, -miş]*

Nev ḥayāta **irmek** içün ey Sükūtī ḳıl ʿamel
ʿÖmr-i bāḳīye irermiş didi her bir kāmilān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 13). [irmek, -mek]*

Sükūtī Dervişe luṭfuñ **irişürse** kemāliñle
Seniñ deryāna bir nisbet ḳalīldir ey ġanī Sübḥān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 13). [irişürse, -iş, -ür, -se]*

Çün nidā ẕāt-ı Ḥaḳdan **irdi** semʿ-i cāna hū
Anıñ içün başladı cān bülbülü efġāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 1). [irdi, -di]*

Hū ile bezm-i serā-yı vaḥdete çün **irdiler**
Hep erenlerden Sükūtī feyż ider insāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 9). [irdiler, -di, -ler]*

Hū ile çün açdı anlar küntü kenziñ bābını
Hū ile **irmiş** bugün ʿāşıḳları ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 8). [irmiş, -miş]*

Hū ile **irdi** Sükūtī bir tükenmez devlete
Küntü kenziñ bābıñ açdı ireli ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 9). [irdi, -di]*

Alurlar menziliñ Cibrīl-i Emīndir bunlara rehber
İrişir āsumān üzre maḳām-ı müntehā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 6). [irişir, -iş, -ir]*

Sarāy-ı līmaʾallah **irişür** cān ile bī-ten
Olurlar ʿāşıḳ-ı maʿşūḳ kemā fī enbiyā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 7). [irişür, -iş, -ür]*

Saʿy iderken vuṣlāt-ı dildāre ben nāʾil olam
Cānib-i Ḥaḳdan hidāyet **irdi** gördüm māh-rū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 10). [irdi, -di]*

Gürūh-ı evliyā içre nice dem ḥiẕmetiñ itdik
İrişdi feyż-i Ḥaḳ ʿādil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 4). [irişdi, -iş, -di]*

İrdi düşvāre bu ḥālim gün be gün artmaḳdadır
Bir devā itsün ṭabībler bıraḳmadı aṣlā cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 9). [irdi, -di]*

Neyleyim Derviş Sükūtī **irmemişler** kāmile
Cehl içinde ḳaldı anlar şekl-i bir ḥayvān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 9). [irmemişler, -me, -miş, -ler]*

Sükūtī ḫāk-i pāyine ezelden yüz süre geldi
Açıldı dİde-i cānım **irelden** bunda raḥmāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 10). [irelden, -elden]*

Kerem ḳıl sen baña göster Ḥabībiñ ẕāt-ı pākını
Viṣāliñ bezmine **irem** ümīdim var o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 4). [irem, -e, -m]*

Murādın Ḥaḳ ise ey cān ola gör mürşide ṭālib
Açar ol dīde-i cānıñ **iresin** ẕāt-ı Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 8). [iresin, -e, -sin]*

İriş bir kāmil insāna ṭuta gör dāmenı her dem
Seniñ ḳalbiñ yuyar anlar virirler mesned-i pāye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 5). [iriş, -iş]*

Sükūtī seyfini al gel **iriş** Mehdī zamānına
Yezīdiñ leşkerin ḳır geç bu yolda ḫāk-sār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 17). [iriş, -iş]*

ʿAlī Mūsā Rıżā erler atası
Delīl oldu bize **irdik** Ḫudāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 14). [irdik, -dik]*

İmām Caʿfer ile Kāẓım yoluna
Ezelden **irmişim** ol muḳtedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 12). [irmişim, -miş, -im]*

Edebsiz ehl-i şehvetden geç istersen necāta **ir**
Erenler dāmeni ṭutgıl ḳurı sevdāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 7). [ir,]*

İriş bir kāmil insāna seni yunsun yaḳışdırsın
Olur olmaz lafa baḳma yalan fetvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 3). [iriş, -iş]*

Rumuẕāt-ı eneʾl Ḥaḳḳı nice fehm itsün ol ṭālib
Bu maʿnādan ḫaber bilmez ne yüzden **ire** Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 6). [ire, -e]*

Derviş Sükūtī işbu sırra vāḳıf oldu
İrdi nice bundan evvel kāmil üstāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 10). [irdi, -di]*

Ḥaḳḳa ḳarīb ey Sükūtī cümle bu ʿālem
Vaḥdet gözüyle eyle naẕar tā **iresin** cānāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 10). [iresin, -e, -sin]*

Ġaflet ile gezme bunda çeşm-i cānıñ aç güzel
ʿÖmr-ü bāḳī iltimās it **iresin** sen cāvidāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 8). [iresin, -e, -sin]*

Pendimi ṭut gūş idersen müşküliñ āsān ola
Rehber-i kāmil ara bul **iresin** şāh-ı cihana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 10). [iresin, -e, -sin]*

Küntü kenziñ sırrını bul sende hem ẓāhir durur
Cehd ide gör sen daḫı **irmek** dilersen ol kana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 4). [irmek, -mek]*

Mülk-i māl ü evlādıñ bir pula Ṣatdı
Özge bir ẕevḳe **irdi** eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 10). [irdi, -di]*

Sükūtī kem-terin ṭut güzel pendin
İstersen **iresin** bunda murada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 26). [iresin, -e, -sin]*

Mecnūnuñ Leylāya ʿaşḳı mecāzī
Vuṣlata **irmedi** fānī dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 12). [irmedi, -me, -di]*

Mecnūnda Leylāya mübtelā oldu
Vāṣlına **irmedi** ḫūbān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 16). [irmedi, -me, -di]*

Bir gün olsun bunda başa ʿömrüñ **irse** biñler yaşa
Yine ölüm gelür başa gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 7). [irse, -se]*

Mecnun āsā gice gündüz saʿy iderdim bir zamān
Yolların sed çekildi **irmedim** Leylālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 4). [irmedim, -me, -di, -m]*

Ḥasta oldu bu derūnum Ṣıḥḥate ḳābil degil
Neyleyim artmaḳda gün gün **irmedim** edvālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 6). [irmedim, -me, -di, -m]*

Yoluñ ṭut zāhidā doġru **iresin** sırr-ı Sübḥāna
Ṣaḳın bu ḫalḳı taʾn itme atarlar nār-ı sūzāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 1). [iresin, -e, -sin]*

Ara bir pāk kemāl-i ehl oḳutsun men ʿaref dersin
Viṣāl-i Ḥaḳḳa **irgörür** erenler kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 8). [irgörür, -gör, -ür]*

Ḥasedle kin kibir benlik derūnunda ḳatı muḥkem
Bu bendlerden ḫalāṣ eyler **irişgil** ṣāh-ı merdāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 4). [irişgil, -iş, -gil]*

Bu pendimiz rūşen beyān hiç itmezim aṣlā nihān
Sükūtī ġarīb bir dervişān **irdi** göñül seyrānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 10). [irdi, -di]*

Gel ey Derviş Sükūtī sen **iriş** bir kāmil insāna
Açar ol dīde-i cānıñ göresin Ṣunʾ-ı Raḥmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 13). [iriş, -iş]*

Ẕevḳ-i Ḥaḳḳa **irdin** ise vaḥdete eyle naẓar
Keṯret-i dünyāya baḳma aldadır nefsin seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 9). [irdin, -di, -n]*

Zamān-ı Ḥıżra **irmişler** ledün ʿilmiñ ider taḥṢīl
Maʿārif dersini görmüş oḳur dilde her esmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 7). [irmişler, -miş, -ler]*

Cemāl-i Muṣṭafāʾyı kim ṣadāḳatle ider arzū
Kemāl-i Aḥmede **irdi** olurlar ʿālemiñ tacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 10). [irdi, -di]*

Bu keṯretden ḫalāṣ olmuş **irişmiş** özge bir Ẕevḳe
Maḳām-ı vaḥdet-i Ḥaḳda iderler ẕevḳ-i sulṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 5). [irişmiş, -iş, -miş]*

Murādıñ Ḥaḳ ise zāhid **iriş** bir kāmil insāna
Seniñ ḳalbini pāk eyler göresin ol dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 5). [iriş, -iş]*

Ölümden evvel öldürür maḳām-ı ḥaşr gör bunda
Zamān-ı ḥıżra kim **irse** bulur anlar muʾammāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 8). [irse, -se]*

ʿilm-i taḥḳiḳa **irişmiş** Mūsā-yı Kāẓım daḫı
Dört kitābdan baḫṢ ider ol tercümānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 9). [irişmiş, -iş, -miş]*

Ḥarb-ı ḳıtāl eyler idi divler ile bir çoḳ zamān
Süleymān nebiyye **irdi** ḫafī imdādına bir er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 12). [irdi, -di]*

Aṣḥāb-ı kirām taḥta geçüp bāʾde Nebī ḥilʾatiyle
İclāsa nevbet **irdi** o dem ʿadliyle ekşer ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 16). [irdi, -di]*

Sükūtī zaʿyını ḳo elinde var iken fırṣat
İriş bir kāmil insāna göresin bunda Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 10). [iriş, -iş]*

Seyāḥat vaḳti geçmişdir bu cism-i nā-tüvān olmuş
Sīnim altmış üçe **irdi** liyāḳata yoḳ beyān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 6). [irdi, -di]*

Zenūbūm çoḳ siyāh rūyuñ Sükūtī Ṣoñ deme **irdin**
Ṣefāʿat kān Aḥmedden dile ḫācet īmān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 9). [irdin, -di, -n]*

Feyż-i Ḥaḳḳa nāʾil olmuş mürşid-i kāmil ile
Rütbe-i bālāya **irmiş** seyr ider dīdār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 4). [irmiş, -miş]*

Teşnegān-ı ümmet içün saʿy idip her vechile
Bir ʿināyet **irdi** Ḥaḳdan feyż ile oldu resān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 4). [irdi, -di]*

Muḥabbet ḳıl rāh-ı Ḥaḳḳa **iresin** maḳṣūdda bī-şek
Beḳā-ı cāvidān içre bulursun cennetüʾl-mevā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 9). [iresin, -e, -sin]*

Himmetiyle vāḳıf oldu her biri esrārına
Elveled sırr-ı ebīye **irdiler** çün bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 12). [irdiler, -di, -ler]*

ManṢūr gibi ol maḳāma **ir** kendini berdār it
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı Ẕikr ide gör her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 19). [ir,]*

Oldum ki Süleymān divler elinde maġlūpda idi
İmdāda nihān **irdi** o dem ḳatl eyleyen esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 12). [irdi, -di]*

Ṣīrīn yolunda cān başın fedāya itdiler ġayret
Suʾāl it ẕevḳe **irdi** mi bugün sen anı Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 4). [irdi, -di]*

Ṣaḳın Mecnūn gibi ey dil göẔ atma bunda Leylāya
Ḥaḳiḳat ehline **irgil** seni ḳomaz bu daʿvāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 6). [irgil, -gil]*

Mūsāya ente nāran lafẓıyla itdi ḫiṭāb
Semʿ-i cāna **irdi** muṭlaḳ nuṭḳ-ı bürhāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 8). [irdi, -di]*

Ḥaḳ ise zāhid murādıñ **ir** erenler bezmine
Pendini ṭut bu Sükūtī Dervişiñ Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 11). [ir,]*

İrdi esrār-ı nebīye ḳalmadı bir şey nihān
Men ʿarefden dersin aldı rehberi ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 3). [irdi, -di]*

Mevlām seniñ cemāline ʿāşıḳların ḫayrān imiş
İrgör bizi kemāline lāyıḳ olan ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 2). [irgör, -gör]*

Küntü kenze maḫrem olmuş bunlarıñ eñ kemteri
Menzil-i aʿlāya **irdi** her gedā salikleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 18). [irdi, -di]*

Meslek-i ḳadriyyedendir elli yıl post-nişīn
Menzil-i aʿlāya **irdi** geçdi bu fānī keşretden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 8). [irdi, -di]*

Yaşım yetmiş işim bitmiş zevāle **irdi** bu ḥālim
Tamām oldu benim ʿömrüm Ḥaḳḳa döndü hemān rāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 1). [irdi, -di]*

Sükūtī Dervişiñ ʿömr Şoñ āḫir demlere **irdi**
Günāhıñ ʿafv ider lā-şek ġanīdir ol kerem-kānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 15). [irdi, -di]*

Bu tariḫim hezār üç yüz hem on bire **irişmişdir**
Sivā ḥubbnı terk itdim Ḥaḳ ile oldu pazarım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 13). [irişmişdir, -iş, -miş, -dir]*

Terk-i fānī eylemişdir salik-i Ḥaḳ her müdām
Devlet-i bāḳīye **irdi** zevḳ ider ikşār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 8). [irdi, -di]*

Ḥizmetinde beẔl-i cān itmiş Sükūtī bir ġarīb
Ḳaṭre iken baḥre **irdi** bir ʿaẓīm ʿummān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 10). [irdi, -di]*

Biḥamdulillah Cenāb-ı Ḥaḳ idüp luṭf-ı ʿināyeti
Bu ḫayretle kemāl üzre **irişdi** cümle ābāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 16). [irişdi, -iş, -di]*

Nev-civānım aldın elden rūy-ı gül mehpāremi
Cibrīle ḳahrın **irişdi** bī-vefā ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 12). [irişdi, -iş, -di]*

Ol gürūh-ı evliyāda sālikānıñ rehberi
Ḥaḳḳa **ir** görmüş muḥaḳḳaḳ bunca bāy-ı kem-teri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 2). [ir,]*

Ehl-i dil ol rāh-ı Ḫudāya it inḳıyāḍ
İr erenler zümresine iste anlardan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 10, Mısra 2). [ir,]*

Kemāli vuṣlāta **irdi** Ṭarīḳinda nice biñ er
Dürr-i luṭfunda ḳul olmuş gice günler nice kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 53). [irdi, -di]*

Anıñ taḫt-ı ḳademinde boyun virdi nice beg er
İrişdi ḳurb-ı Mevlāya bu yolda oldular sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 8). [irişdi, -iş, -di]*

İrişdi ḳurb-ı ẕātına o şāhıñ derd-nāk ile
Taḳarrub itdi Mevlāya hezārān sūz-nāk ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 41). [irişdi, -iş, -di]*

Ḳalb evin güzelce pāk ider uyġūn
Ḫıżır-veş ḥayāta **irgil** ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 20). [irgil, -gil]*

İr erenler şoḥbetine menzil-i ʿirfān gözet
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa irmek içün her demi iḥsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 9). [ir,]*

İr erenler şoḥbetine menzil-i ʿirfān gözet
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa **irmek** içün her demi iḥsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 10). [irmek, -mek]*

Men ʿarefden nefsini öñ bilesin
Mürşidi bul ol maḳāma **iresin** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 10). [iresin, -e, -sin]*

Ḥaḳḳa tevḥīd ile **irdi** bunca er
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 3). [irdi, -di]*

İstersen **iresin** bunda murāda
Terk idip sivāyı beḳāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 3). [iresin, -e, -sin]*

Ḥıżır ile İlyāsa cehd it **iresin**
ʿÖmr-i cāvidāna ol dem **iresin** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 13). [iresin, -e, -sin]*

Ḥıżır ile İlyāsa cehd it **iresin**
ʿÖmr-i cāvidāna ol dem **iresin** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 14). [iresin, -e, -sin]*

Yolunda eylegil baş u cān fedā
Vuṣlata **irmege** liḳāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 20). [irmege, -meg, -e]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına **irmiş** idi
Bezm-i ḳuds-i evliyālar zümresin görmüş idi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 13). [irmiş, -miş]*

Menzil-i maḳṣūda **irdi** buldu anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 7). [irdi, -di]*

Menzil-i maḳṢūda **irdi** buldu anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 7). [irdi, -di]*

Nesl-i pāk-i evliyādır cān fedā ḳıl Caʿferʾe
Ḥaḳḳa **irgörüp** bu yolda sālik-i iḳrār-ı şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 4). [irgörüp, -gör, -üp]*

Baḳma dünyā ziynetine ḳılma ṭālib sen heves
Mürşid-i kāmile **irgil** Ḥaḳḳı ẕikr it her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 2). [irgil, -gil]*

Ḳul olan Ẕeyneʾl-ʿAbāya **irdim** Ḥaḳ esrārına
Ḥānḳāh devletinde dāʾimā mihmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 3). [irdim, -dim]*

<u>îrâd:</u> *Gelir, kazanç.*

Mükemmel şehrümüz burda mücerred çoḳ dükkān **īrād**
Maʿārif mektebiñ cümle yenīden ḳıldı iḥyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 13). [īrād,]*

<u>irâdet:</u> *Rızâ, gönül muradı.*

Sükūtī bir ġarīb miskin ʿabādan ḫırḳa tāc giyse
Ḥaḳāretle naẓar itme **irādet** ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 14). [irādet,]*

irān: *Günümüzde Türkiye'ye komşu olan İran ülkesi.*

Ol ʿAlī Mūsā Rıżādır şāh **İran** hem ʿArab
Ḫādimim ben anıñ kim ʿadlile ehl-i vefāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 11). [iran,]*

Devlet-i ʿāli ʿabādan şāh **İrān** kişvere
ʿadliyle iḥsān idermiş ol kerem-kān vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 5). [irān,]*

iras: *Doğru, gerçek.*

Naẓmını Derviş Sükūtī eyleme bir ḳīl u ḳāl
Dürr-i maʿnādan niṣār it ʿāleme olsun **īrāṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 10). [īrāṣ,]*

irciʿi: *"İrciî ilâ rabbiki râdıyeten mardıyyeten."Sen O'ndan razı, O da senden razı olarak Rabbine dön!" Fecr-28.*

İşit **irciʿi** nidāsını ḳoyup dünyā Şefāsını
Bulam dersen beḳāsını yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 5). [irciʿi,]*

irciʿi emr-i: *Dön emri (ayetten iktibas: 'Ey huzura kavuşmuş insan! Sen O'ndan hoşnut, O da senden hoşnut olarak Rabbine dön. (Seçkin) kullarım arasına katıl ve cennetime gir!" (Kur'an-ı Kerim: 89/28)).*

İrciʿi emr-i nidāsın şemʿi cāna ireli
Hū diyüp ervāḥ uçdu ʿāḳıbet bütün ḳafesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 11). [irciʿi emr-i,]*

ʿirfān: *Marifet, keşf, hads, ilham, sezgi, manevi ve ruhî tecrübeyle elde edilen bilgi, tecrübî bilgi (Uludağ).*

Ṭālibā gel sırr-ı Ḥaḳḳı bulmaġa **ʿirfān** gözet
Küllī varından geçersün kāmil-i insān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 1). [ʿirfān,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿ**irfān** ile ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 1). [ʿirfān,]*

Zāhidā sen ḥırş ile her insān ile itme baḥs
ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ māhiri ol ʿ**irfān** ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 2). [ʿirfān,]*

Līmaʾallah mektebinden oḳuyalım leyl ü nehār
Bunda cāhil ḳalmayalım bizlere sen ʿ**irfānı** aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 8). [ʿirfānı, -ı]*

Nefsini öñ bilmek imiş Ḥaḳḳı bilmekden murād
Saʿy idegör ṭālibā gel ʿ**irfān** ile inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 2). [ʿirfān,]*

Men ʿarefle maʿrifet dersini oḳu bugün
Rabbine āgāh olup hem cümle ʿ**irfān** sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 10). [ʿirfān,]*

Āsān bulur z̲āt-ı Ḥaḳḳı reh-nümāsı kāmil olan
Ġafletle gezme aç gözüñ evvel gözet ʿ**irfānımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 4).*
[ʿirfānımız, -ı, -mız]

Mülk-i kes̲ret berzaḫından çün ḫalāṣ olmuş bu dem
Vaḥdet yol bulmuş ol ʿ**irfān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 10).*
[ʿirfān,]

Āşināyız z̲āt-ı Ḥaḳḳa ʿ**irfān** olan Saʿdīleriz
Pīr-i erkān-ı Ṭarīḳa meydān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 1).*
[ʿirfān,]

Buldum delīl bir kāmili oldum anıñ ben sāʾili
Terk eyledim hep cāhili ders oḳudur ʿ**irfānımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 8).*
[ʿirfānımız, -ı, -mız]

Dil virmeziz her mürşide şeyḫim yeter bürhānıyla
ʿİlm ü ledün dersi oḳuduḳ ʿ**irfān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 8).*
[ʿirfān,]

Her bir Nebī bunca velī bürhān ile söyler ḳavī
Ṭālib-i Ḥaḳ müşküllerin feṭḥ eyleyen ʿ**irfān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 10).*
[ʿirfān,]

Aḥsen-i taḳvīm dimiş Ḥaḳ çünki insān şānına
Nüsḫa-i kübrādır ādem farḳ eyleyen ʿ**irfān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 4).*
[ʿirfān,]

Küntü kenziñ gör baḫşını iṣ̲bāt ider her vechle
Men ʿarefden ders oḳuyan her ṭālibi ʿ**irfān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 4).*
[ʿirfān,]

Ḥiz̲meti ḳıl şeyḫine sen açıla ʿilm-i Ḫudā
Men ʿaref dersin oḳu gel bunda ʿ**irfāndır** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 4).*
[ʿirfāndır, -dır]

Ṭālibā sen aç gözün ʿ**irfāna** gel ṭut ḳulaġ
Rāh-ı Ḥaḳḳı ögren andan erkāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 1).*
[ʿirfāna, -a]

Eyleme sen ḳı̲l ü ḳāl mürşide ir bīʾat al
Olmaḳ istersen viṣāl-i ʿ**irfānı** Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 8).*
[ʿirfānı,]

Ledün ʿilminde māhirdir ki ol Ḫıżrʾın̄ maḳāmıdır
ʿAref dersini kāmilden alıp gördüm nice ʿ**irfān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 6).*
[ʿirfān,]

Ders-i ʿaref oḳumayan fehm idemez nefsini
Ḳanda Ḥaḳḳı görmüş olur varmadan ʿ**irfāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 8).*
[ʿirfāna, -a]

Kelāmımda eger noḳṣān ḫatā ile yāḫūd ʿışyān
İdüp taḥsīn feṣāḥatle bulunur bunda ʿ**irfānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 8).*
[ʿirfānı,]

Sükūtī abdālım zāhid bu esrār-ı ḥaḳāyıḳa
Cihān ḥāli degil muṭlaḳ bulunur bunda ʿ**irfānī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 12).*
[ʿirfānī, -i]

Sivāya iltifāt itmez bulanlar bunda ʿ**irfānı**
Oḳurlar naḥnü aḳrebden görenler vech-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 1). [ʿirfānı,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿ**irfān** ile ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 1). [ʿirfān,]*

Ḥıżrıyla itdi ser-a-ser ʿālemi geşt ü güẔār
Dersini aḫẕ itdi andan ʿilm-i ʿ**irfāndır** ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 10). [ʿirfāndır, -dır]*

Mevlām seniñ cemāline ʿāṣıḳların ḥayrān imiş
İrgör bizi kemāline lāyıḳ olan ʿ**irfān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 2). [ʿirfān,]*

Üçüncüsü maʿrifet itmediñiz aṣlā ṭaleb
Ḥaḳiḳatde çıḳmaz yolun hiç yoḳ sizin ʿ**irfānıñız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 12). [ʿirfānıñız, -ı, -n, -ı, -ız]*

ʿİlm-i Ḥaḳla salikānıñ ḳalbini eyler kemāl
Ḳoymaz aṣlā cehl içinde böyle bir ʿ**irfān** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 8). [ʿirfān,]*

Fehm ider sırrını kim ki ʿ**irfāndır**
Ḳurʾāndan aḫẕ itmiş maʿnāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 23). [ʿirfāndır, -dır]*

Bulunmaz anlarda aġyār itmişler
Ḥaḳāyıḳ rāhında biʾlcümle ʿ**irfān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 54). [ʿirfān,]*

Küntü kenze kim ki irer maẕhar-ı ʿ**irfān** imiş
Ḥaḳḳı her yerde görür ol bī-cihet seyrān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 1). [ʿirfān,]*

Sırrını her bir eriñ bilmege ʿ**irfān** gerek
Nuṭḳunu fehm itmek içün kāmil insān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 1). [ʿirfān,]*

Sırrını her bir eriñ bilmege ʿ**irfān** gerek
Nuṭḳunu fehm itmek içün kāmil insān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 1). [ʿirfān,]*

irşād: *Doğru yolu gösterme || Mânen aydınlatma, hak yolunu gösterme, gafletten uyandırma.*

Sālikān rāh-ı Ḥaḳ **irşādına** meʾmūr olup
Ṭālibān yek naẕarda celb iderdi bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 7). [irşādına, -ın, -a]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil ṣāḥib-i **irşād** ider
Ẓāhiri vīrān görünür bāṭını ābād ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 13). [irşād,]*

Böyle bir ẕāt- ḳadīmiñ ḫānḳāh-ı devletine
Ḳavm-i münkirleri **irşād** itdi bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 10). [irşād,]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil Ṣāḥib-i **irşād** ider
Ẓāhiri vīrān görünür bāṭını ābād ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 13). [irşād,]*

irsāl: *Göndermek, yollamak.*

Cenāb-ı Ḥaḳ ḥabībine behiştden eylemiş **irsāl**
Bize andan emānetdir Ṣadāḳat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 5). [irsāl,]*

İncil seniñ Tevrāt seniñ Mūsā ile ʿİsāya hem
Cibrīl ile **irsāl** idip Davūdʾa hem virdin Ẕebūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 8). [irsāl,]*

irşât: *Doğru yolu gösterme.*

Ẕikr-i hūdan bir tecelli ḳalbime irgördüler
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle olmuş durur **irşadım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 8). [irşadım, -ım]*

irtikāb: *Ar. Beklemek, gözetmek, terakkub.*

Ḳanġı millet bunu ancaḳ **irtikāb** eyler bugün
Nūr-ı pāk-i Muṣṭafānıñ ḳaṣd idip arslānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 11). [irtikāb,]*

irtisās: *Şayi olma, yayılma, gizliliğini kaybetme, meşhur olma.*

Görse Mecnūn seni ol dem Leylādan fāriġ olur
Perde çekmişdin yüzine şimdi oldun **irtisās** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 6). [irtisās,]*

is: *1. Amel, eylem, durum, vaziyet, hal. 2. Meşguliyet.*

Bir ʿinād üzre gider hep münkiriñ her bir **işi**
Ḥaḳ nedir bilmezler aṣlā ẕevḳ-i dildār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 11). [işi, -i]*

Tedbīr ile ṣanma olur her bir **işim** fermān imiş
Bezm-i ezel- taḳdīr olan emr-i Ḫudā pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 1). [işim, -im]*

Ṣavm-ı ṣalātle gör zāhidi her bir **işi** bitmiş Ṣanır
Cennet ġarażı cehd itdiġi bulmadı ol Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 3). [işi, -i]*

Ḥaḳḳı inkār eylemekdir münkirin dāʾim **işi**
Ehl-i Ḥaḳḳa itmez iḳrār bıraḳmadı anı cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 9). [işi, -i]*

Ġām degil böyle Ḫudā bil ḫalḳ idip bu ʿālemi
Hiç suʾāl olmaz **işinden** ol ġanī sübḥāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 8). [işinden, -in, -den]*

Şeyḫ-i kāmil dāmenı ṭut saña Ḥaḳḳı göstere
Nesne gelmez cāhilāndan her **işi** noḳṣān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 26). [işi, -i]*

Ṣaḳın aldanma sen yā hū durulmaz bir cihāndır bu
Ne umarsın gel ey ṭālib **işi** gücü yalandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 2). [işi, -i]*

Ḥālime raḥm it göñül neyler saña bu rūy-ı siyāh
Ḥaḳḳa maḳbūl yoḳ bir **işim** geçdi ʿömrüm oldu günah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 2). [işim, -im]*

Bāʿiṣ itdi Ḫudā tāc-ı nübüvvet ḥilʾat-ı zībā ile
Ḳullarını daʿvet idip ṭoġru yola Ḥaḳdır **işi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 6). [işi, -i]*

Yaşım yetmiş **işim** bitmiş zevāle irdi bu ḥālim
Tamām oldu benim ʿömrüm Ḥaḳḳa döndü hemān rāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 1). [işim, -im]*

Bulmadıḳ hiç istirāḥat sāyesinde biz anıñ
Bir vefāsı yoḳdur aṣlā her **işi** cümle yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 10). [işi, -i]*

Kelb-i ḫınzīr ṣıfātda ḳarār itmişler
Sükūtī her **işin** bıraḳma ferdāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 66). [işin, -iñ]*

ʿīsā: *Hz. İsa peygamber.*

İncil seniñ Tevrāt seniñ Mūsā ile ʿ**İsāya** hem
Cibrīl ile irsāl idip Davūdʾa hem virdin Ẕebūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 7). [ʿisāya, -y, -a]*

Ḥażret-i ʿ**İsāya** ol dem emr olup ʿarşa çıḳa
Āsumāna pervāz itdi bekleriz ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 19). [ʿisāya, -y, -a]*

isbāt: *Ar. ispat, kanıt.*

Küntü kenziñ gör baḥşını **iṣbāt** ider her vechle
Men ʿarefden ders oḳuyan her ṭālibi ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 3). [iṣbāt,]*

Naẓmıyla Derviş Sükūtī Ḥaḳḳı **iṣbāt** eyledi
Āl-i Aḥmed Murtażāya ḳaydı ol cān u seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 13). [iṣbāt,]*

Men ʿarefden baḥṣ iderler Ḥaḳḳı **iṣbāt** ḳıldılar
Kenz-i lā-yefnāya maḥrem oldular ehl-i şuʾūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 7). [iṣbāt,]*

işbu: *"Bu, işte bu" anlamlarında işaret sıfatı.*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek içün **işbu** bir ḳaṭʿa zīr ü bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 14). [işbu,]*

Şerʿ-i pākīn itdi īcād ḳıldı ẓāhir ʿāleme
Anıñ ile buldu revnaḳ **işbu** eşyā dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 16). [işbu,]*

Küntü kenziñ maḥzeninden nuṭḳ idip ḳıldı beyān
Cümle aṣḥāb **işbu** sırra oldular hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 20). [işbu,]*

İşbu yollar berzaḫını geçmege āsān eyle
Rehber-i kāmil ara bul Derviş Sükūtī dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 9). [işbu,]*

İşbu yol itmez Sükūtī kimseyi Ḥaḳdan baʿīd
Naḫnü aḳreb s̱ābit olmuş bizlere iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 9). [işbu,]*

Mürşid-i kāmilden iste **işbu** yollar berzaḫıñ
Anlar bir ḳademde geçer ol rāh-ı Ḥaḳ eyler güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 3). [işbu,]*

Baḳmaz olduḳ medḥ-i ẕemme **işbu** ʿālemde bugün
Bir idendik ḳahr-ı luṭfu şer ile hem de ḫayr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 7). [işbu,]*

Verdiler muṭlaḳ ḥarāba **işbu** dehr ser-te-ser
Bir daḫı ābād olunmaz muḥkem oldu tarumar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 11). [işbu,]*

Cehlile ẓulmetde ḳalmış **işbu** ʿālem ek̲seri
Hiç bilür mi ġaflet-i ehl nicedir āʿmālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 7). [işbu,]*

Bir muʿammādır Sükūtī **işbu** ʿālem ḥalḳına
Feṭḥ iderler erbāb-ı kāmil bilemez echelimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 21). [işbu,]*

İşbu dehre ben geleli māl u menāle hiç baḳmadıḳ
Dergāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 3). [işbu,]*

Fātiḥa heft āyet oldu zülf ḳaşın kirpigin
Fehm idenler **işbu** sırrı mecmūʾuʾl- Ḳurʾān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 6). [işbu,]*

İşbu sırra vāḳıf olan ne imiş her dem nizāʿ
Ḳahr-ı Luṭfu bir bilenler ol aṣıl insān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 3). [işbu,]*

Mūtū ḳable en temūtū çünki dedi Ḥaḳ Resūl
Fehm ide gör **işbu** naẓmı nuṭḳ-ı bürhāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 8). [işbu,]*

İşbu dehre gelmeden ol yāre irmekdir ġaraż
Ḳalbini Ṣāfī eyleyüp dīdāre irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 1). [işbu,]*

Cümle varıñ **işbu** yolda eyleye cāndan niṣ̲ār
Merd odur ki her belāya sīnesin ḳılmış hedef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 5). [işbu,]*

Sensin ol şāh bu ʿālem-i kāʾinātıñ Ẕübdesi
Ḥaḳ yaratmış seni evvel **işbu** mülke bī-zevāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 4). [işbu,]*

Her kelāmım dürr-i maʿnā cevheri yektā bugün
Fehm ide gör **işbu** baḥrı sen ḥaḳiḳat Caʿferi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 4). [işbu,]*

Geldi çün şehr-i muḥarrem ʿāşıḳa mātem bugün
Çeşm-i ḫūnuñ **işbu** māhda dökmege elzem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 2). [işbu,]*

Kemāl-i ḳadriniñ iẕhār idelden **işbu** ʿāleme
Naẕar itdim cemāline anıñ ḫayrānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 7). [işbu,]*

Derviş Sükūtī **işbu** sırra vāḳıf oldu
İrdi nice bundan evvel kāmil üstāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 9). [işbu,]*

Cin perī olmaz musallat dest-i pāyı bend olur
Cisme ilḳā itdi Allah **işbu** māhda ekṣeri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 8). [işbu,]*

Mīr iken **işbu** fenāyı terk idip biʾ cümleten
Salīk-i Ḥaḳ bāḳī oldu küllīsin virdi fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 3). [işbu,]*

İşbu yol itmez Sükūtī kimseyi Ḥaḳdan baʿīd
Naḫnü aḳreb ṣābit olmuş bizlere iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 9). [işbu,]*

Ḫātem-i nebīdir cümle Resūlʾden gelmiş maḳdem **işbu** cihāna
Resmen muʾaḫḫir gelmiş ise de ẕāt-ı ḳadīmden ḳılmış ʿalāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 7). [işbu,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ʿilm-i ẓāhir bāṭınıñ
Vaṣfıñ itdi kim ki anlar **işbu** naẕmım ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 12). [işbu,]*

Cāmiʿ ḳurbunda maḳām-ı mektebe hem muttaṣıl
Şüphemiz yoḳ Ḥaḳ velīdir **işbu** ʿālem serveri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 8). [işbu,]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
İşbu māhda müʾmīne aġlamaḳ oldu reva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 6). [işbu,]*

Açdı Aḥmed bize ol dem **işbu** erkānı yolu
Cümle aṣḥāb taḥsīn itdi dediler gerçek belī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 1). [işbu,]*

ishak: *Hz. İbrahim'in ikinci oğlu, Hz. Yakup'un babası olan peygamber.*

Ḥażret-i Ḥūd kāh Ṣaliḥ İbrāhīm **İsḥāḳ** ile
İsmāʾilim ḳurbān oldu Ḥaḳ içün evlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 7). [isḥāḳ,]*

Bulardan Hūd hemān Ṣāliḥ velādet itdi İbrāhīm
Hem İsmāʾil ile **İsḥāḳ** bu yolda cān fedā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 8). [isḥāḳ,]*

isim: *Ad.*

İsim anıñ her leyl ü nehār oḳunur
Noḳṭasıyım dedi yanıñ ol cümleye her bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 13). [isim,]*

isim: *Esmâü'l-hüsnâ.*

Günāhkār ḳullarız yā Rab ḫaṭāmız bir nice efzūn
Ġafūr **ismiyle** raḥm etgil ʿināyet ḳıl saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 8). [ismiyle, -i, -y, -le]*

işit: *İşitmek, duymak, haber almak.*

Seḥerde görünür ol Ḥaḳ Sükūtīden **işit** muṭlaḳ
İder tevḥīd şecer evrāḳ uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 17). [işit,]*

Saña derim behey ṭālib **işit** nuṭḳum hevādan geç
Ne kār itdin bu dünyāda ʿucub ile riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 1). [işit,]*

İşit irciʿi nidāsını ḳoyup dünyā Şefāsını
Bulam dersen beḳāsını yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 5). [işit,]*

İşit zāhid bu naẓmımı ḫilāfa iḫtimāl olmaz
Sükūtīniñ ʿaceb nuṭḳu dehānından ʿayān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 9). [işit,]*

Ḥaḳ söylerim **işit** zāhid bu ḳulumuz burhān ile
Ḫilāf degil bu Sükūtī vaṣf itdiġi Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 9). [işit,]*

Sükūtī Ḥaḳ ile her dem idegil bunda pazarın
İşitmeye ṣaḳın aġyār sözüñ ḳıl iḫtifā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 10). [işitmeye, -me, -ye]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil kāẕib bu ʿālemde
Kelāmı kibriyādandır **işit** gel gir bu meydāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 10). [işit,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ **işit** zāhid bu ʿālemde
Necātına olur bāʾīs gözet her dem bu maʿnāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 9). [işit,]*

Ṭavāf-ı ḥacdan evlādır bu ḥayrāt ʿind-i Mevlāda
Sevāb cümleden efḍal **işit** zāhid bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 2). [işit,]*

ism: *Ad, şöhret, nam.*

Tevāriḫlerde insān olan menfaʾatler erbāb-ı ḥaḳāyıḳ **ismi** resmiyle beyān itmişler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 33). [ismi, -i]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ **ismini**
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 5). [ismini, -i, -n, -i]*

İsmiñ seniñ vaḥş ü ṭuyūr insile cān cemʿ-i seçer
ʿArşda melek cümle felek vaṣfıñ ider cennāt ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 5). [ismiñ, -in]*

Çün bugün bāṭın gözüyle baḳmışım aḥvāline
Her biri bir **isme** maẓhar düşmüşüm ḥayrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 10). [isme, -e]*

Ümidim bir cenābından raḥīmsın her dü ʿālemde
Ġafūr **ismine** maẓharsın seniñ şānındadır iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 12). [ismine, -i, -n, -e]*

Necm ile her şems ḳamer vecde gelüp durmaz döner
Hū **ismini** her dem çeker hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 8). [ismini, -i, -n, -i]*

Hū **ismini** itdikçe yād bu göñlümüz olurdu şād
Sükūtīden işid evlād hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 13). [ismini, -i, -n, -i]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ **ismini**
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 5). [ismini, -i, -n, -i]*

ʿArşla kürsī levḥ-i ḳalemle sebʿ u semavāt rūy-ı Zemīni
Heşt-ü cinān u nār-ı ceḥennemiñ **ism** yoḳ iken ḳılmaḳ icabet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 10). [ism,]*

ʿĀriyyetdir bu cismimiz her dil oḳur bu **ismimiz**
Derviş Sükūtī her resmimiz tebdīl olur yalān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 9). [ismimiz, -(i)miz]*

Yevm-i ḥaşre dek anarlar **ism-i** pākın her inās
Muṣṭafādan cümle nās ḳıldıñız hem de mirās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 1). [ism-i, -i]*

ismāʾil: *Hz. İsmail, Hz. İbrahim'in oğlu.*

Ḥażret-i Ḥūd kāh Ṣaliḥ İbrāhīm İsḥāḳ ile
İsmāʾilim ḳurbān oldu Ḥaḳ içün evlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 8). [ismāʾilim, -im]*

Bulardan Hūd hemān Ṣāliḥ velādet itdi İbrāhīm
Hem **İsmāʾil** ile İsḥāḳ bu yolda cān fedā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 8). [ismāʾil,]*

işmām: *Hafif olarak duyurmak, koklatmak. Hissettirmek. * Kibirden dolayı başı dik yürümek. * Tecvidde: Bir harfe zamme veya kesre vermek ve bunu hafifçe hissettirmek. Harfin sesini genizden hissettirmek, biraz duyurmak, harfi çıtlatmak.*

Maʿrifetden dem urur gör baʿżı insānlar her demi
Dürlü ṣanʾatlarda **işmām** itdirir renk-i būyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 2). [işmām, -lar, -da]*

ismār: *İşaret.*

Hem üç yüz altmış ırmaḳlar aḳıtdı şehr-i āʿẓamda
O mülkün bāġ-ı bostānıñ ṣular hem her gün virir **işmār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 20). [işmār,]*

ism-i pākiyle: *Mübarek isim.*

Elif Allāh **ism-i pākiyle** kelāmım ibtidā
Be bize bürhān yeter nuṭḳ-ı ḥabīb-i kibriyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 1). [ism-i pākiyle, -y, -le]*

işrāk: *Işıklandırma, aydınlatma, parlatma.*

Āsumānıñ şems ü māhı şol yüzünden aḫẕ ider
Nūruñ **işrāḳ** itdi bunda görünce şemʾaneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 8). [işrāḳ,]*

Şevḳ-i ḥüsnüñle derūnum nūrı **işrāḳ** eyledi
Āsumānda şems-i māha encüme verdiñ çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 5). [işrāḳ,]*

Seniñ nūr-ı cemāliñden bu ʿālemler olur **işrāḳ**
Seniñ vechiñ diler görmek ḳapında nice biñ ʿuşşāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 1). [işrāḳ,]*

ʿişret: *Eğlence, keyif, içki içme.*

Kesretde vaḥdet bulmuşuz zevḳ ile **ʿişret** ḳılmışız
ʿAşḳla lezzet bulmuşuz her dem-be-dem iḫvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 15). [ʿişret,]*

Ehl-i ḫarabāt ile meyḫānede **ʿişret** ideriz
Ẕevḳ-i ṣefā aḥbābıyla ṣoḥbetimiz vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 3). [ʿişret,]*

iste-: *İstemek, dilemek, arzulamak, talep etmek.*

Zāhidā gel **ister** isen sen de bulasın necāt
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā eyle ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 1). [ister, -r]*

Ẕevḳ-i vuṣlat **ister** isen ʿirfān ile ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 1). [ister, -r]*

Mürşid-i kāmilden **iste** işbu yollar berzaḫıñ
Anlar bir ḳademde geçer ol rāh-ı Ḥaḳ eyler güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 3). [iste,]*

Sivā ḫubı ile her dem cihān zevḳine dūş olmuş
Ṭaʿāmıñ tāẔe ter cinsin ḳamu ḥelvā ile **ister** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 6). [ister, -r]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem silsile **ister** o kim
Kendi cāhil farḳ yoḳdur nitekim ḫayvān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 21). [ister, -r]*

Ḥaḳ yolunu **ister** isen Ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevḥīde
Saʿy idegil gice gündüz zikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 1). [ister, -r]*

Sen seni bil ṭālibā gel **ister** isen seni
Zümre-i ʿirfāna gel gir bulmaḳ dilersen sen anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 1). [ister, -r]*

Ḳıl ʿibādet eyle ṣāyım ey Sükūtī her müdām
İster isen rūz-ı maḥşer Ṣunalar cām kevşeri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 14). [ister, -r]*

Ṭālibā gel **ister** isen bunda şeyḫ-i kāmilīñ
Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿAbādandır ol gürūha daḫilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 1). [ister, -r]*

Zāhidā gel **ister** isen sen de bulasın necāt
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā eyle Ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 1). [ister, -r]*

Derviş Sükūtī **ister** isen rūz-ı leyāl ḥażret-i şāhı
ʿAşḳile gel sen daḫı başını eyle niṣār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 15). [ister, -r]*

Yoḳ vücūdu māsivānıñ ṭālibā virme göñül
Terk idip gel **ister** isen açıla gözden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 6). [ister, -r]*

Pendini ṭut bu Sükūtī kem-terin sen bī-riyā
Nefsini bil Ḥaḳḳı añla **ister** isen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 18). [ister, -r]*

Gel imām ʿAlī Rıżānıñ rāhını ṭut cān ile
İster isen dāʾimā sen bulasın dīdār leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 4). [ister, -r]*

Keṣret-i dünyādan olmak **ister** isen ḫalāṣ
Ḫānḳāh-ı enbiyāya gel bugün ʾām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 1). [ister, -r]*

iste: *İstemek, dilemek, arzulamak, talep etmek.*

bütün bütüne aradan refʿ ü ipṭāl etmek **istiyorlar** buna ṣabr itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmaġıyla mesmūʾları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 17). [istiyorlar, -yor, -lar]*

Derd-mend Derviş Sükūtī dest-i dāmen ṭut ḳavī
İrgörür anlar vişāle bulmaḳ **istersen** beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 30). [istersen, -r, -se, -ñ]*

Fe ferāġat eyle ey dil māsivādan çek elin
Ḳaf ḳarīb ol sen Naḳīye bulmaḳ **istersen** beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 22). [istersen, -r, -se, -ñ]*

Ḳayd-ı ʿunṢur ẓulmetinden bulmaḳ **istersen** ḫalāṣ
Bir ṭabīb ḥāẕıḳ ara bul derdine dermān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 9). [istersen, -r, -se, -ñ]*

Bir bedestendir ḳurulmuş cümle ʿālem ḫalḳına
İster isen Ṣarrāf ol sen eylegil tüccār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 8). [ister, -r]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı dolmuş bülbül ekṣer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 3). [isterim, -rim]*

Ẕikr eyle sen Ḫudāyı cehd ide gör her ṣabāḥ
Bulmaḳ **istersen** beḳāyı cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 2). [istersen, -r, -se, -ñ]*

Ġaflet üzre olma ṭālib ara gözün her dem sabāḥ
Ṣabaḥ ḫānḳāh-ı Ẕikre gel gir bulmaḳ **istersen** felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 2). [istersen, -r, -se, -ñ]*

Sil göñülden māsivāyı ey Sükūtī sen bugün
Ḫaḳḳa vuṣlat **ister** isen terk-i dünyā ḳıl murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 10). [ister, -r]*

Neyleriz biz bu dünyāyı Ṣatdıḳ elden hem ʿuḳbāyı
İsteriz biz ol Mevlāyı ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 8). [isteriz, -r, -iz]*

Ṭālibā dünyāyı terk it bulmaḳ **istersen** ḫalāṣ
Nefsine hiç virme fırṣat sür ḳademiñ durma baṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 1). [istersen, -r, -se, -n]*

Küntü kenziñ sırr-ı muṭlaḳ sendedir **iste** anı
Reh-nümālar dāmına düş çünki ol kanda garaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 7). [iste,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat **ister** isen Derviş Sükūtī sen bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa ḳıl naẓar sen bunda seyrāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 9). [ister, -r]*

Çıḳar aġzından ateşler cihānı yaḳmaḳ hep **ister**
Ẕebāni şekline girmiş bu ḫalḳa cebr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 5). [ister, -r]*

Mürşidiñ dāmeni muḥkem ṭut Sükūtī sen bugün
İrmek **istersen** yüce bir iḥsāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 10). [istersen, -r, -se, -n]*

Ḫāk-i pāyi evliyāya gice gündüz sür yüzüñ
Ey Sükūtī bulmaḳ **istersen** bugün şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 10). [istersen, -r, -se, -n]*

ʿAşḳ oduna yana gel Derviş Sükūtī sen bugün
Nār-ı İbrāhīme olmak **istersen** müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 10). [istersen, -r, -se, -n]*

Māsivāyı gönlümüzden çünki ḳıldık tārumār
İstemez oldu derūnum bir daḫı cihān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 8). [istemez, -mez]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden **isterim** iḥsān gerek
Biz ṭabīb-i ḥāzıḳ elinden dilerim dermān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 1). [isterim, -rim]*

Eyleme sen ḳḮl ü ḳāl mürşide ir bīʾat al
Olmaḳ **istersen** viṣāl-i ʿirfānı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 8). [istersen, -r, -se, -n]*

Bāb-ı Luṭfundan ʿināyet senden **ister** yā Resūl
Ḫādimin olmuş ḳapında rūz u şeb CibrḮl emḮn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 3). [ister, -r]*

Mürşidinden ġayr aṣlā feyżyāb olmaz kişi
Ḥācetiñ ʿarż it aña sen **istegil** iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 30). [istegil, -gil]*

Cemāliñ nūrunu göster meded ḳıl yā Resūlullah
Ḳamu ʿālem seni **ister** meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 2). [ister, -r]*

Edebsiz ehl-i şehvetden geç **istersen** necāta ir
Erenler dāmeni ṭutgıl ḳurı sevdāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 7). [istersen, -r, -se, -n]*

Sükūtī kem-terin ṭut güzel pendin
İstersen iresin bunda murada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 26). [istersen, -r, -se, -n]*

Derviş Sükūtī her bār söyler bu naẕmı āşikār
Görmek **istersen** dīdār gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 14). [istersen, -r, -se, -n]*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş olmuş Ẕār ider rūz u leyāl
Himmet **ister** her ṭabibden derdine dermān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 8). [ister, -r]*

Ẕevḳ-i vuṣlat **ister** isen ʿirfān ile ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 1). [ister, -r]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḥı dolmuş bülbül ekṣer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 3). [isterim, -r, -im]*

Ricāmı kesmezim aṣlā Cenāb-ı Ḥaḳ Resūlünden
Bu ʿāṢī ümmetiñ Ṣalsın cenāna **isterim** dāʾim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 12). [isterim, -rim]*

Ehl-i dil ol rāh-ı Ḫudāya it inḳıyāḍ
İr erenler zümresine **iste** anlardan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 10, Mısra 2). [iste,]*

Gezme beyhūde cihānı ṭālibā
Senden **iste** aradığıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 2). [iste,]*

Feṭḥ-i bāb ider bu yolda reh-nümā
Senden **iste** aradığıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 4). [iste,]*

Ḳalbiñ içre gör bugün itmiş ḳarār
Senden **iste** aradığıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 8). [iste,]*

Ḳanda baksan Ḥaḳḳı dāʾim göresin
Senden **iste** aradığıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 12). [iste,]*

Dinleme hiç bundan artıḳ yoḳ kelām
Senden **iste** aradığıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 16). [iste,]*

Bunu söyler her şecer cümle varaḳ
Senden **iste** aradığıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 20). [iste,]*

İstersen iresin bunda murāda
Terk idip sivāyı beḳāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 3). [istersen, -r, -se, -n]*

Ḫāk-i pāyinden gedāyım şāh Naḳīniñ her zamān
Dāmeni ṭutduk anıñ biz her murādın **isteriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 4). [isteriz, -r, -iz]*

Gel Taḳīniñ dāmeni ṭut **ister** isen zāhidā
Sende ol āgāh bu sırra cümle iḫvān itdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 3). [ister, -r]*

ister: *İstemek, dilemek, arzulamak, talep etmek.*

Bulmaḳ **istersen** eger iḥsān-ı Rab
Ḥaḳḳı Ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 7). [istersen, -se, -ñ]*

ister isen: *İstersen.*

Şın şarāb-ı kevs̱eri Kāẕım yedinden iç bugün
Ṣad Ṣafā eyler derūnuñ **ister isen** zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 14). [ister isen,]*

isti'āne: *Ar. Yardım.*

İsti'āne ḳabri iden müşkül ḥālde ey Ẕevvār
Ehl-i derde bir devādır kim bugün yüzler sürer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 25). [isti'āne,]*

iştiġāl: *(Bir işle) uğraşma, meşgul olma.*

Meslek-i Ḥaḳ ḳadri idi şāh Geylān bendesi
Ẕikr-i cehri **iştiġāli** rūz u şeb eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 8). [iştiġāli, -i]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa kes̱ret üzre çün iderler **iştiġāl**
'Aşḳ-ı Mevlā ile dā'im bunlar olmuş ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 11). [iştiġāl,]*

istiġfār: *Allah'tan günahlarının bağışlanmasını isteme, tövbe etme || Estağfirullah lafzını zikretmek.*

Medīne yolların ṭutmuş giderler nice biñ ḥacı
İderler tevbe-i **istiġfār** ḳamu erler nice bacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 2). [istiġfār,]*

istiḥrāc: *Bir şeyin içinden başka bir şey çıkarma.*

Bu derūnum māsivādan pāk idip ḳoyma es̱er
Ḥubb-ı dünyāyı göñülden ṭarḥ idip ḳıl **istiḥrāc** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 4). [istiḥrāc,]*

istirāḥat: *Ar. Rahat bulmak, rahatlanmak.*

Kimseler hiç sāyenizde **istirāḥat** itmedi
Bir vefāya biñ cefālar eyledin ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 5). [istirāḥat,]*

Bulmadıḳ hiç **istirāḥat** sāyesinde biz anıñ
Bir vefāsı yoḳdur aṣlā her işi cümle yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 9). [istirāḥat,]*

Çekdigim derd-i belā aġyār cihān oldu bā'is̱
Bulmadım hiç **istiraḥat** dehr-i fenā ümmü'l- ḫabā'is̱ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 6, Mısra 2). [istiraḥat,]*

Bulmadı hiç **istirāḥat** senden aṣlā ey felek
Bir vefāya biñ cefālar çekdirirsün çoḳ emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 24, Mısra 1). [istirāḥat,]*

iştiyāḳ: *Şiddetli arzu, özlem.*

'Avrata eyler firāvān **iştiyāḳıñ** rūz u şeb
Şehvetiñ efzūn idermiş mis̱l-i ḥar sükker ṭa'ām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 5). [iştiyāḳıñ, -ı, -n]*

Sükūtī abdālım geldim viṣāliñ **iştiyāḳından**
Seniñ yoluna cān başım ḳoyarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 13). [iştiyāḳından, -ın, -dan]*

ʿ**işyān:** *(Ar.) Başkaldırma, ayaklanma, Allah'a karşı gelme.*

Nā-sezādır ġıybet itmek her ḥuṣūṣda ādeme
Bundan artıḳ ʿ**işyān** olmaz her cezā ʿuḳbādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 6). [ʿişyān,]*

Sen gibi şāha iden ḳaṣd elleri muṭlaḳ ḳurur
Ber murād olmaz Ḫavāric fiʾil-i ʿ**işyān** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 16). [ʿişyān,]*

Pür- günāhım ḳıl şefāʿat bu Sükūtī kem-tere
Cürm-i ʿ**işyānıñ** ʿafv ḳıl ey Şefīʾül-müẕnibīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 12). [ʿişyānıñ, -ı, -n]*

Bunca ʿ**işyān** ile geldim bāb-ı luṭfuna bu gün
Eyleme red bu Sükūtī bir ġarīb kem-ter kemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 13). [ʿişyān,]*

Necātım yoḳ bilürüm ben ḥużūr-ı ḥaşre vardıḳda
Yedi deryā yūmaz ḳalbim cihānda itmişem ʿ**işyān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 10). [ʿişyān,]*

İlāhī cürm ü ʿ**işyāna** ġarīḳim baḥr-ı bī-pāyān
Yüzüm ḳarasıyla gelsem ḥicābım çoḳ saña ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 1). [ʿişyāna, -a]*

Kelāmımda eger noḳṣān ḫatā ile yāḫūd ʿ**işyān**
İdüp taḥsīn feṣāḥatle bulunur bunda ʿirfānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 7). [ʿişyān,]*

Cürm ile gelmiş ḳapuna Derviş Sükūtī kem-terin
Şānına ʿafv eylemekdir ḳulların ʿ**işyānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 10). [ʿişyānesi, -esi]*

Bir ʿaceb ʿ**işyāna** ġarḳım baḥr-ı girdāba düşüp
Cürmüne ben iʾtirāfım yek pāre ḥürmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 7). [ʿişyāna, -a]*

Keşret ʿ**işyānına** iḳrār eyleyen āşıḳların
ʿAfv ider mi cürmni ġaffara ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 5). [ʿişyānına, -ı, -n, -a]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisānıñ ʿaşḳına ey zāt-ı pāk
Ẕenb-i ʿ**işyānıma** baḳma ey Şehinşāh-ı cihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 4). [ʿişyānıma, -ım, -a]*

it-: *"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i nāẔenīnden baʿżı fuḳarā anıñ Ẓabṭ u rabṭına
ictisār iderler ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile ḳaṭʾ **itmege** Saʿy iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 6). [itmege, -meg, -e]*

bütün bütüne aradan refʿ ü ipṭāl etmek istiyorlar buna ṣabr **itmege** mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmaġıyla mesmūʾları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 17). [itmege, -meg, -e]*

İt taḳarrub buñlara sen vāḳıf ol esrārına
Men ʿarefden cehd ide gör dersini sen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 3). [it,]*

Zehr-i ʿaşḳı nūş **idelden** ḳalbi ḳıldı ḥarāb
Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī dir nūr-ı cism-i enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 3). [idelden, -elden]*

Ol Ḥabībiñ ḥürmetine bizi yoḳdan var **idip**
Anıñçün yaradıldı ʿarş-ı kürs arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 7). [idip, -ip]*

Āh u feryād **itme** zāhid rehber-i kāmil gözet
İrelim vaṣfına anıñ şāfī-i yevmüʾl-cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 11). [itme, -me]*

Raḥm **itmedi** hiç ḥālime feryād ile itdim fiġān
Eṭrāfımı muḥkem ṭutup ẓulm eyledi keşret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 9). [itmedi, --me, --di]*

Dil mülküne virdi Ẕiyān bī-mārıyla yatdım ḳatı
Buldum ʿacāyib bir ṭabīb hiç **itmedi** nuṢret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 12). [itmedi, --me, --di]*

Bir şehre irdim nāgehan **itmediler** raġbet baña
ʿĀlemleri muṭlaḳ şaḳī hiç ḳılmadı ülfet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 1). [itmediler, -me, -di, -ler]*

Ḳahr **itmege** bir nice dem dürlü cefā çün itdiler
Dil şehrini ḥarāb içün çoḳ virdiler zaḥmet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 7). [itmege, -meg, -e]*

Gel Ṭarīḳ-i enbiyāya zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul ḥiẕmetiñ **it** rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 2). [it,]*

İşbu yol **itmez** Sükūtī kimseyi Ḥaḳdan baʿīd
Naḥnü aḳreb s̱ābit olmuş bizlere iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 9). [itmez, -mez]*

Ṭut elin beyhūde gezme bu fenā mülkünde sen
Telḳīn **itsün** ẕikr-i cehr ḥużūrunda ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 4). [itsün, -sün]*

ʿAşḳile baʿż ḥaḳāyıḳ hem enel-Ḥaḳ çaġırır
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac cismiñ **itdiler** kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 10). [itdiler, -di, -ler]*

Ḳalbimizi ẕāt-ı Mevlā nūruyla taḳdīs **idip**
Şuʿlesiyle pür żiyādır meşel ḳamer āfitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 9). [idip, -ip]*

Manẕar-ı Ḥaḳ ḳalb içine pāk ide gör sen anı
Taḥtgāhıñ anda ḳurmuş **itme** Ṣaḳın sen ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 8). [itme, -me]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticāmız ḥażrete
Raḥm **idip** ḳılsın hidāyet çekmeyelim biz ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 10). [idip, -ip]*

Bezm-i ʿāşī yüzüm ḳara bu aḥvālim saña yā Rab
Ne mümkīn **ideyim** iḫfā ʿayāndır hep saña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 10). [ideyim, -e, -(y)im]*

Zāhidā īmān dilerseñ Muṣṭafāya bīʾat **it**
Çünki ʿahdıñ var ezelden Murtażāya bīʿat **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 1). [it,]*

Zāhidā īmān dilerseñ Muṣṭafāya bīʾat **it**
Çünki ʿahdıñ var ezelden Murtażāya bīʿat **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 2). [it,]*

Sāḳī-i kevs̲er Ḥasandır pādişāh-ı dü cihān
Hem Ḥüseynī şāh şehīd-i Kerbelāya bīʿat **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 4). [it,]*

Māʾil olma bu fenāya kimse ḳılmaz vefā
Ẕübde-i maʾṢūm pāk Ẕeyneʾl ʿAbāya bīʿat **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 6). [it,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu ehl-i ʿaşḳa ḳıblegāh
Nesl-i pāk-i enbiyādır evliyāya bīʿat **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 8). [it,]*

Caʿferüʾs-Ṣādıḳ imāmıñ ḳolunu ṭut vāʿiẓā
Vāris̲-i āl-i Resūldür ehl-i vefāya bīʿat **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 10). [it,]*

Mūsā-yı Kāẓım Rıżādır ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Hem yediler ḳırḳlar içre Ṣāḥib-livāya bīʿat **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 12). [it,]*

S̲ābit ol iḳrārına zāhid dilerseñ Ḥaḳḳı sen
ʿAhd-i mis̲āḳıñ gözet gel şāh Rıżāya bīʿat **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 14). [it,]*

Ol Muḥammedʾdir Taḳī hem pişvā-yı rāh-ı din
Mürşid-i kāmil dilersen reh-nümāya bīʿat **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 16). [it,]*

Hem ʿAlī muṭlaḳ Naḳīniñ cedd-i pāk-i Muṣṭafā
Anlara ḳıl iḳtidāyı ḳible-nümāya bīʿat **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 18). [it,]*

Āsitān-ı ʿAskerīye yüz süreñ bulur devā
Mehdi-i Ṣāḥib-Zamān dārüʾş-şifāya bīʿat **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 20). [it,]*

ʿAşḳile Derviş Sükūtī ḫāk-i pāy-i Ḥaydarıñ
Ḳapusında ḳul olup āl-i ʿabāya bīʿat **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 22). [it,]*

Bir ere sen var bugün müşkülünü ʿarż ḳıl
Ḥiẕmetinde bezl-i cān **it** yol ile erkān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 6). [it,]*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur iḳtidā **it** rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline vir sen zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 3). [it,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān ile ṣoḥbet **it**
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile ṣoḥbet **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 1). [it,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān ile ṣoḥbet **it**
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile ṣoḥbet **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 2). [it,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her zamān
ʿĀṣıḳ isen gel bugün merdān ile ṣoḥbet **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 4). [it,]*

Cevherini ḳılma ṣarf ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ-ı idrāki olan iẕʿān ile ṣoḥbet **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 6). [it,]*

Rehber gerekdir her yola berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān ile ṣoḥbet **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 8). [it,]*

Derviş Sükūtī ṭut temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru otur postuna mihmān ile ṣoḥbet **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 10). [it,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese **itme** taḳarrub her zamān
ʿĀşıḳ isen gel bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 3). [itme, -me]*

Baḳmazım ben mülk ü māl Ḥaḳḳa **ideyim** viṣāl
Leyl ü nehār nice sāl çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 3). [ideyim, -e, -(y)im]*

Derviş Sükūtī hemān kimse **itmez** gümān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 13). [itmez, -mez]*

Ḥiẕmet **it** bir kemāle cān başını niṯār **it**
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā gel eẕkār **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 1). [it,]*

Ḥiẕmet **it** bir kemāle cān başını niṯār **it**
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā gel eẕkār **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 2). [it,]*

Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş ḥaḳīḳat erleri
ʿAşḳile mey ḳadīmi sür seḥer leyl ü nehār **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 4). [it,]*

Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç nihān
Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel iẕhār **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 6). [it,]*

Menzil alur ol bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine
ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini berdār **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 8). [it,]*

ʿAşḳa uy sen sālikā gel Ḥaḳḳa ider ol vüṣūl
Ẕikr-i Ḥaḳḳı **it** seḥerde bulasın dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 4). [it,]*

Yaḳ bu göñül şehrini ʿaşḳ ile ḥarāb **it**
Maḥv olunca yan yaḳıl ḥasta dile kebāb **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 1). [it,]*

Yaḳ bu göñül şehrini ʿaşḳ ile ḥarāb **it**
Maḥv olunca yan yaḳıl ḥasta dile kebāb **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 2). [it,]*

Seyl gibi göz yaşını deryālara durma Ṣal
Baḥre irüp mevci anıñ anda endāz ile ḥabāb **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 4). [it,]*

Terk-i sivā eyleye gel Saʿyla ey ṭālib
Ḥaḳḳa yüẔüñ süre süre rūz u leyāl türāb **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 6). [it,]*

Ḫāne-i şāha gerek pāk ide gör dil mülkünü
Taḥta geçüp bir gün ola ḥiẕmeti ʿālīcenāb **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 8). [it,]*

Derviş Sükūtī eyle naẕar ḳalbine miskinleriñ
Ḥaḳ ile maʿmūr olup lāyıḳıyla ictināb **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 10). [it,]*

Riyā ile şaḳın **itme** ʿibādet bunda her dāʾim
Muṣaffā ile dil mülkin seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 7). [itme, -me]*

Ḥasedle kin kibir meẕmūm duḫūl **itme** bu ḳalbine
Derūnu pāk ider muṭlaḳ seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 9). [itme, -me]*

Sözüm ṭutġıl behey zāhid seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it**
Evlā gör Ḥaḳḳa sen ʿābid seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 1). [it,]*

Sözüm ṭutġıl behey zāhid seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it**
Evlā gör Ḥaḳḳa sen ʿābid seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 2). [it,]*

Gice gündüz degil yā hū Ṣaḳın aldatmasun cadū
Seni yaḳmaz od-ı ṭamu seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 4). [it,]*

Eger müʾmīn isen ṭālib Ḥaḳḳa her dem olup raġbet
Olamaz nefs saña ġalib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 6). [it,]*

Gel imdi ulu dergāha iresin ḥażret-i şāha
Virirler mesned-i pāye seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 8). [it,]*

Saḳī iken saʾīd olur ʿaẕāblardan ba'id olur
Ḥabībine mürīd olur seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 10). [it,]*

İder çün ḳalbini iḥyā Ḥaḳḳıñ ẕikrin iden ʿālā
Bulursun cennetüʾl mevā seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 12). [it,]*

Sükūtī bir ġarīb ednā gerek dünyā gerek ʿuḳbā
İrişür nuṣret-i Mevlā seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 14). [it,]*

Tesellī ḳıl baña şāhım bu göñlümü **idip** bir şād
Seniñ ʿaşḳıñ durur dāʾim dilā dīvānıma bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 7). [idip, -ip]*

Zāhidā sen ḥırṣ ile her insān ile **itme** baḥṣ
ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ māhiri ol ʿirfān ile **itme** baḥṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 1). [itme, -me]*

Zāhidā sen ḥırṣ ile her insān ile **itme** baḥṣ
ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ māhiri ol ʿirfān ile **itme** baḥṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 2). [itme, -me]*

Anlarıñ ʿilm-i nihāyet ʿarş-ı aʿlādan yüce
Her cihetden ḳalb dolmuş Ḳurʾān ile **itme** baḥṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 4). [itme, -me]*

Cism-i envār hemān ṭutmuş bu ʿālem mülkünü
Her ṭarafı ḳaplamış nūr-ı cihān ile **itme** baḥṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 6). [itme, -me]*

Bā-yı bismillahda noḳṭa sırrına maḥrem olup
Bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ mihmānıyla **itme** baḥṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 8). [itme, -me]*

Bil maʿārif ṣoḥbeti Derviş Sükūtī pendini
Maʿnāsın fehm eyleye iẕʾān ile **itme** baḥṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 10). [itme, -me]*

Şerʿ-i pāk-i Aḥmedīden ṭālibā sen **it** beḥāṣ
Emr-i Ḥaḳlandır īcādı bize andandır mirāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 1). [it,]*

Ehl-i derd **itmez** şikāyet ḥālini hiç kimseye
Luṭf ider bir gün aña hem āsānıyla Rabbüʾl-Ġıyāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 5). [itmez, -mez]*

Sivāya iltifāt **itmez** bu yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Bilürler hiç Ṣefāsı yoḳ bu dehr-i bī-vefā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 7). [itmez, -mez]*

Bu bendeki ʿucub riyā göñül şehrin ḥarāb **itdi**
Kibirle kin derūnuma ḥased murdār olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 1). [itdi, -di]*

İtme yā Rab cāhilāne bizi bunda iḥtiyāc
Ehl-i diller zümresiyle ḳıl bizi sen imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 1). [itme, -me]*

İtme ülfet bu cihāna laʾb ile gel hevādan geç
Ṭālibā yoḳdur vefāsı ẕevḳ ile hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 1). [itme, -me]*

Naḳşına aldanma dehriñ bī-vefādır ḳaḥbe zen
Kimseye **itmez** mürüvvet raḥm yoḳ ehl-i cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 4). [itmez, -mez]*

Ẕikr **it** bize men ʿarefden Ḥaḳḳı güzel fehm idelim
Küntü kenziñ esrārını ketm itmeyüp ol kānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 5). [it,]*

Ẕikr it bize men ʿarefden Ḥaḳḳı güzel fehm idelim
Küntü kenziñ esrārını ketm **itmeyüp** ol kānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 6). [itmeyüp, -me, -y, -üp]*

Ḫānḳāh-ı evliyāya ṭut yüẔüñ gel zāhidā
Ḥiẓmetinde beẕl-i cān **it** semʿ-i cānın muhkem aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 8). [it,]*

Ol bu yoluñ ʿāmili dinleme gel cāhili
Reh-nümā **it** bir kāmili cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 6). [it,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret **itmege** geldim bugün
Eyle red bu Sükūtī ḳalbini ḳıl inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 11). [itmege, -meg, -e]*

Rehber-i kāmil izinden sen cüdā olma bugün
İttiṢāl **it** saña Ḥaḳḳıñ yollarıñ itsün güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 6). [it,]*

Rehber-i kāmil izinden sen cüdā olma bugün
İttiṢāl it saña Ḥaḳḳıñ yollarıñ **itsün** güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 6). [itsün, -sün]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī erleriniñ menzil ʿarşdan yüce
Sen de cehd **it** ey Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda bul murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 14). [it,]*

Bir zamān Ferhād da gezdi kūh ṣaḥrālarda hep
Bir lebi Şīrīn içün daġlarla **itdi** çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 8). [itdi, --di, -]*

ʿÖmrünü virdi hebāya ʿaşḳ-ı mecāzī ḥükmile
Kendini ifnā idince nefsiyle **itdi** fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 10). [itdi, -di]*

Nefsimizi ḳatl **itmege** destimizde seyf-i celāl
Cehd ideriz leyl ü nehār urmaġa ḥançer zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 3). [itmege, -meg, -e]*

Vaṣf iderim zāhidā ben her zamān ol yār murād
Medḥiñ **itmez** bunda bir cān hiç degil aġyār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 2). [itmez, -mez]*

Ẕülfünüñ sevdāsına görünce mecnūnlar düşüp
ʿAşḳ-ı mecāzī **itdi** ifnā bunları ḥadden ẕiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 10). [itdi, -di]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan bir zamān Ferhād daḥı
Kūh-ı ṣaḥrālarda **itdi** Şīrīn içün çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 12). [itdi, -di]*

Sükūtī bir ġarīb miskin ʿabādan ḫırḳa tāc giyse
Ḥaḳāretle naẓar **itme** irādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 14). [itme, -me]*

Baḥr-i ʿaşḳıñla Sükūtī feth ider esrār-ı Ḥaḳ
Maʿnā-yı rāz eneʾl Ḥaḳ sırrını **itdi** küşūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 14). [itdi, -di]*

Aç gözüñ Derviş Sükūtī ḥiẓmet **it** bir kāmile
Göster o ẕāt-ı Ḥaḳḳı cümleden aʿlā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 11). [it,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına vāṣıl olup
Ḥaşr īcād **itdi** bunda ḳalmadı uḫrā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 6). [itdi, -di]*

Cümle müʾmīn ḳullara çün Kāẓım oldu ṭoġru rāh
İḳtidā **it** ṭālibā sen ol Resūl-i kibriyādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 8). [it,]*

Geşt-i ʿaşḳdan suʾāl **it** baḫr-ı ʿummān ḳandadır
Deryālar ġavvāṣına ṣor dürr-i mercān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 1). [it,]*

Āfitābıñ şuʿlesinden cismine żiyā irer
Nūra ġarḳ **itdi** bu ḳalbim nice lemʿālar virir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 2). [itdi, -di]*

Meyl **itme** dünyāya Derviş Sükūtī
Erenler nuṭḳunu ṭut bir kitābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 15). [itme, -me]*

Her seḥerler Ẕikr-i muʿtād eylemiş Ḥaḳ Ḥaḳ deyü
Ḳalbine hiç teʾsīr **itmez** vicdānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 4). [itmez, -mez]*

Cehd iderim leyl ü nehār Ḥaḳḳa teḳarüb **itmege**
Bilmem ki naḥnü aḳrebiñ sırrındaki maʿnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 3). [itmege, -meg, -e]*

Fenā mülkünü fehm **iden** nider taḫt-ı Süleymānı
Elin çekmiş dü ʿālemden ġınāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 3). [iden, -en]*

Elim yetmezdi ey ṭālib derūnum **itmege** maʿmūr
Hezār matem bu dünyāda çekerīm olmadım mesrur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 1). [itmege, -meg, -e]*

Ḳalblerinde kin kibirle buġūz **itmişler** refīḳ
Hem tenāsüḫ meẕhebince gitdi bunlar bir ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 19). [itmişler, -miş, -ler]*

Kenz-i ḫafī esrārına ifşā **idip** ol ẕāt-ı pāk
Fehm eyleye ey Sükūtī bunda olup ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 13). [idip, -ip]*

Aḥmed gelüp ḳıldı beyān Furḳān ile Ḥaḳ sırrını
Dört kitābıñ sırrı bugün bir noḳṭadan **itdi** ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 10). [itdi, -di]*

Āsumānıñ şems ü māhı şol yüzünden aḫz ider
Nūruñ işrāḳ **itdi** bunda görünce şemʾaneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 8). [itdi, -di]*

Bir ateş düşmüş Sükūtī ḳalbine her rūz u şeb
Teskīn **itmez** yedi deryā nice biñ ʿummāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 10). [itmez, -mez]*

Degildir münkiriñ ḥāli derūnuñ **itmege** enver
ʿUcub riyā ile memlū vücūduñ şehri hem yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 1). [itmege, -meg, -e]*

Sükūtī ḳalbine raḥm **it** Cenābıñla olur teskīn
Viṣāliñ şerbetiñ ṣunġıl ṭolu bir cām ẕülāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 9). [it,]*

Sükūtī her ḳabīḥ aḥlāḳ bu ḳalbimden ḫurūc **itdi**
Şefāʿat- kān Aḥmedʾle yetişdi Ḥaḳ bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 9). [itdi, -di]*

Lisān ile ḳulaḳ ʿaynın şu yolların güşād **itdi**
Burun nāfe ile s̲üdyān yapıldı resmile meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 5). [itdi, -di]*

İctināb **it** ey Sükūtī eşḳiyādan her müdām
Kes̲ret üzre bu cihānı Ḫāricī devrān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 13). [it,]*

Şerʿ-i pākın **itdi** īcād şāḥib-i erkān ṭutar
Rāh-ı Mevlāya girenler ehl-i ʿaşḳ meydān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 1). [itdi, -di]*

Dünyānıñ her berzaḫından **itdi** ḫalāṣ ol yārimiz
Şimdi ʿuzletde ḳarārım bulmuşuz dildārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 1). [itdi, -di]*

Biz Ḥasan ʿaşḳına Ẕehir sem ḳātil nūş **idip**
Ġām degil zāhid bu yolda şāh Ḥüseyne cān fedāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 3). [idip, -ip]*

Revā mı ülfetine düşenler rūz u şeb dāʾim
Naẓar **itmez** bu ʿālemler anı kimse ṣorar olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 6). [itmez, -mez]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī rāhımı **itdi** güşād
Reh-nümāmızdır muḥaḳḳaḳ āsān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 9). [itdi, -di]*

Ḥubb-ı dünyāyı göñülden tarḥ **idip** bir vechile
Māsivāya ülfetim yoḳ mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 9). [idip, -ip]*

Hep bu nefsiñ şiddetidir ḳalbleri emvāt iden
Maḥv **idip** ten varlıġıñ bir cān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 14). [idip, -ip]*

Ḳavm-i cāhil tefrīḳ **itmez** şāb u sükker resmini
Bir ṭutarmış yün ḳuşaḳla yaʿnī lāhur şalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 9). [itmez, -mez]*

Terk eyledim ben ḳĮl u ḳāl Ḥaḳḳa **itmişiz** viṣāl
Vaṣfa gelmez bir nice ḥāl buldu Sükūtī öz cānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 17). [itmişiz, -miş, -iz]*

Gice gündüz bülbül-i āsā zār u efġānlar **idip**
Çaġrışuruz her seḥerler tā kesilince bu ses *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 3). [idip, -ip]*

Men ʿaref sırrına āgāh **it** Sükūtī kem-teri
Mürşid-i kāmiller ile sen aña ver hem de ders *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 9). [it,]*

Muntaẓırız emrine Derviş Sükūtī biz bugün
Her ne denlü cevr idersen senden **itmez** inʿiḳās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 10). [itmez, -mez]*

Kenz-i maḫfiken ezel-i Aḥmed gelüp **itdi** beyān
Aṣḥāblara gösterdi ol andan bize iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 3). [itdi, -di]*

Ḥaḳ ḥabībi itdi beyān ʿuṣṣāḳına bürhān ile
Fehm **it** bunu zāhid güzel cümlemize iʾlān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 6). [it,]*

Ḥaḳ ḥabībi **itdi** beyān ʿuṣṣāḳına bürhān ile
Fehm it bunu zāhid güzel cümlemize iʾlān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 5). [itdi, -di]*

Emr-i nehiy ṭutmasan leyl ü nehār lāyıḳ ile
Kim ki ḳabūl **itmez** ise ṭutduġu yol yalan imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 8). [itmez, -mez]*

Naḫnü aḳreb āyetini Ḳurʾān ile **itdi** beyān
Ḥaḳdan yaḳın bir nesne yoḳ gözsüzlere pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 7). [itdi, -di]*

Ṭālibā dünyāyı terk **it** bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Nefsine hiç virme fırṣat sür ḳademiñ durma baṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 1). [it,]*

Nefsiniñ ḳatline saʿy **it** sen daḫı leyl ü nehār
Ẕülfiḳār-ı Ḥaydarı çek saña lazımdır ḳışāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 7). [it,]*

Ey göñül terk **it** bu fānī olma cihāna ḥarīṣ
Bī-vefādır kes ümīdiñ ḳonma ol ḫāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 1). [it,]*

Mürşid-i kāmil gözetgil elde fırṢat var iken
Tevbe telḳīniñ aḫz **it** eyle murādına ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 6). [it,]*

Ṣoḥbeti nādānla **itme** nār-ı dūzāḫdan işid
Ger bulardan ülfeti kes olma ḥayvāna ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 7). [itme, -me]*

Kün emrinle ẓuhūr **itdi** hezārān Ṣad hezār maḫlūḳ
Sen oldun cümleye maʾbūd hemān yā Rab saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 3). [itdi, -di]*

Semʾ-i cānıñ aç güzelce Derviş Sükūtī pendine
Fehm **idip** gel cān u dilden naẓmına sen ḳulaġ aṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 10). [idip, -ip]*

Ṭarḥ **idip** dilden Sükūtī leşker-i ḥubb-ı sivā
Kin kibir buġz ḥasedden oldum riyādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 7). [idip, -ip]*

Kes̲ret-i dünyāya **itmez** iltifātıñ ʿaşḳ eri
Meclis-i vaḥdet-i beḳāda ẕevḳ-i sulṭāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 3). [itmez, -mez]*

ʿUzlete ḳılmış ḳarārıñ Ḥaḳḳa maḳbūl ḳul olan
Raġbet **itmez** bu sivāya terk-i cihāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 6). [itmez, -mez]*

Rū siyāh Derviş Sükūtī ḫāk-i-pāya gelmişem
Cürmüm ile **it** ḳabūl sen ḥāl fenāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 12). [it,]*

Çek elin iki cihāndan ẕevḳ-i yār saña yeter
Māsivāyı terk **idip** ʿuḳbāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 8). [idip, -ip]*

Ṭālibā Mecnūn gibi Leylāya itmesin ṭamaʿ
Ḥaḳḳı ḳoyup her mecāzī sevdāya **itme** sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 2). [itme, -me]*

Naḳş-ı dehre aldanup beyhūde ḳılma iltifāt
Bī-vefādır dinleme muṭlaḳ dünyāya **itme** sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 4). [itme, -me]*

Ḥubb-ı evlād-ı ʿAlīye cān u baş ḳıl her müdām
Ẕabṭ ide gör nefsini her ġavġāya **itme** sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 6). [itme, -me]*

Çek elin iki cihāndan ẕevḳ-i yār saña yeter
Māsivāyı terk idip ʿuḳbāya **itme** sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 8). [itme, -me]*

Ḳalb evinde ara bul Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Ṣaġ u ṣola baḳma ancaḳ eşyāya **itme** sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 10). [itme, -me]*

Men ʿaref sırrına āgāh **itdirir** ʿaşıḳları
Münkir-i nādānlarıñ ḳalbini ṭār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 9). [itdirir, -dir, -ir]*

Sükūtī Aḥmediñ rāhıñ gidenler ṣıdḳile her dem
Sivāyı terk **idip** bunda geçip ʿuḳbāya ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 10). [idip, -ip]*

İltimās **it** şāh-ı Mecnūn dürr-i maʿden kānını
Gevheridir dü cihānıñ Murtażāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 3). [it,]*

Himmet-i mürşidle her dem nefsimizi ḳatl **idip**
Ḳalbimizde ḳalmadı yer ol ʿadüv itsün ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 3). [idip, -ip]*

Terk **idip** dilden sivāyı Derviş Sükūtī kem-terin
Ḳalmamış hiç anda aşlā eylemiş cāndan firāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 9). [idip, -ip]*

Himmet-i mürşidle her dem nefsimizi ḳatl idip
Ḳalbimizde ḳalmadı yer ol ʿadüv **itsün** ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 4). [itsün, -sün]*

Raḥm **idip** gel ḥasta ḳalbim şehrine ḳaṣd eyleme
Elleri ḳurur anıñ kim kim urur bīmāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 3). [idip, -ip]*

Müslim olmaz şol kişi kim āl-i ʿabāya ḳaṣd **idip**
Müʾmīn isen ey Sükūtī çal bugün küffāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 9). [idip, -ip]*

Taʿmīr eyle sālikā sen bu vīrān dilḫāneyi
Pādişāhım taḫtı ḳursun **itmege** anda ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 4). [itmege, -meg, -e]*

Ṭālibā gel saʿy ide gör bu derūnuñ eyle Ṣāf
Ḳalbiñ içre Ḥaḳḳı ẕikr **it** beytini eyle ṭavāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 2). [it,]*

Pendimi Derviş Sükūtī her kim ṭutar öz cān ile
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur **itmez** aṣlā iḫtilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 10). [itmez, -mez]*

Her zamān ʿaḳl-ı maʿāşlar māsivāya meyl **idip**
Ḥaḳḳı itmişler ferāmūş ḳıldıġı inkāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 3). [idip, -ip]*

Her zamān ʿaḳl-ı maʿāşlar māsivāya meyl idip
Ḥaḳḳı **itmişler** ferāmūş ḳıldıġı inkāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 4). [itmişler, -miş, -ler]*

Zāhidā gel nāzik ʿömrüñ yoḳ yere **itme** telef
Mürşid-i kāmil ara bul oḳu ondan men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 1). [itme, -me]*

Ẕiynet-i dünyāya baḳma aldadır bir cāẕūdır
Virme göñlüñ bī-vefāya ʿāḳil isen **itme** ṣarf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 8). [itme, -me]*

Emr-i Ḥaḳla Mūsā oldum dīnime daʾvet idip
Firʾavun **itmez** ḳabūl hiç ġarḳ ider deryā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 8). [itmez, -mez]*

Dest uzatdı şundu baña bir ḳadeḥ engür şarāb
Nūş **idip** ḳıldım cesāret bādesinden çıḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 6). [idip, -ip]*

Bir ʿaceb heyʾet Ṣıfātı file beñzer ḳāmeti
Her gören ḫavf **itdi** ġāyet bende şaşdım baḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 4). [itdi, -di]*

İtme bunda sen ḳīl u ḳāl kimse ile aṣlā cidāl
Bul kendine bir ehl-i ḥāl ġınāsı çoḳ bahāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 9). [itme, -me]*

Rüstem Ẕāle hezārān Derviş Sükūtī taḥsīn **it**
Ḳābil olmaz ḳarşusunda nice biñ leşker gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 9). [it,]*

Sırr-ı ʿaşḳı fāş **itme** Derviş Sükūtī sen bugün
Söyler isen iḫfā ile her demi bir cāna gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 11). [itme, -me]*

Sükūtī terk **idip** geldi vücūduñ şehrini bir bir
Beḳā buldu bu ʿālemde Ḥaḳḳile itdi pazarıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 9). [idip, -ip]*

İçin ṭaşın silip pāk **it** ki nesne ḳalmaya aṣlā
Tecellī eyleye ol dem derūnunda seniñ yāriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 5). [it,]*

Sükūtī terk idip geldi vücūduñ şehrini bir bir
Beḳā buldu bu ʿālemde Ḥaḳḳile **itdi** pazarıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 10). [itdi, -di]*

Yār ile hem-dem olayım çoḳ zamānlar cehd **idip**
Girdi aġyār hem arāya dil-rubāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 3). [idip, -ip]*

Hem Ḥüseynʾi Kerbelāda ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk **itdi** feryād āh ile hep zār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 6). [itdi, -di]*

Ölümden evvel ölmüşdür bu yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Beḳā-yı vaḥdete erdim Ḥaḳ ile **itdi** pazarın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 8). [itdi, -di]*

Ẓulmetim envāre tebdīl eyledi ʿaşḳıñ beni
Ṣafī pāk **itdi** derūnum ḳıl naẓar sırrına gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 6). [itdi, -di]*

Destiñ ṭutarlar mürşidin bulmaḳ dilerler maḳṢūduñ
Diñlemez olur her müfsidin ṣoḥbetlerin **itmez** delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 8). [itmez, -mez]*

Saʿy ide gör bul bir er dinle nuṭḳuñ her nedir
Ḥaḳḳı Ẓikr **it** her seḥer erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 14). [it,]*

Ey kerem kān-ı ḥabibim luṭf **idip** göster cemāl
Seni görmek Ḥaḳḳı görmek ʿāşıḳa ʿayn-ı viṣāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 1). [idip, -ip]*

Dinler isen Şeyḫ Sükūtī naẓmını her rūz u şeb
Rāh-ı Ḥaḳḳı **itdi** iẓhār añla gör maʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 16). [itdi, -di]*

Ḥaḳḳı inkār eylemekdir münkirin dāʾim işi
Ehl-i Ḥaḳḳa **itmez** iḳrār bıraḳmadı anı cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 10). [itmez, -mez]*

Ḥiẓmetinde beẕl cān **it** ṭut elin bir mürşidiñ
Feyż-i himmet iltimās **it** bāb-ı Luṭfuñ kem-teri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 14). [it,]*

Virme dil gel māsivāya bī-vefādır ey göñül
İltifātıñ **itmeyüp** gel pür cefādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 2). [itmeyüp, -me, -y, -üp]*

Ol imāma **itdi** Aḥmed Cābir enṢārla selām
Teblīġinde Bāḳır oldu pür-Ṣafādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 7). [itdi, -di]*

Ders uẔatma bize vāʿiẓ her demi ʿuḳbā içün
Cennetiñ çoḳ vaṣfıñ **itme** ol ṣafādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 6). [itme, -me]*

Urdı bir ateş vücūdum şehrini iḥrāḳ **idip**
Neylesin bḲ-çāre göñlüm Ṣafī büryān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 7). [idip, -ip]*

Fehm **idip** bu dehri yā Rab hep yalandır nʾidelim
Feyż-i himmet irgörürsen saña senden gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 1). [idip, -ip]*

Çāresiz ḳaldım meded yoḳ ḥālimiz ġāyet yaman
Raḥm **idip** gel aç beḳāya yolumuzu gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 6). [idip, -ip]*

Dil şehrini ḳıldı yebāb edvāsına hīç çāresi yoḳ
Ẕaḫmıñ çekemem boynumuza el-ḥāḳ **ideyim** ben resenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 6). [ideyim, -e, -(y)im]*

Çeşm-i ḫūnum oldu revān seyller gibi her dem be dem
Ġaddār felek raḥm **itmedi** deryāya aḳdı bunca ḳanım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 4). [itmedi, --me, --di]*

Dört kitābdan baḥs idersem kimse **itmez** hiç naẓar
Ḥaḳ yoluna gerçek ʿāşıḳ ṣāfī insān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 3). [itmez, -mez]*

Böyle iken ẕāt-ı pākın cevher-i aṢlı ḳadīm
Ya niçün ḳaṣd **itdi** saña Ḫāricī devrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 6). [itdi, -di]*

Olmuş iken cümle nās āb u Fırāt hem mübāḥ
Mażbūṭ **itdi** Ṣu yerin hep ehl-i ṭuġyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 12). [itdi, -di]*

Laʿnet itmek ol Yezīde çünki farż oldu bize
Āl-i Mervāna hezārān laʿn **idip** muḥkem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 12). [idip, -ip]*

Ḳan revān **it** dīdeñizden ey Sükūtī rūz u şeb
Şefḳāt ider saña Aḥmed şehr-i bir āʿẓam bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 13). [it,]*

Yunūsʾum deryā içinde baṭn-ı māhīya düşüp
Ḫalvet **itdi** nice demler emr-i bir Mevlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 14). [itdi, -di]*

Ḥażret-i ʿİsāya ol dem emr olup ʿarşa çıḳa
Āsumāna pervāz **itdi** bekleriz ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 20). [itdi, -di]*

Görüp bu ḫalḳa ẕikre Ḫudāyı yād **idip** bir çoḳ
Hele bu ateş-i ʿaşḳa vücūdunu şalan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 3). [idip, -ip]*

Mürşidinden ġayr aṣlā feyżyāb olmaz kişi
Ḫācetiñ ʿarż **it** aña sen istegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 30). [it,]*

Uydular tersā yahūdī dinine sīm zer içün
Terk **idip** dīn u Muḥammed oldular küfrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 8). [idip, -ip]*

Āl-i Aḥmed Murtażāya ẓulm **idip** her vechile
Ḫānedān-ı ehl-i beyte oldular düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 17). [idip, -ip]*

Şefḳāt-i āl-i Resūlʾden hiç ola mı bunlara
Ḳaṣd **idip** āl-i ʿabāya ẓulm ile her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 22). [idip, -ip]*

Kerbelāya ḥāin oldu bunların nesl-i Yezīd
Hiç terāḥum **itmez** oldu ḫāricī devrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 20). [itmez, -mez]*

Küllü fānī men ʿaleyhā nutḳun fehm itdiler
Terk **idip** dilden sivāyı ʿAsker-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 12). [idip, -ip]*

Küllü fānī men ʿaleyhā nutḳun fehm **itdiler**
Terk idip dilden sivāyı ʿAsker-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 11). [itdiler, -di, -ler]*

Fezkurūnī āyetiyle ḳalbini pāk **itdiler**
Mışḳal ẕāt-ı ḳadimden envārı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 15). [itdiler, -di, -ler]*

İḫtiyār ʿuzlet itmiş bu sivādan ehl-i ʿaşḳ
Raġbet **itmez** bu cihāna kemteri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 10). [itmez, -mez]*

Sivādan geçmişiz zāhid bu edvārım seniñ olsun
Dün ü gün **itdiġim** Saʿyı bu eṭvārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 2). [itdiġim, -dik, -im]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ zekāt farż olan cümle
Tamamen **itmeġe** icrā bu efkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 4). [itmeġe, -meg, -e]*

Sevābım yoḳ günāhım çoḳ nola bir gün gidip bundan
Sükūtī ʿafv ider **itmez** bu ġaffārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 14). [itmez, -mez]*

Her ān vaḥdet seyrānında iderler Ḥaḳ ile ülfet
Bu ḫalḳdan inḳıṭā itmiş ümīd **itmez** iḫvānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 6). [itmez, -mez]*

Bir vefāya bunda yüz biñ çekerim derd-i elem
Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳ bulunmaz **ideyim** edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 4). [ideyim, -e, -(y)im]*

Necātım yoḳ bilürüm ben ḥużūr-ı ḥaşre vardıḳda
Yedi deryā yūmaz ḳalbim cihānda **itmişem** ʿişyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 10). [itmişem, -miş, -em]*

Şeş cihetden görünür hep dost yüzü bundan gerü
Ġayrı ḳalmaz perde-i ḥicāb **idecek** aġyār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 4). [idecek, -ecek]*

Sāḳīyā kevşer şarābıñ ṣuñ seḥerler bir sebū
Defʿ **idip** bu ḳalbimizden zeng-i dünyā pek ṭolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 2). [idip, -ip]*

Hicr-i ʿaşḳına düşelden yanarım artıḳ yeter
Vāṣıl-ı bezm-i cinān **it** yaḳmasun beni ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 4). [it,]*

Çoḳ teşekkürler iderim ḫānḳāh-ı bezmine
Himmetiñ **itdi** erenler baña açdılar ḳapu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 12). [itdi, -di]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫāk-i pāyiñ kem-teri
Ḥüsnünü görmüş ezelden ġayrı **itmez** ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 14). [itmez, -mez]*

İrdi düşvāre bu ḫālim gün be gün artmaḳdadır
Bir devā **itsün** ṭabîbler bıraḳmadı aşlā cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 10). [itsün, -sün]*

Derd-mend Derviş Sükūtī āh ider her rūz u şeb
Mecnūn-āsā bilmedi hiç kime **itsün** ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 14). [itsün, -sün]*

Seniñ ʿaşḳıñ hevāsına vücūduñ beẔl **idip** her dem
Seniñle ḥaşr olup anlar cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 5). [idip, -ip]*

Sekiz üçmaġa meyl **itmez** saña müştaḳ olan cānlar
Ḳabūl ḳıl ḫānḳāhında revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 7). [itmez, -mez]*

Żaʿīfim ʿācizim miskin yolunda cān u baş virdim
Ḳabūl **it** ḫāk-pāyında sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 10). [it,]*

Cemāliñ ʿarż **idip** geldim yanarım yā Resūlullah
Seniñçün ḳalmadı ṣabr-ı ḳarārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 1). [idip, -ip]*

Ḥaḳ yolunu ister isen Ẕikr **it** Ḥaḳḳı gel tevḥīde
Saʿy idegil gice gündüz ẕikr **it** Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 1). [it,]*

Ḥaḳ yolunu ister isen Ẕikr **it** Ḥaḳḳı gel tevḥīde
Saʿy idegil gice gündüz ẕikr **it** Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 2). [it,]*

Seḥerlerde ẕikr **it** Ḥaḳḳı bulsun ḳalbiñ bunda ẕevḳi
Olmayasın sende şek ẕikr **it** Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 3). [it,]*

Seḥerlerde ẕikr **it** Ḥaḳḳı bulsun ḳalbiñ bunda ẕevḳi
Olmayasın sende şek ẕikr **it** Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 4). [it,]*

Şeyḫim ider ẕikr-i celīl erenleriñ budur yolu
Feṯḥ iderler her müşküli ẕikr **it** Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 6). [it,]*

Muṣṭafāya ümmet olan evliyāya ḫiẓmet ḳılan
Bu meydānda ʿibret alan ẕikr **it** Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 8). [it,]*

Dervīş Sükūtī ḳıl sen beyān Ḥaḳḳı gel tevhīde
Fehm ideler cümle cihān ẕikr **it** Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 12). [it,]*

Her seḥerler Ḥaḳḳa cehd **it** erenler Ẕikrini gel **it**
Bunı her demleri vird **it** gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 3). [it,]*

Her seḥerler Ḥaḳḳa cehd **it** erenler Ẕikrini gel **it**
Bunı her demleri vird **it** gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 3). [it,]*

Her seḥerler Ḥaḳḳa cehd **it** erenler Ẕikrini gel **it**
Bunı her demleri vird **it** gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 4). [it,]*

Sükūtī kem-ter bir gedā ṭālib isen rāh-ı Ḫudā
Ẕikr **it** Ḥaḳḳı sen dāʾimā gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 10). [it,]*

Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ sen yolunda cān **idip** ḳurbān
Ḥüseyn ʿaşḳına her cevriñ cefāsın iḫtiyār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 3). [idip, -ip]*

Ḳanġı millet bunu ancaḳ irtikāb eyler bugün
Nūr-ı pāk-i Muṣṭafānıñ ḳaṣd **idip** arslānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 12). [idip, -ip]*

Hiç terāḥḥum **itmez** oldu ḫavf yoḳ bilmem anıñ
Ḳanġı yüzlerle varır Ḥaḳ bir daḫı dīvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 5). [itmez, -mez]*

Yā şefāʿat kimden ola ʿarṣa-yı maḥşerde hem
Şefḳat **itmez** oldu muṭlaḳ şāhlarıñ sulṭānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 8). [itmez, -mez]*

Seniñ ẕāt-ı şerīfiñle bu ʿālemler ẓuhūr **itdi**
Vücūduñ maẓhar-ı feyż-i Ḫudādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 7). [itdi, -di]*

Behey ṭālib saña direm gelüp dünyāya meyl **itme**
Bu keşretden ḫalāṣ ol sen ṣaḳın ġavġāya meyl **itme** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 1). [itme, -me]*

Behey ṭālib saña direm gelüp dünyāya meyl **itme**
Bu keşretden ḫalāṣ ol sen ṣaḳın ġavġāya meyl **itme** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 2). [itme, -me]*

İriş bir kāmil insāna seni yunsun yaḳışdırsın
Olur olmaz lafa baḳma yalan fetvāya meyl **itme** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 4). [itme, -me]*

Muḥabbet eyle evlāda ʿAlīniñ ḫānḳāhında
Olursan anlara bende ṣaḳın şekvāya meyl **itme** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 6). [itme, -me]*

Edebsiz ehl-i şehvetden geç istersen necāta ir
Erenler dāmeni ṭutgıl ḳurı sevdāya meyl **itme** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 8). [itme, -me]*

Behāyım ṭabʾ-ı ādemden ḥazer et yanına varma
Ḥasedle kin kibir dolmuş içi aġvāya meyl **itme** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 10). [itme, -me]*

Saʿādet ẕāt-ı pākında bulunmuş ere yoldaş ol
Ḫavāric ḳavmine uyma virirler pāya meyl **itme** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 12). [itme, -me]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ ḳabūl ḳıl bu fenā mülkde
Saña ḥüccet olur bir gün ṣaḳın ʿamāya meyl **itme** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 14). [itme, -me]*

Bunca cebel Ṣaḥrāları gezdim yeter bu fānīde
Mecnūn gibi Leylā içün feryād **idip** eyledim āh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 4). [idip, -ip]*

Ḥālime raḥm **it** göñül neyler saña bu rūy-ı siyāh
Ḥaḳḳa maḳbūl yoḳ bir işim geçdi ʿömrüm oldu günah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 1). [it,]*

Yaʿḳūb gibi rūz u leyāl dīdelerim ḳan aġladı
Derdi Yūsuf **itdi** helāk neyleyim ben āh ile vāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 8). [itdi, -di]*

Sükūtī olmuşum āgāh bu esrār-ı ḥaḳiḳatden
Heman şeyḫim velāyetle **idip** himmet faḳirāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 12). [idip, -ip]*

Şehā gel sen ḫaber ṣorma bu yolda ehl-i nādāna
Ne yüzden Ḥaḳ bilinür hem suʾāl **it** bezm-i ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 2). [it,]*

Bu menzilde olur ʿāciz nice biñ ḫıżr ile Mūsā
ʿAref dersin oḳuyanın suʾāl **it** kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 10). [it,]*

Rumuz̲āt-ı eneʾl Ḥaḳḳı nice fehm **itsün** ol ṭālib
Bu maʿnādan ḫaber bilmez ne yüzden ire Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 5). [itsün, -sün]*

Saʿy **itdiġi** rūz u leyāl cümlesi gitdi hebā
Bulmadı rehber-i kāmil müşkülüñ ḥāl ide tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 9). [itdiġi, -dig, -i]*

Naḫnü aḳreb sırrını çünki idrāk **itmedi**
Mecnūn gibi Leylā içün beyhūde gezer Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 3). [itmedi, --me, --di]*

Dīde-i cānıñ küşād **it** gör ne ʿālemsin bugün
Ḥüsrev-i dīdāra cihān beñzersin Süleymāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 5). [it,]*

Ġaflet ile gezme bunda çeşm-i cānıñ aç güzel
ʿÖmr-ü bāḳī iltimās **it** iresin sen cāvidāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 8). [it,]*

Bī-vefā dildāra virme hiç göñül
Cehd **idip** bendinden ol gel āzāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 16). [idip, -ip]*

Şīrīn içün daġ u taşları gezüp
Sen suʾāl **it** neler çekdi Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 14). [it,]*

Fırṣatıñ var iken ġayret ide gör
Bir şeyḫe bīʿat **it** kāmil üstada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 24). [it,]*

Terk **itdi** taḫtını İbrāhim Edhem
İtdi sefer gezdi kūh-ı Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 7). [itdi, -di]*

Terk itdi taḫtını İbrāhim Edhem
İtdi sefer gezdi kūh-ı Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 8). [itdi, -di]*

İtdi şikest dil ḫāneyi ḥasta dile kār eyledi
Ehl-i nifaḳ ḥançerini gögsümüze ḳaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 7). [itdi, -di]*

Cemāliñle müşerref ḳıl seni ārzū çeker ġöñlüm
Ḳabūl **it** ḫānḳāhında revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 6). [it,]*

Sen ol nūr-ı nübüvvetsin kime kim nīm-i naẕar **itseñ**
Yedi iḳlīme şāh olur revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 3). [itseñ, -señ]*

Seniñ evlād-ı eẔvācıñ yoluna iḳtidā eyler
Aña şefḳat gerek **itsen** sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 10). [itsen, -señ]*

İbn-i Edhem bunda terk **itdi** varıñ
Kūh Ṣaḥrā gezdi ʿüryān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 11). [itdi, -di]*

Seḥerde Ẕikrini gel **it** göñülde fikrini gel **it**
Hezārān şükrini gel **it** uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 3). [it,]*

Seḥerde Ẕikrini gel **it** göñülde fikrini gel **it**
Hezārān şükrini gel **it** uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 3). [it,]*

Seḥerde Ẕikrini gel **it** göñülde fikrini gel **it**
Hezārān şükrini gel **it** uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 4). [it,]*

Ẕikr **it** Ḥaḳḳı cehr-i ḫafī olsun ḳalbiñ dāʾim Ṣafī
Ḳalmayasın bunda sāḳī gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 9). [it,]*

Terk **it** cihān hep varını Ḥaḳile **it** pazarını
Tā görünce evvel yārini gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 11). [it,]*

Terk **it** cihān hep varını Ḥaḳile **it** pazarını
Tā görünce evvel yārini gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 11). [it,]*

Bunca begler hem gedālar ẕevḳ mi **itdi** paşalar
Bunda çekdi çoḳ cefālar gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 5). [itdi, --di, -]*

Ṭaş olsa eger cümle derūn **itmege** aşlā taḥammül
Ḥançerle urup ṣubḥ u mesā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 11). [itmege, -meg, -e]*

Sen olduñ cümle mücrim ʿuṣāta yevm-i ḥaşr içre
Sükūtī ḳaṭiʿ ümid **itmez** şefāʿat yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 18). [itmez, -mez]*

Yoluñ ṭut zāhidā doġru iresin sırr-ı Sübḥāna
Ṣaḳın bu ḫalḳı taʾn **itme** atarlar nār-ı sūzāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 2). [itme, -me]*

Ezelden bunlarıñ nūr-ı tecellī ḳıldı ekvāne
Ẕuhūr **itdi** o nūrdan bil cemīʾān enbiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 4). [itdi, -di]*

Ḫānḳāh-ı evliyādır ehl-i dil meyḫānesi
Bāde-i bezm-i elestden nūş **idip** mestānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 2). [idip, -ip]*

Mey-i ʿaşḳıñ cürʿasından bir ḳadeḥ nūş eyleye
Farḳıñ **itmez** bunda aşlā Kaʾbe vü bütḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 4). [itmez, -mez]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ görenler bunda lā yaʾḳıl durur
Farḳıñ **itmez** oldu anlar mescid ü meyḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 6). [itmez, -mez]*

Yed-i ḳudretle anıñ tecelli **itdi** cüz ü kül
Yedi ḳat āsumān üzre görüldü ḳudret-i şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 3). [itdi, --di, -]*

Hemān Mūsāya ʿarż **itdi** cemāliñ nūrunu birgün
Şecerden çün ẕuhūr **itdi** kelām-ı ṣāfî nurānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 7). [itdi, -di]*

Hemān Mūsāya ʿarż **itdi** cemāliñ nūrunu birgün
Şecerden çün ẕuhūr **itdi** kelām-ı ṣāfî nurānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 8). [itdi, -di]*

Anıñla canlar **itdi** nice dem nāmūs-ı ekber
Yedi ḳat āsumān üzre göründü ṣīr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 11). [itdi, -di]*

Pādişāh baḥr-ı berre ḥükm **idip** Ḳāfdan Ḳāfa
ĀṢaf-ı devrāna mālik hem Süleymān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 5). [idip, -ip]*

Bu vücūdum şehrini doldurdu ẕāt-ı pākıyla
Nūra ġarḳ **itdi** ser-a-ser dürlü elvān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 8). [itdi, --di, -]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāda ṭut bugün sen sünneti
Şāh-ı merdān hem ʿAlīye ṣıdḳ ile **it** ülfeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 2). [it,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ Derviş Sükūtī çakeri
Ḫānḳāh-ı ḥiẕmetinde **itdi** dāʾim ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 14). [itdi, -di]*

İtdi şehādet dine riʿāyet ʿaşḳile ol dem
Kenz-i ḥaḳāyıḳ nuṭḳ-ı deḳāyıḳ ʿārif-i dānā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 7). [itdi, -di]*

Mehdi-i āl-i Resūle Derviş Sükūtī ẓulm **iden**
Āline evlādına enṣārına ḳıl laʿneti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 15). [iden, -en]*

ʿĀbidīn Bāḳır imāmıñ rāhına girsin bugün
Taʾlīm **itdi** dīn ü meẕheb Caʿfer Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 8). [itdi, -di]*

Ey göñül geç māsivādan **itme** bunda ülfeti
Bende-i āl-i ʿAlī saʿy idegör ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 1). [itme, -me]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ehl-i ṭarīḳa reh-nümā
Bunlara çün **itmişiz** biz tā ezelden bīʾatı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 12). [itmişiz, -miş, -iz]*

Māsivāyı terk **idip** abdāl gezenler dāʾimā
Ol bilürmiş Şāh ʿAlī Mūsā Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 9). [idip, -ip]*

Dergāh-ı bezm-i elestden bir ḳadeḥ laʿl-i şarāb
Nūş **idip** geldin cihāna olmuşun mestān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 6). [idip, -ip]*

Ḥaḳiḳat ʿilmine ʿārif olan neyler bu dünyāyı
Sivāya iltifāt **itmez** bular da ʿaşḳ-ı Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 2). [itmez, -mez]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle nihān **itmez** bu ʿālemde
Ḫudā eyledi iẓhār temāşā ḳıl dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 13). [itmez, -mez]*

Sükūtī bir gedā ḳuldur kimine ḫāk-i pāyinde
Niyāz eyler gice gündüz göñülde **itdi** miʿrācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 16). [itdi, -di]*

Bu bir dīn ü ḳadim olmuş bu ʿālem ḥalḳına farżdır
Ḫudānıñ beyt-i āʿẓamdır göñülden **itme** iḫrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 6). [itme, -me]*

Olar kim şol derūn içre Ḫudāyı yād ider dāʾim
Sivāya iltifāt **itmez** degildir bunda dünyacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 14). [itmez, -mez]*

Zīb ü zīver naẓmile ṭaḳdım kitāba bir dürrü
Tācı ser **itsün** ʿāşıḳlar bu ḥaḳīḳāt cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 2). [itsün, -sün]*

Sivāya iltifāt **itmez** bulanlar bunda ʿirfānı
Oḳurlar naḥnü aḳrebden görenler vech-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 1). [itmez, -mez]*

Sükūtī Dervişi gel gör geçüpdür cümle vīrāndan
Ḫudādan ġayrı hiç bilmez göñülde **itdi** seyrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 10). [itdi, --di, -]*

Geçen dünyā vü ʿuḳbādan nider taḫt-ı Süleymān
Naẓar **itmez** bu fānīye olurlar resm-i mihmanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 2). [itmez, -mez]*

Dāmeni ṭutdum erenler pīrlere itdim niyāz
Raḥm **idip** itmez vefā bir dürlü himmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 16). [idip, -ip]*

Ehl-i dünyā nefret **itdi** bir günāhkār ḳul muyum
Bilmezim ʿālem ne olmuş baña ülfet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 9). [itdi, --di, -]*

Özge bir derde dūş oldum kimse şefḳat **itmedi**
Bir ṭabīb buldum ʿacāyib edvāya diḳḳat **itmedi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 1). [itmedi, --me, --di]*

Özge bir derde dūş oldum kimse şefḳat **itmedi**
Bir ṭabīb buldum ʿacāyib edvāya diḳḳat **itmedi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 2). [itmedi, --me, --di]*

Ḫālimiz dün ü gün yamandır ṣabr idemem ġayr hiç
Ḫasta dil mūrdan żaʿīfim nā-çāre ġayret **itmedi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 4). [itmedi, --me, --di]*

Herkeze ʿarż-ı ḳuṣūrum nā-tüvān ḥālime beyān
Merḥamet ḳalḳmış bu ḥalḳdan baña ʿizzet **itmedi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 6). [itmedi, --me, --di]*

Bir ʿaceb ʿişyāna ġarḳım baḥr-ı girdāba düşüp
Cürmüne ben iʾtirāfım yek pāre ḥürmet **itmedi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 8). [itmedi, --me, --di]*

Ehl-i dünyā nefret itdi bir günāhkār ḳul muyum
Bilmezim ʿālem ne olmuş baña ülfet **itmedi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 10). [itmedi, --me, --di]*

Fehm idipdür ʿacāyib ḥāl rüşvetle olur
Ḳāʾilim miḳdār-ı pahāya maḳbūle raġbet **itmedi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 12). [itmedi, --me, --di]*

Ḫāb u raḥat gitdi elden çeşmimiz ḳan yaş döger
İlticā oldum ḳamu nās baña cürʾet **itmedi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 14). [itmedi, --me, --di]*

Dāmeni ṭutdum erenler pīrlere itdim niyāz
Raḥm idip itmez vefā bir dürlü himmet **itmedi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 16). [itmedi, --me, --di]*

Neyleyim bunca nebīye hem velīye yalvarup
Hiç biri ḳılmaz şefāʿat gördüm ki nuṣret **itmedi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 18). [itmedi, --me, --di]*

ʿArż-ı ḥāl itdim ilāhī bıraḳma ḥālim maḥşere
Derdiyle miḥnetde ḳaldım kimse rüʾyet **itmedi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 20). [itmedi, --me, --di]*

Bir şebī Derviş Sükūtī Muṣṭafāya dūş olup
Şefḳātiñ gördüm hezārān baña nefret **itmedi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 22). [itmedi, --me, --di]*

Dāmeni ṭutdum erenler pīrlere itdim niyāz
Raḥm idip **itmez** vefā bir dürlü himmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 16). [itmez, -mez]*

Feyż-i himmetiñle her dem ʿaşḳımı döndür saña
Luṭf-ı iḥsānınla ben de **ideyim** çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 6). [ideyim, -e, -(y)im]*

Bıraḳma nār-ı firḳat içre ben ḳulunu her müdām
Muṣṭafānıñ ʿaşḳına sen raḥm **idip** ḳıl şefḳati *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 8). [idip, -ip]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz geldim viṣāliñ bābına
ʿAfv **idip** gel bu Sükūtī bir ġarīb ḳul nekbeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 10). [idip, -ip]*

Bāʿiṣ itdi Ḫudā tāc-ı nübüvvet ḥilʾat-ı zībā ile
Ḳullarını daʾvet **idip** ṭoġru yola Ḥaḳdır işi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 6). [idip, -ip]*

Bāʿiṣ **itdi** Ḫudā tāc-ı nübüvvet ḥilʾat-ı zībā ile
Ḳullarını daʾvet idip ṭoġru yola Ḥaḳdır işi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 5). [itdi, --di, -]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübeyyen **itdi** güşād ʿālemlere
Oldu imām ümmetine ḳıldı ʿayān Ḥaḳ revişi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 7). [itdi, -di]*

Kim ki anıñ yollarını **itmedi** cāndan ḳabūl
Ġaflet ile ʿömr geçüp dīdesi gör dāʾim şaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 9). [itmedi, --me, --di]*

Dīn ü millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān **itdi** cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 8). [itdi, -di]*

Dīn ü millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān **itdi** cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 8). [itdi, -di]*

Bulardan Hūd hemān Ṣāliḥ velādet **itdi** İbrāhīm
Hem İsmāʾil ile İsḥāḳ bu yolda cān fedā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 7). [itdi, -di]*

Ṣuʾaybıñ muʾacciz bāhir semādan od düşüp ḫāke
Helāk **itdi** ḳamu ḳavmiñ duʿāsıyla fenā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 14). [itdi, --di, -]*

Gelüp Mūsā ile Harūn Firʿavun çoḳ nizāʾ **itdi**
Anıñ iġrāḳına bāʿiṣ bā- emr-i Ḥaḳ Mūsā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 15). [itdi, -di]*

Muḥaḳḳaḳ **itdi** ravīler behr-i şaḫṣa diyet vardır
Nebīler zümresi heftād hezārla ḫūn pahā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 21). [itdi, -di]*

Ne ḥikmet Ḥażret-i ʿİsā beḳā-yı iḫtiyār **itdi**
ʿUrūc **itdi** semā üẔre bu dünyādan rehā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 23). [itdi, -di]*

Kemāl-i nūr-ı pākından ṭulūʿ **itdi** iki gevher
Biri Zehr-i cefā eyler birisi Kerbelā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 29). [itdi, -di]*

Bulardan çün ẓuhūr **itdi** İmām Ẕeynel Bāḳır Caʿfer
Risālet nesli Kāẓımdan ʿAlī Mūsā Rıżā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 31). [itdi, -di]*

Her nebī devrinde gelüp imdādına **itdi** kerem
Fehm itmediler kim olduġuñ āl-i ʿabā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 7). [itdi, -di]*

Devr-i Resūl-i ser ʿAlī gelmesiyle doldu cihān
Fitne fücūr **itdi** ẓuhūr urdu Ṣedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 10). [itdi, -di]*

Ḫāricīye lerze düşüp feryād ile **itdi** fiġān
Ḳavm-i ʿadüv leşkerine virdi fenā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 11). [itdi, -di]*

Her nebī devrinde gelüp imdādına itdi kerem
Fehm **itmediler** kim olduġuñ āl-i ʿabā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 8). [itmediler, -me, -di, -ler]*

İmām Ẕeynel Bāḳır Caʿfer bu ekvāna ṭulūʿ **itdi**
İmām Kāẓım siyādetden ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 7). [itdi, -di]*

Kerem-kānı seḥāvetde kemāliyle ẓuhūr **itdi**
Naḳī şāh-ı velāyetden bize Ḥaḳ reh-nümā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 11). [itdi, -di]*

Envār-ı nebī ḳandilde iken nūr-ı ʿAlī **itdi** cevāb
Cibrīl-i Emīne mürşid olup erbāb-ı hüner ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 9). [itdi, -di]*

Bu devr içre nice şāhlar gelüp geçdi ḳarār **itmez**
Atarlar ḳabre ḫāk içre bu cismiñ iyler ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 5). [itmez, -mez]*

Buyurdu Aḥmed-i muḫtār cihānıñ ḫükmü zāʾildir
Güneş gölgesine beñzer ḳarār **itmez** bir arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 8). [itmez, -mez]*

Cin perī olmaz musallat dest-i pāyı bend olur
Cisme ilḳā **itdi** Allah işbu māhda ekşeri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 8). [itdi, -di]*

Derd-mend Derviş Süḳūṭi bir kemīne bendesi
Ẕāt-ı pākına vaṣfıñ **itdi** eyledi eşʿār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 14). [itdi, -di]*

Mīr iken işbu fenāyı terk **idip** biʾ cümleten
Salīk-i Ḥaḳ bāḳī oldu küllīsin virdi fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 3). [idip, -ip]*

Himmete muḥtāc idi bu luṭf **idip** Rabbüʾl- mennān
Çeşm-i nev ḥamdulillah ʿaşḳ ile oldu revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 1). [idip, -ip]*

Teşnegān-ı ümmet içün saʿy **idip** her vechile
Bir ʿināyet irdi Ḥaḳdan feyż ile oldu resān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 3). [idip, -ip]*

Üç yüz iki tarīḫinde żan **idip** hem de hezār 1302
Derd-mend Derviş Sükūtī naẓmıyla ḳıldı beyān 1 nisān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 11). [idip, -ip]*

Şeyḫ İsmāʿīl muḥaḳḳaḳ himmetiñ ḳıldı yüce
Cereyān **itdi** sürʿatiyle sāye-i perde hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 6). [itdi, -di]*

Ḫānḳāhıñ ʿarṣasında çeşmeyi ḳıldı binā
İḥyā **itdi** cümle nāsı çaġlayup aḳdı bu ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 8). [itdi, -di]*

Üç yüz iki tarīḫinde żam **idip** hem de hezār 1302
Ṣuyun içe ey Sükūtī kim bunda mürūr mart 17 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 17). [idip, -ip]*

Ḥaḳ Teʿālā āyetinde küllī şeyʾin ḥay dedi
Cümle nāsı zinde eyler Ḥaḳḳa ḥamd **it** ḳıl şekür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 12). [it,]*

Şāh Ḥasanıñ ḥürmetine **itdi** cereyān ʿaşḳıyla
Gel ṣuyun iç ṭālibā ḳalbini eyle ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 9). [itdi, -di]*

Teşnegān-ı ümmet içün cehd idip bunca Zamān
İtdi iḥsān ḳudretiyle Ḥaḳ aña māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 14). [itdi, -di]*

Dergāha aḳdı ser-a-ser çeşmesi āb u ḥayāt
Cereyān ile **itdi** memnūn cümlemizi çoḳ şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 16). [itdi, -di]*

Taḳsīm oldu maḥalle içre şuları birḳaç yere
Cümlesini **itdi** iḥyā oldular ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 18). [itdi, -di]*

Derviş Sükūtī ʿAskerīye **itdi** bugün ilticā
Mehdī gele bir gün ola ḥaḳim cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 17). [itdi, -di]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır ile Caʿfer cān u baş fedā
Kāẓım ile Ḥaḳ yolunu **itdiler** iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 12). [itdiler, -di, -ler]*

Meẕheb-i pāk dīn ü mübīn şerʿ Resūl günden ʿayān
Kim ki ḳabūl **itmez** ise anlara aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 4). [itmez, -mez]*

Kerbelāda şehr-i melʿūn şāh Ḥüseyni ḳatl **idip**
Müsteḥaḳ olmaz mı nāre ḳahhāre şor şorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 11). [idip, -ip]*

Ḳaṣd ḳıldı Harūn ancaḳ ol imām Kāẓıma
İtdi ẓulm ile şehādet ol münāfıḳ bī-ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 8). [itdi, -di]*

İltifāt **itmez** bu keşret ʿālemine Ẕerre hiç
Vaḥdet ilinde beḳādır ḥażret-i Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 1). [itmez, -mez]*

Vaṣfını **itsem** sezādır on iki şehzādeniñ
Derd-mend Derviş Sükūtī mücrim kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 15). [itsem, -se, -m]*

Saña ne **itdi** bu Köprülü şehrini ol ẕāt-ı pāk
Nūr-ı aḳdesle bu ʿālem vechine virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 3). [itdi, -di]*

Bizim ervāḥı ezelden zen gibi ḥāmil olup
Çoḳ tevellüd **itdi** evlād miṣl-i encüm fiʾs-semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 10). [itdi, --di, -]*

Rūmī tariḫinde üç yüz żam idip hem de hezār
ʿAvn-ı Ḥaḳla **itdi** teşrīf ol keremkānı vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 20). [itdi, -di]*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥeşe **itdi** vāʿiẓ ʿilmine virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 8). [itdi, -di]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd **idip** gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 6). [idip, -ip]*

Gel ṭarīḳ-i enbīyāya zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul ḥiẓmetiñ **it** rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 2). [it,]*

İşbu yol **itmez** Sükūtī kimseyi Ḥaḳdan baʿīd
Naḫnü aḳreb ṣābit olmuş bizlere iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 9). [itmez, -mez]*

Ṭut elin beyhūde gezme bu fenā mülkünde sen
Telḳīn **itsün** Ẕikr-i cehr ḥużūrunda ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 4). [itsün, -sün]*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād **idip** gel ehline vir sen Ẕekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 4). [idip, -ip]*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur iḳtidā **it** rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline vir sen Ẕekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 3). [it,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān ile ṣoḥbet **it**
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile ṣoḥbet **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 2). [it,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her Zamān
ʿĀṣıḳ isen gel bugün merdān ile ṣoḥbet **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 4). [it,]*

Cevherini ḳılma Ṣarf ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ ider iki olan iẕʿān ile Ṣoḥbet **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 6). [it,]*

Rehber gerekdir her yola berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān ile ṣoḥbet **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 8). [it,]*

Derviş Sükūtī ṭut temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru otur postuna mihmān ile ṣoḥbet **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 10). [it,]*

Ḥaḳ olunca tā ʿayān çaġırırım dost dost
Ḥiẕmet **it** bir kemāle cān başını niṯār **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 12). [it,]*

Ḥaḳ olunca tā ʿayān çaġırırım dost dost
Ḥiẕmet **it** bir kemāle cān başını niṯār **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 12). [it,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā gel eẕkār **it**
Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş ḥaḳīḳat erleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 13). [it,]*

ʿAşḳile mey ḳadīmi sür seḥer leyl ü nehār **it**
Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç nihan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 15). [it,]*

Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel iẓhār **it**
Menzil alur ol bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 17). [it,]*

ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini berdār **it**
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı Ẕikr ide gör her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 19). [it,]*

Ġaflet ile olma Ṣaḳın var ḳalbe bīdār **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 21). [it,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese **itme** taḳarrub her Zamān
ʿĀṣıḳ isen gel bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 3). [itme, -me]*

Kurʾānı ol nāṭıḳ idi ẓikr ider hep cehrile
Ehl-i müfesser taṢdīḳ **idip** ḳıldılar eşʿār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 16). [idip, -ip]*

Derviş Sükūtī naẓmıyla sırr-ı ʿAlī vaṣf **idip**
Añlayalar maṭlūbını her ʿāṣıḳa dīdār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 19). [idip, -ip]*

Küntü kenzin dedi çünki ol ḫāliḳ-i muṭlaḳ
İtdi beyān herkes sırrını Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 10). [itdi, -di]*

Bir noḳṭa-ı müphem idi kimse anı fehm **itmedi**
Vechine urdu niḳāb eksilmeye nice aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 7). [itmedi, --me, --di]*

Ṭoḳsan biñ kelām ki Ḥaḳ ile **itdiler** Ṣoḥbet
Aṣḥāblar içre Muḥammedʾe virdiġi iḫbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 5). [itdiler, -di, -ler]*

Şīrīn yolunda cān başın fedāya itdiler ġayret
Suʾāl **it** ẕevḳe irdi mi bugün sen anı Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 4). [it,]*

Gir meydāna sen ey zāhid ẕikr **it** Ḥaḳḳı seḥerlerde
Gice gündüz saʿy idegör ẕikr **it** Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 1). [it,]*

Gir meydāna sen ey zāhid ẕikr **it** Ḥaḳḳı seḥerlerde
Gice gündüz saʿy idegör ẕikr **it** Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 2). [it,]*

Ṣaḳın itme sen ḳīl u ḳāl var bir mürşide bīʿat al
Olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl ẕikr **it** Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 4). [it,]*

Erenleriñ budur rāhı aç gözüñ sen ol āgāhı
Bulmaḳ dilersen Allahı ẕikr **it** Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 6). [it,]*

Mürşidinden oḳu dersi men ʿarefle fehm **it** nefsini
Seyr idersin ʿarş-ı kürsī ẕikr **it** Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 7). [it,]*

Mürşidinden oḳu dersi men ʿarefle fehm **it** nefsini
Seyr idersin ʿarş-ı kürsī ẕikr **it** Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 8). [it,]*

Derviş Sükūtī bir gedā cān u başın ile fedā
Bulmaḳ dilersen hem Ḫudā ẕikr **it** Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 10). [it,]*

Ṣaḳın **itme** sen ḳīl u ḳāl var bir mürşide bīʿat al
Olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 3). [itme, -me]*

Terk **idip** rāh-i şerīʿat hem ṭarīḳat yolların
Gitdiler dinde muḫālif aṣl-ı Mervānıñ ḫūyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 11). [idip, -ip]*

Ehl-i beyt-i Muṣṭafāya ḥürmet itmez oldular
Ḳaṣd **idip** āl-i ʿabāya dökdüler bunca ḫūnı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 14). [idip, -ip]*

Maʿrifetden dem urur gör baʿżı insānlar her demi
Dürlü ṣanʾatlarda işmām **itdirir** renk-i būyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 2). [itdirir, -dir, -ir]*

Ehl-i beyt-i Muṣṭafāya ḥürmet **itmez** oldular
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya dökdüler bunca ḫūnı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 13). [itmez, -mez]*

Düşdüler ḳanūn niẕāmāt ḥükmünüñ icrāsına
Bāb-ı şerʿī ḳufl **idip** bekler paşālar hem şehi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 6). [idip, -ip]*

Ḥaşr-ı neşri yevm-i ferdā nāmını inkār **idip**
Mülḥid-i Ẕındıḳa lāyıḳ nār-ı dūzaḫda ḳuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 19). [idip, -ip]*

İltiçāmız saña yā Rab şol deme **itme** ḳarīb
Bu Sükūtī bir ġarībiñ görmeyeler ol günü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 23). [itme, -me]*

Derd-mend Derviş Süḳūṭi bir kemīne bendesi
Ẕāt-ı pākına vaṣfıñ **itdi** eyledi eşʾār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 14). [itdi, -di]*

Fażl-ı Ḫudā **itdi** kerem bunları bir nūr ile
Geldi nebī biri velī ʿadile ġaffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 5). [itdi, -di]*

Ḳul Resūl laḥmüke laḥm s̱ānına ḳıldı beyān
Ehl-i ḥaḳāyıḳ **itdi** ʿayān Aḥmed-i muḥtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 8). [itdi, -di]*

Bāṭın Ṣadef Faṭımadan **itdi** ṭulūʿ cevheriñi
Virdim şeref nūr hemān eyleye iẕhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 9). [itdi, -di]*

Mūsāya ente nāran lafẓıyla **itdi** ḫiṭāb
Semʿ-i cāna irdi muṭlaḳ nuṭḳ-ı bürhāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 7). [itdi, -di]*

Ḥıżrıyla **itdi** ser-a-ser ʿālemi geşt ü güẔār
Dersini aḫẕ **itdi** andan ʿilm-i ʿirfāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 9). [itdi, -di]*

Ḥıżrıyla **itdi** ser-a-ser ʿālemi geşt ü güẔār
Dersini aḫẕ **itdi** andan ʿilm-i ʿirfāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 10). [itdi, -di]*

Şeyḫ Ṣinʾān ḥażretine ḲayṢer-i Rūm duḫterin
Ḫizmetinde daʾvet **itdi** dīn ü īmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 16). [itdi, -di]*

Vaṣfını abdāl Sükūtī **itmege** ḥācet degil
Ḥaydarıñ meddāḥı Allah her ʿaṣr-ı destāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 17). [itmege, -meg, -e]*

Yoḳ vücūdu māsivānıñ ṭālibā virme göñül
Terk **idip** gel ister isen açıla gözden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 6). [idip, -ip]*

Mürşid-i kāmile bunda her kim **itdi** intisāb
Himmetiyle menzil aldı dinle naẓmım şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 1). [itdi, -di]*

Ṣavmıyla bunca ṣalāt **itdiġi** gör zāhidi
Kin kibirle fiʿil-i nifāḳ ṭutduġu gör zahidi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 7). [itdiġi, -dig, -i]*

İtdi ḫarāb bu vücūdum şehrini ḳıldı fenā
Artdı feryād ile nālem ḥālimiz düşvāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 3). [itdi, -di]*

Ādemle Ḥavvā nūrundan oldu Şit nebi İdrīs Davūd Süleymān
Envār-ı Aḥmed ḳıldı tecellī cümle nebiyye **itdi** sirayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 12). [itdi, -di]*

Māsivānıñ ke<u>s</u>retinden ʿuzlete itmiş ḳarār
Baḳmaz oldular cihāna **itmediler** iʾtibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 20). [itmediler, -me, -di, -ler]*

Girsin binüp **itdi** ṭavīl ṭamu ʿaẕābın ḫalḳı cihāna
Muġalaṭa ideyor gör vāʿiẓi kim yoḳ edebī nāmūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 5). [itdi, -di]*

Bey paşālar zümresine itse duḫūl her ne zamān
Mesned-i bālāda yerin ednāya hemān **itmedi** cālis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 4). [itmedi, --me, --di]*

Şuñ demi pīrlik ḥālinde iḫtiyār ʿuzlet idüp
Ḥaḳdan artıḳ ġayre baḳmaz pazarın **itdi** ḫalvetdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 10). [itdi, -di]*

Sāl hezār üç yüz onunda rıḥlet **itdi** dünyādan
Şeyḫ ʿAlī semt-i beḳāda buldu maḳāmıñ firdevsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 13). [itdi, -di]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ʿilm-i ẓāhir bāṭınıñ
Vaṣfıñ **itdi** kim ki anlar işbu naẓmım ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 12). [itdi, -di]*

Gel Sükūtīʾden suʾāl **it** ḳandadır ol ẕāt-ı Ḥaḳ
Gösterir kāmil-i meşāyiḫ Ṣor aña esrār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 13). [it,]*

Taḳarrub Raşṭine nām bir ḳaryeden ẓuhūr **itdi**
Köprülü şehrine cereyān idüp her zīr ü bālādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 5). [itdi, -di]*

Aña kim ḥüsn-i aḥlāḳı cihān baġında Ḥaḳ virmiş
Süleymān Ḥıfẓı Beg **itdi** nice āş<u>ā</u>r icrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 12). [itdi, -di]*

Şahā nāmıñ vüṣūlünde bu göñlümüz sürūr **itdi**
Muḥabbet ẕāt-ı pākından ṣaḳın ṣanma mürūr **itdi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 1). [itdi, --di, -]*

Şahā nāmıñ vüṣūlünde bu göñlümüz sürūr **itdi**
Muḥabbet ẕāt-ı pākından ṣaḳın ṣanma mürūr **itdi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 2). [itdi, --di, -]*

Baʿīd Ṣanma bizi şāhım bu göñlümden degil iḫrāc
Būy-ı ḥüsnüñ gelür dāʾim beher sāʿat ẓuhūr **itdi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 6). [itdi, -di]*

Seniñ elṭāfnı her dem ʿaceb mi itmeyim hiç yād
Benim Ẕikrim ḳamu fikrim göñülden hep ṣudūr **itdi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 8). [itdi, -di]*

Bilürsün ki seniñ ḥubıñ leẕīẕdir bal u sükkerden
Ne le<u>zz</u>etdir doyulmaz hiç göñül Ḥaḳḳa şükür **itdi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 10). [itdi, -di]*

Bu eşʾārı Sükūtīniñ kemālile ider taḳdīr
Ḳarībim hiç degil ayru göñül baʾżen ṣabūr **itdi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 14). [itdi, -di]*

Kimseler hiç sāyenizde istirāḥat **itmedi**
Bir vefāya biñ cefālar eyledin ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 5). [itmedi, --me, --di]*

Mühācir ehl-i s̱ervetden Ḥācı Emīn aġa-z̤āde
Peder emvāl-i ḥelālinden nis̱ār **itdi** bu ḳazada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 6). [itdi, -di]*

Mülk-i māl kes̱ret üzre dergāhıñ vaḳfı ġānī
Her gelen mihmāna ikrām **itdi** ol merd süḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 12). [itdi, -di]*

Ehl-i ʿaşḳ **itmez** bu fānī dehre aṣlā iltifāt
Fehm iderler yoḳ vefāsı bāḳī degildür kāʾināt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 5, Mısra 1). [itmez, -mez]*

Devr-i felek derd-i elem ʿāṣıḳı bīmār **itdi** çarḫ
Bülbül-āsā rūz u leyāl āh ile zār **itdi** çarḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 9, Mısra 1). [itdi, -di]*

Devr-i felek derd-i elem ʿāṣıḳı bīmār **itdi** çarḫ
Bülbül-āsā rūz u leyāl āh ile zār **itdi** çarḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 9, Mısra 2). [itdi, -di]*

Ehl-i dil ol rāh-ı Ḫudāya **it** inḳıyāḍ
İr erenler zümresine iste anlardan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 10, Mısra 1). [it,]*

İtme feryād boş yere hele zāhid sözü kes
Ẕikr ile doldur derūnuñ cehd ide gör her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 14, Mısra 1). [itme, -me]*

Ehl-i dil ḥāliñ ifāde Ḥaḳḳa **itdi** çünki ʿarż
İlticā-yı Ḥaḳdır anlar ḫalḳa itmezler ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 17, Mısra 1). [itdi, -di]*

Ḥüsnüne ḳıldı beyān rūşen **itdi** enver ḫaṭ
Ẕülf-i ḳaş u kirpiginde oḳudum ben Ḥaydar ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 18, Mısra 1). [itdi, -di]*

ʿAşḳ şarābıñ içmeyenler ḳalb evi **itmez** ṭulūʿ
Ḥabs ider ervāḥ-ı dilde Ẕengi kār **itmez** şümūʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 20, Mısra 1). [itmez, -mez]*

ʿAşḳ şarābıñ içmeyenler ḳalb evi **itmez** ṭulūʿ
Ḥabs ider ervāḥ-ı dilde Ẕengi kār **itmez** şümūʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 20, Mısra 2). [itmez, -mez]*

İtdi ġāret bu vücūdum şehrini yaġmā-yı ʿaşḳ
Mecnūn-āsā kūh-ı ṣaḥrā her demi Leylā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 23, Mısra 1). [itdi, -di]*

Ḥaḳdan artıḳ ġayru bilmez bu Sükūtī Siyāh-rū
Yār ile hem **itdi** Ṣoḥbet ġayre itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 28, Mısra 2). [itdi, --di, -]*

Ḥaḳdan artıḳ ġayru bilmez bu Sükūtī Siyāh-rū
Yār ile hem itdi Ṣoḥbet ġayre **itmez** ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 28, Mısra 2). [itmez, -mez]*

Ṭulūʿ **itdi** derūnumda bugün ol Ḫālıḳuʾr- Raḥmān
Ki emr-i Ḥaḳ ile vaṣfım olupdur on iki pīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 1). [itdi, -di]*

İrişdi ḳurb-ı ẕātına o şāhıñ derd-nāk ile
Taḳarrub **itdi** Mevlāya hezārān sūz-nāk ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 42). [itdi, -di]*

Sarāy-ı limaʾallahda oturdu cedd-i pāk ile
Ḥaḳīḳat Ṣoḥbetiñ **itdi** Muḥammed şāh Ḥaḳ ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 44). [itdi, -di]*

Sükūtī kem-terin pendini dinle
ʿAḳlını cemʿ **idip** güzelce benle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 26). [idip, -ip]*

Aldanma naḳşına fānī dünyānıñ
Mürüvveti hiç yoḳ **itmez** bir vefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 4). [itmez, -mez]*

Maḫfī **itmez** ẕāt-ı Ḥaḳḳı söylüyor hep ẓāhirā
Her şebi eyler nümāyān nūr-ı ḳandīlden sirāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 19). [itmez, -mez]*

Hem ṣusuzluḳ her cihetden berhizi **itdi** şedīd
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 3). [itdi, -di]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Az vaḳitde **itdiġini** her biri çün buldular *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 26). [itdiġini, -dig, -i, -ñi]*

Bilür iken ceddi kimdür hem anıñ yā maderi
Hiç terāḥḥum **itmez** oldu bunlara āḫir biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 22). [itmez, -mez]*

Söylesem Derviş Sükūtī Kerbelānıñ ḥālini
Cān taḥammül **itmez** olur ḳaralar gey şālını *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 32). [itmez, -mez]*

Fezkurūnī āyetinden al ḫaber
Ḥaḳḳı ẕikr **it** ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 2). [it,]*

Ḥaḳḳa tevḥīd ile irdi bunca er
Ḥaḳḳı ẕikr **it** ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 4). [it,]*

Bulmaḳ istersen eger iḥsān-ı Rab
Ḥaḳḳı Ẕikr **it** ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 8). [it,]*

Vech-i pāk-i ḥüsnüne eyle naẓar
Ḥaḳḳı Ẕikr **it** ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 12). [it,]*

Māsivāya itme ülfet sālikā
Kes̲retinden ictināb **it** yoḳ vefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 14). [it,]*

Rāh-ı Ḥaḳda cān u başın ḳıl fedā
Ḥaḳḳı ẕikr **it** ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 16). [it,]*

Bendesi ol Āl-i Aḫmed Ḥaydarıñ
Ḥaḳḳı ẕikr **it** ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 20). [it,]*

Māsivāya **itme** ülfet sālikā
Kes̲retinden ictināb it yoḳ vefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 13). [itme, -me]*

it: *"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.*

Bināsı ʿālemiñ böyle ḳurulmuş itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ her ādemiñ vücūdunda on iki bāb güşād **itdiġi** beyān ise behr bābınıñ kütüb-i *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 32). [itdiġi, -dik, -i]*

Pes imdi bu faḳir zenb ü keşīr mūrdan ednā żaʾifüʾl-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Saʿdeddīn el-Cebāvī mesmūʾ-yı ʿācizānemize naẓaran beyneʾn-nās ẓuhūr **iden** kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 2). [iden, -en]*

ẓuhūr **itdiġi** ḥālde zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i nāƵenīnden baʿżı fuḳarā anıñ Ƶabṭ u rabṭına
ictisār iderler ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile ḳaṭʾ itmege Saʿy iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 5). [itdiġi, -dig, -i]*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān **itdikleri** ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 3). [itdikleri, -dik, -leri]*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek içün işbu bir ḳaṭʿa zīr ü bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 14). [itmek, -mek]*

Sin Seḥerde ẓikrin **itdim** ol imām u Kāẓımıñ
ʿAyn ʿaşḳı ḳalbim içre devr ider Ṣubḥ u mesā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 23). [itdim, -di, -m]*

Hem tekāsül **itmek** ile olmaz hiç
Cehd idelim bulmaġa bir reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 7). [itmek, -mek]*

Ḳahrıyla urdu felek çün seyfini dil mülküne
Merhem **itse** bir ṭabīb yoḳ görmedim bunda şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 4). [itse, -se]*

Ḳahr itmege bir nice dem dürlü cefā çün **itdiler**
Dil şehrini ḫarāb içün çoḳ virdiler zaḥmet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 7). [itdiler, -di, -ler]*

Raḥm itmedi hiç ḥālime feryād ile **itdim** fiġān
Eṭrāfımı muḥkem ṭutup ẓulm eyledi keşret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 9). [itdim, -di, -m]*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥeşe **itdi** vāʿiẓ ʿilmine virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 8). [itdi, -di]*

Bir ṭabīb-i ḫāẓıḳa ir gel rūz u şeb ḳıl ḥizmeti
Bir devā **itse** gerek ol saña bu ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 8). [itse, -se]*

Māsivādır sed çeken bu gönlümüze her müdām
Terkin **itgil** ṭālibā sen ire Ḥaḳdan feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 4). [itgil, -gil]*

Ṣāfī **itmeden** bu ḳalbi feṭḥ olunmaz bunda bāb
Pāk ide gör iç yüƵini refʿ ola dilden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 1). [itmeden, -me, -den]*

Şeş cihetiñ muḥkem **itmiş** taḫlīṢ mümkīn degil
Bunca ḥased kin kibirle ḳalbine çekmiş niḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 5). [itmiş, -miş]*

Bu aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden rehāyāb oldum yā Rab
Riyāżāt **itdiġim** vāfir ne ḥikmetdir ʿaceb yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 2). [itdiġim, -dig, -im]*

Gice gün uyḳuma ḥasret ḳamu Ẕikrini yād **itdim**
Ṣalātıyla ṣavmını iderdim şevḳ ile yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 3). [itdim, -di, -m]*

Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı żikr ide gör her müdām
Ġaflet ile olma ṣaḳın var ḳalbe bīdār **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 10). [it,]*

Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub **itmiş** ḥaḳīḳat erleri
ʿAṣḳile mey ḳadīmi sür seḥer leyl ü nehār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 3). [itmiş, -miş]*

ʿAṣḳa uy sen sālikā gel Ḥaḳḳa **ider** ol vüṣūl
Ẕikr-i Ḥaḳḳı it seḥerde bulasın dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 3). [ider, -er]*

Mürşid-i kāmil gerek Derviş Sükūtī her müdam
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl **ider** ol ṭālib-i iḳrār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 10). [ider, -er]*

Ey göñül **itmek** dilersen eylegil iẕhār muḥabbet
Bezm-i ʿaṣḳda maḥfī olmaz cehr ile eẕkār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 1). [itmek, -mek]*

Seḥer vaḳtinde ey ṭālib uyan Ḥaḳ żikrini gel **it**
Bu nefsine olup ġalib uyan Ḥaḳ żikrini gel **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 1). [it,]*

Seḥer vaḳtinde ey ṭālib uyan Ḥaḳ żikrini gel **it**
Bu nefsine olup ġalib uyan Ḥaḳ żikrini gel **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 2). [it,]*

Seḥerde uyanan sürdü ḳamu tevḥīd ile virdi
Cemāl-i Ḥaḳḳı gördü uyan Ḥaḳ żikrini gel **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 4). [it,]*

Seḥerde uyanur ḳuşlar nebātātla hem aġaçlar
İder żikir ḳamu ṭaşlar uyan Ḥaḳ żikrini gel **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 6). [it,]*

Seḥerde ʿandelīb feryād fiġānıyla oḳur evrād
Ḳamu nāsı ider dilşāḍ uyan Ḥaḳ żikrini gel **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 8). [it,]*

Seḥerde uyanan her cān īcābınca sürer erkān
Erenler nuṭḳudur her ān uyan Ḥaḳ żikrini gel **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 10). [it,]*

Seḥerde olma sen ġafīl çeker zaḥmet yarın cāhil
Bulup bir mürşid-i kāmil uyan Ḥaḳ żikrini gel **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 12). [it,]*

Seḥerde ḳıl ʿibādātı irişür Ḥaḳ hidāyete
ʿAyān olur ẕātı uyan uyan Ḥaḳ żikrini gel **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 14). [it,]*

Seḥerde cān gözün açmış nihān sırrın Ḥaḳḳıñ seçmiş
Ölümden evvel ol göçmüş uyan Ḥaḳ żikrini gel **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 16). [it,]*

Seḥerde görünür ol Ḥaḳ Sükūtīden işit muṭlaḳ
İder tevḥīd şecer evrāḳ uyan Ḥaḳ żikrini gel **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 18). [it,]*

Uyan ġafletden ey ṭālib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it**
Sivāya olma gel raġıb seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 1). [it,]*

Uyan ġafletden ey ṭālib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it**
Sivāya olma gel raġıb seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 2). [it,]*

Bu salṭanat çıḳar elden ḳamu varlıḳ hebā olur
Bu ʿömrüñ tiz gelür geçer seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 4). [it,]*

Nʾola bir gün ḫiṭāb ider ne kesb itdin bu dünyāda
Oġul māldan vefā gelmez seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 6). [it,]*

Riyā ile ṣaḳın itme ʿibādet bunda her dāʾim
Muṣaffā ile dil mülkin seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 8). [it,]*

Ḥasedle kin kibir meẕmūm duḫūl itme bu ḳalbine
Derūnu pāk ider muṭlaḳ seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 10). [it,]*

Sükūtī ictināb eyle bu aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden
Ṣıġın bir ulu dergāha seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 12). [it,]*

Nʾola bir gün ḫiṭāb ider ne kesb **itdin** bu dünyāda
Oġul māldan vefā gelmez seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 5). [itdin, -di, -n]*

Ḳapuñda ilticā **itmiş** Sükūtī bir ġarīb edna
Nigāh-ı iltifātındır benim iḥsānıma bāʿiṯ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 9). [itmiş, -miş]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret **itmek** içün bir nefes
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī devrider miṯl-i ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 9). [itmek, -mek]*

Saña derim behey ṭālib işit nuṭḳum hevādan geç
Ne kār **itdin** bu dünyāda ʿucub ile riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 2). [itdin, -di, -n]*

Müşkül budur ʿaşıḳlara terk-i sivā itmek ne güç
Pāk **itmeden** dil mülkünü ḥased nifāḳ bir ulu ṣuç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 2). [itmeden, -me, -den]*

Müşkül budur ʿaşıḳlara terk-i sivā **itmek** ne güç
Pāk itmeden dil mülkünü ḥased nifāḳ bir ulu ṣuç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 1). [itmek, -mek]*

Nūr-ı vechidir bu ʿālem ḫalḳına vireñ żiyā
Māh-tāb **itmiş** cihānı ser-te-ser ḳıldı īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 10). [itmiş, -miş]*

Himmetini almaḳ içün çoḳ zamān **itdim** niyāz
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa bir ḳademde eyledi viṣāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 5). [itdim, -di, -m]*

Ṣāfī **itmeden** bu ḳalb Ḥaḳḳa yol olmaz güşād
Ne ʿaceb zāhid mürāʾī seng-i dil dāʾim fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 1). [itmeden, -meden]*

Edeb erkān ile kimiñ meşāyiḫ ittifāḳ **itmiş**
Resūlüñ sünneti muṭlaḳ iṭāʾat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 7). [itmiş, -miş]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret **itmede** her rūz u şeb
ʿArş-ı aʿlāda melekler cümlesi ḳıldı sücūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 3). [itmede, -mede]*

Yaḳ vücūduñ şehr içre zāhidā bir şāfī ʿūd
ʿIṭr-ı būyundan bu ʿālem saña **itsünler** vürūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 2). [itsünler, -sün, -ler]*

Terk-i tecrīd olmuşuz biz dünyāya meyl **itmedik**
Bir ʿabā ḥırḳaya ḳandıḳ kimdeñ aṭlas ḥarīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 3). [itmedik, -me, -dik]*

Terkini ura gel ölmezden evvel
Ḥadīs̱inde Resūl **itmiş** cevābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 14). [itmiş, -miş]*

Ṭarīḳinde sülük **itdim** muḥaḳḳaḳ anlarıñ dāʾim
Eneʾl-Ḥaḳ sırrına irdim ʿAlīden defterim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 3). [itdim, -di, -m]*

Nʾola bir dem ẓuhūr **itse** elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric baġrına ursa yedinde ḥançerim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 13). [itse, -se]*

Ḫilāfet emrini gözler degil ḥācet nizāʾ **itmek**
Ferāġat ḳıl behey ṭālib bu baḫs̱ eyleme menẓūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 11). [itmek, -mek]*

Bilinmez Aḥmediñ sırr-ı kelām remzile **itmiş**
Ḥaḳāyıḳ ehline maʿrūf bu bir sırr-ı ʿaẓīm mestur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 15). [itmiş, -miş]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden Ẕār **iderdim** her seḥer
ʿAşḳ ile irdim devāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 9). [iderdim, -er, -dim]*

Naẓm ile Derviş Sükūtī baḫs̱ini ḳıldı beyān
Küntü kenziñ **itdi** iẓhār nuṭḳu bürhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 14). [itdi, -di]*

Sükūtī bezm-i ervāḥdan o şāha iḳtidā **itmiş**
Şefāʿat-i iltimās eyler dürr-i luṭfunda bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 9). [itmiş, -miş]*

Sivā ḥubını terk **itmek** degil mümkīn cihān söyler
Bunlar mürşid-i ḥāẕıḳ kemāliyle āsān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 1). [itmek, -mek]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticā **itmiş** saña
Derdiniñ dermānı senden yoluna cān virdi ser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 17). [itmiş, -miş]*

Sülüke **itmedim** ġayret īcābınca ṭarīḳatda
ʿİbādetde ḳuṣūrum çoḳ bilür Ḫaḳ idemem maʾẕūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 3). [itmedim, -me, -di, -m]*

Ṣiyāmıyla olan farż ḥac zekātını bu ʿömrümde
Bilürüm **itmişim** noḳṣān ne mümkīn olayım mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 6). [itmişim, -miş, -im]*

Cān niṣār **iden** bu yolda ṣanmañız olur hebā
Ḳıymetiñ Ḥaḳdır viren bil nice biñ sīm-i Ẕer gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 3). [iden, -en]*

Bezm-i ezelden ehl-i ḫarābāt olmuş gezeriz
Ābād **idemem** gönlümü size Vīrāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 4). [idemem, -eme, -m]*

Sāḳī laʾl-i şarābıñ nūş **iden** bezm-i ezel
Hiç ayılmaz mest olan ʿāşıḳları tā ḥaşre dek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 5). [iden, -en]*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı Ḥaḳda eylemiş her dem fedā
Ṣol kişiler terk-i dünyā **itdiler** görmez emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 8). [itdiler, -di, -ler]*

Bir vefāya biñ cefā **itmek** dilersen ġām degil
Miḥnet-i ʿaşḳa alışdıḳ olmuşuz biz müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 3). [itmek, -mek]*

Çün **itmezler** ḳīl u ḳāl kimse ile aṣlā cidāl
Dervişleri hep ehl-i ḥāl menzilleri rāh-ı sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 3). [itmezler, -mez, -ler]*

Aldanup ġafletle ḳaldın bu sivānıñ naḳşına
Ġuṣṣa-ı ġām keṣret üzre derd-kār **iden** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 4). [iden, -en]*

Derd-mend Derviş Sükūtī gelmişem ednā ġarḪb
Ḫāk-i pāyiñ beklerim hep saña **itdim** ʿarż-ı ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 14). [itdim, -di, -m]*

Şeyḫ-i kāmilden Ṣoragıl derdine dermān seniñ
Dil-i mecrūḥuna merhem **itse** ol raʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 6). [itse, -se]*

Ḥaḳ ʿayāndır nūru ṭutmuş yaʿnī şems-i māhveş
Yeri gögü rūşen **itmiş** aç gözün gel münẓiri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 16). [itmiş, -miş]*

Ṭut ḳulaġın ey birāder dinle naẓmım sen arı ol
İtmişim ben Ḥaḳḳı iẓhār anlagıl sen müsterī ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 2). [itmişim, -miş, -im]*

Ülfet-i dünyā degildir terkini **itsem** gerek
Sevdā-yı ʿaşḳa devā yoḳ āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 7). [itsem, -se, -m]*

Destine al seyf-i celāl berzaḫ **itmiş** yollar ḳatı
Ḳurd peleng arslān ḳamu ṭopṭolu cihān çaḳal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 7). [itmiş, -miş]*

ʿAşḳ ateşi sende eger cān u dile **itse** eser
Lāyıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳa irmek içün ḳıl ʿarżu ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 3). [itse, -se]*

Rehber-i kāmil gözetgil Ḥaḳḳını eyle ṭaleb
Maḥrūm **itmezler** muḥaḳḳaḳ bil ʿaṭādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 16). [itmezler, -mez, -ler]*

Muntaẓırız devrine Mehdi-i zamānıñ biz bugün
Seyfiyle **itse** ẓuhūr ol ʿadl-i vefādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 22). [itse, -se]*

Ḳıble **itdim** vechini ben yārimiñ her rūz u şeb
Secde-gāhım oldu Ādem kibriyādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 7). [itdim, -di, -m]*

Ṣanmañız Ḥaḳḳa ʿibādet **itmeyiz** biz zāhidā
Her seḥer ẕikrile dāʾim bunda oldu muʾtādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 5). [itmeyiz, -me, -yiz]*

Ṣalātıyla selāmını **iderdim** ʿaşḳ ile her dem
Riyāẕātım ḳatıʾ muḥkem bu nefsim çoḳ ider ṣāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 5). [iderdim, -er, -dim]*

Devr-i Mehdīye irişdiḳ seyf ile **itmiş** ẓuhūr
Ḥavfımız yoḳ ḫāricīden her ġazādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 15). [itmiş, -miş]*

Tā elestdendir o şāha ʿahd ile peymānımız
İtmisim iḳrār aña men Ẕeyneʾl-ʿAbādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 8). [itmisim, -miş, -im]*

Bu vücūdum pāre pāre ṣad hezārān **itseler**
Men ġulām-ı ehl-i beytiñ MurtaẔādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 3). [itseler, -se, -ler]*

Ḥiẓmetiñ **itdim** gice gün mürşid-i bir ḫāẕıḳa
Himmetiñ ʿarşdan yüce ol ḳıldılar bir daneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 11). [itdim, -di, -m]*

Cān niṯār **itdim** Sükūtī rāh-ı ʿaşḳıñda anıñ
Nev ḥayāta irdim ol dem luṭf-ı Ḥaḳ iḥsāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 13). [itdim, -di, -m]*

Nefs-i emmāreye tābi oldular her rūz u şeb
Ehl-i faḳre ġayret **iden** merd-i meydān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 8). [iden, -en]*

Sivā ḥubını terk **itdim** göñülden hep biri oldum
Muḥabbet virdim evlāda ʿAlīniñ ḳanberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 1). [itdim, -di, -m]*

Risālet taḫtgāhında ḳarār **itmiş** ʿadāletle
İmām Ẕeyneʾl Bāḳır Ḥaḳḳıñ ezelden kemteri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 9). [itmiş, -miş]*

Ḫavāric ḳavm dehr içre nola her dem ẓuhūr **itse**
Sükūtī devr-i Mehdīdir elinde ḥançeri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 17). [itse, -se]*

İnsānıñ ḥayvāna tebdīl **itmede** aḫlāḳını
Ẕabṭ olunmaz ḳatı müşkül aẔdırır sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 7). [itmede, -mede]*

Ḥaḳḳa vuṣlat buldu anlara gel idenler az ṭaʿām
Keşretinden ictināb **it** didiler ekl-i ḥarām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 2). [it,]*

Muḥammed Mehdīye Derviş Sükūtī muntaẓır olmuş
Nola bir gün ẓuhūr **itse** o şāhıñ leşkeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 14). [itse, -se]*

Ẓulmüyle çoḳ Kerbelāda **itdiler** cevr-i cefā
Kimden umar ya şefāʿat ḳavm-i Mervān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 9). [itdiler, -di, -ler]*

Hiç ḳalur mu **ittiġi** ẓālim sitem-kār yanına
İntiḳāmıñ Ḥaḳ alur ḳahrile her ān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 27). [ittiġi, -tiğ, -i]*

Laʿnet **itmek** ol Yezīde çünki farż oldu bize
Āl-i Mervāna hezārān laʿn idip muḥkem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 11). [itmek, -mek]*

Nola bir gün ẓuhūr **itse** elinde Ẕülfiḳār amma
Hezārān ḫāricī ḳırsa Sükūtī pür-Ṣafāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 13). [itse, -se]*

Cām-ı ʿaşḳı nūş **iden** ol gözleri mestāneden
Farḳ idemez muṭlaḳ anlar Kāʾbeyi bütḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 1). [iden, -en]*

Elimde bāde-i ḥamrā ḳadeḥler hep müheyyādır
Ezelden nūş **iden** gelsin bugün meyḫānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 4). [iden, -en]*

Kemāl-i ḳadriniñ iẓhār idelden işbu ʿāleme
Naẓar **itdim** cemāline anıñ ḥayrānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 8). [itdim, -di, -m]*

Muḥammedle ʿAlī billah ikisi oldular bir cān
Ki bunlar nūr-ı vāḥiddir ezelden **itmişim** īmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 2). [itmişim, -miş, -im]*

Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳī hem vāriṣ-i Ḥaydar
İmāmım iḳtidā **itsem** gerekdir bunlara her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 10). [itsem, -se, -m]*

Taṣḥīḥ **itmezler** seniñ bil rāhını ya aḫlāḳını
Böyle cārī olmamışdır anlagil her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 13). [itmezler, -mez, -ler]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī teʾsīr **itse** ḳalbine bir dem anıñ
Cesed cū ider cihānı maṭlub-ı erkān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 7). [itse, -se]*

Derdli olan bulsa cāʾiz ḳalbini tımār **iden**
Raḥat olur cismi anıñ bir gün ola Ẕār **iden** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 1). [iden, -en]*

Merhem ururlar anıñ her rūz u şeb dil zaḫmına
Bir ṭabīb-i ḥāzıḳa irüp ḥālini eşʿār **iden** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 4). [iden, -en]*

Medḥ Ẕemme baḳmaz ol kesen Ḥaḳ yoluñ ṭutmuş ḳavī
Ḳahr-ı Luṭfu bir idermiş düşmānını yār **iden** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 6). [iden, -en]*

Bunda sivā miḫnetiñ ol çekmede ġāyet ḳatı
Mesned-i dünyāya meşġūl kibrile bir ʿār **iden** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 8). [iden, -en]*

Ḳalmaz imiş ey Sükūtī hiç maraż şol kimsede
Kendüsini yoḳ bilene Ḥaḳḳı daḥı vār **iden** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 10). [iden, -en]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafā-yı ḳanūna tebdīl **itdiler**
Uydular Frenk ṣoḥbetine nice biñ insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 15). [itdiler, -di, -ler]*

İḫtiyār ʿuzlet **itmiş** bu sivādan ehl-i ʿaşḳ
Raġbet itmez bu cihāna kemteri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 9). [itmiş, -miş]*

Uṣūl erkān nice tevḥīd **iderdim** her seḥer vaḳti
Ḳamu evrādile her dem bu ez̲kārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 5). [iderdim, -er, -dim]*

Baḳılmaz ʿaşḳ eri bunda geçer fānī cihānından
Vaṭānıñ lā-mekān **itmiş** geçerler ḫanümānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 2). [itmiş, -miş]*

Her ān vaḥdet seyrānında iderler Ḥaḳ ile ülfet
Bu ḫalḳdan inḳıṭā **itmiş** ümīd itmez iḫvānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 6). [itmiş, -miş]*

Raġbet **itmek** bu sivāya küllī aḥmaḳ şol kişi
Beyhūde eyler nizāʿlar bī-baṣar ʿamā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 11). [itmek, -mek]*

Altmış üç yaşa bu ʿömrüm çün irişdi Ṣoñ deme
İltifātıñ ġayr **itmem** ḳalmadı sevdā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 16). [itmem, -me, -m]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ zekāta **itmedim** raġbet
Ḳamu farż īcābınca ʿilmde ḳılmışım noḳṢān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 5). [itmedim, -me, -di, -m]*

Teġā'fül olma sen şāhım buña dil virme gel aṣlā
Seniñ gibi nice şāhlar helāk **itmiş** yamandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 8). [itmiş, -miş]*

Dost ilinden gelmişim döne döne hū deyü
Ẕikr-i Ḥaḳḳı **itmişim** döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 2). [itmişim, -miş, -im]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı **iden** ṭaleb virir ḳalbe cilā yā hū
Anıñla maṭlūba irer bulurlar hep beḳā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 1). [iden, -en]*

Gürūh-ı evliyā içre nice dem ḥiz̲metiñ **itdik**
İrişdi feyż-i Ḥaḳ ʿādil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 3). [itdik, -di, -k]*

Ḥasanıñ sevdāsı olmuş ḳalbimi ifnā **iden**
ʿAḳlımı aldı ser-a-ser çeşm-i siyāh bir bānū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 3). [iden, -en]*

Rāhında sen olma ġafil Ḥaḳḳı ögren ḳalma cāhil
ʿÖmrüñ geçüp ḳılar z̲aʾil Ẕikr **it** Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 10). [it,]*

Anıñ nūr-ı żiyāsından ḳamer şems çünki aḫz **itmiş**
Münevver ṭutdu ser-tā-ser iki ʿālemde her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 5). [itmiş, -miş]*

Olunca ġayretiñ **itgil** ḫalāṣ olmaya Saʿy ile
Anıñ bendin ḳıran cānlar baḳar mı rūz-ı ferdaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 3). [itgil, -gil]*

ʿAskerī on bir imāmıñ bendesiyiz tā ezel
BeẔl-i cān **itdik** yolunda mehdi-i Livānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 12). [itdik, -di, -k]*

Naḳd-i cān **itdim** fedāya Muṣṭafānıñ ʿaşḳına
Hem Resūlüñ ibn-i ʿamm-ı Murtażānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 1). [itdim, -di, -m]*

ʿAlī evlādına her dem bu cānım
Fedā **itdim** Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 4). [itdim, -di, -m]*

Şīrīn içün Ferhādlan daġlarla **itdim** çoḳ nizāʿ
Aġyār-ı cihān bıraḳmaz olup vuṣlatına ol yüzü māh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 5). [itdim, -di, -m]*

Bezme duḫūl **itmeyecek** ol ʿadüvv-ü ehl-i cefākār
Geldi hemān bir ansızın üstümüze çatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 5). [itmeyecek, -me, -y, -ecek]*

Seniñ nūrundan aḫz **itmiş** semāda şemsile ol māh
Münevver ṭutdu eşyā-yı ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 11). [itmiş, -miş]*

ManṢūr-ı Ḥallacıñ ʿaşḳı ne ġalib
BeẔl **itdi** cānını ḳurbān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 14). [itdi, -di]*

Hū ismini **itdikçe** yād bu göñlümüz olurdu şād
Sükūtīden işid evlād hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 13). [itdikçe, -dikçe]*

Mecnun āsā gice gündüz saʿy **iderdim** bir zamān
Yolların sed çekildi irmedim Leylālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 3). [iderdim, -er, -dim]*

Hiç şefḳāti yoḳ kimseye diñle Sükūtī naẓmını
Ṣabr **idemem** Eyyüb-āsā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 14). [idemem, -eme, -m]*

Ne kesb **itdin** bu dünyāda nola bir gün suʾāl eyler
Yedinde hüccetiñ var mı cevāb itmek o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 5). [itdin, -di, -n]*

Ne kesb itdin bu dünyāda nola bir gün suʾāl eyler
Yedinde hüccetiñ var mı cevāb **itmek** o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 6). [itmek, -mek]*

Bu pendimiz rūşen beyān hiç **itmezim** aṣlā nihān
Sükūtī ġarīb bir dervişān irdi göñül seyrānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 9). [itmezim, -mez, -em]*

Mehdi-i Ṣāḥib-zamānıñ gelmesi senden olup
Dürr-i pākıñdan ẓuhūr **itmiş** ʿaṭāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 16). [itmiş, -miş]*

Ṭarīḳatden ḥaḳīḳatden nice esrār fāş **itdim**
Tecāhül ḳalmasun yā Rab bu devriñ bunda insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 5). [itdim, -di, -m]*

Bu sāl içre Sükūtīniñ muvāfiḳ geldi tariḫi
Hezār üç yüz beşinde çün tamam **itdim** bu dīvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 14). [itdim, -di, -m]*

Ṭavāfda iken maderi çün cemāl o dem **itdi** ẕuhūr
Doġdu cihān ʿālemine kāʾbe-i ʿulyā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 5). [itdi, -di]*

Rāh-ı güşād **itmesen** emr-i Ḫudā bir vechile
Daʿvet-i Ḥaḳ oldu beyān cehrile peydā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 11). [itmesen, -me, -se, -ñ]*

Bizi dāḫil etme Ḫarabāt ehliyiz sen zāhidā
Neyleyim ḳalbim ḫarābdır taʾmīr **idemem** Vīrāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 6). [idemem, -eme, -m]*

Kaʾbe-yi ḫüsnüñ ẕiyāret **itmek** içün her seḥer
Luṭf-ı iḥsānına geldim gör bugün dīvāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 7). [itmek, -mek]*

Meşreb-i pāk ṣafī **itmiş** ḳalbini ẕikr-i Ḫudā
Ṭabʿ-ı aḫlāḳ ḥamīde ḫāk ile yeksān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 3). [itmiş, -miş]*

Kelām-ı Ḥaḳ Ṣudūr **itmiş** Ḥaḳḳında men ʿaleyhā fān
Anıñçün terk ider dilden Sükūtī neyler ekvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 9). [itmiş, -miş]*

Ḫālimiz dün ü gün yamandır ṣabr **idemem** ġayr hiç
Ḫasta dil mūrdan żaʿīfim nā-çāre ġayret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 3). [idemem, -eme, -m]*

Dāmeni ṭutdum erenler pīrlere **itdim** niyāz
Raḥm idip itmez vefā bir dürlü himmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 15). [itdim, -di, -m]*

ʿArż-ı ḥāl **itdim** ilāhī bıraḳma ḫālim maḥşere
Derdiyle miḥnetde ḳaldım kimse rüʾyet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 19). [itdim, -di, -m]*

Ẕulmetde idi cümle cihān gelmeden ol ḫātem-i nebī
İtdi ẕuhūr ḳıldı żiyā iḳlīmi heft māhveşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 4). [itdi, -di]*

ʿUzlet **itmekden** Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 11). [itmekden, -mek, -den]*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın **itmiş** viḳāye ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 10). [itmiş, -miş]*

ʿUzlet **itmekden** Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 11). [itmekden, -mek, -den]*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın **itmiş** viḳāye ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 10). [itmiş, -miş]*

Ne ḥikmet Ḥażret-i ʿĪsā beḳā-yı iḫtiyār **itdi**
ʿUrūc **itdi** semā üẔre bu dünyādan rehā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 24). [itdi, -di]*

Vaṣfını mümkün mi ide Derviş Sükūtī her Zamān
Meddāḥı anıñ Allah daḫı **itdi** ṣenā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 22). [itdi, -di]*

Nola bir gün ẓuhūr **itse** elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric ḳavmini ḳıra bu göñlüme ṣafā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 15). [itse, -se]*

Ḫātem-i Resūl gelmesiyle rāh-ı dīni **itdi** güşād
ʿAzm-i sefer eyledi çün fātiḥ-i Ḫayber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 13). [itdi, -di]*

Nūr-ı velāyet bunca kerāmet arż-ı semā **itdi** ẓuhūr
Miʿrācda o dem ṣunduġu el mihrine Ḥaydar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 17). [itdi, -di]*

ʿAlīl oldu vücūd mülkü taḥammül **idemem** aṣlā
Ṣabırdan ġayrı bir çāre bulunmaz el amān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 7). [idemem, -eme, -m]*

Göñül mülkünü terk **itdim** nidem artıḳ bu dünyāyı
Ḳanāʿat semtine geçdüm vaṭān ṭutdum hem ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 1). [itdim, -di, -m]*

Muḥibbān iltimās ile bu eṣʾāra şürūʾ **itdim**
Erenlerden olup himmet ṣadāḳatle ḳıyām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 3). [itdim, -di, -m]*

Şerīʾatle Ṭarīḳātden nice esrār fāş **itdim**
Ḥaḳāyıḳ kenzini açdım bu ʿāleme kirām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 7). [itdim, -di, -m]*

Şeyḫ Saʿdullah Efendi Ḥaḳḳa **itmişken** ḥużūr
Ḳıldı niyāz ol Ḥabīb çeşmesi çün bī-ḳuṢūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 1). [itmişken, -miş, -ken]*

Meslek-i Naḳşī Ṭarīḳiñ ḫādimi olmuş bugün
Mürşid-i erbāb-ı kāmil ʿadliyle **itdi** ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 4). [itdi, -di]*

Mülk-i ʿAcem cümle ʿArab Mūsā Rıżādır şāhımız
Şāh Taḳīʾden **itdi** ẓuhūr menbaʿ-ı esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 14). [itdi, -di]*

Luṭfuyla ihsānı kerem **itdi** bize ol ẕāt-ı pāk
Merd-i seḫāvetde Naḳī ʿadliyle vefākār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 15). [itdi, -di]*

Vaṣfını **itmekde** şāhıñ iḳtidāre yoḳ mecāl
Neyleyim Derviş Sükūtī virdi Ḥaḳ ruḫṣat baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 21). [itmekde, -mek, -de]*

Bulmuşum bir şeyḫ-i kāmil aña **itdim** intisāb
Dīde-i cānım uyandı refʿ olup benden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 1). [itdim, -di, -m]*

ʿAşḳile baʾż ḥaḳāyıḳ hem enel-Ḥaḳ çaġırır
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac cismiñ **itdiler** kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 10). [itdiler, -di, -ler]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān ile ṣoḥbet **it**
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile ṣoḥbet **it** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 1). [it,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā gel ezkār it
Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub **itmiş** ḥaḳīḳat erleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 14). [itmiş, -miş]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ **itmiş** bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda eyledim iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 13). [itmiş, -miş]*

ʿĀdemden evvel geldiġini **itdiler** iḫbār ʿAlīdir
Bend urdu dive rūz-ı ezel eyledi iḳrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 1). [itdiler, -di, -ler]*

Miʿrāc yolunda Aḥmed ile **itdikleri** bir
Gösterdi vilāyet mihrini alan Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 3). [itdikleri, -dik, -leri]*

Şīrīn yolunda cān başın fedāya **itdiler** ġayret
Suʾāl it ẕevḳe irdi mi bugün sen anı Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 3). [itdiler, -di, -ler]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ bu yolda cān niṯār **itdim**
Murādım verdiler gördüm benim dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 9). [itdim, -di, -m]*

Tefriḳ **itmezler** ḥarāmı hem ḥelāli bu ʿaṣr
Āyetinde Ḥaḳ buyurmuş bizlere ġāyet nehiy *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 15). [itmezler, -mez, -ler]*

Destine al tīġ-ı celāl ḥaṣmına ur Aḥmediñ
Ḳahr-ı Ḥudā **itse** gerek ḥākim cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 14). [itse, -se]*

Naẓm ile **itdim** beyānıñ ḳıl bugün iḳrār ʿAlīdir
ʿĀṣıḳıñ feryād-ı āhı ḳıldığı hep zār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 1). [itdim, -di, -m]*

Ehl-i ʿaşḳıñ ʿaşḳı artar nūş **iden** bir cürʿasın
Baḥr-ı ʿaşḳı çūş idermiş mevc urur ʿummān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 13). [iden, -en]*

Māsivānıñ keṣretinden ʿuzlete **itmiş** ḳarār
Baḳmaz oldular cihāna itmediler iʿtibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 19). [itmiş, -miş]*

Bey paşālar zümresine **itse** duḫūl her ne zamān
Mesned-i bālāda yerin ednāya hemān itmedi cālis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 3). [itse, -se]*

Bu tariḫim hezār üç yüz hem on bire irişmişdir
Sivā ḥubbnı terk **itdim** Ḥaḳ ile oldu pazarım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 14). [itdim, -di, -m]*

Bu dünyāda neler çekdim vefāsı yoḳ imiş aṣlā
Şikāyet eylemem Ḥaḳdan ne **itse** baña sulṭānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 6). [itse, -se]*

Üçüncüsü maʿrifet **itmediñiz** aṣlā ṭaleb
Ḥaḳiḳatde çıḳmaz yolun hiç yoḳ sizin ʿirfānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 11). [itmediñiz, -me, -di, -n, -iz]*

Naḳd-i cānın rāh-ı Ḥaḳda şeyḫine teslīm **iden**
Her cihetden buldu anlar derdine tīmār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 5). [iden, -en]*

Ḥiẕmetinde beẔl-i cān **itmiş** Sükūtī bir ġarīb
Ḳaṭre iken baḥre irdi bir ʿaẕīm ʿummān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 9). [itmiş, -miş]*

Bu eşʾārı Sükūtīniñ kemālile **ider** taḳdīr
Ḳarībim hiç degil ayru göñül baʾżen ṣabūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 13). [ider, -er]*

Seniñ vaṣfını meddāḥlar yāḫūd kātib ḳamu mollā
Benim ʿindimde hep ʿāciz lisānında ḳuṢūr **itdi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 12). [itdi, -di]*

Seniñ elṭāfnı her dem ʿaceb mi **itmeyim** hiç yād
Benim Ẕikrim ḳamu fikrim göñülden hep ṣudūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 7). [itmeyim, -me, -y, -i, -m]*

Destiñizden refʿ idüp inṣāfa ġayret **itmeden**
İntiḳām almaḳ murādıñ her demi ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 9). [itmeden, -me, -den]*

Terk-i sivā **itmeyince** olamaz ʿāṣıḳ ḫalāṣ
Bir göñle iki sevdā ṣıġamaz ey ʿām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 16, Mısra 1). [itmeyince, -me, -y, -ince]*

Ehl-i dil ḫāliñ ifāde Ḥaḳḳa itdi çünki ʿarż
İlticā-yı Ḥaḳdır anlar ḫalḳa **itmezler** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 17, Mısra 2). [itmezler, -mez, -ler]*

Terk-i dünyā **itmeyince** yār hele girmez ele
Neylesün ol düşmeyince ʿāleme dilden dile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 29, Mısra 1). [itmeyince, -me, -y, -ince]*

Hemān bunlar dü ʿālemde ḳamu nāsıñ penāhgāhı
Beyān **itdin** murād üzre bu naẓmıñla güzel rāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 68). [itdin, -di, -n]*

Ḳalbiñ içre gör bugün **itmiş** ḳarār
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 7). [itmiş, -miş]*

Fehm ider sırrını kim ki ʿirfāndır
Ḳurʾāndan aḫẕ **itmiş** maʿnāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 24). [itmiş, -miş]*

O şāhıñ tārīḫüñ **itdim** tamamıyla bugün iḳrār
Vefātına daḫı biñ yüz ş̱emāniyeniñ yek gelir ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 25). [itdim, -di, -m]*

Ezelden Ḥaḳ saña **itmiş** kemāliyle hidāyātı
Seniñ bendelerin bekler hemān her dem ʿināyeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 1). [itmiş, -miş]*

Gedālar rāhına gerçe delīl **itmiş** seni Yezdān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḥarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 15). [itmiş, -miş]*

Men ʿaref sırrına āgāh **itmede** her ṭālibi
Feṯḥ iderdi müşkülün her bir cihetden aña gelen sāliki *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 17). [itmede, -mede]*

Terk idip bu fānī dehri ḳılmaz aṣlā ülfeti
Semt-i ʿuḳbāya muḥaḳḳaḳ çünki **itmiş** ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 6). [itmiş, -miş]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa maẓhar **itmiş** sālikān-ı bī-ḥisāb
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 11). [itmiş, -miş]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda **itdim** hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 19). [itdim, -di, -m]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile **itdim** şümār
Tariḫini böyle ḳıldım naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 25). [itdim, -di, -m]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim **itmiş** iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 17). [itmiş, -miş]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı bu Köprülü şehr içre ber- ḳadīm
Dervişān-ı keşret üzre **itdiler** bunca ʿaẓīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 2). [itdiler, -di, -ler]*

Emr-i Ḥaḳla ruḥṣat oldu bu erenler himmeti
Nev bināya başlanıldı **itdiler** çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 6). [itdiler, -di, -ler]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda **itdim** hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 19). [itdim, -di, -m]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile **itdim** şümār
Tariḫini böyle ḳıldım naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 25). [itdim, -di, -m]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim **itmiş** iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 17). [itmiş, -miş]*

Vaṣfında gezip çoḳ inẓār itmişler
Fehm **idin** siz bunu aḥbāb-ı yārān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 42). [idin, -in]*

Zümre-i hidāyet hem daḫı ġayret
ʿAdl ile **itmekde** dāʾimā şefḳat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 60). [itmekde, -mek, -de]*

Her ḥāl ile cāndan ḳıldılar ülfet
Ednāya **itmezler** bir kere nuṢret *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 16). [itmezler, -mez, -ler]*

Ḳıblegāhımız ezelden ol imām ʿAlī Naḳī
Secde **itgil** zāhidā sen maʿnīde bu Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 4). [itgil, -gil]*

Sırrını her bir eriñ bilmege ʿirfān gerek
Nuṭḳunu fehm **itmek** içün kāmil insān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 2). [itmek, -mek]*

Sırrını her bir eriñ bilmege ʿirfān gerek
Nuṭḳunu fehm **itmek** içün kāmil insān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 2). [itmek, -mek]*

Ol zamān kim yalın ayaḳ saña geldim siyāh- rū
Ṭut elimden sen şefīʾ ol saña **itdim** serfürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 2). [itdim, -di, -m]*

it ürür kervān geçer: *Gerçekleşmesi doğal olan işler engellenemez, ne olursa olsun gerçekleşir.*

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlara zāhid sözüñ kār eylemez
İt ürür kervān geçer ġayrı efkār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 2). [it ürür kervān geçer,]*

ʿiṭā: *Bahşetmek, ihsân etmek.*

Ḥażret-i Yaḥyā gör kim ẓulmüyle oldu şehid
Ḳan pahā heftād hezār Ḥaḳ eyledi **ʿiṭā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 18). [ʿiṭā,]*

Günāhkār ümmetiñ gelmiş der Luṭfuna her dāʾim
Ḳuşūruñ ʿafv ḳıl senden **ʿiṭādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 12). [ʿiṭādır, -dır]*

Ḳuluñ Derviş Sükūṭīdir seniñ bāb-ı viṣālinde
Hemān leyl ü nehār bekler **ʿiṭā** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 14). [ʿiṭā,]*

iṭāʿat: *Boyun eğme, uyma, tâbi olma.*

Ẕāt-ı ṣıfātında anıñ şīr-i şecāʾat resm-i ḳavī
Şevḳ-i **iṭāʿat-i** Muṣṭafāda bir ehl-i vefā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 10). [iṭāʿat-i, -i]*

Edeb erkān ile kimiñ meşāyiḫ ittifāḳ itmiş
Resūlüñ sünneti muṭlaḳ **iṭāʾat** ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 8). [iṭāʾat,]*

iṭāle-: *Uzatma, uzatılma (Kubbealtı).*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ **iṭāle-i** lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 3). [iṭāle-i, -i]*

itdiġiñ bul-: *Yaptığı kötü davranışın karşılığını görmek.*

Ḳalmayor hiç yanına Ḥaḳ intiḳām alsa gerek
İtdiġiñ bulur cihānda durmuyor ʿahd-i felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 18). [itdiġiñ bulur, -ur]*

iʾtibār: *Değer. ehemmiyet. hürmet.*

Bunca medfūn evliyāya iʾtiḳād hiç etmeyüp
Yoḳ maḳāmında ṭutarlar ḳılmadılar **iʾtibār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 22). [iʾtibār,]*

Māsivānıñ keşretinden ʿuzlete itmiş ḳarār
Baḳmaz oldular cihāna itmediler **iʾtibār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 20). [iʾtibār,]*

Bugün terk-i cihānım ben sivāya **iʿtibārım** yoḳ
Geçip dünyā u ʿuḳbādan ki bir yerde ḳarārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 1). [iʿtibārım, -ım]*

iʾtiḳād: *İnanma, gönülden tasdik ederek inanma, inanç.*

Bunca medfūn evliyāya **iʾtiḳād** hiç etmeyüp
Yoḳ maḳāmında ṭutarlar ḳılmadılar iʾtibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 21). [iʾtiḳād,]*

Taḳlid imiş faḳīh yoluñ **iʾtiḳādın** yoḳ zerrece
Artıḳ bulunmaz sizde hiç meẕheb dīn īmānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 9). [iʾtiḳādın, -ın]*

Ol şehinşāh bu ʿālem-i Muṣṭafādır **iʿtiḳādım**
Anıñ çün ʿaşḳa düşdüm artmada hep feryadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 1). [iʿtiḳādım, -ım]*

iʾtimād: *Güvenme, emniyet etme, güven, emniyet.*

Keşret-i dünyādan el çek zāhidā Ḥaḳdır murād
Dinle bu nuṭḳum saña ḥüccet dilersen ḳıl **iʾtimād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 2). [iʾtimād,]*

iʾtirāf: *İtiraf etmek, başkaları tarafından bilinmesi kendi için sakıncalı görülen bir gerçeği saklamaktan vazgeçip açıklamak, söylemek, bildirmek II Kabul etmek, kabullenmek.*

Bir ʿaceb ʿiṣyāna ġarḳım baḥr-ı girdāba düşüp
Cürmüne ben **iʾtirāfım** yek pāre ḥürmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 8). [iʾtirāfım, -ım]*

ʿitr: *Güzel ve hoş koku.*

Yaḳ vücūduñ şehr içre zāhidā bir ṣāfī ʿūd
ʿIṭr-ı būyundan bu ʿālem saña itsünler vürūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 2). [ʿiṭr-ı, -ı]*

Baġçeler ḫūb-ı meyve nāzik çiçeği elvānıyla
ʿIṭr-ı būyundan olur mest her gülen insān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 4). [ʿiṭr-ı, -ı]*

ittifāḳ: *Birleşme, uyuşma; sözleşme.*

Edeb erkān ile kimiñ meşāyiḫ **ittifāḳ** itmiş
Resūlüñ sünneti muṭlaḳ iṭāʾat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 7). [ittifāḳ,]*

ittiṣāl: *Kulun seyr ü sülûk ile fenâfillâh netîcesinde Hak'tan başka şey görmeyerek Hakk'a vâsıl olması.*

Rehber-i kāmil izinden sen cüdā olma bugün
İttiṢāl it saña Ḥaḳḳıñ yollarıñ itsün güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 6). [ittiṣāl,]*

ivraniye: *Günümüzde Vranye olarak anılan kasaba, Sırbistan'ın güneyindeki Južna (Güney) Morava nehrinin oldukça verimli vadisinde yer alır. Batı Balkanlar boyunca uzanan kuzey-güney yolu, ayrıca Niş üzerinden Selânik'i Belgrad'a ve Orta Avrupa'ya bağlayan demiryolu üzerinde bulunması burayı tarih boyunca önemli bir konuma getirmiştir.*

Postnişīn olmuş **İvraniye** Ḳadriyye dergāhına
Ẕikr-i cehriñ ḥizmetini rūz u şeb eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 5). [ivraniye,]*

iyle-: *Etmek, eylemek, yapmak.*

Ḫalḳ-ı Aḥmed kesb idenler kimseye ḳılmaz żarār
Ḫoş naẓarla vaṣfıñ **iyler** nitekim dünyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 12). [iyler, -r]*

İḫtiyār-ı ʿuzlet **iyle** ey Sükūtī sen bugün
Dehr içinde bize lāyıḳ ġayrı bir cān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 9). [iyle,]*

Dehre gelmekden ʿibāret Ḥaḳḳı bulup anlamaḳ
Kim ki fehm ider Sükūtī **iylemez** daʿvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 18). [iylemez, -mez]*

Kin kibir benlik nifāḳıñ ḳatl ider ser-leşkeriñ
Ṣāfī **iyler** bu derūnuñ Ḥaḳḳa irer sālikān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 10). [iyler, -r]*

Tekāsül **iyledim** pek çoḳ bu ʿömrümüz hebā gitdi
Saña maʾlūmdur her ḥālim bu nefsimdir baña düşmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 7). [iyledim, -di, -m]*

Eyyübüñ renc-i keşretle taḥammül **iyledi** efzūn
Şikāyet ḳılmadı Ḫaḳdan Ṣabırla bir şifā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 11). [iyledi, -di]*

Evṣāfını söyler isem Derviş Sükūtī her dāʾimā
Fehm **iyledim** lāyıḳıyla her devrile ekber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 20). [iyledim, -di, -m]*

Bu devr içre nice şāhlar gelüp geçdi ḳarār itmez
Atarlar ḳabre ḫāk içre bu cismiñ **iyler** ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 6). [iyler, -r]*

Bunca demler yalvarırdım ḥālime raḥm **iylesün**
Ey Sükūtī şefḳāt umma bir ẓālim ġaddāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 9). [iylesün, -s, -ü, -n]*

YüẔ sürüp geldim ḳapuna bir alay ḳullar ile
İyleme red ḳıl şefāʿat ey cānların cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 12). [iyleme,]*

iz: *Belli bir yol ve anlayışı takip etmek.*

Rehber-i kāmil **izinden** sen cüdā olma bugün
İttiṢāl it saña Ḥaḳḳıñ yollarıñ itsün güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 5). [izinden, -i, -(n)den]*

<u>īżāh:</u> *Bir şeyi anlaşılacak şekilde anlatma, açıklama.*

Nūr-ı vechidir bu ʿālem ḫalḳına vireñ żiyā
Māh-tāb itmiş cihānı ser-te-ser ḳıldı **īżāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 10). [īżāḥ,]*

ʿAşḳ ile devrāna girmiş bunda Ḥaḳ ʿāşıḳları
Şevḳile tevḥīd iderler ḳalbleri ṭolmuş **īżāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 10). [īżāḥ,]*

<u>iẕʾān:</u> *Anlayış, kavrayış, feraset.*

Bil maʿārif ṣoḥbeti Derviş Sükūtī pendini
Maʿnāsın fehm eyleye **iẕʾān** ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 10). [iẕʾān,]*

Resm-i Ṣūretden geçüp bir cān olan Saʿdīleriz
Maʿnā-yı remz eneʾl-Ḥaḳ **iẕʾān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 2). [iẕʾān,]*

Derviş Sükūtī Ḥaḳ ʿayān Ṣanma bugün anı nihān
Ḳalb içinde ṭutmuş mekān **iẕʾān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 14). [iẕʾān,]*

Sūre-i sebʿaʾl meṣānī remzini **iẕʾān** içün
Men ʿarefden ders alıp esrāra irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 5). [iẕʾān,]*

Silsile Ṣorar ararlar aṣl-ı nesil kim anıñ
Yā ʿaceb böyle olur mu ʿaḳl ile **iẕʾān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 6). [iẕʾān,]*

Ḥayāt nev bulur anlar bu naẓmım eyleyen **iẕʾān**
Olurlar ʿārif-i maʿnā bu nuṭḳu söyleyen insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 3). [iẕʾān,]*

Şerʿ-i pāk Muṣṭafādan ehl-i īmān itdi ḥaẓ
Men ʿarefden dersin oḳurlar ehl-i **iẕʾān** itdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 2). [iẕʾān,]*

Cevherini ḳılma ṣarf ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ-ı idrāki olan **iẕʿān** ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 6). [iẕʿān,]*

Ey zāhid dünyā-perest yoḳdur sırrına **iẕʿānıñız**
Ḥayvān gelüp bu ʿālem bulunmaz hiç insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 1). [iẕʿānıñız, -ı, -nız]*

Küntü kenziñ sırrına irmek dilersen her müdām
Rehber-i kāmil ara bul **iẕʿāna** gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 4). [iẕʿāna, -a]*

Cevherini ḳılma Ṣarf ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ ider iki olan **iẕʿān** ile Ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 6). [iẕʿān,]*

Naḥnü aḳreb ḳul beyān Ḥaḳ buyurmuş iʿlān ider
Ḥaḳdır saña ġāyet yaḳın yoḳ farḳıñız **iẕʿānıñız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 8). [iẕʿānıñız, -ı, -nız]*

izdivāc: *Ar. 1. Birbirine eş, çift olmak. 2. Nikâh ile birbirine zevc ve zevce olmak.*

Hiç olur mu ḳaḥbe zenle **izdivāc** olmaḳ bugün
Aldadır bir cāzū muṭlaḳ oldum ʿadādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 3). [izdivāc,]*

Virme göñlüñ ziynetine bu cihānıñ durma ḳaç
Mihrini vir ḳaḥbe zendir itme gel sen **izdivāc** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 2). [izdivāc,]*

izdiyād: *Artma, çoğalma.*

Men ʿaref sırrın ögren bend olagör bir ara
Ḥaḳḳı bilmekde beḳā bul ʿömrüñ olsun **iẕdiyād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 4). [iẕdiyād,]*

iẓhār: *Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme, âşikar etme.*

Bu insān resmini düzdi etiñle eyledi **iẓhār**
Süñük et ṭamar deri ṭırnaḳ ḳıl siñir baġırsaḳ ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 5).*
[iẓhār,]

Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç nihān
Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel **iẓhār** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 6). [iẓhār,]*

Ey göñül itmek dilersen eylegil **iẓhār** muḥabbet
Bezm-i ʿaşḳda maḫfī olmaz cehr ile eẕkār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 1). [iẓhār,]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda eyledim **iẓhar** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 14). [iẓhar,]*

Pādişāhım mülk-i tende eylemiş dāʾim ḳarār
Ḥüsnünü ḳıldı beyān eyledim **iẓhār** eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 8). [iẓhār,]*

Ḥaḳ ʿayāndır günden **iẓhar** diseler inkār ider
Çeşm-i aʾmā görmez aşlā dedi pinhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 11). [iẓhar,]*

Naẓm ile Derviş Sükūtī baḥsini ḳıldı beyān
Küntü kenziñ itdi **iẓhār** nuṭḳu bürhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 14). [iẓhār,]*

Cemāliñ nūrunu **iẓhār** iderdi ẕāt-ı pākiyle
Bu ḳalbim şehrini cümle ser-a-ser ḳapladı envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 7). [iẓhār,]*

ʿAşrımızda kimse bilmez hiç bizim aḥvālimiz
Fevtimizden söñra **iẓhār** olunur her ḥālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 2). [iẓhār,]*

İḫtiyāc yoḳ ṣormaġa Derviş Sükūtī kem-teri
Ehl-i ʿirfān meclisinde söylenür hep **iẓhār** ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 10). [iẓhār,]*

ʿĀbidīnim Bāḳır oldu ḫoca ʿilm-i ledün
Caʿfer açdı ʿilm-i bāṭın ṣāḥib-i **iẓhār** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 8). [iẓhār,]*

Dinler isen Şeyḫ Sükūtī naẓmını her rūz u şeb
Rāh-ı Ḥaḳḳı itdi **iẓhār** añla gör maʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 16). [iẓhār,]*

Ṭut ḳulaġın ey birāder dinle naẓmım sen arı ol
İtmişim ben Ḥaḳḳı **iẓhār** anlagıl sen müsterī ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 2). [iẓhār,]*

Ḥaḳ ʿayāndır günden **iẓhār** bunda ʿuṣṣāḳı görür
Görmez anı bī-baṣarlar çeşm ʿamādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 9). [iẓhār,]*

Kemāl-i ḳadriniñ **iẓhār** idelden işbu ʿāleme
Naẓar itdim cemāline anıñ ḥayrānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 7). [iẓhār,]*

Mest olup bezm-i elestden gelmişem bu fānīye
Görmüşem ben Ḥaḳ cemāliñ eylerim **iẓhār-ı** hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 8). [iẓhār-ı, --ı]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle nihān itmez bu ʿālemde
Ḫudā eyledi **iẓhār** temāşā ḳıl dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 14). [iẓhār,]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl ʿAbādandır maẓhar-ı esrār-ı Ḥaḳ
Küntü kenziñ sırrın açdı eyledi **iẓhār-ı** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 2). [iẓhār-ı, --ı]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır ile Caʿfer cān u baş fedā
Kāẓım ile Ḥaḳ yolunu itdiler **iẓhār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 12). [iẓhār,]*

Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel **iẓhār** it
Menzil alur ol bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 17). [iẓhār,]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda eyledim **iẓhar** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 14). [iẓhar,]*

Ẕülfüñ ile ḳaşlarıñ hem daḫı müjġānlarıñ
Kıldı beyān çün vechini eyledi **iẓhār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 18). [iẓhār,]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿAbādandır maẓhar-ı esrār-ı Ḥaḳ
Küntü kenziñ sırrın açdı eyledi **iẓhār-ı** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 2). [iẓhār-ı, --ı]*

Bāṭın Ṣadef Faṭımadan itdi ṭulūʿ cevheriñi
Virdim şeref nūr hemān eyleye **iẓhār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 10). [iẓhār,]*

Vechini heft āyetini ḥarf be ḥarf yazmış Ḫudā
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginde yedi ḥaṭ **iẓhār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 8). [iẓhār,]*

Līmaʾallah mektebinde ders virir munları
Naḫnü aḳreb sırrın **iẓhār** itdiler her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 10). [iẓhār,]*

Aḫlaḳıñ her yüzden **iẓhār** itmişler
Ḥāl ehlini her dem ġıybet iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 9). [iẓhār,]*

izle-: *Takip etmek. II Uymak / tâbi olmak.*

Ṭut erenler yoluñ gözle arayup sen Ḥaḳḳı **izle**
Bulunca ẕātını gizle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 7). [izle,]*

ʿ**izzet:** *Kıymet, itibar, büyüklük, yücelik, şeref.*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān baş ḳoyan
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāda her Zamān ʿ**izzet** bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 6). [ʿizzet,]*

Herkeze ʿarż-ı ḳuṣūrum nā-tüvān ḥālime beyān
Merḥamet ḳalḳmış bu ḫalḳdan baña ʿ**izzet** itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 6). [ʿizzet,]*

Dīn ü millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿ**izzet** ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 8). [ʿizzet,]*

Dīn ü millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿ**izzet** ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 8). [ʿizzet,]*

Ḫavf yoḳ Ḫudādan eşrār itmişler
Seḥāvet ehline iderler ʿ**izzet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 14). [ʿizzet,]*

ırmaḳ: *Akarsuyun büyüğü, doğrudan doğruya denize dökülen, nehir.*

Hem üç yüz altmış **ırmaḳlar** aḳıtdı şehr-i āʿẓamda
O mülkün bāġ-ı bostānıñ ṣular hem her gün virir iş̲mār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 19). [ırmaḳlar, -lar]*

Yedi deryā ḳamu **ırmaḳ** bu cismim pāk idemezler
İçim ṭaşım ḥabāş̲etle bu ḫalḳdan olmuşum mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 11). [ırmaḳ,]*

ıṣlāḥ: *İyi duruma koyma, düzeltme, iyileştirme.*

Dil uzatdım ḳavm-i cāhil münkerāna çoḳ zamān
Fehm iderdim nefsim **ıṣlāḥ** olmamış daʾvādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 4). [ıṣlāḥ,]*

Ḳomaz endīşeden ḥalī içimde nefs-i emmāre
Meger **ıṣlāḥ** ide bir gün terāḥūm ḳılsa ol Raḥīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 4). [ıṣlāḥ,]*

Nefsini **ıṣlāḥ** idenler mülk-i ten bulmaz fenā
Hiç memāte irmez anlar bunda oldu cāvidān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 11). [ıṣlāḥ,]*

ʿ**ışrīn:** *Yirmi.*

ʿİlm-i Allahda üç dört ṣınıf ʿ**ışrīn** ḳul nebī
Fiʿil-i Resūl hem ṭarīḳat ṭaʿn itmekde lisānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 9). [ʿışrīn,]*

ʿıyāl: *Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler. Eş ve çocuk gibi.*

Baḳmazız biz ḳīl u ḳāle evlād ile hem ʿ**ıyāle**
İrdik bugün hem bir ḥāle ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 9). [ʿıyāle, -e]*

Ḳavm-i Yehūd cins-i belīd ḍarb ile ḳıldı helāk
Evlād ʿ**iyāl** enṢārına virdi cefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 20). [ʿiyāl,]*

Ehl-i tecrīd idi kendi bu fenāyı terk idüp
Baḳmadı evlād-ı ʿ**ıyāle** dünyādan oldu reha *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 6). [ʿıyāle, -e]*

ıżrār: *Ar. Zarara sokmak, sokulmak.*

Ẓulmile her şaḫṢa **ıżrār** itmişler
Ḥırṣ ile ġażābı nihāyet çoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 3). [ıżrār,]*

ıżṭırāb: *Acı, elem, azap, sıkıntı.*

Ṣāfī eyler bu derūnuñ mülkünü ol ser-te-ser
Pāk olan ḳalbi Sükūtī çekmeye hiç **ıżtırāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 10). [ıżtırāb,]*

Bir pula degmez cihānıñ ziyneti ey şeyḫ ü şāb
Terk idegör ḳalmaya hiç göñlünüzde **ıżṭırāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 4, Mısra 2). [ıżṭırāb,]*

ḳabā: *Üste giyilen elbise, cübbe, kaftan.Divan şiirinde aşığın yaralı bedeni gül işlemeli bir kabaya benzetilir. || Tasavvufta dervişin hırkasına kaba denir ve "varlık, dünya süsü" yerine kullanılır.*

Bilürsün hiç vefāsı yoḳ bu dehrin şāhī ger olsan
Elinde var iken fırṣat taḥtıyla **ḳabādan** geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 4). [ḳabādan, --dan, -]*

Geçenler cümle varından sivāyı bunda neylerler
Ṭarīḳatda olan sālik-i **ḳabāyı** bunda neylerler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 2). [ḳabāyı, --(y)ı, -]*

kaʾbeʾ: *Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.*

Derūnu **Kaʾbeʾde** muṭlaḳ velādetı aña maḥṣūṣ
Resūlüñ ʿümmi- Ẕādesi ʿAliyyüʾl-Murtażā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 27). [kaʾbeʾde, -de]*

Beyt-i Ḥaḳḳıñ şol göñüldür zāhidā eyle ṭavāf
Kaʾbe-yi muṭlaḳ Ḫudāyı añla gör dīdār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 8). [kaʾbe-yi, -yi]*

Cām-ı ʿaşḳı nūş iden ol gözleri mestāneden
Farḳ idemez muṭlaḳ anlar **Kāʾbeyi** bütḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 2). [kāʾbeyi, -yi]*

Mey-i ʿaşḳıñ cürʿasından bir ḳadeḥ nūş eyleye
Farḳıñ itmez bunda aṣlā **Kaʾbe** vü bütḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 4). [kaʾbe,]*

Kaʾbe-yi ḥüsnüñ ẕiyāret itmek içün her seḥer
Luṭf-ı iḥsānına geldim gör bugün dīvāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 7). [kaʾbe-yi, -yi]*

Ḳabr-ı nūruñ şuʾlesi virdi cihāna şeref
Kaʾbe-i ʿulyā budur bil ʿāleme Şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 22, Mısra 2). [kaʾbe-i, -i]*

kaʾbe-i ḥüsn: *Güzellik Kabesi.*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmek içün bir nefes
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī devrider miṯl-i ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 9). [kaʾbe-i ḥüsnüñ,]*

kaʾbe-i ḥüsnüñ: *Güzellik Ka'besi.*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ görenler şād olurmuş her demi
Ḳalb-i maḥzūndur Sükūtī olmadı hiç inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 11). [kaʾbe-i ḥüsnüñ, -ün]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmede her rūz u şeb
ʿArş-ı aʿlāda melekler cümlesi ḳıldı sücūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 3). [kaʾbe-i ḥüsnüñ, -ün]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ görenler bunda lā yaʾḳıl durur
Farḳıñ itmez oldu anlar mescid ü meyḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 5). [kaʾbe-i ḥüsnüñ, -ün]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmege geldim bugün
Eyle red bu Sükūtī ḳalbini ḳıl inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 11). [kaʾbe-i ḥüsnüñ, -ün]*

kaʾbe-i ʿulyā: *Yüce Kabe.*

Ṭavāfda iken maderi çün cemāl o dem itdi ẕuhūr
Doġdu cihān ʿālemine **kāʾbe-i ʿulyā** ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 6). [kāʾbe-i ʿulyā,]*

Żiyā aldın ebuʾl Necīb hem oldur vāriṯ-i Mevlā
Hemān Baġdād derūnunda maḳām-ı **kaʾbe-i ʿulyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 14). [kaʾbe-i ʿulyā,]*

Ḫānḳāh-ı ʿAskerīye sür yüzüñ gel dāʾimā
Kaʾbe-i ʿulyā dilersen böyle sulṭāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 4). [kaʾbe-i ʿulyā,]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya sür yüzüñ eyle türāb
Kaʾbe-i ʿulyā budur bil ḳıl ṭavāf miṯl-i ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 16). [kaʾbe-i ʿulyā,]*

Beyt-i Ḥaḳḳı gerçe her dem ʿāşıḳān eyler ṭavāf
Kaʾbe-i ʿulyāyā dāḫil bunlarıñ dīvānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 8). [kaʾbe-i ʿulyāyā, -ya]*

kāb-ı kavseyn: *İki kavis mesâfesi.*

Ḳaşlarındır **ḳāb-ı ḳavseyn** hem yüzüñ ümmüʾl kitāb
Sī vü dü ḥarfle cemāliñ virdi eşyāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 7). [ḳāb-ı ḳavseyn,]*

kabīh: *Çirkin, fena, kötü, ayıp.*

geldi ki sebebi nār-ı dūzaḫ biz olmayalım ve bundan māʾadā sāʾir-i ṭarīḳat ehline
sirāyet ider ancaḳ böyle fiʾil-i **ḳabīḥa** içtisār iden kimseler iblīsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 24). [ḳabīḥa, -a]*

Bu aḫlaḳ-ı **ḳabīḥlerden** rehāyāb oldum yā Rab
Riyāżāt itdiġim vāfir ne ḥikmetdir ʿaceb yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 1). [ḳabīḥlerden, -ler, -den]*

Sükūtī ictināb eyle bu aḫlaḳ-ı **ḳabīḥlerden**
Ṣıġın bir ulu dergāha seḥerlerde Ḥaḳḳı zikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 11). [ḳabīḥlerden, -ler, -den]*

Sükūtī her **ḳabīḥ** aḫlāḳ bu ḳalbimden ḫurūc itdi
Şefāʿat- kān Aḥmedʾle yetişdi Ḥaḳ bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 9). [ḳabīḥ,]*

kābil: *Mümkün, uygun olan.*

Saʿy ider zāhid delīlsiz rāh-i Ḥaḳḳa vāṣıl ola
Ḳābil-i mümkün degildir bulmaġa bunda murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 6). [ḳābil-i, -i]*

Ḥar ṣıfātla müşkül ancaḳ kim ki maḳṣūda irer
Ḳābil vuṣlat olur mu nefs aġyār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 8). [ḳābil,]*

Mürşid-i kāmil yedinden merhemiñ ḳılsam ṭaleb
Ḳābil-i mümkīn ʿaceb mi āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 10). [ḳābil-i, -i]*

Vuṣlātıñ sevdāsı atdı bunca dem ġurbetle
Ḳābil-i ḳısmet degil yār gör ki hicrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 6). [ḳābil-i,]*

Seniñ dergāh-ı Luṭfundan cüdā etmek degil **ḳābil**
Ḳapuna gelmişim senin dīdārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 7). [ḳābil,]*

Ḥasta oldu bu derūnum Ṣıḥḥate **ḳābil** degil
Neyleyim artmaḳda gün gün irmedim edvālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 5). [ḳābil,]*

Misāfir geldiler dünyā vü ʿuḳbāya nevbet bekler
Bu kār-ḫāne ʿaceb ḫāndır fenāya **ḳābil** evṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 8). [ḳābil,]*

Biñde bir **ḳābil** naṣiḥat pendimi kimler ṭuta
Ḳanda ol ʿAcem Semerḳand ḳavm-i ʿArab hem Rūmī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 17). [ḳābil,]*

kābil: *Tevrat'a göre (Tekvîn, 4/1-2) Kābil Hz. Âdem ile Havvâ'nın ilk, Hâbil ise ikinci oğludur. Kābil Ahd-i Cedîd'de işleri kötü, şerirlerden olan (Yuhanna'nın I. Mektubu, 3/12), kötü insanların yolunda yürüdükleri kişi (Yahuda'nın Mektubu, 11), salih olmayan, samimiyetsiz bir insan (İbrânîler'e Mektup, 11/4) olarak gösterilmektedir. Hâbil ve Kābil kıssası Kur'ân-ı Kerîm'de özlü bir şekilde nakledilirken gerek tarih ve tefsir kitaplarında, gerekse kısas-ı enbiyâ türünden eserlerde ayrıntılı olarak anlatılmaktadır.*

Rüstem Ẕāle hezārān Derviş Sükūtī taḥsīn it
Ḳābil olmaz ḳarşusunda nice biñ leşker gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 10). [ḳābil,]*

kabir: *Ar. Kabir, mezar.*

Ḫayāt-ı nev bulam dāʾim **ḳabirde** cins-i aḫbāba
Selāmet bezmgāhında ḳuram bir taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 11). [ḳabirde, -de]*

ḳabr: *Ar. Kabir, mezar.*

Ḫams evḳātı gözetgil emr-i Ḥaḳḳı ṭut ḳavī
Ḳabr içinde ola āsān hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 8). [ḳabr,]*

İstiʾāne **ḳabri** iden müşkül ḥālde ey Ẕevvār
Ehl-i derde bir devādır kim bugün yüzler sürer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 25). [ḳabri, -i]*

Evliyānıñ **ḳabrine** git ḥācetiñ eyle niyāz
Derdine olsa gerekdir tiz çabuḳ dermān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 15). [ḳabrine, -i, -n, -e]*

Bu devr içre nice şāhlar gelüp geçdi ḳarār itmez
Atarlar **ḳabre** ḫāk içre bu cismiñ iyler ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 6). [ḳabre, -e]*

Ḫams evḳātı gözetgil emr-i Ḥaḳḳı ṭut ḳavī
Ḳabr içinde ola āsān hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 8). [ḳabr,]*

Bunca derdliler devāya **ḳabrine** kim yüz sürer
ʿAn ḳarīb irmiş murāda nice ʿavrat hem eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 9). [ḳabrine, -i, -n, -e]*

Ḳabr-ı nūruñ şuʾlesi virdi cihāna şeref
Kaʾbe-i ʿulyā budur bil ʿāleme Şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 22, Mısra 1). [ḳabr-ı, -ı]*

Şeref-i sādāt ile meşhūr cihānda Seyyid Yaḥyā
Maḳām-ı **ḳabr-i** aʿlāsı anıñ Baküdedir ḥalā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 62). [ḳabr-i, -i]*

ḳabūl: *Benimseme, kabullenme, uygun görme, kabul.*

Sensin kerīm ile **ḳabūl** itdim saña ben ilticā
ʿAşḳ baḥrına ẕerre miṣāl cürmüm ile bunca ḳuṣūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 3). [ḳabūl,]*

Emr-i nehiy ṭutmasan leyl ü nehār lāyıḳ ile
Kim ki **ḳabūl** itmez ise ṭutduġu yol yalan imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 8). [ḳabūl,]*

Rū siyāh Derviş Sükūtī ḫāk-i-pāya gelmişem
Cürmüm ile it **ḳabūl** sen ḥāl fenāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 12). [ḳabūl,]*

Emr-i Ḥaḳla Mūsā oldum dīnime daʿvet idip
Firʿavun itmez **ḳabūl** hiç ġarḳ ider deryā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 8). [ḳabūl,]*

Mürüvvet ġanīsin ancaḳ **ḳabūl** ḳıl ḫānḳāhında
Nigāh-ı iltifātıñ ḳıl sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 9). [ḳabūl,]*

Sekiz üçmaġa meyl itmez saña müştaḳ olan cānlar
Ḳabūl ḳıl ḫānḳāhında revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 8). [ḳabūl,]*

Żaʿīfim ʿācizim miskin yolunda cān u baş virdim
Ḳabūl it ḫāk-pāyında sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 10). [ḳabūl,]*

Ḳabūl ḳıl āsitānında niyāza durmuşum her dem
Ki senden ġayrı bir yoḳdur medārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 11). [ḳabūl,]*

Siyāh rūyum ile geldim senin bāb-ı viṣāline
Ḳabūl ḳılmaḳ saña maḥṣūṣ revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 12). [ḳabūl,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ **ḳabūl** ḳıl bu fenā mülkde
Saña ḥüccet olur bir gün ṣaḳın ʿamāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 13). [ḳabūl,]*

Cemāliñle müşerref ḳıl seni ārzū çeker ġöñlüm
Ḳabūl it ḫānḳāhında revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 6). [ḳabūl,]*

Ḫāk-i pāyiñ bir ġulāmı olmuş Sükūtī tā ezel
Pādişāhım eyleme red ḳıl **ḳabul** mihmāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 10). [ḳabul,]*

Kim ki anıñ yollarını itmedi cāndan **ḳabūl**
Ġaflet ile ʿömr geçüp dīdesi gör dāʾim şaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 9). [ḳabūl,]*

Meẕheb-i pāk dīn ü mübīn şerʿ Resūl günden ʿayān
Kim ki **ḳabūl** itmez ise anlara aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 4). [ḳabūl,]*

Cürmümüzle sen **ḳabūl** ḳıl ey Kerem-kānı ʿaṭā
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 15). [ḳabūl,]*

kabża: *Tutam, deste.*

Bī- pahā **ḳabza** ḥacerle görse elmās taşını
Yek bahādır ẓan iderler böyle bir emvalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 13). [ḳabza,]*

kaç: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak || Kurtulmak, uzaklaşmak, sakınmak.*

Gelse meclisine cāhil bed lisān eyler ṭavīl
Hiç oturma ṭālibā gel ʿāḳil isen durma **ḳaç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 4). [ḳaç,]*

Māsivāya virme hiç dil ṭālibā sevdāyı kes
Bī-vefādır terkini ḳıl ol ʿadüvden **ḳaç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 8). [ḳaç,]*

Ehl-i münkir ġalib **ḳaç** bir tenhāya
Ẓulm ile çoḳ itdi her bir gedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 67). [ḳaç,]*

Virme göñlüñ ziynetine bu cihānıñ durma **ḳaç**
Mihrini vir ḳaḥbe zendir itme gel sen izdivāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 1). [ḳaç,]*

kaçan: *"Ne zaman? Ne vakit?" anlamında soru zarfı.*

Bu dört yāri **ḳaçan** ansam göñül şehr olur mesrūr
Buları kim sever cāndan günāhıñ Ḥaḳ ider mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 1). [ḳaçan,]*

CeẔbe-i ʿaşḳı **ḳaçan** kim Ṣunsalar bir ṭālibe
Çūşa gelür misl-i deryā şiddeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 7). [ḳaçan,]*

ḳada: *Ölüm kaza-bela gibi şeylerin tümü.*

ʿÖmrüñ gelüp durmaz geçer evrāḳ gibi seni biçer
Bu şerbetden herkez içer **ḳadası** çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 8). [ḳadası, -sı]*

kadd: *Boy, kamet.*

Ülfet-i dünyā ne müşkül ḥālimiz ḳıldı yaman
Ḳaddimiz dal ile gördü cismime virdi ziyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 2). [ḳaddimiz, -imiz]*

kadeḥ: *Bardak, kase, su ve şarap vesaire içmeye mahsus her nevi kap, cam, piyale.*

Ṣın Ṣarāb-ı kevşerinden bir **ḳadeḥ** nūş itmişem
Ẓı Ẓuhūr itdi göñülde şāh ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 25). [ḳadeḥ,]*

Sāḳīyā ṣun bize her dem laʿl ile cevher **ḳadeḥ**
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 1). [ḳadeḥ,]*

Sāḳīyā ṣun bize her dem laʿl ile cevher **ḳadeḥ**
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 2). [ḳadeḥ,]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı dolmuş bülbül ekşer **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 4). [ḳadeḥ,]*

Bezme revnaḳ virmek içün bādeniñ keyfini
Devr iderse cümle ʿuşşāḳ söyleyüp ezber **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 6). [ḳadeḥ,]*

Mest olalım cürʿasından bu şarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī engür meylerden vir bugün aḥmer **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 8). [ḳadeḥ,]*

Ẕevḳiniñ her neşʾesinden bende olam kām-yāb
Şevḳe gelüp ʿaşḳla ben söyleyem dilber **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 10). [ḳadeḥ,]*

Bir ṣürāḥī kāse-i elmās ile ṣuñ bizlere
Meclis-i ḥünkār ḳatında nūş idem ʿanber **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 12). [ḳadeḥ,]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda eyledim iẓhar **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 14). [ḳadeḥ,]*

Ṣāḳīyā nā-ṣād mey mesrūr ider aḥmer **ḳadeḥ**
Dedi zāhid mey ḥarāmdır ehline direm mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 1). [ḳadeḥ,]*

Ẕiynet-i dünyāya māʾil ẕevḳ-i Ḥaḳ bilmez nedir
İçmemiş bezm-i elestden devr iden elde **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 6). [ḳadeḥ,]*

Bezm-i ervāḥı ezelden dest-i Ḥaḳdan bir **ḳadeḥ**
Nūş iden ʿuşşāḳı bellü bellü Ṣorma mestān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 3). [ḳadeḥ,]*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ḳurulmuş sāḳiyā meclis
Ḳadeḥler devr ider elde içerler Ṣāfīyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 2). [ḳadeḥler, -ler]*

Ṣunsa sāḳī taze engür meylerinden bir **ḳadeḥ**
Defʿ ġām elbet ider ol ṣāfī şerbetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 3). [ḳadeḥ,]*

Bezmine elmās **ḳadeḥle** dürlü ziynetler virip
Ṣun kevşer şerbetinden hem bula lezzet dimāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 5). [ḳadeḥle, -le]*

Dest uzatdı ṣundu baña bir **ḳadeḥ** engür şarāb
Nūş idip ḳıldım cesāret bādesinden çıḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 5). [ḳadeḥ,]*

Sāḳīyā lebrīz **ḳadeḥ** ṣuñ ṣāfī bir cām gerek
İçelim tā mest olunca ṣubḥ ile her Ṣām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 1). [ḳadeḥ,]*

Mest isen bezm-i ezelden ṭālibā meyḫāne gel
Dest-i sāḳīden **ḳadeḥ** Ṣuñ her demi mestāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 2). [ḳadeḥ,]*

Elimde bāde-i ḥamrā **ḳadeḥler** hep müheyyādır
Ezelden nūş iden gelsin bugün meyḫānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 3). [ḳadeḥler, -ler]*

Derd-mend Derviş Sükūtī cām-ı hūdan bir **ḳadeḥ**
Nūş idince devrimiz artıḳ başlar eşʿār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 9). [ḳadeḥ,]*

Cām-ı hūdan bir **ḳadeḥ** nūş eyledi ʿāşıḳları
Mest olup ayılmaz aşlā çaġırır dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 3). [ḳadeḥ,]*

Cān bülbülü geldi yine ʿaşḳile efġāne hū
Sāḳī **ḳadeḥ** virdi bize eyledi mestāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 2). [ḳadeḥ,]*

Ateş-i ʿaşḳıñ ṭoḳundu göñlüme ey māhrū
Yandı ṭutuşdu derūnum bir **ḳadeḥ** vir baña ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 2). [ḳadeḥ,]*

Bugün gördüm dilarāyı oturmuş bir çemenlerde
Ḳadeḥ Ṣundu bize ol dem gülistān-ı baharlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 2). [ḳadeḥ,]*

Aḥbāb-ı yārān keşret ile cānımıza virdi elem
Sāḳī **ḳadeḥ** Ṣundu bize zehr ile ġām ḳatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 4). [ḳadeḥ,]*

Mey-i ʿaşḳıñ cürʿasından bir **ḳadeḥ** nūş eyleye
Farḳıñ itmez bunda aşlā Kaʾbe vü büṯḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 3). [ḳadeḥ,]*

Dergāh-ı bezm-i elestden bir **ḳadeḥ** laʿl-i şarāb
Nūş idip geldin cihāna olmuşun mestān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 5). [ḳadeḥ,]*

Sāḳīyā Ṣun bize her dem laʿl ile cevher **ḳadeḥ**
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 1). [ḳadeḥ,]*

Sāḳīyā Ṣun bize her dem laʿl ile cevher **ḳadeḥ**
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 2). [ḳadeḥ,]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı dolmuş bülbül ekşer **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 4). [ḳadeḥ,]*

Bezme revnaḳ virmek içün bādeniñ keyfini
Devr iderse cümle ʿuşşāḳ söyleyüp ezber **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 6). [ḳadeḥ,]*

Mest olalım cürʿasından bu şarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī engür meylerden vir bugün aḥmer **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 8). [ḳadeḥ,]*

Ẕevḳiniñ her neşʾesinden bende olam kām-yāb
Ṣevḳe gelüp ʿaşḳla ben söyleyem dilber **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 10). [ḳadeḥ,]*

Bir Ṣürāḥī kāse-i elmās ile ṣuñ bizlere
Meclis-i ḥünkār ḳatında nūş idem ʿanber **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 12). [ḳadeḥ,]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda eyledim iẓhar **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 14). [ḳadeḥ,]*

Ṣuñ **ḳadeḥim** sāḳīyā gel her demi mestān olam
Ṣevḳ-i ʿaşḳım çūṣa gelsin baḥr-ı bī-pāyān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 1). [ḳadeḥim, -im]*

Sürdüler elmās **ḳadeḥler** meclisinde her müdām
Bāde-i engür ṣarābıñ içdiler bir çoḳ ġanī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 13). [ḳadeḥler, -ler]*

İlkbahār tāze çemende vaṣf olur her ān **ḳadeḥ**
Dürr-i niṣār olur o demde bāʿiṣ-i nisān **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 1). [ḳadeḥ,]*

İlkbahār tāze çemende vaṣf olur her ān **ḳadeḥ**
Dürr-i niṣār olur o demde bāʿiṣ-i nisān **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 2). [ḳadeḥ,]*

Baġçeler ḫūb-ı meyve nāzik çiçeġi elvānıyla
ʿIṭr-ı būyundan olur mest her gülen insān **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 4). [ḳadeḥ,]*

ʿAndelībler çūṣa gelmiş her biri feryād ider
Ġonca güller tāze açmış nev-be-nev elvān **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 6). [ḳadeḥ,]*

Neşʾeyāb ider göñüller bāġını hep ser-te-ser
Ḥürrem olur ḳalb-i nāṣād ʿaşḳile ol ān **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 8). [ḳadeḥ,]*

Mest-i lā- yaʿḳıl idermiş cemʾ olan ʿuṣṣāḳını
Meclisinde Ṣāfī ṭutmuş ṭopṭolu bir ṣān **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 10). [ḳadeḥ,]*

Bir müzeyyen kāselerle devr ide her bādesi
Nūş idenler ṣevḳe gelür dāʾimā her cān **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 12). [ḳadeḥ,]*

Ehl-i ʿaşḳıñ ʿaşḳı artar nūş iden bir cürʿasın
Baḥr-ı ʿaşḳı çūş idermiş mevc urur ʿummān **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 14). [ḳadeḥ,]*

Ṣunsa raḳīb sükkeri bal her demi cevher **ḳadeḥ**
Zehr-i mārdır içme Ṣaḳın virir ise her Ṣabaḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 8, Mısra 1). [ḳadeḥ,]*

Bāb-ı luṭfunda gedā ol sāyesinde bul feraḥ
İç şarāb-ı kevserinden her seḥerler bir **ḳadeḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 2). [ḳadeḥ,]*

Ol ʿAlīyyüʾl- Murtażādır āb-ı kevser sāḳīsi
Teşne-i leb ḳalmışımdır bir **ḳadeḥ** ṣun pādişāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 27, Mısra 4). [ḳadeḥ,]*

ḳadem: *Ayak, adım. II An.*

Menzil alur ol bir **ḳadem** tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine
ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini berdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 7). [ḳadem,]*

Himmetini almaḳ içün çoḳ zamān itdim niyāz
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa bir **ḳademde** eyledi viṣāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 6). [ḳademde, -de]*

Mürşid-i kāmilden iste işbu yollar berzaḫıñ
Anlar bir **ḳademde** geçer ol rāh-ı Ḥaḳ eyler güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 4). [ḳademde, -de]*

Dergāhına başdım **ḳadem** ey Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl-Ġafūr
Senden kerem eyle ʿaṭā iḥsānına ḳıldım şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 1). [ḳadem,]*

Mürşidsiz olmaz ey ḫoca dinle Sükūtī pendini
Menzil almaz bir **ḳadem** mesdūd imiş meydānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 12). [ḳadem,]*

İḳrārımız bezm-i ezel peymān olan Saʿdīleriz
ʿAhdımıza s̱ābit **ḳadem** her ān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 2). [ḳadem,]*

Ṭālibā dünyāyı terk it bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Nefsine hiç virme fırṣat sür **ḳademiñ** durma baṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 2). [ḳademiñ, -i, -n]*

Cürm-i bī-pāyān olup dergāhına başdım **ḳadem**
Eyleme red ḳıl ʿināyet kem-teri gedāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 5). [ḳadem,]*

Bir **ḳademde** menziliñ sebʿ-i semāya irgürür
Mülk o ednāyı ol dem seyrāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 7). [ḳademde, -de]*

Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel iẓhār it
Menzil alur ol bir **ḳadem** tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 18). [ḳadem,]*

Anıñ taḫt-ı **ḳademinde** boyun virdi nice beg er
İrişdi ḳurb-ı Mevlāya bu yolda oldular sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 7). [ḳademinde, -i, -n, -de]*

ḳaḍı: *Ar. Hâkim, şeriat hükümlerine göre davalara bakan kimse.*

Müfti **ḳaḍı** şeyḫi derviş nefsine tābiʾ olup
Ẓulm iderler cümle ḫalḳa ḳılmadı dāʾim żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 17). [ḳaḍı,]*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş hem ʿulemā cümlesi
Rüşvet ile oldu meşhūr ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 5). [ḳaḍı,]*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş hem ʿulemā cümlesi
Rüşvet ile oldu meşhūr ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 5). [ḳaḍı,]*

Müftīsi **ḳaḌı** ser ʿasker hem ʿulemā her biri
Cehrile rüşvet alurlar geydiler ḫilʾat ṭonu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 9). [ḳaḍı,]*

ḳadīm: *I. Başlangıcı geçmişin derinliklerinde bulunan ve çok eskilere uzanan. II. Eski söz, verilen yemin.(Tasavvuf inancına göre tüm insanlığın "Elest Bezm" in de Allah' a verdiği söz.*

Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş ḥaḳīḳat erleri
ʿAşḳile mey **ḳadīmi** sür seḥer leyl ü nehār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 4). [ḳadīmi, --i]*

Ol imām Kāẓım Rıżānıñ rāh-ı meftūḥ bir **ḳadīm**
Her ki dāḫil oldu anlar şüphesiz vuṣlat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 11). [ḳadīm,]*

Böyle iken ẕāt-ı pākın cevher-i aṢlı **ḳadīm**
Ya niçün ḳaṣd itdi saña Ḫāricī devrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 5). [ḳadīm,]*

Bu bir dīn ü **ḳadim** olmuş bu ʿālem ḫalḳına farżdır
Ḫudānıñ beyt-i āʿẓamdır göñülden itme iḫrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 5). [ḳadim,]*

ʿAşḳile mey **ḳadīmi** sür seḥer leyl ü nehār it
Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç nihan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 15). [ḳadīmi, -i]*

Ḫāk **ḳadim** dergāhına sür Sükūtī sen yüzüñ
Çeşm-i cānıñ çün açıla eylegil enẕār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 15). [ḳadim,]*

Ḫātem-i nebīdir cümle Resūlʾden gelmiş maḳdem işbu cihāna
Resmen muʾaḫḫir gelmiş ise de ẕāt-ı **ḳadīmden** ḳılmış ʿalāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 8). [ḳadīmden, -den]*

Böyle bir iḥsān ṭabīʿat gelmemiş devr-i **ḳadīm**
Ḫulḳ-ı Aḥmedden nişānıñ gösterir ḳalb-i selim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 1). [ḳadīm,]*

Böyle bir ẕāt- **ḳadīmiñ** ḫānḳāh-ı devletine
Ḳavm-i münkirleri irşād itdi bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 9). [ḳadīmiñ, -i, -n]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı bu Köprülü şehr içre ber- **ḳadīm**
Dervişān-ı keşret üzre itdiler bunca ʿaẓīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 1). [ḳadīm,]*

kādir: *Kudret ve kuvvet sâhibi, yapabilme gücüne mâlik olan (kimse)*, muktedir.

Seniñ şükründe ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Seniñ vaṣfına kim **ḳādir** ola bir ḳul saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 6). [ḳādir,]*

Şükrüne **ḳādir** degiliz çünki insān eyledi
Vech-i pākın gösterüp ol bize ihsān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 1). [ḳādir,]*

kādirī: *Abdülkādir-i Geylânî'ye (öl.1165-66) nisbet edilen İslâm dünyasının ilk ve en yaygın tarikatlarından biri.*

Farż olunmuş ẕāt-ı Ḥaḳʾdan her ṭarīḳat ehline
Ḳadirī Rüfāʾī tamāmen bendesi eclā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 6). [ḳadirī,]*

kadr: *(Ar.) Değer, kıymet.*

Anlagil zāhid sen bugün Muṣṭafānıñ **ḳadrini**
Hem Ḥabībiñ nūr-ı ʿayn-ı Murtażānıñ **ḳadrini** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 1). [ḳadrini, -i, -n, -i]*

Anlagil zāhid sen bugün Muṣṭafānıñ **ḳadrini**
Hem Ḥabībiñ nūr-ı ʿayn-ı Murtażānıñ **ḳadrini** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 2). [ḳadrini, -i, -n, -i]*

Görmeyem Ḥaḳḳıñ cemāliñ bunda dāʾim āşikār
Ol ne bilür Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ **ḳadrini** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 4). [ḳadrini, -i, -n, -i]*

Cān u başın Ṣad hezārān yoluna ḳılmış fedā
Ol bilipdür Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ **ḳadrini** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 6). [ḳadrini, -i, -n, -i]*

ʿĀbidīn Bāḳır Muḥammed Caʿfere ḳul olmayan
Bilmez aṣlā Mūsā-yı Kāẕım Rıżānıñ **ḳadrini** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 8). [ḳadrini, -i, -n, -i]*

Māsivāyı terk idip abdāl gezenler dāʾimā
Ol bilürmiş Şāh ʿAlī Mūsā Rıżānıñ **ḳadrini** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 10). [ḳadrini, -i, -n, -i]*

Her kimiñ kim ḳıblesidir ol Muḥammed Şāh Taḳī
Bildiler gerçek Naḳī ol Ṣāḥib-livānıñ **ḳadrini** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 12). [ḳadrini, -i, -n, -i]*

ʿAskeri āl-i Resūlüñ Derviş Sükūtī çakeri
Bilmiş ol Mehdi-i Zamānla āl-i ʿabānıñ **ḳadrini** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 14). [ḳadrini, -i, -n, -i]*

Meslek-i Ḥaḳ **ḳadri** idi şāh Geylān bendesi
Ẕikr-i cehri iştiġāli rūz u şeb eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 7). [ḳadri, -i]*

kadr-i cemīl: *Güzel değer. // İtibar, şeref.*

Çoḳ şükürler bize iḥsān eyledi Rabb-i Celīl
Böyle bir mürşid-i kāmil gönderdin **ḳadr-i cemīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 2). [ḳadr-i cemīl,]*

kadriyye: *Abdülkādir-i Geylânî tarafından kurulan tarikat.*

Postnişīn olmuş İvraniye **Ḳadriyye** dergāhına
Ẕikr-i cehriñ ḫizmetini rūz u şeb eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 5). [ḳadriyye,]*

Meslek-i **ḳadriyyedendir** elli yıl post-nişīn
Menzil-i aʿlāya irdi geçdi bu fānī keşretden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 7). [ḳadriyyedendir, -den, -dir]*

kāf: *Arap alfabesindeki kaf [ق] harfi.*

Fe ferāġat eyle ey dil māsivādan çek elin
Ḳaf ḳarīb ol sen Naḳīye bulmaḳ istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 22). [ḳaf,]*

Ẕel Ẕiyāde ḳılmışam men ẕāt-ı pākıñ ḥubını
Ḳaf Ḳarībim tā elestden ḥażret-i Ẕeyneʾl ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 18). [ḳaf,]*

kaf u nun: *Allah'ın yaratmadaki gücünü ve süratini anlatmak üzere âyetlerde yer alan "kün" (az = ol!) emrini telmihen kelimeyi oluşturan harflerin ismen okunmasıyla elde edilen dinî-tasavvufî terim.*

Geldik bu mülke eñ ṣonu giydik ʿanāṢır bir ṭonu
Urmadan tā **kaf u nunı** ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 2). [kaf u nunı, -ı]*

ḳāfdan kāfa: *I. Kaf dağından Kaf dağına kadar II. Bir uçtan bir uca, tamamen.*

Hükm ider **kafdan kafa** ol 'adl-i vefadır sevdiğim
Ol imam nesl-i Naki'dir üçler yediler sırdaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 11). [kafdan kafa,]*

ʿAskeri ḳuṭb bu ʿālem ḥükm ider **ḳafdan ḳafa**
Vāriṣ āl-i Resūldür Mehdi-i Ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 15). [ḳafdan ḳafa,]*

Pādişāh baḥr u ber ḥükm ider **ḳāfdan ḳāfa**
ʿAdlile ṭutmuş cihānı hem şāh-ı kişverdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 3). [ḳāfdan ḳāfa,]*

Devr-i ḫoş gelse gerekdir ḥükm ide **ḳāfdan ḳāfa**
Mehdi-i āl-i Muḥammed ʿadlile Ṣāḥib vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 15). [ḳāfdan ḳāfa,]*

Pādişāh baḥr-ı berre ḥükm idip **Ḳāfdan Ḳāfa**
ĀṢaf-ı devrāna mālik hem Süleymān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 5). [ḳāfdan ḳāfa,]*

Ḥażret-i Davūd Süleymān salṭanatda bir ḳarār
Ḥükm ider **Ḳāfʾdan Ḳāfʾa** ol ʿadlile icrā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 12). [ḳāfʾdan ḳāfʾa,]*

kafes: *Kafes II Beden, vücut, gönül, dünya.*

İrciʿi emr-i nidāsın şemʿi cāna ireli
Hū diyüp ervāḥ uçdu ʿāḳıbet bütün **ḳafesden** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 12). [ḳafesden, --den]*

kāfir: *(Ar.) Allah'ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed'in peygamberliğine ve Allah'tan getirdiklerine inanmayan yahut bunlardan birini inkâr eden kimse.*

ʿİlmiyle maġrūr olup ehl-i Ṭarīḳa ṭaʿn ider
Terk-i güftār eylemez hiç bıraḳmadı **kāfir** nefis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 4). [kāfir,]*

Nūḥ Nebīniñ ṭufānından buldular ol dem ḫalāṣ
Ḳavm-i **kāfirleri** ṣaldı ġarḳıla deryā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 6). [kāfirleri, -ler, -i]*

Ḫavf iderim mülk-i dünyā destimizden Ḥaḳ alur
Ḥālimiz yaman olur bil **kāfirin** ḥükmü ḳavī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 22). [kāfirin, -in]*

Seni fehm eylemez münkir münāfıḳ hem daḫı **kāfir**
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḥarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 19). [kāfir,]*

kāh: *Bazen, kimi vakit, bazı bazı, gâh.*

Gerçe yollar ḳatı Ṣarpdır bunca cebel **kāh** ṭaş
Yırtıcı ḥayvān çoḳdur hiç gezilmez infirād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 5). [kāh,]*

Ḥażret-i Ḥūd **kāh** Ṣaliḥ İbrāhīm İsḫāḳ ile
İsmāʿilim ḳurbān oldu Ḥaḳ içün evlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 7). [kāh,]*

Ḥażret-i Cercīs Nebī hem **kāh** Ẕekeriyā ol Zamān
Tīġ-ı küffārıñ elinden oldular ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 15). [kāh,]*

kaḥbe: *Dönek, sözünde durmayan (kimse), kalleş.*

Naḳşına aldanma dehriñ bī-vefādır **ḳaḥbe** zen
Kimseye itmez mürüvvet raḥm yoḳ ehl-i cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 3). [ḳaḥbe, -ı]*

Bunuñla iltifāt olmaz yalancı **ḳaḥbe** bir zendir
Süleymān-ı zamān olsan seni bıraḳmaz ḳubūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 5). [ḳaḥbe, -ı]*

Hiç olur mu **ḳaḥbe** zenle izdivāc olmaḳ bugün
Aldadır bir cāzū muṭlaḳ oldum ʿadādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 3). [ḳaḥbe, -ı]*

Māʾil olma ey Sükūtī māsivānıñ ḥubbuna
Aldadır bir **ḳaḥbe** zendir böyle bir aġyāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 16). [ḳaḥbe,]*

Kimseye ḳılmaz vefā gördüm cihānda bu felek
Mümkünü yoḳ **ḳaḥbe** zendir eyleme andan dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 2). [ḳaḥbe, -ı]*

Reng-i elvānına baḳma pek Ṣaḳın bu cadūdan
Aldadır bir **ḳaḥbe** zendir tārumār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 8). [ḳaḥbe, -ı]*

Gülersin yüzüne bir gün hezārān biñ cefā eyler
Bu **ḳaḥbe** zen seni aldar ḳamu renge ḳoyandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 4). [ḳaḥbe, -ı]*

Ṣaḳın dil virme gel aṣlā bu **ḳaḥbe** zen-i cefādan geç
Saña direm iki dedim yalandır hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 7, Mısra 1). [ḳaḥbe, -ı]*

Virme göñlüñ ziynetine bu cihānıñ durma ḳaç
Mihrini vir **ḳaḥbe** zendir itme gel sen izdivāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 2). [ḳaḥbe,]*

Ḳıl ferāġat māsivādan göñlüne çekdirme sed
Mihrini ver **ḳaḥbe** zendir beyt-i dilden eyle red *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 2). [ḳaḥbe,]*

kahhâr: *Kendisine karşı çıkanları, tanrılık iddiasında bulunanları yok eden, kahreden" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır. Çok kahreden, ezen, mahveden, yok eden.*

Kerbelāda şehr-i melʿūn şāh Ḥüseyni ḳatl idip
Müsteḥaḳ olmaz mı nāre **ḳahhāre** şor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 12). [ḳahhāre, -e]*

Her millete bir gün **ḳahhār** itmişler
Kin kibir ʿaceble riyā bunlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 5). [ḳahhār,]*

ḳahr: *Kahır, dert, sıkıntı, keder.*

Ḳahrıyla urdu felek çün seyfini dil mülküne
Merhem itse bir ṭabīb yoḳ görmedim bunda şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 3). [ḳahrıyla, -ı, -y, -la]*

Ḳahr itmege bir nice dem dürlü cefā çün itdiler
Dil şehrini ḥarāb içün çoḳ virdiler zaḥmet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 7). [ḳahr,]*

Süleymān-ı zamān olsañ yāḫūd **ḳahr-ı** yaman eyle Rüstem
Bunuñla imtizāc olmaz ḳatı müşkül cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 5). [ḳahr-ı,]*

Ḳahr-ı luṭfı bir idendiḳ yār ile aġyārı hem
Ẕevḳ-i Ḥaḳla pür-Ṣafāyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 7). [ḳahr-ı,]*

Baḳmaz olduḳ medḥ-i ẕemme işbu ʿālemde bugün
Bir idendik **ḳahr-ı** luṭfu şer ile hem de ḫayr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 8). [ḳahr-ı,]*

İşbu sırra vāḳıf olan ne imiş her dem nizāʿ
Ḳahr-ı Luṭfu bir bilenler ol aṣıl insān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 4). [ḳahr-ı,]*

Revā mıdır ʿaceb böyle Sükūtī söyler ol densiz
Īmānı yoḳ anıñ billāh bu ḫalḳa **ḳahr** ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 12). [ḳahr,]*

Ḳahr-ı Luṭfu bir ḳılanlar ey Sükūtī bu zamān
Neylesin ol cāna bunda dīn ü tersā hem de firenk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 9). [ḳahr-ı,]*

Kimseler hiç sāyesinde görmedi aṣlā vefā
Bir vefāya **ḳahr** biñ cevrile ġaddār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 6). [ḳahr,]*

Sensin ol şāʾfi maḥşer mücrim ʿāṣīlere
Yüz çevirme ḳullarından eyleme **ḳahr** u celal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 6). [ḳahr,]*

Miḥnet-i derd-i elem şādıyla mesrūrum hem
Ḳahr-ı Luṭfu bir idendeñ her bir hevādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 4). [ḳahr-ı,]*

Bunca aʾdā **ḳahrile** itdi ḥavāle seyfini
Cism-i pākın iki böldü şamar Yezīdān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 17). [ḳahrile, -ile]*

Hiç ḳalur mu ittiġi ẕālim sitem-kār yanına
İntiḳāmıñ Ḥaḳ alur **ḳahrile** her ān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 28). [ḳahrile, -ile]*

Medḥ Ẕemme baḳmaz ol kesen Ḥaḳ yoluñ ṭutmuş ḳavī
Ḳahr-ı Luṭfu bir idermiş düşmānını yār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 6). [ḳahr-ı,]*

Süleymān-ı nebī gibi yāḫūd **ḳahr-ı** yaman ḳātil hem
Zebūn oldu elinden hep ʿacāyib pehlivāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 11). [ḳahr-ı,]*

Mansūr-ı ḥallaca taʿlīm hem eneʾl-Ḥaḳ sırrını
Dāre çekdi **ḳahrile** ol ateş-i sūzāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 14). [ḳahrile, -ile]*

Ḳahr-ı lūṭfuñ ʿilletini kim ki pāk ḳılmış bugün
Ḳanda baḳsa çeşm-i cāna görünür dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 3). [ḳahr-ı,]*

Nev-civānım aldın elden rūy-ı gül mehpāremi
Cibrīle **ḳahrın** irişdi bī-vefā ẕālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 12). [ḳahrın, -ın]*

Laḥẓıñ ḫandān idersin encām biñ **ḳahrıyla**
Bir cāẕū zensin meded yoḳ senden ey ẕālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 3). [ḳahrıyla, -ı, -y, -la]*

Zehrile ġām kase kase şunmada her dem-be-dem
Baġrımı pür ḫūn ider gör **ḳahrıyla** her zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 6). [ḳahrıyla, -ı, -y, -la]*

Her şaḫṣa alayla bir defʿa güler
Biñ kere zehīrler **ḳahrını** ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 10). [ḳahrını, -ın, -ı]*

kahramān: *Gayretli, gözü pek ve cesur kimse.*

Ḳanı **ḳahramān** eyler sitem feridūn şāh ile darā
Ḳamusu oldular fānī yer altında yatur halā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 7). [ḳahramān,]*

kahr-ı celāl: *İlâhi kahretme.*

Bendene **ḳahr-ı celāliñle** hemān ḳılma naẕar
Luṭfuñ ile ḳıl kerem geldim recāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 3). [ḳahr-ı celāliñle, -in, -le]*

kahr-ı hudā: *Allah'ın kahrı/öfkesi.*

Destine al tīġ-ı celāl ḥaşmına ur Aḥmediñ
Ḳahr-ı Ḫudā itse gerek ḥākim cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 14). [ḳahr-ı ḫudā,]*

kahve: *Kahve tozuyla hazırlanan içecek.*

İç duḫānıñ **ḳahve** ile ḳaṭʿ ider şehevātını
Zehr-i ḳātil bunlar ancaḳ gitmiyor birçoḳ Zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 5). [ḳahve,]*

kāʾil: *Razı olmak, boyun eğmek.*

Fehm idipdür ʿacāyib ḥāl rüşvetle olur
Ḳāʾilim miḳdār-ı pahāya maḳbūle raġbet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 12). [ḳāʾilim, -im]*

kāʾim: *Ayakta duran ‖ duran, mevcut, baki.*

Aḥmediñ rāhında **ḳāʾim** post-nişīn olmuş bugün
Ḫānḳāha her gelen ikrām ile mihmān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 7). [ḳāʾim,]*

Kuṭb-ı aḳṭāb-ı cihāndır ol Muḥammed şāh Taḳī
Mesned-i rifʿatde **ḳāʾim** devleti āl-i ʿabādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 12). [ḳāʾim,]*

Köprülü şehrine **ḳāʾim** maḳām geldi riyāsetle
ʿAdāletle olup maʿmūr ider iḥsān her efrāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 9). [ḳāʾim,]*

kāʾināt: *Âlem, evren, bütün mahlukat.*

Ol Ḥabībiñ ḥürmetine **kāʾinātı** ḫalḳ idip
Bāʿiṣ oldur cümlemize ḥamd idelim ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 7). [kāʾinātı, -ı]*

Biñ naẓar ḳıldı Sükūtī **kāʾināta** bu zamān
Cümle ʿālem bir görünür ḳalmadı aġyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 11). [kāʾināta, -a]*

Kāʾinātıñ ḳuṭb olmuş her dü ʿālemde Naḳī
ʿAskeri gelmiş bu dünyā ḫalḳına hem pīşvādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 13). [kāʾinātıñ, -ıñ]*

Senden ötrü yaratıldı ey Ḥabībim **kāʾināt**
Bāʿiṣ olduḳ cümlemiz āh u zārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 3). [kāʾināt,]*

Ḳuṭb-ı aḳṭāb-ı cihāndır hem ʿAlī Mūsā Rıżā
Ol reʾīs-i **Kāʾinātıñ** evliyāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 12). [kāʾinātıñ, -ıñ]*

Sensin ol şāh bu ʿālem-i **kāʾinātıñ** Ẕübdesi
Ḥaḳ yaratmış seni evvel işbu mülke bī-zevāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 3). [kāʾinātıñ, -ıñ]*

Ḥaḳ yaratdı **kāʾinātı** sizin içün cümleten
Bāʿiṣ olduñ sen īcāda nūr-ı Ḫudāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 3). [kāʾinātı, -ı]*

Ḥaḳ seniñ ʿaşḳına çünki **kāʾinātı** ḫalḳ idip
Senden ötrü yaradıldı ʿarş-ı kürs rūy-ı zemİn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 5). [kāʾinātı, -ı]*

Menbaʾ ol **kāʾinātıñ** Adem ü Ḥavvā bugün
Cinsimiz andan tevellüd eyledi peydā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 1). [kāʾinātıñ, -ıñ]*

Bir naẕar ḳıldım Sükūtī **kāʾināta** ben bugün
Ḥaḳ ile dolmuş bu ʿālem ḳalmamış nihān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 11). [kāʾināta, -a]*

Gelmeseydiñ sen eger bu **kāʾināta** şol Zamān
Mümkün olmazdı vücūd ʿarş-ı kürs ḫuld-i berīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 5). [kāʾināta, -a]*

Kāẕım oldu pādişāh **kāʾinātıñ** hem bugün
Şāh ʿAlī Mūsā Rıżādır cennet-i ʿadnıñ kevs̲eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 7). [kāʾinātıñ, -ıñ]*

Ehl-i ʿaşḳ itmez bu fānī dehre aṣlā iltifāt
Fehm iderler yoḳ vefāsı bāḳī degildür **kāʾināt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 5, Mısra 2). [kāʾināt,]*

kaḳ-: *İtmek, saplamak.*

İtdi şikest dil ḫāneyi ḥasta dile kār eyledi
Ehl-i nifaḳ ḥançerini gögsümüze **ḳaḳdı** bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 8). [ḳaḳdı, -dı]*

kāl: *Ar. Söz, lakırdı, laf.*

ʿĀşıḳı ol mātemiñ ṭut baḳma münkir **ḳālini**
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 33). [ḳālini, -i, -n, -i]*

kāl-: *Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II Olduğu yerde durmak.*

Cāhillere ezelden **ḳalma** her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 3). [ḳalma, -ma]*

bütün bütüne aradan refʿ ü ipṭāl etmek istiyorlar buna ṣabr itmege mecālimiz **ḳalmadı**
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmaġıyla mesmūʾları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 17). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

olduġu ḥālde cānlarına ziyādesiyle eṣʾāb ü düşvār gele ḥabaḳından māʾide içlerinde
baʿżı mübtedi ehl-i ṭarīḳ bulunmaġıyla ḥayrete dūçār olup ḍalāletde **ḳalmālarına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 20). [ḳalmālarına, -lar, -ı, -na]*

Ümmetine saʾir delīl **ḳalmayalar** bunda Ẕelīl
Ḥādim ḳapunda Cebraʾīl rūz u leyāl yā Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 7). [ḳalmayalar, -ma, -y, -a, -lar]*

Ġarḳ olup Derviş Sükūtī baḥr-ı ḳulzümde bugün
Maḥv olup **ḳalmadı** gitdi mis̲l-i deryā-yı ḥubāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 10). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Ẓulmet-i tende **ḳalanlar** berzaḫa düşmüş yolu
Girmede meydān-ı ʿaşḳa bulmadı rāh-ı Şevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 3). [ḳalanlar, -an, -lar]*

Līmaʾallah mektebinden oḳuyalım leyl ü nehār
Bunda cāhil **ḳalmayalım** bizlere sen ʿirfānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 8). [ḳalmayalım, -ma, -y, -alım]*

Bir kanāʿat kūşesinde ey Sükūtī ol muḳīm
Ehl-i mürüvvet **ḳalmamışdır** umma andan ġayret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 10). [ḳalmamışdır, -ma, -mış, -dır]*

Nefsini bilmekde ʿāciz irmedi bir kāmile
Ḳaldı ẓulmet içre dāʾim ḥırṢ ile ider fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 8). [ḳaldı, -dı]*

Meyl-i dünyā keşret üzre Ṣandılar bāḳī bunu
Ġaflet içre **ḳaldı** anlar ḥubb-ı efzūn-ı bī-ʿād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 8). [ḳaldı, -dı]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına vāṣıl olup
Ḥaşr īcād itdi bunda **ḳalmadı** uḫrā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 6). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Māl u mülküm deyu bunda cāhiller
Ṣanmasın **ḳalır** ol cümleye bābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 6). [ḳalır, -ır]*

Sükūtī dervişiñ nuṭḳu kelāmı-ı kibriyādandır
Sevenler **ḳalmadı** maḥrūm ḥadīṣ içre nice meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 18). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Şehvet nefs ārzū sende **ḳaldı** bu neler her müdām
Düşdüler semt-i zināya ekşerisi her diyar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 13). [ḳaldı, -dı]*

Cehlile ẓulmetde **ḳalmış** işbu ʿālem ekşeri
Hiç bilür mi ġaflet-i ehl nicedir āʿmālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 7). [ḳalmış, -mış]*

Gitdi ʿaḳlım nām u şānım żāyī olup bundan girü
Ḳalmadı hiç bunda aṣlā āşārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 12). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Himmet-i mürşidle her dem nefsimizi ḳatl idip
Ḳalbimizde **ḳalmadı** yer ol ʿadüv itsün ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 4). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Terk idip dilden sivāyı Derviş Sükūtī kem-terin
Ḳalmamış hiç anda aṣlā eylemiş cāndan firāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 10). [ḳalmamış, -ma, -mış]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendine eyle naẓar
Hem derūnuñ pāk ide gör **ḳalmaya** aṣlā sürāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 14). [ḳalmaya, -ma, -y, -a]*

Kibrile ṭutmuş cihānı ḥalḳa çoḳ eyler nifāḳ
Cehlile ġafletde **ḳalmış** böyle bir ġaddāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 10). [ḳalmış, -mış]*

İçin ṭaşın silip pāk it ki nesne **ḳalmaya** aṣlā
Tecellī eyleye ol dem derūnunda seniñ yāriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 5). [ḳalmaya, -ma, -ya]*

Cehd iderler gice gün Ḥaḳḳı ʿayān görsün bugün
Kāmil ile her bir sözüñ ider hemān **ḳalmaz** cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 12). [ḳalmaz, -maz]*

Aldanup ġafletle **ḳaldın** bu sivānıñ naḳşına
Ġuṣṣa-ı ġām kes̲ret üzre derd-kār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 3). [ḳaldın, -dıñ]*

Maḥv olunca varlıġım Derviş Sükuṭī yandı çün
Ḳalmadı hiç z̲erre denlü bunda gülhān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 10). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Māl ile mülk bunca evlād hem daḫı ḥüsn-i cemāl
Zāʿil olur bunda **ḳalmaz** ġayr nice idelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 12). [ḳalmaz, -maz]*

İflāḥ olamaz mülk-i derūn bundan gerü ey Sükūtī
Ḳalmadı hiç aṣlā ümīd kendim ṣarayım ben kefenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 10). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Māsivā ḥubı göñülden refʿ olup biʾl-cümleten
Ḳalmamış aḫlāḳ-ı mezmūm ṣāfī bir dürdāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 10). [ḳalmamış, -ma, -mış]*

Hiç **ḳalur** mu ittiġi ẓālim sitem-kār yanına
İntiḳāmıñ Ḥaḳ alur ḳahrile her ān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 27). [ḳalur, -ur]*

Ġaflet ile **ḳaldı** buñlar dīde-i cān açmadı
Mürşid-i kāmillere hiç Ṣormadı bir ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 3). [ḳaldı, -dı]*

ʿAḳl-ı ʿālem irmez aṣlā nicedir devrān bugün
Kendi bildiginde **ḳalmış** nice biñ insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 2). [ḳalmış, -mış]*

Ḳalmaz imiş ey Sükūtī hiç maraż ṣol kimsede
Kendüsini yoḳ bilene Ḥaḳḳı daḫı vār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 9). [ḳalmaz, -maz]*

ʿArż idem ḥāl ü derūnum bulmadım bir kāmili
Kūh-ı ṣaḥrā cümle gezdim **ḳalmadı** hiçbir mekân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 10). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Ḥamd ider Derviş Sükūtī z̲āt-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup
Ḳalmadı hiç bunda maḫfī ẓāhir oldu hep nihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 14). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Ḳalma cürmümüze her dem yā şefīʿüʾl-müznibīn
Raḥmet içün gönderildin her vaata yā emīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 1). [ḳalma, -ma]*

ʿAşḳıñla seniñ varlıġımı hep saña virdim
Bir z̲erre beḳā **ḳalmaya** hiç cism ile cān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 6). [ḳalmaya, -ma, -y, -a]*

Hüccet vereyim şāhid ola arż-ı semā ḫalḳı bütün
Bundan girü hiç **ḳalmaya** her demi bu ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 8). [ḳalmaya, -ma, -ya]*

Altmış üç yaşa bu ʿömrüm çün irişdi Ṣoñ deme
İltifātıñ ġayr itmem **ḳalmadı** sevdā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 16). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Şeb-i ẕulmetde **ḳalmışım** żiyā ḳıl yā Resūlullah
Seniñ derdine dūş oldum devā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 1). [ḳalmışım, -mış, -ım]*

Cemāliñ ʿarż idip geldim yanarım yā Resūlullah
Seniñçün **ḳalmadı** ṣabr-ı ḳarārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 2). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Neyleyim Derviş Sükūtī irmemişler kāmile
Cehl içinde **ḳaldı** anlar şekl-i bir ḥayvān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 10). [ḳaldı, -dı]*

Rāhında sen olma ġafil Ḥaḳḳı ögren **ḳalma** cāhil
ʿÖmrüñ geçüp ḳılar ẕaʾil Ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 9). [ḳalma, --ma]*

Dīdesini gör nice göre şemsin cihānı
Ẓulmetde **ḳalıp** beñzediler cins-i ḥayvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 6). [ḳalıp, -ıp]*

Ẕikr it Ḥaḳḳı cehr-i ḫafī olsun ḳalbiñ dāʾim Ṣafī
Ḳalmayasın bunda sāḳī gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 10). [ḳalmayasın, -mayasın]*

Ṭarīḳatden ḥaḳīḳatden nice esrār fāş itdim
Tecāhül **ḳalmasun** yā Rab bu devriñ bunda insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 6). [ḳalmasun, -ma, -sun]*

Fitneler oldu ẓuhūr ehl-i nuṢret **ḳalmadı**
Beg paşālar ẓulm ile ehl-i himmet **ḳalmadı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 1). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Fitneler oldu ẓuhūr ehl-i nuṢret **ḳalmadı**
Beg paşālar ẓulm ile ehl-i himmet **ḳalmadı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 2). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿaṣr
Her birisi ḳavm-i Nemrūd ile ehl-i şefḳāt **ḳalmadı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 4). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş hem ʿulemā cümlesi
Rüşvet ile oldu meşhūr ehl-i ḥikmet **ḳalmadı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 6). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Dīn ü millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet **ḳalmadı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 8). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i ḥürmet **ḳalmadı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 10). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i ġayret **ḳalmadı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 12). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Fitneler oldu ẓuhūr ehl-i nuṢret **ḳalmadı**
Beg paşālar ẓulm ile ehl-i himmet **ḳalmadı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 1). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Fitneler oldu ẕuhūr ehl-i nuṢret **ḳalmadı**
Beg paşālar ẕulm ile ehl-i himmet **ḳalmadı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 2). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿaṣr
Her birisi ḳavm-i Nemrūd ile ehl-i şefḳāt **ḳalmadı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 4). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş hem ʿulemā cümlesi
Rüşvet ile oldu meşhūr ehl-i ḥikmet **ḳalmadı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 6). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Dīn ü millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet **ḳalmadı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 8). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i ḥürmet **ḳalmadı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 10). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i ġayret **ḳalmadı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 12). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

ʿİnāyet eyledi Mevlā kemāliyle olup ruḫṣat
Ḳalup ehl-i ʿuṣṣāḳıñ bu demde hep bī-ḳām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 6). [ḳalup, -up]*

Ġarḳ olup Derviş Sükūtī baḥr-ı ḳulzümde bugün
Maḥv olup **ḳalmadı** gitdi mis̲l-i deryā-yı ḥubāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 10). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Küntü kenziñ sırrını ben fāş idem ʿāşıḳlara
Ḳalmaya hiç bunda maḫfī cehle iʿlān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 4). [ḳalmaya, -ma, -ya]*

İrdi esrār-ı nebīye **ḳalmadı** bir şey nihān
Men ʿarefden dersin aldı rehberi ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 3). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Ḥub-ı sivā olmayalım nefs baḥrına dalmayalım
Benlik-i nifāḳda **ḳalmayalım** nāre bāʿīs̲ evṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 4). [ḳalmayalım, -ma, -ya, -lı, -m]*

Aġardı ṣaç ṣaḳal penbe mis̲ālinde ḳatı ebyaż
Tükendi **ḳalmadı** femde ne ki cümleden danem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 4). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Bir pula degmez cihānıñ ziyneti ey şeyḫ ü şāb
Terk idegör **ḳalmaya** hiç göñlünüzde ıżṭırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 4, Mısra 2). [ḳalmaya, -ma, -y, -a]*

Ṣūrete geldi bu demde **ḳalmadı** bir şey nihān
Anıñçün bu bināya ḳıldı ġāyet ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 3). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

ʿAskeri ol Murtażānıñ düşmānına ḳarşu dur
Şām civarı meydānında girü **ḳalma** sür feres *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 4). [ḳalma, -ma]*

Ol ʿAlīyyüʾl- Murtażādır āb-ı kevs̲er sāḳīsi
Teşne-i leb **ḳalmışımdır** bir ḳadeḥ ṣun pādişāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 27, Mısra 4). [ḳalmışımdır, -mış, -ı, -m, -dır]*

Bu fenā mülkiñde dāʾim Ḳayṣ-veş gezmekdeyim
Kūh-ı ṣaḥrālarda **ḳaldım** sen hidāyet rāhıñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 6). [ḳaldım, -dım]*

Biñ naẓar ḳıldı Sükūtī kāʾināta bu zamān
Cümle ʿālem bir görünür **ḳalmadı** aġyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 12). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

Naḫnü aḳreb sırrını hem zāhidā fehm itmedi
Cehl içinde **ḳaldı** muṭlaḳ almadı Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 6). [ḳaldı, -dı]*

Zāhidiñ her dem kelāmı baḥr-ı ʿummān saḥili
Fülkünü nīm ḥaṭve ṣalımız **ḳaldı** ġām içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 4). [ḳaldı, -dı]*

Sivā ḥubı gelür geçer ne māl **ḳalur** ne bir e̱ser
Saña gelmezden öñ ḫaber yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 3). [ḳalur, -(u)r]*

Yarın maḥşer günü bellü bu cürm ile **ḳalursam** ben
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vardıḳda yerim Ṭamu olur hep nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 7). [ḳalursam, --ur, --sa, --m]*

Mūr-ı ednādan ża ʿīfīm merḥamet ḳıl yā İlāhi
Bıraḳma berzaḫ illerinde **ḳalmışım** nāçar bī-kes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 6). [ḳalmışım, -mı, -şım]*

Göñülde **ḳalmamış** aṣlā sivānıñ çünki āş̱ārı
Anıñçün bulmuşuz bunda Sükūtī bāḳiyen meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 9). [ḳalmamış, -ma, -mış]*

Dil ḫastalar inler ḳatı dermāna irmekdir ġaraż
Firḳatde **ḳalıp** Yaʿḳub gibi Kenʿāne irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 2). [ḳalıp, -ıp]*

Ẕikr-i seḥerle ṭālibā ḳalbe virir dāʾimā cilā
Çıḳar göñülden māsivā Ṣāfī **ḳalur** cān ile dil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 10). [ḳalur, -ur]*

Nār-ı dūzaḫdan eşeddir cehlile bunda **ḳalan**
Cennet-i ʿirfāna irmek Ṣoḥbeti ġāyet delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 13). [ḳalan, -an]*

Çāresiz **ḳaldım** meded yoḳ ḥālimiz ġāyet yaman
Raḥm idip gel aç beḳāya yolumuzu gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 5). [ḳaldım, -dı, -m]*

Bir naẓar ḳıldım Sükūtī kāʾināta ben bugün
Ḥaḳ ile dolmuş bu ʿālem **ḳalmamış** nihān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 12). [ḳalmamış, -ma, -mış]*

Bir ʿaceb devre irişdik yoḳ bize yārān bugün
Göñlümüze bir muvaffaḳ **ḳalmamış** aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 2). [ḳalmamış, -ma, -mış]*

Şeş cihetden görünür hep dost yüzü bundan gerü
Ġayrı **ḳalmaz** perde-i ḥicāb idecek aġyār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 4). [ḳalmaz, -maz]*

Şehr-i kūfe yere geçsün **ḳalmasun** aṣlā eṯer
Ḳavm-i melʾūnuna laʿnet hem daḫı aʾvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 9). [ḳalmasun, -ma, -sun]*

Heman şāfīʿ Yūsuf mālik bu dersden olmadı āgāh
Müfsidler beyānında **ḳalurlar** bunda hayrana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 8). [ḳalurlar, -ur, -lar]*

Ḥubb-ı sivā cümle yalan fānī imiş mülk-i cihān
Kimse **ḳalmaz** bunda gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 4). [ḳalmaz, -maz]*

Nāra ṭāḳat **ḳalmadı** bu nā-tüvān bī-çāreniñ
Yandı ʿaşḳıñ ateşiyle bu göñül vīrānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 5). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

ʿArż-ı ḥāl itdim ilāhī bıraḳma ḥālim maḥşere
Derdiyle miḥnetde **ḳaldım** kimse rüʾyet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 20). [ḳaldım, -dı, -m]*

Ḳalma girü sen yolundan her sefer
Esb-i ʿaşḳa gel süvār ol her seḥer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 9). [ḳalma, -ma]*

kāl ü kīl: *Söz; laf ; dedikodu.*

Men ʿarefden baḥs yoḳdur nuṭḳ anıñ **ḳāl ü ḳīl**
Aġniyādan vaṣfa bir çoḳ medḥ-i cihān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 5). [ḳāl ü ḳil,]*

kaʾlā: *Kale.*

Ḥaḳ Teʾālā Ḥażretleri ādemi bir **ḳaʾlāya** beñzedüp ṭoḳuz muḫtelif cevherden bünyād ḳıldıġı beyānındadır
Ṭoḳuz ḳat bir cevherden yaratmış Ḫālıḳ-ı Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 3). [ḳaʾlāya, -ya]*

Ḳaʾ**lā**-yı Ḥaybere hücūm eyledi ol seyf-i celāl
Ḳatl eyledi serleşkerini hem bay gedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 15). [ḳaʾlā-yı, -y, -ı]*

Ḥançerle urup sīnemize **ḳalā**ʾ mı ṣandı bu tenim
Ḳıldı ḥarāb dil mülkünü ḥaml idemez nāzik bedenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 1). [ḳalāʾ,]*

kalay: *Soru zamiri; nasıl.*

Māsivā-yı zīb ü zīver gösteren bir cāẕūdır
Aldadır cümle cihānı bir **ḳalaydır** Ẕineti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 4). [ḳalaydır, -dır]*

kalay: *Gümüş beyazlığında, kolay işlenebilen, yumuşak bir element.*

Ṣaḥana **ḳalay** urmasıyla tezyīn ider her cihetiñ
Ḥükm-i ḫās yunmaġile çıḳsa gerek der-ʿaḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 7). [ḳalay,]*

Bitmez eyle Ṣafî ʿasel hem daḫı gümüş **ḳalay**
Āb u limon sirke ile bir Ṣanur abdalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 11). [ḳalay,]*

Ṣūretde ʿaceb ḫande ider cümle bu ḫalḳı bend itmek içün
Ẕāhirde **ḳalay** urmuş yüzüne ḳalbinde ṭulūʿ miżmār naḳūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 8). [ḳalay,]*

kalb: *Gönül, dil || [tas.] insanın mahiyeti, madde ile mânânın birleştiği yer, akıl, ruh, Allah'ın tecellî ettiği mahal.*

Göz ḳulāḳ burun aġız meme göbek ṣu yolu
Ne ḥikmetdir bu **ḳalbiñ** çoḳ ḳılarlar naḳlini herkez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 16). [ḳalbiñ,]*

Pes imdi maʿlūm ola ki ey ʿazīz kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi **ḳalbimize** aṣlā ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 16). [ḳalbimize,]*

Sin Seḥerde ẕikrin itdim ol imām u Kāẓımıñ
ʿAyn ʿaşḳı **ḳalbim** içre devr ider Ṣubḥ u mesā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 24). [ḳalbim, -(i)m]*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden **ḳalbi** ḳıldı ḫarāb
Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī dir nūr-ı cism-i enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 3). [ḳalbi, -i]*

Feyż-i himmet ile ol dem **ḳalbimiz** nūr eyledi
Rūşen oldu bu derūnum ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 3). [ḳalbimiz, -i, -miz]*

Līmaʾallah remzini fehm eyler vāʿiẕ bugün
Çeşm-i aʿmā perde çekmiş **ḳalbe** anıñ siḥāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 8). [ḳalbe, -e]*

Ẕikrile **ḳalb** açılurmış çünki dedi Muṣṭafā
Seyr idersin ol zamānlar ʿarş-ı kürsī bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 7). [ḳalb,]*

Leşker-i nefs ḳaplamışdır bu vücūduñ şehrini
Sür çıḳar gel **ḳalb** evinden olmaya teniñ ḫarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 4). [ḳalb,]*

Ṣāfī eyler bu derūnuñ mülkünü ol ser-te-ser
Pāk olan **ḳalbi** Sükūtī çekmeye hiç ıżtırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 10). [ḳalbi, -i]*

İtdi beyān bu Sükūtī mülk-i ten aḥvālini
Ḳalb-i temiz pāk olanıñ aldı bu dem kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 12). [ḳalb-i, --i]*

Bilmem ʿaceb baʿżı faḳīh böyle nice ebḥāṣ ider
Ḳalbe duḫūl eylememiş ʿaḳsine virmekde cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 4). [ḳalbe, -e]*

Ḳalb ile hep feṯḥ olandır cümle müşkül bunca bāb
Ḳalbe duḫūl kim ki ider aldı Ḥaḳdan kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 1). [ḳalb,]*

Ḳalb ile cān perdesini refʿ ider Ḥaḳ erleri
Rivāyet ider ẕāt-ı Ḥaḳḳı her cihetden bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 3). [ḳalb,]*

Manẓar-ı Ḥaḳ **ḳalb** içine pāk ide gör sen anı
Taḥtgāhıñ anda ḳurmuş itme Ṣaḳın sen ḫarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 7). [ḳalb,]*

ʿAyn-ı bāṭınla cihānı seyr idermiş ehl-i **ḳalb**
Luṭf-ı Ḥaḳḳıñ maẓharıdır bunda olmuş feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 11). [ḳalb,]*

Naẓmile Derviş Sükūtī aḥvāl-i **ḳalb** baḥs ider
Ḳalb içinde maḥzen-i Ḥaḳ münkire Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 13). [ḳalb,]*

Naẓmile Derviş Sükūtī aḥvāl-i ḳalb baḥs ider
Ḳalb içinde maḥzen-i Ḥaḳ münkire Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 14). [ḳalb,]*

Ḳalb ile hep feṯḥ olandır cümle müşkül bunca bāb
Ḳalbe duḫūl kim ki ider aldı Ḥaḳdan kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 2). [ḳalbe, -e]*

Ḳalbimizi ẕāt-ı Mevlā nūruyla taḳdīs idip
Ṣuʿlesiyle pür żiyādır meşel ḳamer āfitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 9). [ḳalbimizi, -imiz, -i]*

Ḳalbine ger kin kibirle dāḫil olsa hem riyā
Yedi ṭamudan eşeddir dünyāda çekdi ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 5). [ḳalbine, -i, -(n)e]*

Şeş cihetiñ muḥkem itmiş taḫlīṢ mümkīn degil
Bunca ḥased kin kibirle **ḳalbine** çekmiş niḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 6). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

Bu **ḳalbim** hep meşaḳḳatde ʿucub riyā ile her dem
Ḥasedle kin kibir memlū derūnumda bugün yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 5). [ḳalbim, -im]*

Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı ẕikr ide gör her müdām
Ġaflet ile olma ṣaḳın var **ḳalbe** bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 10). [ḳalbe, -e]*

Derviş Sükūtī eyle naẓar **ḳalbine** miskinleriñ
Ḥaḳ ile maʿmūr olup lāyıḳıyla ictināb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 9). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

Ḥasedle kin kibir meẓmūm duḫūl itme bu **ḳalbine**
Derūnu pāk ider muṭlaḳ seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 9). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

İder çün **ḳalbini** iḥyā Ḥaḳḳıñ ẕikrin iden ʿālā
Bulursun cennetüʾl mevā seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 11). [ḳalbini, -i, -n, -i]*

Anlarıñ ʿilm-i nihāyet ʿarş-ı aʿlādan yüce
Her cihetden **ḳalb** dolmuş Ḳurʾān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 4). [ḳalb,]*

Bu **ḳalbim** ateş-i ʿaşḳa düşürdi dilrubā bāʾiş
Yaḳıp kül eyledi cismim fenā-ender-fenā bāʾiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 1). [ḳalbim, -im]*

Derviş Sükūtī her zamān Saʿy ide gör bul Ḥaḳḳı
Saña senden yaḳīn ol **ḳalb** evinde mihmānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 10). [ḳalb,]*

Ehl-i ʿirfān ṣoḥbetidir **ḳalbleri** iḥyā iden
Ḫıżr-ı vaḳte kim irmiş neylesün aña ʿilāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 5). [ḳalbleri, -ler, -i]*

Emvālini bir mürşide eyle beyān her rūz u şeb
Terk ide gör kibr-i kini **ḳalbiñ** seniñ ġāyetde ṭuc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 8). [ḳalbiñ,]*

Sāḳīyā ṣun bize her dem laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 2). [ḳalbimizden, -i, -miz, -den]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmege geldim bugün
Eyle red bu Sükūtī **ḳalbini** ḳıl inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 12). [ḳalbini, -i(n)i]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ görenler şād olurmuş her demi
Ḳalb-i maḥzūndur Sükūtī olmadı hiç inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 12). [ḳalb-i,]*

ʿAşḳ ile devrāna girmiş bunda Ḥaḳ ʿāşıḳları
Şevḳile tevḥīd iderler **ḳalbleri** ṭolmuş īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 10). [ḳalbleri,]*

Himmet bulur ḥiẕmet ile rāh-ı Ḥaḳḳa ṭoġru giden
Menzil alur sürʿatile **ḳalbe** ṭoġan envār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 4). [ḳalbe, -e]*

Dinleme vāʿiẓ sözüñ hiçbir ḳuru daʾvādır hep
Belki anıñ Ṣoḥbeti hem **ḳalbiñ** eyler çoḳ fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 8). [ḳalbiñ,]*

Kendine muḥkem riyāżāt ṣol ki eyler rūz u şeb
Ḳalbini pāk eylemekdir māsivādan hep murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 4). [ḳalbini, -i, -n, -i]*

Rehber-i ʿaşḳa dūş oldum rāhımız oldu güşād
Ḫıżr-ı vāḳte çün irişdim eyledi **ḳalbim** ābād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 2). [ḳalbim, -im]*

Ṣāfī itmeden bu **ḳalb** Ḥaḳḳa yol olmaz güşād
Ne ʿaceb zāhid mürāʾī seng-i dil dāʾim fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 1). [ḳalb,]*

Aḥsen-i taḳvīmle īcād eyledi ol Ḥaḳ seni
Ḳurdu taḫtıñ **ḳalb** içinde dāʾimā eyler ḳuʾūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 6). [ḳalb,]*

Rūḥ-ı ḳudsile muṢaffā eylediḳ çün **ḳalbimiz**
Nūr-ı pāk Muṣṭafāʾyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 3). [ḳalbimiz, -i, -miz]*

Āfītābıñ şuʿlesinden cismine żiyā irer
Nūra ġarḳ itdi bu **ḳalbim** nice lemʿālar virir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 2). [ḳalbim, -im]*

Her seḥerler Ẕikr-i muʿtād eylemiş Ḥaḳ Ḥaḳ deyü
Ḳalbine hiç teʾs̱īr itmez vicdānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 4). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

Çerāġ-ı nūr-ı Aḥmedden uyanmış tā ezelden çün
Kimin kim **ḳalbine** irse göñül mülkü olur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 6). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

Gel ey ṭālib alam dersen muḥabbet ẕevḳini bunda
Ḳanāʿat gibi devlet bulunmaz **ḳalb** nūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 8). [ḳalb,]*

Bugün göñlüm güşād olmuş ʿaceb **ḳalbim** sürūr eyler
Ki bir şādı bulunmaḳla hezār mātem mürūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 1). [ḳalbim, -im]*

ʿUcub riyā ile memlū bu **ḳalbim** hep fesād ile
Buġuż ḥased nifāḳ bende bu ʿālem eylemiş menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 7). [ḳalbim, -im]*

Ḳalblerinde kin kibirle buġūz itmişler refīḳ
Hem tenāsūḥ meẕhebince gitdi bunlar bir ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 19). [ḳalblerinde, -ler, -i, -(n)de]*

Bir ateş düşmüş Sükūtī **ḳalbine** her rūz u şeb
Teskīn itmez yedi deryā nice biñ ʿummāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 9). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

ʿİlmiyle zāhid Ḥüseyn gör kendini rehber ṭutar
Ḳalb-i memlū kin kibirle hem ḥased ek̲ser ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 2). [ḳalb-i,]*

Ḳılsa ol mūr-ı żaʿīfden **ḳalbini** aḥḳar bu gün
Cümle ʿālem içre Mevlā hem anı sürūr ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 7). [ḳalbini, -i, -n, -i]*

Saʿy idüp Derviş Sükūtī **ḳalbini** pāk idegör
Ḥaḳ gelüp eyler tecellī ṭopṭolu eşyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 13). [ḳalbini, -in, -i]*

Sükūtī **ḳalbine** raḥm it Cenābıñla olur teskīn
Viṣāliñ şerbetiñ ṣunġıl ṭolu bir cām ẕülāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 9). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

Günāhkārım yüzüm ḳara necāt semti ḳatı düşvār
Ne ṣūretle varam saña ben **ḳalbim** pāk degil hep bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 2). [ḳalbim, -im]*

Cemāliñ nūrunu iẓhār iderdi ẕāt-ı pākiyle
Bu **ḳalbim** şehrini cümle ser-a-ser ḳapladı envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 8). [ḳalbim, -im]*

Āl-i Aḥmed bendesine buġżunu eyler ẕiyād
İntiḳāma ʿādet itmiş **ḳalbini** şeyṭān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 8). [ḳalbini, -i, -n, -i]*

Buġuż ḥased riyā ile gerçe dolu çün **ḳalbiñiz**
Şeyṭān ḳardaş olur size dün ü gün artar ṭuġyānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 5). [ḳalbiñiz, -iñiz]*

Ḳalbiñiz hem ḳara ṭaşdan ḳaradır reng-i siyāh
Neylesün yā misk-i Ṣābūn ḳaṭrānı ār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 9). [ḳalbiñiz, -iñiz]*

Cümle varım her ḫuṢūṢda Ẕeyneʾl ʿAbāya virsem uş
Ṣād olur **ḳalbim** her ān ẕevḳile ehl-i Ṣafāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 6). [ḳalbim, -im]*

Hep bu nefsiñ şiddetidir **ḳalbleri** emvāt iden
Maḥv idip ten varlıġıñ bir cān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 13). [ḳalbleri,]*

Derviş Sükūtī Ḥaḳ ʿayān Ṣanma bugün anı nihān
Ḳalb içinde ṭutmuş mekān iẕʾān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 14). [ḳalb,]*

Neyler bize nādān sözü kār eylemez **ḳalbimize**
Ẓāhir durur her yerde Ḥaḳ seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 9). [ḳalbimize,]*

Her kimiñ **ḳalbinde** vardır ḫırṢ ile ʿucūb riyā
Ṣanma insān anı sen ādem degil bir ġayrı cins *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 7). [ḳalbinde, -i, -n, -de]*

RuḥṢatıyla ḳıl riyāżat **ḳalbini** pāk ide gör
Pota-i ʿaşḳda eritgil kendini meṣel raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 5). [ḳalbini, -i(n)i]*

Bizi yoḳdan iden īcād ilāhi hep saña maḫṣūṣ
Ki sensin **ḳalbimiz** ābād iden Mevlā saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 2). [ḳalbimiz, -i, -miz]*

Ülfet-i dünyāya baḳmam el çekip oldum ḫalāṣ
Ḳalbimiz ḳıldıḳ muṢaffā nitekim ḫāṢṢuʾl-ḫavāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 2). [ḳalbimiz, -i, -miz]*

İşbu dehre gelmeden ol yāre irmekdir ġaraż
Ḳalbini Ṣāfī eyleyüp dīdāre irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 2). [ḳalbini, -i, -n, -i]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendeni şād ider gör
Maḥzūn olmuş **ḳalb** çün vīrānım ider şimdi ḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 10). [ḳalb,]*

Ḳalb evinde ara bul Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Ṣaġ u ṣola baḳma ancaḳ eşyāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 9). [ḳalb,]*

Men ʿaref sırrına āgāh itdirir ʿaşıḳları
Münkir-i nādānlarıñ **ḳalbini** ṭār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 10). [ḳalbini, -i, -n, -i]*

Himmet-i mürşidle her dem nefsimizi ḳatl idip
Ḳalbimizde ḳalmadı yer ol ʿadüv itsün ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 4). [ḳalbimizde, -i, -miz, -de]*

Raḥm idip gel ḥasta **ḳalbim** şehrine ḳaṣd eyleme
Elleri ḳurur anıñ kim kim urur bīmāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 3). [ḳalbim, -im]*

Ḳalbim içre ey Ḥabībim teşrīf itgil baṣ ayaġ
Göñlümüñ ṣaḥrāsına ḳur dürr-i cevherden otağ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 1). [ḳalbim, -im]*

Ṭālibā gel saʿy ide gör bu derūnuñ eyle Ṣāf
Ḳalbiñ içre Ḥaḳḳı zikr it beytini eyle ṭavāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 2). [ḳalbiñ,]*

Ḫalīle nār-ı Nemrūdu o demler gülistān itdiñ
Beni nār-ı sūzanıñla bu **ḳalbim** eylediñ iḥrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 4). [ḳalbim, -im]*

Ḥaḳ yaḳındır saña senden ey Sükūtī ṣorma hiç
Ḳalbiniñ her köşesinde oturur mihmānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 10). [ḳalbiniñ, -i, -niñ]*

Ẕikr-i seḥerle ṭālibā **ḳalbe** virir dāʾimā cilā
Çıḳar göñülden māsivā Ṣāfī ḳalur cān ile dil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 9). [ḳalbe, -e]*

ʿillet-i ʿaşḳa giriftār olmuşum ḫālim yaman
Ḳalbimiz ḳıldı ḫarābe āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 6). [ḳalbimiz, -imiz]*

Ẕikr-i hūdan bir tecelli **ḳalbime** irgördüler
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle olmuş durur irşadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 7). [ḳalbime, -im, -e]*

Ḳalb ḫānesini ṭaş mı Ṣanup cismimize ḍarb ideyor
Bilmem nice ḳaṣd eyledi baġrımıza ol bāġ u çemenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 7). [ḳalb,]*

Mat ider **ḳalbiñ** Sükūtī ser-te-ser aḳreb Zamān
Ṭamuya bāʿiṣ ider ol ʿāḳibet sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 13). [ḳalbiñ, -iñ]*

Az ṭaʿāmla **ḳalb** ṣāfī bunda eyler ʿāṣıḳān
Rāh-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olmuş bunca ṭālib ey hümām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 3). [ḳalb,]*

Az yemekle ey Sükūtī pāk idegör ḳalbini
Ḳalb-i maʿmūrlarda mihmān oturur ol lā yenām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 18). [ḳalb-i,]*

Keṣretinde leẕẕet olmaz göñlüne ṣıḳlet virür
ʿİllete eyler giriftār **ḳalbine** gelür saḳam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 6). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

Az yemekle ey Sükūtī pāk idegör **ḳalbini**
Ḳalb-i maʿmūrlarda mihmān oturur ol lā yenām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 17). [ḳalbini, -in, -i]*

Kerbelānıñ mācerāsı teskīn olmaz ḥaşre dek
Ehl-i ʿaşḳıñ **ḳalb-i** mecrūḥ bī-devā merhem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 4). [ḳalb-i,]*

Bugün pazar-ı ʿaşḳ içre metāʿını alan gelsin
Hemān **ḳalbiñ** bu meydānda muṣaffā hep ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 2). [ḳalbiñ,]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī teʾsīr itse **ḳalbine** bir dem anıñ
Cesed cū ider cihānı maṭlub-ı erkān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 7). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

Münkirin **ḳalb-i** ḥasedden cismini ḳıldı ḥarāb
Bulmamış dergāh-ı Ḥaḳda lezzet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 13). [ḳalb-i,]*

Derdli olan bulsa cāʾiz **ḳalbini** tımār iden
Raḥat olur cismi anıñ bir gün ola Ẕār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 1). [ḳalbini, -i, -n, -i]*

Fezkurūnī āyetiyle **ḳalbini** pāk itdiler
Mışḳal ẕāt-ı ḳadimden envārı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 15). [ḳalbini, -iñ, -i]*

Nefsini ḳılar zebūn ol ḥāl-i düşvāre irer
Ruḥ çıḳar meydāne serbest ḥükm ider **ḳalbinde** cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 8). [ḳalbinde, -i, -n, -de]*

Mevtine bāʿiṣ didi ol nūş idersin rūz u şeb
Mey ḳatı serd **ḳalbine** at şāfī engürden hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 4). [ḳalbine, -in, -e]*

Necātım yoḳ bilürüm ben ḥużūr-ı ḥaşre vardıḳda
Yedi deryā yūmaz **ḳalbim** cihānda itmişem ʿişyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 10). [ḳalbim, -im]*

Hū didiḳçe **ḳalb-i** ʿuşşāḳa oldu mu bī-dār olur
Ḥaḳ cemāliñ rüʾyet ider her demi seyrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 5). [ḳalb-i, --i]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı iden ṭaleb virir **ḳalbe** cilā yā hū
Anıñla maṭlūba irer bulurlar hep beḳā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 1). [ḳalbe, -e]*

Teşnelik ṭutdı derūnum sūz-ı ʿaşḳından ḥarāb
Bir ḥayāt olsun bu **ḳalbim** gönderip bir desti ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 6). [ḳalbim, -im]*

Sāḳīyā kevşer şarābıñ ṣuñ seḥerler bir sebū
Defʿ idip bu **ḳalbimizden** zeng-i dünyā pek ṭolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 2). [ḳalbimizden, -i, -miz, -den]*

Ḥasanıñ sevdāsı olmuş **ḳalbimi** ifnā iden
ʿAḳlımı aldı ser-a-ser çeşm-i siyāh bir bānū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 3). [ḳalbimi, -i, -m, -i]*

Kin kibir benlik ḥasedle **ḳalbimiz** raḥat ḳomaz
Nār-ı duzāḫdan eşeddir yıḳayor Ṣañma Ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 7). [ḳalbimiz, -i, -miz]*

ʿAceb biz özge ateşdir kimiñ **ḳalbine** dūş oldun
Yanar rūz leyāl anlar fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 9). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

Seniñ ʿaşḳıñla bu **ḳalbim** ḥarābdır yā Resūlullah
Vücūdum nā-tüvān olmuş bī-tābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 1). [ḳalbim, -im]*

Seḥerlerde ẕikr it Ḥaḳḳı bulsun **ḳalbiñ** bunda ẕevḳi
Olmayasın sende şek ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 3). [ḳalbiñ,]*

İriş bir kāmil insāna ṭuta gör dāmenı her dem
Seniñ **ḳalbiñ** yuyar anlar virirler mesned-i pāye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 6). [ḳalbiñ,]*

Sen olmasan benim ḥālim yaman olsa gerek dāʾim
Seniñ nūrıñ ile **ḳalbim** żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 6). [ḳalbim, -im]*

Miḥnetle elem dürlü çile her vecihle ġām aratdı bu gice
Ḳalbimize virdi cefā çeşm-i ḫūnum aḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 2). [ḳalbimize, -imiz, -e]*

Seḥerde ẕevḳ ider her cān uyanur **ḳalb** gözi ol ān
İder ʿarş-ı kürsīyi seyrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 7). [ḳalb,]*

Ẕikr it Ḥaḳḳı cehr-i ḫafī olsun **ḳalbiñ** dāʾim Ṣafī
Ḳalmayasın bunda sāḳī gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 9). [ḳalbiñ, -in]*

Şehvetle ḥased **ḳalbimize** eyledi envāʿi fesād
Hiç mümkünü yoḳ olmaḳ rehā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 5). [ḳalbimize,]*

Şemʾ-i ḥüsnüñ ʿāşıḳı olmuş Sükūtī bir ġarīb
Rūz u şeb yanar ṭutuşmış **ḳalbiniñ** külḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 14). [ḳalbiniñ, -i, -niñ]*

Ḫānḳāh-ı devlet içün taḫtını ḳurdu bugün
Ey Sükūtī **ḳalbimizde** şimdi mihmān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 10). [ḳalbimizde, -i, -miz, -de]*

Dirler ʿālemden münezzeh yoḳ mekān-ı bī-nişān
Ādemʾiñ **ḳalbinde** dāʾim nice mihmān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 8). [ḳalbinde, -i, -n, -de]*

Bizi dāḫil etme Ḫarabāt ehliyiz sen zāhidā
Neyleyim **ḳalbim** ḫarābdır taʾmīr idemem Vīrāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 6). [ḳalbim, -im]*

Meşreb-i pāk ṣafī itmiş **ḳalbini** ẕikr-i Ḫudā
Ṭabʿ-ı aḫlāḳ ḥamīde ḫāk ile yeksān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 3). [ḳalbini, -in, -i]*

Olar kim müʾmīniñ **ḳalbin** ziyāret eyleye her dem
Gürūh-ı evliyā içre bulardır zümre-i nācī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 7). [ḳalbin, -in]*

Murādıñ Ḥaḳ ise zāhid iriş bir kāmil insāna
Seniñ **ḳalbini** pāk eyler göresin ol dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 6). [ḳalbini, -i, -n, -i]*

Göñlümüzden ḳaṭʿ idüp gel çoḳ sivāya ülfeti
Saña olsun yā ilahī **ḳalbime** vir lezzeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 2). [ḳalbime, -im, -e]*

Ḳalbini eyler muṣaffā her ḫuṣūṣda ādemiñ
Ẕikr-i tevḥīd ile taḥmīd hem riyāżāt envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 5). [ḳalbini, -in, -i]*

Şāh Ḥasanıñ ḥürmetine itdi cereyān ʿaşḳıyla
Gel ṣuyun iç ṭālibā **ḳalbini** eyle ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 10). [ḳalbini, -iñ, -i]*

Feyż-i himmet ile ol dem **ḳalbimiz** nūr eyledi
Rūşen oldu bu derūnum Ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 3). [ḳalbimiz, -i, -miz]*

Ẕikrile **ḳalb** açılurmış çünki dedi Muṣṭafā
Seyr idersin ol zamānlar ʿarş-ı kürsī bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 7). [ḳalb,]*

Ġaflet ile olma Ṣaḳın var **ḳalbe** bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 21). [ḳalbe, -e]*

Sāḳīyā Ṣun bize her dem laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 2). [ḳalbimizden, -i, -miz, -den]*

Neşʾeyāb ider göñüller bāġını hep ser-te-ser
Ḥürrem olur **ḳalb-i** nāşād ʿaşḳile ol ān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 8). [ḳalb-i,]*

Ekl ile bugün şirke düşüp **ḳalb** ṭamaʿ bir cins-i cāmūs
Zāhid mürāʾī ehl-i nifāḳ mervān gibi bir şöhreti cāsūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 1). [ḳalb,]*

Ṣūretde ʿaceb ḫande ider cümle bu ḫalḳı bend itmek içün
Ẕāhirde ḳalay urmuş yüzüne **ḳalbinde** ṭulūʿ miżmār naḳūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 8). [ḳalbinde, -i, -n, -de]*

Ülfetiñ kesmiş cihāndan ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl olan
Ḳalbine bir ẕerre ḳoymaz her ʿaşır aḫyār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 10). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

Sāyeʾi luṭfunda dāʾim **ḳalbimiz** maḥzūn degil
Himmet ile her Ṣanıḳ göñül ider şādān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 3). [ḳalbimiz, -i, -miz]*

ʿİlm-i Ḥaḳla salikānıñ **ḳalbini** eyler kemāl
Ḳoymaz aṣlā cehl içinde böyle bir ʿirfān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 7). [ḳalbini, -i, -n, -i]*

Gice gün iftirāḳından dü çeşmimden aḳar ḫūn-ı yaş
Yusūfuñ ateşi ʿaşḳı Yaʿḳūb **ḳalbiñ** buḫūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 4). [ḳalbiñ, -in]*

Ādemiñ seng olsa **ḳalb** hiç taḥammül kim ide
Tīġ-ı ḥançerle yürüdü Ḍarb ider virmez amān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 7). [ḳalb,]*

Taʿmīre elim yitmediġi ẕāhirimiz oldu ḥarāb
Ḳalb-i ḫānesiyle uġraşurum cismim olunca türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 2, Mısra 2). [ḳalb-i, --i]*

ʿAşḳ şarābıñ içmeyenler **ḳalb** evi itmez ṭulūʿ
Ḥabs ider ervāḥ-ı dilde Ẕengi kār itmez şümūʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 20, Mısra 1). [ḳalb,]*

Ḳalb evin güzelce pāk ider uyġūn
Ḥızır-veş ḥayāta irgil ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 19). [ḳalb,]*

Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ māteminde Ḥaḳ mürīd
Her yılı bir yāre açdı **ḳalbine** tāze cedīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 2). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

Ḳalbiñ içre gör bugün itmiş ḳarār
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 7). [ḳalbiñ,]*

Sāliki Ḥaḳ bunda virdi **ḳalbine** her dem cilā
Māsivādan ide yüz biñ ḳulları ẕikr-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 9). [ḳalbine, -i, -n, -e]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 18). [ḳalb,]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 18). [ḳalb,]*

Dersde olmayanı **ḳalbden** ḳatarlar
Ḫalḳ içinde kendin ʿālem ṣatarlar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 27). [ḳalbden, -den]*

Dünyāda **ḳalbleriñ** envar itmişler
Bunlarda bulunmuş āṯār-ı raḥmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 57). [ḳalbleriñ, -ler, -in]*

Keṯret-i dünyāya çünki itmez olduḳ iltifāt
Mühr-i Ḥaydar **ḳalbimizde** şuʿle virdi ḳat be ḳat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 2). [ḳalbimizde, -i, -miz, -de]*

Muṣṭafāñıñ nesl-i pākıñ kim ṭutar ġāyet ʿazīz
Māsivādan **ḳalbini** pāk eyleyüp ḳıldı temiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 2). [ḳalbini, -i, -n, -i]*

Bir imām ʿAlī Rıżānıñ nūrudur bu şems-i māh
Vech-i pākın şuʾlesidir **ḳalbimizde** her şemʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 4). [ḳalbimizde, -i, -miz, -de]*

kalb-i maḥzūn: *Hüzünlü kalp.*

Ḥasta olmuş gönlümüñ her dem devāsı Muṣṭafādandır
Ḳalb-i maḥzūn her ṭālibiñ dilġüşāsı Murtażādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 2). [ḳalb-i maḥzūn,]*

kalb-i selim: *Temiz kalp.*

Böyle bir iḥsān ṭabīʿat gelmemiş devr-i ḳadīm
Ḫulḳ-ı Aḥmedden nişānıñ gösterir **ḳalb-i selim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 2). [ḳalb-i selim,]*

kalem: *Allah'ın kudret eli, Allah'ın takdir etmesi.*

Levḥa **ḳalem** urduġu Ḥaḳ mümkīn degil bozmasın
Rūz-ı elest taḥrīr olan ḥükm-i ḳavī Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 3). [ḳalem,]*

kalem: *(Ar.) Yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde âlet.*

Ḥüsnünüñ evrāḳını tezyīn idermiş dilber ḫaṭ
Ḳaşları miḥrābına çekmiş **ḳalemle** cevher ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 2). [ḳalemle, -le]*

kalīl: *Az, noksan, eksik.*

Meşreb-i Ḥaḳ ḫulḳ-ı Aḥmedden nişānıñ gösterir
Ḥubb-ı dünyādan geçip ol meyl yoḳ şeyʾen **ḳalīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 4). [ḳalīl,]*

Sükūtī Dervişe luṭfuñ irişürse kemāliñle
Seniñ deryāna bir nisbet **ḳalīldir** ey ġanī Sübḥān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 14). [ḳalīldir,]*

Ger saña yeter cihānda ṭālibā rūşen delīl
Ḫalḳa ẓulm iden olurlar her zamān ʿömr-i **ḳalīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 2). [ḳalīl,]*

kalk-: *Kalkmak II Ortadan kalkmak; bitmek.*

Herkeze ʿarż-ı ḳuṣūrum nā-tüvān ḥālime beyān
Merḥamet **ḳalḳmış** bu ḫalḳdan baña ʿizzet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 6). [ḳalḳmış, -mış]*

kalp: *Gönül, kalp, yürek.*

Ṣāfī itmeden bu **ḳalbi** feṭḥ olunmaz bunda bāb
Pāk ide gör iç yüẔini refʿ ola dilden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 1). [ḳalbi, -i]*

Aṣfiyālar bezmine dāḫil ide gör her demi
Cevher-i maʿnā ḫaḳāyıḳ dürlerin **ḳalbime** Ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 8). [ḳalbime, -im, -e]*

Ḥasan ile Ḥüseyn şāhım bulardır bāġ u **ḳalbimde**
Açılmış ġonca bir güldür ser-a-ser eẕharım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 5). [ḳalbimde, -im, -de]*

Sükūtī her ḳabīḥ aḫlāḳ bu **ḳalbimden** ḫurūc itdi
Şefāʿat- kān Aḥmedʾle yetişdi Ḫaḳ bize Ḫaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 9). [ḳalbimden,]*

Terkine gel ġayret ile ḥubını **ḳalbimden** çıḳar
Ṣanma bāḳī bu ḥabīṣi hep hebādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 11). [ḳalbimden,]*

Raḥm yoḳ aṣlā Yezīdiñ **ḳalbi** mermerden ḳatı
Nār-ı dūẔāḥda beḳādır miṣlü küfrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 21). [ḳalbi, -i]*

Senin ʿaṣḳıñ olup beydā dūṣ oldu **ḳalbime** sevdā
Żaʿīfim gerçe bir ednā meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 3). [ḳalbime, -im, -e]*

Ḥiẓmet-i ḥadden tecāvüẔ geçdi erenler rāhına
Ẓikr-i Ḥaḳḳı yād iderdi **ḳalbiyle** her bir nefesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 6). [ḳalbiyle, -y, -le]*

Ey zāhid dünyā-perest taḳlīd sizin imānıñız
Ḳalbiñizde benlik ḥased riyā ile efsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 2). [ḳalbiñizde, -iniz, -de]*

kaltabān: *Namussuz; yalancı, hileci.*

Ḳıldı şehid Şāh Ḥüseyni ẓulmiyle ol **ḳaltabān**
İbn Ẓiyād bir münāfıḳ düşmān her bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 9). [ḳaltabān,]*

ḳālū-belā: *Elest bezmi. II Allah'ın ruhlara sorduğu "Ben sizin rabbiniz değil miyim?" sorusuna, ruhların verdiği "Bela" cevabına telmihtir.*

Derviş Sükūtī āl-i ʿAlīniñ bendesi olmuş **ḳālū-belādan**
Ḳılmış teberrā cins-i Yezīde laʿnet kim ider buldu selāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 17). [ḳālū-belādan, -dan]*

İdüp bīʿat ezel-i **ḳālū-belādan**
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḥarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 11). [ḳālū-belādan, -dan]*

kām: *Arzu, istek, emel. II Mutluluk.*

Tīġ-ī Ḥaydarla Sükūtī ḫandān düşmanına
Boynuna ur ḫāricīniñ al bugün bir **kām** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 10). [kām,]*

ḳamber: *Hz. Ali'nin kölesi.*

Ṭarīḳinde sülük itdim irince ʿömrümüz āḫir
Dürr-i luṭfunda her dāʿim ġulāmı olmuşum **ḳamber** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 6). [ḳamber,]*

kamer: *Ar. Ay, mâh.*

Cümle nücūm şems **ḳamer** andan hemān aḫẕ itdiler
Şemʿ-i ḥüsnüñ envārıdır cümlesin ḳılan cilā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 3). [ḳamer,]*

Ḳalbimizi ẕāt-ı Mevlā nūruyla taḳdīs idip
Şuʿlesiyle pür żiyādır meṣel **ḳamer** āfitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 10). [ḳamer,]*

İmām Kāẓım cemālinden **ḳamer** şems nūruñ almış
Cihān pertevin Ṣalmış benim bir enverim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 9). [ḳamer,]*

Nūr u vechiñle żiyādır ne felek arż-ı semā
Şuʿlesinden aḫẕ iderler encüm şems **ḳamer** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 12). [ḳamer,]*

Anıñ nūr-ı żiyāsından **ḳamer** şems çünki aḫẕ itmiş
Münevver ṭutdu ser-tā-ser iki ʿālemde her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 5). [ḳamer,]*

Cemāliñ nūrı berḳ urmış cihānı māhitāb eyler
Bu bir ḥur-ı cinândır ki yüzüñ şevḳ-i **ḳamerlerde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 4). [ḳamerlerde, -ler, -de]*

ʿAlī Mūsā Rıżādan çün **ḳamer** şems nūruñ almışlar
Vücūduñ mülkünü sen de dilersen şuʿle-dār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 9). [ḳamer,]*

Seniñle zīb ü zīverdir ḳamu arż-ı semālar hep
Ḳamer-i şems nūruñ almışlar żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 8). [ḳamer-i,]*

Necm ile her şems **ḳamer** vecde gelüp durmaz döner
Hū ismini her dem çeker hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 7). [ḳamer,]*

Muḥammed Şāh Taḳīdendir **ḳamerle** şems yedi aḫter
Münevver ṭutdu āfāḳı bularla bir żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 9). [ḳamerle, -le]*

Anıñ ḥüsnü çerāġıdır **ḳamerle** şemsiñ envārı
Żiyā-ı cümle eşyāya virilmiş mihr-i tābānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 9). [ḳamerle, -le]*

Çerāġıñ şemʿāsı bezm-i ezelden nūr-ı vāḥiddir
Bu nūrdan pertev almışdır **ḳamerle** şems żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 4). [ḳamerle, -le]*

Ḥüsnünüñ bir lemʾāsından şemsiyle necm-i **ḳamer**
Pertevin almış ezelden berḳ uran envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 11). [ḳamer,]*

Odur burc u **ḳamer** şemsiñ cihānı ṭutduġu enver
Anıñ ḥüsnüñdeki żiyā görünen nūrudur Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 33). [ḳamer,]*

kāmet: *Ar. Boy, kadd.*

Bir ʿaceb heyʾet Ṣıfātı file beñzer **ḳāmeti**
Her gören ḫavf itdi ġāyet bende şaşdım baḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 3). [ḳāmeti, -i]*

kāmil: *İlim, fazilet ve hüner sahibi; manevi meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʿlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir **kāmil** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 4). [kāmil,]*

Pes imdi maʿlūm ola ki ey ʿazīz **kāmilan** dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aṣlā ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 15). [kāmilan, -ān]*

İşbu yollar berzaḫını geçmege āsān eyle
Rehber-i **kāmil** ara bul Derviş Sükūtī dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 10). [kāmil,]*

Āh u feryād itme zāhid rehber-i **kāmil** gözet
İrelim vaṣfına anıñ şāfī-i yevmüʾl-cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 11). [kāmil,]*

Rehber-i **kāmil** gözet Derviş Sükūtī bu fānīde
Ber-ḥayāt ol bunda dāʾim olmaya teniñ türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 11). [kāmil,]*

Saʿy idip leyl ü nehārān bula gör bir **kāmili**
Dāmene pekçe yapışgil āsān eyle fenādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 7). [kāmili, -i]*

Men ʿaref dirsen bugün taḥṢīl eyle dün ü gün
Dinle gel **kāmil** sözün cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 12). [kāmil,]*

Ol bu yoluñ ʿāmili dinleme gel cāhili
Reh-nümā it bir **kāmili** cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 6). [kāmili, -i]*

Rehber-i **kāmil** izinden sen cüdā olma bugün
İttiṢāl it saña Ḥaḳḳıñ yollarıñ itsün güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 5). [kāmil,]*

Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaberdir bulmadılar **kâmili**
ʿİlm-i ẓāhir cümle Ṣalmış ḫalḳ ile ider cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 9). [kâmili, -i]*

Mürşid-i **kāmilden** iste işbu yollar berzaḫıñ
Anlar bir ḳademde geçer ol rāh-ı Ḥaḳ eyler güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 3). [kāmilden, -den]*

Nefsini bilmekde ʿāciz irmedi bir **kāmile**
Ḳaldı ẓulmet içre dāʾim ḥırṢ ile ider fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 7). [kāmile, -e]*

Noḳṭa-ı müphem ḥaḳāyıḳ sırrına maẓhar olup
Feyż irişdi ẕāt-ı Ḥaḳdan bulmuşuz **kāmil** reşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 4). [kāmil,]*

ʿAḳl-ı maʿāş her ṭālibe dāʾimā dünyā leẕīẕ
Terk-i sivā her **kāmile** hem daḫı ʿuḳbā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 2). [kāmile, -e]*

Aç gözüñ Derviş Sükūtī ḥiẕmet it bir **kāmile**
Göster o ẕāt-ı Ḥaḳḳı cümleden aʿlā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 11). [kāmile, -e]*

Zümre-i nādāna aṣlā Derviş Sükūtī ṣorma hiç
Şeyḫ-i **kāmilden** ḫaber al vech-i Yezdān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 12). [kāmilden, -den]*

Ṣordum ey dil **kāmilāndan** baḫr-ı ʿummān sendedir
Gevherine ṭālib ol kim dürr-i mercān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 1). [kāmilāndan, -āndan]*

Cehd idip her zamān vaḳtinde ara
Bulmaġa bir **kāmili** gerçe Ṣevābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 10). [kāmili, -i]*

Sivā ḥubıñ geçer āsān bulanlar **kāmil-i** rehber
Alurlar telḳini mürşid nitekim Ḳanberʾe Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 1). [kāmil-i, -i]*

Bunlar ile menzil aldı rāh-ı Ḥaḳda sālikān
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl oldu rehber-i **kāmil** güzār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 16). [kāmil,]*

Āsān bulur ẕāt-ı Ḥaḳḳı reh-nümāsı **kāmil** olan
Ġafletle gezme aç gözüñ evvel gözet ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 3). [kāmil,]*

Bir muʿammādır Sükūtī işbu ʿālem ḥalḳına
Feṭḥ iderler erbāb-ı **kāmil** bilemez echelimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 22). [kāmil,]*

Buldum delīl bir **kāmili** oldum anıñ ben sāʾili
Terk eyledim hep cāhili ders oḳudur ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 7). [kāmili, -i]*

Bunda gelmekden ġaraż ne Rabbini bilmek imiş
Ḥiẕmetinde beẔl cān it **kāmil** insāna ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 4). [kāmil,]*

Küntü kenziñ sırrına irmek dilersen her müdām
Rehber-i **kāmil** ara bul iẕʿāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 4). [kāmil,]*

ʿArż idip gel bu kelāmıñ remzini bir **kāmile**
Feṭḥ ider ol gerçe taḥḳīḳ virdi maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 9). [kāmile, -e]*

Bundan murād Ḥaḳḳı bilip **kāmile** var ṣor bugün
Ṭut etegin muḥkem yapış tā göstere dānā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 5). [kāmile, -e]*

Cehd iderler gice gün Ḥaḳḳı ʿayān görsün bugün
Kāmil ile her bir sözüñ ider hemān ḳalmaz cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 12). [kāmil,]*

Cehd ide gör bul **kāmil** olmaya ʿömrüñ zevāl
Tā olunca ehl-i ḥāl dīvān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 9). [kāmil,]*

Cehd ide gör ey Sükūtī bulasın bir **kāmili**
Göstere ol Ḥaḳḳı saña āşikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 13). [kāmili, -i]*

Menzil-i āsān gerçe olur bir delīl ü **kāmil** ile
Var ara bul ey Sükūtī mürşid bir ehl-i kemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 11). [kāmil,]*

Rehber-i **kāmil** gözetgil Ḥaḳḳını eyle ṭaleb
Maḥrūm itmezler muḥaḳḳaḳ bil ʿaṭādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 15). [kāmil,]*

Şeyḫ **kāmil** himmetiyle Derviş Sükūtī her zamān
Bunca emvāl-i cihānıñ dār-ı fenādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 11). [kāmil,]*

Caʿferʾiñdir dīn ü mezheb iḳtidāmız ġayre yoḳ
Men ʿaref dersinde **kāmil** reh-nümā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 10). [kāmil,]*

Yürü Derviş Sükūtī sen iriş bir **kāmil** insāna
Seni elbet ḳomaz maḥrūm anı hüner bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 9). [kāmil,]*

ʿArż idem ḥāl ü derūnum bulmadım bir **kāmili**
Kūh-ı ṣaḥrā cümle gezdim ḳalmadı hiçbir mekân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 9). [kāmili, -i]*

Ledün ʿilminde māhirdir ki ol Ḫıżrʾıñ maḳāmıdır
ʿAref dersini **kāmilden** alıp gördüm nice ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 6). [kāmilden, -den]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına āgāh olup
Mürşid-i erbāb **kāmil** iksiri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 8). [kāmil,]*

Nev ḥayāta irmek içün ey Sükūtī ḳıl ʿamel
ʿÖmr-i bāḳīye irermiş didi her bir **kāmilān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 14). [kāmilān, -ān]*

Şeyḫ-i **kāmil** himmetiyle vuṣlāta yol bulmuşuz
Anıñ içün tā ezelden ḳılmışam iḳrār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 5). [kāmil,]*

Velīler rütbesi anda kemāliyle vücūd bulmuş
Ḥaḳāyıḳ ʿilmine **kāmil** olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 10). [kāmil,]*

Neyleyim Derviş Sükūtī irmemişler **kāmile**
Cehl içinde ḳaldı anlar şekl-i bir ḥayvān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 9). [kāmile, -e]*

İriş bir **kāmil** insāna ṭuta gör dāmenı her dem
Seniñ ḳalbiñ yuyar anlar virirler mesned-i pāye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 5). [kāmil,]*

İriş bir **kāmil** insāna seni yunsun yaḳışdırsın
Olur olmaz lafa baḳma yalan fetvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 3). [kāmil,]*

Bu menzilde olur ʿāciz nice biñ ḥıżr ile Mūsā
ʿAref dersin oḳuyanın suʾāl it **kāmil** insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 10). [kāmil,]*

Derviş Sükūtī işbu sırra vāḳıf oldu
İrdi nice bundan evvel **kāmil** üstāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 10). [kāmil,]*

Saʿy itdiġi rūz u leyāl cümlesi gitdi hebā
Bulmadı rehber-i **kāmil** müşkülüñ ḥāl ide tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 10). [kāmil,]*

Pendimi ṭut gūş idersen müşküliñ āsān ola
Rehber-i **kāmil** ara bul iresin şāh-ı cihana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 10). [kāmil,]*

Fırṣatıñ var iken ġayret ide gör
Bir şeyḫe bīʾat it **kāmil** üstada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 24). [kāmil,]*

Ara bir pāk kemāl-i ehl oḳutsun men ʿaref dersin
Viṣāl-i Ḥaḳḳa irgörür erenler **kāmil** insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 8). [kāmil,]*

Gel ey Derviş Sükūtī sen iriş bir **kāmil** insāna
Açar ol dīde-i cānıñ göresin Ṣunʾ-ı Raḥmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 13). [kāmil,]*

Añla gel sensin bu ʿālem pādişāhı bī-zevāl
Rehber-i **kāmil** gözetgil göstere senden seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 4). [kāmil,]*

Murādıñ Ḥaḳ ise zāhid iriş bir **kāmil** insāna
Seniñ ḳalbini pāk eyler göresin ol dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 5). [kāmil,]*

Sükūtī zaʿyını ḳo elinde var iken fırṣat
İriş bir **kāmil** insāna göresin bunda Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 10). [kāmil,]*

Eger noḳṣān kelāmımda yāḫūd sehven ḫaṭā ḳıldım
Cihānda var nice **kāmil** idüp taḥsīn rıżām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 12). [kāmil,]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī vāriṣ-i ʿilm-i Resūl
Pīr-i erkān-ı ṭarīḳat **kāmil-i** aḫyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 10). [kāmil-i, -i]*

Meslek-i Naḳşī Ṭarīḳiñ ḫādimi olmuş bugün
Mürşid-i erbāb-ı **kāmil** ʿadliyle itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 4). [kāmil,]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī vāriṣ-i ʿilm-i Resūl
Pīr-i erkān-ı ṭarīḳat **kāmil-i** aḫyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 10). [kāmil-i, -i]*

Mürşid erbāb-ı **kāmil** meşreb-i ʿālī cenāb
Āsitāna şeyḫimizdir dinle naẓmım şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 11). [kāmil,]*

Gel Sükūtīʾden suʾāl it ḳandadır ol ẕāt-ı Ḥaḳ
Gösterir **kāmil-i** meşāyiḫ Ṣor aña esrār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 14). [kāmil-i, -i]*

Velādet Sühreverdi Ṭarīḳiñ pīri hem **kāmil** insān
Hemān Mekke yoluñ ṭutmuş ʿAlī ebuʾl-Ḥasan velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 15). [kāmil,]*

Aña vāṣıl olan cānlar bulur Ḥaḳḳı her arada
Bu da bir pīr-i **kāmildir** ṭarīḳinde sürer devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 50). [kāmildir, -dir]*

Cemāl-i Bārīyi bunda göresin
Ara bul bir **kāmil** dānāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 16). [kāmil,]*

Şeyḫ-i **kāmil** her ḫuṢūṢda kendüsi ʿāli cenāb
Ḥüsn-i aḫlāḳ-ı muṢaffā meşrebi hem müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 9). [kāmil,]*

Şeyḫ-i **kāmil** itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 3). [kāmil,]*

Şeyḫ-i **kāmil** itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 3). [kāmil,]*

Dört kitāb ṣāḥibi ṣanasın **kāmil**
Şerḥ-i ʿaḳāʾidden baḥs ider cāhil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 39). [kāmil,]*

Ḳurulmuş anlara hep nār itmişler
ʿĀrifler nişānı **kāmil** insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 50). [kāmil,]*

kāmil insān: *İlim, fazilet ve hüner sahibi, manevi meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş kişi || insan-ı kamil. Olgun insan.*

Sırrını her bir eriñ bilmege ʿirfān gerek
Nuṭḳunu fehm itmek içün **kāmil insān** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 2). [kāmil insān,]*

Sırrını her bir eriñ bilmege ʿirfān gerek
Nuṭḳunu fehm itmek içün **kāmil insān** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 2). [kāmil insān,]*

Ṭālibā gel sırr-ı Ḥaḳḳı bulmaġa ʿirfān gözet
Küllī varından geçersün **kāmil-i insān** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 2). [kāmil-i insān,]*

kamu: *Hepsi, bütün, her biri anlamında belgisiz sıfat.*

Ḳodu bir keṯḫüda anda vezīr ḥükmüñ sürer dāʾim
Emīn itmiş bu şehr içre **ḳamu** mülke urdu serdār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 28). [ḳamu,]*

Sensin sebeb bu ʿāleme Ḥavvā ile hem Ādeme
Evvel ile aḫir deme irdin **ḳamudan** evvelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 6). [ḳamudan, -dan]*

ʿAskerleri ġayet keşīr yol geçmege virmez amān
Arslan peleng divler **ḳamu** mümkünü yoḳ hicret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 6). [ḳamu,]*

ʿAşḳ ile geçer **ḳamu** nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 15). [ḳamu,]*

Gice gün uyḳuma ḥasret **ḳamu** Ẕikrini yād itdim
Ṣalātıyla ṣavmını iderdim ṣevḳ ile yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 3). [ḳamu,]*

Seḥerde uyanan sürdü **ḳamu** tevḥīd ile virdi
Cemāl-i Ḥaḳḳı gördü uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 3). [ḳamu,]*

Seḥerde uyanur ḳuşlar nebātātla hem aġaçlar
İder ẕikir **ḳamu** ṭaşlar uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 6). [ḳamu,]*

Seḥerde ʿandelīb feryād fiġānıyla oḳur evrād
Ḳamu nāsı ider dilşāḍ uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 8). [ḳamu,]*

Bu salṭanat çıḳar elden **ḳamu** varlıḳ hebā olur
Bu ʿömrüñ tiz gelür geçer seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 3). [ḳamu,]*

Dağlar saña bostān olur bāġçe ile bāġlar **ḳamu**
Meyveleri ġāyet keşīr eṭrāfında Ṣāfī ṭurunç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 11). [ḳamu,]*

Bularla ser-te-ser dünyā vü ʿuḳbāya hem müzeyyendir
Ḳamu elvān ile naḳşı dü ʿālemde hemān meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 4). [ḳamu,]*

Yedi deryā **ḳamu** ırmaḳ bu cismim pāk idemezler
İçim ṭaşım ḥabāşetle bu ḫalḳdan olmuşum mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 11). [ḳamu,]*

Sivā ḥubı ile her dem cihān ẕevḳine dūş olmuş
Ṭaʿāmıñ tāẔe ter cinsin **ḳamu** ḥelvā ile ister *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 6). [ḳamu,]*

Sükūtī ḫoş naẓar eyle bu ʿālem ḫalḳına her dem
Ḳamu fiʾl yalan billah Ṣıfāt şüphesiz bir ḥar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 10). [ḳamu,]*

Ne deñlü var ise maḫlūḳ ḥayāt ile sürer devrān
Ḳamunuñ rızḳına bāʿiş ʿAlīden ḳısmetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 12). [ḳamunuñ, -nuñ]*

Sükūtī Dervişiñ baḫş-ı kelāmıñ ḳılmadı taṭvīl
İderler fehm **ḳamu** ʿālem bu taʾdādım olan meẓkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 10). [ḳamu,]*

Bülbül gibi her dem bahār feryādımız ʿarşa çıḳar
Bunca zamān leyl ü nehār artdı **ḳamu** nālānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 4). [ḳamu,]*

Nām u pāk-i besmelede söylenir her rūz u şeb
Noḳṭa-ı sırrım **ḳamu** ḫalḳ bilmege ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 8). [ḳamu,]*

Ol dosta ben yār olalı kūh-ı ṣaḥrā gülşen baña
Yedi iḳlīm **ḳamusı** hep bāġ u cenān bostān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 6). [ḳamusı, -sı]*

Olursun ʿāleme sulṭān gedā iken bu dehr içre
Süleymān-ı zamān olduñ elinde hem **ḳamu** varıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 8). [ḳamu,]*

Destine al seyf-i celāl berzaḫ itmiş yollar ḳatı
Ḳurd peleng arslān **ḳamu** ṭoptolu cihān çaḳal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 8). [ḳamu,]*

Neşʾe yābım **ḳamu** ġām cümle efkārım gidüp
Ḥürrem oldu dil ü cānım dāʾimā şādāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 7). [ḳamu,]*

Sırr- ı līmaʾallah irişmiş z̲āt-ı pākile
Ḥaḳiḳat bābını açdı **ḳamu** ṭāliblere ol cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 8). [ḳamu,]*

Uṣūl erkān nice tevḥīd iderdim her seḥer vaḳti
Ḳamu evrādile her dem bu ez̲kārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 6). [ḳamu,]*

Dīn ü mez̲heb **ḳamu** īmān yolundan olmuşum fāriġ
Kelām-ı Ḥaḳ nice ḥadīs̲ bu güftārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 7). [ḳamu,]*

Sekiz cennet **ḳamu** ḥūr-ı cinānıñ bāġ u bostānı
Müzeyyen köşküñ sarāy bāġçe bu gülzārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 9). [ḳamu,]*

Evrādla **ḳamu** Ṣavm Ṣalāt ez̲kārım ile ḥacc ü zekāt
Mezheble bu gün dīn ile hem īmān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 3). [ḳamu,]*

Ne ʿöz̲rüyle güşād idem Ḥabībiñ bābını bir gün
Şefāʿatden cüdā oldum yerim Ṭamu **ḳamu** nīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 4). [ḳamu,]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ zekāta itmedim raġbet
Ḳamu farż īcābınca ʿilmde ḳılmışım noḳṢān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 6). [ḳamu,]*

Gülersin yüzüne bir gün hezārān biñ cefā eyler
Bu ḳaḥbe zen seni aldar **ḳamu** renge ḳoyandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 4). [ḳamu,]*

Muḥabbet z̲āt-ı pākından dil ü bīmārıma irse
Ḳamu derdime her dāʾim devādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 4). [ḳamu,]*

Hezārān bāb-ı luṭfunda ġulāmındır **ḳamu** ʿuṣṣāḳ
Yolunda rūz u şeb muṭlaḳ ḳıyarlar baş ile cāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 7). [ḳamu,]*

Cihān bezmin **ḳamu** gezdim bulunmaz hiç mes̲el aṣlā
Semerḳand Buḫārada ne mümkün ġayrı yerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 5). [ḳamu,]*

Cemāliñ nūrunu göster meded ḳıl yā Resūlullah
Ḳamu ʿālem seni ister meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 2). [ḳamu,]*

Seniñle zīb ü zīverdir **ḳamu** arż-ı semālar hep
Ḳamer-i şems nūruñ almışlar żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 7). [ḳamu,]*

Seniñle mücrim ʿāṢī **ḳamu** ḳullar olup aZ̲ād
Sen oldun ümmete şāfīʿ vefādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 11). [ḳamu,]*

Seḥerde açılur perde devā olur **ḳamu** derde
Düşer ḳurd ḳuş nice virde uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 5). [ḳamu,]*

Seḥerde ins ü cān her ān **ḳamu** maḫlūḳ peleng arslan
Sürerler bir nice devrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 9). [ḳamu,]*

Sürerler yüz **ḳamu** ümmet dürr-i luṭfuna her dāʾim
Ḳapundan red olunmaz bir cemāʿat yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 15). [ḳamu,]*

Demişdir noḳṭa-ı bāyım **ḳamu** aṣḥābına ol şāh
Bu sırrı fāş idince ol görüldü ḳudret-i şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 5). [ḳamu,]*

Medīne yolların ṭutmuş giderler nice biñ ḥacı
İderler tevbe-i istiġfār **ḳamu** erler nice bacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 2). [ḳamu,]*

Ḫāb u raḥat gitdi elden çeşmimiz ḳan yaş döger
İlticā oldum **ḳamu** nās baña cürʾet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 14). [ḳamu,]*

Şuʾaybıñ muʾacciz bāhir semādan od düşüp ḫāke
Helāk itdi **ḳamu** ḳavmiñ duʿāsıyla fenā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 14). [ḳamu,]*

Bu varlıḳ cümlesi bir gün gider elden degil bāḳī
Ḳamū evlād ile emvāl olurlar bunda ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 6). [ḳamū,]*

Virilse kişver-i iḳlīm Süleymān-ı Zamān olsam
Ḳamusu bir pula degmez nider göñlüm o sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 4). [ḳamusu, -şu]*

Ḳanı ḳahramān eyler sitem feridūn şāh ile darā
Ḳamusu oldular fānī yer altında yatur halā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 8). [ḳamusu, -şu]*

ʿAşḳ ile geçer **ḳamu** nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 15). [ḳamu,]*

ʿAlīdendir **ḳamu** müʾmīn vücūduna olan bāʿiṣ
ʿAlīdendir **ḳamu** ḫalḳa virilen rızıḳ ġanī her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 13). [ḳamu,]*

ʿAlīdendir **ḳamu** müʾmīn vücūduna olan bāʿiṣ
ʿAlīdendir **ḳamu** ḫalḳa virilen rızıḳ ġanī her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 14). [ḳamu,]*

Seniñ elṭāfnı her dem ʿaceb mi itmeyim hiç yād
Benim Ẕikrim **ḳamu** fikrim göñülden hep ṣudūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 8). [ḳamu,]*

Seniñ vaṣfını meddāḥlar yāḫūd kātib **ḳamu** mollā
Benim ʿindimde hep ʿāciz lisānında ḳuṢūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 11). [ḳamu,]*

Hem anda acı ṣuları ider ṭatlı **ḳamu** gölü
Füyūżāṭ-ı ilāhīyle kerāmetle anıñ yolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 17). [ḳamu,]*

Şehinşāh-ı cihān Aḥmed Bedevī Seyyid Sulṭān
Süleymān-zamān oldur elinde hem **ḳamu** devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 22). [ḳamu,]*

Geçer ḥükmü **ḳamu** cinne perī dīvler peleng arslān
Feleklerle melekler hep anıñ vaṣfıñ ider her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 23). [ḳamu,]*

Velādet Dediler mālik-i dünyā vü ʿuḳbāda budur Ḫāḳān
Celāleddīn hemān Rūmī **ḳamu** Mevlevīler pīri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 26). [ḳamu,]*

Ḫilāfetde nişīn olmuş muḥaḳḳaḳ bil o serveri
Velādet Cihānıñ pādişāhıdır yedinde hem **ḳamu** ekvān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 30). [ḳamu,]*

Hemān bunlar dü ʿālemde **ḳamu** nāsıñ penāhgāhı
Beyān itdin murād üzre bu naẓmıñla güzel rāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 67). [ḳamu,]*

Devā umar **ḳamusu** hep seniñ bābında ey Sulṭān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 7). [ḳamusu, -su]*

İmām Kāẓım **ḳamu** derdler devāsı
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 15). [ḳamu,]*

kām-yāb: *İsteğine erişmiş, arzusuna nail olmuş, bahtiyar.*

ʿAşḳile Ferhād nice dem uġradı berzaḫlara
Şīrīn içün çekdi zaḥmet olmadı hiç **kām-yāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 8). [kām-yāb,]*

İtdi beyān bu Sükūtī mülk-i ten aḥvālini
Ḳalb-i temiz pāk olanıñ aldı bu dem **kām-yāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 12). [kām-yāb,]*

Ḳalb ile hep fetḥ olandır cümle müşkül bunca bāb
Ḳalbe duḫūl kim ki ider aldı Ḥaḳdan **kām-yāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 2). [kām-yāb,]*

Ẕevḳiniñ her neşʾesinden bende olam **kām-yāb**
Şevḳe gelüp ʿaşḳla ben söyleyem dilber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 9). [kām-yāb,]*

ʿAşḳile Ferhād nice dem uġradı berzaḫlara
Şīrīn içün çekdi zaḥmet olmadı hiç **kām-yāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 8). [kām-yāb,]*

Ẕevḳiniñ her neşʾesinden bende olam **kām-yāb**
Şevḳe gelüp ʿaşḳla ben söyleyem dilber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 9). [kām-yāb,]*

kan-: *İnanma. || Aldanma.*

Terk-i tecrīd olmuşuz biz dünyāya meyl itmedik
Bir ʿabā ḫırḳaya **ḳandıḳ** kimdeñ aṭlas ḥarīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 4). [ḳandıḳ, -dık]*

kān: *Maden, kaynak, menba.*

Ḥa Ḥayātım Murtażanıñ ʿaşḳıyla her rūz u şeb
Mim Müzeyyen ḳıldı cismim ḥasta **kāna** bir şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 12). [kāna, -a]*

Dal Delīl şāh-ı Ḥüseyn-i Kerbelādır şüphesiz
Kef Kerāmet **kānı** oldur maẓhar feyż-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 16). [kānı, -ı]*

Luṭfunu irgör Sükūtī bende ne eyle kerem
Sen mürüvvet **kānı** muṭlaḳ ḥācetim eyler revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 10). [kānı, -ı]*

Bu cürmümle kime idem Sükūtī ilticā oldum
Şefāʿat **kānı** Aḥmedden iderim ʿār olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 8). [kānı, -ı]*

Ẕikr it bize men ʿarefden Ḥaḳḳı güzel fehm idelim
Küntü kenziñ esrārını ketm itmeyüp ol **kānı** aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 6). [kānı, -ı]*

İrerler menzil-i pāye cihānı bir pula şaymaz
Cemāl-i Ḥaḳḳı her yüzde görenler özge **kān** söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 4). [kān,]*

Sükūtī her ḳabīḥ aḫlāḳ bu ḳalbimden ḫurūc itdi
Şefāʿat- **kān** Aḥmedʾle yetişdi Ḥaḳ bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 10). [kān,]*

Dürr-i gevher maʿdeninde nice dem ġavvaṢ olup
Mālik oldum kenz-i Ḥaḳḳa bir **kān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 8). [kān,]*

İltimās it şāh-ı Mecnūn dürr-i maʿden **kānını**
Gevheridir dü cihānıñ Murtażāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 3). [kānını, -ı, -n, -ı]*

Ṣalmayan deryā-yı ʿaşḳa fülkünü her dem-be-dem
Bulmadı ol dürr-i maʿden **kānıdır** Şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 4). [kānıdır, -ı , -dur]*

Men ʿaref dersin oḳu gel şeyḫ-i kāmilden bugün
Küntü kenziñ bāb-ı meftūḥ iresin ol **kāna** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 8). [kāna, -a]*

Ey kerem **kān-ı** ḥabibim luṭf idip göster cemāl
Seni görmek Ḥaḳḳı görmek ʿāşıḳa ʿayn-ı viṣāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 1). [kān-ı,]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret **kānı** kerīmsin eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 6). [kānı, -ı]*

Sensin ol şāh-ı dü ʿālem her nebīniñ serveri
Sensin ol **kān-ı** şefāʿat āsumān üzre hemĮn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 10). [kān-ı, --ı]*

Hū ile çün açdı anlar küntü kenziñ bābını
Hū ile irmiş bugün ʿāşıḳları ol **kāne** hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 8). [kāne, -e]*

Hū ile irdi Sükūtī bir tükenmez devlete
Küntü kenziñ bābıñ açdı ireli ol **kāne** hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 10). [kāne, -e]*

Baḥr-ı ʿaşḳa düşmeyenler ol ʿummān nice
Ḳanda bulur dürr-i mercān bulmadı ol **kān** nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 2). [kān,]*

Küntü kenziñ sırrını bul sende hem ẓāhir durur
Cehd ide gör sen daḫı irmek dilersen ol **kana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 4). [kana, -a]*

Bir kıymetiñ aldım Ẕiyād dil mülkünü eyledi şād
Neyler baña her bir üstād şeyḫimle irdim ben **kanına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 4). [kanına, -ı, -n, -a]*

Zenūbūm çoḳ siyāh rūyuñ Sükūtī Ṣoñ deme irdin
Şefāʿat **kān** Aḥmedden dile ḥācet īmān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 10). [kān,]*

Cevher-i yektāyım ki maʿdenim şāh-i Necef
Ḥaydar ibn-i Ṭālibiñ ben sāyesinde **kān** olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 6). [kān,]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret **kānı** kerīmsin eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 6). [kānı, -ı]*

Sükūtī abdālıñ nuṭḳu bir **kāndır**
ʿĀşıḳlar içinde ḳatı bürhāndır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 21). [kāndır, -dır]*

Sen ol şāh-ı muʿaẓẓamsın gerek luṭfuñ ola her ān
Kerāmet **kānısın** muṭlaḳ yolumuz eylegil āsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 14). [kānısın, -ı, -sın]*

kān: *1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan.*

Yoluna virmek sezādır cān u başım her demi
Manṣūr-ı Ḥallac gibi hep **ḳanım** ider şimdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 4). [ḳanım, -ı, -m]*

Çeşm-i ḫūnum oldu revān seyller gibi her dem be dem
Ġaddār felek raḥm itmedi deryāya aḳdı bunca **ḳanım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 4). [ḳanım, -ım]*

Kerbelāya irdi ol dem özge ṭufān miṣl-i Nūḥ
Ḳana ġarḳ oldu şehīdān bunca iḫvān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 20). [ḳana, -a]*

Ḳan revān it dīdeñizden ey Sükūtī rūz u şeb
Şefḳāt ider saña Aḥmed şehr-i bir āʿẓam bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 13). [ḳan,]*

Ḥażret-i Yaḥyā gör kim ẓulmüyle oldu şehid
Ḳan pahā heftād hezār Ḥaḳ eyledi ʿiṭā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 18). [ḳan,]*

Zehr ḫançerle urupdur ibn-i Mülcem āşikār
Ṭutdı emrini münāfiḳ girdi şāhıñ **ḳanına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 4). [ḳanına, -ın, -a]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseyni Kerbelāda dökdügü **ḳanımdır** ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 4). [ḳanımdır, -ı, -m, -dır]*

Sen Ḥüseyne cān virirsen ḳanın aḳmaz beyhūde
Ḥaḳ cemāliñ **ḳan** bahāsı ḳıydılar ol cāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 4). [ḳan,]*

Sen Ḥüseyne cān virirsen **ḳanın** aḳmaz beyhūde
Ḥaḳ cemāliñ ḳan bahāsı ḳıydılar ol cāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 3). [ḳanın, -ın]*

kān: *Vücuttaki kırmızı renkli sıvı. Beyitte "kanlı gözyaşı" anlamındadır.*

Teskīn olmaz ey Sükūtī Kerbelānıñ ateşi
Dīdemizden şu yerine aḳdı hep **ḳan** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 32). [ḳan,]*

Rūz-ı mātem zār ile feryād ider vaḥşi ṭuyur
Ḳan döküp gökde melekler gözleri pür-nem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 10). [ḳan,]*

Ḫāb u raḥat gitdi elden çeşmimiz **ḳan** yaş döger
İlticā oldum ḳamu nās baña cürʾet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 13). [ḳan,]*

İnler idim her seḥerler **ḳan** gelince dīdeme
Ḥasret oldum uyḳuya ben yoḳ meded aġyāre *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 5). [ḳan,]*

Ehl-i īmānıñ bu demde sīnesi ʿüryān ola
Ḳan döküp dīdelerinde rūz u şeb giryān ola *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 12). [ḳan,]*

kan aġla-: *Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.*

Yaʿḳūb gibi rūz u leyāl dīdelerim **ḳan aġladı**
Derdi Yūsuf itdi helāk neyleyim ben āh ile vāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 7). [ḳan aġladı, -dı]*

Hem Ḥüseyn-i Kerbelāda ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk dökdü **ḳan aġladı** arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 6). [ḳan aġladı, -dı]*

Derd-i meşaḳḳat birçoḳ çekerim didelerim **ḳan aġlar**
Yaʿḳūb gibi Yūsuf içün vuṣlātına iḥsān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 5). [ḳan aġlar, -r]*

kanāʿat: *Kanaat, tokgözlülük, yetinme, kısmetine razı olma.*

Her cihetden el çeküp Derviş Sükūtī dāʾimā
Bir **ḳanāʿat** küşesinden eyleyüp dildār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 10). [ḳanāʿat,]*

Kesret emvācına dalma ey göñül vaḥdet gözet
Gir **ḳanāʿat** köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 2). [ḳanāʿat,]*

Kes̲ret-i dünyāya baḳma zāhidā vaḥdet gözet
Gir **ḳanāʿat** köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 2). [ḳanāʿat,]*

Kes̲ret-i dünyāya baḳma zāhidā vaḥdet gözet
Gir **ḳanāʿat** köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 2). [ḳanāʿat,]*

Bir **kanāʿat** kūşesinde ey Sükūtī ol muḳīm
Ehl-i mürüvvet ḳalmamışdır umma andan ġayret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 9). [kanāʿat,]*

Gel ey ṭālib alam dersen muḥabbet z̲evḳini bunda
Ḳanāʿat gibi devlet bulunmaz ḳalb nūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 8). [ḳanāʿat,]*

Ġām u ferdāyı hiç anma göñülden eylegil iḫrāc
Ḳanāʿat gibi bir devlet bulunmaz pāye ol ḳānīʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 4). [ḳanāʿat,]*

Terk-i kes̲ret ḳıl dilersen menziliñ āsān ola
Geç **ḳanāʿat** kūşesinde bu cihānıñ serveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 6). [ḳanāʿat,]*

Ḳanāʿat mülküne dāḫil olan Saʿdīleriz yā hū
Erenler rāhına vāṣıl olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 1). [ḳanāʿat,]*

Göñül mülkünü terk itdim nidem artıḳ bu dünyāyı
Ḳanāʿat semtine geçdüm vaṭān ṭutdum hem ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 2). [ḳanāʿat,]*

kanāʿat ehli: *Kanaat ehli (kimseler).*

Müzeyyen ḫūb-ı libās ancaḳ ʿulemā şānına lāyıḳ
Biz abdāl-ı Ḫudā olduḳ **ḳanāʿat ehliyiz** zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 12). [ḳanāʿat ehliyiz, -y, -iz]*

kanat: *Kanat,uçma organı.*

Eger ikisi kimde bulunsa cihānda ey ʿazīz
Ḳuş gibi iki **ḳanatlu** devr ider ʿarşdan yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 6). [ḳanatlu, -lu]*

kanber: *Hazret-i Ali'nin kölesi.*

Bir bahādır ehline Derviş Sükūtī ol ġulām
Mis̲l-i **Ḳanbersin** ʿAlīye eylegil iḳrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 10). [ḳanbersin, -sin]*

Zümre-i Āl-i ʿAbā nesl-i Resūl-i kibriyāyız biz
Muṣṭafānıñ çakereyim **ḳanber** ġulām Murtażāʾyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 2). [ḳanber,]*

Oḳurlar men ʿaref sırrına kemāl z̲āt-ı Aḥmedden
Olurlar ḥoca-ı **ḳanber** muḥaḳḳaḳ ʿālīyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 6). [ḳanber,]*

Derviş Sükūtī kem-teri olmuş ʿAlīniñ **ḳanberi**
Bulmaḳ dilersen Ḥaydarı erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 15). [ḳanberi, -i]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ol ġulāmı Ḥaydarıñ
Ḥāk-i pāyiñ bekle dāʾim sen ʿAlīniñ **ḳanberi** ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 18). [ḳanberi, -i]*

Sivā ḥubını terk itdim göñülden hep biri oldum
Muḥabbet virdim evlāda ʿAlīniñ **ḳanberi** oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 2). [ḳanberi, -i]*

Gel ey ṭālibā her dem ġulām-ı Ḥaydarım ben
Ḳulu ḳurbānı olmuşum ʿAlīniñ **ḳanberiyim** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 2). [ḳanberiyim, -i, -y, -im]*

Her ġazāda Murtażāya oldular bunda refīḳ
Kim ki olmuşdur Sükūtī **ḳanber-i** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 20). [ḳanber-i, --i]*

Serdār-ı ʿArab şāh Necef ʿāleme server ʿAlī geldi
Sādāt-ı kirām ehl-i seḥā Ṣāḥib-i **Ḳanber** ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 2). [ḳanber,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī vaṣfıñ ider her zamān
Dürr-i luṭfuñ bir ġulām āl-i Aḥmed **ḳanberi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 14). [ḳanberi, -i]*

Cāndan ehl-i beyte men ġulām-ı Ḥaydarım
Dürr-i luṭfuñ sāʾiliyim tā ezelden **Ḳanberim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 26, Mısra 2). [ḳanberim, -i, -m]*

Ol imāmıñ āsitānında ġulām-ı Ḥaydarım
Tā ezelden bendesiyim Murtażāya **ḳanberim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 2). [ḳanberim, -i, -m]*

ḳanberʾ: *Hazret-i Ali'nin kölesi.*

Sivā ḥubıñ geçer āsān bulanlar kāmil-i rehber
Alurlar telḳini mürşid nitekim **Ḳanberʾe** Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 2). [ḳanberʾe, -e]*

ḳanda: *"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.*

Ẕinde ider her ḳulūbu **ḳanda** irer bir Ẕerresi
Ḫıżır-veş bulur ḥayātı görmez ol aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 5). [ḳanda,]*

Münkir ile hiç ider mi müʾmīn olan imtizāc
Ḳanda olur ḳarġa ile ʿandelībler bir mizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 2). [ḳanda,]*

Ṣormañız Mecnūna ey cān **ḳanda** olmuşdur feraḥ
Ẕülf-i Leylādan ʿaceb mi kim ola bunda feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 1). [ḳanda,]*

Geşt-i ʿaşḳdan suʾāl it baḥr-ı ʿummān **ḳandadır**
Deryālar ġavvāṣına ṣor dürr-i mercān **ḳandadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 1). [ḳandadır, -dır]*

Geşt-i ʿaşḳdan suʾāl it baḫr-ı ʿummān **ḳandadır**
Deryālar ġavvāṣına ṣor dürr-i mercān **ḳandadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 2). [ḳandadır, -dır]*

Bezm-i ervāḥı ezelden dest-i Ḥaḳdan bir ḳadeḥ
Nūş iden ʿuşşāḳı bellü bellü Ṣorma mestān **ḳandadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 4). [ḳandadır, -dır]*

Her seḥerler zār u efġān dest-i Ḥaḳdan ḳılarmış ʿandelīb
Bir gül-i ḫandān arar ol bilmez sırr-ı gülistān **ḳandadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 6). [ḳandadır, -dır]*

Cehd ider zāhid merāmı maḳṢūda nāʾil ola
Çeşm-i aʾmā rāh bilmez sırr-ı sübḥān **ḳandadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 8). [ḳandadır, -dır]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar rūz u şeb
Nefsine ʿārif degil ol bilmez ki Rahmān **ḳandadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 10). [ḳandadır, -dır]*

Zümre-i nādāna aṣlā Derviş Sükūtī ṣorma hiç
Şeyḫ-i kāmilden ḫaber al vech-i Yezdān **ḳandadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 12). [ḳandadır, -dır]*

Nehr-i ʿaşḳıñ aratmadıḳça ʿummānı bilmez **ḳandadır**
Baḥra ġavvāṣ olmayanlar pāyānı bilmez **ḳandadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 1). [ḳandadır, -dır]*

Nehr-i ʿaşḳıñ aratmadıḳça ʿummānı bilmez **ḳandadır**
Baḥra ġavvāṣ olmayanlar pāyānı bilmez **ḳandadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 2). [ḳandadır, -dır]*

Her seḥerler Ẕikr-i muʿtād eylemiş Ḥaḳ Ḥaḳ deyü
Ḳalbine hiç teʾsīr itmez vicdānı bilmez **ḳandadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 4). [ḳandadır, -dır]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar rūz u şeb
Noḳṭayı fehm eylemez ol Ḳurʾānı bilmez **ḳandadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 6). [ḳandadır, -dır]*

Dört kitābıñ metnini her kim oḳursa ḥarf-be-ḥarf
Şerḥ idemez lāyıḳınca āsānı bilmez **ḳandadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 8). [ḳandadır, -dır]*

Āh idermiş bülbül-āsā gice gündüzler daḫı
Maṭlūb bir ġonca güldür ḫandānı bilmez **ḳandadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 10). [ḳandadır, -dır]*

Saʿyını virmiş hebāya reh-nümāsız şol kişi
Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber ol Yezdānʾı bilmez **ḳandadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 12). [ḳandadır, -dır]*

Dāmeni muḥkem ṭuta gör Derviş Sükūtī bir eriñ
Vaṣl ider ol seni Ḥaḳḳa hicrānı bilmez **ḳandadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 14). [ḳandadır, -dır]*

Mürşid-i kāmillere ṣor Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Gösterir saña her demi **ḳanda** olur Raḥmānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 10). [ḳanda,]*

Ḥacc ile Ṣavm ṣalātıñ remzini fehm itmeyen
Beyt-i Ḥaḳḳı **ḳanda** bulur bī-baṢar nādān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 10). [ḳanda,]*

Küntü kenziñ sırr-ı muṭlaḳ sendedir iste anı
Reh-nümālar dāmına düş çünki ol **kanda** garaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 8). [kanda,]*

Mescid-i meyḫānelerde **ḳanda** baḳsam zāhidā
Görmüşem günden ʿayān Ḥaḳ ʿāleme tābān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 9). [ḳanda,]*

Hep ʿayāndır aña her nesne çünki olmaz iḫtifā
Ḥaḳ görürler **ḳanda** baḳsa dḲesi her yanadan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 6). [ḳanda,]*

Ḥaḳ görürüm **ḳanda** baḳsam Ḥaḳ ile çün ṭopṭolu
Ḥaḳdan ayru yoḳ Sükūtī görürüm her yana men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 11). [ḳanda,]*

Baḥr-ı ʿaşḳa düşmeyenler ol ʿummān nice
Ḳanda bulur dürr-i mercān bulmadı ol kān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 2). [ḳanda,]*

Ders-i ʿaref oḳumayan fehm idemez nefsini
Ḳanda Ḥaḳḳı görmüş olur varmadan ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 8). [ḳanda,]*

Biñde bir ḳābil naṣiḥat pendimi kimler ṭuta
Ḳanda ol ʿAcem Semerḳand ḳavm-i ʿArab hem Rūmī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 18). [ḳanda,]*

Men ʿarefden baḥs idenler nefsini öñ bilmiş
Ol **ḳanda** baḳsa gördü anlar ʿālemi niyāz ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 10). [ḳanda,]*

Baḥr-ı ʿaşḳıñ menbaʿīdır **ḳanda** kim eyler ẓuhūr
Mevciyle ġarḳ eylemiş ol her demi aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 13). [ḳanda,]*

Ḳahr-ı lūṭfuñ ʿilletini kim ki pāk ḳılmış bugün
Ḳanda baḳsa çeşm-i cāna görünür dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 4). [ḳanda,]*

Gel Sükūtīʾden suʾāl it **ḳandadır** ol ẕāt-ı Ḥaḳ
Gösterir kāmil-i meşāyiḫ Ṣor aña esrār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 13). [ḳandadır, -dır]*

ʿAşḳ eriniñ ḳıblesi her vechile cānān olur
Ḳanda varsa Ḥaḳḳıyla ol ṭopṭolu cihān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 12, Mısra 2). [ḳanda,]*

Çeşm-i ʿamā **ḳanda** görsün nitekim ḥayvān imiş
Cān gözünü açа gör kim sende bil Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 15, Mısra 1). [ḳanda,]*

Ḳanda baksan Ḥaḳḳı dāʾim göresin
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 11). [ḳanda,]*

Muḥaḳḳaḳ iltimās eyler yolunda nice bāy-ı ednā
Cenāb-ı Ḥaḳḳı sen bildir görelim **ḳandadır** Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 10). [ḳandadır, -dır]*

kandīl: *Çerağ, kandil, meşale.*

Envār-ı nebī **ḳandilde** iken nūr-ı ʿAlī itdi cevāb
Cibrīl-i Emīne mürşid olup erbāb-ı hüner ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 9). [ḳandilde, -de]*

Ḳandildeki nūra daḫı bir gün nāmūs ekber
Uġradı yolu gördü hemān gün gibi envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 3). [ḳandildeki, -de, -ki]*

Aḥmed ile bezm-i ezel mişbāḥ-ı **ḳandilde** idi
Geldi cihān ʿālemine ṣāfī bir envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 3). [ḳandilde, -de]*

Şemʿ-i cemāliñ nūr-ı hüveydā bezm-i elestden şāh-ı risālet
MiṢbāḥ-ı **ḳandīl** sensin muḥaḳḳaḳ Murtażā Ḥaydar şāh-ı velayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 2). [ḳandīl,]*

Bād-ı hevā her ḥasīsiñ şemʿāsına estiḳçe Sükūtī
Sen olma derūn içre anıñ **ḳandiline** bir fānūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 10). [ḳandiline, -i, -n, -e]*

Maḫfī itmez ẕāt-ı Ḥaḳḳı söylüyor hep ẓāhirā
Her şebi eyler nümāyān nūr-ı **ḳandīlden** sirāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 20). [ḳandīlden, -den]*

Ādem ü Ḥavvā melāʾik yoḳ iken ins ü cin
Nūr-ı pākın **ḳandil** içre ʿāleme virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 4). [ḳandil,]*

kāne: *Daima.*

Dürr-i cevher maʿdenini ey Sükūtī ara bul
Baḥr-ı ʿummān semtine ir eyle ol **kāne** ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 10). [kāne,]*

ḳanġı: *"Hangi" soru sıfatı.*

Hiç terāḥḥum itmez oldu ḫavf yoḳ bilmem anıñ
Ḳanġı yüzlerle varır Ḥaḳ bir daḫı dīvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 6). [ḳanġı,]*

Ḳanġı millet bunu ancaḳ irtikāb eyler bugün
Nūr-ı pāk-i Muṣṭafānıñ ḳaṣd idip arslānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 11). [ḳanġı,]*

Kin kibir benlik riyālar **ḳanġı** ādemde olur
Ṣanmañız ādem anı kim Ḥaḳ anı ḳılmış müżīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 5). [ḳanġı,]*

ḳanı: *"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.*

Bizden evvel bunca şāhlar geldiler gitmiş **ḳanı**
Māl u mülkin bıraḳdı bunda söylenür ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 7). [ḳanı,]*

Ḳanı ḳahramān eyler sitem feridūn şāh ile darā
Ḳamusu oldular fānī yer altında yatur halā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 7). [ḳanı,]*

kāniʿ: *Kanaat eden, elindekini yeterli bulup fazlasını istemeyen, kendisine verilene râzı olan.*

Sözüm ṭut ṭālibā her dem ġanī Mevlāya ol **ḳāniʿ**
Odur rıẔḳa kefil muṭlaḳ iden aʾṭāya ol **ḳāniʿ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 1). [ḳāniʿ,]*

Sözüm ṭut ṭālibā her dem ġanī Mevlāya ol **ḳāniʿ**
Odur rıẔḳa kefil muṭlaḳ iden aʾṭāya ol **ḳāniʿ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 2). [ḳāniʿ,]*

Ġām u ferdāyı hiç anma göñülden eylegil iḫrāc
Ḳanāʿat gibi bir devlet bulunmaz pāye ol **ḳāniʿ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 4). [ḳāniʿ,]*

Erenler rāhına cāndan ola gör sen daḫı teslīm
Resūlüñ şerʿini gözle güzel bir sāye ol **ḳāniʿ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 6). [ḳāniʿ,]*

Bu yolda Ḥaḳḳa irdiler cemīʿān evliyālar hep
Nebīler rāhını ṭutġıl büyük sermāye ol **ḳāniʿ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 8). [ḳāniʿ,]*

Sükūtī Aḥmediñ rāhıñ gidenler ṣıdḳile her dem
Sivāyı terk idip bunda geçip ʿuḳbāya ol **ḳāniʿ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 10). [ḳāniʿ,]*

İderler ʿuzlet **ḳāniʿ** sarāy-ı salṭanat baḳmaz
Degişmez virseler ol dem Süleymān taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 3). [ḳāniʿ,]*

kānūn: *Yasa, emir, hüküm, geçerli olan kural.*

Bir desiseden ʿibāret nev-be-nev **ḳanūn** īcād
Ẕabṭ-ı Rabṭa bu ʿālem māl-ı mülkün her ne var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 9). [ḳanūn,]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafā-yı **ḳanūna** tebdīl itdiler
Uydular Frenk ṣoḥbetine nice biñ insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 15). [ḳanūna, -a]*

Düşdüler **ḳanūn** niẓāmāt ḥükmünüñ icrāsına
Bāb-ı şerʾī ḳufl idip bekler paşālar hem şehi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 5). [ḳanūn,]*

kapı: *Eşik; makam, huzur.*

ʿArż idip gelmekde dāʾim bī-devālar **ḳapına**
Ḥācetiñ senden umar bī-māreler olmaḳda Ṣaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 7). [ḳapına, -ñ, -a]*

Seniñ nūr-ı cemāliñden bu ʿālemler olur işrāḳ
Seniñ vechiñ diler görmek **ḳapında** nice biñ ʿuşşāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 2). [ḳapında, -ñ, -da]*

Bāb-ı Luṭfundan ʿināyet senden ister yā Resūl
Ḫādimin olmuş **ḳapında** rūz u şeb Cibrḭl emḭn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 4). [ḳapında, -ñ, -da]*

Gelüp devrinde durmuşlar **ḳapında** nice pek insān
Sezādır şānına her dem bulara eylegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 5). [ḳapında, -ñ, -da]*

ḳapla-: *Çepeçevre sarmak, kuşatmak; yayılıp her yeri doldurmak.*

Cemāliñ nūrunu iẓhār iderdi ẕāt-ı pākiyle
Bu ḳalbim şehrini cümle ser-a-ser **ḳapladı** envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 8). [ḳapladı, -dı]*

Leşker-i ġām ḳıldı efzūn şeş cihātım **ḳapladı**
Bir cāzū Ẕen ehl-i müfsid naḳş biñ mekândır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 7). [ḳapladı, -dı]*

Leşker-i nefs **ḳaplamışdır** bu vücūduñ şehrini
Sür çıḳar gel ḳalb evinden olmaya teniñ ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 3). [ḳaplamışdır, -mış, -dır]*

Cism-i envār hemān ṭutmuş bu ʿālem mülkünü
Her ṭarafı **ḳaplamış** nūr-ı cihān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 6). [ḳaplamış, -mış]*

Virir ziynet ne ḥikmetdir bu cismine nezāketle
İçin ḥırş ġażāb ile tamāmen **ḳaplamış** ʿasker *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 4). [ḳaplamış, -mış]*

Ḳomaz benlik riyā ile bu göñlüme virir teşvīş
Ḥasedle kin kibir dāʾim derūnum **ḳaplamış** hep mār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 4). [ḳaplamış, -mış]*

Ẓulmet-i nefs **ḳaplamışdır** bu vücūduñ şehrini
Saʿy ide gör ey Sükūtī envāre irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 9). [ḳaplamışdır, -mış, -dır]*

ḳapu: *Eşik, kapı, makam, huzur.*

Ümmetine saʾir delīl ḳalmayalar bunda Ẕelīl
Ḫādim **ḳapunda** Cebraʾīl rūz u leyāl yā Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 8). [ḳapunda, -ñ, -da]*

Ḳapuñda ilticā itmiş Sükūtī bir ġarīb edna
Nigāh-ı iltifātındır benim iḥsānıma bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 9). [ḳapuñda, -ñ, -da]*

Bunca şāhlar **ḳapusunda** ḳul olur her rūz u şeb
Mülkünü yaġmaya virdi umma andan nuṣret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 7). [ḳapusunda, -sun, -da]*

Vaḥiyle Cibrīl-i emīn de geldi her dem **ḳapuna**
Āyet-i Ḳurʾān getürdi ẕāt-ı Ḥaḳdan her sefer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 7). [ḳapuna, -ñ, -a]*

Kime ʿarż ḳılam ḫālim bu cismimi helāk itdin
Yanar pervāneveş her dem **ḳapunda** bir ricāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 4). [ḳapunda, -ñ, -da]*

Geldi aġyār **ḳapumuza** bir seḥerler aḳaraḳ
Bir ḥarām-ẕāde mürāʾī göz ḳaşını çataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 1). [ḳapumuza, -muz, -a]*

Çoḳ teşekkürler iderim ḫānḳāh-ı bezmine
Himmetiñ itdi erenler baña açdılar **ḳapu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 12). [ḳapu,]*

Seniñ dergāh-ı Luṭfundan cüdā etmek degil ḳābil
Ḳapuna gelmişim senin dīdārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 8). [ḳapuna, -(ñ)a]*

Şefāʿat şānına layıḳ **ḳapundan** red olunmaz hiç
Sükūtī ʿāşıḳıñ kem-ter meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 11). [ḳapundan, -ñ, -dan]*

Dürr-i luṭfuñ ġulāmıdır Sükūtī bir ġarīb ednā
Ḳapuna yüz sürüp gelmiş ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 14). [ḳapuna, -(ñ)a]*

Seniñ kim **ḳapuna** ḫādim hemān nāmūs-ı ekberdir
Sen olduñ vaḥyile menşūr her āyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 3). [ḳapuna, -(ñ)a]*

Sürerler yüz ḳamu ümmet dürr-i luṭfuna her dāʾim
Ḳapundan red olunmaz bir cemāʿat yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 16). [ḳapundan, -ñ, -dan]*

YüẔ sürüp geldim **ḳapuna** bir alay ḳullar ile
İyleme red ḳıl şefāʿat ey cānların cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 11). [ḳapuna, -(ñ)a]*

Cürm ile gelmiş **ḳapuna** Derviş Sükūtī kem-terin
Şānına ʿafv eylemekdir ḳulların ʿişyānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 9). [ḳapuna, -(ñ)a]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendiñ olmuş tā ezel
İlticā ḳılmış **ḳapuna** rūz u şeb eyle ʿamel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 18). [ḳapuna, -(ñ)a]*

Bunca şāhlar **ḳapusında** ol imām u Kāẓımıñ
Dergāh-ı dārüʾş-şifādır durma gel eyle meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 3). [ḳapusında, -(s)ı, -(n)da]*

Ḫāk-i pāy-i Şāh Ḥasanıñ çakeriyim ben bugün
Ḳulu ḳurbānıyım anıñ **ḳapusında** kem-terim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 4). [ḳapusında, -(s)ı, -(n)da]*

kār: *İş, amel; kazanç, fayda.*

Saña derim behey ṭālib işit nuṭḳum hevādan geç
Ne **kār** itdin bu dünyāda ʿucub ile riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 2). [kār,]*

ʿĀşıḳ-ı şādıḳlara zāhid sözüñ **kār** eylemez
İt ürür kervān geçer ġayrı efkār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 1). [kār,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Ölmüşüz öñ gelmeden mevt budur hep **kārımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 10). [kārımız, -ı, -mız]*

Neyler bize nādān sözü **kār** eylemez ḳalbimize
Ẓāhir durur her yerde Ḥaḳ seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 9). [kār,]*

Mūtü ḳable en temūtū sırrına vāṣıl olan
Kār ider mi anlara çün ʿilleti emṣāl-i tef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 8). [kār,]*

Geçmişiz mülk-i cihāndan bir ḳurı hemvāra yuf
Rızḳ içün hiç ġām çekilmez kesb iden ol **kāre** yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 2). [kāre, -e]*

Ẕāt-ı efġān **kārı** olmuş ʿāṣıḳ-ı bī-çāreniñ
Nāre yanmaḳdan uṣanmaz ẕevḳ ider pervānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 3). [kārı, -ı]*

Ten mülkünü ḳıldım fenā **kārım** durur fenā-yı ʿaṣḳ
Buldum beḳā baʿdeʾl-fenā çün olmuşum iḥyā-yı ʿaṣḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 1). [kārım, -ı, -m]*

Nār-ı hicrāna dūş olmuş bu vücūdum ser-te-ser
Baḥr-ı ʿummān **kār** ider mi gör ṭutuşmuş cism-i cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 8). [kār,]*

İtdi şikest dil ḫāneyi ḥasta dile **kār** eyledi
Ehl-i nifaḳ ḥançerini gögsümüze ḳaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 7). [kār,]*

ʿAṣḳ şarābıñ içmeyenler ḳalb evi itmez ṭulūʿ
Ḥabs ider ervāḥ-ı dilde Ẕengi **kār** itmez şümūʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 20, Mısra 2). [kār,]*

kara: *Kara, siyah II günahkar.*

Bezm-i ʿāṣī yüzüm **ḳara** bu aḥvālim saña yā Rab
Ne mümkīn ideyim iḫfā ʿayāndır hep saña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 9). [ḳara,]*

Ḳalbiñiz hem **ḳara** ṭaşdan ḳaradır reng-i siyāh
Neylesün yā misk-i Ṣābūn ḳaṭrānı ār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 9). [ḳara,]*

Ḳalbiñiz hem ḳara ṭaşdan **ḳaradır** reng-i siyāh
Neylesün yā misk-i Ṣābūn ḳaṭrānı ār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 9). [ḳaradır, -dır]*

İlāhī cürm ü ʿiṣyāna ġarīḳim baḥr-ı bī-pāyān
Yüzüm **ḳarasıyla** gelsem ḥicābım çoḳ saña ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 2). [ḳarasıyla, -sı(y), -la]*

Günāhkār ümmetiñ oldum yüzüm **ḳarasini** sen sil
Viṣāliñ Ṣayḳalıñ urgıl cilā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 7). [ḳarasini, -sı, -nı]*

Söylesem Derviş Sükūtī Kerbelānıñ ḥālini
Cān taḥammül itmez olur **ḳaralar** gey şālını *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 32). [ḳaralar, -lar]*

kara yüz: *Yüz kızartıcı, utanç verici işlerden dolayı mahcup durumda olan || Günahkar.*

Günāhkārım yüzüm ḳara necāt semti ḳatı düşvār
Ne ṣūretle varam saña ben ḳalbim pāk degil hep bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 1). [ḳara yüzüm, -üm]*

karabet: *Yakınlık, akrabalık.*

Ḳarābet gönlüme düşdü o şāhıñ iltifātıyla
İrişdim vaṣlına bir dem ki andan ġayr yārim yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 5). [ḳarābet,]*

karār: *Karar, sebat, hüküm.*

Pādişāhım mülk-i tende eylemiş dāʾim **ḳarār**
Ḥüsnünü ḳıldı beyān eyledim iẓhār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 7). [ḳarār,]*

Bir gün hemān ol yār ile ʿahd eyleyüp virdim **ḳarār**
Ḳavlinde Ṣādıḳ durmaz dönüp bu etdiġi cefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 5). [ḳarār,]*

Ḳalblerinde kin kibirle buġūz itmişler refīḳ
Hem tenāsūḫ meẕhebince gitdi bunlar bir **ḳarār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 20). [ḳarār,]*

Laʾl-i rümmāndan ʿibāret yaʿnī şüdyān u Ẕenān
Ḥoş ġıdālar bundan oldu cemʿ Ṣıbyāna **ḳarār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 10). [ḳarār,]*

Dünyānıñ her berzaḫından itdi ḫalāṣ ol yārimiz
Şimdi ʿuzletde **ḳarārım** bulmuşuz dildārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 2). [ḳarārım, -ım]*

Neyleyim şemʿa bu cānım atarım pervāneveş
Yoḳ **ḳarārım** ʿaşḳıyla sūzān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 6). [ḳarārım, -ım]*

ʿUzlete ben anıñçün eyledim bunda **ḳarār**
Ḫalḳla ülfetde dāʾim artmada melalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 5). [ḳarār,]*

Ateş-i ʿaşḳına düşdüm yoḳ **ḳarārım** gel yetiş
Ḫıżır ile irgör ḥayāta küllī varım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 1). [ḳarārım, -ım]*

ʿUzlete ḳılmış **ḳarārıñ** Ḥaḳḳa maḳbūl ḳul olan
Raġbet itmez bu sivāya terk-i cihāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 5). [ḳarārıñ, -ın]*

Bugün terk-i cihānım ben sivāya iʿtibārım yoḳ
Geçip dünyā u ʿuḳbādan ki bir yerde **ḳarārım** yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 2). [ḳarārım, -ım]*

Risālet taḫtgāhında **ḳarār** itmiş ʿadāletle
İmām Ẕeyneʾl Bāḳır Ḥaḳḳıñ ezelden kemteri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 9). [ḳarār,]*

Ḥażret-i Davūd Süleymān salṭanatda bir **ḳarār**
Ḥükm ider Ḳāfʾdan Ḳāfʾa ol ʿadlile icrā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 11). [ḳarār,]*

Cemāliñ ʿarż idip geldim yanarım yā Resūlullah
Seniñçün ḳalmadı ṣabr-ı **ḳarārım** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 2). [ḳarārım, -ım]*

İmām Kāẕım muḥaḳḳaḳ bil cihānıñ pādişāhıdır
Anıñ bāb-ı eşigine sürüp yüzler **ḳarār** eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 8). [ḳarār,]*

Bu devr içre nice şāhlar gelüp geçdi **ḳarār** itmez
Atarlar ḳabre ḫāk içre bu cismiñ iyler ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 5). [ḳarār,]*

Buyurdu Aḥmed-i muḫtār cihānıñ ḥükmü zāʾildir
Güneş gölgesine beñzer **ḳarār** itmez bir arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 8). [ḳarār,]*

Māsivānıñ keşretinden ʿuzlete itmiş **ḳarār**
Baḳmaz oldular cihāna itmediler iʾtibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 19). [ḳarār,]*

Saña ʿāşıḳ olan cānlar ki bir yerde **ḳarār** olmaz
Muḥabbet ẕevḳini ṭatmış olanlar hiç firār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 1, Mısra 1). [ḳarār,]*

Ḳalbiñ içre gör bugün itmiş **ḳarār**
Senden iste aradığıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 7). [ḳarār,]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim hem **ḳarār**
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 19). [ḳarār,]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile itdim şümār
Tariḫini böyle ḳıldım naẓmıyla bunda **ḳarār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 26). [ḳarār,]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim hem **ḳarār**
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 19). [ḳarār,]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile itdim şümār
Tarihini böyle ḳıldım naẓmıyla bunda **ḳarār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 26). [ḳarār,]*

Kelb-i ḫınzīr ṣıfātda **ḳarār** itmişler
Sükūtī her işin bıraḳma ferdāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 65). [ḳarār,]*

karār it-: *Sabit durmak, sakin olmak, sükunetli davranmak.*

Çekdim Sükūtī kendimi tenhālara itdim ḳarār
İḥsānı Ḥaḳ süʾatiyle irdi bu gün ṣıḥḥat baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 13). [ḳarār itdim, -di, -m]*

Egermüʾmīn eger müslim buları kim ki sevmezse
Behişt içre **ḳarār itmez** cehennemde yañar ekşer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 4). [ḳarār itmez, -mez]*

kardaş: *Kardeş, yakın dost.*

Buġuż ḥased riyā ile gerçe dolu çün ḳalbiñiz
Şeyṭān **ḳardaş** olur size dün ü gün artar ṭuġyānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 6). [ḳardaş,]*

karġa: *Kanatları geniş, tüyleri kara renkte, tarla ve bahçelere çok zarar veren kuş. Klasik edebiyatta "rakip" yerine de kullanılır.*

Münkir ile hiç ider mi müʾmīn olan imtizāc
Ḳanda olur **ḳarġa** ile ʿandelībler bir mizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 2). [ḳarġa,]*

kār-ḫāne: *Dünya.*

Misāfir geldiler dünyā vü ʿuḳbāya nevbet bekler
Bu **kār-ḫāne** ʿaceb ḫāndır fenāya ḳābil evṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 8). [kār-ḫāne,]*

Bu Vīrān **kārḫāneniñ** ben görmedim ābādını
Hedm olur dün ü gün ʿayāndır olmada ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 5). [kārḫāneniñ, -nin]*

karīb: *Yakın. II [tas.] Kuluna şah damarından daha yakın olan Allah.*

Ẕel Ẕiyāde ḳılmışam men ẕāt-ı pākiñ ḥubını
Ḳaf **Ḳarībim** tā elestden ḥażret-i Ẕeyneʾl ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 18). [ḳarībim, -im]*

Ḥaḳ Teʿālāya **ḳarībsin** arada bir nesne yoḳ
Cümle eşyāya muḥīṭ ol sırr-ı sübḥān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 7). [ḳarībsin, -sin]*

Ḥaḳ Teʿālāya **ḳarīb** bir yoḳ delīl ü ẕerrece
Vaṣf ider ṣavm ṣalātıñ farż aʾyān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 9). [ḳarīb,]*

Ḥażır ol abdāl Sükūtī vaḳtiñiz oldu **ḳarīb**
Ṣon nefes aḫirde ancaḳ dīn ile īmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 9). [ḳarīb,]*

Sinnimiz ḥadden tecāvüz yetmişe oldu **ḳarīb**
Ṣoñ deme irdik kifāyet ruḫṣatıñla gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 9). [ḳarīb,]*

Ḥaḳḳa **ḳarīb** ey Sükūtī cümle bu ʿālem
Vaḥdet gözüyle eyle naẓar tā iresin cānāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 9). [ḳarīb,]*

İlticāmız saña yā Rab ṣol deme itme **ḳarīb**
Bu Sükūtī bir ġarībiñ görmeyeler ol günü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 23). [ḳarīb,]*

Bu eşʾārı Sükūtīniñ kemālile ider taḳdīr
Ḳarībim hiç degil ayru göñül baʾżen ṣabūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 14). [ḳarībim, -im]*

Bunca derdliler devāya ḳabrine kim yüz sürer
ʿAn **ḳarīb** irmiş murāda nice ʿavrat hem eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 10). [ḳarīb,]*

karīb ol: *Yakın olmak, yakınlaşmak; ümmetinden olmak.*

Fe ferāġat eyle ey dil māsivādan çek elin
Ḳaf **ḳarīb ol** sen Naḳīye bulmaḳ istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 22). [ḳarīb ol,]*

karīn: *[tas.] Hak sırrına yakınlık, sırdaşlık.*

Sen Nebīler ḫātemisin ey seḥāvet maʿdeni
Senden efzūn bir nebī yoḳ Ḥaḳḳa olmuşlar **ḳarīn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 8). [ḳarīn,]*

karşu: *-e karşı, -e doğru; karşısında, önünde.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ āteşine cān atar pervāneler
Aña **ḳarşu** durmayıp hiç yanmaġa dīvāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 2). [ḳarşu,]*

Rüstem Ẕāle hezārān Derviş Sükūtī taḥsīn it
Ḳābil olmaz **ḳarşusunda** nice biñ leşker gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 10). [ḳarşusunda, -su, -n, -da, -, -, -, -]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīniñ ḥaşmına **ḳarşu** durup
İmdāda ʿAskerle Mehdī irdiler iḳrār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 11). [ḳarşu,]*

ʿAskeri ol Murtażānıñ düşmānına **ḳarşu** dur
Şām civarı meydānında girü ḳalma sür feres *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 3). [ḳarşu,]*

kârûn: *Hz. Musa zamanında zenginliğiyle ün salmış, sonra da malı ile birlikte helak olmuş bir şahsiyet, ayrıca M.Ö. 540 ile 560 yılları arasında hükümdarlık yapmış Lidya kralı Kroisos da Karun olarak bilinir.*

Māl-i **Ḳārūn** ya Süleymān taḫtını ger virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 7). [ḳārūn,]*

Māl-i **Ḳārūn** ya Süleymān taḫtını ger virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 7). [ḳārūn,]*

karye: *Ar. Köy.*

Taḳarrub Raşṭine nām bir **ḳaryeden** ẓuhūr itdi
Köprülü şehrine cereyān idüp her zīr ü bālādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 5). [ḳaryeden, -den]*

Ḳarye Kiliselü içre müceddeden beş ʿaded çeşme
Aḳıtdı Ṣuların pek çoḳ muḥaḳḳaḳ zīr u bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 9). [ḳarye,]*

kaş: *Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.*

Fātiḥa heft āyet oldu zülf **ḳaşın** kirpigin
Fehm idenler işbu sırrı mecmūʾuʾl- Ḳurʾān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 5). [ḳaşın, -ın]*

Ḥüsnünüñ evrāḳını tezyīn idermiş dilber ḥaṭ
Ḳaşları miḥrābına çekmiş ḳalemle cevher ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 2). [ḳaşları, -lar, -ı]*

Ḳaşlarındır ḳāb-ı ḳavseyn hem yüzüñ ümmüʾl kitāb
Sī vü dü ḥarfle cemāliñ virdi eşyāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 7). [ḳaşlarındır, -lar, -ıñ, -dır]*

Ḳaşıñla kirpigin hem ser yedi ḥaṭla maʿnīdir
Muḥaḳḳaḳ oḳunur gördüm yüzünde cümle Ḳurʾānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 3). [ḳaşıñla, -ınla]*

Yüzünde heft kelāmullah görünür sırr-ı Ḳurʾān
Ḳaşıñla kirpigiñ bir sırr-ı kemāl vech-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 2). [ḳaşıñla, -ınla]*

Aḥsen-i taḳvīm dinledi her cihetden Ādeme
Resm göẔ **ḳaş** Ṣāç ile virdi yüẔine envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 10). [ḳaş,]*

Ẕülfüñ ile **ḳaşlarıñ** hem daḫı müjġānlarıñ
Kıldı beyān çün vechini eyledi iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 17). [ḳaşlarıñ, -lar, -ıñ]*

Vechini heft āyetini ḥarf be ḥarf yazmış Ḫudā
Ẕülf-i **ḳaşın** kirpiginde yedi ḥaṭ iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 8). [ḳaşın, -ın]*

Ḥüsnüne ḳıldı beyān rūşen itdi enver ḥaṭ
Ẕülf-i **ḳaş** u kirpiginde oḳudum ben Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 18, Mısra 2). [ḳaş,]*

Gerçe ḥüsnüñ ziynetini gösterir ol zīver ḥaṭ
Ẕülf-i **ḳaşın** kirpiginden oḳudum ben ezber ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 2). [ḳaşın, -ın]*

kāşāne: *Köşk, saray. II Gönül.*

Sensin ol maḥbūb-ı ḫālıḳ ey nübüvvet ḫātemi
Seniñ ile buldu mevcūd bu cihān **kâşanesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 8). [kâşanesi, -s, -i]*

kaşd: *Dövme, öldürme, yaralama gibi işlere kalkışma.*

Raḥm idip gel ḥasta ḳalbim şehrine **ḳaşd** eyleme
Elleri ḳurur anıñ kim kim urur bīmāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 3). [ḳaşd,]*

Müslim olmaz şol kişi kim āl-i ʿabāya **ḳaşd** idip
Müʾmīn isen ey Sükūtī çal bugün küffāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 9). [ḳaşd,]*

Neyleyem **ḳaşdı** o ẓālim Ṣaldı bir od cānıma
Yaḳdı kül itdi Sükūtī bu vücūdum maḥv olaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 15). [ḳaşdı, -ı]*

Ḳalb ḫānesini ṭaş mı Ṣanup cismimize ḍarb ideyor
Bilmem nice **ḳaṣd** eyledi bağrımıza ol bāġ u çemenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 8). [ḳaṣd,]*

Böyle iken ẕāt-ı pākın cevher-i aṢlı ḳadīm
Ya niçün **ḳaṣd** itdi saña Ḫāricī devrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 6). [ḳaṣd,]*

Sen gibi şāha iden **ḳaṣd** elleri muṭlaḳ ḳurur
Ber murād olmaz Ḫavāric fiʾil-i ʿişyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 15). [ḳaṣd,]*

Şefḳāt-i āl-i Resūlʾden hiç ola mı bunlara
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya ẓulm ile her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 22). [ḳaṣd,]*

Laʿnet olsun ibn-i Süfyān ḫāricīniñ cānına
Ḳaṣd ḳıldı bunda çünki ol şāh-ı merdānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 2). [ḳaṣd,]*

Ḳanġı millet bunu ancaḳ irtikāb eyler bugün
Nūr-ı pāk-i Muṣṭafānıñ **ḳaṣd** idip arslānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 12). [ḳaṣd,]*

Ḳaṣd ḳıldı Harūn ancaḳ ol imām Kāẓıma
İtdi ẓulm ile şehādet ol münāfıḳ bī-ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 7). [ḳaṣd,]*

Ehl-i beyt-i Muṣṭafāya ḥürmet itmez oldular
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya dökdüler bunca ḫūnı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 14). [ḳaṣd,]*

kāse: *Kâse, kap. II Kadeh.*

Murtażādır ḥavż-ı kevs̱er sāḳīsi her teşneye
Murtażādır **kāse** kāse ṣundu her ān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 18). [kāse,]*

Murtażādır ḥavż-ı kevs̱er sāḳīsi her teşneye
Murtażādır **kāse** kāse ṣundu her ān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 18). [kāse,]*

Hep bu ʿaşḳıñ ġavġāsıdur baḥr-i ʿummāna ṣalan
Anda elmas **kāselerle** sevḳ ider her bār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 6). [kāselerle, -ler, -le]*

Bir ṣürāḥī **kāse-i** elmās ile ṣuñ bizlere
Meclis-i ḥünkār ḳatında nūş idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 11). [kāse-i, -i]*

Bir Ṣürāḥī **kāse-i** elmās ile ṣuñ bizlere
Meclis-i ḥünkār ḳatında nūş idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 11). [kāse-i, -i]*

Bir müzeyyen **kāselerle** devr ide her bādesi
Nūş idenler şevḳe gelür dāʾimā her cān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 11). [kāselerle, -ler, -le]*

Zehrile ġām **kase** kase ṣunmada her dem-be-dem
Baġrımı pür ḫūn ider gör ḳahrıyla her zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 5). [kase,]*

Zehrile ġām **kase** kase ṣunmada her dem-be-dem
Baġrımı pür ḫūn ider gör ḳahrıyla her zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 5). [kase,]*

kaşım muhammed: *Övülmüşlerin en yücesi Kâsım'ın oğlu Hz. Muhammed Mustafa.*

ʿAskeri ibn-i ʿAlīdir hem şehinşāh-ı ʿArab
Ḥüccet-i **ḲaŞım Muḥammed** Ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 14). [ḳaşım muḥammed,]*

kaşını çat-: *Kızmak, öfkelenmek.*

Geldi aġyār ḳapumuza bir seḥerler aḳaraḳ
Bir ḥarām-zāde mürāʾī göz **ḳaşını çataraḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 2). [ḳaşını çataraḳ, -arak-ı, -n, -ı, -arak]*

kāṣır: *Eksik, kusurlu, kısa, âciz.*

Men ʿaref sırrına āgāh remziyle īmā ider
Fehm idemez ḳavm-i münkīr ʿaḳl-ı **ḳāṣır** cāhiliñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 6). [ḳāṣır,]*

kaşr: *Köşk, saray, dünya.*

Ẕiyāret eyleyip durmaz geẔer arayı arayı
Velādeti bulur şāh Bahāed-dīn maḳāmı **ḳaşr-ı** ʿārifān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 60). [ḳaşr-ı,]*

kat-: *Bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için başka bir şey eklemek, karıştırmak.*

Uyma cāzū gel ḥāline Ẕehīr **ḳatar** hep balına
Aldanma zībā şālına boyası çoḳ esāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 5). [ḳatar, -ar]*

Aḥbāb-ı yārān kesret ile cānımıza virdi elem
Sāḳī ḳadeḥ Ṣundu bize zehr ile ġām **ḳatdı** bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 4). [ḳatdı, -dı]*

İbn-i Harūn māh ṣāʾim engüre Ẕehir **ḳatup**
Virdi İmām Şāh Rıżāya ʿaşḳ-ı pākımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 11). [ḳatup, -up]*

Dersde olmayanı ḳalbden **ḳatarlar**
Ḫalḳ içinde kendin ʿālem ṣatarlar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 27). [ḳatarlar, -arlar]*

kat: *(Sayı sıfatları ile) Tabakalar veya sıralar hâlinde bulunan şeylerin her bir tabaka veya sırası.*

Ḥaḳ Teʾālā Ḥażretleri ādemi bir ḳaʾlāya beñzedüp ṭoḳuz muḫtelif cevherden bünyād ḳıldığı beyānındadır
Ṭoḳuz **ḳat** bir cevherden yaratmış Ḫālıḳ-ı Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 4). [ḳat,]*

Yed-i ḳudretle anıñ tecelli itdi cüz ü kül
Yedi **ḳat** āsumān üzre görüldü ḳudret-i şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 4). [ḳat,]*

Anıñla canlar itdi nice dem nāmūs-ı ekber
Yedi **ḳat** āsumān üzre göründü şīr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 12). [ḳat,]*

Dü ʿālem mülkünü Mevlā anıñ ʿaşḳına var itdi
Yedi **ḳat** yer ṭoḳuz eflāk kün emriyle binā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 4). [ḳat,]*

kat: *Allah'ın nezdinde, Allah'ın huzurunda .*

Cān niṩār et Mūsā-yı Kāẕım Rıżāya her zamān
Zāʿil olmaz Ḥaḳ **ḳatında** ḫūn pahāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 10). [ḳatında, -ı, -n, -da]*

ḳaṭʿ: *Kesme, kesilme. Uzaklaşma, ilgisini kesme. Geçmek, ilerlemek.*

Göñlümüzden **ḳaṭʿ** idüp gel çoḳ sivāya ülfeti
Saña olsun yā ilahī ḳalbime vir leẕẕeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 1). [ḳaṭʿ,]*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i nāẔenīnden baʿżı fuḳarā anıñ Ẓabṭ u rabṭına
ictisār iderler ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile **ḳaṭʾ** itmege Saʿy iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 6). [ḳaṭʾ,]*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını **ḳaṭʾ**
itmek içün işbu bir ḳaṭʿa zīr ü bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 13). [ḳaṭʾ,]*

ḳat be ḳat: *(kat ve Farsça be- ekiyle kat be kat) [İki Türkçe kelime arasına Farsça ek getirildiği için yanlış kabul edilmiştir] kat kat, çok çok.*

Keṩret-i dünyāya çünki itmez olduḳ iltifāt
Mühr-i Ḥaydar ḳalbimizde şuʿle virdi **ḳat be ḳat** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 2). [ḳat be ḳat,]*

kaṭʿa: *Hata, kusur, yanlış.*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek içün işbu bir **ḳaṭʿa** zīr ü bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 14). [ḳaṭʿa,]*

katı: *Şiddetli, sert. Çok, oldukça fazla.*

Dil mülküne virdi Ẕiyān bī-mārıyla yatdım **ḳatı**
Buldum ʿacāyib bir ṭabīb hiç itmedi nuṨret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 11). [ḳatı,]*

Ṭut elin bir mürşidiñ sen ir selāmet dārına
Nefs çerisi seni ḳomaz çekdirir **ḳatı** ʿazāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 10). [ḳatı,]*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi bir **ḳatı** ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 6). [ḳatı,]*

Sükūtī Dervişiñ ḥāl **ḳatı** düşvār bu ʿālemde
Ḥabībiñ ʿaşḳ-ı pākına hidāyet ḳıl aña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 13). [ḳatı,]*

Süleymān-ı zamān olsañ yāḥūd ḳahr-ı yaman eyle Rüstem
Bunuñla imtizāc olmaz **ḳatı** müşkül cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 6). [ḳatı,]*

Gerçe yollar **ḳatı** Ṣarpdır bunca cebel kāh ṭaş
Yırtıcı ḥayvān çoḳdur hiç gezilmez infırād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 5). [ḳatı,]*

Beyhūde hiç çekme aḥmaḳlar gibi
Emegi bu dehriñ **ḳatı** ʿaẕābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 12). [ḳatı,]*

Ferhād daḫı bunca Zamān dağlar içinde dolaşıb
Aġlar **ḳatı** Şīrīn için başını ġavġālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 4). [ḳatı,]*

İriş bir şeyḫ-i kāmile dilersen olmaġa iflāḥ
Ḳatı ġaddār ḳomaz bu nefs seniñ ḥāliñ yaman eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 6). [ḳatı,]*

Günāhkārım yüzüm ḳara necāt semti **ḳatı** düşvār
Ne ṣūretle varam saña ben ḳalbim pāk degil hep bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 1). [ḳatı,]*

Ne mümkündür ḫalāṣ olmaḳ bu bendlerden **ḳatı** müşkül
Meger lütf-ı ʿināyetiñ ḳılarsa ol Ġanī Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 5). [ḳatı,]*

Benlik sizi aṣlā ḳomaz hem kibriñiz muḥkem **ḳatı**
Çoḳ uġraşıp sivā ile bıraḳmaz sizi nefsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 3). [ḳatı,]*

Derviş Sükūtī açmasun bu esrārı cāhillere
İfşā ider ḫalḳa bir bir bilmez **ḳatı** ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 12). [ḳatı,]*

Dil ḥastalar inler **ḳatı** dermāna irmekdir ġaraż
Firḳatde ḳalıp Yaʿḳub gibi Kenʿāne irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 1). [ḳatı,]*

Kimseler hiç bu fenāda görmemiş aṣlā vefā
Bir vefāya biñ cefā eyler **ḳatı** eşrāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 14). [ḳatı,]*

Ferhādıñ saʿy cemāl-i Şīrīnʾe ġāyet **ḳatı**
VaṢl için bulmaḳ murādıñ bir ḥaḳīḳat er gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 5). [ḳatı,]*

Ṣaḳın meylini hiç virme zen ü dünyā **ḳatı** murdār
Libās-ı ḫūb şīrīn sözle görünür bunda aġyārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 3). [ḳatı,]*

Erişir ḥāẕıḳ-ı mürşid yolunda cān fedā eyle
İder himmet **ḳatı** muḥkem görür seni bunda dīdārın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 6). [ḳatı,]*

Destine al seyf-i celāl berzaḫ itmiş yollar **ḳatı**
Ḳurd peleng arslān ḳamu ṭopṭolu cihān çaḳal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 7). [ḳatı,]*

Kes̲ret ziynet libāsla görünür her dem-be-dem
Bir cāzū zen **ḳatı** müfsid dil-rubādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 6). [ḳatı,]*

İnsānıñ ḥayvāna tebdīl itmede aḥlāḳını
Ẕabṭ olunmaz **ḳatı** müşkül aẔdırır sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 8). [ḳatı,]*

Raḥm yoḳ aṣlā Yezīdiñ ḳalbi mermerden **ḳatı**
Nār-ı dūẔāḥda beḳādır mis̲lü küfrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 21). [ḳatı,]*

Bunda sivā miḥnetiñ ol çekmede ġāyet **ḳatı**
Mesned-i dünyāya meşġūl kibrile birʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 7). [ḳatı,]*

Mevtine bāʿis̲ didi ol nūş idersin rūz u şeb
Mey **ḳatı** serd ḳalbine at ṣāfī engürden hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 4). [ḳatı,]*

Seniñ ʿaşḳıñla her dāʾim derūnum āh ider bunda
Terāḥḥum ḳıl **ḳatı** artar bu Ẕārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 4). [ḳatı,]*

Dönüp Mecnūna bu ḥālim perişān oldu aḥvālim
Bu nefis ḳomaz **ḳatı** ẓālim meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 12). [ḳatı,]*

Ḥasedle kin kibir benlik derūnunda **ḳatı** muḥkem
Bu bendlerden ḫalāṣ eyler irişgil şāh-ı merdāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 3). [ḳatı,]*

Buna her kim ki aldandı belā baḫrına ġarḳ oldu
Ḫalāṣ olmaz **ḳatı** düşvār dün ü gün olmada ifna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 4). [ḳatı,]*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi bir **ḳatı** ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 6). [ḳatı,]*

Evkes kim şehvete tābiʿ ne ḫoş bir ḥar **ḳatı** segdir
Bahāyım ṣūretiñ ṭutmuş cihānda ol belā şekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 1). [ḳatı,]*

Aġardı ṣaç ṣaḳal penbe mis̲ālinde **ḳatı** ebyaż
Tükendi ḳalmadı femde ne ki cümleden danem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 3). [ḳatı,]*

Ṣanma sen bunu ehl-i īmāndır
Kimseye dost olmaz **ḳatı** düşmāndır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 14). [ḳatı,]*

Sükūtī abdālıñ nuṭḳu bir kāndır
ʿĀşıḳlar içinde **ḳatı** bürhāndır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 22). [ḳatı,]*

Ḳatıʿ müşkül benim ḥālim sivā ḥükmüyle her dāʾim
Ġażabla kin derūnumda ʿucūb riyā ile ḳāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 1). [ḳatıʿ,]*

Sen olduñ cümle mücrim ʿuṣāta yevm-i ḥaşr içre
Sükūtī **ḳaṭı**ʿ ümid itmez şefāʿat yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 18). [ḳaṭıʿ,]*

katıʾ: *Sert, merhametsiz.*

Merḥūm ebu el-Suʿūd Efendiniñ bir **ḳatıʾ** fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫşimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [ḳatıʾ,]*

Ṣalātıyla selāmını iderdim ʿaşḳ ile her dem
Riyāẕātım **ḳatıʾ** muḥkem bu nefsim çoḳ ider ṣāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 6). [ḳatıʾ,]*

kātib: *Kitabet eden, yazan, yazıcı;usta yazıcı.*

Seniñ vaṣfını meddāḥlar yāḫūd **kātib** ḳamu mollā
Benim ʿindimde hep ʿāciz lisānında ḳuṢūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 11). [kātib,]*

katīl: *Katledici, öldürücü.*

Biz Ḥasan ʿaşḳına Ẕehir sem **ḳātil** nūş idip
Ġām degil zāhid bu yolda şāh Ḥüseyne cān fedāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 3). [ḳātil,]*

İç duḫānıñ ḳahve ile ḳaṭʿ ider şehevātını
Zehr-i **ḳātil** bunlar ancaḳ gitmiyor birçoḳ Zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 6). [ḳātil,]*

Süleymān-ı nebī gibi yāḫūd ḳahr-ı yaman **ḳātil** hem
Zebūn oldu elinden hep ʿacāyib pehlivāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 11). [ḳātil,]*

Sivānıñ ẕevḳ her dāʾim Ṣonuñda Zehr-i **ḳātildir**
Buna dil vermez ʿāşıḳlar bulanlar sırr-ı Ṣübḥānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 3). [ḳātildir, -dir]*

katl: *Katletmek, öldürmek.*

Nefsimizi **ḳatl** itmege destimizde seyf-i celāl
Cehd ideriz leyl ü nehār urmaġa ḫançer zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 3). [ḳatl,]*

Esb-i ʿaşḳıñ yoḳ yere sürmez bugün süvār olan
ʿArṣa-i ḥarbe naẕar ḳıl **ḳatl** olan eşrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 6). [ḳatl,]*

Muntaẓırız devrine Ṣāḥib-i Muḥammed Mehdīniñ
Ḳatl ide münkir münāfıḳ seyfiyle hep iḳtiżādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 18). [ḳatl,]*

Gerçe bizde yoḳdur aṣlā māsivānıñ ülfeti
Nān yerine nefsimiziñ **ḳatline** verdik zehir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 6). [ḳatline, -i, -(n)e]*

Nefsiniñ **ḳatline** saʿy it sen daḫı leyl ü nehār
Ẕülfiḳār-ı Ḥaydarı çek saña lazımdır ḳışāş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 7). [ḳatline, -e, -, -i]*

Aldadır gördüm bu ḫalḳı cāzū bir mekkāredir
Ḳatline ṭālib irişgil ḥançeri bāġrına baş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 6). [ḳatline, -i, -ñ, -e]*

Himmet-i mürşidle her dem nefsimizi **ḳatl** idip
Ḳalbimizde ḳalmadı yer ol ʿadüv itsün ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 3). [ḳatl,]*

Kin kibir benlik nifāḳıñ **ḳatl** ider ser-leşkeriñ
Ṣāfī iyler bu derūnuñ Ḥaḳḳa irer sālikān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 9). [ḳatl,]*

Nefsimiz ejder miṣāli **ḳatline** mümkīn degil
Şeş cihetim ṭutdu muḥkem yol geçem virmez ʿadüv *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 5). [ḳatline, -e, -, -i]*

Ḳaʾlā-yı Ḥaybere hücūm eyledi ol seyf-i celāl
Ḳatl eyledi serleşkerini hem bay gedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 16). [ḳatl,]*

Virdi Ḥasan ibn-i ʿAlī şāh-ı cihāna Zehri
Ḳavm-i Yezīd Ḫāricīden **ḳatl-i** eşrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 8). [ḳatl-i, --i]*

Kerbelāda şehr-i melʿūn şāh Ḥüseyni **ḳatl** idip
Müsteḥaḳ olmaz mı nāre ḳahhāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 11). [ḳatl,]*

Oldum ki Süleymān divler elinde maġlūpda idi
İmdāda nihān irdi o dem **ḳatl** eyleyen esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 12). [ḳatl,]*

Her bir ġazāda peyġamber ile olduġu meşhūr
Ḳaʾle-i ḫayberde nice biñ **ḳatl-i** küffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 8). [ḳatl-i, --i]*

ḳaṭrān: *Ar. Çam ağacından damlatılarak çıkarılan siyah mayi.(Kaynamışına zift denilir.).*

Ḳalbiñiz hem ḳara ṭaşdan ḳaradır reng-i siyāh
Neylesün yā misk-i Ṣābūn **ḳaṭrānı** ār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 10). [ḳaṭrānı, -ı]*

ḳaṭre: *Damla II çok az miktar.*

Meger luṭf-ı ʿināyetiñ irüşürse hemān bir gün
Bu cürmüm baḥrına nisbet hemān bir **ḳaṭredir** yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 12). [ḳaṭredir, -dir]*

Cismini ruḥa tebeddül eyleyen ʿāşıḳları
Ḳaṭresin bir baḥre Ṣalmış ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 6). [ḳaṭresin, -si, -n]*

Ḳaṭre-i ʿaşḳıñ şarābıñ tā ezelden içeli
Bilmezem geldim bu ʿālem ḫalḳına mestāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 5). [ḳaṭre-i, --i]*

Aḥmedle ezel birlikte idi gelmesi oldu yaḳın
Bir **ḳaṭre** Ṣudan buldu vücūd nüsḫā-i kübrā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 4). [ḳaṭre,]*

Ḥiẕmetinde beẔl-i cān itmiş Sükūtī bir ġarīb
Ḳaṭre iken baḥre irdi bir ʿaẓīm ʿummān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 10). [ḳaṭre,]*

ḳavī: *1. Güçlü, kuvvetli. 2. Sağlam, güvenilir.*

Derd-mend Derviş Sükūtī dest-i dāmen ṭut **ḳavī**
İrgörür anlar vişāle bulmaḳ istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 29). [ḳavī,]*

Ḫams evḳātı gözetgil emr-i Ḥaḳḳı ṭut **ḳavī**
Ḳabr içinde ola āsān hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 7). [ḳavī,]*

Berzaḫ iliñ geçmek içün rehber gerek her ṭālibā
Sende riyāẕāt ḳıl **ḳavī** eyle ʿibādāt ṭut oruç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 10). [ḳavī,]*

Her bir Nebī bunca velī bürhān ile söyler **ḳavī**
Ṭālib-i Ḥaḳ müşküllerin feṭḥ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 9). [ḳavī,]*

Levḥa ḳalem urduġu Ḥaḳ mümkīn degil bozmasın
Rūz-ı elest taḥrīr olan ḥükm-i **ḳavī** Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 4). [ḳavī,]*

Medḥ Ẕemme baḳmaz ol kesen Ḥaḳ yoluñ ṭutmuş **ḳavī**
Ḳahr-ı Luṭfu bir idermiş düşmānını yār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 5). [ḳavī,]*

Ẕāt-ı ṣıfātında anıñ şīr-i şecāʾat resm-i **ḳavī**
Şevḳ-i iṭāʿat-i Muṣṭafāda bir ehl-i vefā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 9). [ḳavī,]*

Muṣṭafāya ümmet isen şerʿ-i pākın ṭut **ḳavī**
Murtażā devrāne gel bulmaḳ dilerseñ devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 3). [ḳavī,]*

Maẓhar-ı Mevlā ki senin zātına bürhān **ḳavī**
Līmaʾallah maḥremisin añla gel sende seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 7). [ḳavī,]*

Ḫams evḳātı gözetgil emr-i Ḥaḳḳı ṭut **ḳavī**
Ḳabr içinde ola āsān hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 7). [ḳavī,]*

Ḫavf iderim mülk-i dünyā destimizden Ḥaḳ alur
Ḥālimiz yaman olur bil kāfirin ḥükmü **ḳavī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 22). [ḳavī,]*

kavl: *(Ar.) Söz, kelâm.*

Bir gün hemān ol yār ile ʿahd eyleyüp virdim ḳarār
Ḳavlinde Ṣādıḳ durmaz dönüp bu etdiġi cefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 6). [ḳavlinde, -inde]*

Sükūtī abdālım Mehdi-i zamānıñ **ḳavlim** muṭlaḳ
Ezelden ḫāk-i pāyinde bu cānım hep fedā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 15). [ḳavlim, -im]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir rehnümāmız baḥr u ber
ʿAskeriñ **ḳavliyle** Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 14). [ḳavliyle, -i, -y, -le]*

Laḥmüke laḥm **ḳavl-i** Resūldür Ḥaḳḳına söyler ẕāt-ı ʿAlīniñ
Mürşid-i ekmel hem nūr-ı vāḥid demiş o bir gün ḳıldı ʿināyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 3). [ḳavl-i, -i]*

kavm: *Kavim, millet, topluluk.*

Te teberrāʾ ḳıl ḥavāric **ḳavmine** her rūz u şeb
Se şenā it Murtażaya cān u dilden ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 3). [ḳavmine, -i, -n, -e]*

Te Teberrā ḳılmışız biz āl-i merdān **ḳavmine**
He Hidāyet bulmaz anlar cins-i ḥar ehl-i cefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 5). [ḳavmine, -i, -n, -e]*

Ṣoḥbeti bed **ḳavm-i** cāhil sözüne urmam ḳulāḳ
Ehl-i ʿirfān meclisinde nuṭḳ iden dildār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 3). [ḳavm-i, -i]*

Revāfiż **ḳavm** hiç sevmez ʿAlīden evvel üç yāri
Cehālet odına yanmış münāfıḳ cins-i bed-aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 7). [ḳavm,]*

Şefāʿat **ḳavm-i** NaṢrāni Yahūdīye olur mı hiç
Müʾebbed nār-ı duẔaḫda yañarlar cümlesi yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 9). [ḳavm-i, -i]*

Revāfiż **ḳavm** hiç sevmez bu üç yāri kemāliyle
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vārdıḳda Cenāb-ı Ḥaḳ ider menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 9). [ḳavm,]*

Gel berü ey **Ḳavm-i** Süfyān men Ḥudādan dönmezem
Ol ḥabībiñ ümmetiyim Muṣṭafādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 1). [ḳavm-i, -i]*

Ḥavāric **ḳavm** dehr içre nola her dem ẓuhūr itse
Sükūtī devr-i Mehdīdir elinde ḥançeri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 17). [ḳavm,]*

Ẓulmüyle çoḳ Kerbelāda itdiler cevr-i cefā
Kimden umar ya şefāʿat **ḳavm-i** Mervān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 10). [ḳavm-i, -i]*

Bir Ẕināden ḥāṣıl olmuş ol Yezīd bed- ḫārici
Kim umar andan mürüvvet **ḳavm-i** Süfyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 24). [ḳavm-i, -i]*

Nūḥ Nebīniñ ṭufānından buldular ol dem ḫalāṣ
Ḳavm-i kāfirleri ṣaldı ġarḳıla deryā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 6). [ḳavm-i, -i]*

Erenlerden ola himmet ola gör ʿAskere bende
Ḥavāric **ḳavmine** her dem teberrā ṣad-hezār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 16). [ḳavmine, -i, -n, -e]*

Şehr-i kūfe yere geçsün ḳalmasun aṣlā eṣer
Ḳavm-i melʾūnuna laʿnet hem daḫı aʾvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 10). [ḳavm-i, -i]*

Saʿādet ẕāt-ı pākında bulunmuş ere yoldaş ol
Ḫavāric **ḳavmine** uyma virirler pāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 12). [ḳavmine, -i, -n, -e]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿaṣr
Her birisi **ḳavm-i** Nemrūd ile ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 4). [ḳavm-i, -i]*

Şuʾaybıñ muʾacciz bāhir semādan od düşüp ḫāke
Helāk itdi ḳamu **ḳavmiñ** duʿāsıyla fenā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 14). [ḳavmiñ, -iñ]*

Ḫāricīye lerze düşüp feryād ile itdi fiġān
Ḳavm-i ʿadüv leşkerine virdi fenā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 12). [ḳavm-i, -i]*

Ḳavm-i Yehūd cins-i belīd ḍarb ile ḳıldı helāk
Evlād ʿiyāl enṢārına virdi cefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 19). [ḳavm-i, -i]*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric **ḳavmini** ḳıra bu göñlüme ṣafā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 16). [ḳavmini, -i, -ni]*

Ḳavm-i Çeştīler hezārān hem Bedevī leşkeri
Rāh-ı Ḥaḳda cümle vāruñ beẕl idip yaġmā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 11). [ḳavm-i, -i]*

Men ʿaref sırrına āgāh remziyle īmā ider
Fehm idemez **ḳavm-i** münkīr ʿaḳl-ı ḳāṣır cāhiliñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 6). [ḳavm-i, -i]*

Virdi Ḥasan ibn-i ʿAlī şāh-ı cihāna Zehri
Ḳavm-i Yezīd Ḫāricīden ḳatl-i eşrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 8). [ḳavm-i, -i]*

Biñde bir ḳābil naṣiḥat pendimi kimler ṭuta
Ḳanda ol ʿAcem Semerḳand **ḳavm-i** ʿArab hem Rūmī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 18). [ḳavm-i, -i]*

Ḳavm-i münkir ol münāfıḳ dāʾimā baʿīd
Tā ezelden böyle gelmiş bu cihāna ol pelīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 1). [ḳavm-i, -i]*

Böyle bir ẕāt- ḳadīmiñ ḫānḳāh-ı devletine
Ḳavm-i münkirleri irşād itdi bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 10). [ḳavm-i, -i]*

Her biri böylece ikṣār itmişler
Ṣanmañız bu **ḳavm** ʿilmeyle māhir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 30). [ḳavm,]*

Bedeldir yerine iḫbār itmişler
Ḫavf yoḳ Ḫudādan bu **ḳavm-i** nādān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 46). [ḳavm-i, -i]*

kavm-i āʿd: *Ad Kavmi (Kibir ve gurura kapıldıkları için şiddetli bir rüzgarla helak edilen eski bir Arap kavmi).*

Behey ādem ṣaḳın **ḳavm-i āʿdānıñ**
Ḥudʾası birçoḳ ẓulm ider saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 1). [ḳavm-i āʿdānıñ, -n, -ı, -n]*

kavm-i cāhil: *Cahiller topluluğu.*

Dil uzatdım **ḳavm-i cāhil** münkerāna çoḳ zamān
Fehm iderdim nefsim ıṣlāḥ olmamış daʾvādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 3). [ḳavm-i cāhil,]*

Ḳavm-i cāhil tefrīḳ itmez şāb u sükker resmini
Bir ṭutarmış yün ḳuşaḳla yaʿnī lāhur şalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 9). [ḳavm-i cāhil,]*

Şehvetiñ efzūn ider ol maʿrifetden bī-ḫaber
Cins-i ḫayvāndan eşeddir **ḳavm-i cāhil** her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 8). [ḳavm-i cāhil,]*

ḳavm-i cühūd: *Yahûdi kavmi.*

Ḥayy ü bāḳī bī-zevālsin pādişāh-ı baḥr ü ber
Fehm-i Nāḳış ibn-i Süfyān bī-edeb **ḳavm-i cühūd** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 12). [ḳavm-i cühūd,]*

ḳavm-i lūṭʾa: *Lut Kavmi.*

Şehvet-i dünyāya raġbet eylediler dün ü gün
Ḳavm-i Lūṭʾa tābi olup yerleri nīrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 14). [ḳavm-i lūṭʾa, -a]*

kavm-i nemrūd: *Nemrud'un kavmi.*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿaṣr
Her birisi **ḳavm-i Nemrūd** ile ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 4). [ḳavm-i nemrūd,]*

kavm-i yehūd: *Yahudi milleti.*

Uydular tersā dinine **ḳavm-i Yehūddan** eşed
Din ü dünyāya degişdi oldular muṭlaḳ küffar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 5). [ḳavm-i yehūddan, -dan]*

kavm-i yezīd: *Yezid kavmi.*

Her birisi **ḳavm-i Yezīd** bed ḫāricī aṣl-ı ʿanīd
Benlik ḥased şehvet ile çoḳ eyledi sıḳlet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 3). [ḳavm-i yezīd,]*

kayd: *Bağ, zincir.*

Ḳayd-ı ʿunṢur ẓulmetinden bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Bir ṭabīb ḥāẕıḳ ara bul derdine dermān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 9). [ḳayd-ı, --ı]*

Naẓmıyla Derviş Sükūtī Ḥaḳḳı iṣbāt eyledi
Āl-i Aḥmed Murtażāya **ḳaydı** ol cān u seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 14). [ḳaydı, -ı]*

kayd: *Yazıya geçirme, yazma, kaydetme işi.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde **ḳayd** olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [ḳayd,]*

kayd-ı bend: *Zincir bağı.*

Ḳurtulup ẓulumātı ʿunṣur **ḳayd-ı bendinden** bugün
İrişir bir ʿāleme seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 11). [ḳayd-ı bendinden, -in, -den]*

Ḳayd-ı bendinden bu keşret ʿālemiñ olduḳ ḫalāṣ
Himmeti pīr-i muġāndan iḥsān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 7). [ḳayd-ı bendinden, -in, -den]*

kaydol-: *Yazılmak.*

Ol şehid-i Kerbelāda şāh Ḥüseyne cān veriñ
Ehl-i beytiñ Zümresine **ḳaydolup** ekrem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 8). [ḳaydolup, -up]*

kāyım: *Her zaman var olan, bâkî, ebedî. Ayakta durma, ayağa kalkmış durumda olma, kıyamda bulunma.*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ ʿAlīniñ ḫāk-i pāyinde
Gice gün olmuşum **ḳāyim** yolunda virmişem cānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 14). [ḳāyim,]*

Ḳatıʿ müşkül benim ḥālim sivā ḥükmüyle her dāʾim
Ġażabla kin derūnumda ʿucūb riyā ile **ḳāyım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 2). [ḳāyım,]*

Sürerler Ḥaḳḳın ẕikrini gice gün **ḳāyım** olmuşlar
Görenler Ṣandı Mecnūn mecāzī ʿaşḳ-ı Leylāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 3). [ḳāyım,]*

Cihānıñ ḳuṭbuna mālik riyāsetde odur **ḳāyım**
Ḥasanuʾl- ʿAskerī taḥḳīḳ bu yolda bī-riyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 13). [ḳāyım,]*

kayna-: *Kaynamak.Bir sıvı, sıcaklığı belli bir dereceyi bulduğunda buhar durumuna geçerek fokurdamak.*

Nefsine uyma Ṣaḳın gel itmeden Zebūn seni
Pota-i ʿaşḳa ata gör **ḳaynayan** miṣl-i raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 8). [ḳaynayan, -y, -an]*

kayşer-i: *Araplar'ın Roma ve Bizans imparatorları için kullandıkları unvan.*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʾān düşdü **Ḳayṣer-i** Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 13). [ḳayṣer-i,]*

kayṣer-i rūm: *Anadolu İmparatoru.*

Şeyḫ Ṣinʾān ḥażretine **ḲayṢer-i Rūm** duḫterin
Ḥiẕmetinde daʾvet itdi dīn ü īmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 15). [ḳayṣer-i rūm,]*

kayṣer-i rūmīye: *Eski Rum hükümdarlarının unvanı.*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʾān düşdü **Ḳayṣer-i Rūmīye**
Bir ḳız içün terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 13). [ḳayṣer-i rūmīye,]*

kayṣ-veṣ: *Kays (Mecnun) gibi. (bkz. Mecnūn).*

Bu fenā mülkiñde dāʾim **Ḳayṣ-veṣ** gezmekdeyim
Kūh-ı ṣaḥrālarda ḳaldım sen hidāyet rāhıñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 5). [ḳayṣ-veṣ,]*

Ḳays-veṣ ṣaḥrālara ben gice gündüz düşmüşüm
Bir Ṣaçı Leylā yüzünden tārumārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 9). [ḳays-veṣ,]*

Ḳays-veṣ ṣaḥrāları gezdirir ʿaşḳıñ beni
Eyledi rüsvā-yı ʿālem her demi Leylā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 3). [ḳays-veṣ,]*

kayyım: *Cami hademesi; belli bir malın, özellikle bir vakfın yönetilmesi, belli bir işin görülmesi için tayin edilen kimse.*

Vücūduñ cümleye cāmiʿ ezelden yā Resūlullah
Sen oldun Ḥaḳile **ḳayyım** ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 2). [ḳayyım,]*

kaza: *Allah'ın takdiri, kader; ani ölüm, beklenmedik felaket.*

Mühācir ehl-i servetden Ḥācı Emīn aġa-zāde
Peder emvāl-i ḥelālinden nisār itdi bu **ḳazada** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 6). [ḳazada, -da]*

kāzib: *(Ar.) Yalan, yalancı.*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil **kāẕib** bu ʿālemde
Kelāmı kibriyādandır işit gel gir bu meydāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 9). [kāẕib,]*

kāẓım: *Kazım lakabıyla tanınan İmam Musa b. Cafer, altıncı imamın oğludur. On iki imamından yedincisi.*

Şın şarāb-ı kevseri **Kāẓım** yedinden iç bugün
Ṣad Ṣafā eyler derūnuñ ister isen zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 13). [kāẓım,]*

Sin Seḥerde ẕikrin itdim ol imām u **Kāẓımıñ**
ʿAyn ʿaşḳı ḳalbim içre devr ider Ṣubḥ u mesā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 23). [kāẓımıñ, -ın]*

Kāẓım oldu cümle müʾmīn ḳıblegāh şüphesiz
Secdegāh-ı ʿālem oldur hem imām u muḳtedādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 7). [kāẓım,]*

Cümle müʾmīn ḳullara çün **Kāẓım** oldu ṭoġru rāh
İḳtidā it ṭālibā sen ol Resūl-i kibriyādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 7). [kāẓım,]*

İmām **Kāẓım** cemālinden ḳamer şems nūruñ almış
Cihān pertevin Ṣalmış benim bir enverim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 9). [kāẓım,]*

Caʿfer oldu **Kāẓım** ile ʿilm-i Ḥaḳ māhirleri
Vāṣıl olduḳ kenz-i Ḥaḳ esrārına her dem revāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 9). [kāẓım,]*

Kāẓım oldu pādişāh-ı lā-yezāl bī-zevāl
Hem ʿAlī Rıżā yolunda cānımız niṣār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 9). [kāẓım,]*

ʿİlm-i taḥḳīḳa irişmez ol imām **Kāẓım** daḫi
Nesl-i pāk-i enbiyādır Mūsā Rıżādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 11). [kāẓım,]*

Şems ü māhıñ rūşen eyler vech-i nūr-ı **Kāẓımıñ**
Her dü ʿālem şuʿle-dār-ı pür żiyā abdālıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 11). [kāẓımıñ, -ın]*

Seḥāvetde İmām **Kāẓım** ʿAlī Mūsā Rıżā ile
Ṣunarlar cām ṭolu Ṣahbā-yı cenānıñ kevṣeri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 13). [kāẓım,]*

İmām **Kāẓım** şehinşāhı bu ʿālem ḳıblesi oldur
Muḥaḳḳaḳ secdegāhımdır anıñ ḫāk-deriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 7). [kāẓım,]*

İmām Caʿfer daḫı **Kāẓım** benim bir pādişāhımdır
Ġulām ḫāk-i pāyinde ʿAlī Mūsā Rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 5). [kāẓım,]*

İmām **Kāẓım** ʿAlī Mūsā Rıżādır ḳıble-i heftüm
Teveccüh anlara her dem iderler nice biñ insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 7). [kāẓım,]*

İmām **Kāẓım** muḥaḳḳaḳ bil cihānıñ pādişāhıdır
Anıñ bāb-ı eşigine sürüp yüzler ḳarār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 7). [kāẓım,]*

Hem Muḥammed Bāḳır oldu Caʿfer ile rāh-i dīn
İḳtidāmız **Kāẓım** oldu Mūsā Rıżānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 8). [kāẓım,]*

İmām Caʿfer ile **Kāẓım** yoluna
Ezelden irmişim ol muḳtedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 11). [kāẓım,]*

İmāmım her dü ʿālemde benim Ẕeynelʾ ile Bāḳır
Daḫı Caʿfer İmām **Kāẓım** ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 8). [kāẓım,]*

Kāẓım oldu cümle müʾmīn pişvāsı şüphesiz
Merḳad-ı şāh-ı ʿAcem Mūsā Rıżāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 9). [kāẓım,]*

Kāẓım oldu pādişāh kāʾinātıñ hem bugün
Şāh ʿAlī Mūsā Rıżādır cennet-i ʿadnıñ kevs̱eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 7). [kāẓım,]*

Caʿfer ile **Kāẓım** oldu pişvā-yı ʿālemiñ
Hem ʿAlī Mūsā Rıżādır rāh-ı diniñ ḥücceti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 7). [kāẓım,]*

Bulardan çün ẓuhūr itdi İmām Ẕeynel Bāḳır Caʿfer
Risālet nesli **Kāẓımdan** ʿAlī Mūsā Rıżā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 32). [kāẓımdan, -dan]*

İmām Ẕeynel Bāḳır Caʿfer bu ekvāna ṭulūʿ itdi
İmām **Kāẓım** siyādetden ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 8). [kāẓım,]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır ile Caʿfer cān u baş fedā
Kāẓım ile Ḥaḳ yolunu itdiler iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 12). [kāẓım,]*

Ḳaṣd ḳıldı Harūn ancaḳ ol imām **Kāẓıma**
İtdi ẓulm ile şehādet ol münāfıḳ bī-ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 7). [kāẓıma, -a]*

Kāẓım oldu küntü kenziñ maḫzeniñ maḥremi
Men ʿaref sırrına āgāh maẓhar ʿilm-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 9). [kāẓım,]*

Bunca şāhlar ḳapusında ol imām u **Kāẓımıñ**
Dergāh-ı dārüʾş-şifādır durma gel eyle meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 3). [kāẓımıñ, -ın]*

kāẓım rıżānıñ: *Musâ Kâzım Rızâ (745-799); on iki imamın yedincisidir.*

Ol imām **Kāẓım Rıżānıñ** rāh-ı meftūḥ bir ḳadīm
Her ki dāḫil oldu anlar şüphesiz vuṣlat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 11). [kāẓım rıżānıñ, -n, -ı, -n-nın]*

kāẓım-ı mūsā: *Musa Kazım. Şiilerin on iki imamından yedincisi.*

Gel imām **Kāẓım-ı Mūsā** dinle nuṭḳuñ zāhidā
Men ʿarefden ders virir ol oḳu her ān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 3). [kāẓım-ı mūsā,]*

kār: *İş, amel; kazanç, fayda.*

Artdı derd bu derūnum gün be gün bī-māredir
Hiç ṭabībler **kār** idemez ne ʿacāyib yâredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 2). [kār,]*

kebāb: *Ateşte alazlanarak veya kavrularak pişirilen her türlü nesne,doğrudan doğruya ateşte veya kap içerisinde pişirilen et. II Aşk derdiyle yanmak.*

ʿAşḳile baʿż ḥaḳāyıḳ hem enel-Ḥaḳ çaġırır
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac cismiñ itdiler **kebāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 10). [kebāb,]*

Yaḳ bu göñül şehrini ʿaşḳ ile ḥarāb it
Maḥv olunca yan yaḳıl ḥasta dile **kebāb** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 2). [kebāb,]*

ʿAşḳ oduna düşmüşüm **kebāb** olup pişmişem
Yoḳluġ ile geçmişem döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 7). [kebāb,]*

Virdi ḥarāret ey Sükūtī teşne dilim oldu **kebāb**
Baḥr-ı cihān söndürmez neyleyem āh yaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 11). [kebāb,]*

ʿAşḳile baʾż ḥaḳāyıḳ hem enel-Ḥaḳ çaġırır
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac cismiñ itdiler **kebāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 10). [kebāb,]*

kef: *Kef (ك), Arap alfabesinin yirmi ikinci harfi.*

Kef keremkānı ʿAlīniñ nesl-i imām ʿAskerī
Lam leṭāfet göster ol rāh-ı ʿaşḳda sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 23). [kef,]*

Dal Delīl şāh-ı Ḥüseyn-i Kerbelādır şüphesiz
Kef Kerāmet kānı oldur maẓhar feyż-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 16). [kef,]*

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

İflāḥ olamaz mülk-i derūn bundan gerü ey Sükūtī
Ḳalmadı hiç aṣlā ümīd kendim ṣarayım ben **kefenim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 10). [kefenim, -im]*

kefīl: *Kullarının işlerini üzerine alan, onlara kefalet eden (Allah).*

Sözüm ṭut ṭālibā her dem ġanī Mevlāya ol ḳānīʿ
Odur rıẒḳa **kefil** muṭlaḳ iden aʾṭāya ol ḳānīʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 2). [kefil,]*

kelām: *Söz, kavl. || Ayet.*

Pes imdi bu faḳir zenb ü keşīr mūrdan ednā żaʾifüʾl-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Saʿdeddīn el-Cebāvī mesmūʾ-yı ʿācizānemize naẓaran beyneʾn-nās ẓuhūr iden **kelām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 2). [kelām,]*

Elif Allāh ism-i pākiyle **kelāmım** ibtidā
Be bize bürhān yeter nuṭḳ-ı ḥabīb-i kibriyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 1). [kelāmım, -(ı)m]*

Zāhid ider ḳīl u ḳāl her **kelāmı** bī-kemāl
Tā olunca ben viṣāl çaġırırım Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 7). [kelāmı, -ı]*

Baḳma münkire ehl-i aġrāż ḫırS ile söyler **kelām**
Nuṭḳ kiẓb ile riyādır bıraḳmaz olsun hiç feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 3). [kelām,]*

Bilinmez Aḥmediñ sırr-ı **kelām** remzile itmiş
Ḥaḳāyıḳ ehline maʿrūf bu bir sırr-ı ʿaẕīm mestur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 15). [kelām,]*

Sükūtī dervişiñ nuṭḳu **kelāmı-ı** kibriyādandır
Sevenler ḳalmadı maḥrūm ḥadīṯ içre nice meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 17). [kelāmı-ı, -ı]*

Yār ile hem-dem olanıñ nuṭḳu āʿẓam içredir
Her **kelāmı** dürr-i maʿnā baḥr-ı ḳulzüm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 2). [kelāmı, -ı]*

Zāhidiñ her dem **kelāmı** baḥr-ı ʿummān saḥili
Fülkünü nīm ḥaṭve ṣalımız ḳaldı ġām içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 3). [kelāmı,]*

Her **kelāmı** buġża mebnī hem ḥasedle vāʿīẓiñ
Ḥırṣ ile eyler niẕāʿlar ḫalḳa her dem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 9). [kelāmı, -ı]*

Ḥaḳ beyānında Sükūtī aḥbāba yeter baḥsin eyledin
Bu **kelāmıñ** fehm idenler cinsi ādem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 14). [kelāmıñ, -ın]*

Her **kelāmı** dürr-i cevherdir ḥaḳiḳat ehliniñ
Ehl-i şerʿiñ naḳl-i dūẕaḫ heşt-i cinān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 3). [kelāmı,]*

Naḫnü aḳrebden ḫaberdār olmadı aṣlā faḳīh
Beyhūde söyler **kelāmıñ** naẓm-ı nādān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 8). [kelāmıñ, -ıñ]*

Oḳurlar men ʿaleyhā fān **kelām** ẕāt-ı Mevlāʾnıñ
İder nefret bu dünyādan derūnuñ eyleyen envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 3). [kelām,]*

Ṭış eṭrāfıñ ḳılar maʿmūr-ı müzeyyen ḫūb-ı libāsile
Görünür Ṣūret-i Ḥaḳdan **kelām-ı** maʾnide gevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 8). [kelām-ı, --ı]*

Sükūtī Dervişiñ baḥs-ı **kelāmıñ** ḳılmadı taṭvīl
İderler fehm ḳamu ʿālem bu taʾdādım olan meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 9). [kelāmıñ, -ın]*

Her ne yüzden Ḥaḳ **kelāmıñ** Derviş Sükūtī söylesem
Nefret ider miṣl-i erneb insāna olmazlar enīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 9). [kelāmıñ, -ı, -n]*

ʿArż idip gel bu **kelāmıñ** remzini bir kāmile
Feṯḥ ider ol gerçe taḥḳīḳ virdi maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 9). [kelāmıñ, -ın]*

Her **kelāmım** dürr-i maʿnā cevheri yektā bugün
Fehm ide gör işbu baḥrı sen ḥaḳiḳat Caʿferi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 3). [kelāmım, -(ı)m]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil kāẕib bu ʿālemde
Kelāmı kibriyādandır işit gel gir bu meydāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 10). [kelāmı, -ı]*

ʿİnāyet eyledi Mevlā erenlerden daḫı himmet
YaẔıldı beyt-i heşt ḥarfle **kelāmım** emr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 4). [kelāmım, -ım]*

Kelāmımda eger noḳṣān ḫatā ile yāḫūd ʿiṣyān
İdüp taḥsīn feṣāḥatle bulunur bunda ʿirfānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 7). [kelāmımda, -ım, -da]*

Cemāliñ sī vü dü ḥarfle **kelām-ı** sırr-ı Sübḥānī
Muḥarrer yed-i ḳudretle ʿayāndır ẕāt-ı Yezdānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 1). [kelām-ı,]*

Hemān Mūsāya ʿarż itdi cemāliñ nūrunu birgün
Şecerden çün ẓuhūr itdi **kelām-ı** ṣāfī nurānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 8). [kelām-ı,]*

Oḳundu levḥ-i ḥüsnüñde **kelām-ı** sırr-ı Ṣübḥānī
YaẔılmış sī vü dü ḥarfle tamāmen naḳş-ı dīvānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 1). [kelām-ı,]*

Ehl-i şerʾin bu **kelāma** ʿaḳl irmez ṭālibā
Farḳ idemez Muṣṭafānıñ olmamış ol çakeri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 11). [kelāma, -a]*

Biḥamdulillah bu dīvānım feṣāḥatle ḫitām oldu
Sekiz dört ḥarf ile naẓmım otuz iki **kelām** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 2). [kelām,]*

Eger noḳṣān **kelāmımda** yāḫūd sehven ḫaṭā ḳıldım
Cihānda var nice kāmil idüp taḥsīn rıżām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 11). [kelāmımda, -ım, -da]*

Sükūtī tarīḫiniñ cevher **kelāmıñ** fehm ider ʿārif
Cühhāl ehl-i belā tefhīm kerāmetle tamām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 13). [kelāmıñ, -ıñ]*

Ṭoḳsan biñ **kelām** ki Ḥaḳ ile itdiler Ṣoḥbet
Aṣḥāblar içre Muḥammedʾe virdiġi iḫbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 5). [kelām,]*

Ḫılḳat elçin vel- ins **kelāmında** muṢarraḥdır
Müfessirler beyānında murādı Ḥaḳḳı bilmekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 7). [kelāmında,]*

Her **kelāmı** āyet ḥādiṯ ẓāhirinden ifṣā ider
ʿİlm-i bāṭın esrārına vāḳıf degil dil-ḫānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 5). [kelāmı, -ı]*

Oḳundu şānına āyet-i **kelām** Ḥubbu lā yenām
Ṣunarlar ceẔbe-i Ḥaḳḳı o demde oldular mestān ʿaṢr-ı aḫir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 39). [kelām,]*

Dinleme hiç bundan artıḳ yoḳ **kelām**
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 15). [kelām,]*

Seniñ esrārına vāḳıf olamaz ʿaḳlile nuʾmān
Ledün ʿilminde yektāsın **kelāmıñ** maʾnīde burhān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 22). [kelāmıñ, -ın]*

Her **kelām** ehl-i Ḥaḳḳıñ maġz-ı Ḳurʾān ṭut ḳulaġ
Dört kitābdan baḥṯ iderler naẓm-ı Sübḥān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 1). [kelām,]*

kelām-ı ḥaḳ: *Allah'ın kelâmı. Kur'anı Kerim.*

Bu kesretden eliñ yumış olurlar Ḥaḳḳıyla mevcūd
Beḳā-yı vaḥdete irmiş **kelām-ı Ḥaḳ** beyān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 6). [kelām-ı ḥaḳ,]*

Dīn ü meẕheb ḳamu īmān yolundan olmuşum fāriġ
Kelām-ı Ḥaḳ nice ḥadīs bu güftārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 8). [kelām-ı ḥaḳ,]*

Kelām-ı Ḥaḳ Ṣudūr itmiş Ḥaḳḳında men ʿaleyhā fān
Anıñçün terk ider dilden Sükūtī neyler ekvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 9). [kelām-ı ḥaḳ,]*

Nice āyet ile Ḳurʾān dervişinde olup mesṭūr
Kelām-ı Ḥaḳḳıyla mevcūd şehādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 10). [kelām-ı ḥaḳḳıyla, -ı, -y, -la]*

kelām-ı kibriyā: *Allah'ın sözü.*

Kelām-ı kibriyā vārid emānetle şeref buldu
Cenāb-ı pākına nāzil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 11). [kelām-ı kibriyā,]*

kelāmullāh: *Allah'ın sözü, ayetler, Kurân-ı kerîm.*

Kelāmullah ider taṣdīḳ bularıñ şānını muṭlaḳ
Cenāb-ı Ḥaḳ ḥużūrunda bulardır cümleden ekber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 5). [kelāmullah,]*

Kemāliyle ider şerhiñ **kelāmullah** ol nāṭıḳ
Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī yoluna iḳtidāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 11). [kelāmullah,]*

Yüzünde heft **kelāmullah** görünür sırr-ı Ḳurʾān
Ḳaşıñla kirpigiñ bir sırr-ı kemāl vech-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 1). [kelāmullah,]*

Cemāliñde anıñ gördüm Zebūr Tevrāt daḫı İncīl
Kelāmullah ile mevcūd cihānıñ cümle insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 4). [kelāmullah,]*

kelb: *Köpek.*

Herkeze ẓulm-i Firāvān ʿālemi ḳılmaḳ ḫarāb
Ḥırṣ-ı **kelblerden** eşeddir ḫar ṣıfāt eyler ẕiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 4). [kelblerden, -ler, -den]*

Kelb-i ḫınzīr ṣıfātda ḳarār itmişler
Sükūtī her işin bıraḳma ferdāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 65). [kelb-i, --i]*

kem: *1. değersiz 2. kötü, fena.*

Ṣāfī dil olan bu ʿālem ḫalḳına **kem** söylemez
Medḥ ider her dem lisānen ṣanmañız şekvadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 9). [kem,]*

kemā fī enbiyā: *"Her insanın sorumluluğunu omuzuna yükledik. Kıyamet gününde insana, açılmış vaziyette önüne konulacak olan bir kitap çıkaracağız." İsra Suresi 17/13.*

Sarāy-ı līmaʾallah irişür cān ile bī-ten
Olurlar ʿāşıḳ-ı maʿşūḳ **kemā fī enbiyā** yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 8). [kemā fī enbiyā,]*

kemāl: *Bir kimsenin mânevî meziyetler, ahlâk, ilim ve fazîlet bakımından tam bir olgunluğa erişmiş olması durumu.*

Ḥiẕmet it bir **kemāle** cān başını niṯār it
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā gel eẕkār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 1). [kemāle, -e]*

Her müşkülüm āsān ile eyledi ḥāl meşāyiḫ
Mūrdan ednā kem-ter iken beni ḳıldı **kemāl** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 2). [kemāl,]*

İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ **kemāl** sırrına irmiş
Ledün ʿilminde hem yektā ezelden Caʿferim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 7). [kemāl,]*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez bu üç yāri **kemāliyle**
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vārdıḳda Cenāb-ı Ḥaḳ ider menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 9). [kemāliyle, -i, -y, -le]*

Sivā ḥubını terk itmek degil mümkīn cihān söyler
Bunlar mürşid-i ḥāẕıḳ **kemāliyle** āsān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 2). [kemāliyle, -i, -ile]*

Anıñ evlād-ı eẔvācıñ yolunda cān fedā itdim
Cenāb-ı Aḥmede muṭlaḳ **kemāl-i** ġayretim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 6). [kemāl-i,]*

Ḳoma yā Rab bu ḥāl üzre ʿacāyib derde dūş oldum
Devālar dest-i pākınla olursa her **kemāliñdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 8). [kemāliñdir, -iñdir]*

Velāyetle bize himmet ḳılan her dāʾimā Ḥaydar
ʿİnāyet eyledi her dem **kemāliyle** bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 2). [kemāliyle, -i, -ile]*

Ṭamarla üstüḫān ile iki pay üzre ol Ḫāliḳ
Yaratdı şekl-i insānı **kemāliyle** odur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 8). [kemāliyle, -i, -ile]*

Oḳurlar men ʿaref sırrına **kemāl** ẕāt-ı Aḥmedden
Olurlar ḫoca-ı ḳanber muḥaḳḳaḳ ʿālīyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 5). [kemāl,]*

Kemāliñle şifā verdiñ Eyyübüñ rencine ol dem
Beni ġām derdine Ṣaldın o semte eyledin ilḫāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 7). [kemāliñle, -in, -le]*

Kemāl ẕāt ile Derviş Sükūtī iltifātım çoḳ
Muḥabbet ẕevḳine irdim o yār ile liḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 9). [kemāl,]*

Ġaflet içre bıraḳma hem dem eyle şefḳat yā Kerīm
Baḥr-ı ʿaşḳıñla **kemāliñ** ile vuṣlat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 2). [kemāliñ, -i, -n]*

Keremkān-ı İmām Caʿfer ẕuhūruyla güşād oldu
Dīn ü mezheb **kemāliyle** yolunda rehberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 12). [kemāliyle, -i, -ile]*

Kemāliyle ider şerhiñ kelāmullah ol nāṭıḳ
Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī yoluna iḳtidāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 11). [kemāliyle, -i, -ile]*

Sükūtī Dervişe luṭfuñ irişürse **kemāliñle**
Seniñ deryāna bir nisbet ḳalīldir ey ġanī Sübḥān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 13). [kemāliñle, -in, -le]*

Velīler rütbesi anda **kemāliyle** vücūd bulmuş
Ḥaḳāyıḳ ʿilmine kāmil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 9). [kemāliyle, -i, -ile]*

Kemāl-i ḳudretiñ çoḳdur yetiş gel baḥr-ı ʿaşḳıñla
Bul dil-ḥaste ġarībine revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 7). [kemāl-i,]*

Sivādan el çeküp ʿuzlet iderler dār-ı dünyāda
Seniñ ẕāt-ı **kemālinde** Rıżādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 12). [kemālinde, -in, -de]*

Seniñ şānındadır levlāk **kemāliñle** vücūd bulduḳ
Sen oldun bāʿiṣ-i maḥlūḳ ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 5). [kemāliñle, -in, -le]*

Ara bir pāk **kemāl-i** ehl oḳutsun men ʿaref dersin
Viṣāl-i Ḥaḳḳa irgörür erenler kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 7). [kemāl-i,]*

Artur bizim **kemālimiz** hiç olmaya zevālimiz
Dil Ẕevḳile her ḥālimiz meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 7). [kemālimiz, -imiz]*

Vücūduñ Ḥaḳ yaratmışdır hemān bil aḥsen-i taḳvīm
Kemāl ile ḳurulmuş hep bu cismiñ ṣafī nūrānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 6). [kemāl,]*

Resūlüñ nuṭḳuyla ṣābit ki bunlar nūr-ı vaḥiddir
Ezelden bir **kemāl** üzre çerāġı yandı nūrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 8). [kemāl,]*

Cemāl-i Muṣṭafāʾyı kim ṣadāḳatle ider arzū
Kemāl-i Aḥmede irdi olurlar ʿālemiñ tacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 10). [kemāl-i,]*

Kemāl-i nūr-ı pākından ṭulūʿ itdi iki gevher
Biri Zehr-i cefā eyler birisi Kerbelā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 29). [kemāl-i, --i]*

Cihānıñ ḫalḳına bāʾiṣ Ḥabīb-i kibriyā oldu
Anıñ şānındadır levlāk **kemāliyle** sezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 2). [kemāliyle, -i, -ile]*

Vech-i nūrundan Muḥammed bedr-i māhımdır ʿAlī
Menbaʾ-ı esrār **kemāl** hem de şāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 2). [kemāl,]*

Kerem-kānı seḫāvetde **kemāliyle** ẕuhūr itdi
Naḳī şāh-ı velāyetden bize Ḥaḳ reh-nümā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 11). [kemāliyle, -i, -ile]*

Bulunmaz bir **kemāl** ehli bu ḥāli ʿarż idem bir gün
Cihān eksik degil bil ki vaṭānım terk yaman şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 3). [kemāl,]*

ʿİnāyet eyledi Mevlā **kemāliyle** olup ruḫṣat
Ḳalup ehl-i ʿuşşāḳıñ bu demde hep bī-ḳām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 5). [kemāliyle, -i, -ile]*

Ḥaḳ olunca tā ʿayān çaġırırım dost dost
Ḥizmet it bir **kemāle** cān başını nis̱ār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 12). [kemāle, -e]*

Ġaflet içre bıraḳma hem dem eyle şefḳat yā Kerīm
Baḥr-ı ʿaşḳıñla **kemāliñ** ile vuṣlat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 2). [kemāliñ, -i, -n]*

Mevlām seniñ cemāline ʿāşıḳların ḥayrān imiş
İrgör bizi **kemāline** lāyıḳ olan ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 2). [kemāline, -i, -n, -e]*

Sükūtī men ʿaref dersin kim aldı dest-i **kemālden**
Cenāb-ı Ḥaḳḳı bilmiş ol göñülden ġayrılar terkidir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 9). [kemālden, -den]*

ʿİlm-i Ḥaḳla salikānıñ ḳalbini eyler **kemāl**
Ḳoymaz aşlā cehl içinde böyle bir ʿirfān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 7). [kemāl,]*

Biḥamdulillah Cenāb-ı Ḥaḳ idüp luṭf-ı ʿināyeti
Bu ḥayretle **kemāl** üzre irişdi cümle ābāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 16). [kemāl,]*

Sükūtī sāl hezār üç yüz hem altıda tamām oldu
Bu nev çeşme idüp cereyān **kemālile** hep āʾlāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 20). [kemālile, -ile]*

Bu eşʾārı Sükūtīniñ **kemālile** ider taḳdīr
Ḳarībim hiç degil ayru göñül baʾżen ṣabūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 13). [kemālile, -ile]*

Sükūtī tariḫiniñ üç ḥarf ġayn şın cim ḥisābıyla
Bu nev çeşme idüp cereyān **kemāliyle** hep ʿālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 14). [kemāliyle, -i, -ile]*

Cumʾāli Baba **kemāl** ẕāt Ḥaḳḳıñ bir ḳulu
Zümre-i ḳırḳlara irmiş ol ḥaḳiḳat gevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 11). [kemāl,]*

Velādet Cihānıñ ḳutbudur Aḥmed Rifāʾī Seyyid
İkinci vāris̱ Ḥaydar **kemāl** ẕātı peyġamber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 6). [kemāl,]*

Cenāb-ı Ḥaḳ Ebū Bekir anıñ neslindedir mührü
Seḥāvetde ʿömr-i ʿOs̱mān **kemāl** z̲āt-ı Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 28). [kemāl,]*

Z̲iyāretgāh-ı ʿuṣṣāḳa derdlilere edvā
Ṭarīḳat pīridir ancaḳ **kemāl** ḳudret-i aʾlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 64). [kemāl,]*

Kemāli vuṣlāta irdi Ṭarīḳinda nice biñ er
Dürr-i luṭfunda ḳul olmuş gice günler nice kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 53). [kemāli, -i]*

Virildi ġavs̱-ı āʿẓamlıḳ maḳāmı ol şāh-ı merdān
Muʾīnüddīn **kemāliyle** semerḳand buḫārada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 46). [kemāliyle, -i, -ile]*

Bulmasun bunda hiç bir dem zevāli
Necāta irmiş ol bulan **kemāli** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 22). [kemāli, -i]*

Ezelden Ḥaḳ saña itmiş **kemāliyle** hidāyātı
Seniñ bendelerin bekler hemān her dem ʿināyeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 1). [kemāliyle, -i, -ile]*

Kemāl-i z̲āt-ı pāk-i Murtażāya
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 7). [kemāl-i,]*

kemāl-i ḳadr: *Kadrinin yüceliği.*

Kemāl-i ḳadriniñ iẓhār idelden işbu ʿāleme
Naẓar itdim cemāline anıñ ḫayrānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 7). [kemāl-i ḳadriniñ, -nin]*

kemāl-i z̲āt: *Olgun şahıs, kişilikteki kusursuzluk, kemale ermiş zat.*

Vücūd mülkü dolu her dem **kemāl-i z̲āt-ı** peyġamber
İrişdi nūr-ı pākından żiyā ile bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 1). [kemāl-i z̲āt-ı,]*

kemīn: *Zavallı, çaresiz, hakir. II Âşık.*

Nola bir kez ḫāk-i pāyiñ ṭopraġına yüZ sürsem
Yanmaya hiç nāre muṭlaḳ bu faḳīr kem-ter **kemİn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 8). [kemi̇n,]*

Bunca ʿiṣyān ile geldim bāb-ı luṭfuna bu gün
Eyleme red bu Sükūtī bir ġarīb kem-ter **kemīn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 14). [kemīn,]*

kemīne: *Zavallı, çaresiz, hakir. II Âşık.*

Hezārān bāb-ı lütfunda **kemīne** ḳulların bekler
Sen olduñ şāfīʿ-i maḥşer meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 9). [kemīne,]*

Benim bī-çāre bir ednā **kemīne** ḫāk-pāyında
Gice gün yüZ sürüp geldim sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 11). [kemīne,]*

Derd-mend Derviş Sükūṭi bir **kemīne** bendesi
Ẕāt-ı pākına vaṣfiñ itdi eyledi eşʿār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 13). [kemīne,]*

Derd-mend Derviş Sükūṭi bir **kemīne** bendesi
Ẕāt-ı pākına vaṣfiñ itdi eyledi eşʾār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 13). [kemīne,]*

kem-ter: *Çok değersiz, çok aşağı, pek îtibarsız, en hakir.*

Dergāhınıñ bir **kem-teri** mūrdan żaʿīf eñ aḥḳarı
Sükūtī ednā bir çakeri cürmile gelmiş ḳıl revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 13). [kem-teri,]*

Ol saḳa hem ḥamrını Derviş Sükūtī **kem-tere**
Ṣundular bezm-i ezel bir cām ile mestān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 9). [kem-tere,]*

Her müşkülüm āsān ile eyledi ḥāl meşāyiḫ
Mūrdan ednā **kem-ter** iken beni ḳıldı kemāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 2). [kem-ter,]*

Muntaẓır olmuş durur ḫāk-i pāyinde bugün
Bāb-ı luṭfuñ bekleyen Derviş Sükūtī **kem-terdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 18). [kem-terdir, -dir]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Bir gedā Derviş Sükūtī **kem-ter** ü ednā ḥaḳīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 10). [kem-ter,]*

Dürr-i luṭfunı beklermiş Sükūtī bir ġarīb ednā
ʿAlīniñ ḫānḳāhında hezārān **kem-terim** vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 16). [kem-terim,]*

Her ki ṭutar pendini Derviş Sükūtī bir **kem-terin**
İrdi necāt semtine ẕevḳ-i beḳā mevālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 11). [kem-terin, -in]*

Sükūti bir ġarīb ednā ider evṣāfını her dem
Yolunda cān u baş virse revādır böyle bir **kem-ter** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 14). [kem-ter,]*

Sükūtī bezm-i ervāḥdan o şāha iḳtidā itmiş
Şefāʿat-i iltimās eyler dürr-i luṭfunda bir **kem-ter** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 10). [kem-ter,]*

Bir fenā aḫlāḳa düşmüş rūz u şeb gör vāʿiẓi
Her ḫuṣūṣda bu Sükūtī göñlünü **kem-ter** ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 14). [kem-ter,]*

Ḳutb-ı cihān ol serveri sāliklerin hem rehberi
Olmuş Sükūtī bir **kem-teri** ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 16). [kem-teri,]*

Men ʿaref sırrına āgāh it Sükūtī **kem-teri**
Mürşid-i kāmiller ile sen aña ver hem de ders *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 9). [kem-teri,]*

Pendini ṭutmak dilerseñ Derviş Sükūtī **kem-terin**
Ḥaḳ yoluna böyle gitmiş nitekim ḫāṣṣuʾl ḫavāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 9). [kem-terin, -in]*

İḫtiyāc yoḳ ṣormaġa Derviş Sükūtī **kem-teri**
Ehl-i ʿirfān meclisinde söylenür hep iẕhār ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 9). [kem-teri,]*

Cürm-i bī-pāyān olup dergāhına baṣdım ḳadem
Eyleme red ḳıl ʿināyet **kem-teri** gedāyım yā Ḥafīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 6). [kem-teri,]*

Ḫāk-i pāyi abdālım Derviş Sükūtī ben bugün
Dürr-i luṭfunda ġulāmım **kem-ter** gedāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 18). [kem-ter,]*

Terk idip dilden sivāyı Derviş Sükūtī **kem-terin**
Ḳalmamış hiç anda aṣlā eylemiş cāndan firāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 9). [kem-terin, -in]*

Derviş Sükūtī **kem-teri** olmuş ʿAlīniñ ḳanberi
Bulmaḳ dilersen Ḥaydarı erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 15). [kem-teri,]*

Ḥiẕmetinde beẕl cān it ṭut elin bir mürşidiñ
Feyż-i himmet iltimās it bāb-ı Luṭfuñ **kem-teri** ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 14). [kem-teri, -i]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır anlagıl zāhid
Ḥüseyn şāhım imām-ı Ẕeyneʾl ʿAbānıñ **kem-teriyim** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 4). [kem-teriyim, -i, -y, -im]*

Ḫāk-i pāyiñ **kem-teri** Derviş Sükūtī tā ezel
Senden umar şefḳat ancaḳ rūz-ı cezāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 13). [kem-teri,]*

Nola bir kez ḫāk-i pāyiñ ṭopraġına yüẔ sürsem
Yanmaya hiç nāre muṭlaḳ bu faḳīr **kem-ter** kemİn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 8). [kem-ter,]*

Pür- günāhım ḳıl şefāʿat bu Sükūtī **kem-tere**
Cürm-i ʿiṣyānıñ ʿafv ḳıl ey Şefīʾüʾl-müẕnibīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 11). [kem-tere,]*

Şefḳat eyle bu Sükūtī **kem-tere** ey ẕāt-ı pāk
Senden ümīd kesmez aṣlā bir ġarİb ednā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 27). [kem-tere,]*

Bunca ʿiṣyān ile geldim bāb-ı luṭfuna bu gün
Eyleme red bu Sükūtī bir ġarīb **kem-ter** kemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 14). [kem-ter,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫāk-i pāyiñ **kem-teri**
Ḥüsnünü görmüş ezelden ġayrı itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 13). [kem-teri,]*

Bu ʿāṣī mücrim **kem-ter** Sükūtī bir ġulāmıñdır
Şefaʾat-i iltimās eyler gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 13). [kem-ter,]*

Bu **kem-ter** ʿāṣıḳıñ Derviş Sükūtī bir ġarīb miskin
Seniñ bāb-ı viṣālinde gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 13). [kem-ter,]*

Bu ʿāṢī mücrim **kem-ter** Sükūtī bāb-ı Luṭfuna
Gelüp her dem niyāz eyler revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 11). [kem-ter,]*

Sükūtī **kem-ter** bir gedā ṭālib isen rāh-ı Ḥudā
Ẕikr it Ḥaḳḳı sen dāʾimā gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 9). [kem-ter,]*

Sükūtī **kem-teri** sāʾil anıñ bāb u viṣālinde
Ümīdiñ kesmeyüp bekler gice gündüz seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 11). [kem-teri,]*

Şefāʿat şānına layıḳ ḳapundan red olunmaz hiç
Sükūtī ʿāṣıḳıñ **kem-ter** meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 12). [kem-ter,]*

Sükūtī **kem-terin** ṭut güzel pendin
İstersen iresin bunda murada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 25). [kem-terin, -in]*

Bu ʿāṣī bendeñiz **kem-ter** Sükūtī çakerin aḥḳar
Yolunda ḳoydu yüz biñ ser meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 13). [kem-ter,]*

ʿAşḳile Derviş Sükūtī **kem-ter**
Bir pula ṣatmışdır ekvān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 17). [kem-ter,]*

Cürm ile gelmiş ḳapuna Derviş Sükūtī **kem-terin**
Şānına ʿafv eylemekdir ḳulların ʿiṣyānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 9). [kem-terin, -in]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫāk-i pāyiñ **kem-teri**
Himmetiyle buldu vuṣlat oldu Ḥaḳḳa nāʾilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 13). [kem-teri,]*

Bu pendin ḳulāḳ ṭut sen Sükūtī **kem-terin** her dem
Muḥaḳḳaḳ böyledir dünyā gelen gider degil ebḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 13). [kem-terin, -in]*

Vaṣfını itsem sezādır on iki şehzādeniñ
Derd-mend Derviş Sükūtī mücrim **kem-ter** gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 16). [kem-ter,]*

Ol gürūh-ı evliyāda sālikānıñ rehberi
Ḥaḳḳa ir görmüş muḥaḳḳaḳ bunca bāy-ı **kem-teri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 2). [kem-teri,]*

Murād aldı anıñ bāb-ı eşkin bekleyen **kem-ter**
Velādet Odur ḳutb-ı cihān ancaḳ şehā ʿAbdüʾl-Ḳādir Geylān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 9). [kem-ter,]*

Kemāli vuṣlāta irdi Ṭarīḳinda nice biñ er
Dürr-i luṭfunda ḳul olmuş gice günler nice **kem-ter** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 54). [kem-ter,]*

Sükūtī **kem-terin** pendini dinle
ʿAḳlını cemʿ idip güzelce benle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 25). [kem-terin, -in]*

Pendini ṭut bu Sükūtī **kem-terin** sen bī-riyā
Nefsini bil Ḥaḳḳı añla ister isen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 17). [kem-terin, -in]*

Üç yüz iki tariḫinde hem hezār bu nev binā
Derd-mend Derviş Sükūtī vaṣf ider **kem-ter** gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 16). [kem-ter,]*

Ḫāk-i pāy-i Şāh Ḥasanıñ çakeriyim ben bugün
Ḳulu ḳurbānıyım anıñ ḳapusında **kem-terim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 4). [kem-terim,]*

Sen seḥāvet maʿdenisin saña geldim rū-siyāh
Ḥālime raḥm it Sükūtī **kem-terindir** pür günāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 27, Mısra 2). [kem-terindir, -i, -n, -dir, -]*

Risālet taḥtgāhında ḳarār itmiş ʿadāletle
İmām Ẕeyneʾl Bāḳır Ḥaḳḳıñ ezelden **kemteri** oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 10). [kemteri, -i]*

İḫtiyār ʿuzlet itmiş bu sivādan ehl-i ʿaşḳ
Raġbet itmez bu cihāna **kemteri** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 10). [kemteri, -i]*

Çünki farż olmuş Ḫudādan her ḳula burhān ile
Ḫoş ṭutanlar ṭamu görmez her zamān bir **kemteri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 10). [kemteri, -i]*

Ḫalvetīyle Naḳşıbendī ol gürūhuñ **kemteri**
Ḥaḳ yolunda cān u başın cümlesi ifnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 15). [kemteri, -i]*

Küntü kenze maḥrem olmuş bunlarıñ eñ **kemteri**
Menzil-i aʿlāya irdi her gedā salikleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 17). [kemteri, -i]*

kenʿān: *Kenan şehri. Hz. Yakub'un memleketi.*

Dil ḥastalar inler ḳatı dermāna irmekdir ġaraż
Firḳatde ḳalıp Yaʿḳub gibi **Kenʿāne** irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 2). [kenʿāne, -e]*

kendi: *"Kendi" dönüşlülük zamiri (Kişinin öz varlığı / zâtı).*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [kendi,]*

Çekdim Sükūtī **kendimi** tenhālara itdim ḳarār
İḫsānı Ḥaḳ süʾatiyle irdi bu gün ṣıḥḥat baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 13). [kendimi, -m, -i]*

Menzil alur ol bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine
ManṢūr gibi ol maḳāma ir **kendini** berdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 8). [kendini, -n, -i]*

ʿÖmrünü virdi hebāya ʿaşḳ-ı mecāzī ḥükmile
Kendini ifnā idince nefsiyle itdi fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 10). [kendini, -n, -i]*

Kendine muḥkem riyāżāt şol ki eyler rūz u şeb
Ḳalbini pāk eylemekdir māsivādan hep murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 3). [kendine, -n, -e]*

Ehl-i ḥaḳiḳat sırrına müddeʾīler hiç irmedi
Bunca ḥased nifāḳ ile **kendini** daʾvālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 8). [kendini, -n, -i]*

Beñzer anlar deryā içre Ṣu arar mis̲l-i semek
Çeşm-i aʿmā görmez aṣlā **kendi** bir yem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 8). [kendi,]*

ʿİlmiyle zāhid Ḥüseyn gör **kendini** rehber ṭutar
Ḳalb-i memlū kin kibirle hem ḥased eks̲er ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 1). [kendini, -n, -i]*

İltifātıñ eylemez hiç görse bir ġāyet faḳīr
Kendini begler paşādan ne ʿaceb ekber ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 4). [kendini, -n, -i]*

Şānına lāyıḳ olan kim **kendini** ednā görüp
Ḥalḳ-ı ʿālem anı ol dem başına efser ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 5). [kendini, -n, -i]*

RuḥṢatıyla ḳıl riyāżat ḳalbini pāk ide gör
Pota-i ʿaşḳda eritgil **kendini** mes̲el raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 6). [kendini, -n, -i]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl iden ʿaşḳ imiş ʿuşşāḳını
Ceẕb ider ol **kendi** ẕātıñ her demi sulṭānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 8). [kendi,]*

İtme bunda sen ḳīl u ḳāl kimse ile aṣlā cidāl
Bul **kendine** bir ehl-i ḥāl ġınāsı çoḳ bahāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 10). [kendine, -ñ, -e]*

Mecnūn āsā kūh-ı Ṣaḥrāñızda beyhūde bugün
Kendi ẕātında ara bul ṭopṭolu Leylā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 8). [kendi,]*

İflāḥ olamaz mülk-i derūn bundan gerü ey Sükūtī
Ḳalmadı hiç aṣlā ümīd **kendim** ṣarayım ben kefenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 10). [kendim, -m]*

ʿAḳl-ı ʿālem irmez aṣlā nicedir devrān bugün
Kendi bildiginde ḳalmış nice biñ insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 2). [kendi,]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem silsile ister o kim
Kendi cāhil farḳ yoḳdur nitekim ḥayvān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 22). [kendi,]*

Ne muḥabbet virdi bugün **kendi** ḥissine
Ṣor tā Mecnūn olup gösterdi vechiñ Leylāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 3). [kendi,]*

Ṣūret-i ʿanāṢırda bugün yüẔüne urdu niḳāb
Kendini ḳıldı nihān görmedi zāhid dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 8). [kendini, -n, -i]*

Her yüzde bugün **kendisini** ṣaldı ʿayān
ʿĀṣıḳlarına göstermek içün ḳıldı bahane *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 1). [kendisini, -s, -i, -n, -i]*

Baḥr-ı ʿaṣḳa ġarḳ olan Derviş Sükūtī her zamān
Cevherin aṣlıñ bulur ol **kendin** ʿummān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 12). [kendin, -n]*

Kendi şeklinde yaratdı Ādemi Ḥaḳ ibtidā
Virdi revnaḳ-ı ḥüsnüne hem oldu ʿālem dilberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 5). [kendi,]*

ManṢūr gibi ol maḳāma ir **kendini** berdār it
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı Ẕikr ide gör her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 19). [kendini, -n, -i]*

Kürsīlere çıḳmış ḫoca ders oḳur bu ʿāleme
Kendi ṭutmaz neyleyelim taṣḥīḥ degil burhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 4). [kendi,]*

Ehl-i tecrīd idi **kendi** bu fenāyı terk idüp
Baḳmadı evlād-ı ʿıyāle dünyādan oldu reha *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 5). [kendi,]*

Dersde olmayanı ḳalbden ḳatarlar
Ḫalḳ içinde **kendin** ʿālem ṣatarlar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 28). [kendin, -n]*

Meydānda göz göre cerrār itmişler
Gösterir **kendini** ʿilmiyle ʿāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 38). [kendini, -n, -i]*

Ḳorḳudur ṭamudan cümle iḫvānı
Kendiniñ yoḳ bunda aṣlā īmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 24). [kendiniñ, -niñ]*

kendü: *"Kendi" dönüşlülük zamiri.*

aṣlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẕīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden **kendü** ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 8). [kendü,]*

Añlamazlar ẕāt-ı Ḥaḳḳı mürşide yol bulmayan
Kendüni ādem Ṣanur ol maʾnīde ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 6). [kendüni, -ñi]*

Ḳalmaz imiş ey Sükūtī hiç maraż şol kimsede
Kendüsini yoḳ bilene Ḥaḳḳı daḫı vār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 10). [kendüsini, -si, -n, -i]*

Ehl-i īmān tenhālarda **kendüsin** ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 9). [kendüsin, -s, -in]*

Ehl-i īmān tenhālarda **kendüsin** ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 9). [kendüsin, -s, -in]*

Şeyḫ-i kāmil her ḫuṢūṢda **kendüsi** ʿāli cenāb
Ḥüsn-i aḫlāḳ-ı muṢaffā meşrebi hem müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 9). [kendüsi, -s, -i]*

kenz: *Hazine.*

Ḥabīb-i kibriyā geldi düzeldi emr-i Ḥaḳ şerʿi
Ḥaḳīḳat **kenzini** açdı ṭarīḳatde revā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 26). [kenzini, -i, -ni]*

Şerīʿatle Ṭarīḳātden nice esrār fāş itdim
Ḥaḳāyıḳ **kenzini** açdım bu ʿāleme kirām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 8). [kenzini, -i, -ni]*

kenz-i ḫafā: *Gizli hazine.*

Ḫı Ḫaberdār olmuşuz biz şāh Ḥasan esrārına
Lā Leṭafet bulduḳ andan maʿden **kenz-i ḫafā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 14). [kenz-i ḫafā,]*

kenz-i ḫafī: *Gizli hazine II Kenz-i ḫafī: Ben gizli bir hazine idim, bilinmeye muhabbet ettim, bilineyim diye mahlûkatı yarattım." hadisine gönderme yapılmaktadır.*

Kenz-i ḫafī esrārına ifşā idip ol ẕāt-ı pāk
Fehm eyleye ey Sükūtī bunda olup ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 13). [kenz-i ḫafī,]*

Fayıḳ olan **kenz-i ḫafī** sırrına hem maḥrem olup
İrdi bugün Men ʿarefʿe ḳul-ı Resūl nāṭıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 7). [kenz-i ḫafī,]*

kenz-i ḥaḳ: *Hakk hazinesi.*

Caʿfer oldu Kāẓım ile ʿilm-i Ḥaḳ māhirleri
Vāṣıl olduḳ **kenz-i Ḥaḳ** esrārına her dem revāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 10). [kenz-i ḥaḳ,]*

kenz-i ḥaḳāyıḳ: *Hakikatler hazinesi.*

İtdi şehādet dine riʿāyet ʿaşḳile ol dem
Kenz-i ḥaḳāyıḳ nuṭḳ-ı deḳāyıḳ ʿārif-i dānā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 8). [kenz-i ḥaḳāyıḳ,]*

kenz-i lā-yefnāya: *Tükenmez hazine. // [tas.] Gaybde gizli olan ahadiyet makamı.*

Men ʿarefden baḥs iderler Ḥaḳḳı iṣbāt ḳıldılar
Kenz-i lā-yefnāya maḥrem oldular ehl-i şuʾūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 8). [kenz-i lā-yefnāya, -y, -a]*

kenz-i maḫfiken: *Hakk'ın zâtının mutlak bilinmezliğini ifade eden bir tasavvuf terimi. II Hadis olarak da rivayet edilen, "Bilinmeyen gizli bir hazine idim, bilinmek istedim, bilineyim diye halkı (kâinat) yarattım" ifadesinden alınmıştır.*

Kenz-i maḫfiken ezel-i Aḥmed gelüp itdi beyān
Aṣḥāblara gösterdi ol andan bize iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 3). [kenz-i maḫfiken, -ken]*

kerāmet: *Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, harikulade hal; ermişçesine söylenen söz veya davranış.*

Dal Delīl şāh-ı Ḥüseyn-i Kerbelādır şüphesiz
Kef **Kerāmet** kānı oldur maẓhar feyż-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 16). [kerāmet,]*

Nūr-ı velāyet bunca **kerāmet** arż-ı semā itdi ẓuhūr
Miʿrācda o dem ṣunduġu el mihrine Ḥaydar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 17). [kerāmet,]*

Sükūtī tariḫiniñ cevher kelāmıñ fehm ider ʿārif
Cühhāl ehl-i belā tefhīm **kerāmetle** tamām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 14). [kerāmetle, -le]*

Hem anda acı ṣuları ider ṭatlı ḳamu gölü
Füyūżāṭ-ı ilāhīyle **kerāmetle** anıñ yolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 18). [kerāmetle, -le]*

Sen ol şāh-ı muʿaẓẓamsın gerek luṭfuñ ola her ān
Kerāmet kānısın muṭlaḳ yolumuz eylegil āsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 14). [kerāmet,]*

kerbelâ: *Bağdat civarında Hz. Hüseyin'in şehit edildiği ve türbesinin bulunduğu yerin ismi; mec. Matem yeri.*

Nūr-ı ʿaynıdır anıñ hem ol iki şehzādeler
Biri zehr ile şehīd vü hem birisi **Kerbelā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 26). [kerbelā,]*

Ḫı ḫaber virdi ḥaḳīkat rāhını ṭāliblere
Dal delīl oldu bize hem şāh Ḥüseyn-i **Kerbelā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 8). [kerbelā,]*

Dal Delīl şāh-ı Ḥüseyn-i **Kerbelādır** şüphesiz
Kef Kerāmet kānı oldur maẓhar feyż-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 15). [kerbelādır, -dır]*

Ol Ḥasanuʾl-Müctebānıñ zehrini nūş eyledik
Hem Ḥüseyn-i **Kerbelāya** cān u baş ḳıldıḳ fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 6). [kerbelāya, -ya]*

Hem Ḥüseyn-i **Kerbelāda** ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk dökdü ḳan aġladı arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 5). [kerbelāda, -da]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī serdār-ı şāh-ı evliyā
Vāriṣ-i Aḥmed Nebī hem şāh Ḥüseyn-i **Kerbelādır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 4). [kerbelādır, -dır]*

Ol Ḥasan şāh şehīd hem Ḥüseyn-i **Kerbelā**
Teşnegān-ı ümmete ol Ṣāḳī-i kevṣerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 7). [kerbelā,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Her murāda nāʾil oldum bil Ḥüseyn-i **Kerbelādandır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 4). [kerbelādandır, -dan, -dır]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān baş ḳoyan
Hem Ḥüseyn-i **Kerbelāda** her Zamān ʿizzet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 6). [kerbelāda, -da]*

Hem Ḥüseynʾi **Kerbelāda** ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk itdi feryād āh ile hep zār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 5). [kerbelāda, -da]*

Şāh Ḥasan rāhında cān u başımız ḳıldıḳ fedā
Men Ḥüseyniñ çakeriyim **Kerbelādan** dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 6). [kerbelādan, -dan]*

Ol Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ bendesiyim tā ezel
Ḫādimiyim Şāh Ḥüseynʾiñ **Kerbelā** abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 4). [kerbelā,]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır dīn ü imāmım
Ḥüseynī **Kerbelā** içre ġulām-ı ʿAskerī oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 8). [kerbelā,]*

Ẓulmüyle çoḳ **Kerbelāda** itdiler cevr-i cefā
Kimden umar ya şefāʿat ḳavm-i Mervān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 9). [kerbelāda, -da]*

Oldu ʿaṭşān-ı şehīdān **Kerbelāda** bunca dem
Cismini ḳıldı ḥārābe nār-ı sūzān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 13). [kerbelāda, -da]*

Teskīn olmaz ey Sükūtī **Kerbelānıñ** ateşi
Dīdemizden ṣu yerine aḳdı hep ḳan yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 31). [kerbelānıñ,]*

Kerbelāya irdi ol dem özge ṭufān miṣl-i Nūḥ
Ḳana ġarḳ oldu şehīdān bunca iḫvān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 19). [kerbelāya, -ya]*

Kerbelānıñ mācerāsı teskīn olmaz ḥaşre dek
Ehl-i ʿaşḳıñ ḳalb-i mecrūḥ bī-devā merhem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 3). [kerbelānıñ,]*

Ḥasandır anlagil zāhid bu ʿālem mülküne bir şāh
Ḥüseyn-i **Kerbelādandır** ḳurulmuş on iki erkân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 4). [kerbelādandır, -dan, -dır]*

Kerbelāya ḥāin oldu bunların nesl-i Yezīd
Hiç terāḥḥum itmez oldu ḫāricī devrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 19). [kerbelāya, -ya]*

Zehrini nūş ḳılmışım ben ʿāṣıḳıyım rūz u şeb
Şāh Ḥasan ḫulḳı Ḥüseyni **Kerbelānıñ** ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 4). [kerbelānıñ,]*

Kemāl-i nūr-ı pākından ṭulūʿ itdi iki gevher
Biri Zehr-i cefā eyler birisi **Kerbelā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 30). [kerbelā,]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseyni **Kerbelāda** dökdügü ḳanımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 4). [kerbelāda, -da]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır her dü ʿālemde
ʿAlīniñ cism-i pākından Ḥüseyn-i **Kerbelā** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 6). [kerbelā,]*

Kerbelāda şehr-i melʿūn şāh Ḥüseyni ḳatl idip
Müsteḥaḳ olmaz mı nāre ḳahhāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 11). [kerbelāda, -da]*

Kerbelāda şāh Ḥüseyniñ rāhınıñ ḳurbānıyım
Ḥāk-i pāyinde Sükūtī cān u baş ḳıldım fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 9). [kerbelāda, -da]*

Şāh Ḥüseyni **Kerbelāda** ḳıldı ẓālimler cefā
Āh nice cānlar dayansın bir tükenmez macera *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 7). [kerbelāda, -da]*

Şāh Ḥüseyn-i **Kerbelānıñ** māteminde Ḥaḳ mürīd
Her yılı bir yāre açdı ḳalbine tāze cedīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 1). [kerbelānıñ,]*

Vay aña kim Aḥmed-i muḥtāra ḫāʾin oldular
Kerbelānıñ büsbütün ḥākini pür-ḫūn ḳıldılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 28). [kerbelānıñ,]*

Söylesem Derviş Sükūtī **Kerbelānıñ** ḥālini
Cān taḥammül itmez olur ḳaralar gey şālını *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 31). [kerbelānıñ,]*

Ḥasan ḫulḳ-ı Ḥüseyn **Kerbelādan**
Cenāb-ı Ḥaḳ İmām Ẕeyneʾl-ʿAbādan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 9*). *[kerbelādan, -dan]*

Raḥm yoḳdur eşḳiyānıñ olamaz aṣlā saʾīd
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 4). [kerbelā,]*

Men ʿaref dersin her dem ḥāfıẓ-ı Ḳurʾān idi
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 8). [kerbelā,]*

Tīġ-ı ḫançer bāġrına urdı o ẓālim ber tamām
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehḎ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 12). [kerbelā,]*

Ḫūn ile alūde itdi ol Zamānlar Ḥüseyni
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehḎ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 16). [kerbelā,]*

Menfaʿat yoḳ nādim olsa bir defʾa ol ehl-i şek
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehḎ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 20). [kerbelā,]*

Rūḥ-ı pākın aldı uçdu cennete oldu sükūn
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehḎ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 24). [kerbelā,]*

Aġlasunlar bu ḫuṢūṢda maḥşere dek ʿāşıḳān
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 28). [kerbelā,]*

Ol Ḥüseyn-i **Kerbelāyı** ẕikr ider vaḥş-ı ṭuyūr
Anıñ ʿaşḳına terāḥḥum ḳıl bize yā Rab ġıyāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 3). [kerbelāyı, -yı]*

kere: *Defa, kez, sefer.*

Dergāh-ı vālāsına Derviş Sükūtī rūz u şeb
Yüz sürüp gelmiş dīvāna bir **kere** senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 12). [kere,]*

kerem: *(Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.*

Dergāhına başdım ḳadem ey Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl-Ġafūr
Senden **kerem** eyle ʿaṭā iḥsānına ḳıldım şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 2). [kerem,]*

Bendene ḳahr-ı celāliñle hemān ḳılma naẕar
Luṭfuñ ile ḳıl **kerem** geldim recāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 4). [kerem,]*

Ey **kerem** kān-ı ḥabibim luṭf idip göster cemāl
Seni görmek Ḥaḳḳı görmek ʿāşıḳa ʿayn-ı viṣāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 1). [kerem,]*

Kerem ḳıl sen baña göster Ḥabībiñ ẕāt-ı pākını
Viṣāliñ bezmine irem ümīdim var o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 3). [kerem,]*

Oldu **kerem** sırr-ı nebīden sırr-ı Ḫudā Ḥaydar ʿAlī
Hem laḥmüke laḥm dedi şānında nemā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 1). [kerem,]*

Her nebī devrinde gelüp imdādına itdi **kerem**
Fehm itmediler kim olduġuñ āl-i ʿabā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 7). [kerem,]*

Luṭfuyla ihsānı **kerem** itdi bize ol ẕāt-ı pāk
Merd-i seḫāvetde Naḳī ʿadliyle vefākār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 15). [kerem,]*

Mecāzī ʿaşḳa sen uyma **kerem** ḳıl eylegil terkin
Anlardan dile himmet bulasın Ḥaḳḳ-ı eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 7). [kerem,]*

Faẓl-ı Ḫudā itdi **kerem** bunları bir nūr ile
Geldi nebī biri velī ʿadile ġaffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 5). [kerem,]*

ʿAşḳ yolunu göster bize āsān eyle varım size
Her yoḳuşu sen ḳıl düze senden **kerem** iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 6). [kerem,]*

kerem eyle-: *Cömertlik etmek, iyilik etmek.*

Luṭfunu irgör Sükūtī bende ne eyle kerem
Sen mürüvvet kānı muṭlaḳ ḥācetim eyler revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 9). [kerem eyle,]*

Bunca gedā ʿāşıḳlara hem yolunda Ṣādıḳlara
Gece gündüz yanıḳlara senden **kerem eyle** ʿaṭā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 12). [kerem eyle,]*

kerem ḳıl: *Cömertlik etmek, ihsan ve inâyet göstermek.*

Ẕāt-ı pākın ʿaşḳına kim düşmüşüz rūz u leyāl
Bāb-ı iḥsāna **kerem ḳıl** bizlere sen lā-yezāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 8). [kerem ḳıl,]*

keremkān: *Cömertlik, iyilik, lütuf kaynağı.*

Kef **keremkānı** ʿAlīniñ nesl-i imām ʿAskerī
Lam leṭāfet göster ol rāh-ı ʿaşḳda sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 23). [keremkānı, -ı]*

Ol imām Ẕeynel Muḥammed Bāḳırʾıñ rāhını ben
Bulmuşum Caʿferʾle taḥḳīḳ ol **keremkān** ʿaṭadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 6). [keremkān,]*

Rūmī tariḫinde üç yüz żam idip hem de hezār
ʿAvn-ı Ḥaḳla itdi teşrīf ol **keremkānı** vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 20). [keremkānı, -ı]*

Keremkān-ı İmām Caʿfer ẓuhūruyla güşād oldu
Dīn ü mezheb kemāliyle yolunda rehberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 11). [keremkān-ı, -ı]*

Devlet-i ʿāli ʿabādan şāh İrān kişvere
ʿadliyle iḥsān idermiş ol **kerem-kān** vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 6). [kerem-kān,]*

Kerem-kānı seḫāvetde kemāliyle ẓuhūr itdi
Naḳī şāh-ı velāyetden bize Ḥaḳ reh-nümā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 11). [kerem-kānı, -ı]*

Sükūtī Dervişiñ ʿömr Ṣoñ āḫir demlere irdi
Günāhıñ ʿafv ider lā-şek ġanīdir ol **kerem-kānım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 16). [kerem-kānım, -ım]*

Cürmümüzle sen ḳabūl ḳıl ey **Kerem-kānı** ʿaṭā
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 15). [kerem-kānı, -ı]*

kerīm: *"Çok veren, lütuf ve ihsanı bol, kendisine sığınanı geri çevirmeyen" manasına gelen Allah'ın isimlerinden (esmâ-i hüsnâ) biri.*

Sensin **kerīm** ile ḳabūl itdim saña ben ilticā
ʿAşḳ baḥrına ẕerre miṯāl cürmüm ile bunca ḳuṣūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 3). [kerīm,]*

Ġaflet içre bıraḳma hem dem eyle şefḳat yā **Kerīm**
Baḥr-ı ʿaşḳıñla kemāliñ ile vuṣlat yā **Kerīm** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 1). [kerīm,]*

Ġaflet içre bıraḳma hem dem eyle şefḳat yā **Kerīm**
Baḥr-ı ʿaşḳıñla kemāliñ ile vuṣlat yā **Kerīm** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 2). [kerīm,]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle şevḳat yā **Kerīm** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 4). [kerīm,]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet yā **Kerīm** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 6). [kerīm,]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā **Kerīm** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 8). [kerīm,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī bir ġarībe eyle nuṣret yā **Kerīm** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 10). [kerīm,]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı **kerīmsin** eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 6). [kerīmsin, -sin]*

Pādiṣāhım eyle himmet bu ġarīb bī-çāreye
Sen **Kerīmsin** eyle iḥsān ʿarż-ı ḥālim saña bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 12). [kerīmsin, -sin]*

Ġaflet içre bıraḳma hem dem eyle şefḳat yā **Kerīm**
Baḥr-ı ʿaşḳıñla kemāliñ ile vuṣlat yā **Kerīm** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 1). [kerīm,]*

Ġaflet içre bıraḳma hem dem eyle şefḳat yā **Kerīm**
Baḥr-ı ʿaşḳıñla kemāliñ ile vuṣlat yā **Kerīm** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 2). [kerīm,]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḥṣūṣ eyle ṣevḳat yā **Kerīm** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 4). [kerīm,]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet yā **Kerīm** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 6). [kerīm,]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā **Kerīm** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 8). [kerīm,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī bir ġarībe eyle nuṣret yā **Kerīm** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 10). [kerīm,]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı **kerīmsin** eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 6). [kerīmsin, -sin]*

Meşreb-i Ṣafī seḥāvet maʿdeni ehl-i **kerīm**
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 23). [kerīm,]*

Meşreb-i Ṣafī seḥāvet maʿdeni ehl-i **kerīm**
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 23). [kerīm,]*

kerre: *Ar. Defa.*

Her şaḫṣa alayla bir defʿa güler
Biñ **kere** zehīrler ḳahrını ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 10). [kere,]*

Her ḥāl ile cāndan ḳıldılar ülfet
Ednāya itmezler bir **kere** nuṢret *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 16). [kere,]*

kervān: *Bir memleketten diğer uzak bir memlekete ticâret eşyâsı veya yolcu taşıyan yük hayvanı katarı, kara nakliyâtı yapan katar.*

Mülk-i beḳādan gelmişem dünyā baña zindān imiş
Sivā ḥükmü gerçe yalan gelen geçer **kervān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 2). [kervān,]*

İḳtiżā-yı sīnim üzre ṣāç Ṣaḳālım aġarıp
Şimdi altmış oldu yaşım yolcuya **kervān** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 6). [kervān,]*

Ḫāne-i mihmāna ḳonmuş gitmege ruḫṣat diler
Ḥāṣılı durmaz ḳonanlar ol demi **kervān** Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 16). [kervān,]*

kes-: *Bırakmak, vaz geçmek. Çekmek. II El çekmek, vazgeçmek.*

Ricāmı **kesmezim** aṣlā Cenāb-ı Ḥaḳ Resūlünden
Bu ʿāṢī ümmetiñ Ṣalsın cenāna isterim dāʾim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 11). [kesmezim, -mez, -i, -m]*

Ülfetiñ **kesmiş** cihāndan ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl olan
Ḳalbine bir ẕerre ḳoymaz her ʿaṣır aḫyār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 9). [kesmiş, -miş]*

Ṣayılmaz **kesdik** sivānıñ ḥubına yoḳ raġbetim
Himmeti pīrān ile olduḳ şükürler biz ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 3). [kesdik, -dik]*

kes: *(Bağını) koparmak, (ilgi ve alakayı) kesmek.*

Kes ümīdiñ virme meyliñ cāzū bir mekkāreye
Ḫüdʾāsı çoḳ ictināb it umma andan şevḳat hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 3). [kes,]*

Meyl **kes** ʿāṣıḳ cefākār yāre olma müptelā
Bir gülen evvel yüẔüne Ṣanma kim olur nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 5). [kes,]*

Medḥ-i ẕemme baḳmaz ol **kes** bu fenā dārında hiç
Māsivādan el yudular diler bıraḳmadı āṣār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 9). [kes,]*

Pādişāhım vechi pākına görmege itdim heves
Bāb-ı Luṭfundan ümīdim **kesmezim** hiçbir nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 2). [kesmezim, -mez, -em]*

Ṣoḥbeti nādānla itme nār-ı dūzāḫdan işid
Ger bulardan ülfeti **kes** olma ḥayvāna ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 8). [kes,]*

Şefḳat eyle bu Sükūtī kem-tere ey ẕāt-ı pāk
Senden ümīd **kesmez** aṣlā bir ġarḪb ednā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 28). [kesmez, -mez]*

Her biri açmış dehānıñ taʾan ider bu ʿālemi
Ġıybeti **kesmez** dilinden Ṣunʾı bühtānı bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 4). [kesmez, -mez]*

Sükūtī kem-teri sāʾil anıñ bāb u viṣālinde
Ümīdiñ **kesmeyüp** bekler gice gündüz seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 12). [kesmeyüp, -me, -y, -üp]*

Māsivāya virme hiç dil ṭālibā sevdāyı **kes**
Bī-vefādır terkini ḳıl olʿadüvden ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 7). [kes,]*

Medḥ Ẕemme baḳmaz ol **kesen** Ḥaḳ yoluñ ṭutmuş ḳavī
Ḳahr-ı Luṭfu bir idermiş düşmānını yār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 5). [kesen, --en]*

kes-: *(Sözü) Kesmek, susmak.*

İtme feryād boş yere hele zāhid sözü **kes**
Ẕikr ile doldur derūnuñ cehd ide gör her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 14, Mısra 1). [kes,]*

kes-: *(Bağını) koparmak, (ilgi ve alakayı) kesmek.*

Sükūtī bu sivā ḥubı yalandır meylini gel **kes**
İrişme semtine aṣlā bu bir cāzū zinādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 9). [kes,]*

Menzilinden sāliki Ḥaḳ yolların **kesmek** diler
İblīs-i merdūda tābi Ḥaḳḳa iḳrār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 3). [kesmek, -mek]*

Gerçe Ṣādıḳsın bilürüm nuṭḳuñuz lā-taḳneṭū
Kesmezem senden ümīd hiç bī-nevāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 8). [kesmezem, --mez, --em]*

kesb: *Çalışıp kazanma, kazanç.*

Nʾola bir gün ḫiṭāb ider ne **kesb** itdin bu dünyāda
Oġul māldan vefā gelmez seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 5). [kesb,]*

Ḫalḳ-ı Aḥmed **kesb** idenler kimseye ḳılmaz żarār
Ḫoş naẓarla vaṣfıñ iyler nitekim dünyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 11). [kesb,]*

Geçmişiz mülk-i cihāndan bir ḳurı hemvāra yuf
Rızḳ içün hiç ġām çekilmez **kesb** iden ol kāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 2). [kesb,]*

Buġż cidārlar cihānı devr idermiş ser-te-ser
Kesb ider ol bunca sīm-i zer cemʾ olan dinare yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 12). [kesb,]*

Ne **kesb** itdin bu dünyāda nola bir gün suʾāl eyler
Yedinde hüccetiñ var mı cevāb itmek o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 5). [kesb,]*

Ki şöhret buldu Rūmī Şām ʿArab ʿAcemde Ṣaḥrāyı
Anıñ her bendesi **kesb-i** Ṣadaḳatle her arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 58). [kesb-i,]*

keşf: *(Gizli, bilinmeyen veya tanınmayan bir şeyi) Anlamak, tanımak, öğrenmek, ne olduğunu anlayıp bilmek.*

Bī-ḥurūf bī-ṣavtile derviş Sükūti naẕmını
Ehl-i ḥāle **keşfiñ** itgil vir bu maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 12). [keşfiñ,]*

kesir: *Bol, pek çok.*

ʿAskerleri ġayet **keṯīr** yol geçmege virmez amān
Arslan peleng divler ḳamu mümkünü yoḳ hicret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 5). [keṯīr,]*

Dağlar saña bostān olur bāġçe ile bāġlar ḳamu
Meyveleri ġāyet **keṯīr** eṭrāfında Ṣāfī ṭurunç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 12). [keṯīr,]*

Ḥub-ı sivā derdi **keṯīr** olma Ṣaḳın bunda esīr
Fehm eylemez ʿaḳl-ı ḳıṢır belāsı çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 3). [keṯīr,]*

Renc-i **keṯīr** merhemi yoḳ bunca ṭabīb bulmaz devā
Ten mülkünü ḳıldı ḥarāb ḥayli zamān dermān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 7). [keṯīr,]*

kesir: *Aşağılama,hor görme,küçümseme.*

Pes imdi bu faḳir zenb ü **keṯīr** mūrdan ednā ża'ifü'l-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Saʿeddīn el-Cebāvī mesmū'-yı ʿācizānemize naẕaran beyne'n-nās ẕuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 1). [keṯīr,]*

keṯret: *Çokluk, bolluk; kalabalık, vahdet karşılığı; (tas.) Cenâbıhakk'ın tecellisiyle zuhura gelmiş olan çokluk, mahlukatın çokluğu II Allah'ın mazharıyla görünen ve tecelli eden fiillerin, işlerin çokluğu, fazlalığı.*

yol kesici taʿbīr olunur ve bu ḫuṣūṣda anlarıñ murād-ı ʿaliyyeleri **keṯret-i** cemāʿatle
nezr ü fütuḥāt ile dergāhları maʿmūr u ābād olmaḳdan neş'et ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 9). [keṯret-i, -i]*

Keṯretiñ emvācı çoḳdur ṣaldırır girdāba çün
Vaḥdet-i ẕāta irişgil saña bu ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 5). [keṯretiñ, -i, -n]*

Geç bu **keṯret** ʿāleminde rāh-i Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Vaḥdet ilinde beḳā ol görmeye aġyār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 5). [keṯret,]*

Meyl-i dünyā **keṯret** üzre Ṣandılar bāḳī bunu
Ġaflet içre ḳaldı anlar ḥubb-ı efzūn-ı bī-ʿād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 7). [keṯret,]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda ʿaşḳile her dem seḥer
Ẕikr-i cehri **keṯret** üzre eylediñ eẕkār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 4). [keṯret,]*

Ke**s**retinden bu cihānıñ çün bugün olduḳ ḫalāṣ
İrmişim bir reh-nümāya bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 5). [ke**s**retinden, -in, -den]*

Geç ey ṭālib bu ġafletden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar
Ne ümīd var bu **ke**s**retden** yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 2). [ke**s**retden, -den]*

Bu **ke**s**retden** eliñ yumış olurlar Ḥaḳḳıyla mevcūd
Beḳā-yı vaḥdete irmiş kelām-ı Ḥaḳ beyān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 5). [ke**s**retden, -den]*

Her ḳulūba menfaʿatler **ke**s**ret** üzre ṭālibā
Luṭf-ı Ḥaḳla oldu her ān dinle nuṭḳum baḫtiyār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 13). [ke**s**ret,]*

İctināb it ey Sükūtī eşḳiyādan her müdām
Ke**s**ret üzre bu cihānı Ḥāricī devrān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 14). [ke**s**ret,]*

Ḳayd-ı bendinden bu **ke**s**ret** ʿālemiñ olduḳ ḫalāṣ
Himmeti pīr-i muġāndan iḥsān olan Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 7). [ke**s**ret,]*

Ke**s**ret üzre ṭaʿn iderler her ḥasīs aʿmā faḳīh
Baḥ**s** iderler cümle cihāna her demi eşkâlimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 3). [ke**s**ret,]*

Ke**s**retde vaḥdet bulmuşuz ze**v**ḳ ile ʿişret ḳılmışız
ʿAşḳla le**z**zet bulmuşuz her dem-be-dem iḫvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 15). [ke**s**retde, -de]*

Gelüp vaḥdet diyārından bu **ke**s**retde** fenā bulduḳ
Gezerken zār-ı sergerdān ḥele bir rehnümā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 1). [ke**s**retde, -de]*

Bu **ke**s**retden** elim yūdum muḥabbet ze**v**ḳile dāʾim
Ṣarāb-ı lā-yezālīden içüp bunda ḥumārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 3). [ke**s**retden, -den]*

Māsivānıñ **ke**s**retinden** ben bugün oldum ḫalāṣ
Vaḥdet içre şimdi irdim bir ulu sulṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 7). [ke**s**retinden, -in, -den]*

Aldanup ġafletle ḳaldın bu sivānıñ naḳşına
Ġuṣṣa-ı ġām **ke**s**ret** üzre derd-kār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 4). [ke**s**ret,]*

Terk-i **ke**s**ret** ḳıl dilersen menziliñ āsān ola
Geç ḳanāʿat küşesinde bu cihānıñ serveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 5). [ke**s**ret,]*

Ke**s**ret ziynet libāsla görünür her dem-be-dem
Bir cāzū zen ḳatı müfsid dil-rubādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 5). [ke**s**ret,]*

Berzaḫından māsivānıñ bulmuşuz her dem necāt
Ḥamdulillah ze**v**ḳ-i **ke**s**retden** bugün ben aze**z**ādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 10). [ke**s**retden, -den]*

Keşret-i ekle düşenler göñlünü ḳıldı yebāb
Cismini ifnā idermiş bu ḫusūṢda her ġulām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 9). [keşret-i,]*

Keşretinde leẕẕet olmaz göñlüne ṣıḳlet virür
ʿİllete eyler giriftār ḳalbine gelür saḳam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 5). [keşretinde, -in, -de]*

Ḥaḳḳa vuṣlat buldu anlara gel idenler az ṭaʿām
Keşretinden ictināb it didiler ekl-i ḥarām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 2). [keşretinden, -i, -n, -den]*

Vaḥdet-i Ḥaḳḳa irelden Şeyḫ Sükūtī bu Zamān
Keşret içre ẕāt-ı Ḥaḳḳı seyr ider cihāndan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 10). [keşret,]*

Bu **keşretden** elin çekmiş cihānıñ varını neyler
Virüpdür cümlesin yaġma alan alsun dükkânından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 7). [keşretden, -den]*

Behey ṭālib saña direm gelüp dünyāya meyl itme
Bu **keşretden** ḫalāṣ ol sen ṣaḳın ġavġāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 2). [keşretden, -den]*

Bu **keşret** encāmı daġılır bir gün
Ecel gelüp saña bulur tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 3). [keşret,]*

Aḥbāb-ı yārān **keşret** ile cānımıza virdi elem
Sāḳī ḳadeḥ Şundu bize zehr ile ġām ḳatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 3). [keşret,]*

Bular vaḥdetde her dāʾim iderler ẕevḳini Ḥaḳla
Bu **keşretden** elin çekmiş niderler ḳuru ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 6). [keşretden, -den]*

Bu **keşretden** ḫalāṣ olmuş irişmiş özge bir Ẕevḳe
Maḳām-ı vaḥdet-i Ḥaḳda iderler ẕevḳ-i sulṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 5). [keşretden, -den]*

Bu **keşretden** ḫalāṣ olmuş bular ʿuzlet maḳāmında
Cenāb-ı Ḥaḳḳıyla her dem iderler ẕevḳ ü Ḫudāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 5). [keşretden, -den]*

Eyyübüñ renc-i **keşretle** taḥammül iyledi efzūn
Şikāyet ḳılmadı Ḥaḳdan Ṣabırla bir şifā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 11). [keşretle, -le]*

Saʿdīlerle hem Desūḳī Dervişān-ı bī- ʿaded
Ẕikr cehr-i **keşret** üzre her seḥer güyā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 10). [keşret,]*

Keşret ʿiṣyānına iḳrār eyleyen āṣıḳların
ʿAfv ider mi cürmni ġaffara ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 5). [keşret,]*

İltifāt itmez bu **keşret** ʿālemine Ẕerre hiç
Vaḥdet ilinde beḳādır ḫażret-i Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 1). [keşret,]*

Māsivānıñ **keşretinden** ʿuzlete itmiş ḳarār
Baḳmaz oldular cihāna itmediler iʾtibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 19). [keşretinden, -in, -den]*

Meslek-i ḳadriyyedendir elli yıl post-nişīn
Menzil-i aʿlāya irdi geçdi bu fānī **kes̲retden** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 8). [kes̲retden, -den]*

Mülk-i māl **kes̲ret** üzre dergāhıñ vaḳfı ġānī
Her gelen mihmāna ikrām itdi ol merd süḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 11). [kes̲ret,]*

Māsivāya itme ülfet sālikā
Kes̲retinden ictināb it yoḳ vefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 14). [kes̲retinden, -in, -den]*

Kes̲retiñ berzāḫı virir fenāya
Maḥv ider cismiñ gider hebaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 9). [kes̲retiñ, -i, -n]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı bu Köprülü şehr içre ber- ḳadīm
Dervişān-ı **kes̲ret** üzre itdiler bunca ʿaẕīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 2). [kes̲ret,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa **kes̲ret** üzre çün iderler iştiġāl
ʿAşḳ-ı Mevlā ile dāʾim bunlar olmuş ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 11). [kes̲ret,]*

kesret emvācı: *Çokluk dalgaları. // [tas.] Mâsivânın geçiciliği.*

Kes̲ret emvācına dalma ey göñül vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 1). [kes̲ret emvācına, -na]*

kesret-i dünyā: *Dünya çokluğu, dünya hengamesi.*

Kes̲ret-i dünyādan el çek zāhidā Ḥaḳdır murād
Dinle bu nuṭḳum saña ḥüccet dilersen ḳıl iʾtimād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 1). [kes̲ret-i dünyādan, -dan]*

Kes̲ret-i dünyādan olmak ister isen ḫalāṣ
Ḥānḳāh-ı enbiyāya gel bugün ʾām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 1). [kes̲ret-i dünyādan, -dan]*

Kes̲ret-i dünyāya baḳma zāhidā vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 1). [kes̲ret-i dünyāya, -ya]*

Kes̲ret-i dünyāya baḳma zāhidā vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 1). [kes̲ret-i dünyāya, -ya]*

Cān u başdan çünki geçmiş ol Ḥudā ʿāşıḳları
Kes̲ret-i dünyāya baḳmaz eyleyen ol yār aḫz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 6). [kes̲ret-i dünyāya, -ya]*

Kes̲ret-i dünyāya baḳmaz el yuyan ʿāşıḳları
Vaḥdet ilinde beḳāyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 9). [kes̲ret-i dünyāya, -ya]*

Kes̲ret-i dünyāya itmez iltifātıñ ʿaşḳ eri
Meclis-i vaḥdet-i beḳāda ẕevḳ-i sulṭāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 3). [kes̲ret-i dünyāya, -ya]*

Keş̲ret-i dünyāya baḳmaẔ bunlarıñ her bendesi
Vaḥdet-i bāḳīye irdim aḥḳarı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 13). [keş̲ret-i dünyāya, -ya]*

Ẕevḳ-i Ḥaḳḳa irdin ise vaḥdete eyle naẓar
Keş̲ret-i dünyāya baḳma aldadır nefsin seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 10). [keş̲ret-i dünyāya, -ya]*

Keş̲ret-i dünyāya çünki itmez olduḳ iltifāt
Mühr-i Ḥaydar ḳalbimizde şuʿle virdi ḳat be ḳat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 1). [keş̲ret-i dünyāya, -y, -a]*

keşş̲āf: *Gizli manaları ortaya çıkaran, keşfedici.*

Mürşidiñ gitdiġi rāhe sen daḥı ḳıl inḳiyād
Cümle varıñ Ṣarf idegil esrār-ı Ḥaḳ ola **keşş̲af** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 6). [keşş̲af,]*

keştī: *(Fars.) Gemi.*

Keşti ʿaşḳa süvār ol bir zamān gez Nūḥ gibi
İr necāta ṭufānından olmaya cismiñ ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 7). [keşti,]*

kethüdā: *Zengin kimselerin ve devlet büyüklerinin buyruğunda çalışan, onların birtakım işlerini gören kimse, kâhya; Osmanlılar'da sadrazamın yardımcısı.*

Ḳodu bir **ketḫüda** anda vezīr ḥükmüñ sürer dāʾim
Emīn itmiş bu şehr içre ḳamu mülke urdu serdār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 27). [ketḫüda,]*

Ketḫüda ʿaḳlıdır
Bu insān tertibiñ Derviş Sükūtī ḫoş beyān itdin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 29). [ketḫüda,]*

ketm: *Bir sözü, bir haberi, bir sırrı saklama, gizli tutma.*

Noḳṭa bir cevher ḥaḳāyıḳ **ketm** iken bezm-i ezel
İtdi ifşā sırrını hem ol ʿAlīyyüʾl Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 21). [ketm,]*

Ẕikr it bize men ʿarefden Ḥaḳḳı güzel fehm idelim
Küntü kenziñ esrārını **ketm** itmeyüp ol kānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 6). [ketm,]*

kevneyn: *Cismani ve ruhani âlem; dünya ve ahiret.*

Be berāhīn ḳaṭʿ ile ḫālıḳ-ı **kevneyn** odur
Lamelif lā dimezem men yoḳ şerīk-i muṭlaḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 3). [kevneyn,]*

Faḫr-i cihānıñ ʿaşḳına īcād ḳīldı Cenāb-ı Ḫālıḳ-ı **kevneyn**
İḥsānı Mevlā ḳılmaḳ teşekkür geldik cihāna buldun hidayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 13). [kevneyn,]*

kevser: *Cennette var olduğuna inanılan bir nehir, çeşme veya havuzun suyu.*

Şın şarāb-ı **kevşeri** Kāẓım yedinden iç bugün
Ṣad Ṣafā eyler derūnuñ ister isen zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 13). [kevşeri, -i]*

Bezmine elmās ḳadeḥle dürlü ziynetler virip
Ṣun **kevşer** şerbetinden hem bula leẕẕet dimāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 6). [kevşer,]*

Seḥāvetde İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā ile
Ṣunarlar cām ṭolu Ṣahbā-yı cenānıñ **kevşeri** oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 14). [kevşeri, -i]*

Teşnegānı ümmet içre **kevşere** sāḳī olan
Murtażādır şāh-ı ʿālem merd-i meydān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 3). [kevşere, -e]*

Kāẓım oldu pādişāh kāʾinātıñ hem bugün
Ṣāh ʿAlī Mūsā Rıżādır cennet-i ʿadnıñ **kevşeri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 8). [kevşeri, -i]*

Ḳıl ʿibādet eyle ṣāyım ey Sükūtī her müdām
İster isen rūz-ı maḥşer Ṣunalar cām **kevşeri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 14). [kevşeri, -i]*

kevser şarābı: *Kevser şarabı, cennette bulunan ve Müslümanlara mükâfat olarak verileceğine inanılan şarap.*

Sāḳīyā **kevşer şarābıñ** ṣuñ seḥerler bir sebū
Defʿ idip bu ḳalbimizden zeng-i dünyā pek ṭolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 1). [kevşer şarābıñ, -n]*

Şın Şarāb-ı kevşerinden bir ḳadeḥ nūş itmişem
Ẓı Ẓuhūr itdi göñülde şāh ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 25). [kevşerinden şarāb-ı, -in, -den]*

keyf: *Ferahlık, rahatlık, huzur duygusu, gönül açıklığı.*

Bezme revnaḳ virmek içün bādeniñ **keyfini**
Devr iderse cümle ʿuşşāḳ söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 5). [keyfini, -i, -n, -i]*

Laʿl-i ḥamrāyı içenler bezm-i sāḳīden bugün
Bādeniñ **keyfi** elestden ẕevḳ-i cinān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 4). [keyfi, -i]*

Bezme revnaḳ virmek içün bādeniñ **keyfini**
Devr iderse cümle ʿuşşāḳ söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 5). [keyfini, -i, -n, -i]*

kez: *Bir defa, bir kerecik.*

Nola bir **kez** ḫāk-i pāyiñ ṭopraġına yüẔ sürsem
Yanmaya hiç nāre muṭlaḳ bu faḳīr kem-ter kemIn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 7). [kez,]*

Nola bir **kez** cemālini kime kim gösterüp olsan
Yolunda cān fedā eyler ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 7). [kez,]*

ki: *" Ki bağlacı".*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i nāƵenīnden baʿżı fuḳarā anıñ Ƶabṭ u rabṭına
ictisār iderler **ki** mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile ḳaṭʾ itmege Saʿy iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 6). [ki,]*

aṣlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẓīme düşürürler **ki**
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 7). [ki,]*

yaʿnī Ḥaḳ içün degil bütün bütüne dünyālarını ƶevḳ-i ṣefā ile geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire daḫı mesmūʾmız olmuşdır **ki** tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 12). [ki,]*

Pes imdi maʿlūm ola **ki** ey ʿazīz kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aṣlā ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 15). [ki,]*

geldi **ki** sebebi nār-ı dūzaḫ biz olmayalım ve bundan māʾadā sāʾir-i ṭarīḳat ehline
sirāyet ider ancaḳ böyle fiʾil-i ḳabīḥa içtisār iden kimseler iblīsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 23). [ki,]*

Cümle aṣḥāb-ı kirāmıñ āline evlādına
Kim **ki** itmişdir muḥabbet buldu ol derde devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 4). [ki,]*

Yevm-i belāda ʿayāndır yüzleri aḳ nūr ile
Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya kim **ki** itdi iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 6). [ki,]*

Küntü kenziñ maḥzenine lāyıḳıyla yol bulup
Ḫānḳāh-ı ƶāt-ı Ḥaḳda kim **ki** cān itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 12). [ki,]*

Ḳalb ile hep feth olandır cümle müşkül bunca bāb
Ḳalbe duḫūl kim **ki** ider aldı Ḥaḳdan kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 2). [ki,]*

Ƶevḳ-yāb olmuş şu dil **ki** cürʿasından nūş ider
Rūz-ı bezm tā elestden içeniñ ḫāli feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 3). [ki,]*

Vechiniñ müştāḳı olmuş bunda **ki** dilḫasteler
Neylesün her dem aña kim derdini ḳılmış mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 9). [ki,]*

Hem daḫı Aḥmed buyurdu nūr-ı vāḥid Ḥaḳḳına
Laḥmüke laḥmī **ki** sensin Murtażā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 6). [ki,]*

Kendine muḥkem riyāżāt şol **ki** eyler rūz u şeb
Ḳalbini pāk eylemekdir māsivādan hep murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 3). [ki,]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar rūz u şeb
Nefsine ʿārif degil ol bilmez **ki** Rahmān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 10). [ki,]*

Ol imām Ƶeyneʾl-ʾAbānıñ kim **ki** olmuş çakeri
Ḥiƶmeti Bāḳırʾda her dem ƶevḳile devlet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 7). [ki,]*

Ol imām Kāƶım Rıżānıñ rāh-ı meftūḥ bir ḳadīm
Her **ki** dāḫil oldu anlar şüphesiz vuṣlat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 12). [ki,]*

Her **ki** ṭutar pendini Derviş Sükūtī bir kem-terin
İrdi necāt semtine ẕevḳ-i beḳā mevālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 11). [ki,]*

Cehd iderim leyl ü nehār Ḥaḳḳa teḳarüb itmege
Bilmem **ki** naḥnü aḳrebiñ sırrındaki maʿnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 4). [ki,]*

Ebū Bekir ʿÖmer ʿOs̱mān ʿAlīdir fātiḥ-i Ḫayber
Ki bunlar Aḥmediñ yār-i cihāna geldiler server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 2). [ki,]*

Eger müʾmīn eger müslim buları kim **ki** sevmezse
Behişt içre ḳarār itmez cehennemde yañar ekş̱er *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 3). [ki,]*

Resūlullah buyurmuşdur bularıñ ḥaḳḳına ol dem
Ki bunlar nūr-ı ʿaynımdır göñül mülkünde bir cevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 12). [ki,]*

Evvel **ki** ġavvāṣ baḥre olmaz gevheriñ hiç ḳıymetiñ
Farḳ idemez bunda aṣlā ẓan ile vehm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 5). [ki,]*

Bugün göñlüm güşād olmuş ʿaceb ḳalbim sürūr eyler
Ki bir şādı bulunmaḳla hezār mātem mürūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 2). [ki,]*

Ḥar ṣıfātla müşkül ancaḳ kim **ki** maḳṣūda irer
Ḳābil vuṣlat olur mu nefs aġyār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 7). [ki,]*

Seniñ ʿaşḳına her kim **ki** düşenler devr ider elde
Ṣarāb-ı laʿl-i engürüñ içenlerde ḫumār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 3). [ki,]*

Emr-i nehiy ṭutmasan leyl ü nehār lāyıḳ ile
Kim **ki** ḳabūl itmez ise ṭutduġu yol yalan imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 8). [ki,]*

Bizi yoḳdan iden īcād ilāhi hep saña maḫṣūṣ
Ki sensin ḳalbimiz ābād iden Mevlā saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 2). [ki,]*

Kim **ki** oldu bunda dāʾim vech-i yāre mübtelā
Ṭaʾn ḳılman bulmuş anlar çünki rüʾyetden neşāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 7). [ki,]*

Cümle varıñ işbu yolda eyleye cāndan niş̱ār
Merd odur **ki** her belāya sīnesin ḳılmış hedef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 6). [ki,]*

Her **ki** bildi nefsini Derviş Sükūtī dünyāda
Rabbi elbet bilir ol oḳuyanlar men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 9). [ki,]*

Bugün terk-i cihānım ben sivāya iʿtibārım yoḳ
Geçip dünyā u ʿuḳbādan **ki** bir yerde ḳarārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 2). [ki,]*

Ḳarābet göñlüme düşdü o şāhıñ iltifātıyla
İrişdim vaṣlına bir dem **ki** andan ġayr yārim yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 6). [ki,]*

Yedi Ṭamu ʿaẕābından hemān bir ẕerre hiç ḫavfım
Sekiz uçmaġ degil meylim **ki** anlarla pazarım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 8). [ki,]*

Hele ben ʿaşḳile her dem fenā baḥrında ġarḳ oldum
Vücūdum küllī maḥv olup **ki** aṣlā hiç āṣārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 10). [ki,]*

Neşʾe-yāb oldum o dem **ki** cürʾāsından ben anıñ
Mest olup düşdüm ḫāba bilmem nice yataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 7). [ki,]*

İçin ṭaşın silip pāk it **ki** nesne ḳalmaya aṣlā
Tecellī eyleye ol dem derūnunda seniñ yāriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 5). [ki,]*

Vuṣlātıñ sevdāsı atdı bunca dem ġurbetle
Ḳābil-i ḳısmet degil yār gör **ki** hicrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 6). [ki,]*

Levḥ-i ḥüsnüñde **ki** yazmış āyetini ḥarf-be-ḥarf
Sūre-i Fātiḥa gördüm aṣl bir Ḳurʾān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 3). [ki,]*

Şeş cihetden ẕāt-ı Ḥaḳḳı ol **ki** gördü şüphesiz
Māsivāya baḳmaz anlar geçdiler bu ḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 3). [ki,]*

Muḥammedle ʿAlī billah ikisi oldular bir cān
Ki bunlar nūr-ı vāḥiddir ezelden itmişim īmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 2). [ki,]*

Ledün ʿilminde māhirdir **ki** ol Ḫıżrʾıñ maḳāmıdır
ʿAref dersini kāmilden alıp gördüm nice ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 5). [ki,]*

Her ġazāda Murtażāya oldular bunda refīḳ
Kim **ki** olmuşdur Sükūtī ḳanber-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 20). [ki,]*

Dehre gelmekden ʿibāret Ḥaḳḳı bulup anlamaḳ
Kim **ki** fehm ider Sükūtī iylemez daʿvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 18). [ki,]*

Ḳabūl ḳıl āsitānında niyāza durmuşum her dem
Ki senden ġayrı bir yoḳdur medārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 12). [ki,]*

Cemāliñ şemʿine yā Rab yanarım tā **ki** pervāne
Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ben oldum nice dīvāne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 1). [ki,]*

Cemāliñ nūrı berḳ urmış cihānı māhitāb eyler
Bu bir ḥur-ı cināndır **ki** yüzüñ şevḳ-i ḳamerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 4). [ki,]*

Seniñ ʿaşḳına var itdi cenāb-ı Ḥaḳ bu eşyāyı
Ki sensin aṢlı bir gevher meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 4). [ki,]*

Senin vechine müştākdır dü ʿālemde olan ʿuşşāḳ
Ki sensin ʿāşıḳa dilber meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 6). [ki,]*

Seniñ derdiñledir derdim meded ḳıl yā Resūlullah
Ki senden ġayrı yoḳ virdim meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 2). [ki,]*

Resūlüñ nuṭḳuyla s̱ābit **ki** bunlar nūr-ı vaḥiddir
Ezelden bir kemāl üzre çerāġı yandı nūrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 7). [ki,]*

Biz **ki** abdālız ezelden yanarız ʿaşḳıñ ile
Baḥr-ı ʿaşḳıñla yetiş gel yanmadan külḥānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 3). [ki,]*

ʿAskerī her müʾmīne ḳıblenümādır şüphesiz
Secdegāhımız budur **ki** ṭutmuş cihānı şöhreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 14). [ki,]*

Maẕhar-ı Mevlā **ki** senin zātına bürhān ḳavī
Līmaʾallah maḥremisin añla gel sende seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 7). [ki,]*

Neyleyim bunca nebīye hem velīye yalvarup
Hiç biri ḳılmaz şefāʿat gördüm **ki** nuṣret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 18). [ki,]*

Kim **ki** anıñ yollarını itmedi cāndan ḳabūl
Ġaflet ile ʿömr geçüp dīdesi gör dāʾim şaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 9). [ki,]*

Bulunmaz bir kemāl ehli bu ḥāli ʿarż idem bir gün
Cihān eksik degil bil **ki** vaṭānım terk yaman şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 4). [ki,]*

Meẕheb-i pāk dīn ü mübīn şerʿ Resūl günden ʿayān
Kim **ki** ḳabūl itmez ise anlara aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 4). [ki,]*

Buna her kim **ki** aldandı belā baḫrına ġarḳ oldu
Ḫalāṣ olmaz ḳatı düşvār dün ü gün olmada ifna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 3). [ki,]*

Fenāfillahda maḥv ol kim **ki** senden Ḥaḳ ẓuhūr ider
Tecelli eyleye ol dem olanlar ʿaşıḳ-ı Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 11). [ki,]*

Ey ṭālib-i Ḥaḳ dinle bugün söylenen güftār ʿAlīdir
Kurʾān daḫı nāṭıḳ aña her ne **ki** var eşʾār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 2). [ki,]*

Ṭoḳsan biñ kelām **ki** Ḥaḳ ile itdiler Ṣoḥbet
Aṣḥāblar içre Muḥammedʾe virdiġi iḫbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 5). [ki,]*

Oldum **ki** Süleymān divler elinde maġlūpda idi
İmdāda nihān irdi o dem ḳatl eyleyen esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 11). [ki,]*

Cevher-i yektāyım **ki** maʿdenim şāh-i Necef
Ḥaydar ibn-i Ṭālibiñ ben sāyesinde kān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 5). [ki,]*

Meydān seniñ devrān seniñ her ḥāliyle cihān seniñ
Bu varlıġım her ān seniñ bildim **ki** cümle cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 8). [ki,]*

Aġardı ṣaç ṣaḳal penbe mis̱ālinde ḳatı ebyaż
Tükendi ḳalmadı femde ne **ki** cümleden danem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 4). [ki,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ʿilm-i ẕāhir bāṭınıñ
Vaṣfıñ itdi kim **ki** anlar işbu naẓmım ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 12). [ki,]*

Ḳahr-ı lūṭfuñ ʿilletini kim **ki** pāk ḳılmış bugün
Ḳanda baḳsa çeşm-i cāna görünür dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 3). [ki,]*

Eylemez münkir ḥasedle ṣoḥbetiñ hiçbir zamān
Kim **ki** buldu Ḥaḳḳa vuṣlat eyledi pazar-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 12). [ki,]*

Bilürsün **ki** seniñ ḥubıñ leẕīẕdir bal u sükkerden
Ne leẕẕetdir doyulmaz hiç göñül Ḥaḳḳa şükür itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 9). [ki,]*

Saña ʿāşıḳ olan cānlar **ki** bir yerde ḳarār olmaz
Muḥabbet ẕevḳini ṭatmış olanlar hiç fırār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 1, Mısra 1). [ki,]*

Ṭulūʿ itdi derūnumda bugün ol Ḫālıḳuʾr- Raḥmān
Ki emr-i Ḥaḳ ile vaṣfım olupdur on iki pīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 2). [ki,]*

Velādeti **Ki** pertev almış aṢlından çerāġıñ şuʾlesi her ān
Cenāb-ı Şeyḫ Saʿdeʾd-din Cebāvī eṭrāfında Şām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra*

Ki şöhret buldu Rūmī Şām ʿArab ʿAcemde Ṣaḥrāyı
Anıñ her bendesi kesb-i Ṣadaḳatle her arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 57). [ki,]*

Ki buñlarla żiyā virir ḥaḳīḳat şemsiniñ māhı
Münevver ṭutdu heft iḳlīm-i Zemīniñ eyledi rūşān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 69). [ki,]*

Fehm ider sırrını kim **ki** ʿirfāndır
Ḳurʾāndan aḫẕ itmiş maʿnāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 23). [ki,]*

Nār-ı dūzāḫdan emīndir kim **ki** olmuşdur vuṣūl
Cennet-i ʿirfāna dāḫil oldular hep bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 1). [ki,]*

Küntü kenze kim **ki** irer maẓhar-ı ʿirfān imiş
Ḥaḳḳı her yerde görür ol bī-cihet seyrān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 1). [ki,]*

kibâr: *Davranış, düşünce, duygu bakımından ince, nazik olan (kimse). Soylu, köklü (kimse, aile). Büyükler, ulular.*

Bir zamān geldi yetişdiḳ ḳulları Ḥaḳ s̱imār
Emr-i nehiy ṭutmaz oldu Zümre-i ehl-i **kibar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 2). [kibar,]*

kibār-i evliyā: *Büyük evliyalar, büyük ermişler.*

Pāyına yüẔ süre geldi anıñçün velī
Seyyid ʿAbdüʾl-Ḳādir oldu ser **kibār-i evliyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 8). [kibār-i evliyā,]*

kibir: *1. büyüklük, ululuk. 2. büyüklük taslama, yüksekten bakma [birisine].*

Kīn **kibir** benlik ḥased hem daḫı ʿucb ile riyā
Şeş cihātiñ bende çekmiş feṯḥ olunmaz saña bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 5). [kibir,]*

Ḳalbine ger kin **kibirle** dāḫil olsa hem riyā
Yedi ṭamudan eşeddir dünyāda çekdi ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 5). [kibirle, -le]*

Şeş cihetiñ muḥkem itmiş taḫlīṢ mümkīn degil
Bunca ḥased kin **kibirle** ḳalbine çekmiş niḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 6). [kibirle, -le]*

Bu ḳalbim hep meşaḳḳatde ʿucub riyā ile her dem
Ḥasedle kin **kibir** memlū derūnumda bugün yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 6). [kibir,]*

Ḥasedle kin **kibir** meẕmūm duḫūl itme bu ḳalbine
Derūnu pāk ider muṭlaḳ seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 9). [kibir,]*

Bu bendeki ʿucub riyā göñül şehrin ḥarāb itdi
Kibirle kin derūnuma ḥased murdār olur bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 2). [kibirle, -le]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳḳa gir bugün
Kin **kibir** benlik nifāḳla her bir riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 10). [kibir,]*

Kin **kibir** ehl-i riyādır ʿilmiyle maġrūrlanur
Nefs-i emmāreye tābi olmadı nārdan aẔād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 5). [kibir,]*

Ḳalblerinde kin **kibirle** buġūz itmişler refīḳ
Hem tenāsūḫ meẕhebince gitdi bunlar bir ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 19). [kibirle, -le]*

ʿİlmiyle zāhid Ḥüseyn gör kendini rehber ṭutar
Ḳalb-i memlū kin **kibirle** hem ḥased ekṣer ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 2). [kibirle, -le]*

Geçmemiş göñlüm sivādan ülfeti bālādadır
Kin **kibir** benlik ḥasedle dāʾimā ġavġādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 2). [kibir,]*

Ḳomaz benlik riyā ile bu göñlüme virir teşvīş
Ḥasedle kin **kibir** dāʾim derūnum ḳaplamış hep mār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 4). [kibir,]*

Şol ṭahāretsiz faḳīhiñ dīni yoḳ īmānı hiç
Kin **kibir** benlik ḥasedle ẕerrece ʿār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 6). [kibir,]*

Ṭarḥ idip dilden Sükūtī leşker-i ḥubb-ı sivā
Kin **kibir** buġz ḥasedden oldum riyādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 8). [kibir,]*

Ḥırṣıyla **kibir** riyādan geçmemişler bir zamān
Şehvet-i nefs arzūsundan cümlemizden fayıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 5). [kibir,]*

Kin **kibirden** ḫālī olmaz bu derūnum rūz u şeb
Şafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 3). [kibirden, -den]*

Kin **kibir** bunca şeḳāvet rāhını ṭutmuş bular
Oldular müfsid münāfıḳ nitekim Mervān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 5). [kibir,]*

Kin **kibir** benlik nifāḳıñ ḳatl ider ser-leşkeriñ
Ṣāfī iyler bu derūnuñ Ḥaḳḳa irer sālikān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 9). [kibir,]*

Kin **kibir** benlik ḥasedle ḳalbimiz raḥat ḳomaz
Nār-ı duzāḫdan eşeddir yıḳayor Ṣañma Ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 7). [kibir,]*

Behāyım ṭabʾ-ı ādemden ḥazer et yanına varma
Ḥasedle kin **kibir** dolmuş içi aġvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 10). [kibir,]*

Ḥasedle kin **kibir** benlik derūnunda ḳatı muḥkem
Bu bendlerden ḫalāṣ eyler irişgil şāh-ı merdāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 3). [kibir,]*

Ṣavmıyla bunca ṣalāt itdiġi gör zāhidi
Kin **kibirle** fiʿil-i nifāḳ ṭutduġu gör zahidi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 8). [kibirle, -le]*

Kin **kibirden** ḫālī olmaz bu derūnum rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle ṣevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 3). [kibirden, -den]*

Kin **kibir** benlik riyālar ḳanġı ādemde olur
Ṣanmañız ādem anı kim Ḥaḳ anı ḳılmış müżīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 5). [kibir,]*

ʿİlm-i ẓāhir her cehle Ṣalmış ṭamudan olmaz ḫalāṣ
Cennete dāḫil olur mu kin **kibir** ehl-i riya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 8). [kibir,]*

Her millete bir gün ḳahhār itmişler
Kin **kibir** ʿaceble riyā bunlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 6). [kibir,]*

Buġż-ı ḥased olmaz dilde bühtānı
Kin **kibir** ġażabla nefs-i şeyṭāni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 52). [kibir,]*

kıble: *Müslümanların namazda yöneldikleri taraf, Kâbe II herkesin teveccüh ederek başvurduğu yer; sevgilinin bulunduğu yer.*

Ḳıble itdim vechini ben yārimiñ her rūz u şeb
Secde-gāhım oldu Ādem kibriyādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 7). [ḳıble,]*

İmām Kāẓım şehinşāhı bu ʿālem **ḳıblesi** oldur
Muḥaḳḳaḳ secdegāhımdır anıñ ḫāk-deriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 7). [ḳıblesi, -si]*

Her kimiñ kim **ḳıblesidir** ol Muḥammed Ṣāh Taḳī
Bildiler gerçek Naḳī ol Ṣāḥib-livānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 11). [ḳıblesidir, -s, -i, -dir]*

Ehl-i bāṭın **ḳıblesidir** ṭut yüzüñ zāhidā aña
Secdegāh her velīniñ maʿnīde dildār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 3). [ḳıblesidir, -si, -dir]*

ʿAşḳ eriniñ **ḳıblesi** her vechile cānān olur
Ḳanda varsa Ḥaḳḳıyla ol ṭopṭolu cihān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 12, Mısra 1). [ḳıblesi, -s, -i]*

kıble-gāh: *1. Kâbe'nin bulunduğu yer, kıble yönü. 2. mec. Sığınılan, baş vurulan yer.*

Yüzüñ nūr benim çün **ḳıble-gāhım**
Sücūdum hem Ḥüseyn-i Kerbelāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 5). [ḳıble-gāhım, -ım]*

Merḳad derde devādır ol imām u heştümiñ
Ḳıble-gāh cümle ʿālem Mūsā Rıżā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 14). [ḳıble-gāh,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu ehl-i ʿaşḳa **ḳıblegāh**
Nesl-i pāk-i enbiyādır evliyāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 7). [ḳıblegāh,]*

Kāẓım oldu cümle müʾmīn **ḳıblegāh** şüphesiz
Secdegāh-ı ʿālem oldur hem imām u muḳtedādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 7). [ḳıblegāh,]*

Ḳıblegāhı evliyādır hem ʿArab mülk-i ʿAcem
Ol ʿAlī Mūsā Rıżāda cümlesi himmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 13). [ḳıblegāhı, -ı]*

Ḳıblegāhı ʿālem olduḳ saña maḥşūş seyyidim
Vechine ben secde itdim ḫūb-ı dīdārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 5). [ḳıblegāhı, -ı]*

Ḳıblegāh cümle müʾmīn Aḥmed cihānıñ serveri
Secdegāhımız bizim çün ol Ḥabībiñ Ḥaydarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 1). [ḳıblegāh,]*

ʿAskeri ol ehl-i ʿaşḳıñ **ḳıblegāhı** şüphesiz
Secdegāhı cümle ʿālem anda bulduḳ leẕẕeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 11). [ḳıblegāhı, -ı]*

Ḳıblegāhımız Muḥammed Muṣṭafādır zāhidā
Secdegāh-ı evliyādır bil 'āla el-Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 1). [ḳıblegāhımız, -ımız]*

Āsitān-ı enbiyādır sür yüẔüñ gel zāhidā
Ḳıblegāhı müʾmīñdir secde-gāh evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 14). [ḳıblegāhı,]*

Ḳıblegāhımız ezelden ol imām ʿAlī Naḳī
Secde itgil zāhidā sen maʿnīde bu Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 3). [ḳıblegāhımız, -ımız]*

kıble-i heftüm: *Yedinci kıble. ll On iki imamdan yedincisi.*

İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżādır **ḳıble-i heftüm**
Teveccüh anlara her dem iderler nice biñ insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 7). [ḳıble-i heftüm,]*

kıblenümā: *Kıble yönünü gösteren, kullanılacağı yere göre ayarlanmış pusula II rehber, yardımcı.*

ʿAskerī her müʾmīne **ḳıblenümādır** şüphesiz
Secdegāhımız budur ki ṭutmuş cihānı şöhreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 13). [ḳıblenümādır, -dır]*

Hem ʿAlī muṭlaḳ Naḳīniñ cedd-i pāk-i Muṣṭafā
Anlara ḳıl iḳtidāyı **ḳıble-nümāya** bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 18). [ḳıble-nümāya, -ya]*

ʿAskerī **ḳıble-nümādır** secdegāh-ı ʿālemiñ
İns ü cinne rāh-ı dīne muḳtedāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 13). [ḳıble-nümādır, -dır]*

kibr: *Büyüklük taslama, kendini herkesten üstün görme; gurur.*

Ẕel Ẕelīl it nefsini **kibr** ü nifāḳa düşmesin
Re riyādan ictināb it ḳılmasın Ḥaḳdan cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 9). [kibr,]*

Benlik sizi aṣlā ḳomaz hem **kibriñiz** muḥkem ḳatı
Çoḳ uġraşıp sivā ile bıraḳmaz sizi nefsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 3). [kibriñiz, -i, -niz]*

Ḥāke yeksān olmaya yimez anı emmāre nefs
Kibrile ṭutmuş cihānı Şeyṭān olmuşdur reʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 6). [kibrile, -ile]*

Kibrile ṭutmuş cihānı ḥalḳa çoḳ eyler nifāḳ
Cehlile ġafletde ḳalmış böyle bir ġaddāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 9). [kibrile, -ile]*

Kibrile benlik nifāḳıñ arturur günden güne
Buġżunu eyler tecāvüz ʿāleme sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 11). [kibrile, -ile]*

Bunda sivā miḥnetiñ ol çekmede ġāyet ḳatı
Mesned-i dünyāya meşġūl **kibrile** bir ʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 8). [kibrile, -ile]*

İçim ṭaşıma **kibrile** kin hem daḫı bunca nifāḳ
Ḥırṣ-ı ġażabı ḳıldı ʿaṭā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 3). [kibrile, -ile]*

Emvālini bir mürşide eyle beyān her rūz u şeb
Terk ide gör **kibr-i** kini ḳalbiñ seniñ ġāyetde ṭuc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 8). [kibr-i, -i]*

ʿİlmiyle yaḳın gerçe olur esrāra vāʿiẓ
Kibr-i ḥased ḳomaz anı her demleri ġavġāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 8). [kibr-i, -i]*

kibriyā: *Büyüklük, ululuk, azamet.(Allah, Cenâbıhak).*

Sükūtī dervişiñ nuṭḳu kelāmı-ı **kibriyādandır**
Sevenler ḳalmadı maḥrūm ḥadīṯ içre nice meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 17). [kibriyādandır, -dan, -dır]*

Ḳıble itdim vechini ben yārimiñ her rūz u şeb
Secde-gāhım oldu Ādem **kibriyādan** geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 8). [kibriyādan, -dan]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil kāẕib bu ʿālemde
Kelāmı **kibriyādandır** işit gel gir bu meydāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 10). [kibriyādandır, -dan, -dır]*

kifāyet: *Yeter miktarda olma, yetişme, elverme, kâfî olma.*

Sinnimiz ḥadden tecāvüz yetmişe oldu ḳarīb
Şoñ deme irdik **kifāyet** ruḫṣatıñla gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 10). [kifāyet,]*

kıl: *İnce tüy, kıl.*

Bu insān resmini düzdi etiñle eyledi iẓhār
Süñük et ṭamar deri ṭırnaḳ **ḳıl** siñir baġırsaḳ ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 6). [ḳıl,]*

kıl: *.... hale getirmek, ... yapmak.*

Ben beni **ḳıldım** fenā maḥv olunca dāʾimā
Tā bulunca hep beḳā çağırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 11). [ḳıldım, -dı, -m]*

Mecnūn gibi Leylā içün daġ u Ṣaḥrā hiç bıraḳmadım
Cismimi ben **ḳıldım** ḥarāb beyhūde hep ifnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 8). [ḳıldım, -dı, -m]*

Ten mülkünü **ḳıldım** fenā kārım durur fenā-yı ʿaşḳ
Buldum beḳā baʿdeʾl-fenā çün olmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 1). [ḳıldım, -dı, -m]*

kıl-: *"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.*

Tamāmen tāẔe ter ṭutmuş derūnunu **ḳılar** envār
Şāh-ı cāndır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 25). [ḳılar, -ar]*

Göz ḳulāḳ burun ağız meme göbek şu yolu
Ne ḥikmetdir bu ḳalbiñ çoḳ **ḳılarlar** naḳlini herkez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 16). [ḳılarlar, -ar, -lar]*

Ẕel Ẕelīl it nefsini kibr ü nifāḳa düşmesin
Re riyādan ictināb it **ḳılmasın** Ḥaḳdan cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 10). [ḳılmasın, -masın]*

Ey göñül geç ġayrıdan sen Ḥaḳḳa eyle iḳtidā
Zümre-i ehl-i ḥaḳīḳat bezmine **ḳıl** muḳtedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 2). [ḳıl,]*

Cümle nücūm şems ḳamer andan hemān aḫẕ itdiler
Şemʿ-i ḥüsnüñ envārıdır cümlesin **ḳılan** cilā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 4). [ḳılan, -an]*

Pādişāhım himmetiñ **ḳıl** nā-tüvānım ben bugün
Senden olmazsa ʿināyet neylerim ḫālim fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 7). [ḳıl,]*

Bir şehre irdim nāgehan itmediler raġbet baña
ʿĀlemleri muṭlaḳ şaḳī hiç **ḳılmadı** ülfet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 2). [ḳılmadı, -ma, -dı]*

Gel Ṭarīḳ-i enbiyāya zāhidā sen **ḳıl** ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul ḥiẕmetiñ it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 1). [ḳıl,]*

Ṭut elin beyhūde gezme bu fenā mülkünde sen
Telḳīn itsün ẕikr-i cehr ḥużūrunda **ḳıl** edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 4). [ḳıl,]*

Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa ir gel rūz u şeb **ḳıl** ḥiẕmeti
Bir devā itse gerek ol saña bu ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 7). [ḳıl,]*

Himmete muḥtāc ḥaḳāyıḳ erlerinden **ḳıl** meded
Luṭf idip eyler ʿināyet saña ol ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 7). [ḳıl,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticāmız ḥażrete
Raḥm idip **ḳılsın** hidāyet çekmeyelim biz ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 10). [ḳılsın, -sın]*

Sükūtī Dervişiñ ḥāl ḳatı düşvār bu ʿālemde
Ḥabībiñ ʿaşḳ-ı pākına hidāyet **ḳıl** aña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 14). [ḳıl,]*

Hem ʿAlī muṭlaḳ Naḳīniñ cedd-i pāk-i Muṣṭafā
Anlara **ḳıl** iḳtidāyı ḳıble-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 18). [ḳıl,]*

Māʾil olma bu fenāya kimse **ḳılmaz** vefā
Ẕübde-i maʾṢūm pāk Ẕeyneʾl ʿAbāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 5). [ḳılmaz, -maz]*

Bir ere sen var bugün müşkülünü ʿarż **ḳıl**
Ḥiẕmetinde bezl-i cān it yol ile erkān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 5). [ḳıl,]*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ile aʿṭā her ne ise vāridāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 6). [ḳıl,]*

Her seḥerler āh çekermiş bir gül-i raʿnā içün
Naʿra-i yā hū **ḳılar** çoḳ şevḳ ile eẕkār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 4). [ḳılar, -ar]*

Seḥerde **ḳıl** ʿibādātı irişür Ḥaḳ hidāyete
ʿAyān olur ẕātı uyan uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 13). [ḳıl,]*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla **ḳıl** iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 10). [ḳıl,]*

Bu fenā mülke Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla **ḳıl** iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 10). [ḳıl,]*

Tesellī **ḳıl** baña şāhım bu göñlümü idip bir şād
Seniñ ʿaşḳıñ durur dāʾim dilā dīvānıma bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 7). [ḳıl,]*

Māsivādan geç dilersen bulmaġa her dem necāt
Mevt-i īrād gelmeden evvel **ḳıl** mekānıñ sen cedeṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 8). [ḳıl,]*

İtme yā Rab cāhilāne bizi bunda iḥtiyāc
Ehl-i diller zümresiyle **ḳıl** bizi sen imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 2). [ḳıl,]*

Bu derūnum māsivādan pāk idip ḳoyma eṣer
Ḥubb-ı dünyāyı göñülden ṭarḥ idip **ḳıl** istiḥrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 4). [ḳıl,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmege geldim bugün
Eyle red bu Sükūtī ḳalbini **ḳıl** inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 12). [ḳıl,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler zār ider her rūz u şeb
Hiç ṭabīb **ḳılmaz** devāyı bulmadı aṣlā felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 6). [ḳılmaz, -maz]*

Vechiniñ müştāḳı olmuş bunda ki dilḥasteler
Neylesün her dem aña kim derdini **ḳılmış** mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 10). [ḳılmış, -mış]*

Keşret-i dünyādan el çek zāhidā Ḥaḳdır murād
Dinle bu nuṭḳum saña ḥüccet dilersen **ḳıl** iʾtimād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 2). [ḳıl,]*

Sil göñülden māsivāyı ey Sükūtī sen bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat ister isen terk-i dünyā **ḳıl** murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 10). [ḳıl,]*

Neylesün Derviş Sükūtī **ḳıldılar** cismiñ ḥarāb
Yoḳ tımār itsün derūnuñ bir ṭabīb ḥāzıḳ cevād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 13). [ḳıldılar, -dı, -lar]*

Mülk-i fānī Ẕiynetine aldanup her vechile
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş **ḳılmadılar** bunda yād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 10). [ḳılmadılar, -ma, -dı, -lar]*

Herkeze ẓulm-i Firāvān ʿālemi **ḳılmaḳ** ḥarāb
Ḥırṣ-ı kelblerden eşeddir ḥar ṣıfāt eyler ẕiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 3). [ḳılmaḳ, -maḳ]*

Ḥaḳ saña senden yaḳın bil çeşm-i cānıñ aç bu gün
Naḥnü aḳreble mübīn ẕātına **ḳılmış** şuhūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 10). [ḳılmış, -mış]*

Her seḥerler zār u efġān dest-i Ḥaḳdan **ḳılarmış** ʿandelīb
Bir gül-i ḫandān arar ol bilmez sırr-ı gülistān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 5). [ḳılarmış, -ar, -mış]*

Ẕillet-i dünyāya raġbet nice **ḳılsun** çün bular
Murtażānıñ rāhı içre her biri ḥikmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 3). [ḳılsun, -sun]*

Ḫilāfet emrini gözler degil ḥācet nizāʾ itmek
Ferāġat **ḳıl** behey ṭālib bu baḥs eyleme menẓūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 12). [ḳıl,]*

Naẓar ḳılma felek böyle **ḳılarsa** saña bir ḫande
Vefāsı yoḳ bu dehr içre cefādan çoḳ ẓuhūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 3). [ḳılarsa, -ar, -sa]*

Müfti ḳaḍı şeyḫi derviş nefsine tābiʾ olup
Ẓulm iderler cümle ḫalḳa **ḳılmadı** dāʾim żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 18). [ḳılmadı, -ma, -dı]*

Bunca medfūn evliyāya iʾtiḳād hiç etmeyüp
Yoḳ maḳāmında ṭutarlar **ḳılmadılar** iʾtibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 22). [ḳılmadılar, -ma, -dı, -lar]*

Ṭış eṭrāfiñ **ḳılar** maʿmūr-ı müzeyyen ḫūb-ı libāsile
Görünür Ṣūret-i Ḥaḳdan kelām-ı maʾnide gevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 7). [ḳılar, -ar]*

Cemāliñ nūrunu Ṣalmış żiyā ile **ḳılar** rūşen
Ḥasan şāhım Ḥüseyn ile cihāna Ẕiynetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 9). [ḳılar, -ar]*

Resūlullah iḳrārım ezelden itmişim īmān
Şehādet **ḳılmışım** her dem anıñla ülfetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 4). [ḳılmışım, -mış, -ım]*

Bu vücūd şehrin Sükūtī naẓm ile **ḳıldın** beyān
Ḥamd idelim cān u dilden Ḥaḳḳa her dem ṣad hezār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 17). [ḳıldın, -dı, -ñ]*

Ḫalḳ-ı Aḥmed kesb idenler kimseye **ḳılmaz** żarār
Ḫoş naẓarla vaṣfıñ iyler nitekim dünyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 11). [ḳılmaz, -maz]*

Terāḥḥüm **ḳıl** bu āhımla enīnim ʿarş-ı aʿlāda
Melāʾik Zümresi taʿcīz olur bāʿiş viṣāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 5). [ḳıl,]*

Kime ʿarż **ḳılam** ḥālim bu cismimi helāk itdin
Yanar pervāneveş her dem ḳapunda bir ricāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 3). [ḳılam, -am]*

Dürüş dün ü gün Sükūtī iriş bir şeyḫ-i kāmile
Seni maḥrūm ḳomaz elin ṭut **ḳıl** idüp iḳrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 10). [ḳıl,]*

Ne mümkündür ḫalāṣ olmaḳ bu bendlerden ḳatı müşkül
Meger lütf-ı ʿināyetiñ **ḳılarsa** ol Ġanī Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 6). [ḳılarsa, -ar, -sa]*

Velāyetle bize himmet **ḳılan** her dāʾimā Ḥaydar
ʿİnāyet eyledi her dem kemāliyle bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 1). [ḳılan, -an]*

Sükūtī Dervişiñ baḫş-ı kelāmıñ **ḳılmadı** taṭvīl
İderler fehm ḳamu ʿālem bu taʾdādım olan meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 9). [ḳılmadı, -ma, -dı]*

Kesretde vaḥdet bulmuşuz ẕevḳ ile ʿişret **ḳılmışız**
ʿAşḳla leẕẕet bulmuşuz her dem-be-dem iḫvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 15). [ḳılmışız, -mış, -ız]*

Mūr-ı ednādan żaʿīfīm merḥamet **ḳıl** yā İlāhi
Bıraḳma berzaḫ illerinde ḳalmışım nāçar bī-kes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 5). [ḳıl,]*

RuḥṢatıyla **ḳıl** riyāżat ḳalbini pāk ide gör
Pota-i ʿaşḳda eritgil kendini meṣel raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 5). [ḳıl,]*

Günāhkār ḳullarız yā Rab ḫaṭāmız bir nice efzūn
Ġafūr ismiyle raḥm etgil ʿināyet **ḳıl** saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 8). [ḳıl,]*

Ḳuluñ Derviş Sükūtīdir dürr-i luṭfunda her dāʾim
ʿAfv **ḳıl** cürmünü bekler Cenāb-ı Ḥaḳ saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 10). [ḳıl,]*

Ḥiẕmeti **ḳıl** şeyḫine sen açıla ʿilm-i Ḥudā
Men ʿaref dersin oḳu gel bunda ʿirfāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 3). [ḳıl,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen Derviş Sükūtī sen bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa **ḳıl** naẓar sen bunda seyrāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 10). [ḳıl,]*

ʿUzlete **ḳılmış** ḳarārıñ Ḥaḳḳa maḳbūl ḳul olan
Raġbet itmez bu sivāya terk-i cihāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 5). [ḳılmış, -mış]*

ʿAşḳ yolunda cān u başıñ ManṢūr gibi **ḳılmış** fedā
Her varından geçip bugün merdāne irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 5). [ḳılmış, -mış]*

Sī vü dü ḥarfiyle **ḳılmış** vechini hem de ʿayān
Anlına heft āyetini gördüm yazarlar yekser ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 3). [ḳılmış, -mış]*

Bendene ḳahr-ı celāliñle hemān ḳılma naẓar
Luṭfuñ ile **ḳıl** kerem geldim recāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 4). [ḳıl,]*

Cürm-i bī-pāyān olup dergāhına başdım ḳadem
Eyleme red **ḳıl** ʿināyet kem-teri gedāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 6). [ḳıl,]*

Raḥmetiñ deryāsı pek çoḳ hiç nihāyet yoḳ durur
Şefḳātiñle merḥamet **ḳıl** ben revāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 10). [ḳıl,]*

Ḥubb-ı evlād-ı ʿAlīye cān u baş **ḳıl** her müdām
Ẕabṭ ide gör nefsini her ġavġāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 5). [ḳıl,]*

Cümle varıñ işbu yolda eyleye cāndan nis̲ār
Merd odur ki her belāya sīnesin **ḳılmış** hedef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 6). [ḳılmış, -mış]*

Ḥiẓmeti **ḳıl** şeyḫine sen her demi leyl ü nehār
Feyż-i himmet andan olur dinler isen bī-ḫilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 3). [ḳıl,]*

Mürşidiñ gitdiġi rāhe sen daḫı **ḳıl** inḳiyād
Cümle varıñ Ṣarf idegil esrār-ı Ḥaḳ ola keşşaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 5). [ḳıl,]*

Bir gice tenhā nişīnim geldi bir ḫūb dilrubā
Ġarḳ olup Ẕinet libāsı ḥüsnünü ʿarż **ḳılaraḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 10). [ḳılaraḳ, -arak]*

Kimseye **ḳılmaz** vefā gördüm cihānda bu felek
Mümkünü yoḳ ḳaḥbe zendir eyleme andan dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 1). [ḳılmaz, -maz]*

Hem Ḥüseynʾi Kerbelāda **ḳıldılar** ol dem şehīd
Yedi eflāk itdi feryād āh ile hep zār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 5). [ḳıldılar, -dı, -lar]*

Göñül itme ḥaẓer benden fiġān eyle nedir Ẕārıñ
Ḥaḳ ile **ḳıl** bugün ülfet dü ʿālemde odur yârin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 2). [ḳıl,]*

Ẓulmetim envāre tebdīl eyledi ʿaşḳıñ beni
Ṣafī pāk itdi derūnum **ḳıl** naẓar sırrına gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 6). [ḳıl,]*

Terk-i kes̲ret **ḳıl** dilersen menziliñ āsān ola
Geç ḳanāʿat kūşesinde bu cihānıñ serveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 5). [ḳıl,]*

ʿAşḳ ateşi sende eger cān u dile itse es̲er
Lāyıḳ olan z̲āt-ı Ḥaḳḳa irmek içün **ḳıl** ʿarżu ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 4). [ḳıl,]*

Bir refīḳiñ **ḳıl** tedārik Ṣoñra düşüp ġurbet ele
Ḥātemi Nebī böyle dedi bizlere ol nūr-ı cemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 9). [ḳıl,]*

Rüşveti bilmez ḥarām ol cehrile **ḳılmış** mübāh
Ḥaḳdan aşlā hiç utanmaz ṭamu içre layıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 7). [ḳılmış, -mış]*

Z̲evḳ-i dünyā ey Sükūtī ʿuzleti **ḳıl** iḫtiyār
Vaḥdet-i Ḥaḳḳa her cihetden ḫoş Ṣafādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 17). [ḳıl,]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum rūz u şeb
Ṣafī **ḳılmaḳ** saña maḫṣūṣ eyle şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 4). [ḳılmaḳ, -maḳ]*

Ḫiz̲metiñ itdim gice gün mürşid-i bir ḥāz̲ıḳa
Himmetiñ ʿarşdan yüce ol **ḳıldılar** bir daneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 12). [ḳıldılar, -dı, -lar]*

Pür- günāhım **ḳıl** şefāʿat bu Sükūtī kem-tere
Cürm-i ʿiṣyānıñ ʿafv **ḳıl** ey Ṣefīʾüʾl-müz̲nibīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 11). [ḳıl,]*

Pür- günāhım **ḳıl** şefāʿat bu Sükūtī kem-tere
Cürm-i ʿiṣyānıñ ʿafv **ḳıl** ey Ṣefīʾüʾl-müz̲nibīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 12). [ḳıl,]*

Ḫudā her yerde ḥażırdır açagör dīde-i cānıñ
Naz̲ar **ḳıl** bu derūnuna anı miḥmān bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 8). [ḳıl,]*

Bugün pazar-ı ʿaşḳ içre metāʿını alan gelsin
Hemān ḳalbiñ bu meydānda muṣaffā hep **ḳılan** gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 2). [ḳılan, -an]*

Hiç naz̲ar **ḳılmazlar** aşlā rāhınıñ erkānına
Cins-i evlāddan arārlar böylece nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 9). [ḳılmazlar, -maz, -lar]*

Ḳıl hidāyet yā ilahī cümle müʾmīn ḳullara
Ol Ḥabībiñ ḥürmetine eylegil iḥsān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 25). [ḳıl,]*

Nev ḥayāta irmek içün ey Sükūtī **ḳıl** ʿamel
ʿÖmr-i bāḳīye irermiş didi her bir kāmilān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 13). [ḳıl,]*

Nefsini **ḳılar** zebūn ol ḥāl-i düşvāre irer
Ruḥ çıḳar meydāne serbest ḥükm ider ḳalbinde cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 7). [ḳılar, -ar]*

Nefsimiz ṭuġyān iderdi ḥālimiz ḳıldı yaman
Bir ṭabīb-i ḥāziḳa şordum çāresin **ḳılsın** beyan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 2). [ḳılsın, -sın]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ zekāta itmedim raġbet
Ḳamu farż īcābınca ʿilmde **ḳılmışım** noḳṢān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 6). [ḳılmışım, -mış, -ım]*

Sükūtī Ḥaḳ ile her dem idegil bunda pazarın
İşitmeye ṣaḳın aġyār sözüñ **ḳıl** iḫtifā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 10). [ḳıl,]*

Mürüvvet ġanīsin ancaḳ ḳabūl **ḳıl** ḫānḳāhında
Nigāh-ı iltifātıñ **ḳıl** sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 9). [ḳıl,]*

Mürüvvet ġanīsin ancaḳ ḳabūl **ḳıl** ḫānḳāhında
Nigāh-ı iltifātıñ **ḳıl** sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 10). [ḳıl,]*

Günāhkār ümmetiñ gelmiş der Luṭfuna her dāʾim
Ḳuṣūruñ ʿafv **ḳıl** senden ʿiṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 12). [ḳıl,]*

Sekiz üçmaġa meyl itmez saña müştaḳ olan cānlar
Ḳabūl **ḳıl** ḫānḳāhında revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 8). [ḳıl,]*

Şeb-i ẓulmetde ḳalmışım żiyā **ḳıl** yā Resūlullah
Seniñ derdine dūş oldum devā **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 1). [ḳıl,]*

Şeb-i ẓulmetde ḳalmışım żiyā **ḳıl** yā Resūlullah
Seniñ derdine dūş oldum devā **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 2). [ḳıl,]*

Ġarīb-i mecnūn gibi dāʾim perişān oldu aḥvālim
Gezerim kūh-ı Ṣaḥrāda rehā **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 4). [ḳıl,]*

Seniñ ʿaşḳıñ firāḳından dü çeşm dökmede pür-ḫūn
Cenābından olur teskīn ʿaṭā **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 6). [ḳıl,]*

Günāhkār ümmetiñ oldum yüzüm ḳarasini sen sil
Viṣāliñ Ṣayḳalıñ urgıl cilā **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 8). [ḳıl,]*

Żaʿīfim ʿācizim miskin yolunda cān u baş virdim
Ḳabūl it ḫāk-pāyında sezā **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 10). [ḳıl,]*

Bu ʿāṢī mücrim kem-ter Sükūtī bāb-ı Luṭfuna
Gelüp her dem niyāz eyler revā **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 12). [ḳıl,]*

Seniñ ʿaşḳıñla her dāʾim derūnum āh ider bunda
Terāḥḥum **ḳıl** ḳatı artar bu Ẕārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 4). [ḳıl,]*

Revā mı şānına her dem viṣālinden olam ben devr
Şefāʿat **ḳıl** saña maḫṣūṣ umarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 6). [ḳıl,]*

Ḳabūl **ḳıl** āsitānında niyāza durmuşum her dem
Ki senden ġayrı bir yoḳdur medārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 11). [ḳıl,]*

Dervīş Sükūtī **ḳıl** sen beyān Ḥaḳḳı gel tevhīde
Fehm ideler cümle cihān ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 11). [ḳıl,]*

Rāhında sen olma ġafil Ḥaḳḳı ögren ḳalma cāhil
ʿÖmrüñ geçüp **ḳılar** ẕaʾil Ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 10). [ḳılar, -ar]*

Kerem **ḳıl** sen baña göster Ḥabībiñ ẕāt-ı pākını
Viṣāliñ bezmine irem ümīdim var o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 3). [ḳıl,]*

Bulur nesl-i Resūlullah niyāzıñ **ḳıl** dile ḥācet
Murādını virirler çün sen anlardan didār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 13). [ḳıl,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-i Ḥaḳda ol muḳīm
Ḥiẕmetiñ **ḳıl** sen edāya evliyānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 14). [ḳıl,]*

Zehrini nūş **ḳılmışım** ben ʿāşıḳıyım rūz u şeb
Şāh Ḥasan ḫulḳı Ḥüseyni Kerbelānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 3). [ḳılmışım, -mış, -ım]*

Terk-i dünya **kılmışız** biz iltifat hiç etmeyüz
Dīde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl- ʿAbānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 5). [kılmışız, -mış, -ız]*

Cemāliñ nūrunu göster meded **ḳıl** yā Resūlullah
Ḳamu ʿālem seni ister meded **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 1). [ḳıl,]*

Cemāliñ nūrunu göster meded **ḳıl** yā Resūlullah
Ḳamu ʿālem seni ister meded **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 2). [ḳıl,]*

Seniñ ʿaşḳına var itdi cenāb-ı Ḥaḳ bu eşyāyı
Ki sensin aṢlı bir gevher meded **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 4). [ḳıl,]*

Senin vechine müştākdır dü ʿālemde olan ʿuşşāḳ
Ki sensin ʿāşıḳa dilber meded **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 6). [ḳıl,]*

Saña Ḥaḳ dedi maḥbūbum ezelden tā ebed çün kim
Ḥaḳḳa çün ẕātıñız maẓhar meded **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 8). [ḳıl,]*

Hezārān bāb-ı lütfunda kemīne ḳulların bekler
Sen olduñ şāfīʿ-i maḥşer meded **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 10). [ḳıl,]*

Şefāʿat şānına layıḳ ḳapundan red olunmaz hiç
Sükūtī ʿāşıḳıñ kem-ter meded **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 12). [ḳıl,]*

Naẓar **ḳıl** bu derūnuma seniñ ʿaşḳıñla her gāhī
Yanarsam rūz u şeb muṭlaḳ sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 9). [ḳıl,]*

Siyāh rūyum ile geldim senin bāb-ı viṣāline
Ḳabūl **ḳılmaḳ** saña maḥṣūṣ revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 12). [ḳılmaḳ, -maḳ]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ ḳabūl **ḳıl** bu fenā mülkde
Saña ḥüccet olur bir gün ṣaḳın ʿamāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 13). [ḳıl,]*

Vechini ʿayān gördü bugün ʿāşıḳların dünyāda
Zāhidā arzu **ḳılar** görmege anı ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 2). [ḳılar, -ar]*

Seniñ derdiñledir derdim meded **ḳıl** yā Resūlullah
Ki senden ġayrı yoḳ virdim meded **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 1). [ḳıl,]*

Seniñ derdiñledir derdim meded **ḳıl** yā Resūlullah
Ki senden ġayrı yoḳ virdim meded **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 2). [ḳıl,]*

Senin ʿaşḳıñ olup beydā dūş oldu ḳalbime sevdā
Żaʿīfim gerçe bir ednā meded **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 4). [ḳıl,]*

Gezerim tā ṣor ḥürrem göñülden çekerim mātem
Gice gün aġlarım her dem meded **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 6). [ḳıl,]*

Fiġānım artmada gün gün dü çeşmimden aḳar pür ḫūn
Viṣāliñ şerbetiñ sen Ṣuñ meded **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 8). [ḳıl,]*

Ġarīb bir ḳul günāhkārım ʿibādet yoḳ hiç ez̤kārım
Miṣāl-i ʿandelīb-zārım meded **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 10). [ḳıl,]*

Dönüp Mecnūna bu ḥālim perişān oldu aḥvālim
Bu nefis ḳomaz ḳatı ẓālim meded **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 12). [ḳıl,]*

Bu ʿāṣī bendeñiz kem-ter Sükūtī çakerin aḥḳar
Yolunda ḳoydu yüz biñ ser meded **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 14). [ḳıl,]*

Bu dil-ḥaste ġarībine devā **ḳıl** yā Resūlullah
Yaturam derd-i āhınla şifā **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 1). [ḳıl,]*

Bu dil-ḥaste ġarībine devā **ḳıl** yā Resūlullah
Yaturam derd-i āhınla şifā **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 2). [ḳıl,]*

Ne ḥikmetdir belālarla giriftār olmuşum her dem
Seniñ ʿaşḳına dūş oldum rehā **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 4). [ḳıl,]*

Cemāliñle müşerref **ḳıl** seni ārzū çeker ġöñlüm
Ḳabūl it ḫānḳāhında revā **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 5). [ḳıl,]*

Cemāliñle müşerref **ḳıl** seni ārzū çeker ġöñlüm
Ḳabūl it ḫānḳāhında revā **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 6). [ḳıl,]*

Seniñ evlād-ı ezvācıñ yolunda cān fedā ḳıldım
Seniñle ḥaşr olam dāʾim cezā **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 8). [ḳıl,]*

Olar kim sevmedi cāndan münāfıḳ gizli dīn ṭutdu
Perişān eyle aḥvāliñ hebā **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 10). [ḳıl,]*

Benim bī-çāre bir ednā kemīne ḫāk-pāyında
Gice gün yüẔ sürüp geldim sezā **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 12). [ḳıl,]*

Ḳuluñ Derviş Sükūṭīdir seniñ bāb-ı vişālinde
Hemān leyl ü nehār bekler ʿiṭā **ḳıl** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 14). [ḳıl,]*

Seniñ evlād-ı ezvācıñ yolunda cān fedā **ḳıldım**
Seniñle ḥaşr olam dāʾim cezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 7). [ḳıldım, -dı, -m]*

Seniñ bāb-ı ġulāmıñdır Sükūtī bir ġarīb miskin
Mürüvvet **ḳıl** saña gelmiş gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 14). [ḳıl,]*

Baḥr içinde bunca semek fiġānıyla **ḳılar** dilek
Allah diyü ẕikr iderek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 9). [ḳılar, -ar]*

Seniñ bāb-ı eşiginden hezārān bī-devā bekler
Terāḥḥum **ḳıl** diler senden selāmet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 14). [ḳıl,]*

Sen olduñ Ḥaḳ ile mevcūd sırr-ı līmaʾallahda
Muḥaḳḳaḳ bilmişiz **ḳıldın** şehādet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 8). [ḳıldın, -dı, -ñ]*

YüẔ sürüp geldim ḳapuna bir alay ḳullar ile
İyleme red **ḳıl** şefāʿat ey cānların cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 12). [ḳıl,]*

Ḳurretüʾl ʿayn Ḥabībiñ ol iki şehzādeler
Şāh Ḥasan ile Ḥüseyniñ rāhına **ḳıl** ḥiẕmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 4). [ḳıl,]*

Nesl-i pāk-ı enbiyādır bunlara **ḳıl** iḳtidā
Ol imām Ẕeyneʾl-ʿAbādır Bāḳır Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 5). [ḳıl,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān baş virüp
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya ṣıdḳ ile **ḳıl** ḥiẕmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 6). [ḳıl,]*

Mehdi-i āl-i Resūle Derviş Sükūtī ẓulm iden
Āline evlādına enṣārına **ḳıl** laʿneti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 16). [ḳıl,]*

Cān u başın Ṣad hezārān yoluna **ḳılmış** fedā
Ol bilipdür Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 5). [ḳılmış, -mış]*

Ḫāk-i pāyiñ bir ġulāmı olmuş Sükūtī tā ezel
Pādişāhım eyleme red **ḳıl** ḳabul mihmāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 10). [ḳıl,]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle nihān itmez bu ʿālemde
Ḫudā eyledi iẕhār temāşā **ḳıl** dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 14). [ḳıl,]*

Neyleyim bunca nebīye hem velīye yalvarup
Hiç biri **ḳılmaz** şefāʿat gördüm ki nuṣret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 18). [ḳılmaz, -maz]*

Bıraḳma nār-ı firḳat içre ben ḳulunu her müdām
Muṣṭafānıñ ʿaşḳına sen raḥm idip **ḳıl** şefḳati *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 8). [ḳıl,]*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin **ḳılmış** nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 9). [ḳılmış, -mış]*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin **ḳılmış** nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 9). [ḳılmış, -mış]*

Aṣḥāb-ı kirām bunca ricāl ʿazm-i sefer çün **ḳıldılar**
Biñ celīl nāzil olup ruḥṣatlar revā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 13). [ḳıldılar, -dı, -lar]*

Ḳıl ʿibādet eyle ṣāyım ey Sükūtī her müdām
İster isen rūz-ı maḥşer Ṣunalar cām kevs̲eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 13). [ḳıl,]*

Pīrleriñ erkān-ı Ḥaḳdır şerʿ ile icrā **ḳılar**
Ḳul Aḥmeddir ḥaḳīḳat cümleye inhā **ḳılar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 1). [ḳılar, -ar]*

Pīrleriñ erkān-ı Ḥaḳdır şerʿ ile icrā **ḳılar**
Ḳul Aḥmeddir ḥaḳīḳat cümleye inhā **ḳılar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 2). [ḳılar, -ar]*

Murtażādır ser-firāzı her velīniñ bī-kemāl
Enbiyānıñ vārīs̲idir her demi aʿlā **ḳılar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 4). [ḳılar, -ar]*

Farż olunmuş z̲āt-ı Ḥaḳʾdan her ṭarīḳat ehline
Ḳadirī Rüfāʾī tamāmen bendesi eclā **ḳılar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 6). [ḳılar, -ar]*

Mevlevīler ŞāZelīyle men ʿarefden baḥs̲ ider
Hem Sühreverdi ḥaḳāyıḳ ehline raʿnā **ḳılar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 8). [ḳılar, -ar]*

Saʿdīlerle hem Desūḳī Derviş̲ān-ı bī- ʿaded
Ẕikr cehr-i kes̲ret üzre her seḥer güyā **ḳılar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 10). [ḳılar, -ar]*

Ḳavm-i Çeştīler hezārān hem Bedevī leşkeri
Rāh-ı Ḥaḳda cümle vāruñ bez̲l idip yaġmā **ḳılar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 12). [ḳılar, -ar]*

Bektāş̲īler bāb-ı ʿilmiñ şehrine āgāh olup
Hem Ṭarīḳ-i evliyāda cismini ifnā **ḳılar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 14). [ḳılar, -ar]*

Ḥalvetīyle Naḳş̲ıbendī ol gürūhuñ kemteri
Ḥaḳ yolunda cān u başın cümlesi ifnā **ḳılar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 16). [ḳılar, -ar]*

Eyledim vaṣfıñ Sükūtī pīrleriñ burhānını
Ḥaḳḳa vuṣlat bunda buldu her biri evlā **ḳılar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 18). [ḳılar, -ar]*

Şerʿ-i pākın Aḥmed ile rāhını **ḳılmış** güşād
Menzil-i bālāya irer her kim olur vaşlın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 3). [ḳılmış, -mış]*

Ḥaḳ Teʿālā āyetinde küllī şeyʾin ḥay dedi
Cümle nāsı zinde eyler Ḥaḳḳa ḥamd it **ḳıl** şekür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 12). [ḳıl,]*

Men ʿarefden baḥs iderler Ḥaḳḳı isbāt **ḳıldılar**
Kenz-i lā-yefnāya maḥrem oldular ehl-i şuʾūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 7). [ḳıldılar, -dı, -lar]*

Muḥabbet **ḳıl** rāh-ı Ḥaḳḳa iresin maḳṣūdda bī-şek
Beḳā-ı cāvidān içre bulursun cennetüʾl-mevā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 9). [ḳıl,]*

Gel ṭarīḳ-i enbīyāya zāhidā sen **ḳıl** ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul ḥizmetiñ it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 1). [ḳıl,]*

Ṭut elin beyhūde gezme bu fenā mülkünde sen
Telḳīn itsün Żikr-i cehr ḥużūrunda **ḳıl** edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 4). [ḳıl,]*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ileʿaṭā her ne ise varidat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 6). [ḳıl,]*

Kurʾānı ol nāṭıḳ idi żikr ider hep cehrile
Ehl-i müfesser taṢdīḳ idip **ḳıldılar** eşʿār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 16). [ḳıldılar, -dı, -lar]*

Tecelli **ḳıl** baña yā Rab ḳoma beni bu sevdāda
Sivā ḥubını al benden neler çekdim bu dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 1). [ḳıl,]*

Mecāzī ʿaşḳa sen uyma kerem **ḳıl** eylegil terkin
Anlardan dile himmet bulasın Ḥaḳḳ-ı eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 7). [ḳıl,]*

Naẓm ile itdim beyānıñ **ḳıl** bugün iḳrār ʿAlīdir
ʿĀşıḳıñ feryād-ı āhı ḳıldığı hep zār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 1). [ḳıl,]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum rūz u şeb
Ṣafī **ḳılmaḳ** saña maḥṣūṣ eyle şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 4). [ḳılmaḳ, -maḳ]*

ʿArşla kürsī levḥ-i ḳalemle sebʿ u semavāt rūy-ı Zemīni
Heşt-ü cinān u nār-ı ceḥennemiñ ism yoḳ iken **ḳılmaḳ** icabet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 10). [ḳılmaḳ, -maḳ]*

Faḫr-i cihānıñ ʿaşḳına īcād ḳīldı Cenāb-ı Ḥālıḳ-ı kevneyn
İḥsānı Mevlā **ḳılmaḳ** teşekkür geldik cihāna buldun hidayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 14). [ḳılmaḳ, -maḳ]*

Ḫātem-i nebīdir cümle Resūlʾden gelmiş maḳdem işbu cihāna
Resmen muʾaḫḫir gelmiş ise de żāt-ı ḳadīmden **ḳılmış** ʿalāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 8). [ḳılmış, -mış]*

Derviş Sükūtī āl-i ʿAlīniñ bendesi olmuş ḳālū-belādan
Ḳılmış teberrā cins-i Yezīde laʿnet kim ider buldu selāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 18). [ḳılmış, -mış]*

Kerbelāda şāh Ḥüseyniñ rāhınıñ ḳurbānıyım
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī cān u baş **ḳıldım** fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 10). [ḳıldım, -dı, -m]*

ʿAşḳ yolunu göster bize āsān eyle varım size
Her yoḳuşu sen **ḳıl** düze senden kerem iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 6). [ḳıl,]*

Kin kibir benlik riyālar ḳanġı ādemde olur
Ṣanmañız ādem anı kim Ḥaḳ anı **ḳılmış** müżīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 6). [ḳılmış, -mış]*

Ḳahr-ı lūṭfuñ ʿilletini kim ki pāk **ḳılmış** bugün
Ḳanda baḳsa çeşm-i cāna görünür dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 3). [ḳılmış, -mış]*

Ḥālime **ḳıldım** ifāde eyledi iḥsān meşāyiḫ
Derdime virdi devālar bulmuşuz dermān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 1). [ḳıldım, -dı, -m]*

Ḫudānın nuṭḳuyla s̱ābit bu ʿālem ābıyla hiyedir
Ceʾalnā āyeti **ḳılmış** beyān cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 4). [ḳılmış, -mış]*

Ḫudānıñ nuṭḳuyla s̱ābit bu ʿālem ābıyla ḥaydur
Ceʾalnā āyete **ḳılmış** beyānıñ cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 4). [ḳılmış, -mış]*

Mülk-i dünyā bī-vefādır **ḳıl** ferāġat ey göñül
Cehd ide gör terkini ur bul saʿādet ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 25, Mısra 1). [ḳıl,]*

Her şaḫṣa alayla bir defʿa güler
Biñ kere zehīrler ḳahrını **ḳılar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 10). [ḳılar, -ar]*

Māsivāya virme hiç dil ṭālibā sevdāyı kes
Bī-vefādır terkini **ḳıl** ol ʿadüvden ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 8). [ḳıl,]*

Mürşid-i kāmil ara bul derdine dermān gözet
Bāb-ı luṭfuñ ḫādimi ol **ḳıl** anıñla imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 12). [ḳıl,]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya sür yüzüñ eyle türāb
Kaʾbe-i ʿulyā budur bil **ḳıl** ṭavāf mis̱l-i ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 16). [ḳıl,]*

Vay aña kim Aḥmed-i muḥtāra ḫāʾin oldular
Kerbelānıñ büsbütün ḥākini pür-ḫūn **ḳıldılar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 28). [ḳıldılar, -dı, -lar]*

Naḥnü aḳreb āyetine **ḳıl** naẓar
Vech-i Raḥmān saña yaḳın al ḫaber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 5). [ḳıl,]*

Rāh-ı Ḥaḳda cān u başın **ḳıl** fedā
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 15). [ḳıl,]*

Cürmümüzle sen ḳabūl **ḳıl** ey Kerem-kānı ʿaṭā
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 15). [ḳıl,]*

Geldi pīrler her biri devrince itdiler ẓuhūr
Girdiler meydān-ı ʿaşḳa **ḳıldılar** Ḥaḳḳ-ı ḥużūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 6). [ḳıldılar, -dı, -lar]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendiñ olmuş tā ezel
İlticā **ḳılmış** ḳapuna rūz u şeb eyle ʿamel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 18). [ḳılmış, -mış]*

Gel ey derviş bulam dersen hidāyet
Muḥibb-i ḫānedāna **ḳıl** riʾāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 2). [ḳıl,]*

Tariḫinde yoḳ ḫilāfuñ ey Sükūtī **ḳıl** beyān
Biñ iki yüz seksenine naẓmile eyle ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 25). [ḳıl,]*

Terk idip bu fānī dehri **ḳılmaz** aṣlā ülfeti
Semt-i ʿuḳbāya muḥaḳḳaḳ çünki itmiş ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 5). [ḳılmaz, -maz]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile itdim şümār
Tariḫini böyle **ḳıldım** naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 26). [ḳıldım, -dı, -m]*

Küntü kenze vāḳıf olmuş böyle bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı ezelden Ḥaḳ anı **ḳılmış** ʿalīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 22). [ḳılmış, -mış]*

Yevm-i ḥaşre dek beyānısın yā ilāhī **ḳıl** beḳā
ʿÖmr-i cāvid üzre olsun bulmaya aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 13). [ḳıl,]*

Tanẓīm oldu ḫānḳāhda üç oṭa resm-i cedīd
Her gelen mihmāna taʿẓīm **ḳıldılar** ġāyet mezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 10). [ḳıldılar, -dı, -lar]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile itdim şümār
Tariḫini böyle **ḳıldım** naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 26). [ḳıldım, -dı, -m]*

Küntü kenze vāḳıf olmuş böyle bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı ezelden Ḥaḳ anı **ḳılmış** ʿalīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 22). [ḳılmış, -mış]*

Her ḥāl ile cāndan **ḳıldılar** ülfet
Ednāya itmezler bir kere nuṢret *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 15). [ḳıldılar, -dı, -lar]*

Ol Ḥüseyn-i Kerbelāyı ẕikr ider vaḥṣ-ı ṭuyūr
Anıñ ʿaşḳına terāḥḥum **ḳıl** bize yā Rab ġıyāṯ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 4). [ḳıl,]*

Yevm-i ḥaşre dek anarlar ism-i pākın her ināṯ
Muṣṭafādan cümle nās **ḳıldıñız** hem de mirāṯ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 2). [ḳıldıñız, -dı, -nız]*

Gel imām Ẕeyneʾl-ʿAbāya **ḳıl** muḥabbet cān ile
Çek elin bu māsivādan ʿāşıḳ isen dīdeñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 3). [ḳıl,]*

Nesl-i pāk-i evliyādır cān fedā **ḳıl** Caʿferʾe
Ḥaḳḳa irgörüp bu yolda sālik-i iḳrār-ı şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 3). [ḳıl,]*

Ḳıl ferāġat māsivādan göñlüne çekdirme sed
Mihrini ver ḳaḥbe zendir beyt-i dilden eyle red *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 1). [ḳıl,]*

Naḳd-i cānıñ **ḳıl** fedāya ṭālibā meydāna gel
ʿAşḳ yolunda sır baḳılmaz sür atıñ dīvāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 1). [ḳıl,]*

Ḫāk-i pāy-i devletine yüz sürüp geldim amān
Sen meded **ḳıl** faḫr-ı ʿālem ḥālimiz ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 2). [ḳıl,]*

Ẕevce-i Aḥmed bilāşek şāfiʾ rūz-ı cezā
Ben ḳuluna **ḳıl** terāḥum yaḳmasun ol dem ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 4). [ḳıl,]*

Cevherini **ḳılma** ṣarf ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ-ı idrāki olan iẕʿān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 5). [ḳılma, --ma]*

Nūr-ı vechidir bu ʿālem ḥalḳına vireñ żiyā
Māh-tāb itmiş cihānı ser-te-ser **ḳıldı** īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 10). [ḳıldı, -dı]*

Her müşkülüm āsān ile eyledi ḥāl meşāyiḫ
Mūrdan ednā kem-ter iken beni **ḳıldı** kemāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 2). [ḳıldı, -dı]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmede her rūz u şeb
ʿArş-ı aʿlāda melekler cümlesi **ḳıldı** sücūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 4). [ḳıldı, -dı]*

Vechini **ḳıldı** nümāyān her cihetden ʿāleme
Nāẕır u manẓūr odur kim Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl vedūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 7). [ḳıldı, -dı]*

Naḫnü aḳreb āyetle şānına **ḳıldı** beyān
Maẓhar-ı ẕāt-ı ṣıfātın ʿarş-ı Raḥmān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 5). [ḳıldı, -dı]*

Naẓm ile Derviş Sükūtī baḥsini **ḳıldı** beyān
Küntü kenziñ itdi iẓhār nuṭḳu bürhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 13). [ḳıldı, -dı]*

Naẓar **ḳılma** felek böyle ḳılarsa saña bir ḫande
Vefāsı yoḳ bu dehr içre cefādan çoḳ ẓuhūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 3). [ḳılma, --ma]*

Aḥmed gelüp **ḳıldı** beyān Furḳān ile Ḥaḳ sırrını
Dört kitābıñ sırrı bugün bir noḳṭadan itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 9). [ḳıldı, -dı]*

Dergāhına başdım ḳadem ey Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl-Ġafūr
Senden kerem eyle ʿaṭā iḥsānına **ḳıldım** şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 2). [ḳıldım, -dım]*

Cism-i insānı yaratmış ol ġanī perverdigār
On iki bāb üzre tertīb **ḳıldı** anı girdigār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 2). [ḳıldı, -dı]*

Ḳılsa ol mūr-ı żaʿīfden ḳalbini aḫḳar bu gün
Cümle ʿālem içre Mevlā hem anı sürūr ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 7). [ḳılsa, -sa]*

Nesl-i Aḥmedden Muḥammed Bāḳıra oldu hem ẓuhūr
Luṭfuyla **ḳıldı** saʿādet sāyesinde aġniyāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 8). [ḳıldı, -dı]*

ʿĀrif olan Ḥaḳ yoluna her vechile ṣādıḳ imiş
Cān u başıñ **ḳıldı** niṣār bezm-i ezel ʿāşıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 2). [ḳıldı, -dı]*

Nāṭıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳı ehl-i dile **ḳıldı** beyān
Cümle cihān añla güzel ṭopṭolu ol Ḫālıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 9). [ḳıldı, -dı]*

Ülfet-i dünyāya baḳmam el çekip oldum ḫalāṣ
Ḳalbimiz **ḳıldıḳ** muṢaffā nitekim ḫāṢṢuʾl-ḫavāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 2). [ḳıldıḳ, -dı, -k]*

Kim ki oldu bunda dāʾim vech-i yāre mübtelā
Ṭaʾn **ḳılman** bulmuş anlar çünki rüʾyetden neşāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 8). [ḳılman, -ma, -ñ]*

Bendene ḳahr-ı celāliñle hemān **ḳılma** naẓar
Luṭfuñ ile ḳıl kerem geldim recāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 3). [ḳılma, --ma]*

Naḳş-ı dehre aldanup beyhūde **ḳılma** iltifāt
Bī-vefādır dinleme muṭlaḳ dünyāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 3). [ḳılma, --ma]*

Ḥüsnünüñ şevḳi bugün hep verdi dünyāya şeref
Māh-ı cemāliñ nūrı **ḳıldı** zümre-i dānāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 2). [ḳıldı, -dı]*

Vechini çün **ḳıldı** rūşen her demi envār-ı ʿaşḳ
ʿAndelīb-āsā seḥerde eylediḳ hep zār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 1). [ḳıldı, -dı]*

Gördükçe ḥüsnünü men artar efġānım Ḥaḳ
Bülbülüm nāle **ḳıldım** bāġ ile bostānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 2). [ḳıldım, -dım]*

Elde iken cümle varım eyledi yaġmā-yı ʿaşḳ
Bu vücūdum maḥv **ḳıldı** gör nice ifnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 2). [ḳıldı, -dı]*

Dest uzatdı şundu baña bir ḳadeḥ engür şarāb
Nūş idip **ḳıldım** cesāret bādesinden çıḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 6). [ḳıldım, -dım]*

Ḥasta oldum nice demler Ẕār-ı efġān **ḳılmışam**
Bir ṭabīb bī-devādan hiç şifāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 7). [ḳılmışam, -mış, -am]*

Māsivāyı gönlümüzden çünki **ḳıldık** tārumār
İstemez oldu derūnum bir daḫı cihān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 7). [ḳıldık, -dı, -k]*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ol Ḥasan ibn-i ʿAlī
Pāre pāre cism-i pākın **ḳıldı** bir ġaddār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 4). [ḳıldı, -dı]*

ʿillet-i ʿaşḳa giriftār olmuşum ḥālim yaman
Ḳalbimiz **ḳıldı** ḫarābe āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 6). [ḳıldı, -dı]*

Mürşid-i kāmil yedinden merhemiñ **ḳılsam** ṭaleb
Ḳābil-i mümkīn ʿaceb mi āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 9). [ḳılsam, -sa, -m]*

Renc-i ke̲sīr merhemi yoḳ bunca ṭabīb bulmaz devā
Ten mülkünü **ḳıldı** ḥarāb ḥayli zamān dermān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 8). [ḳıldı, -dı]*

ʿAşḳına ey dost düşelden nice ḥayrān olmuşam
ʿAḳlımız çün żāyiʿ **ḳıldım** ḫalḳa destān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 2). [ḳıldım, -dım]*

Ḳomaz endīşeden ḥalī içimde nefs-i emmāre
Meger ıṣlāḥ ide bir gün terāḥūm **ḳılsa** ol Raḥīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 4). [ḳılsa, -sa]*

Şāh Ḥasan rāhında cān u başımız **ḳıldıḳ** fedā
Men Ḥüseyniñ çakeriyim Kerbelādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 5). [ḳıldıḳ, -dı, -k]*

Ḥançerle urup sīnemize ḳalāʾ mı ṣandı bu tenim
Ḳıldı ḥarāb dil mülkünü ḥaml idemez nāzik bedenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 2). [ḳıldı, -dı]*

Dil şehrini **ḳıldı** yebāb edvāsına hīç çāresi yoḳ
Ẕaḥmıñ çekemem boynumuza el-ḥāḳ ideyim ben resenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 5). [ḳıldı, -dı]*

Ke̲sret-i ekle düşenler göñlünü **ḳıldı** yebāb
Cismini ifnā idermiş bu ḫusūṢda her ġulām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 9). [ḳıldı, -dı]*

Az ṭaʿāmla dīde-i cān her demi olur güşād
ʿArş-ı kürs **ḳıldı** seyrān her cihetden bitʾ-tamām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 14). [ḳıldı, -dı]*

Oldu ʿaṭşān-ı şehīdān Kerbelāda bunca dem
Cismini **ḳıldı** ḥārābe nār-ı sūzān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 14). [ḳıldı, -dı]*

Bir naẓar **ḳıldım** Sükūtī kāʾināta ben bugün
Ḥaḳ ile dolmuş bu ʿālem ḳalmamış nihān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 11). [ḳıldım, -dım]*

Cān u başdan geçen ʿāşıḳ olurmuş vuṣlāta nāʾil
Muḳaddem bu fenā mülkü göñülden terk **ḳılan** gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 6). [ḳılan, -an]*

Münkirin ḳalb-i ḥasedden cismini **ḳıldı** ḥarāb
Bulmamış dergāh-ı Ḥaḳda le̲zze̲t-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 13). [ḳıldı, -dı]*

Nefsimiz ṭuġyān iderdi ḥālimiz **ḳıldı** yaman
Bir ṭabīb-i ḥāziḳa ṣordum çāresin ḳılsın beyan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 1). [ḳıldı, -dı]*

Şeyḫ-i kāmil himmetiyle vuṣlāta yol bulmuşuz
Anıñ içün tā ezelden **ḳılmışam** iḳrār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 6). [ḳılmışam, -mış, -am]*

Muṣṭafāya ümmet olan evliyāya ḥizmet **ḳılan**
Bu meydānda ʿibret alan ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 7). [ḳılan, -an]*

Sivā ḥubbını terk eyle naẓar **ḳılma** bu dünyāya
Vefāsı yoḳdur ey ṭālib gözüñ ṭut ehl-i ʿuḳbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 1). [ḳılma, --ma]*

Laʿnet olsun ibn-i Süfyān ḫāricīniñ cānına
Ḳaṣd **ḳıldı** bunda çünki ol şāh-ı merdānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 2). [ḳıldı, -dı]*

Ṣūret-i ʿanāṢırda bugün yüẔüne urdu niḳāb
Kendini **ḳıldı** nihān görmedi zāhid dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 8). [ḳıldı, -dı]*

Her yüzde bugün kendisini ṣaldı ʿayān
ʿĀşıḳlarına göstermek içün **ḳıldı** bahane *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 2). [ḳıldı, -dı]*

Şehr-i dili **ḳıldı** ḫarāb geçdi oḳu tā cigere
Cismimize virdi fenā ḍarb-ı sinān atdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 9). [ḳıldı, -dı]*

İçim ṭaşıma kibrile kin hem daḫı bunca nifāḳ
Ḥırṣ-ı ġażabı **ḳıldı** ʿaṭā çekdirdi bana biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 4). [ḳıldı, -dı]*

Hicrān ateşi yaḳdı göñül şehrini eyledi berbād
Ḳıldı ḫarāb virdi fenā çekdirdi bana biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 10). [ḳıldı, -dı]*

Ezelden bunlarıñ nūr-ı tecellī **ḳıldı** ekvāne
Ẓuhūr itdi o nūrdan bil cemīʾān enbiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 3). [ḳıldı, -dı]*

Dilerim ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ duʿālar eyleye her ān
Oḳusun Fātiḥa Ḳurʾān bu rūḥum **ḳıla** ṣādānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 10). [ḳıla, -a]*

Ẕikrim benim her dem Ḫudā dergāhından **ḳılma** cüdā
Derdlülere senden devā meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 3). [ḳılma, --ma]*

Mecmūʿ-ı maḫlūḳ içinde bizi **ḳıldı** serfirāz
Kişver-i iḳlīme şāhım bizi sulṭān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 3). [ḳıldı, -dı]*

Mūsā-yı Kāẓım göñüller bezmine **ḳıldı** güşād
Şāh ʿAlī imām Rıżānıñ oldu bize himmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 9). [ḳıldı, -dı]*

Anlagil yoġdan bu ḫalḳı nice Yezdān eyledi
Çār ʿanāṢırdan mürekkeb **ḳıldı** insān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 2). [ḳıldı, -dı]*

Si vü dü ḥarfle tamāmen yüzini **ḳıldı** beyān
Ādemin vechinde mevcūd ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ defteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 7). [ḳıldı, -dı]*

Ẓulmetde idi cümle cihān gelmeden ol ḫātem-i nebī
İtdi ẓuhūr **ḳıldı** żiyā iḳlīmi heft māhveşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 4). [ḳıldı, -dı]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübeyyen itdi güşād ʿālemlere
Oldu imām ümmetine **ḳıldı** ʿayān Ḥaḳ revişi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 8). [ḳıldı, -dı]*

Eyyübüñ renc-i keşretle taḥammül iyledi efzūn
Şikāyet **ḳılmadı** Ḥaḳdan Ṣabırla bir şifā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 12). [ḳılmadı, -ma, -dı]*

Ehl-i seḥā maʿdenidir her vechle sāʾillere
Ḳıldı beyān Ḳurʾānıyla merd-i seḥā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 4). [ḳıldı, -dı]*

Ḳavm-i Yehūd cins-i belīd ḍarb ile **ḳıldı** helāk
Evlād ʿiyāl enṢārına virdi cefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 19). [ḳıldı, -dı]*

İltifātıñ çoḳ iderler cümle ḫalḳa ḫāṣ u ʿām
Nān u niʿmetler gedāya **ḳıldı** iḥsān her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 4). [ḳıldı, -dı]*

Eger noḳṣān kelāmımda yāḫūd sehven ḫaṭā **ḳıldım**
Cihānda var nice kāmil idüp taḥsīn rıżām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 11). [ḳıldım, -dım]*

Şeyḫ İsmāʿīl muḥaḳḳaḳ himmetiñ **ḳıldı** yüce
Cereyān itdi sürʿatiyle sāye-i perde hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 5). [ḳıldı, -dı]*

Ḫānḳāhıñ ʿarṣasında çeşmeyi **ḳıldı** binā
İḥyā itdi cümle nāsı çaġlayup aḳdı bu ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 7). [ḳıldı, -dı]*

Üç yüz iki tarīḫinde żan idip hem de hezār 1302
Derd-mend Derviş Sükūtī naẓmıyla **ḳıldı** beyān 1 nisān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 12). [ḳıldı, -dı]*

Şeyḫ Saʿdullah Efendi Ḥaḳḳa itmişken ḫużūr
Ḳıldı niyāz ol Ḥabīb çeşmesi çün bī-ḳuṢūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 2). [ḳıldı, -dı]*

Müstecāb oldu duʿāsı ol Muḥammed ʿaşḳına
Luṭf ile **ḳıldı** hidāyet aña hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 4). [ḳıldı, -dı]*

Çoḳ Zamān düşmüş ḫarābe taʾmīre muḥtāc ider
Himmeti **ḳıldı** erenler ṣuyu oldu nev- ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 6). [ḳıldı, -dı]*

Celvetiyye şeyḫi muḥaḳḳaḳ ḫizmetiñ **ḳıldı** edā
Dergāhında çūşa geldi çeşmesi māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 7). [ḳıldı, -dı]*

Ḫācı Muṣṭafā Efendi Ḥaḳḳa itmişken ḫużūr
Ḳıldı niyāz ol ḥabīb cān u dilden bī-ḳuṢūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 2). [ḳıldı, -dı]*

Evliyālar himmetiyle düşdi ḥayrāt semtine
Luṭfuyla **ḳıldı** ʿināyet aña hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 12). [ḳıldı, -dı]*

Ḳıldı şehid Şāh Ḥüseyni ẓulmiyle ol ḳaltabān
İbn Ẕiyād bir münāfiḳ düşmān her bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 9). [ḳıldı, -dı]*

Cismini āh pāre pāre nice **ḳıldı** ẓalīmān
Nesl-i hāşim Caʿfer ṭayyāre şor şorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 9). [ḳıldı, -dı]*

Ḳaṣd **ḳıldı** Harūn ancaḳ ol imām Kāẓıma
İtdi ẓulm ile şehādet ol münāfiḳ bī-ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 7). [ḳıldı, -dı]*

Cevherini **ḳılma** Ṣarf ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ ider iki olan iẕʿān ile Ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 5). [ḳılma, --ma]*

Ẕülfüñ ile ḳaşlarıñ hem daḫı müjġānlarıñ
Kıldı beyān çün vechini eyledi iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 18). [kıldı, -dı]*

Fetḥinde daḫı Ḥaḳ aña āsān ile **ḳıldı** müyesser
Açdı hemān rāh-ı dīni ol Ṣāḥib-i Zülfikār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 9). [ḳıldı, -dı]*

Ḳul Resūl laḥmüke laḥm ş̱ānına **ḳıldı** beyān
Ehl-i ḥaḳāyıḳ itdi ʿayān Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 7). [ḳıldı, -dı]*

Ḳıldı şehid ibn-i Yezīd bunları biñ cevr ile
Düşmānı āl-i Resūl fitne-i aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 11). [ḳıldı, -dı]*

Naẓm ile itdim beyānıñ ḳıl bugün iḳrār ʿAlīdir
ʿĀşıḳıñ feryād-ı āhı **ḳıldığı** hep zār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 2). [ḳıldığı, -dığ, -ı]*

İtdi ḫarāb bu vücūdum şehrini **ḳıldı** fenā
Artdı feryād ile nālem ḥālimiz düşvāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 3). [ḳıldı, -dı]*

Leşker-i ġām **ḳıldı** efzūn şeş cihātım ḳapladı
Bir cāzū Ẕen ehl-i müfsid naḳş biñ mekândır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 7). [ḳıldı, -dı]*

Laḥmüke laḥm ḳavl-i Resūldür Ḥaḳḳına söyler ẕāt-ı ʿAlīniñ
Mürşid-i ekmel hem nūr-ı vāḥid demiş o bir gün **ḳıldı** ʿināyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 4). [ḳıldı, -dı]*

Ādemle Ḥavvā nūrundan oldu Şit nebi İdrīs Davūd Süleymān
Envār-ı Aḥmed **ḳıldı** tecellī cümle nebiyye itdi sirayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 12). [ḳıldı, -dı]*

Devlet aña kim tāc ü nübüvvet başına ḳondu sırr-ı Ḫudādan
Şāfīʿ-i maḥşer rūz-ı cezādır cümle ʿuṣāta **ḳıldı** şefāʿat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 16). [ḳıldı, -dı]*

Bir gedā Derviş Sükūtī tārīhiñ **ḳıldı** beyān
Şüphesiz gerçek velīdir ẕāt-ı pāk aḳdesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 15). [ḳıldı, -dı]*

Bu ḥarāb olmuş derūnum taʾmīre muḥtāc iken
Ḳıldı ābād her cihetden ʿadl ile her ān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 6). [ḳıldı, -dı]*

Müyesser Ḥaḳ kime **ḳıldı** bu āṣārı cemīlinden
Anıñ ʿadn-ı behişt içre maḳām-ı dār-ı ʿaliyye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 7). [ḳıldı, -dı]*

Mükemmel şehrümüz burda mücerred çoḳ dükkān īrād
Maʿārif mektebiñ cümle yenīden **ḳıldı** iḥyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 14). [ḳıldı, -dı]*

Ülfet-i dünyā ne müşkül ḥālimiz **ḳıldı** yaman
Ḳaddimiz dal ile gördü cismime virdi ziyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 1). [ḳıldı, -dı]*

Aldı destimden cenānım rūy-ı gül mehpāremi
Ḥasrete bıraḳdı Sükūtī göñlümüz **ḳıldıḳ** fiġān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 12). [ḳıldıḳ, -dı, -k]*

Kimseye hiç yoḳdur ẓulm ider her nev ʿAlīye
Çeşm-i yaşım seyl gibi her dāʾimā **ḳıldım** revān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 4). [ḳıldım, -dım]*

Rehber-i rāh ḥaḳāyıḳ ḳırḳlar yediler ḫādimi
Ḳuṭb-ı ʿālemi meclisinde **ḳıldı** ḫidmet bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 10). [ḳıldı, -dı]*

Ḥüsnüne **ḳıldı** beyān rūşen itdi enver ḥaṭ
Ẕülf-i ḳaş u kirpiginde oḳudum ben Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 18, Mısra 1). [ḳıldı, -dı]*

Şāh Ḥüseyni Kerbelāda **ḳıldı** ẓālimler cefā
Āh nice cānlar dayansın bir tükenmez macera *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 7). [ḳıldı, -dı]*

Ḳıldı nāẔik pāre pāre ol mübārek Ḥüseyni
Ol sāʾatler ḥāke düşdü boẔdu anıñ resmini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 13). [ḳıldı, -dı]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān **ḳıldı** aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 5). [ḳıldı, -dı]*

Ṣūrete geldi bu demde ḳalmadı bir şey nihān
Anıñçün bu bināya **ḳıldı** ġāyet ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 4). [ḳıldı, -dı]*

Luṭf-ı Ḥaḳ **ḳıldı** hidāyet pīrleri nesl-i ʿAlī
Şānına Aḥmed buyurmuş bir ḥadīṯ rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 5). [ḳıldı, -dı]*

Şeyḫ ʿAlīniñ her ḫuṣūṣda geçdi bunda ḫiẓmeti
Ḥaḳ müyesser **ḳıldı** aña dergāh-ı Selīm Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 8). [ḳıldı, -dı]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān **ḳıldı** aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 5). [ḳıldı, -dı]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bir ġarīb ednā ḳulu
Naẕmıyla **ḳıldı** beyān fehm idip gel ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 18). [ḳıldı, -dı]*

Muṣṭafā̃nıñ nesl-i pākıñ kim ṭutar ġāyet ʿazīz
Māsivādan ḳalbini pāk eyleyüp **ḳıldı** temiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 2). [ḳıldı, -dı]*

kīl ile ḳāl: *Dedikodu, boş laf söylemek; konuşmak.*

UẔadır dersinde **ḳīl ile ḳālıñ**
Bāṭında yoḳluḳ bunuñ aḥvāliñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 35). [ḳīl ile ḳālıñ, -ı, -n]*

Zāhid ider **ḳīl u ḳāl** her kelāmı bī-kemāl
Tā olunca ben viṣāl çaġırırım Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 7). [ḳīl u ḳāl,]*

Terk eyledim ben **ḳil u ḳāl** Ḥaḳḳa itmişiz viṣāl
Vaṣfa gelmez bir nice ḥāl buldu Sükūtī öz cānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 17). [ḳil u ḳāl,]*

İtme bunda sen **ḳil u ḳāl** kimse ile aṣlā cidāl
Bul kendine bir ehl-i ḥāl ġınāsı çoḳ bahāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 9). [ḳil u ḳāl,]*

Çün itmezler **ḳīl u ḳāl** kimse ile aṣlā cidāl
Dervişleri hep ehl-i ḥāl menzilleri rāh-ı sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 3). [ḳīl u ḳāl,]*

Eyleme sen **ḳil ü ḳāl** mürşide ir bīʾat al
Olmaḳ istersen viṣāl-i ʿirfānı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 7). [ḳil ü ḳāl,]*

Söz uzatma hele zāhid sendendir bu **ḳīl u ḳāl**
ʿÖmrüñüz laḳ laḳ ile geçmede her rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 1). [ḳīl u ḳāl,]*

Naẕmını Derviş Sükūtī eyleme bir **ḳīl u ḳāl**
Dürr-i maʿnādan niṣār it ʿāleme olsun īrāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 9). [ḳīl u ḳāl,]*

Ṣaḳın itme sen **ḳīl u ḳāl** var bir mürşide bīʿat al
Olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 3). [ḳīl u ḳāl,]*

Baḳmazız biz **ḳīl u ḳāle** evlād ile hem ʿıyāle
İrdik bugün hem bir ḥāle ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 9). [ḳīl u ḳāle, -e]*

kilise: *Makedonya'nın orta kesiminde yer alan bir kasaba ve belediye merkezidir.*

Ḳarye **Kiliselü** içre müceddeden beş ʿaded çeşme
Aḳıtdı Ṣuların pek çoḳ muḥaḳḳaḳ zīr u bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 9). [kiliselü, -l, -ü]*

kıllet: *Ahlakî terbiye için kimi fiillerde azlık (az uyuma, az konuşma, az yeme vb).*

AẔ ṭaʿāmla nevm-ı **ḳıllet** sālikin rāhıñ açar
Menzil-i rifʿatde dāʾim meskān-i darüʾs-selām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 11). [ḳıllet,]*

kim: *" Ki" bağlacı.*

Bāb-ı dīni anlar açdı hem ḥaḳīḳat rāhını
Bunlar ile menzil aldı **kim** idendi reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 10). [kim,]*

Küntü kenziñ maḥzenine lāyıḳıyla yol bulup
Ḫānḳāh-ı ẕāt-ı Ḥaḳda **kim** ki cān itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 12). [kim,]*

Zāhidā bilmez bu sırrı farḳ yoḳ Ḥaḳdan yaña
Söyleyin **kimdir** o demde yā viren **kimdir** cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 4). [kimdir, -dir]*

Meyl kes ʿāṣıḳ cefākār yāre olma müptelā
Bir gülen evvel yüẔüne Ṣanma **kim** olur nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 6). [kim,]*

Ṣāfī eyler bu derūnun mülkünü hep ser-te-ser
Ṣıdḳile **kim** itdi ḥizmet buldular envār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 8). [kim,]*

Vechini ḳıldı nümāyān her cihetden ʿāleme
Nāẕır u manẓūr odur **kim** Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl vedūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 8). [kim,]*

Ṣordum ey dil kāmilāndan baḫr-ı ʿummān sendedir
Gevherine ṭālib ol **kim** dürr-i mercān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 2). [kim,]*

Ol ʿAlī Mūsā Rıżādır şāh İran hem ʿArab
Ḫādimim ben anıñ **kim** ʿadlile ehl-i vefāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 12). [kim,]*

Ṣol Zamān **kim** bunca ṭālib teşnelikden āh çeker
Dest-i pākıñla yürütgil anlara āb u Ẕülāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 9). [kim,]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem silsile ister o **kim**
Kendi cāhil farḳ yoḳdur nitekim ḥayvān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 21). [kim,]*

CeẔbe-i ʿaşḳı ḳaçan **kim** Ṣunsalar bir ṭālibe
Çūşa gelür mis̲l-i deryā şiddeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 7). [kim,]*

Saña Ḥaḳ dedi maḥbūbum ezelden tā ebed çün **kim**
Ḥaḳḳa çün ẕātıñız maẓhar meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 7). [kim,]*

Sen şefīʾüʾl müẔnibīnsin ʿarṣa-ı maḥşerde hem
Ṣol zamān **kim** saña geldik baş açıḳ ʿuryānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 10). [kim,]*

Girsin binüp itdi ṭavīl ṭamu ʿaẕābın ḫalḳı cihāna
Muġalaṭa ideyor gör vāʿiẓi **kim** yoḳ edebī nāmūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 6). [kim,]*

Ne müşkül **kim** bu ʿālemde ṣıfātı ādemi bulmaz
Anı sen Ṣanma insān **kim** bahāyım sekil bir rengdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 3). [kim,]*

Ne müşkül **kim** bu ʿālemde ṣıfātı ādemi bulmaz
Anı sen Ṣanma insān **kim** bahāyım sekil bir rengdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 4). [kim,]*

Aña **kim** ḥüsn-i aḥlāḳı cihān baġında Ḥaḳ virmiş
Süleymān Ḥıfżı Beg itdi nice āṣār icrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 11). [kim,]*

Laʿnete oldun sezāsın **kim** ider ḥüsrān degil
Müsteḥaḳ ehl-i cezāsın her Zamān ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 13). [kim,]*

Ol zamān **kim** yalın ayaḳ saña geldim siyāh- rū
Ṭut elimden sen şefīʾ ol saña itdim serfürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 1). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.*

İki pāy üzre ṭurṭurmış gezer semt-i Buḫārayı
Temāşā-yı cihān eyler bu ʿālemde ne **kim** her var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 10). [kim,]*

Cümle aṣḥāb-ı kirāmıñ āline evlādına
Kim ki itmişdir muḥabbet buldu ol derde devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 4). [kim,]*

Yevm-i belāda ʿayāndır yüzleri aḳ nūr ile
Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya **kim** ki itdi iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 6). [kim,]*

Zāhidā bilmez bu sırrı farḳ yoḳ Ḥaḳdan yaña
Söyleyin **kimdir** o demde yā viren **kimdir** cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 4). [kimdir, -dir]*

Bilmez iken dīn ü millet **kimden** olur yā ṣevāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṭḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 1). [kimden, -den]*

ʿAşḳ ile bozmaḳda **kimiñ** bu vücūduñ resmini
Üzdüler Seyyid Nesīmī tenini oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 11). [kimiñ, -i, -n]*

Ḳalb ile hep feṭḥ olandır cümle müşkül bunca bāb
Ḳalbe duḫūl **kim** ki ider aldı Ḥaḳdan kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 2). [kim,]*

Göñül virme dedim aṣlā vefāsı olmayan yāre
Belāsı miḥneti birçoḳ **kim** olmuş mübtelā bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 6). [kim,]*

Bu cürmümle **kime** idem Sükūtī ilticā oldum
Şefāʿat kānı Aḥmedden iderim ʿār olur bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 7). [kime, -e]*

Ehl-i ʿirfān ṣoḥbetidir ḳalbleri iḥyā iden
Ḫıżr-ı vaḳte **kim** irmiş neylesün aña ʿilāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 6). [kim,]*

Buna her **kim** göñül bağlar ṣonunda zehr-i ḳātildir
Ṣaḳın aldanma ey sālik ḳo naḳşını zībādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 7). [kim,]*

Bu pendimden ey Sükūtī her **kim** alur bunda sebaḳ
Menzil aldı rifʿat ile āsumān itdi ʿurūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 13). [kim,]*

Ṣormañız Mecnūna ey cān ḳanda olmuṣdur feraḥ
Ẕülf-i Leylādan ʿaceb mi **kim** ola bunda feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 2). [kim,]*

Vechiniñ müṣtāḳı olmuş bunda ki dilḥasteler
Neylesün her dem aña **kim** derdini ḳılmış mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 10). [kim,]*

Edeb erkān ile **kimiñ** meşāyiḫ ittifāḳ itmiş
Resūlüñ sünneti muṭlaḳ iṭāʾat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 7). [kimiñ, -i, -n]*

Terk-i tecrīd olmuşuz biz dünyāya meyl itmedik
Bir ʿabā ḫırḳaya ḳandıḳ **kimdeñ** aṭlas ḥarīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 4). [kimdeñ, -den]*

Dört kitābıñ metnini her **kim** oḳursa ḥarf-be-ḥarf
Ṣerḥ idemez lāyıḳınca āsānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 7). [kim,]*

Ol imām Ẕeyneʾl-ʾAbānıñ **kim** ki olmuş çakeri
Ḥiẕmeti Bāḳırʾda her dem ẕevḳile devlet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 7). [kim,]*

Eger müʾmīn eger müslim buları **kim** ki sevmezse
Behişt içre ḳarār itmez cehennemde yañar ekṣer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 3). [kim,]*

Bu dört yāri ḳaçan ansam göñül şehr olur mesrūr
Buları **kim** sever cāndan günāhıñ Ḥaḳ ider mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 2). [kim,]*

Çerāġ-ı nūr-ı Aḥmedden uyanmış tā ezelden çün
Kimin **kim** ḳalbine irse göñül mülkü olur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 6). [kim,]*

Bularıñ şānını Ḳurʾān ider taʾẓīm ile tekrīm
ʿAlīyi **kim** ider tefrīḳ Ḫudādan oldular mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 14). [kim,]*

Çerāġ-ı nūr-ı Aḥmedden uyanmış tā ezelden çün
Kimin kim ḳalbine irse göñül mülkü olur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 6). [kimin, -+(i)ñ]*

Ölümden evvel öldüler bular ḥaşr görüp bunda
Ḥayāt-ı ḥıżra irişmişdir ġulām **kim** olur Caʿfer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 8). [kim,]*

Maʿārif dersini görmüş ölümden **kim** öleñ evvel
Eneʾl Ḥaḳ dārına girmiş ṣafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 7). [kim,]*

İstiʾāne ḳabri iden müşkül ḥālde ey Ẕevvār
Ehl-i derde bir devādır **kim** bugün yüzler sürer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 26). [kim,]*

Nūr-ı vechi şuʿle ṣalmış bu cihāna ser-te-ser
Neylesün bī-çāre ʿuṣṣāḳ yanmayup **kim** yanalar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 4). [kim,]*

Şānına lāyıḳ olan **kim** kendini ednā görüp
Ḫalḳ-ı ʿālem anı ol dem başına efser ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 5). [kim,]*

Kime ʿarż ḳılam ḥālim bu cismimi helāk itdin
Yanar pervāneveş her dem ḳapunda bir ricāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 3). [kime, -e]*

Cihān fānī degil bāḳī **kim** olur dāʾimā mesrūr
Görünür bunda her ʿālem giden gelmez olur maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 1). [kim,]*

Ḥar ṣıfātla müşkül ancaḳ **kim** ki maḳṣūda irer
Ḳābil vuṣlat olur mu nefs aġyār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 7). [kim,]*

Seniñ ʿaşḳına her **kim** ki düşenler devr ider elde
Şarāb-ı laʿl-i engürüñ içenlerde ḫumār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 3). [kim,]*

Şarāb-ı ʿaşḳı her **kim** nūş iderse dest-i mürşidden
Bulurlar ʿaşḳile dāʾim o demde zevḳiyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 3). [kim,]*

Her **kimiñ** ḳalbinde vardır ḥırṢ ile ʿucūb riyā
Ṣanma insān anı sen ādem degil bir ġayrı cins *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 7). [kimiñ, -in]*

Ẕevḳ idermiş seniñ ile her **kim** oldu saña yār
Bāb-ı lütfuñ bekler ancaḳ rūz u şeb ʿāşıḳ- şinās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 7). [kim,]*

Emr-i nehiy ṭutmasan leyl ü nehār lāyıḳ ile
Kim ki ḳabūl itmez ise ṭutduġu yol yalan imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 8). [kim,]*

Evvel bezm-i elestde sāḳīler şundu o dem bir cām dolu
Cürʿāsından ol bādenin her **kim** içer mestān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 8). [kim,]*

Cān niṣār ider ezelden Ḥaḳḳı bunda **kim** görür
Derd-mend Derviş Sükūtī her zamān ḳurbān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 9). [kim,]*

Seniñ şükründe ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Seniñ vaṣfına **kim** ḳādir ola bir ḳul saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 6). [kim,]*

Kim ki oldu bunda dāʾim vech-i yāre mübtelā
Ṭaʾn ḳılman bulmuş anlar çünki rüʾyetden neşāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 7). [kim,]*

Pādişāhım iḥsānıñdan cānım ider şimdi ḥaẓ
Her **kime** luṭfuñ irerse dāʾim ider şimdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 2). [kime, -e]*

Raḥm idip gel ḥasta ḳalbim şehrine ḳaṣd eyleme
Elleri ḳurur anıñ **kim** kim urur bīmāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 4). [kim,]*

Raḥm idip gel ḥasta ḳalbim şehrine ḳaṣd eyleme
Elleri ḳurur anıñ **kim** kim urur bīmāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 4). [kim,]*

Müslim olmaz şol kişi **kim** āl-i ʿabāya ḳaṣd idip
Müʾmīn isen ey Sükūtī çal bugün küffāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 9). [kim,]*

Naḳd-i cānın rāh-i Ḥaḳda her **kim** itmezse telef
Olmadı ol bunda dāʾim ʿaşḳile her dem şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 1). [kim,]*

Pendimi Derviş Sükūtī her **kim** ṭutar öz cān ile
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur itmez aṣlā iḫtilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 9). [kim,]*

Pendimi her **kim** ṭutar Derviş Sükūtī bu zamān
Mürşid gerek her köşeyi fetḥ eyleye maʿnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 9). [kim,]*

Feyż-i himmetler irişir şeyḫ-i kāmilden bugün
Her **kim** eyler ḥiẕmetini ṣıdḳile cāndan gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 8). [kim,]*

Ẕāt-ı pākın ʿaşḳına **kim** düşmüşüz rūz u leyāl
Bāb-ı iḥsāna kerem ḳıl bizlere sen lā-yezāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 7). [kim,]*

Bir Ẕinādan ḥāṣıl olmuş ol Yezīd bed- ḫārici
Kim umar andan mürüvvet ḳavm-i Süfyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 24). [kim,]*

Ẓulmüyle çoḳ Kerbelāda itdiler cevr-i cefā
Kimden umar ya şefāʿat ḳavm-i Mervān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 10). [kimden, -den]*

Ḥażret-i Yaḥyā gör **kim** ẓulmüyle oldu şehid
Ḳan pahā heftād hezār Ḥaḳ eyledi ʿiṭā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 17). [kim,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ men evlādın ġulāmıyım
Hezārān laʿnetim vardır **kim** olsa tābiʿ Mervān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 14). [kim,]*

Silsile Ṣorar ararlar aṣl-ı nesil **kim** anıñ
Yā ʿaceb böyle olur mu ʿaḳl ile iẕʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 5). [kim,]*

Söylenir evvel ezel **kim** gāhī otdan būḳ olur
Daḫı būḳdan ot olup hem dillere destān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 17). [kim,]*

Her ġazāda Murtażāya oldular bunda refīḳ
Kim ki olmuşdur Sükūtī ḳanber-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 20). [kim,]*

Dehre gelmekden ʿibāret Ḥaḳḳı bulup anlamaḳ
Kim ki fehm ider Sükūtī iylemez daʿvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 18). [kim,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī āh ider her rūz u şeb
Mecnūn-āsā bilmedi hiç **kime** itsün ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 14). [kime, -e]*

ʿAceb biz özge ateşdir **kimiñ** ḳalbine dūş oldun
Yanar rūz leyāl anlar fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 9). [kimiñ, -+(i)ñ]*

Yā şefāʿat **kimden** ola ʿarṣa-yı maḥşerde hem
Şefḳat itmez oldu muṭlaḳ şāhlarıñ sulṭānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 7). [kimden, -den]*

Olar **kim** sevmedi cāndan münāfıḳ gizli dīn ṭutdu
Perişān eyle aḥvāliñ hebā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 9). [kim,]*

Sen ol nūr-ı nübüvvetsin kime **kim** nīm-i naẓar itseñ
Yedi iḳlīme şāh olur revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 3). [kim,]*

Sen ol nūr-ı nübüvvetsin **kime** kim nīm-i naẓar itseñ
Yedi iḳlīme şāh olur revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 3). [kime, -e]*

Nola bir kez cemālini kime **kim** gösterüp olsan
Yolunda cān fedā eyler ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 7). [kim,]*

Nola bir kez cemālini **kime** kim gösterüp olsan
Yolunda cān fedā eyler ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 7). [kime, -e]*

Müşkül ancaḳ ġurbet elde yāre olmak müptelā
Bir meded yoḳ ey Sükūtī **kim** düşer sevdalara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 10). [kim,]*

Seniñ **kim** ḳapuna ḫādim hemān nāmūs-ı ekberdir
Sen olduñ vaḥyile menşūr her āyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 3). [kim,]*

Her kimiñ **kim** ḳıblesidir ol Muḥammed Şāh Taḳī
Bildiler gerçek Naḳī ol Ṣāḥib-livānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 11). [kim,]*

Her **kimiñ** kim ḳıblesidir ol Muḥammed Şāh Taḳī
Bildiler gerçek Naḳī ol Ṣāḥib-livānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 11). [kimiñ, -+(i)ñ]*

Olar **kim** müʾmīniñ ḳalbin ziyāret eyleye her dem
Gürūh-ı evliyā içre bulardır zümre-i nācī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 7). [kim,]*

Cemāl-i Muṣṭafāʾyı **kim** ṣadāḳatle ider arzū
Kemāl-i Aḥmede irdi olurlar ʿālemiñ tacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 9). [kim,]*

Bulardan her birin Ṣanma rıżā-yı Ḥaḳ içün gitmiş
Kimi bir ad ṭaḳınmaḳdır kimisi Ḥaḳḳa duʿācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 4). [kimi, -i]*

Sükūtī bir gedā ḳuldur **kimine** ḫāk-i pāyinde
Niyāz eyler gice gündüz göñülde itdi miʿrācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 15). [kimine, -iñ, -e]*

Bulardan her birin Ṣanma rıżā-yı Ḥaḳ içün gitmiş
Kimi bir ad ṭaḳınmaḳdır **kimisi** Ḥaḳḳa duʿācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 4). [kimisi, -i, -si]*

Ölümden evvel öldürür maḳām-ı ḥaşr gör bunda
Zamān-ı ḥıżra **kim** irse bulur anlar muʾammāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 8). [kim,]*

Kim ki anıñ yollarını itmedi cāndan ḳabūl
Ġaflet ile ʿömr geçüp dīdesi gör dāʾim şaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 9). [kim,]*

Her nebī devrinde gelüp imdādına itdi kerem
Fehm itmediler **kim** olduġuñ āl-i ʿabā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 8). [kim,]*

Şerʿ-i pākın Aḥmed ile rāhını ḳılmış güşād
Menzil-i bālāya irer her **kim** olur vaṣlın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 4). [kim,]*

Üç yüz iki tariḫinde żam idip hem de hezār 1302
Ṣuyun içe ey Sükūtī **kim** bunda mürūr mart 17 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 18). [kim,]*

Meẕheb-i pāk dīn ü mübīn şerʿ Resūl günden ʿayān
Kim ki ḳabūl itmez ise anlara aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 4). [kim,]*

Buna her **kim** ki aldandı belā baḫrına ġarḳ oldu
Ḫalāṣ olmaz ḳatı düşvār dün ü gün olmada ifna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 3). [kim,]*

Fenāfillahda maḥv ol **kim** ki senden Ḥaḳ ẓuhūr ider
Tecelli eyleye ol dem olanlar ʿaşıḳ-ı Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 11). [kim,]*

Bilmez iken dīn ü millet **kimden** olur yā ṣevāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṭḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 1). [kimden, -den]*

ʿAşḳ ile bozmaḳda **kimiñ** bu vücūduñ resmini
ÜẔdüler Seyyid Nesīmī tenini oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 11). [kimiñ, -i, -n]*

Biñde bir ḳābil naṣiḥat pendimi **kimler** ṭuta
Ḳanda ol ʿAcem Semerḳand ḳavm-i ʿArab hem Rūmī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 17). [kimler, -ler]*

Bāb-ı ʿilmine anıñ **kim** dāḫil olmuş rūz u şeb
Vāḳıf olmuş şehrine bil Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 5). [kim,]*

Baḥr-ı ʿaşḳıñ menbaʿīdır ḳanda **kim** eyler ẓuhūr
Mevciyle ġarḳ eylemiş ol her demi aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 13). [kim,]*

Mürşid-i kāmile bunda her **kim** itdi intisāb
Himmetiyle menzil aldı dinle naẓmım şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 1). [kim,]*

Devlet aña **kim** tāc ü nübüvvet başına ḳondu sırr-ı Ḫudādan
Şāfīʿ-i maḥşer rūz-ı cezādır cümle ʿuṣāta ḳıldı şefāʿat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 15). [kim,]*

Derviş Sükūtī āl-i ʿAlīniñ bendesi olmuş ḳālū-belādan
Ḳılmış teberrā cins-i Yezīde laʿnet **kim** ider buldu selāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 18). [kim,]*

Evkes **kim** şehvete tābiʿ ne ḫoş bir ḥar ḳatı segdir
Bahāyım ṣūretiñ ṭutmuş cihānda ol belā şekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 1). [kim,]*

Sükūtī men ʿaref dersin **kim** aldı dest-i kemālden
Cenāb-ı Ḥaḳḳı bilmiş ol göñülden ġayrılar terkidir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 9). [kim,]*

Kin kibir benlik riyālar ḳanġı ādemde olur
Ṣanmañız ādem anı **kim** Ḥaḳ anı ḳılmış müżīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 6). [kim,]*

Ḥüsn-i aḥlaḳ ḥamīde **kimde** bulunsa eger
Cennetüʾl-mevāyı mekānı ẕikr ider Rab celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 9). [kimde, -de]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ʿilm-i ẓāhir bāṭınıñ
Vaṣfıñ itdi **kim** ki anlar işbu naẓmım ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 12). [kim,]*

Eger ikisi **kimde** bulunsa cihānda ey ʿazīz
Ḳuş gibi iki ḳanatlu devr ider ʿarşdan yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 5). [kimde, -de]*

Ḳahr-ı lūṭfuñ ʿilletini **kim** ki pāk ḳılmış bugün
Ḳanda baḳsa çeşm-i cāna görünür dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 3). [kim,]*

Eylemez münkir ḥasedle ṣoḥbetiñ hiçbir zamān
Kim ki buldu Ḥaḳḳa vuṣlat eyledi pazar-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 12). [kim,]*

Müyesser Ḥaḳ **kime** ḳıldı bu āṣārı cemīlinden
Anıñ ʿadn-ı behişt içre maḳām-ı dār-ı ʿaliyye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 7). [kime, -e]*

Kim umar senden terāḥḥum bī-vefā ẓālim felek
Ġadrile cevr-i cefādır ʿādetiñ ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 1). [kim,]*

Ādemiñ seng olsa ḳalb hiç taḥammül **kim** ide
Tīġ-ı ḥançerle yürüdü Ḍarb ider virmez amān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 7). [kim,]*

Bunca derdliler devāya ḳabrine **kim** yüz sürer
ʿAn ḳarīb irmiş murāda nice ʿavrat hem eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 9). [kim,]*

Çeşm-i ʿamā ḳanda görsün nitekim ḥayvān imiş
Cān gözünü açа gör **kim** sende bil Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 15, Mısra 2). [kim,]*

Bugün minberlere çıḳmış cinān-ı vaṣfıñ ider vāʿiẓ
Bu ḥalḳıñ cennete naṢafıñ **kimin** nīrān ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 19, Mısra 2). [kimin, -+(i)ñ]*

Vay aña **kim** Aḥmed-i muḥtāra ḫāʾin oldular
Kerbelānıñ büsbütün ḥākini pür-ḫūn ḳıldılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 27). [kim,]*

Kimden ola yā şefāʿat bir gün ola maḥşeri
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 23). [kimden, -den]*

Bilür iken ceddi **kimdür** hem anıñ yā maderi
Hiç terāḥḥum itmez oldu bunlara āḫir biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 21). [kimdür, -dür]*

Fehm ider sırrını **kim** ki ʿirfāndır
Ḳurʾāndan aḫẕ itmiş maʿnāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 23). [kim,]*

Nār-ı dūzāḫdan emīndir **kim** ki olmuşdur vuṣūl
Cennet-i ʿirfāna dāḫil oldular hep bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 1). [kim,]*

Her **kim** aña bende oldu ṣıdḳ ile īmān olur
İkilikden ḳurtulup hem maẓhar-ı Raḥmān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 1). [kim,]*

Muṣṭafānıñ nesl-i pākıñ **kim** ṭutar ġāyet ʿazīz
Māsivādan ḳalbini pāk eyleyüp ḳıldı temiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 1). [kim,]*

Küntü kenze **kim** ki irer maẓhar-ı ʿirfān imiş
Ḥaḳḳı her yerde görür ol bī-cihet seyrān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 1). [kim,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ her **kim** oldu bendesi
Bu cihānda bil anı sen cümlede sulṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 3). [kim,]*

Caʿfer-i Ṣādıḳ imāmıñ her **kim** oldu bendesi
Oḳudular ders andan her seḥerler men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 3). [kim,]*

Bāḳır imām rāhına her **kim** itdi cān nis̲ār
Bildi taḥḳīḳ bu cihānda **kim** imiş ol z̲āt-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 3). [kim,]*

Bāḳır imām rāhına her **kim** itdi cān nis̲ār
Bildi taḥḳīḳ bu cihānda **kim** imiş ol z̲āt-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 4). [kim,]*

kimi: *"Kimi ... kimi" bağlacı. Bazısı, kimisi.*

Her ʿaṣırda ehl-i ʿirfān māhveş itse ẓuhūr
Kimi inkār kimi iḳrār itmede ikmalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 16). [kimi,]*

Her ʿaṣırda ehl-i ʿirfān māhveş itse ẓuhūr
Kimi inkār **kimi** iḳrār itmede ikmalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 16). [kimi,]*

kimse: *"Hiçbir kişi, hiç kimse" anlamlarına gelen, olumsuzluk bildiren belgisiz zamir.*

geldi ki sebebi nār-ı dūzaḫ biz olmayalım ve bundan māʾadā sāʾir-i ṭarīḳat ehline
sirāyet ider ancaḳ böyle fiʾil-i ḳabīḥa içtisār iden **kimseler** iblīsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 24). [kimseler, -ler]*

aṣlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẓīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle **kimselere** indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 8). [kimselere, -ler, -e]*

İşbu yol itmez Sükūtī **kimseyi** Ḥaḳdan baʿīd
Naḥnü aḳreb s̲ābit olmuş bizlere iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 9). [kimseyi, -y, -i]*

Mā'il olma bu fenāya **kimse** ḳılmaz vefā
Ẕübde-i ma'Ṣūm pāk Ẕeyne'l ʿAbāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 5). [kimse,]*

Derviş Sükūtī hemān **kimse** itmez gümān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 13). [kimse,]*

Ehl-i derd itmez şikāyet ḥālini hiç **kimseye**
Luṭf ider bir gün aña hem āsānıyla Rabbü'l-Ġıyāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 5). [kimseye, --y, --e]*

Nakşına aldanma dehriñ bī-vefādır ḳaḥbe zen
Kimseye itmez mürüvvet raḥm yoḳ ehl-i cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 4). [kimseye, -y, -e]*

Bunuñ destinden ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Ne mümkīn dinlemez **kimse** seni terk-i vaṭān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 8). [kimse,]*

Ḫayr u şer efʿāl-i Ḥaḳdır **kimse** ṭaʿn eyleme
Müʾmīn muṭlaḳ olanlar ḥüsn-i ẓann-ı aʿlādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 7). [kimse,]*

Ḫalḳ-ı Aḥmed kesb idenler **kimseye** ḳılmaz żarār
Ḫoş naẓarla vaşfıñ iyler nitekim dünyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 11). [kimseye, --y, --e]*

Revā mı ülfetine düşenler rūz u şeb dāʾim
Naẓar itmez bu ʿālemler anı **kimse** ṣorar olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 6). [kimse,]*

ʿAṣrımızda **kimse** bilmez hiç bizim aḥvālimiz
Fevtimizden söñra iẓhār olunur her ḥālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 1). [kimse,]*

Kimseye gelmez bu fānī şimdi ġurbetden neşāṭ
Nice gelsün bunda aña nār-ı firḳātden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 1). [kimseye, -(y)e]*

Kimseler hiç bu fenāda görmemiş aṣlā vefā
Bir vefāya biñ cefā eyler ḳatı eşrāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 13). [kimseler, -ler]*

İtme bunda sen ḳīl u ḳāl **kimse** ile aṣlā cidāl
Bul kendine bir ehl-i ḥāl ġınāsı çoḳ bahāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 9). [kimse,]*

Kimseye ḳılmaz vefā gördüm cihānda bu felek
Mümkünü yoḳ ḳaḥbe zendir eyleme andan dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 1). [kimseye, -y, -e]*

Sen seni **kimseye** hemān tā bildire ʿilme'l yaḳīn
Göstere ʿayne'l yaḳīn ol Ḥażret-i Sübḥāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 5). [kimseye, -y, -e]*

Çün itmezler ḳīl u ḳāl **kimse** ile aṣlā cidāl
Dervişleri hep ehl-i ḥāl menzilleri rāh-ı sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 3). [kimse,]*

Kimseler hiç sāyesinde görmedi aṣlā vefā
Bir vefāya ḳahr biñ cevrile ġaddār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 5). [kimseler, -ler]*

ʿAsker-i dīvler şeyāṭīn heft ü ser-te-ser bir ejderhā
Hiç muḳābil **kimse** olmaz bir belādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 8). [kimse,]*

Dehr-i fānīye Ṣaḳın gel meylini virme bugün
Kimseye hiç şefḳati yoḳ bir daġdır o göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 10). [kimseye, -y, -e]*

Dört kitābdan baḫs idersem **kimse** itmez hiç naẓar
Ḥaḳ yoluna gerçek ʿāşıḳ ṣāfī insān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 3). [kimse,]*

Evliyādan ceddi olsa bu zamān şol **kimseniñ**
Menfaʿat olmaz saña bil ṭutma gel aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 11). [kimseniñ, -n, -iñ]*

Ḳalmaz imiş ey Sükūtī hiç maraż şol **kimsede**
Kendüsini yoḳ bilene Ḥaḳḳı daḫı vār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 9). [kimsede, --de]*

Ḥubb-ı sivā cümle yalan fānī imiş mülk-i cihān
Kimse ḳalmaz bunda gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 4). [kimse,]*

Hiç şefḳāti yoḳ **kimseye** diñle Sükūtī naẓmını
Ṣabr idemem Eyyüb-āsā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 13). [kimseye, -y, -e]*

Özge bir derde düş oldum **kimse** şefḳat itmedi
Bir ṭabīb buldum ʿacāyib edvāya diḳḳat itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 1). [kimse,]*

ʿArż-ı ḥāl itdim ilāhī bıraḳma ḥālim maḥşere
Derdiyle miḥnetde ḳaldım **kimse** rüʾyet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 20). [kimse,]*

Yevm-i ḥaşr içre Sükūtī Ḥaḳḳını herkes diler
Kimsenin Ḥaḳḳını ḳomaz ol Cabbāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 14). [kimsenin, -nin]*

İşbu yol itmez Sükūtī **kimseyi** Ḥaḳdan baʿīd
Naḫnü aḳreb s̱ābit olmuş bizlere iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 9). [kimseyi, -y, -i]*

Bir noḳṭa-ı müphem idi **kimse** anı fehm itmedi
Vechine urdu niḳāb eksilmeye nice aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 7). [kimse,]*

Kimseler hiç sāyenizde istirāḥat itmedi
Bir vefāya biñ cefālar eyledin ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 5). [kimseler, -ler]*

Kimseye hiç yoḳdur ẓulm ider her nev ʿAlīye
Çeşm-i yaşım seyl gibi her dāʾimā ḳıldım revān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 3). [kimseye, -(y)e]*

Ṣanma sen bunu ehl-i īmāndır
Kimseye dost olmaz ḳatı düşmāndır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 14). [kimseye, -(y)e]*

kīn: *Gizli düşmanlık. Garaz. Buğz. Adâvet.*

Kīn kibir benlik ḥased hem daḫı ʿucb ile riyā
Şeş cihātiñ bende çekmiş feṯḥ olunmaz saña bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 5). [kīn,]*

Ḳalbine ger **kin** kibirle dāḫil olsa hem riyā
Yedi ṭamudan eşeddir dünyāda çekdi ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 5). [kin,]*

Şeş cihetiñ muḥkem itmiş taḫlīṢ mümkīn degil
Bunca ḥased **kin** kibirle ḳalbine çekmiş niḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 6). [kin,]*

Bu ḳalbim hep meşaḳḳatde ʿucub riyā ile her dem
Ḥasedle **kin** kibir memlū derūnumda bugün yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 6). [kin,]*

Ḥasedle **kin** kibir meẕmūm duḫūl itme bu ḳalbine
Derūnu pāk ider muṭlaḳ seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 9). [kin,]*

Bu bendeki ʿucub riyā göñül şehrin ḥarāb itdi
Kibirle **kin** derūnuma ḥased murdār olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 2). [kin,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳḳa gir bugün
Kin kibir benlik nifāḳla her bir riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 10). [kin,]*

Emvālini bir mürşide eyle beyān her rūz u şeb
Terk ide gör kibr-i **kini** ḳalbiñ seniñ ġāyetde ṭuc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 8). [kini, -i]*

Kin kibir ehl-i riyādır ʿilmiyle maġrūrlanur
Nefs-i emmāreye tābi olmadı nārdan aẔād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 5). [kin,]*

Ḳalblerinde **kin** kibirle buġūz itmişler refīḳ
Hem tenāsūḫ meẕhebince gitdi bunlar bir ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 19). [kin,]*

ʿİlmiyle zāhid Ḥüseyn gör kendini rehber ṭutar
Ḳalb-i memlū **kin** kibirle hem ḥased ekṣer ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 2). [kin,]*

Geçmemiş göñlüm sivādan ülfeti bālādadır
Kin kibir benlik ḥasedle dāʾimā ġavġādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 2). [kin,]*

Ḳomaz benlik riyā ile bu göñlüme virir teşvīş
Ḥasedle **kin** kibir dāʾim derūnum ḳaplamış hep mār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 4). [kin,]*

Şol ṭahāretsiz faḳīhiñ dīni yoḳ īmānı hiç
Kin kibir benlik ḥasedle ẕerrece ʿār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 6). [kin,]*

Ṭarḥ idip dilden Sükūtī leşker-i ḥubb-ı sivā
Kin kibir buġz ḥasedden oldum riyādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 8). [kin,]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum rūz u şeb
Şafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 3). [kin,]*

Ḳatıʿ müşkül benim ḥālim sivā ḥükmüyle her dāʾim
Ġażabla **kin** derūnumda ʿucūb riyā ile ḳāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 2). [kin,]*

Kin kibir bunca şeḳāvet rāhını ṭutmuş bular
Oldular müfsid münāfıḳ nitekim Mervān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 5). [kin,]*

Kin kibir benlik nifāḳıñ ḳatl ider ser-leşkeriñ
Ṣāfī iyler bu derūnuñ Ḥaḳḳa irer sālikān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 9). [kin,]*

Kin kibir benlik ḥasedle ḳalbimiz raḥat ḳomaz
Nār-ı duzāḫdan eşeddir yıḳayor Ṣañma Ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 7). [kin,]*

Behāyım ṭabʾ-ı ādemden ḥazer et yanına varma
Ḥasedle **kin** kibir dolmuş içi aġvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 10). [kin,]*

İçim ṭaşıma kibrile **kin** hem daḫı bunca nifāḳ
Ḥırṣ-ı ġażabı ḳıldı ʿaṭā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 3). [kin,]*

Ḥasedle **kin** kibir benlik derūnunda ḳatı muḥkem
Bu bendlerden ḫalāṣ eyler irişgil şāh-ı merdāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 3). [kin,]*

Ṣavmıyla bunca ṣalāt itdiġi gör zāhidi
Kin kibirle fiʿil-i nifāḳ ṭutduġu gör zahidi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 8). [kin,]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle ṣevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 3). [kin,]*

Kin kibir benlik riyālar ḳanġı ādemde olur
Ṣanmañız ādem anı kim Ḥaḳ anı ḳılmış müżīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 5). [kin,]*

ʿİlm-i ẓāhir her cehle Ṣalmış ṭamudan olmaz ḫalāṣ
Cennete dāḫil olur mu **kin** kibir ehl-i riya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 8). [kin,]*

Her millete bir gün ḳahhār itmişler
Kin kibir ʿaceble riyā bunlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 6). [kin,]*

Buġż-ı ḥased olmaz dilde bühtānı
Kin kibir ġażabla nefs-i şeyṭāni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 52). [kin,]*

kır-: *Öldürmek, yok etmek, telef etmek.*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḥavāric ḳavmini **ḳıra** bu göñlüme ṣafā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 16). [ḳıra, -a]*

Cehd ide gör rūz u leyāl semt-i necāt ir rāhına
Nefs ʿaskerin **ḳırmaḳ** içün düş yoluna ara bir uç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 4). [ḳırmaḳ, -mak]*

ʿAn ḳarīb gelse Muḥammed Mehdi-i ṣāḥib-zamān
Müşrikini seyfile **ḳırsa** gerek ol bir erdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 16). [ḳırsa, -sa]*

Pehlivān olmaḳ imiş çün nefsine maḳbūl bugün
ʿAskerī divler şeyāṭīn **ḳırmaġa** Ḥaydar gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 8). [ḳırmaġa, -maġ, -a]*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde Ẕülfiḳār amma
Hezārān ḫāricī **ḳırsa** Sükūtī pür-Ṣafāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 14). [ḳırsa, -sa]*

Sükūtī seyfini al gel iriş Mehdī zamānına
Yezīdiñ leşkerin **ḳır** geç bu yolda ḫāk-sār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 18). [ḳır,]*

kiram: *I. Soyu temiz, soylu kimseler, şerefli ve ulu kimseler II. Cömert kişiler.*

Pādişāh-ı bī-zevāliñ mülkünü ābād ider
Taḫtgāhıñ her göñülde ḳurmuş ol Ṣāḥib-i **kiram** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 16). [kiram,]*

Şerīʿatle Ṭarīḳātden nice esrār fāş itdim
Ḥaḳāyıḳ kenzini açdım bu ʿāleme **kirām** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 8). [kirām,]*

kiriş: *Kasları kemiklere ve başka organlara bağlayan kordon.*

Yedi yüz hem yigirmi tam **kirişler** baġlayup anda
Ḳuruldu taḫt-ı ḫaḳānı otursun ol şāh-ı ebrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 11). [kirişler, -ler]*

kırk: *"Kırk" sayı sıfatı.*

İki yüz **ḳırḳ** sekiz pāre ḥaṭlarla urup bendin
Ṭutar muḥkem göñül şehriñ bozulmaz ṭılsımı ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 7). [ḳırḳ,]*

kırklar: *Gayb erenlerinden kırk kişi Âlemdeki celâlî tecelliler bu erenlerin tasarrufundandır.*

Mūsā-yı Kāẓım Rıżādır ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Hem yediler **ḳırḳlar** içre Ṣāḥib-livāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 12). [ḳırḳlar,]*

ʿAskeri serdār-i ʿālem üçler yediler **ḳırḳlara**
Ḥükm ider cümle cihāna ol imām u muḳtedādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 15). [ḳırḳlara, -a]*

Ḳutb-ı ʿālem hem pīrimiz **ḳırḳlar** gürūhu mürşidimiz
Üç yüzlerden her birimiz ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 5). [ḳırḳlar,]*

Heşt imām Mūsā Rıżādır ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Hem yediler **ḳırḳlar** içre pişvādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 14). [ḳırḳlar,]*

Yediler **ḳırḳlara** serdār-ı maḳām ḳutb-ı ʿālemde
Vilāyet taḫtına nāḳil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 7). [ḳırḳlara, -a]*

Taḳī üçler gürūhundan Naḳī bil **ḳırḳlara** serdār
Bulara sen olup tābi var ʿaḳlın tımār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 11). [ḳırḳlara, -a]*

Cumʾāli Baba kemāl ẕāt Ḥaḳḳıñ bir ḳulu
Zümre-i **ḳırḳlara** irmiş ol ḥaḳiḳat gevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 12). [ḳırḳlara, -a]*

Rehber-i rāh ḥaḳāyıḳ **ḳırḳlar** yediler ḫādimi
Ḳuṭb-ı ʿālemi meclisinde ḳıldı ḫidmet bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 9). [ḳırḳlar,]*

Zümre-i **ḳırḳlara** dāḫil ṣāḥib-i irşād ider
Ẓāhiri vīrān görünür bāṭını ābād ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 13). [ḳırḳlara, -a]*

Zümre-i **ḳırḳlara** dāḫil Ṣāḥib-i irşād ider
Ẓāhiri vīrān görünür bāṭını ābād ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 13). [ḳırḳlara, -a]*

kirpig: *Göz kapağının kenarlarında sıralanmış olan kıllar ve bu kıllardan her biri.*

Vechini heft āyetini ḥarf be ḥarf yazmış Ḫudā
Ẕülf-i ḳaşın **kirpiginde** yedi ḥaṭ iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 8). [kirpiginde, -i, -n, -de]*

Ḫüsnüne ḳıldı beyān rūşen itdi enver ḥaṭ
Ẕülf-i ḳaş u **kirpiginde** oḳudum ben Ḫaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 18, Mısra 2). [kirpiginde, -i, -n, -de]*

kirpik: *Göz kapağının kenarlarında sıralanmış olan kıllar ve bu kıllardan her biri.*

Fātiḥa heft āyet oldu zülf ḳaşın **kirpigin**
Fehm idenler işbu sırrı mecmūʾuʾl- Ḳurʾān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 5). [kirpigin, -iñ]*

Ḳaşıñla **kirpigin** hem ser yedi ḥaṭla maʿnīdir
Muḥaḳḳaḳ oḳunur gördüm yüzünde cümle Ḳurʾānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 3). [kirpigin, -iñ]*

Yüzünde heft kelāmullah görünür sırr-ı Ḳurʾān
Ḳaşıñla **kirpigiñ** bir sırr-ı kemāl vech-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 2). [kirpigiñ, -iñ]*

Gerçe ḫüsnüñ ziynetini gösterir ol zīver ḥaṭ
Ẕülf-i ḳaşın **kirpiginden** oḳudum ben ezber ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 2). [kirpiginden,]*

kışās: *Kısas, öç, intikam.*

Nefsiniñ ḳatline saʿy it sen daḫı leyl ü nehār
Ẕülfiḳār-ı Ḥaydarı çek saña lazımdır **ḳışāş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 8). [ḳışāş,]*

kişi: *İnsan, şahıs, kimse.*

Saʿyını virmiş hebāya reh-nümāsız şol **kişi**
Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber ol Yezdānʾı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 11). [kişi,]*

Özge bir ẕevḳe irişdim rehber-i taḥḳīḳ ile
Fehm idemez olur olmaz **kişiler** eṭvārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 4). [kişiler, -ler]*

Müslim olmaz şol **kişi** kim āl-i ʿabāya ḳaṣd idip
Müʾmīn isen ey Sükūtī çal bugün küffāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 9). [kişi,]*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı Ḥaḳda eylemiş her dem fedā
Şol **kişiler** terk-i dünyā itdiler görmez emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 8). [kişiler, -ler]*

Mürşidinden ġayr aṣlā feyżyāb olmaz **kişi**
Ḥācetiñ ʿarż it aña sen istegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 29). [kişi,]*

Raġbet itmek bu sivāya küllī aḥmaḳ şol **kişi**
Beyhūde eyler nizāʿlar bī-baṣar ʿamā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 11). [kişi,]*

Küntü kenziñ maʿnāsından baḥṣ ider her bir velī
Fehm idemez şol **kişiler** bir ʿaceb nādān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 6). [kişiler, -ler]*

kısır: *Ürün vermeyen, verimsiz.*

Ḥub-ı sivā derdi keşīr olma Ṣaḳın bunda esīr
Fehm eylemez ʿaḳl-ı **ḳıŞır** belāsı çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 4). [ḳışır,]*

kıskan-: *Kıskanç olma durumu.*

Girdi ara şiddet ile ol ʿadüvv-i ehl-i nifāḳ
Reşk ider ol dem münāfıḳ görünce **ḳısḳanaraḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 14). [ḳısḳanaraḳ, -arak]*

kısmet: *Nasip, kader, mukadder olan şey.*

Ne deñlü var ise maḫlūḳ ḥayāt ile sürer devrān
Ḳamunuñ rızḳına bāʿiṣ ʿAlīden **ḳısmetim** vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 12). [ḳısmetim, -im]*

Vuṣlātıñ sevdāsı atdı bunca dem ġurbetle
Ḳābil-i **ḳısmet** degil yār gör ki hicrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 6). [ḳısmet,]*

kişver: *Iklim, memleket, ülke.*

Māsivāya baḳma aṣlā naḳşına aldanma hiç
Pādişāh mülk-i tende cümle ʿālem **kişveri** ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 8). [kişveri, -i]*

Kişveriñ şāh Taḳīdir hem imām ʿAlī Nāḳī
Ḥükm-i taḫtında cihān bir ṣāḥib-livāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 11). [kişveriñ, -in]*

Mecmūʿ-ı maḫlūḳ içinde bizi ḳıldı serfirāz
Kişver-i iḳlīme şāhım bizi sulṭān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 4). [kişver-i, --i]*

Virilse **kişver-i** iḳlīm Süleymān-ı Zamān olsam
Ḳamusu bir pula degmez nider gönlüm o sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 3). [kişver-i, --i]*

Kişver şāh-ı cihāndır ol ʿAlī Mūsā Rıżā
Ẕāt-ı pāk feyż-i Ḥaḳḳın ʿadliyle ehl-i vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 11). [kişver,]*

Devlet-i ʿāli ʿabādan şāh İrān **kişvere**
ʿadliyle iḥsān idermiş ol kerem-kān vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 5). [kişvere, -e]*

kitāb: *Kitap II Kur'an-ı Kerîm II ilim irfan.*

Emr-i Ḥaḳla bu **kitāba** başladım ben zāhidā
Cevher-i naẓmım saçılsın ʿālem içre her yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 1). [kitāba, -a]*

ʿÖmründe ʿasel ṭatmayanıñ fehm idemez hiç dadın
Mekteb yoluna uġramayan nice bilsin ol **kitāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 6). [kitāb,]*

Meyl itme dünyāya Derviş Sükūtī
Erenler nuṭḳunu ṭut bir **kitābdır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 16). [kitābdır, -dır]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu cenāb-ı Ḥaḳ **kitābından**
İderdi cehr ile i'lān ḫafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 9). [kitābından, -ı, -n, -dan]*

Bugün bir kürsüye çıḳmış bu ḫalḳa pend ider vāʿiẓ
Oḳur açmış **kitābını** bī-maʿnā ders ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 2). [kitābını, -ı, -n, -ı]*

Zīb ü zīver naẓmile ṭaḳdım **kitāba** bir dürrü
Tācı ser itsün ʿāşıḳlar bu ḥaḳīḳāt cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 1). [kitāba, -a]*

Şeyḫ-i kāmil maġz-ı Ḳurʾān dinler isen şeyḫ u şāb
Ders-i **kitābdan** baḥs ider ol saña bu şāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 14). [kitābdan, -dan]*

kıtāl: *Vuruşma, birbirini öldürme; savaş, mücadele, kavga.*

Ḥarb-ı **ḳıtāl** eyler idi divler ile bir çoḳ zamān
Süleymān nebiyye irdi ḫafī imdādına bir er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 11). [ḳıtāl,]*

kıy-: *Acımayıp öldürmek, gözden çıkarmak, merhametsizce davranmak.*

Muḥibbān iltimās ile bu eṣʾāra şürūʾ itdim
Erenlerden olup himmet ṣadāḳatle **ḳıyām** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 4). [ḳıyām, -ām]*

Sen Ḥüseyne cān virirsen ḳanın aḳmaz beyhūde
Ḥaḳ cemāliñ ḳan bahāsı **ḳıydılar** ol cāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 4). [ḳıydılar, -dı, -lar]*

Hezārān bāb-ı luṭfunda ġulāmındır ḳamu ʿuṣṣāḳ
Yolunda rūz u şeb muṭlaḳ **ḳıyarlar** baş ile cāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 8). [ḳıyarlar, -lar]*

kıyām: *(Ar.) Ayağa kalkma, ayakta durma.*

Pişvāsı cümle nāsıñ ʿāleme oldu imām
Levḥ-i māhfūẓunda gördü gitmege itdi **ḳıyām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 10). [ḳıyām,]*

kıyāmet: *Allah'ın ezelde takdir ettiği zaman gelince, dünyadaki bütün canlıların ölmeleri, sonra bütün ölmüşlerin Allah tarafından diriltilmeleri, mahşer yerinde toplanarak hesaba çekilmeleri.*

Murtażānıñ nūr-ı muṭlaḳ tā **ḳıyāmet** dūr ider
Nuṭḳ-ı Aḥmed ulu bir hān fehm iden ʿāşıḳlara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 23). [ḳıyāmet,]*

Tā **ḳıyāmet** ḥaşr olunca ey Sükūtī rūz u şeb
Lāʿnet eyle ibn-i Süfyān cānına īmānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 13). [ḳıyāmet,]*

Görünür maḥşerde **ḳıyāmet** güni
Aḫlaḳı ne ise gir ol ṭūni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 63). [ḳıyāmet,]*

kıyas: *Bir şeyi diğer bir şeyle takdir etmek, bir şeyi emsaliyle zihnen ölçme.*

Ḥüsnüne arzū idermiş āsumānda şems ü māh
Şuʿlesini senden almış vechine yoḳdur **ḳıyās** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 4). [ḳıyās,]*

kıymet: *1. Bir şeyin taşıdığı maddî varlığa göre tespit edilen karşılık, hakkında biçilen değer. 2. Bir şey veya kimsenin taşıdığı üstün nitelik, yüksek vasıf ve meziyet.*

Cevherini ḳılma ṣarf **ḳıymetiñ** bilmez cāhil
Farḳ-ı idrāki olan iẕʿān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 5). [ḳıymetiñ, -i, -n]*

Evvel ki ġavvāṣ baḥre olmaz gevheriñ hiç **ḳıymetiñ**
Farḳ idemez bunda aṣlā ẓan ile vehm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 5). [ḳıymetiñ, -i, -n]*

Bir gün ola **ḳıymet** aṣlım ʿāḳıbet ider ẓuhūr
Fehm iderler ṣāfī zerden naẓmıyla aḳvālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 19). [ḳıymet,]*

Cān niṯār iden bu yolda ṣanmañız olur hebā
Ḳıymetiñ Ḥaḳdır viren bil nice biñ sīm-i Ẕer gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 4). [ḳıymetiñ, -i, -n]*

Bir **ḳıymetiñ** aldım Ẕiyād dil mülkünü eyledi şād
Neyler bana her bir üstād şeyḫimle irdim ben kanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 3). [ḳıymetiñ, -i, -n]*

Cevherini ḳılma Ṣarf **ḳıymetiñ** bilmez cāhil
Farḳ ider iki olan iẕʿān ile Ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 5). [ḳıymetiñ, -i, -n]*

kız: *Kız çocuğu, kız evlat.*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʾān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir **ḳız** içün terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 14). [ḳız,]*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʾān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir **ḳız** içün terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 14). [ḳız,]*

kizb: *Yalan II samimiyetsizlik.*

Baḳma münkire ehl-i aġrāż ḫırṢ ile söyler kelām
Nuṭḳ **kizb** ile riyādır bıraḳmaz olsun hiç feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 4). [kizb,]*

ko: *Bırakmak, terk etmek, vazgeçmek || Allah'ı anmayı bırakma, terk etme.*

Cin şeyṭān melek
Bu ḫalḳıñ iç vücūdunda ʿadāletle **ḳodu** bir şāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 24). [ḳodu, -du]*

Ḳodu bir keṯḫüda anda vezīr ḫükmüñ sürer dāʾim
Emīn itmiş bu şehr içre ḳamu mülke urdu serdār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 27). [ḳodu, -du]*

Hemān on dürlü genc anda **ḳomuş** ol fāʾil-i muḫtār
Ḥavāṣ-ı ʿaşere *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 17). [ḳomuş, -muş]*

Ḥizmet it bir kemāle cān başını nis̲ār it
Ẕikr-i Ḥaḳḳı **ḳoma** dilden ṭālibā gel ezkār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 2). [ḳoma, -(ma)]*

Medḥ-i zemme bunda baḳmaz ʿāṣıḳ-ı Mevlā olan
Ḥālimiz ṭaʿn eylesün **ḳo** zükūr ile hem inās̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 4). [ḳo,]*

Bu endīşem ne ḥikmetdir bu ʿālemi ider ifād
Beni bir dem **ḳomaz** raḥat içimde Ẕār olur bāʿis̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 4). [ḳomaz, -maz]*

Buna her kim göñül bağlar şonunda zehr-i ḳātildir
Ṣaḳın aldanma ey sālik **ḳo** naḳşını zībādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 8). [ḳo,]*

İriş bir şeyḫ-i kāmile dilersen olmaġa iflāḥ
Ḳatı ġaddār **ḳomaz** bu nefs seniñ ḥāliñ yaman eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 6). [ḳomaz, -maz]*

Bu göñlüm şehrini iḫrāḳ iden ḥüsn-i cemāliñdir
Seniñ ʿaşḳıñ yaḳar dāʾim **ḳomaz** raḥat celāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 2). [ḳomaz, -maz]*

Ḳomaz benlik riyā ile bu göñlüme virir teşvīş
Ḥasedle kin kibir dāʾim derūnum ḳaplamış hep mār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 3). [ḳomaz, -maz]*

Dürüş dün ü gün Sükūtī iriş bir şeyḫ-i kāmile
Seni maḥrūm **ḳomaz** elin ṭut ḳıl idüp iḳrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 10). [ḳomaz, -maz]*

ʿAnāṣırdan düzülmüşdür ser-a-ser bu vücūd şehri
Ḳodu on iki bāb anda anıñladır hemān maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 4). [ḳodu, -du]*

Benlik sizi aşlā **ḳomaz** hem kibriñiz muḥkem ḳatı
Çoḳ uġraşıp sivā ile bıraḳmaz sizi nefsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 3). [ḳomaz, -maz]*

Hiç delİl sezā olmaz imiş yolların bir daḫı çoḳ
Ḍİv şeyṭān seni **ḳomaz** hem dimār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 12). [ḳomaz, -maz]*

Ḳomaz endīşeden ḥalī içimde nefs-i emmāre
Meger ıṣlāḥ ide bir gün terāḥūm ḳılsa ol Raḥīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 3). [ḳomaz, -maz]*

Vechini rüʾyet idelden ʿaşḳ beni **ḳomaz** rāḥat
Ṣanmañız ʿaḳlım bu gün var bir ʿaceb dīvāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 3). [ḳomaz, -maz]*

Yürü Derviş Sükūtī sen iriş bir kāmil insāna
Seni elbet **ḳomaz** maḥrūm anı hüner bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 10). [ḳomaz, -maz]*

Gülersin yüzüne bir gün hezārān biñ cefā eyler
Bu ḳaḥbe zen seni aldar ḳamu renge **ḳoyandır** bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 4). [ḳoyandır, -(y), -an, -dır]*

Kin kibir benlik ḥasedle ḳalbimiz raḥat **ḳomaz**
Nār-ı duzāḫdan eşeddir yıḳayor Ṣañma Ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 7). [ḳomaz, -maz]*

İmām Ẕeyneʾl Bāḳır Caʿfer ʿAlīniñ nūr-ı pākıdır
Bularıñ yoluna varıñ **ḳo** elden tārumār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 6). [ḳo,]*

ʿİlmiyle yaḳın gerçe olur esrāra vāʿiẓ
Kibr-i ḥased **ḳomaz** anı her demleri ġavġāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 8). [ḳomaz, -maz]*

Dönüp Mecnūna bu ḥālim perişān oldu aḥvālim
Bu nefis **ḳomaz** ḳatı ẓālim meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 12). [ḳomaz, -maz]*

Ben bir ġarīb bī-çāreyim meded şeyḫim yā Cebāvī
Ḳomaz bu nefs-i emmāre meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 2). [ḳomaz, -maz]*

Sükūtī zaʿyını **ḳo** elinde var iken fırṣat
İriş bir kāmil insāna göresin bunda Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 9). [ḳo,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı **ḳoma** dilden ṭālibā gel eẕkār it
Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş ḥaḳīḳat erleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 13). [ḳoma, -ma]*

Ṣaḳın Mecnūn gibi ey dil göẔ atma bunda Leylāya
Ḥaḳiḳat ehline irgil seni **ḳomaz** bu daʿvāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 6). [ḳomaz, -maz]*

Saʿy ide gör gice gündüz ey hümām
Ẕikr-i Ḥaḳḳı **ḳoma** dilden her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 14). [ḳoma,]*

Ṭut elin bir mürşidiñ sen ir selāmet dārına
Nefs çerisi seni **ḳomaz** çekdirir ḳatı ʿazāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 10). [ḳomaz, -maz]*

Yevm-i ḥaşr içre Sükūtī Ḥaḳḳını herkes diler
Kimsenin Ḥaḳḳını **ḳomaz** ol Cabbāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 14). [ḳomaz, -maz]*

koca: *Büyük.*

İltifāt eyleme dost deyü buna
Bir **ḳoca** cāẕūdur uyma gel şuna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 6). [ḳoca,]*

köhne: *"Eski; değersiz, önemsiz" anlamında sıfat.*

Bu **köhne** tāc ʿabā ḫırḳa verilmiş bezm-i ervāḥdan
Ḥaḳḳıñ bu lütf-ı iḥsānı ʿināyet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 3). [köhne,]*

kol: *Kol.*

Caʿferüʾs-Ṣādıḳ imāmıñ **ḳolunu** ṭut vāʿiẓā
Vāriṣ-i āl-i Resūldür ehl-i vefāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 9). [ḳolunu, -u, -n, -u]*

Muṣṭafānıñ **ḳolunu** ṭut cānın içre eyle sır
Gir Ṭarīḳ-i enbiyāya Murtażānıñ ʿaskeri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 11). [ḳolunu, -u, -n, -u]*

kon-: *Konmak, yerleşmek, meyletmek.*

Ḫāne-i mihmāna ḳonmuş gitmege ruḫṣat diler
Ḥāṣılı durmaz **ḳonanlar** ol demi kervān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 16). [ḳonanlar, -an, -lar]*

Ḫāne-i mihmāna **ḳonmuş** gitmege ruḫṣat diler
Ḥāṣılı durmaz ḳonanlar ol demi kervān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 15). [ḳonmuş, -muş]*

Devlet aña kim tāc ü nübüvvet başına **ḳondu** sırr-ı Ḫudādan
Ṣāfīʿ-i maḥşer rūz-ı cezādır cümle ʿuṣāta ḳıldı şefāʿat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 15). [ḳondu, -du]*

Ey göñül terk it bu fānī olma cihāna ḥarīṣ
Bī-vefādır kes ümīdiñ **ḳonma** ol ḫāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 2). [ḳonma, -ma]*

<u>köprülü:</u> *Makedonya sınırları içinde bulunan Köprülü Kasabası.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ **Köprülüde** medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavs̱üʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [köprülüde, -de]*

Saña ne itdi bu **Köprülü** şehrini ol ẕāt-ı pāk
Nūr-ı aḳdesle bu ʿālem vechine virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 3). [köprülü,]*

Taḳarrub Raşṭine nām bir ḳaryeden ẓuhūr itdi
Köprülü şehrine cereyān idüp her zīr ü bālādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 6). [köprülü,]*

Köprülü şehrine ḳāʾim maḳām geldi riyāsetle
ʿAdāletle olup maʿmūr ider iḥsān her efrāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 9). [köprülü,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı bu **Köprülü** şehr içre ber- ḳadīm
Dervişān-ı kes̱ret üzre itdiler bunca ʿaz̤īm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 1). [köprülü,]*

<u>korku:</u> *Bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı. II Tanrı'dan korkma.*

Cinānıñ vaṣfını eyler yedi ṭamu ʿaz̤ābıñ hem
Bu ḫalḳı **ḳorḳudur** böyle nice tezvīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 4). [ḳorḳudur, -dur]*

Ḳorḳudur ṭamudan cümle iḥvānı
Kendiniñ yoḳ bunda aṣlā īmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 23). [ḳorḳudur, -ur]*

<u>köşe:</u> *Köşe, kenar.*

Kes̱ret emvācına dalma ey göñül vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat **köşesine** dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 2). [köşesine, -si, -ne]*

Kes̱ret-i dünyāya baḳma zāhidā vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat **köşesine** dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 2). [köşesine, -si, -ne]*

Kes̱ret-i dünyāya baḳma zāhidā vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat **köşesine** dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 2). [köşesine, -si, -ne]*

Ḥaḳ yaḳındır saña senden ey Sükūtī ṣorma hiç
Ḳalbiniñ her **köşesinde** oturur mihmānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 10). [köşesinde, -sinde]*

Pendimi her kim ṭutar Derviş Sükūtī bu zamān
Mürşid gerek her **köşeyi** feṯḥ eyleye maʿnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 10). [köşeyi, -(y), -i]*

<u>köşk:</u> *Büyük süslü saray, köşk.*

Sekiz cennet ḳamu ḥūr-ı cinānıñ bāġ u bostānı
Müzeyyen **köşküñ** sarāy bāġçe bu gülzārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 10). [köşküñ, -üñ]*

<u>koy-:</u> *Bırakmak, terk etmek; bir şey nedeniyle vazgeçmek. Bir durum içerisinde bırakmak.*

Zīb u zīver naḳşını dil mülküne hiç **ḳoymadıḳ**
Vaḥdet-i dār-ı beḳāda sulṭān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 11). [ḳoymadıḳ, -ma, -dık]*

Ṭālibā Mecnūn gibi Leylāya itmesin ṭamaʿ
Ḥaḳḳı **ḳoyup** her mecāzī sevdāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 2). [ḳoyup, -up]*

Himmeti ʿālī yücedir ṭaşlara teʾsīr ider
Ḳoymaz artıḳ bir mürīdīñ dünyā vü ʿuḳbā Ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 8). [ḳoymaz, -maz]*

Şeyḫ nāḳıṢ sālikānın rāhını berzaḫ **ḳoyar**
Nār-ı dūẕaḫa Ṣalar ol tābiʾ-i şeyṭān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 27). [ḳoyar, -ar]*

Sükūtī abdālım geldim viṣāliñ iştiyāḳından
Seniñ yoluna cān başım **ḳoyarım** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 14). [ḳoyarım, -ar, -ım]*

Ülfetiñ kesmiş cihāndan ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl olan
Ḳalbine bir ẕerre **ḳoymaz** her ʿaşır aḫyār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 10). [ḳoymaz, -maz]*

ʿİlm-i Ḥaḳla salikānıñ ḳalbini eyler kemāl
Ḳoymaz aṣlā cehl içinde böyle bir ʿirfān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 8). [ḳoymaz, -maz]*

Cehd ider **ḳoymaġa** seni ḫūyuna
Aldadır ṣoñradan ider biñ cefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 7). [ḳoymaġa, -maġ, -a]*

Ḳoma yā Rab bu ḥāl üzre ʿacāyib derde dūş oldum
Devālar dest-i pākınla olursa her kemāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 7). [ḳoma, -ma]*

Tecelli ḳıl baña yā Rab **ḳoma** beni bu sevdāda
Sivā ḥubını al benden neler çekdim bu dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 1). [ḳoma, -ma]*

Bu derūnum māsivādan pāk idip **ḳoyma** eser
Ḥubb-ı dünyāyı göñülden ṭarḥ idip ḳıl istiḫrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 3). [ḳoyma, -ma]*

İşit irciʿi nidāsını **ḳoyup** dünyā Ṣefāsını
Bulam dersen beḳāsını yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 5). [ḳoyup, -(u)p]*

Ateş-i hicrāna **ḳoyma** mihriñle bī-çāreyi
Derd-i ġām ḳaldır aradan sīnesine urma dağ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 11). [ḳoyma, -ma]*

Mehdi-i Ṣāḥib-zamānıñ Derviş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfuñ çakeriyim yoluna **ḳoydum** seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 14). [ḳoydum, -du, -m]*

kübrā: *Pek büyük, en büyük.*

Ṭavāfı ḥacdan evlādır bu ḥayret ʿind-i mevlāda
Sevābı cümleden efḍal muḥarrir levḥ-i **kübrāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 2). [kübrāda, -da]*

kubūr: *Kabirler, mezarlar.*

Bunuñla iltifāt olmaz yalancı ḳaḥbe bir zendir
Süleymān-ı zamān olsan seni bıraḳmaz **ḳubūr** eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 6). [ḳubūr,]*

kuddam: *İleri, ön.*

Ḳuddamüñ defʿ rāh-ı ʿaşḳında ururlar bī-riyā
Ḫalḳla ṭutmuş cihānı nevbet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 11). [ḳuddamüñ, -ü, -n]*

kudret: *Kuvvet, güç,iktidar.* || *Yetenek, kabiliyet, ehliyet.*

Kemāl-i **ḳudretiñ** çoḳdur yetiş gel baḥr-ı ʿaşḳıñla
Bul dil-ḥaste ġarībine revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 7). [ḳudretiñ, --in, -]*

Yed-i ḳudretle anıñ tecelli itdi cüz ü kül
Yedi ḳat āsumān üzre görüldü **ḳudret-i** şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 4). [ḳudret-i, -i]*

Demişdir noḳṭa-ı bāyım ḳamu aṣḥābına ol şāh
Bu sırrı fāş idince ol görüldü **ḳudret-i** şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 6). [ḳudret-i, -i]*

Teşnegān-ı ümmet içün cehd idip bunca Zamān
İtdi iḥsān **ḳudretiyle** Ḥaḳ aña māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 14). [ḳudretiyle, -i, -(y)le]*

Ẕiyāretgāh-ı ʿuşşāḳa derdlilere edvā
Ṭarīḳat pīridir ancaḳ kemāl **ḳudret-i** aʾlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 64). [ḳudret-i, -i]*

Ḥamdulillah ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ **ḳudreti** oldu ʿayān
Bezm-i ervāḥ-ı ezelde sır iken oldu nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 1). [ḳudreti, -i]*

kuds: *Temizlik;saflık;kutsallık.*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına irmiş idi
Bezm-i **ḳuds-i** evliyālar zümresin görmüş idi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 14). [ḳuds-i, -i]*

küffār: *Kâfiler, müslüman olmayanlar. II Düşman.*

Uydular tersā dinine ḳavm-i Yehūddan eşed
Din ü dünyāya degişdi oldular muṭlaḳ **küffar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 6). [küffar,]*

Müslim olmaz şol kişi kim āl-i ʿabāya ḳaṣd idip
Müʾmīn isen ey Sükūtī çal bugün **küffāre** tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 10). [küffāre, -e]*

Ḥażret-i Cercīs Nebī hem kāh Ẕekeriyā ol Zamān
Tīġ-ı **küffārıñ** elinden oldular ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 16). [küffārıñ, -ıñ]*

Cefā-yı tīġ ile Cercīs Ẕekeriyyā ile Yaḥyā
Şehādet eyledi **küffār** bī-ġayr-i Ḥaḳ cezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 20). [küffār,]*

Her bir ġazāda peyġamber ile olduġu meşhūr
Ḳaʾle-i ḫayberde nice biñ ḳatl-i **küffār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 8). [küffār,]*

Verdiler **küffāre** muṭlaḳ ülkeniñ bir çoḳ yerin
Nādim olmazlar bu ʿālem añladıḳ ṣunī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 9). [küffāre, -e]*

kufl: *Kilit, sürgü.*

Düşdüler ḳanūn niẓāmāt ḥükmünüñ icrāsına
Bāb-ı şerʾī **ḳufl** idip bekler paşālar hem şehi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 6). [ḳufl,]*

küfrān: *Nankörlük etmek. Allah'ın ihsan ve inayetine mukabil teşekkür etmeyip fiilen veya kavlen inkâr etmek.*

Raḥm yoḳ aṣlā Yezīdiñ ḳalbi mermerden ḳatı
Nār-ı dūẐāḫda beḳādır mislü **küfrān** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 22). [küfrān,]*

Uydular tersā yahūdī dinine sīm zer içün
Terk idip dīn u Muḥammed oldular **küfrān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 8). [küfrān,]*

kūh: *Dağ.*

Bir zamān Ferhād da gezdi **kūh** ṣaḥrālarda hep
Bir lebi Şīrīn içün daġlarla itdi çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 7). [kūh,]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan bir zamān Ferhād daḥı
Kūh-ı ṣaḥrālarda itdi Şīrīn içün çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 12). [kūh-ı, --ı]*

Terk itdi taḫtını İbrāhim Edhem
İtdi sefer gezdi **kūh-ı** Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 8). [kūh-ı, --ı]*

İbn-i Edhem bunda terk itdi varıñ
Kūh Ṣaḥrā gezdi ʿüryān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 12). [kūh,]*

kūh-ı ṣaḥrā: *Kır, çöl dağı.*

Ol dosta ben yār olalı **kūh-ı ṣaḥrā** gülşen baña
Yedi iḳlīm ḳamusı hep bāġ u cenān bostān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 5). [kūh-ı ṣaḥrā,]*

Eyledim ʿaşḳıñla yā Rab cümle dünyādan firāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā ʿindimizde bir imiş bostān bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 2). [kūh-ı ṣaḥrā,]*

ʿArż idem ḥāl ü derūnum bulmadım bir kāmili
Kūh-ı ṣaḥrā cümle gezdim ḳalmadı hiçbir mekân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 10). [kūh-ı ṣaḥrā,]*

Yaġ derūnuñ içre zāhid her seḥerde bir çerāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā bāġçelerde saña olur hem de bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 21, Mısra 2). [kūh-ı ṣaḥrā,]*

İtdi ġāret bu vücūdum şehrini yaġmā-yı ʿaşḳ
Mecnūn-āsā **kūh-ı ṣaḥrā** her demi Leylā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 23, Mısra 2). [kūh-ı ṣaḥrā,]*

Arardım **kūh-ı ṣaḥrāda** hemān Mecnūn-veş dāʾim
Derūnumda o Leylāya irince āşinā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 3). [kūh-ı ṣaḥrāda, -da]*

Ġarīb-i mecnūn gibi dāʾim perişān oldu aḥvālim
Gezerim **kūh-ı Ṣaḥrāda** rehā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 4). [kūh-ı ṣaḥrāda, -da]*

Ayrılıḳ irdi Şīrīnʾden bir vaḳit Ferhād gibi
Kūh-ı ṣaḥrālar gezerdim mehliḳāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 6). [kūh-ı ṣaḥrālar, -lar]*

Bu fenā mülkiñde dāʾim Ḳayṣ-veş gezmekdeyim
Kūh-ı ṣaḥrālarda ḳaldım sen hidāyet rāhıñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 6). [kūh-ı ṣaḥrālarda, -lar, -da]*

Mecnūn-ı ʿaşḳ bıraḳmaz oldu **kūh-ı ṣaḥrālarda** hep
Ẕikr-i Leylā Ḥaḳḳa taḥvīl eyledi eẕkār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 5). [kūh-ı ṣaḥrālarda, -lar, -da]*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi **kūh-ı ṣaḥrālarda** hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi bir ḳatı ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 5). [kūh-ı ṣaḥrālarda, -lar, -da]*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi **kūh-ı ṣaḥrālarda** hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi bir ḳatı ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 5). [kūh-ı ṣaḥrālarda, -lar, -da]*

Mecnūn āsā **kūh-ı Ṣaḥrāñızda** beyhūde bugün
Kendi ẕātında ara bul ṭopṭolu Leylā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 7). [kūh-ı ṣaḥrāñızda, -nız, -da]*

kul: *Kul, köle, bende, insan, esir.*

Fayıḳ olan kenz-i ḫafī sırrına hem maḥrem olup
İrdi bugün Men ʿarefʿe **ḳul-ı** Resūl nāṭıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 8). [ḳul-ı, -ı]*

Açdı erkān-ı ṭarīḳat hem ḥaḳīḳat rāhına
Ḳullarına itdi iḥsān ol cenāb-ı kibriyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 18). [ḳullarına, -lar, -ı, -n, -a, -]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī **ḳullarıyuz** her zamān
ʿAsker mehdī yolunda cānımız her dem fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 11). [ḳullarıyuz, -lar, -ı, -y, -uz]*

Geldin meger raḥmet içün **ḳullarına** şefḳat içün
İḥsān ile nuṢret içün senden olur her sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 3). [ḳullarına, -larına]*

ʿAşḳile Derviş Sükūtī ḫāk-i pāy-i Ḥaydarıñ
Ḳapusında **ḳul** olup āl-i ʿabāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 22). [ḳul,]*

Muṣṭafānıñ **ḳulu** budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline vir sen zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 3). [ḳulu, -u]*

Pāye-i rifʿat bulanlar menzil-i ʿarşdan yüce
Bir **ḳula** olmaz Sükūtī bunda anlar iḥtiyāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 10). [ḳula, -a]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫānḳāh-ı Ḥaydara
Ḳul olup ehl-i vefāsın yā ʿAlī senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 4). [ḳul,]*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu rāh-i dīn ʿāşıḳlara
Mezheb-i Ḥaḳ ehl-i müʾmīn **ḳullara** Caʿferdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 10). [ḳullara, -lar, -a]*

Cümle müʾmīn **ḳullara** çün Kāẓım oldu ṭoġru rāh
İḳtidā it ṭālibā sen ol Resūl-i kibriyādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 7). [ḳullara, -lar, -a]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ **ḳuluyuz** ḳurbānıyuz
Her murāda nāʾil oldum bil Ḥüseyn-i Kerbelādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 3). [ḳuluyuz, -u, -y, -uz]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya **ḳul** olan şefḳat bulur
Hem Ṭarīḳ-i enbiyāda ʿaşḳile ülfet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 1). [ḳul,]*

Zümre-i nācīye irmek gel dilersen zāhidā
ʿAskerīye **ḳul** olanlar maḳṣūduñ elbet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 18). [ḳul,]*

Mezheb-i pāk-i Caʿferʾiñdir **ḳulunu** Ḥaḳ görmeyen
ʿĀḳibet berzāḫā uġrar ṣanmañız raḥmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 9). [ḳulunu, -u, -nu]*

Bāb-ı Luṭfuñ ḫādimidir nice biñ **ḳullar** daḫı
Secde eyler saña taḫḳīḳ ins ü cin cümle şecer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 5). [ḳullar, -lar]*

Bir zamān geldi yetişdiḳ **ḳulları** Ḥaḳ s̲imār
Emr-i nehiy ṭutmaz oldu Zümre-i ehl-i kibar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 1). [ḳulları, -lar, -ı]*

Sükūtī bir gedā **ḳuldur** irince Ḥażret-i şāha
Hezārān ḫāk-i pāyinde murādım virdi ol server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 9). [ḳuldur, -dur]*

Ḫāliḳ olan **ḳullarına** niʿmetini virdi ġanī
Şükr idelim ey Sükūtī cümleye Ḥaḳ rāzıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 11). [ḳullarına, -larına]*

Men reʾāni **ḳul** Resūl ḫüccet yeter her ʿāşıḳa
Fehm eyleyen bu nuṭḳunu saliklere burhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 5). [ḳul,]*

Ḥaḳ söylerim işit zāhid bu **ḳulumuz** burhān ile
Ḫilāf degil bu Sükūtī vaṣf itdiġi Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 9). [ḳulumuz, -u, -muz]*

Seniñ şükründe ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Seniñ vaṣfına kim ḳādir ola bir **ḳul** saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 6). [ḳul,]*

Günāhkār **ḳullarız** yā Rab ḫaṭāmız bir nice efzūn
Ġafūr ismiyle raḥm etgil ʿināyet ḳıl saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 7). [ḳullarız, -lar, -ız]*

Ḳuluñ Derviş Sükūtīdir dürr-i luṭfunda her dāʾim
ʿAfv ḳıl cürmünü bekler Cenāb-ı Ḥaḳ saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 9). [ḳuluñ, -un]*

ʿUzlete ḳılmış ḳarārıñ Ḥaḳḳa maḳbūl **ḳul** olan
Raġbet itmez bu sivāya terk-i cihāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 5). [ḳul,]*

Ṣıdḳıyla ol sen ġulāmı Zeynel Muḥammed Bāḳırıñ
Caʿferiñ **ḳulunu** Ḥaḳ bil pişvāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 8). [ḳulunu, -u, -nu]*

Biz Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ **ḳulu** olduḳ tā ezel
Ehl-i beyt-i Muṣṭafādan umarız enʾām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 5). [ḳulu, -u]*

Sensin ol şāʾfi maḥşer mücrim ʿāṣīlere
Yüz çevirme **ḳullarından** eyleme ḳahr u celal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 6). [ḳullarından, -ları, -n, -dan]*

Derdmend Derviş Sükūtī ʿarż-ı ḥālim bu saña
Yüz çevirme ben **ḳulundan** ṭoġru saña gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 14). [ḳulundan, -undan]*

Gel ey ṭālibā her dem ġulām-ı Ḥaydarım ben
Ḳulu ḳurbānı olmuşum ʿAlīniñ ḳanberiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 2). [ḳulu, -u]*

Doġdu ol Ṣadr-ı risālet ʿāleme ey şāh-ı dīn
Nūr-ı ẕātından yaratdı **ḳulların** māʾ ü ṭīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 2). [ḳulların, -lar, -ı, -n, -ı]*

Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī yolunda bir **ḳulu** olsam
Muḥaḳḳaḳ bunlar virsem hezārān cān-ı baş ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 11). [ḳulu, -u]*

Ḳıl hidāyet yā ilahī cümle müʾmīn **ḳullara**
Ol Ḥabībiñ ḥürmetine eylegil iḥsān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 25). [ḳullara, -lar, -a]*

Hezārān bāb-ı lütfunda kemīne **ḳulların** bekler
Sen olduñ şāfīʿ-i maḥşer meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 9). [ḳulların, -lar, -ı, -n, -ı]*

Ġarīb bir **ḳul** günāhkārım ʿibādet yoḳ hiç ẕkārım
Miṣāl-i ʿandelīb-zārım meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 9). [ḳul,]*

Ḳuluñ Derviş Sükūṭīdir seniñ bāb-ı viṣālinde
Hemān leyl ü nehār bekler ʿiṭā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 13). [ḳuluñ, -un]*

Seniñle mücrim ʿāṢī ḳamu **ḳullar** olup aẔād
Sen oldun ümmete şāfīʿ vefādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 11). [ḳullar, -lar]*

Gel girelim Ḥaḳ yoluna hū diyelim döne döne
RuḥṢatı var her **ḳuluna** hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 2). [ḳuluna, -u, -n, -a]*

YüẔ sürüp geldim ḳapuna bir alay **ḳullar** ile
İyleme red ḳıl şefāʿat ey cānların cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 11). [ḳullar, -lar]*

Cürm ile gelmiş ḳapuna Derviş Sükūtī kem-terin
Şānına ʿafv eylemekdir **ḳulların** ʿiṣyānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 10). [ḳulların, -lar, -ı, -n, -ı]*

ʿĀbidīn Bāḳır Muḥammed Caʿfere **ḳul** olmayan
Bilmez aṣlā Mūsā-yı Kāẓım Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 7). [ḳul,]*

Sükūtī bir gedā **ḳuldur** kimine ḫāk-i pāyinde
Niyāz eyler gice gündüz göñülde itdi miʿrācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 15). [ḳuldur, -dur]*

Ehl-i dünyā nefret itdi bir günāhkār **ḳul** muyum
Bilmezim ʿālem ne olmuş baña ülfet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 9). [ḳul,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz geldim viṣāliñ bābına
ʿAfv idip gel bu Sükūtī bir ġarīb **ḳul** nekbeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 10). [ḳul,]*

Bıraḳma nār-ı firḳat içre ben **ḳulunu** her müdām
Muṣṭafānıñ ʿaşḳına sen raḥm idip ḳıl şefḳati *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 7). [ḳulunu, -u, -ñ, -u]*

Bāʿiṣ itdi Ḫudā tāc-ı nübüvvet ḥilʾat-ı zībā ile
Ḳullarını daʾvet idip ṭoġru yola Ḥaḳdır işi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 6). [ḳullarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

Çünki farż olmuş Ḫudādan her **ḳula** burhān ile
Ḫoş ṭutanlar ṭamu görmez her zamān bir kemteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 9). [ḳula, -a]*

Pīrleriñ erkān-ı Ḥaḳdır şerʿ ile icrā ḳılar
Ḳul Aḥmeddir ḥaḳīḳat cümleye inhā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 2). [ḳul,]*

Her **ḳuluñ** efʿāl-i maʿlūm Ḥaḳdan olmaz iḫtifā
Setr ideler maḫfī uyūbıñ settāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 3). [ḳuluñ, -un]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī **ḳuluyuz** ḳurbānıyuz
Nesl-i Aḥmedden cihāna geldi bunlar bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 11). [ḳuluyuz, -u, -y, -uz]*

Muṣṭafānıñ **ḳulu** budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline vir sen Ẕekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 3). [ḳulu, -u]*

Ḳul Resūl laḥmüke laḥm s̱ānına ḳıldı beyān
Ehl-i ḥaḳāyıḳ itdi ʿayān Aḥmed-i muḥtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 7). [ḳul,]*

Şeyḫ Saʿdeddin Cebāvī birmez nesl-i ʿAlī
Ḫānḳāhıñ ḫiz̲metinde bulunur yüz biñ **ḳulu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 4). [ḳulu, -u]*

Naḥnü aḳreb **ḳul** beyān Ḥaḳ buyurmuş iʿlān ider
Ḥaḳdır saña ġāyet yaḳın yoḳ farḳıñız iz̲ʿānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 7). [ḳul,]*

ʿİlm-i Allahda üç dört ṣınıf ʿışrīn **ḳul** nebī
Fiʿil-i Resūl hem ṭarīḳat ṭaʿn itmekde lisānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 9). [ḳul,]*

Cumʾāli Baba kemāl z̲āt Ḥaḳḳıñ bir **ḳulu**
Zümre-i ḳırḳlara irmiş ol ḥaḳiḳat gevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 11). [ḳulu, -u]*

Nice biñ āsitānında mürīd-i Ḥaḳ deyü **ḳulu**
Buyururlar Ṭarīḳ-i Ḥaḳ pīridir Şāz̲elī Sulṭān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 19). [ḳulu, -u]*

Sāliki Ḥaḳ bunda virdi ḳalbine her dem cilā
Māsivādan ide yüz biñ **ḳulları** z̲ikr-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 10). [ḳulları, -ları]*

Eyleme red ben **ḳulunu** olmayam aṣlā z̲elīl
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 19). [ḳulunu, -uñ, -u]*

Bunca şehre Saʿdiyānda ol idi gerçe ulu
Bir nice çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda **ḳulu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 10). [ḳulu, -u]*

Bunca şehre Saʿdiyānda ol idi gerçe ulu
Bir nice çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda **ḳulu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 10). [ḳulu, -u]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bir ġarīb ednā **ḳulu**
Naz̲mıyla ḳıldı beyān fehm idip gel ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 17). [ḳulu, -u]*

Tevekkül-i Rıżāda ḫākkıyla yeksān
Luṭfuyla her **ḳula** iderler iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 56). [ḳula, -a]*

Ḳul olan Z̲eyneʾl-ʿAbāya irdim Ḥaḳ esrārına
Ḫānḳāh devletinde dāʾimā mihmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 3). [ḳul,]*

Ḳul olan Z̲eyneʾl-ʿAbāya irdim Ḥaḳ esrārına
Ḫānḳāh devletinde dāʾimā mihmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 3). [ḳul,]*

Ḫāk-i pāy-i Şāh Ḥasanıñ çakeriyim ben bugün
Ḳulu ḳurbānıyım anıñ ḳapusında kem-terim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 4). [ḳulu, -u]*

Z̲evce-i Aḥmed bilāşek şāfiʾ rūz-ı cezā
Ben **ḳuluna** ḳıl terāḥum yaḳmasun ol dem ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 4). [ḳuluna, -u, -n, -a]*

kül eyle-: *Kül etmek, yakmak. II Varını yoğunu tüketmek, mahvetmek, helak etmek.*

Bu ḳalbim ateş-i ʿaşḳa düşürdi dilrubā bāʾiş
Yaḳıp **kül eyledi** cismim fenā-ender-fenā bāʾiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 2). [kül eyledi, -di]*

kül it-: *Kül etmek,yakmak.*

Neyleyem ḳaṣdı o ẓālim Ṣaldı bir od cānıma
Yaḳdı **kül itdi** Sükūtī bu vücūdum maḥv olaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 16). [kül itdi, -di]*

kul ol-: *Hükmüne girmek, bağlanmak, kulluk yapmak, hizmette bulunmak. Birine karşı büyük saygı ve sevgi beslemek; ona karşı her türlü fedakârlığı yapmaya hazır olmak.*

Kemāli vuṣlāta irdi Ṭarīḳinda nice biñ er
Dürr-i luṭfunda **ḳul olmuş** gice günler nice kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 54). [ḳul olmuş, -muş]*

Bunca şāhlar ḳapusunda **ḳul olur** her rūz u şeb
Mülkünü yaġmaya virdi umma andan nuṣret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 7). [ḳul olur, -u, -r-ur]*

kulaġ aş-: *Dinlemek.*

Semʾ-i cānıñ aç güzelce Derviş Sükūtī pendine
Fehm idip gel cān u dilden naẓmına sen **ḳulaġ aş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 10). [ḳulaġ aş,]*

Her Ṭarīḳiñ bir yolu var rāh-i Ḥaḳḳa gitmege
Mürşid-i kāmil gözetgil sözlerine **ḳulāḳ aş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 4). [ḳulāḳ aş,]*

kulaġ ṭut-: *Kulak vermek, dikkatle dinlemek.*

Aç gözüñ sen zāhidā gel Muṣṭafāya ṭut ḳulaġ
Şerʿini ẓabṭ eyle muḥkem enbiyāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 1). [ḳulaġ ṭut,]*

Aç gözüñ sen zāhidā gel Muṣṭafāya ṭut ḳulaġ
Şerʿini ẓabṭ eyle muḥkem enbiyāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 2). [ḳulaġ ṭut,]*

Ḫāk-i pāyi abdālım Derviş Sükūtī ben bugün
Dürr-i luṭfunda ġulāmım kem-ter gedāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 18). [ḳulaġ ṭut,]*

ʿAsker ibn ü Nāḳīden ṭoġdu burc-ı evliyā
Mehdi-i Ṣāḥib Muḥammed hem livāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 16). [ḳulaġ ṭut,]*

Nesl-i evlād Resūldür ol Muḥammed şāh Taḳī
Hem ʿAlī İmām Naḳīdir ehl-i vefāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 14). [ḳulaġ ṭut,]*

Ḳuṭb-ı aḳṭāb-ı cihāndır hem ʿAlī Mūsā Rıżā
Ol reʾīs-i Kāʾinātıñ evliyāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 12). [ḳulaġ ṭut,]*

Cān niṣār et Mūsā-yı Kāẓım Rıżāya her zamān
Zāʿil olmaz Ḥaḳ ḳatında ḫūn pahāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 10). [ḳulaġ ṭut,]*

Ṣıdḳıyla ol sen ġulāmı Zeynel Muḥammed Bāḳırıñ
Caʿferiñ ḳulunu Ḥaḳ bil pişvāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 8). [ḳulaġ ṭut,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīdir zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseynī şāh şehid-i Kerbelāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 6). [ḳulaġ ṭut,]*

İltimās it şāh-ı Mecnūn dürr-i maʿden kānını
Gevheridir dü cihānıñ Murtażāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 4). [ḳulaġ ṭut,]*

Ṭālibā sen aç gözün ʿirfāna gel ṭut ḳulaġ
Rāh-ı Ḥaḳḳı ögren andan erkāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 1). [ḳulaġ ṭut,]*

Ṭālibā sen aç gözün ʿirfāna gel ṭut ḳulaġ
Rāh-ı Ḥaḳḳı ögren andan erkāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 2). [ḳulaġ ṭut,]*

Küntü kenziñ sırrına irmek dilersen her müdām
Rehber-i kāmil ara bul iẕʿāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 4). [ḳulaġ ṭut,]*

Cān niṣār it evliyālar hem erenler rāhına
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol sulṭāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 6). [ḳulaġ ṭut,]*

Bir ḳademde menziliñ sebʿ-i semāya irgürür
Mülk o ednāyı ol dem seyrāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 8). [ḳulaġ ṭut,]*

Mürşidiñ dāmeni muḥkem ṭut Sükūtī sen bugün
İrmek istersen yüce bir iḥsāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 10). [ḳulaġ ṭut,]*

Her kelām ehl-i Ḥaḳḳıñ maġz-ı Ḳurʾān ṭut ḳulaġ
Dört kitābdan baḥṣ iderler naẓm-ı Sübḥān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 1). [ḳulaġ ṭut,]*

Her kelām ehl-i Ḥaḳḳıñ maġz-ı Ḳurʾān ṭut ḳulaġ
Dört kitābdan baḥṣ iderler naẓm-ı Sübḥān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 2). [ḳulaġ ṭut,]*

Gel imām Kāẓım-ı Mūsā dinle nuṭḳuñ zāhidā
Men ʿarefden ders virir ol oḳu her ān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 4). [ḳulaġ ṭut,]*

Ṭut ḳulaġın ey birāder dinle naẓmım sen arı ol
İtmişim ben Ḥaḳḳı iẓhār anlagıl sen müsterī ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 1). [ḳulaġın ṭut, -ın]*

kulaġuz: *Kılavuz, rehber.*

Murġ-ı ġarībin görmez misin hiç evc-i semā pervāz ider
Düşmüş **ḳulaġuz** bir önüne ʿaskerini tenhālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 10). [ḳulaġuz,]*

kulak: *Kulak, işitme organı.*

Göz **ḳulāḳ** burun aġız meme göbek ṣu yolu
Ne ḥikmetdir bu ḳalbiñ çoḳ ḳılarlar naḳlini herkez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 15). [ḳulāḳ,]*

Ḫūb yaratmış iki **ḳulāḳ** Ḥaḳ kelāmıñ fehm ider
Men ʿaref sırrın ider baḥs sālikāna āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 7). [ḳulāḳ,]*

Lisān ile **ḳulaḳ** ʿaynın ṣu yolların güşād itdi
Burun nāfe ile şüdyān yapıldı resmile meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 5). [ḳulaḳ,]*

kulāk urmam: *Kulak vermek, dinlemek.*

Ṣoḥbeti bed ḳavm-i cāhil sözüne urmam ḳulāḳ
Ehl-i ʿirfān meclisinde nuṭḳ iden dildār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 3). [ḳulāḳ urmam, -ma, -m]*

külhan: *Far. Hamam ocağı.*

Derūnuñ nār-ı ḥasretle yaḳup **külḫān** ider Yaʿḳūb
Yusūfuñ derd-i āhıyla mülāḳatda devā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 9). [külḫān,]*

külhāne: *Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak.*

Bu vücūdum şehri yandı ṭutuşup **külḫāne** gel
ʿĀşıḳ isen vech-i yāre sen daḫı dīvāne gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 1). [külḫāne,]*

Nār-ı ʿaşḳa çünki düşdüm ben daḫı her rūz u şeb
Yañar oldum mavḥ olunca gör beni **külḫāneden** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 8). [külḫāneden, -den]*

Şemʾ-i ḥüsnüñ ʿāşıḳı olmuş Sükūtī bir ġarīb
Rūz u şeb yanar ṭutuşmış ḳalbiniñ **külḫānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 14). [külḫānesi,]*

Biz ki abdālız ezelden yanarız ʿaşḳıñ ile
Baḥr-ı ʿaşḳıñla yetiş gel yanmadan **külḫānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 4). [külḫānesi,]*

külli: *1. Hepsi, tamamı, 2. Bütün.*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās **küllī** varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 15). [küllī,]*

Ṭālibā gel sırr-ı Ḥaḳḳı bulmaġa ʿirfān gözet
Küllī varından geçersün kāmil-i insān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 2). [küllī,]*

Derviş dün ü gün behey ṭālib elinde var iken fırṣat
Ṭalāḳın vir bu zen-i dehrin saña **küllī** Ẕiyān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 4). [küllī,]*

Ateş-i ʿaşḳına düşdüm yoḳ ḳarārım gel yetiş
Ḫıżır ile irgör ḥayāta **küllī** varım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 2). [küllī,]*

Hele ben ʿaşḳile her dem fenā baḥrında ġarḳ oldum
Vücūdum **küllī** maḥv olup ki aṣlā hiç āṣārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 10). [küllī,]*

Gör beni ʿaşḳıñ ne ḥāle ṣaldı şimdi sevdigim
Mecnūnum Leylā yüzünden **küllī** vīrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 4). [küllī,]*

Ey şāh-ı cihān al bendeki nām ile şān seniñ olsun
Mülk-i derūn içre ne var **küllīsi** her ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 2). [küllīsi, -si]*

Raġbet itmek bu sivāya **küllī** aḥmaḳ şol kişi
Beyhūde eyler nizāʿlar bī-baṣar ʿamā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 11). [küllī,]*

Mīr iken işbu fenāyı terk idip biʾ cümleten
Salīk-i Ḥaḳ bāḳī oldu **küllīsin** virdi fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 4). [küllīsin, -sin]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās **küllī** varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 15). [küllī,]*

küllī şeyʾin ḥay: *Her canlı şeyi sudan yarattığımızı. (Enbiyâ-30).*

Ḥaḳ Teʿālā āyetinde **küllī şeyʾin ḥay** dedi
Cümle nāsı zinde eyler Ḥaḳḳa ḥamd it ḳıl şekür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 11). [küllī şeyʾin ḥay,]*

küllü fānī men ʿaleyhā: *"Yeryüzünde bulunan her şey fanidir" Rahman Suresi 55/26.*

Küllü fānī men ʿaleyhā nuṭḳun fehm itdiler
Terk idip dilden sivāyı ʿAsker-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 11). [küllü fānī men ʿaleyhā,]*

kulūb: *Kalpler.*

Ẕinde ider her **ḳulūbu** ḳanda irer bir Ẕerresi
Ḫıżır-veş bulur ḥayātı görmez ol aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 5). [ḳulūbu, -u]*

Her **ḳulūba** menfaʿatler keṣret üzre ṭālibā
Luṭf-ı Ḥaḳla oldu her ān dinle nuṭḳum baḫtiyār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 13). [ḳulūba, -a]*

kulzüm-: *Okyanus, deniz; büyük, yüce; mana okyanusunun içinde bir okyanus.*

Ḳulzüm-ü baḥre ser-a-ser felegimi Ṣaldım bugün
Bir nihāyet semte düşdüm ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 5). [ḳulzüm-ü, -ü]*

ʿAşḳ ile Derviş Sükūtī düşme **ḳulzüm** baḥrına
Dürr-i cevher bulmaḳ içün lücce-i ʿummān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 11). [ḳulzüm,]*

kumanova: *Kuzey Makedonya'nın Sırbistan sınırına yakın bulunan bir şehir ve belediye merkezidir.*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası **Ḳumanovada** merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim ḤāfıẒ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẓaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [ḳumanovada, -da]*

kūmāş: *İpek, yün, keten vesaireden yapılan ağır dokuma; varlığı ve kişiliği oluşturan nitelik veya malzeme.*

Bunlar pazar-ı ḥikmetde müzeyyen bir dükkān açmış
Ḳumaşın ṭopṭolu cevher Ṣatarlar cins-i aʿlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 12). [ḳumaşın, -ın]*

kün: *"Ol" mânasında emirdir. Allah (C.C.) bir şeye Kün dese; o şey olur.*

Kün emrinle ẓuhūr itdi hezārān Ṣad hezār maḫlūḳ
Sen oldun cümleye maʾbūd hemān yā Rab saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 3). [kün,]*

Dü ʿālem mülkünü Mevlā anıñ ʿaşḳına var itdi
Yedi ḳat yer ṭoḳuz eflāk **kün** emriyle binā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 4). [kün,]*

künt ü kenz: *Gizli hazine; "Ben gizli bir hazine idim. Bilinmeyi murat ettim. Muhabbetimden halkı yarattım." kutsi hadisinin başlangıç kelimeleri.*

Künt ü kenziñ cevheridir Bāḳır Muḥammed Ḥażreti
Maʿden-i dürr-i ḥaḳāyıḳ ehl-i seḥā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 7). [künt ü kenziñ, -in]*

Maẓhar-ı tām vāḳıf olmuş **küntü kenz** esrārına
Himmet-i luṭf-ı Ḫudādan reh-nümāsı evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 9). [küntü kenz,]*

Caʿfer oldu bāb-ı ʿilmiñ şehriniñ mahirleri
Küntü kenze maẓhar olmuş sırr-ı Ḫudādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 10). [küntü kenze, -e]*

Küntü kenze vāḳıf olmuş böyle bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı ezelden Ḥaḳ anı ḳılmış ʿalīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 21). [küntü kenze, -e]*

Küntü kenze vāḳıf olmuş böyle bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı ezelden Ḥaḳ anı ḳılmış ʿalīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 21). [küntü kenze, -e]*

Küntü kenze kim ki irer maẓhar-ı ʿirfān imiş
Ḥaḳḳı her yerde görür ol bī-cihet seyrān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 1). [küntü kenze, -e]*

Küntü kenze maḥrem olmuş bunlarıñ eñ kemteri
Menzil-i aʿlāya irdi her gedā salikleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 17). [küntü kenze, -e]*

Küntü kenziñ maḥzenine lāyıḳıyla yol bulup
Ḥānḳāh-ı z̲āt-ı Ḥaḳda kim ki cān itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 11). [küntü kenziñ, -in]*

Murtażādır **küntü kenziñ** sırrını ifşā iden
Murtażādır dürr-i cevher baḥrına kān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 9). [küntü kenziñ, -in]*

Küntü kenziñ maḫzeninden vaṣf ider her vechile
Ümmetine itdi iʿlān ser-te-ser ol bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 9). [küntü kenziñ, -in]*

Küntü kenzin dedi Ḥaḳ al bu maʿnādan sebaḳ
Cān gözün aç sen de baḳ cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 9). [küntü kenzin, -in]*

Küntü kenziñ sırrına hem maḥrem oldu çün bular
Hep meẓāhir oldu añlar ḥalḳına maʿnā le̲z̲īz̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 7). [küntü kenziñ, -in]*

Küntü kenziñ sırr-ı muṭlaḳ sendedir iste anı
Reh-nümālar dāmına düş çünki ol kanda garaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 7). [küntü kenziñ, -in]*

Men ʿaref dersin oḳu gel şeyḫ-i kāmilden bugün
Küntü kenziñ bāb-ı meftūḥ iresin ol kāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 8). [küntü kenziñ, -in]*

Küntü kenziñ sırrın añla fāş ider ʿāşıḳlara
Aç gözün sen gözle dāʾim olasın bīnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 11). [küntü kenziñ, -in]*

Küntü kenziñ maẓhar olmuş himmetiyle çün bular
ʿİlm-i alā semāya vāḳıf rehberi Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 5). [küntü kenziñ, -in]*

Hū ile çün açdı anlar **küntü kenziñ** bābını
Hū ile irmiş bugün ʿāşıḳları ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 7). [küntü kenziñ, -in]*

Hū ile irdi Sükūtī bir tükenmez devlete
Küntü kenziñ bābıñ açdı ireli ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 10). [küntü kenziñ, -in]*

Küntü kenziñ maʿnāsından baḥs̲ ider her bir velī
Fehm idemez ṣol kişiler bir ʿaceb nādān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 5). [küntü kenziñ, -in]*

Nūr-ı Aḥmedle sırrı vaḥdet yol buldular
Küntü kenziñ maḫzenine oldular hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 16). [küntü kenziñ, -i, -n]*

kur-: *Kurmak, inşa etmek, yaratmak.*

Manẓar-ı Ḥaḳ ḳalb içine pāk ide gör sen anı
Taḥtgāhıñ anda **ḳurmuş** itme Ṣaḳın sen ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 8). [ḳurmuş, -muş]*

Çoḳ çalış bendinden ḫalāṣ olasın
Ẓabṭ ider **ḳurmuş** ol Temur ṭuzāḳdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 8). [ḳurmuş, -muş]*

Ol ʿaṣrlar çün yed-i beyd tā gelince bu demlere
Mürşidlere telḳīn olup bu **ḳurduġı** erkān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 6). [ḳurduġı, -dug, -ı]*

Ḳalbim içre ey Ḥabībim teşrīf itgil baṣ ayaġ
Gönlümüñ ṣaḥrāsına **ḳur** dürr-i cevherden otağ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 2). [ḳur,]*

Taʿmīr eyle sālikā sen bu vīrān dilḫāneyi
Pādişāhım taḫtı **ḳursun** itmege anda ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 4). [ḳursun, -sun]*

Pādişāh-ı bī-zevāliñ mülkünü ābād ider
Taḥtgāhıñ her göñülde **ḳurmuş** ol Ṣāḥib-i kiram *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 16). [ḳurmuş, -muş]*

Ḥayāt-ı nev bulam dāʾim ḳabirde cins-i aḥbāba
Selāmet bezmgāhında **ḳuram** bir taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 12). [ḳuram, -a, -m]*

Ḳurmuş güzel yollarımız tā ezelden Sübḥānımız
Şerʿ-i Aḥmedle müzeyyen eylemiş hep meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 1). [ḳurmuş, -muş]*

kurʾān: *Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslâm dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'ân-ı Kerim.*

Anlarıñ ʿilm-i nihāyet ʿarş-ı aʿlādan yüce
Her cihetden ḳalb dolmuş **Ḳurʾān** ile itme baḫs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 4). [ḳurʾān,]*

Şānına taḥḳīḳ buyurduñ ol ʿAlī bin Ṭālibiñ
Sūre-i **Ḳurʾān** içinde hel atā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 4). [ḳurʾān,]*

Nice āyet ile **Ḳurʾān** dervişinde olup mesṭūr
Kelām-ı Ḥaḳḳıyla mevcūd şehādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 9). [ḳurʾān,]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar rūz u şeb
Noḳṭayı fehm eylemez ol **Ḳurʾānı** bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 6). [ḳurʾānı, -ı]*

Bularıñ şānını **Ḳurʾān** ider taʾẓīm ile tekrīm
ʿAlīyi kim ider tefrīḳ Ḫudādan oldular mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 13). [ḳurʾān,]*

Fātiḥa heft āyet oldu zülf ḳaşın kirpigin
Fehm idenler işbu sırrı mecmūʾuʾl- **Ḳurʾān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 6). [ḳurʾān,]*

Naḥnü aḳreb āyetini **Ḳur**ʾ**ān** ile itdi beyān
Ḥaḳdan yaḳın bir nesne yoḳ gözsüzlere pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 7). [ḳurʾān,]*

Fātiḥa efḍal duʿādır cümle **Ḳur**ʾ**ān** içre hep
Bā-yı bismillahda her dem virdi noḳṭaya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 5). [ḳurʾān,]*

Levḥ-i ḥüsnüñde ki yazmış āyetini ḥarf-be-ḥarf
Sūre-i Fātiḥa gördüm aṣl bir **Ḳur**ʾ**ān** olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 4). [ḳurʾān,]*

İmām-ı ʿĀbidīn Bāḳır muḥaḳḳaḳ pişvāmızdır
İmām Caʿfer gibi bir zār bulunmaz şerḥ ide **Ḳur**ʾ**ān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 6). [ḳurʾān,]*

Söz uzatma beyhūde sen ey Sükūtī bu zamān
Çāre yoḳdur dört kitābdan söylesin **Ḳur**ʾ**ān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 36). [ḳurʾān,]*

Bugün bir şaḫṢı ben gördüm feṣāḥatle oḳur **Ḳur**ʾ**ān**
Cemīʾān beldeler gelmiş anı dinler nice insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 1). [ḳurʾān,]*

Seḥerde aç gözün ey cān uyan vaḳt-i seḥerlerde
Ne söyler bize ol **Ḳur**ʾ**ān** uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 2). [ḳurʾān,]*

ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ şehr-i yüce girmez mürāʾī her bir ḫoca
ʿĀrif olan her dillerce maʿnā virir **Ḳur**ʾ**ānına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 6). [ḳurʾānına, -ın, -a]*

Dilerim ʿāṣıḳ-ı ṣādıḳ duʿālar eyleye her ān
Oḳusun Fātiḥa **Ḳur**ʾ**ān** bu rūḥum ḳıla ṣādānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 10). [ḳurʾān,]*

Bugün ben levḥ-i ḥüsnüñde oḳudum bunca **Ḳur**ʾ**ānı**
Görürüm āṣikār olmuş nice āyāt-ı Sübḥānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 1). [ḳurʾānı, -ı]*

Ḳaşıñla kirpigin hem ser yedi ḥaṭla maʿnīdir
Muḥaḳḳaḳ oḳunur gördüm yüzünde cümle **Ḳur**ʾ**ānī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 4). [ḳurʾānī, -ı]*

Sī vü dü ḥarfi tamāmen yazdı levḥ-i ḥüsnüne
Vechini heft āyetle Ṣāfī **Ḳur**ʾ**ān** eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 4). [ḳurʾān,]*

Ehl-i seḥā maʿdenidir her vechle sāʾillere
Ḳıldı beyān **Ḳur**ʾ**ānıyla** merd-i seḥā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 4). [ḳurʾānıyla, -ı, -y, -la]*

Kurʾānı ol nāṭıḳ idi ẕikr ider hep cehrile
Ehl-i müfesser taṢdīḳ idip ḳıldılar eşʿār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 15). [kurʾānı, -ı]*

Ey ṭālib-i Ḥaḳ dinle bugün söylenen güftār ʿAlīdir
Kurʾān daḫı nāṭıḳ aña her ne ki var eşʾār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 2). [kurʾān,]*

Fehm ider sırrını kim ki ʿirfāndır
Ḳurʾāndan aḫẕ itmiş maʿnāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 24). [ḳurʾāndan, -dan]*

Men ʿaref dersin her dem ḥāfıẓ-ı **Ḳurʾān** idi
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 7). [ḳurʾān,]*

Her kelām ehl-i Ḥaḳḳıñ maġz-ı **Ḳurʾān** ṭut ḳulaġ
Dört kitābdan baḥs iderler naẓm-ı Sübḥān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 1). [ḳurʾān,]*

kurb: *Yakın olma, yakınlık.*

Mecnūn-ı ʿaşḳdan ṣorulmaz vech-i ḫūbāndır ġaraż
Sālik-i Ḥaḳḳın ezelden **ḳurb-ı** Raḥmāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 2). [ḳurb-ı, --ı]*

Menziliñ **ḳurb** iken zāhid düşme yabāna
Ḥaḳḳı añla sendedir bil gezme ṣaḳın her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 1). [ḳurb,]*

Cāmiʿ **ḳurbunda** maḳām-ı mektebe hem muttaṣıl
Şüphemiz yoḳ Ḥaḳ velīdir işbu ʿālem serveri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 7). [ḳurbunda, -un, -da]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa maẓhar itmiş sālikān-ı bī-ḥisāb
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 11). [ḳurb-ı, -ı]*

kurbān: *Bir amaç uğruna kendini fedâ eden veya fedâ edilen kimse.*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ ḳuluyuz **ḳurbānıyuz**
Her murāda nāʾil oldum bil Ḥüseyn-i Kerbelādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 3). [ḳurbānıyuz, -ı, -y, -uz]*

İderler cān u baş **ḳurbān** bu yolda ṣıdḳile her dem
Olurlar bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ sırrına maẓhar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 5). [ḳurbān,]*

Cān niṣār ider ezelden Ḥaḳḳı bunda kim görür
Derd-mend Derviş Sükūtī her zamān **ḳurbān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 10). [ḳurbān,]*

Şīrīn içün dāġ u ṣaḥrā bıraḳmadı Ferhād ʿaşḳ
Naḳd-ı cānıñ tā virince eyledi **ḳurbānım** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 6). [ḳurbānım, -um]*

ʿAşḳ yolunda maʿşūḳuna cānını eyle niṣār
Derd-mend Derviş Sükūtī bu zamān **ḳurbāna** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 12). [ḳurbāna, -a]*

Gel ey ṭālibā her dem ġulām-ı Ḥaydarım ben
Ḳulu **ḳurbānı** olmuşum ʿAlīniñ ḳanberiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 2). [ḳurbānı, -ı]*

Ḥażret-i Ḥūd kāh Ṣaliḥ İbrāhīm İsḥāḳ ile
İsmāʾilim **ḳurbān** oldu Ḥaḳ içün evlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 8). [ḳurbān,]*

Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī yolunda bir ḳulu olsam
Muḥaḳḳaḳ bunlar virsem hezārān cān-ı baş **ḳurbān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 12). [ḳurbān,]*

Sükūtī Ḥāk-i pāyine gedāyım böyle bir şāhıñ
Yoluna cān u baş virsem gerekdir ben olam **ḳurbān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 12). [ḳurbān,]*

Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ sen yolunda cān idip **ḳurbān**
Ḥüseyn ʿaşḳına her cevriñ cefāsın iḫtiyār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 3). [ḳurbān,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ḳuluyuz **ḳurbānıyuz**
Nesl-i Aḥmedden cihāna geldi bunlar bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 11). [ḳurbānıyuz, -ı, -y, -uz]*

Kerbelāda şāh Ḥüseyniñ rāhınıñ **ḳurbānıyım**
Ḥāk-i pāyinde Sükūtī cān u baş ḳıldım fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 9). [ḳurbānıyım, -ı, -yım]*

Ḥāk-i pāy-i Şāh Ḥasanıñ çakeriyim ben bugün
Ḳulu **ḳurbānıyım** anıñ ḳapusında kem-terim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 4). [ḳurbānıyım, -ı, -yım]*

kurbān ol-: *Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.*

Ol şehīd-i Kerbelānıñ bendesiyim tā ezel
Nesl-i şāh-ı enbiyāya cān virip **ḳurbān olam** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 8). [ḳurbān olam, -a, -m]*

Ḥāk-i pāy-ı şāh Taḳīyye yüz sürenler dāʾimā
Nakd-i canın bezl ider ol rahına **kurban olur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 3). [kurban olur, -u, -r]*

kurbān-ı ʿaşḳ: *Aşk kurbanı.*

ManṢūr-ı Ḥallacıñ ʿaşḳı ne ġalib
BeẔl itdi cānını **ḳurbān-ı ʿaşḳa** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 14). [ḳurbān-ı ʿaşḳa, -a]*

kurb-ı ḥakk: *Allah'a yakınlık.*

Mürşid-i kāmil gerek Derviş Sükūtī her müdam
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol ṭālib-i iḳrār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 10). [ḳurb-ı ḥaḳḳa, -a]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur ẕikr ile muʿtād olan
Fezkurūnī āyetinden geldi bize ḫayr zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 7). [ḳurb-ı ḥaḳḳa, -a]*

Bunlar ile menzil aldı rāh-ı Ḥaḳda sālikān
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl oldu rehber-i kāmil güzār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 16). [ḳurb-ı ḥaḳḳa, -a]*

Baḥr-ı ʿaşḳa dūş olup ʿummān olan Saʿdīleriz
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup cānān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 2). [ḳurb-ı ḥaḳḳa, -a]*

Cān niṣār it evliyālar hem erenler rāhına
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol sulṭāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 6). [ḳurb-ı ḥaḳḳa, -a]*

Pendimi Derviş Sükūtī her kim ṭutar öz cān ile
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur itmez aṣlā iḫtilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 10). [ḳurb-ı ḥaḳḳa, -a]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl iden ʿaṣḳ imiş ʿuṣṣāḳını
Ceẕb ider ol kendi ẕātıñ her demi sulṭānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 7). [ḳurb-ı ḥaḳḳa, -a]*

Ḫalḳı daʾvetde sezādır mürşid-i kāmillere
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl eyle sālikān dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 6). [ḳurb-ı ḥaḳḳa, -a]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl eyler bir nefeste himmeti
Menzil-i bālāya irer dāḫil olan ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 11). [ḳurb-ı ḥaḳḳa, -a]*

ḳurb-ı mevlā: *Hakk'a yakınlık. // [tas.] Hakk'ı hakka'l-yakîn olarak müşâhede ve mükâşefe etme.*

Anıñ taḥt-ı ḳademinde boyun virdi nice beg er
İrişdi **ḳurb-ı Mevlāya** bu yolda oldular sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 8). [ḳurb-ı mevlāya, -y, -a]*

kurd: *Kurt köpeği.*

Destine al seyf-i celāl berzaḫ itmiş yollar ḳatı
Ḳurd peleng arslān ḳamu ṭopṭolu cihān çaḳal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 8). [ḳurd,]*

Süleymān nebīniñ **ḳurd** ḳuṣa ḥükmü
Ẕaʾil olup devri geçdi fenada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 21). [ḳurd,]*

Seḥerde açılur perde devā olur ḳamu derde
Düşer **ḳurd** ḳuş nice virde uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 6). [ḳurd,]*

kureyş: *Hz. Peygamber'in mensup olduğu Arap kabilesi.*

Enbiyālar Ẕübdesisin evliyālar menbaʾı
Hāşimīsin **Ḳureyşīsin** ey emirüʾl-müʾmīnin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 12). [ḳureyşīsin, -i, -si, -n]*

kurı: *Beyhude, boş, faydasız, gereksiz, değersiz.*

Kürsīlerde vaʿẕ idersiz şerḥ ʿaḳāʾid dersini
Bī-ḫabersiz ẕāt-ı Ḥaḳdan gördüm **ḳurı** bürhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 8). [ḳurı,]*

Zāhidler gibi bir **ḳurı** ṭaşdan bināya ṭapma gel
Beyt-i Ḥaḳḳı ara bul tā göresin mihmanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 5). [ḳurı,]*

Geçmişiz mülk-i cihāndan bir **ḳurı** hemvāra yuf
Rızḳ içün hiç ġām çekilmez kesb iden ol kāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 1). [ḳurı,]*

Edebsiz ehl-i şehvetden geç istersen necāta ir
Erenler dāmeni ṭutgıl **ḳurı** sevdāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 8). [ḳurı,]*

kurretüʾl-ʿayn: *Göz nuru. "Göz bebeğim, göz nurum" demektir. Hz. Peygamber'in Hz. Hasan ve Hüseyin için söylediği bir tabir olarak kullanılmıştır.*

Resūlüñ **ḳurretüʾl-ʿayn** Ḥasandır dīn ü imāmım
Ḥüseynī Kerbelā içre ġulām-ı ʿAskerī oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 7). [ḳurretüʾl-ʿayn,]*

Ḳurretüʾl ʿayn Ḥabībiñ ol iki şehzādeler
Şāh Ḥasan ile Ḥüseyniñ rāhına ḳıl ḥiẕmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 3). [ḳurretüʾl ʿayn,]*

Ḳurretüʾl ʿayn Ḥabīb-i kibriyāsın yā Ḥüseyn
Nūr-i pāk-ı şāh-ı kevneyn Muṣṭafāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 1). [ḳurretüʾl ʿayn,]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥabībiñ nūr-ı çeşm-i evliyā
Ẕübde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl ʾAbādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 7). [ḳurretüʾl-ʿayn,]*

Resūlüñ **ḳurretüʾl-ʿayn** Ḥasandır anlagıl zāhid
Ḥüseyn şāhım imām-ı Ẕeyneʾl ʿAbānıñ kem-teriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 3). [ḳurretüʾl-ʿayn,]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseyni Kerbelāda dökdügü ḳanımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 3). [ḳurretüʾl-ʿayn,]*

Resūlüñ **ḳurretüʾl-ʿayn** Ḥasandır her dü ʿālemde
ʿAlīniñ cism-i pākından Ḥüseyn-i Kerbelā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 5). [ḳurretüʾl-ʿayn,]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır pādişāh lā-yezāl
Hem Ḥüseyn şāh şehīd-i Kerbelādır bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 3). [ḳurretüʾl-ʿayn,]*

kürs: *Arş'ın altında bulunan, yeri ve gökleri kaplayan sekizinci felek. Levh-i Mahfuz'un bulunduğu yer.*

ʿArş ile **kürs** rūy-ı Zemīn hem daḫı nār-ı saḳar
ʿAṭşān-ı behişt ümmetine sāḳī-i kevs̲er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 5). [kürs,]*

Sen eger muṭlaḳ cihāna gelmeseydin yā Ḥabīb
Yaradılmazdı bu ekvān ʿarş-ı **kürsī** nār-ı saḳar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 16). [kürsī,]*

ʿArşla **kürsī** levḥ-i ḳalemle sebʿ u semavāt rūy-ı Zemīni
Heşt-ü cinān u nār-ı ceḥennemiñ ism yoḳ iken ḳılmaḳ icabet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 9). [kürsī,]*

kürsī/kürsü: *Camilerde vaizlerin vaaz ettiği yüksekçe yer.*

Ehl-i ʿaşḳıñ menziline irmedi vāʿiẓ bugün
Kürsīlerde zār u feryād beyhūde her ān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 6). [kürsīlerde, -ler, -de]*

Kürsīlerde vaʿẕ idersiz şerḥ ʿaḳāʾid dersini
Bī-ḥabersiz ẕāt-ı Ḥaḳdan gördüm ḳurı bürhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 7). [kürsīlerde, -ler, -de]*

Dinlemezler vāʿiẓiñ hiç **kürsīde** ṣoḥbetlerini
Vardılar semt-i ḥarāma cehr ile nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 9). [kürsīde, -de]*

Kürsīlere çıḳmış ḫoca ders oḳur bu ʿāleme
Kendi ṭutmaz neyleyelim taṣḥīḥ degil burhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 3). [kürsīlere, -ler, -e]*

Ṣor tā her leyl ü nehār itmişler
Vaṣf ider **kürsīde** heşt ü cenānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 22). [kürsīde, -de]*

Bugün bir **kürsüye** çıḳmış bu ḫalḳa pend ider vāʿiẓ
Oḳur açmış kitābını bī-maʿnā ders ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 1). [kürsüye, --y, --e]*

kurtul-: *Azad olmak, özgür kalmak, kurtulmak. Bir şeyden, bir yerden kurtulma, felah, halas, necat, selamet.*

Senden ötrü cümle ʿālem rāh-ı Ḥaḳḳa yol bulup
Ḳurtulup ẓulümāt-ı tenden buldular Ḥaḳdan ẓafer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 14). [ḳurtulup, -up]*

Gel geç göñül bu sivādan gel Allaha gel Mevlāya
Ḳurtul artıḳ bu ġavġādan gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 2). [ḳurtul,]*

Berzaḫından māsivānıñ **ḳurtulup** aẔād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 15). [ḳurtulup, -up]*

Berzaḫından māsivānıñ **ḳurtulup** āzād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 15). [ḳurtulup, -u, -p]*

Her kim aña bende oldu ṣıdḳ ile īmān olur
İkilikden **ḳurtulup** hem maẓhar-ı Raḥmān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 2). [ḳurtulup, -up]*

Ḳurtulup ẓulumātı ʿunṣur ḳayd-ı bendinden bugün
İrişir bir ʿāleme seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 11). [ḳurtulup, -up]*

Ḳurtuluş yoḳ nār-ı dūẔāḫdan Sükūtī çün bular
Loḳmān olsa derde çāre zaḥma bīmār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 13). [ḳurtuluş,]*

kuru-: *Çoraklaşmak, tükenmek, canlılığını yitirmek (Elleri kurumak).*

Raḥm idip gel ḥasta ḳalbim şehrine ḳaṣd eyleme
Elleri **ḳurur** anıñ kim kim urur bīmāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 4). [ḳurur, -r]*

Sen gibi şāha iden ḳaṣd elleri muṭlaḳ **ḳurur**
Ber murād olmaz Ḫavāric fiʾil-i ʿiṣyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 15). [ḳurur, -r]*

kuru: *Beyhude, boş, faydasız, gereksiz, değersiz.*

Dinleme vāʿiẓ sözüñ hiçbir **ḳuru** daʾvādır hep
Belki anıñ Ṣoḥbeti hem ḳalbiñ eyler çoḳ fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 7). [ḳuru,]*

Bular vaḥdetde her dāʾim iderler ẕevḳini Ḥaḳla
Bu keşretden elin çekmiş niderler **ḳuru** ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 6). [ḳuru,]*

Ḳuru ġavġā imiş taḫt-ı Süleymān mülkünü neyler
Olar geçmiş cān u başdan niderler bunda dʿavāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 3). [ḳuru,]*

kurul-: *1) Tertip edilmek, organize edilmek. 2) Hazırlanmak. 3) İnşa edilmek.*

Bināsı ʿālemiñ böyle **ḳurulmuş** itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ her ādemiñ vücūdunda on iki bāb güşād itdiġi beyān ise behr bābınıñ kütüb-i *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 31). [ḳurulmuş, -muş]*

Bir bedestendir **ḳurulmuş** cümle ʿālem ḫalḳına
İster isen Ṣarrāf ol sen eylegil tüccār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 7). [ḳurulmuş, -muş]*

Ḥasandır anlagil zāhid bu ʿālem mülküne bir şāh
Ḥüseyn-i Kerbelādandır **ḳurulmuş** on iki erkân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 4). [ḳurulmuş, -muş]*

Vücūduñ Ḥaḳ yaratmışdır hemān bil aḥsen-i taḳvīm
Kemāl ile **ḳurulmuş** hep bu cismiñ ṣafī nūrānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 6). [ḳurulmuş, -muş]*

Ḳurulmuş anlara hep nār itmişler
ʿĀrifler nişānı kāmil insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 49). [ḳurulmuş, -muş]*

Yedi yüz hem yigirmi tam kirişler baġlayup anda
Ḳuruldu taḫt-ı ḫaḳānı otursun ol şāh-ı ebrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 12). [ḳuruldu, -du]*

kuş: *Kanatlı uçucu hayvan; kuş.*

Seḥerde uyanur **ḳuşlar** nebātātla hem aġaçlar
İder ẕikir ḳamu ṭaşlar uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 5). [ḳuşlar, -lar]*

Süleymān nebīniñ ḳurd **ḳuşa** ḥükmü
Ẕaʾil olup devri geçdi fenada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 21). [ḳuşa, -a]*

küşād: *Açık, ferah.*

Dīde-i cānıñ **küşād** it gör ne ʿālemsin bugün
Ḥüsrev-i dīdāra cihān beñzersin Süleymāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 5). [küşād,]*

kuşaḳ: *Bele sarılan uzun ve enli kumaş.*

Ḳavm-i cāhil tefrīḳ itmez şāb u sükker resmini
Bir ṭutarmış yün **ḳuşaḳla** yaʿnī lāhur şalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 10). [ḳuşaḳla, -la]*

kuşat: *Çevresini sarmak, çevrelemek.*

Leşker-i ġām çār eṭrāfıñ **ḳuşatmış** her demi
Şād-ı ḥürrem olmaz aṣlā derd ile ġiryān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 11). [ḳuşatmış, -mış]*

kūşe: *Yalnız kalınacak tenha yer, kuytu.*

Her cihetden el çeküp Derviş Sükūtī dāʾimā
Bir ḳanāʿat **kūşesinden** eyleyüp dildār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 10). [kūşesinden, -s, -i, -n, -den]*

Bir kanāʿat **kūşesinde** ey Sükūtī ol muḳīm
Ehl-i mürüvvet ḳalmamışdır umma andan ġayret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 9). [kūşesinde, -si, -n, -de]*

Terk-i keşret ḳıl dilersen menziliñ āsān ola
Geç ḳanāʿat **kūşesinde** bu cihānıñ serveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 6). [kūşesinde, -si, -n, -de]*

kūşe-i vaḥdet: *Yalnızlık, birlik köşesi.*

Żāyīʿ olur destinden buna hiç ḳanma
Kūşe-i vaḥdetde rıżāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 8). [kūşe-i vaḥdetde, -de]*

kūsu: *Davul.*

Çaldı rıḥlet **kūsu** baña gitmege ʿuḳbā bugün
Görmedim hiç bunda raḥat neylerim dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 1). [kūsu,]*

kūşūd: *Açmak, keşfetmek.*

Baḥr-i ʿaşḳıñla Sükūtī feṯḥ ider esrār-ı Ḥaḳ
Maʿnā-yı rāz eneʾl Ḥaḳ sırrını itdi **küşūd** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 14). [küşūd,]*

kuşūr: *Kusur, kabahat, hata, eksiklik.*

Sülüke itmedim ġayret īcābınca ṭarīḳatda
ʿİbādetde **ḳuşūrum** çoḳ bilür Ḥaḳ idemem maʾẕūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 4). [ḳuşūrum, -um]*

Sensin kerīm ile ḳabūl itdim saña ben ilticā
ʿAşḳ baḥrına ẕerre miṣāl cürmüm ile bunca **ḳuşūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 4). [ḳuşūr,]*

Günāhkār ümmetiñ gelmiş der Luṭfuna her dāʾim
Ḳuşūruñ ʿafv ḳıl senden ʿiṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 12). [ḳuşūruñ, -uñ]*

İns ü cinle vaḥş ṭuyūr cennetde hem ġılmān ḥūr
Tevḥīd iderler ne **ḳuşūr** hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 12). [ḳuşūr,]*

Herkeze ʿarż-ı **ḳuşūrum** nā-tüvān ḥālime beyān
Merḥamet ḳalḳmış bu ḫalḳdan baña ʿizzet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 5). [ḳuşūrum, -um]*

Seniñ vaṣfını meddāḥlar yāḫūd kātib ḳamu mollā
Benim ʿindimde hep ʿāciz lisānında **ḳuŞūr** itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 12). [ḳuşūr,]*

kutb: *Ar. Manevi mertebelerin en yükseğinde bulunan kimse.*

Kāʾinātıñ **ḳuṭb** olmuş her dü ʿālemde Naḳī
ʿAskeri gelmiş bu dünyā ḫalḳına hem pīşvādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 13). [ḳuṭb,]*

Cihānıñ **ḳuṭbuna** mālik riyāsetde odur ḳāyım
Ḥasanuʾl- ʿAskerī taḥḳīḳ bu yolda bī-riyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 13). [ḳuṭbuna, -u, -n, -a]*

ʿAskeri **ḳuṭb** bu ʿālem ḥükm ider ḳafdan ḳafa
Vāriṣ āl-i Resūldür Mehdi-i Ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 15). [ḳuṭb,]*

Velādet Cihānıñ **ḳutbudur** Aḥmed Rifāʾī Seyyid
İkinci vāriṣ Ḥaydar kemāl ẕātı peyġamber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 5). [ḳutbudur, -u, -du, -r]*

kuṭb-ı akṭāb-ı cihān: *Cihan efendilerinin önderi.*

Kuṭb-ı akṭāb-ı cihāndır ol Muḥammed şāh Taḳī
Mesned-i rifʿatde ḳāʾim devleti āl-i ʿabādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 11). [kuṭb-ı akṭāb-ı cihāndır, -dır]*

Ḳuṭb-ı akṭāb-ı cihāndır hem ʿAlī Mūsā Rıżā
Ol reʾīs-i Kāʾinātıñ evliyāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 11). [ḳuṭb-ı akṭāb-ı cihāndır, -dır]*

kutb-ı alem: *Âlemin kutbu. II Dünyanın merkezinde olan kişi (yüce kişi).*

'Askeri ol **kutb-ı alem** şah bekadır sevdiğim
Nazmıyla Derviş Sükuti medh ol şebahları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 13). [kutb-ı alem,]*

Murtażādır yedi iḳlīm taḫt-ı ḥükmünde anıñ
Murtażādır **ḳutb-ı ʿālem** şāh-ı cihān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 14). [ḳutb-ı ʿālem,]*

Heşt imām Mūsā Rıżādır **ḳuṭb-ı ʿālem** serveri
Hem yediler ḳırḳlar içre pişvādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 13). [ḳuṭb-ı ʿālem,]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır oldu **ḳuṭb-ı ʿālem** serveri
Ḳırḳlarıñ serdārı oldur pādişāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 5). [ḳuṭb-ı ʿālem,]*

Ḳutb-ı ʿālem hem pīrimiz ḳırḳlar gürūhu mürşidimiz
Üç yüzlerden her birimiz ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 5). [ḳutb-ı ʿālem,]*

Mūsā-yı Kāẓım Rıżādır **ḳuṭb-ı ʿālem** serveri
Hem yediler ḳırḳlar içre Ṣāḥib-livāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 11). [ḳuṭb-ı ʿālem,]*

Yediler ḳırḳlara serdār-ı maḳām **ḳutb-ı ʿālemde**
Vilāyet taḥtına nāḳil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 7). [ḳutb-ı ʿālemde, -de]*

kutb-ı cihān: *Âlemin kutbu II En büyük veli, insân-ı kâmil.*

Ḳutb-ı cihān ol serveri sāliklerin hem rehberi
Olmuş Sükūtī bir kem-teri ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 15). [ḳutb-ı cihān,]*

Murād aldı anıñ bāb-ı eşkin bekleyen kem-ter
Velādet Odur **ḳutb-ı cihān** ancaḳ şehā ʿAbdüʾl-Ḳādir Geylān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 10). [ḳutb-ı cihān,]*

kuṭb-ı muṭlak: *Mânevî mertebelerin en yükseğinde bulunan kimse; zâhir ve bâtın âlemlerinin idârecisi, âlemin kalbi, âlemde Hakk'ın halîfesi vaziyetindeki insân-ı kâmil (Her devirde bir tâne olduğu kabul edilir).*

Ḳırḳlarıñ serdārı olmuş ol Muḥammed şāh Taḳī
Ol gürūhuñ **ḳuṭb-ı muṭlaḳ** bī-riyā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 16). [ḳuṭb-ı muṭlaḳ,]*

kuṭbuʾl-ʿārif: *Ârîflerin kutbu, en büyüğü, en yücesi.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden **Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn** ġavs̱üʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [ḳutbuʾl-ʿārīfīn,]*

kütüb: *Kitaplar.*

Binās ʿālemiñ böyle ḳurulmuş itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ her ādemiñ vücūdunda on iki bāb güşād itdiġi beyān ise behr bābınıñ **kütüb-i** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 32). [kütüb-i, --i]*

kuʾūd: *Oturma, oturuş.*

Aḥsen-i taḳvīmle īcād eyledi ol Ḥaḳ seni
Ḳurdu taḥtıñ ḳalb içinde dāʾimā eyler **ḳuʾūd** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 6). [ḳuʾūd,]*

kuvvet: *Mânevî güç; etki.*

Ḳuvvet bulur her vechle cān perdesi olur güşād
Arż u semā ʿālemi reviyyet ider bīdār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 7). [ḳuvvet,]*

kūy: *Mahalle, köy, mekan, semt.*

Ḫavf yoḳ hiç enbiyādan bunların aṣlā bugün
Bir belāya uġramışlar her şehr cümle **kūyı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 8). [kūyı, -ı]*

kadem: *Ayak, adım. II An.*

Ol dost ile rūz-ı ezel ʿahdimizde s̱ābit **ḳadem**
Bu cihāna geldim nice iḳrārımız īmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 3). [ḳadem,]*

kuş: *Kanatlı uçucu hayvan; kuş.*

Seḥerde açılur perde devā olur ḳamu derde
Düşer ḳurd **ḳuş** nice virde uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 6). [ḳuş,]*

Eger ikisi kimde bulunsa cihānda ey ʿazīz
Ḳuş gibi iki ḳanatlu devr ider ʿarşdan yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 6). [ḳuş,]*

lā: *"Hayır, yok, değil!" gibi anlamlara gelen olumsuzluk edatı.*

Lamelif **lā** dimezem men gel eşyā Ḥaḳ durur
Ya yalanım yoḳ Sükūtī gün gibi ẓāhir Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 29). [lā,]*

Be berāhīn ḳaṭʿ ile ḫālıḳ-ı kevneyn odur
Lamelif **lā** dimezem men yoḳ şerīk-i muṭlaḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 4). [lā,]*

Oḳundu şānına āyet-i kelām Ḥubbu **lā** yenām
Ṣunarlar ceẔbe-i Ḥaḳḳı o demde oldular mestān ʿaṢr-ı aḫir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 39). [lā,]*

lā: *Arap alfabesindeki lâ harfi. II Sevgilinin lâ sesine benzeyen saçları.*

Ḫı Ḫaberdār olmuşuz biz şāh Ḥasan esrārına
Lā Leṭafet bulduḳ andan maʿden kenz-i ḫafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 14). [lā,]*

lā raybe fīh: *"Zâlike'l-kitâbu lâ raybe fîh hüden li'l-muttakîn" (O kitap –Kur'ân- ki ondan şüphe yoktur, takvâ sahipleri için hidayet kaynağıdır. Bakara, 2/2) âyetine işaret edilmektedir.*

Ol Ḥadice Faṭıma nūr-ı Aḥmed **lā raybe fīh**
Ṣāfiʾ rūz-ı cezā ḫayrüʾn-nisāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 3). [lā raybe fīh,]*

lā- yaʿḳıl: *Aklı başından gitmiş.*

Mest-i **lā- yaʿḳıl** idermiş cemʾ olan ʿuşşāḳını
Meclisinde Ṣāfī ṭutmuş ṭopṭolu bir şān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 9). [lā-yaʿḳıl,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ görenler bunda **lā yaʾḳıl** durur
Farḳıñ itmez oldu anlar mescid ü meyḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 5). [lā yaʾḳıl,]*

Hezārān bunda ʿuşşāḳıñ ezelden ḥüsnüne ḥayrān
Olurlar mest **lā yaʾḳıl** bu devriñ nice insānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 8). [lā yaʾḳıl,]*

lā yenām: *Uyumayan II Allah.*

Az yemekle ey Sükūtī pāk idegör ḳalbini
Ḳalb-i maʿmūrlarda mihmān oturur ol **lā yenām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 18). [lā yenām,]*

lā yezāl: *Zeval bulmaz, yok olmaz, bitmez (Allah).*

Noḳṭa-ı bāyım dimiş ol pādişāh-ı **lā yezāl**
Sırrını ifşā ider çün cehrile hep Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 5). [lā yezāl,]*

laʾb: *Geçici, fani, ölümlü.*

Aldanma sivā ḥubına virme göñül sen **laʾbına**
Hū diyelim biz demine sulṭān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 3). [laʾbına, -ı, -na]*

laʾb: *Kıyı, kenar.*

İtme ülfet bu cihāna **laʾb** ile gel hevādan geç
Ṭālibā yoḳdur vefāsı ẕevḳ ile hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 1). [laʾb,]*

lāf: *Söz, kelime.*

İriş bir kāmil insāna seni yunsun yaḳışdırsın
Olur olmaz **lafa** baḳma yalan fetvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 4). [lafa, -a]*

laf-ı güzāf: *Boş söz.*

Anıñla hemān sen zāhidā bu rāhımız ḥüccet eyle
Laf-ı güẔāf urma Ṣaḳın bu bir sırr-ı Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 8). [laf-ı güẕāf,]*

lāfız: *Söz, kelime.*

Mūsāya ente nāran **lafẓıyla** itdi ḫiṭāb
Semʿ-i cāna irdi muṭlaḳ nuṭḳ-ı bürhāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 7). [lafẓıyla, -ı, -y, -la]*

laḥm: *Et.*

Çeşmiñ açmış gice gündüz derdiyle feryād ider
Laḥm-ı mevtāları yerler ḫınzīre dönmüş teni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 6). [laḥm-ı, -i]*

lahmi: *"Eti etimdir." veya "Teni tenimdir." anlamlarında olup, Hz. Muhammed'in Hz. Ali hakkında söylediği sözler olduğu rivayet edilir.*

Murtażāya çünki **laḥmi** hem dedi faḫr-i cihān
Ẕāt-ı muṭlaḳ nūr-ı vaḥdet cümlede yektā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 23). [laḥmi,]*

laḥmüke laḥm: *"Etin etimdir." Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Hz. Ali'ye (r.a.) hitaben söylediği söz. Kaynağı tespit edilememiş olmakla beraber, edebî metinlerde ara sıra geçer. Kaynak:Hayati Develi.*

İbn-i ʿamm-ı Ḥaydara hem **laḥmüke laḥm** dedi
Hem dimişdir nūr-ı vāḥid şānına yā Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 3). [laḥmüke laḥm,]*

Murtażādır nūr-ı vāḥid hem daḫı **laḥmüke laḥm**
Murtażādır Muṣṭafāya yār-ı aḳrān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 5). [laḥmüke laḥm,]*

Oldu kerem sırr-ı nebīden sırr-ı Ḫudā Ḥaydar ʿAlī
Hem **laḥmüke laḥm** dedi şānında nemā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 2). [laḥmüke laḥm,]*

Ḳul Resūl **laḥmüke laḥm** sānına ḳıldı beyān
Ehl-i ḥaḳāyıḳ itdi ʿayān Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 7). [laḥmüke laḥm,]*

Laḥmüke laḥm ḳavl-i Resūldür Ḥaḳḳına söyler ẕāt-ı ʿAlīniñ
Mürşid-i ekmel hem nūr-ı vāḥid demiş o bir gün ḳıldı ʿināyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 3). [laḥmüke laḥm,]*

Hem daḫı Aḥmed buyurdu nūr-ı vāḥid Ḥaḳḳına
Laḥmüke laḥmī ki sensin Murtażā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 6). [laḥmüke laḥmī,]*

lāhūr: *Hindistan'ın Lahor şehrinde dokunan çok makbul şal kumaşı.*

Ḳavm-i cāhil tefrīḳ itmez şāb u sükker resmini
Bir ṭutarmış yün ḳuşaḳla yaʿnī **lāhur** şalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 10). [lāhur,]*

lahz: *An, zaman. II kısa süre.*

Laḥẓıñ ḫandān idersin encām biñ ḳahrıyla
Bir cāẕū zensin meded yoḳ senden ey ẕālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 3). [laḥẓıñ, -ı, -n]*

laḳ lak: *Boş ve saçma sözler, gevezelik, kuru gürültü.*

Söz uzatma hele zāhid sendendir bu ḳīl u ḳāl
ʿÖmrüñüz **laḳ laḳ** ile geçmede her rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 2). [laḳ laḳ,]*

lākin: *"ama, ancak, fakat" anlamlarında bağlaç.*

ʿİlm-i manṭıḳdan bilür ol ders virirler ṭālibā
Lakin Ḥakdan bī-ḫaberdir naḳl ider ehl-i kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 6). [lakin,]*

laʾl: *Yakut, değerli kırmızı taş. Kırmızı.*

Laʾl-i rümmāndan ʿibāret yaʿnī s̲üdyān u Ẕenān
Ḫoş ġıdālar bundan oldu cemʿ Ṣıbyāna ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 9). [laʾl-i, -i]*

Sāḳī **laʾl-i** şarābıñ nūş iden bezm-i ezel
Hiç ayılmaz mest olan ʿāşıḳları tā ḥaşre dek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 5). [laʾl-i, -i]*

Sāḳīyā ṣun bize her dem **laʿl** ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 1). [laʿl,]*

Dergāh-ı bezm-i elestden bir ḳadeḥ **laʿl-i** şarāb
Nūş idip geldin cihāna olmuşun mestān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 5). [laʿl-i, -i]*

Sāḳīyā Ṣun bize her dem **laʿl** ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 1). [laʿl,]*

laʿl-i ḥamrā: *Kırmızı şarap.*

Laʿl-i ḥamrāyı içenler bezm-i sāḳīden bugün
Bādeniñ keyfi elestden ẕevḳ-i cinān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 3). [laʿl-i ḥamrāyı, -yı]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan olmuşum dīvāne men
Laʿl-i ḥamrā-yı ezelden içmişim me̲stāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 2). [laʿl-i ḥamrā-yı, -yı]*

laʿl-i leb: *Kıymetli dudak II Kırmızı dudak.*

Laʿl-i lebinden hemān ʿuşşāḳa virüp būseler
Aġlar iken rūz u şeb giryānım ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 7). [laʿl-i lebinden, -in, -den]*

lām: *Arap alfabesinde bulunan "lam (ل)" harfi. II Düzgün ve dürüst olmayan kişi.*

Kef keremkānı ʿAlīniñ nesl-i imām ʿAskerī
Lam leṭāfet göster ol rāh-ı ʿaşḳda sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 24). [lam,]*

lā-mekān: *Belli bir yeri olmayan, mekânsız.*

Baḳılmaz ʿaşḳ eri bunda geçer fānī cihānından
Vaṭānıñ **lā-mekān** itmiş geçerler ḫanümānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 2). [lā-mekān,]*

lāmelif: *Arap alfabesinde bulunan "lamelif (ﻻ)" harfi.*

Lamelif lā dimezem men gel eşyā Ḥaḳ durur
Ya yalanım yoḳ Sükūtī gün gibi ẓāhir Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 29). [lamelif,]*

Be berāhīn ḳaṭʿ ile ḫālıḳ-ı kevneyn odur
Lamelif lā dimezem men yoḳ şerīk-i muṭlaḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 4). [lamelif,]*

laʿn: *Küfür, beddua, kargıma.*

Laʿnet itmek ol Yezīde çünki farż oldu bize
Āl-i Mervāna hezārān **laʿn** idip muḥkem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 12). [laʿn,]*

lāne: *Yuva, âşiyân.*

Ḫubb-ı dünyādan ḫalāṣ et rāhımı eyle güşād
Ṭutmaya çün ʿanḳebūtuñ **lānesi** miṣl-i meges *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 8). [lānesi, -si]*

laʿnet: *(Ar.) Allah'ın rahmetinden, af ve merhametinden mahrum olma II. Karşıdakinin bu af ve merhametten mahrum kalmasını dileme, bedduâ etme.*

eşed ü **laʿnete** müsteḥaḳdır
kānūn-ı evvel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 25). [laʿnete, -e]*

Ẕikr-i fikir māl-ı dünyā cemʿine eyler heves
Laʿnet anıñ mālına hem saʿy olan girdāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 6). [laʿnet,]*

Ṣad hezārān **laʿnet** olsun cānına her dem anıñ
Cins-i Mervān bir münāfıḳ deyü şeyṭān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 25). [laʿnet,]*

Laʿnet itmek ol Yezīde çünki farż oldu bize
Āl-i Mervāna hezārān laʿn idip muḥkem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 11). [laʿnet,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ men evlādın ġulāmıyım
Hezārān **laʿnetim** vardır kim olsa tābiʿ Mervān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 14). [laʿnetim, -im]*

Laʿneti Ḥaḳ nāẔil oldu tā ezelden bunlara
Müsteḥāḳ nār-ı dūzāḫda ṭutdular evṭān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 23). [laʿneti, -i]*

Laʿnet olsun ibn-i Süfyān ḫāricīniñ cānına
Ḳaṣd ḳıldı bunda çünki ol şāh-ı merdānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 1). [laʿnet,]*

Şehr-i kūfe yere geçsün ḳalmasun aṣlā eṣer
Ḳavm-i melʿūnuna **laʿnet** hem daḫı aʾvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 10). [laʿnet,]*

Tā ḳıyāmet ḥaşr olunca ey Sükūtī rūz u şeb
Lāʿnet eyle ibn-i Süfyān cānına īmānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 14). [lāʿnet,]*

Mehdi-i āl-i Resūle Derviş Sükūtī ẓulm iden
Āline evlādına enṣārına ḳıl **laʿneti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 16). [laʿneti, -i]*

Nuṭḳ-ı nebīyye şāhım ʿAlīye iḳrārıñ eyle zāhid mürāʾī
Īmān dilersen inkāra gelme Ṣoñra iderler **laʿnet** bīġāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 6). [laʿnet,]*

Derviş Sükūtī āl-i ʿAlīniñ bendesi olmuş ḳālū-belādan
Ḳılmış teberrā cins-i Yezīde **laʿnet** kim ider buldu selāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 18). [laʿnet,]*

Laʿnete oldun sezāsın kim ider ḥüsrān degil
Müsteḥaḳ ehl-i cezāsın her Zamān ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 13). [laʿnete, -e]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına **laʿnet** Yezīd
İşbu māhda müʾmīne aġlamaḳ oldu reva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 5). [laʿnet,]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına **laʿnet** Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 10). [laʿnet,]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına **laʿnet** Yezīd
Muṣṭafānıñ nūr-ı ʿaynı hem ciger-pāre ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 15). [laʿnet,]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına **laʿnet** Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 20). [laʿnet,]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına **laʿnet** Yezīd
Az vaḳitde itdiġini her biri çün buldular *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 25). [laʿnet,]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına **laʿnet** Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 30). [laʿnet,]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına **laʿnet** Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 35). [laʿnet,]*

Āl-i mervāna hezārān **laʿneti** her ān ola
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 13). [laʿneti, -i]*

lā-şek: *Şüphesiz.*

Sükūtī Dervişiñ ʿömr Ṣoñ āḫir demlere irdi
Günāhıñ ʿafv ider **lā-şek** ġanīdir ol kerem-kānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 16). [lā-şek,]*

lā-taknetū: *Kur'an-ı Kerim (39/53). Zümer Suresi 53. ayetten 'ümidinizi kesmeyin' manasında Arapça söz."De ki: «Ey kendi aleyhlerine haddi aşmış kullarım, Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah, bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.".*

Gerçe Ṣādıḳsın bilürüm nuṭḳuñuz **lā-taḳneṭū**
Kesmezem senden ümīd hiç bī-nevāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 7). [lā-taḳneṭū,]*

lā-yezāl: *Zâil olmaz, bâkî; bitmez, tükenmez, sonu olmayan, ebedî.*

Bu kesretden elim yūdum muḥabbet ẕevḳile dāʾim
Ṣarāb-ı **lā-yezālīden** içüp bunda ḥumārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 4). [lā-yezālīden, -i, -den]*

Ẕāt-ı pākın ʿaṣḳına kim düşmüşüz rūz u leyāl
Bāb-ı iḥsāna kerem ḳıl bizlere sen **lā-yezāl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 8). [lā-yezāl,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīdir Pādişāh-ı **lā-yezāl**
Hem Ḥüseyn şāh-ı şehid-i Kerbelādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 3). [lā-yezāl,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu pişvāmız rāh-ı Ḥaḳ
Ol Muhammed'dir Taki hem padişah-ı **la-yezal** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 10). [la-yezal,]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır pādişāh **lā-yezāl**
Hem Ḥüseyn şāh şehīd-i Kerbelādır bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 3). [lā-yezāl,]*

Evvel oldur aḫir oldur ẓāhir ü bāṭın daḫı
Pādişāh-ı **lā-yezāl** ḥākim-i cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 16). [lā-yezāl,]*

lāyık: *Yakışan, yaraşır, uygun.*

Küntü kenziñ maḥzenine **lāyıḳıyla** yol bulup
Ḫānḳāh-ı ẕāt-ı Ḥaḳda kim ki cān itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 11). [lāyıḳıyla, -ı, -(y)la]*

Derviş Sükūtī eyle naẓar ḳalbine miskinleriñ
Ḥaḳ ile maʿmūr olup **lāyıḳıyla** ictināb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 10). [lāyıḳıyla, -ı, -(y)la]*

Ey mürşid-i kāmil olan **lāyıḳıyla** meydānı aç
Göster Ḫudāʾnıñ her yoluñ ṭāliblere erkānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 1). [lāyıḳıyla, -ı, -(y)la]*

Müzeyyen ḫūb-ı libās ancaḳ ʿulemā şānına **lāyıḳ**
Biz abdāl-ı Ḫudā olduḳ ḳanāʿat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 11). [lāyıḳ,]*

Dört kitābıñ metnini her kim oḳursa ḥarf-be-ḥarf
Şerḥ idemez **lāyıḳınca** āsānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 8). [lāyıḳınca, -ınca]*

Şānına **lāyıḳ** olan kim kendini ednā görüp
Ḫalḳ-ı ʿālem anı ol dem başına efser ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 5). [lāyıḳ,]*

Bir iki gün ʿömr içün ṭapmak ne müşkül dünyāya
Terkin urmaḳ **lāyıḳ-ı** insān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 4). [lāyıḳ-ı, -ı]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa dāḫil olan ʿāşıḳlarız Saʿdîleriz
Bezme **lāyıḳ** vāşıl olan ʿāşıḳlarız Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 2). [lāyıḳ,]*

ʿĀşıḳ olan ẕikr-i Ḥaḳḳa meşġūl olup leyl ü nehār
Baḳmaz hele ṣaġ u ṣola Ẕevḳ-i Ḥaḳḳa **lāyıḳ** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 4). [lāyıḳ,]*

Lāyıḳ olan ṭoġru gider rāh-ı Ḥaḳḳa miṣl-i nebī
Menzil alur rifʿatiyle üç semā fayıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 5). [lāyıḳ,]*

Emr-i nehiy ṭutmasan leyl ü nehār **lāyıḳ** ile
Kim ki ḳabūl itmez ise ṭutduġu yol yalan imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 7). [lāyıḳ,]*

Noḳṭa-ı sırr-ı ʿAlīyi bulmaġa her bir nefes
Lāyıḳ-ı ḥiẕmet ile Ḥaydare irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 8). [lāyıḳ-ı, -ı]*

Urmayın siz zāhidā her ġarīb bī-çāre tīġ
Lāyıḳ oldur ḍarb idesiz her zamān aġyāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 2). [lāyıḳ,]*

ʿAşḳ ateşi sende eger cān u dile itse eṣer
Lāyıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳa irmek içün ḳıl ʿarżu ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 4). [lāyıḳ,]*

Rüşveti bilmez ḥarām ol cehrile ḳılmış mübāh
Ḥaḳdan aşlā hiç utanmaz ṭamu içre **layıḳ** ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 8). [layıḳ,]*

İḫtiyār-ı ʿuzlet iyle ey Sükūtī sen bugün
Dehr içinde bize **lāyıḳ** ġayrı bir cān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 10). [lāyıḳ,]*

Şefāʿat şānına **layıḳ** ḳapundan red olunmaz hiç
Sükūtī ʿāşıḳıñ kem-ter meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 11). [layıḳ,]*

Evṣāfını söyler isem Derviş Sükūtī her dāʾimā
Fehm iyledim **lāyıḳıyla** her devrile ekber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 20). [lāyıḳıyla, -ı, -(y)la]*

Ḥaşr-ı neşri yevm-i ferdā nāmını inkār idip
Mülḥid-i Ẕındıḳa **lāyıḳ** nār-ı dūzaḫda ḳuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 20). [lāyıḳ,]*

Mevlām seniñ cemāline ʿāşıḳların ḥayrān imiş
İrgör bizi kemāline **lāyıḳ** olan ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 2). [lāyıḳ,]*

Kenz-i Ḥaḳḳa vāşıl olmuş dervişānı bī-şümār
Bir ġarīb ednā Sükūtī her müdām **lāyıḳları** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 22). [lāyıḳları, -lar, -ı]*

lāzım: *Gerek, gerekli.*

Nefsiniñ ḳatline saʿy it sen daḫı leyl ü nehār
Ẕülfiḳār-ı Ḥaydarı çek saña **lazımdır** ḳışāş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 8). [lazımdır, -dır]*

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

Bir zamān Ferhād da gezdi kūh ṣaḥrālarda hep
Bir **lebi** Şīrīn içün dağlarla itdi çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 8). [lebi, -i]*

Nān yerine bir ṭaʿāmdır her Ṣabīye bu **lebin**
Bir ḥayāta irdi andan devr ider leyl ü nehār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 11). [lebin, -in]*

SöẔü şīrīn **lebi** sükker dehānı ḥoḳḳaya beñzer
Müzeyyen zībe ġarḳ olmuş cevāhir hep düzenlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 7). [lebi, -i]*

Çeşm-i giryān ile Ferhād düşdü ṭaġlar başına
Bir **lebi** şīrīn içün çoḳ uġradı ġavġālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 8). [lebi, -i]*

Ol ʿAlīyyüʾl- Murtażādır āb-ı kevs̱er sāḳīsi
Teşne-i **leb** ḳalmışımdır bir ḳadeḥ ṣun pādişāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 27, Mısra 4). [leb,]*

lebrīz: *Ağzına kadar dolu.*

Sāḳīyā **lebrīz** ḳadeḥ ṣuñ ṣāfī bir cām gerek
İçelim tā mest olunca ṣubḥ ile her Ṣām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 1). [lebrīz,]*

ledün: *Gayb ilmi, ilahi esrarı öğreten ilimle ilgili.*

İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ kemāl sırrına irmiş
Ledün ʿilminde hem yektā ezelden Caʿferim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 8). [ledün,]*

Dil virmeziz her mürşide şeyḫim yeter bürhānıyla
ʿİlm ü **ledün** dersi oḳuduḳ ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 8). [ledün,]*

ledün ʿilmiñ: *İlâhî sırlara âit ilim; sâdece Cenâb-ı Hakk'a mâlûm olan, ancak dilediği peygamber ve velîlerine öğrettiği ilâhî sırlara vukuf ilmi, gayb ilmi, ilm-i bâtın, ilm-i ledün.*

Zamān-ı Ḫıżra irmişler **ledün ʿilmiñ** ider taḥṢīl
Maʿārif dersini görmüş oḳur dilde her esmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 7). [ledün ʿilmiñ, -n]*

Ledün ʿilminde māhirdir ki ol Ḫıżrʾıñ maḳāmıdır
ʿAref dersini kāmilden alıp gördüm nice ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 5). [ledün ʿilminde, -n, -de]*

Üçüncü Ḫaḳ velīyyullah hem oldur vāḳıf-ı esrār
Ledün ʿilminde hem yektā odur māhir odur usta *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 12). [ledün ʿilminde, -n, -de]*

Seniñ esrārına vāḳıf olamaz ʿaḳlile nuʾmān
Ledün ʿilminde yektāsın kelāmıñ maʾnīde burhān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 22). [ledün ʿilminde, -n, -de]*

lemʾa: *Parıltı, parlaklık.*

Ḥüsnünüñ bir **lemʾāsından** şemsiyle necm-i ḳamer
Pertevin almış ezelden berḳ uran envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 11). [lemʾāsından, -sın, -dan]*

Āfītābıñ şuʿlesinden cismine żiyā irer
Nūra ġarḳ itdi bu ḳalbim nice **lemʿālar** virir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 2). [lemʿālar, -lar]*

len terā nī: *"Sen beni asla göremezsin" A'rafʿSuresi, 7/143.*

Mūsāya devrinde geldi ẕāt-ı Ḥaḳdan bir ḫiṭāb
Len terā nī çünki dedi şānına Ḥaḳ müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 2). [len terā nī,]*

lerze: *Titreme, titreyiş.*

Ḫāricīye **lerze** düşüp feryād ile itdi fiġān
Ḳavm-i ʿadüv leşkerine virdi fenā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 11). [lerze,]*

leşker: *Asker || Ordu.*

Ṭarḥ idip dilden Sükūtī **leşker-i** ḥubb-ı sivā
Kin kibir buġz ḥasedden oldum riyādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 7). [leşker-i, --i]*

İbn-i Süfyān **leşkerile** Şām civārında o dem
Ḥaydar ile cenk iderken urdular bed-kāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 7). [leşkerile, -ile]*

Rüstem Ẕāle hezārān Derviş Sükūtī taḥsīn it
Ḳābil olmaz ḳarşusunda nice biñ **leşker** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 10). [leşker,]*

Muḥammed Mehdīye Derviş Sükūtī muntaẓır olmuş
Nola bir gün ẓuhūr itse o şāhıñ **leşkeriyim** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 14). [leşkeriyim, -i, -y, -im]*

Sükūtī seyfini al gel iriş Mehdī zamānına
Yezīdiñ **leşkerin** ḳır geç bu yolda ḫāk-sār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 18). [leşkerin, -in]*

Leşker-i ġām çār eṭrāfıñ ḳuşatmış her demi
Şād-ı ḥürrem olmaz aṣlā derd ile ġiryān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 11). [leşker-i, --i]*

Ḫāricīye lerze düşüp feryād ile itdi fiġān
Ḳavm-i ʿadüv **leşkerine** virdi fenā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 12). [leşkerine, -in, -e]*

Ḳavm-i Çeştīler hezārān hem Bedevī **leşkeri**
Rāh-ı Ḥaḳda cümle vāruñ beẕl idip yaġmā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 11). [leşkeri, -i]*

Ḥubb-ı evlād māl-i cāha zen ü dünyā ẕevḳine
Uydular nefs **leşkerine** sürdüler devrandan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 16). [leşkerine, -ine]*

leşker-i ġām: *Gam askeri, dertler.*

Leşker-i ġām ḳıldı efzūn şeş cihātım ḳapladı
Bir cāzū Ẕen ehl-i müfsid naḳş biñ mekândır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 7). [leşker-i ġām,]*

leşker-i nefs: *Nefis askeri.*

Leşker-i nefs ḳaplamışdır bu vücūduñ şehrini
Sür çıḳar gel ḳalb evinden olmaya teniñ ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 3). [leşker-i nefs,]*

leşkofça: *Leskofça veya yeni bazı kaynaklardaki Sırpça biçimiyle Leskovac, Sırbistan'ın güneyinde yer alan bir şehirdir.*

Gelüp **Lesḳofça** şehrinden iki maḫdūmları biʾzẕāt
Bā mer Ḥaḳ vaṭān ṭutdu Ṣadaḳatle bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 7). [lesḳofça,]*

leṭāfet: *Hoşluk, güzellik, incelik, zariflik.*

İder pendini āheste lisān-ı ḥāl ile ol dem
Ṭarīḳat baḥsini söyler **leṭāfetle** hemān ol ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 4). [leṭāfetle, -le]*

Ḫı Ḫaberdār olmuşuz biz şāh Ḥasan esrārına
Lā **Leṭafet** bulduḳ andan maʿden kenz-i ḫafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 14). [leṭafet bulduḳ, -du, -k]*

leṭāfet göster-: *Güzellik ve nezaket göstermek, -Güzellik sahibi olan sevgili-.*

Kef keremkānı ʿAlīniñ nesl-i imām ʿAskerī
Lam **leṭāfet göster** ol rāh-ı ʿaşḳda sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 24). [leṭāfet göster,]*

levḥ: *Allah tarafından takdir edilen kutsal yazgı belgesi.*

Sırr-ı Ḥaḳḳı şormuşum men ey Sükūtī bir ara
Dedi yer gök ʿarş-ı kürs **levḥ** dolu dünyā bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 10). [levḥ,]*

Levḥa ḳalem urduġu Ḥaḳ mümkīn degil bozmasın
Rūz-ı elest taḥrīr olan ḥükm-i ḳavī Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 3). [levḥa, -a]*

Ṭavāfı ḥacdan evlādır bu ḫayret ʿind-i mevlāda
Sevābı cümleden efḍal muḥarrir **levḥ-i** kübrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 2). [levḥ-i,]*

Levḥ-i ḥüsnüñde yazılmış yedi ḫaṭ dürr-i necef
Fātiḥa heft āyetdir naẓm-ı Ḥaḳ añla şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 1). [levḥ-i,]*

levh-i dil: *Gönül levhası, gönül sayfası.*

Elif Allaha iderdim cān u dilden ilticā
Ye yalanım **levḥ-i dilden** sür çıḳarsun dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 2). [levḥ-i dilden, -den]*

levh-i ḥüsn: *Güzellik levhası.*

Levḥ-i ḥüsnüñde ki yazmış āyetini ḥarf-be-ḥarf
Sūre-i Fātiḥa gördüm aṣl bir Ḳurʾān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 3). [levḥ-i ḥüsnüñde, -ün, -de]*

Bugün ben **levḥ-i ḥüsnüñde** oḳudum bunca Ḳurʾānı
Görürüm āşikār olmuş nice āyāt-ı Sübḥānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 1). [levḥ-i ḥüsnüñde, -ün, -de]*

Oḳundu **levḥ-i ḥüsnüñde** kelām-ı sırr-ı Ṣübḥānī
YaẔılmış sī vü dü ḥarfle tamāmen naḳş-ı dīvānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 1). [levḥ-i ḥüsnüñde, -ün, -de]*

Sī vü dü ḥarfi tamāmen yazdı **levḥ-i ḥüsnüne**
Vechini heft āyetle Ṣāfī Ḳurʾān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 3). [levḥ-i ḥüsnüne, -ün, -e]*

levh-i ḳalem: *Kaderin yazılı olduğu levha. II Kader, levh kalemiyle yazılmışsa (bağlamında).*

ʿArşla kürsī **levḥ-i ḳalemle** sebʿ u semavāt rūy-ı Zemīni
Heşt-ü cinān u nār-ı ceḥennemiñ ism yoḳ iken ḳılmaḳ icabet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 9). [levḥ-i ḳalemle, -le]*

levh-i māhfūz: *Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.*

Pişvāsı cümle nāsıñ ʿāleme oldu imām
Levḥ-i māhfūẓunda gördü gitmege itdi ḳıyām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 10). [levḥ-i māhfūẓunda, -u, -n, -da]*

levlāk: *"Levlâke levlak lema halaktül eflak: Sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım." Kudsi hadis olduğu söylenen ifadeden iktibastır.*

Sen oldun ser-te-ser dünyā vü ʿuḳbāya hemān bāʿiş
Virildi şānına **levlāk** ʿaṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 6). [levlāk,]*

Seniñ şānındadır **levlāk** kemāliñle vücūd bulduḳ
Sen oldun bāʿiş-i maḫlūḳ ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 5). [levlāk,]*

Cihānıñ ḫalḳına bāʾiş Ḥabīb-i kibriyā oldu
Anıñ şānındadır **levlāk** kemāliyle sezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 2). [levlāk,]*

leyāl: *Gece, şeb.*

Bizi bu ʿaşḳ her dem nice bir sevdālara düşürür
Mecnūn gibi rūz **leyāl** bir Ṣaçı Leylālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 2). [leyāl,]*

ʿAceb biz özge ateşdir kimiñ ḳalbine dūş oldun
Yanar rūz **leyāl** anlar fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 10). [leyāl,]*

Ḫānḳāh-ı devletinde ẕikr olur rūz u **leyāl**
Vaṣfuñ eyle āsumānda her melek cennāt-ı ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 5). [leyāl,]*

Derviş Sükūtī ister isen rūz-ı **leyāl** ḥażret-i şāhı
ʿAşḳile gel sen daḫı başını eyle niṡār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 15). [leyāl,]*

Devr-i felek derd-i elem ʿāşıḳı bīmār itdi çarḫ
Bülbül-āsā rūz u **leyāl** āh ile zār itdi çarḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 9, Mısra 2). [leyāl,]*

Secdemizi rūz u **leyāl** Raḥmāna ideriz
Virdimizi her seḥerler Yezdāna ideriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 13, Mısra 1). [leyāl,]*

Vaḥdetde Ḥaḳḳıyla rūz u **leyāli**
Ẕevḳ ider böylece her dem sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 23). [leyāli, -i]*

Fezkurūnī āyetinden al ḫaber
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u **leyāl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 2). [leyāl,]*

Ḥaḳḳa tevḥīd ile irdi bunca er
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u **leyāl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 4). [leyāl,]*

Bulmaḳ istersen eger iḥsān-ı Rab
Ḥaḳḳı Ẕikr it ṭālibā rūz u **leyāl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 8). [leyāl,]*

Vech-i pāk-i ḥüsnüne eyle naẓar
Ḥaḳḳı Ẕikr it ṭālibā rūz u **leyāl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 12). [leyāl,]*

Rāh-ı Ḥaḳda cān u başın ḳıl fedā
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u **leyāl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 16). [leyāl,]*

Bendesi ol Āl-i Aḫmed Ḥaydarıñ
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz u **leyāl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 20). [leyāl,]*

leyl: *Gece, şeb.*

Ṣor tā her **leyl** ü nehār itmişler
Vaṣf ider kürsīde heşt ü cenānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 21). [leyl,]*

leyl ü nehār: *Gece ve gündüz, sürekli.*

İlticāmız bunlaradır her demi **leyl ü nehār**
Dürr-i luṭfundan umarız derdimize hem devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 27). [leyl ü nehār,]*

Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş ḥaḳīḳat erleri
ʿAşḳile mey ḳadīmi sür seḥer **leyl ü nehār** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 4). [leyl ü nehār,]*

Līmaʾallah mektebinden oḳuyalım **leyl ü nehār**
Bunda cāhil ḳalmayalım bizlere sen ʿirfānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 7). [leyl ü nehār,]*

Nefsimizi ḳatl itmege destimizde seyf-i celāl
Cehd ideriz **leyl ü nehār** urmaġa ḥançer zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 4). [leyl ü nehār,]*

Cehd iderim **leyl ü nehār** Ḥaḳḳa teḳarüb itmege
Bilmem ki naḥnü aḳrebiñ sırrındaki maʿnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 3). [leyl ü nehār,]*

Bir ḥayāt olur ḥıżır-veş her demi **leyl ü nehār**
Neyleyim Derviş Sükūtī ġaflet-i ehl-i cāhile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 27). [leyl ü nehār,]*

Nān yerine bir ṭaʿāmdır her Ṣabīye bu lebin
Bir ḥayāta irdi andan devr ider **leyl ü nehār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 12). [leyl ü nehār,]*

ʿĀşıḳ olan ẕikr-i Ḥaḳḳa meşġūl olup **leyl ü nehār**
Baḳmaz hele ṣaġ u ṣola Ẕevḳ-i Ḥaḳḳa lāyıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 3). [leyl ü nehār,]*

Emr-i nehiy ṭutmasan **leyl ü nehār** lāyıḳ ile
Kim ki ḳabūl itmez ise ṭutduġu yol yalan imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 7). [leyl ü nehār,]*

Nefsiniñ ḳatline saʿy it sen daḥı **leyl ü nehār**
Ẕülfiḳār-ı Ḥaydarı çek saña lazımdır ḳışāş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 7). [leyl ü nehār,]*

Mevlevi ḥażretleriniñ tekyegāhında bugün
ʿAşḳile her bendesi **leyl ü nehār** eyler semāʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 8). [leyl ü nehār,]*

Ḥiẓmeti ḳıl şeyḫine sen her demi **leyl ü nehār**
Feyż-i himmet andan olur dinler isen bī-ḫilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 3). [leyl ü nehār,]*

Ḳuluñ Derviş Sükūṭīdir seniñ bāb-ı viṣālinde
Hemān **leyl ü nehār** bekler ʿiṭā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 14). [leyl ü nehār,]*

Ḫānedānıñ ḥiẓmetinde devirmişiz **leyl ü nehār**
Muḳtedā-yı evliyādır bil Ḥasanuʾl -ʿAskerī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 11). [leyl ü nehār,]*

ʿAşḳile mey ḳadīmi sür seḥer **leyl ü nehār** it
Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç nihan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 15). [leyl ü nehār,]*

Baḳmazım ben mülk ü māl Ḥaḳḳa ideyim viṣāl
Leyl ü nehār nice sāl çağırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 4). [leyl ü nehār,]*

Bülbül gibi her dem bahār feryādımız ʿarşa çıḳar
Bunca zamān **leyl ü nehār** artdı ḳamu nālānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 4). [leyl ü nehār,]*

İsim anıñ her **leyl ü nehār** oḳunur
Noḳṭasıyım dedi yanıñ ol cümleye her bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 13). [leyl ü nehār,]*

leylā: *Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı II Sevgili.*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı **Leylāyı** muṭlaḳ çekdi bir ḳatı ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 6). [leylāyı, -yı]*

Mecnūn oldum **Leylāya** düşmüş oldum sevdāya
Tā irince Mevlāya çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 5). [leylāya, -(y)a]*

Ṣormañız Mecnūna ey cān ḳanda olmuşdur feraḥ
Ẕülf-i **Leylādan** ʿaceb mi kim ola bunda feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 2). [leylādan, -dan]*

Bizi bu ʿaşḳ her dem nice bir sevdālara düşürür
Mecnūn gibi rūz leyāl bir Ṣaçı **Leylālara** düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 2). [leylālara, -lar, -a]*

Mecnūn gibi **Leylā** içün daġ u Ṣaḥrā hiç bıraḳmadım
Cismimi ben ḳıldım ḥarāb beyhūde hep ifnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 7). [leylā,]*

Görse Mecnūn seni ol dem **Leylādan** fāriġ olur
Perde çekmişdin yüzine şimdi oldun irtisās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 5). [leylādan, -dan]*

Ḳays-veş ṣaḥrālara ben gice gündüz düşmüşüm
Bir Ṣaçı **Leylā** yüzünden tārumārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 10). [leylā,]*

Ṭālibā Mecnūn gibi **Leylāya** itmesin ṭamaʿ
Ḥaḳḳı ḳoyup her mecāzī sevdāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 1). [leylāya, -ya]*

Mecnūn-ı ʿaşḳ bıraḳmaz oldu kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Ẕikr-i **Leylā** Ḥaḳḳa taḥvīl eyledi eẕkār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 6). [leylā,]*

Arardım kūh-ı ṣaḥrāda hemān Mecnūn-veş dāʾim
Derūnumda o **Leylāya** irince āşinā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 4). [leylāya, -ya]*

Ḳays-veş ṣaḥrāları gezdirir ʿaşḳıñ beni
Eyledi rüsvā-yı ʿālem her demi **Leylā-yı** ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 4). [leylā-yı, -yı]*

Mecnūn āsā kūh-ı Ṣaḥrāñızda beyhūde bugün
Kendi ẕātında ara bul ṭopṭolu **Leylā** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 8). [leylā,]*

Gör beni ʿaşḳıñ ne ḥāle ṣaldı şimdi sevdigim
Mecnūnum **Leylā** yüzünden küllī vīrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 4). [leylā,]*

Bunca cebel Ṣaḥrāları gezdim yeter bu fānīde
Mecnūn gibi **Leylā** içün feryād idip eyledim āh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 4). [leylā,]*

Ne muḥabbet virdi bugün kendi ḥissine
Ṣor tā Mecnūn olup gösterdi vechiñ **Leylāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 4). [leylāda, -da]*

Naḥnü aḳreb sırrını çünki idrāk itmedi
Mecnūn gibi **Leylā** içün beyhūde gezer Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 4). [leylā,]*

Mecnūnuñ **Leylāya** ʿaşḳı mecāzī
Vuṣlata irmedi fānī dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 11). [leylāya, -(y)a]*

Mecnūnda **Leylāya** mübtelā oldu
Vāṣlına irmedi ḫūbān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 15). [leylāya, -(y)a]*

Mecnun āsā gice gündüz saʿy iderdim bir zamān
Yolların sed çekildi irmedim **Leylālara** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 4). [leylālara, -lar, -a]*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı **Leylāyı** muṭlaḳ çekdi bir ḳatı ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 6). [leylāyı, -(y)ı]*

Ṣaḳın Mecnūn gibi ey dil göẔ atma bunda **Leylāya**
Ḥaḳiḳat ehline irgil seni ḳomaz bu daʿvāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 5). [leylāya, -(y)a]*

İtdi ġāret bu vücūdum şehrini yaġmā-yı ʿaşḳ
Mecnūn-āsā kūh-ı ṣaḥrā her demi **Leylā-yı** ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 23, Mısra 2). [leylā-yı, -yı]*

<u>leẕīẕ:</u> *Lezzetli, tatlı, hoş.*

ʿAḳl-ı maʿāş her ṭālibe dāʾimā dünyā **leẕīẕ**
Terk-i sivā her kāmile hem daḫı ʿuḳbā **leẕīẕ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 1). [leẕīẕ,]*

ʿAḳl-ı maʿāş her ṭālibe dāʾimā dünyā **leẕīẕ**
Terk-i sivā her kāmile hem daḫı ʿuḳbā **leẕīẕ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 2). [leẕīẕ,]*

Ẕevḳ-i cihān bī-<u>s</u>ebāta virmedi dil ʿāşıḳān
Zāt-ı Ḥaḳḳa virdi buldular Mevlā **leẕīẕ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 4). [leẕīẕ,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına vāṣıl olup
Ḥaşr īcād itdi bunda ḳalmadı uḫrā **leẕīẕ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 6). [leẕīẕ,]*

Küntü kenziñ sırrına hem maḥrem oldu çün bular
Hep meẓāhir oldu añlar ḥalḳına maʿnā **leẕīẕ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 8). [leẕīẕ,]*

Men ʿaref ilmine āgāh çünki oldu sālikān
Rabbini öñ bildi añlar oldular dānā **leẕīẕ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 10). [leẕīẕ,]*

Aç gözüñ Derviş Sükūtī ḥizmet it bir kāmile
Göster o ẕāt-ı Ḥaḳḳı cümleden aʿlā **leẕīẕ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 12). [leẕīẕ,]*

Dergāh-ı vālā nişīnim ülfetim ol yār ile
Sükkeri baldan **leẕīẕdir** ṣoḥbeti ḫünkārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 6). [leẕīẕdir, -dir]*

Bilürsün ki seniñ ḥubıñ **leẕīẕdir** bal u sükkerden
Ne leẕẕetdir doyulmaz hiç göñül Ḥaḳḳa şükür itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 9). [leẕīẕdir, -dir]*

Naẓm-ı celīl nuṭḳ-ı velī cümle güftārdan **leẕīẕ**
Ṣoḥbet-i yār ehl-i dile ülfet-i aġyārdan **leẕīẕ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 11, Mısra 1). [leẕīẕ,]*

Naẓm-ı celīl nuṭḳ-ı velī cümle güftārdan **leẕīẕ**
Ṣoḥbet-i yār ehl-i dile ülfet-i aġyārdan **leẕīẕ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 11, Mısra 2). [leẕīẕ,]*

Mürşidiniñ pend olmuş ʿāṣıḳa güftār **leẕīẕ**
Men ʿarefden ders oḳurlar her dem esrār **leẕīẕ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 1). [leẕīẕ,]*

Mürşidiniñ pend olmuş ʿāṣıḳa güftār **leẕīẕ**
Men ʿarefden ders oḳurlar her dem esrār **leẕīẕ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 2). [leẕīẕ,]*

Gel imām ʿAlī Rıżānıñ rāhını ṭut cān ile
İster isen dāʾimā sen bulasın dīdār **leẕīẕ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 4). [leẕīẕ,]*

lezzet: *Lezzetli, tatlı, hoş.*

Müddeʾīler ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ **lezzetine** yol bulmamış
Anıñ çün rūz u leyāl çekmez her dāʾim ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 9). [lezzetine, -in, -e]*

Lezzet bulur bir ḥāliyle dāmen ṭutan her yār meşāyiḫ
Ṭālib-i Ḥaḳ dinler isen eyle bugün iḳrār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 1). [lezzet,]*

Keşretde vaḥdet bulmuşuz ẕevḳ ile ʿişret ḳılmışız
ʿAşḳla **lezzet** bulmuşuz her dem-be-dem iḫvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 16). [lezzet,]*

Ḥubb-ı cānānı göñüldedir Derviş Sükūtī bul bugün
Ẕevḳ idersin sen de her dem öyle **lezzetden** neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 10). [lezzetden, -den]*

Bezmine elmās ḳadeḥle dürlü ziynetler virip
Ṣun kevşer şerbetinden hem bula **lezzet** dimāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 6). [lezzet,]*

Ḫoş virir envāʿi **lezzet** ṭālibā sükker ṭaʿām
Tāze rüġan ḫūb-ı daḳīḳle ter olur sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 1). [lezzet,]*

Keşretinde **lezzet** olmaz göñlüne ṣıḳlet virür
ʿİllete eyler giriftār ḳalbine gelür saḳam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 5). [lezzet,]*

Münkirin ḳalb-i ḥasedden cismini ḳıldı ḥarāb
Bulmamış dergāh-ı Ḥaḳda **lezzet-i** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 14). [lezzet-i, -i]*

ʿAskeri ol ehl-i ʿaşḳıñ ḳıblegāhı şüphesiz
Secdegāhı cümle ʿālem anda bulduḳ **lezzeti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 12). [lezzeti, -i]*

Göñlümüzden ḳaṭʿ idüp gel çoḳ sivāya ülfeti
Saña olsun yā ilahī ḳalbime vir **lezzeti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 2). [lezzeti, -i]*

Bilürsün ki seniñ ḫubıñ leẕīẕdir bal u sükkerden
Ne **leẕẕetdir** doyulmaz hiç göñül Ḥaḳḳa şükür itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 10). [leẕẕetdir, -dir]*

libās: *Elbise,giysi.*

Müzeyyen ḫūb-ı **libās** ancaḳ ʿulemā şānına lāyıḳ
Biz abdāl-ı Ḫudā olduḳ ḳanāʿat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 11). [libās,]*

Ṭış eṭrāfıñ ḳılar maʿmūr-ı müzeyyen ḫūb-ı **libāsile**
Görünür Ṣūret-i Ḥaḳdan kelām-ı maʾnide gevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 7). [libāsile, -ile]*

Bir gice tenhā nişīnim geldi bir ḫūb dilrubā
Ġarḳ olup Ẕinet **libāsı** ḫüsnünü ʿarż ḳılaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 10). [libāsı, -ı]*

Ṣaḳın meylini hiç virme zen ü dünyā ḳatı murdār
Libās-ı ḫūb şīrīn sözle görünür bunda aġyārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 4). [libās-ı, --ı]*

Keşret ziynet **libāsla** görünür her dem-be-dem
Bir cāzū zen ḳatı müfsid dil-rubādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 5). [libāsla, -la]*

līk: *"Ama, fakat, lakin" anlamında bağlaç.*

Gerçe şeyhiñ didesi çün ẓahirān ʿāmā olup
Lik bāṭın gözü meftūḥ yoḳ ḫafī bir şey añа *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 18). [lik,]*

liḳā: *Buluşma, kavuşma.*

Sükūtī Dervişiñ pendiñ ṭutanlar bunda her dāʾim
İrüşür vuṣlata anlar Ḥaḳ ile hep **liḳā** bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 10). [liḳā,]*

Şeyḫ Sükūtī Murtażāyım Saʿeddīn hem **liḳāyım**
Ẕāt-ı Ḥaḳla hem beḳāyım ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 11). [liḳāyım, -yım]*

Kemāl ẕāt ile Derviş Sükūtī iltifātım çoḳ
Muḥabbet ẕevḳine irdim o yār ile **liḳā** bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 10). [liḳā,]*

Zümre-i nācīye yaḳın olmadı ʿamā faḳīh
Bir gedā Derviş Sükūtī ʿaşḳile her dem **liḳādır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 10). [liḳādır, -dır]*

Zümre-i āl-i Muḥammed bendesiyüz zāhidā
Ehl-i beytiñ çakeriyüz olmuşuz her dem **liḳā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 2). [liḳā,]*

Yolunda eylegil baş u cān fedā
Vuṣlata irmege **liḳāyı** gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 20). [liḳāyı, -yı]*

Ḥubb-ı dünyādan göçüpdür Ḥaḳḳa itdiler viṣāl
Maḥv idip dilden sivāyı oldular hem dem **liḳā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 14). [liḳā,]*

<u>līmaʾallah:</u> *Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir mukarreb melek ne de gönderilmiş bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir. ("Sofilerin ağzında çok dolaşan bir sözdür. Kuşeyri'nin 'Risâletü'l-Kuşeyrµ' adlı eserinde: 'Benim öyle anlarım olur ki, Rabbimden başka kimse beni istiab edemez.' şeklinde geçer. ." Bk. Yılmaz, Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler).*

Līmaʾallah remzini fehm eyler vāʿiẓ bugün
Çeşm-i aʿmā perde çekmiş ḳalbe anıñ siḥāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 7). [līmaʾallah,]*

Līmaʾallah mektebinden oḳuyalım leyl ü nehār
Bunda cāhil ḳalmayalım bizlere sen ʿirfānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 7). [līmaʾallah,]*

Saray-ı **līmaʾallahda** iderler ṣoḥbet-i Ḥaḳla
Geçerler hep dünyādan bu yolda evliyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 7). [līmaʾallahda, -da]*

Sen olduñ Ḥaḳ ile mevcūd sırr-ı **līmaʾallahda**
Muḥaḳḳaḳ bilmişiz ḳıldın şehādet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 7). [līmaʾallahda, -da]*

Līmaʾallah maḥrem olmuş bunlarıñ ʿāşıḳları
Derdmend Derviş Sükūtī ʿilm-i Ḥaḳ yek-dānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 9). [līmaʾallah,]*

Maẓhar-ı Mevlā ki senin zātına bürhān ḳavī
Līmaʾallah maḥremisin añla gel sende seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 8). [līmaʾallah,]*

Men ʿarefile mā rameyte ʿilmine āgāh olup
Līmaʾallah mektebinde ders oḳutdu ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 14). [līmaʾallah,]*

Sarāy-ı **limaʾallahda** oturdu cedd-i pāk ile
Ḥaḳīḳat Ṣoḥbetiñ itdi Muḥammed şāh Ḥaḳ ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 43). [limaʾallahda, -da]*

Līmaʾallah mektebinde dersini düzmüş idi
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫ-i Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 15). [līmaʾallah,]*

Līmaʾallah mektebinde ders virir munları
Naḫnü aḳreb sırrın iẓhār itdiler her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 9). [līmaʾallah,]*

Līmaʾallah sırrına nā-maḥrem olmuş ġarb şarḳ
Mürşide hiç varmayanlar nice itsün anı farḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 1). [līmaʾallah,]*

<u>limon:</u> *Far. Limon; yıl boyunca büyümeyi sürdüren, kışın yapraklarını dökmeyen küçük bir ağaç türü ve bu ağacın meyvesi.*

Bitmez eyle Ṣafī ʿasel hem daḫı gümüş ḳalay
Āb u **limon** sirke ile bir Ṣanur abdalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 12). [limon,]*

<u>lisān:</u> *Ar. Dil.*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i **lisān** ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʿlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 3). [lisān,]*

Gelse meclisine cāhil bed **lisān** eyler ṭavīl
Hiç oturma ṭālibā gel ʿāḳil isen durma ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 3). [lisān,]*

Lisān ile ḳulaḳ ʿaynın ṣu yolların güşād itdi
Burun nāfe ile şüdyān yapıldı resmile meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 5). [lisān,]*

ʿİlm-i Allahda üç dört ṣınıf ʿışrīn ḳul nebī
Fiʿil-i Resūl hem ṭarīḳat ṭaʿn itmekde **lisānıñız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 10). [lisānıñız, -ı, -nız]*

Seniñ vaṣfını meddāḥlar yāḫūd kātib ḳamu mollā
Benim ʿindimde hep ʿāciz **lisānında** ḳuṢūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 12). [lisānında, -ı , -n, -da]*

lisānen: *Konuşarak, sözlü.*

Ṣāfī dil olan bu ʿālem ḫalḳına kem söylemez
Medḥ ider her dem **lisānen** ṣanmañız şekvadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 10). [lisānen,]*

lisān-ı ḥāl: *Insanın mimik ve hareketlerinden anlaşılan şey; görünüşün anlattığı; [tas.] tasavvuftan söz etme.*

İder pendini āheste **lisān-ı ḥāl** ile ol dem
Ṭarīḳat baḫşini söyler leṭāfetle hemān ol ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 3). [lisān-ı ḥāl,]*

livā: *Ar. Sancak, bayrak.*

ʿAsker ibn ü Nāḳīden ṭoġdu burc-ı evliyā
Mehdi-i Ṣāḥib Muḥammed hem **livāya** ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 16). [livāya, -y, -a]*

ʿAskeriniñ çakeriyim Derviş Sükūtī her müdām
Mehdi-ʿi āl-i Muḥammed bir **livā** abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 20). [livā,]*

ʿAskerī on bir imāmıñ bendesiyiz tā ezel
BeẔl-i cān itdik yolunda mehdi-i **Livānıñ** ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 12). [livānıñ, -nıñ]*

Taḳī nūr-ı nübüvvetden Naḳī hem vāriṣ Ḥaydar
Ḥasanuʾl-ʿAskerī mehdi-i Zamān bir **livā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 34). [livā,]*

liyākat: *Layık, yaraşır, uygun olma.*

Seyāḥat vaḳti geçmişdir bu cism-i nā-tüvān olmuş
Sīnim altmış üçe irdi **liyāḳata** yoḳ beyān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 6). [liyāḳata, -a]*

lokmân: *Peygamber veya veli olarak tanınmış olan Hekim.*

Ḳurtuluş yoḳ nār-ı dūẕāḫdan Sükūtī çün bular
Loḳmān olsa derde çāre zaḥma bīmār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 14). [loḳmān,]*

lücce-i ʿummān: *Büyük, engin okyanus; mana okyanusu.*

ʿAşḳ ile Derviş Sükūtī düşme ḳulzüm baḥrına
Dürr-i cevher bulmaḳ içün **lücce-i ʿummān** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 12). [lücce-i ʿummān,]*

lutf: *Bağış, ihsan, kerem, cömertlik.*

Āl-i Aḥmed bendesiyiz Derviş Sükūtī tā ezel
Dürr-i **luṭfuñ** bekler ancaḳ nice yüz biñ bay gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 14). [luṭfuñ, -uñ]*

Luṭfunu irgör Sükūtī bende ne eyle kerem
Sen mürüvvet kānı muṭlaḳ ḥācetim eyler revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 9). [luṭfunu, -uñ, -u]*

ʿAyn-ı bāṭınla cihānı seyr idermiş ehl-i ḳalb
Luṭf-ı Ḥaḳḳıñ maẕharıdır bunda olmuş feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 12). [luṭf-ı, -ı]*

Himmete muḥtāc ḥaḳāyıḳ erlerinden ḳıl meded
Luṭf idip eyler ʿināyet saña ol ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 8). [luṭf,]*

Ehl-i derd itmez şikāyet ḥālini hiç kimseye
Luṭf ider bir gün aña hem āsānıyla Rabbüʾl-Ġıyāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 6). [luṭf,]*

Bu köhne tāc ʿabā ḫırḳa verilmiş bezm-i ervāḥdan
Ḥaḳḳıñ bu **lütf-ı** iḥsānı ʿināyet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 4). [lütf-ı,]*

Ḳahr-ı **luṭfı** bir idendiḳ yār ile aġyārı hem
Ẕevḳ-i Ḥaḳla pür-Ṣafāyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 7). [luṭfı, -ı]*

Baḳmaz olduḳ medḥ-i ẕemme işbu ʿālemde bugün
Bir idendik ḳahr-ı **luṭfu** şer ile hem de ḫayr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 8). [luṭfu, -u]*

Nesl-i Aḥmedden Muḥammed Bāḳıra oldu hem ẓuhūr
Luṭfuyla ḳıldı saʿādet sāyesinde aġniyāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 8). [luṭfuyla, -uyla]*

İşbu sırra vāḳıf olan ne imiş her dem nizāʿ
Ḳahr-ı **Luṭfu** bir bilenler ol aṣıl insān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 4). [luṭfu, -u]*

Bendene ḳahr-ı celāliñle hemān ḳılma naẕar
Luṭfuñ ile ḳıl kerem geldim recāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 4). [luṭfuñ, -uñ]*

Pādişāhım iḥsānıñdan cānım ider şimdi ḥaẕ
Her kime **luṭfuñ** irerse dāʾim ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 2). [luṭfuñ, -uñ]*

Ḳahr-ı **Luṭfu** bir ḳılanlar ey Sükūtī bu zamān
Neylesin ol cāna bunda dīn ü tersā hem de firenk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 9). [luṭfu, -u]*

Ey kerem kān-ı ḥabibim **luṭf** idip göster cemāl
Seni görmek Ḥaḳḳı görmek ʿāşıḳa ʿayn-ı viṣāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 1). [luṭf,]*

Ḫānḳāhıñ beklerim Derviş Sükūtī her rūz u şeb
Der **Luṭfundan** umarız derde devādır sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 24). [luṭfundan, -uñ, -dan]*

Miḥnet-i derd-i elem şādıyla mesrūrum hem
Ḳahr-ı **Luṭfu** bir idendeñ her bir hevādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 4). [luṭfu, -u]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz **luṭfuna** muḥtāc olup
Sükūtī bir ġarībe eyle nuṣret yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 9). [luṭfuna, -u, -ñ, -a]*

Medḥ Ẕemme baḳmaz ol kesen Ḥaḳ yoluñ ṭutmuş ḳavī
Ḳahr-ı **Luṭfu** bir idermiş düşmānını yār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 6). [luṭfu, -u]*

Sükūtī Dervişe **luṭfuñ** irişürse kemāliñle
Seniñ deryāna bir nisbet ḳalīldir ey ġanī Sübḥān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 13). [luṭfuñ, -uñ]*

Günāhkār ümmetiñ gelmiş der **Luṭfuna** her dāʾim
Ḳuṣūruñ ʿafv ḳıl senden ʿiṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 11). [luṭfuna, -uñ, -a]*

Feyż-i himmetiñle her dem ʿaşḳımı döndür saña
Luṭf-ı iḥsānınla ben de ideyim çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 6). [luṭf-ı,]*

Sükūtī bir ġarīb ednādır **lütfuñ** ġulāmıdır
Şefāʿat-i iltimās eyler dün ü gün hep ricā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 17). [lütfuñ, -uñ]*

Himmete muḥtāc idi bu **luṭf** idip Rabbüʾl- mennān
Çeşm-i nev ḥamdulillah ʿaşḳ ile oldu revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 1). [luṭf,]*

Müstecāb oldu duʿāsı ol Muḥammed ʿaşḳına
Luṭf ile ḳıldı hidāyet aña hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 4). [luṭf,]*

Evliyālar himmetiyle düşdi ḫayrāt semtine
Luṭfuyla ḳıldı ʿināyet aña hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 12). [luṭfuyla, -u, -yla]*

Luṭfuyla ihsānı kerem itdi bize ol ẕāt-ı pāk
Merd-i seḫāvetde Naḳī ʿadliyle vefākār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 15). [luṭfuyla, -u, -yla]*

Murtażāya ben ġulāmım Derviş Sükūtī her zamān
Ḫāk-i pāyiñ beklerim ben **Luṭfuna** iḥsān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 10). [luṭfuna, -u, -ñ, -a]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz **luṭfuna** muḥtāc olup
Sükūtī bir ġarībe eyle nuṣret yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 9). [luṭfuna, -uñ, -a]*

Ḳahr-ı **lūṭfuñ** ʿilletini kim ki pāk ḳılmış bugün
Ḳanda baḳsa çeşm-i cāna görünür dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 3). [lūṭfuñ, -uñ]*

Biḥamdulillah Cenāb-ı Ḥaḳ idüp **luṭf-ı** ʿināyeti
Bu ḥayretle kemāl üzre irişdi cümle ābāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 15). [luṭf-ı,]*

Kemāli vuṣlāta irdi Ṭarīḳinda nice biñ er
Dürr-i **luṭfunda** ḳul olmuş gice günler nice kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 54). [luṭfunda, -uñ, -da]*

Sen ol şāh-ı muʿaẓẓamsın gerek **luṭfuñ** ola her ān
Kerāmet kānısın muṭlaḳ yolumuz eylegil āsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 13). [luṭfuñ, -uñ]*

Tevekkül-i Rıżāda ḫākkıyla yeksān
Luṭfuyla her ḳula iderler iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 56). [luṭfuyla, -u, -yla]*

luṭf-ı ḥaḳ: *Allah'ın lutfu. Allah'ın bir şeyi yorgunluk ve sıkıntı çektirmeden kullarına ihsan etmesi.*

Cān niṣār itdim Sükūtī rāh-ı ʿaşḳıñda anıñ
Nev ḥayāta irdim ol dem **luṭf-ı Ḥaḳ** iḥsāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 14). [luṭf-ı ḥaḳ,]*

Luṭf-ı Ḥaḳ ḳıldı hidāyet pīrleri nesl-i ʿAlī
Şānına Aḥmed buyurmuş bir ḥadīṣ rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 5). [luṭf-ı ḥaḳ,]*

Vuṣlat bulur ihsānıyla Derviş Sükūtī her müdām
Luṭf-ı Ḥaḳḳa maẓhar olup nitekim iḫyā meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 10). [luṭf-ı ḥaḳḳa, -a]*

luṭf-ı hudā: *Allah'ın ihsan ve bağışı.*

Maẓhar-ı tām vāḳıf olmuş küntü kenz esrārına
Himmet-i **luṭf-ı Ḫudādan** reh-nümāsı evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 10). [luṭf-ı ḫudādan, -dan]*

luṭf-ı iḥsān: *Bağış, bağışlama, kerem, iyilik, cömertlik.*

Kaʿbe-yi ḥüsnüñ ẕiyāret itmek içün her seḥer
Luṭf-ı iḥsānına geldim gör bugün dīvāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 8). [luṭf-ı iḥsānına, -ın, -a]*

luṭf-ı ʿināyet: *Lütuf, İyilik ihsanı.*

Meger **luṭf-ı ʿināyetiñ** irüşürse hemān bir gün
Bu cürmüm baḥrına nisbet hemān bir ḳaṭredir yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 11). [luṭf-ı ʿināyetiñ, -in]*

Ne mümkündür ḫalāṣ olmaḳ bu bendlerden ḳatı müşkül
Meger **lütf-ı** ʿ**ināyetiñ** ḳılarsa ol Ġanī Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 6). [lütf-ı ʿināyetiñ, -in]*

lütf-ı saʿādet: *Mutluluk ihsanı.*

Sen olduñ ʿāleme nūr-ı hidāyet yā Resūlullah
Seniñ şānındadır **lütf-ı saʿādet** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 2). [lütf-ı saʿādet,]*

māʾ: *Ar. Su.*

Doġdu ol Ṣadr-ı risālet ʿāleme ey şāh-ı dīn
Nūr-ı ẕātından yaratdı ḳulların **māʾ** ü ṭīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 2). [māʾ,]*

mā rameyte: *Attığın zaman onu sen atmadın, işareti (Enfal suresi17.ayet).*

Men ʿarefile **mā rameyte** ʿilmine āgāh olup
Līmaʾallah mektebinde ders oḳutdu ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 13). [mā rameyte,]*

Men ʿarefle **mā rameyte** sırrına āgāh olup
Men reʾāni remzini ol fehm iderdi ḥikmetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 3). [mā rameyte,]*

mā rameyte iz rameyte: *"Fe lem taktüluhüm ve lâkinnellahe katelehüm ve ma rameyte iz rameyte ve lâkinnellahe rama ve li yübliyel mü'minine minhü belaen hasenâ innellahe semiun alim : (Savaşta) onları siz öldürmediniz, fakat Allah öldürdü onları; attığın zaman da sen atmadın, fakat Allah attı (onu). Ve bunu, müminleri güzel bir imtihanla denemek için (yaptı). Şüphesiz Allah işitendir, bilendir." (Enfâl 8/17) ayetine gönderme.*

Mā rameyte iz rameyte men ʿaref rıżāsın bilüp
Der yektā-yı maʿārif sırrına hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 11). [mā rameyte iz rameyte,]*

māʾadā: *-den başka, -den dolayı.*

geldi ki sebebi nār-ı dūzaḫ biz olmayalım ve bundan **māʾadā** sāʾir-i ṭarīḳat ehline
sirāyet ider ancaḳ böyle fiʾil-i ḳabīḥa içtisār iden kimseler iblīsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 23). [māʾadā,]*

maʿārif: *İlim, irfan. (tas.) İlâhî sırlar üzerinde, varlıkların özü ve gerçeği hakkında tefekkür, keşif ve ilham yoluyla elde edilen bilgi.*

Bil **maʿārif** ṣoḥbeti Derviş Sükūtī pendini
Maʿnāsın fehm eyleye iẕʾān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 9). [maʿārif,]*

Maʿārif dersini görmüş ölümden kim öleñ evvel
Eneʾl Ḥaḳ dārına girmiş ṣafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 7). [maʿārif,]*

Temevvüc eyledi baḥr-ı ḥaḳīḳat bu derūn içre
Maʿārif sırrına irdim ʿAlīdir çün baña rehber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 4). [maʿārif,]*

Nebīler nesl-i pākdır cenāb-ı sırr-ı Saʿeddīn
Maʿārif dersine faẓıl olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 6). [maʿārif,]*

Zamān-ı Ḥıżra irmişler ledün ʿilmiñ ider taḥṢīl
Maʿārif dersini görmüş oḳur dilde her esmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 8). [maʿārif,]*

Mā rameyte iz rameyte men ʿaref rıżāsın bilüp
Der yektā-yı **maʿārif** sırrına hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 12). [maʿārif,]*

Mükemmel şehrümüz burda mücerred çoḳ dükkān īrād
Maʿārif mektebiñ cümle yenīden ḳıldı iḥyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 14). [maʿārif,]*

maʿārif kenzi: *İrfan hazinesi.*

ʿİnāyet ẕāt-ı pākından bu ʿāṣī mücrime oldu
Maʿārif kenzine irdim Sükūtī bunda dānāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 10). [maʿārif kenzine, -ne]*

ʿAliyyüʾl- Murtażā ʿilmiñ oḳudum bir ʿazīzden men
Maʿārif kenzine irdim ḥaḳāyıḳ gevheri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 6). [maʿārif kenzine, -ne]*

maʾbūd: *İbadet edilen ve ibadete layık olan (Allah).*

Kün emrinle ẓuhūr itdi hezārān Ṣad hezār maḫlūḳ
Sen oldun cümleye **maʾbūd** hemān yā Rab saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 4). [maʾbūd,]*

mācerā: *Baştan geçen olay, serüven.*

Kerbelānıñ **mācerāsı** teskīn olmaz ḥaşre dek
Ehl-i ʿaşḳıñ ḳalb-i mecrūḥ bī-devā merhem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 3). [mācerāsı, -sı]*

Şāh Ḥüseyni Kerbelāda ḳıldı ẓālimler cefā
Āh nice cānlar dayansın bir tükenmez **macera** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 8). [macera,]*

maʿden: *Maden, kaynak, kan.*

Ḫı Ḫaberdār olmuşuz biz şāh Ḥasan esrārına
Lā Leṭafet bulduḳ andan **maʿden** kenz-i ḫafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 14). [maʿden,]*

Şāh ʿAlī Mūsā Rıżādır ehl-i ḥaḳīḳat **maʿdeni**
Hem Ṭarīḳ-i evliyāda cümle Ḫaḳḳı reh-nümādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 9). [maʿdeni, -i]*

Ol ḥaḳiḳat erleriñ gör baḥri ʿaşḳa ġarḳ olup
Dürr-i **maʿden** gevherine irdi maḥrem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 12). [maʿden,]*

Dürr-i gevher **maʿdeninde** nice dem ġavvaṢ olup
Mālik oldum kenz-i Ḥaḳḳa bir kān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 7). [maʿdeninde, -in, -de]*

Dürr-i cevher **maʿdenini** ey Sükūtī ara bul
Baḥr-ı ʿummān semtine ir eyle ol kāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 9). [maʿdenini, -i, -(n)i]*

Künt ü kenziñ cevheridir Bāḳır Muḥammed Ḥażreti
Maʿden-i dürr-i ḥaḳāyıḳ ehl-i seḫā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 8). [maʿden-i, --i]*

Sen Nebīler ḫātemisin ey seḫāvet **maʿdeni**
Senden efzūn bir nebī yoḳ Ḥaḳḳa olmuşlar ḳarīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 7). [maʿdeni, -i]*

Ehl-i seḫā **maʿdenidir** her vechle sāʾillere
Ḳıldı beyān Ḳurʾānıyla merd-i seḫā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 3). [maʿdenidir, -i, -dir]*

Cevher-i yektāyım ki **maʿdenim** şāh-i Necef
Ḥaydar ibn-i Ṭālibiñ ben sāyesinde kān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 5). [maʿdenim, -im]*

Maʿden-i ḫāki anıñ cevher idi bezm-i elestden
Nūr-ı ʿAlī nūr olmuş idi cism-i pākı her bir cihetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 1). [maʿden-i, --i]*

Meşreb-i Ṣafī seḫāvet **maʿdeni** ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 23). [maʿdeni, -i]*

Meşreb-i Ṣafī seḫāvet **maʿdeni** ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 23). [maʿdeni, -i]*

Sen seḫāvet **maʿdenisin** saña geldim rū-siyāh
Ḥālime raḥm it Sükūtī kem-terindir pür günāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 27, Mısra 1). [maʿdenisin, -i, -sin]*

māder: *Anne, vâlide.*

Māderiñ şānında gelmiş biżʾāte minnī bugün
Nūr-ı ʿayn Faṭıma Ḫayruʾn-nisāʾsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 9). [māderiñ,]*

Ṭavāfda iken **maderi** çün cemāl o dem itdi ẓuhūr
Doġdu cihān ʿālemine kāʾbe-i ʿulyā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 5). [maderi, -i]*

Bilür iken ceddi kimdür hem anıñ yā **maderi**
Hiç terāḫḫum itmez oldu bunlara āḫir biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 21). [maderi, -i]*

māʾen ṭahūr: *"Tertemiz su/tatlı içecek", İnsan suresi 21. ayetten iktibastır.*

Celvetiyye şeyḫi muḥaḳḳaḳ ḥiẓmetiñ ḳıldı edā
Dergāhında çūşa geldi çeşmesi **māʾen ṭahūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 8). [māʾen ṭahūr,]*

Teşnegān-ı ümmet içün cehd idip bunca Zamān
İtdi iḥsān ḳudretiyle Ḥaḳ aña **māʾen ṭahūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 14). [māʾen ṭahūr,]*

maġfiret: *(Ar.) Allah'ın lutuf ve merhamet ederek kullarının günahlarını affetmesi, bağışlaması, yarlıgama.*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 6). [maġfiret,]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 6). [maġfiret,]*

maġfūr: *Af ve mağfiret olunmuş.*

Bu dört yāri ḳaçan ansam göñül şehr olur mesrūr
Buları kim sever cāndan günāhıñ Ḥaḳ ider **mağfur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 2). [mağfur,]*

Şiyāmıyla olan farż ḥac zekātını bu ʿömrümde
Bilürüm itmişim noḳṣān ne mümkīn olayım **mağfur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 6). [mağfur,]*

maġlūp: *Yenik.*

Oldum ki Süleymān divler elinde **maġlūpda** idi
İmdāda nihān irdi o dem ḳatl eyleyen esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 11). [maġlūpda, -da]*

maġrib: *Ar. Güneşin gurup ettiği yer, batı, garp ciheti.*

Mest-i lā-yaʿḳıl olayım bir zamān Mecnūn gibi
Maġrib maşrıḳ dolaşam gezeyim her yanayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 4). [maġrib,]*

maġrūr: *Aldanmış, kendini beğenen, böbürlenen, kibirli, gururlu.*

Kin kibir ehl-i riyādır ʿilmiyle **maġrūrlanur**
Nefs-i emmāreye tābi olmadı nārdan aZ̲ād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 5). [maġrūrlanur, -lan, -r]*

ʿİlmiyle **maġrūr** olup ehl-i Ṭarīḳa ṭaʿn ider
Terk-i güftār eylemez hiç bıraḳmadı kāfir nefis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 3). [maġrūr,]*

Men ʿaref sırrına āgāh olmadı cāhil faḳīh
ʿİlmeyle **maġrūr** getirür ḫocası Şeyṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 8). [maġrūr,]*

maġz-: *Akıl, beyin, dimağ.*

Her kelām ehl-i Ḥaḳḳıñ **maġz-ı** Ḳurʾān ṭut ḳulaġ
Dört kitābdan baḥs̲ iderler naẓm-ı Sübḥān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 1). [maġz-ı, -ı]*

maġz-ı ḳurʾān: *Kur'an'ın özü, esasları.*

Şeyḫ-i kāmil **maġz-ı Ḳurʾān** dinler isen şeyḫ u şāb
Ders-i kitābdan baḥs ider ol saña bu şāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 13). [maġz-ı ḳurʾān,]*

māh: *1. ay 2. ay yüzlü güzel.*

Āsumānıñ şems ü **māhı** şol yüzünden aḫz ider
Nūruñ işrāḳ itdi bunda görünce şemʾaneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 7). [māhı, -ı]*

Aç niḳābıñ dilberā müştāḳıñ olmuş cümle nās
Māh cemāliñ görmege ʿāşıḳlar ider iltimas *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 2). [māh,]*

Sende maḥv oldu bu cismim **māh** cemāliñ göreli
Vuṣlatıñ sevdāsı olmuş gülzārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 7). [māh,]*

Şevḳ-i ḥüsnüñle derūnum nūrı işrāḳ eyledi
Āsumānda şems-i **māha** encüme verdiñ çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 6). [māha, -a]*

Vechiniñ her şuʿlesinden şems-i **māh** alur żiyā
Şevḳ-i ḥüsnüñ nūr-ı muṭlaḳ berḳ uran tābāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 3). [māh,]*

Şems ü **māhıñ** rūşen eyler vech-i nūr-ı Kāẓımıñ
Her dü ʿālem şuʿle-dār-ı pür żiyā abdālıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 11). [māhıñ, -ın]*

Şīrīn içün Ferhādlan dağlarla itdim çoḳ nizāʾ
Aġyār-ı cihān bıraḳmaz olup vuṣlatına ol yüzü **māh** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 6). [māh,]*

Seniñ nūrundan aḫz itmiş semāda şemsile ol **māh**
Münevver ṭutdu eşyā-yı ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 11). [māh,]*

Şāh Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ rāhına cān baş fedā
Hem Ḥüseyn-i Kerbelādır şems-i **māhıñ** envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 4). [māhıñ, -ın]*

Vech-i nūrundan Muḥammed bedr-i **māhımdır** ʿAlī
Menbaʾ-ı esrār kemāl hem de şāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 1). [māhımdır, -ımdır]*

Bir mübārek aydır ancaḳ bunca **māhıñ** serveri
Ḫalḳ-ı ʿālem żevḳ iderler her Ramażān yekseri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 1). [māhıñ, -ın]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim **māh** cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 8). [māh,]*

Ki buñlarla żiyā virir ḥaḳīḳat şemsiniñ **māhı**
Münevver ṭutdu heft iḳlīm-i Zemīniñ eyledi rūşān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 69). [māhı, -ı]*

Bir imām ʿAlī Rıżānıñ nūrudur bu şems-i **māh**
Vech-i pākın şuʾlesidir ḳalbimizde her şemʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 3). [māh,]*

māh: *Ay, yılın on iki bölümünden biri.*

Geldi çün şehr-i muḥarrem ʿāşıḳa mātem bugün
Çeşm-i ḫūnuñ işbu **māhda** dökmege elzem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 2). [māhda, -da]*

İbn-i Harūn **māh** ṣāʾim engüre Ẕehir ḳatup
Virdi İmām Şāh Rıżāya ʿaşḳ-ı pākımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 11). [māh,]*

Cin perī olmaz musallat dest-i pāyı bend olur
Cisme ilḳā itdi Allah işbu **māhda** ekṣeri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 8). [māhda, -da]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
İşbu **māhda** müʾmīne aġlamaḳ oldu reva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 6). [māhda, -da]*

māh cemāl: *Aya benzeyen yüz. Sevgilinin aya benzeyen parlak yüzü.*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim **māh cemāliñ** eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 8). [māh cemāliñ, -in]*

Āteş-i ḥüsnüñ ṭoḳunmuş yañayor kül-ḥāneyim
Māh cemāliñ şevḳine ben görünce pervaneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 2). [māh cemāliñ, -in]*

mahāl: *Yer, mekan.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu **maḥalde** ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [maḥalde, -de]*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir **maḥāllerde** her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [maḥāllerde, -ler, -de]*

Taḳsīm oldu **maḥalle** içre ṣuları birḳaç yere
Cümlesini itdi iḥyā oldular ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 17). [maḥalle, -e]*

maḥbūb: *Muhabbet duyulan, sevilen, sevgili II Hz. Muhammed.*

Saña Ḥaḳ dedi **maḥbūbum** ezelden tā ebed çün kim
Ḥaḳḳa çün ẕātıñız maẓhar meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 7). [maḥbūbum, -um]*

Seniñçün Ḥaḳ yaratmışdır dü ʿālem mülkünü cümle
Sen oldun ḫālıḳa **maḥbūb** ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 4). [maḥbūb,]*

Sen olduñ ḥażrete **maḥbūb** cemāl-i ẕāt-ı pākıñla
Seniñ rütbeñ dü ʿālemde riyāset yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 11). [maḥbūb,]*

maḥbūb-ı hālik: *Allah'ın sevgilisi II Hz. Muhammed.*

Sensin ol **maḥbūb-ı ḫāliḳ** hem şefîʾü'l-müznibīn
Raḥmet içün gönderildin şāfiʾ-i yevmüʾl ḥaşr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 3). [maḥbūb-ı ḫāliḳ,]*

Sensin ol **maḥbūb-ı ḫālıḳ** ey nübüvvet ḫātemi
Seniñ ile buldu mevcūd bu cihān kâşanesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 7). [maḥbūb-ı ḫālıḳ,]*

maḫdūm: *Ar. Erkek çocuk.*

Gelüp Lesḳofça şehrinden iki **maḫdūmları** biʾẕẕāt
Bā mer Ḥaḳ vaṭān ṭutdu Ṣadaḳatle bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 7). [maḫdūmları, -ları]*

maḫfī: *Gizlenilmiş, gizli, saklı. mahfiyyen mahfî olarak.*

Ey göñül itmek dilersen eylegil iẓhār muḥabbet
Bezm-i ʿaşḳda **maḫfī** olmaz cehr ile eẕkār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 2). [maḫfī,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil **maḫfī** bu ʿālemde
Nola bir gün gelür başa görürsün hep ʿayān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 9). [maḫfī,]*

Maḫfī olmuşken Ḫudā çün āşikār eyler semāʾ
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her zamān cāndan şikār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 1). [maḫfī,]*

Ḥamd ider Derviş Sükūtī ẕāt-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup
Ḳalmadı hiç bunda **maḫfī** ẓāhir oldu hep nihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 14). [maḫfī,]*

Nebīler bezm-i devrinde hezārān geldi **maḫfiyyen**
Ḫabībiñ devr-i āḫirde gelüp ol şāh-ı merdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 9). [maḫfiyyen, -y, -en]*

Her ḳuluñ efʿāl-i maʿlūm Ḥaḳdan olmaz iḫtifā
Setr ideler **maḫfİ** uyūbıñ settāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 4). [maḫfİ,]*

Küntü kenziñ sırrını ben fāş idem ʿāşıḳlara
Ḳalmaya hiç bunda **maḫfī** cehle iʿlān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 4). [maḫfī,]*

Maḫfī itmez ẕāt-ı Ḥaḳḳı söylüyor hep ẓāhirā
Her şebi eyler nümāyān nūr-ı ḳandīlden sirāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 19). [maḫfī,]*

māh-ı cemāl: *Ay yüzlü güzel.*

Ḥüsnünüñ şevḳi bugün hep verdi dünyāya şeref
Māh-ı cemāliñ nūrı ḳıldı zümre-i dānāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 2). [māh-ı cemāliñ, -i, -n]*

māh-ı muḥarrem: *Muharrem ayı: Hz Hüseyin ve arkadaşlarının şehit edildiği ay.*

Ḥasandır nūr-ı çeşmim Ḥaḳ Ḥabīb-i kibriyānıñ bil
Ḥüseynim **māh-ı muḥarremde** şehīd-i Kerbelā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 6). [māh-ı muḥarremde, -de]*

māhir: *(Ar. mahāret'ten māhir) Usta, becerikli, eli işe yatkın, mahâretli, mârifetli (kimse).*

Zāhidā sen ḥırş ile her insān ile itme baḥs
ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ **māhiri** ol ʿirfān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 2). [māhiri, -i]*

Caʿfer oldu Kāẓım ile ʿilm-i Ḥaḳ **māhirleri**
Vāṣıl olduḳ kenz-i Ḥaḳ esrārına her dem revāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 9). [māhirleri, -ler, -i]*

Caʿfer oldu bāb-ı ʿilmiñ şehriniñ **mahirleri**
Küntü kenze maẓhar olmuş sırr-ı Ḥudādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 9). [mahirleri, -ler, -i]*

Ledün ʿilminde **māhirdir** ki ol Ḫıżrʾıñ maḳāmıdır
ʿAref dersini kāmilden alıp gördüm nice ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 5). [māhirdir, -dir]*

Men ʿaref dersinde **māhir** rehberim şāhı Ḥasan
Āsitānında ġulāmım rūz u şeb ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 7). [māhir,]*

Üçüncü Ḥaḳ velīyyullah hem oldur vāḳıf-ı esrār
Ledün ʿilminde hem yektā odur **māhir** odur usta *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 12). [māhir,]*

ʿAref dersi saña maḥṣūṣ seniñle Ḥaḳ olur ẓāhir
Sen oldun ʿilmüʾl-esmā rumuẓātında hem **māhir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 18). [māhir,]*

Her biri böylece ikṣār itmişler
Şanmañız bu ḳavm ʿilmeyle **māhir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 30). [māhir,]*

māhītāb: *Ay ışığı; dolunay.*

Cemāliñ nūrı berḳ urmış cihānı **māhitāb** eyler
Bu bir ḥur-ı cinândır ki yüzüñ şevḳ-i ḳamerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 3). [māhitāb,]*

Zerresinden pertev almış çünki anıñ afitāb
Şuʿle Şalmış bu cihāna şems ile hep **māhitāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 2). [māhitāb,]*

mahlūḳ: *Allah tarafından yaratılmış, yok iken var edilmiş her şey.*

Ey Ḥabībim teşrīfiñle ṭoldu dünyā ser-te-ser
Sensin ancaḳ **maḫluḳata** bāʿiṯ ḫayrüʾl beşer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 2). [maḫluḳata, -at, -a]*

Ne deñlü var ise **maḫlūḳ** ḥayāt ile sürer devrān
Ḳamunuñ rızḳına bā'iṣ ʿAlīden ḳısmetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 11). [maḫlūḳ,]*

Kün emrinle ẓuhūr itdi hezārān Ṣad hezār **maḫlūḳ**
Sen oldun cümleye maʾbūd hemān yā Rab saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 3). [maḫlūḳ,]*

Seniñ şānındadır levlāk kemāliñle vücūd bulduḳ
Sen oldun bā'iṣ-i **maḫlūḳ** ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 6). [maḫlūḳ,]*

Seḥerde ins ü cān her ān ḳamu **maḫlūḳ** peleng arslan
Sürerler bir nice devrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 9). [maḫlūḳ,]*

Mecmūʿ-ı **maḫlūḳ** içinde bizi ḳıldı serfirāz
Kişver-i iḳlīme şāhım bizi sulṭān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 3). [maḫlūḳ,]*

Ey nebīler serveri Aḥmed Ḥabīb-i kibriyā
Sensin īcādına bā'iṣ **maḫlūḳ-ı** arż u semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 2). [maḫlūḳ-ı, -ı]*

maḥrem: *Gizli, saklı.*

Bā-yı bismillahda noḳṭa sırrına **maḥrem** olup
Bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ mihmānıyla itme baḥṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 7). [maḥrem,]*

Küntü kenziñ sırrına hem **maḥrem** oldu çün bular
Hep meẓāhir oldu añlar ḥalḳına maʿnā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 7). [maḥrem,]*

Ol ḥaḳiḳat erleriñ gör baḥri ʿaşḳa ġarḳ olup
Dürr-i maʿden gevherine irdi **maḥrem** içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 12). [maḥrem,]*

Fayıḳ olan kenz-i ḫafī sırrına hem **maḥrem** olup
İrdi bugün Men ʿarefʿe ḳul-ı Resūl nāṭıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 7). [maḥrem,]*

Līmaʾallah **maḥrem** olmuş bunlarıñ ʿāşıḳları
Derdmend Derviş Sükūtī ʿilm-i Ḥaḳ yek-dānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 9). [maḥrem,]*

Maẓhar-ı Mevlā ki senin zātına bürhān ḳavī
Līmaʾallah **maḥremisin** añla gel sende seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 8). [maḥremisin, -i, -sin]*

Men ʿarefden baḥs iderler Ḥaḳḳı iṣbāt ḳıldılar
Kenz-i lā-yefnāya **maḥrem** oldular ehl-i şuʾūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 8). [maḥrem,]*

Kāẓım oldu küntü kenziñ maḫzeniñ **maḥremi**
Men ʿaref sırrına āgāh maẓhar ʿilm-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 9). [maḥremi, -i]*

Küntü kenze **maḥrem** olmuş bunlarıñ eñ kemteri
Menzil-i aʿlāya irdi her gedā salikleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 17). [maḥrem,]*

māh-rū: *Ay gibi parlak yüzlü. II Ay yüzlü sevgili/Allah.*

Saʿy iderken vuṣlāt-ı dildāre ben nāʾil olam
Cānib-i Ḥaḳdan hidāyet irdi gördüm **māh-rū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 10). [māh-rū,]*

Ateş-i ʿaşḳıñ ṭoḳundu göñlüme ey **māhrū**
Yandı ṭutuşdu derūnum bir ḳadeḥ vir baña şu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 1). [māhrū,]*

maḥrūm: *Ar. Yoksun, nasipsiz.*

Sükūtī dervişiñ nuṭḳu kelāmı-ı kibriyādandır
Sevenler ḳalmadı **maḥrūm** ḥadīṯ içre nice meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 18). [maḥrūm,]*

Dürüş dün ü gün Sükūtī iriş bir şeyḫ-i kāmile
Seni **maḥrūm** ḳomaz elin ṭut ḳıl idüp iḳrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 10). [maḥrūm,]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya ḫiẕmet eyle rūz u şeb
Maḥrūm itmezler belāsıñ miṯl-i aṣḥāb-ı selef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 4). [maḥrūm,]*

Rehber-i kāmil gözetgil Ḥaḳḳını eyle ṭaleb
Maḥrūm itmezler muḥaḳḳaḳ bil ʿaṭādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 16). [maḥrūm,]*

Yürü Derviş Sükūtī sen iriş bir kāmil insāna
Seni elbet ḳomaz **maḥrūm** anı hüner bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 10). [maḥrūm,]*

maḥşer: *(Ar.) Mahşer, kıyamet yeri.*

Yarın **maḥşer** günü bellü bu cürm ile ḳalursam ben
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vardıḳda yerim Ṭamu olur hep nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 7). [maḥşer,]*

Sensin ol şāʾfi **maḥşer** mücrim ʿāṣīlere
Yüz çevirme ḳullarından eyleme ḳahr u celal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 5). [maḥşer,]*

Hezārān bāb-ı lütfunda kemīne ḳulların bekler
Sen olduñ şāfīʿ-i **maḥşer** meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 10). [maḥşer,]*

ʿArż-ı ḥāl itdim ilāhī bıraḳma ḥālim **maḥşere**
Derdiyle miḥnetde ḳaldım kimse rüʾyet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 19). [maḥşere, -e]*

Devlet aña kim tāc ü nübüvvet başına ḳondu sırr-ı Ḫudādan
Şāfīʿ-i **maḥşer** rūz-ı cezādır cümle ʿuṣāta ḳıldı şefāʿat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 16). [maḥşer,]*

Kimden ola yā şefāʿat bir gün ola **maḥşeri**
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 23). [maḥşeri, -i]*

Aġlasunlar bu ḫuṢūṢda **maḫşere** dek ʿāşıḳān
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 27). [maḫşere, -e]*

Görünür **maḫşerde** ḳıyāmet güni
Aḫlaḳi ne ise gir ol ṭüni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 63). [maḫşerde, -de]*

mahsūs: *Özgü, özel.*

Ḳıblegāhı ʿālem olduḳ saña **maḫṣūṣ** seyyidim
Vechine ben secde itdim ḫūb-ı dīdārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 5). [maḫṣūṣ,]*

Bizi yoḳdan iden īcād ilāhi hep saña **maḫṣūṣ**
Ki sensin ḳalbimiz ābād iden Mevlā saña **maḫṣūṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 1). [maḫṣūṣ,]*

Bizi yoḳdan iden īcād ilāhi hep saña **maḫṣūṣ**
Ki sensin ḳalbimiz ābād iden Mevlā saña **maḫṣūṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 2). [maḫṣūṣ,]*

Kün emrinle ẓuhūr itdi hezārān Ṣad hezār maḫlūḳ
Sen oldun cümleye maʾbūd hemān yā Rab saña **maḫṣūṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 4). [maḫṣūṣ,]*

Seniñ şükründe ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Seniñ vaṣfına kim ḳādir ola bir ḳul saña **maḫṣūṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 6). [maḫṣūṣ,]*

Günāhkār ḳullarız yā Rab ḫaṭāmız bir nice efzūn
Ġafūr ismiyle raḥm etgil ʿināyet ḳıl saña **maḫṣūṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 8). [maḫṣūṣ,]*

Ḳuluñ Derviş Sükūtīdir dürr-i luṭfunda her dāʾim
ʿAfv ḳıl cürmünü bekler Cenāb-ı Ḥaḳ saña **maḫṣūṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 10). [maḫṣūṣ,]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña **maḫṣūṣ** eyle şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 4). [maḫṣūṣ,]*

Revā mı şānına her dem viṣālinden olam ben devr
Şefāʿat ḳıl saña **maḫṣūṣ** umarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 6). [maḫṣūṣ,]*

Siyāh rūyum ile geldim senin bāb-ı viṣāline
Ḳabūl ḳılmaḳ saña **maḫṣūṣ** revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 12). [maḫṣūṣ,]*

Derūnu Kaʾbeʾde muṭlaḳ velādetı aña **maḫṣūṣ**
Resūlüñ ʿümmi- Ẕādesi ʿAliyyüʾl-Murtażā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 27). [maḫṣūṣ,]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña **maḫṣūṣ** eyle şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 4). [maḫṣūṣ,]*

ʿAref dersi saña **maḫṣūṣ** seniñle Ḥaḳ olur ẓāhir
Sen oldun ʿilmüʾl-esmā rumuẕātında hem māhir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 17). [maḫṣūṣ,]*

māh-tāb: *Ay ışığı, dolunay II. Parlaklık.*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu bu derūnum ṣanḳi urmuş **māh-tāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 4). [māh-tāb,]*

Nūr-ı vechidir bu ʿālem ḫalḳına vireñ żiyā
Māh-tāb itmiş cihānı ser-te-ser ḳıldı īżāḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 10). [māh-tāb,]*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu bu derūnum Ṣanḳi urmuş **māh-tāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 4). [māh-tāb,]*

maḥv: *Perişanlık, harap olma durumu.*

Ben beni ḳıldım fenā **maḥv** olunca dāʾimā
Tā bulunca hep beḳā çağırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 11). [maḥv,]*

Yaḳ bu göñül şehrini ʿaşḳ ile ḥarāb it
Maḥv olunca yan yaḳıl ḥasta dile kebāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 2). [maḥv,]*

Hep bu nefsiñ şiddetidir ḳalbleri emvāt iden
Maḥv idip ten varlıġıñ bir cān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 14). [maḥv,]*

ʿAşḳına düşmüş yanar Derviş Sükūtī bir ġarīb
Maḥv olunca gör ṭutuşmuş artdı nārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 14). [maḥv,]*

Muḥabbet ateşi ṣaldı vücūdum eyledi iḥrāḳ
Fenā bezminde **maḥv** olup bu ʿālemde beḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 6). [maḥv,]*

Elde iken cümle varım eyledi yaġmā-yı ʿaşḳ
Bu vücūdum **maḥv** ḳıldı gör nice ifnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 2). [maḥv,]*

Hele ben ʿaşḳile her dem fenā baḥrında ġarḳ oldum
Vücūdum küllī **maḥv** olup ki aṣlā hiç āsārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 10). [maḥv,]*

Neyleyem ḳaṣdı o ẓālim Ṣaldı bir od cānıma
Yaḳdı kül itdi Sükūtī bu vücūdum **maḥv** olaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 16). [maḥv,]*

Maḥv olunca varlıġım Derviş Sükuṭī yandı çün
Ḳalmadı hiç ẕerre denlü bunda gülhān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 9). [maḥv,]*

Seniñ ʿaşḳıñ derūnumı ser-a-ser eyledi iḥrāḳ
Vücūdum gülü **maḥv** oldu fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 6). [maḥv,]*

Fenāfillahda **maḥv** ol kim ki senden Ḥaḳ ẓuhūr ider
Tecelli eyleye ol dem olanlar ʿaşıḳ-ı Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 11). [maḥv,]*

Ġarḳ olup Derviş Sükūtī baḥr-ı ḳulzümde bugün
Maḥv olup ḳalmadı gitdi mis̱l-i deryā-yı ḥubāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 10). [maḥv,]*

Māsivāya baḳmaz aṣlā ʿaṣḳile mestān olan
Maḥv iderler bu vücūduñ şehrini vīrān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 27, Mısra 2). [maḥv,]*

Kes̱retiñ berzāḫı virir fenāya
Maḥv ider cismiñ gider hebaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 10). [maḥv,]*

Ḥubb-ı dünyādan göçüpdür Ḥaḳḳa itdiler viṣāl
Maḥv idip dilden sivāyı oldular hem dem liḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 14). [maḥv,]*

Söylerim naẓmıyla hiç degil yalan
Dünyāda **maḥv** olsa bir daḫı şeyṭān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 44). [maḥv,]*

maḥv id-: *Perişan etmek, ortadan kaldırmak, yok etmek.*

Ṭavāf-ı ḥaccıñ ey zāhid günāhı **maḥv ider** cümle
Resūlullah ḫaber virdi buyurdu bize ezvācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 11). [maḥv ider, -er]*

maḥv ol-: *Yok olmak, harap olmak.*

Sende **maḥv oldu** bu cismim māh cemāliñ göreli
Vuṣlatıñ sevdāsı olmuş gülzārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 7). [maḥv oldu, -du]*

Ġarḳ olup Derviş Sükūtī baḥr-ı ḳulzümde bugün
Maḥv olup ḳalmadı gitdi mis̱l-i deryā-yı ḥubāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 10). [maḥv olup, -up]*

māhveş: *Ay gibi.*

Her ʿaṣırda ehl-i ʿirfān **māhveş** itse ẓuhūr
Kimi inkār kimi iḳrār itmede ikmalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 15). [māhveş,]*

Ḥaḳ ʿayāndır nūru ṭutmuş yaʿnī şems-i **māhveş**
Yeri gögü rūşen itmiş aç gözün gel münẓiri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 15). [māhveş,]*

Ẓulmetde idi cümle cihān gelmeden ol ḫātem-i nebī
İtdi ẓuhūr ḳıldı żiyā iḳlīmi heft **māhveşi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 4). [māhveşi, -i]*

maḫviyet: *Alçak gönüllü olma durumu, tevazü.*

Maḥviyet rāhıñ ṭutarlar cümlesi bu fānīde
Mūtū ḳable en temūtū sırrının mihmānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 7). [maḥviyet,]*

maḫzen: *Ar. Yer altı deposu, depo, ambar.*

Küntü kenziñ **maḫzeninden** nuṭḳ idip ḳıldı beyān
Cümle aṣḥāb işbu sırra oldular hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 19). [maḫzeninden, -in, -den]*

Ẕı ẓuhūr itdi bulardan küntü kenziñ **maḫzeni**
Men ʿarefden ders oḳu gel sırrına ol aşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 17). [maḫzeni, -i]*

Küntü kenziñ **maḫzenini** göstereler bī-ḥisāb
Fehm idesün ne içün geldin cihāna sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 7). [maḫzenini, -i, -n, -i]*

Küntü kenziñ **maḫzenine** lāyıḳıyla yol bulup
Ḫānḳāh-ı ẕāt-ı Ḥaḳda kim ki cān itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 11). [maḫzenine, -i, -n, -e]*

Küntü kenziñ **maḫzeninden** vaṣf ider her vechile
Ümmetine itdi iʿlān ser-te-ser ol bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 9). [maḫzeninden, -in, -den]*

Kāẓım oldu küntü kenziñ **maḫzeniñ** maḥremi
Men ʿaref sırrına āgāh maẓhar ʿilm-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 9). [maḫzeniñ, -üñ]*

Nūr-ı Aḥmedle sırrı vaḥdet yol buldular
Küntü kenziñ **maḫzenine** oldular hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 16). [maḫzenine, -i, -n, -e]*

Küntü kenziñ **maḫzeninde** gerçe olmuş māliki
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazẔim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 19). [maḫzeninde, -i, -n, -de]*

mahzen-i hak: *Hakkın mahzeni.*

Naẓmile Derviş Sükūtī aḥvāl-i ḳalb baḥs ider
Ḳalb içinde **maḫzen-i Ḥaḳ** münkire Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 14). [maḫzen-i ḥaḳ,]*

mahzūn: *Ar. Üzüntülü, gamlı, kederli.*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ görenler şād olurmuş her demi
Ḳalb-i **maḫzūndur** Sükūtī olmadı hiç inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 12). [maḫzūndur, -dur]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendeni şād ider gör
Maḥzūn olmuş ḳalb çün vīrānım ider şimdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 10). [maḫzūn,]*

Sāyeʾi luṭfunda dāʾim ḳalbimiz **maḫzūn** degil
Himmet ile her Ṣanıḳ göñül ider şādān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 3). [maḫzūn,]*

māʾide: *Sofra. II Yemek, ziyâfet.*

olduġu ḥālde cānlarına ziyādesiyle eṣʾāb ü düşvār gele ḥabaḳından **māʾide** içlerinde
baʿżı mübtedi ehl-i ṭarīḳ bulunmaġıyla ḥayrete dūçār olup ḍalāletde ḳalmālarına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 19). [māʾide,]*

mā'il: *Ar. Meyilli. II İstekli, hevesli.*

Mā'il olma bu fenāya kimse ḳılmaz vefā
Ẕübde-i ma'Ṣūm pāk Ẕeyne'l ʿAbāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 5). [mā'il,]*

Ẕevḳ-i dünyā şanma bāḳī devr ider miṣl-i felek
Bī-vefādır **mā'il** olma çeşmiñ aç nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 6). [mā'il,]*

Ẕiynet-i dünyāya **mā'il** ẕevḳ-i Ḥaḳ bilmez nedir
İçmemiş bezm-i elestden devr iden elde ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 5). [mā'il,]*

Şehvet-i dünyāya **mā'il** neyleyem ġayet ḥarīṣ
Nefsine ol tābi olmuş tāze bir duḫter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 9). [mā'il,]*

Pāye-i rifʿat dilermiş ʿilmiyle vāʿiẓ bugün
Devlet-i dünyāya **mā'il** ḳıldıġı efkāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 8). [mā'il,]*

Mā'il olma ey Sükūtī māsivānıñ ḥubbuna
Aldadır bir ḳaḥbe zendir böyle bir aġyāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 15). [mā'il,]*

makām: *Durulacak yer, durak, mekan, mahal.*

Bāb-ı hidāyet her cihetden açıla
Dāḫil olup ol **maḳāma** intihā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 6). [maḳāma, -a]*

Menzil alur ol bir ḳadem tā ene'l-Ḥaḳ bezmine
ManṢūr gibi ol **maḳāma** ir kendini berdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 8). [maḳāma, -a]*

Bunca medfūn evliyāya i'tiḳād hiç etmeyüp
Yoḳ **maḳāmında** ṭutarlar ḳılmadılar i'tibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 22). [maḳāmında, -ı, -n, -da]*

Ledün ʿilminde māhirdir ki ol Ḥıżr'ıñ **maḳāmıdır**
ʿAref dersini kāmilden alıp gördüm nice ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 5). [maḳāmıdır, -ıdır]*

Bulur ʿuzlet **maḳāmında** nişīn olmuş nevbet bekler
Ölümden evvel ölmüşler geçüpdür cism-i cānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 3). [maḳāmında, -ı, -n, -da]*

Yediler ḳırḳlara serdār-ı **maḳām** ḳutb-ı ʿālemde
Vilāyet taḫtına nāḳil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 7). [maḳām,]*

Bu kesretden ḫalāṣ olmuş irişmiş özge bir Ẕevḳe
Maḳām-ı vaḥdet-i Ḥaḳda iderler ẕevḳ-i sulṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 6). [maḳām-ı, --ı]*

Bu kesretden ḫalāṣ olmuş bular ʿuzlet **maḳāmında**
Cenāb-ı Ḥaḳḳıyla her dem iderler ẕevḳ ü Ḫudāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 5). [maḳāmında, -ı, -n, -da]*

Ölümden evvel öldürür **maḳām-ı** ḥaşr gör bunda
Zamān-ı ḥıżra kim irse bulur anlar muʾammāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 7). [maḳām-ı, --ı]*

ManṢūr gibi ol **maḳāma** ir kendini berdār it
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı Ẕikr ide gör her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 19). [maḳāma, -a]*

Sāl hezār üç yüz onunda rıḥlet itdi dünyādan
Şeyḫ ʿAlī semt-i beḳāda buldu **maḳāmıñ** firdevsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 14). [maḳāmıñ, -ıñ]*

Köprülü şehrine ḳāʾim **maḳām** geldi riyāsetle
ʿAdāletle olup maʿmūr ider iḥsān her efrāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 9). [maḳām,]*

Müyesser Ḥaḳ kime ḳıldı bu āṣārı cemīlinden
Anıñ ʿadn-ı behişt içre **maḳām-ı** dār-ı ʿaliyye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 8). [maḳām-ı, --ı]*

Cāmiʿ ḳurbunda **maḳām-ı** mektebe hem muttaṣıl
Şüphemiz yoḳ Ḥaḳ velīdir işbu ʿālem serveri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 7). [maḳām-ı, --ı]*

Żiyā aldın ebuʾl Necīb hem oldur vāriṣ-i Mevlā
Hemān Baġdād derūnunda **maḳām-ı** kaʾbe-i ʿulyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 14). [maḳām-ı, --ı]*

Şeref-i sādāt ile meşhūr cihānda Seyyid Yaḥyā
Maḳām-ı ḳabr-i aʿlāsı anıñ Baküdedir ḥalā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 62). [maḳām-ı, --ı]*

Virildi ġavṣ-ı āʿẓamlıḳ **maḳāmı** ol şāh-ı merdān
Muʾīnüddīn kemāliyle semerḳand buḫārada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 45). [maḳāmı, -ı]*

Ẕiyāret eyleyip durmaz geẔer arayı arayı
Velādeti bulur şāh Bahāed-dīn **maḳāmı** ḳaṣr-ı ʿārifān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 60). [maḳāmı, -ı]*

Men ʿarefden nefsini öñ bilesin
Mürşidi bul ol **maḳāma** iresin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 10). [maḳāma, -a]*

makām-ı müntehā: *Bir şeyin varabileceği son nokta, son mertebe.*

Alurlar menziliñ Cibrīl-i Emīndir bunlara rehber
İrişir āsumān üzre **maḳām-ı müntehā** yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 6). [maḳām-ı müntehā,]*

maḳbūl: *(Ar.) Kabul edilen, reddedilmeyen.*

ʿUzlete ḳılmış ḳarārıñ Ḥaḳḳa **maḳbūl** ḳul olan
Raġbet itmez bu sivāya terk-i cihāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 5). [maḳbūl,]*

Pehlivān olmaḳ imiş çün nefsine **maḳbūl** bugün
ʿAskerī divler şeyāṭīn ḳırmaġa Ḥaydar gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 7). [maḳbūl,]*

Ḫālime raḥm it göñül neyler saña bu rūy-ı siyāh
Ḥaḳḳa **maḳbūl** yoḳ bir işim geçdi ʿömrüm oldu günah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 2). [maḳbūl,]*

Fehm idipdür ʿacāyib ḥāl rüşvetle olur
Ḳāʾilim miḳdār-ı pahāya **maḳbūle** raġbet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 12). [maḳbūle, -e]*

Ḫıyre çün meşġūl olanlar ʿind-i Ḥaḳ **maḳbūl** olur
Şer iden müfsid münāfiḳ nefsine uymuş celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 3). [maḳbūl,]*

makdem: *Dünyaya geliş, doğum.*

Ḫātem-i nebīdir cümle Resūlʾden gelmiş **maḳdem** işbu cihāna
Resmen muʾaḫḫir gelmiş ise de ẕāt-ı ḳadīmden ḳılmış ʿalāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 7). [maḳdem,]*

maḳhūr: *Kahredilmiş. Mahvedilmiş, bozguna uğratılmış, mağlub, mahkum II Allah'ın (C.C.) gazabına uğramış, yenilmiş, hakaret görmüş.*

Ḫużūr-ı Ḥaḳ dīvānında bu fiʿiliyle necāt hiç yoḳ
Ḫudā āʿlem baña ol dem iderler cebrile **maḳhūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 10). [maḳhūr,]*

Cihān fānī degil bāḳī kim olur dāʾimā mesrūr
Görünür bunda her ʿālem giden gelmez olur **maḳhūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 2). [maḳhūr,]*

maḳṣūd: *Maksat, amaç, niyet, istenilen şey, istek.*

Cehd ider zāhid merāmı **maḳṢūda** nāʾil ola
Çeşm-i aʾmā rāh bilmez sırr-ı sübḥān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 7). [maḳṣūda, -a]*

Zümre-i nācīye irmek gel dilersen zāhidā
ʿAskerīye ḳul olanlar **maḳṣūduñ** elbet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 18). [maḳṣūduñ, -un]*

Ḫar ṣıfātla müşkül ancaḳ kim ki **maḳṣūda** irer
Ḳābil vuṣlat olur mu nefs aġyār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 7). [maḳṣūda, -a]*

Destiñ ṭutarlar mürşidin bulmaḳ dilerler **maḳṢūduñ**
Diñlemez olur her müfsidin ṣoḥbetlerin itmez delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 7). [maḳṣūduñ, -+uñ]*

Maḳṣūd-ı dīdār Ḥaḳdır ülfet-i Saʿdīleriñ
Menzil-i bālāda dāʾim rifʿatı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 1). [maḳṣūd-ı, -ı]*

Geçerler fānī dünyādan beḳā-yı vaḥdete iren
Bulurlar **maḳṣūduñ** anlar niderler māsivā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 4). [maḳṣūduñ, -uñ]*

Bu dehre gelmeden **maḳṣūd** ḥaḳāyıḳ sırrını bilmek
ʿAref dersin oḳuyanlar bulur dilde müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 7). [maḳṣūd,]*

Muḥabbet ḳıl rāh-ı Ḥaḳḳa iresin **maḳṣūdda** bī-şek
Beḳā-ı cāvidān içre bulursun cennetüʾl-mevā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 9). [maḳṣūdda, -da]*

Ḫudānıñ **maḳṢūdu** ancaḳ bu ʿālemi yaratmaḳdan
Ḥaḳḳı bilmek virilmek ʿibādetden daḫı yekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 5). [maḳṣūdu, -u]*

Maḳṣūduñ bulmaḳ dilersen bu cihānda zāhidā
Gir Ṭarīḳ-i evliyāya çeşm-i cānıñ anda aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 1). [maḳṣūduñ, -uñ]*

Menzil-i **maḳṣūda** irdi buldu anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 7). [maḳṣūda, -a]*

Menzil-i **maḳṢūda** irdi buldu anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 7). [maḳṣūda, -a]*

māl: *Varlık, servet, sahip olunan şey, mal mülk.*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḥtını ger virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 7). [māl-i, -i]*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḥtını ger virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 7). [māl-i, -i]*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline vir sen zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 4). [mālını, -ı , -n, -ı]*

Nʾola bir gün ḥiṭāb ider ne kesb itdin bu dünyāda
Oġul **māldan** vefā gelmez seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 6). [māldan, -dan]*

Māl u mülküm deyu bunda cāhiller
Şanmasın ḳalır ol cümleye bābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 5). [māl,]*

Sivā ḥubı gelür geçer ne **māl** ḳalur ne bir eṣer
Saña gelmezden öñ ḫaber yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 3). [māl,]*

Bir desiseden ʿibāret nev-be-nev ḳanūn īcād
Ẕabṭ-ı Rabṭa bu ʿālem **māl-ı** mülkün her ne var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 10). [māl-ı, -ı]*

İşbu dehre ben geleli **māl** u menāle hiç baḳmadıḳ
Dergāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 3). [māl,]*

Ẕikr-i fikir māl-ı dünyā cemʿine eyler heves
Laʿnet anıñ **mālına** hem saʿy olan girdāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 6). [mālına, -ı, -n, -a]*

İltifātım dehre yoḳdur göñlümüzde ẕerrece
Neyleyem ben **māl** u mülkü eyledim dünyāyı terk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 6). [māl,]*

Māl ile mülk bunca evlād hem daḫı ḥüsn-i cemāl
Zāʿil olur bunda ḳalmaz ġayr nice idelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 11). [māl,]*

Bizden evvel bunca şāhlar geldiler gitmiş ḳanı
Māl u mülkin bıraḳdı bunda söylenür ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 8). [māl,]*

Mülk-i **māl** ü evlādıñ bir pula Ṣatdı
Özge bir ẕevḳe irdi eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 9). [māl,]*

Muṣṭafāñıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline vir sen Ẕekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 4). [mālını, -ını]*

Ḥubb-ı evlād **māl-i** cāha zen ü dünyā ẕevḳine
Uydular nefs leşkerine sürdüler devrandan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 15). [māl-i,]*

Ẕiynet-i dünyāya Ṣaḳın aldanma
Mülk ü **māla** bunda aṣlā inanma *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 6). [māla, -a]*

māl-ı dünyā: *Dünya malı, maddî varlık.*

Ẕikr-i fikir **māl-ı dünyā** cemʿine eyler heves
Laʿnet anıñ mālına hem saʿy olan girdāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 5). [māl-ı dünyā,]*

mālik: *Bir şeye malik olan (kimse), sahip.*

Dürr-i gevher maʿdeninde nice dem ġavvaṢ olup
Mālik oldum kenz-i Ḥaḳḳa bir kān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 8). [mālik, -, -]*

Heman şāfīʿ Yūsuf **mālik** bu dersden olmadı āgāh
Müfsidler beyānında ḳalurlar bunda hayrana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 7). [mālik,]*

Pādişāh baḥr-ı berre ḥükm idip Ḳāfdan Ḳāfa
ĀṢaf-ı devrāna **mālik** hem Süleymān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 6). [mālik, -, -]*

Cihānıñ ḳuṭbuna **mālik** riyāsetde odur ḳāyım
Ḥasanuʾl- ʿAskerī taḥḳīḳ bu yolda bī-riyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 13). [mālik,]*

Velādet Dediler **mālik-i** dünyā vü ʿuḳbāda budur Ḫāḳān
Celāleddīn hemān Rūmī ḳamu Mevlevīler pīri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 25). [mālik-i, -i]*

Hemān şāfiʾ Yūsuf **mālik** idemez farḳ bunu her ān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 23). [mālik,]*

Küntü kenziñ maḫzeninde gerçe olmuş **māliki**
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazİzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 19). [māliki, -i]*

Her cihetden Ḥaḳḳı inkār itmişler
Efkār celb idip ʿālemiñ **mālik** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 34). [mālik,]*

maʾlūm: *Bilinen, belli.*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ **maʾlūmı** ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 4). [maʾlūmı, -ı]*

Tekāsül iyledim pek çoḳ bu ʿömrümüz hebā gitdi
Saña **maʾlūmdur** her ḫālim bu nefsimdir baña düşmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 8). [maʾlūmdur, -dur]*

Pes imdi **maʿlūm** ola ki ey ʿazīz kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aşlā ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 15). [maʿlūm,]*

Her ḳuluñ efʿāl-i **maʿlūm** Ḥaḳdan olmaz iḫtifā
Setr ideler maḫfī uyūbıñ settāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 3). [maʿlūm,]*

maʿmūr: *Bayındır, imar edilmiş. II Mutlu, huzurlu olmuş.*

yol kesici taʿbīr olunur ve bu ḫuṣūṣda anlarıñ murād-ı ʿaliyyeleri keşret-i cemāʿatle
nezr ü fütuḥāt ile dergāhları **maʿmūr** u ābād olmaḳdan neşʾet ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 10). [maʿmūr,]*

Mümkünü yoḳ dirler imiş ṭaşrası **maʿmūr** olmadan
Ābād idemez bāṭınını saʿyile her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 1). [maʿmūr,]*

Derviş Sükūtī eyle naẓar ḳalbine miskinleriñ
Ḥaḳ ile **maʿmūr** olup lāyıḳıyla ictināb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 10). [maʿmūr,]*

Çerāġ-ı nūr-ı Aḥmedden uyanmış tā ezelden çün
Kimin kim ḳalbine irse göñül mülkü olur **maʿmūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 6). [maʿmūr,]*

Elim yetmezdi ey ṭālib derūnum itmege **maʿmūr**
Hezār matem bu dünyāda çekerīm olmadım mesrur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 1). [maʿmūr,]*

Ṭış eṭrāfiñ ḳılar **maʿmūr-ı** müzeyyen ḫūb-ı libāsile
Görünür Ṣūret-i Ḥaḳdan kelām-ı maʾnide gevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 7). [maʿmūr-ı, --ı]*

ʿAnāṣırdan düzülmüşdür ser-a-ser bu vücūd şehri
Ḳodu on iki bāb anda anıñladır hemān **maʿmūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 4). [maʿmūr,]*

Ṭamarla üstüḫān ile iki pay üzre ol Ḫāliḳ
Yaratdı şekl-i insānı kemāliyle odur **maʿmūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 8). [maʿmūr,]*

Az yemekle ey Sükūtī pāk idegör ḳalbini
Ḳalb-i **maʿmūrlarda** mihmān oturur ol lā yenām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 18). [maʿmūrlarda, -lar, -da]*

Bir vaḳit geldi ʿacāyib ḫānḳāhlar sed olup
Vaḳfına **maʿmūr** meşāyiḫ ekl ider cins Ṣuyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 4). [maʿmūr,]*

Köprülü şehrine ḳāʾim maḳām geldi riyāsetle
ʿAdāletle olup **maʿmūr** ider iḥsān her efrāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 10). [maʿmūr,]*

maʿnā: *Anlam; asıl, gerçek, hakikat.*

Bil maʿārif ṣoḥbeti Derviş Sükūtī pendini
Maʿnāsın fehm eyleye iẕʾān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 10). [maʿnāsın, -sı, -n]*

Küntü kenzin dedi Ḥaḳ al bu **maʿnādan** sebaḳ
Cān gözün aç sen de baḳ cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 9). [maʿnādan, -dan]*

Bā-yı bismillahda noḳṭa ʿilmine maẕhar olup
Dört kitābıñ **maʿnāsın** tefsīr ile ʿayān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 4). [maʿnāsın, -sı, -n]*

Baḥr-i ʿaşḳıñla Sükūtī feth ider esrār-ı Ḥaḳ
Maʿnā-yı rāz eneʾl Ḥaḳ sırrını itdi küşūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 14). [maʿnā-yı, --yı]*

Küntü kenziñ sırrına hem maḥrem oldu çün bular
Hep meẕāhir oldu añlar ḥalḳına **maʿnā** leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 8). [maʿnā,]*

Cehd iderim leyl ü nehār Ḥaḳḳa teḳarüb itmege
Bilmem ki naḥnü aḳrebiñ sırrındaki **maʿnā** nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 4). [maʿnā,]*

Resm-i Ṣūretden geçüp bir cān olan Saʿdīleriz
Maʿnā-yı remz eneʾl-Ḥaḳ iẕʾān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 2). [maʿnā-yı, --yı]*

ʿArż idip gel bu kelāmıñ remzini bir kāmile
Feth ider ol gerçe taḥḳīḳ virdi **maʿnāya** şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 10). [maʿnāya, -ya]*

Bī-ḥurūf bī-ṣavtile derviş Sükūti naẕmını
Ehl-i ḥāle keşfiñ itgil vir bu **maʿnāya** şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 12). [maʿnāya, -y, -a]*

Dinler isen Şeyḫ Sükūtī naẕmını her rūz u şeb
Rāh-ı Ḥaḳḳı itdi iẓhār añla gör **maʿnā** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 16). [maʿnā,]*

Bir şeb-i **maʿnā** yüẔünden semʾ-i cāna bir ḫiṭāb
Sen de ara çün dediler aç gözüñ ol Ḥaḳ ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 11). [maʿnā,]*

Küntü kenziñ **maʿnāsından** baḥs ider her bir velī
Fehm idemez şol kişiler bir ʿaceb nādān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 5). [maʿnāsından, -s, -ı, -n, -dan]*

Rumuẕāt-ı eneʾl Ḥaḳḳı nice fehm itsün ol ṭālib
Bu **maʿnādan** ḫaber bilmez ne yüzden ire Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 6). [maʿnādan, -dan]*

Seven oldur sevilen ol nedir bu nāẔ niyāz
ʿĀşıkların Ṣaldı hemān ḫayrete bu **maʿnāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 6). [maʿnāda, -da]*

ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ şehr-i yüce girmez mürāḏī her bir ḫoca
ʿĀrifʿ olan her dillerce **maʿnā** virir Ḳurʾānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 6). [maʿnā,]*

Hep eneʾl Ḥaḳ **maʿnāsınıñ** sırrına āgāh olup
Men ʿarefden ders oḳurlar bunlarıñ insānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 5). [maʿnāsınıñ, -sı, -nın]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ işit zāhid bu ʿālemde
Necātına olur bāʾīş gözet her dem bu **maʿnāyı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 10). [maʿnāyı, -y, -ı]*

Fehm ider sırrını kim ki ʿirfāndır
Ḳurʾāndan aḫz itmiş **maʿnāyı** gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 24). [maʿnāyı, -y, -ı]*

maʿnā-yı ʿaşḳ: *Aşkın anlamı.*

Pendimi her kim ṭutar Derviş Sükūtī bu zamān
Mürşid gerek her köşeyi feṭḥ eyleye **maʿnā-yı ʿaşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 10). [maʿnā-yı ʿaşḳ,]*

maʾni: *Mana, anlam, iç yüz; öz, hakikat.*

Ṭış eṭrāfıñ ḳılar maʿmūr-ı müzeyyen ḫūb-ı libāsile
Görünür Ṣūret-i Ḥaḳdan kelām-ı **maʾnide** gevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 8). [maʾnide, -de]*

Añlamazlar ẕāt-ı Ḥaḳḳı mürşide yol bulmayan
Kendüni ādem Ṣanur ol **maʾnīde** ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 6). [maʾnīde, -de]*

Maʾnīde sebʿaʾl-meṯānī Fātiḥa heft āyeti
Vech-i insān üzre mesṭūr dedi Ḥaḳ peygamberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 3). [maʾnīde, -de]*

ʿAlīdir bil bu ʿālemde muḥaḳḳaḳ ṣor tā insān
Velī **maʾnīde** ẕāt-ı Allah ʿAlīdir hem daḫı raḥmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 12). [maʾnīde, -de]*

Seniñ esrārına vāḳıfʿ olamaz ʿaḳlile nuʾmān
Ledün ʿilminde yektāsın kelāmıñ **maʾnīde** burhān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 22). [maʾnīde, -de]*

Ḳaşıñla kirpigin hem ser yedi ḫaṭla **maʿnīdir**
Muḥaḳḳaḳ oḳunur gördüm yüzünde cümle Ḳurʾānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 3). [maʿnīdir, -dir]*

Gerçe cāmiʿ eṭrāfında çaġlayup Ṣūyu aḳar
Bir ḥayāt olur içenler **maʿnīde** cennāt-ı ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 16). [maʿnīde, -de]*

Ehl-i bāṭın ḳıblesidir ṭut yüzüñ zāhidā aña
Secdegāh her velīniñ **maʿnīde** dildār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 4). [maʿnīde, -de]*

Ḳıblegāhımız ezelden ol imām ʿAlī Naḳī
Secde itgil zāhidā sen **maʿnīde** bu Ḥaydar ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 4). [maʿnīde, -de]*

manṣūr: *"Ena'l-hak" "ben Allah'ım" dediği için 922'de asılarak öldürülen ünlü mutasavvuf. Bu söz gerçekte Allah'ın insanda tecelli ettiği biçimindeki tasavvuf görüşünü yansıtmaktadır.*

Menzil alur ol bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine
ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini berdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 8). [manṣūr,]*

ʿAṣḳ yolunda cān u başıñ **ManṢūr** gibi ḳılmış fedā
Her varından geçip bugün merdāne irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 5). [manṣūr,]*

Hem eneʾl Ḥaḳ naʿrasını urmışız **Manṣūr** gibi
Bir tecellī irdi Ḥaḳdan olmuşum berdār-ı ʿaṣḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 3). [manṣūr,]*

Ẕülfüñ teline her dem dāʾim Mecnūn-veş bend olup
Manṣūr gibi rūz u leyāl biz dāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 8). [manṣūr,]*

Hem eneʾl-Ḥaḳ naʾrāsını uralım her rūz-şeb
Cān virelim **ManṢūr** āsā her zamān bir tam gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 4). [manṣūr,]*

ManṢūr-ı Ḥallacıñ ʿaṣḳı ne ġalib
BeẔl itdi cānını ḳurbān-ı ʿaṣḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 13). [manṣūr-ı, -ı]*

ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini berdār it
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı Ẕikr ide gör her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 19). [manṣūr,]*

manṣūr-ı ḥallac: *Hallâc-ı Mansur: 858-922 yılları arasında yaşamış ve ene'l-hak sözüyle tanınmış büyük mutasavvıf. Tasavvufî görüşleri bahane edilerek Abbasîler tarafından idam edilmiştir. Öldürülmesinin asıl sebebi olarak, İsmailiyye Şiileri'nden olan Karmatîler'in Abbasîlere karşı olan isyanlarına destek vermesi gösterilmektedir.*

ʿAṣḳile baʿż ḥaḳāyıḳ hem enel-Ḥaḳ çaġırır
Nitekim **Manṣūr-ı ḥallac** cismiñ itdiler kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 10). [manṣūr-ı ḥallac,]*

ʿAṣḳile baʾż ḥaḳāyıḳ hem enel-Ḥaḳ çaġırır
Nitekim **Manṣūr-ı ḥallac** cismiñ itdiler kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 10). [manṣūr-ı ḥallac,]*

Yoluna virmek sezādır cān u başım her demi
Manṣūr-ı Ḥallac gibi hep ḳanım ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 4). [manṣūr-ı ḥallac,]*

Mansūr-ı ḥallaca taʿlīm hem eneʾl-Ḥaḳ sırrını
Dāre çekdi ḳahrile ol ateş-i sūzāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 13). [mansūr-ı ḥallaca, -a]*

manẕar-ı ḥaḳ: *Allah'ın baktığı, kıymet verdiği.*

Manẕar-ı Ḥaḳ ḳalb içine pāk ide gör sen anı
Taḥtgāhıñ anda ḳurmuş itme Ṣaḳın sen ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 7). [manẕar-ı ḥaḳ,]*

mār: *[tas.] Nefs. II Kesret.*

Ḳomaz benlik riyā ile bu göñlüme virir teşvīş
Ḥasedle kin kibir dāʾim derūnum ḳaplamış hep **mār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 4). [mār,]*

maraż: *Ar. Hastalık.*

Ḫabb-ı dünya bir **marażdır** mat ider āşıḳları
İr erenler zümresine her demi ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 3). [marażdır, -dır]*

Ḫubb-ı dünya bir **marażdır** mat ider āşıḳları
İr erenler zümresine her demi ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 3). [marażdır, -dır]*

Ḳalmaz imiş ey Sükūtī hiç **maraż** ṣol kimsede
Kendüsini yoḳ bilene Ḥaḳḳı daḫı vār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 9). [maraż,]*

maʿrifet: *Bilgi, bilme, irfan. II [Tas.] Allah'a erişme yolundaki dört kapı, dört mertebeden üçüncüsü; Allah'ı sıfat ve isimleri ile bilme.*

Men ʿarefle **maʿrifet** dersini oḳu bugün
Rabbine āgāh olup hem cümle ʿirfān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 9). [maʿrifet,]*

Ṭarīḳinde sülük itdim gice gün durmazam aṣlā
İrişdi **maʿrifet** nūru żiyā ile bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 4). [maʿrifet,]*

Şehvetiñ efzūn ider ol **maʿrifetden** bī-ḫaber
Cins-i ḫayvāndan eşeddir ḳavm-i cāhil her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 7). [maʿrifetden, -den]*

Maʿrifetden dem urur gör baʿżı insānlar her demi
Dürlü ṣanʾatlarda işmām itdirir renk-i būyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 1). [maʿrifetden, -den]*

Üçüncüsü **maʿrifet** itmediñiz aṣlā ṭaleb
Ḥaḳiḳatde çıḳmaz yolun hiç yoḳ sizin ʿirfānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 11). [maʿrifet,]*

mart: *Mart ayı.*

Üç yüz iki tarīḫinde żam idip hem de hezār 1302
Ṣuyun içe ey Sükūtī kim bunda mürūr **mart** 17 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 18). [mart,]*

maʿrūf: *Bilinen, belli, mâlûm.*

Bilinmez Aḥmediñ sırr-ı kelām remzile itmiş
Ḥaḳāyıḳ ehline **maʿrūf** bu bir sırr-ı ʿaẓīm mestur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 16). [maʿrūf,]*

māsivā: *Allah'tan başka her şey, insanı Allah'tan uzaklaştıran, dünyaya bağlayan her şey.*

Fe ferāġat eyle ey dil **māsivādan** çek elin
Ḳaf ḳarīb ol sen Naḳīye bulmaḳ istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 21). [māsivādan, -dan]*

Ḥubb-ı dünyādır bu ḥalḳıñ çeşmine çeken niḳāb
Geç dilersen **māsivādan** feth ola cümle ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 2). [māsivādan, -dan]*

Māsivādır sed çeken bu göñlümüze her müdām
Terkin itgil ṭālibā sen ire Ḥaḳdan feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 3). [māsivādır, -dır]*

Māsivādan geç dilersen bulmaġa her dem necāt
Mevt-i īrād gelmeden evvel ḳıl mekānıñ sen cedeş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 7). [māsivādan, -dan]*

Bu derūnum **māsivādan** pāk idip ḳoyma eşer
Ḥubb-ı dünyāyı göñülden ṭarḥ idip ḳıl istiḥrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 3). [māsivādan, -dan]*

Gel göñül geç **māsivādan** umma andan şefḳat hīç
Ẕen ü dünyā bī-vefādır umma andan himmet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 1). [māsivādan, -dan]*

Medḥ-i ẕemme baḳmaz ol kes bu fenā dārında hiç
Māsivādan el yudular diler bıraḳmadı āşār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 10). [māsivādan, -dan]*

Kendine muḥkem riyāżāt şol ki eyler rūz u şeb
Ḳalbini pāk eylemekdir **māsivādan** hep murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 4). [māsivādan, -dan]*

Sil göñülden **māsivāyı** ey Sükūtī sen bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat ister isen terk-i dünyā ḳıl murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 9). [māsivāyı, -y, -ı]*

Himmeti mürşidle geçtiḳ **māsivā** berzaḫların ların
Rāh-ı Ḥaḳḳa āşināyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 5). [māsivā,]*

Gerçe bizde yoḳdur aşlā **māsivānıñ** ülfeti
Nān yerine nefsimiziñ ḳatline verdik zehir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 5). [māsivānıñ, -nıñ]*

Raġbetim yoḳ **māsivāya** bize Saʿdīler dinir
Virmezim ʿömür hebāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 1). [māsivāya, -y, -a]*

Māsivādan el çeküp Derviş Sükūtī hem bugün
Ḥaḳ ile olmuş muḥaḳḳaḳ çün bezm-i pazarımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 11). [māsivādan, -dan]*

Cümle varından geçer ol **māsivāya** baḳmayan
Terk-i fānī eyleyip vīrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 7). [māsivāya, -y, -a]*

Ḥubb-ı dünyāyı göñülden tarḥ idip bir vechile
Māsivāya ülfetim yoḳ mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 10). [māsivāya, -y, -a]*

Māsivānıñ ʿilletine pīrin olmuşdur ṭabīb
inḳiyād ol aña her dem derde derd-mend ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 5). [māsivānıñ, -nıñ]*

Çek elin iki cihāndan ẕevḳ-i yār saña yeter
Māsivāyı terk idip ʿuḳbāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 8). [māsivāyı, -y, -ı]*

Māʾil olma ey Sükūtī **māsivānıñ** ḥubbuna
Aldadır bir ḳaḥbe zendir böyle bir aġyāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 15). [māsivānıñ, -nıñ]*

Her zamān ʿaḳl-ı maʿāşlar **māsivāya** meyl idip
Ḥaḳḳı itmişler ferāmūş ḳıldığı inkāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 3). [māsivāya, -(y)a]*

Māsivāyı göñlümüzden çünki ḳıldık tārumār
İstemez oldu derūnum bir daḫı cihān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 7). [māsivāyı, -y, -ı]*

Māsivānıñ keşretinden ben bugün oldum ḫalāṣ
Vaḥdet içre şimdi irdim bir ulu sulṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 7). [māsivānıñ, -nıñ]*

Ẕikr-i seḥerle ṭālibā ḳalbe virir dāʾimā cilā
Çıḳar göñülden **māsivā** Ṣāfī ḳalur cān ile dil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 10). [māsivā,]*

Māsivāya baḳma aṣlā nakşına aldanma hiç
Pādişāh mülk-i tende cümle ʿālem kişveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 7). [māsivāya, -y, -a]*

Virme dil gel **māsivāya** bī-vefādır ey göñül
İltifātıñ itmeyüp gel pür cefādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 1). [māsivāya, -(y)a]*

Ḥamdulillah ben bugün **māsivādan** geçmişim
Bulmuşum bir yār-i Ṣādıḳ her bī-vefādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 1). [māsivādan, -dan]*

Berzaḫından **māsivānıñ** bulmuşuz her dem necāt
Ḥamdulillah ẕevḳ-i keşretden bugün ben azādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 9). [māsivānıñ, -nıñ]*

Māsivā ḥubı göñülden refʿ olup biʾl-cümleten
Ḳalmamış aḫlāḳ-ı mezmūm ṣāfī bir dürdāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 9). [māsivā,]*

Şeş cihetden ẕāt-ı Ḥaḳḳı ol ki gördü şüphesiz
Māsivāya baḳmaz anlar geçdiler bu ḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 4). [māsivāya, -y, -a]*

Bezm-i keşretden geçerler **māsivāya** baḳmaz hīç
ʿĀlem-i bāḳīde olmuş devlet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 3). [māsivāya, -y, -a]*

Miḥnete düşdü bu göñlüm baña zindāndır cihān
Neyleyim bu **māsivāyı** raḥatı yoḳ hep yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 2). [māsivāyı, -y, -ı]*

Māsivā āṣārını söyler göñülden eẕkār-ı hū
Pāk ider mirʾāt-ı ḳalbi gösterir envār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 1). [māsivā,]*

Geçerler fānī dünyādan beḳā-yı vaḥdete iren
Bulurlar maḳṣūduñ anlar niderler **māsivā** yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 4). [māsivā,]*

Ey göñül geç **māsivādan** itme bunda ülfeti
Bende-i āl-i ʿAlī saʿy idegör ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 1). [māsivādan, -dan]*

Māsivāyı terk idip abdāl gezenler dāʾimā
Ol bilürmiş Şāh ʿAlī Mūsā Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 9). [māsivāyı, -y, -ı]*

Māsivā-yı zīb ü zīver gösteren bir cāẕūdır
Aldadır cümle cihānı bir ḳalaydır Ẕineti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 3). [māsivā-yı, -yı]*

Yoḳ vücūdu **māsivānıñ** ṭālibā virme göñül
Terk idip gel ister isen açıla gözden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 5). [māsivānıñ, -nıñ]*

Māsivānıñ keşretinden ʿuzlete itmiş ḳarār
Baḳmaz oldular cihāna itmediler iʾtibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 19). [māsivānıñ, -nıñ]*

Māsivāya baḳmaz aṣlā ʿaşḳile mestān olan
Maḥv iderler bu vücūduñ şehrini vīrān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 27, Mısra 1). [māsivāya, -y, -a]*

Māsivāya virme hiç dil ṭālibā sevdāyı kes
Bī-vefādır terkini ḳıl ol ʿadüvden ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 7). [māsivāya, -y, -a]*

Māsivāya itme ülfet sālikā
Keşretinden ictināb it yoḳ vefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 13). [māsivāya, -y, -a]*

Sāliki Ḥaḳ bunda virdi ḳalbine her dem cilā
Māsivādan ide yüz biñ ḳulları ẕikr-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 10). [māsivādan, -dan]*

Berzaḫından **māsivānıñ** ḳurtulup aẔād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 15). [māsivānıñ, -nıñ]*

Berzaḫından **māsivānıñ** ḳurtulup āzād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 15). [māsivānıñ, -nıñ]*

Gel imām Ẕeyneʾl-ʿAbāya ḳıl muḥabbet cān ile
Çek elin bu **māsivādan** ʿāşıḳ isen dīdeñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 4). [māsivādan, -dan]*

Ḳıl ferāġat **māsivādan** göñlüne çekdirme sed
Mihrini ver ḳaḥbe zendir beyt-i dilden eyle red *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 1). [māsivādan, -dan]*

Muṣṭafānıñ nesl-i pākıñ kim ṭutar ġāyet ʿazīz
Māsivādan ḳalbini pāk eyleyüp ḳıldı temiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 2). [māsivādan, -dan]*

Cān niṯār eyle Muḥammed Mehdi-i Zamānıñ rāhına
Māsivāyı terk idip dünyā içün olma ḥarāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 4). [māsivāyı, -y, -ı]*

maşrık: *Doğu.*

Mest-i lā-yaʿḳıl olayım bir zamān Mecnūn gibi
Maġrib **maşrıḳ** dolaşam gezeyim her yanayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 4). [maşrıḳ,]*

mâ'şuk: *Âşkla sevilen, âşık olunan kimse.*

ʿAşıḳ isen ṭut Sükūtī pendini
Maşūḳ ile zevḳ idesin dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 14). [maşūḳ,]*

İderler beẕl-i cān **maʿşūḳ** yoluna cānı biñ olsa
Bu meydān-ı ḥaḳāyıḳda nice biñ terki cān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 7). [maʿşūḳ,]*

ʿAşḳ yolunda **maʿşūḳuna** cānını eyle niṯār
Derd-mend Derviş Sükūtī bu zamān ḳurbāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 11). [maʿşūḳuna, -+(u)ñ, -+a]*

Maʿşūḳ yoluna virmege ben ʿaşḳile cān beklerim
Şevḳile bugün ol ḥażrete varmaḳ içün bu ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 1). [maʿşūḳ,]*

maʿṣūm: *Suçsuz, günahsız; temiz.*

Cedd-i Ḥaydar nesl-i muṭlaḳ ol imāmıñ enbiyā
Ẕübde-i **maʿṣūm** pāk Ẕeyneʾl ʿAbādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 6). [maʿṣūm,]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥabībiñ nūr-ı çeşm-i evliyā
Ẕübde-i **maʿṣūm** pāk Ẕeyneʾl ʾAbādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 8). [maʿṣūm,]*

Terk-i dünya kılmışız biz iltifat hiç etmeyüz
Dīde-i **maʿṣūm** pāk Ẕeyneʾl- ʿAbānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 6). [maʿṣūm,]*

Māʾil olma bu fenāya kimse ḳılmaz vefā
Ẕübde-i **maʾṢūm** pāk Ẕeyneʾl ʿAbāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 6). [maʾṣūm,]*

Cism-i nūr enbiyādır dide-i **maʾṢūm** pāk
Ceddi Ḥaydar ol imāmıñ ḥażret-i Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 5). [maʾṣūm,]*

māt: *Yenilmiş, mağlup olmuş, yetersiz kalmış.*

Ḫabb-ı dünya bir marażdır **mat** ider āṣıḳları
İr erenler zümresine her demi ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 3). [mat,]*

Ḫubb-ı dünya bir marażdır **mat** ider āşıḳları
İr erenler zümresine her demi ṣıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 3). [mat,]*

Mat ider ḳalbiñ Sükūtī ser-te-ser aḳreb Zamān
Ṭamuya bāʿiş ider ol ʿāḳibet sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 13). [mat,]*

mātem: *Derin üzüntü, keder. ll Yas (Hz. Hüseyin'in yasını tutma bağlamında).*

Bugün göñlüm güşād olmuş ʿaceb ḳalbim sürūr eyler
Ki bir şādı bulunmaḳla hezār **mātem** mürūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 2). [mātem,]*

Elim yetmezdi ey ṭālib derūnum itmege maʿmūr
Hezār **matem** bu dünyāda çekerīm olmadım mesrur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 2). [matem,]*

Şevḳ-i ʿaşḳile Ḥüseyne çünki olduḳ biz ġulām
Hem anıñ ʿaşḳına her dem ṭutarız **mātem** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 8). [mātem,]*

Geldi çün şehr-i muḥarrem ʿāşıḳa **mātem** bugün
Çeşm-i ḫūnuñ işbu māhda dökmege elzem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 1). [mātem,]*

Gezerim tā ṣor ḥürrem göñülden çekerim **mātem**
Gice gün aġlarım her dem meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 5). [mātem,]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisānıñ bāġ u cennet bir gülü
Bunlarıñ ʿaşḳına ṭutmaḳ **mātemi** rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 18). [mātemi, -i]*

ʿĀşıḳı ol **mātemiñ** ṭut baḳma münkir ḳālini
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 33). [mātemiñ, -i, -n]*

Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ **māteminde** Ḥaḳ mürīd
Her yılı bir yāre açdı ḳalbine tāze cedīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 1). [māteminde, -in, -de]*

maṭlūb: *Talep edilen, istenilen, arzulanan; sevgili, sevilen.*

Ṣıdḳıla bel bağlayalım ḫizmetinde her rūz u şeb
Maṭlūbumuz senden bugün āsān ile sübḥānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 4). [maṭlūbumuz, -umuz]*

Āh idermiş bülbül-āsā gice gündüzler daḫı
Maṭlūb bir ġonca güldür ḫandānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 10). [maṭlūb,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı iden ṭaleb virir ḳalbe cilā yā hū
Anıñla **maṭlūba** irer bulurlar hep beḳā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 2). [maṭlūba, -a]*

Derviş Sükūtī naẓmıyla sırr-ı ʿAlī vaṣf idip
Añlayalar **maṭlūbını** her ʿāşıḳa dīdār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 20). [maṭlūbını, -ı, -nı]*

matlûb-ı: *Talep edilen, istenilen, arzulanan; sevgili, sevilen.*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī teʾs̲īr itse ḳalbine bir dem anıñ
Cesed cū ider cihānı **maṭlub-ı** erkān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 8). [maṭlub-ı,]*

mavḥ: *Yok olma, varlığına son verme,harap olma, tasavvuf. kulun beşeri zaaflardan kurtulup bütün iş ve davranışlarında Allah'ın iradesine teslim olması durumu.*

Nār-ı ʿaşḳa çünki düşdüm ben daḫı her rūz u şeb
Yañar oldum **mavḥ** olunca gör beni külḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 8). [mavḥ,]*

māʾzallah: *Allah esirgesin, Allah saklasın, Allah göstermesin.*

īcāb ider **māʾz̲allah** tebdīl-i ṭarīḳ itmiş olurlar ise berzaḫ ı ʿazīme
düşüp cānları ebediyen cehennemden ḫalāṣ olmayanlar anıñçün cānımıza ġāyet s̲aḳīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 21). [māʾz̲allah,]*

mażbūt: *I. Kaydedilmiş, yazılmış II. Düzgün, derli toplu.*

Olmuş iken cümle nās āb u Fırāt hem mübāḥ
Mażbūṭ itdi Ṣu yerin hep ehl-i ṭuġyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 12). [mażbūṭ,]*

maẓhar: *Mazhar olma, erişme, nâil olma.*

Dal Delīl şāh-ı Ḥüseyn-i Kerbelādır şüphesiz
Kef Kerāmet kānı oldur **maẓhar** feyż-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 16). [maẓhar,]*

ʿAyn-ı bāṭınla cihānı seyr idermiş ehl-i ḳalb
Luṭf-ı Ḥaḳḳıñ **maẓharıdır** bunda olmuş feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 12). [maẓharıdır, -ı, -dır]*

Vuṣlat bulur ihsānıyla Derviş Sükūtī her müdām
Luṭf-ı Ḥaḳḳa **maẓhar** olup nitekim iḥyā meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 10). [maẓhar,]*

Noḳṭa-ı müphem ḥaḳāyıḳ sırrına **maẓhar** olup
Feyż irişdi z̲āt-ı Ḥaḳdan bulmuşuz kāmil reşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 3). [maẓhar,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına **maẓhar** olup
Bir gedā Derviş Sükūtī kem-ter ü ednā ḥaḳīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 9). [maẓhar,]*

İderler cān u baş ḳurbān bu yolda ṣıdḳile her dem
Olurlar bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ sırrına **maẓhar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 6). [maẓhar,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına **maẓhar** olup
Ölmüşüz öñ gelmeden mevt budur hep kārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 9). [maẓhar,]*

ʿİlm-i bāṭında Naḳīdir **maẓhar-ı** sırr-ı ʿaẕīm
ʿAsker olmuş küntü kenziñ vāḳıfı ẓāhir nümāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 15). [maẓhar-ı, -ı]*

Caʿfer oldu bāb-ı ʿilmiñ şehriniñ mahirleri
Küntü kenze **maẓhar** olmuş sırr-ı Ḫudādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 10). [maẓhar,]*

Çün bugün bāṭın gözüyle baḳmışım aḥvāline
Her biri bir isme **maẓhar** düşmüşüm ḥayrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 10). [maẓhar,]*

Küntü kenziñ **maẓhar** olmuş himmetiyle çün bular
ʿİlm-i alā semāya vāḳıf rehberi Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 5). [maẓhar,]*

Ümidim bir cenābından raḥīmsın her dü ʿālemde
Ġafūr ismine **maẓharsın** seniñ şānındadır iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 12). [maẓharsın, -sın]*

Saña Ḥaḳ dedi maḥbūbum ezelden tā ebed çün kim
Ḥaḳḳa çün ẕātıñız **maẓhar** meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 8). [maẓhar,]*

Seniñ ẕāt-ı şerīfiñle bu ʿālemler ẓuhūr itdi
Vücūduñ **maẓhar-ı** feyż-i Ḫudādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 8). [maẓhar-ı, -ı]*

Maẓhar-ı Mevlā ki senin zātına bürhān ḳavī
Līmaʾallah maḥremisin añla gel sende seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 7). [maẓhar-ı, -ı]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı Ṭarīḳ īcādına Aḥmedle bile
Bāʾs olup ʿilm-i ḥaḳāyıḳ sırrına **maẓhar** ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 8). [maẓhar,]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl ʿAbādandır **maẓhar-ı** esrār-ı Ḥaḳ
Küntü kenziñ sırrın açdı eyledi iẓhār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 1). [maẓhar-ı, --ı]*

Maẓhar-ı tām vāḳıf olmuş küntü kenz esrārına
Himmet-i luṭf-ı Ḫudādan reh-nümāsı evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 9). [maẓhar-ı, -ı]*

Kāẓım oldu küntü kenziñ maḫzeniñ maḥremi
Men ʿaref sırrına āgāh **maẓhar** ʿilm-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 10). [maẓhar,]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿAbādandır **maẓhar-ı** esrār-ı Ḥaḳ
Küntü kenziñ sırrın açdı eyledi iẓhār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 1). [maẓhar-ı, -ı]*

Bāʿiṣi olmuş bu ʿālem faḫr-ı cihāndır ʿAlī
Maẓhar sırr-ı ḥaḳāyıḳ baḫr-ı ʿummāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 2). [maẓhar,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına **maẓhar** olup
Ḥaşr-ı neşri gördü bunda çekmez ol aṣlā ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 9). [maẓhar,]*

Mürşid-i Ḥaḳ himmetiyle ʿarş-ı aʿlādan yüce
Cumʾāli Baba ḥaḳāyıḳ sırrın olmuş **maẓharı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 4). [maẓharı, -ı]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa **maẓhar** itmiş sālikān-ı bī-ḥisāb
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 11). [maẓhar,]*

Küntü kenze kim ki irer **maẓhar-ı** ʿirfān imiş
Ḥaḳḳı her yerde görür ol bī-cihet seyrān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 1). [maẓhar-ı, -ı]*

maẓhar olup: *Erişmek, ulaşmak, nâil olmak.*

Bā-yı bismillahda noḳṭa ʿilmine **maẓhar olup**
Dört kitābıñ maʿnāsın tefsīr ile ʿayān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 3). [maẓhar olup, -up]*

maẓhar-ı raḥmān: *Allah'a ulaşma.*

Her kim aña bende oldu ṣıdḳ ile īmān olur
İkilikden ḳurtulup hem **maẓhar-ı Raḥmān** olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 2). [maẓhar-ı raḥmān,]*

maẓhar-ı ẕāt-ı ṣıfātın: *Allah'ın sıfatlarına ulaşan.*

Naḥnü aḳreb āyetle şānına ḳıldı beyān
Maẓhar-ı ẕāt-ı ṣıfātın ʿarş-ı Raḥmān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 6). [maẓhar-ı ẕāt-ı ṣıfātın, -ın]*

maʾẕūr: *Mazereti olan, mazeretli.*

Sülüke itmedim ġayret īcābınca ṭarīḳatda
ʿİbādetde ḳuṣūrum çoḳ bilür Ḥaḳ idemem **maʾẕūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 4). [maʾẕūr,]*

mebni: *-den dolayı, -den ötürü.*

Her kelāmı buġża **mebnī** hem ḥasedle vāʿīẓiñ
Ḥırṣ ile eyler niẕāʾlar ḫalḳa her dem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 9). [mebnī,]*

mecāl: *Takat, güç, kuvvet, derman.*

bütün bütüne aradan refʿ ü ipṭāl etmek istiyorlar buna ṣabr itmege **mecālimiz** ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmağıyla mesmūʾları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 17). [mecālimiz, -imiz]*

Vaṣfını itmekde şāhiñ iḳtidāre yoḳ **mecāl**
Neyleyim Derviş Sükūtī virdi Ḥaḳ ruḫṣat baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 21). [mecāl,]*

mecāz: *Gerçek olmayan, hakikat dışı.*

Ṭālibā Mecnūn gibi Leylāya itmesin ṭamaʿ
Ḥaḳḳı ḳoyup her **mecāzī** sevdāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 2). [mecāzī, -ī]*

Mecnūnuñ Leylāya ʿaşḳı **mecāzī**
Vuṣlata irmedi fānī dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 11). [mecāzī, -ī]*

Sürerler Ḥaḳḳın ẕikrini gice gün ḳāyım olmuşlar
Görenler Ṣandı Mecnūn **mecāzī** ʿaşḳ-ı Leylāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 4). [mecāzī, -ī]*

mecāzī ʿaşḳ: *Beşeri aşk.*

Mecāzī ʿaşḳa sen uyma kerem ḳıl eylegil terkin
Anlardan dile himmet bulasın Ḥaḳḳ-ı eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 7). [mecāzī ʿaşḳa, -a]*

meclis: *Aşk meclisi, içki ve eğlence meclisi.*

Gelse **meclisine** cāhil bed lisān eyler ṭavīl
Hiç oturma ṭālibā gel ʿāḳil isen durma ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 3). [meclisine, -i, -n, -e]*

Ṣoḥbeti bed ḳavm-i cāhil sözüne urmam ḳulāḳ
Ehl-i ʿirfān **meclisinde** nuṭḳ iden dildār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 4). [meclisinde, -i, -n, -de]*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ḳurulmuş sāḳiyā **meclis**
Ḳadeḥler devr ider elde içerler Ṣāfîyā **meclis** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 1). [meclis,]*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ḳurulmuş sāḳiyā **meclis**
Ḳadeḥler devr ider elde içerler Ṣāfîyā **meclis** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 2). [meclis,]*

Ṣarāb-ı ʿaşḳı her kim nūş iderse dest-i mürşidden
Bulurlar ʿaşḳile dāʾim o demde zevḳiyā **meclis** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 4). [meclis,]*

Oḳurlar men ʿaref sırrına kemāl ẕāt-ı Aḥmedden
Olurlar ḥoca-ı ḳanber muḥaḳḳaḳ ʿālîyā **meclis** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 6). [meclis,]*

Saray-ı līmaʾallahda iderler ṣoḥbet-i Ḥaḳla
Geçerler hep dünyādan bu yolda evliyā **meclis** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 8). [meclis,]*

Göñülde ḳalmamış aṣlā sivānıñ çünki āṣārı
Anıñçün bulmuşuz bunda Sükūtī bāḳiyen **meclis** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 10). [meclis,]*

İḫtiyāc yoḳ ṣormaġa Derviş Sükūtī kem-teri
Ehl-i ʿirfān **meclisinde** söylenür hep iẓhār ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 10). [meclisinde, -i, -n, -de]*

Bir Ṣürāḫī kāse-i elmās ile ṣuñ bizlere
Meclis-i ḫünkār ḳatında nūş idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 12). [meclis-i, --i]*

Sürdüler elmās ḳadeḥler **meclisinde** her müdām
Bāde-i engür şarābıñ içdiler bir çoḳ ġanī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 13). [meclisinde, -i, -n, -de]*

Mest-i lā- yaʿḳıl idermiş cemʾ olan ʿuşşāḳını
Meclisinde Ṣāfī ṭutmuş ṭopṭolu bir şān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 10). [meclisinde, -i, -n, -de]*

Rehber-i rāh ḥaḳāyıḳ ḳırḳlar yediler ḫādimi
Ḳuṭb-ı ʿālemi **meclisinde** ḳıldı ḫidmet bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 10). [meclisinde, -i, -n, -de]*

Bir ṣürāḥī kāse-i elmās ile ṣuñ bizlere
Meclis-i ḥünkār ḳatında nūş idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 12). [meclis-i,]*

meclis-i vaḥdet: *Tevhit meclisi II tekke.*

Kesret-i dünyāya itmez iltifātıñ ʿaşḳ eri
Meclis-i vaḥdet-i beḳāda zevḳ-i sulṭāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 4). [meclis-i vaḥdet-i, -da-i]*

mecmāʿ: *Toplanma yeri,toplantı yeri.*

Āyet-i heft Fātiḥadır çünki yüzine ʿayān
Cemʾ itdi Ḫudā anda ʿulūmuñ **mecmāʿ-ı** esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 12). [mecmāʿ-ı, -ı]*

mecmūʾ: *Toplanmış, bir araya getirilmiş.*

Fātiḥa heft āyet oldu zülf ḳaşın kirpigin
Fehm idenler işbu sırrı **mecmūʾuʾl-** Ḳurʾān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 6). [mecmūʾuʾl-, -u, -l]*

Mecmūʿ-ı maḫlūḳ içinde bizi ḳıldı serfirāz
Kişver-i iḳlīme şāhım bizi sulṭān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 3). [mecmūʿ-ı, -ı]*

mecnūn: *Mecnûn, 'aşk yüzünden deli-divâne olmuş, aklı başından gitmiş kimse, Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı, Kays.*

ʿAşḳile **Mecnūn** gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi bir ḳatı ʿazāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 5). [mecnūn,]*

Mecnūn oldum Leylāya düşmüş oldum sevdāya
Tā irince Mevlāya çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 5). [mecnūn,]*

Seḥerde ney gibi inler derūnum şevḳ-i ḫüsnüñden
Hemān **Mecnūn** gibi dāʾim evliyādan cefā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 4). [mecnūn,]*

Ṣormañız **Mecnūna** ey cān ḳanda olmuşdur feraḥ
Ẕülf-i Leylādan ʿaceb mi kim ola bunda feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 1). [mecnūna, -a]*

Çoḳ vaḳit berbād idendi bu vücūduñ şehrini
Ẕülf-i Leylādan muḥaḳḳaḳ almadı **Mecnūn** murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 12). [mecnūn,]*

Ẕülfünüñ sevdāsına görünce **mecnūnlar** düşüp
ʿAşḳ-ı mecāzī itdi ifnā bunları ḥadden ziyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 9). [mecnūnlar, -lar]*

Bizi bu ʿaşḳ her dem nice bir sevdālara düşürür
Mecnūn gibi rūz leyāl bir Ṣaçı Leylālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 2). [mecnūn,]*

Mecnūn gibi Leylā içün daġ u Ṣaḥrā hiç bıraḳmadım
Cismimi ben ḳıldım ḥarāb beyhūde hep ifnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 7). [mecnūn,]*

Görse **Mecnūn** seni ol dem Leylādan fāriġ olur
Perde çekmişdin yüzine şimdi oldun irtisās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 5). [mecnūn,]*

Mecnūn-ı ʿaşḳdan ṣorulmaz vech-i ḫūbāndır ġaraż
Sālik-i Ḥaḳḳın ezelden ḳurb-ı Raḥmāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 1). [mecnūn-ı, --ı]*

Ṭālibā **Mecnūn** gibi Leylāya itmesin ṭamaʿ
Ḥaḳḳı ḳoyup her mecāzī sevdāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 1). [mecnūn,]*

İltimās it şāh-ı **Mecnūn** dürr-i maʿden kānını
Gevheridir dü cihānıñ Murtażāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 3). [mecnūn,]*

Mecnūn-ı ʿaşḳ bıraḳmaz oldu kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Ẕikr-i Leylā Ḥaḳḳa taḥvīl eyledi ezkār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 5). [mecnūn-ı, --ı]*

Ṭutmuşuz melāmet yolunu biz ʿaşḳile her dāʾim
Mecnūn olana ʿaşḳ yaḳışır dīvāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 6). [mecnūn,]*

Mecnūn āsā kūh-ı Ṣaḥrāñızda beyhūde bugün
Kendi zātında ara bul ṭopṭolu Leylā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 7). [mecnūn,]*

Gör beni ʿaşḳıñ ne ḥāle ṣaldı şimdi sevdigim
Mecnūnum Leylā yüzünden küllī vīrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 4). [mecnūnum, -um]*

ʿAcāyib özge bir ḥāldir bu ʿaḳlım tārumār olmuş
Gezerim her demi **Mecnūn** bu huşyārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 12). [mecnūn,]*

Hū ile her dem seḥerler ins ü cin ider fiġān
Oldular **mecnūn** gibi hem her biri dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 8). [mecnūn,]*

Ġarīb-i **mecnūn** gibi dāʾim perişān oldu aḥvālim
Gezerim kūh-ı Ṣaḥrāda rehā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 3). [mecnūn,]*

Bunca cebel Ṣaḥrāları gezdim yeter bu fānīde
Mecnūn gibi Leylā içün feryād idip eyledim āh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 4). [mecnūn,]*

Ne muḥabbet virdi bugün kendi ḥissine
Ṣor tā **Mecnūn** olup gösterdi vechiñ Leylāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 4). [mecnūn,]*

Naḥnü aḳreb sırrını çünki idrāk itmedi
Mecnūn gibi Leylā içün beyhūde gezer Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 4). [mecnūn,]*

Mecnūnuñ Leylāya ʿaşḳı mecāzī
Vuṣlata irmedi fānī dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 11). [mecnūnuñ, -uñ]*

Dönüp **Mecnūna** bu ḥālim perişān oldu aḥvālim
Bu nefis ḳomaz ḳatı ẕālim meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 11). [mecnūna, -a]*

Mecnūnda Leylāya mübtelā oldu
Vāṣlına irmedi ḫūbān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 15). [mecnūnda, -da]*

Mecnun āsā gice gündüz saʿy iderdim bir zamān
Yolların sed çekildi irmedim Leylālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 3). [mecnun,]*

Bāde-i bezm-i elestden nūş iden ṭālibleri
ʿAşḳ ile **mecnūn** olurlar anlarıñ mestānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 4). [mecnūn,]*

Görelden vechini yārin dūş oldum özge sevdāya
Anıñ ʿaşḳile her dāʾim ben oldum **mecnūn-ı** s̲ānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 10). [mecnūn-ı, --ı]*

Mest-i lā-yaʿḳıl olayım bir zamān **Mecnūn** gibi
Maġrib maşrıḳ dolaşam gezeyim her yanayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 3). [mecnūn,]*

Sürerler Ḥaḳḳın ẕikrini gice gün ḳāyım olmuşlar
Görenler Ṣandı **Mecnūn** mecāzī ʿaşḳ-ı Leylāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 4). [mecnūn,]*

ʿAşḳile **Mecnūn** gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı muṭlaḳ çekdi bir ḳatı ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 5). [mecnūn,]*

Ṣaḳın **Mecnūn** gibi ey dil göẔ atma bunda Leylāya
Ḥaḳiḳat ehline irgil seni ḳomaz bu daʿvāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 5). [mecnūn,]*

mecnūn-āsā: *Mecnun gibi.*

Derd-mend Derviş Sükūtī āh ider her rūz u şeb
Mecnūn-āsā bilmedi hiç kime itsün ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 14). [mecnūn-āsā,]*

İtdi ġāret bu vücūdum şehrini yaġmā-yı ʿaşḳ
Mecnūn-āsā kūh-ı ṣaḥrā her demi Leylā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 23, Mısra 2). [mecnūn-āsā,]*

mecnûn-veş: *(Leyla'ya olan aşkından dolayı çöllere düşen) Mecnun gibi.*

Arardım kūh-ı ṣaḥrāda hemān **Mecnūn-veş** dāʾim
Derūnumda o Leylāya irince āşinā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 3). [mecnūn-veş,]*

Ẕülfüñ teline her dem dāʾim **Mecnūn-veş** bend olup
Manṣūr gibi rūz u leyāl biz dāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 7). [mecnūn-veş,]*

mecrūḥ: *(Gönül, kalp vb. için) Kırık, incinmiş, kırgın.*

Kerbelānıñ mācerāsı teskīn olmaz ḥaşre dek
Ehl-i ʿaşḳıñ ḳalb-i **mecrūḥ** bī-devā merhem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 4). [mecrūḥ,]*

Ġarīb ü nā-tüvān ḥālim şikāyet etmem aṣlā
Dil ü **mecrūḥuma** sensin tımārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 10). [mecrūḥuma, -um, -a]*

medār: *Yardımcı, destekçi, kılavuz, rehber, yol gösteren.*

Ḳabūl ḳıl āsitānında niyāza durmuşum her dem
Ki senden ġayrı bir yoḳdur **medārım** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 12). [medārım, -ım]*

meddāḥ: *(Ar.) Çok öven, metheden (kimse).*

Vaṣfını mümkün mi ide Derviş Sükūtī her Zamān
Meddāḥı anıñ Allah daḫı itdi ş̲enā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 22). [meddāḥı, -ı]*

Vaṣfını abdāl Sükūtī itmege ḥācet degil
Ḥaydarıñ **meddāḥı** Allah her ʿaṣr-ı destāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 18). [meddāḥı, -ı]*

Seniñ vaṣfını **meddāḥlar** yāḫūd kātib ḳamu mollā
Benim ʿindimde hep ʿāciz lisānında ḳuṢūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 11). [meddāḥlar, -lar]*

meded: *"İmdat / yetiş / yardım et!".*

Himmete muḥtāc ḥaḳāyıḳ erlerinden ḳıl **meded**
Luṭf idip eyler ʿināyet saña ol ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 7). [meded,]*

ʿAskeri Mehdī Muḥammed cümle müʾmīn ümmete
Şāfī-i rūz-ı cezāsın yā ʿAlī senden **meded** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 2). [meded,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫānḳāh-ı Ḥaydara
Ḳul olup ehl-i vefāsın yā ʿAlī senden **meded** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 4). [meded,]*

Yā İlahī derde düşdüm hem devā senden **meded**
Ol Ḥabībiñdir Muḥammed Muṣṭafā senden **meded** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 1). [meded,]*

Yā İlahī derde düşdüm hem devā senden **meded**
Ol Ḥabībiñdir Muḥammed Muṣṭafā senden **meded** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 2). [meded,]*

Şānına taḥḳīḳ buyurduñ ol ʿAlī bin Ṭālibiñ
Sūre-i Ḳurʾān içinde hel atā senden **meded** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 4). [meded,]*

Hem daḥı Aḥmed buyurdu nūr-ı vāḥid Ḥaḳḳına
Laḥmüke laḥmī ki sensin Murtażā senden **meded** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 6). [meded,]*

Faṭıma bint-i Resūldür nūr-ı pāk-ı enbiyā
Müʾmināta şefḳati olmuş revāsından **meded** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 8). [meded,]*

Dürr-i bāṭınından anıñ hem ol iki şehzādeler
Gün gibi itmiş ṭulūʿ nūr-ı żiyāsından **meded** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 10). [meded,]*

Dergāh-ı vālāsına Derviş Sükūtī rūz u şeb
Yüz sürüp gelmiş dīvāna bir kere senden **meded** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 12). [meded,]*

Çāresiz ḳaldım **meded** yoḳ ḥālimiz ġāyet yaman
Raḥm idip gel aç beḳāya yolumuzu gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 5). [meded,]*

Cemāliñ nūrunu göster **meded** ḳıl yā Resūlullah
Ḳamu ʿālem seni ister **meded** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 1). [meded,]*

Cemāliñ nūrunu göster **meded** ḳıl yā Resūlullah
Ḳamu ʿālem seni ister **meded** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 2). [meded,]*

Seniñ ʿaşḳına var itdi cenāb-ı Ḥaḳ bu eşyāyı
Ki sensin aṢlı bir gevher **meded** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 4). [meded,]*

Senin vechine müştākdır dü ʿālemde olan ʿuşşāḳ
Ki sensin ʿāşıḳa dilber **meded** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 6). [meded,]*

Saña Ḥaḳ dedi maḥbūbum ezelden tā ebed çün kim
Ḥaḳḳa çün ẕātıñız maẓhar **meded** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 8). [meded,]*

Hezārān bāb-ı lütfunda kemīne ḳulların bekler
Sen olduñ şāfīʿ-i maḥşer **meded** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 10). [meded,]*

Şefāʿat şānına layıḳ ḳapundan red olunmaz hiç
Sükūtī ʿāşıḳıñ kem-ter **meded** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 12). [meded,]*

Seniñ derdiñledir derdim **meded** ḳıl yā Resūlullah
Ki senden ġayrı yoḳ virdim **meded** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 1). [meded,]*

Seniñ derdiñledir derdim **meded** ḳıl yā Resūlullah
Ki senden ġayrı yoḳ virdim **meded** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 2). [meded,]*

Senin ʿaşḳıñ olup beydā dūş oldu ḳalbime sevdā
Żaʿīfim gerçe bir ednā **meded** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 4). [meded,]*

Gezerim tā ṣor ḥürrem göñülden çekerim mātem
Gice gün aġlarım her dem **meded** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 6). [meded,]*

Fiġānım artmada gün gün dü çeşmimden aḳar pür ḫūn
Viṣāliñ şerbetiñ sen Ṣuñ **meded** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 8). [meded,]*

Ġarīb bir ḳul günāhkārım ʿibādet yoḳ hiç eẕkārım
Miṣāl-i ʿandelīb-zārım **meded** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 10). [meded,]*

Dönüp Mecnūna bu ḥālim perişān oldu aḥvālim
Bu nefis ḳomaz ḳatı ẓālim **meded** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 12). [meded,]*

Bu ʿāṣī bendeñiz kem-ter Sükūtī çakerin aḫḳar
Yolunda ḳoydu yüz biñ ser **meded** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 14). [meded,]*

Müşkül ancaḳ ġurbet elde yāre olmak müptelā
Bir **meded** yoḳ ey Sükūtī kim düşer sevdalara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 10). [meded,]*

Ben bir ġarīb bī-çāreyim **meded** şeyḫim yā Cebāvī
Ḳomaz bu nefs-i emmāre **meded** şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 1). [meded,]*

Ben bir ġarīb bī-çāreyim **meded** şeyḫim yā Cebāvī
Ḳomaz bu nefs-i emmāre **meded** şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 2). [meded,]*

Ẕikrim benim her dem Ḫudā dergāhından ḳılma cüdā
Derdlülere senden devā **meded** şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 4). [meded,]*

Fehm idelim her esrāriñ duymaya hiç hem aġyāriñ
Göster bize sen dīdārın **meded** şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 6). [meded,]*

Artur bizim kemālimiz hiç olmaya zevālimiz
Dil Ẕevḳile her ḥālimiz **meded** şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 8). [meded,]*

Dergāhında ben bir ġulām ẕikr iderim her ṣubḥ u şām
Saʿdeddīn-i ġavs̱üʾl-ʿaẓām **meded** şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 10). [meded,]*

Bülbül gibi feryādımız ʿarşa çıḳar efġānımız
Artdı Sükūtī zārımız **meded** şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 12). [meded,]*

İnler idim her seḥerler ḳan gelince dīdeme
Ḥasret oldum uyḳuya ben yoḳ **meded** aġyāre *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 6). [meded,]*

Laḥẕıñ ḫandān idersin encām biñ ḳahrıyla
Bir cāẕū zensin **meded** yoḳ senden ey ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 4). [meded,]*

Bunca şāhlar ḳapusında ol imām u Kāẕımıñ
Dergāh-ı dārüʾş-şifādır durma gel eyle **meded** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 4). [meded,]*

Ḫāk-i pāy-i devletine yüz sürüp geldim amān
Sen **meded** ḳıl faḫr-ı ʿālem ḥālimiz ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 2). [meded,]*

medfūn: *Toprağa gömülmüş, defnedilmiş (ölü).*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde **medfūn** ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavs̲üʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [medfūn,]*

Bunca **medfūn** evliyāya iʾtiḳād hiç etmeyüp
Yoḳ maḳāmında ṭutarlar ḳılmadılar iʾtibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 21). [medfūn,]*

ʿAlī Mūsā Rıżā **medfūn** Ḫorasān taḫtgāhında
Yolunda tā ezel virdim o şāha cān serim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 9). [medfūn,]*

Evliyādan ẕāt-ı pāk anda **medfūn** şeyḫ Selīm
Himmeti günden ʿayāndır feyż alur bāy-ı gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 3). [medfūn,]*

medh: *Methetme, övme, yüceltme.*

Medḥ-i ẕemme bunda baḳmaz ʿāṣıḳ-ı Mevlā olan
Ḥālimiz ṭaʿn eylesün ḳo ẕükūr ile hem inās̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 3). [medḥ-i, --i]*

Vaṣf iderim zāhidā ben her zamān ol yār murād
Medḥiñ itmez bunda bir cān hiç degil aġyār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 2). [medḥiñ, -i, -n]*

Ṣāfī dil olan bu ʿālem ḥalḳına kem söylemez
Medḫ ider her dem lisānen ṣanmañız şekvadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 10). [medḥ,]*

'Askeri ol kutb-ı alem şah bekadır sevdiğim
Nazmıyla Derviş Sükuti **medh** ol şebahları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 14). [medh,]*

Medḫ Ẕemme baḳmaz ol kesen Ḥaḳ yoluñ ṭutmuş ḳavī
Ḳahr-ı Luṭfu bir idermiş düşmānını yār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 5). [medḥ,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī vaṣf ider aḥvālini
Böyle bir ẕāta sezādır **medḥiñ** idem dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 14). [medḥiñ, -i, -ñ]*

Medḥ-i ẕemme baḳmaz ol kes bu fenā dārında hiç
Māsivādan el yudular diler bıraḳmadı āṣār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 9). [medḥ-i,]*

Baḳmaz olduḳ **medḥ-i** ẕemme işbu ʿālemde bugün
Bir idendik ḳahr-ı luṭfu şer ile hem de ḫayr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 7). [medḥ-i,]*

Men ʿarefden baḥṣ yoḳdur nuṭḳ anıñ ḳāl ü ḳīl
Aġniyādan vaṣfa bir çoḳ **medḥ-i** cihān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 6). [medḥ-i,]*

medīne: *Ar. 1. Büyük şehir, şehr-i azîm. 2. Ravza-i Mutahhara'nın bulunduğu belde-i mübâreke. Medîne-i Münevvere, Yesrib.*

Medīne yolların ṭutmuş giderler nice biñ ḥacı
İderler tevbe-i istiġfār ḳamu erler nice bacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 1). [medīne,]*

mefāʿīlün: *Aruz tef'ilesi.*

diğer nazım
Mefāʿīlün **Mefāʿīlün** mefāʿīlün mefāʿīlün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 2). [mefāʿīlün,]*

diğer nazım
Mefāʿīlün **Mefāʿīlün** mefāʿīlün mefāʿīlün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 2). [mefāʿīlün,]*

diğer nazım
Mefāʿīlün Mefāʿīlün **mefāʿīlün** mefāʿīlün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 2). [mefāʿīlün,]*

diğer nazım
Mefāʿīlün Mefāʿīlün **mefāʿīlün** mefāʿīlün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 2). [mefāʿīlün,]*

meftūh: *Açılmış, açık.*

Ol imām Kāẓım Rıżānıñ rāh-ı **meftūḥ** bir ḳadīm
Her ki dāḫil oldu anlar şüphesiz vuṣlat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 11). [meftūḥ,]*

Baḳmaz oldular ḥelāle ekl idip bunca ḥarām
Rüşvetiñ her bāb-ı **meftūḥ** eḫaẕ iderler āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 16). [meftūḥ,]*

Gerçe şeyhiñ didesi çün ẕahirān ʿāmā olup
Lik bāṭın gözü **meftūḥ** yoḳ ḫafī bir şey aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 18). [meftūḥ,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler buldu her derde devā
Bāb-ı luṭf-ı **meftūḥ** olmuş ḥācetiñ eyle revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 16). [meftūḥ,]*

meger: *"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç.*

Geldin **meger** raḥmet içün ḳullarına şefḳat içün
İḥsān ile nuṢret içün senden olur her sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 3). [meger,]*

Meger luṭf-ı ʿināyetiñ irüşürse hemān bir gün
Bu cürmüm baḥrına nisbet hemān bir ḳaṭredir yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 11). [meger,]*

Sükūtī mücrimiñ bilmem rehāyāb olması düşvār
Meger raḥm eylese Aḥmed şefāʿatde odur meşhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 14). [meger,]*

Ne mümkündür ḫalāṣ olmaḳ bu bendlerden ḳatı müşkül
Meger lütf-ı ʿināyetiñ ḳılarsa ol Ġanī Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 6). [meger,]*

Ḳomaz endīşeden ḫalī içimde nefs-i emmāre
Meger ıṣlāḥ ide bir gün terāḥūm ḳılsa ol Raḥīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 4). [meger,]*

Vilāyetle **meger** ol dem göründü Aḥmede ol şāh
Anıñ miʾrācı bābında alıp mihrini ol arslān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 9). [meger,]*

Yolunda gördü üç atlı ki Ṣandı anı ḫāṢ u ʿām
Meger cedd-i Resūlullah Ebū Bekir ʿAlī imām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 38). [meger,]*

mehcūr: *Ar. Hicr ve firâka uğramış, ayrı düşmüş, gurbette olan.*

Bularıñ şānını Ḳurʾān ider taʾẕīm ile tekrīm
ʿAlīyi kim ider tefrīḳ Ḫudādan oldular **mehcūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 14). [mehcūr,]*

Yedi deryā ḳamu ırmaḳ bu cismim pāk idemezler
İçim ṭaşım ḫabāṢetle bu ḫalḳdan olmuşum **mehcūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 12). [mehcūr,]*

mehdī-: *(d. 869 - ö. ?) Hz. Muhammed Mehdî el-Muntazar. Babası Hasan b. Ali el-Askerî, annesi Nercis Hatun'dur. On iki imamın on ikincisidir.*

Āsitān-ı ʿAskerīye yüz süreñ bulur devā
Mehdi-i Ṣāḥib-Zamān dārüʾṣ-şifāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 20). [mehdi-i,]*

Devr-i ḫoş gelse gerekdir ḥükm ide ḳāfdan ḳāfa
Mehdi-i āl-i Muḥammed ʿadlile Ṣāḥib vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 16). [mehdi-i,]*

Muntaẓırız devrine Derviş Sükūtī biz anıñ
Seyfiyle itse ẓuhūr ol **Mehdi-i** Ṣāḥib-livāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 18). [mehdi-i,]*

Caʿferüʾl Ṣādıḳ ḥaḳīḳat reh-nümādır sevdigim
Mehdi-i ahir zaman ol sahib-livadır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 15). [mehdi-i, -i]*

ʿAskerī on bir imāmıñ bendesiyiz tā ezel
BeẔl-i cān itdik yolunda **mehdi-i** Livānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 12). [mehdi-i,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-zamānıñ gelmesi senden olup
Dürr-i pākıñdan ẓuhūr itmiş ʿaṭāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 15). [mehdi-i,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-zamānıñ Derviş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfuñ çakeriyim yoluna ḳoydum seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 13). [mehdi-i,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ Derviş Sükūtī çakeri
Ḫānḳāh-ı ḥiẕmetinde itdi dāʾim ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 13). [mehdi-i,]*

Mehdi-i āl-i Resūle Derviş Sükūtī ẓulm iden
Āline evlādına enṣārına ḳıl laʿneti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 15). [mehdi-i,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir rehnümāmız baḥr u ber
ʿAskeriñ ḳavliyle **Mehdi-i** Ṣāḥib-Zamānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 14). [mehdi-i,]*

ʿAskeri ḳuṭb bu ʿālem ḥükm ider ḳafdan ḳafa
Vāriṣ āl-i Resūldür **Mehdi-i** Ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 16). [mehdi-i,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ her kim oldu bendesi
Bu cihānda bil anı sen cümlede sulṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 3). [mehdi-i,]*

Muntaẓırız devrine Ṣāḥib-i Muḥammed **Mehdīniñ**
Ḳatl ide münkir münāfıḳ seyfiyle hep iḳtiżādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 17). [mehdīniñ, -nin]*

Nʾola bir dem ẓuhūr itse elinde tīġ ile **Mehdī**
Ḫavāric baġrına ursa yedinde ḫançerim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 13). [mehdī,]*

Ḫāk-i pāy-i **Mehdīye** Derviş Sükūtī yüz sürer
Anıñ çün rāh-ı dinde dāʾimā nuṣret bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 19). [mehdīye, -ye]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīniñ ḫaşmına ḳarşu durup
İmdāda ʿAskerle **Mehdī** irdiler iḳrār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 12). [mehdī,]*

Kemāliyle ider şerhiñ kelāmullah ol nāṭıḳ
Ḥasanuʾl ʿAskerī **Mehdī** yoluna iḳtidāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 12). [mehdī,]*

Ḥasanuʾl ʿAskerī **Mehdī** yolunda bir ḳulu olsam
Muḥaḳḳaḳ bunlar virsem hezārān cān-ı baş ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 11). [mehdī,]*

Sükūtī seyfini al gel iriş **Mehdī** zamānına
Yezīdiñ leşkerin ḳır geç bu yolda ḫāk-sār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 17). [mehdī,]*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde tīġ ile **Mehdī**
Ḫavāric ḳavmini ḳıra bu göñlüme ṣafā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 15). [mehdī,]*

Derviş Sükūtī ʿAskerīye itdi bugün ilticā
Mehdī gele bir gün ola ḥaḳim cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 18). [mehdī,]*

mehdi-i zamān: *Devrin Hz.Mehdi'si (Hz.Mehdi; On ikinci İmam Hz.Askeri'nin "İmam-ı Asr" ve "Sahibüzzaman" lakaplarıyla anılan oğludur.).*

Taḳī nūr-ı nübüvvetden Naḳī hem vāriş Ḥaydar
Ḥasanuʾl-ʿAskerī **mehdi-i Zamān** bir livā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 34). [mehdi-i zamān,]*

Muntaẓırız devrine **Mehdi-i zamānıñ** biz bugün
Seyfiyle itse ẓuhūr ol ʿadl-i vefādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 21). [mehdi-i zamānıñ, -ın]*

Sükūtī abdālım **Mehdi-i zamānıñ** ḳavlim muṭlaḳ
Ezelden ḫāk-i pāyinde bu cānım hep fedā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 15). [mehdi-i zamānıñ, -ın]*

ʿAskeri āl-i Resūlüñ Derviş Sükūtī çakeri
Bilmiş ol **Mehdi-i Zamānla** āl-i ʿabānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 14). [mehdi-i zamānla, -la]*

mehlikā: *Ay yüzlü güzel, dilber.*

Ayrılıḳ irdi Şīrīnʾden bir vaḳit Ferhād gibi
Kūh-ı ṣaḥrālar gezerdim **mehliḳāsın** görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 6). [mehliḳāsın, -sı, -n]*

mehpār: *Ay parçası. || güzel, sevgili.*

Nev-civānım aldın elden rūy-ı gül **mehpāremi**
Cibrīle ḳahrın irişdi bī-vefā ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 11). [mehpāremi, -e, -m, -i]*

Aldı destimden cenānım rūy-ı gül **mehpāremi**
Ḥasrete bıraḳdı Sükūtī göñlümüz ḳıldıḳ fiġān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 11). [mehpāremi, -e, -m, -i]*

mekān: *(Ar.) Yer, mahal.*

Māsivādan geç dilersen bulmaġa her dem necāt
Mevt-i īrād gelmeden evvel ḳıl **mekānıñ** sen cedeş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 8). [mekānıñ, -ın]*

ʿArż idem ḥāl ü derūnum bulmadım bir kāmili
Kūh-ı ṣaḥrā cümle gezdim ḳalmadı hiçbir **mekân** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 10). [mekân,]*

Sükūtī sen rıżā bābıñ dilersen dāʾimā bunda
Ḥażır ol nöbetin bekle degil durmaḳ **mekāndır** bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 14). [mekāndır, -dır]*

Leşker-i ġām ḳıldı efzūn şeş cihātım ḳapladı
Bir cāzū Ẕen ehl-i müfsid naḳş biñ **mekândır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 8). [mekândır, -dır]*

Ḥüsn-i aḫlaḳ ḥamīde kimde bulunsa eger
Cennetüʾl-mevāyı **mekānı** ẕikr ider Rab celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 10). [mekānı, -ı]*

Genç yaşında Ẓarīfe Ḫānım ʿazm idüp dār-ı beḳā
Sāl hezār üç yüz beşinde ṭutdu cennetde **mekān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 14). [mekān,]*

mekān ṭut-: *Bir yere yerleşmek, bir yeri yurt edinmek.*

Derviş Sükūtī Ḥaḳ ʿayān Ṣanma bugün anı nihān
Ḳalb içinde ṭutmuş mekān iẕʾān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 14). [mekān ṭutmuş, -muş]*

mekān-ı bī-nişān: *İzsiz, belirsiz yer.*

Dirler ʿālemden münezzeh yoḳ **mekān-ı bī-nişān**
Ādemʾiñ ḳalbinde dāʾim nice mihmān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 7). [mekān-ı bī-nişān,]*

mekkāre: *Aldatıcı, hilekâr. II Dünya.*

Kes ümīdiñ virme meyliñ cāzū bir **mekkāreye**
Ḫüdʾāsı çoḳ ictināb it umma andan ṣevḳat hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 3). [mekkāreye, -y, -e]*

Aldadır gördüm bu ḥalḳı cāzū bir **mekkāredir**
Ḳatline ṭālib irişgil ḥançeri bāġrına baṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 5). [mekkāredir, -dir]*

mekke: *Hicaz'da Kâbe'nin bulunduğu şehir.*

Velādet Sühreverdi Ṭarīḳiñ pİri hem kāmil insān
Hemān **Mekke** yoluñ ṭutmuş ʿAlī ebuʾl-Ḥasan velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 16). [mekke,]*

mekteb: *Ar. Okul.*

ʿÖmründe ʿasel ṭatmayanıñ fehm idemez hiç dadın
Mekteb yoluna uġramayan nice bilsin ol kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 6). [mekteb,]*

Līmaʾallah **mektebinden** oḳuyalım leyl ü nehār
Bunda cāhil ḳalmayalım bizlere sen ʿirfānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 7). [mektebinden, -in, -den]*

ʿİlm-i ẓāhir **mektebinden** ders oḳurlar rūz u şeb
Nefsine ʿārif degil ol bilmez ki Rahmān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 9). [mektebinden, -in, -den]*

ʿİlm-i ẓāhir **mektebinden** ders oḳurlar rūz u şeb
Noḳṭayı fehm eylemez ol Ḳurʾānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 5). [mektebinden, -in, -den]*

Şāh Takīdir ol nebīniñ ʿilmine vāriṣ olan
Mekteb-i ʿilm-i Ḫudā ṣāḥib-i ʿaṭādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 16). [mekteb-i,]*

Men ʿarefile mā rameyte ʿilmine āgāh olup
Līmaʾallah **mektebinde** ders oḳutdu ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 14). [mektebinde, -in, -de]*

Mükemmel şehrümüz burda mücerred çoḳ dükkān īrād
Maʾārif **mektebiñ** cümle yenīden ḳıldı iḥyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 14). [mektebiñ,]*

Cāmiʿ ḳurbunda maḳām-ı **mektebe** hem muttaṣıl
Şüphemiz yoḳ Ḥaḳ velīdir işbu ʿālem serveri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 7). [mektebe, -e]*

Līmaʾallah **mektebinde** dersini düzmüş idi
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫ-i Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 15). [mektebinde, -in, -de]*

Līmaʾallah **mektebinde** ders virir munları
Naḥnü aḳreb sırrın iẓhār itdiler her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 9). [mektebinde, -in, -de]*

melāʾik: *Melekler, melek'in çoğulu.*

Terāḥḥüm ḳıl bu āhımla enīnim ʿarş-ı aʿlāda
Melāʾik Zümresi taʿcīz olur bāʿiṣ vişāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 6). [melāʾik,]*

Ādem ü Ḥavvā **melāʾik** yoḳ iken ins ü cin
Nūr-ı pākın ḳandil içre ʿāleme virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 3). [melāʾik,]*

melal: *Hüzün, keder; usanma, bıkma.*

ʿUzlete ben anıñçün eyledim bunda ḳarār
Ḫalḳla ülfetde dāʾim artmada **melalimiz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 6). [melalimiz, -imiz]*

melāmet: *(Ar.) Giyim kuşam, zikir, âyin gibi yerleşmiş âdet ve törenlere önem vermeyip nefsi devamlı yermeyi, kınamayı, böylece halkın iltifâtından uzaklaşarak Hakk'a yaklaşmayı esas alan anlayış.*

Ṭutmuşuz **melāmet** yolunu biz ʿaşḳile her dāʾim
Mecnūn olana ʿaşḳ yaḳışır dīvāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 5). [melāmet,]*

melāmet ehli: *Tasavvufta melamet görüşünü benimseyen kimse veya kimseler.*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ḫarābāt ehliyiz zāhid
Ṣaḳın ḫor baḳmasun bize **melāmet ehliyiz** zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 2). [melāmet ehliyiz, -y, -iz]*

melek: *Gözle görülüp elle tutulmayan, yiyip içmeyen, cinsiyet farkı bulunmayan, sâdece Allah'a itâat etmek ve dâima hayra vâsıta olmak üzere yaratılmış olan sayısız nûrânî varlıklardan her biri.*

Cin şeyṭān **melek**
Bu ḫalḳıñ iç vücūdunda ʿadāletle ḳodu bir şāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 23). [melek,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmede her rūz u şeb
ʿArş-ı aʿlāda **melekler** cümlesi ḳıldı sücūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 4). [melekler, -ler]*

İsmiñ seniñ vaḥş ü ṭuyūr insile cān cemʿ-i seçer
ʿArşda **melek** cümle felek vaṣfıñ ider cennāt ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 6). [melek,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳıñ ḫalḳa tevḥīde gelmiş her **melek**
Hū Ṣadāsın işidince devr ider ʿarşda felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 1). [melek,]*

Yās ṭutup gökde **melekler** zār idip eyler fiġān
İns ü cān vaḥş ṭuyūr oldu giryān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 29). [melekler, -ler]*

Rūz-ı mātem zār ile feryād ider vaḥşi ṭuyur
Ḳan döküp gökde **melekler** gözleri pür-nem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 10). [melekler, -ler]*

Hū Ṣedāsıyla felekler devr ider ʿarşı bugün
Hū ile her dem **melekler** girdiler devrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 4). [melekler, -ler]*

Hū ile felekler hem gökte **melek**
Girdiler ʿaşḳile devrānı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 3). [melek,]*

Her dem-be-dem cümle felek ʿarş yüzünde hem **melek**
Cevelān ider hū diyerek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 3). [melek,]*

Rūy-ı zemīn nevʿī beşer hem daḫı ʿarş-ı **melek**
Vaṣfıñ ider her nevʿīyle ṣubḥ u mesā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 5). [melek,]*

Ḫānḳāh-ı devletinde ẕikr olur rūz u leyāl
Vaṣfuñ eyle āsumānda her **melek** cennāt-ı ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 6). [melek,]*

Geçer ḥükmü ḳamu cinne perī dīvler peleng arslān
Feleklerle **melekler** hep anıñ vaṣfıñ ider her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 24). [melekler, -ler]*

Rütbe-i şāh-ı şehīdiñ menziliñ buldu bugün
ʿArş-ı aʿlādan **melekler** yerlere indi o gün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 22). [melekler, -ler]*

melʾūn: *Allah'ın lanetine uğramış, rahmetinden mahrum kalmış, lanetlenmiş, lanetli şeytan.*

Şehr-i kūfe yere geçsün ḳalmasun aṣlā eṯer
Ḳavm-i **melʾūnuna** laʿnet hem daḫı aʾvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 10). [melʾūnuna, -un, -a]*

Kerbelāda şehr-i **melʿūn** şāh Ḥüseyni ḳatl idip
Müsteḥaḳ olmaz mı nāre ḳahhāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 11). [melʿūn,]*

memāt: *Ölüm.*

Nefsini ıṣlāḥ idenler mülk-i ten bulmaz fenā
Hiç **memāte** irmez anlar bunda oldu cāvidān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 12). [memāte, -e]*

meme: *Yavrularını emzirmek için, memelilerin göğsünde türlü biçim ve sayıda bulunan, meme başı denilen çıkıntıları olan organ.*

Göz ḳulāḳ burun aġız **meme** göbek ṣu yolu
Ne ḥikmetdir bu ḳalbiñ çoḳ ḳılarlar naḳlini herkez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 15). [meme,]*

memlū: *(Ar.) Dolmuş, dolu.*

Bu ḳalbim hep meşaḳḳatde ʿucub riyā ile her dem
Ḥasedle kin kibir **memlū** derūnumda bugün yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 6). [memlū,]*

ʿUcub riyā ile **memlū** bu ḳalbim hep fesād ile
Buġuż ḥased nifāḳ bende bu ʿālem eylemiş menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 7). [memlū,]*

Degildir münkiriñ ḥāli derūnuñ itmege enver
ʿUcub riyā ile **memlū** vücūduñ şehri hem yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 2). [memlū,]*

ʿİlmiyle zāhid Ḥüseyn gör kendini rehber ṭutar
Ḳalb-i **memlū** kin kibirle hem ḥased ekser ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 2). [memlū,]*

memnūn: *(Ar.) Sevinen, sevinç duyan (kimse), mutlu, mesrur.*

Dergāha aḳdı ser-a-ser çeşmesi āb u ḥayāt
Cereyān ile itdi **memnūn** cümlemizi çoḳ şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 16). [memnūn,]*

meʾmūn: *Abbasi halifesi.*

Oġlu **meʾmūn** Ṣundu Zehr-i dāne engür ile
Nūr-ı pāk Muṣṭafānıñ ḥażret-i Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 9). [meʾmūn,]*

meʾmūr: *Tâbi, hazır, görevli.*

Resūlüñ sevdigi bunlar Ebū Bekir ʿÖmer ʿOsmān
ʿAlī damād-ı peyġamber cinān-ı heşt bābına **meʾmūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 8). [meʾmūr,]*

Sālikān rāh-ı Ḥaḳ irşādına **meʾmūr** olup
Ṭālibān yek naẓarda celb iderdi bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 7). [meʾmūr,]*

men: *" Ben" birinci teklik kişi zamiri (Âşık, Şair Mebnî).*

Lamelif lā dimezem **men** gel eşyā Ḥaḳ durur
Ya yalanım yoḳ Sükūtī gün gibi ẓāhir Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 29). [men,]*

Be berāhīn ḳaṭʿ ile ḫālıḳ-ı kevneyn odur
Lamelif lā dimezem **men** yoḳ şerīk-i muṭlaḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 4). [men,]*

Se Senālar itmişem **men** āl-i evlāda bugün
Ve Vücūdum mülk içre şuʿlesi urmuş żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 7). [men,]*

Ẕel Ẕiyāde ḳılmışam **men** ẕāt-ı pākıñ ḥubını
Ḳaf Ḳarībim tā elestden ḥażret-i Ẕeyneʾl ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 17). [men,]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı şormuşum **men** ey Sükūtī bir ara
Dedi yer gök ʿarş-ı kürs levḥ dolu dünyā bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 9). [men,]*

Ḥüsnünü görmek içün **men** düşmüşüm sevdālara
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle bulmuşum dildār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 7). [men,]*

Gördükçe ḥüsnünü **men** artar efġānım Ḥaḳ
Bülbülüm nāle ḳıldım bāġ ile bostānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 1). [men,]*

Men ġulām-ı ḫandān-ı Muṣṭafādır sevdigim
Hem imām u dü cihānıñ Murtażādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 1). [men,]*

Gel berü ey Ḳavm-i Süfyān **men** Ḫudādan dönmezem
Ol ḥabībiñ ümmetiyim Muṣṭafādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 1). [men,]*

Bu vücūdum pāre pāre ṣad hezārān itseler
Men ġulām-ı ehl-i beytiñ MurtaẔādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 4). [men,]*

Şāh Ḥasan rāhında cān u başımız ḳıldıḳ fedā
Men Ḥüseyniñ çakeriyim Kerbelādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 6). [men,]*

Tā elestdendir o şāha ʿahd ile peymānımız
İtmisim iḳrār aña **men** Ẕeyneʾl-ʿAbādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 8). [men,]*

Āl-i Aḥmed Murtażānıñ ḫānḳāhında bugün
Men Sükūtī bir gedāyım evliyādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 18). [men,]*

ʿAliyyüʾl- Murtażā ʿilmiñ oḳudum bir ʿazīzden **men**
Maʿārif kenzine irdim ḫaḳāyıḳ gevheri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 5). [men,]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan olmuşum dīvāne **men**
Laʿl-i ḫamrā-yı ezelden içmişim meştāne **men** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 1). [men,]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan olmuşum dīvāne **men**
Laʿl-i ḫamrā-yı ezelden içmişim meştāne **men** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 2). [men,]*

Bir Zamān bezm-i elestde yār ile **men** dost idim
Bu fenā dārına geldim olmuşum bīgāne **men** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 3). [men,]*

Bir Zamān bezm-i elestde yār ile **men** dost idim
Bu fenā dārına geldim olmuşum bīgāne **men** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 4). [men,]*

Seyr iderdim ʿālemi her biri bir nevʿīyle
Dürlü naḳışlar içinde eyledim seyrāne **men** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 6). [men,]*

Ġām degil böyle Ḫudā bil ḫalḳ idip bu ʿālemi
Hiç suʾāl olmaz işinden ol ġanī sübḥāne **men** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 8). [men,]*

Çün bugün bāṭın gözüyle baḳmışım aḥvāline
Her biri bir isme maẓhar düşmüşüm ḫayrāne **men** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 10). [men,]*

Ḥaḳ görürüm ḳanda baḳsam Ḥaḳ ile çün ṭopṭolu
Ḥaḳdan ayru yoḳ Sükūtī görürüm her yana **men** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 12). [men,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ **men** evlādın ġulāmıyım
Hezārān laʿnetim vardır kim olsa tābiʿ Mervān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 13). [men,]*

Cāndan ehl-i beyte **men** ġulām-ı Ḥaydarım
Dürr-i luṭfuñ sāʾiliyim tā ezelden Ḳanberim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 26, Mısra 1). [men,]*

men ʿaleyhā fān: *"(Yer) üzerinde bulunan (her şey) yok olacaktır" (Rahman 55/26).*

Oḳurlar **men ʿaleyhā fān** kelām ẕāt-ı Mevlāʾnıñ
İder nefret bu dünyādan derūnuñ eyleyen envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 3). [men ʿaleyhā fān,]*

Kelām-ı Ḥaḳ Ṣudūr itmiş Ḥaḳḳında **men ʿaleyhā fān**
Anıñçün terk ider dilden Sükūtī neyler ekvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 9). [men ʿaleyhā fān,]*

men ʿaref: *"Nefsini bilen Rabbini bilir." hadisinden iktibastır.*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥeṣe itdi vāʿiẓ ʿilmine virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 7). [men ʿaref,]*

Men ʿaref dirsen bugün taḥṢīl eyle dün ü gün
Dinle gel kāmil sözün cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 11). [men ʿaref,]*

Men ʿaref sırrın ḥaḳāyıḳ ehline iʿlān ider şeyḫ
Küntü kenziñ cevheriñ ifṣā ile ṣādān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 1). [men ʿaref,]*

Men ʿaref sırrın ögren bend olagör bir ara
Ḥaḳḳı bilmekde beḳā bul ʿömrüñ olsun iẕdiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 3). [men ʿaref,]*

Men ʿaref ilmine āgāh çünki oldu sālikān
Rabbini öñ bildi añlar oldular dānā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 9). [men ʿaref,]*

Ḫūb yaratmış iki ḳulāḳ Ḥaḳ kelāmıñ fehm ider
Men ʿaref sırrın ider baḥṣ sālikāna āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 8). [men ʿaref,]*

Men ʿaref sırrına āgāh it Sükūtī kem-teri
Mürşid-i kāmiller ile sen aña ver hem de ders *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 9). [men ʿaref,]*

Oḳurlar **men** ʿ**aref** sırrına kemāl ẕāt-ı Aḥmedden
Olurlar ḥoca-ı ḳanber muḥaḳḳaḳ ʿālīyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 5). [men ʿaref,]*

Men ʿaref sırrına āgāh olmadı cāhil faḳīh
ʿİlmeyle maġrūr getirür ḫocası Şeyṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 7). [men ʿaref,]*

Ḥiẕmeti ḳıl şeyḫine sen açıla ʿilm-i Ḫudā
Men ʿaref dersin oḳu gel bunda ʿirfāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 4). [men ʿaref,]*

Men ʿaref sırrına āgāh itdirir ʿaşıḳları
Münkir-i nādānlarıñ ḳalbini ṭār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 9). [men ʿaref,]*

Her ki bildi nefsini Derviş Sükūtī dünyāda
Rabbi elbet bilir ol oḳuyanlar **men** ʿ**aref** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 10). [men ʿaref,]*

Zāhidā gel nāzik ʿömrüñ yoḳ yere itme telef
Mürşid-i kāmil ara bul oḳu ondan **men** ʿ**aref** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 2). [men ʿaref,]*

Men ʿaref dersin oḳu gel şeyḫ-i kāmilden bugün
Küntü kenziñ bāb-ı meftūḥ iresin ol kāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 7). [men ʿaref,]*

Nefsini öñ bildirirler añlayasın Rabbini
Men ʿaref dersin oḳuġıl bilesin Mevlā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 14). [men ʿaref,]*

Men ʿaref sırrına āgāh eyliyor her ṭālibi
Ḥaḳḳa vāṣıl eylemekden ʿāṣıḳa oldu vekīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 5). [men ʿaref,]*

Ol imām Kāẕım ḥaḳīḳat baḥrına ġavvāṢ olup
Men ʿaref dürrüñ Ṣaçar ol ehl-i süḥādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 12). [men ʿaref,]*

Men ʿaref sırrına āgāh eyledi ol şāh beni
Ḥaḳḳı bildirdi ʿayāne Murtażādır üstadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 3). [men ʿaref,]*

Caʿferʾiñdir dīn ü mezheb iḳtidāmız ġayre yoḳ
Men ʿaref dersinde kāmil reh-nümā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 10). [men ʿaref,]*

Ara bir pāk kemāl-i ehl oḳutsun **men** ʿ**aref** dersin
Viṣāl-i Ḥaḳḳa irgörür erenler kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 7). [men ʿaref,]*

Mā rameyte iz rameyte **men** ʿ**aref** rıżāsın bilüp
Der yektā-yı maʿārif sırrına hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 11). [men ʿaref,]*

Kāẕım oldu küntü kenziñ maḫzeniñ maḥremi
Men ʿaref sırrına āgāh maẕhar ʿilm-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 10). [men ʿaref,]*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥeṣe itdi vāʿiẓ ʿilmine virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 7). [men ʿaref,]*

Men ʿaref dersinde māhir rehberim şāhı Ḥasan
Āsitānında ġulāmım rūz u şeb ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 7). [men ʿaref,]*

Men ʿaref dersin oḳurlar dergāhında ekṣeri
Baḥr-ı ʿilminde nihāyet oldu ʿārif her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 15). [men ʿaref,]*

Sükūtī **men** ʿ**aref** dersin kim aldı dest-i kemālden
Cenāb-ı Ḥaḳḳı bilmiş ol göñülden ġayrılar terkidir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 9). [men ʿaref,]*

Men ʿaref dersin her dem ḥāfiẓ-ı Ḳurʾān idi
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 7). [men ʿaref,]*

Men ʿaref sırrına āgāh itmede her ṭālibi
Feth iderdi müşkülün her bir cihetden aña gelen sāliki *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 17). [men ʿaref,]*

Caʿfer-i Ṣādıḳ imāmıñ her kim oldu bendesi
Oḳudular ders andan her seḥerler **men** ʿ**aref** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 4). [men ʿaref,]*

Ẕı ẓuhūr itdi bulardan küntü kenziñ maḫzeni
Men ʿarefden ders oḳu gel sırrına ol aşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 18). [men ʿarefden, -den]*

İt taḳarrub buñlara sen vāḳıf ol esrārına
Men ʿarefden cehd ide gör dersini sen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 4). [men ʿarefden, -den]*

Ẕikr it bize **men** ʿ**arefden** Ḥaḳḳı güzel fehm idelim
Küntü kenziñ esrārını ketm itmeyüp ol kānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 5). [men ʿarefden, -den]*

Men ʿarefden baḥs yoḳdur nuṭḳ anıñ ḳāl ü ḳīl
Aġniyādan vaṣfa bir çoḳ medḥ-i cihān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 5). [men ʿarefden, -den]*

Men ʿarefden söyler dili iʾlān ider ṭoġru yolu
Şeyḫimiz Ḥaḳ gerçek velī ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 13). [men ʿarefden, -den]*

Küntü kenziñ gör baḥşını iṣbāt ider her vechle
Men ʿarefden ders oḳuyan her ṭālibi ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 4). [men ʿarefden, -den]*

Sūre-i sebʿaʾl meş̲ānī remzini iẕ̲ʾān içün
Men ʿarefden ders alıp esrāra irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 6). [men ʿarefden, -den]*

Hep eneʾl Ḥaḳ maʿnāsınıñ sırrına āgāh olup
Men ʿarefden ders oḳurlar bunlarıñ insānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 6). [men ʿarefden, -den]*

Mevlevīler ŞāẔelīyle **men** ʿ**arefden** baḥs̲ ider
Hem Sühreverdi ḥaḳāyıḳ ehline raʿnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 7). [men ʿarefden, -den]*

Men ʿarefden baḥs̲ iderler Ḥaḳḳı iṣbāt ḳıldılar
Kenz-i lā-yefnāya maḥrem oldular ehl-i şuʾūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 7). [men ʿarefden, -den]*

Men ʿarefden baḥs̲ idenler nefsini öñ bilmiş
Ol ḳanda baḳsa gördü anlar ʿālemi niyāz ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 9). [men ʿarefden, -den]*

İrdi esrār-ı nebīye ḳalmadı bir şey nihān
Men ʿarefden dersin aldı rehberi ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 4). [men ʿarefden, -den]*

Bu eşʿārım ey Sükūtī küntü kenziñ bir sırrıdır
Men ʿarefden baḥs̲ eyledim fehm eylemez insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 14). [men ʿarefden, -den]*

Men ʿarefden nefsini öñ bilesin
Mürşidi bul ol maḳāma iresin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 9). [men ʿarefden, -den]*

Mürşidiniñ pend olmuş ʿāşıḳa güftār lezīẕ
Men ʿarefden ders oḳurlar her dem esrār lezīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 2). [men ʿarefden, -den]*

Şerʿ-i pāk Muṣṭafādan ehl-i īmān itdi ḥaẓ
Men ʿarefden dersin oḳurlar ehl-i iẕ̲ʾān itdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 2). [men ʿarefden, -den]*

Gel imām Kāẓım-ı Mūsā dinle nuṭḳuñ zāhidā
Men ʿarefden ders virir ol oḳu her ān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 4). [men ʿarefden, -den*

men reʾāni: *"Her kim rüyasında beni görürse muhakkak o, hakkı (yani gerçek olan beni) görmüştür" hadisi.*

Men reʾāni ḳul Resūl ḥüccet yeter her ʿāşıḳa
Fehm eyleyen bu nuṭḳunu saliklere burhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 5). [men reʾāni,]*

Men ʿarefle mā rameyte sırrına āgāh olup
Men reʾāni remzini ol fehm iderdi ḥikmetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 4). [men reʾāni,]*

menâl: *Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.*

İşbu dehre ben geleli māl u **menāle** hiç baḳmadıḳ
Dergāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 3). [menāle, --e, -]*

menbaʿ: *Kaynak.*

Ol Muḥammeddir Taḳī bil āfitābıñ şuʿlesi
Şevḳ baḫş itmiş cihāna **menbaʿ-i** nūr-ı żiyādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 12). [menbaʿ-i, -i]*

Baḥr-ı ʿilmiñ **menbaʿıdır** pişvāmız şāh Naḳī
Enbiyānıñ vāriṯ olmuş sezā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 17). [menbaʿıdır, -ı, -dır]*

Baḥr-ı ʿaşḳıñ **menbaʿīdır** ḳanda kim eyler ẓuhūr
Mevciyle ġarḳ eylemiş ol her demi aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 13). [menbaʿīdır, -dir]*

Menbaʾ ol kāʾinātıñ Adem ü Ḥavvā bugün
Cinsimiz andan tevellüd eyledi peydā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 1). [menbaʾ,]*

Enbiyālar Ẕübdesisin evliyālar **menbaʾı**
Hāşimīsin Ḳureyşīsin ey emirüʾl-müʾmīnin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 11). [menbaʾı, -ı]*

Vech-i nūrundan Muḥammed bedr-i māhımdır ʿAlī
Menbaʾ-ı esrār kemāl hem de şāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 2). [menbaʾ-ı, -ı]*

Ol ṭarīḳāt erlerinden ḥażret-i şeyḫ ʿĀrifā
ʿĀşıḳ-ı ṣıdḳ-ı vefādır **menbaʾ-ı** cūd-ı seḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 2). [menbaʾ-ı, -ı]*

menbaʿ-ı esrār: *Hakikat sırlarının kaynağı.*

Mülk-i ʿAcem cümle ʿArab Mūsā Rıżādır şāhımız
Şāh Taḳīʾden itdi ẓuhūr **menbaʿ-ı esrār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 14). [menbaʿ-ı esrār,]*

menfaʿat: *(Ar.) Fayda, kar, çıkar, yarar.*

Her ḳulūba **menfaʿatler** keşret üzre ṭālibā
Luṭf-ı Ḥaḳla oldu her ān dinle nuṭḳum baḫtiyār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 13). [menfaʿatler, -ler]*

Evliyādan ceddi olsa bu zamān şol kimseniñ
Menfaʿat olmaz saña bil ṭutma gel aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 12). [menfaʿat,]*

Menfaʿat yoḳ nādim olsa bir defʾa ol ehl-i şek
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 19). [menfaʿat,]*

Tevāriḫlerde insān olan **menfaʾatler** erbāb-ı ḥaḳāyıḳ ismi resmiyle beyān itmişler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 33). [menfaʾatler, -ler]*

menfūr: *Nefret edilen, sevilmeyen; sevimsiz.*

ʿUcub riyā ile memlū bu ḳalbim hep fesād ile
Buġuż ḥased nifāḳ bende bu ʿālem eylemiş **menfur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 8). [menfur,]*

menfur id-: *Nefret edilmiş kılmak.*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez bu üç yāri kemāliyle
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vārdıḳda Cenāb-ı Ḥaḳ ider menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 10). [menfur ider, -er]*

mennān: *Çok lütuf ve ihsan eden (Allah).*

Himmete muḥtāc idi bu luṭf idip Rabbüʾl- **mennān**
Çeşm-i nev ḥamdulillah ʿaşḳ ile oldu revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 1). [mennān,]*

menşūr: *Ferman (Allah'ın emri).*

Seniñ kim ḳapuna ḫādim hemān nāmūs-ı ekberdir
Sen olduñ vaḥyile **menşūr** her āyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 4). [menşūr,]*

menzil: *Varılacak yer, mekan. II Allah' a ulaştıran yol.*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı ʿaşḳda beẕl idersen ṭālibā
Pāye-i rifʿat bulur ol **menzil** aḫyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 4). [menzil,]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī erleriniñ **menzil** ʿarşdan yüce
Sen de cehd it ey Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda bul murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 13). [menzil,]*

Ehl-i ʿaşḳıñ **menziline** irmedi vāʿiẓ bugün
Kürsīlerde zār u feryād beyhūde her ān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 5). [menziline, -iñ, -e]*

Menzilinden sāliki Ḥaḳ yolların kesmek diler
İblīs-i merdūda tābi Ḥaḳḳa iḳrār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 3). [menzilinden, -in, -den]*

Bir ḳademde **menziliñ** sebʿ-i semāya irgürür
Mülk o ednāyı ol dem seyrāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 7). [menziliñ, -in]*

Çün itmezler ḳīl u ḳāl kimse ile aṣlā cidāl
Dervişleri hep ehl-i ḥāl **menzilleri** rāh-ı sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 4). [menzilleri, -ler, -i]*

Terk-i keşret ḳıl dilersen **menziliñ** āsān ola
Geç ḳanāʿat küşesinde bu cihānıñ serveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 5). [menziliñ, -iñ]*

Bu **menzilde** olur ʿāciz nice biñ ḫıżr ile Mūsā
ʿAref dersin oḳuyanın suʾāl it kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 9). [menzilde, -de]*

Menziliñ ḳurb iken zāhid düşme yabāna
Ḥaḳḳı añla sendedir bil gezme ṣaḳın her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 1). [menziliñ, -in]*

Rütbe-i şāh-ı şehīdiñ **menziliñ** buldu bugün
ʿArş-ı aʿlādan melekler yerlere indi o gün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 21). [menziliñ, -i, -n]*

menzil al-: *Amaçlanan yere ulaşmak için mesafe katetmek, ilerlemek. Yol almak.*

Bunlar ile **menzil aldı** rāh-ı Ḥaḳda sālikān
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl oldu rehber-i kāmil güzār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 15). [menzil aldı, -dı]*

Mürşid-i kāmile bunda her kim itdi intisāb
Himmetiyle **menzil aldı** dinle naẓmım şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 2). [menzil aldı, -dı]*

Bāb-ı dīni anlar açdı hem ḥaḳīḳat rāhını
Bunlar ile **menzil aldı** kim idendi reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 10). [menzil aldı, -dı]*

Bu pendimden ey Sükūtī her kim alur bunda sebaḳ
Menzil aldı rifʿat ile āsumān itdi ʿurūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 14). [menzil aldı, -dı]*

Menzil alur ol bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine
ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini berdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 7). [menzil alur, -ur]*

Himmet bulur ḥiẕmet ile rāh-ı Ḥaḳḳa ṭoġru giden
Menzil alur sürʿatile ḳalbe ṭoġan envār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 4). [menzil alur, -u, -r-ur]*

ʿĀşıḳları gel gör hemān bunda nice **menzil alur**
Bir mürşid-i ḥāẕıḳ bulup himmetiyle belālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 5). [menzil alur, -ur]*

Pīrler yolu ʿayān beyān **menzil alur** ṭoġru giden
Cibrīl añа rehber olur meydān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 11). [menzil alur, -ur]*

Lāyıḳ olan ṭoġru gider rāh-ı Ḥaḳḳa miṣl-i nebī
Menzil alur rifʿatiyle üç semā fayıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 6). [menzil alur, -ur]*

Menzil alur bunda sālik mürşidine olan ṭālib
Ḥaḳ yoluna olan raġbet gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 5). [menzil alur, -ur]*

Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel iẕhār it
Menzil alur ol bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 18). [menzil alur, -ur]*

menzil-i aʿlā: *En değerli, en yüce menzil, yurt, varılacak yer II ahiret.*

Devr-i Aḥmede irişdik bir zamān ol şāh ile
Gördük anı ḫalḳ-ı aʿẓam **menzil-i aʿlā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 22). [menzil-i aʿlā,]*

Küntü kenze maḥrem olmuş bunlarıñ eñ kemteri
Menzil-i aʿlāya irdi her gedā salikleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 18). [menzil-i aʿlāya, -y, -a]*

Meslek-i ḳadriyyedendir elli yıl post-nişīn
Menzil-i aʿlāya irdi geçdi bu fānī kesretden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 8). [menzil-i aʿlāya, -y, -a]*

menzil-i bālā: *Ulaşılabilecek en yüce mertebe, aşama.*

Maḳṣūd-ı dīdār Ḥaḳdır ülfet-i Saʿdīleriñ
Menzil-i bālāda dāʾim rifʿatı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 2). [menzil-i bālāda, -da]*

Şerʿ-i pākın Aḥmed ile rāhını ḳılmış güşād
Menzil-i bālāya irer her kim olur vaṣlın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 4). [menzil-i bālāya, -y, -a]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl eyler bir nefeste himmeti
Menzil-i bālāya irer dāḫil olan ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 12). [menzil-i bālāya, -ya]*

menzil-i ʿirfān: *Bilgi konağı.*

İr erenler ṣoḥbetine **menzil-i ʿirfān** gözet
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa irmek içün her demi iḥsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 9). [menzil-i ʿirfān,]*

menzil-i rifʿat: *Yüce menzil, makam, mertebe.*

Ol Muḥammed şāh Taḳīye bende olmuş tā ezel
Bil Naḳīniñ sāyesinde **menzil-i rifʿat** bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 16). [menzil-i rifʿat,]*

AẔ ṭaʿāmla nevm-ı ḳıllet sālikin rāhıñ açar
Menzil-i rifʿatde dāʾim meskān-i darüʾs-selām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 12). [menzil-i rifʿatde, -de]*

menẓūr: *Manzur: Maksut, istenilen şey, arzu, gaye.*

Ḫilāfet emrini gözler degil ḥācet nizāʾ itmek
Ferāġat ḳıl behey ṭālib bu baḫs eyleme **menẓūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 12). [menẓūr,]*

mer: *Ar. Adam, erkek, insan.*

Gelüp Lesḳofça şehrinden iki maḫdūmları biʾẕẕāt
Bā **mer** Ḥaḳ vaṭān ṭutdu Ṣadaḳatle bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 8). [mer,]*

merāʾ: *(Fa.) (Men+ra) Bana, beni, benim.*

Şol faḳīh nādān-ı **merāʾī** ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber
Ehl-i bāṭın bunda olmaz bir nefes Ḥaḳdan cüda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 9). [merāʾī, -i]*

merām: *(Ar.) İstek, niyet, maksat.*

Cehd ider zāhid **merāmı** maḳṢūda nāʾil ola
Çeşm-i aʾmā rāh bilmez sırr-ı sübḥān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 7). [merāmı, -ı]*

mercān: *"Mercan" Denizden çıkan kırmızı cevher.*

Baḥr-ı ʿaşḳa düşmeyenler ol ʿummān nice
Ḳanda bulur dürr-i **mercān** bulmadı ol kān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 2). [mercān,]*

merd: *(Fars.) Yiğit, cesur (kimse), bahadır, kahraman.*

Cümle varıñ işbu yolda eyleye cāndan nis̱ār
Merd odur ki her belāya sīnesin ḳılmış hedef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 6). [merd,]*

Merd isen nefs ʿaskerine tīġ-ı Ḥaydarla yürü
Ḍarb ide gör virme fırṢat dīv ile şeyṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 9). [merd,]*

Ehl-i seḥā maʿdenidir her vechle sāʾillere
Ḳıldı beyān Ḳurʾānıyla **merd-i** seḥā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 4). [merd-i, --i]*

Luṭfuyla ihsānı kerem itdi bize ol z̄āt-ı pāk
Merd-i seḥāvetde Naḳī ʿadliyle vefākār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 16). [merd-i, --i]*

Mülk-i māl kes̱ret üzre dergāhıñ vaḳfı ġānī
Her gelen mihmāna ikrām itdi ol **merd** süḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 12). [merd,]*

Ṣofrāsı meydānda dāʾim ṣāḥib-i ehl-i saʾīd
Şeyḫ ʿAlī **merd-i** mürüvvet ġanīdir ehl-i seḥā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 12). [merd-i, --i]*

merdān: *Far. Erenler; dervişler.*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her zamān
ʿĀşıḳ isen gel bugün **merdān** ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 4). [merdān,]*

Ḥāḳ-i pāy-i Ḥaydara Derviş Sükūtī sür yüzüñ
İrgör çün z̄āt-ı Ḥaḳḳa seni ol **merdān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 10). [merdān,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her Zamān
ʿĀşıḳ isen gel bugün **merdān** ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 4). [merdān,]*

merdāne: *Mert bir insana yakışır tarzda, mertçe, yiğitçe // Yiğit, mert kimse.*

ʿAşḳ yolunda cān u başıñ ManṢūr gibi ḳılmış fedā
Her varından geçip bugün **merdāne** irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 6). [merdāne,]*

Dil uzatma Ṣaḳın beyhūde yere ey zāhid
Bu yolun iḳtiżāsı cān virene **merdāne** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 10). [merdāne,]*

Sükūtī Dervişim rāh-ı ṭarīḳatdan el almışım
Erenler rāhına girdim nice **merdānesiyim** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 10). [merdānesiyim, -si, -y, -im]*

merdān-ı ʿaşḳ: *Aşk derdine düşen erenlerin önderi.*

Gel gönül girelim meydān-ı ʿaşḳa
Hū diyelim her dem **merdān-ı ʿaşḳa** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 2). [merdān-ı ʿaşḳa, -a]*

merd-i meydān: *Meydan-ı aşk bağlamında aşk meydanının cesuru, yiğidi. Aşık. Hz. Ali.*

Teşnegānı ümmet içre kevs̱ere sāḳī olan
Murtażādır şāh-ı ʿālem **merd-i meydān** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 4). [merd-i meydān,]*

Nefs-i emmāreye tābi oldular her rūz u şeb
Ehl-i faḳre ġayret iden **merd-i meydān** bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 8). [merd-i meydān,]*

Murtażādır yevm-i maḥşer her günāhkār ümmete
Murtażādır şefḳāt içre **merd-i meydān** Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 16). [merd-i meydān,]*

merdūd: *Kovulmuş, defedilmiş, geri çevrilmiş, kabul edilmemiş, makbul sayılmamış.*

Menzilinden sāliki Ḥaḳ yolların kesmek diler
İblīs-i **merdūda** tābi Ḥaḳḳa iḳrār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 4). [merdūda, -a]*

Ḥażret-i Saʿd Vaḳḳāṣ hem aṣḥāb içre pek ulu
Oġlu **merdūd** bir münāfiḳ Ḥüseyne düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 20). [merdūd,]*

merḥamet: *Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.*

Mūr-ı ednādan żaʿīfīm **merḥamet** ḳıl yā İlāhi
Bıraḳma berzaḫ illerinde ḳalmışım nāçar bī-kes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 5). [merḥamet,]*

Raḥmetiñ deryāsı pek çoḳ hiç nihāyet yoḳ durur
Şefḳātiñle **merḥamet** ḳıl ben revāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 10). [merḥamet,]*

Herkeze ʿarż-ı ḳuṣūrum nā-tüvān ḥālime beyān
Merḥamet ḳalḳmış bu ḫalḳdan baña ʿizzet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 6). [merḥamet,]*

Der- beyān aḥvāl-i ʿulemā-ı ẕāhir
Ṣınıf-ı ʿulemāda **merḥamet** yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 2). [merḥamet,]*

merhem: *Çare, derman, ilaç.*

Ḳahrıyla urdu felek çün seyfini dil mülküne
Merhem itse bir ṭabīb yoḳ görmedim bunda şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 4). [merhem,]*

Şeyḫ-i kāmilden Ṣoragıl derdine dermān seniñ
Dil-i mecrūḥuna **merhem** itse ol raʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 6). [merhem,]*

Senden olmazsa hemān bil yārāna edvā göñül
Ḳanda aġyārdan umarsın **merhem-i** eşfā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 2). [merhem-i, -i]*

Mürşid-i kāmil yedinden **merhemiñ** ḳılsam ṭaleb
Ḳābil-i mümkīn ʿaceb mi āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 9). [merhemiñ, -in]*

Renc-i keşīr **merhemi** yoḳ bunca ṭabīb bulmaz devā
Ten mülkünü ḳıldı ḫarāb ḥayli zamān dermān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 7). [merhemi, -i]*

Kerbelānıñ mācerāsı teskīn olmaz ḥaşre dek
Ehl-i ʿaşḳıñ ḳalb-i mecrūḥ bī-devā **merhem** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 4). [merhem,]*

Merhem ururlar anıñ her rūz u şeb dil zaḥmına
Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa irüp ḥālini eşʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 3). [merhem,]*

merḥūm: *Allah'ın rahmetine kavuşmuş, rahmetli olmuş kimse.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣüret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [merḥūm,]*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde **merḥūm** bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [merḥūm,]*

merkad: *Mezar, kabir.*

Merḳad derde devādır ol imām u heştümiñ
Ḳıble-gāh cümle ʿālem Mūsā Rıżā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 13). [merḳad,]*

Kāẓım oldu cümle müʾmīn pişvāsı şüphesiz
Merḳad-ı şāh-ı ʿAcem Mūsā Rıżāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 10). [merḳad-ı, -ı]*

merkez: *Belirli bir yerin ortası, orta kabul edilen en önemli yeri, bir ülkenin, bir belde veya bölgenin yönetildiği yer.*

Āsitān-ı evliyādır zāhidā gel sür yüzüñ
Merkez aḳṭāb-ı ʿālem eylegil iḳrār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 8). [merkez,]*

Āsitān-ı evliyādır zāhidā gel sür yüzüñ
Merkez aḳṭāb-ı ʿālem eylegil iḳrār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 8). [merkez,]*

Mürşid-i Cibrīl-i emīndir bunca berzaḫ dan ḫalāṣ
Merkezi ʿarş gizinde bir sübḥāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 4). [merkezi, -i]*

mermer: *Genellikle beyaz, renkli ve damarlısı da olan, cilalanabilen, billurlaşmış kireç taşı.*

Raḥm yoḳ aṣlā Yezīdiñ ḳalbi **mermerden** ḳatı
Nār-ı dūZāḫda beḳādır miṣlü küfrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 21). [mermerden, -den]*

mersūm: *1)Anane,gelenek-görenek. 2)Resmedilmiş, resim olarak çizilmiş.*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada **merṢūm** şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʿadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [merşūm,]*

mervān: *Emevilerin dördüncü halifesinin adı, Mervan. Hz. Hüseyin ve yanındakileri Kerbelada öldüren Emevi komutanı.*

Meşreb-i **Mervān** ḫardır her mürāʾī zāhidiñ
Eksik olmaz her zamānda cehliyle nādān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 11). [mervān,]*

Ẕulmüyle çoḳ Kerbelāda itdiler cevr-i cefā
Kimden umar ya şefāʿat ḳavm-i **Mervān** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 10). [mervān,]*

Ṣad hezārān laʿnet olsun cānına her dem anıñ
Cins-i **Mervān** bir münāfıḳ deyü şeyṭān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 26). [mervān,]*

Laʿnet itmek ol Yezīde çünki farż oldu bize
Āl-i **Mervāna** hezārān laʿn idip muḫkem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 12). [mervāna, -a]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ men evlādın ġulāmıyım
Hezārān laʿnetim vardır kim olsa tābiʿ **Mervān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 14). [mervān,]*

Kin kibir bunca şeḳāvet rāhını ṭutmuş bular
Oldular müfsid münāfıḳ nitekim **Mervān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 6). [mervān,]*

Terk idip rāh-i şerīʿat hem ṭarīḳat yolların
Gitdiler dinde muḫālif aṣl-ı **Mervānıñ** ḫūyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 12). [mervānıñ, -ı, -n]*

Ekl ile bugün şirke düşüp ḳalb ṭamaʿ bir cins-i cāmūs
Zāhid mürāʾī ehl-i nifāḳ **mervān** gibi bir şöhreti cāsūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 2). [mervān,]*

Ḥaḳ ile ḥaḳ olmayanlar bilmedi sırr-ı Ḥaḳḳı
Nesl-i **Mervān** nice bilsün cinsdir ġāyet şaḳī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 30, Mısra 2). [mervān,]*

Āl-i **mervāna** hezārān laʿneti her ān ola
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 13). [mervāna, -a]*

mesā: *Akşam.*

Rūy-ı zemīn nevʿī beşer hem daḫı ʿarş-ı melek
Vaṣfıñ ider her nevʿīyle ṣubḥ u **mesā** Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 6). [mesā,]*

meşaḳḳat: *Güçlük, zorluk, sıkıntı, eziyet.*

Bu ḳalbim hep **meşaḳḳatde** ʿucub riyā ile her dem
Ḥasedle kin kibir memlū derūnumda bugün yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 5). [meşaḳḳatde, -de]*

Derd-i **meşaḳḳat** birçoḳ çekerim didelerim ḳan aġlar
Yaʿḳūb gibi Yūsuf içün vuṣlātına iḥsān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 5). [meşaḳḳat,]*

meşāyih: *Şeyh kelimesinin çoğulu, irfan büyükleri, şeyhler.*

aṣlā Allahdan ḫavf etmeyüp o ṭālibi bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẓīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indʾl- **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 8). [meşāyiḫ,]*

Münkir olma zāhidā sen eylegil iḳrār-ı **meşāyiḫ**
ʿAşḳile sālik olanlar buldular dildār-ı **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 1). [meşāyiḫ,]*

Münkir olma zāhidā sen eylegil iḳrār-ı **meşāyiḫ**
ʿAşḳile sālik olanlar buldular dildār-ı **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 2). [meşāyiḫ,]*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı ʿaşḳda beẕl idersen ṭālibā
Pāye-i rifʿat bulur ol menzil aḫyār-ı **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 4). [meşāyiḫ,]*

Ḥaḳ cemāliñ gördü anlar bu cihānda şüphesiz
Dīde-i cānıñ güşāde eyledi bī-dār-ı **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 6). [meşāyiḫ,]*

Ṣāfī eyler bu derūnun mülkünü hep ser-te-ser
Ṣıdḳile kim itdi ḫiẕmet buldular envār-ı **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 8). [meşāyiḫ,]*

Medḥ-i ẕemme baḳmaz ol kes bu fenā dārında hiç
Māsivādan el yudular diler bıraḳmadı āṣār-ı **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 10). [meşāyiḫ,]*

Biñ naẓar ḳıldı Sükūtī kāʾināta bu zamān
Cümle ʿālem bir görünür ḳalmadı aġyār-ı **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 12). [meşāyiḫ,]*

Her müşkülüm āsān ile eyledi ḥāl **meşāyiḫ**
Mūrdan ednā kem-ter iken beni ḳıldı kemāl **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 1). [meşāyiḫ,]*

Her müşkülüm āsān ile eyledi ḥāl **meşāyiḫ**
Mūrdan ednā kem-ter iken beni ḳıldı kemāl **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 2). [meşāyiḫ,]*

Ḥiẓmetinde beẕl-i cān itdim anıñ ben rūz u şeb
Bāb-ı Luṭfunda ʿināyet umarım nice sāl **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 4). [meşāyiḫ,]*

Himmetini almaḳ içün çoḳ zamān itdim niyāz
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa bir ḳademde eyledi viṣāl **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 6). [meşāyiḫ,]*

Leẕẕet bulur bir ḥāliyle dāmen ṭutan her yār **meşāyiḫ**
Ṭālib-i Ḥaḳ dinler isen eyle bugün iḳrār **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 1). [meşāyiḫ,]*

Leẕẕet bulur bir ḥāliyle dāmen ṭutan her yār **meşāyiḫ**
Ṭālib-i Ḥaḳ dinler isen eyle bugün iḳrār **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 2). [meşāyiḫ,]*

Himmet bulur ḥiẓmet ile rāh-ı Ḥaḳḳa ṭoġru giden
Menzil alur sürʿatile ḳalbe ṭoġan envār **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 4). [meşāyiḫ,]*

Rifʾat bulur rūz u leyāl evc-i semā eyler ʿurūc
Cibrīl olur hem rehberi neyler aña aġyār **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 6). [meşāyiḫ,]*

Ḳuvvet bulur her vechle cān perdesi olur güşād
Arż u semā ʿālemi reviyyet ider bīdār **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 8). [meşāyiḫ,]*

Vuṣlat bulur ihsānıyla Derviş Sükūtī her müdām
Luṭf-ı Ḥaḳḳa maẓhar olup nitekim iḫyā **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 10). [meşāyiḫ,]*

Edeb erkān ile kimiñ **meşāyiḫ** ittifāḳ itmiş
Resūlüñ sünneti muṭlaḳ iṭāʾat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 7). [meşāyiḫ,]*

Bir vaḳit geldi ʿacāyib ḫānḳāhlar sed olup
Vaḳfına maʿmūr **meşāyiḫ** ekl ider cins Ṣuyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 4). [meşāyiḫ,]*

Gel Sükūtīʾden suʾāl it ḳandadır ol ẕāt-ı Ḥaḳ
Gösterir kāmil-i **meşāyiḫ** Ṣor aña esrār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 14). [meşāyiḫ,]*

Ḥālime ḳıldım ifāde eyledi iḥsān **meşāyiḫ**
Derdime virdi devālar bulmuşuz dermān **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 1). [meşāyiḫ,]*

Ḥālime ḳıldım ifāde eyledi iḥsān **meşāyiḫ**
Derdime virdi devālar bulmuşuz dermān **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 2). [meşāyiḫ,]*

Sāyeʾi luṭfunda dāʾim ḳalbimiz maḥzūn degil
Himmet ile her Ṣanıḳ göñül ider şādān **meşāyiḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 4). [meşāyiḫ,]*

meşāyih-i ʿiẕām: *Büyük şeyhler.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz **meşāyiḫ-i ʿiẕām** ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [meşāyiḫ-i ʿiẕām,]*

mescid: *Mescit || İslam dininde ibadet edilen mekan, cami.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd **mescidlerde** vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẕām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [mescidlerde, -ler, -de]*

Mescid ü meyḫāneler Derviş Sükūtī oldu bir
Ḳanda varsam Ḥaḳ benimle eyledi pazar-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 9). [mescid,]*

Abdāl olalı **mescid** meyḫāneleri bir itdiḳ
Zāhidlerin ṭaş atdıġı biz aġyāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 3). [mescid,]*

Kaʾbe-i ḫüsnüñ görenler bunda lā yaʾḳıl durur
Farḳıñ itmez oldu anlar **mescid** ü meyḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 6). [mescid,]*

Mescid-i meyḫānelerde ḳanda baḳsam zāhidā
Görmüşem günden ʿayān Ḥaḳ ʿāleme tābān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 9). [mescid-i,]*

mesdūd: *Önüne çekilen bir setle kapanmış, kapalı II ilgisiz.*

Mürşidsiz olmaz ey ḫoca dinle Sükūtī pendini
Menzil almaz bir ḳadem **mesdūd** imiş meydānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 12). [mesdūd,]*

mesel: *Örnek, benzer, misal.*

Ḳalbimizi ẕāt-ı Mevlā nūruyla taḳdīs idip
Ṣuʿlesiyle pür żiyādır **meşel** ḳamer āfitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 10). [meşel,]*

RuḥṢatıyla ḳıl riyāżat ḳalbini pāk ide gör
Pota-i ʿaşḳda eritgil kendini **me<u>ş</u>el** raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 6). [me<u>ş</u>el,]*

Cihān bezmin ḳamu gezdim bulunmaz hiç **me<u>ş</u>el** aṣlā
Semerḳand Buḫārada ne mümkün ġayrı yerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 5). [me<u>ş</u>el,]*

<u>meşġūl:</u> *Belli bir işle uğraşma, meşgul olma.*

ʿĀşıḳ olan ẕikr-i Ḥaḳḳa **meşġūl** olup leyl ü nehār
Baḳmaz hele ṣaġ u ṣola Ẕevḳ-i Ḥaḳḳa lāyıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 3). [meşġūl,]*

Bunda sivā miḫnetiñ ol çekmede ġāyet ḳatı
Mesned-i dünyāya **meşġūl** kibrile bir ʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 8). [meşġūl,]*

Ḫıyre çün **meşġūl** olanlar ʿind-i Ḥaḳ maḳbūl olur
Şer iden müfsid münāfıḳ nefsine uymuş celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 3). [meşġūl,]*

<u>meşhūr:</u> *Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli II ünlü, şöhretli kimse veya şey.*

Bularla ser-te-ser dünyā vü ʿuḳbāya hem müzeyyendir
Ḳamu elvān ile naḳşı dü ʿālemde hemān **meşhur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 4). [meşhur,]*

Sükūtī mücrimiñ bilmem rehāyāb olması düşvār
Meger raḥm eylese Aḥmed şefāʿatde odur **meşhūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 14). [meşhūr,]*

Lisān ile ḳulaḳ ʿaynın şu yolların güşād itdi
Burun nāfe ile <u>ş</u>üdyān yapıldı resmile **meşhur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 6). [meşhur,]*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş hem ʿulemā cümlesi
Rüşvet ile oldu **meşhūr** ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 6). [meşhūr,]*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş hem ʿulemā cümlesi
Rüşvet ile oldu **meşhūr** ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 6). [meşhūr,]*

Her bir ġazāda peyġamber ile olduġu **meşhūr**
Ḳaʾle-i ḫayberde nice biñ ḳatl-i küffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 7). [meşhūr,]*

Şeref-i sādāt ile **meşhūr** cihānda Seyyid Yaḥyā
Maḳām-ı ḳabr-i aʿlāsı anıñ Baküdedir ḫalā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 61). [meşhūr,]*

<u>meskān:</u> *Mesken, yer.*

AẔ ṭaʿāmla nevm-ı ḳıllet sālikin rāhıñ açar
Menzil-i rifʿatde dāʾim **meskān-i** darüʾs-selām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 12). [meskān-i, -i]*

meslek: *Tutulan, benimsenen, tâbi olunan yol.*

Meslek-i taḳvā yüzünden zāhidiñ her dāʾimā
ʿAşḳ yolundan bī-ḫaberdir her demi gümān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 3). [meslek-i, --i]*

Postnişīn olmuş Ḥarābāt ḫānḳāhında bugün
Meslek-i Saʿdī ṭarīḳiñ meşreb-i eṭvār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 6). [meslek-i, --i]*

Meslek-i Naḳşī Ṭarīḳiñ ḫādimi olmuş bugün
Mürşid-i erbāb-ı kāmil ʿadliyle itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 3). [meslek-i, --i]*

Meslek-i Ḥaḳ ḳadri idi şāh Geylān bendesi
Ẕikr-i cehri iştiġāli rūz u şeb eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 7). [meslek-i, --i]*

Postnişīn olmuş Ḥarābāt ḫānḳāhında bugün
Meslek-i Saʿdī Ṭarīḳiñ meşreb-i eṭvār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 6). [meslek-i, --i]*

Meslek-i ḳadriyyedendir elli yıl post-nişīn
Menzil-i aʿlāya irdi geçdi bu fānī keşretden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 7). [meslek-i, --i]*

mesmūʾ: *Ar. Duyulmuş, işitilmiş, haber alınmış.*

Pes imdi bu faḳir zenb ü keşīr mūrdan ednā ża ʾifüʾl-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Saʿdeddīn el-Cebāvī **mesmūʾ-yı** ʿācizānemize naẓaran beyneʾn-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 2). [mesmūʾ-yı, -yı]*

bütün bütüne aradan refʿ ü ipṭāl etmek istiyorlar buna ṣabr itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmaġıyla **mesmūʾları** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 18). [mesmūʾları, -lar, -ı]*

yaʿnī Ḥaḳ içün degil bütün bütüne dünyālarını ẕevḳ-i ṣefā ile geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire daḫı **mesmūʾmız** olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 12). [mesmūʾmız, -mız]*

mesned: *Yüksek mevki, makam; dayanak, destek.*

Gel imdi ulu dergāha iresin ḥażret-i şāha
Virirler **mesned-i** pāye seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 8). [mesned-i,]*

Saʿyıñız gitmez hebāya rāh-ı Ḥaḳda her zamān
Güher aṣlā irersin **mesnediñ** ʿālī şerīf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 6). [mesnediñ, -in]*

Bunda sivā miḫnetiñ ol çekmede ġāyet ḳatı
Mesned-i dünyāya meşġūl kibrile bir ʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 8). [mesned-i,]*

İriş bir kāmil insāna ṭuta gör dāmenı her dem
Seniñ ḳalbiñ yuyar anlar virirler **mesned-i** pāye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 6). [mesned-i,]*

Mesned-i dünyāya raġbet eylemişler dün ü gün
Virseler doymaz cihānı ekl ider ḥayvān ṣoyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 7). [mesned-i,]*

Bey paşālar zümresine itse duḫūl her ne zamān
Mesned-i bālāda yerin ednāya hemān itmedi cālis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 4). [mesned-i,]*

mesned-i rifʿat: *Yücelik makamı.*

Kuṭb-ı aḳṭāb-ı cihāndır ol Muḥammed şāh Taḳī
Mesned-i rifʿatde ḳāʾim devleti āl-i ʿabādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 12). [mesned-i rifʿatde, -de]*

meşreb: *Yaradılış, tabiat, mizaç, huy, ahlak.*

Meşreb-i Mervān ḥardır her mürāʾī zāhidiñ
Eksik olmaz her zamānda cehliyle nādān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 11). [meşreb-i, --i]*

Meşreb-i Ḥaḳ ḫulḳ-ı Aḥmedden nişānıñ gösterir
Ḥubb-ı dünyādan geçip ol meyl yoḳ şeyʾen ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 3). [meşreb-i, --i]*

Postnişīn olmuş Ḫarābāt ḫānḳāhında bugün
Meslek-i Saʿdī ṭarīḳiñ **meşreb-i** eṭvār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 6). [meşreb-i, --i]*

Postnişī olmuş Ḫarābāt ḫānḳāhında bugün
Meslek-i Saʿdī Ṭarīḳiñ **meşreb-i** eṭvār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 6). [meşreb-i, --i]*

Mürşid erbāb-ı kāmil **meşreb-i** ʿālī cenāb
Āsitāna şeyḫimizdir dinle naẓmım şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 11). [meşreb-i, --i]*

Şeyḫ-i kāmil her ḫuṢūṢda kendüsi ʿāli cenāb
Ḥüsn-i aḫlāḳ-ı muṢaffā **meşrebi** hem müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 10). [meşrebi, -i]*

Meşreb-i Ṣafī seḥāvet maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 23). [meşreb-i, --i]*

Meşreb-i Ṣafī seḥāvet maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 23). [meşreb-i, --i]*

meşreb-i pāk: *Pak, temiz yaradılış.*

Meşreb-i pāk ṣafī itmiş ḳalbini ẕikr-i Ḫudā
Ṭabʿ-ı aḫlāḳ ḥamīde ḫāk ile yeksān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 3). [meşreb-i pāk,]*

mesrūr: *Sevinçli. mutlu. sürurlu.*

Ṣāḳīyā nā-şād mey **mesrūr** ider aḥmer ḳadeḥ
Dedi zāhid mey ḥarāmdır ehline direm mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 1). [mesrūr,]*

Bu dört yāri ḳaçan ansam göñül şehr olur **mesrūr**
Buları kim sever cāndan günāhıñ Ḥaḳ ider mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 1). [mesrūr,]*

Elim yetmezdi ey ṭālib derūnum itmege maʿmūr
Hezār matem bu dünyāda çekerīm olmadım **mesrur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 2). [mesrur,]*

Cihān fānī degil bāḳī kim olur dāʾimā **mesrūr**
Görünür bunda her ʿālem giden gelmez olur maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 1). [mesrūr,]*

Miḫneti renc almadan Ẕevḳ bulup **mesrūr** olan
Derdine buldu devā ol ṣıḥḥati her ān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 3). [mesrūr,]*

Miḥnet-i derd-i elem şādıyla **mesrūrum** hem
Ḳahr-ı Luṭfu bir idendeñ her bir hevādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 3). [mesrūrum, -um]*

mest: *İçki vb. sarhoşluk veren bir şeyin etkisiyle şuuru zayıflamış, kendinden geçmiş kimse, sarhoş.*

Anma o ṣāfī cinānı **mest** olan ʿāşıḳlara
Gelmez aṣlā vāʿiẓā hiç belki cennetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 5). [mest,]*

Neşʾe-yāb oldum o dem ki cürʾāsından ben anıñ
Mest olup düşdüm ḫāba bilmem nice yataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 8). [mest,]*

Sāḳīyā lebrīz ḳadeḥ ṣuñ ṣāfī bir cām gerek
İçelim tā **mest** olunca ṣubḥ ile her Ṣām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 2). [mest,]*

Sāḳī laʾl-i şarābıñ nūş iden bezm-i ezel
Hiç ayılmaz **mest** olan ʿāşıḳları tā ḥaşre dek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 6). [mest,]*

Mest isen bezm-i ezelden ṭālibā meyḫāne gel
Dest-i sāḳīden ḳadeḥ Ṣuñ her demi mestāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 1). [mest,]*

Mest olup bezm-i elestden gelmişem bu fānīye
Görmüşem ben Ḥaḳ cemāliñ eylerim iẓhār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 7). [mest,]*

Cām-ı hūdan bir ḳadeḥ nūş eyledi ʿāşıḳları
Mest olup ayılmaz aṣlā çaġırır dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 4). [mest,]*

Hezārān bunda ʿuşşāḳıñ ezelden ḥüsnüne ḥayrān
Olurlar **mest** lā yaʾḳıl bu devriñ nice insānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 8). [mest,]*

Mest olalım cürʿasından bu şarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī engür meylerden vir bugün aḥmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 7). [mest,]*

Baġçeler ḫūb-ı meyve nāzik çiçeġi elvānıyla
ʿIṭr-ı būyundan olur **mest** her gülen insān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 4). [mest,]*

Mest-i lā- yaʿḳıl idermiş cemʾ olan ʿuṣṣāḳını
Meclisinde Ṣāfī ṭutmuş ṭopṭolu bir ṣān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 9). [mest-i,]*

Mest olup dīvāna gel Bāḳır imāmıñ ʿaṣḳına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ṣor gönlünden rūz u şeb her dem ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 3). [mest,]*

mest ol-: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

Mest olalım cürʿasından bu ṣarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī engür meylerden vir bugün aḫmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 7). [mest olalım, -a, -lım]*

mestān: *Sarhoş, kendinden geçmiş; mahmur || Allah aşkına düşmüş devi, derviş.*

Ol saḳa hem ḥamrını Derviş Sükūtī kem-tere
Ṣundular bezm-i ezel bir cām ile **mestān** ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 10). [mestān,]*

Bezm-i ervāḥı ezelden dest-i Ḥaḳdan bir ḳadeḥ
Nūş iden ʿuṣṣāḳı bellü bellü Ṣorma **mestān** ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 4). [mestān,]*

Evvel bezm-i elestde sāḳīler ṣundu o dem bir cām dolu
Cürʿāsından ol bādenin her kim içer **mestān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 8). [mestān,]*

Mest isen bezm-i ezelden ṭālibā meyḫāne gel
Dest-i sāḳīden ḳadeḥ Ṣuñ her demi **mestāna** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 2). [mestāna, -a]*

Dergāh-ı bezm-i elestden bir ḳadeḥ laʿl-i ṣarāb
Nūş idip geldin cihāna olmuşun **mestān** Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 6). [mestān,]*

Ṣuñ ḳadeḥim sāḳīyā gel her demi **mestān** olam
Ṣevḳ-i ʿaşḳım çūşa gelsin baḥr-ı bī-pāyān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 1). [mestān,]*

Māsivāya baḳmaz aṣlā ʿaşḳile **mestān** olan
Maḫv iderler bu vücūduñ şehrini vīrān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 27, Mısra 1). [mestān,]*

Oḳundu şānına āyet-i kelām Ḥubbu lā yenām
Ṣunarlar ceẔbe-i Ḥaḳḳı o demde oldular **mestān** ʿaṢr-ı aḫir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 40). [mestān,]*

mestāne: *Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş. II [tasavvuf] Mutlak varlığın ilahî aşkıyla manevî sarhoşluk yaşayan ârif.*

Seniñ derd-i ġāmıñ muṭlaḳ dil ü sūzānıma bāʿiṣ
Muḥabbet-i cām-ı ʿaşḳıñdır benim **mestāne** bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 2). [mestāne,]*

Ṣuñ bizlere ey sāḳī dolu peymāne gerek
Nūş idelim rūz u leyāl bize **mestāne** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 2). [mestāne,]*

Ḳaṭre-i ʿaşḳıñ şarābıñ tā ezelden içeli
Bilmezem geldim bu ʿālem ḫalḳına **mestāneyim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 6). [mestāneyim, -yim]*

Cām-ı ʿaşḳı nūş iden ol gözleri **mestāneden**
Farḳ idemez muṭlaḳ anlar Kāʾbeyi bütḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 1). [mestāneden, -den]*

Velī ʿaşḳ-ı ilāhīniñ deli dīvānesiyim ben
Ṣarāb-ı ʿaşḳını içmiş nice **mestānesiyim** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 2). [mestānesiyim, -siyim]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan olmuşum dīvāne men
Laʿl-i ḥamrā-yı ezelden içmişim **meştāne** men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 2). [meştāne,]*

Cān bülbülü geldi yine ʿaşḳile efġāne hū
Sāḳī ḳadeḥ virdi bize eyledi **mestāne** hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 2). [mestāne,]*

Ḫānḳāh-ı evliyādır ehl-i dil meyḫānesi
Bāde-i bezm-i elestden nūş idip **mestānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 2). [mestānesi, -si]*

Bāde-i bezm-i elestden nūş iden ṭālibleri
ʿAşḳ ile mecnūn olurlar anlarıñ **mestānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 4). [mestānesi, -si]*

Sāḳīyā bezm-i ezelden verdiġiñ peymāneyi
Ṭolu bir cām bunda ṣuñ sen göresin **mestāneyi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 2). [mestāneyi, -y, -i]*

mest-i lā-yaʿḳıl: *Akılsız sarhoş.*

Mest-i lā-yaʿḳıl olayım bir zamān Mecnūn gibi
Maġrib maşrıḳ dolaşam gezeyim her yanayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 3). [mest-i lā-yaʿḳıl,]*

mestūr: *(Ar.) Örtülü, kapalı, gizli.*

Nice āyet ile Ḳurʾān dervişinde olup **meṣtūr**
Kelām-ı Ḥaḳḳıyla mevcūd şehādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 9). [meṣtūr,]*

Bilinmez Aḥmediñ sırr-ı kelām remzile itmiş
Ḥaḳāyıḳ ehline maʿrūf bu bir sırr-ı ʿaẓīm **mestur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 16). [mestur,]*

Maʾnīde sebʿaʾl-meṯānī Fātiḥa heft āyeti
Vech-i insān üzre **meṣtūr** dedi Ḥaḳ peygamberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 4). [meṣtūr,]*

mesūd: *Mutlu.*

Nefs-i şehvetden ṣaḳın gel rāhını **mesūd** ider
Arzusuna düşme her dem dinle nuṭḳum gel beri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 9). [mesūd,]*

metāʾ: *Varlık, mal, sermaye, servet.*

Baḥr-ı ḳulzümde Sükūtī her zamān ġavvāṣ olup
Dürr-i cevherler **metāʾıñ** bulmaġa ʿummāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 10). [metāʾıñ, -ı, -n]*

Bugün pazar-ı ʿaşḳ içre **metāʿını** alan gelsin
Hemān ḳalbiñ bu meydānda muṣaffā hep ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 1). [metāʿını, -ı, -n, -ı]*

metn: *Basılmış veya elle yazılmış yazı, yazı parçası, bir yazıyı oluşturan unsurların her bir bölümü.*

Dört kitābıñ **metnini** her kim oḳursa ḥarf-be-ḥarf
Şerḥ idemez lāyıḳınca āsānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 7). [metnini, -in, -i]*

mevā: *Üçüncü cennetin adı.*

Her ki ṭutar pendini Derviş Sükūtī bir kem-terin
İrdi necāt semtine ẕevḳ-i beḳā **mevālara** düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 12). [mevālara, -lar, -a]*

mevc: *Dalga.*

Seyl gibi göz yaşını deryālara durma Ṣal
Baḥre irüp **mevci** anıñ anda endāz ile ḥabāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 4). [mevci, -i]*

Hū ile ʿaşḳ baḥrına gelmiş ben Ṣalmışam
Bu vücūdum **mevc** gelmiş yürüdü ʿummāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 6). [mevc,]*

Artdı ʿaşḳım yā ilāhī düşmüşüm deryālara
Mevc ururs bıraḳmaz ancaḳ vaṣl olam ṣaḥrālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 2). [mevc,]*

Baḥr-ı ʿaşḳıñ menbaʿīdır ḳanda kim eyler ẓuhūr
Mevciyle ġarḳ eylemiş ol her demi aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 14). [mevciyle, -i, -yle]*

Ehl-i ʿaşḳıñ ʿaşḳı artar nūş iden bir cürʿasın
Baḥr-ı ʿaşḳı çūş idermiş **mevc** urur ʿummān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 14). [mevc,]*

mevcūd: *Yaratılan şeylerin tamâmı, canlı cansız bütün varlıklar, mahlûkat.*

Nice āyet ile Ḳurʾān dervişinde olup mesṭūr
Kelām-ı Ḥaḳḳıyla **mevcūd** şehādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 10). [mevcūd,]*

Bu kes̲retden eliñ yumış olurlar Ḥaḳḳıyla **mevcūd**
Beḳā-yı vaḥdete irmiş kelām-ı Ḥaḳ beyān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 5). [mevcūd,]*

Sen olduñ Ḥaḳ ile **mevcūd** sırr-ı līmaʾallahda
Muḥaḳḳaḳ bilmişiz ḳıldın şehādet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 7). [mevcūd,]*

Sensin ol maḥbūb-ı ḫālıḳ ey nübüvvet ḫātemi
Seniñ ile buldu **mevcūd** bu cihān kâşanesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 8). [mevcūd,]*

Cemāliñde anıñ gördüm Zebūr Tevrāt daḫı İncīl
Kelāmullah ile **mevcūd** cihānıñ cümle insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 4). [mevcūd,]*

Si vü dü ḥarfle tamāmen yüzini ḳıldı beyān
Ādemin vechinde **mevcūd** ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ defteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 8). [mevcūd,]*

Tekyegāhıñ ʿarşasında çeşmesi ẕāt-ı ḳadīm
Taʿmīratla buldu **mevcūd** ḫālıḳıñdır her umūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 14). [mevcūd,]*

mevlā: *Allah (c.c).*

Mecnūn oldum Leylāya düşmüş oldum sevdāya
Tā irince **Mevlāya** çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 6). [mevlāya, -y, -a]*

Neyleriz biz bu dünyāyı Ṣatdıḳ elden hem ʿuḳbāyı
İsteriz biz ol **Mevlāyı** ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 8). [mevlāyı, -yı]*

Sözüm ṭut ṭālibā her dem ġanī **Mevlāya** ol ḳāniʿ
Odur rıẔḳa kefil muṭlaḳ iden aʾṭāya ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 1). [mevlāya, -y, -a]*

Aḥmediñ devrinde geldim mürşid-i kāmil bulup
Himmetiyle bu Sükūtī bulmuşuz **Mevlā-yı** ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 10). [mevlā-yı,]*

Ṣavm-ı ṣalātle gör zāhidi her bir işi bitmiş Ṣanır
Cennet ġarażı cehd itdiġi bulmadı ol **Mevlā-yı** ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 4). [mevlā-yı,]*

Nidem göñül bu dünyāyı cefāsı çoḳ vefāsı yoḳ
Sevelim gel göñül **Mevlāyı** ġıdāsı çoḳ fenāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 2). [mevlāyı, -yı]*

Gel geç göñül bu sivādan gel Allaha gel **Mevlāya**
Ḳurtul artıḳ bu ġavġādan gel Allaha gel **Mevlāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 1). [mevlāya, -y, -a]*

Gel geç göñül bu sivādan gel Allaha gel **Mevlāya**
Ḳurtul artıḳ bu ġavġādan gel Allaha gel **Mevlāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 2). [mevlāya, -y, -a]*

Ḥubb-ı sivā cümle yalan fānī imiş mülk-i cihān
Kimse ḳalmaz bunda gel Allaha gel **Mevlāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 4). [mevlāya, -y, -a]*

Bunca begler hem gedālar ẕevḳ mi itdi paşalar
Bunda çekdi çoḳ cefālar gel Allaha gel **Mevlāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 6). [mevlāya, -y, -a]*

Bir gün olsun bunda başa ʿömrüñ irse biñler yaşa
Yine ölüm gelür başa gel Allaha gel **Mevlāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 8). [mevlāya, -y, -a]*

Ẕikr it Ḥaḳḳı cehr-i ḫafī olsun ḳalbiñ dāʾim Ṣafī
Ḳalmayasın bunda sāḳī gel Allaha gel **Mevlāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 10). [mevlāya, -y, -a]*

Terk it cihān hep varını Ḥaḳile it pazarını
Tā görünce evvel yārini gel Allaha gel **Mevlāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 12). [mevlāya, -y, -a]*

Derviş Sükūtī her bār söyler bu naẓmı āşikār
Görmek istersen dīdār gel Allaha gel **Mevlāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 14). [mevlāya, -y, -a]*

Sükūtī zaʿyını ḳo elinde var iken fırṣat
İriş bir kāmil insāna göresin bunda **Mevlāyı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 10). [mevlāyı, -yı]*

Mevlām seniñ cemāline ʿāşıḳların ḫayrān imiş
İrgör bizi kemāline lāyıḳ olan ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 1). [mevlām, -m]*

Ṭavāfı ḥacdan evlādır bu ḫayret ʿind-i **mevlāda**
Sevābı cümleden efḍal muḥarrir levḥ-i kübrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 1). [mevlāda, -da]*

Ṭavāf-ı ḥacdan evlādır bu ḫayrāt ʿind-i **Mevlāda**
Sevāb cümleden efḍal işit zāhid bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 1). [mevlāda, -da]*

İrişdi ḳurb-ı ẕātına o şāhıñ derd-nāk ile
Taḳarrub itdi **Mevlāya** hezārān sūz-nāk ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 42). [mevlāya, -y, -a]*

FırṢatıñ var iken elde sermāye
Aç göẔün her demi **Mevlāyı** gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 12). [mevlāyı, -yı]*

Yunūsʾum deryā içinde baṭn-ı māhīya düşüp
Ḫalvet itdi nice demler emr-i bir **Mevlā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 14). [mevlā,]*

ʿİnāyet eyledi **Mevlā** erenlerden daḫı himmet
YaẔıldı beyt-i heşt ḥarfle kelāmım emr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 3). [mevlā,]*

Maẓhar-ı **Mevlā** ki senin zātına bürhān ḳavī
Līmaʾallah maḥremisin añla gel sende seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 7). [mevlā,]*

Dü ʿālem mülkünü **Mevlā** anıñ ʿaşḳına var itdi
Yedi ḳat yer ṭoḳuz eflāk kün emriyle binā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 3). [mevlā,]*

mevlevī: *13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.*

Mevlevi ḥażretleriniñ tekyegāhında bugün
ʿAşḳile her bendesi leyl ü nehār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 7). [mevlevi,]*

Mevlevīler ṢāẒelīyle men ʿarefden baḥs ider
Hem Sühreverdi ḥaḳāyıḳ ehline raʿnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 7). [mevlevīler, -ler]*

mevlevīler: *13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.*

Velādet Dediler mālik-i dünyā vü ʿuḳbāda budur Ḫāḳān
Celāleddīn hemān Rūmī ḳamu **Mevlevīler** pīri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 26). [mevlevīler,]*

mevt: *Ölüm, ecel.*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Ölmüşüz öñ gelmeden **mevt** budur hep kārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 10). [mevt,]*

Mevtine bāʿiṣ didi ol nūş idersin rūz u şeb
Mey ḳatı serd ḳalbine at ṣāfī engürden hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 3). [mevtine, -i, -n, -e]*

mevtā: *Ölüler.*

Çeşmiñ açmış gice gündüz derdiyle feryād ider
Laḥm-ı **mevtāları** yerler ḫınzīre dönmüş teni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 6). [mevtāları, -lar, -ı]*

mevt-i īrād: *İradeli ölüm. II [tas.] Nefsi terbiye etme.*

Māsivādan geç dilersen bulmaġa her dem necāt
Mevt-i īrād gelmeden evvel ḳıl mekānıñ sen cedeṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 8). [mevt-i īrād,]*

Ḥayy u bāḳī lā-yemūt sırrını fehm eyleyen
Mevt-i īrād gelmeden bir vāra irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 4). [mevt-i īrād,]*

Ṭaʾn olunmaz zāhidā gör bunların aḥvālini
Mevt-i īrād gelmedi öñ oldular ehl-i ḳubūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 10). [mevt-i īrād,]*

mey: *Bade, şarap. II Aşk.*

Pes imdi maʿlūm ola ki ey ʿazīz kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aṣlā ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye **meyi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 16). [meyi, -i]*

Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş ḥaḳīḳat erleri
ʿAşḳile **mey** ḳadīmi sür seḥer leyl ü nehār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 4). [mey,]*

Mest olalım cürʿasından bu şarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī engür **meylerden** vir bugün aḥmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 8). [meylerden, -ler, -den]*

Ṣāḳīyā nā-şād **mey** mesrūr ider aḥmer ḳadeḥ
Dedi zāhid **mey** ḥarāmdır ehline direm mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 1). [mey,]*

Ṣāḳīyā nā-şād **mey** mesrūr ider aḥmer ḳadeḥ
Dedi zāhid **mey** ḥarāmdır ehline direm mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 2). [mey,]*

ʿAceb **mey** hiç sivā ḥükmün göñülden olmaya iḫrāc
Muḥabbet nārına düşmüş velī pervānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 5). [mey,]*

Mevtine bāʿiṣ didi ol nūş idersin rūz u şeb
Mey ḳatı serd ḳalbine at ṣāfī engürden hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 4). [mey,]*

Mey-i ʿaşḳıñ cürʿasından bir ḳadeḥ nūş eyleye
Farḳıñ itmez bunda aṣlā Kaʾbe vü bütḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 3). [mey-i, --i]*

ʿAşḳile **mey** ḳadīmi sür seḥer leyl ü nehār it
Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç nihan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 15). [mey,]*

Mest olalım cürʿasından bu şarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī engür **meylerden** vir bugün aḥmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 8). [meylerden, -ler, -den]*

meydān: *Geniş yer, açıklık, alan. ll Aşk meydanı.*

Cām-ı Ṣahbā-yı ezelden içmiş isen sen eger
Naʾra-i ʿaşḳı hemān ur ṭurmayup **meydān** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 4). [meydān,]*

Her ġazāda ibn-i Süfyān ʿAskerīn alma dile
Şām civārı **meydānında** anlaġıl Ḥaydar murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 8). [meydānında, -ı, -n, -da]*

İderler beẕl-i cān maʿşūḳ yoluna cānı biñ olsa
Bu **meydān-ı** ḥaḳāyıḳda nice biñ terki cān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 8). [meydān-ı, --ı]*

Mürşidsiz olmaz ey ḫoca dinle Sükūtī pendini
Menzil almaz bir ḳadem mesdūd imiş **meydānıñız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 12). [meydānıñız, -ı, -nız]*

Ḳurmuş güzel yollarımız tā ezelden Sübḥānımız
Şerʿ-i Aḥmedle müzeyyen eylemiş hep **meydanımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 2). [meydanımız, -ımız]*

Āşināyız ẕāt-ı Ḥaḳḳa ʿirfān olan Saʿdīleriz
Pīr-i erkān-ı Ṭarīḳa **meydān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 2). [meydān,]*

Meydāndadır erkānımız tevḥīd ider iḫvānımız
ʿArşā çıḳar efġānımız ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 3). [meydāndadır, -da, -dır]*

Cān semʾine irdi nidā fehm eyledim ḫoşça ṣedā
Ẕikrim benim oldu Ḫudā gösterdiler **meydanımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 6). [meydanımız, -ımız]*

Pīrler yolu ʿayān beyān menzil alur ṭoġru giden
Cibrīl aña rehber olur **meydān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 12). [meydān,]*

Aç gözüñ ġafletle gezme bu fenā dārında sen
Mürşid-i kāmil ara bul ṭut yedin **meydāna** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 4). [meydāna, -a]*

Dinleme münkir sözüñ açma aña hem rāzın
Rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ **meydān-ı** Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 12). [meydān-ı,]*

Ṭabʾına eyler muvāfıḳ ādemiñ her vechile
Nefsine **meydān** virir çoḳ ṣāfī bir sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 4). [meydān,]*

Bugün pazar-ı ʿaşḳ içre metāʿını alan gelsin
Hemān ḳalbiñ bu **meydānda** muṣaffā hep ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 2). [meydānda, -da]*

Nefsini ḳılar zebūn ol ḥāl-i düşvāre irer
Ruḥ çıḳar **meydāne** serbest ḥükm ider ḳalbinde cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 8). [meydāne, -e]*

Muṣṭafāya ümmet olan evliyāya ḥizmet ḳılan
Bu **meydānda** ʿibret alan ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 8). [meydānda, -da]*

Durma gice gündüz ṭālib gir **meydāna** döne döne
Nefsine ol bugün ġalib gir **meydāna** döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 1). [meydāna, -a]*

Durma gice gündüz ṭālib gir **meydāna** döne döne
Nefsine ol bugün ġalib gir **meydāna** döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 2). [meydāna, -a]*

Her seḥerler Ḥaḳḳa cehd it erenler Ẕikrini gel it
Bunı her demleri vird it gir **meydāna** döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 4). [meydāna, -a]*

Menzil alur bunda sālik mürşidine olan ṭālib
Ḥaḳ yoluna olan raġbet gir **meydāna** döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 6). [meydāna, -a]*

Terk idenler ḳīl u ḳāli bulurlar Ḥaḳḳa viṣāli
Bulmaḳ dilersen ehl-i ḥāli gir **meydāna** döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 8). [meydāna, -a]*

Sükūtī kem-ter bir gedā ṭālib isen rāh-ı Ḥudā
Ẕikr it Ḥaḳḳı sen dāʾimā gir **meydāna** döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 10). [meydāna, -a]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil kāẕib bu ʿālemde
Kelāmı kibriyādandır işit gel gir bu **meydāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 10). [meydāna, -a]*

Ṭutdu şöhret bu cihānı her nevʿīyle ʿayān Sükūtī
Naẕmıyla şāyeste ancaḳ bir nice **meydān** Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 2). [meydān,]*

Gir **meydāna** sen ey zāhid ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde
Gice gündüz saʿy idegör ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 1). [meydāna, -a]*

Meydān seniñ devrān seniñ her ḥāliyle cihān seniñ
Bu varlıġım her ān seniñ bildim ki cümle cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 7). [meydān,]*

Şofrāsı **meydānda** dāʾim ṣāḥib-i ehl-i saʾīd
Şeyḫ ʿAlī merd-i mürüvvet ġanīdir ehl-i seḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 11). [meydānda, -da]*

ʿĀlem ṭaʿn ider ḫārici devrān
Yerleri heft Ṭamu bir ulu **meydān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 48). [meydān,]*

Meydānda göz göre cerrār itmişler
Gösterir kendini ʿilmiyle ʿāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 37). [meydānda, -da]*

Naḳd-i cānıñ ḳıl fedāya ṭālibā **meydāna** gel
ʿAşḳ yolunda sır baḳılmaz sür atıñ dīvāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 1). [meydāna, -a]*

meydān bul-: *Alan, saha elde etmek; zaman, fırsat veya imkan bulmak.*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿaṣr
Her birisi ḳavm-i Nemrūd ile ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 3). [meydān buldu, -du]*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿaṣr
Her birisi ḳavm-i Nemrūd ile ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 3). [meydān buldu, -du]*

meydān ṭut-: *Meydana çıkmak. Ortaya çıkmak, görünmek II artmak, çoğalmak.*

Şerʿ-i pākın itdi īcād ṣāḥib-i erkān ṭutar
Rāh-ı Mevlāya girenler ehl-i ʿaşḳ **meydān ṭutar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 2). [meydān ṭutar, -a, -r]*

meydānı aç: *Deyim. ön ayak olmak, sebep olmak, yol açmak.*

Ey mürşid-i kāmil olan lāyıḳıyla **meydānı aç**
Göster Ḫudāʾnıñ her yoluñ ṭāliblere erkānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 1). [meydānı aç, -ı]*

meydān-ı ʿaşk: *Tekkelerde zikir ve âyin yapılan yer, semâhâne; aşk meydanı.*

Bugün **meydān-ı ʿaşḳ** içre ḫarābāt ehliyiz zāhid
Ṣaḳın ḫor baḳmasun bize melāmet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 1). [meydān-ı ʿaşḳ,]*

Bugün **meydān-ı ʿaşḳ** içre ḳurulmuş sāḳiyā meclis
Ḳadeḥler devr ider elde içerler Ṣāfīyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 1). [meydān-ı ʿaşḳ,]*

Cemāliñ şemʿine yā Rab yanarım tā ki pervāne
Bugün **meydān-ı ʿaşḳ** içre ben oldum nice dīvāne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 2). [meydān-ı ʿaşḳ,]*

Ẓulmet-i tende ḳalanlar berzaḫa düşmüş yolu
Girmede **meydān-ı ʿaşḳa** bulmadı rāh-ı Ṣevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 4). [meydān-ı ʿaşḳa, -a]*

Gel gönül girelim **meydān-ı ʿaşḳa**
Hū diyelim her dem merdān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 1). [meydān-ı ʿaşḳa, -a]*

Geldi pīrler her biri devrince itdiler ẓuhūr
Girdiler **meydān-ı ʿaşḳa** ḳıldılar Ḥaḳḳ-ı ḥużūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 6). [meydān-ı ʿaşḳa, -a]*

meyḫāne: *İçki içilen yer. II Tekke, dergah.*

Mescid ü **meyḫāneler** Derviş Sükūtī oldu bir
Ḳanda varsam Ḥaḳ benimle eyledi pazar-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 9). [meyḫāneler, -ler]*

Abdāl olalı mescid **meyḫāneleri** bir itdiḳ
Zāhidlerin ṭaş atdıġı biz aġyāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 3). [meyḫāneleri, -leri]*

Mest isen bezm-i ezelden ṭālibā **meyḫāne** gel
Dest-i sāḳīden ḳadeḥ Ṣuñ her demi mestāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 1). [meyḫāne,]*

Mescid-i **meyḫānelerde** ḳanda baḳsam zāhidā
Görmüşem günden ʿayān Ḥaḳ ʿāleme tābān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 9). [meyḫānelerde, -ler, -de]*

Elimde bāde-i ḥamrā ḳadeḥler hep müheyyādır
Ezelden nūş iden gelsin bugün **meyḫānesiyim** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 4). [meyḫānesiyim, -si, -yim]*

Ḫānḳāh-ı evliyādır ehl-i dil **meyḫānesi**
Bāde-i bezm-i elestden nūş idip mestānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 1). [meyḫānesi, -s, -i]*

Kaʿbe-i ḥüsnüñ görenler bunda lā yaʿḳıl durur
Farḳıñ itmez oldu anlar mescid ü **meyḫānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 6). [meyḫānesi, -si]*

Ehl-i ḫarabāt ile **meyḫānede** ʿişret ideriz
Ẕevḳ-i ṣefā aḥbābıyla ṣoḥbetimiz vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 3). [meyḫānede, -de]*

meyl: *Meyil, istek, arzu, yönelme.*

Sükūtī bu sivā ḥubı yalandır **meylini** gel kes
İrişme semtine aşlā bu bir cāzū zinādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 9). [meylini, -i, -n, -i]*

Kes ümīdiñ virme **meyliñ** cāzū bir mekkāreye
Ḫüdʾāsı çoḳ ictināb it umma andan şevḳat hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 3). [meyliñ, -i, -n]*

Meyl kes ʿāşıḳ cefākār yāre olma müptelā
Bir gülen evvel yüẔüne Ṣanma kim olur nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 5). [meyl,]*

Terk-i tecrīd olmuşuz biz dünyāya **meyl** itmedik
Bir ʿabā ḫırḳaya ḳandıḳ kimdeñ aṭlas ḥarīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 3). [meyl,]*

Meyl itme dünyāya Derviş Sükūtī
Erenler nuṭḳunu ṭut bir kitābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 15). [meyl,]*

Meyl virmedim ben dünyāya göñlümdeki sevdā nedir
Uġraşmazam hiç ḫalḳ ile başımdaki ġavġān nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 1). [meyl,]*

Her zamān ʿaḳl-ı maʿāşlar māsivāya **meyl** idip
Ḥaḳḳı itmişler ferāmūş ḳıldığı inkāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 3). [meyl,]*

Yedi Ṭamu ʿaẕābından hemān bir ẕerre hiç ḫavfım
Sekiz uçmaġ degil **meylim** ki anlarla pazarım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 8). [meylim, -im]*

Ṣaḳın **meylini** hiç virme zen ü dünyā ḳatı murdār
Libās-ı ḫūb şīrīn sözle görünür bunda aġyārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 3). [meylini, -i, -ni]*

Meşreb-i Ḥaḳ ḫulḳ-ı Aḥmedden nişānıñ gösterir
Ḥubb-ı dünyādan geçip ol **meyl** yoḳ şeyʾen ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 4). [meyl,]*

Dehr-i fānīye Ṣaḳın gel **meylini** virme bugün
Kimseye hiç şefḳati yoḳ bir daġdır o göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 9). [meylini, -i, -ni]*

Sekiz üçmaġa **meyl** itmez saña müştaḳ olan cānlar
Ḳabūl ḳıl ḫānḳāhında revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 7). [meyl,]*

Behey ṭālib saña direm gelüp dünyāya **meyl** itme
Bu kes̲retden ḫalāṣ ol sen ṣaḳın ġavġāya **meyl** itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 1). [meyl,]*

Behey ṭālib saña direm gelüp dünyāya **meyl** itme
Bu kes̲retden ḫalāṣ ol sen ṣaḳın ġavġāya **meyl** itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 2). [meyl,]*

İriş bir kāmil insāna seni yunsun yaḳışdırsın
Olur olmaz lafa baḳma yalan fetvāya **meyl** itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 4). [meyl,]*

Muḥabbet eyle evlāda ʿAlīniñ ḫānḳāhında
Olursan anlara bende ṣaḳın şekvāya **meyl** itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 6). [meyl,]*

Edebsiz ehl-i şehvetden geç istersen necāta ir
Erenler dāmeni ṭutgıl ḳurı sevdāya **meyl** itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 8). [meyl,]*

Behāyım ṭabʾ-ı ādemden ḥazer et yanına varma
Ḥasedle kin kibir dolmuş içi aġvāya **meyl** itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 10). [meyl,]*

Saʿādet ẕāt-ı pākında bulunmuş ere yoldaş ol
Ḥavāric ḳavmine uyma virirler pāya **meyl** itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 12). [meyl,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ ḳabūl ḳıl bu fenā mülkde
Saña ḥüccet olur bir gün ṣaḳın ʿamāya **meyl** itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 14). [meyl,]*

Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā Ẕevḳine hiç **meyl** yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin eyledi diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 11). [meyl,]*

Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā Ẕevḳine hiç **meyl** yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin eyledi diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 11). [meyl,]*

meyl-i dünyā: *Dünya meyli. II Dünya sevgisi.*

Meyl-i dünyā keşret üzre Ṣandılar bāḳī bunu
Ġaflet içre ḳaldı anlar ḥubb-ı efzūn-ı bī-ʿād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 7). [meyl-i dünyā,]*

meyve: *Far. Meyve.*

Dağlar saña bostān olur bāġçe ile bāġlar ḳamu
Meyveleri ġāyet keşīr eṭrāfında Ṣāfī ṭurunç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 12). [meyveleri, -leri]*

Bağçeler ḫūb-ı **meyve** nāzik çiçeġi elvānıyla
ʿIṭr-ı būyundan olur mest her gülen insān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 3). [meyve,]*

mezāhir: *Ortaya çıkmış, zuhur etmiş şeyler, varlıklar, mevcudat.*

Küntü kenziñ sırrına hem maḥrem oldu çün bular
Hep **meẓāhir** oldu añlar ḥalḳına maʿnā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 8). [meẓāhir,]*

mezheb: *Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları sebebiyle ortaya çıkan kollarından her biri ll. Yol, usül.*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu tāc-ı saʿādet başıma
Mezhebim Caʿfer ḥaḳiḳat hem bize Ḥaḳdan ʿaṭādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 6). [mezhebim,]*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu rāh-i dīn ʿāşıḳlara
Mezheb-i Ḥaḳ ehl-i müʾmīn ḳullara Caʿferdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 10). [mezheb-i, -i]*

Mezheb-i pāk-i Caʿferʾiñdir ḳulunu Ḥaḳ görmeyen
ʿĀḳibet berzāḫā uġrar ṣanmañız raḥmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 9). [mezheb-i,]*

Ḳalblerinde kin kibirle buġūz itmişler refīḳ
Hem tenāsūḫ **meẕhebince** gitdi bunlar bir ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 20). [meẕhebince, -ince]*

Taḳlid imiş faḳīh yoluñ iʾtiḳādın yoḳ ẕerrece
Artıḳ bulunmaz sizde hiç **meẕheb** dīn īmānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 10). [meẕheb,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu vāriṣ-i ḫātem-i Nebī
Caʿferiñdir dīn ü **meẕheb** Ḥaḳ nümādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 10). [meẕheb,]*

Caʿferʾiñdir dīn ü **mezheb** iḳtidāmız ġayre yoḳ
Men ʿaref dersinde kāmil reh-nümā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 9). [mezheb,]*

Keremkān-ı İmām Caʿfer ẓuhūruyla güşād oldu
Dīn ü **mezheb** kemāliyle yolunda rehberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 12). [mezheb,]*

Dīn ü **meẕheb** ḳamu īmān yolundan olmuşum fāriġ
Kelām-ı Ḥaḳ nice ḥadīṣ bu güftārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 7). [meẕheb,]*

Evrādla ḳamu Ṣavm Ṣalāt eẕkārım ile ḥacc ü zekāt
Mezheble bu gün dīn ile hem īmān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 4). [mezheble, -le]*

Ol imām Ẕeyneʾl-ʿAbādır Bāḳır Muḥammed ḥażretī
Rāh-ı dinde pişvādır **mezhebim** Ḥaḳ Caʿferi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 6). [mezhebim,]*

ʿĀbidīn Bāḳır imāmıñ rāhına girsin bugün
Taʾlīm itdi dīn ü **meẕheb** Caʿfer Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 8). [meẕheb,]*

Caʿfer oldu bāb-ı ʿilmiñ vāriṣ-i nesl-i Resūl
Pişvāmız **mezheb-i** Ḥaḳ ṭoġru rāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 8). [mezheb-i, -i]*

Meẕheb-i pāk dīn ü mübīn şerʿ Resūl günden ʿayān
Kim ki ḳabūl itmez ise anlara aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 3). [meẕheb-i, -i]*

mezīd: *(Ar.) Artmak, ziyade, Çoğalma.*

Tanẓīm oldu ḫānḳāhda üç oṭa resm-i cedīd
Her gelen mihmāna taʿẓīm ḳıldılar ġāyet **mezīd** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 10). [mezīd,]*

mezkūr: *Adı geçen, anılan, sözü edilen, zikredilen, zikrolunan.*

Sükūtī dervişiñ nuṭḳu kelāmı-ı kibriyādandır
Sevenler ḳalmadı maḥrūm ḥadīṣ içre nice **meẕkūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 18). [meẕkūr,]*

Sükūtī Dervişiñ baḫş-ı kelāmıñ ḳılmadı taṭvīl
İderler fehm ḳamu ʿālem bu taʾdādım olan **meẕkūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 10). [meẕkūr,]*

mezmūm: *Hoş olmayan, makbul sayılmayan, itibarı olmayan, saygınlığı bulunmayan, aşağılanmış.*

Ḥasedle kin kibir **meẕmūm** duḫūl itme bu ḳalbine
Derūnu pāk ider muṭlaḳ seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 9). [meẕmūm,]*

Māsivā ḥubı göñülden refʿ olup biʾl-cümleten
Ḳalmamış aḫlāḳ-ı **mezmūm** ṣāfī bir dürdāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 10). [mezmūm,]*

mı: *" Mi " soru eki.*

Münkir ile hiç ider **mi** müʾmīn olan imtizāc
Ḳanda olur ḳarġa ile ʿandelībler bir mizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 1). [mi,]*

Ṣormañız Mecnūna ey cān ḳanda olmuşdur feraḥ
Ẕülf-i Leylādan ʿaceb **mi** kim ola bunda feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 2). [mi,]*

Bilür **misin** ṭālib aṣlıñ türābdır
Biñ yıl ʿömrüñ olsa ṣonu ḥarābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 1). [misin, -sin]*

Murġ-ı ġarībin görmez **misin** hiç evc-i semā pervāz ider
Düşmüş ḳulaġuz bir önüne ʿaskerini tenhālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 9). [misin, -sin]*

Cehlile ẓulmetde ḳalmış işbu ʿālem ekşeri
Hiç bilür **mi** ġaflet-i ehl nicedir āʿmālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 8). [mi,]*

Mūtü ḳable en temūtū sırrına vāṣıl olan
Kār ider **mi** anlara çün ʿilleti emşāl-i tef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 8). [mi,]*

Mürşid-i kāmil yedinden merhemiñ ḳılsam ṭaleb
Ḳābil-i mümkīn ʿaceb **mi** āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 10). [mi,]*

Āsitānında ġulām ol ey Sükūtī sen bugün
Himmeti bilmem ider **mi** āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 12). [mi,]*

Nār-ı hicrāna dūş olmuş bu vücūdum ser-te-ser
Baḥr-ı ʿummān kār ider **mi** gör ṭutuşmuş cism-i cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 8). [mi,]*

Bunca begler hem gedālar ẕevḳ **mi** itdi paşalar
Bunda çekdi çoḳ cefālar gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 5). [mi,]*

Vaṣfını mümkün **mi** ide Derviş Sükūtī her Zamān
Meddāḥı anıñ Allah daḫı itdi şenā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 21). [mi,]*

Süleymān-ı zamān olsan bu mülk elden gider bir gün
Buna ʿaḳl ireñ ṭālib ider **mi** bunda ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 4). [mi,]*

Keşret ʿiṣyānına iḳrār eyleyen āṣıḳların
ʿAfv ider **mi** cürmni ġaffara ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 6). [mi,]*

Şīrīn yolunda cān başın fedāya itdiler ġayret
Suʾāl it ẕevḳe irdi **mi** bugün sen anı Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 4). [mi,]*

Seniñ elṭāfnı her dem ʿaceb **mi** itmeyim hiç yād
Benim Ẕikrim ḳamu fikrim göñülden hep ṣudūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 7). [mi,]*

mı: *"mı" / "mi" soru edatı.*

Ṭaş **mı** ṣandın bu derūnum çekdirirsin biñ belā
Miḥneti derde dūş oldum bulmadım aṣlā devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 1). [mı,]*

Şefāʿat ḳavm-i NaṢrāni Yahūdīye olur **mı** hiç
Müʾebbed nār-ı duẔaḫda yañarlar cümlesi yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 9). [mı,]*

Hiç olur **mı** naḳd ü cānıñ virmege ol peykere
Zen ü dünyā bī-vefāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 3). [mı,]*

Revā **mı** ülfetine düşenler rūz u şeb dāʾim
Naẓar itmez bu ʿālemler anı kimse ṣorar olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 5). [mı,]*

Revā **mıdır** ʿaceb böyle Sükūtī söyler ol densiz
Īmānı yoḳ anıñ billāh bu ḥalḳa ḳahr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 11). [mıdır, -dır]*

Ḥançerle urup sīnemize ḳalāʾ **mı** ṣandı bu tenim
Ḳıldı ḥarāb dil mülkünü ḥaml idemez nāzik bedenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 1). [mı,]*

Ḳalb ḫānesini ṭaş **mı** Ṣanup cismimize ḍarb ideyor
Bilmem nice ḳaṣd eyledi baġrımıza ol bāġ u çemenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 7). [mı,]*

Şefḳāt-i āl-i Resūlʾden hiç ola **mı** bunlara
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya ẓulm ile her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 21). [mı,]*

Revā **mı** şānına her dem viṣālinden olam ben devr
Şefāʿat ḳıl saña maḫṣūṣ umarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 5). [mı,]*

Olunca ġayretiñ itgil ḫalāṣ olmaya Saʿy ile
Anıñ bendin ḳıran cānlar baḳar **mı** rūz-ı ferdaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 4). [mı,]*

Ne kesb itdin bu dünyāda nola bir gün suʾāl eyler
Yedinde hüccetiñ var **mı** cevāb itmek o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 6). [mı,]*

Sermāyen var **mı** Sükūtī āḫir ʿömründür bugün
Ṣoñ nefes senden ararlar böyle bil īmān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 17). [mı,]*

Kerbelāda şehr-i melʿūn şāh Ḥüseyni ḳatl idip
Müsteḥaḳ olmaz **mı** nāre ḳahhāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 12). [mı,]*

mihmān: *Konuk, misâfir ǀ gönül evinin misâfiri: Sevgili.*

Derviş Sükūtī ṭut temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru otur postuna **mihmān** ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 10). [mihmān,]*

Bā-yı bismillahda noḳṭa sırrına maḥrem olup
Bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ **mihmānıyla** itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 8). [mihmānıyla, -ı-, -y, -la]*

Derviş Sükūtī her zamān Saʿy ide gör bul Ḥaḳḳı
Saña senden yaḳīn ol ḳalb evinde **mihmānı** aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 10). [mihmānı, -ı]*

Aḥmediñ rāhında ḳāʾim post-nişīn olmuş bugün
Ḫānḳāha her gelen ikrām ile **mihmān** ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 8). [mihmān,]*

Zāhidler gibi bir ḳurı ṭaşdan bināya ṭapma gel
Beyt-i Ḥaḳḳı ara bul tā göresin **mihmanımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 6). [mihmanımız, -ımız]*

Derd-mend Derviş Sükūtī mürşid-i kāmil ile
Vāṣıl-ı dergāh olup **mihmān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 14). [mihmān,]*

Şevḳ-i ʿAşḳile ideriz ilticā ol ḥażrete
Āsitānında Sükūtī **mihmān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 12). [mihmān,]*

Ḥubb-ı dünyāyı göñülden tarḥ idip bir vechile
Māsivāya ülfetim yoḳ **mihmān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 10). [mihmān,]*

İşbu dehre ben geleli māl u menāle hiç baḳmadıḳ
Dergāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb **mihmān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 4). [mihmān,]*

Derviş Sükūtī ben gelmişem bu dünyāya gitmek içün
Bunda gelen durmaz gider cümle cihān **mihmān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 10). [mihmān,]*

Ḥaḳ yaḳındır saña senden ey Sükūtī ṣorma hiç
Ḳalbiniñ her köşesinde oturur **mihmānım** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 10). [mihmānım, -ım]*

Az yemekle ey Sükūtī pāk idegör ḳalbini
Ḳalb-i maʿmūrlarda **mihmān** oturur ol lā yenām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 18). [mihmān,]*

Bu vücūdum şehr içre rūz u şeb **mihmān** olan
Ẕāt- pākıñdır muḥaḳḳaḳ ḫūblara sulṭān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 1). [mihmān,]*

Ḥudā her yerde ḥażırdır açagör dīde-i cānıñ
Naẓar ḳıl bu derūnuna anı **miḫmān** bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 8). [miḫmān,]*

Maḥviyet rāhıñ ṭutarlar cümlesi bu fānīde
Mūtū ḳable en temūtū sırrının **mihmānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 8). [mihmānesi, -esi]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede Derviş Sükūtī bir ġulām
Dürr-i luṭfunda hemān ol gice gün **mihmānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 10). [mihmānesi, -esi]*

Ḫānḳāh-ı devlet içün taḫtını ḳurdu bugün
Ey Sükūtī ḳalbimizde şimdi **mihmān** eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 10). [mihmān,]*

Dirler ʿālemden münezzeh yoḳ mekān-ı bī-nişān
Ādemʾiñ ḳalbinde dāʾim nice **mihmān** eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 8). [mihmān,]*

Ḫāk-i pāyiñ bir ġulāmı olmuş Sükūtī tā ezel
Pādişāhım eyleme red ḳıl ḳabul **mihmāneyi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 10). [mihmāneyi, -e, -y, -i]*

Ḫāne-i **mihmāna** ḳonmuş gitmege ruḫṣat diler
Ḫāşılı durmaz ḳonanlar ol demi kervān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 15). [mihmāna, -a]*

Geçen dünyā vü ʿuḳbādan nider taḫt-ı Süleymān
Naẕar itmez bu fānīye olurlar resm-i **mihmanı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 2). [mihmanı, -ı]*

Derviş Sükūtī ṭut temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru otur postuna **mihmān** ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 10). [mihmān,]*

Mülk-i māl keṣret üzre dergāhıñ vaḳfı ġānī
Her gelen **mihmāna** ikrām itdi ol merd süḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 12). [mihmāna, -a]*

Tanẕīm oldu ḫānḳāhda üç oṭa resm-i cedīd
Her gelen **mihmāna** taʿẕīm ḳıldılar ġāyet mezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 10). [mihmāna, -a]*

Ḳul olan Ẕeyneʾl-ʿAbāya irdim Ḥaḳ esrārına
Ḫānḳāh devletinde dāʾimā **mihmān** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 4). [mihmān,]*

Ḳul olan Ẕeyneʾl-ʿAbāya irdim Ḥaḳ esrārına
Ḫānḳāh devletinde dāʾimā **mihmān** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 4). [mihmān,]*

miḫnet: *Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat. || Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap.*

Ṭaş mı ṣandın bu derūnum çekdirirsin biñ belā
Miḫneti derde düş oldum bulmadım aṣlā devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 2). [miḫneti, -i]*

Göñül virme dedim aṣlā vefāsı olmayan yāre
Belāsı **miḫneti** birçoḳ kim olmuş mübtelā bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 6). [miḫneti, -i]*

Miḫneti renc almadan Ẕevḳ bulup mesrūr olan
Derdine buldu devā ol ṣıḥḥati her ān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 3). [miḫneti, -i]*

Özge bir derde giriftār olmuşun sen dāʾimā
Miḥneti çoḳ raḥatı yoḳ böyle bir dünyā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 4). [miḥneti, -i]*

Miḥnet-i derd-i elem şādıyla mesrūrum hem
Ḳahr-ı Luṭfu bir idendeñ her bir hevādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 3). [miḥnet-i,]*

Derviş Sükūtī hiç görmedim devr-i felekde bir vefā
Şiddetle elem **miḥneti** çoḳ bundan girü imān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 12). [miḥneti, -i]*

Miḥneti derd-i belādır her demi ʿāşıḳlara
Ẕevḳ hiç yoḳ pür elemdir bunda böyle nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 3). [miḥneti, -i]*

Bunda sivā **miḥnetiñ** ol çekmede ġāyet ḳatı
Mesned-i dünyāya meşġūl kibrile bir ʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 7). [miḥnetiñ, -in]*

Miḥnete düşdü bu göñlüm baña zindāndır cihān
Neyleyim bu māsivāyı raḥatı yoḳ hep yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 1). [miḥnete, -e]*

Miḥnetle elem dürlü çile her vecihle ġām aratdı bu gice
Ḳalbimize virdi cefā çeşm-i ḫūnum aḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 1). [miḥnetle, -le]*

ʿÖmrümüzü virdi hebā **miḥneti** devrān-ı felek
Bir cāzū zen naḳş-ı zībā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 7). [miḥneti, -i]*

ʿArż-ı ḥāl itdim ilāhī bıraḳma ḥālim maḥşere
Derdiyle **miḥnetde** ḳaldım kimse rüʾyet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 20). [miḥnetde, -de]*

Ḫar Ṣıfāt aḥlāḳı bed hiç rehāyāb olmadı
Geçdi ʿömr **miḥnetle** ḥor ḥaḳir oldu ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 8). [miḥnetle, -le]*

Göñlümüzü şād ḥürrem eyledi her bār **miḥnet**
Oldu gülşen şehr-i cismim ser-te-ser gülzār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 1). [miḥnet,]*

miḥnet-i ʿaşḳ: *Aşkın derdi, sıkıntısı.*

Bir vefāya biñ cefā itmek dilersen ġām degil
Miḥnet-i ʿaşḳa alışdıḳ olmuşuz biz müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 4). [miḥnet-i ʿaşḳa, -a]*

Ẕillet ile gice gündüz geçmede ʿömrüñ seniñ
Miḥnet-i ʿaşḳa düş olduñ Ẕülfikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 10). [miḥnet-i ʿaşḳa, -a]*

mihr: *1.Güneş. 2. Sevgi, dostluk.*

Ateş-i hicrāna ḳoyma **mihriñle** bī-çāreyi
Derd-i ġām ḳaldır aradan sīnesine urma daġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 11). [mihriñle, -iñ, -le]*

Vilāyetle meger ol dem göründü Aḥmede ol şāh
Anıñ miʾrācı bābında alıp **mihrini** ol arslān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 10). [mihrini, -i, -(n)i]*

Nūr-ı velāyet bunca kerāmet arż-ı semā itdi ẓuhūr
Miʿrācda o dem şunduġu el **mihrine** Ḥaydar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 18). [mihrine, -i, -n, -e]*

Miʿrāc yolunda Aḥmed ile itdikleri bir
Gösterdi vilāyet **mihrini** alan Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 4). [mihrini, -i, -n, -i]*

Virme göñlüñ ziynetine bu cihānıñ durma ḳaç
Mihrini vir ḳaḥbe zendir itme gel sen izdivāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 2). [mihrini, -i, -n, -i]*

Ḳıl ferāġat māsivādan göñlüne çekdirme sed
Mihrini ver ḳaḥbe zendir beyt-i dilden eyle red *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 2). [mihrini, -i, -n, -i]*

miḥrāb: *Cami ve mescitlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili yer.*

Ḥüsnünüñ evrāḳını tezyīn idermiş dilber ḫaṭ
Ḳaşları **miḥrābına** çekmiş ḳalemle cevher ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 2). [miḥrābına, -ı, -na]*

mihr-i cihān: *Cihan, dünya güneşi.*

MiṢbāḥ-ı ezel şemʾāsınıñ şuʾlesi rūşen
Mihr-i cihān nūr-ı żiyā ʿāleme enver-i ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 4). [mihr-i cihān,]*

mikdār: *Bir şeyin ölçülebilen, sayılabilen veya azalıp çoğalabilme durumu, nicelik, derece.*

Fehm idipdür ʿacāyib ḥāl rüşvetle olur
Ḳāʾilim **miḳdār-ı** pahāya maḳbūle raġbet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 12). [miḳdār-ı,]*

millet: *Ar. Sınıf, topluluk. II Bir dine, bir kavmiyete mensup topluluk.*

Bilmez iken dīn ü **millet** kimden olur yā ṣevāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṭḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 1). [millet,]*

Ḳanġı **millet** bunu ancaḳ irtikāb eyler bugün
Nūr-ı pāk-i Muṣṭafānıñ ḳaṣd idip arslānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 11). [millet,]*

Dīn ü **millet** ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 7). [millet,]*

Dīn ü **millet** ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 7). [millet,]*

Bilmez iken dīn ü **millet** kimden olur yā s̲evāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṯḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 1). [millet,]*

Her **millete** bir gün ḳahhār itmişler
Kin kibir ʿaceble riyā bunlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 5). [millete, -e]*

mīm: *Mim (م), Arap alfabesinin yirmi dördüncü harfî.*

Mim Muḥammed Mehdīniñ devrānına ol muntaẓır
Nun nihāyet buldu ḫüküm gelmege ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 25). [mim,]*

Ḥa Ḥayātım Murtażanıñ ʿaşḳıyla her rūz u şeb
Mim Müzeyyen ḳıldı cismim ḥasta kāna bir şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 12). [mim,]*

minber: *Camilerde hutbe okunan merdivenli, yüksekçe yer.*

Bugün **minberlere** çıḳmış cinān-ı vaṣfıñ ider vāʿiẓ
Bu ḫalḳıñ cennete naṢafıñ kimin nīrān ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 19, Mısra 1). [minberlere, -ler, -e]*

mīr: *Amir, baş, kumandan; bey, vali.*

Mīr iken işbu fenāyı terk idip biʾ cümleten
Salīk-i Ḥaḳ bāḳī oldu küllīsin virdi fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 3). [mīr,]*

miʾrāc: *Hz. Muhammed (s.a.v.)' in göğe yükselmesi hadisesi. Yükseliş, göğe çıkma, yücelme.*

Vilāyetle meger ol dem göründü Aḥmede ol şāh
Anıñ **miʾrācı** bābında alıp mihrini ol arslān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 10). [miʾrācı, -ı]*

Sükūtī bir gedā ḳuldur kimine ḫāk-i pāyinde
Niyāz eyler gice gündüz göñülde itdi **miʿrācı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 16). [miʿrācı, -ı]*

Nūr-ı velāyet bunca kerāmet arż-ı semā itdi ẓuhūr
Miʿrācda o dem ṣunduġu el mihrine Ḥaydar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 18). [miʿrācda, -da]*

Miʿrāc yolunda Aḥmed ile itdikleri bir
Gösterdi vilāyet mihrini alan Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 3). [miʿrāc,]*

mīrās: *Bir nesle atalarından kalan maddî-mânevî şey.*

Şerʿ-i pāk-i Aḥmedīden ṭālibā sen it beḥā̲s̲
Emr-i Ḥaḳlandır īcādı bize andandır **mirā̲s̲** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 2). [mirā̲s̲,]*

Yevm-i ḥaşre dek anarlar ism-i pākın her inā̲s̲
Muṣṭafādan cümle nās ḳıldıñız hem de **mirā̲s̲** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 2). [mirā̲s̲,]*

mirʾāt-ı ḳalb: *Gönül aynası.*

Māsivā āş̲ārını söyler göñülden eẕkār-ı hū
Pāk ider **mirʾāt-ı ḳalbi** gösterir envār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 2). [mirʾāt-ı ḳalbi, -i]*

misāfir: *Geçici bulunan, sürekli olmayan; konuk.*

Misāfir geldiler dünyā vü ʿuḳbāya nevbet bekler
Bu kār-ḫāne ʿaceb ḫāndır fenāya ḳābil evṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 7). [misāfîr,]*

misāl: *Benzer, gibi, mânend, nazir.*

Ṣabr idüp Eyüb **miş̲āli** ḥālimiz dün ü gün yaman
Āh u zārım artdı efzūn virmedi raḥat banā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 5). [miş̲āli, -i]*

Ġarīb bir ḳul günāhkārım ʿibādet yoḳ hiç eẕkārım
Miş̲āl-i ʿandelīb-zārım meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 10). [miş̲āl-i, -i]*

Aġardı ṣaç ṣaḳal penbe **miş̲ālinde** ḳatı ebyaż
Tükendi ḳalmadı femde ne ki cümleden danem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 3). [miş̲ālinde, -i, -(n)de]*

mişbāḥ: *Kandil, çerağ.*

MiṢbāḥ-ı ezel şemʾāsınıñ şuʾlesi rūşen
Mihr-i cihān nūr-ı żiyā ʿāleme enver-i ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 3). [mişbāḥ-ı, -ı]*

Aḥmed ile bezm-i ezel **mişbāḥ-ı** ḳandilde idi
Geldi cihān ʿālemine ṣāfī bir envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 3). [mişbāḥ-ı, -ı]*

Şemʿ-i cemāliñ nūr-ı hüveydā bezm-i elestden şāh-ı risālet
MiṢbāḥ-ı ḳandīl sensin muḥaḳḳaḳ Murtażā Ḥaydar şāh-ı velayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 2). [mişbāḥ-ı, -ı]*

misk: *Misk, güzel koku.*

Ḳalbiñiz hem ḳara ṭaşdan ḳaradır reng-i siyāh
Neylesün yā **misk-i** Ṣābūn ḳaṭrānı ār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 10). [misk-i, -i]*

mışḳal: *Yirmi dört kırat değerinde bir ağırlık ölçüsü birimi. II Pek az miktar.*

Fezkurūnī āyetiyle ḳalbini pāk itdiler
Mışḳal ẕāt-ı ḳadimden envārı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 16). [mışḳal,]*

miskin: *Aciz, zavallı (kimse). || Aşık.*

Derviş Sükūtī eyle naẓar ḳalbine **miskinleriñ**
Ḥaḳ ile maʿmūr olup lāyıḳıyla ictināb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 9). [miskinleriñ, -ler, -i, -n]*

Sükūtī bir ġarīb **miskin** ʿabādan ḫırḳa tāc giyse
Ḥaḳāretle naẓar itme irādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 13). [miskin,]*

Bu kem-ter ʿāṣıḳıñ Derviş Sükūtī bir ġarīb **miskin**
Seniñ bāb-ı viṣālinde gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 13). [miskin,]*

Żaʿīfim ʿācizim **miskin** yolunda cān u baş virdim
Ḳabūl it ḫāk-pāyında sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 9). [miskin,]*

Seniñ bāb-ı ġulāmıñdır Sükūtī bir ġarīb **miskin**
Mürüvvet ḳıl saña gelmiş gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 13). [miskin,]*

misl: *Benzer, eş, denk.*

Ġarḳ olup Derviş Sükūtī baḥr-ı ḳulzümde bugün
Maḥv olup ḳalmadı gitdi **misl-i** deryā-yı ḥubāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 10). [misl-i, --i]*

Ẕevḳ-i dünyā ṣanma bāḳī devr ider **misl-i** felek
Bī-vefādır māʾil olma çeşmiñ aç nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 5). [misl-i, --i]*

Kaʿbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmek içün bir nefes
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī devrider **misl-i** ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 10). [misl-i, --i]*

Bir bahādır ehline Derviş Sükūtī ol ġulām
Misl-i Ḳanbersin ʿAlīye eylegil iḳrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 10). [misl-i, --i]*

Beñzer anlar deryā içre Ṣu arar **misl-i** semek
Çeşm-i aʿmā görmez aṣlā kendi bir yem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 7). [misl-i, --i]*

Her ne yüzden Ḥaḳ kelāmıñ Derviş Sükūtī söylesem
Nefret ider **misl-i** erneb insāna olmazlar enīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 10). [misl-i, --i]*

Lāyıḳ olan ṭoġru gider rāh-ı Ḥaḳḳa **misl-i** nebī
Menzil alur rifʿatiyle üç semā fayıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 5). [misl-i, --i]*

Nefsine uyma Ṣaḳın gel itmeden Zebūn seni
Pota-i ʿaşḳa ata gör ḳaynayan **misl-i** raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 8). [misl-i, --i]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya ḫizmet eyle rūz u şeb
Maḥrūm itmezler belāsıñ **misl-i** aṣḥāb-ı selef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 4). [misl-i, --i]*

Ḫāk dergāhı şifādır ey Sükūtī sür yüzüñ
Nār-ı Nemrūddan ḫalāṣ ol **misl-i** İbrāhīm Ḫalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 16). [misl-i, --i]*

ʿAvrata eyler firāvān iştiyāḳıñ rūz u şeb
Şehvetiñ efzūn idermiş **mi<u>ş</u>l-i** ḥar sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 6). [mi<u>ş</u>l-i, --i]*

Kerbelāya irdi ol dem özge ṭufān **mi<u>ş</u>l-i** Nūḥ
Ḳana ġarḳ oldu şehīdān bunca iḫvān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 19). [mi<u>ş</u>l-i, --i]*

CeẔbe-i ʿaşḳı ḳaçan kim Ṣunsalar bir ṭālibe
Çūşa gelür **mi<u>ş</u>l-i** deryā şiddeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 8). [mi<u>ş</u>l-i, --i]*

Bizim ervāḥı ezelden zen gibi ḥāmil olup
Çoḳ tevellüd itdi evlād **mi<u>ş</u>l-i** encüm fiʾs-semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 10). [mi<u>ş</u>l-i, --i]*

Ġarḳ olup Derviş Sükūtī baḥr-ı ḳulzümde bugün
Maḥv olup ḳalmadı gitdi **mi<u>ş</u>l-i** deryā-yı ḥubāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 10). [mi<u>ş</u>l-i, --i]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya sür yüzüñ eyle türāb
Kaʾbe-i ʿulyā budur bil ḳıl ṭavāf **mi<u>ş</u>l-i** ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 16). [mi<u>ş</u>l-i, --i]*

<u>misl-i meges:</u> *Sinek gibi.*

Ḥubb-ı dünyādan ḫalāṣ et rāhımı eyle güşād
Ṭutmaya çün ʿanḳebūtuñ lānesi **mi<u>ş</u>l-i meges** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 8). [mi<u>ş</u>l-i meges,]*

<u>mışr-ı cāmiʿ:</u> *Toplayan, birleştiren şehir.*

Mışr-ı cāmiʿdir vücūduñ secde-gāhı ʿālemiñ
Aç gözüñ Derviş Sükūtī gör bugün sende anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 11). [mışr-ı cāmiʿdir, -dir]*

<u>misāl:</u> *Benzer, gibi, mânend, nazir.*

Sensin kerīm ile ḳabūl itdim saña ben ilticā
ʿAşḳ baḥrına ẕerre **mi<u>ş</u>āl** cürmüm ile bunca ḳuşūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 4). [mi<u>ş</u>āl,]*

<u>mizāc:</u> *Yaradılış, fitrat, huy, tabiat.*

Münkir ile hiç ider mi müʾmīn olan imtizāc
Ḳanda olur ḳarġa ile ʿandelībler bir **mizāc** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 2). [mizāc,]*

<u>miżmār:</u> *XVIII. yüzyıla kadar mûsikîmizde kullanılıp sonra unutulan ney, kaval, düdük türünden nefesli saz.*

Ṣūretde ʿaceb ḫande ider cümle bu ḫalḳı bend itmek içün
Ẕāhirde ḳalay urmuş yüzüne ḳalbinde ṭulūʿ **miżmār** naḳūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 8). [miżmār,]*

<u>molla:</u> *Alim, hoca.*

Seniñ vaṣfını meddāḥlar yāḫūd kātib ḳamu **mollā**
Benim ʿindimde hep ʿāciz lisānında ḳuṢūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 11). [mollā,]*

mollā ḳadın: *Bu divanın sahibi olan Murtaza Sükuti'nin kızlarından biri.*

Hū diyüp cān teslīm itdi ʿaṣḳıyla **Mollā Ḳadın**
Cennetüʾl mevāda buldu rifʿatı ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 15). [mollā ḳadın,]*

mū-: *Saç.*

Mū-ı rīşim oldu beyāż cismimize irdi fenā
Dār-ı beḳā vaḳit gelüp göçmek içün her ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 9). [mū-ı, -ı]*

mu: *Bu, işaret zamiri.*

Līmaʾallah mektebinde ders virir **munları**
Naḫnü aḳreb sırrın iẓhār itdiler her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 9). [munları, -n, -lar, -ı]*

mu: *"mı, mi, mu, mü" soru enklitiği.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur **mu** beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [mu,]*

Ḥar ṣıfātla müşkül ancaḳ kim ki maḳṣūda irer
Ḳābil vuṣlat olur **mu** nefs aġyār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 8). [mu,]*

Hiç olur **mu** ḳaḥbe zenle izdivāc olmaḳ bugün
Aldadır bir cāzū muṭlaḳ oldum ʿadādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 3). [mu,]*

Hiç ḳalur **mu** ittiġi ẓālim sitem-kār yanına
İntiḳāmıñ Ḥaḳ alur ḳahrile her ān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 27). [mu,]*

Silsile Ṣorar ararlar aṣl-ı nesil kim anıñ
Yā ʿaceb böyle olur **mu** ʿaḳl ile iẕʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 6). [mu,]*

Hū didiḳçe ḳalb-i ʿuṣṣāḳa oldu **mu** bī-dār olur
Ḥaḳ cemāliñ rüʾyet ider her demi seyrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 5). [mu,]*

Noḳṭa-ı cevher ḫaḳāyıḳ ẓāhir olup ʿāleme
Çeşm-i ḫuffāş hiç görür **mü** gündüzü āʾyān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 4). [mü,]*

Ehl-i dünyā nefret itdi bir günāhkār ḳul **muyum**
Bilmezim ʿālem ne olmuş baña ülfet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 9). [muyum, -y, -um]*

Ġaflet ile dīde-i cān açmadılar bir Zamān
Murġ-ı ḫuffāş hiç görür **mü** gündüzü balıḳ Ṣuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 18). [mü,]*

ʿİlm-i ẓāhir her cehle Ṣalmış ṭamudan olmaz ḫalāṣ
Cennete dāḫil olur **mu** kin kibir ehl-i riya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 8). [mu,]*

muʾacciz: *Sıkıcı, usandırıcı, bıktırıcı, bıkkınlık verici.*

Ṣuʾaybıñ **muʾacciz** bāhir semādan od düşüp ḫāke
Helāk itdi ḳamu ḳavmiñ duʿāsıyla fenā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 13). [muʾacciz,]*

muʾaḫḫir: *Bkz. muahharen. Sonradan, bilâhare. Muahhar olarak.*

Muʾaḫḫir üç bölük ṣalmış vücūd iḳlīmine dāḫil
İderler ḥizmetiñ birbirine emr itmiş aña Cebbār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 21). [muʾaḫḫir,]*

Ḫātem-i nebīdir cümle Resūlʾden gelmiş maḳdem işbu cihāna
Resmen **muʾaḫḫir** gelmiş ise de ẕāt-ı ḳadīmden ḳılmış ʿalāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 8). [muʾaḫḫir,]*

muʾammā: *Bilmece. Anlaşılmayan, bilinmeyen şey.*

Ölümden evvel öldürür maḳām-ı ḥaşr gör bunda
Zamān-ı ḥıżra kim irse bulur anlar **muʾammāyı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 8). [muʾammāyı, -y, -ı]*

Bir **muʿammādır** Sükūtī işbu ʿālem ḥalḳına
Feṭḥ iderler erbāb-ı kāmil bilemez echelimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 21). [muʿammādır, -dır]*

muʿaẓẓam: *Büyüklüğü şüphe götürmeyen, yüce, ulu.*

Sen ol şāh-ı **muʿaẓẓamsın** nebīler zümresinden öñ
Gelüpsin ʿāleme senden ʿināyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 9). [muʿaẓẓamsın, -sın]*

mübāḥ: *Ar. Dinî bakımdan yapılmasında sakınca olmayan şey.*

Ṣāḳīyā nā-şād mey mesrūr ider aḥmer ḳadeḥ
Dedi zāhid mey ḥarāmdır ehline direm **mübāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 2). [mübāḥ,]*

Vechiniñ müştāḳı olmuş bunda ki dilḥasteler
Neylesün her dem aña kim derdini ḳılmış **mübāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 10). [mübāḥ,]*

Feʾzkürullah āyetinden almamış ẕerre ḫaber
Ḫaḳ bize envāʿ-ı ẕikriñ eylemişdir hep **mübāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 8). [mübāḥ,]*

Rüşveti bilmez ḥarām ol cehrile ḳılmış **mübāh**
Ḫaḳdan aṣlā hiç utanmaz ṭamu içre layıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 7). [mübāh,]*

Olmuş iken cümle nās āb u Fırāt hem **mübāḥ**
Mażbūṭ itdi Ṣu yerin hep ehl-i ṭuġyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 11). [mübāḥ,]*

mübāhese: *Tartışma, münazara.*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ **mübāḥeşe** itdi vāʿiẓ ʿilmine virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 8). [mübāḥeşe,]*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ **mübāḥeşe** itdi vāʿiẓ ʿilmine virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 8). [mübāḥeşe,]*

mübārek: *Kutsal; bereketli; muhterem, saygıdeğer.*

Bir **mübārek** aydır ancaḳ bunca māhıñ serveri
Ḫalḳ-ı ʿālem ẕevḳ iderler her Ramażān yekseri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 1). [mübārek,]*

Ḳıldı nāẔik pāre pāre ol **mübārek** Ḥüseyni
Ol sāʾatler ḥāke düşdü boẔdu anıñ resmini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 13). [mübārek,]*

mübeyyen: *Açıklanmış, açıkça bildirilen, beyan edilmiş. || Aşikar olan.*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı **mübeyyen** itdi güşād ʿālemlere
Oldu imām ümmetine ḳıldı ʿayān Ḥaḳ revişi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 7). [mübeyyen,]*

mübīn: *Hayrı, şerri; iyiyi, kötüyü ayıran.*

Ḥaḳ saña senden yaḳın bil çeşm-i cānıñ aç bu gün
Naḥnü aḳreble **mübīn** ẕātına ḳılmış şuhūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 10). [mübīn,]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı **mübīn** ṭālib-i Ḥaḳile ʿamel
Pend yeter bu Sükūtī ehl-i Ḥaḳḳa bürhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 9). [mübīn,]*

Meẕheb-i pāk dīn ü **mübīn** şerʿ Resūl günden ʿayān
Kim ki ḳabūl itmez ise anlara aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 3). [mübīn,]*

mübtedī: *1)Bidat ehli, batıl yola saplanmış kişi. 2)Bir işe yeni başlayan,acemi kişi.*

olduġu ḥālde cānlarına ziyādesiyle eṣʾāb ü düşvār gele ḥabaḳından māʾide içlerinde
baʿżı **mübtedi** ehl-i ṭarīḳ bulunmaġıyla ḥayrete dūçār olup ḍalāletde ḳalmālarına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 20). [mübtedi,]*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i nāẔenīnden baʿżı fuḳarā anıñ Ẕabṭ u rabṭına
ictisār iderler ki **mübtedī-i** ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile ḳaṭʾ itmege Saʿy iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 6). [mübtedī-i, -i]*

mübtelā: *(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.*

Göñül virme dedim aṣlā vefāsı olmayan yāre
Belāsı miḥneti birçoḳ kim olmuş **mübtelā** bāʿis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 6). [mübtelā,]*

Gülşen-i ḥüsnüñde feryād iderim ben her seḥer
Bülbül-āsā **mübtelāyım** güllere oldum nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 8). [mübtelāyım, -y, -ım]*

Kim ki oldu bunda dāʾim vech-i yāre **mübtelā**
Ṭaʾn ḳılman bulmuş anlar çünki rüʾyetden neşāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 7). [mübtelā,]*

Mecnūnda Leylāya **mübtelā** oldu
Vāṣlına irmedi ḫūbān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 15). [mübtelā,]*

müceddeden: *1. Yeni olarak, ilk defa. 2. Yeniden, yeni baştan, tekrar.*

Ḳarye Kiliselü içre **müceddeden** beş ʿaded çeşme
Aḳıtdı Ṣularıñ pek çoḳ muḥaḳḳaḳ zīr u bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 9). [müceddeden,]*

mücerred: *Dünyalıklardan ve maddi tüm varlıklardan soyutlanmış; saf, halis.*

Mükemmel şehrümüz burda **mücerred** çoḳ dükkān īrād
Maʿārif mektebiñ cümle yenīden ḳıldı iḥyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 13). [mücerred,]*

mücrim: *Cürüm ve kabahat işleyen, kabahatli, suçlu II günahkar.*

ʿĀṢīlere sensin şefīʾ **mücrimlere** senden nefīʾ
Düşkünlere sensin refīʿ ey şāfīʾ-i rūz-ı cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 9). [mücrimlere, -ler, -e]*

Sükūtī **mücrimiñ** bilmem rehāyāb olması düşvār
Meger raḥm eylese Aḥmed şefāʿatde odur meşhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 13). [mücrimiñ, -in]*

Sensin ol şāʾfi maḥşer **mücrim** ʿāṣīlere
Yüz çevirme ḳullarından eyleme ḳahr u celal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 5). [mücrim,]*

ʿİnāyet ẕāt-ı pākından bu ʿāṣī **mücrime** oldu
Maʿārif kenzine irdim Sükūtī bunda dānāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 9). [mücrime, -e]*

Ceddiñ olmuş gerçe şāfīʿ ʿarṣa-ı maḥşerde hem
Mücrim ʿāṣīlere sen ol dem ricāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 8). [mücrim,]*

Bu ʿāṣī **mücrim** kem-ter Sükūtī bir ġulāmıñdır
Şefaʾat-i iltimās eyler gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 13). [mücrim,]*

Bu ʿāṢī **mücrim** kem-ter Sükūtī bāb-ı Luṭfuna
Gelüp her dem niyāz eyler revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 11). [mücrim,]*

Seniñle **mücrim** ʿāṢī ḳamu ḳullar olup aẔād
Sen oldun ümmete şāfīʿ vefādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 11). [mücrim,]*

Sen olduñ cümle **mücrim** ʿuṣāta yevm-i ḥaşr içre
Sükūtī ḳaṭiʿ ümid itmez şefāʿat yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 17). [mücrim,]*

Vaṣfını itsem sezādır on iki şehzādeniñ
Derd-mend Derviş Sükūtī **mücrim** kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 16). [mücrim,]*

Şefāʿat ḫāk-i pāyinden nola olmaz ise bir gün
Sükûti **mücrimiñ** ḥāl cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 16). [mücrimiñ,]*

müdām: *Devamlı, sürekli, durmaksızın.*

Māsivādır sed çeken bu göñlümüze her **müdām**
Terkin itgil ṭālibā sen ire Ḥaḳdan feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 3). [müdām,]*

Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı ẕikr ide gör her **müdām**
Ġaflet ile olma ṣaḳın var ḳalbe bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 9). [müdām,]*

Mürşid-i kāmil gerek Derviş Sükūtī her **müdam**
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol ṭālib-i iḳrār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 9). [müdam,]*

Vuṣlat bulur ihsānıyla Derviş Sükūtī her **müdām**
Luṭf-ı Ḥaḳḳa maẓhar olup nitekim iḫyā meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 9). [müdām,]*

Şehvet nefs ārzū sende ḳaldı bu neler her **müdām**
Düşdüler semt-i zināya ekserisi her diyar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 13). [müdām,]*

İctināb it ey Sükūtī eşḳiyādan her **müdām**
Kesret üzre bu cihānı Ḫāricī devrān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 13). [müdām,]*

Ḥubb-ı evlād-ı ʿAlīye cān u baş ḳıl her **müdām**
Ẕabṭ ide gör nefsini her ġavġāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 5). [müdām,]*

Küntü kenziñ sırrına irmek dilersen her **müdām**
Rehber-i kāmil ara bul iẕʿāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 3). [müdām,]*

ʿAskeriniñ çakeriyim Derviş Sükūtī her **müdām**
Mehdi-ʿi āl-i Muḥammed bir livā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 19). [müdām,]*

Şehvetiñ efzūn ider ol maʿrifetden bī-ḫaber
Cins-i ḫayvāndan eşeddir ḳavm-i cāhil her **müdām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 8). [müdām,]*

Aṣḥāb-ı kirām vaṣfıñ idip Derviş Sükūtī her **müdām**
Fehm ideler cümle cihān hem daḫı yektā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 13). [müdām,]*

Bıraḳma nār-ı firḳat içre ben ḳulunu her **müdām**
Muṣṭafānıñ ʿaşḳına sen raḥm idip ḳıl şefḳati *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 7). [müdām,]*

Ḳıl ʿibādet eyle ṣāyım ey Sükūtī her **müdām**
İster isen rūz-ı maḥşer Ṣunalar cām kevs̲eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 13). [müdām,]*

Muḥaḳḳaḳ Ḫıżır-veş zinde ideʿāşıḳları her dem
Bu esrārda olan vāḳıf zamān içre **müdām** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 10). [müdām,]*

ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini berdār it
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı Ẕikr ide gör her **müdām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 20). [müdām,]*

Sürdüler elmās ḳadeḥler meclisinde her **müdām**
Bāde-i engür ṣarābıñ içdiler bir çoḳ ġanī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 13). [müdām,]*

Kenz-i Ḥaḳḳa vāṣıl olmuş dervişānı bī-şümār
Bir ġarīb ednā Sükūtī her **müdām** lāyıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 22). [müdām,]*

Terk-i fānī eylemişdir salik-i Ḥaḳ her **müdām**
Devlet-i bāḳīye irdi ẕevḳ ider iks̲ār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 7). [müdām,]*

Saʿy ide gör gice gündüz ey hümām
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden her **müdām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 14). [müdām,]*

müddeʾī: *İddia eden (kimse), davacı.*

Ḍad Ḍalālet rāhına virme göñül ey **müddeʾī**
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bul ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 15). [müddeʾī,]*

Müddeʾīler ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ lez̲z̲etine yol bulmamış
Anıñ çün rūz u leyāl çekmez her dāʾim ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 9). [müddeʾīler, -ler]*

Ehl-i ḥaḳiḳat sırrına **müddeʾīler** hiç irmedi
Bunca ḥased nifāḳ ile kendini daʾvālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 7). [müddeʾīler, -ler]*

müʾebbed: *Ar. Sonsuza dek, sürekli, ebediyyen.*

Şefāʿat ḳavm-i NaṢrāni Yahūdīye olur mı hiç
Müʾebbed nār-ı duẔaḥda yañarlar cümlesi yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 10). [müʾebbed,]*

mü'essir: *Tesirli, etkili.*

Saña evvel görünür hep hemān bir dil-rubā Ṣūret
Mü'essir diş biler ṣoḳsun zehirli bir yılāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 6). [müʾessir,]*

müfesser: *Ar. Açıklayıcı. II Kuran'ı tefsir usulüne göre açıklayan kişi.*

Kurʾānı ol nāṭıḳ idi ẕikr ider hep cehrile
Ehl-i **müfesser** taṢdīḳ idip ḳıldılar eşʿār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 16). [müfesser,]*

müfessir: *Ar. Açıklayıcı. II Kuran'ı tefsir usulüne göre açıklayan kişi.*

Ḫılḳat elçin vel- ins kelāmında muṢarraḥdır
Müfessirler beyānında murādı Ḥaḳḳı bilmekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 8). [müfessirler, -ler]*

müfsid: *Ara bozan, bozgunculuk yapan, fitne fesat çıkaran (kimse); bozguncu, karıştırıcı, fesatçı, fitneci.*

Destiñ ṭutarlar mürşidin bulmaḳ dilerler maḳṢūduñ
Diñlemez olur her **müfsidin** ṣoḥbetlerin itmez delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 8). [müfsidin, -in]*

Kesret ziynet libāsla görünür her dem-be-dem
Bir cāzū zen ḳatı **müfsid** dil-rubādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 6). [müfsid,]*

Kin kibir bunca şeḳāvet rāhını ṭutmuş bular
Oldular **müfsid** münāfiḳ nitekim Mervān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 6). [müfsid,]*

Heman şāfīʿ Yūsuf mālik bu dersden olmadı āgāh
Müfsidler beyānında ḳalurlar bunda hayrana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 8). [müfsidler, -ler]*

Leşker-i ġām ḳıldı efzūn şeş cihātım ḳapladı
Bir cāzū Ẕen ehl-i **müfsid** naḳş biñ mekândır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 8). [müfsid,]*

Ḫıyre çün meşġūl olanlar ʿind-i Ḥaḳ maḳbūl olur
Şer iden **müfsid** münāfiḳ nefsine uymuş celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 4). [müfsid,]*

müftī: *Dini konularda fetva veren görevli.*

Müftī fetvālar virür Ḥaḳ yolundan ayırır
Ṭamuya gördüm sürer çağırırım Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 9). [müftī,]*

Müfti ḳaḍı şeyḫi derviş nefsine tābiʾ olup
Ẓulm iderler cümle ḫalḳa ḳılmadı dāʾim żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 17). [müfti,]*

ḲaḌı **müftī** şeyḫ derviş hem ʿulemā cümlesi
Rüşvet ile oldu meşhūr ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 5). [müftī,]*

ḲaḌı **müftī** şeyḫ derviş hem ʿulemā cümlesi
Rüşvet ile oldu meşhūr ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 5). [müftī,]*

Müftīsi ḳaḌı ser ʿasker hem ʿulemā her biri
Cehrile rüşvet alurlar geydiler ḫilʾat ṭonu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 9). [müftīsi, --si]*

muġalaṭa: *("ga" uzun okunur. galat'dan mugalatat): 1.yanıltmak için, yanıltacak yolda söz söyleme. 2.ağız kalabalığı.*

Girsin binüp itdi ṭavīl ṭamu ʿaẕābın ḫalḳı cihāna
Muġalaṭa ideyor gör vāʿiẓi kim yoḳ edebī nāmūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 6). [muġalaṭa,]*

muḥabbet-: *Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.*

Seniñ derd-i ġāmıñ muṭlaḳ dil ü sūzānıma bāʿiṣ
Muḥabbet-i cām-ı ʿaşḳıñdır benim mestāne bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 2). [muḥabbet-i, -i]*

muḥabbet: *Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.*

Ze ziyāde ḳıl **muḥabbet** Ẕeynel Muḥammed Bāḳıra
Sin sezādır Caʿfer ile buñlara ḳıl iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 11). [muḥabbet,]*

Başlamış bülbül fiġāna nāle vü gülzār **muḥabbet**
Derd-i ʿaşḳ ile çoşupdur eylemiş hep zār **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 1). [muḥabbet,]*

Başlamış bülbül fiġāna nāle vü gülzār **muḥabbet**
Derd-i ʿaşḳ ile çoşupdur eylemiş hep zār **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 2). [muḥabbet,]*

Her seḥerler āh çekermiş bir gül-i raʿnā içün
Naʿra-i yā hū ḳılar çoḳ şevḳ ile ezkār **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 4). [muḥabbet,]*

Hep bu ʿaşḳıñ ġavġāsıdur baḥr-i ʿummāna ṣalan
Anda elmas kāselerle sevḳ ider her bār **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 6). [muḥabbet,]*

Bir bedestendir ḳurulmuş cümle ʿālem ḫalḳına
İster isen Ṣarrāf ol sen eylegil tüccār **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 8). [muḥabbet,]*

Her cihetden el çeküp Derviş Sükūtī dāʾimā
Bir ḳanāʿat kūşesinden eyleyüp dildār **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 10). [muḥabbet,]*

Ey göñül itmek dilersen eylegil iẓhār **muḥabbet**
Bezm-i ʿaşḳda maḫfī olmaz cehr ile ezkār-ı **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 1). [muḥabbet,]*

Ey göñül itmek dilersen eylegil iẓhār **muḥabbet**
Bezm-i ʿaşḳda maḫfī olmaz cehr ile ezkār-ı **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 2). [muḥabbet,]*

ʿAşḳa uy sen sālikā gel Ḥaḳḳa ider ol vüṣūl
Ẕikr-i Ḥaḳḳı it seḥerde bulasın dildār-ı **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 4). [muḥabbet,]*

Geç bu kes̲ret ʿāleminde rāh-i Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Vaḥdet ilinde beḳā ol görmeye aġyār **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 6). [muḥabbet,]*

Beyt-i Ḥaḳḳıñ şol göñüldür zāhidā eyle ṭavāf
Kaʾbe-yi muṭlaḳ Ḫudāyı añla gör dīdār **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 8). [muḥabbet,]*

Mürşid-i kāmil gerek Derviş Sükūtī her müdam
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol ṭālib-i iḳrār **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 10). [muḥabbet,]*

Gel ey ṭālib alam dersen **muḥabbet** z̲evḳini bunda
Ḳanāʿat gibi devlet bulunmaz ḳalb nūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 7). [muḥabbet,]*

Seniñ şevḳ-i viṣāliñle **muḥabbet** z̲evḳini buldum
Dürr-i luṭfuñ ġulāmıdır Sükūtī hep sana müştāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 9). [muḥabbet,]*

Muḥabbet ateşi ṣaldı vücūdum eyledi iḥrāḳ
Fenā bezminde maḥv olup bu ʿālemde beḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 5). [muḥabbet,]*

Kemāl z̲āt ile Derviş Sükūtī iltifātım çoḳ
Muḥabbet z̲evḳine irdim o yār ile liḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 10). [muḥabbet,]*

Bu kes̲retden elim yūdum **muḥabbet** z̲evḳile dāʾim
Şarāb-ı lā-yezālīden içüp bunda ḥumārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 3). [muḥabbet,]*

Şevḳ ile eyler **muḥabbet** göñlümüz aldı yeter
Bilmezem görmüş o cāz̲ū geldi hemān Ṣallanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 11). [muḥabbet,]*

İḥrāḳ-ı **muḥabbetle** bu göñül şehrini yaḳmaġa
Şemʾ-i ʿaşḳa cān atarız pervāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 7). [muḥabbetle, -le]*

Sivā ḥubını terk itdim göñülden hep biri oldum
Muḥabbet virdim evlāda ʿAlīniñ ḳanberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 2). [muḥabbet,]*

ʿAceb mey hiç sivā ḥükmün göñülden olmaya iḥrāc
Muḥabbet nārına düşmüş velī pervānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 6). [muḥabbet,]*

Dergāh-ı Ḥaḳdan **muḥabbet** refʿ olup biʾl-cümleten
Düşdüler nefs-i hevāya oldular ṭuġyān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 11). [muḥabbet,]*

Muḥabbet z̲āt-ı pākından dil ü bīmārıma irse
Ḳamu derdime her dāʾim devādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 3). [muḥabbet,]*

Muḥabbet eyle evlāda ʿAlīniñ ḫānḳāhında
Olursan anlara bende ṣaḳın şekvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 5). [muḥabbet,]*

Ne **muḥabbet** virdi bugün kendi ḥissine
Ṣor tā Mecnūn olup gösterdi vechiñ Leylāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 3). [muḥabbet,]*

Muḥabbet ḳıl rāh-ı Ḥaḳḳa iresin maḳṣūdda bī-şek
Beḳā-ı cāvidān içre bulursun cennetüʾl-mevā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 9). [muḥabbet,]*

Göñlümüzü şād ḥürrem eyledi her bār miḥnet
Oldu gülşen şehr-i cismim ser-te-ser gülzār-ı **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 2). [muḥabbet,]*

Ḳahr-ı lūṭfuñ ʿilletini kim ki pāk ḳılmış bugün
Ḳanda baḳsa çeşm-i cāna görünür dildār-ı **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 4). [muḥabbet,]*

Naḳd-i cānın rāh-ı Ḥaḳda şeyḫine teslīm iden
Her cihetden buldu anlar derdine tīmār-ı **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 6). [muḥabbet,]*

Terk-i fānī eylemişdir salik-i Ḥaḳ her müdām
Devlet-i bāḳīye irdi ẕevḳ ider ikṣār-ı **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 8). [muḥabbet,]*

Ülfetiñ kesmiş cihāndan ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl olan
Ḳalbine bir ẕerre ḳoymaz her ʿaṣır aḫyār-ı **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 10). [muḥabbet,]*

Eylemez münkir ḥasedle ṣoḥbetiñ hiçbir zamān
Kim ki buldu Ḥaḳḳa vuṣlat eyledi pazar-ı **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 12). [muḥabbet,]*

Gel Sükūtîʾden suʾāl it ḳandadır ol ẕāt-ı Ḥaḳ
Gösterir kāmil-i meşāyiḫ Ṣor aña esrār-ı **muḥabbet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 14). [muḥabbet,]*

Şahā nāmıñ vüṣūlünde bu göñlümüz sürūr itdi
Muḥabbet ẕāt-ı pākından ṣaḳın ṣanma mürūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 2). [muḥabbet,]*

Saña ʿāṣıḳ olan cānlar ki bir yerde ḳarār olmaz
Muḥabbet ẕevḳini ṭatmış olanlar hiç firār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 1, Mısra 2). [muḥabbet,]*

Gel imām Ẕeyneʾl-ʿAbāya ḳıl **muḥabbet** cān ile
Çek elin bu māsivādan ʿāṣıḳ isen dīdeñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 3). [muḥabbet,]*

muhācir: *Göç etmiş kişi. II Medineli Müslümanlar.*

Nīş **muhācir** erlerinden ḥażret-i Aḥmed baba
Teşrīfinde cümle ʿālem şād olup buldu ṣafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 1). [muhācir,]*

Mühācir ehl-i ṣervetden Ḥācı Emīn aġa-ẕāde
Peder emvāl-i ḥelālinden niṣār itdi bu ḳazada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 5). [mühācir,]*

muhakkak: *Şüphesiz, tereddütsüz, mutlaka, kesinlikle.*

Çoḳ vaḳit berbād idendi bu vücūduñ şehrini
Ẕülf-i Leylādan **muḥaḳḳaḳ** almadı Mecnūn murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 12). [muḥaḳḳaḳ,]*

Ḫāk-i pāy-i Evliyāya ey Sükūtī sür yüzüñ
Ḥaḳḳa vaṣl ider **muḥaḳḳaḳ** eyle her dem inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 14). [muḥaḳḳaḳ,]*

Ṭarīḳinde sülük itdim **muḥaḳḳaḳ** anlarıñ dāʾim
Eneʾl-Ḥaḳ sırrına irdim ʿAlīden defterim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 3). [muḥaḳḳaḳ,]*

Māsivādan el çeküp Derviş Sükūtī hem bugün
Ḥaḳ ile olmuş **muḥaḳḳaḳ** çün bezm-i pazarımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 12). [muḥaḳḳaḳ,]*

Seniñle eyleyen beyʾ u şirā tā ezelden çün
Muḥaḳḳaḳ bil bu pazarda duranlar hiç żarār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 2). [muḥaḳḳaḳ,]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī rāhımı itdi güşād
Reh-nümāmızdır **muḥaḳḳaḳ** āsān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 10). [muḥaḳḳaḳ,]*

Oḳurlar men ʿaref sırrına kemāl ẕāt-ı Aḥmedden
Olurlar ḫoca-ı ḳanber **muḥaḳḳaḳ** ʿālīyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 6). [muḥaḳḳaḳ,]*

Rehber-i kāmil gözetgil Ḥaḳḳını eyle ṭaleb
Maḥrūm itmezler **muḥaḳḳaḳ** bil ʿaṭādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 16). [muḥaḳḳaḳ,]*

İmām Kāẓım şehinşāhı bu ʿālem ḳıblesi oldur
Muḥaḳḳaḳ secdegāhımdır anıñ ḫāk-deriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 8). [muḥaḳḳaḳ,]*

Bu vücūdum şehr içre rūz u şeb mihmān olan
Ẕāt- pākıñdır **muḥaḳḳaḳ** ḫūblara sulṭān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 2). [muḥaḳḳaḳ,]*

İmām-ı ʿĀbidīn Bāḳır **muḥaḳḳaḳ** pişvāmızdır
İmām Caʿfer gibi bir zār bulunmaz şerḥ ide Ḳurʾān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 5). [muḥaḳḳaḳ,]*

Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī yolunda bir ḳulu olsam
Muḥaḳḳaḳ bunlar virsem hezārān cān-ı baş ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 12). [muḥaḳḳaḳ,]*

İmām Kāẓım **muḥaḳḳaḳ** bil cihānıñ pādişāhıdır
Anıñ bāb-ı eşigine sürüp yüzler ḳarār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 7). [muḥaḳḳaḳ,]*

Göñül virdim ben ezelden Muṣṭafāya
Ġulām oldum **muḥaḳḳaḳ** bil Murtażāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 2). [muḥaḳḳaḳ,]*

Seni görmek Ḥaḳḳı görmek buyurduñ ʿāleme ol dem
Seniñ nuṭḳuñ **muḥaḳḳaḳdır** ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 10). [muḥaḳḳaḳdır, -dır]*

Sen olduñ Ḥaḳ ile mevcūd sırr-ı līmaʾallahda
Muḥaḳḳaḳ bilmişiz ḳıldın şehādet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 8). [muḥaḳḳaḳ,]*

Ḳaşıñla kirpigin hem ser yedi ḥaṭla maʿnīdir
Muḥaḳḳaḳ oḳunur gördüm yüzünde cümle Ḳurʾānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 4). [muḥaḳḳaḳ,]*

Muḥaḳḳaḳ itdi ravīler behr-i şaḥṣa diyet vardır
Nebīler zümresi heftād hezārla ḫūn pahā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 21). [muḥaḳḳaḳ,]*

Muḥaḳḳaḳ Ḫıżır-veş zinde ide ʿāşıḳları her dem
Bu esrārda olan vāḳıf zamān içre müdām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 9). [muḥaḳḳaḳ,]*

Şeyḫ İsmāʿīl **muḥaḳḳaḳ** himmetiñ ḳıldı yüce
Cereyān itdi sürʿatiyle sāye-i perde hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 5). [muḥaḳḳaḳ,]*

Celvetiyye şeyḫi **muḥaḳḳaḳ** ḫizmetiñ ḳıldı edā
Dergāhında çūşa geldi çeşmesi māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 7). [muḥaḳḳaḳ,]*

Bu pendin ḳulāḳ ṭut sen Sükūtī kem-terin her dem
Muḥaḳḳaḳ böyledir dünyā gelen gider degil ebḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 14). [muḥaḳḳaḳ,]*

ʿAlīdir bil bu ʿālemde **muḥaḳḳaḳ** şor tā insān
Velī maʾnīde ẕāt-ı Allah ʿAlīdir hem daḫı raḥmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 11). [muḥaḳḳaḳ,]*

Şemʿ-i cemāliñ nūr-ı hüveydā bezm-i elestden şāh-ı risālet
MiŞbāḥ-ı ḳandīl sensin **muḥaḳḳaḳ** Murtażā Ḥaydar şāh-ı velayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 2). [muḥaḳḳaḳ,]*

Ḳarye Kiliselü içre müceddeden beş ʿaded çeşme
Aḳıtdı Ṣularıñ pek çoḳ **muḥaḳḳaḳ** zīr u bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 10). [muḥaḳḳaḳ,]*

Ol gürūh-ı evliyāda sālikānıñ rehberi
Ḥaḳḳa ir görmüş **muḥaḳḳaḳ** bunca bāy-ı kem-teri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 2). [muḥaḳḳaḳ,]*

Şeyḫ ʿAlī Ḳoçdan ḫalife çünki olmuş ʿazīz
Post-nişīn oldu **muḥaḳḳaḳ** dergāhı Ḫutā Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 4). [muḥaḳḳaḳ,]*

Ḫilāfetde nişīn olmuş **muḥaḳḳaḳ** bil o serveri
Velādet Cihānıñ pādişāhıdır yedinde hem ḳamu ekvān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 29). [muḥaḳḳaḳ,]*

Muḥaḳḳaḳ iltimās eyler yolunda nice bāy-ı ednā
Cenāb-ı Ḥaḳḳı sen bildir görelim ḳandadır Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 9). [muḥaḳḳaḳ,]*

Terk idip bu fānī dehri ḳılmaz aşlā ülfeti
Semt-i ʿuḳbāya **muḥaḳḳaḳ** çünki itmiş ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 6). [muḥaḳḳaḳ,]*

muhālif: *1. Uygun olmayan, uymayan, benzemeyen (şey), aykırı, zıt. 2. Karşı çıkan, karşı koyan (kimse).*

Terk idip rāh-i şerīʿat hem ṭarīḳat yolların
Gitdiler dinde **muḫālif** aṣl-ı Mervānıñ ḫūyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 12). [muḫālif,]*

muhammed: *"Birçok defa hamd ü sena olunmuş, defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son peygamberi Hz. Muhammed (sav).*

Sen Ḥabīb-i kibriyā Aḥmed **Muḥammed** Muṣṭafā
Sen nübüvvet ḫātemisin ey ḥaḳiḳat cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 3). [muḥammed,]*

Yā İlahī derde düşdüm hem devā senden meded
Ol Ḥabībiñdir **Muḥammed** Muṣṭafā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 2). [muḥammed,]*

Devr-i ḫoş gelse gerekdir ḥükm ide ḳāfdan ḳāfa
Mehdi-i āl-i **Muḥammed** ʿadlile Ṣāḥib vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 16). [muḥammed,]*

Bi-ḥamdulillah bugün rāh-ı Ḥudāda rehberim vardır
Muḥammed Muṣṭafā ile ḥaḳiḳat-ı Ḥaydarım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 2). [muḥammed,]*

Muḥammed rāhını ṭutdum şerīʾatle Ṭarīḳātde
Gürūh-ı nācīye irdim bu ʿālem sürūru oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 3). [muḥammed,]*

Muḥammedle ʿAlī billah ikisi oldular bir cān
Ki bunlar nūr-ı vāḥiddir ezelden itmişim īmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 1). [muḥammedle, -le]*

Uydular tersā yahūdī dinine sīm zer içün
Terk idip dīn u **Muḥammed** oldular küfrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 8). [muḥammed,]*

Gözüñ aç ṭālibā her dem ʿAlīye cān niṯār eyle
Muḥammed ʿilminiñ bābı ʿAlḮdir āşikār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 2). [muḥammed,]*

Bil ey ṭālib nübüvvetle **Muḥammed** Muṣṭafā geldi
Velāyet nūruyla muṭlaḳ ʿAlīyyüʾl Murtażā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 1). [muḥammed,]*

ʿĀbidīn Bāḳır imāmıñ rāhına girsin bugün
Taʾlīm itdi dīn ü meẕheb Caʿfer **Muḥammed** ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 8). [muḥammed,]*

Envār **Muḥammed** ṭoġdu bugün ṭutdu cihān güneşi
Pertevidir şuʿle viren mülk-i ʿAcem hem Ḥabeşī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 1). [muḥammed,]*

Yaratdı Ādem ü Ḥavvā **Muḥammed** nūr-ı pākiñden
Şit İdrīs Nūḥ nebī geldi bu ʿāleme żiyā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 5). [muḥammed,]*

Vech-i nūrundan **Muḥammed** bedr-i māhımdır ʿAlī
Menbaʾ-ı esrār kemāl hem de şāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 1). [muḥammed,]*

Nebīler efḍal-i Aḥmed **Muḥammed** Muṣṭafā geldi
Velīler serveri Ḥaydar ʿAliyyüʾl Murtāẓa geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 1). [muḥammed,]*

Müstecāb oldu duʿāsı ol **Muḥammed** ʿaşḳına
Luṭf ile ḳıldı hidāyet aña hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 3). [muḥammed,]*

Ḳıblegāhımız **Muḥammed** Muṣṭafādır zāhidā
Secdegāh-ı evliyādır bil 'āla el-Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 1). [muḥammed,]*

Ṭoḳsan biñ kelām ki Ḥaḳ ile itdiler Ṣoḥbet
Aṣḥāblar içre **Muḥammed**ʾ**e** virdiġi iḫbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 6). [muḥammedʾe, -ʾe]*

Sarāy-ı limaʾallahda oturdu cedd-i pāk ile
Ḥaḳīḳat Ṣoḥbetiñ itdi **Muḥammed** şāh Ḥaḳ ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 44). [muḥammed,]*

Sen Ḥabīb-i kibriyā Aḥmed **Muḥammed** Muṣṭafā
Sen nübüvvet ḫātemisin ey ḥaḳiḳat cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 28, Mısra 3). [muḥammed,]*

muhammed: *On iki imamın dokuzuncusu. II. Muhammed Taki.*

Kuṭb-ı aḳṭāb-ı cihāndır ol **Muḥammed** şāh Taḳī
Mesned-i rifʿatde ḳāʾim devleti āl-i ʿabādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 11). [muḥammed,]*

Ol **Muḥammed** şāh Taḳīye bende olmuş tā ezel
Bil Naḳīniñ sāyesinde menzil-i rifʿat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 15). [muḥammed,]*

Nesl-i evlād Resūldür ol **Muḥammed** şāh Taḳī
Hem ʿAlī İmām Naḳīdir ehl-i vefāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 13). [muḥammed,]*

Ol **Muḥammed**ʾ**dir** Taḳī hem pişvā-yı rāh-ı din
Mürşid-i kāmil dilersen reh-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 15). [muḥammedʾdir, -dir]*

muḥammed bāḳır: *Muhammed Bakır; on iki imamdan beşincisi, Zeyne'l Âbidin'in oğlu, Hz. Hüseyin'in torunudur.*

Ol **Muḥammed Bāḳır** oldu vāriṣ-i ḫātem-i Nebī
Caʿferiñdir dīn ü meẕheb Ḥaḳ nümādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 9). [muḥammed bāḳır,]*

Ol **Muḥammed Bāḳır** oldu ehl-i ʿaşḳa ḳıblegāh
Nesl-i pāk-i enbiyādır evliyāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 7). [muḥammed bāḳır,]*

Ol **Muḥammed Bāḳır** oldu pişvāmız rāh-ı Ḥaḳ
Ol Muhammed'dir Taki hem padişah-ı la-yezal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 9). [muḥammed bāḳır,]*

Künt ü kenziñ cevheridir Bāḳır Muḥammed Ḥażreti
Maʿden-i dürr-i ḥaḳāyıḳ ehl-i seḥā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 7). [muḥammed bāḳır,]*

Muḥammed Bāḳır ol nesl-i ḥabīb-i kibriyādandır
İmām Caʿfer gibi şāhıñ ezelden çakeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 5). [muḥammed bāḳır,]*

Hem **Muḥammed Bāḳır** oldu Caʿfer ile rāh-i dīn
İḳtidāmız Kāẓım oldu Mūsā Rıżānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 7). [muḥammed bāḳır,]*

ʿĀbidīn Bāḳır Muḥammed ḳurretüʾl-ʿayn-ı Resūl
Caʿferüʾl-Ṣādıḳ yolunda reh-nümāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 7). [muḥammed bāḳır,]*

Ol imām Ẕeyneʾl-ʿAbādır Bāḳır Muḥammed ḥażretī
Rāh-ı dinde pişvādır mezhebim Ḥaḳ Caʿferi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 5). [muḥammed bāḳır,]*

Ol **Muḥammed Bāḳır** oldu pişvā-yı rāh-ı dīn
Muḥabbet-i ẓāhir elinde cümle ḫalḳa rehnümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 3). [muḥammed bāḳır,]*

Ol imām Ẕeynel **Muḥammed Bāḳır**ʾıñ rāhını ben
Bulmuşum Caʿferʾle taḥḳīḳ ol keremkān ʿaṭadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 5). [muḥammed bāḳırʾıñ, -ın]*

muḥammed harābātī baba: *Günümüzde Makedonya sınırları içinde kalan tekke, Kalkandelen'in (Tetovo) güneybatısındaki Tekke mahallesinde bulunmaktadır. Kaynakların büyük bir kısmında Harâbâtî Baba Tekkesi (Slav dillerindeki kaynaklarda Arabati Baba Tekija), bazılarında ise Sersem Ali Baba Tekkesi adlarıyla zikredilen tekkenin ilk bânisi kabul edilen Sersem Ali Baba ile ikinci bânisi Harâbâtî Baba hakkında yeterli bilgi yoktur. Harbati Baba (ö. 1194/1780), rivayete göre dört arkadaşı ile birlikte Bektaşiliği yaymak için Rumeli'ye gitmiş, Kalkandelen'de iken yanan bir kandil görmüş, bunun Sersem Ali Baba'nın ruhu olduğunu söyleyerek buraya onun için bir türbe yaptırmıştır.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavsüʾl vāṣılın eş-şeyḫ **Muḥammed Ḫarābātī Baba** Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [muḥammed ḫarābātī baba,]*

muḥammed mehdī: *Hz. Ali'nin torunlarından zamanın sahibi Muhammed Mehdi, on iki imamın sonuncusu.*

ʿAskeri Mehdī Muḥammed cümle müʾmīn ümmete
Şāfī-i rūz-ı cezāsın yā ʿAlī senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 1). [muḥammed mehdī,]*

ʿAn ḳarīb gelse **Muḥammed Mehdi-i** ṣāḥib-zamān
Müşrikini seyfile ḳırsa gerek ol bir erdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 15). [muḥammed mehdi-i,]*

Cān niṯār eyle **Muḥammed Mehdi-i** Zamānıñ rāhına
Māsivāyı terk idip dünyā içün olma ḫarāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 3). [muḥammed mehdi-i, -i]*

Mim **Muḥammed Mehdīniñ** devrānına ol muntaẓır
Nun nihāyet buldu ḥüküm gelmege ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 25). [muḥammed mehdīniñ, -nin]*

Cihānıñ ḫalḳına ʿAsker imāmdır
Muḥammed Mehdīniñ devri tamāmdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 22). [muḥammed mehdīniñ, -n, -i, -n]*

Muḥammed Mehdīye Derviş Sükūtī muntaẓır olmuş
Nola bir gün ẓuhūr itse o şāhıñ leşkeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 13). [muḥammed mehdīye, -ye]*

Muḥammed Mehdīye cāndan Sükūtī
Ġulām oldum o şāh-ı evliyāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 17). [muḥammed mehdīye, -ye]*

muḥammed şāh taḳī: *Muhammed el-Cevâd veya Muhammed el-Takî, on iki imamdan dokuzuncusudur.*

Muḥammed Şāh Taḳīdendir ḳamerle şems yedi aḫter
Münevver ṭutdu āfāḳı bularla bir żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 9). [muḥammed şāh taḳīdendir, -den, -dir]*

Her kimiñ kim ḳıblesidir ol Muḥammed Şāh Taḳī
Bildiler gerçek Naḳī ol Ṣāḥib-livānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 11). [muḥammed taḳī,]*

Ol **Muḥammed Taḳī** bil pişvā-yı rāh-ı dīn
Muḳtedā-yı evliyādır sālik-i Ḥaḳḳı iḳtidāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 13). [muḥammed taḳī,]*

Ḳırḳlarıñ serdārı olmuş ol Muḥammed şāh Taḳī
Ol gürūhuñ ḳuṭb-ı muṭlaḳ bī-riyā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 15). [muḥammed taḳī,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu pişvāmız rāh-ı Ḥaḳ
Ol **Muhammed'dir Taki** hem padişah-ı la-yezal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 10). [muhammed'dir taki, -dir]*

muḥarrem: *Hicrî senenin veya kamerî yılın birinci ayı, aşûre ayı.*

Hū deyip dār-ı beḳāya eyledi ol dem revān / 1280
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn **muḥarrem** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 28). [muḥarrem,]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī gözümüz gördü dīdār 1293
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü **Muḥarrem** 19 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 28). [muḥarrem,]*

muḥarremüʾl ḥarām: *Muharrem ayı.*

1305 **Muḥarremüʾl ḥarām** 15 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 15). [muḥarremüʾl ḥarām,]*

muḥarrer: *Yazılı, yazılmış, tahrir edilmiş.*

Cemāliñ sī vü dü ḥarfle kelām-ı sırr-ı Sübḥānī
Muḥarrer yed-i ḳudretle ʿayāndır ẕāt-ı Yezdānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 2). [muḥarrer,]*

muḥarrir: *(Ar.) Yazar.*

Ṭavāfı ḥacdan evlādır bu ḥayret ʿind-i mevlāda
Sevābı cümleden efḍal **muḥarrir** levḥ-i kübrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 2). [muḥarrir,]*

müheyyā: *Hazır, hazırlanmış, amâde.*

Elimde bāde-i ḥamrā ḳadeḥler hep **müheyyādır**
Ezelden nūş iden gelsin bugün meyḥānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 3). [müheyyādır, -dır]*

muḥib: *Seven, dost II Allah dostu.*

Derviş Sükūtī söyle Ḥaḳ olsun **muḥiblerdir** bir sebaḳ
Ẕikrin ider her bir varaḳ ekser ile ġāyet ṭavīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 13). [muḥiblerdir, -ler, -dir]*

muḥibbān: *Dostlar. II Allah dostları.*

Muḥibbān iltimās ile bu eşʾāra şürūʾ itdim
Erenlerden olup himmet ṣadāḳatle ḳıyām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 3). [muḥibbān,]*

muḥibb-i ḫānedān: *Soylu ailenin (Ehl-i Beyt) dostu.*

Gel ey derviş bulam dersen hidāyet
Muḥibb-i ḫānedāna ḳıl riʾāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 2). [muḥibb-i ḫānedāna, -a]*

muḥīṭ: *İlim ve kudretiyle her şeyi kuşatan Allah.*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarībsin arada bir nesne yoḳ
Cümle eşyāya **muḥīṭ** ol sırr-ı sübḥān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 8). [muḥīṭ,]*

muḥkem: *(Ar.) Dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamlaştırılmış, sağlam, kuvvetli, metin.*

Şeş cihetiñ **muḥkem** itmiş taḫlīŞ mümkīn degil
Bunca ḥased kin kibirle ḳalbine çekmiş niḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 5). [muḥkem,]*

Ḫānḳāh-ı evliyāya ṭut yüẔüñ gel zāhidā
Ḥizmetinde beẕl-i cān it semʿ-i cānın **muhkem** aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 8). [muhkem,]*

Kendine **muḥkem** riyāżāt şol ki eyler rūz u şeb
Ḳalbini pāk eylemekdir māsivādan hep murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 3). [muḥkem,]*

Dāmeni **muḥkem** ṭuta gör Derviş Sükūtī bir eriñ
Vaṣl ider ol seni Ḥaḳḳa hicrānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 13). [muḥkem,]*

Verdiler muṭlaḳ ḥarāba işbu dehr ser-te-ser
Bir daḫı ābād olunmaz **muḥkem** oldu tarumar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 12). [muḥkem,]*

Benlik sizi aṣlā ḳomaz hem kibriñiz **muḥkem** ḳatı
Çoḳ uġraşıp sivā ile bıraḳmaz sizi nefsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 3). [muḥkem,]*

Aç gözüñ sen zāhidā gel Muṣṭafāya ṭut ḳulaġ
Ṣerʿini ẕabṭ eyle **muḥkem** enbiyāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 2). [muḥkem,]*

Mürşidiñ dāmeni **muḥkem** ṭut Sükūtī sen bugün
İrmek istersen yüce bir iḥsāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 9). [muḥkem,]*

Bundan murād Ḥaḳḳı bilip kāmile var ṣor bugün
Ṭut etegin **muḥkem** yapış tā göstere dānā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 6). [muḥkem,]*

Erişir ḥāẕıḳ-ı mürşid yolunda cān fedā eyle
İder himmet ḳatı **muḥkem** görür seni bunda dīdārın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 6). [muḥkem,]*

Ṣalātıyla selāmını iderdim ʿaşḳ ile her dem
Riyāẕātım ḳatıʾ **muḥkem** bu nefsim çoḳ ider ṣāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 6). [muḥkem,]*

Laʿnet itmek ol Yezīde çünki farż oldu bize
Āl-i Mervāna hezārān laʿn idip **muḥkem** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 12). [muḥkem,]*

Nefsimiz ejder miṣāli ḳatline mümkīn degil
Şeş cihetim ṭutdu **muḥkem** yol geçem virmez ʿadüv *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 6). [muḥkem,]*

Ḥasedle kin kibir benlik derūnunda ḳatı **muḥkem**
Bu bendlerden ḫalāṣ eyler irişgil şāh-ı merdāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 3). [muḥkem,]*

muḥkem ṭut-: *Sağlam, sıkı sıkı, herhangi bir zarar gelmeden saklamak, muhafaza etmek*, tutmak.

İki yüz ḳırḳ sekiz pāre ḥaṭlarla urup bendin
Ṭutar muḥkem göñül şehriñ bozulmaz ṭılsımı ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 8). [muḥkem ṭutar, -ar]*

Raḥm itmedi hiç ḥālime feryād ile itdim fiġān
Eṭrāfımı **muḥkem ṭutup** ẓulm eyledi kesret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 10). [muḥkem ṭutup, -up]*

mühr: *Mühür, damga. (güç, yetki, ,iktidar).*

Cenāb-ı Ḥaḳ Ebū Bekir anıñ neslindedir **mührü**
Seḥāvetde ʿömr-i ʿOsmān kemāl zāt-ı Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 27). [mührü, -ü]*

Keşret-i dünyāya çünki itmez olduḳ iltifāt
Mühr-i Ḥaydar ḳalbimizde şuʿle virdi ḳat be ḳat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 2). [mühr-i,]*

muhtāc: *İhtiyaç içinde olan kimse, yoksul, fakir || Allah'ın inâyetine muhtaç.*

Himmete **muḥtāc** ḥaḳāyıḳ erlerinden ḳıl meded
Luṭf idip eyler ʿināyet saña ol ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 7). [muḥtāc,]*

Terk eyledi ibn-i Edhem tāc u taḫtıñ Ḥaḳ yoluna
Bir ḥabbeye **muḥtāc** olup ʿuryāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 8). [muḥtāc,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz luṭfuna **muḥtāc** olup
Sükūtī bir ġarībe eyle nuṣret yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 9). [muḥtāc,]*

Himmete **muḥtāc** idi bu luṭf idip Rabbüʾl- mennān
Çeşm-i nev ḥamdulillah ʿaşḳ ile oldu revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 1). [muḥtāc,]*

Çoḳ Zamān düşmüş ḫarābe taʾmīre **muḥtāc** ider
Himmeti ḳıldı erenler ṣuyu oldu nev- ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 5). [muḥtāc,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz luṭfuna **muḥtāc** olup
Sükūtī bir ġarībe eyle nuṣret yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 9). [muḥtāc,]*

Bu ḫarāb olmuş derūnum taʾmīre **muḥtāc** iken
Ḳıldı ābād her cihetden ʿadl ile her ān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 5). [muḥtāc,]*

muhtār: *Beğenilmiş, seçilmiş, seçkin, mümtaz. Hz. Muhammed'in isimlerinden biri olup "beğenilmiş, seçilmiş, seçkin" anlamlarına gelmektedir.*

Sevmez niçün ḫāricīler Aḥmed-i **muḫtār** ʿAlīdir
Nesl-i nebiyy-i Hāşimīden Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 1). [muḫtār,]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı ṭālibe gül Ahmed **muḫtāra** ṣor ṣorma baña
Noḳṭa-ı bāde rumūzuñ Ḥaydar-ı kerrāra ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 1). [muḫtāra, -a]*

muhtelif: *Birbirine uymayan, aykırı veya zıt olan.*

Ḥaḳ Teʾālā Ḥażretleri ādemi bir ḳaʾlāya beñzedüp ṭoḳuz **muḫtelif** cevherden bünyād ḳıldığı beyānındadır
Ṭoḳuz ḳat bir cevherden yaratmış Ḫālıḳ-ı Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 3). [muḫtelif,]*

muʾīnüddīn: *Muidüddîn Eşref. II Mirzâ Mahdûm'un gerçek adı.*

Virildi ġavṣ-ı āʿẓamlıḳ maḳāmı ol şāh-ı merdān
Muʾīnüddīn kemāliyle semerḳand buḫārada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 46). [muʾīnüddīn,]*

müjgān: *Kirpikler, kirpik.*

Ẕülfüñ ile ḳaşlarıñ hem daḫı **müjġānlarıñ**
Kıldı beyān çün vechini eyledi iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 17). [müjġānlarıñ, -lar, -ı, -n]*

mukābil: *Bir şeye karşılık olarak yapılan, bir şeyin karşılığı olan; karşılık olarak.*

ʿAsker-i dīvler şeyāṭīn heft ü ser-te-ser bir ejderhā
Hiç **muḳābil** kimse olmaz bir belādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 8). [muḳābil,]*

mukaddem: *Ar. Önce.*

Cān u başdan geçen ʿāşıḳ olurmuş vuṣlāta nāʾil
Muḳaddem bu fenā mülkü göñülden terk ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 6). [muḳaddem,]*

mükemmel: *Ar. Tekmil edilmiş, bitirilmiş, tam, noksansız.*

Mükemmel şehrümüz burda mücerred çoḳ dükkān īrād
Maʿārif mektebiñ cümle yenīden ḳıldı iḥyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 13). [mükemmel,]*

muḳīm: *Bir yere yerleşen, bir yerde oturan (kimse) II bir eylem ya da durumu alışkanlık hâline getiren kimse.*

Bir kanāʿat kūşesinde ey Sükūtī ol **muḳīm**
Ehl-i mürüvvet ḳalmamışdır umma andan ġayret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 9). [muḳīm,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-i Ḥaḳda ol **muḳīm**
Ḥiẓmetiñ ḳıl sen edāya evliyānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 13). [muḳīm,]*

muktedā: *Rehber, kumandan, lider, imam vb. durumunda olup önde bulunan, uyulan, tâbi olunan kimse.*

Ey göñül geç ġayrıdan sen Ḥaḳḳa eyle iḳtidā
Zümre-i ehl-i ḥaḳīḳat bezmine ḳıl **muḳtedā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 2). [muḳtedā,]*

Kāẓım oldu cümle müʾmīn ḳıblegāh şüphesiz
Secdegāh-ı ʿālem oldur hem imām u **muḳtedādır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 8). [muḳtedādır, -dır]*

ʿAskeri serdār-i ʿālem üçler yediler ḳırḳlara
Ḥükm ider cümle cihāna ol imām u **muḳtedādandır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 16). [muḳtedādandır, -dan, -dır]*

Ol Nakīdir evliyānıñ ser velīsi bī-ḫilāf
İlticā-yı cümle ʿālem **müḳtedādır** sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 18). [müḳtedādır, -dır]*

İmām Caʿfer ile Kāẓım yoluna
Ezelden irmişim ol **muḳtedāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 12). [muḳtedāya, -y, -a]*

ʿAskerī ḳıble-nümādır secdegāh-ı ʿālemiñ
İns ü cinne rāh-ı dīne **muḳtedāsın** yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 14). [muḳtedāsın, -sın]*

Ḫānedānıñ ḫiẕmetinde devirmişiz leyl ü nehār
Muḳtedā-yı evliyādır bil Ḥasanuʾl -ʿAskerī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 12). [muḳtedā-yı, --yı]*

muktedā-yı evliyā: *Evliyalar önderi; onlara yol gösteren. (Hz. Muhammed).*

Ol Muḥammed Taḳī bil pişvā-yı rāh-ı dīn
Muḳtedā-yı evliyādır sālik-i Ḥaḳḳı iḳtidāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 14). [muḳtedā-yı evliyādır, -dır]*

mülāḳat: *Buluşup görüşme.*

Derūnuñ nār-ı ḥasretle yaḳup külḫān ider Yaʿḳūb
Yusūfuñ derd-i āhıyla **mülāḳatda** devā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 10). [mülāḳatda, -da]*

mülḥid: *Allah'ın varlığını inkâr eden, imansız kimse.*

Ḥaşr-ı neşri yevm-i ferdā nāmını inkār idip
Mülḥid-i Ẕındıḳa lāyıḳ nār-ı dūzaḫda ḳuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 20). [mülḥid-i, -i]*

mülk: *Varlık, bütün mevcudat; var olma.*

Ḳodu bir keṯḫüda anda vezīr ḫükmüñ sürer dāʾim
Emīn itmiş bu şehr içre ḳamu **mülke** urdu serdār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 28). [mülke, -e]*

Bütün **mülkün** ider ābād zevāle irmeye aṣlā
On iki bāb güşād itmiş derūnuñ feyż alur her bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 13). [mülkün, -+üñ]*

Hem üç yüz altmış ırmaḳlar aḳıtdı şehr-i āʿẕamda
O **mülkün** bāġ-ı bostānıñ ṣular hem her gün virir iṣmār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 20). [mülkün, -üñ]*

Vav vücūdum **mülk** içre ẕāt-ı Ḥaḳ itdi ẓuhūr
He hidāyet andan oldu bizlere her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 27). [mülk,]*

Se Senālar itmişem men āl-i evlāda bugün
Ve Vücūdum **mülk** içre şuʿlesi urmuş żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 8). [mülk,]*

Ḳahrıyla urdu felek çün seyfini dil **mülküne**
Merhem itse bir ṭabīb yoḳ görmedim bunda şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 3). [mülküne, -ü, -n, -e]*

Ṣāfī eyler bu derūnuñ **mülkünü** ol ser-te-ser
Pāk olan ḳalbi Sükūtī çekmeye hiç ıżtırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 9). [mülkünü, -ü, -ñ, -ü]*

Ḫāne-i şāha gerek pāk ide gör dil **mülkünü**
Taḫta geçüp bir gün ola ḫiẕmeti ʿālīcenāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 7). [mülkünü, -ü, -ñ, -ü]*

Bu fenā **mülke** Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 9). [mülke, -e]*

Bu fenā **mülke** Sükūtī virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 9). [mülke, -e]*

Ezelden eyledi yaġmā vücūdum **mülkünü** cümle
Seniñ ḥüsn-i cemāliñdir benim vīrānıma bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 3). [mülkünü, -ün, -ü]*

Cism-i envār hemān ṭutmuş bu ʿālem **mülkünü**
Her ṭarafı ḳaplamış nūr-ı cihān ile itme baḥṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 5). [mülkünü, -ü, -n, -ü]*

Bu fenā **mülkiñde** dāʾim Ḳayṣ-veṣ gezmekdeyim
Kūh-ı ṣaḥrālarda ḳaldım sen hidāyet rāhıñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 5). [mülkiñde, -i, -n, -de]*

Bunca şāhlar ḳapusunda ḳul olur her rūz u şeb
Mülkünü yaġmaya virdi umma andan nuṣret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 8). [mülkünü, -ü, -n, -ü]*

Ṣāfī eyler bu derūnun **mülkünü** hep ser-te-ser
Ṣıdḳile kim itdi ḥizmet buldular envār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 7). [mülkünü, -ü, -ñ, -ü]*

Māl u **mülküm** deyu bunda cāhiller
Ṣanmasın ḳalır ol cümleye bābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 5). [mülküm, -ü, -m]*

Fenā **mülkünü** fehm iden nider taḫt-ı Süleymānı
Elin çekmiş dü ʿālemden ġınāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 3). [mülkünü, -ü, -n, -ü]*

Bir desiseden ʿibāret nev-be-nev ḳanūn īcād
Ẓabṭ-ı Rabṭa bu ʿālem māl-ı **mülkün** her ne var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 10). [mülkün, -üñ]*

Ḥaḳiḳat pādişāhıdır dü ʿālem **mülkine** cümle
ʿAliyyül-Murtażā taḥḳīḳ imāma şevḳatim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 7). [mülkine, -i, -n, -e]*

Vücūd **mülkü** dolu her dem kemāl-i ẕāt-ı peyġamber
İrişdi nūr-ı pākından żiyā ile bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 1). [mülkü, -ü]*

Geldik bu **mülke** eñ ṣonu giydik ʿanāṢır bir ṭonu
Urmadan tā kaf u nunı ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 1). [mülke, -e]*

Bir ḳademde menziliñ sebʿ-i semāya irgürür
Mülk o ednāyı ol dem seyrāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 8). [mülk,]*

İltifātım dehre yoḳdur göñlümüzde ẕerrece
Neyleyem ben māl u **mülkü** eyledim dünyāyı terk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 6). [mülkü, -ü]*

Sensin ol şāh bu ʿālem-i kāʾinātıñ Ẕübdesi
Ḫaḳ yaratmış seni evvel işbu **mülke** bī-zevāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 4). [mülke, -+e]*

Māl ile **mülk** bunca evlād hem daḫı ḥüsn-i cemāl
Zāʿil olur bunda ḳalmaz ġayr nice idelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 11). [mülk,]*

Pādişāh-ı bī-zevāliñ **mülkünü** ābād ider
Taḥtgāhıñ her göñülde ḳurmuş ol Ṣāḥib-i kiram *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 15). [mülkünü, -ü, -n, -ü]*

Ḥasandır anlagil zāhid bu ʿālem **mülküne** bir şāh
Ḥüseyn-i Kerbelādandır ḳurulmuş on iki erkân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 3). [mülküne, -üñ, -e]*

Sükūtī neylesün **mülk-i** hümāyūn bir pula degmez
Yaḳında tār u mār olsa eşer ḳalmaz nişānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 9). [mülk-i, -i]*

Bizden evvel bunca şāhlar geldiler gitmiş ḳanı
Māl u **mülkin** bıraḳdı bunda söylenür ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 8). [mülkin, -in]*

Ḳanāʿat **mülküne** dāḫil olan Saʿdīleriz yā hū
Erenler rāhına vāṣıl olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 1). [mülküne, -ü, -ne]*

ʿAlī Mūsā Rıżādan çün ḳamer şems nūruñ almışlar
Vücūduñ **mülkünü** sen de dilersen şuʿle-dār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 10). [mülkünü, -ün, -ü]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ ḳabūl ḳıl bu fenā **mülkde**
Saña ḥüccet olur bir gün şaḳın ʿamāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 13). [mülkde, -de]*

Mülk-i māl ü evlādıñ bir pula Ṣatdı
Özge bir ẕevḳe irdi eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 9). [mülk-i, -i]*

Seniñçün Ḫaḳ yaratmışdır dü ʿālem **mülkünü** cümle
Sen oldun ḫālıḳa maḥbūb ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 3). [mülkünü, -ü, -n, -ü]*

Bir ḳıymetiñ aldım Ẕiyād dil **mülkünü** eyledi şād
Neyler baña her bir üstād şeyḫimle irdim ben kanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 3). [mülkünü, -ü, -ñ, -ü]*

Anıñ içün Ḫaḳ yaratdı dü cihānıñ **mülkünü**
Ḥamd idelim gice gündüz ol şāhıñ iḥsānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 3). [mülkünü, -ü, -n, -ü]*

Ḳuru ġavġā imiş taḥt-ı Süleymān **mülkünü** neyler
Olar geçmiş cān u başdan niderler bunda dʾavāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 3). [mülkünü, -ü, -n, -ü]*

Envār Muḥammed ṭoġdu bugün ṭutdu cihān güneşi
Pertevidir şuʿle viren **mülk-i** ʿAcem hem Ḥabeşī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 2). [mülk-i, -i]*

Dü ʿālem **mülkünü** Mevlā anıñ ʿaşḳına var itdi
Yedi ḳat yer ṭoḳuz eflāk kün emriyle binā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 3). [mülkünü, -ün, -ü]*

Süleymān-ı zamān olsan bu **mülk** elden gider bir gün
Buna ʿaḳl ireñ ṭālib ider mi bunda ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 3). [mülk,]*

ʿAlīl oldu vücūd **mülkü** taḥammül idemem aṣlā
Ṣabırdan ġayrı bir çāre bulunmaz el amān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 7). [mülkü, -ü]*

Göñül **mülkünü** terk itdim nidem artıḳ bu dünyāyı
Ḳanāʿat semtine geçdüm vaṭān ṭutdum hem ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 1). [mülkünü, -ü, -ñ, -ü]*

Bilürken bu fenā **mülkin** beḳāsı yoḳ imiş aṢlı
Niçün böyle göñül virdin behey ṭālib yalan dünya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 1). [mülkin, -in]*

Ẕiynet-i dünyāya Ṣaḳın aldanma
Mülk ü māla bunda aṣlā inanma *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 6). [mülk,]*

mülk: *Mec. Dünya.*

Ṭut elin beyhūde gezme bu fenā **mülkünde** sen
Telḳīn itsün ẕikr-i cehr ḥużūrunda ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 3). [mülkünde, -üñ, -de]*

mülk ü māl: *Mal, mülk ll dünyalıklar.*

Baḳmazım ben **mülk ü māl** Ḥaḳḳa ideyim viṣāl
Leyl ü nehār nice sāl çağırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 3). [mülk ü māl,]*

mülk-i ʿacem: *İran memleketi.*

Ḳıblegāhı evliyādır hem ʿArab **mülk-i ʿAcem**
Ol ʿAlī Mūsā Rıżāda cümlesi himmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 13). [mülk-i ʿacem,]*

Mülk-i ʿAcem cümle ʿArab Mūsā Rıżādır şāhımız
Ṣāh Taḳī'den itdi ẓuhūr menbaʿ-ı esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 13). [mülk-i ʿacem,]*

mülk-i beḳā: *Ebedilik ülkesi, ahiret.*

Mülk-i beḳādan gelmişem dünyā baña zindān imiş
Sivā ḥükmü gerçe yalan gelen geçer kervān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 1). [mülk-i beḳādan, -dan]*

mülk-i cihān: *Cihan mülkü, dünya mülkü.*

Ḥubb-ı sivā cümle yalan fānī imiş **mülk-i cihān**
Kimse ḳalmaz bunda gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 3). [mülk-i cihān,]*

Geçmişiz **mülk-i cihāndan** bir ḳurı hemvāra yuf
Rızḳ içün hiç ġām çekilmez kesb iden ol kāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 1). [mülk-i cihāndan, -dan]*

mülk-i derūn: *Gönül ülkesi.*

İflāḥ olamaz **mülk-i derūn** bundan gerü ey Sükūtī
Ḳalmadı hiç aṣlā ümīd kendim ṣarayım ben kefenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 9). [mülk-i derūn,]*

Ey ṣāh-ı cihān al bendeki nām ile ṣān seniñ olsun
Mülk-i derūn içre ne var küllīsi her ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 2). [mülk-i derūn,]*

O bir sırdır görünmez hiç mekānı yoḳ hemān dirler
Ya bu **mülk-i derūnumda** ne pertev ṣalmış ekvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 4). [mülk-i derūnumda, -um, -da]*

mülk-i dünyā: *Dünya malı, dünya memleketi, bütün dünya, dünyadaki her şey.*

Ḫavf iderim **mülk-i dünyā** destimizden Ḥaḳ alur
Ḥālimiz yaman olur bil kāfirin ḥükmü ḳavī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 21). [mülk-i dünyā,]*

Mülk-i dünyā bī-vefādır ḳıl ferāġat ey göñül
Cehd ide gör terkini ur bul saʿādet ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 25, Mısra 1). [mülk-i dünyā,]*

mülk-i fānī: *Gelip geçici dünya.*

Mülk-i fānī Ẕiynetine aldanup her vechile
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş ḳılmadılar bunda yād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 9). [mülk-i fānī,]*

mülk-i kesret: *Kesret (Bir olan Hakk'ın isim ve sıfatlarıyla tecelli edip çokluk halinde görülmesi.) mülkü.*

Mülk-i kesret berzaḫından çün ḫalāṣ olmuş bu dem
Vaḥdet yol bulmuş ol ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 9). [mülk-i kesret,]*

mülk-i māl: *Malı ve mülkü.*

Mülk-i māl kesret üzre dergāhıñ vaḳfı ġānī
Her gelen mihmāna ikrām itdi ol merd süḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 11). [mülk-i māl,]*

mülk-i süleymān: *Süleyman peygamberin ülkesi ǁ değersiz dünya malı, makam, şöhret.*

Yedi iḳlīm taḫt-ı tācı hep senin destindedir
Ḥāsılı **mülk-i Süleymān** sendedir gözle beni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 6). [mülk-i süleymān,]*

mülk-i ten: *Beden mülkü.*

İtdi beyān bu Sükūtī **mülk-i ten** aḥvālini
Ḳalb-i temiz pāk olanıñ aldı bu dem kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 11). [mülk-i ten,]*

Cān niṣār iden bu yolda **mülk-i ten** bulmaz fenā
Nev ḥayātı bulmuş anlar ṣanma bu nuṭḳum güzaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 7). [mülk-i ten,]*

Nefsini ıṣlāḥ idenler **mülk-i ten** bulmaz fenā
Hiç memāte irmez anlar bunda oldu cāvidān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 11). [mülk-i ten,]*

Pādişāhım **mülk-i tende** nefsimi eyle Zebūn
Virme fırṣat her vaḳit sen ṣal güzel eşrāra tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 5). [mülk-i tende, -de]*

Māsivāya baḳma aṣlā nakşına aldanma hiç
Pādişāh **mülk-i tende** cümle ʿālem kişveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 8). [mülk-i tende, -de]*

mültecā: *Sığınılacak yer, sığınak.*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir ehl-i ḥaḳīḳāt rāhına
Mültecā-yı ʿāṣiḳāndır ehl-i ṭarīḳuñ rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 10). [mültecā-yı, -yı]*

müʾmin: *Allah'ın varlığına ve birliğine iman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden kimse.*

Eger **müʾmīn** isen ṭālib Ḥaḳḳa her dem olup raġbet
Olamaz nefs saña ġalib seḥerlerde Ḥaḳḳı zikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 5). [müʾmīn,]*

Münkir ile hiç ider mi **müʾmīn** olan imtizāc
Ḳanda olur ḳarġa ile ʿandelībler bir mizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 1). [müʾmīn,]*

ʿAskeri Mehdī Muḥammed cümle **müʾmīn** ümmete
Şāfī-i rūz-ı cezāsın yā ʿAlī senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 1). [müʾmīn,]*

Kāẓım oldu cümle **müʾmīn** ḳıblegāh şüphesiz
Secdegāh-ı ʿālem oldur hem imām u muḳtedādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 7). [müʾmīn,]*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu rāh-i dīn ʿāşıḳlara
Mezheb-i Ḥaḳ ehl-i **müʾmīn** ḳullara Caʿferdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 10). [müʾmīn,]*

Cümle **müʾmīn** ḳullara çün Kāẓım oldu ṭoġru rāh
İḳtidā it ṭālibā sen ol Resūl-i kibriyādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 7). [müʾmīn,]*

Eger **müʾmīn** eger müslim buları kim ki sevmezse
Behişt içre ḳarār itmez cehennemde yañar ekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 3). [müʾmīn,]*

Ḫayr u şer efʿāl-i Ḥaḳdır kimse ṭaʿn eyleme
Müʾmīn muṭlaḳ olanlar ḥüsn-i ẓann-ı aʿlādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 8). [müʾmīn,]*

Müslim olmaz şol kişi kim āl-i ʿabāya ḳaṣd idip
Müʾmīn isen ey Sükūtī çal bugün küffāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 10). [müʾmīn,]*

Ḳıl hidāyet yā ilahī cümle **müʾmīn** ḳullara
Ol Ḥabībiñ ḥürmetine eylegil iḥsān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 25). [müʾmīn,]*

Kāẕım oldu cümle **müʾmīn** pişvāsı şüphesiz
Merḳad-ı şāh-ı ʿAcem Mūsā Rıżāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 9). [müʾmīn,]*

Ḳıblegāh cümle **müʾmīn** Aḥmed cihānıñ serveri
Secdegāhımız bizim çün ol Ḥabībiñ Ḥaydarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 1). [müʾmīn,]*

ʿAskerī her **müʾmīne** ḳıblenümādır şüphesiz
Secdegāhımız budur ki ṭutmuş cihānı şöhreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 13). [müʾmīne, -e]*

Olar kim **müʾmīniñ** ḳalbin ziyāret eyleye her dem
Gürūh-ı evliyā içre bulardır zümre-i nācī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 7). [müʾmīniñ, -iñ]*

ʿAlīdendir ḳamu **müʾmīn** vücūduna olan bāʿiṣ
ʿAlīdendir ḳamu ḫalḳa virilen rızıḳ ġanī her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 13). [müʾmīn,]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
İşbu māhda **müʾmīne** aġlamaḳ oldu reva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 6). [müʾmīne, -e]*

Āsitān-ı enbiyādır sür yüẔüñ gel zāhidā
Ḳıblegāhı **müʾmīñdir** secde-gāh evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 14). [müʾmīñdir, -dir]*

müʾmināt: *İman etmiş, İslam dinine inanmış, Müslüman kadın.*

Faṭıma bint-i Resūldür nūr-ı pāk-ı enbiyā
Müʾmināta şefḳati olmuş revāsından meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 8). [müʾmināta, -a]*

mümkin: *Mümkün, muhtemel, olabilir.*

Şeş cihetiñ muḥkem itmiş taḫlīṢ **mümkīn** degil
Bunca ḥased kin kibirle ḳalbine çekmiş niḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 5). [mümkīn,]*

Bezm-i ʿāṣī yüzüm ḳara bu aḥvālim saña yā Rab
Ne **mümkīn** ideyim iḫfā ʿayāndır hep saña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 10). [mümkīn,]*

Bunuñ destinden ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Ne **mümkīn** dinlemez kimse seni terk-i vaṭān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 8). [mümkīn,]*

Sivā ḥubını terk itmek degil **mümkīn** cihān söyler
Bunlar mürşid-i ḥāẕıḳ kemāliyle āsān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 1). [mümkīn,]*

Şiyāmıyla olan farż ḥac zekātını bu ʿömrümde
Bilürüm itmişim noḳṣān ne **mümkīn** olayım mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 6). [mümkīn,]*

Levḥa ḳalem urduġu Ḥaḳ **mümkīn** degil bozmasın
Rūz-ı elest taḥrīr olan ḥükm-i ḳavī Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 3). [mümkīn,]*

Mürşid-i kāmil yedinden merhemiñ ḳılsam ṭaleb
Ḳābil-i **mümkīn** ʿaceb mi āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 10). [mümkīn,]*

Nefsimiz ejder miṣāli ḳatline **mümkīn** degil
Şeş cihetim ṭutdu muḥkem yol geçem virmez ʿadüv *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 5). [mümkīn,]*

ʿAskerleri ġayet keṣīr yol geçmege virmez amān
Arslan peleng divler ḳamu **mümkünü** yoḳ hicret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 6). [mümkünü, -ü]*

Mümkünü yoḳ dirler imiş ṭaşrası maʿmūr olmadan
Ābād idemez bāṭınını saʿyile her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 1). [mümkünü, -ü]*

Arslan peleng divler ile şeş cihātıñ bend eylemiş
Hiç rehāyāb **mümkünü** yoḳ derūnuna itmiş vülūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 6). [mümkünü, -ü]*

Saʿy ider zāhid delīlsiz rāh-i Ḥaḳḳa vāṣıl ola
Ḳābil-i **mümkün** degildir bulmaġa bunda murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 6). [mümkün,]*

Ne **mümkündür** ḫalāṣ olmaḳ bu bendlerden ḳatı müşkül
Meger lütf-ı ʿināyetiñ ḳılarsa ol Ġanī Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 5). [mümkündür, -dür]*

Gelmeseydiñ sen eger bu kāʾināta ṣol Zamān
Mümkün olmazdı vücūd ʿarş-ı kürs ḫuld-i berīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 6). [mümkün,]*

Cihān bezmin ḳamu gezdim bulunmaz hiç meṣel aṣlā
Semerḳand Buḫārada ne **mümkün** ġayrı yerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 6). [mümkün,]*

Şehvetle ḥased ḳalbimize eyledi envāʿi fesād
Hiç **mümkünü** yoḳ olmaḳ rehā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 6). [mümkünü, -ü]*

Vaṣfını **mümkün** mi ide Derviş Sükūtī her Zamān
Meddāḥı anıñ Allah daḫı itdi ṣenā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 21). [mümkün,]*

münācāt: *Allah'a yalvarıp yakarma, duâ ve niyazda bulunma.*

Mūsāleyin Ṭur Dağında her dem **münācāt** eyleyen
Düşvār-ı ḫāliñ ʿarż itmege Sübḥāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 3). [münācāt,]*

münāfık: *Zahiren müslim ve bâtınen kâfir olan; özü sözüne uymayan, iki yüzlü, ara bozucu; rakip.*

Muntaẓırız devrine Ṣāḥib-i Muḥammed Mehdīniñ
Ḳatl ide münkir **münāfıḳ** seyfiyle hep iḳtiżādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 18). [münāfıḳ,]*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez ʿAlīden evvel üç yāri
Cehālet odına yanmış **münāfıḳ** cins-i bed-aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 8). [münāfıḳ,]*

Girdi ara şiddet ile ol ʿadüvv-i ehl-i nifāḳ
Reşk ider ol dem **münāfıḳ** görünce ḳısḳanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 14). [münāfıḳ,]*

Ṣad hezārān laʿnet olsun cānına her dem anıñ
Cins-i Mervān bir **münāfıḳ** deyü şeyṭān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 26). [münāfıḳ,]*

Ḥażret-i Saʿd Vaḳḳāṣ hem aṣḥāb içre pek ulu
Oġlu merdūd bir **münāfıḳ** Ḥüseyne düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 20). [münāfıḳ,]*

Kin kibir bunca şeḳāvet rāhını ṭutmuş bular
Oldular müfsid **münāfıḳ** nitekim Mervān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 6). [münāfıḳ,]*

Zehr ḫançerle urupdur ibn-i Mülcem āşikār
Ṭutdı emrini **münāfıḳ** girdi şāhıñ ḳanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 4). [münāfıḳ,]*

Olar kim sevmedi cāndan **münāfıḳ** gizli dīn ṭutdu
Perişān eyle aḥvāliñ hebā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 9). [münāfıḳ,]*

Ḳıldı şehid Şāh Ḥüseyni ẓulmiyle ol ḳaltabān
İbn Ẕiyād bir **münāfıḳ** düşmān her bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 10). [münāfıḳ,]*

Ḳaṣd ḳıldı Harūn ancaḳ ol imām Kāẓıma
İtdi ẓulm ile şehādet ol **münāfıḳ** bī-ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 8). [münāfıḳ,]*

Ḫıyre çün meşġūl olanlar ʿind-i Ḥaḳ maḳbūl olur
Şer iden müfsid **münāfıḳ** nefsine uymuş celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 4). [münāfıḳ,]*

Seni fehm eylemez münkir **münāfıḳ** hem daḫı kāfir
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 19). [münāfıḳ,]*

Ḳavm-i münkir ol **münāfıḳ** dāʾimā baʿīd
Tā ezelden böyle gelmiş bu cihāna ol pelīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 1). [münāfıḳ,]*

münevver: *Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu.*

Anıñ nūr-ı żiyāsından ḳamer şems çünki aḫẕ itmiş
Münevver ṭutdu ser-tā-ser iki ʿālemde her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 6). [münevver,]*

Seniñ nūrundan aḫẕ itmiş semāda şemsile ol māh
Münevver ṭutdu eşyā-yı ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 12). [münevver,]*

Muḥammed Şāh Taḳīdendir ḳamerle şems yedi aḫter
Münevver ṭutdu āfāḳı bularla bir żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 10). [münevver,]*

Ki buñlarla żiyā virir ḥaḳīḳat şemsiniñ māhı
Münevver ṭutdu heft iḳlīm-i Zemīniñ eyledi rūşān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 70). [münevver,]*

Şeref-i sādātdan İbrāhim Desūḳī nesl-i peyġamber
Cemāl-i āfitābıñdan **münevverdir** yedi aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 32). [münevverdir, -dir]*

münezzeh: *(Allah için) İnsanlara mahsus her türlü sıfat, zaaf ve noksanlıktan uzak olan, hiçbir şeye ihtiyacı bulunmayan.*

Çeşm-i ʿamādan **münezzeh** eylemişken ẕātını
ʿAyn-ı bāṭın seni gördü cümlede ʿayān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 5). [münezzeh,]*

Dirler ʿālemden **münezzeh** yoḳ mekān-ı bī-nişān
Ādemʾiñ ḳalbinde dāʾim nice mihmān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 7). [münezzeh,]*

münker: *Hoşa gitmeyen, makbul olmayan // caiz olmayan şey.*

Dil uzatdım ḳavm-i cāhil **münkerāna** çoḳ zamān
Fehm iderdim nefsim ıṣlāḥ olmamış daʾvādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 3). [münkerāna, -a, -na]*

münkerāt: *Haram işler. Şeriatın menettiği, Allah'ın yasak kıldığı şeyler.*

Ḫams evḳātı gözetgil emr-i Ḥaḳḳı ṭut ḳavī
Ḳabr içinde ola āsān hem suʾāl-i **münkerāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 8). [münkerāt,]*

Ḫams evḳātı gözetgil emr-i Ḥaḳḳı ṭut ḳavī
Ḳabr içinde ola āsān hem suʾāl-i **münkerāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 8). [münkerāt,]*

münkir: *Reddeden, kabul ve İtiraf etmeyen kimse; İslam dinindeki iman esaslarını inkar eden, inanmayan kimse, imansız, inkârcı.*

Naẓmile Derviş Sükūtī aḥvāl-i ḳalb baḥs ider
Ḳalb içinde maḥzen-i Ḥaḳ **münkire** Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 14). [münkire, -e]*

Münkir ile hiç ider mi müʾmīn olan imtizāc
Ḳanda olur ḳarġa ile ʿandelībler bir mizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 1). [münkir,]*

Baḳma **münkire** ehl-i aġrāż ḫırṢ ile söyler kelām
Nuṭḳ kiẕb ile riyādır bıraḳmaz olsun hiç feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 3). [münkire, -e]*

Münkir olma zāhidā sen eylegil iḳrār-ı meşāyiḫ
ʿAşḳile sālik olanlar buldular dildār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 1). [münkir,]*

Muntaẓırız devrine Ṣāḥib-i Muḥammed Mehdīniñ
Ḳatl ide **münkir** münāfiḳ seyfiyle hep iḳtiżādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 18). [münkir,]*

Degildir **münkiriñ** ḥāli derūnuñ itmege enver
ʿUcub riyā ile memlū vücūduñ şehri hem yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 1). [münkiriñ, -iñ]*

Bir ʿinād üzre gider hep **münkiriñ** her bir işi
Ḥaḳ nedir bilmezler aṣlā ẕevḳ-i dildār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 11). [münkiriñ, -iñ]*

Dinleme **münkir** sözüñ açma aña hem rāzın
Rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ meydān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 11). [münkir,]*

Ḥaḳḳı inkār eylemekdir **münkirin** dāʾim işi
Ehl-i Ḥaḳḳa itmez iḳrār bıraḳmadı anı cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 9). [münkirin, -iñ]*

Münkirin ḳalb-i ḥasedden cismini ḳıldı ḥarāb
Bulmamış dergāh-ı Ḥaḳda leẕẕet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 13). [münkirin, -in]*

Men ʿaref sırrına āgāh remziyle īmā ider
Fehm idemez ḳavm-i **münkīr** ʿaḳl-ı ḳāṣır cāhiliñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 6). [münkīr,]*

Ḫalḳa-ı ẕikre girüp ʿaşḳıyla defʿ çalarız
Münkirin cānına ḥased gelmesiyle her dem cefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 2). [münkirin, -iñ]*

Ne ʿaceb ṭaş atar **münkir** ṭarīḳat ehline her dem
Doḳunmaz sīneme Ḍarb ḥadīdindir bu ecsādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 7). [münkir,]*

Eylemez **münkir** ḥasedle ṣoḥbetiñ hiçbir zamān
Kim ki buldu Ḥaḳḳa vuṣlat eyledi pazar-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 11). [münkir,]*

ʿĀṣıḳı ol mātemiñ ṭut baḳma **münkir** ḳālini
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 33). [münkir,]*

Seni fehm eylemez **münkir** münāfıḳ hem daḫı kāfir
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 19). [münkir,]*

Ḳavm-i **münkir** ol münāfıḳ dāʾimā baʿīd
Tā ezelden böyle gelmiş bu cihāna ol pelīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 1). [münkir,]*

Böyle bir ẕāt- ḳadīmiñ ḫānḳāh-ı devletine
Ḳavm-i **münkirleri** irşād itdi bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 10). [münkirleri, -leri]*

Ehl-i **münkir** ġalib ḳaç bir tenhāya
Ẓulm ile çoḳ itdi her bir gedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 67). [münkir,]*

münkir-i nādān: *Cahil inkar eden kimse.*

Men ʿaref sırrına āgāh itdirir ʿaşıḳları
Münkir-i nādānlarıñ ḳalbini ṭār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 10). [münkir-i nādānlarıñ, -lar, -ın]*

muntaẓır: *Bekleyen, gözleyen, intizar eden.*

Muntaẓır olmuş durur ḫāk-i pāyinde bugün
Bāb-ı luṭfuñ bekleyen Derviş Sükūtī kem-terdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 17). [muntaẓır,]*

Muntaẓırız devrine Ṣāḥib-i Muḥammed Mehdīniñ
Ḳatl ide münkir münāfıḳ seyfiyle hep iḳtiżādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 17). [muntaẓırız, -ız]*

Muntaẓırız devrine Derviş Sükūtī biz anıñ
Seyfiyle itse ẓuhūr ol Mehdi-i Ṣāḥib-livāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 17). [muntaẓırız, -ız]*

Muntaẓırız emrine Derviş Sükūtī biz bugün
Her ne denlü cevr idersen senden itmez inʿiḳās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 9). [muntaẓırız, -ız]*

Muntaẓırız devrine Mehdi-i zamānıñ biz bugün
Seyfiyle itse ẓuhūr ol ʿadl-i vefādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 21). [muntaẓırız, -ız]*

Muḥammed Mehdīye Derviş Sükūtī **muntaẓır** olmuş
Nola bir gün ẓuhūr itse o şāhıñ leşkeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 13). [muntaẓır,]*

muntaẓır ol-: *Hazırlıklı olarak beklemek.*

Mim Muḥammed Mehdīniñ devrānına ol muntaẓır
Nun nihāyet buldu ḫüküm gelmege ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 25). [muntaẓır ol,]*

münẓir: *Doğru yola sevk etmek için kötü yolda olanın başına gelecekleri haber vererek korkutan, korkutup sakındıran (kimse).*

Ḥaḳ ʿayāndır nūru ṭutmuş yaʿnī şems-i māhveş
Yeri gögü rūşen itmiş aç gözün gel **münẓiri** ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 16). [münẓiri, -i]*

müphem: *Ne olduğu açıkça anlaşılmayan, belirsiz.*

Bir noḳṭa-ı **müphem** idi kimse anı fehm itmedi
Vechine urdu niḳāb eksilmeye nice aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 7). [müphem,]*

müptelā: *Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün.*

Ḥamdulillah cān u dilden olmuşum ben **müptelā**
Ehl-i beytiñ çākeriyüz nesl-i pāk-i Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 1). [müptelā,]*

Meyl kes ʿāṣıḳ cefākār yāre olma **müptelā**
Bir gülen evvel yüẔüne Ṣanma kim olur nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 5). [müptelā,]*

ʿĀşıḳ-ı muṭlaḳ Ḫudāyız bize Saʿdīler dinir
Bezm-i ʿaşḳa **müptelāyız** bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 2). [müptelāyız, -y, -ız]*

Ẕikr-i fikrim gice gündüz Ḫaḳ ile her dāʾimā
Müptelāyım ol Ḫudāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 8). [müptelāyım, -y, -ım]*

Bir cefākār yāre düşdüm hiç vefāsın görmedik
Müptelāyım derd-i ʿaşḳa bir devāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 2). [müptelāyım, -y, -ım]*

Bu göñlüm ʿaşḳına her dem **müptelādır** yā Resūlullah
Seniñ rāhına cān başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 1). [müptelādır, --dır]*

Müşkül ancaḳ ġurbet elde yāre olmak **müptelā**
Bir meded yoḳ ey Sükūtī kim düşer sevdalara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 9). [müptelā,]*

mūr: *Far. Karınca, neml. mûrçe.*

Pes imdi bu faḳir zenb ü keşīr **mūrdan** ednā żaʾifüʾl-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Saʿdeddīn el-Cebāvī mesmūʾ-yı ʿācizānemize naẓaran beyneʾn-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 1). [mūrdan, -dan]*

Dergāhınıñ bir kem-teri **mūrdan** żaʿīf eñ aḥḳarı
Sükūtī ednā bir çakeri cürmile gelmiş ḳıl revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 13). [mūrdan,]*

Her müşkülüm āsān ile eyledi ḥāl meşāyiḫ
Mūrdan ednā kem-ter iken beni ḳıldı kemāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 2). [mūrdan,]*

Ḥālimiz dün ü gün yamandır ṣabr idemem ġayr hiç
Ḥasta dil **mūrdan** żaʿīfim nā-çāre ġayret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 4). [mūrdan, -dan]*

murād: *Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.*

yol kesici taʿbīr olunur ve bu ḫuṣūṣda anlarıñ **murād-ı** ʿaliyyeleri keşret-i cemāʿatle
nezr ü fütuḥāt ile dergāhları maʿmūr u ābād olmaḳdan neşʾet ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 9). [murād-ı,]*

Ḥaḳ ise bunda **murādın** rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Naḥnü aḳrebden ḫaberdār ol bugün vuṣlat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 7). [murādın, -ıñ]*

Keşret-i dünyādan el çek zāhidā Ḥaḳdır **murād**
Dinle bu nuṭḳum saña ḫüccet dilersen ḳıl iʾtimād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 1). [murād,]*

Çoḳ vaḳit berbād idendi bu vücūduñ şehrini
Ẕülf-i Leylādan muḥaḳḳaḳ almadı Mecnūn **murād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 12). [murād,]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī erleriniñ menzil ʿarşdan yüce
Sen de cehd it ey Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda bul **murād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 14). [murād,]*

Kendine muḥkem riyāżāt şol ki eyler rūz u şeb
Ḳalbini pāk eylemekdir māsivādan hep **murād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 4). [murād,]*

Naḫnü aḳreb sırrını hem zāhidā fehm itmedi
Cehl içinde ḳaldı muṭlaḳ almadı Ḥaḳdan **murād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 6). [murād,]*

Sil göñülden māsivāyı ey Sükūtī sen bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat ister isen terk-i dünyā ḳıl **murād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 10). [murād,]*

Vaṣf iderim zāhidā ben her zamān ol yār **murād**
Medḥiñ itmez bunda bir cān hiç degil aġyār **murād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 1). [murād,]*

Vaṣf iderim zāhidā ben her zamān ol yār **murād**
Medḥiñ itmez bunda bir cān hiç degil aġyār **murād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 2). [murād,]*

Ṣoḥbeti bed ḳavm-i cāhil sözüne urmam ḳulāḳ
Ehl-i ʿirfān meclisinde nuṭḳ iden dildār **murād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 4). [murād,]*

Esb-i ʿaşḳıñ yoḳ yere sürmez bugün süvār olan
ʿArṣa-i ḥarbe naẓar ḳıl ḳatl olan eşrār **murād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 6). [murād,]*

Her ġazāda ibn-i Süfyān ʿAskerīn alma dile
Şām civārı meydānında anlaġıl Ḥaydar **murād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 8). [murād,]*

Bir bahādır ehline Derviş Sükūtī ol ġulām
Miṣl-i Ḳanbersin ʿAlīye eylegil iḳrār **murād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 10). [murād,]*

Saʿy ider zāhid delīlsiz rāh-i Ḥaḳḳa vāṣıl ola
Ḳābil-i mümkün degildir bulmaġa bunda **murād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 6). [murād,]*

Fezkurūnī āyetinden bī-ḫaber ʿamā faḳīh
Ṭutduġu yol ṣanma ṭoġru bulmadı Ḥaḳdan **murād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 12). [murād,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Her **murāda** nāʾil oldum bil Ḥüseyn-i Kerbelādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 4). [murāda, -a]*

Sükūtī bir gedā ḳuldur irince Ḥażret-i şāha
Hezārān ḫāk-i pāyinde **murādım** virdi ol server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 10). [murādım, -ı, -m]*

Mürşid-i kāmil gözetgil elde fırṢat var iken
Tevbe telḳīniñ aḫz it eyle **murādına** ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 6). [murādına, -ı, -(n), -a]*

Bundan **murād** Ḥaḳḳı bilip kāmile var ṣor bugün
Ṭut etegin muḥkem yapış tā göstere dānā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 5). [murād,]*

Ferhādıñ saʿy cemāl-i Şīrīnʾe ġāyet ḳatı
VaṢl içün bulmaḳ **murādıñ** bir ḥaḳiḳat er gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 6). [murādıñ, -ıñ]*

Gir Ṭarīḳ-i evliyāya ḥiẕmet eyle cān ile
Her **murādıñ** virir ancaḳ bula gör dānā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 10). [murādıñ, -ıñ]*

Çünki bunda gelmeden hep Ḥaḳḳı bilmekdir **murād**
Cāhil olandan şaḳın pek bilmez ol Sübḥān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 33). [murād,]*

Murādın Ḥaḳ ise ey cān ola gör mürşide ṭālib
Açar ol dīde-i cānıñ iresin ẕāt-ı Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 7). [murādın, -ıñ]*

Bulur nesl-i Resūlullah niyāzıñ ḳıl dile ḥācet
Murādını virirler çün sen anlardan didār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 14). [murādını, -ı, -(n)ı]*

Sükūtī kem-terin ṭut güzel pendin
İstersen iresin bunda **murada** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 26). [murada, -a]*

Terkini ura gel ölmezden evvel
Ḥaḳ ise **murādıñ** dünyā ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 6). [murādıñ, -ıñ]*

Murādıñ Ḥaḳ ise zāhid iriş bir kāmil insāna
Seniñ ḳalbini pāk eyler göresin ol dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 5). [murādıñ, -ıñ]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ bu yolda cān niṯār itdim
Murādım verdiler gördüm benim dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 10). [murādım, -ım]*

Ḥaḳ ise zāhid **murādıñ** ir erenler bezmine
Pendini ṭut bu Sükūtī Dervişiñ Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 11). [murādıñ, -ıñ]*

Ḫılḳat elçin vel- ins kelāmında muṢarraḥdır
Müfessirler beyānında **murādı** Ḥaḳḳı bilmekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 8). [murādı, -ı]*

Destiñizden refʿ idüp inṣāfa ġayret itmeden
İntiḳām almaḳ **murādıñ** her demi ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 10). [murādıñ, -ıñ]*

Bunca derdliler devāya ḳabrine kim yüz sürer
ʿAn ḳarīb irmiş **murāda** nice ʿavrat hem eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 10). [murāda, -a]*

Ehl-i dil ol rāh-ı Ḫudāya it inḳıyāḍ
İr erenler zümresine iste anlardan **murād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 10, Mısra 2). [murād,]*

Hemān bunlar dü ʿālemde ḳamu nāsıñ penāhgāhı
Beyān itdin **murād** üzre bu naẓmıñla güzel rāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 68). [murād,]*

İstersen iresin bunda **murāda**
Terk idip sivāyı beḳāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 3). [murāda, -a]*

Ḫāk-i pāyinden gedāyım şāh Naḳīniñ her zamān
Dāmeni ṭutduk anıñ biz her **murādın** isteriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 4). [murādın, -ıñ]*

murād al-: *Arzusuna ulaşmak, dilediğinine kavuşmak.*

Murād aldı anıñ bāb-ı eşkin bekleyen kem-ter
Velādet Odur ḳutb-ı cihān ancaḳ şehā ʿAbdüʾl-Ḳādir Geylān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 9). [murād aldı, -dı]*

mürāʾī: *(Ar.) Riyakâr, ikiyüzlü.*

Ṣāfī itmeden bu ḳalb Ḥaḳḳa yol olmaz güşād
Ne ʿaceb zāhid **mürāʾī** seng-i dil dāʾim fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 2). [mürāʾī,]*

Meşreb-i Mervān ḥardır her **mürāʾī** zāhidiñ
Eksik olmaz her zamānda cehliyle nādān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 11). [mürāʾī,]*

Geldi aġyār ḳapumuza bir seḥerler aḳaraḳ
Bir ḥarām-z̲āde **mürāʾī** göz ḳaşını çataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 2). [mürāʾī,]*

ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ şehr-i yüce girmez **mürāʾī** her bir ḫoca
ʿĀrif olan her dillerce maʿnā virir Ḳurʾānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 5). [mürāʾī,]*

Nuṭḳ-ı nebīyye şāhım ʿAlīye iḳrārıñ eyle zāhid **mürāʾī**
Īmān dilersen inkāra gelme Ṣoñra iderler laʿnet bīġāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 5). [mürāʾī,]*

Ekl ile bugün şirke düşüp ḳalb ṭamaʿ bir cins-i cāmūs
Zāhid **mürāʾī** ehl-i nifāḳ mervān gibi bir şöhreti cāsūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 2). [mürāʾī,]*

murād: *Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.*

Nefsini öñ bilmek imiş Ḥaḳḳı bilmekden **murād**
Saʿy idegör ṭālibā gel ʿirfān ile inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 1). [murād,]*

murdār: *Far. Pis, nâ-pâk.*

Bu bendeki ʿucub riyā göñül şehrin ḥarāb itdi
Kibirle kin derūnuma ḥased **murdār** olur bāʿi̲s *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 2). [murdār,]*

Ṣaḳın meylini hiç virme zen ü dünyā ḳatı **murdār**
Libās-ı ḫūb şīrīn sözle görünür bunda aġyārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 3). [murdār,]*

mürekkeb: *... den oluşan; ...den meydana gelen.*

Anlagil yoġdan bu ḫalḳı nice Yezdān eyledi
Çār ʿanāṢırdan **mürekkeb** ḳıldı insān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 2). [mürekkeb,]*

murġ: *Kuş.*

Ġaflet ile dīde-i cān açmadılar bir Zamān
Murġ-ı ḫuffāş hiç görür mü gündüzü balıḳ Ṣuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 18). [murġ-ı, -ı]*

murġ-ı ġarīb: *Kimsesiz, zavallı, biçare kuş.*

Murġ-ı ġarībin görmez misin hiç evc-i semā pervāz ider
Düşmüş ḳulaġuz bir önüne ʿaskerini tenhālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 9). [murġ-ı ġarībin, -in]*

mūr-ı ednā: *En aşağı karınca.*

Mūr-ı ednādan ża'īfīm merḥamet ḳıl yā İlāhi
Bıraḳma berzaḫ illerinde ḳalmışım nāçar bī-kes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 5). [mūr-ı ednādan, -dan]*

mūr-ı żaʿīf: *Kuvvetsiz karınca ‖ hem fiziken hem de kudret bakımından güçsüz karınca: âşık.*

Ḳılsa ol **mūr-ı żaʿīfden** ḳalbini aḥḳar bu gün
Cümle ʿālem içre Mevlā hem anı sürür ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 7). [mūr-ı żaʿīfden, -den]*

mürīd: *Tarîkata girip bir mürşide bağlanan kimse, kendi irâdesini Hakk'ın irâdesine terkedebilmek için bir mürşidin terbiyesine giren derviş:.*

Saḳī iken saʾīd olur ʿaẕāblardan ba'id olur
Ḥabībine **mürīd** olur seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 10). [mürīd,]*

Himmeti ʿālī yücedir ṭaşlara teʾsīr ider
Ḳoymaz artıḳ bir **mürīdīñ** dünyā vü ʿuḳbā Ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 8). [mürīdīñ, -in]*

Nice biñ āsitānında **mürīd-i** Ḥaḳ deyü ḳulu
Buyururlar Ṭarīḳ-i Ḥaḳ pīridir Ṣāẕelī Sulṭān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 19). [mürīd-i, --i]*

Ṣāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ māteminde Ḥaḳ **mürīd**
Her yılı bir yāre açdı ḳalbine tāze cedīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 1). [mürīd,]*

mürşid: *Rehber, delil, kılavuz, yol gösteren. II [tasavvuf]. a. Sırat-ı müstakimi gösteren, dalaletten önce hak yoluna ileten. b. Hak ve hakîkate erişme yolunda müritlerine örnek olan, onları irşat eden, rehberlik eden kimse; şeyh, veli, pir, er, eren.*

ʿĀbidīnem Bāḳır oldu **mürşid** ehl-i ṭarīḳ
Caʿfer-i ṣādıḳ ḥaḳiḳat dīn yolunda rehnümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 7). [mürşid,]*

Ṭut elin bir **mürşidiñ** sen ir selāmet dārına
Nefs çerisi seni ḳomaz çekdirir ḳatı ʿazāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 9). [mürşidiñ, -in]*

Emvālini bir **mürşide** eyle beyān her rūz u şeb
Terk ide gör kibr-i kini ḳalbiñ seniñ ġāyetde ṭuc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 7). [mürşide, -e]*

Mürşide bel baġlayıp her seḥerler aġlayup
Deryā gibi hem çaġlayup cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 7). [mürşide, -e]*

Mürşid-i bir ḥāẕıḳa Derviş Sükūtī rūz u şeb
Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it ṣıdḳ ile ol inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 13). [mürşid-i, -i]*

Mürşid-i kāmilden iste işbu yollar berzaḫıñ
Anlar bir ḳademde geçer ol rāh-ı Ḥaḳ eyler güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 3). [mürşid-i, -i]*

Himmeti **mürşidle** geçtiḳ māsivā berzaḫların ların
Rāh-ı Ḥaḳḳa āşināyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 5). [mürşidle, -le]*

Derd-mend Derviş Sükūtī dāmeni ṭut **mürşidin**
Göstere ol saña Ḥaḳḳı vechi Yezdān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 11). [mürşidin, -in]*

Sivā ḥubıñ geçer āsān bulanlar kāmil-i rehber
Alurlar telḳini **mürşid** nitekim Ḳanberʾe Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 2). [mürşid,]*

Mürşidsiz olmaz ey ḫoca dinle Sükūtī pendini
Menzil almaz bir ḳadem mesdūd imiş meydānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 11). [mürşidsiz, -siz]*

Ḳutb-ı ʿālem hem pīrimiz ḳırḳlar gürūhu **mürşidimiz**
Üç yüzlerden her birimiz ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 5). [mürşidimiz, -i, -miz]*

Mürşidlere dil baġladım gice gündüz hep aġladım
Ṣular gibi ben çaġladım tā bulunca ʿummānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 9). [mürşidlere, -ler, -e]*

Dil virmeziz her **mürşide** şeyḫim yeter bürhānıyla
ʿİlm ü ledün dersi oḳuduḳ ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 7). [mürşide, -e]*

Ol ʿaşrlar çün yed-i beyd tā gelince bu demlere
Mürşidlere telḳīn olup bu ḳurduġı erkān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 6). [mürşidlere, -ler, -e]*

Añlamazlar ẕāt-ı Ḥaḳḳı **mürşide** yol bulmayan
Kendüni ādem Ṣanur ol maʾnīde ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 5). [mürşide, -e]*

Añlamaz zāhid bu sırr-ı **mürşide** dest urmamış
Cehlile düşmüş niẕāʿa bulmadı ol rehber ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 7). [mürşide, -e]*

Himmet-i **mürşidle** her dem nefsimizi ḳatl idip
Ḳalbimizde ḳalmadı yer ol ʿadüv itsün ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 3). [mürşidle, -le]*

Mürşidiñ dāmeni muḥkem ṭut Sükūtī sen bugün
İrmek istersen yüce bir iḥsāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 9). [mürşidiñ, -iñ]*

Mürşidiñ gitdiġi rāhe sen daḫı ḳıl inḳiyād
Cümle varıñ Ṣarf idegil esrār-ı Ḥaḳ ola keşşaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 5). [mürşidiñ, -in]*

Pendimi her kim ṭutar Derviş Sükūtī bu zamān
Mürşid gerek her köşeyi feṯḥ eyleye maʿnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 10). [mürşid,]*

Erişir ḥāẕıḳ-ı **mürşid** yolunda cān fedā eyle
İder himmet ḳatı muḥkem görür seni bunda dīdārın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 5). [mürşid,]*

Destiñ ṭutarlar **mürşidin** bulmaḳ dilerler maḳṢūduñ
Diñlemez olur her müfsidin ṣoḥbetlerin itmez delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 7). [mürşidin, -in]*

Eyleme sen ḳḶl ü ḳāl **mürşide** ir bīʾat al
Olmaḳ istersen viṣāl-i ʿirfānı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 7). [mürşide, -e]*

Ḥiẕmetinde beẕl cān it ṭut elin bir **mürşidiñ**
Feyż-i himmet iltimās it bāb-ı Luṭfuñ kem-teri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 13). [mürşidiñ, -in]*

Menzil-i āsān gerçe olur bir delīl ü kāmil ile
Var ara bul ey Sükūtī **mürşid** bir ehl-i kemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 12). [mürşid,]*

Ḫiẕmetiñ itdim gice gün **mürşid-i** bir ḥāẕıḳa
Himmetiñ ʿarşdan yüce ol ḳıldılar bir daneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 11). [mürşid-i, -i]*

Mürşidinden ġayr aṣlā feyżyāb olmaz kişi
Ḥācetiñ ʿarż it aña sen istegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 29). [mürşidinden, -in, -den]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına āgāh olup
Mürşid-i erbāb kāmil ikṯiri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 8). [mürşid-i, -i]*

Menzil alur bunda sālik **mürşidine** olan ṭālib
Ḥaḳ yoluna olan raġbet gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 5). [mürşidine, -in, -e]*

Murādın Ḥaḳ ise ey cān ola gör **mürşide** ṭālib
Açar ol dīde-i cānıñ iresin ẕāt-ı Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 7). [mürşide, -e]*

BerẔāḫa düşen ḥāl nice gör olmuş yaman
Mürşid gerek anı daḫı terbiye ide bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 6). [mürşid,]*

Envār-ı nebī ḳandilde iken nūr-ı ʿAlī itdi cevāb
Cibrīl-i Emīne **mürşid** olup erbāb-ı hüner ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 10). [mürşid,]*

Şeyḫ Saʿeddīn Cebāvī nesl-i evlād-ı Resūl
Bir erkān-ı ṭarīḳata **mürşid-i** Ḥaḳ salikin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 12). [mürşid-i, -i]*

Meslek-i Naḳşī Ṭarīḳiñ ḫādimi olmuş bugün
Mürşid-i erbāb-ı kāmil ʿadliyle itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 4). [mürşid-i, -i]*

Ṣaḳın itme sen ḳīl u ḳāl var bir **mürşide** bīʿat al
Olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 3). [mürşide, -e]*

Mürşidinden oḳu dersi men ʿarefle fehm it nefsini
Seyr idersin ʿarş-ı kürsī ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 7). [mürşidinden, -in, -den]*

Mürşid-i Cibrīl-i emīndir bunca berzaḫ dan ḫalāṣ
Merkezi ʿarş gizinde bir sübḥāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 3). [mürşid-i, -i]*

Laḥmüke laḥm ḳavl-i Resūldür Ḥaḳḳına söyler ẕāt-ı ʿAlīniñ
Mürşid-i ekmel hem nūr-ı vāḥid demiş o bir gün ḳıldı ʿināyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 4). [mürşid-i, -i]*

Mürşid erbāb-ı kāmil meşreb-i ʿālī cenāb
Āsitāna şeyḫimizdir dinle naẓmım şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 11). [mürşid,]*

Mürşid-i Ḥaḳ himmetiyle ʿarş-ı aʿlādan yüce
Cumʿāli Baba ḫaḳāyıḳ sırrın olmuş maẓharı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 3). [mürşid-i, -i]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda şüphesiz gerçek veli
Mürşid-i Saʿdī Ṭarīḳiñ ehl-i faḳire pişvā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 8). [mürşid-i, -i]*

Men ʿarefden nefsini öñ bilesin
Mürşidi bul ol maḳāma iresin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 10). [mürşidi, -i]*

Mürşidiniñ pend olmuş ʿāṣıḳa güftār leẕīẕ
Men ʿarefden ders oḳurlar her dem esrār leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 1). [mürşidiniñ, -i, -n, -i, -n]*

Līmaʾallah sırrına nā-maḥrem olmuş ġarb şarḳ
Mürşide hiç varmayanlar nice itsün anı farḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 2). [mürşide, -e]*

mürşid-i ḫāzık: *İşinin ustası olan yol gösterici.*

ʿĀṣıḳları gel gör hemān bunda nice menzil alur
Bir **mürşid-i ḫāẕık** bulup himmetiyle belālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 6). [mürşid-i ḫāẕık,]*

Sivā ḥubını terk itmek degil mümkīn cihān söyler
Bunlar **mürşid-i ḫāẕık** kemāliyle āsān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 2). [mürşid-i ḫāẕık,]*

mürşid-i kāmil: *Tasavvufta seyr-i sülukunu tamamlayıp irşad görevinde bulunan kişi, manevi terbiye edici. Şeyh ile aynı manaya gelir.*

Gel Ṭarīḳ-i enbiyāya zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul ḥiẕmetiñ it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 2). [mürşid-i kāmil,]*

Rehber gerekdir her yola berzaḫlarını geçmege
Bir **mürşid-i kāmil** bulup āsān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 8). [mürşid-i kāmil,]*

Mürşid-i kāmil gerek Derviş Sükūtī her müdam
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol ṭālib-i iḳrār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 9). [mürşid-i kāmil,]*

Seḥerde olma sen ġafīl çeker zaḥmet yarın cāhil
Bulup bir **mürşid-i kāmil** uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 12). [mürşid-i kāmil,]*

Ey **mürşid-i kāmil** olan lāyıḳıyla meydānı aç
Göster Ḫudāʾnıñ her yoluñ ṭāliblere erkānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 1). [mürşid-i kāmil,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī **mürşid-i kāmil** ile
Vāṣıl-ı dergāh olup mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 13). [mürşid-i kāmil,]*

Her Ṭarīḳiñ bir yolu var rāh-i Ḥaḳḳa gitmege
Mürşid-i kāmil gözetgil sözlerine ḳulāḳ aş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 4). [mürşid-i kāmil,]*

Mürşid-i kāmil gözetgil elde fırṢat var iken
Tevbe telḳīniñ aḫz it eyle murādına ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 5). [mürşid-i kāmil,]*

Mürşid-i kāmil ara bul Derviş Sükūtī sen bugün
Bāb-ı ʿilmiñ ögretir ol şāh-ı merdāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 9). [mürşid-i kāmil,]*

Zāhidā gel nāzik ʿömrüñ yoḳ yere itme telef
Mürşid-i kāmil ara bul oḳu ondan men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 2). [mürşid-i kāmil,]*

Aḥmediñ devrinde geldim **mürşid-i kāmil** bulup
Himmetiyle bu Sükūtī bulmuşuz Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 9). [mürşid-i kāmil,]*

Aç gözüñ ġafletle gezme bu fenā dārında sen
Mürşid-i kāmil ara bul ṭut yedin meydāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 4). [mürşid-i kāmil,]*

Çoḳ şükürler bize iḥsān eyledi Rabb-i Celīl
Böyle bir **mürşid-i kāmil** gönderdin ḳadr-i cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 2). [mürşid-i kāmil,]*

Mürşid-i kāmil yedinden merhemiñ ḳılsam ṭaleb
Ḳābil-i mümkīn ʿaceb mi āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 9). [mürşid-i kāmil,]*

Feyż-i Ḥaḳḳa nāʾil olmuş **mürşid-i kāmil** ile
Rütbe-i bālāya irmiş seyr ider dīdār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 3). [mürşid-i kāmil,]*

Mürşid-i kāmil yüẔünden feyż alur bunca nebāt
Vaṣl ider ol ẕāt-ı Ḥaḳḳa nice yüz biñ ṭālibin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 9). [mürşid-i kāmil,]*

Gel ṭarīḳ-i enbīyāya zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul ḥiẕmetiñ it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 2). [mürşid-i kāmil,]*

Rehber gerekdir her yola berzaḫlarını geçmege
Bir **mürşid-i kāmil** bulup āsān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 8). [mürşid-i kāmil,]*

Feyż-i Ḥaḳḳa nāʾil olmuş **mürşid-i kāmil** ile
Rütbe-i bālāya irmiş seyr ider dīdār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 3). [mürşid-i kāmil,]*

Her seḥer aġlayup ney gibi inle
Bulunca bir **mürşid-i kāmil** reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 28). [mürşid-i kāmil,]*

Mürşid-i kāmil ara bul derdine dermān gözet
Bāb-ı luṭfuñ ḫādimi ol ḳıl anıñla imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 11). [mürşid-i kāmil,]*

Naẓmını dinle Sükūtī kemterin
Destini ṭut **mürşid-i kāmil** eriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 18). [mürşid-i kāmil,]*

Ol Muḥammedʾdir Taḳī hem pişvā-yı rāh-ı din
Mürşid-i kāmil dilersen reh-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 16). [mürşid-i kāmil,]*

murtażāʾ: *Beğenilmiş, seçilmiş, hoşnut ve râzı olunmuş (kimse) || Hz. Ali'nin lakabı.*

Zümre-i Āl-i ʿAbā nesl-i Resūl-i kibriyāyız biz
Muṣṭafāñıñ çakereyim ḳanber ġulām **Murtażāʾyız** biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 2). [murtażāʾyız, -yız]*

İbn-i ʿamm-ı **Murtażanıñ** nūrudur bu şems ü māh
Vech-i nūruñ ẕerresinden geldi yüz biñ evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 11). [murtażanıñ, -nın]*

Te teberrāʾ ḳıl ḫavāric ḳavmine her rūz u şeb
Se ṣenā it **Murtażaya** cān u dilden ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 4). [murtażaya, -ya]*

Ḥa Ḥayātım **Murtażanıñ** ʿaşḳıyla her rūz u şeb
Mim Müzeyyen ḳıldı cismim ḥasta kāna bir şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 11). [murtażanıñ, -nın]*

İbn-i ʿamm-ı Ḥaydara hem laḥmüke laḥm dedi
Hem dimişdir nūr-ı vāḥid şānına yā **Murtażā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 4). [murtażā,]*

Murtażādır evvel āḫir sırr-ı Sübḥān **Murtażā**
Murtażādır şāh-ı merdān şīr-i Yezdān **Murtażā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 1). [murtażā,]*

Murtażādır evvel āḫir sırr-ı Sübḥān **Murtażā**
Murtażādır şāh-ı merdān şīr-i Yezdān **Murtażā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 2). [murtażā,]*

murtażā: *Murtaza Sükuti (Divanın sahibi).*

Pes imdi bu faḳir zenb ü keşīr mūrdan ednā ża'ifü'l-ḥaḳīr el- şeyḫ **Murtażā** bende ḥażret
El- şeyḫ Sa'deddīn el-Cebāvī mesmū'-yı 'ācizānemize naẓaran beyne'n-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 1). [murtażā,]*

Kendi ḫaṭṭımızla taḫayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-sa'adetde 'Abdü's-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirne'de bir şeyḫ taḫayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ **Murtażā** Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [murtażā,]*

Şeyḫ Sükūtī **Murtażāyım** Sa'deddīn hem liḳāyım
Ẕāt-ı Ḥaḳla hem beḳāyım 'āşıḳlarız Sa'dīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 11). [murtażāyım, -yım]*

Muṣṭafāya ümmet isen şer'-i pākın ṭut ḳavī
Murtażā devrāne gel bulmaḳ dilerseñ devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 4). [murtażā,]*

murtażā sükūtī: *Murtaza Sükuti, günümüz Makedonya sınırları içinde bulunan Köprülü Kasabası'nda Hicri 1241 (M.1825) yılında doğmuştur. Hicri 1312 (M.1896) yılında Köprülü'de vefat etmiştir. Selanik vilayeti celilesi dahilinde vaki Köprülü Kasabası'nda medfun tarikat-ı Aliyye-i Sa'diyye'den Kutbu'l-Arifin Eş-şeyh Muhammet Harabati Baba Hazretlerinin dergah-ı şerifinde postnişliğin yapmıştır.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳi' Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i 'aliyye-i Sa'diyyeden Ḳutbu'l-'Ārīfīn ġavṢü'l vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ **Murtażā Sükūtī** Efendiniñ dīvān-ı belāġat 'unvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [murtażā sükūtī,]*

mürūr: *Geçme, sona erme, geçip geçme.*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan d'avā-yı bāṭıllarını ḳaṭ'
itmek içün işbu bir ḳaṭ'a zīr ü bālāsı **mürūr** iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 14). [mürūr,]*

Bugün gönlüm güşād olmuş 'aceb ḳalbim sürūr eyler
Ki bir şādı bulunmaḳla hezār mātem **mürūr** eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 2). [mürūr,]*

Üç yüz iki tariḫinde żam idip hem de hezār 1302
Ṣuyun içe ey Sükūtī kim bunda **mürūr** mart 17 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 18). [mürūr,]*

Şahā nāmıñ vüṣūlünde bu gönlümüz sürūr itdi
Muḥabbet ẕāt-ı pākından ṣaḳın ṣanma **mürūr** itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 2). [mürūr,]*

mürüvvet: *(Ar.) Yiğitlik, mertlik II. İnsanca davranma, insanlık.*

Luṭfunu irgör Sükūtī bende ne eyle kerem
Sen **mürüvvet** kānı muṭlaḳ ḥācetim eyler revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 10). [mürüvvet,]*

Naḳşına aldanma dehriñ bī-vefādır ḳaḥbe zen
Kimseye itmez **mürüvvet** raḥm yoḳ ehl-i cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 4). [mürüvvet,]*

Bir Ẕinādan ḥāṣıl olmuş ol Yezīd bed- ḫārici
Kim umar andan **mürüvvet** ḳavm-i Süfyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 24). [mürüvvet,]*

Mürüvvet ġanīsin ancaḳ ḳabūl ḳıl ḫānḳāhında
Nigāh-ı iltifātıñ ḳıl sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 9). [mürüvvet,]*

Seniñ bāb-ı ġulāmıñdır Sükūtī bir ġarīb miskin
Mürüvvet ḳıl saña gelmiş gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 14). [mürüvvet,]*

Aldanma naḳşına fānī dünyānıñ
Mürüvveti hiç yoḳ itmez bir vefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 4). [mürüvveti, -i]*

Mürüvvet eyle sen ey Şāhım Ṣaḳın bıraḳma ferdā
Ṭarīḳ-i Saʿdîler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 11). [mürüvvet,]*

Ṣofrāsı meydānda dāʾim ṣāḥib-i ehl-i saʾīd
Şeyḫ ʿAlī merd-i **mürüvvet** ġanīdir ehl-i seḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 12). [mürüvvet,]*

mūsā: *İsrailoğullarına elçi olarak gönderilen peygamber; Hz. Musa.*

Mūsāya devrinde geldi ẕāt-ı Ḥaḳdan bir ḫiṭāb
Len terā nī çünki dedi ṣānına Ḥaḳ müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 1). [mūsāya, -ya]*

İncil seniñ Tevrāt seniñ **Mūsā** ile ʿİsāya hem
Cibrīl ile irsāl idip Davūdʾa hem virdin Ẕebūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 7). [mūsā,]*

Mūsāleyin Ṭur Dağında her dem münācāt eyleyen
Düşvār-ı ḫāliñ ʿarż itmege Sübḥāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 3). [mūsāleyin, -leyin]*

Emr-i Ḥaḳla **Mūsā** oldum dīnime daʾvet idip
Firʾavun itmez ḳabūl hiç ġarḳ ider deryā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 7). [mūsā,]*

Bu menzilde olur ʿāciz nice biñ ḫıżr ile **Mūsā**
ʿAref dersin oḳuyanın suʾāl it kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 9). [mūsā,]*

Hemān **Mūsāya** ʿarż itdi cemāliñ nūrunu birgün
Şecerden çün ẓuhūr itdi kelām-ı şāfī nurānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 7). [mūsāya, -ya]*

Gelüp **Mūsā** ile Harūn Firʿavun çoḳ nizāʾ itdi
Anıñ iġrāḳına bāʿiṣ bā- emr-i Ḥaḳ **Mūsā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 15). [mūsā,]*

Gelüp **Mūsā** ile Harūn Firʿavun çoḳ nizāʾ itdi
Anıñ iġrāḳına bāʿiṣ bā- emr-i Ḥaḳ **Mūsā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 16). [mūsā,]*

Mūsāya ente nāran lafẓıyla itdi ḫiṭāb
Semʿ-i cāna irdi muṭlaḳ nuṭḳ-ı bürhāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 7). [mūsāya, -ya]*

mūsā kāẕım: *Ebü'l-Hasen Mûsâ el-Kâzım b. Ca'fer es-Sâdık b. Muhammed el-Bâkır (ö. 183/799) Devrinin yüksek âlimlerinden ve velilerin büyüklerinden olup on iki imamın yedincisidir.*

Mūsā Kāẕım imāma cān niṣār itdik bugün
Ol imām her dü ʿālem hem ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 9). [mūsā kāẕım,]*

Mūsā Kāẕım imām her dü ʿālemde bugün
Hem ʿAlī Mūsā Rıżāya beẕl olan cān ile sırdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 11). [mūsā kāẕım,]*

mūsā rıżā: *İmâm Ali Rızâ, on iki İmam'ın sekizincisidir. İmam Musa Kazım'ın oğlu, Muhammed Cevad Taki'nin babasıdır.*

Merḳad derde devādır ol imām u heştümiñ
Ḳıble-gāh cümle ʿālem **Mūsā Rıżā** abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 14). [mūsā rıżā,]*

Oġlu meʾmūn Ṣundu Zehr-i dāne engür ile
Nūr-ı pāk Muṣṭafānıñ ḥażret-i **Mūsā Rıżā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 10). [mūsā rıżā,]*

ʿİlm-i taḥḳīḳa irişmez ol imām Kāẕım daḫi
Nesl-i pāk-i enbiyādır **Mūsā Rıżādan** dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 12). [mūsā rıżādan, -dan]*

Mülk-i ʿAcem cümle ʿArab **Mūsā Rıżādır** şāhımız
Şāh Taḳīʾden itdi ẓuhūr menbaʿ-ı esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 13). [mūsā rıżādır, -dır]*

Heşt imām **Mūsā Rıżādır** ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Hem yediler ḳırḳlar içre pişvādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 13). [mūsā rıżādır, -dır]*

muṣaffā: *Temiz, pak, saf. Tasfiye edilmiş, saf bir hale getirilmiş olan, temizlenmiş, arıtılmış olan.*

Rūḥ-ı ḳudsile **muṢaffā** eylediḳ çün ḳalbimiz
Nūr-ı pāk Muṣṭafāʾyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 3). [muṣaffā,]*

Ülfet-i dünyāya baḳmam el çekip oldum ḫalāṣ
Ḳalbimiz ḳıldıḳ **muṢaffā** nitekim ḫāṢṢuʾl-ḫavāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 2). [muṣaffā,]*

Bugün pazar-ı ʿaşḳ içre metāʿını alan gelsin
Hemān ḳalbiñ bu meydānda **muṣaffā** hep ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 2). [muṣaffā,]*

Ḳalbini eyler **muṣaffā** her ḫuṣūṣda ādemiñ
Ẕikr-i tevḥīd ile taḥmīd hem riyāżāt envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 5). [muṣaffā,]*

Şeyḫ-i kāmil her ḫuṢūṢda kendüsi ʿāli cenāb
Ḥüsn-i aḫlāḳ-ı **muṢaffā** meşrebi hem müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 10). [muṣaffā,]*

Riyā ile ṣaḳın itme ʿibādet bunda her dāʾim
Muṣaffā ile dil mülkin seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 8). [muṣaffā,]*

musallat: *Bir kimsenin sıkıntı verecek, bıktıracak şekilde üzerine düşen.*

Cin perī olmaz **musallat** dest-i pāyı bend olur
Cisme ilḳā itdi Allah işbu māhda ekṣeri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 7). [musallat,]*

muṣarrah: *Ar. Açık açık söylenmiş, açıkça bildirilmiş.*

Ḫılḳat elçin vel- ins kelāmında **muṢarraḥdır**
Müfessirler beyānında murādı Ḥaḳḳı bilmekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 7). [muṣarraḥdır, -dur]*

müsāvī: *Denk, eşit.*

Gerçe tersāya muṭābıḳ oldu ʿavrat cümle er
Elbise cins **müsāvi** farḳ olunmaz hiç dīni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 12). [müsāvi,]*

mūsā-yı kāẓım: *Kazım lakabıyla tanınan İmam Musa b. Cafer, altıncı imamın oğludur. Hicretin 128. yılında doğdu ve 183. yılında vefat etti. On iki imamın yedincisidir.*

Mūsā-yı Kāẓım göñüller bezmine ḳıldı güşād
Şāh ʿAlī imām Rıżānıñ oldu bize himmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 9). [mūsā-yı kāẓım,]*

Mūsā-yı Kāẓım Rıżādır ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Hem yediler ḳırḳlar içre Ṣāḥib-livāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 11). [mūsā-yı kāẓım,]*

ʿĀbidīn Bāḳır Muḥammed Caʿfere ḳul olmayan
Bilmez aṣlā **Mūsā-yı Kāẓım** Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 8). [mūsā-yı kāẓım,]*

ʿilm-i taḥḳiḳa irişmiş **Mūsā-yı Kāẓım** daḫı
Dört kitābdan baḥs ider ol tercümānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 9). [mūsā-yı kāẓım,]*

Cān niṣār et **Mūsā-yı Kāẓım Rıżāya** her zamān
Zāʿil olmaz Ḥaḳ ḳatında ḫūn pahāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 9). [mūsā-yı kāẓım rıżāya, -y, -a-ya]*

müsemmā: *[tas.] Zâtına mahsus ilahî isimlerle adlandırılmış olan Allah.*

Görenler sırr-ı Mevlāyı niderler fānī dünyāyı
Sürerler Ẕikrini Ḥaḳḳıñ bulan dilde **müsemmayı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 2). [müsemmayı, -y, -ı]*

Bu dehre gelmeden maḳṣūd ḥaḳāyıḳ sırrını bilmek
ʿAref dersin oḳuyanlar bulur dilde **müsemmayı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 8). [müsemmayı, -y, -ı]*

müşerref: *(Ar.) Şerefli, onurlu.*

Cemāliñle **müşerref** ḳıl seni ārzū çeker ġöñlüm
Ḳabūl it ḫānḳāhında revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 5). [müşerref,]*

müşkül: *(Ar.) Zor, güç, çetin.*

Ze Ziyān irmez Caʿferden zāhidā ḳıl inḳiyād
Ġayn Ġayret kānı oldur **müşkülüñ** eyler güşā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 22). [müşkülüñ, -ün]*

Ḳalb ile hep fetḥ olandır cümle **müşkül** bunca bāb
Ḳalbe duḫūl kim ki ider aldı Ḥaḳdan kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 1). [müşkül,]*

Bir ere sen var bugün **müşkülünü** ʿarż ḳıl
Ḫiẕmetinde bezl-i cān it yol ile erkān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 5). [müşkülünü, -ün, -ü]*

Süleymān-ı zamān olsañ yāḫūd ḳahr-ı yaman eyle Rüstem
Bunuñla imtizāc olmaz ḳatı **müşkül** cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 6). [müşkül,]*

Müşkül budur ʿaşıḳlara terk-i sivā itmek ne güç
Pāk itmeden dil mülkünü ḥased nifāḳ bir ulu ṣuç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 1). [müşkül,]*

Her **müşkülüm** āsān ile eyledi ḥāl meşāyiḫ
Mūrdan ednā kem-ter iken beni ḳıldı kemāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 1). [müşkülüm, -üm]*

İstiʾāne ḳabri iden **müşkül** ḥālde ey Ẕevvār
Ehl-i derde bir devādır kim bugün yüzler sürer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 25). [müşkül,]*

Ne mümkündür ḥalāṣ olmaḳ bu bendlerden ḳatı **müşkül**
Meger lütf-ı ʿināyetiñ ḳılarsa ol Ġanī Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 5). [müşkül,]*

Ḥar ṣıfātla **müşkül** ancaḳ kim ki maḳṣūda irer
Ḳābil vuṣlat olur mu nefs aġyār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 7). [müşkül,]*

Bir iki gün ʿömr içün ṭapmak ne **müşkül** dünyāya
Terkin urmaḳ lāyıḳ-ı insān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 3). [müşkül,]*

Her bir Nebī bunca velī bürhān ile söyler ḳavī
Ṭālib-i Ḥaḳ **müşküllerin** fetḥ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 10). [müşküllerin, -ler, -in]*

Ḳatıʿ **müşkül** benim ḫālim sivā ḥükmüyle her dāʾim
Ġażabla kin derūnumda ʿucūb riyā ile ḳāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 1). [müşkül,]*

İnsānıñ ḥayvāna tebdīl itmede aḫlāḳını
Ẕabṭ olunmaz ḳatı **müşkül** aẔdırır sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 8). [müşkül,]*

Ḥaḳḳı bulmaḳ görmek ġayrılerden kes ümīd
Himmetiyle şeyḫiñ olur **müşkülüne** āsān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 32). [müşkülüne, -ün, -e]*

Şeyḫim ider ẕikr-i celīl erenleriñ budur yolu
Fetḥ iderler her **müşküli** ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 6). [müşküli, -i]*

Saʿy itdiġi rūz u leyāl cümlesi gitdi hebā
Bulmadı rehber-i kāmil **müşkülüñ** ḥāl ide tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 10). [müşkülüñ, -ün]*

Pendimi ṭut gūş idersen **müşküliñ** āsān ola
Rehber-i kāmil ara bul iresin şāh-ı cihana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 9). [müşküliñ, -in]*

Müşkül ancaḳ ġurbet elde yāre olmak müptelā
Bir meded yoḳ ey Sükūtī kim düşer sevdalara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 9). [müşkül,]*

Ne **müşkül** kim bu ʿālemde ṣıfātı ādemi bulmaz
Anı sen Ṣanma insān kim bahāyım sekil bir rengdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 3). [müşkül,]*

Ülfet-i dünyā ne **müşkül** ḥālimiz ḳıldı yaman
Ḳaddimiz dal ile gördü cismime virdi ziyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 1). [müşkül,]*

Saʿy ide gör rāh-ı Ḥaḳda bulasın bir reh-nümā
Fetḥ ider her **müşkülünü** cān u başın aña ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 4). [müşkülünü, -ün, -ü]*

Ḫācet içün dergāhına gelmiş olsa bir gedā
Müşkülin ḥāl eyler idi anlarıñ hep dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 22). [müşkülin, -in]*

Men ʿaref sırrına āgāh itmede her ṭālibi
Fetḥ iderdi **müşkülün** her bir cihetden aña gelen sāliki *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 18). [müşkülün, -ün]*

müslim: *Ar. Müslüman.*

Eger müʾmīn eger **müslim** buları kim ki sevmezse
Behişt içre ḳarār itmez cehennemde yañar ekşer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 3). [müslim,]*

Müslim olmaz şol kişi kim āl-i ʿabāya ḳaṣd idip
Müʾmīn isen ey Sükūtī çal bugün küffāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 9). [müslim,]*

müşrik: *Müşrik(a.s. şirk'ten): Allah'a şerik, ortak koşan.*

ʿAn ḳarīb gelse Muḥammed Mehdi-i ṣāḥib-zamān
Müşrikini seyfile ḳırsa gerek ol bir erdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 16). [müşrikini, -i, -n, -i]*

muṣṭafāʾ: *Hz. Muhammedin arınmış, arındırılmış; seçilmiş, güzide anlamlarına gelen ismi.*

Rūḥ-ı ḳudsile muṢaffā eylediḳ çün ḳalbimiz
Nūr-ı pāk **Muṣṭafāʾyız** bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 4). [muṣṭafāʾyız, -y, -ız]*

Zevce-i Ḥaydāra ol dem biżʾate minnī dedi
Ol nübüvvet faḫr-i ʿālem şāh-ı kevneyn **Muṣṭafā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 24). [muṣṭafā,]*

Ayn ʿaşḳile yaḳın ol **Muṣṭafānıñ** āline
Ġayn ġayre baḳup hiç ḳıl Taḳīye ilticā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 19). [muṣṭafānıñ, -nın]*

Cim Cemāli **Muṣṭafāya** tā ezelden ʿāşıḳım
āmes şumloṭ eli rūn müdrög ıdça ñıbāḳiN nuN ن*(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 9). [muṣṭafāya, -y, -a]*

Ḥamdulillah cān u dilden olmuşum ben müptelā
Ehl-i beytiñ çākeriyüz nesl-i pāk-i **Muṣṭafā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 2). [muṣṭafā,]*

Murtażādır nūr-ı vāḥid hem daḫı laḥmüke laḥm
Murtażādır **Muṣṭafāya** yār-ı aḳrān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 6). [muṣṭafāya, -ya]*

Ey enbiyālar serveri Aḥmed-i Ḥabīb-i kibriyā
Sensin ḥaḳīḳat gevheri ey faḫr-ı ʿālem **Muṣṭafā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 2). [muṣṭafā,]*

Ümmetine saʾir delīl ḳalmayalar bunda Ẕelīl
Ḫādim ḳapunda Cebraʾīl rūz u leyāl yā **Muṣṭafā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 8). [muṣṭafā,]*

Sen Ḥabīb-i kibriyā Aḥmed Muḥammed **Muṣṭafā**
Sen nübüvvet ḫātemisin ey ḥaḳiḳat cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 3). [muṣṭafā,]*

Ẕikrile ḳalb açılurmış çünki dedi **Muṣṭafā**
Seyr idersin ol zamānlar ʿarş-ı kürsī bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 7). [muṣṭafā,]*

Hem ʿAlī muṭlaḳ Naḳīniñ cedd-i pāk-i **Muṣṭafā**
Anlara ḳıl iḳtidāyı ḳıble-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 17). [muṣṭafā,]*

Zāhidā īmān dilerseñ **Muṣṭafāya** bīʾat it
Çünki ʿahdıñ var ezelden Murtażāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 1). [muṣṭafāya, -ya]*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline vir sen zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 3). [muṣṭafānıñ, -nın]*

Yā İlahī derde düşdüm hem devā senden meded
Ol Ḥabībiñdir Muḥammed **Muṣṭafā** senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 2). [muṣṭafā,]*

Zāhidā bu cismimi ābād iden hep **Muṣṭafādır**
Dīdemizde şevḳ uran nūr-ı żiyā bil Murtażādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 1). [muṣṭafādır, -dır, -]*

Ḥasta olmuş göñlümüñ her dem devāsı **Muṣṭafādandır**
Ḳalb-i maḥzūn her ṭālibiñ dilġüşāsı Murtażādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 1). [muṣṭafādandır, -dan, -dır]*

Bi-ḥamdulillah bugün rāh-ı Ḫudāda rehberim vardır
Muḥammed **Muṣṭafā** ile ḥaḳîḳat-ı Ḥaydarım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 2). [muṣṭafā,]*

Zümre-i Āl-i ʿAbā nesl-i Resūl-i kibriyāyız biz
Muṣṭafānıñ çakereyim ḳanber ġulām Murtażāʾyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 2). [muṣṭafānıñ, -nıñ]*

Aç gözüñ sen zāhidā gel **Muṣṭafāya** ṭut ḳulaġ
Şerʿini ẓabṭ eyle muḥkem enbiyāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 1). [muṣṭafāya, -y, -a]*

Biz Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ ḳulu olduḳ tā ezel
Ehl-i beyt-i **Muṣṭafādan** umarız enʾām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 6). [muṣṭafādan, -dan]*

Muṣṭafānıñ ḳolunu ṭut cānın içre eyle sır
Gir Ṭarīḳ-i enbiyāya Murtażānıñ ʿaskeri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 11). [muṣṭafānıñ, -(n)ın]*

Men ġulām-ı ḫandān-ı **Muṣṭafādır** sevdigim
Hem imām u dü cihānıñ Murtażādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 1). [muṣṭafādır, -dır, -]*

Zāhidā gel bīʿat eyle **Muṣṭafādır** sevdigim
Şāh-ı merdān şīr-i Yezdān Murtażādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 1). [muṣṭafādır, -dır, -]*

Ol şehinşāh bu ʿālem-i **Muṣṭafādır** iʿtiḳādım
Anıñ çün ʿaşḳa düşdüm artmada hep feryadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 1). [muṣṭafādır, -dır, -]*

Gel berü ey Ḳavm-i Süfyān men Ḫudādan dönmezem
Ol ḥabībiñ ümmetiyim **Muṣṭafādan** dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 2). [muṣṭafādan, -dan]*

Anlaġıl zāhid cihānda **Muṣṭafā** abdalıyım
Şāh-ı merdān şīr-i Yezdān Murtażā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 1). [muṣṭafā,]*

Ḳurretüʾl ʿayn Ḥabīb-i kibriyāsın yā Ḥüseyn
Nūr-i pāk-ı şāh-ı kevneyn **Muṣṭafāsın** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 2). [muṣṭafāsın, -sın]*

Ehlibeyt **Muṣṭafādır** nūr-ı Yezdān yā Ḥüseyn
Nesl-i Aḥmed āl-i Ḥaydar şāh-ı merdān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 1). [muṣṭafādır, -dır, -]*

On iki gün ṣāʾim olmaḳ **Muṣṭafānıñ** ʿaşḳına
Nice yüz biñler ʿamelden ḫayrıla aḳdem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 5). [muṣṭafānıñ, -nın]*

Nefs-i şoma virmez aşlā bunda her dem fırṣatı
Ehl-i beyt-i **Muṣṭafāda** Ḥaydarı Saʿdleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 18). [muṣṭafāda, -da]*

Muṣṭafāya ümmet olan evliyāya ḥizmet ḳılan
Bu meydānda ʿibret alan ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 7). [muṣṭafāya, -ya]*

Naḳd-i cān itdim fedāya **Muṣṭafānıñ** ʿaşḳına
Hem Resūlüñ ibn-i ʿamm-ı Murtażānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 1). [muṣṭafānıñ, -nın]*

Göñül virdim ben ezelden **Muṣṭafāya**
Ġulām oldum muḥaḳḳaḳ bil Murtażāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 1). [muṣṭafāya, -ya]*

Bil ey ṭālib nübüvvetle Muḥammed **Muṣṭafā** geldi
Velāyet nūruyla muṭlaḳ ʿAlīyyüʾl Murtażā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 1). [muṣṭafā,]*

Ol şehinşāhı bu ʿālem-i **Muṣṭafāsın** yā ʿAlī
Noḳṭa-ı ʿilm-i ḥaḳīḳat Murtażāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 1). [muṣṭafāsın, -sın]*

Ẕāt-ı ṣıfātında anıñ şīr-i şecāʾat resm-i ḳavī
Şevḳ-i iṭāʿat-i **Muṣṭafāda** bir ehl-i vefā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 10). [muṣṭafāda, -da]*

Muṣṭafāya ümmet isen şerʿ-i pākın ṭut ḳavī
Murtażā devrāne gel bulmaḳ dilerseñ devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 3). [muṣṭafāya, -ya]*

Anlagil zāhid sen bugün **Muṣṭafānıñ** ḳadrini
Hem Ḥabībiñ nūr-ı ʿayn-ı Murtażānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 1). [muṣṭafānıñ, -nın]*

Cemāl-i **Muṣṭafāʾyı** kim ṣadāḳatle ider arzū
Kemāl-i Aḥmede irdi olurlar ʿālemiñ tacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 9). [muṣṭafāʾyı, -yı]*

Ehl-i şerʾin bu kelāma ʿaḳl irmez ṭālibā
Farḳ idemez **Muṣṭafānıñ** olmamış ol çakeri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 12). [muṣṭafānıñ, -nın]*

Bir şebī Derviş Sükūtī **Muṣṭafāya** dūş olup
Şefḳātiñ gördüm hezārān baña nefret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 21). [muṣṭafāya, -ya]*

Bıraḳma nār-ı firḳat içre ben ḳulunu her müdām
Muṣṭafānıñ ʿaşḳına sen raḥm idip ḳıl şefḳati *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 8). [muṣṭafānıñ, -nın]*

Nebīler efḍal-i Aḥmed Muḥammed **Muṣṭafā** geldi
Velīler serveri Ḥaydar ʿAliyyüʾl Murtāẓa geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 1). [muṣṭafā,]*

Nūr-ı ʿaynı **Muṣṭafādır** şāh Ḥüseyniñ ʿaşḳına
Gel Ṣuyun iç ṭālibā sen tāzelensün tende cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 9). [muṣṭafādır, -dır, -]*

Oġlu meʾmūn Ṣundu Zehr-i dāne engür ile
Nūr-ı pāk **Muṣṭafānıñ** ḥażret-i Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 10). [muṣṭafānıñ, -nın]*

Ḫānḳāh-ı **Muṣṭafāda** Derviş Sükūtī bir ġulām
Nesl-i evlād ʿAlīye cān baş ḳıldı fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 17).*
[muṣṭafāda, -da]

Ḳıblegāhımız Muḥammed **Muṣṭafādır** zāhidā
Secdegāh-ı evliyādır bil 'āla el-Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 1).*
[muṣṭafādır, -dır, -]

Ẕikrile ḳalb açılurmış çünki dedi **Muṣṭafā**
Seyr idersin ol zamānlar ʿarş-ı kürsī bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 7).*
[muṣṭafā,]

Muṣṭafānıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline vir sen Ẕekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 3).*
[muṣṭafānıñ, -nın]

Ehl-i beyt-i **Muṣṭafāya** ḥürmet itmez oldular
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya dökdüler bunca ḫūnı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 13).*
[muṣṭafāya, -(y)a]

Muṣṭafāya ümmet olduḳ bezm-i ervāḥ-ı ezel
Murtażānıñ ḫādimiyiz nice yüz biñ bay u geda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 3).*
[muṣṭafāya, -ya]

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Muṣṭafānıñ nūr-ı ʿaynı hem ciger-pāre ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 16).*
[muṣṭafānıñ, -nın]

Telḳīn itdi **Muṣṭafādan** ol zamān Ḥaydar ʿAlī
Himmet eyle bizlere sen ser Saʾdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 3).*
[muṣṭafādan, -dan]

İntisāb it zāhidā gel böyle ẕāt-ı envār
Nesl-i pāk **Muṣṭafādır** beẕl-i cān it ol ere *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 4).*
[muṣṭafādır, -dır, -]

Yevm-i ḥaşre dek anarlar ism-i pākın her inās
Muṣṭafādan cümle nās ḳıldıñız hem de mirās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 2).*
[muṣṭafādan, -dan]

Muṣṭafānıñ nesl-i pākıñ kim ṭutar ġāyet ʿazīz
Māsivādan ḳalbini pāk eyleyüp ḳıldı temiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 1).*
[muṣṭafānıñ, -nın]

Şerʿ-i pāk **Muṣṭafādan** ehl-i īmān itdi ḥaẕ
Men ʿarefden dersin oḳurlar ehl-i iẕʾān itdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 1).*
[muṣṭafādan, -dan]

müṣṭāk: *Şiddetle arzu eden, özleyen. II Âşık.*

Yüzüñ nūruna **müṣṭāḳım** anıñçün iderim zārı
Seḥerde ʿandelīb-āsā benim nālānıma bāʿis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 5).*
[müṣṭāḳım, -ım]

Vechiniñ **müṣṭāḳı** olmuş bunda ki dilḥasteler
Neylesün her dem aña kim derdini ḳılmış mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 9).*
[müṣṭāḳı, -ı]

Ḥüsnüne **müṣṭāḳ** olaldan bir zamān Ferhād daḫı
Kūh-ı şaḥrālarda itdi Şīrīn içün çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 11).*
[müṣṭāḳ,]

Aç niḳābıñ dilberā **müştāḳıñ** olmuş cümle nās
Māh cemāliñ görmege ʿāşıḳlar ider iltimas *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 1). [müştāḳıñ, -ıñ]*

Seniñ şevḳ-i viṣāliñle muḥabbet ẕevḳini buldum
Dürr-i luṭfuñ ġulāmıdır Sükūtī hep sana **müştāḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 10). [müştāḳ,]*

Ḥüsnüne **müştāḳ** olaldan olmuşum dīvāne men
Laʿl-i ḥamrā-yı ezelden içmişim meştāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 1). [müştāḳ,]*

Vechiniñ **müştāḳıyım** ben aç niḳābın sen baña
Bāb-ı ḥüsnüne çeker sed görünür her dem cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 7). [müştāḳıyım, -ı, -y, -ım]*

Sekiz üçmaġa meyl itmez saña **müştaḳ** olan cānlar
Ḳabūl ḳıl ḫānḳāhında revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 7). [müştaḳ,]*

Ḥüsnünüñ **müştāḳ** olmuş devr ider bunca diyār
Naḥnü aḳrebden ḫaberdār olmadı bir ān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 7). [müştāḳ,]*

Senin vechine **müştākdır** dü ʿālemde olan ʿuşşāḳ
Ki sensin ʿāşıḳa dilber meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 5). [müştākdır, -dır]*

müstaḳīm: *Doğru, düz, gerçek, hak.*

Ḍad Ḍalālet rāhına virme göñül ey müddeʾī
Ṭı Ṭarīḳ-i **müstaḳīmde** bul ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 16). [müstaḳīmde, -de]*

müstecāb: *Kabul olunmuş, hoş görülmüş, Allah tarafından kabul edilmiş dua.*

Müstecāb oldu duʿāsı ol Muḥammed ʿaşḳına
Luṭf ile ḳıldı hidāyet aña hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 3). [müstecāb,]*

müsteḥak: *Hak eden, layık olan.*

eşed ü laʿnete **müsteḥaḳdır**
kānūn-ı evvel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 25). [müsteḥaḳdır, -dır]*

Laʿneti Ḥaḳ nāẔil oldu tā ezelden bunlara
Müsteḥāḳ nār-ı dūzāḫda ṭutdular evṭān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 24). [müsteḥāḳ,]*

Kerbelāda şehr-i melʿūn şāh Ḥüseyni ḳatl idip
Müsteḥaḳ olmaz mı nāre ḳahhāre şor şorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 12). [müsteḥaḳ,]*

Laʿnete oldun sezāsın kim ider ḫüsrān degil
Müsteḥaḳ ehl-i cezāsın her Zamān ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 14). [müsteḥaḳ,]*

müşterek: *Ortak.*

ʿAşḳ oduna yana gel Derviş Sükūtī sen bugün
Nār-ı İbrāhīme olmak istersen **müşterek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 10). [müşterek,]*

Bir vefāya biñ cefā itmek dilersen ġām degil
Miḥnet-i ʿaşḳa alışdıḳ olmuşuz biz **müşterek** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 4). [müşterek,]*

müşterī: *İsteyen, talep eden; aşık, seven, arzulayan.*

Ṭut ḳulaġın ey birāder dinle naẓmım sen arı ol
İtmişim ben Ḥaḳḳı iẓhār anlagıl sen **müsterī** ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 2). [müsterī,]*

müsteṭāb: *Hoşa giden, beğenilen, iyi, güzel, makbul.*

Mūsāya devrinde geldi ẕāt-ı Ḥaḳdan bir ḫiṭāb
Len terā nī çünki dedi şānına Ḥaḳ **müsteṭāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 2). [müsteṭāb,]*

Fezkurūnī āyetinden gel ḫaber-dār ol bugün
Semʾ-i cāna erdim Ḥaḳdan bu ḫuṭāb-ı **müsteṭāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 8). [müsteṭāb,]*

Çoḳ ḫalifeler uyandı sāyesinde **müsteṭāb**
Pāye-i refʿetde her dem bulunur ʿāşıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 13). [müsteṭāb,]*

Şeyḫ-i kāmil her ḫuṢūṢda kendüsi ʿāli cenāb
Ḥüsn-i aḥlāḳ-ı muṢaffā meşrebi hem **müsteṭāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 10). [müsteṭāb,]*

muṭābık: *Herhangi bir konuda karşılıklı olarak anlaşmaya varan, anlaşan, birbiriyle uzlaşan, uygun, münasip.*

Gerçe tersāya **muṭābıḳ** oldu ʿavrat cümle er
Elbise cins müsāvi farḳ olunmaz hiç dīni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 11). [muṭābık,]*

muʾtād: *Îtiyad edilmiş, alışılmış, âdet olunmuş.*

Ṣanmañız Ḥaḳḳa ʿibādet itmeyiz biz zāhidā
Her seḥer ẕikrile dāʾim bunda oldu **muʾtādım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 6). [muʾtādım, -ım]*

muʿtād: *Îtiyad edilmiş, alışılmış, âdet olunmuş.*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur ẕikr ile **muʿtād** olan
Fezkurūnī āyetinden geldi bize ḫayr zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 7). [muʿtād,]*

muṭlaḳ: *Muhakkak, şüphesiz, kesin.*

Luṭfunu irgör Sükūtī bende ne eyle kerem
Sen mürüvvet kānı **muṭlaḳ** ḥācetim eyler revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 10). [muṭlaḳ,]*

Bir şehre irdim nāgehan itmediler raġbet baña
ʿĀlemleri **muṭlaḳ** şaḳī hiç ḳılmadı ülfet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 2). [muṭlaḳ,]*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı **muṭlaḳ** çekdi bir ḳatı ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 6). [muṭlaḳ,]*

Hem ʿAlī **muṭlaḳ** Nakīniñ cedd-i pāk-i Muṣṭafā
Anlara ḳıl iḳtidāyı ḳıble-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 17). [muṭlaḳ,]*

Beyt-i Ḥaḳḳıñ şol göñüldür zāhidā eyle ṭavāf
Kaʾbe-yi **muṭlaḳ** Ḫudāyı añla gör dīdār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 8). [muṭlaḳ,]*

Seḥerde görünür ol Ḥaḳ Sükūtīden işit **muṭlaḳ**
İder tevḥīd şecer evrāḳ uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 17). [muṭlaḳ,]*

Ḥasedle kin kibir meẕmūm duḫūl itme bu ḳalbine
Derūnu pāk ider **muṭlaḳ** seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 10). [muṭlaḳ,]*

Seniñ derd-i ġāmıñ **muṭlaḳ** dil ü sūzānıma bāʿiṣ
Muḥabbet-i cām-ı ʿaşḳıñdır benim mestāne bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 1). [muṭlaḳ,]*

Naḫnü aḳreb sırrını hem zāhidā fehm itmedi
Cehl içinde ḳaldı **muṭlaḳ** almadı Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 6). [muṭlaḳ,]*

Edeb erkān ile kimiñ meşāyiḫ ittifāḳ itmiş
Resūlüñ sünneti **muṭlaḳ** iṭāʾat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 8). [muṭlaḳ,]*

ʿĀşıḳ-ı **muṭlaḳ** Ḫudāyız bize Saʿdīler dinir
Bezm-i ʿaşḳa müptelāyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 1). [muṭlaḳ,]*

Kelāmullah ider taṣdīḳ bularıñ şānını **muṭlaḳ**
Cenāb-ı Ḥaḳ ḥużūrunda bulardır cümleden ekber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 5). [muṭlaḳ,]*

Bunuñ destinden ʿācizdir nebīler her velī **muṭlaḳ**
Ne mümkīn dinlemez kimse seni terk-i vaṭān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 7). [muṭlaḳ,]*

Sen eger **muṭlaḳ** cihāna gelmeseydin yā Ḥabīb
Yaradılmazdı bu ekvān ʿarş-ı kürsī nār-ı saḳar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 15). [muṭlaḳ,]*

Uydular tersā dinine ḳavm-i Yehūddan eşed
Din ü dünyāya degişdi oldular **muṭlaḳ** küffar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 6). [muṭlaḳ,]*

Verdiler **muṭlaḳ** ḥarāba işbu dehr ser-te-ser
Bir daḫı ābād olunmaz muḥkem oldu tarumar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 11). [muṭlaḳ,]*

Zīb ü zīver Ṣūretinden pertev urmuş ʿāleme
Muṭlaḳ ḥüsnüñ görenler şād olur her āneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 6). [muṭlaḳ,]*

Anıñ evlād-ı eẔvācıñ yolunda cān fedā itdim
Cenāb-ı Aḥmede **muṭlaḳ** kemāl-i ġayretim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 6). [muṭlaḳ,]*

Ḫayr u şer efʿāl-i Ḥaḳdır kimse ṭaʿn eyleme
Müʾmīn **muṭlaḳ** olanlar ḥüsn-i ẓann-ı aʿlādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 8). [muṭlaḳ,]*

Seniñ şükründe ʿācizdir nebīler her velī **muṭlaḳ**
Seniñ vaṣfına kim ḳādir ola bir ḳul saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 5). [muṭlaḳ,]*

Hiç olur mu ḳaḥbe zenle izdivāc olmaḳ bugün
Aldadır bir cāzū **muṭlaḳ** oldum ʿadādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 4). [muṭlaḳ,]*

Küntü kenziñ sırr-ı **muṭlaḳ** sendedir iste anı
Reh-nümālar dāmına düş çünki ol kanda garaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 7). [muṭlaḳ,]*

Naḳş-ı dehre aldanup beyhūde ḳılma iltifāt
Bī-vefādır dinleme **muṭlaḳ** dünyāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 4). [muṭlaḳ,]*

Sözüm ṭut ṭālibā her dem ġanī Mevlāya ol ḳāniʿ
Odur rıẔḳa kefil **muṭlaḳ** iden aʾṭāya ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 2). [muṭlaḳ,]*

Cedd-i Ḥaydar nesl-i **muṭlaḳ** ol imāmıñ enbiyā
Ẕübde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl ʿAbādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 5). [muṭlaḳ,]*

İmāmım bil Taḳī **muṭlaḳ** ʿālem pişvāsıdır
Hem evlād Naḳī gerçek Ḥasanʾül-ʿAskerīyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 11). [muṭlaḳ,]*

Sen gibi şāha iden ḳaṣd elleri **muṭlaḳ** ḳurur
Ber murād olmaz Ḫavāric fiʾil-i ʿiṣyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 15). [muṭlaḳ,]*

Nola bir kez ḫāk-i pāyiñ ṭopraġına yüẔ sürsem
Yanmaya hiç nāre **muṭlaḳ** bu faḳīr kem-ter kemİn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 8). [muṭlaḳ,]*

Cām-ı ʿaşḳı nūş iden ol gözleri mestāneden
Farḳ idemez **muṭlaḳ** anlar Kāʾbeyi bütḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 2). [muṭlaḳ,]*

Sükūtī Dervişim **muṭlaḳ** men evlādın ġulāmıyım
Hezārān laʿnetim vardır kim olsa tābiʿ Mervān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 13). [muṭlaḳ,]*

Hezārān bāb-ı luṭfunda ġulāmındır ḳamu ʿuṣṣāḳ
Yolunda rūz u şeb **muṭlaḳ** ḳıyarlar baş ile cāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 8). [muṭlaḳ,]*

Yā şefāʿat kimden ola ʿarṣa-yı maḥşerde hem
Şefḳat itmez oldu **muṭlaḳ** şāhlarıñ sulṭānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 8). [muṭlaḳ,]*

Senin ʿaşḳına Ḥaḳ **muṭlaḳ** yaratdı iki dünyāyı
Vücūduñ cümlesi Ḥaḳdan ʿaṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 3). [muṭlaḳ,]*

Naẓar ḳıl bu derūnuma seniñ ʿaşḳıñla her gāhī
Yanarsam rūz u şeb **muṭlaḳ** sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 10). [muṭlaḳ,]*

Muḥammed Bāḳırıñ rāhına **muṭlaḳ**
Girüp irdim bugün āl-i ʿabāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 9). [muṭlaḳ,]*

Bil ey ṭālib nübüvvetle Muḥammed Muṣṭafā geldi
Velāyet nūruyla **muṭlaḳ** ʿAlīyyüʾl Murtażā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 2). [muṭlaḳ,]*

Sükūtī abdālım Mehdi-i zamānıñ ḳavlim **muṭlaḳ**
Ezelden ḫāk-i pāyinde bu cānım hep fedā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 15). [muṭlaḳ,]*

Sükūtī abdālım zāhid bu esrār-ı ḥaḳāyıḳa
Cihān ḫāli degil **muṭlaḳ** bulunur bunda ʿirfānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 12). [muṭlaḳ,]*

Sükūtī Dervişim **muṭlaḳ** ʿAlīniñ ḫāk-i pāyinde
Gice gün olmuşum ḳāyim yolunda virmişem cānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 13). [muṭlaḳ,]*

Sükūtī Dervişiñ naẓmı cevāhirden hemān bir tāc
Giyenler oldular **muṭlaḳ** dü ʿālem şāh-ı ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 10). [muṭlaḳ,]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı **muṭlaḳ** ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 12). [muṭlaḳ,]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı **muṭlaḳ** ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 12). [muṭlaḳ,]*

Derūnu Kaʾbeʾde **muṭlaḳ** velādetı aña maḥşūş
Resūlüñ ʿümmi- Ẕādesi ʿAliyyüʾl-Murtażā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 27). [muṭlaḳ,]*

Taḳī nesl-i nübüvvetden imāmımdır benim **muṭlaḳ**
Gürūh-ı evliyā içre bu ḫalḳa pişvā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 9). [muṭlaḳ,]*

Ḫānḳāh-ı Saʾdiyānda şüphesiz **muṭlaḳ** velī
YüẔ sürüp gel zāhidā sen olma bunda ġafilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 7). [muṭlaḳ,]*

ʿAşḳile Mecnūn gezerdi kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Bulmadı Leylāyı **muṭlaḳ** çekdi bir ḳatı ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 6). [muṭlaḳ,]*

Küntü kenzin dedi çünki ol ḫāliḳ-i **muṭlaḳ**
İtdi beyān herkes sırrını Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 9). [muṭlaḳ,]*

Sükūtī Dervişim **muṭlaḳ** bu yolda cān niṣār itdim
Murādım verdiler gördüm benim dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 9). [muṭlaḳ,]*

Verdiler küffāre **muṭlaḳ** ülkeniñ bir çoḳ yerin
Nādim olmazlar bu ʿālem añladıḳ ṣunī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 9). [muṭlaḳ,]*

Mūsāya ente nāran lafẓıyla itdi ḫiṭāb
Semʿ-i cāna irdi **muṭlaḳ** nuḳṭ-ı bürhāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 8). [muṭlaḳ,]*

Sen ol şāh-ı muʿaẓẓamsın gerek luṭfuñ ola her ān
Kerāmet kānısın **muṭlaḳ** yolumuz eylegil āsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 14). [muṭlaḳ,]*

Sükūtī Dervişim **muṭlaḳ** iderim naẓmıyla eşʾār
Ṭarīḳ-i Saʿdîler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 27). [muṭlaḳ,]*

muṭlakā: *Muhakkak, şüphesiz, kesin.*

Be berāhīn ḳaṭʿ ile ḫālıḳ-ı kevneyn odur
Lamelif lā dimezem men yoḳ şerīk-i **muṭlaḳā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 4). [muṭlaḳā,]*

Ẓāhir ʿilmiñ bāṭın ehl bilmedise ḫoş eger
ʿİlm noḳṢāndır didiler ehl-i taḥḳīḳ **muṭlaḳa** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 4). [muṭlaḳa,]*

müttakī: *Allah'tan korkup günahlardan sakınan kimse. II Takva sahibi.*

Ẕikrine vir revnaḳı tā olasın **muttaḳī**
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 13). [muttaḳī,]*

muttaşıl: *Aralıksız ve yan yana olan, bitişmiş durumda bulunan, bitişik.*

Cāmiʿ ḳurbunda maḳām-ı mektebe hem **muttaşıl**
Şüphemiz yoḳ Ḥaḳ velīdir işbu ʿālem serveri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 7). [muttaşıl,]*

mūtū ḳable en temūtū: *"Ölmeden önce ölünüz." hadisinden iktibastır.*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına vāṣıl olup
Ḥaşr īcād itdi bunda ḳalmadı uḫrā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 5). [mūtū ḳable en temūtū,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Bir gedā Derviş Sükūtī kem-ter ü ednā ḥaḳīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 9). [mūtū ḳable en temūtū,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Ölmüşüz öñ gelmeden mevt budur hep kārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 9). [mūtū ḳable en temūtū,]*

Mūtū ḳable en temūtū çünki dedi Ḥaḳ Resūl
Fehm ide gör işbu naẓmı nuṭḳ-ı bürhāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 7). [mūtū ḳable en temūtū,]*

Maḥviyet rāhıñ ṭutarlar cümlesi bu fānīde
Mūtū ḳable en temūtū sırrının mihmānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 8). [mūtū ḳable en temūtū,]*

Mūtü ḳable en temūtū sırrına vāṣıl olan
Kār ider mi anlara çün ʿilleti emṣāl-i tef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 7). [mūtü ḳable en temūtū,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına āgāh olup
Mürşid-i erbāb kāmil ikṣiri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 7). [mūtū ḳable en temūtū,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Ḥaşr-ı neşri gördü bunda çekmez ol aṣlā ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 9). [mūtū ḳable en temūtū, -u]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına irmiş idi
Bezm-i ḳuds-i evliyālar zümresin görmüş idi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 13). [mūtū ḳable en temūtū,]*

muvaffak: *Allah'ın yardımına ulaşmış, başarı kazanmış.*

Bir ʿaceb devre irişdik yoḳ bize yārān bugün
Gönlümüze bir **muvaffaḳ** ḳalmamış aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 2). [muvaffaḳ,]*

muvāfık: *Münasip, uygun II layık, yaraşır.*

Ṭabʿına eyler **muvāfıḳ** ādemiñ her vechile
Nefsine meydān virir çoḳ ṣāfī bir sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 3). [muvāfıḳ,]*

Bu sāl içre Sükūtīniñ **muvāfıḳ** geldi tarīḫi
Hezār üç yüz beşinde çün tamam itdim bu dīvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 13). [muvāfıḳ,]*

müyesser: *1. Kolay olan. 2. Nasip olan.*

Fetḥinde daḫı Ḥaḳ aña āsān ile ḳıldı **müyesser**
Açdı hemān rāh-ı dīni ol Ṣāḥib-i Zülfikār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 9). [müyesser,]*

Müyesser Ḥaḳ kime ḳıldı bu āṣārı cemīlinden
Anıñ ʿadn-ı behişt içre maḳām-ı dār-ı ʿaliyye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 7). [müyesser,]*

Şeyḫ ʿAlīniñ her ḫuṣūṣda geçdi bunda ḫizmeti
Ḥaḳ **müyesser** ḳıldı aña dergāh-ı Selīm Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 8). [müyesser,]*

müẓāhir: *Zahir olan, ortaya çıkan II görünme.*

Ḥaḳ **müẓāhir** 'ālem içre görmeyen nādān imiş
Vechi ādemde bilā şek görünen raḥmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 1). [müẓāhir,]*

müzeyyen: *Bezenmiş, süslenmiş, ziynetli.*

Müzeyyen ḫūb-ı libās ancaḳ ʿulemā şānına lāyıḳ
Biz abdāl-ı Ḥudā olduḳ ḳanāʿat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 11). [müzeyyen,]*

Bularla ser-te-ser dünyā vü ʿuḳbāya hem **müzeyyendir**
Ḳamu elvān ile naḳşı dü ʿālemde hemān meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 3). [müzeyyendir, -dir]*

Ṭış eṭrāfiñ ḳılar maʿmūr-ı **müzeyyen** ḫūb-ı libāsile
Görünür Ṣūret-i Ḥaḳdan kelām-ı maʾnide gevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 7). [müzeyyen,]*

Ḳurmuş güzel yollarımız tā ezelden Sübḥānımız
Şerʿ-i Aḥmedle **müzeyyen** eylemiş hep meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 2). [müzeyyen,]*

Dürr-i pākından anıñ hem iki şehzādeler
Nūr-ı Aḥmedle **müzeyyen** geldiler dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 26). [müzeyyen,]*

Cezbe-i Ḥaḳdan ezeldir cevheri Saʿdīleriñ
Nūr-ı Aḥmedle **müzeyyen** peykeri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 2). [müzeyyen,]*

Sekiz cennet ḳamu ḥūr-ı cinānıñ bāġ u bostānı
Müzeyyen köşküñ sarāy bāġçe bu gülzārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 10). [müzeyyen,]*

SöẔü şīrīn lebi sükker dehānı ḫoḳḳaya beñzer
Müzeyyen zībe ġarḳ olmuş cevāhir hep düzenlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 8). [müzeyyen,]*

Bunlar pazar-ı ḥikmetde **müzeyyen** bir dükkān açmış
Ḳumaşın ṭopṭolu cevher Ṣatarlar cins-i aʿlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 11). [müzeyyen,]*

Bir **müzeyyen** kāselerle devr ide her bādesi
Nūş idenler şevḳe gelür dāʾimā her cān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 11). [müzeyyen,]*

Nūr-ı Ḥaḳḳıyladır **müzeyyen** dergāh-ı ʿaliyyeleri
ʿĀrif-i Ḥaḳ gerçe olmuş sālik-i dānālar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 7). [müzeyyen,]*

müzeyyen ḳıl-: *Tezyin etmek, süslemek, donatmak.*

Ḥa Ḥayātım Murtażanıñ ʿaşḳıyla her rūz u şeb
Mim **Müzeyyen ḳıldı** cismim ḥasta kāna bir şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 12). [müzeyyen ḳıldı, -dı]*

müẕīl: *Zalimlik.*

Kin kibir benlik riyālar ḳanġı ādemde olur
Ṣanmañız ādem anı kim Ḥaḳ anı ḳılmış **müżīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 6). [müżīl,]*

nā-çār: *Çaresiz, dertli, üzüntülü, zavallı (âşık).*

Ḥālimiz dün ü gün yamandır ṣabr idemem ġayr hiç
Ḥasta dil mürdan żaʿīfim **nā-çāre** ġayret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 4). [nā-çāre, -e]*

Mūr-ı ednādan żaʿīfīm merḥamet ḳıl yā İlāhi
Bıraḳma berzaḫ illerinde ḳalmışım **nāçar** bī-kes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 6). [nāçar,]*

nāci: *Kurtulmuş, necat bulmuş. Cennetlik olan.*

Zümre-i **nācīye** irmek gel dilersen zāhidā
ʿAskerīye ḳul olanlar maḳṣūduñ elbet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 17). [nācīye, -ye]*

Olar kim müʾmīniñ ḳalbin ziyāret eyleye her dem
Gürūh-ı evliyā içre bulardır zümre-i **nācī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 8). [nācī,]*

Zümre-i **nācīye** yaḳın olmadı ʿamā faḳīh
Bir gedā Derviş Sükūtī ʿaşḳile her dem liḳādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 9). [nācīye, -ye]*

nādān: *Cahil, bilmez, bilgisiz, akılsız (kimse).*

Naḥnü aḳrebden ḫaberdār olmadı aṣlā faḳīh
Beyhūde söyler kelāmıñ naẓm-ı **nādān** içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 8). [nādān,]*

Meşreb-i Mervān ḥardır her mürāʾī zāhidiñ
Eksik olmaz her zamānda cehliyle **nādān** ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 12). [nādān,]*

Neyler bize **nādān** sözü kār eylemez ḳalbimize
Ẓāhir durur her yerde Ḥaḳ seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 9). [nādān,]*

Ḥaḳ müẓāhir 'ālem içre görmeyen **nādān** imiş
Vechi ādemde bilā şek görünen raḥmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 1). [nādān,]*

Ḥacc ile Ṣavm ṣalātıñ remzini fehm itmeyen
Beyt-i Ḥaḳḳı ḳanda bulur bī-baṢar **nādān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 10). [nādān,]*

Ṣoḥbeti **nādānla** itme nār-ı dūzāḫdan işid
Ger bulardan ülfeti kes olma ḫayvāna ḫarīş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 7). [nādānla, -la]*

Dürlü renklerde görünen bunda her ʿuşşāḳına
Şeş cihetden perde çekdin göremez **nādān** olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 8). [nādān,]*

Hiç naẕar ḳılmazlar aşlā rāhınıñ erkānına
Cins-i evlāddan arārlar böylece **nādān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 10). [nādān,]*

Dinlemezler vāʿiẓiñ hiç kürsīde ṣoḥbetlerini
Vardılar semt-i ḥarāma cehr ile **nādān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 10). [nādān,]*

Küntü kenziñ maʿnāsından baḥs ider her bir velī
Fehm idemez şol kişiler bir ʿaceb **nādān** nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 6). [nādān,]*

Bedeldir yerine iḫbār itmişler
Ḫavf yoḳ Ḫudādan bu ḳavm-i **nādān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 46). [nādān,]*

Şol faḳīh **nādān-ı** merāʾī ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber
Ehl-i bāṭın bunda olmaz bir nefes Ḥaḳdan cüda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 9). [nādān-ı, -ı]*

nâdim: *Nedâmet duyan, pişman.*

Verdiler küffāre muṭlaḳ ülkeniñ bir çoḳ yerin
Nādim olmazlar bu ʿālem añladıḳ ṣunī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 10). [nādim,]*

Menfaʿat yoḳ **nādim** olsa bir defʿa ol ehl-i şek
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 19). [nādim,]*

nâfe: *(Ar.) Misk adı verilen ve bir tür ceylanın göbeğinden çıkarılan güzel koku.*

Göz iki olmuş dehān bir ṣu yolu bellü beyān
Nāfe burun ile revnaḳ oldu cismiñ pāyidār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 4). [nāfe,]*

Lisān ile ḳulaḳ ʿaynın ṣu yolların güşād itdi
Burun **nāfe** ile südyān yapıldı resmile meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 6). [nāfe,]*

nâgehân: *Aniden, ansızın, birdenbire.*

Bir şehre irdim **nāgehan** itmediler raġbet baña
ʿĀlemleri muṭlaḳ şaḳī hiç ḳılmadı ülfet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 1). [nāgehan,]*

Bir bezme irdim **nāgehan** Ḥaḳ zikrin iderler ʿayān
Dediler ol dem baña cān bunda durur Yezdānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 11). [nāgehan,]*

nahnü akreb: *Naḥnu aḳreb: "Andolsun, insanı biz yarattık ve nefsinin kendisine fısıldadıklarını biliriz ve biz ona şah damarından daha yakınız." (Kaf 50/16) ayetinden iktibastır.*

İşbu yol itmez Sükūtī kimseyi Ḥaḳdan baʿīd
Naḥnü aḳreb s̱ābit olmuş bizlere iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 10). [naḥnü aḳreb,]*

Naḥnü aḳreb sırrını hem zāhidā fehm itmedi
Cehl içinde ḳaldı muṭlaḳ almadı Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 5). [naḥnü aḳreb,]*

Naḥnü aḳreb āyetle şānına ḳıldı beyān
Maẕhar-ı ẕāt-ı ṣıfātın ʿarş-ı Raḥmān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 5). [naḥnü aḳreb,]*

Naḥnü aḳreb sırrını Derviş Sükūtī sen de bul
ʿĀrif-i billah olanlar vāṣıl-ı cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 11). [naḥnü aḳreb,]*

Naḥnü aḳreb āyetini Ḳurʾān ile itdi beyān
Ḥaḳdan yaḳın bir nesne yoḳ gözsüzlere pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 7). [naḥnü aḳreb,]*

Naḥnü aḳreb sırrını çünki idrāk itmedi
Mecnūn gibi Leylā içün beyhūde gezer Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 3). [naḥnü aḳreb,]*

İşbu yol itmez Sükūtī kimseyi Ḥaḳdan baʿīd
Naḥnü aḳreb s̱ābit olmuş bizlere iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 10). [naḥnü aḳreb,]*

Naḥnü aḳreb ḳul beyān Ḥaḳ buyurmuş iʿlān ider
Ḥaḳdır saña ġāyet yaḳın yoḳ farḳıñız iẕʿānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 7). [naḥnü aḳreb,]*

Naḥnü aḳreb āyetine ḳıl naẓar
Vech-i Raḥmān saña yaḳın al ḫaber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 5). [naḥnü aḳreb,]*

Līmaʾallah mektebinde ders virir munları
Naḥnü aḳreb sırrın iẕhār itdiler her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 10). [naḥnü aḳreb,]*

nāʾil: *Ar. Erişen, ulaşan.*

Cehd ider zāhid merāmı maḳṢūda **nāʾil** ola
Çeşm-i aʾmā rāh bilmez sırr-ı sübḥān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 7). [nāʾil,]*

Cān u başdan geçen ʿāşıḳ olurmuş vuṣlāta **nāʾil**
Muḳaddem bu fenā mülkü göñülden terk ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 5). [nāʾil,]*

Saʿy iderken vuṣlāt-ı dildāre ben **nāʾil** olam
Cānib-i Ḥaḳdan hidāyet irdi gördüm māh-rū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 9). [nāʾil,]*

Feyż-i Ḥaḳḳa **nāʾil** olmuş mürşid-i kāmil ile
Rütbe-i bālāya irmiş seyr ider dīdār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 3). [nāʾil,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫāk-i pāyiñ kem-teri
Himmetiyle buldu vuṣlat oldu Ḥaḳḳa **nāʾilīn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 14). [nāʾilīn, -in]*

Feyż-i Ḥaḳḳa **nāʾil** olmuş mürşid-i kāmil ile
Rütbe-i bālāya irmiş seyr ider dīdār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 3). [nāʾil,]*

nāʾil ol-: *Erişmek, elde etmek, ulaşmak.*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Her murāda **nāʾil oldum** bil Ḥüseyn-i Kerbelādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 4). [nāʾil oldum, -du, -m]*

nā-ḳābil: *Far. 1. Kabil değil, mümkün olmayan. 2. Kabiliyetsiz, ehliyetsiz.*

Şiddet-i ʿaşḳıyla olmuş dil giriftār ḥüsnüne
Bī-vefā **nā-ḳābile** virmiş göñül olmaz felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 4). [nā-ḳābile, -e]*

naḳd: *Varlık, servet.*

Hiç olur mı **naḳd** ü cānıñ virmege ol peykere
Zen ü dünyā bī-vefāya bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 3). [naḳd,]*

naḳd-i cān: *Can sermayesi, can varlığı.*

Naḳd-i cān itdim fedāya Muṣṭafānıñ ʿaşḳına
Hem Resūlüñ ibn-i ʿamm-ı Murtażānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 1). [naḳd-i cān,]*

İlticāmız ey Sükūtī bunlar oldu dāʾimā
Naḳd-i cān virmek yoluna her dem āhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 16). [naḳd-i cān,]*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı ʿaşḳda beẕl idersen ṭālibā
Pāye-i rifʿat bulur ol menzil aḫyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 3). [naḳd-i cānıñ, -ın]*

Naḳd-i cānın rāh-i Ḥaḳda her kim itmezse telef
Olmadı ol bunda dāʾim ʿaşḳile her dem şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 1). [naḳd-i cānın, -ın]*

Naḳd-i cānıñ ḳıl fedāya ṭālibā meydāna gel
ʿAşḳ yolunda sır baḳılmaz sür atıñ dīvāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 1). [naḳd-i cānıñ, -ı, -n]*

Şīrīn içün dāġ u ṣaḥrā bıraḳmadı Ferhād ʿaşḳ
Naḳd-ı cānıñ tā virince eyledi ḳurbānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 6). [naḳd-ı cānıñ, -ın]*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı Ḥaḳda eylemiş her dem fedā
Ṣol kişiler terk-i dünyā itdiler görmez emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 7). [naḳd-i cānıñ, -ın]*

Naḳd-i cānın rāh-ı Ḥaḳda şeyḫine teslīm iden
Her cihetden buldu anlar derdine tīmār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 5). [naḳd-i cānın, -ı, -n]*

Ḫāk-i pāy-ı şāh Taḳīyye yüz sürenler dāʾimā
Nakd-i canın bezl ider ol rahına kurban olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 3). [nakd-i canın, -ı, -n]*

nā-kes: *İnsaniyetsiz, aşağılık, bayağı, alçak kimse.*

Ehl-i ḥasūd **nā-kese** itme taḳarrub her zamān
ʿĀşıḳ isen gel bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 3). [nā-kese, -e]*

Ehl-i ḥasūd **nā-kese** itme taḳarrub her Zamān
ʿĀşıḳ isen gel bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 3). [nā-kese, -e]*

naki': *(d. 829 - ö. 868) Hz. Ali Naki el-Hâdî. Babası Muhammed Cevâd Taki, annesi Semane Hatun'dur. On iki imamın onuncusudur.*

Hükm ider kafdan kafa ol 'adl-i vefadır sevdiğim
Ol imam nesl-i **Naki'dir** üçler yediler sırdaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 12). [naki'dir, -dir]*

Fe ferāġat eyle ey dil māsivādan çek elin
Ḳaf ḳarīb ol sen **Naḳīye** bulmaḳ istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 22). [naḳīye, -ye]*

Ḍad Ḍalaletden ḫalāṣım şāh **Naḳī** bürhānıyla
ʿAskerīye tābi oldum nesl-i şāh-ı Enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 29). [naḳī,]*

Şāh Taḳī vü bā **Naḳī** ḳullarıyuz her zamān
ʿAsker mehdī yolunda cānımız her dem fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 11). [naḳī,]*

Hem ʿAlī muṭlaḳ **Naḳīniñ** cedd-i pāk-i Muṣṭafā
Anlara ḳıl iḳtidāyı ḳıble-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 17). [naḳīniñ, -nin]*

Kāʾinātıñ ḳuṭb olmuş her dü ʿālemde **Naḳī**
ʿAskeri gelmiş bu dünyā ḫalḳına hem pīşvādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 13). [naḳī,]*

Ol Muḥammeddir Taḳī hem Pādişāhımız **Naḳī**
Ḥükm iden bu cümle ḫalḳa ol imām ʿaskerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 13). [naḳī,]*

Şāh ʿAlī imām **Naḳīdir** pādişāh-ı lā-yezāl
Çeşm-i nūru her velīniñ nesl-i pāk-i enbiyadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 13). [naḳīdir, -dir]*

Ol Muḥammed şāh Taḳīye bende olmuş tā ezel
Bil **Naḳīniñ** sāyesinde menzil-i rifʿat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 16). [naḳīniñ, -nin]*

ʿİlm-i bāṭında **Naḳīdir** maẓhar-ı sırr-ı ʿaẕīm
ʿAsker olmuş künü kenziñ vāḳıfı ẓāhir nümāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 15). [naḳīdir, -dir]*

ʿAsker ibn ü **Nāḳīden** ṭoġdu burc-ı evliyā
Mehdi-i Ṣāḥib Muḥammed hem livāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 15). [nāḳīden, -den]*

Nesl-i evlād Resūldür ol Muḥammed şāh Taḳī
Hem ʿAlī İmām **Naḳīdir** ehl-i vefāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 14). [naḳīdir, -dir]*

Şāh Taḳī vü bā **Naḳīniñ** ḥaşmına ḳarşu durup
İmdāda ʿAskerle Mehdī irdiler iḳrār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 11). [naḳīniñ, -nin]*

Ol **Nakīdir** evliyānıñ ser velīsi bī-ḫilāf
İlticā-yı cümle ʿālem müḳtedādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 17). [nakīdir, -dir]*

Şāh Taḳī vü bā **Naḳīniñ** ḫüccet-i bürhānıyla
ʿAskerīye tābi oldum Ṣāḥib-livādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 13). [naḳīniñ, -nin]*

Baḥr-ı ʿilmiñ menbaʿıdır pişvāmız şāh **Naḳī**
Enbiyānıñ vāriṣ olmuş sezā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 17). [naḳī,]*

İmāmım bil Taḳī muṭlaḳ ʿālem pişvāsıdır
Hem evlād **Naḳī** gerçek Ḥasanʾül-ʿAskerīyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 12). [naḳī,]*

Taḳī evlād-ı peyġamber **Naḳī** hem vāriṣ-i Ḥaydar
İmāmım iḳtidā itsem gerekdir bunlara her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 9). [naḳī,]*

Taḳī üçler gürūhundan **Naḳī** bil ḳırḳlara serdār
Bulara sen olup tābi var ʿaḳlın tımār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 11). [naḳī,]*

Cümle varı destimizden bir pula ṣatdıḳ bugün
Şāh Taḳī vü bā **Naḳī** nūr-ı Ḫudānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 10). [naḳī,]*

Taḳī İmām **Naḳīniñ** bendesiyiz
Ḥasanüʾl ʿAsker ile olduḳ revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 15). [naḳīniñ, -nin]*

Naḳī imām ʿAlīniñ gör elinde ḫucceti ẓāhir
Hem oldur vārīṣ-i Ḥaydar cihāna evliyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 11). [naḳī,]*

Şāh Taḳī vü bā **Naḳīdir** ehl-i ḥaḳīḳāt rāhına
Mültecā-yı ʿāşiḳāndır ehl-i ṭarīḳuñ rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 9). [naḳīdir, -dir]*

Şāh Taḳī vü bā **Naḳīdir** ḳırḳlarıñ serdārı hem
Ḫāk-i pāyinde anıñ biz bulmuşuz hem devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 9). [naḳīdir, -dir]*

Şāh Taḳī vü bā **Naḳī** ehl-i ṭarīḳa reh-nümā
Bunlara çün itmişiz biz tā ezelden bīʾatı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 11). [naḳī,]*

Her kimiñ kim ḳıblesidir ol Muḥammed Şāh Taḳī
Bildiler gerçek **Naḳī** ol Ṣāḥib-livānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 12). [naḳī,]*

Taḳī nūr-ı nübüvvetden **Naḳī** hem vāriṣ Ḥaydar
Ḥasanuʾl-ʿAskerī mehdi-i Zamān bir livā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 33). [naḳī,]*

Şāh Taḳī vü bā **Naḳīdir** rehnümāmız baḥr u ber
ʿAskeriñ ḳavliyle Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 13). [naḳīdir, -dir]*

Kerem-kānı seḥāvetde kemāliyle ẕuhūr itdi
Naḳī şāh-ı velāyetden bize Ḫaḳ reh-nümā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 12). [naḳī,]*

Luṭfuyla ihsānı kerem itdi bize ol ẕāt-ı pāk
Merd-i seḥāvetde **Naḳī** ʿadliyle vefākār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 16). [naḳī,]*

Şāh Taḳī vü bā **Naḳī** ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Nesl-i Aḥmedden cihāna geldi bunlar bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 11). [naḳī,]*

Hem yediler ḳırḳlarıñ serdār olmuş şāh Taḳī
Zümre-i üçler reʾīsi bil **Naḳīdir** ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 14). [naḳīdir, -dir]*

ʿAlī Mūsā Rıżā şāh-ı Ḫorasān
Taḳī imām **Naḳīdir** baḥr-ı ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 18). [naḳīdir, -dir]*

Ḫāk-i pāyinden gedāyım şāh **Naḳīniñ** her zamān
Dāmeni ṭutduk anıñ biz her murādın isteriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 3). [naḳīniñ, -nin]*

Hemān şāh Ḫorasāndır ʿAlī Mūsā Rıżā billah
Taḳī evlād-ı peyġamber **Naḳīʾden** ʿAskerīm vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 12). [naḳīʾden, -den]*

Taḳī nesl-i nebīdendir **Naḳīʾniñ** ceddi Ḥaydarʾdır
Ḥasanuʾl- ʿAskere bende olup ḫāk eri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 15). [naḳīʾniñ, -nin]*

naḳil: *Aktarmak.*

Yediler ḳırḳlara serdār-ı maḳām ḳutb-ı ʿālemde
Vilāyet taḫtına **nāḳil** olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 8). [nāḳil,]*

nāḳış: *Kumaş üzerine renkli iplikler, sırma veya simle el veya makinede yapılan işleme II duvar, tavan vb. yerlere süslemek maksadıyla yapılan şekil veya resim II resim, tasvir II görünüş, sûret.*

Seyr iderdim ʿālemi her biri bir nevʿīyle
Dürlü **naḳışlar** içinde eyledim seyrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 6). [naḳışlar, -lar]*

nāḳıs: *[tas.] Nefsin esaretinden kurtulamamış ve sülûku devam eden kişi.*

Şeyḫ **nāḳıŞ** sālikānın rāhını berzaḫ ḳoyar
Nār-ı dūẕaḫa Şalar ol tābiʾ-i şeyṭān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 27). [nāḳış,]*

naḳl: *Aktarma, nakil.*

Göz ḳulāḳ burun ağız meme göbek şu yolu
Ne ḥikmetdir bu ḳalbiñ çoḳ ḳılarlar **naḳlini** herkez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 16). [naḳlini, -in, -i]*

Her kelāmı dürr-i cevherdir ḥaḳiḳat ehliniñ
Ehl-i şerʿiñ **naḳl-i** dūẕaḫ heşt-i cinān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 4). [naḳl-i,]*

Baḥs ider ehl-i ḥaḳāyıḳ baḥr-i ʿummān içredir
Zāhidiñ **naḳli** hikāye cins-i aḳrān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 2). [naḳli, -i]*

naḳl id-: *Anlatmak, rivayet etmek, hikayet etmek; bkz. TULUM, s. 1352.*

ʿİlm-i manṭıḳdan bilür ol ders virirler ṭālibā
Lakin Ḥakdan bī-ḫaberdir **naḳl ider** ehl-i kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 6). [naḳl ider, -er]*

nakş: *Görüntü, nakış, resim.*

Naḳş-ı renk gerçe zībā göñlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 5). [nakş-ı, --ı]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā göñlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 5). [nakş-ı, --ı]*

Naḳşına aldanma dehriñ bī-vefādır ḳaḥbe zen
Kimseye itmez mürüvvet raḥm yoḳ ehl-i cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 3). [naḳşına, -ın, -a]*

Buna her kim göñül baġlar ṣonunda zehr-i ḳātildir
Ṣaḳın aldanma ey sālik ḳo **naḳşını** zībādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 8). [naḳşını, -ın, -ı]*

Bularla ser-te-ser dünyā vü ʿuḳbāya hem müzeyyendir
Ḳamu elvān ile **naḳşı** dü ʿālemde hemān meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 4). [naḳşı, -ı]*

Zīb u zīver **naḳşını** dil mülküne hiç ḳoymadıḳ
Vaḥdet-i dār-ı beḳāda sulṭān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 11). [naḳşını, -ın, -ı]*

Naḳş-ı renk ṣad hezārān dürlü Ṣūret gösterir
Neyleyem ol bī-vefādır oldum zībādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 5). [nakş-ı, --ı]*

Aldanup ġafletle ḳaldın bu sivānıñ **naḳşına**
Ġuṣṣa-ı ġām keṣret üzre derd-kār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 3). [nakşına, -ın, -a]*

Māsivāya baḳma aṣlā **naḳşına** aldanma hiç
Pādişāh mülk-i tende cümle ʿālem kişveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 7). [nakşına, -ın, -a]*

ʿÖmrümüzü virdi hebā miḥneti devrān-ı felek
Bir cāzū zen **naḳş-ı** zībā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 8). [nakş-ı, -ı]*

Oḳundu levḥ-i ḥüsnüñde kelām-ı sırr-ı Ṣübḥānī
YaẔılmış sī vü dü ḥarfle tamāmen **naḳş-ı** dīvānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 2). [nakş-ı, --ı]*

Leşker-i ġām ḳıldı efzūn şeş cihātım ḳapladı
Bir cāzū Ẕen ehl-i müfsid **naḳş** biñ mekândır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 8). [nakş,]*

Aldanma **naḳşına** fānī dünyānıñ
Mürüvveti hiç yoḳ itmez bir vefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 3). [naḳşına, -ın, -a]*

nakşī: *Nakşibendilik tarikatına mensup kimse.*

Meslek-i **Naḳşī** Ṭarīḳiñ ḫādimi olmuş bugün
Mürşid-i erbāb-ı kāmil ʿadliyle itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 3). [naḳşī,]*

nakş-ı dehr: *Dünyanın nakşı, süsü.*

Naḳş-ı dehre aldanup beyhūde ḳılma iltifāt
Bī-vefādır dinleme muṭlaḳ dünyāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 3). [naḳş-ı dehre, -e]*

nakşıbendī: *İslam dünyasında Kadirî'den sonra en yaygın olan ve Bahaeddin Nakşibend'e (ö. 791/1389) nispet edilen tarikat.*

Ḫalvetīyle **Naḳşıbendī** ol gürūhuñ kemteri
Ḥaḳ yolunda cān u başın cümlesi ifnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 15). [nakşıbendī,]*

nakūs: *Ar. Çan, kilise çanı.*

Ṣūretde ʿaceb ḫande ider cümle bu ḫalḳı bend itmek içün
Ẕāhirde ḳalay urmuş yüzüne ḳalbinde ṭulūʿ miżmār **naḳūs** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 8). [naḳūs,]*

nālān: *Inleyen, nale ve figan eden.*

Yüzüñ nūruna müştāḳım anıñçün iderim zārı
Seḥerde ʿandelīb-āsā benim **nālānıma** bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 6). [nālānıma, -ım, -a]*

Bülbül-i şūrīdeler gör zār idermiş her seḥer
Bir gül-i raʾnā içün **nālān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 4). [nālān,]*

Bülbül gibi her dem bahār feryādımız ʿarşa çıḳar
Bunca zamān leyl ü nehār artdı ḳamu **nālānımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 4). [nālānımız, -ımız]*

Evliyāya yüzler sürüp feyż irişdi himmetiyle
Eglencemiz ẕikr-i Ḫudā **nālān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 6). [nālān,]*

Derde düşen āh ider ol ʿaşḳile **nālān** imiş
Derd içinde ẕevḳi bulan ʿāşıḳa dermān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 1). [nālān,]*

ʿAndelīb āsā hezārān nev-bahār feryād ider
Būy-ı gülden bī-hoş olmuş ʿaşḳ ile **nālān** Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 10). [nālān,]*

nā-lāyık: *Layık değil, değmez.*

Nā-lāyıḳ nāzenīn ʿömrüñ geçirdin hep hevālarla
Ṣataşdın bḮ-devā derde bolmaz ser-ṭabīb deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 5). [nā-lāyıḳ,]*

nāle: *İnilti, inleme, figan.*

Başlamış bülbül fiġāna **nāle** vü gülzār muḥabbet
Derd-i ʿaşḳ ile çoşupdur eylemiş hep zār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 1). [nāle,]*

Gördükçe ḥüsnünü men artar efġānım Ḥaḳ
Bülbülüm **nāle** ḳıldım bāġ ile bostānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 2). [nāle,]*

İtdi ḥarāb bu vücūdum şehrini ḳıldı fenā
Artdı feryād ile **nālem** ḥālimiz düşvāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 4). [nālem, -m]*

nām: *1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, nâm.*

Nām u pāk-i besmelede söylenir her rūz u şeb
Noḳṭa-ı sırrım ḳamu ḥalḳ bilmege ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 7). [nām,]*

Ey şāh-ı cihān al bendeki **nām** ile şān seniñ olsun
Mülk-i derūn içre ne var küllīsi her ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 1). [nām,]*

Ḥaşr-ı neşri yevm-i ferdā **nāmını** inkār idip
Mülḥid-i Ẕındıḳa lāyıḳ nār-ı dūzaḫda ḳuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 19). [nāmını, -ı, -n, -ı]*

Taḳarrub Raşṭine **nām** bir ḳaryeden ẓuhūr itdi
Köprülü şehrine cereyān idüp her zīr ü bālādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 5). [nām,]*

Şahā **nāmıñ** vüṣūlünde bu göñlümüz sürūr itdi
Muḥabbet ẕāt-ı pākından ṣaḳın ṣanma mürūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 1). [nāmıñ, -ı+n]*

nām u şān: *Şan ve şöhret.*

Gitdi ʿaḳlım **nām u şānım** żāyī olup bundan girü
Ḳalmadı hiç bunda aşlā āsārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 11). [nām u şānım, -ım]*

nā-maḥrem: *Far. Ar. mahrem olmayan.*

Līmaʾallah sırrına **nā-maḥrem** olmuş ġarb şarḳ
Mürşide hiç varmayanlar nice itsün anı farḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 1). [nā-maḥrem,]*

namāz: *Beş vakitte icrası mümine farz olan kıyâm, kuûd, rükû ve sücut ile tesbihten oluşan ibadet.*

Ṣalāt dāʾimā eyle sözüñ ṭutma gel aġyārıñ
Oḳu ḥüsnüñde āyetiñ **namāZ** olsun her eṭvārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 2). [namāz,]*

nāmūs: *Ar, edep, haya.*

Seniñ kim ḳapuna ḫādim hemān **nāmūs-ı** ekberdir
Sen olduñ vaḥyile menşūr her āyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 3). [nāmūs-ı, -ı]*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 10). [nāmūsın, -ı, -n]*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 10). [nāmūsın, -ı, -n]*

Ḳandildeki nūra daḫı bir gün **nāmūs** ekber
Uġradı yolu gördü hemān gün gibi envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 3). [nāmūs,]*

Girsin binüp itdi ṭavīl ṭamu ʿaẕābın ḫalḳı cihāna
Muġalaṭa ideyor gör vāʿiẓi kim yoḳ edebī **nāmūs** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 6). [nāmūs,]*

nāmūs-ı ekber: *Büyük sırrın sahibi. || Cebrail melek.*

Anıñla canlar itdi nice dem **nāmūs-ı ekber**
Yedi ḳat āsumān üzre göründü şīr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 11). [nāmūs-ı ekber,]*

nān: *(Fars.) Ekmek.*

Gerçe bizde yoḳdur aṣlā māsivānıñ ülfeti
Nān yerine nefsimiziñ ḳatline verdik zehir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 6). [nān,]*

Nān yerine bir ṭaʿāmdır her Ṣabīye bu lebin
Bir ḥayāta irdi andan devr ider leyl ü nehār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 11). [nān,]*

İltifātıñ çoḳ iderler cümle ḫalḳa ḫāṣ u ʿām
Nān u niʿmetler gedāya ḳıldı iḥsān her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 4). [nān,]*

nār: *Ateş, od, cehennem.*

Bu bed fiʾlim ile yā Rab nice ḫālim olur yarın
Yedi Ṭamu ʿaẕābına benimle **nār** olur bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 6). [nār,]*

Kin kibir ehl-i riyādır ʿilmiyle maġrūrlanur
Nefs-i emmāreye tābi olmadı **nārdan** aẔād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 6). [nārdan, -dan, -]*

Yarın maḥşer günü bellü bu cürm ile ḳalursam ben
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vardıḳda yerim Ṭamu olur hep **nār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 8). [nār,]*

ʿAşḳına düşmüş yanar Derviş Sükūtī bir ġarīb
Maḥv olunca gör ṭutuşmuş artdı **nārım** gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 14). [nārım, -ım]*

Ẕāt-ı efġān kārı olmuş ʿāşıḳ-ı bī-çāreniñ
Nāre yanmaḳdan uṣanmaz ẕevḳ ider pervānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 4). [nāre, -e]*

Derd-i yāre düşeli biz bī-māre alışdıḳ
Pervāne gibi ʿaşḳ ile bir **nāre** alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 2). [nāre, -e]*

Nola bir kez ḫāk-i pāyiñ ṭopraġına yüẔ sürsem
Yanmaya hiç **nāre** muṭlaḳ bu faḳīr kem-ter kemİn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 8). [nāre, -e]*

ʿAceb mey hiç sivā ḫükmün göñülden olmaya iḫrāc
Muḥabbet **nārına** düşmüş velī pervānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 6). [nārına, -ı, -n, -a]*

Pervāne oldum ben **nāre** yanmış Sükūtī bī-çāre
Nitsün bize emmāre yane yane hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 11). [nāre, -e]*

Nāra ṭāḳat ḳalmadı bu nā-tüvān bī-çāreniñ
Yandı ʿaşḳıñ ateşiyle bu göñül vīrānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 5). [nāra, -a]*

Cān naḳdini beẔl eyledi rūşen Sükūtī Aḥmede
Şefḳat umar rūz-ı cezā yaḳmaya hiç **nār** ateşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 12). [nār,]*

Kerbelāda şehr-i melʿūn şāh Ḥüseyni ḳatl idip
Müsteḥaḳ olmaz mı **nāre** ḳahhāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 12). [nāre, -e]*

Ḥub-ı sivā olmayalım nefs baḥrına dalmayalım
Benlik-i nifāḳda ḳalmayalım **nāre** bāʿīs evṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 4). [nāre, -e]*

Şuʿlesinden ḫüsnünüñ Derviş Sükūtī rūz u şeb
Çoḳ uyanmışdır çerāġlar eylediñ bir **nār** eḫaẔ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 12). [nār,]*

Bir ālāyı bekler paşālar aḥkām şerʾi refʿ idip
Enbiyādan ḫavf hiç yoḳ yerleri ṭamuda **nār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 8). [nār,]*

Ḳurulmuş anlara hep **nār** itmişler
ʿĀrifler nişānı kāmil insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 49). [nār,]*

naʾra: *Yüksek sesle bağırma.*

Cām-ı Ṣahbā-yı ezelden içmiş isen sen eger
Naʾra-i ʿaşḳı hemān ur ṭurmayup meydān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 4). [naʾra-i, -i]*

Hem eneʾl-Ḥaḳ **naʾrāsını** uralım her rūz-şeb
Cān virelim ManṢūr āsā her zamān bir tam gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 3). [naʾrāsını, -sı, -nı]*

Her seḥerler āh çekermiş bir gül-i raʿnā içün
Naʿra-i yā hū ḳılar çoḳ şevḳ ile ezkār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 4). [naʿra-i, -i]*

Hem eneʾl Ḥaḳ **naʿrasını** urmışız Manṣūr gibi
Bir tecellī irdi Ḥaḳdan olmuşum berdār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 3). [naʿrasını, -sı, -nı]*

nār-ı ʿaşḳ: *'aşk ateşi.*

Nār-ı ʿaşḳa çünki düşdüm ben daḫı her rūz u şeb
Yañar oldum mavḥ olunca gör beni külḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 7). [nār-ı ʿaşḳa, -a]*

nār-ı ceḥennem: *Cehennem ateşi.*

ʿArşla kürsī levḥ-i ḳalemle sebʿ u semavāt rūy-ı Zemīni
Heşt-ü cinān u **nār-ı ceḥennemiñ** ism yoḳ iken ḳılmaḳ icabet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 10). [nār-ı ceḥennemiñ, -in]*

nār-ı dūzaḫ: *Cehennem ateşi.*

geldi ki sebebi **nār-ı dūzaḫ** biz olmayalım ve bundan māʾadā sāʾir-i ṭarīḳat ehline
sirāyet ider ancaḳ böyle fiʾil-i ḳabīḥa içtisār iden kimseler iblīsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 23). [nār-ı dūzaḫ,]*

Tertibinde **nār-ı dūzāḫ** bunlarıñ bezm-i ezel
Yerlerini Ḥaḳ yaratdı heft nīrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 7). [nār-ı dūzāḫ,]*

Şeyḫ nāḳıṢ sālikānın rāhını berzaḫ ḳoyar
Nār-ı dūẕaḫa Ṣalar ol tābiʾ-i şeyṭān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 28). [nār-ı dūẕaḫa, -a]*

Şefāʿat ḳavm-i NaṢrāni Yahūdīye olur mı hiç
Müʾebbed **nār-ı duẔaḫda** yañarlar cümlesi yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 10). [nār-ı duẕaḫda, -da]*

Raḥm yoḳ aṣlā Yezīdiñ ḳalbi mermerden ḳatı
Nār-ı dūẔāḫda beḳādır miṣlü küfrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 22). [nār-ı dūẕāḫda, -da]*

Laʿneti Ḥaḳ nāẔil oldu tā ezelden bunlara
Müsteḥāḳ **nār-ı dūzāḫda** ṭutdular evṭān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 24). [nār-ı dūzāḫda, -da]*

Ḥaşr-ı neşri yevm-i ferdā nāmını inkār idip
Mülḥid-i Ẕındıḳa lāyıḳ **nār-ı dūzaḫda** ḳuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 20). [nār-ı dūzaḫda, -da]*

nār-ı firḳat: *Ayrılık ateşi.*

Bıraḳma **nār-ı firḳat** içre ben ḳulunu her müdām
Muṣṭafānıñ ʿaşḳına sen raḥm idip ḳıl şefḳati *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 7). [nār-ı firḳat,]*

Kimseye gelmez bu fānī şimdi ġurbetden neşāṭ
Nice gelsün bunda aña **nār-ı firḳātden** neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 2). [nār-ı firḳātden, -den]*

nār-ı ḥasret: *Özlem ateşi.*

Derūnuñ **nār-ı ḥasretle** yaḳup külḫān ider Yaʿḳūb
Yusūfuñ derd-i āhıyla mülāḳatda devā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 9). [nār-ı ḥasretle, -le]*

nār-ı hicrān: *Ayrılık ateşi.*

Nār-ı hicrāna dūş olmuş bu vücūdum ser-te-ser
Baḥr-ı ʿummān kār ider mi gör ṭutuşmuş cism-i cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 7). [nār-ı hicrāna, -a]*

nār-ı ibrāhīm: *İbrahim peygamberin ateşi.*

ʿAşḳ oduna yana gel Derviş Sükūtī sen bugün
Nār-ı İbrāhīme olmak istersen müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 10). [nār-ı ibrāhīme, -e]*

nār-ı nemrūd: *Nemrud'un ateşi, Nemrud'un İbrahim peygamberi yakmak için hazırlattığı ateş.*

Ḫāk dergāhı şifādır ey Sükūtī sür yüzüñ
Nār-ı Nemrūddan ḫalāṣ ol miṣl-i İbrāhīm Ḫalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 16). [nār-ı nemrūddan, -dan]*

Ḫalīle **nār-ı Nemrūdu** o demler gülistān itdiñ
Beni nār-ı sūzanıñla bu ḳalbim eylediñ iḫrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 3). [nār-ı nemrūdu, -u]*

nār-ı saḳar: *Cehennem ateşi.*

Sen eger muṭlaḳ cihāna gelmeseydin yā Ḥabīb
Yaradılmazdı bu ekvān ʿarş-ı kürsī **nār-ı saḳar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 16). [nār-ı saḳar,]*

ʿArş ile kürs rūy-ı Zemīn hem daḫı **nār-ı saḳar**
ʿAṭşān-ı behişt ümmetine sāḳī-i kevṣer ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 5). [nār-ı saḳar,]*

nār-ı sūzān: *Yakıcı/yakan ateş/cehennem.*

Oldu ʿaṭşān-ı şehīdān Kerbelāda bunca dem
Cismini ḳıldı ḥārābe **nār-ı sūzān** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 14). [nār-ı sūzān,]*

Yoluñ ṭut zāhidā doġru iresin sırr-ı Sübḥāna
Ṣaḳın bu ḫalḳı taʾn itme atarlar **nār-ı sūzāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 2). [nār-ı sūzāna, -a]*

Ḫalīle nār-ı Nemrūdu o demler gülistān itdiñ
Beni **nār-ı sūzanıñla** bu ḳalbim eylediñ iḥrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 4). [nār-ı sūzanıñla, -ın, -la]*

nās: *İnsan, beniâdem, halk.*

Murtażādır bu Sükūtī Dervişe iḥsān iden
Murtażādır cümle **nāsıñ** cismine cān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 20). [nāsıñ, -ın]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu **nās** küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 15). [nās,]*

Seḥerde ʿandelīb feryād fiġānıyla oḳur evrād
Ḳamu **nāsı** ider dilşāḍ uyan Ḥaḳ zikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 8). [nāsı, -ı]*

Aç niḳābıñ dilberā müştāḳıñ olmuş cümle **nās**
Māh cemāliñ görmege ʿāşıḳlar ider iltimas *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 1). [nās,]*

ʿAsker olmuş ins ü ciniñ bil imāmı zāhidā
Emr-i Ḥaḳla cümle **nāsa** reh-nümādır sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 20). [nāsa, -a]*

Olmuş iken cümle **nās** āb u Fırāt hem mübāḥ
Mażbūṭ itdi Ṣu yerin hep ehl-i ṭuġyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 11). [nās,]*

Ḫāb u raḥat gitdi elden çeşmimiz ḳan yaş döger
İlticā oldum ḳamu **nās** baña cürʾet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 14). [nās,]*

Ḫānḳāhıñ ʿarṣasında çeşmeyi ḳıldı binā
İḥyā itdi cümle **nāsı** çaġlayup aḳdı bu ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 8). [nāsı, -ı]*

Ḫaḳ Teʿālā āyetinde küllī şeyʾin ḥay dedi
Cümle **nāsı** zinde eyler Ḥaḳḳa ḥamd it ḳıl şekür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 12). [nāsı, -ı]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu **nās** küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 15). [nās,]*

Hemān bunlar dü ʿālemde ḳamu **nāsıñ** penāhgāhı
Beyān itdin murād üzre bu naẓmıñla güzel rāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 67). [nāsıñ, -ın]*

Pişvāsı cümle **nāsıñ** ʿāleme oldu imām
Levḥ-i māhfūẓunda gördü gitmege itdi ḳıyām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 9). [nāsıñ, -ın]*

Yevm-i ḥaşre dek anarlar ism-i pākın her inās
Muṣṭafādan cümle **nās** ḳıldıñız hem de mirās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 2). [nās,]*

nāşād: *Mutsuz, üzüntülü.*

Neşʾeyāb ider göñüller bāġını hep ser-te-ser
Ḥürrem olur ḳalb-i **nāşād** ʿaşḳile ol ān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 8). [nāşād,]*

nā-şād: *Hüzünlü, gamlı, kederli.*

Ṣāḳīyā **nā-şād** mey mesrūr ider aḥmer ḳadeḥ
Dedi zāhid mey ḥarāmdır ehline direm mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 1). [nā-şād,]*

naşaf: *Bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için söylenen söz, nasihat.*

Bugün minberlere çıḳmış cinān-ı vaṣfiñ ider vāʿiẓ
Bu ḫalḳıñ cennete **naŞafıñ** kimin nīrān ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 19, Mısra 2). [naşafiñ, -ı, -n]*

nā-sezā: *Münasib olmayan, layık olmayan.*

Nā-sezādır ġıybet itmek her ḫuṣūṣda ādeme
Bundan artıḳ ʿiṣyān olmaz her cezā ʿuḳbādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 5). [nā-sezādır, -dır]*

naşīb: *[tas.] İlahî tecelli, feyiz, ilham.*

Geldim cihāna bir ġarīb aratdı bizim efġānımız
Neyleyelim böyle **naşīb** taḳdīr iden Sübḥānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 2). [naşīb,]*

naşīḥat: *Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt, pend, tavsiye.*

Biñde bir ḳābil **naşiḥat** pendimi kimler ṭuta
Ḳanda olʿAcem Semerḳand ḳavm-iʿArab hem Rūmī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 17). [naşiḥat,]*

naşrāni: *Hazret-i İsa aleyhisselâma mensup, Hıristiyan.*

Şefāʿat ḳavm-i **NaŞrāni** Yahūdīye olur mı hiç
Müʾebbed nār-ı duẔaḫda yañarlar cümlesi yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 9). [naşrāni,]*

nāṭıḳ: *Nutk edici, eden, söyleyen.*

Fayıḳ olan kenz-i ḫafī sırrına hem maḥrem olup
İrdi bugün Menʿarefʿe ḳul-ı Resūl **nāṭıḳ** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 8). [nāṭıḳ,]*

Nāṭıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳı ehl-i dile ḳıldı beyān
Cümle cihān añla güzel ṭopṭolu ol Ḫālıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 9). [nāṭıḳ,]*

Ḥaḳ yolunda ʿārif iseñ ey göñül gel ṣādıḳ ol
Açma sırrın herkese sen remz ile gel **nāṭıḳ** ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 2). [nāṭıḳ,]*

Kemāliyle ider şerhiñ kelāmullah ol **nāṭıḳ**
Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī yoluna iḳtidāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 11). [nāṭıḳ,]*

Kurʾānı ol **nāṭıḳ** idi ẕikr ider hep cehrile
Ehl-i müfesser taṢdīḳ idip ḳıldılar eşʿār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 15). [nāṭıḳ,]*

Ey ṭālib-i Ḥaḳ dinle bugün söylenen güftār ʿAlīdir
Kurʾān daḫı **nāṭıḳ** aña her ne ki var eşʾār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 2). [nāṭıḳ,]*

nā-tüvān: *Çaresiz güçsüz, zavallı (âşık).*

Pādişāhım himmetiñ ḳıl **nā-tüvānım** ben bugün
Senden olmazsa ʿināyet neylerim ḫālim fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 7). [nā-tüvānım, -ım]*

Ṣāç u ṣaḳāl penbe miṣāli **nā-tüvān** oldum yeter
Ḥālimiz düşvāre irdi eylemem şekvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 13). [nā-tüvān,]*

Ġarīb ü **nā-tüvān** ḫālim şikāyet etmem aṣlā
Dil ü mecrūḥuma sensin tımārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 9). [nā-tüvān,]*

Seniñ ʿaşḳıñla bu ḳalbim ḥarābdır yā Resūlullah
Vücūdum **nā-tüvān** olmuş bī-tābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 2). [nā-tüvān,]*

Nāra ṭāḳat ḳalmadı bu **nā-tüvān** bī-çāreniñ
Yandı ʿaşḳıñ ateşiyle bu göñül vīrānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 5). [nā-tüvān,]*

Ṣāç Ṣaḳal penbe miṣāli **nā-tüvān** olmuş yeter Ṣanmañız civān
Yaşı altmışdan tecāvüz şañmanız civān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 13). [nā-tüvān,]*

Herkeze ʿarż-ı ḳuṣūrum **nā-tüvān** ḫālime beyān
Merḥamet ḳalḳmış bu ḫalḳdan baña ʿizzet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 5). [nā-tüvān,]*

Seyāḥat vaḳti geçmişdir bu cism-i **nā-tüvān** olmuş
Sīnim altmış üçe irdi liyāḳata yoḳ beyān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 5). [nā-tüvān,]*

nāy: *Ney, kamıştan yapılmış, bir arşın uzunluğunda nefesli bir çalgıdır, sesi yanıktır. Ney sesi, aşk çığlığıdır. Ney tasavvufi bir terim olarak, sevgiliden haber, sevgilinin sunduğu kadeh vs. gibi manaları da ifade eder.*

Seḥerlerde dil ü cāndan idip tevḥīdini yā Rab
GöẔümden perde refʿ eyle giceler oldum **nāyım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 8). [nāyım, -ım]*

nāz: *Kendini beğendirmek için takınılan tavır.*

Seven oldur sevilen ol nedir bu **nāẔ** niyāz
ʿĀşıkların Ṣaldı hemān ḫayrete bu maʿnāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 5). [nāz,]*

<u>naẓar:</u> *(Ar.) Bakış, bakma, göz atma.*

Derviş Sükūtī eyle **naẓar** ḳalbine miskinleriñ
Ḥaḳ ile maʿmūr olup lāyıḳıyla ictināb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 9). [naẓar,]*

ʿİlmüʾl-esmā rumūzun fāş ider ʿāşıḳlara
Sālikā neyīn **naẓarda** īmā ile iẕʾān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 6). [naẓarda, -da]*

Sükūtī bir ġarīb miskin ʿabādan ḫırḳa tāc giyse
Ḥaḳāretle **naẓar** itme irādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 14). [naẓar,]*

Naẓar ḳılma felek böyle ḳılarsa saña bir ḫande
Vefāsı yoḳ bu dehr içre cefādan çoḳ ẓuhūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 3). [naẓar,]*

Sükūtī ḫoş **naẓar** eyle bu ʿālem ḫalḳına her dem
Ḳamu fiʾl yalan billah Ṣıfāt şüphesiz bir ḥar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 9). [naẓar,]*

Ḫalḳ-ı Aḥmed kesb idenler kimseye ḳılmaz żarār
Ḫoş **naẓarla** vaṣfıñ iyler nitekim dünyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 12). [naẓarla, -la]*

Revā mı ülfetine düşenler rūz u şeb dāʾim
Naẓar itmez bu ʿālemler anı kimse ṣorar olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 6). [naẓar,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen Derviş Sükūtī sen bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa ḳıl **naẓar** sen bunda seyrāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 10). [naẓar,]*

Bendene ḳahr-ı celāliñle hemān ḳılma **naẓar**
Luṭfuñ ile ḳıl kerem geldim recāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 3). [naẓar,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendine eyle **naẓar**
Hem derūnuñ pāk ide gör ḳalmaya aṣlā sürāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 13). [naẓar,]*

Ẓulmetim envāre tebdīl eyledi ʿaşḳıñ beni
Ṣafī pāk itdi derūnum ḳıl **naẓar** sırrına gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 6). [naẓar,]*

Dört kitābdan baḫs idersem kimse itmez hiç **naẓar**
Ḥaḳ yoluna gerçek ʿāşıḳ ṣāfī insān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 3). [naẓar,]*

Bir **naẓar** ḳıldım Sükūtī kāʾināta ben bugün
Ḥaḳ ile dolmuş bu ʿālem ḳalmamış nihān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 11). [naẓar,]*

Kemāl-i ḳadriniñ iẓhār idelden işbu ʿāleme
Naẓar itdim cemāline anıñ ḫayrānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 8). [naẓar,]*

Ḫudā her yerde ḥażırdır açagör dīde-i cānıñ
Naẕar ḳıl bu derūnuna anı miḥmān bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 8). [naẕar,]*

Hiç **naẕar** ḳılmazlar aṣlā rāhınıñ erkānına
Cins-i evlāddan arārlar böylece nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 9). [naẕar,]*

Sivā ḥubbını terk eyle **naẕar** ḳılma bu dünyāya
Vefāsı yoḳdur ey ṭālib gözüñ ṭut ehl-i ʿuḳbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 1). [naẕar,]*

Naẕar ḳıl bu derūnuma seniñ ʿaṣḳıñla her gāhī
Yanarsam rūz u şeb muṭlaḳ sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 9). [naẕar,]*

Ḥaḳḳa ḳarīb ey Sükūtī cümle bu ʿālem
Vaḥdet gözüyle eyle **naẕar** tā iresin cānāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 10). [naẕar,]*

Sen ol nūr-ı nübüvvetsin kime kim nīm-i **naẕar** itseñ
Yedi iḳlīme şāh olur revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 3). [naẕar,]*

Ẕevḳ-i Ḥaḳḳa irdin ise vaḥdete eyle **naẕar**
Keşret-i dünyāya baḳma aldadır nefsin seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 9). [naẕar,]*

Geçen dünyā vü ʿuḳbādan nider taḫt-ı Süleymān
Naẕar itmez bu fānīye olurlar resm-i mihmanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 2). [naẕar,]*

Sālikān rāh-ı Ḥaḳ irşādına meʾmūr olup
Ṭālibān yek **naẕarda** celb iderdi bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 8). [naẕarda, -da]*

Naḫnü aḳreb āyetine ḳıl **naẕar**
Vech-i Raḥmān saña yaḳın al ḫaber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 5). [naẕar,]*

Vech-i pāk-i ḥüsnüne eyle **naẕar**
Ḥaḳḳı Ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 11). [naẕar,]*

naẕar kıl-: *Bakmak, bakış.*

Esb-i ʿaşḳıñ yoḳ yere sürmez bugün süvār olan
ʿArṣa-i ḥarbe **naẕar ḳıl** ḳatl olan eşrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 6). [naẕar ḳıl,]*

Biñ **naẕar ḳıldı** Sükūtī kāʾināta bu zamān
Cümle ʿālem bir görünür ḳalmadı aġyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 11). [naẕar ḳıldı, -dı]*

naẕaran: *Karşılaştırılacak olursa, nispetle, kıyasla, oranla.*

Pes imdi bu faḳir zenb ü keşīr mūrdan ednā ża'ifü'l-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Saʿdeddīn el-Cebāvī mesmūʾ-yı ʿācizānemize **naẕaran** beyneʾn-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 2). [naẕaran,]*

nāzenīn: *(Fars.) İşveli, cilveli, nazlı.*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i **nāẔenīnden** baʿżı fuḳarā anıñ Ẓabṭ u rabṭına
ictisār iderler ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile ḳaṭʾ itmege Saʿy iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 5). [nāẕenīnden, -den]*

Nā-lāyıḳ **nāzenīn** ʿömrüñ geçirdin hep hevālarla
Ṣataşdın bḶ-devā derde bolmaz ser-ṭabīb deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 5). [nāzenīn,]*

nāzik: *Far. 1. İnce, rakîk, narin.*

Zāhidā gel **nāzik** ʿömrüñ yoḳ yere itme telef
Mürşid-i kāmil ara bul oḳu ondan men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 1). [nāzik,]*

Ḥançerle urup sīnemize ḳalāʾ mı ṣandı bu tenim
Ḳıldı ḥarāb dil mülkünü ḥaml idemez **nāzik** bedenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 2). [nāzik,]*

Baġçeler ḫūb-ı meyve **nāzik** çiçeġi elvānıyla
ʿIṭr-ı būyundan olur mest her gülen insān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 3). [nāzik,]*

Ḳıldı **nāẔik** pāre pāre ol mübārek Ḥüseyni
Ol sāʾatler ḥāke düşdü boẔdu anıñ resmini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 13). [nāẕik,]*

nāzil: *İnen, inmiş, nüzul etmiş.*

Laʿneti Ḥaḳ **nāẔil** oldu tā ezelden bunlara
Müsteḥāḳ nār-ı dūzāḫda ṭutdular evṭān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 23). [nāẕil,]*

Kelām-ı kibriyā vārid emānetle şeref buldu
Cenāb-ı pākına **nāzil** olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 12). [nāzil,]*

Aṣḥāb-ı kirām bunca ricāl ʿazm-i sefer çün ḳıldılar
Biñ celīl **nāzil** olup ruḥṣatlar revā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 14). [nāzil,]*

nazım: *Şiir, nazım.*

diğer **nazım**
Mefāʿīlün Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 1). [nazım,]*

nāẓır u manẓūr: *Bakan ve bakılan. II Allah ve gönül.*

Vechini ḳıldı nümāyān her cihetden ʿāleme
Nāẓır u manẓūr odur kim Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl vedūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 8). [nāẓır u manẓūr,]*

nazm: *(Ar.) Vezinli, kāfiyeli söz dizisi.*

Naẓmile Derviş Sükūtī aḥvāl-i ḳalb baḥs ider
Ḳalb içinde maḥzen-i Ḥaḳ münkire Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 13). [naẓmile, -ile]*

Naẓmını Derviş Sükūtī eyleme bir ḳīl u ḳāl
Dürr-i maʿnādan niṣār it ʿāleme olsun īrāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 9). [naẓmını, -ın, -ı]*

Añla gel zāhid Ḥabībiñ **naẓmı** bir envārdır
Laḥmüke laḥmī ḫaḳḳında söylenen Ḥaydardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 1). [naẓmı, -ı]*

Naẓm ile Derviş Sükūtī baḥsini ḳıldı beyān
Küntü kenziñ itdi iẓhār nuṭḳu bürhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 13). [naẓm,]*

Naḫnü aḳrebden ḫaberdār olmadı aṣlā faḳīh
Beyhūde söyler kelāmıñ **naẓm-ı** nādān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 8). [naẓm-ı,]*

İşit zāhid bu **naẓmımı** ḫilāfa iḥtimāl olmaz
Sükūtīniñ ʿaceb nuṭḳu dehānından ʿayān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 9). [naẓmımı, -ım, -ı]*

Bu vücūd şehrin Sükūtī **naẓm** ile ḳıldın beyān
Ḥamd idelim cān u dilden Ḥaḳḳa her dem ṣad hezār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 17). [naẓm,]*

Bir gün ola ḳıymet aṣlım ʿāḳıbet ider ẓuhūr
Fehm iderler ṣāfī zerden **naẓmıyla** aḳvālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 20). [naẓmıyla, -ı, -y, -la]*

Semʾ-i cānıñ aç güzelce Derviş Sükūtī pendine
Fehm idip gel cān u dilden **naẓmına** sen ḳulaġ aṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 10). [naẓmına, -ın, -a]*

Mūtū ḳable en temūtū çünki dedi Ḥaḳ Resūl
Fehm ide gör işbu **naẓmı** nuṭḳ-ı bürhāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 8). [naẓmı, -ı]*

Bī-ḥurūf bī-ṣavtile derviş Sükūti **naẓmını**
Ehl-i ḥāle keşfiñ itgil vir bu maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 11). [naẓmını, -ın, -ı]*

Şeyḫüʾl ʿAbdüʾl-Ḳādiriñ her bendesi ḫulḳ-ı cemīl
Eṣġālleri evrād ile ẕikr-i Ḫudā **naẓm-i** celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 2). [naẓm-i, -i]*

Dinler isen Şeyḫ Sükūtī **naẓmını** her rūz u şeb
Rāh-ı Ḥaḳḳı itdi iẓhār añla gör maʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 15). [naẓmını, -ını]*

Ṭut ḳulaġın ey birāder dinle **naẓmım** sen arı ol
İtmişim ben Ḥaḳḳı iẓhār anlagıl sen müsterī ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 1). [naẓmım, -ım]*

'Askeri ol kutb-ı alem şah bekadır sevdiğim
Nazmıyla Derviş Sükuti medh ol şebahları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 14). [nazmıyla, -ı, -y, -la]*

Ḥālimi fehm eyleyüp ʿālemde aḳrān bulmadım
Naẓmım anlar bir dānişmend ehl-i iẔʾān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 2). [naẓmım, -ım]*

Pendimiz çoḳdur saña hem semʾ-i cānıñ aç güzel
Naẓmımı dinle yaḳīn ol ḳurtarasın cān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 24). [naẓmımı, -ım, -ı]*

Derviş Sükūtī her bār söyler bu **naẓmı** āşikār
Görmek istersen dīdār gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 13). [naẓmı, -ı]*

Hiç şefḳāti yoḳ kimseye diñle Sükūtī **naẓmını**
Ṣabr idemem Eyyüb-āsā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 13). [naẓmını, -ın, -ı]*

Ṭutdu şöhret bu cihānı her nevʿīyle ʿayān Sükūtī
Naẓmıyla şāyeste ancaḳ bir nice meydān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 2). [naẓmıyla, -ı, -y, -la]*

Zīb ü zīver **naẓmile** ṭaḳdım kitāba bir dürrü
Tācı ser itsün ʿāşıḳlar bu ḥaḳīḳāt cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 1). [naẓmile, -ile]*

Naẓmıyla Derviş Sükūtī Ḥaḳḳı iṣbāt eyledi
Āl-i Aḥmed Murtażāya ḳaydı ol cān u seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 13). [naẓmıyla, -ı, -y, -la]*

Sükūtī Dervişiñ **naẓmı** cevāhirden hemān bir tāc
Giyenler oldular muṭlaḳ dü ʿālem şāh-ı ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 9). [naẓmı, -ı]*

Sükūtī Dervişiñ **naẓmı** nebīler vaṣfını eyler
Şefāʿat iltimāsında dün ü gün ilticā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 35). [naẓmı, -ı]*

Biḥamdulillah bu dīvānım feṣāḥatle ḫitām oldu
Sekiz dört ḥarf ile **naẓmım** otuz iki kelām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 2). [naẓmım, -ım]*

Üç yüz iki tariḫinde żan idip hem de hezār 1302
Derd-mend Derviş Sükūtī **naẓmıyla** ḳıldı beyān 1 nisān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 12). [naẓmıyla, -ı, -y, -la]*

Derviş Sükūtī **naẓmıyla** sırr-ı ʿAlī vaṣf idip
Añlayalar maṭlūbını her ʿāşıḳa dīdār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 19). [naẓmıyla, -ı, -y, -la]*

Naẓm ile itdim beyānıñ ḳıl bugün iḳrār ʿAlīdir
ʿĀşıḳıñ feryād-ı āhı ḳıldığı hep zār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 1). [naẓm,]*

Mürşid-i kāmile bunda her kim itdi intisāb
Himmetiyle menzil aldı dinle **naẓmım** şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 2). [naẓmım, -ım]*

Mürşid erbāb-ı kāmil meşreb-i ʿālī cenāb
Āsitāna şeyḫimizdir dinle **naẓmım** şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 12). [naẓmım, -ım]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ʿilm-i ẓāhir bāṭınıñ
Vaṣfıñ itdi kim ki anlar işbu **naẓmım** ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 12). [naẓmım, -ım]*

Ḥayāt nev bulur anlar bu **naẓmım** eyleyen iẕʾān
Olurlar ʿārif-i maʿnā bu nuṭḳu söyleyen insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 3). [naẓmım, -ım]*

Hemān bunlar dü ʿālemde ḳamu nāsıñ penāhgāhı
Beyān itdin murād üzre bu **naẓmıñla** güzel rāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 68). [naẓmıñla, -ı, -n, -la]*

Naẓmını dinle Sükūtī kemterin
Destini ṭut mürşid-i kāmil eriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 17). [naẓmını, -ın, -ı]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ iderim **naẓmıyla** eşʾār
Ṭarīḳ-i Saʿdîler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḥarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 27). [naẓmıyla, -ı, -y, -la]*

Tariḫinde yoḳ ḫilāfuñ ey Sükūtī ḳıl beyān
Biñ iki yüz seksenine **naẓmile** eyle ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 26). [naẓmile, -ile]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile itdim şümār
Tariḫini böyle ḳıldım **naẓmıyla** bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 26). [naẓmıyla, -ı, -y, -la]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile itdim şümār
Tariḫini böyle ḳıldım **naẓmıyla** bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 26). [naẓmıyla, -ı, -y, -la]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bir ġarīb ednā ḳulu
Naẓmıyla ḳıldı beyān fehm idip gel ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 18). [naẓmıyla, -ı, -y, -la]*

Söylerim **naẓmıyla** hiç degil yalan
Dünyāda maḥv olsa bir daḫı şeyṭān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 43). [naẓmıyla, -ı, -y, -la]*

Her kelām ehl-i Ḥaḳḳıñ maġz-ı Ḳurʾān ṭut ḳulaġ
Dört kitābdan baḥs iderler **naẓm-ı** Sübḥān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 2). [naẓm-ı,]*

Levḥ-i ḥüsnüñde yazılmış yedi ḥaṭ dürr-i necef
Fātiḥa heft āyetdir **naẓm-ı** Ḥaḳ añla şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 2). [naẓm-ı,]*

naẓm-ı celīl: *Kur'an-ı Kerim.*

Naẓm-ı celīl nuṭḳ-ı velī cümle güftārdan leẕīẕ
Ṣoḥbet-i yār ehl-i dile ülfet-i aġyārdan leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 11, Mısra 1). [naẓm-ı celīl,]*

naẓm-ı şerīf: *Mübarek şiir.*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek içün işbu bir ḳaṭʿa zīr ü bālāsı mürūr iden **naẓm-ı şerīfimizde** beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 14). [naẓm-ı şerīfimizde, -imiz, -de]*

ne: *" Hangi " anlamında kullanılmıştır.*

İki pāy üzre ṭurṭurmış gezer semt-i Buḫārayı
Temāşā-yı cihān eyler bu ʿālemde **ne** kim her var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 10). [ne,]*

Küntü kenziñ maḥzenini göstereler bī-ḥisāb
Fehm idesün **ne** içün geldin cihāna sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 8). [ne,]*

Tefekkür eylerim bunda bu fiʿiliyle selāmet yoḳ
Ḥużūr-ı ḫāk-i pāyine **ne** yüẔile varam yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 8). [ne,]*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ile aʿṭā her **ne** ise vāridāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 6). [ne,]*

Şehā gel sen ḫaber ṣorma bu yolda ehl-i nādāna
Ne yüzden Ḥaḳ bilinür hem suʾāl it bezm-i ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 2). [ne,]*

Rumuẕāt-ı eneʾl Ḥaḳḳı nice fehm itsün ol ṭālib
Bu maʿnādan ḫaber bilmez **ne** yüzden ire Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 6). [ne,]*

Dīde-i cānıñ küṣād it gör **ne** ʿālemsin bugün
Ḥüsrev-i dīdāra cihān beñzersin Süleymāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 5). [ne,]*

Ne müşkül kim bu ʿālemde ṣıfātı ādemi bulmaz
Anı sen Ṣanma insān kim bahāyım sekil bir rengdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 3). [ne,]*

ne: *" Ne " soru zamiri.*

Göz ḳulāḳ burun aġız meme göbek ṣu yolu
Ne ḥikmetdir bu ḳalbiñ çoḳ ḳılarlar naḳlini herkez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 16). [ne,]*

Luṭfunu irgör Sükūtī bende **ne** eyle kerem
Sen mürüvvet kānı muṭlaḳ ḫācetim eyler revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 9). [ne,]*

Bu aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden rehāyāb oldum yā Rab
Riyāżāt itdiġim vāfir **ne** ḥikmetdir ʿaceb yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 2). [ne,]*

Bezm-i ʿāṣī yüzüm ḳara bu aḥvālim saña yā Rab
Ne mümkīn ideyim iḫfā ʿayāndır hep saña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 10). [ne,]*

Nʾola bir gün ḫiṭāb ider **ne** kesb itdin bu dünyāda
Oġul māldan vefā gelmez seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 5). [ne,]*

Bu endīşem **ne** ḥikmetdir bu ʿālemi ider ifād
Beni bir dem ḳomaz raḥat içimde Ẕār olur bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 3). [ne,]*

Saña derim behey ṭālib işit nuṭḳum hevādan geç
Ne kār itdin bu dünyāda ʿucub ile riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 2). [ne,]*

Müşkül budur ʿaşıḳlara terk-i sivā itmek **ne** güç
Pāk itmeden dil mülkünü ḥased nifāḳ bir ulu ṣuç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 1). [ne,]*

Ẕiynet-i dünyāya māʾil ẕevḳ-i Ḥaḳ bilmez **nedir**
İçmemiş bezm-i elestden devr iden elde ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 5). [nedir, -dir]*

ʿİlmüʾl-esmā rumūzun fāş ider ʿāşıḳlara
Sālikā **neyīn** naẓarda īmā ile iẕʾān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 6). [neyīn, -yin]*

Fülkünü Ṣalmış nihāyet baḥr-ı girdāba bugün
Berzaḫa uġrar **ne** çāre ġarḳ ider bunca ʿibād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 8). [ne,]*

Ṣāfī itmeden bu ḳalb Ḥaḳḳa yol olmaz güṣād
Ne ʿaceb zāhid mürāʾī seng-i dil dāʾim fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 2). [ne,]*

Meyl virmedim ben dünyāya göñlümdeki sevdā **nedir**
Uġraşmazam hiç ḫalḳ ile başımdaki ġavġā **nedir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 1). [nedir, -dir]*

Meyl virmedim ben dünyāya göñlümdeki sevdā **nedir**
Uġraşmazam hiç ḫalḳ ile başımdaki ġavġā **nedir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 2). [nedir, -dir]*

Cehd iderim leyl ü nehār Ḥaḳḳa teḳarüb itmege
Bilmem ki naḫnü aḳrebiñ sırrındaki maʿnā **nedir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 4). [nedir, -dir]*

Mecnūn gibi Leylā içün daġ u Ṣaḥrā hiç bıraḳmadım
Cismimi ben ḳıldım ḥarāb beyhūde hep ifnā **nedir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 8). [nedir, -dir]*

Ẕevḳ-i cihāndan geçem deyü terk-i sivā eylerken
Derviş Sükūtī gel gör bugün güldü baña vefā **nedir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 10). [nedir, -dir]*

Bunuñ destinden ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Ne mümkīn dinlemez kimse seni terk-i vaṭān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 8). [ne,]*

Geç ey ṭālib bu ġafletden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar
Ne ümīd var bu keşretden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 2). [ne,]*

Ḥaḳiḳat baḥrına ġavvāṣ olan ʿāşıḳları her dem
Ne ḥāṣıl nehr-i Ceyḥūndan Ṭunayı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 6). [ne,]*

Ṣiyāmıyla olan farż ḥac zekātını bu ʿömrümde
Bilürüm itmişim noḳṣān **ne** mümkīn olayım mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 6). [ne,]*

Bir desiseden ʿibāret nev-be-nev ḳanūn īcād
Ẓabṭ-ı Rabṭa bu ʿālem māl-ı mülkün her **ne** var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 10). [ne,]*

Şehvet nefs ārzū sende ḳaldı bu **neler** her müdām
Düşdüler semt-i zināya ekserisi her diyar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 13). [neler, -ler]*

Virir ziynet **ne** ḥikmetdir bu cismine nezāketle
İçin ḥırṣ ġażāb ile tamāmen ḳaplamış ʿasker *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 3). [ne,]*

Ne deñlü var ise maḫlūḳ ḥayāt ile sürer devrān
Ḳamunuñ rızḳına bāʿis ʿAlīden ḳısmetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 11). [ne,]*

İltifātıñ eylemez hiç görse bir ġāyet faḳīr
Kendini begler paşādan **ne** ʿaceb ekber ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 4). [ne,]*

Günāhkārım yüzüm ḳara necāt semti ḳatı düşvār
Ne ṣūretle varam saña ben ḳalbim pāk degil hep bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 2). [ne,]*

Ne mümkündür ḫalāṣ olmaḳ bu bendlerden ḳatı müşkül
Meger lütf-ı ʿināyetiñ ḳılarsa ol Ġanī Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 5). [ne,]*

Bir ʿinād üzre gider hep münkiriñ her bir işi
Ḥaḳ **nedir** bilmezler aṣlā zevḳ-i dildār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 12). [nedir, -dir]*

Bir iki gün ʿömr içün ṭapmak **ne** müşkül dünyāya
Terkin urmaḳ lāyıḳ-ı insān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 3). [ne,]*

Her **ne** yüzden Ḥaḳ kelāmıñ Derviş Sükūtī söylesem
Nefret ider misl-i erneb insāna olmazlar enīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 9). [ne,]*

Muntaẓırız emrine Derviş Sükūtī biz bugün
Her **ne** denlü cevr idersen senden itmez inʿiḳās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 10). [ne,]*

İşbu sırra vāḳıf olan **ne** imiş her dem nizāʿ
Ḳahr-ı Luṭfu bir bilenler ol aṣıl insān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 3). [ne,]*

Bunda gelmekden ġaraż **ne** Rabbini bilmek imiş
Ḫizmetinde beẔl cān it kāmil insāna ḫarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 3). [ne,]*

İki destiñ uzatmış ol bu ʿālem ḫalḳını ṭutmuş
Cehenneme atar bir bir **ne** ḫoş ḫizmet ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 8). [ne,]*

Göñül itme ḥaẕer benden fiġān eyle **nedir** Ẕārıñ
Ḥaḳ ile ḳıl bugün ülfet dü ʿālemde odur yârin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 1). [nedir, -dir]*

Saʿy ide gör bul bir er dinle nuṭḳuñ her **nedir**
Ḥaḳḳı Ẕikr it her seḥer erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 13). [nedir, -dir]*

Gör beni ʿaşḳıñ **ne** ḥāle ṣaldı şimdi sevdigim
Mecnūnum Leylā yüzünden küllī vīrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 3). [ne,]*

Ey şāh-ı cihān al bendeki nām ile şān seniñ olsun
Mülk-i derūn içre **ne** var küllīsi her ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 2). [ne,]*

Ne ʿöẕrüyle güşād idem Ḥabībiñ bābını bir gün
Şefāʿatden cüdā oldum yerim Ṭamu ḳamu nīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 3). [ne,]*

Ṣaḳın aldanma sen yā hū durulmaz bir cihāndır bu
Ne umarsın gel ey ṭālib işi gücü yalandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 2). [ne,]*

Cihān bezmin ḳamu gezdim bulunmaz hiç meṣel aṣlā
Semerḳand Buḫārada **ne** mümkün ġayrı yerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 6). [ne,]*

Sükūtī gibi ol derviş erenler rāhına gel sen
Ne ḥikmetler görürsün sen irince sırr-ı iḫfāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 10). [ne,]*

O bir sırdır görünmez hiç mekānı yoḳ hemān dirler
Ya bu mülk-i derūnumda **ne** pertev ṣalmış ekvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 4). [ne,]*

Ne muḥabbet virdi bugün kendi ḥissine
Ṣor tā Mecnūn olup gösterdi vechiñ Leylāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 3). [ne,]*

Şīrīn içün daġ u ṭaşları gezüp
Sen suʾāl it **neler** çekdi Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 14). [neler, -ler]*

Ne ḥikmetdir belālarla giriftār olmuşum her dem
Seniñ ʿaşḳına düş oldum rehā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 3). [ne,]*

ManṢūr-ı Ḥallacıñ ʿaşḳı **ne** ġalib
BeẔl itdi cānını ḳurbān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 13). [ne,]*

İns ü cinle vaḥş ṭuyūr cennetde hem ġılmān ḥūr
Tevḥīd iderler **ne** ḳuṣūr hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 12). [ne,]*

Seḥerde aç gözün ey cān uyan vaḳt-i seḥerlerde
Ne söyler bize ol Ḳurʾān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 2). [ne,]*

Ne kesb itdin bu dünyāda nola bir gün suʾāl eyler
Yedinde hüccetiñ var mı cevāb itmek o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 5). [ne,]*

Görmeyem Ḥaḳḳıñ cemāliñ bunda dāʾim āşikār
Ol **ne** bilür Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 4). [ne,]*

Ehl-i dünyā nefret itdi bir günāhkār ḳul muyum
Bilmezim ʿālem **ne** olmuş baña ülfet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 10). [ne,]*

Ne ḥikmet Ḥażret-i ʿİsā beḳā-yı iḫtiyār itdi
ʿUrūc itdi semā üẔre bu dünyādan rehā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 23). [ne,]*

Saña **ne** itdi bu Köprülü şehrini ol ẕāt-ı pāk
Nūr-ı aḳdesle bu ʿālem vechine virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 3). [ne,]*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ile ʿaṭā her **ne** ise varidat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 6). [ne,]*

Ey ṭālib-i Ḥaḳ dinle bugün söylenen güftār ʿAlīdir
Kurʾān daḫı nāṭıḳ aña her **ne** ki var eşʾār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 2). [ne,]*

Tecelli ḳıl baña yā Rab ḳoma beni bu sevdāda
Sivā ḥubını al benden **neler** çekdim bu dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 2). [neler, -ler]*

Artdı derd bu derūnum gün be gün bī-māredir
Hiç ṭabībler kār idemez **ne** ʿacāyib yâredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 2). [ne,]*

Bey paşālar zümresine itse duḫūl her **ne** zamān
Mesned-i bālāda yerin ednāya hemān itmedi cālis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 3). [ne,]*

Evkes kim şehvete tābiʿ **ne** ḫoş bir ḥar ḳatı segdir
Bahāyım ṣūretiñ ṭutmuş cihānda ol belā şekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 1). [ne,]*

Aġardı ṣaç ṣaḳal penbe miṣālinde ḳatı ebyaż
Tükendi ḳalmadı femde **ne** ki cümleden danem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 4). [ne,]*

Bu dünyāda neler çekdim vefāsı yoḳ imiş aṣlā
Şikāyet eylemem Ḥaḳdan **ne** itse baña sulṭānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 6). [ne,]*

Ne ʿaceb ṭaş atar münkir ṭarīḳat ehline her dem
Doḳunmaz sīneme Ḍarb ḥadīdindir bu ecsādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 7). [ne,]*

Bu dünyāda **neler** çekdim vefāsı yoḳ imiş aṣlā
Şikāyet eylemem Ḥaḳdan ne itse baña sulṭānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 5). [neler, -ler]*

Her **ne** ekersen cihānda anı biçer Ḥaḳ demiş
Cehd idegör ey Sükūtī bulasın ḫalḳı cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 11). [ne,]*

Bilürsün ki seniñ ḥubıñ leẕīẕdir bal u sükkerden
Ne leẕẕetdir doyulmaz hiç göñül Ḥaḳḳa şükür itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 10). [ne,]*

Ülfet-i dünyā **ne** müşkül ḥālimiz ḳıldı yaman
Ḳaddimiz dal ile gördü cismime virdi ziyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 1). [ne,]*

Görünür maḥşerde ḳıyāmet güni
Aḫlaḳı **ne** ise gir ol ṭüni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 64). [ne,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ nūrı ile bu cihān
Ġarḳ olup başdan ayaġa her **ne** var bunca ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 4). [ne,]*

ne: *""Ne ... ne ..." bağlacı.*

Sivā ḥubı gelür geçer **ne** māl ḳalur **ne** bir eser
Saña gelmezden öñ ḫaber yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 3). [ne,]*

Sivā ḥubı gelür geçer **ne** māl ḳalur **ne** bir eser
Saña gelmezden öñ ḫaber yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 3). [ne,]*

Nūr u vechiñle żiyādır **ne** felek arż-ı semā
Şuʿlesinden aḫz iderler encüm şems ḳamer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 11). [ne,]*

ne it: *Ne yapalım? Ne edelim?.*

ʿÖmrümüz oldu ṭavīl hem nātüvān ḥālim yeter
Ṣāç ṣaḳal penbe miṣāli ġayr bunda **nidelim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 8). [nidelim, -eli, -m, -]*

nebāt: *Ar. bitki.*

Cümle **nebāt** bunca ḥacer evrāḳ ile hem de şecer
Ḥaḳ żikrini dāʾim ider hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 5). [nebāt,]*

Mürşid-i kāmil yüZünden feyż alur bunca **nebāt**
Vaṣl ider ol żāt-ı Ḥaḳḳa nice yüz biñ ṭālibin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 9). [nebāt,]*

nebātāt: *Nebâtlar, bitkiler.*

Seḥerde uyanur ḳuşlar **nebātātla** hem aġaçlar
İder żikir ḳamu ṭaşlar uyan Ḥaḳ żikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 5). [nebātātla, -la]*

nebī: *Allah'ın buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamber.*

Sāniyen Aḥmed **Nebīniñ** vaṣfını ḳılam beyān
Anıñ ile rāh-ı Ḥaḳḳa buldular yol sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 5). [nebīniñ,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī serdār-ı şāh-ı evliyā
Vāriṣ-i Aḥmed **Nebī** hem şāh Ḥüseyn-i Kerbelādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 4). [nebī,]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisāya biż ʿate minnī dedi
Ol **Nebī-i** faḫr-ı ʿālem şāfīʿ-i maḥşerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 6). [nebī-i, -i]*

Bunuñ destinden ʿācizdir **nebīler** her velī muṭlaḳ
Ne mümkīn dinlemez kimse seni terk-i vaṭān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 7). [nebīler, -ler]*

Sen nübüvvet ḫātemisin her **nebī** bunca velī
YüZ sürerler ḫāk-i pāya geldiler şām u seḥer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 9). [nebī,]*

Her bir **Nebī** bunca velī bürhān ile söyler ḳavī
Ṭālib-i Ḥaḳ müşküllerin feṭḥ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 9). [nebī,]*

Lāyıḳ olan ṭoġru gider rāh-ı Ḥaḳḳa miṣl-i **nebī**
Menzil alur rifʿatiyle üç semā fayıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 5). [nebī,]*

Seniñ şükründe ʿācizdir **nebīler** her velī muṭlaḳ
Seniñ vaṣfına kim ḳādir ola bir ḳul saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 5). [nebīler, -ler]*

Bu yolda Ḥaḳḳa irdiler cemīʿān evliyālar hep
Nebīler rāhını ṭutġıl büyük sermāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 8). [nebīler, -ler]*

Bir refīḳiñ ḳıl tedārik Ṣoñra düşüp ġurbet ele
Ḥātemi **Nebī** böyle dedi bizlere ol nūr-ı cemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 10). [nebī,]*

Şāh Takīdir ol **nebīniñ** ʿilmine vāriṣ olan
Mekteb-i ʿilm-i Ḫudā ṣāḥib-i ʿaṭādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 15). [nebīniñ, -nin]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu vāriṣ-i ḫātem-i **Nebī**
Caʿferiñdir dīn ü meẕheb Ḥaḳ nümādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 9). [nebī,]*

Sensin ol şāh-ı dü ʿālem her **nebīniñ** serveri
Sensin ol kān-ı şefāʿat āsumān üzre hemḪn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 9). [nebīniñ, -nin]*

Şit **Nebī** geldi cihāna devrini tekmīl idip
İdrīṣ idersin gelmesiyle ʿazm idip ʿuḳbā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 3). [nebī,]*

Ḥażret-i Cercīs **Nebī** hem kāh Ẕekeriyā ol Zamān
Tīġ-ı küffārıñ elinden oldular ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 15). [nebī,]*

Nūḥ **Nebīniñ** ṭufānından buldular ol dem ḫalāṣ
Ḳavm-i kāfirleri ṣaldı ġarḳıla deryā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 5). [nebīniñ, -nin]*

Sen Nebīler ḫātemisin ey seḫāvet maʿdeni
Senden efzūn bir **nebī** yoḳ Ḥaḳḳa olmuşlar ḳarīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 8). [nebī,]*

Sen **Nebīler** ḫātemisin ey seḫāvet maʿdeni
Senden efzūn bir nebī yoḳ Ḥaḳḳa olmuşlar ḳarīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 7). [nebīler, -ler]*

Süleymān-ı **nebī** gibi yāḫūd ḳahr-ı yaman ḳātil hem
Zebūn oldu elinden hep ʿacāyib pehlivāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 11). [nebī,]*

Nebīler nesl-i pākdır cenāb-ı sırr-ı Saʿdeddīn
Maʿārif dersine faẓıl olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 5). [nebīler, -ler]*

Süleymān **nebīniñ** ḳurd ḳuşa ḥükmü
Ẕaʾil olup devri geçdi fenada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 21). [nebīniñ, -nin]*

Sen ol şāh-ı muʿaẓẓamsın **nebīler** zümresinden öñ
Gelüpsin ʿāleme senden ʿināyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 9). [nebīler, -ler]*

Nebīler bezm-i devrinde hezārān geldi maḫfiyyen
Ḥabībiñ devr-i āḫirde gelüp ol şāh-ı merdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 9). [nebīler, -ler]*

Neyleyim bunca **nebīye** hem velīye yalvarup
Hiç biri ḳılmaz şefāʿat gördüm ki nuṣret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 17). [nebīye, -y, -e]*

Ẓulmetde idi cümle cihān gelmeden ol ḫātem-i **nebī**
İtdi ẓuhūr ḳıldı żiyā iḳlīmi heft māhveşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 3). [nebī,]*

Yaratdı Ādem ü Ḥavvā Muḥammed nūr-ı pākiñden
Şit İdrīs Nūḥ **nebī** geldi bu ʿāleme żiyā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 6). [nebī,]*

Muḥaḳḳaḳ itdi ravīler behr-i şaḥṣa diyet vardır
Nebīler zümresi heftād hezārla ḫūn pahā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 22). [nebīler, -ler]*

Sükūtī Dervişiñ naẓmı **nebīler** vaṣfını eyler
Şefāʿat iltimāsında dün ü gün iltecā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 35). [nebīler, -ler]*

Her **nebī** devrinde gelüp imdādına itdi kerem
Fehm itmediler kim olduġuñ āl-i ʿabā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 7). [nebī,]*

Nebīler efḍal-i Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā geldi
Velīler serveri Ḥaydar ʿAliyyüʾl Murtāẓa geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 1). [nebīler, -ler]*

Envār-ı **nebī** ḳandilde iken nūr-ı ʿAlī itdi cevāb
Cibrīl-i Emīne mürşid olup erbāb-ı hüner ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 9). [nebī,]*

Aṣḥāb-ı kirām taḥta geçüp bāʾde **Nebī** ḥilʾatiyle
İclāsa nevbet irdi o dem ʿadliyle ekşer ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 15). [nebī,]*

Ḥarb-ı ḳıtāl eyler idi divler ile bir çoḳ zamān
Süleymān **nebiyye** irdi ḫafī imdādına bir er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 12). [nebiyye, -y, -y, -e]*

Sevmez niçün ḫāricīler Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir
Nesl-i **nebiyy-i** Hāşimīden Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 2). [nebiyy-i, -y, -y, -i]*

Her bir **Nebīniñ** devrine daḫı geldi ḥafiyyen
Aḥmed ile birlikte gelen Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 5). [nebīniñ, -nin]*

Āġāz idüben nuṭḳumuza devr ile devvār ʿAlīdir
Ḥatm-i **nebī** yār-i ḳadim Ḥaydar gerek ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 2). [nebī,]*

Faż̇l-ı Ḥudā itdi kerem bunları bir nūr ile
Geldi **nebī** biri velī ʿadile ġaffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 6). [nebī,]*

İrdi esrār-ı **nebīye** ḳalmadı bir şey nihān
Men ʿarefden dersin aldı rehberi ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 3). [nebīye, -y, -e]*

Ādemle Ḥavvā nūrundan oldu Şit **nebi** İdrīs Davūd Süleymān
Envār-ı Aḥmed ḳıldı tecellī cümle nebiyye itdi sirayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 11). [nebi,]*

Ḫātem-i **nebīdir** cümle Resūlʾden gelmiş maḳdem işbu cihāna
Resmen muʾaḫḫir gelmiş ise de ẕāt-ı ḳadīmden ḳılmış ʿalāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 7). [nebīdir, -dir]*

Nuṭḳ-ı **nebīyye** şāhım ʿAlīye iḳrārıñ eyle zāhid mürāʾī
İmān dilersen inkāra gelme Ṣoñra iderler laʿnet bīġāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 5). [nebīyye, --y, --ye]*

Ādemle Ḥavvā nūrundan oldu Şit nebi İdrīs Davūd Süleymān
Envār-ı Aḥmed ḳıldı tecellī cümle **nebiyye** itdi sirayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 12). [nebiyye, -y, -y, -e]*

ʿİlm-i Allahda üç dört ṣınıfʿışrīn ḳul **nebī**
Fiʿil-i Resūl hem ṭarīḳat ṭaʿn itmekde lisānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 9). [nebī,]*

Merḥamet-i āṣār sende görmedi hiçbir **nebī**
Evliyāya ẓulmüñ artıḳ eyledin ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 7). [nebī,]*

Ey **nebīler** serveri Aḥmed Ḥabīb-i kibriyā
Sensin īcādına bāʿiṣ maḫlūḳ-ı arż u semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 1). [nebīler, -ler]*

necât: *1. Kurtulma, halâs olma. 2. Kurtuluş, selâmet.*

Keşti ʿaşḳa süvār ol bir zamān gez Nūḥ gibi
İr **necāta** ṭufānından olmaya cismiñ ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 8). [necāta, -a]*

Zāhidā gel ister isen sen de bulasın **necāt**
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā eyle ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 1). [necāt,]*

Māsivādan geç dilersen bulmaġa her dem **necāt**
Mevt-i īrād gelmeden evvel ḳıl mekānıñ sen cedeṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 7). [necāt,]*

Cehd ide gör rūz u leyāl semt-i **necāt** ir rāhına
Nefs ʿaskerin ḳırmaḳ içün düş yoluna ara bir uç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 3). [necāt,]*

Her ki ṭutar pendini Derviş Sükūtī bir kem-terin
İrdi **necāt** semtine ẕevḳ-i beḳā mevālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 12). [necāt,]*

Ḥużūr-ı Ḥaḳ dīvānında bu fiʿiliyle **necāt** hiç yoḳ
Ḥudā āʿlem baña ol dem iderler cebrile maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 9). [necāt,]*

Günāhkārım yüzüm ḳara **necāt** semti ḳatı düşvār
Ne ṣūretle varam saña ben ḳalbim pāk degil hep bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 1). [necāt,]*

Egerçe Nūḥ Ṭufānında **necāta** ir göreñ sensin
Beni baḥr-ı fenā içre idersin ʿaşḳile iġrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 5). [necāta, -a]*

Baḥr-ı ʿummāna hemān ben felegimi ṣaldım bugün
Nūḥ ile irdim **necāta** bulmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 6). [necāta, -a]*

Berzaḫından māsivānıñ bulmuşuz her dem **necāt**
Ḥamdulillah ẕevḳ-i keṣretden bugün ben aẕādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 9). [necāt,]*

Necātım yoḳ bilürüm ben ḥużūr-ı ḥaşre vardıḳda
Yedi deryā yūmaz ḳalbim cihānda itmişem ʿişyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 9). [necātım, -ım]*

Edebsiz ehl-i şehvetden geç istersen **necāta** ir
Erenler dāmeni ṭutgıl ḳurı sevdāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 7). [necāta, -a]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ işit zāhid bu ʿālemde
Necātına olur bāʾīş gözet her dem bu maʿnāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 10). [necātına, -ı, -n, -a]*

Zāhidā gel ister isen sen de bulasın **necāt**
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā eyle Ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 1). [necāt,]*

Nūḥ Ṭufānında emīndir felegine dāḫil olan
Buldular ol dem **necātı** faż-ı raḥmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 6). [necātı, -ı]*

Bulmasun bunda hiç bir dem zevāli
Necāta irmiş ol bulan kemāli *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 22). [necāta, -a]*

necef: *Kûfe civarında Hz. Ali'nin türbesi olan yer.*

Ṣalmayan deryā-yı ʿaşḳa fülkünü her dem-be-dem
Bulmadı ol dürr-i maʿden kānıdır Şāh **Necef** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 4). [necef,]*

Ḫāk-i pāyi evliyāya gice gündüz sür yüzüñ
Ey Sükūtī bulmaḳ istersen bugün şāh **Necef** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 10). [necef,]*

Serdār-ı ʿArab şāh **Necef** ʿāleme server ʿAlī geldi
Sādāt-ı kirām ehl-i seḥā Ṣāḥib-i Ḳanber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 1). [necef,]*

Ḳabr-ı nūruñ şuʾlesi virdi cihāna şeref
Kaʾbe-i ʿulyā budur bil ʿāleme Şāh **Necef** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 22, Mısra 2). [necef,]*

Levḥ-i ḥüsnüñde yazılmış yedi ḥaṭ dürr-i **necef**
Fātiḥa heft āyetdir naẓm-ı Ḥaḳ añla şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 1). [necef,]*

necm: *Yıldız, sitâre.*

Necm ile her şems ḳamer vecde gelüp durmaz döner
Hū ismini her dem çeker hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 7). [necm,]*

Ḫüsnünüñ bir lemʾāsından şemsiyle **necm-i** ḳamer
Pertevin almış ezelden berḳ uran envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 11). [necm-i, -i]*

nefes: *Nefes, soluk // bir nefes alacak kadar zaman, an, lahza.*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmek içün bir **nefes**
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī devrider miṣl-i ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 9). [nefes,]*

Pādişāhım vechi pākına görmege itdim heves
Bāb-ı Luṭfundan ümīdim kesmezim hiçbir **nefes** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 2). [nefes,]*

Noḳṭa-ı sırr-ı ʿAlīyi bulmaġa her bir **nefes**
Lāyıḳ-ı ḫizmet ile Ḥaydare irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 7). [nefes,]*

Ḥażır ol abdāl Sükūtī vaḳtiñiz oldu ḳarīb
Şon **nefes** aḫirde ancaḳ dīn ile īmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 10). [nefes,]*

Sermāyen var mı Sükūtī āḫir ʿömründür bugün
Şoñ **nefes** senden ararlar böyle bil īmān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 18). [nefes,]*

Ḥizmet-i ḥadden tecāvüẒ geçdi erenler rāhına
Ẓikr-i Ḥaḳḳı yād iderdi ḳalbiyle her bir **nefesden** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 6). [nefesden, -den]*

Şol faḳīh nādān-ı merāʾī ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber
Ehl-i bāṭın bunda olmaz bir **nefes** Ḥaḳdan cüda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 10). [nefes,]*

İtme feryād boş yere hele zāhid sözü kes
Ẓikr ile doldur derūnuñ cehd ide gör her **nefes** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 14, Mısra 2). [nefes,]*

Ḥizmetinde beẕl-i cān it rūz u şeb ile heves
Ẓikr-i Ḥaḳḳı sür göñülden dāʾimā her bir **nefes** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 6). [nefes,]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl eyler bir **nefeste** himmeti
Menzil-i bālāya irer dāḫil olan ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 11). [nefeste, -te]*

Baḳma dünyā ziynetine ḳılma ṭālib sen heves
Mürşid-i kāmile irgil Ḥaḳḳı ẓikr it her **nefes** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 2). [nefes,]*

nefīʾ: *Yarar, fayda, kazanç.*

ʿĀṢīlere sensin şefīʾ mücrimlere senden **nefīʾ**
Düşkünlere sensin refīʿ ey şāfīʾ-i rūz-ı cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 9). [nefīʾ,]*

nefis: *Benlik, kişilik. II [tas.] Kulun kötü huyları ve çirkin vasıflarının merkezi.*

ʿİlmiyle maġrūr olup ehl-i Ṭarīḳa ṭaʿn ider
Terk-i güftār eylemez hiç bıraḳmadı kāfir **nefis** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 4). [nefis,]*

Nefs-i şehvetden ṣaḳın gel rāhını mesūd ider
Arzusuna düşme her dem dinle nuṭḳum gel beri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 9). [nefs-i, --i]*

Nefs-i şoma virmez aṣlā bunda her dem fırṣatı
Ehl-i beyt-i Muṣṭafāda Ḥaydarı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 17). [nefs-i, --i]*

Dönüp Mecnūna bu ḥālim perişān oldu aḥvālim
Bu **nefis** ḳomaz ḳatı ẕālim meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 12). [nefis,]*

nefret: *Bir şeyi veya bir kimseyi beğenmemekten, kötü bulmaktan ileri gelen şiddetli itici duygu, iğrenç bulup tiksenme.*

Ẕevḳ-i dünyā şanma bāḳī devr ider mi<u>s</u>l-i felek
Bī-vefādır māʾil olma çeşmiñ aç **nefret** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 6). [nefret,]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā gönlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ **nefret** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 6). [nefret,]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā gönlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ **nefret** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 6). [nefret,]*

Oḳurlar men ʿaleyhā fān kelām ẕāt-ı Mevlāʾnıñ
İder **nefret** bu dünyādan derūnuñ eyleyen envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 4). [nefret,]*

Her ne yüzden Ḥaḳ kelāmıñ Derviş Sükūtī söylesem
Nefret ider mi<u>s</u>l-i erneb insāna olmazlar enīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 10). [nefret,]*

Ehl-i dünyā **nefret** itdi bir günāhkār ḳul muyum
Bilmezim ʿālem ne olmuş baña ülfet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 9). [nefret,]*

Bir şebī Derviş Sükūtī Muṣṭafāya dūş olup
Şefḳātiñ gördüm hezārān baña **nefret** itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 22). [nefret,]*

Aġnaya cinsine raġbet iderler
Ehl-i fuḳarādan **nefret** iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 12). [nefret,]*

nefs: *Benlik, kişilik. II [tas.] Kulun kötü huyları ve çirkin vasıflarının merkezi.*

Ẕel Ẕelīl it **nefsini** kibr ü nifāḳa düşmesin
Re riyādan ictināb it ḳılmasın Ḥaḳdan cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 9). [nefsini, -i, -n, -i]*

Tīġ-ı Ẕikr **nefsine** çek ḍarb idip gelsin şitāb
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 1). [nefsine, -iñ, -e]*

Seḥer vaḳtinde ey ṭālib uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it
Bu **nefsine** olup ġalib uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 2). [nefsine, -i, -n, -e]*

Eger müʾmīn isen ṭālib Ḥaḳḳa her dem olup raġbet
Olamaz **nefs** saña ġalib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 6). [nefs,]*

Cehd ide gör rūz u leyāl semt-i necāt ir rāhına
Nefs ʿaskerin ḳırmaḳ içün düş yoluna ara bir uç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 4). [nefs,]*

Nefsini öñ bilmek imiş Ḥaḳḳı bilmekden murād
Saʿy idegör ṭālibā gel ʿirfān ile inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 1). [nefsini, -i, -n, -i]*

ʿÖmrünü virdi hebāya ʿaşḳ-ı mecāzī ḥükmile
Kendini ifnā idince **nefsiyle** itdi fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 10). [nefsiyle, -i, -y, -le]*

Nefsimizi ḳatl itmege destimizde seyf-i celāl
Cehd ideriz leyl ü nehār urmaġa ḥançer zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 3). [nefsimizi,]*

Nefsini bilmekde ʿāciz irmedi bir kāmile
Ḳaldı ẕulmet içre dāʾim ḥırS ile ider fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 7). [nefsini, -i, -n, -i]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar rūz u şeb
Nefsine ʿārif degil ol bilmez ki Rahmān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 10). [nefsine, -i, -n, -e]*

Gerçe bizde yoḳdur aṣlā māsivānıñ ülfeti
Nān yerine **nefsimiziñ** ḳatline verdik zehir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 6). [nefsimiziñ, -imiz, -in]*

İriş bir şeyḫ-i kāmile dilersen olmaġa iflāḥ
Ḳatı ġaddār ḳomaz bu **nefs** seniñ ḥāliñ yaman eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 6). [nefs,]*

Şehvet **nefs** ārzū sende ḳaldı bu neler her müdām
Düşdüler semt-i zināya ekserisi her diyar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 13). [nefs,]*

Müfti ḳaḍı şeyḫi derviş **nefsine** tābiʾ olup
Ẓulm iderler cümle ḫalḳa ḳılmadı dāʾim żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 17). [nefsine, -i, -n, -e]*

Şehvet-i dünyāya māʾil neyleyem ġayet ḥarīṣ
Nefsine ol tābi olmuş tāze bir duḫter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 10). [nefsine, -i, -n, -e]*

Dil uzatdım ḳavm-i cāhil münkerāna çoḳ zamān
Fehm iderdim **nefsim** ıṣlāḥ olmamış daʾvādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 4). [nefsim, -im]*

Ḥar ṣıfātla müşkül ancaḳ kim ki maḳṣūda irer
Ḳābil vuṣlat olur mu **nefs** aġyār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 8). [nefs,]*

Nefsi sevmek ʿilletinden geçmiş Sükūtī çün bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳda ẕevḳile her ān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 15). [nefsi, -i]*

Hep bu **nefsiñ** şiddetidir ḳalbleri emvāt iden
Maḥv idip ten varlıġıñ bir cān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 13). [nefsiñ, -in]*

Ḥāke yeksān olmaya yimez anı emmāre **nefs**
Kibrile ṭutmuş cihānı Şeyṭān olmuşdur reʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 5). [nefs,]*

Nefsini idrāk idenler ẕāt-ı Ḥaḳḳa yol bulup
İrdiler esrār-ı ġayba rütbe-i ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 7). [nefsini, -i, -n, -i]*

Ṭālibā dünyāyı terk it bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Nefsine hiç virme fırṣat sür ḳademiñ durma baṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 2). [nefsine, -i, -n, -e]*

Nefsiniñ ḳatline saʿy it sen daḫı leyl ü nehār
Ẕülfiḳār-ı Ḥaydarı çek saña lazımdır ḳışāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 7). [nefsiniñ, -i, -niñ]*

Nefsine uyma Ṣaḳın gel itmeden Zebūn seni
Pota-i ʿaşḳa ata gör ḳaynayan misl-i raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 7). [nefsine, -i, -n, -e]*

Ḥubb-ı evlād-ı ʿAlīye cān u baş ḳıl her müdām
Ẕabṭ ide gör **nefsini** her ġavġāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 6). [nefsini, -i, -n, -i]*

Himmet-i mürşidle her dem **nefsimizi** ḳatl idip
Ḳalbimizde ḳalmadı yer ol ʿadüv itsün ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 3). [nefsimizi, -i, -miz]*

Pādişāhım mülk-i tende **nefsimi** eyle Zebūn
Virme fırṣat her vaḳit sen ṣal güzel eşrāra tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 5). [nefsimi, --im, --i]*

Her ki bildi **nefsini** Derviş Sükūtī dünyāda
Rabbi elbet bilir ol oḳuyanlar men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 9). [nefsini, -i, -n, -i]*

Pehlivān olmaḳ imiş çün **nefsine** maḳbūl bugün
ʿAskerī divler şeyāṭīn ḳırmaġa Ḥaydar gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 7). [nefsine, -i, -n, -e]*

Merd isen **nefs** ʿaskerine tīġ-ı Ḥaydarla yürü
Ḍarb ide gör virme fırṢat dīv ile şeyṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 9). [nefs,]*

Nefsini öñ bildirirler añlayasın Rabbini
Men ʿaref dersin oḳuġıl bilesin Mevlā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 13). [nefsini, -i, -n, -i]*

Ḥırṣıyla kibir riyādan geçmemişler bir zamān
Şehvet-i **nefs** arzūsundan cümlemizden fayıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 6). [nefs,]*

Ġaflet üzre ehl-i dünyā **nefsine** tābi olup
Ḫalḳa bühtān ile ġıybet dāʾim ider fāsıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 3). [nefsine, -i, -n, -e]*

Şehvet-i **nefsi** arzū senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 5). [nefsi, -i]*

Ṣalātıyla selāmını iderdim ʿaşḳ ile her dem
Riyāẕātım ḳatıʾ muḥkem bu **nefsim** çoḳ ider ṣāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 6). [nefsim, -im]*

Ṭabʾına eyler muvāfıḳ ādemiñ her vechile
Nefsine meydān virir çoḳ ṣāfī bir sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 4). [nefsine, -i, -n, -e]*

Cismini eyler semiz ol ḫūk -veş her dāʾimā
Nefsini iḥyā idermiş nev-be-nev sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 10). [nefsini, -i, -n, -i]*

Nefsimiz ṭuġyān iderdi ḥālimiz ḳıldı yaman
Bir ṭabīb-i ḥāziḳa ṣordum çāresin ḳılsın beyan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 1). [nefsimiz, -i, -miz]*

Nefsini ḳılar zebūn ol ḥāl-i düşvāre irer
Ruḥ çıḳar meydāne serbest ḥükm ider ḳalbinde cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 7). [nefsini, -i, -n, -i]*

Nefsini ıṣlāḥ idenler mülk-i ten bulmaz fenā
Hiç memāte irmez anlar bunda oldu cāvidān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 11). [nefsini, -i, -n, -i]*

Tekāsül iyledim pek çoḳ bu ʿömrümüz hebā gitdi
Saña maʾlūmdur her ḥālim bu **nefsimdir** baña düşmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 8). [nefsimdir, -im, -dir]*

Nefsimiz ejder miṣāli ḳatline mümkīn degil
Şeş cihetim ṭutdu muḥkem yol geçem virmez ʿadüv *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 5). [nefsimiz, -i, -miz]*

Durma gice gündüz ṭālib gir meydāna döne döne
Nefsine ol bugün ġalib gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 2). [nefsine, -i, -n, -e]*

Ḥarāb oldu göñül şehri bu bed fikrim riyā ile
Zebūn eyler beni bu **nefs** belādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 14). [nefs,]*

Ders-i ʿaref oḳumayan fehm idemez **nefsini**
Ḳanda Ḥaḳḳı görmüş olur varmadan ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 7). [nefsini, -i, -n, -i]*

Ey göñül gel bunda düşme ʿināda
Nefsine uyma sen gezme hevāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 2). [nefsine, -i, -n, -e]*

Ẕevḳ-i Ḥaḳḳa irdin ise vaḥdete eyle naẓar
Keṣret-i dünyāya baḳma aldadır **nefsin** seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 10). [nefsin, -in]*

Mürşidinden oḳu dersi men ʿarefle fehm it **nefsini**
Seyr idersin ʿarş-ı kürsī ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 7). [nefsini, -i, -n, -i]*

Ḥubb-ı evlād māl-i cāha zen ü dünyā ẕevḳine
Uydular **nefs** leşkerine sürdüler devrandan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 16). [nefs,]*

Men ʿarefden baḥṣ idenler **nefsini** öñ bilmiş
Ol ḳanda baḳsa gördü anlar ʿālemi niyāz ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 9). [nefsini, -i, -n, -i]*

Şehvet-i **nefsi** arzū senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 5). [nefsi, -i]*

Ḥub-ı sivā olmayalım **nefs** baḥrına dalmayalım
Benlik-i nifāḳda ḳalmayalım nāre bāʿīş evṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 3). [nefs,]*

Ḫıyre çün meşġūl olanlar ʿind-i Ḥaḳ maḳbūl olur
Şer iden müfsid münāfıḳ **nefsine** uymuş celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 4). [nefsine, -i, -n, -e]*

Pendini ṭut bu Sükūtī kem-terin sen bī-riyā
Nefsini bil Ḥaḳḳı añla ister isen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 18). [nefsini, -i, -n, -i]*

Men ʿarefden **nefsini** öñ bilesin
Mürşidi bul ol maḳāma iresin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 9). [nefsini, -i, -n, -i]*

nefs çerisi: *Nefis askeri.*

Ṭut elin bir mürşidiñ sen ir selāmet dārına
Nefs çerisi seni ḳomaz çekdirir ḳatı ʿazāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 10). [nefs çerisi, -si]*

nefsān: *Nefsler.*

Benlik sizi aṣlā ḳomaz hem kibriñiz muḥkem ḳatı
Çoḳ uġraşıp sivā ile bıraḳmaz sizi **nefsānıñız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 4). [nefsānıñız, -ı, -nız]*

nefs-i emmāre: *Nefsin yedi mertebesinden en alt derecesi [Bu mertebede nefis insana kötülükleri, günâhı, şehveti emreder ve kişi her türlü günâhı pişmanlık duymadan işleyebilir].*

Ḳomaz endīşeden ḥalī içimde **nefs-i emmāre**
Meger ıṣlāḥ ide bir gün terāḥūm ḳılsa ol Raḥīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 3). [nefs-i emmāre,]*

Ben bir ġarīb bī-çāreyim meded şeyḫim yā Cebāvī
Ḳomaz bu **nefs-i emmāre** meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 2). [nefs-i emmāre,]*

Kin kibir ehl-i riyādır ʿilmiyle maġrūrlanur
Nefs-i emmāreye tābi olmadı nārdan aẔād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 6). [nefs-i emmāreye, -ye]*

Nefs-i emmāreye tābi oldular her rūz u şeb
Ehl-i faḳre ġayret iden merd-i meydān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 7). [nefs-i emmāreye, -ye]*

nefs-i hevā: *Nefsin arzuları.*

Dergāh-ı Ḥaḳdan muḥabbet refʿ olup biʾl-cümleten
Düşdüler **nefs-i hevāya** oldular ṭuġyān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 12). [nefs-i hevāya, -ya]*

nefs-i şeyṭāni: *Şeytani nefis. Kötülüğü isteyen nefis.*

Buġż-ı ḥased olmaz dilde bühtānı
Kin kibir ġażabla **nefs-i şeyṭāni** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 52). [nefs-i şeyṭāni,]*

nefsiñ bilen rabbiñ bilür: *Kendini bilen, kuşkusuz Rabb'ini de bilir.*

Nefsiñ bilen Rabbiñ bilür çünki buyurdu ol Resūl
ʿĀrif olanlar çün bildiler bu ʿilmile esmā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 7). [nefsiñ bilen rabbiñ bilür,]*

nehār: *Gündüz.*

Ṣor tā her leyl ü **nehār** itmişler
Vaṣf ider kürsīde heşt ü cenānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 21). [nehār,]*

nehr-i ʿaşḳ: *Aşk nehri.*

Nehr-i ʿaşḳıñ aratmadıḳça ʿummānı bilmez ḳandadır
Baḥra ġavvāṣ olmayanlar pāyānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 1). [nehr-i ʿaşḳıñ, -ın]*

nehr-i ceyḥūn: *Ceyhun Nehri.*

Ḥaḳiḳat baḥrına ġavvāṣ olan ʿāşıḳları her dem
Ne ḥāṣıl **nehr-i Ceyḥūndan** Ṭunayı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 6). [nehr-i ceyḥūndan, -dan]*

nehy: *Yasaklama, engelleme.*

Tefriḳ itmezler ḥarāmı hem ḥelāli bu ʿaṣr
Āyetinde Ḥaḳ buyurmuş bizlere ġāyet **nehiy** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 16). [nehiy,]*

nekbet: *Talihsizlik, bahtsızlık; musibet, bela.*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz geldim viṣāliñ bābına
ʿAfv idip gel bu Sükūtī bir ġarīb ḳul **nekbeti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 10). [nekbeti, -i]*

nemā: *Gelişip büyüme, üreme, yetişme.*

Oldu kerem sırr-ı nebīden sırr-ı Ḫudā Ḥaydar ʿAlī
Hem laḥmüke laḥm dedi şānında **nemā** Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 2). [nemā,]*

nemrūd: *İbrahim peygamberin dinine karşı koyan, onunla mücadele eden, onu ateşe attıran ve sonunda Allah'ın kendisine musallat ettiği bir sinekle baş edemeyip ölen büyük inkârcılardandır. Divan şiir ve nesrinde Hz. İbrahim'i ateşe attırması ile anılır.*

Bī-edebler buldu meydān ḥükm-i dünyā bu ʿaṣr
Her birisi ḳavm-i **Nemrūd** ile ehl-i şefḳāt ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 4). [nemrūd,]*

neşāt: *Neşe, mutluluk, sevinç.*

Kimseye gelmez bu fānī şimdi ġurbetden **neşāṭ**
Nice gelsün bunda aña nār-ı firḳātden **neşāṭ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 1). [neşāṭ,]*

Kimseye gelmez bu fānī şimdi ġurbetden **neşāṭ**
Nice gelsün bunda aña nār-ı firḳātden **neşāṭ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 2). [neşāṭ,]*

Ṣunsa sāḳī taze engür meylerinden bir ḳadeḥ
Defʿ ġām elbet ider ol ṣāfī şerbetden **neşāṭ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 4). [neşāṭ,]*

Anma o ṣāfī cinānı mest olan ʿāşıḳlara
Gelmez aṣlā vāʿiẓā hiç belki cennetden **neşāṭ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 6). [neşāṭ,]*

Kim ki oldu bunda dāʾim vech-i yāre mübtelā
Ṭaʾn ḳılman bulmuş anlar çünki rüʾyetden **neşāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 8). [neşāt,]*

Ḥubb-ı cānānı göñüldedir Derviş Sükūtī bul bugün
Ẕevḳ idersin sen de her dem öyle lezzetden **neşāṭ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 10). [neşāṭ,]*

neşʾe: *Keyif, sevinç, coşku; hafif sarhoşluk, keyifli olma.*

Ẕevḳiniñ her **neşʾesinden** bende olam kām-yāb
Ṣevḳe gelüp ʿaşḳla ben söyleyem dilber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 9). [neşʾesinden, -si, -n, -den]*

Neşʾe yābım ḳamu ġām cümle efkārım gidüp
Ḥürrem oldu dil ü cānım dāʾimā şādāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 7). [neşʾe,]*

Ẕevḳiniñ her **neşʾesinden** bende olam kām-yāb
Ṣevḳe gelüp ʿaşḳla ben söyleyem dilber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 9). [neşʾesinden, -si, -n, -den]*

neşʾet id-: *Neş'et, çıkma, çıkıp yetişme, meydana gelme anlamlarına gelir. Neş'et etmek ise çıkmak, ileri gelmek, kaynaklanmak anlamlarına gelmektedir.*

yol kesici taʿbīr olunur ve bu ḫuṣūṣda anlarıñ murād-ı ʿaliyyeleri keşret-i cemāʿatle
nezr ü fütuḥāt ile dergāhları maʿmūr u ābād olmaḳdan **neşʾet ideyor** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 10). [neşʾet ideyor, -e, -yor]*

neşʾeyāb: *Keyifli, neşeli, sevinçli.*

Neşʾeyāb ider göñüller bāġını hep ser-te-ser
Ḥürrem olur ḳalb-i nāşād ʿaşḳile ol ān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 7). [neşʾeyāb,]*

Neşʾe-yāb oldum o dem ki cürʾāsından ben anıñ
Mest olup düşdüm ḫāba bilmem nice yataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 7). [neşʾe-yāb,]*

nesil: *Nesil, soy, soy sop; çocuklar, çoluk çocuk.*

Silsile Ṣorar ararlar aṣl-ı **nesil** kim anıñ
Yā ʿaceb böyle olur mu ʿaḳl ile iẕʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 5). [nesil,]*

nesl: *Bir kimsenin zürriyeti, evlât ve torunları, soy, sülâle, döl.*

Kef keremkānı ʿAlīniñ **nesl-i** imām ʿAskerī
Lam leṭāfet göster ol rāh-ı ʿaṣḳda sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 23). [nesl-i, --i]*

Ḍad Ḍalaletden ḫalāṣım şāh Naḳī bürhānıyla
ʿAskerīye tābi oldum **nesl-i** şāh-ı Enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 30). [nesl-i, --i]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu ehl-i ʿaṣḳa ḳıblegāh
Nesl-i pāk-i enbiyādır evliyāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 8). [nesl-i, --i]*

Şāh ʿAlī imām Naḳīdir pādişāh-ı lā-yezāl
Çeşm-i nūru her velīniñ **nesl-i** pāk-i enbiyadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 14). [nesl-i, --i]*

Zümre-i Āl-i ʿAbā **nesl-i** Resūl-i kibriyāyız biz
Muṣṭafānıñ çakereyim ḳanber ġulām Murtażāʾyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 1). [nesl-i, --i]*

Nesl-i Aḥmedden Muḥammed Bāḳıra oldu hem ẓuhūr
Luṭfuyla ḳıldı saʿādet sāyesinde aġniyāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 7). [nesl-i, --i]*

Nesl-i evlād Resūldür ol Muḥammed şāh Taḳī
Hem ʿAlī İmām Naḳīdir ehl-i vefāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 13). [nesl-i, --i]*

Cedd-i Ḥaydar **nesl-i** muṭlaḳ ol imāmıñ enbiyā
Ẕübde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl ʿAbādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 5). [nesl-i, --i]*

Hükm ider kafdan kafa ol 'adl-i vefadır sevdiğim
Ol imam **nesl-i** Naki'dir üçler yediler sırdaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 12). [nesl-i, --i]*

ʿİlm-i taḥḳīḳa irişmez ol imām Kāẓım daḫi
Nesl-i pāk-i enbiyādır Mūsā Rıżādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 12). [nesl-i, --i]*

Muḥammed Bāḳır ol **nesl-i** ḥabīb-i kibriyādandır
İmām Caʿfer gibi şāhıñ ezelden çakeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 5). [nesl-i, --i]*

Ehlibeyt Muṣṭafādır nūr-ı Yezdān yā Ḥüseyn
Nesl-i Aḥmed āl-i Ḥaydar şāh-ı merdān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 2). [nesl-i, --i]*

Kerbelāya ḫāin oldu bunların **nesl-i** Yezīd
Hiç terāḥḥum itmez oldu ḫāricī devrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 19). [nesl-i, --i]*

Bulur **nesl-i** Resūlullah niyāzıñ ḳıl dile ḥācet
Murādını virirler çün sen anlardan didār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 13). [nesl-i, --i]*

Ḥasanuʾl-ʿAskeri şāhım ʿAlīniñ **nesl-i** pākıdır
Yolunda beẕl-i cān itmiş hezārān bay gedā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 13). [nesl-i, --i]*

Nesl-i pāk-ı enbiyādır bunlara ḳıl iḳtidā
Ol imām Ẕeyneʾl-ʿAbādır Bāḳır Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 5). [nesl-i, --i]*

Bulardan çün ẓuhūr itdi İmām Ẕeynel Bāḳır Caʿfer
Risālet **nesli** Kāẓımdan ʿAlī Mūsā Rıżā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 32). [nesli, -i]*

Caʿfer oldu bāb-ı ʿilmiñ vāriṣ-i **nesl-i** Resūl
Pişvāmız mezheb-i Ḥaḳ ṭoġru rāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 7). [nesl-i, --i]*

Taḳī **nesl-i** nübüvvetden imāmımdır benim muṭlaḳ
Gürūh-ı evliyā içre bu ḥalḳa pişvā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 9). [nesl-i, --i]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī **nesl-i** evlād-ı Resūl
Bir erkān-ı ṭarīḳata mürşid-i Ḥaḳ salikin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 11). [nesl-i, --i]*

Sevmez niçün ḫāricīler Aḥmed-i muḥtār ʿAlīdir
Nesl-i nebiyy-i Hāşimīden Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 2). [nesl-i, --i]*

Cismini āh pāre pāre nice ḳıldı ẓalīmān
Nesl-i hāşim Caʿfer ṭayyāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 10). [nesl-i, --i]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Nesl-i Aḥmedden cihāna geldi bunlar bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 12). [nesl-i, --i]*

Ḫānḳāh-ı Muṣṭafāda Derviş Sükūtī bir ġulām
Nesl-i evlād ʿAlīye cān baş ḳıldı fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 18). [nesl-i, --i]*

Ol şehīd-i Kerbelānıñ bendesiyim tā ezel
Nesl-i şāh-ı enbiyāya cān virip ḳurbān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 8). [nesl-i, --i]*

Evliyālar **nesl-i** pāk hem gürūh-ı Nācīyiz
Enbiyālar vāriṣiyüz her ḫuṣūṣda dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 5). [nesl-i, --i]*

Şeyḫ Saʿdeddin Cebāvī birmez **nesl-i** ʿAlī
Ḫānḳāhıñ ḫizmetinde bulunur yüz biñ ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 3). [nesl-i, --i]*

Ḥaḳ ile ḥaḳ olmayanlar bilmedi sırr-ı Ḥaḳḳı
Nesl-i Mervān nice bilsün cinsdir ġāyet şaḳī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 30, Mısra 2). [nesl-i, --i]*

Şeref-i sādātdan İbrāhim Desūḳī **nesl-i** peyġamber
Cemāl-i āfitābıñdan münevverdir yedi aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 31). [nesl-i, --i]*

Ṭarīḳat-ı Çeştī īcād idip tezyīn-i aʾlāda
Ki zirā ibn-i Edhem ulaşur **nesl-i** bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 48). [nesl-i, --i]*

Cenāb-ı Ḥaḳ Ebū Bekir anıñ **neslindedir** mührü
Seḥāvetde ʿömr-i ʿOs̱mān kemāl ẕāt-ı Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 27). [neslindedir, -i, -n, -den, -dir]*

Bular **nesl-i** Resūlullah bil ey cān
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 19). [nesl-i, --i]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ **nesl-i** pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 3). [nesl-i, --i]*

Luṭf-ı Ḥaḳ ḳıldı hidāyet pīrleri **nesl-i** ʿAlī
Şānına Aḥmed buyurmuş bir ḥadīs̱ rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 5). [nesl-i, --i]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ **nesl-i** pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 3). [nesl-i, --i]*

İntisāb it zāhidā gel böyle ẕāt-ı envār
Nesl-i pāk Muṣṭafādır beẕl-i cān it ol ere *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 4). [nesl-i, --i]*

Nesl-i pāk-i evliyādır cān fedā ḳıl Caʿferʾe
Ḥaḳḳa irgörüp bu yolda sālik-i iḳrār-ı şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 3). [nesl-i, --i]*

Muṣṭafānıñ **nesl-i** pākıñ kim ṭutar ġāyet ʿazīz
Māsivādan ḳalbini pāk eyleyüp ḳıldı temiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 1). [nesl-i, --i]*

nesl-i ʿalī: *Hz. Ali'nin soyu.*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī pirimiz **nesl-i ʿAlī**
Himmetle Ḥaḳ-nümāyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 11). [nesl-i ʿalī,]*

nesl-i nebī: *Hz. Muhammed'in nesli.*

Taḳī **nesl-i nebīdendir** Naḳīʾniñ ceddi Ḥaydarʾdır
Ḥasanuʾl- ʿAskere bende olup ḫāk eri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 15). [nesl-i nebīdendir, -den, -dir]*

nesl-i pāk: *Temiz soy. Resullerin şahı ve Ahmed'in(Hz. Muhammed) temiz nesli.*

Nebīler **nesl-i pākdır** cenāb-ı sırr-ı Saʿdeddīn
Maʿārif dersine faẕıl olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 5). [nesl-i pākdır, -dır]*

Ḥamdulillah cān u dilden olmuşum ben müptelā
Ehl-i beytiñ çākeriyüz **nesl-i pāk-i** Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 2). [nesl-i pāk-i,]*

nesne: *Mahluk, varlık, şey, şeyler.*

Dīde-i cān açılup bir **nesne** olmaz hiç nihān
Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel iẕhār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 5). [nesne,]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarībsin arada bir **nesne** yoḳ
Cümle eşyāya muḥīṭ ol sırr-ı sübḥān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 7). [nesne,]*

Naḥnü aḳreb āyetini Ḳurʾān ile itdi beyān
Ḥaḳdan yaḳın bir **nesne** yoḳ gözsüzlere pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 8). [nesne,]*

İçin ṭaşın silip pāk it ki **nesne** ḳalmaya aṣlā
Tecellī eyleye ol dem derūnunda seniñ yāriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 5). [nesne,]*

Hep ʿayāndır aña her **nesne** çünki olmaz iḫtifā
Ḥaḳ görürler ḳanda baḳsa dİdesi her yanadan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 5). [nesne,]*

Şeyḫ-i kāmil dāmenı ṭut saña Ḥaḳḳı göstere
Nesne gelmez cāhilāndan her işi noḳṣān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 26). [nesne,]*

ʿAşḳile mey ḳadīmi sür seḥer leyl ü nehār it
Dīde-i cān açılup bir **nesne** olmaz hiç nihan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 16). [nesne,]*

nev: *Yeni, taze.*

Cān niṣār iden bu yolda mülk-i ten bulmaz fenā
Nev ḥayātı bulmuş anlar ṣanma bu nuṭḳum güzaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 8). [nev,]*

Cān niṣār itdim Sükūtī rāh-ı ʿaşḳıñda anıñ
Nev ḥayāta irdim ol dem luṭf-ı Ḥaḳ iḥsāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 14). [nev,]*

Nev ḥayāta irmek içün ey Sükūtī ḳıl ʿamel
ʿÖmr-i bāḳīye irermiş didi her bir kāmilān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 13). [nev,]*

Himmete muḥtāc idi bu luṭf idip Rabbüʾl- mennān
Çeşm-i **nev** ḥamdulillah ʿaşḳ ile oldu revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 2). [nev,]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına salik aḳıd bir şu cihān içre
Derūnuñ **nev** ḥayāt bulur ebed olmaz bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 18). [nev,]*

Sükūtī sāl hezār üç yüz hem altıda tamām oldu
Bu **nev** çeşme idüp cereyān kemālile hep āʾlāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 20). [nev,]*

Kimseye hiç yoḳdur ẓulm ider her **nev** ʿAlīye
Çeşm-i yaşım seyl gibi her dāʾimā ḳıldım revān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 3). [nev,]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına gel iç dilersen ṭālibā bir ṣu
Derūnuñ **nev** ḥayāt bulur gerek dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 12). [nev,]*

Sükūtī tariḫiniñ üç ḥarf ġayn şın cim ḥisābıyla
Bu **nev** çeşme idüp cereyān kemāliyle hep ʿālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 14). [nev,]*

Ḥayāt **nev** bulur anlar bu naẓmım eyleyen iẕʾān
Olurlar ʿārif-i maʿnā bu nuṭḳu söyleyen insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 3). [nev,]*

Emr-i Ḥaḳla ruḥṣat oldu bu erenler himmeti
Nev bināya başlanıldı itdiler çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 6). [nev,]*

Üç yüz iki tariḫinde hem hezār bu **nev** binā
Derd-mend Derviş Sükūtī vaṣf ider kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 15). [nev,]*

nev-bahār: *İlkbahar.*

ʿAndelīb āsā hezārān **nev-bahār** feryād ider
Būy-ı gülden bī-hoş olmuş ʿaşḳ ile nālān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 9). [nev-bahār,]*

nev-be-nev: *Çeşit çeşit, türlü türlü II Yepyeni.*

Bir desiseden ʿibāret **nev-be-nev** ḳanūn īcād
Ẕabṭ-ı Rabṭa bu ʿālem māl-ı mülkün her ne var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 9). [nev-be-nev,]*

Cismini eyler semiz ol ḫūk -veş her dāʾimā
Nefsini iḥyā idermiş **nev-be-nev** sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 10). [nev-be-nev,]*

ʿAndelībler çūşa gelmiş her biri feryād ider
Ġonca güller tāze açmış **nev-be-nev** elvān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 6). [nev-be-nev,]*

nevbet: *Nöbet, sıra, devir.*

Ḳuddamüñ defʿ rāh-ı ʿaşḳında ururlar bī-riyā
Ḫalḳla ṭutmuş cihānı **nevbet-i** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 12). [nevbet-i, -i]*

Bulur ʿuzlet maḳāmında nişīn olmuş **nevbet** bekler
Ölümden evvel ölmüşler geçüpdür cism-i cānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 3). [nevbet,]*

Misāfir geldiler dünyā vü ʿuḳbāya **nevbet** bekler
Bu kār-ḫāne ʿaceb ḫāndır fenāya ḳābil evṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 7). [nevbet,]*

Aṣḥāb-ı kirām taḥta geçüp bāʾde Nebī ḥilʾatiyle
İclāsa **nevbet** irdi o dem ʿadliyle ekşer ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 16). [nevbet,]*

nev-civān: *Genç delikanlı.*

Nev-civānım aldın elden rūy-ı gül mehpāremi
Cibrīle ḳahrın irişdi bī-vefā ẕālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 11). [nev-civānım, -ım]*

nevʿī: *Nevi ile, çeşitle, cinsle, sınıfla ilgili.*

Seyr iderdim ʿālemi her biri bir **nevʿīyle**
Dürlü naḳışlar içinde eyledim seyrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 5). [nevʿīyle, -y, -le]*

Ṭutdu şöhret bu cihānı her **nevʿīyle** ʿayān Sükūtī
Naẓmıyla şāyeste ancaḳ bir nice meydān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 1). [nevʿīyle, -y, -le]*

Rūy-ı zemīn nevʿī beşer hem daḫı ʿarş-ı melek
Vaṣfıñ ider her **nevʿīyle** ṣubḥ u mesā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 6). [nevʿīyle, -y, -le]*

nevʿī beşer: *Insan soyu, insanlar.*

Rūy-ı zemīn **nevʿī beşer** hem daḫı ʿarş-ı melek
Vaṣfıñ ider her nevʿīyle ṣubḥ u mesā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 5). [nevʿī beşer,]*

nevm: *Uyhu, hâb.*

AẔ ṭaʿāmla **nevm-ı** ḳıllet sālikin rāhıñ açar
Menzil-i rifʿatde dāʾim meskān-i darüʾs-selām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 11). [nevm-ı, -ı]*

ney: *(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.*

Seḥerde **ney** gibi inler derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden
Hemān Mecnūn gibi dāʾim evliyādan cefā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 3). [ney,]*

Sükūtī pendini dinle degil yalan güzel benle
Gice gün **ney** gibi inle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 10). [ney,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş oldum **ney** gibi inlerdi dil
Ẕār-ı feryādımla ṭoldu bu zemīn ü āsumān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 5). [ney,]*

Her seḥer aġlayup **ney** gibi inle
Bulunca bir mürşid-i kāmil reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 27). [ney,]*

neyle-: *Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.*

Pādişāhım himmetiñ ḳıl nā-tüvānım ben bugün
Senden olmazsa ʿināyet **neylerim** ḥālim fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 8).*
[neylerim, -r, -i, -m]

Fenā mülkünü fehm iden nider taḫt-ı Süleymānı
Elin çekmiş dü ʿālemden ġınāyı bunda **neylerim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 4).*
[neylerim, -r, -i, -m]

Ḥaḳiḳat baḥrına ġavvāṣ olan ʿāşıḳları her dem
Ne ḥāṣıl nehr-i Ceyḥūndan Ṭunayı bunda **neylerim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 6).*
[neylerim, -r, -i, -m]

Maʿārif dersini görmüş ölümden kim öleñ evvel
Eneʾl Ḥaḳ dārına girmiş ṣafāyı bunda **neylerim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 8).*
[neylerim, -r, -i, -m]

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu cenāb-ı Ḥaḳ kitābından
İderdi cehr ile i'lān ḫafāyı bunda **neylerim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 10).*
[neylerim, -r, -i, -m]

Geçenler cümle varından sivāyı bunda **neylerler**
Ṭarīḳatda olan sālik-i ḳabāyı bunda **neylerler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 1).*
[neylerler, -r, -ler]

Geçenler cümle varından sivāyı bunda **neylerler**
Ṭarīḳatda olan sālik-i ḳabāyı bunda **neylerler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 2).*
[neylerler, -r, -ler]

Bir ḥayāt olur ḥıżır-veş her demi leyl ü nehār
Neyleyim Derviş Sükūtī ġaflet-i ehl-i cāhile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 28).*
[neyleyim, -y, -im]

Nūr-ı vechi şuʿle şalmış bu cihāna ser-te-ser
Neylesün bī-çāre ʿuşşāḳ yanmayup kim yanalar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 4).*
[neylesün, -sün, -]

Şehvet-i dünyāya māʾil **neyleyem** ġayet ḥarīş
Nefsine ol tābi olmuş tāze bir duḫter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 9).*
[neyleyem, -(y)em]

Neyleriz biz bu dünyāyı Ṣatdıḳ elden hem ʿuḳbāyı
İsteriz biz ol Mevlāyı ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 7).*
[neyleriz, -r-iz]

Naḳş-ı renk ṣad hezārān dürlü Ṣūret gösterir
Neyleyem ol bī-vefādır oldum zībādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 6).*
[neyleyem, -y, -em]

Neyleyem ḳaṣdı o ẓālim Ṣaldı bir od cānıma
Yaḳdı kül itdi Sükūtī bu vücūdum maḥv olaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 15).*
[neyleyem, -yem]

Ḳahr-ı Luṭfu bir ḳılanlar ey Sükūtī bu zamān
Neylesin ol cāna bunda dīn ü tersā hem de firenk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 10).*
[neylesin, -sin]

İltifātım dehre yoḳdur göñlümüzde ẕerrece
Neyleyem ben māl u mülkü eyledim dünyāyı terk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 6).*
[neyleyem, -(y)em]

Urdı bir ateş vücūdum şehrini iḥrāḳ idip
Neylesin bḪ-çāre göñlüm Ṣafī büryān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 8). [neylesin, -sin]*

Hecr odundan āh iderim derdiyle rūz u leyāl
Neyleyim Derviş Sükūtī ḥālimiz yaman bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 28). [neyleyim, -y, -im]*

Miḥnete düşdü bu göñlüm baña zindāndır cihān
Neyleyim bu māsivāyı raḥatı yoḳ hep yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 2). [neyleyim, -y, -im]*

Sükūtī **neylesün** mülk-i hümāyūn bir pula degmez
Yaḳında tār u mār olsa eṣer ḳalmaz nişānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 9). [neylesün, -sün, -]*

Çaldı rıḥlet kūsu baña gitmege ʿuḳbā bugün
Görmedim hiç bunda raḥat **neylerim** dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 2). [neylerim, -r, -i, -m]*

Ḥālime raḥm it göñül **neyler** saña bu rūy-ı siyāh
Ḥaḳḳa maḳbūl yoḳ bir işim geçdi ʿömrüm oldu günah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 1). [neyler, -r]*

Yaʿḳūb gibi rūz u leyāl dīdelerim ḳan aġladı
Derdi Yūsuf itdi helāk **neyleyim** ben āh ile vāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 8). [neyleyim, -y, -im]*

Virdi ḥarāret ey Sükūtī teşne dilim oldu kebāb
Baḥr-ı cihān söndürmez **neyleyem** āh yaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 12). [neyleyem, -(y)em]*

Bir ḳıymetiñ aldım Ẕiyād dil mülkünü eyledi şād
Neyler baña her bir üstād şeyḫimle irdim ben kanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 4). [neyler, -r]*

Ḥaḳiḳat ʿilmine ʿārif olan **neyler** bu dünyāyı
Sivāya iltifāt itmez bular daʿaşḳ-ı Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 1). [neyler, -r]*

Neyleyim bunca nebīye hem velīye yalvarup
Hiç biri ḳılmaz şefāʿat gördüm ki nuṣret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 17). [neyleyim, -y, -im]*

Terk-i dünyā itmeyince yār hele girmez ele
Neylesün ol düşmeyince ʿāleme dilden dile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 29, Mısra 2). [neylesün, -sün]*

Ehl-i ʿirfān ṣoḥbetidir ḳalbleri iḥyā iden
Ḫıżr-ı vaḳte kim irmiş **neylesün** aña ʿilāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 6). [neylesün, -sün]*

Vechiniñ müştāḳı olmuş bunda ki dilḫasteler
Neylesün her dem aña kim derdini ḳılmış mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 10). [neylesün, -sün]*

Rifʿat bulur rūz u leyāl evc-i semā eyler ʿurūc
Cibrīl olur hem rehberi **neyler** aña aġyār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 6). [neyler, -r]*

Neylesün Derviş Sükūtī ḳıldılar cismiñ ḥarāb
Yoḳ tımār itsün derūnuñ bir ṭabīb ḥāẕıḳ cevād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 13). [neylesün, -sün]*

Ḳalbiñiz hem ḳara ṭaşdan ḳaradır reng-i siyāh
Neylesün yā misk-i Ṣābūn ḳaṭrānı ār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 10). [neylesün, -sün]*

Geldim cihāna bir ġarīb aratdı bizim efġānımız
Neyleyelim böyle naṣīb taḳdīr iden Sübḥānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 2). [neyleyelim, -y, -elim]*

Neyler bize nādān sözü kār eylemez ḳalbimize
Ẓāhir durur her yerde Ḥaḳ seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 9). [neyler, -r]*

Bu kesretden elin çekmiş cihānıñ varını **neyler**
Virüpdür cümlesin yaġma alan alsun dükkânından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 7). [neyler, -r]*

Derviş Sükūtī **neyleyelim** fānī vücūd şehrini biz
İḫrāḳ idelim ʿaşḳ odına tā ola büryān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 9). [neyleyelim, -y, -elim]*

Kelām-ı Ḥaḳ Ṣudūr itmiş Ḥaḳḳında men ʿaleyhā fān
Anıñçün terk ider dilden Sükūtī **neyler** ekvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 10). [neyler, -r]*

Ḳuru ġavġā imiş taḫt-ı Süleymān mülkünü **neyler**
Olar geçmiş cān u başdan niderler bunda dʾavāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 3). [neyler, -r]*

Göñül geçmiş bu ʿālemden nider dünyā vü ʿuḳbāyı
Ḥaḳiḳat sırrına ʿārif olan **neyler** bu eşyayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 2). [neyler, -r]*

Kürsīlere çıḳmış ḫoca ders oḳur bu ʿāleme
Kendi ṭutmaz **neyleyelim** taṣḥīḥ degil burhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 4). [neyleyelim, -y, -elim]*

Neyleyim şemʿa bu cānım atarım pervāneveş
Yoḳ ḳarārım ʿaşḳıyla sūzān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 5). [neyleyim, -y, -im]*

Āhımız eflāka çıkdı ey Sükūtī bu Zamān
Neyleyim bu ġurbet içre bir Ṣefāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 10). [neyleyim, -y, -im]*

Neyleyim Derviş Sükūtī irmemişler kāmile
Cehl içinde ḳaldı anlar şekl-i bir ḥayvān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 9). [neyleyim, -y, -im]*

Ḫasta oldu bu derūnum Ṣıḥḥate ḳābil degil
Neyleyim artmaḳda gün gün irmedim edvālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 6). [neyleyim, -y, -im]*

Bizi dāḫil etme Ḫarabāt ehliyiz sen zāhidā
Neyleyim ḳalbim ḫarābdır taʾmīr idemem Vīrāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 6). [neyleyim, -y, -im]*

nezāket: *Far. Naziklik, incelik, zariflik.*

Virir ziynet ne ḥikmetdir bu cismine **nezāketle**
İçin ḥırṣ ġażāb ile tamāmen ḳaplamış ʿasker *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 3). [nezāketle, -le]*

nezr: *Allah'a, örfümüze göre ise aynı zamanda mübârek bir şahsa veya makāma mânevî yardımını dilemek için, bir istek veya dileğin gerçekleşmesi durumunda yerine getirilmek üzere yapılan vaat ve vaat edilen şey.*

yol kesici taʿbīr olunur ve bu ḥuṣūṣda anlarıñ murād-ı ʿaliyyeleri keşret-i cemāʿatle
nezr ü fütuḥāt ile dergāhları maʿmūr u ābād olmaḳdan neşʾet ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 10). [nezr,]*

niçe: . *Nice, çok, pek çok, hayli, birçok.*

bütün bütüne aradan refʿ ü ipṭāl etmek istiyorlar buna ṣabr itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda **nice** biñ hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmaġıyla mesmūʿları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 18). [nice,]*

Şemʿi ẕātından yaratdı ādemiñ ervāḥını
Nūr-ı pākın şuʿlesinden geldi bu **nice** enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 10). [nice,]*

Āl-i Aḥmed bendesiyiz Derviş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfuñ bekler ancaḳ **nice** yüz biñ bay gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 14). [nice,]*

Ḳahr itmege bir **nice** dem dürlü cefā çün itdiler
Dil şehrini ḥarāb içün çoḳ virdiler zaḥmet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 7). [nice,]*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā ṣevāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṭḥ ider ol **nice** bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 2). [nice,]*

ʿAşḳile Ferhād **nice** dem uġradı berzaḫlara
Şīrīn içün çekdi zaḥmet olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 7). [nice,]*

Bilmem ʿaceb baʿżı faḳīh böyle **nice** ebḥāṣ ider
Ḳalbe duḫūl eylememiş ʿaḳsine virmekde cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 3). [nice,]*

ʿÖmründe ʿasel ṭatmayanıñ fehm idemez hiç dadın
Mekteb yoluna uġramayan **nice** bilsin ol kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 6). [nice,]*

Baḳmazım ben mülk ü māl Ḥaḳḳa ideyim viṣāl
Leyl ü nehār **nice** sāl çağırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 4). [nice,]*

Bu bed fiʾlim ile yā Rab **nice** ḥālim olur yarın
Yedi Ṭamu ʿaẕābına benimle nār olur bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 5). [nice,]*

Ḫizmetinde beẕl-i cān itdim anıñ ben rūz u şeb
Bāb-ı Luṭfunda ʿināyet umarım **nice** sāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 4). [nice,]*

Nice āyet ile Ḳurʾān dervişinde olup mesṭūr
Kelām-ı Ḥaḳḳıyla mevcūd şehādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 9). [nice,]*

Āfitābıñ şuʿlesinden cismine żiyā irer
Nūra ġarḳ itdi bu ḳalbim **nice** lemʿālar virir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 2). [nice,]*

Ẕillet-i dünyāya raġbet **nice** ḳılsun çün bular
Murtażānıñ rāhı içre her biri ḥikmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 3). [nice,]*

Bizi bu ʿaşḳ her dem **nice** bir sevdālara düşürür
Mecnūn gibi rūz leyāl bir Ṣaçı Leylālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 1). [nice,]*

ʿĀşıḳları gel gör hemān bunda **nice** menzil alur
Bir mürşid-i ḥāẕıḳ bulup himmetiyle belālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 5). [nice,]*

Sükūtī dervişiñ nuṭḳu kelāmı-ı kibriyādandır
Sevenler ḳalmadı maḥrūm ḥadīṯ içre **nice** meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 18). [nice,]*

İderler beẕl-i cān maʿşūḳ yoluna cānı biñ olsa
Bu meydān-ı ḥaḳāyıḳda **nice** biñ terki cān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 8). [nice,]*

Bāb-ı Luṭfuñ ḫādimidir **nice** biñ ḳullar daḫı
Secde eyler saña taḫḳīḳ ins ü cin cümle şecer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 5). [nice,]*

Bir ateş düşmüş Sükūtī ḳalbine her rūz u şeb
Teskīn itmez yedi deryā **nice** biñ ʿummāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 10). [nice,]*

Dürr-i gevher maʿdeninde **nice** dem ġavvaṢ olup
Mālik oldum kenz-i Ḥaḳḳa bir kān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 7). [nice,]*

Cehlile ẓulmetde ḳalmış işbu ʿālem ekṣeri
Hiç bilür mi ġaflet-i ehl **nicedir** āʿmālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 8). [nicedir, -dir]*

Terk eyledim ben ḳīl u ḳāl Ḥaḳḳa itmişiz viṣāl
Vaṣfa gelmez bir **nice** ḥāl buldu Sükūtī öz cānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 18). [nice,]*

Ol dost ile rūz-ı ezel ʿahdimizde ṣābit ḳadem
Bu cihāna geldim **nice** iḳrārımız īmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 4). [nice,]*

Günāhkār ḳullarız yā Rab ḫaṭāmız bir **nice** efzūn
Ġafūr ismiyle raḥm etgil ʿināyet ḳıl saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 7). [nice,]*

Kimseye gelmez bu fānī şimdi ġurbetden neşāṭ
Nice gelsün bunda aña nār-ı firḳātden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 2). [nice,]*

Cinānıñ vaṣfını eyler yedi ṭamu ʿaẕābıñ hem
Bu ḫalḳı ḳorḳudur böyle **nice** tezvīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 4). [nice,]*

Seniñ nūr-ı cemāliñden bu ʿālemler olur işrāḳ
Seniñ vechiñ diler görmek ḳapında **nice** biñ ʿuşşāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 2). [nice,]*

Elde iken cümle varım eyledi yaġmā-yı ʿaşḳ
Bu vücūdum maḥv ḳıldı gör **nice** ifnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 2). [nice,]*

Neşʾe-yāb oldum o dem ki cürʾāsından ben anıñ
Mest olup düşdüm ḫāba bilmem **nice** yataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 8). [nice,]*

Cān niṣār iden bu yolda şanmañız olur hebā
Ḳıymetiñ Ḥaḳdır viren bil **nice** biñ sīm-i Ẕer gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 4). [nice,]*

Rüstem Ẕāle hezārān Derviş Sükūtī taḥsīn it
Ḳābil olmaz ḳarşusunda **nice** biñ leşker gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 10). [nice,]*

Ḥasta oldum **nice** demler Ẕār-ı efġān ḳılmışam
Bir ṭabīb bī-devādan hiç şifāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 7). [nice,]*

Āl-i Aḥmed bendesiyim Derviş Sükūtī ben bugün
Dürr-i luṭfunda ġulām **nice** biñ hezār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 14). [nice,]*

Vaḥdet içre **nice** demler yār ile yār iden göñül
Şimdi düşdün ġurbet içre āh u Ẕār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 1). [nice,]*

ʿAşḳına ey dost düşelden **nice** ḥayrān olmuşam
ʿAḳlımız çün żāyiʿ ḳıldım ḫalḳa destān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 1). [nice,]*

Uyma Şīrīn sözüne Derviş Sükūtī her zamān
Bir belāya uġramış gör bugün **nice** Ferhādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 12). [nice,]*

Māl ile mülk bunca evlād hem daḫı ḥüsn-i cemāl
Zāʿil olur bunda ḳalmaz ġayr **nice** idelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 12). [nice,]*

Ḳalb ḫānesini ṭaş mı Ṣanup cismimize ḍarb ideyor
Bilmem **nice** ḳaṣd eyledi baġrımıza ol bāġ u çemenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 8). [nice,]*

On iki gün ṣāʾim olmaḳ Muṣṭafānıñ ʿaşḳına
Nice yüz biñler ʿamelden ḫayrıla aḳdem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 6). [nice,]*

Yunūsʾum deryā içinde baṭn-ı māhīya düşüp
Ḫalvet itdi **nice** demler emr-i bir Mevlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 14). [nice,]*

Velī ʿaşḳ-ı ilāhīniñ deli dīvānesiyim ben
Ṣarāb-ı ʿaşḳını içmiş **nice** mestānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 2). [nice,]*

Sükūtī Dervişim rāh-ı ṭarīḳatdan el almışım
Erenler rāhına girdim **nice** merdānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 10). [nice,]*

İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżādır ḳıble-i heftüm
Teveccüh anlara her dem iderler **nice** biñ insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 8). [nice,]*

ʿAḳl-ı ʿālem irmez aṣlā nicedir devrān bugün
Kendi bildiginde ḳalmış **nice** biñ insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 2). [nice,]*

ʿAḳl-ı ʿālem irmez aṣlā **nicedir** devrān bugün
Kendi bildiginde ḳalmış nice biñ insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 1). [nicedir, -dir]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafā-yı ḳanūna tebdīl itdiler
Uydular Frenk ṣoḥbetine **nice** biñ insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 16). [nice,]*

Bugün bir ṣaḥṢı ben gördüm feṣāḥatle oḳur Ḳurʾān
Cemīʾān beldeler gelmiş anı dinler **nice** insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 2). [nice,]*

Ledün ʿilminde māhirdir ki ol Ḫıżrʾıñ maḳāmıdır
ʿAref dersini kāmilden alıp gördüm **nice** ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 6). [nice,]*

Uṣūl erkān **nice** tevḥīd iderdim her seḥer vaḳti
Ḳamu evrādile her dem bu eẕkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 5). [nice,]*

Dīn ü meẕheb ḳamu īmān yolundan olmuṣum fāriġ
Kelām-ı Ḥaḳ **nice** ḥadīṯ bu güftārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 8). [nice,]*

Teġā'fül olma sen şāhım buña dil virme gel aṣlā
Seniñ gibi **nice** şāhlar helāk itmiş yamandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 8). [nice,]*

Nola bu dehre çün gelmiş **nice** Ẕāl ile ol Rüstem
Elinde tīġ ile ḫançer yürürler bī-amāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 9). [nice,]*

Gürūh-ı evliyā içre **nice** dem ḥiẕmetiñ itdik
İrişdi feyż-i Ḥaḳ ʿādil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 3). [nice,]*

Baḥr-ı ʿaşḳa düşmeyenler ol ʿummān **nice**
Ḳanda bulur dürr-i mercān bulmadı ol kān **nice** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 1). [nice,]*

Baḥr-ı ʿaşḳa düşmeyenler ol ʿummān **nice**
Ḳanda bulur dürr-i mercān bulmadı ol kān **nice** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 2). [nice,]*

Noḳṭa-ı cevher ḥaḳāyıḳ ẕāhir olup ʿāleme
Çeşm-i ḫuffāş hiç görür mü gündüzü āʾyān **nice** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 4). [nice,]*

Küntü kenziñ maʿnāsından baḥs ider her bir velī
Fehm idemez şol kişiler bir ʿaceb nādān **nice** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 6). [nice,]*

Ḥüsnünüñ müştāḳ olmuş devr ider bunca diyār
Naḫnü aḳrebden ḫaberdār olmadı bir ān **nice** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 8). [nice,]*

Neyleyim Derviş Sükūtī irmemişler kāmile
Cehl içinde ḳaldı anlar şekl-i bir ḥayvān **nice** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 10). [nice,]*

Cemāliñ şemʿine yā Rab yanarım tā ki pervāne
Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ben oldum **nice** dīvāne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 2). [nice,]*

Rumuẕāt-ı eneʾl Ḥaḳḳı **nice** fehm itsün ol ṭālib
Bu maʿnādan ḫaber bilmez ne yüzden ire Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 5). [nice,]*

Bu menzilde olur ʿāciz **nice** biñ ḥıżr ile Mūsā
ʿAref dersin oḳuyanın suʾāl it kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 9). [nice,]*

Derviş Sükūtī işbu sırra vāḳıf oldu
İrdi **nice** bundan evvel kāmil üstāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 10). [nice,]*

BerẔāḫa düşen ḥāl **nice** gör olmuş yaman
Mürşid gerek anı daḫı terbiye ide bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 5). [nice,]*

Dīdesini gör **nice** göre şemsin cihānı
Ẕulmetde ḳalıp beñzediler cins-i ḫayvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 5). [nice,]*

Seḥerde açılur perde devā olur ḳamu derde
Düşer ḳurd ḳuş **nice** virde uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 6). [nice,]*

Seḥerde ins ü cān her ān ḳamu maḫlūḳ peleng arslan
Sürerler bir **nice** devrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 10). [nice,]*

Zāhid bilmez bu esrārı çeşm-i ʿamā yoḳ envārı
Terk olmadan göñül varı **nice** irer Sübḥānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 8). [nice,]*

Bugün ben levḥ-i ḥüsnüñde oḳudum bunca Ḳurʾānı
Görürüm āşikār olmuş **nice** āyāt-ı Sübḥānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 2). [nice,]*

Ṭarīḳatden ḥaḳīḳatden **nice** esrār fāş itdim
Tecāhül ḳalmasun yā Rab bu devriñ bunda insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 5). [nice,]*

Hezārān bunda ʿuşşāḳıñ ezelden ḥüsnüne ḫayrān
Olurlar mest lā yaʾḳıl bu devriñ **nice** insānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 8). [nice,]*

Anıñla canlar itdi **nice** dem nāmūs-ı ekber
Yedi ḳat āsumān üzre göründü şīr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 11). [nice,]*

Anlagil yoġdan bu ḫalḳı **nice** Yezdān eyledi
Çār ʿanāṢırdan mürekkeb ḳıldı insān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 1). [nice,]*

Dirler ʿālemden münezzeh yoḳ mekān-ı bī-nişān
Ādemʾiñ ḳalbinde dāʾim **nice** mihmān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 8). [nice,]*

Ṭutdu şöhret bu cihānı her nevʿīyle ʿayān Sükūtī
Naẓmıyla şāyeste ancaḳ bir **nice** meydān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 2). [nice,]*

Medīne yolların ṭutmuş giderler **nice** biñ ḥacı
İderler tevbe-i istiġfār ḳamu erler **nice** bacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 1). [nice,]*

Medīne yolların ṭutmuş giderler **nice** biñ ḥacı
İderler tevbe-i istiġfār ḳamu erler **nice** bacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 2). [nice,]*

Bu devr içre **nice** şāhlar gelüp geçdi ḳarār itmez
Atarlar ḳabre ḫāk içre bu cismiñ iyler ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 5). [nice,]*

Şerīʾatle Ṭarīḳātden **nice** esrār fāş itdim
Ḥaḳāyıḳ kenzini açdım bu ʿāleme kirām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 7). [nice,]*

Eger noḳṣān kelāmımda yāḫūd sehven ḫaṭā ḳıldım
Cihānda var **nice** kāmil idüp taḥsīn rıżām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 12). [nice,]*

Mürşid-i kāmil yüẔünden feyż alur bunca nebāt
Vaṣl ider ol z̲āt-ı Ḥaḳḳa **nice** yüz biñ ṭālibin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 10). [nice,]*

Cismini āh pāre pāre **nice** ḳıldı ẓalīmān
Nesl-i hāşim Caʿfer ṭayyāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 9). [nice,]*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā s̲evāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṭḥ ider ol **nice** bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 2). [nice,]*

ʿAşḳile Ferhād **nice** dem uġradı berzaḫlara
Şīrīn içün çekdi zaḥmet olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 7). [nice,]*

Bir noḳṭa-ı müphem idi kimse anı fehm itmedi
Vechine urdu niḳāb eksilmeye **nice** aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 8). [nice,]*

Her bir ġazāda peyġamber ile olduġu meşhūr
Ḳaʾle-i ḫayberde **nice** biñ ḳatl-i küffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 8). [nice,]*

Muṣṭafāya ümmet olduḳ bezm-i ervāḥ-ı ezel
Murtażānıñ ḫādimiyiz **nice** yüz biñ bay u geda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 4). [nice,]*

Himmetile Şeyḫ Ḥüseyne bende irdim ey hümām
Ḥaḳḳa vāṣıl eylemişdir **nice** biñ ṭālibleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 10). [nice,]*

Aña kim ḥüsn-i aḥlāḳı cihān bağında Ḥaḳ virmiş
Süleymān Ḥıfżı Beg itdi **nice** āş̲ār icrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 12). [nice,]*

Bunca derdliler devāya ḳabrine kim yüz sürer
ʿAn ḳarīb irmiş murāda **nice** ʿavrat hem eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 10). [nice,]*

Ḥaḳ ile ḥaḳ olmayanlar bilmedi sırr-ı Ḥaḳḳı
Nesl-i Mervān **nice** bilsün cinsdir ġāyet şaḳī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 30, Mısra 2). [nice,]*

Anıñ taḥt-ı ḳademinde boyun virdi **nice** beg er
İrişdi ḳurb-ı Mevlāya bu yolda oldular sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 7). [nice,]*

Nice biñ āsitānında mürīd-i Ḥaḳ deyü ḳulu
Buyururlar Ṭarīḳ-i Ḥaḳ pīridir Ṣāẕelī Sulṭān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 19). [nice,]*

Kemāli vuṣlāta irdi Ṭarīḳinda **nice** biñ er
Dürr-i luṭfunda ḳul olmuş gice günler **nice** kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 53). [nice,]*

Kemāli vuṣlāta irdi Ṭarīḳinda **nice** biñ er
Dürr-i luṭfunda ḳul olmuş gice günler **nice** kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 54). [nice,]*

Şāh Ḥüseyni Kerbelāda ḳıldı ẓālimler cefā
Āh **nice** cānlar dayansın bir tükenmez macera *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 8). [nice,]*

Ḫānḳāh-ı devletinden **nice** yüz biñ bay u gedā
Bāb-ı luṭfuñ sāʾilindir eyleme gel sen cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 13). [nice,]*

Gelüp devrinde durmuşlar ḳapında **nice** pek insān
Sezādır şānına her dem bulara eylegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 5). [nice,]*

Muḥaḳḳaḳ iltimās eyler yolunda **nice** bāy-ı ednā
Cenāb-ı Ḥaḳḳı sen bildir görelim ḳandadır Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 9). [nice,]*

Bunca şehre Saʿdiyānda ol idi gerçe ulu
Bir **nice** çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 10). [nice,]*

Bunca şehre Saʿdiyānda ol idi gerçe ulu
Bir **nice** çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 10). [nice,]*

Līmaʾallah sırrına nā-maḥrem olmuş ġarb şarḳ
Mürşide hiç varmayanlar **nice** itsün anı farḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 2). [nice,]*

niçün: *"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında zarf.*

Böyle iken ẕāt-ı pākın cevher-i aṢlı ḳadīm
Ya **niçün** ḳaṣd itdi saña Ḫāricī devrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 6). [niçün,]*

Sevmez **niçün** ḫāricīler Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir
Nesl-i nebiyy-i Hāşimīden Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 1). [niçün,]*

Bilürken bu fenā mülkin beḳāsı yoḳ imiş aṢlı
Niçün böyle göñül virdin behey ṭālib yalan dünya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 2). [niçün,]*

nid: *"Ne yapmak?, Ne yapmak?, Neyine yarar? anlamlarında.*

Miḥneti derd-i belādır her demi ʿāşıḳlara
Ẕevḳ hiç yoḳ pür elemdir bunda böyle **nidelim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 4). [nidelim, -elim]*

Göñül mülkünü terk itdim **nidem** artıḳ bu dünyāyı
Ḳanāʿat semtine geçdüm vaṭān ṭutdum hem ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 1). [nidem, -em]*

Virilse kişver-i iḳlīm Süleymān-ı Zamān olsam
Ḳamusu bir pula degmez **nider** göñlüm o sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 4). [nider, -er]*

nʾid: *Ne etmek, ne yapmak.*

Fehm idip bu dehri yā Rab hep yalandır **nʾidelim**
Feyż-i himmet irgörürsen saña senden gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 1). [nʾidelim, -elim]*

Fenā mülkünü fehm iden **nider** taḫt-ı Süleymānı
Elin çekmiş dü ʿālemden ġınāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 3). [nider, -er]*

Nidem göñül bu dünyāyı cefāsı çoḳ vefāsı yoḳ
Sevelim gel göñül Mevlāyı ġıdāsı çoḳ fenāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 1). [nidem, -em]*

Geçerler fānī dünyādan beḳā-yı vaḥdete iren
Bulurlar maḳṣūduñ anlar **niderler** māsivā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 4). [niderler, -er, -ler]*

Bular vaḥdetde her dāʾim iderler ẕevḳini Ḥaḳla
Bu keşretden elin çekmiş **niderler** ḳuru ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 6). [niderler, -er, -ler]*

Geçen dünyā vü ʿuḳbādan **nider** taḫt-ı Süleymān
Naẓar itmez bu fānīye olurlar resm-i mihmanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 1). [nider, -er]*

Görenler sırr-ı Mevlāyı **niderler** fānī dünyāyı
Sürerler ẔikriniḤaḳḳıñ bulan dilde müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 1). [niderler, -er, -ler]*

Ḳuru ġavġā imiş taḫt-ı Süleymān mülkünü neyler
Olar geçmiş cān u başdan **niderler** bunda dʾavāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 4). [niderler, -er, -ler]*

Göñül geçmiş bu ʿālemden **nider** dünyā vü ʿuḳbāyı
Ḥaḳiḳat sırrına ʿārif olan neyler bu eşyayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 1). [nider, -er]*

nidā: *(Ar. nidā') 1. Seslenme, çağırma, bağırma.*

İşit irciʿi **nidāsını** ḳoyup dünyā Ṣefāsını
Bulam dersen beḳāsını yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 5). [nidāsını, -sı, -nı]*

Cān semʾine irdi **nidā** fehm eyledim ḫoşça şedā
Ẕikrim benim oldu Ḫudā gösterdiler meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 5). [nidā,]*

Çün **nidā** ẕāt-ı Ḥaḳdan irdi semʿ-i cāna hū
Anıñ içün başladı cān bülbülü efġāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 1). [nidā,]*

İrciʿi emr-i **nidāsın** şemʿi cāna ireli
Hū diyüp ervāḥ uçdu ʿāḳıbet bütün ḳafesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 11). [nidāsın, --s, --ın]*

nifāk: *İki yüzlülük; münâfıklık; fitne çıkarıp ara bozmak.*

Ẕel Ẕelīl it nefsini kibr ü **nifāḳa** düşmesin
Re riyādan ictināb it ḳılmasın Ḥaḳdan cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 9). [nifāḳa, -a]*

Müşkül budur ʿaşıḳlara terk-i sivā itmek ne güç
Pāk itmeden dil mülkünü ḥased **nifāḳ** bir ulu şuç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 2). [nifāḳ,]*

Ehl-i ḥaḳiḳat sırrına müddeʾīler hiç irmedi
Bunca ḥased **nifāḳ** ile kendini daʾvālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 8). [nifāḳ,]*

ʿUcub riyā ile memlū bu ḳalbim hep fesād ile
Buġuż ḥased **nifāḳ** bende bu ʿālem eylemiş menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 8). [nifāḳ,]*

Kibrile ṭutmuş cihānı ḥalḳa çoḳ eyler **nifāḳ**
Cehlile ġafletde ḳalmış böyle bir ġaddāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 9). [nifāḳ,]*

Kibrile benlik **nifāḳıñ** arturur günden güne
Buġżunu eyler tecāvüz ʿāleme sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 11). [nifāḳıñ, -ın]*

Kin kibir benlik **nifāḳıñ** ḳatl ider ser-leşkeriñ
Ṣāfī iyler bu derūnuñ Ḥaḳḳa irer sālikān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 9). [nifāḳıñ, -ın]*

İçim ṭaşıma kibrile kin hem daḫı bunca **nifāḳ**
Ḥırṣ-ı ġażabı ḳıldı ʿaṭā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 3). [nifāḳ,]*

Ṣavmıyla bunca ṣalāt itdiġi gör zāhidi
Kin kibirle fiʿil-i **nifāḳ** ṭutduġu gör zahidi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 8). [nifāḳ,]*

Ḫub-ı sivā olmayalım nefs baḫrına dalmayalım
Benlik-i **nifāḳda** ḳalmayalım nāre bāʿīş evṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 4). [nifāḳda, -da]*

Ekl ile bugün şirke düşüp ḳalb ṭamaʿ bir cins-i cāmūs
Zāhid mürāʾī ehl-i **nifāḳ** mervān gibi bir şöhreti cāsūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 2). [nifāḳ,]*

ʿilminden ziyāde gör cehli ẓāhir
Ehl-i ḥasūd olan **nifāḳa** daʾir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 32). [nifāḳa, -a]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳḳa gir bugün
Kin kibir benlik **nifāḳla** her bir riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 10). [nifāḳla, -la]*

nigāh: *Bakma, bakış, nazar.*

Ḳapuñda ilticā itmiş Sükūtī bir ġarīb edna
Nigāh-ı iltifātındır benim iḥsānıma bāʿiṯ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 10). [nigāh-ı,]*

Gülşen-i ḥüsnüñde feryād iderim ben her seḥer
Bülbül-āsā mübtelāyım güllere oldum **nigāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 8). [nigāḥ,]*

Meyl kes ʿāşıḳ cefākār yāre olma müptelā
Bir gülen evvel yüẔüne Ṣanma kim olur **nigāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 6). [nigāḥ,]*

Mürüvvet ġanīsin ancaḳ ḳabūl ḳıl ḫānḳāhında
Nigāh-ı iltifātıñ ḳıl sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 10). [nigāh-ı,]*

nihān: *1. Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış. 2. Görünmeyen, göz önünde olmayan. 3. Sır.*

Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç **nihān**
Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel iẓhār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 5). [nihān,]*

Seḥerde cān gözün açmış **nihān** sırrın Ḥaḳḳıñ seçmiş
Ölümden evvel ol göçmüş uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 15). [nihān,]*

Derviş Sükūtī Ḥaḳ ʿayān Ṣanma bugün anı **nihān**
Ḳalb içinde ṭutmuş mekān iẕʾān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 13). [nihān,]*

Her yerde Ḥaḳ ḥażır-ı nāẓır ṣanma anı **nihān** imiş
Çeşm-i baṢar rüʾyet ider günden ʿayān beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 1). [nihān,]*

Bir naẓar ḳıldım Sükūtī kāʾināta ben bugün
Ḥaḳ ile dolmuş bu ʿālem ḳalmamış **nihān** olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 12). [nihān,]*

Ḥamd ider Derviş Sükūtī ẕāt-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup
Ḳalmadı hiç bunda maḫfī ẓāhir oldu hep **nihān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 14). [nihān,]*

Ṣūret-i ʿanāṢırda bugün yüẔüne urdu niḳāb
Kendini ḳıldı **nihān** görmedi zāhid dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 8). [nihān,]*

Bu pendimiz rūşen beyān hiç itmezim aṣlā **nihān**
Sükūtī ġarīb bir dervişān irdi göñül seyrānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 9). [nihān,]*

Hem ʿayāndır hem **nihāndır** anıñçün ʿāleme
Cān gözü açık olan her yerde seyrān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 9). [nihāndır, -dır]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle **nihān** itmez bu ʿālemde
Ḫudā eyledi iẓhār temāşā ḳıl dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 13). [nihān,]*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin ḳılmış **nihān**
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 9). [nihān,]*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin ḳılmış **nihān**
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 9). [nihān,]*

ʿAşḳile mey ḳadīmi sür seḥer leyl ü nehār it
Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç **nihan** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 16). [nihan,]*

Oldum ki Süleymān divler elinde maġlūpda idi
İmdāda **nihān** irdi o dem ḳatl eyleyen esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 12). [nihān,]*

Gerçe ḫudʾa ile ṭutmuş fiʿilini ġāyet **nihān**
Ṣūret-i Ḥaḳdan gelür hep saña Sin Baġdād şeyḫi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 3). [nihān,]*

İrdi esrār-ı nebīye ḳalmadı bir şey **nihān**
Men ʿarefden dersin aldı rehberi ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 3). [nihān,]*

Ṣūrete geldi bu demde ḳalmadı bir şey **nihān**
Anıñçün bu bināya ḳıldı ġāyet ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 3). [nihān,]*

nihāyet: *Son, ahir, bitiş.*

Anlarıñ ʿilm-i **nihāyet** ʿarş-ı aʿlādan yüce
Her cihetden ḳalb dolmuş Ḳurʾān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 3). [nihāyet,]*

Fülkünü Ṣalmış **nihāyet** baḥr-ı girdāba bugün
Berzaḫa uġrar ne çāre ġarḳ ider bunca ʿibād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 7). [nihāyet,]*

Ḳulzüm-ü baḥre ser-a-ser felegimi Ṣaldım bugün
Bir **nihāyet** semte düşdüm ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 6). [nihāyet,]*

Raḥmetiñ deryāsı pek çoḳ hiç **nihāyet** yoḳ durur
Şefḳātiñle merḥamet ḳıl ben revāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 9). [nihāyet,]*

Sen olduñ fātiḥ ʿilm-i ḥaḳāyıḳ sırrını her gāh
Seniñ ʿilmiñ **nihāyet** gerçe ġāyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 6). [nihāyet,]*

Men ʿaref dersin oḳurlar dergāhında ekşeri
Baḥr-ı ʿilminde **nihāyet** oldu ʿārif her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 16). [nihāyet,]*

Ẓulmile her şaḫṢa ıżrār itmişler
Ḥırş ile ġażābı **nihāyet** çoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 4). [nihāyet,]*

nihāyet bul-: *Son bulmak, neticeye ulaşmak.*

Mim Muḥammed Mehdīniñ devrānına ol muntaẓır
Nun **nihāyet buldu** ḥüküm gelmege ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 26). [nihāyet buldu, -du]*

nikāb: *1. Yüz örtüsü, peçe. 2. Örtü, perde.*

Cim Cemāli Muṣṭafāya tā ezelden ʿāṣıḳım
nuN ن**Niḳābıñ** açdı gördüm nūr ile ṭolmuş semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 10). [niḳābıñ, -ı, -n]*

Ḥubb-ı dünyādır bu ḥalḳıñ çeşmine çeken **niḳāb**
Geç dilersen māsivādan feṯḥ ola cümle ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 1). [niḳāb,]*

Şeş cihetiñ muḥkem itmiş taḫlīṢ mümkīn degil
Bunca ḥased kin kibirle ḳalbine çekmiş **niḳāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 6). [niḳāb,]*

Aç **niḳābıñ** dilberā müştāḳıñ olmuş cümle nās
Māh cemāliñ görmege ʿāşıḳlar ider iltimas *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 1). [niḳābıñ, -ı, -n]*

Vechiniñ müştāḳıyım ben aç **niḳābın** sen baña
Bāb-ı ḥüsnüne çeker sed görünür her dem cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 7). [niḳābın, -ı, -n]*

Ṣūret-i ʿanāṢırda bugün yüẒüne urdu **niḳāb**
Kendini ḳıldı nihān görmedi zāhid dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 7). [niḳāb,]*

Bir noḳṭa-ı müphem idi kimse anı fehm itmedi
Vechine urdu **niḳāb** eksilmeye nice aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 8). [niḳāb,]*

nīm: *Far. Yarım, nısf.*

Zāhidiñ her dem kelāmı baḥr-ı ʿummān saḥili
Fülkünü **nīm** ḥaṭve ṣalımız ḳaldı ġām içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 4). [nīm,]*

Sen ol nūr-ı nübüvvetsin kime kim **nīm-i** naẓar itseñ
Yedi iḳlīme şāh olur revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 3). [nīm-i, -i]*

niʿmet: *Yiyecekler, içecekler; Allah'ın kullarına verdiği her şey.*

Ḫāliḳ olan ḳullarına **niʿmetini** virdi ġanī
Şükr idelim ey Sükūtī cümleye Ḥaḳ rāzıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 11). [niʿmetini, -i, -(n)i]*

İltifātıñ çoḳ iderler cümle ḫalḳa ḫāṣ u ʿām
Nān u **niʿmetler** gedāya ḳıldı iḥsān her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 4). [niʿmetler, -ler]*

nīrān: *Ateş, cehennem.*

Tertibinde nār-ı dūzāḫ bunlarıñ bezm-i ezel
Yerlerini Ḥaḳ yaratdı heft **nīrān** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 8). [nīrān,]*

Şehvet-i dünyāya raġbet eylediler dün ü gün
Ḳavm-i Lūṭ'a tābi olup yerleri **nīrān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 14). [nīrān,]*

Ne ʿöẕrüyle güşād idem Ḥabībiñ bābını bir gün
Şefāʿatden cüdā oldum yerim Ṭamu ḳamu **nīrān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 4). [nīrān,]*

Bugün minberlere çıḳmış cinān-ı vaṣfiñ ider vāʿiẓ
Bu ḫalḳıñ cennete naṢafiñ kimin **nīrān** ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 19, Mısra 2). [nīrān,]*

niş: *Sırbistan'ın güneyinde yer alan, Balkanlar'ın tarihî ve büyük şehirlerinden biridir.*

Nīş muhācir erlerinden ḥażret-i Aḥmed baba
Teşrīfinde cümle ʿālem şād olup buldu ṣafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 1). [nīş,]*

nişān: *İşâret, belirti, iz, alâmet.*

Meşreb-i Ḥaḳ ḫulḳ-ı Aḥmedden **nişānıñ** gösterir
Ḥubb-ı dünyādan geçip ol meyl yoḳ şeyʾen ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 3). [nişānıñ, -ı(n)]*

Sükūtī neylesün mülk-i hümāyūn bir pula degmez
Yaḳında tār u mār olsa eser ḳalmaz **nişānından** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 10). [nişānından, -ı, -n, -dan]*

Böyle bir iḥsān ṭabīʿat gelmemiş devr-i ḳadīm
Ḫulḳ-ı Aḥmedden **nişānıñ** gösterir ḳalb-i selim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 2). [nişānıñ, -ıñ]*

Ḳurulmuş anlara hep nār itmişler
ʿĀrifler **nişānı** kāmil insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 50). [nişānı, -ı]*

nişān: *Nisan ayı (Sedeflerin inci ile dolması için gerekli olan Nisan yağmurları bağlamında).*

İlkbahār tāze çemende vaṣf olur her ān ḳadeḥ
Dürr-i niṣār olur o demde bāʿiṣ-i **nisān** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 2). [nisān,]*

Üç yüz iki tariḫinde żan idip hem de hezār 1302
Derd-mend Derviş Sükūtī naẓmıyla ḳıldı beyān 1 **nisān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 12). [nisān,]*

nisar: *Saçma, dağıtma.*

Cümle varıñ işbu yolda eyleye cāndan **nişār**
Merd odur ki her belāya sīnesin ḳılmış hedef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 5). [nişār,]*

Zehrini ṭutmuş dehāna herkeze eyler **niṣār**
Raḥm yoḳ inṢāf aṣlā bir ʿadādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 3). [niṣār,]*

İlkbahār tāze çemende vaṣf olur her ān ḳadeḥ
Dürr-i **niṣār** olur o demde bāʿiṣ-i nisān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 2). [niṣār,]*

Mühācir ehl-i ṣervetden Ḥācı Emīn aġa-zāde
Peder emvāl-i ḥelālinden **niṣār** itdi bu ḳazada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 6). [niṣār,]*

nisār id-: *A. (canını) saçmak, feda etmek.*

ʿĀrif olan Ḥaḳ yoluna her vechile ṣādıḳ imiş
Cān u başıñ ḳıldı **niṣār** bezm-i ezel ʿāşıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 2). [niṣār,]*

Cān **niṣār** ider ezelden Ḥaḳḳı bunda kim görür
Derd-mend Derviş Sükūtī her zamān ḳurbān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 9). [niṣār,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī Ḥaḳ yolunda başını
Virir ancaḳ añla bunda cān **niṣār** eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 12). [niṣār,]*

Cān **niṣār** et Mūsā-yı Kāẓım Rıżāya her zamān
Zāʿil olmaz Ḥaḳ ḳatında ḫūn pahāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 9). [niṣār,]*

Cān **niṣār** iden bu yolda mülk-i ten bulmaz fenā
Nev ḥayātı bulmuş anlar ṣanma bu nuṭḳum güzaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 7). [niṣār,]*

Cān **niṣār** iden bu yolda ṣanmañız olur hebā
Ḳıymetiñ Ḥaḳdır viren bil nice biñ sīm-i Ẕer gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 3). [niṣār,]*

Kāẓım oldu pādişāh-ı lā-yezāl bī-zevāl
Hem ʿAlī Rıżā yolunda cānımız **niṣār** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 10). [niṣār,]*

ʿAşḳ yolunda maʿşūḳuna cānını eyle **niṣār**
Derd-mend Derviş Sükūtī bu zamān ḳurbāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 11). [niṣār,]*

Cān **niṣār** itdim Sükūtī rāh-ı ʿaşḳıñda anıñ
Nev ḥayāta irdim ol dem luṭf-ı Ḥaḳ iḥsāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 13). [niṣār,]*

Gözüñ aç ṭālibā her dem ʿAlīye cān **niṣār** eyle
Muḥammed ʿilminiñ bābı ʿAlḪdir āşikār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 1). [niṣār,]*

Ḥaḳ olunca tā ʿayān çaġırırım dost dost
Ḥiẓmet it bir kemāle cān başını **niṣār** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 12). [niṣār,]*

Derviş Sükūtī ister isen rūz-ı leyāl ḥażret-i şāhı
ʿAşḳile gel sen daḫı başını eyle **niṣār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 16). [niṣār,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ bu yolda cān **niṣār** itdim
Murādım verdiler gördüm benim dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 9). [niṣār,]*

Cān **niṣār** eyle Muḥammed Mehdi-i Zamānıñ rāhına
Māsivāyı terk idip dünyā içün olma ḥarāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 3). [niṣār,]*

Bāḳır imām rāhına her kim itdi cān **niṣār**
Bildi taḥḳīḳ bu cihānda kim imiş ol ẕāt-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 3). [niṣār,]*

Ḥizmet it bir kemāle cān başını **niṣār it**
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā gel eẕkār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 1). [niṣār it,]*

Mūsā Kāẓım imāma cān **niṣār itdik** bugün
Ol imām her dü ʿālem hem ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 9). [niṣār itdik, -di, -k]*

nisbet: *"göre, nazaran, nispetle" anlamlarına gelen ölçü ve kıyaslama ifadesi.*

Meger luṭf-ı ʿināyetiñ irüşürse hemān bir gün
Bu cürmüm baḥrına **nisbet** hemān bir ḳaṭredir yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 12). [nisbet,]*

Sükūtī Dervişe luṭfuñ irişürse kemāliñle
Seniñ deryāna bir **nisbet** ḳalīldir ey ġanī Sübḥān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 14). [nisbet,]*

nişīn: *Oturan.*

Dergāh-ı vālā **nişīnim** ülfetim ol yār ile
Sükkeri baldan leẕīẕdir ṣoḥbeti ḥünkārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 5). [nişīnim, -im]*

Bir gice tenhā **nişīnim** geldi bir ḫūb dilrubā
Ġarḳ olup Ẕinet libāsı ḥüsnünü ʿarż ḳılaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 9). [nişīnim, -im]*

Bulur ʿuzlet maḳāmında **nişīn** olmuş nevbet bekler
Ölümden evvel ölmüşler geçüpdür cism-i cānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 3). [nişīn,]*

Ḫilāfetde **nişīn** olmuş muḥaḳḳaḳ bil o serveri
Velādet Cihānıñ pādişāhıdır yedinde hem ḳamu ekvān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 29). [nişīn,]*

nit: *Ne etmek, ne yapmak.*

Pervāne oldum ben nāre yanmış Sükūtī bī-çāre
Nitsün bize emmāre yane yane hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 12). [nitsün, -sün]*

nitekim: *Gerçekten, hakikaten. || Sonuç olarak.*

ʿAşḳile baʿż ḥaḳāyıḳ hem enel-Ḥaḳ çaġırır
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac cismiñ itdiler kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 10). [nitekim,]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş **nitekim** her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 16). [nitekim,]*

Tīġ-ı Ẕikr nefsine çek ḍarb idip gelsin şitāb
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş **nitekim** her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 2). [nitekim,]*

Vuṣlat bulur ihsānıyla Derviş Sükūtī her müdām
Luṭf-ı Ḥaḳḳa maẓhar olup **nitekim** iḫyā meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 10). [nitekim,]*

Sivā ḥubıñ geçer āsān bulanlar kāmil-i rehber
Alurlar telḳini mürşid **nitekim** Ḳanberʾe Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 2). [nitekim,]*

Pendini ṭutmak dilerseñ Derviş Sükūtī kem-terin
Ḥaḳ yoluna böyle gitmiş **nitekim** ḫāṣṣuʾl ḥavāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 10). [nitekim,]*

Ülfet-i dünyāya baḳmam el çekip oldum ḫalāṣ
Ḳalbimiz ḳıldıḳ muṢaffā **nitekim** ḫāṢṢuʾl-ḫavāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 2). [nitekim,]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem silsile ister o kim
Kendi cāhil farḳ yoḳdur **nitekim** ḥayvān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 22). [nitekim,]*

Kin kibir bunca şeḳāvet rāhını ṭutmuş bular
Oldular müfsid münāfıḳ **nitekim** Mervān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 6). [nitekim,]*

ʿAşḳile baʾż ḥaḳāyıḳ hem enel-Ḥaḳ çaġırır
Nitekim Manṣūr-ı ḥallac cismiñ itdiler kebāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 10). [nitekim,]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş **nitekim** her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 16). [nitekim,]*

niyāz: *1. Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, ricâ. 2. Duâ, tazarru.*

Himmetini almaḳ içün çoḳ zamān itdim **niyāz**
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa bir ḳademde eyledi viṣāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 5). [niyāz,]*

Bu ʿāṢī mücrim kem-ter Sükūtī bāb-ı Luṭfuna
Gelüp her dem **niyāz** eyler revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 12). [niyāz,]*

Ḳabūl ḳıl āsitānında **niyāza** durmuşum her dem
Ki senden ġayrı bir yoḳdur medārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 11). [niyāza, -a]*

Bulur nesl-i Resūlullah **niyāzıñ** ḳıl dile ḥācet
Murādını virirler çün sen anlardan didār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 13). [niyāzıñ, --(ı)ñ]*

Seven oldur sevilen ol nedir bu nāẔ **niyāz**
ʿĀşıkların Şaldı hemān ḫayrete bu maʿnāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 5). [niyāz,]*

Dāmeni ṭutdum erenler pīrlere itdim **niyāz**
Raḥm idip itmez vefā bir dürlü himmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 15). [niyāz,]*

Şeyḫ Saʿdullah Efendi Ḥaḳḳa itmişken ḫużūr
Ḳıldı **niyāz** ol Ḥabīb çeşmesi çün bī-ḳuṢūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 2). [niyāz,]*

Ḥācı Muṣṭafā Efendi Ḥaḳḳa itmişken ḫużūr
Ḳıldı **niyāz** ol ḫabīb cān u dilden bī-ḳuṢūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 2). [niyāz,]*

Men ʿarefden baḫs idenler nefsini öñ bilmiş
Ol ḳanda baḳsa gördü anlar ʿālemi **niyāz** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 10). [niyāz,]*

Sükūtī bir gedā ḳuldur kimine ḫāk-i pāyinde
Niyāz eyler gice gündüz göñülde itdi miʿrācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 16). [niyāz,]*

nizāʿ: *Çekişme, kavga II mücadele, çaba.*

İşbu sırra vāḳıf olan ne imiş her dem **nizāʿ**
Ḳahr-ı Luṭfu bir bilenler ol aṣıl insān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 3). [nizāʿ,]*

Añlamaz zāhid bu sırr-ı mürşide dest urmamış
Cehlile düşmüş **niẕāʿa** bulmadı ol rehber ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 8). [niẕāʿa, -a]*

Raġbet itmek bu sivāya küllī aḥmaḳ şol kişi
Beyhūde eyler **nizāʿlar** bī-baṣar ʿamā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 12). [nizāʿlar, -lar]*

Ḫilāfet emrini gözler degil ḫācet **nizāʾ** itmek
Ferāġat ḳıl behey ṭālib bu baḫs eyleme menẓūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 11). [nizāʾ,]*

Her kelāmı buġża mebnī hem ḫasedle vāʿīẓiñ
Ḥırṣ ile eyler **niẕāʾlar** ḫalḳa her dem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 10). [niẕāʾlar, -lar]*

Şīrīn içün Ferhādlan dağlarla itdim çoḳ **nizāʾ**
Aġyār-ı cihān bıraḳmaz olup vuṣlatına ol yüzü māh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 5). [nizāʾ,]*

Gelüp Mūsā ile Harūn Firʿavun çoḳ **nizāʾ** itdi
Anıñ iġrāḳına bāʿiṣ bā- emr-i Ḥaḳ Mūsā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 15). [nizāʾ,]*

nizāmāt: *Düzenler.*

Düşdüler ḳanūn **niẓāmāt** ḫükmünüñ icrāsına
Bāb-ı şerʾī ḳufl idip bekler paşālar hem şehi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 5). [niẓāmāt,]*

nöbet: *Sıra ile yapılan görev, iş.*

Sükūtī sen rıżā bābıñ dilersen dāʾimā bunda
Ḥażır ol **nöbetin** bekle degil durmaḳ mekāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 14). [nöbetin, -in]*

nokṣān: *Eksiklik; kusur, hata.*

Ṣiyāmıyla olan farż ḥac zekātını bu ʿömrümde
Bilürüm itmişim **noḳṣān** ne mümkīn olayım mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 6). [noḳṣān,]*

Her biri envāʿi ḥiẕmet üzre olmuş rūz u şeb
Bunların ger biri **noḳṢān** olsa gelür çoḳ żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 6). [noḳṣān,]*

Şeyḫ-i kāmil dāmenı ṭut saña Ḥaḳḳı göstere
Nesne gelmez cāhilāndan her işi **noḳṣān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 26). [noḳṣān,]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ zekāta itmedim raġbet
Ḳamu farż īcābınca ʿilmde ḳılmışım **noḳṢān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 6). [noḳṣān,]*

Kelāmımda eger **noḳṣān** ḫatā ile yāḫūd ʿişyān
İdüp taḥsīn feṣāḥatle bulunur bunda ʿirfānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 7). [noḳṣān,]*

Eger **noḳṣān** kelāmımda yāḫūd sehven ḫaṭā ḳıldım
Cihānda var nice kāmil idüp taḥsīn rıżām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 11). [noḳṣān,]*

Ẓāhir ʿilmiñ bāṭın ehl bilmedise ḫoş eger
ʿİlm **noḳṢāndır** didiler ehl-i taḥḳīḳ muṭlaḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 4). [noḳṣāndır, -dır]*

nokṭa: *Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan şu (.) işaret. "fe, kaf, şın, cim, çe, nun, be, pe" harflerinde olduğu gibi.*

Noḳṭa-ı bāyım dimiş ol pādişāh-ı lā yezāl
Sırrını ifṣā ider çün cehrile hep Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 5). [noḳṭa-ı, -ı]*

Ol şehinşāhı bu ʿālem-i Muṣṭafāsın yā ʿAlī
Noḳṭa-ı ʿilm-i ḥaḳīḳat Murtażāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 2). [noḳṭa-ı, -ı]*

Demişdir **noḳṭa-ı** bāyım ḳamu aṣḥābına ol şāh
Bu sırrı fāş idince ol görüldü ḳudret-i şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 5). [noḳṭa-ı, -ı]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı ṭālibe gül Ahmed muḫtāra ṣor ṣorma baña
Noḳṭa-ı bāde rumūzuñ Ḥaydar-ı kerrāra ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 2). [noḳṭa-ı, -ı]*

Bir **noḳṭa-ı** müphem idi kimse anı fehm itmedi
Vechine urdu niḳāb eksilmeye nice aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 7). [noḳṭa-ı, -ı]*

Bā-yı bismillahda **noḳṭa** sırrına maḥrem olup
Bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ mihmānıyla itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 7). [noḳṭa,]*

Bā-yı bismillahda **noḳṭa** ʿilmine maẓhar olup
Dört kitābıñ maʿnāsın tefsīr ile ʿayān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 3). [noḳṭa,]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar rūz u şeb
Noḳṭayı fehm eylemez ol Ḳurʾānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 6). [noḳṭayı, -y, -ı]*

ʿAşḳ ehline virdi ḫaber her vech ile sırr-ı ʿAlī
Noḳṭa benim besmelede dedi o dem ol Ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 12). [noḳṭa,]*

Aḥmed gelüp ḳıldı beyān Furḳān ile Ḥaḳ sırrını
Dört kitābıñ sırrı bugün bir **noḳṭadan** itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 10). [noḳṭadan, -dan]*

Fātiḥa efḍal duʿādır cümle Ḳurʾān içre hep
Bā-yı bismillahda her dem virdi **noḳṭaya** şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 6). [noḳṭaya, -ya]*

ʿİlm-i **noḳṭadan** ḫaberdār eyledi şāhım benim
Bā-i bismillah gördüm derc olupdur dört kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 5). [noḳṭadan, -dan]*

İsim anıñ her leyl ü nehār oḳunur
Noḳṭasıyım dedi yanıñ ol cümleye her bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 14). [noḳṭasıyım, -sı, -y, -ım]*

noḳṭa-ı cevher: *Cevherin noktası (Bir hazineden az da olsa nasiplenmek bağlamında).*

Noḳṭa-ı cevher ḫaḳāyıḳ ẓāhir olup ʿāleme
Çeşm-i ḫuffāş hiç görür mü gündüzü āʾyān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 3). [noḳṭa-ı cevher,]*

noḳṭa-ı müphem: *Belirsiz nokta.*

Noḳṭa-ı müphem ḫaḳāyıḳ sırrına maẓhar olup
Feyż irişdi ẕāt-ı Ḥaḳdan bulmuşuz kāmil reşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 3). [noḳṭa-ı müphem,]*

noḳṭa-ı sırr: *Sır noktası.*

Noḳṭa-ı sırr-ı ʿAlīyi bulmaġa her bir nefes
Lāyıḳ-ı ḫizmet ile Ḥaydare irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 7). [noḳṭa-ı sırr-ı, -ı]*

Nām u pāk-i besmelede söylenir her rūz u şeb
Noḳṭa-ı sırrım ḳamu ḫalḳ bilmege ḫayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 8). [noḳṭa-ı sırrım, -ım]*

nʾola: *Ne olur.*

Nʾola bir gün ḫiṭāb ider ne kesb itdin bu dünyāda
Oġul māldan vefā gelmez seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 5). [nʾola,]*

Nʾola bir dem ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric baġrına ursa yedinde ḫançerim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 13). [nʾola,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil maḫfī bu ʿālemde
Nola bir gün gelür başa görürsün hep ʿayān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 10). [nola,]*

Ḫavāric ḳavm dehr içre **nola** her dem ẓuhūr itse
Sükūtī devr-i Mehdīdir elinde ḫançeri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 17). [nola,]*

Muḥammed Mehdīye Derviş Sükūtī muntaẓır olmuş
Nola bir gün ẓuhūr itse o şāhıñ leşkeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 14). [nola,]*

Hem ol şāhı Taḳīniñ ben cemāl-i ẕāt-ı pāk içün
Nola biñ cānımız olsa oña virmek rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 8). [nola,]*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde Ẕülfiḳār amma
Hezārān ḫāricī ḳırsa Sükūtī pür-Ṣafāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 13). [nola,]*

Nola bir kez ḫāk-i pāyiñ ṭopraġına yüẔ sürsem
Yanmaya hiç nāre muṭlaḳ bu faḳīr kem-ter kemİn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 7). [nola,]*

Sevābım yoḳ günāhım çoḳ **nola** bir gün gidip bundan
Sükūtī ʿafv ider itmez bu ġaffārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 13). [nola,]*

Nola bu dehre çün gelmiş nice Ẕāl ile ol Rüstem
Elinde tīġ ile ḫançer yürürler bī-amāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 9). [nola,]*

Şefāʿat ḫāk-i pāyinden **nola** olmaz ise bir gün
Sükûti mücrimiñ ḥāl cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 15). [nola,]*

Nola bir kez cemālini kime kim gösterüp olsan
Yolunda cān fedā eyler ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 7). [nola,]*

Ne kesb itdin bu dünyāda **nola** bir gün suʾāl eyler
Yedinde hüccetiñ var mı cevāb itmek o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 5). [nola,]*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric ḳavmini ḳıra bu göñlüme ṣafā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 15). [nola,]*

nübüvvet: *Nebilik, peygamberlik.*

Zevce-i Ḥaydāra ol dem biżʾate minnī dedi
Ol **nübüvvet** faḫr-i ʿālem şāh-ı kevneyn Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 24). [nübüvvet,]*

Sen Ḥabīb-i kibriyā Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā
Sen **nübüvvet** ḫātemisin ey ḥaḳiḳat cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 4). [nübüvvet,]*

Sen **nübüvvet** ḫātemisin her nebī bunca velī
YüẔ sürerler ḫāk-i pāya geldiler şām u seḥer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 9). [nübüvvet,]*

Sensin ol maḥbūb-ı ḫālıḳ ey **nübüvvet** ḫātemi
Seniñ ile buldu mevcūd bu cihān kâşanesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 7). [nübüvvet,]*

Bil ey ṭālib **nübüvvetle** Muḥammed Muṣṭafā geldi
Velāyet nūruyla muṭlaḳ ʿAlīyyüʾl Murtażā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 1). [nübüvvetle, -le]*

Taḳī nesl-i **nübüvvetden** imāmımdır benim muṭlaḳ
Gürūh-ı evliyā içre bu ḫalḳa pişvā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 9). [nübüvvetden, -den]*

Devlet aña kim tāc ü **nübüvvet** başına ḳondu sırr-ı Ḫudādan
Şāfīʿ-i maḥşer rūz-ı cezādır cümle ʿuṣāta ḳıldı şefāʿat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 15). [nübüvvet,]*

Sen Ḥabīb-i kibriyā Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā
Sen **nübüvvet** ḫātemisin ey ḥaḳiḳat cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 28, Mısra 4). [nübüvvet,]*

nücūm: *1-Yıldızlar. 2-Astronomi, gök bilimi.*

Cümle **nücūm** şems ḳamer andan hemān aḫẕ itdiler
Şemʿ-i ḥüsnüñ envārıdır cümlesin ḳılan cilā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 3). [nücūm,]*

nūḥ: *Hz. Nûh Kendisine inananları, yaptığı gemiyle tufandan kurtaran peygamber.*

Keşti ʿaşḳa süvār ol bir zamān gez **Nūḥ** gibi
İr necāta ṭufānından olmaya cismiñ ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 7). [nūḥ, -dan]*

Baḥr-ı ʿummāna hemān ben felegimi şaldım bugün
Nūḥ ile irdim necāta bulmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 6). [nūḥ,]*

Kerbelāya irdi ol dem özge ṭufān miṣl-i **Nūḥ**
Ḳana ġarḳ oldu şehīdān bunca iḫvān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 19). [nūḥ,]*

Nūḥ Nebīniñ ṭufānından buldular ol dem ḫalāṣ
Ḳavm-i kāfirleri şaldı ġarḳıla deryā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 5). [nūḥ, -dan]*

Yaratdı Ādem ü Ḥavvā Muḥammed nūr-ı pākiñden
Şit İdrīs **Nūḥ** nebī geldi bu ʿāleme żiyā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 6). [nūḥ, -dan]*

Nūḥ Ṭufānında emīndir felegine dāḫil olan
Buldular ol dem necātı faẓl-ı raḥmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 5). [nūḥ, -dan]*

nüh felek: *Dokuz felek, göğün dokuz katı II tüm dünya.*

Dostluġuna Ḥaḳ yaratdı dü cihānı ser-te-ser
Seniñ ile virdi revnaḳ **nüh felek** bāġ u zemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 4). [nüh felek,]*

nūḥ ṭufānı: *Hz Nuh'un halkının yoldan çıkmışları tedib etmek için Allah tarafından hem gökten yağdırılan hem de yerden kaynayarak bütün dünyayı kaplayan su.*

Egerçe **Nūḥ Ṭufānında** necāta ir göreñ sensin
Beni baḥr-ı fenā içre idersin ʿaşḳile iġrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 5). [nūḥ ṭufānında, -n, -da]*

nümā: *Görünen, meydanda olan, ayan, âşikâr.*

ʿİlm-i bāṭında Naḳīdir maẓhar-ı sırr-ı ʿaẓīm
ʿAsker olmuş kūntü kenziñ vāḳıfı ẓāhir **nümāyız** biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 16). [nümāyız, -yız]*

Gir ṭarīḳ-i evliyāya ḥizmet eyle dün ü gün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl iderler Ḥaḳ **nümādır** ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 14). [nümādır, -dır]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu vāriṣ-i ḫātem-i Nebī
Caʿferiñdir dīn ü meẓheb Ḥaḳ **nümādan** dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 10). [nümādan, -dan]*

Ḥamdulillah ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ ḳudreti oldu ʿayān
Bezm-i ervāḥ-ı ezelde sır iken oldu **nümā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 2). [nümā,]*

nuʾman: *Ar. kan.*

Seniñ esrārına vāḳıf olamaz ʿaḳlile **nuʾmān**
Ledün ʿilminde yektāsın kelāmıñ maʾnīde burhān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 21). [nuʾmān,]*

nümāyān: *Görünen, açık, âşikâr.*

Vechini ḳıldı **nümāyān** her cihetden ʿāleme
Nāẓır u manẓūr odur kim Ḥālıḳ-ı Rabbüʾl vedūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 7). [nümāyān,]*

Maḫfī itmez ẕāt-ı Ḥaḳḳı söylüyor hep ẓāhirā
Her şebi eyler **nümāyān** nūr-ı ḳandīlden sirāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 20). [nümāyān,]*

nūn: *Arap alfabesinin yirmi sekizinci harf.*

Mim Muḥammed Mehdīniñ devrānına ol muntaẓır
Nun nihāyet buldu ḥüküm gelmege ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 26). [nun,]*

Cim Cemāli Muṣṭafāya tā ezelden ʿāşıḳım
ن**Nun** Niḳābıñ açdı gördüm nūr ile ṭolmuş semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 10). [nun,]*

nūr: *Allah'ın tecellisi, nuru; parlaklık, nur, ışıltı.*

İbn-i ʿamm-ı Murtażanıñ **nūrudur** bu şems ü māh
Vech-i nūruñ z̲erresinden geldi yüz biñ evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 11). [nūrudur, -u, -dur]*

Cim Cemāli Muṣṭafāya tā ezelden ʿāşıḳım
müdröğ ıdça ñıbāḳiN nuN ن**nūr** ile ṭolmuş semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 10). [nūr,]*

Yevm-i belāda ʿayāndır yüzleri aḳ **nūr** ile
Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya kim ki itdi iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 5). [nūr,]*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ḳalbi ḳıldı ḫarāb
Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī dir **nūr-ı** cism-i enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 4). [nūr-ı, -ı]*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz **nūr** eyledi
Rūşen oldu bu derūnum ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 3). [nūr,]*

Ḳalbimizi z̲āt-ı Mevlā **nūruyla** taḳdīs idip
Ṣuʿlesiyle pür żiyādır me̲sel ḳamer āfitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 9). [nūruyla, -u, -yla]*

Yüzüñ **nūruna** müştāḳım anıñçün iderim zārı
Seḥerde ʿandelīb-āsā benim nālānıma bāʿi̲s *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 5). [nūruna, -uñ, -a]*

Nūr-ı vechidir bu ʿālem ḫalḳına vireñ żiyā
Māh-tāb itmiş cihānı ser-te-ser ḳıldı īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 9). [nūr-ı, -ı]*

Dürr-i bāṭınından anıñ hem ol iki şehzādeler
Gün gibi itmiş ṭulūʿ **nūr-ı** żiyāsından meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 10). [nūr-ı, -ı]*

Mihr-i vechinden anıñ hem āfitāb olmuş żiyā
Nūra ġarḳ itmiş cihānı eyledim envār aḫ̲z *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 10). [nūra, -a]*

Şāh ʿAlī imām Naḳīdir pādişāh-ı lā-yezāl
Çeşm-i **nūru** her velīniñ nesl-i pāk-i enbiyadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 14). [nūru, -u]*

Āfitābıñ şuʿlesinden cismine żiyā irer
Nūra ġarḳ itdi bu ḳalbim nice lemʿālar virir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 2). [nūra, -a]*

İmām Kāẓım cemālinden ḳamer şems **nūruñ** almış
Cihān pertevin Şalmış benim bir enverim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 9). [nūruñ, -uñ]*

Gel ey ṭālib alam dersen muḥabbet z̲evḳini bunda
Ḳanāʿat gibi devlet bulunmaz ḳalb **nūr** eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 8). [nūr,]*

Nūr u vechiñle żiyādır ne felek arż-ı semā
Şuʿlesinden aḫẕ iderler encüm şems ḳamer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 11). [nūr,]*

ʿAşḳ ehline virdi ḫaber her vech ile sırr-ı ʿAlī
Noḳṭa benim besmelede dedi o dem ol Ṣāfī **nūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 12). [nūr,]*

Nūr-ı vechi şuʿle şalmış bu cihāna ser-te-ser
Neylesün bī-çāre ʿuṣṣāḳ yanmayup kim yanalar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 3). [nūr-ı, -ı]*

Āsumānıñ şems ü māhı şol yüzünden aḫẕ ider
Nūruñ işrāḳ itdi bunda görünce şemʾaneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 8). [nūruñ, -u, -ñ]*

Cemāliñ **nūrunu** Şalmış żiyā ile ḳılar rūşen
Ḥasan şāhım Ḥüseyn ile cihāna Ẕiynetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 9). [nūrunu, -unu]*

Cemāliñ **nūrunu** iẓhār iderdi ẕāt-ı pākiyle
Bu ḳalbim şehrini cümle ser-a-ser ḳapladı envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 7). [nūrunu, -un, -uu]*

Ṭarīḳinde sülük itdim gice gün durmazam aṣlā
İrişdi maʿrifet **nūru** żiyā ile bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 4). [nūru, -u]*

Añlaġıl sen ṭālibā cümle bu ʿālem bir cān imiş
Aḥmediñ **nūrundan** ancaḳ ol bize iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 2). [nūrundan, -un, -dan]*

Şevḳ-i ḥüsnüñle derūnum **nūrı** işrāḳ eyledi
Āsumānda şems-i māha encüme verdiñ çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 5). [nūrı, -ı]*

Ḥüsnünüñ şevḳi bugün hep verdi dünyāya şeref
Māh-ı cemāliñ **nūrı** ḳıldı zümre-i dānāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 2). [nūrı, -ı]*

Ḥaḳ ʿayāndır **nūru** ṭutmuş yaʿnī şems-i māhveş
Yeri gögü rūşen itmiş aç gözün gel münẓiri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 15). [nūru, -u]*

Cedd-i Ḥaydar **nūr-ı** pāk-i Ḥażret-i Peyġamberiñ
Ol velāyet serveri Ẕeyneʾl-ʿAbā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 5). [nūr-ı, -ı]*

Şems ü māhıñ rūşen eyler vech-i **nūr-ı** Kāẓımıñ
Her dü ʿālem şuʿle-dār-ı pür żiyā abdālıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 11). [nūr-ı, -ı]*

Anıñ **nūr-ı** żiyāsından ḳamer şems çünki aḫẕ itmiş
Münevver ṭutdu ser-tā-ser iki ʿālemde her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 5). [nūr-ı, -ı]*

Cemāliñ **nūrı** berḳ urmış cihānı māhitāb eyler
Bu bir ḥur-ı cināndır ki yüzüñ şevḳ-i ḳamerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 3). [nūrı, -i]*

ʿAlī Mūsā Rıżādan çün ḳamer şems **nūruñ** almışlar
Vücūduñ mülkünü sen de dilersen şuʿle-dār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 9). [nūruñ, -un]*

Cemāliñ **nūrunu** göster meded ḳıl yā Resūlullah
Ḳamu ʿālem seni ister meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 1). [nūrunu, -u, -n, -u]*

Sen olmasan benim ḥālim yaman olsa gerek dāʾim
Seniñ **nūrıñ** ile ḳalbim żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 6). [nūrıñ, -ı, -n]*

Yüzüñ **nūr** benim çün ḳıble-gāhım
Sücūdum hem Ḥüseyn-i Kerbelāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 5). [nūr,]*

Seniñle zīb ü zīverdir ḳamu arż-ı semālar hep
Ḳamer-i şems **nūruñ** almışlar żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 8). [nūruñ, -uñ]*

Seniñ **nūrundan** aḫẕ itmiş semāda şemsile ol māh
Münevver ṭutdu eşyā-yı ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 11). [nūrundan, -un, -dan]*

Ezelden bunlarıñ **nūr-ı** tecellī ḳıldı ekvāne
Ẓuhūr itdi o nūrdan bil cemīʾān enbiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 3). [nūr-ı, -ı]*

Ezelden bunlarıñ nūr-ı tecellī ḳıldı ekvāne
Ẓuhūr itdi o **nūrdan** bil cemīʾān enbiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 4). [nūrdan, -dan]*

Bil ey ṭālib nübüvvetle Muḥammed Muṣṭafā geldi
Velāyet **nūruyla** muṭlaḳ ʿAlīyyüʾl Murtażā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 2). [nūruyla, -u, -y, -la]*

Hemān Mūsāya ʿarż itdi cemāliñ **nūrunu** birgün
Şecerden çün ẓuhūr itdi kelām-ı şāfī nurānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 7). [nūrunu, -un, -uu]*

Bu vücūdum şehrini doldurdu ẕāt-ı pākıyla
Nūra ġarḳ itdi ser-a-ser dürlü elvān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 8). [nūra, -a]*

Yaratdı Ādem ü Ḥavvā Muḥammed **nūr-ı** pākiñden
Şit İdrīs Nūḥ nebī geldi bu ʿāleme żiyā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 5). [nūr-ı, -ı]*

Vech-i **nūrundan** Muḥammed bedr-i māhımdır ʿAlī
Menbaʾ-ı esrār kemāl hem de şāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 1). [nūrundan, -un, -dan]*

Çerāġıñ şemʿāsı bezm-i ezelden **nūr-ı** vāḥiddir
Bu nūrdan pertev almışdır ḳamerle şems żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 3). [nūr-ı, -ı]*

Çerāġıñ şemʿāsı bezm-i ezelden nūr-ı vāḥiddir
Bu **nūrdan** pertev almışdır ḳamerle şems żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 4). [nūrdan, -dan]*

Şāh Ḥasanıñ ḥürmetine itdi cereyān ʿaşḳıyla
Gel ṣuyun iç ṭālibā ḳalbini eyle şāfī **nūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 10). [nūr,]*

Oġlu meʾmūn Ṣundu Zehr-i dāne engür ile
Nūr-ı pāk Muṣṭafānıñ ḥażret-i Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 10). [nūr-ı, -ı]*

Cism-i **nūr** enbiyādır dide-i maʾṢūm pāk
Ceddi Ḥaydar ol imāmıñ ḥażret-i Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 5). [nūr,]*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz **nūr** eyledi
Rūşen oldu bu derūnum Ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 3). [nūr,]*

Ḳandildeki **nūra** daḫı bir gün nāmūs ekber
Uġradı yolu gördü hemān gün gibi envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 3). [nūra, -a]*

Fażl-ı Ḫudā itdi kerem bunları bir **nūr** ile
Geldi nebī biri velī ʿadile ġaffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 5). [nūr,]*

Bāṭın Ṣadef Faṭımadan itdi ṭulūʿ cevheriñi
Virdim şeref **nūr** hemān eyleye iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 10). [nūr,]*

Şemʿ-i cemāliñ **nūr-ı** hüveydā bezm-i elestden şāh-ı risālet
MiṢbāḥ-ı ḳandīl sensin muḥaḳḳaḳ Murtażā Ḥaydar şāh-ı velayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 1). [nūr-ı, -ı]*

Ādemle Ḥavvā **nūrundan** oldu Şit nebi İdrīs Davūd Süleymān
Envār-ı Aḥmed ḳıldı tecellī cümle nebiyye itdi sirayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 11). [nūrundan, -un, -dan]*

Maʿden-i ḫāki anıñ cevher idi bezm-i elestden
Nūr-ı ʿAlī **nūr** olmuş idi cism-i pākı her bir cihetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 2). [nūr,]*

Ḳabr-ı **nūruñ** şuʾlesi virdi cihāna şeref
Kaʾbe-i ʿulyā budur bil ʿāleme Şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 22, Mısra 1). [nūruñ, -uñ]*

Odur burc u ḳamer şemsiñ cihānı ṭutduġu enver
Anıñ ḥüsnüñdeki żiyā görünen **nūrudur** Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 34). [nūrudur, -u, -dur]*

Maḫfī itmez ẕāt-ı Ḥaḳḳı söylüyor hep ẓāhirā
Her şebi eyler nümāyān **nūr-ı** ḳandīlden sirāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 20). [nūr-ı, -ı]*

Nūr-ı Ḥaḳḳıyladır müzeyyen dergāh-ı ʿaliyyeleri
ʿĀrif-i Ḥaḳ gerçe olmuş sālik-i dānālar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 7). [nūr-ı, -ı]*

Murtażānıñ nūr-ı pākından gelüp bunca velī
Şemʾ-i **nūrından** uyandı evliyālar bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 4). [nūrından, -ı, -n, -dan]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ **nūrı** ile bu cihān
Ġarḳ olup başdan ayaġa her ne var bunca ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 3). [nūrı, -ı]*

Bir imām ʿAlī Rıżānıñ **nūrudur** bu şems-i māh
Vech-i pākın şuʾlesidir ḳalbimizde her şemʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 3). [nūrudur, -u, -dur]*

nūrānī: *Nurlu, mübarek.*

Vücūduñ Ḥaḳ yaratmışdır hemān bil aḥsen-i taḳvīm
Kemāl ile ḳurulmuş hep bu cismiñ ṣafī **nūrānī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 6). [nūrānī,]*

Hemān Mūsāya ʿarż itdi cemāliñ nūrunu birgün
Şecerden çün ẓuhūr itdi kelām-ı ṣāfī **nurānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 8). [nurānı,]*

Resūlüñ nuṭḳuyla s̱ābit ki bunlar nūr-ı vaḥiddir
Ezelden bir kemāl üzre çerāġı yandı **nūrānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 8). [nūrānı,]*

nūr-ı aḥmed: *Hz. Muhammed'in nuru.*

Ol Ḥadice Faṭıma **nūr-ı Aḥmed** lā raybe fīh
Ṣāfiʾ rūz-ı cezā ḫayrüʾn-nisāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 3). [nūr-ı aḥmed,]*

Çerāġ-ı **nūr-ı Aḥmedden** uyanmış tā ezelden çün
Kimin kim ḳalbine irse göñül mülkü olur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 5). [nūr-ı aḥmedden, -den]*

Cezbe-i Ḥaḳdan ezeldir cevheri Saʿdīleriñ
Nūr-ı Aḥmedle müzeyyen peykeri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 2). [nūr-ı aḥmedle, -le]*

Nūr-ı Aḥmedle sırrı vaḥdet yol buldular
Küntü kenziñ maḫzenine oldular hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 15). [nūr-ı aḥmedle, -le]*

nūr-ı akdes: *En kutsal, mukaddes nur.*

Saña ne itdi bu Köprülü şehrini ol ẕāt-ı pāk
Nūr-ı aḳdesle bu ʿālem vechine virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 4). [nūr-ı aḳdesle, -le]*

nūr-ı ʿalī: *Hz. Ali'nin nuru, ışığı.*

Envār-ı nebī ḳandilde iken **nūr-ı ʿAlī** itdi cevāb
Cibrīl-i Emīne mürşid olup erbāb-ı hüner ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 9). [nūr-ı ʿalī,]*

Maʿden-i ḫāki anıñ cevher idi bezm-i elestden
Nūr-ı ʿAlī nūr olmuş idi cism-i pākı her bir cihetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 2). [nūr-ı ʿalī,]*

nūr-ı ʿayn: *Göz nuru. İki göz, Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin.*

Māderiñ şānında gelmiş biżʾāte minnī bugün
Nūr-ı ʿayn Faṭıma Ḫayruʾn-nisāʾsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 10). [nūr-ı ʿayn,]*

Nūr-ı ʿaynı Muṣṭafādır şāh Ḥüseyniñ ʿaşḳına
Gel Ṣuyun iç ṭālibā sen tāzelensün tende cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 9). [nūr-ı ʿaynı, -ı]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Muṣṭafānıñ **nūr-ı ʿaynı** hem ciger-pāre ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 16). [nūr-ı ʿaynı,]*

Anlagil zāhid sen bugün Muṣṭafānıñ ḳadrini
Hem Ḥabībiñ **nūr-ı ʿayn-ı** Murtażānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 2). [nūr-ı ʿayn-ı, -ı]*

Nūr-ı ʿaynıdır anıñ hem ol iki şehzādeler
Biri zehr ile şehīd vü hem birisi Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 25). [nūr-ı ʿaynıdır, -ı, -dır]*

nūr-ı cemal: *Güzelliğin nuru. Allah'ın cemalinin nuru. Hz. Muhammed'in nuru.*

Bir refīḳiñ ḳıl tedārik Ṣoñra düşüp ġurbet ele
Ḥātemi Nebī böyle dedi bizlere ol **nūr-ı cemal** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 10). [nūr-ı cemal,]*

Seniñ **nūr-ı cemāliñden** bu ʿālemler olur işrāḳ
Seniñ vechiñ diler görmek ḳapında nice biñ ʿuşşāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 1). [nūr-ı cemāliñden, -in, -den]*

nūr-ı çeşm: *Göz nuru.*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥabībiñ **nūr-ı çeşm-i** evliyā
Ẕübde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾlʾ Abādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 7). [nūr-ı çeşm-i,]*

Ḥasandır **nūr-ı çeşmim** Ḥaḳ Ḥabīb-i kibriyānıñ bil
Ḥüseynim māh-ı muḥarremde şehīd-i Kerbelā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 5). [nūr-ı çeşmim, -im]*

nūr-ı cihān: *Âlemin ışığı (Allah).*

Cism-i envār hemān ṭutmuş bu ʿālem mülkünü
Her ṭarafı ḳaplamış **nūr-ı cihān** ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 6). [nūr-ı cihān,]*

nūr-ı hidāyet: *Hidayetin nuru, doğru yol ışığı.*

Sen olduñ ʿāleme **nūr-ı hidāyet** yā Resūlullah
Seniñ şānındadır lütf-ı saʿādet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 1). [nūr-ı hidāyet,]*

nūr-ı ḫudā: *Allah'ın nuru (Hz. Muhammed).*

İlticāʾmız bizim çün ol ʿAlī Mūsā Rıżā
Bāb-ı Luṭfunda saʿādet bize ol **nūr-ı Ḫudādandır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 10). [nūr-ı ḫudādandır, -dan, -dır]*

Cümle varı destimizden bir pula ṣatdıḳ bugün
Şāh Taḳī vü bā Naḳī **nūr-ı Ḫudānıñ** ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 10). [nūr-ı ḫudānıñ, -nın]*

nūr-ı ilahī: *İlahi nur, Allah'ın ihsan ettiği manevi aydınlık.*

Naḳī **nūr-ı ilahīdir** bu ʿālem semʾāsı oldur
Anıñ bir Ẕerre ḥüsnüñden alıp her dem żiyāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 9). [nūr-ı ilahīdir, -dir]*

nūr-ı muṭlak: *Mutlak nur. II Allah'ın nuru.*

Murtażānıñ **nūr-ı muṭlaḳ** tā ḳıyāmet dūr ider
Nuṭḳ-ı Aḥmed ulu bir hān fehm iden ʿāşıḳlara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 23). [nūr-ı muṭlaḳ,]*

Vechiniñ her şuʿlesinden şems-i māh alur żiyā
Şevḳ-i ḥüsnüñ **nūr-ı muṭlaḳ** berḳ uran tābāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 4). [nūr-ı muṭlaḳ,]*

nūr-ı nebī: *Hz. Muhammed'in nuru.*

Ṭoġdu cihān ʿāleminde **nūr-ı nebī** virdi żiyā
Pertevidir her iḳlīme rūşen ider her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 1). [nūr-ı nebī,]*

nūr-ı nübüvvet: *Peygamberlik nuru.*

Taḳī **nūr-ı nübüvvetden** Naḳī hem vāris Ḥaydar
Ḥasanuʾl-ʿAskerī mehdi-i Zamān bir livā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 33). [nūr-ı nübüvvetden, -den]*

Sen ol **nūr-ı nübüvvetsin** kime kim nīm-i naẓar itseñ
Yedi iḳlīme şāh olur revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 3). [nūr-ı nübüvvetsin, -sin]*

nūr-ı pāk: *Hz. Muhammed'in temiz nûru, nûr-ı Muhammedî. Mübarek nur.*

Rūḥ-ı ḳudsile muṢaffā eyledik çün ḳalbimiz
Nūr-ı pāk Muṣṭafāʾyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 4). [nūr-ı pāk,]*

Ḳurretüʾlʿayn Ḥabīb-i kibriyāsın yā Ḥüseyn
Nūr-i pāk-ı şāh-ı kevneyn Muṣṭafāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 2). [nūr-i pāk-ı, -ı]*

Faṭıma bint-i Resūldür **nūr-ı pāk-ı** enbiyā
Müʾmināta şefḳati olmuş revāsından meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 7). [nūr-ı pāk-ı,]*

nūr-ı pāk-i muṣṭafā: *Hz. Muhammedin mübarek nuru.*

Ḳanġı millet bunu ancaḳ irtikāb eyler bugün
Nūr-ı pāk-i Muṣṭafānıñ ḳaṣd idip arslānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 12). [nūr-ı pāk-i muṣṭafānıñ, -nın]*

nūr-ı vaḥdet: *Birlik nuru. II Allah.*

Murtażāya çünki laḥmi hem dedi faḥr-i cihān
Ẕāt-ı muṭlaḳ **nūr-ı vaḥdet** cümlede yektā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 24). [nūr-ı vaḥdet,]*

İbn-i ʿamm-ı Ḥaydara hem laḥmüke laḥm dedi
Hem dimişdir **nūr-ı vāḥid** şānına yā Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 4). [nūr-ı vāḥid,]*

nūr-ı vāḥid: *Bir ve tek olan Allah'ın bütün mahlûkātı görülebilecek duruma getiren ilâhî tecellisi.*

Murtażādır **nūr-ı vāḥid** hem daḫı laḥmüke laḥm
Murtażādır Muṣṭafāya yār-ı aḳrān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 5). [nūr-ı vāḥid,]*

Hem daḫı Aḥmed buyurdu **nūr-ı vāḥid** Ḥaḳḳına
Laḥmüke laḥmī ki sensin Murtażā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 5). [nūr-ı vāḥid,]*

Laḥmüke laḥm ḳavl-i Resūldür Ḥaḳḳına söyler ẕāt-ı ʿAlīniñ
Mürşid-i ekmel hem **nūr-ı vāḥid** demiş o bir gün ḳıldı ʿināyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 4). [nūr-ı vāḥid,]*

nūr-ı velāyet: *Velilik nuru.*

Nūr-ı velāyet bunca kerāmet arż-ı semā itdi ẓuhūr
Miʿrācda o dem ṣunduġu el mihrine Ḥaydar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 17). [nūr-ı velāyet,]*

nūr-ı yezdān: *Allahın nuru.*

Ehlibeyt Muṣṭafādır **nūr-ı Yezdān** yā Ḥüseyn
Nesl-i Aḥmed āl-i Ḥaydar şāh-ı merdān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 1). [nūr-ı yezdān,]*

nūr-ı ẕāt: *Hz. Muhammedin nuru.*

Doġdu ol Ṣadr-ı risālet ʿāleme ey şāh-ı dīn
Nūr-ı ẕātından yaratdı ḳulların māʾ ü ṭīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 2). [nūr-ı ẕātından, -ın, -dan]*

Nūr-ı ẕātından cemiʾān enbiyālar ḫalḳ olup
Bāʿiṣ oldur cümlemize ol Ḥaḳḳıñ yek danesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 5). [nūr-ı ẕātından, -ın, -dan]*

nūr-ı żiyā: *Işığın nuru, aydınlığı.*

Zāhidā bu cismimi ābād iden hep Muṣṭafādır
Dīdemizde şevḳ uran **nūr-ı żiyā** bil Murtażādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 2). [nūr-ı żiyā,]*

MiṢbāḥ-ı ezel şemʾāsınıñ şuʾlesi rūşen
Mihr-i cihān **nūr-ı żiyā** ʿāleme enver-i ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 4). [nūr-ı żiyā,]*

nūş: *(Fars.) İçme, içiş.*

Zehr-i ʿaşḳı **nūş** idelden ḳalbi ḳıldı ḫarāb
Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī dir nūr-ı cism-i enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 3). [nūş,]*

Bezm-i ervāḥı ezelden dest-i Ḥaḳdan bir ḳadeḥ
Nūş iden ʿuşşāḳı bellü bellü Ṣorma mestān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 4). [nūş,]*

Biz Ḥasan ʿaşḳına Ẕehir sem ḳātil **nūş** idip
Ġām degil zāhid bu yolda şāh Ḥüseyne cān fedāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 3). [nūş,]*

Şarāb-ı ʿaşḳı her kim **nūş** iderse dest-i mürşidden
Bulurlar ʿaşḳile dāʾim o demde zevḳiyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 3). [nūş,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīdir zehr-i ʿaşḳı **nūş** iden
Hem Ḥüseynī şāh şehid-i Kerbelāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 5). [nūş,]*

Dest uzatdı şundu baña bir ḳadeḥ engür şarāb
Nūş idip ḳıldım cesāret bādesinden çıḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 6). [nūş,]*

Ṣuñ bizlere ey sāḳī dolu peymāne gerek
Nūş idelim rūz u leyāl bize mestāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 2). [nūş,]*

Sāḳī laʾl-i şarābıñ **nūş** iden bezm-i ezel
Hiç ayılmaz mest olan ʿāşıḳları tā ḥaşre dek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 5). [nūş,]*

Zehr-i ʿaşḳı **nūş** idelden ol Ḥasan ibn-i ʿAlī
Pāre pāre cism-i pākın ḳıldı bir ġaddār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 3). [nūş,]*

Cām-ı ʿaşḳı **nūş** iden ol gözleri mestāneden
Farḳ idemez muṭlaḳ anlar Kāʾbeyi büṯḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 1). [nūş,]*

Elimde bāde-i ḥamrā ḳadeḥler hep müheyyādır
Ezelden **nūş** iden gelsin bugün meyḥānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 4). [nūş,]*

Mevtine bāʿiṣ didi ol **nūş** idersin rūz u şeb
Mey ḳatı serd ḳalbine at ṣāfī engürden hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 3). [nūş,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī cām-ı hūdan bir ḳadeḥ
Nūş idince devrimiz artıḳ başlar eşʿār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 10). [nūş,]*

Cām-ı hūdan bir ḳadeḥ **nūş** eyledi ʿāşıḳları
Mest olup ayılmaz aṣlā çaġırır dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 3). [nūş,]*

Zehrini **nūş** ḳılmışım ben ʿāşıḳıyım rūz u şeb
Ṣāh Ḥasan ḫulḳı Ḥüseyni Kerbelānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 3). [nūş,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżādır Zehr-i ʿaşḳı **nūş** iden
Hem Ḥüseynī şāh şehīd-i Kerbelāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 5). [nūş,]*

Ḫānḳāh-ı evliyādır ehl-i dil meyḫānesi
Bāde-i bezm-i elestden **nūş** idip mestānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 2). [nūş,]*

Mey-i ʿaşḳıñ cürʿasından bir ḳadeḥ **nūş** eyleye
Farḳıñ itmez bunda aṣlā Kaʾbe vü bütḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 3). [nūş,]*

Bāde-i bezm-i elestden **nūş** iden ṭālibleri
ʿAşḳ ile mecnūn olurlar anlarıñ mestānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 3). [nūş,]*

Dergāh-ı bezm-i elestden bir ḳadeḥ laʿl-i şarāb
Nūş idip geldin cihāna olmuşun mestān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 6). [nūş,]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır zehr-i ʿaşḳı **nūş** iden
Hem Ḥüseyni Kerbelāda dökdügü ḳanımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 3). [nūş,]*

Bir Şürāḥī kāse-i elmās ile şuñ bizlere
Meclis-i ḥünkār ḳatında **nūş** idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 12). [nūş,]*

Bir müzeyyen kāselerle devr ide her bādesi
Nūş idenler şevḳe gelür dāʾimā her cān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 12). [nūş,]*

Ehl-i ʿaşḳıñ ʿaşḳı artar **nūş** iden bir cürʿasın
Baḥr-ı ʿaşḳı çūş idermiş mevc urur ʿummān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 13). [nūş,]*

nūş eyle-: *Yudumlamak, yudum yudum içmek.*

Ol Ḥasanuʾl-Müctebānıñ zehrini **nūş eyledik**
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya cān u baş ḳıldıḳ fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 5). [nūş eyledik, -dik]*

nūş id-: *İçmek, yudumlamak.*

Bir şürāḥī kāse-i elmās ile şuñ bizlere
Meclis-i ḥünkār ḳatında **nūş idem** ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 12). [nūş idem, -em]*

Ẕevḳ-yāb olmuş şu dil ki cürʿasından **nūş ider**
Rūz-ı bezm tā elestden içeniñ ḥāli feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 3). [nūş ider, -er]*

Şın Şarāb-ı kevşerinden bir ḳadeḥ **nūş itmişem**
Ẕı Ẕuhūr itdi göñülde şāh ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 25). [nūş itmişem, -miş, -em]*

nüsha: *Bir yazıdan çıkarılan suret, yazılı bir şeyin benzeri, eşi, tıpkısı.*

Kendi ḫaṭṭımızla taḫayyur olunan dīvān bir **nüsḫası** Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir **nüsḫası** Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir **nüsḫası** da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir **nüsḫası** der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḫayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [nüsḫası, -sı]*

nüshā-i kübrā: *Büyük sahife II Kainat, dünya, çok manayı ifade eden âlem.II İnsan-ı Kamil.*

Aḥmedle ezel birlikte idi gelmesi oldu yaḳın
Bir ḳaṭre Ṣudan buldu vücūd **nüsḫā-i kübrā** ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 4). [nüsḫā-i kübrā,]*

Aḥsen-i taḳvīm dimiş Ḥaḳ çünki insān şānına
Nüsḫa-i kübrādır ādem farḳ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 4). [nüsḫa-i kübrādır, -dır]*

nuṣret: *Başarı, üstünlük, zafer; Allâh'ın yardımı ile galip gelme.*

Geldin meger raḥmet içün ḳullarına şefḳat içün
İḥsān ile **nuṢret** içün senden olur her sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 4). [nuṣret,]*

Dil mülküne virdi Ẕiyān bī-mārıyla yatdım ḳatı
Buldum ʿacāyib bir ṭabīb hiç itmedi **nuṢret** bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 12). [nuṣret,]*

Ġafil olma ey Sükūtī bende-i Ḥaydar isen
Ḥaṣmına āl-i Resūlüñ seyfiyle **nuṣret** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 10). [nuṣret,]*

Sükūtī bir ġarīb ednā gerek dünyā gerek ʿuḳbā
İrişür **nuṣret-i** Mevlā seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 14). [nuṣret-i, -i]*

Bunca şāhlar ḳapusunda ḳul olur her rūz u şeb
Mülkünü yaġmaya virdi umma andan **nuṣret** hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 8). [nuṣret,]*

Ḫāk-i pāy-i Mehdīye Derviş Sükūtī yüz sürer
Anıñ çün rāh-ı dinde dāʾimā **nuṣret** bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 20). [nuṣret,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī bir ġarībe eyle **nuṣret** yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 10). [nuṣret,]*

Fitneler oldu ẓuhūr ehl-i **nuṢret** ḳalmadı
Beg paşālar ẓulm ile ehl-i himmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 1). [nuṣret,]*

Fitneler oldu ẓuhūr ehl-i **nuṢret** ḳalmadı
Beg paşālar ẓulm ile ehl-i himmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 1). [nuṣret,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī bir ġarībe eyle **nuṣret** yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 10). [nuṣret,]*

Her ḥāl ile cāndan ḳıldılar ülfet
Ednāya itmezler bir kere **nuṢret** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 16). [nuṣret,]*

Neyleyim bunca nebīye hem velīye yalvarup
Hiç biri ḳılmaz şefāʿat gördüm ki **nuṣret** itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 18). [nuṣret,]*

nuṭḳ: *Söz, kelâm. || Ayet.*

Elif Allāh ism-i pākiyle kelāmım ibtidā
Be bize bürhān yeter **nuṭḳ-ı** ḥabīb-i kibriyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 2). [nuṭḳ-ı, -ı]*

Ṣoḥbetimiz Ḥaḳ bizim dinler iseñ zāhidā
Fehm ide gör **nuṭḳumuzu** tā olasın āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 2). [nuṭḳumuzu, -umuz, -u]*

Āġāz idelim **nuṭḳumuza** ibtidā
Rāh-ı Ḥaḳḳı şerḥ idelim sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 1). [nuṭḳumuza, -u, -muz, -a]*

Seḥerde uyanan her cān īcābınca sürer erkān
Erenler **nuṭḳudur** her ān uyan Ḥaḳ zikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 10). [nuṭḳudur, -u, -dur]*

Saña derim behey ṭālib işit **nuṭḳum** hevādan geç
Ne kār itdin bu dünyāda ʿucub ile riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 1). [nuṭḳum, -(u)m]*

Baḳma münkire ehl-i aġrāż ḫırṢ ile söyler kelām
Nuṭḳ kiz̲b ile riyādır bıraḳmaz olsun hiç feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 4). [nuṭḳ,]*

Kes̲ret-i dünyādan el çek zāhidā Ḥaḳdır murād
Dinle bu **nuṭḳum** saña ḫüccet dilersen ḳıl iʾtimād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 2). [nuṭḳum, -u, -m]*

Ṣoḥbeti bed ḳavm-i cāhil sözüne urmam ḳulāḳ
Ehl-i ʿirfān meclisinde **nuṭḳ** iden dildār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 4). [nuṭḳ,]*

Meyl itme dünyāya Derviş Sükūtī
Erenler **nuṭḳunu** ṭut bir kitābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 16). [nuṭḳunu, -uñ, -u]*

Sükūtī dervişiñ **nuṭḳu** kelāmı-ı kibriyādandır
Sevenler ḳalmadı maḥrūm ḥadīs̲ içre nice me̲zkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 17). [nuṭḳu, -u]*

Yār ile hem-dem olanıñ **nuṭḳu** āʿẕam içredir
Her kelāmı dürr-i maʿnā baḥr-ı ḳulzüm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 1). [nuṭḳu, -u]*

Men ʿarefden baḥs̲ yoḳdur **nuṭḳ** anıñ ḳāl ü ḳı̲l
Aġniyādan vaṣfa bir çoḳ medḥ-i cihān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 5). [nuṭḳ,]*

Naẓm ile Derviş Sükūtī baḥs̲ini ḳıldı beyān
Küntü kenziñ itdi iẓhār **nuṭḳu** bürhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 14). [nuṭḳu, -u]*

Sükūtī **nuṭḳunu** dinle dilersen bunda her dāʾim
Teveccüh ḳıl hemān Ḥaḳḳa derūnunda ḥużūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 9). [nuṭḳunu, -uñ, -u]*

Sükūtī Dervişiñ **nuṭḳu** degil maḫfī bu ʿālemde
Nola bir gün gelür başa görürsün hep ʿayān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 9). [nuṭḳu, -u]*

İşit zāhid bu naẓmımı ḫilāfa iḥtimāl olmaz
Sükūtīniñ ʿaceb **nuṭḳu** dehānından ʿayān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 10). [nuṭḳu, -u]*

Sükūtī Dervişiñ **nuṭḳu** cenāb-ı Ḥaḳ kitābından
İderdi cehr ile i'lān ḫafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 9). [nuṭḳu, -u]*

Her ḳulūba menfaʿatler kes̲ret üzre ṭālibā
Luṭf-ı Ḥaḳla oldu her ān dinle **nuṭḳum** baḫtiyār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 14). [nuṭḳum, -u, -m]*

Men reʾāni ḳul Resūl ḥüccet yeter her ʿāşıḳa
Fehm eyleyen bu **nuṭḳunu** saliklere burhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 6). [nuṭḳunu, -un, -u]*

Mūtū ḳable en temūtū çünki dedi Ḥaḳ Resūl
Fehm ide gör işbu naẓmı **nuṭḳ-ı** bürhāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 8). [nuṭḳ-ı,]*

Gerçe Ṣādıḳsın bilürüm **nuṭḳuñuz** lā-taḳneṭū
Kesmezem senden ümīd hiç bī-nevāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 7). [nuṭḳuñuz, --uñuz]*

Cān niṣ̲ār iden bu yolda mülk-i ten bulmaz fenā
Nev ḥayātı bulmuş anlar ṣanma bu **nuṭḳum** güzaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 8). [nuṭḳum, -um]*

Saʿy ide gör bul bir er dinle **nuṭḳuñ** her nedir
Ḥaḳḳı Ẕikr it her seḥer erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 13). [nuṭḳuñ, -uñ]*

Nefs-i şehvetden ṣaḳın gel rāhını mesūd ider
Arzusuna düşme her dem dinle **nuṭḳum** gel beri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 10). [nuṭḳum, -um]*

Küllü fānī men ʿaleyhā **nuṭḳun** fehm itdiler
Terk idip dilden sivāyı ʿAsker-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 11). [nuṭḳun, -un]*

Sükūtī Dervişiñ **nuṭḳuñ** ḳabūl ḳıl bu fenā mülkde
Saña ḥüccet olur bir gün ṣaḳın ʿamāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 13). [nuṭḳuñ, -un]*

Seni görmek Ḥaḳḳı görmek buyurduñ ʿāleme ol dem
Seniñ **nuṭḳuñ** muḥaḳḳaḳdır ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 10). [nuṭḳuñ, -uñ]*

Sükūtī Dervişiñ **nuṭḳu** degil kāẕib bu ʿālemde
Kelāmı kibriyādandır işit gel gir bu meydāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 9). [nuṭḳu, -u]*

Resūlüñ **nuṭḳuyla** s̲ābit ki bunlar nūr-ı vaḥiddir
Ezelden bir kemāl üzre çerāġı yandı nūrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 7). [nuṭḳuyla, -u, -y, -la]*

İtdi şehādet dine riʾāyet ʿaşḳile ol dem
Kenz-i ḥaḳāyıḳ **nuṭḳ-ı** deḳāyıḳ ʿārif-i dānā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 8). [nuṭḳ-ı, --ı]*

Sükūtī **nuṭḳunu** dinle nihān itmez bu ʿālemde
Ḫudā eyledi iẓhār temāşā ḳıl dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 13). [nuṭḳunu, -uñ, -u]*

Sükūtī Dervişiñ **nuṭḳuñ** işit zāhid bu ʿālemde
Necātına olur bāʾīs̱ gözet her dem bu maʿnāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 9). [nuṭḳuñ, -uñ]*

Āġāz idüben **nuṭḳumuza** devr ile devvār ʿAlīdir
Ḫatm-i nebī yār-i ḳadim Ḥaydar gerek ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 1). [nuṭḳumuza, -u, -muz, -a]*

Mūsāya ente nāran lafẓıyla itdi ḫiṭāb
Semʿ-i cāna irdi muṭlaḳ **nuṭḳ-ı** bürhāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 8). [nuṭḳ-ı, --ı]*

Nuṭḳ-ı nebīyye şāhım ʿAlīye iḳrārıñ eyle zāhid mürāʾī
Īmān dilersen inkāra gelme Ṣoñra iderler laʿnet bīġāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 5). [nuṭḳ-ı, --ı]*

Ḫudānın **nuṭḳuyla** s̱ābit bu ʿālem ābıyla hiyedir
Ceʾalnā āyeti ḳılmış beyān cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 3). [nuṭḳuyla, -u, -y, -la]*

Ḫudānıñ **nuṭḳuyla** s̱ābit bu ʿālem ābıyla ḥaydur
Ceʾalnā āyete ḳılmış beyānıñ cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 3). [nuṭḳuyla, -u, -y, -la]*

Naẓm-ı celīl **nuṭḳ-ı** velī cümle güftārdan leẕīẕ
Ṣoḥbet-i yār ehl-i dile ülfet-i aġyārdan leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 11, Mısra 1). [nuṭḳ-ı,]*

Ḫayāt nev bulur anlar bu naẓmım eyleyen iẕʾān
Olurlar ʿārif-i maʿnā bu **nuṭḳu** söyleyen insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 4). [nuṭḳu, -u]*

Sükūtī abdālıñ **nuṭḳu** bir kāndır
ʿĀşıḳlar içinde ḳatı bürhāndır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 21). [nuṭḳu, -u]*

Gel berü sen ṭālib-i Ḫaḳ itme dünyāya ṭamaʿ
Dinle **nuṭḳuñ** cān u dilden her eriñ ile semʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 2). [nuṭḳuñ, -uñ]*

Gel imām Kāẓım-ı Mūsā dinle **nuṭḳuñ** zāhidā
Men ʿarefden ders virir ol oḳu her ān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 3). [nuṭḳuñ, -uñ]*

Sırrını her bir eriñ bilmege ʿirfān gerek
Nuṭḳunu fehm itmek içün kāmil insān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 2). [nuṭḳunu, -uñ, -u]*

Sırrını her bir eriñ bilmege ʿirfān gerek
Nuṭḳunu fehm itmek içün kāmil insān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 22, Mısra 2). [nuṭḳunu, -uñ, -u]*

nuṭḳ-ı aḥmed: *Peygamberimizin mübarek sözleri.*

Murtażānıñ nūr-ı muṭlaḳ tā ḳıyāmet dūr ider
Nuṭḳ-ı Aḥmed ulu bir hān fehm iden ʿāşıḳlara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 24). [nuṭḳ-ı aḥmed,]*

o: *" O" işaret sıfatı ve işaret zamiri görevinlerinde kullanılır.*

Hem üç yüz altmış ırmaḳlar aḳıtdı şehr-i āʿẓamda
O mülkün bāġ-ı bostānıñ ṣular hem her gün virir işmār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 20). [o,]*

Zāhidā bilmez bu sırrı farḳ yoḳ Ḥaḳdan yaña
Söyleyin kimdir **o** demde yā viren kimdir cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 4). [o,]*

ʿAşḳ ehline virdi ḫaber her vech ile sırr-ı ʿAlī
Noḳṭa benim besmelede dedi **o** dem ol Ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 12). [o,]*

Girdim **o** şehre cān ile her bir edeb erkān ile
Ẕevḳ eyledim sulṭān ile yoḳ anda hiç bīgānemiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 13). [o,]*

Şarāb-ı ʿaşḳı her kim nūş iderse dest-i mürşidden
Bulurlar ʿaşḳile dāʾim **o** demde zevḳiyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 4). [o,]*

Evvel bezm-i elestde sāḳīler şundu **o** dem bir cām dolu
Cürʿāsından ol bādenin her kim içer mestān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 7). [o,]*

Anma **o** ṣāfī cinānı mest olan ʿāşıḳlara
Gelmez aṣlā vāʿiẓā hiç belki cennetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 5). [o,]*

İbn-i Süfyān leşkerile Şām civārında **o** dem
Ḥaydar ile cenk iderken urdular bed-kāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 7). [o,]*

Ḫalīle nār-ı Nemrūdu **o** demler gülistān itdiñ
Beni nār-ı sūzanıñla bu ḳalbim eylediñ iḥrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 3). [o,]*

Kemāliñle şifā verdiñ Eyyübüñ rencine ol dem
Beni ġām derdine Ṣaldın **o** semte eyledin ilḥāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 8). [o,]*

Kemāl ẕāt ile Derviş Sükūtī iltifātım çoḳ
Muḥabbet ẕevḳine irdim **o** yār ile liḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 10). [o,]*

Neşʾe-yāb oldum **o** dem ki cürʾāsından ben anıñ
Mest olup düşdüm ḫāba bilmem nice yataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 7). [o,]*

Ezelden bunlarıñ nūr-ı tecellī ḳıldı ekvāne
Ẓuhūr itdi **o** nūrdan bil cemīʾān enbiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 4). [o,]*

Aṣḥāb-ı kirām taḫta geçüp bāʾde Nebī ḫilʾatiyle
İclāsa nevbet irdi **o** dem ʿadliyle ekşer ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 16). [o,]*

Nūr-ı velāyet bunca kerāmet arż-ı semā itdi ẓuhūr
Miʿrācda **o** dem şunduġu el mihrine Ḥaydar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 18). [o,]*

Virilse kişver-i iḳlīm Süleymān-ı Zamān olsam
Ḳamusu bir pula degmez nider göñlüm **o** sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 4). [o,]*

Oldum ki Süleymān divler elinde maġlūpda idi
İmdāda nihān irdi **o** dem ḳatl eyleyen esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 12). [o,]*

İlkbahār tāze çemende vaṣf olur her ān ḳadeḥ
Dürr-i niṣār olur **o** demde bāʿiṣ-i nisān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 2). [o,]*

Oḳundu şānına āyet-i kelām Ḥubbu lā yenām
Ṣunarlar ceẔbe-i Ḥaḳḳı **o** demde oldular mestān ʿaṢr-ı aḫir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 40). [o,]*

Vilādeti çıḳar rāh-ı Ḥasan Baṣra **odur** Ḫalvetiyye sulṭānı
Yeter vaṣf eylediñ Derviş Sükūtī on iki şāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 65). [odur, -dur]*

O şāhıñ tārīḫüñ itdim tamamıyla bugün iḳrār
Vefātına daḫı biñ yüz ṣemāniyeniñ yek gelir ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 25). [o,]*

Tīġ-ı ḥançer bāġrına urdı **o** ẓālim ber tamām
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 11). [o,]*

Rütbe-i şāh-ı şehīdiñ menziliñ buldu bugün
ʿArş-ı aʿlādan melekler yerlere indi **o** gün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 22). [o,]*

o: *" O" 3. tekil şahıs zamiri .*

Muʾaḫḫir üç bölük ṣalmış vücūd iḳlīmine dāḫil
İderler ḥiẓmetiñ birbirine emr itmiş **aña** Cebbār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 22). [aña, -ñ, -a]*

aṣlā Allahdan ḫavf etmeyüp **o** ṭālibi bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẓīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 7). [o,]*

Sāniyen Aḥmed Nebīniñ vaṣfını ḳılam beyān
Anıñ ile rāh-ı Ḥaḳḳa buldular yol sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 6). [anıñ, -n, -ıñ]*

Şerʿ-i pākīn itdi īcād ḳıldı ẓāhir ʿāleme
Anıñ ile buldu revnaḳ işbu eşyā dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 16). [anıñ, -n, -ıñ]*

Nūr-ı ʿaynıdır **anıñ** hem ol iki şehzādeler
Biri zehr ile şehīd vü hem birisi Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 25). [anıñ, -n, -ıñ]*

Be berāhīn ḳaṭʿ ile ḫālıḳ-ı kevneyn **odur**
Lamelif lā dimezem men yoḳ şerīk-i muṭlaḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 3). [odur, -dur]*

Şerʿ-i Resūle idelim biz inḳiyād
Anıñ ile gidelim çün iḳtifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 4). [anıñ, -n, -ıñ]*

Bulmuşum bir şeyḫ-i kāmil **aña** itdim intisāb
Dīde-i cānım uyandı refʿ olup benden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 1). [aña, -ñ, -a]*

Manẓar-ı Ḥaḳ ḳalb içine pāk ide gör sen **anı**
Taḥtgāhıñ anda ḳurmuş itme Ṣaḳın sen ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 7). [anı, --nı]*

Sükūtī Dervişiñ ḥāl ḳatı düşvār bu ʿālemde
Ḥabībiñ ʿaşḳ-ı pākına hidāyet ḳıl **añа** yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 14). [añа, -ñ, -a]*

Ehl-i derd itmez şikāyet ḥālini hiç kimseye
Luṭf ider bir gün **añа** hem āsānıyla Rabbüʾl-Ġıyāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 6). [añа, -ñ, -a]*

Ehl-i ʿirfān ṣoḥbetidir ḳalbleri iḥyā iden
Ḫıżr-ı vaḳte kim irmiş neylesün **añа** ʿilāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 6). [añа, -ñ, -a]*

Vechiniñ müştāḳı olmuş bunda ki dilḥasteler
Neylesün her dem **añа** kim derdini ḳılmış mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 10). [añа, -ñ, -a]*

Rifʿat bulur rūz u leyāl evc-i semā eyler ʿurūc
Cibrīl olur hem rehberi neyler **añа** aġyār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 6). [añа, -ñ, -a]*

Vechini ḳıldı nümāyān her cihetden ʿāleme
Nāẓır u manẓūr **odur** kim Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl vedūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 8). [odur, -dur]*

Mihr-i vechinden **anıñ** hem āfitāb olmuş żiyā
Nūra ġarḳ itmiş cihānı eyledim envār aḫẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 9). [anıñ, -n, -ıñ]*

Sükūtī bezm-i ervāḥdan **o** şāha iḳtidā itmiş
Şefāʿat-i iltimās eyler dürr-i luṭfunda bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 9). [o,]*

Sükūtī mücrimiñ bilmem rehāyāb olması düşvār
Meger raḥm eylese Aḥmed şefāʿatde **odur** meşhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 14). [odur, -dur]*

Anıñ evlād-ı eẔvācıñ yolunda cān fedā itdim
Cenāb-ı Aḥmede muṭlaḳ kemāl-i ġayretim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 5). [anıñ, -n, -ıñ]*

Ḳılsa ol mūr-ı żaʿīfden ḳalbini aḥḳar bu gün
Cümle ʿālem içre Mevlā hem **anı** sürūr ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 8). [anı, --nı]*

Ṭamarla üstüḫān ile iki pay üzre ol Ḫāliḳ
Yaratdı şekl-i insānı kemāliyle **odur** maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 8). [odur, -dur]*

Revā mı ülfetine düşenler rūz u şeb dāʾim
Naẓar itmez bu ʿālemler **anı** kimse ṣorar olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 6). [anı, --nı]*

Pīrler yolu ʿayān beyān menzil alur ṭoġru giden
Cibrīl **añа** rehber olur meydān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 12). [añа, -ñ, -a]*

Men ʿaref sırrına āgāh it Sükūtī kem-teri
Mürşid-i kāmiller ile sen **aña** ver hem de ders *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 10). [aña, -ñ, -a]*

Ḥāke yeksān olmaya yimez **anı** emmāre nefs
Kibrile ṭutmuş cihānı Şeyṭān olmuşdur reʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 5). [anı, --nı]*

Māsivānıñ ʿilletine pīrin olmuşdur ṭabīb
inḳiyād ol **aña** her dem derde derd-mend ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 6). [aña, -ñ, -a]*

Kimseye gelmez bu fānī şimdi ġurbetden neşāṭ
Nice gelsün bunda **aña** nār-ı firḳātden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 2). [aña, -ñ, -a]*

Sözüm ṭut ṭālibā her dem ġanī Mevlāya ol ḳānīʿ
Odur rıẔḳa kefil muṭlaḳ iden aʾṭāya ol ḳānīʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 2). [odur, -dur]*

Bir ḳademde menziliñ sebʿ-i semāya irgürür
Mülk **o** ednāyı ol dem seyrāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 8). [o,]*

Cümle varıñ işbu yolda eyleye cāndan nis̲ār
Merd **odur** ki her belāya sīnesin ḳılmış hedef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 6). [odur, -dur]*

Ḥiẕmeti ḳıl şeyẖine sen her demi leyl ü nehār
Feyż-i himmet **andan** olur dinler isen bī-ẖilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 4). [andan, -n, -dan]*

Zāhidā gel nāzik ʿömrüñ yoḳ yere itme telef
Mürşid-i kāmil ara bul oḳu **ondan** men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 2). [ondan, -n, -dan]*

Arardım kūh-ı ṣaḥrāda hemān Mecnūn-veş dāʾim
Derūnumda **o** Leylāya irince āşinā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 4). [o,]*

İrişdi çünki hem rāhım bir özge ʿāleme ol dem
Sarāy-ı vaḥdete irdim **o** ḥażretden vefā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 8). [o,]*

Ḳarābet gönlüme düşdü **o** şāhıñ iltifātıyla
İrişdim vaṣlına bir dem ki andan ġayr yārim yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 5). [o,]*

Şevḳ ile eyler muḥabbet gönlümüz aldı yeter
Bilmezem görmüş **o** cāẕū geldi hemān Ṣallanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 12). [o,]*

Neyleyem ḳaṣdı **o** ẓālim Ṣaldı bir od cānıma
Yaḳdı kül itdi Sükūtī bu vücūdum maḥv olaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 15). [o,]*

Göñül itme ḥaẕer benden fiġān eyle nedir Ẕārıñ
Ḥaḳ ile ḳıl bugün ülfet dü ʿālemde **odur** yârin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 2). [odur, -dur]*

Dinleme münkir sözüñ açma **aña** hem rāzın
Rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ meydān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 11). [aña, -ñ, -a]*

Ḥaḳḳı inkār eylemekdir münkirin dāʾim işi
Ehl-i Ḥaḳḳa itmez iḳrār bıraḳmadı **anı** cehīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 10). [anı, --nı]*

Ol şehinşāh bu ʿālem-i Muṣṭafādır iʿtiḳādım
Anıñ çün ʿaşḳa düşdüm artmada hep feryadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 2). [anıñ, -n, -ıñ]*

Tā elestdendir o şāha ʿahd ile peymānımız
İtmisim iḳrār **aña** men Ẕeyneʾl-ʿAbādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 8). [aña, -ñ, -a]*

Tā elestdendir **o** şāha ʿahd ile peymānımız
İtmisim iḳrār aña men Ẕeyneʾl-ʿAbādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 7). [o,]*

Hem ol şāhı Taḳīniñ ben cemāl-i ẕāt-ı pāk içün
Nola biñ cānımız olsa **oña** virmek rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 8). [oña, -ña]*

Dürr-i pākından **anıñ** hem iki şehzādeler
Nūr-ı Aḥmedle müzeyyen geldiler dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 25). [anıñ, -n, -ıñ]*

Hep ʿayāndır **aña** her nesne çünki olmaz iḫtifā
Ḥaḳ görürler ḳanda baḳsa dİdesi her yanadan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 5). [aña, -ñ, -a]*

Yürü Derviş Sükūtī sen iriş bir kāmil insāna
Seni elbet ḳomaz maḥrūm **anı** hüner bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 10). [anı, --nı]*

Mürşidinden ġayr aṣlā feyżyāb olmaz kişi
Ḥācetiñ ʿarż it **aña** sen istegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 30). [aña, -ñ, -a]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem silsile ister **o** kim
Kendi cāhil farḳ yoḳdur nitekim ḥayvān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 21). [o,]*

Bugün bir şaḫṢı ben gördüm feṣāḥatle oḳur Ḳurʾān
Cemīʾān beldeler gelmiş **anı** dinler nice insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 2). [anı, --nı]*

Anıñ nūr-ı żiyāsından ḳamer şems çünki aḫz itmiş
Münevver ṭutdu ser-tā-ser iki ʿālemde her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 5). [anıñ, -n, -ıñ]*

Kerem ḳıl sen baña göster Ḥabībiñ ẕāt-ı pākını
Viṣāliñ bezmine irem ümīdim var **o** sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 4). [o,]*

Muḥammed Mehdīye cāndan Sükūtī
Ġulām oldum **o** şāh-ı evliyāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 18). [o,]*

O bir sırdır görünmez hiç mekānı yoḳ hemān dirler
Ya bu mülk-i derūnumda ne pertev ṣalmış ekvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 3). [o,]*

BerẔāḫa düşen ḥāl nice gör olmuş yaman
Mürşid gerek **anı** daḫı terbiye ide bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 6). [anı, --nı]*

ʿİlmiyle yaḳın gerçe olur esrāra vāʿiẕ
Kibr-i ḥased ḳomaz **anı** her demleri ġavġāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 8). [anı, --nı]*

Gerçe **odur** viren alan pazar içinde
Urdu cevāhir ziynetini bir dükkâna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 3). [odur, -dur]*

Seniñ evlād-ı eẔvācıñ yoluna iḳtidā eyler
Aña şefḳat gerek itsen sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 10). [aña, -ñ, -a]*

Ne kesb itdin bu dünyāda nola bir gün suʾāl eyler
Yedinde hüccetiñ var mı cevāb itmek **o** sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 6). [o,]*

Anıñ içün Ḥaḳ yaratdı dü cihānıñ mülkünü
Ḥamd idelim gice gündüz ol şāhıñ iḥsānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 3). [anıñ, -n, -ıñ]*

Derūnu Kaʾbeʾde muṭlaḳ velādetı **aña** maḥṣūṣ
Resūlüñ ʿümmi- Ẕādesi ʿAliyyüʾl-Murtażā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 27). [aña, -ñ, -a]*

Dü ʿālem mülkünü Mevlā **anıñ** ʿaşḳına var itdi
Yedi ḳat yer ṭoḳuz eflāk kün emriyle binā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 3). [anıñ, -n, -ıñ]*

Cihānıñ ḳuṭbuna mālik riyāsetde **odur** ḳāyım
Ḥasanuʾl- ʿAskerī taḥḳīḳ bu yolda bī-riyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 13). [odur, -dur]*

Müstecāb oldu duʿāsı ol Muḥammed ʿaşḳına
Luṭf ile ḳıldı hidāyet **aña** hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 4). [aña, -ñ, -a]*

Evliyālar himmetiyle düşdi ḫayrāt semtine
Luṭfuyla ḳıldı ʿināyet **aña** hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 12). [aña, -ñ, -a]*

Teşnegān-ı ümmet içün cehd idip bunca Zamān
İtdi iḥsān ḳudretiyle Ḥaḳ **aña** māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 14). [aña, -ñ, -a]*

Bir noḳṭa-ı müphem idi kimse **anı** fehm itmedi
Vechine urdu niḳāb eksilmeye nice aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 7). [anı, --nı]*

Ey ṭālib-i Ḥaḳ dinle bugün söylenen güftār ʿAlīdir
Kurʾān daḫı nāṭıḳ **aña** her ne ki var eşʾār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 2). [aña, -ñ, -a]*

Şīrīn yolunda cān başın fedāya itdiler ġayret
Suʾāl it ẕevḳe irdi mi bugün sen **anı** Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 4). [anı, --nı]*

Ehl-i bāṭın ḳıblesidir ṭut yüzüñ zāhidā **aña**
Secdegāh her velīniñ maʿnīde dildār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 3). [aña, -ñ, -a]*

Bāb-ı ʿilmine **anıñ** kim dāḫil olmuş rūz u şeb
Vāḳıf olmuş şehrine bil Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 5). [anıñ, -nın]*

Bād-ı hevā her ḥasīsiñ şemʿāsına estiḳçe Sükūtī
Sen olma derūn içre **anıñ** ḳandiline bir fānūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 10). [anıñ, -nın]*

Ne müşkül kim bu ʿālemde ṣıfātı ādemi bulmaz
Anı sen Ṣanma insān kim bahāyım sekil bir rengdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 4). [anı, --nı]*

Maʿden-i ḫāki **anıñ** cevher idi bezm-i elestden
Nūr-ı ʿAlī nūr olmuş idi cism-i pākı her bir cihetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 1). [anıñ, -nın]*

Kin kibir benlik riyālar ḳanġı ādemde olur
Ṣanmañız ādem **anı** kim Ḥaḳ **anı** ḳılmış müżīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 6). [anı, --nı]*

Kin kibir benlik riyālar ḳanġı ādemde olur
Ṣanmañız ādem **anı** kim Ḥaḳ **anı** ḳılmış müżīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 6). [anı, --nı]*

Gel Sükūtīʾden suʾāl it ḳandadır ol ẕāt-ı Ḥaḳ
Gösterir kāmil-i meşāyiḫ Ṣor **aña** esrār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 14). [aña, -ñ, -a]*

Aña kim ḥüsn-i aḫlāḳı cihān bağında Ḥaḳ virmiş
Süleymān Ḥıfżı Beg itdi nice āṣār icrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 11). [aña, -ñ, -a]*

Bulmadıḳ hiç istirāḥat sāyesinde biz **anıñ**
Bir vefāsı yoḳdur aṣlā her işi cümle yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 9). [anıñ, -*

Geçer ḥükmü ḳamu cinne perī dīvler peleng arslān
Feleklerle melekler hep **anıñ** vaṣfıñ ider her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra*

Saʿy ide gör rāh-ı Ḥaḳda bulasın bir reh-nümā
Feth ider her müşkülünü cān u başın **aña** ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 4). [aña, -ñ, -a]*

Vay **aña** kim Aḥmed-i muḫtāra ḫāʾin oldular
Kerbelānıñ büsbütün ḥākini pür-ḫūn ḳıldılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 27). [aña, -ñ, -a]*

Odur bende bugün āl-i ʿabāya
Ḥabīb-i kibriyā şāhı gedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 5). [odur, -dur]*

Men ʿaref sırrına āgāh itmede her ṭālibi
Feth iderdi müşkülün her bir cihetden **aña** gelen sāliki *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 18). [aña, -ñ, -a]*

Küntü kenze vāḳıf olmuş böyle bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı ezelden Ḥaḳ **anı** ḳılmış ʿalīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 22). [anı, --nı]*

Ceddi **anıñ** şeyḫ Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 5). [anıñ, -nın]*

Şeyḫ ʿAlīniñ her ḫuṣūṣda geçdi bunda ḫizmeti
Ḥaḳ müyesser ḳıldı **aña** dergāh-ı Selīm Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 8). [aña, -ñ, -a]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı **aña** himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 5). [aña, -ñ, -a]*

Küntü kenze vāḳıf olmuş böyle bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı ezelden Ḥaḳ **anı** ḳılmış ʿalīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 22). [anı, --nı]*

Ḫudā her yerde ḥażırdır açagör dīde-i cānıñ
Naẓar ḳıl bu derūnuna **anı** miḥmān bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 8). [anı, -n, -ı]*

Olar kim sevmedi cāndan münāfıḳ gizli dīn ṭutdu
Perişān eyle aḥvāliñ hebā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 9). [olar, -lar]*

Sen seni bil ṭālibā gel ister isen seni
Zümre-i ʿirfāna gel gir bulmaḳ dilersen sen **anı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 2). [anı, -n, -ı]*

Mışr-ı cāmiʿdir vücūduñ secde-gāhı ʿālemiñ
Aç gözüñ Derviş Sükūtī gör bugün sende **anı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 12). [anı, -n, -ı]*

Her ne ekersen cihānda **anı** biçer Ḥaḳ demiş
Cehd idegör ey Sükūtī bulasın ḫalḳı cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 11). [anı, -n, -ı]*

Murād aldı anıñ bāb-ı eşkin bekleyen kem-ter
Velādet **Odur** ḳutb-ı cihān ancaḳ şehā ʿAbdüʾl-Ḳādir Geylān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 10). [odur, -dur]*

Odur burc u ḳamer şemsiñ cihānı ṭutduġu enver
Anıñ ḥüsnüñdeki żiyā görünen nūrudur Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 33). [odur, -dur]*

Līmaʾallah sırrına nā-maḥrem olmuş ġarb şarḳ
Mürşide hiç varmayanlar nice itsün **anı** farḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 2). [anı, -n, -ı]*

od: *Ateş II aşk ateşi.*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez ʿAlīden evvel üç yāri
Cehālet **odına** yanmış münāfıḳ cins-i bed-aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 8). [odına, -ı, -n, -a]*

Neyleyem ḳaṣdı o ẓālim Ṣaldı bir **od** cānıma
Yaḳdı kül itdi Sükūtī bu vücūdum maḥv olaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 15). [od,]*

ʿAşḳ **oduna** yana gel Derviş Sükūtī sen bugün
Nār-ı İbrāhīme olmak istersen müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 9). [oduna, -u, -ña]*

Hecr **odundan** āh iderim derdiyle rūz u leyāl
Neyleyim Derviş Sükūtī ḫālimiz yaman bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 27). [odundan, -u, -n, -dan]*

ʿAşḳ **oduna** düşmüşüm kebāb olup pişmişem
Yoḳluġ ile geçmişem döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 7). [oduna, -uñ, -a]*

Şuʾaybıñ muʾacciz bāhir semādan **od** düşüp ḫāke
Helāk itdi ḳamu ḳavmiñ duʿāsıyla fenā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 13). [od,]*

od-ı ṭamu: *Cehennem ateşi.*

Gice gündüz degil yā hū Ṣaḳın aldatmasun cadū
Seni yaḳmaz **od-ı ṭamu** seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 4). [od-ı ṭamu,]*

oġl: *Oğul, çocuk, evlat.*

Ḥażret-i Saʾd Vaḳḳāṣ hem aṣḥāb içre pek ulu
Oġlu merdūd bir münāfiḳ Ḥüseyne düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 20). [oġlu, -u]*

Oġlu meʾmūn Ṣundu Zehr-i dāne engür ile
Nūr-ı pāk Muṣṭafānıñ ḥażret-i Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 9). [oġlu, -u]*

oġul: *Oğul, çocuk, evlat.*

Kendi ḫaṭṭımızla taḫayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merḤūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ **oġlı** şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḫayyür eylemiş ve bir nüshaSı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [oġlı, -ı]*

Nʾola bir gün ḫiṭāb ider ne kesb itdin bu dünyāda
Oġul māldan vefā gelmez seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 6). [oġul,]*

ok: *Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.*

Şehr-i dili ḳıldı ḫarāb geçdi **oḳu** tā cigere
Cismimize virdi fenā ḍarb-ı sinān atdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 9). [oḳu, -u]*

oku-: *Okumak ‖ pelesenk olacak şekilde okumak (dâyima ve her zaman bağlamında).*

Ẕikr-i tevḥīd dersine saʿy ideriz rūz u şeb
Emr-i Ḥaḳḳı ṭutmuşuz **oḳuruz** ezber zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 6). [oḳuruz, -r, -(u)z]*

Ḥaşre dek dāʾim **oḳuruz** cānına laʿnet Yezīd
İşbu māhda müʾmīne aġlamaḳ oldu reva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 5). [oḳuruz, -r, -(u)z]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim **oḳuruz** cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 10). [oḳuruz, -r, -(u)z]*

Ḥaşre dek dāʾim **oḳuruz** cānına laʿnet Yezīd
Muṣṭafānıñ nūr-ı ʿaynı hem ciger-pāre ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 15). [oḳuruz, -r, -(u)z]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim **oḳuruz** cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 20). [oḳuruz, -r, -(u)z]*

Ḥaşre dek dāʾim **oḳuruz** cānına laʿnet Yezīd
Az vaḳitde itdiġini her biri çün buldular *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 25). [oḳuruz, -r, -(u)z]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim **oḳuruz** cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 30). [oḳuruz, -r, -(u)z]*

Ḥaşre dek dāʾim **oḳuruz** cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 35). [oḳuruz, -r, -(u)z]*

oku-: *Okumak, talim etmek.*

Dil virmeziz her mürşide şeyḫim yeter bürhānıyla
ʿİlm ü ledün dersi **oḳuduḳ** ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 8). [oḳuduḳ, -du, -k]*

Hep eneʾl Ḥaḳ maʿnāsınıñ sırrına āgāh olup
Men ʿarefden ders **oḳurlar** bunlarıñ insānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 6). [oḳurlar, -r, -lar]*

İsim anıñ her leyl ü nehār **oḳunur**
Noḳṭasıyım dedi yanıñ ol cümleye her bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 13). [oḳunur, -n, -ur]*

Gerçe ḫüsnüñ ziynetini gösterir ol zīver ḫaṭ
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginden **oḳudum** ben ezber ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 2). [oḳudum, -du, -m]*

ʿĀriyyetdir bu cismimiz her dil **oḳur** bu ismimiz
Derviş Sükūtī her resmimiz tebdīl olur yalān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 9). [oḳur, -r]*

Men ʿaref dersin **oḳurlar** dergāhında ekşeri
Baḥr-ı ʿilminde nihāyet oldu ʿārif her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 15). [oḳurlar, -r, -lar]*

Kürsīlere çıḳmış ḫoca ders **oḳur** bu ʿāleme
Kendi ṭutmaz neyleyelim taṣḥīḥ degil burhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 3). [oḳur, -r]*

Ḥüsnüne ḳıldı beyān rūşen itdi enver ḫaṭ
Ẕülf-i ḳaş u kirpiginde **oḳudum** ben Ḥaydar ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 18, Mısra 2). [oḳudum, -du, -m]*

Oḳundu şānına āyet-i kelām Ḥubbu lā yenām
Ṣunarlar ceẔbe-i Ḥaḳḳı o demde oldular mestān ʿaṢr-ı aḫir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 39). [oḳundu, -n, -du]*

Mürşidiniñ pend olmuş ʿāşıḳa güftār leẕīẕ
Men ʿarefden ders **oḳurlar** her dem esrār leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 2). [oḳurlar, -r, -lar]*

Şerʿ-i pāk Muṣṭafādan ehl-i īmān itdi ḫaẓ
Men ʿarefden dersin **oḳurlar** ehl-i iẕʿān itdi ḫaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 2). [oḳurlar, -r, -lar]*

Gel imām Kāẓım-ı Mūsā dinle nuṭḳuñ zāhidā
Men ʿarefden ders virir ol **oḳu** her ān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 4). [oḳu,]*

Caʿfer-i Ṣādıḳ imāmıñ her kim oldu bendesi
Oḳudular ders andan her seḥerler men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 4). [oḳudular, -du, -lar]*

oku: *(Kuran bağlamında) tilavet etmek.*

Bugün bir şaḫṢı ben gördüm feṣāḥatle **oḳur** Ḳurʾān
Cemīʾān beldeler gelmiş anı dinler nice insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 1). [oḳur, -r]*

Dilerim ʿāṣıḳ-ı ṣādıḳ duʿālar eyleye her ān
Oḳusun Fātiḥa Ḳurʾān bu rūḥum ḳıla ṣādānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 10). [oḳusun, -sun]*

oḳu: *(Evradını) okumak.*

Ẓı ẓuhūr itdi bulardan küntü kenziñ maḥzeni
Men ʿarefden ders **oḳu** gel sırrına ol aşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 18). [oḳu,]*

Seḥerde ʿandelīb feryād fiġānıyla **oḳur** evrād
Ḳamu nāsı ider dilşāḍ uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 7). [oḳur, -r]*

ol-: *Hayâtı sona ermek, can vermek, vefat etmek.*

Seḥerde cān gözün açmış nihān sırrın Ḥaḳḳıñ seçmiş
Ölümden evvel ol göçmüş uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 16). [ölümden, --ü, --m, --den]*

Ölümden evvel **öldürür** maḳām-ı ḥaşr gör bunda
Zamān-ı ḥıżra kim irse bulur anlar muʾammāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 7). [öldürür, -dür, -ür]*

ol-: *"Ol- " yardımcı fiili.*

Pes imdi maʿlūm **ola** ki ey ʿazīz kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aşlā ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 15). [ola, -a]*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i nāẔenīnden baʿżı fuḳarā anıñ Ẓabṭ u rabṭına
ictisār iderler ki mübtedī-i ṭarīḳ **olanların** yollarını anıñ ile ḳaṭʾ itmege Saʿy iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 6). [olanların, -an, -lar, -ın]*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān ü envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ **olduġu** cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 4). [olduġu, -duk, -u]*

olduġu ḥālde cānlarına ziyādesiyle eṣʾāb ü düşvār gele ḥabaḳından māʾide içlerinde
baʿżı mübtedi ehl-i ṭarīḳ bulunmaġıyla ḥayrete dūçār olup ḍalāletde ḳalmālarına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 19). [olduġu, -duk, -u]*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları **olduġundan** dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek içün işbu bir ḳaṭʿa zīr ü bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 13). [olduġundan, -duk, -u, -n, -dan]*

yol kesici taʿbīr olunur ve bu ḫuṣūṣda anlarıñ murād-ı ʿaliyyeleri keşret-i cemāʿatle
nezr ü fütuḥāt ile dergāhları maʿmūr u ābād **olmaḳdan** neşʾet ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 10). [olmaḳdan, -mak, -dan]*

īcāb ider māʾẕallah tebdīl-i ṭarīḳ itmiş olurlar ise berzaḫ ı ʿazīme
düşüp cānları ebediyen cehennemden ḫalāṣ **olmayanlar** anıñçün cānımıza ġāyet ṣaḳīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 22). [olmayanlar, -ma, -y, -an, -lar]*

īcāb ider māʾẕallah tebdīl-i ṭarīḳ itmiş **olurlar** ise berzaḫ ı ʿazīme
düşüp cānları ebediyen cehennemden ḫalāṣ olmayanlar anıñçün cānımıza ġāyet ṣaḳīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 21). [olurlar, -ur, -lar]*

Kendi ḫaṭṭımızla taḫayyur **olunan** dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḫayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [olunan, -u, -n, -nan]*

Hem tekāsül itmek ile **olmaz** hiç
Cehd idelim bulmaġa bir reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 7). [olmaz, -maz]*

Kīn kibir benlik ḫased hem daḫı ʿucb ile riyā
Şeş cihātiñ bende çekmiş feth **olunmaz** saña bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 6). [olunmaz, -un, -maz]*

İtdi beyān bu Sükūtī mülk-i ten aḥvālini
Ḳalb-i temiz pāk **olanıñ** aldı bu dem kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 12). [olanıñ, -an, -ın]*

Hem bunuñla yevm-i tablada **olursun** sen suʾāl
Ḳıl edāsın ile aʿṭā her ne ise vāridāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 5). [olursun, -ur, -sun]*

Ben beni ḳıldım fenā maḥv **olunca** dāʾimā
Tā bulunca hep beḳā çağırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 11). [olunca,]*

Baḳma ʿālem māl u mülkün tārumār **olsa** gerek
İr erenler ḫiẓmetine her demi himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 3). [olsa, -sa]*

Eger müʾmīn isen ṭālib Ḥaḳḳa her dem olup raġbet
Olamaz nefs saña ġalib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 6). [olamaz, -a, -maz]*

Saḳī iken saʾīd **olur** ʿazāblardan ba'id **olur**
Ḥabībine mürīd **olur** seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 9). [olur, -ur]*

Göñül virme dedim aṣlā vefāsı **olmayan** yāre
Belāsı miḥneti birçoḳ kim olmuş mübtelā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 5). [olmayan, -ma, -y, -an]*

Bu bed fiʾlim ile yā Rab nice ḫālim **olur** yarın
Yedi Ṭamu ʿazābına benimle nār **olur** bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 6). [olur, -ur]*

Pāye-i rifʿat bulanlar menzil-i ʿarşdan yüce
Bir ḳula **olmaz** Sükūtī bunda anlar iḥtiyāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 10). [olmaz, -maz]*

Süleymān-ı zamān olsañ yāḫūd ḳahr-ı yaman eyle Rüstem
Bunuñla imtizāc **olmaz** ḳatı müşkül cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 6). [olmaz, -maz]*

Ẕikrine vir revnaḳı tā **olasın** muttaḳī
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 13). [olasın, --a, --sın]*

Gülşen-i ḥüsnüñde feryād iderim ben her seḥer
Bülbül-āsā mübtelāyım güllere **oldum** nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 8). [oldum, -du, -m]*

Meyl kes ʿāşıḳ cefākār yāre **olma** müptelā
Bir gülen evvel yüẔüne Ṣanma kim olur nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 5). [olma, --ma, -]*

Şiddet-i ʿaşḳıyla **olmuş** dil giriftār ḥüsnüne
Bī-vefā nā-ḳābile virmiş göñül olmaz felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 3). [olmuş, -muş]*

Aḥmediñ rāhında ḳāʾim post-nişīn **olmuş** bugün
Ḫānḳāha her gelen ikrām ile mihmān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 7). [olmuş, -muş]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl **olur** ẕikr ile muʿtād olan
Fezkurūnī āyetinden geldi bize ḫayr zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 7). [olur, -ur]*

Men ʿaref ilmine āgāh çünki oldu sālikān
Rabbini öñ bildi añlar **oldular** dānā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 10). [oldular, -du, -lar]*

Bularıñ şānını Ḳurʾān ider taʾẓīm ile tekrīm
ʿAlīyi kim ider tefrīḳ Ḫudādan **oldular** mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 14). [oldular, -du, -lar]*

Yār ile hem-dem **olanıñ** nuṭḳu āʿẓam içredir
Her kelāmı dürr-i maʿnā baḥr-ı ḳulzüm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 1). [olanıñ, -an, -ın]*

Ṣiyāmıyla olan farż ḥac zekātını bu ʿömrümde
Bilürüm itmişim noḳṣān ne mümkīn **olayım** mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 6). [olayım, -a, -y, -ım]*

Elim yetmezdi ey ṭālib derūnum itmege maʿmūr
Hezār matem bu dünyāda çekerīm **olmadım** mesrur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 2). [olmadım, -ma, -du, -m]*

Verdiler muṭlaḳ ḥarāba işbu dehr ser-te-ser
Bir daḫı ābād olunmaz muḥkem **oldu** tarumar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 12). [oldu, -du]*

Uydular tersā dinine ḳavm-i Yehūddan eşed
Din ü dünyāya degişdi **oldular** muṭlaḳ küffar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 6). [oldular, -du, -lar]*

Baḳmaz **oldular** ḥelāle ekl idip bunca ḥarām
Rüşvetiñ her bāb-ı meftūḥ eḫaẕ iderler āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 15). [oldular, -du, -lar]*

Verdiler muṭlaḳ ḥarāba işbu dehr ser-te-ser
Bir daḫı ābād **olunmaz** muḥkem oldu tarumar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 12). [olunmaz, -un, -maz]*

Ḥaḳāyıḳ semtine düşdüm gözümden perde refʿ **oldu**
Sivādan el çeküp cümle irişince bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 7). [oldu, -du]*

Cihān fānī degil bāḳī kim **olur** dāʾimā mesrūr
Görünür bunda her ʿālem giden gelmez **olur** maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 1). [olur, -ur]*

ʿAşrımızda kimse bilmez hiç bizim aḥvālimiz
Fevtimizden söñra iẓhār **olunur** her ḥālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 2). [olunur, -un, -ur]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç rehāyāb **olmadım**
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 5). [olmadım, -ma, -du, -m]*

İflāḥ **olamaz** mülk-i derūn bundan gerü ey Sükūtī
Ḳalmadı hiç aṣlā ümīd kendim ṣarayım ben kefenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 9). [olamaz, -a, -maz]*

Nefs-i emmāreye tābi **oldular** her rūz u şeb
Ehl-i faḳre ġayret iden merd-i meydān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 7). [oldular, -du, -lar]*

İnsānıñ ḥayvāna tebdīl itmede aḥlāḳını
Ẕabṭ **olunmaz** ḳatı müşkül aẔdırır sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 8). [olunmaz, -un, -maz]*

Ḥażret-i Cercīs Nebī hem kāh Ẕekeriyā ol Zamān
Tīġ-ı küffārıñ elinden **oldular** ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 16). [oldular, -du, -lar]*

Hep ʿayāndır aña her nesne çünki **olmaz** iḫtifā
Ḥaḳ görürler ḳanda baḳsa dḮdesi her yanadan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 5). [olmaz, -maz]*

Muḥammedle ʿAlī billah ikisi **oldular** bir cān
Ki bunlar nūr-ı vāḥiddir ezelden itmişim īmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 1). [oldular, -du, -lar]*

Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī yolunda bir ḳulu **olsam**
Muḥaḳḳaḳ bunlar virsem hezārān cān-ı baş ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 11). [olsam, -sa, -m]*

Söylenir evvel ezel kim gāhī otdan būḳ **olur**
Daḫı būḳdan ot olup hem dillere destān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 17). [olur, -ur]*

Kin kibir bunca şeḳāvet rāhını ṭutmuş bular
Oldular müfsid münāfiḳ nitekim Mervān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 6). [oldular, -du, -lar]*

Uydular tersā yahūdī dinine sīm zer içün
Terk idip dīn u Muḥammed **oldular** küfrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 8). [oldular, -du, -lar]*

Dergāh-ı Ḥaḳdan muḥabbet refʿ olup biʾl-cümleten
Düşdüler nefs-i hevāya **oldular** ṭuġyān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 12). [oldular, -du, -lar]*

Āl-i Aḥmed Murtażāya ẓulm idip her vechile
Ḫānedān-ı ehl-i beyte **oldular** düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 18). [oldular, -du, -lar]*

Sükūtī Ḫāk-i pāyine gedāyım böyle bir şāhıñ
Yoluna cān u baş virsem gerekdir ben **olam** ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 12). [olam, -am]*

Her ġazāda Murtażāya **oldular** bunda refīḳ
Kim ki olmuşdur Sükūtī ḳanber-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 19). [oldular, -du, -lar]*

Sivādan geçmişiz zāhid bu edvārım seniñ **olsun**
Dün ü gün itdiġim Saʿyı bu eṭvārım seniñ **olsun** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 1). [olsun, -sun]*

Dīn ü meẕheb ḳamu īmān yolundan olmuşum fāriġ
Kelām-ı Ḥaḳ nice ḥadīs̱ bu güftārım seniñ **olsun** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 8). [olsun, -sun]*

Sen Nebīler ḫātemisin ey seḥāvet maʿdeni
Senden efzūn bir nebī yoḳ Ḥaḳḳa **olmuşlar** ḳarīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 8). [olmuşlar, -muş, -lar]*

Hüccet vereyim şāhid **ola** arż-ı semā ḫalḳı bütün
Bundan girü hiç ḳalmaya her demi bu ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 7). [ola, -a]*

Ey şāh-ı cihān al bendeki nām ile şān seniñ **olsun**
Mülk-i derūn içre ne var küllīsi her ān seniñ **olsun** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 1). [olsun, -sun]*

ʿAşḳıñla seniñ varlıġımı hep saña virdim
Bir ẕerre beḳā ḳalmaya hiç cism ile cān seniñ **olsun** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 6). [olsun, -sun]*

Hüccet vereyim şāhid ola arż-ı semā ḫalḳı bütün
Bundan girü hiç ḳalmaya her demi bu ān seniñ **olsun** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 8). [olsun, -sun]*

Bu Vīrān kārḫāneniñ ben görmedim ābādını
Hedm **olur** dün ü gün ʿayāndır olmada ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 6). [olur, -ur]*

Hū didiḳçe ḳalb-i ʿuşşāḳa oldu mu bī-dār **olur**
Ḥaḳ cemāliñ rüʾyet ider her demi seyrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 5). [olur, -ur]*

Hū ile her dem seḥerler ins ü cin ider fiġān
Oldular mecnūn gibi hem her biri dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 8). [oldular, -du, -lar]*

Sarāy-ı līmaʾallah irişür cān ile bī-ten
Olurlar ʿāşıḳ-ı maʿşūḳ kemā fī enbiyā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 8). [olurlar, -ur, -lar]*

Rāhında sen **olma** ġafil Ḥaḳḳı ögren ḳalma cāhil
ʿÖmrüñ geçüp ḳılar ẕaʾil Ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 9). [olma, --ma, -]*

Seḥerlerde ẕikr it Ḥaḳḳı bulsun ḳalbiñ bunda ẕevḳi
Olmayasın sende şek ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 4). [olmayasın, -ma, -y, -a, -sın]*

Yā şefāʿat kimden **ola** ʿarṣa-yı maḥşerde hem
Şefḳat itmez oldu muṭlaḳ şāhlarıñ sulṭānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 7). [ola, -*

Her bir ġazāda peyġamber ile **olduġu** meşhūr
Ḳaʾle-i ḫayberde nice biñ ḳatl-i küffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 7). [olduġu, -duk, -u]*

Ehl-i beyt-i Muṣṭafāya ḥürmet itmez **oldular**
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya dökdüler bunca ḫūnı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 13). [oldular, -du, -lar]*

Gerçe tersāya muṭābıḳ oldu ʿavrat cümle er
Elbise cins müsāvi farḳ **olunmaz** hiç dīni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 12). [olunmaz, -un, -maz]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç rehāyāb **olmadım**
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 5). [olmadım, -ma, -du, -m]*

Ḫāk-i pāya yüz sürenler **oldular** gerçek velī
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa daḫil olmuş bunlarıñ fayiḳleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 5). [oldular, -du, -lar]*

Māsivānıñ keşretinden ʿuzlete itmiş ḳarār
Baḳmaz **oldular** cihāna itmediler iʾtibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 20). [oldular, -du, -lar]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿĀbidīne irmez olsaydım tamām
Ḥālimiz düşvār **olurdu** encām rūz-ı ḳıyām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 8). [olurdu, -ur, -du]*

ʿİlm-i ẓāhir her cehle Ṣalmış ṭamudan olmaz ḫalāṣ
Cennete dāḫil **olur** mu kin kibir ehl-i riya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 8). [olur, -ur]*

Sükūtī sāl hezār üç yüz hem altıda tamām **oldu**
Bu nev çeşme idüp cereyān kemālile hep āʾlāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 19). [oldu, -du]*

Çekdigim derd-i belā aġyār cihān **oldu** bāʿiş
Bulmadım hiç istiraḥat dehr-i fenā ümmüʾl- ḫabāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 6, Mısra 1). [oldu, -du]*

ʿAşḳ eriniñ ḳıblesi her vechile cānān **olur**
Ḳanda varsa Ḥaḳḳıyla ol ṭopṭolu cihān **olur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 12, Mısra 1). [olur, -ur]*

ʿAşḳ eriniñ ḳıblesi her vechile cānān **olur**
Ḳanda varsa Ḥaḳḳıyla ol ṭopṭolu cihān **olur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 12, Mısra 2). [olur, -ur]*

Anıñ taḥt-ı ḳademinde boyun virdi nice beg er
İrişdi ḳurb-ı Mevlāya bu yolda **oldular** sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 8). [oldular, -du, -lar]*

Oḳundu şānına āyet-i kelām Ḥubbu lā yenām
Ṣunarlar ceẔbe-i Ḥaḳḳı o demde **oldular** mestān ʿaṢr-ı aḫir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 40). [oldular, -du, -lar]*

Ṭulūʿ itdi derūnumda bugün ol Ḫālıḳuʾr- Raḥmān
Ki emr-i Ḥaḳ ile vaṣfım **olupdur** on iki pīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 2). [olupdur, -up, -dur]*

Ḥayāt nev bulur anlar bu naẓmım eyleyen iẕʾān
Olurlar ʿārif-i maʿnā bu nuṭḳu söyleyen insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 4). [olurlar, -ur, -lar]*

Bilür iken ceddi kimdür hem anıñ yā maderi
Hiç terāḫḫum itmez **oldu** bunlara āḫir biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 22). [oldu, -du]*

Vay aña kim Aḥmed-i muḥtāra ḫāʾin **oldular**
Kerbelānıñ büsbütün ḥākini pür-ḫūn ḳıldılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 27). [oldular, -du, -lar]*

Söylesem Derviş Sükūtī Kerbelānıñ ḥālini
Cān taḥammül itmez **olur** ḳaralar gey şālını *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 32). [olur, -ur]*

Raḥm yoḳdur eşḳiyānıñ **olamaz** aṣlā saʾīd
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 3). [olamaz, -a, -maz]*

Āh reʾis-i Saʿdiyānıñ ol ḥaḳīḳāt serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi **oldu** cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 2). [oldu, -du]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi **oldu** cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 4). [oldu, -du]*

Menzil-i maḳṣūda irdi buldu anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi **oldu** cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 8). [oldu, -du]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi **oldu** cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 12). [oldu, -du]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup aẔād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi **oldu** cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 16). [oldu, -du]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi **oldu** cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 20). [oldu, -du]*

Meşreb-i Ṣafī seḫāvet maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi **oldu** cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 24). [oldu, -du]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī gözümüz gördü dīdār 1293
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi **oldu** cennetler gülü Muḥarrem 19 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 28). [oldu, -du]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl **oldular** bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 11). [oldular, -du, -lar]*

Ḥamdulillah ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ ḳudreti **oldu** ʿayān
Bezm-i ervāḥ-ı ezelde sır iken **oldu** nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 2). [oldu, -du]*

Menzil-i maḳṢūda irdi buldu anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi **oldu** cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 8). [oldu, -du]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup āzād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi **oldu** cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 16). [oldu, -du]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi **oldu** cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 20). [oldu, -du]*

Meşreb-i Ṣafī seḫāvet maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi **oldu** cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 24). [oldu, -du]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī göẔümüz gördü dīdār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi **oldu** cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 28). [oldu, -du]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl **oldular** bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 11). [oldular, -du, -lar]*

Nār-ı dūzāḫdan emīndir kim ki olmuşdur vuṣūl
Cennet-i ʿirfāna dāḫil **oldular** hep bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 2). [oldular, -du, -lar]*

Ḥubb-ı dünyādan göçüpdür Ḥaḳḳa itdiler viṣāl
Maḥv idip dilden sivāyı **oldular** hem dem liḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 14). [oldular, -du, -lar]*

Ḫāk-i pāya yüẔ sürenler **oldular** bunda velī
Bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ açdılar taḫḳīḳ yolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 15). [oldular, -du, -lar]*

Her kim aña bende oldu ṣıdḳ ile īmān **olur**
İkilikden ḳurtulup hem maẓhar-ı Raḥmān **olur** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 2). [olur, -ur]*

ol: *O, işaret sıfatı.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām **ol** deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [ol,]*

Açdı erkān-ı ṭarīḳat hem ḥaḳīḳat rāhına
Ḳullarına itdi iḥsān **ol** cenāb-ı kibriyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 18). [ol,]*

Zevce-i Ḥaydāra **ol** dem biżʾate minnī dedi
Ol nübüvvet faḫr-i ʿālem şāh-ı kevneyn Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 23). [ol,]*

Cümle aṣḥāb-ı kirāmıñ āline evlādına
Kim ki itmişdir muḥabbet buldu **ol** derde devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 4). [ol,]*

Bāb-ı hidāyet her cihetden açıla
Dāḫil olup **ol** maḳāma intihā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 6). [ol,]*

Ol Ḥasanuʾl-Müctebānıñ zehrini nūş eyledik
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya cān u baş ḳıldıḳ fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 5). [ol,]*

Hem Ḥüseyn-i Kerbelāda ḳıldılar **ol** dem şehīd
Yedi eflāk dökdü ḳan aġladı arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 5). [ol,]*

Mūsā Kāẓım imāma cān niṯār itdik bugün
Ol imām her dü ʿālem hem ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 10). [ol,]*

Ẕinde ider her ḳulūbu ḳanda irer bir Ẕerresi
Ḫıżır-veş bulur ḥayātı görmez **ol** aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 6). [ol,]*

Feyż-i himmet ile **ol** dem ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu bu derūnum ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 3). [ol,]*

Ẕikrile ḳalb açılurmış çünki dedi Muṣṭafā
Seyr idersin **ol** zamānlar ʿarş-ı kürsī bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 8). [ol,]*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā ṣevāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṯḥ ider **ol** nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 2). [ol,]*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem baḥṣ ider ṭāliblere
Ṣoñra baḥr-ı ʿaşḳa Ṣaldı **ol** Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 4). [ol,]*

ʿÖmründe ʿasel ṭatmayanıñ fehm idemez hiç dadın
Mekteb yoluna uġramayan nice bilsin **ol** kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 6). [ol,]*

Menzil alur **ol** bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine
ManṢūr gibi **ol** maḳāma ir kendini berdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 8). [ol,]*

Ẕikr it bize men ʿarefden Ḥaḳḳı güzel fehm idelim
Küntü kenziñ esrārını ketm itmeyüp **ol** kānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 6). [ol,]*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı ʿaşḳda beẕl idersen ṭālibā
Pāye-i rifʿat bulur **ol** menzil aḫyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 4). [ol,]*

Medḥ-i ẕemme baḳmaz **ol** kes bu fenā dārında hiç
Māsivādan el yudular diler bıraḳmadı āṯār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 9). [ol,]*

Ol saḳa hem ḥamrını Derviş Sükūtī kem-tere
Ṣundular bezm-i ezel bir cām ile mestān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 9). [ol,]*

Dürr-i bāṭınından anıñ hem **ol** iki şehzādeler
Gün gibi itmiş ṭulūʿ nūr-ı żiyāsından meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 9). [ol,]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarībsin arada bir nesne yoḳ
Cümle eşyāya muḫīṭ **ol** sırr-ı sübḥān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 8). [ol,]*

Aldanma hiç bu dünyānın varına
Gönlünü oynatma **ol** bī-s̱ebātdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 4). [ol,]*

Māl u mülküm deyu bunda cāhiller
Ṣanmasın ḳalır **ol** cümleye bābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 6). [ol,]*

Çoḳ çalış bendinden ḫalāṣ olasın
Ẓabṭ ider ḳurmuş **ol** Temur ṭuzāḳdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 8). [ol,]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar rūz u şeb
Noḳṭayı fehm eylemez **ol** Ḳurʾānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 6). [ol,]*

Resūlullah buyurmuşdur bularıñ ḥaḳḳına **ol** dem
Ki bunlar nūr-ı ʿaynımdır göñül mülkünde bir cevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 11). [ol,]*

Ḥużūr-ı Ḥaḳ dīvānında bu fiʿiliyle necāt hiç yoḳ
Ḫudā āʿlem baña **ol** dem iderler cebrile maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 10). [ol,]*

ʿAşḳ ehline virdi ḫaber her vech ile sırr-ı ʿAlī
Noḳṭa benim besmelede dedi o dem **ol** Ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 12). [ol,]*

Şānına lāyıḳ olan kim kendini ednā görüp
Ḫalḳ-ı ʿālem anı **ol** dem başına efser ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 6). [ol,]*

Sükūtī bir gedā ḳuldur irince Ḥażret-i şāha
Hezārān ḫāk-i pāyinde murādım virdi **ol** server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 10). [ol,]*

Dergāh-ı vālā nişīnim ülfetim **ol** yār ile
Sükkeri baldan leẕīẕdir ṣoḥbeti ḫünkārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 5). [ol,]*

Bir bezme irdim nāgehan Ḥaḳ zikrin iderler ʿayān
Dediler **ol** dem baña cān bunda durur Yezdānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 12). [ol,]*

Görse Mecnūn seni **ol** dem Leylādan fāriġ olur
Perde çekmişdin yüzine şimdi oldun irtisās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 5). [ol,]*

Kenz-i maḫfiken ezel-i Aḥmed gelüp itdi beyān
Aṣḥāblara gösterdi **ol** andan bize iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 4). [ol,]*

Ol ʿaṣrlar çün yed-i beyd tā gelince bu demlere
Mürşidlere telḳīn olup bu ḳurduġı erkān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 5). [ol,]*

Evvel bezm-i elestde sāḳīler şundu o dem bir cām dolu
Cürʿāsından **ol** bādenin her kim içer mestān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 8). [ol,]*

Ey göñül terk it bu fānī olma cihāna ḥarīṣ
Bī-vefādır kes ümīdiñ ḳonma **ol** ḫāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 2). [ol,]*

Dürr-i cevher maʿdenini ey Sükūtī ara bul
Baḥr-ı ʿummān semtine ir eyle **ol** kāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 10). [ol,]*

Ṣunsa sāḳī taze engür meylerinden bir ḳadeḥ
Defʿ ġām elbet ider **ol** ṣāfī şerbetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 4). [ol,]*

Noḳṭa-ı bāyım dimiş **ol** pādişāh-ı lā yezāl
Sırrını ifşā ider çün cehrile hep Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 5). [ol,]*

Añlamaz zāhid bu sırr-ı mürşide dest urmamış
Cehlile düşmüş niẕāʿa bulmadı **ol** rehber ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 8). [ol,]*

Himmet-i mürşidle her dem nefsimizi ḳatl idip
Ḳalbimizde ḳalmadı yer **ol** ʿadüv itsün ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 4). [ol,]*

Bir ḳademde menziliñ sebʿ-i semāya irgürür
Mülk o ednāyı **ol** dem seyrāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 8). [ol,]*

Geçmişiz mülk-i cihāndan bir ḳurı hemvāra yuf
Rızḳ içün hiç ġām çekilmez kesb iden **ol** kāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 2). [ol,]*

Kemāliñle şifā verdiñ Eyyübüñ rencine **ol** dem
Beni ġām derdine Ṣaldın o semte eyledin ilḥāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 7). [ol,]*

İrişdi çünki hem rāhım bir özge ʿāleme **ol** dem
Sarāy-ı vaḥdete irdim o ḥażretden vefā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 7). [ol,]*

Girdi ara şiddet ile **ol** ʿadüvv-i ehl-i nifāḳ
Reşk ider **ol** dem münāfiḳ görünce ḳısḳanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 14). [ol,]*

Ḳahr-ı Luṭfu bir ḳılanlar ey Sükūtī bu zamān
Neylesin **ol** cāna bunda dīn ü tersā hem de firenk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 10). [ol,]*

İçin ṭaşın silip pāk it ki nesne ḳalmaya aṣlā
Tecellī eyleye **ol** dem derūnunda seniñ yāriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 6). [ol,]*

Hem Ḥüseynʾi Kerbelāda ḳıldılar **ol** dem şehīd
Yedi eflāk itdi feryād āh ile hep zār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 5). [ol,]*

Sensin **ol** şāʾfi maḥşer mücrim ʿāṣīlere
Yüz çevirme ḳullarından eyleme ḳahr u celal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 5). [ol,]*

Şeyḫ-i kāmilden Ṣoragıl derdine dermān seniñ
Dil-i mecrūḥuna merhem itse **ol** raʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 6). [ol,]*

Ġaflet üzre ehl-i dünyā nefsine tābi olup
Ḫalḳa bühtān ile ġıybet dāʾim ider fāsıḳ **ol** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 4). [ol,]*

Ders uẔatma bize vāʿiẓ her demi ʿuḳbā içün
Cennetiñ çoḳ vaṣfiñ itme **ol** ṣafādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 6). [ol,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu pişvāmız rāh-ı Ḥaḳ
Ol Muhammed'dir Taki hem padişah-ı la-yezal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 10). [ol,]*

Hükm ider kafdan kafa **ol** 'adl-i vefadır sevdiğim
Ol imam nesl-i Naki'dir üçler yediler sırdaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 11). [ol,]*

Hükm ider kafdan kafa ol 'adl-i vefadır sevdiğim
Ol imam nesl-i Naki'dir üçler yediler sırdaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 12). [ol,]*

'Askeri **ol** kutb-ı alem şah bekadır sevdiğim
Nazmıyla Derviş Sükuti medh **ol** şebahları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 13). [ol,]*

'Askeri **ol** kutb-ı alem şah bekadır sevdiğim
Nazmıyla Derviş Sükuti medh **ol** şebahları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 14). [ol,]*

Caʿferüʾl Ṣādıḳ ḥaḳīḳat reh-nümādır sevdigim
Mehdi-i ahir zaman **ol** sahib-livadır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 15). [ol,]*

Men ʿaref sırrına āgāh eyledi **ol** şāh beni
Ḥaḳḳı bildirdi ʿayāne Murtażādır üstadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 3). [ol,]*

Ḳalb ḫānesini ṭaş mı Ṣanup cismimize ḍarb ideyor
Bilmem nice ḳaṣd eyledi baġrımıza **ol** bāġ u çemenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 8). [ol,]*

Cān niṣār itdim Sükūtī rāh-ı ʿaşḳıñda anıñ
Nev ḥayāta irdim **ol** dem luṭf-ı Ḥaḳ iḥsāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 14). [ol,]*

Ḳırḳlarıñ serdārı olmuş ol Muḥammed şāh Taḳī
Ol gürūhuñ ḳuṭb-ı muṭlaḳ bī-riyā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 16). [ol,]*

Cismini eyler semiz **ol** ḫūk -veş her dāʾimā
Nefsini iḥyā idermiş nev-be-nev sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 9). [ol,]*

Mat ider ḳalbiñ Sükūtī ser-te-ser aḳreb Zamān
Ṭamuya bāʿiṣ ider **ol** ʿāḳibet sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 14). [ol,]*

Şehvetiñ efzūn ider **ol** maʿrifetden bī-ḫaber
Cins-i ḥayvāndan eşeddir ḳavm-i cāhil her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 7). [ol,]*

Ceddiñ olmuş gerçe şāfīʿ ʿarṣa-ı maḥşerde hem
Mücrim ʿāṣīlere sen **ol** dem ricāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 8). [ol,]*

Kerbelāya irdi **ol** dem özge ṭufān miṣl-i Nūḥ
Ḳana ġarḳ oldu şehīdān bunca iḫvān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 19). [ol,]*

Sensin **ol** şāh-ı dü ʿālem her nebīniñ serveri
Sensin **ol** kān-ı şefāʿat āsumān üzre hemḪn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 9). [ol,]*

Sensin **ol** şāh-ı dü ʿālem her nebīniñ serveri
Sensin **ol** kān-ı şefāʿat āsumān üzre hemḪn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 10). [ol,]*

Menbaʾ **ol** kāʾinātıñ Adem ü Ḥavvā bugün
Cinsimiz andan tevellüd eyledi peydā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 1). [ol,]*

Nūḥ Nebīniñ ṭufānından buldular **ol** dem ḫalāṣ
Ḳavm-i kāfirleri ṣaldı ġarḳıla deryā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 5). [ol,]*

Derde Yaʿḳūb düşdü **ol** dem Yūsufuñ feryādıyla
Buldu Eyüb Ṣabrıyla çün derdine edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 9). [ol,]*

Ḥażret-i Cercīs Nebī hem kāh Ẕekeriyā **ol** Zamān
Tīġ-ı küffārıñ elinden oldular ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 15). [ol,]*

Ḥażret-i ʿİsāya **ol** dem emr olup ʿarşa çıḳa
Āsumāna pervāz itdi bekleriz ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 19). [ol,]*

Cām-ı ʿaşḳı nūş iden **ol** gözleri mestāneden
Farḳ idemez muṭlaḳ anlar Kāʾbeyi bütḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 1). [ol,]*

İder pendini āheste lisān-ı ḥāl ile **ol** dem
Ṭarīḳat baḥsini söyler leṭāfetle hemān **ol** ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 3). [ol,]*

İder pendini āheste lisān-ı ḥāl ile **ol** dem
Ṭarīḳat baḥsini söyler leṭāfetle hemān **ol** ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 4). [ol,]*

Vilāyetle meger **ol** dem göründü Aḥmede **ol** şāh
Anıñ miʾrācı bābında alıp mihrini **ol** arslān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 9). [ol,]*

Mevtine bāʿiṣ didi **ol** nūş idersin rūz u şeb
Mey ḳatı serd ḳalbine at ṣāfī engürden hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 3). [ol,]*

Nefsini ḳılar zebūn **ol** ḥāl-i düşvāre irer
Ruḥ çıḳar meydāne serbest ḥükm ider ḳalbinde cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 7). [ol,]*

Hū ile çün açdı anlar küntü kenziñ bābını
Hū ile irmiş bugün ʿāşıḳları **ol** kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 8). [ol,]*

Hū ile irdi Sükūtī bir tükenmez devlete
Küntü kenziñ bābıñ açdı ireli **ol** kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 10). [ol,]*

Baḥr-ı ʿaşḳa düşmeyenler **ol** ʿummān nice
Ḳanda bulur dürr-i mercān bulmadı **ol** kān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 1). [ol,]*

Baḥr-ı ʿaşḳa düşmeyenler **ol** ʿummān nice
Ḳanda bulur dürr-i mercān bulmadı **ol** kān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 2). [ol,]*

Bugün gördüm dilarāyı oturmuş bir çemenlerde
Ḳadeḥ Ṣundu bize **ol** dem gülistān-ı baharlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 2). [ol,]*

Laʿnet olsun ibn-i Süfyān ḫāricīniñ cānına
Ḳaṣd ḳıldı bunda çünki **ol** şāh-ı merdānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 2). [ol,]*

İmām Caʿfer ile Kāẓım yoluna
Ezelden irmişim **ol** muḳtedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 12). [ol,]*

Ol-: *Hale gelmek, bürünmek.*

Urdı bir ateş vücūdum şehrini iḥrāḳ idip
Neylesin bḪ-çāre göñlüm Ṣafī büryān **olmuşam** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 8). [olmuşam, -muş, -am]*

Maḥv olunca varlığım Derviş Sükuṭī yandı çün
Ḳalmadı hiç ẕerre denlü bunda gülhān **olmuşam** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 10). [olmuşam, -muş, -am]*

ol: *"O" İşaret zamiri.*

Hemān on dürlü genc anda ḳomuş **ol** fāʾil-i muḥtār
Ḥavāṣ-ı ʿaşere *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 17). [ol,]*

Kef keremkānı ʿAlīniñ nesl-i imām ʿAskerī
Lam leṭāfet göster **ol** rāh-ı ʿaşḳda sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 24). [ol,]*

Ze Ziyān irmez Caʿferden zāhidā ḳıl inḳiyād
Ġayn Ġayret kānı **oldur** müşkülüñ eyler güşā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 22). [oldur, -dur]*

Kāẓım oldu cümle müʾmīn ḳıblegāh şüphesiz
Secdegāh-ı ʿālem **oldur** hem imām u muḳtedādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 8). [oldur, -dur]*

Her seḥerler zār u efġān dest-i Ḥaḳdan ḳılarmış ʿandelīb
Bir gül-i ḫandān arar **ol** bilmez sırr-ı gülistān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 6). [ol,]*

İmām Kāẓım şehinşāhı bu ʿālem ḳıblesi **oldur**
Muḥaḳḳaḳ secdegāhımdır anıñ ḫāk-deriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 7). [oldur, -dur]*

öl: *Hayâtı sona ermek, can vermek, vefat etmek.*

Maʿārif dersini görmüş ölümden kim **öleñ** evvel
Eneʾl Ḥaḳ dārına girmiş ṣafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 7). [öleñ, -en]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Ölmüşüz öñ gelmeden mevt budur hep kārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 10). [ölmüşüz, -müş, -üz]*

Ölümden evvel **ölmüşdür** bu yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Beḳā-yı vaḥdete erdim Ḥaḳ ile itdi pazarın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 7). [ölmüşdür, -müş, -dür]*

Bulur ʿuzlet maḳāmında nişīn olmuş nevbet bekler
Ölümden evvel **ölmüşler** geçüpdür cism-i cānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 4). [ölmüşler, -müş, -ler]*

Terkini ura gel **ölmezden** evvel
Ḥaḳ ise murādıñ dünyā ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 5). [ölmezden, -mez, -den]*

Derde düşen bunda sālik-i Ḥaḳ anıñ dermānesi
ʿİlleti ʿaşḳdan **ölürse** ẕevḳ ider dil ḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 2). [ölürse, -ür, -se]*

ol: *" O " 3. teklik kişi zamiri.*

Yedi yüz hem yigirmi tam kirişler bağlayup anda
Ḳuruldu taḫt-ı ḫaḳānı otursun **ol** şāh-ı ebrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 12). [ol,]*

Ol Ḥabībiñ ḥürmetine kāʾinātı ḫalḳ idip
Bāʿiş oldur cümlemize ḥamd idelim ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 7). [ol,]*

Noḳṭa bir cevher ḥaḳāyıḳ ketm iken bezm-i ezel
İtdi ifşā sırrını hem **ol** ʿAlīyyüʾl Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 22). [ol,]*

Zevce-i Ḥaydāra ol dem biżʾate minnī dedi
Ol nübüvvet faḫr-i ʿālem şāh-ı kevneyn Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 24). [ol,]*

Nūr-ı ʿaynıdır anıñ hem **ol** iki şehzādeler
Biri zehr ile şehīd vü hem birisi Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 25). [ol,]*

Ol Ḥabībiñ ḥürmetine kāʾinātı ḫalḳ idip
Bāʿiş **oldur** cümlemize ḥamd idelim ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 8). [oldur, -dur]*

Sin Seḥerde ẕikrin itdim **ol** imām u Kāẕımıñ
ʿAyn ʿaşḳı ḳalbim içre devr ider Ṣubḥ u mesā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 23). [ol,]*

Dal Delīl şāh-ı Ḥüseyn-i Kerbelādır şüphesiz
Kef Kerāmet kānı **oldur** maẕhar feyż-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 16). [oldur, -dur]*

Şübhemiz yoḳ şefḳat ider **ol** Resūl-i kibrīyā
Āl-i Aḥmed bendesine hem ʿAlī Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 1). [ol,]*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ḳalbi ḳıldı ḫarāb
Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī dir nūr-ı cism-i enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 4). [ol,]*

Ol Ḥabībiñ ḥürmetine bizi yoḳdan var idip
Anıñçün yaradıldı ʿarş-ı kürs arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 7). [ol,]*

Küntü kenziñ maḫzeninden vaṣf ider her vechile
Ümmetine itdi iʿlān ser-te-ser **ol** bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 10). [ol,]*

Yüz sürüp gelmiş Sükūtī ḫāk-i pāy-i devlete
Beẕl ider **ol** cān başın yoluna itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 14). [ol,]*

Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa ir gel rūz u şeb ḳıl ḥiẕmeti
Bir devā itse gerek **ol** saña bu şāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 8). [ol,]*

Ṣāfī eyler bu derūnuñ mülkünü **ol** ser-te-ser
Pāk olan ḳalbi Sükūtī çekmeye hiç ıżtırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 9). [ol,]*

Himmete muḥtāc ḥaḳāyıḳ erlerinden ḳıl meded
Luṭf idip eyler ʿināyet saña **ol** ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 8). [ol,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu ehl-i ʿaşḳa ḳıblegāh
Nesl-i pāk-i enbiyādır evliyāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 7). [ol,]*

Ol Muḥammedʾdir Taḳī hem pişvā-yı rāh-ı din
Mürşid-i kāmil dilersen reh-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 15). [ol,]*

Menzil alur **ol** bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine
ManṢūr gibi **ol** maḳāma ir kendini berdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 7). [ol,]*

Seḥerde görünür **ol** Ḥaḳ Sükūtīden işit muṭlaḳ
İder tevḥīd şecer evrāḳ uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 17). [ol,]*

Yā İlahī derde düşdüm hem devā senden meded
Ol Ḥabībiñdir Muḥammed Muṣṭafā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 2). [ol,]*

Şānına taḥḳīḳ buyurduñ **ol** ʿAlī bin Ṭālibiñ
Sūre-i Ḳurʾān içinde hel atā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 3). [ol,]*

Ḫulḳ-ı Aḥmed olsa ṭālib Ḥaḳḳa ider inḳiyād
Ḥubb-ı dünyādan geçer **ol** Ḥaḳdan alur ber-murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 2). [ol,]*

Vaṣf iderim zāhidā ben her zamān **ol** yār murād
Medḥiñ itmez bunda bir cān hiç degil aġyār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 1). [ol,]*

Aḥsen-i taḳvīmle īcād eyledi **ol** Ḥaḳ seni
Ḳurdu taḥtıñ ḳalb içinde dāʾimā eyler ḳuʾūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 5). [ol,]*

Cān u başdan çünki geçmiş **ol** Ḫudā ʿāşıḳları
Kes̲ret-i dünyāya baḳmaz eyleyen **ol** yār aḫz̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 5). [ol,]*

Cān u başdan çünki geçmiş **ol** Ḫudā ʿāşıḳları
Kes̲ret-i dünyāya baḳmaz eyleyen **ol** yār aḫz̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 6). [ol,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī serdār-ı şāh-ı evliyā
Vāriṣ̲-i Aḥmed Nebī hem şāh Ḥüseyn-i Kerbelādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 3). [ol,]*

Ol Muḥammeddir Taḳī bil āfitābıñ şuʿlesi
Şevḳ baḫş itmiş cihāna menbaʿ-i nūr-ı ziyādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 11). [ol,]*

Fatıma Ḫayruʾn-nisāya biż ʿate minnī dedi
Ol Nebī-i faḫr-ı ʿālem şāfiʿ-i maḥşerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 6). [ol,]*

Ol Ḥasan şāh şehīd hem Ḥüseyn-i Kerbelā
Teşnegān-ı ümmete ol Ṣāḳī-i kevs̲erdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 7). [ol,]*

Ol Ḥasan şāh şehīd hem Ḥüseyn-i Kerbelā
Teşnegān-ı ümmete **ol** Ṣāḳī-i kevs̲erdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 8). [ol,]*

Ol Muḥammeddir Taḳī hem Pādişāhımız Naḳī
Ḥükm iden bu cümle ḫalḳa ol imām ʿaskerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 13). [ol,]*

Ol Muḥammeddir Taḳī hem Pādişāhımız Naḳī
Ḥükm iden bu cümle ḫalḳa **ol** imām ʿaskerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 14). [ol,]*

ʿAn ḳarīb gelse Muḥammed Mehdi-i ṣāḥib-zamān
Müşrikini seyfile ḳırsa gerek **ol** bir erdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 16). [ol,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Her murāda nāʾil oldum bil Ḥüseyn-i Kerbelādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 3). [ol,]*

Ol imām Ẕeynel Muḥammed Bāḳırʾıñ rāhını ben
Bulmuşum Caʿferʾle taḫḳīḳ ol keremkān ʿaṭadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 5). [ol,]*

Ol imām Ẕeynel Muḥammed Bāḳırʾıñ rāhını ben
Bulmuşum Caʿferʾle taḫḳīḳ **ol** keremkān ʿaṭadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 6). [ol,]*

Cümle müʾmīn ḳullara çün Kāẓım oldu ṭoġru rāh
İḳtidā it ṭālibā sen **ol** Resūl-i kibriyādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 8). [ol,]*

İlticāʾmız bizim çün **ol** ʿAlī Mūsā Rıżā
Bāb-ı Luṭfunda saʿādet bize **ol** nūr-ı Ḫudādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 9). [ol,]*

İlticāʾmız bizim çün **ol** ʿAlī Mūsā Rıżā
Bāb-ı Luṭfunda saʿādet bize **ol** nūr-ı Ḫudādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 10). [ol,]*

Kuṭb-ı aḳṭāb-ı cihāndır **ol** Muḥammed şāh Taḳī
Mesned-i rifʿatde ḳāʾim devleti āl-i ʿabādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 11). [ol,]*

ʿAskeri serdār-i ʿālem üçler yediler ḳırḳlara
Ḥükm ider cümle cihāna **ol** imām u muḳtedādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 16). [ol,]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar rūz u şeb
Nefsine ʿārif degil **ol** bilmez ki Rahmān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 10). [ol,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī dāmeni ṭut mürşidin
Göstere **ol** saña Ḥaḳḳı vechi Yezdān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 12). [ol,]*

Saʿyını virmiş hebāya reh-nümāsız şol kişi
Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber **ol** Yezdānʾı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 12). [ol,]*

Dāmeni muḥkem ṭuta gör Derviş Sükūtī bir eriñ
Vaṣl ider **ol** seni Ḥaḳḳa hicrānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 14). [ol,]*

Ol imām Ẕeyneʾl-ʾAbānıñ kim ki olmuş çakeri
Ḥiẓmeti Bāḳırʾda her dem ẕevḳile devlet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 7). [ol,]*

Ol imām Kāẓım Rıżānıñ rāh-ı meftūḥ bir ḳadīm
Her ki dāḫil oldu anlar şüphesiz vuṣlat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 11). [ol,]*

Ḳıblegāhı evliyādır hem ʿArab mülk-i ʿAcem
Ol ʿAlī Mūsā Rıżāda cümlesi himmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 14). [ol,]*

Ol Muḥammed şāh Taḳīye bende olmuş tā ezel
Bil Naḳīniñ sāyesinde menzil-i rifʿat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 15). [ol,]*

Bir gün hemān **ol** yār ile ʿahd eyleyüp virdim ḳarār
Ḳavlinde Ṣādıḳ durmaz dönüp bu etdiġi cefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 5). [ol,]*

Hiç olur mı naḳd ü cānıñ virmege **ol** peykere
Zen ü dünyā bī-vefāya bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 3). [ol,]*

Ẕikr-i fikrim gice gündüz Ḥaḳ ile her dāʾimā
Müptelāyım **ol** Ḫudāya bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 8). [ol,]*

Ol ḥaḳiḳat erleriñ gör baḥri ʿaşḳa ġarḳ olup
Dürr-i maʿden gevherine irdi maḥrem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 11). [ol,]*

Sensin **ol** maḥbūb-ı ḫāliḳ hem şefîʾüʾl-müznibīn
Raḥmet içün gönderildin şāfîʾ-i yevmüʾl ḥaşr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 3). [ol,]*

Kenz-i ḫafî esrārına ifşā idip **ol** ẕāt-ı pāk
Fehm eyleye ey Sükūtî bunda olup ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 13). [ol,]*

Sükūtî bir ġarîb ednā ġulām bāb-ı Luṭfunda
İderse himmetiñ **ol** şāh anıñla ṣoḥbetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 14). [ol,]*

Cism-i insānı yaratmış **ol** ġanī perverdigār
On iki bāb üzre tertīb ḳıldı anı girdigār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 1). [ol,]*

Ḳılsa **ol** mūr-ı żaʿīfden ḳalbini aḥḳar bu gün
Cümle ʿālem içre Mevlā hem anı sürūr ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 7). [ol,]*

Şehvet-i dünyāya māʾil neyleyem ġayet ḫarīş
Nefsine **ol** tābi olmuş tāze bir duḫter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 10). [ol,]*

Ne mümkündür ḫalāş olmaḳ bu bendlerden ḳatı müşkül
Meger lütf-ı ʿināyetiñ ḳılarsa **ol** Ġanī Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 6). [ol,]*

Ṭamarla üstüḫān ile iki pay üzre **ol** Ḫāliḳ
Yaratdı şekl-i insānı kemāliyle odur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 7). [ol,]*

Mülk-i keşret berzaḫından çün ḫalāş olmuş bu dem
Vaḥdet yol bulmuş **ol** ʿirfān olan Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 10). [ol,]*

Ol ʿAlī Mūsā Rıżādır şāh İran hem ʿArab
Ḫādimim ben anıñ kim ʿadlile ehl-i vefāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 11). [ol,]*

Ol Muḥammed Taḳī bil pişvā-yı rāh-ı dīn
Muḳtedā-yı evliyādır sālik-i Ḥaḳḳı iḳtidāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 13). [ol,]*

Muntaẓırız devrine Derviş Sükūtî biz anıñ
Seyfiyle itse ẓuhūr **ol** Mehdi-i Ṣāḥib-livāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 18). [ol,]*

Şevḳ-i ʿAşḳile ideriz ilticā **ol** ḥażrete
Āsitānında Sükūtî mihmān olan Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 11). [ol,]*

Neyleriz biz bu dünyāyı Ṣatdıḳ elden hem ʿuḳbāyı
İsteriz biz **ol** Mevlāyı ʿāşıḳlarız Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 8). [ol,]*

Ḳutb-ı cihān **ol** serveri sāliklerin hem rehberi
Olmuş Sükūtī bir kem-teri ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 15). [ol,]*

Ḥāḳ-i pāy-i Ḥaydara Derviş Sükūtī sür yüzüñ
İrgör çün ẕāt-ı Ḥaḳḳa seni **ol** merdān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 10). [ol,]*

Nāṭıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳı ehl-i dile ḳıldı beyān
Cümle cihān añla güzel ṭopṭolu **ol** Ḥālıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 10). [ol,]*

Añlaġıl sen ṭālibā cümle bu ʿālem bir cān imiş
Aḥmediñ nūrundan ancaḳ **ol** bize iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 2). [ol,]*

İşbu sırra vāḳıf olan ne imiş her dem nizāʿ
Ḳahr-ı Luṭfu bir bilenler **ol** aṣıl insān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 4). [ol,]*

Añlamazlar ẕāt-ı Ḥaḳḳı mürşide yol bulmayan
Kendüni ādem Ṣanur **ol** maʾnīde ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 6). [ol,]*

Ol dost ile rūz-ı ezel ʿahdimizde s̱ābit ḳadem
Bu cihāna geldim nice iḳrārımız īmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 3). [ol,]*

Ol dosta ben yār olalı kūh-ı ṣaḥrā gülşen baña
Yedi iḳlīm ḳamusı hep bāġ u cenān bostān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 5). [ol,]*

Derde düşen āh ider **ol** ʿaşḳile nālān imiş
Derd içinde ẕevḳi bulan ʿāṣıḳa dermān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 1). [ol,]*

Miḫneti renc almadan Ẕevḳ bulup mesrūr olan
Derdine buldu devā **ol** ṣıḥḥati her ān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 4). [ol,]*

Naḳş-ı renk ṣad hezārān dürlü Ṣūret gösterir
Neyleyem **ol** bī-vefādır oldum zībādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 6). [ol,]*

Küntü kenziñ sırr-ı muṭlaḳ sendedir iste anı
Reh-nümālar dāmına düş çünki **ol** kanda garaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 8). [ol,]*

Mürşid-i kāmil ara bul Derviş Sükūtī sen bugün
Bāb-ı ʿilmiñ ögretir **ol** şāh-ı merdāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 10). [ol,]*

İşbu dehre gelmeden **ol** yāre irmekdir ġaraż
Ḳalbini Ṣāfī eyleyüp dīdāre irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 1). [ol,]*

Beẕl eyledi her varını Derviş Sükūtī **ol** yāre
Vuṣlat diler her rūz u şeb iḥsāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 9). [ol,]*

İki destiñ uzatmış **ol** bu ʿālem ḫalḳını ṭutmuş
Cehenneme atar bir bir ne ḫoş ḥiẕmet ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 7). [ol,]*

Revā mıdır ʿaceb böyle Sükūtī söyler **ol** densiz
Īmānı yoḳ anıñ billāh bu ḫalḳa ḳahr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 11). [ol,]*

Sükūtī Dervişiñ ʿömr Ṣoñ āḫir demlere irdi
Günāhıñ ʿafv ider lā-şek ġanīdir **ol** kerem-kānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 16). [ol,]*

Gel Sükūtīʾden suʾāl it ḳandadır **ol** ẕāt-ı Ḥaḳ
Gösterir kāmil-i meşāyiḫ Ṣor aña esrār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 13). [ol,]*

Ol gürūh-ı evliyāda sālikānıñ rehberi
Ḥaḳḳa ir görmüş muḥaḳḳaḳ bunca bāy-ı kem-teri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 1). [ol,]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānıñ şeyḫ Ḥarābāt bendesi
Dergāhınıñ ḫādimidir tā ezelden aḥḳarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 5). [ol,]*

Cumʾāli Baba kemāl ẕāt Ḥaḳḳıñ bir ḳulu
Zümre-i ḳırḳlara irmiş **ol** ḥaḳiḳat gevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 12). [ol,]*

Çün Ḫarabāti Babadan bīʾatı Ġılmān Baba
Dāḫil oldu Ḥaḳ yoluna buldu **ol** dāʾim beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 2). [ol,]*

Ṭulūʿ itdi derūnumda bugün **ol** Ḫālıḳuʾr- Raḥmān
Ki emr-i Ḥaḳ ile vaṣfım olupdur on iki pīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 1). [ol,]*

Üçüncü Ḥaḳ velīyyullah hem **oldur** vāḳıf-ı esrār
Ledün ʿilminde hem yektā odur māhir odur usta *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 11). [oldur, -dur]*

Żiyā aldın ebuʾl Necīb hem **oldur** vāriṣ-i Mevlā
Hemān Baġdād derūnunda maḳām-ı kaʾbe-i ʿulyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 13). [oldur, -dur]*

Şehinşāh-ı cihān Aḥmed Bedevī Seyyid Sulṭān
Süleymān-zamān **oldur** elinde hem ḳamu devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 22). [oldur, -dur]*

Sen **ol** şāh-ı muʿaẓẓamsın gerek luṭfuñ ola her ān
Kerāmet kānısın muṭlaḳ yolumuz eylegil āsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 13). [ol,]*

Āh reʾis-i Saʿdiyānıñ **ol** ḥaḳīḳāt serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 1). [ol,]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup **ol** gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 6). [ol,]*

Bunca şehre Saʿdiyānda **ol** idi gerçe ulu
Bir nice çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 9). [ol,]*

Ceddi anıñ şeyḫ Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup **ol** gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 6). [ol,]*

Bunca şehre Saʿdiyānda **ol** idi gerçe ulu
Bir nice çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 9). [ol,]*

Ḫāk-i pāy-ı şāh Taḳīyye yüz sürenler dāʾimā
Nakd-i canın bezl ider **ol** rahına kurban olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 3). [ol,]*

olur olmaz: *Olur olmaz, yerli yersiz, rastgele, sıradan, önemsiz.*

İriş bir kāmil insāna seni yunsun yaḳışdırsın
Olur olmaz lafa baḳma yalan fetvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 4). [olur olmaz,]*

Özge bir ẕevḳe irişdim rehber-i taḥḳīḳ ile
Fehm idemez **olur olmaz** kişiler eṭvārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 4). [olur olmaz, -maz]*

on: *Baş, başlangıç, önce, öncesi.*

Nefsini **öñ** bilmek imiş Ḥaḳḳı bilmekden murād
Saʿy idegör ṭālibā gel ʿirfān ile inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 1). [öñ,]*

Men ʿaref ilmine āgāh çünki oldu sālikān
Rabbini **öñ** bildi añlar oldular dānā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 10). [öñ,]*

Sivā ḥubı gelür geçer ne māl ḳalur ne bir eser
Saña gelmezden **öñ** ḫaber yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 4). [öñ,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Ölmüşüz **öñ** gelmeden mevt budur hep kārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 10). [öñ,]*

Nefsini **öñ** bildirirler añlayasın Rabbini
Men ʿaref dersin oḳuġıl bilesin Mevlā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 13). [öñ,]*

Sen ol şāh-ı muʿaẕẓamsın nebīler zümresinden **öñ**
Gelüpsin ʿāleme senden ʿināyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 9). [öñ,]*

Ṭaʾn olunmaz zāhidā gör bunların aḥvālini
Mevt-i īrād gelmedi **öñ** oldular ehl-i ḳubūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 10). [öñ,]*

Men ʿarefden baḥs idenler nefsini **öñ** bilmiş
Ol ḳanda baḳsa gördü anlar ʿālemi niyāz ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 9). [öñ,]*

Men ʿarefden nefsini **öñ** bilesin
Mürşidi bul ol maḳāma iresin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 9). [öñ,]*

on: *"On" sayı sıfatı.*

Bütün mülkün ider ābād zevāle irmeye aṣlā
On iki bāb güşād itmiş derūnuñ feyż alur her bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 14). [on,]*

Hemān **on** dürlü genc anda ḳomuş ol fāʾil-i muḫtār
Ḥavāṣ-ı ʿaşere *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 17). [on,]*

Bināsı ʿālemiñ böyle ḳurulmuş itdiler iḫbār
Cenāb-ı Ḥaḳ her ādemiñ vücūdunda **on** iki bāb güşād itdiġi beyān ise behr bābınıñ kütüb-i *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 32). [on,]*

Cism-i insānı yaratmış ol ġanī perverdigār
On iki bāb üzre tertīb ḳıldı anı girdigār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 2). [on,]*

ʿAnāṣırdan düzülmüşdür ser-a-ser bu vücūd şehri
Ḳodu **on** iki bāb anda anıñladır hemān maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 4). [on,]*

On iki gün şāʾim olmaḳ Muṣṭafānıñ ʿaşḳına
Nice yüz biñler ʿamelden ḫayrıla aḳdem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 5). [on,]*

Ḥasandır anlagil zāhid bu ʿālem mülküne bir şāh
Ḥüseyn-i Kerbelādandır ḳurulmuş **on** iki erkân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 4). [on,]*

ʿAskerī **on** bir imāmıñ bendesiyiz tā ezel
BeẔl-i cān itdik yolunda mehdi-i Livānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 11). [on,]*

Sāl hezār üç yüz **onunda** rıḥlet itdi dünyādan
Şeyḫ ʿAlī semt-i beḳāda buldu maḳāmıñ firdevsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 13). [onunda, -u, -n, -da]*

Bu tariḫim hezār üç yüz hem **on** bire irişmişdir
Sivā ḥubbnı terk itdim Ḥaḳ ile oldu pazarım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 13). [on,]*

Ṭulūʿ itdi derūnumda bugün ol Ḫālıḳuʾr- Raḥmān
Ki emr-i Ḥaḳ ile vaṣfım olupdur **on** iki pīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 2). [on,]*

Vilādeti çıḳar rāh-ı Ḥasan Baṣra odur Ḫalvetiyye sulṭānı
Yeter vaṣf eylediñ Derviş Sükūtī **on** iki şāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 66). [on,]*

on: *Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer.*

Murġ-ı ġarībin görmez misin hiç evc-i semā pervāz ider
Düşmüş ḳulaġuz bir **önüne** ʿaskerini tenhālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 10). [önüne, -ü, -ñ, -e]*

on bir: *"On bir" sayı sıfatı.*

On bir ṭarīḳ erkānları ẓāhirdedir bürhānları
Şeyḫ Saʿdeddīn sulṭānları ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 9). [on bir,]*

on iki şehzāde: *On iki imam kastedilmektedir.*

Vaṣfını itsem sezādır **on iki şehzādeniñ**
Derd-mend Derviş Sükūtī mücrim kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 15). [on iki şehzādeniñ, -n, -i, -n]*

oruç: *Allah'a ibadet amacıyla yeme, içme vb. şeylerden belli bir süre veya biçimlerde kendini alıkoymak.*

Berzaḫ iliñ geçmek içün rehber gerek her ṭālibā
Sende riyāẕāt ḳıl ḳavī eyle ʿibādāt ṭut **oruç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 10). [oruç,]*

ʿosmān: *Hz. Osman. Üçüncü İslam halifesi.*

Ebū Bekir ʿÖmer ʿ**Os**mān ʿAlīdir fātiḥ-i Ḫayber
Ki bunlar Aḥmediñ yār-i cihāna geldiler server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 1). [ʿosmān,]*

Resūlüñ sevdigi bunlar Ebū Bekir ʿÖmer ʿ**Os**mān
ʿAlī damād-ı peyġamber cinān-ı heşt bābına meʾmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 7). [ʿosmān,]*

Cenāb-ı Ḥaḳ Ebū Bekir anıñ neslindedir mührü
Seḥāvetde ʿömr-i ʿ**Os**mān kemāl ẕāt-ı Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 28). [ʿosmān,]*

ot: *Ot, bitki.*

Söylenir evvel ezel kim gāhī otdan būḳ olur
Daḫı būḳdan **ot** olup hem dillere destān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 18). [ot,]*

Söylenir evvel ezel kim gāhī **otdan** būḳ olur
Daḫı būḳdan ot olup hem dillere destān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 17). [otdan, -dan]*

oṭa: *Oda.*

Tanẓīm oldu ḫānḳāhda üç **oṭa** resm-i cedīd
Her gelen mihmāna taʿẓīm ḳıldılar ġāyet mezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 9). [oṭa,]*

otāġ: *Büyük çadır, büyüklere mahsus yüksek etekli geniş ve süslü çadır.*

Ḳalbim içre ey Ḥabībim teşrīf itgil baş ayaġ
Gönlümüñ ṣaḥrāsına ḳur dürr-i cevherden **otağ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 2). [otağ,]*

otur-: *Tahta oturmak, hükmetmek.*

Yedi yüz hem yigirmi tam kirişler baġlayup anda
Ḳuruldu taḫt-ı ḫaḳānı **otursun** ol şāh-ı ebrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 12). [otursun, -sun]*

otur-: *Oturmak, ikamet etmek, bulunmak.*

Derviş Sükūtī ṭut temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru **otur** postuna mihmān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 10). [otur,]*

Gelse meclisine cāhil bed lisān eyler ṭavīl
Hiç **oturma** ṭālibā gel ʿāḳil isen durma ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 4). [oturma, -ma]*

Ḥaḳ yaḳındır saña senden ey Sükūtī ṣorma hiç
Ḳalbiniñ her köşesinde **oturur** mihmānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 10). [oturur, -ur]*

Az yemekle ey Sükūtī pāk idegör ḳalbini
Ḳalb-i maʿmūrlarda mihmān **oturur** ol lā yenām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 18). [oturur, -ur]*

Bugün gördüm dilarāyı **oturmuş** bir çemenlerde
Ḳadeḥ Ṣundu bize ol dem gülistān-ı baharlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 1). [oturmuş, -muş]*

Derviş Sükūtī ṭut temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru **otur** postuna mihmān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 10). [otur,]*

Sarāy-ı limaʾallahda **oturdu** cedd-i pāk ile
Ḥaḳīḳat Ṣoḥbetiñ itdi Muḥammed şāh Ḥaḳ ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 43). [oturdu, -du]*

otuz: *"Otuz" sayı sıfatı.*

Biḥamdulillah bu dīvānım feṣāḥatle ḫitām oldu
Sekiz dört ḥarf ile naẓmım **otuz** iki kelām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 2). [otuz,]*

oynat-: *Aldatıp oyalamak, kandırmak.*

Aldanma hiç bu dünyānın varına
Göñlünü **oynatma** ol bī-s̲ebātdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 4). [oynatma, -ma]*

ögreñ-: *Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.*

Men ʿaref sırrın **ögren** bend olagör bir ara
Ḥaḳḳı bilmekde beḳā bul ʿömrüñ olsun iz̲diyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 3). [ögren,]*

Ṭālibā sen aç gözün ʿirfāna gel ṭut ḳulaġ
Rāh-ı Ḥaḳḳı **ögren** andan erkāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 2). [ögren,]*

Rāhında sen olma ġafil Ḥaḳḳı **ögren** ḳalma cāhil
ʿÖmrüñ geçüp ḳılar z̲aʾil Z̲ikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 9). [ögren,]*

öğret-: *Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.*

Mürşid-i kāmil ara bul Derviş Sükūtī sen bugün
Bāb-ı ʿilmiñ **ögretir** ol şāh-ı merdāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 10). [ögretir, -(i)r]*

ölüm: *Ölmek, yaşamı sona ermek.*

Maʿārif dersini görmüş **ölümden** kim öleñ evvel
Eneʾl Ḥaḳ dārına girmiş ṣafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 7). [ölümden, -den]*

Ölümden evvel ölmüşdür bu yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Beḳā-yı vaḥdete erdim Ḥaḳ ile itdi pazarın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 7). [ölümden, -den]*

Bulur ʿuzlet maḳāmında nişīn olmuş nevbet bekler
Ölümden evvel ölmüşler geçüpdür cism-i cānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 4). [ölümden, -den]*

Bir gün olsun bunda başa ʿömrüñ irse biñler yaşa
Yine **ölüm** gelür başa gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 8). [ölüm,]*

Ölümden evvel ölmüşler bular ḥaşrı görür bunda
İki cihān suʾālinden ḫalāṣ olmuşlar insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 7). [ölümden, -den]*

Ölümden evvel öldürür maḳām-ı ḥaşr gör bunda
Zamān-ı ḥıżra kim irse bulur anlar muʾammāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 7). [ölümden, -den]*

ölümden evvel öl-: *Hz. Muhammed'in "Ölmeden önce ölünüz (Mūtū ḳable entemūtū.)" anlamındaki sözü.*

Ölümden evvel öldüler bular ḥaşr görüp bunda
Ḥayāt-ı ḥıżra irişmişdir ġulām kim olur Caʿfer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 7). [ölümden evvel öldüler, -dü, -ler]*

ʿ**ömer:** *Adaletiyle bilinen İslam'ın ikinci halifesi Hazreti Ömer.*

Ebū Bekir ʿ**Ömer** ʿOs̱mān ʿAlīdir fātiḥ-i Ḫayber
Ki bunlar Aḥmediñ yār-i cihāna geldiler server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 1). [ʿömer,]*

Resūlüñ sevdigi bunlar Ebū Bekir ʿ**Ömer** ʿOs̱mān
ʿAlī damād-ı peyġamber cinān-ı heşt bābına meʾmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 7). [ʿömer,]*

ʿ**ömr:** *Ömür, hayat, yaşam, yaşama süresi.*

ʿÖmründe ʿasel ṭatmayanıñ fehm idemez hiç dadın
Mekteb yoluna uġramayan nice bilsin ol kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 5). [ʿömründe, -ü, -n, -de]*

Bu salṭanat çıḳar elden ḳamu varlıḳ hebā olur
Bu ʿ**ömrüñ** tiz gelür geçer seḥerlerde Ḥaḳḳı z̤ikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 4). [ʿömrüñ, -üñ]*

Men ʿaref sırrın ögren bend olagör bir ara
Ḥaḳḳı bilmekde beḳā bul ʿ**ömrüñ** olsun iz̤diyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 4). [ʿömrüñ, -üñ]*

ʿÖmrünü virdi hebāya ʿaşḳ-ı mecāzī ḥükmile
Kendini ifnā idince nefsiyle itdi fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 9). [ʿömrünü, -ü, -nü]*

Bilür misin ṭālib aşlıñ türābdır
Biñ yıl ʿ**ömrüñ** olsa şonu ḫarābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 2). [ʿömrüñ, -üñ]*

Ṭarīḳinde sülük itdim irince ʿ**ömrümüz** āḫir
Dürr-i luṭfunda her dāʾim ġulāmı olmuşum ḳamber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 5). [ʿömrümüz, -ümüz]*

Bir iki gün ʿ**ömr** içün ṭapmak ne müşkül dünyāya
Terkin urmaḳ lāyıḳ-ı insān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 3). [ʿömr,]*

Zāhidā gel nāzik ʿ**ömrüñ** yoḳ yere itme telef
Mürşid-i kāmil ara bul oḳu ondan men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 1). [ʿömrüñ, -üñ]*

ʿÖmrüñ gelüp durmaz geçer evrāḳ gibi seni biçer
Bu şerbetden herkez içer ḳadası çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 7). [ʿömrüñ, -üñ]*

ʿÖmrüm içre bir ṣafāsın görmedim bu fānīniñ
Çoḳ cefālar irdi bize ḥālimiz yaman gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 3). [ʿömrüm, -üm]*

Cehd ide gör bul kāmil olmaya ʿ**ömrüñ** zevāl
Tā olunca ehl-i ḥāl dīvān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 9). [ʿömrüñ, -üñ]*

Ẕillet ile gice gündüz geçmede ʿ**ömrüñ** seniñ
Miḥnet-i ʿaşḳa düş olduñ Ẕülfikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 9). [ʿömrüñ, -üñ]*

Söz uzatma hele zāhid sendendir bu ḳīl u ḳāl
ʿÖmrüñüz laḳ laḳ ile geçmede her rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 2). [ʿömrüñüz, -üñüz]*

Üç beş gün içün geldim ise bu fānī dehre
ʿÖmrüm daḥı āḫir olup gitmege cānān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 4). [ʿömrüm, -üm]*

ʿÖmrümüz oldu ṭavīl hem nātüvān ḥālim yeter
Ṣāç ṣaḳal penbe miṣāli ġayr bunda nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 7). [ʿömrümüz, -ümüz]*

Altmış üç yaşa bu ʿ**ömrüm** çün irişdi Ṣoñ deme
İltifātıñ ġayr itmem ḳalmadı sevdā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 15). [ʿömrüm, -üm]*

Tekāsül iyledim pek çoḳ bu ʿ**ömrümüz** hebā gitdi
Saña maʾlūmdur her ḥālim bu nefsimdir baña düşmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 7). [ʿömrümüz, -ümüz]*

Rāhında sen olma ġafil Ḥaḳḳı ögren ḳalma cāhil
ʿÖmrüñ geçüp ḳılar ẕaʾil Ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 10). [ʿömrüñ, -üñ]*

Ḥālime raḥm it göñül neyler saña bu rūy-ı siyāh
Ḥaḳḳa maḳbūl yoḳ bir işim geçdi ʿ**ömrüm** oldu günah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 2). [ʿömrüm, -üm]*

Bir gün olsun bunda başa ʿ**ömrüñ** irse biñler yaşa
Yine ölüm gelür başa gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 7). [ʿömrüñ, -üñ]*

ʿÖmrümüzü virdi hebā miḥneti devrān-ı felek
Bir cāzū zen naḳş-ı zībā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 7). [ʿömrümüzü, -ümüz, -ü]*

Kim ki anıñ yollarını itmedi cāndan ḳabūl
Ġaflet ile ʿ**ömr** geçüp dīdesi gör dāʾim şaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 10). [ʿömr,]*

Nā-lāyıḳ nāzenīn ʿ**ömrüñ** geçirdin hep hevālarla
Ṣataşdın bİ-devā derde bolmaz ser-ṭabīb deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 5). [ʿömrüñ, -üñ]*

Sükūtī Dervişiñ ʿ**ömr** Ṣoñ āḫir demlere irdi
Günāhıñ ʿafv ider lā-şek ġanīdir ol kerem-kānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 15). [ʿömr,]*

Yaşım yetmiş işim bitmiş zevāle irdi bu ḥālim
Tamām oldu benim ʿ**ömrüm** Ḥaḳḳa döndü hemān rāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 2). [ʿömrüm, -üm]*

Ḫar Ṣıfāt aḫlāḳı bed hiç rehāyāb olmadı
Geçdi ʿ**ömr** miḥnetle ḥor ḥaḳir oldu ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 8). [ʿömr,]*

Ger saña yeter cihānda ṭālibā rūşen delīl
Ḫalḳa ẓulm iden olurlar her zamān ʿ**ömr-i** ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 2). [ʿömr-i,]*

Cenāb-ı Ḥaḳ Ebū Bekir anıñ neslindedir mührü
Seḥāvetde ʿ**ömr-i** ʿOs̱mān kemāl ẕāt-ı Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 28). [ʿömr-i,]*

Yevm-i ḥaşre dek beyānısın yā ilāhī ḳıl beḳā
ʿÖmr-i cāvid üzre olsun bulmaya aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 14). [ʿömr-i,]*

ʿÖmr içinde faḳr-ı ḥāl dāʾim itmiş iḫtiyār
Ḳalb gerçe bir ġanīdir gün gibi hem āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 17). [ʿömr,]*

ʿ**ömr-i bāḳī:** *Sonsuz hayat.*

Nev ḥayāta irmek içün ey Sükūtī ḳıl ʿamel
ʿÖmr-i bāḳīye irermiş didi her bir kāmilān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 14). [ʿömr-i bāḳīye, -y, -e]*

ʿ**ömr-i cāvidān:** *Sonsuz, ebedi hayat.*

Ḫıżır ile İlyāsa cehd it iresin
ʿÖmr-i cāvidāna ol dem iresin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 14). [ʿömr-i cāvidāna, -a]*

ʿ**ömr-ü bāḳī:** *Ömrü sonsuz, ebedi.*

Ġaflet ile gezme bunda çeşm-i cānıñ aç güzel
ʿÖmr-ü bāḳī iltimās it iresin sen cāvidāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 8). [ʿömr-ü bāḳī,]*

ʿ**ömür:** *Hayat, yaşam, ömür.*

Raġbetim yoḳ māsivāya bize Saʿdīler dinir
Virmezim ʿ**ömür** hebāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 2). [ʿömür,]*

Şiyāmıyla olan farż ḥac zekātını bu ʿ**ömrümde**
Bilürüm itmişim noḳṣān ne mümkīn olayım mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 5). [ʿömrümde, -üm, -de]*

ötrü: *Dolayı.*

Senden **ötrü** cümle ʿālem rāh-ı Ḥaḳḳa yol bulup
Ḳurtulup ẓulümāt-ı tenden buldular Ḥaḳdan ẓafer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 13). [ötrü,]*

Senden **ötrü** yaratıldı ey Ḥabībim kāʾināt
Bāʿiṣ olduḳ cümlemiz āh u zārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 3). [ötrü,]*

Ḥaḳ seniñ ʿaşḳına çünki kāʾināt ḫalḳ idip
Senden **ötrü** yaradıldı ʿarş-ı kürs rūy-ı zemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 6). [ötrü,]*

öyle: *"Bu şekilde, böyle" anlamlarına gelen işaret sıfatı.*

Ḥubb-ı cānānı göñüldedir Derviş Sükūtī bul bugün
Ẕevḳ idersin sen de her dem **öyle** leẕẕetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 10). [öyle,]*

öz: *Öz, zat, nefis.*

Terk eyledim ben ḳīl u ḳāl Ḥaḳḳa itmişiz viṣāl
Vaṣfa gelmez bir nice ḥāl buldu Sükūtī **öz** cānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 18). [öz,]*

Pendimi Derviş Sükūtī her kim ṭutar **öz** cān ile
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur itmez aṣlā iḫtilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 9). [öz,]*

özge: *Bambaşka, özel, müstesna, kendine has.*

İrerler menzil-i pāye cihānı bir pula ṣaymaz
Cemāl-i Ḥaḳḳı her yüzde görenler **özge** kān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 4). [özge,]*

Özge bir ẕevḳe irişdim rehber-i taḥḳīḳ ile
Fehm idemez olur olmaz kişiler eṭvārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 3). [özge,]*

Bir **Özge** derde düş olmuş Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsına ʿilāc yoḳdur bu yolda hiç tımār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 7). [özge,]*

İrişdi çünki hem rāhım bir **özge** ʿāleme ol dem
Sarāy-ı vaḥdete irdim o ḥażretden vefā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 7). [özge,]*

Özge bir derde giriftār olmuşun sen dāʾimā
Miḥneti çoḳ raḥatı yoḳ böyle bir dünyā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 3). [özge,]*

Özge bir derde dūş olduk āh göñül eyvāh göñül
Ẕen ü dünyā bī-vefāya āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 1). [özge,]*

Kerbelāya irdi ol dem **özge** ṭufān miṣl-i Nūḥ
Ḳana ġarḳ oldu şehīdān bunca iḫvān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 19). [özge,]*

Özge bir derde giriftār olmuşum her rūz u şeb
Bir ṭabīb-i ḥāzıḳ bulunmaz ḥālimiz ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 3). [özge,]*

ʿAcāyib **özge** bir ḥāldir bu ʿaḳlım tārumār olmuş
Gezerim her demi Mecnūn bu huşyārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 11). [özge,]*

ʿAceb biz **özge** ateşdir kimiñ ḳalbine dūş oldun
Yanar rūz leyāl anlar fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 9). [özge,]*

Mülk-i māl ü evlādıñ bir pula Ṣatdı
Özge bir ẕevḳe irdi eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 10). [özge,]*

Görelden vechini yārin dūş oldum **özge** sevdāya
Anıñ ʿaşḳile her dāʾim ben oldum mecnūn-ı ṯānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 9). [özge,]*

Cemāl-i ẕāt-ı Mevlāya bular ʿāşıḳ olup her dem
İderler rüʾyet-i dīdār göñülde **özge** sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 10). [özge,]*

Bu keṯretden ḫalāṣ olmuş irişmiş **özge** bir Ẕevḳe
Maḳām-ı vaḥdet-i Ḥaḳda iderler ẕevḳ-i sulṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 5). [özge,]*

Özge bir derde dūş oldum kimse şefḳat itmedi
Bir ṭabīb buldum ʿacāyib edvāya diḳḳat itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 1). [özge,]*

ʿ**özr:** *Yapılan bir kabahat ve kusur üzerine af dileme.*

Ne ʿ**öẕrüyle** güşād idem Ḥabībiñ bābını bir gün
Şefāʿatden cüdā oldum yerim Ṭamu ḳamu nīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 3). [ʿöẕrüyle, -ü(y), -le]*

pādişāh: *Büyük hükümdar. II. Hüküm sahibi olan, hükmeden. (Allah).*

Ḥayy ü bāḳī bī-zevālsin **pādişāh-ı** baḥr ü ber
Fehm-i Nāḳış ibn-i Süfyān bī-edeb ḳavm-i cühūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 11). [pādişāh-ı, -ı]*

Pādişāh-ı bī-zevāliñ mülkünü ābād ider
Taḥtgāhıñ her göñülde ḳurmuş ol Ṣāḥib-i kiram *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 15). [pādişāh-ı, -ı]*

Sensin ol şāh-ı şehīd-i Kerbelā sulṭānı hem
Pādişāh-i dü cihānıñ her dem sezāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 6). [pādişāh-i, -i]*

Evvel oldur aḫir oldur ẓāhir ü bāṭın daḫı
Pādişāh-ı lā-yezāl ḥākim-i cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 16). [pādişāh-ı, -ı]*

Pādişāhım mülk-i tende eylemiş dāʾim ḳarār
Ḥüsnünü ḳıldı beyān eyledim iẓhār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 7). [pādişāhım, -+ım]*

Ol Muḥammeddir Taḳī hem **Pādişāhımız** Naḳī
Ḥükm iden bu cümle ḫalḳa ol imām ʿaskerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 13). [pādişāhımız, -ı, -mız, -]*

Ḥaḳiḳat **pādişāhıdır** dü ʿālem mülkine cümle
ʿAliyyül-Murtażā taḥḳīḳ imāma şevḳatim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 7). [pādişāhıdır, -ı, -sı, -n]*

Resm-i şūr-ı salṭanatda şāha itmem ilticā
Mülk-i tende **pādişāhım** emridir her varımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 8). [pādişāhım, -ım]*

Noḳṭa-ı bāyım dimiş ol **pādişāh-ı** lā yezāl
Sırrını ifşā ider çün cehrile hep Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 5). [pādişāh-ı, --ı]*

Māsivāya baḳma aṣlā naḳşına aldanma hiç
Pādişāh mülk-i tende cümle ʿālem kişveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 8). [pādişāh,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīdir **Pādişāh-ı** lā-yezāl
Hem Ḥüseyn şāh-ı şehid-i Kerbelādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 3). [pādişāh-ı, -ı]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu pişvāmız rāh-ı Ḥaḳ
Ol Muhammed'dir Taki hem **padişah-ı** la-yezal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 10). [padişah-ı, -ı]*

İmām Caʿfer daḫı Kāẓım benim bir **pādişāhımdır**
Ġulām ḫāk-i pāyinde ʿAlī Mūsā Rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 5). [pādişāhımdır, -ım, -dır]*

İmām Kāẓım muḫaḳḳaḳ bil cihānıñ **pādişāhıdır**
Anıñ bāb-ı eşigine sürüp yüzler ḳarār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 7). [pādişāhıdır, -ı, -dır]*

Kāẓım oldu **pādişāh** kāʾinātıñ hem bugün
Şāh ʿAlī Mūsā Rıżādır cennet-i ʿadnıñ kevs̲eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 7). [pādişāh,]*

Pādişāh baḥr-ı berre ḥükm idip Ḳāfdan Ḳāfa
ĀṢaf-ı devrāna mālik hem Süleymān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 5). [pādişāh,]*

Añla gel sensin bu ʿālem **pādişāhı** bī-zevāl
Rehber-i kāmil gözetgil göstere senden seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 3). [pādişāhı, -ı]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır oldu ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Ḳırḳlarıñ serdārı oldur **pādişāhımdır** ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 6). [pādişāhımdır, -ım, -dır]*

Herkesiñ yerlü yerinde ḥükmünü icrā ḳılan
Pādişāhlar ḥiẕmetinde ḥünḳāra ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 8). [pādişāhlar, -lar]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır **pādişāh** lā-yezāl
Hem Ḥüseyn şāh şehīd-i Kerbelādır bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 3). [pādişāh,]*

Ḫilāfetde nişīn olmuş muḥaḳḳaḳ bil o serveri
Velādet Cihānıñ **pādişāhıdır** yedinde hem ḳamu ekvān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 30). [pādişāhıdır, -ı, -sı, -n]*

Ol ʿAlīyyüʾl- Murtażādır āb-ı kevs̱er sāḳīsi
Teşne-i leb ḳalmışımdır bir ḳadeḥ ṣun **pādişāh** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 27, Mısra 4). [pādişāh,]*

Sen şehinşāh bu ʿālemde **pādişāhlar** serveri
Hem delīl cümle ʿālem ins ü cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 28, Mısra 1). [pādişāhlar, -lar]*

pādişāh-ı lā-yezāl: *Zevalsiz, bitimsiz,ebedi padişah. Allah.*

Şāh ʿAlī imām Naḳīdir **pādişāh-ı lā-yezāl**
Çeşm-i nūru her velīniñ nesl-i pāk-i enbiyadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 13). [pādişāh-ı lā-yezāl,]*

Evvel āḫir bunlar oldu **pādişāh-ı lā-yezāl**
Dostluġuna Ḥaḳḳ yaratdı bu cihānı ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 13). [pādişāh-ı lā-yezāl,]*

Kāẓım oldu **pādişāh-ı lā-yezāl** bī-zevāl
Hem ʿAlī Rıżā yolunda cānımız nis̱ār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 9). [pādişāh-ı lā-yezāl,]*

paha: *Değer, kıymet, fiyat.*

Bī- **pahā** ḳabza ḥacerle görse elmās taşını
Yek bahādır ẕan iderler böyle bir emvalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 13). [pahā,]*

Cān nis̱ār et Mūsā-yı Kāẓım Rıżāya her zamān
Zāʿil olmaz Ḥaḳ ḳatında ḫūn **pahāya** ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 10). [pahāya, -ya]*

Ḥażret-i Yaḥyā gör kim ẓulmüyle oldu şehid
Ḳan **pahā** heftād hezār Ḥaḳ eyledi ʿiṭā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 18). [pahā,]*

Fehm idipdür ʿacāyib ḥāl rüşvetle olur
Ḳāʾilim miḳdār-ı **pahāya** maḳbūle raġbet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 12). [pahāya, -ya]*

Muḥaḳḳaḳ itdi ravīler behr-i şaḫṣa diyet vardır
Nebīler zümresi heftād hezārla ḫūn **pahā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 22). [pahā,]*

pāk: *Temiz, saf II kusursuz, günahsız.*

Ṣāfī eyler bu derūnuñ mülkünü ol ser-te-ser
Pāk olan ḳalbi Sükūtī çekmeye hiç ıżtırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 10). [pāk,]*

İtdi beyān bu Sükūtī mülk-i ten aḥvālini
Ḳalb-i temiz **pāk** olanıñ aldı bu dem kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 12). [pāk,]*

Manẓar-ı Ḥaḳ ḳalb içine **pāk** ide gör sen anı
Taḥtgāhıñ anda ḳurmuş itme Ṣaḳın sen ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 7). [pāk,]*

Ṣāfī itmeden bu ḳalbi feṯḥ olunmaz bunda bāb
Pāk ide gör iç yüẔini refʿ ola dilden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 2). [pāk,]*

Māʾil olma bu fenāya kimse ḳılmaz vefā
Ẕübde-i maʾṢūm **pāk** Ẕeyneʾl ʿAbāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 6). [pāk,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu ehl-i ʿaşḳa ḳıblegāh
Nesl-i **pāk-i** enbiyādır evliyāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 8). [pāk-i,]*

Hem ʿAlī muṭlaḳ Naḳīniñ cedd-i **pāk-i** Muṣṭafā
Anlara ḳıl iḳtidāyı ḳıble-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 17). [pāk-i,]*

Zāhidā gel ister isen sen de bulasın necāt
Şerʿi **pāk-i** Aḥmedīye dāʾimā eyle ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 2). [pāk-i,]*

Ḫāne-i şāha gerek **pāk** ide gör dil mülkünü
Taḥta geçüp bir gün ola ḥiẕmeti ʿālīcenāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 7). [pāk,]*

Ḥasedle kin kibir meẕmūm duḫūl itme bu ḳalbine
Derūnu **pāk** ider muṭlaḳ seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 10). [pāk,]*

Bu derūnum māsivādan **pāk** idip ḳoyma eṣer
Ḥubb-ı dünyāyı gönülden ṭarḥ idip ḳıl istiḥrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 3). [pāk,]*

Müşkül budur ʿaşıḳlara terk-i sivā itmek ne güç
Pāk itmeden dil mülkünü ḥased nifāḳ bir ulu ṣuç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 2). [pāk,]*

Kendine muḥkem riyāżāt şol ki eyler rūz u şeb
Ḳalbini **pāk** eylemekdir māsivādan hep murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 4). [pāk,]*

Şāh ʿAlī imām Naḳīdir pādişāh-ı lā-yezāl
Çeşm-i nūru her velīniñ nesl-i **pāk-i** enbiyadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 14). [pāk-i,]*

Mezheb-i **pāk-i** Caʿferʾiñdir ḳulunu Ḥaḳ görmeyen
ʿĀḳibet berzāḫā uġrar şanmañız raḥmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 9). [pāk-i,]*

Yedi deryā ḳamu ırmaḳ bu cismim **pāk** idemezler
İçim ṭaşım ḥabāṣetle bu ḫalḳdan olmuşum mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 11). [pāk,]*

Saʿy idüp Derviş Sükūtī ḳalbini **pāk** idegör
Ḥaḳ gelüp eyler tecellī ṭopṭolu eşyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 13). [pāk,]*

Günāhkārım yüzüm ḳara necāt semti ḳatı düşvār
Ne ṣūretle varam saña ben ḳalbim **pāk** degil hep bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 2). [pāk,]*

Nām u **pāk-i** besmelede söylenir her rūz u şeb
Noḳṭa-ı sırrım ḳamu ḫalḳ bilmege ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 7). [pāk-i,]*

RuḥṢatıyla ḳıl riyāżat ḳalbini **pāk** ide gör
Pota-i ʿaşḳda eritgil kendini meṣel raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 5). [pāk,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendine eyle naẓar
Hem derūnuñ **pāk** ide gör ḳalmaya aṣlā sürāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 14). [pāk,]*

İçin ṭaşın silip **pāk** it ki nesne ḳalmaya aṣlā
Tecellī eyleye ol dem derūnunda seniñ yāriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 5). [pāk,]*

Ẓulmetim envāre tebdīl eyledi ʿaşḳıñ beni
Ṣafī **pāk** itdi derūnum ḳıl naẓar sırrına gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 6). [pāk,]*

Cedd-i Ḥaydar nesl-i muṭlaḳ ol imāmıñ enbiyā
Ẕübde-i maʿṣūm **pāk** Ẕeyneʾl ʿAbādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 6). [pāk,]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥabībiñ nūr-ı çeşm-i evliyā
Ẕübde-i maʿṣūm **pāk** Ẕeyneʾl ʾAbādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 8). [pāk,]*

ʿİlm-i taḥḳīḳa irişmez ol imām Kāẓım daḥi
Nesl-i **pāk-i** enbiyādır Mūsā Rıżādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 12). [pāk-i,]*

Cedd-i Ḥaydar nūr-ı **pāk-i** Ḥażret-i Peyġamberiñ
Ol velāyet serveri Ẕeyneʾl-ʿAbā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 5). [pāk-i,]*

Az yemekle ey Sükūtī **pāk** idegör ḳalbini
Ḳalb-i maʿmūrlarda mihmān oturur ol lā yenām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 17). [pāk,]*

Dürr-i **pākından** anıñ hem iki şehzādeler
Nūr-ı Aḥmedle müzeyyen geldiler dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 25). [pākından, -ın, -dan]*

Fezkurūnī āyetiyle ḳalbini **pāk** itdiler
Mışḳal ẕāt-ı ḳadimden envārı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 15). [pāk,]*

Māsivā āṣārını söyler göñülden eẕkār-ı hū
Pāk ider mirʾāt-ı ḳalbi gösterir envār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 2). [pāk,]*

Terk-i dünya kılmışız biz iltifat hiç etmeyüz
Dīde-i maʿṣūm **pāk** Ẕeyneʾl- ʿAbānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 6). [pāk,]*

Ara bir **pāk** kemāl-i ehl oḳutsun men ʿaref dersin
Viṣāl-i Ḥaḳḳa irgörür erenler kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 7). [pāk,]*

Ḥasanuʾl-ʿAskeri şāhım ʿAlīniñ nesl-i **pākıdır**
Yolunda beẕl-i cān itmiş hezārān bay gedā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 13). [pākıdır, -ı, -dır]*

Mehdi-i Ṣāḥib-zamānıñ gelmesi senden olup
Dürr-i **pākıñdan** ẓuhūr itmiş ʿaṭāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 16). [pākıñdan, -ın, -dan]*

Nesl-i **pāk-ı** enbiyādır bunlara ḳıl iḳtidā
Ol imām Ẕeyneʾl-ʿAbādır Bāḳır Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 5). [pāk-ı, --ı]*

Murādıñ Ḥaḳ ise zāhid iriş bir kāmil insāna
Seniñ ḳalbini **pāk** eyler göresin ol dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 6). [pāk,]*

Yaratdı Ādem ü Ḥavvā Muḥammed nūr-ı **pākiñden**
Şit İdrīs Nūḥ nebī geldi bu ʿāleme żiyā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 5). [pākiñden, -i, -n, -den]*

Meẕheb-i **pāk** dīn ü mübīn şerʿ Resūl günden ʿayān
Kim ki ḳabūl itmez ise anlara aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 3). [pāk,]*

Oġlu meʾmūn Ṣundu Zehr-i dāne engür ile
Nūr-ı **pāk** Muṣṭafānıñ ḥażret-i Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 10). [pāk,]*

Cism-i nūr enbiyādır dide-i maʾṢūm **pāk**
Ceddi Ḥaydar ol imāmıñ ḥażret-i Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 5). [pāk,]*

Zāhidā gel ister isen sen de bulasın necāt
Şerʿi **pāk-i** Aḥmedīye dāʾimā eyle Ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 2). [pāk-i,]*

Evliyālar nesl-i **pāk** hem gürūh-ı Nācīyiz
Enbiyālar vāriṣiyüz her ḫuṣūṣda dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 5). [pāk,]*

Maʿden-i ḫāki anıñ cevher idi bezm-i elestden
Nūr-ı ʿAlī nūr olmuş idi cism-i **pākı** her bir cihetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 2). [pākı, -ı]*

Ḳahr-ı lūṭfuñ ʿilletini kim ki **pāk** ḳılmış bugün
Ḳanda baḳsa çeşm-i cāna görünür dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 3). [pāk,]*

Sarāy-ı limaʾallahda oturdu cedd-i **pāk** ile
Ḥaḳīḳat Ṣoḥbetiñ itdi Muḥammed şāh Ḥaḳ ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 43). [pāk,]*

Ḳalb evin güzelce **pāk** ider uyġūn
Ḥıżır-veş ḥayāta irgil ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 19). [pāk,]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i **pāk-i** Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 3). [pāk-i,]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i **pāk-i** Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 3). [pāk-i,]*

İntisāb it zāhidā gel böyle ẕāt-ı envār
Nesl-i **pāk** Muṣṭafādır beẕl-i cān it ol ere *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 4). [pāk,]*

pāre: *Adet, miktar, parça, tane.*

İki yüz ḳırḳ sekiz **pāre** ḥaṭlarla urup bendin
Ṭutar muḥkem göñül şehriñ bozulmaz ṭılsımı ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 7). [pāre,]*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ol Ḥasan ibn-i ʿAlī
Pāre pāre cism-i pākın ḳıldı bir ġaddār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 4). [pāre,]*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ol Ḥasan ibn-i ʿAlī
Pāre **pāre** cism-i pākın ḳıldı bir ġaddār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 4). [pāre,]*

Bu vücūdum **pāre** pāre ṣad hezārān itseler
Men ġulām-ı ehl-i beytiñ MurtaẔādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 3). [pāre,]*

Bir ʿaceb ʿişyāna ġarḳım baḥr-ı girdāba düşüp
Cürmüne ben iʾtirāfım yek **pāre** ḥürmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 8). [pāre, -, -]*

Cismini āh **pāre** pāre nice ḳıldı ẓalīmān
Nesl-i hāşim Caʿfer ṭayyāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 9). [pāre,]*

Cismini āh **pāre** pāre nice ḳıldı ẓalīmān
Nesl-i hāşim Caʿfer ṭayyāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 9). [pāre,]*

Ḳıldı nāẔik **pāre** pāre ol mübārek Ḥüseyni
Ol sāʾatler ḥāke düşdü boẔdu anıñ resmini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 13). [pāre,]*

Ḳıldı nāẔik **pāre** pāre ol mübārek Ḥüseyni
Ol sāʾatler ḥāke düşdü boẔdu anıñ resmini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 13). [pāre,]*

paşa: *Paşa, rütbeli.*

Bir ālāyı bekler **paşālar** aḥkām şerʾi refʿ idip
Enbiyādan ḫavf hiç yoḳ yerleri ṭamuda nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 7). [paşālar, -lar]*

İltifātıñ eylemez hiç görse bir ġāyet faḳīr
Kendini begler **paşādan** ne ʿaceb ekber ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 4). [paşādan, -dan]*

Bunca begler hem gedālar ẕevḳ mi itdi **paşalar**
Bunda çekdi çoḳ cefālar gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 5). [paşalar, -lar]*

Fitneler oldu ẓuhūr ehl-i nuṢret ḳalmadı
Beg **paşālar** ẓulm ile ehl-i himmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 2). [paşālar, -lar]*

Fitneler oldu ẓuhūr ehl-i nuṢret ḳalmadı
Beg **paşālar** ẓulm ile ehl-i himmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 2). [paşālar, -lar]*

Düşdüler ḳanūn niẓāmāt ḥükmünüñ icrāsına
Bāb-ı şerʾī ḳufl idip bekler **paşālar** hem şehi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 6). [paşālar, -lar]*

Bey **paşālar** zümresine itse duḫūl her ne zamān
Mesned-i bālāda yerin ednāya hemān itmedi cālis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 3). [paşālar, -lar]*

pāy: *Ayak.*

İki **pāy** üzre ṭurṭurmış gezer semt-i Buḫārayı
Temāşā-yı cihān eyler bu ʿālemde ne kim her var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 9). [pāy,]*

Ṭamarla üstüḫān ile iki **pay** üzre ol Ḥāliḳ
Yaratdı şekl-i insānı kemāliyle odur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 7). [pay,]*

Saʿyiñ hebā gitmez hemān düş ḥaḳiḳat rāhına
Sür erenler **pāyına** yüz olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 6). [pāyına, -ı, -n, -a]*

Pāyına üẔ süre geldi anıñçün velī
Seyyid ʿAbdüʾl-Ḳādir oldu ser kibār-i evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 7). [pāyına, -ı, -n, -a]*

pāyān: *Son, nihayet; uç, kenar.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı **pāyāndır** şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı **pāyānıñ** ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫs̲imiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [pāyāndır, -dır]*

Nehr-i ʿaşḳıñ aratmadıḳça ʿummānı bilmez ḳandadır
Baḥra ġavvāṣ olmayanlar **pāyānı** bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 2). [pāyānı,]*

ʿAşḳ baḥrına düşdüm bu gün ġarḳ eyledi **pāyānına**
Dürr-i cevherin buldum yekūn Ṣatdım tüccār dükkânına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 1). [pāyānına, -ı, -n, -a]*

pāye: *Makam, rütbe, derece.*

Çoḳ ḫalifeler uyandı sāyesinde müsteṭāb
Pāye-i refʿetde her dem bulunur ʿāṣıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 14). [pāye-i, --i]*

Gel imdi ulu dergāha iresin ḥażret-i şāha
Virirler mesned-i **pāye** seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 8). [pāye,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī şeyḫ-i kāmiller ile
İrmişiz menzil-i **pāye** bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 12). [pāye,]*

İrerler menzil-i **pāye** cihānı bir pula ṣaymaz
Cemāl-i Ḥaḳḳı her yüzde görenler özge kān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 3). [pāye,]*

Ġām u ferdāyı hiç anma gönülden eylegil iḫrāc
Ḳanāʿat gibi bir devlet bulunmaz **pāye** ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 4). [pāye,]*

İriş bir kāmil insāna ṭuta gör dāmenı her dem
Seniñ ḳalbiñ yuyar anlar virirler mesned-i **pāye** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 6). [pāye,]*

pāye-i rifʿat: *Yüksek, yüce mertebe.*

Pāye-i rifʿat bulanlar menzil-i ʿarşdan yüce
Bir ḳula olmaz Sükūtī bunda anlar iḥtiyāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 9). [pāye-i rifʿat,]*

Pāye-i rifʿat dilermiş ʿilmiyle vāʿiẓ bugün
Devlet-i dünyāya māʾil ḳıldığı efkāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 7). [pāye-i rifʿat,]*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı ʿaşḳda beẕl idersen ṭālibā
Pāye-i rifʿat bulur ol menzil aḫyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 4). [pāye-i rifʿat,]*

pāyidār: *Devamlı, kalıcı.*

Göz iki olmuş dehān bir şu yolu bellü beyān
Nāfe burun ile revnaḳ oldu cismiñ **pāyidār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 4). [pāyidār,]*

pazar: *1)Bazar; alışveriş, ticaret yapılan yer. 2)tas. İlahi nurların tecelli ettiği makam, kesret ve tefrika mertebesi.*

Bunlar **pazar-ı** ḥikmetde müzeyyen bir dükkān açmış
Ḳumaşın ṭopṭolu cevher Ṣatarlar cins-i aʿlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 11). [pazar-ı, -ı]*

Māsivādan el çeküp Derviş Sükūtī hem bugün
Ḥaḳ ile olmuş muḥaḳḳaḳ çün bezm-i **pazarımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 12). [pazarımız, -ı, -mız]*

Seniñle eyleyen beyʾ u şirā tā ezelden çün
Muḥaḳḳaḳ bil bu **pazarda** duranlar hiç żarār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 2). [pazarda, -da]*

Yedi Ṭamu ʿaẕābından hemān bir ẕerre hiç ḫavfım
Sekiz uçmaġ degil meylim ki anlarla **pazarım** yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 8). [pazarım, -ım]*

Sükūtī terk idip geldi vücūduñ şehrini bir bir
Beḳā buldu bu ʿālemde Ḥaḳḳile itdi **pazarıñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 10). [pazarıñ, -ı, -n]*

Ölümden evvel ölmüşdür bu yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Beḳā-yı vaḥdete erdim Ḥaḳ ile itdi **pazarın** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 8). [pazarın, -ı, -n]*

Sükūtī Ḥaḳ ile her dem idegil bunda **pazarın**
İşitmeye şaḳın aġyār sözüñ ḳıl iḫtifā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 9). [pazarın, -ı, -n]*

Gerçe odur viren alan **pazar** içinde
Urdu cevāhir ziynetini bir dükkâna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 3). [pazar,]*

Terk it cihān hep varını Ḥaḳile it **pazarını**
Tā görünce evvel yārini gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 11). [pazarını, -ın, -ı]*

Ṣuñ demi pīrlik ḥālinde iḫtiyār ʿuzlet idüp
Ḥaḳdan artıḳ ġayre baḳmaz **pazarın** itdi ḫalvetdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 10). [pazarın, -ı, -n]*

Bu tariḫim hezār üç yüz hem on bire irişmişdir
Sivā ḥubbnı terk itdim Ḥaḳ ile oldu **pazarım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 14). [pazarım, -ı, -m]*

pazar-ı ʿaşḳ: *Aşk pazarı,aşkın çok olduğu yer.*

Bugün **pazar-ı ʿaşḳ** içre metāʿını alan gelsin
Hemān ḳalbiñ bu meydānda muṣaffā hep ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 1). [pazar-ı ʿaşḳ,]*

peder: *1.Baba. 2.Hürmet / saygı ifadesi.*

Mühācir ehl-i servetden Ḥācı Emīn aġa-zāde
Peder emvāl-i ḥelālinden nisār itdi bu ḳazada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 6). [peder,]*

pehlivān: *Far. Güreş yapan kimse, güreşçi.*

Pehlivān olmaḳ imiş çün nefsine maḳbūl bugün
ʿAskerī divler şeyāṭīn ḳırmaġa Ḥaydar gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 7). [pehlivān,]*

Süleymān-ı nebī gibi yāḫūd ḳahr-ı yaman ḳātil hem
Zebūn oldu elinden hep ʿacāyib **pehlivāndır** bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 12). [pehlivāndır,]*

pek: *"Çok fazla, oldukça" anlamında kullanılan bir zarf.*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek içün işbu bir ḳaṭʿa zīr ü bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 13). [pek,]*

Raḥmetiñ deryāsı **pek** çoḳ hiç nihāyet yoḳ durur
Şefḳātiñle merḥamet ḳıl ben revāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 9). [pek,]*

Reng-i elvānına baḳma **pek** Ṣaḳın bu cadūdan
Aldadır bir ḳaḥbe zendir tārumār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 7). [pek,]*

Ḥażret-i Saʾd Vaḳḳāṣ hem aṣḥāb içre **pek** ulu
Oġlu merdūd bir münāfiḳ Ḥüseyne düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 19). [pek,]*

Çünki bunda gelmeden hep Ḥaḳḳı bilmekdir murād
Cāhil olandan ṣaḳın **pek** bilmez ol Sübḥān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 34). [pek,]*

Tekāsül iyledim **pek** çoḳ bu ʿömrümüz hebā gitdi
Saña maʾlūmdur her ḥālim bu nefsimdir baña düşmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 7). [pek,]*

Sāḳīyā kevṣer ṣarābıñ ṣuñ seḥerler bir sebū
Defʿ idip bu ḳalbimizden zeng-i dünyā **pek** ṭolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 2). [pek,]*

Ḳarye Kiliselü içre müceddeden beş ʿaded çeşme
Aḳıtdı Ṣularıñ **pek** çoḳ muḥaḳḳaḳ zīr u bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 10). [pek,]*

Bunu ol gelen erler ider **pek** çoḳ rivāyāti
Ṭarīḳ-i Saʿdîler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 3). [pek,]*

Gelüp devrinde durmuşlar ḳapında nice **pek** insān
Sezādır şānına her dem bulara eylegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 5). [pek,]*

pekçe: *İyice.*

Saʿy idip leyl ü nehārān bula gör bir kāmili
Dāmene **pekçe** yapışgil āsān eyle fenādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 8). [pekçe,]*

peleng: *Kaplan.*

ʿAskerleri ġayet keşīr yol geçmege virmez amān
Arslan **peleng** divler ḳamu mümkünü yoḳ hicret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 6). [peleng,]*

Arslan **peleng** divler ile şeş cihātıñ bend eylemiş
Hiç rehāyāb mümkünü yoḳ derūnuna itmiş vülūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 5). [peleng,]*

pelenk: *Far. Kaplan.*

Destine al seyf-i celāl berzaḫ itmiş yollar ḳatı
Ḳurd **peleng** arslān ḳamu ṭopṭolu cihān çaḳal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 8). [peleng,]*

Seḥerde ins ü cān her ān ḳamu maḫlūḳ **peleng** arslan
Sürerler bir nice devrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 9). [peleng,]*

Geçer ḥükmü ḳamu cinne perī dīvler **peleng** arslān
Feleklerle melekler hep anıñ vaṣfıñ ider her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 23). [peleng,]*

pelīd: *Pis, murdar, alçak kimse.*

Ḳavm-i münkir ol münāfiḳ dāʾimā baʿīd
Tā ezelden böyle gelmiş bu cihāna ol **pelīd** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 2). [pelīd,]*

penāhgāh: *Sığınılacak yer, melce.*

Hemān bunlar dü ʿālemde ḳamu nāsıñ **penāhgāhı**
Beyān itdin murād üzre bu naẓmıñla güzel rāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 67). [penāhgāhı, -ı]*

penbe: *Pembe renk.*

ʿÖmrümüz oldu ṭavīl hem nātüvān ḥālim yeter
Ṣāç ṣaḳal **penbe** miṣāli ġayr bunda nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 8). [penbe,]*

Ṣāç u ṣaḳāl **penbe** miṣāli nā-tüvān oldum yeter
Ḥālimiz düşvāre irdi eylemem şekvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 13). [penbe,]*

Ṣāç Ṣaḳal **penbe** miṣāli nā-tüvān olmuş yeter Ṣanmañız civān
Yaşı altmışdan tecāvüz ṣañmanız civān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 13). [penbe,]*

Aġardı ṣaç ṣaḳal **penbe** miṣālinde ḳatı ebyaż
Tükendi ḳalmadı femde ne ki cümleden danem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 3). [penbe,]*

pend: *(Fars.) Öğüt, nasîhat.*

ʿAşıḳ isen ṭut Sükūtī **pendini**
Maşūḳ ile zevḳ idesin dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 13). [pendini, -i, -ni]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar iseñ sen bugün
Sāʾir eşḳāline baḳma bunu söyler her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 9). [pendini, -i, -n, -i]*

Bil maʿārif ṣoḥbeti Derviş Sükūtī **pendini**
Maʿnāsın fehm eyleye iẕʾān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 9). [pendini, -i, -ni]*

Sükūtī Dervişiñ **pendiñ** ṭutanlar bunda her dāʾim
İrüşür vuṣlata anlar Ḥaḳ ile hep liḳā bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 9). [pendiñ, -in]*

Bu **pendimden** ey Sükūtī her kim alur bunda sebaḳ
Menzil aldı rifʿat ile āsumān itdi ʿurūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 13). [pendimden, -im, -den]*

Her ki ṭutar **pendini** Derviş Sükūtī bir kem-terin
İrdi necāt semtine ẕevḳ-i beḳā mevālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 11). [pendini, -i, -n, -i]*

Sükūtī **pendini** dinle degil yalan güzel benle
Gice gün ney gibi inle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 9). [pendini, -i, -ni]*

Mürşidsiz olmaz ey ḫoca dinle Sükūtī **pendini**
Menzil almaz bir ḳadem mesdūd imiş meydānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 11). [pendini, -ini]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübīn ṭālib-i Ḥaḳile ʿamel
Pend yeter bu Sükūtī ehl-i Ḥaḳḳa bürhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 10). [pend,]*

Pendini ṭutmak dilerseñ Derviş Sükūtī kem-terin
Ḥaḳ yoluna böyle gitmiş nitekim ḫāṣṣuʾl ḫavāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 9). [pendini, -i, -ni]*

Semʾ-i cānıñ aç güzelce Derviş Sükūtī **pendine**
Fehm idip gel cān u dilden naẓmına sen ḳulaġ aṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 9). [pendine, -in, -e]*

Bugün bir kürsüye çıḳmış bu ḫalḳa **pend** ider vāʿiẓ
Oḳur açmış kitābını bī-maʿnā ders ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 1). [pend,]*

Pendimi Derviş Sükūtī her kim ṭutar öz cān ile
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur itmez aṣlā iḫtilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 9). [pendimi, -im, -i]*

Pendimi her kim ṭutar Derviş Sükūtī bu zamān
Mürşid gerek her köşeyi feṭḥ eyleye maʿnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 9). [pendimi, -im, -i]*

Sükūtī Dervişiñ **pendi** sözüm saña ey efendi
ʿAcāyib dünyānıñ fendi cezāsı çoḳ ʿaṭāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 13). [pendi, -i]*

Pendimiz çoḳdur saña hem semʾ-i cānıñ aç güzel
Naẓmımı dinle yaḳīn ol ḳurtarasın cān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 23). [pendimiz, -imiz]*

İder **pendini** āheste lisān-ı ḥāl ile ol dem
Ṭarīḳat baḥsini söyler leṭāfetle hemān ol ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 3). [pendini, -i, -ni]*

Pendimi ṭut gūş idersen müşküliñ āsān ola
Rehber-i kāmil ara bul iresin şāh-ı cihana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 9). [pendimi, -im, -i]*

Sükūtī kem-terin ṭut güzel **pendin**
İstersen iresin bunda murada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 25). [pendin, -in]*

Bu **pendimiz** rūşen beyān hiç itmezim aṣlā nihān
Sükūtī ġarīb bir dervişān irdi göñül seyrānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 9). [pendimiz, -imiz]*

Bu **pendin** ḳulāḳ ṭut sen Sükūtī kem-terin her dem
Muḥaḳḳaḳ böyledir dünyā gelen gider degil ebḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 13). [pendin, -in]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar isen sen bugün
Sāʾir eşġāline baḳma bunu söyler her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 9). [pendini, -i, -ni]*

Biñde bir ḳābil naṣiḥat **pendimi** kimler ṭuta
Ḳanda ol ʿAcem Semerḳand ḳavm-i ʿArab hem Rūmī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 17). [pendimi, -im, -i]*

Ḥaḳ ise zāhid murādıñ ir erenler bezmine
Pendini ṭut bu Sükūtī Dervişiñ Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 12). [pendini, -i, -ni]*

Sükūtī kem-terin **pendini** dinle
ʿAḳlını cemʿ idip güzelce benle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 25). [pendini, -i, -ni]*

Pendini ṭut bu Sükūtī kem-terin sen bī-riyā
Nefsini bil Ḥaḳḳı añla ister isen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 17). [pendini, -i, -ni]*

Mürşidiniñ **pend** olmuş ʿāşıḳa güftār leẕīẕ
Men ʿarefden ders oḳurlar her dem esrār leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 1). [pend,]*

perde: *Engel / mâni. II [tas.] Gönülde Hakk'ın tecellisine ve ilahî hakikatleri görmeye engel olan teşkil eden şey.*

Ḥaḳāyıḳ semtine düşdüm gözümden **perde** refʿ oldu
Sivādan el çeküp cümle irişince bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 7). [perde,]*

Görse Mecnūn seni ol dem Leylādan fāriġ olur
Perde çekmişdin yüzine şimdi oldun irtisās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 6). [perde,]*

Seḥerlerde dil ü cāndan idip tevḫīdini yā Rab
GöẔümden **perde** refʿ eyle giceler oldum nāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 8). [perde,]*

Dürlü renklerde görünen bunda her ʿuşşāḳına
Şeş cihetden **perde** çekdin göremez nādān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 8). [perde,]*

Seḥerde açılur **perde** devā olur ḳamu derde
Düşer ḳurd ḳuş nice virde uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 5). [perde,]*

Şeyḫ İsmāʿīl muḥaḳḳaḳ himmetiñ ḳıldı yüce
Cereyān itdi sürʿatiyle sāye-i **perde** hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 6). [perde,]*

perde çek-: *Örtmek, saklamak, gizlemek; engel olmak.*

Līmaʾallah remzini fehm eyler vāʿiẓ bugün
Çeşm-i aʿmā **perde çekmiş** ḳalbe anıñ siḥāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 8). [perde çekmiş, -miş]*

perde-i ḥicāb: *Utanma örtüsü.*

Şeş cihetden görünür hep dost yüzü bundan gerü
Ġayrı ḳalmaz **perde-i ḥicāb** idecek aġyār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 4). [perde-i ḥicāb,]*

perī: *(Fars.) Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim (genellikle dişi kabul edilir).*

Cin **perī** olmaz musallat dest-i pāyı bend olur
Cisme ilḳā itdi Allah işbu māhda ekseri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 7). [perī,]*

Geçer ḥükmü ḳamu cinne **perī** dīvler peleng arslān
Feleklerle melekler hep anıñ vaṣfıñ ider her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 23). [perī,]*

perīşān: *1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.*

Ġarīb-i mecnūn gibi dāʾim **perişān** oldu aḥvālim
Gezerim kūh-ı Ṣaḥrāda rehā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 3). [perişān,]*

Seniñ derd-i firāḳından **perişān** oldu aḥvālim
Der-i Luṭfundan her dāʾim türābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 5). [perişān,]*

Dönüp Mecnūna bu ḥālim **perişān** oldu aḥvālim
Bu nefis ḳomaz ḳatı ẓālim meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 11). [perişān,]*

Olar kim sevmedi cāndan münāfiḳ gizli dīn ṭutdu
Perişān eyle aḥvāliñ hebā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 10). [perişān,]*

pertev: *Ziya, nur, ışık, parlaklık II tecelli.*

Ṭoġdu cihān ʿāleminde nūr-ı nebī virdi żiyā
Pertevidir her iḳlīme rūşen ider her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 2). [pertevidir, -i, -dür]*

İmām Kāẓım cemālinden ḳamer şems nūruñ almış
Cihān **pertevin** Ṣalmış benim bir enverim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 10). [pertevin, -i, -n]*

Zīb ü zīver Ṣūretinden **pertev** urmuş ʿāleme
Muṭlaḳ ḥüsnüñ görenler şād olur her āneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 5). [pertev,]*

O bir sırdır görünmez hiç mekānı yoḳ hemān dirler
Ya bu mülk-i derūnumda ne **pertev** ṣalmış ekvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 4). [pertev,]*

Envār Muḥammed ṭoġdu bugün ṭutdu cihān güneşi
Pertevidir ṣuʿle viren mülk-i ʿAcem hem Ḥabeşī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 2). [pertevidir, -i, -dür]*

Çerāġıñ şemʿāsı bezm-i ezelden nūr-ı vāḥiddir
Bu nūrdan **pertev** almışdır ḳamerle şems żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 4). [pertev,]*

Ḥüsnünüñ bir lemʾāsından şemsiyle necm-i ḳamer
Pertevin almış ezelden berḳ uran envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 12). [pertevin, -i, -n]*

Velādeti Ki **pertev** almış aṢlından çerāġıñ şuʾlesi her ān
Cenāb-ı Şeyḫ Saʿdeʾd-din Cebāvī eṭrāfında Ṣām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 35). [pertev,]*

Zerresinden **pertev** almış çünki anıñ afītāb
Ṣuʿle Ṣalmış bu cihāna şems ile hep māhitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 1). [pertev,]*

pertev-i envār: *Nurların parlaklığı.*

Dīdesi görünce göre vechini peyġamberiñ
Doġmuş cihān ʿālemine **pertev-i envār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 6). [pertev-i envār,]*

pervān: *Pervane, geceleri ışık çevresinde dönen küçük kelebek, kepenek.*

Ẕāt-ı efġān kārı olmuş ʿāşıḳ-ı bī-çāreniñ
Nāre yanmaḳdan uṣanmaz ẕevḳ ider **pervānım** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 4). [pervānım, -ım]*

pervāne: *Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek || Âşık.*

Şemʿ-i ḥüsnüne bugün yansam yaḳılsam ġām degil
Maḥvolursa bu vücūd **pervānem** ider şimdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 6). [pervānem, -m]*

Derd-i yāre düşeli biz bī-māre alışdıḳ
Pervāne gibi ʿaşḳ ile bir nāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 2). [pervāne,]*

İḫrāḳ-ı muḥabbetle bu göñül şehrini yaḳmaġa
Şemʾ-i ʿaşḳa cān atarız **pervāne** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 8). [pervāne,]*

Şemʾ-i ʿaşḳıñ ateşine yanmaġa her rūz u şeb
Bu göñül **pervānesidir** eyleye her dem dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 4). [pervānesidir, -si, -dir]*

Āteş-i ḥüsnüñ ṭoḳunmuş yañayor kül-ḫāneyim
Māh cemāliñ şevḳine ben görünce **pervaneyim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 2). [pervaneyim, -y, -im]*

ʿAceb mey hiç sivā ḥükmün göñülden olmaya iḫrāc
Muḥabbet nārına düşmüş velī **pervānesiyim** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 6). [pervānesiyim, -si, -yim]*

Pervāne oldum ben nāre yanmış Sükūtī bī-çāre
Nitsün bize emmāre yane yane hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 11). [pervāne,]*

Cemāliñ şemʿine yā Rab yanarım tā ki **pervāne**
Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ben oldum nice dīvāne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 1). [pervāne,]*

Yā Resūlullah cemāliñ şemʿiniñ **pervānesi**
Rūz u şeb yanmış ʿāşıḳlar vechiniñ dīvānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 1). [pervānesi, -si]*

pervâneveş: *Gece vaktinde ışığın etrafında dönen kelebek gibi.*

Kime ʿarż ḳılam ḥālim bu cismimi helāk itdin
Yanar **pervāneveş** her dem ḳapunda bir ricāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 4). [pervāneveş,]*

Neyleyim şemʿa bu cānım atarım **pervāneveş**
Yoḳ ḳarārım ʿaşḳıyla sūzān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 5). [pervāneveş,]*

pervāz: *(Fars.) Uçma, uçuş.*

Murġ-ı ġarībin görmez misin hiç evc-i semā **pervāz** ider
Düşmüş ḳulaġuz bir önüne ʿaskerini tenhālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 9). [pervāz,]*

Ḥażret-i ʿİsāya ol dem emr olup ʿarşa çıḳa
Āsumāna **pervāz** itdi bekleriz ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 20). [pervāz,]*

perverdigār: *(Fa.) Besleyici, rızk verici(Allah).*

Cism-i insānı yaratmış ol ġanī **perverdigār**
On iki bāb üzre tertīb ḳıldı anı girdigār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 1). [perverdigār,]*

pes: *"İmdi, o halde, öyle ise, öyle iken, öyle olunca, binaenaleyh" anlamlarında edat.*

Pes imdi bu faḳir zenb ü keşīr mūrdan ednā żaʾifüʾl-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Saʿdeddīn el-Cebāvī mesmūʾ-yı ʿācizānemize naẓaran beyneʾn-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 1). [pes,]*

Pes imdi maʿlūm ola ki ey ʿazīz kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aşlā ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 15). [pes,]*

peydā: *(Fars.) Açıkta ve meydanda olan, âşikâr, zâhir.*

Menbaʾ ol kāʾinātıñ Adem ü Ḥavvā bugün
Cinsimiz andan tevellüd eyledi **peydā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 2). [peydā,]*

Rāh-ı güşād itmesen emr-i Ḫudā bir vechile
Daʿvet-i Ḥaḳ oldu beyān cehrile **peydā** ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 12). [peydā,]*

peyġamber: *Peygamber, Allah tarafından insanları doğruya yöneltmek için gönderilen elçi II. Hz. Muhammed.*

Hemān şāh Ḫorasāndır ʿAlī Mūsā Rıżā billah
Taḳī evlād-ı **peyġamber** Naḳīʾden ʿAskerīm vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 12). [peyġamber,]*

Resūlüñ sevdigi bunlar Ebū Bekir ʿÖmer ʿOşmān
ʿAlī damād-ı **peyġamber** cinān-ı heşt bābına meʾmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 8). [peyġamber,]*

Vücūd mülkü dolu her dem kemāl-i z̲āt-ı **peyġamber**
İrişdi nūr-ı pākından żiyā ile bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 1). [peyġamber,]*

Taḳī evlād-ı **peyġamber** Naḳī hem vāri̲s̲-i Ḥaydar
İmāmım iḳtidā itsem gerekdir bunlara her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 9). [peyġamber,]*

Maʾnīde sebʿaʾl-me̲s̲ānī Fātiḥa heft āyeti
Vech-i insān üzre mesṭūr dedi Ḥaḳ **peygamberi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 4). [peygamberi, -i]*

Dīdesi görünce göre vechini **peyġamberiñ**
Doġmuş cihān ʿālemine pertev-i envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 5). [peyġamberiñ, -iñ]*

Her bir ġazāda **peyġamber** ile olduġu meşhūr
Ḳaʾle-i ḫayberde nice biñ ḳatl-i küffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 7). [peyġamber,]*

Velādet Cihānıñ ḳutbudur Aḥmed Rifāʾī Seyyid
İkinci vāri̲s̲ Ḥaydar kemāl z̲ātı **peyġamber** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 6). [peyġamber,]*

Şeref-i sādātdan İbrāhim Desūḳī nesl-i **peyġamber**
Cemāl-i āfitābıñdan münevverdir yedi aḫ̲ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 31). [peyġamber,]*

peyker: *Yüz; put; sevgili - Sevgili put gibi ruhsuzdur. -.*

Hiç olur mı naḳd ü cānıñ virmege ol **peykere**
Zen ü dünyā bī-vefāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 3). [peykere, -e]*

Cezbe-i Ḥaḳdan ezeldir cevheri Saʿdīleriñ
Nūr-ı Aḥmedle müzeyyen **peykeri** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 2). [peykeri, -i]*

peymān: *Ahd, yemin, söz.*

İḳrārımız bezm-i ezel **peymān** olan Saʿdīleriz
ʿAhdımıza s̲ābit ḳadem her ān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 1). [peymān,]*

Tā elestdendir o ṣāha ʿahd ile **peymānımız**
İtmisim iḳrār aña men Z̲eyneʾl-ʿAbādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 7). [peymānımız, -ı, -mız]*

peymāne: *(Fars.) İçki kadehi, özellikle şarap kadehi.*

Ṣuñ bizlere ey sāḳī dolu **peymāne** gerek
Nūş idelim rūz u leyāl bize mestāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 1). [peymāne,]*

Sāḳīyā bezm-i ezelden verdiġiñ **peymāneyi**
Ṭolu bir cām bunda ṣuñ sen göresin mestāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 1). [peymāneyi, -y, -i]*

pinhān: *Gizli / saklı. II Bâtın / zâtının görülmesi ve mâhiyetinin bilinmesi mümkün olmayan Allah.*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhar diseler inkār ider
Çeşm-i aʾmā görmez aṣlā dedi **pinhān** içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 12). [pinhān,]*

Tedbīr ile ṣanma olur her bir işim fermān imiş
Bezm-i ezel- taḳdīr olan emr-i Ḫudā **pinhān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 2). [pinhān,]*

Naḫnü aḳreb āyetini Ḳurʾān ile itdi beyān
Ḥaḳdan yaḳın bir nesne yoḳ gözsüzlere **pinhān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 8). [pinhān,]*

pīr: *Bir konuda baş durumunda olan, önder denmeye layık, tecrübeli ve üstat kimse II yaşlı, ihtiyar kimse II pir.*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī **pirimiz** nesl-i ʿAlī
Himmetle Ḥaḳ-nümāyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 11). [pirimiz, -imiz]*

Āşināyız ẕāt-ı Ḥaḳḳa ʿirfān olan Saʿdîleriz
Pīr-i erkān-ı Ṭarīḳa meydān olan Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 2). [pīr-i, -i]*

Ḳutb-ı ʿālem hem **pīrimiz** ḳırḳlar gürūhu mürşidimiz
Üç yüzlerden her birimiz ʿāşıḳlarız Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 5). [pīrimiz, -imiz]*

Pīrler yolu ʿayān beyān menzil alur ṭoġru giden
Cibrīl aña rehber olur meydān olan Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 11). [pīrler, -ler]*

Māsivānıñ ʿilletine **pīrin** olmuşdur ṭabīb
inḳiyād ol aña her dem derde derd-mend ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 5). [pīrin, -iñ]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī pişvā vü **pīrleri**
Dü cihānda ẕāt-ı pāk serveri Saʿdîleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 3). [pīrleri, -leri]*

Dāmeni ṭutdum erenler **pīrlere** itdim niyāz
Raḥm idip itmez vefā bir dürlü himmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 15). [pīrlere, -lere]*

Pīrleriñ erkān-ı Ḥaḳdır şerʿ ile icrā ḳılar
Ḳul Aḥmeddir ḥaḳīḳat cümleye inhā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 1). [pīrleriñ, -ler, -in]*

Eyledim vaṣfıñ Sükūtī **pīrleriñ** burhānını
Ḥaḳḳa vuṣlat bunda buldu her biri evlā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 17). [pīrleriñ, -ler, -in]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī vāriṣ-i ʿilm-i Resūl
Pīr-i erkān-ı ṭarīḳat kāmil-i aḫyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 10). [pīr-i, --i]*

Aña vāṣıl olan cānlar bulur Ḥaḳḳı her arada
Bu da bir **pīr-i** kāmildir ṭarīḳinde sürer devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 50). [pīr-i, --i]*

Velādet Sühreverdi Ṭarīḳiñ **pı̱ri** hem kāmil insān
Hemān Mekke yoluñ ṭutmuş ʿAlī ebuʾl-Ḥasan velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 15). [pı̱ri, -i]*

Velādet Dediler mālik-i dünyā vü ʿuḳbāda budur Ḫāḳān
Celāleddīn hemān Rūmī ḳamu Mevlevīler **pīri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 26). [pīri, -i]*

Nice biñ āsitānında mürīd-i Ḥaḳ deyü ḳulu
Buyururlar Ṭarīḳ-i Ḥaḳ **pīridir** Şāz̤elī Sulṭān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 20). [pīridir, -i, -dür]*

Z̤iyāretgāh-ı ʿuşşāḳa derdlilere edvā
Ṭarīḳat **pīridir** ancaḳ kemāl ḳudret-i aʾlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 64). [pīridir, -i, -dür]*

Geldi **pīrler** her biri devrince itdiler z̤uhūr
Girdiler meydān-ı ʿaşḳa ḳıldılar Ḥaḳḳ-ı ḥużūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 5). [pīrler, -ler]*

Luṭf-ı Ḥaḳ ḳıldı hidāyet **pīrleri** nesl-i ʿAlī
Şānına Aḥmed buyurmuş bir ḥadı̱s rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 5). [pīrleri, -leri]*

pīrān: *Pirler, ermişler.*

Ṭulūʿ itdi derūnumda bugün ol Ḫālıḳuʾr- Raḥmān
Ki emr-i Ḥaḳ ile vaṣfım olupdur on iki **pīrān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 2). [pīrān,]*

pīr-i erkān-ı ṭarīḳat: *Tarikatın ileri gelenlerinin önderi.*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī vāri̱ş-i ʿilm-i Resūl
Pīr-i erkān-ı ṭarīḳat kāmil-i aḫyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 10). [pīr-i erkān-ı ṭarīḳat,]*

pīr-i muġān: *[tas.] Vahdet feyzini veren, aşk şarabını sunan kâmil mürşit. Mürşid-i kâmil.*

Ḳayd-ı bendinden bu ke̱sret ʿālemiñ olduḳ ḫalāṣ
Himmeti **pīr-i muġāndan** iḥsān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 8). [pīr-i muġāndan, -dan]*

Himmet-i **pīr-i muġānıñ** oldum sivādan ben ḫalāṣ
Z̤āt-ı Ḥaḳla pür ṣafāyım oldum cefādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 1). [pīr-i muġānıñ, -ın]*

pīrlik: *Pirlik: Allah'ı tanıma yolunda dervişe rehberlik yapma işi.*

Şuñ demi **pīrlik** ḫālinde iḫtiyār ʿuzlet idüp
Ḥaḳdan artıḳ ġayre baḳmaz pazarın itdi ḫalvetdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 9). [pīrlik,]*

piş: *Yanmak, tutuşmak.*

ʿAşḳ oduna düşmüşüm kebāb olup **pişmişem**
Yoḳluġ ile geçmişem döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 7). [pişmişem, -miş, -em]*

pīşvā: *Önder, haberci; yol gösterici, kılavuz.*

Ol Muḥammedʾdir Taḳī hem **pişvā-yı** rāh-ı din
Mürşid-i kāmil dilersen reh-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 15). [pişvā-yı, --yı]*

Kāʾinātıñ ḳuṭb olmuş her dü ʿālemde Naḳī
ʿAskeri gelmiş bu dünyā ḫalḳına hem **pīşvādır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 14). [pīşvādır, -dır]*

Ol Muḥammed Taḳī bil **pişvā-yı** rāh-ı dīn
Muḳtedā-yı evliyādır sālik-i Ḥaḳḳı iḳtidāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 13). [pişvā-yı, --yı]*

Şeyḫ Saʿeddīn **pişvāmız** Ḥaḳ yolunda iḳtidāmız
Ẕikrin ider her gedāmız ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 11). [pişvāmız, -mız]*

Ṣıdḳıyla ol sen ġulāmı Zeynel Muḥammed Bāḳırıñ
Caʿferiñ ḳulunu Ḥaḳ bil **pişvāya** ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 8). [pişvāya, -ya]*

Heşt imām Mūsā Rıżādır ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Hem yediler ḳırḳlar içre **pişvādır** sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 14). [pişvādır,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu **pişvāmız** rāh-ı Ḥaḳ
Ol Muhammed'dir Taki hem padişah-ı la-yezal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 9). [pişvāmız, -mız]*

Baḥr-ı ʿilmiñ menbaʿıdır **pişvāmız** şāh Naḳī
Enbiyānıñ vāriş olmuş sezā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 17). [pişvāmız, -mız]*

İmāmım bil Taḳī muṭlaḳ ʿālem **pişvāsıdır**
Hem evlād Naḳī gerçek Ḥasanʾül-ʿAskerīyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 11). [pişvāsıdır, -sı, -dır]*

İmām-ı ʿĀbidīn Bāḳır muḥaḳḳaḳ **pişvāmızdır**
İmām Caʿfer gibi bir zār bulunmaz şerḥ ide Ḳurʾān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 5). [pişvāmızdır,]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī **pişvā** vü pīrleri
Dü cihānda ẕāt-ı pāk serveri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 3). [pişvā,]*

Kāẓım oldu cümle müʾmīn **pişvāsı** şüphesiz
Merḳad-ı şāh-ı ʿAcem Mūsā Rıżāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 9). [pişvāsı, -sı]*

Ol imām Ẕeyneʾl-ʿAbādır Bāḳır Muḥammed ḫażretī
Rāh-ı dinde **pişvādır** mezhebim Ḥaḳ Caʿferi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 6). [pişvādır,]*

Caʿfer oldu bāb-ı ʿilmiñ vāriş-i nesl-i Resūl
Pişvāmız mezheb-i Ḥaḳ ṭoġru rāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 8). [pişvāmız, -mız]*

Taḳī nesl-i nübüvvetden imāmımdır benim muṭlaḳ
Gürūh-ı evliyā içre bu ḫalḳa **pişvā** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 10). [pişvā,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu **pişvā-yı** rāh-ı dīn
Muḥabbet-i ẕāhir elinde cümle ḫalḳa rehnümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 3). [pişvā-yı, --yı]*

Rehber ehl-i ḥaḳāyıḳ Bāḳır Muḥammed ḥażreti
Caʿfer oldu rāh-ı dīne tā ezelden **pişvā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 8). [pişvā,]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda şüphesiz gerçek veli
Mürşid-i Saʿdī Ṭarīḳiñ ehl-i faḳire **pişvā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 8). [pişvā,]*

İmām Bāḳır erenler **pişvāsı**
İmām Caʿfer bu ḫalḳuñ iḳtidāsı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 13). [pişvāsı, -sı]*

Pişvāsı cümle nāsıñ ʿāleme oldu imām
Levḥ-i māhfūẓunda gördü gitmege itdi ḳıyām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 9). [pişvāsı, -sı]*

pişvā-yı ʿālem: *Âlemin önderi. II Bütün yaratılmışların rehberi.*

Caʿfer ile Kāẓım oldu **pişvā-yı ʿāleminiñ**
Hem ʿAlī Mūsā Rıżādır rāh-ı diniñ ḥücceti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 7). [pişvā-yı ʿālemiñ, -in]*

post: *Mevki, makam.*

Derviş Sükūtī ṭut temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru otur **postuna** mihmān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 10). [postuna, -u, -n, -a]*

Derviş Sükūtī ṭut temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru otur **postuna** mihmān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 10). [postuna, -u, -n, -a]*

post-nişīn: *Bir tekkede şeyhlik postuna oturan, şeyh makāmına geçen kimse.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavs̱üʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten **post-nişīn** bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [post-nişīn,]*

Aḥmediñ rāhında ḳāʾim **post-nişīn** olmuş bugün
Ḫānḳāha her gelen ikrām ile mihmān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 7). [post-nişīn,]*

Meslek-i ḳadriyyedendir elli yıl **post-nişīn**
Menzil-i aʿlāya irdi geçdi bu fānī ke̲sretden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 7). [post-nişīn,]*

Şeyḫ ʿAlī Ḳoçdan ḫalife çünki olmuş ʿazīz
Post-nişīn oldu muḥaḳḳaḳ dergāhı Ḫutā Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 4). [post-nişīn,]*

Postnişīn olmuş Ḫarābāt ḫānḳāhında bugün
Meslek-i Saʿdī ṭarīḳiñ meşreb-i eṭvār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 5). [postnişīn,]*

Postnişīn olmuş İvraniye Ḳadriyye dergāhına
Ẕikr-i cehriñ ḥizmetini rūz u şeb eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 5). [postnişīn,]*

Postnişīn olmuş Ḫarābāt ḫānḳāhında bugün
Meslek-i Saʿdī Ṭarīḳiñ meşreb-i eṭvār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 5). [postnişīn,]*

pota: *İçinde maden eritilen ısıya dayanıklı maddelerden yapılmış kap.*

RuḥṢatıyla ḳıl riyāżat ḳalbini pāk ide gör
Pota-i ʿaşḳda eritgil kendini meṣel raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 6). [pota-i, -i]*

Nefsine uyma Ṣaḳın gel itmeden Zebūn seni
Pota-i ʿaşḳa ata gör ḳaynayan miṣl-i raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 8). [pota-i, -i]*

pul: *Akçe, para.*

İrerler menzil-i pāye cihānı bir **pula** ṣaymaz
Cemāl-i Ḥaḳḳı her yüzde görenler özge kān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 3). [pula, -a]*

Sükūtī neylesün mülk-i hümāyūn bir **pula** degmez
Yaḳında tār u mār olsa eṣer ḳalmaz nişānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 9). [pula, -a]*

Cümle varı destimizden bir **pula** ṣatdıḳ bugün
Ṣāh Taḳī vü bā Naḳī nūr-ı Ḫudānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 9). [pula, -a]*

Mülk-i māl ü evlādıñ bir **pula** Ṣatdı
Özge bir ẕevḳe irdi eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 9). [pula, -a]*

ʿAşḳile Derviş Sükūtī kem-ter
Bir **pula** ṣatmışdır ekvān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 18). [pula, -a]*

Virilse kişver-i iḳlīm Süleymān-ı Zamān olsam
Ḳamusu bir **pula** degmez nider göñlüm o sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 4). [pula, -a]*

Bir **pula** degmez cihānıñ ziyneti ey şeyḫ ü şāb
Terk idegör ḳalmaya hiç göñlünüzde ıżṭırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 4, Mısra 1). [pula, -a]*

pūr: *Çok fazla, dolu.*

Ḳalbimizi ẕāt-ı Mevlā nūruyla taḳdīs idip
Ṣuʿlesiyle **pür** żiyādır meṣel ḳamer āfitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 10). [pür,]*

Himmet-i pīr-i muġānıñ oldum sivādan ben ḫalāṣ
Ẕāt-ı Ḥaḳla **pür** ṣafāyım oldum cefādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 2). [pür,]*

Virme dil gel māsivāya bī-vefādır ey göñül
İltifātıñ itmeyüp gel **pür** cefādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 2). [pür,]*

Miḥneti derd-i belādır her demi ʿāşıḳlara
Ẕevḳ hiç yoḳ **pür** elemdir bunda böyle nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 4). [pür,]*

Şems ü māhıñ rūşen eyler vech-i nūr-ı Kāẕımıñ
Her dü ʿālem şuʿle-dār-ı **pür** żiyā abdālıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 12). [pür,]*

Fiġānım artmada gün gün dü çeşmimden aḳar **pür** ḫūn
Viṣāliñ şerbetiñ sen Ṣuñ meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 7). [pür,]*

Zehrile ġām kase kase ṣunmada her dem-be-dem
Baġrımı **pür** ḫūn ider gör ḳahrıyla her zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 6). [pür,]*

Sen seḫāvet maʿdenisin saña geldim rū-siyāh
Ḥālime raḥm it Sükūtī kem-terindir **pür** günāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 27, Mısra 2). [pür,]*

Pür- günāhım ḳıl şefāʿat bu Sükūtī kem-tere
Cürm-i ʿişyānıñ ʿafv ḳıl ey Şefīʾüʾl-müẕnibīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 11). [pür-,]*

pür-hūn: *Kan dolu, kan içinde.*

Seniñ içün çeşm-i **pür-ḫūnum** aḳar rūz u leyāl durmaz
Cemāliñ ḥasreti oldum cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 3). [pür-ḫūnum, -um]*

Seniñ ʿaşḳıñ firāḳından dü çeşm dökmede **pür-ḫūn**
Cenābından olur teskīn ʿaṭā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 5). [pür-ḫūn,]*

Vay aña kim Aḥmed-i muḥtāra ḫāʾin oldular
Kerbelānıñ büsbütün ḥākini **pür-ḫūn** ḳıldılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 28). [pür-ḫūn,]*

pür-kemāl: *Olgunluk, mükemmellik, bilgi, fazilet sahibi olan Allah.*

Sen şefīʾ ol çār-i yārin ḥürmetine yā ḤabĮb
Hem iki şehzādegānıñ ʿaşḳına ey **pür-kemāl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 12). [pür-kemāl,]*

pür-nem: *Nemli, yaş dolu.*

Rūz-ı mātem zār ile feryād ider vaḥşi ṭuyur
Ḳan döküp gökde melekler gözleri **pür-nem** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 10). [pür-nem,]*

pür-ṣafā: *Temizlik ve saflık dolu. Huzur ve neşe dolu.*

Ol imāma itdi Aḥmed Cābir enṢārla selām
Teblīġinde Bāḳır oldu **pür-Ṣafādır** sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 8). [pür-ṣafādır, -dır]*

Ḳahr-ı luṭfı bir idendiḳ yār ile aġyārı hem
Ẕevḳ-i Ḥaḳla **pür-Ṣafāyız** bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 8). [pür-ṣafāyız,]*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde Ẕülfiḳār amma
Hezārān ḫāricī ḳırsa Sükūtī **pür-Ṣafāyım** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 14). [pür-ṣafāyım,]*

rab: *Ar. 1. Cümle yaratılmışları besleyen, terbiye eden, Cenabıhak.*

İşbu yol itmez Sükūtī kimseyi Ḥaḳdan baʿīd
Naḥnü aḳreb s̱ābit olmuş bizlere iḥsān-ı **Rab** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 10). [rab,]*

Bu aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden rehāyāb oldum yā **Rab**
Riyāżāt itdiġim vāfir ne ḥikmetdir ʿaceb yā **Rab** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 1). [rab,]*

Bu aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden rehāyāb oldum yā **Rab**
Riyāżāt itdiġim vāfir ne ḥikmetdir ʿaceb yā **Rab** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 2). [rab,]*

Gice gün uyḳuma ḥasret ḳamu Ẕikrini yād itdim
Ṣalātıyla ṣavmını iderdim şevḳ ile yā **Rab** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 4). [rab,]*

Bu ḳalbim hep meşaḳḳatde ʿucub riyā ile her dem
Ḥasedle kin kibir memlū derūnumda bugün yā **Rab** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 6). [rab,]*

Tefekkür eylerim bunda bu fiʿiliyle selāmet yoḳ
Ḥużūr-ı ḫāk-i pāyine ne yüẔile varam yā **Rab** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 8). [rab,]*

Bezm-i ʿāṣī yüzüm ḳara bu aḥvālim saña yā **Rab**
Ne mümkīn ideyim iḫfā ʿayāndır hep saña yā **Rab** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 9). [rab,]*

Bezm-i ʿāṣī yüzüm ḳara bu aḥvālim saña yā **Rab**
Ne mümkīn ideyim iḫfā ʿayāndır hep saña yā **Rab** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 10). [rab,]*

Meger luṭf-ı ʿināyetiñ irüşürse hemān bir gün
Bu cürmüm baḥrına nisbet hemān bir ḳaṭredir yā **Rab** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 12). [rab,]*

Sükūtī Dervişiñ ḥāl ḳatı düşvār bu ʿālemde
Ḥabībiñ ʿaşḳ-ı pākına hidāyet ḳıl aña yā **Rab** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 14). [rab,]*

Bu bed fiʾlim ile yā **Rab** nice ḫālim olur yarın
Yedi Ṭamu ʿaẕābına benimle nār olur bāʿi̱s̱ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 5). [rab,]*

İtme yā **Rab** cāhilāne bizi bunda iḫtiyāc
Ehl-i diller zümresiyle ḳıl bizi sen imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 1). [rab,]*

Ḳoma yā **Rab** bu ḫāl üzre ʿacāyib derde dūş oldum
Devālar dest-i pākınla olursa her kemāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 7). [rab,]*

Kün emrinle ẕuhūr itdi hezārān Ṣad hezār maḫlūḳ
Sen oldun cümleye maʾbūd hemān yā **Rab** saña maḥṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 4). [rab,]*

Günāhkār ḳullarız yā **Rab** ḫaṭāmız bir nice efzūn
Ġafūr ismiyle raḥm etgil ʿināyet ḳıl saña maḥṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 7). [rab,]*

Eyledim ʿaşḳıñla yā **Rab** cümle dünyādan fırāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā ʿindimizde bir imiş bostān bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 1). [rab,]*

Fehm idip bu dehri yā **Rab** hep yalandır nʾidelim
Feyż-i himmet irgörürsen saña senden gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 1). [rab,]*

Seḥerlerde dil ü cāndan idip tevḫīdini yā **Rab**
GöẔümden perde refʿ eyle giceler oldum nāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 7). [rab,]*

Cemāliñ şemʿine yā **Rab** yanarım tā ki pervāne
Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ben oldum nice dīvāne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 1). [rab,]*

Ṭarīḳatden ḥaḳīḳatden nice esrār fāş itdim
Tecāhül ḳalmasun yā **Rab** bu devriñ bunda insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 6). [rab,]*

İşbu yol itmez Sükūtī kimseyi Ḥaḳdan baʿīd
Naḥnü aḳreb s̱ābit olmuş bizlere iḥsān-ı **Rab** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 10). [rab,]*

Tecelli ḳıl baña yā **Rab** ḳoma beni bu sevdāda
Sivā ḥubını al benden neler çekdim bu dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 1). [rab,]*

İlticāmız saña yā **Rab** şol deme itme ḳarīb
Bu Sükūtī bir ġarībiñ görmeyeler ol günü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 23). [rab,]*

Ḥüsn-i aḫlaḳ ḥamīde kimde bulunsa eger
Cennetüʾl-mevāyı mekānı ẕikr ider **Rab** celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 10). [rab,]*

Bulmaḳ istersen eger iḥsān-ı **Rab**
Ḥaḳḳı Ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 7). [rab,]*

Ol Ḥüseyn-i Kerbelāyı ẕikr ider vaḥş-ı ṭuyūr
Anıñ ʿaşḳına terāḥḥum ḳıl bize yā **Rab** ġıyās̱ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 4). [rab,]*

rabb: *Ar. 1. Cümle yaratılmışları besleyen, terbiye eden, Cenabıhak.*

Vechini ḳıldı nümāyān her cihetden ʿāleme
Nāẕır u manẕūr odur kim Ḫālıḳ-ı **Rabbüʾl** vedūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 8). [rabbüʾl, -ül]*

Men ʿaref ilmine āgāh çünki oldu sālikān
Rabbini öñ bildi añlar oldular dānā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 10). [rabbini, -i, -n, -i]*

Men ʿarefle maʿrifet dersini oḳu bugün
Rabbine āgāh olup hem cümle ʿirfān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 10). [rabbine, -i, -n, -e]*

Bunda gelmekden ġaraż ne **Rabbini** bilmek imiş
Ḫiẕmetinde beẔl cān it kāmil insāna ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 3). [rabbini, -in, -i]*

Her ki bildi nefsini Derviş Sükūtī dünyāda
Rabbi elbet bilir ol oḳuyanlar men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 10). [rabbi, -i]*

Nefsini öñ bildirirler añlayasın **Rabbini**
Men ʿaref dersin oḳuġıl bilesin Mevlā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 13). [rabbini, -i, -n, -i]*

Himmete muḥtāc idi bu luṭf idip **Rabbüʾl-** mennān
Çeşm-i nev ḥamdulillah ʿaşḳ ile oldu revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 1). [rabbüʾl-, -ü, -l]*

rabb-i celīl: *Şan ve şerefi yüce olan terbiye edici Allah.*

Çoḳ şükürler bize iḥsān eyledi **Rabb-i Celīl**
Böyle bir mürşid-i kāmil gönderdin ḳadr-i cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 1). [rabb-i celīl,]*

rabbüʾl-ġafūr: *Affedici Allah.*

Dergāhına başdım ḳadem ey Ḫālıḳ-ı **Rabbüʾl-Ġafūr**
Senden kerem eyle ʿaṭā iḥsānına ḳıldım şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 1). [rabbüʾl-ġafūr,]*

Müstecāb oldu duʿāsı ol Muḥammed ʿaşḳına
Luṭf ile ḳıldı hidāyet aña hem **Rabbüʾl-Ġafūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 4). [rabbüʾl-ġafūr,]*

Evliyālar himmetiyle düşdi ḫayrāt semtine
Luṭfuyla ḳıldı ʿināyet aña hem **Rabbüʾl-Ġafūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 12). [rabbüʾl-ġafūr,]*

rabbüʾl-ġıyās: *Allah'ın yardımı.*

Ehl-i derd itmez şikāyet ḥālini hiç kimseye
Luṭf ider bir gün aña hem āsānıyla **Rabbüʾl-Ġıyāş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 6). [rabbüʾl-ġıyāş,]*

rabbüʾl-kerīm: *Kerem sahibi Allah (c.c.).*

Ḥażret-i **Rabbüʾl-Kerīmiñ** sevgili bir dānesi
Ol Ḥabīb-i kibriyādır ʿālemiñ sulṭānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 1). [rabbüʾl-kerīmiñ, -in]*

rabṭ: *Bağ.*

Bir desiseden ʿibāret nev-be-nev ḳanūn īcād
Ẓabṭ-ı **Rabṭa** bu ʿālem māl-ı mülkün her ne var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 10). [rabṭa, -a]*

raġbet: *Arzu, ilgi, meyil, teveccüh.*

Bir şehre irdim nāgehan itmediler **raġbet** baña
ʿĀlemleri muṭlaḳ şaḳī hiç ḳılmadı ülfet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 1). [raġbet,]*

Eger müʾmīn isen ṭālib Ḥaḳḳa her dem olup **raġbet**
Olamaz nefs saña ġalib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 5). [raġbet,]*

Ẕillet-i dünyāya **raġbet** nice ḳılsun çün bular
Murtażānıñ rāhı içre her biri ḥikmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 3). [raġbet,]*

Raġbetim yoḳ māsivāya bize Saʿdîler dinir
Virmezim ʿömür hebāya bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 1). [raġbetim, -im]*

Ṣayılmaz kesdik sivānıñ ḥubına yoḳ **raġbetim**
Himmeti pīrān ile olduḳ şükürler biz ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 3). [raġbetim, -im]*

ʿUzlete ḳılmış ḳarārıñ Ḥaḳḳa maḳbūl ḳul olan
Raġbet itmez bu sivāya terk-i cihāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 6). [raġbet,]*

Şehvet-i dünyāya **raġbet** eylediler dün ü gün
Ḳavm-i Lūṭʾa tābi olup yerleri nīrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 13). [raġbet,]*

İḫtiyār ʿuzlet itmiş bu sivādan ehl-i ʿaşḳ
Raġbet itmez bu cihāna kemteri Saʿdîleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 10). [raġbet,]*

Raġbet itmek bu sivāya küllī aḥmaḳ şol kişi
Beyhūde eyler nizāʿlar bī-baṣar ʿamā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 11). [raġbet,]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ zekāta itmedim **raġbet**
Ḳamu farż īcābınca ʿilmde ḳılmışım noḳṢān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 5). [raġbet,]*

Menzil alur bunda sālik mürşidine olan ṭālib
Ḥaḳ yoluna olan **raġbet** gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 6). [raġbet,]*

Fehm idipdür ʿacāyib ḥāl rüşvetle olur
Ḳāʾilim miḳdār-ı pahāya maḳbūle **raġbet** itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 12). [raġbet,]*

Mesned-i dünyāya **raġbet** eylemişler dün ü gün
Virseler doymaz cihānı ekl ider ḥayvān ṣoyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 7). [raġbet,]*

Aġnaya cinsine **raġbet** iderler
Ehl-i fuḳarādan nefret iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 11). [raġbet,]*

rāġıb: *Rağbet eden, rağbet edici, istekli, isteyen (kimse).*

Uyan ġafletden ey ṭālib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it
Sivāya olma gel **rağıb** seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 2). [rağıb,]*

rāh: *Yol, tarîk. II Allah'a ulaşmak için tutulan yol, bir velînin tuttuğu Allah'a ulaşma yolu.*

Sırr-ı Aḥmedden ḫaberdār olmadı aṣlā faḳīh
Düşdü ḥırṣla ʿināda bulmadı **rāh-i** sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 12). [rāh-i, -ı]*

Ḍad Ḍalālet **rāhına** virme göñül ey müddeʾī
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bul ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 15). [rāhına, -ı, -n, -a]*

Bu fenā mülkiñde dāʾim Ḳayṣ-veş gezmekdeyim
Kūh-ı ṣaḥrālarda ḳaldım sen hidāyet **rāhıñ** aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 6). [rāhıñ, -ıñ]*

Cehd ide gör rūz u leyāl semt-i necāt ir **rāhına**
Nefs ʿaskerin ḳırmaḳ içün düş yoluna ara bir uç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 3). [rāhına, -ı, -n, -a]*

Rehber-i ʿaşḳa dūş oldum **rāhımız** oldu güşād
Ḫıżr-ı vāḳte çün irişdim eyledi ḳalbim ābād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 1). [rāhımız,]*

Evliyālar **rāhına** Derviş Sükūtī tā ezel
ʿAşḳile cān baş fedāyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 13). [rāhına, -ı, -n, -a]*

Cümle müʾmīn ḳullara çün Kāẓım oldu ṭoġru **rāh**
İḳtidā it ṭālibā sen ol Resūl-i kibriyādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 7). [rāh,]*

Ol imām Ẕeynel Muḥammed Bāḳırʾıñ **rāhını** ben
Bulmuşum Caʿferʾle taḥḳīḳ ol keremkān ʿaṭadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 5). [rāhını, -ı, -n, -ı]*

Cehd ider zāhid merāmı maḳṢūda nāʾil ola
Çeşm-i aʾmā **rāh** bilmez sırr-ı sübḥān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 8). [rāh,]*

Ol imām Kāẓım Rıżānıñ **rāh-ı** meftūḥ bir ḳadīm
Her ki dāḫil oldu anlar şüphesiz vuṣlat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 11). [rāh-ı, -ı]*

Ẕillet-i dünyāya raġbet nice ḳılsun çün bular
Murtażānıñ **rāhı** içre her biri ḥikmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 4). [rāhı, -ı]*

Düşdüler bunca ḍalālet **rāhına** her rūz u şeb
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş çeşm-i aʿmā bī-baṢār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 3). [rāhına, -ı, -n, -a]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī **rāhımı** itdi güşād
Reh-nümāmızdır muḥaḳḳaḳ āsān olan Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 9). [rāhımı, -ı, -mı]*

Sükūtī Aḥmediñ **rāhıñ** gidenler ṣıdḳile her dem
Sivāyı terk idip bunda geçip ʿuḳbāya ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 9). [rāhıñ, -ın]*

Erenler **rāhına** cāndan ola gör sen daḫı teslīm
Resūlüñ şerʿini gözle güzel bir sāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 5). [rāhına, -ı, -n, -a]*

Bu yolda Ḥaḳḳa irdiler cemīʿān evliyālar hep
Nebīler **rāhını** ṭutġıl büyük sermāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 8). [rāhını, -ın, -ı]*

Cān niṣār it evliyālar hem erenler **rāhına**
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol sulṭāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 5). [rāhına, -ı, -n, -a]*

Mürşidiñ gitdiġi **rāhe** sen daḫı ḳıl inḳiyād
Cümle varıñ Ṣarf idegil esrār-ı Ḥaḳ ola keşşaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 5). [rāhe, -e]*

İrişdi çünki hem **rāhım** bir özge ʿāleme ol dem
Sarāy-ı vaḥdete irdim o ḥażretden vefā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 7). [rāhım, -ım]*

Çün itmezler ḳīl u ḳāl kimse ile aṣlā cidāl
Dervişleri hep ehl-i ḥāl menzilleri **rāh-ı** sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 4). [rāh-ı, -ı]*

Nefs-i şehvetden ṣaḳın gel **rāhını** mesūd ider
Arzusuna düşme her dem dinle nuṭḳum gel beri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 9). [rāhını, -ın, -ı]*

Şāh Ḥasan **rāhında** cān u başımız ḳıldıḳ fedā
Men Ḥüseyniñ çakeriyim Kerbelādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 5). [rāhında, -ın, -da]*

Muḥammed **rāhını** ṭutdum şerīʾatle Ṭarīḳātde
Gürūh-ı nācīye irdim bu ʿālem sürūru oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 3). [rāhını, -ı, -n, -ı]*

AẔ ṭaʿāmla nevm-ı ḳıllet sālikin **rāhıñ** açar
Menzil-i rifʿatde dāʾim meskān-i darüʾs-selām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 11). [rāhıñ, --ı, --ñ]*

Ḥasan şāhım Ḥüseynʾiñ hem ezelden çakeri oldum
İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ **rāhında** bir gedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 4). [rāhında, -ın, -da]*

Sükūtī Dervişim rāh-ı ṭarīḳatdan el almışım
Erenler **rāhına** girdim nice merdānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 10). [rāhına, -ı, -n, -a]*

Taṣḥīḥ itmezler seniñ bil **rāhını** ya aḫlāḳını
Böyle cārī olmamışdır anlagil her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 13). [rāhını, -ı, -n, -ı]*

Şeyḫ nāḳıṢ sālikānın **rāhını** berzaḫ ḳoyar
Nār-ı dūẔaḫa Ṣalar ol tābiʾ-i şeyṭān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 27). [rāhını, -ı, -n, -ı]*

Hiç naẕar ḳılmazlar aṣlā **rāhınıñ** erkānına
Cins-i evlāddan arārlar böylece nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 9). [rāhınıñ, -ın, -ın]*

Kin kibir bunca şeḳāvet **rāhını** ṭutmuş bular
Oldular müfsid münāfıḳ nitekim Mervān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 5). [rāhını, -ın, -ı]*

Ḳanāʿat mülküne dāḫil olan Saʿdīleriz yā hū
Erenler **rāhına** vāṣıl olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 2). [rāhına, -ı, -(n)a]*

Rāhında sen olma ġafil Ḥaḳḳı ögren ḳalma cāhil
ʿÖmrüñ geçüp ḳılar ẕaʾil Ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 9). [rāhında, -ın, -da]*

Sükūtī gibi ol derviş erenler **rāhına** gel sen
Ne ḥikmetler görürsün sen irince sırr-ı iḫfāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 9). [rāhına, -ı, -(n)a]*

Maḥviyet **rāhıñ** ṭutarlar cümlesi bu fānīde
Mūtū ḳable en temūtū sırrının mihmānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 7). [rāhıñ, -ın]*

Şāh Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ **rāhına** cān baş fedā
Hem Ḥüseyn-i Kerbelādır şems-i māhıñ envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 3). [rāhına, -ı, -n, -a]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir ehl-i ḥaḳīḳāt **rāhına**
Mültecā-yı ʿāṣiḳāndır ehl-i ṭarīḳuñ rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 9). [rāhına, -ı, -(n)a]*

Rāh-ı güṣād itmesen emr-i Ḫudā bir vechile
Daʿvet-i Ḥaḳ oldu beyān cehrile peydā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 11). [rāh-ı,]*

ʿĀbidīn Bāḳır imāmıñ **rāhına** girsin bugün
Taʾlīm itdi dīn ü meẕheb Caʿfer Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 7). [rāhına, -ı, -n, -a]*

Şerʿ-i şerīf **rāh-ı** mübeyyen itdi güṣād ʿālemlere
Oldu imām ümmetine ḳıldı ʿayān Ḥaḳ revişi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 7). [rāh-ı,]*

Caʿfer oldu bāb-ı ʿilmiñ vāriṣ-i nesl-i Resūl
Pişvāmız mezheb-i Ḥaḳ ṭoġru **rāhımdır** ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 8). [rāhımdır, -ım, -dır]*

Şerʿ-i şerīf **rāh-ı** Ṭarīḳ īcādına Aḥmedle bile
Bāʾṣ olup ʿilm-i ḥaḳāyıḳ sırrına maẕhar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 7). [rāh-ı, -ı]*

Şerʿ-i pākın Aḥmed ile **rāhını** ḳılmış güṣād
Menzil-i bālāya irer her kim olur vaṣlın *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 3). [rāhını, -ı, -n, -ı]*

Erenleriñ budur **rāhı** aç gözüñ sen ol āgāhı
Bulmaḳ dilersen Allahı ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 5). [rāhı, -ı]*

Kerbelāda şāh Ḥüseyniñ **rāhınıñ** ḳurbānıyım
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī cān u baş ḳıldım fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 9). [rāhınıñ, -ın, -ın]*

Ḥiẕmet-i ḥadden tecāvüẔ geçdi erenler **rāhına**
Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād iderdi ḳalbiyle her bir nefesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 5). [rāhına, -ı, -(n)a]*

Yaşım yetmiş işim bitmiş zevāle irdi bu ḥālim
Tamām oldu benim ʿömrüm Ḥaḳḳa döndü hemān **rāhım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 2). [rāhım, -ım]*

Rehber-i **rāh** ḥaḳāyıḳ ḳırḳlar yediler ḫādimi
Ḳuṭb-ı ʿālemi meclisinde ḳıldı ḫidmet bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 9). [rāh,]*

Vilādeti çıḳar **rāh-ı** Ḥasan Baṣra odur Ḫalvetiyye sulṭānı
Yeter vaṣf eyledim Derviş Sükūtī on iki şāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 65). [rāh-ı, -ı]*

Hemān bunlar dü ʿālemde ḳamu nāsıñ penāhgāhı
Beyān itdin murād üzre bu naẓmıñla güzel **rāhı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 68). [rāhı, -ı]*

Gedālar **rāhına** gerçe delīl itmiş seni Yezdān
Ṭarīḳ-i Saʿdîler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 15). [rāhına, -ı, -(n)a]*

Bulunmaz anlarda aġyār itmişler
Ḥaḳāyıḳ **rāhında** biʾlcümle ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 54). [rāhında, -ın, -da]*

Gel imām ʿAlī Rıżānıñ **rāhını** ṭut cān ile
İster isen dāʾimā sen bulasın dīdār leẕīẔ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 3). [rāhını, -ı, -n, -ı]*

Ḫāk-i pāy-ı şāh Taḳīyye yüz sürenler dāʾimā
Nakd-i canın bezl ider ol **rahına** kurban olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 3). [rahına, -ı, -n, -a]*

Cān niṢār eyle Muḥammed Mehdi-i Zamānıñ **rāhına**
Māsivāyı terk idip dünyā içün olma ḥarāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 3). [rāhına, -ı, -n, -a]*

Bāḳır imām **rāhına** her kim itdi cān niṢār
Bildi taḫḳīḳ bu cihānda kim imiş ol ẕāt-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 3). [rāhına, -ı, -(n)a]*

rāḥat: *Huzur, rahat, ferahlık.*

Ṣabr idüp Eyüb miṢāli ḫālimiz dün ü gün yaman
Āh u zārım artdı efzūn virmedi **raḥat** banā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 6). [raḥat,]*

Bu endīşem ne ḥikmetdir bu ʿālemi ider ifād
Beni bir dem ḳomaz **raḥat** içimde Ẕār olur bāʿiṢ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 4). [raḥat,]*

Bu göñlüm şehrini iḫrāḳ iden ḥüsn-i cemāliñdir
Seniñ ʿaşḳıñ yaḳar dāʾim ḳomaz **raḥat** celāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 2). [raḥat,]*

Özge bir derde giriftār olmuşun sen dāʾimā
Miḥneti çoḳ **raḥatı** yoḳ böyle bir dünyā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 4). [raḥatı, -ı]*

Vechini rüʾyet idelden ʿaşḳ beni ḳomaz **rāḥat**
Ṣanmañız ʿaḳlım bu gün var bir ʿaceb dīvāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 3). [rāḥat,]*

Derdli olan bulsa cāʾiz ḳalbini tımār iden
Raḥat olur cismi anıñ bir gün ola Ẕār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 2). [raḥat,]*

Miḥnete düşdü bu göñlüm baña zindāndır cihān
Neyleyim bu māsivāyı **raḥatı** yoḳ hep yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 2). [raḥatı,]*

Çaldı rıḥlet kūsu baña gitmege ʿuḳbā bugün
Görmedim hiç bunda **raḥat** neylerim dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 2). [raḥat,]*

Kin kibir benlik ḥasedle ḳalbimiz **raḥat** ḳomaz
Nār-ı duzāḫdan eşeddir yıḳayor Ṣañma Ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 7). [raḥat,]*

Ḫāb u **raḥat** gitdi elden çeşmimiz ḳan yaş döger
İlticā oldum ḳamu nās baña cürʾet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 13). [raḥat,]*

rāh-ı ʿaşḳ: *Aşk yolu.*

Naḳd-i cānıñ **rāh-ı ʿaşḳda** beẕl idersen ṭālibā
Pāye-i rifʿat bulur ol menzil aḫyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 3). [rāh-ı ʿaşḳda, -da]*

Kef keremkānı ʿAlīniñ nesl-i imām ʿAskerī
Lam leṭāfet göster ol **rāh-ı ʿaşḳda** sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 24). [rāh-ı ʿaşḳda, -da]*

Ḳuddamüñ defʿ **rāh-ı ʿaşḳında** ururlar bī-riyā
Ḫalḳla ṭutmuş cihānı nevbet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 11). [rāh-ı ʿaşḳında, -ın, -da]*

Cā niṣār itdim Sükūtī **rāh-ı ʿaşḳıñda** anıñ
Nev ḥayāta irdim ol dem luṭf-ı Ḥaḳ iḥsāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 13). [rāh-ı ʿaşḳıñda, -ın, -da]*

rāh-ı din: *Din yolu, şeriat. Hak yolu.*

Ol Muḥammedʾdir Taḳī hem pişvā-yı **rāh-ı din**
Mürşid-i kāmil dilersen reh-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 15). [rāh-ı din,]*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu **rāh-i dīn** ʿāşıḳlara
Mezheb-i Ḥaḳ ehl-i müʾmīn ḳullara Caʿferdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 9). [rāh-i dīn,]*

Ol Muḥammed Taḳī bil pişvā-yı **rāh-ı dīn**
Muḳtedā-yı evliyādır sālik-i Ḥaḳḳı iḳtidāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 13). [rāh-ı dīn,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu pişvā-yı **rāh-ı dīn**
Muḥabbet-i ẓāhir elinde cümle ḫalḳa rehnümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 3). [rāh-ı dīn,]*

Hem Muḥammed Bāḳır oldu Caʿfer ile **rāh-i dīn**
İḳtidāmız Kāẓım oldu Mūsā Rıżānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 7). [rāh-i dīn,]*

Ḫāk-i pāy-i Mehdīye Derviş Sükūtī yüz sürer
Anıñ çün **rāh-ı dinde** dāʾimā nuṣret bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 20). [rāh-ı dinde, -de]*

Ol imām Ẕeyneʾl-ʿAbādır Bāḳır Muḥammed ḥażretī
Rāh-ı dinde pişvādır mezhebim Ḥaḳ Caʿferi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 6). [rāh-ı dinde, -de]*

Ḫātem-i Resūl gelmesiyle **rāh-ı dīni** itdi güşād
ʿAzm-i sefer eyledi çün fātiḥ-i Ḫayber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 13). [rāh-ı dīni, -i]*

Fetḥinde daḫı Ḥaḳ aña āsān ile ḳıldı müyesser
Açdı hemān **rāh-ı dīni** ol Ṣāḥib-i Zülfikār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 10). [rāh-ı dīni, -i]*

rāh-ı ḥaḳ: *Hak yolu, Allah yolu. Allah'a götüren yol.*

Mürşid-i kāmilden iste işbu yollar berzaḫıñ
Anlar bir ḳademde geçer ol **rāh-ı Ḥaḳ** eyler güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 4). [rāh-ı ḥaḳ,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu pişvāmız **rāh-ı Ḥaḳ**
Ol Muhammed'dir Taki hem padişah-ı la-yezal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 9). [rāh-ı ḥaḳ,]*

Sālikān **rāh-ı Ḥaḳ** irşādına meʾmūr olup
Ṭālibān yek naẓarda celb iderdi bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 7). [rāh-ı ḥaḳ,]*

Rāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb çaġırırım dost dost
Çıḳmayor dilimden hep çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 1). [rāh-ı ḥaḳda, -da]*

Bunlar ile menzil aldı **rāh-ı Ḥaḳda** sālikān
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl oldu rehber-i kāmil güzār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 15). [rāh-ı ḥaḳda, -da]*

Naḳd-i cānın **rāh-i Ḥaḳda** her kim itmezse telef
Olmadı ol bunda dāʾim ʿaşḳile her dem şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 1). [rāh-i ḥaḳda, -da]*

Derdmend Derviş Sükūtī **rāh-ı Ḥaḳda** gerçe bil
Himmet-i mürşidle bunda irdim bir ʿālī Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 11). [rāh-ı ḥaḳda, -da]*

Senden ötrü cümle ʿālem **rāh-ı Ḥaḳḳa** yol bulup
Ḳurtulup ẓulümāt-ı tenden buldular Ḥaḳdan ẓafer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 13). [rāh-ı ḥaḳḳa, -a]*

Her Ṭarīḳiñ bir yolu var **rāh-i Ḥaḳḳa** gitmege
Mürşid-i kāmil gözetgil sözlerine ḳulāḳ aş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 3). [rāh-i ḥaḳḳa, -a]*

Dinleme münkir sözüñ açma aña hem rāzın
Rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ meydān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 12). [rāh-ı ḥaḳḳa, -a]*

Geç bu kes̲ret ʿāleminde **rāh-i Ḥaḳḳa** ṭut yüzüñ
Vaḥdet ilinde beḳā ol görmeye aġyār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 5). [rāh-i ḥaḳḳa, -a]*

Ḥaḳ ise bunda murādın **rāh-ı Ḥaḳḳa** ṭut yüzüñ
Naḥnü aḳrebden ḫaberdār ol bugün vuṣlat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 7). [rāh-ı ḥaḳḳa, -a]*

Lāyıḳ olan ṭoġru gider **rāh-ı Ḥaḳḳa** mis̲l-i nebī
Menzil alur rifʿatiyle üç semā fayıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 5). [rāh-ı ḥaḳḳa, -a]*

rāh-ı ḫudā: *Allah'ın yolu. Hidayet yolu.*

Sükūtī kem-ter bir gedā ṭālib isen **rāh-ı Ḫudā**
Ẕikr it Ḥaḳḳı sen dāʾimā gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 9). [rāh-ı ḫudā,]*

Bi-ḥamdulillah bugün **rāh-ı Ḫudāda** rehberim vardır
Muḥammed Muṣṭafā ile ḥaḳîḳat-ı Ḥaydarım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 1). [rāh-ı ḫudāda, -da]*

Ehl-i dil ol **rāh-ı Ḫudāya** it inḳıyāḍ
İr erenler zümresine iste anlardan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 10, Mısra 1). [rāh-ı ḫudāya, -y, -a]*

rāh-ı mevlā: *Allah yolu.*

Şerʿ-i pākın itdi īcād ṣāḥib-i erkān ṭutar
Rāh-ı Mevlāya girenler ehl-i ʿaşḳ meydān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 2). [rāh-ı mevlāya, -ya]*

rāh-i şerīʿat: *Şeriat yolu.*

Terk idip **rāh-i şerīʿat** hem ṭarīḳat yolların
Gitdiler dinde muḫālif aṣl-ı Mervānıñ ḫūyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 11). [rāh-i şerīʿat,]*

rāh-ı ṣevāb: *Sevap yolu.*

Ẓulmet-i tende ḳalanlar berzaḫa düşmüş yolu
Girmede meydān-ı ʿaşḳa bulmadı **rāh-ı Ṣevāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 4). [rāh-ı ṣevāb,]*

rāh-i ṭarīḳat: *Tarikat yolu.*

Rehber-i **rāh-i ṭarīḳat** yol dilersen sende şeyḫ
Evliyālar bezmine ilḥāḳ ider erbāb-ı şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 1). [rāh-i ṭarīḳat,]*

Sükūtī Dervişim **rāh-ı ṭarīḳatdan** el almışım
Erenler rāhına girdim nice merdānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 9). [rāh-ı ṭarīḳatdan, -dan]*

raḥim: *Merhametli, esirgeyen, koruyan, acıyan, âhirette mü'min kullarına keremiyle muamelede bulunan Cenâb-ı Hak [Allah adlarındandır].*

Ḳomaz endīşeden ḥalī içimde nefs-i emmāre
Meger ıṣlāḥ ide bir gün terāḥūm ḳılsa ol **Raḥīm** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 4). [raḥīm,]*

Ümidim bir cenābından **raḥīmsın** her dü ʿālemde
Ġafūr ismine maẓharsın seniñ şānındadır iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 11). [raḥīmsın, -sin]*

raḥm: *Acıma, esirgeme, merhamet etme.*

Raḥm itmedi hiç ḥālime feryād ile itdim fiġān
Eṭrāfımı muḥkem ṭutup ẓulm eyledi kesret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 9). [raḥm,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticāmız ḥażrete
Raḥm idip ḳılsın hidāyet çekmeyelim biz ʿazāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 10). [raḥm,]*

Naḳşına aldanma dehriñ bī-vefādır ḳaḥbe zen
Kimseye itmez mürüvvet **raḥm** yoḳ ehl-i cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 4). [raḥm,]*

Sükūtī mücrimiñ bilmem rehāyāb olması düşvār
Meger **raḥm** eylese Aḥmed şefāʿatde odur meşhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 14). [raḥm,]*

Sükūtī ḳalbine **raḥm** it Cenābıñla olur teskīn
Viṣāliñ şerbetiñ ṣunġıl ṭolu bir cām zülāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 9). [raḥm,]*

Günāhkār ḳullarız yā Rab ḥaṭāmız bir nice efzūn
Ġafūr ismiyle **raḥm** etgil ʿināyet ḳıl saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 8). [raḥm,]*

Raḥm idip gel ḥasta ḳalbim şehrine ḳaṣd eyleme
Elleri ḳurur anıñ kim kim urur bīmāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 3). [raḥm,]*

Zehrini ṭutmuş dehāna herkeze eyler nisār
Raḥm yoḳ inṢāf aṣlā bir ʿadādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 4). [raḥm,]*

Çāresiz ḳaldım meded yoḳ ḥālimiz ġāyet yaman
Raḥm idip gel aç beḳāya yolumuzu gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 6). [raḥm,]*

Çeşm-i ḫūnum oldu revān seyller gibi her dem be dem
Ġaddār felek **raḥm** itmedi deryāya aḳdı bunca ḳanım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 4). [raḥm,]*

Raḥm yoḳ aṣlā Yezīdiñ ḳalbi mermerden ḳatı
Nār-ı dūẔāḫda beḳādır mislü küfrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 21). [raḥm,]*

Ḥālime **raḥm** it göñül neyler saña bu rūy-ı siyāh
Ḥaḳḳa maḳbūl yoḳ bir işim geçdi ʿömrüm oldu günah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 1). [raḥm,]*

Dāmeni ṭutdum erenler pīrlere itdim niyāz
Raḥm idip itmez vefā bir dürlü himmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 16). [raḥm,]*

Bıraḳma nār-ı firḳat içre ben ḳulunu her müdām
Muṣṭafānıñ ʿaşḳına sen **raḥm** idip ḳıl şefḳati *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 8). [raḥm,]*

Bunca demler yalvarırdım ḥālime **raḥm** iylesün
Ey Sükūtī şefḳāt umma bir ẓālim ġaddāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 9). [raḥm,]*

Raḥm yoḳdur eşḳiyānıñ olamaz aṣlā saʿīd
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 3). [raḥm,]*

Sen seḥāvet maʿdenisin saña geldim rū-siyāh
Ḥālime **raḥm** it Sükūtī kem-terindir pür günāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 27, Mısra 2). [raḥm,]*

raḥmān: *"Sonsuz merhametiyle lütuf ve ihsanda bulunan" manasına gelen Allah'ın güzel isimlerinden (esmâ-i hüsnâ) biri.*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar rūz u şeb
Nefsine ʿārif degil ol bilmez ki **Rahmān** ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 10). [rahmān,]*

Mürşid-i kāmillere ṣor Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Gösterir saña her demi ḳanda olur **Raḥmānımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 10). [raḥmānımız, -ımız]*

Ḥaḳ müẓāhir 'ālem içre görmeyen nādān imiş
Vechi ādemde bilā şek görünen **raḥmān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 2). [raḥmān,]*

Mecnūn-ı ʿaşḳdan ṣorulmaz vech-i ḫūbāndır ġaraż
Sālik-i Ḥaḳḳın ezelden ḳurb-ı **Raḥmāndır** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 2). [raḥmāndır, -dır]*

Sükūtī ḫāk-i pāyine ezelden yüz süre geldi
Açıldı dḪde-i cānım irelden bunda **raḥmāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 10). [raḥmāna, -a]*

ʿAlīdir bil bu ʿālemde muḥaḳḳaḳ ṣor tā insān
Velī maʿnīde ẓāt-ı Allah ʿAlīdir hem daḫı **raḥmān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 12). [raḥmān,]*

Secdemizi rūz u leyāl **Raḥmāna** ideriz
Virdimizi her seḥerler Yezdāna ideriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 13, Mısra 1). [raḥmāna, -a]*

Ṭulūʿ itdi derūnumda bugün ol Ḥālıḳuʿr- **Raḥmān**
Ki emr-i Ḥaḳ ile vaṣfım olupdur on iki pīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 1). [raḥmān,]*

raḥmet: *(Ar.) Allah'ın yaratıklarına olan merhameti, acıma ve esirgemesi.*

Geldin meger **raḥmet** için ḳullarına şefḳat için
İḥsān ile nuṢret için senden olur her sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 3). [raḥmet,]*

Mezheb-i pāk-i Caʿferʾiñdir ḳulunu Ḥaḳ görmeyen
ʿĀḳibet berzāḫā uġrar ṣanmañız **raḥmet** bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 10). [raḥmet,]*

Sensin ol maḥbūb-ı ḫāliḳ hem şefîʾüʾl-müznibīn
Raḥmet içün gönderildin şāfîʾ-i yevmüʾl ḥaşr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 4). [raḥmet,]*

Raḥmetiñ deryāsı pek çoḳ hiç nihāyet yoḳ durur
Şefḳātiñle merḥamet ḳıl ben revāyım yā Ḥafîẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 9). [raḥmetiñ, -iñ]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle **raḥmet** yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 6). [raḥmet,]*

Ḳalma cürmümüze her dem yā şefîʿüʾl-müznibīn
Raḥmet içün gönderildin her vaata yā emīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 2). [raḥmet,]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle **raḥmet** yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 6). [raḥmet,]*

Dünyāda ḳalbleriñ envar itmişler
Bunlarda bulunmuş āṣār-ı **raḥmet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 58). [raḥmet,]*

raḥmeteʾl-ʿālemiñ: *Alemlere rahmet olmak.*

İns ü ciniñ sen imāmı ṣaʾfi rūz-ı cezā
Sāḳī-i kevṣer sen oldun **raḥmeteʾl-ʿālemiñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 10). [raḥmeteʾl-ʿālemiñ,]*

rakīb: *Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri // Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile aşığın kavuşmasına engel olan kimse, şey.*

Ṣunsa **raḳīb** sükkeri bal her demi cevher ḳadeḥ
Zehr-i mārdır içme Ṣaḳın virir ise her Ṣabaḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 8, Mısra 1). [raḳīb,]*

raḳṣ: *Dönüp durma.*

Ḥaḳ ẕikrin ideyor ʿaşıḳlar bunda
RaḳṢ ider dem be dem cevelān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 8). [raḳṣ,]*

ramażān: *Arabî ayların şâban ve şevval arasında kalan ve devâmı boyunca oruç tutulan dokuzuncu ayı.*

Bir mübārek aydır ancaḳ bunca māhıñ serveri
Ḫalḳ-ı ʿālem ẕevḳ iderler her **Ramażān** yekseri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 2). [ramażān,]*

raʿnā: *Güzel, hoş, latif görünen.*

Şeyḫ-i kāmilden Ṣoragıl derdine dermān seniñ
Dil-i mecrūḥuna merhem itse ol **raʿnā** göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 6). [raʿnā,]*

Mevlevīler ṢāẒelīyle men ʿarefden baḥs ider
Hem Sühreverdi ḥaḳāyıḳ ehline **raʿnā** ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 8). [raʿnā,]*

raṣās: *Kalay.*

RuḥṢatıyla ḳıl riyāżat ḳalbini pāk ide gör
Pota-i ʿaşḳda eritgil kendini meṣel **raṣāṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 6). [raṣāṣ,]*

Nefsine uyma Ṣaḳın gel itmeden Zebūn seni
Pota-i ʿaşḳa ata gör ḳaynayan miṣl-i **raṣāṣ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 8). [raṣāṣ,]*

raştine: *Priştine, Kosava'nın başkenti ve en büyük şehri.*

Taḳarrub **Raştine** nām bir ḳaryeden ẓuhūr itdi
Köprülü şehrine cereyān idüp her zīr ü bālādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 5). [raştine,]*

rāvi: *Hikâye anlatıcısı, rivayet eden, bilgi veren.*

Muḥaḳḳaḳ itdi **ravīler** behr-i şaḥṣa diyet vardır
Nebīler zümresi heftād hezārla ḫūn pahā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 21). [ravīler, -ler]*

rāz: *Gizlenen şey, sır.*

Baḥr-i ʿaşḳıñla Sükūtī feth ider esrār-ı Ḥaḳ
Maʿnā-yı **rāz** eneʾl Ḥaḳ sırrını itdi küşūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 14). [rāz,]*

Dinleme münkir sözüñ açma aña hem **rāzın**
Rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ meydān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 11). [rāzın, -ı, -n]*

rāzık: *Ar. razḳ "rızık vermek"ten rāzik) Rızık veren (Allah).*

Ḫāliḳ olan ḳullarına niʿmetini virdi ġanī
Şükr idelim ey Sükūtī cümleye Ḥaḳ **rāẕıḳ** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 12). [rāẕıḳ,]*

re: *Re (ر), Arap alfabesinin onuncu harfi.*

Ẕel Ẕelīl it nefsini kibr ü nifāḳa düşmesin
Re riyādan ictināb it ḳılmasın Ḥaḳdan cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 10). [re,]*

Re Risālet cevheridir ḥażret-i Bāḳır daḥı
Fe Fenāya raġbet itmez Ḥaḳile bulmuş beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 19). [re,]*

recā: *Ümit, beklenti: Tasavvufî veya dinî bir terim olarak recâ, kulun Allah'ın rahmetinden ve bağışlayıcılığından ümidvar olması manasına gelir.*

Bendene ḳahr-ı celāliñle hemān ḳılma naẓar
Luṭfuñ ile ḳıl kerem geldim **recāyım** yā Ḥafîẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 4). [recāyım, -y, -ım]*

red: *Kabul etmeme, geri çevirme, geri döndürme.*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmege geldim bugün
Eyle **red** bu Sükūtī ḳalbini ḳıl inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 12). [red,]*

Cürm-i bī-pāyān olup dergāhına başdım ḳadem
Eyleme **red** ḳıl ʿināyet kem-teri gedāyım yā Ḥafîẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 6). [red,]*

Bunca ʿiṣyān ile geldim bāb-ı luṭfuna bu gün
Eyleme **red** bu Sükūtī bir ġarīb kem-ter kemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 14). [red,]*

Şefāʿat şānına layıḳ ḳapundan **red** olunmaz hiç
Sükūtī ʿāṣıḳıñ kem-ter meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 11). [red,]*

Sürerler yüz ḳamu ümmet dürr-i luṭfuna her dāʾim
Ḳapundan **red** olunmaz bir cemāʿat yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 16). [red,]*

YüẔ sürüp geldim ḳapuna bir alay ḳullar ile
İyleme **red** ḳıl şefāʿat ey cānların cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 12). [red,]*

Ḫāk-i pāyiñ bir ġulāmı olmuş Sükūtī tā ezel
Pādişāhım eyleme **red** ḳıl ḳabul mihmāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 10). [red,]*

Eyleme **red** ben ḳulunu olmayam aṣlā ẕelīl
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 19). [red,]*

Ḳıl ferāġat māsivādan göñlüne çekdirme sed
Mihrini ver ḳaḥbe zendir beyt-i dilden eyle **red** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 2). [red,]*

refʿ: *Ortadan kaldırmak, kaldırılmak, gidermek.*

bütün bütüne aradan **refʿ** ü ipṭāl etmek istiyorlar buna ṣabr itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmağıyla mesmūʾları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 17). [refʿ,]*

Ḥaḳāyıḳ semtine düşdüm gözümden perde **refʿ** oldu
Sivādan el çeküp cümle irişince bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 7). [refʿ,]*

Seḥerlerde dil ü cāndan idip tevḥīdini yā Rab
GöẔümden perde **refʿ** eyle giceler oldum nāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 8). [refʿ,]*

Māsivā ḥubı gönülden **refʿ** olup biʾl-cümleten
Ḳalmamış aḥlāḳ-ı mezmūm ṣāfī bir dürdāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 9). [refʿ,]*

refʿ id-: *Lağvetme,kaldırma,hükümsüz bırakma. Kaldırmak II örtüyü kaldırmak, açmak.*

Ḳalb ile cān perdesini **refʿ ider** Ḥaḳ erleri
Rivāyet ider ẕāt-ı Ḥaḳḳı her cihetden bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 3). [refʿ ider, -er]*

Bir ālāyı bekler paşālar aḥkām şerʾi **refʿ idip**
Enbiyādan ḫavf hiç yoḳ yerleri ṭamuda nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 7). [refʿ idip, -ip]*

Destiñizden **refʿ idüp** inṣāfa ġayret itmeden
İntiḳām almaḳ murādıñ her demi ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 9). [refʿ idüp, -üp]*

refʿ ol-: *Kaldırılmak, giderilmek, yok edilmek.*

Ṣāfī itmeden bu ḳalbi fetḥ olunmaz bunda bāb
Pāk ide gör iç yüẔini **refʿ ola** dilden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 2). [refʿ ola, -a]*

Dergāh-ı Ḥaḳdan muḥabbet **refʿ olup** biʾl-cümleten
Düşdüler nefs-i hevāya oldular ṭuġyān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 11). [refʿ olup, -up]*

Bulmuşum bir şeyḫ-i kāmil aña itdim intisāb
Dīde-i cānım uyandı **refʿ olup** benden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 2). [refʿ olup, -up]*

Bulmuşum bir şeyḫ-i kāmil aña itdim intisāb
Dīde-i cānım uyandı **refʿ olup** benden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 2). [refʿ olup, -up]*

refʿet: *Acıma; esirgeme; merhamet.*

Çoḳ ḫalifeler uyandı sāyesinde müsteṭāb
Pāye-i **refʿetde** her dem bulunur ʿāṣıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 14). [refʿetde, -de]*

refīʿ: *Yüksek, yüce, şerefli.*

ʿĀṢīlere sensin şefīʾ mücrimlere senden nefīʾ
Düşkünlere sensin **refīʿ** ey şāfiʾ-i rūz-ı cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 10). [refīʿ,]*

refīḳ: *Arkadaş, yol arkadaşı, yoldaş.*

Ḳalblerinde kin kibirle buġūz itmişler **refīḳ**
Hem tenāsüḫ meẕhebince gitdi bunlar bir ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 19). [refīḳ,]*

Bir **refīḳiñ** ḳıl tedārik Şoñra düşüp ġurbet ele
Ḫātemi Nebī böyle dedi bizlere ol nūr-ı cemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 9). [refîḳiñ, -in]*

Her ġazāda Murtażāya oldular bunda **refīḳ**
Kim ki olmuşdur Sükūtī ḳanber-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 19). [refîḳ,]*

rehā: *Far. Kurtulma, halâs. ("rehâyî" dahi kullanılır).*

Ġarīb-i mecnūn gibi dāʾim perişān oldu aḥvālim
Gezerim kūh-ı Ṣaḥrāda **rehā** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 4). [rehā,]*

Ne ḥikmetdir belālarla giriftār olmuşum her dem
Seniñ ʿaşḳına dūş oldum **rehā** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 4). [rehā,]*

Şehvetle ḥased ḳalbimize eyledi envāʿi fesād
Hiç mümkünü yoḳ olmaḳ **rehā** çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 6). [rehā,]*

Ne ḥikmet Ḫażret-i ʿĪsā beḳā-yı iḫtiyār itdi
ʿUrūc itdi semā üẔre bu dünyādan **rehā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 24). [rehā,]*

Ehl-i tecrīd idi kendi bu fenāyı terk idüp
Baḳmadı evlād-ı ʿıyāle dünyādan oldu **reha** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 6). [reha,]*

rehāyāb: *Kurtulanlardan eylemek, kurtarmak.*

Arslan peleng divler ile şeş cihātıñ bend eylemiş
Hiç **rehāyāb** mümkünü yoḳ derūnuna itmiş vülūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 6). [rehāyāb,]*

Sükūtī mücrimiñ bilmem **rehāyāb** olması düşvār
Meger raḥm eylese Aḥmed şefāʿatde odur meşhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 13). [rehāyāb,]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç **rehāyāb** olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 5). [rehāyāb,]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç **rehāyāb** olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 5). [rehāyāb,]*

Ḫar Ṣıfāt aḫlāḳı bed hiç **rehāyāb** olmadı
Geçdi ʿömr miḫnetle ḥor ḥaḳir oldu ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 7). [rehāyāb,]*

rehber-: *Kılavuz, yol gösterici || Şeyh, mürşid.*

Özge bir ẕevḳe irişdim **rehber-i** taḫḳīḳ ile
Fehm idemez olur olmaz kişiler eṭvārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 3). [rehber-i, -i]*

Küntü kenziñ sırrına irmek dilersen her müdām
Rehber-i kāmil ara bul izʿāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 4). [rehber-i, -i]*

Rehber-i kāmil gözetgil Ḥaḳḳını eyle ṭaleb
Maḥrūm itmezler muḥaḳḳaḳ bil ʿaṭādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 15). [rehber-i, -i]*

Saʿy itdiġi rūz u leyāl cümlesi gitdi hebā
Bulmadı **rehber-i** kāmil müşkülüñ ḥāl ide tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 10). [rehber-i, -i]*

Pendimi ṭut gūş idersen müşküliñ āsān ola
Rehber-i kāmil ara bul iresin şāh-ı cihana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 10). [rehber-i, -i]*

Añla gel sensin bu ʿālem pādişāhı bī-zevāl
Rehber-i kāmil gözetgil göstere senden seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 4). [rehber-i, -i]*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā s̲evāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṭḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 2). [rehber-i, -i]*

Rehber-i rāh ḥaḳāyıḳ ḳırḳlar yediler ḫādimi
Ḳuṭb-ı ʿālemi meclisinde ḳıldı ḫidmet bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 9). [rehber-i, -i]*

Rehber-i rāh-i ṭarīḳat yol dilersen sende şeyḫ
Evliyālar bezmine ilḥāḳ ider erbāb-ı şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 1). [rehber-i, -i]*

Bi-ḥamdulillah bugün rāh-ı Ḫudāda **rehberim** vardır
Muḥammed Muṣṭafā ile ḥaḳiḳat-ı Ḥaydarım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 1). [rehberim,]*

Sivā ḥubıñ geçer āsān bulanlar kāmil-i **rehber**
Alurlar telḳini mürşid nitekim Ḳanberʾe Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 1). [rehber,]*

ʿİlmiyle zāhid Ḥüseyn gör kendini **rehber** ṭutar
Ḳalb-i memlū kin kibirle hem ḥased ek̲ser ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 1). [rehber,]*

Temevvüc eyledi baḥr-ı ḥaḳīḳat bu derūn içre
Maʿārif sırrına irdim ʿAlīdir çün bana **rehber** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 4). [rehber,]*

Ḳutb-ı cihān ol serveri sāliklerin hem **rehberi**
Olmuş Sükūtī bir kem-teri ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 15). [rehberi, -i]*

Pīrler yolu ʿayān beyān menzil alur ṭoġru giden
Cibrīl aña **rehber** olur meydān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 12). [rehber,]*

ʿĀşıḳları olmaz tehī z̲ākirlerin hūdur āhı
Āsān geçerler bir daḫı **rehberleri** çün Cebrāʾīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 6). [rehberleri, -ler, -i]*

Keremkān-ı İmām Caʿfer ẓuhūruyla güşād oldu
Dīn ü mezheb kemāliyle yolunda **rehberi** oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 12). [rehberi, -i]*

Küntü kenziñ maẓhar olmuş himmetiyle çün bular
ʿİlm-i alā semāya vāḳıf **rehberi** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 6). [rehberi, -i]*

Alurlar menziliñ Cibrīl-i Emīndir bunlara **rehber**
İrişir āsumān üzre maḳām-ı müntehā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 5). [rehber,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir ehl-i ḥaḳīḳāt rāhına
Mültecā-yı ʿāşiḳāndır ehl-i ṭarīḳuñ **rehberi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 10). [rehberi, -i]*

Rehber ehl-i ḥaḳāyıḳ Bāḳır Muḥammed ḥażreti
Caʿfer oldu rāh-ı dīne tā ezelden pişvā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 7). [rehber,]*

Rehber gerekdir her yola berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 7). [rehber,]*

İrdi esrār-ı nebīye ḳalmadı bir şey nihān
Men ʿarefden dersin aldı **rehberi** ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 4). [rehberi, -i]*

Men ʿaref dersinde māhir **rehberim** şāhı Ḥasan
Āsitānında ġulāmım rūz u şeb ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 7). [rehberim,]*

Ol gürūh-ı evliyāda sālikānıñ **rehberi**
Ḥaḳḳa ir görmüş muḥaḳḳaḳ bunca bāy-ı kem-teri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 1). [rehberi, -i]*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā ṣevāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṭḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 2). [rehber-i,]*

Yolların hep berzaḫından geçmek içün bir delīl
Rehber-i ṭaḥḳīḳi bul her dāʾimā āsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 8). [rehber-i,]*

Rehber-i kāmil izinden sen cüdā olma bugün
İttiṢāl it saña Ḥaḳḳıñ yollarıñ itsün güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 5). [rehber-i,]*

Bunlar ile menzil aldı rāh-ı Ḥaḳda sālikān
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl oldu **rehber-i** kāmil güzār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 16). [rehber-i,]*

rehber-i ʿaşk: *Aşk rehberi, mürşit.*

Rehber-i ʿaşḳa dūş oldum rāhımız oldu güşād
Ḫıżr-ı vāḳte çün irişdim eyledi ḳalbim ābād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 1). [rehber-i ʿaşḳa, -a]*

reh-nümā: *Rehber, yol gösteren. II Mürşit.*

Himmet ile bıraḳma feryāda bugün eşġālleriñ
Esb-i ʿaşḳa sen süvār ol tā bulunca **reh-nümā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 6). [reh-nümā,]*

Bāb-ı dīni anlar açdı hem ḥaḳīḳat rāhını
Bunlar ile menzil aldı kim idendi **reh-nümā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 10). [reh-nümā,]*

Hem tekāsül itmek ile olmaz hiç
Cehd idelim bulmaġa bir **reh-nümā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 8). [reh-nümā,]*

Ol Muḥammedʾdir Taḳī hem pişvā-yı rāh-ı din
Mürşid-i kāmil dilersen **reh-nümāya** bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 16). [reh-nümāya, -ya]*

Ol bu yoluñ ʿāmili dinleme gel cāhili
Reh-nümā it bir kāmili cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 6). [reh-nümā,]*

Şāh ʿAlī Mūsā Rıżādır ehl-i ḥaḳīḳat maʿdeni
Hem Ṭarīḳ-i evliyāda cümle Ḥaḳḳı **reh-nümādır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 10). [reh-nümādır, -dır]*

Saʿyını virmiş hebāya **reh-nümāsız** ṣol kişi
Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber ol Yezdānʾı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 11). [reh-nümāsız, -sız]*

Kesretinden bu cihānıñ çün bugün olduḳ ḫalāṣ
İrmişim bir **reh-nümāya** bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 6). [reh-nümāya, -ya]*

Āsān bulur ẕāt-ı Ḥaḳḳı **reh-nümāsı** kāmil olan
Ġafletle gezme aç gözüñ evvel gözet ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 3). [reh-nümāsı, -sı]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī rāhımı itdi güşād
Reh-nümāmızdır muḥaḳḳaḳ āsān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 10). [reh-nümāmızdır, --mız, --dır]*

Küntü kenziñ sırr-ı muṭlaḳ sendedir iste anı
Reh-nümālar dāmına düş çünki ol kanda garaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 8). [reh-nümālar, -lar]*

ʿAsker olmuş ins ü ciniñ bil imāmı zāhidā
Emr-i Ḥaḳla cümle nāsa **reh-nümādır** sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 20). [reh-nümādır, -dır]*

Caʿferüʾl Ṣādıḳ ḥaḳīḳat **reh-nümādır** sevdigim
Mehdi-i ahir zaman ol sahib-livadır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 16). [reh-nümādır, -dır]*

Caʿferʾiñdir dīn ü mezheb iḳtidāmız ġayre yoḳ
Men ʿaref dersinde kāmil **reh-nümā** abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 10). [reh-nümā,]*

ʿĀbidīn Bāḳır Muḥammed ḳurretüʾl-ʿayn-ı Resūl
Caʿferüʾl-Ṣādıḳ yolunda **reh-nümāsın** yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 8). [reh-nümāsın, -sın]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ehl-i ṭarīḳa **reh-nümā**
Bunlara çün itmişiz biz tā ezelden bīʾatı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 11). [reh-nümā,]*

Kerem-kānı seḥāvetde kemāliyle ẓuhūr itdi
Naḳī şāh-ı velāyetden bize Ḥaḳ **reh-nümā** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 12). [reh-nümā,]*

Maẓhar-ı tām vāḳıf olmuş küntü kenz esrārına
Himmet-i luṭf-ı Ḥudādan **reh-nümāsı** evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 10). [reh-nümāsı, -s, -ı]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu pişvā-yı rāh-ı dīn
Muḥabbet-i ẓāhir elinde cümle ḫalḳa **rehnümā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 4). [rehnümā,]*

Hem Ṭarīḳ-i evliyāya bunlar oldu **reh-nümā**
Rāh-ı Ḥaḳḳa āşinādır bunlarıñ ʿārifleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 1). [reh-nümā,]*

Her seḥer aġlayup ney gibi inle
Bulunca bir mürşid-i kāmil **reh-nümā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 28). [reh-nümā,]*

Saʿy ide gör rāh-ı Ḥaḳda bulasın bir **reh-nümā**
Feṭḥ ider her müşkülünü cān u başın aña ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 3). [reh-nümā,]*

Feṭḥ-i bāb ider bu yolda **reh-nümā**
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 3). [reh-nümā,]*

ʿĀbidīnem Bāḳır oldu mürşid ehl-i ṭarīḳ
Caʿfer-i ṣādıḳ ḥaḳiḳat dīn yolunda **rehnümā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 8). [rehnümā,]*

Gelüp vaḥdet diyārından bu keşretde fenā bulduḳ
Gezerken zār-ı sergerdān hele bir **rehnümā** bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 2). [rehnümā,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir **rehnümāmız** baḥr u ber
ʿAskeriñ ḳavliyle Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 13). [rehnümāmız, -mız]*

reh-nümā ol-: *Yol gösterici olmak, rehber olmak.*

Ṣad Ṣefāyım sāyesinde şāh Taḳīniñ her demi
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bize oldu reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 28). [reh-nümā oldu, -du]*

reʾīs: *Baş, başkan. II Önder.*

Ḥāke yeksān olmaya yimez anı emmāre nefs
Kibrile ṭutmuş cihānı Şeyṭān olmuşdur **reʾīs** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 6). [reʾīs,]*

Ḳuṭb-ı aḳṭāb-ı cihāndır hem ʿAlī Mūsā Rıżā
Ol **reʾīs-i** Kāʾinātıñ evliyāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 12). [reʾīs-i,]*

Hem yediler ḳırḳlarıñ serdār olmuş şāh Taḳī
Zümre-i üçler **reʾīsi** bil Naḳīdir ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 14). [reʾīsi, -i]*

Āh **reʾis-i** Saʿdiyānıñ ol ḥaḳīḳāt serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 1). [reʾis-i,]*

Āh **reʾis-i** Saʿdiyānıñ ol ḥaḳīḳāt serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 1). [reʾis-i,]*

remz: *Gizli işaret, sembol, ima.*

Līmaʾallah **remzini** fehm eyler vāʿiẓ bugün
Çeşm-i aʿmā perde çekmiş ḳalbe anıñ siḥāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 7). [remzini, -i, -n, -i]*

Bilinmez Aḥmediñ sırr-ı kelām **remzile** itmiş
Ḥaḳāyıḳ ehline maʿrūf bu bir sırr-ı ʿaẓīm mestur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 15). [remzile, -ile]*

Resm-i Ṣūretden geçüp bir cān olan Saʿdīleriz
Maʿnā-yı **remz** eneʾl-Ḥaḳ iẕʾān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 2). [remz,]*

Sūre-i sebʿaʾl meṯānī **remzini** iẕʾān içün
Men ʿarefden ders alıp esrāra irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 5). [remzini, -i, -ni]*

ʿArż idip gel bu kelāmıñ **remzini** bir kāmile
Feṯḥ ider ol gerçe taḥḳīḳ virdi maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 9). [remzini, -i, -, -i]*

Ḥaḳ yolunda ʿārif iseñ ey göñül gel ṣādıḳ ol
Açma sırrın herkese sen **remz** ile gel nāṭıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 2). [remz,]*

Men ʿaref sırrına āgāh **remziyle** īmā ider
Fehm idemez ḳavm-i münkīr ʿaḳl-ı ḳāṣır cāhiliñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 5). [remziyle, -i, -y, -le]*

Men ʿarefle mā rameyte sırrına āgāh olup
Men reʾāni **remzini** ol fehm iderdi ḥikmetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 4). [remzini, -i, -n, -i]*

renc: *Ağrı, sızı, eziyet, ıstırap, dert, mihnet.*

Miḫneti **renc** almadan Ẕevḳ bulup mesrūr olan
Derdine buldu devā ol ṣıḥḥati her ān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 3). [renc,]*

Kemāliñle şifā verdiñ Eyyübüñ **rencine** ol dem
Beni ġām derdine Ṣaldın o semte eyledin ilḥāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 7). [rencine, -i, -ne]*

Renc-i keşīr merhemi yoḳ bunca ṭabīb bulmaz devā
Ten mülkünü ḳıldı ḫarāb ḫayli zamān dermān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 7). [renc-i,]*

Eyyübüñ **renc-i** keşretle taḥammül iyledi efzūn
Şikāyet ḳılmadı Ḥaḳdan Ṣabırla bir şifā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 11). [renc-i,]*

reng: *Renk; oyun, hile; şekil, suret, görünüş.*

Ḳalbiñiz hem ḳara ṭaşdan ḳaradır **reng-i** siyāh
Neylesün yā misk-i Ṣābūn ḳaṭrānı ār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 9). [reng-i, --i]*

Reng-i elvānına baḳma pek Ṣaḳın bu cadūdan
Aldadır bir ḳaḥbe zendir tārumār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 7). [reng-i, --i]*

Ne müşkül kim bu ʿālemde ṣıfātı ādemi bulmaz
Anı sen Ṣanma insān kim bahāyım sekil bir **rengdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 4). [rengdir, -dir]*

renk-: *Renk; oyun, hile; şekil, suret, görünüş.*

Maʿrifetden dem urur gör baʿżı insānlar her demi
Dürlü ṣanʿatlarda işmām itdirir **renk-i** būyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 2). [renk-i, -i]*

Naḳş-ı **renk** gerçe zībā göñlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 5). [renk,]*

Naḳş-ı **renk** gerçe zībā göñlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 5). [renk,]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem her ṭabiʿat bir degil
Ḥaḳ yaratmış ʿunṣur üzre dürlü **renk** emsalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 18). [renk,]*

Naḳş-ı **renk** ṣad hezārān dürlü Ṣūret gösterir
Neyleyem ol bī-vefādır oldum zībādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 5). [renk,]*

Dürlü **renklerde** görünen bunda her ʿuṣṣāḳına
Şeş cihetden perde çekdin göremez nādān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 7). [renklerde, -ler, -de]*

Gülersin yüzüne bir gün hezārān biñ cefā eyler
Bu ḳaḥbe zen seni aldar ḳamu **renge** ḳoyandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 4). [renge, -e]*

reşād: *Manevî doğru yolu bulup o yola girme, hak yolunda yürüme.*

Noḳṭa-ı müphem ḥaḳāyıḳ sırrına maẓhar olup
Feyż irişdi ẕāt-ı Ḥaḳdan bulmuşuz kāmil **reşād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 4). [reşād,]*

resān: *Erişenler, yetişenler.*

Teşnegān-ı ümmet içün saʿy idip her vechile
Bir ʿināyet irdi Ḥaḳdan feyż ile oldu **resān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 4). [resān,]*

resen: *İp.*

Dil şehrini ḳıldı yebāb edvāsına hīç çāresi yoḳ
Ẕaḫmıñ çekemem boynumuza el-ḥāḳ ideyim ben **resenim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 6). [resenim, -im]*

reşk: *Kıskanma, kıskançlık, haset; gıpta.*

Fehm idemez ehl-i bāṭın sırrını zāhid ḥasīs
Reşk iderse ehl-i Ḥaḳḳı cehlile yoḳdur beʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 2). [reşk,]*

Girdi ara şiddet ile ol ʿadüvv-i ehl-i nifāḳ
Reşk ider ol dem münāfıḳ görünce ḳısḳanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 14). [reşk,]*

resm: *Eser, iz, resim, suret.*

Bu insān **resmini** düzdi etiñle eyledi iẓhār
Süñük et ṭamar deri ṭırnaḳ ḳıl siñir baġırsaḳ ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 5). [resmini, --i, --n, --i]*

Tevāriḫlerde insān olan menfaʾatler erbāb-ı ḥaḳāyıḳ ismi **resmiyle** beyān itmişler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 33). [resmiyle, -i, -y, -le]*

ʿAşḳ ile bozmaḳda kimiñ bu vücūduñ **resmini**
Üzdüler Seyyid Nesīmī tenini oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 11). [resmini, -i, -n, -i]*

Lisān ile ḳulaḳ ʿaynın ṣu yolların güşād itdi
Burun nāfe ile s̱üdyān yapıldı **resmile** meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 6). [resmile, -ile]*

Resm-i ṣūr-ı salṭanatda şāha itmem ilticā
Mülk-i tende pādişāhım emridir her varımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 7). [resm-i, --i]*

Ḳavm-i cāhil tefrīḳ itmez şāb u sükker **resmini**
Bir ṭutarmış yün ḳuşaḳla yaʿnī lāhur şalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 9). [resmini, -i, -(n)i]*

Ẕāt-ı şıfātında anıñ şīr-i şecāʾat **resm-i** ḳavī
Şevḳ-i iṭāʿat-i Muṣṭafāda bir ehl-i vefā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 9). [resm-i, --i]*

Aḥsen-i taḳvīm dinledi her cihetden Ādeme
Resm göẔ ḳaş Ṣāç ile virdi yüẔine envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 10). [resm,]*

Geçen dünyā vü ʿuḳbādan nider taḫt-ı Süleymān
Naẓar itmez bu fānīye olurlar **resm-i** mihmanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 2). [resm-i, --i]*

ʿAşḳ ile bozmaḳda kimiñ bu vücūduñ **resmini**
ÜẔdüler Seyyid Nesīmī tenini oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 11). [resmini, -i, -n, -i]*

ʿĀriyyetdir bu cismimiz her dil oḳur bu ismimiz
Derviş Sükūtī her **resmimiz** tebdīl olur yalān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 10). [resmimiz, -i, -miz]*

Ḳıldı nāẔik pāre pāre ol mübārek Ḥüseyni
Ol sāʾatler ḥāke düşdü boẔdu anıñ **resmini** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 14). [resmini, -i, -n, -i]*

resmen: *Kesinlikle, açıkça, kesin olarak.*

Ḫātem-i nebīdir cümle Resūlʾden gelmiş maḳdem işbu cihāna
Resmen muʾaḫḫir gelmiş ise de ẕāt-ı ḳadīmden ḳılmış ʿalāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 8). [resmen,]*

resm-i cedīd: *Yeni resim.*

Tanẓīm oldu ḫānḳāhda üç oṭa **resm-i cedīd**
Her gelen mihmāna taʿẓīm ḳıldılar ġāyet mezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 9). [resm-i cedīd,]*

resm-i şūret: *Allah'tan başka tüm varlıkların görünüşü.*

Resm-i Ṣūretden geçüp bir cān olan Saʿdīleriz
Maʿnā-yı remz eneʾl-Ḥaḳ iẕʾān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 1). [resm-i ṣūretden, -den]*

resūlʾ: *Allah'ın resûlü, Hz. Muhammed (s.a.v.).*

Ḫātem-i nebīdir cümle **Resūlʾden** gelmiş maḳdem işbu cihāna
Resmen muʾaḫḫir gelmiş ise de ẕāt-ı ḳadīmden ḳılmış ʿalāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 7). [resūlʾden, -den]*

Caʿferüʾs-Ṣādıḳ imāmıñ ḳolunu ṭut vāʿiẓā
Vāris-i āl-i **Resūldür** ehl-i vefāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 10). [resūldür, -dür]*

ʿAşḳile sen gir yola baḳma hem Ṣaġa hem Ṣola
Ḥaḳ buyurmuş hem **Resūle** cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 4). [resūle, -e]*

Faṭıma bint-i **Resūldür** nūr-ı pāk-ı enbiyā
Müʾmināta şefḳati olmuş revāsından meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 7). [resūldür, -dür]*

Edeb erkān ile kimiñ meşāyiḫ ittifāḳ itmiş
Resūlüñ sünneti muṭlaḳ iṭāʾat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 8). [resūlüñ, -uñ]*

Terkini ura gel ölmezden evvel
Ḥadīsinde **Resūl** itmiş cevābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 14). [resūl,]*

Resūlüñ sevdigi bunlar Ebū Bekir ʿÖmer ʿOsmān
ʿAlī damād-ı peyġamber cinān-ı heşt bābına meʾmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 7). [resūlüñ, -uñ]*

Şehr-i ʿilmine **Resūlüñ** olmadı āgāh faḳīh
ʿİlm-i ẓāhir cehle ṣalmış ṭamuda aḫker ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 11). [resūlüñ, -uñ]*

Fayıḳ olan kenz-i ḫafī sırrına hem maḥrem olup
İrdi bugün Men ʿarefʿe ḳul-ı **Resūl** nāṭıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 8). [resūl,]*

Men reʾāni ḳul **Resūl** ḥüccet yeter her ʿāṣıḳa
Fehm eyleyen bu nuṭḳunu saliklere burhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 5). [resūl,]*

Erenler rāhına cāndan ola gör sen daḫı teslīm
Resūlüñ şerʿini gözle güzel bir sāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 6). [resūlüñ, -uñ]*

Nesl-i evlād **Resūldür** ol Muḥammed şāh Taḳī
Hem ʿAlī İmām Naḳīdir ehl-i vefāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 13). [resūldür, -dür]*

Nefsiñ bilen Rabbiñ bilür çünki buyurdu ol **Resūl**
ʿĀrif olanlar çün bildiler bu ʿilmile esmā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 7). [resūl,]*

Resūlüñ ḳurretüʾl- ʿayn Ḥasandır dīn ü imāmım
Ḥüseynī Kerbelā içre ġulām-ı ʿAskerī oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 7). [resūlüñ, -uñ]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır anlagıl zāhid
Ḥüseyn şāhım imām-ı Ẕeyneʾl ʿAbānıñ kem-teriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 3). [resūlüñ, -uñ]*

Bāb-ı Luṭfundan ʿināyet senden ister yā **Resūl**
Ḥādimin olmuş ḳapında rūz u şeb CibrḮl emḮn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 3). [resūl,]*

Naḳd-i cān itdim fedāya Muṣṭafānıñ ʿaşḳına
Hem **Resūlüñ** ibn-i ʿamm-ı Murtażānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 2). [resūlüñ, -uñ]*

ʿĀbidīn Bāḳır Muḥammed ḳurretüʾl-ʿayn-ı **Resūl**
Caʿferüʾl-Ṣādıḳ yolunda reh-nümāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 7). [resūl,]*

Resūlüñ nuṭḳuyla s̱ābit ki bunlar nūr-ı vaḥiddir
Ezelden bir kemāl üzre çerāġı yandı nūrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 7). [resūlüñ, -uñ]*

Derūnu Kaʾbeʾde muṭlaḳ velādetı aña maḥṣūṣ
Resūlüñ ʿümmi- Ẕādesi ʿAliyyüʾl-Murtażā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 28). [resūlüñ, -uñ]*

Devr-i **Resūl-i** ser ʿAlī gelmesiyle doldu cihān
Fitne fücūr itdi ẓuhūr urdu Ṣedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 9). [resūl-i, --i]*

Caʿfer oldu bāb-ı ʿilmiñ vāris̱-i nesl-i **Resūl**
Pişvāmız mezheb-i Ḥaḳ ṭoġru rāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 7). [resūl,]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır her dü ʿālemde
ʿAlīniñ cism-i pākından Ḥüseyn-i Kerbelā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 5). [resūlüñ, -uñ]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī vāriṣ-i ʿilm-i **Resūl**
Pīr-i erkān-ı ṭarīḳat kāmil-i aḫyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 9). [resūl, -sun]*

Meẕheb-i pāk dīn ü mübīn şerʿ **Resūl** günden ʿayān
Kim ki ḳabūl itmez ise anlara aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 3). [resūl,]*

ʿAskeri ḳuṭb bu ʿālem ḥükm ider ḳafdan ḳafa
Vāriṣ āl-i **Resūldür** Mehdi-i Ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 16). [resūldür, -dür]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī vāriṣ-i ʿilm-i **Resūl**
Pīr-i erkān-ı ṭarīḳat kāmil-i aḫyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 9). [resūl,]*

Ḳul **Resūl** laḥmüke laḥm ṣānına ḳıldı beyān
Ehl-i ḥaḳāyıḳ itdi ʿayān Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 7). [resūl,]*

Şol saḳa hem şerbetinde engürüñ yek dānesi
Dest-i selmānla **Resūle** ṣunduġu cāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 12). [resūle, -e]*

Laḥmüke laḥm ḳavl-i **Resūldür** Ḥaḳḳına söyler ẕāt-ı ʿAlīniñ
Mürşid-i ekmel hem nūr-ı vāḥid demiş o bir gün ḳıldı ʿināyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 3). [resūldür, -dür]*

Ricāmı kesmezim aṣlā Cenāb-ı Ḥaḳ **Resūlünden**
Bu ʿāṢī ümmetiñ Ṣalsın cenāna isterim dāʾim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 11). [resūlünden, -ün, -den]*

ʿİlm-i Allahda üç dört ṣınıf ʿışrīn ḳul nebī
Fiʿil-i **Resūl** hem ṭarīḳat ṭaʿn itmekde lisānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 10). [resūl,]*

resūl-i kibrīyā: *Allah Resûl'ü (Hz. Muhammed).*

Şübhemiz yoḳ şefḳat ider ol **Resūl-i kibrīyā**
Āl-i Aḥmed bendesine hem ʿAlī Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 1). [resūl-i kibrīyā,]*

resūl-i kibriyādandır: *Allah Resûl'ü (Hz. Muhammed).*

Cümle müʾmīn ḳullara çün Kāẓım oldu ṭoġru rāh
İḳtidā it ṭālibā sen ol **Resūl-i kibriyādandır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 8). [resūl-i kibriyādandır, -dan, -dır]*

Zümre-i Āl-i ʿAbā nesl-i **Resūl-i kibriyāyız** biz
Muṣṭafānıñ çakereyim ḳanber ġulām Murtażāʾyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 1). [resūl-i kibriyāyız, -yız]*

resūlullah: *Allah'ın elçisi // Hz. Muhammed.*

Resūlullah buyurmuşdur bularıñ ḥaḳḳına ol dem
Ki bunlar nūr-ı ʿaynımdır göñül mülkünde bir cevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 11). [resūlullah,]*

Resūlullah iḳrārım ezelden itmişim īmān
Şehādet ḳılmışım her dem anıñla ülfetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 3). [resūlullah,]*

Türāb-ı āsitānıñ derde devādır yā **Resūlullah**
Viṣāliñ şerbeti her dem şifādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 1). [resūlullah,]*

Türāb-ı āsitānıñ derde devādır yā **Resūlullah**
Viṣāliñ şerbeti her dem şifādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 2). [resūlullah,]*

Seniñ içün çeşm-i pür-ḫūnum aḳar rūz u leyāl durmaz
Cemāliñ ḥasreti oldum cezādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 4). [resūlullah,]*

Seniñ ʿaşḳıñ derūnumı ser-a-ser eyledi iḥrāḳ
Vücūdum gülü maḥv oldu fenādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 6). [resūlullah,]*

Kemāl-i ḳudretiñ çoḳdur yetiş gel baḥr-ı ʿaşḳıñla
Bul dil-ḥaste ġarībine revādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 8). [resūlullah,]*

Mürüvvet ġanīsin ancaḳ ḳabūl ḳıl ḫānḳāhında
Nigāh-ı iltifātıñ ḳıl sezādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 10). [resūlullah,]*

Günāhkār ümmetiñ gelmiş der Luṭfuna her dāʾim
Ḳuṣūruñ ʿafv ḳıl senden ʿiṭādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 12). [resūlullah,]*

Bu ʿāṣī mücrim kem-ter Sükūtī bir ġulāmıñdır
Şefaʾat-i iltimās eyler gedādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 14). [resūlullah,]*

Derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden żiyādır yā **Resūlullah**
Yoluna cān ile başım fedādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 1). [resūlullah,]*

Derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden żiyādır yā **Resūlullah**
Yoluna cān ile başım fedādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 2). [resūlullah,]*

Muḥabbet ẕāt-ı pākından dil ü bīmārıma irse
Ḳamu derdime her dāʾim devādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 4). [resūlullah,]*

Seniñ ʿaşḳıñ hevāsına vücūduñ beẔl idip her dem
Seniñle ḥaşr olup anlar cezādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 6). [resūlullah,]*

Sekiz üçmaġa meyl itmez saña müştaḳ olan cānlar
Ḳabūl ḳıl ḫānḳāhında revādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 8). [resūlullah,]*

ʿAceb biz özge ateşdir kimiñ ḳalbine dūş oldun
Yanar rūz leyāl anlar fenādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 10). [resūlullah,]*

Sivādan el çeküp ʿuzlet iderler dār-ı dünyāda
Seniñ ẕāt-ı kemālinde Rıżādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 12). [resūlullah,]*

Bu kem-ter ʿāṣıḳıñ Derviş Sükūtī bir ġarīb miskin
Seniñ bāb-ı viṣālinde gedādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 14). [resūlullah,]*

Şeb-i ẓulmetde ḳalmışım żiyā ḳıl yā **Resūlullah**
Seniñ derdine dūş oldum devā ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 1). [resūlullah,]*

Şeb-i ẓulmetde ḳalmışım żiyā ḳıl yā **Resūlullah**
Seniñ derdine dūş oldum devā ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 2). [resūlullah,]*

Ġarīb-i mecnūn gibi dāʾim perişān oldu aḥvālim
Gezerim kūh-ı Ṣaḥrāda rehā ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 4). [resūlullah,]*

Seniñ ʿaşḳıñ firāḳından dü çeşm dökmede pür-ḫūn
Cenābından olur teskīn ʿaṭā ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 6). [resūlullah,]*

Günāhkār ümmetiñ oldum yüzüm ḳarasini sen sil
Viṣāliñ Ṣayḳalıñ urgıl cilā ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 8). [resūlullah,]*

Żaʿīfim ʿācizim miskin yolunda cān u baş virdim
Ḳabūl it ḫāk-pāyında sezā ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 10). [resūlullah,]*

Bu ʿāṢī mücrim kem-ter Sükūtī bāb-ı Luṭfuna
Gelüp her dem niyāz eyler revā ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 12). [resūlullah,]*

Cemāliñ ʿarż idip geldim yanarım yā **Resūlullah**
Seniñçün ḳalmadı ṣabr-ı ḳarārım yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 1). [resūlullah,]*

Cemāliñ ʿarż idip geldim yanarım yā **Resūlullah**
Seniñçün ḳalmadı ṣabr-ı ḳarārım yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 2). [resūlullah,]*

Seniñ ʿaşḳıñla her dāʾim derūnum āh ider bunda
Terāḥḥum ḳıl ḳatı artar bu Ẕārım yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 4). [resūlullah,]*

Revā mı şānına her dem viṣālinden olam ben devr
Şefāʿat ḳıl saña maḫṣūṣ umarım yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 6). [resūlullah,]*

Seniñ dergāh-ı Luṭfundan cüdā etmek degil ḳābil
Ḳapuna gelmişim senin dīdārım yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 8). [resūlullah,]*

Ġarīb ü nā-tüvān ḥālim şikāyet etmem aṣlā
Dil ü mecrūḥuma sensin tımārım yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 10). [resūlullah,]*

Ḳabūl ḳıl āsitānında niyāza durmuşum her dem
Ki senden ġayrı bir yoḳdur medārım yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 12). [resūlullah,]*

Sükūtī abdālım geldim viṣāliñ iştiyāḳından
Seniñ yoluna cān başım ḳoyarım yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 14). [resūlullah,]*

Seniñ ʿaşḳıñla bu ḳalbim ḥarābdır yā **Resūlullah**
Vücūdum nā-tüvān olmuş bī-tābdır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 1). [resūlullah,]*

Seniñ ʿaşḳıñla bu ḳalbim ḥarābdır yā **Resūlullah**
Vücūdum nā-tüvān olmuş bī-tābdır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 2). [resūlullah,]*

Viṣālin çün gice gündüz iderim dāʾimā feryād
Fiġānım ʿandelīb āsā ʿazābdır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 4). [resūlullah,]*

Seniñ derd-i firāḳından perişān oldu aḥvālim
Der-i Luṭfundan her dāʾim türābdır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 6). [resūlullah,]*

Bulur nesl-i **Resūlullah** niyāzıñ ḳıl dile ḥācet
Murādını virirler çün sen anlardan didār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 13). [resūlullah,]*

Cemāliñ nūrunu göster meded ḳıl yā **Resūlullah**
Ḳamu ʿālem seni ister meded ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 1). [resūlullah,]*

Cemāliñ nūrunu göster meded ḳıl yā **Resūlullah**
Ḳamu ʿālem seni ister meded ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 2). [resūlullah,]*

Seniñ ʿaşḳına var itdi cenāb-ı Ḥaḳ bu eşyāyı
Ki sensin aṢlı bir gevher meded ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 4). [resūlullah,]*

Senin vechine müştākdır dü ʿālemde olan ʿuşşāḳ
Ki sensin ʿāşıḳa dilber meded ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 6). [resūlullah,]*

Saña Ḥaḳ dedi maḥbūbum ezelden tā ebed çün kim
Ḥaḳḳa çün ẕātıñız maẓhar meded ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 8). [resūlullah,]*

Hezārān bāb-ı lütfunda kemīne ḳulların bekler
Sen olduñ şāfīʿ-i maḥşer meded ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 10). [resūlullah,]*

Şefāʿat şānına layıḳ ḳapundan red olunmaz hiç
Sükūtī ʿāşıḳıñ kem-ter meded ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 12). [resūlullah,]*

Bu göñlüm ʿaşḳına her dem müptelādır yā **Resūlullah**
Seniñ rāhına cān başım fedādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 1). [resūlullah,]*

Bu göñlüm ʿaşḳına her dem müptelādır yā **Resūlullah**
Seniñ rāhına cān başım fedādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 2). [resūlullah,]*

Senin ʿaşḳına Ḥaḳ muṭlaḳ yaratdı iki dünyāyı
Vücūduñ cümlesi Ḥaḳdan ʿaṭādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 4). [resūlullah,]*

Sen olmasan benim ḥālim yaman olsa gerek dāʾim
Seniñ nūrıñ ile ḳalbim żiyādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 6). [resūlullah,]*

Seniñ ẕāt-ı şerīfiñle bu ʿālemler ẓuhūr itdi
Vücūduñ maẓhar-ı feyż-i Ḫudādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 8). [resūlullah,]*

Naẓar ḳıl bu derūnuma seniñ ʿaşḳıñla her gāhī
Yanarsam rūz u şeb muṭlaḳ sezādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 10). [resūlullah,]*

Siyāh rūyum ile geldim senin bāb-ı viṣāline
Ḳabūl ḳılmaḳ saña maḥṣūṣ revādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 12). [resūlullah,]*

Ḫarāb oldu göñül şehri bu bed fikrim riyā ile
Zebūn eyler beni bu nefs belādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 14).*

Gezerim tā ṣor ḥürrem göñülden çekerim mātem
Gice gün aġlarım her dem meded ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 6). [resūlullah,]*

Fiġānım artmada gün gün dü çeşmimden aḳar pür ḫūn
Viṣāliñ şerbetiñ sen Ṣuñ meded ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 8). [resūlullah,]*

Ġarīb bir ḳul günāhkārım ʿibādet yoḳ hiç eẕkārım
Miṣ̲āl-i ʿandelīb-zārım meded ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 10). [resūlullah,]*

Dönüp Mecnūna bu ḥālim perişān oldu aḥvālim
Bu nefis ḳomaz ḳatı ẕālim meded ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 12). [resūlullah,]*

Bu ʿāṣī bendeñiz kem-ter Sükūtī çakerin aḥḳar
Yolunda ḳoydu yüz biñ ser meded ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 14). [resūlullah,]*

Bu dil-ḫaste ġarībine devā ḳıl yā **Resūlullah**
Yaturam derd-i āhınla şifā ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 1). [resūlullah,]*

Bu dil-ḫaste ġarībine devā ḳıl yā **Resūlullah**
Yaturam derd-i āhınla şifā ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 2). [resūlullah,]*

Ne ḥikmetdir belālarla giriftār olmuşum her dem
Seniñ ʿaşḳına dūş oldum rehā ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 4). [resūlullah,]*

Cemāliñle müşerref ḳıl seni ārzū çeker ġöñlüm
Ḳabūl it ḫānḳāhında revā ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 6). [resūlullah,]*

Seniñ evlād-ı ezvācıñ yolunda cān fedā ḳıldım
Seniñle ḥaşr olam dāʾim cezā ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 8). [resūlullah,]*

Olar kim sevmedi cāndan münāfıḳ gizli dīn ṭutdu
Perişān eyle aḥvāliñ hebā ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 10). [resūlullah,]*

Benim bī-çāre bir ednā kemīne ḫāk-pāyında
Gice gün yüẔ sürüp geldim sezā ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 12). [resūlullah,]*

Ḳuluñ Derviş Sükūṭīdir seniñ bāb-ı vişālinde
Hemān leyl ü nehār bekler ʿiṭā ḳıl yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 14). [resūlullah,]*

Türāb-ı āsitānıñ derde devādır yā **Resūlullah**
Seniñ rāhına cān u başım fedādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 1). [resūlullah,]*

Türāb-ı āsitānıñ derde devādır yā **Resūlullah**
Seniñ rāhına cān u başım fedādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 2). [resūlullah,]*

Sen ol nūr-ı nübüvvetsin kime kim nīm-i naẓar itseñ
Yedi iḳlīme şāh olur revādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 4). [resūlullah,]*

Sen oldun ser-te-ser dünyā vü ʿuḳbāya hemān bāʿiṣ
Virildi şānına levlāk ʿaṭādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 6). [resūlullah,]*

Seniñle zīb ü zīverdir ḳamu arż-ı semālar hep
Ḳamer-i şems nūruñ almışlar żiyādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 8). [resūlullah,]*

Seniñ evlād-ı eẔvācıñ yoluna iḳtidā eyler
Aña şefḳat gerek itsen sezādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 10). [resūlullah,]*

Seniñle mücrim ʿāṢī ḳamu ḳullar olup aẔād
Sen oldun ümmete şāfīʿ vefādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 12). [resūlullah,]*

Seniñ bāb-ı ġulāmıñdır Sükūtī bir ġarīb miskin
Mürüvvet ḳıl saña gelmiş gedādır yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 14). [resūlullah,]*

Vücūduñ cümleye cāmiʿ ezelden yā **Resūlullah**
Sen oldun Ḥaḳile ḳayyım ezelden yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 1). [resūlullah,]*

Vücūduñ cümleye cāmiʿ ezelden yā **Resūlullah**
Sen oldun Ḥaḳile ḳayyım ezelden yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 2). [resūlullah,]*

Dürr-i luṭfuñ ġulāmıdır Sükūtī bir ġarīb ednā
Ḳapuna yüz sürüp gelmiş ezelden yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 14). [resūlullah,]*

Sen olduñ ʿāleme nūr-ı hidāyet yā **Resūlullah**
Seniñ şānındadır lütf-ı saʿādet yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 1). [resūlullah,]*

Sen olduñ ʿāleme nūr-ı hidāyet yā **Resūlullah**
Seniñ şānındadır lütf-ı saʿādet yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 2). [resūlullah,]*

Seniñ kim ḳapuna ḫādim hemān nāmūs-ı ekberdir
Sen olduñ vaḥyile menşūr her āyet yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 4). [resūlullah,]*

Sen olduñ fātiḥ ʿilm-i ḥaḳāyıḳ sırrını her gāh
Seniñ ʿilmiñ nihāyet gerçe ġāyet yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 6). [resūlullah,]*

Sen olduñ Ḥaḳ ile mevcūd sırr-ı līmaʾallahda
Muḥaḳḳaḳ bilmişiz ḳıldın şehādet yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 8). [resūlullah,]*

Sen ol şāh-ı muʿaẓẓamsın nebīler zümresinden öñ
Gelüpsin ʿāleme senden ʿināyet yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 10). [resūlullah,]*

Sen olduñ ḥażrete maḥbūb cemāl-i ẕāt-ı pākıñla
Seniñ rütbeñ dü ʿālemde riyāset yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 12). [resūlullah,]*

Seniñ bāb-ı eşiginden hezārān bī-devā bekler
Terāḥḥum ḳıl diler senden selāmet yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 14). [resūlullah,]*

Sürerler yüz ḳamu ümmet dürr-i luṭfuna her dāʾim
Ḳapundan red olunmaz bir cemāʿat yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 16). [resūlullah,]*

Sen olduñ cümle mücrim ʿuṣāta yevm-i ḥaşr içre
Sükūtī ḳaṭıʿ ümid itmez şefāʿat yā **Resūlullah** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 18). [resūlullah,]*

Yā **Resūlullah** cemāliñ şemʿiniñ pervānesi
Rūz u şeb yanmış ʿāşıḳlar vechiniñ dīvānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 1). [resūlullah,]*

Yolunda gördü üç atlı ki Ṣandı anı ḫāṢ u ʿām
Meger cedd-i **Resūlullah** Ebū Bekir ʿAlī imām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 38). [resūlullah,]*

Bular nesl-i **Resūlullah** bil ey cān
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 19). [resūlullah,]*

revā: *Münasip, layık, uygun, yaraşır.*

Luṭfunu irgör Sükūtī bende ne eyle kerem
Sen mürüvvet kānı muṭlaḳ ḥācetim eyler **revā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 10). [revā,]*

Faṭıma bint-i Resūldür nūr-ı pāk-ı enbiyā
Müʾmināta şefḳati olmuş **revāsından** meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 8). [revāsından, -sı, -n, -dan]*

Sükūti bir ġarīb ednā ider evṣāfını her dem
Yolunda cān u baş virse **revādır** böyle bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 14). [revādır, -dır]*

Caʿfer oldu Kāẓım ile ʿilm-i Ḥaḳ māhirleri
Vāṣıl olduḳ kenz-i Ḥaḳ esrārına her dem **revāyız** biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 10). [revāyız, -yız]*

Revā mı ülfetine düşenler rūz u şeb dāʾim
Naẓar itmez bu ʿālemler anı kimse ṣorar olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 5). [revā,]*

Revā mıdır ʿaceb böyle Sükūtī söyler ol densiz
Īmānı yoḳ anıñ billāh bu ḫalḳa ḳahr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 11). [revā,]*

Raḥmetiñ deryāsı pek çoḳ hiç nihāyet yoḳ durur
Şefḳātiñle merḥamet ḳıl ben **revāyım** yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 10). [revāyım, -y, -ım]*

Kemāl-i ḳudretiñ çoḳdur yetiş gel baḥr-ı ʿaşḳıñla
Bul dil-ḫaste ġarībine **revādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 8). [revādır, -dır]*

Sekiz üçmaġa meyl itmez saña müştaḳ olan cānlar
Ḳabūl ḳıl ḫānḳāhında **revādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 8). [revādır, -dır]*

Bu ʿāṢī mücrim kem-ter Sükūtī bāb-ı Luṭfuna
Gelüp her dem niyāz eyler **revā** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 12). [revā,]*

Revā mı şānına her dem viṣālinden olam ben devr
Şefāʿat ḳıl saña maḫṣūṣ umarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 5). [revā,]*

Siyāh rūyum ile geldim senin bāb-ı viṣāline
Ḳabūl ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ **revādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 12). [revādır, -dır]*

Cemāliñle müşerref ḳıl seni ārzū çeker ġönlüm
Ḳabūl it ḫānḳāhında **revā** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 6). [revā,]*

Sen ol nūr-ı nübüvvetsin kime kim nīm-i naẓar itseñ
Yedi iḳlīme şāh olur **revādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 4). [revādır, -dır]*

Ḥabīb-i kibriyā geldi düzeldi emr-i Ḥaḳ şerʿi
Ḥaḳīḳat kenzini açdı ṭarīḳatde **revā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 26). [revā,]*

Aṣḥāb-ı kirām bunca ricāl ʿazm-i sefer çün ḳıldılar
Biñ celīl nāzil olup ruḫṣatlar **revā** Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 14). [revā,]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
İşbu māhda müʾmīne aġlamaḳ oldu **reva** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 6). [reva,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler buldu her derde devā
Bāb-ı luṭf-ı meftūḥ olmuş ḥācetiñ eyle **revā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 16). [revā,]*

revā eyle-: *Uygun, yaraşır, layık etmek.*

Ḫāk-i pāy-i Mehdīye Derviş Sükūtī sür yüzüñ
Bāb-ı luṭfuñ ḫādimi ol ḥācetiñ eyle revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 32). [revā eyle,]*

revā ḳıl-: *"Dileğini ihsan et.".*

Dergāhınıñ bir kem-teri mūrdan żaʿīf eñ aḥḳarı
Sükūtī ednā bir çakeri cürmile gelmiş ḳıl revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 14). [revā ḳıl,]*

revāfız: *Şia mezhebinin ifrata kaçan koluna mensup kişiler.*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez ʿAlīden evvel üç yāri
Cehālet odına yanmış münāfiḳ cins-i bed-aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 7). [revāfiż,]*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez bu üç yāri kemāliyle
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vārdıḳda Cenāb-ı Ḥaḳ ider menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 9). [revāfiż,]*

revān: *Akan, yürüyen,giden.*

Çeşm-i ḫūnum oldu **revān** seyller gibi her dem be dem
Ġaddār felek raḥm itmedi deryāya aḳdı bunca ḳanım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 3). [revān,]*

Ḳan **revān** it dīdeñizden ey Sükūtī rūz u şeb
Şefḳāt ider saña Aḥmed şehr-i bir āʿẓam bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 13). [revān,]*

Taḳī İmām Naḳīniñ bendesiyiz
Ḥasanüʾl ʿAsker ile olduḳ **revan** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 16). [revan,]*

Himmete muḥtāc idi bu luṭf idip Rabbüʾl- mennān
Çeşm-i nev ḥamdulillah ʿaşḳ ile oldu **revan** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 2). [revan,]*

Kimseye hiç yoḳdur ẓulm ider her nev ʿAlīye
Çeşm-i yaşım seyl gibi her dāʾimā ḳıldım **revān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 4). [revān,]*

Hū deyip dār-ı beḳāya eyledi ol dem **revān** / 1280
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn muḥarrem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 27). [revān,]*

reviş: *Far. Gidiş, tarz, tavır, üslûp, tarih.*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübeyyen itdi güşād ʿālemlere
Oldu imām ümmetine ḳıldı ʿayān Ḥaḳ **revişi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 8). [revişi, -i]*

reviyyet: *Ar. 1. Fikir, tefekkür. bilâ-reviyyetin: Düşünmeksizin. 2. Fikr-i sedîd, fikr-i isabetkârâne.*

Ḳuvvet bulur her vechle cān perdesi olur güşād
Arż u semā ʿālemi **reviyyet** ider bīdār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 8). [reviyyet,]*

revnāk: *Güzellik, çekicilik, tazelik, letafet.*

Bezme **revnaḳ** virmek içün bādeniñ keyfini
Devr iderse cümle ʿuşşāḳ söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 5). [revnaḳ,]*

Ẕikrine vir **revnaḳı** tā olasın muttaḳī
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 13). [revnaḳı, -ı]*

Göz iki olmuş dehān bir ṣu yolu bellü beyān
Nāfe burun ile **revnaḳ** oldu cismiñ pāyidār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 4). [revnaḳ,]*

Dostluġuna Ḥaḳ yaratdı dü cihānı ser-te-ser
Seniñ ile virdi **revnaḳ** nüh felek bāġ u zemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 4). [revnaḳ,]*

Bezme **revnaḳ** virmek içün bādeniñ keyfini
Devr iderse cümle ʿuşşāḳ söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 5). [revnaḳ,]*

revnak bul-: *Güzellik, parlaklık, tazelik elde etmek II sürekli, daimi olmak.*

Şerʿ-i pākīn itdi īcād ḳıldı ẓāhir ʿāleme
Anıñ ile buldu revnaḳ işbu eşyā dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 16). [revnaḳ buldu, -du]*

revnak-ı ḥüsn: *Güzelliğin letafeti.*

Kendi şeklinde yaratdı Ādemi Ḥaḳ ibtidā
Virdi **revnaḳ-ı ḥüsnüne** hem oldu ʿālem dilberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 6). [revnaḳ-ı ḥüsnüne, -ün, -e]*

riʿāyet: *İtibar etme; uyma, boyun eğme.*

İtdi şehādet dine **riʿāyet** ʿaşḳile ol dem
Kenz-i ḥaḳāyıḳ nuṭḳ-ı deḳāyıḳ ʿārif-i dānā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 7). [riʿāyet,]*

Gel ey derviş bulam dersen hidāyet
Muḥibb-i ḫānedāna ḳıl **riʾāyet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 2). [riʾāyet,]*

ricā: *Ar. Dilek, istek.*

Ceddiñ olmuş gerçe şāfīʿ ʿarṣa-ı maḥşerde hem
Mücrim ʿāṣīlere sen ol dem **ricāsın** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 8). [ricāsın, -sı , -n]*

Sükūtī bir ġarīb ednādır lütfuñ ġulāmıdır
Şefāʿat-i iltimās eyler dün ü gün hep **ricā** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 18). [ricā,]*

Ricāmı kesmezim aṣlā Cenāb-ı Ḥaḳ Resūlünden
Bu ʿāṢī ümmetiñ Ṣalsın cenāna isterim dāʾim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 11). [ricāmı, -m, -ı]*

ricāl: *Er kişiler II Hak ehli, erenler.*

Kime ʿarż ḳılam ḥālim bu cismimi helāk itdin
Yanar pervāneveş her dem ḳapunda bir **ricāliñdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 4). [ricāliñdir, -in, -dir]*

Aṣḥāb-ı kirām bunca **ricāl** ʿazm-i sefer çün ḳıldılar
Biñ celīl nāzil olup ruḥṣatlar revā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 13). [ricāl,]*

rifʿat: *Makam ve mertebe yüksekliği.*

Bu pendimden ey Sükūtī her kim alur bunda sebaḳ
Menzil aldı **rifʿat** ile āsumān itdi ʿurūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 14). [rifʿat,]*

Rifʿat bulur rūz u leyāl evc-i semā eyler ʿurūc
Cibrīl olur hem rehberi neyler aña aġyār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 5). [rifʿat,]*

Lāyıḳ olan ṭoġru gider rāh-ı Ḥaḳḳa mis̱l-i nebī
Menzil alur **rifʿatiyle** üç semā fayıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 6). [rifʿatiyle, -i, -y, -le]*

Maḳṣūd-ı dīdār Ḥaḳdır ülfet-i Saʿdīleriñ
Menzil-i bālāda dāʾim **rifʿatı** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 2). [rifʿatı, -ı]*

Cenāb-ı Aḥmede ol dem semavāta ʿurūcunda
Virildi ḫilʾat-i **rifʿat** uṢāta ṣefḳāt-i iḥsānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 6). [rifʿat,]*

Hū diyüp cān teslīm itdi ʿaşḳıyla Mollā Ḳadın
Cennetüʾl mevāda buldu **rifʿatı** ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 16). [rifʿatı, -ı]*

Rifʿat-i ʿarş-ı ʿaẕīmde buldu cennātüʾn-naʾīm
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazL̤im Ṣeyḫ-i Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 3). [rifʿat-i,]*

rıḥlet: *Dünyadan âhirete göçme, ölme, vefat etme.*

Çaldı **rıḥlet** kūsu baña gitmege ʿuḳbā bugün
Görmedim hiç bunda raḥat neylerim dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 1). [rıḥlet,]*

Sāl hezār üç yüz onunda **rıḥlet** itdi dünyādan
Şeyḫ ʿAlī semt-i beḳāda buldu maḳāmıñ firdevsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 13). [rıḥlet,]*

rīs: *Sakal, tüy.*

Mū-ı **rīşim** oldu beyāż cismimize irdi fenā
Dār-ı beḳā vaḳit gelüp göçmek içün her ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 9). [rīşim, -im]*

risālet: *İnsanları dine davet etme işi, peygamberlik, resullük; elçilik.*

Re **Risālet** cevheridir ḥażret-i Bāḳır daḥı
Fe Fenāya raġbet itmez Ḥaḳile bulmuş beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 19). [risālet,]*

Risālet taḥtgāhında ḳarār itmiş ʿadāletle
İmām Ẕeyneʾl Bāḳır Ḥaḳḳıñ ezelden kemteri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 9). [risālet,]*

Bulardan çün ẓuhūr itdi İmām Ẕeynel Bāḳır Caʿfer
Risālet nesli Kāẓımdan ʿAlī Mūsā Rıżā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 32). [risālet,]*

rivāyāt: *Rivayetler, nakledilen sözler.*

Bunu ol gelen erler ider pek çoḳ **rivāyāti**
Ṭarīḳ-i Saʿdîler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḥarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 3). [rivāyāti, -i]*

rivāyet id-: *Bir haberi, söz veya olayı nakletme, anlatma.*

Ḳalb ile cān perdesini refʿ ider Ḥaḳ erleri
Rivāyet ider ẕāt-ı Ḥaḳḳı her cihetden bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 4). [rivāyet ider, -er]*

riyā: *Gösteriş / iki yüzlülük. II [tas.] Hak rızâsı için yapılmayan samimiyetsiz ibadetler.*

Ẕel Ẕelīl it nefsini kibr ü nifāḳa düşmesin
Re **riyādan** ictināb it ḳılmasın Ḥaḳdan cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 10). [riyādan, -dan]*

Kīn kibir benlik ḥased hem daḥı ʿucb ile **riyā**
Şeş cihātiñ bende çekmiş fetḥ olunmaz saña bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 5). [riyā,]*

Ḳalbine ger kin kibirle dāḫil olsa hem **riyā**
Yedi ṭamudan eşeddir dünyāda çekdi ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 5). [riyā,]*

Bu ḳalbim hep meşaḳḳatde ʿucub **riyā** ile her dem
Ḥasedle kin kibir memlū derūnumda bugün yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 5). [riyā,]*

Riyā ile şaḳın itme ʿibādet bunda her dāʾim
Muṣaffā ile dil mülkin seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 7). [riyā,]*

Bu bendeki ʿucub **riyā** göñül şehrin ḥarāb itdi
Kibirle kin derūnuma ḥased murdār olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 1). [riyā,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳḳa gir bugün
Kin kibir benlik nifāḳla her bir **riyādan** geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 10). [riyādan, -dan]*

Saña derim behey ṭālib işit nuṭḳum hevādan geç
Ne kār itdin bu dünyāda ʿucub ile **riyādan** geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 2). [riyādan, -dan]*

Baḳma münkire ehl-i aġrāż ḫırṢ ile söyler kelām
Nuṭḳ kiẕb ile **riyādır** bıraḳmaz olsun hiç feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 4). [riyādır, -dır]*

ʿUcub **riyā** ile memlū bu ḳalbim hep fesād ile
Buġuż ḥased nifāḳ bende bu ʿālem eylemiş menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 7). [riyā,]*

Degildir münkiriñ ḥāli derūnuñ itmege enver
ʿUcub **riyā** ile memlū vücūduñ şehri hem yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 2). [riyā,]*

Ḳomaz benlik **riyā** ile bu göñlüme virir teşvīş
Ḥasedle kin kibir dāʾim derūnum ḳaplamış hep mār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 3). [riyā,]*

Buġuż ḥased **riyā** ile gerçe dolu çün ḳalbiñiz
Şeyṭān ḳardaş olur size dün ü gün artar ṭuġyānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 5). [riyā,]*

Her kimiñ ḳalbinde vardır ḫırṢ ile ʿucūb **riyā**
Ṣanma insān anı sen ādem degil bir ġayrı cins *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 7). [riyā,]*

Ṭarḥ idip dilden Sükūtī leşker-i ḥubb-ı sivā
Kin kibir buġz ḥasedden oldum **riyādan** ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 8). [riyādan, -dan]*

Ḥırṣıyla kibir **riyādan** geçmemişler bir zamān
Şehvet-i nefs arzūsundan cümlemizden fayıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 5). [riyādan, -dan]*

Ḳatıʿ müşkül benim ḥālim sivā ḥükmüyle her dāʾim
Ġażabla kin derūnumda ʿucūb **riyā** ile ḳāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 2). [riyā,]*

Ḥarāb oldu göñül şehri bu bed fikrim **riyā** ile
Zebūn eyler beni bu nefs belādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 13). [riyā,]*

Kin kibir benlik **riyālar** ḳanġı ādemde olur
Ṣanmañız ādem anı kim Ḥaḳ anı ḳılmış müẕīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 5). [riyālar, -lar]*

Ey zāhid dünyā-perest taḳlīd sizin imānıñız
Ḳalbiñizde benlik ḥased **riyā** ile efsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 2). [riyā,]*

Her millete bir gün ḳahhār itmişler
Kin kibir ʿaceble **riyā** bunlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 6). [riyā,]*

riyāset: *Reislik, önderlik, başkanlık.*

Sen olduñ ḥażrete maḥbūb cemāl-i ẕāt-ı pākıñla
Seniñ rütbeñ dü ʿālemde **riyāset** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 12). [riyāset,]*

Cihānıñ ḳuṭbuna mālik **riyāsetde** odur ḳāyım
Ḥasanuʾl- ʿAskerī taḥḳīḳ bu yolda bī-riyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 13). [riyāsetde, -de]*

Köprülü şehrine ḳāʾim maḳām geldi **riyāsetle**
ʿAdāletle olup maʿmūr ider iḥsān her efrāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 9). [riyāsetle, -le]*

riyāzat: *Az yiyip içme, az uyuma, çok ibadet etme, nefsin arzuladığı şeylerin aksini yapma, dünya lezzetlerinden sakınmak suretiyle nefsi terbiye etme, ahlâkı güzelleştirme.*

Bu aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden rehāyāb oldum yā Rab
Riyāżāt itdiġim vāfir ne ḥikmetdir ʿaceb yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 2). [riyāżāt,]*

Kendine muḥkem **riyāżāt** şol ki eyler rūz u şeb
Ḳalbini pāk eylemekdir māsivādan hep murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 3). [riyāżāt,]*

RuḥṢatıyla ḳıl **riyāżat** ḳalbini pāk ide gör
Pota-i ʿaşḳda eritgil kendini meṣel raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 5). [riyāżat,]*

Ṣalātıyla selāmını iderdim ʿaşḳ ile her dem
Riyāẕātım ḳatıʾ muḥkem bu nefsim çoḳ ider ṣāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 6). [riyāẕātım, -ım]*

Ḳalbini eyler muṣaffā her ḫuṣūṣda ādemiñ
Ẕikr-i tevḥīd ile taḥmīd hem **riyāżāt** envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 6). [riyāżāt,]*

riyāzāt ḳıl-: *Az yiyip içme, az uyuma, çok ibâdet etme, nefsin arzuladığı şeylerin aksini yapma, dünya lezzetlerinden sakınmak sûretiyle nefsi terbiye etme, ahlâkı güzelleştirme.*

Berzaḫ iliñ geçmek içün rehber gerek her ṭālibā
Sende **riyāẕāt ḳıl** ḳavī eyle ʿibādāt ṭut oruç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 10). [riyāẕāt ḳıl,]*

rıżā: *Ali Rıza, on iki imamdan sekizincisi.*

Sābit ol iḳrārına zāhid dilerseñ Ḥaḳḳı sen
ʿAhd-i miṣāḳıñ gözet gel şāh **Rıżāya** bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 14). [rıżāya, -ya]*

İbn-i Harūn māh ṣāʾim engüre Ẕehir ḳatup
Virdi İmām Şāh **Rıżāya** ʿaşḳ-ı pākımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 12). [rıżāya, -ya]*

rıżā: *Hoşnutluk durumu || Allah'ın kulun hâli ve yaptıkları karşısında duyduğu hoşnutluk.*

Cim cemāliñ nūr-ı pākından bizi ḫalḳ eyledi
Ḥa ḥayātım sizden oldu yā ḥüsn-i ḫulḳ-ı **Rıżā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 6). [rıżā,]*

Mūsā-yı Kāẕım **Rıżādır** ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Hem yediler ḳırḳlar içre Ṣāḥib-livāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 11). [rıżādır, -dır]*

Bāb-ı iḥsānıñ umarım geldim sezāyım yā Ḥafīẓ
İlticāyım ḥażretine ṣāḥib-i **rıżāyım** yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 2). [rıżāyım, -y, -ım]*

Var ara bul şeyḫ-i kāmil Ḥaḳḳa seni ider vāṣıl
Yarın ʿaẕāb çeker cāhil Ẕināsı çoḳ **rıżāsı** yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 12). [rıżāsı, -(s)ı]*

Hem ol şāhı Taḳīniñ ben cemāl-i ẕāt-ı pāk içün
Nola biñ cānımız olsa oña virmek **rıżāyım** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 8). [rıżāyım, -y, -ım]*

Sükūtī sen **rıżā** bābıñ dilersen dāʾimā bunda
Ḥażır ol nöbetin bekle degil durmaḳ mekāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 13). [rıżā,]*

Sükūtī bendesi her dem cān fedā eyler
Rıżā bābında bir sāʾil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 14). [rıżā,]*

Sivādan el çeküp ʿuzlet iderler dār-ı dünyāda
Seniñ ẕāt-ı kemālinde **Rıżādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 12). [rıżādır, -dır]*

ʿĀbidīn Bāḳır Muḥammed Caʿfere ḳul olmayan
Bilmez aṣlā Mūsā-yı Kāẕım **Rıżānıñ** ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 8). [rıżānıñ, -nıñ]*

Eger noḳṣān kelāmımda yāḫūd sehven ḫaṭā ḳıldım
Cihānda var nice kāmil idüp taḥsīn **rıżām** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 12). [rıżām, -m]*

Mā rameyte iz rameyte men ʿaref **rıżāsın** bilüp
Der yektā-yı maʿārif sırrına hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 11). [rıżāsın, -(s)ı(n)]*

Żāyīʿ olur destinden buna hiç ḳanma
Kūşe-i vaḥdetde **rıżāyı** gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 8). [rıżāyı, -y, -ı]*

Tevekkül-i **Rıżāda** ḫākkıyla yeksān
Luṭfuyla her ḳula iderler iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 55). [rıżāda, -da]*

rıżā-yı ḥaḳ: *Hakk'ın rızâsı.*

Bulardan her birin Şanma **rıżā-yı Ḥaḳ** içün gitmiş
Kimi bir ad ṭaḳınmaḳdır kimisi Ḥaḳḳa duʿācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 3). [rıżā-yı ḥaḳ,]*

rızık: *Allah'ın bütün yarattıklarına verdiği nimet.*

ʿAlīdendir ḳamu müʾmīn vücūduna olan bāʿiş
ʿAlīdendir ḳamu ḫalḳa virilen **rızıḳ** ġanī her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 14). [rızıḳ,]*

rızk: *Allah'ın bütün yarattıklarına verdiği nimet.*

Ne deñlü var ise maḫlūḳ ḥayāt ile sürer devrān
Ḳamunuñ **rızḳına** bāʿiṣ ʿAlīden ḳısmetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 12). [rızḳına, -ı, -n, -a]*

Sözüm ṭut ṭālibā her dem ġanī Mevlāya ol ḳāniʿ
Odur **rıẔḳa** kefil muṭlaḳ iden aʾṭāya ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 2). [rıẓḳa, -a]*

Geçmişiz mülk-i cihāndan bir ḳurı hemvāra yuf
Rızḳ içün hiç ġām çekilmez kesb iden ol kāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 2). [rızḳ,]*

rū: *Far. Yüz.*

Rū siyāh Derviş Sükūtī ḫāk-i-pāya gelmişem
Cürmüm ile it ḳabūl sen ḥāl fenāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 11). [rū,]*

Ol zamān kim yalın ayaḳ saña geldim siyāh- **rū**
Ṭut elimden sen şefīʾ ol saña itdim serfürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 1). [rū,]*

rüfāʾī: *Rufai tarikati.*

Farż olunmuş ẕāt-ı Ḥaḳʾdan her ṭarīḳat ehline
Ḳadirī **Rüfāʾī** tamāmen bendesi eclā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 6). [rüfāʾī,]*

rüġan: *Yağ.*

Ḫoş virir envāʿi leẕẕet ṭālibā sükker ṭaʿām
Tāze **rüġan** ḫūb-ı daḳīḳle ter olur sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 2). [rüġan,]*

rūḥ: *(Âşığın) canı, ruhu.*

Cismini **ruḥa** tebeddül eyleyen ʿāşıḳları
Ḳaṭresin bir baḥre Ṣalmış ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 5). [ruḥa, -a]*

Nefsini ḳılar zebūn ol ḥāl-i düşvāre irer
Ruḥ çıḳar meydāne serbest ḥükm ider ḳalbinde cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 8). [ruḥ,]*

Dilerim ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ duʿālar eyleye her ān
Oḳusun Fātiḥa Ḳurʾān bu **rūḥum** ḳıla şādānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 10). [rūḥum, -(u)m]*

rūḥ-ı pāk: *Mübarek ruh.*

Rūḥ-ı pākın aldı uçdu cennete oldu sükūn
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 23). [rūḥ-ı pākın, -ı, -n]*

ruḥṣat: *İzin, icazet, müsaade.*

RuḥṢatıyla ḳıl riyāżat ḳalbini pāk ide gör
Pota-i ʿaşḳda eritgil kendini meṣel raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 5). [ruḥṣatıyla, -ıy, -la]*

Sinnimiz ḥadden tecāvüz yetmişe oldu ḳarīb
Ṣoñ deme irdik kifāyet **ruḫṣatıñla** gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 10). [ruḥṣatıñla, -ın, -la]*

Gel girelim Ḥaḳ yoluna hū diyelim döne döne
RuḥṢatı var her ḳuluna hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 2). [ruḥṣatı, -ı]*

Ḫāne-i mihmāna ḳonmuş gitmege **ruḫṣat** diler
Ḥāṣılı durmaz ḳonanlar ol demi kervān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 15). [ruḥṣat,]*

Aṣḥāb-ı kirām bunca ricāl ʿazm-i sefer çün ḳıldılar
Biñ celīl nāzil olup **ruḫṣatlar** revā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 14). [ruḥṣatlar, -lar]*

ʿİnāyet eyledi Mevlā kemāliyle olup **ruḫṣat**
Ḳalup ehl-i ʿuşşāḳıñ bu demde hep bī-ḳām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 5). [ruḥṣat,]*

Vaṣfını itmekde şāhıñ iḳtidāre yoḳ mecāl
Neyleyim Derviş Sükūtī virdi Ḥaḳ **ruḫṣat** baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 22). [ruḥṣat,]*

Emr-i Ḥaḳla **ruḫṣat** oldu bu erenler himmeti
Nev bināya başlanıldı itdiler çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 5). [ruḥṣat,]*

rūmi: *1207-1273 yılları arasında yaşayan büyük mutasavvıf Mevlana Celaleddin Rûmî.*

Velādet Dediler mālik-i dünyā vü ʿuḳbāda budur Ḫāḳān
Celāleddīn hemān **Rūmī** ḳamu Mevlevīler pīri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 26). [rūmī,]*

rūmi: *Rum ülkesinden olan, Anadolulu.*

Biñde bir ḳābil naṣiḥat pendimi kimler ṭuta
Ḳanda ol ʿAcem Semerḳand ḳavm-i ʿArab hem **Rūmī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 18). [rūmī,]*

Ki şöhret buldu **Rūmī** Şām ʿArab ʿAcemde Ṣaḥrāyı
Anıñ her bendesi kesb-i Ṣadaḳatle her arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 57). [rūmī,]*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʿān düşdü Ḳayṣer-i **Rūmīye**
Bir ḳız içün terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 13). [rūmīye,]*

rümmān: *Nar çiçeği renkli lâl taşı.*

Laʾl-i **rümmāndan** ʿibāret yaʿnī s̲üdyān u Ẕenān
Ḫoş ġıdālar bundan oldu cemʿ Şıbyāna ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 9). [rümmāndan, -dan]*

rumūz: *Remizler, işâretler, gizli anlamları olan îmâlı sözler.*

ʿİlmüʾl-esmā **rumūzun** fāş ider ʿāşıḳlara
Sālikā neyīn naẓarda īmā ile iẕʾān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 5). [rumūzun, -uñ]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı ṭālibe gül Ahmed muḫtāra ṣor ṣorma baña
Noḳṭa-ı bāde **rumūzuñ** Ḥaydar-ı kerrāra ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 2). [rumūzuñ, -un]*

rumuẕāt: *(Ar.) Semboller, işaretler.*

Rumuẕāt-ı eneʾl Ḥaḳḳı nice fehm itsün ol ṭālib
Bu maʿnādan ḫaber bilmez ne yüzden ire Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 5). [rumuẕāt-ı, -ı]*

ʿAref dersi saña maḥṣūṣ seniñle Ḥaḳ olur ẓāhir
Sen oldun ʿilmüʾl-esmā **rumuẕātında** hem māhir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 18). [rumuẕātında, -ı, -n, -da]*

rūşān: *Parlak, aydın, aydınlık; âşikâr, meydanda.*

Ki buñlarla żiyā virir ḫaḳīḳat şemsiniñ māhı
Münevver ṭutdu heft iḳlīm-i Zemīniñ eyledi **rūşān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 70). [rūşān,]*

rūşen: *Parlak, aydın, aydınlık; aşikâr, belli.*

Ṭoġdu cihān ʿāleminde nūr-ı nebī virdi żiyā
Pertevidir her iḳlīme **rūşen** ider her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 2). [rūşen,]*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu bu derūnum ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 4). [rūşen,]*

Cemāliñ nūrunu Ṣalmış żiyā ile ḳılar **rūşen**
Ḥasan şāhım Ḥüseyn ile cihāna Ẕiynetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 9). [rūşen,]*

Vechini çün ḳıldı **rūşen** her demi envār-ı ʿaşḳ
ʿAndelīb-āsā seḥerde eyledik hep zār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 1). [rūşen,]*

Ḥaḳ ʿayāndır nūru ṭutmuş yaʿnī şems-i māhveş
Yeri gögü **rūşen** itmiş aç gözün gel münẓiri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 16). [rūşen,]*

Şems ü māhıñ **rūşen** eyler vech-i nūr-ı Kāẓımıñ
Her dü ʿālem şuʿle-dār-ı pür żiyā abdālıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 11). [rūşen,]*

Bu pendimiz **rūşen** beyān hiç itmezim aşlā nihān
Sükūtī ġarīb bir dervişān irdi gönül seyrānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 9). [rūşen,]*

Cān naḳdini beẕl eyledi **rūşen** Sükūtī Aḥmede
Şefḳat umar rūz-ı cezā yaḳmaya hiç nār ateşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 11). [rūşen,]*

MiṢbāḥ-ı ezel şemʾāsınıñ şuʾlesi **rūşen**
Mihr-i cihān nūr-ı żiyā ʿāleme enver-i ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 3). [rūşen,]*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu bu derūnum Ṣanḳi urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 4). [rūşen,]*

Ger saña yeter cihānda ṭālibā **rūşen** delīl
Ḫalḳa ẓulm iden olurlar her zamān ʿömr-i ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 1). [rūşen,]*

Ḥüsnüne ḳıldı beyān **rūşen** itdi enver ḥaṭ
Ẕülf-i ḳaş u kirpiginde oḳudum ben Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 18, Mısra 1). [rūşen,]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisānıñ bāġ u cennet bir gülü
Bunlarıñ ʿaşḳına ṭutmaḳ mātemi **rūşen** celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 18). [rūşen,]*

Luṭf-ı Ḫaḳ ḳıldı hidāyet pīrleri nesl-i ʿAlī
Şānına Aḥmed buyurmuş bir ḥadīṩ **rūşen** celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 6). [rūşen,]*

rū-siyāh: *Yüzü kara, utanılacak bir şey yapmış kimse || günahkar.*

Sen seḥāvet maʿdenisin saña geldim **rū-siyāh**
Ḫālime raḥm it Sükūtī kem-terindir pür günāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 27, Mısra 1). [rū-siyāh,]*

rüstem: *İran'ın ünlü kahramanı. Adı Şehname'de övgüyle anılır.Eski şiirimizde kahramanlık, acı kuvvet ve yenilmezlik sembolü olarak özellikle kasidelerde anılır.Daha delikanlılığında birçok devleri öldürmüş ve olağanüstü başarılar göstermiştir.*

Süleymān-ı zamān olsañ yāḫūd ḳahr-ı yaman eyle **Rüstem**
Bununla imtizāc olmaz ḳatı müşkül cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 5). [rüstem,]*

Rüstem Ẕāle hezārān Derviş Sükūtī taḥsīn it
Ḳābil olmaz ḳarşusunda nice biñ leşker gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 9). [rüstem,]*

Nola bu dehre çün gelmiş nice Ẕāl ile ol **Rüstem**
Elinde tīġ ile ḫançer yürürler bī-amāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 9). [rüstem,]*

rüsvā: *Rezil, muhakkar.*

Ḳays-veş şaḥrāları gezdirir ʿaşḳıñ beni
Eyledi **rüsvā-yı** ʿālem her demi Leylā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 4). [rüsvā-yı, -yı]*

rüşvet: *Ar. Yaptırılmak istenen bir işte yasa dışı kolaylık ve çabukluk sağlanması için bir kimseye mal veya para olarak sağlanan çıkar.*

Baḳmaz oldular ḥelāle ekl idip bunca ḥarām
Rüşvetiñ her bāb-ı meftūḥ eḫaẕ iderler āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 16). [rüşvetiñ, -in]*

Rüşveti bilmez ḥarām ol cehrile ḳılmış mübāh
Ḥaḳdan aşlā hiç utanmaz ṭamu içre layıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 7). [rüşveti, -i]*

Fehm idipdür ʿacāyib ḥāl **rüşvetle** olur
Ḳāʾilim miḳdār-ı pahāya maḳbūle raġbet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 11). [rüşvetle, -le]*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş hem ʿulemā cümlesi
Rüşvet ile oldu meşhūr ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 6). [rüşvet,]*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş hem ʿulemā cümlesi
Rüşvet ile oldu meşhūr ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 6). [rüşvet,]*

Müftīsi ḳaḌı ser ʿasker hem ʿulemā her biri
Cehrile **rüşvet** alurlar geydiler ḫilʾat ṭonu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 10). [rüşvet,]*

rütbe: *Makam, mevki, pâye.*

Velīler **rütbesi** anda kemāliyle vücūd bulmuş
Ḥaḳāyıḳ ʿilmine kāmil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 9). [rütbesi, -si]*

Sen olduñ ḥażrete maḥbūb cemāl-i ẕāt-ı pākıñla
Seniñ **rütbeñ** dü ʿālemde riyāset yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 12). [rütbeñ, -n]*

Rütbe-i şāh-ı şehīdiñ menziliñ buldu bugün
ʿArş-ı aʿlādan melekler yerlere indi o gün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 21). [rütbe-i, --i]*

rütbe-i bālā: *Ulu makam.*

Feyż-i Ḥaḳḳa nāʾil olmuş mürşid-i kāmil ile
Rütbe-i bālāya irmiş seyr ider dīdār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 4). [rütbe-i bālāya, -y, -a]*

Feyż-i Ḥaḳḳa nāʾil olmuş mürşid-i kāmil ile
Rütbe-i bālāya irmiş seyr ider dīdār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 4). [rütbe-i bālāya, -y, -a]*

rütbe-i ʿirfān: *İrfan rütbesi. (Sezgi tecrübe ve manevi yolla elde edilen bilginin makamı).*

Nefsini idrāk idenler ẕāt-ı Ḥaḳḳa yol bulup
İrdiler esrār-ı ġayba **rütbe-i ʿirfān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 8). [rütbe-i ʿirfān,]*

rūy: *Yüz, çehre.*

Siyāh **rūyum** ile geldim senin bāb-ı viṣāline
Ḳabūl ḳılmaḳ saña maḥṣūṣ revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 11). [rūyum, -um]*

Zenūbūm çoḳ siyāh **rūyuñ** Sükūtī Ṣoñ deme irdin
Şefāʿat kān Aḥmedden dile ḥācet īmān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 9). [rūyuñ, -uñ]*

rüʾyet: *Görme, bakış. ll [tas.] İlâhî tecellîleri bu dünyâda veya ruh âleminde kalp gözü ile temâşâ etme.*

Her yerde Ḥaḳ ḥażır-ı nāẓır ṣanma anı nihān imiş
Çeşm-i baṢar **rüʾyet** ider günden ʿayān beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 2). [rüʾyet,]*

Kim ki oldu bunda dāʾim vech-i yāre mübtelā
Ṭaʾn ḳılman bulmuş anlar çünki **rüʾyetden** neşāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 8). [rüʾyetden, -den]*

Vechini **rüʾyet** idelden ʿaşḳ beni ḳomaz rāḥat
Ṣanmañız ʿaḳlım bu gün var bir ʿaceb dīvāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 3). [rüʾyet,]*

Hū didiḳçe ḳalb-i ʿuṣṣāḳa oldu mu bī-dār olur
Ḥaḳ cemāliñ **rüʾyet** ider her demi seyrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 6). [rüʾyet,]*

ʿArż-ı ḥāl itdim ilāhī bıraḳma ḥālim maḥşere
Derdiyle miḥnetde ḳaldım kimse **rüʾyet** itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 20). [rüʾyet,]*

rūy-ı gül: *Gül yüzlü II Sevgilinin yüzünün kırmızılığı, sevgilinin güzelliği.*

Nev-civānım aldın elden **rūy-ı gül** mehpāremi
Cibrīle ḳahrın irişdi bī-vefā ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 11). [rūy-ı gül,]*

Aldı destimden cenānım **rūy-ı gül** mehpāremi
Ḥasrete bıraḳdı Sükūtī göñlümüz ḳıldıḳ fiġān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 11). [rūy-ı gül,]*

Aldı destimden cenānım **rūy-ı gül** mehpāremi
Ḥasrete bıraḳdı Sükūtī göñlümüz ḳıldıḳ fiġān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 11). [rūy-ı gül,]*

rūy-ı siyāh: *Kara yüz (yüz karası mecazen işlenen günahları ifade eder).*

Ḥālime raḥm it göñül neyler saña bu **rūy-ı siyāh**
Ḥaḳḳa maḳbūl yoḳ bir işim geçdi ʿömrüm oldu günah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 1). [rūy-ı siyāh,]*

rūy-ı zemīn: *Yeryüzü, dünya*.

Ḥaḳ seniñ ʿaşḳına çünki kāʾinātı ḫalḳ idip
Senden ötrü yaradıldı ʿarş-ı kürs **rūy-ı zemİn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 6). [rūy-ı zemi̱n,]*

ʿArş ile kürs **rūy-ı Zemīn** hem daḫı nār-ı saḳar
ʿAṭşān-ı behişt ümmetine sāḳī-i kevs̱er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 5). [rūy-ı zemīn,]*

Rūy-ı zemīn nevʿī beşer hem daḫı ʿarş-ı melek
Vaṣfıñ ider her nevʿīyle ṣubḥ u mesā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 5). [rūy-ı zemīn,]*

ʿArşla kürsī levḥ-i ḳalemle sebʿ u semavāt **rūy-ı Zemīni**
Heşt-ü cinān u nār-ı ceḥennemiñ ism yoḳ iken ḳılmaḳ icabet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 9). [rūy-ı zemīni, -i]*

rūz: *Gün, gündüz.*

Ẕevḳ-yāb olmuş şu dil ki cürʿasından nūş ider
Rūz-ı bezm tā elestden içeniñ ḥāli feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 4). [rūz-ı, --ı]*

Bizi bu ʿaşḳ her dem nice bir sevdālara düşürür
Mecnūn gibi **rūz** leyāl bir Ṣaçı Leylālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 2). [rūz,]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya ḫiẓmet eyle **rūz** u şeb
Maḥrūm itmezler belāsıñ mis̱l-i aṣḥāb-ı selef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 3). [rūz,]*

ʿAceb biz özge ateşdir kimiñ ḳalbine dūş oldun
Yanar **rūz** leyāl anlar fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 10). [rūz,]*

Ḫānḳāh-ı devletinde ẕikr olur **rūz** u leyāl
Vaṣfuñ eyle āsumānda her melek cennāt-ı ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 5). [rūz,]*

Meslek-i Ḥaḳ ḳadri idi şāh Geylān bendesi
Ẕikr-i cehri iştiġāli **rūz** u şeb eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 8). [rūz,]*

Gel ṭarīḳ-i enbīyāya zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul ḥiẓmetiñ it **rūz** u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 2). [rūz,]*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur iḳtidā it **rūz** u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline vir sen Ẕekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 3). [rūz,]*

Derviş Sükūtī ister isen **rūz-ı** leyāl ḥażret-i şāhı
ʿAşḳile gel sen daḫı başını eyle nis̱ār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 15). [rūz-ı,]*

Kin kibirden ḫālī olmaz bu derūnum **rūz** u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 3). [rūz,]*

Devlet aña kim tāc ü nübüvvet başına ḳondu sırr-ı Ḫudādan
Şāfīʿ-i maḥşer **rūz-ı** cezādır cümle ʿuṣāta ḳıldı şefāʿat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 16). [rūz-ı, --ı]*

Men ʿaref dersinde māhir rehberim şāhı Ḥasan
Āsitānında ġulāmım **rūz** u şeb ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 8). [rūz,]*

Devr-i felek derd-i elem ʿāşıḳı bīmār itdi çarḫ
Bülbül-āsā **rūz** u leyāl āh ile zār itdi çarḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 9, Mısra 2). [rūz,]*

Secdemizi **rūz** u leyāl Raḥmāna ideriz
Virdimizi her seḥerler Yezdāna ideriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 13, Mısra 1). [rūz,]*

Vaḥdetde Ḥaḳḳıyla **rūz** u leyāli
Ẕevḳ ider böylece her dem sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 23). [rūz,]*

Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it **rūz** u şeb ile heves
Ẕikr-i Ḥaḳḳı sür göñülden dāʾimā her bir nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 5). [rūz,]*

Ehl-i īmānıñ bu demde sīnesi ʿüryān ola
Ḳan döküp dīdelerinde **rūz** u şeb giryān ola *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 12). [rūz,]*

Fezkurūnī āyetinden al ḫaber
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā **rūz** u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 2). [rūz,]*

Ḥaḳḳa tevḥīd ile irdi bunca er
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā **rūz** u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 4). [rūz,]*

Ẕikr idenler irdim Ḥaḳḳa **ruz** u şeb
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı gördü onlar bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 5). [ruz,]*

Bulmaḳ istersen eger iḥsān-ı Rab
Ḥaḳḳı Ẕikr it ṭālibā **rūz** u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 8). [rūz,]*

Vech-i pāk-i ḥüsnüne eyle naẕar
Ḥaḳḳı Ẕikr it ṭālibā **rūz** u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 12). [rūz,]*

Rāh-ı Ḥaḳda cān u başın ḳıl fedā
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā **rūz** u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 16). [rūz,]*

Bendesi ol Āl-i Aḫmed Ḥaydarıñ
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā **rūz** u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 20). [rūz,]*

Bir şeyḫ-i kāmile eyle ilticā
Ḥiẕmet it **rūz** u şeb sende sālika *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 18). [rūz,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendiñ olmuş tā ezel
İlticā ḳılmış ḳapuna **rūz** u şeb eyle ʿamel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 18). [rūz,]*

Mest olup dīvāna gel Bāḳır imāmıñ ʿaşḳına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ṣor göñlünden **rūz** u şeb her dem ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 4). [rūz,]*

rūz u leyāl: *Gün ve geceler. Gündüz gece, sürekli, daima.*

Ẕülfüñ teline her dem dāʾim Mecnūn-veş bend olup
Manşūr gibi **rūz u leyāl** biz dāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 8). [rūz u leyāl,]*

Hecr odundan āh iderim derdiyle **rūz u leyāl**
Neyleyim Derviş Sükūtī ḥālimiz yaman bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 27). [rūz u leyāl,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş olmuş Ƶār ider **rūz u leyāl**
Himmet ister her ṭabibden derdine dermān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 7). [rūz u leyāl,]*

Ümmetine saʾir delīl ḳalmayalar bunda Ƶelīl
Ḫādim ḳapunda Cebraʾīl **rūz u leyāl** yā Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 8). [rūz u leyāl,]*

Müddeʾīler ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ lezzetine yol bulmamış
Anıñ çün **rūz u leyāl** çekmez her dāʾim ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 10). [rūz u leyāl,]*

Terk-i sivā eyleye gel Saʿyla ey ṭālib
Ḥaḳḳa yüƵüñ süre süre **rūz u leyāl** türāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 6). [rūz u leyāl,]*

Cehd ide gör **rūz u leyāl** semt-i necāt ir rāhına
Nefs ʿaskerin ḳırmaḳ içün düş yoluna ara bir uç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 3). [rūz u leyāl,]*

Rifʿat bulur **rūz u leyāl** evc-i semā eyler ʿurūc
Cibrīl olur hem rehberi neyler aña aġyār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 5). [rūz u leyāl,]*

Ṣuñ bizlere ey sāḳī dolu peymāne gerek
Nūş idelim **rūz u leyāl** bize mestāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 2). [rūz u leyāl,]*

Ƶāt-ı pākın ʿaşḳına kim düşmüşüz **rūz u leyāl**
Bāb-ı iḥsāna kerem ḳıl bizlere sen lā-yezāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 7). [rūz u leyāl,]*

Söz uzatma hele zāhid sendendir bu ḳīl u ḳāl
ʿÖmrüñüz laḳ laḳ ile geçmede her **rūz u leyāl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 2). [rūz u leyāl,]*

Yaʿḳūb gibi **rūz u leyāl** dīdelerim ḳan aġladı
Derdi Yūsuf itdi helāk neyleyim ben āh ile vāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 7). [rūz u leyāl,]*

Seniñ içün çeşm-i pür-ḫūnum aḳar **rūz u leyāl** durmaz
Cemāliñ ḥasreti oldum cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 3). [rūz u leyāl,]*

Saʿy itdiġi **rūz u leyāl** cümlesi gitdi hebā
Bulmadı rehber-i kāmil müşkülüñ ḥāl ide tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 9). [rūz u leyāl,]*

rūz u şeb: *Gündüz gece, daima.*

Te teberrāʾ ḳıl ḥavāric ḳavmine her **rūz u şeb**
Se şenā it Murtażaya cān u dilden ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 3). [rūz u şeb,]*

Gel Ṭarīḳ-i enbiyāya zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul ḥiƶmetiñ it **rūz u şeb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 2). [rūz u şeb,]*

Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa ir gel **rūz u şeb** ḳıl ḥiẕmeti
Bir devā itse gerek ol saña bu ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 7). [rūz u şeb,]*

Muṣṭafāānıñ ḳulu budur iḳtidā it **rūz u şeb**
Mālını taʾdād idip gel ehline vir sen zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 3). [rūz u şeb,]*

Rāh-ı Ḥaḳda **rūz u şeb** çaġırırım dost dost
Çıḳmayor dilimden hep çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 1). [rūz u şeb,]*

Ṣıdḳıla bel baġlayalım ḥiẕmetinde her **rūz u şeb**
Maṭlūbumuz senden bugün āsān ile sübḥānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 3). [rūz u şeb,]*

Bunca şāhlar ḳapusunda ḳul olur her **rūz u şeb**
Mülkünü yaġmaya virdi umma andan nuṣret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 7). [rūz u şeb,]*

Emvālini bir mürşide eyle beyān her **rūz u şeb**
Terk ide gör kibr-i kini ḳalbiñ seniñ ġāyetde ṭuc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 7). [rūz u şeb,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler zār ider her **rūz u şeb**
Hiç ṭabīb ḳılmaz devāyı bulmadı aṣlā felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 5). [rūz u şeb,]*

Ḥiẕmetinde beẕl-i cān itdim anıñ ben **rūz u şeb**
Bāb-ı Luṭfunda ʿināyet umarım nice sāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 3). [rūz u şeb,]*

Dergāh-ı vālāsına Derviş Sükūtī **rūz u şeb**
Yüz sürüp gelmiş dīvāna bir kere senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 11). [rūz u şeb,]*

Mürşid-i bir ḥāẕıḳa Derviş Sükūtī **rūz u şeb**
Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it ṣıdḳ ile ol inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 13). [rūz u şeb,]*

Ẕikr-i tevḥīd dersine saʿy ideriz **rūz u şeb**
Emr-i Ḥaḳḳı ṭutmuşuz oḳuruz ezber zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 5). [rūz u şeb,]*

Kendine muḥkem riyāżāt şol ki eyler **rūz u şeb**
Ḳalbini pāk eylemekdir māsivādan hep murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 3). [rūz u şeb,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmede her **rūz u şeb**
ʿArş-ı aʿlāda melekler cümlesi ḳıldı sücūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 3). [rūz u şeb,]*

Şuʿlesinden ḥüsnünüñ Derviş Sükūtī **rūz u şeb**
Çoḳ uyanmışdır çerāġlar eylediñ bir nār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 11). [rūz u şeb,]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede Derviş Sükūtī sen bugün
Yüz süre gel **rūz u şeb** dergāh dārüʾş-şifādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 20). [rūz u şeb,]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar **rūz u şeb**
Nefsine ʿārif degil ol bilmez ki Rahmān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 9). [rūz u şeb,]*

ʿİlm-i ẓāhir mektebinden ders oḳurlar **rūz u şeb**
Noḳṭayı fehm eylemez ol Ḳurʾānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 5). [rūz u şeb,]*

Düşdüler bunca ḍalālet rāhına her **rūz u şeb**
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş çeşm-i aʿmā bī-baṢār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 3). [rūz u şeb,]*

Bir ateş düşmüş Sükūtī ḳalbine her **rūz u şeb**
Teskīn itmez yedi deryā nice biñ ʿummāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 9). [rūz u şeb,]*

Her biri envāʿi ḥiẓmet üzre olmuş **rūz u şeb**
Bunların ger biri noḳṢān olsa gelür çoḳ żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 5). [rūz u şeb,]*

Bir fenā aḫlāḳa düşmüş **rūz u şeb** gör vāʿiẓi
Her ḫuṣūṣda bu Sükūtī göñlünü kem-ter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 13). [rūz u şeb,]*

Revā mı ülfetine düşenler **rūz u şeb** dāʾim
Naẓar itmez bu ʿālemler anı kimse ṣorar olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 5). [rūz u şeb,]*

İşbu dehre ben geleli māl u menāle hiç baḳmadıḳ
Dergāh-ı Ḥaḳda **rūz u şeb** mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 4). [rūz u şeb,]*

Ẕevḳ idermiş seniñ ile her kim oldu saña yār
Bāb-ı lütfuñ bekler ancaḳ **rūz u şeb** ʿāṣıḳ- şināṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 8). [rūz u şeb,]*

Nām u pāk-i besmelede söylenir her **rūz u şeb**
Noḳṭa-ı sırrım ḳamu ḫalḳ bilmege ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 7). [rūz u şeb,]*

Beẕl eyledi her varını Derviş Sükūtī ol yāre
Vuṣlat diler her **rūz u şeb** iḥsāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 10). [rūz u şeb,]*

Laʿl-i lebinden hemān ʿuṣṣāḳa virüp būseler
Aġlar iken **rūz u şeb** giryānım ider şimdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 8). [rūz u şeb,]*

Şemʾ-i ʿaşḳıñ ateşine yanmaġa her **rūz u şeb**
Bu göñül pervānesidir eyleye her dem dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 3). [rūz u şeb,]*

Dinler isen Şeyḫ Sükūtī naẓmını her **rūz u şeb**
Rāh-ı Ḥaḳḳı itdi iẓhār añla gör maʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 15). [rūz u şeb,]*

Ḫānḳāhıñ beklerim Derviş Sükūtī her **rūz u şeb**
Der Luṭfundan umarız derde devādır sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 23). [rūz u şeb,]*

Ḳıble itdim vechini ben yārimiñ her **rūz u şeb**
Secde-gāhım oldu Ādem kibriyādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 7). [rūz u şeb,]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum **rūz u şeb**
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle ṣevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 3). [rūz u şeb,]*

Nefs-i emmāreye tābi oldular her **rūz u şeb**
Ehl-i faḳre ġayret iden merd-i meydān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 7). [rūz u şeb,]*

ʿAvrata eyler firāvān iştiyāḳıñ **rūz u şeb**
Şehvetiñ efzūn idermiş miṣl-i ḥar sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 5). [rūz u şeb,]*

Ḳan revān it dīdeñizden ey Sükūtī **rūz u şeb**
Şefḳāt ider saña Aḥmed şehr-i bir āʿẓam bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 13). [rūz u şeb,]*

Bāb-ı Luṭfundan ʿināyet senden ister yā Resūl
Ḫādimin olmuş ḳapında **rūz u şeb** CibrĪl emĪn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 4). [rūz u şeb,]*

Bu vücūdum şehr içre **rūz u şeb** mihmān olan
Ẕāt- pākıñdır muḥaḳḳaḳ ḫūblara sulṭān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 1). [rūz u şeb,]*

Nār-ı ʿaşḳa çünki düşdüm ben daḫı her **rūz u şeb**
Yañar oldum mavḥ olunca gör beni külḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 7). [rūz u şeb,]*

Merhem ururlar anıñ her **rūz u şeb** dil zaḥmına
Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa irüp ḥālini eşʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 3). [rūz u şeb,]*

Özge bir derde giriftār olmuşum her **rūz u şeb**
Bir ṭabīb-i ḥāzıḳ bulunmaz ḥālimiz ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 3). [rūz u şeb,]*

Mevtine bāʿiṣ didi ol nūş idersin **rūz u şeb**
Mey ḳatı serd ḳalbine at ṣāfī engürden hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 3). [rūz u şeb,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī āh ider her **rūz u şeb**
Mecnūn-āsā bilmedi hiç kime itsün ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 13). [rūz u şeb,]*

Hezārān bāb-ı luṭfunda ġulāmındır ḳamu ʿuṣṣāḳ
Yolunda **rūz u şeb** muṭlaḳ ḳıyarlar baş ile cāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 8). [rūz u şeb,]*

Tā ḳıyāmet ḥaşr olunca ey Sükūtī **rūz u şeb**
Lāʿnet eyle ibn-i Süfyān cānına īmānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 13). [rūz u şeb,]*

Zehrini nūş ḳılmışım ben ʿāşıḳıyım **rūz u şeb**
Şāh Ḥasan ḫulḳı Ḥüseyni Kerbelānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 3). [rūz u şeb,]*

Naẕar ḳıl bu derūnuma seniñ ʿaşḳıñla her gāhī
Yanarsam **rūz u şeb** muṭlaḳ sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 10). [rūz u şeb,]*

Şemʾ-i ḥüsnüñ ʿāşıḳı olmuş Sükūtī bir ġarīb
Rūz u şeb yanar ṭutuşmış ḳalbiniñ külḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 14). [rūz u şeb,]*

Yā Resūlullah cemāliñ şemʿiniñ pervānesi
Rūz u şeb yanmış ʿāşıḳlar vechiniñ dīvānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 2). [rūz u şeb,]*

Postnişīn olmuş İvraniye Ḳadriyye dergāhına
Ẕikr-i cehriñ ḥizmetini **rūz u şeb** eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 6). [rūz u şeb,]*

Bāb-ı ʿilmine anıñ kim dāḫil olmuş **rūz u şeb**
Vāḳıf olmuş şehrine bil Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 5). [rūz u şeb,]*

rūz-ı cezā: *Ceza günü. Kıyametten sonra insanların hesaba çekileceği gün.*

Ol Ḥadice Faṭıma nūr-ı Aḥmed lā raybe fīh
Şāfiʾ **rūz-ı cezā** ḫayrüʾn-nisāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 4). [rūz-ı cezā,]*

İns ü ciniñ sen imāmı şaʾfi **rūz-ı cezā**
Sāḳī-i kevşer sen oldun raḥmeteʾl-ʿālemiñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 9). [rūz-ı cezā,]*

Cān naḳdini beẕl eyledi rūşen Sükūtī Aḥmede
Şefḳat umar **rūz-ı cezā** yaḳmaya hiç nār ateşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 12). [rūz-ı cezā,]*

Ẕevce-i Aḥmed bilāşek şāfiʾ **rūz-ı cezā**
Ben ḳuluna ḳıl terāḥum yaḳmasun ol dem ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 3). [rūz-ı cezā,]*

rūz-ı elest: *Elest (ezeliyet) günü. (Rûz-ı Elest ile kastedilen "Bezm-i Elest"tir. Allah bütün ruhları yarattıktan sonra onlara "Elestü bi-rabbiküm: Ben sizin Rabbınız değil miyim?" diye sordu. Ruhlar "Kalû belâ: Evet dediler." Şeklinde tasdik ettiler. İşte yaratılışın başlangıcı olan bu meclise "Bezm-i Elest" adı verilmektedir.).*

Levḥa ḳalem urduġu Ḥaḳ mümkīn degil bozmasın
Rūz-ı elest taḥrīr olan ḥükm-i ḳavī Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 4). [rūz-ı elest,]*

rūz-ı ezel: *Ezel günü, ruhların yaratılıp da herkesin kısmetinin tayin edildiği gün.*

Ol dost ile **rūz-ı ezel** ʿahdimizde sābit ḳadem
Bu cihāna geldim nice iḳrārımız īmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 3). [rūz-ı ezel,]*

ʿĀdemden evvel geldiġini itdiler iḫbār ʿAlīdir
Bend urdu dive **rūz-ı ezel** eyledi iḳrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 2). [rūz-ı ezel,]*

rūz-ı ferda: *Ahiret günü, kıyamet günü.*

Olunca ġayretiñ itgil ḫalāṣ olmaya Saʿy ile
Anıñ bendin ḳıran cānlar baḳar mı **rūz-ı ferdaya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 4). [rūz-ı ferdaya, -ya]*

rūz-ı kıyām: *Mahşer günü, kıyamet koptuktan sonra insanların diriltilip hesap için toplandıkları gün, kıyamet günü.*

Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿĀbidīne irmez olsaydım tamām
Ḥālimiz düşvār olurdu encām **rūz-ı ḳıyām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 8). [rūz-ı ḳıyām,]*

rūz-ı maḥşer: *Mahşer günü, kıyâmet koptuktan sonra insanların diriltilip hesâb için toplandıkları gün, kıyâmet günü.*

Ḳıl ʿibādet eyle ṣāyım ey Sükūtī her müdām
İster isen **rūz-ı maḥşer** Ṣunalar cām kevs̱eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 14). [rūz-ı maḥşer,]*

Duʿālar eylerim belki ḥużūr **rūz-ı maḥşerde**
Şefāʿat eylesün āl-i Muḥammed anlara şāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 9). [rūz-ı maḥşerde, -de]*

rūz-ı mātem: *Yas günü.*

Rūz-ı mātem zār ile feryād ider vaḥşi ṭuyur
Ḳan döküp gökde melekler gözleri pür-nem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 9). [rūz-ı mātem,]*

saʿādet: *İyi talih, mutluluk, bahtiyarlık.*

İlticāʾmız bizim çün olʿAlī Mūsā Rıżā
Bāb-ı Luṭfunda **saʿādet** bize ol nūr-ı Ḫudādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 10). [saʿādet,]*

Nesl-i Aḥmedden Muḥammed Bāḳıra oldu hem ẓuhūr
Luṭfuyla ḳıldı **saʿādet** sāyesinde aġniyāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 8). [saʿādet,]*

Saʿādet ẕāt-ı pākında bulunmuş ere yoldaş ol
Ḫavāric ḳavmine uyma virirler pāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 11). [saʿādet,]*

Mülk-i dünyā bī-vefādır ḳıl ferāġat ey göñül
Cehd ide gör terkini ur bul **saʿādet** ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 25, Mısra 2). [saʿādet,]*

sāʾat: *Saat, vakit, zaman.*

Ḳıldı nāẔik pāre pāre ol mübārek Ḥüseyni
Ol **sāʾatler** ḫāke düşdü boẔdu anıñ resmini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 14). [sāʾatler, -ler]*

Baʿīd Ṣanma bizi şāhım bu göñlümden degil iḫrāc
Būy-ı ḥüsnüñ gelür dāʾim beher **sāʿat** ẓuhūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 6). [sāʿat,]*

sabāh: *Gün başalangıcı, kuşluk.*

Ẕikr eyle sen Ḫudāyı cehd ide gör her **ṣabāḥ**
Bulmaḳ istersen beḳāyı cehd ide gör her **ṣabāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 1). [ṣabāḥ,]*

Ẕikr eyle sen Ḫudāyı cehd ide gör her **ṣabāḥ**
Bulmaḳ istersen beḳāyı cehd ide gör her **ṣabāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 2). [ṣabāḥ,]*

ʿAşḳile sen gir yola baḳma hem Ṣaġa hem Ṣola
Ḥaḳ buyurmuş hem Resūle cehd ide gör her **ṣabāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 4). [ṣabāḥ,]*

Ol bu yoluñ ʿāmili dinleme gel cāhili
Reh-nümā it bir kāmili cehd ide gör her **ṣabāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 6). [ṣabāḥ,]*

Mürşide bel baġlayıp her seḥerler aġlayup
Deryā gibi hem çaġlayup cehd ide gör her **ṣabāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 8). [ṣabāḥ,]*

Küntü kenzin dedi Ḥaḳ al bu maʿnādan sebaḳ
Cān gözün aç sen de baḳ cehd ide gör her **ṣabāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 10). [ṣabāḥ,]*

Men ʿaref dirsen bugün taḥṢīl eyle dün ü gün
Dinle gel kāmil sözün cehd ide gör her **ṣabāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 12). [ṣabāḥ,]*

Ẕikrine vir revnaḳı tā olasın muttaḳī
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı cehd ide gör her **ṣabāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 14). [ṣabāḥ,]*

Ġaflet üzre olma ṭālib ara gözün her dem **sabāḥ**
Ṣabaḥ ḫānḳāh-ı Ẕikre gel gir bulmaḳ istersen felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 1). [sabāḥ,]*

Ġaflet üzre olma ṭālib ara gözün her dem sabāḥ
Ṣabaḥ ḫānḳāh-ı Ẕikre gel gir bulmaḳ istersen felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 2). [ṣabaḥ,]*

Ṣunsa raḳīb sükkeri bal her demi cevher ḳadeḥ
Zehr-i mārdır içme Ṣaḳın virir ise her **Ṣabaḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 8, Mısra 2). [ṣabaḥ,]*

Mest olup dīvāna gel Bāḳır imāmıñ ʿaşḳına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ṣor gönlünden rūz u şeb her dem **ṣabāḥ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 4). [ṣabāḥ,]*

sabī: *Küçük çocuk.*

Nān yerine bir ṭaʿāmdır her **Ṣabīye** bu lebin
Bir ḥayāta irdi andan devr ider leyl ü nehār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 11). [ṣabīye, -y, -e]*

sabır: *Sabır, acıya ve zor duruma katlanma.*

Eyyübüñ renc-i kesretle taḥammül iyledi efzūn
Şikāyet ḳılmadı Ḥaḳdan **Şabırla** bir şifā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 12). [ṣabırla, -la]*

ʿAlīl oldu vücūd mülkü taḥammül idemem aṣlā
Ṣabırdan ġayrı bir çāre bulunmaz el amān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 8). [ṣabırdan, -dan]*

sābit: *Sabit,kalıcı,değişmeyen.*

İşbu yol itmez Sükūtī kimseyi Ḥaḳdan baʿīd
Naḥnü aḳreb **sābit** olmuş bizlere iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 10). [sābit,]*

Sābit ol iḳrārına zāhid dilerseñ Ḥaḳḳı sen
ʿAhd-i miṣāḳıñ gözet gel şāh Rıżāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 13). [sābit,]*

Verdiġüm bezm-i ezel çün eyledim güftār eḫas
ʿAhdimizde **sābit** olduḳ gün-be-gün iḳrār eḫaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 2). [sābit,]*

İḳrārımız bezm-i ezel peymān olan Saʿdīleriz
ʿAhdımıza **sābit** ḳadem her ān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 2). [sābit,]*

Ol dost ile rūz-ı ezel ʿahdimizde **sābit** ḳadem
Bu cihāna geldim nice iḳrārımız īmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 3). [sābit,]*

Resūlüñ nuṭḳuyla **sābit** ki bunlar nūr-ı vaḥiddir
Ezelden bir kemāl üzre çerāġı yandı nūrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 7). [sābit,]*

İşbu yol itmez Sükūtī kimseyi Ḥaḳdan baʿīd
Naḥnü aḳreb **sābit** olmuş bizlere iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 10). [sābit,]*

Ḫudānın nuṭḳuyla **sābit** bu ʿālem ābıyla hiyedir
Ceʾalnā āyeti ḳılmış beyān cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 3). [sābit,]*

Ḫudānıñ nuṭḳuyla **sābit** bu ʿālem ābıyla ḥaydur
Ceʾalnā āyete ḳılmış beyānıñ cümle eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 3). [sābit,]*

sabr: *"Sabır"; dayanma, katlanma, tahammül gösterme.*

bütün bütüne aradan refʾ ü ipṭāl etmek istiyorlar buna **ṣabr** itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmaġıyla mesmūʾları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 17). [ṣabr,]*

Ṣabr idüp Eyüb miṣāli ḥālimiz dün ü gün yaman
Āh u zārım artdı efzūn virmedi raḥat banā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 5). [ṣabr,]*

Derde Yaʿḳūb düşdü ol dem Yūsufuñ feryādıyla
Buldu Eyüb **Ṣabrıyla** çün derdine edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 10). [ṣabrıyla, -ıyla]*

Cemāliñ ʿarż idip geldim yanarım yā Resūlullah
Seniñçün ḳalmadı **ṣabr-ı** ḳarārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 2). [ṣabr-ı, -ı]*

Hiç şefḳāti yoḳ kimseye diñle Sükūtī naẓmını
Ṣabr idemem Eyyüb-āsā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 14). [ṣabr,]*

Ḥālimiz dün ü gün yamandır **ṣabr** idemem ġayr hiç
Ḥasta dil mürdan żaʿīfim nā-çāre ġayret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 3). [ṣabr,]*

sābūn: *Sabun.*

Ḳalbiñiz hem ḳara ṭaşdan ḳaradır reng-i siyāh
Neylesün yā misk-i **Ṣābūn** ḳaṭrānı ār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 10). [ṣābūn,]*

şabur: *Sabır, acıya ve zor duruma katlanma.*

Bu eşʾārı Sükūtīniñ kemālile ider taḳdīr
Ḳarībim hiç degil ayru göñül baʾżen **şabūr** itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 14). [ṣabūr,]*

şaç: *T. Saçmak, dağıtmak, yaymak.*

Aṣfiyālar bezmine dāḫil ide gör her demi
Cevher-i maʿnā ḥaḳāyıḳ dürlerin ḳalbime **Ṣaç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 8). [ṣaç,]*

Ol imām Kāẓım ḥaḳīḳat baḥrına ġavvāṢ olup
Men ʿaref dürrüñ **Ṣaçar** ol ehl-i süḥādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 12). [ṣaçar, -ar]*

Saʿy ide gör rāh-ı Ḥaḳda bulasın bir reh-nümā
Feṭḥ ider her müşkülünü cān u başın aña **şaç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 4). [ṣaç,]*

saç: *Baş derisinde bulunan kıllar. II Sevgilinin saçı.*

Bizi bu ʿaşḳ her dem nice bir sevdālara düşürür
Mecnūn gibi rūz leyāl bir **Ṣaçı** Leylālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 2). [ṣaçı, -ı]*

Ḳays-veş ṣaḥrālara ben gice gündüz düşmüşüm
Bir **Ṣaçı** Leylā yüzünden tārumārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 10). [ṣaçı, -ı]*

İḳtiżā-yı sīnim üzre **şāç** Ṣaḳālım aġarıp
Şimdi altmış oldu yaşım yolcuya kervān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 5). [ṣāç,]*

ʿÖmrümüz oldu ṭavīl hem nātüvān ḥālim yeter
Ṣāç ṣaḳal penbe miṣāli ġayr bunda nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 8). [ṣāç,]*

Ṣāç u ṣaḳāl penbe miṯāli nā-tüvān oldum yeter
Ḥālimiz düşvāre irdi eylemem şekvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 13). [ṣāç,]*

Ṣāç Ṣaḳal penbe miṯāli nā-tüvān olmuş yeter Ṣanmañız civān
Yaşı altmışdan tecāvüz şañmanız civān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 13). [ṣāç,]*

Aḥsen-i taḳvīm dinledi her cihetden Ādeme
Resm göẔ ḳaş **Ṣāç** ile virdi yüẔine envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 10). [ṣāç,]*

Aġardı **şaç** ṣaḳal penbe miṯālinde ḳatı ebyaż
Tükendi ḳalmadı femde ne ki cümleden danem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 3). [ṣaç,]*

ṣād: *Sevinçli, ferahlı, memnun, mesrur, şen, bahtiyar.*

Tesellī ḳıl baña şāhım bu göñlümü idip bir **ṣād**
Seniñ ʿaşḳıñ durur dāʾim dilā dīvānıma bāʿiṯ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 7). [ṣād,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ görenler **ṣād** olurmuş her demi
Ḳalb-i maḥzūndur Sükūtī olmadı hiç inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 11). [ṣād,]*

Ḫānḳāh-ı bezm-i ʿaşḳda ġām yimez ʿāşıḳlarız
Sāḳī-i bezm-i elestiñ bādesi eylerdi **ṣād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 12). [ṣād,]*

Bugün göñlüm güṣād olmuş ʿaceb ḳalbim sürūr eyler
Ki bir **ṣādı** bulunmaḳla hezār mātem mürūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 2). [ṣādı, -ı]*

Zīb ü zīver Ṣūretinden pertev urmuş ʿāleme
Muṭlaḳ ḥüsnüñ görenler **ṣād** olur her āneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 6). [ṣād,]*

Cümle varım her ḫuṢūṢda Ẕeyneʾl ʿAbāya virsem uş
Ṣād olur ḳalbim her ān ẕevḳile ehl-i Ṣafāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 6). [ṣād,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendeni **ṣād** ider gör
Maḥzūn olmuş ḳalb çün vīrānım ider şimdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 9). [ṣād,]*

Miḥnet-i derd-i elem **ṣādıyla** mesrūrum hem
Ḳahr-ı Luṭfu bir idendeñ her bir hevādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 3). [ṣādıyla, -ıy, -la]*

Hū ismini itdikçe yād bu göñlümüz olurdu **ṣād**
Sükūtīden işid evlād hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 13). [ṣād,]*

Bir ḳıymetiñ aldım Ẕiyād dil mülkünü eyledi **ṣād**
Neyler baña her bir üstād şeyḫimle irdim ben kanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 3). [ṣād,]*

Nīş muhācir erlerinden ḥażret-i Aḥmed baba
Teşrīfinde cümle ʿālem **ṣād** olup buldu ṣafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 2). [ṣād,]*

Göñlümüzü **şād** ḥürrem eyledi her bār miḥnet
Oldu gülşen şehr-i cismim ser-te-ser gülzār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 1). [şād,]*

<u>şād:</u> *Sâd (ص), Arap alfabesinin on dördüncü harfi.*

Şın şarāb-ı kevs̱eri Kāẕım yedinden iç bugün
Ṣad Ṣafā eyler derūnuñ ister isen zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 14). [ṣad,]*

Ṣad Ṣefāyım sāyesinde şāh Taḳīniñ her demi
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bize oldu reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 27). [ṣad,]*

Ḥarf-i ġaynı rayı **Ṣad** hem cim ile itdim şümār
Tariḫini böyle ḳıldım naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 25). [ṣad,]*

Ḥarf-i ġaynı rayı **Ṣad** hem cim ile itdim şümār
Tariḫini böyle ḳıldım naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 25). [ṣad,]*

<u>şād:</u> *" Yüz, yüzlerce " manasında belgisiz sıfat.*

Bu vücūd şehrin Sükūtī naẓm ile ḳıldın beyān
Ḥamd idelim cān u dilden Ḥaḳḳa her dem **şad** hezār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 18). [ṣad,]*

Kün emrinle ẓuhūr itdi hezārān **Ṣad** hezār maḫlūḳ
Sen oldun cümleye maʾbūd hemān yā Rab saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 3). [ṣad,]*

Naḳş-ı renk **ṣad** hezārān dürlü Ṣūret gösterir
Neyleyem ol bī-vefādır oldum zībādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 5). [ṣad,]*

Bu vücūdum pāre pāre **ṣad** hezārān itseler
Men ġulām-ı ehl-i beytiñ MurtaẔādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 3). [ṣad,]*

Ṣad hezārān laʿnet olsun cānına her dem anıñ
Cins-i Mervān bir münāfiḳ deyü şeyṭān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 25). [ṣad,]*

Cān u başın **Ṣad** hezārān yoluna ḳılmış fedā
Ol bilipdür Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 5). [ṣad,]*

<u>saʾd vaḳḳāṣ:</u> *Sa'd Bin Ebû Vakkâs: Hz. Muhammed'in okçusu.*

Ḥażret-i **Saʾd Vaḳḳāṣ** hem aṣḥāb içre pek ulu
Oġlu merdūd bir münāfiḳ Ḥüseyne düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 19). [saʾd vaḳḳāṣ,]*

<u>sadā:</u> *Ses, avaz ‖ yankı.*

Ẕikr-i Ḥaḳḳıñ ḫalḳa tevḥīde gelmiş her melek
Hū **Ṣadāsın** işidince devr ider ʿarşda felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 2). [ṣadāsın, -sın]*

sadākat: *Dostluk, içten bağlılık, doğruluk, vefalılık.*

Cenāb-ı Ḥaḳ ḥabībine behiştden eylemiş irsāl
Bize andan emānetdir **Ṣadāḳat** ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 6). [ṣadāḳat,]*

Cemāl-i Muṣṭafāʾyı kim **ṣadāḳatle** ider arzū
Kemāl-i Aḥmede irdi olurlar ʿālemiñ tacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 9). [ṣadāḳatle, -le]*

Muḥibbān iltimās ile bu eşʾāra şürūʾ itdim
Erenlerden olup himmet **ṣadāḳatle** ḳıyām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 4). [ṣadāḳatle, -le]*

Gelüp Lesḳofça şehrinden iki maḥdūmları biʾẕẕāt
Bā mer Ḥaḳ vaṭān ṭutdu **Ṣadaḳatle** bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 8). [ṣadaḳatle, -le]*

Ki şöhret buldu Rūmī Şām ʿArab ʿAcemde Ṣaḥrāyı
Anıñ her bendesi kesb-i **Ṣadaḳatle** her arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 58). [ṣadaḳatle, -le]*

sādāt: *Seyyitler, ulular.*

Şeref-i **sādāt** ile meşhūr cihānda Seyyid Yaḥyā
Maḳām-ı ḳabr-i aʿlāsı anıñ Bakūdedir ḥalā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 61). [sādāt,]*

Şeref-i **sādātdan** İbrāhim Desūḳī nesl-i peyġamber
Cemāl-i āfitābıñdan münevverdir yedi aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 31). [sādātdan, -dan]*

sādāt-ı kirām: *Hz Muhammed'in torunu Hz. Hüseyin'in soyundan gelen kimseler.*

Serdār-ı ʿArab şāh Necef ʿāleme server ʿAlī geldi
Sādāt-ı kirām ehl-i seḥā Ṣāḥib-i Ḳanber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 2). [sādāt-ı kirām,]*

saʾdeddīn: *Sa'deddin el-Cebavi, 460 yılının Receb ayında (Mayıs 1068) Mekke'de doğdu. Kaynaklarda doğum ve ölüm tarihleriyle ilgili birbirinden farklı kayıtlar olmakla birlikte vefat tarihi 575 (1180) olarak kaydedilir. Sa'diyye tarikatının kurucusudur.*

Telḳīn itdi Muṣṭafādan ol zamān Ḥaydar ʿAlī
Himmet eyle bizlere sen ser **Saʾdeddīn** velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 4). [saʾdeddīn,]*

On bir ṭarīḳ erkānları ẓāhirdedir bürhānları
Şeyḫ **Saʿdeddīn** sulṭānları ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 10). [saʿdeddīn,]*

Şeyḫ Sükūtī Murtażāyım **Saʿdeddīn** hem liḳāyım
Ẕāt-ı Ḥaḳla hem beḳāyım ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 11). [saʿdeddīn,]*

AṢlımız hem Ḥaḳdır belī **Saʿdeddīndir** şeyḫim velī
Erkān-ı Ḥaḳ ṭoġru yolu ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 3). [saʿdeddīndir, -dir]*

Şeyḫ **Saʿdeddīn** pişvāmız Ḥaḳ yolunda iḳtidāmız
Ẕikrin ider her gedāmız ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 11). [saʿdeddīn,]*

Nebīler nesl-i pākdır cenāb-ı sırr-ı **Saʿdeddīn**
Maʿārif dersine faẕıl olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 5). [saʿdeddīn,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı itdiler hep tā ilā yevmiʾ-n-nüşūr
Himmet eyle bizlere sen ser **Saʿdeddīn** velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 8). [saʿdeddīn,]*

Derd-i fikrim her seḥerler olmasun bunda hebā
Himmet eyle bizlere sen ser **Saʿdeddīn** velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 12). [saʿdeddīn,]*

Cürmümüzle sen ḳabūl ḳıl ey Kerem-kānı ʿaṭā
Himmet eyle bizlere sen ser **Saʿdeddīn** velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 16). [saʿdeddīn,]*

Eyleme red ben ḳulunu olmayam aṣlā ẕelīl
Himmet eyle bizlere sen ser **Saʿdeddīn** velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 20). [saʿdeddīn,]*

Dergāhında ben bir ġulām ẕikr iderim her ṣubḥ u şām
Saʿdeddīn-i ġavs̱üʾl-ʿaẓām meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 10). [saʿdeddīn-i, -i]*

Şeyḫ **Saʿdeddīn Cebāvī** nesl-i evlād-ı Resūl
Bir erkān-ı ṭarīḳata mürşid-i Ḥaḳ salikin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 11). [saʿdeddīn cebāvī,]*

Şeyḫ **Saʿdeddīn Cebāvī** vāris̱-i ʿilm-i Resūl
Pīr-i erkān-ı ṭarīḳat kāmil-i aḫyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 9). [saʿdeddīn cebāvī,]*

Şeyḫ **Saʿdeddin Cebāvī** birmez nesl-i ʿAlī
Ḫānḳāhıñ ḫizmetinde bulunur yüz biñ ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 3). [saʿdeddin cebāvī,]*

Şeyḫ **Saʿdeʾd-dīn Cebāvī** pişvā vü pīrleri
Dü cihānda ẕāt-ı pāk serveri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 3). [saʿdeʾd-dīn cebāvī,]*

Velādeti Ki pertev almış aṢlından çerāġıñ şuʾlesi her ān
Cenāb-ı Şeyḫ **Saʿdeʾd-din Cebāvī** eṭrāfında Şām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 36). [saʿdeʾd-din cebāvī,]*

Pes imdi bu faḳir zenb ü keş̱īr mūrdan ednā ẕaʾifüʾl-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtaẓā bende ḥaẓret
El- şeyḫ **Saʿdeddīn el-Cebāvī** mesmūʾ-yı ʿācizānemize naẓaran beyneʾn-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 2). [saʿdeddīn el-cebāvī,]*

sadef: *[tas.] İlahî hakikatleri kendinde toplayan insan-ı kâmil.*

Bāṭın **Şadef** Faṭımadan itdi ṭulūʿ cevheriñi
Virdim şeref nūr hemān eyleye iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 9). [ṣadef,]*

şad-hezār: *Yüz bin, yüz bin kere.*

Erenlerden ola himmet ola gör ʿAskere bende
Ḫavāric ḳavmine her dem teberrā **şad-hezār** eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 16). [şad-hezār,]*

saʾdi: *Sadiyye tarikati.*

Ḫānḳāh-ı **Saʾdiyānda** şüphesiz muṭlaḳ velī
YüẔ sürüp gel zāhidā sen olma bunda ġafilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 7). [saʾdiyānda, -y, -an, -da]*

saʿdī: *Sadiyye tarikati.*

Postnişīn olmuş Ḫarābāt ḫānḳāhında bugün
Meslek-i **Saʿdī** ṭarīḳiñ meşreb-i eṭvār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 6). [saʿdī,]*

Postnişīn olmuş Ḫarābāt ḫānḳāhında bugün
Meslek-i **Saʿdī** Ṭarīḳiñ meşreb-i eṭvār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 6). [saʿdī,]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda şüphesiz gerçek veli
Mürşid-i **Saʿdī** Ṭarīḳiñ ehl-i faḳire pişvā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 8). [saʿdī,]*

Erenlerden dile her dem ʿināyet
Ṭarīḳ-i **Saʿdī** içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 4). [saʿdī,]*

Kemāl-i ẕāt-ı pāk-i Murtażāya
Ṭarīḳ-i **Saʿdī** içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 8). [saʿdī,]*

İdüp bīʿat ezel-i ḳālū-belādan
Ṭarīḳ-i **Saʿdī** içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 12). [saʿdī,]*

İmām Kāẓım ḳamu derdler devāsı
Ṭarīḳ-i **Saʿdī** içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 16). [saʿdī,]*

Bular nesl-i Resūlullah bil ey cān
Ṭarīḳ-i **Saʿdī** içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 20). [saʿdī,]*

Sükūtī kemteri her dem ġulāmdır
Ṭarīḳ-i **Saʿdī** içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 24). [saʿdī,]*

saʿdī: *Sa'diyye tarikatına mensup kimse.*

Ṭālibā sen sür yüzüñ meydān-ı **Saʿdīlere** gel
ʿĀrif isen aç gözüñ erkān-ı **Saʿdīlere** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 1). [saʿdīlere, -ler, -e]*

Ṭālibā sen sür yüzüñ meydān-ı **Saʿdīlere** gel
ʿĀrif isen aç gözüñ erkān-ı **Saʿdīlere** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 2). [saʿdīlere, -ler, -e]*

Aldanma sivā ḥubına virme göñül sen laʾbına
Hū diyelim biz demine sulṭān-ı **Saʿdīlere** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 4). [saʿdīlere, -ler, -e]*

Uyma Ṣaḳın sen hevāya beyhūde hem sivāya
Ṣalma başın ġavġāya devrān-ı **Saʿdīlere** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 6).*
[saʿdīlere, -ler, -e]

Eyleme sen ḳIl ü ḳāl mürşide ir bīʾat al
Olmaḳ istersen viṣāl-i ʿirfānı **Saʿdīlere** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 8).*
[saʿdīlere, -ler, -e]

Cehd ide gör bul kāmil olmaya ʿömrüñ zevāl
Tā olunca ehl-i ḥāl dīvān-ı **Saʿdīlere** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 10).*
[saʿdīlere, -ler, -e]

Dinleme münkir sözüñ açma aña hem rāzın
Rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ meydān-ı **Saʿdīlere** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 12).*
[saʿdīlere, -ler, -e]

Saʿy ide gör bul bir er dinle nuṭḳuñ her nedir
Ḥaḳḳı Ẕikr it her seḥer erkān-ı **Saʿdīlere** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 14).*
[saʿdīlere, -ler, -e]

Derviş Sükūtī kem-teri olmuş ʿAlīniñ ḳanberi
Bulmaḳ dilersen Ḥaydarı erkān-ı **Saʿdīlere** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 16).*
[saʿdīlere, -ler, -e]

Maḳṣūd-ı dīdār Ḥaḳdır ülfet-i **Saʿdīleriñ**
Menzil-i bālāda dāʾim rifʿatı **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 1).*
[saʿdīleriñ, -ler, -in]

Maḳṣūd-ı dīdār Ḥaḳdır ülfet-i **Saʿdīleriñ**
Menzil-i bālāda dāʾim rifʿatı **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 2).*
[saʿdīleriñ, -ler, -in]

Bezm-i keşretden geçerler māsivāya baḳmaz hīç
ʿĀlem-i bāḳīde olmuş devlet-i **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 4).*
[saʿdīleriñ, -ler, -in]

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī mürşid-i kāmilleri
ʿArş-ı kürsīden yüce bir himmeti **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 6).*
[saʿdīleriñ, -ler, -in]

CeẔbe-i ʿaşḳı ḳaçan kim Ṣunsalar bir ṭālibe
Çūşa gelür miṣl-i deryā şiddeti **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 8).*
[saʿdīleriñ, -ler, -in]

Ḫānḳāhında hezārān ḥasta dil bulmuş şifā
ʿİllet-i ʿaşḳa devādır şerbeti **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 10).*
[saʿdīleriñ, -ler, -in]

Ḳuddamüñ defʿ rāh-ı ʿaşḳında ururlar bī-riyā
Ḫalḳla ṭutmuş cihānı nevbet-i **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 12).*
[saʿdīleriñ, -ler, -in]

Münkirin ḳalb-i ḥasedden cismini ḳıldı ḫarāb
Bulmamış dergāh-ı Ḥaḳda leẕẕet-i **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 14).*
[saʿdīleriñ, -ler, -in]

Āsitānıñ bir ġulāmı olmuş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfundan umar ol şefḳati **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 16).*
[saʿdīleriñ, -ler, -in]

Cezbe-i Ḥaḳdan ezeldir cevheri **Saʿdīleriñ**

Nūr-ı Aḥmedle müzeyyen peykeri **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 1). [saʿdīleriñ, -ler, -in]*

Cezbe-i Ḥaḳdan ezeldir cevheri **Saʿdīleriñ**

Nūr-ı Aḥmedle müzeyyen peykeri **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 2). [saʿdīleriñ, -ler, -in]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī pişvā vü pīrleri

Dü cihānda ẕāt-ı pāk serveri **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 4). [saʿdīleriñ, -ler, -in]*

Küntü kenziñ maẓhar olmuş himmetiyle çün bular

ʿİlm-i alā semāya vāḳıf rehberi **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 6). [saʿdīleriñ, -ler, -in]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına āgāh olup

Mürşid-i erbāb kāmil ikṣiri **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 8). [saʿdīleriñ, -ler, -in]*

İḫtiyār ʿuzlet itmiş bu sivādan ehl-i ʿaşḳ

Raġbet itmez bu cihāna kemteri **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 10). [saʿdīleriñ, -ler, -in]*

Küllü fānī men ʿaleyhā nuṭḳun fehm itdiler

Terk idip dilden sivāyı ʿAsker-i **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 12). [saʿdīleriñ, -ler, -in]*

Keṣret-i dünyāya baḳmaẔ bunlarıñ her bendesi

Vaḥdet-i bāḳīye irdim aḥḳarı **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 14). [saʿdīleriñ, -ler, -in]*

Fezkurūnī āyetiyle ḳalbini pāk itdiler

Mışḳal ẕāt-ı ḳadimden envārı **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 16). [saʿdīleriñ, -ler, -in]*

Nefs-i şoma virmez aṣlā bunda her dem fırṣatı

Ehl-i beyt-i Muṣṭafāda Ḥaydarı **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 18). [saʿdīleriñ, -ler, -in]*

Her ġazāda Murtażāya oldular bunda refīḳ

Kim ki olmuşdur Sükūtī ḳanber-i **Saʿdīleriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 20). [saʿdīleriñ, -ler, -in]*

Saʿdīlerle hem Desūḳī Derviṣān-ı bī-ʿaded

Ẕikr cehr-i keṣret üzre her seḥer güyā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 9). [saʿdīlerle, -ler, -le]*

ṣādıḳ: *İçten bağlılığı olan, sadakatli, samimi.*

Bunca gedā ʿāṣıḳlara hem yolunda **Ṣādıḳlara**

Gece gündüz yanıḳlara senden kerem eyle ʿaṭā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 11). [ṣādıḳlara, -lar, -a]*

Bir gün hemān ol yār ile ʿahd eyleyüp virdim ḳarār

Ḳavlinde **Ṣādıḳ** durmaz dönüp bu etdiği cefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 6). [ṣādıḳ,]*

ʿĀrif olan Ḥaḳ yoluna her vechile **ṣādıḳ** imiş

Cān u başıñ ḳıldı niṣār bezm-i ezel ʿāṣıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 1). [ṣādıḳ,]*

Gerçe **Ṣādıḳsın** bilürüm nuṭḳuñuz lā-taḳneṭū
Kesmezem senden ümīd hiç bī-nevāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 7). [ṣādıḳsın, -sın]*

Ḥaḳ yolunda ʿārif iseñ ey göñül gel **ṣādıḳ** ol
Açma sırrın herkese sen remz ile gel nāṭıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 1). [ṣādıḳ,]*

saʿdīler: *Sa'diyye tarikatına mensup kimseler.*

ʿĀṣıḳ-ı muṭlaḳ Ḫudāyız bize **Saʿdīler** dinir
Bezm-i ʿaṣḳa müptelāyız bize **Saʿdīler** dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 1). [saʿdīler,]*

ʿĀṣıḳ-ı muṭlaḳ Ḫudāyız bize **Saʿdīler** dinir
Bezm-i ʿaṣḳa müptelāyız bize **Saʿdīler** dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 2). [saʿdīler,]*

Rūḥ-ı ḳudsile muṢaffā eylediḳ çün ḳalbimiz
Nūr-ı pāk Muṣṭafāʾyız bize **Saʿdīler** dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 4). [saʿdīler,]*

Himmeti mürşidle geçtiḳ māsivā berzaḫların ların
Rāh-ı Ḥaḳḳa āşināyız bize **Saʿdīler** dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 6). [saʿdīler,]*

Ḳahr-ı luṭfı bir idendiḳ yār ile aġyārı hem
Ẕevḳ-i Ḥaḳla pür-Ṣafāyız bize **Saʿdīler** dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 8). [saʿdīler,]*

Kesret-i dünyāya baḳmaz el yuyan ʿāşıḳları
Vaḥdet ilinde beḳāyız bize **Saʿdīler** dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 10). [saʿdīler,]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī pirimiz nesl-i ʿAlī
Himmetle Ḥaḳ-nümāyız bize **Saʿdīler** dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 12). [saʿdīler,]*

Evliyālar rāhına Derviş Sükūtī tā ezel
ʿAşḳile cān baş fedāyız bize **Saʿdīler** dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 14). [saʿdīler,]*

Raġbetim yoḳ māsivāya bize **Saʿdīler** dinir
Virmezim ʿömür hebāya bize **Saʿdīler** dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 1). [saʿdīler,]*

Raġbetim yoḳ māsivāya bize **Saʿdīler** dinir
Virmezim ʿömür hebāya bize **Saʿdīler** dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 2). [saʿdīler,]*

Hiç olur mı naḳd ü cānıñ virmege ol peykere
Zen ü dünyā bī-vefāya bize **Saʿdīler** dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 4). [saʿdīler,]*

Kesretinden bu cihānıñ çün bugün olduḳ ḫalāṣ
İrmişim bir reh-nümāya bize **Saʿdīler** dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 6). [saʿdīler,]*

Ẕikr-i fikrim gice gündüz Ḥaḳ ile her dāʾimā
Müptelāyım ol Ḫudāya bize **Saʿdīler** dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 8). [saʿdīler,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden Ẕār iderdim her seḥer
ʿAşḳ ile irdim devāya bize **Saʿdīler** dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 10). [saʿdīler,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī şeyḫ-i kāmiller ile
İrmişiz menzil-i pāye bize **Saʿdīler** dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 12). [saʿdīler,]*

Resm-i Ṣūretden geçüp bir cān olan **Saʿdīleriz**
Maʿnā-yı remz eneʾl-Ḥaḳ iẕʾān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 1). [saʿdīleriz, -iz]*

Resm-i Ṣūretden geçüp bir cān olan **Saʿdīleriz**
Maʿnā-yı remz eneʾl-Ḥaḳ iẕʾān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 2). [saʿdīleriz, -iz]*

Bir iki gün ʿömr içün ṭapmak ne müşkül dünyāya
Terkin urmaḳ lāyıḳ-ı insān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 4). [saʿdīleriz, -iz]*

Cismini ruḥa tebeddül eyleyen ʿāşıḳları
Ḳaṭresin bir baḥre Ṣalmış ʿummān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 6). [saʿdīleriz, -iz]*

Cümle varından geçer ol māsivāya baḳmayan
Terk-i fānī eyleyip vīrān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 8). [saʿdīleriz, -iz]*

Mülk-i keşret berzaḫından çün ḫalāṣ olmuş bu dem
Vaḥdet yol bulmuş ol ʿirfān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 10). [saʿdīleriz, -iz]*

Ḳurtulup ẓulumātı ʿunṣur ḳayd-ı bendinden bugün
İrişir bir ʿāleme seyrān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 12). [saʿdīleriz, -iz]*

Derd-mend Derviş Sükūtī mürşid-i kāmil ile
Vāṣıl-ı dergāh olup mihmān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 14). [saʿdīleriz, -iz]*

Āşināyız ẕāt-ı Ḥaḳḳa ʿirfān olan **Saʿdīleriz**
Pīr-i erkān-ı Ṭarīḳa meydān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 1). [saʿdīleriz, -iz]*

Āşināyız ẕāt-ı Ḥaḳḳa ʿirfān olan **Saʿdīleriz**
Pīr-i erkān-ı Ṭarīḳa meydān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 2). [saʿdīleriz, -iz]*

Vech-i yārin arzūsunda olmuş isen ṭālibā
Gel berü dīdār-ı Ḥaḳda seyrān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 4). [saʿdīleriz, -iz]*

Ḳulzüm-ü baḥre ser-a-ser felegimi Ṣaldım bugün
Bir nihāyet semte düşdüm ʿummān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 6). [saʿdīleriz, -iz]*

Dürr-i gevher maʿdeninde nice dem ġavvaṢ olup
Mālik oldum kenz-i Ḥaḳḳa bir kān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 8). [saʿdīleriz, -iz]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī rāhımı itdi güşād
Reh-nümāmızdır muḥaḳḳaḳ āsān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 10).*
[saʿdīleriz, -iz]

Şevḳ-i ʿAşḳile ideriz ilticā ol ḥażrete
Āsitānında Sükūtī mihmān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 12).*
[saʿdīleriz, -iz]

Baḥr-ı ʿaşḳa dūş olup ʿummān olan **Saʿdīleriz**
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup cānān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 1).*
[saʿdīleriz, -iz]

Baḥr-ı ʿaşḳa dūş olup ʿummān olan **Saʿdīleriz**
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup cānān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 2).*
[saʿdīleriz, -iz]

Bülbül-i şūrīdeler gör zār idermiş her seḥer
Bir gül-i raʾnā içün nālān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 4).*
[saʿdīleriz, -iz]

Neyleyim şemʿa bu cānım atarım pervāneveş
Yoḳ ḳarārım ʿaşḳıyla sūzān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 6).*
[saʿdīleriz, -iz]

Ḳayd-ı bendinden bu keşret ʿālemiñ olduḳ ḫalāṣ
Himmeti pīr-i muġāndan iḥsān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 8).*
[saʿdīleriz, -iz]

Ḥubb-ı dünyāyı göñülden tarḥ idip bir vechile
Māsivāya ülfetim yoḳ mihmān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 10).*
[saʿdīleriz, -iz]

Zīb u zīver naḳşını dil mülküne hiç ḳoymadıḳ
Vaḥdet-i dār-ı beḳāda sulṭān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 12).*
[saʿdīleriz, -iz]

Hep bu nefsiñ şiddetidir ḳalbleri emvāt iden
Maḥv idip ten varlıġıñ bir cān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 14).*
[saʿdīleriz, -iz]

Nefsi sevmek ʿilletinden geçmiş Sükūtī çün bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳda zevḳile her ān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 16).*
[saʿdīleriz, -iz]

Geldik bu mülke eñ ṣonu giydik ʿanāṢır bir ṭonu
Urmadan tā kaf u nunı ʿāşıḳlarız **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 2).*
[saʿdīleriz, -iz]

AṢlımız hem Ḥaḳdır belī Saʿdeddīndir şeyḫim velī
Erkān-ı Ḥaḳ ṭoġru yolu ʿāşıḳlarız **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 4).*
[saʿdīleriz, -iz]

Ḳutb-ı ʿālem hem pīrimiz ḳırḳlar gürūhu mürşidimiz
Üç yüzlerden her birimiz ʿāşıḳlarız **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 6).*
[saʿdīleriz, -iz]

Her bāġçeniñ bülbülleri vird itdiġi hem dilleri
Bizde durur hep gülleri ʿāşıḳlarız **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 8).*
[saʿdīleriz, -iz]

On bir ṭarīḳ erkānları ẕāhirdedir bürhānları
Şeyḫ Saʿeddīn sulṭānları ʿāşıḳlarız **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 10). [saʿdīleriz, -iz]*

Şeyḫ Sükūtī Murtażāyım Saʿeddīn hem liḳāyım
Ẕāt-ı Ḥaḳla hem beḳāyım ʿāşıḳlarız **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 12). [saʿdīleriz, -iz]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa dāḫil olan ʿāşıḳlarız **Saʿdīleriz**
Bezme lāyıḳ vāṣıl olan ʿāşıḳlarız **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 1). [saʿdīleriz, -iz]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa dāḫil olan ʿāşıḳlarız **Saʿdīleriz**
Bezme lāyıḳ vāṣıl olan ʿāşıḳlarız **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 2). [saʿdīleriz, -iz]*

Meydāndadır erkānımız tevḥīd ider iḫvānımız
ʿArşā çıḳar efġānımız ʿāşıḳlarız **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 4). [saʿdīleriz, -iz]*

Gösterdiler bize bürhān dergāhında bu dem her ān
Ṭālib-i Ḥaḳ sürer devrān ʿāşıḳlarız **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 6). [saʿdīleriz, -iz]*

Neyleriz biz bu dünyāyı Ṣatdıḳ elden hem ʿuḳbāyı
İsteriz biz ol Mevlāyı ʿāşıḳlarız **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 8). [saʿdīleriz, -iz]*

Baḳmazız biz ḳīl u ḳāle evlād ile hem ʿıyāle
İrdik bugün hem bir ḫāle ʿāşıḳlarız **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 10). [saʿdīleriz, -iz]*

Şeyḫ Saʿeddīn pişvāmız Ḥaḳ yolunda iḳtidāmız
Ẕikrin ider her gedāmız ʿāşıḳlarız **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 12). [saʿdīleriz, -iz]*

Men ʿarefden söyler dili iʾlān ider ṭoġru yolu
Şeyḫimiz Ḥaḳ gerçek velī ʿāşıḳlarız **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 14). [saʿdīleriz, -iz]*

Ḳutb-ı cihān ol serveri sāliklerin hem rehberi
Olmuş Sükūtī bir kem-teri ʿāşıḳlarız **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 16). [saʿdīleriz, -iz]*

İḳrārımız bezm-i ezel peymān olan **Saʿdīleriz**
ʿAhdımıza s̲ābit ḳadem her ān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 1). [saʿdīleriz, -iz]*

İḳrārımız bezm-i ezel peymān olan **Saʿdīleriz**
ʿAhdımıza s̲ābit ḳadem her ān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 2). [saʿdīleriz, -iz]*

İşbu dehre ben geleli māl u menāle hiç baḳmadıḳ
Dergāh-ı Ḥaḳda rūz u şeb mihmān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 4). [saʿdīleriz, -iz]*

Evliyāya yüzler sürüp feyż irişdi himmetiyle
Eglencemiz ẕikr-i Ḥudā nālān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 6). [saʿdīleriz, -iz]*

Dil virmeziz her mürşide şeyḫim yeter bürhānıyla
ʿİlm ü ledün dersi oḳuduḳ ʿirfān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 8). [saʿdīleriz, -iz]*

Neyler bize nādān sözü kār eylemez ḳalbimize
Ẓāhir durur her yerde Ḥaḳ seyrān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 10). [saʿdīleriz, -iz]*

Pīrler yolu ʿayān beyān menzil alur ṭoġru giden
Cibrīl aña rehber olur meydān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 12). [saʿdīleriz, -iz]*

Derviş Sükūtī Ḥaḳ ʿayān Ṣanma bugün anı nihān
Ḳalb içinde ṭutmuş mekān iẕʾān olan **Saʿdīleriz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 14). [saʿdīleriz, -iz]*

Ḳanāʿat mülküne dāḫil olan **Saʿdīleriz** yā hū
Erenler rāhına vāṣıl olan **Saʿdīleriz** yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 1). [saʿdīleriz, -iz]*

Ḳanāʿat mülküne dāḫil olan **Saʿdīleriz** yā hū
Erenler rāhına vāṣıl olan **Saʿdīleriz** yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 2). [saʿdīleriz, -iz]*

Gürūh-ı evliyā içre nice dem ḫiẕmetiñ itdik
İrişdi feyż-i Ḥaḳ ʿādil olan **Saʿdīleriz** yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 4). [saʿdīleriz, -iz]*

Nebīler nesl-i pākdır cenāb-ı sırr-ı Saʿdeddīn
Maʿārif dersine faẓıl olan **Saʿdīleriz** yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 6). [saʿdīleriz, -iz]*

Yediler ḳırḳlara serdār-ı maḳām ḳutb-ı ʿālemde
Vilāyet taḫtına nāḳil olan **Saʿdīleriz** yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 8). [saʿdīleriz, -iz]*

Velīler rütbesi anda kemāliyle vücūd bulmuş
Ḥaḳāyıḳ ʿilmine kāmil olan **Saʿdīleriz** yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 10). [saʿdīleriz, -iz]*

Kelām-ı kibriyā vārid emānetle şeref buldu
Cenāb-ı pākına nāzil olan **Saʿdīleriz** yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 12). [saʿdīleriz, -iz]*

Sükūtī bendesi her dem cān fedā eyler
Rıżā bābında bir sāʾil olan **Saʿdīleriz** yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 14). [saʿdīleriz, -iz]*

Bunu ol gelen erler ider pek çoḳ rivāyāti
Ṭarīḳ-i **Saʿdīler** şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 4). [saʿdīler,]*

Devā umar ḳamusu hep seniñ bābında ey Sulṭān
Ṭarīḳ-i **Saʿdīler** şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 8). [saʿdīler,]*

Mürüvvet eyle sen ey Şāhım Ṣaḳın bıraḳma ferdā
Ṭarīḳ-i **Saʿdīler** şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 12). [saʿdīler,]*

Gedālar rāhına gerçe delīl itmiş seni Yezdān
Ṭarīḳ-i **Saʿdīler** şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 16). [saʿdīler,]*

Seni fehm eylemez münkir münāfıḳ hem daḫı kāfir
Ṭarīḳ-i **Saʿdīler** şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 20). [saʿdīler,]*

Hemān şāfiʾ Yūsuf mālik idemez farḳ bunu her ān
Ṭarīḳ-i **Saʿdīler** şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 24). [saʿdīler,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ iderim naẓmıyla eşʾār
Ṭarīḳ-i **Saʿdīler** şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 28). [saʿdīler,]*

saʿdīyān': *Sa'diyye tarikatına mensup olanlar, Sadiler.*

Ol Ṭarīḳ-i **Saʿdīyān'da** bir ulu sulṭān idi
Sözlerimiz eneʾl Ḥaḳ ʿāşıḳa bürhān idi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 5). [saʿdīyān'da, -da]*

Bunca şehre **Saʿdiyānda** ol idi gerçe ulu
Bir nice çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 9). [saʿdiyānda, -da]*

Āh reʾis-i **Saʿdiyānıñ** ol ḥaḳīḳāt serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 1). [saʿdiyānıñ, -ı, -n]*

Bunca şehre **Saʿdiyānda** ol idi gerçe ulu
Bir nice çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 9). [saʿdiyānda, -da]*

Āh reʾis-i **Saʿdiyānıñ** ol ḥaḳīḳāt serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 1). [saʿdiyānıñ, -ı, -n]*

saʿdiyye: *Balkanlar'da XVIII. ve XIX. yüzyıllarda faaliyet gösteren tasavvuf akımlarından biri Sa'dilik'tir. Sa'deddin Muhammed el-Cibavi eş-Şeybani (ö.700/1300) tarafından Şam'da kurulmuştur.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i **Saʿdiyyeden** Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavs̱üʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [saʿdiyyeden, -den]*

Ol Ṭarīḳ-i **Saʿdīyānıñ** şeyḫ Ḫarābāt bendesi
Dergāhınıñ ḫādimidir tā ezelden aḥḳarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 5). [saʿdīyānıñ, -n, -i, -n]*

sadr-ı risālet: *Elçilik makamı.*

Doġdu ol **Ṣadr-ı risālet** ʿāleme ey şāh-ı dīn
Nūr-ı z̤ātından yaratdı ḳulların māʾ ü ṭīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 1). [ṣadr-ı risālet,]*

saʿdullah efendi: *Tarik-i Halvetiyeden vaizzade eş-şeyh Sadullah Efendi.*

Şeyḫ **Saʿdullah Efendi** Ḥaḳḳa itmişken ḥużūr
Ḳıldı niyāz ol Ḥabīb çeşmesi çün bī-ḳuṢūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 1). [saʿdullah efendi,]*

saf: *Arı, katışıksız, halis, has, temiz, hâlis.*

Ṭālibā gel saʿy ide gör bu derūnuñ eyle **Ṣāf**
Ḳalbiñ içre Ḥaḳḳı ẕikr it beytini eyle ṭavāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 1). [ṣāf,]*

şafā: *Gönül şenliği, kedersizlik, neş'e, zevk, eğlence.*

İtme ülfet bu cihāna laʾb ile gel hevādan geç
Ṭālibā yoḳdur vefāsı ẕevḳ ile hep **Ṣafādan** geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 2). [ṣafādan, -dan]*

Maʿārif dersini görmüş ölümden kim öleñ evvel
Eneʾl Ḥaḳ dārına girmiş **şafāyı** bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 8). [ṣafāyı, -y, -ı]*

Himmet-i pīr-i muġānıñ oldum sivādan ben ḫalāṣ
Ẕāt-ı Ḥaḳla pür **şafāyım** oldum cefādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 2). [ṣafāyım, -y, -ım]*

ʿÖmrüm içre bir **şafāsın** görmedim bu fānīniñ
Çoḳ cefālar irdi bize ḥālimiz yaman gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 3). [ṣafāsın, -sı, -n]*

Ẕevḳ-i dünyā ey Sükūtī ʿuzleti ḳıl iḫtiyār
Vaḥdet-i Ḥaḳḳa her cihetden ḫoş **Ṣafādır** ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 18). [ṣafādır, -dır]*

Ders uẔatma bize vāʿiẓ her demi ʿuḳbā içün
Cennetiñ çoḳ vaṣfıñ itme ol **şafādan** geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 6). [ṣafādan, -dan]*

Hemān Davūd Süleymānʾa virildi salṭanat ḥükmü
Yunūsu atdı deryāya cinān bāġ u **Ṣafā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 18). [ṣafā,]*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric ḳavmini ḳıra bu göñlüme **şafā** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 16). [ṣafā,]*

Nīş muhācir erlerinden ḥażret-i Aḥmed baba
Teşrīfinde cümle ʿālem şād olup buldu **şafā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 2). [ṣafā,]*

Ṣaḳın dil virme gel aṣlā bu ḳaḥbe zen-i cefādan geç
Saña direm iki dedim yalandır hep **Ṣafādan** geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 7, Mısra 2). [ṣafādan, -dan]*

safā eyler: *Gönül huzuruna erme. II Kulun varlığını Hakk'ta fenâ kılıp iç huzura ermesi.*

Şın şarāb-ı kevṯeri Kāẓım yedinden iç bugün
Ṣad **Ṣafā eyler** derūnuñ ister isen zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 14). [ṣafā eyler, -ler]*

sāfī: *(Ar.) Saf, duru, temiz, katıksız.*

Kesretiñ emvācı çoḳdur ṣaldırır girdāba çün
Vaḥdet-i zāta irişgil saña bu **sāfī** cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 6). [sāfī,]*

Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa ir gel rūz u şeb ḳıl ḥizmeti
Bir devā itse gerek ol saña bu **ṣāfī** cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 8). [ṣāfī,]*

Ṣāfī eyler bu derūnuñ mülkünü ol ser-te-ser
Pāk olan ḳalbi Sükūtī çekmeye hiç ıżtırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 9). [ṣāfī,]*

Naẓmile Derviş Sükūtī aḥvāl-i ḳalb baḥs ider
Ḳalb içinde maḥzen-i Ḥaḳ münkire **Ṣāfī** cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 14). [ṣāfī,]*

Ṣāfī itmeden bu ḳalbi feṭḥ olunmaz bunda bāb
Pāk ide gör iç yüẔini refʿ ola dilden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 1). [ṣāfī,]*

Dağlar saña bostān olur bāġçe ile bāġlar ḳamu
Meyveleri ġāyet keşīr eṭrāfında **Ṣāfī** ṭurunç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 12). [ṣāfī,]*

Mest olalım cürʿasından bu şarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī engür meylerden vir bugün aḥmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 8). [ṣāfī,]*

Ṣāfī eyler bu derūnun mülkünü hep ser-te-ser
Ṣıdḳile kim itdi ḥizmet buldular envār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 7). [ṣāfī,]*

Ṣāfī itmeden bu ḳalb Ḥaḳḳa yol olmaz güşād
Ne ʿaceb zāhid mürāʾī seng-i dil dāʾim fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 1). [ṣāfī,]*

Yaḳ vücūduñ şehr içre zāhidā bir **ṣāfī** ʿūd
ʿIṭr-ı būyundan bu ʿālem saña itsünler vürūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 1). [ṣāfī,]*

ʿAşḳ ehline virdi ḫaber her vech ile sırr-ı ʿAlī
Noḳṭa benim besmelede dedi o dem ol **Ṣāfī** nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 12). [ṣāfī,]*

Ṣāfī dil olan bu ʿālem ḫalḳına kem söylemez
Medḥ ider her dem lisānen ṣanmañız şekvadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 9). [ṣāfī,]*

Bitmez eyle **Ṣafī** ʿasel hem daḫı gümüş ḳalay
Āb u limon sirke ile bir Ṣanur abdalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 11). [ṣafī,]*

Bir gün ola ḳıymet aşlım ʿāḳıbet ider ẓuhūr
Fehm iderler **ṣāfī** zerden naẓmıyla aḳvālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 20). [ṣāfī,]*

İşbu dehre gelmeden ol yāre irmekdir ġaraż
Ḳalbini **Ṣāfī** eyleyüp dīdāre irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 2). [ṣāfī,]*

Ṣunsa sāḳī taze engür meylerinden bir ḳadeḥ
Defʿ ġām elbet ider ol **ṣāfī** şerbetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 4). [ṣāfī,]*

Anma o **ṣāfī** cinānı mest olan ʿāṣıḳlara
Gelmez aṣlā vāʿiẓā hiç belki cennetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 5). [ṣāfī,]*

Sāḳīyā lebrīz ḳadeḥ ṣuñ **ṣāfī** bir cām gerek
İçelim tā mest olunca ṣubḥ ile her Ṣām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 1). [ṣāfī,]*

Ẓulmetim envāre tebdīl eyledi ʿaṣḳıñ beni
Ṣafī pāk itdi derūnum ḳıl naẓar sırrına gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 6). [ṣafī,]*

Ẕikr-i seḥerle ṭālibā ḳalbe virir dāʾimā cilā
Çıḳar göñülden māsivā **Ṣāfī** ḳalur cān ile dil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 10). [ṣāfī,]*

Urdı bir ateş vücūdum şehrini iḥrāḳ idip
Neylesin bḮ-çāre göñlüm **Ṣafī** büryān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 8). [ṣafī,]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 4). [ṣafī,]*

Māsivā ḥubı göñülden refʿ olup biʾl-cümleten
Ḳalmamış aḫlāḳ-ı mezmūm **ṣāfī** bir dürdāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 10). [ṣāfī,]*

Dört kitābdan baḥṯ idersem kimse itmez hiç naẓar
Ḥaḳ yoluna gerçek ʿāṣıḳ **ṣāfī** insān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 4). [ṣāfī,]*

Ṭabʾına eyler muvāfıḳ ādemiñ her vechile
Nefsine meydān virir çoḳ **ṣāfī** bir sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 4). [ṣāfī,]*

Az ṭaʿāmla ḳalb **ṣāfī** bunda eyler ʿāṣıḳān
Rāh-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olmuş bunca ṭālib ey hümām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 3). [ṣāfī,]*

Mevtine bāʿiṯ didi ol nūş idersin rūz u şeb
Mey ḳatı serd ḳalbine at **ṣāfī** engürden hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 4). [ṣāfī,]*

Kin kibir benlik nifāḳıñ ḳatl ider ser-leşkeriñ
Ṣāfī iyler bu derūnuñ Ḥaḳḳa irer sālikān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 10). [ṣāfī,]*

Ẕikr it Ḥaḳḳı cehr-i ḫafī olsun ḳalbiñ dāʾim **Ṣafī**
Ḳalmayasın bunda sāḳī gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 9). [ṣafī,]*

Vücūduñ Ḥaḳ yaratmışdır hemān bil aḥsen-i taḳvīm
Kemāl ile ḳurulmuş hep bu cismiñ **ṣafī** nūrānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 6). [ṣafī,]*

Hemān Mūsāya ʿarż itdi cemāliñ nūrunu birgün
Ṣecerden çün ẓuhūr itdi kelām-ı **ṣāfī** nurānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 8). [ṣāfī,]*

Sī vü dü ḥarfi tamāmen yazdı levḥ-i ḥüsnüne
Vechini heft āyetle **Ṣāfī** Ḳurʾān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 4). [ṣāfī,]*

Meşreb-i pāk **şafī** itmiş ḳalbini ẕikr-i Ḫudā
Ṭabʿ-ı aḫlāḳ ḥamīde ḫāk ile yeksān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 3). [ṣafī,]*

Şāh Ḥasanıñ ḥürmetine itdi cereyān ʿaşḳıyla
Gel ṣuyun iç ṭālibā ḳalbini eyle **ṣāfī** nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 10). [ṣāfī,]*

Mest olalım cürʿasından bu şarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī engür meylerden vir bugün aḥmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 8). [ṣāfī,]*

Aḥmed ile bezm-i ezel mişbāḥ-ı ḳandilde idi
Geldi cihān ʿālemine **ṣāfī** bir envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 4). [ṣāfī,]*

Ḥaḳ ise zāhid murādıñ ir erenler bezmine
Pendini ṭut bu Sükūtī Dervişiñ **Ṣāfī** cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 12). [ṣāfī,]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 4). [ṣafī,]*

Mest-i lā- yaʿḳıl idermiş cemʾ olan ʿuṣṣāḳını
Meclisinde **Ṣāfī** ṭutmuş ṭopṭolu bir ṣān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 10). [ṣāfī,]*

Şeyḫ-i kāmil maġz-ı Ḳurʾān dinler isen şeyḫ u şāb
Ders-i kitābdan baḫs ider ol saña bu **ṣāfī** cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 14). [ṣāfī,]*

Meşreb-i **Ṣafī** seḥāvet maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 23). [ṣafī,]*

Meşreb-i **Ṣafī** seḥāvet maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 23). [ṣafī,]*

<u>şāfiʿ</u>: *Şefaatçi. Ahirette kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhakkın katında aracılık eden peygamberler veya Allah'ın izin vereceği kimseler.*

Ceddiñ olmuş gerçe **şāfiʿ** ʿarṣa-ı maḥşerde hem
Mücrim ʿāṣīlere sen ol dem ricāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 7). [şāfiʿ,]*

Hezārān bāb-ı lütfunda kemīne ḳulların bekler
Sen olduñ **şāfiʿ-i** maḥşer meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 10). [şāfiʿ-i,]*

Heman **şāfiʿ** Yūsuf mālik bu dersden olmadı āgāh
Müfsidler beyānında ḳalurlar bunda hayrana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 7). [şāfiʿ,]*

Seniñle mücrim ʿāṢī ḳamu ḳullar olup aẔād
Sen oldun ümmete **şāfiʿ** vefādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 12). [şāfiʿ,]*

Devlet aña kim tāc ü nübüvvet başına ḳondu sırr-ı Ḫudādan
Ṣāfiʿ-i maḥşer rūz-ı cezādır cümle ʿuṣāta ḳıldı şefāʿat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 16). [şāfiʿ-i,]*

sâfî-i: *(Ar.) Saf, duru, temiz, katıksız.*

Āh u feryād itme zāhid rehber-i kāmil gözet
İrelim vaṣfına anıñ **ṣāfî-i** yevmüʾl-cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 12). [ṣāfî-i,]*

ʿAskeri Mehdī Muḥammed cümle müʾmīn ümmete
Ṣāfî-i rūz-ı cezāsın yā ʿAlī senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 2). [ṣāfî-i,]*

ṣāfiyā: *Temiz, pak, halis.*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ḳurulmuş sāḳiyā meclis
Ḳadeḥler devr ider elde içerler **Ṣāfiyā** meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 2). [ṣāfiyā,]*

ṣaġ: *Sağ taraf.*

ʿAşḳile sen gir yola baḳma hem **Ṣaġa** hem Ṣola
Ḥaḳ buyurmuş hem Resūle cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 3). [ṣaġa, -a]*

saġ: *Canlı,sağlam,diri.*

ʿArż idip gelmekde dāʾim bī-devālar ḳapına
Ḥācetiñ senden umar bī-māreler olmaḳda **Ṣaġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 8). [ṣaġ,]*

ṣaġ u ṣola: *Sağ ve sol.*

ʿĀşıḳ olan ẕikr-i Ḥaḳḳa meşġūl olup leyl ü nehār
Baḳmaz hele **ṣaġ u ṣola** Ẕevḳ-i Ḥaḳḳa lāyıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 4). [ṣaġ u ṣola, -a]*

Ḳalb evinde ara bul Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Ṣaġ u ṣola baḳma ancaḳ eşyāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 10). [ṣaġ u ṣola, -a]*

ṣaḥan: *Derinliği az olan kap.*

Ṣaḥana ḳalay urmasıyla tezyīn ider her cihetiñ
Ḥükm-i ḫās yunmaġile çıḳsa gerek derʿaḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 7). [ṣaḥana, -a]*

sahbā: *Bâde, hamr, şarâb.*

Seḥāvetde İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā ile
Ṣunarlar cām ṭolu **Ṣahbā-yı** cenānıñ kevseri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 14). [ṣahbā-yı, -(y)ı]*

sahī: *Cömert, eli açık, sahâvetli (kimse).*

Bilürsün hiç vefāsı yoḳ bu dehrin **ṣāhī** ger olsan
Elinde var iken fırṣat taḥtıyla ḳabādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 3). [ṣāhī,]*

<u>şāḥib:</u> *Birtakım özellikleri kendisinde taşıyan, malik.*

Muntaẓırız devrine **Ṣāḥib-i** Muḥammed Mehdīniñ
Ḳatl ide münkir münāfıḳ seyfiyle hep iḳtiżādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 17). [ṣāḥib-i, -i]*

Bāb-ı iḥsānıñ umarım geldim sezāyım yā Ḥafîẓ
İlticāyım ḥażretine **ṣāḥib-i** rıżāyım yā Ḥafîẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 2). [ṣāḥib-i, -i]*

Pādişāh-ı bī-zevāliñ mülkünü ābād ider
Taḥtgāhıñ her göñülde ḳurmuş ol **Ṣāḥib-i** kiram *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 16). [ṣāḥib-i, -i]*

Dev-i ḫoş gelse gerekdir ḥükm ide ḳāfdan ḳāfa
Mehdi-i āl-i Muḥammed ʿadlile **Ṣāḥib** vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 16). [ṣāḥib,]*

Şerʿ-i pākın itdi īcād **ṣāḥib-i** erkān ṭutar
Rāh-ı Mevlāya girenler ehl-i ʿaşḳ meydān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 1). [ṣāḥib-i, --i]*

ʿĀbidīnim Bāḳır oldu ḫoca ʿilm-i ledün
Caʿfer açdı ʿilm-i bāṭın **ṣāḥib-i** iẓhār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 8). [ṣāḥib-i, --i]*

Şāh Takīdir ol nebīniñ ʿilmine vāri<u>s</u> olan
Mekteb-i ʿilm-i Ḫudā **ṣāḥib-i** ʿaṭādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 16). [ṣāḥib-i,]*

Serdār-ı ʿArab şāh Necef ʿāleme server ʿAlī geldi
Sādāt-ı kirām ehl-i seḥā **Ṣāḥib-i** Ḳanber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 2). [ṣāḥib-i, --i]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil **ṣāḥib-i** irşād ider
Ẓāhiri vīrān görünür bāṭını ābād ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 13). [ṣāḥib-i, --i]*

Ṣofrāsı meydānda dāʾim **ṣāḥib-i** ehl-i saʾīd
Şeyḫ ʿAlī merd-i mürüvvet ġanīdir ehl-i seḥā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 11). [ṣāḥib-i, --i]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil **Ṣāḥib-i** irşād ider
Ẓāhiri vīrān görünür bāṭını ābād ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 13). [ṣāḥib-i,]*

Dört kitāb **ṣāḥibi** ṣanasın kāmil
Şerḥ-i ʿaḳāʾidden baḥ<u>s</u> ider cāhil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 39). [ṣāḥibi, -i]*

<u>ṣāḥib-i zülfikār:</u> *Zülfikar'ın (Hz. Ali'nin kılıcının adı) sahibi.*

Fetḥinde daḫı Ḥaḳ aña āsān ile ḳıldı müyesser
Açdı hemān rāh-ı dīni ol **Ṣāḥib-i Zülfikār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 10). [ṣāḥib-i zülfikār,]*

<u>ṣāḥib-livā:</u> *Sancak sahibi.*

Mim Muḥammed Mehdīniñ devrānına ol muntaẓır
Nun nihāyet buldu ḫüküm gelmege **ṣāḥib-livā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 26). [ṣāḥib-livā,]*

Mūsā-yı Kāẓım Rıżādır ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Hem yediler ḳırḳlar içre **Ṣāḥib-livāya** bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 12). [ṣāḥib-livāya, -y, -a]*

Muntaẓırız devrine Derviş Sükūtī biz anıñ
Seyfiyle itse ẓuhūr ol Mehdi-i **Ṣāḥib-livāyız** biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 18). [ṣāḥib-livāyız, -yız]*

Caʿferüʾl Ṣādıḳ ḥaḳīḳat reh-nümādır sevdigim
Mehdi-i ahir zaman ol **sahib-livadır** sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 15). [sahib-livadır, -dır]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīniñ ḫüccet-i bürhānıyla
ʿAskerīye tābi oldum **Ṣāḥib-livādan** dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 14). [ṣāḥib-livādan, -dan]*

Kişveriñ şāh Taḳīdir hem imām ʿAlī Nāḳī
Ḥükm-i taḥtında cihān bir **ṣāḥib-livāsın** yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 12). [ṣāḥib-livāsın, -sın]*

Her kimiñ kim ḳıblesidir ol Muḥammed Şāh Taḳī
Bildiler gerçek Naḳī ol **Ṣāḥib-livānıñ** ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 12). [ṣāḥib-livānıñ, -nın]*

ʿAskeri ibn-i ʿAlīdir hem şehinşāh-ı ʿArab
Ḥüccet-i ḲaṢım Muḥammed **Ṣāḥib-livā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 14). [ṣāḥib-livā,]*

ʿAskeri ḳuṭb bu ʿālem ḥükm ider ḳafdan ḳafa
Vāriṣ āl-i Resūldür Mehdi-i **Ṣāḥib-livā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 16). [ṣāḥib-livā,]*

ṣāḥib-zamān: *Zamanın sahibi Muhammed Mehdi, on iki imamın sonuncusu.*

Āsitān-ı ʿAskerīye yüz süreñ bulur devā
Mehdi-i **Ṣāḥib-Zamān** dārüʾṣ-ṣifāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 20). [ṣāḥib-zamān,]*

ʿAn ḳarīb gelse Muḥammed Mehdi-i **ṣāḥib-zamān**
Müşrikini seyfile ḳırsa gerek ol bir erdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 15). [ṣāḥib-zamān,]*

Mehdi-i **Ṣāḥib-zamānıñ** gelmesi senden olup
Dürr-i pākıñdan ẓuhūr itmiş ʿaṭāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 15). [ṣāḥib-zamānıñ, -ın]*

Mehdi-i **Ṣāḥib-zamānıñ** Derviş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfuñ çakeriyim yoluna ḳoydum seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 13). [ṣāḥib-zamānıñ, -ın]*

Mehdi-i **Ṣāḥib-Zamānıñ** Derviş Sükūtī çakeri
Ḫānḳāh-ı ḥiẓmetinde itdi dāʾim ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 13). [ṣāḥib-zamānıñ, -ın]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir rehnümāmız baḥr u ber
ʿAskeriñ ḳavliyle Mehdi-i **Ṣāḥib-Zamānımdır** ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 14). [ṣāḥib-zamānımdır, -ım, -dır]*

Mehdi-i **Ṣāḥib-Zamānıñ** her kim oldu bendesi
Bu cihānda bil anı sen cümlede sulṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 3). [ṣāḥib-zamānıñ, -ın]*

saḥrā: *Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.*

Bir zamān Ferhād da gezdi kūh **ṣaḥrālarda** hep
Bir lebi Şīrīn içün daġlarla itdi çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 7). [ṣaḥrālarda, -lar, -da]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan bir zamān Ferhād daḥı
Kūh-ı **ṣaḥrālarda** itdi Şīrīn içün çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 12). [ṣaḥrālarda, -lar, -da]*

Ḳays-veş **ṣaḥrālara** ben gice gündüz düşmüşüm
Bir Ṣaçı Leylā yüzünden tārumārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 9). [ṣaḥrālara, -lar, -a]*

Bülbül-i şūrīdeler gör her **ṣaḥrā** feryād ider
Bir gül-i raʿnā içün biñ zār ile efġān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 5). [ṣaḥrā,]*

Ḳalbim içre ey Ḥabībim teşrīf itgil baş ayaġ
Gönlümüñ **ṣaḥrāsına** ḳur dürr-i cevherden otağ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 2). [ṣaḥrāsına, -sına]*

Şīrīn içün dāġ u **ṣaḥrā** bıraḳmadı Ferhād ʿaşḳ
Naḳd-ı cānıñ tā virince eyledi ḳurbānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 5). [ṣaḥrā,]*

Ḳays-veş **ṣaḥrāları** gezdirir ʿaşḳıñ beni
Eyledi rüsvā-yı ʿālem her demi Leylā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 3). [ṣaḥrāları, -lar, -ı]*

Bunca cebel **Ṣaḥrāları** gezdim yeter bu fānīde
Mecnūn gibi Leylā içün feryād idip eyledim āh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 3). [ṣaḥrāları, -lar, -ı]*

Naḥnü aḳreb sırrını çünki idrāk itmedi
Mecnūn gibi Leylā içün beyhūde gezer **Ṣaḥrāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 4). [ṣaḥrāda, -da]*

Terk itdi taḥtını İbrāhim Edhem
İtdi sefer gezdi kūh-ı **Ṣaḥrāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 8). [ṣaḥrāda, -da]*

İbn-i Edhem bunda terk itdi varıñ
Kūh **Ṣaḥrā** gezdi ʿüryān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 12). [ṣaḥrā,]*

Artdı ʿaşḳım yā ilāhī düşmüşüm deryālara
Mevc ururs a bıraḳmaz ancaḳ vaṣl olam **ṣaḥrālara** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 2). [ṣaḥrālara, -lar, -a]*

Ki şöhret buldu Rūmī Şām ʿArab ʿAcemde **Ṣaḥrāyı**
Anıñ her bendesi kesb-i Ṣadaḳatle her arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 57). [ṣaḥrāyı, -y, -ı]*

saʾīd: *Mübarek, kutlu, uğurlu.*

Saḳī iken **saʾīd** olur ʿaẕāblardan ba'id olur
Ḥabībine mürīd olur seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 9). [saʾīd,]*

Raḥm yoḳdur eşḳiyānıñ olamaz aṣlā **saʾīd**
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 3). [saʾīd,]*

Ṣofrāsı meydānda dāʾim ṣāḥib-i ehl-i **saʾīd**
Şeyḫ ʿAlī merd-i mürüvvet ġanīdir ehl-i seḥā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 11). [saʾīd,]*

sāʾil: *Sual eden, soran; dilenci.*

Buldum delīl bir kāmili oldum anıñ ben **sāʾili**
Terk eyledim hep cāhili ders oḳudur ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 7). [sāʾili, -i]*

Sükūtī bendesi her dem cān fedā eyler
Rıżā bābında bir **sāʾil** olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 14). [sāʾil,]*

Sükūtī kem-teri **sāʾil** anıñ bāb u viṣālinde
Ümīdiñ kesmeyüp bekler gice gündüz seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 11). [sāʾil,]*

Ehl-i seḥā maʿdenidir her vechle **sāʾillere**
Ḳıldı beyān Ḳurʾānıyla merd-i seḥā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 3). [sāʾillere, -ler, -e]*

Cāndan ehl-i beyte men ġulām-ı Ḥaydarım
Dürr-i luṭfuñ **sāʾiliyim** tā ezelden Ḳanberim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 26, Mısra 2). [sāʾiliyim, -i, -y, -i, -m]*

Ḫānḳāh-ı devletinden nice yüz biñ bay u gedā
Bāb-ı luṭfuñ **sāʾilindir** eyleme gel sen cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 14). [sāʾilindir, -i, -n, -dir]*

ṣāʾim: *Oruç tutan (kimse), oruçlu.*

On iki gün **ṣāʾim** olmaḳ Muṣṭafānıñ ʿaşḳına
Nice yüz biñler ʿamelden ḫayrıla aḳdem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 5). [ṣāʾim,]*

İbn-i Harūn māh **ṣāʾim** engüre Ẕehir ḳatup
Virdi İmām Şāh Rıżāya ʿaşḳ-ı pākımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 11). [ṣāʾim,]*

sāʾir: *(Ar.) Başka, diğer, öteki, öbür.*

geldi ki sebebi nār-ı dūzaḫ biz olmayalım ve bundan māʾadā **sāʾir-i** ṭarīḳat ehline
sirāyet ider ancaḳ böyle fiʾil-i ḳabīḥa içtisār iden kimseler iblīsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 23). [sāʾir-i,]*

Ümmetine **saʾir** delīl ḳalmayalar bunda Ẕelīl
Ḫādim ḳapunda Cebraʾīl rūz u leyāl yā Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 7). [saʾir,]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar iseñ sen bugün
Sāʾir eṣġāline baḳma bunu söyler her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 10). [sāʾir,]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar isen sen bugün
Sāʾir eṣġāline baḳma bunu söyler her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 10). [sāʾir,]*

sakā: *Ar. sucu, su dağıtıcısı.*

Ol **saḳa** hem ḥamrını Derviş Sükūtī kem-tere
Ṣundular bezm-i ezel bir cām ile mestān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 9). [saḳa,]*

Şol **saḳa** hem şerbetinde engürüñ yek dānesi
Dest-i selmānla Resūle ṣunduġu cāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 11). [saḳa,]*

şaḳal: *Sakal, insan yüzündeki kıllar.*

İḳtiżā-yı sīnim üzre ṣāç **Ṣaḳālım** aġarıp
Şimdi altmış oldu yaşım yolcuya kervān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 5). [ṣaḳālım, -ım]*

ʿÖmrümüz oldu ṭavīl hem nātüvān ḥālim yeter
Ṣāç **şaḳal** penbe miṣāli ġayr bunda nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 8). [ṣaḳal,]*

Ṣāç u **şaḳāl** penbe miṣāli nā-tüvān oldum yeter
Ḥālimiz düşvāre irdi eylemem şekvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 13). [ṣaḳāl,]*

Ṣāç **Ṣaḳal** penbe miṣāli nā-tüvān olmuş yeter Ṣanmañız civān
Yaşı altmışdan tecāvüz ṣañmanız civān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 13). [ṣaḳal,]*

Aġardı ṣaç **şaḳal** penbe miṣālinde ḳatı ebyaż
Tükendi ḳalmadı femde ne ki cümleden danem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 3). [ṣaḳal,]*

sakam: *Ar. Hastalık, dert.*

Keṣretinde leẕẕet olmaz gönlüne ṣıḳlet virür
ʿİllete eyler giriftār ḳalbine gelür **saḳam** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 6). [saḳam,]*

sāḳī: *Haydut, yol kesen, eşkiya, zorba.*

Ḥaḳ ile ḥaḳ olmayanlar bilmedi sırr-ı Ḥaḳḳı
Nesl-i Mervān nice bilsün cinsdir ġāyet **şaḳī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 30, Mısra 2). [şaḳī,]*

sāḳī: *İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse. || İnsanda Allah aşkını uyandıran, gönüle Allah sevgisi sunan kimse.*

Murtażādır ḥavż-ı kevs̲er **sāḳīsi** her teşneye
Murtażādır kāse kāse ṣundu her ān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 17). [sāḳīsi, -si]*

Bir şehre irdim nāgehan itmediler raġbet baña
ʿĀlemleri muṭlaḳ **şaḳī** hiç ḳılmadı ülfet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 2). [şaḳī,]*

Saḳī iken saʾīd olur ʿaz̲ābdan ba'id olur
Ḥabībine mürīd olur seḥerlerde Ḥaḳḳı z̲ikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 9). [saḳī,]*

Ḫānḳāh-ı bezm-i ʿaşḳda ġām yimez ʿāşıḳlarız
Sāḳī-i bezm-i elestiñ bādesi eylerdi şād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 12). [sāḳī-i, -i]*

Evvel bezm-i elestde **sāḳīler** ṣundu o dem bir cām dolu
Cürʿāsından ol bādenin her kim içer mestān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 7). [sāḳīler, -ler]*

Ṣunsa **sāḳī** taze engür meylerinden bir ḳadeḥ
Defʿ ġām elbet ider ol ṣāfī şerbetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 3). [sāḳī,]*

Ṣuñ bizlere ey **sāḳī** dolu peymāne gerek
Nūş idelim rūz u leyāl bize mestāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 1). [sāḳī,]*

Sāḳī laʾl-i şarābıñ nūş iden bezm-i ezel
Hiç ayılmaz mest olan ʿāşıḳları tā ḥaşre dek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 5). [sāḳī,]*

Mest isen bezm-i ezelden ṭālibā meyḫāne gel
Dest-i **sāḳīden** ḳadeḥ Ṣuñ her demi mestāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 2). [sāḳīden, -den]*

Teşnegānı ümmet içre kevs̲ere **sāḳī** olan
Murtażādır şāh-ı ʿālem merd-i meydān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 3). [sāḳī,]*

Cān bülbülü geldi yine ʿaşḳile efġāne hū
Sāḳī ḳadeḥ virdi bize eyledi mestāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 2). [sāḳī,]*

Sāḳīyā kevs̲er şarābıñ ṣuñ seḥerler bir sebū
Defʿ idip bu ḳalbimizden zeng-i dünyā pek ṭolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 1). [sāḳīyā, -ya]*

Aḥbāb-ı yārān kes̲ret ile cānımıza virdi elem
Sāḳī ḳadeḥ Ṣundu bize zehr ile ġām ḳatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 4). [sāḳī,]*

Z̲ikr it Ḥaḳḳı cehr-i ḫafī olsun ḳalbiñ dāʾim Ṣafī
Ḳalmayasın bunda **sāḳī** gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 10). [sāḳī,]*

Sāḳīyā Ṣun bize her dem laʾl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 1). [sāḳīyā, -ya]*

Ṣuñ ḳadeḥim **sāḳīyā** gel her demi mestān olam
Şevḳ-i ʿaşḳım çūşa gelsin baḥr-ı bī-pāyān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 1). [sāḳīyā, -ya]*

Ol ʿAlīyyüʾl- Murtażādır āb-ı kevs̲er **sāḳīsi**
Teşne-i leb ḳalmışımdır bir ḳadeḥ ṣun pādişāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 27, Mısra 3). [sāḳīsi, -si]*

sākī-i kevser: *Kevser sakisi. Cennette var olduğu düşünülen Kevser nehrinin suyunu, şarabını sunan kişi; Hz. Ali.*

İns ü ciniñ sen imāmı ṣaʾfi rūz-ı cezā
Sāḳī-i kevs̲er sen oldun raḥmeteʾl-ʿālemiñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 10). [sāḳī-i kevs̲er,]*

Şefḳat ummaġayrılerden Aḥmed-i Muḥtār gerek
Sāḳī-i kevs̲er cenāb-i Ḥaydar-ı Kerrār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 2). [sāḳī-i kevs̲er,]*

ʿArş ile kürs rūy-ı Zemīn hem daḥı nār-ı saḳar
ʿAṭşān-ı behişt ümmetine **sāḳī-i kevs̲er** ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 6). [sāḳī-i kevs̲er,]*

Sāḳī-i kevs̲er Ḥasandır pādişāh-ı dü cihān
Hem Ḥüseynī şāh şehīd-i Kerbelāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 3). [sāḳī-i kevs̲er,]*

Ol Ḥasan şāh şehīd hem Ḥüseyn-i Kerbelā
Teşnegān-ı ümmete ol **Ṣāḳī-i kevs̲erdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 8). [ṣāḳī-i kevs̲erdir, -dir]*

sakīl: *Ağır, sıkıntı veren, çirkin. || Günahkar.*

īcāb ider māʾz̲allah tebdīl-i ṭarīḳ itmiş olurlar ise berzaḫ ı ʿazīme
düşüp cānları ebediyen cehennemden ḫalāṣ olmayanlar anıñçün cānımıza ġāyet **s̲aḳīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 22). [s̲aḳīl,]*

s̲akın: *"Aman ha, sakın, asla" anlamında bir uyarı sözü.*

Manz̲ar-ı Ḥaḳ ḳalb içine pāk ide gör sen anı
Taḥtgāhıñ anda ḳurmuş itme **Ṣaḳın** sen ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 8). [ṣaḳın,]*

Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı z̲ikr ide gör her müdām
Ġaflet ile olma **ṣaḳın** var ḳalbe bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 10). [ṣaḳın,]*

Riyā ile **ṣaḳın** itme ʿibādet bunda her dāʾim
Muṣaffā ile dil mülkin seḥerlerde Ḥaḳḳı z̲ikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 7). [ṣaḳın,]*

Gice gündüz degil yā hū **Ṣaḳın** aldatmasun cadū
Seni yaḳmaz od-ı ṭamu seḥerlerde Ḥaḳḳı z̲ikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 3). [ṣaḳın,]*

Buna her kim göñül baġlar ṣonunda zehr-i ḳātildir
Ṣaḳın aldanma ey sālik ḳo naḳşını zībādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 8). [ṣaḳın,]*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ḫarābāt ehliyiz zāhid
Ṣaḳın ḫor baḳmasun bize melāmet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 2). [ṣaḳın,]*

Anıñla hemān sen zāhidā bu rāhımız ḥüccet eyle
Laf-ı güZāf urma **Ṣaḳın** bu bir sırr-ı Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 8). [ṣaḳın,]*

Nefsine uyma **Ṣaḳın** gel itmeden Zebūn seni
Pota-i ʿaşḳa ata gör ḳaynayan miṣl-i raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 7). [ṣaḳın,]*

Ḥub-ı sivā derdi keşīr olma **Ṣaḳın** bunda esīr
Fehm eylemez ʿaḳl-ı ḳıṢır belāsı çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 3). [ṣaḳın,]*

Dil uzatma **Ṣaḳın** beyhūde yere ey zāhid
Bu yolun iḳtiżāsı cān virene merdāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 9). [ṣaḳın,]*

Ṣaḳın meylini hiç virme zen ü dünyā ḳatı murdār
Libās-ı ḫūb şīrīn sözle görünür bunda aġyārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 3). [ṣaḳın,]*

Uyma **Ṣaḳın** sen hevāya beyhūde hem sivāya
Ṣalma başın ġavġāya devrān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 5). [ṣaḳın,]*

Reng-i elvānına baḳma pek **Ṣaḳın** bu cadūdan
Aldadır bir ḳaḥbe zendir tārumār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 7). [ṣaḳın,]*

Nefs-i şehvetden **ṣaḳın** gel rāhını mesūd ider
Arzusuna düşme her dem dinle nuṭḳum gel beri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 9). [ṣaḳın,]*

Dehr-i fānīye **Ṣaḳın** gel meylini virme bugün
Kimseye hiç şefḳati yoḳ bir daġdır o göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 9). [ṣaḳın,]*

Çünki bunda gelmeden hep Ḥaḳḳı bilmekdir murād
Cāhil olandan **ṣaḳın** pek bilmez ol Sübḥān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 34). [ṣaḳın,]*

Ṣaḳın aldanma sen yā hū durulmaz bir cihāndır bu
Ne umarsın gel ey ṭālib işi gücü yalandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 1). [ṣaḳın,]*

Sükūtī Ḥaḳ ile her dem idegil bunda pazarın
İşitmeye **ṣaḳın** aġyār sözüñ ḳıl iḫtifā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 10). [ṣaḳın,]*

Behey ṭālib saña direm gelüp dünyāya meyl itme
Bu keşretden ḫalāṣ ol sen **ṣaḳın** ġavġāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 2). [ṣaḳın,]*

Muḥabbet eyle evlāda ʿAlīniñ ḫānḳāhında
Olursan anlara bende **ṣaḳın** şekvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 6). [ṣaḳın,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳuñ ḳabūl ḳıl bu fenā mülkde
Saña ḥüccet olur bir gün **ṣaḳın** ʿamāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 14). [ṣaḳın,]*

Menziliñ ḳurb iken zāhid düşme yabāna
Ḥaḳḳı añla sendedir bil gezme **şaḳın** her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 2). [şaḳın,]*

Yoluñ ṭut zāhidā doġru iresin sırr-ı Sübḥāna
Şaḳın bu ḫalḳı taʾn itme atarlar nār-ı sūzāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 2). [şaḳın,]*

Ġaflet ile olma **Şaḳın** var ḳalbe bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 21). [şaḳın,]*

Şaḳın Mecnūn gibi ey dil göẔ atma bunda Leylāya
Ḥaḳiḳat ehline irgil seni ḳomaz bu daʿvāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 5). [şaḳın,]*

Şaḳın itme sen ḳīl u ḳāl var bir mürşide bīʿat al
Olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 3). [şaḳın,]*

Şahā nāmıñ vüṣūlünde bu göñlümüz sürūr itdi
Muḥabbet ẕāt-ı pākından **şaḳın** ṣanma mürūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 2). [şaḳın,]*

Şaḳın dil virme gel aṣlā bu ḳaḥbe zen-i cefādan geç
Saña direm iki dedim yalandır hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 7, Mısra 1). [şaḳın,]*

Ṣunsa raḳīb sükkeri bal her demi cevher ḳadeḥ
Zehr-i mārdır içme **Şaḳın** virir ise her Ṣabaḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 8, Mısra 2). [şaḳın,]*

Behey ādem **şaḳın** ḳavm-i āʿdānıñ
Ḫudʾası birçoḳ ẓulm ider saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 1). [şaḳın,]*

Ẕiynet-i dünyāya **Şaḳın** aldanma
Mülk ü māla bunda aṣlā inanma *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 5). [şaḳın,]*

Mürüvvet eyle sen ey Şāhım **Şaḳın** bıraḳma ferdā
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 11). [şaḳın,]*

sākiyā: *1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.*

Sāḳīyā ṣun bize her dem laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 1). [sāḳīyā,]*

Ṣāḳīyā nā-şād mey mesrūr ider aḥmer ḳadeḥ
Dedi zāhid mey ḥarāmdır ehline direm mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 1). [ṣāḳīyā,]*

Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ḳurulmuş **sāḳiyā** meclis
Ḳadeḥler devr ider elde içerler Ṣāfīyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 1). [sāḳiyā,]*

Sāḳīyā lebrīz ḳadeḥ ṣuñ ṣāfī bir cām gerek
İçelim tā mest olunca ṣubḥ ile her Ṣām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 1). [sāḳīyā,]*

Sāḳīyā bezm-i ezelden verdiġiñ peymāneyi
Ṭolu bir cām bunda ṣuñ sen göresin mestāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 1). [sāḳīyā,]*

sakla-: *Bir şeyi başkasına göstermemek için kapamak, örtmek, gizlemek.*

Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç nihān
Ḥaḳ saña olur ʿayān **Ṣaḳlama** gel iẓhār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 6). [ṣaḳlama, -ma]*

Ḥaḳ saña olur ʿayān **Ṣaḳlama** gel iẓhār it
Menzil alur ol bir ḳadem tā eneʾl-Ḥaḳ bezmine *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 17). [ṣaḳlama, -ma]*

şal-: *Bırakmak, koyvermek, serbest bırakmak II Yollamak, göndermek.*

Ḳulzüm-ü baḥre ser-a-ser felegimi **Ṣaldım** bugün
Bir nihāyet semte düşdüm ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 5). [ṣaldım, -dı, -m]*

Gör beni ʿaşḳıñ ne ḥāle **şaldı** şimdi sevdigim
Mecnūnum Leylā yüzünden küllī vīrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 3). [ṣaldı, -dı]*

Görüp bu ḥalḳa ẕikre Ḫudāyı yād idip bir çoḳ
Hele bu ateş-i ʿaşḳa vücūdunu **şalan** gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 4). [ṣalan, -an]*

şal: *Kumaş. II hırka, aba.*

Ḳavm-i cāhil tefrīḳ itmez şāb u sükker resmini
Bir ṭutarmış yün ḳuşaḳla yaʿnī lāhur **şalımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 10). [şalımız, -ımız]*

Uyma cāzū gel ḥāline Ẕehīr ḳatar hep balına
Aldanma zībā **şālına** boyası çoḳ esāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 6). [şālına, -ı, -n, -a]*

Söylesem Derviş Sükūtī Kerbelānıñ ḥālini
Cān taḥammül itmez olur ḳaralar gey **şālını** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 32). [şālını, -ı, -n, -ı]*

şal: *Bırakmak, koyvermek, serbest bırakmak II Yollamak, göndermek.*

Muʾaḫḫir üç bölük **şalmış** vücūd iḳlīmine dāḫil
İderler ḥiẕmetiñ birbirine emr itmiş aña Cebbār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 21). [şalmış, -mış]*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem baḥs ider ṭāliblere
Ṣoñra baḥr-ı ʿaşḳa **Şaldı** ol Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 4). [şaldı, -dı]*

Hep bu ʿaşḳıñ ġavġāsıdur baḥr-i ʿummāna **şalan**
Anda elmas kāselerle sevḳ ider her bār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 5). [şalan, -an]*

Seyl gibi göz yaşını deryālara durma **Ṣal**
Baḥre irüp mevci anıñ anda endāz ile ḥabāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 3). [ṣal,]*

Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaberdir bulmadılar kâmili
ʿİlm-i ẓāhir cümle **Ṣalmış** ḫalḳ ile ider cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 10). [ṣalmış, -mış]*

Fülkünü **Ṣalmış** nihāyet baḥr-ı girdāba bugün
Berzaḫa uġrar ne çāre ġarḳ ider bunca ʿibād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 7). [ṣalmış, -mış]*

Zāhidiñ her dem kelāmı baḥr-ı ʿummān saḥili
Fülkünü nīm ḥaṭve **ṣalımız** ḳaldı ġām içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 4). [ṣalımız, -ımız]*

Şehr-i ʿilmine Resūlüñ olmadı āgāh faḳīh
ʿİlm-i ẓāhir cehle **ṣalmış** ṭamuda aḫker ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 12). [ṣalmış, -mış]*

Cismini ruḥa tebeddül eyleyen ʿāşıḳları
Ḳaṭresin bir baḥre **Ṣalmış** ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 6). [ṣalmış, -mış]*

Pādişāhım mülk-i tende nefsimi eyle Zebūn
Virme fırṣat her vaḳit sen **ṣal** güzel eşrāra tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 6). [ṣal,]*

Ṣalmayan deryā-yı ʿaşḳa fülkünü her dem-be-dem
Bulmadı ol dürr-i maʿden kānıdır Şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 3). [ṣalmayan, -ma, -y, -an]*

Kemāliñle şifā verdiñ Eyyübüñ rencine ol dem
Beni ġām derdine **Ṣaldın** o semte eyledin ilḥāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 8). [ṣaldın, -dı, -ñ]*

Baḥr-ı ʿummāna hemān ben felegimi **ṣaldım** bugün
Nūḥ ile irdim necāta bulmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 5). [ṣaldım, -dı, -m]*

Neyleyem ḳaṣdı o ẓālim **Ṣaldı** bir od cānıma
Yaḳdı kül itdi Sükūtī bu vücūdum maḥv olaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 15). [ṣaldı, -dı]*

Uyma Ṣaḳın sen hevāya beyhūde hem sivāya
Ṣalma başın ġavġāya devrān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 6). [ṣalma, -ma]*

Nūḥ Nebīniñ ṭufānından buldular ol dem ḫalāṣ
Ḳavm-i kāfirleri **ṣaldı** ġarḳıla deryā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 6). [ṣaldı, -dı]*

Şeyḫ nāḳıṢ sālikānın rāhını berzaḫ ḳoyar
Nār-ı dūẕaḫa **Ṣalar** ol tābiʾ-i şeyṭān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 28). [ṣalar, -ar]*

Hū ile ʿaşḳ baḥrına gelmiş ben **Ṣalmışam**
Bu vücūdum mevc gelmiş yürüdü ʿummāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 5). [ṣalmışam, -mış, -am]*

Seven oldur sevilen ol nedir bu nāẔ niyāz
ʿĀşıkların **Şaldı** hemān ḫayrete bu maʿnāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 6). [şaldı, -dı]*

Her yüzde bugün kendisini **şaldı** ʿayān
ʿĀşıḳlarına göstermek içün ḳıldı bahane *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 1). [şaldı, -dı]*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem baḥs ider ṭāliblere
Şoñra baḥr-ı ʿaşḳa **Şaldı** ol Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 4). [şaldı, -dı]*

Ricāmı kesmezim aṣlā Cenāb-ı Ḥaḳ Resūlünden
Bu ʿāṢī ümmetiñ **Şalsın** cenāna isterim dāʾim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 12). [şalsın, -sın]*

ʿİlm-i ẓāhir her cehle **Şalmış** ṭamudan olmaz ḫalāṣ
Cennete dāḫil olur mu kin kibir ehl-i riya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 7). [şalmış, -mış]*

sal: *(Fars.) Yıl, sene.*

Baḳmazım ben mülk ü māl Ḥaḳḳa ideyim viṣāl
Leyl ü nehār nice **sāl** çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 4). [sāl,]*

Ḥiẓmetinde beẕl-i cān itdim anıñ ben rūz u şeb
Bāb-ı Luṭfunda ʿināyet umarım nice **sāl** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 4). [sāl,]*

Bu **sāl** içre Sükūtīniñ muvāfiḳ geldi tariḫi
Hezār üç yüz beşinde çün tamam itdim bu dīvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 13). [sāl,]*

Ṣal hicret biñ iki yüz hem daḫı ṭoḳsan ṭoḳuz
ʿAşḳıyla bir gün hemān ol hū deyüp gitdi beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 13). [ṣal,]*

Sāl hezār üç yüz onunda rıḥlet itdi dünyādan
Şeyḫ ʿAlī semt-i beḳāda buldu maḳāmıñ firdevsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 13). [sāl,]*

Sükūtī **sāl** hezār üç yüz hem altıda tamām oldu
Bu nev çeşme idüp cereyān kemālile hep āʾlāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 19). [sāl,]*

Sāl ʿaded biñ ṭoḳsan altı hem iki yüz tariḫi
Bir ateş bıraḳdın Sükūtī cānına ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 17). [sāl,]*

Genç yaşında Ẓarīfe Ḫānım ʿazm idüp dār-ı beḳā
Sāl hezār üç yüz beşinde ṭutdu cennetde mekān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 14). [sāl,]*

salāt: *Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyla okunan duâ.*

Zāhidā gel ister isen sen de bulasın necāt
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā eyle **şalāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 2). [şalāt,]*

Ṣalāt dāʾimā eyle sözüñ ṭutma gel aġyārıñ
Oḳu ḥüsnüñde āyetiñ namāZ olsun her eṭvārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 1). [ṣalāt,]*

Ṣalātıyla selāmını iderdim ʿaşḳ ile her dem
Riyāẕātım ḳatıʾ muḥkem bu nefsim çoḳ ider ṣāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 5). [ṣalātıyla, -ı, -y, -la]*

Zāhidā gel ister isen sen de bulasın necāt
Ṣerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā eyle **Ṣalāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 2). [ṣalāt,]*

salāt: *İslamın beş şartından biri olan namaz.*

Gice gün uyḳuma ḥasret ḳamu Ẕikrini yād itdim
Ṣalātıyla ṣavmını iderdim şevḳ ile yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 4). [ṣalātıyla, -ı, -y, -la]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarīb bir yoḳ delīl ü ẕerrece
Vaṣf ider ṣavm **ṣalātıñ** farż aʾyān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 10). [ṣalātıñ, -ı, -n]*

Ḥacc ile Ṣavm **ṣalātıñ** remzini fehm itmeyen
Beyt-i Ḥaḳḳı ḳanda bulur bī-baṢar nādān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 9). [ṣalātıñ, -üñ]*

Ṣavm-ı **ṣalātle** gör zāhidi her bir işi bitmiş Ṣanır
Cennet ġarażı cehd itdiġi bulmadı ol Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 3). [ṣalātle, -le]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ zekāt farż olan cümle
Tamamen itmeġe icrā bu efkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 3). [ṣalāt,]*

Evrādla ḳamu Ṣavm **Ṣalāt** eẕkārım ile ḥacc ü zekāt
Mezheble bu gün dīn ile hem īmān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 3). [ṣalāt,]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ zekāta itmedim raġbet
Ḳamu farż īcābınca ʿilmde ḳılmışım noḳṢān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 5). [ṣalāt,]*

Ṣavmıyla bunca **ṣalāt** itdiġi gör zāhidi
Kin kibirle fiʿil-i nifāḳ ṭutduġu gör zahidi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 7). [ṣalāt,]*

Ḥaḳ içün degildir dinle ey ẕevāt
Ṣavmıyla **ṣalātı** hem hiç zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 20). [ṣalātı, -ı]*

saldır: *Bir kimseye veya bir şeye karşı saldırı yöneltmek, zarar verici bir davranışta bulunmak, hücum etmek.*

Kesretiñ emvācı çoḳdur **ṣaldırır** girdāba çün
Vaḥdet-i ẕāta irişgil saña bu sāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 5). [ṣaldırır, -ır]*

sālih: *Hz. Salih. Sâlih Peygamber Semud kavmine gönderilen peygamber olup Nuh aleyhisselamin ogullarindan Sam'in neslinden olup Hz.Âdem'in 19. kusaktan torunudur.*

Ḥażret-i Ḥūd kāh **Ṣaliḥ** İbrāhīm İsḥāḳ ile
İsmāʾilim ḳurbān oldu Ḥaḳ içün evlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 7). [ṣaliḥ,]*

Bulardan Hūd hemān **Ṣāliḥ** velādet itdi İbrāhīm
Hem İsmāʾil ile İsḥāḳ bu yolda cān fedā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 7). [ṣāliḥ,]*

sâlik: *Bir yolda giden, bir yol takip eden ‖ bir tarikata dâhil olup hidayet yolunu takip eden, seyir hâlinde bulunan mürit.*

Kef keremkānı ʿAlīniñ nesl-i imām ʿAskerī
Lam leṭāfet göster ol rāh-ı ʿaşḳda **sālikā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 24). [sālikā,]*

Buna her kim göñül bağlar ṣonunda zehr-i ḳātildir
Ṣaḳın aldanma ey **sālik** ḳo nakşını zībādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 8). [sālik,]*

Münkir olma zāhidā sen eylegil iḳrār-ı meşāyiḫ
ʿAşḳile **sālik** olanlar buldular dildār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 2). [sālik,]*

Geçenler cümle varından sivāyı bunda neylerler
Ṭarīḳatda olan **sālik-i** ḳabāyı bunda neylerler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 2). [sālik-i,]*

Menzilinden **sāliki** Ḥaḳ yolların kesmek diler
İblīs-i merdūda tābi Ḥaḳḳa iḳrār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 3). [sāliki, -i]*

Ḳutb-ı cihān ol serveri **sāliklerin** hem rehberi
Olmuş Sükūtī bir kem-teri ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 15). [sāliklerin, -ler, -in]*

Men reʾāni ḳul Resūl ḥüccet yeter her ʿāşıḳa
Fehm eyleyen bu nuṭḳunu **saliklere** burhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 6). [saliklere, -ler, -e]*

AẔ ṭaʿāmla nevm-ı ḳıllet **sālikin** rāhıñ açar
Menzil-i rifʿatde dāʾim meskān-i darüʾs-selām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 11). [sālikin, -iñ]*

Menzil alur bunda **sālik** mürşidine olan ṭālib
Ḥaḳ yoluna olan raġbet gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 5). [sālik,]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī nesl-i evlād-ı Resūl
Bir erkān-ı ṭarīḳata mürşid-i Ḥaḳ **salikin** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 12). [salikin, -in]*

Mīr iken işbu fenāyı terk idip biʾ cümleten
Salīk-i Ḥaḳ bāḳī oldu küllīsin virdi fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 4). [salīk-i,]*

Küntü kenze maḥrem olmuş bunlarıñ eñ kemteri
Menzil-i aʿlāya irdi her gedā **salikleri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 18). [salikleri, -ler, -i]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına **salik** aḳıd bir şu cihān içre
Derūnuñ nev ḥayāt bulur ebed olmaz bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 17). [salik,]*

Men ʿaref sırrına āgāh itmede her ṭālibi
Feṯḥ iderdi müşkülün her bir cihetden aña gelen **sāliki** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 18). [sāliki, -i]*

Nūr-ı Ḥaḳḳıyladır müzeyyen dergāh-ı ʿaliyyeleri
ʿĀrif-i Ḥaḳ gerçe olmuş **sālik-i** dānālar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 8). [sālik-i,]*

Nesl-i pāk-i evliyādır cān fedā ḳıl Caʿferʾe
Ḥaḳḳa irgörüp bu yolda **sālik-i** iḳrār-ı şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 4). [sālik-i,]*

sālikā: *Bir yolda giden, bir yol takip eden ‖ bir tarikata dâhil olup hidayet yolunu takip eden, seyir hâlinde bulunan mürit.*

Sāniyen Aḥmed Nebīniñ vaṣfını ḳılam beyān
Anıñ ile rāh-ı Ḥaḳḳa buldular yol **sālikā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 6). [sālikā,]*

Küntü kenziñ maḥzenini göstereler bī-ḥisāb
Fehm idesün ne içün geldin cihāna **sālikā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 8). [sālikā,]*

Āġāz idelim nuṭḳumuza ibtidā
Rāh-ı Ḥaḳḳı şerḥ idelim **sālikā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 2). [sālikā,]*

Geldin meger raḥmet içün ḳullarına şefḳat içün
İḥsān ile nuṢret içün senden olur her **sālikā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 4). [sālikā,]*

ʿAşḳa uy sen **sālikā** gel Ḥaḳḳa ider ol vüṣūl
Ẕikr-i Ḥaḳḳı it seḥerde bulasın dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 3). [sālikā,]*

ʿİlmüʾl-esmā rumūzun fāş ider ʿāşıḳlara
Sālikā neyīn naẓarda īmā ile izʾān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 6). [sālikā,]*

Taʿmīr eyle **sālikā** sen bu vīrān dilḫāneyi
Pādişāhım taḥtı ḳursun itmege anda ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 3). [sālikā,]*

Şeyḫ nāḳıṢ **sālikānın** rāhını berzaḫ ḳoyar
Nār-ı dūẕaḫa Ṣalar ol tābiʾ-i şeyṭān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 27). [sālikānın, -nın]*

ʿİlm-i Ḥaḳla **salikānıñ** ḳalbini eyler kemāl
Ḳoymaz aṣlā cehl içinde böyle bir ʿirfān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 7). [salikānıñ, -nın]*

Ol gürūh-ı evliyāda **sālikānıñ** rehberi
Ḥaḳḳa ir görmüş muḥaḳḳaḳ bunca bāy-ı kem-teri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 1). [sālikānıñ, -nın]*

Vaḥdetde Ḥaḳḳıyla rūz u leyāli
Ẕevḳ ider böylece her dem **sālikā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 24). [sālikā,]*

Māsivāya itme ülfet **sālikā**
Keşretinden ictināb it yoḳ vefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 13). [sālikā,]*

Bir şeyḫ-i kāmile eyle ilticā
Ḥiẕmet it rūz u şeb sende **sālika** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 18). [sālika,]*

sālik-i ḥaḳ: *Hak yolda süluk eden, Hak yolunun yolcusu.*

Derde düşen bunda **sālik-i Ḥaḳ** anıñ dermānesi
ʿİlleti ʿaşḳdan ölürse ẕevḳ ider dil ḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 1). [sālik-i ḥaḳ,]*

Terk-i fānī eylemişdir **salik-i Ḥaḳ** her müdām
Devlet-i bāḳīye irdi ẕevḳ ider ikṣār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 7). [salik-i ḥaḳ,]*

Sāliki Ḥaḳ bunda virdi ḳalbine her dem cilā
Māsivādan ide yüz biñ ḳulları ẕikr-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 9). [sāliki ḥaḳ,]*

Ol Muḥammed Taḳī bil pişvā-yı rāh-ı dīn
Muḳtedā-yı evliyādır **sālik-i Ḥaḳḳı** iḳtidāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 14). [sālik-i ḥaḳḳı, -ı]*

Mecnūn-ı ʿaşḳdan ṣorulmaz vech-i ḫūbāndır ġaraż
Sālik-i Ḥaḳḳın ezelden ḳurb-ı Raḥmāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 2). [sālik-i ḥaḳḳın, -ın]*

sallan: *Sallanmak, hareket etmek.*

Şevḳ ile eyler muḥabbet gönlümüz aldı yeter
Bilmezem görmüş o cāẕū geldi hemān **Ṣallanaraḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 12). [ṣallanaraḳ, -arak]*

salṭanat: *Hükümdarlık, sultanlık; hakimiyet, güç.*

Bu **salṭanat** çıḳar elden ḳamu varlıḳ hebā olur
Bu ʿömrüñ tiz gelür geçer seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 3). [salṭanat,]*

Resm-i ṣūr-ı **salṭanatda** şāha itmem ilticā
Mülk-i tende pādişāhım emridir her varımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 7). [salṭanatda, -da]*

Ḥażret-i Davūd Süleymān **salṭanatda** bir ḳarār
Ḥükm ider Ḳāfʾdan Ḳāfʾa ol ʿadlile icrā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 11). [salṭanatda, -da]*

İderler ʿuzlet ḳāniʿ sarāy-ı **salṭanat** baḳmaz
Degişmez virseler ol dem Süleymān taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 3). [salṭanat,]*

Hemān Davūd Süleymānʾa virildi **salṭanat** ḥükmü
Yunūsu atdı deryāya cinān bāġ u Ṣafā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 17). [salṭanat,]*

sālūs: *İkiyüzlü, riyakār.*

Ṭutma zāhid **sālūs** eyle ehl-i ʿaşḳı sende bir
Ḳanda olur bülbül ile bir arada hem de zāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 7). [sālūs,]*

<u>san-:</u> *Düşünmek, sanmak, zannetmek.*

Māl u mülküm deyu bunda cāhiller
Ṣanmasın ḳalır ol cümleye bābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 6). [ṣanmasın, -ma, -sın]*

Mezheb-i pāk-i Caʿferʾiñdir ḳulunu Ḥaḳ görmeyen
ʿĀḳibet berzāḫā uġrar **ṣanmañız** raḥmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 10). [ṣanmañız, -ma, -ñız]*

Ṣāfî dil olan bu ʿālem ḫalḳına kem söylemez
Medḥ ider her dem lisānen **ṣanmañız** ṣekvadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 10). [ṣanmañız, -ma, -ñız]*

Ṣavm-ı ṣalātle gör zāhidi her bir işi bitmiş **Ṣanır**
Cennet ġarażı cehd itdiġi bulmadı ol Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 3). [ṣanır, -ır]*

Cān ni<u>ṣ</u>ār iden bu yolda **ṣanmañız** olur hebā
Ḳıymetiñ Ḥaḳdır viren bil nice biñ sīm-i <u>Z</u>er gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 3). [ṣanmañız, -ma, -ñız]*

Ṣanmañız Ḥaḳḳa ʿibādet itmeyiz biz zāhidā
Her seḥer <u>z</u>ikrile dāʾim bunda oldu muʾtādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 5). [ṣanmañız, -ma, -ñız]*

Vechini rüʾyet idelden ʿaşḳ beni ḳomaz rāḥat
Ṣanmañız ʿaḳlım bu gün var bir ʿaceb dīvāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 4). [ṣanmañız, -ma, -ñız]*

Ṣāç Ṣaḳal penbe mi<u>ṣ</u>āli nā-tüvān olmuş yeter **Ṣanmañız** civān
Yaşı altmışdan tecāvüz ṣañmanız civān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 13). [ṣanmañız, -ma, -ñız]*

Ṣāç Ṣaḳal penbe mi<u>ṣ</u>āli nā-tüvān olmuş yeter Ṣanmañız civān
Yaşı altmışdan tecāvüz **ṣañmanız** civān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 14). [ṣañmanız, -ma, -ñız]*

Kin kibir benlik riyālar ḳanġı ādemde olur
Ṣanmañız ādem anı kim Ḥaḳ anı ḳılmış müżīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 6). [ṣanmañız, -ma, -ñız]*

Her biri böylece ik<u>ṣ</u>ār itmişler
Ṣanmañız bu ḳavm ʿilmeyle māhir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 30). [ṣanmañız, -ma, -ñız]*

Fezkurūnī āyetinden bī-ḫaber ʿamā faḳīh
Ṭutduġu yol **ṣanma** ṭoġru bulmadı Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 12). [ṣanma, -ma]*

Bitmez eyle Ṣafī ʿasel hem daḫı gümüş ḳalay
Āb u limon sirke ile bir **Ṣanur** abdalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 12). [ṣanur, -ūr]*

Derviş Sükūtī Ḥaḳ ʿayān **Ṣanma** bugün anı nihān
Ḳalb içinde ṭutmuş mekān i<u>z</u>ʾān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 13). [ṣanma, -ma]*

Her kimiñ ḳalbinde vardır ḥırṢ ile ʿucūb riyā
Ṣanma insān anı sen ādem degil bir ġayrı cins *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 8). [ṣanma, -ma]*

Añlamazlar z̲āt-ı Ḥaḳḳı mürşide yol bulmayan
Kendüni ādem **Şanur** ol maʿnīde ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 6). [ṣanur, -ūr]*

Tedbīr ile **şanma** olur her bir işim fermān imiş
Bezm-i ezel- taḳdīr olan emr-i Ḫudā pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 1). [ṣanma, -ma]*

Her yerde Ḥaḳ ḥażır-ı nāẓır **şanma** anı nihān imiş
Çeşm-i baṢar rüʾyet ider günden ʿayān beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 1). [ṣanma, -ma]*

Cān niṯ̲ār iden bu yolda mülk-i ten bulmaz fenā
Nev ḥayātı bulmuş anlar **şanma** bu nuṭḳum güzaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 8). [ṣanma, -ma]*

Terkine gel ġayret ile ḥubını ḳalbimden çıḳar
Ṣanma bāḳī bu ḥabīṯ̲i hep hebādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 12). [ṣanma, -ma]*

Ḥançerle urup sīnemize ḳalāʾ mı **şandı** bu tenim
Ḳıldı ḥarāb dil mülkünü ḥaml idemez nāzik bedenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 1). [ṣandı, -dı]*

Ḳalb ḫānesini ṭaş mı **Şanup** cismimize ḍarb ideyor
Bilmem nice ḳaṣd eyledi bağrımıza ol bāġ u çemenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 7). [ṣanup, -up]*

Sürerler Ḥaḳḳın z̲ikrini gice gün ḳāyım olmuşlar
Görenler **Şandı** Mecnūn mecāzī ʿaşḳ-ı Leylāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 4). [ṣandı, -dı]*

Bulardan her birin **Şanma** rıżā-yı Ḥaḳ içün gitmiş
Kimi bir ad ṭaḳınmaḳdır kimisi Ḥaḳḳa duʿācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 3). [ṣanma, -ma]*

Ne müşkül kim bu ʿālemde ṣıfātı ādemi bulmaz
Anı sen **Şanma** insān kim bahāyım sekil bir rengdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 4). [ṣanma, -ma]*

Yolunda gördü üç atlı ki **Şandı** anı ḫāṢ u ʿām
Meger cedd-i Resūlullah Ebū Bekir ʿAlī imām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 37). [ṣandı, -dı]*

Dört kitāb ṣāḥibi **şanasın** kāmil
Ṣerḥ-i ʿaḳāʾidden baḥ̲s ider cāhil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 39). [ṣanasın, -a, -sın]*

<u>san:</u> *Büyüklük, yücelik, şöhret, ün.*

İbn-i ʿamm-ı Ḥaydara hem laḥmüke laḥm dedi
Hem dimişdir nūr-ı vāḥid **şānına** yā Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 4). [şānına, -ı, -n, -a]*

Murtażādır vaḥy-i Ḥaḳla hel etādır **şānına**
Murtażādır ʿayn-ı Aḥmed dehre sulṭān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 7). [şānına, -ı, -ñ, -a]*

Mūsāya devrinde geldi z̲āt-ı Ḥaḳdan bir ḫiṭāb
Len terā nī çünki dedi **şānına** Ḥaḳ müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 2). [şānına, -ı, -ñ, -a]*

Şānına taḥḳīḳ buyurduñ ol ʿAlī bin Ṭālibiñ
Sūre-i Ḳurʾān içinde hel atā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 3). [şānına, -ına]*

Müzeyyen ḫūb-ı libās ancaḳ ʿulemā **şānına** lāyıḳ
Biz abdāl-ı Ḫudā olduḳ ḳanāʿat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 11). [şānına, -ı, -n, -a]*

Naḥnü aḳreb āyetle **şānına** ḳıldı beyān
Maẓhar-ı ẕāt-ı ṣıfātın ʿarş-ı Raḥmān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 5). [şānına, -ı, -n, -a]*

Kelāmullah ider taṣdīḳ bularıñ **şānını** muṭlaḳ
Cenāb-ı Ḥaḳ ḥużūrunda bulardır cümleden ekber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 5). [şānını, -ı, -n, -ı]*

Bularıñ **şānını** Ḳurʾān ider taʾẓīm ile tekrīm
ʿAlīyi kim ider tefrīḳ Ḫudādan oldular mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 13). [şānını, -ı, -n, -ı]*

Şānına lāyıḳ olan kim kendini ednā görüp
Ḫalḳ-ı ʿālem anı ol dem başına efser ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 5). [şānına, -ı, -n, -a]*

Aḥsen-i taḳvīm dimiş Ḥaḳ çünki insān **şānına**
Nüsḫa-i kübrādır ādem farḳ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 3). [şānına, -ı, -n, -a]*

Māderiñ **şānında** gelmiş biʾāte minnī bugün
Nūr-ı ʿayn Faṭıma Ḫayruʾn-nisāʾsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 9). [şānında, -ı, -n, -da]*

Ey şāh-ı cihān al bendeki nām ile **şān** seniñ olsun
Mülk-i derūn içre ne var küllīsi her ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 1). [şān,]*

Ümidim bir cenābından raḥīmsın her dü ʿālemde
Ġafūr ismine maẓharsın seniñ **şānındadır** iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 12). [şānındadır, -ı, -n, -da, -dır]*

Revā mı **şānına** her dem viṣālinden olam ben devr
Şefāʿat ḳıl saña maḫṣūṣ umarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 5). [şānına, -ı, -n, -a]*

Şefāʿat **şānına** layıḳ ḳapundan red olunmaz hiç
Sükūtī ʿāṣıḳıñ kem-ter meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 11). [şānına, -ı, -n, -a]*

Sen oldun ser-te-ser dünyā vü ʿuḳbāya hemān bāʿiş
Virildi **şānına** levlāk ʿaṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 6). [şānına, -ı, -n, -a]*

Seniñ **şānındadır** levlāk kemāliñle vücūd bulduḳ
Sen oldun bāʿiş-i maḫlūḳ ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 5). [şānındadır, -ı, -n, -da, -dır]*

Sen olduñ ʿāleme nūr-ı hidāyet yā Resūlullah
Seniñ **şānındadır** lütf-ı saʿādet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 2). [şānındadır, -ı, -n, -da, -dır]*

Cürm ile gelmiş ḳapuna Derviş Sükūtī kem-terin
Şānına ʿafv eylemekdir ḳulların ʿişyānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 10). [şānına, -ına]*

Cihānıñ ḫalḳına bāʾiş Ḥabīb-i kibriyā oldu
Anıñ **şānındadır** levlāk kemāliyle sezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 2). [şānındadır, -ı, -n, -da, -dır]*

Oldu kerem sırr-ı nebīden sırr-ı Ḫudā Ḥaydar ʿAlī
Hem laḥmüke laḥm dedi **şānında** nemā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 2). [şānında, -ı, -n, -da]*

Şānında anıñ vārid olup hem bunca ḥadīşler
Żikrin ideyor cehrile hep Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 13). [şānında, -ı, -n, -da]*

Ḳul Resūl laḥmüke laḥm **şānına** ḳıldı beyān
Ehl-i ḥaḳāyıḳ itdi ʿayān Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 7). [şānına, -ı, -n, -a]*

Mest-i lā- yaʿḳıl idermiş cemʾ olan ʿuşşāḳını
Meclisinde Ṣāfī ṭutmuş ṭopṭolu bir **şān** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 10). [şān,]*

Oḳundu **şānına** āyet-i kelām Ḥubbu lā yenām
Ṣunarlar ceŻbe-i Ḥaḳḳı o demde oldular mestān ʿaṢr-ı aḫir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 39). [şānına, -ı, -n, -a]*

Gelüp devrinde durmuşlar ḳapında nice pek insān
Sezādır **şānına** her dem bulara eylegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 6). [şānına, -ı, -n, -a]*

Luṭf-ı Ḥaḳ ḳıldı hidāyet pīrleri nesl-i ʿAlī
Şānına Aḥmed buyurmuş bir ḥadīş rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 6). [şānına, -ı, -n, -a]*

saña: *"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.*

Kesretiñ emvācı çoḳdur şaldırır girdāba çün
Vaḥdet-i zāta irişgil **saña** bu şāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 6). [saña,]*

Kīn kibir benlik ḥased hem daḫı ʿucb ile riyā
Şeş cihātiñ bende çekmiş fetḥ olunmaz **saña** bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 6). [saña,]*

Bir ṭabīb-i ḫāżıḳa ir gel rūz u şeb ḳıl ḥizmeti
Bir devā itse gerek ol **saña** bu ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 8). [saña,]*

Himmete muḥtāc ḥaḳāyıḳ erlerinden ḳıl meded
Luṭf idip eyler ʿināyet **saña** ol ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 8). [saña,]*

Bezm-i ʿāşī yüzüm ḳara bu aḥvālim **saña** yā Rab
Ne mümkīn ideyim iḫfā ʿayāndır hep **saña** yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 9). [saña,]*

Bezm-i ʿāşī yüzüm ḳara bu aḥvālim **saña** yā Rab
Ne mümkīn ideyim iḫfā ʿayāndır hep **saña** yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 10). [saña,]*

Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç nihān
Ḥaḳ **saña** olur ʿayān Ṣaḳlama gel iẕhār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 6). [saña,]*

Eger müʾmīn isen ṭālib Ḥaḳḳa her dem olup raġbet
Olamaz nefs **saña** ġalib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 6). [saña,]*

Derviş Sükūtī her zamān Saʿy ide gör bul Ḥaḳḳı
Saña senden yaḳīn ol ḳalb evinde mihmānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 10). [saña,]*

Saña derim behey ṭālib işit nuṭḳum hevādan geç
Ne kār itdin bu dünyāda ʿucub ile riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 1). [saña,]*

Dağlar **saña** bostān olur bāġçe ile bāġlar ḳamu
Meyveleri ġāyet keşīr eṭrāfında Ṣāfī ṭurunç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 11). [saña,]*

Keşret-i dünyādan el çek zāhidā Ḥaḳdır murād
Dinle bu nuṭḳum **saña** ḥüccet dilersen ḳıl iʾtimād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 2). [saña,]*

Rehber-i kāmil izinden sen cüdā olma bugün
İttiṢāl it **saña** Ḥaḳḳıñ yollarıñ itsün güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 6). [saña,]*

Ḥaḳ **saña** senden yaḳın bil çeşm-i cānıñ aç bu gün
Naḥnü aḳreble mübīn ẕātına ḳılmış şuhūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 9). [saña,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī dāmeni ṭut mürşidin
Göstere ol **saña** Ḥaḳḳı vechi Yezdān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 12). [saña,]*

Derviş dün ü gün behey ṭālib elinde var iken fırṣat
Ṭalāḳın vir bu zen-i dehrin **saña** küllī Ẕiyān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 4). [saña,]*

Sivā ḥubı gelür geçer ne māl ḳalur ne bir eşer
Saña gelmezden öñ ḫaber yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 4). [saña,]*

Bāb-ı Luṭfuñ ḫādimidir nice biñ ḳullar daḫı
Secde eyler **saña** taḥḳīḳ ins ü cin cümle şecer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 6). [saña,]*

Sensin kerīm ile ḳabūl itdim **saña** ben ilticā
ʿAşḳ baḥrına ẕerre miṣāl cürmüm ile bunca ḳuṣūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 3). [saña,]*

Günāhkārım yüzüm ḳara necāt semti ḳatı düşvār
Ne ṣūretle varam **saña** ben ḳalbim pāk degil hep bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 2). [saña,]*

Mürşid-i kāmillere ṣor Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Gösterir **saña** her demi ḳanda olur Raḥmānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 10). [saña,]*

Ẕevḳ idermiş seniñ ile her kim oldu **saña** yār
Bāb-ı lütfuñ bekler ancaḳ rūz u şeb ʿāşıḳ- şinās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 7). [saña,]*

Ḳıblegāhı ʿālem olduḳ **saña** maḥṣūṣ seyyidim
Vechine ben secde itdim ḫūb-ı dīdārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 5). [saña,]*

Nefsiniñ ḳatline saʿy it sen daḫı leyl ü nehār
Ẕülfiḳār-ı Ḥaydarı çek **saña** lazımdır ḳışāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 8). [saña,]*

Bizi yoḳdan iden īcād ilāhi hep **saña** maḥṣūṣ
Ki sensin ḳalbimiz ābād iden Mevlā **saña** maḥṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 1). [saña,]*

Bizi yoḳdan iden īcād ilāhi hep **saña** maḥṣūṣ
Ki sensin ḳalbimiz ābād iden Mevlā **saña** maḥṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 2). [saña,]*

Kün emrinle ẓuhūr itdi hezārān Ṣad hezār maḫlūḳ
Sen oldun cümleye maʾbūd hemān yā Rab **saña** maḥṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 4). [saña,]*

Seniñ şükründe ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Seniñ vaṣfına kim ḳādir ola bir ḳul **saña** maḥṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 6). [saña,]*

Günāhkār ḳullarız yā Rab ḫaṭāmız bir nice efzūn
Ġafūr ismiyle raḥm etgil ʿināyet ḳıl **saña** maḥṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 8). [saña,]*

Ḳuluñ Derviş Sükūtīdir dürr-i luṭfunda her dāʾim
ʿAfv ḳıl cürmünü bekler Cenāb-ı Ḥaḳ **saña** maḥṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 10). [saña,]*

Çek elin iki cihāndan ẕevḳ-i yār **saña** yeter
Māsivāyı terk idip ʿuḳbāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 7). [saña,]*

Seniñ şevḳ-i viṣāliñle muḥabbet ẕevḳini buldum
Dürr-i luṭfuñ ġulāmıdır Sükūtī hep **sana** müştāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 10). [sana,]*

Ḥaḳ yaḳındır **saña** senden ey Sükūtī şorma hiç
Ḳalbiniñ her köşesinde oturur mihmānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 9). [saña,]*

Sükūtī Dervişiñ pendi sözüm **saña** ey efendi
ʿAcāyib dünyānıñ fendi cezāsı çoḳ ʿaṭāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 13). [saña,]*

Cehd ide gör ey Sükūtī bulasın bir kāmili
Göstere ol Ḥaḳḳı **saña** āşikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 14). [saña,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī gelmişem ednā ġarḪb
Ḫāk-i pāyiñ beklerim hep **saña** itdim ʿarż-ı ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 14). [saña,]*

Fehm idip bu dehri yā Rab hep yalandır nʾidelim
Feyż-i himmet irgörürsen **saña** senden gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 2). [saña,]*

Derdmend Derviş Sükūtī ʿarż-ı ḥālim bu **saña**
Yüz çevirme ben ḳulundan ṭoġru **saña** gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 14). [saña,]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ **saña** maḥṣūṣ eyle şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 4). [saña,]*

Böyle iken ẕāt-ı pākın cevher-i aṢlı ḳadīm
Ya niçün ḳaṣd itdi **saña** Ḫāricī devrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 6). [saña,]*

Evliyādan ceddi olsa bu zamān şol kimseniñ
Menfaʿat olmaz **saña** bil ṭutma gel aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 12). [saña,]*

Pendimiz çoḳdur **saña** hem semʾ-i cānıñ aç güzel
Naẓmımı dinle yaḳīn ol ḳurtarasın cān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 23). [saña,]*

Şeyḫ-i kāmil dāmenı ṭut **saña** Ḥaḳḳı göstere
Nesne gelmez cāhilāndan her işi noḳṣān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 25). [saña,]*

ʿAşḳıñla seniñ varlıġımı hep **saña** virdim
Bir ẕerre beḳā ḳalmaya hiç cism ile cān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 5). [saña,]*

İlāhī cürm ü ʿiṣyāna ġarīḳim baḥr-ı bī-pāyān
Yüzüm ḳarasıyla gelsem ḥicābım çoḳ **saña** ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 2). [saña,]*

Tekāsül iyledim pek çoḳ bu ʿömrümüz hebā gitdi
Saña maʾlūmdur her ḥālim bu nefsimdir baña düşmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 8). [saña,]*

Saña evvel görünür hep hemān bir dil-rubā Ṣūret
Mü'essir diş biler ṣoḳsun zehirli bir yılāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 5). [saña,]*

Pādişāhım eyle himmet bu ġarīb bī-çāreye
Sen Kerīmsin eyle iḥsān ʿarż-ı ḥālim **saña** bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 12). [saña,]*

Sekiz üçmaġa meyl itmez **saña** müştaḳ olan cānlar
Ḳabūl ḳıl ḫānḳāhında revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 7). [saña,]*

Revā mı şānına her dem viṣālinden olam ben devr
Şefāʿat ḳıl **saña** maḥṣūṣ umarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 6). [saña,]*

Saña Ḥaḳ dedi maḥbūbum ezelden tā ebed çün kim
Ḥaḳḳa çün ẕātıñız maẓhar meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 7). [saña,]*

Siyāh rūyum ile geldim senin bāb-ı viṣāline
Ḳabūl ḳılmaḳ **saña** maḥṣūṣ revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 12). [saña,]*

Behey ṭālib **saña** direm gelüp dünyāya meyl itme
Bu keṣretden ḫalāṣ ol sen ṣaḳın ġavġāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 1). [saña,]*

Ḥālime raḥm it göñül neyler **saña** bu rūy-ı siyāh
Ḥaḳḳa maḳbūl yoḳ bir işim geçdi ʿömrüm oldu günah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 1). [saña,]*

Bu kes̲ret encāmı dağılır bir gün
Ecel gelüp **saña** bulur tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 4). [saña,]*

Seniñ bāb-ı ġulāmıñdır Sükūtī bir ġarīb miskin
Mürüvvet ḳıl **saña** gelmiş gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 14). [saña,]*

Sen şefīʾüʾl müẔnibīnsin ʿarṣa-ı maḥşerde hem
Şol zamān kim **saña** geldik baş açıḳ ʿuryānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 10). [saña,]*

Göñlümüzden ḳaṭʿ idüp gel çoḳ sivāya ülfeti
Saña olsun yā ilahī ḳalbime vir lez̲zeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 2). [saña,]*

Feyż-i himmetiñle her dem ʿaşḳımı döndür **saña**
Luṭf-ı iḥsānınla ben de ideyim çoḳ ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 5). [saña,]*

Ṣaḳın dil virme gel aṣlā bu ḳaḥbe zen-i cefādan geç
Saña direm iki dedim yalandır hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 7, Mısra 2). [saña,]*

Yaġ derūnuñ içre zāhid her seḥerde bir çerāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā bāġçelerde **saña** olur hem de bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 21, Mısra 2). [saña,]*

ʿAref dersi **saña** maḥṣūṣ seniñle Ḥaḳ olur ẕāhir
Sen oldun ʿilmüʾl-esmā rumuẕātında hem māhir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 17). [saña,]*

san̲ʾat: *Hüner, yapılan iş, en iyi bilinen iş.*

Maʿrifetden dem urur gör baʿżı insānlar her demi
Dürlü **şan̲ʾatlarda** işmām itdirir renk-i būyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 2). [şan̲ʾatlarda, -lar, -da]*

sānī: *Ar. İkinci.*

Görelden vechini yārin dūş oldum özge sevdāya
Anıñ ʿaşḳile her dāʾim ben oldum mecnūn-ı **s̲ānī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 10). [s̲ānī,]*

şanıḳ: *Suçlu olduğu sanılan kimse, zanlı, maznun.*

Sāyeʾi luṭfunda dāʾim ḳalbimiz maḥzūn degil
Himmet ile her **Şanıḳ** göñül ider şādān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 4). [şanıḳ,]*

sāniyen: *Ar. İkinci olarak.*

S̲āniyen Aḥmed Nebīniñ vaṣfını ḳılam beyān
Anıñ ile rāh-ı Ḥaḳḳa buldular yol sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 5). [s̲āniyen,]*

şanki: *"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında benzetme edatı.*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu bu derūnum **şanḳi** urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 4). [şanḳi,]*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu bu derūnum **Şanḳi** urmuş māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 4). [şanḳi,]*

sar: *Sarmak, dolamak.*

İflāḥ olamaz mülk-i derūn bundan gerü ey Sükūtī
Ḳalmadı hiç aṣlā ümīd kendim **şarayım** ben kefenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 10). [şarayım,]*

sarāy: *Far. Saray.*

Saray-ı līmaʾallahda iderler ṣoḥbet-i Ḥaḳla
Geçerler hep dünyādan bu yolda evliyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 7). [saray-ı, -ı]*

Sekiz cennet ḳamu ḥūr-ı cinānıñ bāġ u bostānı
Müzeyyen köşküñ **sarāy** bāġçe bu gülzārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 10). [sarāy,]*

İderler ʿuzlet ḳānīʿ **sarāy-ı** salṭanat baḳmaz
Degişmez virseler ol dem Süleymān taḥt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 3). [sarāy-ı, -ı]*

Sarāy-ı limaʾallahda oturdu cedd-i pāk ile
Ḥaḳīḳat Ṣoḥbetiñ itdi Muḥammed şāh Ḥaḳ ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 43). [sarāy-ı, -ı]*

sarāy-ı līmaʾallah: *Allah ile birlikte olma sarayı, mekanı.*

Sarāy-ı līmaʾallah irişür cān ile bī-ten
Olurlar ʿāşıḳ-ı maʿşūḳ kemā fī enbiyā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 7). [sarāy-ı līmaʾallah,]*

sarāy-ı vaḥdet: *Birlik sarayı. // [tas.] Hakk'ın zât, sıfat, isim ve fiillerinin özet olarak bulunduğu vahdet makamı.*

İrişdi çünki hem rāhım bir özge ʿāleme ol dem
Sarāy-ı vaḥdete irdim o ḥażretden vefā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 8). [sarāy-ı vaḥdete, -e]*

sarf: *Harcama, tüketme.*

Cevherini ḳılma **şarf** ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ-ı idrāki olan iẕʿān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 5). [şarf,]*

Mürşidiñ gitdiġi rāhe sen daḥı ḳıl inḳiyād
Cümle varıñ **Şarf** idegil esrār-ı Ḥaḳ ola keşşaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 6). [şarf,]*

Ẕiynet-i dünyāya baḳma aldadır bir cāẕūdır
Virme göñlüñ bī-vefāya ʿāḳil isen itme **ṣarf** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 8). [ṣarf,]*

Cevherini ḳılma **Ṣarf** ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ ider iki olan iẕʿān ile Ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 5). [ṣarf,]*

Ẓāhir ʿilmini ekersen bildin ise vāʿiẓā
Bāṭınıñ hiç bilmedinse **Ṣarf-ı** cehl dirler saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 2). [ṣarf-ı,]*

sarp: *Güç, zor, çetin || Seyr-i sülûk yolunun manevî güçlüğü.*

Gerçe yollar ḳatı **Ṣarpdır** bunca cebel kāh ṭaş
Yırtıcı ḥayvān çoḳdur hiç gezilmez infirād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 5). [ṣarpdır, -dır]*

sarrāf: *Altın, değerli kağıt ve metalleri birbiriyle değiştiren, tahvil alışverişi yapan meslek erbabı. Bir işten iyi anlayan, o işin erbabı olan kimse.*

Bir bedestendir ḳurulmuş cümle ʿālem ḫalḳına
İster isen **Ṣarrāf** ol sen eylegil tüccār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 8). [ṣarrāf,]*

sat-: *Elden çıkarmak, satmak.*

Cümle varı destimizden bir pula **ṣatdıḳ** bugün
Ṣāh Taḳī vü bā Naḳī nūr-ı Ḫudānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 9). [ṣatdıḳ, -dı, -ḳ]*

Mülk-i māl ü evlādıñ bir pula **Ṣatdı**
Özge bir ẕevḳe irdi eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 9). [ṣatdı, -dı]*

ʿAşḳile Derviş Sükūtī kem-ter
Bir pula **ṣatmışdır** ekvān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 18). [ṣatmışdır, -mış, -dır]*

Bunlar pazar-ı ḥikmetde müzeyyen bir dükkān açmış
Ḳumaşın ṭopṭolu cevher **Ṣatarlar** cins-i aʿlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 12). [ṣatarlar, -ar, -lar]*

Dersde olmayanı ḳalbden ḳatarlar
Ḫalḳ içinde kendin ʿālem **ṣatarlar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 28). [ṣatarlar, -ar, -lar]*

savm: *Ar. Oruç.*

Gice gün uyḳuma ḥasret ḳamu Ẕikrini yād itdim
Ṣalātıyla **ṣavmını** iderdim şevḳ ile yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 4). [ṣavmını, -ı, -nı]*

Ḫaḳ Teʿālāya ḳarīb bir yoḳ delīl ü ẕerrece
Vaṣf ider **ṣavm** ṣalātıñ farż aʾyān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 10). [ṣavm,]*

Ḥacc ile **Ṣavm** ṣalātıñ remzini fehm itmeyen
Beyt-i Ḫaḳḳı ḳanda bulur bī-baṢar nādān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 9). [ṣavm,]*

Ṣavm-ı ṣalātle gör zāhidi her bir işi bitmiş Ṣanır
Cennet ġarażı cehd itdiġi bulmadı ol Mevlā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 3). [ṣavm-ı, -ı]*

Ṣalāt **ṣavm** ile ḥaccıñ zekāt farż olan cümle
Tamamen itmeġe icrā bu efkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 3). [ṣavm,]*

Evrādla ḳamu **Ṣavm** Ṣalāt eẕkārım ile ḥacc ü zekāt
Mezheble bu gün dīn ile hem īmān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 3). [ṣavm,]*

Ṣalāt **ṣavm** ile ḥaccıñ zekāta itmedim raġbet
Ḳamu farż īcābınca ʿilmde ḳılmışım noḳṢān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 5). [ṣavm,]*

Ṣavmıyla bunca ṣalāt itdiġi gör zāhidi
Kin kibirle fiʿil-i nifāḳ ṭutduġu gör zahidi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 7). [ṣavmıyla, -ı, -y, -la]*

Ḥaḳ içün degildir dinle ey ẕevāt
Ṣavmıyla ṣalātı hem hiç zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 20). [ṣavmıyla, -ı, -y, -la]*

<u>say-:</u> *Saymak.*

Ṣalātıyla selāmını iderdim ʿaşḳ ile her dem
Riyāẕātım ḳatıʾ muḥkem bu nefsim çoḳ ider **ṣāyım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 6). [ṣāyım, -ım]*

<u>saʿy:</u> *Çalışma, çalışıp çabalama, emek sarfetme, cehd.*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i nāẔenīnden baʿżı fuḳarā anıñ Ẕabṭ u rabṭına
ictisār iderler ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile ḳaṭʾ itmege **Saʿy** iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 6). [saʿy,]*

Terk-i sivā eyleye gel **Saʿyla** ey ṭālib
Ḥaḳḳa yüẔüñ süre süre rūz u leyāl türāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 5). [saʿyla, -la]*

Derviş Sükūtī her zamān **Saʿy** ide gör bul Ḥaḳḳı
Saña senden yaḳīn ol ḳalb evinde mihmānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 9). [saʿy,]*

Nefsini öñ bilmek imiş Ḥaḳḳı bilmekden murād
Saʿy idegör ṭālibā gel ʿirfān ile inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 2). [saʿy,]*

Ẕikr-i tevḥīd dersine **saʿy** ideriz rūz u şeb
Emr-i Ḥaḳḳı ṭutmuşuz oḳuruz ezber zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 5). [saʿy,]*

Saʿy ider zāhid delīlsiz rāh-i Ḥaḳḳa vāṣıl ola
Ḳābil-i mümkün degildir bulmaġa bunda murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 5). [saʿy,]*

Saʿyını virmiş hebāya reh-nümāsız ṣol kişi
Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber ol Yezdānʾı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 11). [saʿyını, -ı, -n, -ı]*

Saʿy idüp Derviş Sükūtī ḳalbini pāk idegör
Ḥaḳ gelüp eyler tecellī ṭopṭolu eşyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 13). [saʿy,]*

Nefsiniñ ḳatline **saʿy** it sen daḫı leyl ü nehār
Ẕülfiḳār-ı Ḥaydarı çek saña lazımdır ḳışāş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 7). [saʿy,]*

Ẓulmet-i nefs ḳaplamışdır bu vücūduñ şehrini
Saʿy ide gör ey Sükūtī envāre irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 10). [saʿy,]*

Ṭālibā gel **saʿy** ide gör bu derūnuñ eyle Ṣāf
Ḳalbiñ içre Ḥaḳḳı ẕikr it beytini eyle ṭavāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 1). [saʿy,]*

Ẕikr-i fikir māl-ı dünyā cemʿine eyler heves
Laʿnet anıñ mālına hem **saʿy** olan girdāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 6). [saʿy,]*

Saʿyıñız gitmez hebāya rāh-ı Ḥaḳda her zamān
Güher aṣlā irersin mesnediñ ʿālī şerīf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 5). [saʿyıñız, -ınız]*

Ferhādıñ **saʿy** cemāl-i Ṣīrīnʾe ġāyet ḳatı
VaṢl içün bulmaḳ murādıñ bir ḥaḳiḳat er gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 5). [saʿy,]*

Saʿy ide gör bul bir er dinle nuṭḳuñ her nedir
Ḥaḳḳı Ẕikr it her seḥer erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 13). [saʿy,]*

Bir ṭabīb üstāda ḥiẓmet eyledin bunca Zamān
Saʿyını virdi hebāya āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 4). [saʿyını, -ı, -n, -ı]*

Saʿyiñ hebā gitmez hemān düş ḥaḳiḳat rāhına
Sür erenler pāyına yüz olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 5). [saʿyiñ, -iñ]*

Sivādan geçmişiz zāhid bu edvārım seniñ olsun
Dün ü gün itdiġim **Saʿyı** bu eṭvārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 2). [saʿyı, -ı]*

Saʿy iderken vuṣlāt-ı dildāre ben nāʾil olam
Cānib-i Ḥaḳdan hidāyet irdi gördüm māh-rū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 9). [saʿy,]*

Ḥaḳ yolunu ister isen Ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevḥīde
Saʿy idegil gice gündüz ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 2). [saʿy,]*

Olunca ġayretiñ itgil ḫalāṣ olmaya **Saʿy** ile
Anıñ bendin ḳıran cānlar baḳar mı rūz-ı ferdaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 3). [saʿy,]*

Saʿy itdiġi rūz u leyāl cümlesi gitdi hebā
Bulmadı rehber-i kāmil müşkülüñ ḥāl ide tenhada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 9). [saʿy,]*

Mecnun āsā gice gündüz **saʿy** iderdim bir zamān
Yolların sed çekildi irmedim Leylālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 3). [saʿy,]*

Ey göñül geç māsivādan itme bunda ülfeti
Bende-i āl-i ʿAlī **saʿy** idegör ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 2). [saʿy,]*

Teşnegān-ı ümmet içün **saʿy** idip her vechile
Bir ʿināyet irdi Ḥaḳdan feyż ile oldu resān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 3). [saʿy,]*

Gir meydāna sen ey zāhid ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde
Gice gündüz **saʿy** idegör ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 2). [saʿy,]*

Saʿy ide gör rāh-ı Ḥaḳda bulasın bir reh-nümā
Feṯḥ ider her müşkülünü cān u başın aña ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 3). [saʿy,]*

Saʿy ide gör gice gündüz ey hümām
Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 13). [saʿy,]*

saʿy id-: *Gayret etmek, çalışmak, çabalamak.*

Saʿy idip leyl ü nehārān bula gör bir kāmili
Dāmene pekçe yapışgil āsān eyle fenādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 7). [saʿy idip, -ip]*

sāye: *Gölge ‖ himaye, gözetme.*

Ṣad Ṣefāyım **sāyesinde** şāh Taḳīniñ her demi
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bize oldu reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 27). [sāyesinde, -si, -n, -de]*

Ol Muḥammed şāh Taḳīye bende olmuş tā ezel
Bil Naḳīniñ **sāyesinde** menzil-i rifʿat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 16). [sāyesinde, -si, -n, -de]*

Nesl-i Aḥmedden Muḥammed Bāḳıra oldu hem ẓuhūr
Luṭfuyla ḳıldı saʿādet **sāyesinde** aġniyāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 8). [sāyesinde, -si, -nde]*

Erenler rāhına cāndan ola gör sen daḫı teslīm
Resūlüñ şerʿini gözle güzel bir **sāye** ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 6). [sāye,]*

Kimseler hiç **sāyesinde** görmedi aṣlā vefā
Bir vefāya ḳahr biñ cevrile ġaddār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 5). [sāyesinde, -si, -n, -de]*

Şeyḫ İsmāʿīl muḥaḳḳaḳ himmetiñ ḳıldı yüce
Cereyān itdi sürʿatiyle **sāye-i** perde hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 6). [sāye-i, --i]*

Cevher-i yektāyım ki maʿdenim şāh-i Necef
Ḥaydar ibn-i Ṭālibiñ ben **sāyesinde** kān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 6). [sāyesinde, -de, -n, -si]*

Çoḳ ḫalifeler uyandı **sāyesinde** müsteṭāb
Pāye-i refʿetde her dem bulunur ʿāşıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 13). [sāyesinde, -sin, -de]*

Kimseler hiç **sāyenizde** istirāḥat itmedi
Bir vefāya biñ cefālar eyledin ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 5). [sāyenizde, -niz, -de]*

Bulmadıḳ hiç istirāḥat **sāyesinde** biz anıñ
Bir vefāsı yoḳdur aṣlā her işi cümle yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 9). [sāyesinde, -si, -nde]*

sāyebān: *Gölgelik, otağ.*

Sāyebān-ı şemse beñzer didi ḫātem-i enbiyā
Bir zemīnde durmaz aṣlā devr ider aʿlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 9). [sāyebān-ı,]*

sāyeʾi luṭf: *I. Lütuf gölgesi II. Himaye.*

Sāyeʾi luṭfunda dāʾim ḳalbimiz maḥzūn degil
Himmet ile her Ṣanıḳ göñül ider şādān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 3). [sāyeʾi lutfunda, -un, -da]*

şāyım: *Çalışma, çalışıp çabalama, emek sarfetme, ceht.*

Ḳıl ʿibādet eyle **şāyım** ey Sükūtī her müdām
İster isen rūz-ı maḥşer Ṣunalar cām kevs̲eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 13). [şāyım,]*

şayḳal: *Cila, parlaklık.*

Günāhkār ümmetiñ oldum yüzüm ḳarasini sen sil
Viṣāliñ **Ṣayḳalıñ** urgıl cilā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 8). [ṣayḳalıñ, -ı, -n]*

se: ث *Arap alfabesinin 4. harfi.*

Te teberrāʾ ḳıl ḫavāric ḳavmine her rūz u şeb
S̲e s̲enā it Murtażaya cān u dilden ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 4). [s̲e,]*

S̲e S̲enālar itmişem men āl-i evlāda bugün
Ve Vücūdum mülk içre şuʿlesi urmuş żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 7). [s̲e,]*

sebʿ: *Yedi (7) sayısı.*

ʿArşla kürsī levḥ-i ḳalemle **sebʿ** u semavāt rūy-ı Zemīni
Heşt-ü cinān u nār-ı ceḥennemiñ ism yoḳ iken ḳılmaḳ icabet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 9). [sebʿ,]*

sebaḳ: *Ders, ders alma.*

Bu pendimden ey Sükūtī her kim alur bunda **sebaḳ**
Menzil aldı rifʿat ile āsumān itdi ʿurūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 13). [sebaḳ,]*

Küntü kenzin dedi Ḥaḳ al bu maʿnādan **sebaḳ**
Cān gözün aç sen de baḳ cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 9). [sebaḳ,]*

Derviş Sükūtī söyle Ḥaḳ olsun muḥiblerdir bir **sebaḳ**
Ẕikrin ider her bir varaḳ ekṣer ile ġāyet ṭavīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 13). [sebaḳ,]*

Semʾ-i cānıñ aç güzelce ṭoġru baḳ
Bu Sükūtī bir gedādan al **sebaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 18). [sebaḳ,]*

sebʿaʾl-mesānī: *Tekrarlanan yedi: "Andolsun ki, biz sana tekrarlanan yedi âyeti ve yüce Kur'an'ı verdik." (Kur'an-ı Kerim, Hicr suresi 15/87) ayetinden iktibastır.*

Maʾnīde **sebʿaʾl-meṣānī** Fātiḥa heft āyeti
Vech-i insān üzre meṣtūr dedi Ḥaḳ peygamberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 3). [sebʿaʾl-meṣānī,]*

sebeb: *Ar. Neden.*

geldi ki **sebebi** nār-ı dūzaḥ biz olmayalım ve bundan māʾadā sāʾir-i ṭarīḳat ehline
sirāyet ider ancaḳ böyle fiʾil-i ḳabīḥa içtisār iden kimseler iblīsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 23). [sebebi, -i]*

Sensin **sebeb** bu ʿāleme Ḥavvā ile hem Ādeme
Evvel ile aḫir deme irdin ḳamudan evvelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 5). [sebeb,]*

sebʿ-i semā: *Yedi katlı gök.*

Bir ḳademde menziliñ **sebʿ-i semāya** irgürür
Mülk o ednāyı ol dem seyrāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 7). [sebʿ-i semāya, -ya]*

sebīl: *Allah rızası için su dağıtılan yer || Yol; Hak yolu.*

Çün itmezler ḳīl u ḳāl kimse ile aṣlā cidāl
Dervişleri hep ehl-i ḥāl menzilleri rāh-ı **sebīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 4). [sebīl,]*

Sırr-ı Aḥmedden ḫaberdār olmadı aṣlā faḳīh
Düşdü ḥırṣla ʿināda bulmadı rāh-i **sebīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 12). [sebīl,]*

sebū: *Şarap kabı, şarap testisi.*

Sāḳīyā kevṣer ṣarābıñ ṣuñ seḥerler bir **sebū**
Defʿ idip bu ḳalbimizden zeng-i dünyā pek ṭolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 1). [sebū,]*

seç: *Seçmek, içinden daha üstün olanı almak.*

Seḥerde cān gözün açmış nihān sırrın Ḥaḳḳıñ **seçmiş**
Ölümden evvel ol göçmüş uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 15). [seçmiş, -miş]*

secde: *Allah'ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O'nu ululamak maksadıyla vücudu alın, burun, el ayaları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirme, bu durumda yere kapanma // tapmak // taparcasına sevmek.*

Bāb-ı Luṭfuñ ḫādimidir nice biñ ḳullar daḫı
Secde eyler saña taḥḳīḳ ins ü cin cümle şecer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 6). [secde,]*

Secdemizi rūz u leyāl Raḥmāna ideriz
Virdimizi her seḥerler Yezdāna ideriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 13, Mısra 1). [secdemizi, -miz, -i]*

Ḳıblegāhımız ezelden ol imām ʿAlī Naḳī
Secde itgil zāhidā sen maʿnīde bu Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 4). [secde,]*

secde it-: *Secde etmek.*

Ḳıblegāhı ʿālem olduḳ saña maḥṣūṣ seyyidim
Vechine ben **secde itdim** ḫūb-ı dīdārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 6). [secde itdim, -di, -m]*

secdegāh: *Secde edilecek, ibadet edilecek yer; saygı, hürmet, sevgi göstermek için önünde yere kapaklanılacak yer.*

Kāẓım oldu cümle müʾmīn ḳıblegāh şüphesiz
Secdegāh-ı ʿālem oldur hem imām u muḳtedādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 8). [secdegāh-ı, --ı]*

İmām Kāẓım şehinşāhı bu ʿālem ḳıblesi oldur
Muḥaḳḳaḳ **secdegāhımdır** anıñ ḫāk-deriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 8). [secdegāhımdır, -ım, -dır]*

ʿAskerī ḳıble-nümādır **secdegāh-ı** ʿālemiñ
İns ü cinne rāh-ı dīne muḳtedāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 13). [secdegāh-ı, --ı]*

Ḳıblegāh cümle müʾmīn Aḥmed cihānıñ serveri
Secdegāhımız bizim çün ol Ḥabībiñ Ḥaydarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 2). [secdegāhımız, -ımız]*

ʿAskeri ol ehl-i ʿaşḳıñ ḳıblegāhı şüphesiz
Secdegāhı cümle ʿālem anda bulduḳ leẕẕeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 12). [secdegāhı, -ı]*

ʿAskerī her müʾmīne ḳıblenümādır şüphesiz
Secdegāhımız budur ki ṭutmuş cihānı şöhreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 14). [secdegāhımız, -ımız]*

Ḳıblegāhımız Muḥammed Muṣṭafādır zāhidā
Secdegāh-ı evliyādır bil 'āla el-Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 2). [secdegāh-ı, --ı]*

Ehl-i bāṭın ḳıblesidir ṭut yüzüñ zāhidā aña
Secdegāh her velīniñ maʿnīde dildār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 4). [secdegāh,]*

sed: *Set; engel, mâni.*

Māsivādır **sed** çeken bu gönlümüze her müdām
Terkin itgil ṭālibā sen ire Ḥaḳdan feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 3). [sed,]*

Vechiniñ müştāḳıyım ben aç niḳābın sen baña
Bāb-ı ḥüsnüne çeker **sed** görünür her dem cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 8). [sed,]*

Mecnun āsā gice gündüz saʿy iderdim bir zamān
Yolların **sed** çekildi irmedim Leylālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 4). [sed,]*

Bir vaḳit geldi ʿacāyib ḫānḳāhlar **sed** olup
Vaḳfına maʿmūr meşāyiḫ ekl ider cins Ṣuyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 3). [sed,]*

Ḳıl ferāġat māsivādan göñlüne çekdirme **sed**
Mihrini ver ḳaḥbe zendir beyt-i dilden eyle red *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 1). [sed,]*

sedā: *A.sada:ses.*

Cān semʿine irdi nidā fehm eyledim ḫoşça **ṣedā**
Ẕikrim benim oldu Ḫudā gösterdiler meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 5). [ṣedā,]*

Dolap gibi inlerim bir ḫoş **ṣedā** dinlerim
Ḥaḳḳı bugün bilerim döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 9). [ṣedā,]*

Hū **Ṣedāsıyla** felekler devr ider ʿarşı bugün
Hū ile her dem melekler girdiler devrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 3). [ṣedāsıyla, -sı, -y, -la]*

Devr-i Resūl-i ser ʿAlī gelmesiyle doldu cihān
Fitne fücūr itdi ẓuhūr urdu **Ṣedā** Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 10). [ṣedā,]*

sefā: *ṣafā: Eğlence, gönül şenliği, gönül rahatlığı ve sevinçlilik.*

yaʿnī Ḥaḳ içün degil bütün bütüne dünyālarını ẕevḳ-i **ṣefā** ile geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire daḫı mesmūʾmız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 11). [ṣefā,]*

Ṣad **Ṣefāyım** sāyesinde şāh Taḳīniñ her demi
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bize oldu reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 27). [ṣefāyım, -yım]*

Sivāya iltifāt itmez bu yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Bilürler hiç **Ṣefāsı** yoḳ bu dehr-i bī-vefā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 8). [ṣefāsı, -sı]*

İşit irciʿi nidāsını ḳoyup dünyā **Ṣefāsını**
Bulam dersen beḳāsını yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 5). [ṣefāsını, -sını]*

Zümre-i ʿuşşāḳa her dem ẕevḳ ile **Ṣefā** virir
ʿĀşıḳ-ı Mevlā olanlar bī-ḳarār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 3). [ṣefā,]*

Āhımız eflāka çıkdı ey Sükūtī bu Zamān
Neyleyim bu ġurbet içre bir **Ṣefāsın** görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 10). [ṣefāsın, -sın]*

Ehl-i ḫarabāt ile meyḫānede ʿişret ideriz
Ẕevḳ-i **ṣefā** aḥbābıyla ṣoḥbetimiz vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 4). [ṣefā,]*

sefer: *Yolculuk, seyahat (aşk yolculuğu).*

Terk itdi taḥtını İbrāhim Edhem
İtdi **sefer** gezdi kūh-ı Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 8). [sefer,]*

sefer: *Defa, kere, kez.*

Vaḥiyle Cibrīl-i emīn de geldi her dem ḳapuna
Āyet-i Ḳurʾān getürdi ẕāt-ı Ḥaḳdan her **sefer** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 8). [sefer,]*

Ḳalma girü sen yolundan her **sefer**
Esb-i ʿaşḳa gel süvār ol her seḫer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 9). [sefer,]*

seg: *Köpek II Rakip.*

Evkes kim şehvete tābiʿ ne ḫoş bir ḥar ḳatı **segdir**
Bahāyım ṣūretiñ ṭutmuş cihānda ol belā şekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 1). [segdir, -dir]*

sehāvet: *Cömertlik, el açıklığı, muhtaç olanlara çok ihsan etmek.*

Seḥāvetde İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā ile
Ṣunarlar cām ṭolu Ṣahbā-yı cenānıñ kevs̱eri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 13). [seḥāvetde, -de]*

Sen Nebīler ḫātemisin ey **seḥāvet** maʿdeni
Senden efzūn bir nebī yoḳ Ḥaḳḳa olmuşlar ḳarīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 7). [seḥāvet,]*

Kerem-kānı **seḥāvetde** kemāliyle ẓuhūr itdi
Naḳī şāh-ı velāyetden bize Ḥaḳ reh-nümā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 11). [seḥāvetde, -de]*

Luṭfuyla ihsānı kerem itdi bize ol ẕāt-ı pāk
Merd-i **seḥāvetde** Naḳī ʿadliyle vefākār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 16). [seḥāvetde, -de]*

Cenāb-ı Ḥaḳ Ebū Bekir anıñ neslindedir mührü
Seḥāvetde ʿömr-i ʿOs̱mān kemāl ẕāt-ı Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 28). [seḥāvetde, -de]*

Meşreb-i Ṣafī **seḥāvet** maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 23). [seḥāvet,]*

Meşreb-i Ṣafī **seḥāvet** maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 23). [seḥāvet,]*

Ḫavf yoḳ Ḫudādan eşrār itmişler
Seḥāvet ehline iderler ʿizzet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 14). [seḥāvet,]*

Sen **seḥāvet** maʿdenisin saña geldim rū-siyāh
Ḥālime raḥm it Sükūtī kem-terindir pür günāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 27, Mısra 1). [seḥāvet,]*

seḥer: *Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit, sabah vakti.*

Sin **Seḥerde** ẕikrin itdim ol imām u Kāẓımıñ
ʿAyn ʿaşḳı ḳalbim içre devr ider Ṣubḥ u mesā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 23). [seḥerde, -de]*

Yād ide gör her **seḥerler** ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 5). [seḥerler, -ler]*

Her **seḥerler** āh çekermiş bir gül-i raʿnā içün
Naʿra-i yā hū ḳılar çoḳ şevḳ ile ezkār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 3). [seḥerler, -ler]*

Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş ḥaḳīḳat erleri
ʿAşḳile mey ḳadīmi sür **seḥer** leyl ü nehār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 4). [seḥer,]*

ʿAşḳa uy sen sālikā gel Ḥaḳḳa ider ol vüṣūl
Ẕikr-i Ḥaḳḳı it **seḥerde** bulasın dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 4). [seḥerde, -de]*

Seḥer vaḳtinde ey ṭālib uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it
Bu nefsine olup ġalib uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 1). [seḥer,]*

Seḥerde uyanan sürdü ḳamu tevḥīd ile virdi
Cemāl-i Ḥaḳḳı gördü uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 3). [seḥerde, -de]*

Seḥerde uyanur ḳuşlar nebātātla hem aġaçlar
İder ẕikir ḳamu ṭaşlar uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 5). [seḥerde, -de]*

Seḥerde ʿandelīb feryād fiġānıyla oḳur evrād
Ḳamu nāsı ider dilşād uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 7). [seḥerde, -de]*

Seḥerde uyanan her cān īcābınca sürer erkān
Erenler nuṭḳudur her ān uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 9). [seḥerde, -de]*

Seḥerde olma sen ġafīl çeker zaḥmet yarın cāhil
Bulup bir mürşid-i kāmil uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 11). [seḥerde, -de]*

Seḥerde ḳıl ʿibādātı irişür Ḥaḳ hidāyete
ʿAyān olur ẕātı uyan uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 13). [seḥerde, -de]*

Seḥerde cān gözün açmış nihān sırrın Ḥaḳḳıñ seçmiş
Ölümden evvel ol göçmüş uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 15). [seḥerde, -de]*

Seḥerde görünür ol Ḥaḳ Sükūtīden işit muṭlaḳ
İder tevḥīd şecer evrāḳ uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 17). [seḥerde, -de]*

Uyan ġafletden ey ṭālib **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it
Sivāya olma gel raġıb **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 1). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Uyan ġafletden ey ṭālib **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it
Sivāya olma gel raġıb **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 2). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Bu salṭanat çıḳar elden ḳamu varlıḳ hebā olur
Bu ʿömrüñ tiz gelür geçer **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 4). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Nʾola bir gün ḫiṭāb ider ne kesb itdin bu dünyāda
Oġul māldan vefā gelmez **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 6). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Riyā ile ṣaḳın itme ʿibādet bunda her dāʾim
Muṣaffā ile dil mülkin **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 8). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Ḥasedle kin kibir meẕmūm duḫūl itme bu ḳalbine
Derūnu pāk ider muṭlaḳ **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 10). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Sükūtī ictināb eyle bu aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden
Ṣıġın bir ulu dergāha **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 12). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Sözüm ṭutġıl behey zāhid **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it
Evlā gör Ḥaḳḳa sen ʿābid **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 1). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Sözüm ṭutġıl behey zāhid **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it
Evlā gör Ḥaḳḳa sen ʿābid **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 2). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Gice gündüz degil yā hū Ṣaḳın aldatmasun cadū
Seni yaḳmaz od-ı ṭamu **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 4). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Eger müʾmīn isen ṭālib Ḥaḳḳa her dem olup raġbet
Olamaz nefs saña ġalib **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 6). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Gel imdi ulu dergāha iresin ḥażret-i şāha
Virirler mesned-i pāye **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 8). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Saḳī iken saʾīd olur ʿaẕāblardan ba'id olur
Ḥabībine mürīd olur **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 10). [seḥerlerde, -ler, -de]*

İder çün ḳalbini iḥyā Ḥaḳḳıñ ẕikrin iden ʿālā
Bulursun cennetüʾl mevā **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 12). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Sükūtī bir ġarīb ednā gerek dünyā gerek ʿuḳbā
İrişür nuṣret-i Mevlā **seḥerlerde** Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 14). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Yüzüñ nūruna müştāḳım anıñçün iderim zārı
Seḥerde ʿandelīb-āsā benim nālānıma bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 6). [seḥerde, -de]*

Seḥerde ney gibi inler derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden
Hemān Mecnūn gibi dāʾim evliyādan cefā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 3). [seḥerde, -de]*

Mürşide bel baġlayıp her **seḥerler** aġlayup
Deryā gibi hem çaġlayup cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 7). [seḥerler, -ler]*

Gülşen-i ḥüsnüñde feryād iderim ben her **seḥer**
Bülbül-āsā mübtelāyım güllere oldum nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 7). [seḥer,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād iderler cān u dilden her **seḥer**
ʿAşḳ şarābın içmiş anlar dün ü gün ʿaleʾs-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 11). [seḥer,]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda ʿaşḳile her dem **seḥer**
Ẕikr-i cehri keşret üzre eylediñ ezkār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 3). [seḥer,]*

Her **seḥerler** zār u efġān dest-i Ḥaḳdan ḳılarmış ʿandelīb
Bir gül-i ḫandān arar ol bilmez sırr-ı gülistān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 5). [seḥerler, -ler]*

Her **seḥerler** Ẕikr-i muʿtād eylemiş Ḥaḳ Ḥaḳ deyü
Ḳalbine hiç teʾşīr itmez vicdānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 3). [seḥerler, -ler]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden Ẕār iderdim her **seḥer**
ʿAşḳ ile irdim devāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 9). [seḥer,]*

Geç ey ṭālib bu ġafletden yürü Ḥaḳḳa **seḥer** yalvar
Ne ümīd var bu keşretden yürü Ḥaḳḳa **seḥer** yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 1). [seḥer,]*

Geç ey ṭālib bu ġafletden yürü Ḥaḳḳa **seḥer** yalvar
Ne ümīd var bu keşretden yürü Ḥaḳḳa **seḥer** yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 2). [seḥer,]*

Sivā ḥubı gelür geçer ne māl ḳalur ne bir eşer
Saña gelmezden öñ ḫaber yürü Ḥaḳḳa **seḥer** yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 4). [seḥer,]*

İşit irciʿi nidāsını ḳoyup dünyā Şefāsını
Bulam dersen beḳāsını yürü Ḥaḳḳa **seḥer** yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 6). [seḥer,]*

Ṭut erenler yoluñ gözle arayup sen Ḥaḳḳı izle
Bulunca ẕātını gizle yürü Ḥaḳḳa **seḥer** yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 8). [seḥer,]*

Sükūtī pendini dinle degil yalan güzel benle
Gice gün ney gibi inle yürü Ḥaḳḳa **seḥer** yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 10). [seḥer,]*

Bülbül-i şūrīdeler gör zār idermiş her **seḥer**
Bir gül-i raʾnā içün nālān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 3). [seḥer,]*

Gice gündüz bülbül-i āsā zār u efġānlar idip
Çaġrışuruz her **seḥerler** tā kesilince bu ses *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 4). [seḥerler, -ler]*

Vechini çün ḳıldı rūşen her demi envār-ı ʿaşḳ
ʿAndelīb-āsā **seḥerde** eyledi ḳ hep zār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 2). [seḥerde, -de]*

Gülşen-i ʿaşḳa her zamān bī-çāre bülbül gibi
Feryād iderek her **seḥer** biz zāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 6). [seḥer,]*

Geldi aġyār ḳapumuza bir **seḥerler** aḳaraḳ
Bir ḥarām-z̲āde mürāʾī göz ḳaşını çataraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 1). [seḥerler, -ler]*

Z̲ikr-i **seḥerle** ṭālibā ḳalbe virir dāʾimā cilā
Çıḳar göñülden māsivā Ṣāfī ḳalur cān ile dil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 9). [seḥerle, -le]*

Saʿy ide gör bul bir er dinle nuṭḳuñ her nedir
Ḥaḳḳı Z̲ikr it her **seḥer** erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 14). [seḥer,]*

Ṣanmañız Ḥaḳḳa ʿibādet itmeyiz biz zāhidā
Her **seḥer** z̲ikrile dāʾim bunda oldu muʾtādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 6). [seḥer,]*

Seḥerlerde dil ü cāndan idip tevḥīdini yā Rab
GöZ̲ümden perde refʿ eyle giceler oldum nāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 7). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Uṣūl erkān nice tevḥīd iderdim her **seḥer** vaḳti
Ḳamu evrādile her dem bu ez̲kārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 5). [seḥer,]*

Hū ile her dem **seḥerler** ins ü cin ider fiġān
Oldular mecnūn gibi hem her biri dīvāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 7). [seḥerler, -ler]*

Sāḳīyā kevs̲er ṣarābıñ ṣuñ **seḥerler** bir sebū
Defʿ idip bu ḳalbimizden zeng-i dünyā pek ṭolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 1). [seḥerler, -ler]*

Seḥerlerde z̲ikr it Ḥaḳḳı bulsun ḳalbiñ bunda z̲evḳi
Olmayasın sende şek z̲ikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 3). [seḥerlerde, -lerde]*

Her **seḥerler** Ḥaḳḳa cehd it erenler Z̲ikrini gel it
Bunı her demleri vird it gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 3). [seḥerler, -ler]*

Sükūtī kem-teri sāʾil anıñ bāb u viṣālinde
Ümīdiñ kesmeyüp bekler gice gündüz **seḥerlerde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 12). [seḥerlerde, -lerde]*

Seḥerde aç gözün ey cān uyan vaḳt-i seḥerlerde
Ne söyler bize ol Ḳurʾān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 1). [seḥerde, -de]*

Seḥerde Z̲ikrini gel it göñülde fikrini gel it
Hezārān şükrini gel it uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 3). [seḥerde, -de]*

Seḥerde açılur perde devā olur ḳamu derde
Düşer ḳurd ḳuş nice virde uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 5). [seḥerde, -de]*

Seḥerde ẕevḳ ider her cān uyanur ḳalb gözi ol ān
İder ʿarş-ı kürsīyi seyrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 7). [seḥerde, -de]*

Seḥerde ins ü cān her ān ḳamu maḫlūḳ peleng arslan
Sürerler bir nice devrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 9). [seḥerde, -de]*

Kaʾbe-yi ḥüsnüñ ẕiyāret itmek içün her **seḥer**
Luṭf-ı iḥsānına geldim gör bugün dīvāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 7). [seḥer,]*

Saʿdīlerle hem Desūḳī Dervişān-ı bī- ʿaded
Ẕikr cehr-i keşret üzre her **seḥer** güyā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 10). [seḥer,]*

Yād ide gör her **seḥerler** ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 5). [seḥerler, -ler]*

ʿAşḳile mey ḳadīmi sür **seḥer** leyl ü nehār it
Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç nihan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 15). [seḥer,]*

Gir meydāna sen ey zāhid ẕikr it Ḥaḳḳı **seḥerlerde**
Gice gündüz saʿy idegör ẕikr it Ḥaḳḳı **seḥerlerde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 1). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Gir meydāna sen ey zāhid ẕikr it Ḥaḳḳı **seḥerlerde**
Gice gündüz saʿy idegör ẕikr it Ḥaḳḳı **seḥerlerde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 2). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Ṣaḳın itme sen ḳīl u ḳāl var bir mürşide bīʿat al
Olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl ẕikr it Ḥaḳḳı **seḥerlerde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 4). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Erenleriñ budur rāhı aç gözüñ sen ol āgāhı
Bulmaḳ dilersen Allahı ẕikr it Ḥaḳḳı **seḥerlerde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 6). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Mürşidinden oḳu dersi men ʿarefle fehm it nefsini
Seyr idersin ʿarş-ı kürsī ẕikr it Ḥaḳḳı **seḥerlerde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 8). [seḥerlerde, -ler, -de]*

Derviş Sükūtī bir gedā cān u başın ile fedā
Bulmaḳ dilersen hem Ḥudā ẕikr it Ḥaḳḳı **seḥerlerde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 10). [seḥerlerde, -ler, -de]*

İnler idim her **seḥerler** ḳan gelince dīdeme
Ḥasret oldum uyḳuya ben yoḳ meded aġyāre *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 5). [seḥerler, -ler]*

Secdemizi rūz u leyāl Raḥmāna ideriz
Virdimizi her **seḥerler** Yezdāna ideriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 13, Mısra 2). [seḥerler, -ler]*

Yaġ derūnuñ içre zāhid her **seḥerde** bir çerāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā bāġçelerde saña olur hem de bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 21, Mısra 1). [seḥerde, -de]*

Her **seḥer** aġlayup ney gibi inle
Bulunca bir mürşid-i kāmil reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 27). [seḥer,]*

Ḳalma girü sen yolundan her sefer
Esb-i ʿaşḳa gel süvār ol her **seḫer** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 10). [seḫer,]*

Derd-i fikrim her **seḥerler** olmasun bunda hebā
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 11). [seḥerler, -ler]*

Bāb-ı luṭfunda gedā ol sāyesinde bul feraḥ
İç şarāb-ı kevs̱erinden her **seḫerler** bir ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 2). [seḥerler, -ler]*

Caʿfer-i Ṣādıḳ imāmıñ her kim oldu bendesi
Oḳudular ders andan her **seḫerler** men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 4). [seḥerler, -ler]*

sehven: *Kasten yapılmayan, yanılmaktan doğan yanlış, hatâ.*

Eger noḳṣān kelāmımda yāḫūd **sehven** ḫaṭā ḳıldım
Cihānda var nice kāmil idüp taḥsīn rıżām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 11). [sehven,]*

sekiz: *"Sekiz" sayı sıfatı.*

İki yüz ḳırḳ **sekiz** pāre ḫaṭlarla urup bendin
Ṭutar muḥkem göñül şehriñ bozulmaz ṭılsımı ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 7). [sekiz,]*

Biḥamdulillah bu dīvānım feṣāḥatle ḫitām oldu
Sekiz dört ḥarf ile naẓmım otuz iki kelām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 2). [sekiz,]*

sekiz cennet: *Sekiz cennet (Cennetü'l-me'va, Cennet-i adn, Darü'l- huldy, Firdevs, Darü's-selam, Darü'l-mukame, Cennatü'n-naim, El-makamü'l-emin).*

Sekiz cennet ḳamu ḥūr-ı cinānıñ bāġ u bostānı
Müzeyyen köşküñ sarāy bāġçe bu gülzārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 9). [sekiz cennet,]*

Yedi yer gö ṭamu **sekiz cennet** tamāmıyla
Yedi aḫter ṭoḳuz eflāk ser-a-ser ḥükm-i sulṭānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 11). [sekiz cennet,]*

sekiz uçmaġ: *Sekiz cennet.*

Yedi Ṭamu ʿaz̲ābından hemān bir z̲erre hiç ḫavfım
Sekiz uçmaġ degil meylim ki anlarla pazarım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 8). [sekiz uçmaġ,]*

Sekiz üçmaġa meyl itmez saña müştaḳ olan cānlar
Ḳabūl ḳıl ḫānḳāhında revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 7). [sekiz üçmaġa, -a]*

seksen: *Seksen, sayı sıfatı.*

Tariḫinde yoḳ ḫilāfuñ ey Sükūtī ḳıl beyān
Biñ iki yüz **seksenine** naẓmile eyle ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 26). [seksenine, -i, -n, -e]*

selām: *Esenlik dileme sözü, selam olsun.*

Ol imāma itdi Aḥmed Cābir enṢārla **selām**
Teblīġinde Bāḳır oldu pür-Ṣafādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 7). [selām,]*

Ṣalātıyla **selāmını** iderdim ʿaşḳ ile her dem
Riyāẕātım ḳatıʾ muḥkem bu nefsim çoḳ ider ṣāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 5). [selāmını, -ı, -n, -ı]*

selāmet: *1. Salimlik, eminlik, korku ve endişeden uzak olma. 2. Selamete çıkma, kurtulma. 3. İyi netice. 4. Kurtulma.*

Ṭut elin bir mürşidiñ sen ir **selāmet** dārına
Nefs çerisi seni ḳomaz çekdirir ḳatı ʿazāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 9). [selāmet,]*

Tefekkür eylerim bunda bu fiʿiliyle **selāmet** yoḳ
Ḥużūr-ı ḫāk-i pāyine ne yüẔile varam yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 7). [selāmet,]*

Seniñ bāb-ı eşiginden hezārān bī-devā bekler
Terāḥḥum ḳıl diler senden **selāmet** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 14). [selāmet,]*

Ḥayāt-ı nev bulam dāʾim ḳabirde cins-i aḥbāba
Selāmet bezmgāhında ḳuram bir taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 12). [selāmet,]*

selāmet bul-: *Esenlik bulmak, gönlü huzura ermek, mutlu olmak; sıkıntılardan kurtulmak.*

Derviş Sükūtī āl-i ʿAlīniñ bendesi olmuş ḳālū-belādan
Ḳılmış teberrā cins-i Yezīde laʿnet kim ider buldu selāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 18). [selāmet buldu, -du]*

selānik: *Osmanlı Devleti'nde Rumeli Eyaleti'ne bağlı bir sancak, Selanik.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavs̱üʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [selānik,]*

selef: *[tas.] Sülûku tamamlamış olan insan-ı kâmiller, arifler, muhakkikler.*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya ḫiẕmet eyle rūz u şeb
Maḥrūm itmezler belāsıñ mis̱l-i aṣḥāb-ı **selef** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 4). [selef,]*

selīm baba: *Kırımlı Selim Baba, 18 yy tekke şairlerinden.*

Şeyḫ ʿAlīniñ her ḫuṣūṣda geçdi bunda ḥizmeti
Ḥaḳ müyesser ḳıldı aña dergāh-ı **Selīm Baba** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 8). [selīm baba,]*

selmān: *Sahabeden olan Selman-ı Farisi: Selman-ı Farisi Resulullaha sadakadır diyerek hurma getirdi. Resulullah onlardan hiç yemedi. Hediyedir diye bir tabakta yirmibeş kadar hurma getirdi. Resulullah efendimiz ondan yedi. Bütün Eshab-ı kiram da yediler. Yenilen hurma çekirdekleri bin kadardı. Resulullahın bu mucizesini de gördü.*

Şol saḳa hem şerbetinde engürüñ yek dānesi
Dest-i **selmānla** Resūle ṣunduġu cāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 12). [selmānla, -la]*

sem: *Acı, zehir, dert.*

Biz Ḥasan ʿaşḳına Ẕehir **sem** ḳātil nūş idip
Ġām degil zāhid bu yolda şāh Ḥüseyne cān fedāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 3). [sem,]*

semā: *Gök, gökyüzü.*

Cim Cemāli Muṣṭafāya tā ezelden ʿāşıḳım
nuN ن Niḳābıñ açdı gördüm nūr ile ṭolmuş **semā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 10). [semā,]*

Lāyıḳ olan ṭoġru gider rāh-ı Ḥaḳḳa miṣl-i nebī
Menzil alur rifʿatiyle üç **semā** fayıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 6). [semā,]*

Küntü kenziñ maẓhar olmuş himmetiyle çün bular
ʿİlm-i alā **semāya** vāḳıf rehberi Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 6). [semāya, -y, -a]*

Seniñ nūrundan aḫz itmiş **semāda** şemsile ol māh
Münevver ṭutdu eşyā-yı ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 11). [semāda, -da]*

Ne ḥikmet Ḥażret-i ʿİsā beḳā-yı iḫtiyār itdi
ʿUrūc itdi **semā** üẔre bu dünyādan rehā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 24). [semā,]*

Şuʾaybıñ muʾacciz bāhir **semādan** od düşüp ḫāke
Helāk itdi ḳamu ḳavmiñ duʿāsıyla fenā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 13). [semādan, -dan]*

Ey nebīler serveri Aḥmed Ḥabīb-i kibriyā
Sensin īcādına bāʿiṯ maḫlūḳ-ı arż u **semā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 2). [semā,]*

semāʾ: *Dönme, Mevlevi dervişleri gibi dönme.*

Maḫfī olmuşken Ḫudā çün āşikār eyler **semāʾ**
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her zamān cāndan şikār eyler **semāʾ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 1). [semāʾ,]*

Maḫfī olmuşken Ḫudā çün āşikār eyler **semāʾ**
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her zamān cāndan şikār eyler **semāʾ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 2). [semāʾ,]*

Zümre-i ʿuşşāḳa her dem ẕevḳ ile Ṣefā virir
ʿĀşıḳ-ı Mevlā olanlar bī-ḳarār eyler **semā**ʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 4). [semāʾ,]*

ʿAşḳ ile ābād idermiş ṣol vīrāne göñlümüz
Ġuṣṣa-ı ġām görmeziz biz tār u mār eyler **semā**ʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 6). [semāʾ,]*

Mevlevi ḥażretleriniñ tekyegāhında bugün
ʿAşḳile her bendesi leyl ü nehār eyler **semā**ʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 8). [semāʾ,]*

Men ʿaref sırrına āgāh itdirir ʿaşıḳları
Münkir-i nādānlarıñ ḳalbini ṭār eyler **semā**ʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 10). [semāʾ,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī Ḥaḳ yolunda başını
Virir ancaḳ añla bunda cān niṯār eyler **semā**ʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 12). [semāʾ,]*

semʾā: *Işık, çıra, muma batırılmış fitil.*

Naḳī nūr-ı ilahīdir bu ʿālem **semʾāsı** oldur
Anıñ bir Ẕerreḥüsnüñden alıp her dem żiyāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 9). [semʾāsı, -sı]*

semāniye: *Seman-semaniye; sekiz.*

O şāhıñ tārīḫüñ itdim tamamıyla bugün iḳrār
Vefātına daḫı biñ yüz **semāniyeniñ** yek gelir ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 26). [semāniyeniñ, -n, -i, -n]*

semāvāt: *(Ar.) Gökler, gök katları.*

Cenāb-ı Aḥmede ol dem **semavāta** ʿurūcunda
Virildi ḫilʾat-i rifʿat uṢāta şefḳāt-i iḥsānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 5). [semavāta, -a]*

ʿArşla kürsī levḥ-i ḳalemle sebʿ u **semavāt** rūy-ı Zemīni
Heşt-ü cinān u nār-ı ceḥennemiñ ism yoḳ iken ḳılmaḳ icabet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 9). [semavāt,]*

semek: *Balık, mâhi.*

Beñzer anlar deryā içre Ṣu arar miṣl-i **semek**
Çeşm-i aʿmā görmez aṣlā kendi bir yem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 7). [semek,]*

Baḥr içinde bunca **semek** fiġānıyla ḳılar dilek
Allah diyü ẕikr iderek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 9). [semek,]*

semerḳand: *Özbekistan'ın güney kesiminde bulunan şehir. Dönemin ilim ve kültür açısından en önemli şehirlerden biridir.*

Cihān bezmin ḳamu gezdim bulunmaz hiç meṣel aṣlā
Semerḳand Buḫārada ne mümkün ġayrı yerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 6). [semerḳand,]*

Biñde bir ḳābil naṣiḥat pendimi kimler ṭuta
Ḳanda ol ʿAcem **Semerḳand** ḳavm-i ʿArab hem Rūmī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 18). [semerḳand,]*

Virildi ġavṣ-ı āʿẓamlıḳ maḳāmı ol şāh-ı merdān
Muʾīnüddīn kemāliyle **semerḳand** buḫārada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 46). [semerḳand,]*

semʾ-i cān: *Can kulağı.*

Bir şeb-i maʿnā yüẔünden **semʾ-i cāna** bir ḥiṭāb
Sen de ara çün dediler aç gözüñ ol Ḥaḳ ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 11). [semʾ-i cāna, -a]*

Fezkurūnī āyetinden gel ḫaber-dār ol bugün
Semʾ-i cāna erdim Ḥaḳdan bu ḫuṭāb-ı müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 8). [semʾ-i cāna, -a]*

Çün nidā ẕāt-ı Ḥaḳdan irdi **semʿ-i cāna** hū
Anıñ içün başladı cān bülbülü efġāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 1). [semʿ-i cāna,]*

Mūsāya ente nāran lafẓıyla itdi ḥiṭāb
Semʿ-i cāna irdi muṭlaḳ nuṭḳ-ı bürhāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 8). [semʿ-i cāna, -a]*

Pendimiz çoḳdur saña hem **semʾ-i cānıñ** aç güzel
Naẓmımı dinle yaḳīn ol ḳurtarasın cān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 23). [semʾ-i cānıñ, -ın]*

Semʾ-i cānıñ aç güzelce ṭoġru baḳ
Bu Sükūtī bir gedādan al sebaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 17). [semʾ-i cānıñ, -ı, -n]*

Ḫānḳāh-ı evliyāya ṭut yüẔüñ gel zāhidā
Ḥiẓmetinde beẕl-i cān it **semʿ-i cānın** muhkem aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 8). [semʿ-i cānın, -ın]*

semiz: *Semiz, şişman, besili.*

Cismini eyler **semiz** ol ḫūk -veş her dāʾimā
Nefsini iḥyā idermiş nev-be-nev sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 9). [semiz,]*

semt: *Ar. Semt, mahalle. II Taraf, yön, cihet.*

Cehd ide gör rūz u leyāl **semt-i** necāt ir rāhına
Nefs ʿaskerin ḳırmaḳ içün düş yoluna ara bir uç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 3). [semt-i, -i]*

Sāl hezār üç yüz onunda rıḥlet itdi dünyādan
Şeyḫ ʿAlī **semt-i** beḳāda buldu maḳāmıñ firdevsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 14). [semt-i, -i]*

Terk idip bu fānī dehri ḳılmaz aṣlā ülfeti
Semt-i ʿuḳbāya muḥaḳḳaḳ çünki itmiş ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 6). [semt-i, -i]*

İki pāy üzre ṭurṭurmış gezer **semt-i** Buḫārayı
Temāṣā-yı cihān eyler bu ʿālemde ne kim her var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 9). [semt-i, -i]*

Sükūtī bu sivā ḥubı yalandır meylini gel kes
İrişme **semtine** aṣlā bu bir cāzū zinādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 10). [semtine, -i, -n, -e]*

Her ki ṭutar pendini Derviş Sükūtī bir kem-terin
İrdi necāt **semtine** ẕevḳ-i beḳā mevālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 12). [semtine, -i, -n, -e]*

Şehvet nefs ārzū sende ḳaldı bu neler her müdām
Düşdüler **semt-i** zināya ekserisi her diyar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 14). [semt-i, -i]*

Günāhkārım yüzüm ḳara necāt **semti** ḳatı düşvār
Ne ṣūretle varam saña ben ḳalbim pāk degil hep bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 1). [semti, -i]*

Ḥaḳāyıḳ **semtine** düşdüm gözümden perde refʿ oldu
Sivādan el çeküp cümle irişince bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 7). [semtine, -i, -n, -e]*

Ḳulzüm-ü baḥre ser-a-ser felegimi Ṣaldım bugün
Bir nihāyet **semte** düşdüm ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 6). [semte, -e]*

Dürr-i cevher maʿdenini ey Sükūtī ara bul
Baḥr-ı ʿummān **semtine** ir eyle ol kāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 10). [semtine, -i, -n, -e]*

Kemāliñle şifā verdiñ Eyyübüñ rencine ol dem
Beni ġām derdine Ṣaldın o **semte** eyledin ilḥāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 8). [semte, -e]*

Varma gel Derviş Sükūtī ehl-i nādān **semtine**
İr erenler zümresine dāʾim Ḥaḳḳa āşıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 9). [semtine, -i, -n, -e]*

Dinlemezler vāʿiẓiñ hiç kürsīde ṣoḥbetlerini
Vardılar **semt-i** ḥarāma cehr ile nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 10). [semt-i,]*

Göñül mülkünü terk itdim nidem artıḳ bu dünyāyı
Ḳanāʿat **semtine** geçdüm vaṭān ṭutdum hem ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 2). [semtine, -i, -n, -e]*

Evliyālar himmetiyle düşdi ḫayrāt **semtine**
Luṭfuyla ḳıldı ʿināyet aña hem Rabbüʾl-Ġafūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 11). [semtine, -i, -n, -e]*

sen: *" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.*

Ol zamān kim yalın ayaḳ **saña** geldim siyāh- rū
Ṭut elimden sen şefīʾ ol **saña** itdim serfürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 2). [saña, --a]*

Ey göñül geç ġayrıdan **sen** Ḥaḳḳa eyle iḳtidā
Zümre-i ehl-i ḥaḳīḳat bezmine ḳıl muḳtedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 1). [sen,]*

İt taḳarrub buñlara **sen** vāḳıf ol esrārına
Men ʿarefden cehd ide gör dersini **sen** ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 3). [sen,]*

İt taḳarrub buñlara **sen** vāḳıf ol esrārına
Men ʿarefden cehd ide gör dersini **sen** ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 4). [sen,]*

Himmet ile bıraḳma feryāda bugün eşġālleriñ
Esb-i ʿaşḳa **sen** süvār ol tā bulunca reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 6). [sen,]*

Geldin meger raḥmet içün ḳullarına şefḳat içün
İḥsān ile nuṢret içün **senden** olur her sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 4). [senden, -den]*

ʿĀṢīlere sensin şefīʾ mücrimlere **senden** nefīʾ
Düşkünlere sensin refīʿ ey şāfiʾ-i rūz-ı cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 9). [senden, -den]*

Bunca gedā ʿāşıḳlara hem yolunda Ṣādıḳlara
Gece gündüz yanıḳlara **senden** kerem eyle ʿaṭā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 12). [senden, -den]*

Ey enbiyālar serveri Aḥmed-i Ḥabīb-i kibriyā
Sensin ḥaḳīḳat gevheri ey faḫr-ı ʿālem Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 2). [sensin, -sin]*

Sensin sebeb bu ʿāleme Ḥavvā ile hem Ādeme
Evvel ile aḫir deme irdin ḳamudan evvelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 5). [sensin, -sin]*

ʿĀṢīlere **sensin** şefīʾ mücrimlere senden nefīʾ
Düşkünlere **sensin** refīʿ ey şāfiʾ-i rūz-ı cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 9). [sensin, -sin]*

ʿĀṢīlere **sensin** şefīʾ mücrimlere senden nefīʾ
Düşkünlere **sensin** refīʿ ey şāfiʾ-i rūz-ı cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 10). [sensin, -sin]*

Luṭfunu irgör Sükūtī bende ne eyle kerem
Sen mürüvvet kānı muṭlaḳ ḥācetim eyler revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 10). [sen,]*

Pādişāhım himmetiñ ḳıl nā-tüvānım ben bugün
Senden olmazsa ʿināyet neylerim ḫālim fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 8). [senden, -den]*

Sen şehinşāh bu ʿālemde pādişāhlar serveri
Hem delīl cümle ʿālem ins ü cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 1). [sen,]*

Sen Ḥabīb-i kibriyā Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā
Sen nübüvvet ḫātemisin ey ḥaḳiḳat cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 3). [sen,]*

Sen Ḥabīb-i kibriyā Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā
Sen nübüvvet ḫātemisin ey ḥaḳiḳat cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 4). [sen,]*

Ṭut elin bir mürşidiñ **sen** ir selāmet dārına
Nefs çerisi seni ḳomaz çekdirir ḳatı ʿazāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 9). [sen,]*

Ṭut elin bir mürşidiñ sen ir selāmet dārına
Nefs çerisi **seni** ḳomaz çekdirir ḳatı ʿazāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 10). [seni, -i]*

Gel Ṭarīḳ-i enbiyāya zāhidā **sen** ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul ḥiẕmetiñ it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 1). [sen,]*

Ṭut elin beyhūde gezme bu fenā mülkünde **sen**
Telḳīn itsün ẕikr-i cehr ḥużūrunda ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 3). [sen,]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle **sen** ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 6). [sen,]*

Manẓar-ı Ḥaḳ ḳalb içine pāk ide gör **sen** anı
Taḥtgāhıñ anda ḳurmuş itme Ṣaḳın **sen** ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 7). [sen,]*

Manẓar-ı Ḥaḳ ḳalb içine pāk ide gör **sen** anı
Taḥtgāhıñ anda ḳurmuş itme Ṣaḳın **sen** ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 8). [sen,]*

Māsivādır sed çeken bu göñlümüze her müdām
Terkin itgil ṭālibā **sen** ire Ḥaḳdan feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 4). [sen,]*

Sābit ol iḳrārına zāhid dilerseñ Ḥaḳḳı **sen**
ʿAhd-i miṣāḳıñ gözet gel şāh Rıżāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 13). [sen,]*

Cām-ı Ṣahbā-yı ezelden içmiş isen **sen** eger
Naʾra-i ʿaşḳı hemān ur ṭurmayup meydān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 3). [sen,]*

Bir ere **sen** var bugün müşkülünü ʿarż ḳıl
Ḥiẕmetinde bezl-i cān it yol ile erkān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 5). [sen,]*

Zāhidā gel ister isen **sen** de bulasın necāt
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye daʾimā eyle ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 1). [sen,]*

Muṣṭafāñıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline vir **sen** zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 4). [sen,]*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun **sen** suʾāl
Ḳıl edāsın ile aʿṭā her ne ise vāridāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 5). [sen,]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar iseñ **sen** bugün
Sāʾir eşġāline baḳma bunu söyler her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 9). [sen,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān ile ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma **sen** yaḳīn insān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 2). [sen,]*

Bir bedestendir ḳurulmuş cümle ʿālem ḫalḳına
İster isen Ṣarrāf ol **sen** eylegil tüccār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 8). [sen,]*

Derviş Sükūtī **sen** Ḥaḳḳı ẕikr ide gör her müdām
Ġaflet ile olma ṣaḳın var ḳalbe bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 9). [sen,]*

ʿAşḳa uy **sen** sālikā gel Ḥaḳḳa ider ol vüṣūl
Ẕikr-i Ḥaḳḳı it seḥerde bulasın dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 3). [sen,]*

Seḥerde olma **sen** ġafīl çeker zaḥmet yarın cāhil
Bulup bir mürşid-i kāmil uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 11). [sen,]*

Sözüm ṭutġıl behey zāhid seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it
Evlā gör Ḥaḳḳa **sen** ʿābid seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 2). [sen,]*

Gice gündüz degil yā hū Ṣaḳın aldatmasun cadū
Seni yaḳmaz od-ı ṭamu seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 4). [seni, -i]*

Seniñ derd-i ġāmıñ muṭlaḳ dil ü sūzānıma bāʿiş
Muḥabbet-i cām-ı ʿaşḳıñdır benim mestāne bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 1). [seniñ, -iñ]*

Ezelden eyledi yaġmā vücūdum mülkünü cümle
Seniñ ḥüsn-i cemāliñdir benim vīrānıma bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 4). [seniñ, -iñ]*

Tesellī ḳıl baña şāhım bu gönlümü idip bir şād
Seniñ ʿaşḳıñ durur dāʾim dilā dīvānıma bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 8). [seniñ, -iñ]*

Zāhidā **sen** ḥırş ile her insān ile itme baḥs
ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ māhiri ol ʿirfān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 1). [sen,]*

Şerʿ-i pāk-i Aḥmedīden ṭālibā **sen** it beḥās
Emr-i Ḥaḳlandır īcādı bize andandır mirās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 1). [sen,]*

Māsivādan geç dilersen bulmaġa her dem necāt
Mevt-i īrād gelmeden evvel ḳıl mekānıñ **sen** cedes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 8). [sen,]*

İtme yā Rab cāhilāne bizi bunda iḥtiyāc
Ehl-i diller zümresiyle ḳıl bizi **sen** imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 2). [sen,]*

Bu fenā mülkiñde dāʾim Ḳayṣ-veş gezmekdeyim
Kūh-ı ṣaḥrālarda ḳaldım **sen** hidāyet rāhıñ aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 6). [sen,]*

Gezme beyhūde bu fānī iḳlīmiñ **sen** ser-te-ser
Ḫānḳāh-ı Aḥmede gel her dāʾimī sivādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 5). [sen,]*

Līmaʾallah mektebinden oḳuyalım leyl ü nehār
Bunda cāhil ḳalmayalım bizlere **sen** ʿirfānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 8). [sen,]*

Ṣıdḳıla bel bağlayalım ḫizmetinde her rūz u şeb
Maṭlūbumuz **senden** bugün āsān ile sübḥānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 4). [senden, -den]*

Derviş Sükūtī her zamān Saʿy ide gör bul Ḥaḳḳı
Saña **senden** yaḳīn ol ḳalb evinde mihmānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 10). [senden, -den]*

Berzaḫ iliñ geçmek içün rehber gerek her ṭālibā
Sende riyāẕāt ḳıl ḳavī eyle ʿibādāt ṭut oruç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 10). [sende, -de]*

Emvālini bir mürşide eyle beyān her rūz u şeb
Terk ide gör kibr-i kini ḳalbiñ **seniñ** ġāyetde ṭuc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 8). [seniñ, -iñ]*

Ẕikr eyle **sen** Ḥudāyı cehd ide gör her ṣabāḥ
Bulmaḳ istersen beḳāyı cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 1). [sen,]*

ʿAşḳile **sen** gir yola baḳma hem Ṣaġa hem Ṣola
Ḥaḳ buyurmuş hem Resūle cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 3). [sen,]*

Küntü kenzin dedi Ḥaḳ al bu maʿnādan sebaḳ
Cān gözün aç **sen** de baḳ cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 10). [sen,]*

Ẕikrine vir revnaḳı tā olasın muttaḳī
Derviş Sükūtī **sen** Ḥaḳḳı cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 14). [sen,]*

Münkir olma zāhidā **sen** eylegil iḳrār-ı meşāyiḫ
ʿAşḳile sālik olanlar buldular dildār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 1). [sen,]*

ʿAskeri Mehdī Muḥammed cümle müʾmīn ümmete
Şāfī-i rūz-ı cezāsın yā ʿAlī **senden** meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 2). [senden, -den]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫānḳāh-ı Ḥaydara
Ḳul olup ehl-i vefāsın yā ʿAlī **senden** meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 4). [senden, -den]*

Yā İlahī derde düşdüm hem devā **senden** meded
Ol Ḥabībiñdir Muḥammed Muṣṭafā **senden** meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 1). [senden, -den]*

Yā İlahī derde düşdüm hem devā **senden** meded
Ol Ḥabībiñdir Muḥammed Muṣṭafā **senden** meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 2). [senden, -den]*

Şānına taḫḳīḳ buyurduñ ol ʿAlī bin Ṭālibiñ
Sūre-i Ḳurʾān içinde hel atā **senden** meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 4). [senden, -den]*

Hem daḫı Aḥmed buyurdu nūr-ı vāḥid Ḥaḳḳına
Laḥmüke laḥmī ki sensin Murtażā **senden** meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 6). [senden, -den]*

Dergāh-ı vālāsına Derviş Sükūtī rūz u şeb
Yüz sürüp gelmiş dīvāna bir kere **senden** meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 12). [senden, -den]*

Hem daḫı Aḥmed buyurdu nūr-ı vāḥid Ḥaḳḳına
Laḥmüke laḥmī ki **sensin** Murtażā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 6). [sensin, -sin]*

Rehber-i kāmil izinden **sen** cüdā olma bugün
İttiṢāl it saña Ḥaḳḳıñ yollarıñ itsün güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 5). [sen,]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī erleriniñ menzil ʿarşdan yüce
Sen de cehd it ey Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda bul murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 14). [sen,]*

Sil göñülden māsivāyı ey Sükūtī **sen** bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat ister isen terk-i dünyā ḳıl murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 9). [sen,]*

Yaḳ vücūduñ şehr içre zāhidā bir ṣāfīʿūd
ʿIṭr-ı būyundan bu ʿālem **saña** itsünler vürūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 2). [saña, -a]*

Ḥaḳ saña **senden** yaḳın bil çeşm-i cānıñ aç bu gün
Naḫnü aḳreble mübīn ẕātına ḳılmış şuhūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 9). [senden, -den]*

Aḥsen-i taḳvīmle īcād eyledi ol Ḥaḳ **seni**
Ḳurdu taḥtıñ ḳalb içinde dāʾimā eyler ḳuʾūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 5). [seni, -i]*

Cümle müʾmīn ḳullara çün Kāẕım oldu ṭoġru rāh
İḳtidā it ṭālibā **sen** ol Resūl-i kibriyādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 8). [sen,]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede Derviş Sükūtī **sen** bugün
Yüz süre gel rūz u şeb dergāh dārüʾş-şifādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 19). [sen,]*

Ṣordum ey dil kāmilāndan baḫr-ı ʿummān **sendedir**
Gevherine ṭālib ol kim dürr-i mercān **sendedir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 1). [sendedir, -de, -dir]*

Ṣordum ey dil kāmilāndan baḫr-ı ʿummān **sendedir**
Gevherine ṭālib ol kim dürr-i mercān **sendedir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 2). [sendedir, -de, -dir]*

Laʿl-i ḥamrāyı içenler bezm-i sāḳīden bugün
Bādeniñ keyfi elestden ẕevḳ-i cinān **sendedir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 4). [sendedir, -de, -dir]*

Naḫnü aḳreb āyetle şānına ḳıldı beyān
Maẕhar-ı ẕāt-ı ṣıfātın ʿarş-ı Raḥmān **sendedir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 6). [sendedir, -de, -dir]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarībsin arada bir nesne yoḳ
Cümle eşyāya muḥīṭ ol sırr-ı sübḥān **sendedir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 8). [sendedir, -de, -dir]*

Men ʿarefle maʿrifet dersini oḳu bugün
Rabbine āgāh olup hem cümle ʿirfān **sendedir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 10). [sendedir, -de, -dir]*

Derd-mend Derviş Sükūtī dāmeni ṭut mürşidin
Göstere ol saña Ḥaḳḳı vechi Yezdān **sendedir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 12). [sendedir, -de, -dir]*

Dāmeni muḥkem ṭuta gör Derviş Sükūtī bir eriñ
Vaṣl ider ol **seni** Ḥaḳḳa hicrānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 14). [seni, -i]*

Naẕar ḳılma felek böyle ḳılarsa **saña** bir ḫande
Vefāsı yoḳ bu dehr içre cefādan çoḳ ẕuhūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 3). [saña, -a]*

Bunuñla iltifāt olmaz yalancı ḳaḥbe bir zendir
Süleymān-ı zamān olsan **seni** bıraḳmaz ḳubūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 6). [seni, -i]*

Bunuñ destinden ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Ne mümkīn dinlemez kimse **seni** terk-i vaṭān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 8). [seni, -i]*

İriş bir şeyḫ-i kāmile dilersen olmaġa iflāḥ
Ḳatı ġaddār ḳomaz bu nefs **seniñ** ḥāliñ yaman eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 6). [seniñ, -iñ]*

Ṭut erenler yoluñ gözle arayup **sen** Ḥaḳḳı izle
Bulunca ẕātını gizle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 7). [sen,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticā itmiş **saña**
Derdiniñ dermānı senden yoluna cān virdi ser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 17). [saña, -a]*

Sen nübüvvet ḫātemisin her nebī bunca velī
YüẔ sürerler ḫāk-i pāya geldiler şām u seḥer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 9). [sen,]*

Sen eger muṭlaḳ cihāna gelmeseydin yā Ḥabīb
Yaradılmazdı bu ekvān ʿarş-ı kürsī nār-ı saḳar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 15). [sen,]*

Senden ötrü cümle ʿālem rāh-ı Ḥaḳḳa yol bulup
Ḳurtulup ẓulümāt-ı tenden buldular Ḥaḳdan ẓafer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 13). [senden, -den]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticā itmiş saña
Derdiniñ dermānı **senden** yoluna cān virdi ser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 18). [senden, -den]*

Ey Ḥabībim teşrīfiñle ṭoldu dünyā ser-te-ser
Sensin ancaḳ maḫluḳata bāʿiṣ ḫayrüʾl beşer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 2). [sensin, -sin]*

Sensin ol maḥbūb-ı ḫāliḳ hem şefīʾüʾl-müznibīn
Raḥmet içün gönderildin şāfiʾi yevmüʾl ḥaşr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 3). [sensin, -sin]*

Şehvet nefs ārzū **sende** ḳaldı bu neler her müdām
Düşdüler semt-i zināya ekserisi her diyar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 13). [sende, -de]*

Dergāhına başdım ḳadem ey Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl-Ġafūr
Senden kerem eyle ʿaṭā iḥsānına ḳıldım şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 2). [senden, -den]*

İsmiñ **seniñ** vaḥş ü ṭuyūr insile cān cemʿ-i seçer
ʿArşda melek cümle felek vaṣfıñ ider cennāt ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 5). [seniñ, -in]*

İncil **seniñ** Tevrāt **seniñ** Mūsā ile ʿİsāya hem
Cibrīl ile irsāl idip Davūdʾa hem virdin Ẕebūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 7). [seniñ, -in]*

İncil **seniñ** Tevrāt **seniñ** Mūsā ile ʿİsāya hem
Cibrīl ile irsāl idip Davūdʾa hem virdin Ẕebūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 7). [seniñ, -in]*

Sensin kerīm ile ḳabūl itdim saña ben ilticā
ʿAşḳ baḥrına ẕerre miṡāl cürmüm ile bunca ḳuṣūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 3). [sensin, -sin]*

Bu göñlüm şehrini iḫrāḳ iden ḥüsn-i cemāliñdir
Seniñ ʿaşḳıñ yaḳar dāʾim ḳomaz raḥat celāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 2). [seniñ, -in]*

Dürüş dün ü gün Sükūtī iriş bir şeyḫ-i kāmile
Seni maḥrūm ḳomaz elin ṭut ḳıl idüp iḳrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 10). [seni, -i]*

Mürşid-i kāmillere şor Derviş Sükūtī **sen** Ḥaḳḳı
Gösterir saña her demi ḳanda olur Raḥmānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 9). [sen,]*

Seniñ ʿaşḳına her kim ki düşenler devr ider elde
Şarāb-ı laʿl-i engürüñ içenlerde ḫumār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 3). [seniñ, -in]*

Seniñle eyleyen beyʾ u şirā tā ezelden çün
Muḥaḳḳaḳ bil bu pazarda duranlar hiç żarār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 1). [seniñle, -iñ, -le]*

Men ʿaref sırrına āgāh it Sükūtī kem-teri
Mürşid-i kāmiller ile **sen** aña ver hem de ders *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 10). [sen,]*

Her kimiñ ḳalbinde vardır ḥırṢ ile ʿucūb riyā
Şanma insān anı **sen** ādem degil bir ġayrı cins *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 8). [sen,]*

Ḥüsnüne arzū idermiş āsumānda şems ü māh
Şuʿlesini **senden** almış vechine yoḳdur ḳıyās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 4). [senden, -den]*

Muntaẓırız emrine Derviş Sükūtī biz bugün
Her ne denlü cevr idersen **senden** itmez inʿiḳās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 10). [senden, -den]*

Görse Mecnūn **seni** ol dem Leylādan fāriġ olur
Perde çekmişdin yüzine şimdi oldun irtisās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 5). [seni,*

Naḫnü aḳreb sırrını Derviş Sükūtī **sen** de bul
ʿĀrif-i billah olanlar vāṣıl-ı cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 11). [sen,]*

Nefsiniñ ḳatline saʿy it **sen** daḫı leyl ü nehār
Ẕülfiḳār-ı Ḥaydarı çek saña lazımdır ḳışās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 7). [sen,]*

Kün emrinle ẓuhūr itdi hezārān Ṣad hezār maḫlūḳ
Sen oldun cümleye maʾbūd hemān yā Rab saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 4). [sen,]*

Seniñ şükründe ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Seniñ vaṣfına kim ḳādir ola bir ḳul saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 5). [seniñ, -in]*

Seniñ şükründe ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Seniñ vaṣfına kim ḳādir ola bir ḳul saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 6). [seniñ, -in]*

Bizi yoḳdan iden īcād ilāhi hep saña maḫṣūṣ
Ki **sensin** ḳalbimiz ābād iden Mevlā saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 2). [sensin, -sin]*

Semʾ-i cānıñ aç güzelce Derviş Sükūtī pendine
Fehm idip gel cān u dilden naẕmına **sen** ḳulaġ aṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 10). [sen,]*

Nefsine uyma Ṣaḳın gel itmeden Zebūn **seni**
Pota-i ʿaşḳa ata gör ḳaynayan miṣl-i raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 7). [seni, -i]*

Aç gözünü ṭālibā **sen** vech-i Raḥmānʾdan ġaraż
Sen seni bil añla taḫḳiḳ-i seyrāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 1). [sen,]*

Aç gözünü ṭālibā sen vech-i Raḥmānʾdan ġaraż
Sen seni bil añla taḫḳiḳ-i seyrāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 2). [sen,]*

Ḥiẕmeti ḳıl şeyḫine **sen** açıla ʿilm-i Ḫudā
Men ʿaref dersin oḳu gel bunda ʿirfāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 3). [sen,]*

Mürşid-i kāmil ara bul Derviş Sükūtī **sen** bugün
Bāb-ı ʿilmiñ ögretir ol şāh-ı merdāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 9). [sen,]*

Küntü kenziñ sırr-ı muṭlaḳ **sendedir** iste anı
Reh-nümālar dāmına düş çünki ol kanda garaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 7). [sendedir, -de, -dir]*

Aç gözünü ṭālibā sen vech-i Raḥmānʾdan ġaraż
Sen **seni** bil añla taḫḳiḳ-i seyrāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 2). [seni, -i]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen Derviş Sükūtī **sen** bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa ḳıl naẓar **sen** bunda seyrāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 9). [sen,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen Derviş Sükūtī **sen** bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa ḳıl naẓar **sen** bunda seyrāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 10). [sen,]*

Ḥubb-ı cānānı göñüldedir Derviş Sükūtī bul bugün
Ẕevḳ idersin **sen** de her dem öyle leẕẕetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 10). [sen,]*

Rū siyāh Derviş Sükūtī ḫāk-i-pāya gelmişem
Cürmüm ile it ḳabūl **sen** ḥāl fenāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 12). [sen,]*

Gerçe Ṣādıḳsın bilürüm nuṭḳuñuz lā-taḳneṭū
Kesmezem **senden** ümīd hiç bī-nevāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 8). [senden, -den]*

Ṭālibā Mecnūn gibi Leylāya itmesin ṭamaʿ
Ḥaḳḳı ḳoyup her mecāzī sevdāya itme **sen** ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 2). [sen,]*

Naḳş-ı dehre aldanup beyhūde ḳılma iltifāt
Bī-vefādır dinleme muṭlaḳ dünyāya itme **sen** ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 4). [sen,]*

Ḥubb-ı evlād-ı ʿAlīye cān u baş ḳıl her müdām
Ẓabṭ ide gör nefsini her ġavġāya itme **sen** ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 6). [sen,]*

Çek elin iki cihāndan ẕevḳ-i yār saña yeter
Māsivāyı terk idip ʿuḳbāya itme **sen** ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 8). [sen,]*

Ḳalb evinde ara bul Derviş Sükūtī **sen** Ḥaḳḳı
Ṣaġ u ṣola baḳma ancaḳ eşyāya itme **sen** ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 9). [sen,]*

Ḳalb evinde ara bul Derviş Sükūtī **sen** Ḥaḳḳı
Ṣaġ u ṣola baḳma ancaḳ eşyāya itme **sen** ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 10). [sen,]*

Erenler rāhına cāndan ola gör **sen** daḫı teslīm
Resūlüñ şerʿini gözle güzel bir sāye ol ḳānīʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 5). [sen,]*

Mürşidiñ dāmeni muḥkem ṭut Sükūtī **sen** bugün
İrmek istersen yüce bir iḥsāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 9). [sen,]*

Taʿmīr eyle sālikā **sen** bu vīrān dilḫāneyi
Pādişāhım taḫtı ḳursun itmege anda ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 3). [sen,]*

ʿArż idip gelmekde dāʾim bī-devālar ḳapına
Ḥācetiñ **senden** umar bī-māreler olmaḳda Ṣaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 8). [senden, -den]*

Ḥiẕmeti ḳıl şeyḫine **sen** her demi leyl ü nehār
Feyż-i himmet andan olur dinler isen bī-ḫilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 3). [sen,]*

Mürşidiñ gitdiġi rāhe **sen** daḫı ḳıl inḳiyād
Cümle varıñ Ṣarf idegil esrār-ı Ḥaḳ ola keşşaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 5). [sen,]*

Seniñ nūr-ı cemāliñden bu ʿālemler olur işrāḳ
Seniñ vechiñ diler görmek ḳapında nice biñ ʿuşşāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 1). [seniñ, -in]*

Seniñ nūr-ı cemāliñden bu ʿālemler olur işrāḳ
Seniñ vechiñ diler görmek ḳapında nice biñ ʿuşşāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 2). [seniñ, -in]*

Seniñ şevḳ-i viṣāliñle muḥabbet ẕevḳini buldum
Dürr-i luṭfuñ ġulāmıdır Sükūtī hep sana müştāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 9). [seniñ, -in]*

Egerçe Nūḥ Ṭufānında necāta ir göreñ **sensin**
Beni baḥr-ı fenā içre idersin ʿaşḳile iġrāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 5). [sensin, -sin]*

Ḥaḳ yaḳındır saña **senden** ey Sükūtī şorma hiç
Ḳalbiniñ her köşesinde oturur mihmānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 9). [senden, -den]*

İtme bunda **sen** ḳīl u ḳāl kimse ile aşlā cidāl
Bul kendine bir ehl-i ḥāl ġınāsı çoḳ bahāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 9). [sen,]*

Sen **seni** kimseye hemān tā bildire ʿilmeʾl yaḳīn
Göstere ʿayneʾl yaḳīn ol Ḥażret-i Sübḥāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 5). [seni, -i]*

Ẕillet ile gice gündüz geçmede ʿömrüñ **seniñ**
Miḥnet-i ʿaşḳa dūş olduñ Ẕülfikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 9). [seniñ, -iñ]*

Ẕāt-ı pākın ʿaşḳına kim düşmüşüz rūz u leyāl
Bāb-ı iḥsāna kerem ḳıl bizlere **sen** lā-yezāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 8). [sen,]*

Sen şefîʾ ol çār-i yārin ḥürmetine yā ḤabĮb
Hem iki şehzādegānıñ ʿaşḳına ey pür-kemāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 11). [sen,]*

Ey kerem kān-ı ḥabibim luṭf idip göster cemāl
Seni görmek Ḥaḳḳı görmek ʿāşıḳa ʿayn-ı viṣāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 2). [seni, -i]*

Sensin ol şāh bu ʿālem-i kāʾinātıñ Ẕübdesi
Ḥaḳ yaratmış **seni** evvel işbu mülke bī-zevāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 4). [seni, -i]*

Sensin ol şāh bu ʿālem-i kāʾinātıñ Ẕübdesi
Ḥaḳ yaratmış seni evvel işbu mülke bī-zevāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 3). [sensin, -sin]*

Sensin ol şāʾfi maḥşer mücrim ʿāṣīlere
Yüz çevirme ḳullarından eyleme ḳahr u celal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 5). [sensin, -sin]*

Özge bir derde giriftār olmuşun **sen** dāʾimā
Miḥneti çoḳ raḥatı yoḳ böyle bir dünyā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 3). [sen,]*

Küntü kenziñ sırrın añla fāş ider ʿāşıḳlara
Aç gözün **sen** gözle dāʾim olasın bīnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 12). [sen,]*

Senden olmazsa hemān bil yārāna edvā göñül
Ḳanda aġyārdan umarsın merhem-i eşfā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 1). [senden, -den]*

Şeyḫ-i kāmilden Ṣoragıl derdine dermān **seniñ**
Dil-i mecrūḥuna merhem itse ol raʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 5). [seniñ, -iñ]*

Ṭut ḳulaġın ey birāder dinle naẓmım **sen** arı ol
İtmişim ben Ḥaḳḳı iẓhār anlagıl **sen** müsterī ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 1). [sen,]*

Ṭut ḳulaġın ey birāder dinle naẓmım **sen** arı ol
İtmişim ben Ḥaḳḳı iẓhār anlagıl **sen** müsterī ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 2). [sen,]*

Her kelāmım dürr-i maʿnā cevheri yektā bugün
Fehm ide gör işbu baḥrı **sen** ḥaḳiḳat Caʿferi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 4). [sen,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ol ġulāmı Ḥaydarıñ
Ḫāk-i pāyiñ bekle dāʾim **sen** ʿAlīniñ ḳanberi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 18). [sen,]*

Āsitānında ġulām ol ey Sükūtī **sen** bugün
Himmeti bilmem ider mi āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 11). [sen,]*

ʿAşḳ ateşi **sende** eger cān u dile itse eṯer
Lāyıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳa irmek içün ḳıl ʿarżu ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 3). [sende, -de]*

Söz uzatma hele zāhid **sendendir** bu ḳīl u ḳāl
ʿÖmrüñüz laḳ laḳ ile geçmede her rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 1). [sendendir, -den, -dir]*

Şehvet-i nefsi arzū **senden** hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 5). [senden, -den]*

İḫtiyār-ı ʿuzlet iyle ey Sükūtī **sen** bugün
Dehr içinde bize lāyıḳ ġayrı bir cān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 9). [sen,]*

ʿAcāyib özge bir ḥāldir bu ʿaḳlım tārumār olmuş
Gezerim her demi Mecnūn bu huşyārım **seniñ** olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 12). [seniñ, -iñ]*

Sevābım yoḳ günāhım çoḳ nola bir gün gidip bundan
Sükūtī ʿafv ider itmez bu ġaffārım **seniñ** olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 14). [seniñ, -iñ]*

Gelmeseydiñ **sen** eger bu kāʾināta şol Zamān
Mümkün olmazdı vücūd ʿarş-ı kürs ḫuld-i berīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 5). [sen,]*

Sen Nebīler ḫātemisin ey seḥāvet maʿdeni
Senden efzūn bir nebī yoḳ Ḥaḳḳa olmuşlar ḳarīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 7). [sen,]*

İns ü ciniñ **sen** imāmı şaʾfi rūz-ı cezā
Sāḳī-i kevser **sen** oldun raḥmeteʾl-ʿālemiñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 9). [sen,]*

İns ü ciniñ **sen** imāmı şaʾfi rūz-ı cezā
Sāḳī-i kevser **sen** oldun raḥmeteʾl-ʿālemiñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 10). [sen,]*

Sen Nebīler ḫātemisin ey seḥāvet maʿdeni
Senden efzūn bir nebī yoḳ Ḥaḳḳa olmuşlar ḳarīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 8). [senden, -den]*

Dostluġuna Ḥaḳ yaratdı dü cihānı ser-te-ser
Seniñ ile virdi revnaḳ nüh felek bāġ u zemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 4). [seniñ, -in]*

Ey şāh-ı cihān al bendeki nām ile şān **seniñ** olsun
Mülk-i derūn içre ne var küllīsi her ān **seniñ** olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 1). [seniñ, -iñ]*

Ey şāh-ı cihān al bendeki nām ile şān **seniñ** olsun
Mülk-i derūn içre ne var küllīsi her ān **seniñ** olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 2). [seniñ, -iñ]*

Evrādla ḳamu Ṣavm Ṣalāt ezkārım ile ḥacc ü zekāt
Mezheble bu gün dīn ile hem īmān **seniñ** olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 4). [seniñ, -iñ]*

ʿAşḳıñla **seniñ** varlıġımı hep saña virdim
Bir ẕerre beḳā ḳalmaya hiç cism ile cān **seniñ** olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 5). [seniñ, -in]*

ʿAşḳıñla **seniñ** varlıġımı hep saña virdim
Bir ẕerre beḳā ḳalmaya hiç cism ile cān **seniñ** olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 6). [seniñ, -iñ]*

Hüccet vereyim şāhid ola arż-ı semā ḫalḳı bütün
Bundan girü hiç ḳalmaya her demi bu ān **seniñ** olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 8). [seniñ, -iñ]*

Derviş Sükūtī neyleyelim fānī vücūd şehrini biz
İḫrāḳ idelim ʿaşḳ odına tā ola büryān **seniñ** olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 10). [seniñ, -iñ]*

Ümidim bir cenābından raḥīmsın her dü ʿālemde
Ġafūr ismine maẓharsın **seniñ** şānındadır iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 12). [seniñ, -iñ]*

Sükūtī Dervişe luṭfuñ irişürse kemāliñle
Seniñ deryāna bir nisbet ḳalīldir ey ġanī Sübḥān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 14). [seniñ, -iñ]*

Ṣaḳın aldanma **sen** yā hū durulmaz bir cihāndır bu
Ne umarsın gel ey ṭālib işi gücü yalandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 1). [sen,]*

Teġā'fül olma **sen** şāhım buña dil virme gel aṣlā
Seniñ gibi nice şāhlar helāk itmiş yamandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 7). [sen,]*

Sükūtī **sen** rıżā bābıñ dilersen dāʾimā bunda
Ḥażır ol nöbetin bekle degil durmaḳ mekāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 13). [sen,]*

Gülersin yüzüne bir gün hezārān biñ cefā eyler
Bu ḳaḥbe zen **seni** aldar ḳamu renge ḳoyandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 4). [seni, -i]*

Teġā'fül olma sen şāhım buña dil virme gel aṣlā
Seniñ gibi nice şāhlar helāk itmiş yamandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 8). [seniñ, -iñ]*

Vechiniñ müştāḳıyım ben aç niḳābın **sen** baña
Bāb-ı ḥüsnüne çeker sed görünür her dem cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 7). [sen,]*

Pādişāhım eyle himmet bu ġarīb bī-çāreye
Sen Kerīmsin eyle iḥsān ʿarż-ı ḥālim saña bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 12). [sen,]*

Günāhkār ümmetiñ gelmiş der Luṭfuna her dāʾim
Ḳuṣūruñ ʿafv ḳıl **senden** ʿiṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 12). [senden, -den]*

Seniñ içün çeşm-i pür-ḫūnum aḳar rūz u leyāl durmaz
Cemāliñ ḥasreti oldum cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 3). [seniñ, -in]*

Seniñ ʿaşḳıñ derūnumı ser-a-ser eyledi iḥrāḳ
Vücūdum gülü maḥv oldu fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 5). [seniñ, -in]*

Seniñ ʿaşḳıñ hevāsına vücūduñ beẔl idip her dem
Seniñle ḥaşr olup anlar cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 5). [seniñ, -in]*

Sivādan el çeküp ʿuzlet iderler dār-ı dünyāda
Seniñ ẕāt-ı kemālinde Rıżādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 12). [seniñ, -in]*

Bu kem-ter ʿāşıḳıñ Derviş Sükūtī bir ġarīb miskin
Seniñ bāb-ı viṣālinde gedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 14). [seniñ, -in]*

Seniñ ʿaşḳıñ hevāsına vücūduñ beẔl idip her dem
Seniñle ḥaşr olup anlar cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 6). [seniñle, -inle]*

Günāhkār ümmetiñ oldum yüzüm ḳarasini **sen** sil
Viṣāliñ Ṣayḳalıñ urgıl cilā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 7). [sen,]*

Şeb-i ẓulmetde ḳalmışım żiyā ḳıl yā Resūlullah
Seniñ derdine dūş oldum devā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 2). [seniñ, -in]*

Seniñ ʿaşḳıñ firāḳından dü çeşm dökmede pür-ḫūn
Cenābından olur teskīn ʿaṭā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 5). [seniñ, -in]*

Ḳabūl ḳıl āsitānında niyāza durmuşum her dem
Ki **senden** ġayrı bir yoḳdur medārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 12). [senden, -den]*

Seniñ ʿaşḳıñla her dāʾim derūnum āh ider bunda
Terāḥḥum ḳıl ḳatı artar bu Ẕārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 3). [seniñ, -in]*

Seniñ dergāh-ı Luṭfundan cüdā etmek degil ḳābil
Ḳapuna gelmişim senin dīdārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 7). [seniñ, -in]*

Seniñ dergāh-ı Luṭfundan cüdā etmek degil ḳābil
Ḳapuna gelmişim **senin** dīdārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 8). [senin, -in]*

Sükūtī abdālım geldim viṣāliñ iştiyāḳından
Seniñ yoluna cān başım ḳoyarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 14). [seniñ, -in]*

Cemāliñ ʿarż idip geldim yanarım yā Resūlullah
Seniñçün ḳalmadı ṣabr-ı ḳarārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 2). [seniñçün, -in, -çün]*

Ġarīb ü nā-tüvān ḥālim şikāyet etmem aṣlā
Dil ü mecrūḥuma **sensin** tımārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 10). [sensin, -sin]*

Seḥerlerde ẕikr it Ḥaḳḳı bulsun ḳalbiñ bunda ẕevḳi
Olmayasın **sende** şek ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 4). [sende, -de]*

Sükūtī kem-ter bir gedā ṭālib isen rāh-ı Ḫudā
Ẕikr it Ḥaḳḳı **sen** dāʾimā gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 10). [sen,]*

Kerem ḳıl **sen** baña göster Ḥabībiñ ẕāt-ı pākını
Viṣāliñ bezmine irem ümīdim var o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 3). [sen,]*

Sükūtī gibi ol derviş erenler rāhına gel **sen**
Ne ḥikmetler görürsün **sen** irince sırr-ı iḫfāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 9). [sen,]*

Sükūtī gibi ol derviş erenler rāhına gel **sen**
Ne ḥikmetler görürsün **sen** irince sırr-ı iḫfāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 10). [sen,]*

İriş bir kāmil insāna ṭuta gör dāmenı her dem
Seniñ ḳalbiñ yuyar anlar virirler mesned-i pāye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 6). [seniñ, -iñ]*

Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ **sen** yolunda cān idip ḳurbān
Ḥüseyn ʿaşḳına her cevriñ cefāsın iḫtiyār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 3). [sen,]*

ʿAlī Mūsā Rıżādan çün ḳamer şems nūruñ almışlar
Vücūduñ mülkünü **sen** de dilersen şuʿle-dār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 10). [sen,]*

Taḳī üçler gürūhundan Naḳī bil ḳırḳlara serdār
Bulara **sen** olup tābi var ʿaḳlın tımār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 12). [sen,]*

Bulur nesl-i Resūlullah niyāzıñ ḳıl dile ḥācet
Murādını virirler çün **sen** anlardan didār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 14). [sen,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī rāh-i Ḥaḳda ol muḳīm
Ḥiẕmetiñ ḳıl **sen** edāya evliyānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 14). [sen,]*

Hezārān bāb-ı lütfunda kemīne ḳulların bekler
Sen olduñ şāfīʿ-i maḥşer meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 10). [sen,]*

Cemāliñ nūrunu göster meded ḳıl yā Resūlullah
Ḳamu ʿālem **seni** ister meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 2). [seni, -i]*

Seniñ ʿaşḳına var itdi cenāb-ı Ḥaḳ bu eşyāyı
Ki sensin aṢlı bir gevher meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 3). [seniñ, -in]*

Senin vechine müştākdır dü ʿālemde olan ʿuşşāḳ
Ki sensin ʿāşıḳa dilber meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 5). [senin, -in]*

Seniñ ʿaşḳına var itdi cenāb-ı Ḥaḳ bu eşyāyı
Ki **sensin** aṢlı bir gevher meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 4). [sensin, -sin]*

Senin vechine müştākdır dü ʿālemde olan ʿuşşāḳ
Ki **sensin** ʿāşıḳa dilber meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 6). [sensin, -sin]*

Sen olmasan benim ḥālim yaman olsa gerek dāʾim
Seniñ nūrıñ ile ḳalbim żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 5). [sen,]*

Bu göñlüm ʿaşḳına her dem müptelādır yā Resūlullah
Seniñ rāhına cān başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 2). [seniñ, -in]*

Senin ʿaşḳına Ḥaḳ muṭlaḳ yaratdı iki dünyāyı
Vücūduñ cümlesi Ḥaḳdan ʿaṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 3). [senin, -in]*

Sen olmasan benim ḥālim yaman olsa gerek dāʾim
Seniñ nūrıñ ile ḳalbim żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 6). [seniñ, -in]*

Seniñ ẕāt-ı şerīfiñle bu ʿālemler ẓuhūr itdi
Vücūduñ maẓhar-ı feyż-i Ḫudādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 7). [seniñ, -in]*

Ġaflet ile gezme bunda çeşm-i cānıñ aç güzel
ʿÖmr-ü bāḳī iltimās it iresin **sen** cāvidāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 8). [sen,]*

Küntü kenziñ sırrını bul **sende** hem ẓāhir durur
Cehd ide gör sen daḫı irmek dilersen ol kana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 3). [sende, -de]*

Menziliñ ḳurb iken zāhid düşme yabāna
Ḥaḳḳı añla **sendedir** bil gezme ṣaḳın her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 2). [sendedir, -de, -dir]*

Ey göñül gel bunda düşme ʿināda
Nefsine uyma **sen** gezme hevāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 2). [sen,]*

Şīrīn içün daġ u ṭaşları gezüp
Sen suʾāl it neler çekdi Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 14). [sen,]*

Fiġānım artmada gün gün dü çeşmimden aḳar pür ḫūn
Viṣāliñ şerbetiñ **sen** Ṣuñ meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 8). [sen,]*

Seniñ derdiñledir derdim meded ḳıl yā Resūlullah
Ki **senden** ġayrı yoḳ virdim meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 2). [senden, -den]*

Seniñ derdiñledir derdim meded ḳıl yā Resūlullah
Ki senden ġayrı yoḳ virdim meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 1). [seniñ, -in]*

Senin ʿaşḳıñ olup beydā dūş oldu ḳalbime sevdā
Żaʿīfim gerçe bir ednā meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 3). [senin, -in]*

Cemāliñle müşerref ḳıl **seni** ārzū çeker ġöñlüm
Ḳabūl it ḫānḳāhında revā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 5). [seni, -i]*

Seniñ kim ḳapuna ḫādim hemān nāmūs-ı ekberdir
Sen olduñ vaḥyile menşūr her āyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 3). [seniñ, -in]*

Sen olduñ fātiḥ ʿilm-i ḥaḳāyıḳ sırrını her gāh
Seniñ ʿilmiñ nihāyet gerçe ġāyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 6). [seniñ, -in]*

Mehdi-i Ṣāḥib-zamānıñ gelmesi **senden** olup
Dürr-i pākıñdan ẓuhūr itmiş ʿaṭāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 15). [senden, -den]*

Fehm idelim her esrārıñ duymaya hiç hem aġyārıñ
Göster bize **sen** dīdārın meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 6). [sen,]*

Ẕikrim benim her dem Ḫudā dergāhından ḳılma cüdā
Derdlülere **senden** devā meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 4). [senden, -den]*

Gel ey Derviş Sükūtī **sen** iriş bir kāmil insāna
Açar ol dīde-i cānıñ göresin Ṣunʾ-ı Raḥmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 13). [sen,]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāda ṭut bugün **sen** sünneti
Şāh-ı merdān hem ʿAlīye ṣıdḳ ile it ülfeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 1). [sen,]*

Senden olmazsa şefāʿat ḥaşre dek ḥālim yaman
Sen şefīʾüʾl-müẕnibīnsin cānlar cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 8). [sen,]*

Senden olmazsa şefāʿat ḥaşre dek ḥālim yaman
Sen şefīʾüʾl-müẕnibīnsin cānlar cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 7). [senden, -den]*

Anlagil zāhid **sen** bugün Muṣṭafānıñ ḳadrini
Hem Ḥabībiñ nūr-ı ʿayn-ı Murtażānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 1). [sen,]*

Sen seni bil ṭālibā gel ister isen seni
Zümre-i ʿirfāna gel gir bulmaḳ dilersen sen anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 1). [sen,]*

Sen seni bil ṭālibā gel ister isen seni
Zümre-i ʿirfāna gel gir bulmaḳ dilersen **sen** anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 2). [sen,]*

Maẕhar-ı Mevlā ki senin zātına bürhān ḳavī
Līmaʾllah maḥremisin añla gel **sende** seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 8). [sende, -de]*

Mışr-ı cāmiʿdir vücūduñ secde-gāhı ʿālemiñ
Aç gözüñ Derviş Sükūtī gör bugün **sende** anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 12). [sende, -de]*

Yedi iḳlīm taḫt-ı tācı hep senin destindedir
Ḫāsılı mülk-i Süleymān **sendedir** gözle beni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 6). [sendedir, -de, -dir]*

Añla gel sensin bu ʿālem pādişāhı bī-zevāl
Rehber-i kāmil gözetgil göstere **senden** seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 4). [senden, -den]*

Sen **seni** bil ṭālibā gel ister isen **seni**
Zümre-i ʿirfāna gel gir bulmaḳ dilersen sen anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 1). [seni, -i]*

Sen **seni** bil ṭālibā gel ister isen **seni**
Zümre-i ʿirfāna gel gir bulmaḳ dilersen sen anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 1). [seni, -i]*

Añla gel sensin bu ʿālem pādişāhı bī-zevāl
Rehber-i kāmil gözetgil göstere senden **seni** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 4). [seni, -i]*

Maẓhar-ı Mevlā ki senin zātına bürhān ḳavī
Līmaʾallah maḥremisin añla gel sende **seni** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 8). [seni, -i]*

Ẕevḳ-i Ḥaḳḳa irdin ise vaḥdete eyle naẓar
Keşret-i dünyāya baḳma aldadır nefsin **seni** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 10). [seni, -i]*

Yedi iḳlīm taḥt-ı tācı hep **senin** destindedir
Ḥāsılı mülk-i Süleymān sendedir gözle beni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 5). [senin, -in]*

Maẓhar-ı Mevlā ki **senin** zātına bürhān ḳavī
Līmaʾallah maḥremisin añla gel sende seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 7). [senin, -in]*

Añla gel **sensin** bu ʿālem pādişāhı bī-zevāl
Rehber-i kāmil gözetgil göstere senden seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 3). [sensin, -sin]*

Sāḳīyā bezm-i ezelden verdiġiñ peymāneyi
Ṭolu bir cām bunda ṣuñ **sen** göresin mestāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 2). [sen,]*

Bizi dāḫil etme Ḫarabāt ehliyiz **sen** zāhidā
Neyleyim ḳalbim ḫarābdır taʾmīr idemem Vīrāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 5). [sen,]*

Sermāyen var mı Sükūtī āḫir ʿömründür bugün
Ṣoñ nefes **senden** ararlar böyle bil īmān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 18). [senden, -den]*

Murādıñ Ḥaḳ ise zāhid iriş bir kāmil insāna
Seniñ ḳalbini pāk eyler göresin ol dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 6). [seniñ, -iñ]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān ile ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma **sen** yaḳīn insān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 2). [sen,]*

ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini berdār it
Derviş Sükūtī **sen** Ḥaḳḳı Ẕikr ide gör her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 20). [sen,]*

Derviş Sükūtī ister isen rūz-ı leyāl ḥażret-i şāhı
ʿAşḳile gel **sen** daḫı başını eyle niṣār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 16). [sen,]*

Şīrīn yolunda cān başın fedāya itdiler ġayret
Suʾāl it ẕevḳe irdi mi bugün **sen** anı Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 4). [sen,]*

ʿAşḳ yolunu göster bize āsān eyle varım size
Her yoḳuşu **sen** ḳıl düze senden kerem iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 6). [sen,]*

ʿAşḳ yolunu göster bize āsān eyle varım size
Her yoḳuşu sen ḳıl düze **senden** kerem iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 6). [senden, -den]*

Mevlām **seniñ** cemāline ʿāşıḳların ḥayrān imiş
İrgör bizi kemāline lāyıḳ olan ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 1). [seniñ, -iñ]*

Meydān **seniñ** devrān **seniñ** her ḥāliyle cihān **seniñ**
Bu varlıġım her ān **seniñ** bildim ki cümle cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 7). [seniñ, -iñ]*

Meydān **seniñ** devrān **seniñ** her ḥāliyle cihān **seniñ**
Bu varlıġım her ān **seniñ** bildim ki cümle cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 8). [seniñ, -iñ]*

Bād-ı hevā her ḥasīsiñ şemʿāsına estiḳçe Sükūtī
Sen olma derūn içre anıñ ḳandiline bir fānūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 10). [sen,]*

Ne müşkül kim bu ʿālemde şıfātı ādemi bulmaz
Anı **sen** Ṣanma insān kim bahāyım sekil bir rengdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 4). [sen,]*

Kim umar **senden** terāḥḥum bī-vefā ẓālim felek
Ġadrile cevr-i cefādır ʿādetiñ ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 1). [senden, --den, -]*

Laḥẓıñ ḥandān idersin encām biñ ḳahrıyla
Bir cāẕū zensin meded yoḳ **senden** ey ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 4). [senden, -den]*

Saña ʿāşıḳ olan cānlar ki bir yerde ḳarār olmaz
Muḥabbet zevḳini ṭatmış olanlar hiç firār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 1, Mısra 1). [saña, -a]*

Sür çıḳar ḥubb-ı sivāyı **sen** göñülden ṭālibā
Dīde-i cān açılup Ḥaḳḳı görürsün dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 3, Mısra 1). [sen,]*

Çeşm-i ʿamā ḳanda görsün nitekim ḥayvān imiş
Cān gözünü aça gör kim **sende** bil Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 15, Mısra 2). [sende, -de]*

Bulmadı hiç istirāḥat **senden** aṣlā ey felek
Bir vefāya biñ cefālar çekdirirsün çoḳ emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 24, Mısra 1). [senden, -den]*

Behey ādem ṣaḳın ḳavm-i āʿdānıñ
Ḫudʾası birçoḳ ẓulm ider **saña** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 2). [saña, -a]*

Ṣanma **sen** bunu ehl-i īmāndır
Kimseye dost olmaz ḳatı düşmāndır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 13). [sen,]*

Cehd ider ḳoymaġa **seni** ḫūyuna
Aldadır ṣoñradan ider biñ cefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 7). [seni, -i]*

Şeyḫ-i kāmil maġz-ı Ḳurʾān dinler isen şeyḫ u şāb
Ders-i kitābdan baḥs ider ol **sañа** bu şāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 14). [sañа, -a]*

Pendini ṭut bu Sükūtī kem-terin **sen** bī-riyā
Nefsini bil Ḥaḳḳı añla ister isen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 17). [sen,]*

Naḥnü aḳreb āyetine ḳıl naẓar
Vech-i Raḥmān **sañа** yaḳın al ḫaber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 6). [sañа, -a]*

Gezme beyhūde cihānı ṭālibā
Senden iste aradıġıñ **sende** bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 2). [sende, -de]*

Fetḥ-i bāb ider bu yolda reh-nümā
Senden iste aradıġıñ **sende** bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 4). [sende, -de]*

Ḳalbiñ içre gör bugün itmiş ḳarār
Senden iste aradıġıñ **sende** bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 8). [sende, -de]*

Ḳanda baksan Ḥaḳḳı dāʾim göresin
Senden iste aradıġıñ **sende** bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 12). [sende, -de]*

Dinleme hiç bundan artıḳ yoḳ kelām
Senden iste aradıġıñ **sende** bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 16). [sende, -de]*

Bunu söyler her şecer cümle varaḳ
Senden iste aradıġıñ **sende** bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 20). [sende, -de]*

Gezme beyhūde cihānı ṭālibā
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 2). [senden, -den]*

Fetḥ-i bāb ider bu yolda reh-nümā
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 4). [senden, -den]*

Ḳalbiñ içre gör bugün itmiş ḳarār
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 8). [senden, -den]*

Ḳanda baksan Ḥaḳḳı dāʾim göresin
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 12). [senden, -den]*

Dinleme hiç bundan artıḳ yoḳ kelām
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 16). [senden, -den]*

Bunu söyler her şecer cümle varaḳ
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 20). [senden, -den]*

Ḳalma girü **sen** yolundan her sefer
Esb-i ʿaşḳa gel süvār ol her seḫer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 9). [sen,]*

Düşme ṭālib bugün **sende** ʿināda
Ḥor baḳma ʿāleme vefāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 1). [sende, -de]*

Bir şeyḫ-i kāmile eyle ilticā
Ḥiẕmet it rūz u şeb **sende** sālika *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 18). [sende, -de]*

Telḳīn itdi Muṣṭafādan ol zamān Ḥaydar ʿAlī
Himmet eyle bizlere **sen** ser Saʾdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 4). [sen,]*

senā: *(Allah'ı) övme, methetme.*

Vaṣfını mümkün mi ide Derviş Sükūtī her Zamān
Meddāḥı anıñ Allah daḫı itdi **senā** Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 22). [senā,]*

senā it-: *Allah'ın büyüklüğü ve lütufları karşısında onu methederek şükrünü bildirmek.*

Te teberrāʾ ḳıl ḫavāric ḳavmine her rūz u şeb
Se **senā it** Murtażaya cān u dilden ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 4). [senā it,]*

Se **Senālar itmişem** men āl-i evlāda bugün
Ve Vücūdum mülk içre şuʿlesi urmuş żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 7). [senālar itmişem, -lar, -miş, -em]*

seng: *Far. Taş.*

Ādemiñ **seng** olsa ḳalb hiç taḥammül kim ide
Tīġ-ı ḫançerle yürüdü Ḍarb ider virmez amān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 7). [seng,]*

seng-i dil: *Taş kalpli.*

Ṣāfī itmeden bu ḳalb Ḥaḳḳa yol olmaz güşād
Ne ʿaceb zāhid mürāʾī **seng-i dil** dāʾim fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 2). [seng-i dil,]*

ser: *Baş II Can.*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticā itmiş saña
Derdiniñ dermānı senden yoluna cān virdi **ser** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 18). [ser,]*

Ol Nakīdir evliyānıñ **ser** velīsi bī-ḫilāf
İlticā-yı cümle ʿālem müḳtedādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 17). [ser,]*

ʿAlī Mūsā Rıżā medfūn Ḫorasān taḥtgāhında
Yolunda tā ezel virdim o şāha cān **serim** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 10). [serim, -im]*

Ḳaşıñla kirpigin hem **ser** yedi ḫaṭla maʿnīdir
Muḥaḳḳaḳ oḳunur gördüm yüzünde cümle Ḳurʾānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 3). [ser,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-zamānıñ Derviş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfuñ çakeriyim yoluna ḳoydum **seri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 14). [seri, -i]*

Zīb ü zīver naẓmile ṭaḳdım kitāba bir dürrü
Tācı **ser** itsün ʿāşıḳlar bu ḫaḳīḳāt cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 2). [ser,]*

Naẓmıyla Derviş Sükūtī Ḥaḳḳı iṣbāt eyledi
Āl-i Aḥmed Murtażāya ḳaydı ol cān u **seri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 14). [seri, -ī]*

Devr-i Resūl-i **ser** ʿAlī gelmesiyle doldu cihān
Fitne fücūr itdi ẓuhūr urdu Ṣedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 9). [ser,]*

Müftīsi ḳaḌı **ser** ʿasker hem ʿulemā her biri
Cehrile rüşvet alurlar geydiler ḫilʾat ṭonu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 9). [ser,]*

Aġzında aġusu heft **ser** yalandır
Ṣoḳarsa bulunmaz bir daḫı deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 15). [ser,]*

Pāyına yüẔ süre geldi anıñçün velī
Seyyid ʿAbdüʾl-Ḳādir oldu **ser** kibār-i evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 8). [ser,]*

ser: *Kötülük, bela, şer.*

Baḳmaz olduḳ medḥ-i ẕemme işbu ʿālemde bugün
Bir idendik ḳahr-ı luṭfu **şer** ile hem de ḫayr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 8). [şer,]*

Ḫıyre çün meşġūl olanlar ʿind-i Ḥaḳ maḳbūl olur
Şer iden müfsid münāfıḳ nefsine uymuş celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 4). [şer,]*

ser koy-: *Baş koymak. II Âşığın sevgili uğruna ölümü bile göze alması.*

Bu ʿāṣī bendeñiz kem-ter Sükūtī çakerin aḥḳar
Yolunda ḳoydu yüz biñ ser meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 14). [ser ḳoydu, -du]*

serā-: *Saray, konak, hâne.*

Hū ile bezm-i **serā-yı** vaḥdete çün irdiler
Hep erenlerden Sükūtī feyż ider insāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 9). [serā-yı, -yı]*

ser-ā-ser: *Baştan başa, büsbütün.*

Ḥasan ile Ḥüseyn şāhım bulardır bāġ u ḳalbimde
Açılmış ġonca bir güldür **ser-a-ser** eẕharım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 6). [ser-a-ser,]*

Cemāliñ nūrunu iẓhār iderdi ẕāt-ı pākiyle
Bu ḳalbim şehrini cümle **ser-a-ser** ḳapladı envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 8). [ser-a-ser,]*

ʿAnāṣırdan düzülmüşdür **ser-a-ser** bu vücūd şehri
Ḳodu on iki bāb anda anıñladır hemān maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 3). [ser-a-ser,]*

Ḳulzüm-ü baḥre **ser-a-ser** felegimi Ṣaldım bugün
Bir nihāyet semte düşdüm ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 5). [ser-a-ser,]*

Ḥasanıñ sevdāsı olmuş ḳalbimi ifnā iden
ʿAḳlımı aldı **ser-a-ser** çeşm-i siyāh bir bānū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 4). [ser-a-ser,]*

Seniñ ʿaşḳıñ derūnumı **ser-a-ser** eyledi iḥrāḳ
Vücūdum gülü maḥv oldu fenādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 5). [ser-a-ser,]*

Yedi yer gök ṭamu sekiz cennet tamāmıyla
Yedi aḫter ṭoḳuz eflāk **ser-a-ser** ḥükm-i sulṭānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 12). [ser-a-ser,]*

Bu vücūdum şehrini doldurdu ẕāt-ı pākıyla
Nūra ġarḳ itdi **ser-a-ser** dürlü elvān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 8). [ser-a-ser,]*

Dergāha aḳdı **ser-a-ser** çeşmesi āb u ḥayāt
Cereyān ile itdi memnūn cümlemizi çoḳ şükür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 15). [ser-a-ser,]*

ʿAşrımız böyle **ser-a-ser** şeyḫī derviş cümlesi
Oldular tābiʿ ḫükümet ehline bunlar daḫı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 1). [ser-a-ser,]*

Ḥızrıyla itdi **ser-a-ser** ʿālemi geşt ü güẔār
Dersini aḫẕ itdi andan ʿilm-i ʿirfāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 9). [ser-a-ser,]*

serbest: *Rahat, özgür, bağımsız bir biçimde.*

Nefsini ḳılar zebūn ol ḥāl-i düşvāre irer
Ruḥ çıḳar meydāne **serbest** ḥükm ider ḳalbinde cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 8). [serbest,]*

serd: *Sert, şiddetli, katı.*

Mevtine bāʿiṣ didi ol nūş idersin rūz u şeb
Mey ḳatı **serd** ḳalbine at ṣāfī engürden hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 4). [serd,]*

serdār: *Önder, komutan, başkomutan.*

Ḳodu bir ketḫüda anda vezīr ḥükmüñ sürer dāʾim
Emīn itmiş bu şehr içre ḳamu mülke urdu **serdār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 28). [serdār,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī **serdār-ı** şāh-ı evliyā
Vāriṣ-i Aḥmed Nebī hem şāh Ḥüseyn-i Kerbelādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 3). [serdār-ı,]*

ʿAskeri **serdār-i** ʿālem üçler yediler ḳırḳlara
Ḥükm ider cümle cihāna ol imām u muḳtedādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 15). [serdār-i, -i]*

Ḳırḳlarıñ **serdārı** olmuş ol Muḥammed şāh Taḳī
Ol gürūhuñ ḳuṭb-ı muṭlaḳ bī-riyā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 15). [serdārı, -ı]*

Yediler ḳırḳlara **serdār-ı** maḳām ḳutb-ı ʿālemde
Vilāyet taḫtına nāḳil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 7). [serdār-ı,]*

Taḳī üçler gürūhundan Naḳī bil ḳırḳlara **serdār**
Bulara sen olup tābi var ʿaḳlın tımār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 11). [serdār,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir ḳırḳlarıñ **serdārı** hem
Ḥāk-i pāyinde anıñ biz bulmuşuz hem devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 9). [serdārı, -ı]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır oldu ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Ḳırḳlarıñ **serdārı** oldur pādişāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 6). [serdārı, -ı]*

Serdār-ı ʿArab şāh Necef ʿāleme server ʿAlī geldi
Sādāt-ı kirām ehl-i seḥā Ṣāḥib-i Ḳanber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 1). [serdār-ı,]*

Hem yediler ḳırḳlarıñ **serdār** olmuş şāh Taḳī
Zümre-i üçler reʾīsi bil Naḳīdir ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 13). [serdār,]*

serfirāz: *Far. Seçkin, üstün. II Önder.*

Mecmūʿ-ı maḫlūḳ içinde bizi ḳıldı **serfirāz**
Kişver-i iḳlīme şāhım bizi sulṭān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 3). [serfirāz,]*

ser-firāz: *Benzerlerinden üstün olan (kimse), seçkin, mümtaz.*

Murtażādır **ser-firāzı** her velīniñ bī-kemāl
Enbiyānıñ vārīs̱idir her demi aʿlā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 3). [ser-firāzı, -ı]*

ser-fürū: *Baş eğmek, itaat etmek ‖ minnet etmek.*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫāk-i pāyiñ kem-teri
Ḥüsnünü görmüş ezelden ġayrı itmez **ser-fürū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 14). [ser-fürū,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī āh ider her rūz u şeb
Mecnūn-āsā bilmedi hiç kime itsün **ser-fürū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 14). [ser-fürū,]*

Ḥaḳdan artıḳ ġayru bilmez bu Sükūtī Siyāh-rū
Yār ile hem itdi Ṣoḥbet ġayre itmez **ser-fürū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 28, Mısra 2). [ser-fürū,]*

Ol zamān kim yalın ayaḳ saña geldim siyāh- rū
Ṭut elimden sen şefīʾ ol saña itdim **serfürū** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 2). [serfürū,]*

ser-leşker: *Komutan.*

Kin kibir benlik nifāḳıñ ḳatl ider **ser-leşkeriñ**
Ṣāfī iyler bu derūnuñ Ḥaḳḳa irer sālikān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 9). [ser-leşkeriñ, -in]*

Ḳaʾlā-yı Ḥaybere hücūm eyledi ol seyf-i celāl
Ḳatl eyledi **serleşkerini** hem bay gedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 16). [serleşkerini, -i, -n, -i]*

sermāye: *Varlık, servet.*

Sermāyen var mı Sükūtī āḫir ʿömründür bugün
Ṣoñ nefes senden ararlar böyle bil īmān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 17). [sermāyen, -ñ]*

Bu yolda Ḥaḳḳa irdiler cemīʿān evliyālar hep
Nebīler rāhını ṭutġıl büyük **sermāye** ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 8). [sermāye,]*

FırṢatıñ var iken elde **sermāye**
Aç göZün her demi Mevlāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 11). [sermāye,]*

ser-ṭabīb: *Başhekim.*

Nā-lāyıḳ nāzenīn ʿömrüñ geçirdin hep hevālarla
Ṣataşdın bİ-devā derde bolmaz **ser-ṭabīb** deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 6). [ser-ṭabīb,]*

ser-tā-ser: *Baştan başa, bütünüyle, tamamen.*

Anıñ nūr-ı żiyāsından ḳamer şems çünki aḫz itmiş
Münevver ṭutdu **ser-tā-ser** iki ʿālemde her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 6). [ser-tā-ser,]*

ser-te-ser: *Baştan başa, bütünüyle, tamamen.*

Küntü kenziñ maḫzeninden vaṣf ider her vechile
Ümmetine itdi iʿlān **ser-te-ser** ol bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 10). [ser-te-ser,]*

Ṣāfī eyler bu derūnuñ mülkünü ol **ser-te-ser**
Pāk olan ḳalbi Sükūtī çekmeye hiç ıżtırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 9). [ser-te-ser,]*

Gezme beyhūde bu fānī iḳlīmiñ sen **ser-te-ser**
Ḫānḳāh-ı Aḥmede gel her dāʾimī sivādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 5). [ser-te-ser,]*

Nūr-ı vechidir bu ʿālem ḫalḳına vireñ żiyā
Māh-tāb itmiş cihānı **ser-te-ser** ḳıldı īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 10). [ser-te-ser,]*

Ṣāfī eyler bu derūnun mülkünü hep **ser-te-ser**
Ṣıdḳile kim itdi ḥiZmet buldular envār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 7). [ser-te-ser,]*

Bularla **ser-te-ser** dünyā vü ʿuḳbāya hem müzeyyendir
Ḳamu elvān ile naḳşı dü ʿālemde hemān meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 3). [ser-te-ser,]*

Ey Ḥabībim teşrīfiñle ṭoldu dünyā **ser-te-ser**
Sensin ancaḳ maḫluḳata bāʿiş ḫayrüʾl beşer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 1). [ser-te-ser,]*

Verdiler muṭlaḳ ḥarāba işbu dehr **ser-te-ser**
Bir daḫı ābād olunmaz muḥkem oldu tarumar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 11). [ser-te-ser,]*

Nūr-ı vechi şuʿle ṣalmış bu cihāna **ser-te-ser**
Neylesün bī-çāre ʿuşşāḳ yanmayup kim yanalar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 3). [ser-te-ser,]*

Buġż cidārlar cihānı devr idermiş **ser-te-ser**
Kesb ider ol bunca sīm-i zer cemʾ olan dinare yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 11). [ser-te-ser,]*

ʿAsker-i dīvler şeyāṭīn heft ü **ser-te-ser** bir ejderhā
Hiç muḳābil kimse olmaz bir belādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 7). [ser-te-ser,]*

Mat ider ḳalbiñ Sükūtī **ser-te-ser** aḳreb Zamān
Ṭamuya bāʿiş ider ol ʿāḳibet sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 13). [ser-te-ser,]*

Nār-ı hicrāna dūş olmuş bu vücūdum **ser-te-ser**
Baḥr-ı ʿummān kār ider mi gör ṭutuşmuş cism-i cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 7). [ser-te-ser,]*

Dostluġuna Ḥaḳ yaratdı dü cihānı **ser-te-ser**
Seniñ ile virdi revnaḳ nüh felek bāġ u zemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 3). [ser-te-ser,]*

Sen oldun **ser-te-ser** dünyā vü ʿuḳbāya hemān bāʿiş
Virildi şānına levlāk ʿaṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 5). [ser-te-ser,]*

Dīn ü millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta **ser-te-ser**
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 7). [ser-te-ser,]*

Dīn ü millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta **ser-te-ser**
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 7). [ser-te-ser,]*

Neşʾeyāb ider göñüller bāġını hep **ser-te-ser**
Ḥürrem olur ḳalb-i nāşād ʿaşḳile ol ān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 7). [ser-te-ser,]*

Göñlümüzü şād ḥürrem eyledi her bār miḥnet
Oldu gülşen şehr-i cismim **ser-te-ser** gülzār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 2). [ser-te-ser,]*

server: *Baş / lider / önder. II Hz. Muhammed.*

Ey enbiyālar **serveri** Aḥmed-i Ḥabīb-i kibriyā
Sensin ḥaḳīḳat gevheri ey faḫr-ı ʿālem Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 1). [serveri, -i]*

Sen şehinşāh bu ʿālemde pādişāhlar **serveri**
Hem delīl cümle ʿālem ins ü cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 1). [serveri, -i]*

Mūsā-yı Kāẕım Rıżādır ḳuṭb-ı ʿālem **serveri**
Hem yediler ḳırḳlar içre Ṣāḥib-livāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 11). [serveri, -i]*

Ebū Bekir ʿÖmer ʿOs̱mān ʿAlīdir fātiḥ-i Ḫayber
Ki bunlar Aḥmediñ yār-i cihāna geldiler **server** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 2). [server,]*

Sükūtī bir gedā ḳuldur irince Ḥażret-i şāha
Hezārān ḫāk-i pāyinde murādım virdi ol **server** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 10). [server,]*

Ḳutb-ı cihān ol **serveri** sāliklerin hem rehberi
Olmuş Sükūtī bir kem-teri ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 15). [serveri, -i]*

Terk-i kes̱ret ḳıl dilersen menziliñ āsān ola
Geç ḳanāʿat kūşesinde bu cihānıñ **serveri** ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 6). [serveri, -i]*

Heşt imām Mūsā Rıżādır ḳuṭb-ı ʿālem **serveri**
Hem yediler ḳırḳlar içre pişvādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 13). [serveri, -i]*

Cedd-i Ḥaydar nūr-ı pāk-i Ḥażret-i Peyġamberiñ
Ol velāyet **serveri** Ẕeyneʾl-ʿAbā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 6). [serveri, -i]*

Sensin ol şāh-ı dü ʿālem her nebīniñ **serveri**
Sensin ol kān-ı şefāʿat āsumān üzre hemḪn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 9). [serveri, -i]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī pişvā vü pīrleri
Dü cihānda ẕāt-ı pāk **serveri** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 4). [serveri, -i]*

Ḳıblegāh cümle müʾmīn Aḥmed cihānıñ **serveri**
Secdegāhımız bizim çün ol Ḥabībiñ Ḥaydarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 1). [serveri, -i]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır oldu ḳuṭb-ı ʿālem **serveri**
Ḳırḳlarıñ serdārı oldur pādişāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 5). [serveri, -i]*

Nebīler efḍal-i Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā geldi
Velīler **serveri** Ḥaydar ʿAliyyüʾl Murtāẕa geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 2). [serveri, -i]*

Serdār-ı ʿArab şāh Necefʿāleme **server** ʿAlī geldi
Sādāt-ı kirām ehl-i seḥā Ṣāḥib-i Ḳanber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 1). [server,]*

Bir mübārek aydır ancaḳ bunca māhıñ **serveri**
Ḫalḳ-ı ʿālem ẕevḳ iderler her Ramażān yekseri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 1). [serveri, -i]*

Cāmiʿ ḳurbunda maḳām-ı mektebe hem muttaşıl
Şüphemiz yoḳ Ḥaḳ velīdir işbu ʿālem **serveri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 8). [serveri, -i]*

Ṭarīḳ-i nāzenīn içre Ḥacı Bektaş Velī **server**
Anıñ ki cedd-i aʿlāsı Ḥabīb-i Ḥaḳ ʿAlī Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 51). [server,]*

Ḫilāfetde nişīn olmuş muḥaḳḳaḳ bil o **serveri**
Velādet Cihānıñ pādişāhıdır yedinde hem ḳamu ekvān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 29). [serveri, -i]*

Āh reʾis-i Saʿdiyānıñ ol ḥaḳīḳāt **serveri**
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 1). [serveri, -i]*

Āh reʾis-i Saʿdiyānıñ ol ḥaḳīḳāt **serveri**
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 1). [serveri, -i]*

Ey nebīler **serveri** Aḥmed Ḥabīb-i kibriyā
Sensin īcādına bāʿiṣ maḫlūḳ-ı arż u semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 1). [serveri, -i]*

Sen şehinşāh bu ʿālemde pādişāhlar **serveri**
Hem delīl cümle ʿālem ins ü cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 28, Mısra 1). [serveri, -i]*

servet: *Varlık, zenginlik.*

Mühācir ehl-i **servetden** Ḥācı Emīn aġa-zāde
Peder emvāl-i ḥelālinden nişār itdi bu ḳazada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 5). [servetden, -den]*

setr: *Örtme, kapama; gizleme.*

Her ḳuluñ efʿāl-i maʿlūm Ḥaḳdan olmaz iḫtifā
Setr ideler maḫfī uyūbıñ settāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 4). [setr,]*

settār: *Kullarının ayıplarını örtüp gizleyen Allah.*

Her ḳuluñ efʿāl-i maʿlūm Ḥaḳdan olmaz iḫtifā
Setr ideler maḫfī uyūbıñ **settāre** ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 4). [settāre, -e]*

sev-: *(bir şey veya kimseye) sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.*

Revāfiż ḳavm hiç **sevmez** ʿAlīden evvel üç yāri
Cehālet odına yanmış münāfıḳ cins-i bed-aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 7). [sevmez, -mez]*

Eger müʾmīn eger müslim buları kim ki **sevmezse**
Behişt içre ḳarār itmez cehennemde yañar ekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 3). [sevmezse, -mez, -se]*

Sükūtī dervişiñ nuṭḳu kelāmı-ı kibriyādandır
Sevenler ḳalmadı maḥrūm ḥadīs içre nice mezkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 18). [sevenler, -en, -ler]*

Revāfiż ḳavm hiç **sevmez** bu üç yāri kemāliyle
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vārdıḳda Cenāb-ı Ḥaḳ ider menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 9). [sevmez, -mez]*

Nefsi **sevmek** ʿilletinden geçmiş Sükūtī çün bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳda ẕevḳile her ān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 15). [sevmek, -mek]*

Ḫānḳāhıñ beklerim Derviş Sükūtī her rūz u şeb
Der Luṭfundan umarız derde devādır **sevdigim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 24). [sevdigim, -dik, -im]*

Gör beni ʿaşḳıñ ne ḥāle şaldı şimdi **sevdigim**
Mecnūnum Leylā yüzünden küllī vīrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 3). [sevdigim, -dik, -im]*

Zāhidā gel bīʿat eyle Muṣṭafādır **sevdigim**
Şāh-ı merdān şīr-i Yezdān Murtażādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 1). [sevdigim, -dik, -im]*

Zāhidā gel bīʿat eyle Muṣṭafādır sevdigim
Şāh-ı merdān şīr-i Yezdān Murtażādır **sevdiğim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 2). [sevdiğim, -dik, -im]*

Ẕevce-i Aḥmed bilā şek başımıñ tāc-ı gevheri
Dürr-i maʿden Faṭıma hem Ḫayrüʾn-nisādır **sevdiğim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 4). [sevdiğim, -dik, -im]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān virmişüz
Hem Ḥüseyn şāh-ı şehīd-i Kerbelādır **sevdiğim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 6). [sevdiğim, -dik, -im]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥabībiñ nūr-ı çeşm-i evliyā
Ẕübde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl ʾAbādır **sevdiğim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 8). [sevdiğim, -dik, -im]*

Hükm ider kafdan kafa ol 'adl-i vefadır **sevdiğim**
Ol imam nesl-i Naki'dir üçler yediler sırdaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 11). [sevdiğim, -dik, -im]*

'Askeri ol kutb-ı alem şah bekadır **sevdiğim**
Nazmıyla Derviş Sükuti medh ol şebahları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 13). [sevdiğim, -dik, -im]*

Caʿferüʾl Ṣādıḳ ḥaḳīḳat reh-nümādır sevdigim
Mehdi-i ahir zaman ol sahib-livadır **sevdiğim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 15). [sevdiğim, -dik, -im]*

Caʿferüʾl Ṣādıḳ ḥaḳīḳat reh-nümādır **sevdigim**
Mehdi-i ahir zaman ol sahib-livadır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 16). [sevdigim, -dik, -im]*

Seven oldur sevilen ol nedir bu nāẔ niyāz
ʿĀşıkların Ṣaldı hemān ḫayrete bu maʿnāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 5). [seven, -en]*

ʿAsker olmuş ins ü ciniñ bil imāmı zāhidā
Emr-i Ḥaḳla cümle nāsa reh-nümādır **sevdigim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 20). [sevdigim, -dig, -im]*

sevāb: *Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā **sevāb**
Rehber-i taḫḳīḳī buldum feṯḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 1). [sevāb,]*

Cehd idip her zamān vaḳtinde ara
Bulmaġa bir kāmili gerçe **Ṣevābdır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 10). [ṣevābdır, -dır]*

Sevābım yoḳ günāhım çoḳ nola bir gün gidip bundan
Sükūtī ʿafv ider itmez bu ġaffārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 13). [sevābım,]*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā **sevāb**
Rehber-i taḫḳīḳī buldum feṯḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 1). [sevāb,]*

Ṭavāfı ḥacdan evlādır bu ḥayret ʿind-i mevlāda
Sevābı cümleden efḍal muḥarrir levḥ-i kübrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 2). [sevābı, -ı]*

Ṭavāf-ı ḥacdan evlādır bu ḥayrāt ʿind-i Mevlāda
Sevāb cümleden efḍal işit zāhid bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 2). [sevāb,]*

sevdā: *(Ar.) Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.*

Mecnūn oldum Leylāya düşmüş oldum **sevdāya**
Tā irince Mevlāya çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 5). [sevdāya, -y, -a]*

Zülfünüñ **sevdāsına** görünce mecnūnlar düşüp
ʿAşḳ-ı mecāzī itdi ifnā bunları ḥadden ziyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 9). [sevdāsına, -s, -ı, -n, -a]*

Bizi bu ʿaşḳ her dem nice bir **sevdālara** düşürür
Mecnūn gibi rūz leyāl bir Ṣaçı Leylālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 1). [sevdālara, -lar, -a]*

Meyl virmedim ben dünyāya göñlümdeki **sevdā** nedir
Uġraşmazam hiç ḫalḳ ile başımdaki ġavġān nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 1). [sevdā,]*

Sende maḥv oldu bu cismim māh cemāliñ göreli
Vuṣlatıñ **sevdāsı** olmuş gülzārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 8). [sevdāsı, -sı]*

Ṭālibā Mecnūn gibi Leylāya itmesin ṭamaʿ
Ḥaḳḳı ḳoyup her mecāzī **sevdāya** itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 2). [sevdāya, -y, -a]*

Ḥüsnünü görmek içün men düşmüşüm **sevdālara**
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle bulmuşum dildār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 7). [sevdālara, -lar, -a]*

Vuṣlātıñ **sevdāsı** atdı bunca dem ġurbetle
Ḳābil-i ḳısmet degil yār gör ki hicrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 5). [sevdāsı, -sı]*

Altmış üç yaşa bu ʿömrüm çün irişdi Ṣoñ deme
İltifātıñ ġayr itmem ḳalmadı **sevdā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 16). [sevdā,]*

Ḥasanıñ **sevdāsı** olmuş ḳalbimi ifnā iden
ʿAḳlımı aldı ser-a-ser çeşm-i siyāh bir bānū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 3). [sevdāsı, -sı]*

Edebsiz ehl-i şehvetden geç istersen necāta ir
Erenler dāmeni ṭutgıl ḳurı **sevdāya** meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 8). [sevdāya, -y, -a]*

Senin ʿaşḳıñ olup beydā dūş oldu ḳalbime **sevdā**
Żaʿīfim gerçe bir ednā meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 3). [sevdā,]*

Müşkül ancaḳ ġurbet elde yāre olmak müptelā
Bir meded yoḳ ey Sükūtī kim düşer **sevdalara** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 10). [sevdalara, -lar, -a]*

Görelden vechini yārin dūş oldum özge **sevdāya**
Anıñ ʿaşḳile her dāʾim ben oldum mecnūn-ı s̱ānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 9). [sevdāya, -(y)a]*

Cemāl-i ẕāt-ı Mevlāya bular ʿāşıḳ olup her dem
İderler rüʾyet-i dīdār göñülde özge **sevdayı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 10). [sevdayı, -y, -ı]*

Virilse kişver-i iḳlīm Süleymān-ı Zamān olsam
Ḳamusu bir pula degmez nider göñlüm o **sevdayı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 4). [sevdayı, -y, -ı]*

Tecelli ḳıl baña yā Rab ḳoma beni bu **sevdāda**
Sivā ḥubını al benden neler çekdim bu dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 1). [sevdāda, -da]*

Terk-i sivā itmeyince olamaz ʿāşıḳ ḫalāṣ
Bir göñle iki **sevdā** ṣıġamaz ey ʿām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 16, Mısra 2). [sevdā,]*

Māsivāya virme hiç dil ṭālibā **sevdāyı** kes
Bī-vefādır terkini ḳıl olʿadüvden ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 7). [sevdāyı, -y, -ı]*

sevdā-yı ʿaşḳa: *Aşk derdi.*

Ülfet-i dünyā degildir terkini itsem gerek
Sevdā-yı ʿaşḳa devā yoḳ āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 8). [sevdā-yı ʿaşḳa, -a]*

sevgili: *Sevgi duyulan, kendisine sevgi beslenen.*

Ḥażret-i Rabbüʾl-Kerīmiñ **sevgili** bir dānesi
Ol Ḥabīb-i kibriyādır ʿālemiñ sulṭānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 1). [sevgili,]*

seyāḥat: *Ar. Gezi; yolculuk.*

Seyāḥat vaḳti geçmişdir bu cism-i nā-tüvān olmuş
Sīnim altmış üçe irdi liyāḳata yoḳ beyān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 5). [seyāḥat,]*

seyf: *Ar. Kılıç.*

Ḳahrıyla urdu felek çün **seyfini** dil mülküne
Merhem itse bir ṭabīb yoḳ görmedim bunda şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 3). [seyfini, -i, -n, -i]*

Ġafil olma ey Sükūtī bende-i Ḥaydar isen
Ḥaşmına āl-i Resūlüñ **seyfiyle** nuṣret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 10). [seyfiyle, -iyle]*

Nefsimizi ḳatl itmege destimizde **seyf-i** celāl
Cehd ideriz leyl ü nehār urmaġa ḥançer zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 3). [seyf-i, --i]*

ʿAn ḳarīb gelse Muḥammed Mehdi-i ṣāḥib-zamān
Müşrikini **seyfile** ḳırsa gerek ol bir erdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 16). [seyfile, -ile]*

Muntaẓırız devrine Ṣāḥib-i Muḥammed Mehdīniñ
Ḳatl ide münkir münāfıḳ **seyfiyle** hep iḳtiżādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 18). [seyfiyle, -iyle]*

Muntaẓırız devrine Derviş Sükūtī biz anıñ
Seyfiyle itse ẓuhūr ol Mehdi-i Ṣāḥib-livāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 18). [seyfiyle, -iyle]*

Destine al **seyf-i** celāl berzaḫ itmiş yollar ḳatı
Ḳurd peleng arslān ḳamu ṭopṭolu cihān çaḳal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 7). [seyf-i, --i]*

Muntaẓırız devrine Mehdi-i zamānıñ biz bugün
Seyfiyle itse ẓuhūr ol ʿadl-i vefādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 22). [seyfiyle, -iyle]*

Devr-i Mehdīye irişdiḳ **seyf** ile itmiş ẓuhūr
Ḫavfımız yoḳ ḫāricīden her ġazādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 15). [seyf,]*

Bunca aʾdā ḳahrile itdi ḥavāle **seyfini**
Cism-i pākın iki böldü şamar Yezīdān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 17). [seyfini, -i, -n, -i]*

Sükūtī **seyfini** al gel iriş Mehdī zamānına
Yezīdiñ leşkerin ḳır geç bu yolda ḫāk-sār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 17). [seyfini, -i, -n, -i]*

Ḳaʾlā-yı Ḥaybere hücūm eyledi ol **seyf-i** celāl
Ḳatl eyledi serleşkerini hem bay gedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 15). [seyf-i, --i]*

seyl: *Sel (mec. göz yaşı).*

Seyl gibi göz yaşını deryālara durma Ṣal
Baḥre irüp mevci anıñ anda endāz ile ḥabāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 3). [seyl,]*

Çeşm-i ḫūnum oldu revān **seyller** gibi her dem be dem
Ġaddār felek raḥm itmedi deryāya aḳdı bunca ḳanım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 3). [seyller, -ler]*

Kimseye hiç yoḳdur ẓulm ider her nev ʿAlīye
Çeşm-i yaşım **seyl** gibi her dāʾimā ḳıldım revān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 4). [seyl,]*

seyr: *Bakma, seyretme, temaşa.*

Ẕikrile ḳalb açılurmış çünki dedi Muṣṭafā
Seyr idersin ol zamānlar ʿarş-ı kürsī bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 8). [seyr,]*

Vaḥdet-i Ḥaḳḳa irelden Şeyḫ Sükūtī bu Zamān
Kesret içre ẕāt-ı Ḥaḳḳı **seyr** ider cihāndan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 10). [seyr,]*

Seyr iderdim ʿālemi her biri bir nevʿīyle
Dürlü naḳışlar içinde eyledim seyrāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 5). [seyr,]*

Bir gedā Derviş Süḳutī ḫāk-i pāy-i Ḥaydarıñ
Dürr-i luṭfuñ bir ġulāmı **seyr-i** Ḫudāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 18). [seyr-i, -i]*

Feyż-i Ḥaḳḳa nāʾil olmuş mürşid-i kāmil ile
Rütbe-i bālāya irmiş **seyr** ider dīdār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 4). [seyr,]*

Ẕikrile ḳalb açılurmış çünki dedi Muṣṭafā
Seyr idersin ol zamānlar ʿarş-ı kürsī bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 8). [seyr,]*

Mürşidinden oḳu dersi men ʿarefle fehm it nefsini
Seyr idersin ʿarş-ı kürsī ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 8). [seyr,]*

Feyż-i Ḥaḳḳa nāʾil olmuş mürşid-i kāmil ile
Rütbe-i bālāya irmiş **seyr** ider dīdār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 4). [seyr,]*

seyr id-: *Bakmak, temaşa etmek.*

ʿAyn-ı bāṭınla cihānı **seyr idermiş** ehl-i ḳalb
Luṭf-ı Ḥaḳḳıñ maẕharıdır bunda olmuş feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 11). [seyr idermiş, -er, -miş]*

seyrān: *Bakıp seyretme, temaşa.*

Ḳurtulup ẓulumātı ʿunṣur ḳayd-ı bendinden bugün
İrişir bir ʿāleme **seyrān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 12). [seyrān,]*

Vech-i yārin arzūsunda olmuş isen ṭālibā
Gel berü dīdār-ı Ḥaḳda **seyrān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 4). [seyrān,]*

Neyler bize nādān sözü kār eylemez ḳalbimize
Ẓāhir durur her yerde Ḥaḳ **seyrān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 10). [seyrān,]*

Aç gözünü ṭālibā sen vech-i Raḥmānʾdan ġaraż
Sen seni bil añla taḥḳiḳ-i **seyrāndır** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 2). [seyrāndır, -dır]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen Derviş Sükūtī sen bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa ḳıl naẓar sen bunda **seyrāndır** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 10). [seyrāndır, -dır]*

Bir ḳademde menziliñ sebʿ-i semāya irgürür
Mülk o ednāyı ol dem **seyrāna** gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 8). [seyrāna, -a]*

Az ṭaʿāmla dīde-i cān her demi olur güṣād
ʿArş-ı kürs ḳıldı **seyrān** her cihetden bitʾ-tamām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 14). [seyrān,]*

Seyr iderdim ʿālemi her biri bir nevʿīyle
Dürlü naḳışlar içinde eyledim **seyrāne** men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 6). [seyrāne, -e]*

Her ān vaḥdet **seyrānında** iderler Ḥaḳ ile ülfet
Bu ḫalḳdan inḳıṭā itmiş ümīd itmez iḫvānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 5). [seyrānında, -ın, -da]*

Hū didiḳçe ḳalb-i ʿuṣṣāḳa oldu mu bī-dār olur
Ḥaḳ cemāliñ rüʾyet ider her demi **seyrāne** hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 6). [seyrāne, -e]*

Seḥerde ẕevḳ ider her cān uyanur ḳalb gözi ol ān
İder ʿarş-ı kürsīyi **seyrān** uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 8). [seyrān,]*

Bu pendimiz rūṣen beyān hiç itmezim aṣlā nihān
Sükūtī ġarīb bir dervişān irdi göñül **seyrānına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 10). [seyrānına, -ın, -a]*

Hem ʿayāndır hem nihāndır anıñçün ʿāleme
Cān gözü açık olan her yerde **seyrān** eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 10). [seyrān,]*

Sükūtī Dervişi gel gör geçüpdür cümle vīrāndan
Ḫudādan ġayrı hiç bilmez göñülde itdi **seyrānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 10). [seyrānı, -ı]*

Küntü kenze kim ki irer maẓhar-ı ʿirfān imiş
Ḥaḳḳı her yerde görür ol bī-cihet **seyrān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 2). [seyrān,]*

seyyid: *Hz. Muhammed'in torunu Hz. Hüseyin'in soyundan gelen kimse.*

Ḳıblegāhı ʿālem olduḳ saña maḥṣūṣ **seyyidim**
Vechine ben secde itdim ḫūb-ı dīdārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 5). [seyyidim, -im]*

Velādet Cihānıñ ḳutbudur Aḥmed Rifāʾī **Seyyid**
İkinci vāriṣ Ḥaydar kemāl ẕātı peyġamber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 5). [seyyid,]*

Şehinşāh-ı cihān Aḥmed Bedevī **Seyyid** Sulṭān
Süleymān-zamān oldur elinde hem ḳamu devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 21). [seyyid,]*

Pāyına yüẔ süre geldi anıñçün velī
Seyyid ʿAbdüʾl-Ḳādir oldu ser kibār-i evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 8). [seyyid,]*

seyyid nesīmī: *Seyyīd Nesīmī (gibi). *İmadeddin Nesimî. Daha çok Seyyid Nesimî mahlası ile tanınan, 15. yüzyılda yaşamış Azeri ya da Türkmen Hurûfî divan şairi. Nesimî'nin coşkun bir propaganda şairi olarak, pervasız bir şekilde, çekinmeden inandığı gibi söylemesi fitneye yol açmış, kendisinin zındıklıkla ithamına sebep olmuş, derisi yüzülerek öldürülmüştür.*

ʿAşḳ ile bozmaḳda kimiñ bu vücūduñ resmini
Üzdüler **Seyyid Nesīmī** tenini oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 12). [seyyid nesīmī,]*

ʿAşḳ ile bozmaḳda kimiñ bu vücūduñ resmini
ÜẔdüler **Seyyid Nesīmī** tenini oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 12). [seyyid nesīmī,]*

seyyid yaḥyā: *Halvetiyye tarikatının pir-i sanisi kabul edilen şeyh.*

Şeref-i sādāt ile meşhūr cihānda **Seyyid Yaḥyā**
Maḳām-ı ḳabr-i aʿlāsı anıñ Baküdedir ḥalā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 61). [seyyid yaḥyā,]*

sezā: *Yaraşır, uygun, münasip, layık.*

Ze ziyāde ḳıl muḥabbet Ẕeynel Muḥammed Bāḳıra
Sin **sezādır** Caʿfer ile buñlara ḳıl iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 12). [sezādır, -dır]*

Bāb-ı iḥsānıñ umarım geldim **sezāyım** yā Ḥafīẓ
İlticāyım ḥażretine şāḥib-i rıżāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 1). [sezāyım, -y, -ım]*

Yoluna virmek **sezādır** cān u başım her demi
Manşūr-ı Ḥallac gibi hep ḳanım ider şimdi ḥaẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 3). [sezādır, -dır]*

Hiç delİl **sezā** olmaz imiş yolların bir daḫı çoḳ
DİV şeyṭān seni ḳomaz hem dimār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 11). [sezā,]*

Baḥr-ı ʿilmiñ menbaʿıdır pişvāmız şāh Naḳī
Enbiyānıñ vāriş olmuş **sezā** abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 18). [sezā,]*

Sensin ol şāh-ı şehīd-i Kerbelā sulṭānı hem
Pādişāh-i dü cihānıñ her dem **sezāsın** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 6). [sezāsın,]*

Mürüvvet ġanīsin ancaḳ ḳabūl ḳıl ḫānḳāhında
Nigāh-ı iltifātıñ ḳıl **sezādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 10). [sezādır, -dır]*

Żaʿīfim ʿācizim miskin yolunda cān u baş virdim
Ḳabūl it ḫāk-pāyında **sezā** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 10). [sezā,]*

Naẕar ḳıl bu derūnuma seniñ ʿaşḳıñla her gāhī
Yanarsam rūz u şeb muṭlaḳ **sezādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 10). [sezādır, -dır]*

Benim bī-çāre bir ednā kemīne ḫāk-pāyında
Gice gün yüẔ sürüp geldim **sezā** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 12). [sezā,]*

Seniñ evlād-ı eẔvācıñ yoluna iḳtidā eyler
Aña şefḳat gerek itsen **sezādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 10). [sezādır, -dır]*

Cihānıñ ḫalḳına bāʾiṣ Ḥabīb-i kibriyā oldu
Anıñ şānındadır levlāk kemāliyle **sezā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 2). [sezā,]*

Vaṣfını itsem **sezādır** on iki şehzādeniñ
Derd-mend Derviş Sükūtī mücrim kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 15). [sezādır, -dır]*

Ḫalḳı daʾvetde **sezādır** mürşid-i kāmillere
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl eyle sālikān dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 5). [sezādır, -dır]*

Laʿnete oldun **sezāsın** kim ider ḫüsrān degil
Müsteḥaḳ ehl-i cezāsın her Zamān ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 13). [sezāsın, -sın]*

Bir gedā Derviş Sükūtī vaṣf ider aḥvālini
Böyle bir ẓāta **sezādır** medḥiñ idem dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 14). [sezādır, -dır]*

Gelüp devrinde durmuşlar ḳapında nice pek insān
Sezādır şānına her dem bulara eylegil iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 6). [sezādır, -dır]*

si: *Üç, sayı sıfatı.*

Ṭālibā gel Ḥaḳḳı añla cümlede aʿyān imiş
Sī vü dü ḥarfle yüzinde ādemiñ beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 2). [sī,]*

Sī vü dü ḥarfiyle ḳılmış vechini hem deʿayān
Anlına heft āyetini gördüm yazarlar yekser ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 3). [sī,]*

Ḳaşlarındır ḳāb-ı ḳavseyn hem yüzüñ ümmüʾl kitāb
Sī vü dü ḥarfle cemāliñ virdi eşyāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 8). [sī,]*

Cemāliñ **sī** vü dü ḥarfle kelām-ı sırr-ı Sübḥānī
Muḥarrer yed-i ḳudretle ʿayāndır ẓāt-ı Yezdānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 1). [sī,]*

Oḳundu levḥ-i ḥüsnüñde kelām-ı sırr-ı Ṣübḥānī
YaẔılmış **sī** vü dü ḥarfle tamāmen naḳş-ı dīvānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 2). [sī,]*

Sī vü dü ḥarfi tamāmen yazdı levḥ-i ḥüsnüne
Vechini heft āyetle Ṣāfī Ḳurʾān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 3). [sī,]*

Si vü dü ḥarfle tamāmen yüzini ḳıldı beyān
Ādemin vechinde mevcūd ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ defteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 7). [si,]*

<u>şıbyān:</u> *Çocuk.*

Laʾl-i rümmāndan ʿibāret yaʿnī s̱üdyān u Ẕenān
Ḫoş ġıdālar bundan oldu cemʿ **Şıbyāna** ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 10). [ṣıbyāna, -a]*

<u>sıdk:</u> *Doğruluk; sadakat, içten bağlılık.*

Hem Ṭarīḳ-i Aḥmedīye **ṣıdḳile** bel baġlayan
Nār-ı dūzāḫdan emīndir şüphesiz yoḳ hiç aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 7). [ṣıdḳile, -ile]*

Ṣıdḳıla bel baġlayalım ḫiẕmetinde her rūz u şeb
Maṭlūbumuz senden bugün āsān ile sübḥānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 3). [ṣıdḳıla, -ıla]*

Ṣāfī eyler bu derūnun mülkünü hep ser-te-ser
Ṣıdḳile kim itdi ḫiẕmet buldular envār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 8). [ṣıdḳile, -ile]*

Mürşid-i bir ḫāẕıḳa Derviş Sükūtī rūz u şeb
Ḫiẕmetinde beẕl-i cān it **ṣıdḳ** ile ol inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 14). [ṣıdḳ,]*

İderler cān u baş ḳurbān bu yolda **ṣıdḳile** her dem
Olurlar bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ sırrına maẓhar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 5). [ṣıdḳile, -ile]*

Sükūtī Aḥmediñ rāhıñ gidenler **ṣıdḳile** her dem
Sivāyı terk idip bunda geçip ʿuḳbāya ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 9). [ṣıdḳile, -ile]*

Ṣıdḳıyla ol sen ġulāmı Zeynel Muḥammed Bāḳırıñ
Caʿferiñ ḳulunu Ḥaḳ bil pişvāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 7). [ṣıdḳıyla, -ı, -y, -la]*

Feyż-i himmetler irişir şeyḫ-i kāmilden bugün
Her kim eyler ḫiẕmetini **ṣıdḳile** cāndan gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 8). [ṣıdḳile, -ile]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāda ṭut bugün sen sünneti
Ṣāh-ı merdān hem ʿAlīye **ṣıdḳ** ile it ülfeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 2). [ṣıdḳ,]*

Ṣāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān baş virüp
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya **ṣıdḳ** ile ḳıl ḫiẕmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 6). [ṣıdḳ,]*

Ol ṭarīḳāt erlerinden ḫażret-i şeyḫ ʿĀrifā
ʿĀṣıḳ-ı **ṣıdḳ-ı** vefādır menbaʾ-ı cūd-ı seḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 2). [ṣıdḳ-ı, -ı]*

Her kim aña bende oldu **ṣıdḳ** ile īmān olur
İkilikden ḳurtulup hem maẕhar-ı Raḥmān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 1). [ṣıdḳ,]*

sıfāt: *Bir kimse veya şeyin sâhip olduğu nitelik, ona âit olan özellik, hal ve vasıf.*

Herkeze ẕulm-i Firāvān ʿālemi ḳılmaḳ ḥarāb
Ḥırṣ-ı kelblerden eşeddir ḥar **ṣıfāt** eyler ẕiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 4). [ṣıfāt,]*

Sükūtī ḫoş naẕar eyle bu ʿālem ḫalḳına her dem
Ḳamu fiʾl yalan billah **Ṣıfāt** şüphesiz bir ḥar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 10). [ṣıfāt,]*

Ḥar **ṣıfātla** müşkül ancaḳ kim ki maḳṣūda irer
Ḳābil vuṣlat olur mu nefs aġyār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 7). [ṣıfātla, -la]*

Bir ʿaceb heyʾet **Ṣıfātı** file beñzer ḳāmeti
Her gören ḫavf itdi ġāyet bende şaşdım baḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 3). [ṣıfātı, -ı]*

Ẕāt-ı **ṣıfātında** anıñ şīr-i şecāʾat resm-i ḳavī
Şevḳ-i iṭāʿat-i Muṣṭafāda bir ehl-i vefā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 9). [ṣıfātında, -ı, -n, -da]*

Aḥsen-i taḳvimle düzdü ẕātını **Ṣıfātını**
Her cihetden gösterüp sır böyle iʿlān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 5). [ṣıfātını, -ı, -n, -ı]*

Ne müşkül kim bu ʿālemde **ṣıfātı** ādemi bulmaz
Anı sen Ṣanma insān kim bahāyım sekil bir rengdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 3). [ṣıfātı, -ı]*

Ḫar **Ṣıfāt** aḫlāḳı bed hiç rehāyāb olmadı
Geçdi ʿömr miḫnetle ḥor ḥaḳir oldu ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 7). [ṣıfāt,]*

Bī-ʿaded her Zamān iḫbār itmişler
ʿAmelde bunlarıñ göstermiş **ṣıfāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 18). [ṣıfāt,]*

Kelb-i ḫınzīr **ṣıfātda** ḳarār itmişler
Sükūtī her işin bıraḳma ferdāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 65). [ṣıfātda, -da]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ nūrı ile bu cihān
Ġarḳ olup başdan ayaġa her ne var bunca **ṣıfāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 4). [ṣıfāt,]*

sıġ: *Kapsamak, bir özelliği-niteliği karşılayabilmek.*

Fetvāya **Ṣıġmaz** bir yoldur ḥaḳiḳat sırrı incedir
ʿĀşıḳlar bunda ḥayrāndır farḳ idemez ḥayvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 7). [ṣıġmaz, -maz]*

Terk-i sivā itmeyince olamaz ʿāşıḳ ḫalāṣ
Bir göñle iki sevdā **ṣıġamaz** ey ʿām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 16, Mısra 2). [ṣıġamaz, -amaz]*

sıġın: *(Birinin veya bir makāmın) Himâyesine, kolu kanadı altına girmek.*

Sükūtī ictināb eyle bu aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden
Ṣıġın bir ulu dergāha seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 12). [ṣıġın,]*

sıhhat: *Sağlık, afiyet, esenlik, sağlamlık.*

Çekdim Sükūtī kendimi tenhālara itdim ḳarār
İḥsānı Ḥaḳ sürʾatiyle irdi bu gün **ṣıḥḥat** baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 14). [ṣıḥḥat,]*

Ḫabb-ı dünya bir marażdır mat ider āşıḳları
İr erenler zümresine her demi **ṣıḥḥat** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 4). [ṣıḥḥat,]*

Ḫubb-ı dünya bir marażdır mat ider āşıḳları
İr erenler zümresine her demi **ṣıḥḥat** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 4). [ṣıḥḥat,]*

Miḫneti renc almadan Ẕevḳ bulup mesrūr olan
Derdine buldu devā ol **ṣıḥḥati** her ān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 4). [ṣıḥḥati, -i]*

Ḫasta oldu bu derūnum **Ṣıḥḥate** ḳābil degil
Neyleyim artmaḳda gün gün irmedim edvālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 5). [ṣıḥḥate, -e]*

sıklet: *1. Ağırlık. 2. Sıkıntı.*

Her birisi ḳavm-i Yezīd bed ḫāricī aṣl-ı ʿanīd
Benlik ḥased şehvet ile çoḳ eyledi **sıḳlet** bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 4). [sıḳlet,]*

Kesretinde lezzet olmaz gönlüne **sıḳlet** virür
ʿİllete eyler giriftār ḳalbine gelür saḳam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 5). [sıḳlet,]*

sil-: *Silmek, temizlemek, yok etmek.*

İçin ṭaşın **silip** pāk it ki nesne ḳalmaya aṣlā
Tecellī eyleye ol dem derūnunda seniñ yāriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 5). [silip, -ip]*

Sil göñülden māsivāyı ey Sükūtī sen bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat ister isen terk-i dünyā ḳıl murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 9). [sil,]*

Günāhkār ümmetiñ oldum yüzüm ḳarasini sen **sil**
Viṣāliñ Ṣayḳalıñ urgıl cilā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 7). [sil,]*

silsile: *Soy, sop, hanedan, ocak.*

Silsile Ṣorar ararlar aṣl-ı nesil kim anıñ
Yā ʿaceb böyle olur mu ʿaḳl ile iẕʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 5). [silsile,]*

silsile: *Birbirine bağlı yahut birbiriyle ilgili olayların art arda meydana getirdiği durum.*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem **silsile** ister o kim
Kendi cāhil farḳ yoḳdur nitekim ḥayvān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 21). [silsile,]*

sīm: *(Ar.) Gümüş.*

Cān niṯār iden bu yolda ṣanmañız olur hebā
Ḳıymetiñ Ḥaḳdır viren bil nice biñ **sīm-i** Ẕer gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 4). [sīm-i,]*

Uydular tersā yahūdī dinine **sīm** zer içün
Terk idip dīn u Muḥammed oldular küfrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 7). [sīm,]*

simār: *İşaret.*

Bir zamān geldi yetişdiḳ ḳulları Ḥaḳ **ṣimār**
Emr-i nehiy ṭutmaz oldu Zümre-i ehl-i kibar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 1). [ṣimār,]*

sīm-i zer: *Gümüş ve altın kaplı.*

Buġż cidārlar cihānı devr idermiş ser-te-ser
Kesb ider ol bunca **sīm-i zer** cemʾ olan dinare yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 12). [sīm-i zer,]*

sīn: *Yaş, Yaşanmış olan zaman, Diş.*

İḳtiżā-yı **sīnim** üzre ṣāç Ṣaḳālım aġarıp
Şimdi altmış oldu yaşım yolcuya kervān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 5). [sīnim, -i, -m]*

Seyāḥat vaḳti geçmişdir bu cism-i nā-tüvān olmuş
Sīnim altmış üçe irdi liyāḳata yoḳ beyān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 6). [sīnim, -im]*

sīn: *Sin (س), Arap alfabesinin on ikinci harfi.*

Ze ziyāde ḳıl muḥabbet Ẕeynel Muḥammed Bāḳıra
Sin sezādır Caʿfer ile buñlara ḳıl iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 12). [sin,]*

Sin Seḥerde ẕikrin itdim ol imām u Kāẓımıñ
ʿAyn ʿaşḳı ḳalbim içre devr ider Ṣubḥ u mesā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 23). [sin,]*

Gerçe ḫudʾa ile ṭutmuş fiʿilini ġāyet nihān
Ṣūret-i Ḥaḳdan gelür hep saña **Sin** Baġdād şeyḫi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 4). [sin,]*

sīn: *Şın (ش), Arap alfabesinin on üçüncü harfi.*

Şın şarāb-ı kevṯeri Kāẓım yedinden iç bugün
Ṣad Ṣafā eyler derūnuñ ister isen zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 13). [şın,]*

Şın Şarāb-ı kevşerinden bir ḳadeḥ nūş itmişem
Ẓı Ẓuhūr itdi göñülde şāh ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 25). [şın,]*

Sükūtī tariḫiniñ üç ḥarf ġayn **şın** cim ḥisābıyla
Bu nev çeşme idüp cereyān kemāliyle hep ʿālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 13). [şın,]*

sinān: *Mızrak, süngü.*

Şehr-i dili ḳıldı ḫarāb geçdi oḳu tā cigere
Cismimize virdi fenā ḍarb-ı **sinān** atdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 10). [sinān,]*

sīne: *(Âşığın) sinesi, bağrı, gönlü.*

Ateş-i hicrāna ḳoyma mihriñle bī-çāreyi
Derd-i ġām ḳaldır aradan **sīnesine** urma daġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 12). [sīnesine, -si, -n, -e]*

Cümle varıñ işbu yolda eyleye cāndan nişār
Merd odur ki her belāya **sīnesin** ḳılmış hedef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 6). [sīnesin, -si, -n]*

Ḫançerle urup **sīnemize** ḳalāʾ mı şandı bu tenim
Ḳıldı ḫarāb dil mülkünü ḫaml idemez nāzik bedenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 1). [sīnemize, -miz, -e]*

Ne ʿaceb ṭaş atar münkir ṭarīḳat ehline her dem
Doḳunmaz **sīneme** Ḍarb ḥadīdindir bu ecsādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 8). [sīneme, -m, -e]*

Ehl-i īmānıñ bu demde **sīnesi** ʿüryān ola
Ḳan döküp dīdelerinde rūz u şeb giryān ola *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 11). [sīnesi, -si]*

sınıf: *(belirli bir) gurup, zümre.*

Der- beyān aḥvāl-i ʿulemā-ı ẓāhir
Ṣınıf-ı ʿulemāda merḥamet yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 2). [şınıf-ı, -ı]*

ʿİlm-i Allahda üç dört **şınıf** ʿışrīn ḳul nebī
Fiʿil-i Resūl hem ṭarīḳat ṭaʿn itmekde lisānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 9). [şınıf,]*

siñir: *Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller ve bu tellerin oluşturduğu demet.*

Bu insān resmini düzdi etiñle eyledi iẓhār
Süñük et ṭamar deri ṭırnaḳ ḳıl **siñir** baġırsaḳ ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 6). [siñir,]*

sinn: *Diş; yaş, ömrün derecesi.*

Sinnimiz ḥadden tecāvüz yetmişe oldu ḳarīb
Şoñ deme irdik kifāyet ruḫṣatıñla gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 9). [sinnimiz, --i, --miz]*

sır: *Sır, gizli kalan, gizli tutulan şey.*

Mūsā Kāẓım imām her dü ʿālemde bugün
Hem ʿAlī Mūsā Rıżāya beẕl olan cān ile **sırdır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 12). [sırdır, -dır]*

Muṣṭafãnıñ ḳolunu ṭut cānın içre eyle **sır**
Gir Ṭarīḳ-i enbiyāya Murtażānıñ ʿaskeri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 11). [sır,]*

O bir **sırdır** görünmez hiç mekānı yoḳ hemān dirler
Ya bu mülk-i derūnumda ne pertev ṣalmış ekvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 3). [sırdır, -dır]*

Aḥsen-i taḳvimle düzdü ẕātını Ṣıfātını
Her cihetden gösterüp **sır** böyle iʿlān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 6). [sır,]*

Ḥamdulillah ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ ḳudreti oldu ʿayān
Bezm-i ervāḥ-ı ezelde **sır** iken oldu nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 2). [sır,]*

Naḳd-i cānıñ ḳıl fedāya ṭālibā meydāna gel
ʿAşḳ yolunda **sır** baḳılmaz sür atıñ dīvāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 2). [sır,]*

sirāc: *Hz. Muhammed'in peygamberlik kandili , "Allah'ın izniyle davetçi ve nur saçan bir kandil olarak (gönderdik)"(Azhab suresi 33/46).*

Maḥfī itmez ẕāt-ı Ḥaḳḳı söylüyor hep ẓāhirā
Her şebi eyler nümāyān nūr-ı ḳandīlden **sirāc** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 20). [sirāc,]*

sirāyet: *Tesir etme, etkisi altına alma, yayılma.*

geldi ki sebebi nār-ı dūzaḥ biz olmayalım ve bundan māʾadā sāʾir-i ṭarīḳat ehline
sirāyet ider ancaḳ böyle fiʾil-i ḳabīḥa içtisār iden kimseler iblīsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 24). [sirāyet,]*

Ādemle Ḥavvā nūrundan oldu Şit nebi İdrīs Davūd Süleymān
Envār-ı Aḥmed ḳıldı tecellī cümle nebiyye itdi **sirayet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 12). [sirayet,]*

sırdaş: *Birbirinin sırlarını bilen ve saklayan kimselerden her biri, sır ortağı.*

Hükm ider kafdan kafa ol 'adl-i vefadır sevdiğim
Ol imam nesl-i Naki'dir üçler yediler **sırdaşı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 12). [sırdaşı, -ı]*

sirke: *Salatalara, yemeklere ekşilik vermek için kullanılan ekşimiş üzüm, elma, limon vb. suyu.*

Bitmez eyle Ṣafī ʿasel hem daḥı gümüş ḳalay
Āb u limon **sirke** ile bir Ṣanur abdalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 12). [sirke,]*

sırr: *Gizli hakikat; tas. sadece Allah'ın bildiği veya az sayıda insanın bilebileceği ya da kavrayabileceği özel bilgi II idrak ve müşâhedeye muhtaç ilâhî hakîkatler.*

Mūtū ḳable en temūtū **sırrına** vāṣıl olup
Ḥaşr īcād itdi bunda ḳalmadı uḫrā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 5). [sırrına, -ı, -n, -a]*

Küntü kenziñ **sırrına** hem maḥrem oldu çün bular
Hep meẓāhir oldu añlar ḥalḳına maʿnā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 7). [sırrına, -ı, -n, -a]*

Ṭarīḳinde sülük itdim muḥaḳḳaḳ anlarıñ dāʾim
Eneʾl-Ḥaḳ **sırrına** irdim ʿAlīden defterim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 4). [sırrına, -ı, -n, -a]*

İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ kemāl **sırrına** irmiş
Ledün ʿilminde hem yektā ezelden Caʿferim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 7). [sırrına, -ı, -n, -a]*

Men ʿaref **sırrına** āgāh eyledi ol şāh beni
Ḥaḳḳı bildirdi ʿayāne Murtażādır üstadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 3). [sırrına, -ı, -n, -a]*

Hep eneʾl Ḥaḳ maʿnāsınıñ **sırrına** āgāh olup
Men ʿarefden ders oḳurlar bunlarıñ insānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 5). [sırrına, -ı, -n, -a]*

Mūtū ḳable en temūtū **sırrına** maẓhar olup
Ḥaşr-ı neşri gördü bunda çekmez ol aṣlā ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 9). [sırrına, -ı, -n, -a]*

Līmaʾallah **sırrına** nā-maḥrem olmuş ġarb şarḳ
Mürşide hiç varmayanlar nice itsün anı farḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 1). [sırrına, -ı, -n, -a]*

Seḥerde cān gözün açmış nihān **sırrın** Ḥaḳḳıñ seçmiş
Ölümden evvel ol göçmüş uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 15). [sırrın, -ıñ]*

Bā-yı bismillahda noḳṭa **sırrına** maḥrem olup
Bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ mihmānıyla itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 7). [sırrına, -ı, -n, -a]*

Men ʿaref **sırrın** ḥaḳāyıḳ ehline iʿlān ider şeyḫ
Küntü kenziñ cevheriñ ifşā ile şādān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 1). [sırrın, -ıñ]*

Men ʿaref **sırrın** ögren bend olagör bir ara
Ḥaḳḳı bilmekde beḳā bul ʿömrüñ olsun iẕdiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 3). [sırrın, -ıñ]*

Naḥnü aḳreb **sırrını** hem zāhidā fehm itmedi
Cehl içinde ḳaldı muṭlaḳ almadı Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 5). [sırrını, -ın, -ı]*

Noḳṭa-ı müphem ḥaḳāyıḳ **sırrına** maẓhar olup
Feyż irişdi ẕāt-ı Ḥaḳdan bulmuşuz kāmil reşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 3). [sırrına, -ı, -na]*

Baḥr-i ʿaşḳıñla Sükūtī fetḥ ider esrār-ı Ḥaḳ
Maʿnā-yı rāz eneʾl Ḥaḳ **sırrını** itdi küşūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 14). [sırrını, -ı, -n, -ı]*

Her seḥerler zār u efġān dest-i Ḥaḳdan ḳılarmış ʿandelīb
Bir gül-i ḫandān arar ol bilmez **sırr-ı** gülistān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 6). [sırr-ı, --ı]*

Mūtū ḳable en temūtū **sırrına** maẓhar olup
Bir gedā Derviş Sükūtī kem-ter ü ednā ḥaḳīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 9). [sırrına, -ı, -n, -a]*

Ehl-i ḥaḳiḳat **sırrına** müddeʾīler hiç irmedi
Bunca ḥased nifāḳ ile kendini daʾvālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 7). [sırrına, -ın, -a]*

Cehd iderim leyl ü nehār Ḥaḳḳa teḳarüb itmege
Bilmem ki naḫnü aḳrebiñ **sırrındaki** maʿnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 4). [sırrındaki, -ın, -da, -ki]*

Bilinmez Aḥmediñ **sırr-ı** kelām remzile itmiş
Ḥaḳāyıḳ ehline maʿrūf bu bir **sırr-ı** ʿaẓīm mestur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 15). [sırr-ı, --ı]*

İderler cān u baş ḳurbān bu yolda ṣıdḳile her dem
Olurlar bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ **sırrına** maẓhar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 6). [sırrına, -ı, -n, -a]*

ʿAşḳ ehline virdi ḫaber her vech ile **sırr-ı** ʿAlī
Noḳṭa benim besmelede dedi o dem ol Ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 11). [sırr-ı,]*

Aḥmed gelüp ḳıldı beyān Furḳān ile Ḥaḳ sırrını
Dört kitābıñ **sırrı** bugün bir noḳṭadan itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 10). [sırrı, -ı]*

Aḥmed gelüp ḳıldı beyān Furḳān ile Ḥaḳ **sırrını**
Dört kitābıñ sırrı bugün bir noḳṭadan itdi ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 9). [sırrını, -ı, -n, -ı]*

Ḫūb yaratmış iki ḳulāḳ Ḥaḳ kelāmıñ fehm ider
Men ʿaref **sırrın** ider baḫs sālikāna āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 8). [sırrın, -ıñ]*

Temevvüc eyledi baḥr-ı ḥaḳīḳat bu derūn içre
Maʿārif **sırrına** irdim ʿAlīdir çün baña rehber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 4). [sırrına, -ı, -na]*

Ey zāhid dünyā-perest yoḳdur **sırrına** iẕʿānıñız
Ḥayvān gelüp bu ʿālem bulunmaz hiç insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 1).*
[sırrına, -ı, -na]

Fetvāya Ṣıġmaz bir yoldur ḥaḳiḳat **sırrı** incedir
ʿĀşıḳlar bunda ḥayrāndır farḳ idemez ḥayvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 7). [sırrı, -ı]*

Mūtū ḳable en temūtū **sırrına** maẓhar olup
Ölmüşüz öñ gelmeden mevt budur hep kārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 9). [sırrına, -ı, -na]*

Men ʿaref **sırrına** āgāh it Sükūtī kem-teri
Mürşid-i kāmiller ile sen aña ver hem de ders *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 9).*
[sırrına, -ı, -na]

Oḳurlar men ʿaref **sırrına** kemāl ẕāt-ı Aḥmedden
Olurlar ḥoca-ı ḳanber muḥaḳḳaḳ ʿālīyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 5). [sırrına, -ın, -a]*

Fehm idemez ehl-i bāṭın **sırrını** zāhid ḥasīs
Reşk iderse ehl-i Ḥaḳḳı cehlile yoḳdur beʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 1). [sırrını, -ın, -ı]*

Anıñla hemān sen zāhidā bu rāhımız ḥüccet eyle
Laf-ı güẔāf urma Ṣaḳın bu bir **sırr-ı** Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 8). [sırr-ı, --ı]*

Fātiḥa heft āyet oldu zülf ḳaşın kirpigin
Fehm idenler işbu **sırrı** mecmūʿuʾl- Ḳurʾān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 6). [sırrı, -ı]*

Fayıḳ olan kenz-i ḫafī **sırrına** hem maḥrem olup
İrdi bugün Men ʿarefʿe ḳul-ı Resūl nāṭıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 7). [sırrına, -ı, -na]*

Men ʿaref **sırrına** āgāh olmadı cāhil faḳīh
ʿİlmeyle maġrūr getirür ḥocası Şeyṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 7). [sırrına, -ı, -na]*

Naḥnü aḳreb **sırrını** Derviş Sükūtī sen de bul
ʿĀrif-i billah olanlar vāṣıl-ı cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 11). [sırrını, --ı, --n, --ı]*

Küntü kenziñ **sırr-ı** muṭlaḳ sendedir iste anı
Reh-nümālar dāmına düş çünki ol kanda garaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 7). [sırr-ı, --ı]*

Ḥayy u bāḳī lā-yemūt **sırrını** fehm eyleyen
Mevt-i īrād gelmeden bir vāra irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 3). [sırrını, -ın, -ı]*

Añlamaz zāhid bu **sırr-ı** mürşide dest urmamış
Cehlile düşmüş niẕāʿa bulmadı ol rehber ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 7). [sırr-ı, --ı]*

Noḳṭa-ı bāyım dimiş ol pādişāh-ı lā yezāl
Sırrını ifşā ider çün cehrile hep Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 6). [sırrını,]*

Men ʿaref **sırrına** āgāh itdirir ʿaşıḳları
Münkir-i nādānlarıñ ḳalbini ṭār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 9). [sırrına, -ı, -na]*

Küntü kenziñ **sırrına** irmek dilersen her müdām
Rehber-i kāmil ara bul iẕʿāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 3). [sırrına, -ı, -na]*

Mūtü ḳable en temūtū **sırrına** vāṣıl olan
Kār ider mi anlara çün ʿilleti emṣāl-i tef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 7). [sırrına, -ı, -na]*

Ẕulmetim envāre tebdīl eyledi ʿaşḳıñ beni
Ṣafī pāk itdi derūnum ḳıl naẕar **sırrına** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 6). [sırrına, -ı, -na]*

Küntü kenziñ **sırrın** añla fāş ider ʿāşıḳlara
Aç gözün sen gözle dāʾim olasın bīnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 11). [sırrın, -ın̄]*

Men ʿaref **sırrına** āgāh eyliyor her ṭālibi
Ḥaḳḳa vāṣıl eylemekden ʿāşıḳa oldu vekīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 5). [sırrına, -ı, -na]*

Ḥaḳ yolunda ʿārif iseñ ey göñül gel ṣādıḳ ol
Açma **sırrın** herkese sen remz ile gel nāṭıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 2). [sırrın, -ı, -n]*

Mūtū ḳable en temūtū **sırrına** āgāh olup
Mürşid-i erbāb kāmil ikşiri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 7). [sırrına, -ı, -na]*

Nebīler nesl-i pākdır cenāb-ı **sırr-ı** Saʿdeddīn
Maʿārif dersine faẓıl olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 5). [sırr-ı, --ı]*

Derviş Sükūtī işbu **sırra** vāḳıf oldu
İrdi nice bundan evvel kāmil üstāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 9). [sırra, -a]*

Naḫnü aḳreb **sırrını** çünki idrāk itmedi
Mecnūn gibi Leylā içün beyhūde gezer Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 3). [sırrını, --ı, --n, --ı]*

Küntü kenziñ **sırrını** bul sende hem ẓāhir durur
Cehd ide gör sen daḫı irmek dilersen ol kana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 3). [sırrını, -ın, -ı]*

Sen olduñ Ḥaḳ ile mevcūd **sırr-ı** līmaʾallahda
Muḥaḳḳaḳ bilmişiz ḳıldın şehādet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 7). [sırr-ı, --ı]*

Sen olduñ fātiḥ ʿilm-i ḥaḳāyıḳ **sırrını** her gāh
Seniñ ʿilmiñ nihāyet gerçe ġāyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 5). [sırrını, -ı, -n, -ı]*

Maḥviyet rāhıñ ṭutarlar cümlesi bu fānīde
Mūtū ḳable en temūtū **sırrının** mihmānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 8). [sırrının, -ı, -nın]*

Demişdir noḳṭa-ı bāyım ḳamu aṣḥābına ol şāh
Bu **sırrı** fāş idince ol görüldü ḳudret-i şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 6). [sırrı, -ı]*

Sivānıñ ẕevḳ her dāʾim Ṣonuñda Zehr-i ḳātildir
Buna dil vermez ʿāşıḳlar bulanlar **sırr-ı** Ṣübḥānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 4). [sırr-ı, --ı]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı Ṭarīḳ īcādına Aḥmedle bile
Bāʾş olup ʿilm-i ḥaḳāyıḳ **sırrına** maẓhar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 8). [sırrına, -ın, -a]*

Göñül geçmiş bu ʿālemden nider dünyā vü ʿuḳbāyı
Ḥaḳiḳat **sırrına** ʿārif olan neyler bu eşyayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 2). [sırrına, -ın, -a]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl ʿAbādandır maẓhar-ı esrār-ı Ḥaḳ
Küntü kenziñ **sırrın** açdı eyledi iẓhār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 2). [sırrın, -ı, -n]*

Men ʿaref **sırrına** āgāh remziyle īmā ider
Fehm idemez ḳavm-i münkīr ʿaḳl-ı ḳāṣır cāhiliñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 5). [sırrına, -ın, -a]*

Mā rameyte iz rameyte men ʿaref rıżāsın bilüp
Der yektā-yı maʿārif **sırrına** hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 12). [sırrına, -ın, -a]*

Kāẓım oldu küntü kenziñ maḫzeniñ maḥremi
Men ʿaref **sırrına** āgāh maẓhar ʿilm-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 10). [sırrına, -ın, -a]*

Himmetiyle vāḳıf oldu her biri esrārına
Elveled **sırr-ı** ebīye irdiler çün bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 12). [sırr-ı, --ı]*

Nūr-ı Aḥmedle **sırrı** vaḥdet yol buldular
Küntü kenziñ maḫzenine oldular hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 15). [sırrı, -ı]*

Küntü kenzin dedi çünki ol ḫāliḳ-i muṭlaḳ
İtdi beyān herkes **sırrını** Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 10). [sırrını, -ı, -n, -ı]*

Küntü kenziñ **sırrını** ben fāş idem ʿāşıḳlara
Ḳalmaya hiç bunda maḫfī cehle iʿlān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 3). [sırrını, -ı, -n, -ı]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿAbādandır maẓhar-ı esrār-ı Ḥaḳ
Küntü kenziñ **sırrın** açdı eyledi iẓhār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 2). [sırrın, -ın̄]*

Mansūr-ı ḥallaca taʿlīm hem eneʾl-Ḥaḳ **sırrını**
Dāre çekdi ḳahrile ol ateş-i sūzāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 13). [sırrını, -ın̄, -ı]*

Men ʿarefle mā rameyte **sırrına** āgāh olup
Men reʾāni remzini ol fehm iderdi ḥikmetden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 3). [sırrına, -ı, -na]*

Bu eşʿārım ey Sükūtī küntü kenziñ bir **sırrıdır**
Men ʿarefden baḫs eyledim fehm eylemez insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 13). [sırrıdır, -ı, -dır]*

Mürşid-i Ḥaḳ himmetiyle ʿarş-ı aʿlādan yüce
Cumʾāli Baba ḥaḳāyıḳ **sırrın** olmuş maẓharı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 4). [sırrın, -ı, -n]*

Fehm ider **sırrını** kim ki ʿirfāndır
Ḳurʾāndan aḫẕ itmiş maʿnāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 23). [sırrını, -ı, -n, -ı]*

Mūtū ḳable en temūtū **sırrına** irmiş idi
Bezm-i ḳuds-i evliyālar zümresin görmüş idi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 13). [sırrına, -ın, -a]*

sırr-ı aḥmed: *Hz. Muhammed'in sırrı.*

Sırr-ı Aḥmedden ḫaberdār olmadı aṣlā faḳīh
Düşdü ḥırṣla ʿināda bulmadı rāh-i sebīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 11). [sırr-ı aḥmedden, -den]*

sırr-ı ʿalī: *Hz. Ali'nin sırrı.*

Derviş Sükūtī naẓmıyla **sırr-ı ʿAlī** vaṣf idip
Añlayalar maṭlūbını her ʿāşıḳa dīdār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 19). [sırr-ı ʿalī,]*

sırr-ı ʿaşḳ: *Aşk sırrı.*

Sırr-ı ʿaşḳı fāş itme Derviş Sükūtī sen bugün
Söyler isen iḫfā ile her demi bir cāna gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 11). [sırr-ı ʿaşḳı, -ı]*

sırr-ı ʿaẓīm: *Büyük sır.*

Bilinmez Aḥmediñ sırr-ı kelām remzile itmiş
Ḥaḳāyıḳ ehline maʿrūf bu bir **sırr-ı ʿaẓīm** mestur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 16). [sırr-ı ʿaẓīm,]*

ʿİlm-i bāṭında Naḳīdir maẓhar-ı **sırr-ı ʿaẓīm**
ʿAsker olmuş küntü kenziñ vāḳıfı ẓāhir nümāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 15). [sırr-ı ʿaẓīm,]*

sırr-ı ḥaḳāyıḳ: *Hakikatlerin sırrı.*

Bāʿiṣi olmuş bu ʿālem faḫr-ı cihāndır ʿAlī
Maẓhar **sırr-ı ḥaḳāyıḳ** baḥr-ı ʿummāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 2). [sırr-ı ḥaḳāyıḳ,]*

sırr-ı ḥaḳḳ: *İlahî giz, Allah'ın sırrı.*

Sırr-ı Ḥaḳḳı şormuşum men ey Sükūtī bir ara
Dedi yer gök ʿarş-ı kürs levḥ dolu dünyā bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 9). [sırr-ı ḥaḳḳı, -ı]*

Ṭālibā gel **sırr-ı Ḥaḳḳı** bulmaġa ʿirfān gözet
Küllī varından geçersün kāmil-i insān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 1). [sırr-ı ḥaḳḳı, -ı]*

Sırr-ı Ḥaḳı ṭālibe gül Ahmed muḫtāra ṣor ṣorma baña
Noḳṭa-ı bāde rumūzuñ Ḥaydar-ı kerrāra ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 1). [sırr-ı ḥaḳḳı,]*

Ḥaḳ ile ḥaḳ olmayanlar bilmedi **sırr-ı Ḥaḳḳı**
Nesl-i Mervān nice bilsün cinsdir ġāyet şaḳī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 30, Mısra 1). [sırr-ı ḥaḳḳı, -ı]*

sırr-ı ḫudā: *Allah'ın hikmeti ‖ ilahî sır.*

Oldu kerem sırr-ı nebīden **sırr-ı Ḫudā** Ḥaydar ʿAlī
Hem laḥmüke laḥm dedi şānında nemā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 1). [sırr-ı ḫudā,]*

Devlet aña kim tāc ü nübüvvet başına ḳondu **sırr-ı Ḫudādan**
Şāfīʿ-i maḥşer rūz-ı cezādır cümle ʿuṣāta ḳıldı şefāʿat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 15). [sırr-ı ḫudādan, -dan]*

Caʿfer oldu bāb-ı ʿilmiñ şehriniñ mahirleri
Küntü kenze maẕhar olmuş **sırr-ı Ḫudādır** sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 10). [sırr-ı ḫudādır, -dır]*

sırr-ı ihfā: *Gizli sır.*

Sükūtī gibi ol derviş erenler rāhına gel sen
Ne ḥikmetler görürsün sen irince **sırr-ı iḫfāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 10). [sırr-ı iḫfāya, -ya]*

sırr-ı kemāl: *Olgunluk, kamillik sırrı.*

Yüzünde heft kelāmullah görünür sırr-ı Ḳurʾān
Ḳaşıñla kirpigiñ bir **sırr-ı kemāl** vech-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 2). [sırr-ı kemāl,]*

sırr-ı ḳurʾān: *Kur'an'ın hakikatleri, sırları.*

Yüzünde heft kelāmullah görünür **sırr-ı Ḳurʾān**
Ḳaşıñla kirpigiñ bir sırr-ı kemāl vech-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 1). [sırr-ı ḳurʾān,]*

sırr-ı mevlā: *Allah'ın sırrı II Allah'ın hakikati, Allah tarafından kuluna bildirilen hakikatler; İlahi aşk.*

Görenler **sırr-ı Mevlāyı** niderler fānī dünyāyı
Sürerler Ẕikrini Ḥaḳḳıñ bulan dilde müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 1). [sırr-ı mevlāyı, -y, -ı]*

sırr-ı nebī: *Hz. Peygamber'in sırrı.*

Oldu kerem **sırr-ı nebīden** sırr-ı Ḫudā Ḥaydar ʿAlī
Hem laḥmüke laḥm dedi şānında nemā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 1). [sırr-ı nebīden, -den]*

sırr-ı sübḥān: *Her türlü noksanlıktan uzak olan Allah'a ait sır.*

Murtażādır evvel āḫir **sırr-ı Sübḥān** Murtażā
Murtażādır şāh-ı merdān şīr-i Yezdān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 1). [sırr-ı sübḥān,]*

Cehd ider zāhid merāmı maḳṢūda nāʾil ola
Çeşm-i aʾmā rāh bilmez **sırr-ı sübḥān** ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 8). [sırr-ı sübḥān,]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarībsin arada bir nesne yoḳ
Cümle eşyāya muḥīṭ ol **sırr-ı sübḥān** sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 8). [sırr-ı sübḥān,]*

Yoluñ ṭut zāhidā doġru iresin **sırr-ı Sübḥāna**
Ṣaḳın bu ḫalḳı taʾn itme atarlar nār-ı sūzāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 1). [sırr-ı sübḥāna, -a]*

Oḳundu levḥ-i ḥüsnüñde kelām-ı **sırr-ı Ṣübḥānī**
YaẔılmış sī vü dü ḥarfle tamāmen naḳş-ı dīvānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 1). [sırr-ı ṣübḥānī, -i]*

sitem: *Bir kimseye herhangi bir davranışından dolayı üzüldüğünü, kırıldığını, alındığını öfkelenmeden belirtme, dostça çıkışma.|| Eziyet, cefa zulüm, haksızlık.*

Ḳanı ḳahramān eyler **sitem** feridūn şāh ile darā
Ḳamusu oldular fānī yer altında yatur halā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 7). [sitem,]*

sitem-kār: *Eziyet, cefa ve zulüm eden.*

Hiç ḳalur mu ittiġi ẓālim **sitem-kār** yanına
İntiḳāmıñ Ḥaḳ alur ḳahrile her ān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 27). [sitem-kār,]*

sivā: *Başka, gayrı || [tas.] Allah'ın zâtı dışında kalan ve insanı Allah'tan uzaklaştıran her şey.*

Uyan ġafletden ey ṭālib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it
Sivāya olma gel raġıb seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 2). [sivāya, -y, -a]*

Sivāya iltifāt itmez bu yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Bilürler hiç Ṣefāsı yoḳ bu dehr-i bī-vefā bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 7). [sivāya, -y, -a]*

Gezme beyhūde bu fānī iḳlīmiñ sen ser-te-ser
Ḥānḳāh-ı Aḥmede gel her dāʾimī **sivādan** geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 6). [sivādan, -dan]*

Sükūtī bu **sivā** ḥubı yalandır meylini gel kes
İrişme semtine aṣlā bu bir cāzū zinādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 9). [sivā,]*

Sivā ḥubı gelür geçer ne māl ḳalur ne bir eṣer
Saña gelmezden öñ ḫaber yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 3). [sivā,]*

Sivā ḥubıñ geçer āsān bulanlar kāmil-i rehber
Alurlar telḳini mürşid nitekim Ḳanberʾe Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 1). [sivā,]*

Sivā ḥubını terk itmek degil mümkīn cihān söyler
Bunlar mürşid-i ḥāẕıḳ kemāliyle āsān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 1). [sivā,]*

Geçenler cümle varından **sivāyı** bunda neylerler
Ṭarīḳatda olan sālik-i ḳabāyı bunda neylerler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 1). [sivāyı, -y, -ı]*

Sivā ḥubı ile her dem cihān ẕevḳine dūş olmuş
Ṭaʿāmıñ tāẔe ter cinsin ḳamu ḥelvā ile ister *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 5). [sivā,]*

Geçmemiş göñlüm **sivādan** ülfeti bālādadır
Kin kibir benlik ḥasedle dāʾimā ġavġādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 1). [sivādan, -dan]*

Ḥaḳāyıḳ semtine düşdüm gözümden perde refʿ oldu
Sivādan el çeküp cümle irişince bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 8). [sivādan, -dan]*

Benlik sizi aṣlā ḳomaz hem kibriñiz muḥkem ḳatı
Çoḳ uġraşıp **sivā** ile bıraḳmaz sizi nefsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 4). [sivā,]*

Göñülde ḳalmamış aṣlā **sivānıñ** çünki āsārı
Anıñçün bulmuşuz bunda Sükūtī bāḳiyen meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 9). [sivānıñ, -niñ]*

Mülk-i beḳādan gelmişem dünyā baña zindān imiş
Sivā ḥükmü gerçe yalan gelen geçer kervān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 2). [sivā,]*

Ṣayılmaz kesdik **sivānıñ** ḥubına yoḳ raġbetim
Himmeti pīrān ile olduḳ şükürler biz ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 3). [sivānıñ, -niñ]*

Himmet-i pīr-i muġānıñ oldum **sivādan** ben ḫalāṣ
Ẕāt-ı Ḥaḳla pür ṣafāyım oldum cefādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 1). [sivādan, -dan]*

ʿUzlete ḳılmış ḳarārıñ Ḥaḳḳa maḳbūl ḳul olan
Raġbet itmez bu **sivāya** terk-i cihāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 6). [sivāya, -y, -a]*

Sükūtī Aḥmediñ rāhıñ gidenler ṣıdḳile her dem
Sivāyı terk idip bunda geçip ʿuḳbāya ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 10). [sivāyı, -y, -ı]*

Terk idip dilden **sivāyı** Derviş Sükūtī kem-terin
Ḳalmamış hiç anda aṣlā eylemiş cāndan firāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 9). [sivāyı, -y, -ı]*

Bugün terk-i cihānım ben **sivāya** iʿtibārım yoḳ
Geçip dünyā u ʿuḳbādan ki bir yerde ḳarārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 1). [sivāya, -y, -a]*

Ḥub-ı **sivā** derdi kesīr olma Ṣaḳın bunda esīr
Fehm eylemez ʿaḳl-ı ḳıṢır belāsı çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 3). [sivā,]*

Aldanma **sivā** ḥubına virme göñül sen laʾbına
Hū diyelim biz demine sulṭān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 3). [sivā,]*

Uyma Ṣaḳın sen hevāya beyhūde hem **sivāya**
Ṣalma başın ġavġāya devrān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 5). [sivāya, -y, -a]*

Aldanup ġafletle ḳaldın bu **sivānıñ** naḳşına
Ġuṣṣa-ı ġām kesret üzre derd-kār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 3). [sivānıñ, -niñ]*

Ḳatıʿ müşkül benim ḫālim **sivā** ḥükmüyle her dāʾim
Ġażabla kin derūnumda ʿucūb riyā ile ḳāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 1). [sivā,]*

Sivā ḥubını terk itdim göñülden hep biri oldum
Muḥabbet virdim evlāda ʿAlīniñ ḳanberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 1). [sivā,]*

ʿAceb mey hiç **sivā** ḥükmün göñülden olmaya iḫrāc
Muḥabbet nārına düşmüş velī pervānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 5). [sivā,]*

Bunda **sivā** miḫnetiñ ol çekmede ġāyet ḳatı
Mesned-i dünyāya meşġūl kibrile bir ʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 7). [sivā,]*

İḫtiyār ʿuzlet itmiş bu **sivādan** ehl-i ʿaşḳ
Raġbet itmez bu cihāna kemteri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 9). [sivādan, -dan]*

Küllü fānī men ʿaleyhā nuṭḳun fehm itdiler
Terk idip dilden **sivāyı** ʿAsker-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 12). [sivāyı, -y, -ı]*

Sivādan geçmişiz zāhid bu edvārım seniñ olsun
Dün ü gün itdiġim Saʿyı bu eṭvārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 1). [sivādan, -dan]*

Raġbet itmek bu **sivāya** küllī aḥmaḳ şol kişi
Beyhūde eyler nizāʿlar bī-baṣar ʿamā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 11). [sivāya, -y, -a]*

Sivādan el çeküp ʿuzlet iderler dār-ı dünyāda
Seniñ ẕāt-ı kemālinde Rıżādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 11). [sivādan, -dan]*

Sivā ḥubbını terk eyle naẓar ḳılma bu dünyāya
Vefāsı yoḳdur ey ṭālib gözüñ ṭut ehl-i ʿuḳbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 1). [sivā,]*

Aldanma **sivānıñ** Ẕevḳi yalandır
Bir vefāya her dem dürlü cefada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 17). [sivānıñ, -niñ]*

Gel geç göñül bu **sivādan** gel Allaha gel Mevlāya
Ḳurtul artıḳ bu ġavġādan gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 1). [sivādan, -dan]*

Ḫub-ı **sivā** bunca cefā çekdirdi baña biñbir çile
Ġāmlarla elem derd belā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 1). [sivā,]*

Ḥaḳiḳat ʿilmine ʿārif olan neyler bu dünyāyı
Sivāya iltifāt itmez bular da ʿaşḳ-ı Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 2). [sivāya, -y, -a]*

Olar kim şol derūn içre Ḫudāyı yād ider dāʾim
Sivāya iltifāt itmez degildir bunda dünyacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 14). [sivāya, -y, -a]*

Sivāya iltifāt itmez bulanlar bunda ʿirfānı
Oḳurlar naḥnü aḳrebden görenler vech-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 1). [sivāya, -y, -a]*

Sivānıñ ẕevḳ her dāʾim Ṣonuñda Zehr-i ḳātildir
Buna dil vermez ʿāṣıḳlar bulanlar sırr-ı Ṣübḥānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 3). [sivānıñ, -niñ]*

Göñlümüzden ḳaṭʿ idüp gel çoḳ **sivāya** ülfeti
Saña olsun yā ilahī ḳalbime vir leẕẕeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 1). [sivāya, -y, -a]*

Şehā gönlüm uşanmışdır **sivā** ḥubı yalan şimdi
Giriftārım belālarla vefāsı yoḳ cihān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 1). [sivā,]*

Tecelli ḳıl baña yā Rab ḳoma beni bu sevdāda
Sivā ḥubını al benden neler çekdim bu dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 2). [sivā,]*

Ḥub-ı **sivā** olmayalım nefs baḥrına dalmayalım
Benlik-i nifāḳda ḳalmayalım nāre bāʿīs̲ evṭān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 3). [sivā,]*

Bu tariḫim hezār üç yüz hem on bire irişmişdir
Sivā ḥubbnı terk itdim Ḥaḳ ile oldu pazarım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 14). [sivā,]*

İstersen iresin bunda murāda
Terk idip **sivāyı** beḳāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 4). [sivāyı, -y, -ı]*

Ḥubb-ı dünyādan göçüpdür Ḥaḳḳa itdiler viṣāl
Maḥv idip dilden **sivāyı** oldular hem dem liḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 14). [sivāyı, -y, -ı]*

siyādet: *Büyüklük, yücelik, ululuk.*

İmām Ẕeynel Bāḳır Caʿfer bu ekvāna ṭulūʿ itdi
İmām Kāẓım **siyādetden** ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 8). [siyādetden, -den]*

siyāh: *Far. Siyah, kara.*

Ḳalbiñiz hem ḳara ṭaşdan ḳaradır reng-i **siyāh**
Neylesün yā misk-i Ṣābūn ḳaṭrānı ār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 9). [siyāh,]*

siyāh: *Kararmış (günahkar bağlamında).*

Rū **siyāh** Derviş Sükūtī ḫāk-i-pāya gelmişem
Cürmüm ile it ḳabūl sen ḥāl fenāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 11). [siyāh,]*

Siyāh rūyum ile geldim senin bāb-ı viṣāline
Ḳabūl ḳılmaḳ saña maḥṣūṣ revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 11). [siyāh,]*

Zenūbūm çoḳ **siyāh** rūyuñ Sükūtī Ṣoñ deme irdin
Ṣefāʿat kān Aḥmedden dile ḫācet īmān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 9). [siyāh,]*

Ol zamān kim yalın ayaḳ saña geldim **siyāh-** rū
Ṭut elimden sen şefīʾ ol saña itdim serfürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 1). [siyāh-,]*

siyāh-rū: *Kara yüzlü, yüzü kara, ayıbı olan.*

Ḥaḳdan artıḳ ġayru bilmez bu Sükūtī **Siyāh-rū**
Yār ile hem itdi Ṣoḥbet ġayre itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 28, Mısra 1). [siyāh-rū, -, -]*

siyām: *Oruç, oruç ibadeti.*

Ṣiyāmıyla olan farż ḥac zekātını bu ʿömrümde
Bilürüm itmişim noḳṣān ne mümkīn olayım mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 5). [ṣiyāmıyla, -ıy, -la]*

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.*

Cim cemāliñ nūr-ı pākından bizi ḫalḳ eyledi
Ḫa ḥayātım **sizden** oldu yā ḥüsn-i ḫulḳ-ı Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 6). [sizden, -den]*

Taḳlid imiş faḳīh yoluñ iʾtiḳādın yoḳ ẕerrece
Artıḳ bulunmaz **sizde** hiç meẕheb dīn īmānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 10). [sizde, -de]*

Buġuż ḥased riyā ile gerçe dolu çün ḳalbiñiz
Şeyṭān ḳardaş olur **size** dün ü gün artar ṭuġyānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 6). [size, -e]*

Benlik **sizi** aşlā ḳomaz hem kibriñiz muḥkem ḳatı
Çoḳ uġraşıp sivā ile bıraḳmaz **sizi** nefsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 3). [sizi, -i]*

Benlik **sizi** aşlā ḳomaz hem kibriñiz muḥkem ḳatı
Çoḳ uġraşıp sivā ile bıraḳmaz **sizi** nefsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 4). [sizi, -i]*

Urmayın **siz** zāhidā her ġarīb bī-çāre tīġ
Lāyıḳ oldur ḍarb idesiz her zamān aġyāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 1). [siz,]*

Bezm-i ezelden ehl-i ḫarābāt olmuş gezeriz
Ābād idemem göñlümü **size** Vīrāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 4). [size, -e]*

Ḫaḳ yaratdı kāʾinātı **sizin** içün cümleten
Bāʿiṣ olduñ sen īcāda nūr-ı Ḫudāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 3). [sizin, -in]*

ʿAşḳ yolunu göster bize āsān eyle varım **size**
Her yoḳuşu sen ḳıl düze senden kerem iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 5). [size, -e]*

Ey zāhid dünyā-perest taḳlīd **sizin** imānıñız
Ḳalbiñizde benlik ḥased riyā ile efsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 1). [sizin, -in]*

Üçüncüsü maʿrifet itmediñiz aşlā ṭaleb
Ḫaḳiḳatde çıḳmaz yolun hiç yoḳ **sizin** ʿirfānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 12). [sizin, -in]*

Vaṣfında gezip çoḳ inẕār itmişler
Fehm idin **siz** bunu aḥbāb-ı yārān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 42). [siz,]*

sofra: *Masa, sini vb. şeylerin, yemek yemek üzere hazırlanmış durumu.*

Ṣofrāsı meydānda dāʾim ṣāḥib-i ehl-i saʾīd
Şeyḫ ʿAlī merd-i mürüvvet ġanīdir ehl-i seḥā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 11). [ṣofrāsı, -sı]*

<u>soḥbet:</u> *Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl; tas. Allah'a gönül veren insanların bir araya gelip her an O'nunla beraber olduklarını bilmenin edebi ve huzuru içinde, şeyhlerinin veya aralarından ehil birinin yönlendirmesiyle yaptıkları arifane söyleşme ve halleşme.*

Ṣoḥbetimiz Ḥaḳ bizim dinler iseñ zāhidā
Fehm ide gör nuṭḳumuzu tā olasın āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 1). [ṣoḥbetimiz, -(i)miz, -den]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān ile **ṣoḥbet** it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile **ṣoḥbet** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 1). [ṣoḥbet,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān ile **ṣoḥbet** it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile **ṣoḥbet** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 2). [ṣoḥbet,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her zamān
ʿĀṣıḳ isen gel bugün merdān ile **ṣoḥbet** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 4). [ṣoḥbet,]*

Cevherini ḳılma ṣarf ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ-ı idrāki olan iẕʿān ile **ṣoḥbet** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 6). [ṣoḥbet,]*

Rehber gerekdir her yola berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān ile **ṣoḥbet** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 8). [ṣoḥbet,]*

Derviş Sükūtī ṭut temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru otur postuna mihmān ile **ṣoḥbet** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 10). [ṣoḥbet,]*

Bil maʿārif **ṣoḥbeti** Derviş Sükūtī pendini
Maʿnāsın fehm eyleye iẕʾān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 9). [ṣoḥbeti, -i]*

Ehl-i ʿirfān **ṣoḥbetidir** ḳalbleri iḥyā iden
Ḫıżr-ı vaḳte kim irmiş neylesün aña ʿilāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 5). [ṣoḥbetidir, -i, -dir]*

Dinleme vāʿiẓ sözüñ hiçbir ḳuru daʾvādır hep
Belki anıñ **Ṣoḥbeti** hem ḳalbiñ eyler çoḳ fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 8). [ṣoḥbeti, -i]*

Ṣoḥbeti bed ḳavm-i cāhil sözüne urmam ḳulāḳ
Ehl-i ʿirfān meclisinde nuṭḳ iden dildār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 3). [ṣoḥbeti, -i]*

Sükūtī bir ġarīb ednā ġulām bāb-ı Luṭfunda
İderse himmetiñ ol şāh anıñla **ṣoḥbetim** vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 14). [ṣoḥbetim, -im]*

Dergāh-ı vālā nişīnim ülfetim ol yār ile
Sükkeri baldan leẕīẕdir **ṣoḥbeti** ḫünkārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 6). [ṣoḥbeti, -i]*

Ṣoḥbeti nādānla itme nār-ı dūzāḫdan işid
Ger bulardan ülfeti kes olma ḥayvāna ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 7). [ṣoḥbeti, -i]*

Destiñ ṭutarlar mürşidin bulmaḳ dilerler maḳṢūduñ
Diñlemez olur her müfsidin **ṣoḥbetlerin** itmez delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 8). [ṣoḥbetlerin, -ler, -in]*

Nār-ı dūzaḫdan eşeddir cehlile bunda ḳalan
Cennet-i ʿirfāna irmek **Ṣoḥbeti** ġāyet delīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 14). [ṣoḥbeti, -i]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafā-yı ḳanūna tebdīl itdiler
Uydular Frenk **ṣoḥbetine** nice biñ insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 16). [ṣoḥbetine, -i, -n, -e]*

Dinlemezler vāʿiẓiñ hiç kürsīde **ṣoḥbetlerini**
Vardılar semt-i ḥarāma cehr ile nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 9). [ṣoḥbetlerini, -ler, -in, -i]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān ile **ṣoḥbet** it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile **ṣoḥbet** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 1). [ṣoḥbet,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān ile **ṣoḥbet** it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile **ṣoḥbet** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 2). [ṣoḥbet,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her Zamān
ʿĀṣıḳ isen gel bugün merdān ile **ṣoḥbet** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 4). [ṣoḥbet,]*

Cevherini ḳılma Ṣarf ḳıymetiñ bilmez cāhil
Farḳ ider iki olan iẕʿān ile **Ṣoḥbet** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 6). [ṣoḥbet,]*

Rehber gerekdir her yola berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān ile **ṣoḥbet** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 8). [ṣoḥbet,]*

Derviş Sükūtī ṭut temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru otur postuna mihmān ile **ṣoḥbet** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 10). [ṣoḥbet,]*

Ṭoḳsan biñ kelām ki Ḥaḳ ile itdiler **Ṣoḥbet**
Aṣḥāblar içre Muḥammedʾe virdiġi iḫbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 5). [ṣoḥbet,]*

Ehl-i ḫarabāt ile meyḫānede ʿişret ideriz
Ẕevḳ-i ṣefā aḥbābıyla **ṣoḥbetimiz** vefadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 4). [ṣoḥbetimiz, -imiz]*

Eylemez münkir ḥasedle **ṣoḥbetiñ** hiçbir zamān
Kim ki buldu Ḥaḳḳa vuṣlat eyledi pazar-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 11). [ṣoḥbetiñ, -in]*

Naẓm-ı celīl nuṭḳ-ı velī cümle güftārdan leẕīẕ
Ṣoḥbet-i yār ehl-i dile ülfet-i aġyārdan leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 11, Mısra 2). [ṣoḥbet-i,]*

Ḥaḳdan artıḳ ġayru bilmez bu Sükūtī Siyāh-rū
Yār ile hem itdi **Ṣoḥbet** ġayre itmez ser-fürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 28, Mısra 2). [ṣoḥbet,]*

Sarāy-ı limaʾallahda oturdu cedd-i pāk ile
Ḥaḳīḳat **Ṣoḥbetiñ** itdi Muḥammed ṣāh Ḥaḳ ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 44). [ṣoḥbetiñ, -in]*

İr erenler **ṣoḥbetine** menzil-i ʿirfān gözet
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa irmek içün her demi iḥsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 9). [ṣoḥbetine, -in, -e]*

soḥbet-i ḥak: *Allah'la sohbet.*

Saray-ı līmaʾallahda iderler **ṣoḥbet-i Ḥaḳla**
Geçerler hep dünyādan bu yolda evliyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 7). [ṣoḥbet-i ḥaḳla, -la]*

ṣoḳ: *Sokmak; (yılan, akrep, arı vb. için) Isırmak, iğnesini batırmak, bu yolla zehirlemek.*

Saña evvel görünür hep hemān bir dil-rubā Ṣūret
Mü'essir diş biler **ṣoḳsun** zehirli bir yılāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 6). [ṣoḳsun, -sun]*

Aġzında aġusu heft ser yalandır
Ṣoḳarsa bulunmaz bir daḫı deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 16). [ṣoḳarsa, -ar, -sa]*

soñ: *Nihayet, bitiş, akıbet.*

Buna her kim göñül baġlar **ṣonunda** zehr-i ḳātildir
Ṣaḳın aldanma ey sālik ḳo naḳşını zībādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 7). [ṣonunda, -un, -da]*

Bilür misin ṭālib aṣlıñ türābdır
Biñ yıl ʿömrüñ olsa **ṣonu** ḥarābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 2). [ṣonu, -u]*

Geldik bu mülke eñ **ṣonu** giydik ʿanāṢır bir ṭonu
Urmadan tā kafu nunı ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 1). [ṣonu, -u]*

Ḥażır ol abdāl Sükūtī vaḳtiñiz oldu ḳarīb
Ṣon nefes aḫirde ancaḳ dīn ile īmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 10). [ṣon,]*

Sinnimiz ḥadden tecāvüz yetmişe oldu ḳarīb
Ṣoñ deme irdik kifāyet ruḫṣatıñla gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 10). [ṣoñ,]*

Altmış üç yaşa bu ʿömrüm çün irişdi **Ṣoñ** deme
İltifātıñ ġayr itmem ḳalmadı sevdā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 15). [ṣoñ,]*

Sermāyen var mı Sükūtī āḫir ʿömründür bugün
Ṣoñ nefes senden ararlar böyle bil īmān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 18). [ṣoñ,]*

Sivānıñ ẕevḳ her dāʾim **Ṣonuñda** Zehr-i ḳātildir
Buna dil vermez ʿāṣıḳlar bulanlar sırr-ı Ṣübḥānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 3). [ṣonuñda, -uñ, -da]*

Zenūbūm çoḳ siyāh rūyuñ Sükūtī **Ṣoñ** deme irdin
Ṣefāʿat kān Aḥmedden dile ḫācet īmān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 9). [ṣoñ,]*

Sükūtī Dervişiñ ʿömr **Ṣoñ** āḫir demlere irdi
Günāhıñ ʿafv ider lā-şek ġanīdir ol kerem-kānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 15). [ṣoñ,]*

Herkezi kendüye bir yār itmişler
Herkezin itdiġi çıḳar biz **şonı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 62). [ṣonı, -ı]*

söndür-: *Yatıştırmak, dindirmek, etkisiz duruma getirmek.*

Virdi ḥarāret ey Sükūtī teşne dilim oldu kebāb
Baḥr-ı cihān **söndürmez** neyleyem āh yaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 12). [söndürmez, -mez]*

soñra: *"Daha sonra, ardından, arkasından" anlamında zarf.*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem baḥs ider ṭāliblere
Ṣoñra baḥr-ı ʿaşḳa Ṣaldı ol Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 4). [ṣoñra,]*

ʿAşrımızda kimse bilmez hiç bizim aḥvālimiz
Fevtimizden **söñra** iẓhār olunur her ḥālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 2). [söñra,]*

Bir refīḳiñ ḳıl tedārik **Ṣoñra** düşüp ġurbet ele
Ḥātemi Nebī böyle dedi bizlere ol nūr-ı cemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 9). [ṣoñra,]*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem baḥs ider ṭāliblere
Ṣoñra baḥr-ı ʿaşḳa Ṣaldı ol Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 4). [ṣoñra,]*

Nuṭḳ-ı nebīyye şāhım ʿAlīye iḳrārıñ eyle zāhid mürāʾī
Ḫmān dilersen inkāra gelme **Ṣoñra** iderler laʿnet bīġāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 6). [ṣoñra,]*

Cehd ider ḳoymaġa seni ḫūyuna
Aldadır **şoñradan** ider biñ cefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 8). [ṣoñradan, -dan]*

sor-: *Sormak, araştırmak. / Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.*

Sırr-ı Ḥaḳḳı **şormuşum** men ey Sükūtī bir ara
Dedi yer gök ʿarş-ı kürs levḥ dolu dünyā bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 9). [ṣormuşum, -muş, -u, -m]*

Geşt-i ʿaşḳdan suʾāl it baḥr-ı ʿummān ḳandadır
Deryālar ġavvāṣına **şor** dürr-i mercān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 2). [ṣor,]*

Bezm-i ervāḥı ezelden dest-i Ḥaḳdan bir ḳadeḥ
Nūş iden ʿuşşāḳı bellü bellü **Ṣorma** mestān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 4). [ṣorma, -ma]*

Zümre-i nādāna aṣlā Derviş Sükūtī **şorma** hiç
Şeyḫ-i kāmilden ḫaber al vech-i Yezdān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 11). [ṣorma, -ma]*

Ṣordum ey dil kāmilāndan baḫr-ı ʿummān sendedir
Gevherine ṭālib ol kim dürr-i mercān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 1). [ṣordum, -du, -m]*

Mürşid-i kāmillere **ṣor** Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Gösterir saña her demi ḳanda olur Raḥmānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 9). [ṣor,]*

Revā mı ülfetine düşenler rūz u şeb dāʾim
Naẕar itmez bu ʿālemler anı kimse **ṣorar** olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 6). [ṣorar, -ar]*

Ḥaḳ yaḳındır saña senden ey Sükūtī **ṣorma** hiç
Ḳalbiniñ her köşesinde oturur mihmānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 9). [ṣorma, -ma]*

Bundan murād Ḥaḳḳı bilip kāmile var **ṣor** bugün
Ṭut etegin muḥkem yapış tā göstere dānā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 5). [ṣor,]*

Şeyḫ-i kāmilden **Ṣoragıl** derdine dermān seniñ
Dil-i mecrūḥuna merhem itse ol raʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 5). [ṣoragıl, -a, -gıl]*

Silsile **Ṣorar** ararlar aṣl-ı nesil kim anıñ
Yā ʿaceb böyle olur mu ʿaḳl ile iẕʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 5). [ṣorar, -ar]*

Ġaflet ile ḳaldı buñlar dīde-i cān açmadı
Mürşid-i kāmillere hiç **Ṣormadı** bir ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 4). [ṣormadı, -ma, -dı]*

Nefsimiz ṭuġyān iderdi ḥālimiz ḳıldı yaman
Bir ṭabīb-i ḥāziḳa **ṣordum** çāresin ḳılsın beyan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 2). [ṣordum, -du, -m]*

Şehā gel sen ḫaber **ṣorma** bu yolda ehl-i nādāna
Ne yüzden Ḥaḳ bilinür hem suʾāl it bezm-i ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 1). [ṣorma, -ma]*

Ne muḥabbet virdi bugün kendi ḥissine
Ṣor tā Mecnūn olup gösterdi vechiñ Leylāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 4). [ṣor,]*

Gezerim tā **ṣor** ḥürrem göñülden çekerim mātem
Gice gün aġlarım her dem meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 5). [ṣor,]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı ṭālibe gül Ahmed muḫtāra **ṣor** ṣorma baña
Noḳṭa-ı bāde rumūzuñ Ḥaydar-ı kerrāra **ṣor** ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 1). [ṣor,]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı ṭālibe gül Ahmed muḫtāra **ṣor** ṣorma baña
Noḳṭa-ı bāde rumūzuñ Ḥaydar-ı kerrāra **ṣor** ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 2). [ṣor,]*

Her ḳuluñ efʿāl-i maʿlūm Ḥaḳdan olmaz iḫtifā
Setr ideler maḫfī uyūbıñ settāre **ṣor** ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 4). [ṣor,]*

Kes̲ret ʿiṣyānına iḳrār eyleyen āṣıḳların
ʿAfv ider mi cürmni ġaffara **ṣor** ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 6). [ṣor,]*

Herkesiñ yerlü yerinde ḥükmünü icrā ḳılan
Pādiṣāhlar ḥiz̲metinde ḥünḳāra **ṣor** ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 8). [ṣor,]*

Cismini āh pāre pāre nice ḳıldı ẓalīmān
Nesl-i hāṣim Caʿfer ṭayyāre **ṣor** ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 10). [ṣor,]*

Kerbelāda ṣehr-i melʿūn ṣāh Ḥüseyni ḳatl idip
Müsteḥaḳ olmaz mı nāre ḳahhāre **ṣor** ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 12). [ṣor,]*

Yevm-i ḥaṣr içre Sükūtī Ḥaḳḳını herkes diler
Kimsenin Ḥaḳḳını ḳomaz ol Cabbāre **ṣor** ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 14). [ṣor,]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı ṭālibe gül Ahmed muḫtāra ṣor **ṣorma** baña
Noḳṭa-ı bāde rumūzuñ Ḥaydar-ı kerrāra ṣor **ṣorma** bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 1). [ṣorma, -ma]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı ṭālibe gül Ahmed muḫtāra ṣor **ṣorma** baña
Noḳṭa-ı bāde rumūzuñ Ḥaydar-ı kerrāra ṣor **ṣorma** bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 2). [ṣorma, -ma]*

Her ḳuluñ efʿāl-i maʿlūm Ḥaḳdan olmaz iḫtifā
Setr ideler maḫfl̲ uyūbıñ settāre ṣor **ṣorma** bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 4). [ṣorma, -ma]*

Kes̲ret ʿiṣyānına iḳrār eyleyen āṣıḳların
ʿAfv ider mi cürmni ġaffara ṣor **ṣorma** bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 6). [ṣorma, -ma]*

Herkesiñ yerlü yerinde ḥükmünü icrā ḳılan
Pādiṣāhlar ḥiz̲metinde ḥünḳāra ṣor **ṣorma** bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 8). [ṣorma, -ma]*

Cismini āh pāre pāre nice ḳıldı ẓalīmān
Nesl-i hāṣim Caʿfer ṭayyāre ṣor **ṣorma** bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 10). [ṣorma, -ma]*

Kerbelāda ṣehr-i melʿūn ṣāh Ḥüseyni ḳatl idip
Müsteḥaḳ olmaz mı nāre ḳahhāre ṣor **ṣorma** bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 12). [ṣorma, -ma]*

Yevm-i ḥaṣr içre Sükūtī Ḥaḳḳını herkes diler
Kimsenin Ḥaḳḳını ḳomaz ol Cabbāre ṣor **ṣorma** bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 14). [ṣorma, -ma]*

ʿAlīdir bil bu ʿālemde muḥaḳḳaḳ **ṣor** tā insān
Velī maʾnīde z̲āt-ı Allah ʿAlīdir hem daḫı raḥmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 11). [ṣor,]*

Gel Sükūtīʾden suʾāl it ḳandadır ol z̲āt-ı Ḥaḳ
Gösterir kāmil-i meşāyiḫ **Ṣor** aña esrār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 14). [ṣor,]*

Ṣor tā her leyl ü nehār itmişler
Vaṣf ider kürsīde heşt ü cenānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 21). [ṣor,]*

Mest olup dīvāna gel Bāḳır imāmıñ ʿaşḳına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı **şor** göñlünden rūz u şeb her dem ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 4). [ṣor,]*

soy: *Aile, sülale, nesil.*

Mesned-i dünyāya raġbet eylemişler dün ü gün
Virseler doymaz cihānı ekl ider ḥayvān **şoyu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 8). [ṣoyu, -u]*

söyle-: *Demek, söylemek, konuşmak.*

Bā-yı bismillah ile hem eyledim bunda şurūʿ
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her cihetden **söyleyelim** bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 4). [söyleyelim, -yelim]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda eyledim iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 14). [söylerim, -rim]*

Ẕevḳiniñ her neşʾesinden bende olam kām-yāb
Şevḳe gelüp ʿaşḳla ben **söyleyem** dilber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 10). [söyleyem, -y, -em]*

Bezme revnaḳ virmek içün bādeniñ keyfini
Devr iderse cümle ʿuşşāḳ **söyleyüp** ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 6). [söyleyüp, -yüp]*

Naḥnü aḳrebden ḫaberdār olmadı aṣlā faḳīh
Beyhūde **söyler** kelāmıñ naẓm-ı nādān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 8). [söyler, -r]*

Ṣāfī dil olan bu ʿālem ḫalḳına kem **söylemez**
Medḥ ider her dem lisānen ṣanmañız şekvadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 9). [söylemez, -mez]*

Men ʿarefden **söyler** dili iʾlān ider ṭoġru yolu
Şeyḫimiz Ḥaḳ gerçek velī ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 13). [söyler, -r]*

Her bir Nebī bunca velī bürhān ile **söyler** ḳavī
Ṭālib-i Ḥaḳ müşküllerin fetḥ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 9). [söyler, -r]*

Ḥaḳ **söylerim** işit zāhid bu ḳulumuz burhān ile
Ḫilāf degil bu Sükūtī vaṣf itdiġi Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 9). [söylerim, -rim]*

Sırr-ı ʿaşḳı fāş itme Derviş Sükūtī sen bugün
Söyler isen iḫfā ile her demi bir cāna gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 12). [söyler, -r]*

Söz uzatma beyhūde sen ey Sükūtī bu zamān
Çāre yoḳdur dört kitābdan **söylesin** Ḳurʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 36). [söylesin, -sin]*

İder pendini āheste lisān-ı ḥāl ile ol dem
Ṭarīḳat baḥsini **söyler** leṭāfetle hemān ol ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 4). [söyler, -r]*

Derviş Sükūtī her bār **söyler** bu naẕmı āşikār
Görmek istersen dīdār gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 13). [söyler, -r]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar isen sen bugün
Sāʾir eşġāline baḳma bunu **söyler** her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 10). [söyler, -r]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda eyledim iẕhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 14). [söylerim, -r, -im]*

Ẕevḳiniñ her neşʾesinden bende olam kām-yāb
Şevḳe gelüp ʿaşḳla ben **söyleyem** dilber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 10). [söyleyem, -y, -em]*

Bezme revnaḳ virmek içün bādeniñ keyfini
Devr iderse cümle ʿuşşāḳ **söyleyüp** ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 6). [söyleyüp, -(y)üp]*

Ey ṭālib-i Ḥaḳ dinle bugün **söylenen** güftār ʿAlīdir
Kurʾān daḫı nāṭıḳ aña her ne ki var eşʾār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 1). [söylenen, -nen]*

Laḥmüke laḥm ḳavl-i Resūldür Ḥaḳḳına **söyler** ẕāt-ı ʿAlīniñ
Mürşid-i ekmel hem nūr-ı vāḥid demiş o bir gün ḳıldı ʿināyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 3). [söyler, -r]*

Söylesem Derviş Sükūtī Kerbelānıñ ḥālini
Cān taḥammül itmez olur ḳaralar gey şālını *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 31). [söylesem, -se, -m]*

Bunu **söyler** her şecer cümle varaḳ
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 19). [söyler, -r]*

Baḳma münkire ehl-i aġrāż ḫırS ile **söyler** kelām
Nuṭḳ kiẕb ile riyādır bıraḳmaz olsun hiç feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 3). [söyler,]*

Sivā ḥubını terk itmek degil mümkīn cihān **söyler**
Bunlar mürşid-i ḥāẕıḳ kemāliyle āsān **söyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 1). [söyler,]*

Sivā ḥubını terk itmek degil mümkīn cihān **söyler**
Bunlar mürşid-i ḥāẕıḳ kemāliyle āsān **söyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 2). [söyler,]*

İrerler menzil-i pāye cihānı bir pula ṣaymaz
Cemāl-i Ḥaḳḳı her yüzde görenler özge kān **söyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 4). [söyler,]*

Bu kesretden eliñ yumış olurlar Ḥaḳḳıyla mevcūd
Beḳā-yı vaḥdete irmiş kelām-ı Ḥaḳ beyān **söyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 6). [söyler,]*

İderler beẕl-i cān maʿşūḳ yoluna cānı biñ olsa
Bu meydān-ı ḥaḳāyıḳda nice biñ terki cān **söyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 8). [söyler,]*

İşit zāhid bu naẕmımı ḫilāfa iḥtimāl olmaz
Sükūtīniñ ʿaceb nuṭḳu dehānından ʿayān **söyler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 10). [söyler,]*

Revā mıdır ʿaceb böyle Sükūtī **söyler** ol densiz
İmānı yoḳ anıñ billāh bu ḥalḳa ḳahr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 11). [söyler,]*

söz: *Kelâm, konuşma, söylem, sohbet.*

Sözüm ṭutġıl behey zāhid seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it
Evlā gör Ḥaḳḳa sen ʿābid seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 1). [sözüm, -üm]*

Men ʿaref dirsen bugün taḥṢīl eyle dün ü gün
Dinle gel kāmil **sözün** cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 12). [sözün, -üñ]*

Ṣoḥbeti bed ḳavm-i cāhil **sözüne** urmam ḳulāḳ
Ehl-i ʿirfān meclisinde nuṭḳ iden dildār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 3). [sözüne, -üñ, -e]*

ʿĀṢıḳ-ı ṣādıḳlara zāhid **sözüñ** kār eylemez
İt ürür kervān geçer ġayrı efkār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 1). [sözüñ, -üñ]*

Neyler bize nādān **sözü** kār eylemez ḳalbimize
Ẓāhir durur her yerde Ḥaḳ seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 9). [sözü, -ü]*

Her Ṭarīḳiñ bir yolu var rāh-i Ḥaḳḳa gitmege
Mürşid-i kāmil gözetgil **sözlerine** ḳulāḳ aṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 4). [sözlerine, -ler, -i, -n, -e]*

Sözüm ṭut ṭālibā her dem ġanī Mevlāya ol ḳāniʿ
Odur rıẔḳa kefil muṭlaḳ iden aʾṭāya ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 1). [sözüm, -üm]*

Sükūtī Dervişiñ pendi **sözüm** saña ey efendi
ʿAcāyib dünyānıñ fendi cezāsı çoḳ ʿaṭāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 13). [sözüm, -üm]*

Ṣaḳın meylini hiç virme zen ü dünyā ḳatı murdār
Libās-ı ḫūb şīrīn **sözle** görünür bunda aġyārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 4). [sözle, -le]*

Dinleme münkir **sözüñ** açma aña hem rāzın
Rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ meydān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 11). [sözüñ, -+üñ]*

Uyma Şīrīn **sözüne** Derviş Sükūtī her zamān
Bir belāya uġramış gör bugün nice Ferhādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 11). [sözüne, -üñ, -e]*

Söz uzatma beyhūde sen ey Sükūtī bu zamān
Çāre yoḳdur dört kitābdan söylesin Ḳurʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 35). [söz,]*

Ĥānḳāha ben yüzü sürdüm gice gündüz
Diñlemem aġyār **sözü** döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 4). [sözü, -ü]*

Sükūtī Ḥaḳ ile her dem idegil bunda pazarın
İşitmeye ṣaḳın aġyār **sözüñ** ḳıl iḫtifā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 10). [sözüñ, -üñ]*

SöẔü şīrīn lebi sükker dehānı ḥoḳḳaya beñzer
Müzeyyen zībe ġarḳ olmuş cevāhir hep düzenlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 7). [söẕü, -ü]*

İtme feryād boş yere hele zāhid **sözü** kes
Ẕikr ile doldur derūnuñ cehd ide gör her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 14, Mısra 1). [sözü, -ü]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānʾda bir ulu sulṭān idi
Sözlerimiz eneʾl Ḥaḳ ʿāşıḳa bürhān idi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 6). [sözlerimiz, -ler, -imiz]*

söz uzat-: *Gereğinden çok konuşmak.*

Söz uzatma hele zāhid sendendir bu ḳīl u ḳāl
ʿÖmrüñüz laḳ laḳ ile geçmede her rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 1). [söz uzatma, -ma]*

sözüñ ţut-: *Birinin öğüdüne uymak, itaat etmek.*

Ṣalāt dāʾimā eyle **sözüñ ţutma** gel aġyārıñ
Oḳu ḥüsnüñde āyetiñ namāẔ olsun her eṭvārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 1). [sözüñ ṭutma, -ün, -ma]*

şu yolu: *Irmak, çay, dere vb.nin, içinde aktıkları yer, yatak. Her türlü akıntının çeşitli şekillerde dışarı atıldığı bölümler, azalar.*

Göz iki olmuş dehān bir **şu yolu** bellü beyān
Nāfe burun ile revnaḳ oldu cismiñ pāyidār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 3). [şu yolu,]*

Göz ḳulāḳ burun aġız meme göbek **şu yolu**
Ne ḥikmetdir bu ḳalbiñ çoḳ ḳılarlar naḳlini herkez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 15). [şu yolu, -u]*

suʾāl: *Soru, sual.*

Hem bununla yevm-i tablada olursun sen **suʾāl**
Ḳıl edāsın ile aʿṭā her ne ise vāridāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 5). [suʾāl,]*

Geşt-i ʿaşḳdan **suʾāl** it baḥr-ı ʿummān ḳandadır
Deryālar ġavvāşına şor dürr-i mercān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 1). [suʾāl,]*

Ġām degil böyle Ḫudā bil ḫalḳ idip bu ʿālemi
Hiç **suʾāl** olmaz işinden ol ġanī sübḥāne men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 8). [suʾāl,]*

Şehā gel sen ḫaber şorma bu yolda ehl-i nādāna
Ne yüzden Ḥaḳ bilinür hem **suʾāl** it bezm-i ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 2). [suʾāl,]*

Bu menzilde olur ʿāciz nice biñ ḫıżr ile Mūsā
ʿAref dersin oḳuyanın **suʾāl** it kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 10). [suʾāl,]*

Şīrīn içün daġ u ṭaşları gezüp
Sen **suʾāl** it neler çekdi Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 14). [suʾāl,]*

Ne kesb itdin bu dünyāda nola bir gün **suʾāl** eyler
Yedinde hüccetiñ var mı cevāb itmek o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 5). [suʾāl,]*

Ölümden evvel ölmüşler bular ḥaşrı görür bunda
İki cihān **suʾālinden** ḫalāṣ olmuşlar insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 8). [suʾālinden, -in, -den]*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen **suʾāl**
Ḳıl edāsın ile ʿaṭā her ne ise varidat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 5). [suʾāl,]*

Şīrīn yolunda cān başın fedāya itdiler ġayret
Suʾāl it ẕevḳe irdi mi bugün sen anı Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 4). [suʾāl,]*

Gel Sükūtīʾden **suʾāl** it ḳandadır ol ẕāt-ı Ḥaḳ
Gösterir kāmil-i meşāyiḫ Ṣor añа esrār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 13). [suʾāl,]*

subḥ: *Sabah.*

Sāḳīyā lebrīz ḳadeḥ ṣuñ ṣāfī bir cām gerek
İçelim tā mest olunca **ṣubḥ** ile her Ṣām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 2). [ṣubḥ,]*

Rūy-ı zemīn nevʿī beşer hem daḫı ʿarş-ı melek
Vaṣfıñ ider her nevʿīyle **ṣubḥ** u mesā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 6). [ṣubḥ,]*

subḥ u mesā: *Gündüz ve gece; sabah ve akşam.*

Sin Seḥerde ẕikrin itdim ol imām u Kāẕımıñ
ʿAyn ʿaşḳı ḳalbim içre devr ider **Ṣubḥ u mesā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 24). [ṣubḥ u mesā,]*

Ṭaş olsa eger cümle derūn itmege aṣlā taḥammül
Ḫançerle urup **ṣubḥ u mesā** çekdirdi bana biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 12). [ṣubḥ u mesā,]*

subḥ u şām: *Sabah ve akşam (gece gündüz) sürekli.*

Dergāhında ben bir ġulām ẕikr iderim her **ṣubḥ u şām**
Saʿdeddīn-i ġavsüʾl-ʿaẓām meded ṣeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 9). [ṣubḥ u şām,]*

Feʾzurūnī āyetiyle cān u dil her **ṣubḥ u Ṣām**
Ẕikre düşmüş bu Sükūtī göñli bulmuş inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 13). [ṣubḥ u şām,]*

sübḥān: *"Her türlü kusurdan, noksandan, beşerî nitelik ve zaaflardan uzak olan" anlamında Allah'ın isimlerindendir.*

Ṣıdḳıla bel baġlayalım ḥiẕmetinde her rūz u şeb
Maṭlūbumuz senden bugün āsān ile **sübḥānı** aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 4). [sübḥānı, -ı]*

Ḳurmuş güzel yollarımız tā ezelden **Sübḥānımız**
Ṣerʿ-i Aḥmedle müzeyyen eylemiş hep meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 1). [sübḥānımız, -(ı)mız]*

Anıñla hemān sen zāhidā bu rāhımız ḥüccet eyle
Laf-ı güẐāf urma Ṣaḳın bu bir sırr-ı **Sübḥān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 8). [sübḥān,]*

Levḥa ḳalem urduġu Ḥaḳ mümkīn degil bozmasın
Rūz-ı elest taḥrīr olan ḥükm-i ḳavī **Sübḥān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 4). [sübḥān,]*

Ḥaḳ söylerim işit zāhid bu ḳulumuz burhān ile
Ḫilāf degil bu Sükūtī vaṣf itdiġi **Sübḥān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 10). [sübḥān,]*

Mūsāleyin Ṭur Dağında her dem münācāt eyleyen
Düşvār-ı ḫāliñ ʿarż itmege **Sübḥāna** irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 4). [sübḥāna, -a]*

Çünki bunda gelmeden hep Ḥaḳḳı bilmekdir murād
Cāhil olandan ṣaḳın pek bilmez ol **Sübḥān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 34). [sübḥān,]*

Sükūtī Dervişe luṭfuñ irişürse kemāliñle
Seniñ deryāna bir nisbet ḳalīldir ey ġanī **Sübḥān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 14). [sübḥān,]*

Rumuẕāt-ı eneʾl Ḥaḳḳı nice fehm itsün ol ṭālib
Bu maʿnādan ḫaber bilmez ne yüzden ire **Sübḥāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 6). [sübḥāna, -a]*

Derdmend Derviş Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda gerçe bil
Himmet-i mürşidle bunda irdim bir ʿālī **Sübḥāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 12). [sübḥāna, -a]*

Ḫalḳa-ı tevhīde ehl-i ʿaşḳ girmiş
Terk-i cān eyledi **sübḥānı** ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 6). [sübḥānı, -ı]*

Zāhid bilmez bu esrārı çeşm-i ʿamā yoḳ envārı
Terk olmadan göñül varı nice irer **Sübḥānına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 8). [sübḥānına, -ı, -na]*

Sivānıñ ẕevḳ her dāʾim Ṣonuñda Zehr-i ḳātildir
Buna dil vermez ʿāşıḳlar bulanlar sırr-ı **Ṣübḥānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 4). [ṣübḥānı, -ı]*

Mürşid-i Cibrīl-i emīndir bunca berzaḫ dan ḫalāṣ
Merkezi ʿarş gizinde bir **sübḥāndır** ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 4). [sübḥāndır, -dır]*

Çeşm-i ʿamā ḳanda görsün nitekim ḥayvān imiş
Cān gözünü aça gör kim sende bil **Sübḥān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 15, Mısra 2). [sübḥān,]*

Bil vücūduñ şehr içre beyt-i Raḥmāndır ġaraż
Yoḳ yere itme ṭavāfı ʿālī **Sübḥāndır** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 2). [sübḥāndır, -dır]*

Her kelām ehl-i Ḥaḳḳıñ maġz-ı Ḳurʾān ṭut ḳulaġ
Dört kitābdan baḥs iderler naẕm-ı **Sübḥān** ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 2). [sübḥān,]*

suç: *Kabahat, günah.*

Müşkül budur ʿaşıḳlara terk-i sivā itmek ne güç
Pāk itmeden dil mülkünü ḥased nifāḳ bir ulu **şuç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 2). [şuç,]*

sücūd: *Secde.*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmede her rūz u şeb
ʿArş-ı aʿlāda melekler cümlesi ḳıldı **sücūd** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 4). [sücūd,]*

Yüzüñ nūr benim çün ḳıble-gāhım
Sücūdum hem Ḥüseyn-i Kerbelāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 6). [sücūdum, -um]*

süd: *Kazanç, fayda, kâr, menfaat.*

Lisān ile ḳulaḳ ʿaynın şu yolların güşād itdi
Burun nāfe ile **s̲üdyān** yapıldı resmile meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 6). [s̲üdyān, -y, -an]*

şudūr: *Meydana gelmek, hâsıl olmak, ortaya çıkmak, sâdır olmak.*

Kelām-ı Ḥaḳ **Şudūr** itmiş Ḥaḳḳında men ʿaleyhā fān
Anıñçün terk ider dilden Sükūtī neyler ekvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 9). [şudūr,]*

Seniñ elṭāfnı her dem ʿaceb mi itmeyim hiç yād
Benim Ẕikrim ḳamu fikrim göñülden hep **şudūr** itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 8). [şudūr,]*

s̲üdyān: *Süt kelimesinin eski metinlerde ve söylenişteki kullanımı, "an" farsça çokluk eki.*

Laʾl-i rümmāndan ʿibāret yaʿnī **s̲üdyān** u Ẕenān
Ḥoş ġıdālar bundan oldu cemʿ Ṣıbyāna ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 9). [s̲üdyān,]*

süfyān: *Ebu Süfyan, Mekke'nin fethinden sonra İslâmiyet'i kabul etmiş bir şahsiyettir.*

Gel berü ey Ḳavm-i **Süfyān** men Ḥudādan dönmezem
Ol ḥabībiñ ümmetiyim Muṣṭafādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 1). [süfyān,]*

Bir Ẕinādan ḥāṣıl olmuş ol Yezīd bed- ḥārici
Kim umar andan mürüvvet ḳavm-i **Süfyān** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 24). [süfyān,]*

sühreverdī: *1145'te doğan Ebu Hafs Ömer Bin Muhammed, yani Şihabuddin Sühreverdi, evliyanın büyüklerindendir.*

Mevlevīler ŞāẔelīyle men ʿarefden baḥs ider
Hem **Sühreverdi** ḥaḳāyıḳ ehline raʿnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 8). [sühreverdi,]*

Velādet **Sühreverdi** Ṭarīḳiñ pḪri hem kāmil insān
Hemān Mekke yoluñ ṭutmuş ʿAlī ebuʾl-Ḥasan velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 15). [sühreverdi,]*

sū-i ẓann: *Kötü, olumsuz düşünce.*

pek çoḳ aşırı derecede **sū-i ẓannları** olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek içün işbu bir ḳaṭʿa zīr ü bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 13). [sū-i ẓannları, -lar, -ı]*

sükker: *Ar. Şeker.*

Dergāh-ı vālā nişīnim ülfetim ol yār ile
Sükkeri baldan leẕīẕdir ṣoḥbeti ḥünkārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 6). [sükkeri, -i]*

Ḳavm-i cāhil tefrīḳ itmez şāb u **sükker** resmini
Bir ṭutarmış yün ḳuşaḳla yaʿnī lāhur şalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 9). [sükker,]*

Ḫoş virir envāʿi leẕẕet ṭālibā **sükker** ṭaʿām
Tāze rüġan ḫūb-ı daḳīḳle ter olur **sükker** ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 1). [sükker,]*

Ḫoş virir envāʿi leẕẕet ṭālibā **sükker** ṭaʿām
Tāze rüġan ḫūb-ı daḳīḳle ter olur **sükker** ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 2). [sükker,]*

Ṭabʾına eyler muvāfıḳ ādemiñ her vechile
Nefsine meydān virir çoḳ ṣāfī bir **sükker** ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 4). [sükker,]*

ʿAvrata eyler firāvān iştiyāḳıñ rūz u şeb
Şehvetiñ efzūn idermiş miṣl-i ḥar **sükker** ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 6). [sükker,]*

İnsānıñ ḥayvāna tebdīl itmede aḫlāḳını
Ẕabṭ olunmaz ḳatı müşkül aẔdırır **sükker** ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 8). [sükker,]*

Cismini eyler semiz ol ḫūk -veş her dāʾimā
Nefsini iḥyā idermiş nev-be-nev **sükker** ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 10). [sükker,]*

Kibrile benlik nifāḳıñ arturur günden güne
Buġżunu eyler tecāvüz ʿāleme **sükker** ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 12). [sükker,]*

Mat ider ḳalbiñ Sükūtī ser-te-ser aḳreb Zamān
Ṭamuya bāʿiṣ ider ol ʿāḳibet **sükker** ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 14). [sükker,]*

SöẔü şīrīn lebi **sükker** dehānı ḥoḳḳaya beñzer
Müzeyyen zībe ġarḳ olmuş cevāhir hep düzenlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 7). [sükker,]*

Bilürsün ki seniñ ḥubıñ leẕīẕdir bal u **sükkerden**
Ne leẕẕetdir doyulmaz hiç göñül Ḥaḳḳa şükür itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 9). [sükkerden, -den]*

Ṣunsa raḳīb **sükkeri** bal her demi cevher ḳadeḥ
Zehr-i mārdır içme Ṣaḳın virir ise her Ṣabaḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 8, Mısra 1). [sükkeri, -i]*

sükūn: *Ar. Sakinlik, huzur.*

Rūḥ-ı pākın aldı uçdu cennete oldu **sükūn**
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 23). [sükūn,]*

sükūtī᾽: *Sadi şeyhi. Mutasavvıf bir şair. Şeyh Murtaza Sükuti Baba'nın mahlası.*

Gel **Sükūtī᾽den** suʾāl it ḳandadır ol ẕāt-ı Ḥaḳ
Gösterir kāmil-i meşāyiḫ Ṣor aña esrār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 13). [sükūtī᾽den, -den]*

ʿAndelīb āsā hezārān nev-bahār feryād ider
Būy-ı gülden bī-hoş olmuş ʿaşḳ ile nālān **Sükūtī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 10). [sükūtī,]*

Sermāyen var mı **Sükūtī** āḫir ʿömründür bugün
Ṣoñ nefes senden ararlar böyle bil īmān **Sükūtī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 17). [sükūtī,]*

Ketḫüda ʿaḳlıdır
Bu insān tertibiñ Derviş **Sükūtī** ḫoş beyān itdin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 30). [sükūtī,]*

Āl-i Aḥmed bendesiyiz Derviş **Sükūtī** tā ezel
Dürr-i luṭfuñ bekler ancaḳ nice yüz biñ bay gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 13). [sükūtī,]*

Murtażādır bu **Sükūtī** Dervişe iḥsān iden
Murtażādır cümle nāsıñ cismine cān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 19). [sükūtī,]*

Yüz sürüp gelmiş **Sükūtī** ḫāk-i pāy-i devlete
Beẕl ider ol cān başın yoluna itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 13). [sükūtī,]*

Dergāhınıñ bir kem-teri mūrdan żaʿīf eñ aḥḳarı
Sükūtī ednā bir çakeri cürmile gelmiş ḳıl revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 14). [sükūtī,]*

Luṭfunu irgör **Sükūtī** bende ne eyle kerem
Sen mürüvvet kānı muṭlaḳ ḫācetim eyler revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 9). [sükūtī,]*

Çekdim **Sükūtī** kendimi tenhālara itdim ḳarār
İḥsānı Ḥaḳ süʾatiyle irdi bu gün ṣıḥḥat baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 13). [sükūtī,]*

Ġarḳ olup Derviş **Sükūtī** baḥr-ı ḳulzümde bugün
Maḥv olup ḳalmadı gitdi miṣl-i deryā-yı ḥubāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 9). [sükūtī,]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı şormuşum men ey **Sükūtī** bir ara
Dedi yer gök ʿarş-ı kürs levḥ dolu dünyā bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 9). [sükūtī,]*

Rehber-i kāmil gözet Derviş **Sükūtī** bu fānīde
Ber-ḥayāt ol bunda dāʾim olmaya teniñ türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 11). [sükūtī,]*

İşbu yol itmez **Sükūtī** kimseyi Ḥaḳdan baʿīd
Naḥnü aḳreb ṣābit olmuş bizlere iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 9). [sükūtī,]*

Ṣāfī eyler bu derūnuñ mülkünü ol ser-te-ser
Pāk olan ḳalbi **Sükūtī** çekmeye hiç ıżtırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 10). [sükūtī,]*

İtdi beyān bu **Sükūtī** mülk-i ten aḥvālini
Ḳalb-i temiz pāk olanıñ aldı bu dem kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 11). [sükūtī,]*

Naẓmile Derviş **Sükūtī** aḥvāl-i ḳalb baḫṣ ider
Ḳalb içinde maḫzen-i Ḥaḳ münkire Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 13). [sükūtī,]*

Bir gedā Derviş **Sükūtī** ilticāmız ḥażrete
Raḥm idip ḳılsın hidāyet çekmeyelim biz ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 9). [sükūtī,]*

Sükūtī Dervişiñ ḥāl ḳatı düşvār bu ʿālemde
Ḥabībiñ ʿaşḳ-ı pākına hidāyet ḳıl aña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 13). [sükūtī,]*

ʿAşḳile Derviş **Sükūtī** ḫāk-i pāy-i Ḥaydarıñ
Ḳapusında ḳul olup āl-i ʿabāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 21). [sükūtī,]*

ʿAşḳ ile Derviş **Sükūtī** düşme ḳulzüm baḥrına
Dürr-i cevher bulmaḳ içün lücce-i ʿummān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 11). [sükūtī,]*

Pendini Derviş **Sükūtī** ṭutar iseñ sen bugün
Sāʾir eṣġāline baḳma bunu söyler her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 9). [sükūtī,]*

Derviş **Sükūtī** ṭut temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru otur postuna mihmān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 9). [sükūtī,]*

Her cihetden el çeküp Derviş **Sükūtī** dāʾimā
Bir ḳanāʿat kūşesinden eyleyüp dildār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 9). [sükūtī,]*

Derviş **Sükūtī** hemān kimse itmez gümān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 13). [sükūtī,]*

Derviş **Sükūtī** sen Ḥaḳḳı ẕikr ide gör her müdām
Ġaflet ile olma ṣaḳın var ḳalbe bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 9). [sükūtī,]*

Mürşid-i kāmil gerek Derviş **Sükūtī** her müdam
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol ṭālib-i iḳrār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 9). [sükūtī,]*

Derviş **Sükūtī** eyle naẓar ḳalbine miskinleriñ
Ḥaḳ ile maʿmūr olup lāyıḳıyla ictināb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 9). [sükūtī,]*

Seḥerde görünür ol Ḥaḳ **Sükūtīden** işit muṭlaḳ
İder tevḥīd şecer evrāḳ uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 17). [sükūtīden, -den]*

Sükūtī ictināb eyle bu aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden
Ṣıġın bir ulu dergāha seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 11). [sükūtī,]*

Ġafil olma ey **Sükūtī** bende-i Ḥaydar isen
Ḥaşmına āl-i Resūlüñ seyfiyle nuṣret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 9). [sükūtī,]*

Bu fenā mülke **Sükūtī** virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 9). [sükūtī,]*

Bu fenā mülke **Sükūtī** virme dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 9). [sükūtī,]*

Sükūtī bir ġarīb ednā gerek dünyā gerek ʿuḳbā
İrişür nuṣret-i Mevlā seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 13). [sükūtī,]*

Ḳapuñda ilticā itmiş **Sükūtī** bir ġarīb edna
Nigāh-ı iltifātındır benim iḥsānıma bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 9). [sükūtī,]*

Bil maʿārif ṣoḥbeti Derviş **Sükūtī** pendini
Maʿnāsın fehm eyleye iẕʾān ile itme baḥṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 9). [sükūtī,]*

Naẓmını Derviş **Sükūtī** eyleme bir ḳīl u ḳāl
Dürr-i maʿnādan niṣār it ʿāleme olsun īrāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 9). [sükūtī,]*

Sükūtī Dervişiñ pendiñ ṭutanlar bunda her dāʾim
İrüşür vuṣlata anlar Ḥaḳ ile hep liḳā bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 9). [sükūtī,]*

Bu cürmümle kime idem **Sükūtī** ilticā oldum
Şefāʿat kānı Aḥmedden iderim ʿār olur bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 7). [sükūtī,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmek içün bir nefes
Ḫāk-i pāyinde **Sükūtī** devrider miṣl-i ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 10). [sükūtī,]*

Derd-mend Derviş **Sükūtī** rāh-ı Ḥaḳḳa gir bugün
Kin kibir benlik nifāḳla her bir riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 9). [sükūtī,]*

Derviş **Sükūtī** her zamān Saʿy ide gör bul Ḥaḳḳı
Saña senden yaḳīn ol ḳalb evinde mihmānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 9). [sükūtī,]*

Pāye-i rifʿat bulanlar menzil-i ʿarşdan yüce
Bir ḳula olmaz **Sükūtī** bunda anlar iḫtiyāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 10). [sükūtī,]*

Sükūtī bu sivā ḥubı yalandır meylini gel kes
İrişme semtine aşlā bu bir cāzū zinādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 9). [sükūtī,]*

Bir kanāʿat kūşesinde ey **Sükūtī** ol muḳīm
Ehl-i mürüvvet ḳalmamışdır umma andan ġayret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 9). [sükūtī,]*

Bu pendimden ey **Sükūtī** her kim alur bunda sebaḳ
Menzil aldı rifʿat ile āsumān itdi ʿurūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 13). [sükūtī,]*

ʿAşḳımız Derviş **Sükūtī** hem ṭulūʿ itmiş bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda eyledim iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 13). [sükūtī,]*

Ẕikrine vir revnaḳı tā olasın muttaḳī
Derviş **Sükūtī** sen Ḥaḳḳı cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 14). [sükūtī,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ ziyāret itmege geldim bugün
Eyle red bu **Sükūtī** ḳalbini ḳıl inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 12). [sükūtī,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ görenler şād olurmuş her demi
Ḳalb-i maḥzündur **Sükūtī** olmadı hiç inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 12). [sükūtī,]*

Feʾzkurūnī āyetiyle cān u dil her ṣubḥ u Şām
Ẕikre düşmüş bu **Sükūtī** göñli bulmuş inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 14). [sükūtī,]*

Biñ naẓar ḳıldı **Sükūtī** kāʾināta bu zamān
Cümle ʿālem bir görünür ḳalmadı aġyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 11). [sükūtī,]*

Ol saḳa hem ḥamrını Derviş **Sükūtī** kem-tere
Ṣundular bezm-i ezel bir cām ile mestān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 9). [sükūtī,]*

Vuṣlat bulur ihsānıyla Derviş **Sükūtī** her müdām
Luṭf-ı Ḥaḳḳa maẓhar olup nitekim iḫyā meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 9). [sükūtī,]*

Derd-mend Derviş **Sükūtī** ḫānḳāh-ı Ḥaydara
Ḳul olup ehl-i vefāsın yā ʿAlī senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 3). [sükūtī,]*

Dergāh-ı vālāsına Derviş **Sükūtī** rūz u şeb
Yüz sürüp gelmiş dīvāna bir kere senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 11). [sükūtī,]*

Mürşid-i bir ḥāẕıḳa Derviş **Sükūtī** rūz u şeb
Ḫiẕmetinde beẕl-i cān it ṣıdḳ ile ol inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 13). [sükūtī,]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī erleriniñ menzil ʿarşdan yüce
Sen de cehd it ey **Sükūtī** rāh-ı Ḥaḳda bul murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 14). [sükūtī,]*

Dilden iḫrāc etmeyiz ẕikr-i Ḥaḳḳı her zamān
Ẕikr ile Derviş **Sükūtī** oldu bir er zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 10). [sükūtī,]*

Sil göñülden māsivāyı ey **Sükūtī** sen bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat ister isen terk-i dünyā ḳıl murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 9). [sükūtī,]*

Bir bahādır ehline Derviş **Sükūtī** ol ġulām
Miṯl-i Ḳanbersin ʿAlīye eylegil iḳrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 9). [sükūtī,]*

Neylesün Derviş **Sükūtī** ḳıldılar cismiñ ḫarāb
Yoḳ tımār itsün derūnuñ bir ṭabīb ḫāẕıḳ cevād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 13). [sükūtī,]*

Ḫāk-i pāy-i Evliyāya ey **Sükūtī** sür yüzüñ
Ḥaḳḳa vaṣl ider muḥaḳḳaḳ eyle her dem inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 13). [sükūtī,]*

Sükūtī bir ġarīb miskin ʿabādan ḫırḳa tāc giyse
Ḥaḳāretle naẓar itme irādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 13). [sükūtī,]*

Baḥr-i ʿaşḳıñla **Sükūtī** feṭḥ ider esrār-ı Ḥaḳ
Maʿnā-yı rāz eneʾl Ḥaḳ sırrını itdi küşūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 13). [sükūtī,]*

Şuʿlesinden ḫüsnünüñ Derviş **Sükūtī** rūz u şeb
Çoḳ uyanmışdır çerāġlar eylediñ bir nār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 11). [sükūtī,]*

Aç gözüñ Derviş **Sükūtī** ḥiẕmet it bir kāmile
Göster o ẕāt-ı Ḥaḳḳı cümleden aʿlā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 11). [sükūtī,]*

Evliyālar rāhına Derviş **Sükūtī** tā ezel
ʿAşḳile cān baş fedāyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 13). [sükūtī,]*

Ḫāk-i pāyine gedāyım Derviş **Sükūtī** ben bugün
Bāb-ı Luṭfuñ beklerim hep derdime ʿayn-ı şifādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 17). [sükūtī,]*

Muntaẓır olmuş durur ḫāk-i pāyinde bugün
Bāb-ı luṭfuñ bekleyen Derviş **Sükūtī** kem-terdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 18). [sükūtī,]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede Derviş **Sükūtī** sen bugün
Yüz süre gel rūz u şeb dergāh dārüʾş-şifādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 19). [sükūtī,]*

Zümre-i nādāna aṣlā Derviş **Sükūtī** ṣorma hiç
Şeyḫ-i kāmilden ḫaber al vech-i Yezdān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 11). [sükūtī,]*

Derd-mend Derviş **Sükūtī** dāmeni ṭut mürşidin
Göstere ol saña Ḥaḳḳı vechi Yezdān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 11). [sükūtī,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Bir gedā Derviş **Sükūtī** kem-ter ü ednā ḫaḳīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 10). [sükūtī,]*

Meyl itme dünyāya Derviş **Sükūtī**
Erenler nuṭḳunu ṭut bir kitābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 15). [sükūtī,]*

Dāmeni muḥkem ṭuta gör Derviş **Sükūtī** bir eriñ
Vaṣl ider ol seni Ḥaḳḳa hicrānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 13). [sükūtī,]*

Dürr-i luṭfunı beklermiş **Sükūtī** bir ġarīb ednā
ʿAlīniñ ḫānḳāhında hezārān kem-terim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 15). [sükūtī,]*

Ḫāk-i pāy-i Mehdīye Derviş **Sükūtī** yüz sürer
Anıñ çün rāh-ı dinde dāʾimā nuṣret bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 19). [sükūtī,]*

Her ki ṭutar pendini Derviş **Sükūtī** bir kem-terin
İrdi necāt semtine ẕevḳ-i beḳā mevālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 11). [sükūtī,]*

Ẕevḳ-i cihāndan geçem deyü terk-i sivā eylerken
Derviş **Sükūtī** gel gör bugün güldü baña vefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 10). [sükūtī,]*

Sükūti bir ġarīb ednā ider evṣāfını her dem
Yolunda cān u baş virse revādır böyle bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 13). [sükūti,]*

Sükūtī dervişiñ nuṭḳu kelāmı-ı kibriyādandır
Sevenler ḳalmadı maḥrūm ḥadīṯ içre nice meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 17). [sükūtī,]*

Derd-mend Derviş **Sükūtī** şeyḫ-i kāmiller ile
İrmişiz menzil-i pāye bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 11). [sükūtī,]*

Ḥaḳ beyānında **Sükūtī** aḥbāba yeter baḥṣin eyledin
Bu kelāmıñ fehm idenler cinsi ādem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 13). [sükūtī,]*

Naẓm ile Derviş **Sükūtī** baḥṣini ḳıldı beyān
Küntü kenziñ itdi iẓhār nuṭḳu bürhān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 13). [sükūtī,]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle dilersen bunda her dāʾim
Teveccüh ḳıl hemān Ḥaḳḳa derūnunda ḥużūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 9). [sükūtī,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu degil maḫfī bu ʿālemde
Nola bir gün gelür başa görürsün hep ʿayān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 9). [sükūtī,]*

Sükūtī pendini dinle degil yalan güzel benle
Gice gün ney gibi inle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 9). [sükūtī,]*

Sükūtī bezm-i ervāḥdan o şāha iḳtidā itmiş
Şefāʿat-i iltimās eyler dürr-i luṭfunda bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 9). [sükūtī,]*

İşit zāhid bu naẓmımı ḫilāfa iḫtimāl olmaz
Sükūtīniñ ʿaceb nuṭḳu dehānından ʿayān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 10). [sükūtīniñ, -n, -i, -n]*

Bir gedā Derviş **Sükūtī** ilticā itmiş saña
Derdiniñ dermānı senden yoluna cān virdi ser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 17). [sükūtī,]*

Sükūtī Dervişiñ nuṭḳu cenāb-ı Ḥaḳ kitābından
İderdi cehr ile i'lān ḫafāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 9). [sükūtī,]*

Sükūtī mücrimiñ bilmem rehāyāb olması düşvār
Meger raḥm eylese Aḥmed şefāʿatde odur meşhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 13). [sükūtī,]*

Bir ḥayāt olur ḥıżır-veş her demi leyl ü nehār
Neyleyim Derviş **Sükūtī** ġaflet-i ehl-i cāhile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 28). [sükūtī,]*

Kenz-i ḫafī esrārına ifşā idip ol ẕāt-ı pāk
Fehm eyleye ey **Sükūtī** bunda olup ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 14). [sükūtī,]*

Bir ateş düşmüş **Sükūtī** ḳalbine her rūz u şeb
Teskīn itmez yedi deryā nice biñ ʿummāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 9). [sükūtī,]*

Sükūtī ḫoş naẓar eyle bu ʿālem ḫalḳına her dem
Ḳamu fiʾl yalan billah Ṣıfāt şüphesiz bir ḥar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 9). [sükūtī,]*

Sükūtī bir ġarīb ednā ġulām bāb-ı Luṭfunda
İderse himmetiñ ol şāh anıñla ṣoḥbetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 13). [sükūtī,]*

Bu vücūd şehrin **Sükūtī** naẓm ile ḳıldın beyān
Ḥamd idelim cān u dilden Ḥaḳḳa her dem ṣad hezār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 17). [sükūtī,]*

Bir fenā aḫlāḳa düşmüş rūz u şeb gör vāʿiẓi
Her ḫuṣūṣda bu **Sükūtī** gönlünü kem-ter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 14). [sükūtī,]*

Saʿy idüp Derviş **Sükūtī** ḳalbini pāk idegör
Ḥaḳ gelüp eyler tecellī ṭopṭolu eşyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 13). [sükūtī,]*

Sükūtī ḳalbine raḥm it Cenābıñla olur teskīn
Viṣāliñ şerbetiñ ṣunġıl ṭolu bir cām ẕülāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 9). [sükūtī,]*

Dürüş dün ü gün **Sükūtī** iriş bir şeyḫ-i kāmile
Seni maḥrūm ḳomaz elin ṭut ḳıl idüp iḳrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 9). [sükūtī,]*

Sükūtī bir gedā ḳuldur irince Ḥażret-i şāha
Hezārān ḫāk-i pāyinde murādım virdi ol server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 9). [sükūtī,]*

Sükūtī her ḳabīḥ aḫlāḳ bu ḳalbimden ḫurūc itdi
Şefāʿat- kān Aḥmedʾle yetişdi Ḥaḳ bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 9). [sükūtī,]*

Sükūtī Dervişiñ baḫṣ-ı kelāmıñ ḳılmadı taṭvīl
İderler fehm ḳamu ʿālem bu taʾdādım olan meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 9). [sükūtī,]*

ʿAceb bir ḥāle uġramış **Sükūtī** bir ġarīb ednā
Devāsız derde düş olmuş ṭabīblerden tımārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 11). [sükūtī,]*

Pendimi her kim ṭutar Derviş **Sükūtī** bu zamān
Mürşid gerek her köşeyi feṯḥ eyleye maʿnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 9). [sükūtī,]*

Neyleyem ḳaṣdı o ẓālim Ṣaldı bir od cānıma
Yaḳdı kül itdi **Sükūtī** bu vücūdum maḥv olaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 16). [sükūtī,]*

Sükūtī Dervişiñ pendi sözüm saña ey efendi
ʿAcāyib dünyānıñ fendi cezāsı çoḳ ʿaṭāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 13). [sükūtī,]*

Rüstem Ẕāle hezārān Derviş **Sükūtī** taḥsīn it
Ḳābil olmaz ḳarşusunda nice biñ leşker gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 9). [sükūtī,]*

Tīġ-ī Ḥaydarla **Sükūtī** ḫandān düşmanına
Boynuna ur ḫāricīniñ al bugün bir kām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 9). [sükūtī,]*

Sırr-ı ʿaşḳı fāş itme Derviş **Sükūtī** sen bugün
Söyler isen iḫfā ile her demi bir cāna gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 11). [sükūtī,]*

ʿAşḳ oduna yana gel Derviş **Sükūtī** sen bugün
Nār-ı İbrāhīme olmak istersen müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 9). [sükūtī,]*

Ḳahr-ı Luṭfu bir ḳılanlar ey **Sükūtī** bu zamān
Neylesin ol cāna bunda dīn ü tersā hem de firenk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 9). [sükūtī,]*

Sükūtī terk idip geldi vücūduñ şehrini bir bir
Beḳā buldu bu ʿālemde Ḥaḳḳile itdi pazarıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 9). [sükūtī,]*

Āhımız eflāka çıkdı ey **Sükūtī** bu Zamān
Neyleyim bu ġurbet içre bir Ṣefāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 9). [sükūtī,]*

Ḥażır ol abdāl **Sükūtī** vaḳtiñiz oldu ḳarīb
Ṣon nefes aḫirde ancaḳ dīn ile īmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 9). [sükūtī,]*

Āl-i Aḥmed bendesiyim Derviş **Sükūtī** ben bugün
Dürr-i luṭfunda ġulām nice biñ hezār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 13). [sükūtī,]*

Sükūtī bir ġarīb ednā cemāl-i yāre vāṣıl olmuş
ʿArefden dersini almış iderdi ẕevḳ-i dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 9). [sükūtī,]*

Baḥr-ı ḳulzümde **Sükūtī** her zamān ġavvāṣ olup
Dürr-i cevherler metāʾıñ bulmaġa ʿummāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 9). [sükūtī,]*

ʿAşḳ yolunda maʿṣūḳuna cānını eyle niṯār
Derd-mend Derviş **Sükūtī** bu zamān ḳurbāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 12). [sükūtī,]*

Derviş **Sükūtī** söyle Ḥaḳ olsun muḥiblerdir bir sebaḳ
Ẕikrin ider her bir varaḳ ekṣer ile ġāyet ṭavīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 13). [sükūtī,]*

Derviş **Sükūtī** kem-teri olmuş ʿAlīniñ ḳanberi
Bulmaḳ dilersen Ḥaydarı erkān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 15). [sükūtī,]*

Cehd ide gör ey **Sükūtī** bulasın bir kāmili
Göstere ol Ḥaḳḳı saña āşikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 13). [sükūtī,]*

Derd-mend Derviş **Sükūtī** gelmişem ednā ġarḪb
Ḥāk-i pāyiñ beklerim hep saña itdim ʿarż-ı ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 13). [sükūtī,]*

Dinler isen Şeyḫ **Sükūtī** naẓmını her rūz u şeb
Rāh-ı Ḥaḳḳı itdi iẓhār añla gör maʿnā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 15). [sükūtī,]*

Ḫāk dergāhı şifādır ey **Sükūtī** sür yüzüñ
Nār-ı Nemrūddan ḫalāṣ ol miṣl-i İbrāhīm Ḫalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 15). [sükūtī,]*

Derd-mend Derviş **Sükūtī** ol ġulāmı Ḥaydarıñ
Ḫāk-i pāyiñ bekle dāʾim sen ʿAlīniñ ḳanberi ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 17). [sükūtī,]*

Āsitānında ġulām ol ey **Sükūtī** sen bugün
Himmeti bilmem ider mi āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 11). [sükūtī,]*

Menzil-i āsān gerçe olur bir delīl ü kāmil ile
Var ara bul ey **Sükūtī** mürşid bir ehl-i kemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 12). [sükūtī,]*

Varma gel Derviş **Sükūtī** ehl-i nādān semtine
İr erenler zümresine dāʾim Ḥaḳḳa āşıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 9). [sükūtī,]*

Ẕevḳ-i dünyā ey **Sükūtī** ʿuzleti ḳıl iḫtiyār
Vaḥdet-i Ḥaḳḳa her cihetden ḫoş Ṣafādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 17). [sükūtī,]*

Ḫānḳāhıñ beklerim Derviş **Sükūtī** her rūz u şeb
Der Luṭfundan umarız derde devādır sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 23). [sükūtī,]*

Şeyḫ kāmil himmetiyle Derviş **Sükūtī** her zamān
Bunca emvāl-i cihānıñ dār-ı fenādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 11). [sükūtī,]*

Derviş **Sükūtī** hiç görmedim devr-i felekde bir vefā
Şiddetle elem miḥneti çoḳ bundan girü imān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 11). [sükūtī,]*

Maḥv olunca varlıġım Derviş **Sükuṭī** yandı çün
Ḳalmadı hiç ẕerre denlü bunda gülhān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 9). [sükuṭī,]*

'Askeri ol kutb-ı alem şah bekadır sevdiğim
Nazmıyla Derviş **Sükuti** medh ol şebahları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 14). [sükuti,]*

Uyma Şîrîn sözüne Derviş **Sükūtī** her zamān
Bir belāya uġramış gör bugün nice Ferhādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 11). [sükūtī,]*

Derdmend Derviş **Sükūtī** ʿarż-ı ḥālim bu saña
Yüz çevirme ben ḳulundan ṭoġru saña gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 13). [sükūtī,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī bir ġarībe eyle nuṣret yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 10). [sükūtī,]*

ʿİnāyet ẕāt-ı pākından bu ʿāṣī mücrime oldu
Maʿārif kenzine irdim **Sükūtī** bunda dānāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 10). [sükūtī,]*

Āl-i Aḥmed Murtażānıñ ḫānḳāhında bugün
Men **Sükūtī** bir gedāyım evliyādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 18). [sükūtī,]*

İflāḥ olamaz mülk-i derūn bundan gerü ey **Sükūtī**
Ḳalmadı hiç aṣlā ümīd kendim ṣarayım ben kefenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 9). [sükūtī,]*

Cān niṣār itdim **Sükūtī** rāh-ı ʿaṣḳıñda anıñ
Nev ḥayāta irdim ol dem luṭf-ı Ḥaḳ iḥsāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 13). [sükūtī,]*

İḫtiyār-ı ʿuzlet iyle ey **Sükūtī** sen bugün
Dehr içinde bize lāyıḳ ġayrı bir cān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 9). [sükūtī,]*

ʿAskeriniñ çakeriyim Derviş **Sükūtī** her müdām
Mehdi-ʿi āl-i Muḥammed bir livā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 19). [sükūtī,]*

Ḫavāric ḳavm dehr içre nola her dem ẓuhūr itse
Sükūtī devr-i Mehdīdir elinde ḥançeri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 18). [sükūtī,]*

Mat ider ḳalbiñ **Sükūtī** ser-te-ser aḳreb Zamān
Ṭamuya bāʿiṣ ider ol ʿāḳibet sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 13). [sükūtī,]*

Az yemekle ey **Sükūtī** pāk idegör ḳalbini
Ḳalb-i maʿmūrlarda mihmān oturur ol lā yenām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 17). [sükūtī,]*

Muḥammed Mehdīye Derviş **Sükūtī** muntaẓır olmuş
Nola bir gün ẓuhūr itse o şāhıñ leşkeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 13). [sükūtī,]*

Ḫāk-i pāyiñ kem-teri Derviş **Sükūtī** tā ezel
Senden umar şefḳat ancaḳ rūz-ı cezāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 13). [sükūtī,]*

Teskīn olmaz ey **Sükūtī** Kerbelānıñ ateşi
Dīdemizden ṣu yerine aḳdı hep ḳan yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 31). [sükūtī,]*

Ḳan revān it dīdeñizden ey **Sükūtī** rūz u şeb
Şefḳāt ider saña Aḥmed şehr-i bir āʿẕam bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 13). [sükūtī,]*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde Ẕülfiḳār amma
Hezārān ḫāricī ḳırsa **Sükūtī** pür-Ṣafāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 14). [sükūtī,]*

Pür- günāhım ḳıl şefāʿat bu **Sükūtī** kem-tere
Cürm-i ʿiṣyānıñ ʿafv ḳıl ey Şefīʾüʾl-müẕnibīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 11). [sükūtī,]*

Şefḳat eyle bu **Sükūtī** kem-tere ey ẕāt-ı pāk
Senden ümīd kesmez aṣlā bir ġarḮb ednā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 27). [sükūtī,]*

Bir naẕar ḳıldım **Sükūtī** kāʾināta ben bugün
Ḥaḳ ile dolmuş bu ʿālem ḳalmamış nihān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 11). [sükūtī,]*

Vaḥdet-i Ḥaḳḳa irelden Şeyḫ **Sükūtī** bu Zamān
Keşret içre ẕāt-ı Ḥaḳḳı seyr ider cihāndan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 9). [sükūtī,]*

Sükūtī Dervişim rāh-ı ṭarīḳatdan el almışım
Erenler rāhına girdim nice merdānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 9). [sükūtī,]*

Ḥaḳ görürüm ḳanda baḳsam Ḥaḳ ile çün ṭopṭolu
Ḥaḳdan ayru yoḳ **Sükūtī** görürüm her yana men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 12). [sükūtī,]*

Yürü Derviş **Sükūtī** sen iriş bir kāmil insāna
Seni elbet ḳomaz maḥrūm anı hüner bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 9). [sükūtī,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ men evlādın ġulāmıyım
Hezārān laʿnetim vardır kim olsa tābiʿ Mervān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 13). [sükūtī,]*

Söz uzatma beyhūde sen ey **Sükūtī** bu zamān
Çāre yoḳdur dört kitābdan söylesin Ḳurʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 35). [sükūtī,]*

Āsitānıñ bir ġulāmı olmuş **Sükūtī** tā ezel
Dürr-i luṭfundan umar ol şefḳati Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 15). [sükūtī,]*

Hecr odundan āh iderim derdiyle rūz u leyāl
Neyleyim Derviş **Sükūtī** ḥālimiz yaman bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 28). [sükūtī,]*

Ḥamd ider Derviş **Sükūtī** ẕāt-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup
Ḳalmadı hiç bunda maḫfī ẓāhir oldu hep nihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 13). [sükūtī,]*

şula: *Sulamak, akıtmak, ıslatmak, yıkamak.*

Hem üç yüz altmış ırmaḳlar aḳıtdı şehr-i āʿẕamda
O mülkün bāġ-ı bostānıñ **şular** hem her gün virir işmār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 20). [şular, -r]*

<u>süleymān:</u> *Hazreti Süleyman. İsrailoğlu peygamberlerinden, Davut peygamberin oğlu . On iki yaşındayken tahta çıkıp hem padişahlık hem peygamberlik yapmıştır.*

Māl-i Ḳārūn ya **Süleymān** taḫtını ger virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 7). [süleymān,]*

Māl-i Ḳārūn ya **Süleymān** taḫtını ger virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 7). [süleymān,]*

Ḥażret-i Davūd **Süleymān** salṭanatda bir ḳarār
Ḥükm ider Ḳāfʾdan Ḳāfʾa ol ʿadlile icrā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 11). [süleymān,]*

Süleymān-ı nebī gibi yāḫūd ḳahr-ı yaman ḳātil hem
Zebūn oldu elinden hep ʿacāyib pehlivāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 11). [süleymān-ı, -ı]*

Dīde-i cānıñ küşād it gör ne ʿālemsin bugün
Ḥüsrev-i dīdāra cihān beñzersin **Süleymāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 6). [süleymāna, -a]*

Süleymān nebīniñ ḳurd ḳuşa ḥükmü
Ẕaʾil olup devri geçdi fenada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 21). [süleymān,]*

Pādişāh baḥr-ı berre ḥükm idip Ḳāfdan Ḳāfa
ĀṢaf-ı devrāna mālik hem **Süleymān** eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 6). [süleymān,]*

İderler ʿuzlet ḳāniʿ sarāy-ı salṭanat baḳmaz
Degişmez virseler ol dem **Süleymān** taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 4). [süleymān,]*

Hemān Davūd **Süleymān**ʾ**a** virildi salṭanat ḥükmü
Yunūsu atdı deryāya cinān bāġ u Ṣafā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 17). [süleymānʾa, -ʾa]*

Ḥarb-ı ḳıtāl eyler idi divler ile bir çoḳ zamān
Süleymān nebiyye irdi ḫafī imdādına bir er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 12). [süleymān,]*

Oldum ki **Süleymān** divler elinde maġlūpda idi
İmdāda nihān irdi o dem ḳatl eyleyen esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 11). [süleymān,]*

Ādemle Ḥavvā nūrundan oldu Şit nebi İdrīs Davūd **Süleymān**
Envār-ı Aḥmed ḳıldı tecellī cümle nebiyye itdi sirayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 11). [süleymān,]*

<u>süleymān:</u> *Sadi şeyhlerinden Süleyman Efendi.*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ **Süleymān** Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [süleymān,]*

Ceddi anıñ şeyḫ **Süleymān** ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 5). [süleymān,]*

Ceddi anıñ şeyḫ **Süleymān** ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 5). [süleymān,]*

süleymān ḥıfżı beg: *Özel ad.*

Aña kim ḥüsn-i aḥlāḳı cihān baġında Ḥaḳ virmiş
Süleymān Ḥıfżı Beg itdi nice āṣār icrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 12). [süleymān ḥıfżı beg,]*

süleymān-ı zamān: *Zamanın Süleyman'ı. Hz. Süleyman.*

Bunuñla iltifāt olmaz yalancı ḳaḥbe bir zendir
Süleymān-ı zamān olsan seni bıraḳmaz ḳubūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 6). [süleymān-ı zamān,]*

Olursun ʿāleme sulṭān gedā iken bu dehr içre
Süleymān-ı zamān olduñ elinde hem ḳamu varıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 8). [süleymān-ı zamān,]*

Virilse kişver-i iḳlīm **Süleymān-ı Zamān** olsam
Ḳamusu bir pula degmez nider gönlüm o sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 3). [süleymān-ı zamān,]*

Süleymān-ı zamān olsañ yāḫūd ḳahr-ı yaman eyle Rüstem
Bunuñla imtizāc olmaz ḳatı müşkül cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 5). [süleymān-ı zamān,]*

Süleymān-ı zamān olsan bu mülk elden gider bir gün
Buna ʿaḳl ireñ ṭālib ider mi bunda ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 3). [süleymān-ı zamān,]*

Şehinşāh-ı cihān Aḥmed Bedevī Seyyid Sulṭān
Süleymān-zamān oldur elinde hem ḳamu devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 22). [süleymān-zamān,]*

sulṭān: *Hükümdar / padişah. II [tas.] Allah.*

Murtażādır vaḥy-i Ḥaḳla hel etādır şānına
Murtażādır ʿayn-ı Aḥmed dehre **sulṭān** Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 8). [sulṭān,]*

Zīb u zīver naḳşını dil mülküne hiç ḳoymadıḳ
Vaḥdet-i dār-ı beḳāda **sulṭān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 12). [sulṭān,]*

On bir ṭarīḳ erkānları ẓāhirdedir bürhānları
Şeyḫ Saʿdeddīn **sulṭānları** ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 10). [sulṭānları, -ları]*

Girdim o şehre cān ile her bir edeb erkān ile
Ẕevḳ eyledim **sulṭān** ile yoḳ anda hiç bīgānemiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 14). [sulṭān,]*

Kesret-i dünyāya itmez iltifātıñ ʿaşḳ eri
Meclis-i vaḥdet-i beḳāda zevḳ-i **sulṭāndır** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 4). [sulṭāndır, -dur]*

Cān nisār it evliyālar hem erenler rāhına
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol **sulṭāna** gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 6). [sulṭāna, -a]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl iden ʿaşḳ imiş ʿuşşāḳını
Cezb ider ol kendi zātıñ her demi **sulṭānım** Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 8). [sulṭānım, -ı, -m]*

Olursun ʿāleme **sulṭān** gedā iken bu dehr içre
Süleymān-ı zamān olduñ elinde hem ḳamu varıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 7). [sulṭān,]*

Māsivānıñ kesretinden ben bugün oldum ḫalāṣ
Vaḥdet içre şimdi irdim bir ulu **sulṭāna** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 8). [sulṭāna, -a]*

Aldanma sivā ḥubına virme göñül sen laʾbına
Hū diyelim biz demine **sulṭān-ı** Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 4). [sulṭān-ı, --ı]*

Sensin ol şāh-ı şehīd-i Kerbelā **sulṭānı** hem
Pādişāh-i dü cihānıñ her dem sezāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 5). [sulṭānı, -ı]*

Bu vücūdum şehr içre rūz u şeb mihmān olan
Żāt- pākıñdır muḥaḳḳaḳ ḫūblara **sulṭān** olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 2). [sulṭān,]*

Kerem ḳıl sen baña göster Ḥabībiñ żāt-ı pākını
Viṣāliñ bezmine irem ümīdim var o **sulṭāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 4). [sulṭāna, -a]*

Yā şefāʿat kimden ola ʿarṣa-yı maḥşerde hem
Şefḳat itmez oldu muṭlaḳ şāhlarıñ **sulṭānına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 8). [sulṭānına, -ın , -a]*

Ne kesb itdin bu dünyāda nola bir gün suʾāl eyler
Yedinde hüccetiñ var mı cevāb itmek o **sulṭāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 6). [sulṭāna, -a]*

Ḥażret-i Rabbüʾl-Kerīmiñ sevgili bir dānesi
Ol Ḥabīb-i kibriyādır ʿālemiñ **sulṭānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 2). [sulṭānesi, -esi]*

Mecmūʿ-ı maḫlūḳ içinde bizi ḳıldı serfirāz
Kişver-i iḳlīme şāhım bizi **sulṭān** eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 4). [sulṭān,]*

Bu kesretden ḫalāṣ olmuş irişmiş özge bir Żevḳe
Maḳām-ı vaḥdet-i Ḥaḳda iderler zevḳ-i **sulṭānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 6). [sulṭānı, -ı]*

Caʿfer ibn-i Bāḳır oldu cümleniñ **sulṭānı** hem
Bāb-ı luṭfuñ umarız derdlere dāʾim şifa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 5). [sulṭānı, -ı]*

Bu dünyāda neler çekdim vefāsı yoḳ imiş aṣlā
Şikāyet eylemem Ḥaḳdan ne itse baña **sulṭānım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 6). [sulṭānım, -ı, -m]*

Nice biñ āsitānında mürīd-i Ḥaḳ deyü ḳulu
Buyururlar Ṭarīḳ-i Ḥaḳ pīridir Şāẕelī **Sulṭān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 20). [sulṭān,]*

Şehinşāh-ı cihān Aḥmed Bedevī Seyyid **Sulṭān**
Süleymān-zamān oldur elinde hem ḳamu devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 21). [sulṭān,]*

Vilādeti çıḳar rāh-ı Ḥasan Baṣra odur Ḫalvetiyye **sulṭānı**
Yeter vaṣf eylediñ Derviş Sükūtī on iki şāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 65). [sulṭānı, -ı]*

Devā umar ḳamusu hep seniñ bābında ey **Sulṭān**
Ṭarīḳ-i Saʿdîler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 7). [sulṭān,]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānʾda bir ulu **sulṭān** idi
Sözlerimiz eneʾl Ḥaḳ ʿāşıḳa bürhān idi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 5). [sulṭān,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānıñ her kim oldu bendesi
Bu cihānda bil anı sen cümlede **sulṭān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 4). [sulṭān,]*

Ḥānḳāh-ı ʿAskerīye sür yüzüñ gel dāʾimā
Kaʾbe-i ʿulyā dilersen böyle **sulṭāndır** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 4). [sulṭāndır, -dır]*

sülūk: *(Maddî,, manevî) Bir yola girme, bir yol tutup o yolda yürüme.*

Ṭarīḳinde **sülük** itdim muḥaḳḳaḳ anlarıñ dāʾim
Eneʾl-Ḥaḳ sırrına irdim ʿAlīden defterim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 3). [sülük,]*

Sülüke itmedim ġayret īcābınca ṭarīḳatda
ʿİbādetde ḳuṣūrum çoḳ bilür Ḥaḳ idemem maʾẕūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 3). [sülüke, -e]*

Ṭarīḳinde **sülük** itdim irince ʿömrümüz āḫir
Dürr-i luṭfunda her dāʾim ġulāmı olmuşum ḳamber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 5). [sülük,]*

Ṭarīḳinde **sülük** itdim gice gün durmazam aṣlā
İrişdi maʿrifet nūru żiyā ile bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 3). [sülük,]*

sun-: *Sunmak, vermek, takdim etmek.*

Ṣunsa sāḳī taze engür meylerinden bir ḳadeḥ
Defʿ ġām elbet ider ol ṣāfî şerbetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 3). [ṣunsa, -sa]*

Oġlu meʾmūn **Ṣundu** Zehr-i dāne engür ile
Nūr-ı pāk Muṣṭafānıñ ḥażret-i Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 9). [ṣundu, -du]*

Ṣunsa raḳīb sükkeri bal her demi cevher ḳadeḥ
Zehr-i mārdır içme Ṣaḳın virir ise her Ṣabaḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 8, Mısra 1). [ṣunsa, -sa]*

Ṣuñ bizlere ey sāḳī dolu peymāne gerek
Nūş idelim rūz u leyāl bize mestāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 1). [ṣuñ,]*

Mest isen bezm-i ezelden ṭālibā meyḫāne gel
Dest-i sāḳīden ḳadeḥ **Ṣuñ** her demi mestāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 2). [ṣuñ,]*

Seḥāvetde İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā ile
Ṣunarlar cām ṭolu Ṣahbā-yı cenānıñ kevs̱eri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 14). [ṣunarlar, -ar, -lar]*

CeẔbe-i ʿaşḳı ḳaçan kim **Ṣunsalar** bir ṭālibe
Çūşa gelür mis̱l-i deryā şiddeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 7). [ṣunsalar, -sa, -lar]*

Her biri açmış dehānıñ taʾan ider bu ʿālemi
Ġıybeti kesmez dilinden **Ṣunʾı** bühtānı bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 4). [ṣunʾı, -ı]*

Sāḳīyā kevs̱er şarābıñ **ṣuñ** seḥerler bir sebū
Defʿ idip bu ḳalbimizden zeng-i dünyā pek ṭolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 1). [ṣuñ,]*

Bugün gördüm dilārāyı oturmuş bir çemenlerde
Ḳadeḥ **Ṣundu** bize ol dem gülistān-ı baharlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 2). [ṣundu, -du]*

Aḥbāb-ı yārān kes̱ret ile cānımıza virdi elem
Sāḳī ḳadeḥ **Ṣundu** bize zehr ile ġām ḳatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 4). [ṣundu, -du]*

Fiġānım artmada gün gün dü çeşmimden aḳar pür ḫūn
Viṣāliñ şerbetiñ sen **Ṣuñ** meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 8). [ṣuñ,]*

Sāḳīyā bezm-i ezelden verdiġiñ peymāneyi
Ṭolu bir cām bunda **ṣuñ** sen göresin mestāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 2). [ṣuñ,]*

Nūr-ı velāyet bunca kerāmet arż-ı semā itdi ẓuhūr
Miʿrācda o dem **ṣunduġu** el mihrine Ḥaydar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 18). [ṣunduġu, -duk, -u]*

Ḳıl ʿibādet eyle ṣāyım ey Sükūtī her müdām
İster isen rūz-ı maḥşer **Ṣunalar** cām kevs̱eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 14). [ṣunalar, -a, -lar]*

Sāḳīyā **Ṣun** bize her dem laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide yekser ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 1). [ṣun,]*

Bir Ṣūrāḫī kāse-i elmās ile **ṣuñ** bizlere
Meclis-i ḫünkār ḳatında nūş idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 11). [ṣuñ,]*

Ṣuñ ḳadeḥim sāḳīyā gel her demi mestān olam
Şevḳ-i ʿaşḳım çūşa gelsin baḥr-ı bī-pāyān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 1). [ṣuñ,]*

Ṣol saḳa hem şerbetinde engürüñ yek dānesi
Dest-i selmānla Resūle **ṣunduġu** cāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 12). [ṣunduġu, -duk, -u]*

sunī: *Şunu, şu şeyi.*

Verdiler küffāre muṭlaḳ ülkeniñ bir çoḳ yerin
Nādim olmazlar bu ʿālem añladıḳ **ṣunī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 10). [ṣunī,]*

sunʾ-ı raḥmān: *Rahman olan Allah'ın kudretinin tesiri.*

Gel ey Derviş Sükūtī sen iriş bir kāmil insāna
Açar ol dīde-i cānıñ göresin **Ṣunʾ-ı Raḥmānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 14). [ṣunʾ-ı raḥmānı, -ı]*

sünnet: *Hz. Muhammed (s.a.v.)' in müslümanlarca uyulması gereken sözleriyle örnek iş ve davranışlarının tamamı.*

Edeb erkān ile kimiñ meşāyiḫ ittifāḳ itmiş
Resūlüñ **sünneti** muṭlaḳ iṭāʾat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 8). [sünneti, -i]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāda ṭut bugün sen **sünneti**
Şāh-ı merdān hem ʿAlīye ṣıdḳ ile it ülfeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 1). [sünneti, -i]*

sünük: *Kemik, iskelet.*

Bu insān resmini düzdi etiñle eyledi iẓhār
Süñük et ṭamar deri ṭırnaḳ ḳıl siñir baġırsaḳ ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 6). [süñük,]*

sür-: *(Atı) Yönetip yürütmek, kullanıp gitmesini sağlamak, sevketmek.*

Naḳd-i cānıñ ḳıl fedāya ṭālibā meydāna gel
ʿAşḳ yolunda sır baḳılmaz **sür** atıñ dīvāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 2). [sür,]*

sür-: *Geçirmek, hayat yaşamak.*

Cihān ẕevḳiñ **sürüp** dāʾim dinler hep yalan eyler
Vefā-yı berāydır gerçe cefāsın beytiñ hemān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 1). [sürüp, -üp]*

Seḥerde ins ü cān her ān ḳamu maḫlūḳ peleng arslan
Sürerler bir nice devrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 10). [sürerler, -er, -ler]*

Sürerler Ḥaḳḳın ẕikrini gice gün ḳāyım olmuşlar
Görenler Ṣandı Mecnūn mecāzī ʿaşḳ-ı Leylāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 3). [sürerler, -er, -ler]*

Görenler sırr-ı Mevlāyı niderler fānī dünyāyı
Sürerler Ẕikrini Ḥaḳḳıñ bulan dilde müsemmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 2). [sürerler, -er, -ler]*

Ḥubb-ı evlād māl-i cāha zen ü dünyā ẕevḳine
Uydular nefs leşkerine **sürdüler** devrandan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 16). [sürdüler, -dü, -ler]*

Sürdüler elmās ḳadeḥler meclisinde her müdām
Bāde-i engür şarābıñ içdiler bir çoḳ ġanī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 13). [sürdüler, -dü, -ler]*

sür: *Kovmak, uzaklaştırmak.*

Sür çıḳar ḥubb-ı sivāyı sen göñülden ṭālibā
Dīde-i cān açılup Ḥaḳḳı görürsün dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 3, Mısra 1). [sür,]*

sür: *Sürmek,bir yöne doğru gitmek, götürmek.*

Elif Allaha iderdim cān u dilden ilticā
Ye yalanım levḥ-i dilden **sür** çıḳarsun dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 2). [sür,]*

Leşker-i nefs ḳaplamışdır bu vücūduñ şehrini
Sür çıḳar gel ḳalb evinden olmaya teniñ ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 4). [sür,]*

Müftī fetvālar virür Ḥaḳ yolundan ayırır
Ṭamuya gördüm **sürer** ça̓ġırırım Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 10). [sürer, -er]*

Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş ḥaḳīḳat erleri
ʿAşḳile mey ḳadīmi **sür** seḥer leyl ü nehār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 4). [sür,]*

Seḥerde uyanan **sürdü** ḳamu tevḥīd ile virdi
Cemāl-i Ḥaḳḳı gördü uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 3). [sürdü, -dü]*

Seḥerde uyanan her cān īcābınca **sürer** erkān
Erenler nuṭḳudur her ān uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 9). [sürer, -er]*

Ṭālibā dünyāyı terk it bulmaḳ istersen ḥalāṣ
Nefsine hiç virme fırṣat **sür** ḳademiñ durma baṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 2). [sür,]*

ʿAşḳile mey ḳadīmi **sür** seḥer leyl ü nehār it
Dīde-i cān açılup bir nesne olmaz hiç nihan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 15). [sür,]*

Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it rūz u şeb ile heves
Ẕikr-i Ḥaḳḳı **sür** göñülden dāʾimā her bir nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 6). [sür,]*

sür: *(Atı) Yönetip yürütmek, kullanıp gitmesini sağlamak, sevketmek.*

Esb-i ʿaşḳıñ yoḳ yere **sürmez** bugün süvār olan
ʿArṣa-i ḥarbe naẓar ḳıl ḳatl olan eşrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 5). [sürmez, -mez]*

ʿAskeri ol Murtażānıñ düşmānına ḳarşu dur
Şām civarı meydānında girü ḳalma **sür** feres *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 4). [sür,]*

sür: *Yüz için sürmek, aşırı sevgi ve saygı göstermek.*

Terk-i sivā eyleye gel Saʿyla ey ṭālib
Ḥaḳḳa yüẔüñ **süre** süre rūz u leyāl türāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 6). [süre, -e]*

Terk-i sivā eyleye gel Saʿyla ey ṭālib
Ḥaḳḳa yüẔüñ **süre** süre rūz u leyāl türāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 6). [süre, -e]*

Sükūtī ḫāk-i pāyine ezelden yüz **süre** geldi
Açıldı dḪde-i cānım irelden bunda raḥmāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 9). [süre, -e]*

İmām Kāẓım muḥaḳḳaḳ bil cihānıñ pādişāhıdır
Anıñ bāb-ı eşigine **sürüp** yüzler ḳarār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 8). [sürüp, -üp]*

Āsitān-ı evliyādır zāhidā gel **sür** yüzüñ
Merkez aḳṭāb-ı ʿālem eylegil iḳrār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 7). [sür,]*

Ḫāk ḳadim dergāhına **sür** Sükūtī sen yüzüñ
Çeşm-i cānıñ çün açıla eylegil enẓār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 15). [sür,]*

Dergāh-ı vālāsına Derviş Sükūtī **sür** yüzüñ
Şefḳat eyler her Zamānda Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 17). [sür,]*

sürāġ: *İz, nişan, alâmet.*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendine eyle naẓar
Hem derūnuñ pāk ide gör ḳalmaya aṣlā **sürāġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 14). [sürāġ,]*

şürāḥī: *Ar. İçine su, şerbet, şarap vb. şeyler koymaya yarayan, uzun boyunlu kap.*

Bir **şürāḥī** kāse-i elmās ile ṣuñ bizlere
Meclis-i ḥünkār ḳatında nūş idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 11). [ṣürāḥī,]*

Bir **Şürāḥī** kāse-i elmās ile ṣuñ bizlere
Meclis-i ḥünkār ḳatında nūş idem ʿanber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 11). [ṣürāḥī,]*

sürʾat: *Çabukluk, hız.*

Çekdim Sükūtī kendimi tenhālara itdim ḳarār
İḥsānı Ḥaḳ **sürʾatiyle** irdi bu gün ṣıḥḥat bańa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 14). [sürʾatiyle, -i(y), -le]*

Himmet bulur ḥiẕmet ile rāh-ı Ḥaḳḳa ṭoġru giden
Menzil alur **sür**ʿ**atile** ḳalbe ṭoġan envār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 4). [sürʿatile, -ile]*

Şeyḫ İsmāʿīl muḥaḳḳaḳ himmetiñ ḳıldı yüce
Cereyān itdi **sür**ʿ**atiyle** sāye-i perde hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 6). [sürʿatiyle, -iyle]*

sūre-i sebʿaʾl meşānī: *Seb'a'l- meşānī: Tekrarlanan yedi; Fatiha suresinin ayetleri.*

Sūre-i sebʿaʾl meşānī remzini iẕʾān içün
Men ʿarefden ders alıp esrāra irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 5). [sūre-i sebʿaʾl meşānī,]*

şūret-: *Biçim, şekil; çehre, yüz; dış görünüş.*

Ṣūret-i ʿanāṢırda bugün yüẔüne urdu niḳāb
Kendini ḳıldı nihān görmedi zāhid dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 7). [ṣūret-i, -i]*

Zīb ü zīver **Ṣūretinden** pertev urmuş ʿāleme
Muṭlaḳ ḥüsnüñ görenler şād olur her āneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 5). [ṣūretinden, -i, -(n)den]*

Ṭış eṭrāfiñ ḳılar maʿmūr-ı müzeyyen ḫūb-ı libāsile
Görünür **Ṣūret-i** Ḥaḳdan kelām-ı maʾnide gevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 8). [ṣūret-i, --i]*

Günāhkārım yüzüm ḳara necāt semti ḳatı düşvār
Ne **ṣūretle** varam saña ben ḳalbim pāk degil hep bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 2). [ṣūretle, -le]*

Naḳş-ı renk ṣad hezārān dürlü **Ṣūret** gösterir
Neyleyem ol bī-vefādır oldum zībādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 5). [ṣūret,]*

Saña evvel görünür hep hemān bir dil-rubā **Ṣūret**
Mü'essir diş biler ṣoḳsun zehirli bir yılāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 5). [ṣūret,]*

Gerçe ḫudʾa ile ṭutmuş fiʿilini ġāyet nihān
Ṣūret-i Ḥaḳdan gelür hep saña Sin Baġdād şeyḫi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 4). [ṣūret-i, --i]*

Ṣūretde ʿaceb ḫande ider cümle bu ḫalḳı bend itmek içün
Ẕāhirde ḳalay urmuş yüzüne ḳalbinde ṭulūʿ miżmār naḳūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 7). [ṣūretde, -de]*

Evkes kim şehvete tābiʿ ne ḫoş bir ḥar ḳatı segdir
Bahāyım **ṣūretiñ** ṭutmuş cihānda ol belā şekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 2). [ṣūretiñ, -iñ]*

Ṣūrete geldi bu demde ḳalmadı bir şey nihān
Anıñçün bu bināya ḳıldı ġāyet ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 3). [ṣūrete, -e]*

sürūr: *Sevinç / zevk. II [tas.] Gönlün rahatladığı bast hali.*

Bugün göñlüm güşād olmuş ʿaceb ḳalbim **sürūr** eyler
Ki bir şādı bulunmaḳla hezār mātem mürūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 1). [sürūr,]*

Kenz-i ḫafī esrārına ifşā idip ol ẕāt-ı pāk
Fehm eyleye ey Sükūtī bunda olup ġāyet **sürūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 14). [sürūr,]*

Ḳılsa ol mūr-ı żaʿīfden ḳalbini aḥḳar bu gün
Cümle ʿālem içre Mevlā hem anı **sürūr** ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 8). [sürūr,]*

Muḥammed rāhını ṭutdum şerīʿatle Ṭarīḳātde
Gürūh-ı nācīye irdim bu ʿālem **sürūru** oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 4). [sürūru, -u]*

Taḳsīm oldu maḥalle içre ṣuları birḳaç yere
Cümlesini itdi iḥyā oldular ġāyet **sürūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 18). [sürūr,]*

Şahā nāmıñ vüṣūlünde bu göñlümüz **sürūr** itdi
Muḥabbet ẕāt-ı pākından ṣaḳın ṣanma mürūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 1). [sürūr,]*

Anıñ taḫt-ı ḳademinde boyun virdi nice beg er
İrişdi ḳurb-ı Mevlāya bu yolda oldular **sürūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 8). [sürūr,]*

<u>şusuz:</u> *Susamış, suya teşne.*

Hem **şusuzluḳ** her cihetden berhizi itdi şedīd
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 3). [şusuzluḳ, -luk]*

<u>süvār:</u> *At binen, binici (kimse).*

Himmet ile bıraḳma feryāda bugün eşġālleriñ
Esb-i ʿaşḳa sen **süvār** ol tā bulunca reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 6). [süvār,]*

Keşti ʿaşḳa **süvār** ol bir zamān gez Nūḥ gibi
İr necāta ṭufānından olmaya cismiñ ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 7). [süvār,]*

Esb-i ʿaşḳıñ yoḳ yere sürmez bugün **süvār** olan
ʿArṣa-i ḥarbe naẓar ḳıl ḳatl olan eşrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 5). [süvār,]*

Ḳalma girü sen yolundan her sefer
Esb-i ʿaşḳa gel **süvār** ol her seḥer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 10). [süvār,]*

<u>sūzān:</u> *Yanan, yanmış (aşk ateşi ile yanan, yanmış aşık bağlamında).*

Seniñ derd-i ġāmıñ muṭlaḳ dil ü **sūzānıma** bāʿi<u>s</u>
Muḥabbet-i cām-ı ʿaşḳıñdır benim mestāne bāʿi<u>s</u> *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 1). [sūzānıma, -ı, -m, -a]*

Neyleyim şemʿa bu cānım atarım pervāneveş
Yoḳ ḳarārım ʿaşḳıyla **sūzān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 6). [sūzān,]*

sūz-ı ʿaşḳ: *Aşk ateşi.*

Teşnelik ṭutdı derūnum **sūz-ı ʿaşḳından** ḥarāb
Bir ḥayāt olsun bu ḳalbim gönderip bir desti ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 5). [sūz-ı ʿaşḳından, -ın, -dan]*

sūz-nāk: *Yakan, yakıcı.*

İrişdi ḳurb-ı ẕātına o şāhıñ derd-nāk ile
Taḳarrub itdi Mevlāya hezārān **sūz-nāk** ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 42). [sūz-nāk,]*

şāh: *Hükümdar, padişah || Allah.*

Ḫı Ḫaberdār olmuşuz biz **şāh** Ḥasan esrārına
Lā Leṭafet bulduḳ andan maʿden kenz-i ḫafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 13). [şāh,]*

Ṣad Ṣefāyım sāyesinde **şāh** Taḳīniñ her demi
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bize oldu reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 27). [şāh,]*

Ḍad Ḍalaletden ḫalāṣım **şāh** Naḳī bürhānıyla
ʿAskerīye tābi oldum nesl-i şāh-ı Enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 29). [şāh,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ḳullarıyuz her zamān
ʿAsker mehdī yolunda cānımız her dem fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 11). [şāh,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī serdār-ı şāh-ı evliyā
Vāriṣ-i Aḥmed Nebī hem **şāh** Ḥüseyn-i Kerbelādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 4). [şāh,]*

Ol Ḥasan **şāh** şehīd hem Ḥüseyn-i Kerbelā
Teşnegān-ı ümmete ol Ṣāḳī-i kevṣerdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 7). [şāh,]*

Kuṭb-ı aḳṭāb-ı cihāndır ol Muḥammed **şāh** Taḳī
Mesned-i rifʿatde ḳāʾim devleti āl-i ʿabādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 11). [şāh,]*

Şāh ʿAlī imām Naḳīdir pādişāh-ı lā-yezāl
Çeşm-i nūru her velīniñ nesl-i pāk-i enbiyadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 13). [şāh,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān baş ḳoyan
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāda her Zamān ʿizzet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 5). [şāh,]*

Biz Ḥasan ʿaşḳına Ẕehir sem ḳātil nūş idip
Ġām degil zāhid bu yolda **şāh** Ḥüseyne cān fedāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 4). [şāh,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīdir zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseynī **şāh** şehid-i Kerbelāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 6). [şāh,]*

Nesl-i evlād Resūldür ol Muḥammed **şāh** Taḳī
Hem ʿAlī İmām Naḳīdir ehl-i vefāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 13). [şāh,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīniñ ḥaşmına ḳarşu durup
İmdāda ʿAskerle Mehdī irdiler iḳrār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 11). [şāh,]*

Şāh Takīdir ol nebīniñ ʿilmine vāriş olan
Mekteb-i ʿilm-i Ḫudā şāḥib-i ʿaṭādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 15). [şāh,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān virmişüz
Hem Ḥüseyn şāh-ı şehīd-i Kerbelādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 5). [şāh,]*

'Askeri ol kutb-ı alem **şah** bekadır sevdiğim
Nazmıyla Derviş Sükuti medh ol şebahları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 13). [şah,]*

Şāh Ḥasan rāhında cān u başımız ḳıldıḳ fedā
Men Ḥüseyniñ çakeriyim Kerbelādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 5). [şāh,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīniñ ḫüccet-i bürhānıyla
ʿAskerīye tābi oldum Ṣāḥib-livādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 13). [şāh,]*

Ol Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ bendesiyim tā ezel
Ḥādimiyim **Şāh** Ḥüseynʾiñ Kerbelā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 4). [şāh,]*

Ḳırḳlarıñ serdārı olmuş ol Muḥammed **şāh** Taḳī
Ol gürūhuñ ḳuṭb-ı muṭlaḳ bī-riyā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 15). [şāh,]*

Baḥr-ı ʿilmiñ menbaʿıdır pişvāmız **şāh** Naḳī
Enbiyānıñ vāriş olmuş sezā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 17). [şāh,]*

Ol şehid-i Kerbelāda **şāh** Ḥüseyne cān veriñ
Ehl-i beytiñ Zümresine ḳaydolup ekrem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 7). [şāh,]*

Ḥasandır anlagil zāhid bu ʿālem mülküne bir **şāh**
Ḥüseyn-i Kerbelādandır ḳurulmuş on iki erkân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 3). [şāh,]*

Zehrini nūş ḳılmışım ben ʿāşıḳıyım rūz u şeb
Şāh Ḥasan ḫulḳı Ḥüseyni Kerbelānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 4). [şāh,]*

Cümle varı destimizden bir pula ṣatdıḳ bugün
Şāh Taḳī vü bā Naḳī nūr-ı Ḫudānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 10). [şāh,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżādır Zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseynī şāh şehīd-i Kerbelāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 5). [şāh,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżādır Zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseynī **şāh** şehīd-i Kerbelāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 6). [şāh,]*

Kişveriñ **şāh** Taḳīdir hem imām ʿAlī Nāḳī
Ḥükm-i taḫtında cihān bir şāḥib-livāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 11). [şāh,]*

Şāh Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ rāhına cān baş fedā
Hem Ḥüseyn-i Kerbelādır şems-i māhıñ envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 3). [şāh,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir ehl-i ḥaḳīḳāt rāhına
Mültecā-yı ʿāşiḳāndır ehl-i ṭarīḳuñ rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 9). [şāh,]*

Ḳurretüʾl ʿayn Ḥabībiñ ol iki şehzādeler
Şāh Ḥasan ile Ḥüseyniñ rāhına ḳıl ḥiẕmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 4). [şāh,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir ḳırḳlarıñ serdārı hem
Ḫāk-i pāyinde anıñ biz bulmuşuz hem devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 9). [şāh,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān baş virüp
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya ṣıdḳ ile ḳıl ḥiẕmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 5). [şāh,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ehl-i ṭarīḳa reh-nümā
Bunlara çün itmişiz biz tā ezelden bīʾatı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 11). [şāh,]*

Görmeyem Ḥaḳḳıñ cemāliñ bunda dāʾim āşikār
Ol ne bilür **Şāh** Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 4). [şāh,]*

Cān u başın Ṣad hezārān yoluna ḳılmış fedā
Ol bilipdür **Şāh** Ḥüseyn-i Kerbelānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 6). [şāh,]*

Her kimiñ kim ḳıblesidir ol Muḥammed **Şāh** Taḳī
Bildiler gerçek Naḳī ol Ṣāḥib-livānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 11). [şāh,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir rehnümāmız baḥr u ber
ʿAskeriñ ḳavliyle Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 13). [şāh,]*

Nūr-ı ʿaynı Muṣṭafādır **şāh** Ḥüseyniñ ʿaşḳına
Gel Ṣuyun iç ṭālibā sen tāzelensün tende cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 9). [şāh,]*

Şāh Ḥasanıñ ḥürmetine itdi cereyān ʿaşḳıyla
Gel ṣuyun iç ṭālibā ḳalbini eyle ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 9). [şāh,]*

Ḳıldı şehid **Şāh** Ḥüseyni ẓulmiyle ol ḳaltabān
İbn Ẕiyād bir münāfiḳ düşmān her bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 9). [şāh,]*

Mülk-i ʿAcem cümle ʿArab Mūsā Rıżādır şāhımız
Şāh Taḳīʾden itdi ẓuhūr menbaʿ-ı esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 14). [şāh,]*

Kerbelāda şehr-i melʿūn **şāh** Ḥüseyni ḳatl idip
Müsteḥaḳ olmaz mı nāre ḳahhāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 11). [şāh,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Nesl-i Aḥmedden cihāna geldi bunlar bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 11). [şāh,]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır pādişāh lā-yezāl
Hem Ḥüseyn **şāh** şehīd-i Kerbelādır bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 4). [şāh,]*

Hem yediler ḳırḳlarıñ serdār olmuş **şāh** Taḳī
Zümre-i üçler reʾīsi bil Naḳīdir ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 13). [şāh,]*

Kerbelāda **şāh** Ḥüseyniñ rāhınıñ ḳurbānıyım
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī cān u baş ḳıldım fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 9). [şāh,]*

Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ māteminde Ḥaḳ mürīd
Her yılı bir yāre açdı ḳalbine tāze cedīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 1). [şāh,]*

Şāh Ḥüseyni Kerbelāda ḳıldı ẓālimler cefā
Āh nice cānlar dayansın bir tükenmez macera *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 7). [şāh,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ nūrı ile bu cihān
Ġarḳ olup başdan ayaġa her ne var bunca ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 3). [şāh,]*

Ḫāk-i pāy-ı **şāh** Taḳīyye yüz sürenler dāʾimā
Nakd-i canın bezl ider ol rahına kurban olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 4). [şāh,]*

Ḫāk-i pāyinden gedāyım **şāh** Naḳīniñ her zamān
Dāmeni ṭutduk anıñ biz her murādın isteriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 3). [şāh,]*

Ḫāk-i pāy-i **Şāh** Ḥasanıñ çakeriyim ben bugün
Ḳulu ḳurbānıyım anıñ ḳapusında kem-terim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 3). [şāh,]*

şāb: *Acı.*

Ḳavm-i cāhil tefrīḳ itmez **şāb** u sükker resmini
Bir ṭutarmış yün ḳuşaḳla yaʿnī lāhur şalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 9). [şāb,]*

şāb: *Genç erkek, delikanlı, civan.*

Mürşid-i kāmile bunda her kim itdi intisāb
Himmetiyle menzil aldı dinle naẓmım şeyḫ ü **şāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 2). [şāb,]*

Mürşid erbāb-ı kāmil meşreb-i ʿālī cenāb
Āsitāna şeyḫimizdir dinle naẓmım şeyḫ ü **şāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 12). [şāb,]*

Bir pula degmez cihānıñ ziyneti ey şeyḫ ü **şāb**
Terk idegör ḳalmaya hiç gönlünüzde ırżırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 4, Mısra 1). [şāb,]*

Şeyḫ-i kāmil maġz-ı Ḳurʾān dinler isen şeyḫ u **şāb**
Ders-i kitābdan baḥs ider ol saña bu şāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 13). [şāb,]*

şādān: *Sevinçli, mutlu, bahtiyâr.*

Men ʿaref sırrın ḥaḳāyıḳ ehline iʿlān ider şeyḫ
Küntü kenziñ cevheriñ ifşā ile **şādān** ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 2). [şādān,]*

Neṣʾe yābım ḳamu ġām cümle efkārım gidüp
Ḥürrem oldu dil ü cānım dāʾimā **şādāneyim** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 8). [şādāneyim, -e, -y, -im]*

Dilerim ʿāṣıḳ-ı ṣādıḳ duʿālar eyleye her ān
Oḳusun Fātiḥa Ḳurʾān bu rūḥum ḳıla **şādānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 10). [şādānı, -ı]*

Sāyeʾi luṭfunda dāʾim ḳalbimiz maḥzūn degil
Himmet ile her Ṣanıḳ göñül ider **şādān** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 4). [şādān,]*

şād-ı ḥürrem ol-: *Mutlu mesut olmak.*

Leşker-i ġām çār eṭrāfıñ ḳuşatmış her demi
Şād-ı ḥürrem olmaz aṣlā derd ile ġiryān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 12). [şād-ı ḥürrem olmaz, -maz]*

şāfiʾ: *Şefaatçi. Ahirette kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhakkın katında aracılık eden peygamberler veya Allah'ın izin vereceği kimseler.*

Ol Ḥadice Faṭıma nūr-ı Aḥmed lā raybe fīh
Şāfiʾ rūz-ı cezā ḫayrüʾn-nisāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 4). [şāfiʾ,]*

Hemān **şāfiʾ** Yūsuf mālik idemez farḳ bunu her ān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 23). [şāfiʾ,]*

Ẕevce-i Aḥmed bilāşek **şāfiʾ** rūz-ı cezā
Ben ḳuluna ḳıl terāḥum yaḳmasun ol dem ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 3). [şāfiʾ,]*

şāfiʿ-i maḥşer: *Arasat (mahşer) gününün şefaatçisi.*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisāya biż ʿate minnī dedi
Ol Nebī-i faḫr-ı ʿālem **şāfiʿ-i maḥşerdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 6). [şāfiʿ-i maḥşerdir, -dir]*

şāfiʾ-i rūz-ı cezā: *Kıyamet gününün şefaatçisi, Hz. Muhammed.*

ʿĀṢīlere sensin şefiʾ mücrimlere senden nefīʾ
Düşkünlere sensin refīʿ ey **şāfiʾ-i rūz-ı cezā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 10). [şāfiʾ-i rūz-ı cezā,]*

şāh-: *Hükümdar, padişah || Allah.*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīdir Pādiṣāh-ı lā-yezāl
Hem Ḥüseyn **şāh-ı** şehid-i Kerbelādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 4). [şāh-ı, -ı]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān virmişüz
Hem Ḥüseyn **şāh-ı** şehīd-i Kerbelādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 6). [şāh-ı, -ı]*

Sensin ol **şāh-ı** şehīd-i Kerbelā sulṭānı hem
Pādişāh-i dü cihānıñ her dem sezāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 5). [şāh-ı, -ı]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim **şāh-ı** şehīdān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 33). [şāh-ı, -ı]*

şāh: *Hükümdar, padişah || Allah.*

Cin şeyṭān melek
Bu ḫalḳıñ iç vücūdunda ʿadāletle ḳodu bir **şāh** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 24). [şāh,]*

Ḫı ḫaber virdi ḥaḳīkat rāhını ṭāliblere
Dal delīl oldu bize hem **şāh** Ḥüseyn-i Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 8). [şāh,]*

Şın Ṣarāb-ı kevşerinden bir ḳadeḥ nūş itmişem
Ẓı Ẓuhūr itdi göñülde **şāh** ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 26). [şāh,]*

Dal Delīl **şāh-ı** Ḥüseyn-i Kerbelādır şüphesiz
Kef Kerāmet kānı oldur maẓhar feyż-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 15). [şāh-ı, --ı]*

ʿİlm-i noḳṭadan ḫaberdār eyledi **şāhım** benim
Bā-i bismillah gördüm derc olupdur dört kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 5). [şāhım, -ım]*

Sāḳī-i kevşer Ḥasandır pādişāh-ı dü cihān
Hem Ḥüseynī **şāh** şehīd-i Kerbelāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 4). [şāh,]*

Sābit ol iḳrārına zāhid dilerseñ Ḥaḳḳı sen
ʿAhd-i miṣāḳıñ gözet gel **şāh** Rıżāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 14). [şāh,]*

Ḫāne-i **şāha** gerek pāk ide gör dil mülkünü
Taḫta geçüp bir gün ola ḥiẓmeti ʿālīcenāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 7). [şāha, -a]*

Tesellī ḳıl baña **şāhım** bu göñlümü idip bir şād
Seniñ ʿaşḳıñ durur dāʾim dilā dīvānıma bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 7). [şāhım, -ım]*

Bunca **şāhlar** ḳapusunda ḳul olur her rūz u şeb
Mülkünü yaġmaya virdi umma andan nuṣret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 7). [şāhlar, -lar]*

Şāh ʿAlī Mūsā Rıżādır ehl-i ḫaḳīḳat maʿdeni
Hem Ṭarīḳ-i evliyāda cümle Ḥaḳḳı reh-nümādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 9). [şāh,]*

Hemān **şāh** Ḫorasāndır ʿAlī Mūsā Rıżā billah
Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳīʾden ʿAskerīm vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 11). [şāh,]*

Ol Muḥammed **şāh** Taḳīye bende olmuş tā ezel
Bil Naḳīniñ sāyesinde menzil-i rifʿat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 15). [şāh,]*

Sükūtī bezm-i ervāḥdan o **şāha** iḳtidā itmiş
Ṣefāʿat-i iltimās eyler dürr-i luṭfunda bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 9). [şāha, -a]*

Sükūtī bir ġarīb ednā ġulām bāb-ı Luṭfunda
İderse himmetiñ ol **şāh** anıñla ṣoḥbetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 14). [şāh,]*

Resm-i ṣūr-ı salṭanatda **şāha** itmem ilticā
Mülk-i tende pādişāhım emridir her varımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 7). [şāha, -a]*

Ol ʿAlī Mūsā Rıżādır **şāh** İran hem ʿArab
Ḫādimim ben anıñ kim ʿadlile ehl-i vefāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 11). [şāh,]*

İltimās it **şāh-ı** Mecnūn dürr-i maʿden kānını
Gevheridir dü cihānıñ Murtażāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 3). [şāh-ı,]*

Ṣalmayan deryā-yı ʿaşḳa fülkünü her dem-be-dem
Bulmadı ol dürr-i maʿden kānıdır **Şāh** Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 4). [şāh,]*

Ḫāk-i pāyi evliyāya gice gündüz sür yüzüñ
Ey Sükūtī bulmaḳ istersen bugün **şāh** Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 10). [şāh,]*

Ḳarābet gönlüme düşdü o **şāhıñ** iltifātıyla
İrişdim vaṣlına bir dem ki andan ġayr yārim yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 5). [şāhıñ, -ıñ]*

Sensin ol **şāh** bu ʿālem-i kāʾinātıñ Ẕübdesi
Ḫaḳ yaratmış seni evvel işbu mülke bī-zevāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 3). [şāh,]*

Men ʿaref sırrına āgāh eyledi ol **şāh** beni
Ḫaḳḳı bildirdi ʿayāne Murtażādır üstadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 3). [şāh,]*

Tā elestdendir o **şāha** ʿahd ile peymānımız
İtmisim iḳrār aña men Ẕeyneʾl-ʿAbādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 7). [şāha, -a]*

ʿAlī Mūsā Rıżā medfūn Ḫorasān taḥtgāhında
Yolunda tā ezel virdim o **şāha** cān serim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 10). [şāha, -a]*

Resūlüñ ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır anlagıl zāhid
Ḥüseyn **şāhım** imām-ı Ẕeyneʾl ʿAbānıñ kem-teriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 4). [şāhım, -ım]*

Muḥammed Bāḳır ol nesl-i ḥabīb-i kibriyādandır
İmām Caʿfer gibi **şāhıñ** ezelden çakeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 6). [şāhıñ, -ıñ]*

Muḥammed Mehdīye Derviş Sükūtī muntaẓır olmuş
Nola bir gün ẓuhūr itse o **şāhıñ** leşkeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 14). [şāhıñ, -ıñ]*

Sen gibi **şāha** iden ḳaṣd elleri muṭlaḳ ḳurur
Ber murād olmaz Ḫavāric fiʾl-i ʿiṣyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 15). [şāha, -a]*

Hem ol **şāhı** Taḳīniñ ben cemāl-i ẕāt-ı pāk içün
Nola biñ cānımız olsa oña virmek rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 7). [şāhı, -ı]*

Biḥamdulillah ġulām Ḫaḳḳ-ı Ḥabīb-i kibriyāyım ben
ʿAlīʾyyüʾl-Murtażā **şāhıñ** yolunda cān fedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 2). [şāhıñ, -ıñ]*

Sensin ol **şāh-ı** dü ʿālem her nebīniñ serveri
Sensin ol kān-ı şefāʿat āsumān üzre hemḪn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 9). [şāh-ı, --ı]*

Devr-i Aḥmede irişdik bir zamān ol **şāh** ile
Gördük anı ḫalḳ-ı aʿẓam menzil-i aʿlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 21). [şāh,]*

Vilāyetle meger ol dem göründü Aḥmede ol **şāh**
Anıñ miʾrācı bābında alıp mihrini ol arslān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 9). [şāh,]*

Sükūtī Ḥāk-i pāyine gedāyım böyle bir **şāhıñ**
Yoluna cān u baş virsem gerekdir ben olam ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 11). [şāhıñ, -ın]*

Bizden evvel bunca **şāhlar** geldiler gitmiş ḳanı
Māl u mülkin bıraḳdı bunda söylenür ḫālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 7). [şāhlar, -lar]*

Teġā'fül olma sen şāhım buña dil virme gel aṣlā
Seniñ gibi nice **şāhlar** helāk itmiş yamandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 8). [şāhlar, -lar]*

Zehr ḫançerle urupdur ibn-i Mülcem āşikār
Ṭutdı emrini münāfıḳ girdi **şāhıñ** ḳanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 4). [şāhıñ, -ıñ]*

Yā şefāʿat kimden ola ʿarṣa-yı maḥşerde hem
Şefḳat itmez oldu muṭlaḳ **şāhlarıñ** sulṭānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 8). [şāhlarıñ,]*

Bunca **şāhlar** gelüp durmayup göçdü
ʿİbret al anlardan düşme cihada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 19). [şāhlar, -lar]*

Sen ol nūr-ı nübüvvetsin kime kim nīm-i naẕar itseñ
Yedi iḳlīme **şāh** olur revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 4). [şāh,]*

Sen ol **şāh-ı** muʿaẓẓamsın nebīler zümresinden öñ
Gelüpsin ʿāleme senden ʿināyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 9). [şāh-ı, --ı]*

Anıñ içün Ḫaḳ yaratdı dü cihānıñ mülkünü
Ḫamd idelim gice gündüz ol **şāhıñ** iḥsānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 4). [şāhıñ, -ın]*

Ḫasanuʾl-ʿAskeri **şāhım** ʿAlīniñ nesl-i pākıdır
Yolunda beẕl-i cān itmiş hezārān bay gedā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 13). [şāhım, -ım]*

Kāẕım oldu pādişāh kāʾinātıñ hem bugün
Şāh ʿAlī Mūsā Rıżādır cennet-i ʿadnıñ kevs̱eri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 8). [şāh,]*

Demişdir noḳṭa-ı bāyım ḳamu aṣḥābına ol **şāh**
Bu sırrı fāş idince ol görüldü ḳudret-i ṣanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 5). [şāh,]*

Mecmūʿ-ı maḫlūḳ içinde bizi ḳıldı serfirāz
Kişver-i iḳlīme **şāhım** bizi sulṭān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 4). [şāhım, -ım]*

Mūsā-yı Kāẕım göñüller bezmine ḳıldı güşād
Şāh ʿAlī imām Rıżānıñ oldu bize himmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 10). [şāh,]*

Māsivāyı terk idip abdāl gezenler dāʾimā
Ol bilürmiş **Şāh** ʿAlī Mūsā Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 10). [şāh,]*

İbn-i Harūn māh ṣāʾim engüre Ẕehir ḳatup
Virdi İmām **Şāh** Rıżāya ʿaṣḳ-ı pākımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 12). [şāh,]*

Vech-i nūrundan Muḥammed bedr-i māhımdır ʿAlī
Menbaʾ-ı esrār kemāl hem de **şāhımdır** ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 2). [şāhımdır, -ım, -dır]*

Serdār-ı ʿArab **şāh** Necef ʿāleme server ʿAlī geldi
Sādāt-ı kirām ehl-i seḥā Ṣāḥib-i Ḳanber ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 1). [şāh,]*

Bu devr içre nice **şāhlar** gelüp geçdi ḳarār itmez
Atarlar ḳabre ḫāk içre bu cismiñ iyler ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 5). [şāhlar, -lar]*

Mülk-i ʿAcem cümle ʿArab Mūsā Rıżādır **şāhımız**
Şāh Taḳīʾden itdi ẓuhūr menbaʿ-ı esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 13). [şāhımız, -ımız]*

Ḳanı ḳahramān eyler sitem feridūn **şāh** ile darā
Ḳamusu oldular fānī yer altında yatur halā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 7). [şāh,]*

Meslek-i Ḥaḳ ḳadri idi **şāh** Geylān bendesi
Ẕikr-i cehri iştiġāli rūz u şeb eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 7). [şāh,]*

Vaṣfını itmekde **şāhıñ** iḳtidāre yoḳ mecāl
Neyleyim Derviş Sükūtī virdi Ḥaḳ ruḫṣat baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 21). [şāhıñ, -ıñ]*

ʿİlm-i noḳṭadan ḫaberdār eyledi **şāhım** benim
Bā-i bismillah gördüm derc olupdur dört kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 5). [şāhım, -ım]*

Derviş Sükūtī ister isen rūz-ı leyāl ḫażret-i **şāhı**
ʿAṣḳile gel sen daḫı başını eyle nis̱ār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 15). [şāhı, -ı]*

Nuṭḳ-ı nebīyye **şāhım** ʿAlīye iḳrārıñ eyle zāhid mürāʾī
Īmān dilersen inkāra gelme Ṣoñra iderler laʿnet bīġāyet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 5). [şāhım, -ım]*

Men ʿaref dersinde māhir rehberim **şāhı** Ḥasan
Āsitānında ġulāmım rūz u şeb ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 7). [şāhı, -ı]*

Duʿālar eylerim belki ḥużūr rūz-ı maḥşerde
Şefāʿat eylesün āl-i Muḥammed anlara **şāhım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 10). [şāhım, -ım]*

Baʿīd Ṣanma bizi **şāhım** bu göñlümden degil iḫrāc
Būy-ı ḥüsnüñ gelür dāʾim beher sāʿat ẓuhūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 5). [şāhım, -ım]*

Ḳabr-ı nūruñ şuʾlesi virdi cihāna şeref
Kaʾbe-i ʿulyā budur bil ʿāleme **Şāh** Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 22, Mısra 2). [şāh,]*

Sarāy-ı limaʾallahda oturdu cedd-i pāk ile
Ḥaḳīḳat Ṣoḥbetiñ itdi Muḥammed **şāh** Ḥaḳ ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 44). [şāh,]*

Ẕiyāret eyleyip durmaz geẔer arayı arayı
Velādeti bulur **şāh** Bahāed-dīn maḳāmı ḳaṣr-ı ʿārifān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 60). [şāh,]*

Vilādeti çıḳar rāh-ı Ḥasan Baṣra odur Ḥalvetiyye sulṭānı
Yeter vaṣf eylediñ Derviş Sükūtī on iki **şāhı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 66). [şāhı, -ı]*

şāh-ı ʿacem: *İran şahı.*

Kāẓım oldu cümle müʾmīn pişvāsı şüphesiz
Merḳad-ı **şāh-ı** ʿ**Acem** Mūsā Rıżāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 10). [şāh-ı ʿacem,]*

şāh-ı ʿālem: *Alemin padişahı, sevgili.*

Teşnegānı ümmet içre kevs̱ere sāḳī olan
Murtażādır **şāh-ı** ʿ**ālem** merd-i meydān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 4). [şāh-ı ʿālem,]*

şāh-ı cihān: *Cihan şahı. Hz. Ali.*

Ey **şāh-ı cihān** al bendeki nām ile şān seniñ olsun
Mülk-i derūn içre ne var küllīsi her ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 1). [şāh-ı cihān,]*

Murtażādır yedi iḳlīm taḫt-ı ḥükmünde anıñ
Murtażādır ḳutb-ı ʿālem **şāh-ı cihān** Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 14). [şāh-ı cihān,]*

Pendimi ṭut gūş idersen müşküliñ āsān ola
Rehber-i kāmil ara bul iresin **şāh-ı cihana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 10). [şāh-ı cihana, -a]*

Virdi Ḥasan ibn-i ʿAlī **şāh-ı cihāna** Zehri
Ḳavm-i Yezīd Ḫāricīden ḳatl-i eşrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 7). [şāh-ı cihāna, -a]*

Kişver **şāh-ı cihāndır** ol ʿAlī Mūsā Rıżā
Ẕāt-ı pāk feyż-i Ḥaḳḳın ʿadliyle ehl-i vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 11). [şāh-ı cihāndır, -dır]*

şāh-ı dīn: *Dinin padişahı (Hz. Muhammed).*

Doġdu ol Ṣadr-ı risālet ʿāleme ey **şāh-ı dīn**
Nūr-ı ẕātından yaratdı ḳulların māʾ ü ṭīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 1). [şāh-ı dīn,]*

şāh-ı ebrār: *Faziletli önder.*

Yedi yüz hem yigirmi tam kirişler baġlayup anda
Ḳuruldu taḫt-ı ḫaḳānı otursun ol **şāh-ı ebrār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 12). [şāh-ı ebrār,]*

şāh-ı enbiyā: *Peygamberlerin şâhı; Hz. Muhammed (s.a.v).*

Ḍad Ḍalaletden ḫalāṣım şāh Naḳī bürhānıyla
ʿAskerīye tābi oldum nesl-i **şāh-ı Enbiyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 30). [şāh-ı enbiyā,]*

Ol şehīd-i Kerbelānıñ bendesiyim tā ezel
Nesl-i **şāh-ı enbiyāya** cān virip ḳurbān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 8). [şāh-ı enbiyāya, -ya]*

şāh-ı evliyā: *Evliyaların şahı, önderi. II Hz. Ali.*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī serdār-ı **şāh-ı evliyā**
Vāriṣ-i Aḥmed Nebī hem şāh Ḥüseyn-i Kerbelādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 3). [şāh-ı evliyā,]*

Muḥammed Mehdīye cāndan Sükūtī
Ġulām oldum o **şāh-ı evliyāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 18). [şāh-ı evliyāya, -ya]*

şāh-ı horasān: *Horasan şahı. İmam Rıza, Şiiler için 8. imam.*

ʿAlī Mūsā Rıżā **şāh-ı Ḫorasān**
Taḳī imām Naḳīdir baḥr-ı ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 17). [şāh-ı ḫorasān,]*

şāh-ı kevneyn: *Hz. Muhammed. "İki dünyanın, dünya ve ahiretin şahı".*

Zevce-i Ḥaydāra ol dem biżʾate minnī dedi
Ol nübüvvet faḫr-i ʿālem **şāh-ı kevneyn** Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 24). [şāh-ı kevneyn,]*

Ḳurretüʾl ʿayn Ḥabīb-i kibriyāsın yā Ḥüseyn
Nūr-i pāk-ı **şāh-ı kevneyn** Muṣṭafāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 2). [şāh-ı kevneyn,]*

şāh-ı kişver: *Ülkenin şahı.*

Pādişāh baḫr u ber ḥükm ider ḳāfdan ḳāfa
ʿAdlile ṭutmuş cihānı hem **şāh-ı kişverdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 4). [şāh-ı kişverdir, -dir]*

şāh-ı merdān: *Yiğitlerin şahı II Hz. Ali.*

Murtażādır evvel āḫir sırr-ı Sübḥān Murtażā
Murtażādır **şāh-ı merdān** şīr-i Yezdān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 2). [şāh-ı merdān,]*

Anlaġıl zāhid cihānda Muṣṭafā abdalıyım
Şāh-ı merdān şīr-i Yezdān Murtażā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 2). [şāh-ı merdān,]*

Ehlibeyt Muṣṭafādır nūr-ı Yezdān yā Ḥüseyn
Nesl-i Aḥmed āl-i Ḥaydar **şāh-ı merdān** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 2). [şāh-ı merdān,]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāda ṭut bugün sen sünneti
Şāh-ı merdān hem ʿAlīye ṣıdḳ ile it ülfeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 2). [şāh-ı merdān,]*

Virildi ġavṯ-ı āʿẓamlıḳ maḳāmı ol **şāh-ı merdān**
Muʾīnüddīn kemāliyle semerḳand buḫārada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 45). [şāh-ı merdān,]*

Ḥasedle kin kibir benlik derūnunda ḳatı muḥkem
Bu bendlerden ḫalāṣ eyler irişgil **şāh-ı merdāna** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 4). [şāh-ı merdāna, -a]*

Mürşid-i kāmil ara bul Derviş Sükūtī sen bugün
Bāb-ı ʿilmiñ ögretir ol **şāh-ı merdāndır** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 10). [şāh-ı merdāndır, -dır]*

Nebīler bezm-i devrinde hezārān geldi maḫfiyyen
Ḥabībiñ devr-i āḫirde gelüp ol **şāh-ı merdānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 10). [şāh-ı merdānı, -ı]*

Laʿnet olsun ibn-i Süfyān ḫāricīniñ cānına
Ḳaṣd ḳıldı bunda çünki ol **şāh-ı merdānına** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 2). [şāh-ı merdānına, -ın, -a]*

şāh-ı muʿaẓẓam: *Yüce padişah, haşmetli sultan.*

Sen ol **şāh-ı muʿaẓẓamsın** gerek luṭfuñ ola her ān
Kerāmet kānısın muṭlaḳ yolumuz eylegil āsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 13). [şāh-ı muʿaẓẓamsın, -sın]*

şāh-i necef: *Necef şahı (Hz. Alî).*

Cevher-i yektāyım ki maʿdenim **şāh-i Necef**
Ḥaydar ibn-i Ṭālibiñ ben sāyesinde kān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 5). [şāh-i necef,]*

şāh-ı risālet: *Peygamberliğin şahı II Hz. Muhammed.*

Şemʿ-i cemāliñ nūr-ı hüveydā bezm-i elestden **şāh-ı risālet**
MiṢbāḥ-ı ḳandīl sensin muḥaḳḳaḳ Murtażā Ḥaydar şāh-ı velayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 1). [şāh-ı risālet,]*

şāh-ı ʿuḳbā: *Ahiret aleminin şahı.*

Sükūtī Dervişiñ naẓmı cevāhirden hemān bir tāc
Giyenler oldular muṭlaḳ dü ʿālem **şāh-ı ʿuḳbāyı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 10). [şāh-ı ʿuḳbāyı, -y, -ı]*

şāh-ı velayet: *Veliler şahı || Hz. Ali.*

Şemʿ-i cemāliñ nūr-ı hüveydā bezm-i elestden şāh-ı risālet
MiṢbāḥ-ı ḳandīl sensin muḥaḳḳaḳ Murtażā Ḥaydar **şāh-ı velayet** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 2). [şāh-ı velayet,]*

şāhid: *(Ar.) Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse.*

Hüccet vereyim **şāhid** ola arż-ı semā ḫalḳı bütün
Bundan girü hiç ḳalmaya her demi bu ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 7). [şāhid,]*

şāhım: *Hükümdar, padişah || Allah.*

Ḥasan ile Ḥüseyn **şāhım** bulardır bāġ u ḳalbimde
Açılmış ġonca bir güldür ser-a-ser eẕharım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 5). [şāhım,]*

Cemāliñ nūrunu Ṣalmış żiyā ile ḳılar rūşen
Ḥasan **şāhım** Ḥüseyn ile cihāna Ẕiynetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 10). [şāhım,]*

Ḥasan **şāhım** Ḥüseynʾiñ hem ezelden çakeri oldum
İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ rāhında bir gedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 3). [şāhım,]*

Teġā'fül olma sen **şāhım** buña dil virme gel aṣlā
Seniñ gibi nice şāhlar helāk itmiş yamandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 7). [şāhım,]*

Mürüvvet eyle sen ey **Şāhım** Ṣaḳın bıraḳma ferdā
Ṭarīḳ-i Saʿdîler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḥarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 11). [şāhım,]*

şaḫṣ: *İnsan, kişi.*

Bugün bir **şaḫṢı** ben gördüm feṣāḥatle oḳur Ḳurʾān
Cemīʾān beldeler gelmiş anı dinler nice insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 1). [şaḫṣı, -ı]*

Muḥaḳḳaḳ itdi ravīler behr-i **şaḫṣa** diyet vardır
Nebīler zümresi heftād hezārla ḫūn pahā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 21). [şaḫṣa, -a]*

Her **şaḫṣa** alayla bir defʿa güler
Biñ kere zehīrler ḳahrını ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 9). [şaḫṣa, -a]*

Ẓulmile her **şaḫṢa** ıżrār itmişler
Ḥırş ile ġażābı nihāyet çoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 3). [şaḫṣa, -a]*

şām: *Bugün Suriye sınırları içinde kalan şehir.*

Her ġazāda ibn-i Süfyān ʿAskerīn alma dile
Şām civārı meydānında anlaġıl Ḥaydar murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 8). [şām,]*

İbn-i Süfyān leşkerile **Şām** civārında o dem
Ḥaydar ile cenk iderken urdular bed-kāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 7). [şām,]*

Velādeti Ki pertev almış aṢlından çerāġıñ şuʾlesi her ān
Cenāb-ı Şeyḫ Saʿdeʾd-din Cebāvī eṭrāfında **Şām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 36). [şām,]*

Ki şöhret buldu Rūmī **Şām** ʿArab ʿAcemde Ṣaḥrāyı
Anıñ her bendesi kesb-i Ṣadaḳatle her arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 57). [şām,]*

ʿAskeri ol Murtażānıñ düşmānına ḳarşu dur
Şām civarı meydānında girü ḳalma sür feres *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 4). [şām,]*

şām: *Akşam vakti.*

Sāḳīyā lebrīz ḳadeḥ ṣuñ ṣāfī bir cām gerek
İçelim tā mest olunca ṣubḥ ile her **Şām** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 2). [şām,]*

şām u seḥer: *Gece gündüz II daima.*

Dervişlerimiz Ḥaḳ ẕikrin ider **şām u seḥer** zāhid
Bülbüllerimiz ġonca güle eyler fiġān bahār zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 1). [şām u seḥer,]*

Sen nübüvvet ḫātemisin her nebī bunca velī
YüẔ sürerler ḫāk-i pāya geldiler **şām u seḥer** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 10). [şām u seḥer,]*

şamār: *Tokat.*

Bunca aʾdā ḳahrile itdi ḥavāle seyfini
Cism-i pākın iki böldü **şamar** Yezīdān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 18). [şamar,]*

şarâb: *Bade, mey, sarhoşluk veren içecek; aşk bağlamında "aşk, sevgi şarabı".*

Şın **şarāb-ı** kevs̱eri Kāẕım yedinden iç bugün
Ṣad Ṣafā eyler derūnuñ ister isen zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 13). [şarāb-ı,]*

Mest olalım cürʿasından bu **şarābıñ** gülgūnuñ
Ṣāfī engür meylerden vir bugün aḥmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 7). [şarābıñ, -ın]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād iderler cān u dilden her seḥer
ʿAşḳ **şarābın** içmiş anlar dün ü gün ʿaleʾs-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 12). [şarābın, -ı, -n]*

Bu kesretden elim yūdum muḥabbet ẕevḳile dāʾim
Ṣarāb-ı lā-yezālīden içüp bunda ḫumārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 4). [şarāb-ı,]*

Dest uzatdı ṣundu baña bir ḳadeḥ engür **şarāb**
Nūş idip ḳıldım cesāret bādesinden çıḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 5). [şarāb,]*

Sāḳī laʾl-i **şarābıñ** nūş iden bezm-i ezel
Hiç ayılmaz mest olan ʿāşıḳları tā ḥaşre dek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 5). [şarābıñ, -ı, -n]*

Ḳaṭre-i ʿaşḳıñ **şarābıñ** tā ezelden içeli
Bilmezem geldim bu ʿālem ḫalḳına mestāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 5). [şarābıñ, -ı, -n]*

Dergāh-ı bezm-i elestden bir ḳadeḥ laʿl-i **şarāb**
Nūş idip geldin cihāna olmuşun mestān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 5). [şarāb,]*

Mest olalım cürʿasından bu **şarābıñ** gülgūnuñ
Ṣāfī engür meylerden vir bugün aḫmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 7). [şarābıñ, -ı, -n]*

Sürdüler elmās ḳadeḥler meclisinde her müdām
Bāde-i engür **şarābıñ** içdiler bir çoḳ ġanī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 14). [şarābıñ, -ı, -n]*

ʿAşḳ **şarābıñ** içmeyenler ḳalb evi itmez ṭulūʿ
Ḥabs ider ervāḥ-ı dilde Ẕengi kār itmez şümūʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 20, Mısra 1). [şarābıñ, -ı, -n]*

şarāb-ı ʿaşk: *Aşk şarabı (İlahî aşk).*

Ṣarāb-ı ʿaşḳı her kim nūş iderse dest-i mürşidden
Bulurlar ʿaşḳile dāʾim o demde zevḳiyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 3). [şarāb-ı ʿaşḳı, -ı]*

Velī ʿaşḳ-ı ilāhīniñ deli dīvānesiyim ben
Ṣarāb-ı ʿaşḳını içmiş nice mestānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 2). [şarāb-ı ʿaşḳını, -ın, -ı]*

şarāb-ı kevser: *!- Kevser şarabı. 2- Cennette aktığına inanılan sonsuzluk ırmağının şarabı.*

Bāb-ı luṭfunda gedā ol sāyesinde bul feraḥ
İç **şarāb-ı kevserinden** her seḥerler bir ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 2). [şarāb-ı kevserinden, -i, -n, -den]*

şarāb-ı laʿl: *Kırmızı şarap.*

Seniñ ʿaşḳına her kim ki düşenler devr ider elde
Ṣarāb-ı laʿl-i engürüñ içenlerde ḫumār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 4). [şarāb-ı laʿl-i, -i]*

şark: *Ar. Doğu.*

Līmaʾallah sırrına nā-maḥrem olmuş ġarb **şarḳ**
Mürşide hiç varmayanlar nice itsün anı farḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 1). [şarḳ,]*

şaş: *Bir durumdan dolayı şaşırmak / şaşma eylemi.*

Bir ʿaceb heyʾet Ṣıfātı file beñzer ḳāmeti
Her gören ḫavf itdi ġāyet bende **şaşdım** baḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 4). [şaşdım, -dı, -m]*

şaşı: *Gözleri aynı doğrultuya bakamayan kimse. II Aşkın hakikatini göremeyen kimse.*

Kim ki anıñ yollarını itmedi cāndan ḳabūl
Ġaflet ile ʿömr geçüp dīdesi gör dāʾim **şaşı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 10). [şaşı,]*

şāyeste: *(Fars. şāyesten "lâyık ve uygun olmak"tan şāyeste) Lâyık, yaraşır, uygun.*

Ṭutdu şöhret bu cihānı her nevʿīyle ʿayān Sükūtī
Naẕmıyla **şāyeste** ancaḳ bir nice meydān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 2). [şāyeste,]*

şāẕelī: *1-Şazeliye tarikatına mensup kimse 2-Şazeliye tarikatına ait, Şazelilikle ilgili.*

Mevlevīler **ŞāẔelīyle** men ʿarefden baḥs ider
Hem Sühreverdi ḥaḳāyıḳ ehline raʿnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 7). [şāẕelīyle, -y, -le]*

Nice biñ āsitānında mürīd-i Ḥaḳ deyü ḳulu
Buyururlar Ṭarīḳ-i Ḥaḳ pīridir **Şāẕelī** Sulṭān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 20). [şāẕelī,]*

şeb: *Gece.*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya ḫiẕmet eyle rūz u **şeb**
Maḥrūm itmezler belāsıñ miṣl-i aṣḥāb-ı selef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 3). [şeb,]*

Bir **şeb-i** maʿnā yüẔünden semʾ-i cāna bir ḫiṭāb
Sen de ara çün dediler aç gözüñ ol Ḥaḳ ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 11). [şeb-i, --i]*

Bir **şebī** Derviş Sükūtī Muṣṭafāya dūş olup
Şefḳātiñ gördüm hezārān baña nefret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 21). [şebī, -i]*

Meslek-i Ḥaḳ ḳadri idi şāh Geylān bendesi
Ẕikr-i cehri iştiġāli rūz u **şeb** eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 8). [şeb,]*

Gel ṭarīḳ-i enbīyāya zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul ḫiẕmetiñ it rūz u **şeb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 2). [şeb,]*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u **şeb**
Mālını taʾdād idip gel ehline vir sen Ẕekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 3). [şeb,]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum rūz u **şeb**
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 3). [şeb,]*

Men ʿaref dersinde māhir rehberim şāhı Ḥasan
Āsitānında ġulāmım rūz u **şeb** ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 8). [şeb,]*

Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it rūz u **şeb** ile heves
Ẕikr-i Ḥaḳḳı sür göñülden dāʾimā her bir nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 5). [şeb,]*

Maḫfī itmez ẕāt-ı Ḥaḳḳı söylüyor hep ẓāhirā
Her **şebi** eyler nümāyān nūr-ı ḳandīlden sirāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 20). [şebi, -i]*

Ehl-i īmānıñ bu demde sīnesi ʿüryān ola
Ḳan döküp dīdelerinde rūz u **şeb** giryān ola *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 12). [şeb,]*

Ẕikr idenler irdim Ḥaḳḳa ruz u **şeb**
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı gördü onlar bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 5). [şeb,]*

Bir şeyḫ-i kāmile eyle ilticā
Ḥiẕmet it rūz u **şeb** sende sālika *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 18). [şeb,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendiñ olmuş tā ezel
İlticā ḳılmış ḳapuna rūz u **şeb** eyle ʿamel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 18). [şeb,]*

Mest olup dīvāna gel Bāḳır imāmıñ ʿaşḳına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı şor göñlünden rūz u **şeb** her dem ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 4). [şeb,]*

şebah: *Ceset, cüsse, cisim, şahıs.*

'Askeri ol kutb-ı alem şah bekadır sevdiğim
Nazmıyla Derviş Sükuti medh ol **şebahları** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 14). [şebahları, -lar, -ı]*

şeb-i ẓulmet: *Karanlık gece.*

Şeb-i ẓulmetde ḳalmışım żiyā ḳıl yā Resūlullah
Seniñ derdine dūş oldum devā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 1). [şeb-i ẓulmetde, -de]*

secāʾat: *Yiğitlik, yüreklilik, cesaret.*

Ẕāt-ı ṣıfātında anıñ şīr-i **şecāʾat** resm-i ḳavī
Şevḳ-i iṭāʿat-i Muṣṭafāda bir ehl-i vefā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 9). [şecāʾat,]*

secer: *Ağaç, diraht.*

Seḥerde görünür ol Ḥaḳ Sükūtīden işit muṭlaḳ
İder tevḥīd **şecer** evrāḳ uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 18). [şecer,]*

Bāb-ı Luṭfuñ ḫādimidir nice biñ ḳullar daḫı
Secde eyler saña taḥḳīḳ ins ü cin cümle **şecer** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 6). [şecer,]*

İsmiñ seniñ vaḥş ü ṭuyūr insile cān cemʿ-i **seçer**
ʿArşda melek cümle felek vaṣfıñ ider cennāt ḫūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 5). [seçer,]*

Cümle nebāt bunca ḥacer evrāḳ ile hem de **şecer**
Ḥaḳ ẕikrini dāʾim ider hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 5). [şecer,]*

Hemān Mūsāya ʿarż itdi cemāliñ nūrunu birgün
Şecerden çün ẓuhūr itdi kelām-ı ṣāfī nurānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 8). [şecerden, -den]*

Bunu söyler her **şecer** cümle varaḳ
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 19). [şecer,]*

şedīd: *Ar. Şiddetli. II Sert, asabî.*

Hem ṣusuzluḳ her cihetden berhizi itdi **şedīd**
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 3). [şedīd,]*

şefāʿat: *Hz. Muhammet'in, mahşer gününde müslümanların bağışlanması için Allah'a dua etmesi.*

Bu cürmümle kime idem Sükūtī ilticā oldum
Şefāʿat kānı Aḥmedden iderim ʿār olur bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 8). [şefāʿat,]*

Şefāʿat ḳavm-i NaṢrāni Yahūdīye olur mı hiç
Müʾebbed nār-ı duẔaḫda yañarlar cümlesi yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 9). [şefāʿat,]*

Sükūtī mücrimiñ bilmem rehāyāb olması düşvār
Meger raḥm eylese Aḥmed **şefāʿatde** odur meşhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 14). [şefāʿatde, -de]*

Sükūtī her ḳabīḥ aḫlāḳ bu ḳalbimden ḫurūc itdi
Şefāʿat- kān Aḥmedʾle yetişdi Ḥaḳ bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 10). [şefāʿat-,]*

Ẓulmüyle çoḳ Kerbelāda itdiler cevr-i cefā
Kimden umar ya **şefāʿat** ḳavm-i Mervān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 10). [şefāʿat,]*

Sensin ol şāh-ı dü ʿālem her nebīniñ serveri
Sensin ol kān-ı **şefāʿat** āsumān üzre hemḪn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 10). [şefāʿat,]*

Pür- günāhım ḳıl **şefāʿat** bu Sükūtī kem-tere
Cürm-i ʿiṣyānıñ ʿafv ḳıl ey Şefīʾüʾl-müẔnibīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 11). [şefāʿat,]*

Ne ʿöẕrüyle güşād idem Ḥabībiñ bābını bir gün
Şefāʿatden cüdā oldum yerim Ṭamu ḳamu nīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 4). [şefāʿatden, -den]*

Revā mı şānına her dem viṣālinden olam ben devr
Şefāʿat ḳıl saña maḫṣūṣ umarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 6). [şefāʿat,]*

Yā **şefāʿat** kimden ola ʿarṣa-yı maḥşerde hem
Şefḳat itmez oldu muṭlaḳ şāhlarıñ sulṭānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 7). [şefāʿat,]*

Şefāʿat şānına layıḳ ḳapundan red olunmaz hiç
Sükūtī ʿāṣıḳıñ kem-ter meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 11). [şefāʿat,]*

Şefāʿat ḫāk-i pāyinden nola olmaz ise bir gün
Sükûti mücrimiñ ḥāl cezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 15). [şefāʿat,]*

Sen olduñ cümle mücrim ʿuṣāta yevm-i ḥaşr içre
Sükūtī ḳaṭıʿ ümid itmez **şefāʿat** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 18). [şefāʿat,]*

YüẔ sürüp geldim ḳapuna bir alay ḳullar ile
İyleme red ḳıl **şefāʿat** ey cānların cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 12). [şefāʿat,]*

Senden olmazsa **şefāʿat** ḥaşre dek ḥālim yaman
Sen şefīʾüʾl-müẕnibīnsin cānlar cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 7). [şefāʿat,]*

Neyleyim bunca nebīye hem velīye yalvarup
Hiç biri ḳılmaz **şefāʿat** gördüm ki nuṣret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 18). [şefāʿat,]*

Sükūtī Dervişiñ naẓmı nebīler vaṣfını eyler
Şefāʿat iltimāsında dün ü gün ilticā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 36). [şefāʿat,]*

Zenūbūm çoḳ siyāh rūyuñ Sükūtī Ṣoñ deme irdin
Şefāʿat kān Aḥmedden dile ḫācet īmān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 10). [şefāʿat,]*

Devlet aña kim tāc ü nübüvvet başına ḳondu sırr-ı Ḫudādan
Şāfīʿ-i maḥşer rūz-ı cezādır cümle ʿuṣāta ḳıldı **şefāʿat** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 16). [şefāʿat,]*

Duʿālar eylerim belki ḥużūr rūz-ı maḥşerde
Şefāʿat eylesün āl-i Muḥammed anlara şāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 10). [şefāʿat,]*

Kimden ola yā **şefāʿat** bir gün ola maḥşeri
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 23). [şefāʿat,]*

<u>şefīʾ</u>: *Şefaatçi.*

ʿĀṢīlere sensin **şefīʾ** mücrimlere senden nefīʾ
Düşkünlere sensin refīʿ ey şāfīʾ-i rūz-ı cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 9). [şefīʾ,]*

Sen **şefîʾ** ol çār-i yārin ḥürmetine yā ḤabĮb
Hem iki şehzādegānıñ ʿaşḳına ey pür-kemāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 11). [şefîʾ,]*

Ol zamān kim yalın ayaḳ saña geldim siyāh- rū
Ṭut elimden sen **şefîʾ** ol saña itdim serfürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 2). [şefîʾ,]*

şefîʿüʾl-müẕnibīn: *Günahkarların şefaatçisi (Hz. Muhammed).*

Ḳalma cürmümüze her dem yā **şefîʿüʾl-müznibīn**
Raḥmet içün gönderildin her vaata yā emīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 1). [şefîʿüʾl-müznibīn,]*

Sensin ol maḥbūb-ı ḫāliḳ hem **şefîʾüʾl-müznibīn**
Raḥmet içün gönderildin şāfiʿ-i yevmüʾl ḥaşr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 3). [şefîʾüʾl-müznibīn,]*

Pür- günāhım ḳıl şefāʿat bu Sükūtī kem-tere
Cürm-i ʿışyānıñ ʿafv ḳıl ey **Şefîʾüʾl-müẕnibīn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 12). [şefîʾüʾl-müẕnibīn,]*

Senden olmazsa şefāʿat ḥaşre dek ḥālim yaman
Sen **şefîʾüʾl-müẕnibīnsin** cānlar cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 8). [şefîʾüʾl-müẕnibīnsin, -sin]*

şefḳāt: *Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.*

Şefḳāt-i āl-i Resūlʾden hiç ola mı bunlara
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya ẓulm ile her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 21). [şefḳāt-i, -i]*

Cenāb-ı Aḥmede ol dem semavāta ʿurūcunda
Virildi ḫilʾat-i rifʿat uṢāta **şefḳāt-i** iḥsānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 6). [şefḳāt-i, -i]*

Bir şebī Derviş Sükūtī Muṣṭafāya dūş olup
Şefḳātiñ gördüm hezārān baña nefret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 22). [şefḳātiñ, -in]*

Şübhemiz yoḳ **şefḳat** ider ol Resūl-i kibrīyā
Āl-i Aḥmed bendesine hem ʿAlī Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 1). [şefḳat,]*

Murtażādır yevm-i maḥşer her günāhkār ümmete
Murtażādır **şefḳāt** içre merd-i meydān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 16). [şefḳāt,]*

Geldin meger raḥmet içün ḳullarına **şefḳat** içün
İḥsān ile nuṢret içün senden olur her sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 3). [şefḳat,]*

Gel göñül geç māsivādan umma andan **şefḳat** hīç
Ẕen ü dünyā bī-vefādır umma andan himmet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 1). [şefḳat,]*

Faṭıma bint-i Resūldür nūr-ı pāk-ı enbiyā
Müʾmināta **şefḳati** olmuş revāsından meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 8). [şefḳati, -i]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya ḳul olan **şefḳat** bulur
Hem Ṭarīḳ-i enbiyāda ʿaşḳile ülfet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 1). [şefḳat,]*

Raḥmetiñ deryāsı pek çoḳ hiç nihāyet yoḳ durur
Şefḳātiñle merḥamet ḳıl ben revāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 10). [şefḳātiñle, -iñ, -le]*

Şefḳat umma ġayrılerden Aḥmed-i Muḥtār gerek
Sāḳī-i kevs̱er cenāb-i Ḥaydar-ı Kerrār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 1). [şefḳat,]*

Dehr-i fānīye Ṣaḳın gel meylini virme bugün
Kimseye hiç **şefḳati** yoḳ bir daġdır o göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 10). [şefḳati, -i]*

Ġaflet içre bıraḳma hem dem eyle **şefḳat** yā Kerīm
Baḥr-ı ʿaşḳıñla kemāliñ ile vuṣlat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 1). [şefḳat,]*

Ḫāk-i pāyiñ kem-teri Derviş Sükūtī tā ezel
Senden umar **şefḳat** ancaḳ rūz-ı cezāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 14). [şefḳat,]*

Ḳan revān it dīdeñizden ey Sükūtī rūz u şeb
Şefḳāt ider saña Aḥmed şehr-i bir āʿẕam bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 14). [şefḳāt,]*

Şefḳat eyle bu Sükūtī kem-tere ey z̤āt-ı pāk
Senden ümīd kesmez aṣlā bir ġarḪb ednā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 27). [şefḳat,]*

Āsitānıñ bir ġulāmı olmuş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfundan umar ol **şefḳati** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 16). [şefḳati, -i]*

Yā şefāʿat kimden ola ʿarṣa-yı maḥşerde hem
Şefḳat itmez oldu muṭlaḳ şāhlarıñ sulṭānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 8). [şefḳat,]*

Seniñ evlād-ı eẔvācıñ yoluna iḳtidā eyler
Aña **şefḳat** gerek itsen sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 10). [şefḳat,]*

Hiç **şefḳāti** yoḳ kimseye diñle Sükūtī naẓmını
Ṣabr idemem Eyyüb-āsā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 13). [şefḳāti, -i]*

Özge bir derde dūş oldum kimse **şefḳat** itmedi
Bir ṭabīb buldum ʿacāyib edvāya diḳḳat itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 1). [şefḳat,]*

Bıraḳma nār-ı firḳat içre ben ḳulunu her müdām
Muṣṭafānıñ ʿaşḳına sen raḥm idip ḳıl **şefḳati** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 8). [şefḳati, -i]*

Cān naḳdini beẕl eyledi rūşen Sükūtī Aḥmede
Şefḳat umar rūz-ı cezā yaḳmaya hiç nār ateşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 12). [şefḳat,]*

Dergāh-ı vālāsına Derviş Sükūtī sür yüzüñ
Şefḳat eyler her Zamānda Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 18). [şefḳat,]*

Ġaflet içre bıraḳma hem dem eyle **şefḳat** yā Kerīm
Baḥr-ı ʿaşḳıñla kemāliñ ile vuṣlat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 1). [şefḳat,]*

Bunca demler yalvarırdım ḥālime raḥm iylesün
Ey Sükūtī **şefḳāt** umma bir ẓālim ġaddāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 10). [şefḳāt,]*

Zümre-i hidāyet hem daḥı ġayret
ʿAdl ile itmekde dāʾimā **şefḳat** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 60). [şefḳat,]*

şeh: *Şah, hükümdar.*

Şehā her dem oḳurlar ʿilm-i Ḳurʾān
Benim virdim heman Ẕeyneʾl-ʿAbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 7). [şehā, -a]*

Düşdüler ḳanūn niẓāmāt ḥükmünüñ icrāsına
Bāb-ı şerʿī ḳufl idip bekler paşālar hem **şehi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 6). [şehi, -i]*

Şehā gel sen ḫaber ṣorma bu yolda ehl-i nādāna
Ne yüzden Ḥaḳ bilinür hem suʾāl it bezm-i ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 1). [şehā,]*

Şehā göñlüm uşanmışdır sivā ḥubı yalan şimdi
Giriftārım belālarla vefāsı yoḳ cihān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 1). [şehā,]*

Murād aldı anıñ bāb-ı eşkin bekleyen kem-ter
Velādet Odur ḳutb-ı cihān ancaḳ **şehā** ʿAbdüʾl-Ḳādir Geylān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 10). [şehā,]*

Ehl-i **seḥā** maʿdenidir her vechle sāʾillere
Ḳıldı beyān Ḳurʾānıyla merd-i **seḥā** Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 3). [seḥā,]*

Ehl-i **seḥā** maʿdenidir her vechle sāʾillere
Ḳıldı beyān Ḳurʾānıyla merd-i **seḥā** Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 4). [seḥā,]*

Ol ṭarīḳāt erlerinden ḥażret-i şeyḫ ʿĀrifā
ʿĀşıḳ-ı ṣıdḳ-ı vefādır menbaʾ-ı cūd-ı **seḥā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 2). [seḥā,]*

Ṣofrāsı meydānda dāʾim ṣāḥib-i ehl-i saʾīd
Şeyḫ ʿAlī merd-i mürüvvet ġanīdir ehl-i **seḥā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 12). [seḥā,]*

şehādet: *Şahitlik, Kelime-yi şehadet getirerek Allah'ın varlığına, birliğine iman etme.*

Nice āyet ile Ḳurʾān dervişinde olup mesṭūr
Kelām-ı Ḥaḳḳıyla mevcūd **şehādet** ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 10). [şehādet,]*

Resūlullah iḳrārım ezelden itmişim īmān
Şehādet ḳılmışım her dem anıñla ülfetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 4). [şehādet,]*

Sen olduñ Ḥaḳ ile mevcūd sırr-ı līmaʾallahda
Muḥaḳḳaḳ bilmişiz ḳıldın **şehādet** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 8). [şehādet,]*

İtdi **şehādet** dine riʿāyet ʿaşḳile ol dem
Kenz-i ḥaḳāyıḳ nuṭḳ-ı deḳāyıḳ ʿārif-i dānā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 7). [şehādet,]*

Cefā-yı tīġ ile Cercīs Ẕekeriyyā ile Yaḥyā
Şehādet eyledi küffār bī-ġayr-i Ḥaḳ cezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 20). [şehādet,]*

Ḳaṣd ḳıldı Harūn ancaḳ ol imām Kāẓıma
İtdi ẓulm ile **şehādet** ol münāfıḳ bī-ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 8). [şehādet,]*

şehevāt: *Şehvetler, nefsin aşırı istekleri.*

İç duḫānıñ ḳahve ile ḳatʿ ider **şehevātını**
Zehr-i ḳātil bunlar ancaḳ gitmiyor birçoḳ Zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 5). [şehevātını, -ın, -ı]*

şehīd: *Allah yolunda ve din uğrunda savaşırken ölen kimse.*

Nūr-ı ʿaynıdır anıñ hem ol iki şehzādeler
Biri zehr ile **şehīd** vü hem birisi Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 26). [şehīd,]*

Ol Ḥasan şāh **şehīd** hem Ḥüseyn-i Kerbelā
Teşnegān-ı ümmete ol Şāḳī-i kevserdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 7). [şehīd,]*

Hem Ḥüseynʾi Kerbelāda ḳıldılar ol dem **şehīd**
Yedi eflāk itdi feryād āh ile hep zār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 5). [şehīd,]*

Oldu ʿaṭşān-ı **şehīdān** Kerbelāda bunca dem
Cismini ḳıldı ḥārābe nār-ı sūzān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 13). [şehīdān, -ān]*

Kerbelāya irdi ol dem özge ṭufān miṣl-i Nūḥ
Ḳana ġarḳ oldu **şehīdān** bunca iḫvān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 20). [şehīdān, -ān]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim şāh-ı **şehīdān** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 33). [şehīdān, -ān]*

Ḥażret-i Yaḥyā gör kim ẓulmüyle oldu **şehid**
Ḳan pahā heftād hezār Ḥaḳ eyledi ʿiṭā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 17). [şehid,]*

Ḳıldı **şehid** Şāh Ḥüseyni ẓulmiyle ol ḳaltabān
İbn Ẕiyād bir münāfıḳ düşmān her bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 9). [şehid,]*

Ḳıldı **şehid** ibn-i Yezīd bunları biñ cevr ile
Düşmānı āl-i Resūl fitne-i aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 11). [şehid,]*

Hem ṣusuzluḳ her cihetden berhizi itdi şedīd
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu **şehīd** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 4). [şehīd,]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu **şehīd**
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 9). [şehīd,]*

Āl-i mervāna hezārān laʿneti her ān ola
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu **şehīd** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 14). [şehīd,]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu **şehīd**
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 19). [şehīd,]*

Kimden ola yā şefāʿat bir gün ola maḥşeri
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu **şehi̱d** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 24). [şehi̱d,]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu **şehīd**
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 29). [şehīd,]*

ʿĀşıḳı ol mātemiñ ṭut baḳma münkir ḳālini
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu **şehīd** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 34). [şehīd,]*

Raḥm yoḳdur eşḳiyānıñ olamaz aṣlā saʾīd
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem **şehīd** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 4). [şehīd,]*

Men ʿaref dersin her dem ḥāfıẓ-ı Ḳurʾān idi
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem **şehīd** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 8). [şehīd,]*

Tīġ-ı ḫançer bāġrına urdı o ẓālim ber tamām
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem **şehi̱d** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 12). [şehi̱d,]*

Ḫūn ile alūde itdi ol Zamānlar Ḥüseyni
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem **şehi̱d** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 16). [şehi̱d,]*

Menfaʿat yoḳ nādim olsa bir defʿa ol ehl-i şek
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem **şehi̱d** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 20). [şehi̱d,]*

Rūḥ-ı pākın aldı uçdu cennete oldu sükūn
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem **şehi̱d** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 24). [şehi̱d,]*

Aġlasunlar bu ḫuṢūṢda maḥşere dek ʿāşıḳān
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem **şehīd** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 28). [şehīd,]*

Rütbe-i şāh-ı **şehīdiñ** menziliñ buldu bugün
ʿArş-ı aʿlādan melekler yerlere indi o gün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 21). [şehīdiñ, -iñ]*

şehīd kıl: *Şehit etmek.*

Hem Ḥüseyn-i Kerbelāda ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk dökdü ḳan aġladı arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 5). [şehīd ḳıldılar, -dı, -lar]*

şehīd-i kerbelā: *Kerbela şehitleri. || Hz. Hüseyin ve arkadaşları.*

Ḥasandır nūr-ı çeşmim Ḥaḳ Ḥabīb-i kibriyānıñ bil
Ḥüseynim māh-ı muḥarremde **şehīd-i Kerbelā** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 6). [şehīd-i kerbelā,]*

Sensin ol şāh-ı **şehīd-i Kerbelā** sulṭānı hem
Pādişāh-i dü cihānıñ her dem sezāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 5). [şehīd-i kerbelā,]*

Ol **şehid-i Kerbelāda** şāh Ḥüseyne cān veriñ
Ehl-i beytiñ Zümresine ḳaydolup ekrem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 7). [şehid-i kerbelāda, -da]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīdir Pādişāh-ı lā-yezāl
Hem Ḥüseyn şāh-ı **şehid-i Kerbelādır** sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 4). [şehid-i kerbelādır, -dır]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān virmişüz
Hem Ḥüseyn şāh-ı **şehīd-i Kerbelādır** sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 6). [şehīd-i kerbelādır, -dır]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır pādişāh lā-yezāl
Hem Ḥüseyn şāh **şehīd-i Kerbelādır** bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 4). [şehīd-i kerbelādır, -dır]*

Ol **şehīd-i Kerbelānıñ** bendesiyim tā ezel
Nesl-i şāh-ı enbiyāya cān virip ḳurbān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 7). [şehīd-i kerbelānıñ, -n, -ı, -n]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżādır Zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseynī şāh **şehīd-i Kerbelāsın** yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 6). [şehīd-i kerbelāsın, -sın]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīdir zehr-i ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseynī şāh **şehid-i Kerbelāya** ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 6). [şehid-i kerbelāya, -ya*

Sāḳī-i kevser Ḥasandır pādişāh-ı dü cihān
Hem Ḥüseynī şāh **şehīd-i Kerbelāya** bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 4). [şehīd-i kerbelāya,]*

şehinşāh: *Padişahların padişahı.*

Sen **şehinşāh** bu ʿālemde pādişāhlar serveri
Hem delīl cümle ʿālem ins ü cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 14, Mısra 1). [şehinşāh,]*

Ol **şehinşāh** bu ʿālem-i Muṣṭafādır iʿtiḳādım
Anıñ çün ʿaşḳa düşdüm artmada hep feryadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 1). [şehinşāh,]*

İmām Kāẓım **şehinşāhı** bu ʿālem ḳıblesi oldur
Muḥaḳḳaḳ secdegāhımdır anıñ ḫāk-deriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 7). [şehinşāhı, -ı]*

Ol **şehinşāhı** bu ʿālem-i Muṣṭafāsın yā ʿAlī
Noḳṭa-ı ʿilm-i ḥaḳīḳat Murtażāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 1). [şehinşāhı, -ı]*

ʿAskeri ibn-i ʿAlīdir hem **şehinşāh-ı** ʿArab
Ḥüccet-i ḲaṢım Muḥammed Ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 13). [şehinşāh-ı, --ı]*

Şehinşāh-ı cihān Aḥmed Bedevī Seyyid Sulṭān
Süleymān-zamān oldur elinde hem ḳamu devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 21). [şehinşāh-ı, --ı]*

Fatıma Ḫayruʾn-nisānıñ ʿaşḳına ey zāt-ı pāk
Ẕenb-i ʿişyānıma baḳma ey **Şehinşāh-ı** cihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 4). [şehinşāh-ı, --ı]*

Sen **şehinşāh** bu ʿālemde pādişāhlar serveri
Hem delīl cümle ʿālem ins ü cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 28, Mısra 1). [şehinşāh,]*

şehir: *Şehir, kent.*

Saña ne itdi bu Köprülü **şehrini** ol ẕāt-ı pāk
Nūr-ı aḳdesle bu ʿālem vechine virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 3). [şehrini, -i, -ni]*

şehr: *Şehir, kent.* || *Gönül şehri.*

Ḳodu bir ketḫüda anda vezīr ḥükmüñ sürer dāʾim
Emīn itmiş bu **şehr** içre ḳamu mülke urdu serdār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 28). [şehr,]*

İki yüz ḳırḳ sekiz pāre ḥaṭlarla urup bendin
Ṭutar muḥkem gönül **şehriñ** bozulmaz ṭılsımı ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 8). [şehriñ, -i, -n]*

Murtażādır bāb-ı ʿilmiñ **şehrine** vāḳıf olan
Murtażādır ʿilm-i Ḥaḳda baḥr-ı ʿirfān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 3). [şehrine, -i, -ne]*

Bir **şehre** irdim nāgehan itmediler raġbet baña
ʿĀlemleri muṭlaḳ şaḳī hiç ḳılmadı ülfet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 1). [şehre, -e]*

Leşker-i nefs ḳaplamışdır bu vücūduñ **şehrini**
Sür çıḳar gel ḳalb evinden olmaya teniñ ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 3). [şehrini, -i, -(n)i]*

Yaḳ bu göñül **şehrini** ʿaşḳ ile ḥarāb it
Maḥv olunca yan yaḳıl ḥasta dile kebāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 1). [şehrini, -i, -n, -i]*

Çoḳ vaḳit berbād idendi bu vücūduñ **şehrini**
Ẕülf-i Leylādan muḥaḳḳaḳ almadı Mecnūn murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 11). [şehrini, -ini]*

Yaḳ vücūduñ **şehr** içre zāhidā bir ṣāfī ʿūd
ʿIṭr-ı būyundan bu ʿālem saña itsünler vürūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 1). [şehr,]*

Degildir münkiriñ ḥāli derūnuñ itmege enver
ʿUcub riyā ile memlū vücūduñ **şehri** hem yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 2). [şehri, -i]*

Bu göñlüm **şehrini** iḥrāḳ iden ḥüsn-i cemāliñdir
Seniñ ʿaşḳıñ yaḳar dāʾim ḳomaz raḥat celāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 1). [şehrini, -i, -(n)i]*

Cemāliñ nūrunu iẕhār iderdi ẕāt-ı pākiyle
Bu ḳalbim **şehrini** cümle ser-a-ser ḳapladı envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 8). [şehrini, -i, -(n)i]*

ʿAnāṣırdan düzülmüşdür ser-a-ser bu vücūd **şehri**
Ḳodu on iki bāb anda anıñladır hemān maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 3). [şehri, -i]*

Girdim o **şehre** cān ile her bir edeb erkān ile
Ẕevḳ eyledim sulṭān ile yoḳ anda hiç bīgānemiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 13). [şehre, -e]*

Raḥm idip gel ḥasta ḳalbim **şehrine** ḳaṣd eyleme
Elleri ḳurur anıñ kim kim urur bīmāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 3). [şehrine, -i, -n, -e]*

İḥrāḳ-ı muḥabbetle bu göñül **şehrini** yaḳmaġa
Şemʾ-i ʿaşḳa cān atarız pervāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 7). [şehrini, -i, -n, -i]*

Sükūtī terk idip geldi vücūduñ **şehrini** bir bir
Beḳā buldu bu ʿālemde Ḥaḳḳile itdi pazarıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 9). [şehrini, -ini]*

Caʿfer oldu bāb-ı ʿilmiñ **şehriniñ** mahirleri
Küntü kenze maẕhar olmuş sırr-ı Ḫudādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 9). [şehriniñ, -i, -nin]*

Bu vücūdum **şehr** içre rūz u şeb mihmān olan
Ẕāt- pākıñdır muḥaḳḳaḳ ḫūblara sulṭān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 1). [şehr,]*

Hicrān ateşi yaḳdı göñül **şehrini** eyledi berbād
Ḳıldı ḫarāb virdi fenā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 9). [şehrini, -ini]*

Bu vücūdum **şehrini** doldurdu ẕāt-ı pākıyla
Nūra ġarḳ itdi ser-a-ser dürlü elvān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 7). [şehrini, -i, -n, -i]*

Bektāşīler bāb-ı ʿilmiñ **şehrine** āgāh olup
Hem Ṭarīḳ-i evliyāda cismini ifnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 13). [şehrine, -i, -ne]*

Kerbelāda **şehr-i** melʿūn şāh Ḥüseyni ḳatl idip
Müsteḥaḳ olmaz mı nāre ḳahhāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 11). [şehr-i, --i]*

Ḫavf yoḳ hiç enbiyādan bunların aṣlā bugün
Bir belāya uġramışlar her **şehr** cümle kūyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 8). [şehr,]*

Bāb-ı ʿilmine anıñ kim dāḫil olmuş rūz u şeb
Vāḳıf olmuş **şehrine** bil Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 6). [şehrine, -ine]*

İtdi ḥarāb bu vücūdum **şehrini** ḳıldı fenā
Artdı feryād ile nālem ḥālimiz düşvāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 3). [şehrini, -i, -n, -i]*

Taḳarrub Raşṭine nām bir ḳaryeden ẓuhūr itdi
Köprülü **şehrine** cereyān idüp her zīr ü bālādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 6). [şehrine, -ine]*

Köprülü **şehrine** ḳāʿim maḳām geldi riyāsetle
ʿAdāletle olup maʿmūr ider iḥsān her efrāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 9). [şehrine, -i, -ne]*

Mükemmel **şehrümüz** burda mücerred çoḳ dükkān īrād
Maʿārif mektebiñ cümle yenīden ḳıldı iḥyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 13). [şehrümüz, -ümüz]*

Gelüp Lesḳofça **şehrinden** iki maḥdūmları biʾẕẕāt
Bā mer Ḥaḳ vaṭān ṭutdu Ṣadaḳatle bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 7). [şehrinden, -i, -n, -den]*

İtdi ġāret bu vücūdum **şehrini** yaġmā-yı ʿaşḳ
Mecnūn-āsā kūh-ı ṣaḥrā her demi Leylā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 23, Mısra 1). [şehrini, -i, -(n)i]*

Māsivāya baḳmaz aṣlā ʿaşḳile mestān olan
Maḥv iderler bu vücūduñ **şehrini** vīrān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 27, Mısra 2). [şehrini, -i, -(n)i]*

Ḥükmüne geçince dişlerin biler
Ekl ider bu vücūd **şehrin** dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 12). [şehrin, -i, -n]*

Bunca **şehre** Saʿdiyānda ol idi gerçe ulu
Bir nice çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 9). [şehre, -e]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı bu Köprülü **şehr** içre ber- ḳadīm
Dervişān-ı keşret üzre itdiler bunca ʿaẓīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 1). [şehr,]*

Bunca **şehre** Saʿdiyānda ol idi gerçe ulu
Bir nice çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 9). [şehre, -e]*

Bil vücūduñ **şehr** içre beyt-i Raḥmāndır ġaraż
Yoḳ yere itme ṭavāfı ʿālī Sübḥāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 1). [şehr,]*

şehr-i āʿẓam: *Büyük, ulu şehir. (İstanbul).*

Hem üç yüz altmış ırmaḳlar aḳıtdı **şehr-i āʿẓamda**
O mülkün bāġ-ı bostānıñ şular hem her gün virir işmār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 19). [şehr-i āʿẓamda, -da]*

şehr-i dil: *Gönül şehri; aşığın kalbi, gönlü.*

Şehr-i dili ḳıldı ḫarāb geçdi oḳu tā cigere
Cismimize virdi fenā ḍarb-ı sinān atdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 9). [şehr-i dili, -i]*

şehr-i ʿilm: *İlim, irfan şehri.*

Şehr-i ʿilmine Resūlüñ olmadı āgāh faḳīh
ʿİlm-i ẓāhir cehle ṣalmış ṭamuda aḫker ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 11). [şehr-i ʿilmine, -ne]*

şehr-i kūfe: *Kûfe şehri.*

Şehr-i kūfe yere geçsün ḳalmasun aṣlā eser
Ḳavm-i melʿūnuna laʿnet hem daḫı aʾvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 9). [şehr-i kūfe,]*

şehr-i muḥarrem: *Hicri takvimin ilk ayı, muharrem ayı.*

Geldi çün **şehr-i muḥarrem** ʿāṣıḳa mātem bugün
Çeşm-i ḫūnuñ işbu māhda dökmege elzem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 1). [şehr-i muḥarrem,]*

şehvet: *Arzu, gelip geçici (maddi) istek(ler).*

Her birisi ḳavm-i Yezīd bed ḫāricī aṣl-ı ʿanīd
Benlik ḥased **şehvet** ile çoḳ eyledi ṣıḳlet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 4). [şehvet,]*

Şehvet nefs ārzū sende ḳaldı bu neler her müdām
Düşdüler semt-i zināya ekserisi her diyar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 13). [şehvet,]*

Şehvet-i dünyāya māʾil neyleyem ġayet ḥarīṣ
Nefsine ol tābi olmuş tāze bir duḫter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 9). [şehvet-i, -i]*

Nefs-i **şehvetden** ṣaḳın gel rāhını mesūd ider
Arzusuna düşme her dem dinle nuṭḳum gel beri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 9). [şehvetden, -den]*

Ḥırṣıyla kibir riyādan geçmemişler bir zamān
Şehvet-i nefs arzūsundan cümlemizden fayıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 6). [şehvet-i, -i]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 5). [şehvet-i, -i]*

ʿAvrata eyler fırāvān iştiyāḳıñ rūz u şeb
Şehvetiñ efzūn idermiş misl-i ḥar sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 6). [şehvetiñ, -in]*

Şehvetiñ efzūn ider ol maʿrifetden bī-ḫaber
Cins-i ḫayvāndan eşeddir ḳavm-i cāhil her müdām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 7). [şehvetiñ, -in]*

Şehvet-i dünyāya raġbet eylediler dün ü gün
Ḳavm-i Lūṭʾa tābi olup yerleri nīrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 13). [şehvet-i, -i]*

Edebsiz ehl-i **şehvetden** geç istersen necāta ir
Erenler dāmeni ṭutgıl ḳurı sevdāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 7). [şehvetden, -den]*

Şehvetle ḥased ḳalbimize eyledi envāʿi fesād
Hiç mümkünü yoḳ olmaḳ rehā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 5). [şehvetle, -le]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 5). [şehvet-i, -i]*

Evkes kim **şehvete** tābiʿ ne ḫoş bir ḥar ḳatı segdir
Bahāyım ṣūretiñ ṭutmuş cihānda ol belā şekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 1). [şehvete, -e]*

şehzāde: *Hükümdar oğlu/oğulları (Hz. Hasan ve Hz.Hüseyin).*

Nūr-ı ʿaynıdır anıñ hem ol iki **şehzādeler**
Biri zehr ile şehīd vü hem birisi Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 25). [şehzādeler, -ler]*

Dürr-i bāṭınından anıñ hem ol iki **şehzādeler**
Gün gibi itmiş ṭulūʿ nūr-ı żiyāsından meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 9). [şehzādeler, -ler]*

şek: *Ar. Şüphe, gümân.*

Seḥerlerde ẕikr it Ḥaḳḳı bulsun ḳalbiñ bunda ẕevḳi
Olmayasın sende **şek** ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 4). [şek,]*

Evkes kim şehvete tābiʿ ne ḫoş bir ḥar ḳatı segdir
Bahāyım ṣūretiñ ṭutmuş cihānda ol belā **şekdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 2). [şekdir, -dir]*

şekāvet: *1-Kısmetsizlik, mutsuzluk, bedbahtlık. 2-Kötülük içinde kalmak, zillete düşmek, sıkıntıda kalmak.*

Kin kibir bunca **şeḳāvet** rāhını ṭutmuş bular
Oldular müfsid münāfiḳ nitekim Mervān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 5). [şeḳāvet,]*

şekil: *Biçim, kılık, görünüş; tarz, hâl.*

Ne müşkül kim bu ʿālemde ṣıfātı ādemi bulmaz
Anı sen Ṣanma insān kim bahāyım **sekil** bir rengdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 4). [sekil,]*

şekl: *Biçim, kılık, görünüş; tarz, hâl.*

Çıḳar aġzından ateşler cihānı yaḳmaḳ hep ister
Ẕebāni **şekline** girmiş bu ḫalḳa cebr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 6). [şekline, -e, -n, -i]*

Neyleyim Derviş Sükūtī irmemişler kāmile
Cehl içinde ḳaldı anlar **şekl-i** bir ḥayvān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 10). [şekl-i,]*

Kendi **şeklinde** yaratdı Ādemi Ḥaḳ ibtidā
Virdi revnaḳ-ı ḥüsnüne hem oldu ʿālem dilberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 5). [şeklinde, -i, -(n), -de]*

şekür: *Çok şükreden.*

Ḥaḳ Teʿālā āyetinde küllī şeyʾin ḥay dedi
Cümle nāsı zinde eyler Ḥaḳḳa ḥamd it ḳıl **şekür** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 12). [şekür,]*

şekva: *Şikayet,yakınma,sızlanma.*

Ṣāfī dil olan bu ʿālem ḥalḳına kem söylemez
Medḥ ider her dem lisānen ṣanmañız **şekvadadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 10). [şekvadadır, -da, -dır]*

Ṣāç u ṣaḳāl penbe miṣāli nā-tüvān oldum yeter
Ḥālimiz düşvāre irdi eylemem **şekvā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 14). [şekvā,]*

Muḥabbet eyle evlāda ʿAlīniñ ḫānḳāhında
Olursan anlara bende ṣaḳın **şekvāya** meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 6). [şekvāya, -y, -a]*

şemʾ: *Mum. || Işık, nur, aydınlık.*

Āsumānıñ şems ü māhı şol yüzünden aḫz ider
Nūruñ işrāḳ itdi bunda görünce **şemʾaneler** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 8). [şemʾaneler, -a, -ne, -ler]*

MiṢbāḥ-ı ezel **şemʾāsınıñ** ṣuʾlesi rūşen
Mihr-i cihān nūr-ı żiyā ʿāleme enver-i ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 3). [şemʾāsınıñ, -ası, -nın]*

Murtażānıñ nūr-ı pākından gelüp bunca velī
Şemʾ-i nūrından uyandı evliyālar bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 4). [şemʾ-i, --i]*

Bir imām ʿAlī Rıżānıñ nūrudur bu şems-i māh
Vech-i pākın ṣuʾlesidir ḳalbimizde her **şem**ʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 4). [şemʾ,]*

Ḥüsnünüñ her **şem**ʿ**āsından** āfītāb-ı ṣuʿle alır
Vech-i nūrundan yaḳarlar āsumān üzre çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 9). [şemʿāsından, -a, -sın, -dan]*

Cemāliñ **şem**ʿ**ine** yā Rab yanarım tā ki pervāne
Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ben oldum nice dīvāne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 1). [şemʿine, -i, -(n)e]*

Yā Resūlullah cemāliñ **şem**ʿ**iniñ** pervānesi
Rūz u şeb yanmış ʿāşıḳlar vechiniñ dīvānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 1). [şemʿiniñ, -i, -nin]*

Çerāġıñ **şemʿāsı** bezm-i ezelden nūr-ı vāḥiddir
Bu nūrdan pertev almışdır ḳamerle şems żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 3). [şemʿāsı, -ası]*

Şemʿ-i cemāliñ nūr-ı hüveydā bezm-i elestden şāh-ı risālet
MiṢbāḥ-ı ḳandīl sensin muḥaḳḳaḳ Murtażā Ḥaydar şāh-ı velayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 1). [şemʿ-i,]*

Bād-ı hevā her ḥasīsiñ **şemʿāsına** estiḳçe Sükūtī
Sen olma derūn içre anıñ ḳandiline bir fānūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 9). [şemʿāsına, -sı, -n, -a]*

şemʾ-i ʿaşḳ: *Aşk mumu. // [tas.] İlahî aşk.*

İḥrāḳ-ı muḥabbetle bu göñül şehrini yaḳmaġa
Şemʾ-i ʿaşḳa cān atarız pervāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 8). [şemʾ-i ʿaşḳa, -a]*

Şemʾ-i ʿaşḳıñ ateşine yanmaġa her rūz u şeb
Bu göñül pervānesidir eyleye her dem dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 3). [şemʾ-i ʿaşḳıñ, -ın]*

şemʾ-i ḥüsn: *Güzelliğinin mumu. || Güzelliğinin nuru.*

Şemʾ-i ḥüsnüñ ʿāşıḳı olmuş Sükūtī bir ġarīb
Rūz u şeb yanar ṭutuşmış ḳalbiniñ külḥānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 13). [şemʾ-i ḥüsnüñ, -ün]*

Şemʿ-i ḥüsnüñ āteşine cān atar pervāneler
Aña ḳarşu durmayıp hiç yanmaġa dīvāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 1). [şemʿ-i ḥüsnüñ, -ün]*

Şemʿ-i ḥüsnüne bugün yansam yaḳılsam ġām degil
Maḥvolursa bu vücūd pervānem ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 5). [şemʿ-i ḥüsnüne, -ün, -e]*

şems: *Güneş.*

Cümle nücūm **şems** ḳamer andan hemān aḫẕ itdiler
Şemʿ-i ḥüsnüñ envārıdır cümlesin ḳılan cilā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 3). [şems,]*

İmām Kāẓım cemālinden ḳamer **şems** nūruñ almış
Cihān pertevin Ṣalmış benim bir enverim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 9). [şems,]*

Nūr u vechiñle żiyādır ne felek arż-ı semā
Şuʿlesinden aḫẕ iderler encüm **şems** ḳamer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 12). [şems,]*

Āsumānıñ **şems** ü māhı şol yüzünden aḫẕ ider
Nūruñ işrāḳ itdi bunda görünce şemʾaneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 7). [şems,]*

Şems ü māhıñ rūşen eyler vech-i nūr-ı Kāẕımıñ
Her dü ʿālem şuʿle-dār-ı pür żiyā abdālıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 11). [şems,]*

Sāyebān-ı **şemse** beñzer didi ḫātem-i enbiyā
Bir zemīnde durmaz aşlā devr ider aʿlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 9). [şemse, -e]*

Anıñ nūr-ı żiyāsından ḳamer **şems** çünki aḫẕ itmiş
Münevver ṭutdu ser-tā-ser iki ʿālemde her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 5). [şems,]*

ʿAlī Mūsā Rıżādan çün ḳamer **şems** nūruñ almışlar
Vücūduñ mülkünü sen de dilersen şuʿle-dār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 9). [şems,]*

Dīdesini gör nice göre **şemsin** cihānı
Ẓulmetde ḳalıp beñzediler cins-i ḫayvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 5). [şemsin, -iñ]*

Seniñle zīb ü zīverdir ḳamu arż-ı semālar hep
Ḳamer-i **şems** nūruñ almışlar żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 8). [şems,]*

Seniñ nūrundan aḫẕ itmiş semāda **şemsile** ol māh
Münevver ṭutdu eşyā-yı ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 11). [şemsile, -ile]*

Necm ile her **şems** ḳamer vecde gelüp durmaz döner
Hū ismini her dem çeker hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 7). [şems,]*

Muḥammed Şāh Taḳīdendir ḳamerle **şems** yedi aḫter
Münevver ṭutdu āfāḳı bularla bir żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 9). [şems,]*

Anıñ ḥüsnü çerāġıdır ḳamerle **şemsiñ** envārı
Żiyā-ı cümle eşyāya virilmiş mihr-i tābānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 9). [şemsiñ, -iñ]*

Çerāġıñ şemʿāsı bezm-i ezelden nūr-ı vāḥiddir
Bu nūrdan pertev almışdır ḳamerle **şems** żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 4). [şems,]*

Ḥüsnünüñ bir lemʾāsından **şemsiyle** necm-i ḳamer
Pertevin almış ezelden berḳ uran envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 11). [şemsiyle, -iyle]*

Odur burc u ḳamer **şemsiñ** cihānı ṭutduġu enver
Anıñ ḥüsnüñdeki żiyā görünen nūrudur Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 33). [şemsiñ, -iñ]*

Ki buñlarla żiyā virir ḫaḳīḳat **şemsiniñ** māhı
Münevver ṭutdu heft iḳlīm-i Zemīniñ eyledi rūşān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 69). [şemsiniñ, -i, -niñ]*

Zerresinden pertev almış çünki anıñ afitāb
Şuʿle Şalmış bu cihāna **şems** ile hep māhitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 2). [şems,]*

şems ü māh: *Güneş ve ay.*

Ḥüsnüne arzū idermiş āsumānda **şems ü māh**
Şuʿlesini senden almış vechine yoḳdur ḳıyās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 3). [şems ü māh,]*

İbn-i ʿamm-ı Murtażanıñ nūrudur bu **şems ü māh**
Vech-i nūruñ ẕerresinden geldi yüz biñ evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 11). [şems ü māh,]*

şerʾ: *Kötülük, bela, şer.*

Bir ālāyı bekler paşālar aḥkām **şerʾi** refʿ idip
Enbiyādan ḫavf hiç yoḳ yerleri ṭamuda nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 7). [şerʾi,]*

Düşdüler ḳanūn niẓāmāt ḥükmünüñ icrāsına
Bāb-ı **şerʾī** ḳufl idip bekler paşālar hem şehi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 6). [şerʾī,]*

şerʿ: *Allah'ın emri doğrultusunda belirlenmiş kurallar, şeriat. II Doğru yol, Hak yolu.*

Pīrleriñ erkān-ı Ḥaḳdır **şerʿ** ile icrā ḳılar
Ḳul Aḥmeddir ḥaḳīḳat cümleye inhā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 1). [şerʿ,]*

Meẕheb-i pāk dīn ü mübīn **şerʿ** Resūl günden ʿayān
Kim ki ḳabūl itmez ise anlara aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 3). [şerʿ,]*

şerʾān: *Şeriat bakımından.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣüret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle **şerʾān** ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [şerʾān,]*

şerbet: *Şerbet. II Ölüm.*

Bir vefāya biñ cefā eyler bugün ʿāṣıḳlara
Zehr virmiş bal yerine umma andan **şerbet** hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 6). [şerbet,]*

Sükūtī ḳalbine raḥm it Cenābıñla olur teskīn
Viṣāliñ **şerbetiñ** ṣunġıl ṭolu bir cām ẕülāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 10). [şerbetiñ, -i, -n]*

Ṣunsa sāḳī taze engür meylerinden bir ḳadeḥ
Defʿ ġām elbet ider ol ṣāfī **şerbetden** neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 4). [şerbetden, -den]*

Bezmine elmās ḳadeḥle dürlü ziynetler virip
Ṣun kevser **şerbetinden** hem bula lezzet dimāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 6). [şerbetinden, -i, -n, -den]*

ʿÖmrüñ gelüp durmaz geçer evrāḳ gibi seni biçer
Bu **şerbetden** herkez içer ḳadası çoḳ beḳāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 8). [şerbetden, -den]*

Ḫānḳāhında hezārān ḥasta dil bulmuş şifā
ʿİllet-i ʿaşḳa devādır **şerbeti** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 10). [şerbeti, -i]*

Türāb-ı āsitānıñ derde devādır yā Resūlullah
Viṣāliñ **şerbeti** her dem şifādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 2). [şerbeti, -i]*

Fiġānım artmada gün gün dü çeşmimden aḳar pür ḫūn
Viṣāliñ **şerbetiñ** sen Ṣuñ meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 8). [şerbetiñ, -in]*

Şol saḳa hem **şerbetinde** engürüñ yek dānesi
Dest-i selmānla Resūle ṣunduġu cāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 11). [şerbetinde, -i, -n, -de]*

Teslīm ol bir ṭabīb-i ḫāẕıḳa bugün
Şifālar **şerbetiñ** içersin gülgūn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 18). [şerbetiñ, -in]*

şeref: *Manevî yücelik, ululuk, fazilet.*

Naḳd-i cānın rāh-i Ḥaḳda her kim itmezse telef
Olmadı ol bunda dāʾim ʿaşḳile her dem **şeref** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 2). [şeref,]*

Ḥüsnünüñ şevḳi bugün hep verdi dünyāya **şeref**
Māh-ı cemāliñ nūrı ḳıldı zümre-i dānāya **şeref** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 1). [şeref,]*

Ḥüsnünüñ şevḳi bugün hep verdi dünyāya **şeref**
Māh-ı cemāliñ nūrı ḳıldı zümre-i dānāya **şeref** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 2). [şeref,]*

Vechine heft āyetini gördüm oḳurmış ehl-i ʿaşḳ
Secde-gāhı evvelde Ādem virdi esmāya **şeref** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 4). [şeref,]*

Fātiḥa efḍal duʿādır cümle Ḳurʾān içre hep
Bā-yı bismillahda her dem virdi noḳṭaya **şeref** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 6). [şeref,]*

Ḳaşlarındır ḳāb-ı ḳavseyn hem yüzüñ ümmüʾl kitāb
Sī vü dü ḥarfle cemāliñ virdi eşyāya **şeref** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 8). [şeref,]*

ʿArż idip gel bu kelāmıñ remzini bir kāmile
Feṭḥ ider ol gerçe taḥḳīḳ virdi maʿnāya **şeref** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 10). [şeref,]*

Bī-ḥurūf bī-ṣavtile derviş Sükūti naẓmını
Ehl-i ḥāle keşfiñ itgil vir bu maʿnāya **şeref** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 12). [şeref,]*

Kelām-ı kibriyā vārid emānetle **şeref** buldu
Cenāb-ı pākına nāzil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 11). [şeref,]*

Bāṭın Ṣadef Faṭımadan itdi ṭulūʿ cevheriñi
Virdim **şeref** nūr hemān eyleye iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 10). [şeref,]*

Ḳabr-ı nūruñ şuʾlesi virdi cihāna **şeref**
Kaʾbe-i ʿulyā budur bil ʿāleme Şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 22, Mısra 1). [şeref,]*

Şeref-i sādātdan İbrāhim Desūḳī nesl-i peyġamber
Cemāl-i āfitābıñdan münevverdir yedi aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 31). [şeref-i, -i]*

Şeref-i sādāt ile meşhūr cihānda Seyyid Yaḥyā
Maḳām-ı ḳabr-i aʿlāsı anıñ Baküdedir ḥalā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 61). [şeref-i, -i]*

Levḥ-i ḥüsnüñde yazılmış yedi ḥaṭ dürr-i necef
Fātiḥa heft āyetdir naẓm-ı Ḥaḳ añla **şeref** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 2). [şeref,]*

şeref-yāb: *Far. Şeref bulan, bulmuş.*

Ümīdiñ bekleyip gitmez dilerler derdine dermān
Şeref-yāb eyledi Ẕikr-i ḫafī ile Buḫārayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 56). [şeref-yāb,]*

şerḥ: *Açıklamak, etraflıca anlatmak, izah etmek.*

Dört kitābıñ metnini her kim oḳursa ḥarf-be-ḥarf
Şerḥ idemez lāyıḳınca āsānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 8). [şerḥ,]*

Kürsīlerde vaʿẓ idersiz **şerḥ** ʿaḳāʾid dersini
Bī-ḫabersiz ẕāt-ı Ḥaḳdan gördüm ḳurı bürhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 7). [şerḥ,]*

İmām-ı ʿĀbidīn Bāḳır muḥaḳḳaḳ pişvāmızdır
İmām Caʿfer gibi bir zār bulunmaz **şerḥ** ide Ḳurʾān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 6). [şerḥ,]*

Dört kitāb ṣāḥibi ṣanasın kāmil
Şerḥ-i ʿaḳāʾidden baḥs ider cāhil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 40). [şerḥ-i, --i]*

şerḥ id-: *Açıklamak, izah etmek.*

Āġāz idelim nuṭḳumuza ibtidā
Rāh-ı Ḥaḳḳı **şerḥ idelim** sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 2). [şerḥ idelim, -e, -lim]*

serʿi: *Allah'ın emri doğrultusunda belirlenmiş kurallar, şeriat. II Doğru yol, Hak yolu.*

Zāhidā gel ister isen sen de bulasın necāt
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā eyle ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 2). [şerʿi,]*

Erenler rāhına cāndan ola gör sen daḫı teslīm
Resūlüñ **şerʿini** gözle güzel bir sāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 6). [şerʿini, -ni]*

Aç gözüñ sen zāhidā gel Muṣṭafāya ṭut ḳulaġ
Şerʿini ẓabṭ eyle muḥkem enbiyāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 2). [şerʿini, -ni]*

Ḥabīb-i kibriyā geldi düzeldi emr-i Ḥaḳ **şerʿi**
Ḥaḳīḳat kenzini açdı ṭarīḳatde revā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 25). [şerʿi,]*

Zāhidā gel ister isen sen de bulasın necāt
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā eyle Ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 2). [şerʿi,]*

şerʿ-i aḥmed: *Ahmed'in (Hz. Peygamber'in) şeriatı; İslam dini.*

Ḳurmuş güzel yollarımız tā ezelden Sübḥānımız
Şerʿ-i Aḥmedle müzeyyen eylemiş hep meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 2). [şerʿ-i aḥmedle, -le]*

şerʿ-i pāk: *Hz. Muhammed'in temiz şeriatı.*

Şerʿ-i pāk Muṣṭafādan ehl-i īmān itdi ḥaẕ
Men ʿarefden dersin oḳurlar ehl-i iẕʾān itdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 1). [şerʿ-i pāk,]*

Muṣṭafāya ümmet isen **şerʿ-i pākın** ṭut ḳavī
Murtażā devrāne gel bulmaḳ dilerseñ devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 3). [şerʿ-i pākın, -in]*

şerʿ-i pāk-i aḥmedī: *Hz. Muhammed'in temiz şeriatı.*

Şerʿ-i pāk-i Aḥmedīden ṭālibā sen it beḥāş
Emr-i Ḥaḳlandır īcādı bize andandır mirāş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 1). [şerʿ-i pāk-i aḥmedīden, -den]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāda ṭut bugün sen sünneti
Şāh-ı merdān hem ʿAlīye ṣıdḳ ile it ülfeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 1). [şerʿ-i pāk-i muṣṭafāda, -da]*

Yevm-i belāda ʿayāndır yüzleri aḳ nūr ile
Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya kim ki itdi iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 6). [şerʿ-i pāk-i muṣṭafāya, -ya]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya ḳul olan şefḳat bulur
Hem Ṭarīḳ-i enbiyāda ʿaşḳile ülfet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 1). [şerʿ-i pāk-i muṣṭafāya, -ya]*

şerʿ-i resūle: *Hz. Muhammed'in getirdiği şeriat.*

Şerʿ-i Resūle idelim biz inḳiyād
Anıñ ile gidelim çün iḳtifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 3). [şerʿ-i resūle, -e]*

şerʿ-i şerīf: *Allah'ın kutsal emirleri.İslam şeriatı.*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübīn ṭālib-i Ḥaḳile ʿamel
Pend yeter bu Sükūtī ehl-i Ḥaḳḳa bürhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 9). [şerʿ-i şerīf,]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı Ṭarīḳ īcādına Aḥmedle bile
Bāʾş olup ʿilm-i ḥaḳāyıḳ sırrına maẓhar ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 7). [şerʿ-i şerīf,]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübeyyen itdi güşād ʿālemlere
Oldu imām ümmetine ḳıldı ʿayān Ḥaḳ revişi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 7). [şerʿ-i şerīf,]*

<u>şerīʾat:</u> *A. Doğru yol. Hak din yolu.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır **şerīʾat** anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫ<u>s</u>imiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [şerīʾat,]*

Muḥammed rāhını ṭutdum **şerīʾatle** Ṭarīḳātde
Gürūh-ı nācīye irdim bu ʿālem sürūru oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 3). [şerīʾatle, -le]*

Şerīʾatle Ṭarīḳātden nice esrār fāş itdim
Ḥaḳāyıḳ kenzini açdım bu ʿāleme kirām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 7). [şerīʾatle, -le]*

<u>şerīf:</u> *Ar. Şerefli, kutsal, mübarek.*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ **Şerīf** Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [şerīf,]*

<u>şerīk-i:</u> *Ortak, benzer.*

Be berāhīn ḳaṭʿ ile ḫālıḳ-ı kevneyn odur
Lamelifʾlā dimezem men yoḳ **şerīk-i** muṭlaḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 4). [şerīk-i,]*

<u>seş:</u> *Ses, seda.*

Gice gündüz bülbül-i āsā zār u efġānlar idip
Çaġrışuruz her seḥerler tā kesilince bu **ses** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 4). [ses,]*

<u>şeş:</u> *Altı (sağ, sol, ön, arka, yuları, aşağı).*

Arslan peleng divler ile **şeş** cihātıñ bend eylemiş
Hiç rehāyāb mümkünü yoḳ derūnuna itmiş vülūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 5). [şeş,]*

Dürlü renklerde görünen bunda her ʿuşşāḳına
Şeş cihetden perde çekdin göremez nādān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 8). [şeş,]*

Şeş cihetden ẕāt-ı Ḥaḳḳı ol ki gördü şüphesiz
Māsivāya baḳmaz anlar geçdiler bu ḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 3). [şeş,]*

Şeş cihetden görünür hep dost yüzü bundan gerü
Ġayrı ḳalmaz perde-i ḥicāb idecek aġyār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 3). [şeş,]*

Nefsimiz ejder miṣāli ḳatline mümkīn degil
Şeş cihetim ṭutdu muḥkem yol geçem virmez ʿadüv *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 6). [şeş,]*

Leşker-i ġām ḳıldı efzūn **şeş** cihātım ḳapladı
Bir cāzū Ẕen ehl-i müfsid naḳş biñ mekândır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 7). [şeş,]*

seş cihāt: *Altı cihet, altı yön, her yön, her taraf.*

Kīn kibir benlik ḥased hem daḫı ʿucb ile riyā
Şeş cihātiñ bende çekmiş fetḥ olunmaz saña bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 6). [şeş cihātiñ, -in]*

Şeş cihetiñ muḥkem itmiş taḫlīṢ mümkīn degil
Bunca ḥased kin kibirle ḳalbine çekmiş niḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 5). [şeş cihetiñ, -in]*

sevḳ: *Ar. Gönül meyli, arzu.*

Āteş-i ḥüsnüñ ṭoḳunmuş yañayor kül-ḥāneyim
Māh cemāliñ **şevḳine** ben görünce pervaneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 2). [şevḳine, -i, -n, -e]*

Ẕāt-ı ṣıfātında anıñ şīr-i ṣecāʿat resm-i ḳavī
Şevḳ-i iṭāʿat-i Muṣṭafāda bir ehl-i vefā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 10). [şevḳ-i,]*

sevḳ: *Arzu, istek, heves, neşe II Allah aşkı ile insan gönlünde meydana gelen coşkunluk, neşe.*

Gice gün uyḳuma ḥasret ḳamu Ẕikrini yād itdim
Ṣalātıyla ṣavmını iderdim **şevḳ** ile yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 4). [şevḳ,]*

Her seḥerler āh çekermiş bir gül-i raʿnā içün
Naʿra-i yā hū ḳılar çoḳ **şevḳ** ile eẕkār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 4). [şevḳ,]*

Hep bu ʿaşḳıñ ġavġāsıdur baḥr-i ʿummāna ṣalan
Anda elmas kāselerle **sevḳ** ider her bār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 6). [sevḳ,]*

ʿAşḳ ile devrāna girmiş bunda Ḥaḳ ʿāşıḳları
Şevḳile tevḥīd iderler ḳalbleri ṭolmuş īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 10). [şevḳile, -ile]*

Zāhidā bu cismimi ābād iden hep Muṣṭafādır
Dīdemizde **şevḳ** uran nūr-ı żiyā bil Murtażādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 2). [şevḳ,]*

Ol Muḥammeddir Taḳī bil āfītābıñ şuʿlesi
Şevḳ baḫş itmiş cihāna menbaʿ-i nūr-ı żiyādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 12). [şevḳ,]*

Ḥüsnünüñ **şevḳi** bugün hep verdi dünyāya şeref
Māh-ı cemāliñ nūrı ḳıldı zümre-i dānāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 1). [şevḳi, -i]*

Şevḳ ile eyler muḥabbet gönlümüz aldı yeter
Bilmezem görmüş o cāẕū geldi hemān Ṣallanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 11). [şevḳ,]*

Maʿşūḳ yoluna virmege ben ʿaşḳile cān beklerim
Şevḳile bugün ol ḥażrete varmaḳ içün bu ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 2). [şevḳile, -ile]*

Cemāliñ nūrı berḳ urmış cihānı māhitāb eyler
Bu bir ḥur-ı cinándır ki yüzüñ **şevḳ-i** ḳamerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 4). [şevḳ-i,]*

Bir müzeyyen kāselerle devr ide her bādesi
Nūş idenler **şevḳe** gelür dāʾimā her cān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 12). [şevḳe, -e]*

<u>şevḳat:</u> *Şefkat.*

Kes ümīdiñ virme meyliñ cāzū bir mekkāreye
Ḫüdʾāsı çoḳ ictināb it umma andan **şevḳat** hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 4). [şevḳat,]*

Ḥaḳiḳat pādişāhıdır dü ʿālem mülkine cümle
ʿAliyyül-Murtażā taḥḳīḳ imāma **şevḳatim** vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 8). [şevḳatim, -im]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle **şevḳat** yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 4). [şevḳat,]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum rūz u şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle **şevḳat** yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 4). [şevḳat,]*

<u>şevke gel-:</u> *Arzusu, isteği, hevesi artmak, coşmak.*

Ẕevḳiniñ her neşʾesinden bende olam kām-yāb
Şevḳe gelüp ʿaşḳla ben söyleyem dilber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 10). [şevḳe gelüp, -üp]*

ʿAşḳıyla Ḥaḳ yoluna beẕl ideriz hep varımız
Şevḳe gelüp her dem-be-dem cān u başım fedadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 6). [şevḳe gelüp, -üp]*

<u>şevk-i ʿaşḳ:</u> *Aşk arzusu, hevesi.*

Şevḳ-i ʿAşḳile ideriz ilticā ol ḥażrete
Āsitānında Sükūtī mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 11). [şevḳ-i ʿaşḳile, -ile]*

Şevḳ-i ʿaşḳile Ḥüseyne çünki olduḳ biz ġulām
Hem anıñ ʿaşḳına her dem ṭutarız mātem gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 7). [şevḳ-i ʿaşḳile, -ile]*

şevk-i ḥüsn: *Güzellik arzusu.*

Vechiniñ her şuʿlesinden şems-i māh alur żiyā
Şevḳ-i ḥüsnüñ nūr-ı muṭlaḳ berḳ uran tābāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 4). [şevḳ-i ḥüsnüñ, -ün]*

Derūnum **şevḳ-i ḥüsnüñden** żiyādır yā Resūlullah
Yoluna cān ile başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 1). [şevḳ-i ḥüsnüñden, -ün, -den]*

Seḥerde ney gibi inler derūnum **şevḳ-i ḥüsnüñden**
Hemān Mecnūn gibi dāʾim evliyādan cefā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 3). [şevḳ-i ḥüsnüñden, -ün, -den].*

Şeḳ-i ḥüsnüñle derūnum nūrı işrāḳ eyledi
Āsumānda şems-i māha encüme verdiñ çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 5). [şevḳ-i ḥüsnüñle, -ün, -le]*

şevḳ-i viṣāl: *Allah'a kavuşma arzusu.*

Seniñ **şevḳ-i viṣāliñle** muḥabbet ẕevḳini buldum
Dürr-i luṭfuñ ġulāmıdır Sükūtī hep sana müştāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 9). [şevḳ-i viṣāliñle, -in, -le]*

şey: *"Herhangi" anlamında kullanılmış zamir.*

Gerçe şeyhiñ didesi çün ẕahirān ʿāmā olup
Lik bāṭın gözü meftūḥ yoḳ ḫafī bir **şey** aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 18). [şey,]*

İrdi esrār-ı nebīye ḳalmadı bir **şey** nihān
Men ʿarefden dersin aldı rehberi ʿālī cenāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 3). [şey,]*

şeyāṭīn: *Şeytanlar.*

Pehlivān olmaḳ imiş çün nefsine maḳbūl bugün
ʿAskerī divler **şeyāṭīn** ḳırmaġa Ḥaydar gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 8). [şeyāṭīn,]*

ʿAsker-i dīvler **şeyāṭīn** heft ü ser-te-ser bir ejderhā
Hiç muḳābil kimse olmaz bir belādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 7). [şeyāṭīn,]*

şeyḫ-: *Bir tarîkata girip seyr ü sülûkünü tamamladıktan sonra o tarîkatın başı durumundaki en yüksek mertebeye çıkan bulunan ve kendisine derviş yetiştirme (irşat) izni verilen kimse; tâliplere rehberlik edip onları tarîkat usûllerine göre irşat etmek ehliyetine sâhip kâmil insan. II Şeyh Nurullah.*

Şeyḫ-i kāmil himmetiyle vuṣlāta yol bulmuşuz
Anıñ içün tā ezelden ḳılmışam iḳrār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 5). [şeyḫ-i, -i]*

Rifʿat-i ʿarş-ı ʿazīmde buldu cennātüʾn-naʾīm
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazʟzim **Şeyḫ-i** Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 4). [şeyḫ-i, -i]*

Uçdu ol bāġ u cināna buldu anda devleti
ʿAzm idip dār-ı beḳāya **Şeyḫ-i** Ẕeyneʾl ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 8). [şeyḫ-i, -i]*

Şeyḫ-i kāmil her ḫuṢūṢda kendüsi ʿāli cenāb
Ḥüsn-i aḥlāḳ-ı muṢaffā meşrebi hem müsteṭāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 9). [şeyḫ-i, -i]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa maẓhar itmiş sālikān-ı bī-ḥisāb
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim **Şeyḫ-i** Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 12). [şeyḫ-i, -i]*

Līmaʾallah mektebinde dersini düzmüş idi
ʿAzm idip dār-ı beḳāya **Şeyḫ-i** Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 16). [şeyḫ-i, -i]*

Küntü kenziñ maḫzeninde gerçe olmuş māliki
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazẔim **Şeyḫ-i** Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 20). [şeyḫ-i, -i]*

Hū deyip dār-ı beḳāya eyledi ol dem revān / 1280
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim **Şeyḫ-i** Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn muḥarrem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 28). [şeyḫ-i, -i]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 3). [şeyḫ-i, -i]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 3). [şeyḫ-i, -i]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿĀbidīne irmez olsaydım tamām
Ḥālimiz düşvār olurdu encām rūz-ı ḳıyām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 7). [şeyḫ,]*

Mürşid erbāb-ı kāmil meşreb-i ʿālī cenāb
Āsitāna şeyḫimizdir dinle naẓmım **şeyḫ** ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 12). [şeyḫ,]*

Mürşid erbāb-ı kāmil meşreb-i ʿālī cenāb
Āsitāna **şeyḫimizdir** dinle naẓmım şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 12). [şeyḫimizdir, -imiz, -dir]*

Naḳd-i cānın rāh-ı Ḥaḳda **şeyḫine** teslīm iden
Her cihetden buldu anlar derdine tīmār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 5). [şeyḫine, -i, -n, -e]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānıñ **şeyḫ** Ḫarābāt bendesi
Dergāhınıñ ḫādimidir tā ezelden aḥḳarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 5). [şeyḫ,]*

Şeyḫ ʿAlī Ḳoçdan ḫalife çünki olmuş ʿazīz
Post-nişīn oldu muḥaḳḳaḳ dergāhı Ḫutā Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 3). [şeyḫ,]*

Bir pula degmez cihānıñ ziyneti ey **şeyḫ** ü şāb
Terk idegör ḳalmaya hiç gönlünüzde ıẕṭırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 4, Mısra 1). [şeyḫ,]*

Velādeti Ki pertev almış aṢlından çerāġıñ şuʾlesi her ān
Cenāb-ı **Şeyḫ** Saʿdeʾd-din Cebāvī eṭrāfında Şām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 36). [şeyḫ,]*

Şeyḫ-i kāmil maġz-ı Ḳurʾān dinler isen **şeyḫ** u şāb
Ders-i kitābdan baḥs ider ol saña bu ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 13). [şeyḫ,]*

Raḥm yoḳdur eşḳiyānıñ olamaz aṣlā saʾīd
Kerbelā ʿaşḳına oldu **şeyḫ** ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 4). [şeyḫ,]*

Men ʿaref dersin her dem ḥāfıẓ-ı Ḳurʾān idi
Kerbelā ʿaşḳına oldu **şeyḫ** ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 8). [şeyḫ,]*

Tīġ-ı ḫançer bāġrına urdı o ẓālim ber tamām
Kerbelā ʿaşḳına oldu **şeyḫ** ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 12). [şeyḫ,]*

Ḫūn ile alūde itdi ol Zamānlar Ḥüseyni
Kerbelā ʿaşḳına oldu **şeyḫ** ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 16). [şeyḫ,]*

Menfaʿat yoḳ nādim olsa bir defʾa ol ehl-i şek
Kerbelā ʿaşḳına oldu **şeyḫ** ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 20). [şeyḫ,]*

Rūḥ-ı pākın aldı uçdu cennete oldu sükūn
Kerbelā ʿaşḳına oldu **şeyḫ** ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 24). [şeyḫ,]*

Aġlasunlar bu ḫuṢūṢda maḥşere dek ʿāṣıḳān
Kerbelā ʿaşḳına oldu **şeyḫ** ʿAlī Ḳoç hem şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 28). [şeyḫ,]*

Bāb-ı luṭfundan ʿināyet derdliler bulmuş devā
ʿAzm idip dār-ı beḳāya **Şeyḫi** Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 24). [şeyḫi, -i]*

Āh reʾis-i Saʿdiyānıñ ol ḥaḳīḳāt serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 2). [şeyḫ,]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 4). [şeyḫ,]*

Ceddi anıñ **şeyḫ** Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 5). [şeyḫ,]*

Menzil-i maḳṣūda irdi buldu anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 8). [şeyḫ,]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 12). [şeyḫ,]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup aẔād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 16). [şeyḫ,]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 20). [şeyḫ,]*

Meşreb-i Ṣafī seḫāvet maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 24). [şeyḫ,]*

Himmetiyle **Şeyḫ** Sükūtī gözümüz gördü dīdār 1293
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü Muḥarrem 19 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 27). [şeyḫ,]*

Himmetiyle **Şeyḫ** Sükūtī gözümüz gördü dīdār 1293
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü Muḥarrem 19 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 28). [şeyḫ,]*

Şeyḫ ʿAlīniñ her ḫuṣūṣda geçdi bunda ḫiẔmeti
Ḥaḳ müyesser ḳıldı aña dergāh-ı Selīm Baba *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 7). [şeyḫ,]*

Ṣofrāsı meydānda dāʾim ṣāḥib-i ehl-i saʾīd
Şeyḫ ʿAlī merd-i mürüvvet ġanīdir ehl-i seḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 12). [şeyḫ,]*

Ceddi anıñ **şeyḫ** Süleymān ḳıldı aña himmeti
Dīde-i cānıñ açup ol gördü bunda ḥikmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 5). [şeyḫ,]*

Himmetiyle **Şeyḫ** Sükūtī göẔümüz gördü dīdār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 27). [şeyḫ,]*

Rehber-i rāh-i ṭarīḳat yol dilersen sende **şeyḫ**
Evliyālar bezmine ilḥāḳ ider erbāb-ı **şeyḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 1). [şeyḫ,]*

Rehber-i rāh-i ṭarīḳat yol dilersen sende **şeyḫ**
Evliyālar bezmine ilḥāḳ ider erbāb-ı **şeyḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 2). [şeyḫ,]*

Nesl-i pāk-i evliyādır cān fedā ḳıl Caʿferʾe
Ḥaḳḳa irgörüp bu yolda sālik-i iḳrār-ı **şeyḫ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 7, Mısra 4). [şeyḫ,]*

<u>şeyḫ ʿalī:</u> *Tarik-i Kadriyyeden Selim Baba Hazretlerinin dergahının postnişinlerinden Şeyh Ali Efendi. Vefatı Hicri 1310 (M. 1892).*

Sāl hezār üç yüz onunda rıḥlet itdi dünyādan
Şeyḫ ʿAlī semt-i beḳāda buldu maḳāmıñ firdevsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 14). [şeyḫ ʿalī,]*

<u>şeyḫ ʿārifā:</u> *İvraniye muhacirlerinden tarikat-ı aliyye-i Kadriyyeden Şeyh Arif Bey.*

Ol ṭarīḳāt erlerinden ḥażret-i **şeyḫ ʿĀrifā**
ʿĀṣıḳ-ı ṣıdḳ-ı vefādır menbaʾ-ı cūd-ı seḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 1). [şeyḫ ʿārifā, -a]*

şeyh harābāt: *Günümüzde Makedonya sınırları içinde kalan tekke, Kalkandelen'in (Tetovo) güneybatısındaki Tekke mahallesinde bulunmaktadır. Kaynakların büyük bir kısmında Harâbâtî Baba Tekkesi (Slav dillerindeki kaynaklarda Arabati Baba Tekija), bazılarında ise Sersem Ali Baba Tekkesi adlarıyla zikredilen tekkenin ilk bânisi kabul edilen Sersem Ali Baba ile ikinci bânisi Harâbâtî Baba hakkında yeterli bilgi yoktur. Harâbâtî Baba (ö. 1194/1780), rivayete göre dört arkadaşı ile birlikte Bektaşîliği yaymak için Rumeli'ye gitmiş, Kalkandelen'de iken yanan bir kandil görmüş, bunun Sersem Ali Baba'nın ruhu olduğunu söyleyerek buraya onun için bir türbe yaptırmıştır.*

Erenlerden dile her dem ʿināyet
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre **Şeyḫ Ḫarābāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 4). [şeyḫ ḫarābāt,]*

Kemāl-i ẕāt-ı pāk-i Murtażāya
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre **Şeyḫ Ḫarābāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 8). [şeyḫ ḫarābāt,]*

İdüp bīʿat ezel-i ḳālū-belādan
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre **Şeyḫ Ḫarābāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 12). [şeyḫ ḫarābāt,]*

İmām Kāẓım ḳamu derdler devāsı
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre **Şeyḫ Ḫarābāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 16). [şeyḫ ḫarābāt,]*

Bular nesl-i Resūlullah bil ey cān
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre **Şeyḫ Ḫarābāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 20). [şeyḫ ḫarābāt,]*

Sükūtī kemteri her dem ġulāmdır
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre **Şeyḫ Ḫarābāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 24). [şeyḫ ḫarābāt,]*

şeyh hüseyn: *Hüseyn Efendi: Halvetiyye tekkesi dervişlerindendir. Prizren Tekkesi postnişini Şeyh Hüseyin, 1340 tarihinde Şeyh İsmail'e hilâfet verip onu postnişin tayin etmiştir.*

Āh reʾis-i Saʿdiyānıñ ol ḥaḳīḳāt serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 2). [şeyḫ ḥüseyn,]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 4). [şeyḫ ḥüseyn,]*

Menzil-i maḳṢūda irdi buldu anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 8). [şeyḫ ḥüseyn,]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 12). [şeyḫ ḥüseyn,]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup āzād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 16). [şeyḫ ḥüseyn,]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 20). [şeyḫ ḥüseyn,]*

Meşreb-i Ṣafī seḥāvet maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 24). [şeyḫ ḥüseyn,]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī göẔümüz gördü dīdār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 28). [şeyḫ ḥüseyn,]*

şeyh ismāʿīl: *Tarikat-ı aliyye-i Halvetiyeden şeyh İsmail Efendi.*

Şeyḫ İsmāʿīl muḥaḳḳaḳ himmetiñ ḳıldı yüce
Cereyān itdi sürʿatiyle sāye-i perde hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 5). [şeyḫ ismāʿīl,]*

şeyḫ şanʾān: *Şeyh Abdürrezzak veya Şeyh Sanan olarak meşhur bir hikayedir. Hikaye yemen taraflarında San'an diyarında Abdürrezzak adlı bir şeyhin rüyasında hıristiyan bir kıza aşık olarak yollara düşmesini anlatır.*

ʿAşḳ ile hem **Şeyḫ Şanʾān** düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 13). [şeyḫ ṣanʾān,]*

ʿAşḳ ile hem **Şeyḫ Şanʾān** düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün terkin urdı bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 13). [şeyḫ ṣanʾān,]*

şeyh selīm: *Aslen Kırımlı olan Selîm Dîvâne, kaynaklarda Şeyh Selîm el-Kırımî, Kırımlı Selim Baba, Selimel-Kadirî el-Kırımî el-Alevî künyeleriyle anılan şöhretli bir Kadiri mürşididir. Genç yaşta İstanbul'a gelerek medrese eğitimi aldı. Bosna'ya kadı tayin edildi. Bu arada tanıdığı şeyh Muhammed Efendi'ye intisap edip kadılığı bıraktı. Daha sonra Kesriyye'de bulunan Kadiri mürşidlerşinden Şeyh Hüseyin Hamdi Efendi'ye bağlandı. Seyr ü sülûkunu tamamladıktan sonra hilâfet makamına getirildi. Daha sonra Şeyhinin emriyle Üsküp'e gönderildi. Oradan Köprülü'ye geçti, ömrünün sonuna kadar burada kaldı. 1170/1756-57 tarihinde Köprülü'de vefat etti. Mezarı, dergâhının haziresindedir.*

Evliyādan ẕāt-ı pāk anda medfūn **şeyḫ Selīm**
Himmeti günden ʿayāndır feyż alur bāy-ı gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 3). [şeyḫ selīm,]*

şeyh şinʾān: *Bursalı derviştir. Yusuf Mısri olarak tanınmaktadır. Eşrefiye tarikatına girdi. Bursa'da Karagüllü (İncirli yakınlarında) Ferhadiye Medresesi'nde ders vermiştir. Selimzade Camii civarında Karagüllü mevkiinde bulunan Ferhadiye Medresesi'nda danişmend olmuştur. İznik'te Eşrefzade'nin halifesi ve damadı Abdurrahim Tırsi Efendi'ye hizmet etti. İznik'te yaşamını yitirmiştir. Gömütü, bu caminin bahçesindedir. Ayrıca Söz konusu Medrese civarında Sinan Dede adına bir mezar vardır ki, bu yenilenmiştir. Burada kimin yattığı bilinmez.*

Şeyḫ Şinʾān ḥażretine ḲayṢer-i Rūm duḫterin
Ḫiẓmetinde daʾvet itdi dīn ü īmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 15). [şeyḫ şinʾān,]*

şeyh ü şāb: *İhtiyar ve genç.*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her **şeyḫ ü şāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 16). [şeyḫ ü şāb,]*

Mümkünü yoḳ dirler imiş ṭaşrası maʿmūr olmadan
Ābād idemez bāṭınını saʿyile her **şeyḫ ü şāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 2). [şeyḫ ü şāb,]*

Tīġ-ı Ẕikr nefsine çek ḍarb idip gelsin şitāb
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her **şeyḫ ü şāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 2). [şeyḫ ü şāb,]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her **şeyḫ ü şāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 16). [şeyḫ ü şāb,]*

şeyh-i kāmil: *Bilgin ve olgun şeyh. Mükemmel şeyh, seyr ü sülükünü tamamlamış şeyh.*

Bulmuşum bir **şeyḫ-i kāmil** aña itdim intisāb
Dīde-i cānım uyandı refʿ olup benden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 1). [şeyḫ-i kāmil,]*

Ḥüsnünü görmek içün men düşmüşüm sevdālara
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle bulmuşum dildār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 8). [şeyḫ-i kāmil,]*

Var ara bul **şeyḫ-i kāmil** Ḥaḳḳa seni ider vāṣıl
Yarın ʿaẕāb çeker cāhil Ẕināsı çoḳ rıżāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 11). [şeyḫ-i kāmil,]*

Ẕikr-i hūdan bir tecelli ḳalbime irgördüler
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle olmuş durur irşadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 8). [şeyḫ-i kāmil,]*

Şeyḫ-i kāmil dāmenı ṭut saña Ḥaḳḳı göstere
Nesne gelmez cāhilāndan her işi noḳṣān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 25). [şeyḫ-i kāmil,]*

Bulmuşum bir **şeyḫ-i kāmil** aña itdim intisāb
Dīde-i cānım uyandı refʿ olup benden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 1). [şeyḫ-i kāmil,]*

Şeyḫ-i kāmil maġz-ı Ḳurʾān dinler isen şeyḫ u şāb
Ders-i kitābdan baḥs ider ol saña bu şāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 13). [şeyḫ-i kāmil,]*

İriş bir **şeyḫ-i kāmile** dilersen olmaġa iflāḥ
Ḳatı ġaddār ḳomaz bu nefs seniñ ḥāliñ yaman eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 5). [şeyḫ-i kāmile, -e]*

Dürüş dün ü gün Sükūtī iriş bir **şeyḫ-i kāmile**
Seni maḥrūm ḳomaz elin ṭut ḳıl idüp iḳrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 9). [şeyḫ-i kāmile, -e]*

Bir **şeyḫ-i kāmile** eyle ilticā
Ḫiẕmet it rūz u şeb sende sālika *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 17). [şeyḫ-i kāmile, -e]*

şeyṭān: *Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.*

Merd isen nefs ʿaskerine tīġ-ı Ḥaydarla yürü
Ḍarb ide gör virme fırṢat dīv ile **şeyṭāna** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 10). [şeyṭāna, -a]*

Hiç delİl sezā olmaz imiş yolların bir daḥı çoḳ
DİV **şeyṭān** seni ḳomaz hem dimār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 12). [şeyṭān,]*

Söylerim naẕmıyla hiç degil yalan
Dünyāda maḥv olsa bir daḥı **şeyṭān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 44). [şeyṭān,]*

Āl-i Aḥmed bendesine buġżunu eyler ẕiyād
İntiḳāma ʿādet itmiş ḳalbini **şeyṭān** ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 8). [şeyṭān,]*

Buġuż ḥased riyā ile gerçe dolu çün ḳalbiñiz
Şeyṭān ḳardaş olur size dün ü gün artar ṭuġyānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 6). [şeyṭān,]*

Ḥāke yeksān olmaya yimez anı emmāre nefs
Kibrile ṭutmuş cihānı **Şeyṭān** olmuşdur reʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 6). [şeyṭān,]*

Men ʿaref sırrına āgāh olmadı cāhil faḳīh
ʿİlmeyle maġrūr getirür ḥocası **Şeyṭān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 8). [şeyṭān,]*

Ṣad hezārān laʿnet olsun cānına her dem anıñ
Cins-i Mervān bir münāfıḳ deyü **şeyṭān** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 26). [şeyṭān,]*

Şeyḫ nāḳıṢ sālikānın rāhını berzaḫ ḳoyar
Nār-ı dūẕaḫa Ṣalar ol tābiʾ-i **şeyṭān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 28). [şeyṭān,]*

siddet: *Sertlik, katılık; fazlalık, aşırılık; kaba kuvvet.*

Hep bu nefsiñ **şiddetidir** ḳalbleri emvāt iden
Maḥv idip ten varlıġıñ bir cān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 13). [şiddetidir, -i, -dir]*

Girdi ara **şiddet** ile ol ʿadüvv-i ehl-i nifāḳ
Reşk ider ol dem münāfıḳ görünce ḳısḳanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 13). [şiddet,]*

Derviş Sükūtī hiç görmedim devr-i felekde bir vefā
Şiddetle elem miḥneti çoḳ bundan girü imān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 12). [şiddetle, -le]*

CeẔbe-i ʿaşḳı ḳaçan kim Ṣunsalar bir ṭālibe
Çūşa gelür misl-i deryā **şiddeti** Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 8). [şiddeti, -i]*

şifā: *Derman, ilâç, devâ.*

Ḥa Ḥayātım Murtażanıñ ʿaşḳıyla her rūz u şeb
Mim Müzeyyen ḳıldı cismim ḥasta kāna bir **şifā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 12). [şifā,]*

Ḳahrıyla urdu felek çün seyfini dil mülküne
Merhem itse bir ṭabīb yoḳ görmedim bunda **şifā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 4). [şifā,]*

Kemāliñle **şifā** verdiñ Eyyübüñ rencine ol dem
Beni ġām derdine Ṣaldın o semte eyledin ilḥāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 7). [şifā,]*

Ḥasta oldum nice demler Ẕār-ı efġān ḳılmışam
Bir ṭabīb bī-devādan hiç **şifāsın** görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 8). [şifāsın, -sın]*

Ḥāk dergāhı **şifādır** ey Sükūtī sür yüzüñ
Nār-ı Nemrūddan ḫalāṣ ol mis̱l-i İbrāhīm Ḫalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 15). [şifādır, -dır]*

Ḫānḳāhında hezārān ḥasta dil bulmuş **şifā**
ʿİllet-i ʿaşḳa devādır şerbeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 9). [şifā,]*

Türāb-ı āsitānıñ derde devādır yā Resūlullah
Viṣāliñ şerbeti her dem **şifādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 2). [şifādır, -dır]*

Bu dil-ḥaste ġarībine devā ḳıl yā Resūlullah
Yaturam derd-i āhınla **şifā** ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 2). [şifā,]*

Eyyübüñ renc-i keş̱retle taḥammül iyledi efzūn
Şikāyet ḳılmadı Ḥaḳdan Ṣabırla bir **şifā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 12). [şifā,]*

Caʿfer ibn-i Bāḳır oldu cümleniñ sulṭānı hem
Bāb-ı luṭfuñ umarız derdlere dāʾim **şifa** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 6). [şifa,]*

Teslīm ol bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa bugün
Şifālar şerbetiñ içersin gülgūn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 18). [şifālar, -lar]*

şihāb: *Kayan yıldız, gökyüzünde bazen akıp gittiği görülen ateş parçası.*

Līmaʾallah remzini fehm eyler vāʿiẓ bugün
Çeşm-i aʿmā perde çekmiş ḳalbe anıñ **siḥāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 8). [siḥāb,]*

şikār: *Av; kendine aşık etme.*

Maḫfī olmuşken Ḫudā çün āşikār eyler semāʾ
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her zamān cāndan **şikār** eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 2). [şikār,]*

şikayet: *Derdini anlatma, sızlanma, yakınma.*

Ehl-i derd itmez **şikāyet** ḥālini hiç kimseye
Luṭf ider bir gün aña hem āsānıyla Rabbüʾl-Ġıyāṣ̱ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 5). [şikāyet,]*

Ġarīb ü nā-tüvān ḥālim **şikāyet** etmem aṣlā
Dil ü mecrūḥuma sensin tımārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 9). [şikāyet,]*

Eyyübüñ renc-i keş̱retle taḥammül iyledi efzūn
Şikāyet ḳılmadı Ḥaḳdan Ṣabırla bir şifā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 12). [şikāyet,]*

Bu dünyāda neler çekdim vefāsı yoḳ imiş aṣlā
Şikāyet eylemem Ḥaḳdan ne itse baña sulṭānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 6). [şikāyet,]*

şikest: *Kırık, kırılmış, yenik.*

İtdi **şikest** dil ḫāneyi ḥasta dile kār eyledi
Ehl-i nifaḳ ḥançerini gögsümüze ḳaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 7). [şikest,]*

şimdi: *"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.*

Dünyānıñ her berzaḫından itdi ḫalāṣ ol yārimiz
Şimdi ʿuzletde ḳarārım bulmuşuz dildārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 2). [şimdi,]*

Görse Mecnūn seni ol dem Leylādan fāriġ olur
Perde çekmişdin yüzine **şimdi** oldun irtisās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 6). [şimdi,]*

Kimseye gelmez bu fānī **şimdi** ġurbetden neşāṭ
Nice gelsün bunda aña nār-ı firḳātden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 1). [şimdi,]*

Pādişāhım iḥsānıñdan cānım ider **şimdi** ḥaẕ
Her kime luṭfuñ irerse dāʾim ider **şimdi** ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 1). [şimdi,]*

Pādişāhım iḥsānıñdan cānım ider **şimdi** ḥaẕ
Her kime luṭfuñ irerse dāʾim ider **şimdi** ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 2). [şimdi,]*

Yoluna virmek sezādır cān u başım her demi
Manṣūr-ı Ḥallac gibi hep ḳanım ider **şimdi** ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 4). [şimdi,]*

Şemʿ-i ḥüsnüne bugün yansam yaḳılsam ġām degil
Maḥvolursa bu vücūd pervānem ider **şimdi** ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 6). [şimdi,]*

Laʿl-i lebinden hemān ʿuşşāḳa virüp būseler
Aġlar iken rūz u şeb giryānım ider **şimdi** ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 8). [şimdi,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendeni şād ider gör
Maḥzūn olmuş ḳalb çün vīrānım ider **şimdi** ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 10). [şimdi,]*

İḳtiżā-yı sīnim üzre şāç Ṣaḳālım aġarıp
Şimdi altmış oldu yaşım yolcuya kervān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 6). [şimdi,]*

Māsivānıñ keşretinden ben bugün oldum ḫalāṣ
Vaḥdet içre **şimdi** irdim bir ulu sulṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 8). [şimdi,]*

Vaḥdet içre nice demler yār ile yār iden göñül
Şimdi düşdün ġurbet içre āh u Ẕār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 2). [şimdi,]*

Gör beni ʿaşḳıñ ne ḥāle ṣaldı **şimdi** sevdigim
Mecnūnum Leylā yüzünden küllī vīrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 3). [şimdi,]*

Ḫānḳāh-ı devlet içün taḫtını ḳurdu bugün
Ey Sükūtī ḳalbimizde **şimdi** mihmān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 10). [şimdi,]*

Şehā gönlüm uşanmışdır sivā ḥubı yalan **şimdi**
Giriftārım belālarla vefāsı yoḳ cihān **şimdi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 1). [şimdi,]*

Şehā gönlüm uşanmışdır sivā ḥubı yalan **şimdi**
Giriftārım belālarla vefāsı yoḳ cihān **şimdi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 2). [şimdi,]*

Bulunmaz bir kemāl ehli bu ḥāli ʿarż idem bir gün
Cihān eksik degil bil ki vaṭānım terk yaman **şimdi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 4). [şimdi,]*

Seyāḥat vaḳti geçmişdir bu cism-i nā-tüvān olmuş
Sīnim altmış üçe irdi liyāḳata yoḳ beyān **şimdi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 6). [şimdi,]*

ʿAlīl oldu vücūd mülkü taḥammül idemem aṣlā
Ṣabırdan ġayrı bir çāre bulunmaz el amān **şimdi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 8). [şimdi,]*

Zenūbūm çoḳ siyāh rūyuñ Sükūtī Ṣoñ deme irdin
Şefāʿat kān Aḥmedden dile ḫācet īmān **şimdi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 10). [şimdi,]*

şinās: *Anlayan, tanıyan, bilen.*

Ẕevḳ idermiş seniñ ile her kim oldu saña yār
Bāb-ı lütfuñ bekler ancaḳ rūz u şeb ʿāşıḳ- **şinās** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 8). [şinās,]*

şīr-i: *Aslan. II Cesur, kahraman, yiğit.*

Ẕāt-ı şıfātında anıñ **şīr-i** şecāʾat resm-i ḳavī
Şevḳ-i iṭāʿat-i Muṣṭafāda bir ehl-i vefā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 9). [şīr-i,]*

şīr-i yezdān: *Allah'ın aslanı Hz. Ali.*

Anlaġıl zāhid cihānda Muṣṭafā abdalıyım
Şāh-ı merdān **şīr-i Yezdān** Murtażā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 2). [şīr-i yezdān,]*

şīr-i yezdān: *Allahın aslanı || Hz. Ali'nin lakabı.*

Murtażādır evvel āḫir sırr-ı Sübḥān Murtażā
Murtażādır şāh-ı merdān **şīr-i Yezdān** Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 2). [şīr-i yezdān,]*

Zāhidā gel bīʿat eyle Muṣṭafādır sevdigim
Şāh-ı merdān **şīr-i Yezdān** Murtażādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 2). [şīr-i yezdān,]*

<u>şīr-i yezdānı:</u> *Allahın aslanı || Hz. Ali'nin lakabı.*

Anıñla canlar itdi nice dem nāmūs-ı ekber
Yedi ḳat āsumān üzre göründü **şīr-i Yezdānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 12). [şīr-i yezdānı, -ı]*

<u>şīrīn:</u> *"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı.*

ʿAşḳile Ferhād nice dem uġradı berzaḫlara
Şīrīn içün çekdi zaḥmet olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 8). [şīrīn,]*

Bir zamān Ferhād da gezdi kūh ṣaḥrālarda hep
Bir lebi **Şīrīn** içün daġlarla itdi çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 8). [şīrīn,]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan bir zamān Ferhād daḫı
Kūh-ı ṣaḥrālarda itdi **Şīrīn** içün çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 12). [şīrīn,]*

Ferhād daḫı bunca Zamān daġlar içinde dolaşıb
Aġlar ḳatı **Şīrīn** içün başını ġavġālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 4). [şīrīn,]*

Şīrīn içün dāġ u ṣaḥrā bıraḳmadı Ferhād ʿaşḳ
Naḳd-ı cānıñ tā virince eyledi ḳurbānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 5). [şīrīn,]*

Ayrılıḳ irdi **Şīrīnʾden** bir vaḳit Ferhād gibi
Kūh-ı ṣaḥrālar gezerdim mehliḳāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 5). [şīrīnʾden, -den]*

Uyma **Şīrīn** sözüne Derviş Sükūtī her zamān
Bir belāya uġramış gör bugün nice Ferhādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 11). [şīrīn,]*

SöẔü **şīrīn** lebi sükker dehānı ḥoḳḳaya beñzer
Müzeyyen zībe ġarḳ olmuş cevāhir hep düzenlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 7). [şīrīn,]*

Şīrīn içün Ferhādlan daġlarla itdim çoḳ nizāʾ
Aġyār-ı cihān bıraḳmaz olup vuṣlatına ol yüzü māh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 5). [şīrīn,]*

Şīrīn içün daġ u ṭaşları gezüp
Sen suʾāl it neler çekdi Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 13). [şīrīn,]*

Çeşm-i giryān ile Ferhād düşdü ṭaġlar başına
Bir lebi **şīrīn** içün çoḳ uġradı ġavġālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 8). [şīrīn,]*

ʿAşḳile Ferhād nice dem uġradı berzaḫlara
Şīrīn içün çekdi zaḥmet olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 8). [şīrīn,]*

Şīrīn yolunda cān başın fedāya itdiler ġayret
Suʾāl it ẕevḳe irdi mi bugün sen anı Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 3). [şīrīn,]*

şīrīn: *F. şirin, tatlı.*

Ṣaḳın meylini hiç virme zen ü dünyā ḳatı murdār
Libās-ı ḫūb **şīrīn** sözle görünür bunda aġyārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 4). [şīrīn,]*

şīrīnʾ: *"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı.*

Ferhādıñ saʿy cemāl-i **Şīrīnʾe** ġāyet ḳatı
VaṢl içün bulmaḳ murādıñ bir ḥaḳiḳat er gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 5). [şīrīnʾe, -e]*

şirk: *Allah'a eş ve ortak koşma, ortak isnat etme.*

Ekl ile bugün **şirke** düşüp ḳalb ṭamaʿ bir cins-i cāmūs
Zāhid mürāʾī ehl-i nifāḳ mervān gibi bir şöhreti cāsūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 1). [şirke, -e]*

şīt: *Hz. Âdem'in oğullarından olan peygamberin adı.*

Şit Nebī geldi cihāna devrini tekmīl idip
İdriṣ idersin gelmesiyle ʿazm idip ʿuḳbā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 3). [şit,]*

Yaratdı Ādem ü Ḥavvā Muḥammed nūr-ı pākiñden
Şit İdrīs Nūḥ nebī geldi bu ʿāleme żiyā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 6). [şit,]*

Ādemle Ḥavvā nūrundan oldu **Şit** nebi İdrīs Davūd Süleymān
Envār-ı Aḥmed ḳıldı tecellī cümle nebiyye itdi sirayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 11). [şit,]*

şitāb: *Hız, sürat, çabukluk.*

ʿAṢḳ ile bozmaḳda kimiñ bu vücūduñ resmini
Üzdüler Seyyid Nesīmī tenini oldum **şitāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 12). [şitāb,]*

Tīġ-ı Ẕikr nefsine çek ḍarb idip gelsin **şitāb**
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 1). [şitāb,]*

ʿAṢḳ ile bozmaḳda kimiñ bu vücūduñ resmini
ÜẔdüler Seyyid Nesīmī tenini oldum **şitāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 12). [şitāb,]*

şöhret: *Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.*

ʿAskerī her müʾmīne ḳıblenümādır şüphesiz
Secdegāhımız budur ki ṭutmuş cihānı **şöhreti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 14). [şöhreti, -i]*

Ṭutdu **şöhret** bu cihānı her nevʿīyle ʿayān Sükūtī
Naẓmıyla şāyeste ancaḳ bir nice meydān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 1). [şöhret,]*

Ekl ile bugün şirke düşüp ḳalb ṭamaʿ bir cins-i cāmūs
Zāhid mürāʾī ehl-i nifāḳ mervān gibi bir **şöhreti** cāsūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 2). [şöhreti, -i]*

Ki **şöhret** buldu Rūmī Şām ʿArab ʿAcemde Ṣaḥrāyı
Anıñ her bendesi kesb-i Ṣadaḳatle her arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 57). [şöhret,]*

şol: *Sol taraf.*

ʿAşḳile sen gir yola baḳma hem Ṣaġa hem **Şola**
Ḥaḳ buyurmuş hem Resūle cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 3). [şola, -a]*

şol: *" Şu " işaret sıfatı.*

Beyt-i Ḥaḳḳıñ **şol** göñüldür zāhidā eyle ṭavāf
Kaʾbe-yi muṭlaḳ Ḫudāyı añla gör dīdār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 7). [şol,]*

Kendine muḥkem riyāżāt **şol** ki eyler rūz u şeb
Ḳalbini pāk eylemekdir māsivādan hep murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 3). [şol,]*

Saʿyını virmiş hebāya reh-nümāsız **şol** kişi
Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber ol Yezdānʾı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 11). [şol,]*

Āsumānıñ şems ü māhı **şol** yüzünden aḫz ider
Nūruñ işrāḳ itdi bunda görünce şemʾaneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 7). [şol,]*

Şol ṭahāretsiz faḳīhiñ dīni yoḳ īmānı hiç
Kin kibir benlik ḥasedle ẕerrece ʿār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 5). [şol,]*

ʿAşḳ ile ābād idermiş **şol** vīrāne göñlümüz
Ġuṣṣa-ı ġām görmeziz biz tār u mār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 5). [şol,]*

Müslim olmaz **şol** kişi kim āl-i ʿabāya ḳaṣd idip
Müʾmīn isen ey Sükūtī çal bugün küffāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 9). [şol,]*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı Ḥaḳda eylemiş her dem fedā
Şol kişiler terk-i dünyā itdiler görmez emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 8). [şol,]*

Şol Zamān kim bunca ṭālib teşnelikden āh çeker
Dest-i pākıñla yürütgil anlara āb u Ẕülāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 9). [şol,]*

Evliyādan ceddi olsa bu zamān **şol** kimseniñ
Menfaʿat olmaz saña bil ṭutma gel aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 11). [şol,]*

Ḳalmaz imiş ey Sükūtī hiç maraż **şol** kimsede
Kendüsini yoḳ bilene Ḥaḳḳı daḥı vār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 9). [şol,]*

Gelmeseydiñ sen eger bu kāʾināta **şol** Zamān
Mümkün olmazdı vücūd ʿarş-ı kürs ḫuld-i berīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 5). [şol,]*

Raġbet itmek bu sivāya küllī aḥmaḳ **şol** kişi
Beyhūde eyler nizāʿlar bī-baṣar ʿamā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 11). [şol,]*

Küntü kenziñ maʿnāsından baḥṣ ider her bir velī
Fehm idemez **şol** kişiler bir ʿaceb nādān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 6). [şol,]*

Sen şefīʾüʾl müẔnibīnsin ʿarṣa-ı maḥşerde hem
Şol zamān kim saña geldik baş açıḳ ʿuryānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 10). [şol,]*

Olar kim **şol** derūn içre Ḫudāyı yād ider dāʾim
Sivāya iltifāt itmez degildir bunda dünyacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 13). [şol,]*

İlticāmız saña yā Rab **şol** deme itme ḳarīb
Bu Sükūtī bir ġarībiñ görmeyeler ol günü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 23). [şol,]*

Şol saḳa hem şerbetinde engürüñ yek dānesi
Dest-i selmānla Resūle şunduġu cāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 11). [şol,]*

Şol faḳīh nādān-ı merāʾī ẕāt-ı Ḫaḳdan bī-ḫaber
Ehl-i bāṭın bunda olmaz bir nefes Ḫaḳdan cüda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 9). [şol,]*

şom: *Uğursuzluk; kötülük; tehlike.*

Nefs-i **şoma** virmez aṣlā bunda her dem fırṣatı
Ehl-i beyt-i Muṣṭafāda Ḥaydarı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 17). [şoma, -a]*

şu: *Su // gözyaşı.*

Teskīn olmaz ey Sükūtī Kerbelānıñ ateşi
Dīdemizden **şu** yerine aḳdı hep ḳan yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 32). [şu,]*

Taḳsīm oldu maḥalle içre **şuları** birḳaç yere
Cümlesini itdi iḥyā oldular ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 17). [şuları, -lar, -ı]*

şu: *Akarsu, nehir, ırmak, su.*

Mürşidlere dil bağladım gice gündüz hep ağladım
Şular gibi ben çağladım tā bulunca ʿummānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 10). [şular, -lar]*

Olmuş iken cümle nās āb u Fırāt hem mübāḥ
Mażbūṭ itdi **Şu** yerin hep ehl-i ṭuġyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 12). [şu,]*

Hem anda acı **şuları** ider ṭatlı ḳamu gölü
Füyūżāṭ-ı ilāhīyle kerāmetle anıñ yolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 17). [şuları, -lar, -ı]*

Beñzer anlar deryā içre **Şu** arar miṣl-i semek
Çeşm-i aʿmā görmez aṣlā kendi bir yem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 7). [şu,]*

Lisān ile ḳulaḳ ʿaynın **şu** yolların güşād itdi
Burun nāfe ile ṣüdyān yapıldı resmile meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 5). [şu,]*

Teşnelik ṭutdı derūnum sūz-ı ʿaşḳından ḥarāb
Bir ḥayāt olsun bu ḳalbim gönderip bir desti **şu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 6). [şu,]*

Ateş-i ʿaşḳıñ ṭoḳundu göñlüme ey māhrū
Yandı ṭutuşdu derūnum bir ḳadeḥ vir baña **şu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 2). [şu,]*

Aḥmedle ezel birlikte idi gelmesi oldu yaḳın
Bir ḳaṭre **Şudan** buldu vücūd nüsḫā-i kübrā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 4). [şudan, -dan]*

Nūr-ı ʿaynı Muṣṭafādır şāh Ḥüseyniñ ʿaşḳına
Gel **Şuyun** iç ṭālibā sen tāzelensün tende cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 10). [şuyun, -(y)uñ]*

Çoḳ Zamān düşmüş ḫarābe taʾmīre muḥtāc ider
Himmeti ḳıldı erenler **şuyu** oldu nev- ẓuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 6). [şuyu, -yu]*

Gerçe cāmiʿ eṭrāfında çaġlayup **Şūyu** aḳar
Bir ḥayāt olur içenler maʿnīde cennāt-ı ḫūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 15). [şūyu, -yu]*

Şāh Ḥasanıñ ḥürmetine itdi cereyān ʿaşḳıyla
Gel **şuyun** iç ṭālibā ḳalbini eyle ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 10). [şuyun, -(y)uñ]*

Üç yüz iki tariḫinde żam idip hem de hezār 1302
Şuyun içe ey Sükūtī kim bunda mürūr mart 17 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 18). [şuyun, -(y)uñ]*

Bir vaḳit geldi ʿacāyib ḫānḳāhlar sed olup
Vaḳfına maʿmūr meşāyiḫ ekl ider cins **Şuyı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 4). [şuyı, -y, -ı]*

Ġaflet ile dīde-i cān açmadılar bir Zamān
Murġ-ı ḫuffāş hiç görür mü gündüzü balıḳ **Şuyu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 18). [şuyu, -yu]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına salik aḳıd bir **şu** cihān içre
Derūnuñ nev ḥayāt bulur ebed olmaz bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 17). [şu,]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına gel iç dilersen ṭālibā bir **şu**
Derūnuñ nev ḥayāt bulur gerek dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 11). [şu,]*

Ḳarye Kiliselü içre müceddeden beş ʿaded çeşme
Aḳıtdı **Şularıñ** pek çoḳ muḥaḳḳaḳ zīr u bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 10). [şularıñ, -lar, -ı, -n]*

<u>şuʾayb:</u> *Medyen ve Eyke halkına gönderilen peygamberdir. Kavmini hak yoluna davet ettiği zaman halkı onu yalanlayarak eziyet etmiştir. Bu sebeple Allah'ın gazabına uğrayıp helak olmuşlardır. Hz. Şuayb kendisine inananları alıp Mekke'ye gitmiş ve 300 yaşına kadar burada ibadetle meşgul olmuştur. Hz. Şuayb Medyen'de iken kızı Safura'yı Hz. Musa'ya nikâhlamıştır. Kendisi anne tarafından Lut peygamber ile akrabadır. Tatlı dilli ve sözü tesirli imiş. İbrahim peygamberin şeriatıyla amel etmiştir. Kur'ân-ı Kerîm'de kıssası anlatılır (Hud/85 vd.).*

Şuʾaybıñ muʾacciz bāhir semādan od düşüp ḫāke
Helāk itdi ḳamu ḳavmiñ duʿāsıyla fenā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 13). [şuʾaybıñ, -ın]*

<u>şübhe:</u> *Bir hususla ilgili gerçek veya doğrunun ne olduğuna kesin biçimde karar verememe durumu, bu kararsızlıktan doğan ve tam bir hüküm vermeyi engelleyen tereddüt, kuşku, şek.*

Şübhemiz yoḳ şefḳat ider ol Resūl-i kibrīyā
Āl-i Aḥmed bendesine hem ʿAlī Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 1). [şübhemiz, -miz]*

<u>şūha:</u> *Cilveli, neşeli, şen sevgili.*

Mülk-i māl keşret üzre dergāhıñ vaḳfı ġānī
Her gelen mihmāna ikrām itdi ol merd **süḫā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 12). [süḫā,]*

<u>şühūd:</u> *(Ar.) Şahitler, tanıklar.*

Ḥaḳ saña senden yaḳın bil çeşm-i cānıñ aç bu gün
Naḫnü aḳreble mübīn ẕātına ḳılmış **şuhūd** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 10). [şuhūd,]*

<u>şükr:</u> *Allah'a duyulan minneti dile getirme.*

Ḫāliḳ olan ḳullarına niʿmetini virdi ġanī
Şükr idelim ey Sükūtī cümleye Ḥaḳ rāzıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 12). [şükr,]*

Seniñ **şükründe** ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Seniñ vaṣfına kim ḳādir ola bir ḳul saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 5). [şükründe, -ün, -de]*

Seḥerde Ẕikrini gel it göñülde fikrini gel it
Hezārān **şükrini** gel it uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 4). [şükrini, -i, -n, -i]*

Şükrüne ḳādir degiliz çünki insān eyledi
Vech-i pākın gösterüp ol bize ihsān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 1). [şükrüne, -ün, -e]*

<u>şükür:</u> *Allah'a duyulan minneti dile getirme.*

Dergāhına başdım ḳadem ey Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl-Ġafūr
Senden kerem eyle ʿaṭā iḥsānına ḳıldım **şükür** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 2). [şükür,]*

Ṣayılmaz kesdik sivānıñ ḥubına yoḳ raġbetim
Himmeti pīrān ile olduḳ **şükürler** biz ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 4). [şükürler, -ler]*

Çoḳ **şükürler** bize iḥsān eyledi Rabb-i Celīl
Böyle bir mürşid-i kāmil gönderdin ḳadr-i cemīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 1). [şükürler, -ler]*

Dergāha aḳdı ser-a-ser çeşmesi āb u ḥayāt
Cereyān ile itdi memnūn cümlemizi çoḳ **şükür** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 16). [şükür,]*

Bilürsün ki seniñ ḥubıñ leẕīẕdir bal u sükkerden
Ne leẕẕetdir doyulmaz hiç göñül Ḫaḳḳa **şükür** itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 10). [şükür,]*

şuʿle: *Alev, ateş ışığı, parıltı.*

Şemʿi ẕātından yaratdı ādemiñ ervāḥını
Nūr-ı pākın **şuʿlesinden** geldi bu nice enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 10). [şuʿlesinden, -si, -n, -den]*

Se Senālar itmişem men āl-i evlāda bugün
Ve Vücūdum mülk içre **şuʿlesi** urmuş żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 8). [şuʿlesi, -si]*

Ḳalbimizi ẕāt-ı Mevlā nūruyla taḳdīs idip
Şuʿlesiyle pür żiyādır meṣel ḳamer āfitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 10). [şuʿlesiyle, -si, -y, -le]*

Şuʿlesinden ḥüsnünüñ Derviş Sükūtī rūz u şeb
Çoḳ uyanmışdır çerāġlar eylediñ bir nār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 11). [şuʿlesinden, -si , -n, -den]*

Ol Muḥammeddir Taḳī bil āfitābıñ **şuʿlesi**
Şevḳ baḫş itmiş cihāna menbaʿi nūr-ı żiyādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 11). [şuʿlesi, -si]*

Āfitābıñ **şuʿlesinden** cismine żiyā irer
Nūra ġarḳ itdi bu ḳalbim nice lemʿālar virir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 1). [şuʿlesinden, -si , -n, -den]*

Nūr u vechiñle żiyādır ne felek arż-ı semā
Şuʿlesinden aḫẕ iderler encüm şems ḳamer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 12). [şuʿlesinden, -si, -n, -den]*

Nūr-ı vechi **şuʿle** ṣalmış bu cihāna ser-te-ser
Neylesün bī-çāre ʿuṣṣāḳ yanmayup kim yanalar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 3). [şuʿle,]*

Ḥüsnüne arzū idermiş āsumānda şems ü māh
Şuʿlesini senden almış vechine yoḳdur ḳıyās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 4). [şuʿlesini, -si, -ni]*

Ḥüsnünüñ her şemʿāsından āfitāb-ı **şuʿle** alır
Vech-i nūrundan yaḳarlar āsumān üzre çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 9). [şuʿle,]*

Vechiniñ her **şuʿlesinden** şems-i māh alur żiyā
Şevķ-i ḥüsnüñ nūr-ı muṭlaķ berķ uran tābāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 3). [şuʿlesinden, -s, -i, -n, -den]*

Envār Muḥammed ṭoġdu bugün ṭutdu cihān güneşi
Pertevidir **şuʿle** viren mülk-i ʿAcem hem Ḥabeşī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 2). [şuʿle,]*

Zerresinden pertev almış çünki anıñ afitāb
Şuʿle Şalmış bu cihāna şems ile hep māhitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 2). [şuʿle,]*

Keşret-i dünyāya çünki itmez olduķ iltifāt
Mühr-i Ḥaydar ķalbimizde **şuʿle** virdi ķat be ķat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 2). [şuʿle,]*

şuʿle-dār: *Alevlenmiş, alevli, ışıklı.*

ʿAlī Mūsā Rıżādan çün ķamer şems nūruñ almışlar
Vücūduñ mülkünü sen de dilersen **şuʿle-dār** eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 10). [şuʿle-dār,]*

Şems ü māhıñ rūşen eyler vech-i nūr-ı Kāẓımıñ
Her dü ʿālem **şuʿle-dār-ı** pür żiyā abdālıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 12). [şuʿle-dār-ı, -ı]*

şümār: *Hesap, sayı.*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile itdim **şümār**
Tariḫini böyle ķıldım naẓmıyla bunda ķarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 25). [şümār,]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile itdim **şümār**
Tariḫini böyle ķıldım naẓmıyla bunda ķarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 25). [şümār,]*

şümūʾ: *Mumlar.*

ʿAşķ şarābıñ içmeyenler ķalb evi itmez ṭulūʿ
Ḥabs ider ervāḥ-ı dilde Ẕengi kār itmez **şümūʾ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 20, Mısra 2). [şümūʾ,]*

süphe: *(Ar.) Bir hususla ilgili gerçek veya doğrunun ne olduğuna kesin biçimde karar verememe durumu, bu kararsızlıktan doğan ve tam bir hüküm vermeyi engelleyen tereddüt, kuşku.*

Cāmiʿ ķurbunda maķām-ı mektebe hem muttaşıl
Şüphemiz yoķ Ḥaķ velīdir işbu ʿālem serveri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 8). [şüphemiz, -miz]*

Dal Delīl şāh-ı Ḥüseyn-i Kerbelādır **şüphesiz**
Kef Kerāmet kānı oldur maẓhar feyż-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 15). [şüphesiz,]*

Hem Ṭarīķ-i Aḥmedīye ṣıdķile bel baġlayan
Nār-ı dūzāḫdan emīndir **şüphesiz** yoķ hiç aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 8). [şüphesiz,]*

Ḥaḳ cemāliñ gördü anlar bu cihānda **şüphesiz**
Dīde-i cānıñ güşāde eyledi bī-dār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 5). [şüphesiz,]*

Kāẓım oldu cümle müʾmīn ḳıblegāh **şüphesiz**
Secdegāh-ı ʿālem oldur hem imām u muḳtedādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 7). [şüphesiz,]*

Ol imām Kāẓım Rıżānıñ rāh-ı meftūḥ bir ḳadīm
Her ki dāḫil oldu anlar **şüphesiz** vuṣlat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 12). [şüphesiz,]*

Sükūtī ḫoş naẓar eyle bu ʿālem ḫalḳına her dem
Ḳamu fiʾl yalan billah Ṣıfāt **şüphesiz** bir ḥar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 10). [şüphesiz,]*

Şeş cihetden ẕāt-ı Ḥaḳḳı ol ki gördü **şüphesiz**
Māsivāya baḳmaz anlar geçdiler bu ḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 3). [şüphesiz,]*

Kāẓım oldu cümle müʾmīn pişvāsı **şüphesiz**
Merḳad-ı şāh-ı ʿAcem Mūsā Rıżāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 9). [şüphesiz,]*

ʿAskeri ol ehl-i ʿaşḳıñ ḳıblegāhı **şüphesiz**
Secdegāhı cümle ʿālem anda bulduḳ leẕẕeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 11). [şüphesiz,]*

ʿAskerī her müʾmīne ḳıblenümādır **şüphesiz**
Secdegāhımız budur ki ṭutmuş cihānı şöhreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 13). [şüphesiz,]*

Ḫānḳāh-ı Saʾdiyānda **şüphesiz** muṭlaḳ velī
YüẔ sürüp gel zāhidā sen olma bunda ġafilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 7). [şüphesiz,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī tārīhiñ ḳıldı beyān
Şüphesiz gerçek velīdir ẕāt-ı pāk aḳdesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 16). [şüphesiz,]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda **şüphesiz** gerçek veli
Mürşid-i Saʿdī Ṭarīḳiñ ehl-i faḳire pişvā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 7). [şüphesiz,]*

<u>şürūʾ</u>: *Başlamak.*

Muḥibbān iltimās ile bu eşʾāra **şürūʾ** itdim
Erenlerden olup himmet ṣadāḳatle ḳıyām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 3). [şürūʾ,]*

Bā-yı bismillah ile hem eyledim bunda **şurūʿ**
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı her cihetden söyleyelim bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 3). [şurūʿ,]*

<u>tā:</u> *"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan edat.*

Cim Cemāli Muṣṭafāya **tā** ezelden ʿāṣıḳım
āmes şumloṭ eli rūn müdrög ıdça ñıbāḳiN nuN ن*(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 9). [tā,]*

Ẕel Ẕiyāde ḳılmışam men ẕāt-ı pākıñ ḥubını
Ḳaf Ḳarībim **tā** elestden ḥażret-i Ẕeyneʾl ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 18). [tā,]*

Himmet ile bıraḳma feryāda bugün eṣġālleriñ
Esb-i ʿaṣḳa sen süvār ol **tā** bulunca reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 6). [tā,]*

Ṣoḥbetimiz Ḥaḳ bizim dinler iseñ zāhidā
Fehm ide gör nuṭḳumuzu **tā** olasın āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 2). [tā,]*

Āl-i Aḥmed bendesiyiz Derviş Sükūtī **tā** ezel
Dürr-i luṭfuñ bekler ancaḳ nice yüz biñ bay gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 13). [tā,]*

Mecnūn oldum Leylāya düşmüş oldum sevdāya
Tā irince Mevlāya çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 6). [tā,]*

Zāhid ider ḳīl u ḳāl her kelāmı bī-kemāl
Tā olunca ben viṣāl çaġırırım Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 8). [tā,]*

Ben beni ḳıldım fenā maḥv olunca dāʾimā
Tā bulunca hep beḳā çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 12). [tā,]*

Menzil alur ol bir ḳadem **tā** eneʾl-Ḥaḳ bezmine
ManṢūr gibi ol maḳāma ir kendini berdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 7). [tā,]*

Ẕikrine vir revnaḳı **tā** olasın muttaḳī
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 13). [tā,]*

Ẕevḳ-yāb olmuş şu dil ki cürʿasından nūş ider
Rūz-ı bezm **tā** elestden içeniñ ḥāli feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 4). [tā,]*

Evliyālar rāhına Derviş Sükūtī **tā** ezel
ʿAşḳile cān baş fedāyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 13). [tā,]*

Ol Muḥammed şāh Taḳīye bende olmuş **tā** ezel
Bil Naḳīniñ sāyesinde menzil-i rifʿat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 15). [tā,]*

Çerāġ-ı nūr-ı Aḥmedden uyanmış **tā** ezelden çün
Kimin kim ḳalbine irse göñül mülkü olur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 5). [tā,]*

Murtażānıñ nūr-ı muṭlaḳ **tā** ḳıyāmet dūr ider
Nuṭḳ-ı Aḥmed ulu bir hān fehm iden ʿāşıḳlara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 23). [tā,]*

Ḳurmuş güzel yollarımız **tā** ezelden Sübḥānımız
Şerʿ-i Aḥmedle müzeyyen eylemiş hep meydanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 1). [tā,]*

Zāhidler gibi bir ḳurı ṭaşdan bināya ṭapma gel
Beyt-i Ḥaḳḳı ara bul **tā** göresin mihmanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 6). [tā,]*

Seniñle eyleyen beyʾ u şirā **tā** ezelden çün
Muḥaḳḳaḳ bil bu pazarda duranlar hiç żarār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 1). [tā,]*

Geldik bu mülke eñ ṣonu giydik ʿanāṢır bir ṭonu
Urmadan **tā** kaf u nunı ʿāşıḳlarız Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 2). [tā,]*

Mürşidlere dil bağladım gice gündüz hep ağladım
Ṣular gibi ben çağladım **tā** bulunca ʿummānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 10). [tā,]*

Gice gündüz bülbül-i āsā zār u efġānlar idip
Çağrışuruz her seḥerler **tā** kesilince bu ses *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 4). [tā,]*

Ol ʿaṣrlar çün yed-i beyd **tā** gelince bu demlere
Mürşidlere telḳīn olup bu ḳurduġı erkān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 5). [tā,]*

Şīrīn içün dāġ u ṣaḥrā bıraḳmadı Ferhād ʿaşḳ
Naḳd-ı cānıñ **tā** virince eyledi ḳurbānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 6). [tā,]*

Bundan murād Ḥaḳḳı bilip kāmile var ṣor bugün
Ṭut etegin muḥkem yapış **tā** göstere dānā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 6). [tā,]*

Sāḳīyā lebrīz ḳadeḥ ṣuñ ṣāfī bir cām gerek
İçelim **tā** mest olunca ṣubḥ ile her Şām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 2). [tā,]*

Biz Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ ḳulu olduḳ **tā** ezel
Ehl-i beyt-i Muṣṭafādan umarız enʾām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 5). [tā,]*

Sāḳī laʾl-i şarābıñ nūş iden bezm-i ezel
Hiç ayılmaz mest olan ʿāṣıḳları **tā** ḥaşre dek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 6). [tā,]*

Sen seni kimseye hemān **tā** bildire ʿilmeʾl yaḳīn
Göstere ʿayneʾl yaḳīn ol Ḥażret-i Sübḥāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 5). [tā,]*

Cehd ide gör bul kāmil olmaya ʿömrüñ zevāl
Tā olunca ehl-i ḥāl dīvān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 10). [tā,]*

Tā elestdendir o şāha ʿahd ile peymānımız
İtmisim iḳrār aña men Ẕeyneʾl-ʿAbādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 7). [tā,]*

Ḳaṭre-i ʿaşḳıñ şarābıñ **tā** ezelden içeli
Bilmezem geldim bu ʿālem ḫalḳına mestāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 5). [tā,]*

Ol Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ bendesiyim **tā** ezel
Ḫādimiyim Şāh Ḥüseynʾiñ Kerbelā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 3). [tā,]*

ʿAlī Mūsā Rıżā medfūn Ḫorasān taḫtgāhında
Yolunda **tā** ezel virdim o şāha cān serim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 10). [tā,]*

Ḫāk-i pāyiñ kem-teri Derviş Sükūtī **tā** ezel
Senden umar şefḳat ancaḳ rūz-ı cezāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 13). [tā,]*

Āsitānıñ bir ġulāmı olmuş Sükūtī **tā** ezel
Dürr-i luṭfundan umar ol şefḳati Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 15). [tā,]*

Laʿneti Ḥaḳ nāẔil oldu **tā** ezelden bunlara
Müsteḥāḳ nār-ı dūzāḫda ṭutdular evṭān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 23). [tā,]*

Derviş Sükūtī neyleyelim fānī vücūd şehrini biz
İḫrāḳ idelim ʿaşḳ odına **tā** ola büryān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 10). [tā,]*

Şeyḫ-i kāmil himmetiyle vuṣlāta yol bulmuşuz
Anıñ içün **tā** ezelden ḳılmışam iḳrār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 6). [tā,]*

Cemāliñ şemʿine yā Rab yanarım **tā** ki pervāne
Bugün meydān-ı ʿaşḳ içre ben oldum nice dīvāne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 1). [tā,]*

Tā ḳıyāmet ḥaşr olunca ey Sükūtī rūz u şeb
Lāʿnet eyle ibn-i Süfyān cānına īmānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 13). [tā,]*

ʿAskerī on bir imāmıñ bendesiyiz **tā** ezel
BeẔl-i cān itdik yolunda mehdi-i Livānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 11). [tā,]*

Saña Ḥaḳ dedi maḥbūbum ezelden **tā** ebed çün kim
Ḥaḳḳa çün ẕātıñız maẓhar meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 7). [tā,]*

Ne muḥabbet virdi bugün kendi ḥissine
Şor **tā** Mecnūn olup gösterdi vechiñ Leylāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 4). [tā,]*

Ḥaḳḳa ḳarīb ey Sükūtī cümle bu ʿālem
Vaḥdet gözüyle eyle naẓar **tā** iresin cānāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 10). [tā,]*

Şehr-i dili ḳıldı ḫarāb geçdi oḳu **tā** cigere
Cismimize virdi fenā ḍarb-ı sinān atdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 9). [tā,]*

Gezerim **tā** şor ḥürrem göñülden çekerim mātem
Gice gün aġlarım her dem meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 5). [tā,]*

Terk it cihān hep varını Ḥaḳile it pazarını
Tā görünce evvel yārini gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 12). [tā,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-zamānıñ Derviş Sükūtī **tā** ezel
Dürr-i luṭfuñ çakeriyim yoluna ḳoydum seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 13). [tā,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ehl-i ṭarīḳa reh-nümā
Bunlara çün itmişiz biz **tā** ezelden bīʾatı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 12). [tā,]*

Ḫāk-i pāyiñ bir ġulāmı olmuş Sükūtī **tā** ezel
Pādişāhım eyleme red ḳıl ḳabul mihmāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 9). [tā,]*

Rehber ehl-i ḥaḳāyıḳ Bāḳır Muḥammed ḥażreti
Caʿfer oldu rāh-ı dīne **tā** ezelden pişvā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 8). [tā,]*

Ḥaḳ olunca **tā** ʿayān çaġırırım dost dost
Ḥiẓmet it bir kemāle cān başını niṣār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 11). [tā,]*

Ḥaḳ saña olur ʿayān Ṣaḳlama gel iẓhār it
Menzil alur ol bir ḳadem **tā** eneʾl-Ḥaḳ bezmine *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 18). [tā,]*

Ol şehīd-i Kerbelānıñ bendesiyim **tā** ezel
Nesl-i şāh-ı enbiyāya cān virip ḳurbān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 7). [tā,]*

ʿAlīdir bil buʿālemde muḥaḳḳaḳ şor **tā** insān
Velī maʾnīde ẕāt-ı Allah ʿAlīdir hem daḫı raḥmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 11). [tā,]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānıñ şeyḫ Ḫarābāt bendesi
Dergāhınıñ ḫādimidir **tā** ezelden aḥḳarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 6). [tā,]*

Cāndan ehl-i beyte men ġulām-ı Ḥaydarım
Dürr-i luṭfuñ sāʾiliyim **tā** ezelden Ḳanberim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 26, Mısra 2). [tā,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı itdiler hep **tā** ilā yevmiʾ-n-nüşūr
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 7). [tā,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendiñ olmuş **tā** ezel
İlticā ḳılmış ḳapuna rūz u şeb eyle ʿamel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 17). [tā,]*

Ḳavm-i münkir ol münāfiḳ dāʾimā baʿīd
Tā ezelden böyle gelmiş bu cihāna ol pelīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 2). [tā,]*

Şor **tā** her leyl ü nehār itmişler
Vaṣf ider kürsīde heşt ü cenānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 21). [tā,]*

Ol imāmıñ āsitānında ġulām-ı Ḥaydarım
Tā ezelden bendesiyim Murtażāya ḳanberim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 24, Mısra 2). [tā,]*

taʿām: *Ar. Yiyecek şey, yemek.*

Sivā ḫubı ile her dem cihān ẕevḳine dūş olmuş
Ṭaʿāmıñ tāẔe ter cinsin ḳamu ḥelvā ile ister *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 6). [ṭaʿāmıñ, -ıñ]*

Nān yerine bir **ṭaʿāmdır** her Ṣabīye bu lebin
Bir ḥayāta irdi andan devr ider leyl ü nehār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 11). [ṭaʿāmdır, -dur]*

Ḫoş virir envāʿi leẕẕet ṭālibā sükker **ṭaʿām**
Tāze rüġan ḫūb-ı daḳīḳle ter olur sükker **ṭaʿām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 1). [ṭaʿām,]*

Ḫoş virir envāʿi leẕẕet ṭālibā sükker **ṭaʿām**
Tāze rüġan ḫūb-ı daḳīḳle ter olur sükker **ṭaʿām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 2). [ṭaʿām,]*

Ṭabʾına eyler muvāfiḳ ādemiñ her vechile
Nefsine meydān virir çoḳ ṣāfī bir sükker **ṭaʿām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 4). [ṭaʿām,]*

ʿAvrata eyler firāvān iştiyāḳıñ rūz u şeb
Şehvetiñ efzūn idermiş miṣl-i ḥar sükker **ṭaʿām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 6). [ṭaʿām,]*

İnsānıñ ḥayvāna tebdīl itmede aḫlāḳını
Ẕabṭ olunmaz ḳatı müşkül aẔdırır sükker **ṭaʿām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 8). [ṭaʿām,]*

Cismini eyler semiz ol ḫūk -veş her dāʾimā
Nefsini iḥyā idermiş nev-be-nev sükker **ṭaʿām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 10). [ṭaʿām,]*

Kibrile benlik nifāḳıñ arturur günden güne
Buġżunu eyler tecāvüz ʿāleme sükker **ṭaʿām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 12). [ṭaʿām,]*

Mat ider ḳalbiñ Sükūtī ser-te-ser aḳreb Zamān
Ṭamuya bāʿiş ider ol ʿāḳibet sükker **ṭaʿām** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 14). [ṭaʿām,]*

Ḥaḳḳa vuṣlat buldu anlara gel idenler az **ṭaʿām**
Keşretinden ictināb it didiler ekl-i ḥarām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 1). [ṭaʿām,]*

Az **ṭaʿāmla** ḳalb ṣāfī bunda eyler ʿāṣıḳān
Rāh-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olmuş bunca ṭālib ey hümām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 3). [ṭaʿāmla, -la]*

AZ **ṭaʿāmla** nevm-ı ḳıllet sālikin rāhıñ açar
Menzil-i rifʿatde dāʾim meskān-i darüʾs-selām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 11). [ṭaʿāmla, -la]*

Az **ṭaʿāmla** dīde-i cān her demi olur güṣād
ʿArş-ı kürs ḳıldı seyrān her cihetden bitʾ-tamām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 13). [ṭaʿāmla, -la]*

taʾan: *Çok taneden, çok çekiştiren, çok söven kimse.*

Her biri açmış dehānıñ **taʾan** ider bu ʿālemi
Ġıybeti kesmez dilinden Ṣunʾı bühtānı bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 3). [taʾan,]*

tabʿ: *Tabiat, yaratılış ‖ şair tabiatlı ‖ ince görüşlü.*

Meşreb-i pāk ṣafī itmiş ḳalbini ẕikr-i Ḫudā
Ṭabʿ-ı aḫlāḳ ḥamīde ḫāk ile yeksān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 4). [ṭabʿ-ı, --ı]*

tabʾ: *Güç, kuvvet, takat.*

Ṭabʾına eyler muvāfıḳ ādemiñ her vechile
Nefsine meydān virir çoḳ ṣāfī bir sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 3). [ṭabʾına, -ı, -na]*

tābān: *Parlak, ışıklı.*

Vechiniñ her şuʿlesinden şems-i māh alur żiyā
Şevḳ-i ḥüsnüñ nūr-ı muṭlaḳ berḳ uran **tābāna** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 4). [tābāna,]*

Mescid-i meyḫānelerde ḳanda baḳsam zāhidā
Görmüşem günden ʿayān Ḥaḳ ʿāleme **tābān** olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 10). [tābān,]*

tābiʾ-: *Birine veya bir şeye uyan, onun arkası sıra giden. || Bağımlı.*

Şeyḫ nāḳıŞ sālikānın rāhını berzaḫ ḳoyar
Nār-ı dūẕaḫa Ṣalar ol **tābi**ʾ**-i** şeyṭān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 28). [tābiʾ-i, -i]*

tābi: *Birine veya bir şeye uyan, onun arkası sıra giden. || Bağımlı.*

Kin kibir ehl-i riyādır ʿilmiyle maġrūrlanur
Nefs-i emmāreye **tābi** olmadı nārdan aẔād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 6). [tābi,]*

Şehvet-i dünyāya māʾil neyleyem ġayet ḥarīṣ
Nefsine ol **tābi** olmuş tāze bir duḫter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 10). [tābi,]*

Menzilinden sāliki Ḥaḳ yolların kesmek diler
İblīs-i merdūda **tābi** Ḥaḳḳa iḳrār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 4). [tābi,]*

Ġaflet üzre ehl-i dünyā nefsine **tābi** olup
Ḫalḳa bühtān ile ġıybet dāʾim ider fāsıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 3). [tābi,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīniñ ḫüccet-i bürhānıyla
ʿAskerīye **tābi** oldum Ṣāḥib-livādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 14). [tābi,]*

Nefs-i emmāreye **tābi** oldular her rūz u şeb
Ehl-i faḳre ġayret iden merd-i meydān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 7). [tābi,]*

Şehvet-i dünyāya raġbet eylediler dün ü gün
Ḳavm-i Lūṭʾa **tābi** olup yerleri nīrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 14). [tābi,]*

Taḳī üçler gürūhundan Naḳī bil ḳırḳlara serdār
Bulara sen olup **tābi** var ʿaḳlın tımār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 12). [tābi,]*

tābiʿ: *Birine veya bir şeye uyan, onun arkası sıra giden. || Bağımlı.*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ men evlādın ġulāmıyım
Hezārān laʿnetim vardır kim olsa **tābi**ʿ Mervān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 14). [tābiʿ,]*

Evkes kim şehvete **tābi**ʿ ne ḫoş bir ḥar ḳatı segdir
Bahāyım ṣūretiñ ṭutmuş cihānda ol belā şekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 1). [tābiʿ,]*

ṭabʾ-ı ādem: *İnsanoğlunun tabiatı.*

Behāyım **ṭabʾ-ı ādemden** ḥazer et yanına varma
Ḥasedle kin kibir dolmuş içi aġvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 9). [ṭabʾ-ı ādemden, -den]*

tābiʿ ol-: *Uymak, bağlanmak, takip etmek.*

ʿAṣrımız böyle ser-a-ser şeyḫī derviş cümlesi
Oldular tābiʿ ḫükümet ehline bunlar daḫı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 2). [tābiʿ oldular, -du, -lar]*

Ḍad Ḍalaletden ḫalāṣım şāh Naḳī bürhānıyla
ʿAskerīye **tābi oldum** nesl-i şāh-ı Enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 30). [tābi oldum, -du, -m]*

Müfti ḳaḍı şeyḫi derviş nefsine **tābiʾ olup**
Ẓulm iderler cümle ḫalḳa ḳılmadı dāʾim żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 17). [tābiʾ olup, -up]*

ṭabīʿat: *Doğa; huy, yaradılış II insanlar.*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem her **ṭabiʿat** bir degil
Ḫaḳ yaratmış ʿunṣur üzre dürlü renk emsalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 17). [ṭabiʿat,]*

Böyle bir iḥsān **ṭabīʿat** gelmemiş devr-i ḳadīm
Ḫulḳ-ı Aḥmedden nişānıñ gösterir ḳalb-i selim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 1). [ṭabīʿat,]*

ṭabīb: *Tabip, hekim, doktor.*

Ḳahrıyla urdu felek çün seyfini dil mülküne
Merhem itse bir **ṭabīb** yoḳ görmedim bunda şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 4). [ṭabīb,]*

Dil mülküne virdi Ẕiyān bī-mārıyla yatdım ḳatı
Buldum ʿacāyib bir **ṭabīb** hiç itmedi nuṢret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 12). [ṭabīb,]*

Ḳayd-ı ʿunṢur ẓulmetinden bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Bir **ṭabīb** ḫāẕıḳ ara bul derdine dermān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 10). [ṭabīb,]*

ʿİllet-i ʿaṣḳa düşenler zār ider her rūz u şeb
Hiç **ṭabīb** ḳılmaz devāyı bulmadı aṣlā felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 6). [ṭabīb,]*

Māsivānıñ ʿilletine pīrin olmuṣdur **ṭabīb**
inḳiyād ol aña her dem derde derd-mend ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 5). [ṭabīb,]*

ʿAceb bir ḥāle uġramış Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsız derde düş olmuş **ṭabīblerden** tımārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 12). [ṭabīblerden, -ler, -den]*

Ḫasta oldum nice demler Ẕār-ı efġān ḳılmışam
Bir **ṭabīb** bī-devādan hiç şifāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 8). [ṭabīb,]*

Bir **ṭabīb** üstāda ḥiẕmet eyledin bunca Zamān
Saʿyını virdi hebāya āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 3). [ṭabīb,]*

Renc-i keş̱īr merhemi yoḳ bunca **ṭabīb** bulmaz devā
Ten mülkünü ḳıldı ḫarāb ḥayli zamān dermān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 7). [ṭabīb,]*

İrdi düşvāre bu ḫālim gün be gün artmaḳdadır
Bir devā itsün **ṭabībler** bıraḳmadı aṣlā cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 10). [ṭabībler, -ler]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düş olmuş Ẕār ider rūz u leyāl
Himmet ister her **ṭabibden** derdine dermān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 8). [ṭabibden, -den]*

Artdı derd bu derūnum gün be gün bī-māredir
Hiç **ṭabībler** kār idemez ne ʿacāyib yâredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 2). [ṭabībler, -ler]*

ṭabīb!: *Tabip, hekim, doktor.*

Neylesün Derviş Sükūtī ḳıldılar cismiñ ḥarāb
Yoḳ tımār itsün derūnuñ bir **ṭabīb** ḥāẕıḳ cevād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 14). [ṭabīb,]*

ṭabīb-i ḥāzıḳ: *İşinin ehli doktor || Çok fazla lütufta bulunan kişi.*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden isterim iḥsān gerek
Biz **ṭabīb-i ḥāzıḳ** elinden dilerim dermān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 2). [ṭabīb-i ḥāzıḳ,]*

Özge bir derde giriftār olmuşum her rūz u şeb
Bir **ṭabīb-i ḥāzıḳ** bulunmaz ḥālimiz ġāyet yaman *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 4). [ṭabīb-i ḥāzıḳ,]*

Bir vefāya bunda yüz biñ çekerim derd-i elem
Bir **ṭabīb-i ḥāẕıḳ** bulunmaz ideyim edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 4). [ṭabīb-i ḥāẕıḳ,]*

Merhem ururlar anıñ her rūz u şeb dil zaḥmına
Bir **ṭabīb-i ḥāẕıḳa** irüp ḥālini eşʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 4). [ṭabīb-i ḥāẕıḳa, -a]*

Bir **ṭabīb-i ḥāẕıḳa** ir gel rūz u şeb ḳıl ḥiẕmeti
Bir devā itse gerek ol saña bu ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 7). [ṭabīb-i ḥāẕıḳa, -a]*

taʿbīr: *Deyiş, anlatım, ifade.*

yol kesici **taʿbīr** olunur ve bu ḫuṣūṣda anlarıñ murād-ı ʿaliyyeleri keşret-i cemāʿatle
nezr ü fütuḥāt ile dergāhları maʿmūr u ābād olmaḳdan neşʾet ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 9). [taʿbīr,]*

ṭabīb: *Tabip, hekim, doktor.*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden bir **ṭabīb** dilber gerek
Her zamān berzaḫ ilinden geçmege rehber gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 1). [ṭabīb,]*

tāc: *Üstünlük, kudret ve kuvvet alameti olarak başa konan başlık.*

Bu köhne **tāc** ʿabā ḫırḳa verilmiş bezm-i ervāḥdan
Ḥaḳḳıñ bu lütf-ı iḥsānı ʿināyet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 3). [tāc,]*

Sükūtī bir ġarīb miskin ʿabādan ḫırḳa **tāc** giyse
Ḥaḳāretle naẕar itme irādet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 13). [tāc,]*

Yedi iḳlīm taḥt-ı **tācı** hep senin destindedir
Ḥāsılı mülk-i Süleymān sendedir gözle beni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 5). [tācı, -ı]*

Cemāl-i Muṣṭafāʾyı kim ṣadāḳatle ider arzū
Kemāl-i Aḥmede irdi olurlar ʿālemiñ **tacı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 10). [tacı, -ı]*

Zīb ü zīver naẓmile ṭaḳdım kitāba bir dürrü
Tācı ser itsün ʿāşıḳlar bu ḥaḳīḳāt cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 2). [tācı, -ı]*

Sükūtī Dervişiñ naẓmı cevāhirden hemān bir **tāc**
Giyenler oldular muṭlaḳ dü ʿālem şāh-ı ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 9). [tāc,]*

Devlet aña kim **tāc** ü nübüvvet başına ḳondu sırr-ı Ḫudādan
Şāfīʿ-i maḥşer rūz-ı cezādır cümle ʿuṣāta ḳıldı şefāʿat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 15). [tāc,]*

tāc u taht: *Taç ve taht II hükümdarlık.*

Terk eyledi ibn-i Edhem **tāc u taḫtıñ** Ḥaḳ yoluna
Bir ḥabbeye muḥtāc olup ʿuryāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 7). [tāc u taḫtıñ, -ın]*

tāc-ı nübüvvet: *Peygamberlik tacı.*

Bāʿiṣ itdi Ḫudā **tāc-ı nübüvvet** ḥilʾat-ı zībā ile
Ḳullarını daʾvet idip ṭoġru yola Ḥaḳdır işi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 5). [tāc-ı nübüvvet,]*

tāc-ı saʿādet: *Saadet, mutluluk tacı.*

ʿĀbidīn ü Bāḳır oldu **tāc-ı saʿādet** başıma
Mezhebim Caʿfer ḥaḳiḳat hem bize Ḫaḳdan ʿaṭādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 5). [tāc-ı saʿādet,]*

taʿcīz: *Rahatsız etme, tedirgin etme.*

Terāḥḥüm ḳıl bu āhımla enīnim ʿarş-ı aʿlāda
Melāʾik Zümresi **taʿcīz** olur bāʿiṣ viṣāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 6). [taʿcīz,]*

taʾdād: *Sayma, birer birer sayma.*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını **taʾdād** idip gel ehline vir sen zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 4). [taʾdād,]*

Sükūtī Dervişiñ baḫş-ı kelāmıñ ḳılmadı taṭvīl
İderler fehm ḳamu ʿālem bu **taʾdādım** olan meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 10). [taʾdādım, -ım]*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını **taʾdād** idip gel ehline vir sen Ẕekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 4). [taʾdād,]*

taġ: *Dağ.*

Çeşm-i giryān ile Ferhād düşdü **ṭaġlar** başına
Bir lebi şīrīn içün çoḳ uġradı ġavġālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 7). [ṭaġlar, -lar]*

taḥammül: *Dayanma gücü, katlanma, sabretme.*

Ṭaş olsa eger cümle derūn itmege aṣlā **taḥammül**
Ḥançerle urup ṣubḥ u mesā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 11). [taḥammül,]*

Eyyübüñ renc-i keşretle **taḥammül** iyledi efzūn
Şikāyet ḳılmadı Ḥaḳdan Ṣabırla bir şifā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 11). [taḥammül,]*

ʿAlīl oldu vücūd mülkü **taḥammül** idemem aṣlā
Ṣabırdan ġayrı bir çāre bulunmaz el amān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 7). [taḥammül,]*

Ādemiñ seng olsa ḳalb hiç **taḥammül** kim ide
Tīġ-ı ḥançerle yürüdü Ḍarb ider virmez amān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 7). [taḥammül,]*

Söylesem Derviş Sükūtī Kerbelānıñ ḥālini
Cān **taḥammül** itmez olur ḳaralar gey şālını *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 32). [taḥammül,]*

tahāret: *İslâm şerîatına göre, ibâdetten önce vücûdu ve giyecekleri namaza engel olan kirlerden ve pisliklerden arındırmak şeklindeki temizlik.*

Şol **ṭahāretsiz** faḳīhiñ dīni yoḳ īmānı hiç
Kin kibir benlik ḥasedle ẕerrece ʿār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 5). [ṭahāretsiz, -siz]*

taḥayyür: *Ar. Hayran olmak, hayrete düşmek, şaşırmak, şaşırıp kalmak. Cem'i: tahayyürât.*

Kendi ḫaṭṭımızla **taḫayyur** olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʿadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḫayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [taḫayyur,]*

Kendi ḫaṭṭımızla taḫayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʿadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ **taḫayyür** eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [taḫayyür,]*

tahkīk: *(Ar.) Bir şeyin ne olduğunu, doğru olup olmadığını anlamak için yapılan araştırma, soruşturma.*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā ṣevāb
Rehber-i **taḫḳīḳī** buldum feth ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 2). [taḫḳīḳī, -i]*

Yolların hep berzaḫından geçmek içün bir delīl
Rehber-i **ṭaḥḳīḳi** bul her dāʾimā āsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 8). [ṭaḥḳīḳi, -i]*

Şānına **taḥḳīḳ** buyurduñ ol ʿAlī bin Ṭālibiñ
Sūre-i Ḳurʾān içinde hel atā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 3). [taḥḳīḳ,]*

Ol imām Ẕeynel Muḥammed Bāḳırʾıñ rāhını ben
Bulmuşum Caʿferʾle **taḥḳīḳ** ol keremkān ʿaṭadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 6). [taḥḳīḳ,]*

Bāb-ı Luṭfuñ ḫādimidir nice biñ ḳullar daḫı
Secde eyler saña **taḥḳīḳ** ins ü cin cümle şecer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 6). [taḥḳīḳ,]*

Ḥaḳiḳat pādişāhıdır dü ʿālem mülkine cümle
ʿAliyyül-Murtażā **taḥḳīḳ** imāma şevḳatim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 8). [taḥḳīḳ,]*

Özge bir ẕevḳe irişdim rehber-i **taḥḳīḳ** ile
Fehm idemez olur olmaz kişiler eṭvārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 3). [taḥḳīḳ,]*

Aç gözünü ṭālibā sen vech-i Raḥmānʾdan ġaraż
Sen seni bil añla **taḥḳiḳ-i** seyrāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 2). [taḥḳiḳ-i, --i]*

ʿArż idip gel bu kelāmıñ remzini bir kāmile
Feṯḥ ider ol gerçe **taḥḳīḳ** virdi maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 10). [taḥḳīḳ,]*

Cihānıñ ḳuṭbuna mālik riyāsetde odur ḳāyım
Ḥasanuʾl- ʿAskerī **taḥḳīḳ** bu yolda bī-riyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 14). [taḥḳīḳ,]*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur yā s̲evāb
Rehber-i **taḥḳīḳī** buldum feṯḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 2). [taḥḳīḳī, -i]*

Ḫāk-i pāya yüẔ sürenler oldular bunda velī
Bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ açdılar **taḥḳīḳ** yolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 16). [taḥḳīḳ,]*

Bāḳır imām rāhına her kim itdi cān niṣ̲ār
Bildi **taḥḳīḳ** bu cihānda kim imiş ol ẕāt-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 4). [taḥḳīḳ,]*

tahlīs: *Kurtarma, kurtarılma.*

Şeş cihetiñ muḥkem itmiş **taḫlīṢ** mümkīn degil
Bunca ḥased kin kibirle ḳalbine çekmiş niḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 5). [taḫlīṣ,]*

tahmîd: *Ar. Hamdetmek, elhamdülillah demek. Cem'i: tahmîdât.*

Ḳalbini eyler muṣaffā her ḫuṣūṣda ādemiñ
Ẕikr-i tevḥīd ile **taḥmīd** hem riyāżāt envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 6). [taḥmīd, -şükr]*

taḥrīr: *Yazma, kaleme alma; kaydetme.*

Levḥa ḳalem urduġu Ḥaḳ mümkīn degil bozmasın
Rūz-ı elest **taḥrīr** olan ḥükm-i ḳavī Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 4). [taḥrīr,]*

taḥṣīl: *Ilim edinmek. ilim öğrenmek veya öğretmek için çalışmak.*

Men ʿaref dirsen bugün **taḥṢīl** eyle dün ü gün
Dinle gel kāmil sözün cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 11). [taḥṣīl,]*

Zamān-ı Ḥıżra irmişler ledün ʿilmiñ ider **taḥṢīl**
Maʿārif dersini görmüş oḳur dilde her esmayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 7). [taḥṣīl,]*

taḥsīn: *(Ar.) Güzel bulup takdir etme, övme, alkışlama.*

Rüstem Ẕāle hezārān Derviş Sükūtī **taḥsīn** it
Ḳābil olmaz ḳarşusunda nice biñ leşker gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 9). [taḥsīn,]*

Kelāmımda eger noḳṣān ḫatā ile yāḫūd ʿişyān
İdüp **taḥsīn** feṣāḥatle bulunur bunda ʿirfānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 8). [taḥsīn,]*

Eger noḳṣān kelāmımda yāḫūd sehven ḫaṭā ḳıldım
Cihānda var nice kāmil idüp **taḥsīn** rıżām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 12). [taḥsīn,]*

Açdı Aḥmed bize ol dem işbu erkānı yolu
Cümle aṣḥāb **taḥsīn** itdi dediler gerçek belī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 2). [taḥsīn,]*

taḫt: *Hükümdarların oturduğu büyük koltuk; hükümdarlık makamı II ihtişam, güç, iktidar.*

Murtażādır yedi iḳlīm **taḫt-ı** ḥükmünde anıñ
Murtażādır ḳutb-ı ʿālem şāh-ı cihān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 13). [taḫt-ı, --ı]*

Ḫāne-i şāha gerek pāk ide gör dil mülkünü
Taḫta geçüp bir gün ola ḥiẕmeti ʿālīcenāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 8). [taḫta, -a]*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān **taḫtını** ger virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 7). [taḫtını, -ı, -n, -ı]*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān **taḫtını** ger virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 7). [taḫtını, -ı, -n, -ı]*

Bilürsün hiç vefāsı yoḳ bu dehrin şāhī ger olsan
Elinde var iken fırṣat **taḫtıyla** ḳabādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 4). [taḫtıyla, -ıy, -la]*

Aḥsen-i taḳvīmle īcād eyledi ol Ḥaḳ seni
Ḳurdu **taḥtıñ** ḳalb içinde dāʾimā eyler ḳuʾūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 6). [taḥtıñ, -ın]*

Taʿmīr eyle sālikā sen bu vīrān dilḫāneyi
Pādişāhım **taḥtı** ḳursun itmege anda ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 4). [taḥtı, -ı]*

Yediler ḳırḳlara serdār-ı maḳām ḳutb-ı ʿālemde
Vilāyet **taḥtına** nāḳil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 8). [taḥtına, -ı, -n, -a]*

Terk itdi **taḥtını** İbrāhim Edhem
İtdi sefer gezdi kūh-ı Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 7). [taḥtını, -ı, -n, -ı]*

Ḫānḳāh-ı devlet içün **taḥtını** ḳurdu bugün
Ey Sükūtī ḳalbimizde şimdi mihmān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 9). [taḥtını, -ı, -n, -ı]*

Aṣḥāb-ı kirām **taḥta** geçüp bāʾde Nebī ḥilʾatiyle
İclāsa nevbet irdi o dem ʿadliyle ekşer ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 15). [taḥta, -a]*

Anıñ **taḥt-ı** ḳademinde boyun virdi nice beg er
İrişdi ḳurb-ı Mevlāya bu yolda oldular sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 7). [taḥt-ı,]*

taḥtgāh: *Hükümdar tahtının bulunduğu yer, başşehir, payitaht.*

Manẓar-ı Ḥaḳ ḳalb içine pāk ide gör sen anı
Taḥtgāhıñ anda ḳurmuş itme Ṣaḳın sen ḫarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 8). [taḥtgāhıñ, -ı, -n]*

Risālet **taḥtgāhında** ḳarār itmiş ʿadāletle
İmām Ẕeyneʾl Bāḳır Ḥaḳḳıñ ezelden kemteri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 9). [taḥtgāhında, -ın, -da]*

ʿAlī Mūsā Rıżā medfūn Ḫorasān **taḥtgāhında**
Yolunda tā ezel virdim o şāha cān serim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 9). [taḥtgāhında, -ı, -n, -da]*

taḥt-ı ḥaḳān: *Hükümdarın tahtı.*

Ḫayāt-ı nev bulam dāʾim ḳabirde cins-i aḥbāba
Selāmet bezmgāhında ḳuram bir **taḥt-ı ḫaḳānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 12). [taḥt-ı ḫaḳānı, -ı]*

İderler ʿuzlet ḳāniʿ sarāy-ı salṭanat baḳmaz
Degişmez virseler ol dem Süleymān **taḥt-ı ḫaḳānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 4). [taḥt-ı ḫaḳānı,]*

taḥt-ı süleymān: *Hz. Süleyman'ın tahtı. II Zenginlik; şan şöhret.*

Geçen dünyā vü ʿuḳbādan nider **taḥt-ı Süleymān**
Naẓar itmez bu fānīye olurlar resm-i mihmanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 1). [taḥt-ı süleymān,]*

Ḳuru ġavġā imiş **taḫt-ı Süleymān** mülkünü neyler
Olar geçmiş cān u başdan niderler bunda dʿavāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 3). [taḫt-ı süleymān,]*

Fenā mülkünü fehm iden nider **taḫt-ı Süleymānı**
Elin çekmiş dü ʿālemden ġınāyı bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 3). [taḫt-ı süleymānı, -ı]*

Kişveriñ şāh Taḳīdir hem imām ʿAlī Nāḳī
Ḥükm-i **taḫtında** cihān bir ṣāḥib-livāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 12). [taḫtında,]*

taḥvīl: *(Ar.) Değiştirme, bir durumdan başka bir duruma çevirme.*

Mecnūn-ı ʿaşḳ bıraḳmaz oldu kūh-ı ṣaḥrālarda hep
Ẕikr-i Leylā Ḥaḳḳa **taḥvīl** eyledi eẕkār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 6). [taḥvīl,]*

ṭaḳ-: *Asmak, takmak.*

Zīb ü zīver naẓmile **ṭaḳdım** kitāba bir dürrü
Tācı ser itsün ʿāşıḳlar bu ḥaḳīḳāt cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 1). [ṭaḳdım, -dı, -m]*

taḳarrüb: *Yaklaşma, yakın olma II gitme, varma.*

İt **taḳarrub** buñlara sen vāḳıf ol esrārına
Men ʿarefden cehd ide gör dersini sen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 3). [taḳarrub,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme **taḳarrub** her zamān
ʿĀşıḳ isen gel bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 3). [taḳarrub,]*

Ẕikrile Ḥaḳḳa **taḳarrub** itmiş ḥaḳīḳat erleri
ʿAşḳile mey ḳadīmi sür seḥer leyl ü nehār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 3). [taḳarrub,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme **taḳarrub** her Zamān
ʿĀşıḳ isen gel bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 3). [taḳarrub,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā gel eẕkār it
Ẕikrile Ḥaḳḳa **taḳarrub** itmiş ḥaḳīḳat erleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 14). [taḳarrub,]*

Taḳarrub Raştine nām bir ḳaryeden ẓuhūr itdi
Köprülü şehrine cereyān idüp her zīr ü bālādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 5). [taḳarrub,]*

İrişdi ḳurb-ı ẕātına o şāhıñ derd-nāk ile
Taḳarrub itdi Mevlāya hezārān sūz-nāk ile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 42). [taḳarrub,]*

ṭāḳat: *(Ar.) Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.*

Nāra **ṭāḳat** ḳalmadı bu nā-tüvān bī-çāreniñ
Yandı ʿaşḳıñ ateşiyle bu göñül vīrānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 5). [ṭāḳat,]*

takdīr: *Kader, Allah'ın her şey hakkındaki ezelî kararı.*

Geldim cihāna bir ġarīb aratdı bizim efġānımız
Neyleyelim böyle naşīb **taḳdīr** iden Sübḥānʾımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 2). [taḳdīr,]*

Tedbīr ile şanma olur her bir işim fermān imiş
Bezm-i ezel- **taḳdīr** olan emr-i Ḫudā pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 2). [taḳdīr,]*

Bu eşʾārı Sükūtīniñ kemālile ider **taḳdīr**
Ḳarībim hiç degil ayru göñül baʾżen ṣabūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 13). [taḳdīr,]*

takdis: *Kutsal sayma, mübârek kabul etme, mukaddes bilme.*

Ḳalbimizi z̲āt-ı Mevlā nūruyla **taḳdīs** idip
Ṣuʿlesiyle pür żiyādır me̲sel ḳamer āfitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 9). [taḳdīs,]*

taḳī: *İmam Muhammed Taki; on iki imamdan dokuzuncusudur.*

Ayn ʿaşḳile yaḳın ol Muṣṭafānıñ āline
Ġayn ġayre baḳup hiç ḳıl **Taḳīye** ilticā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 20). [taḳīye, -ye]*

Ṣad Ṣefāyım sāyesinde şāh **Taḳīniñ** her demi
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bize oldu reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 27). [taḳīniñ, -nin]*

Şāh **Taḳī** vü bā Naḳī ḳullarıyuz her zamān
ʿAsker mehdī yolunda cānımız her dem fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 11). [taḳī,]*

Ol Muḥammedʾdir **Taḳī** hem pişvā-yı rāh-ı din
Mürşid-i kāmil dilersen reh-nümāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 15). [taḳī,]*

Kuṭb-ı aḳṭāb-ı cihāndır ol Muḥammed şāh **Taḳī**
Mesned-i rifʿatde ḳāʾim devleti āl-i ʿabādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 11). [taḳī,]*

Hemān şāh Ḫorasāndır ʿAlī Mūsā Rıżā billah
Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳīʾden ʿAskerīm vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 12). [taḳī,]*

Ol Muḥammed şāh **Taḳīye** bende olmuş tā ezel
Bil Naḳīniñ sāyesinde menzil-i rifʿat bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 15). [taḳīye, -ye]*

Nesl-i evlād Resūldür ol Muḥammed şāh **Taḳī**
Hem ʿAlī İmām Naḳīdir ehl-i vefāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 13). [taḳī,]*

Şāh **Taḳī** vü bā Naḳīniñ ḥaşmına ḳarşu durup
İmdāda ʿAskerle Mehdī irdiler iḳrār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 11). [taḳī,]*

Şāh **Takīdir** ol nebīniñ ʿilmine vāriṣ olan
Mekteb-i ʿilm-i Ḫudā ṣāḥib-i ʿaṭādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 15). [takīdir,]*

Şāh **Taḳī** vü bā Naḳīniñ ḫüccet-i bürhānıyla
ʿAskerīye tābi oldum Ṣāḥib-livādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 13). [taḳī,]*

Taḳī nesl-i nebīdendir Naḳīʾniñ ceddi Ḥaydarʾdır
Ḥasanuʾl- ʿAskere bende olup ḫāk eri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 15). [taḳī,]*

İmāmım bil **Taḳī** muṭlaḳ ʿālem pişvāsıdır
Hem evlād Naḳī gerçek Ḥasanʾül-ʿAskerīyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 11). [taḳī,]*

Hem ol şāhı **Taḳīniñ** ben cemāl-i ẕāt-ı pāk içün
Nola biñ cānımız olsa oña virmek rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 7). [taḳīniñ, -nin]*

Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳī hem vāriṣ-i Ḥaydar
İmāmım iḳtidā itsem gerekdir bunlara her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 9). [taḳī,]*

Taḳī üçler gürūhundan Naḳī bil ḳırḳlara serdār
Bulara sen olup tābi var ʿaḳlın tımār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 11). [taḳī,]*

Cümle varı destimizden bir pula ṣatdıḳ bugün
Şāh **Taḳī** vü bā Naḳī nūr-ı Ḫudānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 10). [taḳī,]*

Taḳī İmām Naḳīniñ bendesiyiz
Ḥasanüʾl ʿAsker ile olduḳ revan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 15). [taḳī,]*

Kişveriñ şāh **Taḳīdir** hem imām ʿAlī Nāḳī
Ḥükm-i taḫtında cihān bir ṣāḥib-livāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 11). [taḳīdir,]*

Şāh **Taḳī** vü bā Naḳīdir ehl-i ḥaḳīḳāt rāhına
Mültecā-yı ʿāşiḳāndır ehl-i ṭarīḳuñ rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 9). [taḳī,]*

Şāh **Taḳī** vü bā Naḳīdir ḳırḳlarıñ serdārı hem
Ḫāk-i pāyinde anıñ biz bulmuşuz hem devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 9). [taḳī,]*

Şāh **Taḳī** vü bā Naḳī ehl-i ṭarīḳa reh-nümā
Bunlara çün itmişiz biz tā ezelden bīʾatı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 11). [taḳī,]*

Taḳī nūr-ı nübüvvetden Naḳī hem vāriṣ Ḥaydar
Ḥasanuʾl-ʿAskerī mehdi-i Zamān bir livā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 33). [taḳī,]*

Şāh **Taḳī** vü bā Naḳīdir rehnümāmız baḥr u ber
ʿAskeriñ ḳavliyle Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 13). [taḳī,]*

Taḳī nesl-i nübüvvetden imāmımdır benim muṭlaḳ
Gürūh-ı evliyā içre bu ḫalḳa pişvā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 9). [taḳī,]*

Şāh **Taḳī** vü bā Naḳī ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Nesl-i Aḥmedden cihāna geldi bunlar bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 11). [taḳī,]*

Hem yediler ḳırḳlarıñ serdār olmuş şāh **Taḳī**
Żümre-i üçler reʾīsi bil Naḳīdir ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 13). [taḳī,]*

ʿAlī Mūsā Rıżā şāh-ı Ḫorasān
Taḳī imām Naḳīdir baḥr-ı ʿirfān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 18). [taḳī,]*

Ḫāk-i pāy-ı şāh **Taḳīyye** yüz sürenler dāʾimā
Nakd-i canın bezl ider ol rahına kurban olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 4). [taḳīyye, -y, -y, -e]*

Gel **Taḳīniñ** dāmeni ṭut ister isen zāhidā
Sende ol āgāh bu sırra cümle iḫvān itdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 3). [taḳīniñ, -nin]*

taḳlīd: *(Ar.) Belli bir örneğe benzemeye çalışma, taklit.*

Taḳlid imiş faḳīh yoluñ iʾtiḳādın yoḳ ẕerrece
Artıḳ bulunmaz sizde hiç meẕheb dīn īmānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 9). [taḳlid,]*

Ey zāhid dünyā-perest **taḳlīd** sizin imānıñız
Ḳalbiñizde benlik ḥased riyā ile efsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 1). [taḳlīd,]*

takrīr: *Anlatma, anlatış, ders verme.*

Gerekdir vāʿiẓā ancaḳ bu ḫalḳa ḥüsn-i ḫāliyle
Diler āferīn herkez güzel **taḳrīr** ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 10). [taḳrīr,]*

taksīm: *Bölme, parçalara ayırma.*

Taḳsīm oldu maḥalle içre ṣuları birḳaç yere
Cümlesini itdi iḥyā oldular ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 17). [taḳsīm,]*

taḳvā: *(Ar.) Allah korkusu ile Allah'ın yasakladığı şeylerden, önce şirkten, sonra da günahtan, günah ve haram olması ihtimâli bulunan şüpheli durumlardan, gereksiz şeylerden korunma, sakınma.*

Meslek-i **taḳvā** yüzünden zāhidiñ her dāʾimā
ʿAşḳ yolundan bī-ḫaberdir her demi gümān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 3). [taḳvā,]*

Ẕühdile **taḳvādan** geçmemiş zāhid
Girmemiş bir zamān erkān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 9). [taḳvādan, -dan]*

talāk: *Boşamak, boşanmak.*

Derviş dün ü gün behey ṭālib elinde var iken fırṣat
Ṭalāḳın vir bu zen-i dehrin saña küllī Ẕiyān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 4). [ṭalāḳın, -ın]*

taleb: *(Ar.) İsteme, istek, dileme.*

Gel Ṭarīḳ-i enbiyāya zāhidā sen ḳıl **ṭaleb**
Mürşid-i kāmil ara bul ḥiẕmetiñ it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 1). [ṭaleb,]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen **ṭaleb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 6). [ṭaleb,]*

Mürşid-i kāmil yedinden merhemiñ ḳılsam **ṭaleb**
Ḳābil-i mümkīn ʿaceb mi āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 9). [ṭaleb,]*

Rehber-i kāmil gözetgil Ḥaḳḳını eyle **ṭaleb**
Maḥrūm itmezler muḥaḳḳaḳ bil ʿaṭādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 15). [ṭaleb,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı iden **ṭaleb** virir ḳalbe cilā yā hū
Anıñla maṭlūba irer bulurlar hep beḳā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 1). [ṭaleb,]*

Gel ṭarīḳ-i enbīyāya zāhidā sen ḳıl **ṭaleb**
Mürşid-i kāmil ara bul ḥiẕmetiñ it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 1). [ṭaleb,]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen **ṭaleb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 6). [ṭaleb,]*

Üçüncüsü maʿrifet itmediñiz aṣlā **ṭaleb**
Ḥaḳiḳatde çıḳmaz yolun hiç yoḳ sizin ʿirfānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 11). [ṭaleb,]*

ṭālib: *I Talep eden, bekleyen, isteyen. II Tasavvuf okuluna yeni başlayan kimse.*

aṣlā Allahdan ḫavf etmeyüp o **ṭālibi** bir gün ḫüdʾā ile berzāḫ-ı ʿaẕīme düşürürler ki
cānı cehennemden ebeden kendü ile birlikde ḫalāṣ olmaya böyle kimselere indeʾl- meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 7). [ṭālibi, -i]*

Ḫı ḫaber virdi ḥaḳīkat rāhını **ṭāliblere**
Dal delīl oldu bize hem şāh Ḥüseyn-i Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 7). [ṭāliblere, -ler, -e]*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem baḥs ider **ṭāliblere**
Ṣoñra baḥr-ı ʿaşḳa Ṣaldı ol Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 3). [ṭāliblere, -ler, -e]*

Mürşid-i kāmil gerek Derviş Sükūtī her müdam
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl ider ol **ṭālib-i** iḳrār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 10). [ṭālib-i,]*

Terk-i sivā eyleye gel Saʿyla ey **ṭālib**
Ḥaḳḳa yüẔüñ süre süre rūz u leyāl türāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 5). [ṭālib,]*

Seḥer vaḳtinde ey **ṭālib** uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it
Bu nefsine olup ġalib uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 1). [ṭālib,]*

Uyan ġafletden ey **ṭālib** seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it
Sivāya olma gel raġıb seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 1). [ṭālib,]*

Eger müʾmīn isen **ṭālib** Ḥaḳḳa her dem olup raġbet
Olamaz nefs saña ġalib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 5). [ṭālib,]*

Ey mürşid-i kāmil olan lāyıḳıyla meydānı aç
Göster Ḥudāʾnıñ her yoluñ **ṭāliblere** erkānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 2). [ṭāliblere, -ler, -e]*

Saña derim behey **ṭālib** işit nuṭḳum hevādan geç
Ne kār itdin bu dünyāda ʿucub ile riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 1). [ṭālib,]*

Ġaflet üzre olma **ṭālib** ara gözün her dem sabāḥ
Ṣabaḥ ḫānḳāh-ı Ẕikre gel gir bulmaḳ istersen felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 1). [ṭālib,]*

Şānına taḥḳīḳ buyurduñ ol ʿAlī bin **Ṭālibiñ**
Sūre-i Ḳurʾān içinde hel atā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 3). [ṭālibiñ, -in]*

Ḫulḳ-ı Aḥmed olsa **ṭālib** Ḥaḳḳa ider inḳiyād
Ḥubb-ı dünyādan geçer ol Ḥaḳdan alur ber-murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 1). [ṭālib,]*

ʿAḳl-ı maʿāş her **ṭālibe** dāʾimā dünyā leẕīẕ
Terk-i sivā her kāmile hem daḫı ʿuḳbā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 1). [ṭālibe, -e]*

Ḥasta olmuş gönlümüñ her dem devāsı Muṣṭafādandır
Ḳalb-i maḥzūn her **ṭālibiñ** dilġüşāsı Murtażādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 2). [ṭālibiñ, -in]*

Ṣordum ey dil kāmilāndan baḫr-ı ʿummān sendedir
Gevherine **ṭālib** ol kim dürr-i mercān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 2). [ṭālib,]*

Bilür misin **ṭālib** aṣlıñ türābdır
Biñ yıl ʿömrüñ olsa ṣonu ḫarābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 1). [ṭālib,]*

Ḫilāfet emrini gözler degil ḥācet nizāʾ itmek
Ferāġat ḳıl behey **ṭālib** bu baḥs eyleme menẕūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 12). [ṭālib,]*

Gel ey **ṭālib** alam dersen muḥabbet ẕevḳini bunda
Ḳanāʿat gibi devlet bulunmaz ḳalb nūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 7). [ṭālib,]*

Derviş dün ü gün behey **ṭālib** elinde var iken fırṣat
Ṭalāḳın vir bu zen-i dehrin saña küllī Ẕiyān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 3). [ṭālib,]*

Geç ey **ṭālib** bu ġafletden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar
Ne ümīd var bu keṣretden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 1). [ṭālib,]*

Elim yetmezdi ey **ṭālib** derūnum itmege maʿmūr
Hezār matem bu dünyāda çekerīm olmadım mesrur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 1). [ṭālib,]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübīn **ṭālib-i** Ḥaḳile ʿamel
Pend yeter bu Sükūtī ehl-i Ḥaḳḳa bürhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 9). [ṭālib-i, --i]*

Küntü kenziñ gör baḥşını iṡbāt ider her vechle
Men ʿarefden ders oḳuyan her **ṭālibi** ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 4). [ṭālibi, -i]*

Aldadır gördüm bu ḫalḳı cāzū bir mekkāredir
Ḳatline **ṭālib** irişgil ḥançeri bāġrına baş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 6). [ṭālib,]*

Şol Zamān kim bunca **ṭālib** teşnelikden āh çeker
Dest-i pākıñla yürütgil anlara āb u Ẕülāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 9). [ṭālib,]*

Men ʿaref sırrına āgāh eyliyor her **ṭālibi**
Ḥaḳḳa vāṣıl eylemekden ʿāṣıḳa oldu vekīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 5). [ṭālibi, -i]*

Ḫānḳāh-ı evliyādan çekdiler el her biri
Cīfe-i dünyāya **ṭālib** ehl-i erkān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 6). [ṭālib,]*

Az ṭaʿāmla ḳalb ṣāfī bunda eyler ʿāṣıḳān
Rāh-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olmuş bunca **ṭālib** ey hümām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 4). [ṭālib,]*

CeẔbe-i ʿaşḳı ḳaçan kim Ṣunsalar bir **ṭālibe**
Çūşa gelür miṡl-i deryā şiddeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 7). [ṭālibe, -e]*

Sırr- ı līmaʾallah irişmiş ẕāt-ı pākile
Ḥaḳiḳat bābını açdı ḳamu **ṭāliblere** ol cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 8). [ṭāliblere, -ler, -e]*

Ṣaḳın aldanma sen yā hū durulmaz bir cihāndır bu
Ne umarsın gel ey **ṭālib** işi gücü yalandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 2). [ṭālib,]*

Durma gice gündüz **ṭālib** gir meydāna döne döne
Nefsine ol bugün ġalib gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 1). [ṭālib,]*

Menzil alur bunda sālik mürşidine olan **ṭālib**
Ḥaḳ yoluna olan raġbet gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 5). [ṭālib,]*

Sükūtī kem-ter bir gedā **ṭālib** isen rāh-ı Ḫudā
Ẕikr it Ḥaḳḳı sen dāʾimā gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 9). [ṭālib,]*

Sivā ḥubbını terk eyle naẓar ḳılma bu dünyāya
Vefāsı yoḳdur ey **ṭālib** gözüñ ṭut ehl-i ʿuḳbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 2). [ṭālib,]*

Murādın Ḥaḳ ise ey cān ola gör mürşide **ṭālib**
Açar ol dīde-i cānıñ iresin ẕāt-ı Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 7). [ṭālib,]*

Behey **ṭālib** saña direm gelüp dünyāya meyl itme
Bu keṡretden ḫalāṣ ol sen ṣaḳın ġavġāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 1). [ṭālib,]*

Rumuẕāt-ı eneʾl Ḥaḳḳı nice fehm itsün ol **ṭālib**
Bu maʿnādan ḫaber bilmez ne yüzden ire Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 5). [ṭālib,]*

Bil ey **ṭālib** nübüvvetle Muḥammed Muṣṭafā geldi
Velāyet nūruyla muṭlaḳ ʿAlīyyüʾl Murtażā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 1). [ṭālib,]*

Bāde-i bezm-i elestden nūş iden **ṭālibleri**
ʿAşḳ ile mecnūn olurlar anlarıñ mestānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 3). [ṭālibleri, -ler, -i]*

Aç durma gözün **ṭālib** Ḥaḳ görünce dünyā ʿAlī geldi
Virdi żiyālar cihāna Zīb ile Zībā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 1). [ṭālib,]*

Süleymān-ı zamān olsan bu mülk elden gider bir gün
Buna ʿaḳl ireñ **ṭālib** ider mi bunda ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 4). [ṭālib,]*

Mürşid-i kāmil yüẕünden feyż alur bunca nebāt
Vaṣl ider ol ẕāt-ı Ḥaḳḳa nice yüz biñ **ṭālibin** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 10). [ṭālibin, -in]*

Sırr-ı Ḥaḳḳı **ṭālibe** gül Ahmed muḫtāra ṣor ṣorma baña
Noḳṭa-ı bāde rumūzuñ Ḥaydar-ı kerrāra ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 1). [ṭālibe, -e]*

Bilürken bu fenā mülkin beḳāsı yoḳ imiş aṢlı
Niçün böyle göñül virdin behey **ṭālib** yalan dünya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 2). [ṭālib,]*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem baḥs ider **ṭāliblere**
Ṣoñra baḥr-ı ʿaşḳa Ṣaldı ol Zamān bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 3). [ṭāliblere, -ler, -e]*

Cevher-i yektāyım ki maʿdenim şāh-i Necef
Ḥaydar ibn-i **Ṭālibiñ** ben sāyesinde kān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 6). [ṭālibiñ, -i, -n]*

Himmetile Şeyḫ Ḥüseyne bende irdim ey hümām
Ḥaḳḳa vāṣıl eylemişdir nice biñ **ṭālibleri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 10). [ṭālibleri, -ler, -i]*

Düşme **ṭālib** bugün sende ʿināda
Ḥor baḳma ʿāleme vefāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 1). [ṭālib,]*

Men ʿaref sırrına āgāh itmede her **ṭālibi**
Feth iderdi müşkülün her bir cihetden aña gelen sāliki *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 17). [ṭālibi, -i]*

Baḳma dünyā ziynetine ḳılma **ṭālib** sen heves
Mürşid-i kāmile irgil Ḥaḳḳı ẕikr it her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 1). [ṭālib,]*

ṭālibān: *Talipler, isteyenler.*

Sālikān rāh-ı Ḥaḳ irşādına meʾmūr olup
Ṭālibān yek naẕarda celb iderdi bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 8). [ṭālibān,]*

ṭālib-i ḥaḳ: *Hakk'ı isteyen.*

Leẕẕet bulur bir ḥāliyle dāmen ṭutan her yār meşāyiḫ
Ṭālib-i Ḥaḳ dinler isen eyle bugün iḳrār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 2). [ṭālib-i ḥaḳ,]*

Gösterdiler bize bürhān dergāhında bu dem her ān
Ṭālib-i Ḥaḳ sürer devrān ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 6). [ṭālib-i ḥaḳ,]*

Her bir Nebī bunca velī bürhān ile söyler ḳavī
Ṭālib-i Ḥaḳ müşküllerin fetḥ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 10). [ṭālib-i ḥaḳ,]*

Ey **ṭālib-i Ḥaḳ** dinle bugün söylenen güftār ʿAlīdir
Kurʾān daḫı nāṭıḳ aña her ne ki var eşʾār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 1). [ṭālib-i ḥaḳ,]*

Gel berü sen **ṭālib-i Ḥaḳ** itme dünyāya ṭamaʿ
Dinle nuṭḳuñ cān u dilden her eriñ ile semʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 1). [ṭālib-i ḥaḳ,]*

taʾlīm: *Öğretme, öğrenme. Ders verme, ders alma.*

ʿĀbidīn Bāḳır imāmıñ rāhına girsin bugün
Taʾlīm itdi dīn ü meẕheb Caʿfer Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 8). [taʾlīm,]*

Mansūr-ı ḥallaca **taʿlīm** hem eneʾl-Ḥaḳ sırrını
Dāre çekdi ḳahrile ol ateş-i sūzāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 13). [taʾlīm,]*

tām: *Ar. tam, noksansız.*

Yedi yüz hem yigirmi **tam** kirişler bağlayup anda
Ḳuruldu taḫt-ı ḥaḳānı otursun ol şāh-ı ebrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 11). [tam,]*

Hem eneʾl-Ḥaḳ naʾrāsını uralım her rūz-şeb
Cān virelim ManṢūr āsā her zamān bir **tam** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 4). [tam,]*

Maẕhar-ı **tām** vāḳıf olmuş küntü kenz esrārına
Himmet-i luṭf-ı Ḫudādan reh-nümāsı evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 9). [tām,]*

tamaʿ: *Açgözlülük, tamah; aşırı istek, hırs.*

Ṭālibā Mecnūn gibi Leylāya itmesin **ṭamaʿ**
Ḥaḳḳı ḳoyup her mecāzī sevdāya itme sen **ṭamaʿ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 1). [ṭamaʿ,]*

Ṭālibā Mecnūn gibi Leylāya itmesin **ṭamaʿ**
Ḥaḳḳı ḳoyup her mecāzī sevdāya itme sen **ṭamaʿ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 2). [ṭamaʿ,]*

Naḳş-ı dehre aldanup beyhūde ḳılma iltifāt
Bī-vefādır dinleme muṭlaḳ dünyāya itme sen **ṭama**ʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 4). [ṭamaʿ,]*

Ḥubb-ı evlād-ı ʿAlīye cān u baş ḳıl her müdām
Ẕabṭ ide gör nefsini her ġavġāya itme sen **ṭama**ʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 6). [ṭamaʿ,]*

Çek elin iki cihāndan ẕevḳ-i yār saña yeter
Māsivāyı terk idip ʿuḳbāya itme sen **ṭama**ʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 8). [ṭamaʿ,]*

Ḳalb evinde ara bul Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı
Ṣaġ u ṣola baḳma ancaḳ eşyāya itme sen **ṭama**ʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 10). [ṭamaʿ,]*

Ekl ile bugün şirke düşüp ḳalb **ṭama**ʿ bir cins-i cāmūs
Zāhid mürāʾī ehl-i nifāḳ mervān gibi bir şöhreti cāsūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 1). [ṭamaʿ,]*

Buġż ile ḥased hem **ṭama**ʿ bunlarda
Ḫalḳile her dāʾim ġavġā bunlarda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 7). [ṭamaʿ,]*

Gel berü sen ṭālib-i Ḥaḳ itme dünyāya **ṭama**ʿ
Dinle nuṭḳuñ cān u dilden her eriñ ile semʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 1). [ṭamaʿ,]*

tamâm: *"tamam oldı." ifadesini pekiştirmek amacıyla kullanılmıştır.*

Sükūtī tarīḫiniñ cevher kelāmıñ fehm ider ʿārif
Cühhāl ehl-i belā tefhīm kerāmetle **tamām** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 14). [tamām,]*

Yaşım yetmiş işim bitmiş zevāle irdi bu ḥālim
Tamām oldu benim ʿömrüm Ḥaḳḳa döndü hemān rāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 2). [tamām,]*

Sükūtī sāl hezār üç yüz hem altıda **tamām** oldu
Bu nev çeşme idüp cereyān kemālile hep āʾlāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 19). [tamām,]*

tamâm: *Bitme, tamamlanma, sona erme.*

Bu sāl içre Sükūtīniñ muvāfıḳ geldi tarīḫi
Hezār üç yüz beşinde çün **tamam** itdim bu dīvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 14). [tamam,]*

Şeyḫ Ẕeyneʾl-ʿĀbidīne irmez olsaydım **tamām**
Ḫālimiz düşvār olurdu encām rūz-ı ḳıyām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 7). [tamām,]*

Cihānıñ ḫalḳına ʿAsker imāmdır
Muḥammed Mehdīniñ devri **tamāmdır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 22). [tamāmdır, -dır]*

Tīġ-ı ḫançer bāġrına urdı o ẓālim ber **tamām**
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 11). [tamām,]*

tamāmen: *Bütünüyle, tümüyle.*

Tamāmen tāẔe ter ṭutmuş derūnunu ḳılar envār
Şāh-ı cāndır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 25). [tamāmen,]*

Virir ziynet ne ḥikmetdir bu cismine nezāketle
İçin ḥırş ġażāb ile **tamāmen** ḳaplamış ʿasker *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 4). [tamāmen,]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ zekāt farż olan cümle
Tamamen itmeġe icrā bu efkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 4). [tamamen,]*

Oḳundu levḥ-i ḥüsnüñde kelām-ı sırr-ı Ṣübḥānī
YaẔılmış sī vü dü ḥarfle **tamāmen** naḳş-ı dīvānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 2). [tamāmen,]*

Sī vü dü ḥarfi **tamāmen** yazdı levḥ-i ḥüsnüne
Vechini heft āyetle Ṣāfī Ḳurʾān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 3). [tamāmen,]*

Si vü dü ḥarfle **tamāmen** yüzini ḳıldı beyān
Ādemin vechinde mevcūd ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ defteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 7). [tamāmen,]*

Farż olunmuş ẕāt-ı Ḥaḳʾdan her ṭarīḳat ehline
Ḳadirī Rüfāʾī **tamāmen** bendesi eclā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 6). [tamāmen,]*

tamar: *Canlı varlıkların vücudunda kan veya lenf dolaşımını sağlayan kanal, damar.*

Bu insān resmini düzdi etiñle eyledi iẓhār
Süñük et **ṭamar** deri ṭırnaḳ ḳıl siñir bağırsaḳ ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 6). [ṭamar,]*

Ṭamarla üstüḫān ile iki pay üzre ol Ḫāliḳ
Yaratdı şekl-i insānı kemāliyle odur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 7). [ṭamarla, -la]*

taʾmīr: *Bozuk şeyi düzeltmek, eski şeyi düzeltip yeni haline getirmek, onarım.*

Bizi dāḫil etme Ḫarabāt ehliyiz sen zāhidā
Neyleyim ḳalbim ḫarābdır **taʾmīr** idemem Vīrāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 6). [taʾmīr,]*

Çoḳ Zamān düşmüş ḫarābe **taʾmīre** muḥtāc ider
Himmeti ḳıldı erenler şuyu oldu nev- ẕuhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 5). [taʾmīre, -e]*

Bu ḫarāb olmuş derūnum **taʾmīre** muḥtāc iken
Ḳıldı ābād her cihetden ʿadl ile her ān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 5). [taʾmīre, -e]*

taʿmīr: *Ar. Onarma, onarım.*

Taʿmīr eyle sālikā sen bu vīrān dilḫāneyi
Pādişāhım taḥtı ḳursun itmege anda ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 3). [taʿmīr,]*

Taʿmīre elim yitmediġi ẕāhirimiz oldu ḫarāb
Ḳalb-i ḫānesiyle uġraşurum cismim olunca türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 2, Mısra 1). [taʿmīre, -e]*

taʿmīrat: *Tamir ya da onarmanın çoğul hali; tamirler, onarmalar.*

Tekyegāhıñ ʿarşasında çeşmesi ẕāt-ı ḳadīm
Taʿmīratla buldu mevcūd ḫālıḳıñdır her umūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 14). [taʿmīratla, -la]*

ṭamu: *Cehennem II cehennem ateşi.*

Ḳalbine ger kin kibirle dāḫil olsa hem riyā
Yedi **ṭamudan** eşeddir dünyāda çekdi ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 6). [ṭamudan, -dan]*

Müftī fetvālar virür Ḥaḳ yolundan ayırır
Ṭamuya gördüm sürer çağırırım Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 10). [ṭamuya, -+(y)a]*

Bu bed fiʾlim ile yā Rab nice ḫālim olur yarın
Yedi **Ṭamu** ʿaẕābına benimle nār olur bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 6). [ṭamu,]*

Bir ālāyı bekler paşālar aḥkām şerʾi refʿ idip
Enbiyādan ḫavf hiç yoḳ yerleri **ṭamuda** nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 8). [ṭamuda, -da, -]*

Şehr-i ʿilmine Resūlüñ olmadı āgāh faḳīh
ʿİlm-i ẕāhir cehle şalmış **ṭamuda** aḫker ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 12). [ṭamuda, -da]*

Yarın maḥşer günü bellü bu cürm ile ḳalursam ben
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vardıḳda yerim **Ṭamu** olur hep nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 8). [ṭamu,]*

Rüşveti bilmez ḫarām ol cehrile ḳılmış mübāh
Ḥaḳdan aṣlā hiç utanmaz **ṭamu** içre layıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 8). [ṭamu,]*

Mat ider ḳalbiñ Sükūtī ser-te-ser aḳreb Zamān
Ṭamuya bāʿiṣ ider ol ʿāḳibet sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 14). [ṭamuya, -+(y)a]*

Ne ʿöẕrüyle güşād idem Ḥabībiñ bābını bir gün
Şefāʿatden cüdā oldum yerim **Ṭamu** ḳamu nīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 4). [ṭamu,]*

Hicr-i ʿaşḳına düşelden yanarım artıḳ yeter
Vāṣıl-ı bezm-i cinān it yaḳmasun beni **ṭamu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 4). [ṭamu,]*

Kin kibir benlik ḥasedle ḳalbimiz raḥat ḳomaz
Nār-ı duzāḫdan eşeddir yıḳayor Şañma **Ṭamu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 8). [ṭamu,]*

Yedi yer gök **ṭamu** sekiz cennet tamāmıyla
Yedi aḫter ṭoḳuz eflāk ser-a-ser ḥükm-i sulṭānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 11). [ṭamu,]*

Çünki farż olmuş Ḫudādan her ḳula burhān ile
Ḫoş ṭutanlar **ṭamu** görmez her zamān bir kemteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 10). [ṭamu,]*

Girsin binüp itdi ṭavīl **ṭamu** ʿaẕābın ḫalḳı cihāna
Muġalaṭa ideyor gör vāʿiẓi kim yoḳ edebī nāmūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 5). [ṭamu,]*

ʿİlm-i ẓāhir her cehle Ṣalmış **ṭamudan** olmaz ḫalāṣ
Cennete dāḫil olur mu kin kibir ehl-i riya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 7). [ṭamudan, -dan]*

ʿĀlem ṭaʿn ider ḫārici devrān
Yerleri heft **Ṭamu** bir ulu meydān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 48). [ṭamu,]*

Ḳorḳudur **ṭamudan** cümle iḫvānı
Kendiniñ yoḳ bunda aṣlā īmānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 23). [ṭamudan, -dan]*

Ẕevce-i Aḥmed bilāşek şāfiʾ rūz-ı cezā
Ben ḳuluna ḳıl terāḥum yaḳmasun ol dem **ṭamu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 4). [ṭamu,]*

ṭaʿn: *(Ar.) Kınama, ayıplama, yerme, zemmetme.*

Ḫayr u şer efʿāl-i Ḥaḳdır kimse **ṭa**ʿ**n** eyleme
Müʾmīn muṭlaḳ olanlar ḥüsn-i ẓann-ı aʿlādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 7). [ṭaʿn,]*

Keşret üzre **ṭa**ʿ**n** iderler her ḫasīs aʿmā faḳīh
Baḫs iderler cümle cihāna her demi eşkâlimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 3). [ṭaʿn,]*

ʿİlmiyle maġrūr olup ehl-i Ṭarīḳa **ṭa**ʿ**n** ider
Terk-i güftār eylemez hiç bıraḳmadı kāfir nefis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 3). [ṭaʿn,]*

ʿĀlem **ṭa**ʿ**n** ider ḫārici devrān
Yerleri heft Ṭamu bir ulu meydān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 47). [ṭaʿn,]*

Kim ki oldu bunda dāʾim vech-i yāre mübtelā
Ṭaʾn ḳılman bulmuş anlar çünki rüʾyetden neşāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 8). [ṭaʾn,]*

Yoluñ ṭut zāhidā doġru iresin sırr-ı Sübḥāna
Ṣaḳın bu ḫalḳı **ta**ʾ**n** itme atarlar nār-ı sūzāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 2). [taʾn,]*

Ṭaʾn olunmaz zāhidā gör bunların aḥvālini
Mevt-i īrād gelmedi öñ oldular ehl-i ḳubūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 9). [ṭaʾn,]*

ṭaʿn eyle-: *Kınamak, ayıplamak, hor görmek.*

Medḥ-i z̲emme bunda baḳmaz ʿāşıḳ-ı Mevlā olan
Ḥālimiz **ṭaʿn eylesün** ḳo z̲ükūr ile hem inās̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 4). [ṭaʿn eylesün, -sün]*

ṭaʿn it-: *Kınama, ayıplama, yerme, zemmetme.*

ʿİlm-i Allahda üç dört ṣınıf ʿışrīn ḳul nebī
Fiʿil-i Resūl hem ṭarīḳat **ṭaʿn itmekde** lisānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 10). [ṭaʿn itmekde, -mek, -de]*

tanz̲īm: *Düzenleme, dizme.*

Tanz̲īm oldu ḫānḳāhda üç oṭa resm-i cedīd
Her gelen mihmāna taʿz̲īm ḳıldılar ġāyet mezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 9). [tanz̲īm,]*

ṭap: *Aşırı bağlanmak, aldırış etmek.*

Zāhidler gibi bir ḳurı ṭaşdan bināya **ṭapma** gel
Beyt-i Ḥaḳḳı ara bul tā göresin mihmanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 5). [ṭapma, -ma]*

Bir iki gün ʿömr içün **ṭapmak** ne müşkül dünyāya
Terkin urmaḳ lāyıḳ-ı insān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 3). [ṭapmak,]*

tār: *Dağınık, perişan.*

Men ʿaref sırrına āgāh itdirir ʿaşıḳları
Münkir-i nādānlarıñ ḳalbini **ṭār** eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 10). [ṭār,]*

tār u mār: *Dağınık, karmakarışık, perişan.*

ʿAşḳ ile ābād idermiş şol vīrāne göñlümüz
Ġuṣṣa-ı ġām görmeziz biz **tār u mār** eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 6). [tār u mār,]*

Sükūtī neylesün mülk-i hümāyūn bir pula degmez
Yaḳında **tār u mār** olsa es̲er ḳalmaz nişānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 10). [tār u mār,]*

taraf: *Taraf, yön, cihet.*

Cism-i envār hemān ṭutmuş bu ʿālem mülkünü
Her **ṭarafı** ḳaplamış nūr-ı cihān ile itme bahs̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 6). [ṭarafı, -ı]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her **ṭarafı** daḫı dolmuş bülbül ekser̲ ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 4). [ṭarafı, -ı]*

Ġuṣṣa-ı ġām her **ṭarafından** uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 7). [ṭarafından, -ın, -dan]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ u bāġçeler ile
Her **ṭarafı** dahı dolmuş bülbül ekṣer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 4). [ṭarafı, -ı]*

tarḥ: *Atmak, bırakmak.*

Ḥubb-ı dünyāyı göñülden **tarḥ** idip bir vechile
Māsivāya ülfetim yoḳ mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 9). [tarḥ,]*

Ṭarḥ idip dilden Sükūtī leşker-i ḥubb-ı sivā
Kin kibir buġz ḥasedden oldum riyādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 7). [ṭarḥ,]*

ṭarḥ id-: *Uzaklaştırmak.*

Bu derūnum māsivādan pāk idip ḳoyma eṣer
Ḥubb-ı dünyāyı göñülden **ṭarḥ idip** ḳıl istiḥrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 4). [ṭarḥ idip, -ip]*

tārīḫ: *Tarih, yıl, sene; tarih düşürmek.*

Bu sāl içre Sükūtīniñ muvāfıḳ geldi **tariḫi**
Hezār üç yüz beşinde çün tamam itdim bu dīvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 13). [tariḫi, -i]*

Sükūtī **tariḫiniñ** cevher kelāmıñ fehm ider ʿārif
Cühhāl ehl-i belā tefhīm kerāmetle tamām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 13). [tariḫiniñ, -i, -n, -üñ]*

Üç yüz iki **tariḫinde** żan idip hem de hezār 1302
Derd-mend Derviş Sükūtī naẓmıyla ḳıldı beyān 1 nisān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 11). [tariḫinde, -i, -n, -de]*

Üç yüz iki **tariḫinde** żam idip hem de hezār 1302
Ṣuyun içe ey Sükūtī kim bunda mürūr mart 17 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 17). [tariḫinde, -i, -n, -de]*

Rūmī **tariḫinde** üç yüz żam idip hem de hezār
ʿAvn-ı Ḥaḳla itdi teşrīf ol keremkānı vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 19). [tariḫinde, -i, -n, -de]*

Bir gedā Derviş Sükūtī **tārīhiñ** ḳıldı beyān
Şüphesiz gerçek velīdir ẕāt-ı pāk aḳdesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 15). [tārīhiñ, -i, -n]*

Bu **tariḫim** hezār üç yüz hem on bire irişmişdir
Sivā ḥubbnı terk itdim Ḥaḳ ile oldu pazarım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 13). [tariḫim, -(i)m]*

Sāl ʿaded biñ ṭoḳsan altı hem iki yüz **tariḫi**
Bir ateş bıraḳdın Sükūtī cānına ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 17). [tariḫi, -i]*

Sükūtī **tariḫiniñ** üç ḥarf ġayn şın cim ḥisābıyla
Bu nev çeşme idüp cereyān kemāliyle hep ʿālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 13). [tariḫiniñ, -i, -n, -üñ]*

O şāhıñ **tāriḫüñ** itdim tamamıyla bugün iḳrār
Vefātına daḫı biñ yüz s̱emāniyeniñ yek gelir ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 25). [tāriḫüñ, -uñ]*

Fevtine **tariḫ** dedim ben ey Sükūtī bu Zamān
Biñ iki yüz hem yedide eyledim ʿazm-i cenān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 25). [tariḫ,]*

Tariḫinde yoḳ ḫilāfuñ ey Sükūtī ḳıl beyān
Biñ iki yüz seksenine naẓmile eyle ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 25). [tariḫinde, -i, -n, -de]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile itdim şümār
Tariḫini böyle ḳıldım naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 26). [tariḫini, -i, -n, -i]*

Üç yüz iki **tariḫinde** hem hezār bu nev binā
Derd-mend Derviş Sükūtī vaṣf ider kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 15). [tariḫinde, -i, -n, -de]*

Ḥarf-i ġaynı rayı Ṣad hem cim ile itdim şümār
Tariḫini böyle ḳıldım naẓmıyla bunda ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 26). [tariḫini, -i, -n, -i]*

tarīk: *Yol. ǁ Tasavvufta mânevî olgunluğa ulaşmak için katedilen rûhî mesafe: seyr-i sülûk.*

Āşināyız ẕāt-ı Ḥaḳḳa ʿirfān olan Saʿdīleriz
Pīr-i erkān-ı **Ṭarīḳa** meydān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 2). [ṭarīḳa, -a]*

Bunu ol gelen erler ider pek çoḳ rivāyāti
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 4). [ṭarīḳ-i, -i]*

Devā umar ḳamusu hep seniñ bābında ey Sulṭān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 8). [ṭarīḳ-i, -i]*

Mürüvvet eyle sen ey Şāhım Ṣaḳın bıraḳma ferdā
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 12). [ṭarīḳ-i, -i]*

Gedālar rāhına gerçe delīl itmiş seni Yezdān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 16). [ṭarīḳ-i, -i]*

Seni fehm eylemez münkir münāfıḳ hem daḫı kāfir
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 20). [ṭarīḳ-i, -i]*

Hemān şāfiʾ Yūsuf mālik idemez farḳ bunu her ān
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 24). [ṭarīḳ-i, -i]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ iderim naẓmıyla eşʾār
Ṭarīḳ-i Saʿdīler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 28). [ṭarīḳ-i, -i]*

Erenlerden dile her dem ʿināyet
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 4). [ṭarīḳ-i, -i]*

Kemāl-i z̲āt-ı pāk-i Murtażāya
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 8). [ṭarīḳ-i, -i]*

İdüp bīʿat ezel-i ḳālū-belādan
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 12). [ṭarīḳ-i, -i]*

İmām Kāẓım ḳamu derdler devāsı
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 16). [ṭarīḳ-i, -i]*

Bular nesl-i Resūlullah bil ey cān
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 20). [ṭarīḳ-i, -i]*

Sükūtī kemteri her dem ġulāmdır
Ṭarīḳ-i Saʿdī içre Şeyḫ Ḫarābāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 9, Mısra 24). [ṭarīḳ-i, -i]*

Ol **Ṭarīḳ-i** Saʿdīyānʾda bir ulu sulṭān idi
Sözlerimiz eneʾl Ḥaḳ ʿāşıḳa bürhān idi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 5). [ṭarīḳ-i, -i]*

<u>ṭarīkat-:</u> *Allah'a ulaşmak maksadıyla tutulan yol; bir mürşide bağlanıp belli şartlara uyarak ahlakını güzelleştirmeyi, kötülüklerden arınmayı, tevhidin hakikatine varmayı ve Allah'a ulaşmayı amaç edinen tasavvuf yolu II Allah'a erişme yolundaki dört makamdan (şerîat, tarîkat, hakîkat, mârifet) ikincisi [Bu makam kulun, hakîkî fâil olan ve tecellî yoluyla âlemlerde zuhur eden Cenâb-ı Hakk'ın ilâhî sıfatlarını, kâinattaki tasarruf ve irâdesini, gizlediği ve açıkladığı şeyleri, kaza ve kaderi müşâhede ettiği makamdır].*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn **ṭarīḳat-i** ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavs̲üʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [ṭarīḳat-i, -i]*

Geçenler cümle varından sivāyı bunda neylerler
Ṭarīḳatda olan sālik-i ḳabāyı bunda neylerler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 2). [ṭarīḳatda, --da]*

Sülüke itmedim ġayret īcābınca **ṭarīḳatda**
ʿİbādetde ḳuṣūrum çoḳ bilür Ḫaḳ idemem maʾz̲ūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 3). [ṭarīḳatda, --da]*

Ṭarīḳatden ḥaḳīḳatden nice esrār fāş itdim
Tecāhül ḳalmasun yā Rab bu devriñ bunda insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 5). [ṭarīḳatden, -den]*

Ḫabīb-i kibriyā geldi düzeldi emr-i Ḫaḳ şerʿi
Ḫaḳīḳat kenzini açdı **ṭarīḳatde** revā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 26). [ṭarīḳatde, -de]*

Şerīʿatle **Ṭarīḳātden** nice esrār fāş itdim
Ḫaḳāyıḳ kenzini açdım bu ʿāleme kirām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 7). [ṭarīḳātden, -den]*

Farż olunmuş z̲āt-ı Ḫaḳʾdan her **ṭarīḳat** ehline
Ḳadirī Rüfāʾī tamāmen bendesi eclā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 5). [ṭarīḳat,]*

Ol **ṭariḳāt** erlerinden ḥażret-i şeyḫ ʿĀrifā
ʿĀşıḳ-ı ṣıdḳ-ı vefādır menbaʾ-ı cūd-ı seḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 1). [ṭariḳāt,]*

Terk idip rāh-i şerīʿat hem **ṭarīḳat** yolların
Gitdiler dinde muḫālifʿaṣl-ı Mervānıñ ḫūyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 11). [ṭarīḳat,]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī vāriṣ-i ʿilm-i Resūl
Pīr-i erkān-ı **ṭarīḳat** kāmil-i aḫyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 10). [ṭarīḳat,]*

Ne ʿaceb ṭaş atar münkir **ṭarīḳat** ehline her dem
Doḳunmaz sīneme Ḍarb ḥadīdindir bu ecsādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 7). [ṭarīḳat,]*

ʿİlm-i Allahda üç dört şınıfʿışrīn ḳul nebī
Fiʿil-i Resūl hem **ṭarīḳat** ṭaʿn itmekde lisānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 10). [ṭarīḳat,]*

Ẕiyāretgāh-ı ʿuşşāḳa derdlilere edvā
Ṭarīḳat pīridir ancaḳ kemāl ḳudret-i aʾlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 64). [ṭarīḳat,]*

Ṭarīḳat-ı Çeştī īcād idip tezyīn-i aʾlāda
Ki zirā ibn-i Edhem ulaşur nesl-i bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 47). [ṭarīḳat-ı, -ı]*

Dil ile bu ḫalḳa eşʿār itmişler
Ehl-i **ṭarīḳata** bir ṭaş atarlar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 26). [ṭarīḳata, -a]*

ṭarīḳat ehli: *Tarikata mensub kişiler, dervişler, müritler.*

geldi ki sebebi nār-ı dūzaḫ biz olmayalım ve bundan māʾadā sāʾir-i **ṭarīḳat ehline**
sirāyet ider ancaḳ böyle fiʾil-i ḳabīḥa içtisār iden kimseler iblīsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 23). [ṭarīḳat ehline, -ne]*

ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i saʿdiyye: *Yüce, ulu Sa'diyye tarikatı.*

Pes imdi maʿlūm ola ki ey ʿazīz kāmilan dünyāya fī- zamānına ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aşlā ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda **ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye** meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 16). [ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i saʿdiyye, -y, -ye, -i]*

ṭarīḳ: *Yol. ‖ Tasavvufta mânevî olgunluğa ulaşmak için katedilen rûhî mesafe: seyr-i sülûk.*

Hem **Ṭarīḳ-i** evliyāya bunlar oldu reh-nümā
Rāh-ı Ḥaḳḳa āşinādır bunlarıñ ʿārifleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 1). [ṭarīḳ-i,]*

Ol **Ṭarīḳ-i** Saʿdīyānıñ şeyḫ Ḥarābāt bendesi
Dergāhınıñ ḫādimidir tā ezelden aḫḳarı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 5). [ṭarīḳ-i,]*

ṭarīḳ-i aḥmedī: *Ahmed er-Rifâyye'nin yolu.*

Hem **Ṭarīḳ-i Aḥmedīye** ṣıdḳile bel bağlayan
Nār-ı dūzāḫdan emīndir şüphesiz yoḳ hiç aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 7). [ṭarīḳ-i aḥmedīye, -y, -e]*

ṭarīḳ-i enbiyā: *Peygamberler yolu.*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya ḳul olan şefḳat bulur
Hem **Ṭarīḳ-i enbiyāda** ʿaşḳile ülfet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 2). [ṭarīḳ-i enbiyāda, -da]*

Gel **Ṭarīḳ-i enbiyāya** zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul ḥiẕmetiñ it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 1). [ṭarīḳ-i enbiyāya, -ya]*

Muṣṭafānıñ ḳolunu ṭut cānın içre eyle sır
Gir **Ṭarīḳ-i enbiyāya** Murtażānıñ ʿaskeri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 12). [ṭarīḳ-i enbiyāya, -ya]*

Gel **ṭarīḳ-i enbīyāya** zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul ḥiẕmetiñ it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 1). [ṭarīḳ-i enbīyāya, -y, -a]*

ṭarīḳ-i evliyā: *Velilerin yolu. Allah yolunda olan evliyaların Allah'a ulaşmak için takip ettiği manevi yol.*

Şāh ʿAlī Mūsā Rıżādır ehl-i ḥaḳīḳat maʿdeni
Hem **Ṭarīḳ-i evliyāda** cümle Ḥaḳḳı reh-nümādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 10). [ṭarīḳ-i evliyāda, -da]*

Bektāşīler bāb-ı ʿilmiñ şehrine āgāh olup
Hem **Ṭarīḳ-i evliyāda** cismini ifnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 14). [ṭarīḳ-i evliyāda, -da]*

Gir **Ṭarīḳ-i evliyāya** ḥiẕmet eyle cān ile
Her murādıñ virir ancaḳ bula gör dānā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 9). [ṭarīḳ-i evliyāya, -ya]*

Maḳṣūduñ bulmaḳ dilersen bu cihānda zāhidā
Gir **Ṭarīḳ-i evliyāya** çeşm-i cānıñ anda aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 2). [ṭarīḳ-i evliyāya, -y, -a]*

ṭarīḳ-i ḥaḳ: *Hak yol; doğru yol || Allah yolu, tasavvuf.*

Nice biñ āsitānında mürīd-i Ḥaḳ deyü ḳulu
Buyururlar **Ṭarīḳ-i Ḥaḳ** pīridir Şāẕelī Sulṭān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 20). [ṭarīḳ-i ḥaḳ,]*

ṭarīḳ-i müstaḳīm: *Dosdoğru yol II İslam esasları üzere olan.*

Ṣad Ṣefāyım sāyesinde şāh Taḳīniñ her demi
Ṭı **Ṭarīḳ-i müstaḳīmde** bize oldu reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 28). [ṭarīḳ-i müstaḳīmde, -de]*

ṭarīḳ-i nāzenīn: *İnce (seçkin) yol, tarikat yolu.*

Ṭarīḳ-i nāzenīn içre Ḥacı Bektaş Velī server
Anıñ ki cedd-i aʿlāsı Ḥabīb-i Ḥaḳ ʿAlī Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 51). [ṭarīḳ-i nāzenīn, -n, -i, -n]*

tārumār: *Karmakarışık, dağınık; perişan.*

Baḳma ʿālem māl u mülkün **tārumār** olsa gerek
İr erenler ḥiẕmetine her demi himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 3). [tārumār,]*

Verdiler muṭlaḳ ḥarāba işbu dehr ser-te-ser
Bir daḫı ābād olunmaz muḥkem oldu **tarumar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 12). [tarumar,]*

Ḳays-veş ṣaḥrālara ben gice gündüz düşmüşüm
Bir Ṣaçı Leylā yüzünden **tārumārım** gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 10). [tārumārım, -ım]*

Māsivāyı gönlümüzden çünki ḳıldık **tārumār**
İstemez oldu derūnum bir daḫı cihān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 7). [tārumār,]*

Reng-i elvānına baḳma pek Ṣaḳın bu cadūdan
Aldadır bir ḳaḥbe zendir **tārumār** iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 8). [tārumār,]*

ʿAcāyib özge bir ḥāldir bu ʿaḳlım **tārumār** olmuş
Gezerim her demi Mecnūn bu huşyārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 11). [tārumār,]*

İmām Ẕeyneʾl Bāḳır Caʿfer ʿAlīniñ nūr-ı pākıdır
Bularıñ yoluna varıñ ḳo elden **tārumār** eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 6). [tārumār,]*

taş: *Bir şeyin dış kısmı.*

Yedi deryā ḳamu ırmaḳ bu cismim pāk idemezler
İçim **ṭaşım** ḥabāṣetle bu ḫalḳdan olmuşum mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 12). [ṭaşım, -ım]*

İçin **ṭaşın** silip pāk it ki nesne ḳalmaya aṣlā
Tecellī eyleye ol dem derūnunda seniñ yāriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 5). [ṭaşın, -ı(n)]*

taş: *Kaya, taş, kayalık, sert ve katı madde.*

Ṭaş mı ṣandın bu derūnum çekdirirsin biñ belā
Miḥneti derde düş oldum bulmadım aṣlā devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 1). [ṭaş,]*

Seḥerde uyanur ḳuşlar nebātātla hem aġaçlar
İder ẕikir ḳamu **ṭaşlar** uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 6). [ṭaşlar, -lar]*

Gerçe yollar ḳatı Ṣarpdır bunca cebel kāh **ṭaş**
Yırtıcı ḥayvān çoḳdur hiç gezilmez infirād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 5). [ṭaş,]*

Ḳalbiñiz hem ḳara **ṭaşdan** ḳaradır reng-i siyāh
Neylesün yā misk-i Ṣābūn ḳaṭrānı ār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 9). [ṭaşdan, -dan]*

Zāhidler gibi bir ḳurı **ṭaşdan** bināya ṭapma gel
Beyt-i Ḥaḳḳı ara bul tā göresin mihmanımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 116, Mısra 5). [ṭaşdan, -dan]*

Bī- pahā ḳabza ḥacerle görse elmās **taşını**
Yek bahādır ẓan iderler böyle bir emvalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 13). [taşını, -ı, -n, -ı]*

Himmeti ʿālī yücedir **ṭaşlara** teʾsīr ider
Ḳoymaz artıḳ bir mürīdīñ dünyā vü ʿuḳbā Ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 7). [ṭaşlara, -lar, -a]*

Ḳalb ḫānesini **ṭaş** mı Şanup cismimize ḍarb ideyor
Bilmem nice ḳaṣd eyledi baġrımıza ol bāġ u çemenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 7). [ṭaş,]*

Şīrīn içün daġ u **ṭaşları** gezüp
Sen suʾāl it neler çekdi Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 13). [ṭaşları, -lar, -ı]*

Ṭaş olsa eger cümle derūn itmege aṣlā taḥammül
Ḫançerle urup ṣubḥ u mesā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 11). [ṭaş,]*

Ne ʿaceb **ṭaş** atar münkir ṭarīḳat ehline her dem
Doḳunmaz sīneme Ḍarb ḥadīdindir bu ecsādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 7). [ṭaş,]*

Dil ile bu ḫalḳa eşʿār itmişler
Ehl-i ṭarīḳata bir **ṭaş** atarlar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 26). [ṭaş,]*

taş at-: *Birine dolaylı olarak iğneleyici, dokunacak bir söz söylemek.*

Abdāl olalı mescid meyḫāneleri bir itdiḳ
Zāhidlerin **ṭaş atdıġı** biz aġyāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 4). [ṭaş atdıġı, -dıġ, -ı-dık, -ı]*

taṣdīḳ: *Doğru ve yerinde bularak kabul etme, onaylama, onama, tasvip etme.*

Kurʾānı ol nāṭıḳ idi ẕikr ider hep cehrile
Ehl-i müfesser **taṢdīḳ** idip ḳıldılar eşʿār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 16). [taṣdīḳ,]*

taṣdīḳ id-: *Onaylamak, doğrulamak.*

Kelāmullah ider taṣdīḳ bularıñ şānını muṭlaḳ
Cenāb-ı Ḥaḳ ḥużūrunda bulardır cümleden ekber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 5). [taṣdīḳ ider, -er]*

taṣḥīḥ: *Ar. Düzeltme, yanlışı doğru hâle getirme.*

Taṣḥīḥ itmezler seniñ bil rāhını ya aḥlāḳını
Böyle cārī olmamışdır anlagil her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 13). [taṣḥīḥ,]*

Kürsīlere çıḳmış ḫoca ders oḳur bu ʿāleme
Kendi ṭutmaz neyleyelim **taṣḥīḥ** degil burhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 4). [taṣḥīḥ,]*

taşra: *Dış, dışarı, hariç yer.*

Mümkünü yoḳ dirler imiş **ṭaşrası** maʿmūr olmadan
Ābād idemez bāṭınını saʿyile her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 1). [ṭaşrası, -sı]*

ṭat: *Tat, lezzet, haz, keyif II Maddi ve manevi olarak yaşamın keyfini sürmek.*

ʿÖmründe ʿasel **ṭatmayanıñ** fehm idemez hiç dadın
Mekteb yoluna uġramayan nice bilsin ol kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 5). [ṭatmayanıñ, -ma, -(y)a, -nın]*

Saña ʿāşıḳ olan cānlar ki bir yerde ḳarār olmaz
Muḥabbet ẕevḳini **ṭatmış** olanlar hiç firār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 1, Mısra 2). [ṭatmış, -mış]*

ṭatlı: *Şeker tadında olan, içinde şeker bulunan, tadı hoş olan, ağıza hoş gelen.*

Hem anda acı ṣuları ider **ṭatlı** ḳamu gölü
Füyūżāṭ-ı ilāhīyle kerāmetle anıñ yolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 17). [ṭatlı,]*

taṭvīl id-: *Uzatmak, gereğinden fazla konuşmak.*

Sükūtī Dervişiñ baḥs-ı kelāmıñ ḳılmadı **taṭvīl**
İderler fehm ḳamu ʿālem bu taʾdādım olan meẕkūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 9). [taṭvīl,]*

ṭavāf-: *(Ar.) Kutsal sayıp etrâfını dolaşma, ziyâret etme II. Kâbe'nin etrafını dolaşma.*

Ṭavāf-ı ḥacdan evlādır bu ḥayrāt ʿind-i Mevlāda
Sevāb cümleden efḍal işit zāhid bu dünyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 1). [ṭavāf-ı, -ı]*

Beyt-i Ḥaḳḳıñ şol göñüldür zāhidā eyle **ṭavāf**
Kaʾbe-yi muṭlaḳ Ḫudāyı añla gör dīdār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 7). [ṭavāf,]*

Ṭālibā gel saʿy ide gör bu derūnuñ eyle Ṣāf
Ḳalbiñ içre Ḥaḳḳı ẕikr it beytini eyle **ṭavāf** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 2). [ṭavāf,]*

Beyt-i Ḥaḳḳı gerçe her dem ʿāşıḳān eyler **ṭavāf**
Kaʾbe-i ʿulyāyā dāḫil bunlarıñ dīvānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 7). [ṭavāf,]*

Ṭavāfda iken maderi çün cemāl o dem itdi ẓuhūr
Doġdu cihān ʿālemine kāʾbe-i ʿulyā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 5). [ṭavāfda, -da]*

Ṭavāf-ı ḥaccıñ ey zāhid günāhı maḥv ider cümle
Resūlullah ḫaber virdi buyurdu bize ezvācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 11). [ṭavāf-ı,]*

Ṭavāfı ḥacdan evlādır bu ḥayret ʿind-i mevlāda
Sevābı cümleden efḍal muḥarrir levḥ-i kübrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 1). [ṭavāfı, -ı]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya sür yüzüñ eyle türāb
Kaʾbe-i ʿulyā budur bil ḳıl **ṭavāf** miṣl-i ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 16). [ṭavāf,]*

Bil vücūduñ şehr içre beyt-i Raḥmāndır ġaraż
Yoḳ yere itme **ṭavāfı** ʿālī Sübḥāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 2). [ṭavāfı, -ı]*

ṭavīl: *Uzun || Uzun ömür.*

Derviş Sükūtī söyle Ḥaḳ olsun muḥiblerdir bir sebaḳ
Ẕikrin ider her bir varaḳ ekṣer ile ġāyet **ṭavīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 14). [ṭavīl,]*

ʿÖmrümüz oldu **ṭavīl** hem nātüvān ḥālim yeter
Ṣāç ṣaḳal penbe miṣāli ġayr bunda nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 7). [ṭavīl,]*

Girsin binüp itdi **ṭavīl** ṭamu ʿaẕābın ḫalḳı cihāna
Muġalaṭa ideyor gör vāʿiẓi kim yoḳ edebī nāmūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 5). [ṭavīl,]*

ṭavīl eyle-: *Uzun tutmak, uzatmak.*

Gelse meclisine cāhil bed lisān eyler ṭavīl
Hiç oturma ṭālibā gel ʿāḳil isen durma ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 3). [ṭavīl eyler, -r]*

ṭayyār: *Hz. Muhammed'in (s.a.v.) amcasının oğlu, aynı zamanda Hz. Ali'nin de kardeşidir.*

Cismini āh pāre pāre nice ḳıldı ẕalīmān
Nesl-i hāşim Caʿfer **ṭayyāre** ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 10). [ṭayyāre, -e]*

taze: *"Yeni, taze" anlamında sıfat .*

Tamāmen **tāẔe** ter ṭutmuş derūnunu ḳılar envār
Şāh-ı cāndır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 25). [tāze,]*

Sivā ḥubı ile her dem cihān ẕevḳine dūş olmuş
Ṭaʿāmıñ **tāẔe** ter cinsin ḳamu ḥelvā ile ister *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 6). [tāze,]*

Şehvet-i dünyāya māʾil neyleyem ġayet ḥarīṣ
Nefsine ol tābi olmuş **tāze** bir duḫter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 10). [tāze,]*

Ṣunsa sāḳī **taze** engür meylerinden bir ḳadeḥ
Defʿ ġām elbet ider ol ṣāfī şerbetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 3). [taze,]*

Ḫoş virir envāʿi lezẕet ṭālibā sükker ṭaʿām
Tāze rüġan ḫūb-ı daḳīḳle ter olur sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 2). [tāze,]*

İlkbahār **tāze** çemende vaṣf olur her ān ḳadeḥ
Dürr-i niṣār olur o demde bāʿiṣ-i nisān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 1). [tāze,]*

ʿAndelībler çūşa gelmiş her biri feryād ider
Ġonca güller **tāze** açmış nev-be-nev elvān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 6). [tāze,]*

Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ māteminde Ḥaḳ mürīd
Her yılı bir yāre açdı ḳalbine **tāze** cedīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 2). [tāze,]*

taʾẓīm: *Saygı, hürmet.*

Bularıñ şānını Ḳurʾān ider **taʾẓīm** ile tekrīm
ʿAlīyi kim ider tefrīḳ Ḥudādan oldular mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 13). [taʾẓīm,]*

taʿzīm: *Büyükleme, ululama, büyük sayma; saygı gösterme, ikram etme.*

Tanẓīm oldu ḫānḳāhda üç oṭa resm-i cedīd
Her gelen mihmāna **taʿẓīm** ḳıldılar ġāyet mezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 10). [taʿẓīm,]*

te: *ت; Arap alfabesinin 3. harfi.*

Te teberrāʾ ḳıl ḫavāric ḳavmine her rūz u şeb
Se şenā it Murtażaya cān u dilden ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 3). [te,]*

Te Teberrā ḳılmışız biz āl-i merdān ḳavmine
He Hidāyet bulmaz anlar cins-i ḫar ehl-i cefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 5). [te,]*

tebdīl: *Ar. Değiştirmek, değiştirilmek, başka bir hâle getirmek, getirilmek. Cem'i: tebdîlât.*

Ẓulmetim envāre **tebdīl** eyledi ʿaşḳıñ beni
Ṣafī pāk itdi derūnum ḳıl naẓar sırrına gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 5). [tebdīl,]*

İnsānıñ ḫayvāna **tebdīl** itmede aḫlāḳını
Ẓabṭ olunmaz ḳatı müşkül aẒdırır sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 7). [tebdīl,]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafā-yı ḳanūna **tebdīl** itdiler
Uydular Frenk ṣoḥbetine nice biñ insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 15). [tebdīl,]*

ʿĀriyyetdir bu cismimiz her dil oḳur bu ismimiz
Derviş Sükūtī her resmimiz **tebdīl** olur yalān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 10). [tebdīl,]*

tebdīl-i ṭarīḳ it-: *Yol değiştirmek.*

yaʿnī Ḥaḳ içün degil bütün bütüne dünyālarını ẕevḳ-i şefā ile geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire daḫı mesmūʾmız olmuşdır ki **tebdīl-i ṭarīḳ itmiş** deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 12). [tebdīl-i ṭarīḳ itmiş, -miş]*

īcāb ider māʾẕallah **tebdīl-i ṭarīḳ itmiş** olurlar ise berzaḫ ı ʿazīme
düşüp cānları ebediyen cehennemden ḫalāṣ olmayanlar anıñçün cānımıza ġāyet saḳīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 21). [tebdīl-i ṭarīḳ itmiş, -miş]*

tebeddül: *Başka şekle girme, değişme, tagayyür.*

Cismini ruḥa **tebeddül** eyleyen ʿāşıḳları
Ḳaṭresin bir baḥre Ṣalmış ʿummān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 5). [tebeddül,]*

teberrā: *Uzaklaşma, uzak durma. II Ehl-i beyt'e kötülük edenleri sevmeme ve onları düşman bilme.*

Erenlerden ola himmet ola gör ʿAskere bende
Ḫavāric ḳavmine her dem **teberrā** ṣad-hezār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 16). [teberrā,]*

Derviş Sükūtī āl-i ʿAlīniñ bendesi olmuş ḳālū-belādan
Ḳılmış **teberrā** cins-i Yezīde laʿnet kim ider buldu selāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 18). [teberrā,]*

teberrāʾ ḳıl-: *Uzaklaşma, uzak durma; sevmeyip yüz çevirme.*

Te **teberrāʾ ḳıl** ḫavāric ḳavmine her rūz u şeb
Se ş̲enā it Murtażaya cān u dilden ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 3). [teberrāʾ*

teberrük: *Mübarek görme, bereketli addetme, uğurlu sayma.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi **teberrüken** bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣüret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde vesaʾir maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḥ̲simiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [teberrüken, -en]*

teblīġ: *Eriştirme, ulaştırma, nakletme. II. bildiri.*

Ol imāma itdi Aḥmed Cābir enṢārla selām
Teblīġinde Bāḳır oldu pür-Ṣafādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 8). [teblīġinde, -in, -de]*

tecāhül: *Bilmezlikten gelme, bilmiyormuş gibi görünme.*

Ṭarīḳatden ḥaḳīḳatden nice esrār fāş itdim
Tecāhül ḳalmasun yā Rab bu devriñ bunda insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 6). [tecāhül,]*

tecāvüz: *Aşma, bir şeyin ötesine geçme, sınırı aşma.*

Sinnimiz ḥadden **tecāvüz** yetmişe oldu ḳarīb
Ṣoñ deme irdik kifāyet ruḫṣatıñla gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 9). [tecāvüz,]*

Cürmümüz ḥadden **tecāvüz** luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī bir ġarībe eyle nuṣret yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 9). [tecāvüz,]*

Kibrile benlik nifāḳıñ arturur günden güne
Buġżunu eyler **tecāvüz** ʿāleme sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 12). [tecāvüz,]*

Ṣāç Ṣaḳal penbe miṣāli nā-tüvān olmuş yeter Ṣanmañız civān
Yaşı altmışdan **tecāvüz** ṣañmanız civān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 14). [tecāvüz,]*

Cürmümüz ḥadden **tecāvüz** geldim viṣāliñ bābına
ʿAfv idip gel bu Sükūtī bir ġarīb ḳul nekbeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 9). [tecāvüz,]*

Cürmümüz ḥadden **tecāvüz** luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī bir ġarībe eyle nuṣret yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 9). [tecāvüz,]*

Ḥiẕmet-i ḥadden **tecāvüẕ** geçdi erenler rāhına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād iderdi ḳalbiyle her bir nefesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 5). [tecāvüẕ,]*

tecellī: *1. Görünme, zahir olma. 2. Kudret ve ilahi sırrın varlıklarda görünmesi.*

Saʿy idüp Derviş Sükūtī ḳalbini pāk idegör
Ḥaḳ gelüp eyler **tecellī** ṭopṭolu eşyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 14). [tecellī,]*

Hem eneʾl Ḥaḳ naʿrasını urmışız Manṣūr gibi
Bir **tecellī** irdi Ḥaḳdan olmuşum berdār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 4). [tecellī,]*

İçin ṭaşın silip pāk it ki nesne ḳalmaya aṣlā
Tecellī eyleye ol dem derūnunda seniñ yāriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 6). [tecellī,]*

Ẕikr-i hūdan bir **tecelli** ḳalbime irgördüler
Şeyḫ-i kāmil himmetiyle olmuş durur irşadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 7). [tecelli,]*

Hep **tecellī** eyleye Ḥaḳḳıñ yüzü bu arada
Göreñ oldur görünen ol bu eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 1). [tecellī,]*

Ezelden bunlarıñ nūr-ı **tecellī** ḳıldı ekvāne
Ẕuhūr itdi o nūrdan bil cemīʾān enbiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 3). [tecellī,]*

Yed-i ḳudretle anıñ **tecelli** itdi cüz ü kül
Yedi ḳat āsumān üzre görüldü ḳudret-i şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 3). [tecelli,]*

Fenāfillahda maḥv ol kim ki senden Ḥaḳ ẕuhūr ider
Tecelli eyleye ol dem olanlar ʿaşıḳ-ı Mevlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 12). [tecelli,]*

Tecelli ḳıl baña yā Rab ḳoma beni bu sevdāda
Sivā ḥubını al benden neler çekdim bu dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 1). [tecelli,]*

Ādemle Ḥavvā nūrundan oldu Şit nebi İdrīs Davūd Süleymān
Envār-ı Aḥmed ḳıldı **tecellī** cümle nebiyye itdi sirayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 12). [tecellī,]*

tedārik: *Edinmek, hazırlamak.*

Bir refīḳiñ ḳıl **tedārik** Ṣoñra düşüp ġurbet ele
Ḫātemi Nebī böyle dedi bizlere ol nūr-ı cemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 9). [tedārik,]*

tedbīr: *(Ar.) Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çâre, önlem.*

Tedbīr ile ṣanma olur her bir işim fermān imiş
Bezm-i ezel- taḳdīr olan emr-i Ḫudā pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 1). [tedbīr,]*

tef: *Vurmalı bir çalgı aleti.*

Mūtü ḳable en temūtū sırrına vāṣıl olan
Kār ider mi anlara çün ʿilleti em̲sāl-i **tef** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 8). [tef,]*

tefekkür: *Düşünme: Tasavvufi açıdan tefekkür veya nazar,insanın âlemdeki ve kendi varlığındaki alametleri bilmesi için iç dünyasının başlangıçtan hedefe doğru seyrini ifade eder.*

Tefekkür eylerim bunda bu fiʿiliyle selāmet yoḳ
Ḥużūr-ı ḫāk-i pāyine ne yüẔile varam yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 7). [tefekkür,]*

tefhīm: *(Ar.) Bildirme, anlatma.*

Sükūtī tariḫiniñ cevher kelāmıñ fehm ider ʿārif
Cühhāl ehl-i belā **tefhīm** kerāmetle tamām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 14). [tefhīm,]*

tefrīk: *Ayırma, ayrılma.*

Bularıñ şānını Ḳurʾān ider taʾẕīm ile tekrīm
ʿAlīyi kim ider **tefrīḳ** Ḫudādan oldular mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 14). [tefrīḳ,]*

Ḳavm-i cāhil **tefrīḳ** itmez şāb u sükker resmini
Bir ṭutarmış yün ḳuşaḳla yaʿnī lāhur şalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 9). [tefrīḳ,]*

Tefriḳ itmezler ḥarāmı hem ḥelāli bu ʿaṣr
Āyetinde Ḥaḳ buyurmuş bizlere ġāyet nehiy *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 15). [tefriḳ,]*

tefsīr: *Yorumlama; Kur'an-ı Kerim'in ayet veya surelerini açıklama.*

Bā-yı bismillahda noḳṭa ʿilmine maẓhar olup
Dört kitābıñ maʿnāsın **tefsīr** ile ʿayān ider şeyḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 58, Mısra 4). [tefsīr,]*

teġā'fül: *Gafil görünmek, gafletli gibi davranmak.*

Teġā’fül olma sen şāhım buña dil virme gel aṣlā
Seniñ gibi nice şāhlar helāk itmiş yamandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 7). [teġā’fül,]*

tehī: *(İçi) boş.*

ʿĀṣıḳları olmaz **tehī** ẕākirlerin hūdur āhı
Āsān geçerler bir daḫı rehberleri çün Cebrāʾīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 5). [tehī,]*

tekārüb: *Birbirine yakın gelmek, yekdiğere yaklaşmak.*

Cehd iderim leyl ü nehār Ḥaḳḳa **teḳarüb** itmege
Bilmem ki naḥnü aḳrebiñ sırrındaki maʿnā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 3). [teḳarüb,]*

tekāsül: *Üşenme, gevşeklik, tembellik.*

Hem **tekāsül** itmek ile olmaz hiç
Cehd idelim bulmaġa bir reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 7). [tekāsül,]*

Tekāsül iyledim pek çoḳ bu ʿömrümüz hebā gitdi
Saña maʾlūmdur her ḥālim bu nefsimdir baña düşmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 7). [tekāsül,]*

tekmīl: *(Ar.) Tamamlama, bitirme.*

Şit Nebī geldi cihāna devrini **tekmīl** idip
İdriṣ idersin gelmesiyle ʿazm idip ʿuḳbā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 3). [tekmīl,]*

Men ʿaref dersini **tekmīl** eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥeşe itdi vāʿiẓ ʿilmine virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 7). [tekmīl,]*

tekmīl eyle-: *Kusursuz biçimde tamamlamak, sonlandırmak.*

Men ʿaref dersini **tekmīl eyleyüp** oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥeşe itdi vāʿiẓ ʿilmine virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 7). [tekmīl eyleyüp, -(y)üp]*

tekrīm: *Saygı gösterme, ululama.*

Bularıñ şānını Ḳurʾān ider taʾẓīm ile **tekrīm**
ʿAlīyi kim ider tefrīḳ Ḫudādan oldular mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 13). [tekrīm,]*

tekye: *Ar. Bir tarîkata mensup dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarîkatın gerektirdiği şekilde yaşadıkları yer, dergâh.*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merḲūm şeyḫ Şerīf Begin **tekyesinde** ve bir nüsḫası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām **tekyesinde** ve anlardan daḫi bir

nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Ẕaviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [tekyesinde, -si , -n, -de]*

tekyegāh: *Tekke, yer, mekân.*

Mevlevi ḥażretleriniñ **tekyegāhında** bugün
ʿAşḳile her bendesi leyl ü nehār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 7). [tekyegāhında, -ı, -n, -da]*

Tekyegāhıñ ʿarṣasında çeşmesi ẕāt-ı ḳadīm
Taʿmīratla buldu mevcūd ḫālıḳıñdır her umūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 13). [tekyegāhıñ, -ın]*

tel: *Saç teli.*

Ẕülfüñ **teline** her dem dāʾim Mecnūn-veş bend olup
Manṣūr gibi rūz u leyāl biz dāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 7). [teline, -in, -e]*

telef: *Bitirme, harcama.*

Naḳd-i cānın rāh-i Ḥaḳda her kim itmezse **telef**
Olmadı ol bunda dāʾim ʿaşḳile her dem şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 1). [telef,]*

Zāhidā gel nāzik ʿömrüñ yoḳ yere itme **telef**
Mürşid-i kāmil ara bul oḳu ondan men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 1). [telef,]*

telḳīn: *(Ar.) Bir kimseye bir fikri aşılama, aşılayıp zihnine sokma, öğretme.*

Ṭut elin beyhūde gezme bu fenā mülkünde sen
Telḳīn itsün ẕikr-i cehr ḥużūrunda ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 4). [telḳīn,]*

Ol ʿaṣrlar çün yed-i beyd tā gelince bu demlere
Mürşidlere **telḳīn** olup bu ḳurduġı erkān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 6). [telḳīn,]*

Mürşid-i kāmil gözetgil elde fırṢat var iken
Tevbe **telḳīniñ** aḫẕ it eyle murādına ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 6). [telḳīniñ, -in]*

Ṭut elin beyhūde gezme bu fenā mülkünde sen
Telḳīn itsün Ẕikr-i cehr ḥużūrunda ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 4). [telḳīn,]*

Telḳīn itdi Muṣṭafādan ol zamān Ḥaydar ʿAlī
Himmet eyle bizlere sen ser Saʾdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 3). [telḳīn,]*

telḳini al-: *Duygu ve düşüncelerinden yararlanmak.*

Sivā ḥubıñ geçer āsān bulanlar kāmil-i rehber
Alurlar telḳini mürşid nitekim Ḳanberʾe Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 2). [telḳini alurlar, -i-i, -u, -r, -lar]*

temāşā: *Bakıp seyretme, izleme.*

İki pāy üzre ṭurṭurmış gezer semt-i Buḫārayı
Temāşā-yı cihān eyler bu ʿālemde ne kim her var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 10). [temāşā-yı,]*

Sükūtī nuṭḳunu dinle nihān itmez bu ʿālemde
Ḫudā eyledi iẓhār **temāşā** ḳıl dilārāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 14). [temāşā,]*

temevvüc: *Dalgalanma. II [tas.] Hakk'ın kahır veya imtihan için verdiği celâl tecellileri.*

Temevvüc eyledi baḥr-ı ḥaḳīḳat bu derūn içre
Maʿārif sırrına irdim ʿAlīdir çün baña rehber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 3). [temevvüc,]*

temiz: *Arı, pak, saf, kirli olmayan.*

İtdi beyān bu Sükūtī mülk-i ten aḥvālini
Ḳalb-i **temiz** pāk olanıñ aldı bu dem kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 12). [temiz,]*

Derviş Sükūtī ṭut **temiz** ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru otur postuna mihmān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 9). [temiz,]*

Muṣṭafānıñ nesl-i pākıñ kim ṭutar ġāyet ʿazīz
Māsivādan ḳalbini pāk eyleyüp ḳıldı **temiz** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 2). [temiz,]*

temiz ṭut: *Temiz tutmak.*

Derviş Sükūtī ṭut temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru otur postuna mihmān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 9). [temiz ṭut,]*

temür: *Bacağındaki aksaklık sebebiyle Timurleng olarak bilinen savaşçı Moğol hükümdarı.*

Çoḳ çalış bendinden ḫalāṣ olasın
Ẓabṭ ider ḳurmuş ol **Temur** ṭuzāḳdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 8). [temur,]*

ten: *Beden, cisim ‖ maddi varlık.*

Rehber-i kāmil gözet Derviş Sükūtī bu fānīde
Ber-ḥayāt ol bunda dāʾim olmaya **teniñ** türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 12). [teniñ, -in]*

ʿAşḳ ile bozmaḳda kimiñ bu vücūduñ resmini
Üzdüler Seyyid Nesīmī **tenini** oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 12). [tenini, -ini]*

Leşker-i nefs ḳaplamışdır bu vücūduñ şehrini
Sür çıḳar gel ḳalb evinden olmaya **teniñ** ḫarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 4). [teniñ, -in]*

Senden ötrü cümle ʿālem rāh-ı Ḥaḳḳa yol bulup
Ḳurtulup ẓulümāt-ı **tenden** buldular Ḥaḳdan ẓafer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 14). [tenden, -den]*

Hep bu nefsiñ şiddetidir ḳalbleri emvāt iden
Maḥv idip **ten** varlıġıñ bir cān olan Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 14). [ten,]*

Ḥançerle urup sînemize ḳalāʾ mı şandı bu **tenim**
Ḳıldı ḥarāb dil mülkünü ḥaml idemez nāzik bedenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 1). [tenim, -im]*

Nūr-ı ʿaynı Muṣṭafādır şāh Ḥüseyniñ ʿaşḳına
Gel Ṣuyun iç ṭālibā sen tāzelensün **tende** cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 10). [tende, -de]*

ʿAşḳ ile bozmaḳda kimiñ bu vücūduñ resmini
ÜẔdüler Seyyid Nesîmî **tenini** oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 12). [tenini, -i, -n, -i]*

Çeşmiñ açmış gice gündüz derdiyle feryād ider
Laḥm-ı mevtāları yerler ḫınzīre dönmüş **teni** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 6). [teni, -i]*

ten mülkü: *Vücut ülkesi.*

Ten mülkünü ḳıldım fenā kārım durur fenā-yı ʿaşḳ
Buldum beḳā baʿdeʾl-fenā çün olmuşum iḥyā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 1). [ten mülkünü, -nü]*

Renc-i keşīr merhemi yoḳ bunca ṭabīb bulmaz devā
Ten mülkünü ḳıldı ḥarāb ḥayli zamān dermān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 8). [ten mülkünü, -nü]*

tenāsüh: *Islâmdan hariç olan batıl bir fırkaya göre, ruhun bir bedenden başka birinin bedenine intikâl eder diye olan batıl inanışları.*

Ḳalblerinde kin kibirle buġūz itmişler refīḳ
Hem **tenāsūḫ** meẕhebince gitdi bunlar bir ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 20). [tenāsūḫ,]*

tenhā: *Boş yer, kimsesiz yer.*

Çekdim Sükūtī kendimi **tenhālara** itdim ḳarār
İḥsānı Ḥaḳ sürʾatiyle irdi bu gün ṣıḥḥat baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 13). [tenhālara, -lar, -a]*

Murġ-ı ġarībin görmez misin hiç evc-i semā pervāz ider
Düşmüş ḳulaġuz bir önüne ʿaskerini **tenhālara** düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 10). [tenhālara, -lar, -a]*

Bir gice **tenhā** nişīnim geldi bir ḫūb dilrubā
Ġarḳ olup Ẕinet libāsı ḫüsnünü ʿarż ḳılaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 9). [tenhā,]*

Saʿy itdiġi rūz u leyāl cümlesi gitdi hebā
Bulmadı rehber-i kāmil müşkülüñ ḥāl ide **tenhada** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 10). [tenhada, -da]*

Bu kes̲ret encāmı dağılır bir gün
Ecel gelüp saña bulur **tenhada** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 4). [tenhada, -da]*

Ehl-i īmān **tenhālarda** kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 9). [tenhālarda, -lar, -da]*

Ehl-i īmān **tenhālarda** kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş viḳāye ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 9). [tenhālarda, -lar, -da]*

Ehl-i münkir ġalib ḳaç bir **tenhāya**
Ẕulm ile çoḳ itdi her bir gedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 67). [tenhāya, -(y)a]*

ter: *Canlı, taze.*

Sivā ḥubı ile her dem cihān ẕevḳine dūş olmuş
Ṭaʿāmıñ tāẔe **ter** cinsin ḳamu ḥelvā ile ister *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 6). [ter,]*

teraḥḥum: *(Ar.) Merhamet etmek, acımak.*

Terāḥḥüm ḳıl bu āhımla enīnim ʿarş-ı aʿlāda
Melāʾik Zümresi taʿcīz olur bāʿi̲s viṣāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 5). [terāḥḥüm,]*

Kerbelāya ḥāin oldu bunların nesl-i Yezīd
Hiç **terāḥḥum** itmez oldu ḫāricī devrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 20). [terāḥḥum,]*

Seniñ ʿaşḳıñla her dāʾim derūnum āh ider bunda
Terāḥḥum ḳıl ḳatı artar bu Ẕārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 4). [terāḥḥum,]*

Hiç **terāḥḥum** itmez oldu ḥavf yoḳ bilmem anıñ
Ḳanġı yüzlerle varır Ḥaḳ bir daḫı dīvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 5). [terāḥḥum,]*

Seniñ bāb-ı eşiginden hezārān bī-devā bekler
Terāḥḥum ḳıl diler senden selāmet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 14). [terāḥḥum,]*

Kim umar senden **terāḥḥum** bī-vefā ẕālim felek
Ġadrile cevr-i cefādır ʿādetiñ ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 1). [terāḥḥum,]*

Bilür iken ceddi kimdür hem anıñ yā maderi
Hiç **terāḥḥum** itmez oldu bunlara āḫir biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 22). [terāḥḥum,]*

Ol Ḥüseyn-i Kerbelāyı ẕikr ider vaḥş-ı ṭuyūr
Anıñ ʿaşḳına **terāḥḥum** ḳıl bize yā Rab ġıyā̲s *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 4). [terāḥḥum,]*

terāḥūm: *(Ar.) Merhamet etmek, acımak.*

Ḳomaz endīşeden ḥalī içimde nefs-i emmāre
Meger ıṣlāḥ ide bir gün **terāḥūm** ḳılsa ol Raḥīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 4). [terāḥūm,]*

Ẕevce-i Aḥmed bilāşek şāfiʾ rūz-ı cezā
Ben ḳuluna ḳıl **terāḥum** yaḳmasun ol dem ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 4). [terāḥum,]*

terbiye: *Tasavvufî eğitim.*

BerẔāḥa düşen ḥāl nice gör olmuş yaman
Mürşid gerek anı daḥı **terbiye** ide bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 6). [terbiye,]*

tercümān: *Çevirmen; mec. Bir şeyi anlatmaya yardımcı olan vasıta veya kimse.*

ʿilm-i taḥḳiḳa irişmiş Mūsā-yı Kāẕım daḥı
Dört kitābdan baḥṣ ider ol **tercümānımdır** ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 10). [tercümānımdır, -ım, -dır]*

terk: *Vazgeçmek, bırakmak. II Dünya nimetlerinden elini çekmek.*

Māsivādır sed çeken bu göñlümüze her müdām
Terkin itgil ṭālibā sen ire Ḥaḳdan feyż-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 4). [terkin, -in]*

Emvālini bir mürşide eyle beyān her rūz u şeb
Terk ide gör kibr-i kini ḳalbiñ seniñ ġāyetde ṭuc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 8). [terk,]*

Terkini ura gel ölmezden evvel
Ḥadīṣinde Resūl itmiş cevābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 13). [terkini, -ini]*

Sivā ḥubını **terk** itmek degil mümkīn cihān söyler
Bunlar mürşid-i ḥāẕıḳ kemāliyle āsān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 1). [terk,]*

İderler beẕl-i cān maʿşūḳ yoluna cānı biñ olsa
Bu meydān-ı ḥaḳāyıḳda nice biñ **terki** cān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 8). [terki, -i]*

Bir iki gün ʿömr içün ṭapmak ne müşkül dünyāya
Terkin urmaḳ lāyıḳ-ı insān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 4). [terkin, -in]*

Buldum delīl bir kāmili oldum anıñ ben sāʾili
Terk eyledim hep cāhili ders oḳudur ʿirfānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 8). [terk,]*

Terk eyledim ben ḳīl u ḳāl Ḥaḳḳa itmişiz viṣāl
Vaṣfa gelmez bir nice ḥāl buldu Sükūtī öz cānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 17). [terk,]*

Ṭālibā dünyāyı **terk** it bulmaḳ istersen ḥalāṣ
Nefsine hiç virme fırṣat sür ḳademiñ durma baṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 1). [terk,]*

Ey göñül **terk** it bu fānī olma cihāna ḥarīṣ
Bī-vefādır kes ümīdiñ ḳonma ol ḫāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 1). [terk,]*

Terk eyledi ibn-i Edhem tāc u taḫtıñ Ḥaḳ yoluna
Bir ḥabbeye muḥtāc olup ʿuryāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 7). [terk,]*

Çek elin iki cihāndan ẕevḳ-i yār saña yeter
Māsivāyı **terk** idip ʿuḳbāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 8). [terk,]*

Sükūtī Aḥmediñ rāhıñ gidenler ṣıdḳile her dem
Sivāyı **terk** idip bunda geçip ʿuḳbāya ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 10). [terk,]*

Terk idip dilden sivāyı Derviş Sükūtī kem-terin
Ḳalmamış hiç anda aṣlā eylemiş cāndan firāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 9). [terk,]*

İltifātım dehre yoḳdur göñlümüzde ẕerrece
Neyleyem ben māl u mülkü eyledim dünyāyı **terk** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 6). [terk,]*

Sükūtī **terk** idip geldi vücūduñ şehrini bir bir
Beḳā buldu bu ʿālemde Ḥaḳḳile itdi pazarıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 9). [terk,]*

Terk-i keşret ḳıl dilersen menziliñ āsān ola
Geç ḳanāʿat kūşesinde bu cihānıñ serveri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 5). [terk-i, --i]*

Terkine gel ġayret ile ḥubını ḳalbimden çıḳar
Ṣanma bāḳī bu ḥabīşi hep hebādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 11). [terkine, -i, -n, -e]*

Sivā ḥubını **terk** itdim göñülden hep biri oldum
Muḥabbet virdim evlāda ʿAlīniñ ḳanberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 1). [terk,]*

Cān u başdan geçen ʿāşıḳ olurmuş vuṣlāta nāʾil
Muḳaddem bu fenā mülkü göñülden **terk** ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 6). [terk,]*

Uydular tersā yahūdī dinine sīm zer içün
Terk idip dīn u Muḥammed oldular küfrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 8). [terk,]*

Küllü fānī men ʿaleyhā nuṭḳun fehm itdiler
Terk idip dilden sivāyı ʿAsker-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 12). [terk,]*

Terk idenler ḳīl u ḳāli bulurlar Ḥaḳḳa viṣāli
Bulmaḳ dilersen ehl-i ḥāli gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 7). [terk,]*

Sivā ḥubbını **terk** eyle naẓar ḳılma bu dünyāya
Vefāsı yoḳdur ey ṭālib gözüñ ṭut ehl-i ʿuḳbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 1). [terk,]*

Terk-i dünya kılmışız biz iltifat hiç etmeyüz
Dīde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl- ʿAbānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 5). [terk-i, --i]*

Terk itdi taḫtını İbrāhim Edhem
İtdi sefer gezdi kūh-ı Ṣaḥrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 7). [terk,]*

Terkini ura gel ölmezden evvel
Ḥaḳ ise murādıñ dünyā ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 5). [terkini, -i, -ni]*

İbn-i Edhem bunda **terk** itdi varıñ
Kūh Ṣaḥrā gezdi ʿüryān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 11). [terk,]*

Terk it cihān hep varını Ḥaḳile it pazarını
Tā görünce evvel yārini gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 11). [terk,]*

Zāhid bilmez bu esrārı çeşm-i ʿamā yoḳ envārı
Terk olmadan göñül varı nice irer Sübḥānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 8). [terk,]*

Māsivāyı **terk** idip abdāl gezenler dāʾimā
Ol bilürmiş Şāh ʿAlī Mūsā Rıżānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 9). [terk,]*

Kelām-ı Ḥaḳ Ṣudūr itmiş Ḥaḳḳında men ʿaleyhā fān
Anıñçün **terk** ider dilden Sükūtī neyler ekvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 10). [terk,]*

Bulunmaz bir kemāl ehli bu ḥāli ʿarż idem bir gün
Cihān eksik degil bil ki vaṭānım **terk** yaman şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 4). [terk,]*

Göñül mülkünü **terk** itdim nidem artıḳ bu dünyāyı
Ḳanāʿat semtine geçdüm vaṭān ṭutdum hem ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 1). [terk,]*

Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi **terkin** eyledi diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 12). [terkin, -in]*

Mīr iken işbu fenāyı **terk** idip biʾ cümleten
Salīk-i Ḥaḳ bāḳī oldu küllīsin virdi fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 3). [terk,]*

Mecāzī ʿaşḳa sen uyma kerem ḳıl eylegil **terkin**
Anlardan dile himmet bulasın Ḥaḳḳ-ı eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 7). [terkin, -in]*

Terk idip rāh-i şerīʿat hem ṭarīḳat yolların
Gitdiler dinde muḫālif aṣl-ı Mervānıñ ḫūyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 11). [terk,]*

Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi **terkin** eyledi diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 12). [terkin, -in]*

Yoḳ vücūdu māsivānıñ ṭālibā virme göñül
Terk idip gel ister isen açıla gözden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 6). [terk,]*

Sükūtī men ʿaref dersin kim aldı dest-i kemālden
Cenāb-ı Ḥaḳḳı bilmiş ol göñülden ġayrılar **terkidir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 10). [terkidir, -i, -dir]*

Bu tarīḫim hezār üç yüz hem on bire irişmişdir
Sivā ḥubbnı **terk** itdim Ḥaḳ ile oldu pazarım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 14). [terk,]*

Terk-i fānī eylemişdir salik-i Ḥaḳ her müdām
Devlet-i bāḳīye irdi ẕevḳ ider ikṣār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 7). [terk-i,]*

Ehl-i tecrīd idi kendi bu fenāyı **terk** idüp
Baḳmadı evlād-ı ʿıyāle dünyādan oldu reha *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 5). [terk,]*

Bir pula degmez cihānıñ ziyneti ey şeyḫ ü şāb
Terk idegör ḳalmaya hiç göñlünüzde ıżṭırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 4, Mısra 2). [terk,]*

Mülk-i dünyā bī-vefādır ḳıl ferāġat ey göñül
Cehd ide gör **terkini** ur bul saʿādet ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 25, Mısra 2). [terkini, -i, -n, -i]*

Terk-i dünyā itmeyince yār hele girmez ele
Neylesün ol düşmeyince ʿāleme dilden dile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 29, Mısra 1). [terk-i, --i]*

Māsivāya virme hiç dil ṭālibā sevdāyı kes
Bī-vefādır **terkini** ḳıl ol ʿadüvden ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 8). [terkini, -i, -ni]*

İstersen iresin bunda murāda
Terk idip sivāyı beḳāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 4). [terk,]*

Terk idip bu fānī dehri ḳılmaz aṣlā ülfeti
Semt-i ʿuḳbāya muḥaḳḳaḳ çünki itmiş ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 5). [terk,]*

Cān niṣār eyle Muḥammed Mehdi-i Zamānıñ rāhına
Māsivāyı **terk** idip dünyā içün olma ḥarāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 4). [terk,]*

terk-: *Vazgeçmek, bırakmak. II Dünya nimetlerinden elini çekmek.*

ʿİlmiyle maġrūr olup ehl-i Ṭarīḳa ṭaʿn ider
Terk-i güftār eylemez hiç bıraḳmadı kāfir nefis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 4). [terk-i, -i]*

Ḫalḳa-ı tevhīde ehl-i ʿaşḳ girmiş
Terk-i cān eyledi sübḥānı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 6). [terk-i,]*

terk-i cihān: *Dünyayı terk etme, dünya nimetlerinden vazgeçme.*

ʿUzlete ḳılmış ḳarārıñ Ḥaḳḳa maḳbūl ḳul olan
Raġbet itmez bu sivāya **terk-i cihāndır** ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 6). [terk-i cihāndır, -dır]*

Bugün **terk-i cihānım** ben sivāya iʿtibārım yoḳ
Geçip dünyā u ʿuḳbādan ki bir yerde ḳarārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 1). [terk-i cihānım, -ım]*

terk-i dünyā: *Dünyâ ve ona ait alakalardan vazgeçmek.*

Naḳd-i cānıñ rāh-ı Ḥaḳda eylemiş her dem fedā
Şol kişiler **terk-i dünyā** itdiler görmez emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 8). [terk-i dünyā,]*

Sil göñülden māsivāyı ey Sükūtī sen bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat ister isen **terk-i dünyā** ḳıl murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 10). [terk-i dünyā,]*

terk-i fānī: *Fani (geçici) dünyayı terk etmek.*

Cümle varından geçer ol māsivāya baḳmayan
Terk-i fānī eyleyip vīrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 8). [terk-i fānī,]*

terk-i sivā: *Allah'tan başka her şeyi terk etmek, bırakmak. Gayrıyı bırakma.*

Müşkül budur ʿaşıḳlara **terk-i sivā** itmek ne güç
Pāk itmeden dil mülkünü ḥased nifāḳ bir ulu ṣuç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 1). [terk-i sivā,]*

Terk-i sivā eyleye gel Saʿyla ey ṭālib
Ḥaḳḳa yüẔüñ süre süre rūz u leyāl türāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 5). [terk-i sivā,]*

ʿAḳl-ı maʿāş her ṭālibe dāʾimā dünyā leẕīẕ
Terk-i sivā her kāmile hem daḫı ʿuḳbā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 2). [terk-i sivā,]*

Ẕevḳ-i cihāndan geçem deyü **terk-i sivā** eylerken
Derviş Sükūtī gel gör bugün güldü baña vefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 9). [terk-i sivā,]*

Terk-i sivā itmeyince olamaz ʿāşıḳ ḫalāṣ
Bir göñle iki sevdā ṣıġamaz ey ʿām u ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 16, Mısra 1). [terk-i sivā,]*

terk-i tecrīd: *Dünyalık şeyleri terk etmek.*

Terk-i tecrīd olmuşuz biz dünyāya meyl itmedik
Bir ʿabā ḫırḳaya ḳandıḳ kimdeñ aṭlas ḥarīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 3). [terk-i tecrīd,]*

terk-i vaṭān: *Vatanı terk etme, vatandan ayrılma.*

Bunuñ destinden ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Ne mümkīn dinlemez kimse seni **terk-i vaṭān** eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 8). [terk-i vaṭān,]*

terkin urdı: *Terk etmek, bırakmak, vazgeçmek.*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʾān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün **terkin urdı** bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 14). [terkin urdı, -dı]*

ʿAşḳ ile hem Şeyḫ Ṣanʾān düşdü Ḳayṣer-i Rūmīye
Bir ḳız içün **terkin urdı** bunca derviş bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 14). [terkin urdı, -dı]*

tersā: *(Fars.) Hristiyan.*

Uydular **tersā** dinine ḳavm-i Yehūddan eşed
Din ü dünyāya degişdi oldular muṭlaḳ küffar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 5). [tersā,]*

Ḳahr-ı Luṭfu bir ḳılanlar ey Sükūtī bu zamān
Neylesin ol cāna bunda dīn ü **tersā** hem de firenk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 10). [tersā,]*

Uydular **tersā** yahūdī dinine sīm zer içün
Terk idip dīn u Muḥammed oldular küfrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 7). [tersā,]*

Gerçe **tersāya** muṭābıḳ oldu ʿavrat cümle er
Elbise cins müsāvi farḳ olunmaz hiç dīni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 11). [tersāya, -y, -a]*

tertīb: *Uygun bir sıraya, düzene koyma, sıralama.*

Ketḫüda ʿaḳlıdır
Bu insān **tertibiñ** Derviş Sükūtī ḫoş beyān itdin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 30). [tertibiñ, -in]*

Cism-i insānı yaratmış ol ġanī perverdigār
On iki bāb üzre **tertīb** ḳıldı anı girdigār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 2). [tertīb,]*

Tertibinde nār-ı dūzāḫ bunlarıñ bezm-i ezel
Yerlerini Ḥaḳ yaratdı heft nīrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 7). [tertibinde, -in, -de]*

teşekkür: *Yapılan bir harekete karşı memnûniyetini gösterme, minnetini bildirme.*

Çoḳ **teşekkürler** iderim ḫānḳāh-ı bezmine
Himmetiñ itdi erenler baña açdılar ḳapu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 11). [teşekkürler, -ler]*

Faḫr-i cihānıñ ʿaşḳına īcād ḳīldı Cenāb-ı Ḥālıḳ-ı kevneyn
İḥsānı Mevlā ḳılmaḳ **teşekkür** geldik cihāna buldun hidayet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 14). [teşekkür,]*

tesellī: *(Ar.) Sıkıntısını ve acısını unutturmaya çalışma, avutma II. Avutan söz veya davranış.*

Tesellī ḳıl baña şāhım bu göñlümü idip bir şād
Seniñ ʿaşḳıñ durur dāʾim dilā dīvānıma bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 7). [tesellī,]*

teʾsīr: *Tesir, etki, iz.*

Her seḥerler Ẕikr-i muʿtād eylemiş Ḥaḳ Ḥaḳ deyü
Ḳalbine hiç **teʾsīr** itmez vicdānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 4). [teʾsīr,]*

Himmeti ʿālī yücedir ṭaşlara **teʾs̲īr** ider
Ḳoymaz artıḳ bir mürīdīñ dünyā vü ʿuḳbā Ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 7). [teʾs̲īr,]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī **teʾs̲īr** itse ḳalbine bir dem anıñ
Cesed cū ider cihānı maṭlub-ı erkān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 7). [teʾs̲īr,]*

teskin: *Ar. Sükûn hâline getirmek, getirilmek, yatıştırmak, yatıştırılmak.*

Bir ateş düşmüş Sükūtī ḳalbine her rūz u şeb
Teskīn itmez yedi deryā nice biñ ʿummāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 10). [teskīn,]*

Sükūtī ḳalbine raḥm it Cenābıñla olur **teskīn**
Viṣāliñ şerbetiñ şunġıl ṭolu bir cām ẕülāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 9). [teskīn,]*

Teskīn olmaz ey Sükūtī Kerbelānıñ ateşi
Dīdemizden ṣu yerine aḳdı hep ḳan yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 31). [teskīn,]*

Kerbelānıñ mācerāsı **teskīn** olmaz ḥaşre dek
Ehl-i ʿaşḳıñ ḳalb-i mecrūḥ bī-devā merhem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 3). [teskīn,]*

Seniñ ʿaşḳıñ firāḳından dü çeşm dökmede pür-ḫūn
Cenābından olur **teskīn** ʿaṭā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 6). [teskīn,]*

teslīm: *Ar. Teslim olma, kendini verme, boyun eğme.*

Erenler rāhına cāndan ola gör sen daḫı **teslīm**
Resūlüñ şerʿini gözle güzel bir sāye ol ḳānīʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 5). [teslīm,]*

Naḳd-i cānın rāh-ı Ḥaḳda şeyḫine **teslīm** iden
Her cihetden buldu anlar derdine tīmār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 5). [teslīm,]*

teslīm it-: *Bir şeyi sahibine vermek. (Can vermek bağlamında).*

Hū diyüp cān **teslīm itdi** ʿaşḳıyla Mollā Ḳadın
Cennetüʾl mevāda buldu rifʿatı ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 15). [teslīm itdi, -di]*

teslīm ol-: *Kabul etmek, boyun eğmek.*

Teslīm ol bir ṭabīb-i ḫāẕıḳa bugün
Şifālar şerbetiñ içersin gülgūn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 17). [teslīm ol,]*

teşne: *Susamış. II Çok istekli, çok hevesli, çok arzulu; âşık.*

Murtażādır ḥavż-ı kevs̲er sāḳīsi her **teşneye**
Murtażādır kāse kāse ṣundu her ān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 17). [teşneye, -y, -e]*

Şol Zamān kim bunca ṭālib **teşnelikden** āh çeker
Dest-i pākıñla yürütgil anlara āb u Ẕülāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 9). [teşnelikden, -lik, -den]*

Teşnelik ṭutdı derūnum sūz-ı ʿaşḳından ḥarāb
Bir ḥayāt olsun bu ḳalbim gönderip bir desti ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 5). [teşnelik, -lik]*

Virdi ḥarāret ey Sükūtī **teşne** dilim oldu kebāb
Baḥr-ı cihān söndürmez neyleyem āh yaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 11). [teşne,]*

Ol ʿAlīyyüʾl- Murtażādır āb-ı kevs̲er sāḳīsi
Teşne-i leb ḳalmışımdır bir ḳadeḥ ṣun pādişāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 27, Mısra 4). [teşne-i, --i]*

teşnegān: *Susuzlar, susamışlar.* || *Aşıklar.*

Ol Ḥasan şāh şehīd hem Ḥüseyn-i Kerbelā
Teşnegān-ı ümmete ol Ṣāḳī-i kevs̲erdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 8). [teşnegān-ı, -ı]*

Teşnegānı ümmet içre kevs̲ere sāḳī olan
Murtażādır şāh-ı ʿālem merd-i meydān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 3). [teşnegānı, -ı]*

Teşnegān-ı ümmet içün saʿy idip her vechile
Bir ʿināyet irdi Ḥaḳdan feyż ile oldu resān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 3). [teşnegān-ı, -ı]*

Teşnegān-ı ümmet içün cehd idip bunca Zamān
İtdi iḥsān ḳudretiyle Ḥaḳ aña māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 13). [teşnegān-ı, -ı]*

teşrīf: *Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şereflendirme.*

Ey Ḥabībim **teşrīfiñle** ṭoldu dünyā ser-te-ser
Sensin ancaḳ maḫluḳata bāʿiṣ ḫayrüʾl beşer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 1). [teşrīfiñle, -iñ, -le]*

Ḳalbim içre ey Ḥabībim **teşrīf** itgil baṣ ayaġ
Gönlümüñ ṣaḥrāsına ḳur dürr-i cevherden otağ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 1). [teşrīf,]*

Rūmī tariḫinde üç yüz żam idip hem de hezār
ʿAvn-ı Ḥaḳla itdi **teşrīf** ol keremkānı vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 20). [teşrīf,]*

Nīş muhācir erlerinden ḥażret-i Aḥmed baba
Teşrīfinde cümle ʿālem şād olup buldu ṣafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 2). [teşrīfinde, -i, -n, -de]*

teşvīş: *Endişe, tereddüt.*

Ḳomaz benlik riyā ile bu göñlüme virir **teşvīş**
Ḥasedle kin kibir dāʾim derūnum ḳaplamış hep mār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 3). [teşvīş,]*

tevārih: *Tarihler.*

Tevāriḫlerde insān olan menfaʾatler erbāb-ı ḥaḳāyıḳ ismi resmiyle beyān itmişler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 33). [tevāriḫlerde, -ler, -de]*

tevbe: *Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.*

Mürşid-i kāmil gözetgil elde fırṢat var iken
Tevbe telḳīniñ aḫz it eyle murādına ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 6). [tevbe,]*

Medīne yolların ṭutmuş giderler nice biñ ḥacı
İderler **tevbe-i** istiġfār ḳamu erler nice bacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 2). [tevbe-i,]*

teveccüh: *Yönelme, teveccüh etme.*

İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżādır ḳıble-i heftüm
Teveccüh anlara her dem iderler nice biñ insān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 8). [teveccüh,]*

teveccüh ḳıl: *[tas.] Kalben Hakk'a yönelme.*

Sükūtī nuṭḳunu dinle dilersen bunda her dāʾim
Teveccüh ḳıl hemān Ḥaḳḳa derūnunda ḥużūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 10). [teveccüh ḳıl,]*

tevekkül-: *İşleri Allah'ın iradesine terk ederek kadere razı olma, her hâlükârda Allah'a güvenme. .*

Tevekkül-i Rıżāda ḫākkıyla yeksān
Luṭfuyla her ḳula iderler iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 55). [tevekkül-i, -i]*

tevellüd: *Doğmak, meydana gelmek.*

Menbaʾ ol kāʾinātıñ Adem ü Ḥavvā bugün
Cinsimiz andan **tevellüd** eyledi peydā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 2). [tevellüd,]*

Bizim ervāḥı ezelden zen gibi ḫāmil olup
Çoḳ **tevellüd** itdi evlād miṣl-i encüm fiʾs-semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 10). [tevellüd,]*

tevḥīd: *Allah'ın birliğine inanma, bir ve tek olduğunu kabul edip söyleme || "Lâ ilâhe illallah" lafzını söyleme, zikretme.*

Seḥerde uyanan sürdü ḳamu **tevḥīd** ile virdi
Cemāl-i Ḥaḳḳı gördü uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 3). [tevḥīd, -e]*

Seḥerde görünür ol Ḥaḳ Sükūtīden işit muṭlaḳ
İder **tevḥīd** şecer evrāḳ uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 18). [tevḥīd,]*

ʿAşḳ ile devrāna girmiş bunda Ḥaḳ ʿāşıḳları
Şevḳile **tevḥīd** iderler ḳalbleri ṭolmuş īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 10). [tevḥīd,]*

Meydāndadır erkānımız **tevḥīd** ider iḥvānımız
ʿArşā çıḳar efġānımız ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 3). [tevḥīd,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳıñ ḥalḳa **tevḥīde** gelmiş her melek
Hū Ṣadāsın işidince devr ider ʿarşda felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 1). [tevḥīde, -e]*

Seḥerlerde dil ü cāndan idip **tevḥīdini** yā Rab
GöẔümden perde refʿ eyle giceler oldum nāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 7). [tevḥīdini, -i, -n, -i]*

Uṣūl erkān nice **tevḥīd** iderdim her seḥer vaḳti
Ḳamu evrādile her dem bu ezkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 5). [tevḥīd,]*

Ḥaḳ yolunu ister isen Ẕikr it Ḥaḳḳı gel **tevḥīde**
Saʿy idegil gice gündüz zikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 1). [tevḥīde, -e]*

Ḥaḳ yolunu ister isen Ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevḥīde
Saʿy idegil gice gündüz zikr it Ḥaḳḳı gel **tevhīde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 2). [tevhīde, -e]*

Seḥerlerde zikr it Ḥaḳḳı bulsun ḳalbiñ bunda zevḳi
Olmayasın sende şek zikr it Ḥaḳḳı gel **tevhīde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 4). [tevhīde, -e]*

Şeyḫim ider zikr-i celīl erenleriñ budur yolu
Feṯḥ iderler her müşküli zikr it Ḥaḳḳı gel **tevhīde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 6). [tevhīde, -e]*

Muṣṭafāya ümmet olan evliyāya ḫizmet ḳılan
Bu meydānda ʿibret alan zikr it Ḥaḳḳı gel **tevhīde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 8). [tevhīde, -e]*

Rāhında sen olma ġafil Ḥaḳḳı ögren ḳalma cāhil
ʿÖmrüñ geçüp ḳılar zaʾil Ẕikr it Ḥaḳḳı gel **tevhīde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 10). [tevhīde, -e]*

Dervīş Sükūtī ḳıl sen beyān Ḥaḳḳı gel **tevhīde**
Fehm ideler cümle cihān zikr it Ḥaḳḳı gel **tevhīde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 11). [tevhīde, -e]*

Dervīş Sükūtī ḳıl sen beyān Ḥaḳḳı gel **tevhīde**
Fehm ideler cümle cihān zikr it Ḥaḳḳı gel **tevhīde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 12). [tevhīde, -e]*

İns ü cinle vaḥş ṭuyūr cennetde hem ġılmān ḥūr
Tevḥīd iderler ne ḳuṣūr hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 12). [tevḥīd,]*

Ḥaḳḳa **tevḥīd** ile irdi bunca er
Ḥaḳḳı zikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 3). [tevḥīd,]*

tevrat: *Dört kutsal kitaptan Hz. Mûsâ'ya indirileni, Mûsevîlerin mukaddes kitabı.*

İncil seniñ **Tevrāt** seniñ Mūsā ile ʿİsāya hem
Cibrīl ile irsāl idip Davūdʾa hem virdin Ẕebūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 7). [tevrāt,]*

Cemāliñde anıñ gördüm Zebūr **Tevrāt** daḫı İncīl
Kelāmullah ile mevcūd cihānıñ cümle insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 3). [tevrāt,]*

tezvīr: *Ara bozuculuk, dedikoduculuk.*

Cinānıñ vaṣfını eyler yedi ṭamu ʿaẕābıñ hem
Bu ḫalḳı ḳorḳudur böyle nice **tezvīr** ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 4). [tezvīr,]*

tezyīn: *(Ar.) Süsleme, süslenme.*

Ḥüsnünüñ evrāḳını **tezyīn** idermiş dilber ḫaṭ
Ḳaşları miḥrābına çekmiş ḳalemle cevher ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 1). [tezyīn,]*

Ṭarīḳat-ı Çeştī īcād idip **tezyīn-i** aʾlāda
Ki zirā ibn-i Edhem ulaşur nesl-i bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 47). [tezyīn-i,]*

tezyīn ider: *Bezemek, süslemek, donatmak // düzene koymak, bayındır etmek.*

Ṣaḥana ḳalay urmasıyla **tezyīn ider** her cihetiñ
Ḥükm-i ḫās yunmaġile çıḳsa gerek der-ʿaḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 7). [tezyīn ider, -er]*

tı: *Tı (ط), Arap alfabesinin on altıncı harfi.*

Ḍad Ḍalālet rāhına virme göñül ey müddeʾī
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bul ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 16). [tı,]*

Ṣad Ṣefāyım sāyesinde şāh Taḳīniñ her demi
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bize oldu reh-nümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 28). [tı,]*

tīġ: *Far. Kılıç.*

Tīġ-ı Ẕikr nefsine çek ḍarb idip gelsin şitāb
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 1). [tīġ-ı, --ı]*

Nʾola bir dem ẓuhūr itse elinde **tīġ** ile Mehdī
Ḫavāric baġrına ursa yedinde ḫançerim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 13). [tīġ,]*

Urmayın siz zāhidā her ġarīb bī-çāre **tīġ**
Lāyıḳ oldur ḍarb idesiz her zamān aġyāre **tīġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 1). [tīġ,]*

Urmayın siz zāhidā her ġarīb bī-çāre **tīġ**
Lāyıḳ oldur ḍarb idesiz her zamān aġyāre **tīġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 2). [tīġ,]*

Raḥm idip gel ḥasta ḳalbim şehrine ḳaṣd eyleme
Elleri ḳurur anıñ kim kim urur bīmāre **tīġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 4). [tīġ,]*

Pādişāhım mülk-i tende nefsimi eyle Zebūn
Virme fırṣat her vaḳit sen ṣal güzel eşrāra **tīġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 6). [tīġ,]*

İbn-i Süfyān leşkerile Şām civārında o dem
Ḥaydar ile cenk iderken urdular bed-kāre **tīġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 8). [tīġ,]*

Müslim olmaz şol kişi kim āl-i ʿabāya ḳaṣd idip
Müʾmīn isen ey Sükūtī çal bugün küffāre **tīġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 10). [tīġ,]*

Tīġ-ī Ḥaydarla Sükūtī ḫandān düşmanına
Boynuna ur ḫāricīniñ al bugün bir kām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 9). [tīġ-ī,]*

Ḥażret-i Cercīs Nebī hem kāh Ẕekeriyā ol Zamān
Tīġ-ı küffārıñ elinden oldular ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 16). [tīġ-ı, --ı]*

Nola bu dehre çün gelmiş nice Ẕāl ile ol Rüstem
Elinde **tīġ** ile ḫançer yürürler bī-amāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 10). [tīġ,]*

Cefā-yı **tīġ** ile Cercīs Ẕekeriyyā ile Yaḥyā
Şehādet eyledi küffār bī-ġayr-i Ḥaḳ cezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 19). [tīġ,]*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde **tīġ** ile Mehdī
Ḥavāric ḳavmini ḳıra bu göñlüme ṣafā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 15). [tīġ,]*

Ādemiñ seng olsa ḳalb hiç taḥammül kim ide
Tīġ-ı ḫançerle yürüdü Ḍarb ider virmez amān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 8). [tīġ-ı, --ı]*

Tīġ-ı ḫançer bāġrına urdı o ẓālim ber tamām
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 11). [tīġ-ı, --ı]*

tīġ-ı celāl: *Büyük kılıç.*

Destine al **tīġ-ı celāl** ḫaşmına ur Aḥmediñ
Ḳahr-ı Ḫudā itse gerek ḫākim cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 13). [tīġ-ı celāl,]*

tīġ-ı ḥaydarla: *Hz. Ali'nin kılıcı; zülfükar.*

Merd isen nefs ʿaskerine **tīġ-ı Ḥaydarla** yürü
Ḍarb ide gör virme fırṢat dīv ile şeyṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 9). [tīġ-ı ḥaydarla, -la]*

tılsım: *Sihir, tılsım.*

İki yüz ḳırḳ sekiz pāre ḥaṭlarla urup bendin
Ṭutar muḥkem göñül şehriñ bozulmaz **ṭılsımı** ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 8). [ṭılsımı, -ı]*

tımār: *Tedavi, iyileştirme.*

Bir Özge derde dūş olmuş Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsına ʿilāc yoḳdur bu yolda hiç **tımār** olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 8). [tımār,]*

ʿAceb bir ḥāle uġramış Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsız derde dūş olmuş ṭabīblerden **tımārım** yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 12). [tımārım, -ım]*

Derdli olan bulsa cāʾiz ḳalbini **tımār** iden
Raḥat olur cismi anıñ bir gün ola Ẕār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 1). [tımār,]*

Ġarīb ü nā-tüvān ḥālim şikāyet etmem aṣlā
Dil ü mecrūḥuma sensin **tımārım** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 10). [tımārım, -ım]*

Taḳī üçler gürūhundan Naḳī bil ḳırḳlara serdār
Bulara sen olup tābi var ʿaḳlın **tımār** eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 12). [tımār,]*

Naḳd-i cānın rāh-ı Ḥaḳda şeyḫine teslīm iden
Her cihetden buldu anlar derdine **tīmār-ı** muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 6). [tīmār-ı, --ı]*

tımār it-: *Tedavi etmek, iyileştirmek; mutlu etmek, sevindirmek, iyi muamelede bulunmak.*

Neylesün Derviş Sükūtī ḳıldılar cismiñ ḥarāb
Yoḳ **tımār itsün** derūnuñ bir ṭabīb ḥāẕıḳ cevād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 14). [tımār itsün, -sün]*

tīn: *Çamur.*

Doġdu ol Ṣadr-ı risālet ʿāleme ey şāh-ı dīn
Nūr-ı ẕātından yaratdı ḳulların māʾ ü **ṭīn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 2). [ṭīn,]*

tırnak: *İnsan ve omurgalı hayvanların el ve ayak parmaklarının uçlarındaki boynuzsu tabaka.*

Bu insān resmini düzdi etiñle eyledi iẓhār
Süñük et ṭamar deri **ṭırnaḳ** ḳıl siñir bağırsaḳ ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 6). [ṭırnaḳ,]*

tış: *Dış, dışarı.*

Ṭış eṭrāfiñ ḳılar maʿmūr-ı müzeyyen ḫūb-ı libāsile
Görünür Ṣūret-i Ḥaḳdan kelām-ı maʾnide gevher *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 7). [ṭış,]*

tīz: *"Tez", çabuk, süratli bir şekilde || Beklenenden daha erken sürede.*

Vaṣl ideler ẕāt-ı Ḥaḳḳa **tiz** çābuḳ
Menzil alup yürüyelim her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 11). [tiz,]*

Bu salṭanat çıḳar elden ḳamu varlıḳ hebā olur
Bu ʿömrüñ **tiz** gelür geçer seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 4). [tiz,]*

Evliyānıñ ḳabrine git ḥācetiñ eyle niyāz
Derdine olsa gerekdir **tiz** çabuḳ dermān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 16). [tiz,]*

toġ-: *T. 1. Doğmak. 2. Ortaya çıkmak. 3. Dünyaya gelmek.*

Himmet bulur ḥiẕmet ile rāh-ı Ḥaḳḳa ṭoġru giden
Menzil alur sürʿatile ḳalbe **ṭoġan** envār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 4). [ṭoġan, -an]*

Ṭoġdu cihān ʿāleminde nūr-ı nebī virdi żiyā
Pertevidir her iḳlīme rūşen ider her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 1). [ṭoġdu, -du]*

ʿAsker ibn ü Nāḳīden **ṭoġdu** burc-ı evliyā
Mehdi-i Ṣāḥib Muḥammed hem livāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 15). [ṭoġdu, -du]*

Envār Muḥammed **ṭoġdu** bugün ṭutdu cihān güneşi
Pertevidir şuʿle viren mülk-i ʿAcem hem Ḥabeşī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 1). [ṭoġdu, -du]*

toġru: *...a/e doğru.*

Himmet bulur ḥiẕmet ile rāh-ı Ḥaḳḳa **ṭoġru** giden
Menzil alur sürʿatile ḳalbe ṭoġan envār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 3). [ṭoġru,]*

ṭoġru: *Doğru, düzgün, hakikat yolunda.*

Yollarıñ hep **ṭoġrusunu** ʿarż ide
Düşmeyelim berzaḫına ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 9). [ṭoġrusunu, -su, -nu]*

Derviş Sükūtī ṭut temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru otur postuna mihmān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 10). [ṭoġru,]*

Fezkurūnī āyetinden bī-ḫaber ʿamā faḳīh
Ṭutduġu yol ṣanma **ṭoġru** bulmadı Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 12). [ṭoġru,]*

Cümle müʾmīn ḳullara çün Kāẕım oldu **ṭoġru** rāh
İḳtidā it ṭālibā sen ol Resūl-i kibriyādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 7). [ṭoġru,]*

AṢlımız hem Ḥaḳdır belī Saʿeddīndir şeyḫim velī
Erkān-ı Ḥaḳ **ṭoġru** yolu ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 4). [ṭoġru,]*

Pīrler yolu ʿayān beyān menzil alur **ṭoġru** giden
Cibrīl aña rehber olur meydān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 11). [ṭoġru,]*

Lāyıḳ olan **ṭoġru** gider rāh-ı Ḥaḳḳa miṣl-i nebī
Menzil alur rifʿatiyle üç semā fayıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 5). [ṭoġru,]*

Derdmend Derviş Sükūtī ʿarż-ı ḥālim bu saña
Yüz çevirme ben ḳulundan **ṭoġru** saña gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 14). [ṭoġru,]*

Caʿfer oldu bāb-ı ʿilmiñ vāriṣ-i nesl-i Resūl
Pişvāmız mezheb-i Ḥaḳ **ṭoġru** rāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 8). [ṭoġru,]*

Derviş Sükūtī ṭut temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru otur postuna mihmān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 10). [ṭoġru,]*

Semʾ-i cānıñ aç güzelce **ṭoġru** baḳ
Bu Sükūtī bir gedādan al sebaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 17). [ṭoġru,]*

ṭoġru yola: *Doğru yol. // [tas.] Hak yolu, sırât-ı müstakim.*

Bāʿiṣ itdi Ḫudā tāc-ı nübüvvet ḥilʾat-ı zībā ile
Ḳullarını daʾvet idip **ṭoġru yola** Ḥaḳdır işi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 6). [ṭoġru yola, -a]*

ṭoġru yol: *Doğru yol. // [tas.] Hak yolu, sırât-ı müstakim.*

Men ʿarefden söyler dili iʾlān ider **ṭoġru yolu**
Ṣeyḫimiz Ḥaḳ gerçek velī ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 13). [ṭoġru yolu, -u]*

toksan: *"Doksan" sayı sıfatı.*

Ṣal hicret biñ iki yüz hem daḫı **ṭoḳsan** ṭoḳuz
ʿAşḳıyla bir gün hemān ol hū deyüp gitdi beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 13). [ṭoḳsan,]*

Ṭoḳsan biñ kelām ki Ḥaḳ ile itdiler Ṣoḥbet
Aṣḥāblar içre Muḥammedʾe virdiġi iḫbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 5). [ṭoḳsan,]*

Sāl ʿaded biñ **ṭoḳsan** altı hem iki yüz tariḫi
Bir ateş bıraḳdın Sükūtī cānına ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 17). [ṭoḳsan,]*

toḳun: *Dokunmak, tesir etmek, etkilemek, işlemek.*

Ateş-i ʿaşḳın **ṭoḳundu** göñlüme ey māhrū
Yandı ṭutuşdu derūnum bir ḳadeḥ vir baña ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 1). [ṭoḳundu, -du]*

toḳunmuş: *Dokunmak, tesir etmek, etkilemek, işlemek.*

Āteş-i ḫüsnüñ **ṭoḳunmuş** yañayor kül-ḫāneyim
Māh cemāliñ şevḳine ben görünce pervaneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 1). [ṭoḳunmuş,]*

ṭoḳuz: *Dokuz sayı sıfatı.*

Ḥaḳ Teʾālā Ḥażretleri ādemi bir ḳaʾlāya beñzedüp **ṭoḳuz** muḫtelif cevherden bünyād ḳıldığı beyānındadır
Ṭoḳuz ḳat bir cevherden yaratmış Ḫālıḳ-ı Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 3). [ṭoḳuz,]*

Ḥaḳ Teʾālā Ḥażretleri ādemi bir ḳaʾlāya beñzedüp ṭoḳuz muḫtelif cevherden bünyād ḳıldığı beyānındadır
Ṭoḳuz ḳat bir cevherden yaratmış Ḫālıḳ-ı Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 4). [ṭoḳuz,]*

Yedi yer gök ṭamu sekiz cennet tamāmıyla
Yedi aḫter **ṭoḳuz** eflāk ser-a-ser ḥükm-i sulṭānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 12). [ṭoḳuz,]*

Dü ʿālem mülkünü Mevlā anıñ ʿaşḳına var itdi
Yedi ḳat yer **ṭoḳuz** eflāk kün emriyle binā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 4). [ṭoḳuz,]*

Ṣal hicret biñ iki yüz hem daḫı ṭoḳsan **ṭoḳuz**
ʿAşḳıyla bir gün hemān ol hū deyüp gitdi beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 13). [ṭoḳuz,]*

tol-: *Dolmak, birikmek, bir yere iyice yayılmak, kaplamak.*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş oldum ney gibi inlerdi dil
Ẕār-ı feryādımla **ṭoldu** bu zemīn ü āsumān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 6). [ṭoldu, -du]*

Cim Cemāli Muṣṭafāya tā ezelden ʿāşıḳım
eli rūn müdrög ıdça ñıbāḳiN nuN **ṭolmuş** semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 10). [ṭolmuş, -muş]*

ʿAşḳ ile devrāna girmiş bunda Ḥaḳ ʿāşıḳları
Şevḳile tevḥīd iderler ḳalbleri **ṭolmuş** īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 10). [ṭolmuş, -muş]*

Ey Ḥabībim teşrīfiñle **ṭoldu** dünyā ser-te-ser
Sensin ancaḳ maḫluḳata bāʿiṣ ḫayrüʾl beşer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 1). [ṭoldu, -du]*

tolu: *Bir şey ile dolmuş olma.*

Sükūtī ḳalbine raḥm it Cenābıñla olur teskīn
Viṣāliñ şerbetiñ ṣunġıl **ṭolu** bir cām ẕülāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 10). [ṭolu,]*

Seḥāvetde İmām Kāẓım ʿAlī Mūsā Rıżā ile
Ṣunarlar cām **ṭolu** Ṣahbā-yı cenānıñ kevṣeri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 14). [ṭolu,]*

Sāḳīyā kevṣer şarābıñ ṣuñ seḥerler bir sebū
Defʿ idip bu ḳalbimizden zeng-i dünyā pek **ṭolu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 2). [ṭolu,]*

Sāḳīyā bezm-i ezelden verdiġiñ peymāneyi
Ṭolu bir cām bunda ṣuñ sen göresin mestāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 2). [ṭolu,]*

ton: *Elbise.*

Geldik bu mülke eñ ṣonu giydik ʿanāṢır bir **ṭonu**
Urmadan tā kafu nunı ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 1). [ṭonu,]*

Müftīsi ḳaḌı ser ʿasker hem ʿulemā her biri
Cehrile rüşvet alurlar geydiler ḫilʾat **ṭonu** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 10). [ṭonu,]*

toprağ: *Toz, toprak.*

Nola bir kez ḫāk-i pāyiñ **ṭoprağına** yüẔ sürsem
Yanmaya hiç nāre muṭlaḳ bu faḳīr kem-ter kemİn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 7). [ṭoprağına, -ı, -(n)a]*

toptolu: *(Kuvvetlendirme benzer hecesi dop ile dop+dolu) Çok dolu, tamâmen dolu.*

Saʿy idüp Derviş Sükūtī ḳalbini pāk idegör
Ḥaḳ gelüp eyler tecellī **ṭopṭolu** eşyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 14). [ṭopṭolu,]*

Nāṭıḳ olan ẕāt-ı Ḥaḳḳı ehl-i dile ḳıldı beyān
Cümle cihān añla güzel **ṭopṭolu** ol Ḥālıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 10). [ṭopṭolu,]*

Mecnūn āsā kūh-ı Ṣaḥrāñızda beyhūde bugün
Kendi ẕātında ara bul **ṭopṭolu** Leylā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 8). [ṭopṭolu,]*

Destine al seyf-i celāl berzaḫ itmiş yollar ḳatı
Ḳurd peleng arslān ḳamu **ṭopṭolu** cihān çaḳal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 8). [ṭopṭolu,]*

Ḥaḳ görürüm ḳanda baḳsam Ḥaḳ ile çün **ṭopṭolu**
Ḥaḳdan ayru yoḳ Sükūtī görürüm her yana men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 11). [ṭopṭolu,]*

Bunlar pazar-ı ḥikmetde müzeyyen bir dükkān açmış
Ḳumaşın **ṭopṭolu** cevher Ṣatarlar cins-i aʿlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 12). [ṭopṭolu,]*

Mest-i lā- yaʿḳıl idermiş cemʾ olan ʿuṣṣāḳını
Meclisinde Ṣāfī ṭutmuş **ṭopṭolu** bir şān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 10). [ṭopṭolu,]*

ʿAşḳ eriniñ ḳıblesi her vechile cānān olur
Ḳanda varsa Ḥaḳḳıyla ol **ṭopṭolu** cihān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 12, Mısra 2). [ṭopṭolu,]*

tuc: *Bakır, kalay ve çinkonun birlikte eritilmesiyle elde edilen alaşım, bronz. Tunç.*

Emvālini bir mürşide eyle beyān her rūz u şeb
Terk ide gör kibr-i kini ḳalbiñ seniñ ġāyetde **ṭuc** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 8). [ṭuc,]*

tüccār: *Ar. Ticâretle uğraşan kimse, tâcir.*

Bir bedestendir ḳurulmuş cümle ʿālem ḫalḳına
İster isen Ṣarrāf ol sen eylegil **tüccār** muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 8). [tüccār,]*

ʿAşḳ baḥrına düşdüm bu gün ġarḳ eyledi pāyānına
Dürr-i cevherin buldum yekūn Ṣatdım **tüccār** dükkânına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 2). [tüccār,]*

ṭūfān: *Nuh peygamber zamânında dünyâyı kaplayacak şekilde yağan çok şiddetli yağmur, çok şiddetli yağmur ve fırtına.*

Keşti ʿaşḳa süvār ol bir zamān gez Nūḥ gibi
İr necāta **ṭufānından** olmaya cismiñ ḫarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 8). [ṭufānından, --ı, --(n)dan]*

Kerbelāya irdi ol dem özge **ṭufān** misl-i Nūḥ
Ḳana ġarḳ oldu şehīdān bunca iḫvān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 19). [ṭufān,]*

Nūḥ Nebīniñ **ṭufānından** buldular ol dem ḫalāṣ
Ḳavm-i kāfirleri ṣaldı ġarḳıla deryā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 5). [ṭufānından, --ı, --(n)dan]*

Nūḥ **Ṭufānında** emīndir felegine dāḫil olan
Buldular ol dem necātı fażl-ı raḥmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 5). [ṭufānında, -ı, -n, -da]*

tufān-ı nūḥ: *Nuh Tufanı. II Hz. Nûh'un kavminin cezalandırılması için meydana gelen büyük su felaketi.*

Pes imdi maʿlūm ola ki ey ʿazīz kāmilan dünyāya fī- zamānına **ṭufān-ı Nūḥ** irişmiş
olsa idi ḳalbimize aṣlā ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 15). [ṭufān-ı nūḥ,]*

tuġyān: *Baş kaldırmak, isyan etmek ‖ çoşup taşmak.*

Ẓulmünü eyler Firāvān ḥırṣıyla ġāyet faḳīh
Dīn yoḳ īmānı aṣlā bī-edeb **ṭuġyān** ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 10). [ṭuġyān,]*

Buġuż ḥased riyā ile gerçe dolu çün ḳalbiñiz
Şeyṭān ḳardaş olur size dün ü gün artar **ṭuġyānıñız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 6). [ṭuġyānıñız, -ı, -nız]*

Dergāh-ı Ḥaḳdan muḥabbet refʿ olup biʾl-cümleten
Düşdüler nefs-i hevāya oldular **ṭuġyān** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 12). [ṭuġyān,]*

Nefsimiz **ṭuġyān** iderdi ḥālimiz ḳıldı yaman
Bir ṭabīb-i ḥāziḳa ṣordum çāresin ḳılsın beyan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 1). [ṭuġyān,]*

Dīn ü millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 8). [ṭuġyān,]*

Dīn ü millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 8). [ṭuġyān,]*

tüken: *Bitmek, sona ermek, kalmamak.*

Hū ile irdi Sükūtī bir **tükenmez** devlete
Küntü kenziñ bābıñ açdı ireli ol kāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 9). [tükenmez, -mez]*

Aġardı ṣaç ṣaḳal penbe miṣālinde ḳatı ebyaż
Tükendi ḳalmadı femde ne ki cümleden danem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 4). [tükendi, -di]*

Şāh Ḥüseyni Kerbelāda ḳıldı ẓālimler cefā
Āh nice cānlar dayansın bir **tükenmez** macera *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 8). [tükenmez, -mez]*

ṭulūʿ: *Doğma, doğuş.*

Kemāl-i nūr-ı pākından **ṭulūʿ** itdi iki gevher
Biri Zehr-i cefā eyler birisi Kerbelā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 29). [ṭulūʿ,]*

İmām Ẕeynel Bāḳır Caʿfer bu ekvāna **ṭulūʿ** itdi
İmām Kāẓım siyādetden ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 7). [ṭulūʿ,]*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem **ṭulūʿ** itmiş bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda eyledim iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 13). [ṭulūʿ,]*

Bāṭın Ṣadef Faṭımadan itdi **ṭulūʿ** cevheriñi
Virdim şeref nūr hemān eyleye iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 9). [ṭulūʿ,]*

Ṣūretde ʿaceb ḫande ider cümle bu ḫalḳı bend itmek içün
Ẕāhirde ḳalay urmuş yüzüne ḳalbinde **ṭulūʿ** miżmār naḳūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 8). [ṭulūʿ,]*

ʿAşḳ şarābıñ içmeyenler ḳalb evi itmez **ṭulūʿ**
Ḥabs ider ervāḥ-ı dilde Ẕengi kār itmez şümūʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 20, Mısra 1). [ṭulūʿ,]*

Ṭulūʿ itdi derūnumda bugün ol Ḫālıḳuʾr- Raḥmān
Ki emr-i Ḥaḳ ile vaṣfım olupdur on iki pīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 1). [ṭulūʿ,]*

ṭulūʿ itmiş: *Doğmak, ortaya çıkmak; varlık göstermek.*

Dürr-i bāṭınından anıñ hem ol iki şehzādeler
Gün gibi itmiş ṭulūʿ nūr-ı żiyāsından meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 10). [ṭulūʿ itmiş, -miş]*

ṭulūʿ itmiş: *Doğmak, meydana çıkmak; yüzünü göstermek.*

ʿAşḳımız Derviş Sükūtī hem **ṭulū**ʿ **itmiş** bugün
Söylerim hep Ḥaḳḳı bunda eyledim iẓhar ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 13). [ṭulūʿ itmiş, -miş]*

tün: *Gece, karanlık, siyahlık.*

Görünür maḥşerde ḳıyāmet güni
Aḫlaḳı ne ise gir ol **ṭüni** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 64). [ṭüni, -i]*

ṭuna: *Tuna nehri.*

Ḥaḳiḳat baḥrına ġavvāṣ olan ʿāṣıḳları her dem
Ne ḥāṣıl nehr-i Ceyḥūndan **Ṭunayı** bunda neylerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 6). [ṭunayı, -yı]*

ṭur: *Durmak, kalmak, devamlı olmak.*

İki pāy üzre **ṭurṭurmış** gezer semt-i Buḫārayı
Temāṣā-yı cihān eyler bu ʿālemde ne kim her var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 9). [ṭurṭurmış, -muş]*

Cām-ı Ṣahbā-yı ezelden içmiş isen sen eger
Naʾra-i ʿaşḳı hemān ur **ṭurmayup** meydān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 4). [ṭurmayup, -ma, -y, -up]*

tur dağında: *Hazreti Musa'nın Allah'la konuştuğu dağ.*

Mūsāleyin **Ṭur Dağında** her dem münācāt eyleyen
Düşvār-ı ḫāliñ ʿarż itmege Sübḥāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 3). [ṭur dağında, -n, -da]*

türāb: *Toprak, hâk.*

Rehber-i kāmil gözet Derviş Sükūtī bu fānīde
Ber-ḫayāt ol bunda dāʾim olmaya teniñ **türāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 12). [türāb,]*

Terk-i sivā eyleye gel Saʿyla ey ṭālib
Ḥaḳḳa yüẔüñ süre süre rūz u leyāl **türāb** it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 6). [türāb,]*

Bilür misin ṭālib aṣlıñ **türābdır**
Biñ yıl ʿömrüñ olsa ṣonu ḫarābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 1). [türābdır, -dır]*

Seniñ derd-i firāḳından perişān oldu aḥvālim
Der-i Luṭfundan her dāʾim **türābdır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 6). [türābdır, -dır]*

Taʿmīre elim yitmediġi ẓāhirimiz oldu ḫarāb
Ḳalb-i ḫānesiyle uġraşurum cismim olunca **türāb** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 2, Mısra 2). [türāb,]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya sür yüzüñ eyle **türāb**
Kaʾbe-i ʿulyā budur bil ḳıl ṭavāf miṣl-i ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 15). [türāb,]*

türāb-ı āsitān: *(Sevgili dergâhının) eşiğinin tozu.*

Türāb-ı āsitānıñ derde devādır yā Resūlullah
Viṣāliñ şerbeti her dem şifādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 1). [türāb-ı āsitānıñ, -ın]*

Türāb-ı āsitānıñ derde devādır yā Resūlullah
Seniñ rāhına cān u başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 1). [türāb-ı āsitānıñ, -ın]*

turaġ: *Durak, varılacak son nokta, yer.*

Himmet-i mürşidle her dem nefsimizi ḳatl idip
Ḳalbimizde ḳalmadı yer ol ʿadüv itsün **ṭuraġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 4). [ṭuraġ,]*

Taʿmīr eyle sālikā sen bu vīrān dilḫāneyi
Pādişāhım taḥtı ḳursun itmege anda **ṭuraġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 4). [ṭuraġ,]*

turunc: *Turunç meyvesi.*

Dağlar saña bostān olur bāġçe ile bāġlar ḳamu
Meyveleri ġāyet keşīr eṭrāfında Ṣāfī **ṭurunç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 12). [ṭurunç,]*

ṭut-: *1. tutmak, almak, yakalamak. 2. tutmak, edinmek, sahiplenmek, sahip çıkmak, kabul etmek. 3. yapmak, elde etmek; tutar, yakalar.*

Derd-mend Derviş Sükūtī dest-i dāmen **ṭut** ḳavī
İrgörür anlar viṣāle bulmaḳ istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 29). [ṭut,]*

Caʿferüʾs-Ṣādıḳ imāmıñ ḳolunu **ṭut** vāʿiẓā
Vāriş-i āl-i Resūldür ehl-i vefāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 9). [ṭut,]*

Ḫams evḳātı gözetgil emr-i Ḥaḳḳı **ṭut** ḳavī
Ḳabr içinde ola āsān hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 7). [ṭut,]*

Derviş Sükūtī **ṭut** temiz ḫānḳāh-ı Aḥmedi
Ṭoġru otur postuna mihmān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 9). [ṭut,]*

Pādişāh baḫr u ber ḥükm ider ḳāfdan ḳāfa
ʿAdlile **ṭutmuş** cihānı hem şāh-ı kişverdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 4). [ṭutmuş, -muş]*

ʿİlmiyle zāhid Ḥüseyn gör kendini rehber **ṭutar**
Ḳalb-i memlū kin kibirle hem ḥased ekşer **ṭutar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 2). [ṭutar, -ar]*

İltifātıñ eylemez hiç görse bir ġāyet faḳīr
Kendini begler paşādan ne ʿaceb ekber **ṭutar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 4). [ṭutar, -ar]*

Ḳılsa ol mūr-ı żaʿīfden ḳalbini aḫḳar bu gün
Cümle ʿālem içre Mevlā hem anı sürūr **ṭutar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 8). [ṭutar, -ar]*

Bir fenā aḫlāḳa düşmüş rūz u şeb gör vāʿiẓi
Her ḫuṣūṣda bu Sükūtī göñlünü kem-ter **ṭutar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 14). [ṭutar, -ar]*

Dürüş dün ü gün Sükūtī iriş bir şeyḫ-i kāmile
Seni maḥrūm ḳomaz elin **ṭut** ḳıl idüp iḳrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 10). [ṭut,]*

Şerʿ-i pākın itdi īcād şāḥib-i erkān **ṭutar**
Rāh-ı Mevlāya girenler ehl-i ʿaşḳ meydān **ṭutar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 1). [ṭutar, -ar]*

Ehl-i ʿaşḳıñ menziline irmedi vāʿiẓ bugün
Kürsīlerde zār u feryād beyhūde her ān **ṭutar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 6). [ṭutar, -ar]*

Ẓulmünü eyler Firāvān ḥırṣıyla ġāyet faḳīh
Dīn yoḳ īmānı aṣlā bī-edeb ṭuġyān **ṭutar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 10). [ṭutar, -ar]*

Meşreb-i Mervān ḥardır her mürāʾī zāhidiñ
Eksik olmaz her zamānda cehliyle nādān **ṭutar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 12). [ṭutar, -ar]*

İctināb it ey Sükūtī eşḳiyādan her müdām
Keşret üzre bu cihānı Ḫāricī devrān **ṭutar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 14). [ṭutar, -ar]*

Ḥāke yeksān olmaya yimez anı emmāre nefs
Kibrile **ṭutmuş** cihānı Şeyṭān olmuşdur reʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 6). [ṭutmuş, -muş]*

Bu yolda Ḥaḳḳa irdiler cemīʿān evliyālar hep
Nebīler rāhını **ṭutġıl** büyük sermāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 8). [ṭutġıl, -ġıl]*

Aç gözüñ ġafletle gezme bu fenā dārında sen
Mürşid-i kāmil ara bul **ṭut** yedin meydāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 4). [ṭut,]*

Kin kibir bunca şeḳāvet rāhını **ṭutmuş** bular
Oldular müfsid münāfiḳ nitekim Mervān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 5). [ṭutmuş, -muş]*

Teşnelik **ṭutdı** derūnum sūz-ı ʿaşḳından ḥarāb
Bir ḥayāt olsun bu ḳalbim gönderip bir desti ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 5). [ṭutdı, -dı]*

İriş bir kāmil insāna **ṭuta** gör dāmenı her dem
Seniñ ḳalbiñ yuyar anlar virirler mesned-i pāye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 5). [ṭuta, -a]*

Edebsiz ehl-i şehvetden geç istersen necāta ir
Erenler dāmeni **ṭutgıl** ḳurı sevdāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 8). [ṭutgıl, -ġıl]*

Medīne yolların **ṭutmuş** giderler nice biñ ḥacı
İderler tevbe-i istiġfār ḳamu erler nice bacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 1). [ṭutmuş, -muş]*

Dāmeni **ṭutdum** erenler pīrlere itdim niyāz
Raḥm idip itmez vefā bir dürlü himmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 15). [ṭutdum, -du, -m]*

Velādet Sühreverdi Ṭarīḳiñ pḪri hem kāmil insān
Hemān Mekke yoluñ **ṭutmuş** ʿAlī ebuʾl-Ḥasan velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 16). [ṭutmuş, -muş]*

Naẕmını dinle Sükūtī kemterin
Destini **ṭut** mürşid-i kāmil eriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 18). [ṭut,]*

ṭut-: *(Nasihat) tutmak, dinlemek.*

Her ki **ṭutar** pendini Derviş Sükūtī bir kem-terin
İrdi necāt semtine ẕevḳ-i beḳā mevālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 11). [ṭutar, -ar]*

Pendimi Derviş Sükūtī her kim **ṭutar** öz cān ile
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olur itmez aṣlā iḫtilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 9). [ṭutar, -ar]*

Pendimi her kim **ṭutar** Derviş Sükūtī bu zamān
Mürşid gerek her köşeyi feṭḥ eyleye maʿnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 9). [ṭutar, -ar]*

ṭut-: *(Oruç) tutmak.*

Berzaḫ iliñ geçmek içün rehber gerek her ṭālibā
Sende riyāẕāt ḳıl ḳavī eyle ʿibādāt **ṭut** oruç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 10). [ṭut,]*

ṭut: *1. tutmak, almak, yakalamak. 2. tutmak, edinmek, sahiplenmek, sahip çıkmak, kabul etmek. 3. yapmak, elde etmek; tutar, yakalar.*

Pendini Derviş Sükūtī **ṭutar** iseñ sen bugün
Sāʾir eşḡāline baḳma bunu söyler her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 9). [ṭutar, -ar]*

Sözüm **ṭutġıl** behey zāhid seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it
Evlā gör Ḥaḳḳa sen ʿābid seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 1). [ṭutġıl, -gıl]*

Cism-i envār hemān **ṭutmuş** bu ʿālem mülkünü
Her ṭarafı ḳaplamış nūr-ı cihān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 5). [ṭutmuş, -muş]*

Ẕikr-i tevḥīd dersine saʿy ideriz rūz u şeb
Emr-i Ḥaḳḳı **ṭutmuşuz** oḳuruz ezber zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 6). [ṭutmuşuz, -muş, -uz]*

Fezkurūnī āyetinden bī-ḫaber ʿamā faḳīh
Ṭutduġu yol ṣanma ṭoġru bulmadı Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 12). [ṭutduġu, -dug, -u]*

Derd-mend Derviş Sükūtī dāmeni **ṭut** mürşidin
Göstere ol saña Ḥaḳḳı vechi Yezdān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 11). [ṭut,]*

Dāmeni muḥkem **ṭuta** gör Derviş Sükūtī bir eriñ
Vaṣl ider ol seni Ḥaḳḳa hicrānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 13). [ṭuta, -a]*

Ṭut erenler yoluñ gözle arayup sen Ḥaḳḳı izle
Bulunca ẕātını gizle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 7). [ṭut,]*

Bunca medfūn evliyāya iʾtiḳād hiç etmeyüp
Yoḳ maḳāmında **ṭutarlar** ḳılmadılar iʾtibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 22). [ṭutarlar, -arlar]*

ʿİlmiyle zāhid Ḥüseyn gör kendini rehber **ṭutar**
Ḳalb-i memlū kin kibirle hem ḥased ekṣer **ṭutar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 1). [ṭutar, -ar]*

Şānına lāyıḳ olan kim kendini ednā görüp
Ḫalḳ-ı ʿālem anı ol dem başına efser **ṭutar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 6). [ṭutar, -ar]*

Şehvet-i dünyāya māʾil neyleyem ġayet ḥarīṣ
Nefsine ol tābi olmuş tāze bir duḫter **ṭutar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 10). [ṭutar, -ar]*

Şehr-i ʿilmine Resūlüñ olmadı āgāh faḳīh
ʿİlm-i ẓāhir cehle ṣalmış ṭamuda aḫker **ṭutar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 12). [ṭutar, -ar]*

Āl-i Aḥmed bendesine buġżunu eyler ẕiyād
İntiḳāma ʿādet itmiş ḳalbini şeyṭān **ṭutar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 8). [ṭutar, -ar]*

Emr-i nehiy ṭutmasan leyl ü nehār lāyıḳ ile
Kim ki ḳabūl itmez ise **ṭutduġu** yol yalan imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 8). [ṭutduġu, -duk, -u]*

Emr-i nehiy **ṭutmasan** leyl ü nehār lāyıḳ ile
Kim ki ḳabūl itmez ise ṭutduġu yol yalan imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 7). [ṭutmasan, -ma, -sa, -ñ]*

Pendini **ṭutmak** dilerseñ Derviş Sükūtī kem-terin
Ḥaḳ yoluna böyle gitmiş nitekim ḫāṣṣuʾl ḫavāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 9). [ṭutmak, -mak]*

Mürşidiñ dāmeni muḥkem **ṭut** Sükūtī sen bugün
İrmek istersen yüce bir iḥsāna gel **ṭut** ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 9). [ṭut,]*

Kibrile **ṭutmuş** cihānı ḫalḳa çoḳ eyler nifāḳ
Cehlile ġafletde ḳalmış böyle bir ġaddāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 9). [ṭutmuş, -muş]*

Bundan murād Ḥaḳḳı bilip kāmile var ṣor bugün
Ṭut etegin muḥkem yapış tā göstere dānā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 6). [ṭut,]*

Ṭutmuşuz melāmet yolunu biz ʿaşḳile her dāʾim
Mecnūn olana ʿaşḳ yaḳışır dīvāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 5). [ṭutmuşuz, -muş, -uz]*

Muṣṭafānıñ ḳolunu **ṭut** cānın içre eyle sır
Gir Ṭarīḳ-i enbiyāya Murtażānıñ ʿaskeri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 11). [ṭut,]*

Ḥaḳ ʿayāndır nūru **ṭutmuş** yaʿnī şems-i māhveş
Yeri gögü rūşen itmiş aç gözün gel münẓiri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 15). [ṭutmuş, -muş]*

Zehrini **ṭutmuş** dehāna herkeze eyler niṣār
Raḥm yoḳ inṢāf aṣlā bir ʿadādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 3). [ṭutmuş, -muş]*

Muḥammed rāhını **ṭutdum** ṣerīʾatle Ṭarīḳātde
Gürūh-ı nācīye irdim bu ʿālem sürüru oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 3). [ṭutdum, -du, -m]*

Ṣeyḫ-i kāmil dāmenı **ṭut** saña Ḥaḳḳı göstere
Nesne gelmez cāhilāndan her işi noḳṣān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 25). [ṭut,]*

Evliyādan ceddi olsa bu zamān ṣol kimseniñ
Menfaʿat olmaz saña bil **ṭutma** gel aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 12). [ṭutma, -ma]*

Ḳuddamüñ defʿ rāh-ı ʿaşḳında ururlar bī-riyā
Ḥalḳla **ṭutmuş** cihānı nevbet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 12). [ṭutmuş, -muş]*

Laʿneti Ḥaḳ nāẔil oldu tā ezelden bunlara
Müsteḥāḳ nār-ı dūzāḫda **ṭutdular** evṭān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 24). [ṭutdular, -du, -lar]*

Nefsimiz ejder miṢāli ḳatline mümkīn degil
Şeş cihetim **ṭutdu** muḥkem yol geçem virmez ʿadüv *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 6). [ṭutdu, -du]*

Anıñ nūr-ı żiyāsından ḳamer şems çünki aḫẕ itmiş
Münevver **ṭutdu** ser-tā-ser iki ʿālemde her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 6). [ṭutdu, -du]*

Sivā ḥubbını terk eyle naẓar ḳılma bu dünyāya
Vefāsı yoḳdur ey ṭālib gözüñ **ṭut** ehl-i ʿuḳbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 2). [ṭut,]*

Zehr ḥançerle urupdur ibn-i Mülcem āşikār
Ṭutdı emrini münāfıḳ girdi şāhıñ ḳanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 4). [ṭutdı, -dı]*

Derviş Sükūtī dāmeni şeyḫiñ durma güzel **ṭut**
Ḥaḳḳı ʿayān göstere ol dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 11). [ṭut,]*

Olar kim sevmedi cāndan münāfıḳ gizli dīn **ṭutdu**
Perişān eyle aḥvāliñ hebā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 9). [ṭutdu, -du]*

Seniñ nūrundan aḫẕ itmiş semāda şemsile ol māh
Münevver **ṭutdu** eşyā-yı ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 12). [ṭutdu, -du]*

Yoluñ **ṭut** zāhidā doġru iresin sırr-ı Sübḥāna
Ṣaḳın bu ḫalḳı taʾn itme atarlar nār-ı sūzāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 1). [ṭut,]*

Muḥammed Ṣāh Taḳīdendir ḳamerle şems yedi aḫter
Münevver **ṭutdu** āfāḳı bularla bir żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 10). [ṭutdu, -du]*

Maḥviyet rāhıñ **ṭutarlar** cümlesi bu fānīde
Mūtū ḳable en temūtū sırrının mihmānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 7). [ṭutarlar, -ar, -lar]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāda **ṭut** bugün sen sünneti
Şāh-ı merdān hem ʿAlīye ṣıdḳ ile it ülfeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 1). [ṭut,]*

Muṣṭafāya ümmet isen şerʿ-i pākın **ṭut** ḳavī
Murtażā devrāne gel bulmaḳ dilerseñ devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 3). [ṭut,]*

ʿAskerī her müʾmīne ḳıblenümādır şüphesiz
Secdegāhımız budur ki **ṭutmuş** cihānı şöhreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 14). [ṭutmuş, -muş]*

Ṭutdu şöhret bu cihānı her nevʿīyle ʿayān Sükūtī
Naẓmıyla şāyeste ancaḳ bir nice meydān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 1). [ṭutdu, -du]*

Envār Muḥammed ṭoġdu bugün **ṭutdu** cihān güneşi
Pertevidir şuʿle viren mülk-i ʿAcem hem Ḥabeşī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 1). [ṭutdu, -du]*

Göñül mülkünü terk itdim nidem artıḳ bu dünyāyı
Ḳanāʿat semtine geçdüm vaṭān **ṭutdum** hem ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 2). [ṭutdum, -dum]*

Pendini Derviş Sükūtī **ṭutar** isen sen bugün
Sāʾir eşġāline baḳma bunu söyler her ẕevāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 9). [ṭutar, -ar]*

Biñde bir ḳābil naṣiḥat pendimi kimler **ṭuta**
Ḳanda ol ʿAcem Semerḳand ḳavm-i ʿArab hem Rūmī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 17). [ṭuta, -a]*

Ṣavmıyla bunca ṣalāt itdiġi gör zāhidi
Kin kibirle fiʿil-i nifāḳ **ṭutduġu** gör zahidi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 8). [ṭutduġu, -duk, -u]*

Mest-i lā- yaʿḳıl idermiş cemʾ olan ʿuṣṣāḳını
Meclisinde Ṣāfī **ṭutmuş** ṭopṭolu bir ṣān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 10). [ṭutmuş, -muş]*

Kürsīlere çıḳmış ḫoca ders oḳur bu ʿāleme
Kendi **ṭutmaz** neyleyelim taṣḥīḥ degil burhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 4). [ṭutmaz, -maz]*

Genç yaşında Ẓarīfe Ḫānım ʿazm idüp dār-ı beḳā
Sāl hezār üç yüz beşinde **ṭutdu** cennetde mekān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 14). [ṭutdu, -du]*

Ki buñlarla żiyā virir ḥaḳīḳat şemsiniñ māhı
Münevver **ṭutdu** heft iḳlīm-i Zemīniñ eyledi rūşān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 70). [ṭutdu, -du]*

Odur burc u ḳamer şemsiñ cihānı **ṭutduġu** enver
Anıñ ḥüsnüñdeki żiyā görünen nūrudur Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 33). [ṭutduġu, -duġ, -u]*

ʿĀşıḳı ol mātemiñ **ṭut** baḳma münkir ḳālini
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 33). [ṭut,]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisānıñ bāġ u cennet bir gülü
Bunlarıñ ʿaşḳına **ṭutmaḳ** mātemi rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 18). [ṭutmaḳ, -mak]*

Gel imām ʿAlī Rıżānıñ rāhını **ṭut** cān ile
İster isen dāʾimā sen bulasın dīdār leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 9, Mısra 3). [ṭut,]*

Muṣṭafāñıñ nesl-i pākıñ kim **ṭutar** ġāyet ʿazīz
Māsivādan ḳalbini pāk eyleyüp ḳıldı temiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 1). [ṭutar, -ar]*

Ḫāk-i pāyinden gedāyım şāh Naḳīniñ her zamān
Dāmeni **ṭutduk** anıñ biz her murādın isteriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 11, Mısra 4). [ṭutduk, -du, -k]*

Gel Taḳīniñ dāmeni **ṭut** ister isen zāhidā
Sende ol āgāh bu sırra cümle iḫvān itdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 17, Mısra 3). [ṭut,]*

ṭut: *(Nasihat) tutmak, dinlemek.*

ʿAşıḳ isen **ṭut** Sükūtī pendini
Maşūḳ ile zevḳ idesin dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 13). [ṭut,]*

Meyl itme dünyāya Derviş Sükūtī
Erenler nuṭḳunu **ṭut** bir kitābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 16). [ṭut,]*

Sözüm **ṭut** ṭālibā her dem ġanī Mevlāya ol ḳānīʿ
Odur rıẔḳa kefil muṭlaḳ iden aʾṭāya ol ḳānīʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 1). [ṭut,]*

Pendimi **ṭut** gūş idersen müşküliñ āsān ola
Rehber-i kāmil ara bul iresin şāh-ı cihana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 9). [ṭut,]*

Sükūtī kem-terin **ṭut** güzel pendin
İstersen iresin bunda murada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 25). [ṭut,]*

Ḫams evḳātı gözetgil emr-i Ḥaḳḳı **ṭut** ḳavī
Ḳabr içinde ola āsān hem suʾāl-i münkerāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 7). [ṭut,]*

Ḥaḳ ise zāhid murādıñ ir erenler bezmine
Pendini **ṭut** bu Sükūtī Dervişiñ Ṣāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 12). [ṭut,]*

Pendini **ṭut** bu Sükūtī kem-terin sen bī-riyā
Nefsini bil Ḥaḳḳı añla ister isen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 17). [ṭut,]*

ṭutan: *1. tutmak, almak, yakalamak. 2. tutmak, edinmek, sahiplenmek, sahip çıkmak, kabul etmek. 3. yapmak, elde etmek; tutar, yakalar.*

Leẕẕet bulur bir ḥāliyle dāmen **ṭutan** her yār meşāyiḫ
Ṭālib-i Ḥaḳ dinler isen eyle bugün iḳrār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 1). [ṭutan,]*

ṭutanlar: *(Nasihat) tutmak, dinlemek.*

Sükūtī Dervişiñ pendiñ **ṭutanlar** bunda her dāʾim
İrüşür vuṣlata anlar Ḥaḳ ile hep liḳā bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 9). [ṭutanlar,]*

ṭutuş: *Alev almak, yanmaya başlamak; aşk ateşiyle yanmak.*

ʿAşḳına düşmüş yanar Derviş Sükūtī bir ġarīb
Maḥv olunca gör **ṭutuşmuş** artdı nārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 14). [ṭutuşmuş, -muş]*

Nār-ı hicrāna dūş olmuş bu vücūdum ser-te-ser
Baḥr-ı ʿummān kār ider mi gör **ṭutuşmuş** cism-i cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 8). [ṭutuşmuş, -muş]*

Şemʾ-i ḥüsnüñ ʿāşıḳı olmuş Sükūtī bir ġarīb
Rūz u şeb yanar **ṭutuşmış** ḳalbiniñ külḥānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 14). [ṭutuşmış, -mış]*

Bu vücūdum şehri yandı **ṭutuşup** külḥāne gel
ʿĀşıḳ isen vech-i yāre sen daḫı dīvāne gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 1). [ṭutuşup, -up]*

Ateş-i ʿaşḳıñ ṭoḳundu göñlüme ey māhrū
Yandı **ṭutuşdu** derūnum bir ḳadeḥ vir baña şu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 2). [ṭutuşdu, -du]*

ṭuyūr: *Ar. Kuşlar.*

İsmiñ seniñ vaḥş ü **ṭuyūr** insile cān cemʿ-i seçer
ʿArşda melek cümle felek vaṣfıñ ider cennāt ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 5). [ṭuyūr,]*

Yās ṭutup gökde melekler zār idip eyler fiġān
İns ü cān vaḥş **ṭuyūr** oldu giryān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 30). [ṭuyūr,]*

Rūz-ı mātem zār ile feryād ider vaḥşi **ṭuyur**
Ḳan döküp gökde melekler gözleri pür-nem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 9). [ṭuyur,]*

İns ü cinle vaḥş **ṭuyūr** cennetde hem ġılmān ḥūr
Tevḥīd iderler ne ḳuṣūr hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 11). [ṭuyūr,]*

Ol Ḥüseyn-i Kerbelāyı ẕikr ider vaḥş-ı **ṭuyūr**
Anıñ ʿaşḳına terāḥḥum ḳıl bize yā Rab ġıyāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 3). [ṭuyūr,]*

tuzāk: *Tuzak.*

Çoḳ çalış bendinden ḥalāṣ olasın
Ẕabṭ ider ḳurmuş ol Temur **ṭuzāḳdır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 8). [ṭuzāḳdır, -dır]*

ṭabīb: *Tabip, hekim, doktor.*

Özge bir derde düş oldum kimse şefḳat itmedi
Bir **ṭabīb** buldum ʿacāyib edvāya diḳḳat itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 2). [ṭabīb,]*

ü: *" Ve" bağlacı.*

Pes imdi bu faḳir zenb **ü** keşīr mūrdan ednā żaʾifüʾl-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Saʿdeddīn el-Cebāvī mesmūʾ-yı ʿācizānemize naẓaran beyneʾn-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 1). [ü,]*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān **ü** envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 3). [ü,]*

Cāhillere ezelden ḳalma her bir ehl-i Ṭarīḳ iṭāle-i lisān **ü** envāʿi bühtān itdikleri ḥased
ü fesādlarına bināʾ olduġu cümleniñ maʾlūmı ancaḳ her bir ʿaṢr-ı ʿārif billahdan bir kāmil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 4). [ü,]*

yol kesici taʿbīr olunur ve bu ḫuṣūṣda anlarıñ murād-ı ʿaliyyeleri keşret-i cemāʿatle
nezr **ü** fütuḥāt ile dergāhları maʿmūr u ābād olmaḳdan neşʾet ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 10). [ü,]*

yol kesici taʿbīr olunur ve bu ḫuṣūṣda anlarıñ murād-ı ʿaliyyeleri keşret-i cemāʿatle
nezr ü fütuḥāt ile dergāhları maʿmūr **u** ābād olmaḳdan neşʾet ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 10). [u,]*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek içün işbu bir ḳaṭʿa zīr **ü** bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 14). [ü,]*

bütün bütüne aradan refʿ **ü** iptāl etmek istiyorlar buna ṣabr itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmaġıyla mesmūʾları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 17). [ü,]*

olduġu ḥālde cānlarına ziyādesiyle eṣʾāb **ü** düşvār gele ḥabaḳından māʾide içlerinde
baʿżı mübtedi ehl-i ṭarīḳ bulunmaġıyla ḥayrete düçār olup ḍalāletde ḳalmālarına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 19). [ü,]*

eşed **ü** laʿnete müsteḥaḳdır
kānūn-ı evvel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 25). [ü,]*

Ẕel Ẕelīl it nefsini kibr **ü** nifāḳa düşmesin
Re riyādan ictināb it ḳılmasın Ḥaḳdan cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 9). [ü,]*

Sin Seḥerde ẕikrin itdim ol imām **u** Kāẓımıñ
ʿAyn ʿaşḳı ḳalbim içre devr ider Ṣubḥ **u** mesā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 23). [u,]*

Bilmez iken dīn **ü** millet kimden olur yā ṣevāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feth ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 1). [ü,]*

Seniñ derd-i ġāmıñ muṭlaḳ dil **ü** sūzānıma bāʿiş
Muḥabbet-i cām-ı ʿaşḳıñdır benim mestāne bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 1). [ü,]*

Gel göñül geç māsivādan umma andan şefḳat hīç
Ẕen **ü** dünyā bī-vefādır umma andan himmet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 2). [ü,]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ **u** bāġçeler ile
Her ṭarafı daḫı dolmuş bülbül ekşer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 3). [u,]*

ʿĀbidīn **ü** Bāḳır oldu tāc-ı saʿādet başıma
Mezhebim Caʿfer ḥaḳiḳat hem bize Ḥaḳdan ʿaṭādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 5). [ü,]*

Kāẓım oldu cümle müʾmīn ḳıblegāh şüphesiz
Secdegāh-ı ʿālem oldur hem imām **u** muḳtedādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 8). [u,]*

Pādişāh baḫr **u** ber ḥükm ider ḳāfdan ḳāfa
ʿAdlile ṭutmuş cihānı hem şāh-ı kişverdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 3). [u,]*

ʿĀbidīn **ü** Bāḳır oldu rāh-i dīn ʿāşıḳlara
Mezheb-i Ḥaḳ ehl-i müʾmīn ḳullara Caʿferdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 9). [ü,]*

ʿAskeri serdār-i ʿālem üçler yediler ḳırḳlara
Ḥükm ider cümle cihāna ol imām **u** muḳtedādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 16). [u,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına maẓhar olup
Bir gedā Derviş Sükūtī kem-ter **ü** ednā ḥaḳīr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 10). [ü,]*

Māl **u** mülküm deyu bunda cāhiller
Şanmasın ḳalır ol cümleye bābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 5). [u,]*

Ḥasan ile Ḥüseyn şāhım bulardır bāġ **u** ḳalbimde
Açılmış ġonca bir güldür ser-a-ser eẓharım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 5). [u,]*

Hiç olur mı naḳd **ü** cānıñ virmege ol peykere
Zen **ü** dünyā bī-vefāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 3). [ü,]*

Hiç olur mı naḳd **ü** cānıñ virmege ol peykere
Zen **ü** dünyā bī-vefāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 4). [ü,]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarīb bir yoḳ delīl **ü** z̧errece
Vaṣf ider ṣavm ṣalātıñ farż aʾyān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 9). [ü,]*

Nūr **u** vechiñle żiyādır ne felek arż-ı semā
Şuʿlesinden aḫz iderler encüm şems ḳamer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 11). [u,]*

Uydular tersā dinine ḳavm-i Yehūddan eşed
Din **ü** dünyāya degişdi oldular muṭlaḳ küffar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 6). [ü,]*

İsmiñ seniñ vaḥş **ü** ṭuyūr insile cān cemʿ-i seçer
ʿArşda melek cümle felek vaṣfiñ ider cennāt ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 5). [ü,]*

Zīb **ü** zīver Ṣūretinden pertev urmuş ʿāleme
Muṭlaḳ ḥüsnüñ görenler şād olur her āneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 5). [ü,]*

Āsumānıñ şems **ü** māhı şol yüzünden aḫz ider
Nūruñ işrāḳ itdi bunda görünce şemʾaneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 7). [ü,]*

Laʾl-i rümmāndan ʿibāret yaʿnī s̱üdyān **u** Ẕenān
Ḫoş ġıdālar bundan oldu cemʿ Ṣıbyāna ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 9). [u,]*

Ḳavm-i cāhil tefrīḳ itmez şāb **u** sükker resmini
Bir ṭutarmış yün ḳuşaḳla yaʿnī lāhur şalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 9). [u,]*

Bitmez eyle Ṣafī ʿasel hem daḫı gümüş ḳalay
Āb **u** limon sirke ile bir Ṣanur abdalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 12). [u,]*

İşbu dehre ben geleli māl **u** menāle hiç baḳmadıḳ
Dergāh-ı Ḥaḳda rūz **u** şeb mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 3). [u,]*

Dil virmeziz her mürşide şeyḫim yeter bürhānıyla
ʿİlm **ü** ledün dersi oḳuduḳ ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 8). [ü,]*

Gice gündüz bülbül-i āsā zār **u** efġānlar idip
Çaġrışuruz her seḥerler tā kesilince bu ses *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 3). [u,]*

Nām **u** pāk-i besmelede söylenir her rūz **u** şeb
Noḳṭa-ı sırrım ḳamu ḫalḳ bilmege ḥayvān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 7). [u,]*

Ol dosta ben yār olalı kūh-ı ṣaḥrā gülşen baña
Yedi iḳlīm ḳamusı hep bāġ **u** cenān bostān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 6). [u,]*

Ġām **u** ferdāyı hiç anma göñülden eylegil iḫrāc
Ḳanāʿat gibi bir devlet bulunmaz pāye ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 3). [u,]*

ʿAsker ibn **ü** Nāḳīden ṭoġdu burc-ı evliyā
Mehdi-i Ṣāḥib Muḥammed hem livāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 15). [ü,]*

Ḫānḳāh-ı enbiyāya ḫiẕmet eyle rūz **u** şeb
Maḥrūm itmezler belāsıñ miṣl-i aṣḥāb-ı selef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 3). [u,]*

Mescid **ü** meyḫāneler Derviş Sükūtī oldu bir
Ḳanda varsam Ḥaḳ benimle eyledi pazar-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 9). [ü,]*

Şīrīn içün dāġ **u** ṣaḥrā bıraḳmadı Ferhād ʿaşḳ
Naḳd-ı cānıñ tā virince eyledi ḳurbānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 5). [u,]*

Bugün terk-i cihānım ben sivāya iʿtibārım yoḳ
Geçip dünyā **u** ʿuḳbādan ki bir yerde ḳarārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 2). [u,]*

İltifātım dehre yoḳdur göñlümüzde ẕerrece
Neyleyem ben māl **u** mülkü eyledim dünyāyı terk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 6). [u,]*

Ḳahr-ı Luṭfu bir ḳılanlar ey Sükūtī bu zamān
Neylesin ol cāna bunda dīn **ü** tersā hem de firenk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 10). [ü,]*

Ṣaḳın meylini hiç virme zen **ü** dünyā ḳatı murdār
Libās-ı ḫūb şīrīn sözle görünür bunda aġyārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 3). [ü,]*

Sensin ol şāʾfi maḥşer mücrim ʿāṣīlere
Yüz çevirme ḳullarından eyleme ḳahr **u** celal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 6). [u,]*

Şol Zamān kim bunca ṭālib teşnelikden āh çeker
Dest-i pākıñla yürütgil anlara āb **u** Ẕülāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 10). [u,]*

Özge bir derde dūş olduk āh göñül eyvāh göñül
Ẕen **ü** dünyā bī-vefāya āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 2). [ü,]*

Menzil-i āsān gerçe olur bir delīl **ü** kāmil ile
Var ara bul ey Sükūtī mürşid bir ehl-i kemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 11). [ü,]*

ʿAsker-i dīvler şeyāṭīn heft **ü** ser-te-ser bir ejderhā
Hiç muḳābil kimse olmaz bir belādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 7). [ü,]*

Men ġulām-ı ḫandān-ı Muṣṭafādır sevdigim
Hem imām **u** dü cihānıñ Murtażādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 2). [u,]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl **u** fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 8). [u,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu vāriṯ-i ḫātem-i Nebī
Caʿferiñdir dīn **ü** meẕheb Ḥaḳ nümādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 10). [ü,]*

Ḳalb ḫānesini ṭaş mı Şanup cismimize ḍarb ideyor
Bilmem nice ḳaṣd eyledi baġrımıza ol bāġ **u** çemenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 8). [u,]*

Caʿferʾiñdir dīn **ü** mezheb iḳtidāmız ġayre yoḳ
Men ʿaref dersinde kāmil reh-nümā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 9). [ü,]*

Şems **ü** māhıñ rūşen eyler vech-i nūr-ı Kāẕımıñ
Her dü ʿālem şuʿle-dār-ı pür żiyā abdālıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 11). [ü,]*

Merḳad derde devādır ol imām **u** heştümiñ
Ḳıble-gāh cümle ʿālem Mūsā Rıżā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 13). [u,]*

Resūlüñ ḳurretüʾl- ʿayn Ḥasandır dīn **ü** imāmım
Ḥüseynī Kerbelā içre ġulām-ı ʿAskerī oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 7). [ü,]*

Keremkān-ı İmām Caʿfer ẕuhūruyla güşād oldu
Dīn **ü** mezheb kemāliyle yolunda rehberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 12). [ü,]*

Olmuş iken cümle nās āb **u** Fırāt hem mübāḥ
Mażbūṭ itdi Şu yerin hep ehl-i ṭuġyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 11). [u,]*

Doġdu ol Ṣadr-ı risālet ʿāleme ey şāh-ı dīn
Nūr-ı ẕātından yaratdı ḳulların māʾ **ü** ṭīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 2). [ü,]*

Menbaʾ ol kāʾinātıñ Adem **ü** Ḥavvā bugün
Cinsimiz andan tevellüd eyledi peydā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 1). [ü,]*

Uydular tersā yahūdī dinine sīm zer içün
Terk idip dīn **u** Muḥammed oldular küfrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 8). [u,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş oldum ney gibi inlerdi dil
Ẕār-ı feryādımla ṭoldu bu zemīn **ü** āsumān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 6). [ü,]*

ʿArż idem ḥāl **ü** derūnum bulmadım bir kāmili
Kūh-ı ṣaḥrā cümle gezdim ḳalmadı hiçbir mekân *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 9). [ü,]*

Dīn **ü** meẕheb ḳamu īmān yolundan olmuşum fāriġ
Kelām-ı Ḥaḳ nice ḥadīṯ bu güftārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 7). [ü,]*

Sekiz cennet ḳamu ḥūr-ı cinānıñ bāġ **u** bostānı
Müzeyyen köşküñ sarāy bāġçe bu gülzārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 9). [u,]*

Dostluġuna Ḥaḳ yaratdı dü cihānı ser-te-ser
Seniñ ile virdi revnaḳ nüh felek bāġ **u** zemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 4). [u,]*

Evrādla ḳamu Ṣavm Ṣalāt ezkārım ile ḥacc **ü** zekāt
Mezheble bu gün dīn ile hem īmān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 3). [ü,]*

Bizden evvel bunca şāhlar geldiler gitmiş ḳanı
Māl **u** mülkin bıraḳdı bunda söylenür ḥālā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 8). [u,]*

Ṣāç **u** ṣaḳāl penbe miṣāli nā-tüvān oldum yeter
Ḥālimiz düşvāre irdi eylemem şekvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 13). [u,]*

İlāhī cürm **ü** ʿiṣyāna ġarīḳim baḥr-ı bī-pāyān
Yüzüm ḳarasıyla gelsem ḥicābım çoḳ saña ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 1). [ü,]*

Muḥabbet zāt-ı pākından dil **ü** bīmārıma irse
Ḳamu derdime her dāʾim devādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 3). [ü,]*

Ġarīb **ü** nā-tüvān ḥālim şikāyet etmem aṣlā
Dil **ü** mecrūḥuma sensin tımārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 9). [ü,]*

Ġarīb **ü** nā-tüvān ḥālim şikāyet etmem aṣlā
Dil **ü** mecrūḥuma sensin tımārım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 10). [ü,]*

Sükūtī kem-teri sāʾil anıñ bāb **u** viṣālinde
Ümīdiñ kesmeyüp bekler gice gündüz seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 11). [u,]*

Mülk-i māl **ü** evlādıñ bir pula Ṣatdı
Özge bir zevḳe irdi eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 9). [ü,]*

Şīrīn içün daġ **u** ṭaşları gezüp
Sen suʾāl it neler çekdi Ferhāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 13). [u,]*

Türāb-ı āsitānıñ derde devādır yā Resūlullah
Seniñ rāhına cān **u** başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 2). [u,]*

Seniñle zīb **ü** zīverdir ḳamu arż-ı semālar hep
Ḳamer-i şems nūruñ almışlar żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 7). [ü,]*

İns **ü** cinle vaḥş ṭuyūr cennetde hem ġılmān ḥūr
Tevḥīd iderler ne ḳuṣūr hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 11). [ü,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ görenler bunda lā yaʾḳıl durur
Farḳıñ itmez oldu anlar mescid **ü** meyḥānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 297, Mısra 6). [ü,]*

ʿĀbidīn Bāḳır imāmıñ rāhına girsin bugün
Taʾlīm itdi dīn **ü** mezheb Caʿfer Muḥammed ḥażreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 8). [ü,]*

Cān **u** başın Ṣad hezārān yoluna ḳılmış fedā
Ol bilipdür Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ ḳadrini *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 309, Mısra 5). [u,]*

Bu bir dīn **ü** ḳadim olmuş bu ʿālem ḫalḳına farżdır
Ḫudānıñ beyt-i āʿẓamdır göñülden itme iḫrāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 5). [ü,]*

Zīb **ü** zīver naẓmile ṭaḳdım kitāba bir dürrü
Tācı ser itsün ʿāşıḳlar bu ḥaḳīḳāt cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 1). [ü,]*

Naẓmıyla Derviş Sükūtī Ḥaḳḳı iṡbāt eyledi
Āl-i Aḥmed Murtażāya ḳaydı ol cān **u** seri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 14). [u,]*

Bu keṡretden ḫalāṣ olmuş bular ʿuzlet maḳāmında
Cenāb-ı Ḥaḳḳıyla her dem iderler ẕevḳ **ü** Ḫudāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 6). [ü,]*

Ḳuru ġavġā imiş taḫt-ı Süleymān mülkünü neyler
Olar geçmiş cān **u** başdan niderler bunda dʾavāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 319, Mısra 4). [u,]*

Ḫāb **u** raḥat gitdi elden çeşmimiz ḳan yaş döger
İlticā oldum ḳamu nās baña cürʾet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 13). [u,]*

Māsivā-yı zīb **ü** zīver gösteren bir cāẕūdır
Aldadır cümle cihānı bir ḳalaydır Ẕineti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 3). [ü,]*

Dīn **ü** millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 7). [ü,]*

Dīn **ü** millet ġāret oldu her ḥuṣūṣta ser-te-ser
Ṭuġyān itdi cümle ʿālem ehl-i ʿizzet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 7). [ü,]*

Yaratdı Ādem **ü** Ḥavvā Muḥammed nūr-ı pākiñden
Şit İdrīs Nūḥ nebī geldi bu ʿāleme żiyā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 5). [ü,]*

Hemān Davūd Süleymānʾa virildi salṭanat ḥükmü
Yunūsu atdı deryāya cinān bāġ **u** Ṣafā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 18). [u,]*

Rūy-ı zemīn nevʿī beşer hem daḫı ʿarş-ı melek
Vaṣfiñ ider her nevʿīyle ṣubḥ **u** mesā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 6). [u,]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳīdir rehnümāmız baḫr **u** ber
ʿAskeriñ ḳavliyle Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 13). [u,]*

İltifātıñ çoḳ iderler cümle ḫalḳa ḫāṣ **u** ʿām
Nān **u** niʿmetler gedāya ḳıldı iḥsān her biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 4). [u,]*

Ḫalvetīyle Naḳṣıbendī ol gürūhuñ kemteri
Ḥaḳ yolunda cān **u** başın cümlesi ifnā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 16). [u,]*

Ḫānḳāh-ı devletinde ẕikr olur rūz **u** leyāl
Vaṣfuñ eyle āsumānda her melek cennāt-ı ḫūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 5). [u,]*

Meẕheb-i pāk dīn **ü** mübīn şerʿ Resūl günden ʿayān
Kim ki ḳabūl itmez ise anlara aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 3). [ü,]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır ile Caʿfer cān **u** baş fedā
Kāẕım ile Ḥaḳ yolunu itdiler iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 11). [u,]*

Meslek-i Ḥaḳ ḳadri idi şāh Geylān bendesi
Ẕikr-i cehri iştiġāli rūz **u** şeb eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 8). [u,]*

Gel ṭarīḳ-i enbīyāya zāhidā sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul ḥiẕmetiñ it rūz **u** şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 2). [u,]*

Bilmez iken dīn **ü** millet kimden olur yā ṣevāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṭḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 1). [ü,]*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz **u** şeb
Mālını taʿdād idip gel ehline vir sen Ẕekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 3). [u,]*

İsterim hep gül gülüstān bāġ **u** bāġçeler ile
Her ṭarafı daḥı dolmuş bülbül ekṣer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 3). [u,]*

Derviş Sükūtī bir gedā cān **u** başın ile fedā
Bulmaḳ dilersen hem Ḫudā ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 9). [u,]*

Ḥubb-ı evlād māl-i cāha zen **ü** dünyā ẕevḳine
Uydular nefs leşkerine sürdüler devrandan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 15). [ü,]*

Evvel oldur aḫir oldur ẓāhir **ü** bāṭın daḥı
Pādişāh-ı lā-yezāl ḥākim-i cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 15). [ü,]*

Ḥıżrıyla itdi ser-a-ser ʿālemi geşt **ü** güẔār
Dersini aḫẕ itdi andan ʿilm-i ʿirfāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 9). [ü,]*

Şeyḫ Sinʾān ḥażretine KayŞer-i Rūm duḫterin
Ḥiẕmetinde daʾvet itdi dīn **ü** īmāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 16). [ü,]*

Mürşid-i kāmile bunda her kim itdi intisāb
Himmetiyle menzil aldı dinle naẓmım şeyḫ **ü** şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 2). [ü,]*

ʿAşḳıyla Ḥaḳ yoluna beẕl ideriz hep varımız
Şevḳe gelüp her dem-be-dem cān **u** başım fedadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 6). [u,]*

Kin kibirden ḥālī olmaz bu derūnum rūz **u** şeb
Ṣafī ḳılmaḳ saña maḫṣūṣ eyle şevḳat yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 3). [u,]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl **u** fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 8). [u,]*

ʿArşla kürsī levḥ-i ḳalemle sebʿ **u** semavāt rūy-ı Zemīni
Heşt-ü cinān **u** nār-ı ceḥennemiñ ism yoḳ iken ḳılmaḳ icabet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 9). [u,]*

ʿArşla kürsī levḥ-i ḳalemle sebʿ **u** semavāt rūy-ı Zemīni
Heşt-ü cinān **u** nār-ı ceḥennemiñ ism yoḳ iken ḳılmaḳ icabet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 10). [u,]*

Devlet aña kim tāc **ü** nübüvvet başına ḳondu sırr-ı Ḫudādan
Şāfīʿ-i maḥşer rūz-ı cezādır cümle ʿuṣāta ḳıldı şefāʿat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 15). [ü,]*

Muṣṭafāya ümmet olduḳ bezm-i ervāḥ-ı ezel
Murtażānıñ ḫādimiyiz nice yüz biñ bay **u** geda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 4). [u,]*

Men ʿaref dersinde māhir rehberim şāhı Ḥasan
Āsitānında ġulāmım rūz **u** şeb ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 8). [u,]*

Kerbelāda şāh Ḥüseyniñ rāhınıñ ḳurbānıyım
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī cān **u** baş ḳıldım fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 10). [u,]*

Mürşid erbāb-ı kāmil meşreb-i ʿālī cenāb
Āsitāna şeyḫimizdir dinle naẕmım şeyḫ **ü** şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 12). [ü,]*

Taḳarrub Raṣṭine nām bir ḳaryeden ẓuhūr itdi
Köprülü şehrine cereyān idüp her zīr **ü** bālādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 6). [ü,]*

Bilürsün ki seniñ ḥubıñ leẕīẕdir bal **u** sükkerden
Ne leẕẕetdir doyulmaz hiç göñül Ḥaḳḳa şükür itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 9). [u,]*

Ḳarye Kiliselü içre müceddeden beş ʿaded çeşme
Aḳıtdı Ṣularıñ pek çoḳ muḥaḳḳaḳ zīr **u** bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 10). [u,]*

Bir pula degmez cihānıñ ziyneti ey şeyḫ **ü** şāb
Terk idegör ḳalmaya hiç göñlünüzde ıẕṭırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 4, Mısra 1). [ü,]*

Devr-i felek derd-i elem ʿāşıḳı bīmār itdi çarḫ
Bülbül-āsā rūz **u** leyāl āh ile zār itdi çarḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 9, Mısra 2). [u,]*

Secdemizi rūz **u** leyāl Raḥmāna ideriz
Virdimizi her seḥerler Yezdāna ideriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 13, Mısra 1). [u,]*

Terk-i sivā itmeyince olamaz ʿāşıḳ ḫalāṣ
Bir göñle iki sevdā ṣıġamaz ey ʿām **u** ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 16, Mısra 2). [u,]*

Ḥüsnüne ḳıldı beyān rūşen itdi enver ḥaṭ
Ẕülf-i ḳaş **u** kirpiginde oḳudum ben Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 18, Mısra 2). [u,]*

Odur burc **u** ḳamer şemsiñ cihānı ṭutduġu enver
Anıñ ḥüsnüñdeki żiyā görünen nūrudur Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 33). [u,]*

Yolunda gördü üç atlı ki Ṣandı anı ḫāṢ **u** ʿām
Meger cedd-i Resūlullah Ebū Bekir ʿAlī imām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 37). [u,]*

Vaḥdetde Ḥaḳḳıyla rūz **u** leyāli
Ẕevḳ ider böylece her dem sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 23). [u,]*

Saʿy ide gör rāh-ı Ḥaḳda bulasın bir reh-nümā
Feṭḥ ider her müşkülünü cān **u** başın aña ṣaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 4). [u,]*

Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it rūz **u** şeb ile heves
Ẕikr-i Ḥaḳḳı sür göñülden dāʾimā her bir nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 5). [u,]*

Şeyḫ-i kāmil maġz-ı Ḳurʾān dinler isen şeyḫ **u** şāb
Ders-i kitābdan baḥs ider ol saña bu şāfī cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 13). [u,]*

Ehl-i īmānıñ bu demde sīnesi ʿüryān ola
Ḳan döküp dīdelerinde rūz **u** şeb giryān ola *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 12). [u,]*

Fatıma Ḫayruʾn-nisānıñ bāġ **u** cennet bir gülü
Bunlarıñ ʿaşḳına ṭutmaḳ mātemi rūşen celī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 17). [u,]*

Fezkurūnī āyetinden al ḫaber
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz **u** leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 2). [u,]*

Ḥaḳḳa tevḥīd ile irdi bunca er
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz **u** leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 4). [u,]*

Ẕikr idenler irdim Ḥaḳḳa ruz **u** şeb
Ẕāt-ı Ḥaḳḳı gördü onlar bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 5). [u,]*

Bulmaḳ istersen eger iḥsān-ı Rab
Ḥaḳḳı Ẕikr it ṭālibā rūz **u** leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 8). [u,]*

Vech-i pāk-i ḥüsnüne eyle naẕar
Ḥaḳḳı Ẕikr it ṭālibā rūz **u** leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 12). [u,]*

Rāh-ı Ḥaḳda cān **u** başın ḳıl fedā
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz **u** leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 15). [u,]*

Rāh-ı Ḥaḳda cān **u** başın ḳıl fedā
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz **u** leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 16). [u,]*

Bendesi ol Āl-i Aḥmed Ḥaydarıñ
Ḥaḳḳı ẕikr it ṭālibā rūz **u** leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 20). [u,]*

Ẕiynet-i dünyāya Ṣaḳın aldanma
Mülk **ü** māla bunda aṣlā inanma *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 6). [ü,]*

Bir şeyḫ-i kāmile eyle ilticā
Ḥiẕmet it rūz **u** şeb sende sālika *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 18). [u,]*

Yolunda eylegil baş **u** cān fedā
Vuṣlata irmege liḳāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 19). [u,]*

Ḫānḳāh-ı devletinden nice yüz biñ bay **u** gedā
Bāb-ı luṭfuñ sāʾilindir eyleme gel sen cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 13). [u,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendiñ olmuş tā ezel
İlticā ḳılmış ḳapuna rūz **u** şeb eyle ʿamel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 18). [u,]*

Uçdu ol bāġ **u** cināna buldu anda devleti
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫ-i Ẕeyneʾl ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 7). [u,]*

Ṣor tā her leyl **ü** nehār itmişler
Vaṣf ider kürsīde heşt **ü** cenānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 21). [ü,]*

Ṣor tā her leyl **ü** nehār itmişler
Vaṣf ider kürsīde heşt **ü** cenānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 22). [ü,]*

Ey nebīler serveri Aḥmed Ḥabīb-i kibriyā
Sensin īcādına bāʿiṯ maḫlūḳ-ı arż **u** semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 2). [u,]*

Ādem **ü** Ḥavvā melāʾik yoḳ iken ins **ü** cin
Nūr-ı pāḳın ḳandil içre ʿāleme virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 3). [ü,]*

Ādem **ü** Ḥavvā melāʾik yoḳ iken ins **ü** cin
Nūr-ı pāḳın ḳandil içre ʿāleme virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 3). [ü,]*

Mest olup dīvāna gel Bāḳır imāmıñ ʿaşḳına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı şor gönlünden rūz **u** şeb her dem ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 6, Mısra 4). [u,]*

Bunca şāhlar ḳapusında ol imām **u** Kāẕımıñ
Dergāh-ı dārüʾş-şifādır durma gel eyle meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 3). [u,]*

Kesret-i dünyādan olmak ister isen ḫalāṣ
Ḫānḳāh-ı enbiyāya gel bugün ʾām **u** ḫāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 14, Mısra 2). [u,]*

Sen şehinşāh bu ʿālemde pādişāhlar serveri
Hem delīl cümle ʿālem ins **ü** cin rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 28, Mısra 2). [ü,]*

üç: *Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek II ahirete göçmek.*

Lāyıḳ olan ṭoġru gider rāh-ı Ḥaḳḳa misl-i nebī
Menzil alur rifʿatiyle **üç** semā fayıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 6). [üç,]*

İrciʿi emr-i nidāsın şemʿi cāna ireli
Hū diyüp ervāḥ **uçdu** ʿāḳıbet bütün ḳafesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 12). [uçdu, -du]*

Rūḥ-ı pāḳın aldı **uçdu** cennete oldu sükūn
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 23). [uçdu, -du]*

Uçdu ol bāġ u cināna buldu anda devleti
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫ-i Ẕeyneʾl ʿĀbidīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 7). [uçdu, -du]*

üç: *Bir şeyin baş veya son noktası.*

Cehd ide gör rūz u leyāl semt-i necāt ir rāhına
Nefs ʿaskerin ḳırmaḳ içün düş yoluna ara bir **uç** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 4). [uç,]*

üç: *"Üç" sayı sıfatı.*

Hem **üç** yüz altmış ırmaḳlar aḳıtdı şehr-i āʿẓamda
O mülkün bāġ-ı bostānıñ ṣular hem her gün virir işmār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 19). [üç,]*

Muʾaḫḫir **üç** bölük ṣalmış vücūd iḳlīmine dāḫil
İderler ḥiẓmetiñ birbirine emr itmiş aña Cebbār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 21). [üç,]*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez ʿAlīden evvel **üç** yāri
Cehālet odına yanmış münāfiḳ cins-i bed-aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 7). [üç,]*

Ḳutb-ı ʿālem hem pīrimiz ḳırḳlar gürūhu mürşidimiz
Üç yüzlerden her birimiz ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 6). [üç,]*

Üç beş gün içün geldim ise bu fānī dehre
ʿÖmrüm daḫı āḫir olup gitmege cānān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 3). [üç,]*

Altmış **üç** yaşa bu ʿömrüm çün irişdi Ṣoñ deme
İltifātıñ ġayr itmem ḳalmadı sevdā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 15). [üç,]*

Bu sāl içre Sükūtīniñ muvāfıḳ geldi tarīḫi
Hezār **üç** yüz beşinde çün tamam itdim bu dīvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 14). [üç,]*

Seyāḥat vaḳti geçmişdir bu cism-i nā-tüvān olmuş
Sīnim altmış **üçe** irdi liyāḳata yoḳ beyān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 6). [üçe, -e]*

Üç yüz iki tarīḫinde żan idip hem de hezār 1302
Derd-mend Derviş Sükūtī naẓmıyla ḳıldı beyān 1 nisān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 11). [üç,]*

Üç yüz iki tarīḫinde żam idip hem de hezār 1302
Ṣuyun içe ey Sükūtī kim bunda mürūr mart 17 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 17). [üç,]*

Rūmī tarīḫinde **üç** yüz żam idip hem de hezār
ʿAvn-ı Ḥaḳla itdi teşrīf ol keremkānı vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 19). [üç,]*

Sāl hezār **üç** yüz onunda rıḥlet itdi dünyādan
Şeyḫ ʿAlī semt-i beḳāda buldu maḳāmıñ fırdevsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 13). [üç,]*

Bu tarīḫim hezār **üç** yüz hem on bire irişmişdir
Sivā ḥubbnı terk itdim Ḥaḳ ile oldu pazarım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 13). [üç,]*

ʿİlm-i Allahda **üç** dört ṣınıf ʿışrīn ḳul nebī
Fiʿil-i Resūl hem ṭarīḳat ṭaʿn itmekde lisānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 9). [üç,]*

Sükūtī sāl hezār **üç** yüz hem altıda tamām oldu
Bu nev çeşme idüp cereyān kemālile hep āʾlāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 19). [üç,]*

Genç yaşında Ẓarīfe Ḫānım ʿazm idüp dār-ı beḳā
Sāl hezār **üç** yüz beşinde ṭutdu cennetde mekān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 14). [üç,]*

Sükūtī tarīḫiniñ **üç** ḥarf ġayn şın cim ḥisābıyla
Bu nev çeşme idüp cereyān kemāliyle hep ʿālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 13). [üç,]*

Yolunda gördü **üç** atlı ki Ṣandı anı ḫāṢ u ʿām
Meger cedd-i Resūlullah Ebū Bekir ʿAlī imām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 37). [üç,]*

Tanẓīm oldu ḫānḳāhda **üç** oṭa resm-i cedīd
Her gelen mihmāna taʿẓīm ḳıldılar ġāyet mezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 9). [üç,]*

Üç yüz iki tarīḫinde hem hezār bu nev binā
Derd-mend Derviş Sükūtī vaṣf ider kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 15). [üç,]*

üç yāri: *Üç sevgili, yar (ilk üç halife Hz. Ebubekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman kastedilmektedir.*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez bu **üç yāri** kemāliyle
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vārdıḳda Cenāb-ı Ḥaḳ ider menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 9). [üç yāri,]*

üçler: *Bir kutup ve iki imamdan oluşan üç büyük veli, gaip erenlerinden üç ulu ermiş.*

ʿAskeri serdār-i ʿālem **üçler** yediler ḳırḳlara
Ḥükm ider cümle cihāna ol imām u muḳtedādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 15). [üçler,]*

Hükm ider kafdan kafa ol 'adl-i vefadır sevdiğim
Ol imam nesl-i Naki'dir **üçler** yediler sırdaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 12). [üçler,]*

Taḳī **üçler** gürūhundan Naḳī bil ḳırḳlara serdār
Bulara sen olup tābi var ʿaḳlın tımār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 11). [üçler,]*

Hem yediler ḳırḳlarıñ serdār olmuş şāh Taḳī
Zümre-i **üçler** reʾīsi bil Naḳīdir ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 14). [üçler,]*

üçüncü: *"Üç" sayı sıfatı.*

Üçüncü Ḥaḳ velīyyullah hem oldur vāḳıf-ı esrār
Ledün ʿilminde hem yektā odur māhir odur usta *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 11). [üçüncü,]*

Üçüncüsü maʿrifet itmediñiz aṣlā ṭaleb
Ḥaḳiḳatde çıḳmaz yolun hiç yoḳ sizin ʿirfānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 11). [üçüncüsü, --nçü, --sü]*

ülfet: *Alışma, kaynaşma; ahbaplık, dostluk II bir şeye yakın olma veya onu elde etme.*

Bir şehre irdim nāgehan itmediler raġbet baña
ʿĀlemleri muṭlaḳ şaḳī hiç ḳılmadı **ülfet** bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 2). [ülfet,]*

İtme **ülfet** bu cihāna laʾb ile gel hevādan geç
Ṭālibā yoḳdur vefāsı ẕevḳ ile hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 1). [ülfet,]*

Gerçe bizde yoḳdur aṣlā māsivānıñ **ülfeti**
Nān yerine nefsimiziñ ḳatline verdik zehir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 5). [ülfeti, -i]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya ḳul olan şefḳat bulur
Hem Ṭarīḳ-i enbiyāda ʿaşḳile **ülfet** bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 2). [ülfet,]*

Resūlullah iḳrārım ezelden itmişim īmān
Şehādet ḳılmışım her dem anıñla **ülfetim** vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 4). [ülfetim, -im]*

Geçmemiş göñlüm sivādan **ülfeti** bālādadır
Kin kibir benlik ḥasedle dāʾimā ġavġādadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 1). [ülfeti, -i]*

Dergāh-ı vālā nişīnim **ülfetim** ol yār ile
Sükkeri baldan leẕīẕdir ṣoḥbeti ḥünkārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 5). [ülfetim, -im]*

Revā mı **ülfetine** düşenler rūz u şeb dāʾim
Naẕar itmez bu ʿālemler anı kimse ṣorar olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 5). [ülfetine, -i, -ne]*

Ḥubb-ı dünyāyı göñülden tarḥ idip bir vechile
Māsivāya **ülfetim** yoḳ mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 10). [ülfetim, -im]*

ʿUzlete ben anıñçün eyledim bunda ḳarār
Ḫalḳla **ülfetde** dāʾim artmada melalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 6). [ülfetde, -de]*

Ṣoḥbeti nādānla itme nār-ı dūzāḫdan işid
Ger bulardan **ülfeti** kes olma ḥayvāna ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 8). [ülfeti, -i]*

Göñül itme ḥaẕer benden fiġān eyle nedir Ẕārıñ
Ḥaḳ ile ḳıl bugün **ülfet** dü ʿālemde odur yârin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 2). [ülfet,]*

Her ān vaḥdet seyrānında iderler Ḥaḳ ile **ülfet**
Bu ḫalḳdan inḳıṭā itmiş ümīd itmez iḫvānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 5). [ülfet,]*

Ey göñül geç māsivādan itme bunda **ülfeti**
Bende-i āl-i ʿAlī saʿy idegör ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 1). [ülfeti, -i]*

Ehl-i dünyā nefret itdi bir günāhkār ḳul muyum
Bilmezim ʿālem ne olmuş baña **ülfet** itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 10). [ülfet,]*

Göñlümüzden ḳaṭʿ idüp gel çoḳ sivāya **ülfeti**
Saña olsun yā ilahī ḳalbime vir leẕẕeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 1). [ülfeti, -i]*

Ülfetiñ kesmiş cihāndan ẕāt-ı Ḥaḳḳa vaṣl olan
Ḳalbine bir ẕerre ḳoymaz her ʿaṣır aḫyār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 9). [ülfetiñ, -(i)n]*

Māsivāya itme **ülfet** sālikā
Keṣretinden ictināb it yoḳ vefā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 13). [ülfet,]*

Terk idip bu fānī dehri ḳılmaz aṣlā **ülfeti**
Semt-i ʿuḳbāya muḥaḳḳaḳ çünki itmiş ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 5). [ülfeti, -i]*

Her ḥāl ile cāndan ḳıldılar **ülfet**
Ednāya itmezler bir kere nuṢret *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 15). [ülfet,]*

ülke: *Ülke, memleket.*

Verdiler küffāre muṭlaḳ **ülkeniñ** bir çoḳ yerin
Nādim olmazlar bu ʿālem añladıḳ ṣunī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 9). [ülkeniñ, -nin]*

ümīd: *Ümit, beklenti, arzu.*

Kes **ümīdiñ** virme meyliñ cāzū bir mekkāreye
Ḫüdʾāsı çoḳ ictināb it umma andan ṣevḳat hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 3). [ümīdiñ, -in]*

Geç ey ṭālib bu ġafletden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar
Ne **ümīd** var bu keşretden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 2). [ümīd,]*

Pādişāhım vechi pākına görmege itdim heves
Bāb-ı Luṭfundan **ümīdim** kesmezim hiçbir nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 2). [ümīdim, -im]*

Gerçe Ṣādıḳsın bilürüm nuṭḳuñuz lā-taḳneṭū
Kesmezem senden **ümīd** hiç bī-nevāyım yā Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 8). [ümīd,]*

İflāḥ olamaz mülk-i derūn bundan gerü ey Sükūtī
Ḳalmadı hiç aṣlā **ümīd** kendim ṣarayım ben kefenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 10). [ümīd,]*

Şefḳat eyle bu Sükūtī kem-tere ey ẕāt-ı pāk
Senden **ümīd** kesmez aṣlā bir ġarīb ednā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 28). [ümīd,]*

Her ān vaḥdet seyrānında iderler Ḥaḳ ile ülfet
Bu ḫalḳdan inḳıṭā itmiş **ümīd** itmez iḫvānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 6). [ümīd,]*

Ümidim bir cenābından raḥīmsın her dü ʿālemde
Ġafūr ismine maẓharsın seniñ şānındadır iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 11). [ümidim, -im]*

Kerem ḳıl sen baña göster Ḥabībiñ ẕāt-ı pākını
Viṣāliñ bezmine irem **ümīdim** var o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 4). [ümīdim, -im]*

Sükūtī kem-teri sāʾil anıñ bāb u viṣālinde
Ümīdiñ kesmeyüp bekler gice gündüz seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 12). [ümīdiñ, -in]*

Sen olduñ cümle mücrim ʿuṣāta yevm-i ḥaşr içre
Sükūtī ḳaṭiʿ **ümid** itmez şefāʿat yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 18). [ümid,]*

Ümīdiñ bekleyip gitmez dilerler derdine dermān
Şeref-yāb eyledi Ẕikr-i ḫafī ile Buḫārayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 55). [ümīdiñ, -in]*

ümīd kes-: *Ümidini kesmek; beklentisini sona erdirmek.*

Ḥaḳḳı bulmaḳ görmek ġayrılerden kes ümīd
Himmetiyle şeyḫiñ olur müşkülüne āsān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 31). [ümīd kes,]*

Ey göñül terk it bu fānī olma cihāna ḥarīṣ
Bī-vefādır kes ümīdiñ ḳonma ol ḫāne ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 2). [ümīdiñ kes, -in]*

ümmet: *Bir peygambere îman edenlerin, onun getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana getirdiği topluluk II Hz. Muhammed'in ümmeti.*

Murtażādır yevm-i maḥşer her günāhkār **ümmete**
Murtażādır şefḳāt içre merd-i meydān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 15). [ümmete, -e]*

Küntü kenziñ maḫzeninden vaṣf ider her vechile
Ümmetine itdi iʿlān ser-te-ser ol bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 10). [ümmetine, -i, -n, -e]*

Ümmetine saʾir delīl ḳalmayalar bunda Ẕelīl
Ḫādim ḳapunda Cebraʾīl rūz u leyāl yā Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 7). [ümmetine, -i, -n, -e]*

ʿAskeri Mehdī Muḥammed cümle müʾmīn **ümmete**
Şāfī-i rūz-ı cezāsın yā ʿAlī senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 1). [ümmete, -e]*

Ol Ḥasan şāh şehīd hem Ḥüseyn-i Kerbelā
Teşnegān-ı **ümmete** ol Şāḳī-i kevs̲erdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 76, Mısra 8). [ümmete, -e]*

Gel berü ey Ḳavm-i Süfyān men Ḥudādan dönmezem
Ol ḥabībiñ **ümmetiyim** Muṣṭafādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 2). [ümmetiyim, -iyim]*

Teşnegānı **ümmet** içre kevs̲ere sāḳī olan
Murtażādır şāh-ı ʿālem merd-i meydān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 3). [ümmet,]*

Günāhkār **ümmetiñ** gelmiş der Luṭfuna her dāʾim
Ḳuṣūruñ ʿafv ḳıl senden ʿiṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 11). [ümmetiñ, -in]*

Günāhkār **ümmetiñ** oldum yüzüm ḳarasini sen sil
Viṣāliñ Ṣayḳalıñ urgıl cilā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 7). [ümmetiñ, -in]*

Muṣṭafāya **ümmet** olan evliyāya ḥiz̲met ḳılan
Bu meydānda ʿibret alan z̲ikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 7). [ümmet,]*

Seniñle mücrim ʿāṢī ḳamu ḳullar olup aẔād
Sen oldun **ümmete** şāfīʿ vefādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 12). [ümmete, -e]*

Sürerler yüz ḳamu **ümmet** dürr-i luṭfuna her dāʾim
Ḳapundan red olunmaz bir cemāʿat yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 15). [ümmet,]*

Muṣṭafāya **ümmet** isen şerʿ-i pākın ṭut ḳavī
Murtażā devrāne gel bulmaḳ dilerseñ devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 3). [ümmet,]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübeyyen itdi güşād ʿālemlere
Oldu imām **ümmetine** ḳıldı ʿayān Ḥaḳ revişi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 8). [ümmetine, -i, -n, -e]*

ʿArş ile kürs rūy-ı Zemīn hem daḫı nār-ı saḳar
ʿAṭşān-ı behişt **ümmetine** sāḳī-i kevs̲er ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 329, Mısra 6). [ümmetine, -i, -n, -e]*

Teşnegān-ı **ümmet** içün saʿy idip her vechile
Bir ʿināyet irdi Ḥaḳdan feyż ile oldu resān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 3). [ümmet,]*

Teşnegān-ı **ümmet** içün cehd idip bunca Zamān
İtdi iḥsān ḳudretiyle Ḥaḳ aña māʾen ṭahūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 13). [ümmet,]*

Muṣṭafāya **ümmet** olduḳ bezm-i ervāḥ-ı ezel
Murtażānıñ ḫādimiyiz nice yüz biñ bay u geda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 3). [ümmet,]*

Ricāmı kesmezim aṣlā Cenāb-ı Ḥaḳ Resūlünden
Bu ʿāṢī **ümmetiñ** Ṣalsın cenāna isterim dāʾim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 12). [ümmetiñ, -in]*

ʿümmi-: *Okuma yazma bilmeyen (kimse); "Bilgisi okuma yazmaya dayanmayan, bütün bildiklerini vahiy yoluyle Allah'tan alan" anlamında Hz. Muhammed'in sıfatı.*

Derūnu Kaʾbeʾde muṭlaḳ velādetı aña maḥṣūṣ
Resūlüñ **ʿümmi-** Z̲ādesi ʿAliyyüʾl-Murtażā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 28). [ʿümmi-,]*

ümmüʾl- ḫabāʿis: *(Ar. ḫabise "kötü iş"in çoğul şekli ḫabā'is)."Ümmü'l-habâis: "Kötülüklerin anası" Şarap, içki.".*

Çekdigim derd-i belā aġyār cihān oldu bāʿis̲
Bulmadım hiç istiraḥat dehr-i fenā **ümmüʾl- ḫabāʿis̲** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 6, Mısra 2). [ümmüʾl- ḫabāʿis̲,]*

ümmüʾl kitāb: *Kitabın esasları.*

Ḳaşlarındır ḳāb-ı ḳavseyn hem yüzüñ **ümmüʾl kitāb**
Sī vü dü ḥarfle cemāliñ virdi eşyāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 7). [ümmüʾl kitāb,]*

üsküp: *Balkanlar'da bir şehir. Üsküp şehri.*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḫası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḫası **Üsküpde** merḥūm bizim Ḥāfiẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḫası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḫası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḥi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ Z̲aviyesinde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [üsküpde, -de]*

üstād: *Hoca, öğretmen, usta || Mürşit, İlahi aşk.*

Bir ṭabīb **üstāda** ḥiẕmet eyledin bunca Zamān
Saʿyını virdi hebāya āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 3). [üstāda, -a]*

Men ʿaref sırrına āgāh eyledi ol şāh beni
Ḥaḳḳı bildirdi ʿayāne Murtażādır **üstadım** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 4). [üstadım, -ım]*

Derviş Sükūtī işbu sırra vāḳıf oldu
İrdi nice bundan evvel kāmil **üstāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 10). [üstāda, -a]*

Fırṣatıñ var iken ġayret ide gör
Bir şeyḫe bīʿat it kāmil **üstada** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 24). [üstada, -a]*

Bir ḳıymetiñ aldım Ẕiyād dil mülkünü eyledi şād
Neyler baña her bir **üstād** şeyḫimle irdim ben kanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 4). [üstād,]*

üstühān: *Kemik.*

Ṭamarla **üstüḫān** ile iki pay üzre ol Ḫāliḳ
Yaratdı şekl-i insānı kemāliyle odur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 7). [üstüḫān,]*

üz: *Yüzmek.*

ʿAşḳ ile bozmaḳda kimiñ bu vücūduñ resmini
Üzdüler Seyyid Nesīmī tenini oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 12). [üzdüler, -dü, -ler]*

ʿAşḳ ile bozmaḳda kimiñ bu vücūduñ resmini
ÜẔdüler Seyyid Nesīmī tenini oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 12). [üẕdüler, -dü, -ler]*

üzre: *"Gereğince, doğrultusunda" anlamları katan "üzere" edatı.*

İki pāy **üzre** ṭurṭurmış gezer semt-i Buḫārayı
Temāşā-yı cihān eyler bu ʿālemde ne kim her var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 9). [üzre,]*

Ġaflet **üzre** olma ṭālib ara gözün her dem sabāḥ
Ṣabaḥ ḫānḳāh-ı Ẕikre gel gir bulmaḳ istersen felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 1). [üzre,]*

Meyl-i dünyā keṣret **üzre** Ṣandılar bāḳī bunu
Ġaflet içre ḳaldı anlar ḥubb-ı efzūn-ı bī-ʿād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 7). [üzre,]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda ʿaşḳile her dem seḥer
Ẕikr-i cehri keṣret **üzre** eylediñ eẕkār eḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 4). [üzre,]*

Cism-i insānı yaratmış ol ġanī perverdigār
On iki bāb **üzre** tertīb ḳıldı anı girdigār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 2). [üzre,]*

Her biri envāʿi ḥiẕmet **üzre** olmuş rūz u şeb
Bunların ger biri noḳṢān olsa gelür çoḳ żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 5). [üzre,]*

Her ḳulūba menfaʿatler keşret **üzre** ṭālibā
Luṭf-ı Ḥaḳla oldu her ān dinle nuṭḳum baḫtiyār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 13). [üzre,]*

Ḳoma yā Rab bu ḥāl **üzre** ʿacāyib derde dūş oldum
Devālar dest-i pākınla olursa her kemāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 7). [üzre,]*

Ṭamarla üstüḫān ile iki pay **üzre** ol Ḫāliḳ
Yaratdı şekl-i insānı kemāliyle odur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 7). [üzre,]*

İctināb it ey Sükūtī eşḳiyādan her müdām
Keşret **üzre** bu cihānı Ḫāricī devrān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 14). [üzre,]*

Bir ʿinād **üzre** gider hep münkiriñ her bir işi
Ḥaḳ nedir bilmezler aṣlā ẕevḳ-i dildār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 11). [üzre,]*

Keşret **üzre** ṭaʿn iderler her ḥasīs aʿmā faḳīh
Baḥş iderler cümle cihāna her demi eşkâlimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 3). [üzre,]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem her ṭabiʿat bir degil
Ḥaḳ yaratmış ʿunṣur **üzre** dürlü renk emsalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 18). [üzre,]*

Ḥüsnünüñ her şemʿāsından āfitāb-ı şuʿle alır
Vech-i nūrundan yaḳarlar āsumān **üzre** çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 10). [üzre,]*

İḳtiżā-yı sīnim **üzre** şāç Ṣaḳālım aġarıp
Şimdi altmış oldu yaşım yolcuya kervān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 5). [üzre,]*

Aldanup ġafletle ḳaldın bu sivānıñ naḳşına
Ġuṣṣa-ı ġām keşret **üzre** derd-kār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 4). [üzre,]*

Ġaflet **üzre** ehl-i dünyā nefsine tābi olup
Ḫalḳa bühtān ile ġıybet dāʾim ider fāsıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 3). [üzre,]*

Sensin ol şāh-ı dü ʿālem her nebīniñ serveri
Sensin ol kān-ı şefāʿat āsumān **üzre** hemÎn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 10). [üzre,]*

Alurlar menziliñ Cibrīl-i Emīndir bunlara rehber
İrişir āsumān **üzre** maḳām-ı müntehā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 6). [üzre,]*

Yed-i ḳudretle anıñ tecelli itdi cüz ü kül
Yedi ḳat āsumān **üzre** görüldü ḳudret-i şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 4). [üzre,]*

Resūlüñ nuṭḳuyla ṣābit ki bunlar nūr-ı vaḥiddir
Ezelden bir kemāl **üzre** çerāġı yandı nūrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 8). [üzre,]*

Anıñla canlar itdi nice dem nāmūs-ı ekber
Yedi ḳat āsumān **üzre** göründü şīr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 12). [üzre,]*

Maʾnīde sebʿaʾl-meṯānī Fātiḥa heft āyeti
Vech-i insān **üzre** mesṭūr dedi Ḥaḳ peygamberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 4). [üzre,]*

Ne ḥikmet Ḥażret-i ʿĪsā beḳā-yı iḫtiyār itdi
ʿUrūc itdi semā **üẔre** bu dünyādan rehā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 24). [üẕre,]*

Saʿdīlerle hem Desūḳī Dervişān-ı bī-ʿaded
Ẕikr cehr-i keṯret **üzre** her seḥer güyā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 10). [üzre,]*

Biḥamdulillah Cenāb-ı Ḥaḳ idüp luṭf-ı ʿināyeti
Bu ḥayretle kemāl **üzre** irişdi cümle ābāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 16). [üzre,]*

Mülk-i māl keṯret **üzre** dergāhıñ vaḳfı ġānī
Her gelen mihmāna ikrām itdi ol merd süḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 11). [üzre,]*

Hemān bunlar dü ʿālemde ḳamu nāsıñ penāhgāhı
Beyān itdin murād **üzre** bu naẓmıñla güzel rāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 68). [üzre,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı bu Köprülü şehr içre ber- ḳadīm
Dervişān-ı keṯret **üzre** itdiler bunca ʿaẕīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 2). [üzre,]*

Yevm-i ḥaşre dek beyānısın yā ilāhī ḳıl beḳā
ʿÖmr-i cāvid **üzre** olsun bulmaya aşlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 14). [üzre,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa keṯret **üzre** çün iderler iştiġāl
ʿAşḳ-ı Mevlā ile dāʾim bunlar olmuş ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 11). [üzre,]*

ʿucb: *Kendini beğenmiş, kibirlenme || Kulun, sahip olduğu bazı şeyleri göz önünde tutmak suretiyle, onların hakiki sahibi olan Allah'ı unutarak kendisine aitmiş gibi kabul etmesi, büyüklenmesi.*

Kīn kibir benlik ḥased hem daḫı **ʿucb** ile riyā
Şeş cihātiñ bende çekmiş feṯḥ olunmaz saña bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 5). [ʿucb,]*

ʿucub: *Kibir, gurur, kendini beğenmişlik.*

Bu ḳalbim hep meşaḳḳatde **ʿucub** riyā ile her dem
Ḥasedle kin kibir memlū derūnumda bugün yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 5). [ʿucub,]*

Bu bendeki **ʿucub** riyā göñül şehrin ḫarāb itdi
Kibirle kin derūnuma ḥased murdār olur bāʿiṯ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 1). [ʿucub,]*

Saña derim behey ṭālib işit nuṭḳum hevādan geç
Ne kār itdin bu dünyāda ʿ**ucub** ile riyādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 2). [ʿucub,]*

ʿUcub riyā ile memlū bu ḳalbim hep fesād ile
Buġuż ḥased nifāḳ bende bu ʿālem eylemiş menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 7). [ʿucub,]*

Degildir münkiriñ ḥāli derūnuñ itmege enver
ʿUcub riyā ile memlū vücūduñ şehri hem yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 2). [ʿucub,]*

Her kimiñ ḳalbinde vardır ḥırṢ ile ʿ**ucūb** riyā
Ṣanma insān anı sen ādem degil bir ġayrı cins *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 7). [ʿucūb,]*

Ḳatıʿ müşkül benim ḥālim sivā ḥükmüyle her dāʾim
Ġażabla kin derūnumda ʿ**ucūb** riyā ile ḳāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 2). [ʿucūb,]*

ʿūd: *Ateş.*

Yaḳ vücūduñ şehr içre zāhidā bir ṣāfī ʿ**ūd**
ʿIṭr-ı būyundan bu ʿālem saña itsünler vürūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 1). [ʿūd,]*

uġra-: *1. Bir yere kısa bir süre kalmak üzere gitmek, gidip kısa süre kalmak. 2. Bir yerin yanından veya içinden geçmek. 3. Kötü bir durum başına gelmek, hoş olmayan bir şeye maruz kalmak.*

Fülkünü Ṣalmış nihāyet baḥr-ı girdāba bugün
Berzaḫa **uġrar** ne çāre ġarḳ ider bunca ʿibād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 8). [uġrar, -r]*

Mezheb-i pāk-i Caʿferʾiñdir ḳulunu Ḥaḳ görmeyen
ʿĀḳibet berzāḫā **uġrar** ṣanmañız raḥmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 10). [uġrar, -r]*

Ḳandildeki nūra daḥı bir gün nāmūs ekber
Uġradı yolu gördü hemān gün gibi envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 4). [uġradı, -dı]*

ʿAceb bir ḥāle **uġramış** Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsız derde düş olmuş ṭabīblerden tımārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 11). [uġramış, -mış]*

Uyma Şīrīn sözüne Derviş Sükūtī her zamān
Bir belāya **uġramış** gör bugün nice Ferhādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 12). [uġramış,]*

Ḫavf yoḳ hiç enbiyādan bunların aṣlā bugün
Bir belāya **uġramışlar** her şehr cümle kūyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 8). [uġramışlar, -mış, -lar]*

uġra: *Maruz kalmak, karşılaşmak.*

ʿAşḳile Ferhād nice dem **uġradı** berzaḫlara
Şīrīn içün çekdi zaḥmet olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 7). [uġradı, -dı]*

Çeşm-i giryān ile Ferhād düşdü ṭaġlar başına
Bir lebi şīrīn içün çoḳ **uġradı** ġavġālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 8). [uġradı, -dı]*

uġraş: *Bir iş üzerinde sürekli çalışmak; bir işi başarmaya çalışmak, iş edinmek.*

Meyl virmedim ben dünyāya göñlümdeki sevdā nedir
Uġraşmazam hiç ḫalḳ ile başımdaki ġavġān nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 2). [uġraşmazam, -maz, -am]*

Taʿmīre elim yitmediġi ẕāhirimiz oldu ḫarāb
Ḳalb-i ḫānesiyle **uġraşurum** cismim olunca türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 2, Mısra 2). [uġraşurum, -ur, -u, -m]*

Benlik sizi aşlā ḳomaz hem kibriñiz muḥkem ḳatı
Çoḳ **uġraşıp** sivā ile bıraḳmaz sizi nefsānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 4). [uġraşıp, -ıp]*

uḫrā: *(Ar. āḫar'ın müennes şekli uḫrā) gayr ve son, sonraki II başka, diğer II öteki dünya, âhiret.*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına vāṣıl olup
Ḥaşr īcād itdi bunda ḳalmadı **uḫrā** leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 6). [uḫrā,]*

ʿ**uḳbā:** *Ahiret, öbür dünya.*

Sükūtī bir ġarīb ednā gerek dünyā gerek ʿ**uḳbā**
İrişür nuṣret-i Mevlā seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 13). [ʿuḳbā,]*

ʿAḳl-ı maʿāş her ṭālibe dāʿimā dünyā leẕīẕ
Terk-i sivā her kāmile hem daḫı ʿ**uḳbā** leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 2). [ʿuḳbā,]*

Bularla ser-te-ser dünyā vü ʿ**uḳbāya** hem müzeyyendir
Ḳamu elvān ile naḳşı dü ʿālemde hemān meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 3). [ʿuḳbāya,]*

Nā-sezādır ġıybet itmek her ḫuṣūṣda ādeme
Bundan artıḳ ʿiṣyān olmaz her cezā ʿ**uḳbādadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 6). [ʿuḳbādadır, -da, -dır]*

Neyleriz biz bu dünyāyı Ṣatdıḳ elden hem ʿ**uḳbāyı**
İsteriz biz ol Mevlāyı ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 7). [ʿuḳbāyı, -yı]*

Çek elin iki cihāndan ẕevḳ-i yār saña yeter
Māsivāyı terk idip ʿ**uḳbāya** itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 8). [ʿuḳbāya, -y, -a]*

Sükūtī Aḥmediñ rāhıñ gidenler ṣıdḳile her dem
Sivāyı terk idip bunda geçip ʿ**uḳbāya** ol ḳāniʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 157, Mısra 10). [ʿuḳbāya,]*

Bugün terk-i cihānım ben sivāya iʿtibārım yoḳ
Geçip dünyā u ʿ**uḳbādan** ki bir yerde ḳarārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 2). [ʿuḳbādan, -dan]*

Himmeti ʿālī yücedir ṭaşlara teʾsīr ider
Ḳoymaz artıḳ bir mürīdīñ dünyā vü ʿ**uḳbā** Ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 8). [ʿuḳbā,]*

Ders uẔatma bize vāʿiẓ her demi ʿ**uḳbā** içün
Cennetiñ çoḳ vaşfiñ itme ol ṣafādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 5). [ʿuḳbā,]*

Şit Nebī geldi cihāna devrini tekmīl idip
İdriş idersin gelmesiyle ʿazm idip ʿ**uḳbā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 4). [ʿuḳbā,]*

Çaldı rıḥlet kūsu baña gitmege ʿ**uḳbā** bugün
Görmedim hiç bunda raḥat neylerim dünyā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 1). [ʿuḳbā,]*

Vechini ʿayān gördü bugün ʿāşıḳların dünyāda
Zāhidā arzu ḳılar görmege anı ʿ**uḳbāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 2). [ʿuḳbāda, -da]*

Derviş Sükūtī dāmeni şeyḫiñ durma güzel ṭut
Ḥaḳḳı ʿayān göstere ol dünyā vü ʿ**uḳbāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 12). [ʿuḳbāda, -da]*

Terkini ura gel ölmezden evvel
Ḥaḳ ise murādıñ dünyā ʿ**uḳbāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 6). [ʿuḳbāda, -da]*

Sen oldun ser-te-ser dünyā vü ʿ**uḳbāya** hemān bāʿiş
Virildi şānına levlāk ʿaṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 5). [ʿuḳbāya,]*

Misāfir geldiler dünyā vü ʿ**uḳbāya** nevbet bekler
Bu kār-ḫāne ʿaceb ḫāndır fenāya ḳābil evṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 7). [ʿuḳbāya,]*

Geçen dünyā vü ʿ**uḳbādan** nider taḫt-ı Süleymān
Naẓar itmez bu fānīye olurlar resm-i mihmanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 1). [ʿuḳbādan, -dan]*

Göñül geçmiş bu ʿālemden nider dünyā vü ʿ**uḳbāyı**
Ḥaḳiḳat sırrına ʿārif olan neyler bu eşyayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 1). [ʿuḳbāyı, -yı]*

Göñül mülkünü terk itdim nidem artıḳ bu dünyāyı
Ḳanāʿat semtine geçdüm vaṭān ṭutdum hem ʿ**uḳbāyı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 2). [ʿuḳbāyı, -yı]*

Devlet-i dünyā vü ʿ**uḳbā** Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin eyledi diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 11). [ʿuḳbā,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ bu yolda cān niṣār itdim
Murādım verdiler gördüm benim dünyā vü ʿ**uḳbāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 10). [ʿuḳbāda, -da]*

Devlet-i dünyā vü ʿ**uḳbā** Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin eyledi diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 11). [ʿuḳbā,]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına gel iç dilersen ṭālibā bir şu
Derūnuñ nev ḥayāt bulur gerek dünyā vü ʿ**uḳbāda** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 12). [ʿuḳbāda, -da]*

Velādet Dediler mālik-i dünyā vü ʿ**uḳbāda** budur Ḫāḳān
Celāleddīn hemān Rūmī ḳamu Mevlevīler pīri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 25). [ʿuḳbāda, -da]*

Terk idip bu fānī dehri ḳılmaz aṣlā ülfeti
Semt-i ʿ**uḳbāya** muḥaḳḳaḳ çünki itmiş ġayreti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 6). [ʿuḳbāya,]*

Āh reʾis-i Saʿdiyānıñ ol ḥaḳīḳāt serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿ**uḳbāya** gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 2). [ʿuḳbāya,]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿ**uḳbāya** gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 4). [ʿuḳbāya,]*

Menzil-i maḳṣūda irdi buldu anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿ**uḳbāya** gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 8). [ʿuḳbāya,]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿ**uḳbāya** gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 12). [ʿuḳbāya,]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup aẔād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿ**uḳbāya** gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 16). [ʿuḳbāya,]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿ**uḳbāya** gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 20). [ʿuḳbāya,]*

Meşreb-i Ṣafī seḥāvet maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿ**uḳbāya** gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 24). [ʿuḳbāya,]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī gözümüz gördü dīdār 1293
Şeyḫ Ḥüseyn ʿ**uḳbāya** gitdi oldu cennetler gülü Muḥarrem 19 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 28). [ʿuḳbāya,]*

Āh reʾis-i Saʿdiyānıñ ol ḥaḳīḳāt serveri
Şeyḫ Ḥüseyn ʿ**uḳbāya** gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 2). [ʿuḳbāya,]*

Şeyḫ-i kāmil itdi muṭlaḳ nesl-i pāk-i Ḥaydarı
Şeyḫ Ḥüseyn ʿ**uḳbāya** gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 4). [ʿuḳbāya,]*

Menzil-i maḳṢūda irdi buldu anda devleti
Şeyḫ Ḥüseyn ʿ**uḳbāya** gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 8). [ʿuḳbāya,]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿ**uḳbāya** gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 12). [ʿuḳbāya,]*

Berzaḫından māsivānıñ ḳurtulup āzād eyledi
Şeyḫ Ḥüseyn ʿ**uḳbāya** gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 16). [ʿuḳbāya,]*

ʿAzm idip Cennāt-ı ʿAdna anda itdim hem ḳarār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿ**uḳbāya** gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 20). [ʿuḳbāya,]*

Meşreb-i Ṣafî seḥāvet maʿdeni ehl-i kerīm
Şeyḫ Ḥüseyn ʿ**uḳbāya** gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 24). [ʿuḳbāya,]*

Himmetiyle Şeyḫ Sükūtī göẔümüz gördü dīdār
Şeyḫ Ḥüseyn ʿ**uḳbāya** gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 28). [ʿuḳbāya,]*

ulaş-: *Belli bir yere varmak, belli bir kimse veya şeye erişmek, vasıl olmak.*

Ṭarīḳat-ı Çeştī īcād idip tezyīn-i aʾlāda
Ki zirā ibn-i Edhem **ulaşur** nesl-i bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 48). [ulaşur, -ur]*

ʿulemā: *Alimler, ilim sahipleri, bilginler.*

Müzeyyen ḫūb-ı libās ancaḳ ʿ**ulemā** şānına lāyıḳ
Biz abdāl-ı Ḫudā olduḳ ḳanāʿat ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 11). [ʿulemā,]*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş hem ʿ**ulemā** cümlesi
Rüşvet ile oldu meşhūr ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 5). [ʿulemā,]*

ḲaḌı müftī şeyḫ derviş hem ʿ**ulemā** cümlesi
Rüşvet ile oldu meşhūr ehl-i ḥikmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 5). [ʿulemā,]*

Müftīsi ḳaḌı ser ʿasker hem ʿ**ulemā** her biri
Cehrile rüşvet alurlar geydiler ḫilʾat ṭonu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 9). [ʿulemā,]*

Der- beyān aḥvāl-i ʿulemā-ı ẓāhir
Ṣınıf-ı ʿ**ulemāda** merḥamet yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 2). [ʿulemāda, -da]*

ʿulemā-: *Alimler, ilim sahipleri, bilginler.*

Der- beyān aḥvāl-i ʿ**ulemā-ı** ẓāhir
Ṣınıf-ı ʿulemāda merḥamet yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 1). [ʿulemā-ı, -ı]*

ulu: *1. Çok üstün niteliklere sâhip, çok büyük, yüce. 2. Bir topluluğun maddî veya mânevî büyüğü, saygı duyulacak niteliklere sâhip kimse.*

Sükūtī ictināb eyle bu aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden
Ṣıġın bir **ulu** dergāha seḥerlerde Ḥaḳḳı ẓikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 12). [ulu,]*

Gel imdi **ulu** dergāha iresin ḥażret-i şāha
Virirler mesned-i pāye seḥerlerde Ḥaḳḳı ẓikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 7). [ulu,]*

Müşkül budur ʿaşıḳlara terk-i sivā itmek ne güç
Pāk itmeden dil mülkünü ḥased nifāḳ bir **ulu** ṣuç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 2). [ulu,]*

Murtażānıñ nūr-ı muṭlaḳ tā ḳıyāmet dūr ider
Nuṭḳ-ı Aḥmed **ulu** bir hān fehm iden ʿāṣıḳlara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 24). [ulu,]*

Māsivānıñ keşretinden ben bugün oldum ḫalāṣ
Vaḥdet içre şimdi irdim bir **ulu** sulṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 8). [ulu,]*

Ḥażret-i Saʾd Vakḳāṣ hem aṣḥāb içre pek **ulu**
Oġlu merdūd bir münāfıḳ Ḥüseyne düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 19). [ulu,]*

Ol Ṭarīḳ-i Saʿdīyānʾda bir **ulu** sulṭān idi
Sözlerimiz eneʾl Ḥaḳ ʿāşıḳa bürhān idi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 5). [ulu,]*

Bunca şehre Saʿdiyānda ol idi gerçe **ulu**
Bir nice çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 9). [ulu,]*

Bunca şehre Saʿdiyānda ol idi gerçe **ulu**
Bir nice çoḳ ḫalifeler bāb-ı luṭfunda ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 9). [ulu,]*

ʿĀlem ṭaʿn ider ḫārici devrān
Yerleri heft Ṭamu bir **ulu** meydān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 48). [ulu,]*

ʿ**ulūm:** *Ilimler, bilimler.*

Āyet-i heft Fātiḥadır çünki yüzine ʿayān
Cemʾ itdi Ḫudā anda ʿ**ulūmuñ** mecmāʿ-ı esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 12). [ʿulūmuñ, -uñ]*

ʿ**ulyā:** *Çok yüksek, çok yüce.*

Ḳabr-ı nūruñ şuʾlesi virdi cihāna şeref
Kaʾbe-i ʿ**ulyā** budur bil ʿāleme Şāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 22, Mısra 2). [ʿulyā,]*

um-: *Ummak, beklemek, ümit etmek, dilemek.*

Bunca demler yalvarırdım ḫālime raḥm iylesün
Ey Sükūtī şefḳāt **umma** bir ẓālim ġaddāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 10). [umma, -ma]*

İlticāmız bunlaradır her demi leyl ü nehār
Dürr-i luṭfundan **umarız** derdimize hem devā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 28). [umarız, -ar, -ız]*

Gel göñül geç māsivādan **umma** andan şefḳat hīç
Ẕen ü dünyā bī-vefādır **umma** andan himmet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 1). [umma, -ma]*

Gel göñül geç māsivādan **umma** andan şefḳat hīç
Ẕen ü dünyā bī-vefādır **umma** andan himmet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 2). [umma, -ma]*

Kes ümīdiñ virme meyliñ cāzū bir mekkāreye
Ḫüdʾāsı çoḳ ictināb it **umma** andan şevḳat hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 4). [umma, -ma]*

Bir vefāya biñ cefā eyler bugün ʿāṣıḳlara
Zehr virmiş bal yerine **umma** andan şerbet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 6). [umma, -ma]*

Bunca şāhlar ḳapusunda ḳul olur her rūz u şeb
Mülkünü yaġmaya virdi **umma** andan nuṣret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 8). [umma, -ma]*

Bir kanāʿat kūşesinde ey Sükūtī ol muḳīm
Ehl-i mürüvvet ḳalmamışdır **umma** andan ġayret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 10). [umma, -ma]*

Ḫiẕmetinde beẕl-i cān itdim anıñ ben rūz u şeb
Bāb-ı Luṭfunda ʿināyet **umarım** nice sāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 4). [umarım, -ar, -ım]*

Bāb-ı iḥsānıñ **umarım** geldim sezāyım yā Ḥafîẓ
İlticāyım ḥażretine ṣāḥib-i rıżāyım yā Ḥafîẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 1). [umarım, -ar, -ı, -m]*

ʿArż idip gelmekde dāʾim bī-devālar ḳapına
Ḫācetiñ senden **umar** bī-māreler olmaḳda Ṣaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 8). [umar, -ar]*

Biz Ḥasan ibn-i ʿAlīniñ ḳulu olduḳ tā ezel
Ehl-i beyt-i Muṣṭafādan **umarız** enʾām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 6). [umarız, -ar, -ız]*

Şefḳat **umma** ġayrılerden Aḥmed-i Muḥtār gerek
Sāḳī-i kevṯer cenāb-i Ḥaydar-ı Kerrār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 1). [umma, -ma]*

Senden olmazsa hemān bil yārāna edvā göñül
Ḳanda aġyārdan **umarsın** merhem-i eşfā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 2). [umarsın, -ar, -sın]*

Ḫānḳāhıñ beklerim Derviş Sükūtī her rūz u şeb
Der Luṭfundan **umarız** derde devādır sevdigim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 24). [umarız, -ar, -ız]*

Ḫāk-i pāyiñ kem-teri Derviş Sükūtī tā ezel
Senden **umar** şefḳat ancaḳ rūz-ı cezāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 14). [umar, -ar]*

Ẓulmüyle çoḳ Kerbelāda itdiler cevr-i cefā
Kimden **umar** ya şefāʿat ḳavm-i Mervān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 10). [umar, -ar]*

Bir Ẓināndan ḥāṣıl olmuş ol Yezīd bed- ḫārici
Kim **umar** andan mürüvvet ḳavm-i Süfyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 24). [umar, -ar]*

Āsitānıñ bir ġulāmı olmuş Sükūtī tā ezel
Dürr-i luṭfundan **umar** ol şefḳati Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 16). [umar, -ar]*

Ṣaḳın aldanma sen yā hū durulmaz bir cihāndır bu
Ne **umarsın** gel ey ṭālib işi gücü yalandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 2). [umarsın, -ar, -sın]*

Revā mı şānına her dem viṣālinden olam ben devr
Şefāʿat ḳıl saña maḥṣūṣ **umarım** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 6). [umarım, -ar, -ı, -m]*

Cān naḳdini beẕl eyledi rūşen Sükūtī Aḥmede
Şefḳat **umar** rūz-ı cezā yaḳmaya hiç nār ateşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 12). [umar, -ar]*

Caʿfer ibn-i Bāḳır oldu cümleniñ sulṭānı hem
Bāb-ı luṭfuñ **umarız** derdlere dāʾim şifa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 6). [umarız, -arız]*

Kim **umar** senden terāḥḥum bī-vefā ẕālim felek
Ġadrile cevr-i cefādır ʿādetiñ ẕālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 1). [umar, -ar]*

Devā **umar** ḳamusu hep seniñ bābında ey Sulṭān
Ṭarīḳ-i Saʿdîler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarābātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 7). [umar, -ar]*

ʿummān: *Büyük, engin deniz, okyanus.*

Nehr-i ʿaşḳıñ aratmadıḳça ʿ**ummānı** bilmez ḳandadır
Baḥra ġavvāṣ olmayanlar pāyānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 1). [ʿummānı, -ı]*

Cismini ruḥa tebeddül eyleyen ʿāşıḳları
Ḳaṭresin bir baḥre ṣalmış ʿ**ummān** olan Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 6). [ʿummān, -sı]*

Ḳulzüm-ü baḥre ser-a-ser felegimi Ṣaldım bugün
Bir nihāyet semte düşdüm ʿ**ummān** olan Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 6). [ʿummān,]*

Baḥr-ı ʿaşḳa dūş olup ʿ**ummān** olan Saʿdîleriz
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup cānān olan Saʿdîleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 1). [ʿummān,]*

Mürşidlere dil bağladım gice gündüz hep aġladım
Ṣular gibi ben çaġladım tā bulunca ʿ**ummānımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 10). [ʿummānımız, -ımız]*

Baḥr-ı ḳulzümde Sükūtī her zamān ġavvāṣ olup
Dürr-i cevherler metāʾıñ bulmaġa ʿ**ummāna** gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 10). [ʿummāna, -a]*

Hū ile ʿaşḳ baḥrına gelmiş ben Ṣalmışam
Bu vücūdum mevc gelmiş yürüdü ʿ**ummāna** hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 6). [ʿummāna, -a]*

Baḥr-ı ʿaşḳa düşmeyenler ol ʿ**ummān** nice
Ḳanda bulur dürr-i mercān bulmadı ol kān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 1). [ʿummān,]*

Baḥr-ı ʿaşḳa ġarḳ olan Derviş Sükūtī her zamān
Cevherin aṣlıñ bulur ol kendin ʿ**ummān** eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 12). [ʿummān,]*

Ehl-i ʿaşḳıñ ʿaşḳı artar nūş iden bir cürʿasın
Baḥr-ı ʿaşḳı çūş idermiş mevc urur ʿ**ummān** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 14). [ʿummān,]*

Ḥiẕmetinde beẔl-i cān itmiş Sükūtī bir ġarīb
Ḳaṭre iken baḥre irdi bir ʿaẓīm ʿ**ummān** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 10). [ʿummān,]*

umūr: *Ar. Emr'ler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.*

Tekyegāhıñ ʿarşasında çeşmesi ẕāt-ı ḳadīm
Taʿmīratla buldu mevcūd ḫālıḳıñdır her **umūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 14). [umūr,]*

ʿ**unṣur:** *1. Anasır-ı erba : hava,su,toprak ve ateşten biri. 2. Ar. Öz, ruh, madde, esas, cevher, kök.*

Ḳayd-ı ʿ**unṢur** ẓulmetinden bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Bir ṭabīb ḥāẕıḳ ara bul derdine dermān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 9). [ʿunṣur,]*

Ḳurtulup ẓulumātı ʿ**unṣur** ḳayd-ı bendinden bugün
İrişir bir ʿāleme seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 11). [ʿunṣur,]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem her ṭabiʿat bir degil
Ḥaḳ yaratmış ʿ**unṣur** üzre dürlü renk emsalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 18). [ʿunṣur,]*

ʿ**unvān:** *İsim, vasıf; şan, şöhret; bir kitabın veya bir bölümünün, makale, mektup vb.nin başına yazılan yazı veya kelime.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavṩüʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿ**unvānlarıdır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [ʿunvānlarıdır, -lar, -, -dır]*

ur: *Söylemek, konuşmak.*

Anıñla hemān sen zāhidā bu rāhımız ḫüccet eyle
Laf-ı güẔāf **urma** Ṣaḳın bu bir sırr-ı Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 8). [urma, -ma]*

ur: *Sürmek.*

Ṣaḥana ḳalay **urmasıyla** tezyīn ider her cihetiñ
Ḥükm-i ḫās yunmaġile çıḳsa gerek der-ʿaḳāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 7). [urmasıyla, -ma, -sı(y), -la]*

ur: *Vurmak, yollamak, atmak.*

Cām-ı Ṣahbā-yı ezelden içmiş isen sen eger
Naʾra-i ʿaşḳı hemān **ur** ṭurmayup meydān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 4). [ur,]*

ur: *Sürmek.*

Añlamaz zāhid bu sırr-ı mürşide dest **urmamış**
Cehlile düşmüş niẕāʿa bulmadı ol rehber ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 7). [urmamış, -ma, -mış]*

Merhem **ururlar** anıñ her rūz u şeb dil zaḥmına
Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳa irüp ḥālini eşʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 3). [ururlar, -ur, -lar]*

ur: *Vurmak, nakşetmek, işlemek.*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu bu derūnum ṣanḳi **urmuş** māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 4). [urmuş, -muş]*

Zāhidā bu cismimi ābād iden hep Muṣṭafādır
Dīdemizde şevḳ **uran** nūr-ı żiyā bil Murtażādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 2). [uran, -an]*

Zīb ü zīver Ṣūretinden pertev **urmuş** ʿāleme
Muṭlaḳ ḥüsnüñ görenler şād olur her āneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 5). [urmuş, -muş]*

Bir iki gün ʿömr içün ṭapmak ne müşkül dünyāya
Terkin **urmaḳ** lāyıḳ-ı insān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 4). [urmaḳ, -maḳ]*

Geldik bu mülke eñ ṣonu giydik ʿanāṢır bir ṭonu
Urmadan tā kaf u nunı ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 2). [urmadan, -ma, -dan]*

Cemāliñ nūrı berḳ **urmış** cihānı māhitāb eyler
Bu bir ḥur-ı cināndır ki yüzüñ şevḳ-i ḳamerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 3). [urmış, -mış]*

Gerçe odur viren alan pazar içinde
Urdu cevāhir ziynetini bir dükkâna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 4). [urdu, -du]*

Devr-i Resūl-i ser ʿAlī gelmesiyle doldu cihān
Fitne fücūr itdi ẓuhūr **urdu** Ṣedā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 10). [urdu, -du]*

Feyż-i himmet ile ol dem ḳalbimiz nūr eyledi
Rūşen oldu bu derūnum Ṣanḳi **urmuş** māh-tāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 4). [urmuş, -muş]*

Ḥüsnünüñ bir lemʾāsından şemsiyle necm-i ḳamer
Pertevin almış ezelden berḳ **uran** envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 12). [uran, -an]*

Ṣūretde ʿaceb ḫande ider cümle bu ḫalḳı bend itmek içün
Ẓāhirde ḳalay **urmuş** yüzüne ḳalbinde ṭulūʿ miżmār naḳūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 8). [urmuş, -muş]*

Mülk-i dünyā bī-vefādır ḳıl ferāġat ey göñül
Cehd ide gör terkini **ur** bul saʿādet ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 25, Mısra 2). [ur,]*

ur: *Haykırmak, bağırmak.*

Hem eneʾl Ḥaḳ naʿrasını **urmışız** Manṣūr gibi
Bir tecellī irdi Ḥaḳdan olmuşum berdār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 3). [urmışız, -mış, -ız]*

Hem eneʾl-Ḥaḳ naʾrāsını **uralım** her rūz-şeb
Cān virelim ManṢūr āsā her zamān bir tam gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 3). [uralım, -alı, -m]*

ur: *(Silah, kılıç vb. için) Vurmak, sokmak, batırmak, delmek; yaralamak.*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḥtını ger virseler
Destiñ **urma** yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 8). [urma, -ma]*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḥtını ger virseler
Destiñ **urma** yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 8). [urma, -ma]*

Nʾola bir dem ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric baġrına **ursa** yedinde ḫançerim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 14). [ursa, -sa]*

İbn-i Süfyān leşkerile Şām civārında o dem
Ḥaydar ile cenk iderken **urdular** bed-kāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 8). [urdular, -du, -lar]*

Urmayın siz zāhidā her ġarīb bī-çāre tīġ
Lāyıḳ oldur ḍarb idesiz her zamān aġyāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 1). [urmayın, --ma-yın]*

Raḥm idip gel ḥasta ḳalbim şehrine ḳaṣd eyleme
Elleri ḳurur anıñ kim kim **urur** bīmāre tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 4). [urur, -+ur]*

Ateş-i hicrāna ḳoyma mihriñle bī-çāreyi
Derd-i ġām ḳaldır aradan sīnesine **urma** daġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 12). [urma, -ma]*

Vechiniñ her şuʿlesinden şems-i māh alur żiyā
Şevḳ-i ḥüsnüñ nūr-ı muṭlaḳ berḳ **uran** tābāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 4). [uran, -an]*

Ḫançerle **urup** sīnemize ḳalāʾ mı ṣandı bu tenim
Ḳıldı ḥarāb dil mülkünü ḥaml idemez nāzik bedenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 1). [urup, -up]*

Ḳuddamüñ defʾ rāh-ı ʿaşḳında **ururlar** bī-riyā
Ḫalḳla ṭutmuş cihānı nevbet-i Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 11). [ururlar, -ur, -lar]*

Zehr ḫançerle **urupdur** ibn-i Mülcem āşikār
Ṭutdı emrini münāfıḳ girdi şāhıñ ḳanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 3). [urupdur, -up, -dur]*

Artdı ʿaşḳım yā ilāhī düşmüşüm deryālara
Mevc **ururs**a bıraḳmaz ancaḳ vaṣl olam ṣaḥrālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 2). [ururs**a**, -ur, -sa]*

Ṭaş olsa eger cümle derūn itmege aṣlā taḥammül
Ḥançerle **urup** ṣubḥ u mesā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 12). [urup, -up]*

Destine al tīġ-ı celāl ḥaşmına **ur** Aḥmediñ
Ḳahr-ı Ḫudā itse gerek ḥākim cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 13). [ur,]*

Ehl-i ʿaşḳıñ ʿaşḳı artar nūş iden bir cürʿasın
Baḥr-ı ʿaşḳı çūş idermiş mevc **urur** ʿummān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 14). [urur, -ur]*

Tīġ-ı ḥançer bāġrına **urdı** o ẓālim ber tamām
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 11). [urdı, -dı]*

ur: *Varlığına inanılan bir gücün öfkesine, gazabına uğramak.*

Ḳodu bir kethüda anda vezīr ḥükmüñ sürer dāʾim
Emīn itmiş bu şehr içre ḳamu mülke **urdu** serdār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 28). [urdu, -du]*

Ḳahrıyla **urdu** felek çün seyfini dil mülküne
Merhem itse bir ṭabīb yoḳ görmedim bunda şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 3). [urdu, -du]*

ur-: *Vurmak. II Yakmak.*

Urdı bir ateş vücūdum şehrini iḥrāḳ idip
Neylesin bİ-çāre göñlüm Ṣafī büryān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 7). [urdı, -dı]*

ur-: *(Silah, kılıç vb. için) Vurmak, sokmak, batırmak, delmek; yaralamak.*

Nefsimizi ḳatl itmege destimizde seyf-i celāl
Cehd ideriz leyl ü nehār **urmaġa** ḥançer zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 4). [urmaġa, -maġa]*

Tīġ-ī Ḥaydarla Sükūtī ḫandān düşmanına
Boynuna **ur** ḫāricīniñ al bugün bir kām gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 10). [ur,]*

Bunca hezār düşman ile bābını **urdu** yere
Hasr eyledi aṣḥāblara ʿadlile vefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 17). [urdu, -du]*

ʿurūc: *Yukarı çıkmak. II Yükselmek.*

Rifʿat bulur rūz u leyāl evc-i semā eyler **ʿurūc**
Cibrīl olur hem rehberi neyler aña aġyār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 5). [ʿurūc,]*

Cenāb-ı Aḥmede ol dem semavāta **ʿurūcunda**
Virildi ḫilʾat-i rifʿat uṢāta şefḳāt-i iḥsānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 5). [ʿurūcunda, -un, -da]*

Ne ḥikmet Ḥażret-i ʿĪsā beḳā-yı iḫtiyār itdi
ʿUrūc itdi semā üẔre bu dünyādan rehā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 24). [ʿurūc,]*

ʿurūc itdi: *Yukarı çıkmak, yükselmek II ulaşmak, erişmek.*

Bu pendimden ey Sükūtī her kim alur bunda sebaḳ
Menzil aldı rifʿat ile āsumān itdi ʿurūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 14). [ʿurūc itdi, -di]*

ʿuryān: *Çıplak || Üzerinde maddî varlık bulunmayan (tas. maddî varlıklardan soyutlanmış).*

Terk eyledi ibn-i Edhem tāc u taḫtıñ Ḥaḳ yoluna
Bir ḥabbeye muḥtāc olup ʿ**uryāna** irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 8). [ʿuryāna, -a]*

Sen şefīʾüʾl müẔnibīnsin ʿarṣa-ı maḥşerde hem
Ṣol zamān kim saña geldik baş açıḳ ʿ**uryānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 10). [ʿuryānesi, -esi]*

Ehl-i īmānıñ bu demde sīnesi ʿ**üryān** ola
Ḳan döküp dīdelerinde rūz u şeb giryān ola *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 11). [ʿüryān,]*

uş: *Bu şekilde, böylece.*

Cümle varım her ḫuṢūṢda Ẕeyneʾl ʿAbāya virsem **uş**
Ṣād olur ḳalbim her ān ẕevḳile ehl-i Ṣafāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 5). [uş,]*

uşan-: *Bıkkınlık gelmek.*

Şehā göñlüm **uşanmışdır** sivā ḥubı yalan şimdi
Giriftārım belālarla vefāsı yoḳ cihān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 1). [uşanmışdır,]*

Ẕāt-ı efġān kārı olmuş ʿāşıḳ-ı bī-çāreniñ
Nāre yanmaḳdan **uşanmaz** ẕevḳ ider pervānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 4). [uşanmaz, -maz]*

ʿuṣāt: *Asiler, zorbalar, itaat etmeyenler, günahkarlar.*

Sen olduñ cümle mücrim ʿ**uṣāta** yevm-i ḥaşr içre
Sükūtī ḳaṭıʿ ümid itmez şefāʿat yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 17). [ʿuṣāta, -a]*

Devlet añа kim tāc ü nübüvvet başına ḳondu sırr-ı Ḫudādan
Şāfīʿ-i maḥşer rūz-ı cezādır cümle ʿ**uṣāta** ḳıldı şefāʿat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 16). [ʿuṣāta, -a]*

Cenāb-ı Aḥmede ol dem semavāta ʿurūcunda
Virildi ḫilʾat-i rifʿat **uṢāta** şefḳāt-i iḥsānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 6). [uṣāta, -a]*

ʿuṣṣāḳ: *(Ar.) Âşık kelimesinin çoğulu II. Âşıklar.*

Bezme revnaḳ virmek içün bādeniñ keyfini
Devr iderse cümle ʿ**uşşāḳ** söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 6). [ʿuşşāḳ,]*

Bezm-i ervāḥı ezelden dest-i Ḥaḳdan bir ḳadeḥ
Nūş iden ʿ**uşşāḳı** bellü bellü Ṣorma mestān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 4). [ʿuşşāḳı, -ı]*

Nūr-ı vechi şuʿle ṣalmış bu cihāna ser-te-ser
Neylesün bī-çāre ʿ**uşşāḳ** yanmayup kim yanalar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 4). [ʿuşşāḳ,]*

Ḥaḳ ḥabībi itdi beyān ʿ**uşşāḳına** bürhān ile
Fehm it bunu zāhid güzel cümlemize iʾlān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 5). [ʿuşşāḳına, -ı, -n, -a]*

Laʿl-i lebinden hemān ʿ**uşşāḳa** virüp būseler
Aġlar iken rūz u şeb giryānım ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 7). [ʿuşşāḳa, -a]*

Seniñ nūr-ı cemāliñden bu ʿālemler olur işrāḳ
Seniñ vechiñ diler görmek ḳapında nice biñ ʿ**uşşāḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 2). [ʿuşşāḳ,]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl iden ʿaşḳ imiş ʿ**uşşāḳını**
Ceẕb ider ol kendi ẕātıñ her demi sulṭānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 7). [ʿuşşāḳını, -ı, -n, -ı]*

Ḥaḳ ʿayāndır günden iẓhār bunda ʿ**uşşāḳı** görür
Görmez anı bī-başarlar çeşm ʿamādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 9). [ʿuşşāḳı, -ı]*

Dürlü renklerde görünen bunda her ʿ**uşşāḳına**
Şeş cihetden perde çekdin göremez nādān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 7). [ʿuşşāḳına, -ı, -n, -a]*

Hū didiḳçe ḳalb-i ʿ**uşşāḳa** oldu mu bī-dār olur
Ḥaḳ cemāliñ rüʾyet ider her demi seyrāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 5). [ʿuşşāḳa, -a]*

Hezārān bāb-ı luṭfunda ġulāmındır ḳamu ʿ**uşşāḳ**
Yolunda rūz u şeb muṭlaḳ ḳıyarlar baş ile cāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 7). [ʿuşşāḳ,]*

Göründü ḥüsnü zībāda melekdir yāḥūd insān
Gelüp ḥande ider ʿ**uşşāḳa** içinde hep hünerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 10). [ʿuşşāḳa, -a]*

Senin vechine müştākdır dü ʿālemde olan ʿ**uşşāḳ**
Ki sensin ʿāşıḳa dilber meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 5). [ʿuşşāḳ,]*

Hezārān bunda ʿ**uşşāḳıñ** ezelden ḥüsnüne ḥayrān
Olurlar mest lā yaʾḳıl bu devriñ nice insānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 7). [ʿuşşāḳıñ, -ıñ]*

Bezme revnaḳ virmek içün bādeniñ keyfini
Devr iderse cümle ʿ**uşşāḳ** söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 6). [ʿuşşāḳ,]*

Mest-i lā- yaʿḳıl idermiş cemʾ olan ʿ**uşşāḳını**
Meclisinde Ṣāfī ṭutmuş ṭopṭolu bir şān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 9). [ʿuşşāḳını, -ı, -n, -ı]*

Ẕiyāretgāh-ı ʿ**uşşāḳa** derdlilere edvā
Ṭarīḳat pīridir ancaḳ kemāl ḳudret-i aʾlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 63). [ʿuşşāḳa, -a]*

usta: *Bir işte iyi olan kimse.(iyi).*

Üçüncü Ḥaḳ velīyyullah hem oldur vāḳıf-ı esrār
Ledün ʿilminde hem yektā odur māhir odur **usta** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 12). [usta,]*

uṣūl: *Tarz, metot, tertip; Bir ilmin asıl mevzuundan önce öğrenilmesi lâzım gelen esaslar. Bir hedefe ulaşmak için tutulan düzenli yol.*

Uṣūl erkān nice tevḥīd iderdim her seḥer vaḳti
Ḳamu evrādile her dem bu eẕkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 5). [uṣūl,]*

utan: *Çekinmek, mahçup olmak.*

Rüşveti bilmez ḥarām ol cehrile ḳılmış mübāh
Ḥaḳdan aṣlā hiç **utanmaz** ṭamu içre layıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 8). [utanmaz, -maz]*

uy: *Aldanmak, kanmak, uymak. Tabi olmak.*

Uydular tersā dinine ḳavm-i Yehūddan eşed
Din ü dünyāya degişdi oldular muṭlaḳ küffar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 5). [uydular, -dular]*

Nefsine **uyma** Ṣaḳın gel itmeden Zebūn seni
Pota-i ʿaşḳa ata gör ḳaynayan misl-i raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 7). [uyma, -ma]*

Uyma cāzū gel ḥāline Ẕehīr ḳatar hep balına
Aldanma zībā şālına boyası çoḳ esāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 5). [uyma, -ma]*

Uyma Ṣaḳın sen hevāya beyhūde hem sivāya
Ṣalma başın ġavġāya devrān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 5). [uyma, -ma]*

Uyma Şīrīn sözüne Derviş Sükūtī her zamān
Bir belāya uġramış gör bugün nice Ferhādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 11). [uyma, -ma]*

Uydular tersā yahūdī dinine sīm zer içün
Terk idip dīn u Muḥammed oldular küfrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 7). [uydular, -du, -lar]*

Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafā-yı ḳanūna tebdīl itdiler
Uydular Frenk ṣoḥbetine nice biñ insān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 16). [uydular, -dular]*

Saʿādet ẕāt-ı pākında bulunmuş ere yoldaş ol
Ḫavāric ḳavmine **uyma** virirler pāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 12). [uyma, -ma]*

Ey göñül gel bunda düşme ʿināda
Nefsine **uyma** sen gezme hevāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 2). [uyma, -ma]*

Mecāzī ʿaşḳa sen **uyma** kerem ḳıl eylegil terkin
Anlardan dile himmet bulasın Ḥaḳḳ-ı eşyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 7). [uyma, -ma]*

Ḥubb-ı evlād māl-i cāha zen ü dünyā ẕevḳine
Uydular nefs leşkerine sürdüler devrandan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 16). [uydular, -du, -lar]*

Ḫıyre çün meşġūl olanlar ʿind-i Ḥaḳ maḳbūl olur
Şer iden müfsid münāfıḳ nefsine **uymuş** celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 4). [uymuş, -muş]*

İltifāt eyleme dost deyü buna
Bir ḳoca cāẕūdur **uyma** gel şuna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 6). [uyma, -ma]*

uyan-: *Gaflet içinde ve olup bitenden habersiz durumda iken gerçeklerin farkına varmaya başlamak, hakîkati görmek, gözü açılmak.*

Seḥer vaḳtinde ey ṭālib **uyan** Ḥaḳ ẕikrini gel it
Bu nefsine olup ġalib **uyan** Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 1). [uyan,]*

Seḥer vaḳtinde ey ṭālib **uyan** Ḥaḳ ẕikrini gel it
Bu nefsine olup ġalib **uyan** Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 2). [uyan,]*

Seḥerde uyanan sürdü ḳamu tevḥīd ile virdi
Cemāl-i Ḥaḳḳı gördü **uyan** Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 4). [uyan,]*

Seḥerde uyanur ḳuşlar nebātātla hem aġaçlar
İder ẕikir ḳamu ṭaşlar **uyan** Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 6). [uyan,]*

Seḥerde ʿandelīb feryād fiġānıyla oḳur evrād
Ḳamu nāsı ider dilşād **uyan** Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 8). [uyan,]*

Seḥerde uyanan her cān īcābınca sürer erkān
Erenler nuṭḳudur her ān **uyan** Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 10). [uyan,]*

Seḥerde olma sen ġafīl çeker zaḥmet yarın cāhil
Bulup bir mürşid-i kāmil **uyan** Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 12). [uyan,]*

Seḥerde ḳıl ʿibādātı irişür Ḥaḳ hidāyete
ʿAyān olur ẕātı **uyan** uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 14). [uyan,]*

Seḥerde ḳıl ʿibādātı irişür Ḥaḳ hidāyete
ʿAyān olur ẕātı **uyan** uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 14). [uyan,]*

Seḥerde cān gözün açmış nihān sırrın Ḥaḳḳıñ seçmiş
Ölümden evvel ol göçmüş **uyan** Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 16). [uyan,]*

Seḥerde görünür ol Ḥaḳ Sükūtīden işit muṭlaḳ
İder tevḥīd şecer evrāḳ **uyan** Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 18). [uyan,]*

Seḥerde **uyanan** sürdü ḳamu tevḥīd ile virdi
Cemāl-i Ḥaḳḳı gördü uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 3). [uyanan, -an]*

Seḥerde **uyanan** her cān īcābınca sürer erkān
Erenler nuṭḳudur her ān uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 9). [uyanan, -an]*

Seḥerde **uyanur** ḳuşlar nebātātla hem aġaçlar
İder ẕikir ḳamu ṭaşlar uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 5). [uyanur, -ur]*

Uyan ġafletden ey ṭālib seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it
Sivāya olma gel raġıb seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 1). [uyan,]*

Şuʿlesinden ḥüsnünüñ Derviş Sükūtī rūz u şeb
Çoḳ **uyanmışdır** çerāġlar eylediñ bir nār eḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 12). [uyanmışdır, -mış, -dır]*

Seḥerde aç gözün ey cān **uyan** vaḳt-i seḥerlerde
Ne söyler bize ol Ḳurʾān **uyan** vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 1). [uyan,]*

Seḥerde aç gözün ey cān **uyan** vaḳt-i seḥerlerde
Ne söyler bize ol Ḳurʾān **uyan** vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 2). [uyan,]*

Seḥerde Ẕikrini gel it göñülde fikrini gel it
Hezārān şükrini gel it **uyan** vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 4). [uyan,]*

Seḥerde açılur perde devā olur ḳamu derde
Düşer ḳurd ḳuş nice virde **uyan** vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 6). [uyan,]*

Seḥerde ẕevḳ ider her cān uyanur ḳalb gözi ol ān
İder ʿarş-ı kürsīyi seyrān **uyan** vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 8). [uyan,]*

Seḥerde ins ü cān her ān ḳamu maḫlūḳ peleng arslan
Sürerler bir nice devrān **uyan** vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 10). [uyan,]*

Seḥerde ẕevḳ ider her cān **uyanur** ḳalb gözi ol ān
İder ʿarş-ı kürsīyi seyrān uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 7). [uyanur, -ur]*

Çoḳ ḫalifeler **uyandı** sāyesinde müsteṭāb
Pāye-i refʿetde her dem bulunur ʿāşıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 13). [uyandı, -dı]*

Murtażānıñ nūr-ı pākından gelüp bunca velī
Şemʾ-i nūrından **uyandı** evliyālar bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 4). [uyandı, -dı]*

uyġun: *Yakışır, yaraşır, münasip.*

Ḳalb evin güzelce pāk ider **uyġūn**
Ḫıżır-veş ḥayāta irgil ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 19). [uyġūn,]*

uyku: *Rüya, düş || uyku.*

Gice gün **uyḳuma** ḥasret ḳamu Ẕikrini yād itdim
Ṣalātıyla ṣavmını iderdim şevḳ ile yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 3). [uyḳuma, -ma]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından **uyḳuma** ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 7). [uyḳuma, -ma]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından **uyḳuma** ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle himmet yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 367, Mısra 7). [uyḳuma, -ma]*

İnler idim her seḥerler ḳan gelince dīdeme
Ḥasret oldum **uyḳuya** ben yoḳ meded aġyāre *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 6). [uyḳuya, -y, -a]*

uzat: *Eli bir yere yöneltmek.*

İki destiñ **uzatmış** ol bu ʿālem ḫalḳını ṭutmuş
Cehenneme atar bir bir ne ḫoş ḥiẕmet ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 7). [uzatmış, -mış]*

Dest **uzatdı** şundu baña bir ḳadeḥ engür şarāb
Nūş idip ḳıldım cesāret bādesinden çıḳaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 5). [uzatdı, -dı]*

uzat: *Bir meseleyi gereğinden fazla konuşmak, dillendirmek.*

Ders **uẔatma** bize vāʿiẓ her demi ʿuḳbā içün
Cennetiñ çoḳ vaṣfiñ itme ol ṣafādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 5). [uẓatma, -ma]*

Söz **uzatma** beyhūde sen ey Sükūtī bu zamān
Çāre yoḳdur dört kitābdan söylesin Ḳurʾān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 35). [uzatma, -ma]*

UẔadır dersinde ḳīl ile ḳālıñ
Bāṭında yoḳluḳ bunuñ aḥvāliñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 35). [uẓadır, -ır]*

ʿ**uzlet:** *Uzlet, inziva, yalnızlık. || Masivadan ilgiyi kesip tamamen Allah'a yönelmek ve kendini ibadete vermek.*

Keṣret emvācına dalma ey göñül vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʿimā ʿ**uzlet** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 2). [ʿuzlet,]*

Kesret-i dünyāya baḳma zāhidā vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿ**uzlet** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 2). [ʿuzlet,]*

Kesret-i dünyāya baḳma zāhidā vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿ**uzlet** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 2). [ʿuzlet,]*

Dünyānıñ her berzaḫından itdi ḫalāṣ ol yārimiz
Şimdi ʿ**uzletde** ḳarārım bulmuşuz dildārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 2). [ʿuzletde, -de]*

ʿUzlete ben anıñçün eyledim bunda ḳarār
Ḫalḳla ülfetde dāʾim artmada melalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 5). [ʿuzlete, -e]*

ʿUzlete ḳılmış ḳarārıñ Ḫaḳḳa maḳbūl ḳul olan
Raġbet itmez bu sivāya terk-i cihāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 5). [ʿuzlete, -e]*

Ẕevḳ-i dünyā ey Sükūtī ʿ**uzleti** ḳıl iḫtiyār
Vaḥdet-i Ḫaḳḳa her cihetden ḫoş Ṣafādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 17). [ʿuzleti, -i]*

İḫtiyār ʿ**uzlet** itmiş bu sivādan ehl-i ʿaşḳ
Raġbet itmez bu cihāna kemteri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 9). [ʿuzlet,]*

Bulur ʿ**uzlet** maḳāmında nişīn olmuş nevbet bekler
Ölümden evvel ölmüşler geçüpdür cism-i cānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 3). [ʿuzlet,]*

Sivādan el çeküp ʿ**uzlet** iderler dār-ı dünyāda
Seniñ ẕāt-ı kemālinde Rıżādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 11). [ʿuzlet,]*

İderler ʿ**uzlet** ḳāniʿ sarāy-ı salṭanat baḳmaz
Degişmez virseler ol dem Süleymān taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 3). [ʿuzlet,]*

Bu kesretden ḫalāṣ olmuş bular ʿ**uzlet** maḳāmında
Cenāb-ı Ḫaḳḳıyla her dem iderler ẕevḳ ü Ḫudāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 5). [ʿuzlet,]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 11). [ʿuzlet,]*

ʿUzlet itmekden Sükūtī ġayr çāre yoḳ bugün
Ḥıfẓ ider ḥuffāẓ-ı muṭlaḳ ehl-i ġayret ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 11). [ʿuzlet,]*

Māsivānıñ kesretinden ʿ**uzlete** itmiş ḳarār
Baḳmaz oldular cihāna itmediler iʾtibār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 19). [ʿuzlete, -e]*

Ṣuñ demi pīrlik ḥālinde iḫtiyār ʿ**uzlet** idüp
Ḫaḳdan artıḳ ġayre baḳmaz pazarın itdi ḫalvetdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 9). [ʿuzlet,]*

vaat: *Bir işi yerine getirmek için verilen söz.*

Ḳalma cürmümüze her dem yā şefīʿüʾl-müznibīn
Raḥmet içün gönderildin her **vaata** yā emīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 2). [vaata, -a]*

vāfir: *Ar. Çok.*

Bu aḥlaḳ-ı ḳabīḥlerden rehāyāb oldum yā Rab
Riyāżāt itdiġim **vāfir** ne ḥikmetdir ʿaceb yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 2). [vāfir,]*

vāh: *"Yazık!" anlamında olup üzüntü, keder bildiren bir ünlem.*

Āh Ḥüseynim **vāh** Ḥüseynim şāh-ı şehīdān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 33). [vāh,]*

Yaʿḳūb gibi rūz u leyāl dīdelerim ḳan aġladı
Derdi Yūsuf itdi helāk neyleyim ben āh ile **vāh** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 8). [vāh,]*

Hem ṣusuzluḳ her cihetden berhizi itdi şedīd
Āh Ḥüseynim **vāh** Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 4). [vāh,]*

Āh Ḥüseynim **vāh** Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 9). [vāh,]*

Āl-i mervāna hezārān laʿneti her ān ola
Āh Ḥüseynim **vāh** Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 14). [vāh,]*

Āh Ḥüseynim **vāh** Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 19). [vāh,]*

Kimden ola yā şefāʿat bir gün ola maḥşeri
Āh Ḥüseynim **vāh** Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 24). [vāh,]*

Āh Ḥüseynim **vāh** Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 29). [vāh,]*

ʿĀşıḳı ol mātemiñ ṭut baḳma münkir ḳālini
Āh Ḥüseynim **vāh** Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 34). [vāh,]*

vaḥdet: *Birlik, bütünlük, bir ve tek olma II (tas.) Allah'a yakınlık, Allah'a ulaşıp Allah'la bir olma durumu.*

Geç bu kesret ʿāleminde rāh-i Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Vaḥdet ilinde beḳā ol görmeye aġyār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 6). [vaḥdet,]*

Kesret emvācına dalma ey göñül **vaḥdet** gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 1). [vaḥdet,]*

Kesret-i dünyāya baḳma zāhidā **vaḥdet** gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 1). [vaḥdet,]*

Kes̲ret-i dünyāya baḳma zāhidā **vaḥdet** gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 1). [vaḥdet,]*

Mülk-i kes̲ret berzaḫından çün ḫalāṣ olmuş bu dem
Vaḥdet yol bulmuş ol ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 10). [vaḥdet,]*

Zīb u zīver naḳşını dil mülküne hiç ḳoymadıḳ
Vaḥdet-i dār-ı beḳāda sulṭān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 12). [vaḥdet-i,]*

Kes̲retde **vaḥdet** bulmuşuz z̲evḳ ile ʿişret ḳılmışız
ʿAşḳla lezzet bulmuşuz her dem-be-dem iḫvānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 15). [vaḥdet,]*

Gelüp **vaḥdet** diyārından bu kes̲retde fenā bulduḳ
Gezerken zār-ı sergerdān hele bir rehnümā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 1). [vaḥdet,]*

Māsivānıñ kes̲retinden ben bugün oldum ḫalāṣ
Vaḥdet içre şimdi irdim bir ulu sulṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 8). [vaḥdet,]*

Vaḥdet içre nice demler yār ile yār iden göñül
Şimdi düşdün ġurbet içre āh u z̲ār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 1). [vaḥdet,]*

Her ān **vaḥdet** seyrānında iderler Ḥaḳ ile ülfet
Bu ḫalḳdan inḳıṭā itmiş ümīd itmez iḫvānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 5). [vaḥdet,]*

Hū ile bezm-i serā-yı **vaḥdete** çün irdiler
Hep erenlerden Sükūtī feyż ider insāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 9). [vaḥdete, -e]*

Geçerler fānī dünyādan beḳā-yı **vaḥdete** iren
Bulurlar maḳṣūduñ anlar niderler māsivā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 3). [vaḥdete, -e]*

Ḥaḳḳa ḳarīb ey Sükūtī cümle bu ʿālem
Vaḥdet gözüyle eyle naz̲ar tā iresin cānāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 10). [vaḥdet,]*

Z̲evḳ-i Ḥaḳḳa irdin ise **vaḥdete** eyle naz̲ar
Kes̲ret-i dünyāya baḳma aldadır nefsin seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 9). [vaḥdete, -e]*

Bular **vaḥdetde** her dāʾim iderler z̲evḳini Ḥaḳla
Bu kes̲retden elin çekmiş niderler ḳuru ġavġāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 5). [vaḥdetde, -de]*

İltifāt itmez bu kes̲ret ʿālemine Z̲erre hiç
Vaḥdet ilinde beḳādır ḥażret-i Z̲eyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 2). [vaḥdet,]*

Nūr-ı Aḥmedle sırrı **vaḥdet** yol buldular
Küntü kenziñ maḥzenine oldular hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 15). [vaḥdet,]*

Vaḥdetde Ḥaḳḳıyla rūz u leyāli
Z̲evḳ ider böylece her dem sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 23). [vaḥdetde, -de]*

vaḥdet-: *Birlik, bütünlük, bir ve tek olma II (tas.) Allah'a yakınlık, Allah'a ulaşıp Allah'la bir olma durumu.*

Bu kesretden ḫalāṣ olmuş irişmiş özge bir Ẕevḳe
Maḳām-ı **vaḥdet-i** Ḥaḳda iderler ẕevḳ-i sulṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 6). [vaḥdet-i, -i]*

vaḥdet ilinde: *Birlik diyarı. // [tas.] Kulun bu âleme gelmeden önce bulunduğu ilahî huzur, âlem-i ervâh.*

Kesret-i dünyāya baḳmaz el yuyan ʿāşıḳları
Vaḥdet ilinde beḳāyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 10). [vaḥdet ilinde, -n, -de]*

vaḥdet-i bākīye: *Ebedi, kalıcı vahdet.*

Kesret-i dünyāya baḳmaẔ bunlarıñ her bendesi
Vaḥdet-i bāḳīye irdim aḥḳarı Saʿdîleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 14). [vaḥdet-i bāḳīye, -ye]*

vaḥdet-i ḥaḳḳ: *Hakk'ın birliği. // [tas.] Hakk'ın zât, sıfat, isim ve fiillerinin birliği.*

Ẕevḳ-i dünyā ey Sükūtī ʿuzleti ḳıl iḫtiyār
Vaḥdet-i Ḥaḳḳa her cihetden ḫoş Ṣafādır ey gönül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 18). [vaḥdet-i ḥaḳḳa, -a]*

Vaḥdet-i Ḥaḳḳa irelden Şeyḫ Sükūtī bu Zamān
Kesret içre zāt-ı Ḥaḳḳı seyr ider cihāndan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 9). [vaḥdet-i ḥaḳḳa, -a]*

vaḥdet-i zāt: *Allah'ın zatının birliği.*

Kesretiñ emvācı çoḳdur ṣaldırır girdāba çün
Vaḥdet-i zāta irişgil saña bu sāfî cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 6). [vaḥdet-i zāta, -a]*

vāḥid: *Bir, tek.*

Çerāġıñ şemʿāsı bezm-i ezelden nūr-ı **vāḥiddir**
Bu nūrdan pertev almışdır ḳamerle şems żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 3). [vāḥiddir, -dir]*

vaḥiy: *Allah'tan peygamberlere gelen haber.*

Vaḥiyle Cibrīl-i emīn de geldi her dem ḳapuna
Āyet-i Ḳurʾān getürdi zāt-ı Ḥaḳdan her sefer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 7). [vaḥiyle, -le]*

vaḥş: *İnsandan kaçan, ehlî olmayan, yabânî hayvan.*

İsmiñ seniñ **vaḥş** ü ṭuyūr insile cān cemʿ-i seçer
ʿArşda melek cümle felek vaṣfıñ ider cennāt ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 5). [vaḥş,]*

Yās ṭutup gökde melekler zār idip eyler fiġān
İns ü cān **vaḥş** ṭuyūr oldu giryān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 30). [vaḥş,]*

İns ü cinle **vaḥş** ṭuyūr cennetde hem ġılmān ḥūr
Tevḥīd iderler ne ḳuṣūr hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 11). [vaḥş,]*

vaḥş-: *İnsandan kaçan, ehlî olmayan, yabânî hayvan.*

Ol Ḥüseyn-i Kerbelāyı ẕikr ider **vaḥş-ı** ṭuyūr
Anıñ ʿaşḳına terāḥḥum ḳıl bize yā Rab ġıyāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 3). [vaḥş-ı, -ı]*

vaḥşī: *Vahşi, yabani, yırtıcı.*

Rūz-ı mātem zār ile feryād ider **vaḥşi** ṭuyur
Ḳan döküp gökde melekler gözleri pür-nem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 9). [vaḥşi,]*

vaḥy: *Allah'ın emirlerini ve yasaklarını, peygamberlerine melek vasıtasıyla veya vasıtasız olarak bildirmesi.*

Murtażādır **vaḥy-i** Ḥaḳla hel etādır şānına
Murtażādır ʿayn-ı Aḥmed dehre sulṭān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 7). [vaḥy-i, --i]*

Seniñ kim ḳapuna ḫādim hemān nāmūs-ı ekberdir
Sen olduñ **vaḥyile** menşūr her āyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 4). [vaḥyile, --ile]*

vāʿiz: *Vaaz eden, dini öğütlerde bulunan kişi.*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥeşe itdi **vāʿiẓ** ʿilmine virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 8). [vāʿiẓ,]*

Līmaʾallah remzini fehm eyler **vāʿiẓ** bugün
Çeşm-i aʿmā perde çekmiş ḳalbe anıñ siḥāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 7). [vāʿiẓ,]*

Dinleme **vāʿiẓ** sözüñ hiçbir ḳuru daʾvādır hep
Belki anıñ Ṣoḥbeti hem ḳalbiñ eyler çoḳ fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 7). [vāʿiẓ,]*

Her kelāmı buġża mebnī hem ḥasedle **vāʿīẓiñ**
Ḥırṣ ile eyler niẕāʾlar ḫalḳa her dem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 9). [vāʿīẓiñ, -in]*

Bir fenā aḫlāḳa düşmüş rūz u şeb gör **vāʿiẓi**
Her ḫuṣūṣda bu Sükūtī göñlünü kem-ter ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 106, Mısra 13). [vāʿiẓi, -i]*

Ehl-i ʿaşḳıñ menziline irmedi **vāʿiẓ** bugün
Kürsīlerde zār u feryād beyhūde her ān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 5). [vāʿiẓ,]*

Bugün bir kürsüye çıḳmış bu ḫalḳa pend ider **vāʿiẓ**
Oḳur açmış kitābını bī-maʿnā ders ider **vāʿiẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 1). [vāʿiẓ,]*

Bugün bir kürsüye çıḳmış bu ḫalḳa pend ider **vāʿiẓ**
Oḳur açmış kitābını bī-maʿnā ders ider **vāʿiẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 2). [vāʿiẓ,]*

Cinānıñ vaṣfını eyler yedi ṭamu ʿaẕābıñ hem
Bu ḫalḳı ḳorḳudur böyle nice tezvīr ider **vāʿiẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 4). [vāʿiẓ,]*

Çıḳar aġzından ateşler cihānı yaḳmaḳ hep ister
Ẕebāni şekline girmiş bu ḫalḳa cebr ider **vāʿiẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 6). [vāʿiẓ,]*

İki destiñ uzatmış ol bu ʿālem ḫalḳını ṭutmuş
Cehenneme atar bir bir ne ḫoş ḥiẕmet ider **vāʿiẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 8). [vāʿiẓ,]*

Gerekdir vāʿiẓā ancaḳ bu ḫalḳa ḥüsn-i ḫāliyle
Diler āferīn herkez güzel taḳrīr ider **vāʿiẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 10). [vāʿiẓ,]*

Revā mıdır ʿaceb böyle Sükūtī söyler ol densiz
İmānı yoḳ anıñ billāh bu ḫalḳa ḳahr ider **vāʿiẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 12). [vāʿiẓ,]*

Pāye-i rifʿat dilermiş ʿilmiyle **vāʿiẓ** bugün
Devlet-i dünyāya māʾil ḳıldıġı efkāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 7). [vāʿiẓ,]*

Ders uẔatma bize **vāʿiẓ** her demi ʿuḳbā içün
Cennetiñ çoḳ vaṣfıñ itme ol ṣafādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 5). [vāʿiẓ,]*

Dinlemezler **vāʿiẓiñ** hiç kürsīde ṣoḥbetlerini
Vardılar semt-i ḥarāma cehr ile nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 9). [vāʿiẓiñ,]*

ʿİlmiyle yaḳın gerçe olur esrāra **vāʿiẓ**
Kibr-i ḥased ḳomaz anı her demleri ġavġāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 7). [vāʿiẓ,]*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥeṣe itdi **vāʿiẓ** ʿilmine virdim cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 8). [vāʿiẓ,]*

Girsin binüp itdi ṭavīl ṭamu ʿaẕābın ḫalḳı cihāna
Muġalaṭa ideyor gör **vāʿiẓi** kim yoḳ edebī nāmūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 6). [vāʿiẓi, -i]*

Bugün minberlere çıḳmış cinān-ı vaṣfıñ ider **vāʿiẓ**
Bu ḫalḳıñ cennete naṢafıñ kimin nīrān ider **vāʿiẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 19, Mısra 1). [vāʿiẓ,]*

Bugün minberlere çıḳmış cinān-ı vaṣfıñ ider **vāʿiẓ**
Bu ḫalḳıñ cennete naṢafıñ kimin nīrān ider **vāʿiẓ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 19, Mısra 2). [vāʿiẓ,]*

vāʿiẓā: *Vaaz eden, dini öğütlerde bulunan kişi.*

Caʿferüʾs-Ṣādıḳ imāmıñ ḳolunu ṭut **vāʿiẓā**
Vāriṣ-i āl-i Resūldür ehl-i vefāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 9). [vāʿiẓā,]*

Anma o ṣāfī cinānı mest olan ʿāṣıḳlara
Gelmez aṣlā **vāʿiẓā** hiç belki cennetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 6). [vāʿiẓā,]*

Gerekdir **vāʿiẓā** ancaḳ bu ḫalḳa ḥüsn-i ḫāliyle
Diler āferīn herkez güzel taḳrīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 9). [vāʿiẓā,]*

Ẓāhir ʿilmini ekersen bildin ise **vāʿiẓā**
Bāṭınıñ hiç bilmedinse Ṣarf-ı cehl dirler saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 1). [vāʿiẓā,]*

vakfı: *Birçok kişi tarafından kurulan ve toplum yararına çalışmayı ilke edinen kuruluş.*

Bir vaḳit geldi ʿacāyib ḫānḳāhlar sed olup
Vaḳfına maʿmūr meşāyiḫ ekl ider cins Ṣuyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 4). [vaḳfına, -n, -a]*

vākiʿ: *Olan, bulunan, mevcut.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde **vāḳi**ʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavṯüʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [vāḳiʿ,]*

vākıf: *Bilici, bilen, haberdar ve âgâh olan kimse.*

ʿİlm-i bāṭında Naḳīdir maẓhar-ı sırr-ı ʿaẓīm
ʿAsker olmuş künтü kenziñ **vāḳıfı** ẓāhir nümāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 16). [vāḳıfı, -ı]*

İşbu sırra **vāḳıf** olan ne imiş her dem nizāʿ
Ḳahr-ı Luṭfu bir bilenler ol aṣıl insān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 3). [vāḳıf,]*

Küntü kenziñ maẓhar olmuş himmetiyle çün bular
ʿİlm-i alā semāya **vāḳıf** rehberi Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 6). [vāḳıf,]*

Derviş Sükūtī sür yüzüñ dergāh-ı āl-i Ḥaydara
Esrārına **vāḳıf** ider āsān ile Ḥażret-i şāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 10). [vāḳıf,]*

Derviş Sükūtī işbu sırra **vāḳıf** oldu
İrdi nice bundan evvel kāmil üstāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 9). [vāḳıf,]*

Muḥaḳḳaḳ Ḫıżır-veş zinde ide ʿāṣıḳları her dem
Bu esrārda olan **vāḳıf** zamān içre müdām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 10). [vāḳıf,]*

Maẓhar-ı tām **vāḳıf** olmuş küntü kenz esrārına
Himmet-i luṭf-ı Ḫudādan reh-nümāsı evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 9). [vāḳıf,]*

Himmetiyle **vāḳıf** oldu her biri esrārına
Elveled sırr-ı ebīye irdiler çün bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 11). [vāḳıf,]*

Bāb-ı ʿilmine anıñ kim dāḫil olmuş rūz u şeb
Vāḳıf olmuş şehrine bil Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 6). [vāḳıf,]*

Her kelāmı āyet ḥādiṯ ẕāhirinden ifşā ider
ʿİlm-i bāṭın esrārına **vāḳıf** degil dil-ḫānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 6). [vāḳıf,]*

Üçüncü Ḥaḳ velīyyullah hem oldur **vāḳıf-ı** esrār
Ledün ʿilminde hem yektā odur māhir odur usta *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 11). [vāḳıf-ı, --ı]*

Seniñ esrārına **vāḳıf** olamaz ʿaḳlile nuʾmān
Ledün ʿilminde yektāsın kelāmıñ maʾnīde burhān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 21). [vāḳıf,]*

Küntü kenze **vāḳıf** olmuş böyle bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı ezelden Ḥaḳ anı ḳılmış ʿalīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 21). [vāḳıf,]*

Küntü kenze **vāḳıf** olmuş böyle bir ẕāt-ı ḳadīm
Bezm-i ervāḥ-ı ezelden Ḥaḳ anı ḳılmış ʿalīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 21). [vāḳıf,]*

vākıf: *Birçok kişi tarafından kurulan ve toplum yararına çalışmayı ilke edinen kuruluş.*

Mülk-i māl keṣret üzre dergāhıñ **vaḳfı** ġānī
Her gelen mihmāna ikrām itdi ol merd süḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 11). [vaḳfı, -ı]*

vākıf ol-: *Bilmek, öğrenmek, haberdar olmak.*

İt taḳarrub buñlara sen **vāḳıf ol** esrārına
Men ʿarefden cehd ide gör dersini sen ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 3). [vāḳıf ol,]*

Murtażādır bāb-ı ʿilmiñ şehrine **vāḳıf olan**
Murtażādır ʿilm-i Ḥaḳda baḥr-ı ʿirfān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 3). [vāḳıf olan, -an]*

vakit: *An, zaman.*

Çoḳ **vaḳit** berbād idendi bu vücūduñ şehrini
Ẕülf-i Leylādan muḥaḳḳaḳ almadı Mecnūn murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 11). [vaḳit,]*

Pādişāhım mülk-i tende nefsimi eyle Zebūn
Virme fırṣat her **vaḳit** sen ṣal güzel eşrāra tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 6). [vaḳit,]*

Ayrılıḳ irdi Şīrīnʾden bir **vaḳit** Ferhād gibi
Kūh-ı ṣaḥrālar gezerdim mehliḳāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 5). [vaḳit,]*

Mū-ı rīşim oldu beyāż cismimize irdi fenā
Dār-ı beḳā **vaḳit** gelüp göçmek içün her ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 10). [vaḳit,]*

Bir **vaḳit** geldi ʿacāyib ḫānḳāhlar sed olup
Vaḳfına maʿmūr meşāyiḫ ekl ider cins Ṣuyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 3). [vaḳit,]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd
Az **vaḳitde** itdiġini her biri çün buldular *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 26). [vaḳitde, -de]*

vakt: *An, zaman.*

Seḥer **vaḳtinde** ey ṭālib uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it
Bu nefsine olup ġalib uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 1). [vaḳtinde, -i, -n, -de]*

Cehd idip her zamān **vaḳtinde** ara
Bulmaġa bir kāmili gerçe Ṣevābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 9). [vaḳtinde, -i, -n, -de]*

Ḥażır ol abdāl Sükūtī **vaḳtiñiz** oldu ḳarīb
Ṣon nefes aḫirde ancaḳ dīn ile īmān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 9). [vaḳtiñiz, -i, -niz]*

Uṣūl erkān nice tevḥīd iderdim her seḥer **vaḳti**
Ḳamu evrādile her dem bu eẕkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 5). [vaḳti, -i]*

Seyāḥat **vaḳti** geçmişdir bu cism-i nā-tüvān olmuş
Sīnim altmış üçe irdi liyāḳata yoḳ beyān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 5). [vaḳti, -i]*

vakt-i bahār: *Bahar mevsimi.*

Bülbülüñ efġān-ı Ẕārı güllere **vaḳt-i bahār**
Yoḳ yere feryād-ı āhı çūş ider ʿaleʾṣ-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 7). [vaḳt-i bahār,]*

vakt-i seher: *Seher vakti.*

Seḥerde aç gözün ey cān uyan **vaḳt-i seḥerlerde**
Ne söyler bize ol Ḳurʾān uyan **vaḳt-i seḥerlerde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 2). [vaḳt-i seḥerlerde, -ler, -de]*

Seḥerde Ẕikrini gel it göñülde fikrini gel it
Hezārān şükrini gel it uyan **vaḳt-i seḥerlerde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 4). [vaḳt-i seḥerlerde, -ler, -de]*

Seḥerde açılur perde devā olur ḳamu derde
Düşer ḳurd ḳuş nice virde uyan **vaḳt-i seḥerlerde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 6). [vaḳt-i seḥerlerde, -ler, -de]*

Seḥerde ẕevḳ ider her cān uyanur ḳalb gözi ol ān
İder ʿarş-ı kürsīyi seyrān uyan **vaḳt-i seḥerlerde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 8). [vaḳt-i seḥerlerde, -ler, -de]*

Seḥerde ins ü cān her ān ḳamu maḫlūḳ peleng arslan
Sürerler bir nice devrān uyan **vaḳt-i seḥerlerde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 10). [vaḳt-i seḥerlerde, -ler, -de]*

vālā: *Yüksek, âli.*

Dergāh-ı **vālāsına** Derviş Sükūtī rūz u şeb
Yüz sürüp gelmiş dīvāna bir kere senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 11). [vālāsına, -sı, -na]*

var: *Gitmek, ulaşmak.*

ʿAşḳ yolunu göster bize āsān eyle **varım** size
Her yoḳuşu sen ḳıl düze senden kerem iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 5). [varım, -ı, -m]*

var: *Varmak, ulaşmak, erişmek.*

Tefekkür eylerim bunda bu fiʿiliyle selāmet yoḳ
Ḥużūr-ı ḫāk-i pāyine ne yüẔile **varam** yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 8). [varam, -a, -m]*

Bir ere sen **var** bugün müşkülünü ʿarż ḳıl
Ḥiẓmetinde bezl-i cān it yol ile erkān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 5). [var,]*

Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı ẕikr ide gör her müdām
Ġaflet ile olma ṣaḳın **var** ḳalbe bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 10). [var,]*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez bu üç yāri kemāliyle
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa **vārdıḳda** Cenāb-ı Ḥaḳ ider menfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 10). [vārdıḳda, -dıḳ, -da]*

Günāhkārım yüzüm ḳara necāt semti ḳatı düşvār
Ne ṣūretle **varam** saña ben ḳalbim pāk degil hep bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 2). [varam, -a, -m]*

Yarın maḥşer günü bellü bu cürm ile ḳalursam ben
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa **vardıḳda** yerim Ṭamu olur hep nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 8). [vardıḳda, -dıḳ, -da]*

Ḥayy u bāḳī lā-yemūt sırrını fehm eyleyen
Mevt-i īrād gelmeden bir **vāra** irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 4). [vāra, -a]*

Mescid ü meyḫāneler Derviş Sükūtī oldu bir
Ḳanda **varsam** Ḥaḳ benimle eyledi pazar-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 10). [varsam, -sa, -m]*

Bundan murād Ḥaḳḳı bilip kāmile **var** ṣor bugün
Ṭut etegin muḥkem yapış tā göstere dānā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 5). [var,]*

Var ara bul şeyḫ-i kāmil Ḥaḳḳa seni ider vāṣıl
Yarın ʿaẕāb çeker cāhil Ẕināsı çoḳ rıżāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 11). [var,]*

Menzil-i āsān gerçe olur bir delīl ü kāmil ile
Var ara bul ey Sükūtī mürşid bir ehl-i kemal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 12). [var,]*

Varma gel Derviş Sükūtī ehl-i nādān semtine
İr erenler zümresine dāʾim Ḥaḳḳa āşıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 9). [varma, -ma]*

Maʿşūḳ yoluna virmege ben ʿaşḳile cān beklerim
Şevḳile bugün ol ḥażrete **varmaḳ** içün bu ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 2). [varmaḳ, -mak]*

Dinlemezler vāʿiẓiñ hiç kürsīde ṣoḥbetlerini
Vardılar semt-i ḥarāma cehr ile nādān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 10). [vardılar, -dı, -lar]*

Necātım yoḳ bilürüm ben ḥużūr-ı ḥaşre **vardıḳda**
Yedi deryā yümaz ḳalbim cihānda itmişem ʿiṣyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 9). [vardıḳda, -dıḳ, -da]*

Taḳī üçler gürūhundan Naḳī bil ḳırḳlara serdār
Bulara sen olup tābi **var** ʿaḳlın tımār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 12). [var,]*

Hiç terāḥḥum itmez oldu ḥavf yoḳ bilmem anıñ
Ḳanġı yüzlerle **varır** Ḥaḳ bir daḫı dīvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 6). [varır, -ır]*

Behāyım ṭabʾ-ı ādemden ḥazer et yanına **varma**
Ḥasedle kin kibir dolmuş içi aġvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 9). [varma, -ma]*

Ders-i ʿaref oḳumayan fehm idemez nefsini
Ḳanda Ḥaḳḳı görmüş olur **varmadan** ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 8). [varmadan, -madan]*

Ġaflet ile olma Ṣaḳın **var** ḳalbe bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 21). [var,]*

Ṣaḳın itme sen ḳīl u ḳāl **var** bir mürşide bīʿat al
Olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl ẕikr it Ḥaḳḳı seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 358, Mısra 3). [var,]*

ʿAşḳ eriniñ ḳıblesi her vechile cānān olur
Ḳanda **varsa** Ḥaḳḳıyla ol ṭopṭolu cihān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 12, Mısra 2). [varsa, -sa]*

var: *Var etmek, yaratmak.*

İki pāy üzre ṭurṭurmış gezer semt-i Buḫārayı
Temāşā-yı cihān eyler bu ʿālemde ne kim her **var** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 10). [var,]*

Ol Ḥabībiñ ḥürmetine bizi yoḳdan **var** idip
Anıñçün yaradıldı ʿarş-ı kürs arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 7). [var,]*

Ḳalmaz imiş ey Sükūtī hiç maraż şol kimsede
Kendüsini yoḳ bilene Ḥaḳḳı daḫı **vār** iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 10). [vār,]*

var: *Elde bulunan her şey, varlık, mevcudiyet.*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī **varından** bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 15). [varından, -ın, -dan]*

Zāhidā īmān dilerseñ Muṣṭafāya bīʾat it
Çünki ʿahdıñ **var** ezelden Murtażāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 2). [var,]*

Ṭālibā gel sırr-ı Ḥaḳḳı bulmaġa ʿirfān gözet
Küllī **varından** geçersün kāmil-i insān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 2). [varından, -ı, -n, -dan]*

Bilürsün hiç vefāsı yoḳ bu dehrin şāhī ger olsan
Elinde **var** iken fırṣat taḥtıyla ḳabādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 4). [var,]*

Aldanma hiç bu dünyānın **varına**
Gönlünü oynatma ol bī-s̱ebātdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 3). [varına, -ı, -n, -a]*

Bi-ḥamdulillah bugün rāh-ı Ḫudāda rehberim **vardır**
Muḥammed Muṣṭafā ile ḥaḳiḳat-ı Ḥaydarım **vardır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 2). [vardır, -dır]*

Ṭarīḳinde sülük itdim muḥaḳḳaḳ anlarıñ dāʾim
Eneʾl-Ḥaḳ sırrına irdim ʿAlīden defterim **vardır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 4). [vardır, -dır]*

Ḥasan ile Ḥüseyn şāhım bulardır bāġ u ḳalbimde
Açılmış ġonca bir güldür ser-a-ser eẕharım **vardır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 6). [vardır, -dır]*

İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ kemāl sırrına irmiş
Ledün ʿilminde hem yektā ezelden Caʿferim **vardır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 8). [vardır, -dır]*

İmām Kāẕım cemālinden ḳamer şems nūruñ almış
Cihān pertevin Ṣalmış benim bir enverim **vardır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 10). [vardır, -dır]*

Hemān şāh Ḫorasāndır ʿAlī Mūsā Rıżā billah
Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳīʾden ʿAskerīm **vardır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 12). [vardır, -dır]*

Nʾola bir dem ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric baġrına ursa yedinde ḥançerim **vardır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 14). [vardır, -dır]*

Dürr-i luṭfunı beklermiş Sükūtī bir ġarīb ednā
ʿAlīniñ ḫānḳāhında hezārān kem-terim **vardır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 16). [vardır, -dır]*

Derviş dün ü gün behey ṭālib elinde **var** iken fırṣat
Ṭalāḳın vir bu zen-i dehrin saña küllī Ẕiyān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 3). [var,]*

Geç ey ṭālib bu ġafletden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar
Ne ümīd **var** bu ke̲sretden yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 2). [var,]*

Geçenler cümle **varından** sivāyı bunda neylerler
Ṭarīḳatda olan sālik-i ḳabāyı bunda neylerler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 98, Mısra 1). [varından, -ı, -n, -dan]*

Bir desiseden ʿibāret nev-be-nev ḳanūn īcād
Ẕabṭ-ı Rabṭa bu ʿālem māl-ı mülkün her ne **var** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 10). [var,]*

Ne deñlü **var** ise maḫlūḳ ḥayāt ile sürer devrān
Ḳamunuñ rızḳına bā‘iṯ ʿAlīden ḳısmetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 11). [var,]*

Biḥamdulillah bu dehr içre gelürken ḥüccetim **vardır**
Yine ʿazm-i beḳā itsem Ḥaḳ ile vuṣlatım **vardır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 1). [vardır, -dır]*

Biḥamdulillah bu dehr içre gelürken ḥüccetim **vardır**
Yine ʿazm-i beḳā itsem Ḥaḳ ile vuṣlatım **vardır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 2). [vardır, -dır]*

Resūlullah iḳrārım ezelden itmişim īmān
Şehādet ḳılmışım her dem anıñla ülfetim **vardır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 4). [vardır, -dır]*

Cemāliñ nūrunu Şalmış żiyā ile ḳılar rūşen
Ḥasan şāhım Ḥüseyn ile cihāna Ẕiynetim **vardır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 10). [vardır, -dır]*

Ne deñlü var ise maḫlūḳ ḥayāt ile sürer devrān
Ḳamunuñ rızḳına bā‘iṯ ʿAlīden ḳısmetim **vardır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 12). [vardır, -dır]*

Sükūtī bir ġarīb ednā ġulām bāb-ı Luṭfunda
İderse himmetiñ ol şāh anıñla ṣoḥbetim **vardır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 14). [vardır, -dır]*

Resm-i ṣūr-ı salṭanatda şāha itmem ilticā
Mülk-i tende pādişāhım emridir her **varımız** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 8). [varımız, -ı, -mız]*

Cümle **varından** geçer ol māsivāya baḳmayan
Terk-i fānī eyleyip vīrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 7). [varından, -ı, -n, -dan]*

Cümle **varım** her ḫuṢūṢda Ẕeyneʾl ʿAbāya virsem uş
Şād olur ḳalbim her ān ẕevḳile ehl-i Ṣafāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 5). [varım, -ım]*

Her Ṭarīḳiñ bir yolu **var** rāh-i Ḥaḳḳa gitmege
Mürşid-i kāmil gözetgil sözlerine ḳulāḳ aş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 3). [var,]*

Mürşid-i kāmil gözetgil elde fırṢat **var** iken
Tevbe telḳīniñ aḫz it eyle murādına ḥarīṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 142, Mısra 5). [var,]*

ʿAşḳ yolunda cān u başıñ ManṢūr gibi ḳılmış fedā
Her **varından** geçip bugün merdāne irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 6). [varından, -ı, -n, -dan]*

Cümle **varıñ** işbu yolda eyleye cāndan niṯār
Merd odur ki her belāya sīnesin ḳılmış hedef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 5). [varıñ, -ın]*

Mürşidiñ gitdiġi rāhe sen daḫı ḳıl inḳiyād
Cümle **varıñ** Ṣarf idegil esrār-ı Ḥaḳ ola keşşaf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 6). [varıñ, -ın]*

Elde iken cümle **varım** eyledi yaġmā-yı ʿaşḳ
Bu vücūdum maḥv ḳıldı gör nice ifnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 1). [varım, -ım]*

Olursun ʿāleme sulṭān gedā iken bu dehr içre
Süleymān-ı zamān olduñ elinde hem ḳamu **varıñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 8). [varıñ, -ın]*

Vechini rüʾyet idelden ʿaşḳ beni ḳomaz rāḥat
Şanmañız ʿaḳlım bu gün **var** bir ʿaceb dīvāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 4). [var,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ men evlādın ġulāmıyım
Hezārān laʿnetim **vardır** kim olsa tābiʿ Mervān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 14). [vardır, -dır]*

Bu kesretden elin çekmiş cihānıñ **varını** neyler
Virüpdür cümlesin yaġma alan alsun dükkânından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 7). [varını, -ı, -nı]*

Ey şāh-ı cihān al bendeki nām ile şān seniñ olsun
Mülk-i derūn içre ne **var** küllīsi her ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 2). [var,]*

Kerem ḳıl sen baña göster Ḥabībiñ ẕāt-ı pākını
Viṣāliñ bezmine irem ümīdim **var** o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 4). [var,]*

İmām Ẕeyneʾl Bāḳır Caʿfer ʿAlīniñ nūr-ı pākıdır
Bularıñ yoluna **varıñ** ḳo elden tārumār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 6). [varıñ, -ın]*

Cümle **varı** destimizden bir pula ṣatdıḳ bugün
Şāh Taḳī vü bā Naḳī nūr-ı Ḫudānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 9). [varı, -ı]*

Fırṣatıñ **var** iken ġayret ide gör
Bir şeyḫe bīʿat it kāmil üstada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 23). [var,]*

İbn-i Edhem bunda terk itdi **varıñ**
Kūh Ṣaḥrā gezdi ʿüryān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 11). [varıñ, -ın]*

Gel girelim Ḥaḳ yoluna hū diyelim döne döne
RuḥṢatı **var** her ḳuluna hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 2). [var,]*

Terk it cihān hep **varını** Ḥaḳile it pazarını
Tā görünce evvel yārini gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 11). [varını, -ı, -n, -ı]*

Ne kesb itdin bu dünyāda nola bir gün suʾāl eyler
Yedinde hüccetiñ **var** mı cevāb itmek o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 6). [var,]*

Zāhid bilmez bu esrārı çeşm-i ʿamā yoḳ envārı
Terk olmadan göñül **varı** nice irer Sübḥānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 8). [varı, -ı]*

Sermāyen **var** mı Sükūtī āḫir ʿömründür bugün
Ṣoñ nefes senden ararlar böyle bil īmān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 17). [var,]*

Muḥaḳḳaḳ itdi ravīler behr-i şaḫṣa diyet **vardır**
Nebīler zümresi heftād hezārla ḫūn pahā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 21). [vardır, -dır]*

Sükūtī zaʿyını ḳo elinde **var** iken fırṣat
İriş bir kāmil insāna göresin bunda Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 9). [var,]*

Eger noḳṣān kelāmımda yāḫūd sehven ḫaṭā ḳıldım
Cihānda **var** nice kāmil idüp taḥsīn rıżām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 12). [var,]*

Ḳavm-i Çeştīler hezārān hem Bedevī leşkeri
Rāh-ı Ḥaḳda cümle **vāruñ** beẕl idip yaġmā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 12). [vāruñ, -uñ]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī **varından** bugün
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 15). [varından, -ı, -n, -dan]*

Ey ṭālib-i Ḥaḳ dinle bugün söylenen güftār ʿAlīdir
Kurʾān daḫı nāṭıḳ aña her ne ki **var** eşʾār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 2). [var,]*

ʿAşḳıyla Ḥaḳ yoluna beẕl ideriz hep **varımız**
Şevḳe gelüp her dem-be-dem cān u başım fedadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 5). [varımız, -ı, -mız]*

FırṢatıñ **var** iken elde sermāye
Aç göẔün her demi Mevlāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 11). [var,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ nūrı ile bu cihān
Ġarḳ olup başdan ayaġa her ne **var** bunca ṣıfāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 4). [var,]*

var it-: *Yoktan var etmek, yaratmak.*

Seniñ ʿaşḳına **var itdi** cenāb-ı Ḥaḳ bu eşyāyı
Ki sensin aṢlı bir gevher meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 3). [var itdi, -di]*

Dü ʿālem mülkünü Mevlā anıñ ʿaşḳına **var itdi**
Yedi ḳat yer ṭoḳuz eflāk kün emriyle binā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 3). [var itdi, -di]*

varaḳ: *Yaprak.*

Derviş Sükūtī söyle Ḥaḳ olsun muḥiblerdir bir sebaḳ
Ẕikrin ider her bir **varaḳ** ekṢer ile ġāyet ṭavīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 14). [varaḳ,]*

Bunu söyler her şecer cümle **varaḳ**
Senden iste aradıġıñ sende bul *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 19). [varaḳ,]*

vārid: *Gelen, ulaşan, erişen.*

Kelām-ı kibriyā **vārid** emānetle şeref buldu
Cenāb-ı pākına nāzil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 11). [vārid,]*

Şānında anıñ **vārid** olup hem bunca ḥadīṯler
Ẕikrin ideyor cehrile hep Aḥmed-i muḫtār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 13). [vārid,]*

vāridāt: *Kulun kastı ve müdahalesi olmaksızın kalbe gelen manalar, feyizler, ilhamlar.*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ile aʿṭā her ne ise **vāridāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 6). [vāridāt,]*

Hem bunuñla yevm-i tablada olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ile ʿaṭā her ne ise **varidat** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 6). [varidat,]*

vāris: *(Ar.) Kendisine miras düşen kimse, mirasçı.*

Caʿferüʾs-Ṣādıḳ imāmıñ ḳolunu ṭut vāʿiẓā
Vāriṣ-i āl-i Resūldür ehl-i vefāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 10). [vāriṣ-i,]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī serdār-ı şāh-ı evliyā
Vāriṣ-i Aḥmed Nebī hem şāh Ḥüseyn-i Kerbelādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 4). [vāriṣ-i,]*

Şāh Takīdir ol nebīniñ ʿilmine **vāriṣ** olan
Mekteb-i ʿilm-i Ḫudā ṣāḥib-i ʿaṭādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 15). [vāriṣ,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu **vāriṣ-i** ḫātem-i Nebī
Caʿferiñdir dīn ü meẕheb Ḥaḳ nümādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 9). [vāriṣ-i,]*

Baḥr-ı ʿilmiñ menbaʿıdır pişvāmız şāh Naḳī
Enbiyānıñ **vāriṣ** olmuş sezā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 18). [vāriṣ,]*

Taḳī evlād-ı peyġamber Naḳī hem **vāriṣ-i** Ḥaydar
İmāmım iḳtidā itsem gerekdir bunlara her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 9). [vāriṣ-i,]*

Naḳī imām ʿAlīniñ gör elinde ḥucceti ẓāhir
Hem oldur **vārīṣ-i** Ḥaydar cihāna evliyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 12). [vārīṣ-i,]*

Taḳī nūr-ı nübüvvetden Naḳī hem **vāriṣ** Ḥaydar
Ḥasanuʾl-ʿAskerī mehdi-i Zamān bir livā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 33). [vāriṣ,]*

Caʿfer oldu bāb-ı ʿilmiñ **vāriṣ-i** nesl-i Resūl
Pişvāmız mezheb-i Ḥaḳ ṭoġru rāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 7). [vāriṣ-i,]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī **vāriṣ-i** ʿilm-i Resūl
Pīr-i erkān-ı ṭarīḳat kāmil-i aḫyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 9). [vāriṣ-i,]*

ʿAskeri ḳuṭb bu ʿālem ḥükm ider ḳafdan ḳafa
Vāriṣ āl-i Resūldür Mehdi-i Ṣāḥib-livā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 16). [vāriṣ,]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī **vāriṣ-i** ʿilm-i Resūl
Pīr-i erkān-ı ṭarīḳat kāmil-i aḫyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 9). [vāriṣ-i,]*

Evliyālar nesl-i pāk hem gürūh-ı Nācīyiz
Enbiyālar **vāriṣiyüz** her ḫuṣūṣda dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 6). [vāriṣiyüz, -i, -y, -üz]*

Velādet Cihānıñ ḳutbudur Aḥmed Rifāʾī Seyyid
İkinci **vāriṣ** Ḥaydar kemāl ẕātı peyġamber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 6). [vāriṣ,]*

Żiyā aldın ebuʾl Necīb hem oldur **vāriṣ-i** Mevlā
Hemān Baġdād derūnunda maḳām-ı kaʾbe-i ʿulyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 13). [vāriṣ-i,]*

varlıġ: *Kişinin tüm maddi ve manevi mevcûdiyeti.*

Maḥv olunca **varlıġım** Derviş Sükuṭī yandı çün
Ḳalmadı hiç ẕerre denlü bunda gülhān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 9). [varlıġım, -ım]*

ʿAşḳıñla seniñ **varlıġımı** hep saña virdim
Bir ẕerre beḳā ḳalmaya hiç cism ile cān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 5). [varlıġımı, -ımı]*

Meydān seniñ devrān seniñ her ḥāliyle cihān seniñ
Bu **varlıġım** her ān seniñ bildim ki cümle cānān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 8). [varlıġım, -ım]*

varlık: *Var olan her şey, mevcudat.*

Bu salṭanat çıḳar elden ḳamu **varlıḳ** hebā olur
Bu ʿömrüñ tiz gelür geçer seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 3). [varlıḳ,]*

Hep bu nefsiñ şiddetidir ḳalbleri emvāt iden
Maḥv idip ten **varlıġıñ** bir cān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 14). [varlıġıñ, -ın]*

Bu **varlıḳ** cümlesi bir gün gider elden degil bāḳī
Ḳamū evlād ile emvāl olurlar bunda ifnayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 5). [varlıḳ,]*

vaṣf: *(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etme; övme; nitelik, özellik.*

Sāniyen Aḥmed Nebīniñ **vaṣfını** ḳılam beyān
Anıñ ile rāh-ı Ḥaḳḳa buldular yol sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 5). [vaṣfını, -ı, -n, -ı]*

Āh u feryād itme zāhid rehber-i kāmil gözet
İrelim **vaṣfına** anıñ ṣāfī-i yevmüʾl-cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 12). [vaṣfına, -ı, -n, -a]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarīb bir yoḳ delīl ü ẕerrece
Vaṣf ider ṣavm ṣalātıñ farż aʾyān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 10). [vaṣf,]*

Men ʿarefden baḥs yoḳdur nuṭḳ anıñ ḳāl ü ḳīl
Aġniyādan **vaṣfa** bir çoḳ medḥ-i cihān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 6). [vaṣfa, -a]*

İsmiñ seniñ vaḥş ü ṭuyūr insile cān cemʿ-i seçer
ʿArşda melek cümle felek **vaşfıñ** ider cennāt ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 6). [vaşfıñ, -ı, -n]*

Ḫalḳ-ı Aḥmed kesb idenler kimseye ḳılmaz żarār
Ḫoş naẕarla **vaşfıñ** iyler nitekim dünyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 12). [vaşfıñ, -ı, -n]*

Terk eyledim ben ḳl u ḳāl Ḥaḳḳa itmişiz viṣāl
Vaṣfa gelmez bir nice ḥāl buldu Sükūtī öz cānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 18). [vaşfa, -a]*

Ḥaḳ söylerim işit zāhid bu ḳulumuz burhān ile
Ḫilāf degil bu Sükūtī **vaşf** itdiġi Sübḥān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 10). [vaşf,]*

Seniñ şükründe ʿācizdir nebīler her velī muṭlaḳ
Seniñ **vaşfına** kim ḳādir ola bir ḳul saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 6). [vaşfına, -ı, -n, -a]*

Cinānıñ **vaşfını** eyler yedi ṭamu ʿaẕābıñ hem
Bu ḫalḳı ḳorḳudur böyle nice tezvīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 3). [vaşfını, -ı, -n, -ı]*

Vaṣf iderim aḥvālim Derviş Sükūtī ʿāleme
Fehm eyleye herkez bugün biz eşʿāra alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 9). [vaşf,]*

Ders uẔatma bize vāʿiẓ her demi ʿuḳbā içün
Cennetiñ çoḳ **vaşfıñ** itme ol ṣafādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 6). [vaşfıñ, -ı, -n]*

Aṣḥāb-ı kirām **vaşfıñ** idip Derviş Sükūtī her müdām
Fehm ideler cümle cihān hem daḫı yektā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 13). [vaşfıñ, -ı, -n]*

Sükūtī Dervişiñ naẓmı nebīler **vaşfını** eyler
Şefāʿat iltimāsında dün ü gün ilticā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 35). [vaşfını, -ı, -n, -ı]*

Rūy-ı zemīn nevʿī beşer hem daḫı ʿarş-ı melek
Vaṣfıñ ider her nevʿīyle ṣubḥ u mesā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 6). [vaşfıñ, -ı, -ñ]*

Vaṣfını mümkün mi ide Derviş Sükūtī her Zamān
Meddāḥı anıñ Allah daḫı itdi ş̲enā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 21). [vaşfını, -ı, -n, -ı]*

Eyledim **vaşfıñ** Sükūtī pīrleriñ burhānını
Ḥaḳḳa vuṣlat bunda buldu her biri evlā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 17). [vaşfıñ, -ı, -ñ]*

Derd-mend Derviş Süḳūṭi bir kemīne bendesi
Ẕāt-ı pākına **vaşfıñ** itdi eyledi eşʿār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 14). [vaşfıñ, -ı, -ñ]*

Ehl-i Ḥaḳḳı **vaşf** ider Derviş Sükūtī her demī
Yoḳ ḫilāf ẕāt-ı muṭlaḳ ḥaḳḳıyla ol dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 15). [vaşf,]*

Ḫānḳāh-ı devletinde ẕikr olur rūz u leyāl
Vaṣfuñ eyle āsumānda her melek cennāt-ı ḥūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 6). [vaṣfuñ, -uñ]*

Vaṣfını itsem sezādır on iki şehzādeniñ
Derd-mend Derviş Sükūtī mücrim kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 15). [vaṣfını, -ı, -n, -ı]*

Vaṣfını itmekde şāhıñ iḳtidāre yoḳ mecāl
Neyleyim Derviş Sükūtī virdi Ḫaḳ ruḫṣat baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 21). [vaṣfını, -ı, -n, -ı]*

Derviş Sükūtī naẓmıyla sırr-ı ʿAlī **vaşf** idip
Añlayalar maṭlūbını her ʿāşıḳa dīdār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 19). [vaşf,]*

Derd-mend Derviş Süḳūṭi bir kemīne bendesi
Ẕāt-ı pākına **vaşfıñ** itdi eyledi eşʾār-ı Ḫaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 14). [vaşfıñ, -ı, -n]*

Vaṣfını abdāl Sükūtī itmege ḥācet degil
Ḥaydarıñ meddāḥı Allah her ʿaṣr-ı destāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 17). [vaşfını, -ı, -n, -ı]*

İlkbahār tāze çemende **vaşf** olur her ān ḳadeḥ
Dürr-i niṣār olur o demde bāʿiṣ-i nisān ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 370, Mısra 1). [vaşf,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ʿilm-i ẓāhir bāṭınıñ
Vaṣfıñ itdi kim ki anlar işbu naẓmım ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 12). [vaşfıñ, -ı, -n]*

Seniñ **vaşfını** meddāḥlar yāḫūd kātib ḳamu mollā
Benim ʿindimde hep ʿāciz lisānında ḳuṢūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 11). [vaşfını, -ı, -n, -ı]*

Bir gedā Derviş Sükūtī **vaşfıñ** ider her zamān
Dürr-i luṭfuñ bir ġulām āl-i Aḥmed ḳanberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 13). [vaşfıñ, -ı, -n]*

Bir gedā Derviş Sükūtī **vaşf** ider aḥvālini
Böyle bir ẕāta sezādır medḥiñ idem dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 13). [vaşf,]*

Bugün minberlere çıḳmış cinān-ı **vaşfıñ** ider vāʿiẓ
Bu ḫalḳıñ cennete naṢafıñ kimin nīrān ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 19, Mısra 1). [vaşfıñ, -ı, -n]*

Vilādeti çıḳar rāh-ı Ḥasan Baṣra odur Ḫalvetiyye sulṭānı
Yeter **vaşf** eylediñ Derviş Sükūtī on iki şāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 66). [vaşf,]*

Ṭulūʿ itdi derūnumda bugün ol Ḫālıḳuʾr- Raḥmān
Ki emr-i Ḫaḳ ile **vaşfım** olupdur on iki pīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 2). [vaşfım, -ım]*

Geçer ḥükmü ḳamu cinne perī dīvler peleng arslān
Feleklerle melekler hep anıñ **vaşfıñ** ider her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 24). [vaşfıñ, -ıñ]*

Üç yüz iki tariḫinde hem hezār bu nev binā
Derd-mend Derviş Sükūtī **vaşf** ider kem-ter gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 16). [vaşf,]*

Ṣor tā her leyl ü nehār itmişler
Vaṣf ider kürsīde heşt ü cenānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 22). [vaşf,]*

Vaṣfında gezip çoḳ inẕār itmişler
Fehm idin siz bunu aḥbāb-ı yārān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 41). [vaşfında, -ı, -n, -da]*

vaşf id-: *Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etmek, anlatmaki övmek.*

Küntü kenziñ maḫzeninden **vaşf ider** her vechile
Ümmetine itdi iʿlān ser-te-ser ol bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 9). [vaşf ider, -er]*

Vaṣf iderim zāhidā ben her zamān ol yār murād
Medḥiñ itmez bunda bir cān hiç degil aġyār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 1). [vaşf iderim, -er, -im]*

vāṣıl: *Ulaşma, erişme || Allah'a kavuşma; kulun benliğinden geçip Hak'ta var olması yani vahdete erme.*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa **vāṣıl** olur ẕikr ile muʿtād olan
Fezkurūnī āyetinden geldi bize ḫayr zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 7). [vāṣıl,]*

Saʿy ider zāhid delīlsiz rāh-i Ḥaḳḳa **vāṣıl** ola
Ḳābil-i mümkün degildir bulmaġa bunda murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 5). [vāṣıl,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına **vāṣıl** olup
Ḥaşr īcād itdi bunda ḳalmadı uḫrā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 5). [vāṣıl,]*

Bunlar ile menzil aldı rāh-ı Ḥaḳda sālikān
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa **vāṣıl** oldu rehber-i kāmil güzār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 16). [vāṣıl,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī mürşid-i kāmil ile
Vāṣıl-ı dergāh olup mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 14). [vāṣıl-ı,]*

Caʿfer oldu Kāẓım ile ʿilm-i Ḥaḳ māhirleri
Vāṣıl olduḳ kenz-i Ḥaḳ esrārına her dem revāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 10). [vāṣıl,]*

Baḫr-ı ʿaşḳa dūş olup ʿummān olan Saʿdīleriz
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa **vāṣıl** olup cānān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 2). [vāṣıl,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa dāḫil olan ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz
Bezme lāyıḳ **vāṣıl** olan ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 2). [vāṣıl,]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına **vāṣıl** olan
Kār ider mi anlara çün ʿilleti emṣāl-i tef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 163, Mısra 7). [vāṣıl,]*

Pendimi Derviş Sükūtī her kim ṭutar öz cān ile
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa **vāṣıl** olur itmez aṣlā iḫtilāf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 164, Mısra 10). [vāṣıl,]*

Var ara bul şeyḫ-i kāmil Ḥaḳḳa seni ider **vāṣıl**
Yarın ʿaẕāb çeker cāhil Ẕināsı çoḳ rıżāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 11). [vāṣıl,]*

Sükūtī bir ġarīb ednā cemāl-i yāre **vāṣıl** olmuş
ʿArefden dersini almış iderdi ẕevḳ-i dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 9). [vāṣıl,]*

Men ʿaref sırrına āgāh eyliyor her ṭālibi
Ḥaḳḳa **vāṣıl** eylemekden ʿāṣıḳa oldu vekīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 6). [vāṣıl,]*

Az ṭaʿāmla ḳalb ṣāfī bunda eyler ʿāṣıḳān
Rāh-ı Ḥaḳḳa **vāṣıl** olmuş bunca ṭālib ey hümām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 4). [vāṣıl,]*

Ḥamd ider Derviş Sükūtī ẕāt-ı Ḥaḳḳa **vāṣıl** olup
Ḳalmadı hiç bunda maḫfī ẓāhir oldu hep nihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 13). [vāṣıl,]*

Hicr-i ʿaşḳına düşelden yanarım artıḳ yeter
Vāṣıl-ı bezm-i cinān it yaḳmasun beni ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 4). [vāṣıl-ı, -ı]*

Ḳanāʿat mülküne dāḫil olan Saʿdīleriz yā hū
Erenler rāhına **vāṣıl** olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 2). [vāṣıl,]*

Ḫalḳı daʾvetde sezādır mürşid-i kāmillere
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa **vāṣıl** eyle sālikān dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 6). [vāṣıl,]*

Himmetile Şeyḫ Ḥüseyne bende irdim ey hümām
Ḥaḳḳa **vāṣıl** eylemişdir nice biñ ṭālibleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 10). [vāṣıl,]*

Kenz-i Ḥaḳḳa **vāṣıl** olmuş dervişānı bī-şümār
Bir ġarīb ednā Sükūtī her müdām lāyıḳları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 21). [vāṣıl,]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa **vāṣıl** eyler bir nefeste himmeti
Menzil-i bālāya irer dāḫil olan ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 11). [vāṣıl,]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa **vāṣıl** oldular bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 11). [vāṣıl,]*

vāṣıl-ı cānān: *Sevgiliye kavuşma.*

Naḫnü aḳreb sırrını Derviş Sükūtī sen de bul
ʿĀrif-i billah olanlar **vāṣıl-ı cānān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 136, Mısra 12). [vāṣıl-ı cānān,]*

vaṣl: *Ulaşma, erişme || Allah'a kavuşma; kulun benliğinden geçip Hak'ta var olması yani vahdete erme.*

Mürşid-i kāmil gerek Derviş Sükūtī her müdam
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa **vaṣl** ider ol ṭālib-i iḳrār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 10). [vaṣl,]*

Ḫāk-i pāy-i Evliyāya ey Sükūtī sür yüzüñ
Ḥaḳḳa **vaṣl** ider muḥaḳḳaḳ eyle her dem inḳiyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 14). [vaṣl,]*

Dāmeni muḥkem ṭuta gör Derviş Sükūtī bir eriñ
Vaṣl ider ol seni Ḥaḳḳa hicrānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 14). [vaṣl,]*

Cān niṣār it evliyālar hem erenler rāhına
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa **vaṣl** ider ol sulṭāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 6). [vaṣl,]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa **vaṣl** iden ʿaṣḳ imiş ʿuṣṣāḳını
Ceẕb ider ol kendi ẕātıñ her demi sulṭānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 7). [vaṣl,]*

Ḳarābet gönlüme düşdü o şāhıñ iltifātıyla
İrişdim **vaṣlına** bir dem ki andan ġayr yārim yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 6). [vaṣlına, -ıñ, -a]*

Ferhādıñ saʿy cemāl-i Şīrīnʾe ġāyet ḳatı
VaṢl içün bulmaḳ murādıñ bir ḥaḳiḳat er gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 6). [vaṣl,]*

Gir ṭarīḳ-i evliyāya ḥiẕmet eyle dün ü gün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa **vaṣl** iderler Ḥaḳ nümādır ey gönül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 14). [vaṣl,]*

Mecnūnda Leylāya mübtelā oldu
Vāṣlına irmedi ḫūbān-ı ʿaṣḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 16). [vāṣlına, -ı, -n, -a]*

Artdı ʿaṣḳım yā ilāhī düşmüşüm deryālara
Mevc ururs a bıraḳmaz ancaḳ **vaṣl** olam ṣaḥrālara *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 288, Mısra 2). [vaṣl,]*

Mürşid-i kāmil yüẔünden feyż alur bunca nebāt
Vaṣl ider ol ẕāt-ı Ḥaḳḳa nice yüz biñ ṭālibin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 10). [vaṣl,]*

Şerʿ-i pākın Aḥmed ile rāhını ḳılmış güşād
Menzil-i bālāya irer her kim olur **vaṣlın** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 4). [vaṣlın, -ı, -n]*

Ülfetiñ kesmiş cihāndan ẕāt-ı Ḥaḳḳa **vaṣl** olan
Ḳalbine bir ẕerre ḳoymaz her ʿaṣır aḫyār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 9). [vaṣl,]*

vaṣl id-: *Ulaşmak,Kavuşmak.*

Vaṣl ideler ẕāt-ı Ḥaḳḳa tiz çābuḳ
Menzil alup yürüyelim her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 11). [vaṣl ideler, -e, -ler]*

vaṭan: *Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.*

Baḳılmaz ʿaṣḳ eri bunda geçer fānī cihānından
Vaṭānıñ lā-mekān itmiş geçerler ḫanümānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 2). [vaṭānıñ,]*

Bulunmaz bir kemāl ehli bu ḥāli ʿarż idem bir gün
Cihān eksik degil bil ki **vaṭānım** terk yaman şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 4). [vaṭānım, -ım]*

Göñül mülkünü terk itdim nidem artıḳ bu dünyāyı
Ḳanāʿat semtine geçdüm **vaṭān** ṭutdum hem ʿuḳbāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 2). [vaṭān,]*

vaṭān ṭut-: *Yurt edinmek, yerleşmek; gönül vermek.*

Gelüp Lesḳofça şehrinden iki maḥdūmları biʾẕẕāt
Bā mer Ḥaḳ **vaṭān ṭutdu** Ṣadaḳatle bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 8). [vaṭān ṭutdu, -du]*

vav: *Vav (و), Arap alfabesinin yirmi altıncı harfi.*

Vav vücūdum mülk içre ẕāt-ı Ḥaḳ itdi ẓuhūr
He hidāyet andan oldu bizlere her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 27). [vav,]*

vāy: *Acı ve üzüntü duygusunu ifade eden ünlem.*

Vay aña kim Aḥmed-i muḥtāra ḫāʾin oldular
Kerbelānıñ büsbütün ḥākini pür-ḫūn ḳıldılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 27). [vay,]*

vaʿz: *Bir kimseye, kalbini yumuşatacak, kendisini iyiliğe sevk edecek surette söz söyleme; dini öğüt.*

Kürsīlerde **vaʿẓ** idersiz şerḥ ʿaḳāʾid dersini
Bī-ḫabersiz ẕāt-ı Ḥaḳdan gördüm ḳurı bürhānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 7). [vaʿẓ,]*

vāṣıl: *Ulaşma, erişme || Allah'a kavuşma; kulun benliğinden geçip Hak'ta var olması yani vahdete erme.*

Aña **vāṣıl** olan cānlar bulur Ḥaḳḳı her arada
Bu da bir pīr-i kāmildir ṭarīḳinde sürer devrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 49). [vāṣıl,]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa **vāṣıl** oldular bunda velī
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 11). [vāṣıl,]*

vecd: *[tas.] İlâhî aşkın etkisiyle kendinden geçme, cezbeye kapılma durumu.*

Necm ile her şems ḳamer **vecde** gelüp durmaz döner
Hū ismini her dem çeker hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 7). [vecde, -e]*

vech-: *Yüz, çehre || Allah'ın yarattıkları üzerinde manevî tecellisi, sûreti.*

Vech-i pāk-i ḥüsnüne eyle naẓar
Ḥaḳḳı Ẕikr it ṭālibā rūz u leyāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 11). [vech-i, -i]*

vech: *Biçim, yol, yöntem; sebep, vesile.*

Ḳuvvet bulur her **vechle** cān perdesi olur güşād
Arż u semā ʿālemi reviyyet ider bīdār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 7). [vechle, -le]*

Mülk-i fānī Ẕiynetine aldanup her **vechile**
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş ḳılmadılar bunda yād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 9). [vechile, -ile]*

ʿAşḳ ehline virdi ḫaber her **vech** ile sırr-ı ʿAlī
Noḳṭa benim besmelede dedi o dem ol Ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 11). [vech,]*

Küntü kenziñ gör baḥşını iṣbāt ider her **vechle**
Men ʿarefden ders oḳuyan her ṭālibi ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 3). [vechle, -le]*

Āl-i Aḥmed Murtażāya ẓulm idip her **vechile**
Ḫānedān-ı ehl-i beyte oldular düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 17). [vechile, -ile]*

Ehl-i seḥā maʿdenidir her **vechle** sāʾillere
Ḳıldı beyān Ḳurʾānıyla merd-i seḥā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 3). [vechle, -le]*

vech: *Yüz, çehre || Allah'ın yarattıkları üzerinde manevî tecellisi, sûreti.*

Nūr-ı **vechidir** bu ʿālem ḫalḳına vireñ żiyā
Māh-tāb itmiş cihānı ser-te-ser ḳıldı īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 9). [vechidir, -i, -dir]*

Vechiniñ müştāḳı olmuş bunda ki dilḥasteler
Neylesün her dem aña kim derdini ḳılmış mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 9). [vechiniñ, -i, -ñ, -i, -ñ]*

Vechini ḳıldı nümāyān her cihetden ʿāleme
Nāẓır u manẓūr odur kim Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl vedūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 7). [vechini, -i, -n, -i]*

Zümre-i nādāna aṣlā Derviş Sükūtī ṣorma hiç
Şeyḫ-i kāmilden ḫaber al **vech-i** Yezdān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 12). [vech-i, -i]*

Derd-mend Derviş Sükūtī dāmeni ṭut mürşidin
Göstere ol saña Ḥaḳḳı **vechi** Yezdān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 12). [vechi, -i]*

Nūr u **vechiñle** żiyādır ne felek arż-ı semā
Şuʿlesinden aḫẕ iderler encüm şems ḳamer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 11). [vechiñle, -iñ, -le]*

Nūr-ı **vechi** şuʿle ṣalmış bu cihāna ser-te-ser
Neylesün bī-çāre ʿuşşāḳ yanmayup kim yanalar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 3). [vechi, -i]*

Vech-i yārin arzūsunda olmuş isen ṭālibā
Gel berü dīdār-ı Ḥaḳda seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 121, Mısra 3). [vech-i, -i]*

Ḥubb-ı dünyāyı göñülden tarḥ idip bir **vechile**
Māsivāya ülfetim yoḳ mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 9). [vechile, -ile]*

Ḥüsnüne arzū idermiş āsumānda şems ü māh
Şuʿlesini senden almış **vechine** yoḳdur ḳıyās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 4). [vechine, -i, -ñ, -e]*

Ḥaḳ müẓāhir 'ālem içre görmeyen nādān imiş
Vechi ādemde bilā şek görünen raḥmān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 2). [vechi, -i]*

Ḳıblegāhı ʿālem olduḳ saña maḥşūş seyyidim
Vechine ben secde itdim ḫūb-ı dīdārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 6). [vechine, -i, -ñ, -e]*

ʿĀrif olan Ḥaḳ yoluna her **vechile** ṣādıḳ imiş
Cān u başıñ ḳıldı niṣār bezm-i ezel ʿāşıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 1). [vechile, -ile]*

Mecnūn-ı ʿaşḳdan ṣorulmaz **vech-i** ḫūbāndır ġaraż
Sālik-i Ḥaḳḳın ezelden ḳurb-ı Raḥmāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 1). [vech-i, -i]*

Sī vü dü ḥarfiyle ḳılmış **vechini** hem de ʿayān
Anlına heft āyetini gördüm yazarlar yekser ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 3). [vechini, -in, -i]*

Vechini çün ḳıldı rūşen her demi envār-ı ʿaşḳ
ʿAndelīb-āsā seḥerde eylediḳ hep zār-ı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 1). [vechini, -i, -n, -i]*

Seniñ nūr-ı cemāliñden bu ʿālemler olur işrāḳ
Seniñ **vechiñ** diler görmek ḳapında nice biñ ʿuşşāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 2). [vechiñ, -in]*

Vechiniñ her şuʿlesinden şems-i māh alur żiyā
Şevḳ-i ḫüsnüñ nūr-ı muṭlaḳ berḳ uran tābāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 3). [vechiniñ, -i, -ñ, -i, -ñ]*

Ḳıble itdim **vechini** ben yārimiñ her rūz u şeb
Secde-gāhım oldu Ādem kibriyādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 7). [vechini, -in, -i]*

Vechini rüʾyet idelden ʿaşḳ beni ḳomaz rāḥat
Ṣanmañız ʿaḳlım bu gün var bir ʿaceb dīvāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 3). [vechini, -in, -i]*

Şems ü māhıñ rūşen eyler **vech-i** nūr-ı Kāẓımıñ
Her dü ʿālem şuʿle-dār-ı pür żiyā abdālıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 11). [vech-i, -i]*

Ṭabʾına eyler muvāfıḳ ādemiñ her **vechile**
Nefsine meydān virir çoḳ ṣāfī bir sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 3). [vechile, -ile]*

Vechiniñ müştāḳıyım ben aç niḳābın sen baña
Bāb-ı ḫüsnüne çeker sed görünür her dem cadū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 7). [vechiniñ,]*

Senin **vechine** müştākdır dü ʿālemde olan ʿuşşāḳ
Ki sensin ʿāşıḳa dilber meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 5). [vechine, -iñ, -e]*

Ne muḥabbet virdi bugün kendi ḥissine
Ṣor tā Mecnūn olup gösterdi **vechiñ** Leylāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 4). [vechiñ, -in]*

Vechini ʿayān gördü bugün ʿāṣıḳların dünyāda
Zāhidā arzu ḳılar görmege anı ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 1). [vechini, -i, -n, -i]*

Görelden **vechini** yārin dūş oldum özge sevdāya
Anıñ ʿaṣḳile her dāʾim ben oldum mecnūn-ı s̲ānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 9). [vechini, -i, -n, -i]*

Yüzünde heft kelāmullah görünür sırr-ı Ḳurʾān
Ḳaşıñla kirpigiñ bir sırr-ı kemāl **vech-i** Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 2). [vech-i, -i]*

Yā Resūlullah cemāliñ şemʿiniñ pervānesi
Rūz u şeb yanmış ʿāṣıḳlar **vechiniñ** dīvānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 2). [vechiniñ, -i, -ñ, -i, -ñ]*

Rāh-ı güşād itmesen emr-i Ḫudā bir **vechile**
Daʿvet-i Ḥaḳ oldu beyān cehrile peydā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 11). [vechile, -ile]*

Sī vü dü ḥarfi tamāmen yazdı levḥ-i ḥüsnüne
Vechini heft āyetle Ṣāfī Ḳurʾān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 4). [vechini, -i, -n, -i]*

Si vü dü ḥarfle tamāmen yüzini ḳıldı beyān
Ādemin **vechinde** mevcūd z̲āt-ı Ḥaḳḳıñ defteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 8). [vechinde, -i, -n, -de]*

Sivāya iltifāt itmez bulanlar bunda ʿirfānı
Oḳurlar naḥnü aḳrebden görenler **vech-i** Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 2). [vech-i, -i]*

Vech-i nūrundan Muḥammed bedr-i māhımdır ʿAlī
Menbaʾ-ı esrār kemāl hem de şāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 1). [vech-i, -i]*

Teşnegān-ı ümmet içün saʿy idip her **vechile**
Bir ʿināyet irdi Ḥaḳdan feyż ile oldu resān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 3). [vechile, -ile]*

Dīdesi görünce göre **vechini** peyġamberiñ
Doġmuş cihān ʿālemine pertev-i envār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 5). [vechini, -in, -i]*

Saña ne itdi bu Köprülü şehrini ol z̲āt-ı pāk
Nūr-ı aḳdesle bu ʿālem **vechine** virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 4). [vechine, -i, -ñ, -e]*

Bir noḳṭa-ı müphem idi kimse anı fehm itmedi
Vechine urdu niḳāb eksilmeye nice aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 8). [vechine, -i, -ñ, -e]*

Z̲ülfüñ ile ḳaşlarıñ hem daḫı müjġānlarıñ
Kıldı beyān çün **vechini** eyledi iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 18). [vechini, -in, -i]*

Vechini heft āyetini ḥarf be ḥarf yazmış Ḫudā
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginde yedi ḥaṭ iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 7). [vechini, -i, -n, -i]*

ʿAşḳ eriniñ ḳıblesi her **vechile** cānān olur
Ḳanda varsa Ḥaḳḳıyla ol ṭopṭolu cihān olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 12, Mısra 1). [vechile, -ile]*

Bir imām ʿAlī Rıżānıñ nūrudur bu şems-i māh
Vech-i pākın şuʾlesidir ḳalbimizde her şemʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 18, Mısra 4). [vech-i, -i]*

vech-i nūr: *Nurlu yüz.*

İbn-i ʿamm-ı Murtażanıñ nūrudur bu şems ü māh
Vech-i nūruñ ẕerresinden geldi yüz biñ evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 12). [vech-i nūruñ, -un]*

Ḥüsnünüñ her şemʿāsından āfītāb-ı şuʿle alır
Vech-i nūrundan yaḳarlar āsumān üzre çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 10). [vech-i nūrundan, -un, -dan]*

vech-i pāk: *Temiz, saf yüz II Sevgilinin yüzü.*

Şükrüne ḳādir degiliz çünki insān eyledi
Vech-i pākın gösterüp ol bize ihsān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 2). [vech-i pākın, -ın]*

Pādişāhım **vechi pākına** görmege itdim heves
Bāb-ı Luṭfundan ümīdim kesmezim hiçbir nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 1). [vechi pākına, -ın, -a]*

vech-i raḥmān: *Bütün varlıklara merhamet eden Allah'ın yüzü. // [tas.] Çok merhametli olan Allah'ın mutlak güzelliği.*

Naḥnü aḳreb āyetine ḳıl naẓar
Vech-i Raḥmān saña yaḳın al ḫaber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 6). [vech-i raḥmān,]*

Aç gözünü ṭālibā sen **vech-i Raḥmān**ʾdan ġaraż
Sen seni bil añla taḥḳiḳ-i seyrāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 146, Mısra 1). [vech-i raḥmānʾdan, -dan]*

vech-i yār: *Yârin (Allah) yüzünün nûru.*

Kim ki oldu bunda dāʾim **vech-i yāre** mübtelā
Ṭaʾn ḳılman bulmuş anlar çünki rüʾyetden neşāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 7). [vech-i yāre, -e]*

Bu vücūdum şehri yandı ṭutuşup külḫāne gel
ʿĀşıḳ isen **vech-i yāre** sen daḫı dīvāne gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 2). [vech-i yāre, -e]*

vechile: *Biçim, yol, yöntem; sebep, vesile.*

Küntü kenziñ maḫzeninden vaṣf ider her **vechile**
Ümmetine itdi iʿlān ser-te-ser ol bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 9). [vechile,]*

vecih: *Sebep, vesile.*

Miḥnetle elem dürlü çile her **vecihle** ġām aratdı bu gice
Ḳalbimize virdi cefā çeşm-i ḫūnum aḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 1). [vecihle, -le]*

vedūd: *Kullarını çok seven, onları ihsâna gark eden (Allah).*

Vechini ḳıldı nümāyān her cihetden ʿāleme
Nāẓır u manẓūr odur kim Ḫālıḳ-ı Rabbüʾl **vedūd** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 8). [vedūd,]*

vefā: *Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.*

Māʾil olma bu fenāya kimse ḳılmaz **vefā**
Ẕübde-i maʾṢūm pāk Ẕeyneʾl ʿAbāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 5). [vefā,]*

Nʾola bir gün ḫiṭāb ider ne kesb itdin bu dünyāda
Oġul māldan **vefā** gelmez seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 35, Mısra 6). [vefā,]*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḫtını ger virseler
Destiñ urma yaḳ **vefāsı** ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 8). [vefāsı, -sı]*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḫtını ger virseler
Destiñ urma yaḳ **vefāsı** ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 8). [vefāsı, -sı]*

Göñül virme dedim aṣlā **vefāsı** olmayan yāre
Belāsı miḥneti birçoḳ kim olmuş mübtelā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 5). [vefāsı, -sı]*

Bilürsün hiç **vefāsı** yoḳ bu dehrin şāhī ger olsan
Elinde var iken fırṣat taḫtıyla ḳabādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 3). [vefāsı, -sı]*

Bir **vefāya** biñ cefā eyler bugün ʿāşıḳlara
Zehr virmiş bal yerine umma andan şerbet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 5). [vefāya, -y, -a]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫānḳāh-ı Ḥaydara
Ḳul olup ehl-i **vefāsın** yā ʿAlī senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 4). [vefāsın, -sın]*

Devr-i ḫoş gelse gerekdir ḥükm ide ḳāfdan ḳāfa
Mehdi-i āl-i Muḥammed ʿadlile Ṣāḥib **vefadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 75, Mısra 16). [vefadır, -dır]*

Ẕevḳ-i cihāndan geçem deyü terk-i sivā eylerken
Derviş Sükūtī gel gör bugün güldü baña **vefā** nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 10). [vefā,]*

Naẓar ḳılma felek böyle ḳılarsa saña bir ḫande
Vefāsı yoḳ bu dehr içre cefādan çoḳ ẓuhūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 4). [vefāsı, -sı]*

Cihān ẕevḳiñ sürüp dāʾim dinler hep yalan eyler
Vefā-yı berāydır gerçe cefāsın beytiñ hemān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 2). [vefā-yı,]*

Kimseler hiç bu fenāda görmemiş aṣlā **vefā**
Bir vefāya biñ cefā eyler ḳatı eşrāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 13). [vefā,]*

Kimseler hiç bu fenāda görmemiş aṣlā vefā
Bir **vefāya** biñ cefā eyler ḳatı eşrāra yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 14). [vefāya, -y, -a]*

İrişdi çünki hem rāhım bir özge ʿāleme ol dem
Sarāy-ı vaḥdete irdim o ḫażretden **vefā** bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 8). [vefā,]*

Nidem göñül bu dünyāyı cefāsı çoḳ **vefāsı** yoḳ
Sevelim gel göñül Mevlāyı ġıdāsı çoḳ fenāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 1). [vefāsı, -sı]*

Kimseye ḳılmaz **vefā** gördüm cihānda bu felek
Mümkünü yoḳ ḳaḥbe zendir eyleme andan dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 1). [vefā,]*

Bir **vefāya** biñ cefā itmek dilersen ġām degil
Miḥnet-i ʿaşḳa alışdıḳ olmuşuz biz müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 3). [vefāya, -(y)a]*

Bir cefākār yāre düşdüm hiç **vefāsın** görmedik
Müptelāyım derd-i ʿaşḳa bir devāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 1). [vefāsın, -sı, -n]*

Kimseler hiç sāyesinde görmedi aṣlā **vefā**
Bir vefāya ḳahr biñ cevrile ġaddār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 5). [vefā,]*

Kimseler hiç sāyesinde görmedi aṣlā vefā
Bir **vefāya** ḳahr biñ cevrile ġaddār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 6). [vefāya, -y, -a]*

Muntaẓırız devrine Mehdi-i zamānıñ biz bugün
Seyfiyle itse ẓuhūr ol ʿadl-i **vefādır** sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 22). [vefādır, -dır]*

Derviş Sükūtī hiç görmedim devr-i felekde bir **vefā**
Şiddetle elem miḥneti çoḳ bundan girü imān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 11). [vefā,]*

Hükm ider kafdan kafa ol 'adl-i **vefadır** sevdiğim
Ol imam nesl-i Naki'dir üçler yediler sırdaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 11). [vefadır, -dır]*

Bir **vefāya** bunda yüz biñ çekerim derd-i elem
Bir ṭabīb-i ḥāẕıḳ bulunmaz ideyim edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 3). [vefāya, -y, -a]*

Sivā ḥubbını terk eyle naẓar ḳılma bu dünyāya
Vefāsı yoḳdur ey ṭālib gözüñ ṭut ehl-i ʿuḳbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 2). [vefāsı, -sı, -ı]*

Aldanma sivānıñ Ẕevḳi yalandır
Bir **vefāya** her dem dürlü cefada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 18). [vefāya, -y, -a]*

Seniñle mücrim ʿāṢī ḳamu ḳullar olup aẔād
Sen oldun ümmete şāfīʿ **vefādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 12). [vefādır, -dır]*

Dāmeni ṭutdum erenler pīrlere itdim niyāz
Raḥm idip itmez **vefā** bir dürlü himmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 16). [vefā,]*

Bunca hezār düşman ile bābını urdu yere
Hasr eyledi aṣḥāblara ʿadlile **vefā** Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 18). [vefā,]*

Şehā gönlüm uşanmışdır sivā ḥubı yalan şimdi
Giriftārım belālarla **vefāsı** yoḳ cihān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 2). [vefāsı, -sı, -ı]*

Ol ṭarīḳāt erlerinden ḥażret-i şeyḫ ʿĀrifā
ʿĀşıḳ-ı ṣıdḳ-ı **vefādır** menbaʾ-ı cūd-ı seḫā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 2). [vefādır, -dır]*

Rūmī tarīḫinde üç yüz żam idip hem de hezār
ʿAvn-ı Ḥaḳla itdi teşrīf ol keremkānı **vefa** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 20). [vefa,]*

Ehl-i ḫarabāt ile meyḫānede ʿişret ideriz
Ẕevḳ-i ṣefā aḥbābıyla ṣoḥbetimiz **vefadır** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 4). [vefadır, -dır]*

Bu dünyāda neler çekdim **vefāsı** yoḳ imiş aṣlā
Şikāyet eylemem Ḥaḳdan ne itse baña sulṭānım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 5). [vefāsı, -sı, -ı]*

Kimseler hiç sāyenizde istirāḥat itmedi
Bir **vefāya** biñ cefālar eyledin ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 6). [vefāya, -y, -a]*

Bulmadıḳ hiç istirāḥat sāyesinde biz anıñ
Bir **vefāsı** yoḳdur aṣlā her işi cümle yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 10). [vefāsı, -sı, -ı]*

Ehl-i ʿaşḳ itmez bu fānī dehre aṣlā iltifāt
Fehm iderler yoḳ **vefāsı** bāḳī degildür kāʾināt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 5, Mısra 2). [vefāsı, -sı, -ı]*

Bulmadı hiç istirāḥat senden aṣlā ey felek
Bir **vefāya** biñ cefālar çekdirirsün çoḳ emek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 24, Mısra 2). [vefāya, -y, -a]*

Aldanma naḳşına fānī dünyānıñ
Mürüvveti hiç yoḳ itmez bir **vefā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 4). [vefā,]*

Māsivāya itme ülfet sālikā
Kesretinden ictināb it yoḳ **vefā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 5, Mısra 14). [vefā,]*

Düşme ṭālib bugün sende ʿināda
Ḥor baḳma ʿāleme **vefāyı** gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 2). [vefāyı, -y, -ı]*

Devlet-i ʿāli ʿabādan şāh İrān kişvere
ʿadliyle iḥsān idermiş ol kerem-kān **vefa** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 6). [vefa,]*

vefākār: *Vefalı, sözünde duran.*

Luṭfuyla ihsānı kerem itdi bize ol ẕāt-ı pāk
Merd-i seḫāvetde Naḳī ʿadliyle **vefākār** ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 16). [vefākār,]*

vefāt: *(Ar.) Ölüm.*

O şāhıñ tāriḫüñ itdim tamamıyla bugün iḳrār
Vefātına daḫı biñ yüz s̱emāniyeniñ yek gelir ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 26). [vefātına, -ı, -n, -a]*

vehm: *Ar. Evhâm, asılsız kuruntu.*

Evvel ki ġavvāṣ baḥre olmaz gevheriñ hiç ḳıymetiñ
Farḳ idemez bunda aṣlā ẓan ile **vehm** içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 6). [vehm,]*

vekāleten: *Vekil olarak, başkası adına.*

Selānik vilāyet-i celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavs̱üʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde **veḳāleten** post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [veḳāleten,]*

vekīl: *Başkası adına söz söyleyen veya hareket eden kimse.*

Men ʿaref sırrına āgāh eyliyor her ṭālibi
Ḥaḳḳa vāṣıl eylemekden ʿāṣıḳa oldu **vekīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 6). [vekīl,]*

vel-: *Veya, ya da, ile.*

Ḫılḳat elçin **vel-** ins kelāmında muṢarraḥdır
Müfessirler beyānında murādı Ḥaḳḳı bilmekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 7). [vel-,]*

velādet: *Dünyâya gelme, doğma.*

Bulardan Hūd hemān Ṣāliḥ **velādet** itdi İbrāhīm
Hem İsmāʾil ile İsḥāḳ bu yolda cān fedā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 7). [velādet,]*

Derūnu Kaʿbeʾde muṭlaḳ **velādetı** aña maḥṣūṣ
Resūlüñ ʿümmi- Ẕādesi ʿAliyyüʾl-Murtażā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 27). [velādetı, -i]*

Velādet Cihānıñ ḳutbudur Aḥmed Rifāʾī Seyyid
İkinci vāriṣ Ḥaydar kemāl ẕātı peyġamber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 5). [velādet,]*

Murād aldı anıñ bāb-ı eşkin bekleyen kem-ter
Velādet Odur ḳutb-ı cihān ancaḳ şehā ʿAbdüʾl-Ḳādir Geylān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 10). [velādet,]*

Velādet Sühreverdi Ṭarīḳıñ pİri hem kāmil insān
Hemān Mekke yoluñ ṭutmuş ʿAlī ebuʾl-Ḥasan velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 15). [velādet,]*

Velādet Dediler mālik-i dünyā vü ʿuḳbāda budur Ḫāḳān
Celāleddīn hemān Rūmī ḳamu Mevlevīler pīri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 25). [velādet,]*

Ḫilāfetde nişīn olmuş muḥaḳḳaḳ bil o serveri
Velādet Cihānıñ pādişāhıdır yedinde hem ḳamu ekvān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 30). [velādet,]*

Velādeti Ki pertev almış aṢlından çerāġıñ şuʾlesi her ān
Cenāb-ı Şeyḫ Saʿdeʾd-din Cebāvī eṭrāfında Şām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 35). [velādeti, -i]*

Ẕiyāret eyleyip durmaz geẔer arayı arayı
Velādeti bulur şāh Bahāed-dīn maḳāmı ḳaṣr-ı ʿārifān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 60). [velādeti, -i]*

velāyet: *(Ar.) Kulun Hakk'a yakınlığı ve Hakk'ın kulu, kulun Hakk'ı dost edinmesi durumu, velî olma, velîlik, ermişlik.*

Velāyetle bize himmet ḳılan her dāʾimā Ḥaydar
ʿİnāyet eyledi her dem kemāliyle bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 1). [velāyetle, -le]*

Cedd-i Ḥaydar nūr-ı pāk-i Ḥażret-i Peyġamberiñ
Ol **velāyet** serveri Ẕeyneʾl-ʿAbā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 6). [velāyet,]*

Sükūtī olmuşum āgāh bu esrār-ı ḥaḳiḳatden
Heman şeyḫim **velāyetle** idip himmet faḳirāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 12). [velāyetle, -le]*

Bil ey ṭālib nübüvvetle Muḥammed Muṣṭafā geldi
Velāyet nūruyla muṭlaḳ ʿAlīyyüʾl Murtażā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 2). [velāyet,]*

Kerem-kānı seḫāvetde kemāliyle ẓuhūr itdi
Naḳī şāh-ı **velāyetden** bize Ḥaḳ reh-nümā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 12). [velāyetden, -den]*

velī: *Cenâb-ı Hakk'a yakınlık mertebesini kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili kulu.*

Şāh ʿAlī imām Naḳīdir pādişāh-ı lā-yezāl
Çeşm-i nūru her **velīniñ** nesl-i pāk-i enbiyadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 14). [velīniñ, -niñ]*

Bunuñ destinden ʿācizdir nebīler her **velī** muṭlaḳ
Ne mümkīn dinlemez kimse seni terk-i vaṭān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 7). [velī,]*

Sen nübüvvet ḫātemisin her nebī bunca **velī**
YüẔ sürerler ḫāk-i pāya geldiler şām u seḥer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 9). [velī,]*

AṢlımız hem Ḥaḳdır belī Saʿeddīndir şeyḫim **velī**
Erkān-ı Ḥaḳ ṭoġru yolu ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 3). [velī,]*

Men ʿarefden söyler dili iʾlān ider ṭoġru yolu
Şeyḫimiz Ḥaḳ gerçek **velī** ʿāṣıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 14). [velī,]*

Her bir Nebī bunca **velī** bürhān ile söyler ḳavī
Ṭālib-i Ḥaḳ müşküllerin feṭḥ eyleyen ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 9). [velī,]*

Seniñ şükründe ʿācizdir nebīler her **velī** muṭlaḳ
Seniñ vaṣfına kim ḳādir ola bir ḳul saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 5). [velī,]*

Ol Nakīdir evliyānıñ ser **velīsi** bī-ḫilāf
İlticā-yı cümle ʿālem müḳtedādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 17). [velīsi, -si]*

Velī ʿaşḳ-ı ilāhīniñ deli dīvānesiyim ben
Şarāb-ı ʿaşḳını içmiş nice mestānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 1). [velī,]*

ʿAceb mey hiç sivā ḫükmün göñülden olmaya iḫrāc
Muḥabbet nārına düşmüş **velī** pervānesiyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 227, Mısra 6). [velī,]*

Velīler rütbesi anda kemāliyle vücūd bulmuş
Ḥaḳāyıḳ ʿilmine kāmil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 9). [velīler, -ler]*

Küntü kenziñ maʿnāsından baḥs ider her bir **velī**
Fehm idemez şol kişiler bir ʿaceb nādān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 5). [velī,]*

Neyleyim bunca nebīye hem **velīye** yalvarup
Hiç biri ḳılmaz şefāʿat gördüm ki nuṣret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 17). [velīye, -ye]*

Nebīler efḍal-i Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā geldi
Velīler serveri Ḥaydar ʿAliyyüʾl Murtāẕa geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 2). [velīler, -ler]*

Murtażādır ser-firāzı her **velīniñ** bī-kemāl
Enbiyānıñ vārīṯidir her demi aʿlā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 3). [velīniñ, -niñ]*

Ḫānḳāh-ı Saʾdiyānda şüphesiz muṭlaḳ **velī**
YüẔ sürüp gel zāhidā sen olma bunda ġafilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 7). [velī,]*

ʿAlīdir bil bu ʿālemde muḥaḳḳaḳ ṣor tā insān
Velī maʾnīde ẕāt-ı Allah ʿAlīdir hem daḫı raḥmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 12). [velī,]*

Fażl-ı Ḫudā itdi kerem bunları bir nūr ile
Geldi nebī biri **velī** ʿadile ġaffār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 6). [velī,]*

Ehl-i bāṭın ḳıblesidir ṭut yüzüñ zāhidā aña
Secdegāh her **velīniñ** maʿnīde dildār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 4). [velīniñ, -niñ]*

Ḫāk-i pāya yüz sürenler oldular gerçek **velī**
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa daḫil olmuş bunlarıñ fayiḳleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 5). [velī,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī tārīhiñ ḳıldı beyān
Şüphesiz gerçek **velīdir** ẕāt-ı pāk aḳdesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 16). [velīdir, -dir]*

Cāmiʿ ḳurbunda maḳām-ı mektebe hem muttaṣıl
Şüphemiz yoḳ Ḥaḳ **velīdir** işbu ʿālem serveri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 8). [velīdir, -dir]*

Ḫānḳāh-ı evliyāda şüphesiz gerçek **veli**
Mürşid-i Saʿdī Ṭarīḳiñ ehl-i faḳire pişvā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 7). [veli,]*

Naẓm-ı celīl nuṭḳ-ı **velī** cümle güftārdan leẕīẕ
Ṣoḥbet-i yār ehl-i dile ülfet-i aġyārdan leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 11, Mısra 1). [velī,]*

Velādet Sühreverdi Ṭarīḳiñ pḮri hem kāmil insān
Hemān Mekke yoluñ ṭutmuş ʿAlī ebuʾl-Ḥasan **velī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 16). [velī,]*

Telḳīn itdi Muṣṭafādan ol zamān Ḥaydar ʿAlī
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn **velī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 4). [velī,]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı itdiler hep tā ilā yevmiʾ-n-nüşūr
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn **velī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 8). [velī,]*

Derd-i fikrim her seḥerler olmasun bunda hebā
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn **velī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 12). [velī,]*

Cürmümüzle sen ḳabūl ḳıl ey Kerem-kānı ʿaṭā
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn **velī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 16). [velī,]*

Eyleme red ben ḳulunu olmayam aṣlā ẕelīl
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn **velī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 20). [velī,]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular bunda **velī**
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 11). [velī,]*

Pāyına yüẔ süre geldi anıñçün **velī**
Seyyid ʿAbdüʾl-Ḳādir oldu ser kibār-i evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 7). [velī,]*

Himmetiyle Ḥaḳḳa vāṣıl oldular bunda **velī**
Şeyḫ Ḥüseyn ʿuḳbāya gitdi oldu cennetler gülü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 11). [velī,]*

Ḫāk-i pāya yüẔ sürenler oldular bunda **velī**
Bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ açdılar taḥḳīḳ yolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 15). [velī,]*

Murtażānıñ nūr-ı pākından gelüp bunca **velī**
Şemʾ-i nūrından uyandı evliyālar bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 2, Mısra 3). [velī,]*

veliyyullāh: *Ermiş kimse; Allah'ın sevgili kulu.*

Üçüncü Ḥaḳ **velīyyullah** hem oldur vāḳıf-ı esrār
Ledün ʿilminde hem yektā odur māhir odur usta *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 11). [velīyyullah,]*

ver-: *Vermek, ihsan etmek, sahip olmasını sağlamak.*

Şevḳ-i ḥüsnüñle derūnum nūrı işrāḳ eyledi
Āsumānda şems-i māha encüme **verdiñ** çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 6). [verdiñ, -di, -ñ]*

Ḥüsnünüñ şevḳi bugün hep **verdi** dünyāya şeref
Māh-ı cemāliñ nūrı ḳıldı zümre-i dānāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 1). [verdi, -di]*

Verdiler küffāre muṭlaḳ ülkeniñ bir çoḳ yerin
Nādim olmazlar bu ʿālem añladıḳ ṣunī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 9). [verdiler, -di, -ler]*

ver: *Sarfetmek, söylemek.*

Verdiġüm bezm-i ezel çün eyledim güftār eḫas
ʿAhdimizde s̱ābit olduḳ gün-be-gün iḳrār eḫaẔ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 1). [verdiġüm, -dik, -üm]*

ver: *Vermek, ihsan etmek, sahip olmasını sağlamak.*

Bu köhne tāc ʿabā ḫırḳa **verilmiş** bezm-i ervāḥdan
Ḥaḳḳıñ bu lütf-ı iḥsānı ʿināyet ehliyiz zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 70, Mısra 3). [verilmiş, -il, -miş]*

Gerçe bizde yoḳdur aṣlā māsivānıñ ülfeti
Nān yerine nefsimiziñ ḳatline **verdik** zehir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 6). [verdik, -di, -k]*

Men ʿaref sırrına āgāh it Sükūtī kem-teri
Mürşid-i kāmiller ile sen aña **ver** hem de ders *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 10). [ver,]*

Kemāliñle şifā **verdiñ** Eyyübüñ rencine ol dem
Beni ġām derdine Ṣaldın o semte eyledin ilḥāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 7). [verdiñ, -di, -ñ]*

Hüccet **vereyim** şāhid ola arż-ı semā ḫalḳı bütün
Bundan girü hiç ḳalmaya her demi bu ān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 7). [vereyim, -e(y), -im]*

Sāḳīyā bezm-i ezelden **verdiġiñ** peymāneyi
Ṭolu bir cām bunda ṣuñ sen göresin mestāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 1). [verdiġiñ, -diği, -ñ]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ bu yolda cān niṣār itdim
Murādım **verdiler** gördüm benim dünyā vü ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 10). [verdiler, -di, -ler]*

ver: *Feda etmek.*

Verdiler muṭlaḳ ḥarāba işbu dehr ser-te-ser
Bir daḫı ābād olunmaz muḥkem oldu tarumar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 11). [verdiler, -di, -ler]*

Ḳıl ferāġat māsivādan göñlüne çekdirme sed
Mihrini **ver** ḳaḥbe zendir beyt-i dilden eyle red *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 8, Mısra 2). [ver,]*

-veş: *Gibi, -e benzer.*

Cismini eyler semiz ol ḫūk **-veş** her dāʾimā
Nefsini iḥyā idermiş nev-be-nev sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 9). [-veş,]*

vesāʾir: *Sayılan birkaç şeyden sonra "bunun gibi olanlar ve benzerleri de" anlamında kullanılır.*

Merḥūm ebu el-Suʾūd Efendiniñ bir ḳatıʾ fetva-yı şerīfi teberrüken bu maḥalde ḳayd olunması İḳtiżā sendendir Ṣūret-i fetvāyı erbāb-ı ṭarīḳata olan ehl-i tevḥīd mescidlerde **vesa**ʾ**ir** maḥāllerde her dāʾim Ẕikr-i Allah etmeleriyle şerʾān ḥelāl olur mu beyān buyur ile el-cevāb Allahu ʿāʾlem Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleriniñ ʿilm-i şerīfleri bir deryā-yı pāyāndır şerīʾat anıñ saḥilidir biz ehl-i saḥiliz meşāyiḫ-i ʿiẓām ol deryā-yı pāyānıñ ġavvaṣlārıdır bizim anlar ile baḫsimiz yoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 2, Mısra 1). [vesaʾir,]*

vezīr: *Osmanlı Devletinde askeri ve idari yetkisi olan en yüksek rütbedeki devlet memuru, vezirlik rütbesine sahip kimse.*

Ḳodu bir ketḫüda anda **vezīr** ḥükmüñ sürer dāʾim
Emīn itmiş bu şehr içre ḳamu mülke urdu serdār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 27). [vezīr,]*

vicdān: *İlâhî tecellîlerin müşâhedesinden dolayı ârifin kalbinde hâsıl olan idrak.*

Her seḥerler Ẕikr-i muʿtād eylemiş Ḥaḳ Ḥaḳ deyü
Ḳalbine hiç teʾsīr itmez **vicdānı** bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 4). [vicdānı, -ı]*

viḳāye: *Koruma, gözetme.*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş **viḳāye** ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 10). [viḳāye,]*

Ehl-i īmān tenhālarda kendüsin ḳılmış nihān
Nāmūsın itmiş **viḳāye** ehl-i ḥürmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 10). [viḳāye,]*

vilādet: *Ar. Doğum.*

Vilādeti çıḳar rāh-ı Ḥasan Baṣra odur Ḫalvetiyye sulṭānı
Yeter vaṣf eylediñ Derviş Sükūtī on iki şāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 65). [vilādeti, -i]*

vilāyet: *İl, diyar, ülke, memleket.*

Selānik **vilāyet-i** celīlesi dāḫilinde vāḳiʿ Köprülüde medfūn ṭarīḳat-i ʿaliyye-i Saʿdiyyeden Ḳutbuʾl-ʿĀrīfīn ġavs̱üʾl vāṣılın eş-şeyḫ Muḥammed Ḫarābātī Baba Ḥażretleriniñ dergāh-ı şerīfinde veḳāleten post-nişīn bulunan eş-Şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ dīvān-ı belāġat ʿunvānlarıdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 1, Mısra 1). [vilāyet-i,]*

vilāyet: *1.Kulun Hakk'a yakınlığı ve Hakk'ın kulu, kulun Hakk'ı dost edinmesi durumu, veli olma, velilik, ermişlik 2.Memleket, ülke.*

Vilāyetle meger ol dem göründü Aḥmede ol şāh
Anıñ miʾrācı bābında alıp mihrini ol arslān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 9). [vilāyetle, --le]*

Yediler ḳırḳlara serdār-ı maḳām ḳutb-ı ʿālemde
Vilāyet taḫtına nāḳil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 8). [vilāyet,]*

Miʿrāc yolunda Aḥmed ile itdikleri bir
Gösterdi **vilāyet** mihrini alan Ḥaydar-ı kerrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 4). [vilāyet,]*

vir-: *Feda etmek, bağışlamak, vermek.*

ʿÖmrünü **virdi** hebāya ʿaşḳ-ı mecāzī ḥükmile
Kendini ifnā idince nefsiyle itdi fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 9). [virdi, -di]*

Sükūti bir ġarīb ednā ider evṣāfını her dem
Yolunda cān u baş **virse** revādır böyle bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 14). [virse,]*

Hiç olur mı naḳd ü cānıñ **virmege** ol peykere
Zen ü dünyā bī-vefāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 3). [virmege, -mege]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticā itmiş saña
Derdiniñ dermānı senden yoluna cān **virdi** ser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 18). [virdi, -di]*

Maʿşūḳ yoluna **virmege** ben ʿaşḳile cān beklerim
Şevḳile bugün ol ḥażrete varmaḳ içün bu ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 1). [virmege, -mege]*

ʿAlī Mūsā Rıżā medfūn Ḫorasān taḫtgāhında
Yolunda tā ezel **virdim** o şāha cān serim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 10). [virdim, -di, -m]*

ʿAşḳıñla seniñ varlıġımı hep saña **virdim**
Bir ẕerre beḳā ḳalmaya hiç cism ile cān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 5). [virdim, -dim]*

vir-: *(gönül) vermek, kapılmak.*

Sivā ḥubını terk itdim göñülden hep biri oldum
Muḥabbet **virdim** evlāda ʿAlīniñ ḳanberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 2). [virdim, -di, -m]*

vir-: *(Şarap) sunmak.*

Mest olalım cürʿasından bu şarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī engür meylerden **vir** bugün aḫmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 8). [vir,]*

Mest olalım cürʿasından bu şarābıñ gülgūnuñ
Ṣāfī engür meylerden **vir** bugün aḫmer ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 8). [vir,]*

vir-: *"Vermek"; bağışlamak, bahşetmek || Allah'ın kullarına lütuf ve keremi.*

Murtażādır emr-i Ḥaḳla Ḥaybere itdi hücūm
Murtażādır ehl-i küfre **virmez** amān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 12). [virmez, -mez]*

Bir vefāya biñ cefā eyler bugün ʿāṣıḳlara
Zehr **virmiş** bal yerine umma andan şerbet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 6). [virmiş, -miş]*

Bezme revnaḳ **virmek** içün bādeniñ keyfini
Devr iderse cümle ʿuṣṣāḳ söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 5). [virmek, -mek]*

Ẕevḳ-i cihān bī-s̱ebāta **virmedi** dil ʿāṣıḳān
Zāt-ı Ḥaḳḳa virdi buldular Mevlā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 3). [virmedi, -me, -di]*

ʿAşḳ ehline **virdi** ḫaber her vech ile sırr-ı ʿAlī
Noḳṭa benim besmelede dedi o dem ol Ṣāfī nūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 11). [virdi, -di]*

İncil seniñ Tevrāt seniñ Mūsā ile ʿİsāya hem
Cibrīl ile irsāl idip Davūdʿa hem **virdin** Ẕebūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 8). [virdin, -di, -ñ]*

Sükūtī bir gedā ḳuldur irince Ḥażret-i şāha
Hezārān ḫāk-i pāyinde murādım **virdi** ol server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 10). [virdi, -di]*

Bezmine elmās ḳadeḥle dürlü ziynetler **virip**
Ṣun kevs̱er şerbetinden hem bula leẕẕet dimāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 5). [virip, -üp]*

Vechine heft āyetini gördüm oḳurmış ehl-i ʿaşḳ
Secde-gāhı evvelde Ādem **virdi** esmāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 4). [virdi, -di]*

Bir ṭabīb üstāda ḥiẕmet eyledin bunca Zamān
Saʿyını **virdi** hebāya āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 4). [virdi, -di]*

Nefs-i şoma **virmez** aṣlā bunda her dem fırṣatı
Ehl-i beyt-i Muṣṭafāda Ḥaydarı Saʿdîleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 17). [virmez, -mez]*

Bu kes̲retden elin çekmiş cihānıñ varını neyler
Virüpdür cümlesin yaġma alan alsun dükkânından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 8). [virüpdür, -üpdür]*

Ateş-i ʿaşḳıñ ṭoḳundu göñlüme ey māhrū
Yandı ṭutuşdu derūnum bir ḳadeḥ **vir** baña ṣu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 2). [vir,]*

Şehr-i dili ḳıldı ḫarāb geçdi oḳu tā cigere
Cismimize **virdi** fenā ḍarb-ı sinān atdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 10). [virdi, -di]*

Aḥsen-i taḳvīm dinledi her cihetden Ādeme
Resm göẔ ḳaş Ṣāç ile **virdi** yüẔine envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 10). [virdi, -di]*

İderler ʿuzlet ḳānīʿ sarāy-ı salṭanat baḳmaz
Degişmez **virseler** ol dem Süleymān taḫt-ı ḫaḳānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 4). [virseler, -se, -ler]*

Ḫāricīye lerze düşüp feryād ile itdi fiġān
Ḳavm-i ʿadüv leşkerine **virdi** fenā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 12). [virdi, -di]*

Ḳavm-i Yehūd cins-i belīd ḍarb ile ḳıldı helāk
Evlād ʿiyāl enṢārına **virdi** cefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 20). [virdi, -di]*

Saña ne itdi bu Köprülü şehrini ol ẕāt-ı pāk
Nūr-ı aḳdesle bu ʿālem vechine **virdi** żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 4). [virdi, -di]*

Bāṭın Ṣadef Faṭımadan itdi ṭulūʿ cevheriñi
Virdim şeref nūr hemān eyleye iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 10). [virdim, -di, -m]*

Aña kim ḥüsn-i aḥlāḳı cihān baġında Ḥaḳ **virmiş**
Süleymān Ḥıfżı Beg itdi nice āṣār icrāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 11). [virmiş, -miş]*

Ülfet-i dünyā ne müşkül ḥālimiz ḳıldı yaman
Ḳaddimiz dal ile gördü cismime **virdi** ziyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 2). [virdi, -di]*

Virme göñlüñ ziynetine bu cihānıñ durma ḳaç
Mihrini **vir** ḳaḥbe zendir itme gel sen izdivāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 2). [vir,]*

vir-: *(Azap) Vermek.*

Dil mülküne **virdi** Ẕiyān bī-mārıyla yatdım ḳatı
Buldum ʿacāyib bir ṭabīb hiç itmedi nuṢret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 11). [virdi, -di]*

Aḥbāb-ı yārān keşret ile cānımıza **virdi** elem
Sāḳī ḳadeḥ Şundu bize zehr ile ġām ḳatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 3). [virdi, -di]*

vir-: *(Ḫaber) Vermek.*

Ṭavāf-ı ḥaccıñ ey zāhid günāhı maḥv ider cümle
Resūlullah ḫaber **virdi** buyurdu bize ezvācı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 12). [virdi, -di]*

vir: *Yaymak, salmak, getirmek.*

Miḥnetle elem dürlü çile her vecihle ġām aratdı bu gice
Ḳalbimize **virdi** cefā çeşm-i ḫūnum aḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 2). [virdi, -di]*

Keşret-i dünyāya çünki itmez olduḳ iltifāt
Mühr-i Ḥaydar ḳalbimizde şuʿle **virdi** ḳat be ḳat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 3, Mısra 2). [virdi, -di]*

vir: *Feda etmek, bağışlamak, vermek.*

Seḥerde uyanan sürdü ḳamu tevḥīd ile **virdi**
Cemāl-i Ḥaḳḳı gördü uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 3). [virdi, -di]*

Ẕikrine **vir** revnaḳı tā olasın muttaḳī
Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 13). [vir,]*

Raġbetim yoḳ māsivāya bize Saʿdīler dinir
Virmezim ʿömür hebāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 2). [virmezim, -mez, -em]*

Cümle varım her ḫuŞūŞda Ẕeyneʾl ʿAbāya **virsem** uş
Şād olur ḳalbim her ān ẕevḳile ehl-i Ṣafāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 5). [virsem, -se, -m]*

Yoluna **virmek** sezādır cān u başım her demi
Manṣūr-ı Ḥallac gibi hep ḳanım ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 3). [virmek, -mek]*

Derd-mend Derviş Sükūtī Ḥaḳ yolunda başını
Virir ancaḳ añla bunda cān niġār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 12). [virir, -ir]*

Şīrīn içün dāġ u ṣaḥrā bıraḳmadı Ferhād ʿaşḳ
Naḳd-ı cānıñ tā **virince** eyledi ḳurbānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 6). [virince, -ince]*

Hem eneʾl-Ḥaḳ naʾrāsını uralım her rūz-şeb
Cān **virelim** ManṢūr āsā her zamān bir tam gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 179, Mısra 4). [virelim, -eli, -m]*

Dil uzatma Ṣaḳın beyhūde yere ey zāhid
Bu yolun iḳtiżāsı cān **virene** merdāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 10). [virene, -en, -e]*

Hem ol şāhı Taḳīniñ ben cemāl-i ẕāt-ı pāk içün
Nola biñ cānımız olsa oña **virmek** rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 8). [virmek, -mek]*

Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī yolunda bir ḳulu olsam
Muḥaḳḳaḳ bunlar **virsem** hezārān cān-ı baş ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 12). [virsem, --sem]*

Sükūtī Ḥāk-i pāyine gedāyım böyle bir şāhıñ
Yoluna cān u baş **virsem** gerekdir ben olam ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 12). [virsem, --sem]*

Żaʿīfim ʿācizim miskin yolunda cān u baş **virdim**
Ḳabūl it ḫāk-pāyında sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 9). [virdim, -di, -m]*

ʿÖmrümüzü **virdi** hebā miḥneti devrān-ı felek
Bir cāzū zen naḳş-ı zībā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 7). [virdi, -di]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ ʿAlīniñ ḫāk-i pāyinde
Gice gün olmuşum ḳāyim yolunda **virmişem** cānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 14). [virmişem, -miş, -em]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ yoluna cān baş **virüp**
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya ṣıdḳ ile ḳıl ḫiẕmeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 5). [virüp, -üp]*

İlticāmız ey Sükūtī bunlar oldu dāʾimā
Naḳd-i cān **virmek** yoluna her dem āhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 16). [virmek, -mek]*

Mīr iken işbu fenāyı terk idip biʾ cümleten
Salīk-i Ḥaḳ bāḳī oldu küllīsin **virdi** fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 4). [virdi, -di]*

Ol şehīd-i Kerbelānıñ bendesiyim tā ezel
Nesl-i şāh-ı enbiyāya cān **virip** ḳurbān olam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 8). [virip, -ip]*

Ḫudānıñ maḳṢūdu ancaḳ bu ʿālemi yaratmaḳdan
Ḥaḳḳı bilmek **virilmek** ʿibādetden daḫı yekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 6). [virilmek, -il, -mek]*

Sen Ḥüseyne cān **virirsen** ḳanın aḳmaz beyhūde
Ḥaḳ cemāliñ ḳan bahāsı ḳıydılar ol cāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 23, Mısra 3). [virirsen, -i, -r, -se, -n]*

vir: *Vermek, izin vermek.*

Pādişāhım mülk-i tende nefsimi eyle Zebūn
Virme fırṣat her vaḳit sen ṣal güzel eşrāra tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 6). [virme, -(me)]*

Merd isen nefs ʿaskerine tīġ-ı Ḥaydarla yürü
Ḍarb ide gör **virme** fırṢat dīv ile şeyṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 10). [virme, -me]*

Nefsimiz ejder miṣāli ḳatline mümkīn degil
Şeş cihetim ṭutdu muḥkem yol geçem **virmez** ʿadüv *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 6). [virmez, -mez]*

vir: *(Aman) Vermek.*

Ādemiñ seng olsa ḳalb hiç taḥammül kim ide
Tīġ-ı ḥançerle yürüdü Ḍarb ider **virmez** amān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 8). [virmez, -mez]*

vir: *(gönül) vermek, kapılmak.*

Naḳş-ı renk gerçe zībā göñlünü **virme** aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 5). [virme, -me]*

Bu fenā mülke Sükūtī **virme** dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 9). [virme, -me]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā göñlünü **virme** aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 5). [virme, -me]*

Bu fenā mülke Sükūtī **virme** dil aṣlā bugün
Ḥaḳḳıyla ḳıl iltifātıñ dün ü gün himmet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 9). [virme, -me]*

Kes ümīdiñ **virme** meyliñ cāzū bir mekkāreye
Ḫüdʾāsı çoḳ ictināb it umma andan ṣevḳat hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 3). [virme, -me]*

Ẕevḳ-i cihān bī-s̱ebāta virmedi dil ʿāṣıḳān
Zāt-ı Ḥaḳḳa **virdi** buldular Mevlā leẕīz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 4). [virdi, -di]*

Ẕiynet-i dünyāya baḳma aldadır bir cāẕūdır
Virme göñlüñ bī-vefāya ʿāḳil isen itme ṣarf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 8). [virme, -me]*

Ṣaḳın meylini hiç **virme** zen ü dünyā ḳatı murdār
Libās-ı ḫūb ṣīrīn sözle görünür bunda aġyārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 3). [virme, -me]*

Aldanma sivā ḥubına **virme** göñül sen laʾbına
Hū diyelim biz demine sulṭān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 3). [virme, -me]*

Virme dil gel māsivāya bī-vefādır ey göñül
İltifātıñ itmeyüp gel pür cefādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 1). [virme, -me]*

Dehr-i fānīye Ṣaḳın gel meylini **virme** bugün
Kimseye hiç ṣefḳati yoḳ bir daġdır o göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 9). [virme, -me]*

Bī-vefā dildāra **virme** hiç göñül
Cehd idip bendinden ol gel āzāde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 15). [virme, -me]*

Yoḳ vücūdu māsivānıñ ṭālibā **virme** göñül
Terk idip gel ister isen açıla gözden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 365, Mısra 5). [virme, -me]*

Māsivāya **virme** hiç dil ṭālibā sevdāyı kes
Bī-vefādır terkini ḳıl ol ʿadüvden ḳaç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 7). [virme, -me]*

Virme gönlüñ ziynetine bu cihānıñ durma ḳaç
Mihrini vir ḳaḥbe zendir itme gel sen izdivāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 1). [virme, -me]*

vir: *(Şarap) sunmak.*

Cān bülbülü geldi yine ʿaşḳile efġāne hū
Sāḳī ḳadeḥ **virdi** bize eyledi mestāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 2). [virdi, -di]*

vir: *"Vermek"; bağışlamak, bahşetmek || Allah'ın kullarına lütuf ve keremi.*

Hem üç yüz altmış ırmaḳlar aḳıtdı şehr-i āʿẓamda
O mülkün bāġ-ı bostānıñ ṣular hem her gün **virir** iṣmār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 20). [virir, -ir]*

Ḍad Ḍalālet rāhına **virme** göñül ey müddeʾī
Ṭı Ṭarīḳ-i müstaḳīmde bul ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 15). [virme, -me]*

Ṭoġdu cihān ʿāleminde nūr-ı nebī **virdi** żiyā
Pertevidir her iḳlīme rūşen ider her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 1). [virdi, -di]*

Ṣabr idüp Eyüb miṣāli ḥālimiz dün ü gün yaman
Āh u zārım artdı efzūn **virmedi** raḥat banā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 6). [virmedi, -me, -di]*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥeṣe itdi vāʿiẓ ʿilmine **virdim** cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 15, Mısra 8). [virdim, -di, -m]*

Zāhidā bilmez bu sırrı farḳ yoḳ Ḥaḳdan yaña
Söyleyin kimdir o demde yā **viren** kimdir cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 4). [viren, -en]*

ʿİlm-i manṭıḳdan bilür ol ders **virirler** ṭālibā
Lakin Ḥakdan bī-ḫaberdir naḳl ider ehl-i kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 5). [virirler, -ir, -ler]*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline **vir** sen zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 4). [vir,]*

Müftī fetvālar **virür** Ḥaḳ yolundan ayırır
Ṭamuya gördüm sürer çağırırım Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 9). [virür, -ür]*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḫtını ger **virseler**
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 7). [virseler, -se, -ler]*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḫtını ger **virseler**
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 7). [virseler, -se, -ler]*

Gel imdi ulu dergāha iresin ḥażret-i şāha
Virirler mesned-i pāye seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 8). [virirler, -ir, -ler]*

Bunca şāhlar ḳapusunda ḳul olur her rūz u şeb
Mülkünü yaġmaya **virdi** umma andan nuṣret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 8). [virdi, -di]*

Nūr-ı vechidir bu ʿālem ḥalḳına **vireñ** żiyā
Māh-tāb itmiş cihānı ser-te-ser ḳıldı īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 9). [vireñ, -en]*

Şiddet-i ʿaşḳıyla olmuş dil giriftār ḥüsnüne
Bī-vefā nā-ḳābile **virmiş** göñül olmaz felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 4). [virmiş, -miş]*

Āfitābıñ şuʿlesinden cismine żiyā irer
Nūra ġarḳ itdi bu ḳalbim nice lemʿālar **virir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 2). [virir, -ir]*

Saʿyını **virmiş** hebāya reh-nümāsız şol kişi
Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber ol Yezdānʾı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 11). [virmiş, -miş]*

Bir gün hemān ol yār ile ʿahd eyleyüp **virdim** ḳarār
Ḳavlinde Ṣādıḳ durmaz dönüp bu etdiġi cefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 5). [virdim, -di, -m]*

Meyl **virmedim** ben dünyāya göñlümdeki sevdā nedir
Uġraşmazam hiç ḫalḳ ile başımdaki ġavġān nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 1). [virmedim, -me, -di, -m]*

Derviş dün ü gün behey ṭālib elinde var iken fırṣat
Ṭalāḳın **vir** bu zen-i dehrin saña küllī Ẕiyān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 4). [vir,]*

Virir ziynet ne ḥikmetdir bu cismine nezāketle
İçin ḥırṣ ġażāb ile tamāmen ḳaplamış ʿasker *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 3). [virir, -ir]*

Ḳomaz benlik riyā ile bu göñlüme **virir** teşvīş
Ḥasedle kin kibir dāʾim derūnum ḳaplamış hep mār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 3). [virir, -ir]*

Ḫāliḳ olan ḳullarına niʿmetini **virdi** ġanī
Şükr idelim ey Sükūtī cümleye Ḥaḳ rāzıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 11). [virdi, -di]*

Ṭālibā dünyāyı terk it bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Nefsine hiç **virme** fırṣat sür ḳademiñ durma baṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 2). [virme, -me]*

Laʿl-i lebinden hemān ʿuşşāḳa **virüp** būseler
Aġlar iken rūz u şeb giryānım ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 7). [virüp, -üp]*

Zümre-i ʿuşşāḳa her dem ẕevḳ ile Ṣefā **virir**
ʿĀşıḳ-ı Mevlā olanlar bī-ḳarār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 3). [virir, -ir]*

Bī-ḥurūf bī-ṣavtile derviş Sükūti naẕmını
Ehl-i ḥāle keşfiñ itgil **vir** bu maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 12). [vir,]*

Fātiḥa efḍal duʿādır cümle Ḳurʾān içre hep
Bā-yı bismillahda her dem **virdi** noḳṭaya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 6). [virdi, -di]*

Ḳaşlarındır ḳāb-ı ḳavseyn hem yüzüñ ümmüʾl kitāb
Sī vü dü ḥarfle cemāliñ **virdi** eşyāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 8). [virdi, -di]*

ʿArż idip gel bu kelāmıñ remzini bir kāmile
Feṯḥ ider ol gerçe taḥḳīḳ **virdi** maʿnāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 10). [virdi, -di]*

Cān niṯār iden bu yolda ṣanmañız olur hebā
Ḳıymetiñ Ḥaḳdır **viren** bil nice biñ sīm-i Ẕer gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 4). [viren, -en]*

Gir Ṭarīḳ-i evliyāya ḥiẕmet eyle cān ile
Her murādıñ **virir** ancaḳ bula gör dānā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 10). [virir, -ir]*

Ḫoş **virir** envāʿi leẕẕet ṭālibā sükker ṭaʿām
Tāze rüġan ḫūb-ı daḳīḳle ter olur sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 1). [virir, -ir]*

Ṭabʿına eyler muvāfıḳ ādemiñ her vechile
Nefsine meydān **virir** çoḳ ṣāfī bir sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 4). [virir, -ir]*

Keṣretinde leẕẕet olmaz göñlüne ṣıḳlet **virür**
ʿİllete eyler giriftār ḳalbine gelür saḳam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 5). [virür, -ür]*

Dostluġuna Ḥaḳ yaratdı dü cihānı ser-te-ser
Seniñ ile **virdi** revnaḳ nüh felek bāġ u zemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 4). [virdi, -di]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı iden ṭaleb **virir** ḳalbe cilā yā hū
Anıñla maṭlūba irer bulurlar hep beḳā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 1). [virir, -ir]*

İriş bir kāmil insāna ṭuta gör dāmenı her dem
Seniñ ḳalbiñ yuyar anlar **virirler** mesned-i pāye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 6). [virirler, -ir, -ler]*

Bulur nesl-i Resūlullah niyāzıñ ḳıl dile ḥācet
Murādını **virirler** çün sen anlardan didār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 14). [virirler, -ir, -ler]*

Saʿādet ẕāt-ı pākında bulunmuş ere yoldaş ol
Ḫavāric ḳavmine uyma **virirler** pāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 12). [virirler, -ir, -ler]*

Ne muḥabbet **virdi** bugün kendi ḥissine
Ṣor tā Mecnūn olup gösterdi vechiñ Leylāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 274, Mısra 3). [virdi, -di]*

Gerçe odur **viren** alan pazar içinde
Urdu cevāhir ziynetini bir dükkâna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 3). [viren, -en]*

Virdi ḥarāret ey Sükūtī teşne dilim oldu kebāb
Baḥr-ı cihān söndürmez neyleyem āh yaḳdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 11). [virdi, -di]*

Sen oldun ser-te-ser dünyā vü ʿuḳbāya hemān bāʿiş
Virildi şānına levlāk ʿaṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 6). [virildi, -il, -di]*

Hicrān ateşi yaḳdı göñül şehrini eyledi berbād
Ḳıldı ḥarāb **virdi** fenā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 10). [virdi, -di]*

ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ şehr-i yüce girmez mürāʾī her bir ḫoca
ʿĀrif olan her dillerce maʿnā **virir** Ḳurʾānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 6). [virir, -ir]*

Cenāb-ı Aḥmede ol dem semavāta ʿurūcunda
Virildi ḫilʾat-i rifʿat uṢāta şefḳāt-i iḥsānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 6). [virildi, -il, -di]*

Anıñ ḫüsnü çerāġıdır ḳamerle şemsiñ envārı
Żiyā-ı cümle eşyāya **virilmiş** mihr-i tābānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 10). [virilmiş, -il, -miş]*

Aç durma gözün ṭālib Ḥaḳ görünce dünyā ʿAlī geldi
Virdi żiyālar cihāna Zīb ile Zībā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 2). [virdi, -di]*

Kendi şeklinde yaratdı Ādemi Ḥaḳ ibtidā
Virdi revnaḳ-ı ḫüsnüne hem oldu ʿālem dilberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 6). [virdi, -di]*

Göñlümüzden ḳaṭʿ idüp gel çoḳ sivāya ülfeti
Saña olsun yā ilahī ḳalbime **vir** lezzeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 2). [vir,]*

Envār Muḥammed ṭoġdu bugün ṭutdu cihān güneşi
Pertevidir şuʿle **viren** mülk-i ʿAcem hem Ḥabeşī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 2). [viren, -en]*

Hemān Davūd Süleymānʾa **virildi** salṭanat ḫükmü
Yunūsu atdı deryāya cinān bāġ u Ṣafā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 17). [virildi, -il, -di]*

İbn-i Harūn māh ṣāʾim engüre Ẕehir ḳatup
Virdi İmām Şāh Rıżāya ʿaşḳ-ı pākımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 12). [virdi, -di]*

Virilse kişver-i iḳlīm Süleymān-ı Zamān olsam
Ḳamusu bir pula degmez nider göñlüm o sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 3). [virilse, -il, -se]*

Virdi Ḥasan ibn-i ʿAlī şāh-ı cihāna Zehri
Ḳavm-i Yezīd Ḫāricīden ḳatl-i eşrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 7). [virdi, -di]*

Vaṣfını itmekde şāhıñ iḳtidāre yoḳ mecāl
Neyleyim Derviş Sükūtī **virdi** Ḥaḳ ruḫṣat baña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 22). [virdi, -di]*

Muṣṭafāñıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline **vir** sen Ẕekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 4). [vir,]*

Bezme revnaḳ **virmek** içün bādeniñ keyfini
Devr iderse cümle ʿuṣṣāḳ söyleyüp ezber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 5). [virmek, -mek]*

Ṭoḳsan biñ kelām ki Ḥaḳ ile itdiler Ṣoḥbet
Aṣḥāblar içre Muḥammedʾe **virdiġi** iḫbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 355, Mısra 6). [virdiġi, -dik, -i]*

ʿAlīdendir ḳamu müʾmīn vücūduna olan bāʿiṣ
ʿAlīdendir ḳamu ḫalḳa **virilen** rızıḳ ġanī her ān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 14). [virilen, -il, -en]*

Mesned-i dünyāya raġbet eylemişler dün ü gün
Virseler doymaz cihānı ekl ider ḥayvān ṣoyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 8). [virseler, -se, -ler]*

Ḥālime ḳıldım ifāde eyledi iḥsān meşāyiḫ
Derdime **virdi** devālar bulmuşuz dermān meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 382, Mısra 2). [virdi, -di]*

Ṣunsa raḳīb sükkeri bal her demi cevher ḳadeḥ
Zehr-i mārdır içme Ṣaḳın **virir** ise her Ṣabaḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 8, Mısra 2). [virir, -ir]*

Ḳabr-ı nūruñ şuʾlesi **virdi** cihāna şeref
Kaʾbe-i ʿulyā budur bil ʿāleme Ṣāh Necef *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 22, Mısra 1). [virdi, -di]*

Anıñ taḫt-ı ḳademinde boyun **virdi** nice beg er
İrişdi ḳurb-ı Mevlāya bu yolda oldular sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 7). [virdi, -di]*

Virildi ġavṣ-ı āʿẕamlıḳ maḳāmı ol ṣāh-ı merdān
Muʾīnüddīn kemāliyle semerḳand buḫārada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 45). [virildi, -il, -di]*

Ki buñlarla żiyā **virir** ḥaḳīḳat şemsiniñ māhı
Münevver ṭutdu heft iḳlīm-i Zemīniñ eyledi rūşān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 69). [virir, -ir]*

Kesretiñ berzāḫı **virir** fenāya
Maḥv ider cismiñ gider hebaya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 9). [virir, -ir]*

Sāliki Ḥaḳ bunda **virdi** ḳalbine her dem cilā
Māsivādan ide yüz biñ ḳulları ẕikr-i Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 9). [virdi, -di]*

Līmaʾallah mektebinde ders **virir** munları
Naḫnü aḳreb sırrın iẓhār itdiler her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 9). [virir, -ir]*

Ādem ü Ḥavvā melāʾik yoḳ iken ins ü cin
Nūr-ı pākın ḳandil içre ʿāleme **virdi** żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 1, Mısra 4). [virdi, -di]*

Gel imām Kāẓım-ı Mūsā dinle nuṭḳuñ zāhidā
Men ʿarefden ders **virir** ol oḳu her ān ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 19, Mısra 4). [virir, -ir]*

vir: *Işık vermek, aydınlatmak.*

Ẕikr-i seḥerle ṭālibā ḳalbe **virir** dāʾimā cilā
Çıḳar gönülden māsivā Ṣāfī ḳalur cān ile dil *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 9). [virir, -ir]*

vir: *Haber vermek, bildirmek.*

Men ʿaref dersini tekmīl eyleyüp oldum ḫocā
Çoḳ mübāḥeşe itdi vāʿiẓ ʿilmine **virdim** cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 348, Mısra 8). [virdim, -di, -m]*

vir: *(cevap) vermek, söz söylemek.*

Bilmem ʿaceb baʿżı faḳīh böyle nice ebḥāş ider
Ḳalbe duḫūl eylememiş ʿaḳsine **virmekde** cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 4). [virmekde, -mek, -de]*

vīrān: *Yıkılmış, harap olmuş yer. II Gönül.*

Ezelden eyledi yaġmā vücūdum mülkünü cümle
Seniñ ḫüsn-i cemāliñdir benim **vīrānıma** bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 4). [vīrānıma, -ım, -a]*

Cümle varından geçer ol māsivāya baḳmayan
Terk-i fānī eyleyip **vīrān** olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 8). [vīrān,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī bendeni şād ider gör
Maḥzūn olmuş ḳalb çün **vīrānım** ider şimdi ḫaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 10). [vīrānım,]*

Taʿmīr eyle sālikā sen bu **vīrān** dilḫāneyi
Pādişāhım taḫtı ḳursun itmege anda ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 3). [vīrān,]*

Gör beni ʿaşḳıñ ne ḥāle ṣaldı şimdi sevdigim
Mecnūnum Leylā yüzünden küllī **vīrān** olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 4). [vīrān,]*

Bu **Vīrān** kārḫāneniñ ben görmedim ābādını
Hedm olur dün ü gün ʿayāndır olmada ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 5). [vīrān,]*

Sükūtī Dervişi gel gör geçüpdür cümle **vīrāndan**
Ḫudādan ġayrı hiç bilmez gönülde itdi seyrānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 9). [vīrāndan, -dan]*

Māsivāya baḳmaz aṣlā ʿaşḳile mestān olan
Maḥv iderler bu vücūduñ şehrini **vīrān** olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 27, Mısra 2). [vīrān,]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil ṣāḥib-i irşād ider
Ẓāhiri **vīrān** görünür bāṭını ābād ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 14). [vīrān,]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil Ṣāḥib-i irşād ider
Ẓāhiri **vīrān** görünür bāṭını ābād ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 14). [vīrān,]*

vīrāne: *Yıkılmış, harap olmuş yer. II Aşığın gönlü.*

ʿAşḳ ile ābād idermiş şol **vīrāne** gönlümüz
Ġuṣṣa-ı ġām görmeziz biz tār u mār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 5). [vīrāne,]*

Bezm-i ezelden ehl-i ḫarābāt olmuş gezeriz
Ābād idemem gönlümü size **Vīrāne** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 4). [vīrāne,]*

Nāra ṭāḳat ḳalmadı bu nā-tüvān bī-çāreniñ
Yandı ʿaşḳıñ ateşiyle bu göñül **vīrānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 6). [vīrānesi, -si]*

Bizi dāḫil etme Ḫarabāt ehliyiz sen zāhidā
Neyleyim ḳalbim ḫarābdır taʾmīr idemem **Vīrāneyi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 6). [vīrāneyi, -y, -i]*

vird: *Günlük dualar, düzenli bir şekilde belli zamanlarda okunmak üzere ayet, hadis ve ermişlerin sözlerinden derlenmiş dualar.*

Her bāġçeniñ bülbülleri **vird** itdiġi hem dilleri
Bizde durur hep gülleri ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 7). [vird,]*

Her seḥerler Ḥaḳḳa cehd it erenler Ẕikrini gel it
Bunı her demleri **vird** it gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 4). [vird,]*

Şehā her dem oḳurlar ʿilm-i Ḳurʾān
Benim **virdim** heman Ẕeyneʾl-ʿAbāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 270, Mısra 8). [virdim, -im]*

Seniñ derdiñledir derdim meded ḳıl yā Resūlullah
Ki senden ġayrı yoḳ **virdim** meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 2). [virdim, -im]*

Seḥerde açılur perde devā olur ḳamu derde
Düşer ḳurd ḳuş nice **virde** uyan vaḳt-i seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 286, Mısra 6). [virde, -e]*

Secdemizi rūz u leyāl Raḥmāna ideriz
Virdimizi her seḥerler Yezdāna ideriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 13, Mısra 2). [virdimizi, -i, -miz, -i]*

viṣāl: *Kavuşma, buluşma || Allah'a vâsıl olma, vahdet.*

Derd-mend Derviş Sükūtī dest-i dāmen ṭut ḳavī
İrgörür anlar **viṣāle** bulmaḳ istersen beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 30). [viṣāle, -e]*

Baḳmazım ben mülk ü māl Ḥaḳḳa ideyim **viṣāl**
Leyl ü nehār nice sāl çaġırırım dost dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 3). [viṣāl,]*

Zāhid ider ḳīl u ḳāl her kelāmı bī-kemāl
Tā olunca ben **viṣāl** çaġırırım Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 8). [viṣāl,]*

Himmetini almaḳ içün çoḳ zamān itdim niyāz
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa bir ḳademde eyledi **viṣāl** meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 6). [viṣāl,]*

Sükūtī ḳalbine raḥm it Cenābıñla olur teskīn
Viṣāliñ ṣerbetiñ ṣunġıl ṭolu bir cām ẕülāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 10). [viṣāliñ, -iñ]*

Terāḥḥüm ḳıl bu āhımla enīnim ʿarş-ı aʿlāda
Melāʾik Zümresi taʿcīz olur bāʿiṯ **viṣāliñdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 6). [viṣāliñdir, -i, -n, -dir]*

Terk eyledim ben ḳl̲ u ḳāl Ḥaḳḳa itmişiz **viṣāl**
Vaṣfa gelmez bir nice ḥāl buldu Sükūtī öz cānımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 17). [viṣāl,]*

Eyleme sen ḳl̲ ü ḳāl mürşide ir bīʾat al
Olmaḳ istersen **viṣāl-i** ʿirfānı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 8). [viṣāl-i, -i]*

Türāb-ı āsitānıñ derde devādır yā Resūlullah
Viṣāliñ şerbeti her dem şifādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 2). [viṣāliñ, -i, -n]*

Günāhkār ümmetiñ oldum yüzüm ḳarasini sen sil
Viṣāliñ Ṣayḳalıñ urgıl cilā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 8). [viṣāliñ, -i, -n]*

Sükūtī abdālım geldim **viṣāliñ** iştiyāḳından
Seniñ yoluna cān başım ḳoyarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 13). [viṣāliñ, -i, -n]*

Revā mı şānına her dem **viṣālinden** olam ben devr
Şefāʿat ḳıl saña maḫṣūṣ umarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 5). [viṣālinden, -in, -den]*

Viṣālin çün gice gündüz iderim dāʾimā feryād
Fiġānım ʿandelīb āsā ʿaẕābdır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 258, Mısra 3). [viṣālin, -iñ]*

Terk idenler ḳīl u ḳāli bulurlar Ḥaḳḳa **viṣāli**
Bulmaḳ dilersen ehl-i ḥāli gir meydāna döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 261, Mısra 7). [viṣāli, -i]*

Kerem ḳıl sen baña göster Ḥabībiñ ẕāt-ı pākını
Viṣāliñ bezmine irem ümīdim var o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 4). [viṣāliñ, -iñ]*

Sükūtī kem-teri sāʾil anıñ bāb u **viṣālinde**
Ümīdiñ kesmeyüp bekler gice gündüz seḥerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 11). [viṣālinde, -in, -de]*

Fiġānım artmada gün gün dü çeşmimden aḳar pür ḫūn
Viṣāliñ şerbetiñ sen Ṣuñ meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 8). [viṣāliñ, -iñ]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz geldim **viṣāliñ** bābına
ʿAfv idip gel bu Sükūtī bir ġarīb ḳul nekbeti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 9). [viṣāliñ, -iñ]*

Ḥubb-ı dünyādan göçüpdür Ḥaḳḳa itdiler **viṣāl**
Maḥv idip dilden sivāyı oldular hem dem liḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 13). [viṣāl,]*

viṣāl-i ḥaḳḳa: *Allah'a kavuşma II Allah'ın varlığına inanıp emirlerini yerine getirerek manevî olgunluğa ulaşma.*

Ara bir pāk kemāl-i ehl oḳutsun men ʿaref dersin
Viṣāl-i Ḥaḳḳa irgörür erenler kāmil insāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 8). [viṣāl-i ḥaḳḳa, -a]*

vü: *" Ve" bağlacı.*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i cühelā **vü** Ṭarīḳ-i nāẔenīnden baʿżı fuḳarā anıñ Ẓabṭ u rabṭına
ictisār iderler ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile ḳaṭʾ itmege Saʿy iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 5). [vü,]*

Nūr-ı ʿaynıdır anıñ hem ol iki şehzādeler
Biri zehr ile şehīd **vü** hem birisi Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 26). [vü,]*

Şāh Taḳī **vü** bā Naḳī ḳullarıyuz her zamān
ʿAsker mehdī yolunda cānımız her dem fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 11). [vü,]*

Başlamış bülbül fiġāna nāle **vü** gülzār muḥabbet
Derd-i ʿaşḳ ile çoşupdur eylemiş hep zār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 1). [vü,]*

Bularla ser-te-ser dünyā **vü** ʿuḳbāya hem müzeyyendir
Ḳamu elvān ile naḳşı dü ʿālemde hemān meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 88, Mısra 3). [vü,]*

Ṭālibā gel Ḥaḳḳı añla cümlede aʿyān imiş
Sī **vü** dü ḥarfle yüzinde ādemiñ beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 2). [vü,]*

Sī **vü** dü ḥarfiyle ḳılmış vechini hem de ʿayān
Anlına heft āyetini gördüm yazarlar yekser ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 3). [vü,]*

Ḳaşlarındır ḳāb-ı ḳavseyn hem yüzüñ ümmüʾl kitāb
Sī **vü** dü ḥarfle cemāliñ virdi eşyāya şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 8). [vü,]*

Şāh Taḳī **vü** bā Naḳīniñ ḥaşmına ḳarşu durup
İmdāda ʿAskerle Mehdī irdiler iḳrār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 11). [vü,]*

Himmeti ʿālī yücedir ṭaşlara teʾsīr ider
Ḳoymaz artıḳ bir mürīdīñ dünyā **vü** ʿuḳbā Ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 8). [vü,]*

Şāh Taḳī **vü** bā Naḳīniñ ḫüccet-i bürhānıyla
ʿAskerīye tābi oldum Ṣāḥib-livādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 13). [vü,]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī pişvā **vü** pīrleri
Dü cihānda ẕāt-ı pāk serveri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 3). [vü,]*

Cümle varı destimizden bir pula ṣatdıḳ bugün
Ṣāh Taḳī **vü** bā Naḳī nūr-ı Ḫudānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 10). [vü,]*

Derviş Sükūtī dāmeni şeyḫiñ durma güzel ṭut
Ḥaḳḳı ʿayān göstere ol dünyā **vü** ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 12). [vü,]*

Sen oldun ser-te-ser dünyā **vü** ʿuḳbāya hemān bāʿiş
Virildi şānına levlāk ʿaṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 5). [vü,]*

Mey-i ʿaşḳıñ cürʿasından bir ḳadeḥ nūş eyleye
Farḳıñ itmez bunda aşlā Kaʾbe **vü** bütḫānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 4). [vü,]*

Cemāliñ sī **vü** dü ḥarfle kelām-ı sırr-ı Sübḥānī
Muḥarrer yed-i ḳudretle ʿayāndır ẕāt-ı Yezdānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 1). [vü,]*

Şāh Taḳī **vü** bā Naḳīdir ehl-i ḥaḳīḳāt rāhına
Mültecā-yı ʿāṣiḳāndır ehl-i ṭarīḳuñ rehberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 302, Mısra 9). [vü,]*

Oḳundu levḥ-i ḥüsnüñde kelām-ı sırr-ı Ṣübḥānī
YaẔılmış sī **vü** dü ḥarfle tamāmen naḳş-ı dīvānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 2). [vü,]*

Şāh Taḳī **vü** bā Naḳīdir ḳırḳlarıñ serdārı hem
Ḫāk-i pāyinde anıñ biz bulmuşuz hem devleti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 305, Mısra 9). [vü,]*

Şāh Taḳī **vü** bā Naḳī ehl-i ṭarīḳa reh-nümā
Bunlara çün itmişiz biz tā ezelden bīʾatı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 11). [vü,]*

Sī **vü** dü ḥarfi tamāmen yazdı levḥ-i ḥüsnüne
Vechini heft āyetle Ṣāfī Ḳurʾān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 3). [vü,]*

Si **vü** dü ḥarfle tamāmen yüzini ḳıldı beyān
Ādemin vechinde mevcūd ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ defteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 7). [vü,]*

Misāfir geldiler dünyā **vü** ʿuḳbāya nevbet bekler
Bu kār-ḫāne ʿaceb ḫāndır fenāya ḳābil evṭānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 7). [vü,]*

Geçen dünyā **vü** ʿuḳbādan nider taḥt-ı Süleymān
Naẓar itmez bu fānīye olurlar resm-i mihmanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 318, Mısra 1). [vü,]*

Şāh Taḳī **vü** bā Naḳīdir rehnümāmız baḥr u ber
ʿAskeriñ ḳavliyle Mehdi-i Ṣāḥib-Zamānımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 13). [vü,]*

Göñül geçmiş bu ʿālemden nider dünyā **vü** ʿuḳbāyı
Ḥaḳiḳat sırrına ʿārif olan neyler bu eşyayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 1). [vü,]*

Devlet-i dünyā **vü** ʿuḳbā Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin eyledi diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 11). [vü,]*

Şāh Taḳī **vü** bā Naḳī ḳuluyuz ḳurbānıyuz
Nesl-i Aḥmedden cihāna geldi bunlar bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 11). [vü,]*

Sükūtī Dervişim muṭlaḳ bu yolda cān niṣār itdim
Murādım verdiler gördüm benim dünyā **vü** ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 357, Mısra 10). [vü,]*

Devlet-i dünyā **vü** ʿuḳbā Ẕevḳine hiç meyl yoḳ
İbn-i Edhem gibi terkin eyledi diyār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 11). [vü,]*

Ḥüseyniñ ʿaşḳına gel iç dilersen ṭālibā bir ṣu
Derūnuñ nev ḥayāt bulur gerek dünyā **vü** ʿuḳbāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 12). [vü,]*

Velādet Dediler mālik-i dünyā **vü** ʿuḳbāda budur Ḫāḳān
Celāleddīn hemān Rūmī ḳamu Mevlevīler pīri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 25). [vü,]*

vücūd: *Beden, cisim, görüntü, sûret, varlık (Aşığın bedeni).*

Bu **vücūdum** şehrini doldurdu ẕāt-ı pākıyla
Nūra ġarḳ itdi ser-a-ser dürlü elvān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 304, Mısra 7). [vücūdum, -(u)m]*

Mışr-ı cāmiʿdir **vücūduñ** secde-gāhı ʿālemiñ
Aç gözüñ Derviş Sükūtī gör bugün sende anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 11). [vücūduñ, -(u)ñ]*

Muʾaḫḫir üç bölük ṣalmış **vücūd** iḳlīmine dāḫil
İderler ḥiẕmetiñ birbirine emr itmiş aña Cebbār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 21). [vücūd,]*

Cin şeyṭān melek
Bu ḫalḳıñ iç **vücūdunda** ʿadāletle ḳodu bir şāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 24). [vücūdunda, -uñ, -da]*

Vav **vücūdum** mülk içre ẕāt-ı Ḥaḳ itdi ẓuhūr
He hidāyet andan oldu bizlere her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 27). [vücūdum, -(u)m]*

Se Senālar itmişem men āl-i evlāda bugün
Ve **Vücūdum** mülk içre şuʿlesi urmuş żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 8). [vücūdum, -(u)m]*

ʿAşḳ ile bozmaḳda kimiñ bu **vücūduñ** resmini
Üzdüler Seyyid Nesīmī tenini oldum şitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 11). [vücūduñ, -un]*

Leşker-i nefs ḳaplamışdır bu **vücūduñ** şehrini
Sür çıḳar gel ḳalb evinden olmaya teniñ ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 3). [vücūduñ, -uñ]*

Ezelden eyledi yaġmā **vücūdum** mülkünü cümle
Seniñ ḥüsn-i cemāliñdir benim vīrānıma bāʿis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 3). [vücūdum, -(u)m]*

Çoḳ vaḳit berbād idendi bu **vücūduñ** şehrini
Ẕülf-i Leylādan muḥaḳḳaḳ almadı Mecnūn murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 11). [vücūduñ, -u, -n]*

Yaḳ **vücūduñ** şehr içre zāhidā bir ṣāfī ʿūd
ʿIṭr-ı būyundan bu ʿālem saña itsünler vürūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 1). [vücūduñ, -ı, -n]*

Degildir münkiriñ ḥāli derūnuñ itmege enver
ʿUcub riyā ile memlū **vücūduñ** şehri hem yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 2). [vücūduñ, -uñ]*

ʿAnāṣırdan düzülmüşdür ser-a-ser bu **vücūd** şehri
Ḳodu on iki bāb anda anıñladır hemān maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 3). [vücūd,]*

Şemʿ-i ḥüsnüne bugün yansam yaḳılsam ġām degil
Maḥvolursa bu **vücūd** pervānem ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 6). [vücūd,]*

Muḥabbet ateşi ṣaldı **vücūdum** eyledi iḥrāḳ
Fenā bezminde maḥv olup bu ʿālemde beḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 5). [vücūdum, -(u)m]*

Māsivāya baḳmaz aṣlā ʿaṣḳile mestān olan
Maḥv iderler bu **vücūduñ** şehrini vīrān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 27, Mısra 2). [vücūduñ, -uñ]*

Ḥükmüne geçince dişlerin biler
Ekl ider bu **vücūd** şehrin dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 12). [vücūd,]*

Bil **vücūduñ** şehr içre beyt-i Raḥmāndır ġaraż
Yoḳ yere itme ṭavāfı ʿālī Sübḥāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 1). [vücūduñ, -uñ]*

vücūd bul-: *Var olmak, ortaya çıkmak, meydana gelmek, oluşmak.*

Aḥmedle ezel birlikte idi gelmesi oldu yaḳın
Bir ḳaṭre Ṣudan buldu vücūd nüsḫā-i kübrā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 4). [vücūd buldu, -du]*

vücūd şehri: *Gönül. Beden şehri. Âşığın kendisi.*

Bu **vücūd şehrin** Sükūtī naẓm ile ḳıldın beyān
Ḥamd idelim cān u dilden Ḥaḳḳa her dem ṣad hezār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 17). [vücūd şehrin, -i, -n-n]*

Derviş Sükūtī neyleyelim fānī **vücūd şehrini** biz
İḫrāḳ idelim ʿaşḳ odına tā ola büryān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 9). [vücūd şehrini, -ni]*

Urdı bir ateş **vücūdum şehrini** iḫrāḳ idip
Neylesin bḪ-çāre göñlüm Ṣafī büryān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 7). [vücūdum şehrini, -ni]*

Ẓulmet-i nefs ḳaplamışdır bu **vücūduñ şehrini**
Saʿy ide gör ey Sükūtī envāre irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 9). [vücūduñ şehrini, -un, -ni]*

vülūc it-: *Girmek.*

Arslan peleng divler ile şeş cihātıñ bend eylemiş
Hiç rehāyāb mümkünü yoḳ derūnuna itmiş vülūc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 51, Mısra 6). [vülūc itmiş, -miş]*

vürūd: *Gelme, ulaşma.*

Yaḳ vücūduñ şehr içre zāhidā bir ṣāfī ʿūd
ʿIṭr-ı būyundan bu ʿālem saña itsünler **vürūd** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 2). [vürūd,]*

vuṣlat: *Kavuşma / erişme. II [tas.] Bütün makam / mertebeleri aşarak mânen Allah'a kavuşma / tevhidi gerçekleştirme.*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa **vuṣlat** böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 16). [vuṣlat,]*

Tīġ-ı Ẕikr nefsine çek ḍarb idip gelsin şitāb
Ḥaḳḳa **vuṣlat** böyle bulmuş nitekim her şeyḥ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 2). [vuṣlat,]*

Ḥaḳ ise bunda murādın rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Naḥnü aḳrebden ḫaberdār ol bugün **vuṣlat** gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 8). [vuṣlat,]*

Sükūtī Dervişiñ pendiñ ṭutanlar bunda her dāʾim
İrüşür **vuṣlata** anlar Ḥaḳ ile hep liḳā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 10). [vuṣlata, -a]*

Vuṣlat bulur ihsānıyla Derviş Sükūtī her müdām
Luṭf-ı Ḥaḳḳa maẓhar olup nitekim iḫyā meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 9). [vuṣlat,]*

Sil göñülden māsivāyı ey Sükūtī sen bugün
Ḥaḳḳa **vuṣlat** ister isen terk-i dünyā ḳıl murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 10). [vuṣlat,]*

Ol imām Kāẓım Rıżānıñ rāh-ı meftūḥ bir ḳadīm
Her ki dāḫil oldu anlar şüphesiz **vuṣlat** bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 12). [vuṣlat,]*

Biḥamdulillah bu dehr içre gelürken ḥüccetim vardır
Yine ʿazm-i beḳā itsem Ḥaḳ ile **vuṣlatım** vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 2). [vuṣlatım, -ım]*

Ḥar ṣıfātla müşkül ancaḳ kim ki maḳṣūda irer
Ḳābil **vuṣlat** olur mu nefs aġyār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 8). [vuṣlat,]*

Sende maḥv oldu bu cismim māh cemāliñ göreli
Vuṣlatıñ sevdāsı olmuş gülzārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 8). [vuṣlatıñ, -ı, -n]*

Beẕl eyledi her varını Derviş Sükūtī ol yāre
Vuṣlat diler her rūz u şeb iḥsāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 10). [vuṣlat,]*

Derd-i meşaḳḳat birçoḳ çekerim didelerim ḳan aġlar
Yaʿḳūb gibi Yūsuf içün **vuṣlātına** iḥsān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 6). [vuṣlātına, -ına]*

Vuṣlātıñ sevdāsı atdı bunca dem ġurbetle
Ḳābil-i ḳısmet degil yār gör ki hicrān olmuṣam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 5). [vuṣlātıñ, -ı, -n]*

Ġaflet içre bıraḳma hem dem eyle şefḳat yā Kerīm
Baḥr-ı ʿaṣḳıñla kemāliñ ile **vuṣlat** yā Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 2). [vuṣlat,]*

Ḥaḳḳa **vuṣlat** buldu anlara gel idenler az ṭaʿām
Keşretinden ictināb it didiler ekl-i ḥarām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 1). [vuṣlat,]*

Cān u başdan geçen ʿāṣıḳ olurmuş **vuṣlāta** nāʾil
Muḳaddem bu fenā mülkü göñülden terk ḳılan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 5). [vuṣlāta, -a]*

Şeyḫ-i kāmil himmetiyle **vuṣlāta** yol bulmuşuz
Anıñ içün tā ezelden ḳılmışam iḳrār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 5). [vuṣlāta, -a]*

Şīrīn içün Ferhādlan dağlarla itdim çoḳ nizāʾ
Aġyār-ı cihān bıraḳmaz olup **vuṣlatına** ol yüzü māh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 6). [vuṣlatına, -ın, -a]*

Mecnūnuñ Leylāya ʿaşḳı mecāzī
Vuṣlata irmedi fānī dünyada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 12). [vuṣlata, -a]*

Eyledim vaṣfiñ Sükūtī pīrleriñ burhānını
Ḥaḳḳa **vuṣlat** bunda buldu her biri evlā ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 18). [vuṣlat,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫāk-i pāyiñ kem-teri
Himmetiyle buldu **vuṣlat** oldu Ḥaḳḳa nāʾilīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 14). [vuṣlat,]*

ʿAşḳ ile geçer ḳamu nās küllī varından bugün
Ḥaḳḳa **vuṣlat** böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 16). [vuṣlat,]*

vuṣlāt-ı dildāre: *Sevgiliye kavuşma || Allah'a kavuşma.*

Saʿy iderken **vuṣlāt-ı dildāre** ben nāʾil olam
Cānib-i Ḥaḳdan hidāyet irdi gördüm māh-rū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 9). [vuṣlāt-ı dildāre, -e]*

vuṣūl: *Ulaşmak, erişmek, varmak.*

ʿAşḳa uy sen sālikā gel Ḥaḳḳa ider ol **vüṣūl**
Ẕikr-i Ḥaḳḳı it seḥerde bulasın dildār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 3). [vüṣūl,]*

Şahā nāmıñ **vüṣūlünde** bu göñlümüz sürūr itdi
Muḥabbet ẕāt-ı pākından şaḳın şanma mürūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 1). [vüṣūlünde, -ün, -de]*

Nār-ı dūzāḫdan emīndir kim ki olmuşdur **vuṣūl**
Cennet-i ʿirfāna dāḫil oldular hep bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 1). [vuṣūl,]*

yā: *Ya ... ya ... Birinden birinin olacağı sanılan iki iş için kullanılan bir söz.*

Māl-i Ḳārūn **ya** Süleymān taḫtını ger virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 7). [ya,]*

Māl-i Ḳārūn **ya** Süleymān taḫtını ger virseler
Destiñ urma yaḳ vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 7). [ya,]*

Ḳalbiñiz hem ḳara ṭaşdan ḳaradır reng-i siyāh
Neylesün **yā** misk-i Ṣābūn ḳaṭrānı ār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 10). [yā,]*

Bilür iken ceddi kimdür hem anıñ **yā** maderi
Hiç terāḫḫum itmez oldu bunlara āḫir biri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 21). [yā,]*

yā: *Artık, bundan böyle.*

Ẓulmüyle çoḳ Kerbelāda itdiler cevr-i cefā
Kimden umar **ya** şefāʿat ḳavm-i Mervān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 10). [ya,]*

yā: *"Veyahut, veya" bağlacı.*

Zāhidā bilmez bu sırrı farḳ yoḳ Ḥaḳdan yaña
Söyleyin kimdir o demde **yā** viren kimdir cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 4). [yā,]*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur **yā** s̱evāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṯḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 1). [yā,]*

Böyle iken ẕāt-ı pākın cevher-i aṢlı ḳadīm
Ya niçün ḳaṣd itdi saña Ḫāricī devrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 6). [ya,]*

Taṣḥīḥ itmezler seniñ bil rāhını **ya** aḫlāḳını
Böyle cārī olmamışdır anlagil her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 13). [ya,]*

Yā şefāʿat kimden ola ʿarṣa-yı maḥşerde hem
Şefḳat itmez oldu muṭlaḳ şāhlarıñ sulṭānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 7). [yā,]*

O bir sırdır görünmez hiç mekānı yoḳ hemān dirler
Ya bu mülk-i derūnumda ne pertev ṣalmış ekvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 4). [ya,]*

Bilmez iken dīn ü millet kimden olur **yā** s̱evāb
Rehber-i taḥḳīḳī buldum feṯḥ ider ol nice bāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 1). [yā,]*

Kimden ola **yā** şefāʿat bir gün ola maḥşeri
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 23). [yā,]*

yā: *Arap alfabesinin yirmi sekizinci (ى) harfi.*

Lamelif lā dimezem men gel eşyā Ḥaḳ durur
Ya yalanım yoḳ Sükūtī gün gibi ẓāhir Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 30). [ya,]*

yā: *" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.*

Cim cemāliñ nūr-ı pākından bizi ḫalḳ eyledi
Ḫa ḫayātım sizden oldu **yā** ḥüsn-i ḫulḳ-ı Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 6). [yā,]*

İbn-i ʿamm-ı Ḥaydara hem laḥmüke laḥm dedi
Hem dimişdir nūr-ı vāḥid şānına **yā** Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 4). [yā,]*

Ümmetine saʾir delīl ḳalmayalar bunda Ẕelīl
Ḫādim ḳapunda Cebraʾīl rūz u leyāl **yā** Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 8). [yā,]*

Bu aḫlaḳ-ı ḳabīḥlerden rehāyāb oldum **yā** Rab
Riyāżāt itdiġim vāfir ne ḥikmetdir ʿaceb **yā** Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 1). [yā,]*

ʿAskeri Mehdī Muḥammed cümle müʾmīn ümmete
Şāfī-i rūz-ı cezāsın **yā** ʿAlī senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 2). [yā,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī ḫānḳāh-ı Ḥaydara
Ḳul olup ehl-i vefāsın **yā** ʿAlī senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 61, Mısra 4). [yā,]*

Yā İlahī derde düşdüm hem devā senden meded
Ol Ḥabībiñdir Muḥammed Muṣṭafā senden meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 1). [yā,]*

Sen eger muṭlaḳ cihāna gelmeseydin **yā** Ḥabīb
Yaradılmazdı bu ekvān ʿarş-ı kürsī nār-ı saḳar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 15). [yā,]*

Ḳoma **yā** Rab bu ḥāl üzre ʿacāyib derde düş oldum
Devālar dest-i pākınla olursa her kemāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 7). [yā,]*

Mūr-ı ednādan żaʿīfīm merḥamet ḳıl **yā** İlāhi
Bıraḳma berzaḫ illerinde ḳalmışım nāçar bī-kes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 5). [yā,]*

Kün emrinle ẓuhūr itdi hezārān Ṣad hezār maḫlūḳ
Sen oldun cümleye maʾbūd hemān **yā** Rab saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 4). [yā,]*

Günāhkār ḳullarız **yā** Rab ḫaṭāmız bir nice efzūn
Ġafūr ismiyle raḥm etgil ʿināyet ḳıl saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 7). [yā,]*

Bāb-ı iḥsānıñ umarım geldim sezāyım **yā** Ḥafīẓ
İlticāyım ḥażretine ṣāḥib-i rıżāyım **yā** Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 1). [yā,]*

Bāb-ı iḥsānıñ umarım geldim sezāyım **yā** Ḥafīẓ
İlticāyım ḥażretine ṣāḥib-i rıżāyım **yā** Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 2). [yā,]*

Bendene ḳahr-ı celāliñle hemān ḳılma naẓar
Luṭfuñ ile ḳıl kerem geldim recāyım **yā** Ḥafīẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 153, Mısra 4). [yā,]*

Eyledim ʿaşḳıñla **yā** Rab cümle dünyādan firāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā ʿindimizde bir imiş bostān bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 1). [yā,]*

Sen şefīʾ ol çār-i yārin ḥürmetine **yā** ḤabĮb
Hem iki şehzādegānıñ ʿaşḳına ey pür-kemāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 11). [yā,]*

Ġaflet içre bıraḳma hem dem eyle şefḳat **yā** Kerīm
Baḥr-ı ʿaşḳıñla kemāliñ ile vuṣlat **yā** Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 1). [yā,]*

Şehvet-i nefsi arzū senden hiç rehāyāb olmadım
Maġfiret kānı kerīmsin eyle raḥmet **yā** Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 6). [yā,]*

Ġuṣṣa-ı ġām her ṭarafından uyḳuma ḥasret olup
ʿAḳl u fikrim māh cemāliñ eyle himmet **yā** Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 8). [yā,]*

Cürmümüz ḥadden tecāvüz luṭfuna muḥtāc olup
Sükūtī bir ġarībe eyle nuṣret **yā** Kerīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 208, Mısra 10). [yā,]*

Seḥerlerde dil ü cāndan idip tevḫīdini **yā** Rab
GöẔümden perde refʿ eyle giceler oldum nāyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 209, Mısra 7). [yā,]*

Ḳurretüʾl ʿayn Ḥabīb-i kibriyāsın **yā** Ḥüseyn
Nūr-i pāk-ı şāh-ı kevneyn Muṣṭafāsın **yā** Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 1). [yā,]*

Ḳurretüʾl ʿayn Ḥabīb-i kibriyāsın **yā** Ḥüseyn
Nūr-i pāk-ı şāh-ı kevneyn Muṣṭafāsın **yā** Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 2). [yā,]*

Ḥaḳ yaratdı kāʾinātı sizin içün cümleten
Bāʿiṣ olduñ sen īcāda nūr-ı Ḥudāsın **yā** Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 4). [yā,]*

Sensin ol şāh-ı şehīd-i Kerbelā sulṭānı hem
Pādişāh-i dü cihānıñ her dem sezāsın **yā** Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 6).*

yāb: *(anlam) bulan.*

Neşʾe **yābım** ḳamu ġām cümle efkārım gidüp
Ḥürrem oldu dil ü cānım dāʾimā şādāneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 7). [yābım, -ım]*

yābān: *Issız, uzak yer, taşra.*

Menziliñ ḳurb iken zāhid düşme **yabāna**
Ḥaḳḳı añla sendedir bil gezme şaḳın her yana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 1). [yabāna, -a]*

yād: *Akına gelme, hatırlama, anma.*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 5). [yād,]*

Gice gün uyḳuma ḥasret ḳamu Ẕikrini **yād** itdim
Ṣalātıyla ṣavmını iderdim şevḳ ile yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 3). [yād,]*

Mülk-i fānī Ẕiynetine aldanup her vechile
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş ḳılmadılar bunda **yād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 10). [yād,]*

Görüp bu ḫalḳa ẕikre Ḫudāyı **yād** idip bir çoḳ
Hele bu ateş-i ʿaşḳa vücūdunu şalan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 3). [yād,]*

Hū ismini itdikçe **yād** bu göñlümüz olurdu şād
Sükūtīden işid evlād hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 13). [yād,]*

Olar kim şol derūn içre Ḫudāyı **yād** ider dāʾim
Sivāya iltifāt itmez degildir bunda dünyacı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 13). [yād,]*

Yād ide gör her seḥerler ẕāt-ı muṭlaḳ ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 5). [yād,]*

Ḥiẕmet-i ḥadden tecāvüẔ geçdi erenler rāhına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı **yād** iderdi ḳalbiyle her bir nefesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 6). [yād,]*

Seniñ elṭāfnı her dem ʿaceb mi itmeyim hiç **yād**
Benim Ẕikrim ḳamu fikrim göñülden hep ṣudūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 7). [yād,]*

yād id-: *Hatırlamak, anmak.*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı **yād iderler** cān u dilden her seḥer
ʿAşḳ şarābın içmiş anlar dün ü gün ʿaleʾs-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 11). [yād iderler, -er, -ler]*

yaġ: *Zor kullanarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçma, çapul, talan.*

Bunca şāhlar ḳapusunda ḳul olur her rūz u şeb
Mülkünü **yaġmaya** virdi umma andan nuṣret hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 8). [yaġmaya, -ma, -y, -a]*

yaġ: *Kandil , meşale, gaz lambası gibi araçları yakmak için kullanılan sıvıdır.*

Yaġ derūnuñ içre zāhid her seḥerde bir çerāġ
Kūh-ı Ṣaḥrā bāġçelerde saña olur hem de bāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 21, Mısra 1). [yaġ,]*

yaġma: *Zor kullanarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçma, çapul, talan.*

Ezelden eyledi **yaġmā** vücūdum mülkünü cümle
Seniñ ḥüsn-i cemāliñdir benim vīrānıma bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 3). [yaġmā,]*

Bu keṣretden elin çekmiş cihānıñ varını neyler
Virüpdür cümlesin **yaġma** alan alsun dükkânından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 8). [yaġma,]*

Ḳavm-i Çeştīler hezārān hem Bedevī leşkeri
Rāh-ı Ḥaḳda cümle vāruñ beẔl idip **yaġmā** ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 335, Mısra 12). [yaġmā,]*

Elde iken cümle varım eyledi **yaġmā-yı** ʿaşḳ
Bu vücūdum maḥv ḳıldı gör nice ifnā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 172, Mısra 1). [yaġmā-yı, -y, -ı]*

yaġmā-yı ʿaşḳ: *Aşk yağması.*

İtdi ġāret bu vücūdum şehrini **yaġmā-yı ʿaşḳ**
Mecnūn-āsā kūh-ı ṣaḥrā her demi Leylā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 23, Mısra 1). [yaġmā-yı ʿaşḳ,]*

yāḥūd: *"Veya" bağlacı.*

Süleymān-ı zamān olsañ **yāḫūd** ḳahr-ı yaman eyle Rüstem
Bunuñla imtizāc olmaz ḳatı müşkül cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 5). [yāḫūd,]*

Süleymān-ı nebī gibi **yāḫūd** ḳahr-ı yaman ḳātil hem
Zebūn oldu elinden hep ʿacāyib pehlivāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 11). [yāḫūd,]*

Göründü ḥüsnü zībāda melekdir **yāḫūd** insān
Gelüp ḥande ider ʿuşşāḳa içinde hep hünerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 9). [yāḫūd,]*

Kelāmımda eger noḳṣān ḫatā ile **yāḫūd** ʿiṣyān
İdüp taḥsīn feṣāḥatle bulunur bunda ʿirfānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 7). [yāḫūd,]*

Eger noḳṣān kelāmımda **yāḫūd** sehven ḫaṭā ḳıldım
Cihānda var nice kāmil idüp taḥsīn rıżām oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 334, Mısra 11). [yāḫūd,]*

Seniñ vaṣfını meddāḥlar **yāḫūd** kātib ḳamu mollā
Benim ʿindimde hep ʿāciz lisānında ḳuṢūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 11). [yāḫūd,]*

yahudi: *Hz. Musa'nın dinine bağlı olan kimse, Musevi.*

Şefāʿat ḳavm-i NaṢrāni **Yahūdīye** olur mı hiç
Müʾebbed nār-ı duẔaḫda yañarlar cümlesi yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 9). [yahūdīye, -y, -e]*

Uydular tersā **yahūdī** dinine sīm zer içün
Terk idip dīn u Muḥammed oldular küfrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 7). [yahūdī,]*

yaḥyā: *Kur'an'da adı geçen, İsrâiloğulları'na peygamber olarak gönderilen Hz. Yahya.*

Ḥażret-i **Yaḥyā** gör kim ẓulmüyle oldu şehid
Ḳan pahā heftād hezār Ḥaḳ eyledi ʿiṭā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 17). [yaḥyā,]*

Cefā-yı tīġ ile Cercīs Ẕekeriyyā ile **Yaḥyā**
Şehādet eyledi küffār bī-ġayr-i Ḥaḳ cezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 19). [yaḥyā,]*

yaḳ-: *Yakmak (Lamba mum gibi ışık kaynağı için) aydınlanmasını, ışık vermesini sağlamak. Gönlü tutuşturmak, gönülde meydana gelen yangından dolayı ıstırap çektirmek.*

Cān naḳdini beẕl eyledi rūşen Sükūtī Aḥmede
Şefḳat umar rūz-ı cezā **yaḳmaya** hiç nār ateşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 12). [yaḳmaya, -ma, -(y)a]*

Ḥüsnünüñ her şemʿāsından āfitāb-ı şuʿle alır
Vech-i nūrundan **yaḳarlar** āsumān üzre çerāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 10). [yaḳarlar, -ar, -lar]*

Yaḳ bu göñül şehrini ʿaşḳ ile ḫarāb it
Maḥv olunca yan yaḳıl ḫasta dile kebāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 1). [yaḳ,]*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḥtını ger virseler
Destiñ urma **yaḳ** vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 8). [yaḳ, -, -]*

Māl-i Ḳārūn ya Süleymān taḥtını ger virseler
Destiñ urma **yaḳ** vefāsı ʿaḳlile ʿibret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 8). [yaḳ, -, -]*

Gice gündüz degil yā hū Ṣaḳın aldatmasun cadū
Seni **yaḳmaz** od-ı ṭamu seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 4). [yaḳmaz, -maz]*

Bu ḳalbim ateş-i ʿaşḳa düşürdi dilrubā bāʾiş
Yaḳıp kül eyledi cismim fenā-ender-fenā bāʾiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 2). [yaḳıp, -ıp]*

Yaḳ vücūduñ şehr içre zāhidā bir ṣāfî ʿūd
ʿIṭr-ı būyundan bu ʿālem saña itsünler vürūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 1). [yaḳ,]*

Bu göñlüm şehrini iḫrāḳ iden ḥüsn-i cemāliñdir
Seniñ ʿaşḳıñ **yaḳar** dāʾim ḳomaz raḥat celāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 2). [yaḳar, -ar]*

Hicr-i ʿaşḳına düşelden yanarım artıḳ yeter
Vāṣıl-ı bezm-i cinān it **yaḳmasun** beni ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 4). [yaḳmasun, -ma, -sun]*

Virdi ḥarāret ey Sükūtī teşne dilim oldu kebāb
Baḥr-ı cihān söndürmez neyleyem āh **yaḳdı** bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 12). [yaḳdı, -dı]*

Derūnuñ nār-ı ḥasretle **yaḳup** külḫān ider Yaʿḳūb
Yusūfuñ derd-i āhıyla mülāḳatda devā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 9). [yaḳup, -up]*

Ẕevce-i Aḥmed bilāşek ṣāfiʾ rūz-ı cezā
Ben ḳuluna ḳıl terāḥum **yaḳmasun** ol dem ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 4). [yaḳmasun, -ma, -su, -n]*

yaḳın: *Yakın. yakın olan.*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān ile ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma sen **yaḳīn** insān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 2). [yaḳīn,]*

Pendimiz çoḳdur saña hem semʾ-i cānıñ aç güzel
Naẓmımı dinle **yaḳīn** ol ḳurtarasın cān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 231, Mısra 24). [yaḳīn,]*

Derviş Sükūtī her zamān Saʿy ide gör bul Ḥaḳḳı
Saña senden **yaḳīn** ol ḳalb evinde mihmānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 10). [yaḳīn ol,]*

yakın: *Yakın, arada az mesafe bulunan. II Gönül yakınlığı.*

Ḥaḳ saña senden **yaḳın** bil çeşm-i cānıñ aç bu gün
Naḫnü aḳreble mübīn ẕātına ḳılmış şuhūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 9). [yaḳın,]*

Naḥnü aḳreb āyetini Ḳurʾān ile itdi beyān
Ḥaḳdan **yaḳın** bir nesne yoḳ gözsüzlere pinhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 8). [yaḳın,]*

Ḥaḳ **yaḳındır** saña senden ey Sükūtī şorma hiç
Ḳalbiniñ her köşesinde oturur mihmānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 9). [yaḳındır, -dır]*

Sükūtī neylesün mülk-i hümāyūn bir pula degmez
Yaḳında tār u mār olsa eşer ḳalmaz nişānından *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 240, Mısra 10). [yaḳında, -da]*

ʿİlmiyle **yaḳın** gerçe olur esrāra vāʿiẓ
Kibr-i ḥased ḳomaz anı her demleri ġavġāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 7). [yaḳın,]*

Aḥmedle ezel birlikte idi gelmesi oldu **yaḳın**
Bir ḳaṭre Ṣudan buldu vücūd nüsḫā-i kübrā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 3). [yaḳın,]*

Naḥnü aḳreb ḳul beyān Ḥaḳ buyurmuş iʿlān ider
Ḥaḳdır saña ġāyet **yaḳın** yoḳ farḳınız iẕʿānınız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 8). [yaḳın,]*

Naḥnü aḳreb āyetine ḳıl naẓar
Vech-i Raḥmān saña **yaḳın** al ḫaber *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 4, Mısra 6). [yaḳın,]*

yakın ol-: *Yakın olmak. Yanında olmak, yaklaşmak.*

Ayn ʿaşḳile **yaḳın ol** Muṣṭafānıñ āline
Gayn ġayre baḳup hiç ḳıl Taḳīye ilticā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 19). [yaḳın ol,]*

Zümre-i nācīye **yaḳın olmadı** ʿamā faḳīh
Bir gedā Derviş Sükūtī ʿaşḳile her dem liḳādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 9). [yaḳın olmadı, -ma, -dı]*

yakış-: *Lâyık,münâsip. Güzel durmak, iyi gitmek, yaraşmak, uygun gelmek.*

İriş bir kāmil insāna seni yunsun **yaḳışdırsın**
Olur olmaz lafa baḳma yalan fetvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 3). [yaḳışdırsın, -dır, -sın]*

Ṭutmuşuz melāmet yolunu biz ʿaşḳile her dāʾim
Mecnūn olana ʿaşḳ **yaḳışır** dīvāne gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 180, Mısra 6). [yaḳışır, -(ı)r]*

yaʿḳub: *Hz. İbrahim'in torunu, Hz. Yusuf'un babası ve İsrailoğulları'nın atası olan peygamber.*

Dil ḫastalar inler ḳatı dermāna irmekdir ġaraż
Firḳatde ḳalıp **Yaʿḳub** gibi Kenʿāne irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 2). [yaʿḳub,]*

Derd-i meşaḳḳat birçoḳ çekerim didelerim ḳan aġlar
Yaʿḳūb gibi Yūsuf içün vuṣlātına iḥsān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 6). [yaʿḳūb,]*

Derde **Yaʿḳūb** düşdü ol dem Yūsufuñ feryādıyla
Buldu Eyüb Ṣabrıyla çün derdine edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 9). [yaʿḳūb,]*

Yaʿḳūb gibi rūz u leyāl dīdelerim ḳan aġladı
Derdi Yūsuf itdi helāk neyleyim ben āh ile vāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 7). [yaʿḳūb,]*

Derūnuñ nār-ı ḥasretle yaḳup külḫān ider **Yaʿḳūb**
Yusūfuñ derd-i āhıyla mülāḳatda devā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 9). [yaʿḳūb,]*

Gice gün iftirāḳından dü çeşmimden aḳar ḫūn-ı yaş
Yusūfuñ ateşi ʿaşḳı **Yaʿḳūb** ḳalbiñ buḫūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 4). [yaʿḳūb,]*

yalan: *Aldatıcı / sahte / samimi olmayan.*

Lamelif lā dimezem men gel eşyā Ḥaḳ durur
Ya **yalanım** yoḳ Sükūtī gün gibi ẓāhir Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 30). [yalanım, -ım]*

Elif Allaha iderdim cān u dilden ilticā
Ye **yalanım** levḥ-i dilden sür çıḳarsun dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 2). [yalanım, -ım]*

Sükūtī bu sivā ḥubı **yalandır** meylini gel kes
İrişme semtine aşlā bu bir cāzū zinādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 9). [yalandır, -dır]*

Bunuñla iltifāt olmaz **yalancı** ḳaḫbe bir zendir
Süleymān-ı zamān olsan seni bıraḳmaz ḳubūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 5). [yalancı, -cı]*

Cihān ẕevḳiñ sürüp dāʾim dinler hep **yalan** eyler
Vefā-yı berāydır gerçe cefāsın beytiñ hemān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 1). [yalan,]*

Sükūtī pendini dinle degil **yalan** güzel benle
Gice gün ney gibi inle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 9). [yalan,]*

Sükūtī ḫoş naẓar eyle bu ʿālem ḫalḳına her dem
Ḳamu fiʾl **yalan** billah Ṣıfāt şüphesiz bir ḥar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 10). [yalan,]*

Emr-i nehiy ṭutmasan leyl ü nehār lāyıḳ ile
Kim ki ḳabūl itmez ise ṭutduġu yol **yalan** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 8). [yalan,]*

Mülk-i beḳādan gelmişem dünyā baña zindān imiş
Sivā ḥükmü gerçe **yalan** gelen geçer kervān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 2). [yalan,]*

Fehm idip bu dehri yā Rab hep **yalandır** nʾidelim
Feyż-i himmet irgörürsen saña senden gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 1). [yalandır, -dır]*

Miḥnete düşdü bu göñlüm baña zindāndır cihān
Neyleyim bu māsivāyı raḥatı yoḳ hep **yalan** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 2). [yalan,]*

Ṣaḳın aldanma sen yā hū durulmaz bir cihāndır bu
Ne umarsın gel ey ṭālib işi gücü **yalandır** bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 2). [yalandır, -dır]*

İriş bir kāmil insāna seni yunsun yaḳışdırsın
Olur olmaz lafa baḳma **yalan** fetvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 4). [yalan,]*

Aldanma sivānıñ Ẕevḳi **yalandır**
Bir vefāya her dem dürlü cefada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 17). [yalandır, -dır]*

Ḥubb-ı sivā cümle **yalan** fānī imiş mülk-i cihān
Kimse ḳalmaz bunda gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 3). [yalan,]*

Şehā göñlüm uşanmışdır sivā ḥubı **yalan** şimdi
Giriftārım belālarla vefāsı yoḳ cihān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 1). [yalan,]*

Bilürken bu fenā mülkin beḳāsı yoḳ imiş aṢlı
Niçün böyle göñül virdin behey ṭālib **yalan** dünya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 2). [yalan,]*

ʿĀriyyetdir bu cismimiz her dil oḳur bu ismimiz
Derviş Sükūtī her resmimiz tebdīl olur **yalān** imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 10). [yalān,]*

Bulmadıḳ hiç istirāḥat sāyesinde biz anıñ
Bir vefāsı yoḳdur aṣlā her işi cümle **yalan** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 10). [yalan,]*

Ṣaḳın dil virme gel aṣlā bu ḳaḥbe zen-i cefādan geç
Saña direm iki dedim **yalandır** hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 7, Mısra 2). [yalandır, -dır]*

Aġzında aġusu heft ser **yalandır**
Ṣoḳarsa bulunmaz bir daḫı deva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 15). [yalandır, -dır]*

Söylerim naẓmıyla hiç degil **yalan**
Dünyāda maḥv olsa bir daḫı şeyṭān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 43). [yalan,]*

yalıñ: *Çıplak, üryan.*

Ol zamān kim **yalın** ayaḳ saña geldim siyāh- rū
Ṭut elimden sen şefīʾ ol saña itdim serfürū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 1). [yalın,]*

yalvar-: *Yalvarmak; yakarmak; Cenabı Allah'a dua etmek.*

Neyleyim bunca nebīye hem velīye **yalvarup**
Hiç biri ḳılmaz şefāʿat gördüm ki nuṣret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 17). [yalvarup, -up]*

Geç ey ṭālib bu ġafletden yürü Ḥaḳḳa seḥer **yalvar**
Ne ümīd var bu keṣretden yürü Ḥaḳḳa seḥer **yalvar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 1). [yalvar,]*

Geç ey ṭālib bu ġafletden yürü Ḥaḳḳa seḥer **yalvar**
Ne ümīd var bu kes̲retden yürü Ḥaḳḳa seḥer **yalvar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 2). [yalvar,]*

Sivā ḥubı gelür geçer ne māl ḳalur ne bir es̲er
Saña gelmezden öñ ḫaber yürü Ḥaḳḳa seḥer **yalvar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 4). [yalvar,]*

İşit irciʿi nidāsını ḳoyup dünyā Şefāsını
Bulam dersen beḳāsını yürü Ḥaḳḳa seḥer **yalvar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 6). [yalvar,]*

Ṭut erenler yoluñ gözle arayup sen Ḥaḳḳı izle
Bulunca ẕātını gizle yürü Ḥaḳḳa seḥer **yalvar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 8). [yalvar,]*

Sükūtī pendini dinle degil yalan güzel benle
Gice gün ney gibi inle yürü Ḥaḳḳa seḥer **yalvar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 10). [yalvar,]*

Bunca demler **yalvarırdım** ḥālime raḥm iylesün
Ey Sükūtī şefḳāt umma bir ẕālim ġaddāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 9). [yalvarırdım, -ır, -dım]*

yamān: *Kötü, fena, güç, zor, müşkül.*

Ṣabr idüp Eyüb mis̲āli ḥālimiz dün ü gün **yaman**
Āh u zārım artdı efzūn virmedi raḥat banā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 5). [yaman,]*

Süleymān-ı zamān olsañ yāḫūd ḳahr-ı **yaman** eyle Rüstem
Bunuñla imtizāc olmaz ḳatı müşkül cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 5). [yaman,]*

İriş bir şeyḫ-i kāmile dilersen olmaġa iflāḥ
Ḳatı ġaddār ḳomaz bu nefs seniñ ḥāliñ **yaman** eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 6). [yaman,]*

ʿÖmrüm içre bir ṣafāsın görmedim bu fānīniñ
Çoḳ cefālar irdi bize ḥālimiz **yaman** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 4). [yaman,]*

ʿillet-i ʿaşḳa giriftār olmuşum ḥālim **yaman**
Ḳalbimiz ḳıldı ḫarābe āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 5). [yaman,]*

Çāresiz ḳaldım meded yoḳ ḥālimiz ġāyet **yaman**
Raḥm idip gel aç beḳāya yolumuzu gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 5). [yaman,]*

Hecr odundan āh iderim derdiyle rūz u leyāl
Neyleyim Derviş Sükūtī ḥālimiz **yaman** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 28). [yaman,]*

Özge bir derde giriftār olmuşum her rūz u şeb
Bir ṭabīb-i ḥāzıḳ bulunmaz ḥālimiz ġāyet **yaman** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 4). [yaman,]*

Nefsimiz ṭuġyān iderdi ḥālimiz ḳıldı **yaman**
Bir ṭabīb-i ḥāziḳa ṣordum çāresin ḳılsın beyan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 1). [yaman,]*

Süleymān-ı nebī gibi yāḫūd ḳahr-ı **yaman** ḳātil hem
Zebūn oldu elinden hep ʿacāyib pehlivāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 11). [yaman,]*

Teġā'fül olma sen şāhım buña dil virme gel aṣlā
Seniñ gibi nice şāhlar helāk itmiş **yamandır** bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 8). [yamandır, -dır]*

Sen olmasan benim ḥālim **yaman** olsa gerek dāʾim
Seniñ nūrıñ ile ḳalbim żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 5). [yaman,]*

BerẔāḥa düşen ḥāl nice gör olmuş **yaman**
Mürşid gerek anı daḫı terbiye ide bu arada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 275, Mısra 5). [yaman,]*

Senden olmazsa şefāʿat ḥaşre dek ḥālim **yaman**
Sen şefīʾüʾl-müẕnibīnsin cānlar cānānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 7). [yaman,]*

Ḥālimiz dün ü gün **yamandır** ṣabr idemem ġayr hiç
Ḥasta dil mūrdan żaʿīfim nā-çāre ġayret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 3). [yamandır, -dır]*

Bulunmaz bir kemāl ehli bu ḥāli ʿarż idem bir gün
Cihān eksik degil bil ki vaṭānım terk **yaman** şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 4). [yaman,]*

Ḫavf iderim mülk-i dünyā destimizden Ḥaḳ alur
Ḥālimiz **yaman** olur bil kāfirin ḥükmü ḳavī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 22). [yaman,]*

Ülfet-i dünyā ne müşkül ḥālimiz ḳıldı **yaman**
Ḳaddimiz dal ile gördü cismime virdi ziyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 1). [yaman,]*

Ḫāk-i pāy-i devletine yüz sürüp geldim amān
Sen meded ḳıl faḫr-ı ʿālem ḥālimiz ġāyet **yaman** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 2). [yaman,]*

yan-: *Acı, keder çeken, aşk ateşiyle harap olan.*

Şemʿ-i ḥüsnüñ āteşine cān atar pervāneler
Aña ḳarşu durmayıp hiç **yanmaġa** dīvāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 2). [yanmaġa, -mak, -a]*

Nūr-ı vechi şuʿle ṣalmış bu cihāna ser-te-ser
Neylesün bī-çāre ʿuṣṣāḳ **yanmayup** kim yanalar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 4). [yanmayup, -ma, -(y)up]*

Şemʿ-i ḥüsnüne bugün **yansam** yaḳılsam ġām degil
Maḥvolursa bu vücūd pervānem ider şimdi ḥaẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 154, Mısra 5). [yansam, -sa, -m]*

Pervāne oldum ben nāre **yanmış** Sükūtī bī-çāre
Nitsün bize emmāre yane yane hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 11). [yanmış, -mış]*

Hicr-i ʿaşḳına düşelden **yanarım** artıḳ yeter
Vāṣıl-ı bezm-i cinān it yaḳmasun beni ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 3). [yanarım, -(a)r, -ım]*

Naẓar ḳıl bu derūnuma seniñ ʿaşḳıñla her gāhī
Yanarsam rūz u şeb muṭlaḳ sezādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 10). [yanarsam, -ar, -sa, -m]*

<u>yan:</u> *Taraf, yön, cihet.*

Emr-i Ḥaḳla bu kitāba başladım ben zāhidā
Cevher-i naẓmım saçılsın ʿālem içre her **yañа** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 2). [yañа, -a]*

Ḥubb-ı dünyādan Sükūtī çünki geçdi her demi
Bir pula ṣatmış cihānı ġayr baḳmaz her **yañа** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 14). [yañа, -a]*

Vaṣl ideler z̲āt-ı Ḥaḳḳa tiz çābuḳ
Menzil alup yürüyelim her **yana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 12). [yana, -a]*

Zāhidā bilmez bu sırrı farḳ yoḳ Ḥaḳdan **yañа**
Söyleyin kimdir o demde yā viren kimdir cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 3). [yañа, -a]*

Hep ʿayāndır añа her nesne çünki olmaz iḫtifā
Ḥaḳ görürler ḳanda baḳsa dl̤desi her **yanadan** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 6). [yanadan, -a, -dan]*

Ḥaḳ görürüm ḳanda baḳsam Ḥaḳ ile çün ṭopṭolu
Ḥaḳdan ayru yoḳ Sükūtī görürüm her **yana** men *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 228, Mısra 12). [yana, -a]*

Anıñ nūr-ı ẕiyāsından ḳamer şems çünki aḫz̲ itmiş
Münevver ṭutdu ser-tā-ser iki ʿālemde her **yana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 262, Mısra 6). [yana, -a]*

Behāyım ṭabʾ-ı ādemden ḥazer et **yanına** varma
Ḥasedle kin kibir dolmuş içi aġvāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 9). [yanına, -ı-n-a]*

Menziliñ ḳurb iken zāhid düşme yabāna
Ḥaḳḳı añla sendedir bil gezme ṣaḳın her **yana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 2). [yana, -a]*

Mest-i lā-yaʿḳıl olayım bir zamān Mecnūn gibi
Maġrib maşrıḳ dolaşam gezeyim her **yanayı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 4). [yanayı, -a, -y, -ı]*

İsim anıñ her leyl ü nehār oḳunur
Noḳṭasıyım dedi **yanıñ** ol cümleye her bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 14). [yanıñ, -ı, -n]*

Eger ikisi kimde bulunsa cihānda ey ʿazīz
Ḳuş gibi iki ḳanatlu devr ider ʿarşdan **yana** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 6). [yana, -a]*

<u>yan-:</u> *Acı, keder çeken, aşk ateşiyle harap olan.*

Yaḳ bu göñül şehrini ʿaşḳ ile ḥarāb it
Maḥv olunca **yan** yaḳıl ḥasta dile kebāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 2). [yan,]*

Eger müʾmīn eger müslim buları kim ki sevmezse
Behişt içre ḳarār itmez cehennemde **yañar** ekşer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 4). [yañar, -ar]*

Şefāʿat ḳavm-i NaṢrāni Yahūdīye olur mı hiç
Müʾebbed nār-ı duẔaḫda **yañarlar** cümlesi yekser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 10). [yañarlar, -arlar]*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez ʿAlīden evvel üç yāri
Cehālet odına **yanmış** münāfiḳ cins-i bed-aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 8). [yanmış, -mış]*

Nūr-ı vechi şuʿle ṣalmış bu cihāna ser-te-ser
Neylesün bī-çāre ʿuṣṣāḳ yanmayup kim **yanalar** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 4). [yanalar, -a, -lar]*

Kime ʿarż ḳılam ḥālim bu cismimi helāk itdin
Yanar pervāneveş her dem ḳapunda bir ricāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 4). [yanar, -ar]*

ʿAşḳına düşmüş **yanar** Derviş Sükūtī bir ġarīb
Maḥv olunca gör ṭutuşmuş artdı nārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 13). [yanar, -ar]*

Ẕāt-ı efġān kārı olmuş ʿāṣıḳ-ı bī-çāreniñ
Nāre **yanmaḳdan** uṣanmaz ẕevḳ ider pervānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 4). [yanmaḳdan, -maḳ, -dan]*

ʿAşḳ oduna **yana** gel Derviş Sükūtī sen bugün
Nār-ı İbrāhīme olmak istersen müşterek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 9). [yana, -a]*

Şemʾ-i ʿaşḳıñ ateşine **yanmaġa** her rūz u şeb
Bu göñül pervānesidir eyleye her dem dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 181, Mısra 3). [yanmaġa, -mag, -a]*

Bu vücūdum şehri **yandı** ṭutuşup külḫāne gel
ʿĀşıḳ isen vech-i yāre sen daḫı dīvāne gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 1). [yandı, -dı]*

Maḥv olunca varlıġım Derviş Sükuṭī **yandı** çün
Ḳalmadı hiç ẕerre denlü bunda gülhān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 9). [yandı, -dı]*

Āteş-i ḥüsnüñ ṭoḳunmuş **yañayor** kül-ḫāneyim
Māh cemāliñ şevḳine ben görünce pervaneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 1). [yañayor, -a, -yor]*

Nola bir kez ḫāk-i pāyiñ ṭopraġına yüẔ sürsem
Yanmaya hiç nāre muṭlaḳ bu faḳīr kem-ter kemİn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 8). [yanmaya, -ma, -ya]*

Nār-ı ʿaşḳa çünki düşdüm ben daḫı her rūz u şeb
Yañar oldum mavḥ olunca gör beni külḫāneden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 8). [yañar, -ar]*

Pervāne oldum ben nāre yanmış Sükūtī bī-çāre
Nitsün bize emmāre **yane** yane hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 12). [yane, -e]*

yāʿni: *"Demek oluyor ki" anlamında bir bağlaç.*

yaʿnī Ḥaḳ içün degil bütün bütüne dünyālarını ẕevḳ-i ṣefā ile geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire daḫı mesmūʾmız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 11). [yaʿnī,]*

Laʾl-i rümmāndan ʿibāret **yaʿnī** s̲üdyān u Ẕenān
Ḥoş ġıdālar bundan oldu cemʿ Ṣıbyāna ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 9). [yaʿnī,]*

Ḳavm-i cāhil tefrīḳ itmez şāb u sükker resmini
Bir ṭutarmış yün ḳuşaḳla **yaʿnī** lāhur şalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 10). [yaʿnī,]*

Ḥaḳ ʿayāndır nūru ṭutmuş **yaʿnī** şems-i māhveş
Yeri gögü rūşen itmiş aç gözün gel münẓiri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 15). [yaʿnī,]*

yanık: *Aşk ateşine tutulmuş kişi, âşık.*

Bunca gedā ʿāşıḳlara hem yolunda Ṣādıḳlara
Gece gündüz **yanıḳlara** senden kerem eyle ʿaṭā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 12). [yanıḳlara, -lar, -a]*

yanına ḳal-: *Yaptığı kötülük karşılıksız kalmaz, yaptığı şeyin cezasını çekmek.*

Ḳalmayor hiç yanına Ḥaḳ intiḳām alsa gerek
İtdiġiñ bulur cihānda durmuyor ʿahd-i felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 17). [yanına ḳalmayor, -ma, -yor]*

yap-: *İnşa etmek, düzenlemek, yaratmak.*

Lisān ile ḳulaḳ ʿaynın ṣu yolların güşād itdi
Burun nāfe ile s̲üdyān **yapıldı** resmile meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 6). [yapıldı, -ıl, -dı]*

yapış-: *Yapışmak; bağlanmak.*

Saʿy idip leyl ü nehārān bula gör bir kāmili
Dāmene pekçe **yapışgil** āsān eyle fenādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 8). [yapışgil, -gil]*

Bundan murād Ḥaḳḳı bilip kāmile var ṣor bugün
Ṭut etegin muḥkem **yapış** tā göstere dānā-yı ʿaşḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 175, Mısra 6). [yapış,]*

yār: *Sevgili, dost || Allah, Cenabıhak.*

İki yüz ḳırḳ sekiz pāre ḥaṭlarla urup bendin
Ṭutar muḥkem göñül şehriñ bozulmaz ṭılsımı ey **yār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 8). [yār,]*

Göñül virme dedim aṣlā vefāsı olmayan **yāre**
Belāsı miḥneti birçoḳ kim olmuş mübtelā bāʿi̲s̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 5). [yāre, -e]*

Meyl kes ʿāşıḳ cefākār **yāre** olma müptelā
Bir gülen evvel yüẔüne Ṣanma kim olur nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 5). [yāre, -e]*

Lezẕet bulur bir ḥāliyle dāmen ṭutan her **yār** meşāyiḫ
Ṭālib-i Ḥaḳ dinler isen eyle bugün iḳrār meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 60, Mısra 1). [yār,]*

Vaṣf iderim zāhidā ben her zamān ol **yār** murād
Medḥiñ itmez bunda bir cān hiç degil aġyār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 1). [yār,]*

Cān u başdan çünki geçmiş ol Ḫudā ʿāşıḳları
Keşret-i dünyāya baḳmaz eyleyen ol **yār** aḫẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 6). [yār,]*

Ḳahr-ı luṭfı bir idendiḳ **yār** ile aġyārı hem
Ẕevḳ-i Ḥaḳla pür-Ṣafāyız bize Saʿdîler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 7). [yār,]*

Bir gün hemān ol **yār** ile ʿahd eyleyüp virdim ḳarār
Ḳavlinde Ṣādıḳ durmaz dönüp bu etdiġi cefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 5). [yār,]*

Ebū Bekir ʿÖmer ʿOşmān ʿAlīdir fātiḥ-i Ḫayber
Ki bunlar Aḥmediñ **yār-i** cihāna geldiler server *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 2). [yār-i,]*

Revāfiż ḳavm hiç sevmez ʿAlīden evvel üç **yāri**
Cehālet odına yanmış münāfıḳ cins-i bed-aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 7). [yāri, -i]*

Yār ile hem-dem olanıñ nuṭḳu āʿẓam içredir
Her kelāmı dürr-i maʿnā baḥr-ı ḳulzüm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 1). [yār,]*

Dergāh-ı vālā nişīnim ülfetim ol **yār** ile
Sükkeri baldan leẕīẕdir ṣoḥbeti ḥünkārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 5). [yār,]*

Dünyānıñ her berzaḫından itdi ḫalāṣ ol **yārimiz**
Şimdi ʿuzletde ḳarārım bulmuşuz dildārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 1). [yārimiz, -(i)miz]*

Ẕevḳ idermiş seniñ ile her kim oldu saña **yār**
Bāb-ı lütfuñ bekler ancaḳ rūz u şeb ʿāşıḳ- şinās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 7). [yār,]*

Ol dosta ben **yār** olalı kūh-ı ṣaḥrā gülşen baña
Yedi iḳlīm ḳamusı hep bāġ u cenān bostān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 5). [yār,]*

İşbu dehre gelmeden ol **yāre** irmekdir ġaraż
Ḳalbini Ṣāfī eyleyüp dīdāre irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 1). [yāre, -e]*

Beẕl eyledi her varını Derviş Sükūtī ol **yāre**
Vuṣlat diler her rūz u şeb iḥsāna irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 149, Mısra 9). [yāre, -e]*

Çek elin iki cihāndan ẕevḳ-i **yār** saña yeter
Māsivāyı terk idip ʿuḳbāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 7). [yār,]*

Kemāl ẕāt ile Derviş Sükūtī iltifātım çoḳ
Muḥabbet ẕevḳine irdim o **yār** ile liḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 10). [yār,]*

Ḳarābet gönlüme düşdü o şāhıñ iltifātıyla
İrişdim vaṣlına bir dem ki andan ġayr **yārim** yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 6). [yārim, -(i)m]*

İçin ṭaşın silip pāk it ki nesne ḳalmaya aṣlā
Tecellī eyleye ol dem derūnunda seniñ **yāriñ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 183, Mısra 6). [yāriñ, -i, -n]*

Yār ile hem-dem olayım çoḳ zamānlar cehd idip
Girdi aġyār hem arāya dil-rubāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 3). [yār,]*

yārān: *Arkadaşlar, dostlar II âşıklar.*

Senden olmazsa hemān bil **yārāna** edvā göñül
Ḳanda aġyārdan umarsın merhem-i eşfā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 1). [yārāna, -a]*

Bir ʿaceb devre irişdik yoḳ bize **yārān** bugün
Gönlümüze bir muvaffaḳ ḳalmamış aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 1). [yārān,]*

Aḥbāb-ı **yārān** keşret ile cānımıza virdi elem
Sāḳī ḳadeḥ Şundu bize zehr ile ġām ḳatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 3). [yārān,]*

Vaṣfında gezip çoḳ inẕār itmişler
Fehm idin siz bunu aḥbāb-ı **yārān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 42). [yārān,]*

yarat-: *Yaratmak, Allah'ın yoktan var etmesi.*

Ḥaḳ Teʾālā Ḥażretleri ādemi bir ḳaʾlāya beñzedüp ṭoḳuz muḫtelif cevherden bünyād ḳıldığı beyānındadır
Ṭoḳuz ḳat bir cevherden **yaratmış** Ḫālıḳ-ı Ġaffār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 4). [yaratmış, -mış]*

Şemʿi ẕātından **yaratdı** ādemiñ ervāḥını
Nūr-ı pākın şuʿlesinden geldi bu nice enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 9). [yaratdı, -dı]*

Evvel āḫir bunlar oldu pādişāh-ı lā-yezāl
Dostluġuna Ḥaḳḳ **yaratdı** bu cihānı ibtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 14). [yaratdı, -dı]*

Cism-i insānı **yaratmış** ol ġanī perverdigār
On iki bāb üzre tertīb ḳıldı anı girdigār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 1). [yaratmış, -mış]*

Ḫūb **yaratmış** iki ḳulāḳ Ḥaḳ kelāmıñ fehm ider
Men ʿaref sırrın ider baḥş sālikāna āşikār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 7). [yaratmış, -mış]*

Ṭamarla üstüḫān ile iki pay üzre ol Ḫāliḳ
Yaratdı şekl-i insānı kemāliyle odur maʿmūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 8). [yaratdı, -dı]*

Böyledir aḥvāl-i ʿālem her ṭabiʿat bir degil
Ḥaḳ **yaratmış** ʿunṣur üzre dürlü renk emsalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 18). [yaratmış, -mış]*

Senden ötrü **yaratıldı** ey Ḥabîbim kāʾināt
Bāʿiṯ olduḳ cümlemiz āh u zārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 3). [yaratıldı, -ıl, -dı]*

Sensin ol şāh bu ʿālem-i kāʾināt̲ıñ Ẕübdesi
Ḥaḳ **yaratmış** seni evvel işbu mülke bī-zevāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 4). [yaratmış, -mış]*

Ḥaḳ **yaratdı** kāʾināt̲ı sizin içün cümleten
Bāʿiṯ olduñ sen īcāda nūr-ı Ḥudāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 3). [yaratdı, -dı]*

Tertibinde nār-ı dūzāḫ bunlarıñ bezm-i ezel
Yerlerini Ḥaḳ **yaratdı** heft nīrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 8). [yaratdı, -dı]*

Doġdu ol Ṣadr-ı risālet ʿāleme ey şāh-ı dīn
Nūr-ı ẕātından **yaratdı** ḳulların māʾ ü ṭīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 223, Mısra 2). [yaratdı, -dı]*

Dostluġuna Ḥaḳ **yaratdı** dü cihānı ser-te-ser
Seniñ ile virdi revnaḳ nüh felek bāġ u zemīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 3). [yaratdı, -dı]*

Senin ʿaşḳına Ḥaḳ muṭlaḳ **yaratdı** iki dünyāyı
Vücūduñ cümlesi Ḥaḳdan ʿaṭādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 3). [yaratdı, -dı]*

Seniñçün Ḥaḳ **yaratmışdır** dü ʿālem mülkünü cümle
Sen oldun ḫālıḳa maḥbūb ezelden yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 283, Mısra 3). [yaratmışdır, -mış, -dır]*

Anıñ içün Ḥaḳ **yaratdı** dü cihānıñ mülkünü
Ḥamd idelim gice gündüz ol şāhıñ iḥsānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 3). [yaratdı, -dı]*

Vücūduñ Ḥaḳ **yaratmışdır** hemān bil aḥsen-i taḳvīm
Kemāl ile ḳurulmuş hep bu cismiñ ṣafī nūrānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 5). [yaratmışdır, -mış, -dır]*

Kendi şeklinde **yaratdı** Ādemi Ḥaḳ ibtidā
Virdi revnaḳ-ı ḥüsnüne hem oldu ʿālem dilberi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 5). [yaratdı, -dı]*

Yaratdı Ādem ü Ḥavvā Muḥammed nūr-ı pākiñden
Şit İdrīs Nūḥ nebī geldi bu ʿāleme żiyā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 5). [yaratdı, -dı]*

Ḫudānıñ maḳṢūdu ancaḳ bu ʿālemi **yaratmaḳdan**
Ḥaḳḳı bilmek virilmek ʿibādetden daḫı yekdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 5). [yaratmaḳdan, -mak, -dan]*

yarat-: *Yaratmak, Allah'ın yoktan var etmesi.*

Ol Ḥabîbiñ ḥürmetine bizi yoḳdan var idip
Anıñçün **yaradıldı** ʿarş-ı kürs arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 8). [yaradıldı, -ıl, -dı]*

yāre: *Yara (âşığın gönül yarası).*

Artdı derd bu derūnum gün be gün bī-māredir
Hiç ṭabībler kār idemez ne ʿacāyib **yâredir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 2). [yâredir,]*

Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ māteminde Ḥaḳ mürīd
Her yılı bir **yāre** açdı ḳalbine tāze cedīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 2). [yāre,]*

yār-i ḳadim: *Eski dost.*

Āġāz idüben nuṭḳumuza devr ile devvār ʿAlīdir
Ḫatm-i nebī **yār-i ḳadim** Ḥaydar gerek ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 2). [yār-i ḳadim,]*

yār-i ṣādıḳ: *Sadık dost, sevgili.*

Ḥamdulillah ben bugün māsivādan geçmişim
Bulmuşum bir **yār-i Ṣādıḳ** her bī-vefādan geçmişim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 202, Mısra 2). [yār-i ṣādıḳ,]*

yarın: *Bugünden sonra || Mahşer günü, ahiret, Allah'ın huzuruna çıkılacağı gün.*

Seḥerde olma sen ġafīl çeker zaḥmet **yarın** cāhil
Bulup bir mürşid-i kāmil uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 11). [yarın,]*

Bu bed fiʾlim ile yā Rab nice ḥālim olur **yarın**
Yedi Ṭamu ʿaẕābına benimle nār olur bāʿiṯ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 5). [yarın,]*

Yarın maḥşer günü bellü bu cürm ile ḳalursam ben
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vardıḳda yerim Ṭamu olur hep nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 7). [yarın,]*

Var ara bul şeyḫ-i kāmil Ḥaḳḳa seni ider vāṣıl
Yarın ʿaẕāb çeker cāhil Ẕināsı çoḳ rıżāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 12). [yarın,]*

yaş: *Doğuştan îtibâren geçen ve yıl birimiyle ölçülen zaman. Ömür.*

İḳtiżā-yı sīnim üzre ṣāç Ṣaḳālım aġarıp
Şimdi altmış oldu **yaşım** yolcuya kervān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 6). [yaşım, -(ı)m]*

Altmış üç **yaşa** bu ʿömrüm çün irişdi Ṣoñ deme
İltifātıñ ġayr itmem ḳalmadı sevdā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 15). [yaşa, -a]*

Ṣāç Ṣaḳal penbe miṣāli nā-tüvān olmuş yeter Ṣanmañız civān
Yaşı altmışdan tecāvüz ṣañmanız civān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 14). [yaşı, -ı]*

Yaşım yetmiş işim bitmiş zevāle irdi bu ḥālim
Tamām oldu benim ʿömrüm Ḥaḳḳa döndü hemān rāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 1). [yaşım, -(ı)m]*

Genç **yaşında** Ẕarīfe Ḫānım ʿazm idüp dār-ı beḳā
Sāl hezār üç yüz beşinde ṭutdu cennetde mekān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 13). [yaşında, -ı, -n, -da]*

yaş: *Gözyaşı II aşığın gözyaşları.*

Kimseye hiç yoḳdur ẓulm ider her nev ʿAlīye
Çeşm-i **yaşım** seyl gibi her dāʾimā ḳıldım revān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 4). [yaşım, -ım]*

Ḫāb u raḥat gitdi elden çeşmimiz ḳan **yaş** döger
İlticā oldum ḳamu nās baña cürʾet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 13). [yaş,]*

Gice gün iftirāḳından dü çeşmimden aḳar ḫūn-ı **yaş**
Yusūfuñ ateşi ʿaşḳı Yaʿḳūb ḳalbiñ buḫūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 3). [yaş,]*

yās ṭut-*Çok üzülmek, yasa bürünmek, matem tutmak.*

Yās ṭutup gökde melekler zār idip eyler fiġān
İns ü cān vaḥş ṭuyūr oldu giryān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 29). [yās ṭutup, -up]*

yat: *Yatmak, uzanmak, uyumak. Ölü konumda bulunmak, toprak altında yatmak.*

Dil mülküne virdi Ẕiyān bī-mārıyla **yatdım** ḳatı
Buldum ʿacāyib bir ṭabīb hiç itmedi nuṢret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 11). [yatdım,]*

Ḳanı ḳahramān eyler sitem feridūn şāh ile darā
Ḳamusu oldular fānī yer altında **yatur** halā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 8). [yatur, -u, -r]*

Bu dil-ḥaste ġarībine devā ḳıl yā Resūlullah
Yaturam derd-i āhınla şifā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 281, Mısra 2). [yaturam, -ur, -am]*

Neşʾe-yāb oldum o dem ki cürʾāsından ben anıñ
Mest olup düşdüm ḫāba bilmem nice **yataraḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 8). [yataraḳ, -arak]*

yaz-: *Yazmak, nakşetmek, yazı ile halini bildirmek. (TS, GTS). Kader olarak yazılmak.*

Sī vü dü ḥarfiyle ḳılmış vechini hem de ʿayān
Anlına heft āyetini gördüm **yazarlar** yekser ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 4). [yazarlar, -ar, -lar]*

Vechini heft āyetini ḥarf be ḥarf **yazmış** Ḫudā
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginde yedi ḥaṭ iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 7). [yazmış, -mış]*

Levḥ-i ḥüsnüñde ki **yazmış** āyetini ḥarf-be-ḥarf
Sūre-i Fātiḥa gördüm aṣl bir Ḳurʾān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 3). [yazmış, -mış]*

Sī vü dü ḥarfí tamāmen **yazdı** levḥ-i ḥüsnüne
Vechini heft āyetle Ṣāfī Ḳurʾān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 3). [yazdı, -dı]*

ʿİnāyet eyledi Mevlā erenlerden daḫı himmet
YaẔıldı beyt-i heşt ḥarfle kelāmım emr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 4). [yaẕıldı, -dı]*

Oḳundu levḥ-i ḥüsnüñde kelām-ı sırr-ı Ṣübḥānī
YaẔılmış sī vü dü ḥarfle tamāmen naḳş-ı dīvānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 2). [yaẕılmış, -mış]*

Levḥ-i ḥüsnüñde **yazılmış** yedi ḥaṭ dürr-i necef
Fātiḥa heft āyetdir naẓm-ı Ḥaḳ añla şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 1). [yazılmış, -mış]*

ye: *Ye (ى) Arap alfabesinin yirmi sekizinci harfi.*

Elif Allaha iderdim cān u dilden ilticā
Ye yalanım levḥ-i dilden sür çıḳarsun dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 2). [ye,]*

yebāb: *Yıkık, virane.*

Dil şehrini ḳıldı **yebāb** edvāsına hīç çāresi yoḳ
Ẕaḫmıñ çekemem boynumuza el-ḥāḳ ideyim ben resenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 5). [yebāb,]*

Keşret-i ekle düşenler göñlünü ḳıldı **yebāb**
Cismini ifnā idermiş bu ḫusūṢda her ġulām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 9). [yebāb,]*

yed: *El II sahiplik, mülkiyet.*

Şın şarāb-ı kevşeri Kāẓım **yedinden** iç bugün
Ṣad Ṣafā eyler derūnuñ ister isen zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 13). [yedinden, -in, -den]*

Nʾola bir dem ẓuhūr itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric baġrına ursa **yedinde** ḫançerim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 14). [yedinde, -in, -de]*

Aç gözüñ ġafletle gezme bu fenā dārında sen
Mürşid-i kāmil ara bul ṭut **yedin** meydāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 4). [yedin, -in]*

Mürşid-i kāmil **yedinden** merhemiñ ḳılsam ṭaleb
Ḳābil-i mümkīn ʿaceb mi āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 9). [yedinden, -in, -den]*

Ne kesb itdin bu dünyāda nola bir gün suʾāl eyler
Yedinde hüccetiñ var mı cevāb itmek o sulṭāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 291, Mısra 6). [yedinde, -i, -n, -de]*

Ḫilāfetde nişīn olmuş muḥaḳḳaḳ bil o serveri
Velādet Cihānıñ pādişāhıdır **yedinde** hem ḳamu ekvān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 30). [yedinde, -i, -n, -de]*

yedi: *"Yedi" sayı sıfatı.*

Yedi yüz hem yigirmi tam kirişler baġlayup anda
Ḳuruldu taḫt-ı ḫaḳānı otursun ol şāh-ı ebrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 11). [yedi,]*

Ḳalbine ger kin kibirle dāḫil olsa hem riyā
Yedi ṭamudan eşeddir dünyāda çekdi ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 6). [yedi,]*

Bu bed fiʾlim ile yā Rab nice ḥālim olur yarın
Yedi Ṭamu ʿaẕābına benimle nār olur bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 6). [yedi,]*

Muḥammed Şāh Taḳīdendir ḳamerle şems **yedi** aḫter
Münevver ṭutdu āfāḳı bularla bir żiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 9). [yedi,]*

Yed-i ḳudretle anıñ tecelli itdi cüz ü kül
Yedi ḳat āsumān üzre görüldü ḳudret-i şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 4). [yedi,]*

Yedi yer gök ṭamu sekiz cennet tamāmıyla
Yedi aḫter ṭoḳuz eflāk ser-a-ser ḥükm-i sulṭānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 11). [yedi,]*

Yedi yer gök ṭamu sekiz cennet tamāmıyla
Yedi aḫter ṭoḳuz eflāk ser-a-ser ḥükm-i sulṭānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 12). [yedi,]*

Anıñla canlar itdi nice dem nāmūs-ı ekber
Yedi ḳat āsumān üzre göründü şīr-i Yezdānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 12). [yedi,]*

Dü ʿālem mülkünü Mevlā anıñ ʿaşḳına var itdi
Yedi ḳat yer ṭoḳuz eflāk kün emriyle binā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 4). [yedi,]*

Şeref-i sādātdan İbrāhim Desūḳī nesl-i peyġamber
Cemāl-i āfitābıñdan münevverdir **yedi** aḫter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 32). [yedi,]*

Fevtine tariḫ dedim ben ey Sükūtī bu Zamān
Biñ iki yüz hem **yedide** eyledim ʿazm-i cenān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 26). [yedide, -de]*

yed-i beyd: *Beyaz el, parlak el. Hz. Musa'nın mucizelerinden biridir.*

Ol ʿaşrlar çün **yed-i beyd** tā gelince bu demlere
Mürşidlere telḳīn olup bu ḳurduġı erkān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 132, Mısra 5). [yed-i beyd,]*

yedi deryā: *Yedi deniz, dünyadaki tüm denizler.*

Yedi deryā ḳamu ırmaḳ bu cismim pāk idemezler
İçim ṭaşım ḥabāṣetle bu ḫalḳdan olmuşum mehcūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 11). [yedi deryā,]*

Bir ateş düşmüş Sükūtī ḳalbine her rūz u şeb
Teskīn itmez **yedi deryā** nice biñ ʿummāneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 10). [yedi deryā,]*

yedi eflāk: *Yedi gök kubbe.*

Hem Ḥüseyn-i Kerbelāda ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk dökdü ḳan aġladı arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 6). [yedi eflāk,]*

Hem Ḥüseynʾi Kerbelāda ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk itdi feryād āh ile hep zār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 6). [yedi eflāk,]*

yedi ḥat: *Yedi hat. (Hurûfî inanışına göre) İnsanın anne karnındayken yüzünde beliren yedi ümmî hat. Bunlar: Saç, dört kirpik ve iki kaş.*

Vechini heft āyetini ḥarf be ḥarf yazmış Ḫudā
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginde **yedi ḥaṭ** iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 8). [yedi ḥaṭ,]*

Levḥ-i ḥüsnüñde yazılmış **yedi ḥaṭ** dürr-i necef
Fātiḥa heft āyetdir naẓm-ı Ḥaḳ añla şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 20, Mısra 1). [yedi ḥaṭ,]*

Ḳaşıñla kirpigin hem ser **yedi ḥaṭla** maʿnīdir
Muḥaḳḳaḳ oḳunur gördüm yüzünde cümle Ḳurʾānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 3). [yedi ḥaṭla, -la]*

yedi iḳlīm: *Yedi ülke II bütün dünya; yedi kat gök.*

Murtażādır **yedi iḳlīm** taḥt-ı ḥükmünde anıñ
Murtażādır ḳutb-ı ʿālem şāh-ı cihān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 13). [yedi iḳlīm,]*

Ol dosta ben yār olalı kūh-ı ṣaḥrā gülşen bāña
Yedi iḳlīm ḳamusı hep bāġ u cenān bostān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 6). [yedi iḳlīm,]*

Yedi iḳlīm taḥt-ı tācı hep senin destindedir
Ḥāsılı mülk-i Süleymān sendedir gözle beni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 5). [yedi iḳlīm,]*

Sen ol nūr-ı nübüvvetsin kime kim nīm-i naẓar itseñ
Yedi iḳlīme şāh olur revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 4). [yedi iḳlīme, -e]*

yed-i ḳudret: *Kudret eli; Allah'ın her şeyi yapabilme gücü.*

Cemāliñ sī vü dü ḥarfle kelām-ı sırr-ı Sübḥānī
Muḥarrer **yed-i ḳudretle** ʿayāndır ẕāt-ı Yezdānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 2). [yed-i ḳudretle, -le]*

Yed-i ḳudretle anıñ tecelli itdi cüz ü kül
Yedi ḳat āsumān üzre görüldü ḳudret-i şanı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 3). [yed-i ḳudretle, -le]*

yedi ṭamu: *Yedi cehennem.*

Cinānıñ vaṣfını eyler **yedi ṭamu** ʿaẕābıñ hem
Bu ḫalḳı ḳorḳudur böyle nice tezvīr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 3). [yedi ṭamu,]*

Yedi Ṭamu ʿaẕābından hemān bir ẕerre hiç ḫavfım
Sekiz uçmaġ degil meylim ki anlarla pazarım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 7). [yedi ṭamu,]*

yediler: *Allah tarafından âlemi manen idare etmekle görevlendirildiğine inanılan yedi veli.*

Mūsā-yı Kāẓım Rıżādır ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Hem **yediler** ḳırḳlar içre Ṣāḥib-livāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 12). [yediler,]*

ʿAskeri serdār-i ʿālem üçler **yediler** ḳırḳlara
Ḥükm ider cümle cihāna ol imām u muḳtedādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 15). [yediler,]*

Heşt imām Mūsā Rıżādır ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Hem **yediler** ḳırḳlar içre pişvādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 14). [yediler,]*

Hükm ider kafdan kafa ol 'adl-i vefadır sevdiğim
Ol imam nesl-i Naki'dir üçler **yediler** sırdaşı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 12). [yediler,]*

Yediler ḳırḳlara serdār-ı maḳām ḳutb-ı ʿālemde
Vilāyet taḫtına nāḳil olan Saʿdīleriz yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 252, Mısra 7). [yediler,]*

Hem **yediler** ḳırḳlarıñ serdār olmuş şāh Taḳī
Zümre-i üçler reʾīsi bil Naḳīdir ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 13). [yediler,]*

Rehber-i rāh ḫaḳāyıḳ ḳırḳlar **yediler** ḫādimi
Ḳuṭb-ı ʿālemi meclisinde ḳıldı ḫidmet bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 389, Mısra 9). [yediler,]*

yehūd: *Hz. Yakub'un oğlu Yahuda'nın soyundan gelenlere verilen isim, İsrailoğulları.*

Ḳavm-i **Yehūd** cins-i belīd ḍarb ile ḳıldı helāk
Evlād ʿiyāl enṢārına virdi cefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 19). [yehūd,]*

yek: *Bir, tek, vahit.*

Bī- pahā ḳabza ḫacerle görse elmās taşını
Yek bahādır ẓan iderler böyle bir emvalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 14). [yek,]*

Nūr-ı ẕātından cemiʾān enbiyālar ḫalḳ olup
Bāʿiş oldur cümlemize ol Ḥaḳḳıñ **yek** danesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 293, Mısra 6). [yek,]*

Bir ʿaceb ʿişyāna ġarḳım baḥr-ı girdāba düşüp
Cürmüne ben iʾtirāfım **yek** pāre ḥürmet itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 8). [yek,]*

Sālikān rāh-ı Ḥaḳ irşādına meʾmūr olup
Ṭālibān **yek** naẓarda celb iderdi bī-riyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 8). [yek,]*

Şol saḳa hem şerbetinde engürüñ **yek** dānesi
Dest-i selmānla Resūle şunduġu cāndır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 364, Mısra 11). [yek,]*

Ḫudānıñ maḳṢūdu ancaḳ bu ʿālemi yaratmaḳdan
Ḥaḳḳı bilmek virilmek ʿibādetden daḥı **yekdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 375, Mısra 6). [yekdir, -dir]*

O şāhıñ tārīḫüñ itdim tamamıyla bugün iḳrār
Vefātına daḥı biñ yüz şemāniyeniñ **yek** gelir ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 26). [yek,]*

yek-dāne: *Teksin, eşin yok.*

Līmaʾallah maḥrem olmuş bunlarıñ ʿāşıḳları
Derdmend Derviş Sükūtī ʿilm-i Ḥaḳ **yek-dānesi** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 296, Mısra 10). [yek-dānesi,]*

yeksān: *Aynı seviyede, düz; bir, eşit, aynı; sürekli.*

Ḥāke **yeksān** olmaya yimez anı emmāre nefs
Kibrile ṭutmuş cihānı Şeyṭān olmuşdur reʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 5). [yeksān,]*

Meşreb-i pāk ṣafī itmiş ḳalbini ẕikr-i Ḫudā
Ṭabʿ-ı aḫlāḳ ḥamīde ḫāk ile **yeksān** Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 4). [yeksān,]*

Tevekkül-i Rıżāda ḫākkıyla **yeksān**
Luṭfuyla her ḳula iderler iḥsān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 55). [yeksān,]*

yekser: *Bir baştan bir başa, hep, bütün.*

Sāḳīyā ṣun bize her dem laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide **yekser** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 2). [yekser,]*

Şefāʿat ḳavm-i NaṢrāni Yahūdīye olur mı hiç
Müʾebbed nār-ı duẔaḫda yañarlar cümlesi **yekser** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 10). [yekser,]*

Degildir münkiriñ ḥāli derūnuñ itmege enver
ʿUcub riyā ile memlū vücūduñ şehri hem **yekser** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 2). [yekser,]*

Sī vü dü ḥarfiyle ḳılmış vechini hem deʿayān
Anlına heft āyetini gördüm yazarlar **yekser** ḫaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 151, Mısra 4). [yekser,]*

Bir mübārek aydır ancaḳ bunca māhıñ serveri
Ḫalḳ-ı ʿālem ẕevḳ iderler her Ramażān **yekseri** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 2). [yekseri, -i]*

Sāḳīyā Ṣun bize her dem laʿl ile cevher ḳadeḥ
Ḳalbimizden ġāmları hep defʿ ide **yekser** ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 353, Mısra 2). [yekser,]*

yektā: *Tek, eşsiz, benzersiz.*

İmām Ẕeynel Bāḳır Ḥaḳḳıñ kemāl sırrına irmiş
Ledün ʿilminde hem **yektā** ezelden Caʿferim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 8). [yektā,]*

Murtażāya çünki laḥmi hem dedi faḥr-i cihān
Ẕāt-ı muṭlaḳ nūr-ı vaḥdet cümlede **yektā** bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 24). [yektā,]*

Aṣḥāb-ı kirām vaṣfiñ idip Derviş Sükūtī her müdām
Fehm ideler cümle cihān hem daḥı **yektā** ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 14). [yektā,]*

Mā rameyte iz rameyte men ʿaref rıżāsın bilüp
Der **yektā-yı** maʿārif sırrına hep āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 12). [yektā-yı, --yı]*

Üçüncü Ḥaḳ velīyyullah hem oldur vāḳıf-ı esrār
Ledün ʿilminde hem **yektā** odur māhir odur usta *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 12). [yektā,]*

Seniñ esrārına vāḳıf olamaz ʿaḳlile nuʾmān
Ledün ʿilminde **yektāsın** kelāmıñ maʾnīde burhān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 22). [yektāsın, -sın]*

yekūn: *Bütün, hep, toplam.*

ʿAşḳ baḥrına düşdüm bu gün ġarḳ eyledi pāyānına
Dürr-i cevherin buldum **yekūn** Ṣatdım tüccār dükkânına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 2). [yekūn,]*

yemek: *Yemek, aş.*

Az **yemekle** ey Sükūtī pāk idegör ḳalbini
Ḳalb-i maʿmūrlarda mihmān oturur ol lā yenām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 217, Mısra 17). [yemekle, -le]*

yenām: *Uyumayan, uyumaz.*

Oḳundu şānına āyet-i kelām Ḥubbu lā **yenām**
Ṣunarlar ceẔbe-i Ḥaḳḳı o demde oldular mestān ʿaṢr-ı aḫir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 39). [yenām,]*

veñiden: *Bir daha, tekrar.*

Mükemmel şehrümüz burda mücerred çoḳ dükkān īrād
Maʿārif mektebiñ cümle **yenīden** ḳıldı iḥyāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 14). [yenīden,]*

yèr: *Mekân, mahal, mevki, makam.*

Sırr-ı Ḥaḳḳı şormuşum men ey Sükūtī bir ara
Dedi **yer** gök ʿarş-ı kürs levḥ dolu dünyā bī-ḥisāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 10). [yer,]*

Bir ālāyı bekler paşālar aḥkām şerʾi refʿ idip
Enbiyādan ḫavf hiç yoḳ **yerleri** ṭamuda nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 8). [yerleri, -ler, -i]*

Yarın maḥşer günü bellü bu cürm ile ḳalursam ben
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa vardıḳda **yerim** Ṭamu olur hep nār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 109, Mısra 8). [yerim, -im]*

Neyler bize nādān sözü kār eylemez ḳalbimize
Ẓāhir durur her **yerde** Ḥaḳ seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 10). [yerde, -de]*

Her **yerde** Ḥaḳ ḥażır-ı nāẓır şanma anı nihān imiş
Çeşm-i baṢar rüʾyet ider günden ʿayān beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 1). [yerde, -de]*

Himmet-i mürşidle her dem nefsimizi ḳatl idip
Ḳalbimizde ḳalmadı **yer** ol ʿadüv itsün ṭuraġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 4). [yer,]*

Bugün terk-i cihānım ben sivāya iʿtibārım yoḳ
Geçip dünyā u ʿuḳbādan ki bir **yerde** ḳarārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 2). [yerde, -de]*

Ḥaḳ ʿayāndır nūru ṭutmuş yaʿnī şems-i māhveş
Yeri gögü rūşen itmiş aç gözün gel münẓiri ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 196, Mısra 16). [yeri, --i]*

Olmuş iken cümle nās āb u Fırāt hem mübāḥ
Mażbūṭ itdi Ṣu **yerin** hep ehl-i ṭuġyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 12). [yerin, -i, -n]*

Tertibinde nār-ı dūzāḫ bunlarıñ bezm-i ezel
Yerlerini Ḥaḳ yaratdı heft nīrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 8). [yerlerini, -ler, -i, -n, -i]*

Ḫudā her **yerde** ḥażırdır açagör dīde-i cānıñ
Naẓar ḳıl bu derūnuna anı miḥmān bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 7). [yerde, -de]*

Şehvet-i dünyāya raġbet eylediler dün ü gün
Ḳavm-i Lūṭʾa tābi olup **yerleri** nīrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 14). [yerleri, -ler, -i]*

Ne ʿöẕrüyle güşād idem Ḥabībiñ bābını bir gün
Şefāʿatden cüdā oldum **yerim** Ṭamu ḳamu nīrān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 4). [yerim, -i, -m]*

Cihān bezmin ḳamu gezdim bulunmaz hiç meṣel aṣlā
Semerḳand Buḫārada ne mümkün ġayrı **yerlerde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 6). [yerlerde, -ler, -de]*

Yedi **yer** gök ṭamu sekiz cennet tamāmıyla
Yedi aḫter ṭoḳuz eflāk ser-a-ser ḥükm-i sulṭānī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 11). [yer,]*

Hem ʿayāndır hem nihāndır anıñçün ʿāleme
Cān gözü açık olan her **yerde** seyrān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 10). [yerde, -de]*

Dü ʿālem mülkünü Mevlā anıñ ʿaşḳına var itdi
Yedi ḳat **yer** ṭoḳuz eflāk kün emriyle binā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 4). [yer,]*

Bunca hezār düşman ile bābını urdu **yere**
Hasr eyledi aṣḥāblara ʿadlile vefā Ḥaydar ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 326, Mısra 17). [yere, -e]*

Taḳsīm oldu maḥalle içre ṣuları birḳaç **yere**
Cümlesini itdi iḥyā oldular ġāyet sürūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 341, Mısra 17). [yere, -e]*

Verdiler küffāre muṭlaḳ ülkeniñ bir çoḳ **yerin**
Nādim olmazlar bu ʿālem añladıḳ ṣunī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 9). [yerin, -in]*

Bey paşālar zümresine itse duḫūl her ne zamān
Mesned-i bālāda **yerin** ednāya hemān itmedi cālis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 4). [yerin, -i, -n]*

Saña ʿāşıḳ olan cānlar ki bir **yerde** ḳarār olmaz
Muḥabbet ẕevḳini ṭatmış olanlar hiç firār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 1, Mısra 1). [yerde, -de]*

Rütbe-i şāh-ı şehīdiñ menziliñ buldu bugün
ʿArş-ı aʿlādan melekler **yerlere** indi o gün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 22). [yerlere, -ler, -e]*

ʿĀlem ṭaʿn ider ḫārici devrān
Yerleri heft Ṭamu bir ulu meydān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 48). [yerleri, -ler, -i]*

Küntü kenze kim ki irer maẓhar-ı ʿirfān imiş
Ḥaḳḳı her **yerde** görür ol bī-cihet seyrān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 13, Mısra 2). [yerde, -de]*

yer altında: *Yerin yüzeyi altındaki bölümü II ölüm.*

Ḳanı ḳahramān eyler sitem feridūn şāh ile darā
Ḳamusu oldular fānī **yer altında** yatur halā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 344, Mısra 8). [yer altında, -n, -da]*

yere: *(Boş) yere.*

Bülbülüñ efġān-ı Ẕārı güllere vaḳt-i bahār
Yoḳ **yere** feryād-ı āhı çūş ider ʿaleʾṣ-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 8). [yere,]*

Esb-i ʿaşḳıñ yoḳ **yere** sürmez bugün süvār olan
ʿArṣa-i ḥarbe naẓar ḳıl ḳatl olan eşrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 5). [yere,]*

Zāhidā gel nāzik ʿömrüñ yoḳ **yere** itme telef
Mürşid-i kāmil ara bul oḳu ondan men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 1). [yere,]*

yere geç-: *Yere batmak, yok olmak.*

Şehr-i kūfe **yere geçsün** ḳalmasun aṣlā eṯer
Ḳavm-i melʿūnuna laʿnet hem daḫı aʾvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 9). [yere geçsün, -sü, -n]*

yerine: *(Onun) Yerine, (Ona) karşılık.*

Bir vefāya biñ cefā eyler bugün ʿāṣıḳlara
Zehr virmiş bal **yerine** umma andan şerbet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 6). [yerine,]*

Gerçe bizde yoḳdur aṣlā māsivānıñ ülfeti
Nān **yerine** nefsimiziñ ḳatline verdik zehir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 6). [yerine,]*

Nān **yerine** bir ṭaʿāmdır her Ṣabīye bu lebin
Bir ḥayāta irdi andan devr ider leyl ü nehār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 11). [yerine,]*

Teskīn olmaz ey Sükūtī Kerbelānıñ ateşi
Dīdemizden ṣu **yerine** aḳdı hep ḳan yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 32). [yerine,]*

Bedeldir **yerine** iḫbār itmişler
Ḫavf yoḳ Ḫudādan bu ḳavm-i nādān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 45). [yerine,]*

yet-: *Kâfî gelmek, yeterli olmak. "Yeterli, kâfi" olmak.*

Çek elin iki cihāndan ẕevḳ-i yār saña **yeter**
Māsivāyı terk idip ʿuḳbāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 7). [yeter, -er]*

Dil virmeziz her mürşide şeyḫim **yeter** bürhānıyla
ʿİlm ü ledün dersi oḳuduḳ ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 7). [yeter, -er]*

Elif Allāh ism-i pākiyle kelāmım ibtidā
Be bize bürhān **yeter** nuṭḳ-ı ḥabīb-i kibriyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 2). [yeter,]*

Ḥaḳ beyānında Sükūtī aḥbāba **yeter** baḥsin eyledin
Bu kelāmıñ fehm idenler cinsi ādem içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 13). [yeter,]*

Şerʿ-i şerīf rāh-ı mübīn ṭālib-i Ḥaḳile ʿamel
Pend **yeter** bu Sükūtī ehl-i Ḥaḳḳa bürhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 137, Mısra 10). [yeter,]*

Men reʾāni ḳul Resūl ḥüccet **yeter** her ʿāṣıḳa
Fehm eyleyen bu nuṭḳunu saliklere burhān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 140, Mısra 5). [yeter,]*

Şevḳ ile eyler muḥabbet göñlümüz aldı **yeter**
Bilmezem görmüş o cāẕū geldi hemān Ṣallanaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 11). [yeter,]*

ʿÖmrümüz oldu ṭavīl hem nātüvān ḥālim **yeter**
Ṣāç ṣaḳal penbe mis̱āli ġayr bunda nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 7). [yeter,]*

Ṣāç u ṣaḳāl penbe mis̱āli nā-tüvān oldum **yeter**
Ḥālimiz düşvāre irdi eylemem şekvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 13). [yeter,]*

Hicr-i ʿaşḳına düşelden yanarım artıḳ **yeter**
Vāṣıl-ı bezm-i cinān it yaḳmasun beni ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 3). [yeter,]*

Bunca cebel Ṣaḥrāları gezdim **yeter** bu fānīde
Mecnūn gibi Leylā içün feryād idip eyledim āh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 3). [yeter,]*

Ṣāç Ṣaḳal penbe mis̱āli nā-tüvān olmuş **yeter** Ṣanmañız civān
Yaşı altmışdan tecāvüz ṣañmanız civān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 13). [yeter,]*

Ger saña **yeter** cihānda ṭālibā rūşen delīl
Ḥalḳa ẓulm iden olurlar her zamān ʿömr-i ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 1). [yeter,]*

Vilādeti çıḳar rāh-ı Ḥasan Baṣra odur Ḫalvetiyye sulṭānı
Yeter vaṣf eylediñ Derviş Sükūtī on iki şāhı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 66). [yeter,]*

yetiş-: *Gelmek, ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.*

Bir zamān geldi **yetişdiḳ** ḳulları Ḥaḳ s̱imār
Emr-i nehiy ṭutmaz oldu Zümre-i ehl-i kibar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 1). [yetişdiḳ, -dik]*

Ateş-i ʿaşḳına düşdüm yoḳ ḳarārım gel **yetiş**
Ḫıżır ile irgör ḥayāta küllī varım gel **yetiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 1). [yetiş,]*

Ateş-i ʿaşḳına düşdüm yoḳ ḳarārım gel **yetiş**
Ḫıżır ile irgör ḥayāta küllī varım gel **yetiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 2). [yetiş,]*

Senden ötrü yaratıldı ey Ḫabībim kāʾināt
Bāʿis̱ olduḳ cümlemiz āh u zārım gel **yetiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 4). [yetiş,]*

Ḳıblegāhı ʿālem olduḳ saña maḥşūş seyyidim
Vechine ben secde itdim ḫūb-ı dīdārım gel **yetiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 6). [yetiş,]*

Sende maḥv oldu bu cismim māh cemāliñ göreli
Vuṣlatıñ sevdāsı olmuş gülzārım gel **yetiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 8). [yetiş,]*

Ḳays-veş ṣaḥrālara ben gice gündüz düşmüşüm
Bir Ṣaçı Leylā yüzünden tārumārım gel **yetiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 10). [yetiş,]*

Gitdi ʿaḳlım nām u şānım żāyī olup bundan girü
Ḳalmadı hiç bunda aṣlā āş̱ārım gel **yetiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 12). [yetiş,]*

ʿAşḳına düşmüş yanar Derviş Sükūtī bir ġarīb
Maḥv olunca gör ṭutuşmuş artdı nārım gel **yetiş** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 14). [yetiş,]*

Kemāl-i ḳudretiñ çoḳdur **yetiş** gel baḥr-ı ʿaşḳıñla
Bul dil-ḥaste ġarībine revādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 254, Mısra 7). [yetiş,]*

Biz ki abdālız ezelden yanarız ʿaşḳıñ ile
Baḥr-ı ʿaşḳıñla **yetiş** gel yanmadan külḥānesi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 306, Mısra 4). [yetiş,]*

yetmiş: *"Yetmiş" sayı sıfatı.*

Sinnimiz ḥadden tecāvüz **yetmişe** oldu ḳarīb
Şoñ deme irdik kifāyet ruḫṣatıñla gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 9). [yetmişe, -e]*

Yaşım **yetmiş** işim bitmiş zevāle irdi bu ḥālim
Tamām oldu benim ʿömrüm Ḥaḳḳa döndü hemān rāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 1). [yetmiş,]*

yevm: *Gün.*

Yevm-i belāda ʿayāndır yüzleri aḳ nūr ile
Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya kim ki itdi iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 5). [yevm-i,]*

Ḥaşr-ı neşri **yevm-i** ferdā nāmını inkār idip
Mülḥid-i Ẕındıḳa lāyıḳ nār-ı dūzaḫda ḳuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 19). [yevm-i,]*

yevm-i ḥaşr: *Kıyamet günü.*

Sen olduñ cümle mücrim ʿuṣāta **yevm-i ḥaşr** içre
Sükūtī ḳaṭıʿ ümid itmez şefāʿat yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 17). [yevm-i ḥaşr,]*

Yevm-i ḥaşr içre Sükūtī Ḥaḳḳını herkes diler
Kimsenin Ḥaḳḳını ḳomaz ol Cabbāre ṣor ṣorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 13). [yevm-i ḥaşr,]*

Yevm-i ḥaşre dek beyānısın yā ilāhī ḳıl beḳā
ʿÖmr-i cāvid üzre olsun bulmaya aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 13). [yevm-i ḥaşre, -e]*

Yevm-i ḥaşre dek anarlar ism-i pākın her inās
Muṣṭafādan cümle nās ḳıldıñız hem de mirās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 4, Mısra 1). [yevm-i ḥaşre, -e]*

yevm-i maḥşer: *Mahşer günü, ölülerin tekrar dirilip toplanacağı zaman.*

Murtażādır **yevm-i maḥşer** her günāhkār ümmete
Murtażādır şefḳāt içre merd-i meydān Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 9, Mısra 15). [yevm-i maḥşer,]*

yevm-i tabla: *Kıyamet günü, ahiret günü.*

Hem bunuñla **yevm-i tablada** olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ile aʿṭā her ne ise vāridāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 5). [yevm-i tablada, -da]*

Hem bunuñla **yevm-i tablada** olursun sen suʾāl
Ḳıl edāsın ileʿaṭā her ne ise varidat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 5). [yevm-i tablada, -da]*

yevmüʾl ḥaşr: *Kıyamet günü.*

Sensin ol maḥbūb-ı ḫāliḳ hem şefīʿüʾl-müznibīn
Raḥmet içün gönderildin şāfīʿ-i **yevmüʾl ḥaşr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 4). [yevmüʾl ḥaşr,]*

yevmüʾl-cezā: *Ceza günü II öldükten sonra hesaba çekilecek an.*

Āh u feryād itme zāhid rehber-i kāmil gözet
İrelim vaṣfına anıñ şāfī-i **yevmüʾl-cezā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 12). [yevmüʾl-cezā,]*

yezdān: *Cenabıhakk; Allah.*

Zümre-i nādāna aṣlā Derviş Sükūtī ṣorma hiç
Şeyḫ-i kāmilden ḫaber al vech-i **Yezdān** ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 12). [yezdān,]*

Derd-mend Derviş Sükūtī dāmeni ṭut mürşidin
Göstere ol saña Ḥaḳḳı vechi **Yezdān** sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 12). [yezdān,]*

Yüzünde heft kelāmullah görünür sırr-ı Ḳurʾān
Ḳaşıñla kirpigiñ bir sırr-ı kemāl vech-i **Yezdānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 2). [yezdānı, -ı]*

Anlagil yoġdan bu ḫalḳı nice **Yezdān** eyledi
Çār ʿanāṢırdan mürekkeb ḳıldı insān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 1). [yezdān,]*

Sivāya iltifāt itmez bulanlar bunda ʿirfānı
Oḳurlar naḫnü aḳrebden görenler vech-i **Yezdānı** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 317, Mısra 2). [yezdānı, -ı]*

Secdemizi rūz u leyāl Raḥmāna ideriz
Virdimizi her seḥerler **Yezdāna** ideriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 13, Mısra 2). [yezdāna, -a]*

Gedālar rāhına gerçe delīl itmiş seni **Yezdān**
Ṭarīḳ-i Saʿdîler şāhı cenāb-ı Şeyḫ Ḫarabātī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 8, Mısra 15). [yezdān,]*

vezîd: *Hz. Mıhammed'in (s.a.s.) vahiy kâtibi Hz. Muaviye'nln oğlu ve Emevi devletinin ikinci halİfesidir. Kerbela vakası saltanat kavgasına dönüştüğü ve bu kavgada Hz. Hüseyin (r.a.)'İn Kerbela'da şehit edilmesine sebep olduğu için Alevî-Bektaşiler onun düşmanı olmuş ve Yezid kelimesini bugüne kadar küfür olarak kullanmışlardır.*

Bir Ẕinādan ḫāṣıl olmuş ol **Yezīd** bed- ḫārici
Kim umar andan mürüvvet ḳavm-i Süfyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 23). [yezīd,]*

Bunca aʾdā ḳahrile itdi ḥavāle seyfini
Cism-i pākın iki böldü şamar **Yezīdān** yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 18). [yezīdān, -an]*

Raḥm yoḳ aṣlā **Yezīdiñ** ḳalbi mermerden ḳatı
Nār-ı dūẔāḫda beḳādır miṣlü küfrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 21). [yezīdiñ, -in]*

Laʿnet itmek ol **Yezīde** çünki farż oldu bize
Āl-i Mervāna hezārān laʿn idip muḥkem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 11). [yezīde, -e]*

Kerbelāya ḫāin oldu bunların nesl-i **Yezīd**
Hiç terāḥḥum itmez oldu ḫāricī devrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 19). [yezīd,]*

Sükūtī seyfini al gel iriş Mehdī zamānına
Yezīdiñ leşkerin ḳır geç bu yolda ḫāk-sār eyle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 265, Mısra 18). [yezīdiñ, -in]*

Virdi Ḥasan ibn-i ʿAlī şāh-ı cihāna Zehri
Ḳavm-i **Yezīd** Ḫāricīden ḳatl-i eşrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 8). [yezīd,]*

Ḳıldı şehid ibn-i **Yezīd** bunları biñ cevr ile
Düşmānı āl-i Resūl fitne-i aġyār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 362, Mısra 11). [yezīd,]*

Derviş Sükūtī āl-i ʿAlīniñ bendesi olmuş ḳālū-belādan
Ḳılmış teberrā cins-i **Yezīde** laʿnet kim ider buldu selāmet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 369, Mısra 18). [yezīde, -e]*

Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet **Yezīd**
İşbu māhda müʾmīne aġlamaḳ oldu reva *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 5). [yezīd,]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim ẓulmile oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet **Yezīd** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 20). [yezīd,]*

yi: *Yemek, tüketmek, öldürmek. Gam yemek, gam çekmek.*

Ḫāke yeksān olmaya **yimez** anı emmāre nefs
Kibrile ṭutmuş cihānı Şeyṭān olmuşdur reʾīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 5). [yimez, -mez]*

Ḫānḳāh-ı bezm-i ʿaşḳda ġām **yimez** ʿāşıḳlarız
Sāḳī-i bezm-i elestiñ bādesi eylerdi şād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 11). [yimez, -mez]*

yĭgĭrmĭ: *"Yirmi", sayı sıfatı.*

Yedi yüz hem **yigirmi** tam kirişler bağlayup anda
Ḳuruldu taḫt-ı ḫaḳānı otursun ol şāh-ı ebrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 11). [yigirmi,]*

yıka-: *Yıkanmak - arınmak, temizlenmek manasında.*

Kin kibir benlik ḥasedle ḳalbimiz raḥat ḳomaz
Nār-ı duzāḫdan eşeddir **yıḳayor** Ṣañma Ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 8). [yıḳayor, -yor]*

yıl: *Sene, yıl.*

Bilür misin ṭālib aṣlıñ türābdır
Biñ **yıl** ʿömrüñ olsa ṣonu ḥarābdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 2). [yıl,]*

Meslek-i ḳadriyyedendir elli **yıl** post-nişīn
Menzil-i aʿlāya irdi geçdi bu fānī keşretden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 7). [yıl,]*

Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānıñ māteminde Ḥaḳ mürīd
Her **yılı** bir yāre açdı ḳalbine tāze cedīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 2). [yılı, -ı]*

yılān: *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

Saña evvel görünür hep hemān bir dil-rubā Ṣūret
Mü'essir diş biler ṣoḳsun zehirli bir **yılāndır** bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 6). [yılāndır, -dır]*

yine: *"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.*

Biḥamdulillah bu dehr içre gelürken ḥüccetim vardır
Yine ʿazm-i beḳā itsem Ḥaḳ ile vuṣlatım vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 2). [yine,]*

Cān bülbülü geldi **yine** ʿaşḳile efġāne hū
Sāḳī ḳadeḥ virdi bize eyledi mestāne hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 1). [yine,]*

Bir gün olsun bunda başa ʿömrüñ irse biñler yaşa
Yine ölüm gelür başa gel Allaha gel Mevlāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 287, Mısra 8). [yine,]*

yırtıcı: *Beslenmek için başka hayvanları parçalayarak yiyen hayvan.*

Gerçe yollar ḳatı Ṣarpdır bunca cebel kāh ṭaş
Yırtıcı ḥayvān çoḳdur hiç gezilmez infirād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 6). [yırtıcı,]*

yit: *Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.*

Taʿmīre elim **yitmediği** ẓāhirimiz oldu ḥarāb
Ḳalb-i ḫānesiyle uġraşurum cismim olunca türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 2, Mısra 1). [yitmediği, -me, -dik, -i]*

yoġ: *1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: Var 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.*

Anlagil **yoġdan** bu ḫalḳı nice Yezdān eyledi
Çār ʿanāṢırdan mürekkeb ḳıldı insān eyledi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 311, Mısra 1). [yoġdan, -dan]*

Bülbülüñ efġān-ı Ẕārı güllere vaḳt-i bahār
Yoḳ yere feryād-ı āhı çūş ider ʿaleʾṣ-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 8). [yoḳ,]*

Esb-i ʿaşḳıñ **yoḳ** yere sürmez bugün süvār olan
ʿArṣa-i ḥarbe naẓar ḳıl ḳatl olan eşrār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 5). [yoḳ,]*

Zāhidā gel nāzik ʿömrüñ **yoḳ** yere itme telef
Mürşid-i kāmil ara bul oḳu ondan men ʿaref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 1). [yoḳ,]*

Bil vücūduñ şehr içre beyt-i Raḥmāndır ġaraż
Yoḳ yere itme ṭavāfı ʿālī Sübḥāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 15, Mısra 2). [yoḳ,]*

yok: *(Kimse) yok, kalmadı.*

Ḳahrıyla urdu felek çün seyfini dil mülküne
Merhem itse bir ṭabīb **yoḳ** görmedim bunda şifā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 12, Mısra 4). [yoḳ,]*

Neylesün Derviş Sükūtī ḳıldılar cismiñ ḥarāb
Yoḳ tımār itsün derūnuñ bir ṭabīb ḥāẕıḳ cevād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 14). [yoḳ,]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarīb bir **yoḳ** delīl ü ẕerrece
Vaṣf ider ṣavm ṣalātıñ farż aʾyān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 9). [yoḳ,]*

Ey zāhid dünyā-perest **yoḳdur** sırrına iẕʿānıñız
Ḥayvān gelüp bu ʿālem bulunmaz hiç insānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 1). [yoḳdur, -dur]*

Ḳarābet gönlüme düşdü o şāhıñ iltifātıyla
İrişdim vaṣlına bir dem ki andan ġayr yārim **yoḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 6). [yoḳ,]*

Caʿferʾiñdir dīn ü mezheb iḳtidāmız ġayre **yoḳ**
Men ʿaref dersinde kāmil reh-nümā abdalıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 9). [yoḳ,]*

Bir ʿaceb devre irişdik **yoḳ** bize yārān bugün
Gönlümüze bir muvaffaḳ ḳalmamış aḳrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 1). [yoḳ,]*

Sen Nebīler ḫātemisin ey seḥāvet maʿdeni
Senden efzūn bir nebī **yoḳ** Ḥaḳḳa olmuşlar ḳarīn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 8). [yoḳ,]*

Zāhid bilmez bu esrārı çeşm-i ʿamā **yoḳ** envārı
Terk olmadan göñül varı nice irer Sübḥānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 7). [yoḳ,]*

yok: *1. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR. 2. Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan. 3. Hayır. 4. Yokluk, adem.*

Lamelif lā dimezem men gel eşyā Ḥaḳ durur
Ya yalanım **yoḳ** Sükūtī gün gibi ẓāhir Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 30). [yoḳ,]*

Be berāhīn ḳaṭʿ ile ḫālıḳ-ı kevneyn odur
Lamelif lā dimezem men **yoḳ** şerīk-i muṭlaḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 4). [yoḳ,]*

Hem Ṭarīḳ-i Aḥmedīye ṣıdḳile bel baġlayan
Nār-ı dūzāḫdan emīndir şüphesiz **yoḳ** hiç aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 8). [yoḳ,]*

Şübhemiz **yoḳ** şefḳat ider ol Resūl-i kibrīyā
Āl-i Aḥmed bendesine hem ʿAlī Murtażā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 1). [yoḳ,]*

Ol Ḥabībiñ ḥürmetine bizi **yoḳdan** var idip
Anıñçün yaradıldı ʿarş-ı kürs arż-ı semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 7). [yoḳdan, -dan]*

ʿAskerleri ġayet keşīr yol geçmege virmez amān
Arslan peleng divler ḳamu mümkünü **yoḳ** hicret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 6). [yoḳ,]*

Zāhidā bilmez bu sırrı farḳ **yoḳ** Ḥaḳdan yaña
Söyleyin kimdir o demde yā viren kimdir cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 3). [yoḳ,]*

Mümkünü **yoḳ** dirler imiş ṭaşrası maʿmūr olmadan
Ābād idemez bāṭınını saʿyile her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 1). [yoḳ,]*

Tefekkür eylerim bunda bu fiʿiliyle selāmet **yoḳ**
Ḥużūr-ı ḫāk-i pāyine ne yüẔile varam yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 7). [yoḳ,]*

Sivāya iltifāt itmez bu yolda ʿāşıḳ-ı Mevlā
Bilürler hiç Ṣefāsı **yoḳ** bu dehr-i bī-vefā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 8). [yoḳ,]*

Nakşına aldanma dehriñ bī-vefādır ḳaḥbe zen
Kimseye itmez mürüvvet raḥm **yoḳ** ehl-i cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 4). [yoḳ,]*

Men ʿarefden baḥş **yoḳdur** nuṭḳ anıñ ḳāl ü ḳīl
Aġniyādan vaṣfa bir çoḳ medḥ-i cihān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 5). [yoḳdur, -dur]*

Naẓar ḳılma felek böyle ḳılarsa saña bir ḫande
Vefāsı **yoḳ** bu dehr içre cefādan çoḳ ẓuhūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 4). [yoḳ,]*

Ḥużūr-ı Ḥaḳ dīvānında bu fiʿiliyle necāt hiç **yoḳ**
Ḫudā āʿlem baña ol dem iderler cebrile maḳhūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 9). [yoḳ,]*

Şol ṭahāretsiz faḳīhiñ dīni **yoḳ** īmānı hiç
Kin kibir benlik ḥasedle ẕerrece ʿār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 5). [yoḳ,]*

Ḳurtuluş **yoḳ** nār-ı dūẕāḫdan Sükūtī çün bular
Loḳmān olsa derde çāre zaḥma bīmār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 13). [yoḳ,]*

Bir Özge derde dūş olmuş Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsına ʿilāc **yoḳdur** bu yolda hiç tımār olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 8). [yoḳdur, -dur]*

Neyleyim şemʿa bu cānım atarım pervāneveş
Yoḳ ḳarārım ʿaşḳıyla sūzān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 6). [yoḳ,]*

Ḥubb-ı dünyāyı göñülden tarḥ idip bir vechile
Māsivāya ülfetim **yoḳ** mihmān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 10). [yoḳ,]*

Girdim o şehre cān ile her bir edeb erkān ile
Ẕevḳ eyledim sulṭān ile **yoḳ** anda hiç bīgānemiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 14). [yoḳ,]*

ʿAceb bir ḥāle uġramış Sükūtī bir ġarīb ednā
Devāsız derde düş olmuş ṭabīblerden tımārım **yoḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 12). [yoḳ,]*

Nidem göñül bu dünyāyı cefāsı çoḳ vefāsı **yoḳ**
Sevelim gel göñül Mevlāyı ġıdāsı çoḳ fenāsı **yoḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 1). [yoḳ,]*

Uyma cāzū gel ḥāline Ẕehīr ḳatar hep balına
Aldanma zībā şālına boyası çoḳ esāsı **yoḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 6). [yoḳ,]*

ʿÖmrüñ gelüp durmaz geçer evrāḳ gibi seni biçer
Bu şerbetden herkez içer ḳadası çoḳ beḳāsı **yoḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 8). [yoḳ,]*

İtme bunda sen ḳīl u ḳāl kimse ile aṣlā cidāl
Bul kendine bir ehl-i ḥāl ġınāsı çoḳ bahāsı **yoḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 10). [yoḳ,]*

Var ara bul şeyḫ-i kāmil Ḥaḳḳa seni ider vāṣıl
Yarın ʿaẕāb çeker cāhil Ẕināsı çoḳ rıżāsı **yoḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 12). [yoḳ,]*

Sükūtī Dervişiñ pendi sözüm saña ey efendi
ʿAcāyib dünyānıñ fendi cezāsı çoḳ ʿaṭāsı **yoḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 14). [yoḳ,]*

Kimseye ḳılmaz vefā gördüm cihānda bu felek
Mümkünü **yoḳ** ḳaḥbe zendir eyleme andan dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 2).*

Renc-i keş̲īr merhemi **yoḳ** bunca ṭabīb bulmaz devā
Ten mülkünü ḳıldı ḫarāb ḥayli zamān dermān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 7). [yoḳ,]*

Miḥneti derd-i belādır her demi ʿāṣıḳlara
Ẕevḳ hiç **yoḳ** pür elemdir bunda böyle nidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 4). [yoḳ,]*

Çāresiz ḳaldım meded **yoḳ** ḥālimiz ġāyet yaman
Raḥm idip gel aç beḳāya yolumuzu gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 5). [yoḳ,]*

Devr-i Mehdīye irişdiḳ seyf ile itmiş ẓuhūr
Ḫavfımız **yoḳ** ḫāricīden her ġazādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 16). [yoḳ,]*

Dil şehrini ḳıldı yebāb edvāsına hīç çāresi **yoḳ**
Ẕaḫmıñ çekemem boynumuza el-ḥāḳ ideyim ben resenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 5). [yoḳ,]*

Raḥm **yoḳ** aṣlā Yezīdiñ ḳalbi mermerden ḳatı
Nār-ı dūẔāḫda beḳādır mi̱slü küfrān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 21). [yoḳ,]*

yokuş: *Zor, müşkül, gayret isteyen durum.*

ʿAşḳ yolunu göster bize āsān eyle varım size
Her **yoḳuşu** sen ḳıl düze senden kerem iḥsān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 372, Mısra 6). [yoḳuşu, -u]*

yol: *Tarik, bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir. || Amaç, maksat, uğur.*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i nāẔenīnden baʿżı fuḳarā anıñ Ẓabṭ u rabṭına
ictisār iderler ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların **yollarını** anıñ ile ḳaṭʾ itmege Saʿy iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 6). [yollarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

İşbu **yollar** berzaḫını geçmege āsān eyle
Rehber-i kāmil ara bul Derviş Sükūtī dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 9). [yollar, -lar]*

Yollarıñ hep ṭoġrusunu ʿarż ide
Düşmeyelim berzaḫına ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 6, Mısra 9). [yollarıñ, -ları, -n]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ḳullarıyuz her zamān
ʿAsker mehdī **yolunda** cānımız her dem fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 12). [yolunda, -uñ, -da]*

Yüz sürüp gelmiş Sükūtī ḫāk-i pāy-i devlete
Beẕl ider ol cān başın **yoluna** itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 14). [yoluna, -uñ, -a]*

Bunca gedā ʿāṣıḳlara hem **yolunda** Ṣādıḳlara
Gece gündüz yanıḳlara senden kerem eyle ʿaṭā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 11). [yolunda, -u, -n, -da]*

ʿAskerleri ġayet keşīr **yol** geçmege virmez amān
Arslan peleng divler ḳamu mümkünü yoḳ hicret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 5). [yol,]*

İşbu **yol** itmez Sükūtī kimseyi Ḥaḳdan baʿīd
Naḫnü aḳreb şābit olmuş bizlere iḥsān-ı Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 9). [yol,]*

ʿÖmründe ʿasel ṭatmayanıñ fehm idemez hiç dadın
Mekteb **yoluna** uġramayan nice bilsin ol kitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 6). [yoluna, -u, -n, -a]*

Bir ere sen var bugün müşkülünü ʿarż ḳıl
Ḫiẕmetinde bezl-i cān it **yol** ile erkān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 6). [yol,]*

Yolların hep berzaḫından geçmek içün bir delīl
Rehber-i ṭaḥḳīḳi bul her dāʾimā āsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 7). [yolların, -lar, -ı, -n]*

Rehber gerekdir her **yola** berzaḫlarını geçmege
Bir mürşid-i kāmil bulup āsān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 7). [yola, --a]*

Sivāya iltifāt itmez bu **yolda** ʿāşıḳ-ı Mevlā
Bilürler hiç Ṣefāsı yoḳ bu dehr-i bī-vefā bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 43, Mısra 7). [yolda, -da]*

Ey mürşid-i kāmil olan lāyıḳıyla meydānı aç
Göster Ḫudāʾnıñ her **yoluñ** ṭāliblere erkānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 2). [yoluñ, -un]*

Ol bu **yoluñ** ʿāmili dinleme gel cāhili
Reh-nümā it bir kāmili cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 5). [yoluñ, -uñ]*

Rehber-i kāmil izinden sen cüdā olma bugün
İttiṢāl it saña Ḥaḳḳıñ **yollarıñ** itsün güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 6). [yollarıñ, -lar, -ın]*

Mürşid-i kāmilden iste işbu **yollar** berzaḫıñ
Anlar bir ḳademde geçer ol rāh-ı Ḥaḳ eyler güşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 3). [yollar, -lar]*

Gerçe **yollar** ḳatı Ṣarpdır bunca cebel kāh ṭaş
Yırtıcı ḥayvān çoḳdur hiç gezilmez infirād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 5). [yollar, -lar]*

Ṣāfī itmeden bu ḳalb Ḥaḳḳa **yol** olmaz güşād
Ne ʿaceb zāhid mürāʾī seng-i dil dāʾim fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 1). [yol,]*

Fezkurūnī āyetinden bī-ḫaber ʿamā faḳīh
Ṭutduġu **yol** ṣanma ṭoġru bulmadı Ḥaḳdan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 12). [yol,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ **yoluna** cān baş ḳoyan
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāda her Zamān ʿizzet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 5). [yoluna, -un, -a]*

Sükūti bir ġarīb ednā ider evṣāfını her dem
Yolunda cān u baş virse revādır böyle bir kem-ter *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 87, Mısra 14). [yolunda, -uñ, -da]*

Ṭut erenler **yoluñ** gözle arayup sen Ḥaḳḳı izle
Bulunca ẕātını gizle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 7). [yoluñ, -uñ]*

İderler cān u baş ḳurbān bu **yolda** ṣıdḳile her dem
Olurlar bāb-ı ʿilminde ʿAlīniñ sırrına maẓhar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 5). [yolda, -da]*

İderler beẕl-i cān maʿṣūḳ **yoluna** cānı biñ olsa
Bu meydān-ı ḥaḳīḳatı nice biñ terki cān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 7). [yoluna, -u, -ñ, -a]*

Bir gedā Derviş Sükūtī ilticā itmiş saña
Derdiniñ dermānı senden **yoluna** cān virdi ser *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 18). [yoluna, -un, -a]*

Anıñ evlād-ı eẔvācıñ **yolunda** cān fedā itdim
Cenāb-ı Aḥmede muṭlaḳ kemāl-i ġayretim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 5). [yolunda, -uñ, -da]*

Lisān ile ḳulaḳ ʿaynın ṣu **yolların** güşād itdi
Burun nāfe ile şüdyān yapıldı resmile meşhur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 112, Mısra 5). [yolların, -lar, -ı, -n]*

Taḳlid imiş faḳīh **yoluñ** iʾtiḳādın yoḳ ẕerrece
Artıḳ bulunmaz sizde hiç meẕheb dīn īmānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 9). [yoluñ, -uñ]*

Destine al seyf-i celāl berzaḫ itmiş **yollar** ḳatı
Ḳurd peleng arslān ḳamu ṭopṭolu cihān çaḳal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 7). [yollar, -lar]*

Maʿşūḳ **yoluna** virmege ben ʿaşḳile cān beklerim
Şevḳile bugün ol ḥażrete varmaḳ içün bu ān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 1). [yoluna, -un, -a]*

Çāresiz ḳaldım meded yoḳ ḥālimiz ġāyet yaman
Raḥm idip gel aç beḳāya **yolumuzu** gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 6). [yolumuzu, -umuz, -u]*

Dört kitābdan baḥs idersem kimse itmez hiç naẕar
Ḥaḳ **yoluna** gerçek ʿāşıḳ şāfī insān bulmadım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 213, Mısra 4). [yoluna, -un, -a]*

Keremkān-ı İmām Caʿfer ẕuhūruyla güşād oldu
Dīn ü mezheb kemāliyle **yolunda** rehberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 12). [yolunda, -u, -n, -da]*

ʿAlī Mūsā Rıżā medfūn Ḫorasān taḥtgāhında
Yolunda tā ezel virdim o şāha cān serim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 10). [yolunda, -un, -da]*

Kemāliyle ider şerhiñ kelāmullah ol nāṭıḳ
Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī **yoluna** iḳtidāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 12). [yoluna, -u, -ñ, -a]*

Biḥamdulillah ġulām Ḥaḳḳ-ı Ḥabīb-i kibriyāyım ben
ʿAlīʾyyüʾl-Murtażā şāhıñ **yolunda** cān fedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 2). [yolunda, -u, -n, -da]*

Ḥasanuʾl ʿAskerī Mehdī **yolunda** bir ḳulu olsam
Muḥaḳḳaḳ bunlar virsem hezārān cān-ı baş ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 11). [yolunda, -uñ, -da]*

Sükūtī Ḥāk-i pāyine gedāyım böyle bir şāhıñ
Yoluna cān u baş virsem gerekdir ben olam ḳurbān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 236, Mısra 12). [yoluna, -uña]*

Dīn ü meẕheb ḳamu īmān **yolundan** olmuşum fāriġ
Kelām-ı Ḥaḳ nice ḥadīs̱ bu güftārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 7). [yolundan, -uñ, -dan]*

Şeyḫ-i kāmil himmetiyle vuṣlāta **yol** bulmuşuz
Anıñ içün tā ezelden ḳılmışam iḳrār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 5). [yol,]*

Nefsimiz ejder miṣāli ḳatline mümkīn degil
Şeş cihetim ṭutdu muḥkem **yol** geçem virmez ʿadüv *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 253, Mısra 6). [yol,]*

Derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden żiyādır yā Resūlullah
Yoluna cān ile başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 2). [yoluna, -u, -n, -a]*

Żaʿīfim ʿācizim miskin **yolunda** cān u baş virdim
Ḳabūl it ḫāk-pāyında sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 9). [yolunda, -u, -n, -da]*

Sükūtī abdālım geldim viṣāliñ iştiyāḳından
Seniñ **yoluna** cān başım ḳoyarım yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 257, Mısra 14). [yoluna, -u, -ñ, -a]*

yol bul-: *Bir menzile ulaşmak için uygun yolu, yöntemi bulmak; vesile, araç bulmak.*

Sāniyen Aḥmed Nebīniñ vaṣfını ḳılam beyān
Anıñ ile rāh-ı Ḥaḳḳa buldular yol sālikā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 6). [yol buldular, -du, -lar]*

Müddeʾīler ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ leẕẕetine **yol bulmamış**
Anıñ çün rūz u leyāl çekmez her dāʾim ʿaẕāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 21, Mısra 9). [yol bulmamış, -ma, -mış]*

Mülk-i keşret berzaḫından çün ḫalāṣ olmuş bu dem
Vaḥdet **yol bulmuş** ol ʿirfān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 10). [yol bulmuş, -muş]*

Küntü kenziñ maḫzenine lāyıḳıyla **yol bulup**
Ḫānḳāh-ı ẕāt-ı Ḥaḳda kim ki cān itdi fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 11). [yol bulup, -up]*

yol kesici: *Issız yerlerde soygunculuk yapanlar.*

yol kesici taʿbīr olunur ve bu ḫuṣūṣda anlarıñ murād-ı ʿaliyyeleri keşret-i cemāʿatle
nezr ü fütuḥāt ile dergāhları maʿmūr u ābād olmaḳdan neşʾet ideyor *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 9). [yol kesici,]*

yolcu: *Yolculuğa çıkmış kimse, sâlik.*

İḳtiżā-yı sīnim üzre ṣāç Ṣaḳālım aġarıp
Şimdi altmış oldu yaşım **yolcuya** kervān gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 185, Mısra 6). [yolcuya, -y, -a]*

yoldaş: *Kader birliği yapılan arkadaş, dost.*

Saʿādet ẕāt-ı pākında bulunmuş ere **yoldaş** ol
Ḫavāric ḳavmine uyma virirler pāya meyl itme *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 271, Mısra 11). [yoldaş,]*

yolu düş-: *Yolu geçmek,(bir yere) yolu düşmek. O yerden geçmesi gerekmek II bir nesne hedefine saplanmak; bakışı isabet etmek.*

Ẓulmet-i tende ḳalanlar berzaḫa düşmüş yolu
Girmede meydān-ı ʿaşḳa bulmadı rāh-ı Ṣevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 3). [yolu düşmüş, -müş]*

yoluna cān vir-: *Uğrunda ölmek. || Uğrunda ölecek kadar bağlı olmak.*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżānıñ **yoluna cān virmişüz**
Hem Ḥüseyn şāh-ı şehīd-i Kerbelādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 5). [yoluna cān virmişüz, -miş, -üz]*

yu-: *Temizlemek, yıkamak, arındırmak.*

Necātım yoḳ bilürüm ben ḥużūr-ı ḥaşre vardıḳda
Yedi deryā **yūmaz** ḳalbim cihānda itmişem ʿişyān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 10). [yūmaz, -maz]*

İriş bir kāmil insāna ṭuta gör dāmenı her dem
Seniñ ḳalbiñ **yuyar** anlar virirler mesned-i pāye *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 6). [yuyar, -y, -ar]*

Bu kes̲retden eliñ **yumış** olurlar Ḥaḳḳıyla mevcūd
Beḳā-yı vaḥdete irmiş kelām-ı Ḥaḳ beyān söyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 96, Mısra 5). [yumış, -mış]*

yüce: *Ulu, büyük, yüce, yüksek.*

Anlarıñ ʿilm-i nihāyet ʿarş-ı aʿlādan **yüce**
Her cihetden ḳalb dolmuş Ḳurʾān ile itme baḥs̲ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 3). [yüce,]*

Pāye-i rifʿat bulanlar menzil-i ʿarşdan **yüce**
Bir ḳula olmaz Sükūtī bunda anlar iḥtiyāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 9). [yüce,]*

ʿAşḳ-ı ḥaḳīḳī erleriniñ menzil ʿarşdan **yüce**
Sen de cehd it ey Sükūtī rāh-ı Ḥaḳda bul murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 13). [yüce,]*

Mürşidiñ dāmeni muḥkem ṭut Sükūtī sen bugün
İrmek istersen **yüce** bir iḥsāna gel ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 161, Mısra 10). [yüce,]*

Himmeti ʿālī **yücedir** ṭaşlara teʾs̲īr ider
Ḳoymaz artıḳ bir mürīdīñ dünyā vü ʿuḳbā Ẕelīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 7). [yücedir, --dir]*

Ḫiẕmetiñ itdim gice gün mürşid-i bir ḥāẕıḳa
Himmetiñ ʿarşdan **yüce** ol ḳıldılar bir daneyim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 212, Mısra 12). [yüce,]*

Şeyḫ Saʿdeddīn Cebāvī mürşid-i kāmilleri
ʿArş-ı kürsīden **yüce** bir himmeti Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 232, Mısra 6). [yüce,]*

ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ şehr-i **yüce** girmez mürāʾī her bir ḫoca
ʿĀrifʿolan her dillerce maʿnā virir Ḳurʾānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 5). [yüce,]*

Şeyḫ İsmāʿīl muḥaḳḳaḳ himmetiñ ḳıldı **yüce**
Cereyān itdi sürʿatiyle sāye-i perde hemān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 5). [yüce,]*

Mürşid-i Ḥaḳ himmetiyle ʿarş-ı aʿlādan **yüce**
Cumʾāli Baba ḥaḳāyıḳ sırrın olmuş maẓharı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 3). [yüce,]*

yûf: *Üzüntü, esef ve kınama ifâde eder; yazıklar olsun.*

Geçmişiz mülk-i cihāndan bir ḳurı hemvāra **yuf**
Rızḳ içün hiç ġām çekilmez kesb iden ol kāre **yuf** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 1). [yuf,]*

Geçmişiz mülk-i cihāndan bir ḳurı hemvāra **yuf**
Rızḳ içün hiç ġām çekilmez kesb iden ol kāre **yuf** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 2). [yuf,]*

Her zamān ʿaḳl-ı maʿāşlar māsivāya meyl idip
Ḥaḳḳı itmişler ferāmūş ḳıldıġı inkāra **yuf** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 4). [yuf,]*

Ẕikr-i fikir māl-ı dünyā cemʿine eyler heves
Laʿnet anıñ mālına hem saʿy olan girdāra **yuf** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 6). [yuf,]*

Pāye-i rifʿat dilermiş ʿilmiyle vāʿiẓ bugün
Devlet-i dünyāya māʾil ḳıldıġı efkāra **yuf** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 8). [yuf,]*

Kibrile ṭutmuş cihānı ḥalḳa çoḳ eyler nifāḳ
Cehlile ġafletde ḳalmış böyle bir ġaddāra **yuf** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 10). [yuf,]*

Buġż cidārlar cihānı devr idermiş ser-te-ser
Kesb ider ol bunca sīm-i zer cemʾ olan dinare **yuf** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 12). [yuf,]*

Kimseler hiç bu fenāda görmemiş aṣlā vefā
Bir vefāya biñ cefā eyler ḳatı eşrāra **yuf** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 14). [yuf,]*

Māʾil olma ey Sükūtī māsivānıñ ḥubbuna
Aldadır bir ḳaḥbe zendir böyle bir aġyāre **yuf** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 16). [yuf,]*

yüñ: *Yün, tüy, koyun veya kuş tüyü için kullanılır.*

Ḳavm-i cāhil tefrīḳ itmez şāb u sükker resmini
Bir ṭutarmış **yün** ḳuşaḳla yaʿnī lāhur şalımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 10). [yün,]*

yunūs: *Hz. Yunus Aleyhisselam, Musul yakınlarındaki Nineve (Ninova) ahalisine gönderilen peygamber. Babası Metâ adında bir zât olup sâlih kimselerdendi. Yunus aleyhisselam kendisini balık yuttuğu için Zinnûn ve Sâhib-i Hût adlarıyla da anılmıştır.*

Hemān Davūd Süleymānʾa virildi salṭanat ḥükmü
Yunūsu atdı deryāya cinān bāġ u Ṣafā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 18). [yunūsu, -u]*

Yunūsʾum deryā içinde baṭn-ı māhīya düşüp
Ḫalvet itdi nice demler emr-i bir Mevlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 13). [yunūsʾum, -um]*

yürü-: *Akmak, yol almak, ilerlemek.*

Merd isen nefs ʿaskerine tīġ-ı Ḥaydarla **yürü**
Ḍarb ide gör virme fırṢat dīv ile şeyṭāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 189, Mısra 9). [yürü,]*

Hū ile ʿaşḳ baḥrına gelmiş ben Ṣalmışam
Bu vücūdum mevc gelmiş **yürüdü** ʿummāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 249, Mısra 6). [yürüdü, -dü]*

Ṭut erenler yoluñ gözle arayup sen Ḥaḳḳı izle
Bulunca ẕātını gizle **yürü** Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 8). [yürü,]*

Sükūtī pendini dinle degil yalan güzel benle
Gice gün ney gibi inle **yürü** Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 10). [yürü,]*

Yürü Derviş Sükūtī sen iriş bir kāmil insāna
Seni elbet ḳomaz maḥrūm anı hüner bulan gelsin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 229, Mısra 9). [yürü,]*

yūsuf: *Hz. Yakup'un oğlu, İsrailoğulları'na gönderilen bir peygamber.*

Heman şāfīʿ **Yūsuf** mālik bu dersden olmadı āgāh
Müfsidler beyānında ḳalurlar bunda hayrana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 7). [yūsuf,]*

Derd-i meşaḳḳat birçoḳ çekerim didelerim ḳan aġlar
Yaʿḳūb gibi **Yūsuf** içün vuṣlātına iḥsān beklerim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 203, Mısra 6). [yūsuf,]*

Derde Yaʿḳūb düşdü ol dem **Yūsufuñ** feryādıyla
Buldu Eyüb Ṣabrıyla çün derdine edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 9). [yūsufuñ, -uñ]*

Yaʿḳūb gibi rūz u leyāl dīdelerim ḳan aġladı
Derdi **Yūsuf** itdi helāk neyleyim ben āh ile vāh *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 272, Mısra 8). [yūsuf,]*

Derūnuñ nār-ı ḥasretle yaḳup külḫān ider Yaʿḳūb
Yusūfuñ derd-i āhıyla mülāḳatda devā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 10). [yusūfuñ, -uñ]*

Gice gün iftirāḳından dü çeşmimden aḳar ḫūn-ı yaş
Yusūfuñ ateşi ʿaşḳı Yaʿḳūb ḳalbiñ buḫūr itdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 384, Mısra 4). [yusūfuñ, -uñ]*

yüz: *"Yüz" sayı sıfatı.*

İki **yüz** ḳırḳ sekiz pāre ḥaṭlarla urup bendin
Ṭutar muḥkem göñül şehriñ bozulmaz ṭılsımı ey yār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 7). [yüz,]*

Yedi **yüz** hem yigirmi tam kirişler bağlayup anda
Ḳuruldu taḫt-ı ḫaḳānı otursun ol şāh-ı ebrār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 11). [yüz,]*

Hem üç **yüz** altmış ırmaḳlar aḳıtdı şehr-i āʿẓamda
O mülkün bāġ-ı bostānıñ ṣular hem her gün virir iṣmār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 19). [yüz,]*

Ḳutb-ı ʿālem hem pīrimiz ḳırḳlar gürūhu mürşidimiz
Üç **yüzlerden** her birimiz ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 6). [yüzlerden, -ler, -den]*

On iki gün ṣāʾim olmaḳ Muṣṭafānıñ ʿaşḳına
Nice **yüz** biñler ʿamelden ḫayrıla aḳdem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 6). [yüz,]*

Bir vefāya bunda **yüz** biñ çekerim derd-i elem
Bir ṭabīb-i ḥāzıḳ bulunmaz ideyim edvā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 3). [yüz,]*

Bu ʿāṣī bendeñiz kem-ter Sükūtī çakerin aḥḳar
Yolunda ḳoydu **yüz** biñ ser meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 14). [yüz,]*

Bu sāl içre Sükūtīniñ muvāfıḳ geldi tariḫi
Hezār üç **yüz** beşinde çün tamam itdim bu dīvānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 298, Mısra 14). [yüz,]*

Mürşid-i kāmil yüẔünden feyż alur bunca nebāt
Vaṣl ider ol ẕāt-ı Ḥaḳḳa nice **yüz** biñ ṭālibin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 10). [yüz,]*

Ṣal hicret biñ iki **yüz** hem daḫı ṭoḳsan ṭoḳuz
ʿAşḳıyla bir gün hemān ol hū deyüp gitdi beḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 13). [yüz,]*

Üç **yüz** iki tariḫinde żan idip hem de hezār 1302
Derd-mend Derviş Sükūtī naẓmıyla ḳıldı beyān 1 nisān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 11). [yüz,]*

Muṣṭafāya ümmet olduḳ bezm-i ervāḥ-ı ezel
Murtażānıñ ḫādimiyiz nice **yüz** biñ bay u geda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 4). [yüz,]*

Şeyḫ Saʿdeddin Cebāvī birmez nesl-i ʿAlī
Ḫānḳāhıñ ḫiẓmetinde bulunur **yüz** biñ ḳulu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 4). [yüz,]*

Sāl hezār üç **yüz** onunda rıḥlet itdi dünyādan
Şeyḫ ʿAlī semt-i beḳāda buldu maḳāmıñ firdevsden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 13). [yüz,]*

Bu tariḫim hezār üç **yüz** hem on bire irişmişdir
Sivā ḥubbnı terk itdim Ḥaḳ ile oldu pazarım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 13). [yüz,]*

Sükūtī sāl hezār üç **yüz** hem altıda tamām oldu
Bu nev çeşme idüp cereyān kemālile hep āʾlāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 19). [yüz,]*

Sāl ʿaded biñ ṭoḳsan altı hem iki **yüz** tariḫi
Bir ateş bıraḳdın Sükūtī cānına ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 17). [yüz,]*

yüz: *I. Yüz, çehre. II. Kişinin kendi şahsı, zatı.*

Yevm-i belāda ʿayāndır **yüzleri** aḳ nūr ile
Şerʿ-i pāk-i Muṣṭafāya kim ki itdi iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 5). [yüzleri, -ler, -i]*

Ṣāfī itmeden bu ḳalbi feṭḥ olunmaz bunda bāb
Pāk ide gör iç **yüẔini** refʿ ola dilden ḥicāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 23, Mısra 2). [yüẓini, -i, -n, -i]*

Tefekkür eylerim bunda bu fiʿiliyle selāmet yoḳ
Ḥużūr-ı ḫāk-i pāyine ne **yüẔile** varam yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 8). [yüẓile, -ile]*

Bezm-i ʿāşī **yüzüm** ḳara bu aḥvālim saña yā Rab
Ne mümkīn ideyim iḫfā ʿayāndır hep saña yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 9). [yüzüm, -üm]*

Terk-i sivā eyleye gel Saʿyla ey ṭālib
Ḥaḳḳa **yüZüñ** süre süre rūz u leyāl türāb it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 33, Mısra 6). [yüzüñ, -üñ]*

Yüzüñ nūruna müştāḳım anıñçün iderim zārı
Seḥerde ʿandelīb-āsā benim nālānıma bāʿiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 5). [yüzüñ, -üñ]*

Meyl kes ʿāşıḳ cefākār yāre olma müptelā
Bir gülen evvel **yüZüne** Şanma kim olur nigāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 6). [yüzüne, -üñ, -e]*

Meslek-i taḳvā **yüzünden** zāhidiñ her dāʾimā
ʿAşḳ yolundan bī-ḫaberdir her demi gümān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 3). [yüzünden, -ü, -n, -den]*

Görse Mecnūn seni ol dem Leylādan fāriġ olur
Perde çekmişdin **yüzine** şimdi oldun irtisās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 131, Mısra 6). [yüzine, -i, -n, -e]*

Ḳays-veş şaḥrālara ben gice gündüz düşmüşüm
Bir Şaçı Leylā **yüzünden** tārumārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 10). [yüzünden, -ü, -n, -den]*

Ṭālibā gel Ḥaḳḳı añla cümlede aʿyān imiş
Sī vü dü ḥarfle **yüzinde** ādemiñ beyān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 2). [yüzinde, -i, -n, -de]*

Bir şeb-i maʿnā **yüZünden** semʾ-i cāna bir ḫiṭāb
Sen de ara çün dediler aç gözüñ ol Ḥaḳ ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 11). [yüzünden, -ü, -n, -den]*

İlāhī cürm ü ʿiṣyāna ġarīḳim baḥr-ı bī-pāyān
Yüzüm ḳarasıyla gelsem ḥicābım çoḳ saña ʿayān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 2). [yüzüm, -üm]*

Şeş cihetden görünür hep dost **yüzü** bundan gerü
Ġayrı ḳalmaz perde-i ḥicāb idecek aġyār-ı hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 245, Mısra 3). [yüzü, -ŭ]*

Gülersin **yüzüne** bir gün hezārān biñ cefā eyler
Bu ḳaḥbe zen seni aldar ḳamu renge ḳoyandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 3). [yüzüne, -ün, -e]*

Günāhkār ümmetiñ oldum **yüzüm** ḳarasini sen sil
Viṣāliñ Şayḳalıñ urgıl cilā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 7). [yüzüm, -üm]*

Hiç terāḫḫum itmez oldu ḫavf yoḳ bilmem anıñ
Ḳanġı **yüzlerle** varır Ḥaḳ bir daḫı dīvānına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 6). [yüzlerle, -ler, -le]*

Her **yüzde** bugün kendisini şaldı ʿayān
ʿĀşıḳlarına göstermek içün ḳıldı bahane *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 1). [yüzde, -de]*

Her dem-be-dem cümle felek ʿarş **yüzünde** hem melek
Cevelān ider hū diyerek hū diyelim döne döne *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 285, Mısra 3). [yüzünde, -ün, -de]*

Aḥsen-i taḳvīm dinledi her cihetden Ādeme
Resm göẔ ḳaş Ṣāç ile virdi **yüẔine** envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 10). [yüẕine, -i, -n, -e]*

Si vü dü ḥarfle tamāmen **yüzini** ḳıldı beyān
Ādemin vechinde mevcūd ẕāt-ı Ḥaḳḳıñ defteri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 7). [yüzini, -i, -n, -i]*

Āyet-i heft Fātiḥadır çünki **yüzine** ʿayān
Cemʾ itdi Ḫudā anda ʿulūmuñ mecmāʿ-ı esrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 11). [yüzine, -i, -n, -e]*

Āsitān-ı evliyādır zāhidā gel sür **yüzüñ**
Merkez aḳṭāb-ı ʿālem eylegil iḳrār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 361, Mısra 7). [yüzüñ, -üñ]*

yüz çevir-: *Gösterdiği ilgiyi ve yakınlığı kesmek.*

Sensin ol ṣāʾfi maḥşer mücrim ʿāṣīlere
Yüz çevirme ḳullarından eyleme ḳahr u celal *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 6). [yüz çevirme,]*

Derdmend Derviş Sükūtī ʿarż-ı ḥālim bu saña
Yüz çevirme ben ḳulundan ṭoġru saña gidelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 14). [yüz çevirme,]*

yüz sür-: *Kutsal veya saygın birinin huzuruna çıkarken ayağına doğru eğilmek, saygı göstermek; aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak.*

Saʿyiñ hebā gitmez hemān düş ḥaḳiḳat rāhına
Sür erenler pāyına yüz olmaḳ dilersen ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 198, Mısra 6). [yüz sür, -mak]*

Pāyına **yüẔ süre** geldi anıñçün velī
Seyyid ʿAbdüʾl-Ḳādir oldu ser kibār-i evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 13, Mısra 7). [yüẕ süre, -e]*

Ḫānḳāh-ı Aḥmede Derviş Sükūtī sen bugün
Yüz süre gel rūz u şeb dergāh dārüʾş-şifādandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 20). [yüz süre gel,]*

Ḫāk-i pāy-ı şāh Taḳīyye **yüz sürenler** dāʾimā
Nakd-i canın bezl ider ol rahına kurban olur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 10, Mısra 3). [yüz sürenler, -en, -ler]*

Ḫāk-i pāya **yüz sürenler** oldular gerçek velī
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa daḫil olmuş bunlarıñ fayiḳleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 5). [yüz sürenler, -en, -ler]*

yüzden: *-den dolayı II sebebiyle.*

Her ne **yüzden** Ḥaḳ kelāmıñ Derviş Sükūtī söylesem
Nefret ider miṣl-i erneb insāna olmazlar enīs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 130, Mısra 9). [yüzden,]*

Şehā gel sen ḫaber ṣorma bu yolda ehl-i nādāna
Ne **yüzden** Ḥaḳ bilinür hem suʾāl it bezm-i ʿirfāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra 2). [yüzden,]*

Rumuz̲āt-ı eneʾl Ḥaḳḳı nice fehm itsün ol ṭālib
Bu maʿnādan ḫaber bilmez ne **yüzden** ire Sübḥāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 273, Mısra*

Āsitān-ı evliyādır zāhidā gel sür yüzüñ
Merkez aḳṭāb-ı ʿālem eylegil iḳrār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 7). [yüzüñ sür,]*

yüz ṭut-: *Yönelmek, meyletmek.*

Ḥaḳ ise bunda murādın rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Naḫnü aḳrebden ḫaberdār ol bugün vuṣlat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 7). [yüzüñ ṭut, -ü, -n]*

Dinleme münkir sözüñ açma aña hem rāzın
Rāh-ı Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ meydān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 12). [yüzüñ ṭut, -ün]*

Geç bu kes̲ret ʿāleminde rāh-i Ḥaḳḳa ṭut yüzüñ
Vaḥdet ilinde beḳā ol görmeye aġyār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 5). [yüzüñ ṭut, -ü, -n-üñ]*

Ehl-i bāṭın ḳıblesidir ṭut yüzüñ zāhidā aña
Secdegāh her velīniñ maʿnīde dildār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 3). [yüzüñ ṭut,]*

Ḫānḳāh-ı evliyāya ṭut yüẔüñ gel zāhidā
Ḥiz̲metinde bez̲l-i cān it semʿ-i cānın muhkem aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 7). [yüz̲üñ ṭut,]*

yüzüñden: *-den dolayı II sebebiyle.*

Āsumānıñ şems ü māhı şol **yüzünden** aḫz̲ ider
Nūruñ işrāḳ itdi bunda görünce şemʾaneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 7). [yüzünden,]*

Gör beni ʿaşḳıñ ne ḥāle ṣaldı şimdi sevdigim
Mecnūnum Leylā **yüzünden** küllī vīrān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 4). [yüzünden,]*

Mürşid-i kāmil **yüẔünden** feyż alur bunca nebāt
Vaṣl ider ol z̲āt-ı Ḥaḳḳa nice yüz biñ ṭālibin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 337, Mısra 9). [yüz̲ünden,]*

żabt: *Ele geçirme, hâkim olma; kontrolü altında bulundurma, dizginleme; anlama, kavrama.*

Çoḳ çalış bendinden ḫalāṣ olasın
Ẓabṭ ider ḳurmuş ol Temur ṭuzāḳdır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 81, Mısra 8). [ẓabṭ,]*

Bir desiseden ʿibāret nev-be-nev ḳanūn īcād
Ẓabṭ-ı Rabṭa bu ʿālem māl-ı mülkün her ne var *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 10). [ẓabṭ-ı, -ı]*

Ḥubb-ı evlād-ı ʿAlīye cān u baş ḳıl her müdām
Ẓabṭ ide gör nefsini her ġavġāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 6). [ẓabṭ,]*

Aç gözüñ sen zāhidā gel Muṣṭafāya ṭut ḳulaġ
Şerʿini **ẓabṭ** eyle muḥkem enbiyāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 2). [ẓabṭ,]*

İnsānıñ ḥayvāna tebdīl itmede aḫlāḳını
Ẓabṭ olunmaz ḳatı müşkül aẔdırır sükker ṭaʿām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 216, Mısra 8). [ẓabṭ,]*

zabṭ u rabṭ: *Emir altına alma.*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i nāẔenīnden baʿżı fuḳarā anıñ **Ẓabṭ u rabṭına**
ictisār iderler ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile ḳaṭʿ itmege Saʿy iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 5). [ẓabṭ u rabṭına, -ın, -a]*

zāde: *Doğmuş olan kimse, çocuk, yavru.*

Derūnu Kaʿbeʿde muṭlaḳ velādetı aña maḥṣūṣ
Resūlüñ ʿümmi- **Ẕādesi** ʿAliyyüʾl-Murtażā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 28). [ẕādesi, -si]*

zafer: *Maksuda vasıl.*

Senden ötrü cümle ʿālem rāh-ı Ḥaḳḳa yol bulup
Ḳurtulup ẓulümāt-ı tenden buldular Ḥaḳdan **ẓafer** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 14). [ẓafer,]*

zaġ: *Karga II rakip.*

Ṭutma zāhid sālūs eyle ehl-i ʿaşḳı sende bir
Ḳanda olur bülbül ile bir arada hem de **zāġ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 159, Mısra 8). [zāġ,]*

zāhid: *(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.*

Emr-i Ḥaḳla bu kitāba başladım ben **zāhidā**
Cevher-i naẓmım saçılsın ʿālem içre her yaña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 1). [zāhidā, -ā]*

Şın şarāb-ı kevşeri Kāẓım yedinden iç bugün
Ṣad Ṣafā eyler derūnuñ ister isen **zāhidā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 14). [zāhidā, -ā]*

Ze Ziyān irmez Caʿferden **zāhidā** ḳıl inḳiyād
Ġayn Ġayret kānı oldur müşkülüñ eyler güşā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 21). [zāhidā, -ā]*

Ṣoḥbetimiz Ḥaḳ bizim dinler iseñ **zāhidā**
Fehm ide gör nuṭḳumuzu tā olasın āşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 5, Mısra 1). [zāhidā, -ā]*

Āh u feryād itme **zāhid** rehber-i kāmil gözet
İrelim vaṣfına anıñ şāfī-i yevmüʾl-cezā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 11). [zāhid,]*

Zāhidā bilmez bu sırrı farḳ yoḳ Ḥaḳdan yaña
Söyleyin kimdir o demde yā viren kimdir cevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 16, Mısra 3). [zāhidā, -ā]*

Gel Ṭarīḳ-i enbiyāya **zāhidā** sen ḳıl ṭaleb
Mürşid-i kāmil ara bul ḥiẕmetiñ it rūz u şeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 1). [zāhidā, -ā]*

Sābit ol iḳrārına **zāhid** dilerseñ Ḥaḳḳı sen
ʿAhd-i miṣāḳıñ gözet gel şāh Rıżāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 13). [zāhid,]*

Zāhidā īmān dilerseñ Muṣṭafāya bīʾat it
Çünki ʿahdıñ var ezelden Murtażāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 1). [zāhidā, -ā]*

Zāhidā gel ister isen sen de bulasın necāt
Şerʿi pāk-i Aḥmedīye dāʾimā eyle ṣalāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 1). [zāhidā, -ā]*

Zāhid ider ḳīl u ḳāl her kelāmı bī-kemāl
Tā olunca ben viṣāl çaġırırım Ḥaḳ dost *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 30, Mısra 7). [zāhid,]*

Beyt-i Ḥaḳḳıñ şol göñüldür **zāhidā** eyle ṭavāf
Kaʾbe-yi muṭlaḳ Ḫudāyı añla gör dīdār muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 32, Mısra 7). [zāhidā, -ā]*

Kesret-i dünyāya baḳma **zāhidā** vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 1). [zāhidā, -ā]*

Kesret-i dünyāya baḳma **zāhidā** vaḥdet gözet
Gir ḳanāʿat köşesine dāʾimā ʿuzlet gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 1). [zāhidā, -ā]*

Sözüm ṭutġıl behey **zāhid** seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it
Evlā gör Ḥaḳḳa sen ʿābid seḥerlerde Ḥaḳḳı ẕikr it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 39, Mısra 1). [zāhid,]*

Zāhidā sen ḥırṣ ile her insān ile itme baḥs
ʿİlm-i Ḥaḳḳıñ māhiri ol ʿirfān ile itme baḥs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 41, Mısra 1). [zāhidā, -ā]*

Ḫānḳāh-ı evliyāya ṭut yüẔüñ gel **zāhidā**
Ḥiẕmetinde beẕl-i cān it semʿ-i cānın muhkem aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 48, Mısra 7). [zāhidā, -ā]*

Ṣāḳīyā nā-şād mey mesrūr ider aḥmer ḳadeḥ
Dedi **zāhid** mey ḥarāmdır ehline direm mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 2). [zāhid,]*

Münkir olma **zāhidā** sen eylegil iḳrār-ı meşāyiḫ
ʿAşḳile sālik olanlar buldular dildār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 1). [zāhidā, -ā]*

Kesret-i dünyādan el çek **zāhidā** Ḥaḳdır murād
Dinle bu nuṭḳum saña ḥüccet dilersen ḳıl iʾtimād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 1). [zāhidā, -ā]*

Dervişlerimiz Ḥaḳ ẕikrin ider şām u seḥer **zāhid**
Bülbüllerimiz ġonca güle eyler fiġān bahār **zāhid** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 1). [zāhid,]*

<u>ẓāhir:</u> *Açık / belli. II Varlığı âşikâr olan, varlığının delilleri bulunan ve kâinattaki eserleri vasıtasıyla bilinen Allah.*

Lamelif lā dimezem men gel eşyā Ḥaḳ durur
Ya yalanım yoḳ Sükūtī gün gibi **ẓāhir** Ḫudā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 30). [ẓāhir,]*

ʿİlm-i bāṭında Naḳīdir maẕhar-ı sırr-ı ʿaẕīm
ʿAsker olmuş küntü kenziñ vāḳıfı **ẓāhir** nümāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 16). [ẓāhir,]*

On bir ṭarīḳ erkānları **ẓāhirdedir** bürhānları
Şeyḫ Saʿdeddīn sulṭānları ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 123, Mısra 9). [ẓāhirdedir, -de, -dir]*

Neyler bize nādān sözü kār eylemez ḳalbimize
Ẓāhir durur her yerde Ḥaḳ seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 10). [ẓāhir,]*

Ḥamd ider Derviş Sükūtī ẕāt-ı Ḥaḳḳa vāṣıl olup
Ḳalmadı hiç bunda maḫfī **ẓāhir** oldu hep nihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 14). [ẓāhir,]*

Noḳṭa-ı cevher ḥaḳāyıḳ **ẓāhir** olup ʿāleme
Çeşm-i ḫuffāş hiç görür mü gündüzü āʾyān nice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 259, Mısra 3). [ẓāhir,]*

Küntü kenziñ sırrını bul sende hem **ẓāhir** durur
Cehd ide gör sen daḫı irmek dilersen ol kana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 277, Mısra 3). [ẓāhir,]*

Naḳī imām ʿAlīniñ gör elinde ḥucceti **ẓāhir**
Hem oldur vārī<u>s</u>-i Ḥaydar cihāna evliyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 11). [ẓāhir,]*

Ol Muḥammed Bāḳır oldu pişvā-yı rāh-ı dīn
Muḥabbet-i **ẓāhir** elinde cümle ḫalḳa rehnümā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 4). [ẓāhir,]*

ʿAlī evvel ʿAlī **ẓāhir** ʿAlī bāṭın
ʿAlī Aḥmede yār olmuş ezelden yoḳ iki cihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 15). [ẓāhir,]*

Evvel oldur aḫir oldur **ẓāhir** ü bāṭın daḫı
Pādişāh-ı lā-yezāl ḥākim-i cebbār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 363, Mısra 15). [ẓāhir,]*

Ṣūretde ʿaceb ḫande ider cümle bu ḫalḳı bend itmek içün
Ẓāhirde ḳalay urmuş yüzüne ḳalbinde ṭulūʿ miżmār naḳūs *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 8). [ẓāhirde, -de]*

Her kelāmı āyet ḥādi<u>s</u> **ẓāhirinden** ifşā ider
ʿİlm-i bāṭın esrārına vāḳıf degil dil-ḫānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 380, Mısra 5). [ẓāhirinden, -i, -n, -den]*

Taʿmīre elim yitmediġi **ẓāhirimiz** oldu ḫarāb
Ḳalb-i ḫānesiyle uġraşurum cismim olunca türāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 2, Mısra 1). [ẓāhirimiz, -imiz]*

<u>ẓāhir ʿilmi:</u> *Mutasavvıfların hadis, kelâm ve fıkıh gibi dinî ilimlere verdikleri ortak isim.*

Ẓāhir ʿilmiñ bāṭın ehl bilmedise ḫoş eger
ʿİlm noḳṢāndır didiler ehl-i taḥḳīḳ muṭlaḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 3). [ẓāhir ʿilmiñ, -n]*

Ẓāhir ʿilmini ekersen bildin ise vāʿiẓā
Bāṭınıñ hiç bilmedinse Ṣarf-ı cehl dirler saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 379, Mısra 1). [ẓāhir ʿilmini, -n, -i]*

zāhiran: *Zahir ehli; tasavvuf ehline göre işin şeklinde kalan, mânâ ehli olmayan kimseler.*

Gerçe şeyhiñ didesi çün **ẓahirān** ʿāmā olup
Lik bāṭın gözü meftūḥ yoḳ ḫafī bir şey aña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 17). [ẓahirān,]*

zaḫm: *Yara; mec. Dert, sıkıntı, acı.*

Ḳurtuluş yoḳ nār-ı dūẕāḫdan Sükūtī çün bular
Loḳmān olsa derde çāre **zaḫma** bīmār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 14). [zaḫma, -a]*

Dil şehrini ḳıldı yebāb edvāsına hīç çāresi yoḳ
Ẕaḫmıñ çekemem boynumuza el-ḫāḳ ideyim ben resenim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 211, Mısra 6). [ẕaḫmıñ, -ı, -n]*

Merhem ururlar anıñ her rūz u şeb dil **zaḫmına**
Bir ṭabīb-i ḫāẕıḳa irüp ḫālini eşʿār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 3). [zaḫmına, -ı, -n, -a]*

zaḫmet: *Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.*

ʿAşḳile Ferhād nice dem uġradı berzaḫlara
Şīrīn içün çekdi **zaḫmet** olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 8). [zaḫmet,]*

Seḥerde olma sen ġafīl çeker **zaḫmet** yarın cāhil
Bulup bir mürşid-i kāmil uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 11). [zaḫmet,]*

ʿAşḳile Ferhād nice dem uġradı berzaḫlara
Şīrīn içün çekdi **zaḫmet** olmadı hiç kām-yāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 350, Mısra 8). [zaḫmet,]*

Ḳahr itmege bir nice dem dürlü cefā çün itdiler
Dil şehrini ḫarāb içün çoḳ virdiler zaḫmet bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 8). [zaḫmet virdiler, -di, -ler]*

ża ʿīf: *Güçsüz,kuvvetsiz, iktidarsz kimse II (aşık).*

Mūr-ı ednādan **żaʿīfīm** merḥamet ḳıl yā İlāhi
Bıraḳma berzaḫ illerinde ḳalmışım nāçar bī-kes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 5). [żaʿīfīm, -im]*

Żaʿīfim ʿācizim miskin yolunda cān u baş virdim
Ḳabūl it ḫāk-pāyında sezā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 9). [żaʿīfim, -im]*

Senin ʿaşḳıñ olup beydā dūş oldu ḳalbime sevdā
Żaʿīfim gerçe bir ednā meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 4). [żaʿīfim, -im]*

Ḥālimiz dün ü gün yamandır ṣabr idemem ġayr hiç
Ḥasta dil mürdan **żaʿīfim** nā-çāre ġayret itmedi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 320, Mısra 4). [żaʿīfim, -im]*

żaʾifüʾl-ḥaḳīr: *Zayıf ve değersiz, güçsüz ve itibarsız.*

Pes imdi bu faḳir zenb ü keşīr mürdan ednā **żaʾifüʾl-ḥaḳīr** el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Saʿdeddīn el-Cebāvī mesmūʾ-yı ʿācizānemize naẓaran beyneʾn-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 1). [żaʾifüʾl-ḥaḳīr,]*

zāʿil: *Devamlı ve kalıcı olmayan, sona eren, yok olan, ortadan kalkan.*

Cān niṣār et Mūsā-yı Kāẓım Rıżāya her zamān
Zāʿil olmaz Ḥaḳ ḳatında ḫūn pahāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 10). [zāʿil,]*

Māl ile mülk bunca evlād hem daḫı ḥüsn-i cemāl
Zāʿil olur bunda ḳalmaz ġayr nice idelim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 207, Mısra 12). [zāʿil,]*

Rāhında sen olma ġafil Ḥaḳḳı ögren ḳalma cāhil
ʿÖmrüñ geçüp ḳılar **ẕaʾil** Ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 10). [ẕaʾil,]*

Süleymān nebīniñ ḳurd ḳuşa ḥükmü
Ẕaʾil olup devri geçdi fenada *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 278, Mısra 22). [ẕaʾil,]*

Buyurdu Aḥmed-i muḫtār cihānıñ ḥükmü **zāʾildir**
Güneş gölgesine beñzer ḳarār itmez bir arayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 332, Mısra 7). [zāʾildir, -dir]*

ẕākir: *Allah'ı çokça anıp zikreden; Allah'a çokça duâ eden (kimse).*

ʿĀşıḳları olmaz tehī **ẕākirlerin** hūdur āhı
Āsān geçerler bir daḫı rehberleri çün Cebrāʾīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 5). [ẕākirlerin, -ler, -in]*

ẕāl: *Acımasız ve haksız davranan, zulmeden. II Felek, talih.*

Rüstem **Ẕāle** hezārān Derviş Sükūtī taḥsīn it
Ḳābil olmaz ḳarşusunda nice biñ leşker gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 9). [ẕāle, -e]*

Nola bu dehre çün gelmiş nice **Ẕāl** ile ol Rüstem
Elinde tīġ ile ḫançer yürürler bī-amāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 9). [ẕāl,]*

ẕālim: *Acımasız ve haksız davranan, zulmeden. II Felek, talih.*

Hiç ḳalur mu ittiġi **ẓālim** sitem-kār yanına
İntiḳāmıñ Ḥaḳ alur ḳahrile her ān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 27). [ẓālim,]*

Dönüp Mecnūna bu ḥālim perişān oldu aḥvālim
Bu nefis ḳomaz ḳatı **ẓālim** meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 280, Mısra 12). [ẓālim,]*

Cismini āh pāre pāre nice ḳıldı **ẓalīmān**
Nesl-i hāşim Caʿfer ṭayyāre şor şorma bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 343, Mısra 9). [ẓalīmān, -an]*

Bunca demler yalvarırdım ḥālime raḥm iylesün
Ey Sükūtī şefḳāt umma bir **ẓālim** ġaddāredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 10). [ẓālim,]*

Kim umar senden terāḥḥum bī-vefā **ẓālim** felek
Ġadrile cevr-i cefādır ʿādetiñ **ẓālim** felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 1). [ẓālim,]*

Kim umar senden terāḥḥum bī-vefā **ẓālim** felek
Ġadrile cevr-i cefādır ʿādetiñ **ẓālim** felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 2). [ẓālim,]*

Laḥẓıñ ḫandān idersin encām biñ ḳahrıyla
Bir cāẕū zensin meded yoḳ senden ey **ẓālim** felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 4). [ẓālim,]*

Kimseler hiç sāyenizde istirāḥat itmedi
Bir vefāya biñ cefālar eyledin **ẓālim** felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 6). [ẓālim,]*

Merḥamet-i āṣār sende görmedi hiçbir nebī
Evliyāya ẓulmüñ artıḳ eyledin **ẓālim** felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 8). [ẓālim,]*

Destiñizden refʿ idüp inṣāfa ġayret itmeden
İntiḳām almaḳ murādıñ her demi **ẓālim** felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 10). [ẓālim,]*

Nev-civānım aldın elden rūy-ı gül mehpāremi
Cibrīle ḳahrın irişdi bī-vefā **ẓālim** felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 12). [ẓālim,]*

Laʿnete oldun sezāsın kim ider ḥüsrān degil
Müsteḥaḳ ehl-i cezāsın her Zamān **ẓālim** felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 14). [ẓālim,]*

Hū diyüp cān teslīm itdi ʿaşḳıyla Mollā Ḳadın
Cennetüʾl mevāda buldu rifʿatı **ẓālim** felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 16). [ẓālim,]*

Sāl ʿaded biñ ṭoḳsan altı hem iki yüz tariḫi
Bir ateş bıraḳdın Sükūtī cānına **ẓālim** felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 18). [ẓālim,]*

Şāh Ḥüseyni Kerbelāda ḳıldı **ẓālimler** cefā
Āh nice cānlar dayansın bir tükenmez macera *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 7). [ẓālimler, -ler]*

Tīġ-ı ḫançer bāġrına urdı o **ẓālim** ber tamām
Kerbelā ʿaşḳına oldu şeyḫ ʿAlī Ḳoç hem şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 10, Mısra 11). [ẓālim,]*

żam: *Üzerine bir şey ekleme, katma.*

Üç yüz iki tariḫinde **żam** idip hem de hezār 1302
Ṣuyun içe ey Sükūtī kim bunda mürūr mart 17 *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 17). [żam,]*

Rūmī tariḫinde üç yüz **żam** idip hem de hezār
ʿAvn-ı Ḥaḳla itdi teşrīf ol keremkānı vefa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 19). [żam,]*

zamān: *1-Vakit, çağ. 2-Devir: 3-Süre, mühlet.*

Pes imdi maʿlūm ola ki ey ʿazīz kāmilan dünyāya fī- **zamānına** ṭufān-ı Nūḥ irişmiş
olsa idi ḳalbimize aṣlā ḫalel gelmezdi faḳat bu ḫuṢūṢda ṭarīḳat-ı ʿaliyye-i Saʿdiyye meyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 15). [zamānına, -ı, -n, -a]*

Şāh Taḳī vü bā Naḳī ḳullarıyuz her **zamān**
ʿAsker mehdī yolunda cānımız her dem fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 11). [zamān,]*

Keşti ʿaşḳa süvār ol bir **zamān** gez Nūḥ gibi
İr necāta ṭufānından olmaya cismiñ ḥarāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 7). [zamān,]*

Ẕikrile ḳalb açılurmış çünki dedi Muṣṭafā
Seyr idersin ol **zamānlar** ʿarş-ı kürsī bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 8). [zamānlar, -lar]*

Evvelā ʿaşḳdan urur dem baḥs ider ṭāliblere
Ṣoñra baḥr-ı ʿaşḳa Ṣaldı ol **Zamān** bī-irtiyāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 19, Mısra 4). [zamān,]*

Ehl-i ḥasūd nā-kese itme taḳarrub her **zamān**
ʿĀşıḳ isen gel bugün merdān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 3). [zamān,]*

Derviş Sükūtī her **zamān** Saʿy ide gör bul Ḥaḳḳı
Saña senden yaḳīn ol ḳalb evinde mihmānı aç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 47, Mısra 9). [zamān,]*

Biñ naẕar ḳıldı Sükūtī kāʾināta bu **zamān**
Cümle ʿālem bir görünür ḳalmadı aġyār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 11). [zamān,]*

Himmetini almaḳ içün çoḳ **zamān** itdim niyāz
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa bir ḳademde eyledi viṣāl meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 59, Mısra 5). [zamān,]*

Bir **zamān** Ferhād da gezdi kūh ṣaḥrālarda hep
Bir lebi Şīrīn içün daġlarla itdi çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 7). [zamān,]*

Dilden iḫrāc etmeyiz ẕikr-i Ḥaḳḳı her **zamān**
Ẕikr ile Derviş Sükūtī oldu bir er zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 9). [zamān,]*

Vaṣf iderim zāhidā ben her **zamān** ol yār murād
Medḥiñ itmez bunda bir cān hiç degil aġyār murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 67, Mısra 1). [zamān,]*

Ḥüsnüne müştāḳ olaldan bir **zamān** Ferhād daḫı
Kūh-ı ṣaḥrālarda itdi Şīrīn içün çoḳ cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 11). [zamān,]*

zan: *Şüphe, kuruntu.*

Evvel ki ġavvāṣ baḥre olmaz gevheriñ hiç ḳıymetiñ
Farḳ idemez bunda aṣlā **ẓan** ile vehm içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 90, Mısra 6). [ẓan,]*

zan: *Sanmak, varsaymak.*

Bī- pahā ḳabza ḥacerle görse elmās taşını
Yek bahādır **ẓan** iderler böyle bir emvalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 14). [ẓan,]*

Üç yüz iki tariḫinde **żan** idip hem de hezār 1302
Derd-mend Derviş Sükūtī naẓmıyla ḳıldı beyān 1 nisān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 339, Mısra 11). [żan,]*

zār: *1. Ağlama,2. inleme, şikâyet 3) feryat, figan.*

Başlamış bülbül fiġāna nāle vü gülzār muḥabbet
Derd-i ʿaşḳ ile çoşupdur eylemiş hep **zār** muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 29, Mısra 2). [zār,]*

Yüzüñ nūruna müştāḳım anıñçün iderim **zārı**
Seḥerde ʿandelīb-āsā benim nālānıma bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 40, Mısra 5). [zārı, -ı]*

Bu endīşem ne ḥikmetdir bu ʿālemi ider ifād
Beni bir dem ḳomaz raḥat içimde **Ẕār** olur bāʿiṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 44, Mısra 4). [ẕār,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşenler **zār** ider her rūz u şeb
Hiç ṭabīb ḳılmaz devāyı bulmadı aṣlā felāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 5). [zār,]*

Bülbülüñ efġān-ı **Ẕārı** güllere vaḳt-i bahār
Yoḳ yere feryād-ı āhı çūş ider ʿaleʾṣ-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 7). [ẕārı, -ı]*

ʿİllet-i ʿaşḳa düşelden **Ẕār** iderdim her seḥer
ʿAşḳ ile irdim devāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 9). [ẕār,]*

Bülbül-i şūrīdeler gör **zār** idermiş her seḥer
Bir gül-i raʾnā içün nālān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 3). [zār,]*

Gice gündüz bülbül-i āsā **zār** u efġānlar idip
Çaġrışuruz her seḥerler tā kesilince bu ses *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 128, Mısra 3). [zār,]*

Bülbül-i şūrīdeler gör her ṣaḥrā feryād ider
Bir gül-i raʿnā içün biñ **zār** ile efġān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 6). [zār,]*

Gülşen-i ʿaşḳa her zamān bī-çāre bülbül gibi
Feryād iderek her seḥer biz **zāre** alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 6). [zāre, -e]*

Ḥasta oldum nice demler **Ẕār-ı** efġān ḳılmışam
Bir ṭabīb bī-devādan hiç şifāsın görmedik *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 184, Mısra 7). [ẕār-ı,]*

Hem Ḥüseynʾi Kerbelāda ḳıldılar ol dem şehīd
Yedi eflāk itdi feryād āh ile hep **zār** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 6). [zār,]*

Göñül itme ḥaẕer benden fiġān eyle nedir **Ẕārıñ**
Ḥaḳ ile ḳıl bugün ülfet dü ʿālemde odur yârin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 1). [ẕārıñ, -ın]*

Yās ṭutup gökde melekler **zār** idip eyler fiġān
İns ü cān vaḥş ṭuyūr oldu giryān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 29). [zār,]*

Rūz-ı mātem **zār** ile feryād ider vaḥşi ṭuyur
Ḳan döküp gökde melekler gözleri pür-nem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 9). [zār,]*

İmām-ı ʿĀbidīn Bāḳır muḥaḳḳaḳ pişvāmızdır
İmām Caʿfer gibi bir **zār** bulunmaz şerḥ ide Ḳurʾān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 230, Mısra 6). [zār,]*

Derdli olan bulsa cāʾiz ḳalbini tımār iden
Raḥat olur cismi anıñ bir gün ola **Ẕār** iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 2). [ẕār,]*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş oldum ney gibi inlerdi dil
Ẕār-ı feryādımla ṭoldu bu zemīn ü āsumān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 6). [ẕār-ı,]*

zār u efġān: *Ağlayıp inlemek.*

Her seḥerler **zār u efġān** dest-i Ḥaḳdan ḳılarmış ʿandelīb
Bir gül-i ḫandān arar ol bilmez sırr-ı gülistān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 5). [zār u efġān,]*

zār u feryād: *Ağlayıp inlemek.*

Ehl-i ʿaşḳıñ menziline irmedi vāʿiẓ bugün
Kürsīlerde **zār u feryād** beyhūde her ān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 6). [zār u feryād,]*

żarar: *Ar. Zarar, ziyan.*

Müfti ḳaḍı şeyḫi derviş nefsine tābiʾ olup
Ẓulm iderler cümle ḫalḳa ḳılmadı dāʾim **żarār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 18). [żarār,]*

Ḫalḳ-ı Aḥmed kesb idenler kimseye ḳılmaz **żarār**
Ḫoş naẓarla vaṣfıñ iyler nitekim dünyadadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 107, Mısra 11). [żarār,]*

Seniñle eyleyen beyʾ u şirā tā ezelden çün
Muḥaḳḳaḳ bil bu pazarda duranlar hiç **żarār** olmaz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 120, Mısra 2). [żarār,]*

zār-ı ʿaşḳ: *Aşk iniltileri. || Aşığın çektiği ıstıraptan dolayı ağlayıp inlemesi.*

Vechini çün ḳıldı rūşen her demi envār-ı ʿaşḳ
ʿAndelīb-āsā seḥerde eylediḳ hep **zār-ı ʿaşḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 168, Mısra 2). [zār-ı ʿaşḳ,]*

zār-ı sergerdān: *Perişan ağlayan.*

Gelüp vaḥdet diyārından bu keşretde fenā bulduḳ
Gezerken **zār-ı sergerdān** hele bir rehnümā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 2). [zār-ı sergerdān,]*

zarîfe hânım: *Divanın sahibi Murtaza Sükuti'nin eşi.*

Genç yaşında **Ẓarîfe Ḫānım** ʿazm idüp dār-ı beḳā
Sāl hezār üç yüz beşinde ṭutdu cennetde mekān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 13). [ẓarîfe ḫānım,]*

zât: *1. Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse. 2. Bir şeyin ta kendisi, maddî varlığı, maddî varlığının özü, öz varlık. 3. Bir varlığın hakîkati, hüviyeti, mâhiyeti.*

Şemʿi **ẕātından** yaratdı ādemiñ ervāḥını
Nūr-ı pākın şuʿlesinden geldi bu nice enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 9). [ẕātından, -ıñ, -dan]*

Ḥaḳ saña senden yaḳın bil çeşm-i cānıñ aç bu gün
Naḥnü aḳreble mübīn **ẕātına** ḳılmış şuhūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 10). [ẕātına, -ın, -a]*

Ṭut erenler yoluñ gözle arayup sen Ḥaḳḳı izle
Bulunca **ẕātını** gizle yürü Ḥaḳḳa seḥer yalvar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 94, Mısra 8). [ẕātını, -ı, -nı]*

Kemāl **ẕāt** ile Derviş Sükūtī iltifātım çoḳ
Muḥabbet ẕevḳine irdim o yār ile liḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 9). [ẕāt,]*

Ẕāt-ı efġān kārı olmuş ʿāşıḳ-ı bī-çāreniñ
Nāre yanmaḳdan uṣanmaz ẕevḳ ider pervānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 3). [ẕāt-ı,]*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa vaṣl iden ʿaşḳ imiş ʿuşşāḳını
Ceẕb ider ol kendi **ẕātıñ** her demi sulṭānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 8). [ẕātıñ, -ı, -n]*

Mecnūn āsā kūh-ı Ṣaḥrāñızda beyhūde bugün
Kendi **ẕātında** ara bul ṭopṭolu Leylā göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 194, Mısra 8). [ẕātında, -ı, -n, -da]*

Çeşm-i ʿamādan münezzeh eylemişken **ẕātını**
ʿAyn-ı bāṭın seni gördü cümlede ʿayān olan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 225, Mısra 5). [ẕātını, -ı, -nı]*

Saña Ḥaḳ dedi maḥbūbum ezelden tā ebed çün kim
Ḥaḳḳa çün **ẕātıñız** maẓhar meded ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 268, Mısra 8). [ẕātıñız, -ınız]*

Ẕāt-ı ṣıfātında anıñ şīr-i şecāʿat resm-i ḳavī
Şevḳ-i iṭāʿat-i Muṣṭafāda bir ehl-i vefā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 9). [ẕāt-ı, --ı]*

Maẓhar-ı Mevlā ki senin **zātına** bürhān ḳavī
Līmaʾallah maḥremisin añla gel sende seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 7). [zātına, -ı, -ñ, -a]*

zât-ı ahmed: *Hz. Muhammed'in zatı // Hz. Muhammed.*

Oḳurlar men ʿaref sırrına kemāl **ẕāt-ı Aḥmedden**
Olurlar ḥoca-ı ḳanber muḥaḳḳaḳ ʿālīyā meclis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 129, Mısra 5). [ẕāt-ı aḥmedden, -den]*

ẕāt-ı allah: *Allah'ın zatı/kendisi.*

ʿAlīdir bil bu ʿālemde muḥaḳḳaḳ ṣor tā insān
Velī maʾnīde **ẕāt-ı Allah** ʿAlīdir hem daḫı raḥmān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 356, Mısra 12). [ẕāt-ı allah,]*

ẕāt-ı ḥaḳ: *Allah'ın varlığı, mevcudiyeti*

Gel Sükūtīʾden suʾāl it ḳandadır ol **ẕāt-ı Ḥaḳ**
Gösterir kāmil-i meşāyiḫ Ṣor aña esrār-ı muḥabbet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 381, Mısra 13). [ẕāt-ı ḥaḳ,]*

Bāḳır imām rāhına her kim itdi cān niṯār
Bildi taḥḳīḳ bu cihānda kim imiş ol **ẕāt-ı Ḥaḳ** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 21, Mısra 4). [ẕāt-ı ḥaḳ,]*

Vav vücūdum mülk içre **ẕāt-ı Ḥaḳ** itdi ẓuhūr
He hidāyet andan oldu bizlere her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 27). [ẕāt-ı ḥaḳ,]*

Nefsi sevmek ʿilletinden geçmiş Sükūtī çün bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳda ẕevḳile her ān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 16). [ẕāt-ı ḥaḳda, -da]*

Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaberdir bulmadılar kâmili
ʿİlm-i ẓāhir cümle Ṣalmış ḫalḳ ile ider cihād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 63, Mısra 9). [ẕāt-ı ḥaḳdan, -dan]*

Noḳṭa-ı müphem ḥaḳāyıḳ sırrına maẓhar olup
Feyż irişdi **ẕāt-ı Ḥaḳdan** bulmuşuz kāmil reşād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 4). [ẕāt-ı ḥaḳdan, -dan]*

Saʿyını virmiş hebāya reh-nümāsız şol kişi
Ẕāt-ı Ḥaḳdan bī-ḫaber ol Yezdānʾı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 12). [ẕāt-ı ḥaḳdan, -dan]*

Çün nidā **ẕāt-ı Ḥaḳdan** irdi semʿ-i cāna hū
Anıñ içün başladı cān bülbülü efġāna hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 247, Mısra 1). [ẕāt-ı ḥaḳdan, -dan]*

İr erenler ṣoḥbetine menzil-i ʿirfān gözet
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa irmek içün her demi iḥsān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 10). [ẕāt-ı ḥaḳḳa, -a]*

Nefsini idrāk idenler **ẕāt-ı Ḥaḳḳa** yol bulup
İrdiler esrār-ı ġayba rütbe-i ʿirfān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 7). [ẕāt-ı ḥaḳḳa, -a]*

Vaḥdet-i Ḥaḳḳa irelden Şeyḫ Sükūtī bu Zamān
Keşret içre **ẕāt-ı Ḥaḳḳı** seyr ider cihāndan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 226, Mısra 10). [ẕāt-ı ḥaḳḳı, -ı]*

Maḫfī itmez **ẕāt-ı Ḥaḳḳı** söylüyor hep ẓāhirā
Her şebi eyler nümāyān nūr-ı ḳandīlden sirāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 2, Mısra 19). [ẕāt-ı ḥaḳḳı, -ı]*

<u>ẕāt-ı ḳadīm:</u> *Kadim zatı.*

Tekyegāhıñ ʿarṣasında çeşmesi **ẕāt-ı ḳadīm**
Taʿmīratla buldu mevcūd ḫālıḳıñdır her umūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 13). [ẕāt-ı ḳadīm,]*

Küntü kenze vāḳıf olmuş böyle bir **ẕāt-ı ḳadīm**
Bezm-i ervāḥ-ı ezelden Ḥaḳ anı ḳılmış ʿalīm *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 21). [ẕāt-ı ḳadīm,]*

Fezkurūnī āyetiyle ḳalbini pāk itdiler
Mışḳal **ẕāt-ı ḳadimden** envārı Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 16). [ẕāt-ı ḳadimden, -den]*

<u>ẕāt-ı mevlā:</u> *Her şeyin sahibi, maliki olan Zât, Allâh.*

Ḳalbimizi **ẕāt-ı Mevlā** nūruyla taḳdīs idip
Şuʿlesiyle pür żiyādır meşel ḳamer āfītāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 9). [ẕāt-ı mevlā,]*

Oḳurlar men ʿaleyhā fān kelām **ẕāt-ı Mevlāʾnıñ**
İder nefret bu dünyādan derūnuñ eyleyen envār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 95, Mısra 3). [ẕāt-ı mevlāʾnıñ, -nın]*

Murādın Ḥaḳ ise ey cān ola gör mürşide ṭālib
Açar ol dīde-i cānıñ iresin **ẕāt-ı Mevlāya** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 264, Mısra 8). [ẕāt-ı mevlāya, -ya]*

Cemāl-i **ẕāt-ı Mevlāya** bular ʿāşıḳ olup her dem
İderler rüʾyet-i dīdār göñülde özge sevdayı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 314, Mısra 9). [ẕāt-ı mevlāya, -y, -a]*

<u>ẕāt-ı muṭlaḳ:</u> *Varlığı mutlak olan Allah.*

Murtażāya çünki laḥmi hem dedi faḫr-i cihān
Ẕāt-ı muṭlaḳ nūr-ı vaḥdet cümlede yektā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 24). [ẕāt-ı muṭlaḳ,]*

Ehl-i Ḥaḳḳı vaṣf ider Derviş Sükūtī her demī
Yoḳ ḫilāf **ẕāt-ı muṭlaḳ** ḥaḳḳıyla ol dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 16). [ẕāt-ı muṭlaḳ,]*

Yād ide gör her seḥerler **ẕāt-ı muṭlaḳ** ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 5). [ẕāt-ı muṭlaḳ,]*

Yād ide gör her seḥerler **ẕāt-ı muṭlaḳ** ismini
Cehd idip gel bıraḳma dilden Ḥaḳḳı eyle sen ṭaleb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 349, Mısra 5). [ẕāt-ı muṭlaḳ,]*

<u>ẕāt-ı pāk:</u> *Temiz, saf yaratılış.*

Ol ʿAlī ḥaḳḳında Aḥmed laḥmüke laḥmī dedi
Ẕāt-ı pāk Ḥaydare Ḥaḳdan ʿaṭāsın yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 219, Mısra 12). [ẕāt-ı pāk,]*

Hem ol şāhı Taḳīniñ ben cemāl-i **ẕāt-ı pāk** içün
Nola biñ cānımız olsa oña virmek rıżāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 7). [ẕāt-ı pāk,]*

Şefḳat eyle bu Sükūtī kem-tere ey **ẕāt-ı pāk**
Senden ümīd kesmez aṣlā bir ġarḪb ednā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 27). [ẕāt-ı pāk,]*

Şeyḫ Saʿdeʾd-dīn Cebāvī pişvā vü pīrleri
Dü cihānda **ẕāt-ı pāk** serveri Saʿdīleriñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 237, Mısra 4). [ẕāt-ı pāk,]*

Saña ne itdi bu Köprülü şehrini ol **ẕāt-ı pāk**
Nūr-ı aḳdesle bu ʿālem vechine virdi żiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 3). [ẕāt-ı pāk,]*

Bir gedā Derviş Sükūtī tārīhiñ ḳıldı beyān
Şüphesiz gerçek velīdir **ẕāt-ı pāk** aḳdesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 16). [ẕāt-ı pāk,]*

Evliyādan **ẕāt-ı pāk** anda medfūn şeyḫ Selīm
Himmeti günden ʿayāndır feyż alur bāy-ı gedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 14, Mısra 3). [ẕāt-ı pāk,]*

zāt-ı şerīf: *Şerefli zât, şerefli kimse. (Hz. Muhammed sav).*

Seniñ **ẕāt-ı şerīfiñle** bu ʿālemler ẓuhūr itdi
Vücūduñ maẓhar-ı feyż-i Ḫudādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 7). [ẕāt-ı şerīfiñle, -in, -le]*

zāt-ı yezdān: *Allah, Allah'ın varlığı.*

Cemāliñ sī vü dü ḥarfle kelām-ı sırr-ı Sübḥānī
Muḥarrer yed-i ḳudretle ʿayāndır **ẕāt-ı Yezdānī** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 300, Mısra 2). [ẕāt-ı yezdānī, -i]*

zāviye: *İnsanların ibadet etmek amacıyla çekildikleri küçük tekke.*

Kendi ḫaṭṭımızla taḥayyur olunan dīvān bir nüsḥası Ḳumanovada merṢūm şeyḫ Şerīf Begin tekyesinde ve bir nüsḥası Üsküpde merḥūm bizim Ḥāfıẓ Ḥüseyin Efendide ve bir nüsḥası da Baba Ġanīniñ oġlı şeyḫ Süleymān Efendide ve bir nüsḥası der-saʾadetde ʿAbdüʾs-selām tekyesinde ve anlardan daḫi bir nüsḫasını Edirneʾde bir şeyḫ taḥayyür eylemiş ve bir nüshaṢı şeyḫ Murtażā Sükūtī Efendiniñ **Ẕaviyesinde** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 5, Mısra 1). [ẕaviyesinde, -s, -in, -de]*

zaʿy: *Żāyi,,: Yitmiş, kaybolmuş olan, yitik, kayıp, yararsız, boş, Yok olmuş, elden çıkmış, zarar, ziyan.*

Sükūtī **zaʿyını** ḳo elinde var iken fırṣat
İriş bir kāmil insāna göresin bunda Mevlāyı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 330, Mısra 9). [zaʿyını, -ı, -n, -ı]*

żāyi: *Zarar, ziyan, kayıp.*

Gitdi ʿaḳlım nām u şānım **żāyī** olup bundan girü
Ḳalmadı hiç bunda aṣlā āṣārım gel yetiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 133, Mısra 11). [żāyī,]*

ʿAşḳına ey dost düşelden nice ḥayrān olmuşam
ʿAḳlımız çün **żāyī**ʿ ḳıldım ḫalḳa destān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 2). [żāyīʿ,]*

Żāyīʿ olur destinden buna hiç ḳanma
Kūşe-i vaḥdetde rıżāyı gözle *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 7). [żāyīʿ,]*

ze: *Ze (ز), Arap alfabesinin on birinci harfi.*

Ze ziyāde ḳıl muḥabbet Ẕeynel Muḥammed Bāḳıra
Sin sezādır Caʿfer ile buñlara ḳıl iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 11). [ze,]*

Ze Ziyān irmez Caʿferden zāhidā ḳıl inḳiyād
Ġayn Ġayret kānı oldur müşkülüñ eyler güşā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 21). [ze,]*

zebānī: *Ar. Ehl-i cehennemi ateşe atmağa memur olan azap melâikesinden her biri.*

Çıḳar aġzından ateşler cihānı yaḳmaḳ hep ister
Ẕebāni şekline girmiş bu ḫalḳa cebr ider vāʿiẓ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 152, Mısra 6). [ẕebāni,]*

zebūn: *Güçsüz, çaresiz, aciz, zayıf.*

Nefsine uyma Ṣaḳın gel itmeden **Zebūn** seni
Pota-i ʿaşḳa ata gör ḳaynayan miṣl-i raṣāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 144, Mısra 7). [zebūn,]*

Pādişāhım mülk-i tende nefsimi eyle **Zebūn**
Virme fırṣat her vaḳit sen ṣal güzel eşrāra tīġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 160, Mısra 5). [zebūn,]*

Nefsini ḳılar **zebūn** ol ḥāl-i düşvāre irer
Ruḥ çıḳar meydāne serbest ḥükm ider ḳalbinde cān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 7). [zebūn,]*

Süleymān-ı nebī gibi yāḫūd ḳahr-ı yaman ḳātil hem
Zebūn oldu elinden hep ʿacāyib pehlivāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 12). [zebūn,]*

Ḥarāb oldu göñül şehri bu bed fikrim riyā ile
Zebūn eyler beni bu nefs belādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 14). [zebūn,]*

zebūr: *Dört kutsal kitaptan Hz. Dâvut'a indirilen mukaddes kitab.*

İncil seniñ Tevrāt seniñ Mūsā ile ʿİsāya hem
Cibrīl ile irsāl idip Davūdʾa hem virdin **Ẕebūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 8). [ẕebūr,]*

Cemāliñde anıñ gördüm **Zebūr** Tevrāt daḫı İncīl
Kelāmullah ile mevcūd cihānıñ cümle insānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 303, Mısra 3). [zebūr,]*

zehir: *Zehir, öldürücü madde. II Eziyet, sıkıntı, acı.*

Gerçe bizde yoḳdur aṣlā māsivānıñ ülfeti
Nān yerine nefsimiziñ ḳatline verdik **zehir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 6). [zehir,]*

Biz Ḥasan ʿaṣḳına **Ẕehir** sem ḳātil nūş idip
Ġām degil zāhid bu yolda şāh Ḥüseyne cān fedāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 3). [ẕehir,]*

Uyma cāzū gel ḫāline **Ẕehīr** ḳatar hep balına
Aldanma zībā şālına boyası çoḳ esāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 5). [ẕehīr,]*

Saña evvel görünür hep hemān bir dil-rubā Ṣūret
Mü'essir diş biler ṣoḳsun **zehirli** bir yılāndır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 6). [zehirli, -li]*

İbn-i Harūn māh ṣā'im engüre **Ẕehir** ḳatup
Virdi İmām Şāh Rıżāya ʿaṣḳ-ı pākımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 11). [ẕehir,]*

Her şaḫṣa alayla bir defʿa güler
Biñ kere **zehīrler** ḳahrını ḳılar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 10). [zehīrler, -ler]*

zehr: *Ağu / zehir. II [tas.] Aşk yolunda çekilen sıkıntı / gam / keder.*

Nūr-ı ʿaynıdır anıñ hem ol iki şehzādeler
Biri **zehr** ile şehīd vü hem birisi Kerbelā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 26). [zehr,]*

Ol Ḥasanu'l-Müctebānıñ **zehrini** nūş eyledik
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāya cān u baş ḳıldıḳ fedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 7, Mısra 5). [zehrini, -i, -ni]*

Bir vefāya biñ cefā eyler bugün ʿāşıḳlara
Zehr virmiş bal yerine umma andan şerbet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 6). [zehr,]*

Zehrini ṭutmuş dehāna herkeze eyler niṣār
Raḥm yoḳ inṢāf aṣlā bir ʿadādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 3). [zehrini,]*

İç duḫānıñ ḳahve ile ḳaṭʿ ider şehevātını
Zehr-i ḳātil bunlar ancaḳ gitmiyor birçoḳ Zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 243, Mısra 6). [zehr-i,]*

Zehr ḫançerle urupdur ibn-i Mülcem āşikār
Ṭutdı emrini münāfıḳ girdi şāhıñ ḳanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 266, Mısra 3). [zehr,]*

Zehrini nūş ḳılmışım ben ʿāşıḳıyım rūz u şeb
Şāh Ḥasan ḫulḳı Ḥüseyni Kerbelānıñ ʿaşḳına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 267, Mısra 3). [zehrini,]*

Aḥbāb-ı yārān keṣret ile cānımıza virdi elem
Sāḳī ḳadeḥ Ṣundu bize **zehr** ile ġām ḳatdı bu gice *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 279, Mısra 4). [zehr,]*

Şāh Ḥasan ḫulḳ-ı Rıżādır **Zehr-i** ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseynī şāh şehīd-i Kerbelāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 5). [zehr-i, --i]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥasandır **zehr-i** ʿaşḳı nūş iden
Hem Ḥüseyni Kerbelāda dökdügü ḳanımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 3). [zehr-i, --i]*

Virdi Ḥasan ibn-i ʿAlī şāh-ı cihāna **Zehri**
Ḳavm-i Yezīd Ḫāricīden ḳatl-i eşrār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 7). [zehri, -i]*

Oġlu meʾmūn Ṣundu **Zehr-i** dāne engür ile
Nūr-ı pāk Muṣṭafānıñ ḥażret-i Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 9). [zehr-i, --i]*

Zehrile ġām kase kase ṣunmada her dem-be-dem
Baġrımı pür ḫūn ider gör ḳahrıyla her zamān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 5). [zehrile, -ile]*

zehr-i ʿaşḳ: *Aşk zehri.*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ḳalbi ḳıldı ḫarāb
Ol Ḥasan ibn-i ʿAlī dir nūr-ı cism-i enbiyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 8, Mısra 3). [zehr-i ʿaşḳı, -ı]*

Ol Ḥasan ibn-i ʿAlīdir **zehr-i ʿaşḳı** nūş iden
Hem Ḥüseynī şāh şehid-i Kerbelāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 5). [zehr-i ʿaşḳı, -ı]*

Zehr-i ʿaşḳı nūş idelden ol Ḥasan ibn-i ʿAlī
Pāre pāre cism-i pākın ḳıldı bir ġaddār gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 186, Mısra 3). [zehr-i ʿaşḳı, -ı]*

zehr-i cefā: *Cefanın zehri.*

Kemāl-i nūr-ı pākından ṭulūʿ itdi iki gevher
Biri **Zehr-i cefā** eyler birisi Kerbelā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 30). [zehr-i cefā,]*

zehr-i ḳātil: *Öldürücü zehir. II Ayrılık, hicran.*

Buna her kim göñül bağlar ṣonunda **zehr-i ḳātildir**
Ṣaḳın aldanma ey sālik ḳo naḳşını zībādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 7). [zehr-i ḳātildir, -dir]*

zehr-i mār: *Yılan zehri.*

Ṣunsa raḳīb sükkeri bal her demi cevher ḳadeḥ
Zehr-i mārdır içme Ṣaḳın virir ise her Ṣabaḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 8, Mısra 2). [zehr-i mārdır, -dır]*

zeḳāt: *(Ar.) İslâm dininin beş şartından biri olarak, sâhip olunan ve belli bir miktarı aşan mal ve paranın yoksullara dağıtılması gereken kırkta biri ve bunun yoksullara dağıtılması işi.*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline vir sen **zekāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 4). [zekāt,]*

Ṣiyāmıyla olan farż ḥac **zekātını** bu ʿömrümde
Bilürüm itmişim noḳṣān ne mümkīn olayım mağfur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 99, Mısra 5). [zekātını, -ı, -nı]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ **zekāt** farż olan cümle
Tamamen itmeġe icrā bu efkārım seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 238, Mısra 3). [zekāt,]*

Evrādla ḳamu Ṣavm Ṣalāt eẕkārım ile ḥacc ü **zekāt**
Mezheble bu gün dīn ile hem īmān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 3). [zekāt,]*

Ṣalāt ṣavm ile ḥaccıñ **zekāta** itmedim raġbet
Ḳamu farż īcābınca ʿilmde ḳılmışım noḳṢān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 244, Mısra 5). [zekāta, -a]*

Muṣṭafānıñ ḳulu budur iḳtidā it rūz u şeb
Mālını taʾdād idip gel ehline vir sen **Ẕekāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 4). [ẕekāt,]*

Ḥaḳ içün degildir dinle ey ẕevāt
Ṣavmıyla ṣalātı hem hiç **zekāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 20). [zekāt,]*

zekeriyā: *Kur'an'da adı geçen ve İsrâiloğulları'na gönderilen bir peygamber.*

Ḥażret-i Cercīs Nebī hem kāh **Ẕekeriyā** ol Zamān
Tīġ-ı küffārıñ elinden oldular ifnā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 15). [ẕekeriyā,]*

Cefā-yı tīġ ile Cercīs **Ẕekeriyyā** ile Yaḥyā
Şehādet eyledi küffār bī-ġayr-i Ḥaḳ cezā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 19). [ẕekeriyyā,]*

zel: *Zel (ذ), Arap alfabesinin dokuzuncu harfi.*

Ẕel Ẕelīl it nefsini kibr ü nifāḳa düşmesin
Re riyādan ictināb it ḳılmasın Ḥaḳdan cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 9). [ẕel,]*

Ẕel Ẕiyāde ḳılmışam men ẕāt-ı pākıñ ḥubını
Ḳaf Ḳarībim tā elestden ḥażret-i Ẕeyneʾl ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 17). [ẕel,]*

zelīl: *Hor, hakir, aşağı.*

Ümmetine saʾir delīl ḳalmayalar bunda **Ẕelīl**
Ḥādim ḳapunda Cebraʾīl rūz u leyāl yā Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 7). [ẕelīl,]*

Himmeti ʿālī yücedir ṭaşlara teʾsīr ider
Ḳoymaz artıḳ bir mürīdīñ dünyā vü ʿuḳbā **Ẕelīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 195, Mısra 8). [ẕelīl,]*

Ḫar Ṣıfāt aḥlāḳı bed hiç rehāyāb olmadı
Geçdi ʿömr miḥnetle ḥor ḥaḳir oldu **ẕelīl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 8). [ẕelīl,]*

Eyleme red ben ḳulunu olmayam aṣlā **ẕelīl**
Himmet eyle bizlere sen ser Saʿdeddīn velī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 7, Mısra 19). [ẕelīl,]*

zelīl it: *Aşağı/alçak duruma düşürmek.*

Ẕel **Ẕelīl it** nefsini kibr ü nifāḳa düşmesin
Re riyādan ictināb it ḳılmasın Ḥaḳdan cüdā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 9). [ẕelīl it,]*

zemīn: *Dünya, alem, yeryüzü.*

ʿİllet-i ʿaşḳa dūş oldum ney gibi inlerdi dil
Ẕār-ı feryādımla ṭoldu bu **zemīn** ü āsumān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 6). [zemīn,]*

Dostluġuna Ḥaḳ yaratdı dü cihānı ser-te-ser
Seniñ ile virdi revnaḳ nüh felek bāġ u **zemīn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 4). [zemīn,]*

Sāyebān-ı şemse beñzer didi ḥātem-i enbiyā
Bir **zemīnde** durmaz aṣlā devr ider aʿlā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 242, Mısra 10). [zemīnde, -de]*

Ki buñlarla żiyā virir ḥaḳīḳat şemsiniñ māhı
Münevver ṭutdu heft iḳlīm-i **Zemīniñ** eyledi rūşān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 70). [zemīniñ, -iñ]*

zemm: *Yermek.*

Medḥ-i **ẕemme** bunda baḳmaz ʿāṣıḳ-ı Mevlā olan
Ḥālimiz ṭaʿn eylesün ḳo ẕükūr ile hem inās *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 3). [ẕemme, -e]*

Medḥ-i **ẕemme** baḳmaz ol kes bu fenā dārında hiç
Māsivādan el yudular diler bıraḳmadı āsār-ı meşāyiḫ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 57, Mısra 9). [ẕemme, -e]*

Baḳmaz olduḳ medḥ-i **ẕemme** işbu ʿālemde bugün
Bir idendik ḳahr-ı luṭfu şer ile hem de ḫayr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 7). [ẕemme, -e]*

Medḥ **Ẕemme** baḳmaz ol kesen Ḥaḳ yoluñ ṭutmuş ḳavī
Ḳahr-ı Luṭfu bir idermiş düşmānını yār iden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 233, Mısra 5). [ẕemme, -e]*

zen: *Kadın (dünya süsüne meyleden kişi, tasavvuf erkanına uymayan kişi bağlamında).*

Naḳş-ı renk gerçe zībā göñlünü virme aña
Aldadır bir cāzū **zendir** aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 6). [zendir, -dir]*

Naḳş-ı renk gerçe zībā göñlünü virme aña
Aldadır bir cāzū **zendir** aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 6). [zendir, -dir]*

Naḳşına aldanma dehriñ bī-vefādır ḳaḥbe **zen**
Kimseye itmez mürüvvet raḥm yoḳ ehl-i cefādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 3). [zen,]*

Gel göñül geç māsivādan umma andan şefḳat hīç
Ẕen ü dünyā bī-vefādır umma andan himmet hīç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 50, Mısra 2). [ẕen,]*

Hiç olur mı naḳd ü cānıñ virmege ol peykere
Zen ü dünyā bī-vefāya bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 89, Mısra 4). [zen,]*

Bunuñla iltifāt olmaz yalancı ḳaḥbe bir **zendir**
Süleymān-ı zamān olsan seni bıraḳmaz ḳubūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 5). [zendir, -dir]*

Derviş dün ü gün behey ṭālib elinde var iken fırṣat
Ṭalāḳın vir bu **zen-i** dehrin saña küllī Ẕiyān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 4). [zen-i, --i]*

Hiç olur mu ḳaḥbe **zenle** izdivāc olmaḳ bugün
Aldadır bir cāzū muṭlaḳ oldum ʿadādan ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 3). [zenle, -le]*

Māʾil olma ey Sükūtī māsivānıñ ḥubbuna
Aldadır bir ḳaḥbe **zendir** böyle bir aġyāre yuf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 166, Mısra 16). [zendir, -dir]*

Kimseye ḳılmaz vefā gördüm cihānda bu felek
Mümkünü yoḳ ḳaḥbe **zendir** eyleme andan dilek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 2). [zendir, -dir]*

Ṣaḳın meylini hiç virme **zen** ü dünyā ḳatı murdār
Libās-ı ḫūb şīrīn sözle görünür bunda aġyārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 3). [zen,]*

Reng-i elvānına baḳma pek Ṣaḳın bu cadūdan
Aldadır bir ḳaḥbe **zendir** tārumār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 8). [zendir, -dir]*

Özge bir derde düş olduk āh göñül eyvāh göñül
Ẕen ü dünyā bī-vefāya āh göñül eyvāh göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 197, Mısra 2). [ẕen,]*

Keṣret ziynet libāsla görünür her dem-be-dem
Bir cāzū **zen** ḳatı müfsid dil-rubādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 6). [zen,]*

Gülersin yüzüne bir gün hezārān biñ cefā eyler
Bu ḳaḥbe **zen** seni aldar ḳamu renge ḳoyandır bu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 246, Mısra 4). [zen,]*

ʿÖmrümüzü virdi hebā miḥneti devrān-ı felek
Bir cāzū **zen** naḳş-ı zībā çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 8). [zen,]*

Bizim ervāḥı ezelden **zen** gibi ḥāmil olup
Çoḳ tevellüd itdi evlād miṣl-i encüm fiʾs-semā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 9). [zen,]*

Ḥubb-ı evlād māl-i cāha **zen** ü dünyā ẕevḳine
Uydular nefs leşkerine sürdüler devrandan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 359, Mısra 15). [zen,]*

Leşker-i ġām ḳıldı efzūn şeş cihātım ḳapladı
Bir cāzū **Ẕen** ehl-i müfsid naḳş biñ mekândır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 368, Mısra 8). [ẕen,]*

zenan: *Kadın.*

Laʾl-i rümmāndan ʿibāret yaʿnī s̲üdyān u **Ẕenān**
Ḫoş ġıdālar bundan oldu cemʿ Ṣıbyāna ḳarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 9). [ẕenān,]*

zenb: *Günah, suç.*

Pes imdi bu faḳir **zenb** ü kes̲īr mūrdan ednā ża'ifüʾl-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Saʿeddīn el-Cebāvī mesmūʾ-yı ʿācizānemize naẓaran beyneʾn-nās ẓuhūr iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 1). [zenb,]*

Faṭıma Ḫayruʾn-nisānıñ ʿaşḳına ey zāt-ı pāk
Ẕenb-i ʿiṣyānıma baḳma ey Şehinşāh-ı cihān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 25, Mısra 4). [ẕenb-i,]*

zeng: *Kir, pas.*

Sāḳīyā kevs̲er şarābıñ ṣuñ seḥerler bir sebū
Defʿ idip bu ḳalbimizden **zeng-i** dünyā pek ṭolu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 251, Mısra 2). [zeng-i, --i]*

ʿAşḳ şarābıñ içmeyenler ḳalb evi itmez ṭulūʿ
Ḥabs ider ervāḥ-ı dilde **Ẕengi** kār itmez şümūʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 20, Mısra 2). [ẕengi, -i]*

zenūb: *Sakaların su dağıttıkları bir kapdır ki; Kur'ân'da azabdan nasib mânasına istiare olunmuştur.*

Zenūbūm çoḳ siyāh rūyuñ Sükūtī Ṣoñ deme irdin
Şefāʿat kān Aḥmedden dile ḥācet īmān şimdi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 331, Mısra 9). [zenūbūm, -um]*

zer: *(Fars.) Altın.*

Uydular tersā yahūdī dinine sīm **zer** içün
Terk idip dīn u Muḥammed oldular küfrān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 7). [zer,]*

Bir gün ola ḳıymet aşlım ʿāḳıbet ider ẓuhūr
Fehm iderler ṣāfī **zerden** naẓmıyla aḳvālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 20). [zerden,]*

Cān nis̲ār iden bu yolda şanmañız olur hebā
Ḳıymetiñ Ḥaḳdır viren bil nice biñ sīm-i **Ẕer** gerek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 178, Mısra 4). [ẕer,]*

zerre: *(Ar.) Çok küçük parçacık II Kâinattaki her şey.*

İbn-i ʿamm-ı Murtażanıñ nūrudur bu şems ü māh
Vech-i nūruñ **ẕerresinden** geldi yüz biñ evliyā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 12). [ẕerresinden, -si, -n, -den]*

Ẕinde ider her ḳulūbu ḳanda irer bir **Ẕerresi**
Ḫıżır-veş bulur ḥayātı görmez ol aşlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 5). [ẕerresi, -si]*

Feʾzkürullah āyetinden almamış **ẕerre** ḫaber
Ḥaḳ bize envāʿ-ı ẕikriñ eylemişdir hep mübāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 7). [ẕerre,]*

Ḥaḳ Teʿālāya ḳarīb bir yoḳ delīl ü **ẕerrece**
Vaṣf ider ṣavm ṣalātiñ farż aʾyān içredir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 91, Mısra 9). [ẕerrece, -ce]*

Sensin kerīm ile ḳabūl itdim saña ben ilticā
ʿAşḳ baḥrına **ẕerre** miṡāl cürmüm ile bunca ḳuṣūr *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 4). [ẕerre,]*

Taḳlid imiş faḳīh yoluñ iʾtiḳādın yoḳ **ẕerrece**
Artıḳ bulunmaz sizde hiç meẕheb dīn īmānıñız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 114, Mısra 9). [ẕerrece, -ce]*

Şol ṭahāretsiz faḳīhiñ dīni yoḳ īmānı hiç
Kin kibir benlik ḥasedle **ẕerrece** ʿār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 6). [ẕerrece, -ce]*

Yedi Ṭamu ʿaẕābından hemān bir **ẕerre** hiç ḫavfım
Sekiz uçmaġ degil meylim ki anlarla pazarım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 7). [ẕerre,]*

İltifātım dehre yoḳdur gönlümüzde **ẕerrece**
Neyleyem ben māl u mülkü eyledim dünyāyı terk *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 182, Mısra 5). [ẕerrece, -ce]*

Maḥv olunca varlıġım Derviş Sükuṭī yandı çün
Ḳalmadı hiç **ẕerre** denlü bunda gülhān olmuşam *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 204, Mısra 10). [ẕerre,]*

Naḳī nūr-ı ilahīdir bu ʿālem semʾāsı oldur
Anıñ bir **Ẕerre** ḫüsnüñden alıp her dem żiyāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 10). [ẕerre,]*

ʿAşḳıñla seniñ varlıġımı hep saña virdim
Bir **ẕerre** beḳā ḳalmaya hiç cism ile cān seniñ olsun *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 241, Mısra 6). [ẕerre,]*

İltifāt itmez bu keṡret ʿālemine **Ẕerre** hiç
Vaḥdet ilinde beḳādır ḫażret-i Ẕeyneʾl-ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 1). [ẕerre,]*

zevāl: *Son bulmak, ölüm, yok olmak, iyi bir durumdan kötü duruma düşmek, alçalmak.*

Bütün mülkün ider ābād **zevāle** irmeye aṣlā
On iki bāb güşād itmiş derūnuñ feyż alur her bār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 3, Mısra 13). [zevāle, -e]*

Cehd ide gör bul kāmil olmaya ʿömrüñ **zevāl**
Tā olunca ehl-i ḥāl dīvān-ı Saʿdīlere gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 191, Mısra 9). [zevāl,]*

Artur bizim kemālimiz hiç olmaya **zevālimiz**
Dil Ẕevḳile her ḥālimiz meded ṣeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 7). [zevālimiz, -imiz]*

Yaşım yetmiş işim bitmiş **zevāle** irdi bu ḥālim
Tamām oldu benim ʿömrüm Ḥaḳḳa döndü hemān rāhım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 377, Mısra 1). [zevāle, -e]*

Bulmasun bunda hiç bir dem **zevāli**
Necāta irmiş ol bulan kemāli *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 21). [zevāli, -i]*

zevāt: *Kişiler, şahıslar, kimseler.*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar iseñ sen bugün
Sāʾir eşġāline baḳma bunu söyler her **ẕevāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 27, Mısra 10). [ẕevāt,]*

Pendini Derviş Sükūtī ṭutar isen sen bugün
Sāʾir eşġāline baḳma bunu söyler her **ẕevāt** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 351, Mısra 10). [ẕevāt,]*

Ḥaḳ içün degildir dinle ey **ẕevāt**
Ṣavmıyla ṣalātı hem hiç zekāt *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 19). [ẕevāt,]*

zevce: *Ar. Erkeğin eşi, karısı, halîle.*

Ẕevce-i Aḥmed bilā şek başımıñ tāc-ı gevheri
Dürr-i maʿden Faṭıma hem Ḫayrüʾn-nisādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 3). [ẕevce-i, -i]*

Ẕevce-i Aḥmed bilāşek şāfiʾ rūz-ı cezā
Ben ḳuluna ḳıl terāḥum yaḳmasun ol dem ṭamu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 26, Mısra 3). [ẕevce-i, --i, -]*

zevce-i ḫaydār: *Hz. Ali'nin zevcesi Hz. Fatıma.*

Zevce-i Ḥaydāra ol dem biżʾate minnī dedi
Ol nübüvvet faḫr-i ʿālem şāh-ı kevneyn Muṣṭafā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 1, Mısra 23). [zevce-i ḥaydāra,]*

zevḳ: *Tat, beğeni, haz. II Tecellilerin müşahedesinden dolayı arifin kalbinde hasıl olan idrak ve bu halin verdiği haz.*

Ẕevḳ-i cihāndan geçem deyü terk-i sivā eylerken
Derviş Sükūtī gel gör bugün güldü baña vefā nedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 86, Mısra 9). [ẕevḳ-i, -i]*

yaʿnī Ḥaḳ içün degil bütün bütüne dünyālarını **ẕevḳ-i** ṣefā ile geçmekden ʿibāretdir
anıñçün bu faḳire daḫı mesmūʾmız olmuşdır ki tebdīl-i ṭarīḳ itmiş deyü ehl-i nifāḳıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 11). [ẕevḳ-i,]*

İtme ülfet bu cihāna laʾb ile gel hevādan geç
Ṭālibā yoḳdur vefāsı **ẕevḳ** ile hep Ṣafādan geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 46, Mısra 2). [ẕevḳ,]*

Ẕevḳiniñ her neşʾesinden bende olam kām-yāb
Ṣevḳe gelüp ʿaşḳla ben söyleyem dilber ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 52, Mısra 9). [ẕevḳiniñ, -i, -nin]*

Ḳahr-ı luṭfı bir idendiḳ yār ile aġyārı hem
Ẕevḳ-i Ḥaḳla pür-Ṣafāyız bize Saʿdīler dinir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 74, Mısra 8). [ẕevḳ-i, -i]*

Laʿl-i ḥamrāyı içenler bezm-i sāḳīden bugün
Bādeniñ keyfi elestden **ẕevḳ-i** cinān sendedir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 79, Mısra 4). [ẕevḳ-i, -i]*

Ol imām Ẕeyneʾl-ʾAbānıñ kim ki olmuş çakeri
Ḥiẕmeti Bāḳırʾda her dem **ẕevḳile** devlet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 8). [ẕevḳile,]*

Her ki ṭutar pendini Derviş Sükūtī bir kem-terin
İrdi necāt semtine **ẕevḳ-i** beḳā mevālara düşürür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 85, Mısra 12). [ẕevḳ-i, -i]*

Gel ey ṭālib alam dersen muḥabbet **ẕevḳini** bunda
Ḳanāʿat gibi devlet bulunmaz ḳalb nūr eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 7). [ẕevḳini, -i, -n, -i]*

Cihān **ẕevḳiñ** sürüp dāʾim dinler hep yalan eyler
Vefā-yı berāydır gerçe cefāsın beytiñ hemān eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 1). [ẕevḳiñ, -in]*

Sivā ḥubı ile her dem cihān **ẕevḳine** dūş olmuş
Ṭaʿāmıñ tāẔe ter cinsin ḳamu ḥelvā ile ister *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 5). [ẕevḳine, -i, -n, -e]*

Bir ʿinād üzre gider hep münkiriñ her bir işi
Ḥaḳ nedir bilmezler aṣlā **ẕevḳ-i** dildār eylemez *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 115, Mısra 12). [ẕevḳ-i,]*

Özge bir **ẕevḳe** irişdim rehber-i taḥḳīḳ ile
Fehm idemez olur olmaz kişiler eṭvārımız *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 117, Mısra 3). [ẕevḳe, -e]*

Cümle varım her ḥuṢūṢda Ẕeyneʾl ʿAbāya virsem uş
Ṣād olur ḳalbim her ān **ẕevḳile** ehl-i Ṣafāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 6). [ẕevḳile,]*

Nefsi sevmek ʿilletinden geçmiş Sükūtī çün bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳda **ẕevḳile** her ān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 16). [ẕevḳile,]*

Girdim o şehre cān ile her bir edeb erkān ile
Ẕevḳ eyledim sulṭān ile yoḳ anda hiç bīgānemiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 126, Mısra 14). [ẕevḳ,]*

Derde düşen āh ider ol ʿaşḳile nālān imiş
Derd içinde **ẕevḳi** bulan ʿāṣıḳa dermān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 139, Mısra 2). [ẕevḳi, -i]*

Keṣret-i dünyāya itmez iltifātıñ ʿaşḳ eri
Meclis-i vaḥdet-i beḳāda **ẕevḳ-i** sulṭāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 4). [ẕevḳ-i, -i]*

Ḥubb-ı cānānı göñüldedir Derviş Sükūtī bul bugün
Ẕevḳ idersin sen de her dem öyle leẕẕetden neşāṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 150, Mısra 10). [ẕevḳ,]*

Çek elin iki cihāndan **ẕevḳ-i** yār saña yeter
Māsivāyı terk idip ʿuḳbāya itme sen ṭamaʿ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 155, Mısra 7). [ẕevḳ-i, -i]*

Zümre-i ʿuşşāḳa her dem **ẕevḳ** ile Ṣefā virir
ʿĀşıḳ-ı Mevlā olanlar bī-ḳarār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 3). [ẕevḳ,]*

Seniñ şevḳ-i viṣāliñle muḥabbet **ẕevḳini** buldum
Dürr-i luṭfuñ ġulāmıdır Sükūtī hep sana müştāḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 169, Mısra 9). [ẕevḳini, -i, -n, -i]*

Kemāl ẕāt ile Derviş Sükūtī iltifātım çoḳ
Muḥabbet **ẕevḳine** irdim o yār ile liḳā bulduḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 170, Mısra 10). [ẕevḳine, -i, -n, -e]*

Ẕāt-ı efġān kārı olmuş ʿāşıḳ-ı bī-çāreniñ
Nāre yanmaḳdan uṣanmaz **ẕevḳ** ider pervānım Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 171, Mısra 4). [ẕevḳ,]*

Bu keṣretden elim yūdum muḥabbet **ẕevḳile** dāʾim
Ṣarāb-ı lā-yezālīden içüp bunda ḥumārım yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 174, Mısra 3). [ẕevḳile,]*

Sükūtī bir ġarīb ednā cemāl-i yāre vāṣıl olmuş
ʿArefden dersini almış iderdi **ẕevḳ-i** dildārıñ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 187, Mısra 10). [ẕevḳ-i, -i]*

Berzaḫından māsivānıñ bulmuşuz her dem necāt
Ḥamdulillah **ẕevḳ-i** keṣretden bugün ben aẕādım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 206, Mısra 10). [ẕevḳ-i,]*

ẕevḳ-i cihān: *Dünyanın zevki, eğlencesi. II Çok büyük zevk, keyif.*

Ẕevḳ-i cihān bī-ṣebāta virmedi dil ʿāşıḳān
Zāt-ı Ḥaḳḳa virdi buldular Mevlā leẕīẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 73, Mısra 3). [ẕevḳ-i cihān,]*

ẕevḳ-i dünyā: *Dünya zevki. // [tas.] Dünya hayatının nefse dönük tarafları.*

Ẕevḳ-i dünyā şanma bāḳī devr ider miṣl-i felek
Bī-vefādır māʾil olma çeşmiñ aç nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 36, Mısra 5). [ẕevḳ-i dünyā,]*

Ẕevḳ-i dünyā ey Sükūtī ʿuzleti ḳıl iḫtiyār
Vaḥdet-i Ḥaḳḳa her cihetden ḫoş Ṣafādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 17). [ẕevḳ-i dünyā,]*

ẕevḳ-i ḥaḳ: *Allah ile beraber olmanın zevki.*

Ẕiynet-i dünyāya māʾil **ẕevḳ-i Ḥaḳ** bilmez nedir
İçmemiş bezm-i elestden devr iden elde ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 5). [ẕevḳ-i ḥaḳ,]*

ʿĀşıḳ olan ẕikr-i Ḥaḳḳa meşġūl olup leyl ü nehār
Baḳmaz hele ṣaġ u ṣola **Ẕevḳ-i Ḥaḳḳa** lāyıḳ imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 135, Mısra 4). [ẕevḳ-i ḥaḳḳa, -a]*

Ẕevḳ-i Ḥaḳḳa irdin ise vaḥdete eyle naẕar
Keṣret-i dünyāya baḳma aldadır nefsin seni *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 9). [ẕevḳ-i ḥaḳḳa, -a]*

zevk-i vuṣlat: *Kavuşma zevki. // [tas.] Hakk'a ulaşmanın hazzı.*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān ile ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 28, Mısra 1). [ẕevḳ-i vuṣlat,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen Derviş Sükūtī sen bugün
Ẕāt-ı Ḥaḳḳa ḳıl naẓar sen bunda seyrāndır ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 147, Mısra 9). [ẕevḳ-i vuṣlat,]*

Ẕevḳ-i vuṣlat ister isen ʿirfān ile ṣoḥbet it
Ḥayvāna olma sen yaḳīn insān ile ṣoḥbet it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 1). [ẕevḳ-i vuṣlat,]*

zevḳ-yāb: *Lezzet alan. zevklenen. zevk bulan.*

Ẕevḳ-yāb olmuş şu dil ki cürʿasından nūş ider
Rūz-ı bezm tā elestden içeniñ ḥāli feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 3). [ẕevḳ-yāb,]*

zevvār: *Kıymetliler.*

İstiʾāne ḳabri iden müşkül ḥālde ey **Ẕevvār**
Ehl-i derde bir devādır kim bugün yüzler sürer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 25). [ẕevvār,]*

zeynel: *Zeyne'l-'âbidin (659-712) Ali bin Hüseyin veya Ali el- Asgar isimleriyle bilinir. On iki imamın dördüncüsüdür. Babası Hz. Hüseyin, annesi İran şahı III. Yezdicerd'in kızı Şehrbânû'dur.*

Ze ziyāde ḳıl muḥabbet **Ẕeynel** Muḥammed Bāḳıra
Sin sezādır Caʿfer ile buñlara ḳıl iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 11). [ẕeynel,]*

Ol imām **Ẕeynel** Muḥammed Bāḳırʾıñ rāhını ben
Bulmuşum Caʿferʾle taḥḳīḳ ol keremkān ʿaṭadandır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 77, Mısra 5). [ẕeynel,]*

İmām **Ẕeynel** Bāḳır Ḥaḳḳıñ kemāl sırrına irmiş
Ledün ʿilminde hem yektā ezelden Caʿferim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 7). [ẕeynel,]*

Ṣıdḳıyla ol sen ġulāmı **Zeynel** Muḥammed Bāḳırıñ
Caʿferiñ ḳulunu Ḥaḳ bil pişvāya ṭut ḳulaġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 158, Mısra 7). [zeynel,]*

Ḥasan şāhım Ḥüseynʾiñ hem ezelden çakeri oldum
İmām **Ẕeynel** Bāḳır Ḥaḳḳıñ rāhında bir gedāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 4). [ẕeynel,]*

Bulardan çün ẓuhūr itdi İmām **Ẕeynel** Bāḳır Caʿfer
Risālet nesli Kāẓımdan ʿAlī Mūsā Rıżā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 31). [ẕeynel,]*

İmām **Ẕeynel** Bāḳır Caʿfer bu ekvāna ṭulūʿ itdi
İmām Kāẓım siyādetden ʿAlī Mūsā Rıżā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 7). [ẕeynel,]*

zeyneʾl ʿabā: *Zeynelâbidin Hazretleri, Hazret-i Hüseyin'in küçük oğludur. Ali Asgar adıyla da meşhurdur.*

Ẕel Ẕiyāde ḳılmışam men ẕāt-ı pākıñ ḥubını
Ḳaf Ḳarībim tā elestden ḥażret-i **Ẕeyneʾl ʿAbā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 18). [ẕeyneʾl ʿabā,]*

Şeyḫ **Ẕeyneʾl ʿAbādandır** maẓhar-ı esrār-ı Ḥaḳ
Küntü kenziñ sırrın açdı eyledi iẓhār-ı Ḥaḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 336, Mısra 1). [ẕeyneʾl ʿabādandır, -dan, -dır]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥabībiñ nūr-ı çeşm-i evliyā
Ẕübde-i maʿṣūm pāk **Ẕeyneʾl ʾAbādır** sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 8). [ẕeyneʾl ʾabādır, -dır]*

Māʾil olma bu fenāya kimse ḳılmaz vefā
Ẕübde-i maʾṢūm pāk **Ẕeyneʾl ʿAbāya** bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 6). [ẕeyneʾl ʿabāya, -ya]*

Cümle varım her ḫuṢūṢda **Ẕeyneʾl ʿAbāya** virsem uş
Şād olur ḳalbim her ān ẕevḳile ehl-i Ṣafāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 5). [ẕeyneʾl ʿabāya, -y, -a]*

zeyneʾl- ʿābidīn: *(d. 666 ? - ö. 713) Aslı adı Ali Asgar'dır. Hz. Hüseyin'in Kerbelā'da kurtulan ortanca oğludur. On iki imamın dördüncüsüdür.*

Ḳurb-ı Ḥaḳḳa maẓhar itmiş sālikān-ı bī-ḥisāb
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim Şeyḫ-i **Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 12). [ẕeyneʾl- ʿābidīn,]*

Küntü kenziñ maḫzeninde gerçe olmuş māliki
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazḪzim Şeyḫ-i **Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 20). [ẕeyneʾl- ʿābidīn,]*

Hū deyip dār-ı beḳāya eyledi ol dem revān / 1280
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim Şeyḫ-i **Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn** muḥarrem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 28). [ẕeyneʾl- ʿābidīn,]*

Şeyḫ **Ẕeyneʾl-ʿĀbidīne** irmez olsaydım tamām
Ḥālimiz düşvār olurdu encām rūz-ı ḳıyām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 373, Mısra 7). [ẕeyneʾl-ʿābidīne, -e]*

Rifʿat-i ʿarş-ı ʿaẕīmde buldu cennātüʾn-naʾīm
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazḪzim Şeyḫ-i **Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 4). [ẕeyneʾl-ʿābidīn,]*

Līmaʾallah mektebinde dersini düzmüş idi
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫ-i **Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 16). [ẕeyneʾl-ʿābidīn,]*

Bāb-ı luṭfundan ʿināyet derdliler bulmuş devā
ʿAzm idip dār-ı beḳāya Şeyḫi **Ẕeyneʾl-ʿĀbidīn** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 24). [ẕeyneʾl-ʿābidīn,]*

zeyneʾl-imām: *Zeyne'l-'âbidin (659-712) Ali bin Hüseyin veya Ali el- Asgar isimleriyle bilinir. On iki imamın dördüncüsüdür. Babası Hz. Hüseyin, annesi İran şahı III. Yezdicerd'in kızı Şehrbânû'dur.*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır oldu ḳuṭb-ı ʿālem serveri
Ḳırḳlarıñ serdārı oldur pādişāhımdır ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 327, Mısra 5). [ẕeyneʾl-imām,]*

Ẕeyneʾl-imām Bāḳır ile Caʿfer cān u baş fedā
Kāẓım ile Ḥaḳ yolunu itdiler iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 11). [ẕeyneʾl-imām,]*

zı: *Zı (ظ), Arap alfabesinin on yedinci harfi.*

Ẓı ẓuhūr itdi bulardan küntü kenziñ maḥzeni
Men ʿarefden ders oḳu gel sırrına ol aşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 17). [ẓı,]*

Şın Şarāb-ı kevşerinden bir ḳadeḥ nūş itmişem
Ẓı Ẓuhūr itdi göñülde şāh ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 26). [ẓı,]*

zīb: *Süs, güzellik.*

Zīb ü zīver Ṣūretinden pertev urmuş ʿāleme
Muṭlaḳ ḥüsnüñ görenler şād olur her āneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 5). [zīb,]*

SöẔü şīrīn lebi sükker dehānı ḥoḳḳaya beñzer
Müzeyyen **zībe** ġarḳ olmuş cevāhir hep düzenlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 8). [zībe, -e]*

Seniñle **zīb** ü zīverdir ḳamu arż-ı semālar hep
Ḳamer-i şems nūruñ almışlar żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 7). [zīb,]*

Aç durma gözün ṭālib Ḥaḳ görünce dünyā ʿAlī geldi
Virdi żiyālar cihāna **Zīb** ile Zībā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 2). [zīb,]*

Māsivā-yı **zīb** ü zīver gösteren bir cāẔūdır
Aldadır cümle cihānı bir ḳalaydır Ẕineti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 3). [zīb,]*

Zīb ü zīver naẓmile ṭaḳdım kitāba bir dürrü
Tācı ser itsün ʿāşıḳlar bu ḥaḳīḳāt cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 1). [zīb,]*

zīb u zīver: *Süs ve güzelliği.*

Zīb u zīver naḳşını dil mülküne hiç ḳoymadıḳ
Vaḥdet-i dār-ı beḳāda sulṭān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 122, Mısra 11). [zīb u zīver,]*

zībā: *Güzel, süslü, gösterişli.*

Naḳş-ı renk gerçe **zībā** göñlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 5). [zībā,]*

Naḳş-ı renk gerçe **zībā** göñlünü virme aña
Aldadır bir cāzū zendir aç gözüñ nefret gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 5). [zībā,]*

Buna her kim göñül bağlar ṣonunda zehr-i ḳātildir
Ṣaḳın aldanma ey sālik ḳo naḳşını **zībādan** geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 8). [zībādan, -dan]*

Naḳş-ı renk ṣad hezārān dürlü Ṣūret gösterir
Neyleyem ol bī-vefādır oldum **zībādan** ben ḫalāṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 145, Mısra 6). [zībādan, --dan]*

Uyma cāzū gel ḫāline Ẕehīr ḳatar hep balına
Aldanma **zībā** ṣālına boyası çoḳ esāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 6). [zībā,]*

Göründü ḥüsnü **zībāda** melekdir yāḫūd insān
Gelüp ḫande ider ʿuşşāḳa içinde hep hünerlerde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 263, Mısra 9). [zībāda,]*

ʿÖmrümüzü virdi hebā miḥneti devrān-ı felek
Bir cāzū zen naḳş-ı **zībā** çekdirdi baña biñ bir çile *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 289, Mısra 8). [zībā,]*

Aç durma gözün ṭālib Ḥaḳ görünce dünyā ʿAlī geldi
Virdi żiyālar cihāna Zīb ile **Zībā** ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 2). [zībā,]*

zikir: *Allah'ın isimlerini söylemek sûretiyle yapılan ibâdet Allah'ı anma.*

Seḥerde uyanur ḳuşlar nebātātla hem aġaçlar
İder **ẕikir** ḳamu ṭaşlar uyan Ḥaḳ ẕikrini gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 6). [ẕikir,]*

Sin Seḥerde **ẕikrin** itdim ol imām u Kāẓımıñ
ʿAyn ʿaşḳı ḳalbim içre devr ider Ṣubḥ u mesā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 23). [ẕikrin,]*

Ẕikrile ḳalb açılurmış çünki dedi Muṣṭafā
Seyr idersin ol zamānlar ʿarş-ı kürsī bunda hep *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 7). [ẕikrile, -ile]*

Tīġ-ı **Ẕikr** nefsine çek ḍarb idip gelsin ṣitāb
Ḥaḳḳa vuṣlat böyle bulmuş nitekim her şeyḫ ü şāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 20, Mısra 1). [ẕikr,]*

Gice gün uyḳuma ḥasret ḳamu **Ẕikrini** yād itdim
Ṣalātıyla ṣavmını iderdim şevḳ ile yā Rab *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 24, Mısra 3). [ẕikrini, -i, -n, -i]*

Derviş Sükūtī sen Ḥaḳḳı **ẕikr** ide gör her müdām
Ġaflet ile olma ṣaḳın var ḳalbe bīdār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 9). [ẕikr,]*

Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş ḥaḳīḳat erleri
ʿAşḳile mey ḳadīmi sür seḥer leyl ü nehār it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 31, Mısra 3). [ẕikrile, -ile]*

Seḥer vaḳtinde ey ṭālib uyan Ḥaḳ **ẕikrini** gel it
Bu nefsine olup ġalib uyan Ḥaḳ **ẕikrini** gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 1). [ẕikrini, -i, -n, -i]*

Seḥer vaḳtinde ey ṭālib uyan Ḥaḳ **ẕikrini** gel it
Bu nefsine olup ġalib uyan Ḥaḳ **ẕikrini** gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 2). [ẕikrini, -i, -n, -i]*

Seḥerde uyanan sürdü ḳamu tevḥīd ile virdi
Cemāl-i Ḥaḳḳı gördü uyan Ḥaḳ **ẕikrini** gel it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 34, Mısra 4). [ẕikrini, -i, -n, -i]*

zikr eyle-: *Allah'ı (C.C.) çok çok anıp azametini düşünmek ve esmâ-i hüsnâsını okuyup tefekkür etmek.*

Ẕikr eyle sen Ḥudāyı cehd ide gör her ṣabāḥ
Bulmaḳ istersen beḳāyı cehd ide gör her ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 53, Mısra 1). [ẕikr eyle,]*

zikr-i cehr: *Yüksek sesle yapılan zikir.*

Ṭut elin beyhūde gezme bu fenā mülkünde sen
Telḳīn itsün **ẕikr-i cehr** ḥużūrunda ḳıl edeb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 18, Mısra 4). [ẕikr-i cehr,]*

Postnişīn olmuş İvraniye Ḳadriyye dergāhına
Ẕikr-i cehriñ ḥizmetini rūz u şeb eyler edā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 338, Mısra 6). [ẕikr-i cehriñ, -in]*

zikr-i celīl: *Allah'ın zikri; Allah'ı zikretmek.*

Şeyḫim ider **ẕikr-i celīl** erenleriñ budur yolu
Feth iderler her müşküli ẕikr it Ḥaḳḳı gel tevhīde *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 260, Mısra 5). [ẕikr-i celīl,]*

zikr-i hakk: *[tas.] Allah'ın isimlerini okuma / anma.*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa keşret üzre çün iderler iştiġāl
ʿAşḳ-ı Mevlā ile dāʾim bunlar olmuş ehl-i ḥāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 16, Mısra 11). [ẕikr-i ḥaḳḳa, -a]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳa dāḫil olan ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz
Bezme lāyıḳ vāṣıl olan ʿāşıḳlarız Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 124, Mısra 1). [ẕikr-i ḥaḳḳa, -a]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı ḳoma dilden ṭālibā gel eẕkār it
Ẕikrile Ḥaḳḳa taḳarrub itmiş ḥaḳīḳat erleri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 352, Mısra 13). [ẕikr-i ḥaḳḳı, -ı]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād iderler cān u dilden her seḥer
ʿAşḳ şarābın içmiş anlar dün ü gün ʿaleʾs-ṣabāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 11). [ẕikr-i ḥaḳḳı, -ı]*

Dilden iḫrāc etmeyiz **ẕikr-i Ḥaḳḳı** her zamān
Ẕikr ile Derviş Sükūtī oldu bir er zāhidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 9). [ẕikr-i ḥaḳḳı, -ı]*

Dost ilinden gelmişim döne döne hū deyü
Ẕikr-i Ḥaḳḳı itmişim döne döne hū deyü *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 248, Mısra 2). [ẕikr-i ḥaḳḳı, -ı]*

Ẕikr-i Ḥaḳḳı iden ṭaleb virir ḳalbe cilā yā hū
Anıñla maṭlūba irer bulurlar hep beḳā yā hū *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 250, Mısra 1). [ẕikr-i ḥaḳḳı, -ı]*

Ḥiẕmet-i ḥadden tecāvüẔ geçdi erenler rāhına
Ẕikr-i Ḥaḳḳı yād iderdi ḳalbiyle her bir nefesden *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 376, Mısra 6). [ẕikr-i ḥaḳḳı, -ı]*

zikr-i hudā: *Allah'ın zikri.*

Evliyāya yüzler sürüp feyż irişdi himmetiyle
Eglencemiz **ẕikr-i Ḫudā** nālān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 127, Mısra 6). [ẕikr-i ḫudā,]*

Meşreb-i pāk şafī itmiş ḳalbini **ẕikr-i Ḫudā**
Ṭabʿ-ı aḫlāḳ ḥamīde ḫāk ile yeksān Sükūtī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 313, Mısra 3). [ẕikr-i ḫudā,]*

Şeyḫüʾl ʿAbdüʾl-Ḳādiriñ her bendesi ḫulḳ-ı cemīl
Eşġālleri evrād ile **ẕikr-i Ḫudā** naẓm-i celīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 190, Mısra 2). [ẕikr-i ḫudā,]*

zikr-i muʿtād: *Alışılmış zikir.*

Her seḥerler **Ẕikr-i muʿtād** eylemiş Ḥaḳ Ḥaḳ deyü
Ḳalbine hiç teʾsīr itmez vicdānı bilmez ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 82, Mısra 3). [ẕikr-i muʿtād,]*

zikr-i tevḥīd: *Allah'ın birliğini anma., zikretme (La İlâhe illallâh).*

Ẕikr-i tevḥīd dersine saʿy ideriz rūz u şeb
Emr-i Ḥaḳḳı ṭutmuşuz oḳuruz ezber zāhid *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 65, Mısra 5). [ẕikr-i tevḥīd,]*

Ḳalbini eyler muṣaffā her ḫuṣūṣda ādemiñ
Ẕikr-i tevḥīd ile taḥmīd hem riyāżāt envārı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 333, Mısra 6). [ẕikr-i tevḥīd,]*

zillet: *(Ar.) Aşağı olma, hakirlik, horluk.*

Ẕillet ile gice gündüz geçmede ʿömrüñ seniñ
Miḥnet-i ʿaşḳa düş olduñ Ẕülfikār iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 9). [ẕillet,]*

zillet-i dünyā: *Dünyanın alçaklığı, kötülüğü.*

Ẕillet-i dünyāya raġbet nice ḳılsun çün bular
Murtażānıñ rāhı içre her biri ḥikmet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 3). [ẕillet-i dünyāya, -ya]*

zinā: *Evlilik bağı ile bağlı olmayan kadınla erkek arasındaki cinsel ilişki, nikâhsız birleşme. II Yasak olan eylem.*

Sükūtī bu sivā ḥubı yalandır meylini gel kes
İrişme semtine aşlā bu bir cāzū **zinādan** geç *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 49, Mısra 10). [zinādan, -dan]*

Şehvet nefs ārzū sende ḳaldı bu neler her müdām
Düşdüler semt-i **zināya** ekserisi her diyar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 14). [zināya, -ya]*

Var ara bul şeyḫ-i kāmil Ḥaḳḳa seni ider vāṣıl
Yarın ʿaẕāb çeker cāhil **Ẕināsı** çoḳ rıżāsı yoḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 177, Mısra 12). [ẕināsı, -sı]*

Bir **Ẕinādan** ḥāṣıl olmuş ol Yezīd bed- ḫārici
Kim umar andan mürüvvet ḳavm-i Süfyān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 23). [ẕinādan, -dan]*

zindān: *Zindan, hapishane. ll Çok karanlık, sıkıntılı yer.*

Mülk-i beḳādan gelmişem dünyā baña **zindān** imiş
Sivā ḥükmü gerçe yalan gelen geçer kervān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 138, Mısra 1). [zindān,]*

Miḥnete düşdü bu gönlüm baña **zindāndır** cihān
Neyleyim bu māsivāyı raḥatı yoḳ hep yalan *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 235, Mısra 1). [zindāndır, -dır]*

zinde: *Canlı, diri; manevi canlılığa sahip.*

Ẕinde ider her ḳulūbu ḳanda irer bir Ẕerresi
Ḫıżır-veş bulur ḥayātı görmez ol aṣlā fenā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 5). [ẕinde,]*

Ḥaḳ Teʿālā āyetinde küllī şeyʾin ḥay dedi
Cümle nāsı **zinde** eyler Ḥaḳḳa ḥamd it ḳıl şekür *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 340, Mısra 12). [zinde,]*

zındıḳ: *Münafık.*

Ḥaşr-ı neşri yevm-i ferdā nāmını inkār idip
Mülḥid-i **Ẕındıḳa** lāyıḳ nār-ı dūzaḫda ḳuyu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 360, Mısra 20). [ẕındıḳa, -a]*

zīnet: *Süs II dünya hayatının maddi bakımdan cezbedici yönleri.*

Bir gice tenhā nişīnim geldi bir ḫūb dilrubā
Ġarḳ olup **Ẕinet** libāsı ḥüsnünü ʿarż ḳılaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 10). [ẕinet,]*

Māsivā-yı zīb ü zīver gösteren bir cāẕūdır
Aldadır cümle cihānı bir ḳalaydır **Ẕineti** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 4). [ẕineti, -i]*

zīr: *Altta, aşağıda olan.*

pek çoḳ aşırı derecede sū-i ẓannları olduġundan dʾavā-yı bāṭıllarını ḳaṭʾ
itmek içün işbu bir ḳaṭʿa **zīr** ü bālāsı mürūr iden naẓm-ı şerīfimizde beyānına ibtidā ḳılındı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 14). [zīr,]*

Taḳarrub Raşṭine nām bir ḳaryeden ẓuhūr itdi
Köprülü şehrine cereyān idüp her **zīr** ü bālādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 383, Mısra 6). [zīr,]*

Ḳarye Kiliselü içre müceddeden beş ʿaded çeşme
Aḳıtdı Ṣularıñ pek çoḳ muḥaḳḳaḳ **zīr** u bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 387, Mısra 10). [zīr,]*

zīrā: *"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.*

bütün bütüne aradan refʿ ü ipṭāl etmek istiyorlar buna ṣabr itmege mecālimiz ḳalmadı
zirā ṭarīḳimiz burda nice biñ hezār- iḫvānlarımız bulunmuş olmağıyla mesmūʾları *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 18). [zirā,]*

Ṭarīḳat-ı Çeştī īcād idip tezyīn-i aʾlāda
Ki **zirā** ibn-i Edhem ulaşur nesl-i bālāda *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 48). [zirā,]*

zīver: *Süs, ziynet, bezek II ferahlık; zevk.*

Zīb ü **zīver** Ṣūretinden pertev urmuş ʿāleme
Muṭlaḳ ḥüsnüñ görenler şād olur her āneler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 102, Mısra 5). [zīver,]*

Seniñle zīb ü **zīverdir** ḳamu arż-ı semālar hep
Ḳamer-i şems nūruñ almışlar żiyādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 7). [zīverdir, -dir]*

Zīb ü **zīver** naẕmile ṭaḳdım kitāba bir dürrü
Tācı ser itsün ʿāşıḳlar bu ḥaḳīḳāt cevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 316, Mısra 1). [zīver,]*

Māsivā-yı zīb ü **zīver** gösteren bir cāẕūdır
Aldadır cümle cihānı bir ḳalaydır Ẕineti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 321, Mısra 3). [zīver,]*

Gerçe ḥüsnüñ ziynetini gösterir ol **zīver** ḥaṭ
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginden oḳudum ben ezber ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 1). [zīver,]*

żiyā: *Işık, nur, aydınlık, parlaklık.*

Se Senālar itmişem men āl-i evlāda bugün
Ve Vücūdum mülk içre şuʿlesi urmuş **żiyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 8). [żiyā,]*

Ṭoġdu cihān ʿāleminde nūr-ı nebī virdi **żiyā**
Pertevidir her iḳlīme rūşen ider her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 10, Mısra 1). [żiyā,]*

Ḳalbimizi ẕāt-ı Mevlā nūruyla taḳdīs idip
Şuʿlesiyle pür **żiyādır** meşel ḳamer āfitāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 22, Mısra 10). [żiyādır, -dır]*

Nūr-ı vechidir bu ʿālem ḫalḳına vireñ **żiyā**
Māh-tāb itmiş cihānı ser-te-ser ḳıldı īżāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 9). [żiyā,]*

Dürr-i bāṭınından anıñ hem ol iki şehzādeler
Gün gibi itmiş ṭulūʿ nūr-ı **żiyāsından** meded *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 62, Mısra 10). [żiyāsından, -s, -ı, -n, -dan]*

Mihr-i vechinden anıñ hem āfitāb olmuş **żiyā**
Nūra ġarḳ itmiş cihānı eyledim envār aḫẕ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 72, Mısra 9). [żiyā,]*

Āfitābıñ şuʿlesinden cismine **żiyā** irer
Nūra ġarḳ itdi bu ḳalbim nice lemʿālar virir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 80, Mısra 1). [żiyā,]*

Nūr u vechiñle **żiyādır** ne felek arż-ı semā
Şuʿlesinden aḫẕ iderler encüm şems ḳamer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 11). [żiyādır, -dır]*

Cemāliñ nūrunu Şalmış **żiyā** ile ḳılar rūşen
Ḥasan şāhım Ḥüseyn ile cihāna Ẕiynetim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 9). [żiyā,]*

Vücūd mülkü dolu her dem kemāl-i ẕāt-ı peyġamber
İrişdi nūr-ı pākından **żiyā** ile bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 110, Mısra 2). [żiyā,]*

Ṭarīḳinde sülük itdim gice gün durmazam aṣlā
İrişdi maʿrifet nūru **żiyā** ile bize Ḥaydar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 111, Mısra 4). [żiyā,]*

Vechiniñ her şuʿlesinden şems-i māh alur **żiyā**
Şevḳ-i ḥüsnüñ nūr-ı muṭlaḳ berḳ uran tābāna gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 3). [żiyā,]*

Şems ü māhıñ rūşen eyler vech-i nūr-ı Kāẕımıñ
Her dü ʿālem şuʿle-dār-ı pür **żiyā** abdālıyım *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 214, Mısra 12). [żiyā,]*

Naḳī nūr-ı ilahīdir bu ʿālem semʾāsı oldur
Anıñ bir Ẕerre ḥüsnüñden alıp her dem **żiyāyım** ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 10). [żiyāyım, -y, -ım]*

Derūnum şevḳ-i ḥüsnüñden **żiyādır** yā Resūlullah
Yoluna cān ile başım fedādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 255, Mısra 1). [żiyādır, -dır]*

Şeb-i ẓulmetde ḳalmışım **żiyā** ḳıl yā Resūlullah
Seniñ derdine dūş oldum devā ḳıl yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 256, Mısra 1). [żiyā,]*

Sen olmasan benim ḥālim yaman olsa gerek dāʾim
Seniñ nūrıñ ile ḳalbim **żiyādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 6). [żiyādır, -dır]*

Seniñle zīb ü zīverdir ḳamu arż-ı semālar hep
Ḳamer-i şems nūruñ almışlar **żiyādır** yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 282, Mısra 8). [żiyādır, -dır]*

Muḥammed Şāh Taḳīdendir ḳamerle şems yedi aḫter
Münevver ṭutdu āfāḳı bularla bir **żiyā** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 10). [żiyā,]*

Aç durma gözün ṭālib Ḥaḳ görünce dünyā ʿAlī geldi
Virdi **żiyālar** cihāna Zīb ile Zībā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 2). [żiyālar, -lar]*

Ẓulmetde idi cümle cihān gelmeden ol ḫātem-i nebī
İtdi ẓuhūr ḳıldı **żiyā** iḳlīmi heft māhveşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 4). [żiyā,]*

Yaratdı Ādem ü Ḥavvā Muḥammed nūr-ı pākiñden
Şit İdrīs Nūḥ nebī geldi bu ʿāleme **żiyā** oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 6). [żiyā,]*

Çerāġıñ şemʿāsı bezm-i ezelden nūr-ı vāḥiddir
Bu nūrdan pertev almışdır ḳamerle şems **żiyā** geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 328, Mısra 4). [żiyā,]*

Saña ne itdi bu Köprülü şehrini ol ẕāt-ı pāk
Nūr-ı aḳdesle bu ʿālem vechine virdi **żiyā** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 347, Mısra 4). [żiyā,]*

ziyād: *Artma, fazlalık, ziyâdelik.*

Ẕülfünüñ sevdāsına görünce mecnūnlar düşüp
ʿAşḳ-ı mecāzī itdi ifnā bunları ḥadden **ẕiyād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 10). [ẕiyād,]*

Herkeze ẓulm-i Firāvān ʿālemi ḳılmaḳ ḥarāb
Ḥırṣ-ı kelblerden eşeddir ḥar ṣıfāt eyler **ẕiyād** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 4). [ẕiyād,]*

Āl-i Aḥmed bendesine buġżunu eyler **ẕiyād**
İntiḳāma ʿādet itmiş ḳalbini şeyṭān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 7). [ẕiyād,]*

Bir kıymetiñ aldım **Ẕiyād** dil mülkünü eyledi şād
Neyler baña her bir üstād şeyḫimle irdim ben kanına *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 292, Mısra 3). [ẕiyād,]*

ziyāde: *Buna nazaran, buna kıyasla.*

ʿilminden **ziyāde** gör cehli ẓāhir
Ehl-i ḥasūd olan nifāḳa daʾir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 31). [ziyāde,]*

ziyāde ḳıl-: *Artırmak, çoğaltmak.*

Ze **ziyāde ḳıl** muḥabbet Ẕeynel Muḥammed Bāḳıra
Sin sezādır Caʿfer ile buñlara ḳıl iḳtidā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 11). [ziyāde ḳıl,]*

Ẕel **Ẕiyāde ḳılmışam** men ẕāt-ı pākıñ ḥubını
Ḳaf Ḳarībim tā elestden ḥażret-i Ẕeyneʾl ʿAbā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 17). [ẕiyāde ḳılmışam, -mış, -am]*

ziyān: *Bir şey veya kimsenin sebep olduğu çıkar kaybı, zarar.*

Dil mülküne virdi **Ẕiyān** bī-mārıyla yatdım ḳatı
Buldum ʿacāyib bir ṭabīb hiç itmedi nuṢret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 11). [ẕiyān,]*

Derviş dün ü gün behey ṭālib elinde var iken fırṣat
Ṭalāḳın vir bu zen-i dehrin saña küllī **Ẕiyān** eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 93, Mısra 4). [ẕiyān,]*

Ülfet-i dünyā ne müşkül ḥālimiz ḳıldı yaman
Ḳaddimiz dal ile gördü cismime virdi **ziyān** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 2). [ziyān,]*

ziyān ir-: *Zarara uğramak.*

Ze **Ziyān irmez** Caʿferden zāhidā ḳıl inḳiyād
Ġayn Ġayret kānı oldur müşkülüñ eyler güşā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 21). [ziyān irmez, -mez]*

ziyāret: *Bir kimseyi veya bir yeri görmeye gitme.*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ **ziyāret** itmek içün bir nefes
Ḫāk-i pāyinde Sükūtī devrider mis̱l-i ḥüccāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 9). [ziyāret,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ **ziyāret** itmege geldim bugün
Eyle red bu Sükūtī ḳalbini ḳıl inşirāḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 54, Mısra 11). [ziyāret,]*

Kaʾbe-i ḥüsnüñ **ziyāret** itmede her rūz u şeb
ʿArş-ı aʿlāda melekler cümlesi ḳıldı sücūd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 71, Mısra 3). [ziyāret,]*

Kaʾbe-yi ḥüsnüñ **z̲iyāret** itmek içün her seḥer
Luṭf-ı iḥsānına geldim gör bugün dīvāneyi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 312, Mısra 7). [z̲iyāret,]*

Olar kim müʾmīniñ ḳalbin **ziyāret** eyleye her dem
Gürūh-ı evliyā içre bulardır zümre-i nācī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 7). [ziyāret,]*

Z̲iyāret eyleyip durmaz geZ̲er arayı arayı
Velādeti bulur şāh Bahāed-dīn maḳāmı ḳaṣr-ı ʿārifān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 59). [z̲iyāret,]*

z̲iyāretgāh: *Türbe; mezar.*

Z̲iyāretgāh-ı ʿuṣṣāḳa derdlilere edvā
Ṭarīḳat pīridir ancaḳ kemāl ḳudret-i aʾlā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Muhammes 1, Mısra 63). [z̲iyāretgāh-ı, -ı]*

ziynet: *Ar. Süs, bezek.*

Mülk-i fānī **Z̲iynetine** aldanup her vechile
Ḥaḳḳı itdiler ferāmūş ḳılmadılar bunda yād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 69, Mısra 9). [z̲iynetine, -ine]*

Virir **ziynet** ne ḥikmetdir bu cismine nezāketle
İçin ḥırṣ ġażāb ile tamāmen ḳaplamış ʿasker *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 103, Mısra 3). [ziynet,]*

Cemāliñ nūrunu Ṣalmış żiyā ile ḳılar rūşen
Ḥasan şāhım Ḥüseyn ile cihāna **Z̲iynetim** vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 104, Mısra 10). [z̲iynetim, -im]*

Bezmine elmās ḳadeḥle dürlü **ziynetler** virip
Ṣun kevs̱er ṣerbetinden hem bula lezz̲et dimāġ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 162, Mısra 5). [ziynetler, -ler]*

Kes̱ret **ziynet** libāsla görünür her dem-be-dem
Bir cāzū zen ḳatı müfsid dil-rubādır ey göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 200, Mısra 5). [ziynet,]*

Gerçe odur viren alan pazar içinde
Urdu cevāhir **ziynetini** bir dükkâna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 4). [ziynetini, -in, -i]*

Bir pula degmez cihānıñ **ziyneti** ey ṣeyḫ ü ṣāb
Terk idegör ḳalmaya hiç göñlünüzde ıżṭırāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 4, Mısra 1). [ziyneti, -i]*

Virme göñlüñ **ziynetine** bu cihānıñ durma ḳaç
Mihrini vir ḳaḥbe zendir itme gel sen izdivāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 5, Mısra 1). [ziynetine, -ine]*

Baḳma dünyā **ziynetine** ḳılma ṭālib sen heves
Mürşid-i kāmile irgil Ḥaḳḳı ẕikr it her nefes *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 12, Mısra 1). [ziynetine, -ine]*

Gerçe ḥüsnüñ **ziynetini** gösterir ol zīver ḥaṭ
Ẕülf-i ḳaşın kirpiginden oḳudum ben ezber ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Rübai 16, Mısra 1). [ziynetini, -in, -i]*

ziynet-i dünyā: *Dünyanın malı, dünya süsü.*

Ẕiynet-i dünyāya māʾil ẕevḳ-i Ḥaḳ bilmez nedir
İçmemiş bezm-i elestden devr iden elde ḳadeḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 56, Mısra 5). [ẕiynet-i dünyāya, -ya]*

Ẕiynet-i dünyāya baḳma aldadır bir cāẕūdır
Virme göñlüñ bī-vefāya ʿāḳil isen itme ṣarf *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 167, Mısra 7). [ẕiynet-i dünyāya, -ya]*

Ẕiynet-i dünyāya Ṣaḳın aldanma
Mülk ü māla bunda aṣlā inanma *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 6, Mısra 5). [ẕiynet-i dünyāya, -(y), -a-y, -a]*

zübde: *En değerlisi, kıymetlisi, özü.*

Māʾil olma bu fenāya kimse ḳılmaz vefā
Ẕübde-i maʾṣūm pāk Ẕeyneʾl ʿAbāya bīʿat it *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 25, Mısra 6). [ẕübde-i, --i]*

Sensin ol şāh bu ʿālem-i kāʾinātıñ **Ẕübdesi**
Ḥaḳ yaratmış seni evvel işbu mülke bī-zevāl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 3). [ẕübdesi, -s, -i]*

Cedd-i Ḥaydar nesl-i muṭlaḳ ol imāmıñ enbiyā
Ẕübde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl ʾAbādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 6). [ẕübde-i, --i]*

Ḳurretüʾl-ʿayn Ḥabībiñ nūr-ı çeşm-i evliyā
Ẕübde-i maʿṣūm pāk Ẕeyneʾl ʾAbādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 205, Mısra 8). [ẕübde-i, --i]*

Enbiyālar **Ẕübdesisin** evliyālar menbaʾı
Hāşimīsin Ḳureyşīsin ey emirüʾl-müʾmīnin *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 239, Mısra 11). [ẕübdesisin, -si, -n]*

zühd: *Ar. Dünyaya rağbet etmeme, kendini ibadete verme.*

Ẕühdile taḳvādan geçmemiş zāhid
Girmemiş bir zamān erkān-ı ʿaşḳa *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 284, Mısra 9). [ẕühdile, -ile]*

zuhūr: *Meydana gelme, açığa çıkma, görünme. II tasavvuf. İlâhî sıfat ve isimlerin bir surete bürünüp ortaya çıkması, varlık suretinde görünmesi.*

Pes imdi bu faḳir zenb ü keg̱īr mūrdan ednā ża'ifü'l-ḥaḳīr el- şeyḫ Murtażā bende ḥażret
El- şeyḫ Sa'deddīn el-Cebāvī mesmū'-yı 'ācizānemize naẓaran beyne'n-nās **ẓuhūr** iden kelām *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 2). [ẓuhūr,]*

ẓuhūr itdiġi ḥālde zümre-i cühelā vü Ṭarīḳ-i nāƵenīnden ba'żı fuḳarā anıñ Ƶabṭ u rabṭına
ictisār iderler ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile ḳaṭ' itmege Sa'y iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 5). [ẓuhūr,]*

N'ola bir dem **ẓuhūr** itse elinde tīġ ile Mehdī
Ḫavāric baġrına ursa yedinde ḥançerim vardır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 83, Mısra 13). [ẓuhūr,]*

Naẓar ḳılma felek böyle ḳılarsa saña bir ḫande
Vefāsı yoḳ bu dehr içre cefādan çoḳ **ẓuhūr** eyler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 92, Mısra 4). [ẓuhūr,]*

Aḥmed gelüp ḳıldı beyān Furḳān ile Ḥaḳ sırrını
Dört kitābıñ sırrı bugün bir noḳṭadan itdi **ẓuhūr** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 101, Mısra 10). [ẓuhūr,]*

Nesl-i Aḥmedden Muḥammed Bāḳıra oldu hem **ẓuhūr**
Luṭfuyla ḳıldı sa'ādet sāyesinde aġniyāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 7). [ẓuhūr,]*

Muntaẓırız devrine Derviş Sükūtī biz anıñ
Seyfiyle itse **ẓuhūr** ol Mehdi-i Ṣāḥib-livāyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 18). [ẓuhūr,]*

Her 'aşırda ehl-i 'irfān māhveş itse **ẓuhūr**
Kimi inkār kimi iḳrār itmede ikmalimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 15). [ẓuhūr,]*

Bir gün ola ḳıymet aşlım 'āḳıbet ider **ẓuhūr**
Fehm iderler ṣāfī zerden naẓmıyla aḳvālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 19). [ẓuhūr,]*

Kün emrinle **ẓuhūr** itdi hezārān Ṣad hezār maḫlūḳ
Sen oldun cümleye ma'būd hemān yā Rab saña maḫṣūṣ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 143, Mısra 3). [ẓuhūr,]*

Muntaẓırız devrine Mehdi-i zamānıñ biz bugün
Seyfiyle itse **ẓuhūr** ol 'adl-i vefādır sevdiğim *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 201, Mısra 22). [ẓuhūr,]*

Devr-i Mehdīye irişdiḳ seyf ile itmiş **ẓuhūr**
Ḫavfımız yoḳ ḫāricīden her ġazādan dönmezem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 210, Mısra 15). [ẓuhūr,]*

Ḫavāric ḳavm dehr içre nola her dem **ẓuhūr** itse
Sükūtī devr-i Mehdīdir elinde ḥançeri oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 17). [ẓuhūr,]*

Keremkān-ı İmām Ca'fer **ẓuhūruyla** güşād oldu
Dīn ü mezheb kemāliyle yolunda rehberi oldum *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 215, Mısra 11). [ẓuhūruyla, -u, -y, -la]*

Muḥammed Mehdīye Derviş Sükūtī muntaẓır olmuş
Nola bir gün **ẓuhūr** itse o şāhıñ leşkeriyim ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 218, Mısra 14). [ẓuhūr,]*

Nola bir gün **ẓuhūr** itse elinde Ƶülfiḳār amma
Hezārān ḫāricī ḳırsa Sükūtī pür-Ṣafāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 13). [ẓuhūr,]*

Seniñ ẕāt-ı şerīfiñle bu ʿālemler **ẓuhūr** itdi
Vücūduñ maẓhar-ı feyż-i Ḫudādır yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 269, Mısra 7). [ẓuhūr,]*

Ezelden bunlarıñ nūr-ı tecellī ḳıldı ekvāne
Ẓuhūr itdi o nūrdan bil cemīʾān enbiyā geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 294, Mısra 4). [ẓuhūr,]*

Mehdi-i Ṣāḥib-zamānıñ gelmesi senden olup
Dürr-i pākıñdan **ẓuhūr** itmiş ʿaṭāsın yā ʿAlī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 295, Mısra 16). [ẓuhūr,]*

Hemān Mūsāya ʿarż itdi cemāliñ nūrunu birgün
Ṣecerden çün **ẓuhūr** itdi kelām-ı ṣāfī nurānı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 301, Mısra 8). [ẓuhūr,]*

Ṭavāfda iken maderi çün cemāl o dem itdi **ẓuhūr**
Doġdu cihān ʿālemine kāʾbe-i ʿulyā ʿAlī geldi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 307, Mısra 5). [ẓuhūr,]*

Fitneler oldu **ẓuhūr** ehl-i nuṢret ḳalmadı
Beg paşālar ẓulm ile ehl-i himmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 1). [ẓuhūr,]*

zuhūr it-: *Meydana çıkmak, ortaya çıkmak, görünmek; tas. İlahî sıfat ve isimler tecelli etmek II kaplamak; göstermek.*

Ẓı **ẓuhūr itdi** bulardan küntü kenziñ maḫzeni
Men ʿarefden ders oḳu gel sırrına ol aşinā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 17). [ẓuhūr itdi, -di]*

Şın Şarāb-ı kevs̱erinden bir ḳadeḥ nūş itmişem
Ẓı **Ẓuhūr itdi** göñülde şāh ʿAlī Mūsā Rıżā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 26). [ẓuhūr itdi, -di]*

Vav vücūdum mülk içre ẕāt-ı Ḥaḳ itdi ẓuhūr
He hidāyet andan oldu bizlere her dāʾimā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 2, Mısra 27). [ẓuhūr itdi, -di]*

zükūr: *Erkekler.*

Medḥ-i ẕemme bunda baḳmaz ʿāṣıḳ-ı Mevlā olan
Ḥālimiz ṭaʿn eylesün ḳo **ẕükūr** ile hem inās̱ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 42, Mısra 4). [ẕükūr,]*

zülāl: *İçilmesi güzel, tatlı, latif, saf su.*

Sükūtī ḳalbine raḥm it Cenābıñla olur teskīn
Viṣāliñ şerbetiñ ṣunġıl ṭolu bir cām **ẕülāliñdir** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 10). [ẕülāliñdir, -in, -dir]*

Şol Zamān kim bunca ṭālib teşnelikden āh çeker
Dest-i pākıñla yürütgil anlara āb u **Ẕülāl** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 193, Mısra 10). [ẕülāl,]*

zülf: *Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. II Sevgilinin saçı.*

Ṣormañız Mecnūna ey cān ḳanda olmuşdur feraḥ
Ẕülf-i Leylādan ʿaceb mi kim ola bunda feraḥ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 55, Mısra 2). [ẕülf-i, --i]*

Ẕülfünüñ sevdāsına görünce mecnūnlar düşüp
ʿAşḳ-ı mecāzī itdi ifnā bunları ḥadden ziyād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 68, Mısra 9). [ẕülfünüñ, -ü, -ñüñ]*

Fātiḥa heft āyet oldu **zülf** ḳaşın kirpigin
Fehm idenler işbu sırrı mecmūʾuʾl- Ḳurʾān imiş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 134, Mısra 5). [zülf,]*

Ẕülfüñ teline her dem dāʾim Mecnūn-veş bend olup
Manṣūr gibi rūz u leyāl biz dāre alışdıḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 173, Mısra 7). [ẕülfüñ, -üñ]*

Ẕülfüñ ile ḳaşlarıñ hem daḫı müjġānlarıñ
Kıldı beyān çün vechini eyledi iẓhār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 354, Mısra 17). [ẕülfüñ, -üñ]*

Ḥüsnüne ḳıldı beyān rūşen itdi enver ḥaṭ
Ẕülf-i ḳaş u kirpiginde oḳudum ben Ḥaydar ḥaṭ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 18, Mısra 2). [ẕülf-i,]*

zülf-i leylā: *Leyla'nın saçı.*

Çoḳ vaḳit berbād idendi bu vücūduñ şehrini
Ẕülf-i Leylādan muḥaḳḳaḳ almadı Mecnūn murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 64, Mısra 12). [ẕülf-i leylādan, -dan]*

žülfiḳār: *Hz. Ali'nin meşhur kılıcı.*

Ẕillet ile gice gündüz geçmede ʿömrüñ seniñ
Miḥnet-i ʿaşḳa düş olduñ **Ẕülfikār** iden göñül *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 192, Mısra 10). [ẕülfikār,]*

Nola bir gün ẓuhūr itse elinde **Ẕülfiḳār** amma
Hezārān ḫāricī ḳırsa Sükūtī pür-Ṣafāyım ben *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 222, Mısra 13). [ẕülfiḳār,]*

zülfiḳār-ı ḥaydar: *Hz. Ali'nin Zülfikar adı verilen meşhur kılıcı.*

Nefsiniñ ḳatline saʿy it sen daḫı leyl ü nehār
Ẕülfiḳār-ı Ḥaydarı çek saña lazımdır ḳışāş *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 141, Mısra 8). [ẕülfiḳār-ı ḥaydarı, -ı]*

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.*

Raḥm itmedi hiç ḫālime feryād ile itdim fiġān
Eṭrāfımı muḥkem ṭutup **ẓulm** eyledi keşret bana *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 13, Mısra 10). [ẓulm,]*

Müfti ḳaḍı şeyḫi derviş nefsine tābiʾ olup
Ẓulm iderler cümle ḫalḳa ḳılmadı dāʾim żarār *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 18). [ẓulm,]*

Ẓulmünü eyler Firāvān ḥırṣıyla ġāyet faḳīh
Dīn yoḳ īmānı aṣlā bī-edeb ṭuġyān ṭutar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 113, Mısra 9). [ẓulmünü, --ü,-nü]*

Ẓulmüyle çoḳ Kerbelāda itdiler cevr-i cefā
Kimden umar ya şefāʿat ḳavm-i Mervān yā Ḥüseyn *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 220, Mısra 9). [ẓulmüyle, -ü, -y, -le]*

Ḥażret-i Yaḥyā gör kim **ẓulmüyle** oldu şehid
Ḳan pahā heftād hezār Ḥaḳ eyledi ʿiṭā bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 224, Mısra 17). [ẓulmüyle, -ü, -y, -le]*

Āl-i Aḥmed Murtażāya **ẓulm** idip her vechile
Ḥānedān-ı ehl-i beyte oldular düşmān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 17). [ẓulm,]*

Şefḳāt-i āl-i Resūlʾden hiç ola mı bunlara
Ḳaṣd idip āl-i ʿabāya **ẓulm** ile her ān bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 234, Mısra 22). [ẓulm,]*

Mehdi-i āl-i Resūle Derviş Sükūtī **ẓulm** iden
Āline evlādına enṣārına ḳıl laʿneti *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 308, Mısra 15). [ẓulm,]*

Fitneler oldu ẓuhūr ehl-i nuṢret ḳalmadı
Beg paşālar **ẓulm** ile ehl-i himmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 323, Mısra 2). [ẓulm,]*

Fitneler oldu ẓuhūr ehl-i nuṢret ḳalmadı
Beg paşālar **ẓulm** ile ehl-i himmet ḳalmadı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 324, Mısra 2). [ẓulm,]*

Ḳıldı şehid Şāh Ḥüseyni **ẓulmiyle** ol ḳaltabān
İbn Ẕiyād bir münāfıḳ düşmān her bār ʿAlīdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 342, Mısra 9). [ẓulmiyle, -iyle]*

Ḳaṣd ḳıldı Harūn ancaḳ ol imām Kāẓıma
İtdi **ẓulm** ile şehādet ol münāfıḳ bī-ḥayā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 345, Mısra 8). [ẓulm,]*

Ger saña yeter cihānda ṭālibā rūşen delīl
Ḥalḳa **ẓulm** iden olurlar her zamān ʿömr-i ḳalīl *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 378, Mısra 2). [ẓulm,]*

Merḥamet-i āṢār sende görmedi hiçbir nebī
Evliyāya **ẓulmüñ** artıḳ eyledin ẓālim felek *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 385, Mısra 8). [ẓulmüñ, -ü, -n]*

Kimseye hiç yoḳdur **ẓulm** ider her nev ʿAlīye
Çeşm-i yaşım seyl gibi her dāʾimā ḳıldım revān *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 386, Mısra 3). [ẓulm,]*

Behey ādem ṣaḳın ḳavm-i āʿdānıñ
Ḥudʾası birçoḳ **ẓulm** ider saña *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 1, Mısra 2). [ẓulm,]*

Hem ṣusuzluḳ her cihetden berhizi itdi şedīd
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim **ẓulmile** oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 4). [ẓulmile, -ile]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim **ẓulmile** oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 9). [ẓulmile, -ile]*

Āl-i mervāna hezārān laʿneti her ān ola
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim **ẓulmile** oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 14). [ẓulmile, -ile]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim **ẓulmile** oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 19). [ẓulmile, -ile]*

Kimden ola yā şefāʿat bir gün ola maḥşeri
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim **ẓulmile** oldu şehİd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 24). [ẓulmile, -ile]*

Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim **ẓulmile** oldu şehīd
Ḥaşre dek dāʾim oḳuruz cānına laʿnet Yezīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 29). [ẓulmile, -ile]*

ʿĀşıḳı ol mātemiñ ṭut baḳma münkir ḳālini
Āh Ḥüseynim vāh Ḥüseynim **ẓulmile** oldu şehīd *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 3, Mısra 34). [ẓulmile, -ile]*

Ehl-i münkir ġalib ḳaç bir tenhāya
Ẓulm ile çoḳ itdi her bir gedāya *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 68). [ẓulm,]*

Ẓulmile her şaḥṢa ızrār itmişler
Ḥırş ile ġażābı nihāyet çoḳdur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 3). [ẓulmile, -ile]*

zulmet: *Karanlık, küfür, gaflet.*

Ḳayd-ı ʿunṢur **ẓulmetinden** bulmaḳ istersen ḫalāṣ
Bir ṭabīb ḥāẕıḳ ara bul derdine dermān gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 26, Mısra 9). [ẓulmetinden, -i, -n, -den]*

Nefsini bilmekde ʿāciz irmedi bir kāmile
Ḳaldı **ẓulmet** içre dāʾim ḥırṢ ile ider fesād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 66, Mısra 8). [ẓulmet,]*

Cehlile **ẓulmetde** ḳalmış işbu ʿālem ekṣeri
Hiç bilür mi ġaflet-i ehl nicedir āʿmālimiz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 125, Mısra 7). [ẓulmetde, -de]*

Ẓulmetim envāre tebdīl eyledi ʿaşḳıñ beni
Ṣafī pāk itdi derūnum ḳıl naẓar sırrına gel *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 188, Mısra 5). [ẓulmetim, -im]*

Dīdesini gör nice göre şemsin cihānı
Ẓulmetde ḳalıp beñzediler cins-i ḫayvāna *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 276, Mısra 6). [ẓulmetde, -de]*

Ẓulmetde idi cümle cihān gelmeden ol ḫātem-i nebī
İtdi ẓuhūr ḳıldı żiyā iḳlīmi heft māhveşi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 322, Mısra 3). [ẓulmetde, -de]*

zulmet-i nefs: *Nefs karanlığı. // [tas.] Nefsin kötü vasıfları.*

Ẓulmet-i nefs ḳaplamışdır bu vücūduñ şehrini
Saʿy ide gör ey Sükūtī envāre irmekdir ġaraż *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 148, Mısra 9). [ẓulmet-i nefs,]*

zulmet-i ten: *Beden karanlığı. II [tas.] Hakk ile kul arasında kavuşmayı engelleyen manevî perdeler / engeller.*

Ẓulmet-i tende ḳalanlar berzaḫa düşmüş yolu
Girmede meydān-ı ʿaşḳa bulmadı rāh-ı Ṣevāb *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 17, Mısra 3). [ẓulmet-i tende, -de]*

zulümāt: *Karanlık.*

Ḳurtulup **ẓulumātı** ʿunṣur ḳayd-ı bendinden bugün
İrişir bir ʿāleme seyrān olan Saʿdīleriz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 118, Mısra 11). [ẓulumātı, -ı]*

Senden ötrü cümle ʿālem rāh-ı Ḥaḳḳa yol bulup
Ḳurtulup **ẓulümāt-ı** tenden buldular Ḥaḳdan ẓafer *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 97, Mısra 14). [ẓulümāt-ı, -ı]*

zümre: *Topluluk, grup, câmia, sınıf.*

ẓuhūr itdiġi ḥālde **zümre-i** cühelā vü Ṭarīḳ-i nāẒenīnden baʿżı fuḳarā anıñ Ẓabṭ u rabṭına
ictisār iderler ki mübtedī-i ṭarīḳ olanların yollarını anıñ ile ḳaṭʾ itmege Saʿy iderler *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Diğer 4, Mısra 5). [zümre-i, -i]*

Ey göñül geç ġayrıdan sen Ḥaḳḳa eyle iḳtidā
Zümre-i ehl-i ḥaḳīḳat bezmine ḳıl muḳtedā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 4, Mısra 2). [zümre-i, -i]*

Ḫabb-ı dünya bir marażdır mat ider āşıḳları
İr erenler **zümresine** her demi şıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 37, Mısra 4). [zümresine, -si , -n, -e]*

Ḫubb-ı dünya bir marażdır mat ider āşıḳları
İr erenler **zümresine** her demi şıḥḥat gözet *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 38, Mısra 4). [zümresine, -si , -n, -e]*

İtme yā Rab cāhilāne bizi bunda iḫtiyāc
Ehl-i diller **zümresiyle** ḳıl bizi sen imtizāc *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 45, Mısra 2). [zümresiyle, -siyle]*

Bir zamān geldi yetişdiḳ ḳulları Ḥaḳ simār
Emr-i nehiy ṭutmaz oldu **Zümre-i** ehl-i kibar *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 100, Mısra 2). [zümre-i,]*

Terāḥḥüm ḳıl bu āhımla enīnim ʿarş-ı aʿlāda
Melāʾik **Zümresi** taʿcīz olur bāʿiş vişāliñdir *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 108, Mısra 6). [zümresi, -si]*

Varma gel Derviş Sükūtī ehl-i nādān semtine
İr erenler **zümresine** dāʾim Ḥaḳḳa āşıḳ ol *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 199, Mısra 10). [zümresine, -si , -n, -e]*

Ol şehid-i Kerbelāda şāh Ḥüseyne cān veriñ
Ehl-i beytiñ **Zümresine** ḳaydolup ekrem bugün *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 221, Mısra 8). [zümresine, -si , -n, -e]*

Sen ol şāh-ı muʿaẓẓamsın nebīler **zümresinden** öñ
Gelüpsin ʿāleme senden ʿināyet yā Resūlullah *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 290, Mısra 9). [zümresinden, -sinden]*

Olar kim müʾmīniñ ḳalbin ziyāret eyleye her dem
Gürūh-ı evliyā içre bulardır **zümre-i** nācī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 315, Mısra 8). [zümre-i, -i]*

Muḥaḳḳaḳ itdi ravīler behr-i şaḫṣa diyet vardır
Nebīler **zümresi** heftād hezārla ḫūn pahā oldu *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 325, Mısra 22). [zümresi, -(s)i]*

Hem yediler ḳırḳlarıñ serdār olmuş şāh Taḳī
Zümre-i üçler reʾīsi bil Naḳīdir ṭālibā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 346, Mısra 14). [zümre-i, -i]*

Zümre-i āl-i Muḥammed bendesiyüz zāhidā
Ehl-i beytiñ çakeriyüz olmuşuz her dem liḳā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 371, Mısra 1). [zümre-i, -i]*

Bey paşālar **zümresine** itse duḫūl her ne zamān
Mesned-i bālāda yerin ednāya hemān itmedi cālis *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 374, Mısra 3). [zümresine, -s, -i, -n, -e]*

Cumʾāli Baba kemāl ẕāt Ḥaḳḳıñ bir ḳulu
Zümre-i ḳırḳlara irmiş ol ḥaḳiḳat gevheri *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 388, Mısra 12). [zümre-i, -i]*

Ehl-i dil ol rāh-ı Ḫudāya it inḳıyāḍ
İr erenler **zümresine** iste anlardan murād *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Müfret 10, Mısra 2). [zümresine, -si , -n, -e]*

Mūtū ḳable en temūtū sırrına irmiş idi
Bezm-i ḳuds-i evliyālar **zümresin** görmüş idi *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 14). [zümresin, -siñ]*

Zümre-i nācīye irmek gel dilersen zāhidā
ʿAskerīye ḳul olanlar maḳṣūduñ elbet bulur *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 84, Mısra 17). [zümre-i,]*

Zümre-i nācīye yaḳın olmadı ʿamā faḳīh
Bir gedā Derviş Sükūtī ʿaşḳile her dem liḳādır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 366, Mısra 9). [zümre-i,]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil ṣāḥib-i irşād ider
Ẓāhiri vīrān görünür bāṭını ābād ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 12, Mısra 13). [zümre-i,]*

Zümre-i ḳırḳlara dāḫil Ṣāḥib-i irşād ider
Ẓāhiri vīrān görünür bāṭını ābād ider *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 15, Mısra 13). [zümre-i,]*

Zümre-i hidāyet hem daḫı ġayret
ʿAdl ile itmekde dāʾimā şefḳat *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 17, Mısra 59). [zümre-i,]*

zümre-i āl-i ʿabā: *Hz. Muhammed ve onun ailesini oluşturanlar, özellikle Hz. Alî soyundan gelenler.*

Zümre-i Āl-i ʿAbā nesl-i Resūl-i kibriyāyız biz
Muṣṭafānıñ çakereyim ḳanber ġulām Murtażāʾyız biz *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 119, Mısra 1). [zümre-i āl-i ʿabā,]*

zümre-i dānā: *Âlimler sınıfı, bilginler topluluğu.*

Ḥüsnünüñ şevḳi bugün hep verdi dünyāya şeref
Māh-ı cemāliñ nūrı ḳıldı **zümre-i dānāya** şeref *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 165, Mısra 2). [zümre-i dānāya, -ya]*

zümre-i ʿirfān: *İrfan zümresi, ilim irfan topluluğu.*

Sen seni bil ṭālibā gel ister isen seni
Zümre-i ʿirfāna gel gir bulmaḳ dilersen sen anı *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 310, Mısra 2). [zümre-i ʿirfāna, -a]*

zümre-i nādān: *Bilgisizler, cahiller topluluğu.*

Zümre-i nādāna aṣlā Derviş Sükūtī ṣorma hiç
Şeyḫ-i kāmilden ḫaber al vech-i Yezdān ḳandadır *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 78, Mısra 11). [zümre-i nādāna, -a]*

zümre-i ʿuşşāḳ: *Aşıklar topluluğu.*

Zümre-i ʿuşşāḳa her dem ẕevḳ ile Şefā virir
ʿĀşıḳ-ı Mevlā olanlar bī-ḳarār eyler semāʾ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 156, Mısra 3). [zümre-i ʿuşşāḳa, -a]*

ża ʿīf: *Güçsüz,kuvvetsiz, iktidarsz kimse II (aşık).*

Dergāhınıñ bir kem-teri mūrdan **ża ʿīf** eñ aḥḳarı
Sükūtī ednā bir çakeri cürmile gelmiş ḳıl revā *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 11, Mısra 13). [ża ʿīf,]*

żarar: *Ar. Zarar, ziyan.*

Her biri envāʿi ḫiẓmet üzre olmuş rūz u şeb
Bunların ger biri noḳṢān olsa gelür çoḳ **żarār** *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 105, Mısra 6). [żarār,]*

ẓālim: *Acımasız ve haksız davranan, zulmeden. II Felek, talih.*

Neyleyem ḳaṣdı o **ẓālim** Ṣaldı bir od cānıma
Yaḳdı kül itdi Sükūtī bu vücūdum maḥv olaraḳ *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 176, Mısra 15). [ẓālim,]*

zevk: *Tat, beğeni, haz. II Tecellilerin müşahedesinden dolayı arifin kalbinde hasıl olan idrak ve bu halin verdiği haz.*

Artur bizim kemālimiz hiç olmaya zevālimiz
Dil **Ẕevḳile** her ḫālimiz meded şeyḫim yā Cebāvī *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 299, Mısra 8). [ẕevḳile, -ile]*

:ﻭ *Arap alfabesinin yirmi beşinci, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9–10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin yirmi sekizinci harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbında değeri 50'dir.*

Cim Cemāli Muṣṭafāya tā ezelden ʿāşıḳım
āmes şumloṭ eli rūn müdrög ıdça ñıbāḳiN nuN ن*(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Gazel 3, Mısra 10). [ن,]*

/: */ slaş işareti.*

Hū deyip dār-ı beḳāya eyledi ol dem revān / 1280
ʿAzm idip Ḥaḳḳa ʿazīzim Şeyḫ-i Ẕeyneʾl- ʿĀbidīn muḥarrem *(Sukûtî Hayatı Sanatı ve Divan, Murabba 11, Mısra 27). [/,]*